

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

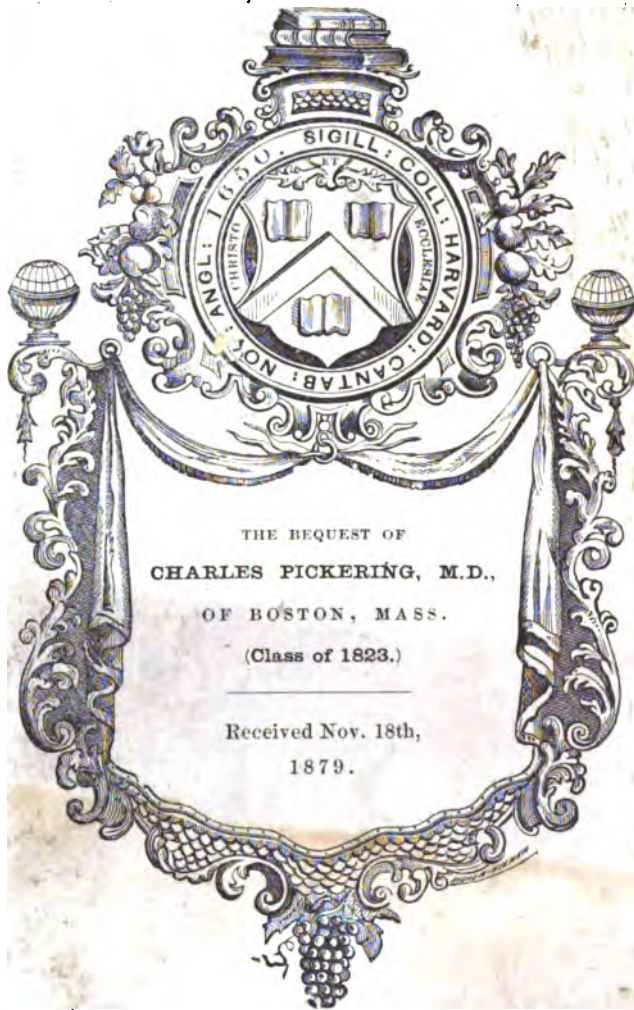
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Gd. 15. 145
B

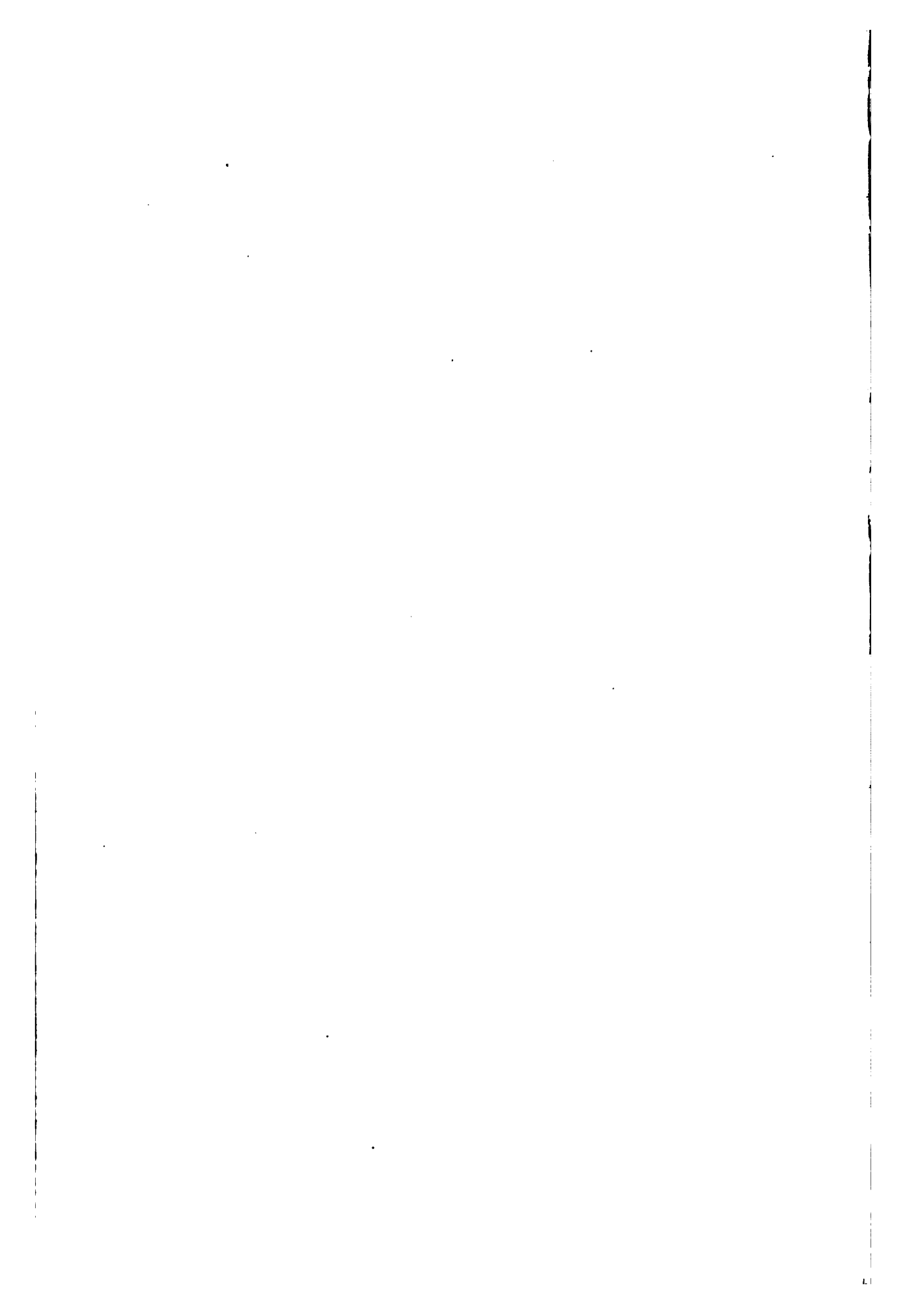

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

DEMOSTHENIS

OPERA.

PARIS. — EICUDBANT FIRMIN DIDOT FRATRES, VIA JACOB, 56.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

DEMOSTHENIS
OPERA

RECENSUIT

GRÆCE ET LATINE

CUM INDICIBUS

EDIDIT

D' JOHANNES THEODORUS VOEMELIUS

RECTOR GYMNASII FRANCOF.

PARISIIS,

EDITORE AMBROSIO FIRMIN DIDOT,

INSTITUTI REGII FRANCÆ TYPOGRAPHO.

M DCCC XLIII.

Gd 15. 145
✓
B
~~Ad. 15. 146~~

1877, Nov. 18.
Pickering bequest.

22-125
14

FRIDERICO
GUILIELMO IV,
REGI BORUSSORUM

POTENTISSIMO FORTISSIMO ELOQUENTISSIMO

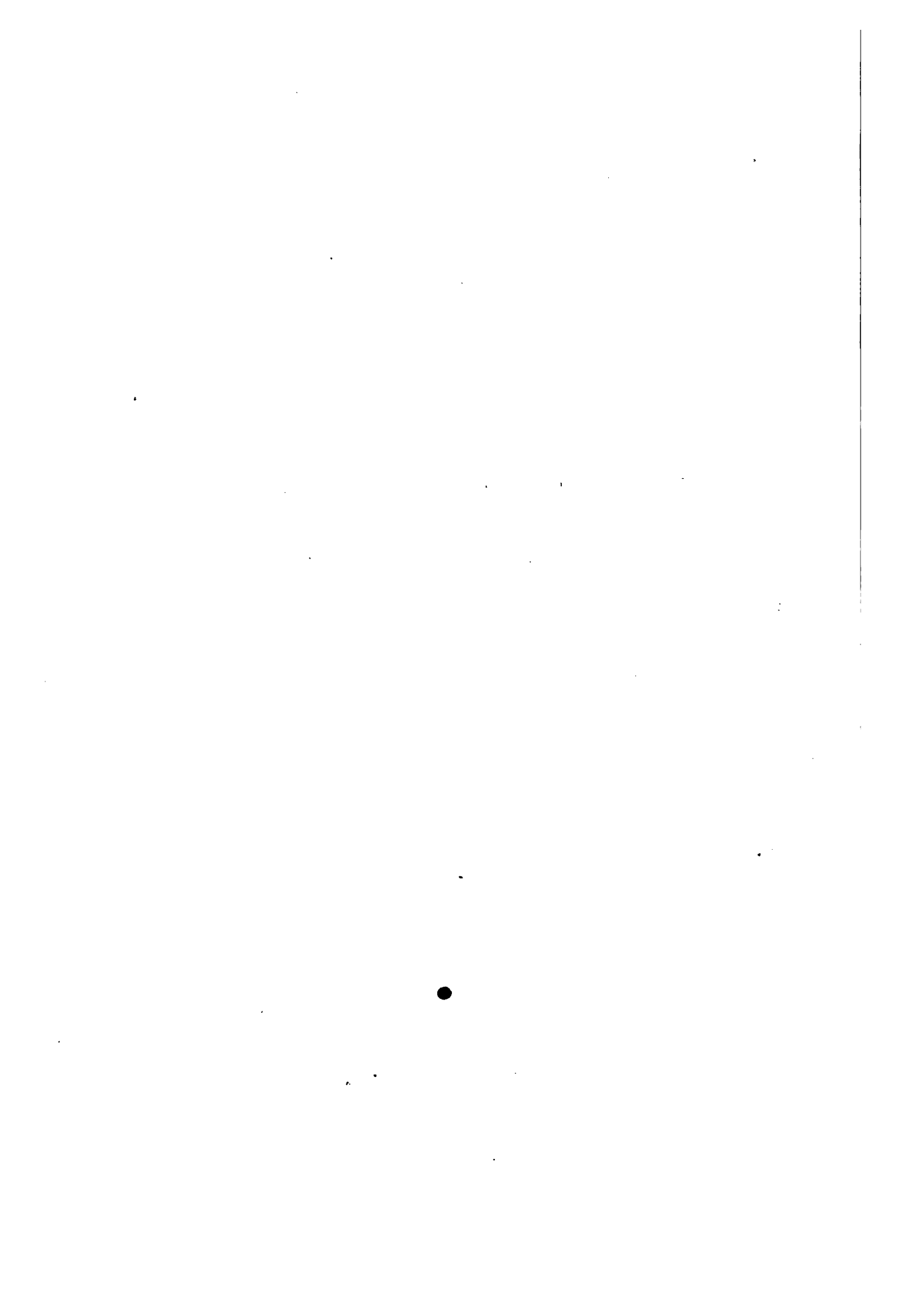
HÆC SUMMI ANTIQUITATIS ORATORIS OPERA

SIGNUM VENERATIONIS ADMIRATIONIS PIETATIS SUÆ

D. D. D.

EDITOR.

•

REX POTENTISSIME!

DOMINE CLEMENTISSIME!

α Antiquis temporibus mos fuit bonarum artium studia in libros redacta offerre principibus, quia neque recte aliquid inchoatur, nisi post Deum faverit imperator, neque quenquam magis decet vel meliora scire vel plura quam principem, cujus doctrina omnibus potest prodesse subjectis. Sic regnantium

testimoniis crevit eloquentia. » His Vegetii ad suum imperatorem verbis adhibitis considerans « clementiam vestram ausibus literarum magis ignoscere posse quam ceteros » et Pindari præcepto obediens

Ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον
χρῆ θέμεν τηλαυγές,

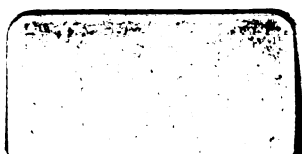
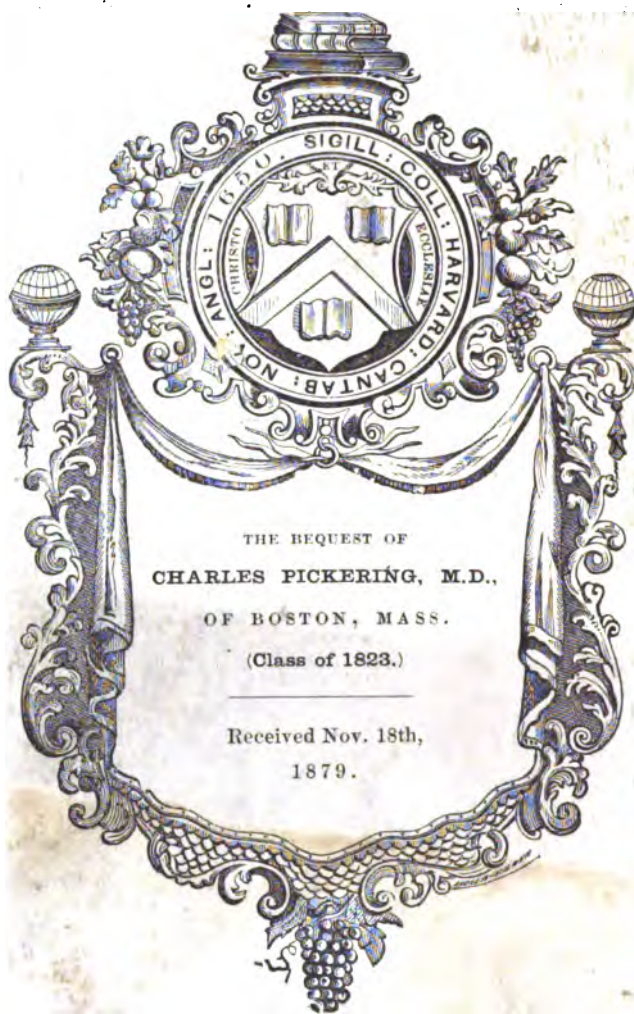
nullum profecto frontispicium præclarius, nullum nomen vel melius vel felicius vel illustrius præponere potui Demosthenicis operibus quam Friderici Guilielmi IVⁱ Regis. Quilibet enim vel mediocriter eruditus sensit eum, qui orationes quacunque occasione diversis linguis dictas tam graves tam varias tam luculentas luminibusque distinctas, ut millia audientium perculsa mirum in modum delectarentur ac confirmarentur, potuerit habere, — talem non modo summis tum antiquæ Græciæ Romæque tum ecclesiæ christianæ, Demosthenum, Tulliorum, Chrysostomorum, exemplis esse imbutum, sed etiam divino spiritu adflatum. Hac vi præditus quantopere fortitudine sapientiaque illos præcedis, tantopere vicisti eloquentia ac facundia tempori, loco, rebus apta et de cælo data.

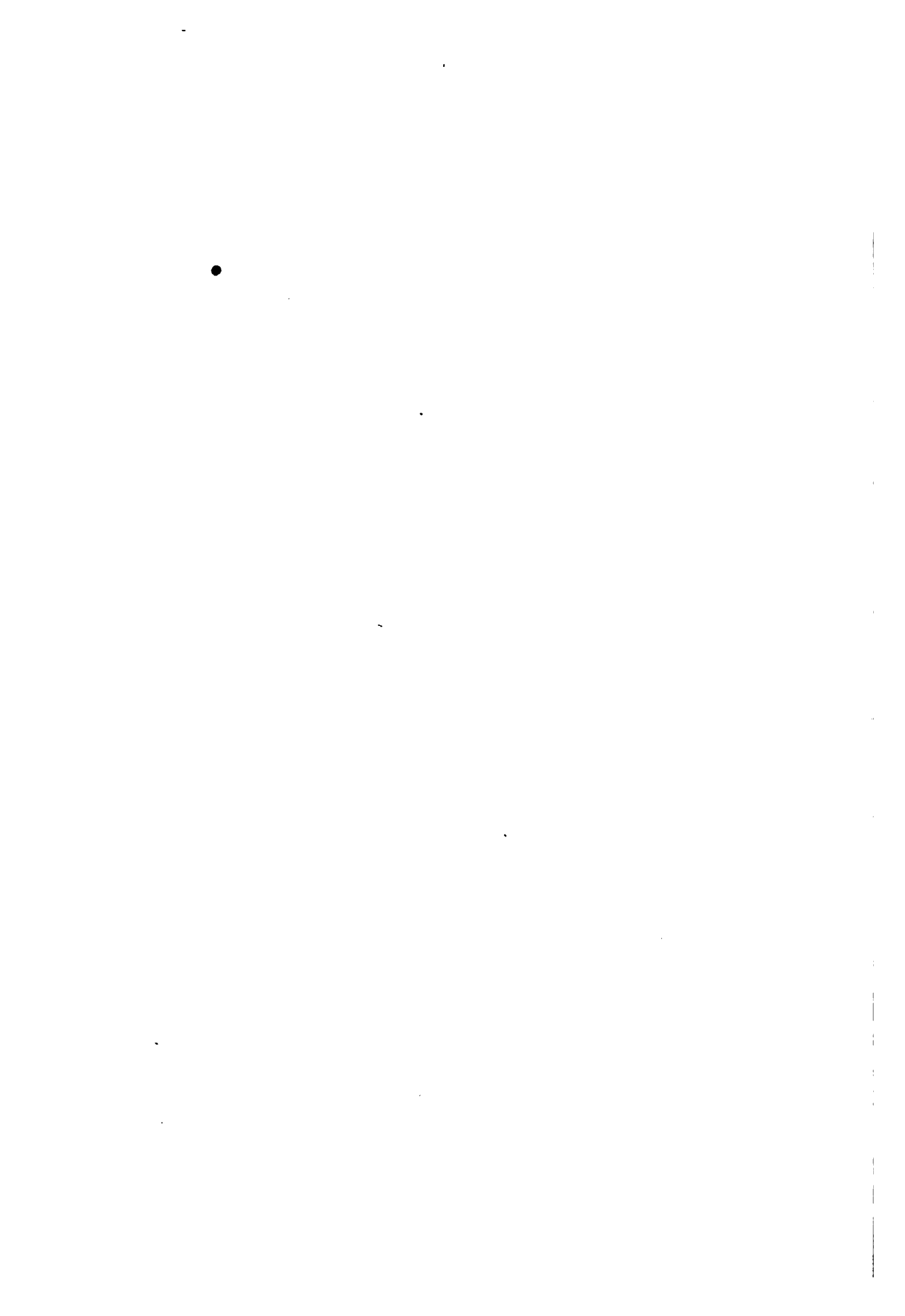
Summus ille quidem antiquitatis orator non nisi diu meditat-
us potuit prodire, at qui, quale Tui ingenii est exemplum,
optimis quidem omnibus artibus exercitatus, sed idem a suo
genio compulsus et ductus acriter et strenue, placide sapien-
terque dicit, is summum illum longe superavit.

Hanc igitur Tuam — appellemne artem nescio an doctrinam
an virtutem — diu perpetuoque suspiciens, hocce admiratio-
nis testimonium pace et venia Tua offerebam nec minus grati
animi, quum etiam Tui regni per magistrorum præclarorum
sive scholas sive libros ad meum laborem perficiendum doctus
sim et Bibliothecarum ac codicum manu scriptorum opibus
adjutus. Has ob causas, clementissime Rex! hujus operis vesti-
bulum illustrissimo titulo inscribendum esse censui patrocini-
umque a Tua benignitate et literarum amore ut oportebat
rogavi.

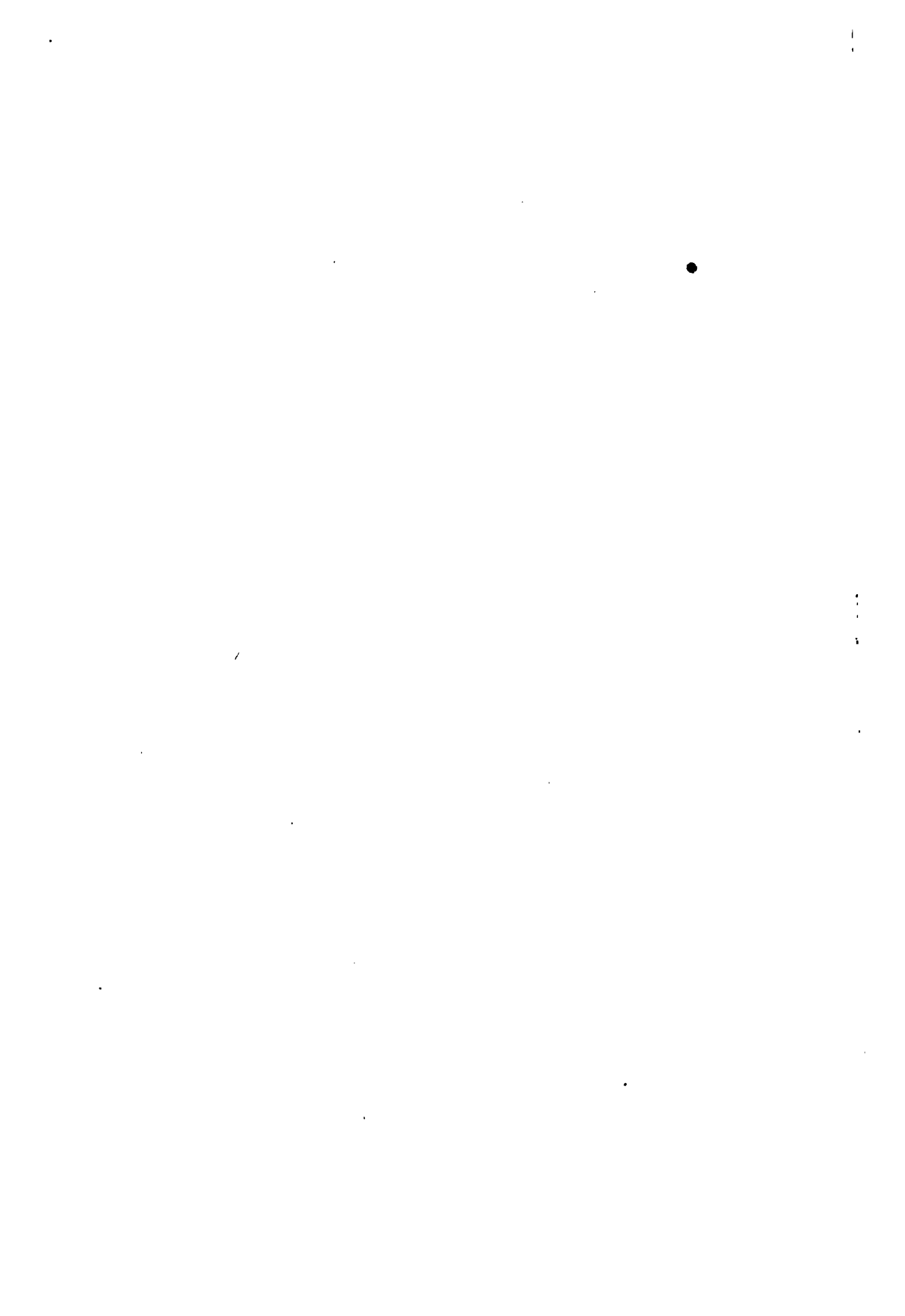
Quod quum quæ Tua est humanitas concesseris, precor, ut
Dominus Dominorum, Tuæ eloquentiæ ac virtutis auctor
unde tamquam e fonte perenni et cogitata et dicta petis, Ma-
jestatis Tuæ splendorem splendidiorem in dies reddat conser-
vetque Tibi quas multas largitus est vires integras ad Suum

Gd 15.145
B

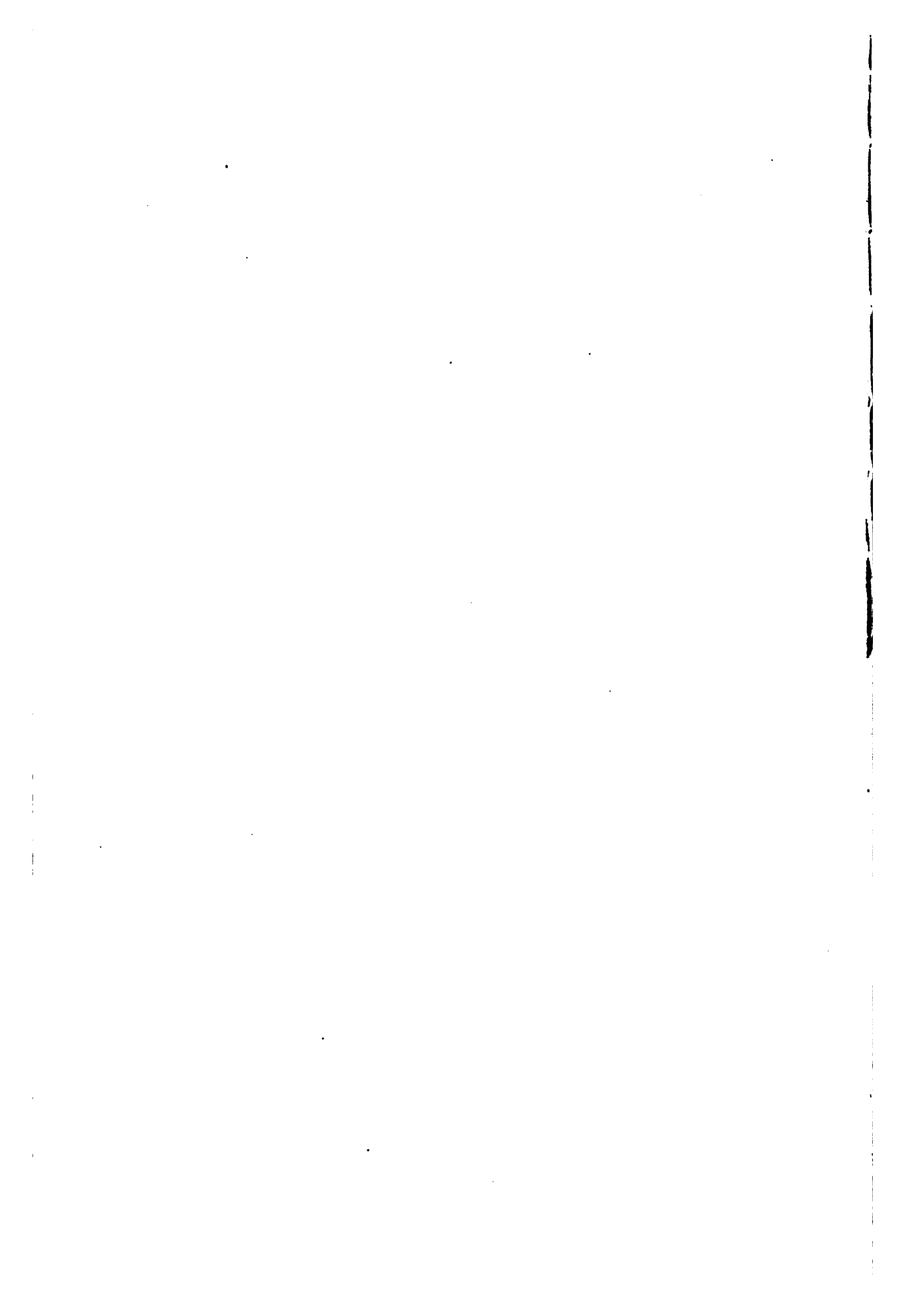

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

DEMOSTHENIS

OPERA.

PARISIS. — EXCUBEANT FIRMIN DIDOT FRATRES, VIA JACOB, 56.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΤΑ ΣΩΖΟΜΕΝΑ.

DEMOSTHENIS
OPERA

RECENSUIT

GRÆCE ET LATINE

CUM INDICIBUS

EDIDIT

D' JOHANNES THEODORUS VOEMELIUS

RECTOR GYMNASII FRANCOF.

PARISIIS,

EDITORE AMBROSIO FIRMIN DIDOT,

INSTITUTI REGII FRANCIE TYPOGRAPHO.

M DCCC XLIII.

vocabulis, quæ Demosthenes præcidere solet*, sed ubi incidit orator enuntiati partes et gravius singula pronuntiasse videtur, apostrophus locum non habet, v. c. τί δέ; ἔστιν ὅστις etc., εἰσι παρὰ σοί, ἡλικίαν ἔχουσαι γάμου. Hoc quoque observasse mihi videor, Demosthenem ante graviter vocabulum pronuntiandum voce quievisse et hiatum quem quis putaverit tollendum non evitasse. Quam moram, ubi necessarium videbatur, commate significabam. Denique tempus orationum et genus dicendi est discernendum. nam in primarum orationum omnibus codicibus hiatus frequentior invenitur quam posteriorum, et in quibusdam forensibus tam frequentem eum omnes libri mordicus tenent, ut Benselerus eas ideo spurias esse crediderit.

Transeo ad rem cognatam. Interpunctionis signis alii aliter utuntur. Comma alii ad constructionem expediendam usurpant, alii ad pronuntiationem indicandam adhiberi contendentes, vetant interpungi post apostrophum, v. c. ἴνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι. At parum hi sibi constare possunt, quia eodem signo diversas enuntiati partes separant nec voci moderandæ ubique serviunt, v. c. hunc locum ἃ οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν λαθεῖν ἄξιον sine commatis scribendum jubent, quia ἄν pertinet ad ἄξιον sc. εἶη. At vox quiescit post ἃ, et οὐδ' — ὑμῖν uno tenore pronuntiat. Quid igitur? Ex ipsorum horum virorum regula distinxi post ἃ et post ὑμῖν. Cujus duplicis generis commate quum careamus et diversis diversæ rei signis, quæ possent facile usurpari (, et!), equidem commate utebar partim ne, quod Buttmanus (Gramm. ampl. vol. I, p. 68 ed. 2.) necessarium esse sincere confitetur, ad repetendam enuntiationem lector cogere, sed ut statim structuram perspiceret, « quum liber probe interpunctus commentarii justici vicem habeat » (F. A. Wolfii Præf. ad Plat. Symp. p. XIX), etiam ubi vox comma negligit, partim, etiam in continuata constructione, ad pausam indicandam, inprimis ut hiatus evanesceret. — Semicolon tan-

* Si in his minutiis corrigendis nonnulla fortasse prætermisi, peto negligentiam, quam vel diligentissimus oculus in talibus vitiiis indagandis non satis cavere potuerit, veniam. Corrigas quæso quoque Cor. § 173 προσχόντες pro προσσχόντες, quam formam in reliquis locis ex usu Attico scripsi. Symm. § 22 δ' ἢ corrige pro δέ, de quo loco vid. Funkhænel. Diar. Antiq. 1841, n° 116, p. 965. ἢ καὶ σαφῆς εἶεν ἔσται καὶ ῥαδία intelligo i. q. ἢ καὶ σαφῆς ἔσται εἶεν ἔσται καὶ ἢ ῥαδία ἔσται. nam ἢ σαφῆς εἶεν ἔσται uno enuntiato duo relativa comprehenduntur. — fals. leg. § 124 scr. μεταθεῖσθ' pro μετάθεισθ'. — Olynth. I, § 7 βέβαιον ἔχθραν.

[Priorem quoque partem, jam anno 1838 stereotypicis formis exprimi cœptam, posterius ad normam hic expositam diligenter revocavit clar. Vœmelius; sed quum brevi appareret illas emendationes non posse sine gravissimis incommodis repræsentari, in primis 175 paginis hiatum passim reliquimus. F. D.]

tum apodosi dabam. Duo puncta non nova sunt, sed diu in codicibus inventa, et necessaria, si semicolon apodosin solam incipiendam significat, id quod longioribus Demosthenis et circumductis enuntiatis primo oculorum obtutu intelligendis commode inseruit. Punctum majus et minus majuscula et minuscula litera sequente discernebam.

Restat ut, qui nos de codicum auctoritate pendere totos professi simus, non id dicamus, nos nihil ad grammaticæ leges, nihil ad palæographiam, nihil ad sententiæ nexum, nihil ad usus Demosthenici regulam, nihil ad rerum rationem exigere. Pensitabamus ea omnia semper, ut etiam e conjectura, quamvis rarissime, corrigentes reciperemus quæ minime dubia viderentur. Quod ubi faciendum putabamus, asterisco * post vocabulum emendatum posito signabamus. Corruptis locis, quos certa medela sanare non poteramus, signum † apponebamus vel vocabulum depravatum punctis notabamus, medela probabili in marginem rejecta. Reliqua e codicibus petita sunt. Hæc monenda erant, quia apparatus meum notasque criticas huic editioni jam nunc adjungi vetabat ratio bibliopolæ.

Interpretationem Hieronymi Wolfii de Demosthenis orationibus explicandis meritissimi, quam Castellio Latinitatis peritissimus correxit, hanc inter omnes interpretationes excellentem repetendam curavi, sed ad græca a nobis recensita accommodatam et ab erroribus, qui pro sorte mortalium a nostris operibus non absunt, diligenter purgatam. — Reiskii indices rerum addidi correctos multifariam et auctos.

Fragmenta si quis plura quam dedi exspectavit, recordetur multa videri quæ non sunt. nam non omnes apud scriptores inventi loci Demosthenici, quos non indicaverunt editores, sunt orationum amissarum. partim memoriter et tam negligenter verba a grammaticis reddita sunt, vel a scribis et tempore corrupta, ut editores eorum etiam diligentiores se illa in Demosthenis orationibus, quas adhuc habemus, inventuros esse desperarint, partim sententia tantum laudata est vel ratio tractata (*μεταχέρισις*), partim Demosthenes confusus est cum aliorum scriptorum nominibus, eo etiam tanquam appellativo nomine alii quoque oratores v. c. Libanius (Demosthenes minor) significantur, partim sunt Demosthenis illius quidem celeberrimi verba allata, neque vero ex oratione aliqua petita, sed pro apophthegmate dicta. Facilius fuisset multa dare quam pauca.

Scr. Francofurti a. M. MDCCCXLI.

THEOD. VOEMELIUS.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΣΟΦΙΣΤΟΥ

ΠΡΟΣ ΑΝΘΥΠΙΑΤΟΝ ΜΟΝΤΙΟΝ

Ἄξιωσαντα αὐτὸν γράψαι οἱ τὸν τε Δημοσθένους βίον
καὶ τὰς ἀπάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ὑποθέσεις.

1. Ἐπειδὴ, κράτιστε ἀνθυπιάτων Μόντιε, κατὰ τὸν
Ὀμηρικὸν Ἀστεροπαῖον περιδέξιός τε εἰς λόγους ὦν
πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ Ῥωμαίων φωνῇ καὶ τῆς παρ'
ἐκείνους παιδείας δμολογουμένως τὸ πρεσβεῖον ἀνήρη-
σαι, ἀμελείς δὲ οὐδὲ τῆς Ἑλληνικῆς, ἕτε καὶ ἐν αὐτῇ
διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ
περὶ τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις καὶ περὶ τὸν τελευτάτων
τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων, τὸν Δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ
10 ἡμᾶς ἐβουλήθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀνα-
γράψασθαί σοι· δεχόμεθα μὲν ἄσμενοι τὸ πρόσταγμα
(ἴσμεν γάρ, ὅτι πλείω τὴν τιμὴν ἢ τὸν κόπον ἔχει), ἀρξό-
μεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ῥήτορος,
2 οὐχ ὄλον αὐτὸν διεξιόντες (περιττὸν γάρ τοῦτο), ἀλλὰ
τοσούτων μνημονεύοντες, ὅσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν
ἀκριβοστέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

2. Δημοσθένης τοίνυν τῷ ῥητορὶ πατὴρ ἦν Δημοσθέ-
νης, ἀνεπιληπτός τῷ γένει δοκῶν, ὡς καὶ Αἰσχίνης
ἐθρόος ὦν μαρτυρεῖ (εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ῥήματα
« τούτῳ πατὴρ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ
εὐεῦθερος. οὐ γὰρ δεῖ ψεύσασθαι »), ἐργαστήριον δὲ
οἰκετῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ
10 μαχαιροποιῶν κλησὶν ἔλαβε. Τὸ μὲντοι μητρῶον γένος
τοῦ ῥήτορος οὐκ ἦν, ὡς φασί, καθαρῶς Ἀττικόν, Γύλων
ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι, οἰκίσαντος δὲ περὶ τὸν
Πόντον, καὶ ἐξ ἑκαταετησίᾳ ἀγαγομένου * Σκύθην τὸ γένος,
15 ἐξ ἧς ἦν τοῦ Δημοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη. εἰς
τούτῳ γοῦν ἄλλοι τε λελοιδόρηκασιν καὶ Αἰσχίνης, εἰπὼν
ὡς ἄρα εἴη Σκύθης, βάρβαρος Ἑλληνίζων τῇ φωνῇ.
Περὶ μὲν οὖν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτα εἰρήσθω. ὀρ-
ζῆκος δὲ καταλειπθείς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κομιδῇ νέος ἦν
μὲν, ὡς φασί, ἀσθενῆς τῷ σώματι καὶ νοσώδης, ὥστε
20 μὴδὲ εἰς παλαιστρὰν φοιτῆσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν
Ἀθηναίων παῖδες εἰώθεσαν. ἦθεν καὶ ἀνδρωθεὶς ὑπὸ
τῶν ἑχθρῶν εἰς μαλακίαν ἐσκώπητο καὶ Βάταλος ἐπω-
νυμίαν ἔσχεν. ἰστόρηται γάρ τινα Βάταλον Ἐφέσιον
αὐλητὴν γενέσθαι, δε πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις
25 ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐγρήσατο καὶ μέλεσι κατεαγόσι, καὶ δῶκε
τὴν τέχνην ἐμάθασεν. ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους
καὶ ἀνάδρους Βατάλους ἐκάλουν.

3. Λέγεται δὲ τὸν Δημοσθένην τὴν πολλὴν καὶ σφο-
δρὰν ἐπὶ λόγους ὄρμηθ' ἐντεῦθεν σχεῖν : Καλλίστρατος
ἦν Ἀθηναῖος ῥητορὸς ἐνδοξός. οὗτος ἐμελλε δημοσίαν
3 τινὰ δίκην ἀγωνίζεσθαι, φασί, οἴμαι, τὴν περὶ Ἰρω-
ποῦ. ὁ τοίνυν Δημοσθένης παῖς ὦν ἐδεῖτο τοῦ ἐξ
οἴκου συγχωρησαί παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ.

DEMOSTHENES.

LIBANII RHETORIS

AD MONTIUM PROCONSULEM

Qui sibi ab eo et vitam Demosthenis et omnium orationum
ejus argumenta scribi jusserat Præfatio.

1. Quum, præstantissime Proconsulum Monti, ut Ho-
mericus ille Asteropæus, in eloquentia ambidexter, et in
Romanorum sermone principatum teneas eorumque do-
ctrinæ palmam extra controversiam sis adeptus, et ne Græca
quidem negligas ut qui in his quoque propter ingenii ma-
gnitudinem possis excellere, sed quum in aliis scriptoribus
verseris tum vero in præstantissimo Græcorum oratorum,
Demosthene, ac proinde postularis, ut orationum ejusdem
argumenta tibi conscriberemus; haud inviti mandato pare-
mus (scimus enim plus in eo honoris esse quam laboris),
auspicabimur autem scriptum hoc a vita ipsius oratoris,
non totam eam (supervacaneum enim hoc esset) exposituri,
sed ea tantum commemoraturi quæ ad accuratorem oratio-
num perceptionem profutura videantur.

2. Demosthenis oratoris pater fuit Demosthenes, qui vi-
detur inculpatore genere ortus, ut etiam Æschines inimicus tes-
tatur, cujus hæc ipsa verba sunt : « Ei pater fuit Demosthe-
nes Præaniensis, vir ingenuus, neque enim mentiendum est. »
Is quum officinam servorum haberet qui gladios faciebant,
inde fabri gladiatorum appellationem habuit. Sed maternum
oratoris genus non pure fuit, ut ferunt, Atticum, quia Gylon
avus Demosthenis, quum Athenis ob proditionis crimen
exularet et circa Pontum habitaret, ibi mulierem Scythicam
uxorem duxerit, e qua nata fuerit Demosthenis mater Cleo-
bule. Id quod ei quum alii exprobarunt, tum Æschines qui
eum dicit esse Scytham, barbarum græca lingua utentem.
Atque hactenus de genere ejus. Pupillus autem a patre ad-
modum puer relictus, corpore fuisse dicitur imbecilli et
morbido, adeo ut ne palæstram quidem frequentaret, ut
omnes Atheniensium filii solebant. Unde etiam adulto mol-
lities ab inimicis objectabatur, et Batali cognomen tribue-
batur. memorant enim quendam fuisse Batalum Ephesium
tibicinem, qui primus calcæis in scena muliebribus fuerit
usus et modis enervatis, quique artem omnino effeminavé-
rit. a quo molles et effeminatos Batalos nominabant.

3. Magnus autem et vehemens impetus ad eloquentiam
inc fertur in Demosthene excitatus : Callistratus erat clarus
orator Atheniensis. is causam quandam publicam (aiunt de
Oropo, nisi fallor) acturus erat. Demosthenes igitur præ-
fectum sibi famulum orabat, ut veniam daret accedendi
ad judicium, qua impetrata auditoque Callistrato, sic af-

καὶ δὲ ἐπέτρεψεν. ἀκούσας δὲ οὕτω διετέθη, ὥστε
 5 ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας πάντα πάρεργα πρὸς τοὺς λόγους
 θέσθαι. Διδασκάλῳ δὲ χρῆσάμενος Ἰσαίῳ, μάλα
 δεινῷ ῥήτορι, εἰς ἀνδρᾶς ἐγγραφεῖς εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ
 τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διωκητόων τὴν
 οὐσίαν αὐτοῦ. καὶ εἶλε μὲν αὐτοὺς, οὐ μὴν ἠδυνήθη
 10 πάντα ἀπολαβεῖν ὅσα ἀπολώλεκε. τοὺς δὲ λόγους
 τοὺς ἐπιτροπικὸς εἰσὶν οἱ φασιν Ἰσαίου καὶ οὐ Δημο-
 σθένους εἶναι, διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες
 (ὀκτωκαίδεκα γὰρ ἐτῶν ἦν, ὅτε πρὸς τοὺτους ἠγωνίζε-
 το) καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ Ἰσαίου πως ἐπι-
 φαίνειν εἶδος. ἕτεροι δὲ νομίζουσι συντετάχθαι μὲν
 15 ὑπὸ Δημοσθένους, διωρθῶσθαι δὲ ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου.
 οὐδὲν δὲ θαυμαστὸν, εἰ ὁ Δημοσθένης ἠδύνατο μὲν καὶ
 ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιοῦτους λόγους
 (ἡ γὰρ ὑστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται), ἀπὸ δὲ
 νεαρῶς ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ τὸν
 20 ἐκείνου χαρακτήρῃ πολλοαχῇ μεμίμηται. μετὰ μέντοι
 τούτους τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθὼν σοφι-
 στεύειν ἐνεχείρησεν, εἶτα ἀπαλλαγείς τούτου συνηγό-
 ρησεν ἐν δικαστηρίῳ. τούτοις δὲ ὥσπερ γυμνασίους
 χρῆσάμενος ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ τῆς πόλεως πράτ-
 τειν ἤλθεν.

4. Ἐπι κάκεινον μνημονεύειν, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν
 25 τῆν γλῶτταν ἐκ φύσεως, τὸ δὲ πνεῦμα ἀτονώτερος,
 ἔξ ὧν ἀμφοτέρων συνέβαινε φαυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπό-
 κρισιν παρεχόμενον οὐκ εὐδοκίμειν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ
 τοῖς λόγοις. διὸ καὶ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα « τί ἐστὶ
 ῥητορικὴ » ἀπεκρίνατο ὅτι ὑπόκρισις, δυσχεραίνων ὅτι
 4 διὰ ταύτην τῶν χειρόνων ἤττων ἐφαίνετο. ἀλλὰ
 καὶ ταῦτα μελέτῃ κατώρθωσε καὶ ὅσα ἄλλα αὐτῷ πρὸς
 δημαγωγίαν ὑπῆν ἐλαττώματα. καὶ γὰρ δειλὸς ἦν τὸ
 πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους καὶ εὐκατάπλη-
 5 κτος, ὥστε εὐθὺς ἐξίστασθαι. διὰ δὲ τοῦτο φασιν αὐτὸν
 ἀνεμὸν βαγδαῖον τηροῦντα καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν
 θάλατταν παρὰ τοὺς αἰγιαλοὺς βαδίζοντα λέγειν, καὶ
 τῷ τῆς θαλάττης ἤχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δή-
 μου καταβοάς. Μνημονεύονται δὲ αὐτοῦ καὶ οἰκήσεις
 κατάγειοι καὶ ζυρήσεις ἀπρεπεῖς, ἵνα δι' αἰσχύνῃ μὴ
 10 προῖοι τοῦ τῆς οἰκίας δωματίου, καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας
 ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διαπνεύειτο πρὸς φῶς περὶ λόγους.
 ὅθεν καὶ Πυθέας σωπτικῶν ἔφη τοὺς λόγους τοῦ Δη-
 μοσθένους λύχνων ἀπόζειν. πρὸς δὲ ὁ Δημοσθένης
 ἀστεῖως ἄμα καὶ πικρῶς « οἶδα » εἶπεν « ὅτι σε λυπῶ
 15 λύχνον καίω ». διεβέβλητο γὰρ ὡς λωποδυτῶν νύκτωρ
 ὁ Πυθέας. καὶ μὴν ὅτι γε ὕδωρ ἐπετήδευε πίνειν, ἵνα
 ἐγρηγοροῦντα μᾶλλον παρέχεται τὴν διάνοιαν, ἅπασιν
 ὠμολόγηται, παρελήφραμεν δὲ κάκεινο, ὡς καὶ ξίφος
 ποτὲ ἐκ τῆς ὀροφῆς ἀπήρτησε καὶ ἰστάμενος ὑπὸ τοῦτο
 ἔλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι' αἰτίαν τοιαύτην : ἐν τῷ
 20 λέγειν ἀπρεπεῖς τὸν ὄμιον εἰώθει κινεῖν. ὑπερεκρέμασεν
 οὖν τοῦ ὄμιου τὸ ξίφος ἐν χρῶ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς
 πληγῆς ἠδυνήθη κατασχεῖν ἑαυτὸν ἐπὶ τοῦ πρόποντος
 σχήματος.

fectus est, ut ab illa hora omnia præ eloquentia tanquam
 supervacanea contemneret. Præceptore usus Isæo admo-
 dum perito oratore, in viros inscriptus, statim actionem con-
 tra tutores instituit, qui rem ejus familiarem male admini-
 strarant. Quos tametsi vicit, tantum recuperare tamen haud
 potuit, quantum amiserat. Orationes autem tutorias quidam
 non Demosthenis, sed Isæi esse dicunt, quia incredibile
 putant eas illa ætate ab oratore potuisse scribi (fuit enim
 annorum xviii, quum causam illam ageret), et quia genus
 orationis Isæum quodammodo referre videatur. Sed alii
 censent compositas quidem esse a Demosthene, sed ab Isæo
 correctas. Neque vero mirum est Demosthenem inde ab ea
 etiam ætate tales orationes potuisse scribere (nam secuta
 deinceps ejus excellentia hoc quoque credibile facit), pro-
 pter recentem autem adhuc sub præceptore exercitationem
 stylum illius multis in locis imitatum esse. Post eas causas,
 paululum ætate quum processisset, docere artem rheto-
 ricam instituit. Deinde relicto eo vitæ genere, in judicio cau-
 sas egit, atque iis velut exercitationibus usus, ad oonciones
 habendas et rempublicam administrandam accessit.

4. Illud etiam prætereundum non est, eum natura fuisse
 balbum et spiritu imbecilliore, propter quæ utræque fiebat,
 ut in pronuntiatione ineptissimus, primum in dicendo non
 approbaretur. Quare interrogatus, quid eloquentia esset,
 pronuntiationem esse respondit, graviter ferens se propter
 eam minorem videri deterioribus. Sed et hæc studio correxit,
 et si quibus aliis incommodis fiebat ut minus aptus ad ge-
 rendam rempublicam videretur. Etenim primum populi
 tumultus formidabat et facile percellabatur, ut statim cede-
 ret. proptereaque dicunt eum vehementi vento observato et
 mari admodum commoto in littore ambulantiem verba fe-
 cisse, et sonitu maris audiendo se consuefecisse ad ferendos
 populi adversos clamores. Memorantur etiam ejus et habi-
 tationes subterraneæ et rasuræ indecentes, ne præ verecun-
 dia ex ædium cella egrederetur, etiam non dormiisse noctu
 fertur, sed orationes ad lucernam expolivisse. Unde Py-
 theas per jocum dicebat orationes Demosthenis lucernam
 olere. cui Demosthenes facete simul et acerbè respondit :
 « Scio me tibi accendenda lucerna molestum esse. » rumor
 enim erat Pytheam noctu grassari. Quin aquam potare so-
 litum, ut ingenio esset vigilantiore, constat inter omnes.
 Illud quoque accepimus, eum aliquando de lacunari ense
 suspendisse et sub eo stantem dixisse, idque fecit ob talem
 causam : in dicendo humerum indecenter movere solebat.
 suspendit igitur ense supra humerum ut cutem tangeret,
 atque ita metu ictus continere se in stata decenti potuit.

5. Ἀναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τὰ τε
 25 τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀθηναίων πράγματα, ὅτε ἐπὶ
 τὸ δημαγωγεῖν ἦλθε Δημοσθένης. Θηβαῖοι Λακεδαί-
 μονίους ἄρχοντας τῶν Ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν
 ἔχοντας ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας μάχῃ νικήσαντες,
 αὐτοὶ παρῆλθον εἰς ἰσχὺν, καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς Φωκέας
 5 πολέμον ἐξήνεγκαν. ἦσαν δὲ οἱ Φωκεῖς ἔθνος ἄμωρον
 τῇ Εὐβοίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ εἰκοσιν. οὗτοι
 καταλαβόντες τὸν τοῦ Πυθίου ναὸν, πλησίον ὄντα, ἐσύ-
 λησαν, ἀνθ' ἧτου καὶ οἱ Θηβαῖοι πολέμον ἐξήνεγκαν
 πρὸς αὐτούς. ἐπολέμουν δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τὸν συμ-
 10 μαχικὸν κληθέντα πολέμον. Χίοι γὰρ καὶ Ῥόδιοι καὶ
 Βυζάντιοι κάλοι ποτὲ ὄντες ὑπήκοοι Ἀθηναίων, τότε μετ'
 ἄλλῃων συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι πρὸς
 αὐτούς ἐπολέμουν. καὶ οὕτω μὲν ἡ Ἑλλάς εἰς πολλὰ
 μέρη διήρητο, Ἀθηναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς προει-
 15 ρημένους καὶ Θηβαίων πρὸς Φωκέας καὶ Λακεδαίμο-
 νίαν πρὸς Πελοποννησίους. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν
 Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παῖς εἰς τὴν Μακεδόνων βασιλείαν
 παρῆλθεν. Ἀμύντα γὰρ τῇ Μακεδονίᾳ βασιλεῖ τρεῖς
 ἐγένοντο παῖδες ἐξ Εὐρυδίκης τῆς Ἰλλυρίδος, Ἀλέξαν-
 20 δρος, Περδίκκας, Φίλιππος. τούτων ὁ μὲν πρεσβύτερος
 πρὸς Ἰλλυριῶδες μαχόμενος, Φίλιππος δὲ ὁ νεώτατος
 ἐτύγγανε μὲν ἐν Θήβαις ἡμερεύων, ὡς δὲ ἐπίθετο τὸν
 Περδίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρα καὶ ὀξέως εἰς
 30 Μακεδονίαν ἀφικόμενος κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἀθηναῖοι
 δ' ἄρ' ἑτερόν τινα, γένους μὲν ὄντα τοῦ βασιλικῆς,
 φυγάδα δὲ ἐκ Μακεδονίας, ἐπὶ βασιλείαν κατήγον μετὰ
 πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν. τούτοις ὁ Φίλιππος ἐπι-
 θέμενος ἐνίκησε μάχῃ, καὶ ἄσους συνέλαβεν αἰχμαλώ-
 35 τούς τῶν Ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἄνευ λύτρων οὐ κατ' εὖ-
 νοιαν τῆς πόλεως οὐδὲ δι' ἐπιείκειαν τρόπον.

6 ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ.

6. Ἐἰς ῥητορικῆς μέρη τρία : ἐπιδεικτικὸν, συμβου-
 λευτικὸν καὶ δικανικόν. τῶν μὲν οὖν δυοῖν ἄκρος
 ἀγωνιστῆς γέγονε, τοῦ τε δικανικοῦ καὶ συμβουλευτι-
 5 κοῦ. ἐπιδεικτικὸς δὲ οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους. τοὺς
 γὰρ φερομένους οὐ πιστευτέον εἶναι Δημοσθένους, τὸν
 ἐπιτάφιον καὶ τὸν ἐρωτικόν. πολλὴ γὰρ τῆς ἐκείνου δυ-
 νάμειος ἀπολείπονται. καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην
 λέγομεν, ἀλλὰ καὶ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ τούτο
 10 συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἶπεν ἐπιτάφιον λόγον Δημο-
 σθένης, ὠμολόγηται, οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν
 ὑπ' ἐπινοῶν ῥηθέντα, πάνυ φαύλους καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα.
 Τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτο
 ἔχουσιν ἐπίγραμμα, συμβουλευτικοί, οἱ δὲ οὐδὲν μὲν
 15 ἤτιόν εἰσι συμβουλευτικοί, Φιλιππικοὶ δὲ οἷδε ἐπιγρά-
 φονται, ἐκ τοῦ περὶ τῶν τοῦ Φιλίππου πραγμάτων
 εἰρησθαι τὴν κλήσιν λαχόντες. καὶ τῶν Φιλιππικῶν
 ἕκαστος ἰδίαν τινὰ ἐπιγραφὴν ἔχει κατὰ τὴν τῶν πρα-
 γμάτων ἑκάστων ιδιότητα.

5. Explicandum est etiam, quo loco res et Græcorum et
 Atheniensium fuerint, quum ad rempublicam Demosthenes
 accederet. Thebani Lacedæmonios principes Græcorum et
 maxima potentia præditos ad Leuctra vicum Bœoticiæ quum
 vicissent, ipsi potentes esse cœperunt et paulo post bellum
 Phocensibus intulerunt. erant autem Phocenses gens Eu-
 bœæ finitima, oppida habens duo et viginti. hi Pythii fa-
 num, quod vicinum erat, occupatum quum spoliassent, ea
 de causa illos Thebani bello petierunt. Gerebant Athe-
 nienses quoque bellum, quod Sociale nominant. nam Chii
 et Rhodii et Byzantii, qui olim paruerant Atheniensibus,
 tunc conspiratione et societate inter se inita contra eos bellum
 gerebant. Sic Græcia in multas partes divisa erat, quum
 Athenienses bellum contra eos gererent quos diximus, et
 Thebani contra Phocenses, et Lacedæmonii contra Pelopon-
 nesios. Eo tempore Philippus Amyntæ filius regnum Ma-
 cedonum suscepit. Amyntæ enim Macedoniae regi tres nati
 erant filii ex Eurydice Illyria, Alexander, Perdiccas, Phi-
 lippus. horum natu maximus Alexander per insidias cæ-
 sus, Perdiccas contra Illyrios pugnans occubuit. Philippus
 autem natu minimus Thebis obses erat, Perdiccæ autem
 morte audita, clam digressus et celeriter in Macedoniam
 profectus, regnum obtinuit. Sed Athenienses alium quemdam
 regii generis, sed Macedonia exulantem cum magnis copiis
 reducebant in regnum, quas Philippus ex insidiis aggressus,
 prælio vicit et quotquot Athènienses ceperat, eos sine pre-
 tio dimisit, non ex benivolentia erga urbem neque ex inge-
 nii clementia.

DE PARTIBUS CAUSARUM.

6. Causarum tria sunt genera : Demonstrativum, Suasori-
 um et Judiciale. Ac duorum judicialis et suasorii summus
 fuit artifex. demonstrativas autem ejus orationes non ha-
 bemus. eæ enim, quæ feruntur, non sunt putandæ esse
 Demosthenis, Funerbris et Amatoria. longe enim sunt infra
 ejus facultatem. Neque sententiam nostram referimus, sed
 etiam Dionysio Halicarnasseo idem videtur. nam habuisse
 orationem funebrem Demosthenem, id quidem constat. nec
 tamen eam esse quæ sit ab illo habita, credibile est, quum
 sit futilis omnino et imbecilla. Suasoriarum autem ejus
 orationum aliæ ipso hoc modo inscribuntur, Suasoriæ, aliæ,
 quum Philippicæ inscribantur, nihilominus suasoriæ sunt,
 ex eo adeptæ nomen, quod de Philippi rebus sint habitæ.
 et quælibet Philippica peculiariter inscribitur pro rerum
 cujusque natura.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α΄.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Ὀλυθος ἦν πόλις ἐπὶ Θράκης, Ἑλληνικὴν δὲ ταύτη τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ. ἡ δὲ
7 Χαλκίς Ἀθηναίων ἀποικία. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἐνδοξαί τῆς Ὀλύθου. Ἀθηναῖοι τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν καὶ αὐθις Λακεδαιμονίοις. χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προήλθε μεγάλην, καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ἐπῆρχεν.
5 ἦν γὰρ ἐπὶ Θράκης πολὺ τι γένος Χαλκιδικόν. Φίλιππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλύθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ τοῦτο μὲν Ἀνθεμουῖνα παρὰ τοῦ Μακεδόνοιο εἰληφότες, πόλιον ἀμφισθητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὀλυθίοις, τοῦτο δὲ Πισιδίαν, ἣν Ἀθηναίων ἔχοντων ἐπαλιωροῦσθαι ὁ Φίλιππος Ὀλυθίοις παρέδωκεν, ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα, ὀρώντες αὐτοῦ ταχέαν καὶ πολλὴν τὴν αὐτήσιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τῆρησαντες αὐτὸν, πέμψαντες
15 πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους κατέλυσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιούντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον. συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναίους, κἂν ἄλλο
20 τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβὼν, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φίλιαν ἐσπεισμένοις πόλεμον ἐπέτηκεν. οἱ δὲ πεπόμφασιν πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας, οἷς ὁ Δημοσθένης συναγο
25 ρεῖσι, βοηθεῖν κελύων τοῖς Ὀλυθίοις. καὶ φησὶ τὴν Ὀλυθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν εἶναι τῶν Ἀθηναίων. σωζομένων γὰρ τῶν Ὀλυθίων οὐδέποτε ἤξει εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἐσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδο
8 νίαν κἀκεῖ ποιέσθαι τὸν πόλεμον. εἰ δὲ ὑπὸ Φίλιππῳ γένοιτο ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δύομαχον εἶναι τὸν Φίλιππον οὐχ ὡς ὑπελήπται, θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους.
5 2. Δειλέκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ἐν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ξυ
10 λίνων συμπηγνυμένων ἱκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο καὶ πού καὶ τραύματα. τοῦτο κωλύσαι βουλευθέντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων ὤνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους, καὶ ἕκαστον εἶδει δίδόναι δύο ὄβολους καὶ καταβαλόντα θέαν εἶχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ
15 πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὄβολους. Ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἤρξατο, προήλθε δὲ εἰς τοῦτο, ὥστε οὐκ εἰς τοὺς τόπους μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἀπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέ
20 μοντο. Ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἐορταῖς οἰκοὶ μένοντες διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκέτι οὖν ἤθελον ἐξίεναι καὶ κινδύ
25 νεύειν, ἀλλὰ καὶ νόμον ἔβητο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα

DEMOSTHENIS

OLYNTIACA I.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Olynthus Thraciæ fuit urbs, quam Græci incoluerunt, Chalcide Eubolca oriundi, Chalcis autem Atheniensium colonia. Multa et præclara Olynthi bella. nam et contra Athenenses, quum Græcis imperarent olim, et item contra Lacedæmonios bella gessit, ac magnam tandem adepta potentiam et cognatis civitatibus dominata est. non parva enim in Thraciæ finitima terra Chalcidicæ gentis multitudo erat. Post inita cum Philippo rege Macedoniæ societate conjunctisque cum eo viribus, Olynthi bellum primo contra Athenienses gerentes partim Anthemunte urbe a Macedone accepta, de qua inter Macedones et Olynthios contentio erat, partim Potidæa, quam Philippus expugnatam et Atheniensibus ereptam tradiderat Olynthis, tandem suspectum habere cœperunt regem, quod et magna ejus subitaque incrementa, et parum fidum esse ingenium videbant. Observatio igitur tempore, quo is aberat, missis legalis pacem cum Atheniensibus fecerunt, qua re factus cum Philippo ictum violabant. pacti enim fuerant ut communiter bellum contra Athenienses gererent, si aliud visum esset, communiter componerent. Philippus autem jam pridem causam contra eos queritans, tum vero hanc nactus, bellum eis ut fordifragis et cum ipsius hostibus amicitia conjunctis intulit. hi legatos Athenas miserunt ad petendum auxilium, quibus Demosthenes patrocinatur, opem ferri jubens Olynthis, quod in Olynthiorum salute sita sit Atheniensium securitas. Philippum enim, salvis Olynthis, nunquam in Atticam venturum, sed Atheniensibus potestatem fore navigandi in Macedoniam atque in ea gerendi belli. sin urbs hæc a Philippo subacta fuerit, apertam esse viam regi ad invadendum in Athenienses. sit autem Philippum superata esse difficilem non tam quam putetur, ut animos contra eum faciat Atheniensibus.

2. Disseruit etiam de publica pecunia, suadens ut ea militaris pro theatrali fiat. ac morem minus notum, quo Athenienses quondam utebantur, explicari necesse est. Quum olim non saxum esset apud eos theatrum, sed ligneis tabulis coassatum, omnesque locum occupare properarent; et verberibus et interdum etiam vulneribus se mutuo affliciebant. Quod magistratus Atheniensium prohibitori, venalia fecerunt loca, ut nemo nisi binis obolis numeratis ad spectandum admittetur. Ne vero pauperes eo sumptu onerari viderentur, constitutum fuit, ut e publico hinos illos obolos quisque acciperet. Hinc igitur consuetudo orta, eo processit, ut non ad sedes duntaxat acciperent, sed in universum omnem publicam pecuniam distribuerent. Unde etiam ad militiam segnes facti sunt. quam enim pecuniam olim propter expeditiones e publico in stipendium accipiebant, eam tum in spectaculis et festis domi manentes partiebant. nolebant igitur jam egredi et periclitari, sed de theatrali hac pecunia etiam legem tulerant, quæ mortem minaretur ei, qui auctor esset, ut ea in vete-

εις την ἀρχαίαν τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἀπαιτεῖ τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς, καὶ ὕπερωτήσας ἐαυτὸν ὅτι « σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι στρατιωτικά; » ἐκφέρει « μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. » Τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν.

3. Διελέχεται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξίων αὐτοὺς στρατεύεσθαι καὶ μὴ διὰ ξένων, ὡς περ εἰώθεσαν, 5 ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν. τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι φησι τοῦ τὰ πράγματα ἀκόλλυσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α'.

1. Ἄντι πολλῶν ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς εἰσεῖναι νομίζω, εἰ φανερόν γένοιτο τὸ μέλλον συν- οίσειν τῇ πόλει περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν 5 τῶν βουλομένων συμβουλευεῖν. οὐ γὰρ μόνον εἰ τι χρησίμων ἰσχυρομένους ἦκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ἡμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμ' ἐνίοις ἂν ἐπελ- θεῖν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων βαρδῖαν τὴν τοῦ συμφέ- 10 ροντος ὑμῖν αἴρεσιν γενέσθαι.

2. Ὁ μὲν οὖν παρῶν καιρὸς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφίεις, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σω- τηρίας αὐτῶν φροντίζετε. ἡμεῖς δ' οὐκ οἶδ' ὄντινά μοι 15 δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. Ἔστι δὴ τὰ γ' ἐμοὶ δοκοῦντα ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν, καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθή- 10 σαιτε καὶ μὴ πάθῃτε ταῦτόν ὅπερ καὶ πρότερον, πρε- σβείαν δὲ πέμπειν, ἣ τις ταῦτ' ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγμασιν. (3) ὡς ἐστὶ μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πα- νοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι, τὰ μὲν εἰκῶν, ἥνικ' ἂν τύχη, τὰ δ' ἀπειλῶν (ἀξίπιστος δ' ἂν 5 εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ' ἡμᾶς διαβάλλον καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, τρέψῃ τε καὶ παρασπά- σται τι τῶν ὄλων πραγμάτων. (4) Οὐ μὲν ἄλλ' ἐπεικῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅ δὲ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν. 10 τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἐν' ὄντα κύριον καὶ ῥη- τῶν καὶ ἀπορρήτων, καὶ ἅμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν, καὶ πανταχοῦ αὐτὸν παρεῖναι τῷ στρα- τεύματι, πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῶν προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλ- 15 λαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσῃται' ἄσμενος πρὸς Ὀλυν- θίους, ἐναντίως ἔχει. (5) ὅπλον γὰρ ἐστὶ τοῖς Ὀλυν- θίοις ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς 20 πατρίδος, καὶ ἴσασιν ἃ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῇ τὴν πόλιν καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδε- ζμένους. καὶ ὄλων ἀπίστον, οἴμαι, ταῖς πολιτεῖαις ἢ τυραννίς, ἄλλως τε καὶ δημορὸν χώραν ἔχουσι. (6) Ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τᾶλλ' ἃ

rem ordinem reponeretur fierique militaria. quare Demosthenes caute hanc consilii partem attingit, seque ipse interro- gans: « Tunc auctor es, ut hæc militaris fiat? » respondet: « Minime vero equidem. » Atque hæc de theatrali pecunia.

3. Dissertit autem orator etiam de civilibus copiis, postulans ut ipsi cives militent, et non, sicuti solebant, per milites peregrinos opem ferant. eam enim causam asserit esse, cur res male gerantur.

DEMOSTHENIS OLYNTHIACA I.

1. Magnæ, Athenienses, pecuniæ vos prælaturos arbitror rationem, qua explicetur, quid in hoc negotio sit e repub- lica futurum, de quo nunc deliberatis. Quod quum ita sit, æquum est ut ultro et alacriter eos, qui consilium dare volunt, audiat. Neque enim, si quid utile meditatus venerit aliquis, id audire solum amplectique licebit, sed etiam vestræ fortunæ esse puto, quod multa opportuna dictu subito nonnullis in mentem veniant, ut ex omnibus facile vos utilia deligatis.

2. Præsens certe tempus, Athenienses, tantum non edita voce loquitur vobismetipsis esse curam rerum illarum suscipiendam, si quidem salutis eorum rationem habetis. nos vero nescio quomodo mihi esse videmur erga illas animati. Sunt scilicet, quæ mihi quidem videntur, hæc: et auxilia jam esse decernenda quamque celerrime apparanda, ut hinc opem feratis et non idem admittatis quod etiam prius, et legatos mittendos, qui hæc dicant rebusque intersint. (3) Nam hoc maxime timendum est, ne homo callidus et in rebus gerendis acer partim concedendo, ubi res ita tulerit, partim minitendo (non immerito autem illi fides adhibeatur), partim nos et absentiam nostram calumniando, de summa re aliquid vertat et avellat. (4) Verumtamen illud peropportune cadit, Athenienses, ut, quod summo Philippi rebus præsidio est, idem sit utilissimum vobis. Nam quod is unus omnia et arcana et aperta moderatur simulque et dux est et dominus et administrator, et ipse ubique adest exercitui, ad res quidem bellicas celeriter et tempestive conficiendas multum valet, sed pacificationi, quam ille cum Olynthiis libenter faciat, adversatur. (5) Neque enim obscurum est Olynthiis se jam non de gloria aut parte regionis bellum gerere, sed de excidio et patriæ servitate, noruntque et quomodo cum Amphipolarum iis egerit, qui urbem ei dederunt, et quomodo cum Pydnæorum iis, qui eum in urbem receperunt. et in universum republicæ tyrannus nihil, opinor, adhibere fidei debent, præsertim si ditionem finitimam habeant. (6) Hæc igitur, Athenienses, tenenda esse vobis et

προσῆκει πάντ' ἐνθυμουμένους φημι δεῖν ἐδελῆσαι καὶ
 25 παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέγειν, εἰ περ ποτέ,
 καὶ νῦν, χρήματ' εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς
 ἐξιόντας καὶ μηδὲν ἄλλείποντας. οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ
 σκῆψις ἔσθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπο-
 110 λείπεται. (7) νυνὶ γάρ, ὃ πάντες ἐθρουλίτε, ὡς Ὀλυν-
 θίους ἐκπολεμῶσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον,
 καὶ ταῦθ' ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ
 ὑφ' ὑμῶν πεισθέντες ἀνειλοντο τὸν πόλεμον· σφαλεροὶ
 σύμμαχοι καὶ μέχρι τοῦ ταῦτ' ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως.
 5 ἐπειδὴ δ' ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι·
 βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται
 καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. (8) Οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, ὃ ἄν-
 120 δρες Ἀθηναῖοι, παραπετωκότες καιρὸν ἀφείναι, οὐδὲ
 παθεῖν ταῦτόν, ὅπερ ἦδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε.
 Εἰ γάρ, ὅθ' ἤκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες καὶ παρῆ-
 σαν Ἀμφιπολιτῶν Ἰέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τοῦτὶ τὸ
 βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν
 πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν
 15 προθυμίαν ἤνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας· εἴγετ'
 ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἂν ἦτ'
 ἀπῆλλαγμένοι πραγμάτων. (9) καὶ πάλιν ἦνικα Πύ-
 δνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαί, τἄλλα, ἵνα μὴ
 καθ' ἕκαστα λέγων διατριβῶ, πολιορκούμεν' ἀπηγ-
 20 γέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ
 ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί· ῥάονι καὶ πολὺ τα-
 πεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ
 μὲν παρὸν αἰεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντ' αὐτόματ'
 οἰόμενοι στήσειν καλῶς, ἠδύξασαμεν, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
 25 ναῖοι, Φιλίππον ἡμεῖς, καὶ κατεστήσαμεν τηλικούτον,
 ἡλικίος οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. νυνὶ
 δὴ καιρὸς ἔχει τις, ὅτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων, αὐτόματος
 τῆ πόλει, ὅς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν πρότερον ἐκεί-
 120 νων. (10) καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἂν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 δίκαιος λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηρετημέ-
 νων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐγόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως
 μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως. τὸ μὲν γὰρ
 πᾶλλ' ἀπολωλεκέναί κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας
 5 ἀμελείας ἂν τις θεῖη δικαίως, τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο
 πεπονθέναι πεφηνέναι τέ τιν' ἡμῖν συμμαχίαν τούτων
 ἀντὶ ῥόπον, ἂν βουλόμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκεινῶν
 εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θεῖην. (11) ἀλλ' οἴμαι,
 10 παρόμοιόν ἐστιν ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτή-
 σεως. ἂν μὲν γάρ, ὅσ' ἂν τις λάβῃ, καὶ σῶσῃ· με-
 γάλῃ ἔχει τῆ τύχῃ τὴν χάριν. ἂν δ' ἀναλώσας λάβῃ·
 συνανάλωσῃ καὶ τὸ μαινεῖσθαι τὴν χάριν. Καὶ περὶ
 πραγμάτων οὕτως οἱ μὴ χρῆσάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς,
 15 οὐδ' εἰ συνέβῃ τι παρὰ τῶν θεῶν χρῆστόν, μνημονεύουσι.
 πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβάν ἕκαστον τῶν πρὶν ὑπαρ-
 ξάντων κρίνεται. Διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν
 ἡμᾶς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φρονίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορ-
 20 θωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτρι-
 ψόμεθα. (12) εἰ δὲ προσησόμεθα, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ
 τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἴτ' Ὀλυνθον ἐκείνος κατα-

alia quæ decet omnia cogitanda esse affirmo, ut velitis et ex-
 citari et bello, si unquam, nunc certe maxime incumbere,
 pecuniam prompte conferentes et ipsi militantes et nihil
 prætermittentes. neque enim ulla vobis ratio aut excu-
 satio, quominus officio fungi velitis, relinquitur. (7) Nam
 quod omnes jactabatis, Olynthios in Philippi odium concitandos,
 id ultro nunc accidit eaque ratione, quæ maxime vobis
 expediat. nam si nostro impulsu bellum suscepissent;
 parum firmi socii atque ad tempus in ea sententia fuissent
 fortasse. quum autem ob illata sibi crimina eum oderint,
 firmas eos probabile est propter ea, quæ metuunt et per-
 pessi sunt, gerere inimicitias. (8) Non igitur negligenda
 est, Athenienses, talis oblata occasio, neque committendum,
 ut idem patiamini, quod sæpe jam prius perpessi estis.
 Si enim, quum Eubœensibus auxiliati rediremus atque Hierax
 et Stratocles ex Amphipolitis hoc suggesto consensu nos solvere
 atque oppidum in fidem accipere juberent, pari nos studio
 nostris ipsorum rationibus consuluissemus, quo Eubœensium
 salutem defenderamus; et Amphipolim tum obtinuissetis et
 omnibus quæ deinde secuta sunt negotiis essetis liberati.
 (9) Rursus quum Pydnam, Potidæam, Methonem, Pagasas,
 cetera (ne singulis commemorandis immorer) obsideri
 nunciaretur, si tunc uni horum primo alacriter et ut decuerat
 opem tulissemus ipsi; faciliore et multo humilior nunc
 uteremur Philippo. Nunc autem, dum præsentia semper
 amittimus et futura sua sponte se recte habitura opinamur,
 et auximus, Athenienses, Philippum nos et effecimus tantum,
 quantus nemo adhuc rex fuit Macedoniæ. Nunc jam offertur
 occasio quædam, hæc Olynthiorum, ultro civitati, nulla
 priorum illarum deterior. (10) ac ut mihi quidem videtur,
 si quis copiarum a diis nobis suppeditatarum justus æstimator
 constituatur, tametsi multa non ita sunt ut debent, magnam
 tamen diis gratiam sit habiturus merito. Nam quod multa
 in bello amisimus, id negligentiae nostræ acceptum ferri jure
 possit, quod autem neque olim hoc passi sumus et ostensa
 est quædam nobis societas, quæ sit cladibus hisce compensandis,
 modo uti velimus, divinæ benivolentiæ beneficium equidem
 interpreter. (11) Sed perinde fit, opinor, ut etiam in comparata
 pecunia. si quis, quam acceperit, etiam servet; magnam
 habet fortunæ gratiam. sin imprudens consumpsit; una
 consumpsit etiam memoriam gratiæ. Item in rebus gerendis
 qui occasionibus non recte sunt usi, neque si quid boni
 divinitus obtigit, meminerunt. nam ex ultimo eventu de
 iis, quæ præcesserunt, omnibus fit judicium. Quapropter
 etiam magnæ ea quæ restant, Athenienses, nobis curæ esse
 debent, ut his vitæ correctis infamiam ob ea quæ gesta sunt
 acceptam exteramus. (12) si vero, Athenienses, hos quos
 quæ homines projecimus, atque ille Olynthum everterit;

στράφηται φρασάτω τις ἐμοὶ τί τὸ κωλύον ἐστ' αὐτὸν εἶναι
βαδίζειν ὅποι βούλεται. Ἄρα λογίζεται τις ὑμῶν, ὃ
25 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον δι' ὃν μέγας
γέγονεν ἀσθενής ὃν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶ-
5 τον Ἀμφίπολιν λαβῶν, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν
Ποτιδαίαν, Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίαν ἐπέβη.
(13) μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μαγνησίαν, πάνθ'
ἃν βούλετο εὐτρεπίσας τρόπον ἔρχετ' εἰς Θράκην. εἶτ'
13 εἰκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλὼν τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασι-
λέων ἡσθένησε. πάλιν βράσις οὐκ ἐπὶ τὸ βραθυμῆν
ἀπέκλιεν, ἀλλ' εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησεν. τὰς δ'
5 ἐπ' Ἰλλυριοῦς καὶ Παιονίας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύμβαν
καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατείας.

14. Τί οὖν, τις ἂν εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἴνα
γνώτε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἰσθησθ' ἀμφοτέρω,
καὶ τὸ προεῖσθαι καθ' ἕκαστον αἰεὶ τι τῶν πραγμάτων
10 ὡς ἀλυσιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ἣ χρῆται καὶ
συκῆ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς
πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν, ὡς αἰεὶ τι
μᾶλλον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκῶς ἔσται,
15 ὑμεῖς δὲ, ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐβραυμένως τῶν πρα-
γμάτων σκοπεῖσθε, εἰς τί ποτ' ἔλλις ταῦτα τελευτήσαι.
(15) Πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης ἔστιν ὑμῶν, ὅστις
ἀγνοεῖ τὸν ἐκείθεν πολεμον δεῦρ' ἤζοντα, ἂν ἀμελή-
σωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται· δέδοικα, ὃ ἄν-
20 δρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ θα-
νεύοντες βράδιως ἐπὶ τοῖς μεγάλοις τόκοις, μικρὸν
εὐπορήσαντες χρόνον, ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέ-
στησαν; οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἂν ἐπὶ πολλῶ φανῶμεν ἐβρα-
θυμηκότας καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ
καὶ χαλεπὰ ὄν οὐκ ἠβουλόμεθα ὕστερον εἰς ἀνάγκην
25 ἔλθωμεν ποιεῖν καὶ κινδυνεύωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ
χώρα.

16. Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φῆσαι τις ἂν βράδιον
καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ τι δεῖ
πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. Ἐγὼ
14δ' οὐκ ἀγνοῶ μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολ-
λάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ
τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἂν τι μὴ
κατὰ γνώμην ἐκβῆ. οὐ μὴν οἴομαι δεῖν τὴν ἰδίαν
ἐσφαλμένην σκοποῦνθ' ὑποστελεσθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμ-
5 φέρειν ἠγοῦμαι. (17) Φημί δὴ διχῆ βοηθητέον εἶναι
τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῶν τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις
σώζειν καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν,
καὶ τῶν τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρσει
καὶ στρατιώταις ἑτέροις. εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλι-
10 γωρήσετε· ὀκνῶ μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται.
(18) εἶτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων ὑπο-
μείνας τοῦτο Ὀλυνθον παραστήσεται· βραδίως ἐπὶ τὴν
οἰκίαν ἔλθων ἀμυνεῖται. εἶτε βοηθησάντων μόνον
15 ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον ἀκινδύνως ὄρων ἔχοντα τὰ οἴκοι
προκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι· πε-
μίσται τῶν χρόνων τῶν πολιορκουμένων. Δεῖ δὲ πολλὴν
καὶ διχῆ τὴν βοηθειαν εἶναι.

dicat mihi aliquis, quid remoraturum sit illum quominus
eat quo vult. Numquis vestrum cogitat, Athenienses, et
spectat, quemadmodum magnus evaserit, infirmus quum
esset initio Philippus? primum Amphipoli capta, postea
Pydna, tum Potidæa, denique Methone, postremo in The-
saliam invasit. (13) Postea, quum Pheras, Pagasas, Magne-
siam, omnia suo arbitratu composuisset, in Thraciam abiit.
Tum ibi regibus aliis ejectis, aliis institutis in morbum
incidit, ex eo paululum recreatus, non ad socordiam se
deflexit, sed statim Olynthios est aggressus. Ejus autem
in Illyrios et Pæones et adversus Arymbam et quascunque
aliquis addere possit, prætereo expeditiones.

14. Quid igitur, inquiet aliquis, ista commemoras nobis
nunc? Ut utrumque cognoscatis, Athenienses, et sentiat, tu
projicere quodlibet semper quantopere noceat, tum
qua perpetua in gerendis rebus alacritate Philippus utatur
et vivat, præ qua fieri non poterit, ut rebus gestis conten-
tus in otio se contineat. Qui si in ea sententia erit, ut
agendo semper opes suas augendas censeat, vos autem
nullius rei curam strenue suscipiendam; considerate, quem
tandem harum rerum exitum fore sit sperandum. (15) Quis
vestrum, per Deos immortales, adeo socors est, qui
nesciat bellum inde ad nos venturum, si neglexerimus? Ve-
rum id si fiet; vereor, Athenienses, ne ad eundem modum,
quo qui facile pecuniam magno scenore sumunt atque illa
paullisper locupletati, post etiam patrimoniis evertuntur,
sic et nos, si magno segnitiam nostram constituisse appareat
et ad voluptatem omnia retulisse, in eam tandem necessi-
tatem veniamus, ut multa et gravia facienda sint ex iis,
quæ non vellemus, utque bona hujus ipsius regionis pericli-
tentur.

16. Ac reprehendere quidem, dixerit fortasse aliquis,
esse facile et cujusvis, quid autem in presentibus rebus agen-
dum sit, pronunciare, id esse consiliiarii. Ego vero quan-
quam illud non ignoro, Athenienses, sæpe vos non iis qui
sunt in culpa, sed his qui postremi de negotiis dixerint,
irasci, ubi quid non ex sententia evenerit; non tamen ar-
bitror privatæ incolumitatis ita habendam esse rationem,
ut reformidem de iis, quæ e re vestra futura esse ducam.
(17) Censeo igitur duobus vos oportere modis rebus suc-
currere: tum urbes Olynthiorum tuendo et milites qui
id agant mittendo, tum ejus dilionem infestando et trire-
mibus et militibus aliis. Quod si alterutrum neglexerit-
is; vereor, ne irrita futura sit vestra expeditio. (18) sive
enim agrum suum a vobis infestari, hoc patietur atque
Olynthum subiget; facile in regnum reversus, sua defendet.
sive præsiidiis dumtaxat a vobis Olynthum missis vi-
dens rem domi in tuto esse, assidebit et ducet bellum; mora
obsidionis eos superabit. Oportet igitur multum et duplex
esse auxilium.

10. Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γινώσκω, περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν, ἔστιν ὅσ' οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων
20 στρατιωτικά. ταῦτα δ' ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε· οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου. εἰ δὲ μή· προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. Τί οὖν; ἂν τις εἴποι, σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά; Μὰ
25 Δί' οὐκ ἔγωγε. (20) Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώ-
τας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ εἶναι στρατιωτικά καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. ὑμεῖς δ' οὕτω πῶς ἄνευ
15 πραγμάτων λαμβάνετε, εἰς τὰς ἐορτάς. Ἔστι δὲ λοιπὸν, ὅμαι, πάντας ἐκφέρειν, ἂν πολλῶν δέη, πολλὰ, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. Λέγουσι δὲ καὶ ἄλλοις τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἔλεσθε ὅστις ὑμῖν συμφέ-
5 ρειν δοκεῖ. καὶ, ἕως ἔστι καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

21. Ἄξιον δ' ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πρά-
γματα, ἐν ᾗ κατέστηκε νυνί, τὰ Φιλίππου. οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ καὶ φησὶεῖ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς, οὐδ' ὡς ἂν κάλλιστ' αὐτῷ τὰ παρόντ' ἔχει.
10 οὗτ' ἂν ἐξήνεγκε τὸν πολεμὸν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾤηθη δεήσειν αὐτόν, ἀλλ' ὡς ἐπιὼν ἅπαντα τὸτ' ἤλπικε τὰ πράγματα· ἀναιρήσεσθαι, κἄτα διέψευ-
σται. Τοῦτο δὲ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονός, καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἴτα τὰ
15 τῶν Θετταλῶν. (22) ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν
10 εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασιν τειχί-
ζειν. ἤκουον δ' ἔγωγε τινῶν ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρπούσθαι. τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φιλίπ-
πον λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθῆσεται τῶν
15 χρημάτων· εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται. (23) Ἀλλὰ μὴν τὸν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ ἅπλῶς τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ
αὐτονόμους ἥδιον ἂν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι. καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ κατακούειν τινός εἰσι, καὶ ἀνθρωπος
16 ὕβριστής, ὡς φασιν. καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἄπιστον ἴσως. τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κα-
κῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τὰγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον
εἶναι. (24) Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν
5 ἀκαιρίαν τὴν ἐκεῖνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἐτοί-
μως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ προσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς
ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάθοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ
10 χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθ' ἐτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἔλθειν. εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μὴδ' ἃ πάθαιτ' ἂν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;

19. Atque de auxilio quidem hæc statuo, sed de pecunia comparanda, est, Athenienses, pecunia vobis, est, quantâ omnium ceterorum hominum nemini, militaris. eam vero vos sic, ut vultis, capitis. Quam si militantis restituetis; nullo erit opus commeatu. sin minus; opus erit, aut nullus potius satis erit commeatus. Quid igitur? dicat aliquis, tamen auctor es, ut ea sit militaris? Ego vero nequaquam. (20) Ego enim conscribendum exercitum censeo et pecuniam esse debere militarem et unum esse ordinem, eundem et faciendi et accipiendi quæ oporteat. vos vero eam ita fere absque negotio capitis ad festa. Reliquum est igitur, opinor, ut omnes conferant, si multis opus erit, multa, sin paucis, pauca. Omnino certe pecunia est opus et absque ea nihil potest fieri eorum, quæ oportet. Indicant et alias alii parandæ pecuniæ vias, e quibus eam eligite, quæ vobis maxime conducere videtur, et rerum curam, dum occasio adest, suscipite.

21. Illud est autem operæ pretium cogitare et reputare, quo in loco nunc sint res Philippi. neque enim, ut videtur et dici possit re non satis considerata, præsens ejus status præclarus est vel pulcherrimus, neque intulisset ille hoc bellum unquam, si gerendum fore censuisset, sed primo statim impetu se omnes res tum confecturum speravit, qua spe frustratus est. Hoc jam primum illum turbat, quum præter expectationem evenerit, et injicit ei magnam desperationem, deinde motus Thessalorum. (22) nam hi quidem natura nimirum et semper omnibus mortalibus infidi fuerunt, quales autem fuerunt, tales eos nunc et ille cum primis experitur. decreverunt enim, ut Pagasas ab eo reposescent, et Magnesiam muniri vetuerunt. præterea ego quosdam audivi qui dicerent, non concessuros ei illos amplius portiorum et vectigalium usumfructum, quia Thessalorum respublicas ex iis administrari, non ea intercipi a Philippo oporteat. Qua pecunia fraudatus si fuerit; in arcum admodum ei stipendia peregrinorum militum redigentur. (23) At vero Pæonem et Illyrium et in universum ceteros omnes existimandum est sui juris et liberos quam servos esse malle. etenim insueti sunt cuiquam parere, et homo est superbus, ut aiunt. neque profecto incredibile fortasse. nam successus, qui præter meritum contingunt, occasionem præbent insanis stultis. quare sæpe videtur parta tueri bona, quam parare difficilius esse. (24) Opus est igitur vos, Athenienses, incommoditates illius vestras commoditates putare, occasionem expedite urgere et legatis mittendis. quo oportet, et castris frequentandis a vobis et extimulandis reliquis omnibus, cogitantes, si Philippo talis contra nos daretur opportunitas et bellum prope nostros fines oriretur, quam cupide putatis eum in nos invasurum. Non pudeat tandem vos, si ne ea quidem, quæ pateremini, si posset ille, data occasione audeatis?

26. Ἐτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ἰμαῖς λανθάνετω, ὅτι νῦν αἴρεσις ἐστὶν ὑμῖν, πότερ' 15 ἡμᾶς ἐκεῖ γρῆ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκείνον. ἔαν μὲν γὰρ ἀντέγῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων ἡμεῖς ἐκεῖ πολεμή-
σετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι. ἂν δ' 20 ἐκεῖνα Φίλιππος λάβῃ· τίς αὐτὸν ἔτι κωλύσει δεῦρο βαδίζειν; (26) Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ἤ, καὶ συνεισβαλοῦσιν ἐτόιμωκ. Ἄλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ' οἳ τ' ὄντες φυλάττειν, ἔαν μὴ βοηθήσῃ ὑμεῖς. Ἦ ἄλλος τις; ἀλλ' ὦ τᾶν οὐχ' βουλήσεται. Τῶν ἀπο-
κωπυμάτων μεντὰν εἴη, εἰ δ' νῦν ἀνοιαν ὀφλισκάνων δμῶς 25 ἐκλαλεῖ, ταῦτα δυναθεὶς μὴ πράξει. (27) Ἄλλὰ μὴν ἡλικία γ' ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριακῶθ' ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὄσ' ἀνάγκη 17 στρατοπέδῳ γρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολεμίου λόγῳ· πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὄσ' εἰς ἅπαντα τὸν πρὸ τοῦ πολέμου δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ πολέμος 3 τις ἤξει· πόσα γρῆ νομίσει ζημιώσεσθαι; καὶ προσέσθ' ἢ ὕβρις καὶ ἔθ' ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνῃ, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν.

28. Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοη-
θεῖν καὶ ἀπωθεῖν ἐκείσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, 10 ἢ ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιούντες ἔχουσι μικρὰ ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμοῦ ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίπ-
που χώρα κτησάμενοι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀπειρατοῦ γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἢ αἰ τῶν πεπο- 15 λιτευμένων αὐτοῖς εὐθυναὶ βράδια γένωνται, ὡς δποι' ἄτ' ἂν ἡμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. Χρηστὰ δ' εἴη καντὸς εἴνεκα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β΄.

LIBANIOU ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Προσέλαβον τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι, μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον καὶ θελώσιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης περὶ αὐτὸν θαρσύνει τὸν δῆμον, ἐπιδεικνύς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνα πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὑπο-
κτον αὐτὸν εἶναι φησὶ καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν δύναμιν οὐκ ἰσχυ-
ρόν. τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' αὐτούς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β΄.

19 1. Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τις ἴδῃ, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν φανεράν

25. Præterea neque hoc vos lateat, Athenienses, optio-
nem nunc dari vobis, utrum vos illic oporteat bellum ge-
rere, an apud vos illum. Si enim Olynthiorum opes re-
sisterint; vos illic bellum geretis et illius ditionem infesta-
bitis, vestra et patria hac secure fruemini. sin illas Philippus occuparit; quis eum porro prohibebit, quominus huc ingre-
diatur? (26) Thebani? ne sit dictu acerbius, etiam expedite una irrumpent. At Phocenses? qui ne suam quidem sine vestro auxilio tueri possunt. An alius quis? at o, bone, non volet! Absurdissimum vero fuerit, si, quæ nunc, etiam cum stultitiæ reprehensione, tamen effuti, ea data pote-
state non faceret. (27) At vero quantum intersit, hic an illic bellum geratur, ne verbo quidem opus esse arbitror. Si enim oporteret vos ipsos triginta duntaxat dies foris esse, et quæ alendo sunt exercitui, ex agri proventibus petere, nullo hoste in eo versante dico; plus damni existi-
mo vestris agricolis datum iri quam quantum in omne prius bellum insumptum est. Sin autem bellum aliquod ingruet; quantæ clades sunt metendæ? accedit proter-
vitas atque insuper ipsius rei dedecus, nullo minus detri-
mento sanis quidem hominibus.

28. Omnia igitur hæc ob oculos ponere atque universi adjuvare et bellum illuc amoliri debent, divites quidem, ut pro multis, quæ deum benignitate habent, pauca expen-
dentes, reliquis secure fruantur, juvenes autem, ut in Philippi regno parta bellandi peritia terribiles incolumis patriæ custodes fiant, oratores autem, ut acta sua in reddendis rationibus facile tueri possint. nam quales res vobis even-
erint, tales de actis quoque eorum eritis iudices. Utinam autem hæc bonæ sint omnium causa!

DEMOSTHENIS

OLYNTIACA II.

LIBANII ARGUMENTUM.

Admiserant legationem Olynthiorum Athenienses et auxilia iis decreverant, sed quum differrent expeditionem et metue-
rent ne sibi difficile cum Philippo bellum futurum esset, Demosthenes progressus, confirmare populum studet, ostendens quam infirmæ sint opes Macedonis. Nam et sociis eum sus-
pectum esse ait et domesticis viribus parum valere. Macedones enim per se infirmos esse.

DEMOSTHENIS OLYNTIACA II.

1. In multis quidem rebus, Athenienses, perspicui mihi posse videtur decorum benivolentia declarata erga rempublicam,

γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δ' ἐν τοῖς παροῦσι. τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσαντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώ-
 5 ρον ὄμορον καὶ δυνάμιν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέ-
 γιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύ-
 την ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκείνον διαλλαγὰς πρῶτον
 μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνά-
 10 στασιν, δαιμονία τινὶ καὶ θεία παντάπασιν ἔουκεν
 εὐεργεσία. (3) Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ'
 ἤδη σκοπεῖν αὐτοὺς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς
 εἶναι δοξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχυρῶν,
 15 μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχυρίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων
 ὧν ἡμῶν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προῖεμένους, ἀλλὰ καὶ
 τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ
 καιρῶν.

3. Τὸ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου
 βῶμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν
 20 τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἠγοῦμαι. διὰ
 τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ', ὅσ' ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων,
 ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ' οὐχὶ καλῶς
 πεπράχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν
 πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ
 πᾶσι νομίζεται. ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χείρον ἢ προσήκει κέ-
 25 χρῆσθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείον' αἰσχύνῃ
 19 ὠφλήκατε. (4) Ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ
 εἰ μετ' ἀληθείας τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο·
 ἐνθένδ' ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγεννημένον, οὐχὶ παρ'
 αὐτοῦ. Ὡν οὖν ἐκείνους μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ
 πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν,
 5 τούτων οὐχὶ νῦν ὀρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ
 χωρὶς τούτων ἐνι, καὶ βελτίον ἔστι ἀκηκοέναι πάντας
 ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' ἐκείνου
 φαίνοιτ' ἂν ὄνειδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ'
 εἰπεῖν πειράσομαι.

5. Τὸ μὲν οὖν ἐπιόρχον καὶ ἀπίστον καλεῖν ἀνευ τοῦ
 τὰ πεπραγμένα δεικνύοναι λοιδορίαν εἶναι τις ἂν φήσῃ
 κενὴν δικαίως. τὸ δὲ πάνθ', ὅσα πάποτε' ἔπραξε,
 διεξιόντα, ἐφ' ἅπασιν τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέως λόγου
 συμβαίνει δεῖσθαι καὶ δυοῖν ἐνεχ' ἠγοῦμαι συμφέρειν
 15 εἰρήσθαι, τοῦ τ' ἐκείνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει,
 φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς
 ἀμαχόν τινα τὸν Φιλίππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυ-
 θεν οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ἠύξῃθι, καὶ
 πρὸς αὐτὴν ἤκει τὴν τελευταίην τὰ πράγματ' αὐτῶν. (6)
 20 Ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἂν ἠγοῦμην καὶ
 αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φιλίππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δί-
 καια πράττονθ' ἐώρων αὐτὸν ἠύξημένον. νῦν δὲ θεωρῶν
 καὶ σκοπιῶν εὐρίσκω τὴν μὲν ἡμετέραν εὐθύθειαν τὸ κατ'
 21 ἀρχάς, ὅτ' Ὀλυνθίου ἀπήλυσεν ἄνθρωπος ἐνθένδε βουλο-
 μένους ὑμῖν διαλεσθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν
 παραδόναι καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτ' ἀπόρρητον ἐκεῖνο
 κατασκευάσαι, τούτῳ παραγαγόμενον, (7) τὴν δ'
 20 Ὀλυνθίων φίλιαν μετὰ ταῦτα τῷ Ποτιδαίαν οὔσαν
 20 ἡμετέραν ἐξελθεῖν καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους
 ὑμᾶς ἀδικῆσαι, παραδόναι δ' ἐκείνους, Θεσσαλοὺς δὲ

sed non minimum in praesentibus negotiis. Quod enim ex-
 stiterunt qui contra Philippum bellaturi sint, iique tales,
 qui et finitimam ei regionem teneant et quadam potentia
 praediti sint, et, quod omnium maximum est, qui de hoc
 bello ita sentiant, ut pacificationem cum illo primum in fi-
 dam, deinde patriae suae excidium putent, admirabile quod-
 dam, ut apparet, est et divinum omnino beneficium. (2)
 Illud igitur jam providendum ipsis nobis est, Athenienses, ne
 ipsi de nobis pejus mereri quam fortuna videamur. nam
 turpe est, imo turpissimum non modo urbes et loca, quae
 aliquando tenuimus, palam abicere, sed etiam a fortuna
 comparatos et socios et occasiones.

3. Ac Philippi quidem vires recensere, Athenienses, et
 iis verbis ad officium faciendum vos exhortari non consul-
 tum esse existimo. Quamobrem? quia quicquid ea de re
 dixeris, id ut illi aliquid parere laudis, sic a nobis non
 praecclare administratum esse videtur. quo enim is plura su-
 pra dignitatem suam gessit, eo admirabilior habetur apud
 omnes, vos quanto deterius negotiis quam decuerat usi
 estis, tanto majorem ignominiam suscepistis. (4) Haec igitur
 praetermittam. etenim si quis vere consideret, Athenienses,
 hinc magnum eum videat esse factum, non a semetipso.
 Quas igitur ille quidem res acceptas iis ferre debet, qui ex
 ejus utilitate rempublicam administrarunt, vos autem sup-
 plicio coercere, nunc non esse video narrandi locum, sed
 quae etiam praeter haec se offerunt et vobis omnibus utiliora
 sunt audiri et magno, Athenienses, illi esse probro appa-
 rebit, si qui recte aestimare velint, ea dicere conabor.

5. Eum igitur perjurum et perfidum vocare sine demon-
 stratione facinorum convicium esse inane jure dicis. Sed
 quae unquam gessit, recensere et coarguere omnia, et bre-
 vem orationem requirit et duabus de causis utilia esse puto
 dictu: tum ut ille, id quod et verum est, improbus appa-
 reat, tum ut, qui timore attoniti sunt Philippi tanquam
 insuperabilis, videant consumpta esse omnia, quibus du-
 dum per imposturam magnitudinem hanc suam auxit, et
 ad ipsum accedere finem res ejus. (6) Equidem enim, Athe-
 nienses, valde ducerem et ipse formidabilem esse Philip-
 pum et admirabilem, si justis eum crevisse actionibus vi-
 derem. nunc autem rem contemplans ac considerans re-
 perio Philippum nostram socordiam ab initio, quum Olynthios
 quidam hinc repellerent orationem apud vos habituros, ea
 re, quod se Amphipolim vobis traditurum et illud quod ali-
 quando jaetabatur arcanum confecturum dixit, pellexisse,
 (7) Olynthiorum autem amicitiam deinde sibi adjunxisse
 Potidaeam vestram urbem expugnando et ereptam vobis pri-
 oribus sociis per injuriam illis tradendo, Thessalos autem

νῦν τὰ τελευταῖα τῆ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι
καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀνα-
5 δέξασθαι. ὁμοίως δ' οὐδεὶς ἐστὶν ὄντιν' οὐ πεφραδέικεν
ἐκεῖνος τῶν αὐτῶν χρησαμένων. τὴν γὰρ ἐκάστων ἀνοίξαν
δεῖ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβά-
νων οὕτως ἠτύχηθη. (8) Ὡς περ οὖν διὰ τούτων ἤρθη
μέγας, ἢ ἢ' ἐκάστοι συμφέρον αὐτὸν ἑαυτοῖς ὄντο
10 τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ
καθαίρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πᾶνθ' ἐνεῖ' ἑαυτοῦ ποιῶν
ἐξέλθεται. Καιροῦ μὲν δὴ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα. ἢ παρελ-
15 θῶν τις ἐμοί, μᾶλλον δ' ὑμῖν δεῖξάτω, ὡς οὐκ ἀληθῆ
ταῦτ' ἐγὼ λέγω, ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτ' ἐξηπατημένοι τὰ
λοιπὰ πιστεύουσιν, ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δε-
δουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιεντ'
ἄσμενοι.

9. Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν
20 ἠγείται, οἶεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῶν
τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι
οὐκ ὀρθῶς οἶεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πρά-
γματα συστῆ καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρον τοῖς μετέχουσι
τοῦ πολέμου· καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς
25 καὶ μένειν ἐθέλουσιν οἱ ἄνθρωποι. ὅταν δ' ἐκ πλεο-
νεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὕτως ἰσχύσῃ· ἢ πρώτη
πρόφασις καὶ μικρὸν πταίσμ' ἅπαντ' ἀνεχαίτισε καὶ
διέλυσε. (10) οὐ γὰρ ἐστίν, οὐκ ἐστίν, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἀδικούντα καὶ ἐπιπροκούντα καὶ ψευδομένον δύ-
21 ναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτ' εἰς μὲν
ἅπαντ' καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γ' ἤν-
θησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῶ χρόνῳ δὲ φωρᾶ-
ται καὶ περὶ αὐτὰ καταβρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας,
6 οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κά-
τωθεν ἰσχυρότατ' εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς
ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προ-
έχει. Τοῦτο δ' οὐκ ἐνὶ νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φι-
λίππῳ.

11. Φημί δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν,
10 καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέ-
σκει μοι, πρὸς δὲ Θετταλοῦς πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς
μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ. καὶ γὰρ νῦν
15 εἰσὶν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν καὶ περὶ Μαγνη-
σίας λόγους ποιῆσαι. (12) Σκοπεῖσθε μὲντοι τοῦτο,
ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ
παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔξου-
σιν ἐξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων
20 ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπαν μὲν λόγος, ἂν ἀπῆ' τὰ
πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δ'
ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως. ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότερ'
κῆρυξ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι
πάντες αὐτῶν.

12. Πολλὴν δὴ τὴν μεταστάσιν καὶ μεγάλην δεικτέον
τὴν μεταβολὴν, εἰσφέροντας, ἐξίόντας, ἅπαντα ποιούν-
τας ἐτόιμος, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κἂν
ταῦτ' ἐβελήσῃτε ὡς προσήκει καὶ δεῖ παραίνειν· οὐ μὲν

nunc postremo sibi conciliasse promittendo se iis Magnesiam
traditurum et recipiendo se Phocense bellum pro iis gestur-
um. Denique nemo est quem non deceperit ille eorum,
qui ipso usi sunt. his enim artibus crevit, quod semper
eorum, a quibus ignoraretur, imprudenciam decipiebat atque
adscisciebat. (8) Ut igitur per hæc alte ascendit, dum se
quisque aliquo ab eo beneficio affectum iri putabat, sic per
hæc eadem etiam dejici rursus eum oportet, postquam
comperit eum suæ utilitatis causa facere omnia. In
eo igitur loco res Philippi nunc sunt, Athenienses. aut pro-
deat aliquis et mihi, ac potius vobis ostendat hæc a me
non vere dici, vel eos, qui primum decepti sunt, in poste-
rum credituros, vel Thessalos aliter quam merebantur ser-
vilitate oppressos nunc non teneri desiderio recuperandæ
libertatis.

9. Quod si quis vestrum hæc quidem ita esse ducit, sed
opinatur eum vi retenturum imperium eo, quod loca et
portus et alia ejus generis præoccupavit; non recte opina-
tur. Quam enim benivolentia res componuntur et omnibus
belli sociis eadem expediunt; et collaborare et ferre casus
et perseverare volunt homines. si quis autem per avaritiam
et improbitatem, ut iste, fit potens; prima quæque occasio et
parvum erratum omnia rejicit et dissolvit. (10) Non enim
potest, non potest fieri, Athenienses, ut per injurias et perju-
ria et mendacia stabilis potentia comparetur, sed talia semel
et ad breve tempus consistunt, adeoque spes de se magnam
præbent, si sors tulerit, sed tandem manifestantur et ultro
collabuntur. nam ut ædium, credo, et navis et aliarum re-
rum ejus generis infimas partes firmissimas esse oportet, sic
etiam actionum initia et fundamenta vera et justa esse con-
venit. Id vero non inest nunc in rebus a Philippo gestis.

11. Itaque censeo a vobis et opem ferendam esse Olyn-
thiis, quod quo pulcrius et celerius quis fieri jusserit, eo
magis mihi probatur, et ad Thessalos legationem mittend-
am, quæ alios hæc edoceat, alios exhortetur. etenim
nunc decreverunt, ut Pagasas reposcerent, et de Magne-
sia verba facerent. (12) Illud tamen providete, Athenienses,
ne verba duntaxat afferant legati nostri, sed et opus aliquod
ostendere possint, eductis nobis pro dignitate civitatis et
res inspicientibus. nam quum omnis oratio, si res absint,
vanum quoddam videtur et inane, tum vero quæ a nostra
urbe profisciscitur oratio. Qua quo expeditius uti videmur,
eo magis ei omnes diffidunt.

13. Ostendenda jam est insignis conversio et magna mu-
tatio, conferendo tributo, militando, omnia strenue ge-
rendo, si quidem quisquam vobis fidem adhibere debeat.
Quæ si voletis, ut convenit et oportet, absolvere; non so-

νον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικά ἀσθενῶς καὶ
 22 ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ
 τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἐξελεγ-
 χθήσεται. (14) Ὅλωσ μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δυνάμις
 5 καὶ ἀρχῇ, ἐν μὲν προσθήκῃ μερίς ἐστὶ τις οὐ μικρά, οἷον
 ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους, πάλιν
 αὖ πρὸς Ποτιδαίαν Ὀλυνθίους ἐφάνη τι τοῦτο συναμ-
 φότερον, νυνὶ δὲ Θετταλοῖς σιτασιάζουσι καὶ τεταραγμέ-
 νους ἐπὶ τῇ τυραννικῇ οἰκίᾳ ἐδοθήσῃ. καὶ ὅποι-
 10 οὖς ἂν, οἷμαι, προσθῆ καὶ μικρὰν δύναναι, πάντ' ὤφε-
 λεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενῆς καὶ πολλῶν κακῶν
 ἐστὶ μεστή. (16) καὶ γὰρ οὗτος ἀπασὶ τούτοις, οἷς ἂν
 τις μέγαν αὐτὸν ἠγήσαστο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρα-
 ταίαις, ἐτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκευ-
 15 ἀκεν ἑαυτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς
 αὐτοῖς Φιλίππον τε χεῖρην καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ'
 ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ' ἐζήλωκε, καὶ προήρη-
 ται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῆ τι, παθεῖν,
 20 τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτ' ἄλλος
 Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ἤρη-
 μένος, (18) τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων
 οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δ' αἰεὶ ταῖς στραταίαις ταύταις
 ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ φανερώς ταλαιπωροῦσιν,
 25 οὗτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὗτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἰδίους ἐώμενοι
 διατρίβειν, οὗθ' ὅσ' ἂν πορίσασιν οὕτως ὅπως ἂν δύνων-
 ται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι κεκλειμένων τῶν ἐμπο-
 ρίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον. (17) Οἱ μὲν
 οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τού-
 23 των ἂν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς, οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν
 ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν ἔχουσιν ὡς εἰσὶ
 θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὡς
 5 δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγεννημένων, τιδὸς ἤκουον,
 ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἷου τε ψευδεσθαι, οὐδένα εἰσὶ βελ-
 τίους. (18) εἰ μὲν γὰρ τις ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος
 ἐμπειροῦ πολέμου καὶ ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ
 πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ
 δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα (πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις καὶ τὴν
 10 φιλοτιμίαν τάνδρος ἀνυπέβλητον εἶναι). εἰ δὲ τις
 σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν
 τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέ-
 ρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον.
 15 (19) λοιποὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι ληστὰς καὶ κολακὰς
 καὶ τοιοῦτους ἀνθρώπους, οἷους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι
 τοιαῦτα οἷ' ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον
 δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. καὶ γὰρ οὐκ ἐνθένδε πάντες
 ἀπήλαυον ὡς πολλοὶ τῶν θαυματοποιῶν ἀσελεγεστέρους
 20 ὄντας, Καλλιᾶν ἐκεῖνον τὸν δημοσίον καὶ τοιοῦτους ἀνε-
 θρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχυρῶν ἀσμα-
 τῶν ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆ-
 ναι, τούτους ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὐτὸν ἔχει. (20) Καίτοι
 25 ταῦτα, καὶ εἰ μικρὰ τις ἠγείρειται, μεγάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, δεῖγματὰ τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαμονίας
 ἐστὶ τοῖς εὐφρονούσιν. ἀλλ', οἷμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ
 τούτοις τὸ κατορθοῦν. αἱ γὰρ εὐπραξίαι δεινὰ συγ-

lum, Athenienses, federatos infirmos et infidos apparebit
 esse Philippo, sed etiam domesticum ejus imperium et po-
 tentiam laborare deprehendetur. (14) Omnino enim Mace-
 donica potentia et imperium, ut additamentum, non parvum
 sane auxilium est, cujusmodi aliquando vobis fuit Timotheo
 imperatore contra Olynthios, iterum contra Potidæam Olyn-
 thius visum est esse aliquid utrumque conjunctum, nunc The-
 salos seditione laborantes et conturbatos idem contra tyran-
 nicam familiam adjuvit. denique nihil est, opinor, quin
 quantumvis parvis additis viribus omnino adjuvetur. ipsum
 vero illud per se infirmum et multis malis est refertum. (15)
 Etenim iste his rebus omnibus, ob quas magnum eum putes,
 bellis et expeditionibus, magis etiam ruinosa id, quam
 suapte natura fuerat, sibimet effecit. nolite enim putare,
 Athenienses, iisdem delectari rebus et Philippum et subditos
 ejus, sed ille quidem gloriam appetit eique studet, atque
 instituit gerendis rebus atque periculis adeundis nullum o-
 sum recusare, et hanc opinionem, ut ea perfecisse dica-
 tur, quæ nullus unquam alius Macedonum rex, vitæ se-
 curitati antepōnit, (16) ad hos autem illarum rerum gloria
 nihil attinet, quin moleste ferunt se assiduis illis sursum
 deorsum obeundis expeditionibus conflictari et perpetuo
 ærumnas perpeli, qui nec in operibus nec in re familiari
 versari sinantur nec quæ quomodocunque quæsita tenent,
 exponere possint, clausis propter bellum regionis emporiis.
 (17) Ut vulgus igitur Macedonum erga Philippum sit affe-
 ctum, ex his facile intelligitur. Jam autem qui cum eo
 versantur peregrini et satellites, opinionem illi quidem ex-
 citaverunt se esse admirandos et exercitos bellatores, sed
 ut ego e quodam, qui in ipsa regione natus est, andivi,
 optimæ fidei viro, nihilo sunt aliis præstantiores. (18) Nam
 si qui inter eos viri sint rei militaris et pugnandi periti, hos
 omnes ab eo, ut est ambitiosus, repelli dixit, volente omnia
 facinora videri sua esse (præter enim cetera ambitionem
 quoque viri esse immensam), si quis autem modestus aut
 alioqui bonus quotidianam vitæ intemperantiam et ebrieta-
 tem et saltationes obscænas ferre nequeat, talem amoveri
 et nullo esse numero. (19) Reliquos vero, quibus familiari-
 ter utatur, esse latrones et adulatores et tales homines, qui
 inebriati non recusent ad eum saltare modum, ut ego nunc
 apud vos dicere vereor. Perspicuum est autem hæc esse
 vera. etenim quos hinc universi expellebant ut præstigia-
 toribus multo nequiores, Calliam illum servum publicum
 et ejus generis homines, ridiculorum imitatores et opifices
 turpium canticorum, quæ in sodales conficiunt, ut rideat-
 ur, hos amat et secum habet. (20) Quæ etiamsi parva ex-
 istimarit aliquis, magna sunt tamen, Athenienses, indi-
 cia, si quis vere cogitet, illius ingenii et insanis. Nimirum
 hæc nunc ejus successibus obscurantur. quandoquidem res
 secundæ magnam vim habent ad occultanda talia probra.

(2)

κρύψαι τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ. εἰ δὲ τι πταίσει· τότε ἀκρι-
 24 βούς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγε, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖξιν οὐκ εἰς μακράν, ἂν οἱ τε θεοὶ
 θέλωσι καὶ ὑμεῖς βούλησθε. (21) ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς
 σώμασιν τῶς μὲν ἂν ἐβρώμενος ἦ τις, οὐδὲν ἐπαισθά-
 5 νεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν, ἐπὰν δ' ἀβρώστημά τι
 συμβῆ, πάντα κινεῖται, κὰν βῆγμα κὰν στρέμμα κὰν
 ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ἦ· οὕτω καὶ τῶν πό-
 λεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω πολεμῶσιν,
 ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπειδὴν δ' ἕμμος
 10 πόλεμος συμπλακῆ, πάντα' ἐποίησεν ἔκδηλα.

22. Εἰ δὲ τις ὑμῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φιλίπ-
 πον εὐτυχῶνθ' ὄρων ταύτη φοδερόν προσπολεμησά-
 νομίζει· σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῶ χρητῆται.
 μεγάλη γὰρ βροπή, μᾶλλον δὲ τὸ δλον ἢ τύχη παρὰ
 15 πάντ' ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. οὐ μὴν
 ἀλλ' ἔγωγε, εἰ τις ἀφροσύνη μοι δοῖται, τὴν τῆς ἡμετέρας
 πόλεως τύχην ἂν ἐλοίμην, θελούντων δὲ προσήκει ποιεῖν
 ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου. πολλὴ
 γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὐνοίαν
 20 ἔχειν ὄρω ἡμῖν ἐνούσας ἢ κείνου. (23) ἀλλ', οἶμαι,
 καθήμεθ' οὐδὲν ποιοῦντες. οὐκ ἐνὶ δ' αὐτῶν ἀργούντα
 οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τί ποιεῖν, μὴ τί
 γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν, εἰ στρατεύο-
 μενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος αὐτὸς καὶ παρῶν ἐφ' ἅπασιν
 25 καὶ μηδένα καιρὸν μηδ' ὄραν παραλείπων ἡμῶν μελ-
 λόντων καὶ ψηφισμένων καὶ πυνθανομένων περιγίγνε-
 ται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτ' ἐγώ. τὸναντίον γὰρ ἂν
 ἦν θαυμαστόν, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὦν τοῖς πολε-
 μούσι προσήκει τοῦ πάντα ποιοῦντος αὐτοῦ δεῖ περιτῆμεν.
 (24) ἀλλ' ἐκεῖνο θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίους μὲν ποτε,
 25 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων
 ἀντίρατε, καὶ πόλλ' ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλαῖς
 ὑμῖν ἔξω οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ' ἔν' οἱ ἄλλοι τύχῃσι τῶν
 δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετ' εἰσφέροντες καὶ
 5 προεικονομεῖτε στρατεύομενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτ' ἐξίεναι
 καὶ μέλλειτ' εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτη-
 μάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλαῖς πάντας
 καὶ καθ' ἐν' αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ' αὐ-
 10 τῶν ἀπολωλεκότες κἀθήσατε. (25) ταῦτα θαυμάζω,
 καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδὲ εἰς ὑμῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, δύναται λογισασθαι πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φι-
 λίπῳ καὶ τί ποιοῦντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὐ-
 15 τέρος. ἴστε γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων αὐτῶν,
 ἐτέρους τινὰς ἐλπίζοντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλή-
 λους, κρινόντων, πάλιν ἐλπίζοντων, σχεδὸν ταῦτα ἅπερ
 νυνὶ ποιοῦντων ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν. (26) εἴθ'
 οὕτως ἀγνωμόνως ἔχετε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι'
 ὦν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέ-
 20 γονε, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύ-
 λων αὐτὰ χρηστὰ γενήσασθαι; ἀλλ' οὐτ' εὐλογον οὐτ'
 ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε. πολλὴ γὰρ βῆσον ἔχοντας
 φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν. νυνὶ δὲ, ὅτι
 25 μὲν φυλάττομεν, οὐδὲν ἐστὶν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν

At si paululum impegerit; tum accurate in hac ejus mala in-
 quiretur. Id quod ipse mea quidem opinione videtur,
 Athenienses, brevi ostensurus, si et dii annuant et vos ve-
 litis. (21) Ut enim in corporibus, quamdiu quis valet, nul-
 lum adeo sensum doloris afferunt singulae partes labefactae,
 sin in morbum incidit, omnia moventur, sive ruptum sit
 sive luxatum sive aliud quid vitiatum; sic et civitatum et
 tyrannorum, donec foris bella gerant, obscura vulgo mala
 sunt, quando autem finitimum bellum conseritur, omnia
 elucescunt.

22. Si quis autem vestrum, Athenienses, ideo difficilem
 oppugnatum Philippum esse putat, quod fortunatum esse
 videt, utitur is quidem sobrii hominis cogitatione. mul-
 tum enim in fortuna momenti est, ac ea potius sola in omni-
 bus mortalium rebus dominatur. ego tamen, si optio mihi
 daretur, nostrae urbis fortunam (modo vos ipsi vel paululum
 officio fungi velletis) fortunae illius anteferrem. multo enim
 plures vobis occasiones ad divinam benivolentiam obtinen-
 dam inesse video, quam illi. (23) Verum sedemus, opinor,
 otiosi. neque vero fas est, ut qui ipse ignavus est, vel amicos
 aliquid agere sua causa jubeat, nedum deos. non est igitur
 mirandum ab illo, quum ipse militet et laboret et omnibus
 rebus intersit et nullam vel occasionem vel horam praeter-
 mittat, nos, dum cunctamur et decernimus et sciscitamus,
 superari. non equidem miror hoc. contrarium quidem esset
 mirum, si nos nihil agendo eorum, quae belligerantibus
 conveniunt, illum, qui ubique officio fungitur, vinceremus.
 (24) Illud autem demiror, quum vos olim Lacedaemoniis,
 Athenienses, bellum intuleritis pro defensione Graecorum, et
 multa saepe privata emolumenta, quae arripere licuit, sitis
 aspernati, sed ut reliqui jus suum obtinerent, vestras opes
 impenderitis tributum conferendo, et militando pericula
 pro iis adieritis, nunc vos dubitare exire et segniter conferre
 pro vestris privatis possessionibus, et quum saepe reliquos
 servaveritis universos et unum quemque eorum singula-
 tum, vos vestris amissis opibus desiderare. (25) Haec miror, at-
 que illud etiam, si vestrum ne unus quidem reputare possit,
 Athenienses, quamdiu bellum contra Philippum geratis et
 quid gerentibus vobis id tempus praeterierit. notis enim
 hoc scilicet, cessantibus vobis, alios quosdam rem gesturos
 sperantibus, aliis alios culpantibus, accusantibus, rursus
 sperantibus, eadem fere quae nunc agentibus, universum
 tempus abiisse. (26) Adeone tandem socordes estis, Athenien-
 ses, ut quibus actionibus e secundis adversae res factae sunt
 civitatis, his iisdem speretis eas ex adversis fore secundas?
 at istuc et rationi est et rerum naturae contrarium. est
 enim omnium rerum natura, quae habeas, multo facilius
 servare quam acquirere. Nunc autem, possessionum veterum

τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ. Αὐτῶν οὖν ἡμῶν ἔργον τοῦτ' ἦδη. (27) Φημί δὲ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδέν' αἰτιᾶσθαι πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε, τηνικαῦτα δ' ἀπ' αὐτῶν τῶν
 26 ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ' ἀδικούντας κολάζειν, τὰς προφάσεις δ' ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἄλλειμματα. οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ' ἡμῶν αὐτῶν
 5 πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. (28) Τίνος γὰρ ἕνεκα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας ἄσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίους δ' εὐρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν
 10 στρατηγῶν εἰπεῖν; οὐκ ἐνταῦθα μὲν ἔστι τὰ ἄλλα, ὑπὲρ ὧν ἔστιν ὁ πόλεμος, ἡμέτερα. Ἀμφίπολις ἂν ληφθῆ, παραχρῆμ' αὐτὴν ἡμεῖς κομιεῖσθε. οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν. ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἑλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ
 15 τῶν στρατιωτῶν, Λάμφακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα δὲ συλῶσιν. ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. (29) ἡμεῖς δὲ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε. ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας,
 20 ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ἡμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοι, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. πρότερον μὲν γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας. ῥήτωρ ἡγεμῶν ἑκατέ-
 25 ρων, καὶ στρατηγῶς ὑπὸ τούτῳ, καὶ οἱ βοηθούμενοι, οἱ τριακόσιοι. οἱ δ' ἄλλοι προσνεμένησθε οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς ἐκείνους. (30) Δεῖ δὴ ταῦτ' ἐπανέντας καὶ ἡμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλευέσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι.
 27 εἰ δὲ τοῖς μὲν ὡς περὶ ἐκ τυραννίδος ἡμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδ' ὅτι οὖν συμπονεῖν· οὐχὶ γενήσεται τῶν
 5 δεόντων ἡμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ. τὸ γὰρ ἡδίκημένον ἀεὶ μέρος ἄλλελεῖται, εἴθ' ἡμῖν τούτοις κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται.
 31 Λέγω δὲ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσων ἕκαστος ἔχει, τὸ ἴσον. πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε. πᾶσι τοῖς παροῦσι
 10 λόγον διδόναι, καὶ τὰ βελτίστα ὧν ἂν ἀκούσητε αἰρεῖσθαι, μὴ ἂν ὁ δεῖνα, ἢ ὁ δεῖν' εἴπῃ. κὰν ταῦτα ποιῆτε· οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμ' ἐπαινεσεσθε, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ὑστερον, βελτίον τῶν ὄλων πραγμάτων ἡμῖν ἔχόντων.

quod tueamur, nihil a bello est reliquum, sed de integro paradæ sunt. Nostrum igitur ipsorum id jam officium est. (27) Quare suadeo, ut pecuniam conferatis, ipsi militetis alacriter, neminem culpatis ante recuperatum imperium, tum ex ipsis operibus facto iudicio, laude dignos honoribus et maleficos penis afficite, excusationes autem tollite cessationemque vestram. neque enim fas est in aliorum facta acerbe inquirere, nisi inprimis ipsi officium faciatis. (28) Nam cur putatis, Athenienses, duces omnes, quos mittitis, hoc fugitare bellum, et privatim invenire bella, si, quod res est, etiam de ducibus est dicendum? quod hic præmia, de quibus bellum geritur, vestra sunt (Amphipolis si capta fuerit, e vestigio vos eam recipietis), pericula autem sunt imperatorum privata, merces nulla. illic, ut pericula minor, sic emolumenta ducum sunt et militum (Lampsacus, Sigeum, navigia, quæ spoliaverint). id igitur quique sequuntur, quod e re sua est. (29) Vos autem quum in res intuemini parum prosperas, præfectos arcessitis. ubi vero facta dicendi potestate necessitates audivistis has, eos absolvitis. Vobis igitur id est reliquum, ut inter vos litigetis et dissidatis, aliis aliud sentientibus, respublica vero male habeat. Olim enim, Athenienses, per classes tributa conferebatis, nunc per classes rempublicam geritis: orator utrumque dux est, et imperator illi subjectus, et trecenti, qui clament, reliqui attributi estis, alteri his, alteri illis. (30) Ista igitur jam relinquenda, et vestri ipsorum etiam nunc fieri debetis atque tum consultandi tum dicendi tum agendi munus commune facere. Sin aliquibus tanquam vestri regnum possidentibus imperandi licentiam dabit, aliis instruendarum triremium, conferendi, militandi necessitatem imponetis, aliis id concedetis, ut contra hos decreta duntaxat faciant aliaque in re nulla operam navent; nihil quod usus postulat, unquam tempestive geretur. semper enim ea pars, quæ affecta fuerit injuria, cessabit, deinde vobis eos pro hostibus punire erit reliquum.

31. In summa jam suadeo, ut omnes pro suis quisque facultatibus æquum conferatis, ut omnes exeatis per vices, donec omnes militaveritis, ut omnibus qui prodeunt dicendi potestatem detis, et ex auditis optima amplectimini, non quæ hic vel ille dixerit. Quæ si feceritis, non oratorem duntaxat in præsentia laudabitis, sed vosmetipsos etiam post, statu rerum vestrarum florentiore.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ΄.

LIBANII ARGUMENTUM.

*Επεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος παραχαρῆς οἱ τε βήτορες παρακαλοῦσιν ἐπὶ τιμωρίαν 5 Φιλίππου. ὁ δὲ Δημοσθένης δεδοικώς, μὴ θαρσύναντες, ὡς τὰ πάντα νεικηρότεες καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ἀλιγώρησασιν, διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικρίπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν 10 γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας. οἶδε γὰρ ὅτι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι πού τινες τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκία κρῆσθαι ποιοῦνται φροντίδα, περὶ δὲ τὸ τιμωρησασθαι τοὺς ἐναντίους ἦττον σπουδάζουσιν. (2) Ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἄπτεται, καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτι- 15 θέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, ἵνα δυνηθῇ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτεστα. (3) Παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις, καὶ ἐπιτιμᾷ πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου τε ὡς ἐκλελυμένου καὶ τῶν δημαγωγῶν ὡς οὐκ 20 ὀρθῶς προισταμένων τῆς πόλεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ΄.

1. Οὐχὶ ταῦτ' ἀριστάτα μοι γινώσκεις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔταν τ' εἰς τὰ πράγματα' ἀποβλέψω καὶ ἔταν πρὸς τοὺς λόγους οὐς ἀκούω. τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρησασθαι Φίλιππον ὀρῶ γιγνομένους, τὰ δὲ πράγματ' εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε ὅπως μὴ 30 πεισόμεθ' αὐτοὶ πρότερον κακίως σκέψασθαι δεόν. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες ἢ τὴν ἰσχυροῦσιν, περὶ ἧς βουλευέσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ἡμῖν ἀμαρτάνειν. (2) Ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς εἶχειν ἀσφαλῶς καὶ Φίλιππον 35 τιμωρησασθαι, καὶ μάλ' ἀκριβῶς οἶδα. ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐχὶ πάλαι γέγονε ταῦτ'. ἀμφοτέρω. νῦν μέντοι κέπεισμαι τοῦθ' ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν 29 πρῶτην, ὅπως τοὺς συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τρόπον τιμωρησεται τις ἐκείνων ἐξέσται σκοπεῖν. πρὶν δὲ τὴν 5 ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὄντινῶν ποιέσθαι λόγον.

3. Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴ περ ποτε, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται, ἐγὼ δ' οὐχ ὅτι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεύσασθαι χαλεπὸ πάντατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρέ-

DEMOSTHENIS

OLYNTIACA III.

LIBANII ARGUMENTUM.

Miserant auxilia Olynthiis Athenienses et aliquid per ea proficisse videbantur. Quod quum his nunciaretur; et populus gaudio exultans et oratores hortabantur ad ultionem Philippi. Demosthenes autem veritus, ne fiducia pleni, ut qui per omnia vicissent et satis magna auxilia misissent Olynthiis, reliqua negligerent, ea de causa progressus resecat eorum arrogantiam et ad cautionem modestam animos traducit dicens non de Philippi ultione nunc iis esse deliberandum, sed de salute sociorum. Sciebat enim et Athenienses et alios fortasse nonnullos, quum in suis retinendis curam suscipiant, de ulciscendis adversariis minus laborare. (2) In hac autem oratione etiam consilium de theatri pecunia aperius attingit et leges, quae multam imponebant decernentibus ut ea fiat militaris, abrogandas esse postulat, ut suaderi quae sint optima possint. (3) Hortatur autem etiam in universum, ut ad aemulationem majorum excitentur et ipsi cives militent, graviterque objurgat et populum eo tempore effeminatum et demagogos, ut qui non recte praesint reipublicae.

DEMOSTHENIS OLYNTIACA III.

1. Non eadem se mihi statuenda praebent, Athenienses, et quum in res intueor et quum in orationes quas audio. orationes enim de ulciscendo Philippo haberi, res autem eo progressas video, ut, ne ipsi prius infortunium feramus, sit providendum. In nulla igitur alia re mihi videntur ii, qui talia dicunt, errare, quam quod argumentum tractant prorsus a vestra deliberatione alienum. (2) Ego vero aliquando licuisse civitati et sua tenere tuto et Philippum ulcisci vel optime scio. mea enim aetate, non olim contigerunt haec utraque. nunc autem mihi persuasum habeo satis esse nobis, si hoc primum anteverterimus, ut socios conservemus. quorum salus ubi in tuto collocata fuerit; tum et, qua ratione illum ulcisci possitis, dispicere licebit. antequam autem principium recte constituitur, supervacaneum esse duco de fine illum facere verbum.

3. At praesens quidem occasio, Athenienses, si unquam, magnam sollicitudinem et consilium requirit; ego vero, non quid in hisce rebus suadendum sit, difficillimum esse

πον, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρῶν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφυγένοι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν, ἢ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιώ δ' 15 ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρῶσις ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωρῶντας, εἰ τάληθ' ἴδω, καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται. ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίοις εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα.

20 4. Ἀναγκαῖον δ' ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημένων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομῆσαι. μέμνησθε, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτ' Ἑραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν Μαίμακτηριῶν, πολ- 25 λῶν δὲ λόγων καὶ θυρῶν γιγνομένου παρ' ὑμῖν ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν καὶ τοὺς μέγρι πέντε καὶ τετταράκοντ' ἔτους αὐτοὺς ἐμβάλλειν καὶ τάλαντ' ἐξήκονθ' εἰσφέρειν. (6) καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῦτο, Ἑκατομβραῖον, Μεταγειτνίον, 30 Βοηδρομιῶν. τούτου τοῦ μηνὸς μόγις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα νῆες ἀπεστελίσαντ' ἔχοντα κενὰς Χαρίδημον καὶ πέντε τάλαντ' ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς (ἦλθε γὰρ ἀμφοτέρω) οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες ἀφεῖτε, ὧ 5 ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός. εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος ὄσθεϊς.

6. Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντ' οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, 10 νῦν δ' ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἔκει τις, δι' ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθη, ἵνα μὴ ταῦτα πάθῃτε. Τί δὴ χρησόμεθα, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τούτω; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσῃτε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε ὃν τρόπον ἡμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντ' ἔσοσθ' ὑπὲρ Φιλίπ- 15 που. (7) Ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύνανται τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ' οὕτω τὰ πράγματα: οὐτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους οὐθ' οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κακίνοι πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην. ἦν τοῦθ' ὥσπερ ἐμποδισμά τι τῷ Φιλίππῳ καὶ δυσχερές, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν 20 τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ὑμᾶς. ἐκπολεμῶσαι δεῖν ὀμίμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου. καὶ δ' πάντες ἐθρύλουν, πέπρακται νυνὶ τοῦθ' ὅπωςδήποτε. (8) Τί οὖν ὑπολοιπον, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐβρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ 25 ὄρω. χωρὶς γὰρ τῆς περιστάσης ἂν ὑμᾶς αἰσχύνῃ, εἰ καθυφειμέθα τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὄρω τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θεβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκῶν, μηδενὸς δ' ἐμποδῶν ὄντος Φιλίππου 31 τὰ παρόντα καταστρεφόμενον πρὸς ταῦτ' ἐπικλίναί τὰ πράγματα. (9) ἀλλὰ μὴν εἰ τις ὑμῶν εἰς τοῦτ' ἀναβάλλεται ποιήσῃ τὰ δέοντα. ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινὰ, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν. ὅτι

duco, sed illud dubito, quo sit pacto, Athenienses, apud vos de iis dicendum. persuasum enim mihi habeo, quantum praesens atque audiens cognovi, in pluribus vos frustrari negotiis propter officii vestri neglectum, quam ex inscitia. Peto igitur a vobis, ut me, si paulo liberius verba fecero, feratis et id spectetis, verane dicam, eaque de causa, ut reliqua fiant meliora. videtis enim ex eo, quod quidam ad gratiam concionantur, in omnem progressa esse calamitatem praesentia negotia.

4. Necessarium autem existimo, ut pauca vobis ex iis, quae facta sunt, in memoriam revocem. Meministis, Athenienses, nunciatum fuisse vobis Philippum in Thracia, tertio aut quarto abhinc anno, Junonium castellum obsidere. tunc igitur mensis erat Maemacterio. multis autem verbis et tumultu facto apud vos, decrevistis quadraginta triremes deducendas et, qui infra annum aetatis essent quintum et quadragesimum, ipsis iis conscendendas et talenta sexaginta esse conferenda. (5) Post, eo anno praeterito, Hecatombæo, Metagitnio, Boedromio. eo mense vix post initia (Eleusinia) Charidemum ablegavistis decem naves habentem vacuas et quinque talenta argenti. ut enim nuntiatum fuit, Philippum aegrotare aut esse mortuum (nam uterque rumor allatus est); nihil jam opus esse auxilio rati, omisistis, Athenienses, expeditionem. Erat autem ea ipsa occasio. nam si tunc illo auxilia misissemus, ut decreveramus, strenue; non molestus nobis nunc esset Philippus conservatus.

6. Quae igitur tum facta sunt, infecta fieri non possunt, nunc autem alterius belli offertur occasio quaedam, propter quam et harum rerum mentionem feci, ne vobis eadem usu veniant. Quo igitur ea pacto utemur, Athenienses? nisi enim omni robore, quantum potestis, opem tuleritis, spectate, ut omnia e Philippi commodo, quasi duces ejus essetis, administratori sitis. (7) Potentiam quandam Olynthii tenebant, et ita res se habebat, ut neque Philippus hos invadere auderet neque hi Philippum. fecimus nos et illi pacem inter nos. erat id tanquam impedimentum quoddam Philippo et incommodum, urbem magnam velut in statione esse ad eum prima quaque occasione infestandum nobiscum reconciliatam. excitandos ad bellum eos homines omnibus modis existimavimus, et quod omnes dicitabant, est nunc perfectum id quomodocunq̄ue. (8) Quid ergo superest, Athenienses, nisi ut opitulemini fortiter et libenter? equidem non video. praeter enim eam, quam e cessatione et negligentia caperemus, ignominiam non parum etiam ea, quae secutura sunt, metuenda esse video, dum et Thebani ita erga nos animati sunt, ut sunt, et Phocenses pecunia deficiunt, et Philippum, ubi ea quae nunc agit expedierit, nihil futurum sit quod impediatur, quo minus ad haec se negotia convertat. (9) Verum si quis vestrum eo usque cessare in officio instituit; is prope videre vult calamitates, quum liceret, quae alibi acciderent, procul audire, et sibi quaerere adjuutores, quum nunc ipsi liceret alios adjuvare.

5 γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἔαν τὰ παρὼντα προύμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.

10. Ἄλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἰποι τις ἄν, πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν, τὸ δ' ὅπως, τοῦτο λέγε. Μὴ τοίνυν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν παρά-
10 δοξον εἶπω τι τοῖς πολλοῖς: νομοθέτας καθίστατε. ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἱκανοί), ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὼν βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε. (11) λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεωρικῶν, σαφῶς οὕτως, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευ-
15 ομένων ἐνίου, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἰκομένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας ἀθώως καθιστᾶσιν, εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμότερους ποιοῦσιν. ἐπειδὴν δὲ ταῦτα λύσῃτε καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε
20 ἀσφαλῆ· τῆνικαῦτα τὸν γράψοντα, ἃ πάντες ἴσ' ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. (12) πρὶν δὲ ταῦτα πράξαι, μὴ σκοπεῖτε τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται. οὐ γὰρ εὐρήσεται, ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν
25 ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράψοντα, μηδὲν δ' ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἐτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν, ὅπερ καὶ τε-
32 θείσασιν. (13) οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἢ πᾶσαν ἐβλαψέ τὴν πόλιν, τοῖς τότε θεοῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ' ἀπέχθειαν, οἱ ἦς ἂν ἅπαντες ἀμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ
5 ταῦτ' εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲν ἀξιοῦτε τῆλικούτων εἶναι παρ' ὑμῖν ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάνα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ' οὕτως ἀνόητον ὥστ' εἰς προὔπτον κακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν.

14. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο γ' ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμ' οὐδενὸς ἀξίον ἐστίν, ἂν μὴ
10 προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τὰ γε δόξαντα προθύμους ὑμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψήφισματ' ἦν ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἢ προσῆκει πράττειν ἢ περὶ ὧν ἂν γραφῇ διακράξασθαι· οὐτ' ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφίζόμενοι μικρά,
15 μᾶλλον δ' οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον. πάλαι γὰρ ἂν ἕνεκά γε ψηφισμάτων ἰδεδώκει δίκην. (15) Ἄλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχει. τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὑστερον ἢ τῆ τάξει, πρότερον τῆ δυνάμει καὶ κρείττον ἐστίν.
20 τοῦτ' οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ' ἄλλα ὑπάρχει. καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ' ὑμῖν εἰσίν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς δξύτατοι τὰ βέλτιστα, καὶ πράξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἔαν ὀρθῶς ποιῆτε. (16) Τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρὸν, ὡς ἄνδρες
25 Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίως ζητεῖτε; ἢ πότε ἢ δεῖ πράξετε, εἰ μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προεβλήθη τὰ γορῆ ἄνθρωπος, εἰ δὲ καὶ ταῦτα κύριος τῆς χώρας γενήσεται, πάντων ἀσχιότα πεισόμεθα; οὐχ οὖς, εἰ
33 πλεμῆσαιεν, ἐτοίμως σώσειεν ὑπισχνόμεθα, οὔτοι νῦν

DEMOSTHENES.

'nam eo tandem rem esse redituram, si praesentia negleximus, omnes fere satis scimus.

10. « At auxilium esse ferendum, dixerit aliquis, omnes statuimus, et feremus, quomodo autem, id dicito. » Ne vero miremini, Athenienses, si quid praeter vulgi opinionem dixerō. Legumlatōres constituite: per eos autem legumlatōres nullam sancite legem (sunt enim vobis satis multae), sed eas, quae vos in praesentia laedunt, abrogate. (11) Istas autem dico et non dissimulanter dico, quae sunt de theatri pecunia, et de militantibus quasdam, quarum illae militarem iis, qui domi manent, ad spectacula distribuunt, haec desertores indemnes constituunt, deinde etiam iis qui officio fungi volunt, desperationem injiciunt. Postquam vero haec sustuleritis, et optima consulendi viam tutam praebueritis; tum qui ea roget, quae omnes esse scitis et re publica, quaeritote. (12) Priusquam autem haec acta sint, ne circumspicite, quis optime consulendo vobis a vobis interire velit. neminem enim reperietis, praesertim quum id unum ex eo futurum sit, ut qui ea dixerit et rogaverit, per injuriam aliquid patiat, rebus autem nihil consulat, verum optima suadere in posterum magis etiam, quam nunc est, reddat periculosum. Atque oportet, Athenienses, ut eas leges abrogare velint isti ipsi, qui tulerunt. (13) non enim aequum est gratia, quae totam civitatem laesit, illos frui, qui tum tulerunt. odium autem, per quod cum omnibus nobis melius ageretur, ei, qui nunc optima suaserit, esse damno. sed priusquam haec rite comparata fuerint, nequaquam, Athenienses, quenquam apud vos velitis esse tantum, ut legibus hisce a se violatis poenas non det, aut adeo vae recordem, ut in evidens malum semetipsum conjiciat.

14. Quin neque illud vobis est ignorandum, Athenienses, decreta nullius esse momenti, nisi et hoc accesserit, ut quae decreta sunt vos alacriter facere studeatis. nam si eam vim decreta haberent, ut aut vos ad officium faciendum compellere aut quaecunque continent perficere possent; neque vos multa decernendo, pauca vel potius nihil eorum ageritis, neque Philippus tam diu se insolenter gessisset. neque enim per decreta quidem stetisset, quo minus olim is poenas dedisset. (15) Sed haec non ita se habent. actiones enim ut orationibus et suffragiis ordine posteriores sunt, ita vi priores et potiores. Hoc igitur adjungendum est, et reliqua praesto sunt. nam qui quae decet dicere possint, sunt apud vos, Athenienses, et omnium acutissime vos orationes intelligitis, atque adeo nunc exsequi poteritis, si recte ageritis. (16) Quod enim tempus aut quam occasionem, Athenienses, praesente meliorem quaeritis? aut quando quae fieri debent ageritis, si nunc non ageritis? nonne omnia nobis homo loca praeripuit, et si hac quoque terra polietur, rem flagitiosissimum patiemur? nonne quibus, si bellarent, strenue nos opitulaturos pollicebamur, hi nunc bello petuntur?

πολεμοῦνται; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα; οὐ
 5 πάντ' ἔασαντες καὶ μόνον οὐχὶ συγκατασκευάσαντες
 αὐτῶ τότε τοὺς αἰτίους, οἰκνίης εἰσι, τούτων ζητήσομεν;
 οὐ γὰρ αὐτοὶ ὕ' αἰτίοι φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ'
 ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν
 10 φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ
 καὶ τῶν πλησίων καὶ πάντων μᾶλλον, ἡττηνται δ' ὁμοίως
 διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δῆπου. μένειν γὰρ ἐξῆν τῶ
 κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων, εἰ δὲ τοῦτ' ἐποιεῖ ἕκαστος,
 ἐνώϊων ἄν. (18) Καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα;
 ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος
 λέγει τις βελτίω; ταῦτα ποιεῖτ' ἀγαθῆ τύχῃ. ἀλλ'
 15 οὐχ ἡδέα ταῦτα; οὐκέτι τοῦθ' ὁ λέγων ἀδικεῖ, πλὴν εἰ
 δέον εὐξασθαι παραλείπει. εὐξασθαι μὲν γὰρ, ὡ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, βῆδιον, εἰς ταῦτ' ἄνθ' ἔσα βούλεται τις
 ἀθροίσαντ' ἐν ὀλίγῳ, ἐλεσθαι δέ, ἔταν περιπρα-
 20 γμάτων προτεθῆ σκοπεῖν, οὐκέθ' ὁμοίως εὐπορον, ἀλλὰ
 δεῖ τὰ βέλτιστ' ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφοτέρ'
 ἐξῆ, λαμβάνειν. (19) Εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θαυ-
 ρικά ἔαν καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς· οὐχ
 οὗτος κρείττων; εἰποι τις ἄν. Φήμ' ἔγωγε, εἴπερ
 25 ἔστιν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀλλὰ θαυμάζω εἰ τῶ ποτ'
 ἀνθρώπων ἢ γέγονεν ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντ' ἀνα-
 λώσῃ πρὸς ἂ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἂ
 δεῖ. ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιοῦτοις ὑπάρχει λόγος
 ἢ παρ' ἑκάστου βούλησις, διόπερ βῆστον ἀπάντων ἔστιν
 34 αὐτῶν ἕξαπατῆσαι. ἢ γὰρ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος
 καὶ οἴεται, τὰ δὲ πράγματα πολλὰκίς οὐχ οὕτω πέφυ-
 5 κεν. (20) Ὅρθ' οὖν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως,
 ὅπως καὶ τὰ πράγματ' ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθ' ἐξιέ-
 ναι καὶ μισθὸν ἔχετε. οὐ τοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων
 ἔστιν ἀνθρώπων, ἐλλείποντάς τι δι' ἐνδειαν χρημάτων
 τῶν τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτ' ὀνειδῆ φέρειν,
 οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρίας ἀρπάσαντας τὰ
 10 ὄπλα πορεύεσθαι, Φιλίππον δ' ἔαν πόλεις Ἑλληνίδας
 ἀνδραποδίζεσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομέ-
 νοις.

21. Καὶ ταῦτ' οὐχ ἴν' ἀπέχθωμαι τισιν ὑμῶν, τὴν
 ἄλλως προήρημαι λέγειν. οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ'
 15 ἀτυχῆς εἰμι ἐγώ, ὥστ' ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν
 ὠφελεῖν νομίζων. ἀλλὰ δικαίου πολιτοῦ κρίνω τὴν τῶν
 πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῶ λέγειν χάριτος
 αἰρείσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέ-
 20 γοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσι μὲν
 οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῶ
 εἶθαι καὶ τῶ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστεί-
 25 δην ἐκείνον, τὸν Νικίαν, τὸν ὁμώνυμον ἑμαυτοῦ, τὸν
 Περικλέα. (22) Ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὔτοι περῆ-
 ναισι βῆτορες « τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χάρισω-
 25 μαι; » προπέποιται τῆς παραυτίκα χάριτος τὰ τῆς πό-
 λεως πράγματα καὶ τοιαυτὴ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν
 τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὁμέτερ' ἀσχερῶς. (23)
 Καίτοι σκέψασθε, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂ τις ἂν κεφά-

An non hostis est? non nostra tenet? non barbarus? non
 quodcumque quis dixerit? (17) Sed per deos, si hæc omnia
 neglexerimus et ei tantum non ad ea obtinenda operam nava-
 verimus, tum auclores harum rerum qui sint, quaeremus?
 neque enim nos in causa esse fatebimur, satis hoc ego scio.
 nam et in belli periculis fugientium nemo se ipsum accusat,
 sed tum ducem tum commilitones et quosvis potius, ut vince-
 rentur tamen, per omnes eos profecto factum est, qui fuge-
 runt. manere enim licuisset ei qui alios accusat, quod si
 fecissent singuli, vicissent. (18) Ita nunc non suadet ali-
 quis optima? surgat alius et sententiam dicat, ne illum
 criminetur. Alius quis meliora dicit? ea facite diis propitiis.
 At ea jucunda non sunt? non hæc jam dicentis culpa est,
 nisi, quum vota essent facienda, non fecit. nam brevi tem-
 pore omnia, quæ velis, in unum colligata optare facile est,
 amplecti autem, quum de negotiis consultatio instituitur,
 non æque promptum, sed utilissima præ jucundissimis, si
 utraque nequeunt, accipienda sunt. (19) « At si quis thea-
 tralem nobis relinquere possit et ostendere alios sumptus
 militares; nonne is potior? » dixerit aliquis. Assentior equi-
 dem, si modo fieri potest, Athenienses. sed miror cuiquam
 unquam hominum aut evenisse aut esse eventurum ut, si
 presentia consumpserit in ea quæ non debeat, absentibus
 abundet ad ea quæ debeat. Sed magnum istis verbis e cu-
 jusque voluntate nimirum præsidium est, quia omnium fa-
 cillimum est, semetipsum decipere. quod enim quisque vult,
 id etiam sibi fingit, sed natura rerum sæpe alia est. (20)
 Ista igitur ita considerate, ut etiam res patiuntur, et mili-
 tare poteritis et stipendium accipietis. non sane pruden-
 tium neque generosorum hominum est aliquid in bello ne-
 gligere propter pecuniæ penuriam et leviter talia probra
 ferre aut contra Corinthios et Megarenses correptis armis
 proficisci, Philippum autem Græcas urbes pati excindere
 propter inopiam commeatus, quo exercitus sustentetur.

21. Atque hæc non frustra dicere institui, ut quorum-
 dam e vobis odia susciperem (neque enim ita demens
 aut infelix ego sum, ut cum nulla spe publici fructus pri-
 vatum mihi odium quaeram), sed boni civis officium esse
 puto, ut republicæ salutem gratiæ orationis anteponat. nam
 oratores majorum nostrorum etate audio, quemadmodum
 et vos profecto, quos laudare quidem omnes qui conciones
 habent, parum autem imitari solent, hac ratione et hoc in-
 stituto in republica gerenda uti solitos, Aristidem illum, Ni-
 ciam, cognominem mihi, Periclem. (22) Ex quo autem scisci-
 tantes e vobis isti oratores exstiterunt: « Quid cupitis? quid
 rogem? qua vobis re gratificer? » brevi gratia republicæ nego-
 tia quasi propinata pereunt et talia contingunt, istorum res
 omnes præclare se habent, vestræ turpiter. (23) Atqui conside-
 rate, Athenienses, quæ capita rerum, et superiorum et ho-

λαί' εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχύς καὶ γνώριμος ὑμῖν 35 δὲ λόγος. οὐ γὰρ ἀλλοτριούς ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν ἀλλ' οἰκείους, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεσσι γενέσθαι. (24) Ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζοντο οἱ λέγοντες οὐδ' ἐφίλουσαν αὐτοὺς ὡς περ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, 5 πέντε μὲν καὶ τετταράκοντ' ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἤρξαν ἐκόντων, πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντ' εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δ' ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, ὡς περ ἐστὶ προσῆκον βάρβαρον Ἑλλῆσι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ περὶ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρό- 10 παια, αὐτοὶ στρατευόμενοι, μόνοι δ' ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔργοις δοῦσαν τῶν φθονούτων κατέλιπον. (25) Ἐπὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι. ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὅποιοι, ἐν τε 15 τοῖς κοινοῖς καὶ ἐν τοῖς ἰδίαις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατασκεύασαν ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγυρομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι, (26) ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρ' ἐν τῷ τῆς 20 πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν εἰ τις ἀρ' οἶδεν ὑμῶν ὅποια ποτ' ἐστίν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὔσαν. οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττει αὐτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὖξιν ἕκαστος 25 ὦρετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ' ἐν αὐτοῖς ἴσως διοικεῖν μεγάλην εὐχότως ἐκτήσαντ' εὐδαιμονίαν. (27) Ἰότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματ' ἐκεῖνοις, χρωμένοις οἷς εἶπον προστάταις. νυνὶ δὲ πῶς ὑμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τῶν νῦν τὰ πράγματ' ἔχει; ἀρὰ γ' 30 βδομῶος καὶ παραπλησίως; οἷς τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ' ἂν ἔχον εἰπεῖν, ἀλλ' ὅσας ἅπαντες ὁρᾷτ' ἐρημίας ἐπιληθήμενοι, καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, 5 Ἀθηναίων δ' ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ' ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξίσχρωο περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἔξον δ' ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, (28) ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ' ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντ' 10 ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δεόν, οὗς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτήσαμεθα, εἰρήνης οὐσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἔχθρον δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικούτων ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθὼν, πῶθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν Φιλίππος. (29) Ἄλλ' ὡ 15 τῆν, εἰ ταῦτα φαύλωσ τὰ γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἀμεινον ἔχει. Καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλλξεις ἀς κοινῶμεν, καὶ τὰς ὁδοὺς ἀς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας, καὶ λήρους; ἀποβλέφατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δ' 20 ἔξ ἀπόρων ἐντιμοὶ, ἐνιοὶ δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατασκευασμένοι, ὅσα δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονε, τοσούτω τὰ τούτων ἠύξηται.

30. Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δὴ ποί'

rum temporum, commemorari possint. Brevis autem erit et nota vobis oratio. neque enim alienis vos utentes exemplis, sed domesticis, Atheniensibus, felices fieri licet. (24) Illi igitur, quibus non adulabantur oratores et quos non ita amabant, ut vos isti nunc, quinque et quadraginta annos Græcis volentibus imperarunt, amplius decies mille talenta in arcem congesserunt, regem istius regionis dicto audientem habuerunt, ut æquum est parere Græcis barbaram, multa præclaræ tropæa terra marique parta erexerunt, ipsi militantes, et soli hominum eam rerum gestarum gloriam, ad quam nullus invidiæ pateret aditus, reliquerunt. (25) Atque in tuenda Græcia fuere tales, in ipsa vero urbe spectate quales et publicis et privatis in rebus se præbuerint. Publice ædificia et ornamenta talia et tanta instruxere nobis sanorum et quæ his continentur donariorum, ut nihil addi possit a posteris ad illorum excellentiam, (26) privatim autem adeo modesti fuerunt et tanta cura morem reipublicæ observarunt, ut, si quis forte vestrâ Aristidis et Miltiadis et illustrium illius ætatis hominum res novit cujusmodi sint, vicini ædibus nihilo esse splendidiore videat. neque enim augendæ rei familiaris gratia rempublicam gerebant, sed quisque rem communem augendam esse putabat. Quum autem res Græcorum fideliter, religionem deorum ple, commercia inter ipsos æquo jure administrarent, non Injuria magnam sibi felicitatem pepererunt. (27) Tunc igitur ad hunc modum, dum illi, quos dixi, summæ reipublicæ præerant, se res habuerunt. nunc, dum boni isti præesunt, quis rerum vestrarum status est? idemne et similis? Quorum gratia cetera quidem taceo, quum haberem multa dicere. sed quanquam tantam nacti sumus solitudinem, quantam videtis omnes, quum et Lacedæmonii perierint et Thebani occupati sint et ceterorum nemo tantas vires habeat, ut nobiscum de principatu contendere possit, quumque nobis liceret et privata nostra sine periculo tenere et reliquorum jura administrare; (28) tamen privati sumus nostra regione et amplius mille et quingenta talenta nullo cum fructu insumpsimus, et quos in bello socios paravimus, pacis tempore isti perdidere, et hostem contra nosmetipsos tantum exercuimus. Alioqui progrediatur aliquis et mihi dicat, unde nisi per nosmetipsos ita sint auctæ Philippi opes. (29) « At heus tu, si hæc vitiosa sunt, urbanarum certe rerum status nunc est melior. » Ecquid dici queat? num propugnacula, quæ tectorio inducimus, et viæ, quas rescimus, et fontes et nugæ? Eos quæso intuemini, quorum hæc acta sunt in republica, quorum alii e mendicis facti sunt divites, alii ex obscuris clari, nonnulli privatas ædes publicis ædificiis splendidiore compararunt, et quanto respublica plus detrimenti cepit, tanto res istorum factæ sunt auctiores.

30. Quæ jam causa est horum omnium, et cur tandem

25 ἅπαντ' εἶγε καλῶς τότε καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν
 πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπό-
 37 τῆς τῶν πολιτευομένων ἦν καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων
 τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν
 ἄλλων ἑκάστω καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς
 10 μεταλαβεῖν. (31) νῦν δὲ τοῦναντίον κύριοι μὲν οἱ
 πολιτευόμενοι τῶν ἀγαθῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα
 πράττεται, ἡμεῖς δ' ὁ δῆμος ἐκνευρισμένοι καὶ περιη-
 ρημένοι χρήματα καὶ συμμάχους ἐν ὑπέρτου καὶ
 5 προσθήκης μέρει γεγέννησθε, ἀγαπῶντες ἐὰν μεταδιδοῖσι
 θεωρικῶν ὑμῖν ἢ βοηθρομία πέμψωσιν οὗτοι, καὶ τὸ
 πάντων ἀνδρείοτατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσ-
 οφείλετε. οἱ δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθερίζαντες ἡμᾶς
 10 ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσι χειροσθεῖς αὐτοῖς
 ποιοῦντες. (32) ἔστι δ' οὐδέποτε, οἶμαι, μέγα καὶ
 νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας.
 ὅποι' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦ,
 τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημ' ἔχειν. Ταῦτα, μὰ τὴν
 15 Δῆμητρ' οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι μοι
 γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη τῶν ποιοηκότων αὐτὰ γενέ-
 σθαι. οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν
 ἐστίν, ἀλλ' ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω.

33. Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἐτι ἀπαλλαγέντες τούτων
 20 τῶν ἐθῶν ἐβελήσθητε στρατεύεσθαι τε καὶ πράττειν ἀξίως
 ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἰκοὶ ταύταις
 ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρῆσησθε. ἴσως ἂν,
 ἴσως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τελεῖόν τι καὶ μέγα κτήσαι-
 σθ' ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγεῖσθε,
 25 ἢ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἱατρῶν σιτίοις διδομένοις
 ἔοικε. καὶ γὰρ οὐτ' ἰσχύον ἐκεῖν' ἐντίθησιν οὐτ' ἀπο-
 θνήσκειν ἔξ. καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ἡμεῖς, οὔτε
 τοσαῦτ' ἐστὶν ὥστ' ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὐτ'
 ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἔξ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα τὴν
 33 ἑκάστου βραθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. (34) Οὐκοῦν
 σὺ μισθοφορὰν λέγεις; φῆσει τις. Καὶ παραχρημὰ γε
 τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα
 τῶν κοινῶν ἑκάστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτ' ἢ
 5 πόλις, τοῦθ' ὑπάρχοι. ἔξεστιν ἀγειν ἡσυχίαν; οἰκοὶ
 μένων εἴ βελτίων, τοῦ δι' ἐνδειαν ἀνάγκη τι ποιεῖν
 αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον οἶον
 καὶ τὰ νῦν; στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν
 10 τούτων λημμάτων, ὡς πέρ ἐστι δίκαιον, ὑπὲρ τῆς πα-
 τριδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσ' οὔτος
 ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἰσῆ τάξει
 λαμβανέτω πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἢ χρῆ πράττε-
 σθαι. (36) ὄλωσ δὲ οὐτ' ἀφελῶν οὔτε προσθεῖς πλὴν
 15 μικρὸν τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν,
 τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν,
 τοῦ ποιεῖν τοῦθ', ὅτι καθ' ἡλικίαν ἑκάστος ἔχοι καὶ ὅτου
 καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. οὐκ ἔστιν ὅπου μηδὲν
 20 ποιοῖσιν ἐγὼ τὰ τῶν ποιοούντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ'
 αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δ' οἱ
 τὸ δέϊνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι. ταῦτα
 γὰρ νυνὶ γίγνεται. (38) καὶ οὐχὶ μέφομαι τὸν

omnia se tum præclare habuerunt et nunc haud recte?
 Primum, quia populus quum ipse militare auderet, domi-
 nus erat magistratum et bona omnia in sua potestate habe-
 bat, bene secum agi putabant ceteri omnes, si a populo et
 honorem et magistratum et beneficium aliquod consequuti
 essent. (31) Nunc contra, bona omnia sunt in potestate
 oratorum et per hos geruntur omnia, vos populus ener-
 vali et spoliati pecunia et sociis, famuli et additamenti vi-
 cem obtinetis, contenti si theatralem pecuniam isti vobis
 impertiant aut Boedromia agant, et quod est omnium libe-
 ratissimum, quum vobis dantur vestra, gratiam etiam ha-
 beat. qui vero vos in hanc urbem tanquam carcerem
 includere, ad talia vos alliciunt et cicurant, ut vos ad nu-
 tum paratos habeant. (32) Neque vero fieri unquam potest,
 nisi fallor, ut magnos et generosos animos concipiant ii, qui
 parvis et vilibus rebus occupantur. nam qualiacunque
 hominum studia fuerint, talibus eos et animis esse præditos
 necesse est. Hæc, per Cererem haud mirer, si mihi,
 qui dixerim, plus apud vos nocuerint, quam iis qui earum
 rerum auctores fuerunt. neque enim semper apud vos
 omnibus de rebus libere loqui licet, idque ego vel nunc li-
 cuisse miror.

33. Quod si nunc saltem moribus istis relictis militare
 voleis et agere pro vestra dignitate, atque si istis domesticis
 opibus ut instrumentis utemini ad externa bona compa-
 randa; fortasse, Athenienses, fortasse perfectum aliquod
 et magnum bonum consequemini et talibus lucellis liberati
 eritis, quæ cum cibis, quos medici dant ægrotis, conferri
 possunt. etenim illi neque vires augent neque emori pa-
 tiuntur. sic et ista quæ vos nunc percipitis, neque tanta
 sunt ut justam utilitatem aliquam afferant, neque vos ista
 despicientes ad aliud quid converti patiuntur, sed alimenta
 sunt vestrum omnium socordiae. (34) « Proinde tu stipen-
 dium facere jubes? » dicit aliquis. Sane, et e vestigio eun-
 dem esse ordinem omnium, Athenienses, ut suam quisque
 partem communium bonorum accipiens, hoc sit, quo civi-
 tas indigeat. Licet agere otium? quum domi manes, me-
 lior est tua conditio, quia ad nullum turpe facinus inopia
 te compellit. Incidit hujusmodi quippiam, quale et nunc?
 de istis ipsis emolumentis pro patria, ut æquum est, mi-
 litabis. Est vestrum aliquis extra ætatem militarem? is
 quæ nunc sine ordine capit ad nihil utilis, ea æquo ordine
 accipiat, omnia inspiciens et administrans quæ sunt agenda.
 (35) In universum, neque detrahens quicquam neque addens
 præter parvum, confusione sublata rempublicam in ordinem
 redegei, eodem accipiendi, militandi, judicandi, agendi id
 quod pro ætate quisque possit quodque tempus postulet,
 ordine instituto. Nusquam ego dixi nihil agentibus ea esse
 distribuenda, quæ agentibus debentur, aut ipsos debere
 desiderare et otiari et egere, percunctari autem peregrinos
 cujuspiam milites vincere. hæc enim nunc fiunt. (36) Neque

ποιούντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξίῳ πράττειν ταῦτα ἐφ' οἷς ἐτέρους 5 τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον.

Σχεδὸν εἶρηκα ἂ νομίζω συμφέρειν, ὑμεῖς δ' εἰσθεθεῖτε καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

39 ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α΄.

LIBANII ARGUMENTUM.

Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι συνελθούσασιν εἰς ἐκακώσαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τῆν τε ἀθυμίαν περᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμάσιον εἰ βραθυμοῦντες κεκράτηνται, καὶ εἰρηγείται πῶς ἂν ἀριστὰ τῷ πολέμῳ προσενοχθεῖεν. κελεύει δὴ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω, πολιτικὴν, ἥτις οἴκοι μένουσα πρὸς τὰς κατὰ καιρὸν χρεῖας ἐτοιμὸς ὑπάρξει, ἐτέραν δὲ 10 ἐλάττω, ἕνων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμιμνημένων δέ, κελεύει τὴν δύναμιν μὴ Ἀθήνησι μένειν μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως κοιμισθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφασθαι πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίως πνόντας 15 ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἥνικα Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῆ τοῖς πράγμασι καὶ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀπάντων κρατῆ, ἀλλ' ἔγγις ἢ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις ὑπάρχη.

40 ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α΄.

1. Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τυνὸς πράγματος προὔτιθετο, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν ἐπισηγὼν ἂν ἕως οἱ πλείστοι τῶν εἰσθότων γνώμην ἀπεφώναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τί μοι 5 τῶν ἐκδὸς τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον, εἰ δὲ μή, τότε ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἂ γινώσκω λέγειν. ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν ἠγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρελη- 10 λυθότος χρόνου τὰ δεόνθ' οὗτοι συνεβούλευσαν· οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν εἶδει βουλεύεσθαι.

2. Πρῶτον μὲν οὐκ ἀθυμητέον, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλος ἔχειν δοκεῖ. ὁ γὰρ ἐστὶ χειρίστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βελτιστον 15 ὑπάρχει. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; θεῖ οὐδὲν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματα ἔχει. ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ' ἂ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἑλπίς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. (3)

reprehendo eos qui aliquo officiorum pro vobis funguntur, sed et vos pro vobis ipsis ea debetis facere, propter quæ alios honoratis, neque cedere, Athenienses, virtutis statione ea, quam vobis majores multis honestisque periculis partam reliquerunt.

Fere dixi, quæ conducere puo, vos autem ea amplectamini, quæ et reipublicæ et vobis universis profutura sunt.

DEMOSTHENIS PHILIPPICA I.

LIBANII ARGUMENTUM.

Athenienses quum bellum infelicitè contra Philippum gererent, in concionem convenerunt desperabundi. Itaque orator et desperationem tollere conatur, dicens non esse mirum, si in tanta socordia victi sint, et docet, qua ratione bellum rectissime administrent. Jubeat igitur geminas copias comparari: alteras majores civiles, quæ domi maneat, in necessitates temporis paratæ, alteras minores copias, quæ militibus peregrinis consistant, permixtæ (civilibus), non Athenis manere neque ex urbe opem ferre jubet, sed circa Macedoniam versari belligerantes perpetuo, ne flatu Etiarum Philippus observato aut etiam hieme, quum Athenis in Macedoniam navigari non potest, rem aggrediatur et per absentiam Atheniensium omnia obtineat, sed ut exercitus vicinus cum eo dimicaturus sit.

DEMOSTHENIS PHILIPPICA I.

1. Si de novo aliquo negotio concio indicta esset, Athenienses, exspectassem, dum plurimi eorum, qui solent, sententias dixissent, ac si quid ab iis dictum mihi placuisset, quiescissent, sin minus, tum et ipse meum consilium explicare studuissem. Quum autem accidat, ut, quibus de rebus isti sæpe prius dixerunt, de his nunc etiam sit deliberandum; arbitror me, tametsi primus surrexerim, jure tamen veniam impetraturum. nam si superiore tempore oportune illi consuluissent; nihil vos nunc necesse esset deliberare.

2. Primum igitur non desperandum est, Athenienses, de præsentì statu, nec si is omnino malus esse videtur. nam quod in eo superioribus temporibus fuit pessimum, id est ad ea, quæ restant, optimum. quid illud igitur est? quod propter negligentiam vestram officii res adversæ sunt, quoniam, si vobis omnia quæ decet agentibus res ita se haberent, ne spes quidem ulla relinqueretur eas fore meliores.

ἔπειτ' ἐνθυμητέον καὶ παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς
 20 εἰδῶσιν αὐτοῖς ἀναμιμνησκομένοις, ἡλικίην ποτ' ἔχόντων
 δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολὺς, ὡς κα-
 λῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς
 41 πόλεως, ἀλλ' ὑπεμείναθ' ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς
 ἑκατέρωθεν πόλεμον. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἴ-
 εἰδῆτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσθηθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε
 φιλαττομένοις ὑμῖν ἐστὶ φοβερόν οὔτ', ἂν δλιγορῆτε,
 τοιοῦτον οἶον ἀνὸς βούλοισθε*, παραδείγμασι χροῖμε-
 νοι τῇ τότε βῶμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτ' ἐκ
 5 τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει
 τούτου, δι' ἣν ταραττόμεθ' ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν
 ἐχρῆν. (4) Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσ-
 πολέμητον οἶεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε
 10 πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὰ τὰ χω-
 ρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει ὀρθῶς μὲν οἶεται, λο-
 γισάσθω μέντοι τοῦθ', ὅτι εἰχομέν ποθ' ἡμεῖς, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτιδαίαν καὶ Μεθώνην καὶ
 πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκίον κύκλω, καὶ πολλὰ τῶν
 15 μετ' ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλευ-
 θερ' ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἡβούλετ' ἔχειν οἰκείως ἢ
 κείνῳ. (5) εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν
 γῶμην, ὡς χαλεπὸν πολεμειν ἐστὶν Ἀθηναίους ἔχουσι
 20 τοσαύτ' ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἐρημον ὄντα
 συμμάχων οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ
 τοσαύτην ἐκτίσατο δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκείνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶν
 25 ἅπαντα τὰ χωρία, ἄθλα τοῦ πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ,
 φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς
 ἐθέλουσι ποιεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων.
 (6) καὶ γὰρ τοὶ ταύτη χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα
 κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἐλῶν τις ἔχοι πο-
 42 λέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος. καὶ
 γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλου-
 σιν ἅπαντες, ὅς ἂν ὀρώσι παρεσκευασμένους καὶ
 5 πράττειν ἐθέλοντας ἃ γρή. (7) Ἄν τοίνυν, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐβελήσγητε γενέ-
 σθαι γνώμης νῦν, ἐπειδὴ περ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος
 ὑμῶν, ὅς δὲ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον
 10 τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείδ τὴν εἰρωνεῖαν, ἔτοιμος πράττειν
 ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ
 στρατεύεσθαι, — συνελόντι δ' ἀπλῶς, ἢ ὑμῶν αὐτῶν
 ἐβελήσγητε γενέσθαι καὶ παύσασθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκα-
 15 στος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ
 πράξειν καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κοιμῆσθε, ἂν θεὸς θέλη,
 καὶ τὰ κατεβραθυμημένα πάλιν ἀναλήψασθε, κἀκείνῳ
 τιμωρήσεσθε. (8) μὴ γὰρ ὡς θεῶν νομίζετ' ἐκείνῳ τὰ
 παρόντα παρηγνῆναι πράγματ' ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισοῖ
 20 τις ἐκείνον καὶ δέδιεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ,
 καὶ τῶν πάντων νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν αὐτῷ. καὶ
 10 ἅπανθ' ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἐνὶ, ταῦτα
 καὶ τοῖς μετ' ἐκείνου γρή νομίζειν ἐνεῖναι. κατέ-
 πτηγε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφῆν
 διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτήτα καὶ βραθυμίαν, ἣν ἀποδέ-

(3) Deinde cogitandum id, quod partim ex aliis auditis, partim qui ipsi nostis in memoriam revocatis, quanta aliquando potentia Lacedæmonis præditis, idque non ita olim, quam præclare et decore nihil urbe indignum admiseritis, sed pro defensione juris bellum contra illos sustinueritis. Qua igitur gratia hæc dico? ut sciatis, Athenienses, et videatis neque quicquam præcauentibus vobis esse formidabile, neque, si neglexeritis, ex animi vestri sententia quicquam successurum, utque exemplis utamini potentia quæ tum fuit Lacedæmoniorum, quam vigilantia vestra superastis, et nunc insolentia istius, propter quam æstiuamus, quia nihil eorum, quæ curanda erant, curavimus. (4) Si quis autem vestrùm, Athenienses, et multitudinem copiarum, quas Philippus habet, considerans et omnia loca amissa a nostra republica intuens difficilem oppugnatu eum esse opinatur; is etsi recte sentit, illud tamen reputet, habuisse nos aliquando, Athenienses, Pydnam et Potidæam et Methonen et undique omnem illum tractum nobiscum conjunctum, et multas quæ nunc cum eo sunt gentes sui fuisse juris et liberae et nostram amicitiam illius conjunctioni prætelisse. (5) Quod si Philippus tum eum habuisset animum, esse difficile ei, qui sociis destitueretur, bellum gerere contra Athenienses, qui tot arces haberent ad ditionem ipsius oppugnandam; nihil eorum, quæ nunc fecit, egisset, nec tantam potentiam comparasset. sed illud, Athenienses, is præclare vidit, loca illa omnia belli esse præmia in medio posita, et naturam ita ferre, ut opibus absentium præsentibus et qui laborare periclitarique velint possessionibus negligentium potiantur. (6) Proinde quum ita sentiret, omnia subegit et tenet, alia, ut bello capta teneri solent, alia, inita societate et amicitia. nam adjungere se et adhærere omnes volunt illis, quos instructos esse vident et ea quæ opus sunt agere velle. (7) Quare si et vos, Athenienses, tali velitis esse animo nunc, quandoquidem prius id factum non est, et si quisque vestrùm, ubi debet et potuerit præstare se utilem reipublicæ, omni omnia tergiversatione facere sit paratus, locupletes tributo conferendo, juvenes militando, et ut simpliciter complectar, si e vobis ipsis pendere volueritis et desieritis sperare fore ut ipsi nihil agatis, sed alium pro vobis facturum esse omnia; et vestras opes recuperabitis, annuente deo, et per socordiam amissa denuo recipietis, et illum ulciscemini. (8) Namque ne putetis tanquam deo res illi præsentibus fixas esse et immortales, sed et odit eum aliquis et metuit, Athenienses, et invidet, eorum etiam qui nunc ei videntur esse conjunctissimi, et universa quæ in aliis quibusdam hominibus insunt, ea in ejus quoque familiaribus existimandum est inesse. Nunc tamen hæc omnia superimuntur, quum nullum confugium habeant propter vestram tarditatem et socordiam, quam deponendam esse dico

σθαι φημί δεῖν ἤδη. (9) δρᾶτε γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 25 ναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἱ προελήλυθεν ἀσελγείας ἄνθρωπος, δεῖ οὐδ' ἀρεσῖν ὑμῖν δίδωσι τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυ-
 χίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους ὑπερηφάνους, ὡς φασί,
 λέγει, καὶ οὐχ οἷός ἐστιν ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν
 ἐπὶ τούτων, ἀλλ' ἀεὶ τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλω
 43 πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ καθήμενους περιστοιχι-
 ζεται. (10) Πότ' οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πόθ' ἃ χρὴ
 πράττετε; ἐπειδὴν τί γένηται; ἐπειδὴν νῆ Δ' ἀνάγκη τις
 5 ἦ. νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γινόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν
 γὰρ ολομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ
 τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἰπέ
 μοι, περιόντες αὐτῶν πυθάνεσθαι: λέγεται τι καινόν;
 γένοιτο γὰρ ἂν τι καινότερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθη-
 10 ναίου καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν;
 (11) τέθνηκε Φιλίππος; οὐ μὰ Δ' ἄλλ' ἀσθενεῖ. τί δ'
 ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς
 ἕτερον Φιλίππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε τοῖς
 πράγμασι τὸν νοῦν. οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὐτοῦ
 βρομῆν τοσοῦτον ἐπιθύηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν
 15 ἀμέλειαν. (12) Καίτοι καὶ τοῦτο: εἰ τι πάθοι καὶ τὰ
 τῆς τύχης ἡμῖν ὑπάρξαι, ἥπερ ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν
 αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἐξεργάσαιοτο ἴσθ' ὅτι
 πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταρα-
 20 γμένοις ἐπιστάντες ὅπως βούλεσθε διοικήσασθε, ὡς δὲ
 νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξα-
 σθαι δύναισθ' ἂν, ἀπηρητημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς
 καὶ ταῖς γνώμαις.

13. Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας
 25 ὑπάρχειν ἅπαντας ἐτοιμῶς, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ
 πεπεισμένων, παύομαι λέγων, τὸν δὲ τρόπον τῆς παρα-
 σκευῆς ἦν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιοῦτων πραγμάτων ὑμᾶς
 ολομαι, καὶ τὸ κληῖθος ὅσον, καὶ πόρους οὐστίας χρη-
 μάτων, καὶ τᾶλλα ὡς ἂν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ
 44 παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν, δεηθεὶς
 ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτον: (14) ἐπειδὴν
 ἅπαντα ἀκούσθητε: κρίνατε, καὶ μὴ πρότερον προλαμ-
 βάνετε, μῆδ' ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινὶ καινὴν παρασκευὴν
 5 λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγμαθ' ἡγεῖσθω. οὐ γὰρ
 οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν
 (οὐ γὰρ ἂν τὰ γ' ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλύ-
 σαι δυναθῆιμεν), (15) ἀλλ' ὅς ἂν δεῖξῃ τις πορισθεῖσα
 10 παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυναθῆσεται,
 ζωὸς ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περι-
 γνόμεθα τῶν ἐχθρῶν. οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ
 πάσχοιμεν ἂν κακῶς. Οἴμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν
 ἔχειν, μὴ κωλύων εἰ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι. ἢ
 μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμ' ἤδη τὸν
 15 ἔλεγχον δώσει, κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.

16. Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις
 πενήκοντα παρασκευάσασθαι φημί δεῖν, εἴτ' αὐτοὺς
 20 οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς
 ταῦτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. πρὸς δὲ τούτοις, τοῖς ἡμίσεισι
 τῶν ἰππέων ἰπταγωγούς τριήρεις καὶ πλοῖ' ἱκανὰ εὐ-

jam. (9) Videtis enim, Athenienses, rem, quo improbitatis homo evaserit, qui ne optionem quidem vobis dat res gerendi aut quiescendi, sed minitatur et verba superba, ut aiunt, usurpat et non potest iis habendis, quæ subegit, contentus esse, sed semper plura molitur, et circum undique nos cunctantes et desidentes irretit. (10) Quando igitur, Athenienses, quando agenda quæ sunt ageritis? ubi quid acciderit? « Ubi per Jovem necessitas aliqua fuerit. » Quid vero, quæ nunc fiunt, sunt existimanda? nam ego quidem opinor liberis hominibus maximam necessitatem esse dedecus in rebus gerendis susceptum. an vultis, dic mihi, circumeunte alius percunctari alium: numquid affertur novi?

Potestne quid magis novum fieri, quam quod homo Macedo subigit Athenienses et Græciam administrat? (11) Obiit Philippus? « Minime per Jovem, sed ægrotat. » Quid vero vestra interest? si enim aliquid acciderit ei, celeriter vos alium Philippum facietis, si rebus ita eritis intenti. neque enim tam suis viribus auctus est, quam nostra negligentia. (12) Quanquam illud etiam: si quid ei accideret et fortunæ favor nobis adesset, quæ semper nobis melius quam nosmetipsi prospicit, et si hanc rem perficeret; scite vos, si prope estis et rebus omnibus turbatis ingruttis, eas vos vestro arbitratu posse administrare, ut vero nunc estis, ne si darent quidem tempora Amphipolim, accipere posse, qui et in apparatibus et in consiliis absitis.

13. Itaque illud dicere prætermitto, oportere vos ultro ad faciendum officium omnes esse paratos, quum vos ita sentialis idque persuasum habeatis, de ratione autem instructionis, qua vos talibus liberari posse negotiis putem, et multitudo quanta esse debeat, et quæ pecuniæ subsidia, ceteraque ut mihi rectissime et celerrime comparanda videantur, statim conabor dicere, tantum precatus a vobis, Athenienses, hoc: (14) Quom audieritis omnia, judicetis, neve prius antevertatis, neve, tametsi primum videar novam instructionem dicere, res a me differri quisquam existimet. neque enim qui « celeriter et hodie » loquuntur, opportunissime dicunt (nam quæ jam facta sunt, auxiliis, quæ nunc mittimus, impedire non possimus), (15) sed quicumque ostenderit, quæ et quanta instructio esse et unde comparari atque retineri possit, donec aut pacem æquis conditionibus fecerimus aut hostes vicerimus. sic enim in posterum nullis malis conflictabimur. Me igitur hæc posse dicere arbitror non impediens si quis alius pollicetur aliquid. Ac promissum quidem est adeo magnum, ipsa res autem se jam ostendet, ac vos iudices eritis.

16. Primum igitur, Athenienses, triremes quinquaginta comparandas esse dico, deinde vos iis animis esse oportere, ut, si quid sit opus, ipsi conscensis iis navigetis. Præterea dimidiate parti equitum equestres triremes et copiam navigiorum instrui jubeo. (17) Atque hæc in promptu esse opi-

τρεπίσαι κελεύω. (17) Ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαιρήνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερβρόνησον καὶ Ὀλυνθον καὶ 20 ἔσθαι βούλεται. δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτ' ἐν τῇ γνώμῃ παραστήναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὡς περ εἰς Εὐβοίαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἄλιαρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρῶν εἰς Πύλας, ἴσως ἂν δρμήσαιτε. (18) Οὗτοι παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτ' ἂν 45 τοῦτο, ὡς ἐγὼ γέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἢ ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδῶς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς. εἰσὶ γὰρ, εἰσὶν οἱ πάντ' ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ 5 παρ' ἡμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἐχῆ, ἢ παριδῶν ταῦτα, ἀφύλακτος ληφθῆ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῶ καιρόν. (19) Ταῦτα μὲν ἐστὶν ἃ πᾶσι δεδοχθαι φημι δεῖν καὶ παρεσκευάσθαι προσήκειν οἶμαι. πρὸ δὲ τούτων δύ- 10 ναμὴν τινα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημι προχειρίσασθαι δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκείνον ποιήσει (μὴ μοι μυρῖους μὴδὲ δις μυρῖους ξένους μὴδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις), ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται. 15 κἂν ὑμεῖς ἓνα κἂν πλείους κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὄντινόν ἡεροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει, καὶ τροφήν αὐτῆ πορίσαι κελεύω. (20) Ἔσται δ' αὐτῆ τίς ἡ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφήν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' 20 ἕκαστον τούτων διεξιῶν χωρὶς. Ξένους μὲν λέγω — καὶ ὅπως μὴ ποιήσητε τοῦτ' ὃ πολλὰ κίς ὑμᾶς ἐβλαψεν: πάντ' ἐλάττω νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε. ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ 25 πορίσαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται. (21) λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δις χιλίους, τούτων δ' Ἀθηναίους φημι δεῖν εἶναι πεντακοσίους, εἴ τις ἂν τις ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῆ, χρόνον τακτὸν 46 στρατευομένων, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῆ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοισ. τοὺς δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἰππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντ' Ἀθηναίους τοῦλάχιστον, ὡς περ τοὺς πεζοὺς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένων. 5 καὶ ἰππαγωγούς τούτοις. (22) Εἶεν. τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχέως τριήρεις δέκα. δεῖ γὰρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἢ δύναμις πλέη. Πόθεν δὲ τούτοις ἢ τροφή γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω, ἐπειδὴν, διότι τηλικαῦ- 10 τὴν ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολιτάς τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.

23. Τσαύτην μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι οὐκ ἐν νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ 15 τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. οὐ τοίνυν ὑπερογκον αὐτήν (οὐ γὰρ ἐστὶ μισθὸς οὐδὲ τροφή) οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολιτάς δὲ παρῆναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ' 20 ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὐ Πολύ-

nor oportere ad subitas istas ejus e regno suo eruptiones in Pylas et Chersonesum et Olynthum et quolibet. hæc enim in ejus animo excitanda est opinio, vos ex immensa ista negligentia, ut in Eubœam et prius aliquando, dicunt, in Haliartum et postremo nuper in Pylas, fortasse erupuros. (18) Neutiquam omnino, tametsi non feceritis, ut ego faciendum esse dico, fuerit hoc contemnendum, ut aut metu, si scierit paratos esse vos (certo enim sciet. sunt enim, sunt apud nos ipsos, qui de omnibus rebus eum certiores faciant, plures quam opus est), otium agat, aut his despectis, incautus opprimatur, nemine obstante, quominus in ejus regnum, si occasionem præbuerit, navigetis. (19) Hæc igitur sunt, quæ probata esse vobis oportere dicam, et ut instructi sitis convenire arbitror. sed ante hæc copias aliquas, Athenienses, in procinctu habendas censeo, quæ continenter belligerent et illum infestent (nemo mihi dicat decies mille neque vicies mille peregrinos, neque epistolares illos exercitus), sed urbis sint et, sive vos unum sive plures sive illum sive quemcumque ducem creaveritis, huic pareant et sequantur, et his commeatum curari jubeo. (20) Quæ autem erunt hæ copiæ et quantæ et unde commeatum habituræ et quomodo illa facere volent? ego dicam et horum singula seorsum explicabo. Peregrinos dico — neve id feceritis, quod sæpe vobis nocuit: dum minora putatis omnia quam oporteat, et maxima in decretis suscipitis, quum ad rem ventum est, ne parva quidem facitis. sed ubi parva feceritis et comparaveritis; illis adjicite, si minora videantur. (21) Dico igitur universos milites esse oportere bis mille, ex his autem Athenienses oportere esse dico quingentos, e quacunque illi vobis ætate deligendi videantur, qui certum tempus militent, non longum illud, sed quantum commodum esse videbitur, ut subinde alii alii succedant. reliquos peregrinos esse jubeo. Et cum his equites ducentos, quorum quinquaginta sint Athenienses minimum, eodem quo pedites modo militaturi, et equestres naves quibus hi utantur. (22) Hæc hactenus: quid ad hæc amplius? celeres triremes decem. opus enim nobis est, quum ille classem habeat, velocibus etiam triremibus, ut tuto copiæ navigent. Unde jam hæ alentur? ego et hoc dicam atque ostendam, quum, cur tantulas copias satis esse putem et cives militare jubeam, docuero.

23. Tantulas, Athenienses, propterea, quod nobis nunc exercitum parare non licet qui collatis signis cum illo dimicet, sed latrocinari est necesse et hac gerendi belli ratione utendum primum. non igitur immensas eas (neque enim stipendia nec commeatu suppetunt) neque prorsus exiguas esse oportet. Cives autem adesse et navigare una propterea jubeo, quod prius etiam aliquando audio peregrinum aluisse Corinthi militem nostram urbem, cui Polystratus

στρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι
 τινές, καὶ αὐτοὺς ὑμᾶς συστρατεύεσθαι. καὶ οἷδ' ἀκούων
 ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐνίκων
 οὔτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ' ἐκείνων. (24) Ἐξ οὗ δ'
 25 αὐτὰ καθ' αὐτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους
 νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ' ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέον-
 τος γέγονασιν. καὶ παρακύψαντ' ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως
 47 πολέμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μᾶλλον οἴχε-
 γται πλέοντα, ὃ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ, εἰκότως. οὐ
 γὰρ ἔστ' ἀρχειν μὴ διδόντα μισθόν. (25) Τί οὖν κελεύω;
 τὰς προράσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρα-
 5 τιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους
 ὡς περ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστή-
 σαντας, ἐπεὶ νῦν γε γέλωσ ἔσθ' ὡς χρώμεθα τοῖς πρά-
 γμασιν. εἰ γὰρ ἐροῖτό τις ὑμᾶς, «εἰρήνην ἄγετε, ὦ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι;» μὰ Δί' οὐχ ἡμεῖς γε, εἴποιτ' ἄν, ἀλλὰ
 10 Φιλίππου πολεμοῦμεν. (26) Οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ' ἐξ
 ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς καὶ φυ-
 λάρχους, καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὔτοι ποιοῦσιν;
 πλὴν ἐνὸς ἀνδρός, ὃν ἂν ἐκπέμψητ' ἐπὶ τὸν πόλεμον,
 οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱερο-
 15 ποιῶν. ὡς περ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς
 τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυ-
 λάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. (27) οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἱππάρχους
 παρ' ὑμῶν ἀρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς
 20 τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Ἀἴημον τὸν παρ'
 ὑμῶν ἱππαρχὸν δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως
 κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαιον ἱππαρχεῖν καὶ οὐ
 τὸν ἀνδρᾶ μεμφομένον ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑπ' ὑμῶν ἔδει
 χειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ.

28. Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ
 25 δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα πο-
 θεῖτ' ἀκούσαι. τοῦτο δὲ καὶ περαινῶ. Χρήματα τοί-
 νουν ἔστι μὲν (ἢ τροφή, σιτηρέσιον μόνον, τῆς δυνάμει
 τζυτῆ) τάλαντ' ἐνενηκόντα καὶ μικρόν τι πρὸς : δέκα
 48 μὲν ναυσὶ ταχειαῖς τετταράκοντα τάλαντα, εἴκοσιν
 εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρατιώταις δὲ
 δις χιλίοις τοσαῦθ' ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρα-
 τιωτῆς δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι
 5 διακοσίοις οὖσιν, ἔαν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμ-
 βάνῃ τοῦ μηνός, δώδεκα τάλαντα. (29) Εἰ δὲ τις οἶε-
 ται μικρὰν ἀφορμὴν εἶναι, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομέ-
 νους ὑπάρχειν οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκεν. ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς
 10 ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ
 στρατεῦμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδι-
 κοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὅστι' ἔχειν μισθὸν ἐντέλλῃ.
 ἐγὼ συμπλέων ἐβελοντῆς πάσχειν ὀτιοῦν ἔτοιμος, ἔαν
 μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχη. Πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημά-
 15 των, ἢ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

30. Ἄ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθ'
 εὔρειν, ταῦτ' ἔστιν. ἐπειδὴν δ' ἐπιχειροτονητε τὰς

præerat et Iphicrates et Chabrias et alii quidam, et vosmet
 ipsos una militasse, et ut auditione cognovi, illi, peregrini
 et vos cum illis conjuncti, Lacedæmonios vicerunt. (24)
 E quo tempore autem ipsi soli peregrini bella vobis ob-
 eunt, amicos vincunt et socios, hostes autem facti sunt ma-
 jores quam expedit. et quum vix nostræ civitatis bellum
 attingunt, ad Artabazum et quocunque potius abeunt, im-
 perator autem eos sequitur, merito. neque enim is imperare
 potest, qui stipendia non solvit. (25) Quid igitur jubeo?
 prætextus adimi et duci et militibus, mercede numeranda
 et domestico milite, velut eorum inspectore quæ a duce
 geruntur, adjungendo. nam ut nunc sit, ridicula est no-
 stra rerum administratio. si quis enim vos rogaret: Pa-
 cemne agitis, Athenienses? minime per Jovem, diceretis,
 sed contra Philippum bellum gerimus. (26) Nonne vera
 creastis e vestris civibus decem taxiarchos et imperatores
 et tribunos, et magistros equitum duos? quid igitur isti
 agunt? præter unum virum, quem militatis ad bellum, reli-
 qui pompas vobis obeunt cum hieropœis. Ut enim qui lute-
 os fingunt, in forum creatis taxiarchos et tribunos, non
 ad bellum. (27) Nonne enim oportuit, Athenienses, taxi-
 archos e vobis, hipparchos e vobis magistratus domesticos
 esse electos, ut revera essent copiarum civitatis? at in Lemnum
 vestro hipparcho navigandum est, eorum autem, qui pro
 nostræ urbis possessionibus præliantur, Menelaus est hip-
 parchus! neque hæc hominis reprehendendi causa dico,
 sed a vobis eum creatum esse oportebat, quisquis tandem
 sit.

28. Sed fortasse hæc recte dici putatis, pecunia autem
 quanta et unde futura sit, maxime audire cupitis. Id jam
 expedio. Ea est pecuniæ ratio, ut ad alendum hunc exer-
 citum, cibaria duntaxat, nonaginta sint talenta numeranda
 et paulo amplius: decem celeribus navibus quadraginta ta-
 lenta, vicenæ minæ in navem singulis mensibus, peditum
 autem duobus millibus totidem alia, ut duas singuli milites
 drachmas in mensem pro cibariis accipiant, equitibus autem
 ducentis numero, si tricenas drachmas in mensem accipiant
 singuli, duodecim talenta. (29) Si quis vero putat commea-
 tum dari parvo esse subsidio militantibus; non recte sentit
 ego enim compertum habeo, si hoc factum fuerit, ipsum
 exercitum e bello reliqua comparaturum sine ulla vel Gra-
 corum vel sociorum injuria, ut integrum stipendium habeat.
 Atque ego ultro navigabo una quidvis pati paratus, nisi hæc
 ita sint. Unde igitur pecunia, quam requiro a vobis, com-
 parabitur? hoc jam dicam.

PECUNIARIA RATIO.

30. Quæ nos, Athenienses, invenire potuimus, hæc
 sunt. Quando autem de sententiis suffragia feretis, ea quæ

γνώμας· ἂν ὑμῖν ἀρέσκη χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φι-
20 λίπῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.

31. Δοκεῖτε δὲ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ἄλλης τῆς παρασκευῆς βουλευσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτε, ἐν-
θυμηθῆναι, καὶ λογίσασθε ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς
25 ὤραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας ἢ τὸν χειμῶνα, ἐπι-
χειρεῖ, ἢνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυνάμεθ' ἐκείσε ἀφικέσθαι.
49 (32) Δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείαις πο-
λεμῆν (ὕστεριούμεν γὰρ ἀπάντων) ἀλλὰ παρασκευῇ
συνεχεῖ καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν
5 χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιαθῷ καὶ
ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ
σῖτος καὶ ἄ χρῆ στρατεύματι πάνθ' ὑπάρχει, τὴν δ'
ὠραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῆ γενέσθαι βράδιον καὶ
τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ
πρὸς τοῖς τῶν ἐμποριῶν στόμασι βράδιος ἔσται.

33. Ἄ μὲν οὖν χρῆσεται καὶ τότε τῇ δυνάμει, παρὰ
10 τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστάς ὑπ' ὑμῶν βουλευ-
σεται, ἢ δ' ὑπάρξει δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἐστὶν ἢ ἐγὼ
γέγραφα. ἂν ταῦτα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε τὰ
χρήματα πρῶτον, ἢ λέγω, εἶτα καὶ τὰλλα παρασκευά-
15 σαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἵππεάς,
ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δυνάμει νόμῳ κατακλείσητ' ἐπὶ τῷ
πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ
πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατη-
γοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες· παύσεσθ' αἰεὶ περὶ τῶν αὐτῶν
20 βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες, (34) καὶ ἔτι
πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγι-
στον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ' οὗτος
τίς; ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων
25 καὶ φέρων τοὺς πλείονας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί
πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὺς κακῶς ἐξω γενήσεσθε,
οὐχ ὡς περ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Ἀθήμονα καὶ Ἴμ-
βρον ἐμβαλὼν αἰγυμάλωτος πόλιτας ὑμετέρους ὄχετ'
ἔχων, καὶ πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβῶν ἀμύ-
θητα χρήματ' ἐξέλεξε, τὰ τελευταῖα δ' εἰς Μαραθῶνα
30 ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ὄχετ' ἔχων
τριήρη. ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς
τοὺς χρόνους, ὅς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν. (35) Καίτοι
τί δὴ ποτε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν μὲν τῶν
5 Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων αἰεὶ τοῦ
καθ' ἕνα χρόνου γίγνεσθαι, ἂν τε δεινοὶ λάχῳσιν ἂν
τ' ἰδιῶται, οἱ τούτων ἐκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ
τοσαῦτ' ἀναλίσκεται χρήματα, ὅσ' οὐδ' εἰς ἓνα τῶν
10 ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευῆν, ὅσην
οὐκ οἶδ' εἰ τι τῶν ἀπάντων, ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους
πάντας ὑμῖν ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην,
τὸν εἰς Παγασάς, τὸν εἰς Ποτιδαίαν; (36) Ὅτι ἐκεῖνα
μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν
15 καὶ παρὰ τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέ-

probata vobis fuerint, decernetis, eo consilio ut non tantum decretis et literis bellum geratis contra Philippum, sed etiam factis.

31. Multo autem melius, ut mihi videtur, de bello et tota instructione deliberabitur, si situm, Athenienses, regionis, cui bellum inferetis, cogitabitur, et considerabitur ventis et anni temporibus anticipatis pleraque perficere Philippum et exspectatis Etesis aut hieme bellum aggredi, quando nos illuc pervenire non possemus. (32) His itaque consideratis, non mittendo tumultuario milite vobis bellandum est (negligemus enim omnes occasiones), sed perpetua instructione atque exercitu. Licebit autem vestro exercitui in Lemno et Thaso et Scio et illius regionis insulis hibernare, in quibus et portus et frumentum et omnia, quæ requirit exercitus, parata sunt, eo autem anni tempore, quo et appellere ad terram facile est et a ventis nihil periculi, ad ipsam regionem et emporiorum ostia facile versabitur.

33. Ad quæ igitur et quando utendum sit copiis, secundum tempus imperator earum a vobis constitutus deliberabit, quæ autem a vobis præstari debent, hæc sunt quæ ego rogavi. Si primum hanc, Athenienses, pecuniam, quam dico, comparaveritis, deinde cetera etiam omnia instruxeritis, milites, triremes, equites, omnes omnino copias lege obstrinxeritis, ut in bello continenter maneat, dum ipsi vos pecuniæ eritis questores et præbitores, ab imperatore autem rerum gestarum rationes requiretis; iisdem de rebus perpetuo sine ullo successu deliberare desinetis. (34) accedet illud etiam, Athenienses, ut maxima illi emolumenta intercipiatis. quæ hæc sunt? a nostris sociis extorta pecunia nos oppugnat, navibus in mari diripiendis. deinde quid præterea? vos eritis consecuti, ut vobis nocere non possit, non ea fient, quæ superiore tempore, quum in Lemnum et Imbrum facta impressione vestros cives captivos abduxit, et ad Geræstum comprehensis navigiis immensam pecuniam collegit, postremo in Marathonem descendit et sacram triremem ex illa regione abripuit. vos autem neque hæc potestis prohibere neque constituto a vobis tempore opitulari. (35) Verum cur tandem putatis, Athenienses, Panathenæorum ferias et Dionysiorum semper convenienti tempore fieri, sive peritis harum utrarumque curatio sorte obvenerit sive imperitis, in quas tanti sumptus impenduntur, quanti ne in unam quidem classem, et quæ tantam turbam habent et apparatus, quantum haud scio an ulla rerum omnium, classes autem omnes vestras occasionibus demum amissis venire, illam Methonen, illam Pagasas, illam Potidæam missam? (36) Quod illa omnia lege ordinata sunt et quisque vestrum multo ante novit, quis choragus aut gymnasiarchus tribus, quando et a quo et quid accipiendum quidque faciendum sit, nihil non exquisitum, nihil

ταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἡμέληται, ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς τούτου παρασκευῆς, ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόρισθ' ἅπαντα. τοιγαροῦν ἂμ' ἀηκόσα-
 20 μὲν τι, καὶ τριηράρχους καθίσταμεν καὶ τούτοις ἀντιδό-
 σεις ποιούμεθα καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτα, ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἴτ' αὐτοὺς πάλιν, εἴτ' ἀντεμιθιάζειν, εἴτ' ἐν ὄσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπολωλε τὸ ἐφ' ὃ ἂν
 25 ἐκπλέωμεν. (37) τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τῆν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. ἄς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἴμεθ' ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἶαί τ' οὔσαι ποιεῖν ἐπ' αὐτῶν τῶν και-
 5 1 πῶν ἐξελέγχονται. ὃ δ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἐλήλυθεν ὥστ' ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἥδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

5 38. Τούτων, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μὲν ἐστὶ τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως οὐχ ἠδέα ἀκούειν. ἀλλ' εἰ μὲν, ὅσ' ἂν τις ὑπερβῆ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβῆσαι· δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ' ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ἥ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται·
 10 αἰσχρὸν ἐστίν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ' ἀναβαλλομένους ἂν ἡ δυσχερῆ πάντων ὑστέρησιν τῶν ἔργων, (39) καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἄκο-
 15 λουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἐμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσει τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἠγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἵν' ἂν ἐκεί-
 20 νοις δοκῆ, ταῦτα πράττηται καὶ μὴ τὰ συμβάντ' ἀναγκάζωνται διώκειν. (40) Ὑμεῖς δέ, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὀπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσδοτον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτε· εἰς δέον τι χέρησθε, οὐ-
 25 δεὸς δ' ἀπολείπεσθε, ὥσπερ θ' οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖτε Φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων δὲ κληγεῖς αἰεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κἂν ἐτέρωσε πατάξῃς, ἐκείσε εἰσὶν αἱ χεῖρες. προβάλλεσθαι δ' ἡ βλέπειν ἐναντίον οὐτ' οἶδεν οὐτ' ἐθέλει. (41) Καὶ ὑμεῖς, ἐὰν ἐν
 30 Χερρόνησῳ πύθησθε Φιλίππον, ἐκείσε βοηθεῖν ψηφί-
 5 2 ζῆσθε, ἐὰν ἐν Πύλῳ, ἐκείσε, ἐὰν ἀλλοθὶ που, συμπαραθεῖτ' ἄνω καὶ κάτω, καὶ στρατηγεῖσθε μὲν ὑπ' ἐκεί-
 5 5 νων, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτ' οὐδὲν, πρὶν ἂν ἡ γεγενημένον ἡ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν, νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἦκει τὴν ἀκμὴν, ὥστ' οὐκέτ' ἐγγωρεῖ. (42) Δοκεῖ δέ μοι θεῶν
 10 5 5 τικ, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πό-
 10 5 5 λειας αἰσχυρόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔγων ἂ κατέστραπται καὶ προειληφεν τῆσυχίαν ἔχειν ἠθέλε καὶ μηδὲν ἐπραττεν ἐπι-
 ἀπορχῆν ἐνίοσις ὑμῶν ἂν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνῃ καὶ

non definitum, nihil neglectum est, in bellicis autem rebus et apparatu inordinata, indefinita, incomposita omnia Quapropter simulatque audivimus aliquid, et trierarchos constituimus et inter eos permutationes opum instituimus et de parandæ pecuniæ ratione deliberamus, postea decernimus, ut inquilini consendant et libertini qui suam ipsi rem familiarem administrant, tum ipsi rursus, tum ut substituamur, tum interim dum hæc differuntur, interit id, cujus causa classem mittimus. (37) nam rei gerendæ tempus in apparandum consumimus, rerum autem occasiones non exspectant nostram tarditatem et tergiversationem. quas vero interjecto tempore copias nos habere putamus, eæ in ipsis occasionibus nihil posse gerere deprehenduntur. ille autem eo venit insolentis, ut scribat Eubœensibus tales jam literas.

LITERÆ.

38. Hæc igitur, Athenienses, quæ lecta sunt, vera ple-
 raque sunt, aliter quam oportebat. Verumtamen fortasse non jucunda auditu. Verum, si etiam res, quas quis offensionis vitandæ causa oratione præterit, ipsæ præteribunt; ad voluptatem auditorum conciones instituendæ sunt. sin orationis gratia alieno tempore usurpata, reipsa calamitosa fit; turpe est, Athenienses, semetipsum decipere et ea omnia, quæ molesta sunt, differendo, negligere omnes rei gerendæ occasiones, (39) ac ne illud quidem posse intelligere, eorum esse officium qui bellum administrant, non sequi res, sed rebus antecedere, et quemadmodum receptum est, ut exercitus ab imperatore ducatur, sic etiam res a deliberantibus viris, ut, quæ ipsis videantur, ea gerantur, non ut eventum persequi cogantur. (40) Vos autem, Athenienses, quum copias habeatis omnium maximas, triremes, gravis armaturæ milites, equites, pecuniæ reditus, harum rerum nulla in hodiernum usque diem unquam ad necessarium quid estis usi, et nihil non assectamini, ut barbari pugiles pugnare solent, ita vos bellum geritis contra Philippum. Illorum enim is, qui ictus est, ictui semper inhæret, quod si eum alibi verberes, illo manus transfert, ictum autem depellere aut contra intueri neque scit neque vult. (41) Ita et vos, si esse in Chersoneso Philippum auditis, illuc mittenda esse auxilia decernitis. si in Pylis, illuc. si alibi uspiam, assectamini sursum et deorsum, et eum, ut duces milites, sequimini, neque autem ullum vobis utile de belli gerendi ratione consilium initis neque quicquam prospicitis, antequam aut factum esse aliquid aut fieri audiat. Istud autem olim fortasse licuit, nunc in ipsum discrimen rerum ventum est, ut non amplius indulgeri possit. (42) Ac mihi quidem videtur, Athenienses, deorum aliquis, quem eorum quæ fiunt nostræ urbi pudet, illum rerum gerendarum ardorem injectisse Philippo. qui si quæ subegit et intercept, ea tenere et quiescere vellet neque quicquam præterea moliretur; nonnulli vestrum fortasse non ægre laturo mihi videntur,

ἀνδρείαν καὶ πάντα τὰ ἀσχιστ' ὠφληκότας ἂν ἦμεν
 15 δημοσίᾳ. νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεὶ τι καὶ τοῦ πλείονος
 δρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴπερ μὴ παντά-
 πασι ἀπεγνώκατε. (42) Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ μηδεὶς
 ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' ὀργίζεται, ὄρων, ὡς ἄνδρες
 20 Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην περὶ
 τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευταίαν οὖσαν
 ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. ἀλλὰ
 μὴν ὅτι γ' οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μὴ τις κωλύσει. εἴτα
 25 δεινὸς ἐλπίδας ἐὰν ἀποστειλήτε, πάντ' ἔχειν ὀλεσθε κα-
 λῶς; (44) Οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ
 ναι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ
 ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσούμεθα; « Ποῖ οὖν προρομιού-
 53 Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν
 ἐπιχειρῶμεν. ἂν μέντοι καθώμεθ' οἴκοι, λοιδορουμέ-
 νων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων
 οὐδέποτε' οὐδὲν ἡμῖν οὐ μὴ γένηται τῶν δεόντων. (46)
 5 ὅποι μὲν γὰρ ἂν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πόλεως συναπο-
 σταλῆ, κἂν μὴ πᾶσα παρῆ; καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενές
 καὶ τὸ τῆς τύχης ἡμῖν συναγωνίζεται. ὅποι δ' ἂν
 10 στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήμα-
 τος ἐλπίδας ἐκπέψητε, οὐδὲν ὑμῖν τῶν δεόντων γίγνε-
 ται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελώσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι
 τεθνᾶσι τῷ δεῖν τοιοῦτους ἀποστόλους. (48) οὐ γὰρ
 ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἐν' ἄνδρα δυναθῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν
 5 πρᾶξι πάνθ' ὅσα βούλεσθε. ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ
 φῆσαι καὶ τὸν δεῖν' αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖνα, ἔστιν.
 5 τὰ δὲ πράγματ' ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ
 ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομισθῶν ζένων, οἱ δ'
 ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πρᾶξι πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι βραδίως
 ἐνόσθ' ὦσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε, ὅτι ἂν τύχητε,
 10 ψηφίζησθε· τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν;

20 47. Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ
 μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἰκαδ'
 ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς
 25 τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὄραν. νῦν δ'
 εἰς τοῦθ' ἤκει τὰ πράγματα ἀσχύνης, ὥστε τῶν στρα-
 τηγῶν ἕκαστος δις καὶ τρίς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ
 θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἀπαξ αὐτῶν
 ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδρα-
 54 ποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἰροῦνται
 τοῦ προσήκοντος. κακούργου μὲν γὰρ ἔστι κριθέντ'
 ἀποθανεῖν, στρατηγῶ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις.
 (48) Ἡμῶν δ' οἱ μὲν περιόντες μετὰ Λακεδαιμονίων
 φασὶ Φιλίππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ
 5 τὰς πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ' ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς
 βασιλέα, οἱ δ' ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ
 λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. (49) Ἐγὼ
 δ' οἶμαι μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον
 μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ τοιαῦτα
 10 ὄνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τ' ἐρημίαν τῶν κωλυ-

quæ reipublicæ dedecus et ignaviæ crimen et summa omnia
 probra attulissent. nunc autem dum semper aggreditur
 aliquid et plus appetit, fortasse vos evocet, nisi omnino
 desperastis. (43) Ego vero miror, si nemo vestrum neque
 cogitat neque indignatur, quum videt, Athenienses, bellum
 cepisse initium de ulciscendo Philippo, finem autem in eo
 jam versari, ne cladibus afficiamur a Philippo. Verum
 eum non quieturum, perspicuum est, nisi ab aliquo coer-
 ceatur. Idne tandem expectabimus, et triremes vacuas
 atque spem a nescio quo factam si miseritis, omnia præclare
 se habere putabitis? (44) Non conscendemus? non exhibi-
 mus ipsi parte saltem quadam domesticorum militum nunc,
 etsi id prius factum non est? non in ejus ditionem classe in-
 vademus? « Quo igitur appellemus? » rogavit aliquis. Inve-
 niet labefactatas res illius, Athenienses, ipsum bellum, si
 aggrediamur. Verum si domi sedeamus audituri oratores
 se conviciantes et criminantes, non fieri ulla ratione unquam
 potest, ut quicquam rite conficiamus. (45) Nam quocun-
 que, credo, pars aliqua civitatis simul ablegabitur, tametsi
 tota non adsit, ibi et deorum et fortunæ benivolentia nobis
 opitulabitur. quo autem imperatorem et decretum inane et
 spes concionales mittitis, nihil a vobis feliciter geritur, sed
 ut hostes derident istiusmodi expeditiones, ita socii metu
 emoriuntur. (46) Non enim potest, non potest fieri, ut
 unus vir unquam vobis ea conficiat omnia, quæ vultis. pol-
 liceri quidem et affirmare et accusare hunc et illum licet.
 sed his rebus omnia perierunt. Si enim imperator mise-
 ros mercede fraudatos milites ducit, qui vero de rebus ab
 illo gestis ad vos mentiantur, facile hic exstant et vos ex
 auditu, quicquid in mentem venerit, decernitis; quid,
 quæso, expectandum est?

47. Quomodo igitur hæc desinent? si vos, Athenienses,
 eosdem designabitis milites et testes actorum ducis, et ubi
 domum reversi fuerint, iudices rationum referendarum,
 ut vobis non solum audienda tantum vestra sint, sed et
 coram intuenda. At nunc eo flagitii ventum est, ut quique
 duces his terre capitis causam apud vos dicant, contra
 hostes autem eorum nemo vel semel de vita dimicare sus-
 tineat, sed plagiatorum et furum interitum honestæ morti
 præferant. Malefici est enim iudicum sententia condemna-
 tum emori, ducis, contra hostes præliantem. (48) Nostrum
 autem alii circumeuntes cum Lacedæmoniiis agere dicunt
 Philippum de Thebanorum eversione, et liberas civitates
 divellere, alii, eum misisse legatos ad regem Persarum,
 alii, oppida munire in Illyriis, alii, suas quisque commenti
 fabulas, obambulamus. (49) Ego vero equidem existimo,
 Athenienses, per deos ebrium esse eum rerum gestarum
 magnitudine et ejusmodi somnia multa animo agitare,
 quum quia videt neminem esse qui impediatur, tum magni-

σόντων ὄρωντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον, οὐ μέντοι γε μὰ Δι' οὕτω προζιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε
 15 ποιεῖν ἐκείνος. ἀνοητότατος τῶν παρ' ἡμῖν εἰδέναι, τί μέλλει
 (50) Ἄλλ' ἐὰν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖν' εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς
 ἄνθρωπος καὶ τὰ ἡμέτερ' ἡμᾶς ἀποστερεῖ καὶ χρόνον
 πολὺν ὑβρίζει, καὶ ἄπανθ' ὅσα πύποτ' ἠλπίσαμεν τινα
 20 ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἔστί, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολε-
 μεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθόσμεθα τοῦτο ποιεῖν,
 ἂν ταῦτ' εἰδῶμεν καὶ τὰ δέοντ' ἐσόμεθ' ἐγνωχότες
 καὶ λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι. οὐ γὰρ ἅττα ποτ'
 25 ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ὅτι φαῦλ', ἂν μὴ προσέχητε
 τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν
 ἐθέλητ', εὐ εἰδέναι.

51. Ἐγὼ μὲν οὖν οὐτ' ἄλλοτε πύποτα πρὸς χάριν
 εἰλόμην λέγειν, ὅτι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν ὑμῖν πεπει-
 σμένος ὦ, νῦν ὅ' ἀ γιγνώσκω πάνθ' ἀπλῶς, οὐδὲν
 ὑποσταλάμενος, πεπαρῆσθαι. ἡβουλόμην δ' ἂν,
 30 ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέροι τὰ βέλτιστ' ἀκούειν οἶδα.
 οὕτως εἰδέναι συνοίσειν καὶ τῷ τὰ βέλτιστ' εἰπόντι.
 πολλῶν γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ' ἐπ' ἀδήλοισι οὔσι
 τοῖς ἀπὸ τούτων ἑμαυτῷ γενησομένοις, θμῶς ἐπὶ τῷ
 συνοίσειν ὑμῖν, ἐὰν πράξητε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν
 αἰροῦμαι. Νικίῃ δ' ὅτι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοί-
 σειν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Μετκρυνομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως εἰρήνης
 ἐπεθύμησαν ὁ τε Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι
 κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι, ὁ δὲ Φίλιππος βουλόμενος
 ἀ ὑπέσχετο Θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο
 5 δὲ τοῖς μὲν Θηβαίοις Ὀρχομένον παραδώσειν καὶ Κορώνειαν,
 πόλεις Βοιωτίας, ἀμφοτέροις δὲ τὸν Φωκικὸν καταλύσειν πό-
 λεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ πολεμίων ὄντων Ἀθηναίων.
 καὶ γὰρ πρότερον βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Φωκίδα τῶν
 Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς καλουμένας
 Πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπεκρούσθη τῆς εἰσόδου.
 νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, μηδενὸς
 κωλύσαντος παραλθὼν εἰσω Πυλῶν, τὸ Φωκικὸν ἔθνος ἀνάστα-
 10 τον πεκοίηκε, καὶ τὴν Φωκίαν ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι χώρῳν
 καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλ-
 λήνων εἰληψε. Πέπομε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις,
 15 ἐξίων καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης πα-
 ρανεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος ὡς ὀρθῶς
 5 ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου
 τὸν Μακεδόνα, ἀλλὰ δεξιόνα φράσκων, μὴ καταναγκασθῶσι

tudine successuum elatum, non tamen per Jovem ea sic
 agere instituisse, ut qui apud vos sunt amentissimi, no-
 rint quid ille sit facturus. stolidissimi enim sunt isti nuga-
 tores. (50) At si his omissis illa sciamus, hominem esse
 nobis inimicum et nostras nobis opes eripere et longo jam
 tempore insolenter se gerere et quæcunque speravimus ali-
 quem pro nobis esse acturum, ea, ut constat, contra nos
 egisse omnia, et cetera in nobismetipsis esse posita, et si
 nunc illic belligerare nolumus cum eo, idem fortasse
 nobis hic facere necesse fore, hæc si sciamus; tum recte
 sentiemus, tum inanes fabulas missas faciemus. neque enim
 quæ sint futura, quærendum est, sed adversa futura, nisi
 rebus gerendis intenti fueritis et fungi officio volueritis,
 pro comperto sciendum.

51. Ego igitur neque unquam alias ad gratiam loqui in-
 stitui, nisi idem vobis profuturum persuasum habebam, et
 nunc quæ sentio omnia simpliciter, sine ullo metu libereque
 sum elocutus. Velim autem, ut exploratum habeo e re
 vestra esse, ut ea quæ optima sint audiat, sic scire me
 etiam fidelissimo suasori id profuturum. multo enim mi-
 nus gravate dixissem. Nunc autem quanquam obscurum
 est quid hinc consecuturus sim, tamen, quia persuasum
 mihi habeo hæc si faciatis vobis fore utilia, dicere institui.
 Vincat autem id, quod vobis omnibus profuturum est.

DEMOSTHENIS ORATIO DE PACE.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Quum bellum de Amphipoli susceptum duceretur, pacem
 tam Philippus quam Athenienses cupiverunt, Athenienses,
 quod fortuna in eo utebantur adversa, Philippus, quia præ-
 stare volebat ea, quæ tum Thessalis tum Thebanis promiserat.
 Pollicitus autem fuerat Thebanis se Orchomenum et Coroneam
 Bœotiæ oppida iis traditurum, utrisque, se Phocense bellum
 confecturum. Id quod ab eo fieri non poterat, dum hostes
 haberet Athenienses. nam prius etiam in Phocidem impressio-
 nem facturus, quia Athenienses classe circumvecti eas, quæ
 Pylæ, a nonnullis autem Thermopylæ vocantur, occuparant, re-
 gionis aditu prohibitus est. Nunc, pace facta cum Atheniensibus,
 obsistente nemine, intra Pylas progressus, gentem Phocensem
 expulit, locumque Phocensium inter Amphictyones illorumque
 in concilio suffragia a reliquis Græcis accepit. Legatos autem
 etiam ad Athenienses misit postulans, ut et ipsi idem ratum
 haberent. Demosthenes igitur monet, esse concedendum, non
 quod rem ipsam probet aut justum esse dicat quod Macedo
 Græci concilii sit particeps, sed metuendum esse assernat, ne

κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ἔχειν. προσκρουσθῆναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθηναίοις ἄλλους δι' ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὲ κοινῇ πολεμήσειν αὐτοῖς. Δώσομεν, φησί, κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ' ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν Ἀμφικτυόνων ἐπιστάμεθα δόγμασιν, ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἰσω Πυλῶν καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου τῇ Ἀττικῇ, ἣ περι μικροῦ τληικοῦτον κίνδυνον ἀρᾶσθαι.

2. Οὗτος δὲ ὁ λόγος παρεσκευάσθη μὲν, οὐ μὴν εἰρησθῆναι μοι δοκεῖ. κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον Ἀμφικτυόνα εἶναι ψηφισσάσθαι, μηδενὸς ἄλλου τολμώντος τοῦτο εἰσηγήσασθαι, μηδὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν οὖν αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλευκὺς τὸν Αἰσχίνην ἐπ' αὐτοῖς διεβάλεν, ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπόνοιαν ἔδειξε, μὴ δόξη φιλιππίζειν καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς τοιαύτην γνώμην ἀποφάνασθαι, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἰσάμενος φαίνεται, συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὖνον τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

ΑΛΛΗ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Ὁ Φίλιππος μετὰ τὸ ἀνελεῖν τοὺς Φωκίας πάρεδρος Ἀμφικτυόνων ἠβουλήθη γενέσθαι, ὡς λείποντες τοῦ ἐνὸς ἔθνους Ἀμφικτυόνων εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ἰβ'. τοῦτο δ' ἐψηφίσαντο Θεβαῖοι καὶ Θετταλοὶ καὶ ἄλλοι τινές. ἀνάγκη οὖν ἔχρῃν καὶ τοὺς Ἀθηναίους τούτους συμψηφισσάσθαι.

2. Ἀμφικτυονία δὲ τόπος ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων δικαστήριον. ὅτε γὰρ ἡδικοῦντο τινες τῶν Ἑλλήνων, ἀπήσαν ἐκεῖσιν. ἐκεῖ γὰρ τοὺς ἀδικούντας ἢ ἀδικουμένους ἔχρῃν δικάζεσθαι. καὶ πάλιν ὅτε περὶ κοινῶν τινὸς ἐσκέπτοντο, ἐκεῖσιν ἐβουλεύοντο. Λέγουσι δὲ, ὅτι ἐξ ἡρώδης τινος ἔσχε τὸ ὄνομα.

3. Σκοποῦντων οὖν Ἀθηναίων, εἰ δεῖ δέξασθαι τὸν Φίλιππον εἰς τὴν Ἀμφικτυονίαν, συμβουλεύει Δημοσθένης δεῖν δέχεσθαι διὰ τὸ μὴ κοινὸν ἀρᾶσθαι πρὸς τοὺς Ἕλληνας πόλεμον. ἦσαν γὰρ ψηφισάμενοι πολλοὶ, ὡς ἔμελλον συναγωνισσάσθαι τῷ Φιλίππῳ, ὀργιζόμενοι τοῖς Ἀθηναίοις ὡς τῆς γνώμης αὐτῶν ἀναρρομένης.

4. Τινὲς δὲ ἐνόθευσαν τοῦτον τὸν λόγον, ὡς ἀνομοίαν ἔχοντα ὑπόδειν τῆς γνώμης αὐτοῦ, οὐ προσχόντες ἀκριβῶς τῷ σκοπῷ τοῦ ῥήτορος. ἐπειδὴ γὰρ δοκεῖ ὑπὲρ Φιλίππου λέγειν, ὃ οὐδεπώποτε ὤφθη ποιήσας, ὤφθησαν δηλονότι αὐτοῦ τὸν λόγον ἀλλότριον. (5) Ἠγνόησαν δὲ, ὡς διαφόρος ἔστι τῷ λόγῳ περὶ τοῦ αὐτοῦ χρήσασθαι πράγματος, τὴν προαίρεσιν οὐκ ἀλλοτρίαν. οἷον λέγει τις ἐχθρὸν κακῶς, καὶ λέγει τις κακῶς φίλον ἐπιτιμῶν. καὶ τὸ μὲν κακῶς λέγειν ἐπ' ἀμοιβῆν, ἢ δὲ γνώμῃ διάφορος. οὕτω καὶ νῦν ὁ Δημοσθένης πεποίηκε. λέγειν μὲν γὰρ ὑπὲρ Φιλίππου δοκεῖ, οὐ μετέσθη δὲ τῆς προαιρέσεως, ἀλλὰ διὰ τὸ κοινὸν χρήσιμον οὕτω τὸν λόγον μετεχειρίσαστο. (6) Τινὲς δὲ πραγματικὸν ἔγγραφον αὐτὸν ἀπεφάναντο λέγοντες, « ὡς περὶ εἰρήνης συμβουλεύει. ἔγγραφος δὲ ἡ εἰρήνη. ἔγγραφος καὶ ἡ πραγματικὴ στάσις. » Φαίνονται δὲ ἀγνοήσαντες ὡς οὐ περὶ τῆς εἰρήνης λέγει νῦν οὐδὲ περὶ ταύτης ἡσχόληται, ἀλλ' ὅτι συμφέροι δέξασθαι αὐτὸν καὶ μὴ πολεμεῖν, ὥστε δῆλον εἶναι τὴν στάσιν πραγματικὴν ἄγραφον. ψιλὴ γὰρ ἡ παραίνεσις. (7) Τὸ δὲ προοίμιον ἐπειδὴ ἐκ παραδόξων ἀρχεται (παρὰ γὰρ τὴν ἑαυτοῦ καὶ τῆν τῶν ἄλλων γνώμην δοκεῖ λέγειν καὶ τρόπον τινὰ ὑπὲρ Φιλίππου)· οὐκ εὐθὺς ἀπὸ τῶν πραγμάτων κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ἀρχόμενος, ἀλλ' ἀπὸ ταραχῆς, οὐκ εὐθὺς τῆς ὑποθέσεως ἀπτεται, ἀλλὰ ταραττεῖ πρῶτον, ἵνα ὡς ἐν τληικαύτῃ ταραχῇ αὐτὸς συμβουλεύων καὶ ὡς περ ἰατρὸς εὐρεθῇ κατὰ

ad commune bellum contra omnes Græcos sustinendum cogantur. Atheniensibus enim dicit alios alii de causis esse infensos, qui communi consilio ipsos invasuri forent. Communem hanc, inquit, occasionem dabimus contra nos, quod soli decretis Amphictyonum intercedamus. Proinde consultius est tueri pacem, præsertim Philippo intra Pylas progresso Atticæque invadendæ potestatem nacto, quam ob rem tantillum tantum adire periculum.

2. Hæc oratio instituta quidem fuit, sed habita esse mihi non videtur. Orator enim in Æschinis accusatione de hoc etiam eum inter cetera criminatur, quod auctor fuerit, ut Amphictyonia Philippo decerneretur, quum nemo alius de hoc referre audeat, ne Philocrates quidem omnium impudentissimus. Quod si ipse hæc suavisset, haud utique Æschinem ob hæc eadem culparet, sed apparet eum suspicionem veritum, ne Philippi studiosus et largitionibus a rege corruptus sententiam hanc dixisse videretur. nam et in hac ipsa oratione talem quandam suspicionem amovere nititur, dum se ipse ut patriæ amantem et ab accipiendis muneribus abhorrentem commendat.

ANONYMI ARGUMENTUM E COD. AUGUSTANO I.

1. Philippus fieri Phocenses delevisset, assessor Amphictyonum fieri voluit, quod una gens ad explendum numerum duodenarium Amphictyonum deesset. Hoc autem Thebani et Thessali et alii quidam decreverant. Necessario igitur oportebat etiam Atheniensium his accedere suffragium.

2. Amphictyonia vero locus erat in Græcia et commune Græcorum iudicium. Quando enim aliquibus injuria fiebat, illuc se conferebant. Illic enim et reis et accusatoribus causa agenda erat. Illic item de rebus communibus deliberabatur. Nominatum autem sic putant ab heroe quodam.

3. Atheniensibus igitur deliberantibus, sitne Philippus in Amphictyoniam recipiendus, auctor fit Demosthenes ejus admittendi, ne communibus Græcorum armis oppugnetur. Multi enim decreverant, ut opem ferrent Philippo, irati Atheniensibus, ut a quibus consilium suum irritum fieret.

4. Quidam autem hanc orationem adulterinam esse rati sunt, quia argumentum habeat sententiæ illius repugnans, consilio oratoris non satis perspecto. Nam quia Philippo suffragari videtur, quod eum nunquam fecisse constat, orationem hanc alienam esse crediderunt. (5) Verum ignorarunt diversa ratione eadem de re posse dici, non mutato consilio. Verbi causa, vituperat aliquis inimicum, et vituperat aliquis amicum castigandi ergo. ac vituperantur quidem utriusque, sed consilium est diversum. Ita etiam nunc Demosthenes egit. nam quum defendere Philippum videretur, a consilio suo non recessit, sed ob publicum bonum sic orationem tractavit. (6) Quidam autem eam negotialem de scripto esse affirmaverunt, propterea quod pacem suadeat, quæ scripta sit, eaque de causa etiam statum negotialem esse de scripto. Sed illos non animadvertisse apparet eum non de pace nunc agere neque ea occupari, sed e republica esse istum admitti et non bellum gerere. unde constat statum esse negotialem sine scripto. nuda est enim admonitio. (7) Exordium autem quum præter expectationem ducatur (nam contra suam et ceterorum sententiam dicere videtur et quodammodo pro Philippo); non statim a rebus, ut ordo posebat, auspicatus, sed a perturbatione, non statim causam attingit, sed primum perturbat, ut tanta in perturbatione ipse consulens et tanquam medicus in oratione-

τοῖς λόγους ... (8) Δεῖ γάρ, ὅτε τι παράδοτον μέλλον λέγειν, μη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀρχεσθαι, ἀλλὰ ταράττειν τὸν ἀκροατὴν, ἵνα βῆσιν ἀποδέχεται, ὡς ἐν μεγίστῳ τυγχάνων φόβῳ, τοῦ συμβουλευόντος καὶ ὅπως οὖν ἔχουσιν τὴν παραίνεσιν. Τὸ μὲν οὖν προοίμιον πολλὴν ταραχὴν ἐμποιεῖ τῷ ἀκροατῇ, ὡς ἔραμεν, διὰ τὴν χρεῖαν. ἡ δὲ πρότασις διχηρμένη.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ.

57 1. Ὅρῳ μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα
πράγματα πολλὴν δυσκόλιαν ἔχοντα καὶ ταραχὴν οὐ
μόνον τῷ πολλὰ προέσθαι καὶ μηδὲν εἶναι προὔργου περὶ
σὺν τῶν εὐ λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων
5 κατὰ ταῦτά μὴδὲ καθ' ἐν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι,
ἀλλὰ τοῖς μὲν ὠδὶ, τοῖς δὲ ἐτέρως δοκεῖν. (2) δυσκόλου
δ' ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλευέσθαι, ἔτι πολλῷ
10 χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιθήκατε, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πρά-
γματων εὐώθασιν χρῆσθαι τῷ βουλευέσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ
τὰ πράγματα. ἔκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα
τὸν χρόνον ὅν οἶδ' ἐγώ; τὸν μὲν οἷς ἂν ἀμαρτήτῃ ἐπιτι-
15 μῶντα εὐδοκιμαῖεν καὶ δοκεῖν εὐ λέγειν, τὰ δὲ πράγματα
καὶ περὶ ὧν βουλευέσθε ἐκφρεύειν ὑμᾶς. (3) οὐ μὴν
ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἔχόντων οἶμαι καὶ πεπεικῶς
ἐμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐβελήσῃτε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλο-
20 νεκεῖν ἀποστάντες ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πολέως βουλευο-
μένοι καὶ τληκόντων πραγμάτων προσήκει, ἔξιν καὶ
λέγειν καὶ συμβουλεύειν δι' ὧν καὶ τὰ παρόντ' ἔσται
βελτίον καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται.

4. Ἀκριβῶς δ' εἰδώς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν
25 περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις καὶ περὶ αὐτοῦ παρ' ὑμῖν ἀεὶ
τῶν πάντων λυσιτελοῦντων τοῖς τομῶσιν ὧν, οὕτως
ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθές, ὥστε, ἀνάγκην οὔσαν
58 ὁρῶν, ὅμως ἀποκινῶ. νομίζω δ' ἄμεινον ἂν ὑμᾶς περὶ
ὧν νῦν ἐρῶ κρίναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων
ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας. (5) Ἐγὼ γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
5 ναῖοι, πρῶτον μὲν, ἡνίκ' ἐπειθόν τινες ὑμᾶς τῶν ἐν Εὐ-
βοίᾳ πραγμάτων ταραττομένων βοθηθῆναι Πλουτάρχῳ καὶ
πολέμων ἀδοξῶν καὶ δαπανηρῶν ἄρασθαι, πρῶτος καὶ μόν-
νος παρελθὼν ἀντείπων καὶ μόνον οὐ διεσπάρσθην ὑπὸ τῶν
ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλ' ἀμαρτάνειν ὑμᾶς
10 πεισάντων. καὶ χρόνου βραχέος διελθόντος, μετὰ τοῦ
προσφλεῖν αἰσχύνῃν καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώ-
πων οὐδένας πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων, οἷς ἐβοή-
θησαν, πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε τὴν τε τῶν ταῦτα πεισάν-
των κακίαν καὶ τὸν τὰ βέλτιστ' εἰρηκότα, ἐμέ. (6) Πάλιν
15 τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατιδὼν Νεοπτόλεμον τὸν
ἱκαροῖτην τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχρήματι τυγχάνοντ'
ἀδείας, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν
καὶ τὰ παρ' ὑμῖν διοικούντα Φιλίππῳ καὶ πρυτανεύοντα,
παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἰδίας οὐτ' ἔχθρας
20 οὔτε συκοφαντίας ἔνεκεν, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτ' ἔργων
γέγονε δῆλον. (7) Καὶ οὐκέτ' ἐν τούτοις αἰτιάσμαι
ναῖς ὑπὲρ Νεοπτολέμου λέγοντας (οὐδὲ εἰς γὰρ ἦν) ἀλλ'

bus ... inventiatur. (8) Nam præter expectationem dicturi non statim a re exordiri debemus, sed perturbare auditorem, quo facilius, ut in maximo periculo constitutus, admonitionem consilii qualemcunque admittat. Exordium igitur, ut diximus, vehementer perturbat auditorem, negotio ita postulante. propositio autem est divisa.

DEMOSTHENIS OR. DE PACE.

1. Video, Athenienses, præsentia negotia multas habere difficultates et turbas non eo tantum, quod multa per incuriam sunt amissa et bene de iis disputando nihil proficitur, verum etiam, quoniam de reliquis non omnes ne ulla quidem ex parte, quid factu sit optimum, consentiunt, sed hi sic, illi aliter opinantur. (2) Quum autem suapte natura molestum ac difficile sit dare consilium, vos hoc etiam multo difficilius effecistis, Athenienses. nam reliqui omnes ante rem deliberant, vos autem re jam perfecta. Ex quo per omne tempus, quod ego meminerim, accidit, ut qui delicta vestra reprehendat, laudetur vereque dicere videatur, sed rerum gerendarum occasiones et quæ in deliberationem cadant, vos amittatis. (3) Quæ quanquam ita sunt, tamen arbitror et hoc persuasum mihi habens surrexi, me, si omissis tumultibus et rixis audire volueritis, ut de republica tantisque negotiis deliberantes decet, ea dicturum et suasurum, per quæ et præsens status emendetur et amissa recuperentur.

4. Quum vero satis sciam, Athenienses, semper expedire plurimum apud vos, si quis audeat de iis quæ ante dixerit ac de semetipso loqui; ego tamen id adeo molestum et odiosum esse puto, ut, quanquam necessitatem hoc postulare video, tamen ab eo abhorream. Sed existimo vos de his, quæ nunc dicam, rectius iudicatos, si pauca prius aliquando a me dicta in memoriam revocatis. (5) Ego enim, Athenienses, primum, quum vobis turbato Eubææ statu quidam suaderent, ut opem Plutarcho ferretis bellumque ignobile et sumptuosum susciperetis, primus et solus in concione adversatus sum, parumque abfuit, quin isti, qui parvi lucelli causa vos suis consiliis in magna et multa peccata conjecerunt, me dilaniarent. Deinde brevi tempore præterito, vos præterquam quod ignominiam reportastis et iis injuriis affecti estis, qualibus nulli hominum unquam ab iis quibus opem tulistis, omnes cognovistis tum istiusmodi consiliorum improbitatem, tum meam, qui utilissima reipublicæ dixeram, integritatem. (6) Post iterum, Athenienses, quum perspexissem Neoptolemmum histrionem per speciem artis impunitatem nactum ac reipublicæ perniciosissimum esse opesque vestras solerti administratione transferre ad Philippum; prodii publiceque id vobis exposui nullis privatis vel inimicitis vel calumniandi studio impulsus, quemadmodum facta, quæ secuta sunt, declarant. (7) Atque in his non jam Neoptolemi defensores

25 αὐτοὺς ἡμᾶς. εἰ γὰρ ἐν Διονύσου τραγῳδοῦς θεάσασθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος· οὐκ ἂν οὕτως οὐτ' ἐκείνου πρὸς χάριν οὐτ' ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούσατε. (8) Καίτοι τοῦτο γ' ἡμᾶς οἶμαι νῦν ἀπαντας ἠσθησῆσαι, ὅτι τὴν τότε ἀφίξει εἰς τοὺς πολεμίους ἐποίησατο ὑπὲρ τοῦ τάχει χρήματ' ὀφειλό-
59 μενα, ὡς ἔφη, κομίσασθαι δεῦρο λειτουργεῖν, καὶ τούτω τῷ λόγῳ πλείστῳ χρησάμενος, « ὡς δεινὸν εἶ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκείθεν ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἀγούσιν, » ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην ἀδείας ἔτυχε, ἣν ἐνθάδ' ἐκέκτητ' οὐσίαν
5 φανεράν, ταύτην ἐξαργυρίσας πρὸς ἐκείνων ἀπάγων οἴχεται. (9) Δύο μὲν δὴ ταῦτα ὦν προείπον ἐγώ, μαρτυρεῖ τοῖς γεγενημένοις λόγοις ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὅτι περ ἦν, ἀποφανθένθ' ὑπ' ἐμοῦ. τὸ τρίτον δ', ὧ ἄνδρες
10 Ἄθηναῖοι, καὶ μόνον ἐν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι καὶ διὰ περὶ ὦν παρελήλυθα ἔρω : (10) ἦνίκα τοὺς ὄρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἤκομεν οἱ πρέσβεις, τότε Θεσπιάς τινων καὶ Πλαταιὰς ὑπισχυομένων οἰκισθῆ-
15 σσθαι καὶ τοὺς μὲν Φωκίας τὸν Φίλιππον, ἂν γένηται κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θεβαίων πόλιν διοικεῖν, καὶ τὸν Ἐρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὐβοίαν ἀντ' Ἀμφι-
πόλεως ἀποδοθῆσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φανακισμούς, οἷς ἐπαχθέντες ἡμεῖς οὐτε συμφόρως οὐτ'
20 ἴσως οὐτε καλῶς προείσαθε Φωκίας· οὐδὲν τούτων οὐτ' ἐξαπατήσας οὐτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι, ἀλλὰ προει-
πὼν ὑμῖν, ὡς οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτ' οὐτ' οἶδα, οὐτε προσδοκῶ, νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.

11. Ταῦτα τοίνυν ἀπανθ', ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν
25 ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν, ὧ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, οὐτε δεινότητα, οὐτ' ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο λογώσωκεν καὶ προαισθάνεσθαι πλὴν δι' ἂν ὑμῖν εἴπω δύο : (12) ἐν μὲν, ὧ ἄνδρες Ἄθη-
30 ναῖοι, δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις ούσης δεινότητος καὶ σοφίας ὄρω κρατοῦσαν, ἕτερον δὲ, ὅτι προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδὲν λήμμι' ἂν οὐδεὶς ἔχοι πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι
5 καὶ λέγω δεῖξαι προσρητημένον. ὄρθον οὖν, ὅτι ἂν ποτ' ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχη τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον φαίνεται μοι. ὅταν δ' ἐπὶ θάτερα ὥσπερ εἰς τρουτάνην ἀργύριον προσενέγκης, οἴχεται φέρον καὶ καθέλκυε τὸν λογισμὸν ἐφ' αὐτό, καὶ οὐκ ἂν ἔτ' ὀρθῶς οὐδ' ὕγιως
10 ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς λογίσαιτο.

13. Ἐν μὲν οὖν ἐγωγε πρώτων ὑπάρχειν φημι δεῖν, ὅπως, εἴτε συμμάχους εἴτε σύνταξιν εἴτ' ἄλλο βούλε-
ταί τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσει, οὐχ ὡς θαυμαστὴν οὐδ' ὡς
15 ἀξίαν οὔσαν ὑμῶν, ἀλλ' ὅποια τίς ποτ' ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μάλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρὸν ἢ γεγενη-
μένην νῦν δι' ἡμᾶς λυθῆναι. πολλὰ γὰρ προειμεθα, ὦν ὑπαρχόντων τότε ἂν ἢ νῦν ἀσφαλέστερος καὶ βράων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. (14) δευτέρον δὲ, ὄρθῳ ὅπως μὴ προ-
20 αζόμεθα, ὧ ἄνδρες Ἄθηναῖοι, τοὺς συνεληλυθότας τούτους καὶ φάσκοντας Ἀμφικτυόνας νῦν εἶναι, εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινῆς πολέμου πρὸς ἡμᾶς. ἐγὼ γάρ,

accusabo (nam ne unus quidem fuit), sed vos ipsos. Si enim in Dionysi templo tragedos spectassetis, non de salute et republica actum esset; nequaquam vel eum tam æquis vel me tam infensis animis audivissetis. (8) Atqui hoc saltem vos credo nunc universos sensisse, eum tum ad hostes profectum, ut coacto ære alieno, quod sibi illic deberi dicebat, huc reversus publica munera obiret, et quam iniucum sit quenquam ideo, quod opes, quas illic haberet, huc inveheret, accusari, hac oratione plurimum usum, quum primum facta pace tuto id facere posset, quæ bona fundi hic possedit, ea vendidisse factaque cum pecunia propere ad illum abiisse. (9) Duo hæc ex iis, quæ prædixi ego, recte ac juste, qualia erant, a me pronunciata testantur pro orationibus habitis. tertio autem, Athenienses, et unico hoc dicto statim de iis, quorum causa prodii, dicam: (10) quum nos legati exacto de pace jurejurando rediissemus et quidam pollicerentur fore, ut Thespiæ et Plataeæ restituerentur et ut Philippus Phocenses, si eos in potestatem redegisset, servaret, Thebanorum autem urbem dissiparet et Oropum vestram futuram et Eubæam pro Amphipoli vos recepturos et plures ejus generis spes et imposturæ jactarentur, quibus vos inducti neque utiliter neque æquitatis neque dignitatis vestræ habita ratione Phocenses deseruistis; in horum nullo ego, ut apparebit, vel decepi vel dissimulavi, sed prædixi vobis (idque haud dubie meministis) me talia neque scire neque exspectare, sed existimare nugas agere illum, qui talia profiteretur.

11. Hæc igitur omnia, quæ me rectius quam alios prævidisse constat, nequaquam, Athenienses, singulari meæ prudentiæ adscribam neque arroganter prædicabo, neque ob aliud quicquam me intelligere et præsigere profitebor, nisi ob duas causas, quas vobis exponam: (12) una est, Athenienses, fortuna, quam ego omni humano ingenio et sapientiæ imperare video, allera, quod gratis negotia judico et considero, nec quisquam ullum emolumentum proferre possit, quod ego vel in gerenda republica vel dicenda sententia spectem. Recta igitur bonum publicum, quodcumque res ipsæ suppeditant, in meos oculos incurrit. Si vero in utramvis partem, veluti in trutinam, argentum imposueris, id secum fert cogitationem et ad sese deorsum abripuit, neque amplius recte vereque qui hoc facit, ulla de re cogitet.

13. Jam unum hoc ego inprimis tenendum esse dico, sive quis socios sive tributum sive alia reipublicæ parare conatur, id ita ut faciat, ne præsens hæc pax aboleatur, non quod ea tam præclara sit aut e dignitate vestra, sed qualiscumque tandem est, opportunius ad res gerendas fuisse, eam nunquam fuisse factam, quam nunc, postquam facta est, per vos abrogari. multa enim temere projecimus, quæ quia tum nobis integra erant, bellum et tutius et facilius quam nunc gerere potuissemus. (14) Secundo loco providendum esse dico, ne, Athenienses, adducamus istos qui conveniunt et sese jam Amphictyones esse dictitant, in necessitatem et prætextum belli communis contra nos suscipiendi

εἰ γένοιθ' ἡμῖν πρὸς Φιλίππον πάλιν πόλεμος δι' Ἀμ-
 25 φίπολιν ἢ τι τοιοῦτον ἐγκλημα ἰδίων, οὐ μὴ μετέχουσι
 Θετταλοὶ μηδ' Ἀργεῖοι μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἴο-
 μαί τούτων οὐδένα πολεμῆσαι, (18) καὶ πάντων ἤμισα
 (καὶ μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὶν ἀκοῦσαι) Θηβαίους,
 οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ' ὡς οὐκ ἂν χαρίζοντο
 Φιλίππῳ, ἀλλ' ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φήσειέ
 61 τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι, εἰ γενήσεται πόλεμος
 πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ' ἔξουσιν αὐτοί,
 τοὺς δ' ἀγαθοὺς ἐφεδρεύον ἕτερος καθεδεῖται. οὐκ-
 5 ουν προεῖν' ἂν ἑαυτοῦς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρ-
 χῆς καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου. (18) οὐδέ γε
 εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμήσασκεν δι' Ὀρο-
 πὸν ἢ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἠγοῦμαι. καὶ
 γὰρ ἡμῖν κάκεινους τοὺς βοηθοῦντας ἂν οἶμαι, εἰς τὴν
 10 οἰκίαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐ-
 δ' αὐτότερος. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον,
 ὧν καὶ φροντίσειεν ἂν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοι-
 οὔτον ἐστίν· (17) οὐκ ἄχρι τῆς ἰσῆς ἕκαστός ἐστιν εὐνοῦς
 οὐθ' ἡμῖν οὔτε Θηβαίους, ὥστε εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν
 15 ἄλλων, ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι πάντες ἂν βούλοιντο ἐνεχ'
 αὐτῶν, κρατήσαντας δὲ τοὺς ἐτέρους δεσπότας ὑπάρ-
 χειν αὐτῶν οὐδὲ εἰς. Τί οὖν ἠγοῦμαι φοβερόν, καὶ τί
 φυλάττειν φημι δεῖν ὑμᾶς; ὅπως μὴ κοινὴν πρόφασιν
 20 καὶ κοινὸν ἐγκλημα ὁ μέλλων πόλεμος πρὸς ἅπαντας
 λάβῃ. (18) εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν καὶ Μεσσηνιοὶ καὶ
 Μεγαλοπολίται καὶ τινες τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων,
 ἔσοι τὰ αὐτὰ τούτοις φρονῶσι, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαι-
 μονίους ἡμῖν ἐπικηρυκίαν ἐχθρῶς σχήσουσι καὶ τὸ δο-
 κεῖν ἐκδέχασθαι τι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων, Θηβαῖοι
 25 ὃ ἔχουσι μὲν, ὡς λέγουσιν, ἀπεχθῶς, ἐτι δ' ἐχθροτέρως
 σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ' ἐκείνων φεύγοντας σώζομεν
 καὶ πάντα τρόπον τὴν δυσμένειαν ἐνδεικνύμεθ' αὐτοῖς,
 (19) Θετταλοὶ δ', ὅτι τοὺς Φωκῶν φυγάδας σώζομεν,
 Φιλίππος δ', ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωεῖν τῆς Ἀμφι-
 62 κτυονίας φοβοῦμαι μὴ πάντες, περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος
 ὀργιζόμενος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγῃ τὸν πόλεμον, τὰ
 τῶν Ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι, εἴτ' ἐπισπα-
 5 σῶσιν ἕκαστοι πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς ἡμῖν πο-
 λεμῆσαι, ὥσπερ καὶ περὶ Φωκίας. (20) ἴστε γὰρ δήπου
 τοῦθ', ὅτι νῦν Θηβαῖοι καὶ Φιλίππος καὶ Θετταλοὶ οὐχὶ
 ταῦτά ἕκαστοι μάλιστα ἐσπουδακότες ταῦτά πάντες
 ἐπραξαν, οἷον Θηβαῖοι τὸν μὲν Φιλίππον παρελθεῖν καὶ
 10 λαβεῖν τὰς παρόδους οὐκ ἠδύναντο κωλύσαι, οὐδέ γε
 τῶν αὐτοῖς πεπονημένων ὑστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν
 ἔχειν. (21) νῦν γὰρ Θηβαῖοι πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν
 κεικομίσθαι πέπρακται τι, πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν
 αἰσχίστα. εἰ γὰρ μὴ παρηλθε Φιλίππος· οὐδὲν ἂν
 15 αὐτοῖς ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἠβούλοντο, ἀλλὰ
 τῶν τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπι-
 θυμῆν, μὴ δύνασθαι δέ, πάντα ταῦθ' ὑπέμειναν. (22)
 Φιλίππον τοίνυν τινὲς μὲν δήπου τολμῶσι λέγειν, ὡς
 20 οὐδ' ἠβούλετο Θηβαῖοι Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν
 παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη. ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν

DEMOSTHENES.

Ego enim, si inter nos et Philippum denuo bellum ob Am-
 phipolim aut aliam aliquam privatam controversiam oriretur,
 quod neque ad Thessalos neque ad Argivos neque ad The-
 banos quicquam attineret, non puto nobis horum quencquam
 bellum illaturum, (15) ac minime omnium (ne vero quisquam
 obturbet, priusquam audierit) Thebanos, non quod nobis
 tam bene cupiant aut obsequi Philippo nolint, sed optime
 sciunt, quantumvis dicantur stupidi, si bello vobiscum im-
 picentur, se malis omnibus afflictum iri, alterum autem
 commoditatibus insidiantem otari. nunquam igitur eo sese
 præcipitabunt, nisi origo et causa belli communis fuerit.
 (16) Nec si cum Thebanis denuo propter Oropum aut pri-
 vatum emolumentum aliquod belligeremus, quidquam mali
 nos passuros arbitror. nam socios nobis et illis, si nostros
 agros vastari viderent, opem ferre arbitror, neutris ad alle-
 nam ditionem oppugnandam præsto futuros. societatum
 enim quas quis etiam curaverit, hæc est omnino ratio et a
 natura sic comparata: (17) Nemo vel nobis vel Thebanis
 usque eo pariter benivulus est, ut existamus et aliis impe-
 remus, sed incolumes ceteros esse suæ salutis causa omnes
 volunt, potitos de aliis victoria ipsis dominari ne unus qui-
 dem. Quid igitur existimo formidabile et quid vobis esse dico
 providendum? Ne bellum hoc, quod agitur, communem
 prætextum et commune crimen universis suppeditet. (18)
 Nam si Argivi et Messenii et Megalopolitæ et reliquorum
 Peloponnesiorum quidam qui cum hisce consentiunt, quia
 nos cum Lacedæmoniis per præcones transegiunt et quia
 aliquid actorum ab illis captare videmur, nobis inimici erunt,
 si Thebani nobis, ut aiunt, infensi, infensiores etiam fient,
 quod ab iis actos in exilium tuemur et omni modo inimicitias
 iis declaramus, (19) si Thessali, quod Phocensium exules
 defendimus, si Philippus, quod participem esse Amphictyoni-
 cæ dignitatis prohibemus; metuo, ne omnes privatis
 quique offensis irati communi bello nos adoriantur Am-
 phictyonum decreta prætextentes, ac deinde attrahantur
 singuli, ut etiam ultra suam utilitatem nos oppugnent, id
 quod etiam in Phocensi bello usu venit. (20) Neque enim hoc
 scilicet ignoratis, nunc Thebanos et Philippum et Thessa-
 los, quum non eadem singuli potissimum urgerent, eadem
 omnes perfecisse. nam Thebani Philippum, ne penetra-
 ret atque angustiis potiretur, prohibere non potuerunt, ne-
 que adeo obsistere quo minus qui postremus venerat, glo-
 riam magno ipsorum labore partam interciperet. (21)
 Nunc enim Thebani, quod ad terram occupandam attinet,
 aliquid egerunt, sin honorem et gloriam spectes, turpius
 nisi enim Philippus intra Pylas penetrasset; nihil habituri
 fuisse viderentur. Illud vero noluerunt, sed quia et Or-
 chomeno et Coronea potiri cupiebant, nec tamen poterant,
 ideo hæc omnia sustinuerunt. (22) Sunt igitur qui dicere
 audeant Philippum nec voluisse tradere Thebanis Orcho-
 menum et Coroneam, sed coactum esse. ego vero hæc

ἐβρῶσθαι λέγω, ἐκεῖνο δὲ οἶδ', ὅτι οὐ μᾶλλον γε ταῦτ' ἐμελεν αὐτῷ ἢ τὰς παρόδους λαθεῖν ἠθούλετο καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου, τοῦ δοκεῖν δι' αὐτὸν κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι' ἑαυτοῦ. καὶ ταῦτ' ἦν
 15 ὧν μάλιστα ἐγλίγετο. (23) Θετταλοὶ δὲ γε οὐδέτερόν ἠθούλοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν γίγνεσθαι (ταῦτα γὰρ πάντ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἠγοῦντο εἶναι), τῆς πύλαιας δ' ἐπεθύμουν καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς,
 63 πλεονεκτημάτων δυοῖν, κύριοι γενέσθαι, τῶν δὲ τούτων γλίγεσθαι τάδε συγκατέπραξαν. Τῶν τοίνυν ἰδίων ἐνεχ' ἐδήρησθε ἕκαστον πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἠθούλετο, πρᾶξαι. Τῷτο μὲν τοίνυν ὅτι τοιοῦτόν ἐστι, φυλακτέον ἡμῖν.
 5 21. Τὰ κελεύμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; καὶ σὺ ταῦτα καλεύεις; Πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὥς οὔτε πράξομαι οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὐτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομαι πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν. πρὸς δὲ τοὺς
 10 θρασέως διτιοῦν οιομένους ὑπομῖναι δεῖν καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι: ἡμεῖς Θηβαίους εἴωμεν ἔχειν Ὀρωπόν. καὶ εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν τάλῃσιν, διὰ τί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαίμεν ἄν. (25) καὶ Φίλιππον νυνὶ κατὰ τὰς
 15 συνθήκας Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ Καρδιανούς εἴωμεν ἕξω Χεβρόνησι τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν Κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον καὶ Κῶν καὶ Ῥόδον, καὶ Βυζαντίους καταγείναι τὰ πλοῖα,
 20 ὅσῃσιν ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες ἢ τὸ προσκρούειν καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων. (26) Οὐκοῦν εὐθὺς καὶ κομιδῇ σγέλτιον, πρὸς ἑκάστου καθ' ἕνα οὕτω προσενηγμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιστάτων, πρὸς πάντας
 25 τὰς περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β΄.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

64

1. Παραίνει διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν Φίλιππον καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πᾶν πιστεύειν, ἀλλὰ ἐγείρασθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι
 5 καὶ εὐτρεπίεσθαι πρὸς πόλεμον. ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι τὸν Φίλιππον, καὶ τοῦτο αὐτοῦ καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις" φησὶν. Ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δάσειν πρὸς τινὰς πρέσβεις ἤκουτας, ἀπο-
 10 ρόντων τῶν Ἀθηναίων ὅ τί ποτε ἀποκρίνασθαι δεῖ. (2) πόθεν δὲ οὗτοι καὶ περὶ τίνων ἤκουσαν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππικῶν ἱστοριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπέμφθη πρέσβεις ὁ Φίλιππος πρὸς τοῖς Ἀθη-

valere jubeo, illud autem scio, non magis ei hæc curæ fuisse, quam ut aditum Thermopylarum occuparet eamque gloriam consequeretur, ut bellum illud ipsius armis esse repressum videretur, utque suo arbitratu Pythia administraret. Hæc fuere, quorum ille desiderio potissimum æstuebat. (23) At Thessali quidem neutrum horum voluerunt, ut vel Thebanorum vel Philippi opes augerentur, quorum utrumque sibi periculosum fore prævidebant, sed hæc duo emolumenta cupiverunt, ut et Pylæam et Delphica obtinerent, eorum autem desiderio ad has res Philippo adjutores fuerunt. Sic ob privata compendia quosque reperietis ad multa facienda esse compulsos, quorum nihil in animo habuerunt. Quod quum ita sit, cavendum nobis est.

24. Numquid igitur harum rerum metu facienda erunt, quæ isti jussere? tuque ejus rei nobis auctor es? Minime vero equidem. sed ne quid indigni nobis faciamus neve bellum oriat, sed ut prudentes esse et justa dicere omnibus videamur, hoc puto faciendum. Illos autem, qui confidenter quidvis esse periculi subeundum censent nec bellum prospiciunt, hæc velim considerare: Nos Oropum Thebanos tenere sinimus. quod si quis nos roget ac vera fateri jubeat, quamobrem? ne bello conflictari sit necesse, responderemus. (25) et Philippo nunc ex fœdere Amphipolim concessimus et Cardianos a Chersonesitis reliquis exemptos esse patimur et Carem Chion et Con et Rhodum insulas occupare et Byzantios navigia devertere non prohibemus ob hoc nimirum, quod pacis tranquillitatem plurimum bonorum causam esse putamus quam inimicitias et contentiones hæc de rebus susceptas. (26) Proinde stultum ac valde absurdum fuerit, quum in propriis et maxime necessariis rebus singulatim erga quoslibet nos tales præbuerimus, contra omnes de umbra Delphica nunc belligerare.

DEMOSTHENIS

PHILIPPICA II.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Monet Athenienses hac oratione orator Philippum ut hostem suspectum esse habendum neque pacis nimis confidentem, sed expurgiscendum et rebus gerendis animum adjiciendum et bellum apparandum. Criminatur enim Philippum et Atheniensibus et omnibus Græcis insidiari, idque satis ipsius testari facta dicit. Pollicetur se etiam responsurum legatis quibusdam venientibus, quia Athenienses æstuebant, quid respondendum esset. (2) Unde vero illi et quibus de rebus venerint, etsi in oratione non dicitur, tamen e Philippicis historiis cognosci potest. Per id enim tempus legatos miserat Philippus ad Athenienses conquerens, se ab illis apud Græcos sine

15 ναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐπαγγεῖλάμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευ-
 σάμενον δέ. οὐδὲν γὰρ ὑποσχῆσθαι φησιν οὐδὲ ἐφειῦσθαι, καὶ
 20 καὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. Ἐπεμφάν δὲ μετὰ Φιλίππου
 καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μεσσηνῖοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι
 Πηλοπόννησον εὐνοῦς τέ ἐστι καὶ συγχροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ
 ἐλευθερίας πολεμοῦσιν ἐναντιοῦται. (3) ἀποροῦσιν οὖν οἱ
 Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν Φίλιππον ἀποκρίσεως καὶ πρὸς τὰς πό-
 λεις, ὅτι εὖνοι μὲν εἰσι Λακεδαιμονίους καὶ τὴν τῶν Ἀργείων
 65 καὶ Μεσσηνίων μετὰ Φιλίππου σύστασιν καὶ μισοῦσι καὶ ὑπο-
 κτεῖουσιν, οὐ μὴν ἀποφήσασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς
 Λακεδαιμονίους. πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον διημαρτήκασιν μὲν ὧν
 ἤλπισαν, οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου γε αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηκατησθαι.
 5 οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνέγραψεν ὁ Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐ-
 δέμιαν οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρέσβων ἐποίησά τινά ὑπόσχε-
 σιν, ἀλλὰ Ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα κατα-
 στήσαντες, ὡς Φίλιππος Φωκίας σώσει καὶ τὴν Θηβαίων ὕβριν
 10 καταλάσει. (4) Διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνη-
 σθεῖς ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν, φησὶ δὲ ὅτι δίκαιον ἦν
 τοῖς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις
 ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντας, φησὶ, τὸν δῆμον καὶ ἀνοί-
 ξαντας Φιλίππῳ Πύλας. ταῦτα δὲ εἰς τὸν Λοσχίνην αἰνίττεται,
 15 προκατασκοπευόμενος, ὡς φησὶ, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν
 τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων
 αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β'.

1. Ὃταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίνωνται περὶ
 τὸν Φίλιππον πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην·
 αἰεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρω-
 20 πους ὁρῶ φαινόμενους καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας αἰεὶ τὰ
 δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνώ-
 μενον δ' οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόντων οὐδ' ὧν ἐνεκα
 66 ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον. (2) ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη προηγγεμένα
 τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὡςθ' ὅσῳ τις
 ἂν μάλλον καὶ φανερώτερον ἐξελέγη Φίλιππον καὶ τὴν
 πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλη-
 5 σιν ἐπιβουλεύοντα, τοσοῦτω τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβου-
 λεῦσαι χαλεπώτερον εἶναι. (3) Αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι
 πάντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας
 ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεις, οὐχὶ λόγοις δέον, πρῶτον
 μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέσταμεν, καὶ
 10 γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν
 ἀνοῦντες, ὅσα ποιεῖ δέ, ὡς δεινὰ καὶ χαλεπά, ταῦτα
 ἐξεπερχόμεθα. Ἐπειθ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἂν
 εἴπατε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνεήητε,
 ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κωλύσασθαι ἂν
 15 ἐκείνον πράττειν ταῦτα ἐφ' ὧν ἐστὶ νῦν, πανταλῶς ἀργῶς
 ἔχετε. (4) Συμβαίνει δὲ πρῶγμα ἀναγκαῖον, οἶμαι,
 καὶ ἰσως εἰκόσ: ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ἃ
 σπουδάσετε, ταῦτ' ἄμεινον ἑκατέρους ἔχει, ἐκείνῳ μὲν
 20 αἰ πράξεις, ὑμῖν δ' οἱ λόγοι. (5) εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέ-
 γειν δικαιοτέρα ὑμῖν ἐξαρχεῖ· βράδιον, καὶ πόνος οὐ-

causa traduci, ut qui multa et magna pollicitus, nihil iis praestitisset. negat enim se vel pollicitum vel frustratum esse, et ea probari postulat. Etiam Messenii et Argivi cum Philippo legatos Athenas miserant et ipsi criminantes populum, qui Lacedaemoniis Peloponnesum opprimentibus et faveret et colluderet, sibi autem de libertate dimicantibus adversaretur. (3) Athenienses igitur non habent, quid vel Philippo vel civitatibus respondeant, quia et Lacedaemoniis bene cupiunt et Argivos ac Messenios cum Philippo conspirantes et oderunt et suspectos habent, nec tamen pronuntiare audent recte facere Lacedaemonios. Quod vero ad Philippum attinet, spe quidem frustrati sunt, non tamen ab eo decepti esse videntur. neque enim literis ullam pollicitationem inscripserat neque per suos legatos quicquam promiserat, sed Atheniensium quidam in spem erexerant populum, fore ut Philippus Phocenses conservaret et Thebanorum superbiam retunderet. (4) Propterea Demosthenes responsionum facta mentione se eas daturum pollicetur, sed justum esse ait, ut ab illius difficultatis auctoribus etiam responsiones exigantur, qui populum, inquit, deceperunt et Pylas Philippo aperuerunt. Quibus verbis Eschinem significat, jam tum, ut aiunt, contra eum falsae legationis actionem praeparans, quam post instituit et eum ante apud Athenienses criminans.

DEMOSTHENIS PHILIPPICA II.

1. Quum, Athenienses, verba fiunt de Philippi factis et pacis violatione; semper nostri defensiones et aequas et humanas apparere video, semperque probari orationes eorum, qui Philippum accusant, sed nihil prope dixerim recte geri aut ejusmodi ut sit illas audire operae pretium. (2) sed eo jam tota respublica redacta est, ut quo magis et evidentius ostensum fuerit Philippum et pacem vobiscum factam violare et omnibus Graecis insidiari, eo difficilius sit suadere, quid agi conveniat. (3) In causa haec sunt: Nos omnes, Athenienses, quum, qui per injuriam plus aequo concupiscunt, facto coercendi sint et actionibus, non orationibus, primum nos, qui suggestum conscendimus, his abstinemus, et rogando et suadendo, vestram offensionem metuentes, quae vero faciat, quam atrociam et graviam, haec commoramus. deinde vos auditores qua ratione justas orationes dicatis et alio dicente intelligatis, melius Philippo parati estis, qua ratione autem impediatis quo minus ille ea, in quibus nunc est, perficiat, omnino estis ignavi. (4) Evenit igitur res necessaria, opinor, et profecto consentanea: quibus utriusque studetis ac versamini, in iis utriusque excellitis, ille actionibus, vos verbis. (5) Quod si et nunc dicere aequiora satis habetis; facile id quidem est nulloque labore

δεις πρόεστι τῷ πράγματι. εἰ δ' ὅπως τὰ παρόντ' ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντα ἐτι πορρωτέρω λήσει πάντας ἡμᾶς, μηδ' ἐπιστήσεται μέ-
25 γεθος δυνάμεως πρὸς ἣν οὐδ' ἀντῆραι δυνησόμεθα· οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντ' ἀντὶ τῶν βράστων καὶ τῶν ἡδί-
στων προαιρετόν.

6. Πρῶτον μὲν οὖν, εἴ τις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρῆε
67 ὄρων ἡλικὸς ἤδη καὶ ὄσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδένα οἶεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ' ἐφ' ὑμᾶς πάντα ταῦτα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς
5 ἀκούσαι μου διὰ βραχέων, δι' οὓς τάναντία ἔμοι παρέστηκεν προσδοκᾶν καὶ δι' ὧν ἐχθρόν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἴν', ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον τῶν ἄλλων προορᾶν, ἔμοι πεισθῆτε. ἐὰν δ' οἱ θαρρόντες καὶ πεπιστευκό-
10 τες αὐτῶν· τούτοις προσθήσεσθε. (7) Ἐγὼ τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι, τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεύσι πραγμάτων. Τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἂ Ἰθαβαῖος συμφέροι καὶ οὐχ ἂ τῇ πόλει, πράττειν
15 προσίλετο. τί δὴ ποτε; ὅτι πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐ πρὸς εἰρήνην ἐθδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν. (8) εἶδε τοῦτ' ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρα πόλει καὶ τοῖς ἦθεσι τοῖς ἡμετέροις οὐδέν ἂν ἐνδείξατο τοιοῦ-
20 τον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἐνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ προῖσθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἂ προσήκει προορώμενοι, ὁμοίως ἐναντιώσεσθε,
25 ἂν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῆ πράττειν, ὅσπερ ἂν εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε. (9) τοὺς δὲ Ἰθαβαῖους ἡγεῖτο, ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ εἰσέειπε ὅπως βούλεται πράττειν ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπρά-
68 ξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἂν αὐτοὺς κελύη. καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργεῖους ταῦτ' ὑπειληφώς εὖ ἐπόλει. (10) ὁ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. κέρριστε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνου τῶν πάντων μηδενὸς
5 ἂν κέρρους τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξασθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς Ἑλληνας εὐνοίαν. καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως ὑπειληφε καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Ἰθαβαίων ὡς ἐτέρως, οὐ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὄρων, ἀλλὰ
10 καὶ τὰ πρὸ τούτων λογιζόμενος. (11) εὕρισκε γὰρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν ἀρχεῖν Ἑλλήνων ὡςτ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τούτων, ἦνικ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ
15 τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ παθεῖν ὅτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ' ἂ πάντες αἰεὶ γλιχονται λέγειν, ἀξίως

constat. sin ut praesens status corrigatur providendum est, neve nobis omnibus insciis ruat in deterius neve ea magnitudo copiarum ingruat, quacum ne congregi quidem possimus; non eadem ratio est, quae prius fuit, consulendi, sed et oratores omnes et vos auditores oportet optima et salutaria facillimis et jucundissimis anteferre.

6. Primum igitur, si quis, Athenienses, securus est, quum videat quantus jam sit et quam multis potitus sit Philippus, et nullum putat periculum ex eo impendere civitati nec contra vos ea omnia comparari; miror et omnes aequae vos oratos volo, ut meas rationes paucis audiat, ob quas diversa se mihi offerant expectanda et quibus adductus hostem esse Philippum judicem, ut, si longius aliis prospicere videar, mihi obtuleretis, sin securi isti et qui eo freti sunt, his assentiamini. (7) Ego igitur, Athenienses, considero, quae Philippus primum post pacem obtinuerit: Pylas et res Phocensium. Quid igitur? quomodo his usus est? Quae Thebanis expediunt, non quae reipublicae nostrae, agere instituit. Quamobrem tandem? Nimirum quod ad opes et potentiam augendam consilia sua examinans, non ad pacem aut tranquillitatem aut ullam aequitatem; (8) prudenter hoc intelligit se nostrae civitati nostrisque institutis nihil ejusmodi posse vel ostentare vel praestare, quo adducti vos, privati emolumentis gratia, ceterorum Graecorum aliquos ipsi condonetis, sed et justitiae rationem habentes et dedecus cum ea re conjunctum fugientes et omnia quae decet providentes aequae adversaturos esse, si quid tale conaretur, ac si bellum gereretis. (9) Thebanos autem putabat, id quod accidit, modo ipsi lucrum facerent, situros, ut suo arbitratu cetera gereret, et adeo non adversaturos et prohibuit, ut armis etiam adjuturi essent, si jussisset. Et modo eadem sentiens de Messeniis et Argivis bene merebatur. (10) Quae maxima vestra laus est, Athenienses. Ut enim ex his factis apparet, judicatur vos omnium solos nullius emolumentis causa communia Graecorum jura deserturos neque ulla gratia vel ullo commodo benivolentiam erga Graecos commutaturos. idque jure et de vobis ita sentit et de Argivis Thebanisque aliter, non modo in praesentia tempora intuens, sed etiam superiora considerans. (11) Invenit enim scilicet atque audit vestros majores, quum iis liceret reliquis imperare Graecis, ut ipsi regi Persarum parerent, eam conditionem non modo esse aspernatos, quum Alexander, a quo isti orinundi sunt, ea de re praeco venisset, sed et regionem deserere maluisse et nullas pati aeternas recusasse talesque res gessisse postea, quas ut omnes celebrare perpetuo

δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται, διόπερ καὶ γὰρ παραλείψω
 20 δικαίως (ἔστι γὰρ μεῖζονα τάχεινον ἔργα ἢ ὡς τῷ λόγῳ
 τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θεβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους
 τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ
 ἐναντιωθέντας. (12) Οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ
 25 λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ ὅ τι συνοίσει κοινῇ τοῖς
 Ἕλλησι σκεφομένους. ἤγειτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο
 φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις
 προσθεῖτο, συνεργοὺς ἔξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. διὰ
 ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται.
 οὐ γὰρ δὴ τριῆρεις γε ὄρα πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν ἐν-
 69 ούσας, οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν εὗρηκε, τῆς
 δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν, οὐδ'
 ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς
 τῆς εἰρήνης ἔτυχεν.

5 13. Ἄλλὰ νῆ Δί', εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδώς,
 οὐ πλεονεξίας ἔνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτ'
 ἐπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιοτέρα τοὺς Θεβαίους ἢ ὑμᾶς
 ἀξιοῦν. Ἄλλὰ ταῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ
 ἔνεστ' αὐτῷ νῦν εἰπεῖν. ὁ γὰρ Μεσσηνὴν Λακεδαιμο-
 10 νίους ἀφέναι κελεύων πῶς ἂν Ὀρχομένον καὶ Κορώνειαν
 τότε Θεβαίοις παραδοὺς τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι
 πεποιηθέναι στήψαιτο;

14. Ἄλλ' ἐδιδάσθη νῆ Δία (τοῦτο γὰρ ἔστ' ὑπόλοιπον)
 καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θη-
 15 βαίων ὀπλιτῶν ἐν μέσῳ ληθρῆς, συνεχώρησε ταῦτα.
 Καλῶς. οὐκοῦν φασι μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θεβαίους
 αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιῶσι περιόντες τινές,
 ὡς Ἐλάτειαν τευχεῖ. (15) Ὁ δὲ ταῦτα μὲν μέλλει
 καὶ μελλήσει γε, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ
 20 τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συμβάλλειν οὐ
 μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρήματ' ἀπο-
 στέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδό-
 κμος. τοὺς μὲν ὄντας ἔχθροὺς Θεβαίων Λακεδαι-
 25 μονίους ἀναίρει, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας
 νῦν αὖτις; καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; (16) ἐγὼ
 μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἠγοῦμαι Φίλιππον, οὐτ' εἰ τὰ πρῶτα
 βιασθεὶς ἄκων ἐπραξεν οὐτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε
 Θεβαίους, τοῖς ἐκείνων ἔχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι,
 70 ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιῆι, κάκεινα ἐκ προσιρέσεως δῆλός
 ἔστι ποιήσας, ἐκ πάντων δ' ἂν τις ὀρθῶς θεωρῇ, πάν-
 τα πραγματεύεται, κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. (17)
 καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμ-
 5 βάλει. λογίεσθε γάρ. ἀρχεῖν βούλεται, τούτου δ'
 ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπελιθην ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολλὴν
 ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτο αὐτὸς ἀριστα συνοίδειν ἑαυτῷ.
 οἷς γὰρ οὔσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις πάντα τᾶλλα
 10 ἀσφαλῶς κέκτηται. εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτιδαίαν
 προεῖτο· οὐδ' ἂν οἰκοὶ μένειν βεβαίως ἤγειτο. (18)
 Ἀμφοτέρωσιν οἶδε, καὶ ἑαυτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ
 ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβά-
 15 νων, δικαίως ἂν αὐτὸν μισεῖν νομίζοι καὶ παρώξυνται,
 πείσσοθαι τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἐὰν μὴ
 φράση ποιήσας πρότερος. διὰ ταῦτ' ἐγγήγορον, ἐφέ-

gestiunt, sic pro dignitate ornare nemo potuit (quare eas
 et ego jure prætereo. majora enim sunt eorum facinora,
 quam quæ oratione explicantur), Thebanorum autem et
 Argivorum majores partim in exercitu fuisse barbari, par-
 tim ei non adversatos. (12) Intellexit igitur utrosque pri-
 vato commodo fore contentos, non communem Græciæ uti-
 litatem spectaturos. Putabat igitur se, si vos amicos deli-
 geret, propter justitiam fore ducturum, sin illis se adjun-
 geret, adjutores habiturum suæ cupiditatis. Ob hæc illos
 vobis et tunc et nunc præfert. neque enim triremes iis
 plures adesse videt quam vobis, neque in mediterraneis
 quoddam invenit imperium, maritimum imperium et mer-
 catus contemnit, neque oblitus est verborum et pollicita-
 tionum, quibus pacem impetravit.

13. At per Jovem, dicat aliquis tanquam omnia hæc sciens,
 neque ex avaritia iisve de causis, quas ego criminor, tum
 hæc egit, sed quod æquiora quam vos Thebani postula-
 verunt. Verum hanc vel solam causam ex omnibus ei nunc
 prætexere non licet: qui enim Messenam Lacedæmonios re-
 linquere jubet, quo pacto, Orchomeno et Coronea tum The-
 banis tradita, se illa fecisse, quod æqua esse putaret, si-
 mulabit?

14. «At per Jovem coactus est (hoc enim restat) et præ-
 ter animi sui sententiam a Thessalo equitatu Thebanisque
 hoplitis circumventus illa concessit.» Audio. Proinde di-
 cunt «in eo est ut Thebanis suspectus sit» et fabulantur
 quidam passim eum se parare ut Elateam munit. (15)
 Is vero in eo est et, ut ego judico, semper in eo erit. ut cum
 Messeniis autem et Argivis se contra Lacedæmonios conjun-
 gat, in eo non est, sed et milites jam eo mittit, et pecuniam
 suppeditat et ipse cum magno exercitu exspectatur. Eos
 quidem qui sunt Thebanorum hostes, Lacedæmonios, ever-
 tit, quos vero prius ipse perdidit Phocenses, servatne nunc?
 Ecquis ista credat? (16) Ego vero ne tum quidem existimo
 Philippum, neque si primum coactus fecisset neque si nunc
 Thebanis diffideret, eorum hostibus continenter adversatu-
 rum, sed ex his, quæ nunc facit, illa etiam consilio se
 fecisse declarat, ex omnibus si quis recte arsumet ea,
 omnia machinatur ille contra nostram urbem artificiose
 construens. (17) Idque nunc necesse quodammodo ei usu
 venit. cogitate enim: imperare vult, in eo autem vos solos
 eos esse putat, qui adversentur. injurios est longo jam tem-
 pore idque ipse sibi est optime conscius. Nam vestris posses-
 sionibus, quas tenet, his omnia cetera tuto possidet. nam
 si Amphipolim et Potidæam amisisset; ne domi quidem se
 tuto posse manere duceret. (18) Utrumque igitur scit,
 et se vobis insidiari et vos id animadvertere. quum autem
 vos prudentes esse pulet, merito scilicet se vobis esse invi-
 sum existimaverit, et concitatus est, se aliquid accepturum
 putans, si occasionem nanciscamini, nisi ipse anteverterit.

στηκεν ἐπὶ τῇ πόλει, θεραπεύει τινὰς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταῦτ' ἀβουλομένους τούτοις, (18) οὐς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, 20 διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ' οὐδὲν προφύσθαι. Καίτοι σωφρονουσί γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδείγματ' ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους ἔμοιγ' εἰπεῖν συνέβη, βέλτιον δ' ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἔστιν εἰρησθαι.

25 20. Πῶς γὰρ οἴεσθ', ἔφην, ὧ ἄνδρες Μεσσηνίοι, δυσχερῶς ἀκούειν Ὀλυθθίου, εἰ τίς τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ἔτ' Ἀνθεμούντα μὲν αὐτοῖς ἤφει, ἥς πάντες οἱ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτιδαίαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποί- 71 κους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήρητο, τὴν χώραν δ' ἐκείνους ἐδεδώκει καρποῦσθαι; ἄρα προσδοκᾷν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἂν τις πιστεῦσαι [οἴεσθε]; (21) Ἄλλ' ὅμως, ἔφην ἐγώ, 5 μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτριαν καρπωσάμενοι πολλὴν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχυρῶς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προσδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες. οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ 10 πρὸς τοὺς τυράννους αὐταὶ λίαν ἑμιλίου. (22) Τί δ' οἱ Θετταλοί; ἄρ' οἴεσθ', ἔφην, ἔτ' αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾷν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα τοῦτον τὰς 15 ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα.

15 ἀλλὰ μὴν γέγονε ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. (23) Ὑμεῖς δ', ἔφην ἐγώ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φιλίππον, ἐξηπατηκότα δ' ἤδη καὶ παρακεκρυμένον ἀπεύχεσθ', εἰ σωφρονεῖτε δὴ, ἰδεῖν. Ἔστι τοῖσιν νῆ Δί', ἔφην ἐγώ, παντοδαπὰ εὐρημένα ταῖς 20 πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη καὶ τάφροι καὶ τᾶλλα ἕσα τοιαῦτα. (24) καὶ ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα χειροποίητα, καὶ δαπάνης προσδεῖται. ἐν δὲ τι κοινὸν ἢ φύσις τῶν εὐφρονούν- 25 των ἐν ἑαυτῇ κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μὲν ἔστιν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἔστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε. ἐὰν ταύτην σώζετε· οὐδὲν μὴ δεινὸν πάθητε. (25) Τί ζητεῖτε; ἔφην.

72 « Ἐλευθερίαν. » εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε Φιλίππον ἀλλοτριωτάτας ταύτη καὶ τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίος. οὐ φυλάξεσθ' ὅπως, ἔφην, μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλαγῆναι δεσπότην εὕρητε;

5 26. Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκείνοι, καὶ θορυβοῦντες ὡς ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἐτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβειων καὶ παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὑστερον ἀκούσαντες, ὡς ἔοικεν οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχίσονται τῆς Φι- 10 λίππου φιλίας οὐδ' ὄν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτό ἐστιν ἄτοπον, εἰ Μεσσηνίοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς παρ' ἃ τῶν λογισμῶν βέλτισθ' ὀρώσι τι πράξουσιν, (27) ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόν-

Propterea vigilat, imminet urbi, colit quosdam, Thebanos et Peloponnesiorum eos, qui assentiuntur illis, (19) quos propter avaritiam praesenti statu acquieturos putat et propter ingenii stuporem nihil eorum, quae sequuntur, prospecturos. Ac si qui vel mediocri prudentia sunt, evidetia iis exempla est cernere, quae, quum res ita ferret, et apud Messenios et apud Argivos retuli, praestat autem fortasse et vobis exponi.

20. Quam aegre, inquam, Messenii, audituros fuisse putatis Olynthios, si quis in Philippum dixisset illis temporibus, quum Anthemuntem iis concederet, quam urbem sibi omnes priores Macedoniae reges vindicaverant, quum Potidaeam iis donaret Atheniensium colonos ejiciens ac nostram inimicitiam ipse susciperet et regionem illis fruendam daret? numquid exspectasse ita secum actum iri aut aliquo dicente credituros fuisse? (21) Sed tamen, inquam, quum exiguo tempore alienae terrae fructus perceperissent, longo suapte privantur ab eo turpiter ejecti, non victi tantum, sed et prodiiti alii ab aliis et venditi. neque enim tuta est liberis civitatibus nimia ista tyrannorum familiaritas. (22) Quid porro Thessali? num putatis, inquam, quum tyrannos iis ejiiceret et rursus Nicæam ac Magnesiam daret, eos exspectasse decadarchiam nunc constitutam apud se fore? aut qui Pylæam reddidisset, hunc privatos ipsorum redditus intercepturum? Nequaquam credidissent. At tamen facta sunt haec et in conspectu omnibus. (23) Vos autem, inquam, largientem et pollicentem spectatis Philippum, eum autem qui jam deceperit et in fraudem pellexerit, deprecaminor, si sapitis, ne videatis. Sunt quidem, per Jovem, inquam, varia reperta ad urbium custodiam et salutem, veluti aggeres et mornia et fossae et quae sunt ejus generis alia; (24) quae omnia manu fiunt et sumptus postulant. unum autem quoddam commune natura prudentium in semetipsa possidet praesidium, quod quum omnibus bono est et salutare, tum vel maxime liberis civitatibus contra tyrannos. Quodnam igitur illud est? Diffidentia. Hanc custodite, hanc amplectimor, hanc si conservetis, nihil mali patiemini. (25) Quid quaeritis? inquam. « Libertatem. » An vero non videtis Philippum alienissimas huic vel appellationes habere? rex enim et tyrannus omnis est libertatis inimicus et legibus infestus. non prospicietis, inquam, ne, dum bello liberari quaeritis, dominum inveniat?

26. His illi auditis et applaudentes ut recte dictis, et multis aliis orationibus a legatis et praesente me et denuo post auditis, ut credible est nihilo magis avellentur a Philippi amicitia ejusve pollicitationibus. Neque hoc est absurdum, si Messenii et Peloponnesii quidam contra ea, quae animo esse optima perspiciunt, aliquid agent, (27) sed vos ipsi, qui et intelligitis ipsi et a nobis orator-

των ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιτεχί-
15 ζεσθε, ὄστε, μηδὲν ἤδη ποιεῖν, λήσεσθ' ὡς ἐμὲ δοκεῖ
πάνθ' ὑπομείναντες. Οὕτως ἡ παρατυγ' ἡδονὴ καὶ
βραδύνη μείζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὑστερον συνοίσειν μέλ-
λοντος.

28. Περὶ μὲν δὲ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοῦς
ὑστερον βουλευέσθε, ἂν σωφρονήτε, ἀ δὲ νῦν ἀποκρι-
20 νάμενοι τὰ δέοντ' ἀνείητ' ἐψηφισμένοι, ταῦτα δὲ λέξω;
Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας
ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπέισθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην,
καλεῖν. (29) οὔτε γὰρ αὐτὸς ἂν ποτε ὑπέμεινα πρε-
25 σβεύειν, οὔτ' ἂν ὑμεῖς οἴδ' ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες,
εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης Φιλίππον ᾤεσθε.
ἀλλ' ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα.
Καὶ πάλιν γ' ἐτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς, ὅτ' ἐγὼ γε-
γονούας ἤδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστερας ἤκων πρεσβείας
73 τῆς ἐπὶ τοὺς ὄρκους, αἰσθόμενος φενακίζομένην τὴν
πόλιν, προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἶων προέ-
σθαι Πύλας οὐδὲ Φωκίας, (30) λέγοντας ὡς ἐγὼ μὲν
5 ὕδαρ πίνων εἰκότος δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμι τις
ἄνθρωπος, Φιλίππος δ', ἄπερ εὐξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν
παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπίας μὲν καὶ Πλαταιῶν
τειχιῶν, Θεβαίων δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χερρόνησον
δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὐβοίαν δὲ καὶ τὸν
10 Ὀρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπολεως ὑμῖν ἀποδώσει. ταῦτα
γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ' οἴδ'
ὅτι βηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικούντας
μεινῆσθαι. (31) Καὶ τὸ πάντων αἰσχιστον, καὶ τοῖς
ἐκγόνους πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύ-
15 τιν ἐψηφίσασθε. οὕτω τελέως ὑπήχησθε. Τί δὲ
ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημι δεῖν τούτους; ἐγὼ νῆ
τοὺς θεοὺς τάληθ' ἡμετέρας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ
οὐκ ἀποκρύβομαι. (32) οὐχ ἴν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσόν
ἐμαυτῶ μὲν ἐξ ἰσοῦ λόγον πρὸ ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ'
ἔμοι προκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ νῦν παράσχω πρό-
20 ρασιν τοῦ πάλιν τι λαθεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ' ἵνα
εὖς ἀλλως ἀδολεσχω. ἀλλ' οἷμαί ποθ' ὑμᾶς λυπήσειν,
ἀ Φιλίππος πράττει, μάλλον ἢ τανυνί. (33) τὸ γὰρ
πρᾶγμα ὁρῶ προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλομένη ἂν εἰκάξειν
25 ὄρθως, φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ἦ τοῦτ' ἤδη. Ἐταν
οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαι-
νόντων, μηδ' ἀκούθ', ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστίν, ἐμοῦ
μηδὲ τοῦ δεινός, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ἔρατε καὶ εὖ εἰδῆτε·
74 ὄργιλοι καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. (34) Φο-
βοῦμαι δὲ μὴ τῶν πρέσβειων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς
αὐτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκόσι, τοῖς ἐπανορθοῦν τι
πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν
5 ὄργῃ περιπεσεῖν συμβῆ. ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐνίους
οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους ἀλλ' εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα
τὴν ὄργην ἀφιέντας. (35) ἕως οὖν ἐτι μέλλει καὶ
συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων,
ἕκαστον ὑμῶν, καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα, δμως ἐπαναμνη-
11 σαι βούλομαι, τίς δὲ Φωκίας πείσας καὶ Πύλας ὑμᾶς
πρόσθαι, ὧν καταστάς ἐκείνους κύριος τῆς ἐπὶ τῆν

bus auditis, quæ insidiæ vobis fiant, quantum circumval-
lemini, ut jam nihil agatis, tamen immemores eritis, ut,
mibi videtur, vos omnia tolerare. Sic brevis voluptas et
otium plus valet aliquando post secutura utilitate.

28. Ac de iis quidem, quæ vobis agenda sint, ipsi seor-
sum postea deliberabilis, si sapietis, quæ vero nunc re-
spondentes necessaria decreveritis, ea scilicet dicam? Invo-
vero æquum erat, Athenienses, eos, qui pollicitationes attul-
erunt, quibus adducti pacem fecistis, citari. (29) Neque enim
ipse unquam sustinuissem obire legationem neque vos, scio,
belligerare desissetis, si ita acturum Philippum pace im-
petrata putassetis. at quæ tum dicebantur, multum ab his
dissidebant. Et rursus alios citari est æquum. quos? Eos
qui, quum ego facta jam pace a posteriore legatione ad exi-
gendum jusjurandum missa rediissem et fucum reipublicæ
fieri sentiens prædicarem et contestarer et non sincerem
Pylas et Phocenses projici, (30) dicebant: me, qui aquam
potarem, non injuria difficilem et morosum esse hominem,
Philippum autem, quæ optaretis vos, si penetrasset, factu-
rum, et tum Thespias et Platæas muniturum, tum Theba-
norum ferociam repressurum, tum Chersonesum suis sum-
ptibus perfossurum, tum Eubœam et Oropum pro Amphipoli
vobis redditurum. nam hæc omnia hic pro suggesto,
sat scio, meministis esse dicta, quanquam parum acres in
animadvertendis improbis. (31) Et quod est omnium tur-
pissimum, etiam posteros ea spe freli eadem pace e decreto
obstrinxistis, usque adeo in fraudem estis illecti. Quid igitur
hæc nunc dico et illos citari jubeo? Ego, ita me dii ament,
verum apud vos libere dicam et non dissimulabo. (32) Non
ut ad convicia delapsus, mibi quidem dicendi facultatem
apud vos æque faciam, iis autem, qui ab initio mibi infesti
fuerunt, etiam nunc præbeam occasionem aliquid accipiendi
a Philippo, neque ut frustra garriam. sed aliquando vobis
molestiora fore Philippi facta puto, quam nunc. (33) Rem
enim progredi video, neque sane velim conjecturas meas esse
veras, sed vereor, ne id jam nimis in propinquo sit. Quan-
do igitur vobis non jam liberum erit ea quæ eveniunt negli-
gere, neque ista contra vos parari et strui ex me audietis
aut alio quopiam, sed ipsi omnes videbitis et probe scietis;
iracundos et asperos fore vos existimo. (34) Vereor igitur,
ne, quum ea legati relicuerint, ob quæ se largitionibus cor-
ruptos esse sibi conscii sunt, eveniat ut iis qui, quæ per istos
perierunt, restituere conantur, vestram experiantur iracun-
diam. nam video nonnullos plerumque non in fontes, sed in
proximos quosque potissimum iram vertere. (35) Dum igitur
res parantur atque instant et audimus invicem, unum-
quemque vestrum, licet probe gnarum, tamen commonefac-
tum volo, quis Phocenses et Pylas vobis dearendas snas-
crit, quibus ille potitus, via potitus est et in Atticam et in

Ἄττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονε, καὶ πεποίηχ' ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μῆδ' ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἄττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει 15 μὲν ἕκαστον, ἐπειδὴν παρῆ, γέγονε δ' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. (36) εἰ γὰρ μὴ παρεκρούσθητε τόθ' ὑμεῖς· οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα. οὔτε γὰρ ναυσὶ δῆπου κρατήσας εἰς τὴν Ἄττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ Φιλίππος οὔτε πεζῇ βαδίῳ ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας, 20 ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμα' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ δι' ὃν τότε τῆς εἰρήνης ἐπεθύμησεν. (37) Ταῦτ' οὖν ὡς μὲν ὑπομῆσαι, ὡς ἰκανῶς εἰρηται, ὡς δ' ἂν ἐξετασθεῖη μάλιστα' 25 ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο, ᾧ πάντες θεοί. οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγ' ἄν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

ΔΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

75

1. Οὗτος ὁ λόγος ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἄλοννησου, τάχα δὲ ὀρθότερον ἐπιγράφειν « πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου. » πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν δια- 5 λέγομενος, ὧν ἐν ἐστὶ καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἄλοννησον, ἧς ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρχαίων κτήμα, κατὰ δὲ τοὺς Φιλίππου καιροὺς ὑπὸ ληστῶν κατεῖχето, οὓς ἐκβαλῶν ὁ Φίλιππος ἀπαυτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον οὐκ ἀποδίδωσιν (ἐαυτοῦ 10 γὰρ εἶναι φησιν), αὐτοῦσι δὲ ὑποσχέσθαι δώσειν. (2) Ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι. θελοῖ δὲ ἡ φράσις καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία, πολλὴ τὸν Δημοσθενικὸν πεφευγῆτα τύπον, ἀνεμῆνη τε καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν τοῦτου τοῦ βήτορος. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ τῷ τελείῳ βῆθῳ οὐ μικρὸν μαρ- 15 τύριον τοῦ νόθου εἶναι τὸν λόγον: « εἰπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις κατακαπατημένον φορεῖτε. » ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης εἰωθε παρήρησά χρησθῆαι, τοῦτο δὲ ὄβρις ἐστὶ καὶ λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα. εὐτέ- 20 λειά τε αὐτῷ δεινῇ πρόεσσι κατὰ τὴν ἐρμηνείαν. πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ εὐθὺς τὸ νομίζειν ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. (3) Ἰπώπτουσιν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον ὡς οὐ τοῦ βήτορος, καὶ πεφωράσασί γέ τινας 25 ὄντα Ἡγησιππου καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων (τοιαύτη γὰρ κέχρηται) καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων. κατὰ Καλλίππου γὰρ τοῦ Παιανιέως φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφῶς ἀπενηνοχῆναι γραφὴν παρανόμων, φαίνεται δὲ οὐχ ὁ Δημοσθένης ἀλλ' ὁ Ἡγησιππος τὴν κατὰ τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνοσησάμενος. (4) Νῆ Δία 30 ἀλλ' ὁ λόγος συμβουλεύει περὶ τῆς Ἄλοννησου τοῖς Ἀθηναίοις μὴ λαμβάνειν αὐτὴν ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων, ταῦτα δὲ Αἰσχίνης φησὶ τὸν Δημοσθένην συμβου- λευκῆναι τοῖς Ἀθηναίοις. Εἶτα τί τοῦτο; δύναται γὰρ τὴν

Poloponnesum invadendi, coque rem redegit, ut vobis non jam de tuendis iuribus atque externis rebus consultandum sit, sed de patrii soli agris et bello Atticæ imminente, quod ubi aderit, vestrum unicuique molestum erit, factum est autem illo die. (36) Nisi enim tum decepti essetis vos; respublica non laboraret. neque enim navali bello superior, classe unquam in Atticam venisset Philippus, neque itinere pedestri ultra Pylas et Phocenses pervasisset, sed aut æqua fecisset et servata pace quievisset, aut e vestigio bello esset nou minore circumventus, quam id fuit, propter quod tum pacem cupiverat. (37) Hæc igitur admonendi gratia nunc dixisse sufficiat, absit autem, idque dii omnes prohibeant, ne experiundo certissime comprobentur. Neminem enim velim equidem, nec si exitio est dignus, cum omnium periculo et damno dare pœnas.

DEMOSTHENIS ORATIO DE HALONNESO.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Inscritur hæc oratio de Halonneso, sed fortasse rectius est eam inscribi « ad Philippi epistolam. » Miserat enim epistolam ad Athenienses multis de rebus disserens, in quibus etiam de Halonneso, quæ quum antiquitas Atheniensium esset, Philippi temporibus a latronibus tenebatur, quibus ejectis, Philippus insulam repentinibus quidem Atheniensibus non reddidit, quia suam esse dicit, petentibus autem eam se daturum pollicetur. (2) Sed hæc oratio mihi non videtur esse Demosthenis, idque tum e genere orationis tum e compositionis concentu potest animadverti, quæ a forma Demosthenis longe recedunt, quum et remissæ sint et dissolutæ omnino, quod ab hujus oratoris genere dicendi abhorret. Quin illud etiam dictum in fine orationis: « Si modo vos cerebrum in temporibus, et non in calcibus conculcatum geritis » non parvo testimonio est adulterinam esse hanc orationem. Nam Demosthenes libertate quidem in dicendo solet uti, sed hæc contumelia est et convicium excedens modum. Nimis etiam exilis in eo inest elocutio. præterea stultitiæ est existimare homines in temporibus habere cerebrum. (3) Atque veteres quoque hanc orationem non esse nostri oratoris suspicati sunt et deprehenderunt quidam, esse eam Hegesippi, forma sermonis considerata (is enim tali usus est) et rebus ipsis. Nam hujus orationis scriptor se Callippum Pæoniensem violatarum legum reum fecisse dicit, constat autem in Callippum non a Demosthene, sed ab Hegesippo accusationem esse institutam. (4) At per Jovem, dicat aliquis, hæc oratio suadet Atheniensibus, ut Halonnesum non accipiant, sed recipiant, et controversiæ hominis torquetur, Æschines autem hæc Demosthenem consultuisse dicit Atheniensibus. Quid tandem hoc? nihil enim prohibet, quo minus

10 αὐτὴν πεκοιῆσθαι συμβουλὴν καὶ Δημοσθένης καὶ Ἰγέρσιππος, ἐπεὶ καὶ τὰ ἄλλα τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεις καὶ τοῖς φιλιππίουσι τῶν βητόρων ἀντελεγον. καὶ μέμνηται καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἰγέρσιππου ὡς καὶ πρεσβεύσαντος μεθ' 15 αὐτοῦ καὶ ἀντιταχθέντος τῷ Μακεδόνι. (5) Ἄηλον οὖν ὅτι ὁ μὲν τοῦ Δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς Ἀλοννήσου βῆθεις οὐ σώζεται, ἐκείνου δὲ οὐκ ὄντος τὸν εὐρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ περὶ Ἀλοννήσου λόγον εἰρησθαι τῷ βήτορι, 20 οὐκέτι δὲ ἐξετάζοντες εἰ τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

Ο ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

1. Ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι, ἀς Φίλιππος αἰτιᾶται τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας, καλύσους συμβούλους ἡμᾶς γίνεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων. δεινὸν γὰρ ἂν εἴη, εἰ τὴν 77 ἐπὶ τοῦ βήματος παρρησίαν αἱ παρ' ἐκείνου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, βούλομαι πρῶτον μὲν περὶ ὧν Φίλιππος ἐπέ- 5 σταλε, περὶ τούτων διεξελθεῖν, ὑστερον δέ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν.

2. Φίλιππος γὰρ ἀρχεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου λέγων, ὡς ὑμῖν δίδωσιν αὐτοῦ οὔσαν, ὑμᾶς δὲ οὐ φησι δικαίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν. οὐ γὰρ ὑμετέραν οὔσαν οὔτε 10 λαβεῖν οὔτε νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβέυσσαμεν, ὡς ληστὰς ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιοτο, καὶ προσήκειν αὐτὴν αὐτοῦ εἶναι. (3) Τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὡς οὐκ ἔστι δικαίος, οὐ χαλεπὸν ἔστιν αὐτοῦ ἀφ- 15 λέσθαι. ἅπαντες γὰρ οἱ λησταὶ τοὺς ἀλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες καὶ τούτους ἐχυροὺς ποιοῦμενοι ἐντεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιούσιν. ὁ δὲ τὸς ληστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας οὐκ ἂν δήπου εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἀ ἐκείνοι ἀδικῶς καὶ ἀλλότρια εἶχον, ταῦθ' αὐτοῦ γίνεσθαι. (4) εἰ γὰρ ταῦτα συγχω- 20 ρήσετε· τί κοιλίαι καὶ εἰ τινα τῆς Ἀττικῆς λησταὶ τόπον καταλάβοιεν ἢ Λήμνου ἢ Ἰμβρου ἢ Σκύρου καὶ τινες τούτους τοὺς ληστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθύς καὶ τὸν τόπον τοῦτον, οὗ ἦσαν οἱ λησταὶ, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμωρησαμένων τοὺς ληστὰς γίνεσθαι; (5) Φίλιππος 25 δ' οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτ' οὐ δικαία λέγων, ἀλλ' εἰ καὶ τις ἄλλος ἐπιστάμενος παρακρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἴεται ὑπὸ τῶν τάνταῦθα διοικήσειν μελλόντων, ὡς ἂν αὐτὸς ἐκεί- 78 νος βούληται, καὶ πρὶν ὑπεσχημένον καὶ νῦν δὲ πρατ- ὄντων. ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἐκείνῳ γε λανθάνει αὐτόν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, ὅποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἔχετε τὴν νῆσον, ἂν τε λάβητε ἂν τ' ἀπολάβητε. (6) τί οὖν αὐτῷ διαφέρει μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρη- 5 σάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεάν δεδωκέναι, τῷ ἀδικῶ; οὐχ ἰν' εὐεργετήματι τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς (γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε τὸ εὐεργετήμα), ἀλλ' ἰν' ἐνδειξῆται ἅπασιν τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι Ἀθη- 10 ναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μα- κεδόνος λαμβάνοντες. Τοῦτο δ' ὑμῖν οὐ ποιητέον ἔστιν, ὦ ἀνδρες Ἀθηναῖοι.

idem consilium et Demosthenes et Hegesippus Atheniensibus dederint, nam et alioqui idem in republica gerenda institutum sequebantur et oratoribus Philippi studiosis adversabantur. Meminit ipse etiam Demosthenes Hegesippi, ut qui collega suus in obeunda legatione fuerit et Macedoni sese opposuerit. (5) Perspicuum est igitur, quum oratio Demosthenis de Halonneso habita non exstaret, sed perlasset, illos eam, quæ inventa est, illi attribuisse, hac re ductos, quod Demosthenes orationem de Halonneso habuerat, neque autem quasivisse diligentius, sitne veri simile hanc esse scriptam per illum.

HEGESIPPI OR. DE HALONNESO.

1. Athenienses, minime committendum est, ut propter ea crimina, quæ Philippus oratoribus jus vestrum defendentibus objicit, a consilio utili vobis dando impediamur. terribile enim esset si literis ab eo missis libere pro concione dicendi facultas nobis eriperetur. Ego vero, Athenienses, primum ea, de quibus scripsit Philippus, percurram, post de legatorum oratione et ipsi dicemus.

2. Philippus incipit dicere de Halonneso, eamque, quum sua sit, se vobis donare dicit, vos vero jure eam repetere negat, quam, dum vestra esset, nec ceperit nec nunc teneat. Ad nos etiam, quum apud ipsum legatione fungemur, in hunc modum verba fecit: Se insulam hanc latronibus ereptam occupasse, merito igitur eam suam esse.

(3) Neque vero difficile est hanc rationem ut iniquam ei extorquere. Omnes enim latrones aliena loca occupantes eaque munientes, inde alios infestant. quare si quis latrones ultus est et superavit, non sane probanda loqueretur, si diceret ea, quæ illi per injuriam et aliis erepta tenere, sua fieri.

(4) Nam si hæc concedetis, quid prohibet, si quem alium Atticæ ditionis locum vel Lemni vel Imbri vel Scyri prædones invaserint, et eosdem aliqui armis expulerint, quin statim is quoque locus, in quo prædones fuerant, quum vester sit, illorum fiat, qui latrones ultri fuerint? (5) Philippus autem non ignorat se hæc injusta dicere, sed quum id optime norit, fucum vobis posse fieri sperat per eos, qui causam ipsius ita hic acturi sunt, ut ipse vult, qui id et ante promiserunt et nunc etiam agunt. Præterea neque hoc eum fugit, per utrumque nomen, utro uti malueritis, vos insulam habituros, sive accipiatis sive recipiatis. (6) Quid igitur ejus interest, se non justo vocabulo utentem vobis eam restituere, sed injusto utentem dono dare? Non ut in vos contulisse beneficium videri velit (ridiculum enim hoc quidem beneficium esset), sed ut omnibus Græcis ostendat bene secum agi putare Athenienses, si maritima loca a Macedone accipiant. Hoc vero vobis non est committendum, Athenienses.

7. Ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικάσασθαι· οὐδὲν ἄλλο ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἀξίων Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμώμενον περὶ 15 τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερον ὑμετέρας ἢ ἐκείνου εἰσίν. ὁπότε γὰρ ἡ μὲν δύναμις ἡ ὑμετέρα, ἡ ἔλευθερώσασα τοὺς Ἕλληνας, μὴ δύναται ὑμῖν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία σώζειν, οἳ δὲ δικασταί, οἳς ἂν ἐπιτρέψῃτε, οἳ κύριοι τῆς ψήφου οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς πρήτῃται. (8) πῶς ἡμεῖς οὐχ ὁμο- 20 λογοῦμεν, ὡς, ὅταν ταῦτα διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ ἀπάντων ἀφροσύνηκατε, καὶ ἐπιδείκνυται ἄπαντι ἀνθρώποις, ὅτι οὐδὲ περὶ ἐνὸς αὐτῶν διαγωνιεῖσθε, εἴγε περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατέ ἰσχύειν, μὴ διαγωνιεῖσθε ἀλλὰ διαδικάσεσθε;

9. Ἐπι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους, ταῦτα δὲ κύρια εἶσεσθαι οὐκ ἐπειδὴν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῆ, ὥσπερ ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὴν ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῆ, 79 ἐφρέσμεον τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην γνώσιν ὡς ἑαυτὸν ποιούμενος. βούλεται γὰρ ὑμῶν τούτο προλαβεῖν καὶ ὁμολογούμενον ἐν τοῖς συμβόλοις καταστήσαι, ὅτι τῶν περὶ Ποτιδαίων γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιούτε δικαίως αὐτὴν ἐκείνον καὶ λαβεῖν καὶ κεκτήσθαι. (10) καίτοι Ἀθηναίων οἳ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς Φίλιππον ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ἰσχυροῦ ὁμοιοσμένον, ὡς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν 10 ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὲ βούλεται τὰ δικήματα πανταχῶς παρ' ὑμῖν βεβαιώσασθαι, ὅτι οὐτ' ἐγκαλεῖτε αὐτῷ οὐδ' ἡγήσθε ἀδικεῖσθαι, (11) ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δεόνται Μακεδόνες πρὸς Ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὸς 15 ὑμῖν χρόνος τεκμήριον γενέσθαι. οὕτε γὰρ Ἀμύντας ὁ πατὴρ ὁ Φιλίππου οὐδ' οἳ ἄλλοι βασιλεῖς οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποίησαντο πρὸς τὴν πόλιν τὴν ὑμετέραν. (12) καίτοι γε πλείους ἦσαν αἱ ἐπιμειζίαί τότε πρὸς 20 ἀλλήλους ἢ νῦν εἰσίν. ἐπ' ἡμῖν γὰρ ἦν ἡ Μακεδονία καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερε, καὶ τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἡμεῖς τοῖς ἐκεῖ κἀκείνοι τοῖς παρ' ἡμῖν ἐγρῶντο, καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν ὥσπερ νῦν ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα, ποιοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς 25 τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας. (13) ἀλλ' ὅμως οὐδενὸς τοιοῦτου ὄντος τότε οὐκ ἔλυσιτέλει σύμβολα ποιησαμένους οὗτ' ἐκ Μακεδονίας πλείον Ἀθήναζε δίκας ληψομένους, οὐθ' ἡμῖν εἰς Μακεδονίαν, ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ' ἡμῖν τὰς δίκας ἐλάμ- 80 θανον. Μὴ οὖν ἀγνοεῖτε ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίνεται εἰς ὑποδογὴν τοῦ μηδ' ἀμφισβητῆσαι εὐλόγως ὑμᾶς ἐτι Ποτιδαίας.

14. Περὶ δὲ τῶν ληστῶν δίκαιόν φησιν εἶναι κοινῇ 5 φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς τε καὶ αὐτόν, οὐδὲν ἄλλο ἢ τοῦτ' ἀξίων, ὅφ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατασταθῆναι, καὶ ὁμολογήσαι ὑμᾶς ὡς ἀνευ Φιλίππου οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν δυνατοί

7. Quum autem dicit se de his velle iudicio experiri; nihil aliud agit nisi vos deridet, primum postulans, ut Athenienses cum eo, qui Pella oriundus est, de insulis apud iudicem ambigant, utrum vestrae an illius sint. Nam ubi vestra potentia, quae Gracos in libertatem asseruit, maritima vobis loca tueri non poterit, iudices autem ferendae sententiae domini, quibus rem permittatis, hi vobis ea conservabunt, si tamen a Philippo largitionibus non corumpentur; (8) quomodo nos non confitemur, si haec admiseritis, vos de omnibus in continente cessasse, et omnibus hominibus ostenditur vos ne pro uno quidem eorum certamen suscepturos, si quidem pro maris imperio, in quo vos potentes esse gloriimini, non pugnabitis, sed sententiam iudicis exspectabitis?

9. Jam quod ad reciperationem attinet, se quosdam misisse ait, qui eam facturi sint, ratam autem futuram, non ubi in vestro iudicio confirmata fuerit, quemadmodum lex jubet, sed quum ad se relata fuerit, ita se vestrae cognitionis auctorem facit. Nam hoc vobis praeripere vult et in reciperatione pro confesso constituere, se de factis circa Potidæam injuriis a vobis tanquam laesis nequaquam accusari, sed id confirmari jure se eam et occupasse et tenere. (10) Atqui quotquot Athenienses Potidæae habitaverunt, quanquam iis cum Philippo non bellum, sed societas erat et jusjurandum intercesserat fidemque Philippus Potidæae habitantibus dederat, facultatibus suis ab eo spoliati sunt. Vult igitur, ut omni modo confirmetis se de hisce criminibus neque accusari a vobis nec vos putare ullis affectos esse injuriis. (11) Nam Macedonibus reciperationem cum Atheniensibus non esse opus, praeteritum tempus vobis argumento sit. neque enim vel Amyntas Philippi pater vel reliqui reges unquam reciperationem cum urbe nostra pepigerunt, (12) quamvis tunc plura commercia, quam nunc, nobiscum iis intercederent. nam in nostra potestate erat Macedonia et tributa nobis pendebat et emporiis tunc magis quam nunc tam nos illorum quam ipsi nostris utebantur, et iudicia mercatorum non erant ita accurata, ut hodie. quae quia mense dirimuntur, efficiunt, ut tanto locorum Intervallo sejuncti reciperatione nihil indigeant. (13) Sed tamen quum illis temporibus tale nihil in usu esset, non expediebat, ut pacta reciperatione ad jura petenda vel e Macedonia Athenas vel Athenis in Macedoniam navigaretur, sed ut controversias nos illorum, sic illi nostris legibus iudicari patiebantur. Scitote igitur, reciperationem istam fieri ad impetrandum, ut vos ne vindicatori quidem ratione sitis amplius Potidæam.

14. De praedonibus æquum esse dicit ut, qui piraticam exercent, a vobis et a se communiter compescantur, in quo non aliud quam hoc postulat, ut sibi a vobis tradatur maris imperium utque confiteamini vos sine Philippo ne mare

ἔστε φυλάττειν, (15) ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῶ ταύτην
 10 τὴν ἀδειαν, περιπλέοντι καὶ ὀρμιζομένῳ εἰς τὰς νήσους
 ἐπὶ προφάσει τῆ τῶν ληστῶν φυλακῆ διαφθεῖραι τὸς
 νησιώτας καὶ ἀφιστάνα ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον τοὺς φυ-
 γάδας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς Θάσον κεκομικέναι διὰ τῶν
 ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰ-
 15 κειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς συμπλευσομένους μετὰ
 τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν ὡς κοινωνήσοντας τῆς κατὰ
 θάλατταν φυλακῆς. (16) Καίτοι οὐ φασὶ τινες αὐτὸν
 προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. Ὁ δ' οὐδὲν δεόμενος τριή-
 ρεις κατασκευάζεται καὶ νεωκόους οἰκοδομεῖται καὶ
 20 ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται καὶ δαπάνας οὐ μι-
 κρὰς δαπανᾶν εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους, ὧν
 οὐδὲν προτιμᾷ. (17) Ταῦτ' οἰεσθ' ἄν, ὡ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, Φιλίππον ἀξιώσασι ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ
 μὴ ὑμῶν μὲν κατεφρόνει, οὐδ' ἐνθάδε προήρηται φι-
 25 λους κεκτῆσθαι, τοῦτοις διεπίστευεν; οἱ οὐκ αἰσχύνον-
 ται Φιλίππῳ ζῶντες καὶ οὐ τῆ ἑαυτῶν πατρίδι, καὶ
 τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς λαμβάνοντες οἴονται οἰκαδὲ
 λαμβάνειν, τὰ οἴκοι πωλοῦντες.

18. Περὶ δὲ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς εἰρήνης, ἣν
 81 ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες
 ἐπανορθώσασθαι, ὅτι ἐπληρωθώσασθαι δὲ παρὰ πᾶσιν
 ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαιον εἶναι, ἐκατέρους ἔχειν
 5 τὰ ἑαυτῶν, ἀμφισβητεῖ μὴ δεδωκέναι μηδὲ τοὺς πρέ-
 σβεις ταῦτ' εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἄλλο ἢ πεπει-
 σμένους ὑπὸ τούτων οἷς χρῆται φίλοις, ὡς ὑμεῖς οὐ μνη-
 μουεῦτε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρηκέναι. (19) Μόνον δὲ
 τοῦτο οὐχ οἶόν τέ ἐστιν ὑμῖν ἀμνημονῆσαι. ἔν γὰρ
 10 τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου ἤκου-
 ρες ὑμῖν διελέγοντο καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη, ὥστε οὐχ
 οἶόν τέ ἐστι, παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρηκένων καὶ εὐ-
 θύς τοῦ ψήφισματος ἐπαναγινώσκουμένου, τὴν κατα-
 ψευδομένην γνώμην τῶν πρέσβειων ταύτην ὑμᾶς χει-
 15 ροτοῦσασθαι. ὥστε τοῦτο μὲν οὐ κατ' ἐμοῦ ἀλλὰ κατ'
 ὑμῶν ἐπέσταλκεν, ὡς ὑμεῖς, περὶ ὧν οὐκ ἠκούσατε,
 περὶ τούτων ἀποκρινόμενοι τὴν γνώμην ἀπεστείλατε.
 (20) καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοῖ, ὧν κατεψεύδετο τὸ ψή-
 φισμα, ὅτ' ἀπεκρίνεσθε αὐτοῖς ἀναγινώσκοντες καὶ
 ἐπὶ ξενίαν αὐτοῖς ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελθεῖν
 20 οὐδ' εἶπεῖν ὅτι « καταψεύδεσθε ἡμῶν, ὡ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, καὶ φατέ ἡμᾶς εἰρηκέναι ἃ οὐκ εἰρηκάμεν, » ἀλλὰ
 σωπῆ ἀπύοντες ὤχοντο. βούλομαι δ' ὑμᾶς, ὡ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι (καὶ γὰρ εὐδοκίμησεν δὲ Πύθων παρ' ὑμῖν ἐν
 25 τῇ δημογορίᾳ, ὃ τότε πρεσβείων) αὐτοῖς τοὺς λόγους,
 οἷς ἔλεγεν, ὑπομνήσασθαι. οἶδα γὰρ ὅτι μνησθήσεσθε.
 (21) παραπλήσιοι δ' ἦσαν οἷς καὶ νῦν ἐπέσταλκε
 Φιλίππος. ἐγκαλῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι τὸν
 Φιλίππον καὶ ὑμῖν ἐμίμπετο ὅτι ὀρμηκότες αὐτοῦ
 82 εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ προήρημένου μάλιστα τῶν Ἑλλή-
 νων φίλους κεκτῆσθαι αὐτοῖς κωλύετε, ἀποδεχόμενοι
 τοὺς λόγους τῶν συκοφαντούντων καὶ χρήματα ἐκείνων
 εἰστούτων καὶ διαβαλλόντων. τοὺς γὰρ τοιοῦτους λό-
 5 γους, ὅταν ἀπαγγελλόντων ἀκούη, ὅτι κακῶς ἤκουεν

quidem custodire posse, (15) ut hæc etiam licentia sibi de-
 tur quocunque navigandi et insulas ingrediendi, per speciem
 arcendorum prædonum, insulares corrumpendi et a vestra
 societate abalienandi, et ut non contentus e sua terra exu-
 les per vestros imperatores Thasum transportasse, reliquias
 etiam insulas sibi vindicet, mittendis hominibus, qui se
 vestrorum ducum classi adjungant, tanquam custodiæ maris
 consortes futuri. (16) Sunt sane qui negent illi esse opus
 mari. At qui mare negligit, is triremes comparat et navalia
 exstruit et classes mittere vult, et non parvos sumptus facit
 in exercitationes navalis prolii, quibus nihil habet antiquius.
 (17) Hæc, Athenienses, putatisne Philippum postulaturum
 ut sibi concedatis, nisi et vos contemneret et in istis,
 quorum amicitiam hic expetendam duxit, summam fidu-
 ciam haberet? quos non pudet Philippo vivere potius quam
 suæ patriæ et qui ea munera, quæ ab illo accipiunt, domum
 se ferre putant, domestica vendentes.

18. De pacis emendatione, quam legati ab eo missi no-
 bis concesserunt emendandam, quia emendavimus id quod
 lotius humani generis consensu justum est, ut utrique sua
 teneant, id se concessisset et hoc legatos ad vos dixisse ne-
 gat, propter nullam aliam causam, nisi quod ab istis, qui-
 bus amicis utitur, persuasum ei est vos ea, quæ pro con-
 cione dicta sunt, non meminisse. (19) Atqui solum hoc
 oblitum esse non potestis. nam in eadem concione et legati ad
 vos ab eo missi verba fecerunt et decretum scriptum est,
 quare fieri nequit, quum in re præsentem verba facta essent
 et statim decretum recitaretur, ut vos hanc sententiam quæ
 in legatos mentiretur, vestris suffragiis comprobaveritis.
 Itaque hoc non contra me, sed contra vos scripsit, vos
 iis de rebus, de quibus nihil audissetis, responso dato
 decretum illud ad se misisse. (20) Ac legati quidem ipsi,
 in quos decretum mentiebatur, quum ipsis de scripto re-
 sponderetis et eos ad mensam hospitalem invitaretis, non
 ausi sunt prodire ac dicere: « Mentimini in nos, Athe-
 nienses, et ea nos dixisse jactatis, quæ non diximus, »
 sed taciti se proripuerunt. Volo autem vos, Athenienses,
 (nam Python, qui tum legatum agebat, apud vos in
 concione laudatus est,) eorum verborum, quæ dixit, com-
 monefacere; scio enim vos ea recordaturos. (21) similia
 autem etiam hisce Philippi literis erant. nam dum in nos, qui
 Philippum criminabamur, invehebatur, etiam vos incu-
 sabat ipsos, quum is incitatus esset ad bene de vobis me-
 rendum et vestram amicitiam præ ceteris Græcis in primis
 expetivisset, illius desiderii obsistere, calumniatorum
 verba approbantes, qui eundem, a quo pecuniam peterent,
 criminarentur. quum vero illi tales orationes, quibus ipso
 proscindebatur, vos autem oblectabamini, allatæ sint, mu-

ὑμεῖς δ' ἀπεδέχεσθε, μεταβάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην,
 ὅταν ἀπιστος φαίνεται τούτοις ὧν προήρηται εὐεργέτης
 εἶναι. (22) Ἐκέλευεν οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ
 τῇ μὲν εἰρήνῃ μὴ ἐπιτιμᾶν. οὐ γὰρ δίκαιον εἶναι εἰρήνην
 10 νην λύειν. εἰ δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ
 τοῦτ' ἐπανορθώσασθαι, ὡς ἅπαντα Φίλιππον ποιή-
 σοντα, ὅσ' ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε. ἐὰν δὲ διαβάλλωσι
 μὲν, αὐτοὶ δὲ μὴδὲν γράψωσι δι' οὗ ἢ μὲν εἰρήνη ἔσται,
 15 παύσεται δὲ ἀπιστούμενος ὁ Φίλιππος· μὴ προσέχειν
 τὸν νόον τοῖς τοιοῦτοις ἀνθρώποις. (23) Καὶ τούτους
 τοὺς λόγους ὑμεῖς ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε, καὶ δίκαια
 ἔφατε τὸν Πύθωνα λέγειν. καὶ ἦν δίκαια. ἔλεγε
 δὲ τούτους τοὺς λόγους οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης
 20 ἢ ἦν ἐκείνῳ συμφέροντα καὶ ὧν πολλὰ χρήματα ἀνη-
 λώκει ὥστε γενέσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐνθάδε διδασκάλ-
 ων προδεδιδαγμένους, οἳ οὐκ ὦντο εἶναι τὸν γράψοντα
 ἐναντία τῷ Φιλοκράτους ψηφίσματι τῷ ἀπολλόντι
 Ἄμφιπολιν. (24) Ἐγὼ δέ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρά-
 νομον μὲν οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι, τῷ δὲ Φιλοκράτους
 25 ψηφίσματι οὐκ ἦν παράνομον τάναντία γράφειν, ὡς
 ἐγὼ ἐπίδειξω. τὸ γὰρ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους,
 καθ' ὃ ὑμεῖς ἀπώλυτε Ἄμφιπολιν, ἐναντίον ἦν τοῖς
 προτέροις ψηφίσμασι, καθ' ἃ ὑμεῖς ἐκτίσασθε ταύτην
 33 τὴν χώραν. (25) τοῦτο μὲν οὖν παράνομον ἦν τὸ
 ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καὶ οὐχ ὅσον τε ἦν τὸν
 τὰ ἔνομα γράφοντα ταῦτα τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι
 γράφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς προτέροις ψηφίσμασι, τοῖς
 5 οὖσιν ἐνόμοις καὶ σώζουσι τὴν ὑμετέραν χώραν, ταῦτα
 γράφων ἐνόμα τ' ἔγραψα καὶ ἐξήλεξα τὸν Φίλιππον,
 ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο
 τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας ἀπίστους
 καταστῆσαι. (26) Καὶ ὅτι μὲν δοὺς τὴν ἐπανορθωσιν
 10 νῦν ἔξαρνός ἐστιν, ἅπαντες ἴστε, φησὶ δ' Ἄμφιπολιν
 ἑαυτοῦ εἶναι. ὑμᾶς γὰρ ψηφίσασθαι ἐκείνου εἶναι,
 ὅτ' ἐψηφίσασθε ἔχειν αὐτὸν ἢ εἶχεν. ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν
 ψήφισμα τοῦτ' ἐψηφίσασθε, οὐ μὲντοι γ' ἐκείνου εἶναι
 Ἄμφιπολιν. ἔστι γὰρ ἔχειν καὶ τἀλλότρια, καὶ οὐχ
 15 ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ ἑαυτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ
 καὶ τἀλλότρια κέκτηνται, ὥστε τοῦτο γε τὸ σοφὸν αὐ-
 τοῦ ἡλίθιον ἐστίν. (27) καὶ τοῦ μὲν Φιλοκράτους ψη-
 φίσματος μέμνηται, τῆς δ' ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς ὑμᾶς
 ἐπεμψεν, ὅτ' Ἄμφιπολιν ἐπολιόρκει, ἐπιλέλησται, ἐν
 20 ἧ ὁμολόγει τὴν Ἄμφιπολιν ὑμετέραν εἶναι. ἔφη γὰρ
 ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν ὡς οὔσαν ὑμετέραν καὶ
 οὐ τῶν ἐχόντων. (28) κἀκεῖνοι μὲν, ὡς εἰοικεν, οἱ πρότε-
 ρον ἐν Ἄμφιπολιν οἰκοῦντες πρὶν Φίλιππον λαθεῖν, τὴν
 25 Ἀθηναίων χώραν εἶχον, ἐπειδὴ δὲ Φίλιππος αὐτὴν εἰλη-
 φεν, οὐ τὴν Ἀθηναίων χώραν ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει.
 οὐδ' Ὀλυθὸν γε οὐδ' Ἀπολλωνίαν οὐδὲ Παλλήνην
 οὐκ ἀλλοτρίαι, ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ χώρας κέκτηται. (29)
 ἄρ' ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς ἐπι-
 στέλλειν, ὅπως ἂν φαίνηται καὶ λέγων καὶ πράττων ἢ
 34 παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια εἶναι, ἀλλ'
 οὐ σφόδρα καταπεφρονῆκεναι, ὅς τὴν χώραν, ἣν οἱ

tari ejus animum, quod illis insidiari putetur, de quibus
 bene mereri decreverit. (22) Proinde vetuit oratores in
 concione pacem reprehendere. neque enim pacem esse dis-
 solvendam. sed si in pacis conditionibus aliquid perperam
 scriptum videretur, id corrigere jussit. Philippum enim
 facturum esse omnia, quæ vos decrevissetis. At si oratores
 calumniari pergerent, et ipsi tamen nihil rogarent, per
 quod et pax firmaretur et perfidiæ opinio a Philippo amove-
 retur; talibus hominibus non esse auscultandum. (23) Hæc
 vos audientes probabatis et æqua postulare Pythonem di-
 cebatis. et erant æqua. dicebantur autem non ut, quæ
 illi utilia erant et pro quibus perficiendis magnam pecuniam
 dilargitus fuerat, e fœdere tollerentur, sed a nostratibus
 istis magistris prius edoctus ille fuerat, qui putabant fore
 neminem, qui Philocratis decreto, quo Amphipolis periit,
 intercedere auderet. (24) Ego vero, Athenienses, nihil
 contrarium legibus rogare ausus sum, sed decreto Philo-
 cratis adversam rogationem proponere legibus non erat con-
 trarium, ut ego demonstrabo. Nam decretum Philocratis,
 quo vos Amphipolim perdidistis, prioribus decretis adver-
 sabatur, per quæ vos eam regionem obtinuistis. (25) Ac
 illud quidem decretum Philocratis erat legibus contrarium,
 nec fieri poterat, ut is qui leges in roganda sententia se-
 queretur, decreto legibus contrario consentientia rogaret.
 Quum autem illis prioribus decretis, quæ et legitima erant
 et vestram ditionem tuebantur, consentanea rogarent;
 quum legitima rogavi, tum Philippum coargui fucum vobis
 facere et pacem emendari nolle, sed id agere, ut oratoribus
 reipublicæ studiosis fides apud vos abrogaretur.

26. Ac eum emendationem fœderis, quam vobis permi-
 sit, nunc a se permissam esse negare omnes scitis et Amphi-
 polim suam esse dicere. nam vos eam sibi tradidisse, quum
 decerneretis ut teneret, quæ teneret. Vos autem tale quidem
 decretum, nec tamen Amphipolim ipsius esse decrevistis.
 teneri enim possunt etiam aliena, et non omnes qui tenent,
 sua tenent, sed multi etiam aliena possident. Quare istæ il-
 lius argutiæ sunt ineptæ. (27) Ac decreti quidem Philocratis
 meminit, sed epistolæ, quam ad vos, dum Amphipolim
 obsideret, misit, oblitus est, in qua confitebatur Amphipolim
 esse vestram. dixit enim, eam si expugnasset, se vobis reddi-
 turum, ut quæ vestra esset, non eorum qui tum tenebant.
 (28) Proinde qui prius, credo, Amphipolim quam Philippus
 expugnasset incolebatur, Atheniensium regionem habebant,
 sed postquam Philippus eam cepit, non Atheniensium re-
 gionem, sed suam tenet. non Olythum certe, non Apollo-
 niam, non Pallenen, ut alienas, sed ut suas regiones tenet.
 (29) Nunquid vobis videtur caute ad vos omnia scribere,
 ut appareat eum et dicere et agere, quæ omnes homines
 justa esse fateantur, an potius despexisse, qui regionem,

Ἑλληνας καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἐψηφίσαντο καὶ ὁμο-
5 λογήασιν ὑμέτεραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ καὶ
οὐχ ὑμέτεραν εἶναι;

30. Περὶ δὲ τοῦ ἐτέρου ἐπανορθώματος, ὃ ὑμεῖς ἐν τῇ
εἰρήνῃ ἐπληρωθῆσθε, τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, ὅσοι μὴ
κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶ-
10 ναι, καὶ ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς κοινω-
τοῦτο καὶ φιλόφρονον, μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς συμ-
μάχους τοὺς ἡμετέρους καὶ Φιλίππον καὶ τοὺς συμμά-
χους τοὺς ἐκείνου ἀγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μὴθ'
15 ἡμετέρους ὄντας μῆτε Φιλίππου συμμάχους ἐν μέσῳ
κείσθαι καὶ ὑπὸ τῶν κρείττων ἀπολλύσθαι, ἀλλὰ καὶ
τούτοις διὰ τὴν ἡμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν,
καὶ τῷ ὄντι εἰρήνην ἡμᾶς ἀγειν καταθεμένους τὰ ὄπλα,
(32) τοῦτο δὲ τὸ ἐπανορθῶμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ,
ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τ' εἶναι καὶ δέχεσθαι, Φεραίων
20 μὲν ἀφῆρηται τὴν πόλιν καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει
κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὦσιν, ἐπὶ δ' Ἀμβρακίαν
στρατεύεται, τὰς δ' ἐν Κασσωπία τρεῖς πόλεις, Παν-
δοσίαν καὶ Βούχεταν καὶ Ἐλάτειαν, Ἡλείων ἀποικίας,
25 κατακαύσας τὴν χώραν καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος
παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ δουλεύειν.
σφόδρα γὰρ βούλεται τοὺς Ἑλληνας ἐλευθέρους εἶναι καὶ
αὐτονόμους, ὡς ὅλοι τὰ ἔργα.

33. Περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπι-
85 σχνόμενος ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψέ-
δεσθαι μέ φησιν αὐτοῦ διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἑλληνας.
οὐδὲν γὰρ ὑμῖν πώποτε φησὶν ὑπεσχῆσθαι. οὕτως
ἀνακιδῆς ἐστὶν ὃ ἐν ἐπιστολῇ γεγραφώς, ἣ ἐστὶ νῦν ἐν
τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτ' ἐπιστομειὶν ἡμᾶς ἔφη τοὺς ἑαυτῶ
5 ἀντιλέγοντας, ἐάν ἡ εἰρήνη γένηται, τσαῦτα ὑμᾶς
ἀγαθὰ ποιήσειν, ἀ γράφειν ἀν' ἡδῆ, εἰ ἕξει τὴν εἰρήνην
ἐσομένην, ὅτλον ὡς προκχευρισμένους καὶ ἐτοίμων ὄν-
των τῶν ἀγαθῶν ἀ ἐμέλλομεν πείσεσθαι τῆς εἰρήνης
γενομένης. (34) γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἀ μὲν ἡμεῖς
10 ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκποδῶν ἐστὶ, φοβὰ δὲ
τῶν Ἑλλήνων τσαύτη γέγονεν ὅσην ὑμεῖς ἴσατε. ὑμῖν δ'
ἐν τῇ νυνὶ ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐάν τοῖς μὲν αὐτοῦ φί-
λοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς δὲ τοὺς
15 διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσῃτε, ὡς με-
γάλα εὐεργετήσῃ. (35) Τὰ μέντοι εὐεργετήματα τοι-
αῦτα ἐσται : οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει (ἑαυτοῦ
γὰρ φησὶν εἶναι), οὔτ' ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρεαὶ ἐσον-
ται, ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ' ἄλλη
20 τις χώρα καὶ ἄλλος, ὡς ἔοικε, τόπος φανήσεται, οὗ
ὑμῖν αἱ δωρεαὶ δοθήσονται.

36. Περὶ δ' ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἰληψε χωρίων, ὁμῶν
ἐχόντων, παρασπονδῶν καὶ λυῶν τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ
οὐκ ἔχει ὃ τι εἶπη, ἀλλ' ἀδικῶν φανερώς ἐξελέγχεται,
ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἐτοιμος εἶναι ἴσῳ καὶ
15 κοινῷ δικαστηρίῳ, περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτρο-
πῆς, ἀλλ' ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστὶν ὃ κρίνων. (37) Ἄπαν-
τες γὰρ ἴσμεν τίμη μὴνὶ καὶ ποία ἡμέρα ἡ εἰρήνη ἐγέ-

quam Græci et rex Persarum pronunciarunt et confessi
sunt esse vestram, eam suam esse, et non vestram asseve-
ret?

30. De altera emendatione, quam in fœdere emendastis,
ut reliqui Græci, qui fœdere non continerentur, liberi essent
suisque legibus viverent, et si quis in eos invaderet, ut
fœderati illis opem ferrent (31) (nam et æquum hoc et huma-
num esse ducebatis, non nos solos sociosque nostros et
Philippum ejusque socios in pace vivere, alios vero, qui
nec nostri nec Philippi socii essent, in medio discrimi-
mine positos a potentioribus perdi, sed hos quoque propter
nostram pacem esse incolumes, et nos armis positis revera
pacem agere), (32) hanc autem correctionem quanquam in
epistola fatetur, ut auditis, et æquam esse et a se recipi;
Pheræis tamen urbem eripuit et arcis præsidium imposuit,
ut scilicet suis ipsi legibus vivant, contra Ambraciam ducit
exercitum, tres urbes in Cassopiâ, Pandosiam, Buche-
tam et Elateam, Eleorum colonias, exustis agris oppidisque
vi subactis Alexandri affinis sui servituti subjecit. Vehemen-
ter certe cupit Græcos esse liberos suisque vivere legibus,
ut facta declarant.

33. De pollicitationibus, quas vobis perpetuo pollicetur,
tanquam ingentia in vos beneficia collaturus, se falso a me
accusari et apud Græcos in invidiam adduci dicit, quum
vobis nihil unquam sit pollicitus. Usque adeo impudens
est, qui in ea epistola, quæ nunc in prytaeo est, quum se
nobis adversariis suis ora obturaturum diceret, scripsit :
« si pax fieret, tot se beneficia in vos collocaturum, quæ
jam tum scripsisset, si scisset pacem esse futuram. » Nimi-
rum bona illa, quæ accepturi eramus, prompta et expedita
fuerunt, modo pax esset facta. (34) Facta vero pace, bona,
quæ accepturi eramus, in ventos abierunt, tantaque Græ-
ciæ vastatio consecuta est, quantam vos scitis. Vobis au-
tem in præsentī epistola pollicetur, si suis amicis defenso-
ribusque credatis, et nos, qui eum apud vos traducamus,
puniat, se fore beneficentissimum. (35) At illa beneficia
hujusmodi erunt : nec vestra vobis reddet (sua enim esse
dicit), nec dona in habitata terra erunt, ut ne apud Græ-
cos traducatur, sed aliqua alia regio et alius, ut videtur,
locus apparebit, ubi vobis dona illa dentur.

36. De oppidis, quæ vobis tenentibus tempore pacis eri-
puit fœdere rupto et pace dissoluta, quum non habeat quid
dicat, sed palam injuste fecisse convincatur, de his æquo
et communi judicio arbitrium permittere se paratum esse
dicit, quum ea sola sententiam judicis non requirant, sed
ipse dierum numerus sit judex. (37) Omnes enim scimus
quo mense quoloque die pax facta sit. quemadmodum au-

νετο. ὡς περ δὲ ταῦτα ἴσμεν, ἀκαίῃα ἴσμεν, τίνι μὴν καὶ τίνι ἡμέρᾳ Σέρβρειον τεῖχος καὶ Ἐργίσκη καὶ 86 Ἱερὸν ὄρος ἐάλω. οὐ δὲ ἀφανῆ ἐστὶ ταῦτα οὕτω πραχθέντα οὐδὲ κρίσεως δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα, πότερος πρότερος μὴν ἐστίν, ἐν ᾗ ἡ εἰρήνη ἐγένετο ἢ ἐν ᾗ τὰ χωρία ἐάλω.

5 38. Φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἡμῶν, ὅσοι ἐν τῷ πολέμῳ ἐάλωσαν, ἀποδεδωκέναι. ὃς τὸν μὲν Καρύστιον, τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ἡμεῖς τρεῖς πρέσβεις ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐκείνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὡς τ' ἀπέκτεινε καὶ οὐδ' ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα 10 ταφῇ.

39. Περὶ δὲ Χερβρόνησου ἃ τ' ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς ἀξίον ἐστὶν ἐξετάσαι, ἐστὶ δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ' εἰδέναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω Ἀγορᾶς ὡς ἑαυτοῦ ὄντα καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα δίδωκε καρποῦσθαι Ἀπολλωνίδῃ τῷ Καρδιανῷ. καίτοι Χερβρό- 15 νήσου οἱ ὄροι εἰσὶν οὐκ Ἀγορά, ἀλλὰ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὄρειου, ὃς ἐστὶ μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς ἀκτῆς, οὗ ἡ διορυχὴ ἐμελλε Χερβρόνησου ἐσεσθαι, (40) ὡς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ὄρειου δηλοῖ. ἐστὶ δὲ τοῦτ' :

20 Τόνδε καθιδρύσαντο θεῶν περικαλλέα βωμόν,
Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσον ὄρον θέμενοι,
ἐναΐται χώρης σημήϊον. ἀμμορίης δὲ
αὐτὸς ἀναξὶ μακάρων ἐστὶ μέσος Κρονίδης.

25 (41) Ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὔσαν, ὅσην οἱ πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτοῦ οὔσαν τὴν μὲν αὐτὸς καρποῦται τὴν δὲ ἄλλοις δωρεὰν δέδωκε, καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖται, καὶ οὐ μόνον τὴν ἔξω Ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἀλλὰ καὶ 87 « πρὸς Καρδιανούς, » οἱ οἰκοῦσιν ἔσω Ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ « ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι, » πρὸς Καρδιανούς τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ὑμέτερᾳ, « εἰ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε. » (42)

5 Διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέψασθε εἰ περὶ μικροῦ. ἐκῶτων φασὶ τὴν χώραν οὔσαν οἰκεῖν καὶ οὐχ ὑμέτεραν, καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήμαθ' ὡς ἐν ἄλλοις, τὰ δὲ αὐτῶν κτήμαθ' ὡς ἐν οἰκείᾳ, καὶ ταῦθ' 10 ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψηφίσματι, Κάλλιππον Παιανιέα. (43) καὶ τοῦτό γ' ἀληθὲς λέγουσιν. ἔγραψε γάρ, καὶ ἔμοῦ γ' αὐτὸν γραφάμενον παρανόμων γραφῆν ὑμῖς ἀπεψηφίσασθε. τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. ὁπότε δὲ περὶ τούτου τολ- 15 μήσετε πρὸς Καρδιανούς διαδικάζεσθαι, εἴθ' ὑμέτερα ἐστὶν εἰτ' ἐκείνων ἡ χώρα· διὰ τί οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Χερβρονήσιτας τὸ αὐτὸ δίκαιον ἐσται; (44) Καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται ὡς τε φησὶν: « Ἐὰν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ Καρδιανοί, αὐτὸς 20 ἀναγκάσειν, » ὡς ὑμῶν γ' οὐκ ἂν δυναμένων οὐδὲν ἀναγκάσαι Καρδιανούς ὑμῖν ποιῆσαι. ἐπειδὴ δ' ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτὸς φησὶ τοῦτ' ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἄρ' οὐ μέγαλα φαίνεται ὑμᾶς εὐεργετῶν;

tem hæc scimus, sic et illa scimus, quo mense et quo die Serrhium castellum, et Ergisca et Sacer mons capta sint. Non utique hæc res sic gestæ sunt obscuræ, vel disceptationem requirunt, sed notum omnibus uter prior fuerit mensis, is quo pax facta est, an quo illa oppida capta sunt.

38. Ait autem etiam captivos nostros, quotquot in bello capti sint, se reddidisse. qui Carystium, proxenum nostræ urbis, cujus reposcendi gratia vos tres legatos misistis, hunc virum ille tam vehementer in vestram gratiam dimittere voluit, ut interficeret et ne cadaver quidem ad sepulturam daret.

39. De Chersoneso et quæ ad vos scribat, examinare fuerit operæ pretium, et præterea etiam quæ agit, et hæc nosse. Nam locum omnem ultra Agoram situm, ut suum et nihil ad vos attinentem, Apollonidæ Cardiano fruendum concessit. Atqui Chersonesi limites sunt non Agora, sed ara Jovis Terminalis, quæ est intra Pteleum et Leucam Actam (quo in loco perossio Chersonesi erat futura), (40) id quod aræ inscriptio Jovis Terminalis indicat, his verbis :

Limes ut in medio Leucæ Pteleique notetur,
hæc est excellens ara sacrata deo.
ne populos turbet contentio, Juppiter ipse,
rex superdm, medius limite signat agros.

(41) Hanc igitur regionem, quæ tanta est, quantam multi vestrum noverint, tanquam suam partim ipse possidet, partim aliis dono dedit, omnesque fundos vestros sibi subjicit, neque eam duntaxat regionem, quæ ultra Agoram est, vobis eripit, sed etiam in hac epistola scribit « vos oportere iudicio transigere cum Cardianis, » qui citra Agoram habitant, cum Cardianis inquam, qui in vestra terra habitant, « si qua vobis cum illis controversia sit. » (42) Est autem illis controversia vobiscum, atque ea num parva de re, considerate. Se regionem incolere dicunt quæ sua sit et non vestra, et quicquid vos ibi possideatis, id vos possidere tanquam in aliena ditione partum, at quæ ipsi teneant, se tenere tanquam fundos in sua terra, et hæc vestrum civem Callippum Pæaniensem in decreto rogasse. (43) In quo haud sane mentiuntur. rogavit enim. quem quum ego violatarum legum reum fecissem, vos absolvistis. Proinde id effecit, ut ea de regione controversiam haberetis. Quod si vos de hoc in iudicium venire contra Cardianos non pudebit, utrum ea regio vestra an ipsorum sit; cur non eodem etiam contra reliquos Chersonesitas jure utimini? (44) Quin adeo contumeliose vobis insultat, ut dicat, « Si Cardiani venire in iudicium recusent, se eos coacturum, » quasi vos non possitis ad quidquam vobis præstandum Cardianos adigere. quod quum vos nequeatis, ipse se illos ad id faciendum coacturum dicit. an non aperte magna in vos beneficia confert? (45) Nec

(46) και ταύτην τὴν ἐπιστολὴν τινες εὖ ἔφασαν γεγρά-
φθαι, οἱ πολλοὶ ἂν δικαιοτέρον ὑφ' ἑμῶν ἢ Φιλίππου μι-
25 σοῖντο. ἐκεῖνος μὲν γ' ἑαυτῷ κτώμενος δόξαν και
μεγάλ' ἀγαθὰ ἅπαντα καθ' ἑμῶν πράττει, ὅσοι δ' Ἀθη-
ναῖοι ὄντες μὴ τῇ πατρίδι ἀλλὰ Φιλίππου εὐνοίαν ἐν-
δείκνυνται, προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ἑμῶν κακοῦς κακῶς
88 ἀπολωλέναι, εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτά-
φοις και μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φο-
ρεῖτε.

46. Ὑπολοπόν μοι ἐστὶν ἔτι πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστο-
λὴν τὴν εὖ ἔγρουσαν και τοὺς λόγους τῶν πρέσβειων
5 γράψαι τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἡγοῦμαι δικαίαν τ' εἶναι και
συμφέρουσαν ἑμῖν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπίθους εἰρηται και ὦν ἐκεῖνος
παρὰ Ἀθηναίους καταγέρτο. ἦν μὲν γὰρ Χαβρόνησος ἡ
πρὸς Θράκην τῶν Ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον, εἰς δὲ ταύτην ἀπέ-
στειλαν κατὰ τοὺς Φιλίππου καιροὺς κληροῦχος ἑαυτῶν. (2)
Ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν
αἰτῶν και ἀκτῆμονες οἰκοί, τοὺτους κέμπει ἐποίκους εἰς τὰς
εἴω πόλεις τὰς ἑαυτῶν. και ἐλάμβανον πεμπόμενοι ὄπλα τε
ἐκ τοῦ δημοσίου και ἐφόδιον. και νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε και
κεκόμρασαν ἐποίκους εἰς τὴν Χαβρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς
ζόντες Διοπίθην. (3) Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Χαβρόνησῆται τοὺς
ἐπελθόντας ἰδέσαντο και μετέβωκαν αὐτοῖς και οἰκῶν και
25 γῆς, Καρδιανοὶ δὲ οὐκ εἶδαντο λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν
και οὐκ Ἀθηναίων. (4) Ἐντεῦθεν οὖν Διοπίθης ἐπολέμει Καρ-
διανούς. οἱ δὲ παρὰ Φιλίππον καταφεύγουσι, και δε ἐπιστέλλει
τοῖς Ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι Καρδιανούς ὡς αὐτῷ προσήκου-
89 σαι. ὡς δὲ οὐκ ἦκουον τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς
Καρδιανούς ἐπεμψεν. (5) Ἐρ' οἱς ἀναγκάσας ὁ Διοπίθης,
5 τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν μεσογείαν τὴν ἀνω Θράκην πολεμοῦντος
πρὸς τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, τὴν παράλιον Θράκην ὑπήκουον
ὄσαν τοῦ Μακεδόνης κατέδραμε και ἐπόρθησε, αἰρνίδιον πρὶν
Φιλίππον ἐκανελεθεῖν ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χαβρόνησον και ἐν
10 ἀσφαλεῖ γενόμενος. (6) Διόπερ ὁ Φιλίππος οὐ δυναθεὶς ὄπλοις
αὐτὸν ἀμύνεσθαι κέκομρεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους,
κατηγορῶν τοῦ στρατηγῶ και λέγων αὐτὸν παραβεθῆναι τὴν
εἰρήνην ἀντικρως. και οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων κατα-
τρέχουσι τοῦ Διοπίθους, και κολάζειν ἀξιούσιν αὐτόν. (7)
Πρὸς οὓς ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος διχῆ ὑπὲρ τοῦ Διοπίθους
15 ἵσταται. οὔτε γὰρ ἀδικά ἦσιν αὐτὸν πεποιτημένα. Φιλίππου
γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν εἰρήνην και ἀδικούντος τὴν
τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως και τοῦτον ἔργα πολεμίου δια-
πράττεσθαι. οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις κολάζειν
20 τὸν στρατηγὸν και διαλύσαι τὴν ὑπ' ἐκεῖνου δύναμιν, ἥτις νῦν
ἀποκροῦεται Χαβρόνησου Φιλίππον. (8) Τὸ δὲ ἔλον ἐπὶ πόλεμον

desunt, qui hanc epistolam bene scriptam esse dicant, qui
quidem majore vestro quam Philippus odio digni sunt. is
enim dum vobis in omnibus rebus adversatur, sibi ipsi glo-
riam et magnas opes acquirit, at quicumque, Athenienses
quom sint, Philippum, non patriam benivolentia prose-
quuntur, hi, ut eorum meretur malitia, male a vobis perdi
debent, si quidem vos cerebrum in temporibus, et non in
calcibus conculcatum geritis.

46. Reliquum etiam est mihi, ut ad præclaram istam
epistolam et dicta legatorum tale responsum rogem, quod
existimem et æquum esse et profuturum vobis.

DEMOSTHENIS

DE CHERSONESO ORATIO.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Hac oratione Diopithes defenditur et crimina illi apud Athe-
nenses objecta diluuntur. Fuit enim Chersonesus Thracia anti-
qua possessio Atheniensium, qui illuc Philippi temporibus agri-
petas miserunt, (2) pro veteri more suo, quo pauperes atque
inopes cives in externa sua oppida habitatum ablegabant, armis
et viatico e publico datis. Id quod nunc quoque factum est, mis-
sis in Chersonesum colonis, Diopithe cum imperio is præfecto.
(3) Reliqui quidem Chersonesitæ eos qui advenerant in socie-
tatem ædium et agrorum receperunt, Cardiani autem, quod
regionem suam se tenere dicebant, non Atheniensium, repu-
lerunt. (4) Hinc a Diopithe Cardiani bello quum peterentur, ad
Philippum confugiunt. Is per litteras Atheniensibus edicit, ne
Cardianis suis propinquis vim faciant, sed jure agant, si quam
sibi factam esse injuriam querantur. Quod quum Athenienses
detractarent; auxilla Cardianis misit. (5) Quam rem Diopi-
thes graviter ferens, dum Philippus in mediterraneis supe-
rioris Thraciæ contra Odrysorum regem bellum gerebat, ma-
ritimam Thraciam, quæ Macedoni parebat, incursionibus
vexavit et populatus est, ac antequam Philippus revertetur,
regressus in Chersonesum, in tuta se recepit. (6) Quare quum
Philippus armis eum ulcisci non posset, per litteras duces il-
lum apud Athenienses accusavit, qui manifesto pacem violas-
set. Oratores igitur Philippi studiosi in Diopithen invecti,
punendum eum jubent. (7) His Demosthenes adversatur, ac
duplici ratione Diopithen defendit: eum enim inique fecisse
quicquam negat. nam quum Philippus longe prior pacem
violari et urbi Atheniensium noceat, non injuria hunc quoque
se pro hoste gerere. neque esse e republica eum imperatorem
puniri et ejus exercitum dimitti, qui nunc Philippum Cherso-
nesi aditu prohibeat. (8) Denique ad bellum hortatur et ve-

παρακαλεῖ, καὶ τοῦ Φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἑλλήσιν ἐπιβουλεύοντος.

ΠΟΙΟΥ ΕΙΔΟΥΣ Ο ΛΟΓΟΣ.

5 Τινὲς ἐνόμισαν τὸν λόγον δικανικοῦ εἶδους λέγοντες, ὅτι ἀπολογία ἔχει Διοπίθους καὶ κατηγορίαν Φιλίππου. Ὁ δὲ Ἐπιφάνιος ὁ τεχνικὸς συμβουλευτικὸς αὐτὸν εἶδους λέγει εἶναι, ἐπειδὴ, φησὶ, τῆς κατηγορίας κλείονα τὴν συμβουλήν ἔχει. Τὸ δὲ ἀληθέστερον οὕτως: Εἰ ἦν παρεστηκὸς ὁ τε κατηγορούμενος καὶ ὁ δῶκων· καλῶς ἂν, ὡς ἐν δικαστηρίῳ καὶ κρίσει
10 αὐτῶν ὄντων, ἐλέγομεν εἶναι τὸν λόγον εἶδους δικανικοῦ. ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε δικαστήριον ἦν οὔτε Διοπίθης παρῆν οὔτε Φίλιππος, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ, προσκοπῶν οὔτε τὴν ἀπολογία Διοπίθους οὔτε τὴν κατηγορίαν Φιλίππου, ἀλλὰ τῆς πόλεως τὸ συμφέρον συνεβούλευσε· καλῶς ἂν τὸν λόγον εἰποίμεν εἶδους εἶναι συμ-
15 βουλευτικοῦ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ.

90 1. Ἔδει μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας ἅπαντας μῆτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μὴδὲνα μῆτε πρὸς χάριν, ἀλλ' ὁ βέλτιστος ἕκαστος ἡγήτο, τοῦτ' ἀποφαινεσθαι, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων. ἐπειδὴ δ' ἔνιοι τὰ μὲν φιλονεικία τὰ δ' ἡτινιδήποτ' αἰτία προάγονται λέγειν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τὰλλ' ἀφελόντας, ἅ τῇ πόλει νομίζετε συμ-
5 φέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. (2) Ἡ μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χερρόνησῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἐνδέκατον μῆνα τουτονὶ Φίλιππος ἐν Θράκῃ ποιεῖται, τῶν δὲ λόγων οἱ πλείστοι, περὶ τῶν Διοπίθης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν, εἰρηναί.
15 ἐγὼ δ' ὅσα μὲν τις αἰτιᾶται τίνα τούτων, οὐς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν ὅταν βούλησθε κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ κἂν ἐπισηοῦσι, περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγγυρεῖν ἡγοῦμαι, καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον οὐδένα ἰσχυρίζεσθαι. (3) ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρ-
20 χων τῇ πόλει Φίλιππος καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλάδος ποντον ὧν πειρᾶται προλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ' ἔξομεν σῶσαι, περὶ τούτων δ' οἶμαι τὴν
91 ταχίστην συμφέρειν καὶ βεβουλεύσθαι καὶ παρεσκευάσθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορόβοις καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ τούτων ἀποδρᾶναι.

4. Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν, οὐδενὸς ἦττον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τεθαύμακα ὁ καὶ πρόην τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, «ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλευόντα ἢ πολεμεῖν ἀπλῶς ἢ τὴν εἰρήνην ἀγειν συμβουλεύειν.» (5) Ἔστι δέ: εἰ μὲν ἡσυχίαν Φίλιππος ἀγει καὶ μῆτε τῶν ἡμετέρων ἔχει παρὰ τὴν
10 εἰρήνην μὴδὲν μῆτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς· οὐκέτι δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰρήνην ἀκτέον, καὶ τὰ γε ἀφ' ὑμῶν ἔτομα ὑπάρχονθ' ὀρώ. (6) εἰ δ',

hementer Philippum accusat, ut injuriam et foedifragum et Atheniensibus et reliquis Græcis insidiantem.

CUJUS GENERIS SIT HÆC ORATIO.

Quidam putarunt hanc orationem ad judiciale genus pertinere, quod tum Diopithis defensionem tum Philippi accusationem contineat. Sed Epiphanius Technicus deliberativi generis eam esse dicit, quod in dando consilio quam in accusatione diutius immoretur. Verius autem ita dicetur: Si et reus et accusator adstiterint; recte, quum hi in foro et judicio versarentur, diceremus judicialis generis esse orationem. Sed quis neque causa apud iudices agebatur neque vel Diopithes aderat vel Philippus, atque oratori non magis defensio Diopithis et accusatio Philippi proposita fuerit, quam illud, ut consilium utile reipublicæ daret; recte dicemus orationem suavioris esse generis.

DEMOSTHENIS DE CHERSONESO ORATIO.

1. Æquum esset, Athenienses, oratores omnes neque odio impulsos neque ad gratiam verbum ullum loqui, sed quod quisque optimum duceret id proferre, quum præsertim et de publicis et de magnis negotiis deliberatis. sed quia nonnulli tum æmulatione tum quacunq; tandem de causa ad dicendum impelluntur; vos populus, Athenienses, debetis, rebus omnibus reliquis sublatis, quæ futura esse putatis e republica, ea et decernere et exsequi. (2) Agitur autem nunc de Chersoneso et expeditione illa, qua Philippus suscepta undecimum jam in Thracia mensem versatur, sed pleræque orationes de rebus Diopithis gestis et conatibus habentur. Ego vero de criminibus, quæ illis, quos in vestra potestate est, quando volitis, punire e legibus, objiciuntur, nihil referre arbitror, sive nunc sive mora interposita deliberetis, neque est necessarium, ut vel ego vel quisquam alius ea de re magnam contentionem suscipiat. (3) quæ vero Philippus, nostræ civitatis hostis magnasque copias circa Hellespontum habens, occupare vobisque præripere conatur quæque nos occasione semel neglecta recuperare atque restituere in integrum nunquam poterimus, de his jam expedit opinor quamprimum et decerni et paratos esse, neque propter turbas ceterarum rerum et criminationes ea subterfugienda.

4. Quanquam autem multa quæ apud vos dici solent miror, vel inprimis tamen id demiratus sum, Athenienses, quod: super dicentem audiivi in senatu, decere omnino consulentem aliquem, ut plane aut bellum gerendum aut pacem servandam juberet. (5) Sic autem se res habet: si Philippus quiescit neque rupto fœdere quicquam vobis ereptum tenet neque omnes homines contra nos concitat; nihil amplius dicendum est, sed simpliciter pax retinenda, et quod ad vos quidem attinet, parata esse omnia video. (6) At si quæ ju-

ἂ μὲν ὠμόσαμεν καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησά-
 μεθα, ἔστιν ἰδεῖν καὶ γεγραμμένα καίται, φαίνεται δ'
 15 ἀπ' ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὶν Διοσιπέθην ἐκπλεῦσαι καὶ
 τοὺς κληροῦχος οὐκ νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πό-
 λεμον, παλλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφώς, ὑπὲρ
 ὧν ψηφίσμαθ' ἡμέτερα ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτί, πάντα
 δὲ τὸν ἄλλον χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων
 20 καὶ βαρβάρων καὶ λαμβάνων καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζό-
 μενος τί τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἢ ἀγειν εἰρήνην
 δεῖ; (7) Οὐ γὰρ αἰρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος,
 ἰλλ' ὑπολείπεται τὸ δικαιοτάτον καὶ ἀναγκαϊότατον τῶν
 ἔργων, ὃ ὑπερβαίνουσιν ἐκόντες οὗτοι. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο;
 25 ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦνθ' ἡμῖν. πλὴν εἰ
 τοῦτο λέγουσιν ἡ Δία, ὡς, ἂν ἀπέχεται τῆς Ἀττικῆς καὶ
 τοῦ Πειραιῶς ὁ Φίλιππος, οὐτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν οὔτε
 ποιεῖ πόλεμον. (8) Εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται
 92 καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ἐρίζονται· ἔτι μὲν δήπουθεν
 οὐθ' ὅσα οὐτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν οὐθ' ἡμῖν ἀσφαλῆ δῆλόν
 ἐστὶν ἄπασιν. οὐ μὴν ἄλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς
 κατηγορίαις, ἃς Διοσιπέθους κατηγοροῦσι, καὶ αὐτὰ
 5 ταῦτα λέγειν αὐτοῦς. Τί γὰρ δή ποτε τῶ μὲν Φι-
 λίπῳ πάντα ἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δόσομεν, ἂν τῆς
 Ἀττικῆς ἀπέχεται, τῶ Διοσιπέθῃ δ' οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς
 Θραξίν ἐξίσταται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν;
 (9) Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, « δεινὰ κοι-
 10 οῦσι δ' οἱ ξένοι περικόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ,
 « καὶ Διοσιπέθους ἀδικεῖ κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ
 « ἐπιτρέπειν αὐτῶ. » (10) Ἔστω, γινέσθω ταῦτα. οὐδὲν
 ἀντιλέγω. οἶμαι μένοι δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπι-
 πᾶσι δικαιοῦς ταῦτα συμβουλεύουσιν, ὥσπερ τὴν ὑπάρ-
 15 σουν τῇ πόλει δύναμιν καταλύσαι ζητοῦσι, τὸν ἐφε-
 στικῶτα καὶ πορίζοντα χρήματα ταύτη διαβάλλοντες
 ἐν ἡμῖν, οὕτω τὴν Φιλίππου δύναμιν δεῖξαι διαλυθη-
 σομένην, ἂν ἡμεῖς ταῦτα πεισθῆτε. εἰ δὲ μὴ σκο-
 πείτε ἔτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς
 20 τὸν αὐτὸν τρόπον δι' οὗ τὰ παρόντα πράγματα ἄπαντ'
 ἐπολύσκεν.

11 Ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ἔτι οὐδὲν τῶν πάντων
 πλεόν κεκράτηκε τῆς πόλεως Φίλιππος ἢ τῶ πρό-
 τερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἔχων
 25 δύναμιν συνεστηκυῖαν ἀεὶ περὶ αὐτόν, καὶ προειδὼς
 ἂ βούλεται πράξαι, ἐξαίφνης ἐφ' οὐκ ἂν αὐτῷ δόξῃ
 πάρεστιν. ἡμεῖς δ' ἐπειδὴν πυθώμεθα τι γιγνόμενον,
 τηνικαῦτα θορυβοῦμεθα καὶ παρασκευαζόμεθα. (12)
 εἴτ', οἶμαι, συμβαίνει τῶ μὲν, ἐφ' ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ'
 ἔγειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμῖν δ' ὑστερίζειν, καὶ
 93 ὅσα ἂν θαπανήσωμεν, ἅπαντα μάλιστα ἀνηλωκέναι, καὶ
 τὴν μὲν ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖσθαι,
 ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰσχρὴν προσοφλισκάν-
 νειν.

12. Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔτι
 5 καὶ τὰ νῦν ἄλλα μὲν ἐστὶ λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις,
 κρᾶτταται δὲ καὶ κατασκευάζεται τοῦτο, ὅπως ἡμῶν
 μὲν οἰοί μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει
 δυνάμει, μετὰ πλείστης ἡσυχίας ἄπανθ' ὅσα βούλεται

ravinus et quibus conditionibus pacem fecimus, ea in con-
 spectu sunt et inscripta, Philippum vero constat ab initio,
 antequam Diopithes cum agripetis, in quos concitati belli
 crimen nunc confertur, hinc solveret, multa nobis per in-
 juriam eripuisse, quibus de rebus plebiscita hæc vestra
 eaque rata illum accusant, et omni reliquo tempore conti-
 nenter tum ceteros Græcos tum Barbaros amplecti et contra
 nos concitare; cur hoc isti dicitant esse vel gerendum bel-
 lum vel pacem retinendam? (7) Neque enim utrum veli-
 mus optio datur, sed illud omnium operum justissimum
 nobis [maximeque necessarium] relinquunt, quod isti de in-
 dustria transiliunt. Quodnam illud est? ut eum ulciscamur,
 qui prior bellum nobis intulit. Nisi forte illud dicant
 per Jovem, dum abstineat Attica Pirææque Philippus,
 eum neque violare urbem neque bellum facere. (8) Qui
 si jus et æquum ista regula metiuntur atque istam pa-
 cem esse definiunt; eos utique nec æqua nec ferenda di-
 cere nec vobis tuta perspicuum est omnibus. atamen his
 ipsis verbis iidem Diopithem, quem accusant, omni crimi-
 ne liberant. Nam qui convenit, ut Philippo quidvis
 agendi licentiam demus, dummodo Atticam non invadat,
 Diopithem vero ne opitulari quidem Thracibus sinamus, aut
 si opituletur, concitare bellum dicamus? (9) At per Jovem
 in hoc quidem convicti sunt, « sed non ferenda agunt mer-
 « cenarii, Hellespontum populantes, et injuste facit Diopi-
 « thes piraticam exercens navigiis intercipientis, neque hoc
 « est ei permittendum. » (10) Esto, fiant hæc, nihil con-
 tradico. verumtamen decere arbitrator, si revera ista con-
 sulunt æquitatemque spectandum putant, ut, quemadmo-
 dum constitutas nostræ orbis copias dissipare conantur,
 ducem earum stipendia solventem apud vos calumniando,
 ita ostendant, si vobis hæc persuaserint, etiam Philippi exer-
 citum dilapsurum. Quod nisi demonstrarint; nihil aliud
 eos agere cogitate, nisi ut denuo reipublicæ nostræ for-
 tuna sit eadem, qua omnes præsentis occasiones perdidimus.

11. Scitote enim profecto hoc, nihil omnium rerum
 tam profuisse Philippo ad nostram urbem superandam,
 quam quod prior omnes occasiones arripuit. Qui quum sem-
 per expeditum circum se exercitum habeat, et quid factu-
 rus sit, jam antea deliberaverit, repente, quos libitum est,
 aggreditur. nos vero ubi jam aliquid factum esse audivimus,
 tum tumultuamur et bellum paramus. (12) Deinde, ut par
 est, ita fit, ut, quia ille quidem quæ occupavit cum summo
 otio tenet, nos autem actum agimus et frustra impensas
 sumptuose omnes facimus, ostensis quidem inimicitias et
 voluntate conatibus ejus obsistendi prodita, sed neglectis
 occasionibus dedecus etiam suscipiamus.

13. Ne igitur ignoretis, Athenienses, etiam horum ce-
 tera verba esse ac prætextus, agi vero hoc et strui, ut, dum
 vos domi maneatis et nullæ nostræ orbis copię foris sint,
 per summum otium, quæcunque velit, Philippus conficiat.

Φίλιππος διοικῆσεται. (14) Θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὼν
 10 πρῶτον, ὃ γίγνεται : νυνὶ δύναμιν μεγάλην ἐκείνος ἔχων
 ἐν Θράκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλήν, ὡς
 φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας.
 εἰδὼν ὅτι περιμείνας τοὺς ἐτῆσις ἐπὶ Βυζάντιον ἔλθων
 πολιορκῆ· πρῶτον μὲν οἴσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν
 15 ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς, ὡς περ νῦν, καὶ οὔτε παρα-
 καλέσειν ὑμᾶς οὔτε βοηθήσειν αὐτοῖς ἀξιώσειν; (15) ἐγὼ
 μὲν οὐκ οἶμαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τις μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ
 ἡμῖν, καὶ τοὺτους εἰσφρήσασθαι μᾶλλον ἢ κείνῳ παρα-
 δώσειν τὴν πόλιν, ἂν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς.
 20 Οὐκοῦν ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι,
 ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐτοίμου βοηθείας, οὐδὲν
 αὐτοῦς ἀπολωλέναι κωλύσει. « Νῆ Δία, κακοδαίμο-
 « νοῦσι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ. » Πάνυ
 γε, ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι. συμφέρει γὰρ τῇ
 25 πόλει. (16) Καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνῳ γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν,
 ὡς ἐπὶ Χερρόνησον οὐκ ἤξει. ἀλλ' εἴγ' ἐκ τῆς ἐπι-
 στολῆς δεῖ σκοπεῖν ἥς ἐπέμψε πρὸς ὑμᾶς ἀμυνεῖσθαι
 φησι τοὺς ἐν Χερρόνησῳ. (17) Ἄν μὲν τοίνυν ἢ τὸ
 94 συνεστηχὸς τοῦτο στρατεύμα· καὶ τῇ χώρᾳ βοηθήσαι
 δυνήσεται καὶ τῶν ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι. εἰ δ' ἄπαξ
 διαλυθῆσεται τί ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χερρόνησον ἴη;
 « Κρινοῦμεν Διοπείθην νῆ Δία. » Καὶ τί τὰ πράγματα;
 ἔσται βελτίω; « Ἄλλ' ἐθ' ἂν βοηθήσαιμεν αὐτοῖς. » Ἄν
 8 δ' ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; « Ἄλλὰ μὰ Δί'
 « οὐκ ἤξει. » Καὶ τίς ἐγγυητής ἐστί τούτου; (18) Ἄρ' ὄρατε
 καὶ λογιζέσθε, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἐπιούσαν ὄραν
 τοῦ ἔτους, εἰς ἣν ἐρημιὸν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ἑλλήσ-
 ποντον ἡμῶν ποιῆσαι καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ; τί δέ, ἂν
 ἀπελθὼν ἐκ Θράκης καὶ μηδὲ προσελθὼν Χερρόνησῳ
 μηδὲ Βυζαντίῳ (καὶ γὰρ ταῦτα λογιζέσθε) ἐπὶ Χαλκίδα
 καὶ Μέγαρα ἤκη πῶν αὐτὸν τρόπον θνηπερ' ἐπ' Ὀρεὸν πρῶην
 πότερον κρείττον ἐνθάδ' αὐτὸν ἀμύνεσθαι καὶ προσελ-
 15 θεῖν τὸν πολεμον πρὸς τὴν Ἀττικὴν εἶσαι, ἢ κατασκευά-
 ζειν ἐκεῖ τιν' ἀσχολίαν αὐτῶ; ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο.
 19. Ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους
 χρὴ μὰ Δί' οὐχ, ἢν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει δύ-
 ναμιν παρασκευάζειν, ταύτην βαρβαίνειν καὶ διαλύσαι
 20 πειρᾶσθαι, ἀλλ' ἑτέραν αὐτοὺς προσπαρασκευάζειν καὶ
 συνευποροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων καὶ τᾶλλ' οἰκείως
 συναγωνιζομένους. (20) Εἴ γὰρ τις ἔροιτο Φιλίππον :
 « εἰπέ μοι, πότερ' ἂν βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας,
 25 « οὐς Διοπείθης νῦν ἔχει, τοὺς ὀποιουστυνασοῦν » (οὐ-
 δὲν γὰρ ἀντιλέγω) « εὐθενεῖν καὶ παρ' Ἀθηναίους εὐδο-
 « ξεῖν καὶ πλείους γίνεσθαι τῆς πόλεως συναγωνιζομέ-
 « νης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων δια-
 « σπασθῆναι καὶ διαφραθῆναι; » ταῦτ' ἂν οἶμαι φήσειεν.
 95 εἴθ' ἂ Φιλίππος ἂν εὐξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινὲς
 ἐνθάδε πράττουσιν, εἴτ' ἐτι ζητεῖτε, πῶθεν τὰ τῆς πόλεως
 ἀπολωλεν ἅπαντα;

21. Βούλομαι τοίνυν ὑμᾶς μετὰ παρῆρησίας ἐξετάσαι
 5 τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι, τί
 ποιούμεν αὐτοὶ νῦν καὶ ὅπως χρώμεθ' αὐτοῖς. Ἡμεῖς

(14) Videle enim primum presentem statum, quid fiat. Nunc ille cum magno exercitu in Thracia versatur, et magnas vires, ut praesentes dicunt, accersit e Macedonia et Thessalia. Quod si expectatis Etesis Byzantium aggressus fuerit et obsederit; primum an putatis fore, ut Byzantii in eadem qua nunc sunt amentia maneat et vos non accersant auxiliaque vestra non postulent? (15) Equidem non opinor, sed etiam si quibus minus fidunt quam nobis, etiam hos potius in urbem recipient, quam urbem illi tradent, nisi vi prius occupaverit. Quum igitur nos quidem hinc navigare non poterimus, illic autem nulla praesidia parata erunt; nihil obstat, quo minus intendant. « At per Jovem insaniam agit homines illos, neque ad illorum amentiam addi « quicquam potest. » Omnino, attamen incolumes eos esse oportet. id est enim e republica. (16) Praeterea ne illud quidem compertum habemus, in Chersonesum eum non invasurum esse. imo si ex epistola, quam ad vos misit, judicandum est; ultimum se ait milites Chersonesitimos. (17) Quod si exercitus hic jam constitutus retinebitur; et regionem tueri nostram poterit et illius dittonem nonnihil infestare. Sin semel dilabatur; quid agemus, si in Chersonesum Philippus invaserit? « Diopithem in Judicium adducemus « scilicet. » Sed quid ea re proficietur? « At tum auxilia iis « mittamus. » Quid vero, si venti nos impedierint? « At « per Jovem non veniet. » Quis vero hujus rei sponsor est? (18) Nunquid cernitis et consideratis, Athenienses, imminens anni tempus, sub quod quidam existimant Hellespontum vestris praesidiis destitutum tradi oportere Philippo? Quid vero, si Thracia relicta neque ad Chersonesum accesserit neque ad Byzantium (nam et haec considerare debetis), sed in Chalcidem et Megara invaserit eodem modo, quo nuper Oreum; praestabitne hic illi occurrere ac permittere ut bellum ad Atticæ fines accedat, an id machinari, ut illic aliis negotiis detineatur? Ego quidem hoc praefendum censeo.

19. Omnes igitur his cognitis et consideratis per Jovem exercitum, quem Diopithes in republicæ praesidium comparare conatur, non adducere in invidiam neque id agere ut dissipetur, sed ipsi etiam alias vires adjicere debetis, tum suppeditanda pecunia tum ceteris rebus rite adjuvando. (20) Nam si quis Philippum percontetur: « Age dic, mal- « lesne istos milites, quos nunc Diopithes habet, quales- « cunque sunt (nihil enim contradico) pollere et in gloria « esse apud Athenienses, atque eorum numerum republica « vires suas conferente augeri, an propter quorundam ca- « lumnias et accusationes divelli ac interire? » posterius hoc, opinor, se velle responderet. Quae igitur Philippus a diis precaretur, ea vestri quidam hic moluntur et quaeritis adhuc, qua de causa nostra civitas pessum ierit?

21. Volo igitur libere de statu nostræ urbis presentis vos examinare et considerare, quid ipsi faciamus nunc et quomodo res administremus. Nos nec tributum conferre

οὔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτ' αὐτοὶ στρα-
 τεύεσθαι τολμῶμεν, οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνά-
 μεθα, οὔτε τὰς συντάξεις Διοπιθεὶ δίδομεν, οὔθ' ὅσ' ἂν
 αὐτὸς αὐτῷ πορίσῃται ἐπαινοῦμεν, (22) ἀλλὰ βασκαί-
 10 νομεν καὶ σκοποῦμεν πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν καὶ
 πάντα τὰ τοιαῦτα, οὔτ' ἐπειδήπερ οὕτως ἔχομεν, τὰ
 ἡμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λό-
 γοις τῆς πόλεως λέγοντας ἀξί' ἐπαινοῦμεν, ἐν δὲ
 15 τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιοῦμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα.
 (23) Ὑμεῖς μὲντ' εἰώθατε, ἐκάστοτε τὸν παριόντ' ἐρω-
 τᾶν: τί οὖν χρῆ ποιεῖν; ἐγὼ δ' ὅμῃς ἐρωτῆσαι βούλομαι:
 τί οὖν χρῆ λέγειν; εἰ γὰρ μήτ' εἰσείσατε μήτ' αὐτοὶ
 στρατεύεσθε μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε μήτε τὰς συν-
 20 τάξεις Διοπιθεὶ δώσατε μήτε ὅσ' ἂν αὐτὸς αὐτῷ πορί-
 σῃται ἐάσατε μήτε τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθέλησατε·
 οὐκ ἔχω τί λέγω. οἱ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς
 αἰτιῶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις διδόντες, ὥστε
 25 καὶ περὶ ὧν ἂν φασὶ μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τού-
 των προκατηγορούντων ἀκροᾶσθε, — τί ἂν τις λέγοι;
 24. Ὅτι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνόησεν μαθεῖν
 ἡμῶν δεῖ. λέξω δὲ μετὰ παρρησίας. καὶ γὰρ οὐδ'
 ἂν ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι πώποτε ἐκπεπλεύ-
 30 κασι παρ' ἡμῶν στρατηγοὶ (ἢ ἐγὼ πάσχειν ὅτι οὖν
 τιμῶμαι), καὶ παρὰ Χίων καὶ παρ' Ἐρυθραίων καὶ
 παρ' ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται (τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν
 οἰκούντων λέγω) χρήματα λαμβάνουσιν. (25) Λαμβά-
 5 νοῦσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάττονα, οἱ
 δὲ μείζω δύναμιν, πλείονα. καὶ διδῶσιν οἱ διδόντες
 οὔτε τὰ μικρὰ οὔτε τὰ πολλὰ ἀντ' οὐδενός (οὐ γὰρ οὕτω
 μείνωνται), ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ'
 αὐτῶν ἐπλέοντας ἐμπόρους, μὴ συλᾶσθαι, παραπέμ-
 10 ποῖσθαι τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα. φασὶ δ' εὐ-
 νοίας δίδοναι, καὶ τούτο τοῦνομα ἔχει τὰ λήμματα
 ταῦτα. (26) καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπιθεὶ στρατεύμα'
 ἔχοντι σαφεῶς ἐστὶ τούτο ὅτι οὐδὲν ἔστι δώσουσι χρήματα
 πάντες οὗτοι. πόθεν γὰρ οἴεσθ' ἄλλοθεν τὸν μῆτε
 15 λαβόντα παρ' ἡμῶν μὴδὲν μῆτ' αὐτὸν ἔχοντα, ὁπόθεν
 μισθοδοτήσῃ, στρατιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ
 ἐστὶ ταῦτα, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀγέρει καὶ προσαιτεῖ καὶ δα-
 νεῖται, ἀπὸ τούτων διάγει. (27) Οὐδὲν οὖν ἄλλο
 ποιῶσιν οἱ κατηγορούντες ἐν ἡμῖν, ἢ προλέγουσιν ἅπανσι
 20 μὴδ' ὅτι οὖν ἐκείνῳ δίδοναι, ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώ-
 σοντι δίκην, μὴ τι ποιήσαντι γ' ἢ καταπραξαμένῳ.
 Ταῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι « μέλλει πολιορκεῖν » « τοὺς Ἑλληνας
 ἐκδίδωσι » μέλει γὰρ τινι τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούν-
 25 των Ἑλλήνων. ἀμείνους μεντὰν εἶεν τῶν ἄλλων ἢ τῆς
 πατρίδος κηδεσθαι. (28) Καὶ τό γ', εἰς τὸν Ἑλλήσπον-
 τον εἰσπέμπειν ἕτερον στρατὸν τοῦτ' ἐστίν. εἰ γὰρ
 δεῖνὰ ποιεῖ Διοπιθεὶς καὶ καταγείναι τὰ πλοῖα· μικρὸν, ὡ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα κωλύ-
 30 σαι δύναται ἂν, καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα, « τοὺς ἀδι-
 κούντας εἰσαγγέλλειν, » οὐ μὰ Δία δαπάναις καὶ τριήρεσι
 τοσαύταις ἡμῶς αὐτοὺς φυλάττειν (ἐπαι τοῦτο γ' ἐστὶν
 ἰκερβολὴ μανίας), (29) ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθρούς,

volumus nec ipsi militare audemus nec publica pecunia
 abstinere possumus nec pecuniam Diopithi constitutam
 pendimus nec quæ ipse sua industria comparaverit, lauda-
 mus, (22) sed invidemus et speculamur, unde et quid sit
 facturus, et omnia talia, nec, quum his animis simus, no-
 strum negotium agere volumus, sed quum verbis eos lau-
 demus, qui pro dignitate reipublicæ dicunt, reipsa cum
 horum adversariis nos conjungimus. (23) Vos tamen quem-
 admodum eum subinde, qui suggestum conscondit, ro-
 gitare soletis: Quid igitur est faciendum? sic ego vos in-
 terrogabo: Quid igitur est dicendum? Nam si vos nec tri-
 butum conferetis nec ipsi militabitis nec publicæ pecuniæ
 parcelis nec constitutam Diopithi pecuniam numerabitis
 nec quæ ipse sibi compararit relinquetis nec vestrum ne-
 gotium agere voleteis; non habeo quid dicam. nam qui jam
 tantam licentiam criminari et calumniari volentibus datis,
 ut etiam illis de rebus, quas acturum fortasse eum esse
 aiunt, antequam fiant, accusantes audiat, dicite, quid
 aliquis dicat?

24. Quid vero his rebus proficiatur, vestrum nonnullis
 est cognoscendum, idque ego libere dicam: neque enim
 possum aliter. Quotquot vestri duces e vestro portu un-
 quam solverunt, hi omnes (aut ego me quovis supplicio
 dignum fatebor) et a Chiis et ab Erythræis et a quibus quis-
 que potuit (his dico qui Asiam incolunt) pecuniam accipiunt.
 (25) Accipiunt autem, qui naves habent singulas aut binas,
 minorem, majoribus autem instructi copiis majorem.
 Dant autem quicunque dant sive parum sive multum, non
 gratis et frustra (neque enim ita insanunt), sed illa pecunia
 redimunt suorum mercatorum securitatem, ne illi violentur,
 ne spoliuntur, ut incolumes suæ naves deducantur, ce-
 tera hujusmodi. aiunt autem se benignitates dare, idque
 nomen hujusmodi largitionibus accommodatur. (26) Jam
 igitur etiam Diopithi exercitum habenti manifesto isti
 omnes pecuniam dabunt. Nam unde alias eum, qui ne-
 que a vobis quicquam accepit neque ipse habet unde sti-
 pendia solvat, milites alere putatis? num de cælo? minime
 id quidem, sed his proventibus, quos congregat et emendi-
 cat et mutuatur, suos sustentat. (27) Quare qui eum apud
 vos traducunt, quid illi agunt aliud, nisi quod omnibus
 denuntiant, ne quid ei dent, qui poenas daturus sit non eo-
 rum modo facinorum, quæ egerit vel perfecit, sed horum
 etiam quæ facturus fuerit. Huc pertinent isti sermones:
 « Est in eo ut obsidione cingat » « Græcos hostibus objicit. »
 Est enim istorum curare Græcos Asiam incolentes. Major
 scilicet eorum virtus sit consulendi aliis, quam patriæ.
 (28) Atque in Hellespontum mitti alium imperatorem, hoc
 licet. Nam si graviter peccat Diopithes et navigia deducit;
 parva, Athenienses, parva tabella hæc omnia prohibuerit,
 legesque jubent hæc, eos, qui delinquant, publice accu-
 sari, nequaquam per Jovem tantis sumptibus et tot tri-emi-
 bus a nobis custodiri (nam ea quidem esset extrema insa-
 nia), (29) contra hostes autem, qui legibus coerceri ne-

5 οὐς οὐκ ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας
 τρέφειν καὶ τριήρεις ἐκπέμπειν καὶ χρήματα εἰσφέρειν
 δεῖ καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς ψήφισμα,
 εἰσαγγελία, παράλος, ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά. ταῦτ' ἦν
 10 εὖ φρονούντων ἀνθρώπων, ἐπηρεαζόντων δὲ καὶ δια-
 φθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν οὗτοι ποιοῦσιν. (30)
 Καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους δεινὸν ὃν οὐ
 δεινὸν ἐστίν, ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διά-
 κεισθε, ὥστε, ἂν μὲν τις εἴπῃ παρελθὼν ὅτι Διοπίθης
 ἐστὶ τῶν κακῶν πάντων αἰτίας ἢ Χάρης ἢ Ἀριστοφῶν
 15 ἢ ὃν ἂν τῶν πολιτῶν εἴπῃ τις, εὐθὺς φατέ καὶ θορυ-
 βεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει. (31) ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις
 τᾶλθηθῇ, ὅτι « ληραῖτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. πάντων
 « τῶν κακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππος
 « ἐστὶν αἴτιος. εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν
 20 « ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει, » ὡς μὲν οὐκ ἄληθῆ ταῦτ' ἐστὶν
 οὐχ ἔξετε ἀντιλέγειν, ἀχθεσθαὶ δέ μοι δοκεῖτε καὶ ὡς περ
 ἀπολλύναι τι νομίζετε. (32) Αἴτιον δὲ τούτων (καί μοι
 πρὸς θεῶν, ὅταν ἔνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρ-
 ῆσις) : παρεσκευάσασιν ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ τῶν πολι-
 25 τευομένων ἔνιοι ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις φοβεροὺς καὶ
 χαλεπούς, ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου
 βραθύμους καὶ εὐκαταφρονήτους. ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον
 εἴπῃ τις ὃν ἴστε ὅτι λήψεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς· φατέ
 30 ἂν βούλεσθε. ἂν δὲ τοιούτον λέγῃ τις, ὃν κρατήσαν-
 τας τοῖς ἔπλοις, ἄλλως δ' οὐκ ἔστι κολάσαι· οὐκ ἔχετε
 οἶμαι τί ποιήσετε, ἐξελεγχόμενοι δὲ ἀχθεσθε. (33)
 ἔχρη γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸναντίον ἢ νῦν
 5 ἅπαντας τοὺς πολιτευομένους ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις
 πρᾶους καὶ φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι (πρὸς γὰρ
 ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς συμμάχους ἐν ταῦταις ἐστὶ τὰ
 δίκαια), ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου φο-
 10 βεροὺς καὶ χαλεπούς ἐπιδεικνύναι. (πρὸς γὰρ τοὺς
 ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀντιπάλους ἐκείνός ἐσθ' ὁ ἀγών).
 (34) Νῦν δὲ δημαγωγῶντες ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ'
 περβολῆν οὕτω διαταθείκασιν, ὥστ' ἐν μὲν ταῖς ἐκκλη-
 15 σίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν
 ἀκούοντας, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γινομένοις
 περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς
 Διός, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσιαν οἱ Ἕλληνες ὧν νυνὶ
 20 παρείκατε καιρῶν διὰ βραθυμίαν, καὶ ἔροινθ' ὑμᾶς : (35)
 « Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέμπετε ὡς ἡμᾶς ἐκάστοτε πρό-
 « σθε, καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει Φίλιππος ἡμῖν καὶ
 « πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρω-
 « πον καὶ πάντα τὰ τοιαυτὰ ; » (ἀνάγκη φάσκειν καὶ
 25 « ἡμολογεῖν. ποιῶμεν γὰρ ταῦτα) « εἴτ', ὧ πάντων
 « ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομένου τάν-
 « θρώπου καὶ νόσω καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀπολη-
 « φθέντος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε
 « τὴν Εὐβοίαν ἡλευθερώσατε οὔτε τῶν ἡμετέρων αὐτῶν
 « οὐδὲν ἐκομίσασθε. (36) ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὑμῶν οἴκοι
 « μενόντων, σχολῆν ἀγόντων, ὀργαιόντων » (εἰ δὲ τοὺς
 30 τὰ τοιαῦτα ποιῶντας ὀργαίνειν φήσαιεν) « δύο ἐν Εὐβοίᾳ
 99 « κατέστησε τυράννους, τὸν μὲν ἀπαντικῶ τῆς Ἀττικῆς

queunt, milites conscribendi sunt et mittendæ triremes et pecunia conferenda, idque necessario fit; at ubi cum civibus res est, plebiscito, publica accusatione, paralo, non pluribus est opus. Hæc prudentium hominum officia essent, at quæ isti agunt, insultantium et negotia corrumpentium. (30) Ac istorum quidem nonnullos esse tales quam ferendum graviter, non tamen graviter est ferendum, sed hoc potius, vos auditores ita jam esse animatos, ut si quis pro concione dixerit Diopithem esse aut Charetem aut Aristophontem aut quemvis civium auctorem malorum omnium acceptorum, statim assentiamini et ejus orationi applaudatis. (31) At si quis progressus in medium vera dicat : « Nugas agitis, Athenienses. malorum omnium et « rerum harum Philippus est auctor. qui si quievisset, nihil negotii esset reipublicæ; » vera eum dicere negare non poteritis, sed graviter latari videmini atque existimaturi vos aliquid quodammodo amittere. (32) In causa hoc est (sed oro per deos, ut, quæ ad vestram salutem pertinent, libere dicere mihi liceat) : jam olim nonnulli reipublicæ gubernatores ita vos paraverunt, ut in concionibus metuendis et acris, in bellicis vero apparatus remissi et aspernandi. Si quis igitur auctorem malorum eum esse dicat, quem sciatis inter vos ipsos posse comprehendi; assentimini et vultis. at si quis eum designet, qui, nisi victus armis, affici supplicio non possit; nescitis opinor quid sit agendum, sed vos coargui moleste fertis. (33) Decebat enim, Athenienses diversum ac nunc fieri : gubernatores universi vos assuefacerent in concionibus ad clementiam et humanitatem (nam in his de jure vestrorum civium et sociorum agitur), in apparandis vero bellis metuendos vos et acres efficerent (id enim cum hostibus et adversariis certamen est). (34) Nunc autem, dum vobis assentantur et mirum in modum gratiam vestram aucupantur, id vobis contulerunt, ut in concionibus fastum præ vobis feratis et ab adulatoribus nihil audiat, nisi quod auribus blandiatur, res vero eo redierint et hi negotiorum sint eventus, ut de extremis periclitemini. Agite enim per Jovem, si Græci a vobis earum occasionum, quas per ignaviam modo amisistis, rationes reposerent vosque interrogarent : (35) « Athenienses, legatos ad « nos subinde mittitis dictitantes Philippum nobis et omni- « bus Græcis insidiari et hominem esse cavendum, et si « qua sunt ejus generis alia. » (necesse erit nos concedere et fateri. facimus enim hæc) « et o mortalium omnium « ignavissimi (dicent), quom homo iste perpetuos decem « menses abesset et morbo et hieme et bellis interclusus, ut « domum regredi omnino non posset, vos neque Eubœam « in libertatem asseruistis nec vestrarum opum quicquam « recuperastis. (36) ille vero, dum vos domi sedetis, otium « agitis, sani estis » (si scilicet, quos talia facere vident, esse sanos dicerent), « duos in Eubœa tyrannos constituit, « quorum alterum e regione Atticæ tanquam propugnac-

« ἐπιτείχισας, τὸν δ' ἐπὶ Σκιάθον. (37) ὑμεῖς δ' οὐδὲ
 « ταῦτ' ἀπαλύσασθε, εἰ μὴδὲν ἄλλο ἠβούλεσθε, ἀλλ' εἰά-
 5 « κατὰ καὶ ἀφέστατε δῆλον ὅτι αὐτῷ, καὶ φανερόν πε-
 « ποιήκατε ὅτι οὐδ', ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον
 « κινήσεσθε. τί οὖν πρεσβεύετε καὶ κατηγορεῖτε καὶ
 « πράγμαθ' ἡμῖν παρέχετε; » ἂν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦ-
 « μεν ἢ τί φήσομεν Ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ
 δρῶ.
 10 38. Εἰσὶ τοίνυν τινές, οἱ τότε' ἐξελέγγειν τὸν παριόντα
 « οἶονται, ἐπειδὴν ἐρωτήσωσι, τί οὖν χρῆ ποιεῖν; οἷς ἐγὼ
 « μὲν τὸ δίκαιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτο ἀποκρινού-
 « μαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν ἀ νυὶ ποιεῖται. οὐ μὴν ἄλλα
 « καὶ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ. καὶ ὅπως, ὥσπερ
 « ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἰδεήσουσιν. (39)
 15 Πρῶτον μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐ-
 « τοῖς βεβαίως γινῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμῆ
 « καὶ τὴν εἰρήνην λελυκε (καὶ παύσασθε περὶ τοῦτου
 « κατηγοροῦντες ἄλλήλων) καὶ κακόνους μὲν ἐστὶ καὶ
 « ἐχθρὸς ὅλη τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, (40)
 20 προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις,
 « καὶ τοῖς μάλιστα' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι (εἰ δὲ μὴ
 « σκεψάσθωσαν Εὐθυκράτη καὶ Λασθένη τοὺς Ὀλυνθίους,
 « οἱ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διαχεισθαι, ἐπειδὴ τὴν
 25 πόλιν προῦδσαν, πάντων κρείστω ἀπολώλασιν), οὐδὲν
 « μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμῆ οὐδ' ἐπιβουλεύει,
 « καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἐν τῶν πάντων ἢ πῶς ταύτην
 « καταλύσει. (41) Καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ πράτ-
 100 τει. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι οὐδ', ἂν πάντων τῶν ἄλ-
 « λων γένηται κύριος, οὐδὲν ἐστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν,
 « ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατήσθε, ἀλλ' εἰάν ποτε συμβῆτινι
 « πταῖσμα, ἀ πολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπων, ἤξει πάντα τὰ
 « νῦν συμβεβιασμένα καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. (42)
 5 ἐστὶ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτήσαι καὶ κατασχεῖν
 « ἀρχὴν εὐ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι καὶ
 « ἔχοντ' ἀφελῆσθαι δεινοί, καὶ ὄλωσ' ἐνοχλήσαι τοῖς ἀρχεῖν
 « βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἀφε-
 « λῆσθαι ἔτοιμοι. οὐκ οὖν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς
 10 τὴν παρ' ὑμῖν ἐλευθερίαν ἐφεδρεῖν, αὐδὲ πολλοῦ δεῖ,
 « οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. (43) Πρῶτον
 « μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφῆναι τῆς πολιτείας
 « καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκείνον. εἰ γὰρ
 15 μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς· οὐκ ἐθέλησετε ὑπὲρ
 « τῶν πραγμάτων σπουδάζειν. δεύτερον δ' εἰδέναι σα-
 « φῶς ὅτι πάνθ', ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται
 « νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται, καὶ ὅπου
 « τὸ ἐκείνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμύνεται. (44)
 20 οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐθήσῃ ἐστὶν ἡμῶν οὐδεὶς, ὅς ὑπολαμ-
 « βάνει τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (οὐ γὰρ
 « ἄλλο τις ἂν εἴποι Δρογγίλον καὶ Καθύλην καὶ Μά-
 « στειραν καὶ ἀ νῦν ἔξειρεῖ καὶ κατασκευάζεται) τούτων
 « μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόνους
 25 καὶ χειμῶνας καὶ τοὺς ἰσχυροὺς κινδύνους ὑπομένειν,
 « (45) τῶν δ' Ἀθηναίων λιμένων καὶ νεωρίων καὶ τριήρων
 « καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρέων καὶ τοσοῦτων προσόδων

« lum opposuit, alterum adversus Sciathum collocavit. (37)
 « At vos ne hæc quidem (siquidem nihil aliud velletis) im-
 « pedivistis, sed coniventes de jure utique vestro illi con-
 « cessistis, ut jam nemini dubium esse possit, etiamsi Phi-
 « lippus decies moreretur, vos nihilo magis commotum iri.
 « Quorsum igitur legati venistis et accusatis et negotia no-
 « bis facessitis? » hæc si dicant, quid afferemus aut respon-
 « debimus nos Athenienses? ego quidem non video.

38. Sunt autem qui putent se oratorem tum redarguere, tum interrogant, « Quidam igitur agendum est? » quibus ego summa æquitate verissimeque sic respondebo : Hæc non agenda sunt, quæ nunc agitis. Attamen singulim etiam accurate omnia dicam, modo illi ut prompti sunt ad percontandum, ita et ad rem gerendam sint alacres et parati! (39) Primum, Athenienses, persuasum vobis omnino habere debetis Philippum civitati nostræ bellum intulisse pacemque violasse (et de his desinite vos invicem accusare), infestum esse præterea et inimicum toti urbi et solo urbis, (40) addam etiam omnibus hominibus qui in urbe degunt, atque illis qui se in maxima esse apud eum gratia putant; (quod si crediti difficile videtur, intueantur Euthycratem et Lathenem Olynthios : qui, quum ei esse intimi viderentur, postquam urbem prodiderunt, omnium pessime perierunt;) nulli tamen rei tam infense adversatur atque insidiatur quam libertati nostræ urbis, neque in quicquam aliud tanto studio incumbit, quam ut hanc demoliat. (41) Idque non sine ratione propemodum agit. satis enim hoc perspectum habet, etiam si ceteros omnes suæ dominationi subjecerit, se tamen nihil secure tenere posse, dum vos libertate fruamini, sed si ei casus adversus inciderit, quales homini evenire multi possunt, omnes, qui jam vi subacti ei parent, fore ut ad vos confugiant. (42) Non enim ea vestra ingenia sunt, ut ipsi aliis vi oppressis imperia teneatis, at in eo magnæ sunt vires vestræ, ut alium potiri principatu prohibeatis aut eo positam exturbetis, denique affectantibus imperium facessere negotium et omnibus hominibus libertatem restituere parati estis. Non igitur vult libertatem vestram suis imminere occasionibus, multum abest ut hoc velit, quum rem non male nec segniter consideret. (43) Primum igitur hoc necesse est, existimare hostem illum reipublicæ ac libertatis implacabilem. nisi enim hoc animis vestris infixum sederit; rerum curam serio suscipere non voletis. Secundo loco illud certo sciendum est, omnia, quæ molitur et apparat nunc, ad urbem nostram oppugnandam pertinere, atque ubicunque aliquis eum ulciscetur, id pro defensione vestra esse. (44) Neque enim quisquam vestræ ita simplex est, qui Philippum existimet mala illa in Thracia (nam nullo alio nomine appelles Drongilum et Cabylum et Mastiram et ea quæ nunc expugnat sibi que subjicit) cupere, utque illa obtineat, et labores et hiemes et extrema pericula sustinere, (45) Atheniensium vero portus et navalia et triremes et argentifodinas et lautos

οὐκ ἐπιθυμῶμεν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἑάσειν ὑμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ
 101 δὲ τῶν μελιῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις
 σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα,
 ἀλλὰ κάκεινα ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος καὶ
 τᾶλλα πάντα πραγματεύεται. (46) Τί οὖν εὖ φρονούν-
 5 των ἀνθρώπων ἐστίν; εἰδότες ταῦτα καὶ ἐγνωκότας τὴν
 μὲν υπερβάλλουσαν καὶ ἀνεκίαστον ταύτην βραθυμίαν
 ἀποθέσθαι, χρήματα δ' εἰσφέρειν, καὶ τοὺς συμμάχους
 ἀξιῶν, καὶ ὅπως τὸ συνεστηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στρα-
 τευμα δρᾶν καὶ πράττειν, ἔν', ὡς περ ἐκείνος ἔτοιμον
 ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην
 10 ἀπαντας τοὺς Ἑλληνας, οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ
 βοηθήσουσαν ἀπανσιν ἔτοιμον ἔχητε. (47) οὐ γὰρ ἔστι
 βοηθείαις χωρούμενος οὐδέποτε· οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶ-
 ξαι, ἀλλὰ κατασκυιάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφήν
 15 ταύτην πορίσαντας καὶ ταμίαις καὶ δημοσίοις, καὶ ὅπως
 ἐνὶ τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέ-
 σθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον
 παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ
 στρατηγοῦ. κὰν οὕτω ποιήσητε καὶ τότε' ἐβελήσητε
 20 ὡς ἀληθῶς ἀγειν εἰρήνην δικαίαν καὶ μένειν ἐπὶ τῆς
 αὐτοῦ Φιλίππου ἀναγκάσετε, οὐ μείζον οὐδὲν ἂν γένοιτ'
 ἀγαθόν, ἢ πολεμήσειτ' ἐξ ἴσου.

48. Εἰ δὲ τίμῃ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ
 πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι καὶ μάλα ὀρθῶς
 δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσγηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα
 25 γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ θέλη ποιεῖν, εὐρήσει λυσitte-
 λῶν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δεόντα. (48) εἰ μὲν γὰρ ἐστὶ
 τῆς ἐγγυητῆς ὑμῖν θεῶν (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδεὶς ἂν
 γένοιτο ἀξιοχρεῶς τηλικούτου πράγματός) ὡς, ἂν ἀγῆθ'
 ἤσυχίαν καὶ ἀπαντα πρόσηθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τε-
 102 λευτῶν ἐκείνος ἤξει· αἰσχρὸν μὲν νῆ τὸν Δία καὶ πάν-
 τας τοὺς θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων
 τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας
 ἕνεκα βραθυμίας τοὺς ἄλλους πάντας Ἑλληνας εἰς δου-
 5 λείαν πρόεσθαι, καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν τεθνάναι μᾶλλον
 ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκῆναι βουλόμην, οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλ-
 λος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει· ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, ἀπαντα
 πρόεσθε. (49) εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο μήτε δοκεῖ, τού-
 10 ναντίον τε πρόσιμεν ἀπαντες, ὅτι, ὅσῳ ἂν πλειόνων
 ἑάσωμεν ἐκείνον γενέσθαι κύριον, τοσοῦτω χαλεπωτέρῳ
 καὶ ἰσχυροτέρῳ χρῆσόμεθα ἐχθροῦ· ποῖ ἀναδυόμεθα ἢ
 τί μέλλομεν, ἢ τότε, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δεόντα
 ποιεῖν ἐβελήσομεν; (51) « Ὅταν νῆ Δί' ἀναγκαῖον ἦ. »
 15 ἀλλ' ἦν μὲν ἂν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι,
 τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπευχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ.
 διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη
 ἀνάγκη ἢ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη καὶ μείζω ταύ-
 20 τῆς οὐκ οἶδ' ἦντιν' ἂν εἰποίμεν, δούλῳ δὲ πλεῖστα καὶ ὁ
 τοῦ σώματος αἰκισμὸς, ἢ μήτε γένοιτ' οὔτε λέγειν ἀξιόν.

52. Πάντα τούτων τᾶλλ' εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δεῖξας
 ὅν τρόπον ὑμᾶς ἐνιοὶ καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα
 ἑάσω. ἀλλ' ἐπειδὴν τῶν πρὸς Φιλίππου ἐμπέση

proventus non capere, sed passuram, ut vos ista teneatis, propter panicum autem et silliginem in Thracis cuniculis defossam in barathro non dubitet hibernare. Non ita est, sed ut his potiat, et illa et cetera omnia molitur. (46) Quid igitur prudentium hominum est? quum hæc sciant et cognorint, insignem istam incredibilemque scordiam deponere et pecuniam conferre, idemque ut faciant a sociis petere, ac providere atque agere omnia, constitutus iste exercitus ne dilabatur, ut quemadmodum ille paratas copias habet ad violandos et subigendos omnes Græcos, Na vos eas habeatis quæ servent universos et tueantur. (47) Nam tumultuarius mittendis militibus nunquam potest quicquam recte perfici, sed conscribendus exercitus est et commeatus illi suppeditandus et quæstores et scribæ publici deligendi, et quam fieri potest diligentissima conservandæ pecuniæ ratio est ineunda, his factis pecuniæ ab his, rerum gestarum rationes a duce repositandæ sunt. Quod si ita egeritis et tum volueritis revera justam habere pacem; Philippum domi se continere cogitis, quo majus bonum nullum esse possit, aut ex æquo bellum geretis.

48. Si quis vero hæc sine magnis sumptibus et multis laboribus non posse confici putat; recte omnino putat. Sed si idem consideret, quæ pericula urbi impendeant, nisi ita fecerimus, inveniet expedire, si ultro, quod fieri debet, faciamus. (49) Nam si quis deorum vobis sponderet (neque enim mortalium ulli tanta de re fides adhiberi tuto posset), eum, si quieveritis et omnia neglexeritis, in vos ipsos tandem impetum non esse facturum; turpe quidem per Jovem et omnes deos fuerit, atque indignum tum vobis tum opibus reipublicæ tum rebus gestis majorum, ob privatum vestrum otium reliquos omnes Græcos desertos objicere servituti, atque ego quidem ipse maluerim emori quam talis alienius auctor esse consilii, .verum si quis alius talia dicit et vobis persuadet; esto, ne defendite vos, abjicite omnia. (50) Sim hoc consultum esse nemo putat, contraque præscimus omnes, quanto plura eum sibi subjicere permiserimus, tanto cum graviore et potentiore hoste nobis fore conflictandum; quo tergiversamur aut quid lente agimus aut quando, Athenienses, rerum curam suscipiemus? (51) « Quum ingruerit aliqua necessitas. » Atqui ea necessitas, quam homo liber nominet, non tantum jam adest, sed jam pridem etiam præterit, servilis vero necessitas ne ingruat, utique est optandum. Quid vero interest? Hominem liberum hæc maxime necessitas urget, si res cum dedecore fiant, hac ego major quæ necessitas sit dicenda, nescio, servo autem plagæ et corporis cruciatus, quæ absint ut fiant et dictu indigna sunt.

52. Quanquam autem reliqua omnia libenter dicerem, et ostenderem quo pacto vos nonnulli in republica admini-
 stranda circumvenire soleant; cetera missa faciam . sed quum

25 εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει τὸ τὴν εἰρήνην ἀγειν ὡς ἀγαθὸν
καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπὸν, καὶ « διαρ-
πάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται » καὶ τοιούτους λό-
γους, ἔξ ὧν ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν
103 ἐκείνῳ πράττειν ὃ τι βούλεται. (53) ἔκ δὲ τούτων
περιγίγνεται ὑμῖν μὲν ἡ σχολὴ καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν,
ἃ δέδοχ' ἔσως μὴ ποδ' ἡγήσησθε ἐπὶ πολλῶν γεγενῆ-
σθαι, τοῦτοις δὲ αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων.
ἔγὼ δ' οἶμαι τὴν μὲν εἰρήνην ἀγειν οὐχ ὑμᾶς δεῖν
5 καίθειν, οἱ πεπεισμένοι καθήσθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέ-
μου πράττοντα (ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ· τὰ γ' ἀφ' ὑμῶν
ἔτοίμα ὑπάρχει), (54) νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ
οὐχ ὅτ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισό-
μεθα, ἂν ταῦτα μὴ θέλωμεν ποιεῖν. καὶ τὸ « διαρ-
10 πασθῆσεται τὰ χρήματα » τῷ φυλακῆν εἰπεῖν, δι' ἧς
σωθῆσεται, κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφαστά-
ναι. (55) καίτοι ἔγωγ' ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπαῖ τινὰς ὑμῶν,
εἰ διαρπασθῆσεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς
15 ἀδικούντας ἐφ' ὑμῖν ἐστὶ, τὴν δὲ Ἑλλάδα πᾶσαν οὕτως
Φίλιππος ἐφεστῆς ἀρπάξων αὐ λυπαῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς
ἀρπάξων.
56. Τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τὸ τὸν μὲν οὕτω φανερώς στρατεύοντα, ἀδικούντα,
20 πόλεις καταλαμβάνοντα, μηδὲνα τούτων κώποτ' εἰπεῖν,
ὡς κωλεῖον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν μὴδὲ προέσθαι
ταῦτα συμβουλευόντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιήσιν
αἰτιάσθαι; ἐγὼ διδάξω. (57) Οὔτι τὴν ὄργην ἦν εἰκὸς
ἐστὶ γενέσθαι παρ' ὑμῶν, ἂν τι λυπήσθε τῷ πολέμῳ,
εἰς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα τρέψαι βού-
25 λονται, ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε,
καὶ κατηγορῶσιν αὐτοί, μὴ δίκην δῶσιν ὧν ποιῶσι νῦν.
τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν, ὡς ἄρα βούλονται πό-
λεμὸν τινος ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ περὶ τούτου ἡ δια-
10 ἀδικασία αὕτη ἐστίν. (58) Ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι
οὐ γράψαντος Ἀθηναίων οὐδενός πω πόλεμον καὶ ἄλλα
πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως καὶ νῦν εἰς Καρ-
δίαν κέπομφε βοήθειαν. εἰ μὲντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς
5 μὴ προσκοιμῆσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν· ἀνοητότατος
κέντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι.
(59) Ἄλλ' ἐπειδὴν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἴη· τί φήσομεν;
ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν ἡμῖν, ὥσπερ οὐδ' Ἀρεΐταις
τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρό-
10 τερον, πρὸς τὰ τεῖχη προσβάλλον αὐτῶν, οὐδ' Ὀλυν-
θίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στρατεύμα
παρῆν ἔχων. ἡ καὶ τότε τοὺς ἀμύνησθαι κελεύοντας
πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν.
οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδὲν ἐστὶ μεταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνησθαι
15 μήτ' ἀγειν ἡσυχίαν ἔσθαι. (60) Καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ
τῶν ἰσῶν ὑμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐστ' ὁ κίνδυνος. οὐ
γὰρ ὅτ' αὐτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται Φίλιππος,
ἀλλ' ὅπως ἀναλεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν
20 μὲν ὑμεῖς οὐτ' ἐθέλησθε οὐτ', ἂν ἐθέλησθε, ἐπιστή-
σεσθε (ἄρχειν γὰρ εἰώθατε), πράγματα δ' αὐτῷ παρα-

primum aliqua mentio fit Philippicarum rerum; surgens quidam dicit, « pace frui quam optabile, magnum exercitum alere quam molestum! » et, « diripere quidam ærarium volunt, » aliaque similia verba, quibus vos remorantur et illi occasionem præbent suo arbitratu per otium quidvis peragendi. (53) Ita fit, ut vos otium adipiscamini atque in præsens nihil agatis (quæ vereor ne vobis aliquando magno constitisse credituri sitis), ut vero isti gratiam vestram aufe- rant et harum rerum mercedem. Ego vero supervacaneum esse puto vobis suadere pacem, quibus jam persuasum id est, sed illi suadendum hoc esse, qui bellis gerendis occupatur (cui si persuasum fuerit, in vobis nulla mora est), (54) difficilia autem habenda esse, non quæ tuendæ salutis gratia insumperimus, sed quæ patiemur, si hæc facere noluerimus, et direptionem pecuniarum custodia jubenda, qua conserventur, prohibendam esse, non negligenda utilitate. (55) Ego vero, Athenienses, hoc ipsum ægre fero, si pecunie direptio, quam ut tueri, sic peculatores punire penes vos est, quibusdam vestrum est molesta, Philippus autem, qui totam Græciam deinceps hunc in modum diripit et vestro malo diripit, non est molestus.

56. Quæ igitur causa tandem est, Athenienses, quod quum Philippus ita manifeste bella gerat, injuste agat, urbes occupet, istorum nemo unquam dicit eum bellum facere, sed futuri belli crimem illis duntaxat impingunt, qui conatibus illius obistendum et libertatis defensionem suscipiendam esse suadent? ego docebo. (57) Iram, quam opinor concipietis, si quas e bello molestias ceperitis, in eos, qui vobis utilissima dicunt, convertere volunt, ut nos causam dicere cogatis, non Philippum ulciscamini, atque ipsi accusent, propter facinora, quæ nunc patrant, non puniantur. Hoc illud valet quod dicunt, velle quosdam apud vos excitare bellum, et de hoc ea contentio est. (58) Ego vero certo scio Philippum, quum nemo Atheniensium bellum decrevisset, tam alia multa quæ nostra fuerunt occupa- passe, tum nunc auxilia misisse Cardianis. Si nos tamen dissimulare volemus ab eo nos bello peti; mortalium omnium stolidissimus esset, si ipse id coargueret. (59) At quum in nos ipsos invaserit, quid dicemus? ipse enim se contra nos bellum gerere negabit, quemadmodum et Oritis fecit, quum milites in eorum agro essent, et Pheræis prius quum moenia eorum oppugnaret, et Olynthis initio, donec in ipsa regione adesset cum exercitu. An etiam tum bellum illos concitare dicemus, qui propulsandam vim jubebant? superest igitur servitus. neque enim medium quicquam est, si neque vis propulsetur, neque ab hostibus otium concedatur. (60) Neque vero nos in pari cum ceteris periculo sumus. neque enim urbem subigere vult Philippus, sed penitus excindere. quia satis intelligit vos servire neque velle, neque, si velletis, posse (nam imperare consuevistis), atque occa-

σχεῖν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀνθρώπων δυνήσεσθε.

61. Ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, οὕτω προσήκει γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακέντας αὐτοὺς 125 ἐκείνω μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἐξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσῃ· ἐχθροὺς ὑπηρετοῦντας ἐκείνω, ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσ- 105 πταίνοντας ὑστερίζειν ἐκείνων. (α2) Πόθεν οἴσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μὴδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἦδη; οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοῦς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. 5 οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναται· οὐδεὶς ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους πρότερον δοῦς Ποτιδαίαν ἐξηπάτησε, καὶ πολλ' ἕτερα. (α3) Θεθαίους τὰ νῦν ὑπάγει τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδόντες καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολ- 10 λῶ καὶ χαλεποῦ. ὥστε καρποσάμενοι τινα ἕκαστος τοῦτων πλεονεξίαν οἱ μὲν ἦδη πεπόνθασιν ἃ δὴ πάντες ἴσασιν, οἱ δ' ὅταν ποτὲ συμβῆ πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σωπῶ. ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τῆν εἰρήνην ποιήσασθαι πόσα ἐξηπάτησθε! πόσων ἀπεστέρ- 15 ρησθε! (α4) οὐχὶ Φωκίαις, οὐ Πύλας, οὐχὶ τὰπὶ Θράκῃς, Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν, οὐ νῦν τὴν πόλιν τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκείνους τοῖς ἄλλοις καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ 20 ὑμετέρα ἀδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ ὑμῖν, καὶ ἀφηρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. (α5) Οὐκ ἦν ἀσφαλές λέγειν ἐν Ὀλύμφῳ τὰ Φιλίππου μὴδὲν εὐπε- 25 πονθῶτων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτιδαίαν καρ- πῶσθαι. οὐκ ἦν ἀσφαλές λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φι- λίππου μὴ συνευπεπονθῶτος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν τῷ τοῦ τυράννου ἐκβαλεῖν Φιλίππον αὐτοῖς καὶ τὴν 30 πυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἦν ἐν Θηβαίς ἀσφαλές, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκίαις ἀνεῖλεν. (α6) 106 ἀλλ' Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευά- ζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὐβοίαν καὶ νῦν ἐπὶ 5 Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν περὶ Φι- λίππου. Τοιγάρτοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἐνιοὶ ταχὺ 10 πλούσιοι γίνονται καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἐνδοξοὶ καὶ γνῶριμοι, ὑμεῖς δὲ τούναντιον ἐκ μὲν ἐνδοξῶν ἀδο- 15 ξοὶ, ἐκ δ' εὐπόρων ἀποροὶ. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἠγοῦμαι συμμάχους, πίστιν, εὐνοίαν, ὧν ἀπάντων ἔσθ' ὑμεῖς ἀποροὶ. (α7) ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ἔχειν 20 καὶ ἄν τούτων στέρεσθαι, ὃ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάρους, ὑμεῖς δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν τῶν ὀνίων ἀφθονίᾳ λαμ- 25 προί, τῇ δ' ὧν προκῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ ὁ ὑμῶν καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ 30 ἡσυχίαν ἀγειν φασὶ δεῖν, καὶ τις ὑμᾶς ἀδικῆ, αὐτοὶ δ'

sione oblata sibi plus negotii posse facessere quam reliquos homines universos.

61. Proinde ut de extremo discrimine nobis est dimican- dum, sic decet statuere, et qui se illi vendiderant, odio persequendi et in cruciatum abripiendi sunt. Non enim potest, non potest fieri, ut externi hostes superentur, nisi prius domesticos hostes punieritis, qui illi confitentur, sed necessario, quando in hos tanquam scopulos quosdam impegeritis, illi vobis antevertunt. (62) Cur eum nunc ita contumeliose vobis insultare putatis (nihil enim aliud mihi quidem facere videtur nisi hoc), et quum alios beneficiendo, si non allud, saltem seducat, vobis jam etiam munitari? velut Thes- salos multis datis muneribus in praesentem hanc servitatem induxit, neque dicendo quisquam consequi poterit quam variis artibus miseros Olynthios data prius Potidaea multaque aliis deceperit. (63) Thebanos nunc allicit tradita ipsis Bœotia, posteaquam eos magno gravique bello liberavit. Itaque hi omnes dum aliqua commoditate fruebantur, alii jam perpressi ea sunt quæ omnes norunt, alii, quandocumque tandem continget, patientur. At vos quæ perdidieritis, taceam, in ipsa vero pacificatione quoties estis decepti! quam multis spoliati! (64) nonne Phocenses, nonne Pylas, nonne Thraciæ fines, Doriscum, Serrhium, Cersobleptem ipsum, nonne nunc urbem Cardianorum tenet, ac confitetur? Cur igitur illa ratione reliquos, neque eodem modo vos tractat? Quia in una urbe ex omnibus aliis, vestra, impune hostium commodis patrocinari licet, ac si quis pecuniam ipse accepit, concionandi potestatem habet, etiam amsi vos vestris opibus spoliati sitis. (65) Non tutum fuisset Olynthi causam Philippi agere, nisi vulgus Olynthiorum lucrum habuisset tradita Potidaea ipsi, qua fueretur. non tutum fuisset in Thessalia Philippi causam agere, nisi multitudo Thessalorum ejectis a Philippo ipsorum commodo tyrannis ac Pylæa restituta in societatem beneficiorum venisset. non tutum fuisset Thebis, priusquam Bœotiam illis reddidisset et Phocenses delevisset. (66) Athenis vero quum non Amphipolim tantum et agrum Cardianorum eriperit, sed etiam Eubœam ita munit, ut velut arx sit ad vos oppugnandos, et nunc in Byzantium invadat, tutum est dicere pro Philippo. Proinde horum nonnulli ex mendicis repente ditantur et ex ignotis atque obscuris celebres fiunt et illustres, vos contra ex illustribus obscuri, e copiosis inopes. nam urbis ego quidem opes in sociis, fide, benivolentia esse positas existimo, quarum rerum omnium penuria vos laboratis. (67) Quæ dum negliguntur, et sinitis iis privari, ille beatus factus est et magnus et formidatur ab omnibus Græcis et barbaris, vos, humiles et deserti, rerum venalium copios splendidi, earum apparatu, quæ vos decebant, ridiculi. Non autem eodem modo vobis et sibimetipsis quosdam oratores consulere video. vobis enim quiescendum esse dicunt, etiam si vio-

20 οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδενὸς αὐτοῦς ἀδικούντος.

68. Εἰτά φησιν ὅς ἀν τύχη παραλθῶν : « οὐ γὰρ ἐθέλεις « γράφειν οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἀτολμοὶ εἶ καὶ μαλακός. » Ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὐτ' εἰμὶ μήτε γενοίμην, ἀνδρειότερον μέντοι πολλῶν πάνυ

25 τῶν Ἰταμῶς πολιτευομένων παρ' ὑμῖν ἑμαυτὸν ἡγοῦμαι.

(68) ὅστις μὲν γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παριδὼν ἂ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει δημεύει δίδωσι κατηγορεῖ, οὐδεμίᾳ ταῦτ' ἀνδρεία ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς

107 αὐτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ πολι-

τεύεσθαι ἀσφαλῆς θρασὺς ἐστίν, ὅστις δ' ὑπὲρ τοῦ βελ-

τίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροισι ἐναντιοῦται βουλήμασι καὶ

μηδὲν λέγει πρὸς χάριν ἀλλὰ τὸ βέλτιστον αἰεὶ, καὶ τὴν

5 τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται ἐν ἧ πλειόνων ἢ τύχη

κυρία γίνεται ἢ οἱ λογισμοί, τούτων δ' ἀμφοτέρων

ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ὑμῖν παρέχει, οὗτός ἐστ' ἀνδρεῖος,

(70) καὶ χρήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν, οὐχ οἱ τῆς

παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολαύ-

10 κότες, ὡς ἐγὼ τοσοῦτου δέου ζηλοῦν ἢ νομίζειν ἀξίους

καλίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὡς εἰ τις ἔροιτό με « εἰ-

πέ μοι, σὺ δὲ τί τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας ; »

ἔχων, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν καὶ

χορηγίας καὶ χαρίζεσθαι εἰσφορὰς καὶ λύσεις αἰχμα-

15 λῶτων καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, (71) οὐδὲν ἂν

τούτων εἰποιμι, ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐ-

δὲν πολιτεύομαι, ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως, ὡς περ καὶ ἑτε-

ροι καὶ κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν καὶ τᾶλλ'

ἂ ποιῶσιν οὗτοι ποιεῖν, οὐδ' ἐφ' ἐν τούτων πώποτ'

20 ἑμαυτὸν ἑταξα οὐδὲ προήχθην οὐδ' ὑπὸ κέρδους οὐθ' ὑπὸ

φιλοτιμίας, ἀλλὰ διαμένω λέγων ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν

ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δέ, εἰ πείθεσθέ μοι, με-

ζους ἂν εἴητε. οὕτω γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπέφθονον εἰπεῖν. (72)

25 οὐδ' ἔμοιγε δοκεῖ δικαίου τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα

πολιτεύμαθ' εὐρίσκειν ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσο-

μαι εὐθόως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὑστατοί. ἀλλὰ συναυξά-

νεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολι-

τεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον αἰεὶ, μὴ τὸ βῆστον ἅπαντας

108 λέγειν. ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτῆ βαδίζειται, ἐπὶ

τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγα-

θὸν πολίτην.

72. Ἦδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα τοιοῦτὸν τι λέγοντος,

ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν αἰεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δ' οὐδὲν

5 ἀλλ' ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ, δεῖ δ' ἔργων τῇ πόλει καὶ

πράξεώς τινος. Ἐγὼ δ' ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω

πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκαρύβομαι. Οὐδ' εἶναι νομίζω

τοῦ συμβουλευόντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ

βέλτιστα. καὶ τοῦθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, βραδύως

10 οἶμαι δεῖξαι. (74) ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι Τιμόθεός

ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν καὶ

τοὺς Εὐβοίαις σῶζειν, ὅτε Θηβαῖοι καταδουλοῦντο αὐ-

τούς, καὶ λέγων εἶπεν οὕτω πως « εἰπέ μοι, βουλευέσθε »

ἔφη « Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρῆσεσθε καὶ τί δεῖ

• ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὡς ἄνδρες Ἀθη-

lemini, ipsi vero apud vos quiescere non possunt, tametsi nemo eis injuriam facit.

68. Deinde quisquis tandem suggestum conscendit, « Non « vis, inquit, auctor fieri aut periclitari, sed timidus es et « mollis. » Ego vero audax et importunus et impudens nec sum nec fieri velim, fortioerem tamen valde multis illis, qui proterve apud vos publica negotia tractant, me esse existimo. (69) Qui enim, Athenienses, posthabita utilitate reipublicæ in judicium adducit, proscibit, dat, accusat, nulla fortitudine hæc facit, sed quia scit, dum, quæ vobis placeant, loquatur et administret, se quasi pignus habere suæ salutis, secure audax est, qui vero publici boni causa crebro vestris voluntatibus adversatur et nihil ad gratiam loquitur, sed semper utilitatem spectat et eam reipublicæ administrationem eligit, in qua plurimorum fortuna magis quam rationes dominantur, et hujus utriusque se rationibus reddendis obnoxium præbet, hic est vir fortis, (70) atque bonus quidem civis talis est, non isti auræ popularis captatores, qui brevibus istis obsequiis summa reipublicæ præsidia perdiderunt, quos ego tantum abest ut æmuler ad digno republica cives esse putem, ut, si quis me rogaret : « Dic mihi, tu « vero quid contulisti reipublicæ? » quanquam possem, Athenienses, et trierarchias et choragias et pecuniæ collationes et captivorum redemptiones, et alia similia humanitatis officia commemorare, (71) nihil tamen hujusmodi referrem, sed hoc dicerem, me ab ista gerendæ reipublicæ ratione prorsus abhorrere. nam quum fortasse ipse non minus quam alii et accusare possem et donare et proscribere et cetera, quæ isti faciunt, facere, nunquam ne ad unum quidem talium aucupiorum vel voluntate mea me contuli vel spe lucri aut ambitione sum impulsus, sed ea perpetuo dico, quibus ego id consequor, ut minus apud vos valeam, quam alii multi, vos autem, si mihi obtemperatis, ampliores fieretis. sic enim dicere, fortasse non invidiosum est. (72) Nec mihi quidem videtur boni civis esse officium talia gerendæ reipublicæ artificia excogitare, quibus adhibitis statim ego princeps inter vos existerem, vos vero reliquorum ultimi. sed rempublicam bonorum civium actionibus et gubernatione una amplificari decet, omnibusque semper non facillima, sed optima dicenda sunt. nam illo natura suo nutu fertur, ad hæc bonus civis oratione docens ducere debet.

73. Jam porro quendam tale quid dicentem audivi : « me dicere quidem semper optima, sed quicquid a me profici-scatur, verba tantum esse, quum factis sit opus reipublicæ et actione aliqua. » Ego vero quid de his sentiam, exponam vobis neque dissimulabo. Neque esse arbitror ullum aliud officium consiliarii, nisi dicere maxime profutura. et hoc ita esse, me facile puto probaturum. (74) Illud enim utique scitis, Timotheum quondam illum apud vos orationem habuisse de adjuvandis et conservandis Eubœensibus, quum eos Thebani oppressum irent, et hæc fere in oratione dixisse : « Agite vero, deliberatis, inquit, quum Thebanos « in insula habeatis, quæ ratio ineunda, quidve agendum « sit? non mare implebitis, Athenienses, tretimibus? non

« ναῖοι, τριήρων; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύσεσθε εἰς τὸν
 « Πειραιᾶ; οὐ καθέλλετε τὰς ναῦς; » (76) οὐκοῦν εἶπε
 90 μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος, ἐποίησατε δ' ὑμεῖς, ἐκ δὲ τούτων
 ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰ δ' ὁ μὲν εἶπεν,
 ὡς οἶόν τε τὰ ἀριστα, ὡς περ εἶπεν, ὑμεῖς δ' ἀπερβή-
 θυμήσατε καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε. ἀρ' ἂν ἦν γεγονός τι
 95 τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἶόν τε. οὕτω
 αὖ τοῖνον καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νυνὶ καὶ περὶ ὧν ἂν
 ὁ δεῖνα εἶπη. τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε,
 τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμη λέγειν παρὰ τοῦ παριόν-
 τος.

76. Ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσας καταβῆναι
 βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημι δεῖν, τὴν ὑπάρ-
 109 γουσαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἰ τι δοκεῖ μὴ
 καλῶς ἔχειν, μὴ ὅσοις ἂν τις αἰτιάσῃται τὸ ἄλλο κατα-
 λύοντας, πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῖ τοὺς διδάζον-
 τας νυθετήσοντας πράξοντας ὅσ' ἂν δύνωνται τῇ πό-
 5 λει, παρὰ πάντα ταῦτα τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι
 δωροδοκοῦντας κολάζειν καὶ μισεῖν αἰεὶ πανταχοῦ, ἵν'
 οἱ μέτριοι καὶ δίκαιοι ἑαυτοὺς παρέχοντες εὐ βεβου-
 λεῦσθαι δοκῶσι καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. (77) Ἄν
 οὕτω τοῖς πράγμασι χρησθε καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες
 10 ἀπάντων ἴσως ἂν, ἴσως καὶ νῦν ἔτι βελτίως γένοιτο.
 εἰ μέντοι καθεδεῖσθε ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινεῖ-
 σαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέη τι ποιεῖν ἀναδύμενοι
 οὐχ ὁρῶ λόγον ὅστις ἀνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει
 δυνήσεται τὴν πόλιν σώσαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ΄.

ΑἰΒΑΝΙΟΥ ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Ἄπλη τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις. Φιλίππου γὰρ λόγῳ
 μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος, συμβουλεύει
 τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα,
 ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπιπρεμαμένου καὶ πᾶσι κοινῇ
 τοῖς Ἕλλησιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ΄.

110 1. Πολλῶν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων
 ὀλίγου δεῖν καθ' ἐκάστην ἐκκλησίαν περὶ ὧν Φίλιππος,
 ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἐποίησατο, οὐ μόνον ὑμᾶς ἀλλὰ
 καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἀδικεῖ, πάντων εὐ οἶδ' ὅτι φη-
 5 σάντων γ' ἂν, εἰ καὶ μὴ ποιούσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν
 καὶ πράττειν ἅπασιν προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται
 τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα πάντα

« jam surgitis in Piræum abituri? non classem in mare tra-
 « hetis? » (75) Hæc igitur dixit Timotheus, vos fecistis. quæ
 quum utraque conjungerentur, res confecta est. At si is
 dixisset quam optima, ut tum dixit, vos vero ignavia impe-
 diti, non obtemperassetis; essetne aliquid eorum actum,
 quæ tum civitati contigerunt? fieri non potest. Sic igitur
 sese habet, quicquid vel ego nunc dico vel quivis alius ro-
 gaverit. actiones a vobis ipsis quaeritote, utilissimum consi-
 lium accurate cognitum ab oratore.

76. Sed ubi orationem meam in summam redegeo,
 descendam. Sic igitur censeo, conferendam esse pecuniam,
 exercitum jam comparatum conservandum esse atque, si
 quid non recte fieri videbitur, corrigendum, non ob cujusvis
 cavillationes totum destruendum, legatos quocunque ter-
 rarum esse mittendos, qui doceant, moneant, conficiant
 reipublicæ quicquid poterunt, præter hæc omnia, qui
 corrupti largitionibus negotia perfide corrumpunt, eos pu-
 niendos, et semper ubique odio habendos esse, ut moderati
 et boni viri recte consuluisse tum aliis tum sibimetipsis vi-
 deantur. (77) Quod si hanc rationem sequuti, negligens
 omnia desieritis; fortasse, fortasse etiam nunc res melius
 succedent. verum si desidebitis hactenus duntaxat in-
 tenti, ut plaudatis et laudatis orationem, quum vero agendum
 erit, tergiversemini; nullam video orationem, quæ sine
 vestri officii cura civitatem servare possit.

DEMOSTHENIS

PHILIPPICA III.

LIBANII ARGUMENTUM.

Simplex orationis hujus est argumentum. nam quum Phi-
 lippus verbo pacem ageret, revera Athenienses multis injuriis
 lacesseret, suadet orator, ut insurgant et regem ulciscantur,
 quia magnum periculum et ipsi impendeat et omnibus com-
 munitur Græcis.

DEMOSTHENIS PHILIPPICA III.

1. Quum multa verba fiant, Athenienses, in omnibus
 fere concionibus de injuriis quibus Philippus, ex quo pacem
 fecit, non solum vos, sed etiam reliquos Græcos vexat,
 quumque certissime omnes dicant saltem, etsi id non faciunt,
 necesse esse et convenire, ut omnes ea tum dicant, tum
 agant, quibus ejus insolentia reprimitur et puniatur; eo
 rediisse tamen omnia negotia et per incuriam prolapsa esse

τὰ πράγματα καὶ προειμένα δρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ
 10 βλάσφημον μὲν εἶπαι, ἀληθές δ' ἦ: εἰ καὶ λέγειν ἄπαν-
 τες ἠβούλοντο οἱ παριόντες καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἐξ
 ὧν ὡς φαυλότατ' ἤμελλε τὰ πράγμαθ' ἔξειν· οὐκ ἂν
 ἤγομαι δύνασθαι χειρόν ἢ νῦν αὐτὰ διατεθῆναι. (2)
 15 Πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἷτια τούτων, καὶ οὐ παρ' ἐν
 οὐδὲ δύο εἰς τοῦτο τὰ πράγματ' ἀφίκται, μάλιστα δ',
 ἄνπερ ἐξετάζητε ὀρθῶς, εὐρήσετε διὰ τοὺς χαρίζεσθαι
 μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προαιρουμένους, ὧν τινές
 20 μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκίμουσιν αὐτοὶ καὶ
 δύνανται, ταῦτα φυλάττοντες οὐδεμίαν περὶ τῶν μελ-
 λόντων πρόνοιαν ἔχουσιν, οὐκ οὐδ' ὑμᾶς οἴονται δεῖν
 ἔχειν, ἕτεροι δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώ-
 11 μὲν πόλις αὐτῇ παρ' αὐτῆς δίκην λήψεται καὶ περὶ
 τοῦτ' ἔσται, Φίλιππῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πράτ-
 τειν εἰ τι βούλεται. αἱ δὲ τοιαυτὰ πολιτεῖαι συνήθειαι
 μὲν εἰσὶν ἡμῖν, αἷτια δὲ τῶν κακῶν. (3) Ἄξιῷ δ', ὡς
 5 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παρῆσας
 λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέ-
 σθαι σκοπεῖτε γὰρ ὧδί: ὑμεῖς τὴν παρῆσιν ἐπὶ μὲν
 τῶν ἄλλων οὕτω κοινὴν ὀλέσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν
 10 τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς
 μεταδεδώκατε, καὶ πολλοὺς ἂν τις οἰκέτας ἴδοι παρ'
 ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας εἰ τι βούλονται λέγοντας ἢ
 15 κολίτας ἐν ἐνάιαι τῶν ἄλλων πόλεων, ἐκ δὲ τοῦ συμ-
 βουλεύειν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. (4) Εἴθ' ὑμῖν
 συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν
 καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούουσιν, ἐν δὲ
 τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γινομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων
 20 ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε·
 οὐκ ἔγωγ τί λέγω. εἰ δ' ἂν συμφέροι χωρὶς κολακείας
 ἐθελήσετε ἀκούειν· ἔτοιμος λέγειν. καὶ γὰρ εἰ πάνυ
 φθύλλως τὰ πράγματα ἔχει καὶ πολλὰ προεῖται· θύμω
 25 ἐστὶν, ἔάν ὑμεῖς τὰ δεόντα ποιεῖν βούλησθ', ἔτι πάντα
 ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. (5) Καὶ παράδοξον μὲν ἴσως
 ἐστὶν ὁ μέλλω λέγειν, ἀληθές δέ: τὸ χεῖριστον ἐν τοῖς
 παρεληλυθόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον
 11 ὑπάρχει. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; οἷτι οὔτε μικρὸν οὔτε
 μέγα οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ
 5 πράγματα ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ' ἂν προσῆκε πρατ-
 τόντων οὕτω δίκαιον, οὐδ' ἂν ἐπις ἦν αὐτὰ γενέσθαι
 βελτίω. νῦν δὲ τῆς μὲν βραθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ
 τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ
 10 κεκράτηκεν, οὐδ' ἤττησθε ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κελίησθε.
 6. Εἰ μὲν οὖν ἄπαντες ὠμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ
 πόλει πολεμεῖν καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν· οὐδὲν ἄλλο
 εἶδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν ἢ οἷπως
 15 ἀσφαλίστατα καὶ βῆστα αὐτὸν ἀμυνόμεθα. ἐπειδὴ
 δὲ οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πόλις κατα-
 λαμβάνοντος ἐκεῖνου καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος
 καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικούντος ἀνέχεσθαι τινων ἐν
 ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλὰκις, ὡς ἡμῶν τινές
 εἰσὶν οἱ ποιούντες τὸν πόλεμον ἀνάγκη φυλάττεσθαι

video, ut verear, ne dictu odiosum, sed verum sit: si omnes
 oratores dicere vosque decernere velletis ea, quibus res
 quam afflictissimas fierent; existimarim statum earum,
 quam nunc est, non posse fieri deteriorem. (2) Ac multae
 fortasse hujus rei sunt causae, neque propter unum atque
 alterum vitium res hac redierunt, potissimum tamen, si
 recte consideretis, eos invenietis esse in culpa, qui jucun-
 diasima dicere malunt quam utilissima, quorum alii, Athe-
 nienses, dummodo, quibus rebus ipsi gloria florent et va-
 lent, eas tueantur, nullam futurorum rationem habent,
 nec vos habere putant, alii eos, qui in rerum administra-
 tione constituti sunt, criminando et calumniando, nihil
 aliud faciunt, nisi ut civitas ipsa de se poenas sumat et ea
 re occupetur, Philippo autem quidvis et agere et dicere li-
 ceat. Quae instituta ut usitata vobis, ita causae sunt malo-
 rum. (3) Peto autem, Athenienses, ne, si quid veri libere
 dixerō, propterea mihi irascamini. Sic enim considerate:
 vos loquendi libertatem in reliquis rebus ita communem
 putatis esse oportere omnibus in urbe degentibus, ut et
 hospitibus et servis eam impertieritis, et multa apud vos
 mancipia viderit quis quidvis loqui liberius quam cives in
 quibusdam aliis urbibus, a consulendo omnino ean-
 dem repulstis. (4) Unde id consequimini, ut in concioni-
 bus fastidiatis, et assentionibus delimiti omnia, quae volu-
 ptati sunt, audiat, in rebus autem et factis de extremis
 jam periclitemini. Quod si nunc etiam sic affecti estis; non
 habeo quid dicam. sin quae utilia sunt, sine adulatione
 audire voletis; dicere sum paratus. Tametsi enim res
 omnino male se habent multaque per socordiam perierunt;
 tamen eae, si vos officio fungi velitis, omnes corrigi possunt.
 (5) Ac mirum fortasse videbitur, quod dicam, sed verum
 est: quod praeteritis temporibus fuit pessimum, id ad futura
 est optimum. quid igitur id est? quia, dum vos nec ma-
 gnum nec parvum quocquam quod oporteat fecistis, res
 male se habent, quae si vobis omni officio fungentibus in
 hoc loco essent, ne spes quidem relinqueretur eas fore me-
 liores. nunc socordiam vestram et negligentiam superavit
 Philippus, civitatem non superavit, neque victi estis vos,
 imo ne moti quidem.

6. Quod si omnes in eo consentiremus, Philippum gerere
 bellum cum republica et pacem violare; nihil aliud suasorem
 dicere et consulere oporteret, quam quo pacto illum et tu-
 tissime et facillime ulcisceremur. Quum autem eae sint non-
 nullorum ineptiae, ut ii, illo urbes occupante et multa, quae
 vestra sunt, obtinente et omnes homines vexante, ferant
 quosdam in concionibus subinde dicentibus, nostrum esse
 quosdam, qui bellum excitemus; caute agendum et ea opi-

15 και διορθοῦσθαι περὶ τούτου. (7) Ἔστι γὰρ δέος, μὴ ποδ' ὡς ἀμυνοῦμεθα γράφας καὶ συμβουλευσας τις εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηθέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἀπάντων λέγω καὶ διορίζομαι, 20 εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ βουλευέσθαι περὶ τοῦ πότερον εἰρήνην ἀγειν ἢ πολεμεῖν δεῖ. (8) εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἀγειν τῇ πόλει καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τούτο, ἴν' ἐντεῦθεν ἀρξώμαι· φημί ἐγωγε ἀγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν καὶ πράττειν καὶ μὴ φενακί- 25 ζειν ἀξίω. εἰ δ' ἕτερος τὰ ὄπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτὸν τούνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλει, τοὺς δ' ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται· τί λοιπὸν ἄλλο πλὴν ἀμύνεσθαι; φάσκειν δὲ εἰρήνην ἀγειν εἰ βούλεσθε, ὡς περ ἐκεῖνος, 1130 οὐ διαφέρομαι. (9) εἰ δὲ τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς ἤξει· πρῶτον μὲν μαινεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει. τούτο δ' 5 ἐστὶν ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων πάντων Φιλίππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμείσθαι.

10. Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν πάντων ἐσμέν εὐθρόστατοι. οὐδὲ γὰρ, ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν 10 Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποιήκε δεῖ τεκμαίρεσθαι. (11) τούτο μὲν γὰρ Ὀλυθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ κείνους ἐν Ὀλύθῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἰ τις 15 αὐτὸν αἰτίασαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους. τούτο δ' εἰς Φωκίας ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο, καὶ πρέσβεις Φωκίων ἦσαν οἱ παρηκολούθουσαν αὐτῷ πορευομένην, καὶ παρ' 20 ἡμῖν ἤριζον πολλοὶ Θεσσαλοὶ οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. (12) καὶ μὴν καὶ Φεράς πρῶτην ὡς φίλου καὶ σύμμαχου εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν ἔχει καταλαβῶν. καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις Ὀρείταις 25 τουτοῖσι ἐπισκεψομένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὐνοίαν. πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτοὺς ὡς νοσοῦσι καὶ στασιαζούσιν, συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς παρεῖναι. (13) 144 Ἐῖτ' οἴεσθ' αὐτὸν, οἱ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν ἂν κακόν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξαπατᾶν αἰρεῖσθαι μᾶλλον ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προβήσεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἐκόντες ἐξαπατᾶσθε; οὐκ ἐστὶ ταῦτα. (14) καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώ- 5 τας εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλοῦντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων καὶ κρίνειν βουλομένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν ἐφ' ἑαυτὸν προεῖποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' αὐτοῦ μισθοφορούν- 10 των τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει.

15. Ἄλλ' ἐστὶν, ὧ πρὸς τοῦ Διός, ὅστις εὐφρονῶν ἐκ

nio refutanda est. (7) Nam est verendum, ne quis, ubi rogaverit et suaserit propulsandas esse injurias, in crimen excitati belli veniat. Ego vero hoc primum omnium dico et pronuncio, estne penes nos deliberare utrum pax sit agenda an bellum gerendum. (8) Quod si urbi licet pacem agere idque est penes nos, ut hinc ordiar; affirmo ego agendam eam esse nobis et postulo, ut is, qui haec dicit, roget et agat, nec faciat imposturam. sin alter arma in manibus habens et magnas copias circa se, nomen pacis vobis praetendit, factis belli ipse utitur; quid reliquum est aliud praeter ultionem? Dicere vero si vultis, ut ille, vos pacem agere, non refragor. (9) Si quis autem eam pacem esse putat, e qua ille ceteris captis omnibus contra nos venturus est; is primum insanit, deinde pacem vestram erga illum, non illius erga vos commemorat. Illud est autem quod omnibus suis largitionibus Philippus mercatur, ut, quum ipse bellum in vos gerat, a vobis bello non petatur.

10. Verum si tantisper cunctabimur, dum se contra nos bellum gerere fateatur; erimus omnium stolidissimi. neque enim, tametsi in Atticam ipsam invaserit et Piraeum, hoc dicet, si quidem ex iis, quae in reliquos fecit, conjectura capienda est. (11) Nam et Olynthiis, quum quadraginta ab urbe stadiis abesset, edixit alterutrum fieri oportere, aut Olyntho illis excedendum aut sibi Macedonia, superiore tempore si quis ei tale aliquid crimini dabat, indignabatur et se per legatos excusabat. Et ad Phocenses tanquam ad socios est profectus, et legati Phocensium eum proficiscentem comitabantur, et apud nos multi contendebant ejus ingressum non esse fore Thebanorum. (12) Quin et Pheras nuper, ut amicus et socius in Thessaliam ingressus, occupavit et tenet. ac postremo miseris illis Oritis dixit se misisse ad eos e benivolentia milites, qui eos viserent, audire enim se, laborare illos et seditionibus agitari, esse autem sociorum et verorum amicorum hujusmodi temporibus adesse. (13) Putatisne igitur istum, qui quum eos qui ei nihil nocuissent, ne vero sibi noceretur, fortasse cavissent, decipere quam indicto bello cogere maluerit, contra vos esse ex professo bellum gesturum, idque, dum ultro fallimini? non ita est. (14) Etenim omnium hominum vecordissimus esset, si, dum vos qui injuriis afficimini, nihil eum accusatis, sed civium vestrorum quosdam culpatis et in iudicium vocare vultis, ipse consopita vestra inter vos lite et contentione denunciaret in se arma esse convertenda, et mercenariis suis ea verba eriperet, quibus hi vos differunt, negantes eum gerere bellum contra rempublicam.

15. Verum estne per Jovem quisquam sanae mentis,

τῶν ὀνομάτων μᾶλλον ἢ τῶν πραγμάτων τὸν ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολεμῶνθ' ἑαυτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδείς δῆπου.

15 ὁ τοῖνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἀρτί τῆς εἰρήνης γενομένης, οὕτω Διοπίθους στρατηγούντος οὐδὲ τῶν ὄντων ἐν Χερρόνησῳ νῦν ἀπεσταλμένων, Σέρριον καὶ Δορίσκον καταλάμβανε καὶ τοὺς ἐκ Σερρίου τείχους καὶ Ἱεροῦ ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλλεν, οὗς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς

20 κατέστυξεν. καίτοι ταῦτα πράττων τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὀμωμόκει. (16) Καὶ μηδεὶς εἴπη: τί δὲ ταῦτ' ἐστίν, ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; Εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτά ἐστιν ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἐμελεν ἄλλος ἂν εἴη λόγος οὗτος. τὸ δ' εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον ἂν τ'

25 ἐπὶ μικροῦ τις ἂν τ' ἐπὶ μείζονος παραβαίη; τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν. (17) φέρε δὴ νῦν, ἥνικ' εἰς Χερρόνησον, ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνωκασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ καὶ ἐπιστέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ἐγὼ δὲ

11 τοσοῦτῳ δέω ταῦτα ποιοῦντα, ἐκείνον ἀγειν ὁμολογεῖν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἀπτόμενον καὶ ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα καὶ νῦν ἐπὶ Θράκης παριόντα καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμε-

5 νον καὶ πάνθ', ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως, ποιοῦντα λύειν φημί τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν, εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ μηχανήματα ἐπιστάνας εἰρήνην ἀγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τεύχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ

10 φήσετε. ὁ γὰρ, οἷς ἂν ἐγὼ ληφθῆην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βᾶλλη μηδὲ τοξεῦη. (18) Τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαίτ' ἂν, εἰ τι γένοιτο; τῶν τὸν Ἕλλησποντον ἄλλοτριω-

15 θῆναι, τῶν Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμῶνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῶν Πελοποννησίουσιν τάξεινον φρονῆσαι. εἴτα τὸν τοῦτο τὸ μηχανήματα ἐπὶ τὴν πόλιν ἰσθάντα καὶ κατασκευάζοντα, τοῦτον εἰρήνην ἀγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέ-

20 ρας ἀνεῖλε Φωκίας, ἀπὸ ταύτης ἐγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὀρίζομαι. (19) ὑμᾶς δέ, ἐὰν ἀμύνησθε ἤδη, σωφρογῆσειν φημί, ἐὰν δ' ἐάσητε, οὐδὲ τοῦθ' ἔσταν βούλησθε δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτον γε ἀφέστηκα τῶν

25 ἄλλων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν συμβουλευόντων, ὥστε οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρόνησου νῦν σκοπεῖν οὐδὲ Βυζαντίου, ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διατηρῆσαι μὴ τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατιώταις πάνθ' ἔσταν ἂν δέοντα ἀποστεῖλαι, βουλεύεσθαι μέντοι περὶ

116 πάντων τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐν κινδύνῳ μεγάλῳ καθεστῶτων. (20) Βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι, ἵν', εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετὰσχητε τῶν λογισμῶν καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν

5 γ' αὐτῶν, εἰ μὴ καὶ τῶν ἄλλων ἀρα βούλεσθε, ποιήσησθε, ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυρωσθαι δοκῶ, μήτε νῦν μήτ' αὐθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε.

21. Ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ Φίλιππος ἤρξεται, καὶ ἀπίστως καὶ στα-

10 σιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῶ παραδοξότερον ἦν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γε-

qui vel pacem servare vel bellum gerere contra se e verbis magis quam e factis aestimavit? nemo sane. Atqui Philippus ab initio, pace recens facta, Diopithe nondum ducente exercitum neque missis iis qui nunc in Chersoneso sunt, Serrhium et Doriscum occupavit et Serrhio castello et Sacro monte milites eiecit, quos vester imperator ibi collocaverat. At ista agendo quid faciebat? in pacem quidem juraverat. (16) Neu quisquam dicat: Quanti vero ista sunt? aut: Quid ista attinent ad reipublicam? Utrum enim ea parva sint vel nulli curæ vobis fuerint, alia fuerit ea quæstio. sed jurisjurandi religio et justitia sive in parvis sive magnis in rebus violetur, eandem utrumque vim habet. (17) Age jam, quum in Chersonesum, quam rex Persarum omnesque Græci vestram esse judicaverunt, et milites immittit et se auxiliari profitetur et has literas mittit, quid agit? se bellum gerere negat, at ego eo magis absum ut eum agentem talia pacem vobiscum factam servare fatear, ut et in Megara invadendo et in Eubœa tyrannide molienda et nunc in Thraciam prodeundo et insidiis in Peloponneso comparandis et omnibus quæ vi facit, perpetrandis solvere affirmem pacem, et bellum contra vos gerere, nisi eos quoque qui machinas admovent, pacem agere dicetis, donec eas jam ad ipsa mœnia adduxerint. Sed non dicetis. Qui enim, quibus ego capiar, ea agit et instruit, is bellum contra me gerit, etsi me nondum vel jaculis vel sagittis petat. (18) Quo igitur vos in periculo eritis, si quid acciderit? In eo, quod Hellespontus alienabitur, quod is, qui contra vos bellum gerit, Megaris et Eubœa potietur, quod Peloponnesi cum eo conspirabunt. eum igitur, qui hanc machinam contra urbem erigit atque apparat, pacem agere dicam erga vos? multum certe abest, sed quo die Phocenses sustulit, ab eo die ego eum bellum gerere statuo. (19) Vos autem, si nunc eum propulsetis, prudenter facturos dico, si snalis, ne hoc quidem quum voletis, facere poteritis. Et usque adeo ab aliorum consiliis mea discrepant, Athenienses, ut mihi videatur nec de Chersoneso nec de Byzantio esse nunc consultandum, sed tum his succurrendum, et præcavendum, ne quid iis accidat, et militibus qui nunc sunt illic, omnia quibus indigent mittenda, tum de omnibus Græcis deliberandum ut in magno periculo constitutis. (20) Exponam autem vobis, qua de causa rebus ita metuum, ut, si recte sentio, sententiæ meæ accedatis, et aliquam vestri ipsorum saltem, si non reliquorum rationem habeatis, sin nugari et insania affici videbor, nec nunc nec in posterum mihi ut sano auscultetis.

21. Philippum igitur magnum ex parvo humilique ab initio esse factum et Græcos diffidere mutuo atque agitari seditioibus, et multo minus credibile fuisse tantum eum e tantillo fore quam nunc, postquam adeo multa intercepit,

νέσθαι ἢ νῦν, ὅθ' οὕτω πολλὰ προεβλήθη, καὶ τὰ λοιπὰ
 ὑπ' αὐτῶ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι
 15 διεξελθεῖν, παραλείψω. (22) ἀλλ' ὁρῶ συγκεχωρηκό-
 τας ἅπαντας ἀνθρώπους, ἀπ' ὧμῶν ἀρξαμένους, αὐτῶ,
 ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι
 γεγόνασιν οἱ Ἕλλητικοί. τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; τὸ ποιεῖν,
 8 τι βούλεται, καὶ καθ' ἓνα οὕτως περικόπτειν καὶ
 25 λωποδυτεῖν τῶν Ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς
 πόλεις ἐπιόντα. (23) καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἑβδο-
 μήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένεσθε, προστά-
 ται δὲ τριάκοντα ἐνὸς δέοντα Λακεδαιμόνιοι, ἰσχυσαὶν δέ
 τι καὶ Θηβαῖοι τουτουσί τοὺς τελευταίους χρόνους μετὰ
 τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως οὐθ' ὕμῖν οὔτε
 Θηβαῖοι οὔτε Λακεδαιμόνιοι οὐδεπώποτε, ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ποιεῖν
 8 τι βούλοισθε. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. (24) ἀλλὰ τοῦτο μὲν
 117 ὕμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότε ὄσιν Ἀθηναίοις, ἐπειδὴ τισὶν
 οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι· πάντες φόντο δεῖν,
 καὶ οἱ μὴδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς, μετὰ τῶν ἡδικη-
 μένων πολεμεῖν. καὶ πάλιν Λακεδαιμόνιοι ἀρξασί καὶ
 5 παρελθοῦσιν εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεο-
 νάζειν ἐπεχειροῦν καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα
 ἐκίνουσι, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μὴδὲν
 ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. (25) καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν;
 ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἂν εἰπεῖν
 10 ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς 8 τι ἡδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως
 ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικούμενους ἐκωλύμεν, πολεμεῖν
 φόβηθα δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημέρτηται καὶ Λα-
 κεδαιμόνιοι ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκαίνους ἔτεσι καὶ τοῖς
 15 ἡμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, ἐλάττονα
 ἔστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φιλίππος ἐν τρισὶ καὶ
 δέκα οὐχ ὀλοῖς ἔτεσιν, οἷς ἐπιπολάζει, ἡδίκηκε τοὺς
 Ἕλληνας, μᾶλλον δὲ οὐδὲ πέμπτον μέρος τούτων
 ἐκείνα. (26) καὶ τοῦτο ἐκ βραχέος λόγου βράδιον δεῖ-
 20 ξαι. Ὀλυθον μὲν δὴ καὶ Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν
 καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θράκης ἐῷ, ἅς ἀπά-
 σας οὕτως ὠμῶς ἀνήρηκεν, ὥστε [μηδένα]μηδ' εἰ πώ-
 ποτ' ὤκηθησαν προσελθόντ' εἶναι βράδιον εἰπεῖν. καὶ
 τὸ Φωκίων ἔθνος τοσοῦτον ἀνηρημένον σιωπῶ. ἀλλὰ
 25 Θετταλία πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πόλεις
 αὐτῶν παρήρηται καὶ τετραρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ
 μόνον κατὰ πόλεις ἀλλὰ καὶ κατ' ἔθνη δουλεύωσιν;
 (27) αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ
 118 ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; οὐ διαβ-
 ῆθη ἐἰς τὰς ἐπιστολάς γράφει « ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη
 « πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλευμένους; » καὶ οὐ γράφει
 5 μὲν ταῦτα, τοῖς δ' ἔργοις οὐ ποιεῖ, ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσπον-
 τον οἴχεται, πρότερον ἦκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν, Ἥλιον ἔχει
 τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ, Μεγάροις ἐπεβού-
 λευσε πρῶτην, οὐθ' ἡ Ἑλλάς οὐθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεο-
 νεξίαν χωρεῖ τάνθρώπου. (28) καὶ ταῦθ' ὀρώντες οἱ
 10 Ἕλληνες ἅπαντες καὶ ἀκούοντες οὐ πέμπομεν πρέσβεις
 περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν, οὕτω δὲ
 κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρῦμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ'

et cetera subacturum, et reliqua ejus generis omnia quas
 commemorare possem, praetermittam. (22) sed illud vi-
 deo, concessisse ei omnes homines, a vobis initio facto, ea,
 de quibus antea semper universa Graeca bella exstiterunt.
 Quid igitur illud est? agere quicquid ei libet, et singulatim
 ita concidere et spoliare Graecos, et aggredi atque opprimere
 urbes servitute. (23) Atqui patroni vos per tres et septua-
 ginta annos Graecorum finistis, patroni item undetriginta
 Lacedaemonii, et Thebanorum extremis hisce temporibus
 fuerunt aliquae vires post pugnam Leuctricam: sed tamen
 nec vobis, nec Thebanis nec Lacedaemoniis ullo unquam
 tempore, Athenienses, concessum fuit hoc a Graecis, ut,
 quod libitum esset, agerentis. minime. (24) sed et vobis,
 ac potius illius temporis Atheniensibus, quum quosdam
 non moderate tractare viderentur; omnes putabant bellum
 esse inferendum, non modo qui erant affecti injuria, sed
 etiam li qui nihil queri de iis poterant. et rursus, Lace-
 daemoniis imperantibus et eundem, quem vos tenueratis,
 principatum adeptis, quum insolescere coepissent et immo-
 deratius instituta vetera convellerent, omnes bellum intu-
 lerunt, si etiam qui nihil de iis querebantur. (25) Et
 quorsum attinet referre ceteros? quin nos ipsi et Lacedae-
 monii, quum ab initio nihil dicere possemus, quo alteri ab
 alteris violati essemus, tamen propter injurias, quibus alios
 affici videbamus, bellum esse gerendum putavimus. Ve-
 rum omnia, quae a Lacedaemoniis peccata sunt per triginta
 illos annos et a nostris majoribus per septuaginta, minora
 sunt, Athenienses, iis, quae Philippus tribus et decem non
 totis annis, quibus aliquid esse coepit, in Graecos commi-
 sit, imo ne quinta quidem pars illa sunt horum; (26) idque
 paucis ostendi verbis facile potest. Olynthum quidem
 et Methonen et Apolloniam et triginta duas urbes ad
 Thraciam omitto, quas universas adeo crudeliter excidit,
 ut, si accesseris, ne habitatae quidem unquam an fuerint,
 facile dicas; etiam Phocensium gentem tantam deletam laceo:
 sed Thessaliae qui status est? nonne et urbes et respublicas
 iis ademit et quatuor praefecturas instituit, ut non oppida
 duntaxat, sed gentes etiam servirent? (27) Euboicae porro ur-
 bes nonne jam tyrannis parent idque in insula vicina Thebis
 et Athenis? nonne aperte scribit in literas: « Mihi vero pax
 « est cum iis, qui mihi parere volunt? » neque vero haec scri-
 bit, re ipsa non exsequitur, sed in Hellespontum invadit et
 prius Ambraciam aggressus fuit, Elidem habet tantam Pelo-
 ponnese urbem, Megaris nuper insidiatus est, nec Graecia nec
 barbaria hominis avaritiam capit. (28) Quae quum Graeci
 omnes et audiamus et videamus, non legatos mittimus alii
 ad alios, non indignamur, sed adeo sumus amentes atque
 oppidatim tanquam fossis interjectis et vallis separati, ut in

ἄχρι τῆς τῆμερον ἡμέρας οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξι δυνάμιστα, οὐδὲ συστήναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσα-
 15 σθαι, (29) ἀλλὰ μεῖζω γιγνώμενον τὸν ἄνθρωπον περιωρῶμεν, τὸν χρόνον καρδᾶναι τοῦτον ὃν ἄλλος ἀπολλυταὶ ἕκαστος ἐγνωκώς, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, οὐχ ἅπως σωθήσεται τὰ τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράττων,
 20 ἐπεὶ, ὅτι γε ὥσπερ περίοδος ἡ καταβολὴ πυρετοῦ ἢ τινος ἄλλου κακοῦ καὶ τῷ πᾶντι πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφαισταναι προσέχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δῆπου. (30) Καὶ μὴν κάκεινό γε ἴσται, ὅτι βασι μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἢ ὑφ' ἡμῶν ἕκασχον οἱ Ἑλληνες, ἀλλ' οὖν ὑπὸ γνησίων γε
 25 ὄντων τῆς Ἑλλάδος ἡδικοῦντο, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἂν τις ὑπελαβε τοῦθ', ὥσπερ ἂν εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνησιος διώκει τι μὴ καλῶς μηδ' ὀρθῶς, κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο ἀξίος μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ' οὐ προσήκων ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ἂν ταῦτα
 119 ἐποιεῖ, οὐκ ἐνεῖναι λέγειν. (31) εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο Ἡράκλεις βασι μᾶλλον δεῖνόν καὶ δργῆς ἀξίον πάντες ἂν
 5 ἔφησαν εἶναι! ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἑκείνος πρᾶττει νῦν, οὐχ ὁσῶς ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἑλληνο-
 8 ὄτος οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἑλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μαιεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρᾶσθαι.
 10 32. Καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὑβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ πόλει ἀνηρηκίαν τίθησι μὲν τὰ Πύθια, τὸν κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ παρῆ, τοὺς δούλους ἀγνωοθετήσοντας πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας παρόδων ἐστὶ, καὶ
 15 φρουραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει; ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς καὶ Θετταλοὺς καὶ Δωριεῖς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύοντας, ἧς οὐδὲ τοῖς Ἑλλησιν ἅπασιν μέτστειν; (33) γράφει δὲ
 20 Θετταλοῖς ὃν χρῆ τρόπον πολιτεύεσθαι; πέμπει δὲ ξένους τοὺς μὲν εἰς Πορθμόν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν Ἐρετριῶν, τοὺς δ' ἐπ' Ἄρεόν, τύραννον Φιλιστίνην καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὀρώντες οἱ Ἑλληνες ἀνέχονται, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ τὴν χάλαζαν,
 25 ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν. (34) οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλάς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται. τοῦτο γὰρ ἤδη τοῦσχατόν ἐστιν. οὐ Κοριν-
 120 θίων ἐπ' Ἀμβρακίαν Ἐληλυθε καὶ Λευκάδα; οὐχ Ἀχαιῶν Ναυπακτὸν ἀφελόμενος ὁμοιομοῖον Αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχ ἢ Θηβαίων Ἐχίνον ἀφήρηται, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους κορεύεται συμμάχους ὄντας; οὐχ ἡμῶν,
 5 ἢ ἄλλα, ἀλλὰ Χερβρόνησου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρδίαν; (35) Ταῦτα τοῖνυν πάσχοντες ἅπαντες μέλλομεν καὶ μαλακίζόμεθα καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὐ τῷ πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντι.
 10 Καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον τί ὀλέσθαι,

hodiernum usque diem neque rationibus nostris consulere quicquam neque officio ulla ex parte fungi possimus neque infre concordiam, (29) nec societatem auxilii et amicitias ullam facere, sed incrementa potentiae Philippi secure negligamus, idque tempus, dum alius perit, unusquisque in lucro deputare decreverit, ut mihi quidem videtur, nec de procuranda Graecorum salute cogitationis aliquid laborisve suscipiat. atqui eum tanquam circuitum aut accessionem febris aut alicujus mali, etiam in illum, qui sibi procul a periculo nunc abesse videtur, invadere nemo est qui nesciat. (30) Jam illud quoque scitote, quicquid a vobis et Lacedaemoniis Graeci perpassi fuerunt, ea saltem a germanis Graeciae civibus esse perpassos; idque perfinde aestimari potuit ac si filius natus in ampla familia legitimus aliquid non bene nec recte administraret, is ob id ipsum dignum se putaret reprehensione et accusatione, sed eum, ut alienum aut non ut eorum honorum haeridem illa facere, non posset dici. (31) At si servus aut subditiuus ea, quae nihil ad ipsum attinerent, perderet et vastaret; Hercules! quanto id indignius et gravius ferendum esse omnes dicerent, neque vero erga Philippum et ejus actiones ita nunc affecti sunt, qui non modo Graecus Graecisve nullo modo conjunctus, sed ne inter barbaros quidem honesto loco natus, sed perditus Macedo, unde prius ne mancipium quidem ullum frugi poterat emi.

32. At qua extrema contumelia abstinet? nonne praeterquam quod urbes evertit, etiam Pythias praest, communibus Graecorum ludis, et si ipse abfuerit, servos suos mittit certamini praefuturos? nonne Pylas ac Graeciae aditus tenet, et praesidiis ac peregrino milite loca illa tuetur? nonne etiam in accipiendis Apollinis oraculis praerogativam habet, repulsis nobis et Thessalis et Doriensibus et reliquis Amphictyonibus, in cujus dignitatis societatem ne Graeci quidem omnes veniunt? (33) nonne Thessalis praescribit rationem gerendae republicae? nonne peregrinos milites ad Porthmum mittit, populum Eretriensium ejecturos, aliosque contra Oreum, Phillistidem tyrannum imposituros urbi? Attamen Graeci haec videre sustinent, eodemque modo, quo qui grandinem, ut mihi quidem videtur spectant, ne in suos quisque optat agros deferatur, prohibere conatur nemo. (34) Tantum autem abest, ut illatas ab eo Graeciae contumelias quisquam vindicet, ut ne suas quidem quisque injurias ulciscatur. hoc enim jam extremum est. Nonne in Corinthiorum oppida, Ambraciam et Leucadem, invasit? nonne Achaëis Naupactum adeptum, Aetolis se traditrum juravit? nonne Thebanis Echinum eripuit, et nunc contra Byzantios socios ducit exercitum? nonne vestram, omitto cetera, sed Chersonesi maximam habet urbem Cardiam? (35) Quum in hunc modum tractemur omnes, cunctamur et effeminati sumus et ad proximos respicimus, nobis aliis alii diffidentes, non ei qui omnibus nobis insultat. Quid

ἐπειδὴν καθ' ἓνα ἡμῶν ἐκάστου κύριος γένηται, τί ποιήσῃν;

36. Τί οὖν αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἐτοιμίως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες οὔτε νῦν πρὸς τὸ δου-
15 λεύειν. ἦν τι τότ', ἦν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοήσις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ Περ-
σῶν ἐκράτησε πλούτου καὶ ἐλευθερίαν ἦγε τὴν Ἑλλάδα
καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἤττατο,
20 νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε παντὰ τὰ πράγματα. (37) Τί οὖν ἦν τοῦτο; τοὺς παρὰ τῶν ἀρχῶν βουλομένων ἢ διαφθεῖρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνοντας ἅπαντες ἐμίσουν, καὶ χυλεπώτατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι, καὶ
25 τιμωρία μεγίστη τοῦτον ἐκόλαζον. (38) Τὸν οὖν καιρὸν ἐκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόντων καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ὃ προσήκει πραττόντων πολλὰ-
121 κικ παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόντων οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς τυράντους καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπιστίαν, οὐδ' ὄλωσ τοιοῦτον οὐδέν. (39) νῦν δ' ἅπανθ'
5 ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπραται ταῦτα, ἀντεικῆται δὲ ἀντὶ τούτων, ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νερόσηκεν ἡ Ἑλλάς. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ζῆλος, εἰ τις εἰληφῆ τι. γέλωσ, ἂν ὁμολογῆ. συγγνώμη τοῖς ἐλεγχόμενοις. μῖσος, ἂν τού-
10 τοις τις ἐπιτιμῆ. τὰλλα πάνθ' ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. (40) ἐπεὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πληθος καὶ χρημάτων πρόσδοσι καὶ τῆς ἄλλης παρασκευῆς ἀφθονία, καὶ τὰλλα ὅσ' ἂν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπασι καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ τῶν τότε
15 πολλῶ. ἀλλ' ἅπαντα ταῦτ' ἄχρηστα ἄπρακτα ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων γίγνεται.

41. Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει τὰ μὲν νῦν, ὁρᾶτε δήπου καὶ οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος, τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις ὅτι τάναντία εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω, οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων
20 τῶν ἡμετέρων, ἃ κείνοι κατέθεντο εἰς στήλην χαλκῆν γράψαντες εἰς ἀκρόπολιν, οὐχ ἴν' αὐτοῖς ἢ χρησίμα (καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνου), ἀλλ' ἴν' ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παραδεί-
25 γματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. (42) Τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; « Ἀρθμιος, φησίν, ὃ « Πυθῶναχος ὁ Ζελεΐτης ἀτιμος [ἔστω] καὶ πολέμιος « τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸς « καὶ γένος. » Εἴθ' ἡ αἰτία γέγραπται, δι' ἣν ταῦτ'
122 ἐγένετο: « ὅτι τὸν χρυσοῦν τὸν ἐκ Μήδων εἰς Πελοπόννησον ἤγαγεν. » Ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. (43) Λογίζεσθε δὴ πρὸς θεῶν, τίς ἦν ποθ' ἡ διάνοια τῶν
5 Ἀθηναίων τῶν τότε ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι Ζελεΐτην τινὰ Ἀρθμιον δοῦλον βασιλέως (ἢ γὰρ Ζελεΐα ἐστὶ τῆς Ἀσίας), ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσοῦν ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον, ὡς Ἀθήναζε, ἐχθρὸν
10 αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος,

vero facturum putatis eum, qui in universos ita est petulans, ubi nos singulatim omnes subegerit?

36. Quæ igitur eausa est harum rerum? non enim sine ratione et justa causa vel tum adeo alacres erant ad libertatem defendendam omnes Græci vel nunc ad tolerandam servitutem. Fuit tum aliquid, fuit, Athenienses, in populi animis, quod nunc non est, quod et Persarum vicit opulentiam, et Græciæ libertatem asseruit et nec navalibus nec terrestribus in præliis succubuit, id postquam nunc perditum est, omnia corrumpit et omnes res sursum et deorsum permiscuit. (37) Quid igitur fuit illud? Quod omnes oderant eos, qui a dominandi cupidis aut Græciam corrumpere conantibus pecuniam accipiebant, et gravissimum crimen erat, si quis accepisse munera convincebatur, eumque maximis poenis afficiebant. (38) Proinde occasionem singularum rerum, quam fortuna etiam negligentibus contra attentos et ignavis contra strenuos sæpe suppeditat, a nemine vel oratore vel imperatore mundinari licebat, nec concordiam mutuam nec diffidentiam de tyrannis et barbaris, nec denique tale quicquam. (39) Nunc tanquam a foro et divendita sunt hæc omnia et contra importata ea, per quæ Græcia perit et laboravit. Ea quæ sunt? admiratio, si quis aliquid accepit. risus, si confitetur. venia, si convincitur. odium, si quis ista reprehendit. cetera omnia, quæ pendent a corruptelis. (40) Nam triemes et multitudo hominum et pecuniarii reditus et reliqui apparatus copia, cetera denique, quibus urbium vires æstimari solent, nunc universis multo et plura et majora sunt, quam superiore sætate. sed universa hæc inutilia, irrita, manca fiunt per eos qui capronantur.

41. Ac eum quidem esse nunc statum rerum ipsi profecto videtis nec meo testimonio indigetis, superioribus autem temporibus contrariam fuisse rationem ego declarabo non mea verba profereudo, sed scriptum majorum vestrorum, quod illi in æream pilam incisum, in arce collocarunt, non ut ipsis usui esset (nam vel sine illo scripto satis recte sapiebant), sed ut vos monumenta et exempla haberetis, quanta sollicitudine talia sint curanda. (42) Quid igitur dicit illud scriptum? *Arthmius, inquit, Pythonactis F. Zelites ignominiosus[est] et hostis populi Atheniensis et sociorum, ipse et genus.* Deinde causa est scripta, propter quam ea facta sunt: *quia aurum e Media in Peloponnesum vexit.* Hoc scriptum illud est. (43) Considerate igitur per deos et cogitate vobiscum, quæ mens fuerit Atheniensium qui illo tempore talia facerent, quæve dignitas. Illi Zeliten quendam Arthmium, servum Regis (Zelea enim Asiae est oppidum), quod de domini mandato aurum vexisset in Peloponnesum, non Athenas, hostem judicarunt et suum et sociorum,

καὶ ἀτίμους. (44) Τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ἦν ἄν τις οὕτως φήσειεν ἀτίμιαν. τί γὰρ τῷ Ζελεΐτῃ, τῶν Ἀθήνησι κοινῶν εἰ μὴ μεθέξειν ἡμέλει; ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει. 15 ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἄν μὴ διδῶ δίκας φόνου δικάσασθαι, ἀλλ' εὐαγὲς ἢ τὸ ἀποκτεῖναι, « καὶ ἀτίμος » φησὶ « τεθνάτω. » τοῦτο δὲ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. 20 (45) Οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται καὶ διαφθείρει, μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν. ἐκόλαζον δ' οὕτω καὶ ἐτιμωροῦντο οὐδ' αἰσθίνοντο δωροδοκοῦντας, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων εἰκότως τὰ 25 τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβαρῷ φοβερά, οὐχ ὁ βαρβαρὸς τοῖς Ἑλλησιν. (46) ἀλλ' οὐ νῦν. οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ' ἡμεῖς οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα οὔτε πρὸς τᾶλλα, 123 ἀλλὰ πῶς; ἴστε αὐτοί. τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ἡμῶν κατηγορεῖν; παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον ἡμῶν ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἑλληνες. διόπερ φημί ἔγωγε καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. τίνος εἶπω; κελεύετε καὶ οὐκ ὀργεῖσθε;

5 47. Ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὕτω Φιλίππος ἐστὶ τοιοῦτος, οἷοί ποτ' ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, οἱ θαλάττης μὲν ἦρχον καὶ γῆς ἀπάσης, βασιλεία δὲ σύμμαχον εἶχον, ὑφίστατο δ' οὐδὲν αὐτούς, ἀλλ' ὁμοῦς ἡμίνατο κάκεινους ἡ πόλις καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. Ἐγὼ δὲ ἀπάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν πολλὴν εὐληφότεον ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον ἢ τὰ τοῦ πολέμου κενιῆσθαι καὶ ἐπι- 15 δεδώκεναι. (48) Πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε καὶ πάντας τοὺς ἄλλους τέτταρας μῆνας ἢ πέντε, τὴν ὥρῃαν αὐτῆν, ἐμβαλόντας ἂν καὶ κακώσαντας τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν ὀπλίταις καὶ πολι- 20 τικοῖς στρατεύμασιν ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πάλιν. οὕτω δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς οὐδέν, ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον. (49) νυνὶ δ' ὄρῃτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας ἀπολωλε- 25 κότητας, οὐδὲν δ' ἐκ παρατάξεως οὐδὲ μάχης γιγνόμενον. ἀκούετε δὲ Φιλίππον οὐχὶ τῷ φάλαγγα ὀπλιτῶν ἀγειν βαδίζονθ' ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ ψιλοῦς, ἵππέας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτύσθαι στρατόπεδον. (50) ἔπειδ' ἂν ἐπὶ τούτοις πρὸς νοσοῦντας ἐν αὐτοῖς 124 προσπέσῃ καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι' ἀπιστίαν ἐξήμηχανήματ' ἐπιστήσας πολιορκεῖ. καὶ σιωπῶ θέρος καὶ χειμῶνα, ὡς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ' ἐστὶν ἐξαίρετος ὥρα τις, ἦν διαλείπει. (51) Ταῦτα μέντοι πάν- 5 τας εἰδότες καὶ λογιζομένους οὐ δεῖ προσέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν, οὐδ' εἰς τὴν εὐθείαν τὴν τοῦ τότε πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας ἐκτραχλιοσθῆναι, ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ

ipsum et genus ejus, et ignominia notarunt. (44) Id vero non est usitatum quoddam genus ignominiae. quid enim Zelitas intererat, si republica Atheniensi non frueretur? hoc igitur non vult. at in legibus capitalibus de iis causis, propter quas non conceditur homicidam in jus vocare, sed fas est occidere, scriptum est: *Et ignominiosus*, inquit lex, *moritur*. Absolvit igitur caedis eum, qui horum aliquem occiderit. (45) Itaque putabant illi curam sibi salutis Graecorum omnium suscipiendam esse, alioqui non curassent, si quis in Peloponneso aliquos emeret et corrumperet, nisi ita sensissent. Sic autem mulctabant, atque ulcisciebantur, quos accipere munera senserant, ut eos in pilis proscriberent. Quae quum fierent, merito Graecia barbaro erat formidabilis, non barbarus Graecis. (46) Nunc aliter. vos enim non ita animati estis, nec talibus nec ceteris in rebus, sed quomodo? nostis ipsi. quorsum enim attinet accusare vos de rebus omnibus? eadem plane ratio est ceterorum Graecorum omnium, qui nihilo sunt meliores vobis. Quapropter ego assero et magnum studium et bonum consilium requirere praesentia negotia. quod dicam? jubetisne et non irascemini

47. Objicitur igitur inepta quaedam ratio ab iis, qui consolari civitatem volunt: « Philippus nondum est talis, quales aliquando fuerunt Lacedaemonii, qui et mari dominabantur et terra universa, qui regem Persarum socium habebant, quibus nihil obsistebat, et tamen illos ultra est nostra civitas et non abrepta e medio. » Ego vero, quum omnia fere dixerim magna incrementa ceperint et haec veteribus nulla re similia sint, nullas esse magis arbitror quam res bellicas mutatas et auctas. (48) Primum enim audio Lacedaemonios tunc et omnes ceteros per quatuor aut quinque menses opportuno solum belli tempore impressione facta et hostium agro infestato a militibus gravis armorum et civilibus copiis, domum rediisse. Adeo autem erant simplices vel potius civiles, ut nec pecunia quicquam ab ullo redimerent, sed legitimum quoddam et apertum bellum gererent. (49) Nunc videtis utique proditores plurima perdidisse, nihil instructa acie collatisque signis geri. auditis Philippum, non quia phalangem gravis armorum ducit, ire quolibet, sed quod ferentariis, equitibus, sagittariis, peregrinis, tali exercitu instructus est. (50) Quibus praefectus quum in eos irrui qui discordia laborant et quorum nemo pro defensione regionis propter diffidentiam prodit; adductis machinis oppugnat. ut taceam nihil eum habere discriminis inter aestatem et hiemem, neque ullum illi esse tempus exemptum, quod intermittat. (51) Quae quum omnes sciatis et reputetis, non committendum est, ut bellum in nostram terram ingruat, neque ut, dum ad Lacedaemonici belli simplicitatem respicitis, colla frangatis, sed quam diutissime ante cavendum rebus gerendis et apparatus, et prospiciendum, ne domo se moveat, non consertis ma-

10 κινήσεται σκοποῦντας, οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνί-
ζεσθαι. (52) πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει
πλεονεκτῆμαθ' ἡμῖν ὑπάρχει, ἂν περ, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ποιεῖν ἐθέλωμεν ἂ δεῖ: ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας,
ἧς ἀγειν καὶ φέρειν ἔστι πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ
15 μυρία. εἰς δὲ ἀγῶνα ἄμεινον ἡμῶν ἐκείνος ἤσκηται.

53. Οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γινώσκειν οὐδὲ τοῖς
ἔργοις ἐκείνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ
τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ἡμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ
20 λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν
[ἔξω] τῆς πόλεως ἔχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ
τῇ πόλει κολάσῃτε ὑπηρετοῦντας ἐκείνους. (54) ὁ
μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐ δυνήσεσθε ὑμεῖς
ποιῆσαι, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφίχθε μωρίας ἢ παρανοίας ἢ
25 οὐκ ἔχω τί λέγω (πολλάκις γὰρ ἔμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ
τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ),
ὥστε λοιδορίας ἢ φθόνου ἢ σκώμματος, ἧς τινὸς ἂν
τύχητε, ἔνεκ' αἰτίας ἀνθρώπους μισθωτοῦς, ὧν οὐδ' ἂν
ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὅς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε,
125 καὶ γελᾶτε, ἂν τιεῖ λοιδορηθῶσιν. (55) Καὶ οὐχὶ πω
τοῦτο δεινόν, καίπερ ὃν δεινόν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείο-
νος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδωκάτε τοῦτοις ἢ τοῖς
5 ὑπὲρ ἡμῶν λέγουσιν. Καίτοι θεάσασθε ὅσας συμφορὰς
παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἐκροῆσθαι.
λέξω δ' ἔργα ἅ πάντες εἴσεσθε.

56. Ἦσαν ἐν Ὀlynθῶ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι τινὲς
μὲν Φιλίππου καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ, τινὲς δ' οἱ
τοῦ βελτίστου καὶ ὅπως μὴ δουλεύουσιν οἱ πολῖται
10 πράττοντες. πότεροι δὲ τὴν πατρίδα ἐξώλεσαν; ἢ πό-
τεροι τοὺς ἵππεάς προῦδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὀlyn-
θος ἀπώλετο; Οἱ τὰ Φιλίππου φρονούντες καὶ ὅτ' ἦν ἡ
πόλις τοὺς τὰ βελτίστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ
διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τὸν γ' Ἀπολλωνίδην καὶ
15 ἐκβαλεῖν ἢ δῆμος ὁ τῶν Ὀlynθίων ἐπέισθη.

57. Οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνον τὸ ἔθος τοῦτο
πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἀλλοθι δ' οὐδαμοῦ, ἀλλ' ἐν
Ἐρετρίᾳ, ἐπειδὴ ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου καὶ τῶν
20 ξένων ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν Πορθμόν, οἱ μὲν
ἐφ' ἡμᾶς ἦγον τὰ πράγματα, οἱ δ' ἐπὶ Φιλίππων.
ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλά, μᾶλλον δὲ πάντα οἱ
ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς Ἐρετριεῖς τελευτῶντες ἐπέ-
ισθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν. (58) καὶ
25 γὰρ τοὶ πέμψας Ἰπποκικόν ὁ σύμμαχος αὐτοῖς Φιλίππος
καὶ ξένους χιλοῦς, τὰ τεῖχη περιεῖλε τοῦ Πορθμοῦ καὶ
τρεῖς κατέστησε τυράννους, Ἰππαρχον, Αὐτομέδοντα,
Κλείταρχον. καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελέγηκεν ἐκ τῆς χῶ-
ρας δις ἡδὴ βουλομένους σώζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς
128 μετ' Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ Παρμε-
νίωος.

59. Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν Ὀρεῶ Φι-
λιστιδῆς μὲν ἔπραττε Φιλίππῳ καὶ Μένιππῳ καὶ
5 Σωκράτῃ καὶ Θόᾳ καὶ Ἀγαπαῖοις, οἵπερ νῦν ἔχουσι
τὴν πόλιν (καὶ ταῦτ' ἤδεσαν ἅπαντες), Εὐφραῖος δὲ
τις, ἄνθρωπος καὶ παρ' ἡμῖν ποτ' ἐνθάδε οἰκήσας,

nibus decertandum. (52) Nam ad bellum multae natura
nobis sunt commoditates, modo ea, Athenienses, facere
velimus, quae debemus: natura regionis illius, cujus ma-
gnam partem hostiliter diripere et infestare poterimus, alia
sexcenta. sed ad praelium melius ille quam nos est exerci-
tatus.

53. Neque vero solum ita sentiendum est aut ille belli
operibus ulciscendus, sed etiam animo et cogitatione,
qui apud vos ejus causam agunt, odio prosequendi sunt.
neque enim urbis hostes superari possunt, priusquam eos,
qui intra ipsam urbem illi operam navant, puniveritis. (54) Quod, ita me amet Jupiter ceterique dii, non potestis
vos facere, sed in eam stultitiam venistis vel delirium vel
nescio quid dicam (saepe enim illud etiam vereri mihi subit,
ne quod numen res agitet), ut convicii aut invidiae aut di-
ceteri gratia, quaecunque vobis causa in mentem inciderit,
homines mercenarios, quorum quidam nec negaturi sint
se esse tales, dicere jubebatis, et rideatis, si quibus convicia
fecerint. (55) Necdum hoc quidem grave est, quanquam
grave, sed et illud iis dedistis, ut minore cum periculo in
republica versentur quam vestri defensores. Atqui spe-
ciate, quanta ex eo mala existant, quod tales audire vultis.
dicam autem ea, quae omnes scietis.

56. Erant Olynthi in republica administranda alii Philippi
assecrae et omnino ministri, alii optimi sequentes ser-
vilitatem a civibus depellere nitentur. utri igitur patriam
everterunt? aut utri prodiderunt equites, quibus proditis
Olynthus interit? Philippi studiosi atque iudem, qui urbe
incolunt eos, qui optime consulebant, ita calumniabantur
et criminabantur, ut etiam ad ejiciendum Apollonidem po-
pulus Olynthiorum impelleretur.

57. Neque vero apud hos solos ista consuetudo malorum
omnium causa fuit, alibi vero nusquam, sed Eretriae, quum
digressio Plutarcho et peregrino milite populus urbem teneret
et Porthimum, alii summam rerum ad vos transferebant,
alii ad Philippum. his auscultantes in plerisque ac potius in
omnibus miseri et infelices Eretrienses, tandem adducti
sunt, ut suos defensores ejicerent. (58) Proinde misso Hip-
ponico socius eorum Philippus et peregrinis mille, muros
Porthimi diruit et tres imposuit tyrannos, Hipparchum,
Automedontem, Clitarchum, et postea bis regione expulit,
quum jam servari vellent, primum missis cum Eurylocho
mercenariis, deinde aliis cum Parmenione.

59. Et quorsum attinet agere pluribus? At Orei Philippi
negotium agebant Philistides et Menippus et Socrates et
Thioas et Agapaeus, qui nunc tenent urbem (et haec norant
omnes), Euphræus autem quidam, qui aliquando et hic
apud vos habitaverat, hoc efficere conabatur, ut liberi es-

ἔπως Δεῦθεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται. (60) οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο καὶ προῦπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δῆμου, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. ἐνιαυτῶ δὲ πρότερον τῆς ἀλώσεως ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν Φιλιστιδῆν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἂ πράττουσι. συστραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ χορηγὸν ἔχοντες Φιλίππων καὶ πρυτανεύουμένοι παρ' ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν Εὐφρατίον εἰς τὸ δεσμωτήριον ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. (61) Ὅρων δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῶ μὲν βοθηεῖν τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτιθέειν ταῦτα παθεῖν ἔφη καὶ ἐπέχαιρεν. Μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἠβούλοντο ἔπραττον, ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν. τῶν δὲ πολλῶν εἰ τις αἰσθοίτο, εἴσγια καὶ κατεπέπληκτο, τὸν Εὐφρατίον, ὃς ἔπαθε, μεμνημένος. οὗτω δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιοῦτου κακοῦ προσιόντος βῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τεῖχη προσήεσαν οἱ πολέμιοι. τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν ἡμύνοντο, οἱ δὲ προῦδίδουσαν. (62) τῆς δὲ πόλεως οὕτως ἀλώσεως αἰσχυρῶς καὶ κακῶς οἱ μὲν ἄρχουσι καὶ τυραννοῦσι, τοὺς τότε σώζοντας αὐτοὺς καὶ τὸν Εὐφρατίον ἐτόιμους ὄτιον ποιεῖν ὄντας τοὺς μὲν ἐκβαλόντες τοὺς δὲ ἀποκατείναντες. ὁ δ' Εὐφρατίος ἐκείνος ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας ὅτι καὶ δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει Φιλίππῳ.

63. Τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετε ἴσως, τὸ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους καὶ τοὺς Ἐρετριεῖς καὶ τοὺς Ὀρειτάς ἤδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν ἢ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν; ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν, ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν οὐδὲ βουλομένοι ἐνεστὶν ἐνίστε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν. τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν ὅπως σωθήσεται. οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται Φιλίππῳ συμπράττουσιν. (64) εἰσφέρειν ἐκέλευον, οἱ δ' οὐδὲν δεῖν ἔρασαν. πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν, οἱ δ' ἀγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν. τὰλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πᾶνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγωι; οἱ μὲν, ἐφ' οἷς χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον, οἱ δ', ἐξ ὧν ἡμελλόν σωθήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα οὕχ οὕτως, οὐδὲ πρὸς χάριν, οὐδὲ δι' ἀγνοίαν οἱ πολλοὶ προσίεντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς θλοις ἤττασθαι ἐνόμιζον. (65) ὁ νῆ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω ἐδόουκα ἐγὼ μὴ πάθητε ὑμεῖς, ἐπειδὴν ἴδητε ἐκλογιζόμενοι μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καίτοι μὴ γένοιτο μὲν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ. τεθνάναι δὲ μυριάκις κρείττον ἢ κολακεῖα τι ποιῆσαι Φιλίππῳ καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς. (66) Καλὴν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήσασιν Ὀρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν αὐτούς, τὸν δ' Εὐφρατίον ἔωθον. καλὴν γ' ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς μὲν ὑμετέρους πρῆσβεις ἀπήλασε, Κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκεν αὐτόν. δουλεύουσι γε μαστιγοῦμενοι καὶ σπαττόμενοι. καλῶς Ὀλυνθίων ἐφείσατο τῶν τὸν μὲν Λασθένη ἔπαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ Ἀπολλωνίδην ἐκβα-

sent et servirent nemini. (60) Quibus hic injuriis et contumeliis a populo fuerit affectus, multa dici possent. anno autem ante excidium prodicionis reum fecit Philistidem et gregales ejus, animadversis eorum conatibus. concitati autem homines multi et praebitorem habentes Philippum et consiliis ejus instructi, abducunt Euphræum in carcerem, ut qui conturbaret rempublicam. (61) Ea videns populus Oritanus, hunc adeo non adjuvit illosve in cruciatum egit, ut neque his irasceretur et illum merito illa ferre diceret, atque insultaret. Deinde illi tantam nacli potestatem, quantam voluerant, id egerunt, ut oppidum caperetur, et rem confecerunt. Quod si quis e multitudine senserat, tacebat et erat attonitus, memor quid Euphræo acciderit. adeoque misere cum iis agebatur, ut non prius auderet quisquam tāli imminente malo vocem rumpere, quam instructa acie ad muros accederent hostes. tum demum hi oppidum defendebant, illi prodebant. (62) Oppido ita flagitiose et male capto, isti imperant et tyrannide potiuntur, iis, qui tum et illos defenderant et in Euphræum quodcumque facere parati erant, partim ejectis partim occisis. Euphræus autem ille semetipsum jugulavit, re ipsa testatus se et jure et integre pro civibus restitisse Philippo.

63. Quidnam igitur causæ sit, miramini fortasse, cur et Olynthii et Eretrienses et Oritæ magis Philippi defensoribus faverint quam suis? Eadem causa, quæ et apud vos: quia ii qui reipublicæ consultum volunt, ne si cupiant quidem, quicquam ad gratiam dicere aliquando possunt. nam res ipsæ ut incolumes sint, providendum est. illi vero his ipsis, quæ in Philippi commodum agunt, gratiam ineunt. (64) Pecuniam conferre jubebant, illi nihil opus esse dicebant. bellum gerendum esse et diffidendum, illi pacem agendam, donec circumventi sunt. cetera eodem fere modo omnia, ne singula referam: alteri ea dicebant, quæ delectarent, alteri, quæ ad incolumitatem retinendam pertinerent. multa autem vulgus etiam postremo non sic temere nec gratiæ causa nec per ignorationem admittebat, sed quia cedebat temporibus, quum suas omnino vires esse impares putaret. (65) Quod, ita me amet Jupiter et Apollo, vereor, ne vobis accidat, posteaquam calcullis subductis videritis nihil vobis esse reliquum. Verum absit quidem, Athenienses, ut reo redeant. mori vero millies præstat quam per assentationem Philippo quicquam conficere et aliquos vestri defensores projicere. (66) Præclara nunc Oritano populo relata est gratia, quod Philippi amicis se commiserunt, Euphræum autem expulerunt. præclara populo Eretriensium, quod vestros legatos repulerunt et Clitarcho se dederunt. in servitutem sunt illi sane flagris et cædibus redacti. præclare Olynthiis pepercit, qui Lasthenem magistrum equitum crea-

10 λόντων. (67) Μωρία και κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, και κακῶς βουλευομένους και μηδὲν ὄν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἠγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδ' ἂν ὄτιοῦν ᾗ δεινὸν πείσεσθαι. (68) και μὴν
15 ἐκεῖνό γε αἰσχρὸν, ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν συμβάντος τινός « τίς γάρ ἂν ᾗθη ταῦτα γενέσθαι; νῆ τὸν Δία, εἶδει « γάρ τὸ και τὸ ποιῆσαι, και τὸ μὴ ποιῆσαι. » πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύμπιοι νῦν, ἂ τὸτ' εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο. πολλ' ἂν ὤρειται, πολλὰ Φωκείας,
20 πολλὰ τῶν ἀπολυλλῶτων ἕκαστοι. (69) ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἂν τε μείζον ἂν τ' ἔλαττον ᾗ, τότε χρῆ και ναύτην και κυβερνήτην και πάντ' ἄνδρα ἐξῆς προθύμους εἶναι, και
25 σπῶς μὴθ' ἕκὼν μὴτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψει, τοῦτο σκοπεῖσθαι. ἐπειδὴν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρσχη, μάταιος ἡ σπουδή. (70) Καὶ ἡμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, — τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσῃν κἀθηται. Ἐγὼ νῆ Δ'
129 ἐρῶ, και γράψω δέ, ὥστε, ἂν βούλησθε, χειροτονήσετε. (71) Αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι και παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι και χρήμασι και στρατιώταις λέγω. και γάρ ἂν ἀπαντες δήπου δουλεύειν συγχωρήσωσιν οἱ
5 ἄλλοι, ἡμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. ταῦτα δὴ πάντα αὐτοὶ παρεσκευασμένοι και ποιήσαντες τοῖς Ἑλλησι φανερά, τοὺς ἄλλους ἤδη παρακαλῶμεν, και τοὺς ταῦτα διδάσκοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῖ,
10 εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω (οὐδὲ γάρ τῶν ἐκείνω συμφερόντων ἀφέστηκε τὸ μὴ τοῦτον εἶσαι πάντα καταστρέψασθαι), ἴν' ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε και τῶν κινδύνων και τῶν ἀναλωμάτων, ἂν τι δέη, εἰ δὲ μὴ, χρόνους γ' ἐμποιῆτε
15 τοῖς πράγμασιν. (72) ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα και οὐχὶ συνεστάσης πόλεως ἰσχυρὸν ὁ πόλεμος οὐδὲ τοῦτ' ἀχρηστον, οὐδ' αἰ πέρρσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκείναι και κατηγορίαι, ἅς ἐγὼ και Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκείνοισι και Ἡγήσιππος και οἱ ἄλλοι
20 πρέσβεις περιήλθομεν, και ἐποίησαμεν ἐπισχεῖν ἐκείνων και μὴτ' ἐπ' Ἀμβρακίαν ἔλθειν μὴτ' ἐς Πελοπόννησον ὀρμῆσαι. (73) Οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. και γάρ εὐθες τὰ οἰκεία αὐτοὺς προεμένους
25 τῶν ἄλλοτρῶν φάσκειν κῆδεσθαι, και τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερβρόνησῳ χρήματ' ἀποστέλλειν φημι δεῖν και τᾶλλα ὅσ' ἀξιοῦσι ποιεῖν, αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι, τοὺς δ' ἄλλους Ἑλληνας
130 συγκαλεῖν συνάγειν διδάσκειν νοθετεῖν. ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης ἡλικῶν ὑμῖν ὑπάρχει. (74) εἰ δ' οἴεσθε Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα σώσειν ἢ Μεγαρέας, ἡμεῖς δ' ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα· οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε. ἀγαπητὸν γάρ, ἂν αὐτοὶ σώζωνται τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον, ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ

erunt, Apollonidem ejecerunt. (67) Stultitiae et ignaviae est talia sperare atque interim male consulere et nusquam officio fungi velle, sed iis, qui hostium causam agunt, audiendis se urbem tanta magnitudine incolere existimare, ut extra omne periculum posita sit. (68) Atqui turpe illud est, si quid post acciderit, dicere. « Quis enim putasset haec futura? Hercule vero. illud enim atque illud faciendum fuerat, et hoc non faciendum. » Multa nunc dicere possent Olynthii, quae tum si praevidissent, non periissent. multa Oritae, multa Phocenses, multa quicumque perierunt. (69) Sed quidnam haec iis prosunt? dum navis est incolumis, sive major sive minor, tum decet et nautam et gubernatorem et omnem deinceps virum esse strenuum, et, ne vel de industria vel imprudens quisquam eam evertat, providere. sed ubi mare superat, inane est studium. (70) Nos igitur, Athenienses, dum sumus incolumes, urbem maximam habemus, opportunitates plurimas, auctoritatem honestissimam; quid agamus? jamdudum aliquis in hoc consensu libenter fortasse interroget. Ego profecto dicam atque etiam rogabo, ut, si voletis, decernatis. (71) Ubi ipsi in primis vim propulsamus et instruimur, triremibus et pecuniis et militibus dico (etenim si ceteri universi in servitutem consentiant, nobis certe pro libertate certandum est), haec igitur omnia ubi instruxerimus et Graecis declaraverimus; ceteros jam convocemus, et qui haec edocturi sint, legatos quocumque dimittamus, in Peloponnesum, in Rhodum, in Chium, ad regem Persarum inquam (neque enim abhujus rationibus abhorret, ne istum evertere sinamus omnia), ut, si persuaseritis, socios habeatis et periculorum et sumptuum, si sit necesse, sin minus, rem saltem differatis. (72) Quia enim contra virum, non contra conjunctae civitatis vires bellum est; neque hoc nullum habet usum, nec superioris anni legationes per Peloponnesum illae fuerunt irritae, quas ego et Polyeuctus optimus ille vir et Hegesippus, et ceteri legati passim obivimus, neque accusationes, et effecimus, ut ille se reprimeret et neque in Ambraciam invaderet neque in Peloponnesum irrueret. (73) Illud tamen non dico, si ipsi nihil quod necesse est pro nobismetipsis agere velimus, alios convocandos esse. etenim absurdum fuerit si quis sua deserit, eum dicere aliena se curare, et dum praesentia negligit, rerum futurarum metum ceteris proponere. non dico haec, sed Chersonesitis militibus pecuniam dico esse mittendam, et reliqua quae postulant, facienda, ipsi autem nos instruamus et ceteros Graecos convocemus, congregemus, doceamus, admoneamus. Haec sunt civitatis tanta praeditae auctoritate, quantam vos obtinetis. (74) Sin putatis Chalcidenses Graeciam servaturos vel Megarenses, vos autem negotia vituros; non recte putatis. bene enim cum illis agitur, si eorum quisque manserit incolumis. sed vobis id est agendum; vo-

γέρας ἐκτῆσαντο καὶ κατέλιπον μετὰ πολλῶν καὶ με-
 10 γάλων κινδύνων. (75) εἰ δ' ὁ βούλεται ζητῶν ἕκαστος
 καθεδεῖται, καὶ ὅπως μὴ δὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν
 κρῶτον μὲν οὐδὲ μὴ ποθ' εὐρῆ τούς ποιήσοντας, ἔπειτα
 δέδοικα ὅπως μὴ πάνθ' ἅμα, ὅσα οὐ βουλόμεθα, ποιεῖν
 ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται.
 15 76. Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω, καὶ
 οἶμαι καὶ νῦν ἐτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα
 τούτων γιγνομένων. εἰ δὲ τις ἔχει τούτων βέλτιον
 λεγέτω καὶ συμβουλευέτω. Ὅ τι δ' ὑμῖν δοξεί, τοῦτ'
 ὡ πάντες θεοί, συνενέγκοι.

[ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ]

Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Δ'.

LIBANIUS ARGUMENTUM.

Καὶ οὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῶ φθάνοντι καὶ πλέον
 οὐδὲν οὐδὲ ἴδιον πλὴν τὸ περὶ τῆς ἁμονομίας πολιτεύμα. δια-
 φερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, ὁ Δημο-
 131 σθένης καταπαθεῖν κειράται τὴν στάσιν, τῶ μὲν δήμῳ παραινῶν
 μὴ θημεύειν τὰς τῶν πλουσίων οὐσίας, τοῖς δὲ πλουσίοις μὴ
 φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς
 Ἀθηναίους καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα περὶ συμμαχίας προ-
 σβείσθαι.

Ο ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Δ'.

1. Καὶ σπουδαῖα νομίζων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ
 ὧν βουλευέσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, κειράσομαι
 περὶ αὐτῶν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρον. οὐκ ὀλίγων
 5 δ' ὄντων ἁμαρτημάτων οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνελε-
 γμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδὲν ἔστιν, ὧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ παρόν,
 ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφροσύνητε τῶν πραγμάτων,
 καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδαίετε ὅσον ἂν κάθησθε ἀκού-
 10 οντες, ἢν προσαγγελθῆ τι νεώτερον, εἴτ' ἀπελθῶν ἕκα-
 στος ὑμῶν οὐ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ'
 οὐδὲ μέμνηται. (2) Ἡ μὲν οὖν ἀσελγεία καὶ πλεονεξία,
 ἢ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους Φίλιππος χρῆται, τοσαύτη
 15 τὸ πλῆθος ὅσην ἀκούετε, ὅτι δ' οὐκ ἐνι ταύτης ἐκείνον
 ἐπισχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου.
 καὶ γὰρ εἰ μὴδ' ἀφ' ἐνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύ-
 ναταί τις, ὧδε λογισάσθω: ἡμεῖς οὐδαμῶς πάποτε,
 ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέξασθαι, ἢ ττήθημεν αὐδ'
 132 ἰδικεῖν ἐδέξαμεν, ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατούμεν
 καὶ περιεσμεν τῶ λόγῳ. (3) ἀρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκείνω
 φαύλως ἔχει τὰ πράγματα ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ
 γε καὶ δεῖ. ἐπειδὴν γὰρ ὁ μὲν λαθὼν μετὰ ταῦτα

bis majores vestri munus id pepererunt et reliquerunt cum
 multis et magnis discriminibus. (75) Sed si unusquisque,
 quod cupit, id requirens sedebit et hoc spectabit, ne quid
 sibi laboris capiendum sit; primum nunquam eos inveniet,
 qui rem gerant, deinde metuo, ne simul aliquando cuncta,
 quæ nolumus, facere sit necesse.

76. Ego igitur hæc dico, hæc rogo, et puto nunc etiam
 res posse emendari, si hæc fiant. si quis autem his melius
 aliquid habet; dicat et suadeat. Quod autem vobis pro-
 babitur, id omnes deos precor ut sit ex usu reipublicæ.

[DEMOSTHENIS]

PHILIPPICA IV.

LIBANI ARGUMENTUM.

Idem et hujus (orationis) argumentum est quod præceden-
 tis, nec quicquam in ea inest amplius aut peculiare præter il-
 lam de concordia rationem. Quum enim divites a pauperibus
 dissentiant, Demosthenes operam dat, ut seditionem compescat,
 plebi suadens ne divitum fortunas publicet, divitibus, ne
 lucellum illud e publico tenuioribus invadeant. Suadet etiam
 Atheniensibus, ut regis Persarum per legatos societatem ex-
 petant.

PHILIPPICA IV.

1. Quum et de gravibus vos, Athenienses, et de reipublicæ
 necessariis rebus deliberare putem; operam dabo ut ea di-
 cam, quæ e republica esse arbitror. Quamquam autem non
 pauca peccata sunt, nec parvo tempore cumulata, per quæ
 in hæc mala incidimus; nihil tamen omnium est, Athē-
 nienses, in præsentia difficilius quam quod vos animis a
 rebus gerendis abhorretis et tantisper navatis operam,
 dum sedetis et auditis, si quid novi nunciatum fuerit,
 deinde vestrum quisque digressus, non modo non curat
 ea, sed ne meminit quidem. (2) Ac petulantia et ava-
 ritia, qua erga universos mortales Philippus utitur, tanta
 magnitudo est, quantam auditis, eum autem non posse
 coerceri verbis et concionibus, nemo certe ignorat. Etenim
 si quis e nulla re alia id cognoscere potest, ita considerato:
 nos nullo unquam loco, ubi de jure disputandum erat,
 victi neque injuriam fecisse visi sumus, sed omnes ubique
 superamus et vincimus oratione; (3) numquid igitur pro-
 pterea illi res adversæ sunt, aut reipublicæ prosperæ? mul-
 tum certe abest. quum enim ille sumptis post armis pro-

6 βαδίζη τὰ θπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐτοιμῶς κινδυνεύων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκόες· εἰκότως οἶμαι τοὺς λόγους τὰ ἔργα παρέρχεται, καὶ προεχούσιν ἅπαντες οὐχ οἷς εἰπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίους
10 ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιοῦμεν. ἔστι δὲ ταῦτα οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα. οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν. (4) Τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μήθεν μήτε δουλεύειν
15 ἄλλω, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρω δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήχασιν
20 πανταχοῦ, καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως οὐκ οἶδ' εἴ τίς ἐστι τῶν πασῶν λοιπῇ πλὴν ἡ ἡμετέρα. (5) καὶ κεκρατήχασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιοῦμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττεται, πρῶτω μὲν πάντων καὶ πλείστω τῷ τοὺς βουλομένους χρήματα λαμβάνειν
25 ἔχουν τὸν δῶσοντα ὑπὲρ αὐτῶν, δευτέρω δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου τῷ δύναντι τὴν καταστρεφόμενην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις παρεῖναι. (6) ἡμεῖς δ' οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα,
133^ο ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα, ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν ἢ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον εὐόκαμεν ἀνθρώποις. εἶτ', οἶμαι (δεῖ γάρ, ὡς ἐγὼ κρίνω, λέγειν ἀληθῆ), οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ
5 καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύουσιν, τινὲς δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν ἐγνώκασιν.

7. Τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ
10 γὰρ ἀπεχθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς προαιρούμαι. Ἴν' ὑμῶν ἕκαστος, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο γνῶ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν βρασιώνη καὶ βραθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν οὐκ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν
15 εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἅπαντα. (8) Ὅρατε Σέρβριον καὶ Δορίσκον. ταῦτα γὰρ πρῶτον ὀλιγορήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἀ πολλοὶς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως. ταῦτα μέντοι ἐαθέντα καὶ παροφθέντα ἀπώλεσε Θράκην καὶ Κερσοβλέπτην, σύμμαχον ὄντα ὑμῶν. πάλιν ταῦτ' ἀμελούμενα ἰδὼν καὶ οὐδεμιᾶς βοθηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν κατέσκαπτε Πορθμόν, καὶ τυραννίδα ἅπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ. (9) ταύτης ὀλιγορουμένης Μέγαρα ἐάλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν ἐφροντίσατε οὐδ'
25 ὅπως ἐστράφητε οὐδὲν τούτων, οὐδ' ἐνεδείξασθε τοῦθ', ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε τοῦτο ποιεῖν αὐτῷ. Ἀντρώνας ἐπρίατο καὶ μετ' οὐ πολλὸν χρόνον τὰ ἐν Ὀρεῶν πράγματα εἰλήφει. (10) πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φεράς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδόν, τὰς ἐν Ἥλιδι σφαγὰς, ἄλλα μυρία.
134^ο οὐ γὰρ Ἴν' ἐξαρθησόμεθα τοὺς βεβιασμένους καὶ τοὺς

grediat, omnes fortunas alacriter in discrimen adducens, nos vero sedeamus, alii aequa dicentes, alii audientes; fit ut facta orationibus antevertant, et omnes curent non aequa quaecunque tandem nos diximus aut nunc dicamus, sed ea quae facimus. Atqui ejusmodi ea sunt, ut neminem oppressum injuria servare possint. neque enim plura de iis dici opus est. (4) Proinde quum oppidani in duas hasce sint divisi partes, alii, ut nec vi imperare velint nec servire cuicumque, sed in libertate et legibus ex aequo vivere, alii, ut civibus imperare cupiant et alteri parere, per quemcunque id se consecuturos putent; ii qui sunt illius partis, qui tyrannides et principatus concupiunt, ubique dominantur, et urbs in qua constanter colatur libertas populi, haud scio an ulla sit reliqua ex omnibus praeter nostram. (5) Et qui ex illa parte praesunt oppidis, in omnibus iis rebus, quibus negotia conficiuntur, superiores sunt, ac illud primum omnium et maximum est, quod praebitorem habent qui pecuniam accipere volunt, alterum et nihilo minus hoc, quod copia, quibus eorum adversarii evertantur, quocunque tempore illi postularint, praesto sunt. (6) Nos vero non his modo rebus sumus inferiores, Athenienses, sed ne expergisci quidem possumus, hominibus, qui mandragoram aut tale quid venenum biberunt, similes. deinde (vera enim, ut ego judico, fatenda sunt), eo utique pacto in eam calumniam et contemptum venimus, ut, qui in ipsis periculis versantur, partim de principatu nobis contradicant, partim de concilii loco, quidam etiam soli potius quam vobis adiutoribus se defendere decreverint.

7. Qua jam gratia haec dico et recenseo? neque enim, ita me amet Jupiter omnesque dii, odium quaero. ideo, ut unusquisque vestrum, Athenienses, hoc cognoscat et sciat, quotidianam segnitiam et socordiam ut in privata vita, sic etiam in rerum publicarum administratione, non in singulis, quae negliguntur, statim animadverti, sed in summa rerum occurrere. (8) Videte Serrhium et Doriscum. haec enim primum neglecta sunt post pacem factam, quae multis vestrum nec nota sunt fortasse. ea tamen neglecta et despecta perdidit Thraciam et Cersobleptem socium vestrum. Rursus ea negligi quum videret Philippus et nullis defendi vestris auxiliis; subruit Porthmum et tyrannidem e regione Atticae tanquam vallum vobis objecit in Euboea. (9) Hac neglecta, Megara propemodum capta sunt. Nihil curastis, nec commoti estis harum rerum ulla, neque ostendistis hoc vos ei hoc agere non permissuros. Antronas largitionibus quum emisset; non multo post Orei republica potitus est. (10) Multa etiam praetereo, Pheras, expeditionem in Ambraciam, caedes Elide factas, alia infinita. non enim ut enumerarem vi subactos et injuriis affectos a Philippo, haec

ἡδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξήλθον, ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν δείξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, τὰ δ' ἔφ' αὐτῷ ποιούμενος Φίλιππος, εἰ μὴ τις αὐτὸν καλύσει.

11. Εἰσὶ δὲ τινες οἱ πρὶν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν « τί οὖν χρῆ ποιεῖν; » οὐχ ἵνα ἀκούσαντες ποιήσωσι (χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἀπάντων), ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλά-
 10 γῶσιν. Δεῖ δ' ὁμοῦ εἰπεῖν ὅ τι χρῆ ποιεῖν. πρῶτον μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ τὴν εἰρή-
 15 νην λένουκε, καὶ κακῶν μὲν ἐστὶ καὶ ἐχθρὸς ὅλη τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἰδέσθαι, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, ὅπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν, οὐδενὶ μὲντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ οὐδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν πάντων, ἢ πῶς ταύτην κατα-
 20 λύσει. (12) καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γ' ἂν ποιοῖ. λογιέσθε γάρ. ἀρχεῖν βούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπελιθην ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολ-
 λὸν ἤδη χρόνον, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυ-
 τῷ. οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τᾶλλα βεβαίως κέκτηται. εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν
 25 καὶ Ποτιδαίαν προσέιτο· οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἰδύνατο. ἀμφοτέρω οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους. εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἠγείται. (13) πρὸς δὲ τούτοις τοσοῦτοι οὖσιν, οἶδεν ἀκριβῶς ὅτι οὐδ' ἂν ἀπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἐστ'
 135 αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατήσθε, ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταίσμα (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπων), ἤξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα καὶ καταφεύ-
 5 ξεται πρὸς ὑμᾶς. (14) ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἔτερον λαβεῖν καλύψαι καὶ ἔχοντ' ἀφελῆσθαι καὶ δίκαιον ἀρχῆσαι τοῖς ἀρχεῖν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώ-
 10 πους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελῆσθαι δεῖνοι. οὐκ οὖν βούλεται τοῖς αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῖν ἐλευθερίαν ἐφεδρεῦειν, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. (15) Πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκείνον, δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατα-
 15 σκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζε-
 20 ται. (16) οὐ γὰρ οὕτως εὐήθης ὑμῶν ἐστὶν οὐδεὶς ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θράκη κακῶν (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι Δρογγίλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν καὶ ἂν νῦν φασὶν αὐτὸν ἔχειν;) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόνους καὶ χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δ' Ἀθηναίων λυμένων καὶ νωρίων καὶ τριήρων καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων καὶ τοσοῦτων προσόδων καὶ τόπου καὶ δόξης, ὧν μὴτ' ἐκείνῳ μὴτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ
 25 χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἔλασιν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελιῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις σι-

recensui, sed ut hoc vobis ostenderem, non desitutum Philippum omnes homines vexare et omnia suæ ditionis facere, nisi quis eum prohibuerit.

11. Sunt autem quidam, qui priusquam rem audierint, statim interrogare soleant: *Quid igitur est agendum?* non ut eo audito faciant (omnium enim utilissimi essent), sed ut audiendi molestia liberentur. Dicendum tamen est, quid sit agendum. Primum, Atheniensium, hoc certo apud vos ipsos statuendum, Philippum bellum gerere contra urbem nostram et solvisse pacem, et malevolum atque hostem esse toti urbi et urbis solo, addam etiam diis urbanis (qui eum eradicent!) contra nihil tamen æque bellum gerere ut contra rempublicam liberam nec insidias moliri, neque quicquam aliud omnium meditari magis, quam ut eam destruat. (12) Idque necesse quodammodo nunc quidem agat. cogitate enim: imperare vult, ejus rei adversarios solos vos esse existimat. injurios est longo jam tempore, idque ipse sibi est optime conscius. iis enim vestris possessionibus, quibus uti scit, omnia cetera tuto possidet. si enim Amphipolim et Potidæam amisisset; ne in Macedonia quidem tuto manere posset. utrunque igitur scit, et se vobis insidiari et vos id animadvertere, quia vero vos cordatos viros esse putat, jure censet se vobis invisum esse. (13) Præter hæc tam multa compertum habet, etsi ceterorum omnium potiat, se, dum popularis status apud vos sit, nihil firmi habiturum, sed si quam cladem aliquando acceperit (multæ autem homini accidere possunt), fore, ut qui nunc vi teneatur, veniant et confugiant ad vos. (14) Non enim vos estis ipsi ad avaritiam et dominatum vi obtinendum a natura bene parati, sed ad impediendum alium, quo minus et potiat, et, si teneat, ut eripiat, ac denique ad vexandos imperii cupidos, et omnes homines in libertatem asserendos instructi. Non igitur vult vestram libertatem sibi in rebus adversis insidiari, in quo non malæ neque ignavæ sunt ejus rationes. (15) Primum igitur hostis reipublicæ est existimandus et liberæ civitatis implacabilis, deinde certo tenendum, eum omnia quæ molitur atque instruit nunc, contra nostram urbem apparare. (16) Neque enim quisquam vestræ ita vecors est, ut Philippum existimet mala illa in Thracia (quo enim alio nomine appelles Drongilum et Cabylen et Mastiram et ea quæ nunc tenere dicitur?) hæc, inquam, eum appetere atque, ut ea obtineat, et labores et hiemes et extrema pericula tolerare, Atheniensium autem portus et navalia et triremes et argentifodinas et tantos redditus et situm et gloriam, quibus absit ut vel ille vel quisquam alius urbis nostræ victor potiat, non desiderare, sed futurum esse, ut hæc vos habere sinat, propter panicum autem et siliginem in Thraciis specubus conditam in bara-

ροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ
 136 κακέϊνα ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος καὶ τᾶλλα
 πάντα πραγματεύεται. (17) ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰ-
 δότα καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὐτῶν δεῖ μὰ Δί' οὐ γράφαι
 κελεύειν τὸν πόλεμον τὸ τὰ βέλτιστὰ ἐπὶ πᾶσι δικαίως
 5 συμβουλεύοντα. τοῦτο μὲν γὰρ ἔστι λαβεῖν ὅτω πο-
 λεμησέτε βουλομένων, οὐχ ἂ τῇ πόλει συμφέρει πράτ-
 τειν. (18) ὄρατε γάρ. εἰ δὲ ἂ πρώτα παρεσπόνδῃσε
 Φίλιππος ἢ δεύτερα ἢ τρίτα (πολλὰ γὰρ ἔστιν ἐφεξῆς)
 ἔγραψέ τις αὐτῷ πολεμεῖν, ὃ δ' ὁμοίως ὥσπερ νῦν, οὐ
 10 γράφοντος οὐδενὸς ἡμῶν πολεμον, Καρδιανοῖς ἐβοήθει·
 οὐκ ἂν ἀνηρπασμένος ἦν ὁ γράψας, καὶ διὰ τοῦτο πάν-
 τες ἡτιῶντο Καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι; (19) μὴ τοίνυν
 ζητεῖτε θντινα, ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισή-
 15 σετε καὶ τοῖς παρ' ἑκείνου μισθαρνοῦσι διασπάσασθαι
 παραβαλεῖτε. μὴ δ' αὐτοῖς χειροτονησαντες πόλεμον
 βούλεσθε παρ' αὐτοῖς ὑμῖν ἐρίζειν, εἰ δέον ἢ μὴ δέον
 ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι, ἀλλ' ὃν ἐκεῖνος ποιεῖ τρόπον,
 20 τοῦτον ἀμύνεσθε, τοῖς μὲν ἀμυνομένοις ἤδη χρήματα
 καὶ τᾶλλα, ὅσων δέονται, διδόντες, αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες,
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευαζόμενοι στρατεύμα,
 τριήρεις ταχίας, ἵππους, ἵππαγωγούς, τᾶλλα ὅσα εἰς
 πόλεμον. (20) ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔστιν ὡς χρώμεθα
 25 τοῖς πράγμασι, καὶ Φίλιππον δ' αὐτὸν οὐδὲν ἂν ἄλλο
 οἶμαι μὰ τοὺς θεοὺς εὐξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν ἢ ταῦτα :
 ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε, ὅτω παραδώσετε τὰ πράγματα
 δυσχεραίνετε, ἀλλήλους αἰτιάσθε. ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα
 137 γίγνεται, ἐγὼ διδάξω, καὶ ὅπως παύσεται, λέξω. (21)
 Οὐδὲν πρόποτε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πραγμάτων
 ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε οὐδὲ κατασκευάσασθε ὀρθῶς, ἀλλὰ
 τὸ συμβαῖον ἀεὶ διώκετε, εἴτ', ἐπειδὴν ὑστερίσητε,
 5 παύεσθε. ἕτερον ἄλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευά-
 ζεσθε καὶ θορυβεῖσθε. τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει. (22) οὐκ
 ἔνεστι βοηθείαις χρωμένους οὐδὲν τῶν δεόντων ποτὲ
 πρᾶξαι, ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τρο-
 10 φὴν ταύτη πορίσαντας καὶ ταμίας καὶ δημοσίους, καὶ
 ὅπως ἐνὶ τῇ τῶν πραγμάτων φυλακῇ ἀκριβεστάτην
 γενέσθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων
 λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ
 τοῦ στρατηγοῦ, καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἀλ-
 15 λως ἢ πράττειν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ καταλείπειν.
 (23) ἂν δ' οὕτω ποιήσητε καὶ τοῦτο ἐθέλησητε, ὡς ἂ-
 ληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν· μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ
 Φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμησέτε ἐξ ἴσου. καὶ
 ἴσως ἂν, ἴσως, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς
 20 πυνθάνεσθε τί ποιεῖ Φίλιππος καὶ ποῖ πορεύεται, οὕτως
 ἂν ἐκεῖνος φροντίσαι ποῖ ποτὲ ἢ τῆς πόλεως ἀπῆρκε δύ-
 ναμῖς καὶ ποῦ φανήσεται.
 24. Εἰ δὲ τῷ δοκεῖ ταῦτα καὶ διαπάνης πολλῆς καὶ
 πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι· καὶ μάλα ὀρθῶς
 25 δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα
 γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ θέλη ποιεῖν· εὐρήσει λυσι-
 τελοῦν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. (25) εἰ μὲν γὰρ
 ἔστί τις ἐγγυητὴς ὑμῖν θεῶν (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐ-

thro libernaturum. Hæc ita non sunt, sed et illa, quo his
 potiat, et reliqua molitur omnia. (17) Hæc igitur unus-
 quisque scire et tenere debet, per Jovem non debet rogare
 eum bellum jubere, qui sub justis conditionibus utilis-
 sima suadet. id enim eorum est, qui quærere volunt quem
 persequamini, non agere quæ sint ex usu reipublicæ. (18)
 Videte enim : si quis propter ea, in quibus Philippus primo,
 secundo, aut tertio fœdus violaverat (multa enim deinceps
 sunt), rogavisset ei bellum esse inferendum, is vero æque
 ut nunc nemine nostrum bellum rogante Cardianis opem tu-
 lisset; an non abreptus esset e medio decreti auctor et
 omnes questis essent propter id eum Cardianis opem tulisse?
 (19) Ne igitur quæritate, quem pro Philippi delictis oderitis
 et illius mercenariis dilaniandum objiciatis. nec, si bellum
 decreveritis, velitis ipsos inter vos disceptare, utrum id
 vos fecisse decuerit an non decuerit, sed quemadmodum
 ille facit, ita vos defendite, iis qui nunc defendunt, pecu-
 niam dato et cetera quibus egent, ipsi autem tributum con-
 fert, Athenienses, et instruite exercitum, triemes celeres,
 equos, hippagines, cetera quæ ad bellum requiruntur. (20)
 Ut enim nunc res administramus, ridiculum est, quin ipsum
 etiam Philippum, ita me dii ament, optare puto, ut non
 aliud agat respublica nostra, quam hæc : cessatis, sum-
 ptus facitis, cui res mandetis morosi hæsitatis, alius aliam
 accusatis. Unde autem ista fiant, ego docebo, et quomodo
 compescenda sint, dicam. (21) Nihil unquam, Athenienses,
 ab initio recte institulistis aut instruxistis, sed eventum sem-
 per sectamini, deinde, si serius venistis, desinitis. rursus
 si quid aliud evenerit, instruitis vos et tumultuamini. illud
 autem non ita se habet. (22) fieri non potest, ut tumultu-
 ariis auxiliis quicquam recte unquam conficiatur, sed
 comparandus exercitus est, et huic de comiteatu prospici-
 endum et quæstiores ac scribæ constituendi et ea ratio
 ineunda, qua, quam accuratissime potest, res custodian-
 tur, sic expensi quidem rationes ab his reposcendæ, re-
 rum autem gestarum a duce, nec navigandi alio aut aliud
 quid agendi causa ulla duci relinquenda. (23) Quod si sic
 feceritis et hoc volueritis, re vera justam agere pacem;
 manere domi suoque contentum vivere Philippum cogetis,
 aut bellum ex æquo geretis. Et fortasse, Athenienses, for-
 tasse, ut nunc vos sciscitamini : Quid agit Philippus? quo
 proficiscitur? sic ille sollicitus erit, quo nostræ urbi copias
 se contulerint et ubi appareant.

24. Quod si cui videntur hæc et magni sumptus et laboris
 ingentis atque occupationis esse; omnino recte videntur.
 sed si reputet quæ reipublicæ post eventura sint, nisi hæc
 facere voluerit; inveniet expedire, si officium ultro facia-
 mus. (25) Nam si quis deorum sponsor vobis est (neque
 enim hominum ulli tanta de re fides haberi potest) eum, si

δεῖς ἂν γένοιτο ἀξιώχρως τηλικούτου πράγματος), ὡς, 138 ἐάν ἀγῆθ' ἡσυχίαν καὶ πάντα πρόσθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἤξει· αἰσχρὸν μὲν νῆ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῆ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας βραθυμίας ἕνεκα τοὺς ἄλλους ἅπαντας Ἑλληνας εἰς δουλείαν προέσθαι, καὶ ἔγωγ' αὐτοὺς μὲν τεθνάναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην. οὐ μὴν ἄλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει· ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, 10 ἅπαντα πρόσθε. (26) εἰ δὲ μηδὲν τοῦτο δοκεῖ, τούναντιον δὲ πρόισμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσω ἂν πλειόνων ἕσσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτω χαλεπωτέρω 15 καὶ ἰσχυροτέρω χρῆσόμεθα ἐχθρῷ· ποῖ ἀναδύομεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ ποτε, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐβελήσομεν; (27) ὅταν νῆ Δί' ἀναγκαῖον ᾖ. ἄλλ' ἦν μὲν ἂν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν ἄλλα καὶ πάλαι παρελήλυθε, τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπειχέσθαι δῆπου μὴ γενέσθαι δεῖ. 20 διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἔστιν ἐλευθέρω μὲν ἀνθρώπω μεγίστη ἀνάγκη ἢ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνῃ, καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα ἦντινα ἂν εἴποι τις, δούλω δὲ πληγαὶ καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός. ὃ μῆτε γένοιτο οὔτε λέγειν ἄξιον.

28. Τὸ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακείσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς οὐσίαις λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἐστὶ μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχως, ὡδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ μὴν ἄλλ' ἔχει τινὰ πρόφασιν ὄμως. τὸ δὲ μὴδ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ μὴδ' ὅσα βουλευσασθαι 139 ἐπιδέχεται κατηγορίαν. (29) Ὑμεῖς τοίνυν οὐκ ἀκούειν, πρὶν ἂν, ὥσπερ νῦν, αὐτὰ παρῆ τὰ πράγματα, οὐδὲ βουλευέσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας, ἄλλ' 5 ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζεται, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν ταῦτό καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι βραθυμίετε, καὶ εἰάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε, ἐπειδὴν δ' ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαυτ' ἀκροᾶσθε καὶ παρασκευάζεσθε. (30) ἦν δ' ἀκηκοῖναι μὲν καὶ βεβου- 10 λεῦσθαι τότε καιρὸς, ὅθ' ὑμεῖς οὐκ ἠθέλετε, πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις νῦν, ἦνίχ' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνου τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοῖς ἄλλοις τούναντιον ποιεῖτε. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῶν 15 βουλευέσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα.

31. Ὁ δὲ λοιπὸν ἐστὶ, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφεύγειν δ' οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῆ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα. 20 συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπ' αὐτομάτου, οἷς ἂν χρῆσόμεθα ὀρθῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα. (32) πρῶτον μὲν γὰρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει καὶ εὐεργέτας ὑπελήφεν αὐτοῦ, οὗτοι μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι Φίλιππον. ἐπειθ' ὁ πράττων καὶ συνειδῶς ἅπανθ' ὁ Φίλιππος κατὰ βα- 25 σιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάσπαστος γέγονε, καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται, οὐς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἠγήσαιο τοῦ

vos otium agatis et negligatis omnia, non tandem in vos ipsos invasurum; turpe tamen fuerit, ita me amet Jupiter omnesque dii, et indignum vobis et opibus civitatis et rerum a majoribus gestarum gloria propter vestrum otium ceteros universos Græcos objicere servituti, atque egomet emori mallet, quam hujus consilii esse auctor. verumtamen si quis alius id dicit, vobisque persuadet; esto, ne defendite vos, amittite omnia. (26) Sin hoc nemini consultum videtur, sed contrarium præscimus omnes, nos, quo pluribus eum potiri sinamus, eo acriorem illum et potentiorum hostem habituros; quid tergiversamur? quid cessamus? quando, Athenienses, officio fungi volumus? (27) Quando, per Jovem, inquit, necessarium fuerit. At quæ liberorum hominum necessitas dici queat, ea non modo jam adest, sed etiam olim præterit, servilis autem illa ne quando ingruat, optandum est. Quid vero interest? Quod ingenuo homini maxima necessitas est rerum gestarum ignominia, eaque major haud scio an ulla sit, servo autem plagæ et corporis cruciatus. Quod absit ut fiat et dictu indignum est.

28. Ad ea igitur, Athenienses, esse segnes, quæ corporibus et facultatibus præstanda reipublicæ sunt ab omnibus, non probandum est quidem ullo modo, verumtamen excusationis aliquid habet. at ne ea quidem quæ audienda sunt quæque in deliberationem cadunt, audire velle, id vero meretur omnem reprehensionem. (29) At vos neque audire, priusquam ut nunc res ipsæ adsint, neque ulla de re deliberare soletis per otium, sed dum ille se contra vos instruit, idem agere et vicissim instrui cessatis, et si quis aliquid tale dixerit, ejicitis, quando autem periisse aut obsideri aliquid intellexistis, tum demum auditis et instruitur. (30) Fuit autem tum audiendi et deliberandi tempus, quam vos nolulistis, rei autem gerendæ et utendi apparatu nunc est, quum auditis. Itaque his moribus soli omnium hominum contra, quam ceteri solent, factitalis. nam ceteri ante negotia deliberare solent, vos post negotia.

31. Quod igitur est reliquum, et olim factum oportuit, sed nec nunc effugere decet, id dicam. Nulla omnium rerum ad ea negotia quæ instant reipublicæ perinde est opus ut pecunia. Ultra autem felicitas quædam nobis offertur, qua si recte utamur, fortasse necessarium confici poterit. (32) Primum enim, quibus rex Persarum fidem habet quosque de se bene esse meritos putat, hi oderunt et bello infestant Philippum. Deinde qui adjutor et conscius fuit omnium Philippi contra Persarum regem instructionum, is relegatus est, et omnem rem rex non nobis accusantibus audiet, quos propter privatam utilitatem verba facere puta-

ιδίου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ καὶ διοικοῦντος, 140 ὧστ' εἶναι παρὰ τὰς κατηγορίας, καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ἡμῶν πρέσβειν δν βασιλεὺς ἤδιστα ἀν ἀκούσαι, (33) ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδιοκῶντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ, καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερος 5 ἔσθ' ὁ Φίλιππος, ἀν προτέροις ἡμῖν ἐπιθῆται. εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοι τι πεισόμεθα ἡμεῖς· ἀδεῶς ἐπ' ἐκείνον ἤδη πορεύσεται. Ὑπὲρ δὲ τούτων ἀπάντων ὀμοι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέ- 10 ζεται, καὶ τὴν ἀβελτερίαν ἀποθέσθαι, δι' ἣν πολλὰς ἡλαττώθητε, « ὁ δὲ κοινὸς ἅπασιν ἐχθρὸς » καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα. (34) ἐγὼ γὰρ ὅταν τιν' ἴδω τὸν μὲν ἐν Σούσις καὶ Ἐκβατάνοις δεδοικῶτα καὶ κακόνων εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, δε καὶ πρότερον συν- 15 ἐπινώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ νῦν ἐπιηγ- γέλλετο (εἰ δὲ μὴ ἐδέχεσθ' ὑμεῖς ἀλλ' ἀπειρηφίζεσθε· οὐ τὰ γ' ἐκείνου αἰτία), ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐγγὺς οὕτως ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι αὐξανομένου ληστοῦ τῶν 20 Ἑλλήνων ἄλλο τι λέγοντα· θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἀν ἦ ποτ', ἐγωγ', ἐπειδὴ οὐχ οὕτος Φί- λιππον.

35. Ἔστι τοίνυν πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν πόλιν ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου καὶ λόγων οὐ προσηκόντων διαβεβλημένον, εἴτα τοῖς μηδὲν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ δικαίων βουλομένοις ποιεῖν πρόφασιν παρέχει. καὶ 25 πάντων, ὅσα ἐκλείπει δέον παρὰ τοῦ γίνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ' εὐρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὗ πάντων μὲν φοβοῦμαι λέγειν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐρῶ. (36) Οἴμαι γὰρ εἶναι καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμ- φέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους καὶ ὑπὲρ 141 τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας πρὸς τοὺς ἐπίδειες, εἰ ἀνάλωμεν ἐκ μέσου καὶ τὰς βλασφημίας δε ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνται τινες οὐχ δίκαιως, καὶ τὸν φόβον ὡς 5 οὐ στήσεται τοῦτο ἀνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ. οὐδὲν ἀν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα, οὐδ' ὅ τι κοινῇ μάλλον ἀν ἔλγην ἐπιβρώσειε τὴν πόλιν. οὕτως δὲ σκοπεῖτε. ἐρῶ δ' ὑπὲρ τῶν ἐν χρεῖα δοκούντων εἶναι πρότερον. (37) Ἦν ποτ' οὐ παλαι παρ' ἡμῖν, ὅτ' 10 οὐ προσήει τῇ πόλει τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα καὶ ἑκατόν. καὶ οὐδεὶς ἔστι τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, ὅστις οὐκ ἤξιον τὰ καθήκοντα ἐφ' ἑαυτὸν ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τριῆρεις ἔπλεον καὶ χρήματα ἐγίγνετο καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. (38) Μετὰ ταῦτα ἡ τύχη, καλῶς ποιούσα, πολλὰ πε- 15 ποίηκε τὰ κοινὰ, καὶ τετρακῶσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν τα- λάντων προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιουμένου τῶν τὰς οὐσίας ἔχόντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβάνοντος. οἱ γὰρ εὐποροὶ πάντες ἔρχονται μεθέζοντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσιν. (39) Τί οὖν μαθόντες τοῦτο ὀνειδίζο- 20 μεν ἀλλήλοις καὶ προφάσει γράωμεθα τοῦ μηδὲν ποιεῖν, πλὴν εἰ μὴ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγυνοῖα τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν; ὅς οὐτ' ἀν αἰτιασαίμην ἔγωγε οὐτ' ἀξιώ. (40) οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ἄρῶ τὸν ἐν 25 ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον οὐδ'

verit, sed ex eo qui ipse egit et administravit. Quare fides habebitur accusationibus et ea nostris legatis reliqua erit oratio, qua rex maxime delectabitur, (33) eum, qui utrosque læserit, communiter esse ulciscendum et regi multo fore formidabiliorem Philippum, si in nos priores invaserit. si quid enim nobis derelictis acciderit; secure in illum esse impetum facturum. Propter hæc igitur omnia censeo legatos esse mittendos, qui cum rege colloquantur, et simplicitatem istam deponendam, quæ vobis sæpe detrimento fuit. *enimvero barbarus est, et communis omnium hostis,* » et reliqua ejus generis omnia. (34) Ego enim quum video esse quosdam, qui illum qui Susis et Ecbatanis degit metuunt et reipublicæ male velle dicant, qui prius quoque ad rempublicam nostram erigendam adjutor fuit et nunc pollicitus est (quod si vos non accepistis, sed decreto repudiastis; per illum quidem non stetit), de eo autem, qui in foribus adeo prope in media Græcia crescit, prædone Græcorum aliud quid dicat; demiror, eumque metuo, quisquis tandem ille est, quum ipse Philippum non metuat.

35. Est jam et aliud, quod reipublicæ nocet injusta maledicentia verbisque non convenientibus adductum in invdiam et iis qui nihil æqui agere volunt in republica, prætextum suppeditat. denique omnium, quæ desunt, quum ab aliquo fieri oporteat, in eam rem transferri culpam invenietis. de qua omnino dicere vereor, sed dicam tamen. (36) Puto enim me habiturum quod ad reipublicæ utilitatem et pro pauperibus contra divites dicam et pro locupletibus contra egenos, si et convicia quæ propter theatralium pecuniam quidam dicunt immerito, et timorem illum, hoc non sine magno malo perduraturum esse, medio sustuleritis. nihil enim majus ad res gerendas conferre, nihil, quod totam urbem magis corroboret, præstare possumus. Sic autem considerate. Priore autem loco de iis dicam, quos premi apparet inopia. (37) Fuit non ita olim apud nos, quum vectigalia civitatis centum et triginta talenta non superabant, et nemo ex iis erat qui triremi præesse aut conferre tributum poterant, qui non sua sponte sibi faciendum officium putaret, quod pecuniæ copia non erat, sed et triremes instructæ ibant et pecunia in promptu erat et omni officio fungebamur. (38) Post hæc fortunæ benignitas auxit rempublicam et talenta quadringenta pro centum illis redeunt sine ullo divitum detrimento, sed potius cum eorum emolumento. divites enim omnes veniunt in partem eorum, et recte faciunt. (39) Qui fit igitur, ut id aliis aliis exprobremus et per eam speciem nihil faciamus, nisi forte auxilium pauperibus a fortuna oblatum invidemus? quos nec ipse reprehendo nec censeo reprehendendos. (40) Neque enim in privatis familiis adolescentem erga seniores

οὕτως ἀγνώμονα οὐδ' ἀποπον τῶν ὄντων οὐδένα, ὥστε, εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες δο' ἂν αὐτός, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν. καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώ-
 142σεως εἴη νόμοις οὗτος γε ἔνοχος. δεῖ γάρ, οἴμαι, τοῖς γονεῦσι τὸν ὠρισμένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου, δικαίως φέρειν καὶ ἐκόντα ὑποτελεῖν. (41) ὥσπερ τοῖνον ἐνὸς ἡμῶν ἐκά-
 5 στοῦ τίς ἐστι γονεὺς, οὕτω συμπτώσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ γονεῖας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι, καὶ προσήκει τούτους οὐχ ὅπως ὧν ἡ πόλις δίδωσιν ἀφελέσθαι τι, ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδεὶν ὄντας ἐνδεεῖς περιφθήσονται. (42) τοὺς μὲν
 10 τοῖνον εὐπόρους ταύτη χρωμένους τῇ γνώμῃ οὐ μόνον ἡγούμαι τὰ δίκαια ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελεῖν. τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰ ἀποστερεῖν κοινῇ κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς ἀνθρώπους τοῖς πράγμασιν. τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ἃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς οὐ-
 15 σίας ἔχοντες καὶ κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἂν συμβουλευσάμεθα.

43. Διείμι δέ, ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων, οὐ κατοκνήσας εἰπεῖν τάληθῃ. ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς οὕτως ἀθλιος οὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ
 20 τὴν γνώμην, οὐκ οὖν Ἀθηναίων γε, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων, ὥστε λυπεῖσθαι ταῦτα λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. (44) Ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα καὶ ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τὰ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβι-
 25 εῖζονται ὁρῶσι τινας, καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ἡμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕνεκ' ἀσφαλείας, ἐτέρων δὲ τὴν κρύβδην ψήφον τοῦ φανερώς θαυροῦ ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. (45) δεῖ γάρ, ὧ
 143 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν, τοὺς μὲν εὐπόρους εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας καὶ ὑπὲρ τούτων μὴ δεδοικίας, εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοινὰ ὑπὲρ τῆς σω-
 5 τήρας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας, τοὺς δὲ λοι-
 5 πούς τὰ μὲν κοινὰ κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας τὸ μέρος, τὰ δὲ ἐκάστου ἴδια τοῦ κεκτημένου. οὕτω καὶ μικρὰ μεγάλη πόλις γίνεται καὶ μεγάλη σώζεται. ὥς μὲν οὖν εἴποι τις ἂν, ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστίν, ὥς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐν νόμῳ, διορθώ-
 10 σασθαι δεῖ.

16. Τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς παραχῆς
 15 πολλὰ πρόβρωθὲν ἐστὶ τὰ αἷτια. ἃ εἰ βουλομένοι ἡμῖν ἀκούειν ἐστίν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως ἐφ' ἧς ἡμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὸ μὲν προϊστασθαι τῶν Ἑλλήνων καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικομένοις βοηθεῖν περιέργῳ ἐπίσηπτος εἶναι καὶ μάταιον ἀνάλωμα ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων, τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ προϊεμένους
 20 καθ' ἐν ἑκάστον πάντα ἐτέρους ἔσσαι λαθεῖν, θαυμαστήν εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε. (17) Ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν ἐφ' ἧς ἡμῖν τεύχεται προσῆκεν ἕτερος, οὗτος εὐδαιμων καὶ μέγας

ita affectum esse video neque adeo vecordem aut ineptum quonquam omnium, ut, nisi omnes ea agant quæ ipse agit, se quoque neget acturum esse quocquam. etenim legibus malæ tractationis hic quidem teneretur. decere enim cen-
 seo parentibus stipem ab utraque, et a natura et a lege, constitutam juste reddi et ultro pendere. (41) Jam ut unius-
 cujusque nostrum parens est aliquis, sic universæ civitatis communes parentes cives universi sunt existimandi, atque adeo non eripiendum iis quicquam est, quod respública largitur, ut si horum nihil fieret, iis aliunde prospiciendum esset, ne qua re egerent. (42) Quod si locupletes in hac sententia sint; eos non modo æqua facere puto, sed etiam utilia. nam rebus necessariis publice fraudare aliquem, id efficere est, ut reipublicæ multi male velint. Inopibus autem suaserim, ut, quæ res locupletibus oneri est et de qua merito queruntur, eam removeant.

43. Progrediar autem eodem modo, quo dudum, et pro divitibus vera dicere non dubitabo. Mihi enim nemo hominum ita inhumanus aut crudeli animo esse videtur, nedum Atheniensium, ut pauperes et rerum necessariorum egenos capere ista quum videt, ægre ferat. (44) Sed ubi colliditur res? in quo est difficultas? quum institutum illud a publico ad privatum transferre vident quosdam, et magnum esse statim apud vos oratorem et immortalem quod ad securitatem quidem attinet, sed differre occultum suffragium a manifesto plausu; hæc diffidentiam, hæc iracundiam movent. (45) Est enim, Athenienses, ex æquo colenda reipublicæ societas ita, ut divites vitam suam in tuto collocatam esse putent, deque ea non sollicitentur, ut in periculis autem patriæ pro salute opes suas in commune conferant, et reliqui ut communia pro communibus habeant iisque pro portione fruuntur, privata vero pro propriis possessoris. Sic et parva urbs magna sit, et magna conservatur. Jam igitur dicat aliquis: quæ ab utrisque præstanda esse videantur, hæc fere sunt, sed quo pacto rite fieri queant, distinctius est explicandum.

46. Verum præsentium negotiorum et perturbationis causæ multæ jam olim collectæ sunt. quas si vobis audire cordi est, narrabo. Emoti estis, Athenienses, ex eo fundamento, in quo vos majores vestri reliquerunt, ac præesse Græcis et copulis instructis omnes injuriis affectos adjuvare, supervacaneum et inanem esse sumptum persuaserunt vobis ii, quorum istæ sunt in republica actiones, at otium agere et nusquam officio fungi, sed singulatim omnia projicere et sinere, ut alii ea intercipient, admirabilem felicitatem et multam securitatem esse putatis. (47) Quæ dum fiunt, alius occupavit eum locum, in quo vos collocatos esse

καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως. πρᾶγμα γὰρ
 25 ἔντιμον καὶ μέγα καὶ λαμπρόν, καὶ περὶ οὗ πάντα τὸν
 χρόνον αἱ μέγιστα τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς διεφέροντο,
 Λακεδαιμονίων μὲν ἡτυχηκότων, Θεβαίων δὲ ἀσχολῶν
 144 διὰ τὸν Φωκιῶν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ ἀμε-
 λούτων ἔρημον ἀνείλετο. (48) τοιγάρτοι τὸ μὲν φο-
 βεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς ἔχειν καὶ
 δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνον περιγέγονε, καὶ τοσαῦτα πρᾶ-
 5 ἄπαντας, ὥστε μὴδ' ὅ τι χρῆ συμβουλευεῖν ἰσχυρὸν
 εἶναι.

40. Ὅντων δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων
 πραγμάτων πᾶσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν οὐσένης ἐν
 10 μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν, οὐ μόνον τῶ
 μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῶ
 πάντων ἀργότατα αὐτοὶ διαχεισθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν
 ὀνίων πλῆθος ὀρῶντες καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν
 ἀγορὰν, τούτοις κεκλήθησθε ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πό-
 15 λεως οὐσης· οὔτε προσκρόντους οὔτ' ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα
 κρίνετε. (50) ἀγορὰν μὲν γὰρ ἂν τις καὶ πανήγυριν ἐκ
 τούτων ἢ φαύλως ἢ καλῶς κατεσκευάσθαι κρίνοι, πόλιν
 δ' ἢν ὑπείληφεν, ὅς ἂν τῶν Ἑλλήνων ἄρχειν αἰεὶ βού-
 20 ληται, μόνῃ ἂν ἐναντιοθῆναι καὶ τῆς πάντων ἐλευθε-
 ρίας προστῆναι, οὐ μὰ Δι' ἐκ τῶν ὀνίων, εἰ καλῶς ἔχει,
 δοκιμάζειν δεῖ, ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοία πιστεύει, εἰ
 τοῖς ὀπλοῖς ἰσχύει. ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκο-
 25 πειν. ἀ σφαλερῶς ὑμῖν καὶ οὐδαμῶς ἄπαντα καλῶς
 ἔχει. (51) γνοίητε δ' ἂν, εἰ σκέψασθε ἐκεῖνος· πότε
 μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονε πρᾶγματα;
 οὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον ἢ τὸν νῦν παρόντα οὐδ' ἂν εἰς
 εἴποι. τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἄπαντα εἰς δύο ταῦτα διή-
 145 ρητο τὰ τῶν Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους καὶ ἡμᾶς, τῶν
 δ' ἄλλων Ἑλλήνων οἱ μὲν ἡμῖν οἱ δὲ ἐκεῖνοις ὑπήκουον.
 βασιλεὺς δὲ καθ' αὐτὸν μὲν ὁμοίως ἅπασιν ἄπιστος ἦν,
 10 τὸς δὲ κρατομένους τῶν πολέμων προσλαμβάνων, ἄρχις
 οὐ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιῆσαι, διεπιστεύετο, ἔπειτ' οὐχ
 ἤττον αὐτὸν ἐμίσουν οὐδ' οὐσίσει τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν
 5 ἐξ ἀρχῆς. (52) νῦν δὲ πρῶτον μὲν ὁ βασιλεὺς ἅπασιν
 τοῖς Ἑλλήσιν οἰκειῶς ἔχει, καὶ πάντων δὴ ἤκιστα
 ἡμῖν, ἂν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα. ἔπειτα προ-
 στασίαι πολλαὶ καὶ πανταχόθεν γίνονται, καὶ τοῦ πρω-
 10 τεύειν ἀντιποιοῦνται μὲν πάντες, ἀφιστάσι δ' ἔνιοι καὶ
 φθονοῦσι καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς, οὐχ ὡς ἔδει, καὶ γε-
 γόνασι καθ' αὐτοὺς ἕκαστοι, Ἀργεῖοι, Θεβαῖοι, Λακε-
 15 δαιμόνιοι, Κορίνθιοι, Ἀρχάδες, ἡμεῖς. (53) ἀλλ' ὁμοῦ
 εἰς τοσαῦτα μέρη καὶ τοσαύτας δυναστείας διηρημένων
 τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, εἰ δεῖ τάληθ' ἡμετὰ παρ-
 20 ῆσθαι εἰπεῖν, τὰ παρ' οὐδέσιν τούτων ἀρχεῖα καὶ βου-
 λευτήρια ἐρημότερα ἂν τις ἴδοι τῶν Ἑλληνικῶν πρα-
 γμάτων ἢ τὰ παρ' ἡμῖν, εἰκότως. οὔτε γὰρ φιλῶν
 οὔτε πιστευῶν οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ἡμῖν διαλέγεται.
 10 (54) αἴτιον δὲ τούτων οὐχ ἓν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι (βράδιον
 γὰρ ἂν ἦν ὑμῖν μεταθεῖναι), ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντο-
 δαπὰ ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τοῦ χρόνου, ὧν τὰ καθ'

oportebat, is felix et magnus et multorum dominus factus
 est, merito. rem enim honorificam et magnam et splendidam
 et de qua omni tempore maximæ urbes inter se contendere-
 runt, quum et Lacedæmonii cladem accepissent et Thebani
 propter Phocense bellum occupati essent et vos negligeretis,
 desertam suscepit. (48) Proinde formidō ad reliquos,
 multitudo sociorum et magnitudo potentie ad eum devenit,
 tantisque et talibus rebus Græci jam circumventi sunt uni-
 versæ, ut etiam quid consuli debeat, non sit in promptu.

49. Quanquam autem, Athenienses, res præsentis, ut ego
 judico, omnibus sunt formidolosæ, nulli tamen ex omni-
 bus in majore sunt periculo quam vos, non eo tantum,
 quod vobis potissimum insidiatur Philippus, sed et quod
 omnium estis ignavissimi. Quod si rerum venalium copiam
 et annonæ in foro ubertatem intuentes, deliniti estis,
 tanquam extra omne periculum sit respublica; nec conveni-
 enter, nec recte rem judicatis. (50) Forum enim et ce-
 lebritatem vel male vel bene esse instructam ex his rebus
 æstimari potuerit, urbs autem, quam qui perpetuo Græcis
 imperare vult solam sibi adversaturam et libertatis omnium
 defensionem suscepturam censet, non, ita me Jupiter amet,
 a rerum venalium copia æstimanda est, sed illud viden-
 dum, sociorum benevolentia freta sit, armisne valeat.
 hæc in urbe consideranda sunt. quæ male se apud vos,
 et non belle universa habent. (51) Idque intelligetis, si
 hoc modo cogitabitis: Quando perturbatissimus fuit Græciæ
 status? nullum enim tempus aliud, quam hoc præsens,
 quisquam dixerit. omni enim ætate superiore in duas has fac-
 tiones divisi erant Græci, Lacedæmonios et vos, ceteri au-
 tem Græci partim nobis partim illis obediebant, regi vero per
 se quidem æque apud omnes nulla erat fides, sed bello vic-
 tici sibi adjungendis tantisper fidem inveniebat, dum alte-
 ros alteris æquasset, post his, quos conservarat, non mi-
 nus erat invisus, quam veteribus inimicis. (52) Nunc vero
 rex Persarum omnibus Græcis est conjunctus, nobis autem
 minime omnium, nisi nunc ex parte correxerimus. Deinde
 patrocinia multa sunt, et undelibet conciliantur, ac etsi
 principatum omnes sibi vindicant, desciscunt tamen qui-
 dam et invident et sibi diffidunt, secus quam oportebat,
 divisique sunt singuli, Argivi, Thebani, Lacedæmonii,
 Corinthii, Arcades, nos. (53) Sed tamen, quum in tot
 partes et tot principatus res Græcorum sint diremptæ, si
 verum libere dicendum est, apud horum neminem magi-
 stratuum et senatus loca magis deserta videas a Græcorum
 negotiis, quam nostra. merito: neque enim amans neque
 confidens neque metuens quisquam nos appellat. (54)
 Causa vero harum rerum est non una, Athenienses, (alioqui
 facile mutaremus,) sed multa et varia commissa ab omni
 ævo delicta, quorum singulis omissis unum, quo omnia

Ἐκαστον ἐάσας ἐν, εἰς δὲ πάντα συντείνει, λέξω, δεηθεὶς
 ὑμῶν, ἂν λέγω τάληθῆ μετὰ παβήσας, μηδὲν ἀχθε-
 25 σθαί μοι. πέπραται τὰ συμφέροντα ἐφ' ἑκάστου τῶν
 καιρῶν, καὶ μετελήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ
 τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὧν κεκλημένοι τοῖς ἀδικουσί οὐ πι-
 κρῶς ἔχετε, ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσιν. (55) καὶ τὰ
 μὲν περὶ τἄλλα οὐκ ἄξιον ἐξετάσαι νῦν, ἀλλ' ἐπειδὴν τι
 146 τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέση, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει ὡς
 οὐ δεῖ ληρεῖν οὐδὲ γράφειν πόλεμον, παραθεὶς εὐθὺς
 ἔξῃς τὸ τὴν εἰρήνην ἀγειν ὡς ἀγαθὸν καὶ τὸ τρέφειν
 5 μεγάλην δύναμιν ὡς χαλεπὸν, καὶ « διαρπάζειν τινὲς τὰ
 χρήματα βούλονται, » καὶ ἄλλους λόγους ὡς οἷόν τε
 ἀλθεστάτους λέγουσιν. (56) ἀλλὰ δεῖ δήπου τὴν μὲν
 εἰρήνην ἀγειν οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἱ πεπεισμένοι κἀθη-
 σθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα (ἂν γὰρ ἐκεί-
 10 νο πεισθῆ' τὰ γε ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει), νομίζειν ὅτι εἶναι
 χαλεπὰ οὐχ ὅσα ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἂ
 πεισόμεθ', ἂν μὴ ταῦτ' ἐβλωμεν ποιεῖν, καὶ τὸ « διαρ-
 πασθήσεται τὰ χρήματα » τῷ φυλακῆν εὐρεῖν δι' ἧς
 15 σωθήσεται κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀποστῆ-
 ναι. (57) Καίτοι ἐγωγε ἀναγκᾶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, εἰ
 τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται,
 ἂ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀρπάζοντας ἐφ' ὑμῶν
 ἐστὶ, τὴν δὲ Ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς οὕτως Φίλιππος
 20 ἀρπάζων οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἀρπάζων.
 58 Τί ποτ' οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φα-
 νερώς ἀδικούντα καὶ πόλει καταλαμβάνοντα οὐδεὶς πώ-
 ποτε τοῦτον εἶπεν ὡς ἀδικεῖ καὶ πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ
 25 μὴ ἐπιτρέπειν μηδὲ προεῖσθαι ταῦτα συμβουλευόντας,
 τούτους πόλεμον ποιεῖν φασίν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ
 πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν (ἀνάγκη γάρ, ἀνάγκη
 κολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίνεσθαι) τοῖς ὑπὲρ
 ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν οἰομένοις ἀναθεῖναι βούλονται.
 147(58) ἤγουνται γάρ, ἂν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς
 γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκείνου κρατήσιν ὑμᾶς
 καὶ αὐτοῖς οὐκ εἶσθαι μισθαρεῖν, ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώ-
 5 των θορύβων αἰτιασάμενοι τινὰς πρὸς τὸ κρῖνειν τρά-
 πησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμφοτέρ' ἔξειν,
 καὶ παρ' ὑμῶν εὐδοκιμήσιν καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα
 λήψασθαι, ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λα-
 βεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. αἱ
 μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων αὐταί, καὶ τὸ κατασκευάσμα τὸ
 10 τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλονται τινες πόλεμον ποιῆσαι.
 (59) Ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς ὅτι οὐ γράψαντος Ἀθηναίων
 οὐδεὶς πόλεμον πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως
 καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. εἰ μὲντοι
 βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεί-
 15 νων ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι.
 ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρῶνται, τί τῷ ἀδικούντι
 προσήκει; (61) ἀλλ' ἐπειδὴν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἴη, τί
 σήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ
 20 Περσῶν τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φε-
 ραίων πρότερον, πρὸς τὰ τεῖχη προβάλλων αὐτῶν, οὐδ'
 Ὀλυθίων ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα

tendent, dicam, precatus a vobis, si vera libere dixero, ne mihi succenseatis. Quaecunque fuerunt rei gerendae occasiones, venditae sunt, atque otii vos quidem et tranquillitatis participes fuistis, quibus deliniti, iis, qui vos laedunt, non graviter irascimini, alii vero honores abstulerunt. (55) Ac quae ad cetera quidem attinent, non est exquirere nunc operae pretium, sed ubi aliqua Philippi mentio incidit, statim surgens quidam dicit, « non esse nugandum nec rogandum bellum; » atque deinceps statim cum eo comparant, « in pace vivere quam praeclarum », et, « magnum alere exercitum quam molestum, » et « Quidam diripere volunt pecunias » aliasque fabulas narrant quam possunt verissimas. (56) Verum pacem ut servetis, non vobis est persuadendum, qui hoc vobis persuasum habentes sedetis, sed ei, qui rei militari vacat (cui persuasum si fuerit; in vobis sane mora nulla erit), sed molesta existimanda esse non quae tuendae salutis causa insumpserimus, sed ea quae perferemus, nisi haec facere voluerimus, ac « Diripientur pecuniae » hoc inventa custodia, qua conserventur, prohibendum esse, non deserenda utilitate. (57) Quanquam et id ipsum iniquo animo fero, si vestrum quibusdam pecuniarum diripere molestia, quas vobis et custodire et peculatores punire licet, Philippus autem Graeciam universam deinceps sic diripiens, eamque cum vestro periculo diripiens, non est molestus.

58. Qui fit igitur, Athenienses, ut, qui tam aperte injurias facit et urbes occupat, eum nemo unquam dixerit injuste facere aut movere bellum, qui vero non concedenda nec negligenda haec esse suadent, eos bellum facere isti dicant? Quod iidem causam secuturarum e bello difficultatum (necesse enim, necesse est multas oriri e bello molestias) iis, qui vestra causa se optima dicere putant, acceptam ferre volunt. (59) Censent enim, si vos concordia unoque animo Philippum ulciscamini, et illum superatum iri a vobis et se, a quo mercedem accipiant, non habituros, sin a primis tumultibus irati in aliquos ad exercenda judicia convertamini, tum se his accusandis utrumque consecuturos, et laudationem a vobis et largitionem ab illo, tum vos ob ea, propter quae ipsi mulctandi essent, poenas de vestris defensoribus sumpturos. Ac spes quidem istorum haec sunt, et hinc illud est quod dicunt, velle quosdam bellum facere. (60) Ego vero exploratum habeo, quum Atheniensium nemo rogasset bellum, multa, quae nostrae urbis sunt, tenere Philippum et nunc auxilia misisse Cardiam. Attamen si nos praenobis ferre nolumus, eum bellum nobis inferre; omnium stolidissimus esset, si id cogueret. nam si violati negant, quid violanti est faciendum? (61) Sed ubi in nos ipsos invaserit; quid tum dicemus? Ille enim se bellum gerere negabit, sicut neque Oritis dixit, mihi in eorum agro versantibus, nec Pheraeis prius, dum in moenia eorum faciebat impetum, neque Olynthis ab initio, donec in ipsorum

παρῆν ἔχων. ἤ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι καλεῖοντας
25 πολέμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν.
οὐδὲ γὰρ ἄλλο γε οὐδὲν ἐνί.

ε2. Καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν καὶ τισι τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων ἔσθ' ὁ κίνδυνος. οὐ γὰρ ὑφ' αὐτῶν
ποιήσασθαι τὴν πόλιν βούλεται Φίλιππος ὑμῶν, οὐ, ἀλλ'
θλως ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν μὲν
148 ὑμεῖς οὐτ' ἐβελήσατε οὐτ', ἀν ἐβέλητε, ἐπιστήσασθε (ἀρ-
χειν γὰρ εἰώθατε), πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῶν, ἀν
καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων
ἕδυνήσασθε. διὰ ταῦτα ὑμῶν οὐχί φείσεται, εἴπερ
ἐγκρατῆς γενήσεται. (ε3) Ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων
ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γινώσκειν,
καὶ τοὺς πεπρακότες αὐτοὺς ἐκείνῳ φανερωῶς ἀποτυμ-
πανίσαι. οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως
10 ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἀν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολά-
σητε ἐχθροὺς, ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὡς περ προβολοῖς
προσπταίσαντας ὑστερίζειν ἐκείνων. (ε4) Πόθεν οἴεσθε
νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ
15 ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ
μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον Θετ-
ταλοὺς πολλὰ δούς ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παρούσαν
δουλείαν. οὐδ' ἀν εἰπεῖν δύναίτο οὐδεὶς ὅσα τοὺς τα-
λαιπύρους Ὀλυνθίους πρότερον δούς Ποτίδαιαν ἐξηπά-
20 τησε, καὶ πολλὰ ἕτερα. (ε5) Θεβαίους τὰ νῦν ὑπ-
άγει τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας
πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ. ὥστε καρπωσάμενοί
τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν οἱ μὲν ἤδη πεπόν-
θησαν ἃ δὴ πάντες ἴσασιν, οἱ δ' ὅτι ἀν ποτε συμβῆ
25 πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ,
ἀλλ' ἐν αὐτῶ τῶ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι πόσα ἐξηπά-
τησθε! πόσων ἀπεστέρησθε! (ε6) οὐχί Φωκίας, οὐ
Πύλας, οὐχί τὰ πῖ Ἰθάκης, Δορίσκον, Σέρβιον, τὸν
Κερσοδέπτην αὐτόν, οὐ νῦν Καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολο-
149 γεῖ; τί ποτ' οὖν ἐκείνους τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν οὐ τὸν αὐ-
τὸν τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων
τῇ ὑμέτερά ἀδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ
5 λαβόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν,
κἂν ἀφηρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. (ε7) οὐκ ἦν
ἀσφαλές λέγειν ἐν Ὀλύθῳ τὰ Φιλίππου μὴ συνευπε-
πονθῶτων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦ-
σθαι. οὐκ ἦν ἀσφαλές λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίπ-
10 που μὴ συνευπεπονθῶτος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν
τῶ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φιλίππον αὐτοῖς καὶ τὴν
τυλαίαν ἀποδοῦναι. οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὶν
τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκίας ἀνεῖλεν. (ε8)
ἀλλ' Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν
15 χώρων ἀπεστέρηκός Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευά-
ζοντος ὑμῖν* ἐπιτείχιμα τὴν Εὐβοίαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυ-
ζάντιον παρίοντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου.
καὶ γὰρ τοὶ τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἐνιοὶ ταχὺ πλού-
20 σιοὶ γίνονται καὶ ἐξ ἀνυνύμων καὶ ἀδόξων ἐνδοξοὶ καὶ
γνώριμοι, ὑμεῖς δὲ τοῦναντίον ἐκ μὲν ἐνδοξῶν ἀδόξοι,
ἐκ δ' εὐπόρων ἀποροὶ. πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον

agro cum exercitu adesset. Num tum quoque dicemus eos, qui vim propulsare jubent, concitare bellum? Proinde restat ut serviamus. neque enim quicquam est tertium.

62. Neque vero nos iisdem de rebus, de quibus reliquorum plerique, periclitamur. neque enim subigere nostram urbem vult Philippus, minime, sed funditus evertere. satis enim intelligit servire vos nec velle nec, si velitis, posse (nam imperare consuevistis), negotia vero sibi facessere, si detur occasio, posse plura quam ceteros homines omnes. quapropter vobis non parceret, si in potestatem suam redegerit. (63) Quum igitur de aris et focis decertandum sit, sic statuendum vobis est, et qui se illi vendiderunt aperte, in cruciatum abripiendi. non enim possunt, non possunt externi hostes superari, antequam domesticos hostes puniveritis, alioqui fieri non potest, dum in hos tanquam scopolos impingitis, quin sitis illis posteriores. (64) Unde putatis eum nunc in vos esse contumeliosum (quid enim faciat, si hoc non facit, equidem non video) et quum alios benefaciendo, si nihil aliud, seducit, vobis jam minari? velut Thessalos multis beneficiis induxit in presentem servitum. neque dicendo quisquam consequi possit, quam multis rebus infelices Olynthios data prius Potidæa multisque aliis deceperit. (65) Thebanos nunc pellicit Bœotia tradita, atque quod bello magno et difficili liberavit. Proinde hi omnes emolumento aliquo percepto partim jam ea perpassi sunt quæ omnes sciunt, partim quicquid tandem casus tulerit patientur. vobis autem erepta quæ sint, taceo, sed in ipsa pacificatione quantis fraudati estis! quantis spoliati! (66) nonne Phocensibus, nonne Pylis, nonne Thraciæ finibus, Dorisco, Serrhio, Cersoblepte ideo, nonne Cardia potitus est et confietur? Cur igitur eo modo cum illis, et alia ratione vobiscum agit? quod in sola vestra republica inter omnes impunitas agendæ hostium causæ data est, et si quis pecuniam acceperit, tuto apud vos dicendi potestatem habet, etsi vestris opibus spoliati sitis. (67) Non tutum Olynthi fuisset causam Philippi agere, nisi beneficii pars aliqua ad multitudinem Olynthiorum pervenisset e fructibus Potidææ. non tutum fuisset in Thessalia causam Philippi agere, nisi ad multitudinem Thessalorum ejectis a Philippo tyrannis beneficii pars pervenisset et Pyliæ restituta. non fuisset Thebis tutum, ante redditam Bœotiam et Phocenses deletos. (68) Sed Athenis, quum non modo Amphipolim et Cardianorum regionem Philippus eriperit, sed et Eubeam contra vos tanquam arcem munerit et nunc ad Byzantium accedat, tutum est defendere Philippum. Atque ideo istorum aliqui e mendiciis repente fiunt divites, et ex ignobilibus et obscuris clari et illustres, vos contra e claris obscuri, e locupletibus inopes. Urbis enim

ἡγοῦμαι συμμέλους πίστιν εὐνοίαν, ὧν πάντων ὑμεῖς
 ἐστέ ἄποροι. (68) ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς
 5 ἔχειν καὶ ἔαν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι
 ὁ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ φοβερός πᾶσιν Ἑλληνσι
 καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς δ' ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ μὲν
 κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρία λαμπροί, τῇ δ' ὧν προσῆκε
 150 παρὰσκευῆ καταγέλαστοι. οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ
 τε ὑμῶν καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίου τῶν λεγόντων ὁρῶ βου-
 λευομένους. ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἀγειν φασὶ δεῖν,
 καὶ τις ὑμᾶς ἀδικῆ, αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται κατ' ὑμῖν ἡσυ-
 5 χίαν ἀγειν οὐδενὸς αὐτοῦ ἀδικούντος.

70. Καίτοι λοιδορίας εἰ τις χωρὶς ἔροιτο : « εἰπέ μοι,
 τί δὴ γιγνώσκων ἀκριβῶς, Ἀριστόμηδες (οὐδεὶς γὰρ τὰ
 τοιαῦτ' ἀγνοεῖ), τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ καὶ
 10 ἀπράγμονα καὶ ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευο-
 μένων φιλαίτιον καὶ σφαλερὸν καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν
 ἀγῶνων καὶ κακῶν μεστόν, οὐ τὸν ἡσυχίον καὶ ἀπράγ-
 μονα ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις αἰρῆ; » τί ἂν εἴποις;
 (71) εἰ γὰρ ὁ βέλτιστον εἰπεῖν ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι
 15 δοῖμαι ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης
 ταῦτα πάντα ποιεῖς θαυμάζω τί δὴ ποτε σαυτῷ μὲν
 ὑπὲρ τούτων ἔπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις καὶ πονη-
 τέον καὶ κινδυνευτέον, τῇ πόλει δὲ προέσθαι ταῦτα
 μετὰ βραθυμίας συμβουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις
 20 ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινὰ φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ'
 ἐν τοῖς Ἑλληνσι μηδεὸς ἀξίαν εἶναι. (72) καὶ μὴν οὐδ'
 ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὡς τῇ μὲν πόλει ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὐτῆς
 πράττειν, σοὶ δὲ κίνδυνος, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων πλεόν
 περιεργάζῃ, ἀλλὰ τούναντίον σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ
 25 περιεργάζῃ τοὺς ἐσχάτους ὄντας κινδύνους, τῇ πόλει
 δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. (73) ἀλλὰ νῆ Δία παππῶα καὶ
 πατρῶα δόξα σοὶ ὑπάρχει, ἣν αἰσχρόν ἐστιν ἐν σοὶ
 30 καταλύσαι, τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα καὶ φαῦλα τὰ
 τῶν προγόνων. ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει. σοὶ μὲν
 γὰρ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὁμοίός σοι, τῇ πόλει
 δ' ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασιν, οἱ Ἑλληνες δις ἐκ τῶν με-
 5 γίστων κινδύνων σεσωσμένοι. (74) Ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἴσως
 οὐδὲ πολιτικῶς ἐνιοὶ τὰ καθ' ἑαυτοὺς καὶ τὰ κατ' αὐτὴν
 πολιτεύονται. πῶς γὰρ ἐστὶν ἴσον τούτων μὲν τινὰς ἐκ
 τοῦ δεσποτηρίου ἦκοντας ἑαυτοὺς ἀγνοεῖν, τὴν πόλιν δ',
 ἣ προειστήκει τῶν ἄλλων τέως καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε,
 10 νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι καθιστάναι;

75. Πολλὰ τοίνυν ἔχων ἐτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν
 παύσομαι. καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδεία μοι δοκεῖ τὰ
 πράγματα οὔτε νῦν οὔτ' ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν,
 ἀλλ' ἔταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα καὶ ὁμο-
 15 γνήμονες ὡς ὁρθῶς λέγεται γενομένοι, τῶν λυμαίνεσθαι
 καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων ἐξ ἴσου καθήσεσθε
 ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτοὺς (ἴστε γὰρ εὐθὺς ἰδόν-
 τες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει καὶ τίς ὑπὲρ Φιλίππου
 πολιτεύεται καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων),
 20 ἀλλ' ἴν' αἰτιασάμενοι τούτους καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέ-
 λωτα καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόν-
 των ποιῆτε. (76) ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ μετὰ πάσης παρ-

opes ego esse existimo socios, fidem, benivolentiam, quo-
 rum omnium vos estis inopes. (69) Quæ quia negligitis et
 ad istum modum res ferri sinitis, ille beatus et magnus et
 formidolosus est omnibus Græcis et barbaris, vos deserti et
 humiles, prosperitate fori et annonæ splendidi, rerum quæ
 requiruntur instructione ridiculi. non autem eodem modo
 quosdam oratorum et vobis et sibi metipsis consulere video.
 vos enim quiescere jubent, tametsi vos aliquis violarit,
 quum ipsi apud vos quiescere non possint, nemine eos vio-
 lante.

70. Quanquam si quis sine convicio interroget : « Dic mihi
 « quamobrem, quum explorator habeas, Aristomedes
 « (nemo enim talia ignorat), privatorum vitam esse tutam et
 « otiosam et extra periculum, eorum autem qui versantur in
 « republica, criminosam et lubricam et quotidianorum certa-
 « minum et malorum plenam, cur non quietam et otiosam,
 « sed periculosam amplecteris? » quid respondeas? (71) Nam
 si, quod optimum dicere posses, id te vere dicere concede-
 remus, te honoris et gloriæ studio ista facere omnia; demir-
 or equidem, cur tibi propter hanc causam facienda esse
 omnia censes neque ullum vel laborem vel periculum recu-
 sandum, reipublicæ autem sis auctor, hæc per soordiam
 ut amittat. neque enim illud dices, te oportere in republica
 esse conspicuum, reipublicæ nullam esse oportere apud
 Græcos auctoritatem. (72) Quin neque illud video, reipu-
 blicæ tutum esse suum agere negotium, tibi periculosum,
 nisi te in aliena negotia curiose ingesseris, imo contra tibi
 ex factis tuis et curiositate impendere extrema pericula,
 reipublicæ ex otio. (73) At per Jovem avita et patria gloria
 te excitat, quam tibi turpe fuerit amittere, respublica vero
 nullam claritatem et celebritatem accepit a majoribus! Sed
 neque hoc ita se habet. Nam tibi quidem peculator fuit
 pater, siquidem similis fuit tibi, urbi vero nostræ sunt, ut
 omnes sciunt, Græci bis e maximis periculis liberati. (74)
 Verum non æqualiter nec civiliter sua quidam et publica ad-
 ministrant. quo pacto enim æquum est istorum quosdam
 e carcere progressos, semetipsos ignorare, rempublicam
 autem, quæ reliquis hactenus præfuit et principatum obti-
 nuit, nunc in obscuritate omni et humilitate versari?

75. Etsi autem habeo præterea quæ dicam multa et de
 multis, desinam. neque enim penuriâ verborum vel nunc
 vel unquam alias malus mihi rerum esse status videtur, sed
 quia, quum vos audivistis omnia quæ expeditur, et in eo
 consentitis, ea recte dici, eos, qui turbare illa et pervertere
 student, ex æquo in hoc consensu audietis, quum non igno-
 retis eos (e primo enim aspectu accurate scitis, quis mer-
 cede concionetur et quis in republica Philippo subserviat
 et quis revera consultum rebus esse cupiat), sed ut his re-
 prehensis et re in risum et convicium versa, nihil ipsi, quod
 opus sit, faciatis. (76) Hæc vera sunt, magna cum libertate,
 simpliciter ex benivolentia, rectissime dicta, non ex assen-

ρησίας, ἀπλῶς εὐνοία, τὰ βέλτιστα εἰρημένα, οὐ κο-
25 λακεία βλάβη και ἀπάτης λόγος μεστός, ἀργύριον μὲν
τῷ λέγοντι ποιήσαν, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς
ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τούτων τῶν ἔθῶν,
ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον τοῦ πάντα φαύλως ἔχειν ἢ
ὑμᾶς αὐτούς.

11.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

152

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολήν, κα-
τηγορῶν αὐτῶν και πόλεμον προκηρύττων ἀντικρυς. οὐκέτι
οὖν ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν (ἀνάγκη γάρ),
ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων τὸν Μα-
κεδόνα.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

1. Ὅτι μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ
ἐποίησατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς ἀλλ' ἀνεβάλετο τὸν
πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν. ἐπειδὴ γὰρ
Φαρσαλίους Ἄλον παρέδωκε και τὰ περὶ Φωκίας δι-
5 κήσατο και τὴν Θράκην κατεστρέψατο πᾶσαν αἰτίας
οὐκ οὕσας πλασάμενος και προφάσεις ἀδίκους ἐξευρών,
τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ
λόγῳ νῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἐπεμψεν. (2)
10 Ὅτι δὲ χρὴ μήτε ὀβριθεῖν ὑμᾶς τὴν ἐκείνου δύναμιν
μήτε ἀγενεῖς ἀντιπαρῆναι πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ και σώ-
μασι και χρήμασι και ναυσι και πᾶσιν ὡς ἀπλῶς εἰ-
15 σπεῖν ἀφειδῶς ὀρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειρά-
σομαι διδάσκειν. (3) Πρῶτον μὲν γὰρ εἰκόσ, ὃ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς μεγίστους ὑμῖν ὑπάρχειν συμ-
μάχους και βοηθοὺς, ὧν ἐκείνους τὰς πίστεις ὑπεριδῶν
5 και τοὺς ἔρκους ὑπερβάς λέλκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην.
ἐπειθ' οἷς πρότερον ἠϋξήθη, φενακίζων ἀεὶ τινας και
μεγάλα ἐπαγγελλόμενος εὐεργετήσῃν, ταῦτα πάντα
διεξέληλυθεν ἤδη, και γινώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν Περιν-
θίων και Βυζαντιῶν και τῶν ἐκείνους συμμαχοῦντων,
10 ὡς ἐπιθυμεῖ προσενηθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον
ἐνπερ Ὀλυνθίους πρότερον, οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετ-
ταλῶν δεσπόζειν ἀλλ' οὐχ ἠγεῖσθαι τῶν συμμαχῶν προ-
αιρούμενος, (4) ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θεβαίων Νίκαιαν
μὲν φρουρᾷ κατέχων, εἰς δὲ τὴν Ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυ-
15 κώς, τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρὸς αὐ-
τὸν ἄγων και τὴν ἐκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος.
ὥστε τῶν αὐτῶ πρὸ τοῦ φίλων ὄντων τοὺς μὲν νῦν πο-
λεμεῖν ἀκαταλλάκτως, τοὺς δὲ μηκέτι προθύμους εἶναι
συναγωνιστάς, ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι και διαβεβλή-
20 σθαι πρὸς αὐτόν. (5) Ἐτι τοῖσιν (οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἐστὶ
μικρόν) οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες ἑναγ-
χος μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσπέμψαντες ἐκώλυσαν

tatione oratio fraudis et imposturae plena, argentum alla-
tura dicenti, reipublicae negotia hostibus traditura. Aut
igitur a talibus moribus est recedendum, aut depravatio
rerum omnium adscribenda nemini quam vobis ipsis.

11.

ORATIO AD PHILIPPI EPISTOLAM.

LIBANII ARGUMENTUM.

Miserat Philippus ad Athenienses epistolam, qua eos accu-
sabat et palam bellum denunciabat. non amplius igitur orator
suadet Atheniensibus, ut bellum gerant (coegabat enim ipsa
necessitas), sed confirmat eorum animos ad periculum adevun-
dum, Macedonem facile posse superari asserens.

ORATIO AD PHILIPPI EPISTOLAM.

1. Philippum, Athenienses, non pacem fecisse vobiscum,
sed distulisse bellum, omnes jam cognovistis. Postquam
enim Pharsaliis Halum tradidit et Phocense negotium ad-
ministravit totamque Thraciam vi subegit, falsis causis
confictis et iniquis praetextibus excogitatis ut re jam olim
contra urbem bellum gerit, ita verbis nunc per missas lite-
ras confitetur. (2) Ego vero nec potentiam ejus vobis ex-
pavescendam esse nec timide illi resistendum, sed et cor-
poribus et pecuniis et navibus et, ut paucis absolvam,
omnibus rebus large ad bellum accingendum, docere cona-
bor. (3) Primum consentaneum est, Athenienses, deos
vobis firmissimos socios et adjuutores esse, quorum ille fide
neglecta violatoque jurejurando pacem injuste solvit. Dein-
de quibus rebus ejus opes hactenus auctae sunt, dum sem-
per aliquos decipit et magnifica quaedam pollicetur, haec
omnia obsoleverunt jam, neque ignorant ejus animum Pe-
rinthii et Byzantii atque horum foederati, cupere eum eo-
dem modo ipsos tractare, quo prius Olynthios, neque
Thessalos praeterit hoc ei propositum esse, ut dominus sit,
non dux sociorum, (4) suspectus etiam Thebanis est, quod
Nicaeam praesidio tenet et in Amphictyoniam penetravit, et
legationes e Peloponneso ad se trahit ipsisque socios eripit.
proinde qui prius ejus amici erant, partim contra eum
nunc implacabile bellum gerunt, partim non amplius ala-
criter eum adjuvant, universi autem suspectum illum ha-
bent et oderunt. (5) Praeterea (neque enim in hoc momenti
parum est) Asiani satrapae recens intro missis conducticiis

ἐκπολιορκηθῆναι Πέρινθον, νῦν δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώσης καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρω-
 25 θήσεται Βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπο-
 λεμήσουσιν, (6) ἀλλὰ καὶ βασιλέα τῶν Περσῶν χρή-
 ματα χορηγεῖν ἡμῖν προτρέφονται, ὅς τοσοῦτον μὲν
 κέχτηται πλοῦτον ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες, τηλικαύ-
 154-την δ' ἔχει βῶμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ
 πρότερον, ἤνικα Λακεδαιμονίους ἐπολεμοῦμεν, ὁπότε-
 ροις προσθεῖτο, τοῦτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἐτέρων, καὶ
 νῦν μεθ' ἡμῶν γενόμενος βραδύως καταπολεμήσει τὴν
 Φιλίππου δύναμιν.

7. Πρὸς τοίνυν τούτους τηλικούτους οὔσιν, οὐκ ἐρῶ
 5 μὲν ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προεἰληφεν ἡμῶν
 χωρία καὶ λιμένας καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς
 πόλεμον, ὁρῶ δὲ ὡς, ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πρά-
 γματα συνέχτηται καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρη τοῖς μετέ-
 γουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συσταθέντα βεβαίως,
 10 ὅταν δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας ἀπάτη καὶ βία
 κατέχτηται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν, μικρὰ πρόφασις
 καὶ τὸ τυχόν πταίσμα ταχέως αὐτὰ διέσειε καὶ κατέ-
 λυσεν. (8) καὶ πολλὰκις εὐρίσκω λογιζόμενος οὐ μόν-
 ον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ Φιλίππῳ
 15 πρὸς ὑποψίαν ἦκοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς
 ἰοῖας ἀρχῆς οὐ συνηρμοσμένα καλῶς οὐδ' οἰκείως οὐδ'
 ὡς οἶεται τις. ἔλωκ μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις
 ἐν μὲν προσθήκης μέρει βροτὴν ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν,
 αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενὴς ἐστὶ καὶ πρὸς τηλικούτον
 20 ὄγκον πραγμάτων εὐκαταφρόνητος. (9) ἔτι δὲ αὐτὴν
 οὗτος τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στραταίαις καὶ πᾶσιν, οἷς
 ἂν τις αὐτὸν μέγαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὐ-
 τῷ πεποίηκεν. μὴ γὰρ οἴεσθε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 25 τοῖς αὐτοῖς χαίρειν Φιλίππον τε καὶ τοὺς ἀρχομένους,
 ἀλλ' ἐννοεῖσθε ὡς ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, οἱ δὲ ἀσφα-
 λείας, καὶ αὐτῷ μὲν οὐκ ἐστὶ τυχεῖν ταύτης ἀκινδύ-
 νως, οἱ δ' οὐδὲν δέονται, καταλιπόντες οἰκοὶ τέχνα
 γονεῖς γυναικῶν, φθείρεσθαι καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν
 155 κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτῶν. (10) ὥστε τοὺς μὲν πολλοὺς
 τῶν Μακεδόνων ἐκ τούτων ἂν τις ἴδοι, πῶς διάκεινται
 πρὸς τὸν Φιλίππον, τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους
 καὶ τοὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας εὐρήσετε δόξαν μὲν ἔχον-
 5 τας ἐπ' ἀνδρεία, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶν-
 τας. τοῖς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρ-
 χει κίνδυνος, οἱ δὲ τοὺς κόλακας καὶ τοὺς διαβάλλοντας
 αὐτοὺς μᾶλλον ἢ τὰς μάχας δεδίασι. (11) κάκεινοι
 μὲν μετὰ πάντων ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιπαθέν-
 10 τας, τοῖς δὲ καὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλά-
 χιστον μέρος μέτεστι καὶ χωρὶς ἰδίᾳ τὸν τρόπον τὸν
 τῷ βασιλέως φοβεῖσθαι συμβέβηκεν. ἔτι δὲ τῶν
 μὲν πολλῶν ἐὰν ἀμάρτη τις ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν
 εἰληφεν. οἱ δ' ὅταν μάλιστα κατορθώσωσι τότε μά-
 15 λιστα σκοραλίζονται καὶ προπηλακίζονται παρὰ τὸ
 προσήκον. (12) καὶ τούτοις οὐδ' ἂν εἷς εὖ φρονῶν
 ἐπιστήσειεν. οὕτω γὰρ φιλότιμον αὐτὸν εἶναι φασιν
 οἱ συνδιατρέψαντες, ὥστε βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν

militibus quominus expugnaret Perinthum prohiberunt, et nunc quum Philippi inimicitias susceperint et, si Byzantium capiatur, periculum iis impendeat, non ipsi tantum strenue nos in bello iuvabunt, (6) sed regi etiam Persarum persuadebunt, ut nobis pecuniam suppeditet, qui tantas opes possidet, quantas ne universi quidem reliqui, tantum porro virium ad nostras hasce actiones affert, ut olim etiam in bello cum Lacedæmoniis, utris sese adjunxisset, illos victores redderet. is igitur nunc etiam nobiscum conjunctus facile debellabit Philippi potentiam.

7. Præter hæc, quæ tanta sunt, non negabo quidem eum loca complura et portus et ejus generis alia gerendo bello utilia pacis occasione præripuisse nobis, sed video, quando imperia benivolentia coalescunt et eadem omnibus belli sociis expediunt, diuturnam esse concordiam, quoties vero ex insidiis et avaritia per imposturam et violentiam obtinentur, id quod ab isto nunc fit, parvo aliquo prætextu et quantumvis levi errato celeriter ea discuti et dissolvi. (8) Atque ego sæpe cogitans animadverto non socios duntaxat, Athenienses, suspectum et invisum habere jam Philippum, sed privatum etiam ejus imperium non præclare neque amice neque ut existimet aliquis esse compositum. Nam omnino potentia Macedonica additamenti vice nonnihil momenti et usus habet, ipsa vero per sese infirma est, et, si cum tanta mole rerum comparatur, despicienda. (9) Præterea eam hic bellis et expeditionibus et omnibus, propter quæ magnus existimari possit, infirmo sibi reddidit. Neque enim putare debetis, Athenienses, eadem Philippo et ejus subditis esse jucunda, sed considerate gloriam illum, hos securitatem desiderare, et eum sine periculis hanc adipisci non posse, his autem minime opportunitum esse relictis domi liberis, parentibus, uxoribus atteri et quotidie pro iis periclitari. (10) Ex quo perspici potest, quomodo vulgus Macedonum erga Philippum sit affectum, familiares autem ejus et peregrinorum militum duces laude quidem florere fortitudinis, sed in majore metu quam homines obscuros vivere invenietis. illis enim hostes tantummodo metuendi sunt, at hi magis ab assentatoribus et calumniatoribus quam a præliis metuunt. (11) Ac illi quidem adjuvantibus omnibus contra hostes pugnant, at hi et in bellis non minimam malorum partem sustinent et præterea privatim accidit ut regis ingenium expavescant. ad hæc si plebejus aliquis deliquerit; pœna pro delicti modo ei inflicta est. at proceres quum præclarissime se gesserunt; tum maximis conviciis et contumeliis præter meritum incessuntur. (12) Nec quisquam sanæ mentis fidem his abrogaverit. eum enim ita gloriæ cupiditate inflammatum esse dicunt qui familiaritate ejus utuntur, ut omnia præclara facinora sua esse

ἔργων πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν
 20 στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἀξίον ἐπαίνου τι
 πράξαντι ἢ τοῖς ὄλοις ἀποτυχοῦσιν. (13) Πῶς οὖν, εἰ
 πέρ ἐστι ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἤδη πολὺν χρόνον
 αὐτῷ παραμένουσιν; Ὅτι νῦν μὲν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπικοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις. αἱ
 γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰς
 25 ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν. εἰ δέ τι πταίσει· τότε
 ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται ταῦτα πάντα. (14) συμβαί-
 νει γάρ, ὡς περ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν· ὅταν μὲν ἐβρω-
 μένος ἢ τις οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σα-
 156βρῶν. ἐπὶ δὲ ἀβρωστίῃ πάντα κινεῖται, καὶ
 βῆγμα καὶ στρέμματα καὶ ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ἢ
 μὴ τελέως ὑγιεινόν. οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν καὶ
 ἀπασῶν τῶν δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις
 5 κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ ἐστί τοῖς πολλοῖς, ἐπὶ
 δὲ πταίσωσιν, ὃ νῦν παθεῖν εἰκὸς ἐκείνων μείζον φορτίον
 ἢ καθ' αὐτὸν αἰρόμενον, γίνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ
 πάντα τοῖς ἀπασιν.

16. Εἰ δέ τις ἡμῶν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιπ-
 10 πον ὄρων εὐτυχοῦντα φοβερὸν εἶναι νομίζει καὶ δυσπο-
 λέμητον· σῶφροντα μὲν ἀνδρὸς χρῆται προνοίᾳ. με-
 γάλῃ γὰρ βροπῇ, μᾶλλον δὲ τὸ ὄλον ἢ τὴν τύχην ἐστί πρὸς
 ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα. κατὰ πολ-
 λούς μέντοι τρόπους ἔλοιτ' ἂν τις οὐχ ἤττον τὴν ἡμε-
 τέραν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἐκείνου. (16) παρὰ τε γὰρ τῶν
 15 προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου παρελήφμεν τὴν εὐδαι-
 μονίαν οὐ τοῦτου μόνον, ἀλλὰ συνελόντι φράσαι πάν-
 των τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλευσάντων. κάκεινοι μὲν
 Ἀθηναίους φόρους ἤνεγκαν, ἢ δ' ἡμετέρα πόλις οὐδενί
 πω τῶν ἀπάντων. ἔτι δὲ τοσοῦτω πλείους ἀφορμὰς
 20 αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὐνοίαν ἔχομεν, ὅσω διατε-
 λοῦμεν εὐσεβέστερα καὶ δικαιοτέρα πράττοντες. (17)
 Τί ποτ' οὖν ἐκείνος ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ πλείω κα-
 τάρθρωσεν ἡμῶν; Ὅτι, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (παρρησιά-
 25 σομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὃ μὲν αὐτὸς στρατεύεται καὶ τα-
 λαιπωρεῖ καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, οὔτε καιρὸν
 παρῆεις οὔτε ὄραν ἔτους παραλείπων οὐδεμίαν, ἡμεῖς
 δὲ (εἰρήσεται γὰρ ἀληθῆ) οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε
 157 καθήμεθα, μέλλοντες αἰεὶ καὶ ψηφίζόμενοι καὶ πυνθα-
 νόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν εἰ τι λέγεται νεώτερον. καί-
 10 τοι τί γένοιτ' ἂν νεώτερον ἢ Μακεδῶν ἀνὴρ καταφρο-
 νῶν Ἀθηναίων καὶ τολμῶν ἐπιστολάς πέμπειν τοιαύτας
 5 ὅσας ἠκούσατε μικρῷ πρότερον; (18) καὶ τῷ μὲν
 ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται καὶ νῆ Δία πρὸς
 τοῦτοις τῶν παρ' ἡμῖν ῥητόρων τινές, οἱ τὰς παρ' ἐκεί-
 10 νου δωρεὰς οἰκᾶδε λαμβάνειν νομίζοντες οὐκ αἰσχύνον-
 ται Φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνονται πάντα κατὰ
 τῆς πόλεως τὰς φωνὰς αὐτῶν μικροῦ λήμματος πω-
 15 λούσας. ἡμεῖς δὲ οὔτε τῶν ἐκείνου πραγμάτων οὐ-
 δὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν οὔτε ξεντροφεῖν ἐθέ-
 λομεν οὔτε στρατεύεσθαι τολμῶμεν. (19) οὐκ οὖν ἐστὶν
 οὐδὲν δεινόν, εἰ τι πεπλεονέκτηεν ἡμῶν κατὰ τὸν
 15 πρότερον πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον εἰ μῆδὲν ποιοῦντες

videri velit, et magis indignetur ducibus et praefectis, qui
 aliquid laude dignum gesserunt, quam illis qui prorsus ea
 frustrantur. (13) Qui sit igitur, si ista vera sunt, ut jam lon-
 gum tempus ei in fide maneat? Quia successus, Athenienses,
 nunc talia omnia caligine involvunt. nam secundae res
 magnam vim habent ad peccata hominum contenda et
 obumbranda. at si quam cladem acceperit, tum in apertum
 haec omnia palam proferentur. (14) Eadem enim ratio hic
 est, quae in corporibus nostris: dum aliquis valet; nullum e
 partibus male affectis dolorem sensu percipit; sin decubue-
 rit; commoventur omnia, sive ruptum sit aliquid sive lu-
 xatum sive aliud quod membrum perfecta sanitale desti-
 tuatur. sic etiam fit in regnis et quibuslibet imperiis, dum
 in bellis victoria potiuntur, eorum mala vulgus non per-
 spicit, sin impegerint, id quod illi nunc usu venturum
 verisimile est, quum majus onus, quam ejus humeri susti-
 nere valeant, suscipiat, omnes eorum difficultates ab omni-
 bus conspiciuntur.

15. At si quis vestrum, Athenienses, Philippi successus
 videns, formidabilem eum existimat et superatu difficilem;
 is quidem digna sapienti viro providentia utitur. magnus enim
 vis est in fortuna ad omnes res mortalium vel potius haec sibi
 omnia vindicat. attamen multas propter causas aliquis non
 injuria nostram felicitatem non minus quam illius exoptet.
 (16) Felicitatem enim a majoribus accepimus longiore tem-
 pore non solum quam iste, sed, ut breviter dicam, quam
 omnes Macedoniae reges. illi Atheniensibus vectigales fue-
 runt, nostra urbs nemini unquam omnium. praeterea tanto
 plures ad benivolentiam deorum habemus aditus, quanto
 pietatis et justitiae perpetuo sumus studiosiores. (17) Cur
 igitur tandem ille superiore bello successus majores habuit
 quam nos? Quoniam, Athenienses, (nam libere vobiscum
 agam), ille ipse militat et aerumnas tolerat et periculis inter-
 est, neque occasionem negligens neque anni ullum tempus
 praetermittens, nos vero (neque enim dissimulabo vera) hic
 otiose desidemus, cunctantes semper et decernentes et sci-
 scitantes in foro, numquid novi dicatur. At quid agis
 novum possit eo fieri, quod Macedo contemnit Athenien-
 ses, et tales iis literas mittere non dubitat, quales paulo
 ante audivistis? (18) Et is quidem in procinctu habet mer-
 cenarios milites atque adeo per Jovem nostrorum oratorum
 quosdam, qui se largitiones illius domum recipere putan-
 tes, non erubescunt Philippo vivere, neque animadvertunt
 se omnino adversus rempublicam suam vocem exiguo lu-
 cello vendere. at nos neque ulla ei turbas concitamus
 nec militem peregrinum alere volumus nec militare ande-
 mus. (19) Proinde hoc non est terribile, eum superiore
 bello conditione quam nos fuisse meliore, sed potius id,

ἡμεῖς ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομιζομεν κρατήσῃν τοῦ πάντα πράττοντος & δεῖ τοὺς πλεονεκτῆσειν μέλλοντας.

20. Ἦν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρῆ λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογιζαμένους, ὡς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστί τὸ φάσκειν ἔγειν εἰρήνην (ἤδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον καὶ τοὺς ἔργους ἐξενήνοχε), μηδεὶς μὲν φείδεσθαι μήτε τῶν δημοσίων μήτε τῶν ἰδίων, στρατεύεσθαι δέ, ἐάν που καιρὸς ᾗ, προθύμως ἅπαντας, χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότερον. (21) μὴ γὰρ ὑπολάβῃ τις ἡμῶν, δι' ὧν ἐγένετο τὰ πράγματα χεῖρος τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι καὶ γενήσεσθαι βελτίω. μηδὲ νομίσητε βραθυμούντων ἡμῶν, ὥσπερ πρότερον, ἐτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιῆσθαι προθύμως. (22) ἀλλ' ἐννοεῖσθε 158 ὡς αἰσχρὸν ἐστί τοὺς μὲν πατέρας ἡμῶν πολλοὺς πόνους καὶ μεγάλους κινδύνους ὑποστῆναι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ μὴδ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδοσαν ἡμῖν ἐθέλειν ἐβρωμένους 5 ἀμύνεσθαι, ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ Μακεδονίας ὀρμώμενον ὄπῃς εἶναι φιλοκίνδυνον, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν κατατετρῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμοῖσι μαχόμενον, Ἀθηναίους δέ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδεὶς 10 ἀκούειν ἀπάντων δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ βραθυμίας ἢ μαλακίας ἐγκαταλείπειν τὰ τε τῶν προγόνων ἔργα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

23. Ἴνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημί χρῆναι πάντας ἡμᾶς παρεσκευασάσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον, παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, μὴ λόγους ἀλλὰ τοὺς ἔργους, πρὸς τὴν καθ' ἡμῶν συμμαχίαν. ὡς ἅπας μὲν ἐστί λόγος μάταιος πράξεις ἀμοιρος γινόμενος, τοσούτω δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσω δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

12.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

1. Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἐκὼς πολλὰς μου πρέσβεις ἀποστειλάντος, ἐν ἐμείνωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθε ἐπιστροφὴν ἢ μὴν δεῖν πέμψαι πρὸς ἡμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μήκος τῆς ἐπιστολῆς. πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγλημέτων ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἀπάντων δηλώσαι 159 καθαροῦς.

2. Πρῶτον μὲν γὰρ Νικίου τοῦ κήρυκος ἀρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς οὐ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμῆσατε [δτι] τὴν ἄκην, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἴρατε δέκα μῆνας, ἃς ὁ ἔφερε 5 παρ' ἡμῶν ἐπιστολάς, ἀνέγνωτε ἐπὶ τοῦ βήματος. Ἐπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις καὶ τῶν ληστοῦν τοῖς βουλομένους οὐδὲν ἐρροντίζετε, τῶν συνθηκῶν διαβήθησιν λεγούσων πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. (3) Ἐτι τοῖν 10 καὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Διοπίθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν Κρωβύλην μὲν καὶ τὴν Τιρίστασιν ἐξηναποδίσαστο, τὴν δὲ

nos nihil facientes, quod bellantes decet, putare eum superaturos, qui nihil praetermittit quod ad victoriam comparandam requiratur.

20. Quamobrem, Athenienses, haec animis infigenda sunt et cogitandum, ne in manu quidem esse nostra, ut dicamus nos pacem agere (jam enim ille et bellum indixit et reipsa intulit), nec publicis nec privatis opibus est parcendum, sed omnes, ubi occasio postularit, promptis animis militare debemus et melioribus ducibus uti quam prius. (21) Nemo enim vestrum putet, quibus rebus republicae status labefactatus est, iisdem in integrum omnia restitui et meliora fieri posse. neve credite, nisi veterem ignaviam abjeceritis, alios pro salute et incolumitate vestra strenue dimicaturus. (22) considerate potius, quam turpe sit, quum majores nostri multos labores et magna pericula in Laconico bello sustinuerint, vos ne pro his quidem, quae illi jure parta vobis reliquerunt, defendendis fortiter pugnare velle, istum autem e Macedonia oriundum usque adeo nullum fugitare periculum, ut, pro amplificando imperio cum hostibus dimicans, toto corpore sit vulneratus, Athenienses vero, quibus patrium est parere nemini omnesque armis vincere, hos demum ob socordiam vel mollitiam res a majoribus gestas deserere et patriae deesse utilitati.*

23. Ne vero prolixus sim, affirmo nos omnes ad bellum paratos esse oportere et reliquos Graecos ad auxilium nobis mittendum convocare, non verbis, sed re ipsa. nam quum omnis oratio inanis est, nisi res ipsa consequatur, tum vero verbis a nostra civitate dictis tanto minus habetur fidei, quanto ad dicendum reliquis Graecis habemus expeditiores.

12.

LITERÆ PHILIPPI.

1. PHILIPPUS ATHENIENSIVM SENATUI ET POPULO S. Quum saepe legatos miserim, ut pactis et conventis staremus, idque vos nihil moverit; significandum vobis esse duxi, quibus in rebus injuriam mihi fieri existimem. Ne vero miremini epistolae prolixitatem. quia enim multas conquerendi causas sunt, necesse est omnes explicari perspicue.

2. Ac primum, Nicia caduceatore e mea ditone abrepto, tantum abest ut sotes puniveritis, ut etiam affectum injuria decem menses in vinculis habueritis, nostrasque literas, quas ferebat, pro concione legeritis. Deinde quum Thasii Byzantium triemes et piratas quoscunque subsciperent, id nihil vobis curae fuit, quoniam in fœdere perscriptum est pro hostibus esse habendos, quicumque id faciant. (3) Præterea circa eadem tempora Diopithes impressione in regionem Croylen et in Tiristasin facta, civis in servitutem abduxit et finitū-

προσεχῆ Θράκην ἐπόρθησε, τέλος δὲ εἰς τοῦτο ἤλθε παρανο-
 15 μίας, ὥστε Ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρε-
 σβευτῆ συλλαβῶν καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθεῖς ἀπελύ-
 τρωσε ταλάντων ἑνέα, καὶ ταῦτα τῶν δῆμων εὐδοκοῦντα ἐποίη-
 σεν. (4) καίτοι τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις καὶ τοῖς
 20 ἄλλοις πᾶσιν ἀσεβές εἶναι δοκεῖ καὶ μάλιστα ὑμῖν. Μεγαρέων
 γοῦν Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε
 μυστηρίων μὲν εἰργεῖν αὐτούς, ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας
 ἐστῆσαν ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεῖνόν,
 ἐφ' οἷς παθόντες οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτούς
 25 φαίνεσθαι ποιούντας; (5) Καλλίας τοῖνυν ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγὸς
 τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῇ Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικοῦμένας ἐλαβεν
 ἀπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόηκας, ἐμοὶ δὲ συμμαχίαν οὖσας, τοὺς
 δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπόλει πάντας πολεμίους κρίων.
 160 καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπηρεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. ὥστε
 ἔγωγε ἀπαρῶ, τί ποτ' ἔσται καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσῃτε μοι
 πολεμεῖν. καὶ γὰρ ὅτε φανερώς διεφερόμεθα, ληστὰς ἐξε-
 5 πέμπετε, καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις
 ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε.

6. Χωρὶς τοῖνυν εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφίχθε καὶ δυσμε-
 νείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν Πέρσην πρέσβεις ἀπεστέλλετε πεί-
 σοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν. 8 μάλιστα ἂν τις θαυμάσειεν.
 πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην ἐψηφί-
 10 σασθε, ἂν ἐκείνός τι νεωτερίῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ
 τοὺς ἄλλους Ἑλληνας ἀπαντας ἐπ' αὐτόν, (7) νῦν δὲ τοσούτων
 ὑμῖν περιεσσι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέ-
 γεσθαι περὶ τῆς ἐπισυμμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες
 15 ὑμῶν, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, τοῖς Πεισιστρατίδασι ἐπετίμων,
 ὡς ἐπάγουσι τὸν Πέρσην ἐπὶ τοῦ Ἑλληνας, ὑμεῖς δ' οὐκ αἰ-
 σχύνεσθε ταῦτα ποιούντες, ἀ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκα-
 λῶντες.

8. Ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν
 20 ἐμοὶ προστάττοντες Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην ἐὰν Θράκης ἀρχεῖν
 ὡς ὄντας Ἀθηναίους. ἐγὼ δὲ τούτους οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰ-
 ρήνης συνθηκῶν οἶδα μετασχόντας ὑμῖν οὔτ' ἐν ταῖς στήλαις
 ἀναγεγραμμένους οὔτ' Ἀθηναίους ὄντας, ἀλλὰ Τήρην μὲν μετ'
 25 ἐμοῦ στρατευόμενον ἐφ' ἡμᾶς, Κερσοβλέπτην δὲ τοῖς παρ' ἐμοῦ
 πρεσβευταῖς ἰδίᾳ μὲν τοὺς ὄρκους ὁμόσαι προθυμούμενον, κω-
 λυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν ἀποφαινότων αὐτὸν
 Ἀθηναίων ἐχθρόν. (9) καίτοι πῶς ἐστὶ τοῦτ' ἴσον ἢ δίκαιον,
 161 ἔταν μὲν ὑμῖν συμφῆρ, πολεμίον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πό-
 λεως, ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυ-
 σθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν, καὶ Σιτάλικου μὲν ἀποθανόντος, φ
 5 μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείν-
 οντα φιλίαν, ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτου πόλεμον αἰρεῖσθαι πρὸς
 ἡμᾶς; καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδόντας ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς
 δωρεὰς τὰς τοιαύτας οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν ψηφι-
 10 σμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων. (10) Οὐ μὴν ἄλλ' εἰ
 δεῖ πάντα τὰλλα παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε
 πολιτείαν Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακουσίῳ
 καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐὰν οὖν πείσῃτε τοὺς ἐκ-
 βαλόντας ἐκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς
 15 ἐκπεσοῦσι· κομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν Θράκην, ὅσην Τήρης
 καὶ Κερσοβλέπτης ἤρχειν. εἰ δὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασσι
 μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδὲν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε· πῶς οὐ δικαίως
 ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἂν;

11. Περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἐτι δίκαια πα-
 20 ραλιπεῖν προαιρούμαι, Καρδιανούς δὲ φημι βοηθεῖν γεγονῶς
 αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐδελόντων δ' ὑμῶν ἐλθεῖν
 εἰς χρεῖον, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντας, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκεί-

mam Thraciam populatus eoque violentia tandem est prove-
 ctus, ut Amphilochem, qui de captivis redimendis legatus
 venerat, comprehensum et in extremam necessitatem addu-
 ctum, novem talentis extortis dimiserit, et hæc populo ap-
 probata fecit. (4) Atqui quum ceteris omnibus præconem et
 legatos violare impium videtur, tum vobis in primis. Certe
 quum Megareses Anthemocritum sustulissent; tanta Iracan-
 dia populus exarsit, ut eos mysteris prohiberet, et in moni-
 menta injuriæ statuum ante portas erexit. Qui vero non ini-
 quum est, vos ipsos nunc ea palam facere quæ facta ab aliis tam
 iniquis animis tullistis? (5) Porro Callias vester imperator urbes
 in Pagasitano sinu sitas universas cepit, vobis fœdere jurato,
 mihi societate conjunctas, et qui in Macedoniam navigabant,
 eos vendebat, pro hostibus omnes habens. et propter hæc faci-
 nora vos eum decretis laudavistis. Quare valde dubito, quid
 his per vos adjici possit, si palam mecum bellum geratis. nam
 quum aperte dissentiebamus; prædones emittebatis, et eos qui
 ad nos navigabant, vendebatis, adversarios nostros juvabatis,
 regionem meam infestabatis.

6. Ad eam denique Iniquitatem et hostile odium progressi
 estis, ut etiam Persæ persuadere missis legatis studueritis ad
 bellum mihi inferendum. Id quod maxime quivis demeritur.
 antequam enim in Ægyptum et Phœniciam cepisset; decrevistis,
 ut, si quid novæ rei moliretur, non minus ego quam ceteri
 Græci omnes adversus eum accerseremur. (7) nunc vero tanta
 est odii vestri in me acerbitas, ut de inexcusable cum eo contra
 me societate agatis. atqui olim patres vestri, ut ego audio, Pi-
 sistratidis crimini dabant, quod Persam ad Græcos opprimen-
 dos adducerent, vos vero ea facere non pudet, ob quæ tyran-
 nos accusare solebatis.

8. Quin præter alia decretis vestris inscribitis mihi que im-
 peratis, ut Terem et Cersobleptem, quod Athenienses sint,
 Thraciæ dominari sinam. Ego vero istos nec pactis de pace
 contineri scio una vobiscum nec piis inscriptos neque Athe-
 nienses esse, sed illud scio, Terem contra vos mecum arma
 tulisse, et Cersobleptem, quum meis legalis seorsum dare jus-
 jurandum cuperet, a vestris ducibus fuisse prohibitum, qui
 eum Atheniensibus inimicum declarabant. (9) At itac quo-
 modo æquum aut justum est, quum e re vestra est, eum ve-
 stræ urbis hostem nominare, quum vero me calumniari vultis,
 eumdem civem vestrum dicitare? et Sitales oculos, quem
 civitate donaveratis, statim ejus interfectorem in amicitiam
 recipere, et propter Cersobleptem bellum contra nos male?
 præsertim quum vobis exploratum sit neminem eorum, qui
 tanta munera accipiunt, vel leges vel decreta vestra quicquam
 curare. (10) Verum si omissis ceteris omnibus breviter dicen-
 dum est, vos civitatem dedistis Evagoræ Cyprio et Dionysio
 Syracusulo illorumque posteritati. quod si his, qui utrosque
 ejecerunt, persuaseritis, ut actis in exillum imperia restituan-
 tur; a me quoque illam Thraciæ partem recuperate, quam
 Teres et Cersobleptes tenuerunt. at si victores illorum ne verbo
 quidem appellandos censetis, mihi vero obturbatis; nonne
 jure vos ulciscar?

11. Ac de his, quanquam plura præterea haberem quæ jure
 dicerem, prætermittere tamen ea statui, Cardianis autem me
 optulari profiteor, quum illorum socius ante pacem fuerim,
 vos autem sæpe a me et non raro ab illis orati venire in judi-

25 νων. ὅστε πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, εἰ καταλι-

πῶν τοὺς συμμαχοὺς μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι τῶν πάντα μοι
19. Εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐλη-

λύθατε πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ προ-
16. Ζειρημένα μόνον, τὰ δ' ὑπογιώτατα Πεπαρηθίων φασκόντων
δεινὰ πεπονθέναι προσετάξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ' ἐμοῦ

λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, οὐς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεστέρας ἢ
5 οὔτε τὸ χωρίον οὔτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν πέμψαντος ὑπὲρ

αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. (13) Ὑμεῖς δ', ὃν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ
Πεπαρηθιοὶ, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπισκέψασθε, τὴν δὲ τιμωρίαν,

ἀκριβῶς εἰδότες ὅτι τὴν νῆσον οὐτ' ἐκείνους οὔτε ὑμᾶς ἀρει-
10 λόμητι, ἀλλὰ τὸν ληστὴν Σώστρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοὶ φατε

παραδοῦναι Σωστράτην ληστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν. εἰ
δὲ ἀπόντων ὑμῶν ἐκεῖνος ἐκράτει· τί δεινὸν πεπόνθατε λαβόντος

ἐμοῦ καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντας; (14)
15 τοσαύτην δὲ μοι ποιούμενον πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως,

καὶ διδόντας αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες λαμβάνειν μὲν οὐκ
εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον, ὅπως ὑπομείνας μὲν τὸ προσ-

τασσόμενον τὴν ἄλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ, μὴ προειμένους δὲ τὸ
20 χωρίον ὑποκτος γένομαι τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα προῦ-

λάσμητι κρηθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἵν' εἰ μὲν ἐμὴ γνω-
σῆ, παρ' ἐμοῦ δοθῆ τὸ χωρίον ὑμῖν, ἐὰν δὲ ὑμετέρα κρηθῆ,

τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. (15) ταῦτα δ' ἐμοῦ πολλάκις ἀξιοῦντος
25 ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, Πεπαρηθιοὶ δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον.

τί οὖν ἐχρῆν μὲ ποιεῖν; οὐ εἰκην λαβεῖν παρὰ τῶν ὑπερβεθη-
κότων τοῖς ἄρκοις; οὐ τιμωρησασθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνους

ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ εἰ Πεπαρηθίων ἦν ἡ νῆσος· τί προσῆκεν
ἑκατεῖν Ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα· πῶς οὐκ ἐκεῖνοις ὀργίζεσθε
16. Καταλαβοῦσι τὴν ἄλλοτρίαν;

16. Εἰς τοῦτο δὲ προεδήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλόμενος
ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβλεῖν ἡγαγιάσθη αὐτὰς

8 παραπέμψαι διὰ Χερρόνησου τῇ στρατιᾷ, τῶν μὲν κληροῦχων
κατὰ τὸ Πολυκράτους δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦ-

τα ψηφισμένων, τοῖς δὲ στρατηγῷ Βυζαντίους τε παρακαλοῦν-
10 τος καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας ἐπὶ πολεμῆν αὐτῷ προσ-

τάττετε, ἂν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσιν ὁμῶς τῆς πόλεως
καὶ τῶν τριήρων καὶ τῆς χώρας ἀπεσχόμην, ἱκανὸς ὢν τὰ

πλείεστα λαβεῖν ἢ πάντα, καὶ διατετελεκα προκαλούμενος ὑμᾶς
εἰς κρίσιν εἰθεῖν ὑπὲρ ἂν αἰτιώμεθα ἄλλήλους. (17) καίτοι

15 σκοπεῖσθε πότερον κάλλιον ἐστὶν ὄπλοισ ἢ λόγοις διακρίνεσθαι,
καὶ πότερον αὐτοὺς εἶναι βραβευτάς ἢ πείσαι τινὰς ἑτέρους.

καὶ λογίζεσθ' ὡς ἄλογόν ἐστιν Ἀθηναίους Θεασίους μὲν καὶ Μα-
ρωνεῖτας ἀναγκάσαι περὶ Σερύμης διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς

20 δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι περὶ ὃν ἀμφοτεροῦ μὲν τὸν τρόπον
τούτων, ἄλλως τε καὶ γινώσκοντας ὅτι νικηθέντες μὲν οὐδὲν

ἀποδολεῖτε, κρατήσαντες δὲ λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα.
18. Πάντων δὲ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι πέμ-

25 φαντος ἐμοῦ πρέσβει ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἵν' ὥσι μάρ-
τυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας

ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε
καρὰ τῶν πρεσβευόντων, ἐξὸν ὑμῖν ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι

16. 4 τοὺς δυσχερεῖς ὑποκτείνοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερώς ἐξελέγξαι
μὲ φαυλότατον ὄντα τῶν ἀπόντων. (19) τῷ μὲν οὖν δήμῳ ταῦτα

συνέφερε, τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἐλυσίτελει. φασὶ γὰρ οἱ τῆς
καλιτέρας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμπεροι τῆ μὲν εἰρήνην πόλεμον

5 αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρήνην. ἢ γὰρ συναγωνιζόμε-
νους τοῖς στρατηγῶσι ἢ συκοφαντοῦντας αἰεὶ τι λαμβάνειν παρ'

αὐτῶν, ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις καὶ τῶν ἔξωθεν

cium nolueritis. An non igitur essem omnium hominum ne-
quissimus, si desertis sociis vestri potius rationem haberem
qui omni modo me vexatis, quam eorum qui mihi constanter
et semper amici esse perseverant?

12. Jam si hoc quoque praetereundum non est, eo insolentiam
venistis, ut prius de supra dictis tantum me accusaretis, nu-
perrime vero, quum Peparethii secum crudeliter actum esse

quererentur, duci vestro mandavistis, ut me illorum vice ul-
cisceretur, quos ego sane clementius tractavi, quam merue-
rant, quum illi tempore pacis Halonneso occupata neque in-

sulam mihi neque praesidiarios milites, quos per legatos saepe
repoposci, reddiderint. (13) Vos vero injuriam mihi a Pepa-
rethiis illatae nullam rationem habuistis, sed tantum poenae,

quum satis sciat, me insulam neque vobis neque illis eripuisse,
sed Sostrato piratae. Quam si vos Sostrato tradidisse ipsi dicitis;

piratas in eam misisse fatemini. sin vobis invidis vi obti-
nuit, quae tandem in vos injuria fuit eam a me occupari et locum
tutum reddi navigantibus? (14) Etsi autem vestram urbem

tanti facebam, ut insulam et darem; tamen oratores vestri
accipere prohibebant, recipendam esse consulebant, ut, si
quod imperabatur facerem, me alienam obtinere faterer, sin

locum illum retinerem, multitudini suspectus fierem. Quibus
ego cognit, ultro denunciavi me de his in judicio vobiscum
disceptaturum, ut, si mihi adjudicata esset, vobis a me daretur,

sin judicaretur vestra esse, populo eam restitnerem. (16)
Hac me saepe postulante et vos contempistis et Peparethii in-

sulam occuparunt. Quid igitur mihi faciendum fuit? non in-
fligenda poena foedifragis? non ulciscendi qui tam superbe la-

sciviebant? nam si Peparethiorum fuit insula; quo jure Athe-
nienses repeliverunt? sin vestra; cur non his irascimini, qui
occuparint alienam?

16. Eo porro progressae sunt nostrae inimicitiae, ut, quum
naves in Hellespontum perducere cuperem, coactus sim eas
per Chersonesum cum exercitu comitari, quum agripetae vestri

et decreto Polycratidis bellum contra nos gesserent et vobis talia
decernentibus et duce vestro Byzantios adhortante et apud
omnes missis nunciis divulgante sibi mandari a vobis, ut, si

daretur occasio, bellum gereret. Talia quum palerem, tamen
urbis vestrae et triremibus et agro peperci, quamvis plerisque
potiri possem vel potius omnibus, et vos ad eas, quae inter nos

sunt, controversias disceptatione dirimendas perpetuo provo-
cavi. (17) Atqui considerate, utrum honestius sit verbis an
armis lites finire et utrum magis deceat, ut ipsi arbitri simus,

an vero ut illis arbitrium deferamus. reputate etiam, quam
absurdum sit, quod Athenienses Thasios et Maronitas ad litem
de Stryme disceptatione finiendam cogant, ipsi autem ea, de

quibus ambigimus, necum ad hunc modum non transigant,
praesertim quum sciatis vos, si succuberitis, nihili amissuros,
sin viceritis, potituros his, quae nunc in nostra manu sunt.

18. Sed omnium iniquissimum hoc mihi videtur quod, quum
legatos ex omnibus sociis misissem, ut testes essent, quum-

que vellem de Graecis ea vobiscum pacisci, quae justa essent,
legatorum ne orationem quidem de his admisistis, quamvis vo-

bis licuisset aut eos ilberare periculis, qui male de nobis su-
spicabantur, aut palam convincere me omnium esse impro-

bissimum. (19) Ac populo quidem illa erant utilia, sed e re
oratorum non erant. nam qui vestrae republicae gnari sunt,
pacem his bellum esse et bellum pacem affirmant. illos enim a

ducibus vel patrocinando vel calumniando semper aliquid ac-
cipere, et tum civium nobilissimos tum exterorum celeberrimos

τοῖς ἐνδοξοτάτοις λοιδορουμένοις ἐπὶ τοῦ βήματος περιποιεῖ-
10 σθαι παρὰ τοῦ πλήθους δόξαν ὡς εἰσι δημοτικοί.

20. Ῥῆθρον μὲν οὖν ἐστὶ μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοῦς
μικρὰ πάνυ προσημένω, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν.
ἀλλ' αἰσχρνοίμην ἂν, εἰ τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐνοίαν παρὰ τούτων
φαινοίμην ὠνούμενος, εἰ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τόλμη
15 ἤμουν, ὥστε καὶ περὶ Ἀμειπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμειβεσθῆναι
ἐπιχειροῦσιν, ὑπὲρ ἧς τῶν ἀντικοιουμένων αὐτῆς οἶμαι πολὺ
δικαιώτερα λέγειν αὐτός. (21) εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατη-
σάντων γίνεται· πᾶς οὐ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἄλε-
20 ξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν
καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνε-
στησεν εἰς Δελφούς; εἴτε τούτων μὲν ἀμειβεσθῆσέ τις, ἀξιοῖ
δὲ γίνεσθαι τῶν ὑστερον γενομένων κυρίων· ὑπάρχει μοι καὶ
25 τοῦτο τὸ δίκαιον. ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβα-
λόνας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας Ἰασον τὸ χω-
ρίον. (22) καίτοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις ἢ τῶν προγόνων
παραδόντων ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ὑμεῖς δὲ
165 οὔτε πρώτοι λαβόντες οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον
ἐν τοῖς τόποις ἐμμέναντας ἀντικοιούσατε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα
πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιωτάτην ἐπιθέντες. πολλὰ μὲν γὰρ
ἔμοῦ γράφοντες ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς ἐγνώκατε δι-
5 καίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντες
ἔμοῦ τὴν πόλιν, κἄτα συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις.
(23) καίτοι πᾶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιωτέρα ταύτης κτήσις,
τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων,
10 πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἡμῆς γεγενημένης, τρίτον δὲ συγχωρη-
θείσης ὑφ' ἡμῶν τῶν εἰδικμένων ἀμειβεσθῆναι καὶ τῶν οὐδὲν
ἡμῖν προσκρόντων;

24. Ἄ μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν, ὡς δὲ προὔπαρχόντων
καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτι-
15 θεμένω καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνασθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμ-
νοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου, καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμε-
νος διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.

13.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

ΑἰΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἄ λόγος οὗτος οὐκέτι Φιλιππικός ἐστίν, ἀλλὰ ἀπλῶς συμ-
βουλευτικός. ἐκκλησίαν γὰρ ἀγόντων τῶν Ἀθηναίων περὶ τῶν
166 θεωρικῶν χρημάτων, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειθεὶ συνα-
χθῆναι τε αὐτοὺς καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξίωμα στρατευομέ-
νους καὶ τῶν Ἑλλήνων προκινδυνεύοντας, καὶ συγκρίνει τὰ νῦν
τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα καὶ ταπεινότερα τῶν
καλαίων δεκνύς.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ.

1. Περὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου καὶ ὧν ἕνεκα
τὴν ἐκκλησίαν ποιείσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέτερον
μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὐτ' ἐπιτιμήσαντα τοῖς
5 νέμοισι καὶ διδοῦσι τὰ κοινὰ εὐδοκίμησαι παρὰ τοῖς

in concione reprehendendo id captare, ut populares esse vi-
deantur.

20. Facile mihi quidem esset, si paululum pecuniae dilargi-
ri vellem, eorum compescere maledicentiam et effocere ut nos
laudibus eveherent. sed me puderet benivolentiam in nos ab
istis palam mercari, qui praeter caetera tam audaces sunt, ut etiam
de Amphipoli movere nobis controversiam non dubitent, pro
qua ego me puto longe dicturum aequiora quam istos qui illam
sibi vindicant. (21) Sive enim eorum est, qui primi devicerunt;
quomodo non jure nos illam habemus, quum Alexander avus
noster locum illum primus occupaverit, unde etiam de primi-
tivis captorum Medorum Delphi auream statumam dedicavit?
sive hoc aliquis in dubium vocet et eorum fieri censeat, qui
postremi potiantur; etiam hoc jus meum est. expugnatis enim
illis, qui vos ejecerant et a Lacedaemoniis ibi collocati fuerant,
oppidum cepi. (22) Atqui omnes in urbibus habitamus quas
vel a majoribus accepimus vel bello subegimus. vos autem qui
nec primi potiti estis nec nunc obtinetis, sed minimum tem-
pus in illis locis conseditis, urbem eam vestram esse contendi-
ditis, idque, quum ipsi urbis possessionem nobis evidentissimo
testimonio confirmaveritis. saepe enim in literis me de ea men-
tionem faciente, censuistis eam juste a me teneri, tum pacem
mecum facientes, quum urbem obtinerem, deinde etiam soci-
etatem eadem pactione. (23) Quae igitur possessio firmitior
fieri possit hac, quae primum nobis relicta a majoribus,
deinde jure belli denuo nostra facta, postremo a vobis conces-
sa est, qui vindicare vobis soletis etiam ea, quae plane ad vos
nihil attinent?

24. Quae igitur in vobis accedem, haec sunt. et quia auctores
estis injuriarum et propter verecundiam meam magis jam re-
bus meis infesti imminetis et, quantum in vobis est, nobis
malefacitis, jure optimo vos ulciscar diisque testibus invoca-
tis de injuriis vestris disceptabo.

13.

DE REPUBLICA ORDINANDA.

LIBANII ARGUMENTUM.

Oratio haec non jam Philippica est, sed suaviora simpliciter.
nam quum Athenienses propter theatralem pecuniam conven-
issent, progressus in medium Demosthenes suadet, ut et in
classes distribuantur et militando atque periculis pro salute
Graecorum subeandis veterem dignitatem recuperent. osten-
dit autem, comparans statum praesentem cum vetere, quantum
a virtute et excellentia majorum degeneraverint.

DE REPUBLICA ORDINANDA.

1. De praesenti pecunia et iis rebus, propter quas in con-
cionem convenistis, neutrum, Athenienses, difficile mihi
esse videtur, vel objurgatis illis, qui publica distribuunt et
largiuntur, laudem apud eos invenire, qui rempublicam per

βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν, οὔτε συν-
 10 ἰπύοντα καὶ παραινέσαντα ὡς δεῖ λαμβάνειν χάρισα-
 σθαι τοῖς σφόδρα ἐν χρεῖα τοῦ λαβεῖν οὔσιν. οὐδέτε-
 ροὶ γὰρ πρὸς τὸ τῆ πόλει συμφέρον σκοποῦντες οὔτ'
 15 ἐπαινοῦσιν οὔτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ὡς
 ἑκάτεροι χρεῖας καὶ περιουσίας ἔχουσιν. (2) Ἐγὼ δὲ
 τοῦτο μὲν οὔτ' ἂν εἰσηγησαίμην οὔτ' ἂν ἀντείποιμι ὡς
 οὐ δεῖ λαμβάνειν. παραινῶ μέντοι σκοπεῖν καὶ λο-
 γίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ὅτι τὰργύριον μὲν ἐστὶ
 15 τούτου, περὶ οὗ βουλευέσθε, μικρόν, τὸ δ' ἔθος μέγα, ὃ
 γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράττειν,
 20 ἂ προσήκει, καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε· οὐ
 μόνον οὐ βλάψετε ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε
 τὴν πόλιν καὶ ὑμᾶς αὐτούς. εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν
 167 καὶ ἑορτῆ καὶ πᾶσα ἀρκέσει πρόφρασις, τοῦ δ', ἂ πρὸς
 τούτοις δεῖ ποιεῖν, μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε·
 25 ὄρατε μὴ ποθ', ἂ νῦν ὀρθῶς ἡγήσθε πράττειν, σφό-
 δρα ἡμαρτηκέναι νομίσητε. (3) Ἐγὼ δὲ φημι δεῖν
 (καὶ μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκού-
 5 σαντες κρίνατε), ὡς περὶ * τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκα-
 μεν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ συνταχθῆναι καὶ παρασκευα-
 σθῆναι τὰ πρὸς τὸν πόλεμον ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι, καὶ
 παρασχεῖν ἕκαστον αὐτὸν μὴ μόνον ταῦτ' ἀκούειν
 10 ἐθέλοντα ἀλλὰ καὶ πράττειν βουλόμενον, ἴν', ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τῶν ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν
 ἔχητε, καὶ μὴ τὸν θεῖνα μηδὲ τὸν δεῖνα πυνθάνησθε
 τί πράττει. (4) Καὶ τὰ μὲν προσίοντα τῆ πόλει πάντα,
 15 καὶ ἂ νῦν ἐκ τῶν ἰδίων παραναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον
 καὶ δσ' ἐκ τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς
 φημι χρῆναι τὸ ἴσον ἕκαστον, τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ στρα-
 τιωτικῶν, τοὺς δ' ὑπὲρ τὸν κατάλογον ἐξεταστικῶν ἢ
 20 ὅπως ἂν τις ὀνομάσαι τούτο, (5) στρατεύεσθαι δ' αὐτοὺς
 καὶ μηδὲν τούτου παραχωρεῖν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς
 25 πόλεως οἰεῖσθαι εἶναι καὶ κατασκευασμένην ἀπὸ τούτων,
 ἴν' ἅμα τ' εὐπορήτε καὶ τὰ δέοντα ποιήτε, καὶ τὸν
 στρατηγὸν ἡγήσθαι ταύτης, ἴν' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, μὴ τοιαῦτα οἰάπερ νυνὶ συμβαίνει· τοὺς στρατη-
 γοὺς κρίνετε, καὶ περίεστιν ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων α ὃ
 25 δεῖνα τοῦ θεῖνος τὸν δεῖνα εἰσηγγεῖεν, » ἄλλο δ' οὐδέν.
 ἀλλὰ τί ὑμῖν γένηται; (6) πρῶτον μὲν οἱ σύμμαχοι
 μὴ φρουραῖς ἀλλὰ τῶν τὰ αὐτὰ συμφέρειν ὑμῖν κάκει-
 νος ὡσὶν οἰκεῖοι, ἔπειθ' οἱ στρατηγοὶ μὴ ξένους ἔχοντες
 30 τοὺς μὲν συμμάχους ἄγνωσι καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολε-
 168 μίους μὴδ' ὀρώσιν, ἀφ' ὧν αἱ μὲν ὠφέλεια τούτων εἰ-
 σὶν ἴδιαι, τὰ δὲ μίση καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ' ὅλην ἔρχε-
 ται τὴν πόλιν, ἀλλὰ πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας
 5 ἔχοντες τοὺς ἐχθρούς, ἂ νῦν τοὺς φίλους, ποιῶσιν. (7)
 Χωρὶς δὲ τούτων παλλὰ τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν
 ποθεῖ παρουσίαν, καὶ ἀνευ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκεῖους πο-
 λέμιους οἰκεία χρῆσθαι δυνάμει συμφέρειν, καὶ πρὸς τὰ
 10 ἄλλα πράγματα ἀναγκαῖόν ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυ-
 30 χίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχρη καὶ μηδὲν τῶν Ἑλληνικῶν
 περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει· ἄλλος ἂν ἦν λόγος. (8) νῦν
 δὲ προτεῦειν μὲν ὑμεῖς ἀξιοῦτε καὶ τὰ δίκαια ὀρίζειν

hæc lædi credunt, vel suffragando et hortando ad accipien-
 dum iis gratum facere, qui magna inopia premuntur. Neu-
 tri enim ad publicum bonum considerantes negotium hoc
 vel probant vel improbant, sed ut quique vel egent vel
 opibus abundant. (2) Ego vero utrum accipiendum sit
 nec ne, id nec suaserim nec dissuaserim. moneo tamen ut
 consideretis et ipsi vobiscum meditemini, argentum hoc,
 de quo deliberatis, exiguum, consuetudinem una inolescen-
 tem esse magnam. Quod si eam rationem inieritis, ut qui
 officium suum faciant, etiam accipiant, non solum non læ-
 detis, sed maximopere juvabitis tum rempublicam tum vos-
 metipsos. At si ad accipiendum et festum et causa quæ-
 libet sufficit, de his autem quæ præterea facienda sint, ne
 verbum quidem audire volueritis; providete, ne vos in his,
 quæ nunc recte fieri censetis, aliquando vehementer errasse
 judicetis. (3) Ego autem oportere censeo (ne vero propter
 id quod dicam obturbate, sed re audita judicate), quemad-
 modum de accipiendo concionem indiximus, sic etiam de
 ordinanda republica et apparando bello iudici concionem,
 et singulos non modo ad hæc attente audienda, sed etiam
 ad alacriter exsequenda promptos esse debere, ut, Athe-
 nienses, spem fortunæ melioris in vobis ipsis habeatis, neve
 sciscitemini quid iste vel alius agat. (4) Ac de rebus
 quidem civitatis omnibus, et de iis quæ e privato frustra
 nunc impenditis, et de sociorum vectigalibus, unumquem-
 que vestrum id accipere decere dico, quod æquum est: ætate
 florentes ut militare stipendium, emeritos ut pecuniam ex-
 aminis sive quo alio titulo rem insigniri placet, (5) ipsos
 autem militare, neque eo munere cuiquam cedere, sed exer-
 citum civilem esse et ex illis rebus instructum, ut neque
 opes vobis desint et vos officio fungamini et imperator exer-
 citui præsit, ne, Athenienses, talia quæ hactenus, usu ven-
 niant, ut duces in iudiciis vexetis et hic tandem sit negotii
 totius exitus « Iste istius filius istum accusavit », præter-
 eaque nihil. sed quid ut vobis a cadat? (6) primum ut socii
 non præsidiorum metu, sed communicatione commodorum
 inter vos et ipsos vobiscum sint conjuncti, deinde ne duces
 peregrinis militibus socios vexent ac deprædentur, hostes
 autem ne videant quidem, quarum rerum emolumenta
 istorum propria sunt, odia et maledicta in totam civitatem
 redundant, sed ut cives habeant, quorum opera eo modo,
 quo nunc amicos, hostes affligant. (7) Præterea multæ res
 vestram præsentiam desiderant, et præterquam quod do-
 mestica bella domesticis copiis geri conducit, idem ad cetera
 quoque negotia est necessarium. Nam si contenti essetis otio,
 securi quomodo cum Græcis ageretur; alia esset ratio. (8)
 nunc autem principatum ceterisque dicendi juris potestatem
 vos tenere æquum esse censetis, exercitum autem qui hæc

τοῖς ἄλλοις, τὴν δὲ ταῦτα ἐποπτεύουσιν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν οὔτε κατασκευάσθε οὔτε κατασκευάζεσθε, 15 ἄλλ' ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας καὶ ἡρεμίας ὑμῶν ὁ Μυτιληναίων δῆμος καταλέλυται, ἐπὶ πολλῆς δ' ἡσυχίας ὁ Ῥοδίων, ἐχθρός γε ὢν ἡμῖν, φαίη τις ἄν. ἀλλὰ μείζω χρὴ νομίζειν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως ἔχθραν ἢ τὴν πρὸς 20 τοὺς δῆμους ὑπὲρ ὧν ποτ' ἂν ἦ. (9) Ἄλλ' ἴν' ἐκέισε ἐπανέλθω, φημί δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι, καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαβεῖν καὶ τοῦ ποιεῖν ἅ προσήκει σύνταξιν εἶναι. διελέχθη ὁ ὑμῖν περὶ τούτων καὶ πρότερον, 25 καὶ διεξῆλλον ὡς ἂν συνταχθεῖτε, οἳ θ' ὀπλῖται καὶ οἱ ἵππεις καὶ ὄσοι τούτων ἐκτός ἐστε, καὶ εὐπορία τις ἂν ἅπασιν γένοιτο κοινή. (10) ὁ δὲ μοι πλείστην ἀθυμίαν παρέσχε ἁπάντων, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ καλῶν ὄντων 169 τούτων ἁπάντων τῶν μὲν ἄλλων οὐδενὸς οὐδεὶς μέμνηται, τοῖν δυοῖν δ' ὀβολοῖν ἅπαντες. καίτοι τοὺς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος ἢ δυοῖν ὀβολοῖν ἀξίους εἶναι, τᾶλλα δὲ μετὰ τούτων ὧν εἶπον, τῶν βασιλέως ἀξία ἔστι χρῆ- 5 μάτων, πόλιν τοσοούτους ὀπλίτας ἔχουσιν καὶ τριήρεις καὶ ἵππείας καὶ χρημάτων πρόσροδον συντετάχθαι καὶ παρεσκευάσθαι.

11. Τί οὖν ταῦτα νῦν, φαίη τις ἄν, λέγω; ὅτι φημί δεῖν ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὸ μὲν πάντας μισθοφορεῖν δυσχεραίνουσί τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι καὶ παρεσκευασθῆ- 10 ναι παρὰ πάντων χρῆσιμον εἶναι δοκιμάζεται, ἐντεῦθεν ἀρξασθαι τοῦ πράγματος, καὶ προθεῖναι περὶ τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀποφῆναι. ὡς οὕτως ἔχει: ἂν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε τούτων καιρὸν εἶναι νομίσαντες ὅταν αὐτῶν εἰς χρεῖαν ἔλθητε, ἔτοιμα ὑπάρ- 15 ζει. ἂν δ' ἀκαιρίαν ἡγησάμενοι παρίδητε ὅταν δέη χρῆσθαι, τότε ἀναγκασθήσεθε παρεσκευάζεσθαι.

12. Ἦδη δὲ τις εἶπεν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι ποὺ λέγων, οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρήγνυμένων εἰ 20 ταῦτα γενήσεται, « τί δ' ἡμῖν ἀπὸ τῶν Δημοσθένους λόγων ἀγαθὸν γέγονεν; παρελθὼν ἡμῶν, ὅταν αὐτῷ δόξῃ, ἐπέπλησε τὰ ὄντα λόγων καὶ διέσυρε τὰ παρόντα καὶ τοὺς προγόνους ἐπῆνεσε καὶ μετεωρίσας καὶ φυσήσας ἡμᾶς κατέβη. » (13) Ἐγὼ δ' εἰ μὲν ὑμᾶς δυναμίην 25 ὧν λέγω τι πείσαι τηλικαῦτ' ἂν οἶμαι τὴν πόλιν πράξαι ἀγαθὰ, ὥςτ' εἰ νῦν εἶπεν ἐπιχειρήσομαι, πολλοὺς ἂν ἀπιστῆσαι ὡς μείζοσιν ἢ δυνατοῖς. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν 170 βουλομένον τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ὑμῶν ἀγαθὸν τὰ ὄντα πρῶτον ὑμῶν ἴσασθαι. διέφθαρται γάρ. οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα 5 ἀκούειν συνεθίσθη. (14) Οἷον (ὅπως δὲ μὴ θορυβῆσει μοι μηδεὶς, πρὶν ἂν ἅπαντα εἴπω) ἀνέωξαν δήπου πρῶτον τινὲς τὸν ὀπισθόδομον. οὐκοῦν οἱ παριόντες ἅπαντες τὸν δῆμον καταλεύσθαι, τοὺς νόμους οὐκ εἶναι, τοιαῦτα ἔλεγον. καίτοι, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι

et inspiciat et tueatur, nec paratum habetis nec paratis, sed vobis otiose desidentibus et dormitantibus Mytilenae libertatem amiserrunt, nec minus Rhodii, nostrum nemine prohibente. Hi, dicat aliquis, inimici nobis erant. At odia majora esse debent, Athenienses, in oligarchias pro consilio earum quam contra liberos populos, quaecunque tandem inimicitiarum causae intercesserint. (9) Sed ut eo redeam, unde digressus sum, affirmo debere vos in ordinem describi atque ordinem eundem esse tum accipiendi tum faciendi ea quae decet. Hisce de rebus prius etiam apud vos disse- rui, et explicavi, quinam ordo inter vos, qui gravis armaturae et qui equites estis, et qui horum numero non continemini, esset ineundus et qua ratione communiter omnes liberaliter sustentari possent. (10) Quod vero meum animum maxime omnium turbavit, dicam vobis nec dissimulabo: nam quum multa et magna et praecleara essent ea omnia, nullius e ceteris quisquam meminit, duorum obolorum omnes. Atqui fieri non potest, ut isti majoris pretii sint, quam duorum obolorum, cetera vero, quae cum his quae dixi conjuncta sunt, regis Persarum opes aequant, quod urbs, quae tot gravis armaturae milites habet et triremes et equites et pecuniae reditus, ordinata et instructa est.

11. Quid igitur, inquiet aliquis, haec nunc commemoras? Quia censeo vos oportere (quoniam nonnulli ferendum non putant, quod omnes stipendia mereant, ordinem vero et instructionem esse utilem, consentiunt omnes) hinc negotium auspicari, et liberum unicuique facere, de his dicere sententiam. sic enim se res habet: si vobis nunc persuadeatur haec opportuna esse arbitrantibus; quum ea necessaria vobis fuerint, in promptu habebitis. sin intempestiva putantes negligatis; quum utendum illis est, tum ea comparare cogemini.

12. Jam vero quidam, Athenienses, non plebeius homo, sed talis qui dirumpatur si haec fient, his fere verbis: « Quid tandem fructus, inquit, e Demosthenis orationibus cepimus? progressus, quum ipsi visum est, aures nostras obtulit et cavillatus est praesentem statum, laudavitque majores ac denique nobis concitatis et inflatis descendit. » (13) Ego vero si vobis dicendo persuadere aliquid potuissem; putarem me tanta commoda allaturum fuisse reipublicae quanta si nunc dicere aggrederer, plerique fidem iis abrogaturi essent, tanquam majoribus quam quae fieri possent. sed me non parum prodesse reip. censeo, si vos optima audire consuefacio. debet enim, Athenienses, qui de civitate vestra bene mereri cupit, auribus primum vestris mederi. corruptae enim sunt. adeo multa et falsa, et quaevis potius audire quam salutaria consuefacti estis. (14) Veluti (ne vero mihi quisquam obturbet, priusquam omnia dixerim) recluserunt nuper quidam aetiarum. oratores igitur omnes dictitabant abrogatum esse statum popularem, interisse leges, hujus generis alia. Atqui, Athenienses (et considerate num vera

10 (καὶ σκοπεῖτε, ἂν ἀληθῆ λέγω), οἱ μὲν ταῦτα ποιού-
 ντες ἀξία ἐποίουν θανάτου, ὁ δῆμος δ' οὐ διὰ τούτων
 καταλύεται. Πάλιν κώπας τίς ὀφείλετο. « μαστιγοῦν,
 στρεβλοῦν » πάντες ἐβόων, οἱ λέγοντες τὸν δῆμον κατα-
 15 λυέσθαι. Ἐγὼ δὲ τί φημι; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον
 θανάτου ποιεῖν ἀξία ὡς περ ἐκεῖνοι, τὸν δῆμον δ' οὐ
 διὰ τούτων καταλύεσθαι. (15) ἀλλὰ πῶς καταλύεται;
 οὐδεὶς λέγει οὐδὲ παρῆρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω:
 ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φαύλως ἡγμένοι πολλοὶ
 20 καὶ ἄποροι καὶ ἄσπλοι καὶ ἀσύντακτοι καὶ μὴ τὰ αὐτὰ
 γινώσκοντες ᾗτε, καὶ μήτε στρατηγὸς μήτ' ἄλλος μη-
 δεὶς ὢν ἂν ὑμεῖς ψηφίσασθε φροντίζη, καὶ ταῦτα μη-
 δεὶς λέγειν ἐθέλη μηδ' ἐπανορθοῖ, μηδ' ὅπως παύσεται
 τοιαῦτα ὄντα πράττει, ὁ νῦν αἰεὶ συμβαίνει. (16) Καὶ
 25 ἡ Δία γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕτεροι λόγοι παρεβρῦθη-
 κασι πρὸς ὑμᾶς ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλά-
 πτοντες, οἷον « ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστὶν ἡ σωτηρία, »
 καὶ « δεῖ τῆ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν. »
 ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν τὰ δικαστήρια τῶν
 171 πρὸς ἀλλήλους δικαίων ἐστὶ κοινά, ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ
 κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν, καὶ διὰ τούτων ἐστὶν ἡ σωτηρία
 τῆς πολιτείας. (17) οὐ γὰρ τὸ ψηφίσασθαι τοῖς ἐν
 5 τοῖς ὅπλοις ποιήσει τὸ νικᾶν, ἀλλ' οἱ μετὰ τούτων
 κρατῶντες τοὺς ἐχθροὺς καὶ ψηφίζεσθαι καὶ ἄλλο ὅ τι
 ἂν βούλησθε ποιεῖν ὑμῖν ἐξουσίαν καὶ ἀδειαν παρα-
 σκευάζουσι. δεῖ γὰρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβεροῦς, ἐν
 δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι.
 10 18. Εἰ δὲ τῷ δοκῶ μείζους ἢ κατ' ἑμαυτὸν λέγειν
 λόγους· αὐτὸ τοῦτο ὀρθῶς αὐτῶν ἐχει. τὸν γὰρ ὑπὲρ
 τῆλικαύτης πόλεως βρηθισόμενον λόγον καὶ τοιούτων
 πραγμάτων παντὸς ἐνὸς τοῦ λέγοντος αἰεὶ μείζω φαί-
 15 νεσθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγύς εἶναι, μὴ
 τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δ' οὐδεὶς τῶν ὑπ' ὑμῶν τιμωμένων
 ταύτας λέγει τὰς προφάσεις, ἐγὼ διεξιμι ὑμῖν: (19) οἱ μὲν
 πρὸς ἀρχαιρεσίας καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόντες δοῦλοι
 τῆς ἐπὶ τῷ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρχονται, τελε-
 σθῆναι στρατηγὸς ἕκαστος σπουδάζων, οὐκ ἄνδρὸς ἔργων
 20 οὐδὲν πράξει. εἰ δὲ τις καὶ τοιοῦτός ἐστιν οἷος ἐγ-
 χειρεῖν ἔργῳ τῷ νῦν μὲν ἡγεῖται τὴν τῆς πόλεως δόξαν
 ἀφορμὴν ἔχων καὶ τούνομα, τῆς τῶν ἐναντιωσομένων
 ἐρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπίδας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο
 δ' οὐδὲν, κληρονομῆσει αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν,
 25 ἔπερ ἐστὶν, ἂν δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἕκαστα πράττητε,
 τὸ ἴσον τοῖς ἄλλοις, ὡς περ τῶν ἔργων αὐτῶν, οὕτω καὶ
 τῶν ἐκ τούτων ἔξειν. (20) οἱ δὲ πολιτευόμενοι καὶ περὶ
 ταῦτ' ὄντες, τὸ τὰ βέλτιστα σκοπεῖν ὑμῖν ἀφίντες,
 172 προσεγγωγήκασι πρὸς τούτους. καὶ πρότερον μὲν κατὰ
 συμμορίας εἰσεφέρετε, νῦν δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμ-
 μορίας. βῆτωρ ἡγεμών, καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ
 καὶ ὁ βοηθόμενος μεθ' ἑκατέρων οἱ τριακόσιοι. οἱ
 5 δ' ἄλλοι προσενεμήθητε οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δ' ὡς
 ἐκείνους. τοιγαροῦν ὑμῖν περιεστὶν ἐκ τούτων ὁ δεῖνα
 χαλκοῦς καὶ ὁ δεῖν' εὐδαιμόν, εἷς ἢ δύο, ὑπὲρ τὴν
 πόλιν. οἱ δ' ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας

dicam), qui talia faciunt, capite mulctandi sunt illi quidem, nec tamen popularis status per talia abrogatur. Rursus remos aliquis surripuit. « flagellandum, torquendum » vociferabantur omnes, abrogari statum popularem dictitantes. Ego vero quid dico? Ea qui faciat, capite mulctandum, æque ut illi qui hoc clamant, sed statum popularem per ea abrogari nego. (15) Sed is quomodo abrogetur, nemo dicit aut palam profiteri audet. ego vero dicam: si vos, Athenienses, male educati multi et inopes et inermes et incompositi et non eodem modo animati estis, et si neque imperator neque quisquam alius decreta vestra curet, et si hæc nemo indicare velit vel corrigat vel ad hæc finienda quidquam faciat, id quod nunc perpetuo accidit. (16) Ac mediusfidius, Athenienses, aliæ orationes falsæ ad vos invectæ sunt et exitiosæ reipublicæ, quales « In judiciis vestra salus sita est » et « Suffragio rempublicam conservare debetis. » Ego vero scio ista iudicia privatis controversiis inter vos dijudicandis esse communia, at hostes armis superandi sunt, et in his consistit salus reipublicæ. (17) Neque enim plebiscitum aliquod comparabit illi qui sunt in armis victoriam, sed ii qui armis hostes superant, efficiunt, ut vos et libere consulare et quicquid voveritis secure agere possitis. nam in armis formidabiles, in judiciis humanos esse decet.

18. Quod si cui grandiora loqui quam pro natura mea videor; hoc ipsum orationum earum justum est. nam oratio, quæ pro tanta urbe talibusque de rebus habetur, semper uno quocunque tandem oratore videri major et ad vestram, non ad dicentis dignitatem prope accedere debet. Quia autem eorum nemo, qui a vobis honorantur, has dicit ejus rei causas, ego vobis exponam: (19) Qui ad comitia creandorum magistratuum et ad eam dignitatem accedunt, servilem in modum circumeunt ad eblandiendum suffragiorum favorem, unusquisque cupiens, ut imperator ipse designetur, non ullum viri fortis faciat opus. Quod si quis etiam talis est, ut aliquid conari audeat; is nunc gloria et nomine urbis nostræ munitus, eorum qui adversentur solitudine fretus, vos bona spe duntaxat lactans neque quicquam aliud agens, se honorum vestrorum tanquam hæreditatem cernere posse existimat, idque verum est. at si per vos melipsos egeritis omnia; se ut operum ipsorum, sic et commodorum quæ illa sequuntur, æquam tantum cum ceteris partem habiturum prævidet. (20) At qui rempublicam gerunt et in eo studio versantur, utilissima vobis deliberandi consuetudine omissa, se cum hisce conjungunt. ac prius quidem secundum classes conferebatis, nunc vero secundum classes rempublicam geritis. orator dux est, et imperator huic obnoxius, et qui vociferentur cum utrisque, trecenti. vos autem reliqui attributi estis alii his, illis alii. ex his igitur rebus hoc consequimini, ut ille stet æreus, ille sit beatus, unus atque alter, republica potentiores. reliqui testes feli

10 κάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν βραθυμίας πολλὴν καὶ με-
γαλὴν ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προϊί-
μενοι.

21. Καίτοι σκέψασθε, πῶς ἐπὶ τῶν προγόνων ταύτ'
εἶχεν. οὐ γὰρ ἄλλοτριόεις ὑμῖν παραδείγμασι χρῆσα-
μένοις ἀλλ' οἰκείοις ἔξεσθ' ἃ προσήκει πράττειν εἰδέναι.

15 ἐκείνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν
στρατηγοῦντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον Μαραθῶνι
καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγαθὰ
εἰργασμένους, μὰ Δὲ οὐ χαλκοῦς ἴστασαν οὐδ' ὑπερη-

20 γάπων, ἀλλ' ὡς οὐδὲν αὐτῶν κρείττους ὄντας, οὕτως
ἐτίμων. (21) καὶ γὰρ τοῖς ἔργων οὐδενός, ὃ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδ' ἔστιν
οὐδὲς ὅστις ἂν εἰποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θε-

μιστοκλέους, ἀλλ' Ἀθηναίων, οὐδὲ τὴν ἐν Μαραθῶνι
25 μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πολέως. νῦν δὲ πολλοὶ
τοῦτο λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἴλε Τιμόθεος καὶ τὴν μό-
ραν κατέκοψεν Ἴπικράτης καὶ τὴν περὶ Νάξου ναυμα-

30 χίαν ἐνίκα Χαθρίας. δοκεῖτε γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων
τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, αἷς δε-

173 δώκατε ἐπ' αὐτοῖς ἐκάστῳ τούτων. (22) Τὰς μὲν δὴ
πολιτικὰς δωρεὰς οὕτως ἐκείνοι τε καλῶς ἐνεμον καὶ
ὑμεῖς οὐκ ὀρθῶς, τὰς δὲ τῶν ξένων πῶς; ἐκείνοι Μένωνι

5 τῷ Φαρσαλίῳ δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς
τὴν ἐπ' Ἡϊόνι τῇ πρὸς Ἀμφίπολι πόλεμον, διακοσίοις
δ' ἱππεῦσι, πενήσταις ἰδίοις, βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφι-

σαντο πολιτεῖαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. (24)
καὶ πρότερον τούτου Περδίκκῃ τῇ κατὰ τὴν τοῦ βαρ-

10 θάρου ποτὲ ἐπιστρατεῖαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τοὺς
ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς
ἤττης διαφθείραντι καὶ τέλειον τάτύχημα ποιήσαντι τῷ
βασίλει, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτεῖαν, ἀλλ' ἀτέλειαν ἔδω-

15 αὐτῶν πατρίδα ἡγούμενοι καὶ πάσης μεῖζονα εὐεργεσίας.
νῦν δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φθόρους ἀνθρώπους, οἰκο-
τρίβων οἰκότριβας, τιμὴν ὥσπερ ἄλλου τοῦ τῶν ὠνίων
λαμβάνοντες, ποιεῖσθε πολίτας. (25) Ταῦτα δ' ὑμῖν ἐπε-

20 λήλυθε πράττειν οὐχ ὅτι τὰς φύσεις χείρους ἐστὲ τῶν προ-
γόνων, ἀλλ' ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' ἑαυτοῖς παρεστῆκει μέγα
φρονεῖν, ὑμῶν δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περιήρηται τοῦτο.
ἔστι δ' οὐδέποτε, οἶμαι, δυνατὸν μικρὰ καὶ φαῦλα πράτ-

25 λασσάμενα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ
λαμπρὰ καὶ καλὰ πράττοντας μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρο-
νεῖν. ὅποι' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀν-
θρώπων ἦ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημ' εἶχειν.

174 26. Σκέψασθε δὲ, ἃ τις κεφάλαια ἂν ἔχοι τῶν πραγμά-
των εἰπεῖν, ἢν' ἀκούσαντες τῶν τε ἐκείνοις ὑπεπραγμέ-
νων καὶ τῶν ὑμῖν, — ἂν ἄρ' ὑμῶν αὐτῶν ἀλλ' ἐκ τούτων
γε δύνησθε γενέσθαι κρείττους. πέντε μὲν τοίνυν καὶ
τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἐκόντων ἐκείνοι,

5 πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον,
πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ περὶ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν
τρόπαια, ἐφ' οἷς ἔτι καὶ νῦν ἡμεῖς φιλοτιμούμεθα.
καίτοι νομίζετε αὐτοὺς ταῦτα σῆσαι οὐχ ἵνα θαυμάζω-

citatis horum sedetis, et ut ignaviae vestrae indulgere pos-
sitis, multas et magnas opes ac gloriam, quae in vestris
manibus sunt, abjicitis atque istis conceditis.

21. Atqui considerate, quo in loco haec apud majores fue-
rint. nam quae agenda sint, non alienis exemplis, sed dome-
sticis usi cognoscatis licet. Illi Themistoclem, cujus ductu

navale praelium ad Salaminem commissum est, et Militia-
dem Marathoniae pugnae ducem multosque alios, qui res
longe clariore et utiliore quam hi nostri duces gesserant,

per Jovem non aereos statuebant nec supra modum adama-
bant, sed ut qui nulla re populo praestantiores essent, sic
afficiebant honoribus. (21) Etenim nullius illorum facino-

rum gloria, Athenienses, se fraudabant, neque quisquam
est qui navale praelium ad Salaminem Themistoclis esse
dicat, sed Atheniensem, aut Marathoniam pugnam Militia-

dis, sed civitatis. nunc vero multi ita loquuntur: « Cor-
« cyram cepit Timotheus, » et « Moram cecidit Iphicrates, »
et « Navale ad Narum praelium vicit Chabrias. » ipsi

enim videmini propter honorum magnitudinem, quos pro-
pterea ducibus decrevistis, rerum gestarum gloria illis ce-
dere. (22) Civilia igitur dona sic illi pulcre largiebantur,

et vos non recte, peregrina vero munera quomodo? illi
Menoni Pharsalio, qui duodecim argenti talenta in bellum
gestum apud Eionem Amphipoli vicinam suppeditarat et

ducentos [?] equites, penestas suos, suppetias miserat, non
civitatem decreverunt, sed immunitatem tantum dederunt.
(24) et ante hunc Perdicas, qui, quo tempore barbarus

olim in Graeciam invaserat, rex Macedoniae erat et bar-
barus, qui post acceptam cladem Plateis recedebant, dele-
verat et regi Persarum integram illam stragem fecerat, non

civitatem decreverunt, sed immunitatem tantum dederunt,
magnam et praeclearam nimirum et venerabilem suam pa-
triam existimantes, et quovis majorem beneficio. Nunc vero,

Athenienses, homines perditos, aervos servis genitos, ac-
cepto tanquam pro aliis mercibus pretio, cives facitis. (25)
Et haec vobis agere visum est non quod deterioribus sitis

ingeniis quam majores vestri, sed quod illi ipsi de se praec-
clare senserunt, vobis autem, Athenienses, id ereptum est.
Atqui fieri nunquam profecto potest, ut parvis et vilibus

rebus occupati magnos et generosos spiritus concipiant,
quemadmodum vicissim natura non fert, ut praeclearis et
splendidis negotiis dediti animos pusillos habeant et abjectos.

nam quaeque hominum studia sunt, talibus eos animis
etiam esse necesse est.

26. Considerate quae, quo in loco enumerari possint
rerum, ut vos audientes quae illi gesserunt et quae vos
geritis — si forte vobis ipsis saltem ex his meliores fieri

possitis. Illi igitur annos quinque et quadraginta Graecis
volentibus imperarunt, amplius decies mille talenta in ar-
cem congesserunt, multa et praecleara, terra marique pu-

gnantes, tropaea erexerunt, quae etiam nunc laudi nobis
ducimus. Atqui putare debetis illos ea erexisse, non ut
nos illa spectantes tantum admiraremur, sed ut etiam vir-

μεν μόνον ἡμεῖς θεωροῦντες αὐτὰ, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμώ-
 μεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. (27) Ἐκείνοι μὲν δὲ
 10 ταῦτα, ἡμεῖς δ', ὅσης ἀπαντες ὄρατε ἐρημίας ἐπιλημ-
 μένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια. οὐ πλείω μὲν ἢ χίλια
 καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνήλωται μάτην εἰς τοὺς τῶν
 Ἑλλήνων ἀπόρους, ἐξανήλωνται δὲ οἱ τε ἴδιοι πάντες
 15 οἴκοι καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμά-
 χων, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα,
 οὔτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλασιν; (28) « Ἀλλὰ νῆ Δία
 ταῦτα μόνον τότε εἶχε βέλτιον ἢ νῦν, τὰ δ' ἄλλα χεί-
 20 ρον. » Παλλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὅτι βούλεσθε, ἐξετά-
 σωμεν. οἰκοδομήματα μὲν γε καὶ κόσμον τῆς πόλεως,
 ἱερῶν καὶ λιμένων καὶ τῶν ἀκολούθων τούτοις τοιοῦτον
 καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκείνοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγι-
 γνομένων ὑπερβολὴν λελεῖσθαι. προπύλαια ταῦτα,
 25 νεώσοικοι, στοαί, τᾶλλα οὓς ἐκείνοι κοσμήσαντες τὴν
 πόλιν ἡμῖν παρέδωκαν. (29) τὰς δ' ἰδίας οἰκίας τῶν
 ἐν δυνάμει γενομένων οὕτω μετριάς καὶ τῷ τῆς πολι-
 τείας ὀνόματι ἀκολούθους, ὥστε τὴν Θεμιστοκλέους καὶ
 τὴν Κίμωνος καὶ τὴν Ἀρισταίδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν
 30 οὐκίαν, εἰ τις ἀρ' ὑμῶν οἶδεν ἔποκα ποτ' ἔστιν, ὄρα τῆς
 τῶν γέτονος οὐδὲν σεμαντέραν οὐσαν. (30) νῦν δ', ὡ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἢ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς
 ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα καὶ κρήνας καὶ κονιάματα καὶ
 5 λήρους (καὶ οὐ τοῖς εἰσηγησαμένοις τοῦτ' ἐπιτιμῶ, πολ-
 λοῦ γε καὶ δέω, ἀλλ' ὑμῖν, εἰ ταῦτα ἱκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς
 ὑπολαμβάνετε εἶναι διοικεῖν), ἰδία δ' οἱ τῶν κοινῶν ἐπὶ
 τῷ γεγενημένοι οἱ μὲν τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων
 10 σεμαντέρας τὰς ἰδίας οἰκίας κατασκευάσασιν, οὐ μόνον
 τῶν πολλῶν ὑπερηφανωτέρας, οἱ δὲ γῆν συνεωνημένοι
 γεωργοῦσιν, ὅσην οὐδ' ἄναρ ἤλπισαν πώποτε. (31) Τού-
 των δ' αἴτιον ἀπάντων, ὅτι τότε μὲν ὁ δῆμος δεσπότης
 15 ἦν καὶ κύριος ἀπάντων, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνου
 τῶν ἄλλων ἐκάστω καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τι-
 νὸς μεταλαμβάνειν, νῦν δὲ τούναντιον κύριοι μὲν τῶν
 ἀγαθῶν οὔτοι, καὶ διὰ τούτων ἀπαντα πράττεται, ὁ δὲ
 δῆμος ἐν ὑπηρετοῦ καὶ προσθήκης μέρει, καὶ ἡμεῖς ἀγα-
 20 πᾶτε ἂν οὔτοι μεταδιῶσι λαμβάνοντες.

32. Τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς
 πόλεως ἔστιν, ὥστε, εἰ τις ἀναγνοῖη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν
 καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδ' ἂν εἴς πιστεύσαι
 τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα κάκεινα. οἷον ἂ πρὸς τοὺς
 25 καταράτους Μεγαρέας ἐψηφίσασθε ἀποτεμονομένους τὴν
 ὄργαδα, ἐξίεναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν. ἂ πρὸς Φλια-
 σίους, ὅτε ἐξέπεσον τὸ ἐναγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν
 τοῖς σφαγῦσι. τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένων
 παρακαλεῖν. (32) ἀπαντα καλά, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 30 ταῦτα καὶ δίκαια καὶ τῆς πόλεως ἀξία, τὰ ἔργα δὲ τὰ ἀπὸ
 τούτων οὐδαμῶ. οὐκοῦν τὴν μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν
 ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε, τῶν δ' ἔργων οὐδενὸς κύριοι
 5 γίγεσθε. τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς τὸ τῆς πόλεως
 ἀξίωμα ψηφίζεσθε, τὴν δύναμιν δ' οὐκ ἀκολουθοῦν ὧν
 ψηφίζεσθε ἔχετε. (34) Ἐγὼ δὲ παραινέσαιμ' ἂν ὑμῖν
 (καὶ μοι μηδὲν ὀργισθῆτε) ἑλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ἡμέ-

tutes eorum, a quibus consecrata sunt, imitaremur. (27)
 Et illi quidem hæc, nos vero tantam nacti solitudinem,
 quantam videtis omnes, considerate an similia. An non
 amplius mille et quingenta talenta in Græcorum mendicos
 frustra profudimus? an non et privatæ opes omnes et
 serarium, et quæ a sociis conferuntur, sunt exhausta? an
 non quos in bello socios nobis adjunximus, hi nunc pacis
 tempore perierunt? (28) « At hæc sola scilicet tunc meliora
 « fuere quam nunc, cetera vero deteriora. » Plurimum certe
 abest. Age examinemus, quia vultis. Edificia igitur et
 ornamenta urbis, templorum et portuum et quæ sunt ejus
 generis alia, tot et tanta illi reliquerunt, ut ad eorum excel-
 lentiam nihil possit posteritas addere. sunt propylæa hæc,
 navalia, porticus, et reliqua, quibus illi urbem nobis exor-
 natam tradiderunt. (29) Privatas vero procerum illius
 temporis aedes ita moderatas et nomini popularis status
 congruentes, ut si quis vestram Themistoclis et Cimonis et
 Aristidis et ceterorum ejus ætatis illustrium hominum do-
 mos novit, nihilo vicinis magnificentiores esse videat. (30)
 Nunc vero, Athenienses, urbi nostræ satis est, publice re-
 ficere vias et fontes et tectorio inducere parietis, et simili-
 bus nugis occupari. neque vero hujus rei auctores repre-
 hendo, nequaquam id facio, sed vos, si his procurandis vos
 officio functos putatis. At privatim, qui publicum aliquod
 munus administrarunt, partim publicis aedificiis privatas
 aedes magnificentiores substruxerunt, non modo plebeis su-
 periores, partim tot fundos coemptos colunt, quot ne per
 somnium quidem unquam speraverant. (31) Harum autem
 rerum omnium causa est, quod olim populus universorum
 dominus et auctor erat, ceterique bene secum agi putabant,
 si is honorem, magistratum aut aliquid aliud beneficium
 impertiretur. Nunc contra fit. isti omnes opes in sua
 potestate habent, et istorum auspiciis geruntur omnia, sed
 populus ministri et additamenti locum obtinet, vobisque
 satis est accipere, quæ isti impertierint.

32. Proinde ex his talis status civitatis factus est, ut si
 quis decreta vestra legat et acta ordine percurrat, nemo
 credere possit eorundem hominum esse hæc et illa. velut
 sunt, quæ contra Megarenses nefarios decrevistis, quum
 terram consecratam vindicarent et excolerent, exeundum
 esse, prohibendum, non concedendum. et de Phliasiiis,
 quum nuper patria pellerentur, opem ferendam, non permit-
 tendos crudelitati carnificum, a Peloponnesiis auxilia, si qui
 juvare vellent, accersenda, (33) universa hæc, Athenienses,
 præclara sunt et justa et e dignitate reipublicæ, at facta
 secuta nihili. Inimicitias igitur per decreta denunciatis, nul-
 lius autem rei gerendæ potestas vobis datur. Decernitis
 enim ea quæ urbe digna sunt, at vires non habetis ad ea
 quæ decrevistis exsequenda. (34) Ego vero vobis susserim
 (sed in optimam partem accipietis), ut minus habeatis ani-

τερα αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μεῖζω δύναμιν πα-
 10 ρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν Σιφνίοις ἢ Κυθνίοις ἢ τισὶν
 ἄλλοις τοιοῦτοις οὕσι συνήδεν ὑμῖν· ἔλαττον φρονεῖν
 συνεβούλευον ἂν. ἐπειδὴ δ' ἔστ' Ἀθηναῖοι, τὸ τὴν
 δύναμιν παρασκευάσασθαι παραινῶ. αἰσχρὸν γάρ, ὧ
 15 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος
 τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. (36) πρὸς δὲ
 τούτοις οὐδ' ἔστιν ἐφ' ὑμῖν, οὐδ' ἂν ἀποστῆναι τῶν Ἑλ-
 ληνικῶν βούλησθε. πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ
 χρόνου πέπρακται, καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας
 20 αἰσχρὸν προέσθαι, τοῖς δ' οὖσιν ἐχθροῖς οὐκ ἐνὶ πιστεῦσαι
 καὶ μεγάλους ἔβσαι γενέσθαι. ὅλωσ' ὅσπερ οἱ πολι-
 τεύόμενοι πεπόνθασιν πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνεστ' αὐτοῖς, ὅταν
 βούλωνται, παύσασθαι, τοῦτο καὶ ὑμῖν περιέστηκε.
 πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ἑλλησιν.

36. Ἔστι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κεφάλαιον ἀπάντων
 25 τῶν εἰρημῶν : οὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες οὔτε πονη-
 ροὺς οὔτε χρηστοὺς ποιοῦσιν, ἀλλ' ὑμεῖς τούτους, ὁπότερ'
 ἂν βούλησθε. οὐ γὰρ ὑμεῖς ὧν οὗτοι βούλονται στοχάζε-
 σεσθε, ἀλλ' οὗτοι ὧν ἂν ὑμᾶς ἐπιθυμῆτε ὄντων. ὑμᾶς
 οὖν ὑπάρξει δεῖ χρῆσθαι βουλομένων, καὶ πάνθ' ἔξει
 177 καλῶς. ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φαῦλον οὐδέν, ἢ οὐδὲν
 αὐτῷ πλεόν ἔσται μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

14.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Φήμης γενομένης τὸν Περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι
 στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος καὶ
 κελίηται καὶ συγκαλεῖν ὤρμηται τοὺς Ἑλληνας καὶ τὸν πόλε-
 5 μον ἐκφέρειν ἤδη, ὁ δὲ Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξάνι-
 στασθαι, ἀλλὰ ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτέρισαι. νῦν μὲν
 γάρ, φησὶν, οὐ πείσομεν τοὺς Ἑλληνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ'
 ἀδείας εἶναι δοκοῦντας, τότε δὲ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συ-
 10 στήσεται. παραινεῖ τοίνυν ἠσυχάζοντας συντάξασθαι καὶ πρὸς
 τὸν πόλεμον παρασκευάσασθαι, καὶ δὴ καὶ διέξεισιν ἐν τρόπῳ
 ἂν συνταχθεῖεν. ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφε-
 ται. συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ τῶν λειτουργούντων
 σύνταγμα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

178 1. Οἱ μὲν ἔπαινοῦντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς
 προγόνους ὑμῶν λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρεῖσθαι
 κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γ' ἐκείνοις οὐδ' ἐγκω-
 μιμάζουσι ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες
 λέγειν, ὧν οὐδ' ἂν εἰς ἀξίως ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δύναίτο,

morum, vestris negotiis agendis contenti, aut majores vires
 comparetis. Quod si vos Siphnios aut Cythnios, aut alios
 ejus esse generis scirem; hortarer ad animos demittendos.
 sed quum Athenienses sitis; auctor sum ut vires comparetis.
 turpe enim, Athenienses, turpe est magnanimitatis eum
 ordinem deserere, quem vobis majores tradiderunt. (35)
 Præterea ne est quidem vestri arbitrii, etiam si velitis, Græcorum
 res deserere. multa enim ab omni ævo gessistis, nec
 veteres amicos projicere honestum est, nec præsentibus
 hostibus confidere aut crescendi copiam dare licet. omnino
 idem vobis usuvenit, quod his qui apud vos ad gerendam
 rempublicam accesserunt: non licet iis, quum velint, re-
 cedere. rempublicam enim inter Græcos gessistis.

36. Caput est autem, Athenienses, horum quæ diximus
 omnium: Oratores vos nunquam neque probos faciant ne-
 que improbos, sed vos illos tales, quales volueritis. neque
 enim vos ad illorum voluntatem vos accommodatis, sed illi
 vestris cupiditatibus blandiri student. vos igitur principes
 esse decet in rebus bonis expetendis, et omnia recte erunt.
 aut enim nemo quicquam mali dicet, aut frustra dicet, quum
 qui auscultent non sit habiturus.

14.

DEMOSTHENIS DE CLASSIBUS ORATIO.

LIBANII ARGUMENTUM.

Orto rumore Persarum regem expeditionem moliri adversus
 Græcos, populus Atheniensis et tumultuatur et convocare
 Græcos et bellum statim inferre properat, Demosthenes autem
 suadet, ne ipsi priores insurgant, sed ut exspectent dum rex
 novi quid conetur. nunc enim, inquit, non persuadebimus
 Græcis, ut socia nobiscum arma jungant, quum in tuto adhuc
 sibi esse videantur, tum vero periculum ipsum eos nobiscum
 conjunget. monet igitur, ut quiescat se instruant et ad bellum
 parent, atque etiam commemorat, quæ debeat esse ratio in-
 structionis. Unde περὶ συμμοριῶν oratio inscribitur. nam
 apud Atticos συμμορία cætus et ordo eorum est, qui munera
 publica obeunt.

DEMOSTHENIS DE CLASSIBUS ORATIO.

1. Qui majores vestros laudant, Athenienses, instituere
 mihi videntur orationem auditu jucundam, non ea tamen
 agere quæ illis prosint quos celebrant. nam quum iis de
 rebus dicere conentur, quas ne unus quidem pro dignitate
 possit dicendo æquare, ipsi quidem eloquentiæ gloriam au-

αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται, τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δ' ἐκείνων μὲν ἔπεινον τὸν χρόνον ἡγοῦμαι μέγιστον, οὗ πολλοῦ γεγεννημένου μεῖζω τῶν ὑπ' ἐκείνων πραγθέντων οὐδένες ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηται. (2) αὐτὸς δὲ πειράσσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν ὃν ἂν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὕτως ἔχει: εἰ 15 μὲν ἡμεῖς ἅπαντες οἱ μέλλοντες λέγειν δεινοὶ φανεῖν ὄντες· οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερα εἰ οἶδ' ὅτι βέλτιον σχοίη. εἰ δὲ παρελθὼν εἰς δεξιῶν δύναίτο διδάξαι καὶ πείσαι τις παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει· πᾶς ὁ κερῶν φόβος λελύσεται. 20 ἐγὼ δὲ τοῦτ', ἂν ἄρ' οἷός τε ᾧ, πειράσσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλεία.

2. Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἐχθρὸν ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων εἶναι βασιλεία, οὐ μὴν διὰ τοῦτο παραινέσαιμ' ἂν 25 μόνους τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν αἰρεῖσθαι. 179 οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς τοὺς Ἑλληνας ὄρω κοινούς ἀλλήλους ὄντας φίλους, ἀλλ' ἐνίοις ἐκείνων πιστευόντας ἢ τισιν αὐτῶν. ἐκ δὲ τῶν τοιοῦτων νομίζω συμφέρειν ὑμῖν τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου ζητεῖν, ὅπως ἴση 5 καὶ δικαία γενήσεται, παρασκευάζεσθαι δ' ἂ προσήκει πάντα, καὶ τοῦθ' ὑποκείσθαι [τῇ γνώμῃ]. (4) ἡγοῦμαι γάρ, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς Ἑλληνας, εἰ μὲν ἑναργές τι γίγνοιτο καὶ σαφές ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπι- 10 χειρεῖ, καὶ συμμαχῆσαι καὶ χάριν μεγάλην ἔχειν τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐκείνων ἀμυνομένοις. εἰ δ' ἔτι ἀδήλου τούτου καθεστῆχότος προαπεχθισόμεθα ἡμεῖς δέδια, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ἧν προνοούμεθα. 15 (5) ὁ μὲν γὰρ ἐπισχῶν ὢν ὄρμηκεν, εἰ ἄρ' ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς Ἑλλησι, χρήματα δώσει τισιν αὐτῶν καὶ φιλίαν προτενεῖται, οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθῶσαι βουλόμενοι καὶ τοῦτον τὸν νοῦν ἔχοντες τὴν κοινὴν ἁπάντων σωτηρίαν παρόψονται. εἰς δὲ τὴν 20 παρασχὴν ταύτην καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. (6) οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἀπ' Ἰσθμοῦ ὄρω τοῖς τ' ἄλλοις Ἑλλησι καὶ ὑμῖν περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλεία τὴν βουλήν οὔσαν, ἀλλ' ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαι μοι δοκεῖ τῶν ἰδίων τι συμφερόντων διοικου- 25 μένοις τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀμελεῖσθαι, ὑμῖν δ' οὐδ' ἀδικουμένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων καλὸν ἔστι λαθεῖν ταύτην τὴν δίκην, εἶσαι τινας αὐτῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων γενέσθαι. (7) Ὅτε δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει· σκεπτέον ὅπως μὴθ' ἡμεῖς ἐν τῷ πολέμῳ γενησόμεθα οὐκ ἴσοι, μὴτ' 180 ἐκείνος ὃν ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγοῦμεθα τοῖς Ἑλλησι τὴν τοῦ φίλου αὐτοῖς δοκεῖν εἶναι πίστιν λήψεται. Πῶς οὖν ταῦτ' ἔσται; ἂν ἡ μὲν δύναμις τῆς πόλεως ἐξητασμένη καὶ παρασκευασμένη πᾶσιν ἢ φανερά, φαίνεται 5 δὲ δίκαια φρονεῖν ἐπὶ ταύτῃ τῇ προαιρέσει. (8) Τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφόδρα ἐτοίμως πολεμεῖν κελεύουσιν ἐκείνο λέγω, ὅτι οὐκ ἔστι χαλεπὸν οὐδ' ἔταν βου-

ferunt, illorum autem virtus minor videtur auditoribus, quam putatur. Ego vero laudationem eorum maximam puto tempus, quod quum multum intercesserit, rebus illorum gestis majora nulli alii proferre potuerunt. (2) Ipse autem rationem explicare conabor, qua vos optime instructos fore censeam. etenim res ita se habet: Si nos omnes qui verba facturi sumus, eloquentes esse constaret, nihilo res vestrae, satis scio, essent meliores. sed si unus, quicumque tandem, progressus docere posset et suadere, quae instructio et quanta, et unde comparata nunc profutura esset reipublicae; omnis hic metus solutus erit. Quod ego, si modo potero, dabo operam ut faciam, pauca praefatus apud vos, quid de regio negotio sentiam.

3. Ego existimo communem hostem omnium Graecorum esse regem Persarum, non tamen propterea suaserim, soli omnium vos ut bellum contra eum eligatis. neque enim ipsos Graecos video ex aequo inter se esse amicos, sed nonnullos magis illi fidere quam quibusdam suorum. Jam quum haec ita sicut, e re vestra esse censeo studere ut aequum et justum belli initium capiat, apparari autem, quae convenit, omnia et hoc constitutum esse [animo]. (4) Arbitror enim, Athenienses, Graecos, si declaretur et perspicuum fiat fore ut rex ipsos aggrediatur, et adiutores et magnam gratiam habituros iis qui pro ipsis et cum ipsis regem ulciscantur. sin autem, dum id obscurum adhuc est, nos auctores inimicitiarum exstiterimus; vereor, Athenienses, ne hos cum illo conjunctos propulsare cogamur, quibus consultum volumus. (5) Is enim represso impetu suo (si tamen invadere Graecos instituit) largitionibus eorum aliquos corruptet et amicitiam simulabit, illi privata bella corrigere volent et, dum hoc animo erunt, communem omnium salutem negligent. in eum autem tumultum et amentiam moneo ne precipitetis urbem nostram. (6) Neque enim eandem vobis in regio negotio deliberationem, quam aliis Graecis, esse video, sed multis illorum mihi videtur licere privati alicujus emolumentum causa negligere ceteros Graecos, vobis autem ne affectis quidem injuria honestum est has de sententibus sumere poenas, ut eorum aliquos a barbaro subigi patiamini. (7) Quae quum ita sint; providendum, ne et nos in bello simus impares et is quem nos Graecis insidiari putamus, ita se insinuet, ut fidus illis esse videatur. Quomodo igitur haec curanda erunt? Si copiae reipublicae delectae et instructae, omnibus conspicuae fuerint, atque apparuerit eam justa censere in hoc consilio. (8) Fercibus autem et nimis expedite ad bellum impellentibus illud dico: non esse difficile, neque quum deliberandum est, fortitudinis opinio-

λέεσθαι δέη, δόξαν ἀνδρείας λαβεῖν, οὐθ' ὅταν κίνδυνός
 τις ἐγγύς ᾖ, δεινὸν εἰπεῖν φανῆναι, ἀλλ' ἐκείνο καὶ
 10 χαλεπὸν καὶ προσῆχον, ἐπὶ μὲν τῶν κινδύνων τὴν ἀν-
 δρειαν ἐνδείκνυσθαι, ἐν δὲ τῷ συμβουλευεῖν φρονιμώτερα
 τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἔχειν. (9) Ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα χαλε-
 πὸν τῇ πόλει, τὸν δ' ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου συμβῆ-
 15 ναι βράδιον ἄν. διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας
 ἀναγκαίως ἠγοῦμαι τριήρων καὶ χρημάτων καὶ τόπων
 δεῖσθαι, ταῦτα δὲ πάντα ἀφρονώτερα ἐκείνων ἔχοντα
 ἡμῶν εὐρίσκω, τοὺς δ' ἀγῶνας οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων
 20 ὄρω δεομένους ὡς ἀνδρῶν ἀγαθῶν, τούτους δ' ἡμῖν καὶ
 τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι πλείους ὑπάρχειν νομίζω.
 (10) Τὸν δὲ πόλεμον διὰ ταῦτα παραινῶ μὴδ' ἐξ
 ἑνὸς τρόπου προτέρους ἀνελεῖσθαι, ἐπὶ δὲ τὸν ἀγῶν' ὀρ-
 θῶς φημι παρεσκευασμένους ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν
 25 οὖν ἕτερός τις τρόπος ἦν δυνάμεως ᾧ τοὺς βαρβάρους
 οἶόν τε ἦν ἀμύνασθαι, ἕτερος δὲ τις ᾧ τοὺς Ἕλληνας·
 εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκείνους ἐγγιγνόμεθ' ἀντι-
 ταττόμενοι. (11) ἐπεὶ δὲ πάσης ἐστὶ παρασκευῆς ὁ
 αὐτὸς τρόπος καὶ δεῖ τὰ αὐτὰ εἶναι κεφάλαια τῆς δυνά-
 181 μως, τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσι
 συμμάχοις βοηθεῖν, τὰ ὑπάρχοντ' ἀγαθὰ σώζειν· τί
 τοὺς ὀμολογῶντας ἐχθροὺς ἔχοντες ἐτέρους ζητοῦμεν;
 ἀλλὰ παρεσκευασώμεθα μὲν πρὸς αὐτούς, ἀμυνώμεθα
 5 δὲ κακείνους, ἐὰν ἡμεῖς ἀδικεῖν ἐπιχειρήσῃ. (12) Καὶ νῦν
 μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς τοὺς Ἕλληνας. ἐὰν δὲ ἂ
 κελεύουσιν οὗτοι μὴ ποιῆτε, οὐχ ἡδέως ἐνίαν ὑμῖν
 ἔχόντων πῶς χρῆ προσδοκᾶν τινὰ ὑπακούσεισθαι; ὅτι
 10 νῆ Δι' ἀκούσονται παρ' ὑμῶν ὡς ἐπιβουλεύει βασιλεὺς
 αὐτοῖς. αὐτοὺς δ' οὐ προσῶν, ὡς πρὸς τοῦ Διός,
 οἴεσθε τοῦτο; ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι. ἀλλ' οὕτω μείζων
 οὐτός ἐσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς ἀλλήλους
 ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ' ἢ βαψφδήσουσιν οἱ
 15 πρέσβεις περιμόντες. (13) τότε δέ, ἂν ἅρα ἂ νῦν οἴομεθ'
 ἡμεῖς πράττειται, οὐδεὶς δήπου τῶν πάντων Ἑλλήνων
 τηλικούτων ἐφ' ἑαυτῶ φρονεῖ, ὅστις ὄρων ὑμῖν χιλίους
 ἱππέας, ὀπλίτας δὲ ὅσους ἂν ἐθέλη τις, ναῦς δὲ τρια-
 20 κοσίας, οὐχ ἤξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφαλέ-
 σται ἂν ἠγοούμενος σωθῆναι. οὐκοῦν ἐκ μὲν τοῦ καλεῖν
 ἤδη τὸ δεῖσθαι, κἂν μὴ τύχητε ἀφαιμαρτεῖν, ἐκ δὲ τοῦ
 μετὰ τοῦ παρεσκευασθαι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἐπισχεῖν
 δεομένους σώζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἕξοντάς ἐστιν.
 25 14. Ἐγὼ τοίνυν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτά τε καὶ
 παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος λόγον μὲν οὐδένα ἠβου-
 λόμην θρασῦν οὐδ' ἔχοντα μάταιον μῆκος εὐρεῖν, τὴν μὲν-
 τοι παρασκευῆν, ὅπως ὡς ἄριστα καὶ τάχιστα γενήσεται,
 πᾶνυ πολλὰ πράγματα ἔσχον σκοπῶν. οἶμαι δὲ δεῖν
 182 ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτήν, ἂν ὑμῖν ἀρέσκη, ψηφίζεσθαι.
 (15) Ἐστὶ τοίνυν πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς, ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, καὶ μέγιστον οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας
 ὑμῶν, ὡς ἕκαστον ἐκόντα προθύμως ὅ τι ἂν δέη ποιῆ-
 στοντα. ὁρᾶτε γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι, ὅσα
 μὲν πύποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἠβουλήθητε καὶ μετὰ ταῦτα

sequi, neque quum periculum aliquod imminet, vehemen-
 tem oratorem videri, sed illud et difficile esse et conveniens,
 in periculis fortitudinem declarare, in deliberando prudentius
 quam ceteros posse dare consilium. (9) Ego vero, Athe-
 nienses, existimo bellum contra regem difficile esse reipub-
 licæ, proelium futurum esse facile. Cur? Quia non aliter,
 ut opinor, fieri potest, quin bella omnia et triremes et pec-
 uniam et loca requirant, quæ omnia penes illum copiosiora
 esse quam apud vos reperio, proelia vero nulla re alia video
 tam indigere, quam fortibus viris, quos plures nobis et iis,
 qui nobiscum periculum adeunt, esse existimo. (10) Bel-
 lum igitur, hisce de causis moneo, ne ulla ratione priores
 suscipiatis, ad proelium vero vos recte instructos esse oportere dico.
 Quod si alia ratio copiarum esset, quibus barbari propulsarentur,
 aliis quibus Græci; deprehensum iri fortasse consentaneum
 esset, nos contra illum instrui. (11) quum autem omnis
 instructionis ratio sit eadem et eisdem oporteat esse fines
 copiarum, ut hostes repelli possint, ut socii defendantur,
 ut præsentis opes conserventur; quid, quum habeamus qui se
 hostes esse fateantur, alios quaeritamus? at instruemur quidem
 adversum eos, ulciscamur autem etiam illum, si violare nos
 instituerit. (12) Agite vero, Græcos nunc ad vos accersite.
 at, si quæ illi jubent, non faciatis, quum nonnulli non optime
 vobis cupiant; quo modo est sperandum, quenquam esse
 obtemperaturum? Quia per Jovem audient a vobis regem
 Persarum ipsis insidiari. Ipsos vero id non prospicere,
 itane, vos obsecro, putatis? ego vero puto. sed nondum est
 major is metus quam disensionum in vos et nonnullorum
 inter se. nihil igitur nisi vanam cantilenam passim canent
 legati nostri. (13) Tum autem, si forte, quæ nos modo
 opinamur, fiant, nemo sane Græcorum omnium ita fretus
 est suis opibus, qui videns vobis præsto esse mille equites
 et gravis armaturæ quot voletis et naves trecentas,
 non venturus et supplicaturus sit, illis minimo se cum
 periculo incolumem evasurum existimans. Proinde si jam
 accerseritis, supplices, si non auscultarint, frustra eritis.
 sin ipsi vestris copiis instructis cunctemini; supplices
 defendetis, nec dubium est quin omnes ad vos venturi sint.

14. Ego igitur, Athenienses, et hæc et his similia reputans,
 nullam orationem confidentem aut vanæ prolixitatis exquirere
 volui, sed quænam ratio instructionis et optima et expeditissima
 esset, considerando sui vehementer occupatus. Puto igitur
 eam, si audita et probata vobis fuerit, esse decernendam.
 (15) Prima itaque et maxima instructionis pars, Athenienses,
 est hæc animorum vestrorum conditio, ut quisque ultro
 alacriter omni officio fungi velit. illud enim videtis,
 Athenienses, quæcunque unquam universi vos voluistis et
 postea quisque pro se gerenda pu-

τὸ πρᾶττειν αὐτοὺς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἠγήσατο, οὐδὲν κώποδ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν, ὅσα δ' ἠβουλήθητε μὲν, μετὰ ταῦτα δ' ἀπεβλήσατε εἰς ἀλλήλους ὡς αὐτὸς μὲν
 10 ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν κώποσι ὑμῖν ἐγένετο. (16) Ἐχόντων δ' ὑμῶν οὕτω καὶ παρωξυμμένων, τοὺς διακοσίους καὶ χιλίους ἀνα-
 πληρῶσαι φημι χρῆναι καὶ ποιῆσαι δις χιλίους, ὀκτα-
 κοσίους αὐτοῖς προσνειμάντας. ἂν γὰρ τοῦτ' ἀπο-
 15 δεῖξητε τὸ πλῆθος· ἠγοῦμαι, τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν ὄργανων καὶ τῶν κληρουχιῶν καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ εἰ τις ἀδύνατος ἀφαιρεθέντων, ἔσεσθαι χιλια καὶ
 διακόσια ταῦτα ὑμῖν σώματα. (17) Ἐκ τούτων τούτων ὅμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἴκοσι (ὅσπερ νῦν εἰσίν),
 20 ἐξήκοντα σώματ' ἔχουσαν ἑκάστην. τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἑκάστην διελεῖν κελεύω πέντε μέρη κατὰ
 δώδεκα ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας πρὸς τὸν εὐπορώτα-
 τον ἀεὶ τοὺς ἀπορωτάτους. καὶ τὰ μὲν σώματα ταῦτα
 25 οὕτω συντετάχθαι φημι δεῖν. δι' ὃ δ' εἰσεσθε, ἔπειδ' ἂν ὄλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκούσητε. (18) Τὰς δὲ
 τριῆρεις πῶς; τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν κελεύω τριακοσίας ἀποδεξάντας, κατὰ πεντακαίδεκαναίαν εἴκοσι ποιῆσαι
 183 μέρη, τῶν πρώτων ἑκατὸν πέντε, καὶ τῶν δευτέρων ἑκατὸν πέντε, καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν πέντε ἑκάστῳ
 μέρει διδόντας, εἴτα συκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμάτων ἑκάστη τὴν πεντακαίδεκαναίαν, τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶ μέρει σφῶν αὐτῶν τρεῖς ἀποδοῦναι τριῆρεις.
 (19) Ἐπειδ' ἂν δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα ὑπάρχη· κελεύω,
 5 ἐπειδὴ τὸ τίμημά ἐστι τὸ τῆς χώρας ἐξακισχιλίων τα-
 λάντων, ἔν' ὑμῖν καὶ τὰ χρήματα ἢ συντεταγμένα, διελεῖν τοῦτο καὶ ποιῆσαι καθ' ἐξήκοντα τάλαντα ἑκα-
 τὸν μέρη, εἴτα πέντε ἐξήκοντα ταλαντίας εἰς ἑκάστην
 τῶν μεγάλων τῶν εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι, τὴν
 10 δὲ συμμορίαν ἑκάστῳ τῶν μερῶν μίαν ἐξήκοντα ταλαν-
 τIAN ἀποδοῦναι, (20) ὅπως, ἂν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέη τριῆ-
 ρων, τὴν μὲν δαπάνην ἐξήκοντα τάλαντα συντελή, τριῆ-
 ραρχοὶ δ' ὡς δώδεκα, ἂν δὲ διακοσίων, τριάκοντα
 15 μὲν ἢ τάλαντα τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἔξ δὲ σώματα
 τριηραρχοῦντα, ἂν δὲ τριακοσίων, εἴκοσι μὲν ἢ τάλαντα
 τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα τριηραρ-
 χοῦντα. (21) Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ νῦν ὀφειλό-
 20 τιμῆσαντας ἅπαντα ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῖμαι κελεύω
 μέρη εἴκοσι, ἔπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι συμ-
 μορίας μέρος ἐν χρήτων ἑκάστη, τὴν δὲ συμμορίαν ἑκάστην διανεῖμαι τῶν ἑαυτῆς μερῶν ἑκάστῳ τὸ ἴσον,
 τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἑκάστῳ τῶ μέρει ταῦτ' εἰσπρά-
 25 ξαντας τὰς τριῆρεις, ἃς ἂν ἕκαστοι λάχωσι, παρεσκευα-
 σμένας παρέχειν. (22) Τὴν μὲν δαπάνην καὶ τὰ σκάφη καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἰσπραξίν οὕτως ἂν εἰσιθ' ἠγοῦμαι καὶ πορισθῆναι καὶ παρα-
 σκευασθῆναι, πλήρως δὲ καὶ σαφῆς ὅθεν ἔσται καὶ
 184 βραδία, μετὰ ταῦτα λέγω. Φημι τοὺς στρατηγούς δεῖν
 διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νηωρίων, σκεψαμένους ὅπως
 ὡς ἐγγύτατ' ἀλλήλων κατὰ τριάκοντ' ὡς νεώσοικοι,

lastis, eorum vos nihil unquam effugisse, quæ vero volu-
 stis, post autem alius alium respexistis, tanquam ipse nihil,
 proximus omnia facturus esset, in iis nihil unquam vos
 promovisse. (16) Quod si vos ita estis animati atque in-
 citati; numerum mille et ducentorum dico esse complen-
 dum, et octingentis adjunctis, bis mille faciendos. nam si
 hunc numerum plenum exhibeatis; existimo, virginibus
 orbis et pupillis et coloniis et societatibus demptis itemque
 aliis si qui sunt tenuiores, præsto futura vobis corpora
 mille et ducenta. (17) Ex his igitur classes viginti censeo
 designandas, ut nunc sunt, quarum singulæ sexagena cor-
 pora contineant. earum porro classium singulas in quinas
 dividi partes jubeo duodenarias, sic ut tenuissimi quique
 pro ratione locupletissimi pecuniam suppleant. (18) Et
 corpora quidem hæc sic ordinanda esse censeo. quod cur
 censeam, tum scietis, quum totam instructionis rationem
 audieritis. Triremes autem quomodo? universum numerum
 trecentas designari jubeo; et in viginti partes, quarum sin-
 gulæ quindenias naves contineant, distribuendas, et prima
 centuria navibus quinque, et e secunda centuria quinque, et
 e tertia centuria quinque cuique parti attributis, dein singu-
 læ virorum societati quindenias naves attribuendas, ut
 societas suis singulis partibus ternas triremes distribuat.
 (19) Postquam hæc ita confecta fuerint; jubeo, quum re-
 gionis nostræ æstimatio sit sex mille talentum, ut et pecu-
 niæ certus ordo ineatur, eam dividi et centum fieri partes,
 quarum singulæ sexagena talenta contineant, deinde quin-
 quies sexagena talenta singulis magnis viginti classibus
 sorte attribuenda esse, classem autem singulam singulis
 quinaris sexagena talenta reddere debere, (20) ut, si vobis
 centum triremibus fuerit opus, sumptum sexaginta talenta
 contribuant et trierarchi sint duodecim, sin ducentis, tri-
 ginta talenta sumptum contribuant et sex sint trierarchi.
 sin trecentis, viginti talenta sumptum contribuant et qua-
 tuor sint trierarchi. (21) Eodemque modo, Athenienses,
 etiam armamenta, quæ nunc ad triremes debentur, æsti-
 mari omnia et e tabulis distribui jubeo in viginti partes,
 deinde singulis magnis classibus unam sorte tribui debito-
 rum partem, quam deinde singula classis singulis suis
 partibus ex æquo dividat, et duodeni illi in singulis partibus
 exigant et quas singuli triremes sortiti fuerint, eas instru-
 ctas exhibeant. (22) Sumptum igitur et alveos navium et
 trierarchos et armamentorum exactionem sic optime posse
 censeo et comparari et apparari. unde autem et certo et
 facile naves compleri possint, deinceps dico. Censeo ab
 imperatoribus navalium decem loca esse deligenda, atque
 videndum ut quam proxime inter se absint ædificia, quo-
 rum singula triginta triremium sint capacia. quod ubi fe-

ἐπειδὴν δὲ τοῦτο ποιήσῃσι, δύο συμμορίας καὶ τρία-
 5 κοντα τριήρεις τούτων ἐκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων,
 εἴτ' ἐπικληρώσῃσι τὰς φυλάς, τὸν δὲ ταξίαρχον ἕκαστον
 καθ' ἕκαστον νεώριον, ἵνα ὡς συμμορίαὶ δύο, τριήρεις
 τριάκοντα, φυλὴ μία. (23) ὃν ἂν ἡ φυλὴ τόπον λάχῃ,
 10 διελείν τριῶν καὶ τὰς ναῦς ὡσαύτως, εἴτ' ἐπικληρώσῃσι
 τὰς τριτῦς, ὅπως ἂν τῶν μὲν ὄλων νεωρίων ἐν ἐκάστῃ
 μέρος ἢ τῶν φυλῶν, τοῦ δὲ μέρους ἐκάστου τὸ τρίτον
 μέρος ἢ τριτῦς ἔχῃ, εἰδῆτε δ', ἂν τι δέῃ, πρῶτον μὲν
 τὴν φυλὴν, ὅπου τέτακται, μετὰ ταῦτα δὲ τὴν τριτῦν,
 15 εἶτα τριήραρχοὶ τίνες καὶ τριήρεις ποῖται, καὶ τριάκοντα
 μὲν ἢ φυλῆ, δέκα δ' ἢ τριτῦς ἐκάστῃ τριήρεις ἔχῃ.
 ἔαν γὰρ ταῦθ' οὕτως εἰς ὁδὸν καταστῆ, εἰ τι καὶ πα-
 ρελείπομεν νῦν (πάντα γὰρ ἴσως εὑρεῖν οὐ ῥάδιον).
 αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἑαυτῷ εὑρήσει, καὶ μία σύνταξις καὶ
 πασῶν τῶν νεῶν καὶ μέρους ἔσται.

24. Ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τίνος
 ἤδη παράδοξον μὲν οἶδα λόγον ὃν μέλλω λέγειν, ὁμῶς
 δ' εἰρήσεται. πιστεύω γάρ, ἔάν τις ὀρθῶς σκοπῆ, μό-
 νος τάληθῆ καὶ τὰ γεννησόμενα εἰρηκῶς φανεῖσθαι.
 Ἐγὼ φημι χρῆναι μὴ λέγειν νῦν περὶ χρημάτων.
 25 εἶναι γὰρ πόρον, ἂν δέῃ, καὶ μέγαν καὶ καλὸν καὶ δί-
 καιον, ὃν ἔαν μὲν ἤδη ζητῶμεν, οὐδ' εἰς τὸθ' ὑπάρχειν
 ἠγησόμεθ' ἡμῖν. οὕτω πολὺ τοῦ πορίσαι νῦν ἀπο-
 σχήσομεν. ἔαν δ' εἴωμεν, ἔσται. Τίς οὖν ἐσθ' οὐ-
 τος δ' νῦν μὲν οὐκ ὦν, ὑπάρξων δ' εἰς τότε; αἰνίγματι
 185 γὰρ ὁμοιον τοῦτο γέ. ἐγὼ φράσω. (25) Ὁρᾶτε τὴν
 πόλιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶσαν ταύτην. ἐν ταύτῃ
 χρήματ' ἔνεστιν ὀλίγου δέου πρὸς ἀπάσας τὰς ἄλλας
 εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δὲ οἱ κεκτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι
 5 νοῦν, ὡςτ', εἰ πάντες οἱ λέγοντες φοβοῖεν « ὡς ἤξει βα-
 σιλεὺς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐδ' ὄσον τε ταῦτ' ἄλλως ἔχειν, »
 καὶ μετὰ τῶν λεγόντων ἴσοι τὸ πλῆθος τοῦτοις χρησμο-
 δοῖεν, οὐ μόνον οὐκ ἂν εἰσενέγκοιεν, ἀλλ' οὐδ' ἂν δει-
 10 ξαιεν οὐδ' ἂν ὁμολογήσαιεν κεκτῆσθαι. (26) Εἰ μὲν-
 τοῦ τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερὰ ἔργω πρακτόμενα
 αἰσθοντο· οὐδέεις οὕτως ἡλίθιος ἔστιν ὅστις οὐχὶ καὶ
 δοίη καὶ πρῶτος εἰσενέγκοι. τίς γὰρ αἰρήσεται
 μᾶλλον αὐτὸς καὶ τὰ ὄντα πάντ' ἀπολωλέναι ἢ μέρος
 15 τῶν ὄντων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν εἰσενεγκεῖν;
 Χρήματα μὲν δὴ φημι εἶναι τότε, ἂν ὡς ἀληθῶς δέῃ,
 πρότερον δ' οὐ. (27) Διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ. ὅσα
 γὰρ ἂν νῦν πορίσαιτ' ἢ προελοίθε πορίζειν, πλείων
 ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ, ἑκατοστήν τις
 20 εἰσφέρειν ἔρεϊ νῦν; οὐκοῦν ἐξήκοντα τάλαντα. ἀλλὰ
 πεντηκοστήν τις ἔρεϊ, τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν ἑκατὸν καὶ
 εἴκοσι. καὶ τί τοῦτ' ἐστι πρὸς διακοσίας καὶ χιλιάς
 καμῆλους, ἂς βασιλεῖ τὰ χρήματ' ἀγειν φασὶν οὗτοι;
 ἀλλὰ ὅω, βούλεσθε, δωδεκάτην ἡμᾶς εἰσόσειν, πεν-
 25 τακόσια τάλαντα; ἀλλ' οὐτ' ἂν ἀνάσχοισθε, οὐτ', εἰ
 καταθεῖτε, ἀξία τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. (28) Δεῖ
 τοῖνον ἡμᾶς τὰ μὲν ἄλλα παρασκευάσασθαι, τὰ δὲ χρή-
 ματα νῦν μὲν ἔαν τοὺς κεκτημένους ἔχειν (οὐδαμοῦ γὰρ
 ἂν ἐν καλλίονι σώζοιτο τῇ πόλει), ἔαν δὲ ποθ' ὁ και-

cerint, binas classes et tricenas triremes horum locorum
 singulis attribuunt, deinde sortito tribus assignent, taxiar-
 chum autem singulum in singulum navale, ut sint binæ
 classes, triremes tricenæ, tribus una. (23) Qui locus tribui
 obvenerit, trifariam dividatur et naves similiter. deinde
 trientes tribuum sortiantur, ut singulæ tribui una pars sit
 totorum navalium, et singularum partium tertiam partem
 triens obtineat, utque sciatis, si quid erit opus, primum
 tribus quo loco stationem habeat, deinde triens, tum tri-
 rarchi qui, et quæ triremes, ac tricenas triremes una tri-
 bus, denas unusquisque triens triremes contineat. Quæ
 si sic expedita fuerint, etiam si quid nunc prætermisimus
 (neque enim facile sane est reperire omnia); id ipsa sibi res
 inveniet, et unus ordo tum omnium navium tum partium
 erit.

24. Jam de pecuniis et manifesta quadam earum paran-
 darum ratione scio equidem incredibile visum iri quod jam
 dicam, dicetur tamen. confido enim, si quis recte conside-
 ret, fore ut me solum vera et ipso eventu comprobanda
 dixisse appareat. Ego jubeo nunc non dicendum esse de
 pecunia. copiam enim, si opus sit, affirmo adesse et mag-
 nam et præclaram et justam, quam, si nunc jam quæ-
 ramus, ne tum quidem præsto futuram putabimus nobis,
 (tantum abest, ut nunc eam suppeditemus). sin omiseri-
 mus, præsto futura est. Quæ est igitur illa nunc non pa-
 rata, tum in promptu futura? nam hoc quidem ænigmati
 simile est. Ego dicam. (25) Videtis, Athenienses, totam hanc
 urbem. in hac opes insunt pæne dixerim quæ cum
 omnium reliquarum urbium opibus conferri possint. quas
 autem qui possident, eo animo sunt, ut si omnes oratores
 eos ita terrerent, « venturum esse regem, adesse, ne posse
 quidem aliter fieri », et si una cum oratoribus alii totidem va-
 ticiparentur, non modo non conferrent, sed ne ostenderent
 quidem, ne faterentur quidem se habere. (26) At si præsen-
 tes verborum terrores in rem conferri viderent; nemo ita
 stolidus est, qui non et contribuat et primus conferat. quis
 enim malit ipse una cum fortunis omnibus interire, quam
 partem facultatum pro semetipso et reliquis conferre? Pe-
 cuniam igitur tum in promptu fore affirmo, quum revera
 fuerit opus, non prius. (27) Proinde neque esse qua-
 rendum censeo. quantum enim nunc exigeretis aut statue-
 retis exigere, id magis ridiculum est quam si nihil omnino.
 Age enim, centesimam jubebit aliquis nunc contribuere?
 proinde sexaginta talenta. at quinquagesimam dicet aliquis,
 duplum? proinde centum et viginti. Ecquid hoc est ad
 ducentos et mille camelos, quos regi pecuniam vehere isti
 dictitant? At ponam, si placet, nos collaturos duodecimam,
 quingenta talenta? Verum id nec sustineretis, nec, si nu-
 meraretis, bello par est ea pecunia. (28) Cetera igitur
 vobis sunt comparanda, pecunia relinquenda nunc suis
 possessoribus. nusquam enim reip. commodius custodiatur,
 quum vero necessitas venerit, tum ultro conferentibus illis

186 ῥδς ἔλθῃ, τότε ἐκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν λαμβά-
 νειν. ταῦτα δὲ καὶ δυνατὰ ἐστίν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι,
 καὶ πράττειν καλὰ καὶ συμφέροντα καὶ βασιλεῖ περὶ
 ὑμῶν ἐπιτήδεια ἀπαγγελθῆναι, καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος
 5 γένοιτ' ἂν ἐκείνῳ διὰ τούτων. (29) οἶδε μὲν γε τρια-
 κοσίας τριήρεις, ὧν ἑκατὸν π' * παρεσχόμεθ' ἡμεῖς,
 τοὺς προγόνους αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς, ἀκού-
 σεται δὲ τριακοσίας αὐτοὺς ἡμᾶς νῦν παρεσκευασμέ-
 νους τριήρεις, ὥς τε μὴ κομιδῆ, μηδ' εἰ πάνυ μαίνοιοι,
 10 νομίσαι βράδιόν τι τὸ τῆν ἡμετέραν πόλιν ἐχθρὰν ποιή-
 σασθαι. ἀλλὰ μὴ εἴγ' ἐπὶ χρήμασιν αὐτῶ μὲγ' ἐπέρ-
 χεται φρονεῖν· καὶ ταύτην ἀσθενεστέραν ἀφορμὴν τῆς
 ἡμετέρας εὐρήσει. (30) ὁ μὲν γε χρυσίον, ὥς φασιν,
 ἀγεῖ πολύ, τοῦτο δ' ἐὰν διαδώ, ζητήσῃ. καὶ γὰρ τὰς
 15 κρήνας καὶ τὰ φρέατα ἐπιλείπειν πέφυκεν, ἐὰν τις ἀπ'
 αὐτῶν ἀθρόα καὶ πολλὰ λαμβάνῃ, ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώ-
 ρας τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα
 20 ἀκούσεται, ὑπὲρ ἧς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκείνων ἀμυ-
 νούμεθα, οἱ Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι τῶν προγόνων
 αὐτοῦ μάλιστα ἂν εἶδεῖν, ἕως δ' ἂν κρατῶμεν, οὐκ ἐνὶ
 δῆπου χρήμαθ' ἡμᾶς ἐπιλείπειν.

31. Καὶ μὴν οὐδ' ὅ τινες δεδίασι, μὴ ξενικὸν πολὺ
 συστήσεται χρήματ' ἔχων, ἀληθές εἶναι μοι δοκεῖ.
 25 ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι ἐπὶ μὲν Αἴγυπτον καὶ Ὀρόνταν καὶ
 τινὰς τῶν ἄλλων βαρβάρων πολλοὺς ἂν ἐβελήσῃσι τῶν
 Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ, οὐχ ἴν' ἐκείνος
 ἔλῃ τινὰ τούτων, ἀλλ' ἴν' εὐπορίαν τινὰ ἕκαστος αὐτῶ
 187 κτησάμενος ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας. ἐπὶ
 δὲ τὴν Ἑλλάδα Ἑλληνα οὐδένα ἂν ἐλθεῖν ἠγοῦμαι.
 ποῖ γὰρ αὐτὸς τρέφεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν
 ἔλθων δουλεύσει; (32) Οὐ γὰρ ὑπὲρ ἄλλου τίνος ἐστίν ὁ
 5 πρὸς τὸν βάρβαρον πόλεμος ἢ περὶ χώρας καὶ βίου καὶ
 ἐθῶν καὶ ἐλευθερίας καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς
 ὦν οὕτως δυστυχῆς ἐστίν ὅστις ἐαυτὸν, γονέας, τάφους,
 πατρίδα ἐνεκὶ κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται;
 ἐγὼ μὲν οὐδένα ἠγοῦμαι. καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνῳ συμ-
 10 φέρεῖ ξένους κρατῆσαι τῶν Ἑλλήνων. οἱ γὰρ ἡμῶν
 κρατήσαντες ἐκείνου γε πάλοι κρείττους ὑπάρχουσι.
 βούλεται δ' ἐκείνος οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλοις εἶναι,
 ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μὴ, τῶν γ' ὑπαρχόντων
 δούλων ἐαυτῶ νῦν ἄρχειν.

33. Εἰ τοίνυν τις οἶεται Θεβαίους ἕσσεσθαι μετ' ἐκεί-
 15 νου· ἐστὶ μὲν χαλεπὸς πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος.
 διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς οὐδ' ἂν ἀληθές οὐδὲν ἡδέως
 οὐδ' ἀγαθὸν περὶ αὐτῶν ἀκούσαίτε. οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ
 τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας μηδένα
 20 συμφέροντα λογισμὸν παραλιπεῖν διὰ μηδεμίαν πρό-
 ζασι. (34) Ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θε-
 βαίους τοῦ μετ' ἐκείνου ποτ' ἂν ἐλθεῖν ἐπὶ τοὺς Ἑλλη-
 νας, ὥς τε πολλῶν ἂν χρημάτων, εἰ ἔχοιεν δοῦναι,
 πρῆσθαι γενέσθαι τινὰ αὐτοῖς καιρὸν δι' οὗ τὰς προτέ-
 25 ρας ἀναλύσονται πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἀμαρτίας. εἰ
 δ' ἄρα παντάπασί τις οὕτως οἶεται φύσει δυστυχῆς
 Θεβαίους εἶναι· ἐκείνῳ γε δῆπουθεν ἅπαντες ἐπίστασθε,

DEMOSTHENES.

accipietis. Hæc et fieri possunt, Athenienses, et facta
 honesta sunt et utilia et digna quæ regi de vobis nuncien-
 tur, et per hæc non levis ei terror incutiatur. (29) Scit
 quidem majores suos a trecentis triremibus, quarum nos
 centum et octoginta præbuimus, mille naves subactas
 amisisse, atque audiet trecentas triemes ipsos hos nunc
 instruxisse, ut prorsus non pro re facili, nec si valde insa-
 niret, habiturus sit inimicitias nostræ urbis suscipere. At si
 propter pecuniam ei subit efferrî animo; id quoque sub-
 sidium vestro infirmus reperiet. (30) Is enim aurum, ut
 aiunt, vehit multum, quod ubi distribuerit, requiret. nam
 natura ita comparatum est, ut et fontes et putei deficiant,
 si quis magnam inde copiam simul et crebro hauserit, no-
 bis autem agri æstimationem sex mille talentum subsidio
 esse audiet, pro cujus defensione pugnatos esse nos, ma-
 jores ejus qui ad Marathonem et ad Salaminem fuerunt,
 optime noverint, atque dum superiores erimus, pecunia
 utique defici non possumus.

31. Ac ne illud quidem, quod nonnulli metuunt, ne,
 quum pecunias habeat, magnas peregrini militis copias
 conducat, verum esse mihi videtur. ego enim arbitror
 contra Ægyptum et Orontam et alios barbaros quosdam
 fortasse multos Græcorum velle apud illum merere stipen-
 dia, non ut ille horum aliquem capiat, sed unusquisque ut,
 opibus aliquibus partis, urgente inopia liberetur. sed qui in
 Græciam invadat, nullum Græcum fore arbitror. quo enim
 ipse postea se convertet? in Phrygiam profectus serviet?
 (32) Neque enim alia de re bellum est cum barbaro, quam
 de agro et vita et institutis et libertate et talibus rebus omni-
 bus. Quis est igitur tam infelix, ut semetipsum, paren-
 tes, sepulcra, patriam parvi lucelli gratia velit amittere?
 equidem neminem esse existimo. Imo nec illi expedit, ut
 peregrini milites Græcis potiantur. qui enim nos sub-
 egerint, jam olim illo quidem sunt præstantiores. neque
 vero vult ille nobis excisis in aliorum esse potestate, sed
 potissimum omnibus, sin minus, at servis certe suis im-
 perare nunc.

33. Porro si quis Thebanos cum illo se conjuncturos pu-
 tat; difficilis quidem est apud vos ea de re oratio. nam
 quum eos oderitis, nec veri quidquam libenter nec boni de
 iis audiat. veruntamen eos, qui magnis de rebus delibe-
 rant, nullam decet utilem cogitationem prætermittere ulla
 de causa. (34) Ego vero existimo, tantum abesse ut The-
 bani unquam cum illo in Græcos invasuri sint, ut magna
 pecunia, si liceret, redempturos putem occasionem, per
 quam vetera in Græcos delicta abolerent. sin forte quis
 existimat Thebanos usque adeo natura esse infelices; illud

88 δτι Θηβαίων τάχεινον φρονούντων ἀνάγκη τοὺς τούτων
 ἐχθροὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν.
 35. Ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ ταύτην τὴν τάξιν τοῦ δι-
 188 καίου καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας κρείττους τῶν προδο-
 τῶν καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσεσθαι πρὸς ἅπαντας, ὡς
 25 οὔτε φοβεῖσθαι φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὐθ' ὑπα-
 χθῆναι προτέρους ἐκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴ
 οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδένα ἂν εἰκότως Ἑλλήνων φοβηθέντα
 τὸν πόλεμον τοῦτον ὀρῶ. (35) τίς γὰρ οὐκ οἶδεν αὐτῶν
 10 ὅτι τῶς μὲν κοινὸν ἐχθρὸν ἔκεινον ὑπειληφότερες ὡμο-
 νόου ἀλλήλοισι, πολλῶν ἀγαθῶν ἦσαν κύριοι, ἐπειδὴ
 δὲ φίλον αὐτὸν νομισαντες αὐτοῖς ὑπάρχειν περὶ τῶν
 πρὸς αὐτοὺς διηνέχθησαν διαφόρων, ὅσ' ἂν οὐδὲ κατα-
 ρώμενος εὐρὲ τις αὐτοῖς, τοσαῦτα πεπόνθασι κακὰ;
 εἴθ' ἦν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φίλον μὲν ἄλυστιελῆ
 15 συμφέροντα δ' ἐχθρὸν ἐμφανίζει, τοῦτον ἡμεῖς φοβώ-
 μεθα; μηδαμῶς. (37) ἀλλὰ μὴδ' ἀδικῶμεν αὐτὸν
 ἡμῶν ἕνεκα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ
 ἀπιστίας. ἐπεὶ εἰ γ' ἠδοκίμοι ἦν μετὰ πάντων
 ἐπιθέσθαι μόνῳ, οὐδ' ἀδικεῖν ἡμᾶς ἔκεινον ἀδίκημ'
 ἂν ἔθηκα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτ' οὐχ οὕτως ἔχει· φυλάτ-
 20 τεσθαί φημι δεῖν μὴ πρόφρασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ
 δίκαια ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ζητεῖν. ἡσυχίαν
 μὲν γὰρ ἐχόντων ὑμῶν ὑποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράτ-
 25 δοκίη διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐχθραν τοῖς ἄλλοις φίλος εἶναι
 βούλεσθαι. (38) Μὴ οὖν ἐξελέγξητε ὡς κακῶς ἔχει τὰ
 Ἑλληνικά, συγκαλοῦντες ὅτ' οὐ πείσονται, καὶ πολε-
 μούντες ὅτ' οὐ δυνήσεσθε. ἀλλ' ἔχετε ἡσυχίαν θαρ-
 βούντες καὶ παρασκευαζόμενοι, καὶ βούλεσθε ἅπασι
 189 γέλλεσθαι μὲν περὶ ὑμῶν πρὸς βασιλεία μὴ μὰ Δία ὡς
 ἀποροῦσιν ἢ φοβοῦνται ἢ θορυβοῦνται πάντες οἱ Ἑλ-
 ληνες καὶ Ἀθηναῖοι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, (39) ἀλλ'
 5 ὅτι, εἰ μὲν μὴ τοῖς Ἑλλήσιν ὁμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ
 ψεύδεσθαι καὶ ἐπιορκεῖν ὡς περὶ ἐκείνων καλόν, πάλαι ἂν
 ἐπ' αὐτὸν ὑμεῖς ἐπορεύεσθε, νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν
 ποιήσαίτε ὑμῶν ἕνεκ' αὐτῶν, εὐχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς
 θεοῖς τὴν αὐτὴν λαθεῖν παράνοیان ἔκεινον ἦν πέρ ποτε
 τοὺς προγόνους αὐτοῦ. καὶ ταῦτ' ἂν ἐπιη σκοπεῖν
 10 αὐτῶν οὐκ ὀλιγώρως ὑμᾶς βουλευομένους εὐρήσει. (40)
 ἐκ μὲν γε τῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ προγόνους πολέμων
 σύνοιδε τὴν πόλιν εὐδαίμονα καὶ μεγάλην γεγεννημένην,
 ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας ἧς ἦγε πρὸ τούτων, οὐδεμιᾶς τῶν
 15 ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον ὅσον νῦν ὑπεραί-
 ρουσαν. καὶ μὴν καὶ τοὺς Ἑλληνας ὄρα δεομένους
 ἦτοι τινοῦ ἑκουσίου ἢ χἀκουσίου διαλλακτοῦ, τοῦτον δ'
 αὐτὸν ἂν οἶδε φανέντ' αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινώη. ὥστε
 καὶ γνώριμα καὶ πιστὰ αὐτῶν τῶν ἀπαγγελλόντων
 ἀκούειν ἔσται.
 20 41. Ἴνα δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μακρὰ λίαν λέ-
 γων ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαια ὧν συμβουλεύω φράσας
 ἀπειμι. παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας
 ἐχθροὺς κελεύω, ἀμύνεσθαι δὲ καὶ βασιλεία καὶ πάν-
 τας, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῶσι, ταύτη τῇ αὐτῇ δυνάμει

utique intelligitis omnes, si Thebani cum illo facerent, esse
 necesse ut eorum hostes stent a Græcis.

35. Ego igitur existimo hunc ordinem æquitatis, et cum
 hoc ordine conjunctos tum proditoribus tum barbaro fore
 præ universis superiores. quare neque immodice formi-
 dandum neque committendum esse censeo, ut priores bel-
 lum inferamus. et vero nec ceterorum Græcorum ulli me-
 rito bellum hoc formidini esse video. (36) Nam quis eorum
 ignorat dum illum communem hostem ducentes inter se
 consenserunt, magnis opibus ipsos floruisse, quum autem
 ejus amicitia freti de privatis controversiis inter se contem-
 derent, tot mala esse perpessos, quot, si quis eos devovere
 vellet, vix reperisset? Quem igitur Fortuna et dii amicam
 inutilem, hostem autem esse utilem declarant, eam nos formi-
 demus? Nequaquam. (37) Sed neque injuriam in eum fa-
 ciamus, nostra causa et propter ceterorum Græcorum tur-
 bas et diffidentiam. nam si quidem concorditer, adjuvanti-
 bus omnibus, in solum illum invadere liceret; neque inju-
 riam illi a nobis fieri putarem. sed quum se res aliter habeat;
 cavendum censeo, ne ansam regi præbeamus, ut juris ce-
 terorum Græcorum arbiter esse studeat. quiescentibus enim
 vobis, suspectus esset, si quid tale moliretur. sin prio-
 res bellum moveritis; haud injuria videbitur propter vestras
 inimicitias reliquorum expetere amicitiam. (38) Ne igitur
 arguere velitis, quam corrupta sit Græcorum conditio,
 convocandis iis quum non obtemperabunt, et gerendo bello
 quum non poteritis. sed quieti estote et imperterriti et in-
 structi, et nunciari quidem de vobis regi velitis non per Jo-
 vem æstuarie omnes Græcos et Athenienses aut metuere aut
 tumultuari, neutiquam, (39) sed vos, nisi apud Græcos æque
 turpe haberetur mentiri et pejerare, ut apud illum præcla-
 rum, jampridem in eum fuisse impetum facturos, nunc au-
 tem id nequaquam facturos vestraple causa, sed omnes deos
 precari, ut eadem ille amentia corripiatur, qua olim majores
 ejus. Atque hæc si considerare in animum induxerit;
 vos non negligenter consuluisse vobis inveniet. (40) neque
 enim ignorat e bellis contra suos majores gestis urbem
 magnam et felicem esse factam, ex otio autem, quod ante
 illa tempora egit, nullâ ceterarum urbium tanto fuisse quanto
 nunc superiorem. Quin Græcos etiam videt pacificatorem
 requirere vel volentem vel invitum, hunc vero semetipsum
 iis fore intelligit, si bellum moverit. quare ea quæ e nunci-
 ciis audiet, ei et nota et credibilia erunt.

41. Ne vero, Athenienses, nimis prolixitate orationis
 vobis sim molestus, capitibus mei consilii expositis descen-
 dam. Instrui vos contra præsentis hostes jubeo, et pro-
 pulsari et regem et omnes, si vos lacessere instituerint, iisdem

25 φημί δεῖν, ἀρχειν δὲ μηδενὸς μήτε λόγου μήτ' ἔργου ἀδίκου, τὰ δ' ἔργα ἡμῶν σπουδάζει τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους. κἂν ταῦτα ποιήτε· καὶ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς τάναντία πείθουσι συμφέροντα πράξετε. οὐ γὰρ ὀργισθεὶς αὐτοῖς ὕστερον, νῦν ἀμαρτόντες.

15.

190 ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἤρατο πρὸς Ἀθηναίους Χιοὶ καὶ Ῥόδιοι καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκουον γεγόνότες, τότε δὲ ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν Ἀθηναίων. γείτονες δὲ ὄντες οἱ Ῥόδιοι τῇ Καρίᾳ πρὸς τὴν αὐτῆς ὑπαρχον Μαύσιων οἰκίῳς ἔχιν ἐδόκουν. ὁ δὲ κατ' ἀλίγον πιστευόμενος ὑπ' αὐτῶν ἐπιβουλήν κατὰ τοῦ δήμου συνεστῆσθε, καὶ τὴν δημοκρασίαν τῶν Ῥοδίων ἀφελόμενος ὀλιγοῖς τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. Συμβουλευόμενοι τοῖν ὁ Δημοσθένης μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν Ῥοδίων, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι τὰς πόλεις. εἰ δὲ ἠδικήσασιν ἡμᾶς, φησὶν, Ῥόδιοι, ἀλλὰ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν καὶ σύνηθες τὸ καὶ τοὺς λυπήσαντάς τι τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν καὶ μὴ μνησικακεῖν ἀμαρτάνουσιν εἰς τὴν πόλιν.

ΑΛΛΩΣ.

Συμεμέχου Ἀθηναίους ποτὲ οἱ νησιῶται καὶ οἱ τὴν παραλίαν οἰκοῦντες ἄχρι τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ἀποστάντες εἰς ἐλευθερίαν ἐπολέμησαν Ἀθηναίους. καὶ μηχανομενόμενος τοῦ πολέμου ἠναγάζοισαν εἰς συνθήκας ἔλθειν πρὸς αὐτοὺς Ἀθηναίους, ὥστε αὐτόνομους εἶναι καὶ ἐλευθερούς. μετὰ ταῦτα βασιλείῳ γνώμῃ βοηθοῦσας Ἀρτεμισίας τοῖς κατὰ τὴν Ῥόδον εὐπόροις, ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ οἱ δυνατοὶ καὶ ἀρχοὺς τῆς Ῥοδίων πόλεως οἱ τὰς οὐσίας κεκτημένοι. κατέφυγον οὖν ὁ δῆμος ἐπὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, ἀξίων ἐλευθερίας τυχεῖν. Δημοσθένης παραινεῖ βοηθεῖν τῷ δήμῳ Ῥοδίων. Εἰ καὶ τις ἄλλος Ἀθηναίους ἐλύπησεν ἐν τῷ συμμαχικῷ πολέμῳ καὶ τὴν ἀπόστασιν ἐργάσατο· μάλλον κέρηεν ὁ τῶν Ῥοδίων δήμος. Διόπερ πρὸς αὐτοὺς ἔοικε χαλεπαίνειν ἔξαιρέτως ἢ πόλιν. μάλιστα γὰρ αὐτοὶ τυγχάνουσι τὴν ἀπόστασιν ἐργασμένοι. Κατὰ πάντα τοῖνυν χαλεπὸς ὁ λόγος τῷ συμβούλῳ λέγοντι ὑπὲρ ἀνθρώπων ἀρεστηκῶτων καὶ λευπηκῶτων πολλὰ τὴν πόλιν. καὶ οὐ τοῦτο μόνον λυπεῖ τὸν δημηγόρον, ἀλλὰ καὶ ὁ παρὰ τοῦ βασιλείου φόβος. δοκεῖ γὰρ οὐδὲ μικρὸν οὐδὲ ἀκίνδυνον εἶναι τὸ προσκροῦσιν βασιλεῖ σχεδὸν κατελιπῶσι τὴν νῆσον διὰ τῶν εὐπόρων. εἰς γὰρ ἐμείνον ἀνήκει τὰ πράγματα. Πρὸς τοῖνυν ἐκότερον τοῦτων ἀντέθημεν ἰσχυρότερα δύο· πρὸς μὲν τὴν τῶν Ῥοδίων ἀπιστίαν τὴν μεγαλοφροσύνην τῆς πόλεως καὶ τὸ σύνηθες εἶναι βοηθεῖν τοῖς ἀδικουμένοις τῶν Ἑλλήνων, λέγων τὰ συμβεβηκότα πρὸς εὐδοξίαν τῆς πόλεως, καὶ ὅτι πάντας εἰς αὐτοὺς ἀποβλέψουσιν, εἰ τοῦτο ποιή-

copiis oportere censeo, nullius autem iniqui vel facti vel dicti esse auctores, operam vero dare, ut facta nostra digna sint majoribus, non orationes pro concione habitas considerare. Quæ si feceritis; et vobis ipsis et contrarium suadentibus utilia facietis. nam postea illis non irascemini propter ea quæ nunc peccaretis.

15.

DEMOSTHENIS

PRO RHODIORUM LIBERTATE ORATIO.

LIBANII ARGUMENTUM.

Bellum, quod sociale dictum est, susceperunt adversus Athenienses Chii et Rhodii et Byzantii, qui illis prius quidem paruerant, tunc vero societatem contra Athenienses inter se fecerant. sed Rhodii Caris vicini se apud Mausolum ejus provincie præfectum gratia valere putabant. Is paulatim apud eos fide sibi conciliata, insidias populo comparavit, et libertate Rhodiis erepta, paucorum e potentioribus servituti urbem subiecit. Suadet igitur Demosthenes eam rem non esse negligendam, sed juvandum esse populum Rhodiorum, quod e re sit Atheniensium, ut urbes populari statu utantur. Etsi autem, inquit, Rhodii nos læserunt, tamen nobis et honestum et usitatum est eos etiam Græcos, qui nos nonnihil offenderunt, liberare atque delinquentibus in rempublicam ignoscere.

SCHOLIASTÆ ARGUMENTUM.

Atheniensium societatem coluerunt olim insulares et maritime oræ accolæ usque ad Byzantium, sed tandem defecerunt bellumque pro libertate vindicanda gesserunt cum Atheniensibus. quod bellum quum diu duraret, coacti sunt Athenienses his conditionibus facere cum illis pacem, ut hi suo jure viverent et liberi essent. Post de sententia regis Persarum, juvante Artemisia Rhodiorum locupietes, populo potentes insidiati sunt et Rhodiorum urbem tenuerunt opulenti. confugit igitur populus ad urbem Atheniensium pro libertate restituenda supplicans. Demosthenes opem ferendam censet populo Rhodiorum. Si quis autem alius molestus bello sociali Atheniensibus fuerat et ad defectionem ceteros impulerat; Rhodiorum certe populum in primis eum fuisse constabat. Quapropter ei vehementer irata urbis videbatur. maxime enim ipsi ad defectionem impulerant. Omnino est igitur ardua suavori oratio, defendenti homines qui et defecerant et urbem multis cladibus affecerant. neque hoc solum oratori incommodum est, sed etiam regis Persarum metus. videbatur enim nec parvum nec tutum esse lacessere regem insula per divites pæne jam potitum. nam ad illum res pertinent. Horum igitur utriusque firmissima duo opponit: Rhodiorum perfidiæ magnanimitatem urbis et Græcis oppressis opitulandi consuetudinem, dicens quæ gloriâ urbis auctura sint, unde, si hoc fecerint,

σειεν. πρὸς δὲ τὸν παρὰ τοῦ βασιλέως φόβον καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ δυνατὸν ἀντέθηκε καὶ τρίτον τὸ συμφέρον. δυνατὸν μὲν, ὅτι κακῶς πράττοντας τοῦ βασιλέως περὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἠττωμένου οὔτε Ἀρτεμισία βοηθήσει τοῖς ὀλιγαρχοῦσι Ῥοδίων οὔτε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. δίκαιον δέ, ὅτι οὐκ ἂν μεταποιήσαιτο βασιλεὺς τῶν μὴ προσηκόντων αὐτῷ. Ἕλληνές τε γὰρ εἰσι Ῥόδιοι καὶ οὐ μεμερισμένοι εἰς τὴν βασιλείας ἀρχήν. καὶ τὸ τρίτον τὸ συμφέρον, ὅτι οὐδὲ περιρᾶν δέοι, κἂν μεταποιήται ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥοδίων. συμβολὸν γάρ ἐστι τὸ γιγνόμενον τοῦ μὴ μόνον Ῥοδίων ἐπιθυμεῖν ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων. Οὕτω μὲν οὖν διήρπηκε τὸν λόγον, καὶ τὰ πράγματα ταύτην ἔχει τὴν φύσιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

1. Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τη-
λικούτων βουλευομένους διδοῖναι παρβήσιαν ἐκάστῳ
τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποτε ἠγησάμην
χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτιστα ὑμᾶς (ὡς γὰρ εἰπεῖν
191 Ἰάπλωσ, ἅπαντες ὑπάρχειν ἐργωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ
τὸ πείσαι πράττειν ταῦτα. ἐπειδὴν γάρ τι δόξῃ καὶ
ψηφισθῇ τότε ἴσον τοῦ πραγθῆναι ἀπέχει ὄσον περ
5 πρὶν δόξαι. (α) Ἔστι μὲν οὖν ἐν ὧν ἐγὼ νομίζω χά-
ριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν
ἕθρον ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι νῦν ἐν ὑμῖν μόνους
τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ'
ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν,
ἐὰν ἂ χρῆ βουλευσῆσθε περὶ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν δια-
10 βαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ
δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. (β) Ἡτιάσαντο μὲν γὰρ
ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς Χίοι καὶ Βυζάντιοι καὶ Ῥό-
διοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευ-
ταῖον τουτουὶ πόλεμον. φανήσεται δ' ὁ μὲν πρυτα-
15 νέυσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι
φάσκων Ῥοδίων, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος,
οἱ δ' ἀποδείξαντες αὐτοὺς συμμάχους Χίοι καὶ Βυζάν-
τιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθηκότες, ὑμεῖς δ',
ὡς ἐφοβοῦντο, μόνου πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς
20 αἵτιοι. (γ) ἐκ δὲ τοῦ ταῦθ' ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι
ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο
ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὄσι
φίλοι. οὐ μείζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν ἢ
παρὰ πάντων ἐκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας.
25 β. Θαυμάζω δ' ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὄρω ὑπὲρ μὲν Αἴγυ-
πτίων τᾶναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν περὶθοντας,
ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν αὐτὸν ἄν-
δρα τοῦτον. καίτοι τοὺς μὲν Ἕλληνας ὄντας ἅπαν-
192 τες ἴσασι, τοὺς δ' ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ κείνου μεμερισμένους.
(δ) οἶμαι δ' ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίοις ὅτι, ἤνικ' ἐβου-
λεύεσθε ὑπὲρ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν πρῶτος ἐγὼ
παρήγεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι
μοι σωφρονεῖν ἂν δοκεῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρα-
σκευῆς μὴ τὴν πρὸς ἐκείνον ἔχθραν ποιῴσθε, ἀλλὰ

omnes ad ipsos respecturi sint. formidini autem regis, justitiam et facultatem et tertio loco utilitatem opposuit: facultatem, quod rege in Aegypto adversa fortuna utente et succumbente, neque Artemisia sit latura opem paucis illis Rhodi dominantibus neque ipse rex. Justitiam, quod rex ea quae ad se nihil attineant, non sit vindicaturus, quum et Graeci sint Rhodii et in nulla regni Persici parte numerentur. utilitatem tertio loco, quod nec convivendum sit, tametsi rex vindicet sibi Rhodios. Id enim argumento foret non modo Rhodi, sed totius etiam Graeciae dominatum eum affectare. Sic igitur orationem divisit et haec est natura negotiorum.

DEMOSTHENIS PRO RHODIORUM LIBER- TATE ORATIO.

1. Arbitror oportere vos, Athenienses, tantis de rebus deliberantes dare libere dicendi potestatem unicuique consulentium. ego vero non putavi unquam difficile docere vos quae optima factu sint (ut enim simpliciter dicam, omnes ea jam ante cognita habere mihi videmini), sed persuadere, ut ea exsequamini. nam quum probatum aliquid decretumque est; tum tantundem ab agendo abest, quantum antequam decerneretur. (2) Est autem illud unum ex eorum numero, propter quae diis agendas a vobis esse gratias existimo, quod qui non ita olim suapte petulantia impulsus, vos bello petierunt, nunc in vobis solis spem suae salutis habent. Ac gaudio digna est praesens occasio. qua si recte utamini; fiet, ut eorum, qui nostram urbem calumniarunt, calumnias re ipsa et cum bona fama refutetis. (3) Quae sunt enim sibi nos insidians Chii, Byzantii et Rhodii, proptereaque conjunctis viribus postremum hoc bellum nobis intulerunt. Apparebit autem Mausolium, qui dux et auctor ejus rei fuit, dum se amicum esse Rhodiorum simulat, libertatem iis eripuisse, Chios et Byzantios, a quibus in societatem adscripti fuerant, cladibus eorum non succurrisset, vos vero, quos metuebant, solos omnium salutem eorum defendisset. (4) Quae quum conspiciuntur ab omnibus; efficietis, ut multitudo in omnibus civitatibus amicitiam vestram incolimitatis suae tanquam tesseram esse judicet neque vero vobis ullum majus bonum offerri queat quam si omnes ultro benivolentia vos absque ulla suspitione prosequantur.

5. Miror autem, quum eosdem video suadere civitati, ut pro defensione Aegyptiorum regi Persarum adversetur, in causa Rhodii populi eundem illum hominem formidare, quum hos esse Graecos sciant omnes, illos ad illius imperium pertinere. (6) Opinor autem meminisse vestram quosdam, quum de regio negotio deliberaretur, me pro concione monuisse primum, ac (nisi fallor) solum etiam aut certe cum altero, videri mihi sapienter vos esse facturos, si causam instructionis non inimicitiam, quae cum eo intercederet, pretenderetis, sed si et adversus praesentes

παρασκευάζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς, ἀμύνοισθε δὲ κακίον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῆ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν εἶπον ταῦτα, ὑμῖν δ' οὐκ ἔδοκουν ὀρθῶς λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρσκει ταῦτα. (7) Ἀκόλουθος τοίνυν ὁ νῦν λόγος ἐστὶ μοι τῷ τότε βῆθέντι. ἐγὼ γάρ, εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραίνεσαιμι ἅπερ ὑμῖν, ὑπὲρ μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐὰν τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων, ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μηδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. (8) Εἰ μὲν οὖν ὄλωσθε ἐγνώκατε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσον ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται φθάσας ἢ παρακρουσάμενός τινος τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, παραχωρεῖν οὐ καλῶς ἐγνώκατε, ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπὲρ γε τῶν δικαίων καὶ πολεμεῖν, ἂν τούτου δέη, καὶ πάσχειν ὀτιοῦν οἴεσθε χρῆναι· πρῶτον μὲν ὑμῖν ἤττον δεήσει τούτων, ὅσω ἂν μᾶλλον ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα, ἐπεὶ δ' ἀ προσήκει φρονεῖν δόξετε.

9. Ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὐτ' ἐγὼ λέγω νῦν κελεύω Ῥοδίουσιν ἀλευθεροῦν, οὐδ' ἡμεῖς, ἂν πεισθῆτέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ συνεννοησάντων ὑπομνήσω : ὑμεῖς ἐξεπέμφατε Τιμοθέον ποτε, ὃς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσονται Ἀριοβαρζάνῃ, προσγράψαντες τῷ ψηφίσματι : « μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς τὸν βασιλέα. » ἰδὼν δ' ἐκεῖνος τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερώς ἀφροσύνην τοῦ βασιλέως, Σάμον δὲ φρουρουμένην ὑπὸ Κυπροθήμεδος, ὃν κατέστησε Τίγραντος ὁ βασιλεὺς ὑπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν, τὴν δὲ προκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας ἠλευθέρωσεν. (10) καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦθ' ὑμῖν. οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπὲρ τοῦ πλεονεκτηῖν πολεμήσειεν ἂν καὶ τῶν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν ἐλαττοῦνται μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν, ὑπὲρ δὲ τοῦ πλεονεκτηῖν οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐφίενται μὲν, ἐὰν τις ἐξ, ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἡδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας αὐτοῖς ἠγοῦνται.

11. Ὅτι δ' οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναι μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν Ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὐσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε εἴτ' ὀρθῶς λογιζομαι ταῦτ' εἶτε μὴ. ἐγὼ νομίζω πράττοντος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάνθ', ὡς ὄρημας, βασιλέως σφόδρα ἂν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι Ῥόδον αὐτῷ, οὐ τῇ βασιλείᾳ εὐνοία, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκεῖνου μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτόν, ἢ ὡς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχοιτο, (12) πράττοντος δ' ὡς λέγεται, καὶ διημαρτηκός οἷς ἐπαχέρησεν, ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἔστιν, ἀλλο μὲν οὐδὲν ἂν εἶναι βασιλεὺς χρῆσίμην ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχιμα πρὸς τὸ μηδ' ὀτιοῦν παρακινεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν μὴ φανερώς αὐτῆς ἐνδοῦσης ἢ κείνον λαβεῖν βούλεσθαι. οἶμαι μὲν οὖν οὐδὲ βοθήσειεν αὐτῇ, ἂν δ' ἀρα τοῦτο ποιῆ, φαύλως καὶ κακῶς. (13) ἐπεὶ καὶ βασιλέα γ', ὅτι μὲν ποιήσει, μὰ Δι' οὐκ ἂν εἴποιμι ἐγὼ ὡς οἶδα, 5 ὅτι μέντοι συμφέρει τῇ πόλει ὄθλον ἢ δὴ γενέσθαι, πό-

hostes vos pararetis, et illum etiam, si vos lacessere institueret, ulcisceremini. Neque vero ego quum hæc dixissem, vobis non recte dicere sum visus, sed etiam vobis hæc placuerunt. (7) Quod igitur nunc dicam, id orationi tum habitæ consentaneum erit. ego enim, si rex me illic degentem in consilium adhiberet, idem ei suaderem quod vobis, ut pro suis bellum gereret, si quis adversaretur Græcorum, quæ vero nihil ad eum attinerent, eorum dominatum uti prorsus non vindicaret. (8) Quod si omnino decrevistis, Athenienses, quicquid rex occupavit antevertendis vel decipiendis quibusdam oppidanorum, concedere non recte decrevistis, ut ego judico. sine tuendæ justitiæ causa et bella gerenda, si sit opus, et quidvis perpetendum esse putabitis; primum tanto minus hoc necesse vobis erit, quanto constantius ita sentietis, deinde consilium et iudicium vestrum probabitur.

9. Jam neque me quicquam novi dicere, qui libertatem Rhodiis restitui jubeam, neque vos, si mihi auscultetis, facturos, rem quaedam quæ facta est et profuit, vobis in memoriam revocabo : Vos Timotheum aliquando cum imperio misistis, Athenienses, opem laturum Ariobarzani, ad decretum hac adjecta clausula : « ne fœdus factum cum rege violaret. » Quum autem ille videret Ariobarzanem palam descivisse a rege, Samum autem præsidio teneri a Cyprothemide, quem Tigranes regis præfectus ibi collocarat; consilio mutato censuit illi opem ferendam non esse, hanc obsidione cinxit, auxilioque suo liberavit. (10) Neque in hunc usque diem bellum propterea vobis illatum est. Nemo est enim qui pari contentione et rapinas et opes suas proprias defendat. sed pro his quæ de propriis auferuntur, omnes summa vi pugnant, de finibus autem propagandis opibusque augendis non item. appetunt illi quidem aliena, si nemo prohibeat, sine obsistitur, se ab his, qui adversati sunt, injuria affectos esse non putant.

11. Illud autem, quod Artemisia, ubi nostra urbs jam negotia susceperit, ne adversatura quidem sit, paucis auditis considerate, recte statuam, an secus. Equidem existimo, si regi omnia, quæ instituit, in Ægypto feliciter succederent, Artemisiam valde daturam fuisse operam, nisi Rhodum ei traderet, non tam e benivolentia erga regem, quam ut, si ille prope ipsam versaretur, magno beneficio sibi eum obligaret, qui summa benivolentia ipsam prosequeretur. (12) Quum vero ita cum eo agatur, ut dicitur, suisque conatibus frustratus sit, existimare eam credo, id quod res est, insulam hanc in præsentia regi ad nihil aliud esse utilem, sed sui regni velut arcem esse, ne quid ea novi moliat. quare mihi videtur malle ut vos eam teneatis, non palam a se traditam, quam ut rex ea potiat. Imo ne adiuturam quidem eam puto aut, tametsi hoc fecerit, segniter et male facturam. (13) Nam scire me quid rex facturus sit, haud equidem dixerim, sed e rep. esse,

σειεν. πρὸς δὲ τὸν παρὰ τοῦ βασιλέως φόβον καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ δυνατόν ἀντέθηκε καὶ τρίτον τὸ συμφέρον. δυνατόν μὲν, ὅτι κακῶς πράττοντος τοῦ βασιλέως περὶ τὴν Αἴγυπτον καὶ ἠττωμένον οὔτε Ἀρτεμισία βοηθήσει τοῖς ὀλιγαρχοῦσι Ῥοδίων οὔτε αὐτὸς ὁ βασιλεὺς. δίκαιον δέ, ὅτι οὐκ ἂν μεταποιήσασαιτο βασιλεῖς τῶν μὴ προσκλήτων αὐτῶν. Ἕλληγές τε γὰρ εἰσι Ῥόδιοι καὶ οὐ μεμερισμένοι εἰς τὴν βασιλείας ἀρχήν. καὶ τὸ τρίτον τὸ συμφέρον, ὅτι οὐδὲ περιορᾶν δεοί, κἂν μεταποιήται ὁ βασιλεὺς τῶν Ῥοδίων. συμβολὸν γὰρ ἐστὶ τὸ γινόμενον τοῦ μὴ μόνον Ῥοδίων ἐπιθυμεῖν ἐκείνον, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων. Οὕτω μὲν οὖν διήρηκε τὸν λόγον, καὶ τὰ πράγματα ταύτην ἔχει τὴν φύσιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

1. Οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τη-
λικούτων βουλευομένους δίδοναι παρῆρησιαν ἐκάστῳ
τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποτε ἠγησάμην
χαλεπὸν τὸ διδάξει τὰ βέλτιστα ὑμᾶς (ὡς γὰρ εἰπεῖν
191 ἀπλῶς, ἅπαντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ
τὸ πείσαι πράττειν ταῦτα. ἐπειδὴν γὰρ τι δόξη καὶ
ψηφισθῆ· τότε ἴσον τοῦ πραγθῆναι ἀπέχει δσονπερ
5 πρὶν δόξαι. (2) Ἔστι μὲν οὖν ἐν ᾧ ἐγὼ νομίζω χά-
ριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν
ἕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ κάλαι νῦν ἐν ὑμῖν μόνους
τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ'
ἡσθῆναι τῷ παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν,
ἐὰν ἂ χρῆ βουλευσῆσθε περὶ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν δια-
10 δόξης καλῆς ἀπολύσασθαι. (3) Ἠτιάσαντο μὲν γὰρ
ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὐτοῖς Χίοι καὶ Βυζάντιοι καὶ Ῥό-
διοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευ-
ταῖον τουτοῦ πολέμου. φανήσεται δ' ὁ μὲν πρυτα-
15 νεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι
φάσκων Ῥοδίων, τὴν ἑλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος,
οἱ δ' ἀποδείξαντες αὐτοὺς συμμάχους Χίοι καὶ Βυζάν-
τιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν οὐ βεβοηθηκότες, ὑμεῖς δ',
οὐς ἐφοβοῦντο, μόνου τῶν πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς
20 αἴτιοι. (4) ἐκ δὲ τοῦ ταῦθ' ὑπὸ πάντων ὀφθῆναι
ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἀπάσαις ταῖς πόλεσι τοῦτο
ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὣσι
φίλοι. οὐ μείζον οὐδὲν ἂν ὑμῖν γένοιτο ἀγαθὸν ἢ
παρὰ πάντων ἐκόντων ἀνυπόπτου τυχεῖν εὐνοίας.
25 5. Θαυμάζω δ' ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὄρω ὑπὲρ μὲν Αἴγυ-
πτίων τάναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν κείθοντας,
ὑπὲρ δὲ τοῦ Ῥοδίων δήμου φοβουμένους τὸν αὐτὸν ἄν-
δρα τοῦτον. καίτοι τοὺς μὲν Ἕλληνας ὄντας ἅπαν-
192τες ἴσασι, τοὺς δ' ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ κείνου μεμερισμένους.
(6) οἶμαι δ' ὑμῶν μνημονεύειν ἐπίουσι ὅτι, ἤνικ' ἐβου-
λεύεσθε ὑπὲρ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν πρῶτος ἐγὼ
παρήνεσα, οἶμαι δὲ καὶ μόνος ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι
μοι σωφρονεῖν ἂν δοκεῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρα-
σκευῆς μὴ τὴν πρὸς ἐκείνον ἔχθραν ποιήσασθε, ἀλλὰ

omnes ad ipsos respecturi sint. formidini autem regis, justitiam et facultatem et tertio loco utilitatem opposuit: facultatem, quod rege in Aegypto adversa fortuna utente et succumbente, neque Artemisia sit latura opem paucis illis Rhodi dominantibus neque ipse rex. Justitiam, quod rex ea quae ad se nihil attineant, non sit vindicaturus, quum et Graeci sint Rhodii et in nulla regni Persici parte numerentur. utilitatem tertio loco, quod nec connivendum sit, tametsi rex vindicet sibi Rhodios. Id enim argumento foret non modo Rhodi, sed totius etiam Graeciae dominatum eum affectare. Sic igitur orationem divisit et haec est natura negotiorum.

DEMOSTHENIS PRO RHODIORUM LIBER- TATE ORATIO.

1. Arbitror oportere vos, Athenienses, tantis de rebus deliberantes dare libere dicendi potestatem unicuique consulentium. ego vero non putavi unquam difficile docere vos quae optima factu sint (ut enim simpliciter dicam, omnes ea jam ante cognita habere mihi videmini), sed persuadere, ut ea exsequamini. nam quum probatum aliquod decretumque est; tum tantumdem ab agendo abest, quantum antequam decerneretur. (2) Est autem illud unum ex eorum numero, propter quae diis agendas a vobis esse gratias existimo, quod qui non ita olim suapte petulantia impulsus, vos bello petierunt, nunc in vobis solis spem suae salutis habent. Ac gaudio digna est praesens occasio. qua si recte utamini; fiet, ut eorum, qui nostram urbem calumniantur, calumnias re ipsa et cum bona fama refutetis. (3) Quae sunt enim sibi nos insidiari Chii, Byzantii et Rhodii, proptereaque conjunctis viribus postremum hoc bellum nobis intulerunt. Apparebit autem Mausolum, qui dux et auctor ejus rei fuit, dum se amicum esse Rhodiorum simulat, libertatem iis eripuisse, Chios et Byzantios, a quibus in societatem adscripti fuerant, cladibus eorum non succurrisse, vos vero, quos metuebant, solos omnium salutem eorum defendisse. (4) Quae quum conspiciuntur ab omnibus; efficietis, ut multitudo in omnibus civitatibus anicitiā vestram incolunitatis suae tanquam tesseram esse judicet neque vero vobis ullum majus bonum offerri queat quam si omnes ultro benivolentia vos absque ulla suspicione prosequantur.

5. Miror autem, quum eosdem video suadere civitati, ut pro defensione Aegyptiorum regi Persarum adversetur, in causa Rhodii populi eundem illum hominem formidare, quum hos esse Graecos sciant omnes, illos ad illius imperium pertinere. (6) Opinor autem meminisse vestrum quosdam, quum de regio negotio deliberaretur, me pro concione monuisse primum, ac (nisi fallor) solum etiam aut certe cum altero, videri mihi sapienter vos esse facturos, si causam instructionis non inimicitiam, quae cum eo intercederet, praetenderetis, sed si et adversus praesentes

παρασκευάζοιθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἐχθροὺς, ἀμύνοιθε δὲ κάκεινον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῆ. καὶ οὐκ ἐγὼ μὲν εἶπον ταῦτα, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν
 10 ὀρθῶς λέγειν, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἤρесе ταῦτα. (7) Ἀκόλουθος τοίνυν ὁ νῦν λόγος ἐστί μοι τῶ τότε βηθέντι. ἐγὼ γάρ, εἰ βασιλεὺς παρ' αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτ' ἂν αὐτῷ παραίνεσαιμι ἄπερ ὑμῖν, ὑπὲρ
 15 μὲν τῶν ἑαυτοῦ πολεμεῖν, ἐὰν τις ἐναντιῶται τῶν Ἑλλήνων, ὧν δὲ μηδὲν αὐτῷ προσήκει, τούτων μὴδ' ἀντιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. (8) Εἰ μὲν οὖν ὄλωσ ἐγνώκατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσων ἂν βασιλεὺς ἐγκρατὴς γένηται φθάσας ἢ παρακρουσάμενος τῶν ἐν ταῖς
 20 πόλεσι, παραχωρεῖν οὐ καλῶς ἐγνώκατε, ὡς ἐγὼ κρίνω. εἰ δ' ὑπὲρ γε τῶν δικαίων καὶ πολεμεῖν, ἂν τούτου δέη, καὶ πάσχειν ὅτιοῦν οἴεσθε χρῆναι πρῶτον μὲν ὑμῖν ἦττον δεήσει τούτων, ὅσων ἂν μᾶλλον ἐγνώκατε ἦτι ταῦτα, ἔπειθ' ἂ προσήκει φρονεῖν δόξετε.

25 9. Ὅτι δ' οὐδὲν καινὸν οὐτ' ἐγὼ λέγω νῦν κελεύων Ῥοδῖους ἀλευθεροῦν, οὐδ' ἡμεῖς, ἀν πεισθητέ μοι, ποιήσετε, τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ συνηνοχότων ἰσχυρήσω : ἡμεῖς ἐξεπέμψατε Τιμοθέον ποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσοντα Ἀριοβαρζάνῃ, προσγρά-
 193 φαντας τῷ ψηφίσματι : « μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς τὸν βασιλέα. » ἰδὼν δ' ἐκεῖνος τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερώς ἀφιστάτα τοῦ βασιλέως, Σάμουν δὲ
 5 φρουρομένην ὑπὸ Κυπροθέμιδος, δὴ κατέστησε Τιγράνης ὁ βασιλεὺς ὑπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν, τῇ δὲ προκαθεζόμενος καὶ βοηθήσας ἠλευθέρωσεν. (10) καὶ μέχρι τῆς τῆμερον ἡμέρας οὐ γέγονε πόλεμος διὰ ταῦτ' ὑμῖν. οὐ γὰρ ὁμοίως οὐδεὶς ὑπὲρ τε τοῦ πλεονακτεῖν πολεμήσειεν ἂν καὶ τῶν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν
 10 ὧν ἐλαττοῦνται μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν, ἔπερ δὲ τοῦ πλεονακτεῖν οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἐφίενται μὲν, ἐὰν τις εἴη, ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἡδικηκέαι τοὺς ἐπιτηθεύοντας αὐτοῖς ἡγοῦνται.

11. Ὅτι δ' οὐδ' ἂν ἐναντιωθῆναι μοι δοκεῖ τῇ πράξει ταύτῃ νῦν Ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὐσης ἐπὶ τῶν
 15 πραγμάτων, μικρὰ ἀκούσαντες σκοπεῖτε εἴτ' ὀρθῶς λογίζομαι ταῦτ' εἶτε μὴ. ἐγὼ νομίζω πράττοντος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάνθ', ὡς ὄρωμκε, βασιλεὺς σφόδρα ἂν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι Ῥόδον αὐτῷ, οὐ
 20 τῷ βασιλεὺς εὐνοία, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς λατρίβοντος ἐκείνου μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι πρὸς αὐτόν, ἔν' ὡς οἰκειότατ' αὐτὴν ἀποδέχοιτο. (12) πράττοντος δ' ὡς λέγεται, καὶ διημαρτηχότος οἷς ἐπε-
 25 γείρσαν, ἐγείσθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἔστιν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἂν εἶναι βασιλεὶ χρησίμη ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μὴδ' ὅτιοῦν παρακτεῖν. ὥστε μοι δοκεῖ μᾶλλον ἂν ὑμᾶς ἔχειν μὴ
 194 εἰσπρατῆς αὐτῆς ἐνδοῦσης ἢ κείνον λαβεῖν βούλεσθαι. ὡμαι μὲν οὖν οὐδὲ βωθηθῆσιν αὐτὴν, ἂν δ' ἄρα τοῦτο
 30 πῶτῃ, φιλῶς καὶ κακῶς. (13) ἐπει καὶ βασιλέα γ', ὅτι μὲν ποιήσει, μὰ Δι' οὐκ ἂν εἰποιμι ἐγὼ γ' ὡς οἶδα, ὅτι μὲντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἤδη γενέσθαι, πό-

hostes vos pararetis, et illum etiam, si vos lacessere institueret, ulcisceremini. Neque vero ego quum hæc dixissem, vobis non recte dicere sum visus, sed etiam vobis hæc placuerunt. (7) Quod igitur nunc dicam, id orationi tum habitæ consentaneum erit. ego enim, si rex me illic degentem in consilium adhiberet, idem ei suaderem quod vobis, ut pro suis bellum gereret, si quis adversaretur Græcorum, quæ vero nihil ad eum attinerent, eorum dominatum uti prorsus non vindicaret. (8) Quod si omnino decrevistis, Athenienses, quicquid rex occupavit antevertendis vel decipiendis quibusdam oppidanorum, concedere non recte decrevistis, ut ego iudico. sin tuendæ justitia causa et bella gerenda, si sit opus, et quidvis perpetiendum esse putabitis; primum tanto minus hoc necesse vobis erit, quanto constantius ita sentietis, deinde consilium et iudicium vestrum probabitur.

9. Jam neque me quicquam novi dicere, qui libertatem Rhodiis restitui jubeam, neque vos, si mihi auscultetis, facturos, rem quam facta est et profuit, vobis in memoriam revocabo : Vos Timotheum aliquando cum imperio misistis, Athenienses, opem laturum Ariobarzani, ad decretum hac adjuncta clausula : « ne fœdus factum cum rege violaret. » Quum autem ille videret Ariobarzanem palam descivisse a rege, Samum autem præsidio teneri a Cyprothemide, quem Tigranes regis præfectus ibi collocarat; consilio mutato censuit illi opem ferendam non esse, hanc obsidione cinxit, auxilioque suo liberavit. (10) Neque in hunc usque diem bellum pleræque vobis illatum est. Nemo est enim qui pari contentione et rapinas et opes suas proprias defendat. sed pro his quæ de propriis auferuntur, omnes summa vi pugnant, de finibus autem propagandis opibusque augendis non item. appetunt illi quidem aliena, si nemo prohibeat, sin obstatitur, se ab his, qui adversati sunt, injuria affectos esse non putant.

11. Illud autem, quod Artemisia, ubi nostra urbs jam negotia susceperit, ne adversatura quidem sit, paucis auditis considerate, recte statuam, an secus. Equidem existimo, si regi omnia, quæ instituit, in Ægypto feliciter succederent, Artemisiam valde daturam fuisse operam, ut Rhodum ei traderet, non tam e benivolentia erga regem, quam ut, si ille prope ipsam versaretur, magno beneficio sibi eum obligaret, qui summa benivolentia ipsam prosequeretur. (12) Quum vero ita cum eo agatur, ut dicitur, suisque conatibus frustratus sit, existimare eam credo, id quod res est, insulam hanc in præsentia regi ad nihil aliud esse utilem, sed sui regi velut arcem esse, ne quid ea novi molliatur. quare mihi videtur malle ut vos eam teneatis, non palam a se traditam, quam ut rex ea potiat. Imo ne adjuturam quidem eam puto aut, tametsi hoc fecerit, segniter et male facturam. (13) Nam scire me quid rex facturus sit, haud equidem dixerim, sed e rep. esse,

τερα ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῆς Ῥοδίων ἢ οὐ, τοῦτ' ἂν ἰσχυρισάμην. οὐ γὰρ ὑπὲρ Ῥοδίων βουλευτέον, ὅταν ἀντιποιῆται, μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν πάντων Ἑλλήνων.

10 14. Οὐ μὴν οὐδ' ἂν εἰ δι' αὐτῶν εἶχον τὴν πόλιν οἱ νῦν ὄντες ἐν αὐτῇ Ῥόδιοι, παρήνεσα ἂν ὑμῖν τούτους ἐλέσθαι, οὐδ' εἰ πάνθ' ὑπισχνούντο ὑμῖν ποιήσιν. δρῶ γὰρ αὐτούς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ δὲ τοῦτ'
15 ἔπραξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους. τοὺς οὖν μηδετέροις πιστῶς κεχηρμένους οὐδ' ἂν ὑμῖν βεβαίους ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. (16) καὶ ταῦτ' οὐδεπόποτ' εἶπον ἂν, εἰ τῶ Ῥοδίων δῆμῳ μόνον ἡγοῦμην συμφέρειν. οὔτε γὰρ προσεῖνὼ τῶν ἀνδρῶν οὔτ' ἰδίᾳ ξένος αὐτῶν
20 οὐδεὶς ἐστὶ μοι. οὐ μὴν οὐδ' εἰ ταῦτ' ἀμφοτέρ' ἦν, εἰ μὴ συμφέρειν ὑμῖν ἡγοῦμην, εἶπον ἂν, ἐπεὶ Ῥοδίοις γε, εἰ οἶόν τε τοῦτ' εἰπεῖν τῷ συναγορεύοντι τῇ σωτηρίᾳ αὐτῶν, συγχαίρω τῶν γεγενημένων. τοῦ κομισασθαι γὰρ τὰ ὑμέτερ' ὑμῖν φρονήσαντες τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν
25 ἀπολωλέκασι, καὶ παρὸν αὐτοῖς Ἑλλήσι καὶ βελτίστον αὐτῶν ὑμῖν ἐξ Ἰσσοῦ συμμαχεῖν, βαρβάροις καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δουλεύουσιν. (16) Ὀλίγου δὲ δέω λέγειν, ἂν ὑμεῖς αὐτοῖς ἐθελήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ' αὐτοῖς. εὐ μὲν γὰρ κρᾶττοντες οὐκ οἶδ' εἰ ποτ' ἂν εὖ φρονῆσαι ἠθέλησαν, ὄντες Ῥόδιοι, ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἀνοικία αἰτία τοῖς πολλοῖς γίγνεται,
5 τὰχ' ἂν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸν λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιτο. τοῦτο δ' οὐ μικρὰν ὠφέλειαν αὐτοῖς ἡγοῦμαι. Φημί δὲ χρῆναι πειρᾶσθαι σώζειν τοὺς ἀνδρας καὶ μὴ μνησικαχεῖν, ἐνθυμουμένους ὅτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλεύσαντων ἐξηπάτησθε, ὧν οὐδε-
10 νὸς αὐτοὶ δοῦναι δίκην δίκαιον ἂν εἶναι φήσαιτε.

17. Ὁρᾶτε δὲ κάκεινο, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο μὲν ἴστε καὶ αὐτοί. ἀλλ' ὑπὲρ ὧν πρὸς ἑκατέρους ἐσθ' ὑμῖν ὁ πό-
15 λεμος, τοῦτ' ἴσως ὑμῶν οὐδεὶς λογιζέται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστίν; πρὸς μὲν τοὺς δῆμους ἢ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἢ περὶ γῆς μέρους ἢ ὄρων ἢ φιλονεικίας ἢ τῆς ἡγεμονίας, πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας ὑπὲρ μὲν τούτων
20 οὐδενός, ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας, (18) ὡςτ' ἔγωγ' οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι εἰπεῖν μάλλον ἡγεῖσθαι συμφέρειν δημοκρατουμένους τοὺς Ἑλλήνας ἅπαντας πολεμεῖν ὑμῖν ἢ ὀλιγαρχουμένους φίλους εἶναι. πρὸς
25 μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὄντας οὐ χαλεπῶς ἂν εἰρήνην ὑμᾶς ποιήσασθαι νομίζω, ὅποτε βουλευθῆιητε, πρὸς δὲ ὀλιγαρχουμένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ νομίζω. οὐ γὰρ ἐσθ' ὅπως ὀλίγοι πολλοῖς καὶ ζητοῦντες ἄρχειν τοῖς μετ' ἰσηγορίας ζῆν ἡρημένοις εὖνοι γένοιεντ' ἂν.

19. Θαυμάζω δ', εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἡγείται Χίλων ὀλιγαρχουμένων καὶ Μυτιληναίων, καὶ νυνὶ Ῥοδίων καὶ πάντων ἀνθρώπων ὀλίγου δέω λέγειν εἰς ταύτην τὴν

si jam cognoscitur, utrum ille Rhodiorum urbem sibi vindicaturus sit, an non, id ego affirmarim. si enim eam sibi vindicarit, non de Rhodiis solum, sed de vobis ipsis, atque adeo de Græcis universis erit deliberandum.

14. Verum etiamsi per semetipsos tenerent urbem, qui nunc in ea sunt, Rhodii, tamen non censerem eorum amicitiam præferendam, tametsi vobis omnia se facturos pollicerentur, quippe quos videam, primum ut popularem statum everterent, quosdam sibi cives adjunxisse, sed re jam confecta, eosdem eiecisse. quum igitur neutris fidem servarint, nec vobis eos firmos fore socios puto. (15) Et hæc nonquam unquam dixissem, si ea soli Rhodiorum populo prodesse putarem. neque enim vel publicum cum his vel privatum cum ullo eorum hospitium mihi est. ac tametsi horum utrumque esset, hæc non dicerem, nisi e re vestra esse crederem. nam Rhodiis (si tamen hæc a defensore salutis eorum dici fas est) ista accidisse gaudeo. dum enim jus vestrum vobis negaverunt, suam libertatem perdiderunt, et quum licuisset iis societatem æquo jure cum Græcis et vobiscum, qui iis antecellitis, colere, barbaris et servis, quos in arces recepere, serviunt. (16) Parum autem abest quin dicam, hoc, si vos eos juvare velitis, illis etiam profuisse. nam secundis rebus hand scio an unquam ad sanam mentem, quæ Rhodiorum ingenia sunt, rediissent, sed re ipsa experti atque edocti amentiam multorum malorum causam plerisque exsistere, fortasse, si fors ita tulerit, fieri potest ut in posterum prudentiores fiant et modestiores. quam rem iis non parum profuturam esse existimo. Dandum igitur operam censeo, ut hi viri conserventur, oblitterata memoria injuriarum. debetis enim cogitare etiam vos multis in rebus ab insidiatoribus esse deceptos, quarum ullius a vobis pœnas exigi æquum esse negetis.

17. Etiam illud videte, Athenienses: multa vos bella gessistis contra et democratas et oligarchias. idque et ipsi nostis. sed quibus de causis adversus utrasque pugnaveritis, id nemo fortasse vestrum considerat. quæ igitur illæ sunt? contra liberos populos, aut propter privatas injurias, quas publice solvere non potuistis, aut de parte agri aut de finibus aut propter contentionem aut de principatu bella geritis, sed contra paucorum imperium pro nulla harum rerum dimicatio est, sed de republ. et libertate. (18) Quapropter ego quidem certe dicere non dubitem, utilius videri mihi Græcos omnes populari statu utentes contra vos belligerare quam paucorum imperio subjectos vestram amicitiam colere. cum liberis enim pacem vos, quandocumque volueritis, non difficulter esse facturos arbitror, at cum iisdem, si paucorum regantur arbitrio, ne amicitiam quidem fidam fore puto. nullo enim modo fieri potest, ut pauci multis atque avidi imperii bene velint æqualitatis studiosis.

19. Miror autem, si nemo vestrum existimat, si Chii paucorum imperio regantur et Mytilenæi, et si nunc Rhodii atque omnes prope dixerim homines illius servitutis jugum

δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύει τι τὴν παρ' ὑμῶν
 5 πολιτείαν, μηδὲ λογίζεται τοῦθ', ὅτι οὐκ ἔστιν ἄσπας, εἰ
 δι' ὀλιγαρχίας ἅπαντα συστήσεται, τὸν παρ' ὑμῶν δῆ-
 μον ἑάσουσιν. Ἰσασί γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς
 ἑλευθερίαν τὰ πράγματα ἔπαγοντας. ὅθεν δὴ κακὸν
 αὐτοῖς ἂν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τοῦτ' ἀνελεῖν βου-
 10 λήσονται. (20) Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους τοὺς ἀδικούντας
 τινὰς αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἐχθροὺς ἡγείσθαι
 χρῆ, τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεριστάν-
 τας εἰς ὀλιγαρχίαν κοινούς ἐχθροὺς παραινῶ νομίζειν
 15 πάντων τῶν ἑλευθερίας ἐπιθυμούντων. (21) Ἐπειτα
 καὶ δίκαιον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοκρατομένους
 αὐτοὺς τοιαῦτα φρονούντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυ-
 χούντων δῆμων, οἳ ἄπερ ἂν τοὺς ἄλλους ἀξιώσατε φρο-
 20 νεῖν περὶ ὑμῶν, εἰ ποθ', ὃ μὴ γένοιτο, τοιοῦτό τι συμβ-
 εῖαι, καὶ γὰρ εἰ δίκαιά τις φήσει Ῥοδίου πεπονθέναι
 οὐκ ἐπιτήδειος ὁ καιρὸς ἐφησθῆναι. δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυ-
 χούντας περὶ τῶν ἀτυχούντων αἰεὶ φαίνεσθαι τὰ βελτι-
 στα βουλευομένους, ἐπειδήπερ ἄδηλον τὸ μέλλον ἄπα-
 σιν ἀνθρώποις.

22. Ἀκούω δ' ἔγωγε πολλὰς ἐνταυθὶ παρ' ὑμῶν τι-
 νῶν λεγόντων ὡς, ὅτε ἤτυχεν ὁ δῆμος ἡμῶν, συνεβου-
 λεύθησάν τινες αὐτὸν σωθῆναι. ἴων ἐγὼ μόνων Ἀργείων
 ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι. οὐ γὰρ ἂν
 ὑμᾶς βουλομένην, δόξαν ἔχοντα τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχοῦν-
 197 τας αἰεὶ, χείρους Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι,
 οἱ χώραν ἄμορον τῇ Λακεδαιμονίων οἰκοῦντες, ὄρωντες
 ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντας, οὐκ ἀπώκησαν
 οὐδ' ἐφοβήθησαν εὐνοικῶς ὑμῶν ἔχοντες φανῆναι, ἀλλὰ
 5 καὶ πρόσβεις ἔλθοντας ἐκ Λακεδαιμόνος, ὡς φασιν,
 ἐξαιτήσοντας τινὰς τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων ἐψηφί-
 σαντο, ἔαν μὴ πρὸ ἡλίου δύνοντος ἀπαλλάττωνται, πο-
 λεμίους κρίνειν. (23) Ἐἴτ' οὐκ αἰσχρὸν, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 10 ναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργείων πλῆθος οὐκ ἐφοβήθη τὴν
 Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς οὐδὲ τὴν
 βρῶμην, ὑμεῖς δ' ὄντας Ἀθηναῖοι βάρβαρον ἀνθρώπον,
 καὶ ταῦτα γυναῖκα, φοβήσεσθε; καὶ μὴν οἱ μὲν ἔχοιεν
 ἂν εἰπεῖν ὅτι πολλὰς ἤττηνται [ὑπὸ] Λακεδαιμονίων,
 15 ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλὰς βασιλείας, ἤττησθε δ'
 οὐδ' ἄπαξ οὔτε τῶν δούλων τῶν βασιλέως οὔτ' αὐ-
 τοῦ κείνου. εἰ γὰρ τί που κεκράτηκε τῆς πόλεως
 βασιλεύς; ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν Ἑλλήνων καὶ προ-
 20 ὄτους αὐτῶν χρήμασι πείσας ἢ οὐδαμῶς ἄλλως κεκρά-
 τηκεν. (24) καὶ οὐδὲ τοῦτο αὐτῷ συνενήνοχεν, ἀλλὰ
 μὴν εὐρήσατε αὐτὸν τὴν τε πόλιν διὰ Λακεδαιμονίων
 ἀσθενῆ ποιήσαντα καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κινδυν-
 εύσαντα πρὸς Κλέαρχον καὶ Κύρον. οὐτ' οὖν ἐκ[τοῦ]
 25 τῷ. ὄρω δ' ὑμῶν ἐνίου Φιλίππου μὲν ὡς ἄρ' οὐδενὸς
 ἀξίου πολλὰς ὀλιγοῦντας, βασιλέα δ' ὡς ἰσχυρὸν
 ἐχθρὸν ὅς ἂν προέλθαι φοβούμενος. εἰ δὲ τὸν μὲν
 ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνόμεθα, τῷ δὲ ὡς φοβερῷ πάνθ'
 198 ὑπείκομεν πρὸς τίναν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραταξό-
 μετι;

subeant, vestram quoque rempublicam magno fore in peri-
 culo, neque cogitat, si in oligarchiam omnia redigantur, non
 posse fieri, ut populi dominatus apud vos relinquantur.
 sciunt enim nullos alios esse libertatis vindices. unde igitur
 imminere sibi periculum praevident, id e medio tollere
 volent. (20) Proinde ceteri, qui aliquibus injuriam faciunt,
 eorum ipsorum, qui laeduntur, hostes putandi sunt, sed qui
 libertatem civitatum evertunt et paucorum imperio subdiciunt,
 communes hostes omnium eorum, quibus libertas cordi est,
 judicandos esse moneo. (21) Deinde aequum etiam est vos,
 Athenienses, qui ipsi populi auctoritate regi vultis, sic in
 calamitate liberorum populorum animatos esse videri, ut
 alios in vos esse animatos velletis, si quando (quod dii
 prohibeant) tale quippiam accidisset. etenim si quis dicet
 jure ita agi cum Rhodiis; vos temporis ratio malis eorum
 gaudere non sinit. felices enim infelicibus perpetuo
 rectissime consulere debent, quum nemo omnium hominum,
 quid sit futurum, exploratum habeat.

22. Atque ego saepe hic apud vos commemorare quosdam audio,
 quum nostra urbs cladem accepisset, auctores fuisse quosdam
 ut ea conservaretur. e quibus ego Argivorum duntaxat in
 praesentia brevem mentionem faciam. nolim enim vos, quorum
 celebrata est perpetua in afflictos beneficentia, deteriores
 hac in parte Argivis videri, qui quum in Lacedaemoniorum
 vicinia habitarent, viderentque illos terra marique dominari,
 non dubitarunt neque veriti sunt ostendere suam erga vos
 benivolentiam sed etiam decreverunt ut legati Lacedaemone
 profecti, postulatori (ut ferunt) ad poenas quosdam vestrorum
 exulum, nisi ante solis occasum recessissent, hostium loco
 haberentur. (23) An non tandem turpe esset, Athenienses,
 quum Argivorum vulgus non metuerit Lacedaemoniorum
 imperium illis temporibus aut potentiam, vos, qui Athenienses
 estis, barbarum hominem eamque mulierem, formidare? praesertim
 quum illi saepe se victos esse a Lacedaemoniis referre possent,
 vos saepe viceritis regem Persarum, victi ne semel quidem
 sitis vel a servis regis vel ab illo ipso. nam sicubi forte
 rex urbe fuit superior; aut Graecorum scelestissimis et
 proditoriis inter eos largitione corruptis aut nulla alia
 ratione superior fuit. (24) Ac ne id ipsum quidem ei profuit,
 verum cognoscetis, quum per Lacedaemonios urbis nostrae
 opes minisset, a Clearcho et Cyro eum suo ipsius regno
 paeae dejectum. itaque neque palam vicit, neque ei insidiae
 profuerunt. Video autem a vestrorum quibusdam Philip-
 pum ut nullius pretii hominem saepe negligi, regem autem
 Persarum ut potentem hostem, quorum hostis esse instituerit,
 formidari. Atqui si neque illum ut contemnendum ulciscemur,
 et huic ut formidabili omnia concedamus; cum quibus,
 Athenienses, proeliabimur?

25. Εἰσὶ δὲ τινες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' ὑμῖν δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς ἡμᾶς, οἷς παραινέσαιμ' ἂν ἐγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν' αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες, ὡς ἔστιν ἄτοπον περὶ τῶν δικαίων ἡμᾶς διδάσκειν αὐτὸν οὐ δίκαια ποιοῦντα. οὐ γὰρ ἔστι δίκαιον ὄντα πολίτην τοὺς καθ' ἡμῶν λόγους ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν ἐσκέφθαι. (26) Φέρε γὰρ πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δὴ ποτ' ἐν Βυζαντίοις* οὐδεὶς ἔσθ' ὁ διδάξων ἐκείνους μὴ καταλαμβάνειν Χαλκηδόνα, ἢ βασιλέως μὲν ἔστιν, εἴχετε δ' αὐτὴν ἡμεῖς, ἐκείνοις δ' οὐδαμῶθεν προσήκει, μηδὲ Σηλυμβρίαν, 15 πόλιν ἡμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὔσαν, ὡς αὐτοὺς συντελῆ ποιεῖν καὶ Βυζαντίους ὀρίξειν τὴν τούτων χώραν παρὰ τοὺς ἑρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἐν αἷς αὐτονόμους τὰς πόλεις εἶναι γέγραπται. (27) οὐδὲ Μαύσωλον ζῶντα, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου τὴν Ἀρτεμισίαν οὐδεὶς ἔσθ' ὁ διδάξων μὴ καταλαμβάνειν Κῶν καὶ Ῥόδον καὶ ἄλλας 20 ἑτέρας πόλεις Ἑλληνίδας, ὧν βασιλεὺς ὁ κείνων δεσπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστει τοῖς Ἑλλησι, καὶ περὶ ὧν πολλοὺς κινδύνους καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἑλληνες ἐποίησαντο. εἰ δ' ἄρα καὶ λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οἳ γε πεισόμενοι τούτοις, ὡς ἔοικεν, οὐκ εἰσίν. (28) Ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν Ῥοδίων δῆμον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἃ ποιοῦσιν οὗτοι βλάβην, 199 προσήκειν οἴμαι παραινεῖν κατάγειν. διὰ τί; ὅτι πάντων μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιεῖν ὠρμηκῶτων αἰσχρὸν ἡμᾶς μόνους μὴ θέλειν, ἀπάντων δὲ τῶν ἄλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένους 5 μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβάνομένων, οὐ δικαιοσύνην ἀλλ' ἀνανδρείαν ἡγοῦμαι. ὄρω γὰρ ἅπαντας πρὸς τὴν παροῦσαν δύναμιν τῶν δικαίων ἀξιουμένους. (29) καὶ παράδειγμα λέγειν ἔχω 10 τούτου πᾶσιν ὑμῖν γνωρίμιον: εἰσὶ συνθήκαι τοῖς Ἑλλησι διτταὶ πρὸς βασιλέα, ἃς ἐποίησατο ἢ πόλις ἢ ἡμέτερα, ἃς ἅπαντες ἐγκωμιάζουσι, καὶ μετὰ ταῦθ' ὕστερον Λακεδαιμόνιοι ταύτας, ὧν δὴ κατηγοροῦσιν. κἂν ταύταις οὐχὶ ταῦτά δίκαια ἀμφοτέροις ὄρισται. 15 τῶν μὲν γὰρ ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδωσαν καὶ ἴσῃ καὶ τοῖς ἀσθενέσι καὶ τοῖς ἰσχυροῖς, τῶν δ' Ἑλληνικῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὄρισται τοῖς ἥττοσι γίγνονται.

30. Ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἐγνωκέναι τὰ δίκαια ποιεῖν 20 ὑπάρχει· ὅπως καὶ πρᾶξαι ταῦτ' ἐφ' ὑμῖν ἔσται, δεῖ σκοπεῖν. ἔσται δὲ ταῦτ', ἐάν ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστατάται τῆς ἀπάντων ἐλευθερίας εἶναι. εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις εἰς ἀγῶν ἔστιν 25 ὁ πρὸς τοὺς προδήλους ἐχθροὺς, ὧν ἐάν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἐμποδῶν αὐτοῖς κυρίως τῶν ἀγαθῶν εἶναι, (31) ὑμῖν δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο, οὗτός θ' ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ προσέθ' ἕτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων. δεῖ γὰρ ἡμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τᾶ-

25. Sunt quoque quidam, Athenienses, inter vos in defendendis apud vos aliorum causis acerrimi, quibus ego hoc solum suaserim, ut vestrum jus apud alios tueri studeant, quo ipsi primi officia observare videantur. absurdum est enim eum de jure apud vos disserere multa, qui ipse, quæ justa sunt, negligat, quum injustum sit accusandis vobis, non defendendis vobis paratum ac mediatum esse civem. (26) Agile vero, per deos considerate, cur tandem in Byzantiis nemo sit, qui eos doceat ne Chalcedonem occupent, quæ et regis est, et vestra olim fuit, et nullo ab illis jure vindicatur, neve Selymbriam, urbem quondam societate vobiscum conjunctam, ad suam ipsorum ditionem pertrahant, neve horum agro Byzantii limites constituent contra jusjurandum et fœdus, in quo sui juris urbes esse scriptum est. (27) cur item nemo fuerit, qui vel viventem Mausolum vel eo defuncto Artemisiam docuerit, ne Coum et Rhodum occupet atque alias civitates Græcæ, quas rex ipsorum dominus in fœdere cessit Græcis, et propter quas multa pericula et præclara certamina illorum temporum Græci subierunt. sin forte utrisque illis hæc quis dicit, at qui huic pareant, ut apparet, non sunt. (28) Ego vero justum quidem esse censeo Rhodiorum populum restitui. at vero etiamsi justum non esset, tamen, quum, quæ isti agunt, intueor, suadendum esse opinor, ut reducatur. quam ob rem? Quoniam, si omnes colere justitiam instituissent, turpe foret nos solos ab ea abhorrere. quum vero ceteri omnes ita se parent, jus violare ut possint; si soli nulla re fortiter acta jus prætendamus, eam ego non justitiam, sed ignaviam existimo. namque video, ut quique armati sunt, ita eos jus suum adipisci. (29) Cujus rei exemplum vobis omnibus notum referre possum: duo fœdera Græci cum rege Persarum habent, quod nostra urbs fecit, quod universi laudant, et postea hoc Lacedæmonii fecerunt, scilicet quod culpatur. atque in his non idem utrisque jus definitum est. nam quanquam privati juris in rebuspublicis communem æqualemque usum dedere leges tam infirmis quam potentibus, Græcum vero jus hi, qui rerum potiuntur, imbecillioribus definiunt.

30. Quum igitur vobis præsto sit intelligere justa quæ sunt facienda; considerandum est, quomodo in vestra potestate sit eadem etiam exsequi. quod tum fiet, si vos communes libertatis omnium patronos esse existimarint. Sane vero mihi videtur necessaria efficere vobis omnium esse difficillimum. nam ceteris hominibus universis unum certamen est, cum inimicis manifestis, quos ubi vicerint, nihil iis obstat quominus secure partis bonis fruantur, (31) vobis autem, Athenienses, duo, et hoc quod etiam ceteris, et præterea alterum, illo prius et majus, nam in deliberationibus vincendi hi sunt, qui apud vos adversari reipublicæ

200ναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν κράττειν προηρημένον. εἴταν οὖν μηδὲν ἢ διὰ τούτους ἀκονίτι τῶν δεόντων γενέσθαι· πολλῶν δαιμαρτάνειν ὑμᾶς εικότως συμβαίνει. (32) τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδελῶς ταύτην τὴν τάξιν αἰρεῖ- 5 σθαι τῆς πολιτείας ἴσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτούντων αὐτοὺς ὠφέλειαί μάλιστα αἴτιαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἂν τις ἔχοι δικαίως αἰτιάσθαι. ἔχρη γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἣν περ περὶ τῆς ἐν ταῖς 10 στρατείαις ἔχετε. τίς οὖν ἐστὶν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λείποντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν ἀτιμον οἴεσθε προσήκειν εἶναι καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. (33) χρὴ τοίνυν καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδεδομένην λαίποντας καὶ πο- 15 λιτευομένους ὀλιγαρχικῶς ἀτίμους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιέσθαι. νῦν δὲ τῶν μὲν συμμάχων τοὺς τὸν αὐτὸν ἔχθρον καὶ φίλον ὑμῖν ἔξιν ὁμωμοκότας νομίζετε εὐνουστάτους, τῶν δὲ πολιτευομένων οὐκ ἴστε 20 σαφέως τοὺς τῆς πόλεως ἔχθρους ἡρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε.

24. Ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅτι τις κατηγορήσει τούτων ἢ τοῖς ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξει, χαλεπὸν εὐρεῖν, ἀλλ' ἀφ' ὁποίων λόγων ἢ πράξεως ποίας ἐπανορθώσεται τις ἢ νῦν οὐκ ὀρθῶς ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὐρεῖν. ἴσως μὲν οὖν 25 οὐδὲ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν. ἀλλ' ἐὰν ἢ προήρησθε δυνηθῆτε ἐπικυρῶσαι συμφερούση τινὲ πράξει· καὶ τᾶλλ' ἂν ἴσως καθ' ἐν ἀεὶ βέλτιον ἔχοι. (35) Ἐγὼ μὲν οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι 20 τῶν πραγμάτων τούτων ἐβρωμένους, καὶ πράττειν ἀξία τῆς πόλεως, ἐνθυμουμένους ὅτι χαίρετ' ἀκούοντες, εἴταν τις ἐπαινῇ τοὺς προγόνους ὑμῶν καὶ τὰ πεπραγμένα ἐκεῖνοις διεξίη καὶ τὰ τρόπαια λέγη. νομίζετε τοίνυν ταῦτ' ἀναθεῖναι τοὺς προγόνους ὑμῶν οὐχ ἵνα θαυμάζητ' αὐτὰ θεωροῦντες μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς.

16.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὅτι Λακεδαιμόνιοι νικηθέντες ὑπὸ Θεβαίων ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀποστάντων Ἀρκάδων καὶ προθεμένων τοῖς Θεβαίοις, Ἀθηναῖοι σύμμαχοι Λακεδαιμόνιους γενόμενοι διέσωσαν αὐτούς. ὕστερον δὲ Λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ προϊόντες πάλιν εἰς δύναμιν ἐπὶ Μεγάλῃν πόλιν τῆς Ἀρκαδίας ἤρχοντο, καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας κοινωνεῖν αὐτοῖς τοῦ πο-

commodis instituerunt. quum igitur per istos nihil absque magno labore rite confici possit; fit, quod mirum non est, ut multis in rebus frustremini. (32) Quanquam ut multi secure has in republica partes suscipiant, in causa fortasse potissimum sunt quæ a præbitoribus suis accipiunt emolumenta, sed tamen etiam vos merito reprehendendi sitis. decebat enim vos, Athenienses, eundem habere animum de ordine in republica quem de militari habetis. is igitur quis est? desertorem assignati a duce ordinis vos ignominia notandum censetis et a republica arcendum. (33) Decet igitur eos quoque, qui ordinem in republica traditum a majoribus deserunt et potentie paucorum student, honore consulendi vobis ipsis privari. Jam socios eos, qui se vobiscum eundem et amicum et hostem habituros jurant, benivolentissimos existimatis, at gubernatores, quos hostibus civitatis addictos esse liquido nostis, hos pro fidelissimis habetis.

34. At enim quod vel in illis accusetur vel in ceteris vobis reprehendatur, difficile repertu non est, quibus autem orationibus aut qua actione aliquis ea, quæ prava nunc sunt, corrigat, id negotium est reperire. Ac de omnibus velle dicere nec est hujus fortasse temporis. sed si ea, quæ instituitis, utili quapiam actione confirmare poteritis; etiam cetera singula se fortasse in dies melius habitura sunt. (35) Ego igitur censeo vobis harum rerum curam strenue suscipiendam, eademque pro reipublicæ dignitate conficiendas, considerato hoc, quod majores vestros et eorum præclara facinora prædicari atque triumphos enumerari cum voluptate auditis. itaque cogitate monimenta illa dedicata esse a majoribus vestris, non ut ea miremini spectantes duntaxat, sed ut eorum, qui ea consecrarunt, etiam imitemini virtutes.

16.

DEMOSTHENIS

ORATIO

PRO MEGALOPOLITIS.

LIBANII ARGUMENTUM.

Quum Lacedæmonii victi a Thebanis ad Leuctra Bœotie oppidum in magno periculo essent, quod Arcades ab his defecerant et ad Thebanos se contulerant; Athenienses Lacedæmonis auxiliati, eos conservarunt. postea Lacedæmonii periculis liberati et rursus aucta potentia sua in Megalopolim Arcadiæ urbem invasere et per legatos ab Atheniensibus petiverunt, ut

λέμου. πεπόμασι δὲ καὶ οἱ Μεγαλοπολίται πρόσβεισι Ἀθηναίους παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἑαυτῶν. Ὁ τοίνυν Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾶν αἰρεθεῖσαν Μεγάλην πόλιν μηδὲ εἰς ἰσχὴν προελθόντας Λακεδαιμονίους, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ μὴ φοβερὰν εἶναι τὴν Λακεδαίμονα.

202 ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

1. Ἀμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἀμαρτάνειν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίους συνειρηκότες. ὡς περ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἤκοντες, οὐχ ἡμῶν ὄντες πολῖται, πρὸς οὓς ἀμφότεροι προσεύουσι, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ἡμῶν σκοπεῖν ἀνευ φιλονεικίας τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν 10 ἀξιούτων. (2) Νῦν δ' ἔγωγε, εἰ τις αὐτῶν ἀφελὸς τὸ γιγνώσκεισθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν Ἀττικῶς, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας τοὺς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' ὁρῶ μὲν ὡς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἔστι. συνεζητητημένων γὰρ ἡμῶν καὶ 15 τῶν μὲν ταυτί, τῶν δὲ ταυτί βουλομένων, ἔαν τὰ μεταξὺ τις ἐγγειρῇ λέγειν καὶ ὑμεῖς μὴ περιμένητε μαθεῖν· χαριεῖται μὲν οὐδετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. (3) οὐ μὴν ἄλλ' αἰρήσομαι μᾶλλον αὐτό, ἂν ἄρα τοῦτο πάθος, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἡ 20 βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προσέσθαι τισὶν ἡμᾶς ἐξαπατησάσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα ὑστερον, ἂν ὑμῖν βουλομένοις ἦ, δεῖξω, ἀπὸ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑφ' ἀπάντων ἄρξομαι, ἃ κράτιστα νομίζω, διδάσκειν.

4. Οὐκοῦν οὐδ' ἂν εἰς ἀντίπειοι ὡς οὐ συμφέρει τῇ 203 πόλει καὶ Λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι καὶ Θηβαίους τουτούσι. ἔστι τοίνυν ἐν τινι τοιούτῳ καιρῷ τὰ πράγματα νῦν, εἰ τί δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ἡμῶν λόγους τεκμήρασθαι, ὥστε Θηβαίους μὲν Ὀρχομενοῦ καὶ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν οἰκισθεῖσιν ἀσθενεῖς γενέσθαι, Λακεδαιμονίους δ', εἰ ποιήσονται τὴν Ἀρκαδίαν ὑφ' ἑαυτοῖς καὶ Μεγάλην πόλιν ἀναιρήσουσι, 5 πάλιν ἰσχυροὺς γενήσεσθαι. (b) Σκεπτέον τοίνυν μὴ πρότερον τοῦδε γενέσθαι φοβερούς καὶ μεγάλους ἐάσωμεν ἢ κείνοι μικροὶ γενήσονται, καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μείζους οἱ Λακεδαιμόνιοι γενόμενοι ἢ ὅσων τοὺς Θηβαίους ἐλάττους συμφέρει γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐκεῖνός γ' ἂν εἴποιμεν, ὡς ἀναλλάξασθαι βουλοίμεθα ἀντιπάλους Λακεδαιμονίους ἀντὶ Θηβαίων, οὐδὲ τοῦτ' ἔσθ' ὃ 15 σπουδάζομεν, ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν. οὕτω γὰρ ἂν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν.

6. Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μὲν οὕτω δεῖν ἔχειν φήσομεν, 20 δεινὸν δ' εἰ, πρὸς οὓς παρεταπτόμεθα ἐν Μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἰρησόμεθα, εἴτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντία ἐκείνοις μεθ' ὧν τότε ἐκινδυνεύομεν. Καὶ μοι ταῦτα δοκεῖ, προσδεῖσθαι δ' ἔτι τοῦ τὰ δίκαια

belli participes fierent. miserunt et Megalopolitæ legatos Athenas ad auxilla petenda. Demosthenes igitur suadet, ne Megalopolim excindi sinant, neve Lacedæmoniorum opes crescere patiantur; Atheniensibus expedire dicens, quod Lacedæmon non sit formidabilis.

DEMOSTHENIS PRO MEGALOPOLITIS OR.

1. Ambo mihi errare videntur, Athenienses, et qui Arcadibus et qui Lacedæmonii sunt patrocinati. quasi enim ab alterutris venissent, et non nostri cives essent, apud quos illi utrique legationem obeunt, mutuo sese accusant et criminantur. id quod legatis relinquendum fuit, eorum vero, qui consilium hic pollicentur, officium est animis neutram in partem inclinantibus sententias dicere et sine contentione exquirere, quid nobis maxime conducat. (2) Nunc sic equidem existimo: nisi noti essent Atticeque loquentur, fore multos qui eos partim Arcades esse partim Lacones putarent. Etsi autem videat, quam difficile sit optima suadere (quia enim vos una decepti estis et alii alia vultis; fit, si quis mediam viam teneat vosque rem cognoscere non sustineatis, ut et neutris gratificetur, et in utrumque odia incurrat), (3) veruntamen ipse malo, si forte ita ceciderit, importunus videri, quam contra ea quæ mihi maxime videntur esse e republica, permittere, ut quidam vos decipiant. Ac cetera quidem postea, si vestra voluntas feret, ostendam, nunc, quid potissimum expedire existimem, exorsus ab his quæ omnes confitentur, docere incipiam.

4. Nemo igitur neget esse e republica, et Lacedæmonios et Thebanos istos infirmos esse. Nunc autem is rerum status est (si qua modo conjectura ex his, quæ sæpe apud vos jactata sunt, capi debet), ut Thebani, si Orchomenus et Thespiæ et Plataeæ restitutas fuerint, infirmi, Lacedæmonii vero, si Arcadiam subegerint et Megalopolim everterint, iterum potentes sint futuri. (5) Videndum est igitur, ne prius hos formidabiles et magnos fieri sinamus, quam illi attenuati fuerint, neve nobis non advertentibus Lacedæmoniorum opes multo majores fiant, quam quantum Thebanas minui conducit. neque enim illud profecto dixerimus, malle nos permutatione facta Lacedæmonios habere adversarios, quam Thebanos, neque hoc illud est in quod studia nostra incumbunt, sed hoc volumus, ut neutri nos ullis injuriis afficere possint. hæc enim optima ratio fuerit res nostras in tuto collocandi.

6. At per Jovem hæc vera quidem esse fatebimur, terribile vero, « si horum societatem amplectemur, contra quos « ad Mantineam collatis signis pugnavimus, et si nunc eos « juvemus contra illos, cum quibus tum commune periculum adivimus. » Ego quoque ita sentio, sed illud etiam

ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἐτέρων. (7) εἰ μὲν τοίνυν ἐβλήσουσιν εἰρήνην ἅπαντες ἀγειν οὐ βοηθήσομεν τοῖς Μεγαλοπολίταις. οὐδὲν γὰρ δεήσει. ὥστ' οὐδ' ὀτιοῦν ὑπεναντίον ἡμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαράταξαμένους, σύμμαχοι δ' ἡμῖν οἱ μὲν ὑπάρχουσιν, ὡς φασιν, οἱ δὲ 25 πρὸς γενήσονται νυνί. (8) καὶ τί ἂν ἄλλο βουλοίμεθα; Ἐάν δ' ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἴωνται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνον βουλευτέον, εἰ χρῆ Μεγάλῃν πόλιν ἡμᾶς 204 προσθαί Λακεδαιμονίους ἢ μή· δίκαιον μὲν οὐ, συγχορῶ δ' ἔγωγ' εἶσαι καὶ μηδὲν ἐνκντωθῆναι τοῖς τότε τῶν αὐτῶν μετασχῶσι κινδύνων. εἰ δ' ἅπαντες ἐπίστασθε ὅτι, ταύτην ἂν ἔλωσιν, ἴσασιν ἐπὶ Μεσσηνίῃ φρασάτω 5 τίς ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς Μεγαλοπολίταις, τί τούτῃ ἡμῖν συμβουλεύσει ποιεῖν. ἀλλ' οὐδεὶς ἐρεῖ. (9) Καὶ μὴ πάντες ἐπίστασθε ὡς, παραινούντων τούτων καὶ μή, βοηθεῖτε καὶ διὰ τοὺς ὄρκους οὓς ὁμωμόκαμεν 10 Μεσσηνίους καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσεσθε τοῦ μὴ ἐπιτρέπειν ὑμᾶς ἀδικεῖν Λακεδαιμονίους, τὴν ἑπὲρ Μεγάλῃς πόλεως ἢ τὴν ὑπὲρ Μεσσηνίης. (10) 15 νῦν μὲν γε βοηθεῖν δόξετε Ἀρκάσι καὶ τὴν εἰρήνην σπουδάζειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἧς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρετάξασθε, τότε δ' εὐδῆλοι πᾶσιν ἔσεσθε οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον ἔνεκα Μεσσηνίῃ εἶναι βουλόμενοι ἢ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ σκοπεῖν μὲν καὶ πρᾶττειν δεῖ τὰ δίκαια, συμπαρτηρεῖν δ' ὅπως ἅμα καὶ συμφέροντα ἔσται ταῦτα.

20 11. Ἔστι τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιπλεγόντων, ὡς κομίσασθαι τὸν Ἄρωπὸν ἡμᾶς ἐγγερεῖν δεῖ, εἰ δὲ τοὺς βοηθήσαντας ἂν ἡμῖν ἐπ' αὐτὸν ἐχθροὺς κτυσόμεθα, οὐχ ἔξομεν συμάχους. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν 25 κομίσασθαι Ἄρωπὸν πειρᾶσθαι δεῖν φημί καὶ αὐτός, τὸ δ' ἐχθροὺς ἡμῖν Λακεδαιμονίους ἔσεσθαι νῦν, ἐὰν ποιήμεθα συμάχους Ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν εἶναι φίλους, μόνους οὐδ' εἰπεῖν ἐξεῖναι νομίζω τοῖς πέ- 205 σασθῆναι ὑμᾶς, ὅτ' ἐκινδυνεύουσιν Λακεδαιμόνιοι, βοηθεῖν αὐτοῖς. (12) οἱ γὰρ ταῦτα λέγοντες ἐπεισαν ὑμᾶς, πάντων Πελοποννησίων ἐλθόντων ὡς ὑμᾶς καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιούντων ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι, τοὺς μὲν μὴ προσδέξασθαι (καὶ διὰ τοῦθ', ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον 5 αὐτοῖς, ἐπὶ Θηβαίους ἦλθον), ὑπὲρ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων σωτηρίας καὶ χρημάτων εἰσφέρειν καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύειν. οὐδ' ἂν ὑμεῖς ἠβελήσατε δήπου σώζειν αὐτούς, εἰ τοῦτο προῦλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ 10 ποιεῖν ὅτι βούλονται πάλιν αὐτοὺς εἶσθε καὶ ἀδικεῖν, οὐδεμίαν ὑμῖν χάριν ἔξουσι τῆς σωτηρίας. (13) Καὶ μὴν εἰ καὶ σφόδρα ἐναντίον ἔσθι τοῖς Λακεδαιμονίων ἐπιχειρήμασι τὸ τοὺς Ἀρκάδας ἡμᾶς συμάχους ποιήσασθαι· προσήκει δήπου πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὧν 15 ἐσώθησαν ὑφ' ἡμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὧν ἀδικεῖν κωλύονται νῦν ὀργίζεσθαι. ὥστε πῶς οὐ βοηθήσουσιν ἡμῖν ἐπ' Ἄρωπὸν, ἢ κακίστοι πάντων ἀνθρώπων δόξουσιν εἶναι; μὰ τοὺς θεοὺς ἔγωγε οὐχ ὄρω.

mili requirendum videtur, ut alteri, quæ æqua sunt, facere non recusent. (7) Quod si omnes pacem agere volent; Megalopolitas non juvabimus, nulla postulante necessitate. Itaque nihil moliemur adversus eos, qui nobiscum in acie steterunt, alterique, ut profitentur, jam socii nostri sunt, alteri autem nobiscum se conjungunt nunc. (8) et quid exoptemus aliud? At si Lacedæmonii injuriam fecerint bellumque intulerint, si hæc sola quæstio verteretur, utrum Lacedæmonii Megalopolim objicere deberemus necne; quanquam id iniquum quidem esset, concedam tamen ut permittamus neque quicquam illis adversemur, qui tunc eadem pericula nobiscum adierunt. sin vero scitis omnes, hac capta eos Messenam aggressuros esse; dicat mihi istorum aliquis qui Megalopolitis nunc infesti sunt, quid tum nobis faciendum suasurus sit? At nemo dicet. (9) At vero scitis omnes, si isti suadeant et si non suadeant, opem esse ferendam quum proper ictum cum Messeniis fœdus, tum quia expedit ut eorum urbs incolatur. Cogitate jam apud vosmetipsos, utrum initium vobis honestius futurum sit et humanius ad coerendas injurias Lacedæmoniorum, hocne pro defensione Megalopolis an illud ad Messenam tuendam. (10) Nunc quidem Arcadibus opitulari putabimini et pacis conservationi studere, pro qua periclitati estis et in acie dimicastis, tum vero perspicuum erit omnibus vos Messenam velle incolumem non tam æquitatis causa quam Lacedæmoniorum metu. Semper autem spectari et agi debent quæ justa sunt, simulque danda est opera, ut eadem etiam expédiant.

11. Affertur jam et talis quedam oratio ab adversariis nostris, « conandum esse ut Oropum recipiamus. quod si « eos qui ad eam rem adjutores alioqui fuissent, abaliena- « verimus, socios nobis defuturos. » Ego vero dandam esse operam, ut Oropus recuperetur, et ipse affirmo, sed hostes nobis nunc fieri Lacedæmonios, si societatem cum Arcadibus, qui amici nobis esse volunt, coeamus, vel dictu nefas solis illis esse puto, qui vobis persuasere, ut Lacedæmoniiis periclitantibus subveniremus. (12) Nam hæc qui dicunt, auctores fuere, quum omnes Peloponnesii ad vos venissent et peterent ut vobiscum Lacedæmonios oppugnarent, ut et hos repudiaremus (qua de causa, id quod iis erat reliquum, ad Thebanos se contulerunt) et pro incolumitate Lacedæmoniorum tum pecuniam conferremus tum corporibus periclitaremur. ac ne vos quidem eos servare voluissetis, si hoc vobis ante dixissent isti, conservatos eos, nisi omnem iis licentiam daretis denuo faciendi quæ vellent et grassandi, nullam de accepta salute gratiam vobis habituros. (13) Imo etiamsi conatibus Lacedæmoniorum vehementer adversum est Arcades in societatem recipi; decet tamen eos majorem nobis habere gratiam pro eo quod in summum discrimen adducti per nos conservati sunt, quam propterea nunc irasci, quod illorum injuriis obsistimus. Quo pacto igitur nos ad Oropum recuperandam non juvabunt, nisi omnium mortalium ingrattissimi esse videri velint? id quod ego per deos non video.

14. Θαυμάζω τοίνυν καὶ τῶν λεγόντων τοῦτον τὸν
 20 λόγον, ὡς, εἰ συμμαχοῦς ποιησόμεθα Ἀρκάδας καὶ ταῦτα
 πράξομεν, μεταβάλλεσθαι δοῖται καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν
 ἢ πόλις. Ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τούναντιόν, ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν πάντων οὐδένα ἂν ἀντει-
 25 πειν ὄμαι, ὡς οὐ καὶ Λακεδαιμονίους καὶ πρότερον
 Θεβαίους καὶ τὸ τελευταῖον Εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις καὶ
 μετὰ ταῦτα συμμαχοῦς ἐποίησατο, ἔν τι καὶ τὸ αὐτὸ
 βουλομένη αἰεὶ πράττειν. (16) ἔστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς
 ἀδικουμένους σώζειν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκ-
 30 ἐτ' ἂν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι, ἀλλ' οἱ μὴ θέ-
 206 λοντες τοῖς δικαίους ἐμμένειν, καὶ φανήσεται τὰ πρά-
 γματα' αἰεὶ διὰ τοὺς πλεονεκτεῖν βουλομένους μεταβαλ-
 λόμενα, οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν.

16. Δοκοῦσι δὲ μοι Λακεδαιμόνιοι μάλα δεινῶν ἀν-
 5 θρώπων ἔργον ποιεῖν. νῦν γὰρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν
 Ἥλειους μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι, Φλιασί-
 κυ; δὲ τὸ Τριχάρανον, ἄλλους δὲ τινὰς τῶν Ἀρκάδων
 τὴν αὐτῶν, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἡμᾶς, οὐχ ἴν' ἐκάστους
 ἡμῶν ἰδῶσιν ἔχοντας τὰ ἑαυτῶν, οὐδ' ὀλίγου δεῖ (ὄψε
 10 γὰρ ἂν φιλόανθρωποι γένοιτο), (17) ἀλλ' ἵνα πᾶσι δο-
 κῶσι συμπράττειν ὅπως ἂν ἕκαστοι κομισώμεναι ταῦθ' ἄ-
 φασιν αὐτῶν εἶναι, ἴν' ἐπειδὴν ἴωσιν ἐπὶ Μεσσήνην
 αὐτοί, συστρατεύονται πάντες αὐτοῖς οὗτοι καὶ βοη-
 15 θῶσι προθύμως, ἢ δοκῶσιν ἀδικεῖν, περὶ ὧν ἔφασαν ἕκα-
 15 στοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους,
 μὴ τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς χάριν ἀποδιδόντες. (18) Ἐγὼ
 δὲ νομίζω τὴν πόλιν πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυ-
 20 φεῖναι τινὰς Λακεδαιμονίους Ἀρκάδων Ὠρωπὸν ἂν κο-
 μίσασθαι καὶ μετ' ἐκείνων, ἂν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι,
 20 βοηθούτων καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῶν οὐκ οιομένων δεῖν
 Θεβαίους εἶν ἔχειν τὰ ἀλλότρια. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' εὐ-
 ὄηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι μὴ Λακεδαιμονίους ἐώντες τὴν
 Πελοπόννησον καταστρέψασθαι οὐχ οἰοί τε ἐσόμεθα
 25 Ὠρωπὸν λαβεῖν αἰρετώτερον, εἰ οἷόν τ' εἰπεῖν, ἡγοῦ-
 25 μαι τὸν Ὠρωπὸν εἶν ἢ Λακεδαιμονίους Μεσσήνην προέ-
 σθαι καὶ Πελοπόννησον. οὐ γὰρ ἂν ἡγοῦμαι περὶ
 τούτου μόνον ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους, ἀλλ'
 30 ἔασω τὸ γ' ἐπελθὼν εἰπεῖν μοι, περὶ πολλῶν δ' ἂν ὄ-
 μαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι. (19) Ἀλλὰ μὴν ἄ γέ φασι
 207 πεπράχθαι διὰ Θεβαίους τοῖς Μεγαλοπολίταις ὑπε-
 ναντία πρὸς ἡμᾶς, ἀτοπον νῦν μὲν ἐν κατηγορίας μέρει
 ποιεῖσθαι, βουλομένων δὲ γενέσθαι φίλων αὐτῶν, ἵνα
 5 τούναντιόν εὔ ποιῶσιν ἡμᾶς, βασκαίνειν καὶ σκοπεῖν ἐξ
 5 ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται, καὶ μὴ γιγνώσκειν ὅτι ὅσω
 ἂν σπουδαιότερους τούτους περὶ Θεβαίους γεγενημένους
 ἀποδείξωσι, τοσούτω πλείονος ὀργῆς αὐτοὶ δικαίως ἂν
 10 τυγχάνοιεν, εἰ τοιούτων συμμαχῶν τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ'
 10 ὁμᾶς προτέρους ἦλθον ἢ Θεβαίους, ἀπεστέρησαν. (20)
 Ἀλλ', ὄμαι, ταῦτα μὲν ἔστι δεύτερον ἀνθρώπων βου-
 λομένων ἑτέρων ποιῆσαι τούτους συμμαχοῦς, ἐγὼ δὲ
 οἶδα, ὅσ' ἂν ἐκ λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καὶ τοὺς
 πολλοὺς ὄμαι ὑμῶν ἐμοὶ ταῦτα φῆσαι, ὅτι, εἰ λήψον-
 15 ται Μεγάλῃν πόλιν Λακεδαιμόνιοι, κίνδυνεύσει Μεσ-

14. Porro eos quoque demiror, qui causam hanc præte-
 xunt, « nostram civitatem ineunda cum Arcadibus societate
 » et his agendis inconstantiae et perfidiae opinionem subi-
 » turam videri. » Mihi quidem, Athenienses, contrarium vi-
 detur. cur? quia neminem ex omnibus negaturum arbitrator
 a nostra urbe et Lacedæmonios et prius Thebanos et po-
 stremo Eubæenses conservatos et postea in societatem re-
 ceptos esse, quum quidem unum et idem semper spectaret.
 (15) hoc vero quid est? ut oppressos tueretur. Quod si
 ita est; non jam levitatis crimen hærebit in nobis, sed in
 illis, qui pari et æquo jure vivere nolunt, atque apparebit
 mutari semper negotia propter eos, qui per injuriam supe-
 riores esse student, nostram civitatem eandem manere.

16. Videntur vero mihi Lacedæmonii singulari agere cal-
 liditate. nunc enim illi aiunt Eleis quasdam Triphyliae par-
 tes restituendas, Phliasiis Tricarantum, aliis quibusdam
 Arcadibus patriam reddendam, nobis Oropum, non ut no-
 strum quemque suum habere videant, longe alia ratio est
 (nova enim in eos incessisset humanitas), (17) sed ut omni-
 bus adjutores videantur ad ea recuperanda, quæ singuli
 sua esse contendunt, ut ipsis Messenam oppugnaturis aut
 omnes ejus expeditionis socii et strenui adjutores sint, aut
 quum ipsos suffragatores habuerint in iis vindicandis, quæ
 illi sua esse contenderant, nisi parem gratiam referant,
 injurii videantur. (18) Ego vero existimo primum a nostra
 urbe, etiamsi nullos Arcades Lacedæmoniorum libidini per-
 miserit, Oropum posse recuperari et illis (modo æquum
 facere velint) adjuvantibus et ceteris omnibus annitentibus,
 quibus iniquum videtur aliena a Thebanis teneri. sin forte
 hoc nobis certo constaret, nisi Lacedæmonios Peloponne-
 sum subvertere sineremus, nos Oropum capere non posse;
 optabilius (si dicere licet) censeo missam facere Oropum,
 quam Messenam et Peloponnesum Lacedæmonii objicere.
 neque enim de illo oppido solo nos certaturos cum ipsis esse
 existimo, sed ut omniam id quod in mentem mihi venerat,
 illud fore opinor, ut multis de rebus periclitemur. (19)
 Porro quæ Megalopolitas Thebanorum causa contra nos
 egisse dicunt, absurdum est nunc quidem accusationis pro-
 ferre loco, quum autem amici fieri volunt, ut contra nobis
 bene faciant, obtrectare ac omnibus modis dare operam,
 ne amici fiant, neque animadvertere, quo fideliores eos
 fuisse Thebanis ostenderint, eo se majore odio dignos esse,
 qui nostram urbem talibus sociis, quum prius ad vos quam
 ad Thebanos venissent, spoliarent. (20) Sed hoc nimirum
 est hominum, qui iterum aliis hos efficere socios volunt,
 illud autem, quantum re diligenter considerata e conjectura
 possis assequi, scio et plerosque vestrum mihi esse assen-
 suros arbitrator, si Megalopolim Lacedæmonii ceperint, pe-

15 σήνη. εἰ δὲ καὶ ταύτην λήφονται· φημί ὑμᾶς ἔσεσθαι
 συμμάχους Θεβαίων. (21) πολὺ δὲ κάλλιον καὶ
 ἄμεινον τὴν μὲν Θεβαίων συμμάχουσαν αὐτοὺς παραλα-
 βεῖν, τῇ δὲ Λακεδαιμονίων πλεονεξία μὴ ἐπιτρέψαι, ἢ
 νῦν ὀκνοῦντας μὴ τοὺς Θεβαίων σώσωμεν συμμάχους,
 20 τούτους μὲν προσέσθαι, πάλιν δὲ σώζειν αὐτοὺς τοὺς Θε-
 βαίους καὶ προσέτι ἐν φόβῳ καθεστάναι περὶ ἡμῶν αὐ-
 τῶν. (22) οὐ γὰρ ἔγωγ' ἀδελεὺς τοῦθ' ὑπολαμβάνω τῇ
 πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν Λακεδαιμονίους καὶ
 25 πάλιν γενέσθαι μεγάλους. ὁρῶ γὰρ αὐτοὺς καὶ νῦν
 οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν πολεμῆν αἰρουμένους,
 ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν πρότερον οὔσαν ἑαυτοῖς
 δύναμιν. ὧν δ', ὅτ' ἐκείνην εἶχον, ὠρέγοντο, ταῦθ'
 ἡμεῖς μᾶλλον ἴσως εἰδότες ἢ ἐγὼ φοβοῖσθ' ἂν εἰκότως.
 208 23. Ἡδέως δ' ἂν πυθοίμην τῶν λεγόντων καὶ τοὺς
 Θεβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους,
 πότερα ἑκάτεροι μισοῦσιν, οὐδὲ μισοῦσιν, ὑπὲρ ἡμῶν
 καὶ τοῦ συμφέροντος ἡμῶν, ἢ ὑπὲρ μὲν Λακεδαιμονίων
 Θεβαίους, ὑπὲρ δὲ Θεβαίων Λακεδαιμονίους ἑκάτεροι.
 5 εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων οὐδετέροις ὡς μαινομένοις
 κείθεσθαι προσήκει. εἰ δ' ὑπὲρ ἡμῶν φήσουσι· τί
 κέρα τοῦ καιροῦ τοὺς ἑτέρους ἐπαίρουσιν; (24) ἔστι
 γὰρ, ἔστι Θεβαίους ταπεινοὺς ποιεῖν ἀνευ τοῦ Λακε-
 δαιμονίους ἰσχυροὺς καθιστάναι, καὶ πολὺ γε βῆρον.
 10 ὡς δ', ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· Ἰσμεν ἄπαν-
 τες τοῦθ', ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἐὰν καὶ μὴ βου-
 λωνται, μέχρι τοῦ γε αἰσχύνονται μὴ πράττειν, τοῖς
 δ' ἀδίκους ἐναντιοῦνται φανερώς, ἄλλως τε καὶ τινες
 βλάπτωνται. καὶ τοῦτο τὸ λυμαινόμενον πάνθ' εὐρή-
 15 σουμεν, καὶ ταύτην ἀρχὴν οὔσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ
 μὴ θέλειν τὰ δίκαια πράττειν ἀπλῶς. (25) ἵνα τοίνυν
 μὴ τοῦτο ἐμποδῶν γένηται τῷ Θεβαίους γενέσθαι μι-
 κρούς, τὰς μὲν Θεσπιάς καὶ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὰς
 Πλαταιὰς κατοικίεσθαι φῶμεν δεῖν καὶ συμπράττωμεν
 20 αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιώμεν (ταῦτα γὰρ καὶ καλὰ
 καὶ δίκαια, μὴ περιορᾶν πόλεις ἀρχαίας ἐξανεστῶσας),
 τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προύμεθα
 τοῖς ἀδικοῦσι, μὴ δ' ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Πλαταιῶν καὶ
 25 Θεσπιῶν τὰς οὔσας καὶ κατοικοῦμένας πόλεις ἀναίρε-
 θείσας περιδώμεν. καὶ ἢ ταῦτα πρόδηλα· οὐδεὶς ὅστις
 οὐ βουλήσεται παύσασθαι Θεβαίους ἔχοντας τὴν ἄλλο-
 τριαν. εἰ δὲ μὴ πρῶτον μὲν ἐναντίους ἔσομεν πρὸς
 ἐκεῖνα τούτους εἰκότως, ὅταν ἡγῶνται τὴν ἐκείνων κα-
 τοικίαν ἑαυτοῖς ὀλεθρον φέρειν, εἴτ' ἀνήνυτα πράγματα
 209 ἔσομεν αὐτοί. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν αἰ-
 τὰς μὲν οὔσας πόλεις δώμεν ἀναίρειν, τὰς δ' ἀνηρημέ-
 νας ἀξιώμεν οἰκίειν;

27. Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέ-
 5 γειν ὡς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν αὐτοὺς τὰς πρὸς Θε-
 βαίους, εἴπερ ἡμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. Οἱ
 δὲ φασὶ μὲν αὐτοῖς οὐκ εἶναι στήλας, ἀλλὰ τὸ συμφέ-
 ρον εἶναι τὸ ποιῶν τὴν φιλίαν, τοὺς δὲ βοηθοῦντας
 ἑαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. Ἐγὼ δ',
 εἰ τὰ μάλιστα εἰσὶ τοιοῦτοι, ὧδὲ πως ἔχω· φημί δεῖν ἅμα

riclitaturam esse Messenam. -quod si et hanc ceperint, dico
 vos Thebanorum socios futuros. (21) Longe igitur hone-
 stius et praestabilius est quod Thebanorum socios ipsi susci-
 pimus et Lacedaemoniorum avaritia non permittimus, quam
 nunc verentes, ne socios Thebanorum conservemus, hisce
 desertis, postea ipsi Thebanis opitulamur atque insuper de
 nobis ipsis in metu sumus. (22) Neque enim nostrae urbi
 tutum esse puto, quod Lacedaemonii Megalopolim capi-
 unt et rursus magni fiunt, quum videam eos etiam nunc
 bellum gerere instituisse non suae defensionis causa, sed ob
 veterem potentiam recuperandam. Quae vero, dum illam
 obtinebant, appetierint, ea vos quum magis sane quam ego
 sciat, iure metuetis.

23. Admodum autem ex oratoribus audire velim, qui se
 et Lacedaemonios et Thebanos odisse dicunt, utrum utri-
 que illos, quos sane oderunt, propter nos nostramque utili-
 tatem oderint, an vero in gratiam Lacedaemoniorum Theba-
 nos et Thebanorum causa Lacedaemonios utriusque. Quod si
 propter illos dixerunt; neutris, ut furiosis, obtemperandum
 est. sin nostra causa dicturi sunt; cur ultra quam tempus
 patitur, alteros extollunt? (24) Possunt enim, possunt The-
 bani deprimi, etiam si Lacedaemoniorum opes non augemus
 idque multo facilius. quomodo autem, ego vobis declarare
 conabor: Universi hoc scimus, omnes, etiamsi iustitiam
 non curent, erubescere tamen aliquatenus, iusta non agere,
 et iniuriis palam adversari, praesertim si qui laeduntur. et
 hac re labefactari omnia invenimus et hoc esse principium
 malorum omnium, quod homines nolunt simpliciter agere
 quae iusta sunt. (25) Ut ne igitur hoc impediatur, quominus
 Thebanorum opes minuantur, et Thespias et Orchomenum
 et Plataeas restituendas esse dicamus eosque cives adjuve-
 mus et ceteros, ut idem faciant, hortemur (est enim et
 honestum et aequum non pati vetustas urbes eversas esse),
 sed Megalopolim et Messenam injuriis ne oticiamus neve
 Plataearum et Thespiarum praetextu incolumes urbes et quae
 habitantur excindi sinamus. (26) Quod si haec manifesta
 fuerint; nemo erit quin Thebanos velit alienam terram tan-
 dem amittere. sin minus; primum illi nobis adversabuntur
 ne illa confici possint, merito, quum existimabunt illarum
 urbium restitutionem excidium sibi allaturam, deinde nostri
 conatus erunt irriti. nam quis tandem erit exitus, si sem-
 per urbes incolumes excindi sinemus, excisas restituendas
 jubebimus?

27. Dicunt porro, qui aequissima dicere videntur, oportere
 eos erectas cum Thebanis columnas tollere, si modo
 nobis constanter socii esse velint. Hi vero non columnas
 esse dicunt, sed utilitatem esse quae amicitiam conciliet,
 et eos habere pro sociis, a quibus adjuvantur. Ego vero si
 vel maxime tales sunt, ita sentio: Petendum esse dico, simul

- τούτους ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας καὶ Λακεδαιμονίους ἀγειν εἰρήνην, ἐὰν δὲ μὴ θέλωσι ποιεῖν ὑπότεροι ταῦτα, τότε ἤδη μετὰ τῶν ἐθελόντων ἡμᾶς γίνεσθαι.
- 15 (28) εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς οἱ Μεγαλοπολίται εἴτε τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἔχονται· φανεροὶ πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, οὐ τὸ δίκαιον αἰρούμενοι. εἴτε συμμαχοῦς ἡμᾶς ἀδόλωτος τῶν Μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων μὴ θέλησουσιν ἀγειν εἰρήνην οἱ
- 20 Λακεδαιμόνιοι· δηλοὶ δὴπου πᾶσιν ἔσονται οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι μόνον ποιούμενοι τὴν σπουδὴν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου τούτου περιεστηκότες Θηβαῖοι τὴν Πελοπόννησον ὑφ' ἑαυτοῖς ποιήσωσιν. (29) Θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμαχοῦς εἶναι τοὺς Λακεδαιμονίων ἐχθροὺς φοβοῦνται, εἰ δὲ καταστρέφονται
- 25 Λακεδαιμόνιοι τούτους, μηδὲν ἠγοῦνται φοβερόν, καὶ ταῦτ' ἔργω πείραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου ὅτι Θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμαχοῖς ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἀεὶ χροῦνται, Λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' εἶχον αὐτούς, ἐφ' ἡμᾶς ἐχρῶντο.
- 210 30. Οἷμαι τοίνυν ἔγωγε κάκεῖνο ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένον μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἰσχυροῖς Λακεδαιμονίους ἔστιν εὐθὺς εἶναι, ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἤδη τι καὶ παρ' ἐλπίδας ἐξέβη, βέβαιοι σύμμαχοι
- 5 Θηβαίων δικαίως ἔσονται. ἐὰν δὲ προσδέξησθε τούτοις μὲν ὑπάρξει ἤδη σωθῆναι δι' ἡμᾶς, τὸ δὲ συμ-
- 10 θησόμενον καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μετενεγκόντες σκοπῶμεν ἐπὶ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων : (31) ἐὰν μὲν τοίνυν καταπολεμηθῶσιν οἱ Θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ· οὐκ ἔσονται μελῆς τοῦ δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι τούτους ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς Ἀρκάδας, ἐγγὺς οἱ-
- 15 κῶντας. ἐὰν δὲ ἀνεγέκωσιν ἄρα οἱ Θηβαῖοι καὶ σωθῶσιν· ἀλλ' οὖν ἀσθενέστεροί γ' ἔσονται, ἡμῖν συμμαχῶν γεγενημένων τῶνδε καὶ δι' ἡμᾶς σεσωσμένων. ὥστε πανταχῆ συμφέρεῖ μῆτε προσέσθαι τοὺς Ἀρκάδας
- 20 μῆτε δι' αὐτούς, ἂν ἄρα σωθῶσι, περιγεγονέναι δοκεῖν μῆτε δι' ἄλλους τινὰς ἀλλὰ δι' ἡμᾶς.
32. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς οὔτε φιλῶν οὐδέτερος οὔτε μισῶν ἰδίᾳ εἶρηκα, ἀλλ' ἂ νομίζω συμφέρεῖν ὑμῖν. καὶ παραινῶ
- 25 μὴ προσέσθαι Μεγαλοπολίτας, μηδ' ἄλλον ἀπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῶ μείζονι.

17.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ
ΣΥΝΘΗΚΩΝ.

211

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα καταγαγόντος εἰς Μεσσηνίαν τοὺς Φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιᾶται παρὰ τὰς συν-

ut hi statuas tollant, et ut Lacedæmonii pacem agant, sin vero utriusque ita facere noluerint, tum scilicet eos adsciscendos, qui dicto fuerint audientes. (28) Sive enim pace conciliata, Megalopolitæ adhuc Thebanorum societati adhærebant; omnibus nimirum perspicuum erit, avaritiam Thebanorum, non æquitatem eos sequi. sive Megalopolitæ socios nos sine fraude facient et Lacedæmonii pacem turbare conabuntur; celare profecto neminem poterunt, se non de hoc solo laborare, ut Thespiæ restituantur, sed ut Thebanis hoc bello conflictantibus, interim ipsi Peloponnesum subigant. (29) Demiror autem quosdam, qui formidandum censent, si Thebanorum socii sint Lacedæmoniorum hostes, sed si Lacedæmonii illos everterint, id formidandum non censent, præsertim quum tempus re ipsa nos docuerit Thebanos semper his sociis uti contra Lacedæmonios, Lacedæmonios autem, dum eosdem habuere, contra nos illis fuisse usos.

30. Proinde illud etiam cogitandum censeo, si vos Megalopolitas non receperitis, si sublatis et dissipatis fuerint, Lacedæmonios statim potentes fore, sin forte manserint incolumes (sicuti jam nonnulla etiam præter spem evenerunt), firmos Thebanorum socios merito futuros. At si receperitis; salutem nunc li a vobis accipient, et eventum ac periculi considerationem a nobis in Thebanos et Lacedæmonios translata spectemus : (31) si Thebani bello, ut debent, subacti fuerint; justo majores non erunt Lacedæmonii, quod Arcades adversarios in vicinia habebunt. sin Thebani forte emerisint incolumesque manserint et non conciderint; saltem infirmiores erunt, quum hi socii nobis facti et per nos conservati fuerint. Quare omnibus modis expedit, ut Arcades neque deseramus neque committamus, si forte manserint incolumes, ut aut suis evasisse viribus aut aliorum opera ac non nostra ope conservati esse videantur.

32. Itaque equidem, Athenienses, deos testor, me neutros vel amare vel odisse privatim, sed ea dixisse quæ vobis profutura putem. et vos hortor et moneo, ne Megalopclitas deseratis neve in universum ullum alium imbecilliozem objiciatis potentioribus.

17.

DE FŒDERE ALEXANDRI ORATIO.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Quum Alexander Macedo Messenam Philiadæ tyranni filius restitisset; accusat eum orator de violato fœdere quod

θήκας εἶναι τοῦτο τὰς παρὰ Ἀθηναίους καὶ Ἑλλήσι γενομένας. 5
5 παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τοὺς
Μακεδόνας, καὶ μὴ περιορᾶν ταῦτα παραινεῖ. (2) Ὁ δὲ λό-
γος φευδεδίγγραρος εἶναι δοκεῖ. οὐ γὰρ ἔοικε κατὰ τὴν ἰδέαν
τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ τῷ Ὑπερείδου χαρα-
10 κτῆρι μᾶλλον προσχωρεῖ, τὰ τε ἄλλα καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ'
ἐκεῖνον μᾶλλον εἰρημένας ἢ τὸν Δημοσθένη, ὅσον νεόπλουτοι
καὶ βδελυρεύσεται.

Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ.

1. Ἄξιον ἀποδέχεσθαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρα
τῶν τοῖς ὄρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευομένων
ἐμμένειν, εἴπερ αὐτὸ πεπεισμένοι ποιοῦσιν. οἴμαι
γὰρ οὐδὲν οὕτω τοῖς δημοκρατούμενοις πρέπειν ὡς
περὶ τὸ ἴσον καὶ τὸ δίκαιον σπουδάζειν. δεῖ τοίνυν
τοὺς λίαν ἐπ' αὐτὰ παρακαλοῦντας μὴ τῷ μὲν λόγῳ
212καταχρωμένους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν,
ἀλλ' ὑπομείναντας νυκτὸν ἐξετασθὸν ἢ καὶ τὸ λοιπὸν
πειθομένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαν-
τας εἴαν συμβουλεύειν τοὺς ἀληθέστερα περὶ τῶν δι-
5 καίων ἀποφαινομένους, (2) ἴν' ἢ ἐκόντες ἀδικούμενοι
ἀνέγησθε καὶ αὐτὸ τοῦτο χαρίζεσθε τῷ ἀδικούντι, ἢ
προετόμενοι περὶ πλείστου ποιήσασθαι τὸ δίκαιον ἀνεγ-
κλήτως πρὸς ἅπαντα χρῆσθε τῷ συμφέροντι, μηκέτι
10 μέλλοντες. ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὄρκων
σχεφαιμένων τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἕξεσθιν ἰδεῖν
ἤδη, τίνες εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες. Ὡς δὲ περὶ με-
γάλων συντόμως διδάξω.

3. Εἰ δὴ τις ἐρωτήσειεν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
ἐπὶ τίνι ἂν μάλιστα ἀγανακτήσαιτε; εἰποῖτ' ἂν πάντες,
15 εἰ τις ἀναγκάζοι. οἴμαι, εἰ ἦσαν κατὰ τὸν νυκτὸν χρό-
νον οἱ Πεισιστρατίδαι καὶ τις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς
δευρὶ, ἀρπάσαντας ἂν ὑμᾶς τὰ ὅπλα πάντα κίνδυνον
20 ὑπομείναι ἀντὶ τοῦ παραδέξασθαι ἢ πεισθέντας γε δου-
λεύειν ἀντὶ τῶν ἀργυρωνήτων, καὶ τοσοῦτον μᾶλλον
ἔσθ' ἢ τὸν μὲν οὐδέτιν οὐδέτιν ἂν ἐκὼν ἀποκτείνετε, τοὺς
δὲ τυραννομένους ἀκρίτους ἔστιν ὄρθην ἀπολλυμένους
ἅμα καὶ ὑβριζομένους εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. (4)
25 Παρὰ τοὺς ὄρκους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ
κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας Ἀλέξανδρος εἰς Μεσσήνην
καταγαγὼν τοὺς Φιλιάδου παῖδας, ὄντας τυράννους,
ἄρ' ἐφρόντισε τοῦ δικαίου, ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὐ-
τοῦ ἔθει τῷ τυραννικῷ, βραχὺ φροντίσας ὁμῶν καὶ τῆς
213κοινῆς ὁμολογίας; (5) Οὐ δὴ δεῖ, εἰ μὲν τις ὑμᾶς
ταῦτα βιάζοιτο, μάλιστα ἀγανακτήσαι, εἰ δ' ἐτέρωθί
που γέγονε παρὰ τοὺς πρὸς ὑμᾶς ὄρκους, μὴ φυλάξασ-
5 θαι, καὶ ἑμὴν μὲν διακελεύεσθαι τινὰς ἐνταυθὶ ἐμμένειν
τοῖς ὄρκοις, τοῖς δ' αὐτοῖς οὕτω περιδοθῆναι ἀνηρηκόσι
καταλείπειν ταύτην τὴν ἐξουσίαν. (6) Ἄλλ' οὐχ ὅσον
τε ταῦθ' οὕτως ἔχειν, ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι.
10 καὶ γὰρ ἔτι προσέγραπται ἐν ταῖς συνθήκαις, πολέ-
μιον εἶναι τὸν ἐκεῖνα ἄπερ Ἀλέξανδρος ποιοῦντα ἅπασιν

cum Atheniensibus et Græcis ille fecerat. Macedones etiam
in aliis multis rebus dicit pactis non stetit, idque non ne-
gligendum suadet. (2) Hæc autem oratio falso tibi videtur
Demostheni. neque enim forma orationis cum aliis Demosthe-
nicis convenit, sed ad Hyperidis stylum propius accedit quum
in aliis tum in verbis quibusdam huic quam Demostheni ma-
gis usitatis, ut νεόπλουτοι (id est, nuper ditati) et βδελυρεύσα-
ται (id est, petulanteraget).

DE FŒDERE ALEXANDRIO ORATIO.

1. Vehementer, Athenienses, probandi sunt, qui exhortantur, ut pactis et conventis stemus, si ita sentiunt, ut loquuntur. liberum enim populum nihil perinde decere existimo, ut æquitatis et justitiæ præcipuum studium. Decet igitur eos, qui ad hoc tantopere hortantur, non verbis abutentes obstrepere atque quidvis potius agere, sed nunc examen subire, ut aut etiam in posterum vos hac in re dicto audientes habeant aut cedentes dandi consilii locum his relinquant, qui verius de jure pronunciant, (2) quo aut ultro injuriam sustineatis et hoc ipsum injuriarum auctori condonetis, aut statuentes maximi faciendam esse justitiam sine reprehensione et sine cunctatione in omnibus negotiis eo, quod expedit, utamini. Si igitur ipsum fœdus et jusjurandum de communi pace datum consideratur, perspicue jam cernitur, qui sint qui illud violarint. Atque quam graves sint res, breviter docebo.

3. Si quis vos rogaret, Athenienses, quam ob rem gravissime indignaremini; responderetis omnes, Si quis vos cogeret. opinor, si hoc tempore viverent Pisistratidæ et si quis vim faceret, ut eos restitueretis, vos correptis armis quidvis potius periculi subituros, quam ut eos admitteretis aut vobis persuaderi pateremini, ut pro emptis mancipiis servitutem serviretis, eoque magis illud facturos, quia servum nemo volens occidat at tyrannide oppressos videtis non modo indicta causa occidi, sed eorum etiam uxores et liberos contumeliose abripi. (4) Alexander autem contra jusjurandum in communi pace perscriptum Philiadæ liberis tyrannis Messenam reducendis numquid justitiæ rationem habuit, ac non potius suo tyrannico more usus tum vos tum pactionem communem pro nihilo duxit? (5) Neque vero, si quis vobis eam necessitatem imponeret, iniquissimis ferre animis oportet, et si alibi usquam jusjurandum vobis datum violatur, non curare neque quum quidam hic vos incitent, ut fœdus servetis, tanta licentia concedenda illis est, a quibus ita palam violatum est. (6) Hæc enim admitti nequaquam possunt, si jus exsequi velitis. nam illud etiam in fœdere est adscriptum, ut pro hoste habeatur is qui talia egerit, qualia egit Alexander, ab omni-

τοῖς τῆς εἰρήνης κοινωνοῦσι καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ στρατεύεσθαι ἐπ' αὐτὸν ἅπαντας. Οὐκοῦν ἐὰν ποιῶ-
 15 μὲν τὰ συγκείμενα· πολέμιον χρῆσόμεθα τῷ καταγα-
 γόντι. (7) Ἄλλὰ γὰρ εἶποιεν ἂν οἱ τυραννίζοντες οὗ-
 τοι, ὅτι πρὶν τὰς συνθήκας γενέσθαι ἐτυράνουντο Μεσ-
 σήνην οἱ Φιλιάδου παῖδες, διὸ καὶ καταγαγεῖν τὸν
 Ἀλέξανδρον αὐτούς. Ἄλλὰ καταγέλαστος ὁ λόγος,
 20 τοὺς μὲν ἐκ Λέσβου τυράννους, οἷον ἐξ Ἀντίσσης καὶ
 Ἐρέσου, ἐκβαλεῖν ὡς ἀδικήματος ὄντος τοῦ πολιτεύ-
 ματος, τοὺς πρὸ τῶν ὁμολογιῶν τυραννήσαντας, ἐν δὲ
 Μεσσήνῃ μηδὲν οἰεσθαι διαφέρειν, τῆς αὐτῆς δυσχερείας
 ὑπαρχούσης. (8) Ἐπειτα καὶ ἐπιτάττει ἡ συνθήκη
 25 εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους τοὺς
 Ἕλληνας. Διὸ καὶ πῶς οὐχ ὑπεράτοπον ἡγεῖσθαι μὲν
 τῶν συνθηκῶν τὸ αὐτονόμους εἶναι καὶ ἐλευθέρους, τὸν
 δ' εἰς δουλείαν ἀγαγόντα μὴ οἰεσθαι τάναντία ταῖς
 κοιναῖς ὁμολογίαις διαπεπραχθῆαι; οὐκοῦν ἀναγκαῖόν
 124 ἔστιν ἡμῖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ τοῖς ἔρκοις καὶ
 ταῖς συνθηκαῖς ἐμμενοῦμεν καὶ τὰ δίκαια ποιήσομεν,
 ἐφ' ἃ ἡμᾶς παρακαλοῦσι, καθάπερ ἄρτι εἶπον, λαβοῦσι
 τὰ ἅπλα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παραβεβηκότας μετὰ
 5 τῶν βουλομένων. (9) ἢ νομίζετε τὸν μὲν καιρὸν ποτ'
 ἰσχύειν καὶ ἀνευ τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον πράττειν,
 νυνὶ δ', ὅτ' εἰς ταῦτὸ τὸ δίκαιον ἅμα καὶ ὁ καιρὸς καὶ
 τὸ συμφέρον συνδεδράμηκεν, ἄλλον ἄρα τινὰ χρόνον
 ἀναμενεῖτε τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἅμα καὶ τῆς τῶν ἄλλων
 10 Ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι;

10. Ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον ἔργομαι τῶν κατὰ τὰς
 συνθηκῶν. ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐάν τινες τὰς
 πολιτείας τὰς παρ' ἐκάστοις οὔσας, ὅτε τοὺς ἔρκους
 τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ὀμνυσαν, καταλύωσι, πολέμιους
 15 εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. Σκέψασθε δ',
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Ἄγριοι μὲν οἱ ἐν Πελοποννήσῳ
 ἔδημοκρατοῦντο, τούτων δ' ἐν Πελλάνη νῦν καταλέλυκε
 τὸν δῆμον ὁ Μακεδὼν ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν τοὺς πλεί-
 20 στους, τὰ δ' ἐκεῖνον τοῖς οἰκέταις δέδωκε, Χαίρωννα
 δὲ τὸν παλαιστὴν τύραννον ἐγκατέστησεν. ἡμεῖς
 δὲ μετέχομεν τῆς εἰρήνης τῆς προσταττούσης πολέμιους
 ἡγεῖσθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας. (11) Ἐκ δὲ τούτων
 πότερον πειθόμεθα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι, πολέμιοις
 αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυρούμεθα τις οὐ φάσκων τού-
 25 των τῶν μισθοφορῶντων παρὰ τοῦ Μακεδόνα, τῶν
 καθ' ὁμῶν πεπλουτηκότων; (12) οὐ γὰρ δὴ λέληθε γε
 αὐτοὺς οὐδὲν τούτων, ἀλλ' εἰς τοῦθ' ὕβρεως ἤκουσιν,
 ὅς τε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου στρατοπέδοις ἐν
 215 μὲν τοῖς παραβεβασμένοις ἔρκοις ἐμμένειν ὑμῖν δια-
 κελεύονται, ὡς καὶ τῆς ἐπιτοκίας αὐτοκράτορος ὄντος
 ἐκεῖνου, τοὺς δ' ἰδίους ἡμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι λύειν,
 τοὺς μὲν κεκριμένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφιέντες,
 5 ἕτερα δὲ παμπληθῆ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν,
 εἰκότως. (13) τοῖς γὰρ πεπραχόσιν ἑαυτοὺς εἰς τάναντία
 τοῖς τῆ πατρίδι συμφέρουσιν οὐκ ἐνὶ μετέχειν νόμων
 οὐδ' ἔρκων, τοῖς δ' ὀνόμασιν μόνον αὐτῶν ἀποχρώ-
 μενοι παρακρούονται τοὺς παρέργως ἐνταυθὶ ἄλλ'

bus iis qui pace comprehenduntur, et regnum ejus, utque
 omnes ipsum bello petant. Quod si, quæ convenere, servare
 volumus; hostium numero habebimus eum qui tyrannos
 restituit. (7) At vero dicent isti tyrannorum studiosi, Philiadæ
 liberos Messenæ ante, quam fœdus feriretur, imperasse
 ac proinde restitutos ab Alexandro. Sed ridicula est ista
 ratio, quum Lesbii tyranni sint ejecti Antissa et Ereso,
 damnata ipsa gubernationis forma ut injusta, qui ante fue-
 dus dominati sunt, Messenæ autem tolerandos eos esse,
 quum utrimque sit eadem indignitas. (8) Deinde et fœdus
 ipsum statim ab initio Græcos liberos esse suisque vivere
 legibus jubet. Quid igitur absurdius, quam caput de liber-
 tate Græcorum principem tenere locum in fœdere, et exi-
 stimari illum qui eosdem servitute opprimit, nihil commu-
 nibus pactis fecisse contrarium? Quare necesse est, Athe-
 nienses, nos, si modo fidem servabimus et justitiam cole-
 mus, quo in pactis vocamur, ut modo dicebam, correptis
 armis adscitisque sociis qui volunt, fœdifragis inferre bel-
 lum. (9) An vero putatis aliquando ipsam occasionem va-
 lere ad id, quod expediat, etiam sine justitia conficiendum,
 nunc autem, quum et jus et occasio et utilitas una concur-
 rant, aliud fortasse quoddam tempus expectabitis tum ve-
 stræ tum reliquæ Græciæ libertatis vindicandæ?

10. Jam ad aliud juris caput venio. scriptum est in fœdere,
 si qui liberæ reipublicæ formas apud quosque receptas tum,
 quum in pacem jurarent, abrogaverint, ab omnibus iis, ad
 quos pertineat pax, pro hostibus esse habendos. Consi-
 derate autem, Athenienses, Achæos, qui Peloponnesum
 incolunt, liberæ habuisse civitates, at Macedo nunc Pellenæ-
 orum statum popularem abrogavit, ejectis plurimis civibus,
 illorumque opes servis tradidit, Chærone lactatore tyran-
 no imposito, nos vero pacis ejus participes sumus, quæ
 mandat, ut talia qui fecerint, pro hostibus habeantur. (11)
 Quæ quum ita sint, utrum communibus mandatis parebi-
 mus, si eos pro hostibus habemus, an vero aliquis ex
 eorum numero, qui Macedoni mercede conducti serviunt et
 in vestram perniciem locupletati sunt, id ore improbo ne-
 gabit? (12) Neque enim horum quicquam eos præterit, sed
 tanta illorum insolentia est, ut exercitiis tyranni tan-
 quam custodia muniti vos hortentur, ut et jusjurandum
 violatum servetis, quasi vero ille etiam perjurii dominus
 sit, et ut vos ad vestras leges abrogandas cogant, dum et
 sententiis judicum damnatos absolvunt et ad alia ejusdem
 generis infinita adversum leges committenda vos urgent,
 neque injuria. (13) nam qui semetipsos in patriæ perniciem
 vendiderunt, hi fieri nequit ut leges et jusjurandum col-
 lant, sed tantum nominibus abutentes, fucum faciunt his,
 qui non accurate, sed tanquam fallendi temporis gratia

10 οὐκ ἐξεταστικῶς ἐκκλησιάζοντας καὶ νομίζοντας τὴν
 παρατυχία ἡσυγίαν οὐκ ἔσεσθαι ποτ' αἰτίαν παραρχῆς
 ἀτόπου καὶ μεγάλης. (14) Κελεύω δ' ἔγωγε, καθάπερ
 ἐν ἀρχῇ προεῖπον, πείθεσθαι τούτοις τοῖς φάσκουσι
 δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμολογίαις ἐμμένειν, εἰ μὴ ἐκεῖνο
 15 νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμμενετέον τοῖς ἄρ-
 χικοῖς, οὐ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι, οὐδένα
 δ' ὄλονται αἰσθάνεσθαι τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατιῶν
 καθισταμένων καὶ τῶν πολιτειῶν καταλυομένων.

20 15. Τὸ δ' ἔτι καταγελαστότατον : ἔστι γὰρ ἐν
 ταῖς συνθήκαις, ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ
 τοὺς ἐπὶ τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους, ὅπως ἐν ταῖς
 κοινοῦσαις πόλεσι τῆς εἰρήνης μὴ γίνωνται θάνατοι
 καὶ φυγαὶ παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους,
 25 μὴδὲ χρημάτων δημῳσίαις, μὴδὲ γῆς ἀνάδασμοι, μὴδὲ
 γρεῶν ἀποκοπαί, μὴδὲ δούλων ἀπελευθερώσεις ἐπὶ
 νεωτερισμῶ. Οἱ δὲ τοσοῦτο δέουσι τούτων τι κωλύειν,
 ὅσπερ καὶ συγκατασκευάζουσιν. οὐς πῶς οὐ προσήκει
 ἀπολωλέναι; οἱ τηλικαύτας συμφορὰς παρασκευάζουσιν
 216 ἐν ταῖς πόλεσιν, ἅς διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῖς τοσοῦτοις
 ὄντι μὴ περιορᾶν ἐπέταξαν.

16. Ἐτι δ' ἕτερον δεῖξω τὸ λευκὸς τὰς συνθήκας.
 ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινου-
 5 σῶν τῆς εἰρήνης μὴ ἐξῆναι φυγάδας ὀρμήσαντας ὅπλα
 ἐπιφέρειν ἐπὶ πολέμῳ ἐπὶ μηδεμίαν πόλιν τῶν μετε-
 ρουσῶν τῆς εἰρήνης, εἰ δὲ μὴ, ἔσπονδον εἶναι τὴν
 πόλιν ἐξ ἧς ἂν ὀρμήσωσιν. Οὕτω τοίνυν βραδίως ἐπή-
 νευγε τὰ ὅπλα ὁ Μακεδὼν, ὥστ' οὐδὲ κατέθετο πώποτε,
 10 ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχων περιέρχεται καθ' ὅσον δύναται,
 καὶ τοσοῦτω νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, ὅσω ἐκ προστά-
 γματος ἄλλους τε ἐτέρωθι καὶ τὸν παιδοτρίβην εἰς Σι-
 κωνῶν κατήγαγεν. (17) Οὐκοῦν εἰ δεῖ πείθεσθαι ταῖς
 κοιναῖς ἡμολογίαις, καθάπερ οὗτοι φασιν ἔσπονδοί
 15 ἡμῖν εἶσιν αὐταὶ αἱ πόλεις αἱ ταῦτα διαπεπραγμένα.
 εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπικρύπτεσθαι ἀληθῆ· οὐδὲν δεῖ λέγειν,
 ὅτι εἰσὶν αἱ Μακεδονικαί. εἰ δ' οὐκ ἀνίσσιν οἱ καθ' ἑμῶν
 τῶν Μακεδόνι διηρέται προστάττοντες πράττειν τὰ ἐν
 ταῖς κοιναῖς ἡμολογίαις· πεισθῶμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ τὰ
 20 δίκαια λέγουσι, καὶ καθάπερ κελεύει ὁ ἄρκος, ἔσπον-
 δους αὐτοὺς ποιήσαντες βουλευσώμεθα πῶς δεῖ χρῆσθαι
 τῶς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, καὶ διὰ τέ-
 λους τὰ μὲν ἐπιβουλεύουσι τὰ δ' ἐπιτάττουσι, καὶ κα-
 ταγελάσει τῆς κοινῆς εἰρήνης. (18) διὰ τί γὰρ οὐ
 25 ρήσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ' οὕτως ἔχειν; ἢ ἡμολογίαν
 τὴν μὲν κατὰ τῆς πόλεως οὕσαν βεβαίαν ἀξιούσιν εἶναι,
 τὴν δὲ σίχουσαν οὐ συγχωρήσουσιν; ἄρα γε δοκεῖ δίκ-
 κιον ταῦτα γίνεσθαι; καὶ μὲν τι ἢ πρὸς τῶν ἐχθρῶν
 κατὰ τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἄρκοις, τούτο μὲν ἰσχυρὸν αἰ
 217 ποιήσουσιν, ἐὰν δὲ τι ἡμέτερον ἢ κατ' ἐκείνων ἅμα δίκ-
 κιον καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο δὲ μαχομένους οὐδέ-
 ποτε πύσσασθαι οἴησονται δεῖν ἑαυτούς;

19. Ἴνα δ' εἰδῆτε ἔτι σαφέστερον, ὅτι οὐδεὶς ἡμῖν
 5 ἐγκαλῆσει ποτὲ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἄρα παρέβητέ τι
 τῶν κοινῶν ἡμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἔξουσιν, ὅτι

DEMOSTHENES.

concionibus intersunt nec putant praesentem hanc tranqui-
 litatem aliquando fore causam importunae et magnae tem-
 pestatis. (14) Ego vero jubeo, quemadmodum initio dixi,
 vos parere his, qui affirmant communia pacta servanda esse,
 nisi forte illud putant, quum dicunt standum esse jureju-
 rando, se non hoc dicere, nullam accipiendam esse inju-
 riam, sed neminem animadversurum opinantur, tyranni-
 des pro democratiis constitui et libertatem abrogari.

15. Hoc autem praeterea est maxime ridiculum : quum
 foedere sit promulgatum, assessoribus et aliis ad commu-
 nem custodiam delectis esse providendum, ne in urbibus,
 ad quas pax attineat, caedes fiant aut exilia contra leges in
 illis urbibus usitatas, neve pecuniae publicentur, neve agri
 denuo dividantur, neve novae tabulae fiant, neve servi liber-
 tate donentur e novorum rerum studio ; tantum abest ut isti
 quicquam tale prohibeant, ut etiam adjutores sint. qui an
 non jure optimo pereant ? quum tantas clades in urbes in-
 velant, ad quas ne conniverent, illis, qui tot sunt, propter
 multitudinem mandatum est.

16. Nunc etiam aliud ostendam, quo solutum est foedere.
 Scriptum est, non licere exules progressos ex aliqua urbe
 foederata, contra ullam urbem foederatam arma ferre. quod
 si fiat, eam urbem, e qua profecti sint, foedere excluden-
 dam. Jam vero Macedo tam expedite arma tulit, ut nun-
 quam ea deposuerit, sed etiam nunc ea gerens, quantum
 potest, omnia pervagetur, idque tanto nunc magis quam
 prius, ut per mandatum quum alios in alias urbes, tum
 paedotribam Sicyonem reduxerit. (17) Quare si communi
 foederi parendum est, ut isti aiunt; foedere nostro exclu-
 dentur urbes, quae talia peregerunt. quod si vera occul-
 tanda sunt; nihil dicere necesse est, quia Macedonicæ ea
 sunt. sin ministri Macedonis, adversarii vestri, mandare
 non desistunt, ut, quae communibus pactis contineantur,
 exsequamini; pareamus iis, quoniam aequa dicunt, et quem-
 admodum jusjurandum jubet, excludamus illas foedere,
 ac deliberemus, quomodo tractandi sunt, qui pro dominis
 sese gerunt libidinemque suam sequuntur et perpetuo vel
 insidias struunt vel imperant pacemque communem deri-
 dent. (18) Quam enim ob causam isti negabunt ita esse
 faciendum ? an pactionem, quatenus ea reipublicae nocet,
 ratam esse volunt, quatenus vero eidem salutaris est, tol-
 lent ? num aequum videtur esse haec fieri ? ac si quid in ju-
 rejurando pro hostibus et contra nostram civitatem scrip-
 tum est, id perpetuo confirmabunt, sin quid nostrum con-
 tra illos simul justum et utile fuerit, illud inquam sibi op-
 pugnandum esse perpetuo arbitrabuntur ?

19. Ut vero etiam evidentius intelligatis neminem Graeco-
 rum vos unquam accusaturum esse de communibus pactis
 ulla re violatis, sed omnes etiam gratiam habituros, quod

μόνοι ἐξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιούντας, μικρὰ ἐπιδρα-
μοῦμαι περὶ αὐτῶν πολλῶν ὄντων. Ἔστι γὰρ δῆπου
ἐν ταῖς συνθήκαις, τὴν θάλατταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας
10 τῆς εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς μηδὲ κατὰγειν
πλοῖον μηδένα τούτων. ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ
πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. (20)
Οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐναργέστατα ἐωράκατε
τοῦθ' ὑπὸ τῶν Μακεδόνων γεγενημένον. εἰς τοῦτο
15 γὰρ ὑπεροφίας ἤλθον, ὥστε εἰς Τένεδον ἅπαντα τὰ ἐκ
τοῦ Πόντου πλοῖα κατήγαγον, καὶ σκευωρούμενοι περὶ
αὐτὰ οὐ πρότερον ἀφείσαν, πρὶν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε
τριήρεις ἑκατὸν πληροῦν καὶ καθέλκειν εὐθύς τότε, καὶ
20 στρατηγὸν ἐπ' αὐταῖς ἐτάξατε Μενεσθέα. (21) Πῶς
οὖν οὐκ ἄτοπον τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα τὰ
ἡμαρτημένα ἑτέροις, τοὺς δ' ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν μὴ
ἐκείνους ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ' ἡμῖν
συμβουλεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὀλιγωρημένοις;
ὥσπερ καὶ τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν ἐξείναι
25 πλημμελεῖν, τοῖς δὲ μὴδ' ἀμύνεσθαι. (22) Πῶς δ' οὐχ
ἅμα παρηγόμουν ἐκείνοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν, οἳ γε
τηλικούτων παρέβησαν τῶν ὀρων, ὃ παρ' ἐλάχιστον
ἐποίησεν αὐτοὺς ἀφαιρέθῃαι δικαίως τὴν κατὰ θάλατ-
ταν ἡγεμονίαν; καὶ νῦν ἔτι παραδεδώκασι τοῦτο τὸ
218 δίκαιον ἀνεγκλήτως ἡμῖν, ὅταν βουληθῶμεν πράττειν.
οὐ γὰρ ὅτι ἐπαύσαντο ἐξαμαρτάνοντες, ἤττόν τι δῆπου
παραβεβήκασι τὰς κοινὰς ὁμολογίας, ἀλλ' εὐτυχούσιν,
5 ὅτι ἐναποχρῶνται τῇ ὑμετέρα βαθυμῖα τῇ οὐδὲ τῶν
δικαίων ἀπολαύειν προαιρουμένην.

23. Ὁ καὶ ὑβριστικώτατον συμβέβηκεν, εἰ οἱ μὲν
ἄλλοι Ἕλληνες καὶ βάρβαροι ἅπαντες τὴν πρὸς ὑμᾶς
ἔχθραν φοβούνται, οὗτοι δ' οἱ νεόπλοτοι μόνοι κατα-
10 φρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγκάζουσι, τὰ μὲν πεί-
θοντες τὰ δὲ βιαζόμενοι, ὥσπερ ἐν Ἀθῆναις ἡ Μα-
ρωνεΐταις ἀλλ' οὐκ ἐν Ἀθηναίοις πολιτευόμενοι. (24)
καὶ ἅμα μικρὰ μὲν τὰ ἡμέτερα πράγματα ποιοῦσι, τὰ
δὲ τῶν ἐχθρῶν ἰσχυρά, ἅμα δὲ λανθάνουσιν ἑαυτοὺς
15 ἀνυπόστατον τὴν πόλιν ὁμολογούντας εἶναι, διακελευόμε-
νοι τὸ δίκαιον οὐ δικαίως διαφυλάττειν, ὡς τῶ συμ-
φέροντι γε προελομένην χρῆσθαι κρατεῖν ἂν τῶν πολε-
μίων βαδῶως δυνηθεῖσαν. (25) εἰκότως δ' αὐτὸ πεπόν-
θασιν. ἕως γὰρ ἂν ἐξῆ τῶν κατὰ θάλατταν καὶ μόνων
20 ἀναμφισθητῆτως εἶναι κυρίους, τοῖς γε κατὰ γῆν πρὸς
τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἔστι προβολὰς ἑτέρας ἰσχυροτέ-
ρας εὐρέσθαι, ἄλλως τε καὶ πεκαυμένων ὑπὸ τῆς τύχης
τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν στρατοπέδων,
καὶ τῶν μὲν ἐφθαρμένων, τῶν δὲ ἐξεληγεμένων οὐδενὸς
25 ἀξίων ὄντων.

26. Τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς
προειρημένοις ὁ Μακεδὼν τηλικούτων παρέβη, τὸ δὲ
ὑβριστικώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν Μακεδόνων
τὸ πρόην γεγενημένον ἔστι, τὸ τολμῆσαι εἰςπλεῦσαι
219 εἰς τὸν Πειραιᾶ παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς ὁμο-
λογίας. καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μία
τριήρης ἦν, μικρὸν ὑποληπτέον, ἀλλ' ὅτι ἀπόπειρα

soli fundifragos coargueritis, pauca de multis, quae dicenda
essent, percurram. Continetur scilicet in foedere, ut foede-
rati mare navigent, et nemo eos prohibeat, neque quisquam
naves eorum exceptet. sin haec aliquis violarit; ut ab
omnibus foederatis pro hoste habeatur. (20) Atqui, Athe-
nienses, clarissime vidistis hoc a Macedonibus esse factum.
nam eo superbiae processerunt, ut omnes naves Ponticas
ad Tenedum pertraxerint ac tergiversari de iis non prius
destiterint, quam vos decrevissetis ut centum triremes
complerentur statimque in mare deducerentur, et ducem
iis Menestheum praefecissetis. (21) Quomodo igitur non
absurdum est, quum tot ac tanta delicta sint alterorum,
istos hoc loco amicos eorum non illos a peccando deterre-
re, sed nobis suadere, ut pacta usque adeo neglecta serve-
mus? quasi vero in illis et hoc adscriptum esset, ut illis
delinquere liceat, alteris ne defendere quidem injurias. (22)
Quomodo autem non simul et inique et stupide illi egerunt,
qui iusjurandum usque adeo violarint, ut minimum abfuerit,
quin ob illam perfidiam principatus maris iis jure eriperet-
ur? et nunc etiam jus hoc nobis sine crimine suppeditant,
si persequi voluerimus. Neque enim quod peccare destite-
runt, eo minus communia pacta violarunt scilicet, sed
beati sunt, quod interim fruuntur ignavia vestra, quae ne
suum quidem jus persequi instituit.

23. Id etiam contumeliosissimum est, quod reliqui Graeci
et barbari omnes vestras inimicitias metuunt, at isti novi
divites soli vos eo redigunt, ut ipsi vosmet aspernemini,
alia vobis persuadendo, alia vi extorquendo, perinde ac si
inter Abderitas aut Maronitas, non inter Athenienses rem-
publicam gerent. (24) Qui quum opes nostras extenuent,
adversariorum amplificent, interim non animadvertunt se
confiteri urbem nostram esse insuperabilem, dum hortantur
ut ea jus non juste custodiat, quae hostes facile superaret,
si utilitatis rationem habere vellet. (25) Jure autem id
confitentur. dum enim maris imperium citra controver-
siam, idque solum tenemus, ad terrestria pericula propul-
sanda praeter has copias, quas in prociectu habemus, alia
validiora munimenta invenire licebit, praesertim si fortuna
insolentiam eorum depresserit, qui tyrannicorum exerci-
tuum custodia muniuntur, atque eorum alii perierint, alios
res ipsa docuerit esse contemnendos.

26. Quod igitur ad naves attinet, Macedo, praeter cetera
supra commemorata, tanta injuria violavit, sed inter omnia
Macedonum facta contumeliosissimum et insolentissimum
illud est, quod nuper accidit, quod ausi sunt, contra com-
mune foedus cum ipsis initum, in Piraeum appellere. Et
hoc, Athenienses, non, quia una triremis fuit, ideo parvum
ducendum est, sed magnum aestimandum, quia periclitari

ἐγένετο, εἰ περιοφόμεθα, ἵνα μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγένηται τοῦτο πράττειν, καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν δογματῶν, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων. (27) ἐπεὶ ὅτι γε τοῦτο παράδοσις ἦν κατὰ μικρὸν καὶ ἐθισμὸς τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιοῦτους εἰσπλους, 10 κάκειθεν δῆλον : τὸ γὰρ τὸν τότ' ἐπὶ τῆς νεῶς εἰσπλεύσαντα, ὅν ἔδει εὐθὺς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ' ἡμῶν ἀπολωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι μικρὰ πλοῖα ἐν τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ καταφανὲς ποιεῖ, ὅτι ἀντὶ τοῦ εἰσπλεῖν τὸ εὐθὺς ἔνδον εἶναι ἐμηχανῶντο; καὶ 15 εἰ λεπτὰ πλοῖα ὑπομενοῦμεν, ὀλίγον ὑστερον καὶ τριήρεις, καὶ εἰ τὸ πρῶτον ὀλίγας, μικρῶ ὑστερον πολλὰς; (28) οὐ γὰρ δὴ ἔστι γε εἰπεῖν, ὡς Ἀθηναῖοι μὲν ἀφθόνων ὄντων τῶν ναυπηγησίων ξύλων, τῶν μόγις καὶ πόρρωθεν εἰσφοριζομένων, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπότε- 20 των, τῇ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις εὐτελέστατα καθισταμένη, ἀλλ' ὥντο ἅμα τε ναυπηγήσασθαι ἐνταῦθα καὶ κληρώσεσθαι ἐν τῷ λιμένι, ἐν ταῖς κοιναῖς ἑμολογίαις διειρημένου μηδὲν τοιοῦτον εἰσδέχεσθαι. 25 (29) καὶ τοῦτο ἐξέσται ἐπὶ πλέον ἄει ποιεῖν. οὕτω πανταχόθεν καταπεφρονηκότως ἐκείνοι τῇ πόλει χρῶνται διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδασκάλους τοὺς ὑπαγορευόντας αὐτοῖς ἃ δεῖ ποιεῖν. οὕτω δὲ κατεγνώκασι μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἐκλυσιν καὶ μαλακίαν 220 καὶ οὔτε πρόνοιαν περὶ τῶν μελλόντων εἶναι οὔτε λογισμὸν οὐδένα παραγίνεσθαι, τίνα τρόπον χρῆται ὁ τύραννος ταῖς κοιναῖς ἑμολογίαις.

30. Αἶς ἐγὼ διακελεύομαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πείθεσθαι, καθάπερ ἐδίδαξαι καὶ διεβεβαιωσάμεν, ὡς 5 τοῦθ' ἡλικίας ἔχων, ἅμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεγκλήτως καὶ τοῖς καιροῖς ἀσφαλέστατα χρῆσασθαι τοῖς ἐπὶ τὸ συμφέρον κατεπέγουσιν. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθήκαις, « ἐὰν βουλώμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν. » τὸ δ' « ἐὰν βουλώμεθα » ἐστὶν ἅμα καὶ 10 τούναντίον, εἰ ἄρα ποτὲ δεῖ παύσασθαι αἰσχροῦς ἐτέροις ἀκολουθοῦντας, ἀλλὰ μὴδ' ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶν ἐξ ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστων καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώπων ἡμῖν ὑπαργουσῶν. Ἐὰν 15 οὖν κελεύητε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ συνθήκαι κελεύουσι, πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.

patientiam nostram voluerunt, ut cum pluribus idem facere sibi liceret, et ut declararent, sicut etiam in ceteris factum est, se communia decreta non curare. (27) Nam eos ita paulatim irrepere et nos assuefacere voluisse ad tales accessus perferendos, etiam hinc perspicitur : quod is, qui tum navem appulit (quem statim una cum triremi perditum a vobis oportebat), petit, ut in nostris portubus parva navigia fabricari liceret, cui tandem non manifestat, eos id consilii habuisse, ut intra portum statim essent potius, quam ut in eum appellerent? et si parvula navigia tolerabimus, paulo post triremes quoque, et si primum paucas, paulo post multas? (28) Neque enim profecto dici potest, quasi Athenis magna copia esset lignorum ad naves fabricandas, quæ ligna difficulter et e longinquo importantur, et in Macedonia, quæ etiam aliis, qui volunt, ea vilissimo pretio venalia exponit, penuria exstitisset. sed arbitrabatur naveshic simul et fabricandas et in portu implendas esse, quum communi fœdere perspicue sit sancitum, ne quid tale admittamus. (29) eaque licentia in dies erit major. usque adeo illi nos despiciunt propter nostrates doctores, qui iis dictant quid faciendum sit. sic autem cum istis cujusdam ineffabilis dissolutionis et ignaviæ nostram urbem condemnant, neque eam futura ullo modo providere, neque unquam cogitare dicunt, quomodo tyrannus iste communi fœdere utatur.

30. Quibus ego, Athenienses, vos hortor ut pareatis, quemadmodum docui et confirmavi, ut qui hac ætate sum, nos et jure nostro citra cujusquam reprehensionem et occasionibus sine ullo periculo usuros, quæ nos ad prosequendas nostras utilitates incitant. Etenim insuper communi fœderi adscriptum est : « Si velimus participes communis pacis esse. » at verbum illud « Si velimus » etiam contrarium complectitur, si forte tandem sit necessarium non amplius non solum aliorum ductum turpiter sequi, imo ne recordari quidem ullius præclari facinoris, quæ ab antiquissimis temporibus et plurima et maxima ceterorum omnium nobis relicta sunt. Si igitur jusseritis, Athenienses, rogabo, ut fœdera jubeant, fœdifragis bellum esse ferendum.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΥΠΕΡ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Τείχος μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ Ἀθηναίων προῦβάλετο τῶν συν-
 ἦθων τούτων καὶ χειροποιήτων ἀρφαγέστερόν τε καὶ βέλτιον,
 τὴν τε εἰς τὴν πόλιν εὐνοίαν καὶ περὶ λόγους δεινότητα. ὡς
 αὐτὸς εἶρηκεν, οὐ λίθοις καὶ πλίνθοις τὰς Ἀθήνας ὠχύρωσεν,
 ἀλλὰ μεγάλας δυνάμεις καὶ πολλὴν τινι συμμαχίαν, τῇ μὲν ἐκ
 γῆς τῇ δὲ ἐκ θαλάττης. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν χειροποιήτων
 221 περιβολὸν οὐ μικρὰ τῇ πόλει συνεβάλετο. πεπονηκότος γὰρ
 κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς Ἀθηναίοις, ἐπειδὴ ἔδοξεν
 ἀνορθοῦν αὐτὸ, ἤρθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον ἄνδρες δέκα, φυλῆς
 5 ἑκάστης εἰς, οὓς εἶδει τὴν ἐπιμελείαν παρέχεσθαι φιλήν. τὸ
 γὰρ ἀνάλωμα δημόσιον. (2) εἰς τοῖνυν τούτων καὶ ὁ ῥήτωρ
 γενόμενος οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν ἐπιμελείαν μόνην εἰσέ-
 νεγκε τῇ χρείᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον ἀμέπτως ἀπετέλεσε, τὰ δὲ
 10 ἰσὺ χρήματα ἔδωκεν οἰκοδοῦν τῇ πόλει. ἐπήνεσεν αὐτοῦ τὴν εὐ-
 νοίαν ταύτην ἢ βουλήν, καὶ τὴν προθυμίαν ἠμείψατο στεφανῶν
 χρυσῶν. ἔτοιμοι γὰρ Ἀθηναῖοι πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὐ ποιούν-
 των. (3) Κτησιφῶν δὲ ἦν ὁ τὴν γνώμην εἰπὼν, ὡς δεῖ στεφα-
 15 νόωσι τὸν Δημοσθένην ἐν μὲν καιρῶ τοῖς Διονυσίοις, ἐν δὲ τόπῳ
 τῷ τοῦ Διονύσου θεάτρῳ, ἐν δὲ θεαταῖς πᾶσι τοῖς Ἑλλησιν,
 οὓς ἢ πανήγυρις συνήγαγε, καὶ τούτων ἐναντίον ἀνεῖπειν τὸν
 κήρυκα, ὅτι στεφανῶν Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανίεα ἢ
 20 πόλις ἀρετῆς συμπάσης ἔνεκα καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς ἑαυτήν. Ἦν
 οὖν πανταχόθεν ἢ τιμὴ θαυμαστή. (4) διὸ καὶ φθόνος αὐτῆς
 ἦματο καὶ τοῦ ψηφισματος ἀπηνέχθη παρανόμων γραφῆ. Αἰ-
 σχροῖς γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ Δημοσθένους ἀγῶνα παρανόμων
 25 ἐπήγγειλε Κτησιφῶντι, λέγων ἄρχοντα γεγονότα τὸν Δημοσθέ-
 νην καὶ μὴ δόντα λόγον ὑπεύθυνον εἶναι, νόμον δὲ κελεύειν τοὺς
 ὑπεύθυνους μὴ στεφανῶν, καὶ πάλιν νόμον παρεχόμενος τὸν
 κελεύοντα, ἔαν μὲν τινα ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων στεφανῶν, ἐν τῷ
 ἐκκλησίᾳ τὸν στεφανῶν ἀναγορεύεσθαι, ἔαν δὲ ἢ βουλή, ἐν τῷ
 222 βουλευτηρίῳ, ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι. (5) Φησὶ δὲ καὶ τοὺς
 ἐπάινους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ Δημοσθένει ψευδεῖς. μὴ γὰρ πε-
 πολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ῥήτορα, ἀλλὰ καὶ δωροδόκον εἶναι καὶ
 5 πολλῶν κακῶν αἰτίον τῇ πόλει. Καὶ τάξει γε ταύτῃ τῆς κατηγο-
 ρίας Αἰσχίνης κέρηται, πρῶτον εἰπὼν περὶ τοῦ τῶν ὑπεύθυνων
 νόμου καὶ δεύτερον περὶ τοῦ τῶν κληρυμάτων καὶ τρίτον περὶ
 τῆς πολιτείας. ἤξιωσε δὲ καὶ τὸν Δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν
 ποιήσασθαι. (6) ὁ δὲ ῥήτωρ καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν
 10 ἐποίησατο καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνι-
 κῶς ποιῶν. δεῖ γὰρ ἀρχεσθαι τε ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ
 λήγειν εἰς ταῦτα. μέσα δὲ θέθεικε τὰ περὶ τῶν νόμων, καὶ τῷ
 μὲν περὶ τῶν ὑπεύθυνων ἀντιτίθησι διανοίας, τῷ δὲ περὶ τῶν
 15 κληρυμάτων νόμον ἕτερον ἦτοι νόμου μέρος, ὡς φησιν αὐτὸς,
 ἐν ᾧ συγχωρήσεται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττειν, ἔαν ὁ δῆμος
 ἢ ἢ βουλή τοῦτο ψηφίσεται.

ETERA ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Ἀθηναῖοι καὶ Θηβαῖοι πολεμοῦντες πρὸς Φιλίππον ἐν
 Χαίρωνείᾳ, πόλις τῆς Βοιωτίας, ἠττήθησαν. ἐπικρατήσας
 οὖν ὁ Μακεδὼν φρουρὰν μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐπέβαλε, καὶ εἶχεν

DEMOSTHENIS

PRO CTESIPHONTE

DE CORONA ORATIO.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Muro circumdedit orator Atheniensis consuetis hisce et
 manufactis multo firmiore ac meliore, tum benivolentia erga
 rempublicam tum dicendi vi. ut ipse ait, non saxis aut la-
 teribus Athenas munivit, sed magnis exercitiis et multitu-
 dine sociorum terra marique. verumtamen etiam in manufacta
 moenia non parum contulit civitati. quum enim multis in par-
 tibus ruinosum murum reficere visum esset Atheniensibus,
 delecti sunt decem viri, e singula tribu singulus, quibus ni-
 hil præter nudam curam præstandum esset. impensæ enim
 erant publicæ. (2) Quorum quum unus etiam orator creatus
 esset, non ut ceteri solam curationem reipublicæ præstitit in
 ea re, sed opus egregie perfecit et pecuniam de suo reipublicæ
 contulit. Laudavit igitur hanc ejus benivolentiam senatus, et
 studium remuneratus est corona aurea. parati enim erant
 Athenienses ad gratiam bene merentibus referendam. (3)
 Ctesiphon autem sententiam dixerat, coronandum esse Demo-
 sthenem tempore Dionysiis, loco Dionysi theatro, spectatori-
 bus omnibus Græcis, qui ad ludorum celebritatem convenerint,
 et coram his a præcone declarandum: « Demosthenem Demo-
 sthenis F. Pæaniensem a civitate coronari quum universæ
 virtutis ergo tum benivolentiæ in ipsam. » (4) Erat igitur hon-
 or ab omni parte admirabilis. Itaque etiam livor eum arrosit
 et hoc decretum violatarum legum est accusatum. Æschines
 enim Demosthenis inimicus iudicium violatarum legum de-
 nuntiauit Ctesiphonti, dicens Demosthenem magistratu fun-
 ctum et rationibus, quas nondum retulerit, referendis obnoxium
 esse, lege autem caveri, ne rationibus obnoxii coronentur, et
 rursus legem adducens, quas jubeat, si quem populus Athenien-
 sium coronet, in concione coronam renuntiari, si senatus, in
 curia, alibi autem non licere. (5) Perhibet etiam falsas esse
 laudes Demostheni attributas, non enim bene administrasse
 rempublicam oratorem, sed et largitionibus corruptum et
 multorum malorum causam fuisse civitati. Atque ordine ac-
 cusationis usus est Æschines hoc: primum de obnoxiorum,
 secundo de præconiorum lege, tertio loco de administratione
 reipublicæ. et petit, ut Demosthenes eundem ordinem ser-
 varet. (6) Orator autem et a reipublicæ administratione est
 auspicatus et rursus eadem orationem terminavit, artificiose
 omnino. nam a firmioribus est et incipiendum et in iisdem
 finiendum. in medio autem legalia collocavit ac legi de obno-
 xiiis opponit sententias, illi de præconibus aliam legem aut par-
 tem legis, ut ipse inquit, in qua concessum est etiam in thea-
 tro renuntiari, si populus vel senatus id sciverit

ANONYMI ARGUMENTUM.

1. Athenienses et Thebani bellum gerentes contra Philip-
 pum ad Chæroneam Bœotiæ oppidum victi sunt. victor igitur
 Macedo Thebis præsidium imposuit et urbem suæ ditionis fe-

ὑπὸ χεῖρα τὴν πόλιν δουλεύουσαν. Ἐλπίζαντες οὖν τὸ αὐτὸ παθεῖν Ἀθηναῖοι καὶ ὅσον οὐδέπω καθ' αὐτῶν ἦξιν προσδο-
 223 κιάοντες τὸν τύραννον, ἐσκέψαντο τὰ πεπονηκότεν μέρη τῶ χρόνῳ
 τοῦ τείχους ἐπανορθώσασθαι, καὶ διὰ ἀπ' ἐκάστης φυλῆς τει-
 5 χασκοὶ προεβλήθησαν. τοιοῦτε καὶ ἡ Πανδιονίς ἐξ ἑαυτῆς εἴ-
 λετο πρὸς τὴν χρεῖαν τὸν ῥήτορα. τῆς τοίνυν ἐργασίας ἐν χερσὶν
 οὐσῆς, προσδεθῆεις ἐπὶ χρημάτων μετὰ τὰ δεδομένο ὑπὸ τῆς
 πόλεως ὁ ῥήτωρ ἐκ τῶν ἰδίων ἐδαπάνησε, καὶ οὐκ ἐλογίσαστο
 αὐτὰ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἐχαρίσατο. (2) Ταύτην ἀφορμὴν ὁ
 Κτησιφῶν, εἰς τῶν πολιτευομένων, δεξάμενος εἰς ἡγεγυκε γνῶμην
 10 ἐν τῇ βουλῇ περὶ αὐτοῦ τοιαύτην, « ἐπειδὴ διατελεῖ Δημοσθένης
 ὁ Δημοσθένους παρ' ὧν τὸν βίον εὐνοῖαν εἰς τὴν πόλιν ἐπι-
 δευκνύμενος, καὶ νῦν δὲ τειχοποιὸς ὢν καὶ προσδεθῆεις χρημά-
 των οἰκοθεν παρέσχε καὶ ἐχαρίσατο, διὰ τοῦτο δεδόχθαι τῇ
 15 βουλῇ καὶ τῶ δήμῳ στεφανοῦσθαι αὐτὸν χρυσῶ στεφάνῳ, ἐν
 τῷ θεάτρῳ, τραγῳδιῶν ἀγομένῳ καινῶν. » ἴσως δε πλῆθι
 συντρέχει ἐπιθυμοῦντα καινὰ δρᾶματα βλέπειν. (3) Εἰσαγο-
 μένου τοίνυν καὶ εἰς τὸν δῆμον τοῦ προβουλευμένου, ἐρίστα-
 20 ται τοῦ Κτησιφῶντος κατήγορος Αἰσχίνης, ἐκ τῆς πολιτείας
 ὑπάρχων ἐχθρὸς, παράνομον εἶναι φάσκων πρὸς τρεῖς νόμους
 τὸ φῆρισμα, ἓνα μὲν τὸν κελεύοντα τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανο-
 νοῦσθαι, πρὶν ἂν διψ τὰς εὐθύνας. οὐπω δὲ ταύτας, φησὶν, ὁ
 25 Δημοσθένης ἐδεδώκει καὶ τὰ θεωρικὰ διοικῶν καὶ τειχοποιῶν,
 καὶ εἶδε ἀναμείναι καὶ ἐπισχεῖν τὸ γέρας, ἢ ὡς ἂν ὀρθῇ καθα-
 ρὸς ἐξετασθεῖς. δεύτερον δὲ ἀναγινώσκεις νόμον τὸν κελεύοντα
 ἐν Πινυλὶ στεφανοῦσθαι, [οὐκ] ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διαβάλλων
 224 τοὺς πολίτας τοὺς δεξαμένους ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγορευθῆναι
 τοῦ Δημοσθένους τὸν στέφανον. ὁ δὲ τρίτος νόμος εἰς τὴν δῆλην
 ὄρᾳ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας ἐξέτασιν. κελεύει γὰρ μηδέποτε
 5 φευδῆ γράμματα εἰς τὸ Μητρώον εἰσάγειν, ἔνθα ἐστὶν εἰς τὰ
 δημόσια γράμματα. ἐψεύσατο δὲ, φησὶν, εὐνοῖαν καὶ σπαυδὴν
 μαρτυρήσας τῷ Δημοσθένει. κακόνους γὰρ μάλλον καὶ πο-
 λέμιος εὐρίσκειται τῇ πατρίδι. (4) Τοῦτου τοῦ νόμου χρησίμου
 10 τυγχάνοντος τοῦ τρίτου, ἀντιλαθόμενος ὅσπερ τινὸς ἀγκύρας
 ὁ ῥήτωρ κατεπάλαυσε τὸν ἀντιδικόν, μεθόδῳ δεινοτάτῃ καὶ
 σοφιστάτῃ τῇ περὶ τοῦ κατηγόρου χρησάμενος. ἐκείθεν γὰρ
 ἔσχε λαθὴν ελεῖν καὶ καταγωνίσασθαι τὸν πολέμιον. τοὺς μὲν
 15 γὰρ ἄλλους δύο νόμους, τὸν τε τὸν ὑπευθύνων καὶ τὸν τοῦ κη-
 ρύμματος, εἰς τὸ μέσον τοῦ λόγου ἀπέριψε, στρατηγικῶς
 « κακοὺς δ' εἰς μέσον ἐλάσας, » τῷ δὲ ἰσχυροτάτῃ εἰς τὰ ἄκρα
 προεπέχρηται, τὸ σαθρὸν τῶν ἄλλων ἐξ ἑκατέρου βωννύς. (5)
 20 Ἔοικε δὲ καὶ διοικεῖν πρὸς τὸ συμφέρον τὸν λόγον, καὶ οὐ σφέ-
 δρα ἀναιδῶς τὴν τέχνην ἐπιδεικνύμενος. δοκῶν γὰρ ἐν πρώ-
 τοις ὑπερβαίνειν τὸ νόμιμον, ἐτέρῳ τρόπῳ τῷ νομίμῳ προσ-
 κέχρηται. καὶ γὰρ νόμον ἀνέγνω Αἰσχίνης τὸν περὶ τῶν στε-
 φάνων φευδῆ, πρὸς δὲ ὁ ῥήτωρ ἀποκρινόμενος εὖρε καιρὸν εἰς
 μέσον ἀγαγεῖν τὰ ἑαυτοῦ πολιτεύματα, ὡς νομίμῳ μαχόμενος.
 25 Καὶ ἡ μὲν διοίκησις τοῦ λόγου τοιαύτη, κεφάλαιον δὲ ἰσχυρὸν
 τῷ μὲν Αἰσχίνῃ τὸ νόμιμον, τῷ δὲ ῥήτορι τὸ δίκαιον, κοινὸν δὲ
 ἀπὸ τοῦ ἴσου τὸ συμφέρον, οὐκ ἔχον φανεράν τὴν ἐξέτασιν. Ἡ
 225 στάσις ἐγγραφὸς πραγματικῆ. περὶ ῥητοῦ γὰρ τὸ ψήφισμα.
 6. Τῆς δὲ τραγῆς ἐπὶ Φιλίππου ζῶντος ἀποτεθείσης, ἐπὶ
 Ἀλέξανδρον διαδεξιμένου τὴν ἀρχὴν ὁ λόγος ἐστὶ καὶ ἡ κρίσις.
 ὡς γὰρ ἀπέθανε Φίλιππος καὶ τὴν φρουρὰν οἱ Θηβαῖοι τεθαρ-
 2 σημάτες ἐξέβαλον ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ὡς καταφρονηθεὶς τὰς
 Θήβας κατέσκαψεν, εἶτα μεταγνύς ἐπὶ τῷ πεπραγμένῳ ἐξε-
 χίρησε τῆς Ἑλλάδος αἰσχυνόμενος καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων
 ἐστράτευσεν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι καιρὸν ἔχειν ἐνόμισαν κρίσει πα-
 30 ραδοῦναι τοὺς προδότες τοὺς τὴν Ἑλλάδα ἀδικήσαντας, καὶ
 οὕτως συνεχροτήθη τὸ δικαστήριον.

cit. Quare Athenienses veriti ne idem sibi usuveniret, et instante tempore tyranni impressionem exspectantes, decreverunt mœnium partes vetustate caducas esse restituendas, proinde a singulis tribubus mœnium curatores designati sunt. Idque munus Pandionis quoque tribus detulit tribuli suo orator. Quum igitur in manibus esset opus et ampliorem pecuniam requireret, quam quæ data fuerat ex ærario; eam orator de suo insumpsit et expensam reipublicæ non tulit, sed etiam donavit. (2) Hanc occasionem Ctesiphon, qui temp. administrabat, nactus, rogationem de eo senatui tradidit hanc « Quoniam Demosthenes Demosthenis F. per omnem ætatem suam erga republ. « benivolentiam declarare non destitit, et nunc mœnibus reficiendis curator, quum ampliore pecunia indigeret, de suo « depromptam donavit, ob hanc igitur causam placuisse se « natui populoque, ut aurea corona donetur in theatro, quum « novæ tragœdiæ agantur. » fortasse quia multitudo accurreret spectandarum novarum fabularum cupida. (3) Quum igitur id senatusconsultum etiam populo proponeretur; intercedit Ctesiphonti accusator Eschines, ob diversam in republica factionem inimicus, in eo decreto tres esse leges violatas dicitatis: unam, quæ obnoxium coronari vetet ante relatas rationes. nondum autem has, inquit, Demosthenes retulerat, quum et theatralem pecuniam tractet, et mœnia restituat, et exspectandum fuit et differendus honor, donec facta inquisitione de ejus integritate constaret. Alteram legem recitat, quam iubet in Pnyce in concione coronari, ac civis reprehendit, qui concessissent, ut in theatro corona Demosthenis pronuntiaretur. Tertia lex ad totius vitæ et gestæ reipublicæ refertur inquisitionem. vetat enim, ne unquam falsæ literæ in Metroum referantur, ubi sunt omnes publicæ literæ. Mentitus est autem, inquit, testificanda Demosthenis benivolentia et studio, quum is male velle potius et hostis esse patriæ reperiat. (4) Hac tertia lege, quam ex usu suo esse videret orator, tanquam ancora quadam apprehensa, prostravit velut in lucta adversarium, artificio in accusatore solertissimo usus et prudentissimo. Inde enim ansam habuit capiendi et debellandi adversarii. nam ceteras duas leges, tum eam quæ est de obnoxio, tum alteram de præconio, in mediam orationem abiecit, arte imperatoria « ignavis in medium compulsis, » fortissima in extremis est usus, ad reliquarum imbecillitatem utrinque fulciendam. (5) Quin ad utilitatem quoque orationem dirigere videtur, quamquam artem non sine magna moderatione ostendit. Quum enim in principio præterire legitimum caput videatur, alia ratione legitimum adhibuit. etenim legem recitavit Eschines de coronis falsam, cui dum respondet orator, occasionem invenit in medium proferendi acta sua in republ., et legitimo loco pugnandi. Ac dispositio orationis talis est. Caput autem firmum habet Eschines legitimum, orator justum, commune ex æquo est utile, quod non in manifestam venit inquisitionem. Status scripto constans, negotialis. scripto enim constat senatusconsultum. 6. Quanquam autem accusatio vivente adhuc Philippo relata est, oratio tamen habita et iudicium factum est, quum Alexander regnum suscepisset. Nam quum post Philippi obitum præsidium Thebani sumpta fiducia ejecissent; Alexander id factum in sui contemptum interpretans, Thebas evertit. post, quum facti eum poneret, Græcia præ pudore excessit, et expeditionem contra barbaros movit. Athenienses autem occasionem dari sibi putaverunt in iudicium adducendi proditores, qui Græciam violassent, atque ita constitutum est hoc iudicium.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

1. Πρῶτον μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς θεοῖς εὐχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσων εὐνοίαν ἔχων ἐγὼ διατελώ 226 τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τωσαύτην ὑπάρξει μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, ἔπειθ' ἕπαρ ἐστὶ μά-
λισθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δό-
ξης, τοῦτο παραστῆσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντίδι-
5 κον σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς ἐμοῦ δεῖ (σχετλίον γὰρ ἂν εἴη τοῦτο γε), (2) ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν ἕρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις δι-
καίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροά-
σασθαι. τοῦτο δ' ἐστὶν οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνω-
10 κέναι μηδὲν, οὐδὲ τὸ τὴν εὐνοίαν ἴσῃ ἀμφοτέροις ἀποδοῦναι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προήρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἔασαι χρῆσασθαι.

3. Πολλὰ μὲν οὖν ἐγὼν' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ 15 τὸν ἀγῶνα Αἰσχίνου, δύο δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μεγάλα, ἐν μὲν ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι. οὐ γὰρ ἐστὶν ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας δια-
μαρτεῖν καὶ τούτῳ μὴ εἰλεῖν τὴν γραφήν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν — οὐ βούλομαι δὲ δυσχερὲς εἰπεῖν οὐδὲν ἀρχόμενος τοῦ λόγου, οὕτως δ' ἐκ περιουσίας μου κατηγορεῖ. ἔτε-
20 ρον δ', ὅ φῶσι πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει, τῶν μὲν λοι-
δοριῶν καὶ τῶν κατηγοριῶν ἀκούειν ἡδέως, τοῖς ἐπει-
νοῦσι δ' αὐτοὺς ἀχθεσθαι. (4) Τούτων τοίνυν ὁ μὲν ἐστὶ πρὸς ἡδονήν, τούτῳ δέδοται, ὁ δὲ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. κἂν μὲν εὐλαβοῦμενος 25 τοῦτο μὴ λέγω τὰ πεπραγμένα ἐμαυτῶν οὐκ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὰ κατηγορημένα δόξω οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξίῳ τιμᾶσθαι δεικνύμαι. ἐὰν δ' ἐφ' ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω· πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι 227 περὶ ἐμαυτοῦ. Πειράσομαι μὲν οὖν ὡς μετριώτατα τοῦτο ποιῆναι. ὅ τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἀναγκάζῃ, τούτου τὴν αἰτίαν οὕτως ἐστὶ δίκαιος ἔχειν ὁ τοιοῦτον ἀγῶνα ἐνοησάμενος.

5. Οἶμαι δ' ὑμᾶς πάντας, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂν 5 ὁμολογῆσαι κοινὸν εἶναι τουτονὶ τὸν ἀγῶνα ἐμοὶ καὶ Κτησιφῶντι καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἀξίον σπουδῆς ἐμοί. πάντων μὲν γὰρ ἀποστρεφῆσθαι λυπηρὸν ἐστὶ καὶ χα-
λεπὸν, ἀλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίῃη, 10 μάλιστα δὲ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας, ὅσῳ περ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστιν. (6) Περὶ τούτων δ' ὄντος τουτουῦ τοῦ ἀγῶνος, ἀξίῳ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν ἀκοῦσαι μοι περὶ τῶν κατηγορη-
μένων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύου-
15 σιν, οὓς ὁ τίθεις ἐξ ἀρχῆς Σόλων, εὐνοὺς ὧν ὑμῖν καὶ δημοτικὸς, οὐ μόνον τῷ γράψαι κυρίους ᾤετο δεῖν εἶ-
ναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς δικάζοντας ὁμωμοκέναι, (7) οὐκ ἀπιστῶν ὑμῖν, ὡς γ' ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ὁρῶν ὅτι τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολάς, αἷς ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ 20 δῖος Ἰσχυεῖ, οὐκ ἐνὶ τῷ φεύγοντι παρελθεῖν, εἰ μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσε-

DEMOSTHENIS DE CORONA ORATIO.

1. Primum, Athenienses, deos et deas omnes precor, ut 5 quantam ego benivolentiam erga et rempublicam et vos omnes constanter habeo, tanta mihi a vobis in hoc iudicio tribuatur, deinde, ut, quod vobis vestraeque et religioni et gloriae maxime conducit, id dii vobis persuadeant, ne ad-
versarium, qua ego ratione sim audiendus, in consilium 10 adhibeatis (iniquum enim id esset), (2) sed leges et iusjuran-
dum, in quo praeter alia aequissima omnia et hoc scriptum est, eodem animo utrumque esse audiendum. cujus vocis non ea solum vis est, ne ullum praepudicium afferatur, nec solum ut par utriusque benivolentia tribuatur, sed illa etiam, ut eo ordine et defensione, quo certantium quisque vult atque instituit, sic uti sinatis.

3. Ego autem quum multis in hoc discrimine nominibus 15 Aeschine sum inferior, tum vero duobus, Athenienses, iisque magnis: uno, quod non iisdem de rebus periclitor. neque enim idem mihi nunc est, vestra frustrari benivolentia, et isti, non probare accusationem, sed mihi quidem — nolo tamen quidquam initio orationis ominosum dicere, iste autem e mera protervia me accusat. altero, quod omnibus hominibus natura est insitum, ut et convicia et criminationes libenter audiant, et semet ipsos laudantibus succenseant. (4) Ex his igitur quod voluptati est, iste praeripuit, id vero quod omnes fere graviter ferunt, mihi est relictum. Cujus ego rei metu si facta mea non recensuero; neque objecta crimina posse dissolvere videbor, nec, cur honorem haberi mihi velim, ostendere. sin ad mea et facta et acta in re-
publica narranda accessero; saepe necesse erit dicere de me ipso. Ac operam quidem dabo, ut id quam modestissime faciam. quod autem res ipsa dicere coegerit, ejus in istum culpa merito transferetur, qui tale certamen instituerit.

5. Vos, opinor, Athenienses, omnes fatebimini, commu-
nem hanc esse causam mihi et Ctesiphonti, et non minore sollicitudine defendendam mihi. Nam quum omnibus rebus privari acerbum et grave est, ab inimico praesertim, tum vero benivolentia vestra et humanitate, molestissimum, quanto consequi easdem est amplissimum. (6) Jam quum hae res in hoc iudicio agantur; peto et oro vos omnes pariter, ut me audiatis crimina refutantem juste, ut jubent leges, quas qui olim tulit Solon, vir amans reipublicae et popularis, non eo duntaxat quod latae essent, sed propter iudicium etiam iusjurandum ratas esse oportere censuit, (7) non quia vobis diffidebat (ut mihi quidem videtur), sed quia videbat criminationes et calumnias, quibus accusator propter priorem in dicendo locum pollet, evitare reum non posse, nisi quisque vestrum iudicium, deorum religione

βειαν διαφυλάττων και τὰ τοῦ λόγοντος ὑστερον δίκαια εὐνοικῶς προδίδεται, και παρασχῶν ἑαυτὸν ἴσον και κοινὸν ἀμφοτέρας ἀπροατῆν οὕτω τὴν διάγνωσιν ποιησεται περι ἀπάντων.

25 8. Μῆλλον δὲ τοῦ τε ἰδίου βίου παντός, ὡς εἰκει, λόγον δίδοναι τήμερον και τῶν κοινῆ πεπολιτευμένων, βούλομαι πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι και ἐναντίον ὑμῶν εὐχομαι πρῶτον μὲν, ἔσθην εὐνοϊαν ἔχων ἐγὼ δια-
228 τελέω τῆ τε πόλει και πᾶσιν ὑμῖν, τσασῦτην ὑπάρξει μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, ἐπειθ' ὅ τι μέλλει συνοίσειν και πρὸς εὐδοξίαν κοινῆ και πρὸς εὐσέθειαν ἑκάστη, τοῦτο παραστήσαι τοὺς θεοὺς πᾶσιν ὑμῖν περι ταυτησὶ τῆς γραφῆς γνῶναι.

5 9. Εἰ μὲν οὖν περι ὧν εἰδῶκε μόνον κατηγορήσεν Αἰσχίνης καὶ γὰρ περι αὐτοῦ τοῦ προδουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην. ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον, τᾶλλα διεξιῶν, ἀνήλωκε και τὰ πλείστα καταφεύσατό μου
10 ἀναγκασίον εἶναι νομίζω και δίκαιον ἅμα βραχέα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περι τούτων εἰπεῖν πρῶτον, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἐξωθεν λόγοις ἡγμένος ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούη μου.

10. Περι μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λοιδορούμενος βε-
15 βλασφημήμηκε περι ἐμοῦ, θεάσασθε ὡς ἀπλᾶ και δίκαια λέγω. εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον οἷον οὗτος ἤτιθέτω (οὐ γὰρ ἀλλοθὶ που βεβίωκα ἢ παρ' ὑμῖν)· μηδὲ φωνὴν ἀνάσχησθε, μηδ' εἰ πάντα τὰ κοινὰ ὑπέρευ πεπολιτευμαι, ἀλλ' ἀναστάντες καταψηφίσασθε ἤδη. εἰ δὲ πολ-
20 λῶ βελτίω τοῦτου και ἐκ βελτιῶνων, και μηδενὸς τῶν μετρίων, ἵνα μηδὲν ἐπαχθέας λέγω, χεῖρονα και ἐμὲ και τοὺς ἐμοὺς ὑπελήφατε και γινώσκετε· τούτω μὲν μηδ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων πιστεύετε (ἄλλο γὰρ ὡς ἁμοίως
25 ἄπαντ' ἐπλάττετο), ἐμοὶ δ' ἦν παρὰ πάντα τὸν χρόνον εὐνοϊαν ἐνδέδεχθε ἐπὶ πολλῶν ἀγῶνων τῶν πρότερον, και νυνὶ παράσχεσθε. (11) Κακοθήτης δ' ὢν, Αἰσχίνη,
229 τοῦτο παντελῶς εὐθὺς ᾤθησθε, τοὺς περι τῶν πεπραγμένων και πεπολιτευμένων λόγους ἀφέντα με πρὸς τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ τρέψεσθαι. οὐ δὴ ποιήσω τοῦτο (οὐχ οὕτω τετύφωμαι), ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν πεπολιτευμένων ἀ καταφεύδου και διέβαλλες, ἐξετάσω, τῆς δὲ κομπείας ταύτης τῆς ἀνέδην γεγεννημένης ὑστερον, ἂν βουλομένοις ἀποιέειν ἢ τουτοισί, μνησθήσομαι.

5 12. Τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα πολλὰ και περι ὧν ἐνίων μεγάλας και τὰς ἐσχάτας οἱ νόμοι δίδουσι τιμωρίας, τοῦ δὲ παρόντος ἀγῶνος ἢ προαίρεσις αὐτῆ ἐχθροῦ μὲν ἐπήρειαν ἔχει και ὕβριν και λοιδορίαν και προπη-
10 λακισμὸν ἁμῶν και πάντα τὰ τοιαῦτα, τῶν μέντοι κατηγοριῶν και τῶν αἰτιῶν τῶν εἰρημένων, εἴπερ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐκ ἐνὶ τῆ πόλει δίκην ἀξίαν λαβεῖν οὐδ' ἐγγίς. (12) Οὐ γὰρ ἀπαιρεῖσθαι δεῖ τὸ προσελθεῖν τῷ ἡμῶν και λόγου τυχεῖν, οὐδ' ἐν ἐπήρειας τάξει και
15 φθόνου τοῦτο ποιεῖν, οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον οὔτε πολιτικῶν οὔτε δικαίων ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐφ' ὅς τδικουντὰ με ἑώρα τῆν πόλιν, οὐσί γε τηλικούτοις ἡλίκα νῦν ἐτραγῶδει και διεξήει, ταῖς ἐκ τῶν νό-

observata, etiam posteriore loco dicentis justam excusationem benigne admitteret, seque æquum et communem utriusque auditorem præbendo, sic de tota controversia cognosceret.

8. Quam autem et privatæ totius, ut apparet, vitæ hodie reddenda mihi ratio sit, et actorum in republica; rursus deos invocare volo et in conspectu vestro precor primum, quantam ego benivolentiam constanter habeo erga et rempublicam et vos omnes, tanta mihi ut a vobis in hoc certamine tribuatur, deinde ut vobis omnibus dii in mentem dent, ut in hac causa id statuatis, quod prosit et reipublicæ gloriæ et pietati singulorum.

9. Quod si Æschines ea solum quæ in accusatione persecutus est objecisset; ego quoque de ipso senatusconsulto statim respondissem. Quia vero ceteris recensendis non pauciora verba fecit et in me pleraque mentitus est; simul et necessarium et justum esse puto, ut paucis, Athenienses, de his primum dicam, ne quis vestrum verbis causæ alienis ductus, alieniore animo refutationem ipsius accusationis meam audiat.

10. De privata igitur mea vitæ quæ convicia calumniatur, videte quam simpliciter justeque respondeam: si me scitis esse talem, qualem iste criminatus est (neque enim usquam alibi vixi, quam apud vos); ne vocem quidem meam audite, etiam si rempublicam totam quamoptime administravi, sed surgite meque condemnate statim. sin multo meliorem quam istum et natum e melioribus et nemine modestorum (ne quid arroganter dicam) deteriorem et me et meos existimatis et nostis; isti neque in ceteris credite (liquet enim eum æque omnia confinxisse), et mihi, quam omni tempore benivolentiam ostendistis in multis prioribus judiciis, etiam nunc exhibete. (11) Etsi autem veterator es, Æschines, in eo tamen perquam stulte putavisti, me factorum atque actorum in republica commemoratione omisisti, ad maledicta tua venturum: sane id non faciam (non ita insanio), verum acta in republica quæ mendacis et calumniis proscidisti, excusationem, istius vero tam effusæ petulantis deinde, si his audire placuerit, mentionem faciam.

12. Ac crimina quidem multa sunt et talia, ut nonnullis eorum magnæ et capitales pœnæ legibus sint positæ: consilium autem hoc presentis certaminis ab inimici certe proficiscitur petulantia et ferocia et convicio et contumelia simul et reliquis ejus generis affectibus, pœnas vero de criminibus, quæ sunt objecta, si vera essent, respublica nec dignas nec dignis proximas sumere ullo modo posset. (13) Nam accessus ad populum nemini est negandus atque dicendi potestas, nec petulantis atque invidiæ causa hoc facere licet (neque, ita me dii ament, rectum esset neque civile neque justum, Athenienses), sed si ea, quibus me reipublica nocere vidisset, tanta fuisset quanta modo tragice vociferabatur et recondemnat, legum pœnas recentibus adhuc delictis

20 μων τιμωρίας παρ' αὐτὰ τὰδικήματα χρῆσθαι, εἰ μὲν
 εἰσαγγελίας ἄξια πρᾶττοντά με ἑώρα, εἰσαγγέλλοντα
 καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθιστάντα παρ' ὑμῖν,
 εἰ δὲ γράφοντα παράνομα, παρανόμων γραφόμενον.
 οὐ γὰρ δήπου Κτησιφῶντα μὲν δύναται διώκειν δι' ἐμέ,
 25 ἐμέ δέ, εἴπερ ἐξελέγξεν ἐνόμιζεν, αὐτὸν οὐκ ἂν ἐγρά-
 ψατο! (14) Καὶ μὴν εἴ τι τῶν ἄλλων ὧν νυνὶ διέβαλλε
 καὶ διεξήει ἢ καὶ ἄλλ' ὅτιοῦν ἀδικουντά με ὑμᾶς ἑώρα,
 εἰσὶ νόμοι περὶ πάντων καὶ τιμωρίαὶ καὶ ἀγῶνες καὶ
 κρίσεις πικρὰ καὶ μεγάλα ἔχουσαι τὰπιτίμια, καὶ τού-
 230 τοις ἐξῆν ἅπανσι χρῆσθαι, καὶ δηνηκὰ ἐφαίνετο ταῦτα
 πεποικηκῶς καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κεχρημένος τοῖς πρὸς
 ἐμέ, ὠμολογεῖτο ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. (15)
 νῦν δ' ἕκαστάς τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας ὁδοῦ καὶ φυγῶν
 5 τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐλέγχους, τοσοῦτοις ὑστε-
 ρον χρόνοις αἰτίας καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας συμ-
 φορήσας ὑποκρίνεται. εἴτα κατηγορεῖ μὲν ἐμοῦ, κρίνει
 δὲ τουτονί, καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου τὴν πρὸς ἐμέ
 10 ἔχθραν προϊσταται, οὐδαμοῦ δ' ἐπὶ ταύτῃ ἀπηντηκῶς
 ἐμοὶ τὴν ἐτέρου ζητῶν ἐπιτιμίαν ἀφελέσθαι φαίνεται.
 (16) καίτοι πρὸς ἅπανσι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς ἄλλοις
 δικαίως οἷς ἂν εἰπεῖν τις ὑπὲρ Κτησιφῶντος ἔχοι, καὶ
 τοῦτ' ἐμογε δοκεῖ καὶ μάλ' εἰκότως ἂν λέγειν, ὅτι τῆς
 15 ἡμετέρας ἔχθρας ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν δίκαιον ἦν τὸν
 ἐξετασθὸν ποιεῖσθαι, ὡ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγω-
 νίζεσθαι παραλείπειν, ἐτέρω δ' ἔρω κακόν τι δώσομεν
 ζητεῖν. ὑπερβολὴ γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε.

17. Πάντα μὲν τοίνυν τὰ κατηγορημένα ὁμοίως ἐκ
 τούτων ἂν τις ἴδοι οὔτε δικαίως οὔτ' ἐπ' ἀληθείας οὐδε-
 20 μῖς εἰρημένα. βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἑν ἕκαστον αὐ-
 τῶν ἐξετάσαι, καὶ μάλιστα ὅσα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ
 τῆς πρεσβείας κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμένα ἐαυ-
 τῷ μετὰ Φιλοκράτους ἀνατιθεῖς ἐμοί. Ἔστι δ' ἀναγ-
 25 καῖον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ προσῆκον ἴσως, ὡς
 κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματα ἀναμνη-
 σαι [ὑμᾶς], ἵνα πρὸς τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα
 θεωρῆτε.

18. Τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάτος πολέμου, οὐ δι'
 ἐμέ (οὐ γὰρ δὴ ἐγωγε ἐπολιτεύομην πω τότε), πρῶτον
 μὲν ἡμεῖς οὕτω διέκεισθε ὥστε Φωκέας μὲν βούλεσθαι
 231 σωθῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιούντας ὀρώντες, Θε-
 βαῖοις δ' ὅτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως
 οὐδ' ἀδίκως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι. οἷς γὰρ εὐτυχῆκεσαν
 ἐν Λευκτροῖς, οὐ μετρίως ἐκέχρηστο. ἐπειθ' ἡ Πελο-
 3 πόνησος ἅπανα διειστήκει, καὶ οὐθ' οἱ μισοῦντες Λα-
 κεδαιμονίους οὕτως ἴσχυον ὥστε ἀνελεῖν αὐτούς, οὐθ'
 οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες κύριοι τῶν πόλεων
 ἦσαν, ἀλλὰ τις ἦν ἀκριτος καὶ παρὰ τούτοις καὶ παρὰ
 τοῖς ἄλλοις ἅπανσι ἔρις καὶ ταραχὴ. (19) Ταῦτα δ'
 10 ὀρῶν δ' Φιλίππος (οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ) τοῖς παρ' ἑκάστοις
 προδόταις γρήματ' ἀναλίσκων πάντας συνέκρουε καὶ
 πρὸς ἑαυτοὺς ἐτάραττεν. εἴτ' ἐν οἷς ἡμάρτανον οἱ ἄλ-
 15 λοι καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρεσκευάζετο καὶ κατὰ
 πάντων ἐφύετο. οἷς δὲ τάλαιπωροῦμενοι τῷ μίχῃ τοῦ

contra me adhibere debuisset : si me delatione extra ordi-
 nem digna committere vidisset, deferre atque eo modo in ju-
 dicio vestrum adducere, sin rogare contraria legibus, vio-
 latarum legum accusare. Ctesiphontem enim propter me
 persequi iudicio non potest, me scilicet ipsum si a se posse
 convinci confideret, non accusasset! (14) Quod si quid aliud
 eorum quæ modo calumniabatur et recensebat, aut quidvis
 aliud in vos delinquere me vidisset; leges sunt de omnibus et
 supplicia et causarum contentiones et iudicia, quæ acerbis et
 magnas habent mulctas, atque iis uti licuit omnibus. quæ si
 eum fecisse constaret et ita his in me esse usum; consenta-
 nea factis ejus esset accusatio. (15) Nunc autem declinata re-
 cta et justa via, res dum gerebantur in præsentia, coarguere
 noluit et tanto tempore post criminibus et dicteris et con-
 vicis coacervatis histronem agit. quum me accuset, hunc
 in iudicium adducit, et quum causam totius certaminis
 inimicitiam in me faciat, nusquam ad hanc disceptandam
 necum concreditur, sed alium dignitate spoliare palam
 contendit. (16) Præter alias igitur rationes, Athenienses, quæ
 pro defensione Ctesiphontis afferri possent, illud etiam aquis-
 sime dici posse mihi videtur : justum foret uostras inimicitias
 ipsos inter nos disceptare, non, ommissa concertatione
 nostra, alium cui mali aliquid afferamus quærere. quo
 nihil fieri potest iniquius.

17. Omnia igitur accusationis capita ex his pariter per in-
 juriam et mendacium esse dicta perspicitur. Verum seorsum
 etiam singula excutiam eaque potissimum, quæ de pace et
 legatione in me est mentitus, suis, quæ Philocrate socio
 fecit, facinoribus in me translatis. Est autem necessarium,
 Athenienses, et conveniens fortasse, quænam fuerit tem-
 porum illorum conditio, revocare in memoriam, ut pro ra-
 tione temporum singula spectetis.

18. Phocensi conflato bello, non propter me (tunc enim ego
 nondum ad rempublicam accesseram), primum vos ita fuistis
 animati, ut Phocenses velletis esse incolumes, quanquam
 videretis eos injuste facere, Thebanis autem quicquid acci-
 disset mali, gavisuri essetis, non sine causa nec injuria iis
 irascentes. Leuctrico enim successu non usi moderate fue-
 rant. Deinde tota Peloponnesus in factiones erat divisa. ne-
 que enim inimici Lacedæmoniorum tantum valebant, ut eos
 everterent, neque qui prius illorum auctoritate imperarant,
 urbibus moderabantur, sed quædam erat inexplicata et apud
 hos et apud ceteros universos lis et perturbatio. (19) Quæ
 quum videret Philippus (neque enim obscura erant); largitio-
 nibus in singularum urbium proditores factis omnes commi-
 sit et inter se concitavit. postea, dum alii errant et desipiunt,
 ipse se instruit et in perniciem omnium crescit. Ut autem

πολέμου οἱ τότε μὲν βαρεῖς νῦν δ' ἀτυχεῖς Θηβαῖοι φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθησόμενοι καταφεύγειν ἐφ' ὑμᾶς ὁ Φίλιππος, ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο μηδὲ συνέλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην ἐκείνοις δὲ βοήθειαν ἐπηγγείλατο. (20) Τί οὖν συνηγωνίσαστο αὐτῷ πρὸς τὸ λαθεῖν ὀλίγου δεῖν ὑμᾶς ἐκόντας ἐξαπατωμένους; ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, εἴτε χρεὶ κακίαν εἴτ' ἀγνοίαν εἴτε καὶ ἀμφοτέρω ταῦτ' εἶπειν, οἱ πόλεμον συνεχῆ καὶ μακρὸν πολεμούντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον ὑπὲρ τῶν πᾶσι συμπερόντων, ὡς ἔργῳ φανερὸν γέγονεν, οὔτε χρήμασιν οὔτε σώμασιν οὔτ' ἄλλω οὐδενὶ τῶν ἀπάντων συνελάμβανον ὑμῖν. οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόντως ὀργιζόμενοι ἐτοίμως ὑπηρεοῦσατε τῷ Φιλίππῳ. Ἡ μὲν 232 οὖν τότε συγχωρηθεῖσα εἰρήνη διὰ ταῦτα, οὐ δι' ἐμέ, ὡς οὗτος διέβαλλεν, ἐπράχθη, τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα καὶ δωροδοκῆματα ἐν αὐτῇ τῶν νυνὶ παρόντων πραγμάτων, ἂν τις ἐξετάξῃ δικαίως, αἴτια εὐρήσει. (21) 5 Καὶ ταυτὶ πάνθ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι καὶ διετέρχομαι. εἰ γὰρ εἶναι τι δοκοῖη τὰ μάλιστα ἐν τούτοις ἀδικήμασιν οὐδὲν ἔστι δόξου πρὸς ἐμέ, ἀλλ' ὁ μὲν πρῶτος εἰπὼν καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης Ἀριστοδῆμος ἦν ὁ ὑποκριτής, ὁ δ' ἐκδεξάμενος καὶ γράψας 10 καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα Φιλοκράτης ὁ Ἀγνούσιος, ὁ σὸς Ἀισχίνην κοινῶς, οὐχ ὁ ἐμός, οὐδ' ἂν σὺ διαβράγῃς ψευδόμενος, οἱ δὲ συνειπόντες δτου δῆποτε ἕνεκα (ἔω γὰρ τοῦτο γ' ἐν τῷ παρόντι) 15 Εὐβουλος καὶ Κηφισοφῶν, ἐγὼ δ' οὐδὲν οὐδαμοῦ. (22) Ἄλλ' ἄρα ἄρα, τούτων τοιούτων ὄντων καὶ ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας οὕτω δεκνυμένους, εἰς τοῦθ' ἤκεν ἀναιδείας, ὡς ἐτόλμα λέγειν, « ὡς ἄρα ἐγὼ πρὸς τῷ τῆς εἰρήνης αἴτιος γεγενῆσθαι καὶ κεκωλυκῶς εἶην τὴν πόλιν 20 μετὰ κοινῷ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ταύτην ποιήσασθαι. » Εἴτ' ὦ — τί ἀν εἰπὼν σέ τις ὀρθῶς προείποι; ἔστιν ὅπου σὺ παρών, τηλικαυτὴν πράξιν καὶ συμμαχίαν, ἤλικην νυνὶ διεξῆξαι, ὀρθῶν ἀφαιρούμενόν με τῆς πόλεως ἡγανάκτησας ἢ παρελθὼν ταῦτα, ἢ νυνὶ κατη- 25 γορεῖς, ἐδίδοξας καὶ διεξήλθεις; (23) Καὶ μὴν εἰ τὸ κωλύσαι τὴν τῶν Ἑλλήνων κοινῶν ἐπεπράκειν ἐγὼ Φιλίππῳ· σὰι τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν, ἀλλὰ βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι καὶ δηλοῦν τοιούσι. οὐ τοίνυν ἐποίη- 233 σας οὐδαμοῦ τοῦτο, οὐδ' ἤκουσέ σου ταύτην τὴν φωνὴν οὐδεὶς. οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐδένα ἀπεσταλμένη τότε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ πάσαι πάντες ἦσαν ἐξεληλεγμένοι, οὐθ' οὗτος ὑγιὲς περὶ τούτων εἶρηκεν 5 οὐδέν. (24) Χωρὶς δὲ τούτων καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν τὰ μέγιστα ἐν οἷς ψεύδεται. εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα τοὺς μὲν Ἑλληνας εἰς πόλεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις ἐπέμπετε· Εὐρυβάτου πρᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον οὐδὲ χρηστῶν ἀν- 10 θρώπων διεπράττεσθε. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστιν. τί γὰρ καὶ βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτοὺς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ; ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἔπασιν. ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε. Οὐκ οὐτε τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης ἡγε-

afflictos belli diuturnitate tunc molestos, nunc infelices Thebanos perspicuum erat omnibus ad vos confugituros; Philippus, ut ne id fieret neve civitates convenirent, et vobis pacem et illis auxilium pollicetur. (20) Quid igitur ei profuit, ut vos pæne ultro caperemini? Ceterorum Græcorum sive ea ignavia, sive ignorantia nominanda est, sive hoc utrumque, qui vos bellum assiduum et longum gerentes, idque pro communi omnium utilitate, ut re ipsa declaratum est, neque pecunia neque hominibus neque ulla re alia prorsus adjuverunt. quibus et jure et convenienter irati, alacriter Philippo obtemperastis. Illa igitur tum concessa pax propter hæc, et non propter me (ut iste calumniatur) facta est. istorum autem in illa injurias et corruptelas præsentium turbarum, si quis recte investiget, causas esse deprehendet. (21) Atque hæc omnia studio veritatis subtilius persequor et commemoro. Ut enim maxime aliquid in iis peccatum esse videatur, nihil ad me utique attinet. sed qui primus et sententiam dixit et mentionem de pace fecit, fuit Aristodemus histrio, qui vero successit et rogavit et cum isto suam operam in eam rem locavit, Philocrates fuit Agnusiensis, tuus, Æschines, particeps, non meus, nec si tibi mentienti illa rumpantur, subscriptores autem et suffragatores fuere quacunqu tandem de causa (omittam enim hoc nunc) Eubulus et Cephisophon, ego vero neutiquam usquam. (22) Veruntamen, quum talia ista sint et re ipsa esse probentur, eo venit impudentiæ, ut dicere non dubitaret, « me quum pacis auctorem fuisse tum vero oblituisse, quo minus hanc respublica faceret communi Græcorum concilio adhibito. » Tu vero — o quo te nomine recte appellem? quum adesses et videres tanta actione et societate a me spoliari civitatem, quantam modo recensebas, usquamne indignatus es aut progressus, ea, quæ nunc accusas, explicavisti aut commemorasti? (23) Atqui si ego mercede a Philippo conductus Græcorum societatem prohibueram; id tibi reliquum erat, ut non taceres, sed clamitares et testificareris et his significares, id quod nunquam fecisti neque eam ex te vocem audivit quisquam. neque enim legatio fuerat tum ad ullum Græcorum missa, sed jam olim eorum animi patebant, neque iste sani quicquam dixit hac de re. (24) Ad hæc mendaciis suis acerrime rempublicam calumniatur. nam si vos simul ceteros Græcos ad bellum accersivissetis, simul ipsi legatos ad Philippum de pace misissetis; Enrybatæ facinus, non reipublicæ officium aut bonorum hominum fecissetis. sed non est ita, non est. cur enim eos illo tempore accersivissetis? ad pacem? at eam habebant omnes. ad bellum? at ipsi de pace agebatis. Itaque neque pacis olim me vel duces vel auctorem esse constat, neque ceter-

15 μῶν οὐδ' αἴτιος ὢν ἐγὼ φαίνομαι, οὔτε τῶν ἄλλων ὧν
κατεψεύσατό μου οὐδὲν ἀληθὲς ὄν δείκνυται.

26. Ἐπειδὴ τοῖνον ἐποίησατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις,
ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε τί ἡμῶν ἑκάτερος προέλιτο
πράττειν. καὶ γὰρ ἐκ τούτων εἴσεσθε τίς ἦν ὁ Φίλιππος
20 τε τὴν εἰρήνην συναγωνιζόμενος, καὶ τίς δὲ πράττων
ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τὸ τῆς πόλεως συμφέρον ζητῶν. Ἐγὼ μὲν
τοῖνον ἔγραψα βουλευῶν ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς
πρέσβεις ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυν-
25 θάνωνται, καὶ τοὺς ἄλλους ἀπολαμβάνειν, οὗτοι δὲ οὐδὲ
γράψαντος ἐμοῦ ταῦτα ποιεῖν ἠθέλησαν. (25) τί δὲ
τοῦτ' ἠδύνατο, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ διδάξω. Φι-
λίππος μὲν ἦν συμφέρον ὡς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρό-
νου γενέσθαι τῶν ἄλλων, ὑμῖν δ' ὡς ἐλάχιστον. διὰ
23 τί; οἱ ὑμεῖς μὲν οὐκ ἀπ' ἧς ὥμισατε ἡμέρας μόνον,
ἀλλ' ἀπ' ἧς ἠλπίζατε τὴν εἰρήνην εἶσεσθαι, πάσας ἐξελί-
σατε τὰς παρασκευὰς τὰς τοῦ πολέμου, ὁ δὲ τοῦτο ἐκ
παντὸς τοῦ χρόνου μάλιστα ἐπραγματεύετο, νομίζων,
5 ὅπερ ἦν ἀληθές, ὅσα τῆς πόλεως προλάβοι πρὸ τοῦ
τοὺς ἄλλους ἀποδοῦναι, πάντα ταῦτα βεβαίως ἔχειν. οὐ-
δένα γὰρ τὴν εἰρήνην λύσειν τούτων ἕνεκα. (27) ἃ ἐγὼ
προορώμηνος, ἀνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ λογιζόμενος τὸ ψή-
φισμα τοῦτο γράφω, πλεῖν ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν ἦ
10 Φίλιππος, καὶ τοὺς ἄλλους τὴν ταχίστην ἀπολαμβά-
νειν, ἵν' ἐχόντων τῶν Θρακῶν, τῶν ὑμετέρων συμμά-
χων, ταῦτα τὰ χωρία ἃ νῦν οὐτος διέσυρε, τὸ Σέρβιον
καὶ τὸ Μύρτηνον καὶ τὴν Ἐργασίην, οὕτω γίνωνθ' οἱ
15 ἄλλοι, καὶ μὴ προλάβωσιν ἐκεῖνος τοὺς ἐπιχειροῦν τῶν
τόπων κύριος τῆς Θρακίας κατασταίη, μηδὲ πολλῶν μὲν
χρημάτων πολλῶν δὲ στρατιωτῶν εὐπορήσας ἐκ τούτων
δαδῶσιν τοῖς λοιποῖς ἐπιχειροῦν πράγμασιν. (28) Εἴτα
τοῦτο μὲν οὐχὶ λέγει τὸ ψήφισμα, οὐδ' ἀναγιγνώσκει.
20 εἰ δὲ βουλευῶν ἐγὼ προκάγειν τοὺς πρέσβεις ὥμην δεῖν,
τοῦτό μου διαβάλλει. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; μὴ
προκάγειν γράψαι τοὺς ἐπὶ τοῦθ' ἔχοντας, ἵν' ὑμῖν δια-
λεχθῶσιν; ἢ θέαν μὴ κατανεῖμαι τὸν ἀρχιτέκτονα αὐ-
τοῖς κελεύσαι; ἀλλ' ἐν τοῖν δυοῖν ὁδοῖν ἐθεώρουν ἂν,
25 εἰ μὴ τοῦτ' ἐγράφη. τὰ μικρὰ συμφέροντα τῆς πόλεως
ἔδει με φυλάττειν, τὰ δ' ἄλλα, ὡς περ οὗτοι, πεπρακέναι;
οὐ δὴ ποῦ. Λέγε τοῖνον μοι τὸ ψήφισμα τοῦτ' ἑλάθων,
ὃ σαφῶς οὕτως εἰδὼς παρέβη. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

235 29. Ἐπὶ ἄρχοντος Μνησιφίλου, ἑκατομ-
βαίωνος ἔτη καὶ νέα, φυλῆς πρυτανευούσης Παν-
διονίδος, Δημοσθένους Δημοσθένους Παιανιεύς
5 εἶπεν, ἐπειδὴ Φίλιππος ἀποστείλας πρέσβεις περὶ
τῆς εἰρήνης ὁμολογουμένης πεποιήται συνθήκας,
δεδοχθαι τῆ βουλῆ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων
ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη ἐπιτελεσθῆ ἢ ἐπιχειροτονηθεῖσα
ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, πρέσβεις ἐλέσθαι ἐκ πάν-
10 των Ἀθηναίων ἡδὴ πέντε, τοὺς δὲ χειροτονηθέν-
τας ἀποδημεῖν μηδεμίαν ὑπερβολὴν ποιουμένους,

rorum quicquam, quæ in me confinxit, verum esse osten-
ditur.

25. Postquam igitur pacem fecit respublica, hic iterum
considerate quid uterque nostram agere instituerit. ex his
enim scietis, et quis fuerit qui Philippo in pace suffragaretur,
et quis vestram causam egerit atque publicæ studuerit utili-
tati. Ego igitur senator rogavi ut legati quam primum in
ea loca navigarent, in quibus esse Philippum audirent, et
ut jusjurandum exigere, illi vero nec post decretum meum
id facere voluerunt. (26) id quo valuerit, ego vos docebo,
Athenienses. Philippo expediebat, plurimum temporis in-
tercedere inter jusjurandum, vobis quam minimum. quam-
obrem? quia vos non ab ea die duntaxat qua jurastis, sed
ab ea qua sperastis fore pacem, omnes belli apparatus de-
serueratis, ille autem id maxime perpetuo moliebatur, exi-
stimans (id quod verum erat), quæ nostræ urbi eripuisset
ante datum jusjurandum, omnia se ea constanter habitu-
rum, neminemque propter ea pacem soluturum. (27) Quæ
quum ego præviderem, Athenienses, et reputarem, de-
cretum illud feci: navigandum in ea esse loca, in quibus
esset Philippus, et jusjurandum quam primum exigen-
dum, ut obtinentibus Thracibus, federatis vestris, ea
locum, quæ iste modo elebatur, Serrhium et Myrtenum et
Ergiscam, ita juraretur, et non ille opportunis locis occu-
patis Thracia potiretur, neve magna pecunia multisque mili-
tibus instructus, reliqua facile aggrediretur. (28) Hoc de-
cretum non dicit nec recitat, sed quod ego senator adducen-
dos esse legatos censui, id exagitat. at quid mihi agendum
fuit? discernendum, ut non adducerentur ii, qui eo venerant
ut colloquerentur vobiscum? aut vetandum, architectum iis
spectandi locum dare? at binis obolis numeratis spectas-
sent, nisi id decretum esset. parva reipublicæ commoda
mihi tuenda erant, summa autem totius reipublicæ (id quod
isti fecerunt) Philippo vendenda? minime scilicet. Ago igitur,
cape decretum illud et recita, quod iste quum satis sci-
ret, præterit. recita.

DECRETUM.

29. Archonte Mnesiphilo, Hecatombæonis die ulti-
mo, Pandionide tribu præside, Demosthenes De-
mosthenis fil. Pæzaniensis rogavit, postquam Philip-
pus missis legatis de pace fœdus ex confesso fecit,
placere senatui populoque Atheniensium, ut pax in
prima concione jussa perficiatur, legatos ex omnibus
Atheniensibus jam deligendos quinque, delectos au-
tem proficisci oportere, nulla mora interposita, eo

ὅπου ἂν ὄντα πυνθάνωνται τὸν Φίλιππον, καὶ τοὺς ὅρκους λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ καὶ δοῦναι τὴν ταχίστην ἐπὶ ταῖς ὠμολογημέναις συνθήκαις 15 αὐτῷ πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον, συμπεριλαμβά- νοντας καὶ τοὺς ἐκατέρων συμμάχους.

Πρέσβεις ἠρέθησαν Εὐβουλος Ἀναφλύστιος, Αἰσχίνης Κοθωκίδης, Κηφισοφῶν Ῥαμνούσιος; Δημοκράτης Φλυεύς, Κλέων Κοθωκίδης.

30. Ταῦτα γράψαντα ἑμοῦ τότε, καὶ τὸ τῆ πόλει συμφέρον, οὗ τὸ Φιλίππου ζητούντος, βραχὺ φροντί- σαντες οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι καθήντο ἐν Μακεδο- νίᾳ τρεῖς ὅλους μῆνας, ἕως ἤλαθε Φίλιππος ἐκ Θράκης πάντα τάκει καταστρεφάμενος, ἐξὸν ἡμερῶν δέκα, 25 ὁμοίως δὲ τριῶν ἢ τεττάρων, εἰς τὸν Ἑλλησποντον ἀφι- χθῆναι καὶ τὰ χωρία σώσαι, λαβόντας τοὺς ὅρκους πρὶν ἐκείνους ἐξελεῖν αὐτά. οὐ γὰρ ἂν ἤψατ' αὐτῶν, παρόντων ἡμῶν, ἢ οὐκ ἂν ὠρλιζομεν αὐτόν, ὥστε τῆς εἰρήνης ἂν 236 διημαρτήκει καὶ οὐκ ἂν ἀμφοτέρω εἶχε, καὶ τὴν εἰρήνην καὶ τὰ χωρία.

31. Τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα μὲν Φιλίππου δωροδοκίμα δὲ τῶν ἀδικῶν τούτων ἀν- 5 θρώπων τοιοῦτον ἐγένετο, ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν καὶ εἰ ὁμολογῶ καὶ πολεμεῖν· καὶ διαφέρεισθαι τούτοις. ἕτερον δ' εὐθὺς ἐφεξῆς ἐστὶ τούτου μείζον κακούργημα θεάσαισθε. (32) ἐπειδὴ γὰρ ὠμολόγησε τὴν εἰρήνην ὁ Φίλιππος· προλαβὼν τὴν Θράκην διὰ τούτους οὐχὶ πει- 10 σθέντας τῷ ἑμῷ ψηφίσματι, πάλιν ὠνεῖται παρ' αὐτῶν ὅπως μὴ ἀπίωμεν ἐκ Μακεδονίας, ἕως τὰ τῆς στρατείας τῆς ἐπὶ τοὺς Φωκέας εὐτρεπῆ ποιήσαιτο, ἵνα μὴ, δεῦρ' ἀπαγγελιάωντων ἡμῶν ὅτι μέλλει καὶ παρασκευάζεται πορεύεσθαι, ἐξέλθοιτε ὑμεῖς καὶ περιπλεύσαντες ταῖς 15 τρίηρεσιν εἰς Πύλας ὥσπερ πρότερον κλείσατε τὸν τόπον, ἀλλ' ἔμ' ἀκούοιτε ταῦτα ἀπαγγελλόντων ἡμῶν κακείνους ἐντός εἰη Πυλῶν καὶ μηδὲν ἔγχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι. (33) οὕτω δ' ἦν ὁ Φίλιππος ἐν φόβῳ καὶ πολλῇ ἀγωνίᾳ μὴ καὶ ταῦτα 20 προειληφότος αὐτοῦ, εἰ πρὸ τοῦ τοὺς Φωκέας ἀπολέ- σθαι ψηφίσαισθε βοηθεῖν, ἐκφυγοῖ τὰ πράγματ' αὐτόν, ὥστε πάλιν μισθοῦνται τὸν καταπίπτουσαν τουτονί, οὐκέτι κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πρέσβειων ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' αὐτόν, 25 τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι, δι' ἃν ἅπαντ' ἀπώλετο. (34) Ἄξιόν δέ, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δέομαι τοῦτο μεμνήσθαι παρ' ὅλων τὸν ἀγῶνα, ὅτι μὴ κατηγο- ρήσαντος Αἰσχίνου μηδὲν ἐξω τῆς γραφῆς οὐδ' ἂν ἐγὼ 237 λόγον οὐδένα ἐποιούμην ἕτερον, πάσαις δ' αἰτίαις καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου ἀνάγκη κά- μοι πρὸς ἕκαστα τῶν κατηγορημένων μικρὰ ἀποκρίνα- σθαι. (36) Τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε 5 ῥηθέντες, καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο; « ὡς οὐ δεῖ θο- ρυβεῖσθαι τῷ παρεληλυθένει Φίλιππον εἰσω Πυλῶν. ἔσται γὰρ ἅπανθ' ὅσα βούλεσθ' ὑμεῖς, ἐὰν ἐχθ' ἡσυ- χίαν, καὶ ἀκούσεσθε θυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἷς μὲν ἔλθρος ἦκει, φίλον αὐτόν γεγεννημένον, οἷς δὲ φίλος, 10 τῶναντίον ἐλθρόν. οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οικειό-

ubi esse Philippum audierint, et jusjurandum tum ab eo exigendum tum dandum primo quoque tem- pore de facto per eum cum populo Atheniensi foedere, comprehensis etiam utrorumque sociis.

Legati creati sunt Eubulus Anaphlystius, Æschines Cothocides, Cephisophon Rhamnusius, Democrates Phlyensis, Cleon Cothocides.

30. Quæ quum ego tum rogavissem et reipublicæ, non Philippi utilitatem spectarem; parum solliciti boni isti legati sederunt in Macedonia tres totos menses, donec Philippus e Thracia rediisset omnibus illic eversis, quum licuisset decem diebus, sed pariter triduo aut quadriduo in Hellespon- tum proficisci et ea loca tueri, exacto jurejurando, priusquam ea ille expugnasset. aut enim præsentibus nobis ea non attigisset, aut jusjurandum ab eo non accepissemus, ut pacem non impetrasset, nec utraque habuisset, et pacem et loca.

31. In legatione igitur et Philippi prima impostura et corruptela injustorum istorum hominum talis exstitit, propter quam et tunc et nunc et semper tum pugnare me fa- teor tum controversias habere cum istis. Jam alterum sta- tum majus isto scelus spectate. (32) Postquam Philippus pacem pactus est; occupata Thracia per istorum culpam, qui decreto meo non paruerant, rursus ab iis emit, ne abi- remus e Macedonia, donec expeditionem contra Phocen- ses susceptam instruxisset, ne, si huc renunciasset eum instruere se et profecturum esse, vos copias educeretis et triremibus ad Pylas missis, ut prius, locum clauderetis, sed ut simul nos id nunciantes vos audiretis et ipse intra Pylas esset vosque nihil agere possetis. (33) Tanto autem in ti- more atque in æstu fuit Philippus, ne etiam his a se occu- patis, si ante interitum Phocensium vos auxilia decerneretis, ipse rei gerendæ occasionem amitteret, ut rursus impu- rum istum conduceret, non jam communiter cum ceteris legatis, sed privatim solum, ut ad vos ea diceret et nuncia- ret, quibus omnia perierunt. (34) Peto autem, Athenienses, et oro, ut hoc per totam causam memineritis, si Æschines nihil extra accusationem criminatus esset, me quoque nul- lum aliud verbum fuisse facturum. quum autem ille omnia crimina et maledicta coacervaverit, necesse et mihi esse ad singulas criminationes breviter respondere. (35) Quæ igitur illius verba tum fuere et propter quæ perierunt omnia? « Non esse tumultuandum propterea, quod Philippus « esset intra Pylas progressus. consecuturos enim vos omnia « quæ velletis, si quiesceretis, atque intra biduum aut « triduum audituros eum, quorum hostis venisset, iis ami- « cum, contra, quibus amicus, iis hostem esse factum.

« τῆτας ἔφη βεβαίωσιν, » μάλα σεμνῶς ὀνομάζων, « ἀλλὰ
 « τὸ ταῦτά συμφέρειν. συμφέρειν δὲ Φιλίππῳ καὶ
 « Φωκεῦσι καὶ ὑμῖν ὁμοίως ἅπασιν τῆς ἀναληθίας καὶ
 « τῆς βαρύτητος ἀπαλλαγῆναι τῆς τῶν Θεβαίων. » (36)
 15 Ταῦτα δ' ἀσμένως τινὲς ἤκουον αὐτοῦ διὰ τὴν τόθ' ὑποῦ-
 σαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς Θεβαίους. τί οὖν συνέβη μετὰ
 ταῦτ' εὐθύς, οὐκ εἰς μακρὰν; τοὺς μὲν ταλαιπώρους
 Φωκέας ἀπολέσθαι καὶ κατασκαρῆναι τὰς πόλεις αὐ-
 20 τῶν, ὑμᾶς δ' ἡσυχίαν ἀγαγόντας καὶ τούτῳ πεισθέντας
 μικρὸν ὑστερον σκευαγωγεῖν ἐκ τῶν ἀγρῶν, τοῦτον δὲ
 χρυσίον λαβεῖν, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις τὴν μὲν ἀπέχθειαν
 τὴν πρὸς Θεβαίους καὶ Θεσσαλοὺς τῇ πόλει γενέσθαι,
 τὴν δὲ χάριν τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων Φιλίππῳ.
 25 (37) Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε μοι τό τε τοῦ Καλ-
 λισθένου ψήφισμα καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίπ-
 που, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων ταῦθ' ἄπανθ' ὑμῖν ἔσται φανερά.
 λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

238 38. Ἐπὶ Μνησιφίλου ἄρχοντος, συγκλήτου
 ἐκκλησίας ὑπὸ στρατηγῶν καὶ πρυτάνεων, καὶ
 βουλῆς γνώμη, Μαιμακτηριῶνος δεκάτῃ ἀπιόν-
 5 τος, Καλλισθένης Ἐτεονίου Φαληρεὺς εἶπε μη-
 δένα Ἀθηναίων μηδεμιᾶ παρευρέσει ἐν τῇ χώρᾳ
 κοιταῖον γίγνεσθαι ἀλλ' ἐν ἄστει καὶ Πειραιεῖ,
 ὅσοι μὴ ἐν τοῖς φρουρίοις εἰσὶν ἀποτεταγμένοι.
 τούτων δ' ἐκάστους, ἦν παρέλαβον τάξιν, δια-
 10 τρεῖν μῆτε ἀφημερεύοντας μῆτε ἀποκοιτοῦντας·
 ὅς ἂν δ' ἀπειθήσῃ τῶδε τῷ ψηφίσματι, ἔνοχος
 ἔστω τοῖς τῆς προδοσίας ἐπιτιμίοις, ἐὰν μὴ τι
 ἀδύνατον ἐπιδεικνύῃ περὶ ἑαυτόν. περὶ δὲ τοῦ
 ἀδύνατου ἐπικρινέτω ὁ ἐπὶ τῶν ὄπλων στρατηγός
 καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοικήσεως καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς
 15 βουλῆς. κατακομίζειν δὲ καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν
 πάντα τὴν ταχίστην, τὰ μὲν ἐντὸς σταδίων ἑκα-
 τὸν εἴκοσιν εἰς ἄστου καὶ Πειραιᾶ, τὰ δὲ ἐκτὸς
 σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς Ἐλευσίνα καὶ Φυλὴν
 καὶ Ἄφιδναν καὶ Ῥαμνοῦντα καὶ Σούνιον.
 20 Ἄρ' ἐπὶ ταῦταις ταῖς ἐλπίσι τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε,
 ἢ ταῦτ' ἐπηγγέλλεθ' ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός;
 39. Λέγε δὴ τὴν ἐπιστολὴν ἣν δεῦρ' ἐπέμψε Φιλίπ-
 πος μετὰ ταῦτα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

25 Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ
 βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἴστε ἡμᾶς παρελ-
 λυθότας εἰσω Πυλῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν Φωκίδα
 ὑφ' ἑαυτοὺς πεπονημένους, καὶ ὅσα μὲν ἐκουσίως
 προσετίθετο τῶν πολισμάτων, φρουρὰς εἰσαγχο-
 γότας εἰς αὐτά. τὰ δὲ μὴ ὑπακούοντα κατὰ
 25 κράτος λαβόντες καὶ ἐξανδραποδισάμενοι κατε-

« neque enim verbis amicitias aiebat confirmari, » cum
 multa gravitate nominans, « sed iisdem utilitatibus.
 « utile esse autem Philippo et Phocensibus et vobis pariter
 « omnibus stupore et molestia Thebanorum liberari. » (36)
 Hæc ex eo quidam libenter audiebant propter intercedentes
 eo tempore cum Thebanis inimicitias. Quid vero statim
 hæc secutum est, non diu post? ut miseri Phocenses interi-
 rent et urbes eorum everterentur, et vos quiescentes et huic
 parentes, paulo post supellectilem ex agris conveheretis,
 ut iste aurum acciperet atque insuper ut respublica nostra
 Thebanorum et Thessalorum inimicitias susciperet, Philip-
 pus autem factis illis gratiam iniret. (37) Vera autem esse
 hæc, recita mihi et Callisthenes decretum et literas Philippi,
 e quibus utrisque hæc omnia vobis erunt manifesta. re-
 cita.

DECRETUM.

38. Mnesiphilo archonte, concione a ducibus et
 Prytanibus convocata, de sententia senatus, die XXI°
 Mæmacterionis, Callisthenes Eteonici fil. Phalereus
 dixit, ne quis Atheniensium ulla de causa in agro
 pernoctet, sed in urbe et Piræeo, nisi qui in præ-
 sidiis dispositi sunt. eorum autem quem quisque
 ordinem suscepit, eum tueatur et nec diurno nec
 nocturno tempore absit. quisquis autem huic de-
 creto non paruerit, prodictionis reus esto, nisi ne-
 cessitate aliqua inevitabili se fuisse circumventum
 ostenderit. eam autem necessitatem cognoscat dux
 hoplitarum et rei militari administrandæ præfectus
 et scriba senatus. Deferantur etiam quæ sunt in
 agris omnia celerrime, quæ sunt intra stadia cxx,
 in urbem et Piræeum, quæ ultra stadia cxx, Eleusi-
 nem et Phylen et Aphidnam et Rhamuntem et
 Sunium.

Nunquid hac spe pacem faciebatis aut hæc vobis pollice-
 batur iste mercenarius?

39. Age recita literas, quas postea Philippus huc misit.

LITERÆ PHILIPPI.

Rex Macedonum Philippus senatui populoque
 Atheniensi S. Scitote nos intra Pylas esse progres-
 sos et Phocidem subegisse, ac quæ oppida ultro se
 nobis adjunxerunt, præsidia introduxisse in ea. quæ
 vero imperium detrectabant, vi cepimus et civibus

σκάψαμεν. Ἀκούων δὲ καὶ ὑμᾶς παρασκευάζεσθαι
 5 βοηθεῖν αὐτοῖς, γέγραφα ὑμῖν, ἵνα μὴ πλεῖον
 ἐνοχλήσθε περὶ τούτων. τοῖς μὲν γὰρ ὅλοις οὐδὲ
 μέτριόν μοι δοκεῖτε ποιεῖν τὴν εἰρήνην, ἣν συν-
 θέμενοι, καὶ ὁμοίως ἀντιπαρεξάγοντες, καὶ ταῦτα
 οὐδὲ συμπεριειλημμένων τῶν Φωκέων ἐν ταῖς
 κοιναῖς ἡμῶν συνθήκαις. ὥστε ἐὰν μὴ ἐμμένητε
 10 τοῖς ὠμολογημένοις, οὐδὲν προτερήσετε ἕξω τοῦ
 ἐφθακέναι ἀδικοῦντες.

40. Ἀκούετε ὡς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται ἐν τῇ
 πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμμάχους ὅτι
 « ἐγὼ ταῦτα πεποίηκα ἀκόντων Ἀθηναίων καὶ λυπου-
 μένων, ὡς ἔπερ εὖ φρονεῖτε, ὡς Θεβαῖοι καὶ Θεσσα-
 15 λοί, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψασθε, ἐμοὶ δὲ πιστεύ-
 σετε, » οὐ τούτοις τοῖς ῥήμασι γράψας, ταῦτα δὲ
 βουλόμενος δεικνύναι. Τοιγαροῦν ἐκ τούτων ὤχετο
 ἐκείνους λαβῶν εἰς τὸ μῆδ' ὅτιον προορᾶν τῶν μετὰ
 ταῦτα μῆδ' αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἔβασιν πάντα τὰ πρά-
 γματα ἐκείνων ὑφ' ἑαυτῶν ποιήσασθαι. ἕξ ὧν ταῖς πα-
 20 ρούσαις συμφοραῖς οἱ ταλαίπωροι κέχρηται. (41) Ὁ
 δὲ ταύτης τῆς πίστεως αὐτῶν συνεργὸς καὶ συναγωνι-
 στής καὶ ὁ δεῦρ' ἀπαγγελίας τὰ ψευδῆ καὶ φανακίσας
 ὑμᾶς οὗτός ἐστιν ὁ τὰ Θεβαίων ὀδυρόμενος νῦν πάθη
 καὶ διεξιὼν ὡς οἰκτρά, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι
 25 κακῶν καὶ ὅσ' ἄλλα πεπόνθασιν οἱ Ἕλληνες ἀπάντων
 αὐτὸς ὦν αἴτιος. δῆλον γάρ ὅτι σὺ μὲν ἀλγείς ἐπὶ τοῖς
 συμπεθεῖχόσιν, Αἰσχίνῃ, καὶ τοὺς Θεβαίους ἐλεεῖς
 κτῆμα ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ καὶ γεωργῶν τὰ ἐκείνων,
 30 ἐγὼ δὲ χαίρω, ὅς εὐθὺς ἐξητούμην ὑπὸ τοῦ ταῦτα πρά-
 ζαντος.

42. Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκα εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα
 μᾶλλον ἰσως ἀρμόσει λέγειν. ἐπάνειμι δὲ πάλιν ἐπὶ τὰς
 ἀποδείξεις, ὡς τὰ τούτων ἀδικήματα τῶν νυνὶ παρόν-
 των πραγμάτων γέγονεν αἴτια.

5 43. Ἐπειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε μὲν ὑμεῖς ὑπὸ τοῦ Φι-
 λίππου διὰ τούτων τῶν ἐν ταῖς πρεσβείαις μισθωσάν-
 των ἑαυτοῦς καὶ οὐδὲν ἀληθές ὑμῖν ἀπαγγειλάντων,
 ἐξηπάτηντο δὲ οἱ ταλαίπωροι Φωκεῖς καὶ ἀνήρηντο αἱ
 πόλεις αὐτῶν· τί ἐγένετο; οἱ μὲν καταπτυστοὶ Θεσ-
 10 σαλοί καὶ ἀναίσθητοι Θεβαῖοι φίλον εὐεργέτην σω-
 τῆρα τὸν Φίλιππον ἠγοῦντο. πάντ' ἐκείνος ἦν αὐτοῖς.
 οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἰ τις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν.
 ὑμεῖς δὲ ὑφορούμενοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχεραίνον-
 15 τες ἤγετε τὴν εἰρήνην δημοῦς. οὐ γὰρ ἦν ὅτι ἂν ἐποι-
 εῖτε. καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Ἕλληνες, ὁμοίως ὑμῖν πεφε-
 νακισμένοι καὶ διημαρτηχότες ὦν ἤλπισαν, ἦγον τὴν
 εἰρήνην ἄσμενοι, καὶ αὐτοὶ τρόπον τινὰ ἐκ πολλοῦ πο-
 20 λεμούμενοι. (44) ὅτε γὰρ περιῶν Φίλιππος Ἴλλυ-
 ροῦς καὶ Τριβαλλοῦς, τινὰς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατε-
 στρέφετο, καὶ δυναίμεις πολλὰς καὶ μεγάλας ἐποιεῖθ'
 ὑφ' ἑαυτῶν, καὶ τινες τῶν ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς
 εἰρήνης ἐξουσία βαδίζοντες ἐκείσε διεφθείροντο, ὧν εἷς

venditis evertimus. Quum autem audirem et vos
 instrui ad opem illis ferendam, scripsi vobis, ne ea de
 re plus quam opus sit laboretis. nam in universum, ne
 mediocrem quidem rem putare mihi videmini pacem,
 quam pepigistis, et nihilominus in aciem descendi-
 tis, præsertim quum Phocenses in communibus
 nostris pactis non sint comprehensi. Quare nisi
 manebitis in conventis, nulla re nisi auspicandis in-
 juris eritis superiores.

40. Auditis, quam perspicue significet atque explanet hac
 ad vos epistola suis federatis : « Ego hæc feci invitis Athe-
 niensibus et ægre ferentibus. quare, si sapitis, o Thebani
 et Thessali, eos hostes existimabitis et mihi fidem habebi-
 tis. » non quod hæc verba posuerit, sed hæc certe ostende-
 dere voluit. His rebus illos decipiens ita corripuit, ut nihil
 postea factorum prospicerent aut animadverterent, sed
 eum omnia in suam redigere potestatem paterentur. unde
 accidit, ut miseri in præsentibus calamitatibus versentur.
 (41) Istius autem fidei conciliator atque adjutor strenuus, qui
 falsa huc nunciavit et fucum vobis fecit, is est qui Theba-
 norum mala nunc lamentetur, et quam ea miserabilia sint,
 commemoret, quum sit et horum et Phocensium malorum,
 et quæcunque alia Græci perpassi sunt, omnium ipse auc-
 tor. Tu scilicet, Æschines, casus illos ægre fers et The-
 banorum vicem doles, quum possessionem habeas in Bœo-
 tia et illorum agros colas, ego autem gaudeo, qui statim
 postulatus sum ab eo qui illa fecerat.

42. Sed incidi in eas res, quas paulo post dici magis for-
 tasse conveniet. redeo igitur eo, ut probem istorum in-
 jurias exstitisse præsentium negotiorum causas.

43. Quum enim tum vos decepti essetis a Philippo per
 istos, qui se in legationibus mercede locaverant nec quidquam
 veri vobis nunciaverant, tum ærumnosi Phocenses decepti
 essent et oppida eorum eversa; quid factum est? Thessali,
 homines nefarii, et recordes Thebani amicum, bene me-
 ritum, servatorem Philippum ducebant. ille iis erat omnia.
 nec vocem ferebant ejus, qui aliud quid vellet dicere.
 Vos autem quamquam ea, quæ fiebant, suspecta habebatis
 et ægre ferebatis; tamen pacem servabatis. neque enim
 erat quod faceretis. quin et alii Græci, quemadmodum vos,
 decepti et iis frustrati quæ sperarant, pacem cupide serva-
 bant, etsi et ipsi quodammodo jam diu bello petebantur.
 (44) Quum enim circumiens Philippus Illyrios et Triballos
 et Græcorum quoque quosdam subigeret et multas magna-
 que copias sibi subjiceret et quidam ex urbibus propter
 pacis licentiam illuc euntes corrumpentur, e quibus iste
 unus erat; tunc omnibus his, contra quos illa parabantur,

οὗτος ἦν· τότε πάντες, ἐφ' οὗς ταῦτα παρεσκευάζετ'
 25 ἐκαίνοις, ἐπολεμοῦντο. εἰ δὲ μὴ ἤσθάνοντο· ἕτερος δὲ
 λόγος οὗτος, οὐ πρὸς ἐμέ. (45) ἐγὼ μὲν γὰρ προύλε-
 γον καὶ διεμαρτυρούμην καὶ παρ' ὑμῖν αἰεὶ καὶ ὅποι πεμ-
 φθειήν, αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι
 καὶ πράττειν δωροδοκούντων καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ
 241 χρήμασι, τῶν δὲ ἰδιωτῶν καὶ πολλῶν τὰ μὲν οὐ προο-
 ρωμένων, τὰ δὲ τῇ καθ' ἡμέραν βραστώνῃ καὶ σχολῇ
 δελεαζομένων, καὶ τοιουτοῦν τι πάθος πεπονθῶτων ἀπάν-
 των, πλην οὐκ ἐφ' ἑαυτοὺς ἐκάστων οἰόμενων τὸ δεινὸν
 5 ἤξειν, καὶ διὰ τῶν ἐτέρων κινδύνων τὰ ἑαυτῶν ἀσφα-
 λῶς σχήσειν ὑπολαμβάνοντων, ὅταν βούλωνται. (46)
 εἴτ' οἶμαι συμβέβηκε τοῖς μὲν πλῆθεσιν ἀντὶ τῆς πολ-
 λῆς καὶ ἀκαίρου βραθυμίας τὴν ἐλευθερίαν ἀπολωλέκε-
 ραι, τοῖς δὲ προσετηχόσι καὶ ἄλλα πλην ἑαυτοὺς οἰο-
 10 μένοις πωλεῖν πρῶτους ἑαυτοὺς πεπραχόσιν αἰσθῆσθαι.
 ἀντὶ γὰρ φιλῶν καὶ ξένων, ἃ τότε ὀνομάζοντο ἡνίκα
 ἔδωροδόκουν, νῦν κἀλακίαι καὶ θεοὶς ἐχθροὶ καὶ ἄλλ' ἃ
 προσήκει πάντ' ἀκούουσιν. (47) οὐδεὶς γάρ, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τὸ τοῦ προδιδόντος συμφέρον ζητῶν χρήματ'
 15 ἀναλλασκει, οὐδ' ἐπειδὴν ὧν ἂν πρίηται κύριος γένεται,
 τῷ προδότῃ συμβούλῳ περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρεῖται.
 οὐδὲν γὰρ ἦν εὐδαιμονώτερον προδότου. ἀλλ' οὐκ ἔστι
 ταῦτα, οὐκ ἔστιν. πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἐπει-
 20 δὴν τῶν πραγμάτων ἐγκρατῆς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῆ-
 και τῶν ταῦτα ἀποδομένων δεσπότης ἔστι, τὴν δὲ πο-
 νηρίαν εἰδὼς τότε δὴ, τότε καὶ μισεῖ καὶ ἀπιστεῖ καὶ
 προπηλακίζει. (48) σκοπεῖτε δέ. καὶ γὰρ εἰ παρελήλυθεν
 ὁ τῶν πραγμάτων καιρὸς· ὁ τοῦ γ' εἰδέναι τὰ τοιαῦτα
 καιρὸς αἰεὶ πάρεστι τοῖς εὐφρονούσιν. μέχρι τούτου Λα-
 25 σθένης φίλος ὀνομάζετο Φιλίππου, ἕως προὔδωκεν
 Ὀλυμπον, μέχρι τούτου Τιμόλαος, ἕως ἀπώλεσε Θή-
 βας, μέχρι τούτου Εὐδίκος καὶ Σίμος ὁ Λαρισσαῖος, ἕως
 Θεσταλιαν ὑπὸ Φιλίππου ἐποίησαν. εἴτ' ἔλαυνομένων
 242 καὶ ὑβρίζομένων καὶ τί κακὸν οὐχὶ πασχόντων πᾶσα
 ἢ οἰκουμένη μεστὴ γέγονε προδοτῶν. τί δ' Ἀρίστρα-
 τος ἐν Σικυῶνι, καὶ τί Περύλαος ἐν Μεγάροις; οὐκ
 ἀπεβρίμμενοι; (49) ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ' ἂν τις ἴδοι ὅτι
 ὁ μάλιστα φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ πλείστα
 5 ἀντιλέγων τούτοις, οὗτος ὑμῖν, Αἰσχίνη, τοῖς προδι-
 δοῦσι καὶ μισθαρνοῦσι τὸ ἔχειν ἐφ' ὅτῳ δωροδοκῆσθε
 περιποιεῖ, καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τουτωνὶ καὶ τοὺς ἀνθι-
 σταμένους τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν ὑμεῖς ἐστέ σῶοι
 10 καὶ ἔμμισθοι, ἐπεὶ διὰ γ' ὑμᾶς αὐτοὺς πάλαι ἂν ἀπω-
 λώλειτε.

50. Καὶ περὶ μὲν τῶν τότε πραχθέντων ἔχων ἔτι
 πολλὰ λέγειν, καὶ ταῦτα ἡγοῦμαι πλείω τῶν ἱκανῶν
 εἰρησθαι. αἷτιος δ' οὗτος, ὥσπερ ἐωλοκρασίαν τινά
 μου τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀδικημάτων κα-
 15 τασχεδᾶσας, ἦν ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν
 πεπραγμένων ἀπολύσασθαι. παρηνώχλησθε δ' ἴσως,
 οἱ καὶ πρὶν ἐμὲ εἰπεῖν ὅτι οὐκ εἰδότες τὴν τούτου τότε
 μισθαρνίαν. (51) καίτοι φίλαν γε καὶ ξενίαν αὐτὴν
 ὀνομάζει, καὶ νῦν εἰπέ που λέγων « ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου

bellum inferebatur. qui si id non animadvertabant, alia
 est ea questio, non ad me attinet. (45) Ego enim prædi-
 cebam et testificabar tum apud vos semper, tum quocumque
 mittebar, sed civitates ægrotabant, quum et magistratus
 rebusque gerendis præfecti dona captarent ac largitio-
 nibus corrumpenterent, et homines privati multitudineque par-
 tim non prospicerent partim quotidiana indulgentia et otio
 essent deliniti, atque hoc morbo correpti universi, ut
 certe non ad se singuli putarent venturas esse calamitates,
 et aliorum periculis censerent opes suas confirmatum iri,
 quando vellent. (46) Sic, credo, accidit populis, ut liberta-
 tem per nimiam illam et intempestivam socordiam perdidere-
 rint, et magistratibus atque iis, qui se cetera semetipsis ex-
 ceptis vendere putabant, ut se venisse primos intellexerint.
 non enim, ut tum fiebat, quum dona acceptarent, amici
 et hospites nominantur, sed assentatores et diis invisī, et
 cetera, quæ par est, omnia nunc audiunt. (47) Nemo enim,
 Athenienses, propter proditoris utilitatem sumptus facit,
 neque, potitus iis quæ concupiverat, proditoris consiliis de
 eo, quod superest, amplius utitur. alioqui nihil felicius
 esset proditore. verum ita non sunt hæc, non sunt. qui
 enim posset fieri? multum certe abest. Sed quando qui
 imperare studet, in suam omnia potestatem redegit; etiam
 eorum qui illa vendiderunt, fit dominus, gnarus autem
 improbitatis, tum vero, tum et odit et diffidit et insecta-
 tur. (48) Sic autem rem considerate: etenim si rerum
 ipsarum tempus abiit; eas sciendi tempus semper adest
 prudentibus. Tantisper Lathenes amicus Philippi nomi-
 nabatur, dum Olythum prodidit, tantisper Timolaus, dum
 Thebas perdidit, tantisper Eudicus et Simus Larisseus, dum
 Philippo Thessaliam subjecerunt. tandem quum exagitaren-
 tur et contumeliis afficerentur et quid mali non ferrent, to-
 tus orbis terrarum repletus est proditoribus. Quid Ari-
 stratus Sicylene, et quid Perilaus Megaris? nonne abje-
 cti? (49) Ex his vel clarissime perspicitur, eam qui patriam
 maxime tueatur atque istis acerrime adversetur, vobis,
 Æschines, proditoribus et mercenariis occasionem corru-
 ptelarum suppeditare, et quia horum plerique sunt vestris-
 que conatibus resistunt, vos esse incolumes et mercede
 auctos. nam, quantum in vobis quidem ipsis est, olim sane
 periissetis.

50. Etsi autem de actis illorum temporum plura etiam di-
 cere possum, tamen vel hæc plus satis esse arbitror. sed isti
 id acceptum ferendum, qui tanquam crapulam quandam
 suæ improbitatis et scelerum in me effuderit, quam necesse
 fuit apud eos, qui per setatem res illas cognitatas habere non
 possunt, eluere. sed fortasse affecti estis molestia, qui
 prius etiam, quam ullum ego verbum faciam, illam istius
 operam nostis mercenariam. (51) quanquam eam ipse
 amicitiam et hospitium nominat, atque nunc alicubi dixit

20 ξενίαν δευδιζών ἐμοί. » ἐγὼ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι ἢ πῶς ἀξιωθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον οὐτ' Ἀλεξάνδρου φίλον εἶποιμ' ἂν ἐγὼ σε, οὐχ οὕτω μαίνομαι, εἰ μὴ καὶ τοὺς θεριστάς καὶ τοὺς ἄλλο τι
25 μισθοῦ πράττοντας φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μισθωσαμένων. (52) ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα. πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγὼ σε Φιλίππου πρότερον καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ, καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ' ἀπίστεῖς, ἐρώτησον αὐτούς. μᾶλλον δ' ἐγὼ τοῦθ' ὑπὲρ σοῦ ποιήσω. πρότερον ὑμῖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 243δοκεῖ μισθωτὸς Αἰσχίνης ἢ ξένος εἶναι Ἀλεξάνδρου; ἀκούεις ἃ λέγουσιν.

53. Βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἀπολογήσασθαι καὶ διεξελθεῖν τὰ πεπραγμέν' ἐμαυτῶ, 5 ἵνα καίπερ εἰδὼς Αἰσχίνης ὁμῶς ἀκούσῃ δι' ἃ φημι καὶ τούτων τῶν προεισελευμένων καὶ πολλῶν μειζόνων ἐπιούτων δωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. Καί μοι λέγε τὴν γραφὴν αὐτὴν λαβών.

ΓΡΑΦΗ.

10 54. Ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος, Ἐλαφβολιῶνος ἕκτη ἰσταμένου, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου Κοθωκίδης ἀπήνεγκε πρὸς τὸν ἄρχοντα παρανόμων κατὰ Κτησιφώντος τοῦ Λεωσθένους Ἀναφλυστίου, ὅτι ἔγραψε παράνομον ψήφισμα, ὡς ἄρα δεῖ στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα
15 χρυσῶ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις [τοῖς μεγάλοις] τραγωδοῖς καινοῖς, ὅτι στεφανοῖ ὁ δῆμος Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῶ στεφάνῳ ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας ἧς
20 ἔγων διατελεῖ εἰς τε τοὺς Ἕλληνας ἅπαντας καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, καὶ ἀνδραγαθίας, καὶ διότι διατελεῖ πράττων καὶ λέγων τὰ βέλτιστα τῷ δήμῳ καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν ὅ τι ἂν δύνηται ἀγαθόν, (55) πάντα ταῦτα ψευδῆ γράψας καὶ παράνομα, τῶν νόμων οὐκ ἐόντων πρῶτον μὲν
25 ψευδεῖς γραφὰς εἰς τὰ δημόσια γράμματα καταβάλλεσθαι, εἴτα τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦν (ἔστι Δημοσθένης τεγοποιὸς καὶ ἐπὶ τῶν θεωρικῶν τεταγμένος), ἔτι δὲ μὴ ἀναγορεῦειν τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγωδῶν τῇ καινῇ,
ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡ βουλὴ στεφανοῖ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνειπεῖν, ἐὰν δὲ ἡ πόλις, ἐν Πυκνῇ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Τίμημα τέλαντα πενήκοντα. Κλήτορες Κηφισοφῶν Κηφισοφώντος Ῥαμνύσιος,
5 Κλέων Κλέωνος Κοθωκίδης.

56. Ἄ μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτ' ἔστιν. ἐγὼ δ' ἀπ' αὐτῶν τούτων πρῶτον ὁμαι εἶπλον ὑμῖν ποιήσειν ὅτι πάντα δικαίως ἀπολογίσομαι. τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γε-

his verbis utens : « Is qui mihi Alexandri hospitium exprobrat. » Ego tibi hospitium Alexandri? unde id tibi contigit aut qua dignitate es receptus? neque Philippi hospitem neque Alexandri amicum ego te dixerim, non ita insanio, nisi etiam messorum et alii mercenarii amici et hospites appellandi sunt dominorum. (52) Non ita sunt hæc. unde? multum certe abest. sed mercenarium ego te Philippi olim, et nunc Alexandri voco, et hi omnes. Quod si id non credis, interroga eos. ac potius ego ipse tuo loco id faciam. Utrum vobis, Athenienses, mercenarius Æschines, an hospes esse Alexandri videtur? Audis quod dicant.

53. Jam ad accusationem ipsam respondebo et acta mea recensebo, ut quamquam sciens Æschines, tamen audiat, quamobrem me dicam honoribus et hoc senatusconsulto propositis et multo etiam majoribus esse afficiendum. Age ipsam accusationem cape et recita.

ACCUSATIO.

54. Chæronda archonte, die vi Elaphebolionis, Æschines Atrometi F. Cothocides detulit ad archontem violatarum legum actionem contra Ctesiphontem Leosthenis F. Anaphlystium, eum rogasse decretum legibus contrarium, de Demosthene Demosthenis F. Pæaniensi aurea corona donando et in theatro, [magnis] Dionysiis, novis tragædiis, renunciando donari a populo Demosthenem Demosthenis F. Pæaniensem aurea corona virtutis ergo et benivolentiæ, quam constanter habeat et in Græcos universos et populum Atheniensem, atque fortitudinis, et quia non desistat agere et dicere populo utilisima atque alacer sit ad bene merendum de eo, quocunque modo possit. (55) quæ omnia falso scripsit et contra leges, quum legibus interdictum sit, primum ne falsa scripta in publicas tabulas referantur, deinde, ne quis ante relatas rationes coronetur (Demosthenes muris reficiendis est curator et theatro pecuniæ præfectus), præterea ne corona in theatro renunciatur Dionysiis, tragædiis novis, sed si senatus coronet, in curia esse renunciandum, sin civitas, in Pnyce pro concione. Æstimata causa talentis quinquaginta. Citationis testes Cephisophon Cephisophontis F. Rhamnusius, Cleon Cleonis F. Cothocides.

56. Quæ igitur in decreto accuset, Athenienses, hæc sunt. Ego vero secundum hæc ipsa declarabo, ut opinor, vobis, me justis rationibus omnia refutaturum. servato enim eodem ordine quem iste in accusationis libello insti-

10 γραμμένων τάξιν περί πάντων ἐρῶ καθ' ἕναστον ἐφε-
 ζῆς καὶ οὐδὲν ἐκὼν παραλείψω. (57) Τοῦ μὲν οὖν
 γράψαι πράττοντα καὶ λέγοντα τὰ βέλτιστά με τῶ δήμῳ
 διατελεῖν καὶ προθύμῳ εἶναι ποιεῖν ὅ τι ἂν δύναμαι
 ἀγαθόν, καὶ ἐπαινεῖν ἐπὶ τούτοις, ἐν τοῖς πεπολιτευμέ-
 15 νοις τὴν κρίσιν εἶναι νομίζω. ἀπὸ γὰρ τούτων ζήτη-
 ζομένων εὐρεθῆσεται εἴτε ἀληθῆ περι ἑμοῦ γέγραφε
 Κτησιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα εἴτε καὶ ψευδῆ.
 (58) τὸ δὲ μὴ προσγράψαντα « ἐπειδὴν τὰς εὐθύνas δῶ »
 στεφανοῦν, καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ τὸν στέφανον
 20 κελεύσαι, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ τοῦτο τοῖς πεπο-
 λιτευμένοις, εἴτε ἀξίος εἰμι τοῦ στεφάνου καὶ τῆς ἀναβ-
 ῆσεως τῆς ἐν τούτοις εἴτε καὶ μὴ, ἔτι μέντοι καὶ τοὺς
 νόμους δεικτέον εἶναι μοι δοκεῖ, καθ' οὓς ταῦτα γρά-
 25 φειν ἐξῆν τούτῳ. Οὕτως μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 δικαίως καὶ ἀπλῶς τὴν ἀπολογίαν ἔγνωκα ποιέσθαι,
 βαδιοῦμαι δ' ἐπ' αὐτὰ ἃ πέπρακται μοι. (59) καὶ με
 μηδεὶς ὑπολάβῃ ἀπαρτᾶν τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἐὰν
 εἰς Ἑλληνικὰς πράξεις καὶ λόγους ἐμπέσω. ὁ γὰρ
 διώκων τοῦ ψηφίσματος τὸ λέγειν καὶ πράττειν τὰ
 245 ἀριστά με καὶ γεγραμμένους ταῦτα ὡς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός
 ἐστὶν ὁ τοὺς περὶ ἀπάντων τῶν ἑμοῖ πεπολιτευμένων
 λόγους οἰκείους καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ πεποιηκώς.
 5 εἴτα καὶ πολλῶν προαιρέσεων οὐσιῶν τῆς πολιτείας τὴν
 περὶ τὰς Ἑλληνικὰς πράξεις εἰλόμην ἐγώ, ὥστε καὶ
 τὰς ἀποδείξεις ἐκ τούτων δικαίως εἰμι ποιέσθαι.
 60. Ἄ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ δημηγο-
 ρεῖν ἐμὲ προῦλαβε καὶ κατέσχε Φιλίππος, ἐάσω. οὐ-
 10 δὲν γὰρ ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ. ἃ δ' ἀφ' ἧς
 ἡμέρας ἐπὶ ταῦτα ἐπέστην ἐγώ καὶ διεκωλύθη, ταῦτα
 ἀναμνήσω καὶ τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπῶν :
 (61) Πλεονέκτημα, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μέγα ὑπῆρξε
 Φιλίππῳ. παρὰ γὰρ τοῖς Ἑλλήσιν, οὐ τισὶν ἄλλ'
 15 ἅπασιν ὁμοίως, φορὰν προδοτῶν καὶ δωροδόκων καὶ
 θεοῖς ἐχθρῶν ἀνθρώπων συνέβη γενέσθαι τοσαύτην,
 ὅσην οὐδεὶς πω πρότερον μέμνηται γεγονυῖαν. οὓς
 συναγωνιστὰς καὶ συνεργούς λαβῶν, καὶ πρότερον κα-
 κῶς τοὺς Ἑλληνας ἔχοντας πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασια-
 20 στικῶς ἔτι χεῖρον διέθηκε, τοὺς μὲν ἑξαπατῶν, τοῖς
 δὲ διδούς, τοὺς δὲ πάντα τρόπον διαφθείρων, καὶ διέ-
 στησεν εἰς μέρη πολλὰ ἐνός τοῦ συμφέροντος ἅπασιν
 ὄντας, κωλύειν ἐκείνων μέγαν γίνεσθαι. (62) Ἐν
 25 τοιαύτῃ δὲ καταστάσει καὶ ἔτι ἀγνοία τοῦ συνισταμέ-
 νου καὶ φουμένου κακοῦ τῶν ἀπάντων Ἑλλήνων ὄντων
 δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, [ὡ] ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί προσῆκον ἦν
 ἐλέσθαι πράττειν καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λό-
 γον παρ' ἑμοῦ λαβεῖν. ὁ γὰρ ἐνταῦθα ἑαυτὸν τάξας
 τῆς πολιτείας εἰμι ἐγώ. (63) Πότερον αὐτὴν ἐχρῆν,
 246 Αἰσχρίνη, τὸ φρόνημα ἀφεῖσαν καὶ τὴν ἀξίαν τὴν αὐτῆς
 ἐν τῇ Θετταλῶν καὶ Δολοπῶν τάξει συγκατακταῖσθαι
 Φιλίππῳ τὴν τῶν Ἑλλήνων ἀρχὴν καὶ τὰ τῶν προγό-
 5 νων κατὰ καὶ δίκαια ἀναιρεῖν, ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν
 (δεινὸν γὰρ ὡς ἀληθῶς), ἃ δ' ἑώρα συμβησόμενα, εἰ
 μηδεὶς κωλύσει, καὶ προσησθάνει, ὡς ἔοικεν, ἐκ πολ-

tuit, de omnibus deinceps singulatim dicam et volens nihil
 prætermittam. (57) Quod igitur in rogatione scriptum est,
 me non desistere utilissima populo et agere et dicere, et
 paratum esse ad bene merendum de eo, ubicunque pos-
 sim, proptereaque laudandum esse, de eo mea in republica
 acta venire in iudicium existimo. in quæ si inquiratur,
 constabit, utrum vere de me scripserit ea Ctesiphon et
 convenienter, an falso. (58) Quod autem non adscripsit,
 « postquam rationes retulerit » esse coronandum, et in
 theatro coronam renunciari jussit, etiam id ad acta quidem
 in republica pertinere existimo, utrum coronam merear et
 renunciationem inter hos cives necne, præterea vero leges
 quoque mihi ostendendæ esse videntur, quarum auctoritate
 huic hæc rogare licuit. Ita quidem juste, Athenienses, et
 simpliciter me defendere constitui. accedam autem ad ipsas
 res a me gestas. (59) neque me quisquam existimet disjungere
 orationem ab accusatione, si in actiones Græcas et disputa-
 tiones incidero. Qui enim eam decreti partem, quæ est de
 eo, quod optima et facio et dico, insectatur et falsitatis
 accusat, is est qui orationem de omnibus actis in republica
 meis convenientem et necessario conjunctam cum accusa-
 tione fecit. Deinde quum variæ sint in republica rationes,
 eam ego mihi delegi, quæ ad Græciæ statum attineret
 quare æquum est et probationes inde petere.

60. Ac quæ, antequam ego ad rempublicam accessi et
 conciones habui, Philippus occupavit atque obtinuit, omit-
 tam. nihil enim illorum ad me attinere puto. quibus
 autem occupandis ex eo die, quo ego accessi ad rempubli-
 cam, sit revera dejectus, eorum commonefaciam rationem-
 que reddam, si prius hoc dixero : (61) Magno, Athenienses,
 commodo nos præstitit Philippus. apud Græcos enim non
 aliquos, sed pariter omnes, proventus proditorum et homi-
 num largitionibus corruptorum et diis invisorum accidit
 ut existeret tantus, quantum nemo unquam prius fuisse
 meminit. quos suffragatores et adjutores nactus, Græcos
 jam prius inter se male animatos et dissentientes magis
 etiam conturbavit, alios decipiendo, aliis largiendo, alios
 omni modo corrumpendo, et in multas partes disgregavit
 eos, quibus hoc unum expediebat universis, ut illius incre-
 menta prohiberent. (62) Tali autem in statu atque adhuc
 ignorance orientis et nascentis mali quum versarentur
 omnes Græci; considerandum est vobis, Athenienses, quid
 suscipiendum atque faciendum reipublicæ fuerit, et ejus a
 me ratio repositenda. nam qui in ea se reipublicæ parte
 collocaverit, is ego sum. (63) Nunquid eam oportuit,
 Æschines, abjectis animis et dignitate sua, Thessalorum et
 Dolopum numero Philippum adjutare in parando Græciæ
 principatu et majorum gloriam et jus abolere, an vero id
 quidem faciendum non fuit (nihil enim fieri potuit indignius)
 sed quæ eventura videbat, si nemo prohiberet, atque multo
 ante, ut par est, prospiciebat, connivendum, illa ut fierent?

λαῦ, ταῦτα περιδεῖν γιγνόμενα; (64) Ἄλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστα ἐπιτιμῶντα τοῖς πεπραγμένοις ἡδέως ἂν ἐροίμην, τῆς ποίας μερίδος γενέσθαι τὴν πόλιν ἡδούετ' ἂν, πότερον τῆς συναιτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς Ἕλλησι κακῶν καὶ αἰσχυρῶν, ἢς ἂν Θετταλοῦς καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι τις, ἢ τῆς περιωρακίας ταῦτα γιγνόμενα ἐπὶ τῇ τῆς ἰδίας πλεονεξίας ἐλπίδι, ἢς ἂν Ἄρκάδας καὶ Μεσσηνίους καὶ Ἀργεῖους θεήμεν. (65) ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοί, μᾶλλον δὲ πάντες, χεῖρον ἡμῶν ἀπηλλάχασιν. καὶ γὰρ εἰ μὲν ὡς ἐκράττισε Φίλιππος ὤχετ' εὐθέως ἀπιῶν καὶ μετὰ ταῦτ' ἦγεν ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὐτοῦ συμμάχων μήτε τῶν ἄλλων Ἕλλήνων μηδένα μηδὲν λυπήσας ἦν ἂν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἔπραττεν ἐκείνους μέμφει καὶ κατηγορία. εἰ δὲ ὁμοίως ἀπάντων τὸ ἀξίωμα, τὴν ἡγεμονίαν, τὴν ἐλευθερίαν περιελετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολιτείας, ὅσων ἡδύνατο πῶς οὐχ ἀπάντων ἐνδοξότατα ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε ἐμοὶ πεισθέντες;

66. Ἄλλ' ἐκείσε ἐπανερχομαι. τί τὴν πόλιν, Αἰσχίνη, προσῆκε ποιεῖν ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν Ἑλλήνων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον; ἢ τί τὸν σύμβουλον εἶδει λέγειν ἢ γράφειν τὸν Ἀθήνησιν ἐμέ (καὶ γὰρ τοῦτο πλεῖστον διαφέρει), ὅς συνηδεῖν μὲν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμα ἀνέβη, αἰεὶ περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἀγωνιζομένην τὴν πατρίδα, καὶ πλεῖω καὶ χρήματα καὶ σώματα ἀνηλωκυῖαν ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τῶν πᾶσι συμφερόντων ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὑπὲρ αὐτῶν ἀνηλωχασιν ἑαστοί, (67) ἐύρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἀγών, ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν καταεγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπρωμένον, πᾶν δ' τι βουληθεῖη μέρος ἢ τύχη τοῦ σώματος παρελέσθαι, τοῦτο προίεμεν, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης ζῆν. (68) καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἴπειν τολμήσῃ, ὡς τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι, χωρὶς ἀδόξῳ τότε γε ὄντι καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι, ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι καὶ τοῦτ' εἰς τὸν νοῦν ἐμβαλέσθαι, ὑμῖν δ' οὔσιν Ἀθηναίους καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ' ὁρῶσι τοσαύτην κακίαν ὑπάρχει, ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας αὐτεπαγγέλτους ἐθειλοντὰς παραχωρῆσαι Φίλιππῳ. οὐδ' ἂν εἰς ταῦτα φήσειεν. (69) Λοιπὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον ἅμα πᾶσιν οἷς ἐκείνος ἔπραττεν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐναντιοῦσθαι δικαίως. τοῦτ' ἐποιεῖτε μὲν ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς εἰκότως καὶ προσκηκόντως, ἔγραψον δὲ καὶ συνεβούλευον καὶ ἐγὼ καθ' ὅς ἐπολιτευόμην χρόνος. ὁμολογῶ. ἀλλὰ τί ἐχρῆν με ποιεῖν; ἦδη γάρ σ' ἐρωτῶ, πάντα τὰλλ' ἀφείξ, Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτίδαιαν, Ἀλόνησον. οὐδενὸς τούτων μέμνημαι. (70) Σέρριον δὲ καὶ Δορῖσκον καὶ τὴν Πεπαρήθου πόρθησιν καὶ ὅσ' ἄλλα τοιαῦτα ἡ πόλις ἡδίκειτο, οὐδ' εἰ γέγονεν οἶδα. καίτοι σὺ γ' ἐφησθά με ταῦτα λέγοντα

(64) Ego vero nunc acerrimum actorum reprehensorem perquam rogare velim, utrius factionis optaverit fuisse rempublicam, ejusne, cujus ope factum est ut Græci eas clades atque ignominiam paterentur, in quo numero censi Thessali possunt et gregales horum, an vero illius, quæ hæc fieri sivit privati emolumentum spe, quo loco Arcades et Messenii et Argivi sunt habendi. (65) sed et horum multi, imo omnes, pejus quam nos tractati sunt. etenim, si Philippus victoria potitus, statim abiisset ac postea quievisset neque suorum neque ceterorum Græcorum ulli re ulla molestus; eos qui conatibus ejus adversati essent, reprehenderet quis fortasse et accusaret. sed quia omnes pariter dignitate, principatu, libertate, atque etiam rebuspublicis, quos potuit, spoliavit; nonne vos mea secuti consilia decrevistis præclarissime omnium?

(66) Sed illuc redeo. quid civitatem nostram, Æschines, facere decebat, quum Græciæ principatum et tyrannidem cogitare Philippum et moliri cerneret? aut quid mihi suatori dicendum vel rogandum fuit, quum Athenis agerem (id enim plurimum refert), qui ab omni memoria scirem ad hunc usque diem, quo ego suggestum conscendi, semper de principatu et honore et gloria patriam dimicare, et plures tum pecunias tum homines honoris studio et propter ea quæ omnibus utilia essent impendisse, quam ceterorum Græcorum pro se quisque impenderunt, (67) et qui viderem ipsi Philippo, quocum certamen nobis erat, pro imperio et principatu oculum elisum, claviculam fractam, eum manu, pede mutilatum, omnem quam fortuna vellet corporis auferre partem abjicere, dummodo cum reliquo corpore honorate et gloriose viveret. (68) Atqui nemo dicere audeat decuisse Pellæ educato, in oppido obscuro tum quidem et parvo, tantam innasci animi magnitudinem, ut Græciæ principatum expeteret et hoc in animum induceret, vobis autem Atheniensibus, quotidie in omnibus et orationibus et spectaculis virtutis majorum monumenta intuentibus, tantam inesse ignaviam, ut Græcorum libertatem ultro volentes Philippo proderetis. ne unus quidem ita sentiat. (69) Reliquum igitur fuit et necessarium simul, ut omnibus ejus actionibus, quibus injuriam vobis faciebat, juste adversemini. Id faciebatis ab initio vos merito et decenter, rogabam autem et consulebam etiam ego, quibus in republica versabar temporibus. fateor. sed quid fuit mihi faciendum? jam enim te interrogo, ceteris omnibus omissis, Amphipoli, Pydna, Potidææ, Halonneso. nullius horum facio mentionem. (70) Serrhium autem et Doriscum et Peperethi vastationem, et ceteras reipublicæ nostræ ab illo factas injurias, nec utrum exstiterint novi. quan-

εις ἔχθραν ἐμβαλεῖν τουτουσί, Εὐβούλου καὶ Ἀριστοφῶντος καὶ Διοπίθους τῶν περὶ τούτων ψηφισμάτων 10 ὄντων, οὐκ ἐμῶν, ὃ λέγων εὐχερῶς ὅτι ἂν βουληθῆς. οὐδὲ νῦν περὶ τούτων ἐρῶ. (71) ἀλλ' ὁ τὴν Εὐβοίαν ἐκεῖνος σφετεριζόμενος καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμα ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, καὶ Μεγάρους ἐπιχειρῶν καὶ καταλαμβάνων Ὀρεόν, καὶ κατασκάπτων Πορθμόν, καὶ 15 καθιστὰς ἐν μὲν Ὀρεῶν Φιλιστιζὴν τύραννον, ἐν δ' Ἐρετρίᾳ Κλείταρχον, καὶ τὸν Ἑλλήσποντον ὑφ' ἑαυτῶν ποιούμενος, καὶ Βυζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις Ἑλληνίδας ἅς μὲν ἀναίρων, εἰς ἅς δὲ τοὺς φυγάδας κατά- 20 γων, πότερον ταῦτα πάντα ποιῶν ἠδίκηει καὶ παρεσπόνδει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην ἢ οὐ; καὶ πότερον φανῆναί τινα τῶν Ἑλλήνων τὸν ταῦτα κωλύσοντα ποιεῖν αὐτὸν ἐχρῆν ἢ μή; (72) εἰ μὲν γὰρ μὴ ἐχρῆν, ἀλλὰ τὴν Μυσῶν λείαν καλουμένην τὴν Ἑλλάδα οὖσαν ὀφθῆναι 25 ζώντων καὶ ὄντων Ἀθηναίων· περιεῖργασμαι μὲν ἐγὼ περὶ τούτων εἰπῶν, περιεῖργασται δ' ἡ πόλις ἢ πεισθεῖσα ἐμοί, ἔστω δὲ ἀδικήματα πάντα ἃ πέπρακται καὶ ἄμαρτήματα ἐμέ. εἰ δὲ ἴδωι τινα τούτων κωλυτὴν 249 φανῆναι· τίνα ἄλλον ἢ τὸν Ἀθηναίων δῆμον προσῆκε γενέσθαι; Ταῦτα τοίνυν ἐπολιτευόμεν ἐγὼ, καὶ ὄρων καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκεῖνον ἡναντιού- μιν, καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προῖεσθαι ταῦτα Φιλίππῳ διετέλου.

5 73. Καὶ μὴν τὴν εἰρήνην γ' ἐκεῖνος ἔλυσε τὰ πλοῖα λαβῶν, οὐχ ἡ πόλις, Αἰσχίνῃ. Φέρε δ' αὐτὰ τὰ ψηφίσματα καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, καὶ λέγε ἐφεξῆς. ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων, τίς τίνος αἰτίας ἐστί, γενήσεται φανερόν. λέγε.

10

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ ἄρχοντος Νεοκλέους, μνηδὸς Βοηδρομιτῶνος ..., ἐκκλησία σύγκλητος ὑπὸ στρατηγῶν. Εὐβου- 15 λος Μνησιθέου Κόπριος εἶπεν, ἐπειδὴ προσήγγει- λαν οἱ στρατηγοὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ὡς ἄρα Λαομέδοντα τὸν ναύαρχον καὶ τὰ μετ' αὐτοῦ ἀποσταλέντα σκάφη εἰκοσιν, ἐπὶ τὴν τοῦ σίτου παραπομπήν, εἰς Ἑλλήσποντον ὁ πέρα Φιλίππου στρατηγὸς Ἀμύντας καταγῆσεν εἰς Μακεδονίαν καὶ ἐν φυλακῇ ἔχει, ἐπιμεληθῆναι τοὺς πρυτάν- 20 νεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς, ὅπως ἡ βουλή συνα- γθῶσι, καὶ αἰρεθῶσι πρέσβεις πρὸς Φίλιππον, (74) οἱ τινες παραγεγόμενοι διαλέξονται πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ ἀφεθῆναι τὸν ναύαρχον καὶ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς στρατιώτας, καὶ εἰ μὲν δι' ἄγνοιαν 25 ταῦτα πεποιήκεν ὁ Ἀμύντας, ὅτι οὐ μεμψιμοι- ρεῖ ὁ δῆμος οὐδέν, εἰ δὲ τι πλημμελοῦντα παρὰ τὰ ἐπεσταλμένα λαβῶν, ὅτι ἐπισκεψάμενοι Ἀθη- ναῖοι ἐπιτιμήσουσι κατὰ τὴν τῆς ὀλιγωρίας ἀξίαν, εἰ δὲ μηδέτερον τούτων ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ 250 τὶ ἀγνωμονοῦσιν ἢ ὁ ἀποστείλας ἢ ὁ ἀπεσταλμέ-

quam tu quidem dixisti me, qui illa dixissem, populum onerasse inimicitias, quum illa decreta Eubuli et Aristophon- tis et Diopithis sint, non mea, o homo, qui temere quicquid in buccam venerit, effutis. neque nunc iis de rebus dicam. (71) At ille qui Eubeam abalienabat et ad oppugnandam Atticam muniebat, qui in Megara invadebat, qui Oreum occupabat, qui Porthmum suffodiebat, qui et Orei Philistidem tyrannum et Eretriae Clitarchum constituebat, qui Hellespontum subigebat, qui Byzantium obsidebat, et Græcarum urbium alias evertebat, in alias exules reducebat, nunquid iis omnibus agendis inique faciebat et fœdus viola- bat, et pacem solvebat, necne? Utrum Græcorum aliquem existere oportebat, qui quominus is illa faceret prohiberet, necne? (72) Nam si non oportebat, sed convivendum erat, ut, quod dicitur, Mysorum præda Græcia fieret, viventibus et superstitionibus Atheniensibus; supervacaneum et ego laborem cepi, quod talibus de rebus verba fecerim, supervaca- neum laborem et respublica cepit, quæ mihi paruerit, ea veru quæ facta sunt omnia, delicta et errata mea sunt. sin aliquem esse decuit qui prohiberet; quemnam eum alium quam populum Atheniensem esse convenit? Hæc igitur administravi ego, et quum ab eo omnes homines op- primi servitute viderem, adversatus sum, et prædixi moni- que semper ne hæc Philippo projicerentur.

73. Atqui pacem ille solvit navibus captis, non nostra civitas, Æschinea. Sed profer ipsa decreta literasque Philippi, et recita deinceps. nam hæc si considerentur, quis cujus rei sit auctor, perspicuum fiet. Recita.

DECRETUM.

Archonte Neocle, mensis Boedromionis ..., in- dicta ab imperatoribus concio. Eubulus Mnesitheï F. Coprius dixit: Quum imperatores in concione retulissent Laomedontem navarchum et missas cum eo viginti naves in Hellespontum ad frumentum comitandum a Philippi duce Amynta exceptas et perductas esse in Macedoniam, et in custodia teneri; curandum esse prytanibus et imperatoribus, ut senatus conveniat et legati deligantur ad Philip- pum, (74) qui profecti, cum eo agant de navarcho et navibus et militibus dimittendis, et si id ex ignorantia fecerit Amyntas, nihil queri populum, sin illum præ- ter mandata delinquentem ceperit, Athenienses in- quisituros, et pœnas pro delicti modo exacturos, sin horum neutrum sit, sed privatim injurii sint, vel is qui misit vel is qui missus est; indicandum,

νος, [καί] λέγειν, ἵνα αισθανόμενος ὁ δῆμος
βουλευσῆται τί δεῖ ποιεῖν.

75. Τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμα Εὐβουλος ἔγραψεν,
5 οὐκ ἐγὼ, τὸ δ' ἐφείξῃς Ἀριστοφῶν, εἰθ' Ἡγήσιππος,
εἴτ' Ἀριστοφῶν πάλιν, εἴτα Φιλοκράτης, εἴτα Κηφισο-
φῶν, εἴτα πάντες οἱ ἄλλοι. ἐγὼ δ' οὐδὲν περὶ τούτων.
Λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

10 Ἐπὶ Νεοκλέους ἀρχοντος, Βοηδρομιῶνος ἔην
καὶ νέα, βουλῆς γνώμη. Πρυτάνεις καὶ στρατη-
γοὶ ἐχρημάτισαν τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀνευε-
κόντες, ὅτι ἔδοξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἐλέσθαι
πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀνακομιδῆς
15 καὶ ἐντολὰς δοῦναι κατὰ * τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας
ψηφίσματα. Καὶ εἴλοντο τοῦσδε, Κηφισοφῶντα
Κλέωνος Ἀναφλύστιον, Δημόκριτον Δημοφῶντος
Ἀναγυράσιον, Πολύκριτον Ἀπημάντου Κοθωκί-
δην. Πρυτανεία φυλῆς Ἴπποθωοντίδος, Ἀριστο-
φῶν Κόλλυτεὺς πρόεδρος εἶπεν.

76. Ὡς περ τοίνυν ἐγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ ψηφί-
20 σματα, οὕτω καὶ σὺ δεῖξον, Ἀίσχινε, ὅποιον ἐγὼ γρά-
φας ψήφισμα αἰτιὸς εἰμι τοῦ πολέμου. ἀλλ' οὐκ ἂν
ἔχοις. εἰ γὰρ εἶχες οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρότερον νυνὶ πα-
ρέσχου. καὶ μὴν οὐδ' ὁ Φίλιππος οὐδὲν αἰτιᾶται ἐμὲ
ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἐτέροις ἐγκαλῶν. Λέγε δ' αὐτὴν τῆν
25 ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

77. Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίω
τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Παραγενόμενοι
25 πρὸς ἐμὲ οἱ παρ' ὑμῶν πρεσβευταί, Κηφισοφῶν
καὶ Δημόκριτος καὶ Πολύκριτος, διελέγοντο περὶ
τῆς τῶν πλοίων ἀφέσεως ὧν ἐναυάρχει Λαομέ-
5 δων. Καθ' ὅλου μὲν οὖν ἔμοιγε φαίνεσθε ἐν με-
γάλη εὐθυεῖα ἔσεσθαι, εἰ οἴεσθ' ἐμὲ λανθάνειν,
ὅτι ἐξαπεστάλη ταῦτα τὰ πλοῖα πρόφασιν μὲν
ὡς τὸν σῖτον παραπέμφοντα ἐκ τοῦ Ἑλληςπόν-
του εἰς Ἀῆμνον, βοηθήσοντα δὲ Σηλυμβριανοῖς
10 τοῖς ὑπ' ἐμοῦ μὲν πολιορκουμένοις, οὐ συμπε-
ριεληγμένοις δὲ ἐν ταῖς τῆς φιλίας κοινῇ κειμέ-
ναις ἡμῖν συνθήκαις. (78) Καὶ ταῦτα συνε-
τάθη τῷ ναυάρχῳ ἄνευ μὲν τοῦ δήμου τοῦ
Ἀθηναίων, ὑπὸ δὲ τινων ἀρχόντων καὶ ἐτέρων
ιδιωτῶν μὲν νῦν ὄντων, ἐκ παντὸς δὲ τρόπου
βουλομένων τὸν δῆμον ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης
15 πρὸς ἐμὲ φιλίας τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, πολλῶ
μᾶλλον φιλοτιμουμένων τοῦτο συντελεσθαι ἢ
τοῖς Σηλυμβριανοῖς βοηθησαί. καὶ ὑπολαμβάνου-

ut re cognita populus deliberet, quid agendum sit.

75. Hoc igitur decretum Eubulus fecit, non ego, id vero,
quod secutum est, Aristophon, deinde Hegesippus, post
iterum Aristophon, tum Philocrates, tum Cephisophon,
tum omnes alii, ego vero nihil horum. Recita.

DECRETUM.

Neocle archonte, Boedromionis die ultimo, de sen-
tentia senatus. Prytanes et imperatores relata con-
cionis voluntate exposuerunt jubere populum, legatos
deligendos ad Philippum de navibus repetendis, iisque
mandata danda esse secundum plebiscita. et dele-
gerunt hos: Cephisophontem Cleonis fil. Anaphly-
stium, Democritum Demophontis fil. Anagyrasium,
Polycritum Apemanthi fil. Cothociden. Præsi-
dente tribu Hippothoontide, Aristophon Collytensis
præses dixit.

76. Ut igitur ego hæc ostendo decreta, sic et tu
ostende, Æschines, quo ego decreto scripto auctor belli
fuerim. Id vero non potes. nam si posses; nihil eo prius
nunc protulisses. Atque adeo nec Philippus belli causam
mihi impatit, quum de aliis queratur. Recita ipsas Philippi
litteras.

LITERÆ PHILIPPI.

77. Rex Macedonum Philippus senatui populoque
Atheniensi S. Profecti ad me legati vestri Cephiso-
phon et Democritus et Polycritus de navibus di-
mittendis verba fecerunt, quibus præfuit Laomedon.
Omnino igitur magnus mihi stupor esse vester vi-
detur, si me hoc non intelligere putatis, missa fuisse
illa navigia per speciem frumenti ex Hellesponto in
Lemnum comitandi, revera ut Selymbrianis, qui a
me obsidentur et communi amicitiaæ fœdere com-
prehensi non sunt, opem ferrent. (78) Atque hæc
mandata fuerunt navarcho sine populi quidem Athe-
niensis auctoritate, sed a quibusdam magistratibus
et aliis, qui quum privati nunc sint, omnibus mo-
dis efficere student, ut populus repudiata mecum
inita amicitia ad bellum redeat, atque in eo confi-
ciendo multo magis elaborant quam ut Selymbrianis

σιν αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο πρύσθοδον ἔσσεσθαι. οὐ μέν-
 20 τοι μοι δοκεῖ τοῦτο χρήσιμον ὑπάρχειν οὐθ' ὑμῖν
 οὐτ' ἐμοί. Διόπερ τά τε νῦν καταχθέντα πλοῖα
 πρὸς ἡμᾶς ἀφήμι ὑμῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐὰν βού-
 λησθε μὴ ἐπιτρέπῃν τοῖς προεστηκόσιν ὑμῶν
 κακοθήως πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐπιτιμᾶτε, πειρά-
 σμαι καὶ γὰρ διαφυλάττειν τὴν εἰρήνην. Εὐτυ-
 χεῖτε.

25 79. Ἐνταῦθ' οὐδαμοῦ Δημοσθένην γέγραπεν, οὐδ'
 αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ. Τί ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις
 ἐγκαλῶν τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων οὐχὶ μέμνηται; ὅτι
 τῶν ἀδικημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν αὐτοῦ, εἴ τι περὶ
 ἐμοῦ γ' ἔγραφε*. τούτων γὰρ εἰχόμεν ἐγὼ καὶ τού-
 252 τοῖς ἠναντιούμην. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς Πελοπόν-
 νησον πρεσβείαν ἔγραψα, ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς Πε-
 λοπόννησον παρεδύετο, εἶτα τὴν εἰς Εὐβοίαν, ἥνικ'
 Εὐβοίαν ἤπτετο, εἶτα τὴν ἐπ' Ὀρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι
 5 πρεσβείαν, καὶ τὴν εἰς Ἐρέτριαν, ἐπειδὴ τυράννους
 ἐκεῖνος ἐν ταύταις ταῖς πόλεσι κατέστησεν. (80) μετὰ
 ταῦτα δὲ τοὺς ἀποστόλους ἅπαντας ἀπέστειλα, καθ' οὓς
 Χερρόνησος ἐσώθη καὶ τὸ Βυζάντιον καὶ πάντες οἱ
 σύμμαχοι. ἔξ ὧν ὑμῖν μὲν τὰ κάλλιστα, ἔπεινοι,
 10 δόξαι, τιμαί, στέφανοι, χάριτες παρὰ τῶν εὐ πεπον-
 θῶτων ὑπῆρχον, τῶν δ' ἀδικουμένων τοῖς μὲν ὑμῖν τότε
 πεισθεῖσιν ἢ σωτηρία περιεγένετο, τοῖς δ' ὀλιγωρήσασι
 τὸ πολλὰκίς ὧν ὑμεῖς προείπατε μεμνησθαι, καὶ νομί-
 15 ζειν ὑμᾶς μὴ μόνον εὐνοῦς ἑαυτοῖς ἀλλὰ καὶ φρονίμους
 ἀνθρώπους καὶ μάντις εἶναι. πάντα γὰρ ἐκδέβηκεν ἂ
 προείπατε. (81) Καὶ μὴν ὅτι πολλὰ μὲν ἂν χρήματα
 ἔδωκε Φιλιστιδῆς ὥστ' ἔχειν Ὀρεόν, πολλὰ δὲ Κλει-
 τάρχος ὥστ' ἔχειν Ἐρέτριαν, πολλὰ δ' αὐτὸς ὁ Φιλιπ-
 20 ππος ὥστε ταῦθ' ὑπάρχειν ἐφ' ὑμᾶς αὐτῶν καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων μηδὲν ἐξελέγχεσθαι μηδ' ἂ ποιῶν ἠδίκει μηδένα
 ἐξετάζειν πανταχοῦ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ, καὶ πάντων ἤμιστα
 σύ. (82) οἱ γὰρ παρὰ τοῦ Κλειτάρχου καὶ τοῦ Φιλι-
 25 στίδου τότε πρέσβεις δεῦρ' ἀφικνούμενοι παρὰ σοὶ κα-
 τέλυον, Αἰσχίνην, καὶ σὺ προῤῥένας αὐτῶν. οὐδ' ἡ μὲν
 πόλις ὡς ἐχθροῦς καὶ οὔτε δίκαια οὔτε συμφέροντα λέ-
 γοντας ἀπήλασε, σοὶ δ' ἦσαν φίλοι. Οὐ τοίνυν ἐπράχθη
 253 τούτων οὐδὲν, ὡ βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ καὶ λέγων ὡς
 σιωπῶ μὲν λαθῶν, βοῶ δ' ἀναλώσας. ἀλλ' οὐ σύ
 γε, ἀλλὰ βοᾷς μὲν ἔχων, παύσει δ' οὐδέποτε, ἐὰν μὴ σε
 οὕτω παύσωσιν ἀτιμώσαντες τήμερον. (83) Στεφα-
 5 νωσάντων τοίνυν ὑμῶν ἐμὲ ἐπὶ τούτοις τότε, καὶ γρά-
 ψάντος Ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβὰς ἄσπερ οὕτωσι
 Κτησιφῶν νῦν γέγραφε, καὶ ἀναβρῆθέντος ἐν τῇ θεάτρῳ
 τοῦ στεφάνου καὶ δευτέρου κηρύγματος ἤδη μοι τούτου
 γενομένου οὐτ' ἀντίπεπεν Αἰσχίνης παρῶν οὔτε τὸν εἰ-
 10 πόντα ἐγράψατο. Καὶ μοι λέγε καὶ τοῦτο τὸ ψήφι-

opitulentur. eamque rem sibi quaestui fore putant.
 ego tamen id neque vobis neque mihi consultum esse
 puto. quamobrem et navigia quae nunc ad me deducta
 sunt, vobis remitto, atque in posterum, si vestros
 magistratus vetueritis malitiose rempublicam gerere
 et coercueritis, operam dabo, ut et ego pacem cu-
 stodiam. Valet.

79. Hic nusquam Demosthenis meminit, neque de me
 quicquam queritur. Quamobrem igitur, quum alios accuset,
 meorum actorum non meminit? quod injuriarum suarum
 meminisset, si quid de me quidem scripsisset. iis enim ego
 inhærebam et iis adversabar. Ac primum in Peloponnesum
 legationem rogavi, quum ille primum in Peloponnesum insi-
 nuare se vellet, deinde in Euboeam, quum Euboeam attingeret,
 tum expeditionem, non jam legationem, Oritanam, item-
 que Eretriensem, quum ille jam tyrannos in illis urbibus
 constituisset. (80) Post hæc classes illas omnes ablegavi, per
 quas Chersonesus conservata est et Byzantium et omnes
 socii. Unde vobis res pulcherrimæ, laudes, gloria, honores,
 coronæ, gratiarum actiones ab iis, qui beneficiis affecti fue-
 rant, reddebantur, eorum autem qui afficiebantur injuria,
 iis qui vobis obtemperaverant parta est salus, qui vero ne-
 glexerant, id consecuti sunt, ut sæpe vestrarum prædica-
 tionum meminerint utque sibi vos non modo consultum
 voluisse, sed etiam prudentes homines et vates esse putent.
 evenerunt enim omnia, quæ vos prædixeratis. (81) Atqui
 magnam pecuniam daturum fuisse Philistidem, ut Oreum,
 magnam autem Clitarchum, ut Eretriam obtineret, magnam
 porro ipsum Philippum, ut ea contra vos præsidia haberet
 et ceteri ejus conatus non patefierent, utque in reliquis ejus
 injurias nemo usquam inquireret, nemo ignorat, et omnium
 minime tu. (82) Legati enim tum a Clitarcho et Philistide
 huc missi, apud te diversabantur, Æschines, et tu eorumeras
 procurator. quos respublica ut hostes et neque justa neque
 utilia postulantes repulit, at tibi fuerunt amici. Nihil igitur
 horum factum est, o homo in me maledice, qui dicis me
 accepta tacere pecunia, expensa clamitare. Tu vero non ita,
 sed clamitas et dum habes, et nunquam desines, nisi te hi
 coercuerint honore ac civitate diminuentes hodie. (83) Ob ea
 igitur quum vos me tum coronaretis et Aristonicus easdem
 scripsisset syllabas, quas Ctesiphon hic nunc scripsit, et
 renunciaretur in teatro corona, et secundum præconium
 jam mihi post hoc fieret; neque adversatus est Æschines,
 quum adesset, neque decreti auctorem accusavit. Age cape
 et hoc decretum et recita.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

84. Ἐπὶ Χαϊρώνδου Ἡγήμονος ἄρχοντος, Ἰαμηλιῶνος ἕκτη ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης Λεοντίδος, Ἀριστόνικος Φρεάρβριος εἶπεν, 15 ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς πολὺς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, καὶ πολλοῖς τῶν συμμάχων καὶ πρότερον καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ βεβοήθηκε διὰ 20 τῶν ψηφισμάτων, καὶ τινὰς τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ πόλεων ἠλευθέρωκε, καὶ διατελεῖ εὖνους ὧν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, καὶ λέγει καὶ πράττει ὅτι ἂν δύνηται ἀγαθὸν ὑπὲρ τε αὐτῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐπαινεῖσαι Δημοσθένην Δη- 25 μοσθένους Παιανίεα καὶ στεφανῶσαι χρυσοῦ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεύσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίου, τραγωδοῖς καινοῖς, τῆς δὲ ἀναγορεύσεως τοῦ στεφάνου ἐπιμεληθῆναι τὴν 30 πρυτανεύουσαν φυλὴν καὶ τὸν ἀγωνοθέτην. Εἶπεν Ἀριστόνικος Φρεάρβριος.

85. Ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τινα αἰσχύνῃ τῇ πόλει συμβᾶσαν διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἢ χλευασμὸν ἢ 5 γλωσσοῦ, ἀ νῦν οὗτος ἐφη συμβῆσθαι, ἐάν ἐγὼ στεφανώμαι; καὶ μὴν ὅταν ἡ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα, ἐάν τε καλῶς ἔχη, χάριτος τυγχάνει, ἐάν θ' 10 ὡς ἐτέρως, τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκώς τότε, καὶ οὐ μέμφεω οὐδὲ τιμωρίας.

86. Οὐκοῦν μέχρι μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς 10 ταῦτ' ἐπράχθη, πάντα ἀνωμολόγηται τοὺς χρόνους τὰ ἄριστα πράττειν τῇ πόλει, τῷ νικᾶν, ὅτ' ἐβουλεύεσθε, λέγων καὶ γράφων, τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα καὶ στεφάνους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει καὶ ἐμοὶ καὶ πᾶσιν 15 ὑμῖν γενέσθαι, τῷ θυσίας τοῖς θεοῖς καὶ προσόδους ὡς ἀγαθῶν τούτων ὄντων ὑμᾶς πεποιθῆσθαι.

87. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁ Φιλίππος ὑφ' 20 ὑμῶν ἐξηλάθη τοῖς μὲν ὅπλοις, τῇ δὲ πολιτείᾳ καὶ τοῖς ψηφίσμασι, κἂν διαβραγῶσί τινες τούτων, ὅτ' ἐμοῦ ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐζητεῖ. ὁρῶν δ' 25 ὅτι σίτω πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ' ἐπεισάκτω, βουλόμενος τῆς σιτοπομπίας κύριος γενέσθαι, παρελθὼν ἐπὶ Θράκης Βυζαντίους συμμάχους ὄντας αὐτῷ 30 τὸ μὲν πρῶτον ἡξίου συμπολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς πόλεμον, ὡς δ' οὐκ ἔθελον οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἔφασαν τὴν συμμαχίαν πεποιθῆσθαι, λέγοντες ἀληθῆ, χάρακα βαλόμενος πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας ἐκαλιόρκει. (88) Τούτων δὲ γινομένων ὅτι μὲν προσ- 35 ἦκε ποιεῖν ὑμᾶς, οὐκ ἐπερωτήσω (δῆλον γάρ ἐστιν 25.58 πασιν), ἀλλὰ τίς ἦν ὁ βοηθήσας τοῖς Βυζαντίοις καὶ σώσας αὐτούς; τίς ὁ κωλύσας τὸν Ἑλλησποντον ἀλλοτριωθῆναι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους; ὑμεῖς, ὧ ἄν-

DECRETUM.

84. Archonte Chæronda Hegemonis F., die xxiv Gamelionis, tribu Leontide præside, Aristonicus Phrearrhius dixit, quoniam Demosthenes Demosthenis fil. Pæaniensis multa et magna officia præstitit populo Atheniensi, multisque sociorum tum prius tum præsentis hoc tempore per decreta opem tulit, et quasdam in Eubœa civitates liberavit, et populo Atheniensi bene velle perseverat, et tum dicit tum agit quicquid potest e re et ipsorum Atheniensium et ceterorum Græcorum, placere senatui populoque Atheniensi, ut laudetur Demosthenes Demosthenis fil. Pæaniensis et aurea corona donetur, et corona in theatro renunciatur Dionysiis, novis tragædis. renunciatio autem coronæ curæ sit præsendenti tribui et agonothetæ. Dixit Aristonicus Phrearrhius.

85. Estne igitur vestrum aliquis, qui dedecus aliquod suscepisse sciat rempublicam nostram propter hoc decretum aut illam esse aut derisam, quæ modo iste futura esse dicebat, si ego coronarer? Atqui, dum res novæ sunt notæque omnibus, si præclare se habent, gratiam consequuntur, sin æcus, supplicium. constat autem gratiam mihi tunc esse habitam, non reprehensione suppliciove me affectum.

86. Proinde ad ea usque tempora, quibus hæc acta sunt, in confesso est omni tempore ea fecisse me, quæ essent e republica, quod sententias et rogationes vobis deliberantibus perferebam, quod perfectis rogationibus etiam coronas republica et ego et omnes vos nanciscebamur, quod diis sacra fecistis et supplicationes, quia ea fausta essent.

87. Expulsus igitur ex Eubœa quum Philippus esset armis vestris, administratione decretisque (etiãsi rumpantur istorum quidam) meis; alius generis oppugnandæ republicæ nostræ propugnaculum quaeritabat. quia videbat nos plurimo omnium hominum importato frumento uti, operam dabat, ut frumentariam vectonem in suam potestatem redigeret. progressus igitur in Thraciam, a Byzantiis sibi sociis petit primum, ut una secum bellum vobis inferrent. quod quum recusarent, et (quod verum erat) non iis se conditionibus colisse societatem dicerent; exstructo vallo urbem circumdedit et machinis admotis obsedit. (88) Ea dum fiebant, quid nos facere decuerit, non interrogabo (perspicuum est enim omnibus), sed quis fuit, qui juverit Byzantios eosque conservavit? quis obstetit, quo minus illis temporibus Hellespontus alienaretur? Vos, Athenienses. vos autem quum dico, rempublicam dico. Quis vero reipublicæ et di-

3 Ἐρε Ἀθηναῖοι. τὸ δ' ὑμεῖς θταν λέγω, τὴν πόλιν
5 λέγω. τίς δ' ὁ τῆ πόλει λέγων καὶ γράφων καὶ πράττων
καὶ ἀπλῶς ἑαυτὸν εἰς τὰ πράγματα ἀπειδῶς διδοῦς;
ἐγώ. (89) Ἀλλὰ μὴν ἡλίκα ταῦτα ὠφέλησεν ἅπαντας,
οὐκέτ' ἐκ τοῦ λόγου δεῖ μαθεῖν, ἀλλ' ἔργῳ πεπειράσθε.
ὁ γὰρ τότε ἐνστάς πόλεμος ἄνευ τοῦ καλῆν δόξαν ἐνεγ-
10 κεῖν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ
εὐνοτετέροις διήγαγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης, ἣν οὔτοι
κατὰ τῆς πατρίδος τηροῦσιν οἱ χρηστοί, ἐπὶ ταῖς μελ-
λούσαις ἐλπίσιν, ὧν διαμαρτοῖεν, καὶ μὴ μετάσχοιεν
15 ὧν ὑμεῖς οἱ τὰ βέλτιστα βουλόμενοι τοὺς θεοὺς αἰτείτε,
μηδὲ μεταδοῖεν ὑμῖν ὧν αὐτοὶ προήρηται. Λέγε δ'
αὐτοῖς καὶ τοὺς τῶν Βυζαντίων στεφάνους καὶ τοὺς τῶν
Περινθίων, οἳς ἐστεφάνουν ἐκ τούτων τὴν πόλιν.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

20 90. Ἐπὶ ἱερομνάμονος Βοσπορίχῳ Δαμάγη-
τος ἐν τᾷ ἀλίᾳ ἔλεξεν ἐκ τᾶς βωλᾶς λαβῶν ῥή-
τραν, ἐπειδὴ ὁ δᾶμος ὁ Ἀθηναίων ἐν τε τοῖς
προγεγεναμένοις καιροῖς εὐνοῶν διατελεῖ Βυζαν-
25 τίοις καὶ τοῖς συμμάχοις καὶ συγγενέσι Περιν-
θίοις καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρεῖας παρέσχη-
ται, ἐν τε τῷ παρεστακότῳ καιρῷ Φιλίππῳ τῷ
Μακεδόνοσ ἐπιστρατεύσαντος ἐπὶ τὰν χώραν καὶ
256 τὰν πόλιν ἐπ' ἀναστάσει Βυζαντίων καὶ Περιν-
θίων καὶ τὰν χώραν δαίνοντος καὶ δενδροκοπέον-
τος, βοηθήσας πλοίοισιν ἑκατὸν καὶ εἰκοσι καὶ
σίτῳ καὶ βέλσει καὶ ὀπλίταις ἐξείλετο ἄμμε ἐκ
τῶν μεγάλων κινδύνων καὶ ἀποκατέστασε τὰν
5 πάτριον πολιτείαν καὶ τῶς νόμῳσ καὶ τῶς τάφῳσ,
(91) δεδόχθαι τῷ δάμῳ τῷ Βυζαντίων καὶ
Περινθίων Ἀθηναίοισ δόμεν ἐπιγαμίαν, πολιτείαν,
ἔγκτασιν γᾶσ καὶ οἰκίαν, προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι,
πόθοδον * ποτὶ τὰν βωλᾶν καὶ τὸν δᾶμον πράτοις
10 * μετὰ τὰ ἱερά, καὶ τοῖς κατοικεῖν ἐθέλουσι τὰν
πόλιν ἀλειτουρήτοις ἦμεν πασᾶν τᾶν λειτουρ-
γίαν, στᾶσαι δὲ καὶ εἰκόνας τρεῖς ἐκκαϊδεκαπή-
χεις ἐν τῷ Βοσπόρῳ, στεφανούμενον τὸν δᾶμον
τὸν Ἀθηναίων ὑπὸ τῷ δάμῳ τῷ Βυζαντίων καὶ
15 Περινθίων, ἀποστελεῖαι δὲ καὶ θεωρίας ἐς τὰς ἐν
τᾷ Ἑλλάδι πανηγύριαι, Ἴσθμια καὶ Νέμεια καὶ
Ὀλύμπια καὶ Πύθια, καὶ ἀνακαρῶσαι τῷ στε-
φάνῳ ὃ συνεστεφάνωται ὁ δᾶμος ὁ Ἀθηναίων ὑφ'
ἡμῶν, ὅπως ἐπιστέωνται οἱ Ἕλληνας πάντες
Ἀθηναίων ἀρετᾶν καὶ τὰν Βυζαντίων καὶ Περιν-
θίων εὐχαριστίαν.

20 92. Λέγε καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἐν Χερρόνησῳ στεφά-
νοὺσ.

cebat et rogabat, et agebat, et nulla alia ratione habita se
administrationi rerum prorsus dedebat? Ego. (89) Atqui
ex iis quantæ ad omnes redlerint utilitates, non jam ex
oratione est cognoscendum, sed re ipsa estis experti.
Quod enim bellum tum exstitit, præterquam quod famam
honestam peperit, id quoque præstitit, ut omnia
ad vitam sustentandam necessaria et uberius et minoris a
vobis pararentur quam hac præsentī pace, quam lenes isti
cum patriæ detrimento custodiunt, ei spei inhiantes, qua
utinam frustrentur, neque una fruantur iis, quæ vos reipublicæ
amantes a diis exoptatis, neque vobis ea impertiant,
quæ ipsi instituerunt. Recita iis et Byzantium coronas et
Perinthiorum, quibus rempublicam propter hæc ornave-
runt.

DECRETUM BYZANTIORUM.

90. Pontifice Bosporicho Damagetus in concione
venia dicendi a senatu data dixit, quandoquidem
populus Atheniensis quum superioribus temporibus
bene cupere Byzantiis non destitit et sociis cognatisque
Perinthiis et multa magnaue officia præstitit,
tum præsentī hoc tempore Philippo Macedone nostrum
agrum et urbem hostiliter aggresso ad excidium
Byzantium et Perinthiorum, et agrum incendiis
et succis arboribus devastante, opem tulit navibus
centum et viginti, et frumento et telis et gravis armaturæ
militibus, nosque a magnis periculis eripuit,
et patriam rempublicam restituit et leges et sepulcra,
(91) placere populo Byzantium et Perinthiorum, ut
Atheniensibus detur jus connubii, civitatis, agrorum
ac domuum apud nos possidendarum, princeps sedes
in spectaculis, aditus ad senatum et populum primus
post sacra facta, et in urbe habitare volentibus im-
munitas omnium liturgiarum, et erigendas esse
statuas in Bosporo tres sedentium cubitum singulas,
populi Atheniensis coronati a populis Byzantium
et Perinthiorum, mittendas etiam esse legationes
in celebres Græciæ conventus, Isthmia et Nemea et
Olympia et Pythia, et renunciandas duas coronas,
quibus donatus est populus Atheniensis a nobis,
ut norint Græci omnes Atheniensium virtutem et
Byzantium et Perinthiorum pietatem.

92. Recita etiam donatas a Chersonesaitis coronas.

ΦΗΦΙΣΜΑ ΧΕΡΡΟΝΗΣΙΤΩΝ.

Χερρόνησιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σησπὸν Ἐλε-
οῖντα, Μάδυτον, Ἀλοπεκόννησον στεφανοῦσιν
25 Ἀθηναίων τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον χρυσῶ στε-
φάνῳ ἀπὸ ταλάντων ἐξήκοντα, καὶ χάριτος βω-
μὸν ἰδρύνονται καὶ δήμου Ἀθηναίων, ὅτι πάντων
μεγίστων ἀγαθῶν παραίτιος * γέγονε Χερρόνησι-
ταις, ἐξελόμενος ἐκ τῆς Φιλίππου καὶ ἀποδοῦς
257 τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ
ιερά. Καὶ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα αἰῶνι παντὶ οὐκ ἐλ-
λείψει εὐχαριστῶν καὶ ποιῶν ὅ τι ἂν δύνηται
ἀγαθόν. Ταῦτα ἐψηφίσαντο κοινῶ βουλευτηρίῳ.

5 93. Οὐκοῦν οὐ μόνον τὸ Χερρόνησον καὶ Βυζάντιον
σῶσαι, οὐδὲ τὸ κωλύσαι τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ Φι-
λίππῳ γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμᾶσθαι τὴν πόλιν ἐκ
τούτων ἢ προαίρεσις ἢ ἐμὴ καὶ ἡ πολιτεία διεπράξατο,
ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἔδειξεν ἀνθρώποις τὴν τε τῆς πόλεως
10 καλοκαγαθίαν καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν. ὁ μὲν γὰρ
σύμμαχος ὢν τοῖς Βυζαντιοῖς πολιορκῶν αὐτοὺς ἐωρᾶτο
ὑπὸ πάντων, (οὐ τί γένοιτ' ἂν αἰσχρὸν ἢ μισαρώτερον;) (94)
(94) ὑμεῖς δ' οἱ καὶ μεμφόμενοι πολλὰ καὶ δίκαι' ἂν
ἐκείνοις εἰκότως περὶ ὧν ἠγνωνονήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν
15 τοῖς ἐμπροσθε χρόνοις, οὐ μόνον οὐ μνησικαχοῦντες
οὐδὲ προείμενοι τοὺς ἀδικουμένους ἀλλὰ καὶ σώζοντες
ἐφαίνεσθε, ἐξ ὧν δοξάν, εὐνοίαν παρὰ πάντων ἐκτάσθε.
Καὶ μὴ ὅτι μὲν πολλοὺς ἐστεφανώκατ' ἤδη τῶν πο-
λτευομένων, ἅπαντες ἴσασι, δι' ὄντινα δ' ἄλλον ἢ
20 πόλις ἐστεφανώται, σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα, πλὴν
δι' ἐμέ, οὐδ' ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι.

95. Ἴνα τοίνυν καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τῶν
Εὐβοέων καὶ τῶν Βυζαντιῶν ἐποιήσατο, εἰ τι δυσχε-
ρεῖς αὐτοῖς ἐπέπρακτο πρὸς ὑμᾶς, βυομιμνήσκων, συ-
25 κωφαντίας οὐσας ἐπιδείξω μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι
(τοῦτο μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδόμενος ἠγοῦμαι) ἀλλὰ
καὶ τῷ, εἰ τὰ μάλιστα ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως ὡς ἐγὼ
κέρρημαι τοῖς πράγμασι συμφέρειν χρῆσασθαι, ἐν ἧ
δύο βούλομαι τῶν καθ' ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ
258 πολει διεξελεῖν, καὶ ταῦτ' ἐν βραχείσιν. καὶ γὰρ
ἄνδρα ἰδίᾳ καὶ πόλιν κοινῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν
ὑπαρχόντων ἀεὶ δεῖ πειρᾶσθαι τὰ λοιπὰ πράττειν. (96)
5 Ὑμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Λακεδαιμονίων γῆς
καὶ θαλάττης ἀρχόντων καὶ τὰ κύκλω τῆς Ἀττικῆς
κατεχόντων ἀρμωσταῖς καὶ φρουραῖς, Εὐβοίαν, Τάνα-
γραν, τὴν Βωωτιᾶν ἅπασαν, Μέγαρα, Αἴγινα, Κλε-
ωνάς, τὰς ἄλλας νήσους, οὐ ναῦς, οὐ τείχη τῆς πόλεως
10 τότε κτησαμένης, ἐξήλθετε εἰς Ἄλιάρτον καὶ πάλιν οὐ
πολλαῖς ἡμέραις ὑστερον εἰς Κόρινθον, τῶν τότε Ἀθη-
ναίων πᾶσι ἂν ἐχόντων μνησικακῆσαι καὶ Κορινθίους
καὶ Θεβαίους τῶν περὶ τὸν Δεκελεικὸν πόλεμον πρα-
χθέντων. ἀλλ' οὐκ ἐποίουν τοῦτο, οὐδ' ἐγγύς. (97)
15 Καίτοι τότε ταῦτα ἀμφοτέρα, Αἰσχίνῃ, οὐδ' ὑπὲρ

DECRETUM CHERSONESITARUM.

Chersonesitæ qui Sestum incolunt, Eleuntem,
Madytum, Alopeconnesum, ornant Atheniensium
senatum et populum aurea corona sexaginta talen-
torum, et gratiæ aram exstruunt et populi Athenien-
sis, quod omnium maximorum beneficiorum auctor
factus est in Chersonesitas, ereptos e Philippi mani-
bus, et restituta patria, legibus, libertate, sacris.
Sequenti quoque tempore omni non desinent agere
gratias et quacunq[ue] ratione poterunt bene mereri.
Hæc decreverunt in communi concilio.

93. Itaque non id solum, ut Chersonesus et Byzantium
servarentur, etiam Hellepontii dominatu Philippus excluderetur
tum, etiam reipublicæ propter hæc honor haberetur,
consilio meo et administratione perfectum est; sed illud etiam
omnibus hominibus ostensum, quanta esset et reipublicæ
nostræ bonitas et Philippi improbitas. Nam is quidem so-
cius Byzantium palam omnibus eos obsidebat: (quo
quid fieri possit scedius aut sceleratius?) (94) vos autem,
qui multa eaque gravia de iis queri potuissetis jure propter
ea quæ superioribus temporibus in vos commiserant, non
modo memoriam injuriarum obliteravistis, et ne injuriis
afficerentur, prohibulastis, sed etiam conservastis, unde
gloriam, benivolentiam estis ab omnibus assecuti. Ac
multos jam a vobis in republica versatos coronis esse dona-
tos, sciunt omnes, propter quem autem alium respublica
coronata sit (consiliarium dico et oratorem) nisi propter me,
ne unus quidem dicere queat.

95. Ut autem etiam maledicta quibus Eubœenses et By-
zantios incesit, refricans eorum memoriam, si quid mo-
lesti in vos commiserant, calumnias esse ostendam non
propterea tantum quod mendacia sunt (nam id vos cog-
nitum habere arbitror), sed, ut maxime vera essent, quia
tamen ita agi, ut ego egi, fuit utilissimum, unum atque
alterum vestra ætate præclarum reipublicæ facinus expo-
nam, idque paucis. etenim et singulis privatim et pu-
blice omnibus semper danda est opera, ut secundum ea
quæ fecerunt honestissima, cetera faciant. (96) Vos igitur,
Athenienses, quum Lacedæmonii terra marique impe-
rarent, et undique finitima Atticæ loca præfectis et præsi-
diis, Eubœam, Tanagram, Bœotiam universam, Megara,
Æginam, Cleonas, reliquas insulas obtinerent, urbe non
naves, non mœnia tum habente, egressi estis ad Haliartum,
atque iterum, non multis diebus post, ad Corinthum,
quanquam illius temporis Athenienses multas causas simul-
tatum haberent in et Corinthios et Thebanos propter ea quæ
bello Decellico facta erant. sed injuriarum non memine-
runt, et multum abfuit ut id facerent. (97) Atqui,
Æschine, tum utraque hæc neque pro benemeritis susci-

εὐεργετῶν ἐποίουν οὐτ' ἀκίνδυνα ἐώρων. ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προίεντο τοὺς καταφεύγοντας ἐφ' ἑαυτούς, ἀλλ' ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δεινοῖς αὐτοῦς
 20 διδόναι, ὀρθῶς καὶ καλῶς βουλευόμενοι. πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου θάνατος, κὰν ἐν οἰκί-
 σκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ, δεῖ δὲ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς, τὴν ἀγαθὴν προβαλλομένους ἑλπίδα, φέρειν δ' ἂν ὁ θεὸς
 25 διδῶ γενναίως. (98) Ταῦτ' ἐποίουν οἱ ἡμέτεροι πρό-
 γονοὶ, ταῦθ' ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι, οἱ Λακεδαιμονίου (οὐ φίλους ὄντας οὐδ' εὐεργέτας, ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν ἡδίκηκός τας καὶ μεγάλα) ἐπειδὴ Θηβαῖοι κρατή-
 σαντες ἐν Λεύκτροις ἀνελεῖν ἐπεχείρουν, διεκωλύσατε,
 259 οὐ φοβηθέντες τὴν τότε Θηβαίους βίωμην καὶ δόξαν ὑπάρχουσαν, οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποικηκῶτων ἀνθρώπων κινδυνεύσατε διαλογισάμενοι. (99) καὶ γὰρ τοὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν ἐδείξατε ἐκ τούτων ὅτι κὰν ὄτιοῦν τις
 5 εἰς ὑμᾶς ἐξαμάρτη, τούτῳ τὴν ὀργὴν εἰς τᾶλλα ἔχετε, ἂν δ' ὑπὲρ σωτηρίας ἢ ἐλευθερίας κίνδυνός τις αὐτοὺς καταλαμβάνῃ, οὔτε μνησικαχῆσατε οὐθ' ὑπολογίσηθε. Καὶ οὐκ ἐπὶ τούτων μόνον οὕτως ἐσχῆκατε, ἀλλὰ πάλιν
 10 σφετεριζομένων Θηβαίων τὴν Εὐβοίαν οὐ περιείδατε, οὐδ' ὧν ὑπὸ Θεμισωνος καὶ Θεοδώρου περὶ Ὀρωπὸν ἡδίκησατε ἀνεμνήσθητε, ἀλλ' ἐδοθησάτε καὶ τούτοις, τῶν ἐθελοντῶν τότε τριηράρχων πρῶτον γενομένων τῇ πόλει, ὧν εἷς ἦν ἐγώ. ἀλλ' οὐπὺς περὶ τούτων. (100) Καίτοι καλὸν μὲν ἐποίησατε καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον,
 15 πολλῶν δ' ἐτι τούτου κάλλιον τὸ καταστάντες κύριοι καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν πόλεων ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μὴδὲν ὧν ἡδίκησατε ἐν οἷς ἐπρωτεύθητε ὑπολογισάμενοι. Μυρία τοίνυν ἕτερα εἰπεῖν ἔχων παραλείπω, ναυμαχίας,
 20 ἐξόδους πεζάς, στρατείας καὶ πάλαι γεγονυίας καὶ νῦν ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἃς ἀπάσας ἢ πόλιν τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἕνεκ' ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας πεποικῆται. (101) Ἐγὼ τεθεωρηκῶς ἐν τοσούτοις καὶ τοιούτοις τὴν πόλιν ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλλοις συμφερόντων ἐθέλου-
 25 σαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐτῆς τρόπον τινὰ τῆς βουλῆς οὔσης τί ἤμελλον κελεύσειν ἢ τί συμβουλεύσειν αὐτῇ ποιεῖν; μνησικακεῖν νῆ Δία πρὸς τοὺς βουλομένους σῶζεσθαι, καὶ προφάσεις ζητεῖν δι' ἃς ἅπαντα προση-
 263 ὁσόμεθα! καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέ με δικαίως, εἰ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν λόγῳ μόνον κατα-
 σχύνειν ἐπεχείρησα; ἐπεὶ τόγε ἔργον οὐκ ἂν ἐποίησαθ' ὑμεῖς, ἀκριβῶς οἶδ' ἐγώ. εἰ γὰρ ἠβούλεσθε· τί ἦν ἐμποδῶν; οὐκ ἐξῆν; οὐχ ὑπῆρχον οἱ ταῦτ' ἐρούντες οὔτοι;

102. Βούλομαι τοίνυν ἐπανελεῖν ἐφ' ἃ τούτων ἐξῆς ἐπολιτευόμεν. καὶ σκοπεῖτε ἐν τούτοις πάλιν αὖ, τί τὸ τῇ πόλει βέλτιστον ἦν. ὀρῶν γὰρ, ὧ ἀνδρες Ἀθη-
 10 ναῖοι, τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλουσίους ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γιγνομέ-
 νους, τοὺς δὲ μέτρια ἢ μικρὰ κεκτημένους τῶν πολι-
 τῶν τὰ ὄντα ἀπολλύοντας, ἐτι δ' ὑστερίζουσαν ἐκ τού-

piebant neque carere periculo videbant. sed propterea non deserebant supplices, quin pro gloria et honore semetipsos periculis offerebant, recto et honesto consilio. Omnium enim hominum vita morte finitur, etiamsi quis in cellula conclusum tueri sese studeat, fortibus autem viris semper res honestæ præclaræque omnes spe bona munitis suscipiendæ sunt, et quæquæ dei voluntate contigerint, infractis animis perferenda. (98) Hæc majores vestri factitabant, hæc natu grandiores e vobis, qui, quum Thebani Lacedæmonios, non amicos nostros nec bene meritos, sed post multas et magnas injurias reipublicæ nostræ factas, post Leuetricam victoriam delere instituerent, obstitistis, non perterriti robore illo Thebanorum et gloria qua florebant, neque ratione inita, qualia in vos illi commisissent, pro quibus pugnaturi eratis. (99) Illis itaque factis declaravistis Græcis omnibus, quicquid tandem in vos ab ullo commissum fuerit, contra eum vos ceteris in rebus retinere iracundiam, sin eorum salus aut libertas periclitari cœperit, vos offensarum et oblivisci et nullam rationem habituros. Neque in hos tantum ita fuistis animati, sed rursus quum Thebani Eubœam sibi vindicarent, non neglexistis, neque Themisonis et Theodori injuriarum de Oropo estis recordati, sed et his opem tulistis, quum eo primum tempore reipublicæ ultro se obtulerint quidam triremes instructuri, e quibus unus fui ego. sed nondum de his. (100) Etsi autem etiam hoc præclarum fuit quod conservastis insulam, illud tamen fuit multo etiam præclarior, quod redactis in potestatem vestram et civibus et oppidis ea juste reddidistis illis ipsis qui in vos deliquerant, nulla injuriarum in iis rebus, quæ vobis creditæ erant, habita ratione. Sexcenta alia recensere possum, quæ prætereo, navales pugnas, expeditiones terrestres, militias sive olim factas sive nunc vestra ætate, quas respublica nostra omnes pro ceterorum Græcorum libertate suscepit et incolunitate. 101) Proinde ego quum spectassem rempublicam nostram tot et tantis in rebus pro aliorum utilitate dimicare voluisse, quid, quum ipsius quodammodo res ageretur, jubere, quidve suadere illi debui? ut succenseret scilicet iis qui defendi se cupiebant, et causas quæritaret, propter quas omnia abjiceremus! Ecquis me jure non occidisset, si veterem reipublicæ dignitatem et gloriam verbo duntaxat debonestare instituissem? nam ipsam rem satis scio vos nequaquam fuisse admissuros. nam si voluissetis; quid vobis obstitisset? non licebat? non erant isti qui id consulerent?

102. Nunc ad ea revertar, quæ cum his deinceps conjuncta administravi, in quibus vos rursus considerabit, quid reipublicæ fuerit utilissimum. Nam quum viderem, Athenienses, classem vestram dilabi, et homines locupletes parvis impensis immunitatem consequi, cives autem mediocres aut tenues rem familiarem perdere, atque ita fieri

των τὴν πόλιν τῶν καιρῶν, ἔθηκα νόμον καθ' ὃν τοὺς
 15 μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα, τοὺς πλουσίους, τοὺς
 δὲ πένητας ἔπαυσ' ἀδικουμένους, τῇ πόλει δ' ὅπερ ἦν
 χρησιμώτατον, ἐν καιρῷ γίγνεσθαι τὰς παρασκευὰς
 ἐποίησα. (103) καὶ γραφεὶς τὸν ἀγῶνα τοῦτον εἰς ὕμῃς
 20 εἰσῆλθον καὶ ἀπέφυγον, καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων ὁ
 δῶκων οὐκ ἔλαβεν. καίτοι πόσα χρήματα τοὺς ἡγε-
 μόνους τῶν συμμοριῶν ἢ τοὺς δευτέρους καὶ τρίτους
 οὐκ ἔλαβον, ὥστε μάλιστα μὲν μὴ θεῖναι τὸν
 νόμον τοῦτον, εἰ δὲ μή, καταβαλόντα ἔαν ἐν ὑπωμοσίᾳ;
 25 τοσαῦτ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα ὀκνήσαιμ' ἂν πρὸς
 ὕμῃς εἰπεῖν. (104) καὶ ταῦτ' εἰκότως ἔπραττον ἐκεῖνοι.
 ἦν γὰρ αὐτοῖς ἐκ μὲν τῶν προτέρων νόμων συνεκκαί-
 δεκα λειτουργεῖν, αὐτοῖς μὲν μικρὰ καὶ οὐδὲν ἀναλί-
 261 σκουσι, τοὺς δ' ἀπόρους τῶν πολιτῶν ἐπιτρέβουσι,
 ἐκ δὲ τοῦ ἐμοῦ νόμου τὸ γινόμενον κατὰ τὴν οὐσίαν
 ἕκαστον τιθέναι, καὶ δυοῖν ἐφάνη τριηράρχος ὁ τῆς
 μῆς ἕκτος καὶ δέκατος πρότερον συντελής. οὐδὲ γὰρ
 τριηράρχους ἔτι ἀνόμαζον ἑαυτοῦς, ἀλλὰ συντελεῖς.
 5 ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι καὶ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγ-
 κασθῆναι, οὐκ ἔστ' ὅτι οὐκ εἰδίδουσαν. Καί μοι λέγε
 πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα καθ' ὃ εἰσῆλθον τὴν γραφὴν,
 εἶτα τοὺς καταλόγους, τὸν τ' ἐκ τοῦ προτέρου νόμου
 10 καὶ τὸν κατὰ τὸν ἐμόν. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

105. Ἐπὶ ἄρχοντος Πολυκλέους, μὴνὸς Βοη-
 δρομιῶνος ἕκτη ἐπὶ δέκα, φυλῆς πρυτανευούσης
 Ἰπποβοωντίδος. Δημοσθένης Δημοσθένους Παια-
 15 νιεύς εἰσήνεγκε νόμον εἰς τὸ τριηραρχικὸν ἀντὶ τοῦ
 προτέρου, καθ' ὃν αἱ συντελείαι ἦσαν τῶν τριη-
 ράρχων, καὶ ἐπεχειροτόνησεν ἡ βουλή καὶ ὁ δῆ-
 μος. Καὶ ἀπήνεγκε παρανόμων Δημοσθένει Πα-
 τροκλῆς Φλυεύς, καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐ
 20 λαβῶν ἀπέτισε τὰς πεντακοσίας δραχμάς.

106. Φέρε δὴ καὶ τὸν καλὸν κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη
 συνεκκαίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόγοις συντελε[ει]ῶν,
 25 ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τετταράκοντα,
 ἐπὶ ἴσον τῇ χορηγίᾳ χρωμένους.

Φέρε δὴ παρὰ τοῦτον τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου κατάλογον.

262

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

Τοὺς τριηράρχους αἰρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη
 ἀπὸ τῆς οὐσίας κατὰ τίμησιν ἀπὸ ταλάντων
 δέκα. ἔαν δὲ πλειόνων ἡ οὐσία ἀποτετιμημένη ἢ
 5 γρημάτων· κατὰ τὸν ἀναλογισμὸν ἕως τριῶν
 πλοίων καὶ ὑπηρετικῶν ἢ λειτουργίᾳ ἔστω. κατὰ

etiam ut respublica occasiones negligeret; legem tuli, qua
 et ad officium faciendum coegi locupletes et ab injuria de-
 fendi tenuiores, et effeci, quod urbi utilissimum erat, ut
 tempestive apparatus fierent. (103) atque accusatus, hanc
 causam apud vos subii et absolutus sum, et suffragiorum
 partem non tulit accusator. At quantam pecuniam duces
 classium aut secundanos aut tertianos mihi obtulisse puta-
 tis, maxime ut eam legem non ferrem, sin minus, ut eam
 propositam ante causam dicendam desererem? tantam,
 Athenienses, quantam apud vos dicere non audeo. (104)
 Neque id ab re faciebant. per priores enim leges iis licebat
 sedenis obire munera, ut ipsi pauca, imo nihil impende-
 rent, inopes autem cives attererent, mea vero lege pro fa-
 cultatibus et portione singuli debebant conferre. ita etiam
 duarum triremium praefectus exstitit, qui prius sextus et
 decimus in unam contribuerat. neque enim triremium
 praefectos se amplius nominabant, sed contributores. Id
 igitur ut tolleretur neve ad justa praestanda cogerentur, ni-
 hil est quod non obtulerint. Ac mihi primum decretum
 recita, propter quod accusatus sum, deinde recensiones tum
 veteris tum meae legis. Recita.

DECRETUM.

105. Archonte Polycle, d. xvi m. Boedromio-
 nis, tribu praesidente Hippochoontide. Demosthenes
 Demosthenis F. Pæaniensis legem de re trierarchica
 substituit priori, qua contributiones fuerant trierar-
 chorum, et ratam esse jussit senatus et populus.
 Quum violatarum legum reum fecisset Demosthenem
 Patrocles Phlyensis, suffragiorum parte non ac-
 cepta, solvit quingentas drachmas.

106. Age profer etiam praeclearam recensionem.

RECENSIO.

Trierarchi ad singulam triremem vocentur sedeni,
 e classium contributoribus, a quinque et viginti
 annis usque ad quadraginta, qui ex æquo suppedit-
 tent.

Age jam confer cum hac meae legis recensionem.

RECENSIO.

Trierarchi ad singulam triremem deligendi sunt e
 re familiari secundum censum, a denis talentis.
 quod si res familiaris pluris aestimata fuerit; munus
 id pro portione ad ternas naves et scapham progre-

τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω καὶ οἷς ἐλάττων οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα τάλαντων, εἰς συντέλειαν συναγομένους εἰς τὰ δέκα τάλαντα.

10 107. Ἄρα γε μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῶν δοκῶ, ἢ μικρὰ ἀναλώσειν ἂν τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλειν οἱ πλούσιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σεμνύομαι, οὐδὲ τῷ γραφεῖς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον καὶ τῷ πείραν
15 ἔργῳ δεδωκέναι. πάντα γὰρ τὸν πολεμὸν τῶν ἀποστάλων γιγνομένων κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐμὸν οὐχ ἰκετηρίαν ἔθηκε τριήραρχος οὐδεὶς πρόποθ' ὡς ἀδικούμενος παρ' ὑμῖν, οὐκ ἐν Μουνυχίᾳ ἐκαθέζετο, οὐκ ὑπὸ τῶν ἀποστολέων ἐδέθη, οὐ τριήρης οὐτ' ἕξω καταλειφθεῖσα
20 ἀπώλετο τῇ πόλει, οὐτ' αὐτοῦ ἀπελήφθη, οὐ δυναμένη ἀνάγεσθαι. (108) Καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους ἄπαντα ταῦτα ἐγίγνετο. τὸ δ' αἴτιον, ἐν τοῖς πένησιν ἦν τὸ λειτουργεῖν. πολλὰ δὲ τὰ ἀδύνατα συνέβαινον.
25 ἐγὼ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς τριηραρχίας. πάντ' οὖν τὰ δέοντα ἐγίγνετο. καὶ μὴν καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο ἀξίός εἰμι ἐπαίνου τυχεῖν, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτα προσηρούμην πολιτεύματα, ἀφ' ὧν ἅμα δοῦναι καὶ τιμαὶ καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πόλει,
263 βράσκανον δὲ καὶ πικρὸν καὶ κακὸς οὐδὲν ἐστὶ πολιτεύμα ἐμὸν, οὐδὲ ταπεινόν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνάξιον. (109) Ταῦτ' οὖν ἦθος ἔχων ἐν τε τοῖς κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύμασι καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φανήσομαι. οὐτε
5 γὰρ ἐν τῇ πόλει τὰς παρὰ τῶν πλουσίων χάριτας μᾶλλον ἢ τὰ τῶν πολλῶν δίκαια εἰλόμην, οὐτ' ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς τὰ Φιλίππου δῶρα καὶ τὴν ξενίαν ἡγάπησα ἀντὶ τῶν κοινῇ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι συμφερόντων.

110. Ἦγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναι μοι περὶ τοῦ κη-
10 ρύματος εἰπεῖν καὶ τῶν εὐθυνῶν. τὸ γὰρ ὡς τὰ ἀριστά τε ἐπραττον καὶ διὰ παντὸς εὐνοὺς εἰμι καὶ πρόθυμος εἶ ποιεῖν ὑμᾶς ἰκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δεδηλωσθῆναι μοι νομίζω. καίτοι τὰ μέγιστα γὰρ τῶν πεπολιτευμέ-
15 νων καὶ πεπραγμένων ἐμαυτῷ παραλείπω, ὑπολαμβάνων πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου λόγους ἀποδοῦναι με δεῖν, εἴτα, κἂν μηδὲν εἴπω περὶ τῶν λοιπῶν πολιτευμάτων, δημοῖως παρ' ὑμῶν ἐκάστω τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι.

111. Τῶν μὲν οὖν λόγων, οὗς οὗτος ἄνω καὶ κάτω
20 διακυκλῶν ἔλεγε περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων, οὐτε μὰ τοὺς θεοὺς οἶμαι ὑμᾶς μανθάνειν οὐτ' αὐτὸς ἡδυνάμην συνεῖναι τοὺς πολλούς. ἀπλῶς δὲ τὴν ὀρθὴν περὶ τῶν δικαίων διαλέξομαι. Τσοῦτῳ γὰρ δέω
25 λέγειν ὡς οὐκ εἰμι ὑπεύθυνος, ὃ νῦν οὗτος διέβαλλε καὶ διωρίζετο, ὡςθ' ἄπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι δημολογῶ ὧν ἢ διακεχρίκα ἢ πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν. (112) ὧν μέντοι γ' ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγελιάμενος δέδωκα τῷ δήμῳ, οὐδεμίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναι
264 φημι (ἀκούεις Αἰσχίνης); οὐδ' ἄλλον οὐδένα, οὐδ' ἂν τῶν ἐννεα ἀρχόντων τις ὧν τύχη. τίς γάρ ἐστι νόμος τοσαύτης ἀδικίας καὶ μισανθρωπίας μεστός, ὥστε τὸν

diatur. Eadem ratio servetur et in iis quorum census decem talentis est minor, ut, contributis aliis, decem talenta expleantur.

107. Num parum opis attulisse videor pauperibus vestrum, aut parum impensuros fuisse putatis divites, quia æqua præstare nolebant? Neque vero illud solum mihi laudi duco quod hæc non deserui, aut quod accusatus vici, sed quod legem et utilem tui et ipsa experientia comprobata. Nam quum totius belli tempore classes e mea lege mitterentur, nullus unquam trierarchus supplex fuit ut oneratus apud vos, nullus in Munychia sedit, nullus ab expeditionum magistratibus vincus est, nulla triremis vel foris ob tarditatem deserta periit reipublicæ, vel domi retenta est, quod evahi non posset. (108) At veteribus legibus omnia hæc fiebant, cujus rei causa erat, quod pauperibus liturgiæ erant impositæ. multis igitur modis accidebat, ut impares essent oheribus. Ego autem quum a pauperibus ad divites transulissem trierarchias; omnia rite fiebant. Et vero propter hoc ipsum laudem mereor, quod omnia ejus generis munia mihi delegi, unde ad rempublicam simul et gloria et honor et copiæ redibant, et quod nihil invidie, nihil acerbe, nihil malitiose gessi aut abjecte aut contra urbis dignitatem. (109) Atque eundem esse meum animum constabit et in urbanis administrationibus et in Græcorum negotiis. neque enim in republica locupletum gratiam prætulî defendendis juribus multitudinis, neque in rebus Græcorum Philippi dona et hospitium pluris feci, quam communes Græcorum omnium utilitates.

110. Reliquum nunc esse mihi puto, ut de præconio dicam et de rationibus referendis. nam et optima fecisse me et perpetuo vestri esse studiosum, satis ex his quæ dicta sunt, a me ostensum esse existimo. Tametsi actorum in republica factorumque meorum partem maximam prætereo existimans primum deinceps mihi ad violatarum legum crimen esse respondendum, deinde, etsi de reliquis administrationibus nihil dicam, vestrum tamen quemque earum conscium mecum esse.

111. Ac verba quidem, quæ iste sursum et deorsum permiscendo de contrariis legibus adscriptis faciebat, ita me dii ament, neque vos percepisse arbitrator neque ipse potui pleraque intelligere. Simpliciter autem recta via de jure disputabo. eo majis ego absum ab eo, ut dicam me non esse reddendis rationibus obnoxium (id quod iste modo subinde exagitabat et inculcabat), ut per omnem vitam obnoxium esse me fatear reddendæ rationi eorum quæ administrarim aut gesserim apud vos. (112) sed eorum quæ de meo pollicitus et largitus sum populo, nullum me diem obnoxium esse affirmo (audis Æschines?) neque alium quenquam, etsi novem Archontum aliquis fuerit. Quæ enim lex est tauta iniquitate et inhumanitate referta, ut aliquem de

5 δόντα τι τῶν ἰδίων καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλόφρων
καὶ φιλόδωρον τῆς χάριτος μὲν ἀποστερεῖν, εἰς δὲ τοὺς
συκοφάντας ἀγειν, καὶ τοούτους ἐπὶ τὰς εὐθύνας ὧν
ἔδωκεν ἐπιστάται; οὐδὲ εἶς. εἰ δὲ φησιν οὗτος· δει-
ξάτω, καὶ γὰρ στέρω καὶ σωπήσομαι. (113) Ἄλλ' οὐκ
10 ἔστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὗτος συκοφαντῶν, ὅτι
ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τότε ὧν ἐπέδωκα τὰ χρήματα, « ἐπή-
νεσεν αὐτόν, » φησὶν, « [ἢ βουλῆ] ὑπεύθυνον
ᾔντα. » οὐ περὶ τούτων γε οὐδενός, ὧν ὑπεύθυνος ἦν,
15 ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐπέδωκα, ὡς συκοφάντα. « Ἀλλὰ καὶ τει-
χοποιὸς ἦσθα. » Καὶ διὰ γε τοῦτο ὀρθῶς ἐπηνού-
μην, ὅτι τὰντηλωμένα ἔδωκα καὶ οὐκ ἐλογιζόμην. ὁ
μὲν γὰρ λογισμὸς εὐθυνῶν καὶ τῶν ἐξετασόντων προσδεῖ-
ται, ἡ δὲ δωρεὰ χάριτος καὶ ἐπαίνου δικαία ἐστὶ τυχε-
ρῶν, διόπερ ταῦτ' ἐγραψεν ὁδὶ περὶ ἐμοῦ. (114) Ὅτι
20 δ' οὕτω ταῦτα οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς
ἡμετέροις ἤθεσιν ὄρισται, ἐγὼ βραδίως πολλαχόθεν
δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ Ναυσικλῆς στρατηγῶν, ἐφ' οἷς
ἐπὶ τῶν ἰδίων προεῖτο, πολλαχίς ἐστεφάνωτο ὑφ'
25 ἡμῶν. εἴθ' ὅτε τὰς ἀσπίδας Διότιμος ἔδωκε καὶ πάλιν
Χαρίδημος, ἐστεφανοῦντο. εἴθ' οὗτος Νεοπτολεμος
πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης ὧν, ἐφ' οἷς ἐπέδωκε, τετιμηται.
σχετλίον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τινι ἀρχὴν ἀρχοντι
ἢ διδόναι τῇ πόλει τὰ ἑαυτοῦ διὰ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐξέσται,
265 ἢ τῶν δωθέντων ἀντὶ τοῦ κομισασθαι χάριν εὐθύναις
ὑπέξει. Ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε τὰ ψηφί-
σματά μοι τὰ τούτοις γεγενημένα αὐτὰ λαβῶν. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

5 115. Ἄρχων Δημόνικος Φλυεύς, Βοηδρομιῶ-
νος ἕκτη μετ' εἰκάδα, γνώμη βουλῆς καὶ δήμου,
Καλλίας φρεάρριος εἶπεν, ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ
τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Ναυσικλέα τὸν ἐπὶ τῶν
ἔπλων, ὅτι Ἀθηναίων ὀπλιτῶν διςχιλίων ὄντων
10 ἐν Ἰμβρῷ καὶ βοηθούντων τοῖς κατοικοῦσιν Ἀθη-
ναίων τὴν νῆσον, οὐ δυναμένου Φίλωνος τοῦ ἐπὶ
τῆς διοικήσεως κεχειροτονημένου διὰ τοὺς χει-
μῶνας πλεῦσαι καὶ μισθοδοτῆσαι τοὺς ὀπλίτας,
ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἔδωκε καὶ οὐκ εἰσέπραξε τὸν
15 δῆμον, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέφανον Διονυσίους
τραγῳδοῖς καινοῖς.

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

116. Εἶπε Καλλίας Φρεάρριος, πρυτάνεων
λεγόντων βουλῆς γνώμη, ἐπειδὴ Χαρίδημος ὁ
ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν, ἀποσταλεῖς εἰς Σαλαμίνα, καὶ
20 Διότιμος ὁ ἐπὶ τῶν ἰππέων, ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ
μάχῃ τῶν στρατιωτῶν τινῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων
σκυλευθέντων, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων καθώ-
πλισαν τοὺς νεανίσκους ἀσπίσιν ὀκτακοσίας,
δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι
Χαρίδημον καὶ Διότιμον χρυσῶ στεφάνῳ, καὶ

suo largitum et humanitate ac liberalitate usum et gratia spo-
liet et ad calumniatores ducat, hosque rationibus aliena
liberalitatis exigendis praeficiat? ne una quidem. Sin
quam iste esse ait; ostendat, ea ego acquiescam et tacebo.
(113) At nulla est, Athenienses, sed iste calumniator, quod
theatralis pecuniae tum curator largitus sum pecuniam, eum,
inquit, *obnoxiium laudavi* [senatus]. non ob eorum
quidem quicquam, quorum rationes referendae mihi erant,
sed ob ea quae largitus sum, o calumniator. *At etiam
manibus reficiendis praefectus fuisti*. Et ob hoc ipsum
recte laudabar, quod impensas de meo donavi et non ex-
pensas tuli. expensi enim tabulae rationes et inquisito-
res requirunt, donatio autem gratiarum actionem et lau-
dationem merito consequitur. ideo hic ea de me rogavit.
(114) Atque haec quidem eo modo non tantum legibus,
sed vestris etiam animis esse definita, ego facile multifar-
iam ostendam. Primum enim Nausicles, dum cum im-
perio erat, saepe a vobis corona donatus est ob privatam
liberalitatem. Deinde quum Diotimus clypeos dedisset
atque iterum Charidemus, coronis ornati sunt. Etiam
Neoptolemus hic quum esset multis operibus praefectus,
propter ea quae de suo largitus est, honoribus est affectus.
Nam id quidem miserum esset, si cui magistratu aliquo
fungenti aut largiri sua reipublicae propter magistratum non
liceret aut pro datis non recipienda gratia, sed ratio red-
denda esset. Haec igitur vere a me dici, cape ipsa decreta
de his facta et mihi recite. Recita.

DECRETUM.

115. Archon Demonicus Phlyensis, Boedromio-
nis d. xxvi, de sententia senatus et populi, Cal-
lias Phrearrhus dixit, placere senatui populoque
corona donare Nausiclem hoplitarum ducem, quod,
quum Athenienses hoplitae bis mille essent in Imbro
et Atheniensibus insulam incolentibus opem ferrent,
quumque Philo, rei administrandae praefectus, post-
quam creatus erat, propter tempestates navigare et
stipendia solvere hoplitis non posset, de suo nume-
ravit et populo expensa non tulit, et renunciandam
esse coronam Dionysiis, novis tragœdis.

ALTERUM DECRETUM.

116. Dixit Callias Phrearrhus, Prytanibus de sen-
tentia senatus referentibus, postquam Charidemus
hoplitarum dux in Salaminem missus, et Diotimus
dux equitum, militibus quibusdam ab hostibus in
pugna ad fluvium spoliatis, privatis sumptibus ado-
lescentes armarunt clypeis octingentis, placere se-
natui populoque ut donentur Charidemus et Dia-

ἀναγορεύσαι Παναθηναίους τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι καὶ Διονυσίοις τραγωδοῖς καινοῖς, 266 τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι θεσμοθέτας, πρυτάνεις, ἀγωνοθέτας.

117. Τούτων ἕκαστος, Αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς ἧς ἤρχεν ὑπεύθυνος ἦν, ἐφ' οἷς δ' ἔστεφανοῦτο, οὐχ ὑπεύθυνος. οὐκ οὐδ' ἐγώ. ταῦτά γὰρ δίκαιά ἐστὶ μοι 5 περὶ τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δῆπου. ἐπέδωκα; ἐπαινούμαι διὰ ταῦτα, οὐκ ὦν ὧν ἐπέδωκα ὑπεύθυνος. ἤρχον; καὶ δέδωκά γ' εὐθύναις ἐκείνων, οὐχ ὧν ἐπέδωκα. νῆ Δι', ἀλλ' ἀδίκως ἤρα; εἴτα παρών, ὅτε μ' εἰς ἡγῶν οἱ λογισταί, οὐ κατηγορεῖς;

118. Ἵνα τοῖνον ἴδητε ὅτι αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ 10 ἐφ' οἷς οὐχ ὑπεύθυνος ἦν ἔστεφανώσθαι, λαβὼν ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα ὅλον τὸ γραφέν μοι. οἷς γὰρ οὐχ ἐγράψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις, ἀ διώκει, συκοφαντῶν φανήσεται. λέγε.

15

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ ἄρχοντος Εὐθυκλέους, Πυανεψιώνος ἐνάτη ἀπίοντος, φυλῆς πρυτανευούσης Οἰνήϊδος, Κτησιφῶν Δεωσθένους Ἀναφλύστιος εἶπεν, ἐπειδὴ 20 Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς γενόμενος ἐπιμελητῆς τῆς τῶν τευχῶν ἐπισκευῆς καὶ προσαναλώσας εἰς τὰ ἔργα ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας τρία τάλαντα, ἐπέδωκε ταῦτα τῷ δήμῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ κατασταθεὶς ἐπέδωκε τοῖς ἐκ 25 πασῶν τῶν φυλῶν θεωροῖς * ἑκατὸν μνᾶς εἰς θυσίας, δεδύχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐπαινεῖσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκαγαθίας ἧς ἔχων διατελεῖ ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ 267 ἀναγορεύσαι τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγωδοῖς καινοῖς, τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι τὸν ἀγωνοθέτην.

119. Οὐκοῦν ἀ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτ' ἐστίν, ὧν οὐδὲν 5 σὺ γέγραψαι, ἀ δὲ φησιν ἡ βουλὴ δεῖν ἀντὶ τούτων γενέσθαι μοι, ταῦτ' ἐστ' ἀ διώκεις. τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ἠμολογῶν ἔνομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων ἀποδοῦναι παρανόμων γράφῃ. ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρωπος καὶ θεοῖς ἔχθρὸς καὶ βᾶσκανος ὄντως ποιάς τις 10 ἂν εἴη πρὸς θεῶν; οὐχ ὁ τοιοῦτος;

120. Καὶ μὴν περὶ τοῦ γ' ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι, 15 τὸ μὲν μυριάκις μυρίους κεκηρῦχθαι παραλείπω καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς ἔστεφανώσθαι πρότερον. ἀλλὰ πρὸς θεῶν οὕτω σκαιὸς εἶ καὶ ἀναίσθητος, Αἰσχίνη, ὥς τ' οὐ δύνασαι λογίσασθαι ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ στέφανος, ὅπου ἂν ἀναβῆθῃ, τοῦ δὲ τῶν στεφανούτων ἕνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες εἰς τὸ

timus aurea corona, et renunciatur Panathenæis magnis in gymnico certamine, et Dionysiis, tragœdis novis. Renunciatio autem curæ sit Thesmotheis, Prytanibus, Agonothetis.

117. Horum singulis, Æschines, magistratus, quem gesserant, rationes referendæ erant, ob ea vero, propter quæ coronabantur, non item. proinde nec mihi. in simili enim causa simile mihi cum aliis jus tribuendum est. Largitus sum? propter ea laudor, non propter ea, quæ de meo dedi, obnoxius. magistratus fui? et de eo rationes retuli, non de iis quæ largitus sum. « At per Jovem male gessi magistratum? » cur tandem, qui adesses quum me logistæ introduce-rent, non accusabas?

118. Ut igitur videatis istum ipsum testificari mihi ob ea esse me corona donatum, propter quæ rationes reddendæ mihi non fuerunt, cape et recita totum decretum de me factum. quas enim senatusconsulti partes non accusavit, his constabit calumniatorem eum accusatione sua agere. Recita.

DECRETUM.

Archonte Euthycle, Pyanepsionis die xxii, tribu præside OËneide, Ctesiphon Leosthenis F. Anaphlystius dixit, Quoniam Demosthenes Demosthenis fil. Pæaniensis mœnibus reficiendis curator factus, tria talenta de suo in opus insumpta populo donavit, et theatri pecuniæ præfectus, largitus est 20 spectatori-bus ex omnibus tribubus centum minas ad sacrificia, placere S. P. Q. A. laudandum esse Demosthenem Demosthenis fil. Pæaniensem virtutis ergo et bonitatis, qua constanter utitur omni tempore in populum Atheniensem, et ornandum corona aurea, et renunciandam coronam in theatro Dionysiis, tragœdis novis, præconium autem curæ esse Agonothetæ.

119. Quæ igitur largitus sum, hæc sunt, quorum tu nihil accusasti, quæ vero senatus pro his mihi tribuenda censet, ea sunt quæ accusas. Quæ igitur data accipere legitimum esse confiteris, gratiam pro iis relatam violatarum legum accusas. at homo profligatissimus et diis invisus et revera lividus qualis fuerit per deos? nonne talis?

120. Jam quod ad præconium in theatro attinet, sexcentis sexcentos esse renunciatos prætereo et me sæpe ipsum prius esse corona donatum. At per deos itane vecors es et stupidus, Æschines, ut intelligere nequas ei qui coronatur, eundem contingere honorem ubicunque corona renunciatur, sed propter coronantium utilitatem in theatro fieri præconium? nam quotquot audivere, hi ad bene merendum de republica

τοῖν ἐν τῇ πόλει προτρέπονται, καὶ τοὺς ἀποδιδόν-
τας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανουμένου.
30 ὡς περ τὸν νόμον τοῦτον ἡ πόλις γέγραπεν. Λέγε δ'
αὐτὸν μοι τὸν νόμον λαβών.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅσους στεφανοῦσιν τινες τῶν δήμων, τὰς
ἀναγορεύσεις τῶν στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς
5 ἐκάστους τοῖς ἰδίοις δήμοις, ἐὰν μὴ τινὰς ὁ
δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων ἢ ἡ βουλὴ στεφανοῖ.
τούτους δ' ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις ἐξε-
ναι... εἶσθαι.... †

111. Ἀκούεις, Ἀισχίνη, τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς :
33 ἐπὶ τὴν ἐάν τις ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ ψηφίσῃται. τού-
τος δὲ ἀναγορεύετω. Τί οὖν, ὦ ταλαίπωρε, συκοφαν-
τικῆς; τί λόγους πλάττεις; τί αὐτὸν οὐκ ἔλλεβορίζεις
ἐπὶ τούτοις; ἀλλ' οὐδ' αἰσχύνῃ φθόνου δίκην εἰσάγων,
5 οὐκ ἀδικήματος οὐδενός, καὶ νόμους τοὺς μὲν μετα-
πῶν, τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη, οὐκ ὅλους δίκαιον ἦν ἀνα-
γορεύεσθαι τοῖς γε θμωμοκόσι κατὰ τοὺς νόμους ψη-
φίσθαι. (122) Ἐπειτα τοιαῦτα ποῖων λέγεις ἃ δεῖ
πραίνειν τῷ δημοτικῷ, ὥς περ ἀνδριάντα ἐκδεδωκώς
10 ἐπὶ συγγραφῆν, εἴτ' οὐκ ἔχοντα ἃ προσῆκον ἐκ τῆς
συγγραφῆς, κομιζόμενος, ἢ λόγῳ τοὺς δημοτικούς ἀλλ'
ὡς πῶς πράττῃσαι καὶ τοῖς πολιτεύμασι γινωσκομέ-
νας. καὶ βοᾷς ῥητὰ καὶ ἀβῆρητα ὀνομάζων, ὥς περ ἐξ
ἡμέρας, ἃ σοὶ καὶ τῷ σῷ γένει πρόσεστιν, οὐκ ἔμοι-
15 121. Ἄπειτα καὶ τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἐγὼ λοι-
δορίαν κατηγορίας τούτων διαφέρειν ἠγοῦμαι, τῷ τὴν
μὲν κατηγορίαν ἀδικήματ' ἔχειν, ὧν ἐν τοῖς νόμοις εἰ-
σιν αἱ τιμωρίαι, τὴν δὲ λοιδορίαν βλασφημίας, ἃς κατὰ
τῆς οὐτῶν φύσιν τοῦ ἐχθροῦ περι ἀλλήλων συμβαίνει
20 κερῆν. οἰκοδομῆσαι δὲ τοὺς προγόνους ταυτὰ τὰ δι-
εστηρία ὑπελιθρα οὐκ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς ταῦτα
ἐπὶ τῶν ἰδίων κακῶς τὰ ἀπόβητα λέγωμεν ἀλλήλους,
ἀλλ' ἵνα ἐβλέγωμεν, ἐὰν τις ἠδικηκῶς τι τυγχάνῃ τὴν
οὐκ. (124) Ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Ἀισχίνης οὐδὲν ἤττον
25 ἐπὶ, πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἴλετο. οὐ μὴν
ἀπὸ ἐπιπέδα ἐλαττον ἔχων δίκαιός ἐστιν ἀπελθεῖν. ἢ δεῖ
ἐπὶ ταῦτα πορευέσθαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρωτήσας :
ἐπάρῃ σὶ τις, Ἀισχίνη, τῆς πόλεως ἐχθρὸν ἢ ἐμὸν
εἶναι ῥῆ; ἐμὸν δῆλον ἐστὶ. εἴτα οὐ μὲν ἦν παρ' ἐμοῦ
30 ἄλλο κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ τούτων λαβεῖν, εἴπερ ἠδί-
κων, ἐβλεπεις, ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς γραφαῖς, ἐν
ταῖς αἰτίας κρίσεσιν, (125) οὐ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῆτος ἄπασι,
ταῖς νόμοις, τῷ γρόνῳ, τῇ προθεσίᾳ, τῷ κερῆσθαι περι
35 τῶν πολλὰς πρότερον, τῷ μηδεπώποτ' ἐξελεγχθῆ-
ναι μὴδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τῇ πόλει δ' ἢ πλείον ἢ ἐλαττον
ἵνα καὶ τῶν γε δημοσίᾳ πεπραγμένων μετεῖναι τῆς δό-
ξῃ, ἐπιπέδα ἀπήνητας! Ὅρα μὴ τούτων μὲν ἐχθρὸς
εἶμι, ὑμῶς δὲ προσκοιτῆ.

excitantur et eos, qui gratiam referunt, magis laudant quam
eum qui coronatur. quapropter legem hanc respublica
scripsit. Sed ipsam cape mihi legem et recita.

LEX.

Quos Demi nonnulli coronant, earum coronarum
præconia fiant in ipsis Demis, nisi si quos populus
Atheniensis vel senatus coronet. eos vero liceat in
theatro Dionysiis.....

121. Audis, Æschines, legem perspicue dicere : præter-
quam si quos populus vel senatus decreverit. hi vero renun-
tiantur. Quid igitur, o miser, calumniaris? quid fabulas com-
minisericis? cur veratro te non purgas ob ista deliria? neque
vero erubescis invidiæ actionem instituere, non injuriæ ali-
cujus, et leges alias immutare, alias autem mutilare, quas
integras legi oportebat utique his, qui se ex legibus pronun-
ciatiuros jurarunt. (122) Deinde, quum ita te geras,
recenses quæ inesse oporteat in homine populari, quasi statu-
mentis elocasses e tabulis pactam eamque postea recepisses
non ita perfectam, ut tabulæ jubebant, aut quasi e verbis,
ac non e factis et rebus gestis homines populares aestimetur.
et vociferaris, fandaque et infanda nominas, tan-
quam de plastro, quæ tibi tuoque generi sunt, non mihi.
(123) Quanquam et hoc, Athenienses : Ego convicium ab ac-
cusatione differre existimo, quod accusatio injurias comple-
ctitur, quarum supplicia legibus constituta sunt, convicium
autem maledicta, quæ pro sua quilibet natura inimici alii
in alios dicere solent. Ædificata autem puto a majoribus hæc
judicia non ut coram vobis in ea congregatis e privata vitæ
probra petentes nefaria nobis malediceremus, sed ut injurias
in rempublicam convinceremus. (124) Quæ quum Æschines
æque mecum sciret; conviciis lacessere maluit quam accu-
sare. verum neque in his audiendis inferior discedere
meretur. Jam igitur eo veniam, quando hoc prius interro-
gavero : Tene quis respublicæ hostem, an meum esse dicat?
meum nimirum. Cur tandem, ubi me horum vicem e legi-
bus ulcisci potuisses, si quid deliquissem, negligebas, in
relatione rationum, in accusationibus, in aliis judiciis? (125)
ubi autem ego rebus omnibus sum innocens, legibus, tem-
pore, præfinitione, judiciis sæpenumero prius factis de
omnibus rebus, innocentia mea subinde declarata, ad rem-
publicam autem plus minusve gloriæ de rebus publice gestis
redire necesse est, ibi occursasti! Cave ne horum sis hostis,
meum esse te simules.

† For. lacuna sic explenda : Διονυσίοις ἀναγορεύειν. Εἰ ἔνοις στεφανοῦσι, κηρύττεσθαι ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐὰν ψηφίσῃται ὁ δῆμος.

10 126. Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ μὲν εὐσεβῆς καὶ δικαία ψῆφος ἀπασὶ δέδεικται, δεῖ δέ με, ὡς εἶπαι, καίπαρ οὐ φιλολοίδωρον ὄντα φύσει, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρημέναις ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευδῶν αὐτὰ τάναγκαῖότατ' εἰπεῖν περὶ 15 αὐτοῦ, καὶ δεῖξαι τίς ὢν καὶ τίνων βραδίας οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν, καὶ λόγους τίνας διασύρει, αὐτὸς εἰρηκῶς ἂ τίς οὐκ ἂν ὤκνησε τῶν μετρίων ἀνθρώπων φθέγγασθαι; — (127) εἰ γὰρ Αἰακὸς ἢ Παδάμανθος ἢ Μίνως ἦν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ σπερμολόγος, περίτριμμα 20 ἀγορᾶς, θλεθρὸς γραμματεὺς· οὐκ ἂν αὐτὸν ὄμαι ταῦτ' εἰπεῖν οὐδ' ἂν οὕτως ἐπαχθεῖς λόγους πορίσασθαι, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ βοῶντα « ὦ γῆ καὶ ἤλιε καὶ ἀρετῆ » καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ πάλιν « σύνεσιν καὶ παιδείαν » ἐπι- 25 καλούμενον, ἧ τὰ καλὰ καὶ τὰ αἰσγρὰ διαγιγνώσκεται. ταῦτα γὰρ δῆπουθεν ἠκούετ' αὐτοῦ λέγοντος. (128) σοὶ δ' ἀρετῆς, ὦ κάθαρμα, ἢ τοῖς σοῖς τίς μετουσία; ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς διάγνωσις; πόθεν ἢ πῶς ἀξιοθέντι; ποῦ δὲ παιδείας σοὶ θέμις μνησθῆναι; ἦς τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς τετυχηκότων οὐδ' ἂν εἰς εἰποι περὶ αὐ- 270 τοῦ τοιοῦτον οὐδέν, ἀλλὰ κἂν ἑτέρου λέγοντος ἐρυθρίασειν, τοῖς δ' ἀπολειφθεῖσι μὲν ὥσπερ σύ, προσποιούμενοις δ' ὑπ' ἀναισθησίας τὸ τοὺς ἀκούοντας ἀλγεῖν ποιεῖν, ὅταν λέγῃσιν, οὐ τὸ δοκεῖν τοιούτοις εἶναι περὶσστιν.

5 129. Οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ τι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν, ἀπορῶ, τοῦ πρώτου μνησθῶ, πότερ' ὡς ὁ πατήρ σου Τρόμης ἐδόλυε παρ' Ἐλπίδα τῷ πρὸς τῷ Θησεῖω διδάσκοντι γράμματα, γοήνικας παχείας ἔχων καὶ ξύλον, ἧ ὡς ἡ μήτηρ τοῖς μεσημερινοῖς γάμοις ἐν τῷ κλισίῳ τῷ πρὸς τῷ Καλαμίτῃ ἤρωι χρωμένη τὸν καλὸν ἀνδριάντα καὶ τριταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε, ἀλλ' 10 ὡς ὁ τριπραύλης Φορμίων, ὁ Δίωνος τοῦ Φρεαβρίου δούλος, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀπὸ ταύτης τῆς καλῆς ἐργασίας. ἀλλὰ νῆ τὸν Δία καὶ τοὺς θεοὺς ὀκνῶ μὴ περὶ σοῦ τὰ προσήκοντα λέγων αὐτὸς οὐ προσήκοντας ἐμαυτῷ 15 δόξω προηρῆσθαι λόγους. (130) Ταῦτα μὲν οὖν ἔασω, ἀπ' αὐτῶν δὲ ὧν αὐτὸς βεβίωκεν ἀρξομαι. οὐδὲ γὰρ ὧν ἔτυχεν ἦν, ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται. ὀψέ γάρ ποτε —, ὀψέ λέγω; χθές μὲν οὖν καὶ πρόωγν ἄμ' Ἀθηναῖος καὶ βῆτωρ γέγονε, καὶ δύο συλλαβάς προσθεῖς τὸν μὲν πατέρα ἀντὶ Τρόμητος ἐποίησεν Ἀτρόμητον, τὴν 25 δὲ μητέρα σεμνῶς πάνυ Γλαυκοθέαν ὠνόμασεν, ἣν Ἐμπουσαν ἀπαντες Ἰσασὶ καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν καὶ πάσχειν καὶ γίνεσθαι δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας τυχοῦσαν. πόθεν γὰρ ἄλλοθεν; (131) ἀλλ' ἔμωσ οὕτως ἀχάριστος εἶ καὶ πονηρὸς φύσει, ὥστ' ἐλεύ- 271 θερος ἐκ δούλου καὶ πλούσιος ἐκ πτωχοῦ διὰ τουτουσί γεγονῶς οὐχ ἔπικας χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ μισθῶσας σαυτὸν κατὰ τουτωνὶ πολιτεῖη. Καὶ περὶ ὧν μὲν ἐστὶ τις ἀμφισβήτησις, ὡς ἄρα ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰρηκεν, 5 ἔασω, ἢ δ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν φανερώς ἀπεδείχθη πράττων, ταῦτα ἀναμνήσω.

132. Τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδε τὸν ἀποψηφισθέντα Ἀντιφῶντα, ὃς ἐπαγγεῖλάμενος Φιλίππῳ τὰ νεώρια ἐμ-

126. Postquam igitur, quod sit piūm et justum suffragium, omnibus est ostensum, meque, ut video, quamvis a conviciis natura abhorream, oportet propter coaccervata istius maledicta pro multis et falsis maxime necessaria de eo dicere atque ostendere, quis ille quum sit et quibus ortus natalibus, adeo petulanter maledicere cœplet, et quas orationes exagitet, quum ipse ea dixerit quæ quis est homo paulo moderatior qui nominare non vereatur? — (127) nam si Æacus aut Rhadamanthus aut Minos esset accusator, et non blatero, rabula forensis, scriba perditus; eum hæc fuisse dicturum non existimo, nec tam molesta verba conquisturum, tanquam in tragedia clamantem « o tellus et sol et virtus » et hujus generis alia, et rursus « intelligentiam et eruditionem » invocantem, qua honesta et turpia discernantur. hæc enim utique dicentem eum audivistis. (128) Quid vero tibi aut tuis, o sentina flagitiorum, est cum virtute commercii? quæve honesti aut turpitudinis dijudicatio? unde aut quomodo eam dignitatem adeptus es? ubi est tibi fas eruditionis facere mentionem? qua qui vere perpolitii sunt, eorum ne unus quidem de se tale quicquam diceret, sed vel alio dicente erubesceret. ii vero, qui liberalls institutionis sunt expertes, ut tu, et præ ingenii stupore simulant, quum talia jactant, id consequuntur, ut auditores fastidio enecent, non ut tales esse videantur.

129. Quanquam autem copia non deest eorum quæ in te dicam, tamen dubito, cujus rei primum faciam mentionem, utrum illud dicam, patrem tuum Trometem servisse apud Elpidam, qui literas ad Theum sanum docebat, crassis compedibus et ligno vinctum, an matrem diurnas nuptias celebrantem in fornice apud Calamitem heroem, te nobis elegantem istam statuam et summum tertiarum partium actorem edidisse, sed tibicinem nauticum Phormionem, Dionis Phrearrhii servum, eam ab illo præclaro quæstu revocasse. At ita me Jupiter diique omnes ament, vereor, ne dum te digna dicam, orationem me indignam instituisse videar. (130) His igitur omissis, ab istius ipsius vita et factis primordium capiam. neque enim ea fuerunt quæ ubivis obvia sunt, sed quæ populus exsecratur. Nam sero tandem - sero inquam? imo vero heri et nudius tertius simul Atheniensis factus est et orator, ac duabus syllabis additis patrem pro Tromete fecit Atrometum, matrem autem perquam graviter Glaucotheam nominavit, quam Empusam omnes sciunt fuisse vocitatum, indito nimirum ex eo nomine, quod omnia faceret et pateretur et fieret. nam unde alioqui? (131) Sed tamen adeo ingratus es et improbus natura, ut liber e servo, et dives e mendico per hoc factus, non modo gratiam iis non habeas, sed mercede conductus his in gerenda republica ad-verseris. Ac quæ in controversia sunt, utrum ea pro republica dixerit, omittam, sed quæ eum fecisse pro hostibus plane compertum est, ea in memoriam revocabo.

132. Quis vestrum ignorat Antiphontem illum civitate ejectum, qui Philippo pollicitus se navalia incendiarum, in

πρῆσιν εἰς τὴν πόλιν ἦλθεν; ὃν λαβόντος ἐμοῦ κε-
κρυμμένον ἐν Πειραιεῖ καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν
ἐκκλησίαν βωῶν ὁ βάσκανος οὗτος καὶ κεκραγώς, ὡς
ἐν δημοκρατίᾳ δευῖνὰ ποιῶ τοὺς ἡτυχηκότας τῶν πολι-
τῶν ὑβρίζων καὶ ἐπ' οἰκίας βαδίζων ἀνευ ψηφίσματος,
15 ἀφελθῆναι ἐποίησεν. (133) καὶ εἰ μὴ ἡ βουλή ἢ ἐξ Ἀρείου
πάγου τὸ πρᾶγμα αἰσθομένη καὶ τὴν ὑμετέραν ἀγωνίαν
ἐν οὐ δέοντι συμβεβηκυῖαν ἰδοῦσα ἐπεζήτησε τὸν ἀν-
θρωπον καὶ συλλαβοῦσα ἐπανήγαγεν ὡς ὑμᾶς ἐξήρπαστ'
ἂν ὁ τοιοῦτος καὶ τὸ δίκην δοῦναι διαδὺς ἐξεπέμπετ'
20 ἂν ὑπὸ τοῦ σεμνολόγου τουτοῦ. νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώ-
σαντες αὐτὸν ἀπεκτείνετε, ὡς εἶδει γε καὶ τοῦτον. (134)
Τοιγαροῦν εἰδυῖα ταῦτα ἡ βουλή ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου
τότε τούτῳ πεπραγμένα, χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν
σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ ἀπὸ τῆς αὐτῆς
ἀγωνίας ἥσπερ πολλὰ προείσαθε τῶν κοινῶν, ὡς προς-
25 εἴσαθε * κάκεινῃ καὶ τοῦ πράγματος κυρίαν ἐποίη-
σατε, τοῦτον μὲν εὐθὺς ἀπήλασεν ὡς προδότην, Ἵπε-
ρεῖδῃ δὲ λέγειν προσέταξεν, καὶ ταῦτα ἀπὸ τοῦ βωμοῦ
272 φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε, καὶ οὐδεμία ψῆφος ἠνέ-
χθη τῷ μιᾶρῳ τούτῳ. (135) Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ
λέγω, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

5 Μαρτυροῦσι Δημοσθένει ὑπὲρ ἀπάντων οἶδε,
Καλλίας Σουιεύς, Ζήνων Φλυεύς, Κλέων Φα-
λπερεύς, Δημόνικος Μαραθώνιος, ὅτι τοῦ δήμου
ποτὲ χειροτονήσαντος Αἰσχίνην σύνδικον ὑπὲρ
τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας
συνεδρεύσαντες ἡμεῖς ἐκρίναμεν Ἵπερεῖδην ἄξιον
10 εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως λέγειν, καὶ ἀπε-
στάλη Ἵπερείδης.

Οὐκοῦν ὅτι τούτου μέλλοντος ἀπήλασεν αὐτὸν ἡ
βουλή καὶ προσέταξεν ἕτερον, τότε καὶ προδότην εἶναι
καὶ κακόνουν ὑμῖν ἀπέφηεν.

136. * Ἐν μὲν τοίνυν τούτῳ τοιοῦτο πολίτευμα τοῦ
15 νεανίου τούτου, ὁμοῖόν γε (οὐ γάρ;) οἷς ἐμοῦ κατηγορεῖ.
ἕτερον δὲ ἀναμνησθεσθε. ὅτι γὰρ Πύθωνα Φίλιππος
ἐπέμψεν τὸν Βυζάντιον καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ συμμάχων
πάντων συνέπεμψε πρέσβεις, ὡς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων
20 τὴν πόλιν καὶ δείξων ἀδικοῦσαν· τότε ἐγὼ μὲν τῷ Πύ-
θωνι θρασυνομῆν καὶ πολλῶν βέροντι καθ' ὑμῶν οὐχ ὑπε-
χώρησα, ἀλλ' ἀναστάς ἀντείπον καὶ τὰ τῆς πόλεως δί-
καια οὐχὶ προῦδωκα, ἀλλ' ἀδικοῦντα Φίλιππον ἐξήλεγα
φανερῶς οὕτως ὥστε τοὺς ἐκείνου συμμάχους αὐτοὺς
ἀνισταμένους ὁμολογεῖν. οὗτος δὲ συνηγωνίζετο καὶ
25 τᾶναντία ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτα ψευδῆ.

137. Καὶ οὐκ ἀπέχρη ταῦτα, ἀλλὰ πάλιν μετὰ ταῦθ'
ἕστερον Ἀναξίνο τῷ κατασκοπῶ συνῶν εἰς τὴν Θρά-
σσηος οἰκίαν ἐλήφθη. καίτοι δευτεῖ τῷ ὑπὸ τῶν πολε-
273 μίων πεμφθέντι μόνος μόνῃ συνῆει καὶ ἐκοινολογεῖτο,
οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατάσκοπος καὶ πολέ-
μιος τῇ πατρίδι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει
μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

urbem venit? quem quum ego in Piræeo occultatum ce-
pisssem et in concionem adduxissem; clamitando invidus
iste et vociferando me in populari imperio indigna facere,
qui calamitosis civibus insultarem et sine decreto in aedes
invaderem, effecit ut dimitteretur. (133) Quod nisi senatus
Areopagiticus re animadversa et vestram ignorantiam alieno
tempore accidisse conspicatus, hominem ignorantiam et com-
prehensum ad vos reduxisset; ereptus fuisset homo talis
evitatoque supplicio emissus per istum speciosum oratorem.
tunc vos eum quæstione habita occidistis, quemadmodum
sane et istum occisum oportebat. (134) Itaque gnarus istius
facinorum senatus Areopagiticus, quum vos istum patro-
num de Deli templo creassetis ex eadem ignoratione, qua
multa vobis negotia publica elapsa sunt e manibus, ut
etiam illum in consilium assumpsistis tradita decernendi
auctoritate, istum statim repudiavit ut proditorem et Hy-
peridi orationem mandavit idque ab ara ferens suffragia fe-
cit, neque ullum suffragium pro isto impure latum est. (135)
Hæc vere dici, accerse harum rerum testes.

TESTES.

Testificantur Demostheni vice omnium hi, Cal-
lias Suniensis, Zeno Phlyensis, Cleo Phalereus, De-
monicus Marathonius, quum populus aliquando
designasset Æschinem patronum de Deli templo ad
Amphictyones, nos in consessu judicavimus Hyperide-
dem digniorem esse, qui pro civitate diceret, et
missus est Hyperides.

Proinde quum hoc instante senatus eum repulerit et id
munus alteri mandarit, tum proditorem eum esse, et vobis
male velle declaravit.

136. Unum igitur hoc factum est istius hominis generosi,
lis sanesimile, quorum me accusat: Jam alterum recorda-
mini. Quum Philippus Pythonem misisset Byzantium et a
sociis suis universis legatos una misisset, probro affecturus
urbem et ostensurus eam injustam esse; tunc ego Pythoni
insolescenti multoque fluenti in vos non recessi, sed
surrexi et respondi, et civitatis causæ non defui, sed Phi-
lippi injurias tam evidenter coargui, ut ejus ipsi socii sur-
gerent et confiterentur. At iste illis aderat et in patriam
testimonium dicebat, idque falsum.

137. Neque hæc ei satis erant, quin denuo postero tem-
pore post hæc cum Anaxino exploratore in Thræsonis ædi-
bus congressus et deprehensus est. at qui ab hostibus
missum solus solum convenit et cum eo consilia communi-
cavit, is ipse natura erat explorator et hostis patriæ. At-
que hæc a me vere dici, voca mihi horum testes.

5

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τελέδημος Κλέωνος, Ὑπερείδης Καλλιᾶσχροῦ, Νικόμαχος Διοφάντου μαρτυροῦσι Δημοσθένην καὶ ἐπωμόσαντο ἐπὶ τῶν στρατηγῶν εἰδέναι Αἰσχίνην Ἄτρομῆτου Κοθωκίδην συνερχόμενον νυκτὸς 10 εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν καὶ κοινολογούμενον Ἀναξίνῳ, ὃς ἐκρίθη εἶναι κατάσκοπος παρὰ Φιλίππου.

Αὗται ἀπεδόθησαν αἱ μαρτυρίαι ἐπὶ Νικίου †, Ἐκατομβαιῶνος τρίτῃ ἰσταμένου.

15 138. Μυρία τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ παραλείπω. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει. πολλ' ἂν ἐγὼ νῦν ἐπὶ τούτων ἔχοιμι δεῖξαι, ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τοῖς μὲν ἔχθοις ὑπηρετῶν ἐμοὶ δ' ἐπηρεάζων εὔρεθη. ἀλλ' οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ 20 μνήμην οὐδ' ἦν προσῆκον ὀργήν, ἀλλὰ δεδώκατε ἕξει τινι φαύλῳ πολλὴν ξουσίαν τῷ βουλομένῳ τὸν λέγοντά τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων ὑποσκελλεῖν καὶ συκοφαντεῖν, τῆς ἐπὶ ταῖς λοιδορίαις ἡδονῆς καὶ χάριτος τὸ τῆς 25 πόλεως συμφέρον ἀνταλλαττόμενοι. διόπερ βῆθ' ἐστὶ καὶ ἀσφαλέστερον αἰετὸς τοῖς ἔχθοις ὑπηρετοῦντα μισθαρνεῖν ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐλούμενον τάξιν πολιτεύεσθαι.

139. Καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμῆν φανερώς συναγωνίζεσθαι Φιλίππῳ δεινὸν μὲν, ὧ γῆ καὶ θεοί, (πῶς 274 γὰρ οὐ;) κατὰ τῆς πατρίδος, ὅτε δ', εἰ βούλεσθε, ὅτε αὐτῷ τοῦτο. ἀλλ' ἐπειδὴ φανερώς ἤδη τὰ πλοῖα ἐσεσύλητο, Χερβρόνησος ἐπορθεῖτο, ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπορεύεθ' ἄνθρωπος, οὐκέτ' ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πρά- 5 γματα ἦν ἀλλ' ἐνειστήκει πόλεμος· ὅ τι μὲν πῶποτε ἔπραξεν ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βᾶσκανος οὗτος ἰαμβειοφάγος, οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι, οὐδ' ἐστὶν οὔτε μείζον οὔτ' ἑλαττον ψήφισμα οὐδὲν Αἰσχίνῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῇ πόλει. 10 εἰ δέ φησι· νῦν δεῖξάτω ἐπὶ τῷ ἐμῷ ὕδατι. ἀλλ' οὐκ ἐστὶν οὐδέν. Καίτοι δυοῖν αὐτὸν ἀνάγκη θάτερον ἢ μὴδὲν τοῖς πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ τότ' ἔχοντ' ἐγκαλεῖν μὴ γράφειν παρὰ ταῦθ' ἕτερα, ἢ τὸ τῶν ἔχθρῶν συμ- 15 φέρον ζητοῦντα μὴ φέρειν εἰς μέσον τὰ τούτων ἀμείνω.

140. Ἄρ' οὐκ οὐδ' ἔλεγεν, ὡς περ οὐδ' ἔγραφεν, ἡνῖκα ἐργάσασθαί τι δέοι κακόν; οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρῳ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ φέρειν ἡδύναθ', ὡς ἔοικεν, ἢ πόλις καὶ ποιῶν οὗτος λανθάνειν, ἐν δ' ἐπεχειργάσατο, ἄνδρες 20 Ἀθηναῖοι, τοιοῦτον, ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις ἐπέθηκε τέλος, περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνήλωσε λόγους, τὰ τῶν Ἀμφισσέων τῶν Λοκρῶν διεξιῶν δόγματα, ὡς διαστρέψων τἀληθές. τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστι. πόθεν; οὐδέποτε ἐκνήψῃ σὺ τάκει πεπραγμένα σαυτῷ. οὐχ οὕτω πολλὰ ἔρεις.

141. Καλῶ δ' ἐναντίον ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς 25 θεοὺς ἅπαντας καὶ πάσας, ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν Ἀττικὴν, καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθειον, ὃς πατρῴός ἐστι τῇ πόλει, καὶ ἐπέυχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἴποιμι καὶ εἶπον καὶ τότ' εὐθὺς ἐν

† Scribendum Νικίου.

TESTES.

Teledemus Cleonis F., Hyperides Callaeschri F., Nicomachus Diophanti F. testificantur Demostheni et jurejurando coram imperatoribus confirmaverunt se scire Aeschinam Atrometi fil. Cothocidem convenisse noctu in aedes Thrasonis et consilia communicasse cum Anaxino, qui judicatus fuit missus esse explorator a Philippo.

Hæc testimonia reddita sunt archonte Niceta tertio d. Hecatombæonis.

138. Infinita autem alia, quæ de eo referre possum, prætermitto. nam ita omnino se res habet. multa ego hujus generis nunc præterea possem ostendere, in quibus iste illis temporibus et hostibus inservire et insultare mihi deprehensus est, sed ea vos non diligenter memoriæ mandatus neque ea qua conveniebat iracundia prosequimini, sed prava quædam consuetudine multum licentiæ dedistis cuilibet oratorem vestris utilitatibus patrocinantem supplantandi et calumniandi, voluptatem et suavitatem audienti concivica publicæ utilitati præferentes. Quapropter facilius est et semper tutius, hostibus inserviendo locare operam, quam eam in republica deligere stationem, qua vestra commoda defendantur.

139. Ac autè apertum bellum Philippum defendere, grave quidem fuit, o tellus et dii! (quis enim neget?) contra patriam, sed date, si vultis, date ei veniam hujus. At quum spoliatis jam palam navibus, vastata Chersoneso, homo in Atticam proficisceretur, neque jam dubiæ res essent, sed bellum impenderet; quid pro vobis unquam egerit calumniator iste qui versus iambicos disperdit, ostendere non poterit, neque exstat ullum vel majus vel minus decretum factum ab Aeschine pro utilitate reipublicæ. sin aliquod exstare dicit; ostendat nunc, mea aqua ad hoc utatur. sed nullum exstat. Alterutrum autem necesse est, eum aut, quod nihil eorum quæ tum a me agebantur, posset reprehendere, non alia præter ea rogasse, aut quod hostium commodis studeret, in medium his non protulisse meliora.

140. Num igitur nec dicebat, ut nec rogabat, quum aliquid mali faciendum esset? imo nemini alii dicendi locus erat. Ac cetera quidem republica ferre poterat, ut apparet, et iste clam facere, unum autem perfecit ejusmodi, Athenienses, quod ceteris omnibus fastigium imposuit, in quo magnam orationis suæ partem consumpsit, de Amphissensibus Locris decreta recensens, spe pervertendi veri. Id vero non ita est. nam qui fieri possit? nunquam tu elues ea quæ illic egisti. non adeo multa dices.

141. Advoco autem coram vobis, Athenienses, deos deque omnes, qui terram Atticam tenent, et Apollinem Pythium, qui est huic urbi patrius, et hos omnes precor, ut, si vera nunc apud vos dixerō, et dixi etiam tunc statim pro concione, quum primum vidi impurum istum

27 Ἐπὶ δὴ μω, ὅτε πρῶτον εἶδον τουτοῖν τὸν μιὰρὸν τούτου τοῦ πράγματος ἀπτόμενον (ἔγνω γάρ, εὐθέως ἔγνω), εὐτυχίαν μοι δοῦναι καὶ σωτηρίαν, εἰ δὲ πρὸς ἔχθραν ἢ φιλονεικίας ἰδίας ἔνεκ' αἰτίαν ἐπάγω τούτω ψευδῇ, 5 πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι.

142. Τί οὖν ταῦτ' ἐπήραμαι καὶ διετεινάμην οὕτως σφοδρῶς; ὅτι γράμματ' ἔχον ἐν τῷ δημοσίῳ κείμενα, ἐξ ὧν ταῦτ' ἐπίδειξω σαφῶς, καὶ ὑμᾶς εἰδῶς τὰ πεπραγμένα μνημονεύσοντας, ἐκεῖνο φοβοῦμαι, μὴ τῶν εἰργασμένων αὐτῷ κακῶν ὑποληφθῆ ὁστος ἐλάττων, ὅπερ 10 πρότερον συνέβη, ὅτε τοὺς ταιλαιπῶρους Φωκίας ἐποίησεν ἀπολέσθαι τὰ ψευδῇ δεῦρ' ἀπαγγείλας. (143) τὸν γὰρ ἐν Ἀμφίρσει πολέμον, δι' ὃν εἰς Ἑλλάτειαν ἦλθε 15 Φίλιππος καὶ δι' ὃν ἤρθη τῶν Ἀμφικτυόνων ἡγεμών, δεσπῆσαν ἀνέτρεψε τὰ τῶν Ἑλλήνων, οὗτος ἐστὶν ὁ συγκατασκευάσας καὶ πάντων εἰς ἀνὴρ μεγίστων αἰτίος κακῶν. καὶ τότε εὐθὺς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ « πολέμον εἰς τὴν Ἀττικὴν 20 εἰσάγει, Αἰσχίνην, πολέμον Ἀμφικτυονικόν », οἱ μὲν ἐκ παρακλήσεως συγκαθήμενοι οὐκ εἶον με λέγειν, οἱ δ' ἐθαύμαζον καὶ κενὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπάγειν με ὑπελάμβανον αὐτῷ. (144) Ὅτις δ' ἡ φύσις, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γέγονε τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ 25 τίνος ἕνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη καὶ πῶς ἐπράχθη, νῦν ὑπακούσατε, ἐπειδὴ τότε ἐκωλύθητε. καὶ γὰρ εὖ πρᾶγμα συντεθὲν ὄψεσθε, καὶ μέγαλα ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστορίαν τῶν κοινῶν, καὶ ὅση δεινότης ἦν ἐν τῷ Φιλίππῳ, θεάσεσθε.

146. Οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου πέρας οὐδ' 27 βἀπαλλαγῆ Φιλίππῳ, εἰ μὴ Θεβαίους καὶ Θετταλοὺς ἐχθροὺς ποιήσειε τῇ πόλει. ἀλλὰ καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν στρατηγῶν τῶν μετετέρων πολεμούντων αὐτῷ, θυμῶς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ληστῶν μυρία ἔπασχε κακά. οὔτε γὰρ ἐξήγετο τῶν ἐκ τῆς 5 χώρας γιγνομένων οὐδέν, οὔτ' εἰσῆγετο ὧν εἶδετ' αὐτῷ. (146) ἦν δὲ οὐτ' ἐν τῇ θαλάττῃ τότε κρείττων ὑμῶν, οὔτ' εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐλθεῖν δυνατὸς μήτε Θετταλῶν ἀκολουθούτων μήτε Θεβαίων διενόντων. συνέβαινε δὲ αὐτῷ 10 τῷ πολέμῳ κρατοῦντι τοὺς ὀπιουσὸς δὴ ποθ' ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρατηγούς (δὴ γὰρ τοῦτό γε) αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἐκατέρους κακοπαθεῖν. (147) Εἰ μὲν οὖν τῆς ἰδίας ἔνεκ' ἔχθρας ἢ τοὺς Θετταλοὺς ἢ τοὺς Θεβαίους συμπελθοὶ βαδίζειν ἐφ' ὑμᾶς οὐδέν' 15 ἀν ἠγεῖτο προσέξειν αὐτῷ τὸν νοῦν. ἀν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς προφάσεις λαβὼν ἡγεμών αἰρεθῆ· ῥῆον ἤλιπε τὰ μὲν παρακρούσεσθαι τὰ δὲ πείσειν. τί οὖν; ἐπιχειρεῖ (θεάσασθ' ὡς εὖ) πολέμον ποιῆσαι τοῖς Ἀμφικτυοῖσι 20 αὐτοὺς ὑπελάμβανεν αὐτοῦ δεήσεσθαι. (148) εἰ μὲν τοίνυν τοῦτο ἢ τῶν παρ' αὐτοῦ πεμπομένων ἱερομνημόνων ἢ τῶν ἐκείνου συμμάχων εἰσηγοῖτό τις, ὑπέψεσθαι τὸ πρᾶγμα ἐνόμιζε καὶ τοὺς Θεβαίους καὶ τοὺς 25 Θετταλοὺς καὶ πάντας φυλάξεσθαι, ἀν δ' Ἀθηναῖος ἦ καὶ παρ' ὑμῶν τῶν ὑπεναντιῶν ὁ τοῦτο ποιῶν, εὐπῶρος

DEMOSTHENES.

eam rem aggredi (cognovi enim, statim cognovi) mihi felicitatem tribuant et salutem, sin e privato odio aut similitate crimen isti falsum impingo, ne me ullius boni fructum capere patiantur.

142. Cur vero hæc imprecatus sum tamque vehementer asseveravi? quod quanquam scripta in tabulario reposita habeo, quibus hæc aperte ostendam, et quanquam vos rem meminisse scio, illud vereor, ne iste vilior, quam qui tantum dare malorum potuerit, existimetur. id quod prius accidit, quum miseris Phocensibus interitus fuit auctor falsa huc renunciando. (143) Nam bellum Amphissense, propter quod Elateam venit Philippus et propter quod Amphictyonum dux designatus fuit qui universam Græciam evertit, is est qui excitavit et omnium unus vir maximorum auctor malorum. etiam tum statim me testificante et clamitante in concione « Bellum in Atticam introducis, Æschines, bellum Amphictyonicum », alii, qui advocati cum eo considebant, me dicere velabant, alii demirabantur et inane crimen propter privatam similitatem inferre me ei putabant. (144) Quæ vero natura fuerit rerum illarum et qua de causa instructæ illæ fuerint et quomodo gestæ, nunc attente audite, quando tum audire vobis non licuit. negotium enim bene concinnatum videbitis, et magnas utilitates ad cognitionem rerum communium capietis, et quanta fuerit in Philippo calliditas, spectabitur.

145. Belli vestri finis aut exitus nullus erat Philippo, nisi Thebanos et Thessalos hostes effecisset urbi. sed quantumvis misere et male vestri duces contra eum bellarent, tamen ab ipso bello et latronibus infinita mala patiebatur. neque enim exportabatur e ditone ejus quicquam quod ibi nascitur, neque ei importabatur, quo indigebat. (146) Neque vero erat eo tempore mari vobis potentior, neque in Atticam venire poterat, si nec Thessali eum sequerentur nec Thebani transitum darent. eveniebat autem ei qualescumque duces a vobis missos (omitto enim hoc) prelio superanti, ut ob ipsam loci naturam et utrorumque facultates male tractaretur. (147) Quod si suarum causa inimicitiarum sive Thessalis sive Thebanis suasisset ut in vos invaderent; neminem sibi obtemperaturum putasset. sin per speciem communis illorum causæ dux designaretur; facilius sperabat se alia fraude, alia persuasione consecuturum. Quid igitur? instituit (spectate quam bene) bellum excitare ab Amphictyonibus gerendum et de Pylæa tumultum. ad ea enim statim putabat eos ipsius opem requisituros. (148) Cujus rei auctor si quis vel Hieromnemonum a se missorum vel suorum sociorum esset, id fore suspectum putabat, et Thebanos et Thessalos et omnes fore cautiore. sin Atheniensis, et a vobis esset, suis adversariis, qui id ageret,

λήσειν. ὅπερ συνέβη. (149) Πῶς οὖν ταῦτ' ἐποίησεν; μισθοῦται τουτονί. οὐδενός δὲ προειδότης, οἶμαι, τὸ πρᾶγμα οὐδὲ φυλάττοντος, ὥσπερ εἴωθε τὰ τοιαῦτα 277 παρ' ὑμῖν γίγνεσθαι, προβληθεὶς πυλάγορος οὗτος καὶ τριῶν ἢ τεττάρων χειροτονησάντων αὐτὸν ἀνεβρῆθη. ὡς δὲ τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα λαβῶν ἀφίκετο εἰς τοὺς 5 Ἀμφικτύονας, πάντα τᾶλλ' ἀφείε καὶ παριδῶν ἐπέραινεν ἐφ' οἷς ἐμισθώθη, καὶ λόγους εὐπροσώπους καὶ μύθους, ὅθεν ἡ Κιρραία χώρα καθιερώθη, συνθείς καὶ διεξελθὼν ἀνθρώπους ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ προρωμμένους, τοὺς ἱερομνήμονας, (150) πείθει ψηφισσῶν περιελθεῖν τὴν χώραν ἣν οἱ μὲν Ἀμφισσεῖς σφῶν 10 αὐτῶν οὖσαν γεωργεῖν ἔφασαν, οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς χώρας ἠτιᾶτο εἶναι, οὐδεμίαν δίκην τῶν Λοκρῶν ἐπαγόντων ἡμῖν, οὐδ' ἂν οὗτος προφασίζετο, λέγων οὐκ ἀληθῆ. γνῶσατε δ' ἐκεῖθεν. οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι δῆπου τοῖς Λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πόλεως τελέσασθαι. 15 τίς οὖν ἐκλήτευσεν ἡμᾶς; ἐπὶ ποίας ἀρχῆς; εἰπέ τὸν εἰδῶτα, δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις, ἀλλὰ κενῆ προφάσει ταύτη κατεχωρῶ καὶ ψευδεῖ. (151) Περιόντων τοίνυν τὴν χώραν τῶν Ἀμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφήγησιν 20 τῆν τοῦτου, προσπεσόντες οἱ Λοκροὶ μικροῦ κατηκόντησαν ἅπαντας, τινὰς δὲ καὶ συνήρπασαν τῶν ἱερομνημόνων. ὡς δ' ἅπαξ ἐκ τούτων ἐγκλήματα καὶ πόλεμος πρὸς τοὺς Ἀμφισσεῖς ἐπαράχθη, τὸ μὲν πρῶτον δὲ Κόττυφος αὐτῶν τῶν Ἀμφικτυόνων ἤγαγε στρατιάν, 25 ὡς δ' οἱ μὲν οὐκ ἤλθον, οἱ δ' ἐλθόντες οὐδὲν ἐποίησαν εἰς τὴν ἐπιούσαν Πυλαίαν, ἐπὶ τὸν Φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόνα ἦγον οἱ κατεσκευασμένοι καὶ πάλοι πονηροὶ τῶν Θεσσαλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν. (152) καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφισαν. ἡ γὰρ αὐτοὺς εἰσφέρειν 278 καὶ ξένους τρέφειν ἔφασαν δεῖν καὶ ζημιοῦν τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας, ἢ κείνον αἰρεῖσθαι. τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἠρέθη γὰρ ἐκ τούτων ἡγεμών. καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς δύναμιν συλλέξας καὶ παρελθὼν ὡς ἐπὶ τὴν Κιρραίαν, ἐβρῶσθαι φράσας πολλὰ Κιρραίοις καὶ Λοκροῖς, τὴν Ἐλάτειαν καταλαμβάνει. (153) Εἰ μὲν οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθὺς, ὡς τοῦτ' εἶδον, οἱ Θεβαῖοι καὶ μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο· ὥσπερ χειμάρρους ἂν ἅπαν τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν πόλιν εἰσέπεσεν. νῦν δὲ τό γ' ἐξαί- 10 φνης ἐπέσχον αὐτὸν ἐκεῖνοι, μάλιστα μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεῶν τινὸς εὐνοῖα πρὸς ὑμᾶς, εἶτα μέντοι, καὶ ὅσον καθ' ἓνα ἄνδρα, καὶ δι' ἐμέ. Δὸς δέ μοι τὰ δόγματα ταῦτα καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ἕκαστα πέπρα- 15 κται, ἵν' εἰδῆτε ἡλίκα πράγματα ἢ μιὰρὰ κεφαλὴ ταραξασα αὐτῆ δίκην οὐκ ἔδωκεν. Λέγε μοι τὰ δόγματα.

ΔΟΓΜΑ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΩΝ.

154. Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἑαρινῆς Πυλαίας, ἔδοξε τοῖς Πυλαγόροις καὶ τοῖς συνέδροις 20 τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ Ἀμφισσεῖς ἐπιβαίνουσιν ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν καὶ σπεύρουσι καὶ βοσκήμασι κατανέμουσιν, ἐπελθεῖν τοὺς Πυλαγό-

facile clam futurum. id quod accidit. (149) Quo igitur ea pacto confecit? Conducit istum. Nemine autem rem, ut opinor, præsciente aut cavente (quemadmodum apud vos talia fieri solent) commendatus iste Pylagoras et tribus quatuorve suffragalis renunciatus est. Ut autem assumpta reipublicæ nostræ auctoritate ad Amphictyones venit, aliis rebus omnibus relictis et despectis, ea confecit, propter quæ conductus erat, et verbis speciosis et fabulis, unde Cirrhæus ager consecratus esset, compositis atque commemoratis persuadet hominibus eloquentiæ non assuetis et futura non prospicientibus, Hieromnemionibus, (150) ut decernerent obeundum esse agrum, quem se Amphisenses ut suum fundum colere dicebant, iste autem ad consecratam regionem pertinere criminabatur, Locrensisibus nullam nobis litem intendentibus neque ea quæ nunc iste prætexit, dicens falsa. quod inde cognoscetis: haud licebat scilicet Locrensisibus, non vocata in jus nostra urbe, litem contra eam dirimere. quis igitur nos presentibus testibus in jus vocavit? quo anno? dic quis sit conscius, ostende. verum haudquam poteris, sed inani isto prætextu abutebaris et falso. (151) Obeuntibus autem agrum Amphictyonibus de explicatione istius, facto impetu Locrenses parum abfuit quin universos jaculis conficerent, quosdam etiam comprehenderunt Hieromnemonium. Ut vero semel ex his querimoniarum et bellum adversus Amphisenses conflatum est; primum Cottyphus ipsorum Amphictyonum duxit exercitum. ut autem alii non venerunt in insequentem Pylæam, alii qui venerant nihil egerunt; Philippo statim duci rem detulerunt subornati et olim scelerati quidam e Thessalis et reliquis oppidis. (152) causas quoque probabiles habebant. aut enim ipsis tributa conferenda et alendum peregrinum militem dicebant et puniendos qui facere id recusarent, aut illum ducem eligendum. quid multis? sic creatus est imperator. et post hæc, collecto statim exercitu, progressus tanquam in Cirrhæum agrum, multum valere jussis Cirrhæis et Locrensisibus, Elateam occupat. (153) Quod nisi statim Thebani quum hoc animadvertissent, mutata sententia se nobiscum conjunxissent; tanquam torrens universa belli moles in urbem nostram irruisset. Nunc certe subito eum illi coercuerunt, idque factum est cumprimis, Athenienses, numinis alicujus benignitate erga vos, post autem et quantum in uno viro est, mea quoque opera. Da vero mihi decreta hæc, et tempora, quibus horum quidque factum est, ut sciatis, quantis rebus turbatis nefarium istud caput pœnas non dederit. Recita mihi decreta.

DECRETUM AMPHICTYONUM.

154. Sacerdote Clinagora, verna Pylæa, placuit Pylagoris et assessoribus Amphictyonum quoniam Amphisenses in sacrum agrum ingrediantur et conserant et armentis depascant, Pylagoris et assesso-

ρους και τοὺς συνέδρους, και στηλαις διαλαθεῖν
τοὺς ὄρους, και ἀπειπεῖν τοῖς Ἀμφισσεῦσι τοῦ
25 λοιποῦ μὴ ἐπιβαίνειν.

ETEPON ΔΟΓΜΑ.

155. Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἑαρινῆς Πυ-
λαίας, ἔδοξε τοῖς Πυλαγόροις και τοῖς συνέδροις
279 τῶν Ἀμφικτυόνων και τῷ κοινῷ τῶν Ἀμφικτυό-
νων, ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἀμφίσσης τὴν ἱεράν χώραν
κατανειμάμενοι γεωργοῦσι και βοσκήματα νέ-
μουσι, και κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν, ἐν τοῖς
5 ὄπλοις παραγενόμενοι, τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων
συνέδριον κεκωλύκασι μετὰ βίας, τινὰς δὲ και
τετραυματίκασι, [και] τὸν στρατηγὸν τὸν ἡρημέ-
νον τῶν Ἀμφικτυόνων Κόττυπον τὸν Ἀρκάδα
πρεσβεῦσαι πρὸς Φίλιππον τὸν Μακεδόνα, και
ἀξιούν ἵνα βοηθήσῃ τῷ τε Ἀπόλλωνι και τοῖς
10 Ἀμφικτυόσιν, ὅπως μὴ περιιδῇ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν
Ἀμφισσέων τὸν θεὸν πλημμελούμενον, και διότι
αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα αἰροῦνται οἱ Ἑλ-
ληνες οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀμφι-
κτυόνων.

15 Λέγε δὴ και τοὺς χρόνους ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίνετο.
εἰσι γὰρ καθ' οὓς ἐπυλαγόρησεν οὗτος. Λέγε.

ΧΡΟΝΟΙ.

Ἄρχων Μνησιθείδης, μηνὸς Ἀνθεστηριῶνος
ἕκτη ἐπὶ δεκάτῃ.

156. Δὸς δὴ τὴν ἐπιστολὴν ἦν, ὡς οὐχ ὑπήκουον οἱ
20 Θεβαῖοι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννήσῳ συμμά-
χους ὁ Φίλιππος, ἵν' εἰδῆτε και ἐκ ταύτης σαφῶς ὅτι
τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν πραγμάτων, τὸ ταῦτ'
ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα και τοὺς Θεβαίους και ὑμᾶς πράττειν,
ἀπεκρύπτετο, κοινὰ δὲ και τοῖς Ἀμφικτύοσι δόξαντα
25 ποιεῖν προεποιεῖτο. ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας και
τὰς προφάσεις αὐτῶν παρασχὼν οὗτος ἦν. Λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

280 157. Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Πελο-
ποννησίων τῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς
και τοῖς συνέδροις και τοῖς ἄλλοις συμμάχοις
5 πᾶσι χαίρειν. Ἐπειδὴ Λοκροὶ οἱ καλούμενοι
Ὀζόλαι, κατοικοῦντες ἐν Ἀμφίσσῃ, πλημμελοῦ-
σιν εἰς τὸ ἱερόν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἐν Δελφοῖς
και τὴν ἱεράν χώραν ἐρχόμενοι μεθ' ὄπλων λεη-
λατοῦσι· βούλομαι τῷ θεῷ μεθ' ὑμῶν βοηθεῖν
10 και ἀμύνεσθαι τοὺς παραβαίνοντάς τι τῶν ἐν
ἀνθρώποις εὐσεβῶν. ὥστε συναντᾶτε μετὰ τῶν
ὄπλων εἰς τὴν Φωκίδα, ἔχοντες ἐπισιτισμὸν
ἡμερῶν τεσσαράκοντα, τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς

ribus in rem præsentem veniendum, et columnis
limites dirimendos, et interdicens Amphissemi-
bus, ne in posterum ingrediantur.

ALIUD DECRETUM.

155. Sacerdote Clinagora, verna Pylæa, placuit
Pylagoris et assessoribus Amphictyonum et com-
muni Amphictyonum concilio, ut, quando Amphis-
senses sacrum agrum inter se partiti colant, et
armenta in eo pascant, et quum id facere prohi-
berentur, armata manu progressi commune Græco-
rum concilium vi repulerint, quosdam etiam vulne-
ribus affecerint, dux creatus Amphictyonum Cotty-
phus Arcas legatus eat ad Philippum Macedonem
et petat, ut opituletur et Apollini et Amphictyonibus,
quominus patiaturs ab impiis Amphisensibus deo
fraudem fieri, atque eum imperatorem creari a Græ-
cis, qui jus habeant concilii Amphictyonum.

Age recita et tempora quibus hæc facta sunt. sunt enim
ea quibus iste Pylagoras fuit. Recita.

TEMPORA.

Archon Mnesithides, d. decimo sexto m. Anthes-
terionis.

156. Age da literas, quas, quum non parerent Thebani,
misit ad Peloponnesios socios Philippus, ut etiam ex iis
perspiciatis, veram causam rerum, quæ fuerunt, ut illa,
quæ contra Græciam et Thebanos et vos moliretur, occulta-
ret seque communia et Amphictyonum decreta exsequi si-
mularet. qui vero eas occasiones et prætextus ei præbue-
rat, iste fuit. Recita.

LITERÆ.

157. Rex Macedonum Philippus Peloponnesiorum
sociorum Demiurgis et assessoribus, et reliquis sociis
omnibus S. Quoniam Locrenses, qui Ozolæ nomi-
nantur atque Amphisam incolunt, in delubrum
Apollinis Delphici delinquent et sacrum agrum ar-
mata manu progressi deprædantur; deo vobis cum
adjutoribus opem feram et ulciscar eos, qui quæ apud
homines habentur sancta violarunt. Quare armati
nobis occurrite in Phocide, alato commeatu qua-
draginta dierum, instante mense Loo, ut nos agi-
10.

Δώου, ὡς ἡμεῖς ἄγομεν, ὡς δὲ Ἀθηναῖοι, Βοη-
δρῶμιῶνος, ὡς δὲ Κορίνθιοι, Πανήμου. Τοῖς δὲ
15 μὴ συναντήσασι πανδημει χρησόμεθα τοῖς [δὲ]
συμβόλοις τοῖς * ἡμῖν κειμένους ἐπιζημίους. Εὐ-
τυχεῖτε.

158. Ὅρθ' ὅτι φεύγει τὰς ἰδίας προφάσεις, εἰς δὲ
τὰς Ἀμφικτυονικὰς καταφεύγει. Τίς οὖν ὁ ταῦτα συμ-
20 παρασκευάσας αὐτῶ; τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς;
τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστα αἴτιος; οὐχ
οὗτος; Μὴ τοίνυν λέγετε, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περι-
ιώντες ὡς ὑφ' ἐνός τοιαῦτα πέπονθεν ἡ Ἑλλάς ἀνθρώ-
που. οὐχ ὑφ' ἐνός, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν τῶν
παρ' ἑκάστοις, ὡ γῆ καὶ θεοί! (159) ὧν εἰς οὐτοσί, ὅν,
25 εἰ μὴδὲν εὐλασθέντα τάληθές εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνή-
σαιμι ἔγωγε κοινὸν ἀλιτήριον τῶν μετὰ ταῦτα ἀπολω-
λότων ἀπάντων εἰπεῖν, ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων. ὁ
γὰρ τὸ σπέρμα παρασχών, οὗτος τῶν φύτων κακῶν
αἴτιος. ὃν ὅπως ποτὲ οὐκ εὐθὺς ἰδόντες ἀπεστράφητε,
281 θαυμάζω. πλὴν πολὺ τι σκότος, ὡς ἔοικεν, ἐστὶ παρ'
ἡμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας.

160. Συμβέβηκε τοίνυν μοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος
τούτῃ πεπραγμένων ἀφαιμένῃ εἰς ἃ τούτοις ἐναντιού-
5 μενος αὐτὸς πεπολίτευμαι ἀφίχθαι. ἃ πολλῶν μὲν
ἐνεκ' ἂν εἰκότως ἀκούσαιτέ μου, μάλιστα δ' ὅτι αἰσχυρὸν
ἐστιν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ἐγὼ μὲν τὰ ἔργα τῶν
ὑπὲρ ἡμῶν πόνων ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μὴδὲ τοὺς λόγους
αὐτῶν ἀνέξεσθε. (161) ὄρων γὰρ ἐγὼ Θεβαίους, σχε-
10 δὸν δὲ καὶ ἡμᾶς ὑπὸ τῶν τὰ Φιλίππου φρονούντων καὶ
διεφθαρμένων παρ' ἑκατέρους ὁ μὲν ἦν ἀμφοτέροις φο-
βερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον, τὸ τὸν Φίλιππον
ἔαν αὐξάνεσθαι, παρορῶντας καὶ οὐδὲ καθ' ἐν φυλατ-
15 τόμενος, εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν ἀλλήλους
ἐτοίμως ἔχοντας, ὅπως τοῦτο μὴ γένοιτο παρατηρῶν
διετέλου, οὐκ ἀπὸ τῆς ἑμαυτοῦ γνώμης μόνον ταῦτα
συμφέρειν ὑπολαμβάνων, (162) ἀλλ' εἰδὼς Ἀριστο-
φῶντα καὶ ἄλλιν Εὐβούλον πάντα τὸν χρόνον βουλομέ-
20 νους πρᾶξει ταύτην τὴν φιλίαν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων
πολλάκις ἀντιλέγοντας ἑαυτοῖς τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντας
αἰεὶ. οὐδ' οὐ ζῶντας μὲν, ὡ κίναδος, χολακεύων πα-
ρηκολούθει, τεθνεώτων δ' οὐκ αἰσθάνει κατηγορῶν.
ἃ γὰρ περὶ Θεβαίων ἐπιτιμᾶς ἑμοί, ἐκείνων πολὺ
25 μᾶλλον ἢ ἑμοῦ κατηγορεῖς, τῶν πρότερον ἢ ἐγὼ ταύ-
την τὴν συμμαχίαν δοκιμασάντων. (163) Ἄλλ' ἐκείσε
ἐπάνειμι, ὅτι τὸν ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον τούτου μὲν
ποιήσαντος, συμπεραναμένω δὲ τῶν ἄλλων τῶν συν-
εργῶν αὐτῶ τὴν πρὸς Θεβαίους ἔχθραν, συνέβη τὸν
282 Φίλιππον ἔλθειν ἐφ' ἡμᾶς, οὐπὲρ ἕνεκα τὰς πόλεις
οὗτοι συνέκρουον, καὶ εἰ μὴ προεξάνεστημεν μικρὸν,
οὐδ' ἀναλαβεῖν ἂν ἠδυνήθημεν, οὕτω μέγρι πόρρω
5 προήγαγον οὗτοι. Ἐν οἷς δ' ἦτε ἤδη τὰ πρὸς ἀλλή-
λους, τουτωνῶν τῶν ψηφισμάτων ἀκούσαντες καὶ τῶν
ἀποκρίσεων εἰσεσθε. Καὶ μοι λέγε ταῦτα λαβῶν.

mus, ut Athenienses, Boedromione, ut Corinthii,
Panemo. Qui vero non occurrerint cum omnibus
copiis, contra eos utemur nostris pactis conventis
de pœna. Valeta.

158. Videtis eum fugere suas causas, et in Amphictyoni-
cas confugere. Quis igitur illis concinnandis adjutor? qui
has causas suppeditavit? quis malorum quæ inciderunt po-
tissimum auctor? nonne iste? Ne igitur dicatis, Athenienses,
ambulantes ab uno homine Græciam esse talia perpessam.
non ab uno, sed a multis atque improbis in singulis urbibus,
proh divum fidem atque hominum! (159) quorum iste
unus est, quem, si verum libere dicendum esset, non du-
bitarem ego communem pestem eorum quæ postea perierunt
omnium dicere, hominum, locorum, urbium. qui enim
semen præbuit, is enatae segetis malorum est auctor.
quem qui non e primo statim aspectu sitis aversati, demi-
ror. sed magnæ, ut videtur, apud vos tenebræ objectæ
sunt veritati.

160. Accidit autem mihi facinora illius contra patriam
designata aggresso, ut ad ea pervenerim, quæ illi adversa-
tus ego in republica gessi. quæ multis de causis merito ex
me audistis, tum vero, quod turpe est, Athenienses, si ego
opera laborum vestra causa susceptorum sustinui, vos ne
verba quidem de rebus sustinebitis. (161) Quum enim ego
viderem Thebanos, atque adeo vos quoque propemodum a
Philippi amicis et hominibus apud utrosque corruptis ad-
ductos, et id quod utrisque erat formidabile magnamque
cautionem requirebat, ne potentiam Philippi crescere
sineretis, negligere et ne ullam quidem ea de re cavenda
suscipere curam et ad inimicitias mutuasque simulatas
propendere, hoc ut ne fieret, perpetuo cavebam, non ineapte
duntaxat prudentia ea conferre existimans, (162) sed gna-
rus Aristophontem et rursus Eubulum omni tempore con-
ciliare voluisse illam amicitiam, et quum aliis de rebus sæpe
inter se dissentirent, in hoc semper concordasse. quos tu
videntes, o vulpecula, assentans sectabare, mortuis non
sentis te obtreclare. nam quod me de Thebanis reprehen-
dis, illos multo magis quam me accusas, qui ante me so-
cietatem illam probaverunt. (163) Sed illuc redeo, Am-
phissensi bello per istum quidem excitato, perfecto autem
per reliquos ejus adjutores adversus Thebanos odio acci-
diisse, ut Philippus in nos proficisceretur, qua de causa isti
urbes inter se committebant, et nisi paulo ante evigilasse-
mus, ne recuperare quidem vires potuissemus, eo usque isti
processerant. Ut vero alii in alios fueritis animati, hisce
decretis auditis et responsionibus sciatis. Age cape mihi
hæc et lege.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

164. Ἐπὶ ἄρχοντος Ἡροπίθου, μηνὸς Ἐλα-
φθολιῶνος ἕκτη φθίνοντος, φυλῆς πρυτανευού-
σης Ἐρεχθίδος, βουλῆς καὶ στρατηγῶν γνώμη,
ἐπειδὴ Φίλιππος ἅς μὲν κατείληφε πόλεις τῶν
ἀστυγειτόνων, τινὰς δὲ πορθεῖ, κεφαλαίῳ δ'
ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν παρασκευάζεται παραγίγνεσθαι,
παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας,
καὶ τοὺς ὄρκους λύειν ἐπιβάλλεται καὶ τὴν εἰρή-
νην, παραβαίνων τὰς κοινὰς πίστεις, δεδόχθαι
τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμπειν πρὸς αὐτὸν
πρέσβεις, οἵτινες αὐτῷ διαλέξονται καὶ παρακα-
λέσουσιν αὐτὸν μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς
ὑμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας, εἰ δὲ μή,
πρὸς τὸ βουλευσασθαι δοῦναι χρόνον τῇ πόλει
καὶ τὰς ἀνοχὰς ποιήσασθαι μέχρι τοῦ Θαργηλιῶ-
νος μηνός. Ἡρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς Σίμος Ἀνα-
γυράσιος, Εὐθύδημος Φυλάσιος *, Βουλαγόρας
Ἀλωπεκῆθεν.

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

165. Ἐπὶ ἄρχοντος Ἡροπίθου, μηνὸς Μου-
νυχιῶνος ἕνη καὶ νέα, πολεμάρχου γνώμη, ἐπειδὴ
Φίλιππος εἰς ἀλλοτριότητα Θεβαίους πρὸς ἡμᾶς
ἐπιβάλλεται καταστῆσαι, παρεσκευάσται δὲ καὶ
παντὶ τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς ἔγγιστα τῆς
Ἀττικῆς παραγίγνεσθαι τόπους, παραβαίνων
τὰς πρὸς ἡμᾶς ὑπαρχούσας αὐτῷ συνθήκας,
δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμψαι πρὸς
αὐτὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις, οἵτινες ἀξιώσουσι
καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν ποιήσασθαι τὰς ἀνο-
χὰς, ὅπως ἐνδεχομένως ὁ δῆμος βουλευσῆται.
καὶ γὰρ νῦν οὐ κέρρικα βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν
μετρίων. Ἡρέθησαν ἐκ τῆς βουλῆς Νέαρχος Σω-
σινόμου, Πολυκράτης Ἐπίφρονος, καὶ κήρυξ
Εὐνόμος Ἀναφλύστιος ἐκ τοῦ δήμου.

106. Λέγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙΣ.

Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ
βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἦν μὲν ἀπ' ἀρχῆς
εἴχετε πρὸς ἡμᾶς αἵρεσιν, οὐκ ἄγνοῶ, καὶ τίνα
σπουδὴν ποιείσθε προσκαλέσασθαι βουλόμενοι
θετταλοὺς καὶ Θεβαίους, ἔτι δὲ καὶ Βοιωτοὺς.
βέλτιον δ' αὐτῶν φρονούντων καὶ μὴ βουλομέ-
νων ἐφ' ὑμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν,
ἀλλὰ κατὰ τὸ συμφέρον ἐσταμένων, νῦν ἐξ ὑπο-
στροφῆς ἀποστείλαντες ὑμεῖς πρὸς με πρέσβεις
καὶ κήρυκα συνθηκῶν μνημονεύετε καὶ τὰς ἀνο-

DECRETUM.

164. Heropytho archonte, die xxv m. Elaphe-
bolionis, tribu præsidente Erechtheide, de senten-
tia senatus et imperatorum, Quoniam Philippus alia
oppida finitimorum occupavit, alia populatur, atque
quod summum est, ad Atticam ingrediendam se in-
struit, foedus nostrum pro nihilo ducens, et jusjuran-
dum solvere instituit et pacem, fidem mutuo datam
frangens; placere senatui populoque, ut legati ad
eum mittantur, qui cum eo agant et eum hortentur,
potissimum ut concordiam nobiscum factam et pacta
tueatur, sin minus, ut tempus deliberandi præbeat
reipublicæ et inducias usque ad mensem Thargelio-
nem. Lecti sunt e senatu Simus Anagyrasius, Eu-
thydemus Phylasius, Bulagoras Alopecensis.

ALTERUM DECRETUM.

165. Heropytho archonte, die xxix m. Muny-
chionis, de Polemarchi sententia, Quoniam Philip-
pus Thebanos alienare a nobis instituit, et se paravit,
ut etiam cum toto exercitu in Atticæ loca proxima
ingrediatur, in quo foedus, quod ei nobiscum inter-
cedit, violat; placere senatui populoque, ut ad eum
mittantur caduceator et legati, qui petant et eum
hortentur, ut inducias faciat, ut e re nata populus de-
liberet. nunc enim non decrevit copias emittendas
in ulla re mediocri. Lecti sunt e senatu Nearchus
Sosinomi F., Polycrates Epiphronis F., et caducea-
tor Eunomus Anaphlystius e populo.

106. Recita etiam responsa.

RESPONSIO DATA ATHENIENSIBUS.

Rex Macedonum Philippus S. P. Q. Atheniensi
S. Quo animo fueritis erga nos ab initio affecti,
non ignoro, et quid studii adhibeatis, ut conjun-
gatis vobiscum Thessalos et Thebanos, atque adeo
Bœotos. Qui quum saniores sint, et suam optionem
vestro arbitrio subjicere nolint, sed ab utili-
tatis parte stent, nunc conversione facta per le-
gatos et caduceatorem ad me missos pactionum
mentionem facitis et inducias petitis, nulla per nos

χὰς αἰτεῖσθε, κατ' οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πεπλημμε-
λημένοι. ἐγὼ μέντοι ἀκούσας τῶν πρεσβευτῶν
συγκατατίθεμαι τοῖς παρακαλουμένοις καὶ ἔτοι-
μός εἰμι ποιῆσθαι τὰς ἀνοχὰς, ἂν περ τοὺς οὐκ
25 ὀρθῶς συμβουλευόντας ὑμῖν παραπέμψαντες τῆς
προσηκούσης ἀτιμίας ἀξιώσητε. Ἐβρώσθε.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΟΙΣ.

167. Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Θη-
βαίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἐκομισά-
μην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστολὴν, δι' ἧς μοι τὴν ὁμό-
284 νοιαν ἀνανεοῦσθε καὶ τὴν εἰρήνην τωσέμοι εἴτε †
Πυνθάνομαι μέντοι διότι πᾶσαν ὑμῖν Ἀθηναῖοι
προσφέρονται φιλοτιμίαν βουλόμενοι ὑμᾶς συγ-
καταίνους γενέσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρακαλου-
5 μένοις. πρότερον μὲν οὖν ὑμῶν κατεγίνωσκον
ἐπὶ τῷ μέλλειν πείθεσθαι ταῖς ἐκείνων ἐλπῖσι
καὶ ἐπακολουθεῖν αὐτῶν τῇ προαιρέσει, νῦν δ'
ἐπιγινούς ὑμᾶς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐζητηκότας ἔχειν
εἰρήνην μᾶλλον ἢ ταῖς ἐτέρων ἐπακολουθεῖν γνώ-
μαις, ἧσθην καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαινώ κατὰ
10 πολλά, μάλιστα δ' ἐπὶ τῷ βουλευσασθαι περὶ
τούτων ἀσφαλέστερον καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἔχειν ἐν
εὐνοίᾳ, ὅπερ οὐ μικρὰν ὑμῖν οἴσειν ἐλπίζω βροπήν,
ἐάν περ ἐπὶ ταύτης μένητε τῆς προθέσεως. Ἐβ-
ρώσθε.

168. Οὐτὼ διαθείς ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλ-
15 λήλας διὰ τούτων, καὶ τούτοις ἐπαρθείς τοῖς ψηφίσμασι
καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἤκεν ἔχων τὴν δύναμιν καὶ τὴν
Ἐλάτειαν κατέλαθεν, ὡς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο ἔτι συμ-
πνευσάντων * ἂν ἡμῶν καὶ τῶν Θηβαίων. ἀλλὰ μὴν
τὸν τότε συμβάντα ἐν τῇ πόλει θόρυβον ἴστε μὲν ἀπαν-
20 τες, μικρὰ δ' ἀκούσατε ὁμῶς, τὰναγκαϊότατα.

169. Ἐσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἦκε δ' ἀγγέλλων τις ὡς
τοὺς πρυτάνεις, ὡς Ἐλάτεια κατεληπται. καὶ μετὰ
ταῦτα οἱ μὲν εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες
τοὺς † ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον
25 καὶ τὰ γέβρα ἐνεπίμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγούς
μετεπέμποντο καὶ τὸν σαλπικτήν ἐκάλουν, καὶ θορύ-
βου πλήρη ἦν ἡ πόλις. τῇ δ' ὕστερα ἡμέρᾳ
οἱ μὲν πρυτάνεις τὴν βουλήν ἐκάλουν εἰς τὸ βουλευτή-
285 ριον, ὑμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν
ἐκείνην χρηματίσαι καὶ προβουλεύσαι πᾶς ὁ δῆμος ἄνω
καθῆτο. (170) καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἦλθεν ἡ βουλή καὶ
5 ἀπήγγειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελλόμενα ἑαυτοῖς
καὶ τὸν ἤκοντα παρήγαγον ἀκακίνοσ εἶπεν, ἡρώτα μὲν
ὁ κῆρυξ « τίς ἀγορεύειν βούλεται; » παρήει δ' οὐδεὶς.
πολλάκις δὲ τοῦ κῆρυκος ἐρωτῶντος οὐδὲν μᾶλλον ἀνί-
στατ' οὐδεὶς, ἀπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων,
ἀπάντων δὲ τῶν βητόρων, καλούσης δὲ τῇ κοινῇ τῆς
10 πατρίδος φωνῇ τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ σωτηρίας. ἦν γὰρ ὁ
† Leg. εἰρήνην πρὸς ἐμὲ ποιεῖται.

injuria lacessiti. Veruntamen ego legatis auditis
annuo postulatis et paratus sum ad faciendas indu-
cias, si quidem qui vobis non recte consulunt, eos
repudiatos qua digni sunt infamia punietis. Valet.

RESPONSIO DATA THEBANIS.

167. Rex Macedonum Philippus S. P. Q. Thebano
S. Accepi literas vestras, quibus concordiam reno-
vatis et pacem facitis. Attamen audio Athenienses
omni studio contendere, ut ipsorum adhortationi-
bus suffragemini. Ut igitur prius vos reprehende-
bam, quod spem, quam illi faciebant, essetis am-
plexuri et eorum institutum secuturi, ita nunc post-
eaquam intellexi malle vos pacem nobiscum habere,
quam aliorum sequi sententias, sum delectatus et
vos quum multis nominibus laudo, tum eo potissi-
mum, quod et tutiora consilia sectamini et benivo-
lentiam erga nos retinetis. id quod non parum vobis
momenti allaturum puto, si in isto instituto perse-
verabitis. Valet.

168. Ita concitatis inter se urbibus Philippus istorum
opera, et his decretis elatus et responsionibus, adventavit
cum exercitu et Elateam occupavit, tanquam, etiamsi
quidquid accidisset, non jam conspiraturis nobis et Theba-
nis. Verum qui tumultus in urbe tum fuerit excitatus,
nostis quidem omnes, paucis tamen audite cognitu maxime
necessaria.

169. Vespera erat, venit quidam ad Prytanes nuncios
Elateam esse occupatam. post hæc alii statim a cœna sur-
gentes circumforaneos e tabernis expellebant et crates in-
cendebant, alii imperatores accersebant et tubicinem voca-
bant, et tumultu referta erat urbs. postridie primo diluculo
Prytanes senatum in curiam vocabant, vos in concionem
ibatis, ac priusquam senatus deliberasset ac decrevisset,
universus populus in superiore loco sedebat. (170) et
post, ut venit senatus et Prytanes ea quæ ipsis nunciata fue-
rant, renunciaverunt et nuncium producerunt, isque nun-
ciavit, præco interrogabat « Quis concionem habere vult? »
nemo prodibat. sæpius interrogante præcone, nihilo magis
surgebat quisquam, præsentibus omnibus imperatoribus,
omnibus oratoribus, et communi patriæ voce requirente
aliquem, qui de salute ipsius dissereret. quam enim præco

κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφήσει, ταύτην κοινήν
 τῆς πατρίδος δίκαιόν ἐστιν ἡγίσθαι. (171) Καίτοι εἰ
 μὲν τοὺς σωθῆναι τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν
 ἔδει· πάντες ἂν ὑμεῖς καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι ἀναστάν-
 15 τες ἐπὶ τὸ βῆμα ἐβαδίζετε. πάντες γὰρ οἶδ' ὅτι σω-
 θῆναι αὐτὴν ἠβούλεσθε. εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους· οἱ
 τριακόσιοι. εἰ δὲ τοὺς ἀμφοτέρωτα ταῦτα, καὶ εὐνοῦς τῇ
 πόλει καὶ πλουσίους· οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας ἐπι-
 20 δόσεις ἐπιδόντες. καὶ γὰρ εὐνοία καὶ πλούτω τοῦτ'
 ἐποίησαν. (172) ἀλλ' ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς καὶ ἡ
 ἡμέρα ἐκείνη οὐ μόνον εὐνοῦν καὶ πλούσιον ἄνδρα ἐκά-
 λει, ἀλλὰ καὶ παρεκολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξ
 ἀρχῆς ὀρθῶς, καὶ συλλελογισμένον τίνος ἕνεκα ταῦτ'
 25 ἔπραττεν ὁ Φίλιππος καὶ τί βουλομένος. ὁ γὰρ μὴ
 ταῦτ' εἰδὼς μὴδ' ἐξητακῶς πόρρωθεν ἐπιμελῶς, οὐτ' εἰ
 εὐνοῦς ἦν οὐτ' εἰ πλούσιος, οὐδὲν μᾶλλον ἡμελλεν ὅτι
 χρὴ ποιεῖν εἰσεσθαι οὐδ' ὑμῖν ἔξειν συμβουλευεῖν.
 (173) Ἐράνην τοίνυν οὗτος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγώ,
 30 καὶ παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, ἃ μου δοῦσιν ἕνεκ' ἀκού-
 σατε προσσχόντες τὸν νοῦν, ἐνὸς μὲν, ἔν' εἰδῆτε ὅτι
 μόνος τῶν λεγόντων καὶ πολιτευομένων ἐγὼ τὴν τῆς εὐ-
 νοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον, ἀλλὰ καὶ λέγων
 5 καὶ γράφων ἐξηταζόμενον τὰ δέοντ' ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς
 τοῖς φοβεροῖς, ἐτέρου δέ, ὅτι μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον
 καλλῶ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς πάσης πολιτείας ἔσεσθ' ἐμ-
 πειρότεροι. (174) Εἶπον τοίνυν ὅτι « τοὺς μὲν ὡς ὑπάρ-
 χόντων Θεβαίων Φίλιππον λίαν θορυβουμένους ἀγορεύειν
 10 τὰ παρόντα πράγμαθ' ἡγοῦμαι. εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ
 τοῦθ' οὕτως ἐτύχαιεν ἔχον, οὐκ ἂν αὐτὸν ἠκούομεν ἐν
 Ἑλλάτειά ὄντα, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις ὄραιοι. ὅτι
 μέντοι ἔν' ἔτοιμα ποιήσεται τὰ ἐν Θεβαίαις ἔχει, σαφῶς
 15 ἐπίσταμαι. ὡς δ' ἔχει » ἔφην « ταῦτα, ἀκούσατέ μου.
 (175) Ἐκεῖνος ὅσους ἡ πείσαι χρήμασι Θεβαίων ἡ ἐξα-
 πατήσαι ἐνῆν, ἅπαντας εὐτρέπισται, τοὺς δ' ἀπ' ἀρχῆς
 ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ νῦν ἐναντιουμένους οὐδαμῶς
 πείσαι δύναται. τί οὖν βούλεται, καὶ τίνος ἕνεκα τὴν
 20 Ἑλλάτειαν κατέληψεν; ἵνα πλησίον δύναμιν δεῖξας καὶ
 πραστήσας τὰ ὅπλα τοὺς μὲν ἑαυτοῦ φίλους ἐπάραι
 καὶ θρασείας ποιῆσαι, τοὺς δ' ἐναντιουμένους καταπλή-
 ξαι, ἔν' ἡ συγχωρήσῃσι φοβηθέντες ἃ νῦν οὐκ ἐθέλου-
 σιν, ἡ βιασθῶσιν. (176) Εἰ μὲν τοίνυν προαιρησόμεθ'
 25 ἡμεῖς » ἔφην « ἐν τῷ παρόντι, εἰ τί δύσκολον πέπραχται
 Θεβαίους πρὸς ἡμᾶς, τούτου μεμνησθαι καὶ ἀπιστεῖν
 ὑποῖς ὡς ἐν τῇ τῶν ἔχθρῶν οὐσί μερίδι· πρῶτον μὲν
 ἂν εὖξαιτο Φίλιππος ποιήσομεν, εἶτα φοβοῦμαι μὴ
 2,7-ροςδεξαμένον τῶν νῦν ἀνθεστηκότων αὐτῷ καὶ μὴ
 γνῶμη πάντων φιλιππιστάντων εἰς τὴν Ἀττικὴν ἔλθωσιν
 ἀμφοτέρω. ἦν μέντοι πεισθῆναι ἐμῶι καὶ πρὸς τῷ σκο-
 πεῖν ἀλλὰ μὴ φιλονεικεῖν περὶ ὧν ἂν λέγω γένησθε·
 5 οἴμαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξω καὶ τὸν ἐφεστηκότα
 κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν. (177) Τί οὖν φημι δεῖν;
 πρῶτον μὲν τὸν παρόντα ἐπαρνεῖναι φόβον, εἶτα μετα-
 θέσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ Θεβαίων. πολὺ
 γὰρ τῶν δεινῶν εἰσὶν ἡμῶν ἑγγυτέρω, καὶ προτέροις

vocem ex instituto legum edit, hæc jure communis est
 totius patriæ vox existimanda. (171) Quod si surgendum
 fuisset iis qui rempublicam salvam voluissent; omnes vos
 ceterique Athenienses consurrexissetis et ad suggestum
 accessissetis. omnes enim, scio, incolumem esse eam
 volebatis. sin ditissimis; trecenti. sin quibus utraque hæc
 suppetunt, quod et reipublicæ consultum cupiunt et divites
 sunt; ii debebant qui postea magna largiti sunt, id quod
 propter et benivolentiam et divitias fecerunt. (172) Sed
 ut apparet, illud tempus et illa dies non modo bene cupien-
 tem et locupletem virum vocabat, sed etiam in rebus illis
 ab initio versatum recte et meditatam qua causa Philippus
 illa ageret et quid sibi vellet. Quas res qui ignorabat et
 non multo ante pervestigaverat accurate, sive benivolus
 sive dives esset, nihilo magis sciturus erat, quid aut agen-
 dum aut suadendum vobis esset. (173) Is igitur illo die
 ego exstiti, et progressus ad vos ea dixi, quæ me referentem
 duabus de causis attente audiatís velim: sum ut sciatis me
 solum ex oratoribus et in republica versantibus benivolent-
 iæ stationem in periculis non deseruisse, sed manifesto et
 dixisse et scripsisse pro vobis in ipsa trepidatione quæ opus
 fuerunt, tum quod exiguo impenso tempore in posterum
 totius reipublicæ administrandæ multo eritis peritiores.
 (174) Dixi igitur hæc: « Qui nimis formidant Thebanos
 « Philippi ministros esse, ii videntur nihil præsentia nego-
 « tia non intelligere. satis enim scio nos, si id ita se ha-
 « beret, eum non Elateæ, sed in nostris versari finibus,
 « audire. verum ut Thebanos sibi conciliaret, eum venisse
 « compertum habeo. quomodo autem hæc, inquam, se ha-
 « beant, audite ex me. (175) Ille quos Thebanorum vel
 « allucere pecunia vel decipere licuit, omnes paratos habet,
 « sed qui principio illi restiterunt et adhuc adversantur, ne-
 « quamquam eos commovere potest. Quid igitur sibi vult et
 « quamobrem Elateam occupavit? ut e vicinia ostenso exer-
 « citu armisque admotis et suos amicos erigeret atque con-
 « firmaret, et adversarios percelleret, quo aut præ metu ea,
 « quæ nunc nolunt, concederent, aut cogerentur. (176)
 « Quod si, inquam, in præsentia, si qua re Thebani vos
 « offenderunt, ejus meminisse et iis, ut qui cum hostibus
 « faciant, diffidere instituemus; primum quod optarit Phi-
 « lippus, faciemus, deinde vereor, ne, qui nunc ei adver-
 « santur, cum eo se conjungant et omnes uno animo Philippo
 « studeant atque in Atticam veniant utrique. Verum si
 « mihi pareatis et in his quæ dixero considerandis potius
 « quam exagitandis sitis occupati; arbitrator fore, ut et recta
 « dicere videar et imminens reipublicæ periculum propul-
 « sem. (177) Quid igitur faciendum esse dico? primum
 « præsentem metum remittendum, deinde mutata sententia
 « Thebanis omnino esse metuendum, ut qui cladibus sint
 « nobis multo propiores, et periculo priores expositi. tum

10 αὐτοῖς ἐστὶν ὁ κίνδυνος. ἔπειτ' ἐξεληθόντας Ἐλευσινάδε τοὺς ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τοῖς ὄπλοις ὄντας, ἵνα τοῖς ἐν Θηβαίᾳ φρονούσι τὰ ὑμέτερα ἐξ Ἰσοῦ γένηται τὸ παρβησιάζεσθαι
 15 περὶ τῶν δικαίων, ἰδοῦσιν ὅτι, ὡς περ τοῖς πωλοῦσι Φιλίππῳ τὴν πατρίδα πάρεσθ' ἢ βοηθήσουσα δύναμις ἐν Ἐλατεῖᾳ, οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἑλευθερίας ἀγωνίζεσθαι βουλομένοις ὑπάρχει ὑμεῖς ἔτοιμοι καὶ βοηθήσεται, ἔάν τις ἐπ' αὐτοὺς ἴη. (178) Μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι
 20 κελεύω δέκα πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατηγῶν καὶ τοῦ πότε δεῖ βαδίζειν ἐκείσε καὶ τῆς ἐξόδου. ἔπειδ' ἄν εἴθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς Θήβας, πῶς χρήσασθαι τῷ πράγματι παραινῶ; (τούτῳ
 25 πάνυ μοι προσέχετε τὸν νοῦν) μὴ δεῖσθαι Θηβαίων μηδὲν (αἰσχρὸς γὰρ ὁ καιρὸς) ἀλλ' ἐπαγγέλλεσθαι βοηθήσειν, ἔάν κελεύωσιν, ὡς ἐκείνων ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἡμῶν δὲ ἀμεινον ἢ κείνοι τὸ μέλλον προορωμένων, ἵν' ἔάν μὲν δέξωνται ταῦτα καὶ πείσθωσιν ἡμῖν,
 288 καὶ ἂ βουλόμεθα ὧμεν διαρκημένοι καὶ μετὰ προσήματος ἀξίου τῆς πόλεως ταῦτα πράξωμεν, ἔάν ὁ ἄρα μετ' ἡμῶν κατατυχῆναι, κείνοι μὲν ἑαυτοὺς ἐγκαλώσιν,
 5 ἂν τι νῦν ἐξαμαρτάνωσιν, ἡμῖν δὲ μηδὲν αἰσχρὸν μηδὲ ταπεινὸν ἢ πεπραγμένον. » (179) Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν κατέβη. συνεπαίνεσάντων δὲ πάντων καὶ οὐδενὸς εἰπόντος ἐναντίον οὐδὲν οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δέ, οὐδ' ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ, οὐδ' ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους, ἀλλ'
 10 ἀπὸ τῆς ἀρχῆς διὰ πάντων ἀχρι τῆς τελευταίας διετέθηθον, καὶ ἔδωκ' ἑμαυτὸν ὑμῖν ἀπλῶς εἰς τοὺς περιστηχότας τῇ πόλει κινδύνους. Καὶ μοι φέρε τὸ ψήφισμα τὸ τότε γενόμενον.
 15 180. Καίτοι τίνα βούλει σέ, Αἰσχίνη, καὶ τίνα ἑμαυτὸν ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι θῶ; βούλει ἑμαυτὸν μὲν, ὃν ἂν σὺ λοιδορούμενος καὶ διασύρων καλέσῃς, Βάταλον, σὲ δὲ μηδ' ἄρωα τὸν τυχόντα ἀλλὰ τούτων τινὰ τῶν ἀπὸ τῆς σκηπῆς, Κρεσφόντην ἢ Κρέοντα ἢ ὃν
 20 ἐν Κολλυτῷ ποτὲ Οἰνόμαον κακῶς ὑποκρινόμενος ἐπέτριψας; τότε τοῖνον κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὁ Παιανιεὺς ἐγὼ Βάταλος Οἰνομάου τοῦ Κοθωκίδου σοῦ πλείονος ἀξίος ὢν ἐφάνην τῇ πατρίδι. σὺ μὲν γε οὐδὲν οὐδαμῶν
 25 μοῦ χρήσιμος ἦσθα, ἐγὼ δὲ πάντα, ὅσα προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην, ἔπραττον. Λέγε τὸ ψήφισμά μοι.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

181. Ἐπὶ ἀρχόντος Νausικλέους, φυλῆς πρωτανευούσης Αἰαντίδος, Σκίροφοριῶνος ἕκτη ἐπὶ δέκα, Δημοσθένους Δημοσθένους Παιανιεὺς εἶπεν,
 289 ἔπειδ' ἦ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν ἐν τε τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ παραβαίνων φαίνεται τὰς γεγενημένας αὐτῷ συνθήκας πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον περὶ τῆς εἰρήνης, ὑπεριδὼν τοὺς ὅρκους καὶ τὰ παρὰ
 5 πᾶσι τοῖς Ἑλλήσι νομιζόμενα εἶναι δίκαια, καὶ πύλους παραιρεῖται οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσας,

« juvenes et equites Eleusinam esse educendos, ut ostendatis
 « omnibus vosmetipsos esse in armis, quo, qui Thebis vobiscum
 « cum faciunt, pari libertate sua jura tueri audeant, si videant,
 « quemadmodum his, qui patriam Philippo vendunt, praesto est
 « Elatae qui opuletur exercitus, sic libertatis assertoribus vos
 « paratos esse ad ferendum auxilium, si quis in ipsos invaserit. (178) Post haec creandos esse jubeo
 « decem legatos, et iis cum ducibus arbitrium permittendum et de
 « itineris tempore et de expeditione. Sed ubi Thebas legati venerint,
 « quomodo rem hanc administrandam sua deo? (magnopere ad hanc rem mihi animum advertatis) neque a
 « Thebanis quicquam postulare (est enim id hoc tempore turpe),
 « sed polliceri vos opem laturos, si jasserint, quod illi in extremis
 « versentur, nos autem melius quam illi ventura prospiciamus, ut,
 « si haec admiserint nobisque paruerint, et quae volumus gesserimus et
 « digna nostrae reipublicae specie conficiamus, sin forte ut voto frustratur
 « mur contigerit, illi si quid nunc delinquant, semetipsos accasant,
 « nos autem nihil turpe aut humile egerimus. » (179) His et similibus
 « dictis descendi. quae quum collaudassent omnes et nemo quicquam
 « contra dixisset, non dixi haec modo ac non rogavi, nec rogavi modo
 « ac non legationem obii, nec legationem modo obii ac non persuasi
 « Thebanis, sed ab initio ad finem usque sum omnia persecutus, et me
 « vestra causa pure in imminetia reipublicae pericula conjeci. Age profer
 « mihi decretum, quod tum factum est.

180. Jam vero quem vis, Aeschines, te, et quem me ipsam illo esse die nominem? vis me quidem eum, quem tu perconvicium et contumeliam voces Batalum, te vero ne heroem quidem vulgarem, sed illorum aliquem qui in scena celebrantur, Cresphontem aut Creontem aut quem aliquando in Collyto Cnemaum male agendo contrivisti? Tunc igitur in illa rerum conditione Pœaniensis ego Batalus me praestitit patriae utilio rem quam tu Cothocides Cnemaus. tui nullus usquam fuit usus, ego vero, quae bonum civem decebat, feci omnia. Recita mihi decretum.

DECRETUM DEMOSTHENIS.

181. Archonte Nausicle, tribu praesidente Aiantide, d. XVI m. Scirophorionis, Demosthenes Demosthenis F. Pœaniensis dixit, Quoniam Philippum Macedonem superiore tempore conditiones pacis cum populo Atheniensi factas violasse constat despecto juramento et jure apud omnes Græcos usitato, et urbes intercipit nihil ad se attinentes, quasdam etiam suas

τινάς δὲ καὶ Ἀθηναίων οὔσας δοριαλώτους πε-
 ποίηκεν οὐδὲν προαδικηθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ
 Ἀθηναίων, ἐν τε τῷ παρόντι ἐπὶ πολὺ προάγει τῇ
 10 τε βίᾳ καὶ τῇ ὡμότητι. (182) καὶ γὰρ Ἑλληνίδας
 πόλεις ἅς μὲν ἐμφρούρους ποιεῖ καὶ τὰς πολιτείας
 καταλύει, τινὰς δὲ καὶ ἐξανδραποδιζόμενος κα-
 ττσκάπτει, εἰς ἐνίας δὲ καὶ ἀντὶ Ἑλλήνων βαρ-
 βάρους κατοικίζει ἐπὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς τάφους
 15 ἐπάγων, οὐδὲν ἀλλότριον ποιῶν οὔτε τῆς ἑαυτοῦ
 πατρίδος οὔτε τοῦ τρόπου, καὶ τῇ νῦν αὐτῷ πα-
 ρούσῃ τύχῃ κατακόρως χρώμενος, ἐπιλελησμένος
 ἑαυτοῦ ὅτι ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος γέγονεν
 ἀνελπίστως. (183) καὶ ἔως μὲν πόλεις ἑώρα πα-
 20 ραιρούμενον αὐτὸν βαρβάρους καὶ ἰδίας, ὑπελάμ-
 βανεν ἕλαττον εἶναι ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων τὸ εἰς
 αὐτὸν πλημμελεῖσθαι. νῦν δὲ ὀρῶν Ἑλληνίδας
 πόλεις τὰς μὲν ὑβριζόμενας τὰς δὲ ἀναστάτους
 γιγνομένας, δεινὸν ἡγεῖται εἶναι καὶ ἀνάξιον
 τῆς τῶν προγόνων δόξης τὸ περιορᾶν τοὺς
 25 Ἑλληνας καταδουλομένους. (184) διὸ δε-
 δῶχθαι * τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων,
 εὐξαμένους καὶ θύσαντας τοῖς θεοῖς καὶ ἥρωσι
 τοῖς κατέχουσι τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν τὴν
 Ἀθηναίων, καὶ ἐνθυμηθέντας τῆς τῶν προγόν-
 290 τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίαν διατηρεῖν ἢ τὴν ἰδίαν
 πατρίδα, διακοσίας ναῦς καθέλκειν εἰς τὴν θά-
 λατταν καὶ τὸν ναύαρχον ἀναπλεῖν ἐντὸς Πυλῶν,
 καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν ἵππαρχον τὰς πεζὰς
 καὶ τὰς ἰππικὰς δυνάμεις Ἑλευσινάδε ἐξάγειν,
 5 πέμψαι δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τοὺς ἄλλους Ἑλ-
 ληνas, πρῶτον δὲ πάντων πρὸς Θηβαίους διὰ
 τὸ ἐγγυτάτω εἶναι τὸν Φίλιππον τῆς ἐκείνων χώ-
 ρας, (185) παρακαλεῖν δὲ αὐτοὺς μηδὲν κα-
 10 ταπλαγέντας τὸν Φίλιππον ἀντέχεσθαι τῆς ἑαυ-
 τῶν καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας,
 καὶ ὅτι ὁ Ἀθηναίων δῆμος, οὐδὲν μνησικακῶν εἶ-
 τι πρότερον γέγονεν ἀλλότριον ταῖς πόλεσι πρὸς
 ἀλλήλας, βοηθήσει καὶ δυνάμεσι καὶ χρήμασι
 15 καὶ βέλεσι καὶ ὄπλοις, εἰδὼς ὅτι [καὶ] αὐτοῖς μὲν
 πρὸς ἀλλήλους διαμφισβητεῖν περὶ τῆς ἡγεμονίας
 οὐσὶν Ἑλλήσι καλόν, ὑπὸ δὲ ἀλλοφύλου ἀνθρώπου
 ἄρχεσθαι καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀποστρεῖσθαι ἀνά-
 ξιον εἶναι καὶ τῆς τῶν προγόνων δόξης καὶ τῆς
 τῶν προγόνων ἀρετῆς, (186) ἔτι δὲ οὐδὲ ἀλ-
 20 λότριον ἡγεῖται εἶναι ὁ Ἀθηναίων δῆμος τὸν Θη-
 βαίων δῆμον οὔτε τῇ συγγενείᾳ οὔτε τῷ ὁμοφύλῳ,
 ἀναμιμνήσεται δὲ καὶ τὰς τῶν προγόνων τῶν
 ἑαυτοῦ εἰς τοὺς Θηβαίων προγόνους εὐεργεσίας.

Atheniensium sunt, vi expugnavit, nulla a populo
 Atheniensi lacessitus injuria, et nunc longe grassa-
 tur vi et crudelitate. (182) nam Græca oppida alia
 præsiidiis tenet et respublicas abrogat, quædam etiam
 excindit et cives vendit, in nonnulla etiam ejectis
 Græcis barbaros collocat, in fana et sepulcra indu-
 ctos, in quo nihil sane alienum facit vel patria sua vel
 moribus, et præsentē hac sua fortuna superbe utitur,
 oblitus sui, qui e parvo et quolibet factus sit, qualem
 se ipse non sperabat fore. (183) ac dum oppida
 eum videbamus intercipientem barbara et nostra,
 tolerabilius esse putabat populus Atheniensis quod
 in se delinquebatur, nunc vero videns Græcarum
 urbium alias superbe tractari, alias everti, terribile
 esse censet et gloria majorum indignum, committere
 ut Græci servitute opprimantur. (184) itaque pla-
 cere senatui populoque Atheniensi, ut, votis nuncu-
 patis et sacris peractis in deorum et heroum urbis et
 ditionis Atticæ tutelarium honorem et revocata in
 memoriam virtute majorum, qui pluris fecere de-
 fensionem libertatis Græcorum, quam suam patriam,
 ut ducentæ naves in mare protrahantur, et navarchus
 intra Pylas naviget, et imperator et dux equitum
 pedestres et equestres copias Eleusinem educant,
 et ut legati mittantur ad ceteros Græcos ac primum
 omnium ad Thebanos, propterea quod Philippus agro
 illorum est proximus, (185) qui legati eos cohör-
 tentur, ut a Philippo non perterrefacti suam et ce-
 terorum Græcorum libertatem defendant. iidem
 indicent populum Atheniensem oblitterata veterum,
 si quæ inter urbes intercesserint, offensarum me-
 moria, opem laturum et copiis et pecunia et telis et
 gravioribus armis, qui sciat ipsis inter se contendere
 de principatu, quum Græci sint, præclarum esse,
 homini autem alienigenæ parere et principatu spo-
 liari, indignum esse et majorum gloria et majorum
 virtute, (186) ad hæc neque alienum sibi ducere po-
 pulum Atheniensem Thebanorum populum vel co-
 gnatione vel stirpe et recordari majorum suorum
 collata in Thebanorum majores beneficia, quum

καὶ γὰρ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας ἀποστερουμένους
25 ὑπὸ Πελοποννησίων τῆς πατρῶας ἀρχῆς κατήγα-
γον, τοῖς ὄπλοις κρατήσαντες τοὺς ἀντιβαίνειν
πειρωμένους τοῖς Ἡρακλέους ἐγγόνους, καὶ τὸν
Οιδίπουν καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου ἐκπεσόντας ὑπε-
δεξάμεθα, καὶ ἕτερα πολλὰ ἡμῖν ὑπάρχει φιλιάν-
29 θρωπα καὶ ἔνδοξα πρὸς Θεβαίους, (187) διό-
περ οὐδὲ νῦν ἀποστήσεται ὁ Ἀθηναίων δῆμος τῶν
Θεβαίους τε καὶ ἄλλοις Ἕλλησι συμφερόντων,
συνθέσθαι δὲ πρὸς αὐτοὺς [καὶ] συμμαχίαν καὶ
ἐπιγαμίαν ποιήσασθαι καὶ ὄρκους δοῦναι καὶ
5 λαβεῖν. Πρέσβεις Δημοσθένης Δημοσθένους Παια-
νιεύς, Ἰπερείδης Κλεάνδρου Σφήττιος, Μνησιθεί-
δης Ἀντιφάνους Φρεάρριος, Δημοκράτης Σωφίλου
Φλυεύς, Κάλλαισχος Διοτίμου Κοθωκίδης.....

10 188. Αὕτη τῶν περὶ Θήβας ἐγένετο πραγμάτων
ἀρχὴ καὶ κατάστασις πρώτη, τὰ πρὸ τούτων εἰς ἔχθραν
καὶ μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ
τούτων. τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περι-
στάντα κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν ὥσπερ νέφος. ἦν
μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου τότε δεῖξαι πᾶσιν, εἴ
15 τί τούτων εἶχεν ἀμεινον, μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. (188) ὁ γὰρ
σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν
ἰσοκότες, ἐν τούτῳ πλείστον ἀλλήλων διαφέρουσιν : ὁ
μὲν γὰρ πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, καὶ
δίδωσιν αὐτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τῷ
20 καιρῷ, τῷ βουλομένῳ, ὁ δὲ σιγήσας ἡνίκ' ἔδει λέγειν,
ἂν τι δύσκολον συμβῆ, τοῦτο βασκαίνει. (190) Ἦν
μὲν οὖν, ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς τοῦ γε φροντίζον-
τος ἀνδρὸς τῆς πόλεως καὶ τῶν δικαίων λόγων, ἐγὼ δὲ
25 τῶσάυτην ὑπερβολὴν ποιῶμαι, ὥστε, ἂν νῦν ἐγὼ τις
δειξάι τι βέλτιον ἢ ὧσθε εἴ τι ἄλλο ἐνὶ πλὴν ὧν ἐγὼ
προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γὰρ ἔσθ' ὅ τι τις νῦν
ἑώρακεν, ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε παραχθέν· τοῦτ' ἐγὼ
φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἔστι μήτε ἦν μήτ'
292 ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον· τί τὸν
σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν; οὐ τῶν φαινομένων καὶ ἐνό-
των τὰ κράτιστα ἐλέσθαι; (191) Τοῦτο τοίνυν ἐποίησα,
τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, Ἀισχίνη, « τίς ἀγορεύειν
βούλεται; » οὐ « τίς αἰτιάσθαι περὶ τῶν παρεληλυθό-
5 των; » οὐδὲ « τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντ' ἔσσεσθαι. »
σοῦ δ' ἀφώνου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις καθημένου ἐγὼ παριῶν ἔλεγον. ἐπειδὴ δ' οὐ
τότε· ἀλλὰ νῦν δεῖξον. εἰπέ, τίς ἡ λόγος, ὄντιν' ἐχρῆν
10 εὐπορεῖν, ἢ καιρὸς συμφέρων ὑπ' ἐμοῦ παρελείφθαι τῇ
πόλει; τίς δὲ συμμαχία, τίς πρᾶξις, ἐφ' ἣν μάλλον
ἔδει με ἀγαγεῖν τουτουσί;

192. Ἀλλὰ μὴν τὸ μὲν παρεληλυθὸς αἰεὶ παρὰ πᾶσιν
ἀφεῖται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ
βουλήν, τὸ δὲ μέλλον ἢ τὸ παρὸν τῆν τοῦ συμβούλου
15 τάξιν ἀπατεῖ. Τότε τοίνυν τὰ μὲν ἡμελλεν, ὡς ἐδό-
κει, τῶν δεινῶν, τὰ δ' ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τῆν προαίρε-

Herculis liberos, qui patrio imperio a Peloponnesiis
spoliarentur, restituerint, bello devictis iis qui contra
venire conabantur Herculis posteris, et nos OEdipum
ejusque comites ejectos suscepisse, et multa huma-
nitatis et celebrata officia praestitisse Thebanis,
(187) quamobrem nec nunc populus Atheniensis
Thebanorum aliorumque Graecorum commodis defu-
turus sit, et pacisci cum iis de ineunda societate et
jure connubii concedendo et jurejurando dando atque
accipiendo. LEGATI: Demosthenes Demosthenis F.
Pæaniensis, Hyperides Cleandri F. Sphettius, Mne-
sithides Antiphanis F. Phrearrhios, Democrates So-
phili F. Phlyensis, Callæschrus Diotimi F. Cotho-
cides.....

188. Hoc Thebanarum rerum fuit initium et prima
constitutio, quum ante in inimicitiam et odium et diffidentiam
per istos impulsæ essent civitates. hoc decretum effecit, ut
tum impendens reipublicæ periculum tanquam nubes præ-
teriret. Fuisset igitur boni civis tum ostendere omnibus,
si quid his haberet melius, non nunc reprehendere. (189)
Consiliarius enim et calumniator, neque ulla re alia inter se
similes, hoc maxime differunt, quod ille ante res senten-
tiam dicit et se reddit obnoxium iis qui paruerint, fortunæ,
tempori, cullibet; hic, quum dicendum fuisset, tacuit, si
quid adversi accidit, id exagitat. (190) Illud igitur, ut
dixi, tempus fuisset viri solliciti de republica et de justis
habendis orationibus, ego vero eo progredior, ut, si quis
nunc aliquid melius proferre possit aut si quid omnino po-
tuerit aliud quam quæ ego delegi, me injuriam esse confitear.
si quid enim nunc aliquis vidit, quod tum fieri profuisset;
id ego me fateor ignorare non debuissse. sin neque est neque
fuit neque dicere quisquam unquam vel hodie possit; quid
consiliario fuit agendum? non eorum, quæ esse viderentur
et darentur, optima eligenda? (191) At id feci præcone inter-
rogante, Æschines, « quis concionari vult? » non « quis præ-
terita criminari? » nec « quis præstare vult futurorum even-
tum? » quum tu mutus illis temporibus in concionibus se-
deres, ego progressus dixi. Sed quoniam id tum non fecisti;
nunc saltem ostende. dic, quænam aut ratio, quæ fuerit
suppeditanda, aut quæ reipublicæ utilis occasio sit a me præ-
termissa? quæ societas, quæ actio, ad quam hi potius in-
citandi mihi fuissent?

192. Atqui præterita missa fieri solent semper ab omni-
bus, neque usquam quisquam de iis deliberationem insti-
tuit, sed futura aut præsentia consiliiarii munus requirunt.
Tum igitur cladium aliæ impendebant, ut apparebat, alia
jam aderant, in quibus institutum meæ administrationis

σίν μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβάντα συκο-
 φάντει. τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῆ,
 πάντων γίγνεται, ἡ δὲ προαίρεσις αὐτῆ τῆν τοῦ συμ-
 20 βούλου διάνοιαν δηλοῖ. (193) Μὴ δὴ τοῦτο ὡς ἀδίκημα
 ἐμὸν θῆς, εἰ κρατήσῃσιν συνέβη Φιλίππου τῆ μάχῃ. ἐν
 γὰρ τῷ θεῷ τὸ τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐμοί. ἀλλ' ὡς
 οὐκ ἄπανθ' ὅσα ἐνῆν κατ' ἀνθρώπινον λογισμὸν εἰλόμην
 25 καὶ δικαίως ταῦτα καὶ ἐπιμελῶς ἐπραξα καὶ φιλοπόνως
 ὑπὲρ δύναιμι, ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἀξία πρά-
 γματα ἐνεστησάμην καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτά μοι δεῖξον,
 καὶ τότε ἤδη, κατηγόρει μου. (194) Εἰ δ' ὁ συμβῶς
 σκεπτὸς ἡ χειμῶν μὴ μόνον ἡμῶν ἀλλὰ καὶ πάντων
 293 τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μειζῶν γέγονε· τί χρῆ ποιεῖν;
 ὡς περ ἂν εἰ τις ναύκληρον πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πρά-
 ξαντα, καὶ πᾶσι κατασκευάσαντα τὸ πλοῖον ἀφ' ὧν
 ἱκελάμβανε σωθῆσθαι, εἶτα χειμῶνι χρῆσάμενον καὶ
 5 πησάντων αὐτῷ τῶν σκευῶν ἡ καὶ συντριβέντων
 ὄλω, τῆς ναυαγίας αἰτιώτο. « ἀλλ' οὐτ' ἐκυβέρνων
 τὴν ναῦν », φήσειεν ἄν, (ὡς περ οὐδ' ἐστρατήγουν ἐγώ.)
 οὐτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη τῶν πάντων.
 (196) Ἄλλ' ἐκεῖνο λογίζου καὶ ὄρα : εἰ μετὰ Θηβαίων
 10 ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἴμαρτο πράξει· τί χρῆν
 προσδοκᾶν, εἰ μὴδὲ τούτους ἔσομεν συμμάχους ἀλλὰ
 Φιλίππου προσέθεντο; ὑπὲρ οὐ τότε ἐκεῖνος πάσας ἀφήκε
 φωνάς· καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς
 ὄδον τῆς μάχης γενομένης τοσοῦτος κίνδυνος καὶ φόβος
 15 περιέστη τὴν πόλιν· τί ἂν, εἰ που τῆς χώρας ταῦτο
 τοῦτο μένος συνέβη, προσδοκῆσαι χρῆν; Ἄρ' οἴσθ' ὅτι
 νῦν μὲν στήναι, συνελεθεῖν, ἀναπνεύσαι, πολλὰ μῖα
 ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδωσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῆ
 20 πόλει, τότε δέ — οὐκ ἀξίον εἰπεῖν, ἃ γε μὴδὲ πείραν
 ἔδωκε θεῶν τινὸς εὐνοία καὶ τῷ προβαλέσθαι τὴν πόλιν
 ταύτην τὴν συμμαχίαν, ἧς σὺ κατηγορεῖς.
 196. Ἔστι δὲ ταυτὶ πάντα μοι, τὰ πολλὰ, πρὸς
 ὑμᾶς, ἄνδρες δικασταί, καὶ τοὺς περιστηκότας ἔξωθεν
 καὶ ἀκροαμένους, ἐπεὶ πρὸς γε τοῦτον τὸν κατάπτυστον
 25 βραγὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει λόγος : εἰ μὲν γὰρ ἦν σοὶ
 πρόδηλα τὰ μέλλοντα, Αἰσχίνῃ, μόνῳ τῶν ἄλλων ὅτ'
 ἐβουλεύεθ' ἡ πόλις περὶ τούτων, τότε ἔδει προλέγειν.
 εἰ δὲ μὴ προήδεις τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τοῖς
 29 ἄλλοις. ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ σὺ ταῦτα κατηγορεῖς ἢ
 ἐγὼ σοῦ; (197) τοσοῦτον γὰρ ἀμείνων ἐγὼ σοῦ πολί-
 τῆς γέγονα εἰς αὐτὰ ταῦθ' ἢ λέγω (καὶ οὐκω περὶ τῶν
 5 ἄλλων διαλέγομαι), ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκα ἑμαυτὸν εἰς
 τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδὲνα κίνδυνον ὀκνήσας
 ἴδιον οὐδ' ὑπολογισάμενος, σὺ δὲ οὐθ' ἕτερα εἶπες βελ-
 τῶν τούτων (οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐγρῶντο) οὐτ' εἰς ταῦτα
 χρήσιμον οὐδὲν σαυτὸν παρέσχες, ὅπερ δ' ἂν ὁ φαυλό-
 10 κηπιὸς ἐπὶ τοῖς συμβῶσιν ἐξήτασαι, καὶ ἅμα Ἀρί-
 στρατος ἐν Νάξῳ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Θάσῳ, οἱ καθά-
 πας ἐγθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς Ἀθηναίων κρίνουσι φίλους
 καὶ Ἀθηναίων Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγόρει. (198)
 Καίτοι ὅτω τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀτυχήματα ἐνεδοκίμειν

spectare, non eventum calumniari debes. exitus enim omnium
 rerum talis, qualem deus esse vult, ipsum vero propositum
 consulentis animum declarat. (193) Ne igitur id injuriæ
 loco mihi numeres, si ita accidit, ut Philippus prælio vi-
 ctor esset. ejus enim rei finis in dei voluntate fuit, non mea.
 sed me non omnia, quæ humano provideri consilio pos-
 sent, exquisivisse neque ea recte et diligenter egisse et in-
 dustria majore quam pro viribus, aut non præclaras res et
 dignas republica instituisse et necessarias, hæc mihi osten-
 tende, tum demum accusa. (194) Sin autem delatum sul-
 men vel tempestas non modo nobis, sed etiam omnibus re-
 liquis Græcis major fuit; quid est faciendum? Perinde id
 quidem esset, ac si quis navicularium, quum incolumitatis
 causa fecisset omnia et navigium rebus omnibus adornas-
 set, quas ad id conservandum facere putabat, postea tem-
 pestate conflictatum, et fatiscens ei aliquibus instru-
 mentis aut prorsus etiam contractis, naufragii criminaretur.
 at neque gubernavi navem, inquit, (quemadmodum neque
 ego exercitum duxi) neque fortunæ fui dominus, sed illa
 domina est omnium. (195) Jam illud considera et vide :
 si Thebanis adjutoribus is nobis prælii exitus in fatiis fuit;
 quid fuisset exspectandum, si ne illos quidem socios, sed
 cum Philippo conjunctos, adversarios habuissemus? quæ de
 re quid tum ille non dixit? et si nunc, quum tridui itinere
 prælium ab Attica commissum fuerit, tantum periculum et
 terror civitati incessit; quid, si alicubi in agro no-
 stro eadem clades accidisset, fuit exspectandum? Scin' tu
 nunc quidem per unum et duos et tres dies factum esse ut
 staremus, coiremus, respiraremus multaque civitas accipe-
 ret adminicula salutis; tum autem —? sed dictu indigna
 sunt ea, quæ nec usum sui dederunt numinis alicujus be-
 nignitate et objectu societatis hujus quam tu accusas.

196. Hæc autem omnia, quamvis verbosa, ad vos perti-
 nere volo, Judices, et ad circumstantem foris coronam et
 audientem. nam ad istum quidem inquinatum hominem
 brevis et perspicua satis esset oratio : si enim tibi explorata
 fuerunt futura, Æschines, soli reliquorum; quum republica
 de iis deliberaret, tum prædicanda fuerunt. sin haud præ-
 scivisti; ejusdem reus es inscitiae cujus reliqui. cur igitur ob
 ea tu me magis accusas quam ego te? (197) Tanto enim ego
 in iis ipsis te melior civis fui quæ dico (necdum de ceteris
 dissero) quo majorem ego navavi operam in iis rebus, quas
 omnibus videbantur profuturæ, nullius privati periculi me-
 tu aut respectu deterritus, tu vero neque alia his meliora
 dixisti (alioqui meis non usi essent consiliis) neque ad hæc
 ipsa exsequenda quicquam utilitatis et studii contulisti, sed
 quod homo nequissimus et reip. inimicissimus fecerit, id te
 fecisse ex eventu constat, et simulatque Aristratus Naxi,
 et Aristolaus Thasi, qui semel sunt hostes nostræ urbis,
 Atheniensium amicos judiciis vexant, etiam Athenis Æschines
 Demosthenem accusat. (198) Verum cui Græcorum
 calamitates ad nominis celebritatem reservabantur, eum

15 ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μάλλον οὗτός ἐστι δίκαιος ἢ κα-
τηγορεῖν ἑτέρου· καὶ ὅταν συνεννόησιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ
καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἐν τοῦτον εὖνον εἶναι
τῇ πατρίδι. Δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῆς καὶ ποιεῖς καὶ
πολιτεύῃ καὶ κάλιν οὐ πολιτεύῃ. πράττεται τι τῶν
ἡμῖν δοκούντων συμφέρειν; ἀφῶνος Αἰσχίνης. ἀντί-
20 κρουσέ τι καὶ γέγονεν οἶον οὐκ ἔδει; πάρεστιν Αἰσχί-
νης, ὥσπερ τὰ βήγματα καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν τι
καχὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται.

199. Ἐπειδὴ δὲ πολλὸς τοῖς συμβεβηκόσιν ἐγκριταὶ
βούλομαι τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. καὶ μου πρὸς Διὸς
25 καὶ θεῶν μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ, ἀλλὰ μετ'
εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα
τὰ μέλλοντα γενέσθαι καὶ προήδεσαν πάντες καὶ σὺ
προὔλεγες, Αἰσχίνῃ, καὶ διεμαρτύρου βουῶν καὶ κεκρα-
γῶς, ὃς οὐδ' ἐφθέγγω οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει
295 τούτων ἦν, εἴπερ ἢ δόξης ἢ προγόνων ἢ τοῦ μέλλοντος
αἰῶνος εἶχε λόγον. (200) Νῦν μὲν γ' ἀποτυχεῖν δοκεῖ
τῶν πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν
5 τῷ θεῷ ταῦτα δοκῇ, τότε δ' ἀξιούσα προεστάναι τῶν
ἄλλων, εἴτ' ἀποστᾶσα τούτου, Φιλίππῳ προδεδο-
κῆναι πάντας ἂν ἔσχεν αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα προεἶτο
ἄκοντί, περὶ ὧν οὐδένα κίνδυνον ὄντιν' οὐχ ὑπέμειναν
οἱ πρόγονοι· τίς οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ; μὴ γὰρ τῆς πό-
λεως γε, μηδ' ἐμοῦ. (201) τίσι δ' ὀφθαλμοῖς πρὸς Διὸς
10 ἐωρῶμεν ἂν τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμέ-
νους, εἰ τὰ μὲν πράγματα' εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη,
ἡγεμῶν δὲ καὶ κύριος ἡρέθη Φίλιππος ἀπάντων, τὸν
δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι ταῦτ' ἀγῶνα ἔτεροι χωρὶς
15 ἡμῶν ἦσαν πεποιημένοι, καὶ ταῦτα μηδεπώποτε τῆς
πόλεως ἐν τοῖς ἐμπροσθε χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον
μᾶλλον ἢ τὸν ὑπὲρ τῶν καλῶν κίνδυνον ἡρημένης;
(202) τίς γὰρ οὐκ οἶδεν Ἑλλήνων, τίς δὲ βαρβάρων,
ὅτι καὶ παρὰ Θηβαίων καὶ παρὰ τῶν ἑτι τούτων πρό-
20 τερον ἰσχυρῶν γενομένων Λακεδαιμονίων καὶ παρὰ τοῦ
Περσῶν βασιλέως μετὰ πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμέ-
νως ἐδόθη τῇ πόλει, ὃ τι βούλεται λαβούσῃ καὶ τὰ ἑαυτῆς
ἐχούσῃ τὸ κελευόμενον ποιεῖν καὶ ἔἴην ἕτερον τῶν Ἑλ-
λήνων προεστάναι; (203) ἀλλ' οὐκ ἦν ταῦθ', ὡς εἶοικε,
25 τοῖς Ἀθηναίοις πάτρια οὐδ' ἀνεκτὰ οὐδ' ἐμφυτα, οὐδ'
ἡδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρό-
νου πείσαι τοῖς ἰσχύουσι μὲν, μὴ δίκαια δὲ πράττουσι
προσθεμένην ἀσφαλῶς δουλεύειν, ἀλλ' ἀγωνιζομένη
περὶ πρωτεῶν καὶ τιμῆς καὶ δόξης κινδυνεύουσα πάντα
296 τὸν αἰῶνα διατετέλεκεν. (204) καὶ ταῦθ' οὕτω σεμνὰ
καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις ᾗθεσιν ὑμεῖς ὑπολαμβά-
νετ' εἶναι, ὥστε καὶ τῶν προγόνων τοὺς ταῦτα πρά-
ξαντας μάλιστα' ἐπαινεῖτε, εἰκότως. τίς γὰρ οὐκ ἂν
5 ἀγάσαιο τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἱ καὶ τὴν
χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλιπεῖν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις
ἐμβάντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι, τὸν
μὲν ταῦτα συμβουλεύσαντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν
10 Ἐλόμενοι, τὸν δ' ὑπακούειν ἀποφηνάμενον τοῖς ἐπιτα-
τομένοις Κυρσίλον καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτόν,

aequius esset ipsum interfici quam alterum accusare, et cui eadem tempora quæ reipublicæ hostibus profuerunt, is patriam amare haud potest. Idque declarat etiam vita tua et facta et acta tua in republica et non acta. agitur aliquid quod e re vestra fore videatur? mutus *Æschines*. non successit aliquid et secus evenit quam oportuit? adest *Æschines*, quemadmodum rupta et convulsa, si quid mali corpus occupavit, tum moventur.

199. Quum autem eventum acriter urgeat; aliquid etiam admirabile dicam, et quæso per deos ne quis meam demiretur immodestiam, sed ut id, quod dicam, consideret cum benivolentia. si omnibus perspicua fuissent ea quæ futura erant et præsciissent omnes et tu prædixisses, *Æschines*, et obtestatus esses clamitans et vociferans, qui nec os aperuisti; ne tum quidem hæc reipublicæ relinquenda fuissent, si modo vel gloriæ vel majorum vel posteritatis rationem habuisset. (200) Nunc quidem frustrata esse conatibus judicatur, quod omnibus commune est hominibus, si deo visum ita fuerit, tunc vero quum principatum in ceteros vindicaret, si tum eo cessisset, omnes ab ea Philippo esse proditos crimini daretur. nam si illa sine certamine abjecisset, propter quæ nullum non periculum majores adierunt; quis non conspuisset te? absit enim ut quis rempublicam conspuat vel me. (201) Quibus, per Jovem, oculis adspexissemus hospites in nostram urbem ventitantes, si res quidem eo, quo nunc, rediissent, dux autem et dominus omnium Philippus esset creatus, alii autem sine nobis prælium ad ea prohibenda susceptum commisissent, præsertim quum superioribus temporibus respublica nostra nunquam ingloriam securitatem periculis honestatis causa susceptis præposuerit? (202) Quis enim Græcorum nescit, quis barbarorum, et a Thebanis et a potentibus ante hos Lacedæmoniiis et a Persarum rege cum optima gratia hoc libenter concessum fuisse reipublicæ, ut quicquid voluisset acciperet et sua teneret, si imperata faceret et alium Græcis sineret imperare? (203) Verum ea non erant, ut apparet, Atheniensibus patria nec tolerabilia nec insita, neque unquam quisquam reipublicæ nostræ ab omni ævo persuadere potuit, ut cum potentibus quidem, sed injusta agentibus conjuncta, tuto serviret, sed de principatu et honore et gloria dimicans, nullo unquam ævo periclitari destitit. (204) atque ea vos ita splendida et convenientia vestris moribus esse putatis, ut etiam e majoribus eos, qui hæc fecerunt, maxime laudetis, neque injuria. quis enim non admiretur virtutem illorum virorum, qui et regionem et urbem relinquere sustinuerunt triremibus conscensis, ne imperata facere cogentur, et ejus rei suasorem Themistoclem ducem elegerunt, eum autem qui pronunciarat mandatis parendum esse, Cyrsilum lapidarunt, non ipsum

ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες αἱ ὑμέτεραι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ; (205) ὡ γὰρ ἐζήτουν οἱ τότε Ἄθηναῖοι οὔτε ῥήτορα οὔτε στρατηγὸν δι' ἑσθου δουλεύουσιν εὐτυχῶς, ἀλλ' οὐδὲ 15 τῶν ἡξίουν, εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας ἐξέσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων τὸν τῆς εἰμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περι- 20 μένει, ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσαν ἀποθνήσκειν ἐβελήσει, καὶ φοβιωτέρας ἤγησεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἃς ἐν δουλειούσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη, τοῦ θανάτου.

206. Εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὡς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἀξία τῶν προγόνων φρονεῖν· οὐκ ἔσθ' 25 ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπιτιμησέαι μοι. νῦν δ' ἐγὼ μὲν ὑμέτερας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω, καὶ οἰκνυμι ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ' εἶχε τὸ φρόνημα ἡ πόλις, τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἑκάστοις τῶν πεπρα- 27 ῖμῶν καὶ ἐμαυτῷ μετεῖναι φημι, (207) οὗτος δὲ τῶν ὄλων κατηγορεῖν, κελύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν ὡς φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει, τῆς μὲν εἰς τὸ κερὸν τιμῆς ἐμὲ ἀποστερηθῆαι γλιγεται, τὰ δ' εἰς 5 ἅπαντα τὸν λοιπὸν χρόνον ἐγκώμιω ὑμῶν ἀφαιρείται. εἰ γάρ, ὡς οὐ τὰ βέλτιστα ἐμοῦ πολιτευσαμένου, τοῦδὲ καταψηφισθε· ἡμαρτηκέναι δοξατε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνωμοσύνη τὰ συμβάντα παθεῖν. (208) Ἄλλ' οὐκ 10 ἔστιν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἡμάρτετε, ἄνδρες Ἄθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπάντων ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι, μὰ τοὺς Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους καὶ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαγήσαντας καὶ τοὺς ἐπ' Ἄρτε- 15 μισίαι καὶ πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασι κειμένους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ἅπαντας ὁμοίως ἡ πόλις τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς ἔθαψεν, Αἰσχίνῃ, οὐχὶ τοὺς κατορθώσαντας αὐτῶν οὐδὲ τοὺς κρατήσαν- τας μόνους, δικαίως. ὁ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν 20 ἔργων, ἅπασι πέπρακται, τῇ τύχῃ δ', ἣν ὁ δαίμων ἐνεῖ- μεν ἑκάστοις, ταύτη κέρχρηται. (209) Ἐπειτ', ὡ κα- τάρτατε καὶ γραμματοκύφον, σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνί τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας ἐμ' ἀποστερησάι βουλόμενος 25 τρόπαια καὶ μάχας καὶ παλαιὰ ἔργα ἔλαγες, ὧν τίνος προσεδεῖτο ὁ παρὸν ἀγὼν οὕτοσι; ἐμὲ δέ, ὡ τριταγωνιστά, τὸν περὶ τῶν πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παρόντα τὸ τίνος φρόνημα λαβόντ' ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα ἔδει; τὸ τοῦ τούτων ἀνάξια ἐροῦντος; (210) δι- 298 καίως μὲντὰν ἀπέθανον, ἐπεὶ γ' * οὐδ' ὑμᾶς, ἄνδρες Ἄθηναῖοι, ἀπὸ τῆς αὐτῆς διανοίας δεῖ τὰς τε ἰδίας δί- κας καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν, ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ καθ' 5 ἡμέραν βίου συμβόλαια ἐπὶ τῶν ἰδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας, τὰς δὲ κοινὰς προαιρέσεις εἰς τὰ τῶν προ- γόνων ἀξιώματα ἀποδίδοντας. καὶ παραλαμβάνειν γι ἄμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμβόλῳ τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν δεῖ, ὅταν τὰ δημό-

solum, sed etiam mulieres vestrae uxorem ejus? (205) Non enim querebant illius temporis Athenienses vel orato- rem vel ducem, per quem feliciter servirent, sed ne vivend- um quidem sibi censebant, nisi id cum libertate facere li- ceret. nam eorum quisque putabat se non patri et matri duntaxat esse natum, sed etiam patriae. Quid vero inter- est? quod is qui se parentibus tantum natum esse putat, fatalem et naturalem mortem exspectat, qui autem etiam patri- ae, is, ne hanc servire videat, emori volet et magis mo- tuendas esse ducet contumelias et ignominias, quas in ser- viente urbe ferre necesse est, quam mortem.

206. Quod si hoc dicere aggrederer, a me vos excitatos esse ad elationem animorum dignam majoribus; nemo est quin jure me reprehenderet. nunc autem ego vestra esse haec instituta declaro et ostendo etiam ante me his animis fuisse civitatem, sed ministerii partem in singulis rebus gestis ad me quoque esse referendam affirmo, (207) iste autem, dum omnium me accusat, et succensere mihi vos jubet tanquam terrorum et periculorum auctori reipublicae, non modo praesentem eripere mihi honorem studet, sed laudationibus etiam vos ad omnem posteritatem privat. nam si hunc reum, quasi ego reipublicae non optime praesuissem, condemnabitis; errasse videbimini, non fortunae iniquitate cladem accepisse. (208) Sed fieri non potest, non potest, Athenienses, ut erraveritis defensione libertatis et salutis omnium cum periculo suscepta, testor majores nostros, qui in Marathone pro aliis dimicarunt, et qui ad Plataeas in acie steterunt et qui ad Salaminem navale praedium commiserunt et qui ad Artemisium, et multos alios in publicis monumentis sepultos fortes viros, quos universos aequae respublica eodem dignata honore sepelivit, Aeschines, non eos solos ex illis qui rem feliciter gesserunt aut vicerunt, jure. quod enim fortium virorum officium fuit, omnes praestiterunt, fortuna autem, quam cuique numen tribuit, ea sunt usi. (209) Et, o execranda et gibbosa scriba, tu, quo me honore horum et humanitate fraudares, tropaea et praelia et antiqua facinora narrabas, quorum quodnam requirebat praesens hoc judicium? me vero, tertiane histrio, quum ad dandum reipublicae de principatu consilium progrederer, cujusnam assumere animum conveniebat? ejusne qui his indigna diceret? (210) jure vero occisus essem, quandoquidem neque vos decet, Athenienses, eodem animo causas privatas et publicas disceptare, sed ut quotidianae vitae pacta ad privatas leges et facta spectanda sunt, ita in communibus institutis ad majorum dignitatem est respiciendum. et suscipere se una cum baculo et tessera magnanimitatem reipublicae unicuique vestrum existimandum, quum ad publicas cau-

10 σια εζήητε κρινούντες, εἴπερ ἄξια ἐκείνων πράττειν οἴεσθε χρῆναι.

211. Ἀλλὰ γὰρ ἐμπεσὼν εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς προ-
γόνοις ἡμῶν ἔστιν ἡ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ τῶν
πραχθέντων. ἐπανελθεῖν οὖν, ὁπόθεν ἐνταῦθ' ἐξέβην,
βούλομαι.

15 Ὡς γὰρ ἀφικόμεθ' εἰς τὰς Θήβας· καταλαμβάνομεν
Φιλίππου καὶ Θεσσαλῶν καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων πα-
ρόντας πρέσβεις, καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους φίλους ἐν
φύβῳ, τοὺς δ' ἐκείνου θρασεῖς. Ὅτι δ' οὐ νῦν ταῦτα
λέγω τοῦ συμφέροντος ἕνεκα ἑμαυτῶ, λέγε μοι τὴν
ἐπιστολὴν ἣν τότε ἐπέμψαμεν εὐθύς οἱ πρέσβεις. (212)
20 Καίτοι τοσαύτη γ' ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέ-
χρηται, ὥς εἰ μὲν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν και-
ρὸν, οὐκ ἐμέ φησιν αἴτιον γεγενῆσθαι, τῶν δ' ὡς ἐτέ-
ρωσ συμβάντων ἀπάντων ἐμέ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἴ-
τιαν εἶναι, καὶ ὡς ἔοικεν, ὁ σύμβουλος καὶ ρήτωρ ἐγὼ
25 τῶν μὲν ἐκ λόγου καὶ τοῦ βουλευσασθαι πραχθέντων
οὐδὲν αὐτῶ συναίτιος εἶναι δοκῶ, τῶν δ' ἐν τοῖς ὅπλοις
καὶ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυχηθέντων μόνος αἴτιος
εἶναι. Πῶς ἂν ὀμότερος συκοφάντης γένοιτο ἢ κατα-
ρατότερος; Λέγε τὴν ἐπιστολὴν.

299

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

213. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποίησαντο τὴν ἐκκλησίαν· προσ-
ῆγον ἐκείνους προτέρους διὰ τὸ τὴν τῶν συμμάχων
τάξιν ἐκείνους ἔχειν. καὶ παρελθόντες ἐδημηγόρουν
5 πολλὰ μὲν Φιλίππον ἐγκωμιάζοντες, πολλὰ δ' ἡμῶν
κατηγοροῦντες, πάνθ' ὅσα πώποτε ἑναντία ἐπράξατε
Θηβαῖοι ἀναμνησκόνας. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον, ἡξίου
ᾧ μὲν εὔπεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου χάριν αὐτοὺς ἀπο-
10 δοῦναι, ᾧ δ' ὑφ' ἡμῶν ἠδίκηνητο δίκην λαβεῖν, ὁποτέ-
ρωσ βούλονται, ἡ διέντας αὐτοὺς ἐφ' ἡμᾶς ἢ συνεμβα-
λόντας εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἐδείκνυσαν, ὡς ᾤοντο, ἐκ
μὲν ᾧ αὐτοὶ συνεβούλευον τὰ ἐκ τῆς Ἀττικῆς βοσκή-
ματα καὶ ἀνδράποδα καὶ τᾶλλ' ἀγαθὰ εἰς τὴν Βοιωτίαν
15 ἤξοντα, ἐκ δὲ ᾧ ἡμᾶς ἐρεῖν ἔφασαν τὰ ἐν τῇ Βοιωτίᾳ
διαρπασθησόμενα ὑπὸ τοῦ πολέμου. καὶ ἄλλα πολλὰ
πρὸς τοῦτοίς, εἰς ταῦτα δὲ πάντα συντείνοντ' ἔλεγον.
(214) Ἄ δ' ἡμεῖς πρὸς ταῦτα ἀντείπομεν, τὰ μὲν καθ'
ἕκαστα ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς ἂν τιμησαίμην εἰπεῖν τοῦ
20 βίου, ἡμᾶς δὲ δέδοικα, μὴ παρεληλυθόντων τῶν καιρῶν,
ὥσπερ ἂν εἰ κατακλυσμὸν γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων
ἡγούμενοι, μάταιον ὄγλον τοὺς περὶ τούτων λόγους νο-
μίσητε. ὅ,τι δ' οὖν ἐπέισαμεν ἡμεῖς καὶ ἡμῖν ἀπε-
κρίναντο, ἀκούσατε. Λέγε ταυτὶ λαβῶν.

25

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΩΝ.

216. Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ἡμᾶς καὶ μετεπέμ-
ποντο. ἐζήητε, ἐβοηθεῖτε (ἵνα τὰν μέσῳ παραλείπω), οὕτως
οἰκειῶς ἡμᾶς ἐδέχοντο, ὥς εἴω τῶν ὁπλιτῶν καὶ τῶν
30 ἰππέων ὄντων εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὸ ἄστυ δέχεσθαι τὴν
στρατιάν ἐπὶ παιδᾶς καὶ γυναίκας καὶ τὰ τιμιώτατα.
Καίτοι τρία ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν ἀνθρώποις ἔδει-

sas adjudicandas acceditis, si quidem digna illis vos facere
debere creditis.

211. Sed in facinora majorum vestrorum delapsus, quæ-
dam decreta et acta præterii. eo igitur revertar, unde huc
sum digressus.

Ut Thebas pervenimus; Philippi, Thessalorum et reliquo-
rum sociorum legatos ibi invenimus, ac nostros amicos per-
territos, illius confidentes. Ut autem hæc me nunc non
utilitatis meæ causa confingere appareat, recita mihi literas
quas nos legati tum statim misimus. (212) Quanquam
iste tam insigni usus est calumnia, ut si quid recte factum
est, id occasione, non mihi tribuat, quidquid secus cecidit,
ejus mihi culpam et fortunæ meæ adscribat. scilicet sua-
sor et orator ego earum rerum, quæ oratione et consilio
actæ sunt, nequaquam adjutor esse ei videor, eorum vero,
quæ in armis et ducendo exercitu male ceciderunt, solus
auctor esse. Quis crudelior calumniator aut execrabilior
esse possit? Recita literas.

LITERÆ.

213. Convocato igitur populo, priores illos produxerunt
propterea quod illi sociorum loco habebantur. qui progressi,
concionem habebant Philippum valde laudantes et vos valde
accusantes, omnia, quæ unquam Thebanis contraria fecistis,
commemorantes. sed illud in summa petebant, ut pro
acceptis a Philippo beneficiis illi gratiam referrent et vestras
injurias ulciscerentur, utro modo mallent, sive dato sibi
transitu in vos sive ipsi simul in Atticam facta impressione,
et ostendebant sua quidem opinione ex Attica armenta et
mancia et cetera bona, si ipsis auscultassent, in Bœotiam
ventura, sin nostra oratione moverentur, Bœotiam belli
fore prædam et direptum iri. atque alia præterea multa,
quæ tamen ad idem omnia pertinerent, dicebant. (214)
Quæ vero nos contra ea dixerimus, singulatim equidem
ita referre gestio, ut in vita mihi putem nihil fuisse jacun-
dus, sed vereor, ne vos post res actas, quas quasi diluvio
putetis abreptas, verbis, quæ de his fierent, frustra vobis
facesset negotium existimetis. quod autem nos iis persua-
serimus et ipsi nobis responderint, audite. Cape hoc et
recita.

RESPONSUM THEBANORUM.

215. Post hæc igitur vocaverunt vos et accersiverunt.
exiistis, orem tulistis (ut quæ intercessere, præteream),
adeo familiariter vos exceperunt, ut, quum milites gravi-
armaturæ et equites foris essent, in ædes et urbem reciperent
exercitum, ad liberos et uxores et carissima quæque. Verum
tres eo die vestras laudes Thebani declaraverunt omnibus

ζαν ἐγνώμια Θηβαῖοι καθ' ὑμῶν τὰ κάλλιστα, ἐν μὲν
 5 ἀνδρείας, ἕτερον δὲ δικαιοσύνης, τρίτον δὲ σωφροσύνης.
 καὶ γὰρ τὸν ἀγῶνα μᾶλλον μεθ' ὑμῶν ἢ πρὸς ὑμᾶς ἐλό-
 μени ποιήσασθαι καὶ ἀμείνους εἶναι καὶ δικαιότερ' ἀξιού-
 νιμας ἐκριναν Φιλίππου, καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς καὶ παρὰ
 10 πᾶσι ὃ ἐν πλείστη φυλακῇ, παῖδας καὶ γυναῖκας, ἐφ'
 ὑμῖν ποιήσαντες σωφροσύνης πίστιν περὶ ὑμῶν ἔχοντες
 εἰδείσαν. (216) Ἐν οἷς πᾶσιν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ
 γ' ὑμᾶς ὀρθῶς ἐφάνησαν ἐγνωκότες. οὐτε γὰρ εἰς τὴν
 πόλιν εἰσελθόντος τοῦ στρατοπέδου οὐδεὶς οὐδὲν οὐδέ
 15 ἀδίκως ὑμῖν ἐνεκάλεσεν (οὕτω σώφρονας παρέσχετε
 ὑμᾶς αὐτούς) δις τε συμπαραταξάμενοι τὰς πρώτας
 μάχας, τὴν τ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν χειμερινήν,
 οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑμᾶς αὐτούς ἀλλὰ καὶ θαυμαστοὺς
 εἰδείσατε τῷ κόσμῳ, ταῖς παρασκευαῖς, τῇ προθυμίᾳ.
 20 ἐν οἷς παρὰ μὲν τῶν ἄλλων ὑμῖν ἐγίνοντο ἔπαινοι,
 παρὰ δ' ὑμῶν θυσίαι καὶ πομπαὶ τοῖς θεοῖς. (217) Καὶ
 ἐγὼ γ' ἡδέως ἂν ἐροίμην Αἰσχίνην, ὅτε ταῦτ' ἐπράττετο
 καὶ ζήλου καὶ χαρᾶς καὶ ἐπαινῶν ἢ πόλις ἦν μεστὴ,
 πότερον συνέθευε καὶ συνευφραίνετο τοῖς πολλοῖς, ἢ λυ-
 25 πούμενος καὶ στένων καὶ δυσμεναίνων τοῖς κοινοῖς ἀγα-
 θοῖς οἰκοὶ καθήτο. εἰ μὲν γὰρ παρῆν καὶ μετὰ τῶν
 ἄλλων ἐζητάζετο· πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ, μᾶλλον δ' οὐδ'
 θσα, εἰ ὢν ὡς ἀρίστων αὐτὸς τοὺς θεοὺς ἐποίησατο μάρ-
 30 τυρας, ταῦθ' ὡς οὐκ ἀρίστα νῦν ὑμᾶς ἀξιοῖ ψηφίσασθαι
 τοὺς ὁμομοχόστας τοὺς θεοὺς; εἰ δὲ μὴ παρῆν· πῶς οὐκ
 ἀποκλιθεῖται πολλάκις ἐστὶ δίκαιος, εἰ ἐφ' οἷς ἔχαιρον
 οἱ ἄλλοι, ταῦτα ἔλυπεῖτο ὁρῶν; Λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ
 ψηφίσματά μοι.

5 ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΘΥΣΙΩΝ.

218. Οὐκοῦν ἡμεῖς μὲν ἐν θυσίαις ἤμεν τότε, Θηβαῖοι
 δ' ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν, καὶ περιεστῆκει
 τοῖς βοηθείας δεησέσθαι δοκοῦσιν ἀρ' ὧν ἔπραττον οὗ-
 10 τοι, αὐτοὺς βοηθεῖν ἑτέροις ἐξ ὧν ἐπεισθητ' ἔμοι. Ἀλλὰ
 μὴν οἷας τότε ἤρειε φωνὰς ὁ Φιλίππος καὶ ἐν οἷαις ἦν
 ταρχαῖς ἐπὶ τούτοις, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἐκείνου
 μὴήσεσθε ὧν εἰς Πελοπόννησον ἔπεμπεν. καί μοι
 15 λέγε ταύτας λαθῶν, ἵν' εἰδῆτε, ἡ ἐμὴ συνέχθεια καὶ πλά-
 νοι καὶ ταλαιπωρία καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα, ἃ νῦν
 οὕτως διέσυρε, τί ἀπειργάσατο.

219. Καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γε-
 20 ρόνται βήτορες ἰνδοξοὶ καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλί-
 στρατος ἐκείνος, Ἀριστοφῶν, Κέφαλος, Θρασύβουλος,
 ἕτεροι μυριοί. ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πρόποτε τούτων διὰ
 πάντος ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ μὲν
 γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν, ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν
 ἐγράψεν. ὑπέλειπε γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ἑαυτῷ ἅμα
 μὲν βρασιώνην, ἅμα δ', εἰ τι γένοιτ', ἀναφοράν. (220)
 25 Τί οὖν; εἴποι τις ἂν, σὺ τοσοῦτον υπερῆρας βώμη καὶ
 τὸλμη ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός; οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ'
 οὕτως ἐπεπεισμένη μέγαν εἶναι τὸν κατελιγφῶτα κίνδυ-
 νον τὴν πόλιν, ὥστ' οὐκ ἐδόκει μοι χύριαν οὐδὲ πρόνοιαν
 οὐδεμίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας δίδοιαι, ἀλλ' ἀγαπήτην

hominibus pulcherrimas : unam fortitudinis, alteram justi-
 5 tiae, tertiam temperantiae. nam dum stare vobiscum in acie
 quam contra vos maluerunt, et meliores esse vos et æquiora
 petere quam Philippum judicarunt, et quæ ipsi, et vero
 universi diligentissime custodire solent, liberos et uxores,
 vestræ fidei committentes, se de vestra temperantia non
 dubitare ostenderunt. (216) In quibus, Athenienses, omni-
 bus apparuit de vobis quidem eos recte judicasse. nam
 in urbem ingresso exercitu neque quisquam ulla de re vos
 ne immerito quidem accusavit (adeo continentes vos præ-
 buistis) et bis instructa acie cum iis in primis pugnis, altera
 ad flumen, altera turbida, non modo inculpato, sed etiam
 admirabiles vos præstitistis ordine, apparatusibus, alacritate.
 Quapropter et ab aliis laudabamini, et a vobis ipsis sacri-
 20 ficia et vota diis solvebantur. (217) Atque ego perquam ex
 Æschine velim querere, quum illa fierent et honoris et
 admirationis et lætitiæ civitas referta esset, utrum una sa-
 crificarit et lætatus sit cum multitudine, an tristis et ge-
 mens et ægre ferens communem felicitatem domi sederit.
 nam si adfuit atque cum reliquis se conspiciendum præbuit ;
 quomodo non inique vel potius nefarie facit, si quæ ipse diis
 testibus optima iudicavit, ea nunc postulat ut non optima
 vos iudicetis qui per deos jurastis? sin haud adfuit; quo-
 modo non multiplex meretur exitium, si, quibus reliqui
 lætabantur, eorum aspectu contristabatur? Age et hæc mihi
 decreta recita.

DECRETA SACRIFICIORUM.

218. Itaque nos tum sacrificiis occupati eramus, Thebani
 autem ea opinione, se per nos salvos esse, eoque res redie-
 5 rat, ut, quibus per istorum conatus auxiliis opus fore vide-
 batur, ipsi aliis ferretis auxilium, quia meis consilia parni-
 stis. Quales autem tum Philippus voces ediderit, et in qui-
 bus propterea turbis fuerit, ex ejus, quas in Peloponnesum
 misit, epistolis cognoscetis. Age cape mihi illas et recita,
 ut sciatis, mea constantia et discursus et ærummæ et crebra
 decreta, quæ iste modo exagitabat, quid effecerint.

219. Atqui multi apud vos, Athenienses, fuerunt orato-
 20 res celebres et magni ante me, Callistratus ille, Aristophon,
 Cephalus, Thrasybulus, innumeri alii. nemo tamen eorum
 omnino se reipublicæ totum ulla in re tradidit, sed qui decreta
 scribebat, legationem non obiisset, qui legatum agebat, de-
 creta non scripsisset. quisque enim sibi relinquebat et otium
 et si quid accidisset excusationem. (220) Quid igitur, dicat
 aliquis, tunc viribus et audacia usque adeo præstas, ut
 ipse omnia facias? non dico hoc, sed adeo magnam esse,
 quod rempublicam occuparat, periculum credebam, ut mihi
 non videretur dare spatium vel ullam curam privatæ
 securitatis, sed boni esse consulendum, si quis nihil

302 εἶναι, εἰ μὴδὲν παραλείπων τις ἀ δαὶ πράξειεν. (221) ἐπεπεισμένη δ' ὑπὲρ ἑμαυτοῦ, τυχὸν μὲν ἀναίσθητῶν, ὅμως δ' ἐπεπεισμένη, μήτε γράφοντ' ἂν ἐμοῦ γράψαι 5 βέλτιον μὴδὲνα μήτε πράττοντα πρᾶξαι μήτε πρεσβεύοντα πρεσβεῦσαι προθυμότερον μὴδὲ δικαιοτέρων. διὰ ταῦτα ἐν πᾶσιν ἑμαυτὸν ἔταττον. Λέγει τὰς ἐπιστολάς τὰς τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

10 222. Εἰς ταῦτα κατέστησε Φίλιππον ἡ ἐμὴ πολιτεία, Αἰσχίνη. ταύτην τὴν φωνὴν ἐκεῖνος ἀφῆκε δι' ἐμέ, πολλοὺς καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τούτων τῇ πόλει ἐπιαιρόμενος λόγους. ἀνθ' ὧν δικαίως ἐστεφανοῦμένη ὑπὸ τουτωνί, καὶ σὺ παρὼν οὐκ ἀντέλεγες, ὃ δὲ γραψάμενος Διώνδας 15 τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐκ ἔλαβεν. Καὶ μοι λαβὴ ταῦτα τὰ ψηφίσματα τὰ τότε μὲν ἀποπεφυγῶτα, ὑπὸ τούτου δ' οὐδὲ γραφέντα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

20 223. Ταῦτα τὰ ψηφίσματα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς αὐτὰς συλλαβὰς καὶ ταῦτα ῥήματα ἔχει, ἅπερ πρότερον μὲν Ἀριστοτικός νῦν δὲ Κτησιφῶν γέγραφεν οὐτοσί. καὶ ταῦτ' Αἰσχίνης οὐτ' ἐδίωξεν αὐτὸς οὔτε τῶ γραψάμενῳ 25 συγκατηγόρησεν. καίτοι τότε τὸν Δημομέλη τὸν ταῦτα γράφοντα καὶ τὸν Ὑπερίδην, εἴπερ ἀληθῆ μου νῦν κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως ἢ τόνδ' ἐδίωκεν. (224) διὰ τί; ὅτι τῶδε μὲν ἔστ' ἀνενεγκεῖν ἐπ' ἐκεῖνους καὶ τὰς τῶν δικαστηρίων γνώσεις καὶ τὸ τοῦτον αὐτὸν ἐκεῖ- 303 νων μὴ κατηγορηκέαι ταῦτα γραψάντων ἅπερ οὗτος νῦν, καὶ τὸ τοὺς νόμους μηκέτ' εἶαν περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων κατηγορεῖν, καὶ πολλὰ ἔτερα. τότε δ' αὐτὸ τὸ πρᾶξιμ' ἂν ἐκρίνετο ἐφ' αὐτοῦ, πρὶν τι τούτων προλα- 5 θεῖν. (225) Ἄλλ' οὐκ ἦν οἴμαι τότε ὃ νυνὶ ποιεῖν, ἐκ παλαιῶν χρόνων καὶ ψηφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα, ἀ μήτε προῆδει μηδεὶς μήτ' ἂν φήθη τήμερον βηθῆναι, διαβάλλειν, καὶ μετενεγκόντα τοὺς χρόνους καὶ προφά- 10 σεις ἀντὶ τῶν ἀληθῶν ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πεπρα- γμένοις δοκεῖν τι λέγειν. (226) οὐκ ἦν τότε ταῦτα, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀληθείας, ἐγγὺς τῶν ἔργων, ἐτι μεμνη- μένων ὑμῶν καὶ μόνον οὐκ ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστα ἐχόν- των, πάντες ἐγίγνοντ' ἂν οἱ λόγοι. διόπερ τοὺς παρ' 15 αὐτὰ τὰ πράγματα ἑλέγγους φυγῶν νῦν ἤκει, βητόρων ἀγῶνα νομίζων, ὅς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν πεπο- λτευμένων ἐξέτασιν ποιήσειν ὑμᾶς, καὶ λόγου κρίσιν, οὐχὶ τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος ἔσεσθαι.

227. Εἴτα σοφίζεται, καὶ φησὶ προσήκειν ἧς μὲν 20 οἰκοθεν ἤκετ' ἔχοντες δόξης περὶ ἡμῶν ἀμελήσαι, ὡς περ δ', ὅταν οἰόμενοι περιεῖναι χρήματα τῷ λογίζησθε, ἂν καθαιρῶσιν αἱ ψῆφοι καὶ μὴδὲν περιῆ, συγχωρεῖτε, οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ τοῦ λόγου φαινομένοις προσθέσθαι. 25 (228) Θεάσαθε τοίνυν ὡς σαθρὸν ὡς εἰοικέν ἐστὶ φύσει πᾶν ὃ τι ἂν μὴ δικαίως ἢ πεπραγμένον. ἐκ γὰρ αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παραδείγματος ὁμολόγηκε νῦν γ' ἡμᾶς ὑπάρχειν ἐγνωσμένους ἐμὲ μὲν λέγειν ὑπὲρ τῆς

prætermittens, quæ oportebat faceret. (221) De me ipso autem persuasum mihi habebam, stupidus fortasse, persuasum tamen habebam neque ullum decreta scribentem meliora quam me scripsisse neque aliquid agentem egisse neque legatum studiosius obissee legationem aut integrius propter has causas in omnibus negotiis præsto fui. Age, lege Philippi epistolas.

EPISTOLÆ.

222. *Eo mea redegerunt acta in republica Philippum, Æschines.* hanc ille vocem edidit propter me, quum multis prius et audacibus verbis in urbem inveheretur. quam ob causam jure coronabar ab his, et tu coram quum adesses, non refragabaris, et Diondas quum accusaret, sententiarum partem non ferebat. Age cape mihi decreta ea, quæ et tum absoluta, et ab isto ne accusata quidem fuerunt.

DECRETA.

223. *Hæc decreta, Athenienses, easdem syllabas et eadem verba habent, atque ea quæ prius Aristonicus et nunc Ctesiphon hic scripsit.* ea vero Æschines neque accusavit ipse neque accusatori subscripsit. Tum vero Demomelem illius decreti auctorem et Hyperidem, si quidem jure me nunc accusat, meliore causa persecutus esset quam hunc. (224) *quambrem? quia huic illos causari licet et judiciorum cognitiones et quod iste ipse non accusaverit illos, qui eadem, quæ hic nunc, rogaverunt, et quod de rebus ita actis nulla amplius a legibus detur actio, et multa alia.* tum vero ipsa causa per se judicata esset, priusquam horum quicquam præoccupasset. (225) *At non licebat, credo, ei tum, quod nunc, facere, ex antiquis annalibus et multis decretis electa ea, quæ neque præscivisset quisquam neque in hunc diem fore putasset ut dicerentur, calumniari et translati temporibus causisque actionum falsis loco verarum substituendis videri aliquid dicere.* (226) *non licebant tum ea, sed præsentē veritate, rebus recens factis, adhuc in vestra memoria versantibus et tantum non in manibus vestris collocatis singulis, omnes orationes fuissent habitæ.* Quapropter declinata rerum præsentium disquisitione, nunc venit, oratorum certamen (ut mihi quidem videtur) commissuros et non acta in republica examinaturus esse vos existimans, et de oratione judicium, non de publica fore utilitate.

227. *Deinde argutatur et dicit, quam opinionem de nobis domo allatam habeatis, esse eam negligendam, sed quemadmodum, quum existimantes superesse pecuniam rationes cum aliquo conferatis, si tollant calculi nihilque supersit, concedatis, sic et nunc orationis probationibus esse assentiendum.* (228) *Spectate igitur quam ruinosum scilicet natura sit quicquid non recte actum fuerit. nam istoc ipso arguto exemplo confessus est nunc certe nos cognitos*

πατρίδος, αὐτὸν δ' ὑπὲρ Φιλίππου. οὐ γὰρ ἂν μετα-
 304 πείθειν ἡμεῖς ἐζήτει μὴ τοιαύτης οὐσης τῆς ὑπαρχού-
 σης ὑπολήψεως περὶ ἑκατέρου. (229) Καὶ μὴν ὅτι γ'
 οὐ δίκαια λέγει μεταθέσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξίω,
 5 ἐγὼ διδάξω βραδίως, οὐ τιθεὶς ψήφους (οὐ γὰρ ἔστιν ὁ
 τῶν πραγμάτων ὄτος λογισμὸς) ἀλλ' ἀναμιμνήσκων
 ἑκαστὰ ἐν βραχείσι, λογισταῖς ἅμα καὶ μάρτυσι τοῖς
 ἀκούουσιν ὑμῖν χρώμενος. (230) Ἡ γὰρ ἐμὴ πολιτεία,
 ἥς οὗτος κατηγορεῖ, ἀντὶ μὲν τοῦ Θηβαίου μετὰ Φι-
 10 λίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν, ὃ πάντες ὄντο,
 μεθ' ἡμῶν παραταξάμενος ἐκεῖνον κωλύειν ἐποίησεν,
 ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ τὸν πόλεμον εἶναι ἑπτακόσια
 στάδια ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τοῖς Βοιωτῶν ὄροις γενέσθαι,
 ἀντὶ δὲ τοῦ τοὺς ληστὰς ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς
 15 Εὐβοίας ἐν εἰρήνῃ τὴν Ἀττικὴν ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα
 τὸν πόλεμον, ἀντὶ δὲ τοῦ τὸν Ἑλλήσποντον ἔχειν Φί-
 λιππον, λαβόντα Βυζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς Βυζαν-
 τίου μεθ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνον. (231) Ἄρα σοι ψήφοις
 20 ἡμῶς ὁ τῶν ἔργων λογισμὸς φαίνεται ἢ δεῖν ἀντανελεῖν
 ταῦτα, ἀλλ' οὐχ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μνημονευθή-
 σαι σκέψασθαι; καὶ οὐκέτι προκτίθημι ὅτι τῆς μὲν
 ὁμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ τινῶν κύριος κατέστη
 25 Φιλίππος ἔστιν ἰδεῖν, ἑτέροις πειραθῆναι συνέβη, τῆς
 δὲ φιλανθρωπίας, ἣν τὰ λοιπὰ τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος
 περιβαλλόμενος ἐπλάττετο, ἡμεῖς καλῶς ποιῶντες τοὺς
 καρποὺς κεκόμισθε. ἀλλ' εἴω ταῦτα.

232. Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω, ὅτι ὁ τὸν
 ῥήτορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν καὶ μὴ συκοφαν-
 305 τῆν οὐκ ἂν, οἷα σὺ νῦν ἔλεγες, τοιαῦτα κατηγορεῖ,
 παραδείγματα πλάττων καὶ ῥήματα καὶ σχήματα μι-
 μώμενος, — πᾶν γὰρ παρὰ τοῦτο (οὐχ ὀρθῶς;) γέγονε
 τὰ τῶν Ἑλλήνων, εἰ τοῦτ' ὁ ῥῆμα ἀλλὰ μὴ τοῦτ' διε-
 5 λέχθη ἐγὼ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρα ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνευ-
 κα, — (233) ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει, τίνας
 εἶχεν ἀφορμὰς ἢ πόλεις καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ
 πράγματα εἰσῆλθαι, καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτ'
 ἐπιστὰς ἐγὼ, καὶ πῶς εἶχε τὰ τῶν ἐναντιῶν. εἴτ' εἰ
 10 μὲν ἐλάττους ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐμοὶ τὰ δίκαια
 ἂν ἐδείκνυεν ὄν, εἰ δὲ πολλῶν μείζους, οὐκ ἂν ἐσυκοφάν-
 τει. ἐπειδὴ δὲ σὺ τοῦτο πέφρυγας, ἐγὼ ποιήσω. καὶ
 σκοπεῖτ' εἰ δικαίως χρῆσομαι τῷ λόγῳ.

234. Δύναμιν μὲν τοίνυν εἶχεν ἡ πόλις τοὺς νησιώ-
 15 τας οὐχ ἅπαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενεστάτους (οὔτε
 γὰρ Χίος οὔτε Ρόδος οὔτε Κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν),
 χρημάτων δὲ σύνταξιν εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλ-
 λαντα καὶ ταῦτ' ἦν προεξευλεγμένα, ὀπλίτην δ' ἑπτεά-
 20 κλην τῶν οἰκείων οὐδένα. ὃ δὲ πάντων καὶ φοβερώ-
 τατον καὶ μάλισθ' ὑπὲρ τῶν ἑθρῶν, οὗτοι παρεσκευά-
 σασαν τοὺς περιχώρους πάντας ἔχθρας ἢ φιλίας ἔγγυ-
 τέρω, Μεγαρεῖς, Θηβαῖους, Εὐβοεῖς. (235) Τὰ μὲν
 τῆς πόλεως οὔτως ὑπῆρχεν ἔχοντα, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι
 25 παρὰ ταῦτ' εἰπεῖν ἄλλο οὐδέν, τὰ δὲ τοῦ Φιλίππου,
 πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἄγων, σκέψασθε πῶς. Πρῶτον μὲν
 ἴργε τῶν ἀκολουθούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ, ὃ τῶν εἰς

esse, me patriæ causam defendere, se Philippi. neque enim
 a sententia deducere vos studeret, nisi de utroque nostrum
 talis esset opinio. (229) Verum eum non recte certe dicere,
 quod postulat, ut ea opinio deponatur, ego facile docebo,
 non calculis positis (neque enim hæc est rerum gestarum
 computatio) sed singula paucis commemorando, computa-
 toribus simul et testibus auditoribus vobis usus. (230)
 Mea administratio, quam iste accusat, effecit, et ut The-
 bani non cum Philippo in nostram ditionem irruerent, id
 quod omnes putabant, sed conjuncti nobiscum illum prohi-
 berent, et ut bellum non in Attica esset, sed septingentis
 stadiis ab urbe in finibus Bœotiæ committeretur, et ut non
 Euboici latrones nos hostilibus direptionibus vexarent, sed
 ut Attica pacata esset a mari per totum belli tempus, et ut
 non Philippus Byzantio capto Hellespontum teneret, sed
 ut Byzantii nobiscum illum oppugnarent. (231) Nunquid
 tibi calculis comparanda videtur actionum computatio vel
 mutuo hæc tollenda esse, ac non potius id agendum, ut
 æterna memoria maneat? et nondum adjicio crudelitatem,
 quam, ubi quorundam repente dominus Philippus erat
 factus, videre possumus, aliis experiendam fuisse, humani-
 tatis autem, quam ceteras ille res sibi assumens simulabat,
 vos pulchre agentes fructum percepisse. sed omitto hæc.

232. Quin illud etiam dicere non dubitabo, eum, qui ora-
 torem recte explorare, non calumniari velit, non, quæ tu
 nunc dicebas, ea accusaturum, exempla confingendo et
 verba gestusque imitando (omnino enim — nonne vides? —
 in eo positæ erant fortunæ Græciæ, utrum hoc an illo verbo
 usus sim ego, vel huc an illuc manum porrexerim), (233)
 sed ad ipsas res examinaturum fuisse, quæ habuerit subsi-
 dia urbs et quas copias, quum res gerendas aggredederet, et
 quas ego ei postea, ex quò ad rempublicam accessi, compa-
 rarim, et quo loco fuerint res adversariorum. deinde si ego
 minuissem copias, in me crimen hærrere ostendisset, sin
 multum auxissem, non calumniatus esset. Quia vero tu hoc
 fugisti, ego faciam. Itaque considerate justane utar ora-
 tione.

234. Copias igitur habebat respublica insulares non uni-
 versos, sed infirmisimos (neque enim Chius neque Rhodus
 neque Corcyra nobiscum erat), pecuniæ tributum ad quin-
 que et quadraginta talenta, atque ea jam ante erant exacta,
 militem gravis armaturæ, equitem præter domesticos nemi-
 nem. quod vero erat omnium maxime et formidolosum
 nobis et hostibus opportunum, isti effecerant, ut finitimi
 omnes inimicitis essent quam amicitis propiores, Megaren-
 ses, Thebani, Eubœenses. (235) Ac talis status erat repu-
 bliæ, neque præter hæc aliud dicere quisquam potuerit. quæ
 vero Philippi fortuna fuerit, contra quem certamen nobis
 erat, considerate. Primum præerat iis qui eum sequebantur,
 pro imperii auctoritate, id quod omnium maximi est in re

τὸν πόλεμον μέγιστόν ἐστιν ἀπάντων· εἴθ' οὗτοι τὰ ὅπλα
 εἶγον ἐν ταῖς χερσὶν αἰ. ἔπειτα χρημάτων εὐπόρει, καὶ
 306 ἔπραττεν, ἃ δόξειεν αὐτῷ, οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψη-
 φίσμασιν, οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, οὐδ' ὑπὸ
 τῶν συκοφαντούντων κρινόμενος, οὐδὲ γραφὰς φεύγων
 παρανόμων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί, ἀλλ' ἀπλῶς αὐ-
 5 τὸς δεσπότης, ἡγεμῶν, κύριος πάντων. (236) Ἐγὼ δ'
 ὁ πρὸς τοῦτον ἀντιτεταγμένος (καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξετάσαι
 εἰκαίον) τίνας κύριος ἦν; οὐδενός. αὐτὸ γὰρ τὸ δημη-
 γορεῖν πρῶτον, οὐ μόνου μετεῖχον ἐγώ, ἐξ Ἰσοῦ πρού-
 τίθεθ' ἡμεῖς τοῖς πρ' ἐκείνου μισθαροῦσι καὶ ἑμοί, καὶ
 10 ὅσα οὗτοι περιγένοιτο ἐμοῦ (πολλὰ δ' ἐγίνετο ταῦτα,
 δι' ἣν ἕκαστον τόχου πρόφασιν), ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
 ἀπῆτε βεβουλευμένοι. (237) Ἄλλ' ὅμως ἐκ τοιούτων
 ἑλαττωμάτων ἐγὼ συμμάχους μὲν ἡμῖν ἐποίησα Εὐ-
 βόας, Ἀχαιοὺς, Κορινθίους, Θεβαίους, Μεγαρέας,
 15 Λευκαδίους, Κερκυραίους, ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεν-
 ταχιχίλιοι ξένοι, δις χίλιοι δ' ἵππεῖς ἀνευ τῶν πολιτι-
 κῶν δυνάμεων συνήχθησαν, χρημάτων δέ, ὅσων ἡδυ-
 νήθη ἐγώ, πλείστην συντελειαν ἐποίησα. (238) Εἰ δὲ
 λέγεις ἢ τὰ πρὸς Θεβαίους δίκαια, Αἰσχίνη, ἢ τὰ πρὸς
 20 Βυζαντίους ἢ τὰ πρὸς Εὐβοίαν, ἢ περὶ τῶν ἰσων νυνὶ
 διαλέγη· πρῶτον μὲν ἀγνοεῖς ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ
 τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριτήρων, τρια-
 κοσίων οὐσῶν τῶν πασῶν, τὰς διακοσίας ἢ πόλις πα-
 ρέσχετο, καὶ οὐκ ἑλαττωθεῖσαι νομιζούσα οὐδὲ κρίνουσα
 25 τοὺς ταῦτα συμβουλεύσαντας οὐδὲ ἀνανακτοῦσα ἐπὶ
 τούτοις ἐωρᾶτο (αἰσχρὸν γάρ), ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα
 χάριν, εἰ κοινῷ κινδύνου τοῖς Ἑλλήσι περιστάνας
 αὐτῇ διπλάσια τῶν ἄλλων εἰς τὴν ἀπάντων σωτηρίαν
 παρέσχετο. (239) Εἶτα κενὸς χάριτι χάριτας τουτοῖσι
 307 συκοφαντῶν ἐμέ. τί γὰρ νῦν λέγεις οἷα ἐχρῆν πράτ-
 τειν, ἀλλ' οὐ τότε ὦν ἐν τῇ πόλει καὶ παρὼν ταῦτ' ἔγρα-
 φες, εἴπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς παρόντας καιροὺς; ἐν
 5 οἷς οὐχ ὅσα ἠβουλόμεθα ἀλλ' ὅσα δοῖη τὰ πράγματ'
 ἔδει δέχεσθαι. ὁ γὰρ ἀντωνούμενος καὶ ταχὺ τοὺς
 παρ' ἡμῶν ἀπελαυνόμενος προσδεξόμενος καὶ χρήματα
 προσθήσων ὑπῆρχεν ἔτοιμος.

240. Ἄλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας
 ἔχω· τί ἂν οἴεσθε, εἰ τότε ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβο-
 10 λογούμενου ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ,
 καὶ ἅμα Εὐβοίας καὶ Θεβῶν καὶ Βυζαντίου κύριος κα-
 τέστη, τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους
 τουτοῖσι; (241) οὐχ ὡς ἐξεδόθησαν; οὐχ ὡς ἀπηλάθη-
 σαν βουλόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι; εἶτα « τοῦ μὲν Ἑλλή-
 15 « πόντου διὰ Βυζαντίου ἐγγρατῆς καθέστηκε καὶ τῆς σιτο-
 « πομπίας τῆς τῶν Ἑλλήνων κύριος, πόλεμος δ' ὄμορος καὶ
 « βαρῦς εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ Θεβαίων κεκόμισται, ἄπλους
 « δ' ἢ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὀρμωμένων λη-
 20 « στῶν γέγονεν » οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον καὶ πολλὰ γε πρὸς
 τούτους ἔτερα; (242) Πονηρὸν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πο-
 νηρὸν δὲ συκοφάντης αἰεὶ καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ
 φιλαίτιον, τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τάνθρώπιόν ἐστιν,
 οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγιᾶς πεποιηκὸς οὐδ' ἐλεύθερον, αὐτο-

bellica momenti. deinde illi arma perpetuo habebant in ma-
 nibus. tum pecunia abundabat, et quæcumque ei videbantur
 agebat, non decretis ante denunciatis neque palam delibe-
 rans neque a calumniatoribus exagitandus neque violatarum
 legum accusandus neque cuiquam obnoxius, sed plane ipse
 dominus, imperator, gubernator omnium. (236) Ego vero
 ejus adversarius (nam et hoc exquiri æquum est) cujus rei
 potestatem habebam? nullius. primum enim ipse
 conciones habendi facultatem, cujus solius eram particeps ego,
 ex æquo proponebatis vos hominibus ab illo corruptis et mihi,
 et quibuscumque illi rebus me superabant (multa autem
 ejusmodi fiebant, aliis alia de causis), ea pro hostibus de-
 creta vobis e concione discedentibus placebant. (237) Etsi
 autem ego tanto eram deteriore conditione, tamen socios
 feci vobis Eubœenses, Achæos, Corinthios, Thebanos, Me-
 garenses, Leucadios, Corcyræos, a quibus et peregrini mi-
 lites quindécies mille, et bis mille equites præter civiles
 copias convenerunt, pecuniæ autem quantam potui contribu-
 tionem effeci. (238) Sin aut de jure in Thebanos dicis, Æ-
 schines, aut in Byzantios aut in Eubœenses, aut de æquis
 portionibus nunc disputas; primum ignoras, etiam olim,
 quum pro Græcorum defensione illæ triremes trecentæ
 universæ dimicaret, rempublicam nostram ducentas præ-
 buisse, et non injuriam sibi putasse fieri neque in judicium
 adduxisse illius consilii auctores neque id graviter ferre vi-
 sam esse (turpe enim fuisset), sed diis habuisse gratiam,
 si communi periculo Græcis impendente ipsa duplo plura
 quam ceteri ad omnium salutem contulerat. (239) Deinde van-
 nam ab his gratiam inis, me calumniando. cur enim nunc
 dicis qualia agenda fuerint, ac non tum potius, quum in
 urbe esses et præsens adesses, ea rogavisti, si per illa tem-
 pora licebant? quibus non quæ volebamus, sed quanta
 dabant negotia, erant accipienda. nam qui contra liceretur
 et celeriter illos a nobis repulsos acciperet et pretium auge-
 ret, paratus aderat.

240. At si nunc de iis accusor quæ gesta sunt; quid putatis,
 si tum me de his scrupulose disputante abiissent urbes et
 se cum Philippo conjunxissent, isque simul et Eubœæ et
 Thebarum et Byzantii potitus esset, quid fuisse facturos vel
 dicturos impios istos homines? (241) nonne eos esse des-
 tos? nonne esse repulsos, quum nobiscum esse voluissent?
 tum « Hellespontum per Byzantios obtinuit et frumentariam
 « in Græciam vectionem, bellum finitimum et grave in
 « Atticam per Thebanos est illatum, mare propter grassan-
 « tes ex Eubœa piratas navigari non potest » nonne hæc di-
 xissent et præter hæc etiam multa alia? (242) Improbæ res,
 Athenienses, improbæ res est calumniator semper, et unde-
 cumque invidendi et obrectandi causas quæritat, iste autem
 homuncio natura est vulpecula, qui jam inde ab initio ni-

25 τραγικὸς πῖθος, ἀρουραῖος Οἰνόμαος, παράσημος
 ῥήτωρ. τί γὰρ ἡ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν ἤκει τῆ πα-
 τριδὶ; νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθότων; (243)
 Ὡς περ ἂν εἴ τις ἰατρὸς ἀσθενοῦσι μὲν τοῖς κάμνουσιν
 308 εἰσιδὼν μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύζονται τὴν
 νόσον, ἐπειδὴ δὲ τελευτήσεται τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζό-
 μενα αὐτῷ φέροιο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνήμα διεξίει
 « εἴ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὕτως, οὐκ ἂν ἀπέ-
 5 θανεν. » ἐμβρόντητε, εἶτα νῦν λέγεις;

244. Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἤτταν, εἰ ταύτη γαυριῆς ἐφ'
 ἧ στένειν σε, ὧ κατάρτε, προσήκεν, ἐν οὐδενὶ τῶν
 παρ' ἐμοὶ γεγυνοῦσαν εὐρήσετε τῆ πόλει, οὕτως δὲ λο-
 γίζεσθε: οὐδαμῶ πώποθ', ὅποι προσευτῆς ἐπέμψθη
 10 ὑφ' ἡμῶν ἐγώ, ἤττηθεις ἀπῆλθον τῶν παρὰ Φιλίππου
 πρέσβειων, οὐκ ἐκ Θετταλίας, οὐκ ἐξ Ἀμβρακίας, οὐκ
 ἐξ Ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν Θρακῶν βασιλέων, οὐκ ἐκ
 Βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμῶθεν, οὐ τὰ τελευταῖα νῦν
 15 ἐκ Θηβῶν. ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθῆεν οἱ πρέσβεις αὐτοῦ
 τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατεστρέφετο. (246)
 Ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνει τὸν
 αὐτὸν εἰς τε μαλακίαν σκόπτων καὶ τῆς Φιλίππου δυ-
 νάμεως ἀξίῳ ἕνα ὄντα κρείττω γενέσθαι; καὶ ταῦτα
 20 τοῖς λόγοις; τίνας γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ; οὐ γὰρ τῆς
 γ' ἐκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν παραταξαμένων,
 οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἐμ' ἀπαιτεῖς εὐθύναι. οὕτω
 σκαῖος εἶ. (246) Ἄλλὰ μὴ ὦν γ' ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύθυ-
 ος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λαμβάνετε. οὐ παραιτοῦμαι.
 25 τίνα οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἰδεῖν τὰ πράγματα ἀρχόμενα καὶ
 προαισθῆσθαι καὶ προειπεῖν τοῖς ἄλλοις. ταῦτα πέ-
 πρακταί μοι. καὶ ἐτι τὰς ἐκασταχοῦ βραδυτήτας,
 309 ἰκνους, ἀγνοίας, φιλονεικίας, ἃ πολιτικὰ ταῖς πόλεσι
 πρόσεστιν ἀπάσαις καὶ ἀναγκαῖα ἀμαρτήματα, ταῦθ'
 ὡς ἐλάχιστα συστειλαί, καὶ τοῦναντίον εἰς ὁμοίαν
 καὶ φιλίαν καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι.
 5 καὶ ταῦτά μοι πάντα πεποιήται, καὶ οὐδεὶς μὴ ποθ'
 εὔρη τὸ κατ' ἐμὲ οὐδὲν ἔλλειψθέν. (247) Εἰ τοίνυν τις
 ἔροιτο ὄντινόν, τίσι τὰ πλεῖστα Φιλίππος ὦν κατέ-
 πραξε διωκῆσθαι: πάντες ἂν εἴποιεν τῷ στρατοπέδῳ
 10 καὶ τῷ δίδόναι καὶ διαφθεῖρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμά-
 των. οὐκ οὖν τῶν μὲν δυνάμεων οὔτε κύριος οὐθ' ἡγε-
 μὼν ἦν ἐγώ, ὥστε οὐδ' ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πρα-
 χθέντων πρὸς ἐμέ. καὶ μὴ τῷ γε μὴ διαφθάρῃναι
 χρήμασιν κεκράτηκα Φιλίππου. ὥς περ γὰρ ὁ ὠνού-
 15 μένος νενίκηκε τὸν λαβόντα, ἔαν πρίηται, οὕτως ὁ μὴ
 λαβὼν καὶ διαφθαρεῖς νενίκηκε τὸν ὠνούμενον. ὥστε
 ἀήττητος ἡ πόλις τὸ κατ' ἐμέ.

248. Ἄ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρεσχόμενη εἰς τὸ δικαίως
 ταῦτα γράφειν τοῦτον περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς ἑτέροις
 20 ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν, ἃ δ' οἱ πάντες ὑμεῖς,
 ταῦτ' ἤδη λέξω. μετὰ γὰρ τὴν μάχην εὐθύς ὁ δῆμος,
 εἰδὼς καὶ ἑωρακὼς πάνθ' ὅσα ἔπραττον ἐγώ, ἐν αὐτοῖς
 25 τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβεβηκώς, ἦνίκα οὐδ' ἀγνω-
 μωνῆσαι τι θαυμαστὸν ἦν τοὺς πολλοὺς πρὸς ἐμέ, πρῶτον
 μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως τὰς ἐμὰς γνώμας ἔχει-

hil sani, nihil ingenui fecit, per se tragica simia, rusticanus
 Cenomagus, adulterinus orator. quid enim solertia tua pa-
 triæ profuit? nunc nobis disputas de rebus præteritis? (243)
 Perinde ac si quis medicus decumbentibus ægrotis ingressus
 non diceret neque ostenderet, quomodo morbum evasuri
 sint, sed ubi quis eorum perierit eique justa persolvantur,
 ad sepulcrum prodiens, commemoraret « si hoc atque illud
 homo iste fecisset, non obiisset. » Attonite, itane nunc
 demum refers?

244. Neque vero vel cladem, si ea exsultas, ob quam ge-
 mere te, o exsecrande, conveniebat, ulla re, quæ in mea po-
 testate fuerit, accidisse reipublicæ invenietis, idque sic con-
 siderate: Nusquam, quo ego legatus missus sum a vobis,
 unquam victus recessi a Philippi legatis, non e Thessalia,
 non Ambracia, non ex Illyriis, non a Thracibus regibus, non
 Byzantio, non aliunde usquam, non denique nuper Thebis.
 sed quibuscumque in locis ejus legati oratione vincebantur, eos
 armis aggressus evertebat. (245) Ea igitur a me repetis, ne-
 que erubescis eundem et ut mollem incessere et Philippi
 exercitibus postulare ut unus ego sim superior? idque verbis?
 cujus enim ego rei alius habui potestatem? neque enim vitæ
 singulorum neque fortunæ pugnantium neque militaris imperii,
 cujus a me rationem postulas. adco es demens. (246)
 At vero quæ oratori præstanda sint, eorum a me quamvis
 rationem exigite. non recuso. quæ sunt igitur illa? ut videat
 initia rerum et præsentiat et prædicat ceteris. hæc a me facta
 sunt. atque etiam ut singulis in negotiis tarditates, tergi-
 versationes, ignorationes, contentiones, quæ civilia civita-
 tibus liberis insunt universis et necessaria vitia, ea ad pau-
 cissima contrahat, contraque ut ad concordiam et amicitiam
 et officii faciendi alacritatem excitet. etiam hæc a me omnia
 facta sunt, neque quisquam unquam reperiet me ulla in re
 officio meo defuisse. (247) Quod si quis quemcumque in-
 terrogaret, quibus rebus Philippus maximam eorum quæ
 confecit partem expedierit; omnes responderent: exercitu
 et offerendo corrupendisque iis qui in gerendis rebus
 versantur. At ego in exercitus neque imperium habui ne-
 que dux fui, quare quæ ibi facta sunt, ad me nihil attineat,
 verum resistendo largitionibus superavi Philippum. ut enim
 licitans, si emerit, vicit enim qui oblata accepit; ita qui non
 accepit, neque corruptus est, vicit licitantem. quare, quod
 ad me attinet, invicta est civitas.

248. Quæ igitur ego contuli, ut talia jure rogaret hic de
 me, præter alia multa sunt hæc et his similia, quæ
 vero vos omnes contulistis, ea jam dicam. Statim post
 pugnam populus, qui sciret et vidisset quæ ego feceram
 omnia, quum ipsis periculis et terroribus cingeretur nec per
 iracundiam aliquid in me gravius consulere multitudinem
 mirandum fuisset, primum sententias meas de salute reipu-
 blicæ comprobabat, et omnia quæ munitionis causa agebau-

ροτόνει, καὶ πάνθ' ὅσα τῆς φυλακῆς ἕνεκα ἐπράττετο, ἢ διάταξις τῶν φυλάκων, αἱ τάφοι, τὰ εἰς τὰ τεῖχη
 310 χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν ψηφισμάτων ἐγίνετο. ἔπειθ' αἰρούμενος σιτώνην ἐκ πάντων ἐμὲ ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. (249) καὶ μετὰ ταῦτα συστάντων ὡς ἦν ἐπι-
 5 μελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς, εὐθύνας, εἰσαγγελίας, πάντα ταῦτ' ἐπαγόντων μοι, οὐ δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλιστα ὑπελάμβανον ἀγνοήσθαι (ἴστε γὰρ δῆπου καὶ μέμνησθε ὅτι τοὺς πρῶτους χρόνους κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἐκρινόμην ἐγώ, καὶ
 10 οὗτ' ἀπόνοια Σωσικλέους οὐτε συκοφαντία Φιλοκράτους οὐτε Διώνδου καὶ Μελάντου μακρία οὐτ' ἀλλ' οὐδὲν ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ' ἐμοῦ), ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἐσωζόμεν δικαίως. τοῦτο γὰρ
 15 καὶ ἀληθὲς ἔστι καὶ ὑπὲρ τῶν ὀμωμοκώτων καὶ γνόντων τὰ εὐθρα δικαστῶν. (250) οὐκοῦν ἐν μὲν ὡς εἰσηγηγέλλομην, ὅτ' ἀπεψηφίζεσθε μοι καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων τοῖς δίκουσι οὐ μετεδίδοτε, τότε ἐψηφίζεσθε τὰ
 20 ἀριστά με πράττειν, ἐν ὧς δὲ τὰς γραφὰς ἀπέφραγον, ἔνομα καὶ γράφειν καὶ λέγειν ἀπεδεικνύμην, ἐν ὧς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπεσημαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀωροδοκῆτως πάντα πεπράχθαι μοι προσωμολογεῖτε. Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων τί προσῆκον ἢ τί δίκαιον ἦν τοῖς
 25 ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις θέσθαι τὸν Κτησιφῶντα ὄνομα; οὐχ ὁ τὸν δῆμον ἑώρα τιθέμενον, οὐχ ὁ τοὺς ὀμωμοκώτας δικαστάς, οὐχ ὁ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσι βεβαιούσαν;

251. «Ναί, φησίν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλόν, τὸ «μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν.» Καὶ νῆ Δι' εὐδαιμόν
 311 γε. ἀλλὰ τί μᾶλλον ὁ πολλαῖς μὲν φυγῶν μηδεπώποτε δ' ἐξελεγχθεὶς ἀδικῶν ἐν ἐγκλήματι γίγνεται ἂν διὰ τοῦτο δικαίως; καίτοι πρὸς γε τοῦτον, ἄνδρες Ἀθη-
 5 ναῖοι, καὶ τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν εἰπεῖν ἔστι μοι. οὐδεμίαν γὰρ πώποτε ἐγράψατό με οὐδ' ἐδίωξε γραφὴν. ὥστε ὑπὸ σοῦ γε ὀμολογῆμαι μὴδὲν εἶναι τοῦ Κεφάλου χείρων πολίτης.

252. Πανταχόθεν μὲν τοίνυν ἂν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν, οὐχ ἥκιστα δ' ἀπ' ὧν περὶ τῆς τύχης διελέχθη. ἐγὼ δ' ὄλωσ μὲν, ὅστις
 10 ἄνθρωπος ἂν ἀνθρώπων τύχην πρῶτα φέρει, ἀνόητον ἡγοῦμαι. ἦν γὰρ ὁ βέλτεστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην ἔχειν οἰόμενος οὐκ οἶδεν, εἰ μὲν εἴ τοιαύτη μέχρι τῆς ἑσπέρας πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν ἢ πῶς ὀνειδίζειν
 15 ἑτέροι; ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοὺς ἄλλοις καὶ περὶ τούτων ὑπερηφάνως χρῆται τῷ λόγῳ· σκέψασθ', ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρήσατε ὅσω καὶ ἀληθέστερον καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου διαλεχθῆ-
 20 σομαι. (253) Ἐγὼ τὴν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν ἡγοῦμαι, καὶ ταῦθ' ὅρῳ καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναίων ἡμῖν μαρτυρούμενον, τὴν μέντοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἢ νῦν ἐπέχει, χαλεπὴν καὶ δεινὴν. τίς γὰρ Ἑλλήνων ἢ
 25 τίς βαρβάρων οὐ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρόντι πεπελάται; (254) Τὸ μὲν τοίνυν προελίσθαι τὰ κάλλιστα

tur, constitutio custodum, fossæ, conferenda in mœnia pecunia, per decreta mea fiebant. deinde quum eligendus esset rei frumentariæ curator, ex omnibus me populus elegit. (249) et post quum conspirarent, quibus curæ erat ut me pessundarent, qui accusationes, rationum examinationes, quæstiones publicas, omnia ejus generis contra me instituebant, principio quidem non per semetipsos, sed per eos, per quos se maxime latere posse sperabant (nostis enim profecto et meministis me primis temporibus quotidie in jus vocari solitum et neque amentiam Sosiclis neque calumniam Philocratis nec Dionæ et Melanti insaniam neque aliud hos quicquam contra me non tentasse), in his inquam omnibus maxime per deos, secundo loco per vos et reliquos Athenienses conservabar merito. hoc enim et verum est et utile iudicibus qui juraverunt et religiose pronunciarunt. (250) In quæstionibus igitur, quum me absolveretis et suffragiorum partem accusatoribus non tribueretis, tum decernebatis me reclusissime fecisse. quum accusationibus absolverer, legitima et rogavisse et dixisse me ostendebatur. quum rationes subsignaretis, juste et integre a me acta esse omnia confitebamini. Quæ quum ita essent; quid conveniebat vel quid æquum erat nominis Ctesiphontem rebus meis gestis imponere? an non id quod populum imponere videbat, non quod juratos iudices, non quod veritate apud omnes confirmari?

251. «Esto, inquit, at quod Cephalo contigit, præclarum est, nullius reum fieri criminis.» Et vero per Jovem etiam fortunatum. at quid qui sæpe reus factus, sed nunquam injuriæ convictus est, magis vituperandus jure propterea fuerit? Quanquam, Athenienses, huc quidem etiam illud Cephali præclarum respondere possum. nullam enim unquam iste in me accusationem scripsit nec persecutus est. quare tua quidem confessione nihilo sum civis Cephalo deterior.

252. Istius autem iniquitas et invidia quum omnibus e rebus perspicitur, tum vero ex iis quæ de fortuna disseruit. Ego vero in universum, quisquis, homo quum sit, homini fortunam objicit, eum amentem esse duco. si enim is, qui optime secum agi putat et prosperrima se uti fortuna, ignorat sitne mansura talis usque ad vesperam; qui de ea dicere convenit aut eam alteri exprobrare? Quia vero iste præter multa alia etiam de his insolenter utitur oratione; considerate, Athenienses, et spectate, quanto et verius et humanius ego de fortuna quam iste disputem. (253) Equidem fortunam republicæ bonam esse iudico, idque video nobis etiam Dodonæi Jovis oraculo declarari, sed fortunam hominum omnium his temporibus esse gravem et acerbam. quis enim Græcorum aut quis barbarorum non multa mala nunc est expertus? (254) Quod autem

καὶ τὸ τῶν οἰθηθέντων Ἑλλήνων, εἰ προεῖντο ἡμᾶς, ἐν εὐδαιμονίᾳ διάξειν, αὐτῶν ἄμεινον πράττειν τῆς ἀγαθῆς τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι, τὸ δὲ προσκροῦσαι καὶ 312 μὴ πάνθ' ὡς ἠβουλόμην ἡμῖν συμβῆναι τῆς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων τύχης τὸ ἐπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς μέρος μετεπιληφέναι νομίζω τὴν πόλιν. (256) Τὴν δ' ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν καὶ τὴν ἐνὸς ἡμῶν ἐκάστου ἐν τοῖς ἰδοῖσι ἐξετάξειν δίκαιον εἶναι νομίζω. ἐγὼ μὲν οὕτως περὶ τῆς 5 τύχης ἀξίως, ὀρθῶς καὶ δικαίως, ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ, νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν. ὁ δὲ τὴν ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυρωτέραν εἶναι φησι, τὴν μικρὰν καὶ φασίην τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης. καὶ πῶς ἐνι τοῦτο γενέσθαι;

10 256. Καὶ μὴν εἶγε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάξειν, Αἰσχίνην, προαιρεῖ· πρὸς τὴν σαυτοῦ σκόπει. κἂν εὖρης τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς σῆς· παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῇ. σκόπει τοίνυν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς. καὶ μου πρὸς 15 Διὸς καὶ θεῶν μηδεμίαν ψυχρότητα καταγῶν μηδεὶς· ἐγὼ γὰρ οὐτ' εἰ τις πενίαν προπηλακίζει, νοῦν ἔχειν ἠγούμαι, οὐτ' εἰ τις ἐν ἀφθόνοις τραφεὶς ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται. ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτοῦ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ συκοφαντίας εἰς τοιοῦτους λόγους ἐμπιπτεῖν ἀναγκάζομαι, οἷς ἐκ τῶν ἐνότων ὡς ἂν δύνωμαι 20 μετριώτατα χρῆσομαι.

257. Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὁπῆρξεν, Αἰσχίνην, παιδί μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν 25 ὅσα χρὴ τὸν μηδὲν αἰσχρὸν ποιήσοντα δι' ἐνδείαν, ἐξελεθῆναι δ' ἐκ παιδῶν ἀχολοῦθα τοῦτοι πράττειν, χορηγεῖν, τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτε ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει καὶ τοῖς φίλοις χρησιμὸν εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξε μοι, τοιαῦτα πολυτεύματα ἐλέσθαι 313 ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος καὶ ὑπ' ἄλλων Ἑλλήνων πολλῶν παλαίως ἐστεφανώσθαι, καὶ μηδὲ τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλὰ γ' ἦν ἂ προσιλόμην, ἐπιχειρεῖν λέγειν. (258) Ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτη συμβεβίωκα τύχη, 5 καὶ πολλ' ἂν ἔχων ἔπερ' εἰπεῖν περὶ αὐτῆς παραλείπω, φυλαττόμενος τὸ λυπηῖσθαι τίνα ἐν οἷς σεμνύνομαι. οὐδ' ὁ σεμνυνόμενος ἀνὴρ καὶ διαπύων τοὺς ἄλλους σκόπει πρὸς ταύτην ποῖα τινὶ χεῖρησαι τύχη, δι' ἣν παῖς μὲν 10 ὦν μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτρέφης, ἅμα τῷ πατρὶ πρὸς τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων, τὸ μέλαν τρίβων καὶ τὰ βάρβαρα σπογγίζων καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέτου τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς ἔχων, (259) ἀνὴρ δὲ γενόμενος τῇ μητρὶ τελοῦσθαι τὰς βίβλους ἀνεγίνωσκας 15 καὶ τᾶλλα συνεσκευωροῦ, τὴν μὲν νύκτα νεβρίζων καὶ κρατηρίζων καὶ καθαίρων τοὺς τελομένους καὶ ἀπομύπτων τῷ πληρῷ καὶ τοῖς πιτύροις καὶ ἀνιστάς ἀπὸ τοῦ καθαρμοῦ κελύων λέγειν « ἐφυγον κακόν, εὔρον 20 ἄμεινον, » ἐπὶ τῷ μηδένα πώποτε τηλικιοῦτ' ὀλοῦξαι σεμνυνόμενος (καὶ ἐγωγε νομίζω. μὴ γὰρ οἶσθ' αὐτὸν φθόγγεσθαι μὲν οὕτω μέγα, ὀλοῦξεν δ' οὐχ ὑπέρλαμπρον), (260) ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις τοῦς καλοῦς θιάσους ἄγων δια τῶν δόων, τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθῳ καὶ τῇ

et honestissima quæque suscepimus et Græcis qui putabant, si nos projecissent, se beate victuros, ipsis his feliciores sumus, id bonæ reipublicæ nostræ fortunæ tribuo, quod autem impēgimus et non quomodo voluimus omnia nobis evenerunt, ceterorum hominum fortunæ partem nobis obvenientem civitati tributam esse censeo. (255) At privatam fortunam meam et uniuscujusque nostrum in privatis exquiri rebus æquum esse duco. ego quidem sic de fortuna censeo, recte et vere, ut mihi persuadeo, puto autem idem et vobis. sed iste privatam fortunam meam communi fortuna reipublicæ valentiorē esse dicit, parvam et vilem bonā et amplā. Id autem fieri qui potest?

256. Et vero, Æschines, si quidem in meam inquirere fortunam omnino instituis; eam cum tua confer, quam si tua meliorem inveneris; desine conviciari. considera igitur a primordio statim. atque per Jovem et omnes deos ne quisquam ineptire me putet. ego enim neque si quis paupertatem contumeliose tractat, sanum eum esse puto, neque si quis splendide educatus ea re gloriatur. sed istius importuni maledictis et calumniis in hujusmodi verba incidere cogor, quibus e copia præsentī quam potero modestissime utar.

257. Mihi igitur contigit, Æschines, dum fui puer, honestas scholas frequentare et ea habere, quæ opus sunt homini turpe nihil facturo propter inopiam, egresso e pueritia his consentientia agere, choragiis fungi, triremes instruere, tributa extra ordinem conferre, nulla vel privata in re vel publica liberalitatem meam requiri sinere, sed et amicos et rempublicam juvare; postquam autem ad rempublicam accedere mihi visum est, ea instituta sequi, ut et a patria et ab aliis Græcis multis sæpe sim corona donatus, et ut ne vos quidem inimici non præclara certe fuisse, quæ institui, dicere audeatis. (258) Talis igitur fortuna mea perpetuo fuit, de qua multa alia quæ dicere possem, prætereo, ne quem iis referendis, quæ mihi honori duco, offendam. Tu vero, gravitatem affectans vir et allos conspuens, cum hac eam fortunam confer, qua tu es usus: puer in magna egestate es educatus, una cum patre ad ludum literarium sessitans, atramentum terens et subsellia spongiis detergens et pædagogium verrens, famuli vicem, non ingenui pueri obiens. (259) vir factus, matri iniantanti libros lectitasti, et ceteras machinationes curasti, noctu hinnuli pelle indutus et e craterē bibens, et iniciandos lustrans et abstergens luto ac surfure et quum erigebas eos a lustratione, dicere jubens « Mala effugi, reperi meliora, » id tibi laudi ducens, neminem unquam tantum ululasse (idque et ego puto. nolite enim credere eum, quum tam clare loquatur, non splendidissime ululare), (260) interdixit autem præclaros illos cætus per vias ducens, feniculo et populo redami-

- 25 **Χεῦκη** τοὺς ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰωρῶν, καὶ βοῶν εὐοῖ σαβοί, καὶ ἐπορχοῦμενος ἕως ἄττης ἄττης ἕως, ἔξαρχος καὶ προηγμένων καὶ κιστοφόρος καὶ λιανοφόρος καὶ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν γραδῶν
- 314 **προς** αγορευόμενος, μισθὸν λαμβάνων τούτων ἐνθρυπτα καὶ στρεπτούς καὶ νεύλατα, ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν ὡς ἀληθῶς αὐτὸν εὐδαιμονίσειε καὶ τὴν αὐτοῦ τύχην; (261) ἐπειδὴ δ' εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφησ ὅπωςδὴποτε (εἰ γὰρ τοῦτο), ἐπειδὴ γ' ἐνεγράφησ· εὐθέως τὸ κάλλιστον ἐξελέξω τῶν ἔργων, γραμματεῦειν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρχιδίοις. ὡς δ' ἀπῆλλάγης ποτὲ καὶ τούτου· πάνθ' ἃ τῶν ἄλλων κατηγορεῖς αὐτὸς ποιήσας οὐ κατήσχυνας μὲν Δι' οὐδὲν τῶν προὔπηργμένων τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ, (262)
- 10 **ἀλλὰ** μισθῶσας σαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις ἐπικαλουμένοις ἐκείνοις ὑποκριταῖς, Σιμίλω καὶ Σωκράτει, ἐτριταγωνίσσεις, σύκα καὶ βότρυς καὶ ἐλάας συλλέγων ὡς περ ὀπωρώνης ἐκ τῶν ἀλλοτρίων χωρίων, πλείω λαμβάνων
- 15 **ἀπὸ** τούτων τραύματα ἢ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑμεῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἠγωνίζεσθε. ἦν γὰρ ἀσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ὑμῖν πρὸς τοὺς θεατὰς πόλεμος, ὑφ' ὧν πολλὰ τραύματ' εἰληφὸς εἰκότως τοὺς ἀπείρους τῶν τοιούτων κινδύνων ὡς δειλοὺς σκώπτεις. (263) ἀλλὰ γὰρ παρείς
- 20 **ὧν** τὴν πέναν αἰτιάσαιτ' ἂν τις, πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ τρόπου σου βαδιοῦμαι κατηγορήματα. τοιαύτην γὰρ εἶλου πολιτείαν, ἐπειδὴ ποτε καὶ τοῦτ' ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι' ἣν εὐτυχοῦσης μὲν τῆς πατρίδος λαγῶ βίον
- 25 **ἔξης** δεδιώς καὶ τρέμων καὶ ἀεὶ πληγήσεισθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς σαυτῷ συνήδεις ἀδικούντι, ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι, θρασὺς ὧν ὑφ' ἀπάντων ὤψαι. (264) **Καί** τοις ὄφεις χιλίων πολιτῶν ἀποθανόντων ἐθάβρῆσε, τί οὗτος παθεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δίκαιός ἐστιν; Πολλὰ
- 315 **τοῖσιν** ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ παραλείψω. οὐ γὰρ δὲ ἂν δεῖξαιμι προσόντ' αἰσχρὰ τούτῳ καὶ δνειδῆ, πάντ' οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν, ἀλλ' ὅσα μὴδὲν αἰσχρὸν ἐστιν εἰπεῖν ἐμοί.
- 5 266. **Ἐξέ**τασον τοίνυν παρ' ἀλλήλα τὰ σοὶ κάμολ βεβιωμένα, πρῶτος, καὶ μὴ πικρῶς, Αἰσχίνη, εἴτ' ἐρώτησον τουτουοῖ τὴν ποτέρου τύχην ἂν ἐλοιθ' ἔκαστος αὐτῶν. ἐδίδασκες γράμματα, ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ δ' ἐτελοῦμην. ἐχόρευες, ἐγὼ δ' ἐχορήγουν.
- 10 **ἐ**γραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἠκκλησίαζον. ἐτριταγωνίσσεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριπτον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος. (266) **Ἐ**ὦ τᾶλλα, ἀλλὰ νυνὶ τήμερον ἐγὼ μὲν ὑπὲρ τοῦ στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι, τὸ δὲ μὴδ' ὀτιοῦν
- 15 **ἀ**δικεῖν ἀνωμολόγημαι, σοὶ δὲ συκοφάντη μὲν εἶναι δοκεῖν ὑπάρχει, κινδυνεύεις δὲ, εἴτε δεῖ σ' εἶτι τοῦτο ποιεῖν, εἴτ' ἤδη πεπαῦσθαι μὴ μεταλαβόντα τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων. ἀγαθὴ γὰρ (οὐχ ὀρθῶς) τύχη συμβεβιωκῶς τῆς ἐμῆς ὡς φαύλης κατηγορεῖς.
- 20 267. **Φέ**ρε δὴ καὶ τὰς τῶν λειτουργῶν μαρτυρίας, ὧν λελειτούργηκα, ὑμῖν ἀναγνῶ. παρ' ἃς παρανάγνωθι καὶ σύ μοι τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμαίνου :

tos, serpentes quos parias vocant elidens et supra caput efferens, et clamitans « Evoe Sabæ, » et interim salūtians Hyes Attes Hyes, præsul et dux et hederam ferens et vannum ferens et ejus generis aliis nominibus ab amiculis salutabare, mercedem pro istis muneribus accipiens placetas vinosas et spiras et mellitos panes, ob quæ quis se non vere felicem prædicet et fortunam suam magni faciat? (261) Postquam autem in tribules inscriptus es quocumque modo (id enim prætereo), certe postquam inscriptus es; statim pulcherrimum tibi munus delegisti, scribam esse et minorum magistratum ministrum. ut autem tandem eo quoque liberatus es; perpetratis iis omnibus quæ in aliis accusas, nihil per Jovem indignum prioribus factis commisisti in posteriore vita, (262) sed locata opera tua illis, qui suspiciosi cognominantur, histrionibus, Simylo et Socrati, tertias partes actitabas et dum ficus et uvas et olivas colligebas, tanquam fructum emptor, ex alienis prædiis, propterea plura vulnera accipiebas, quam propter ludos, in quibus vos periculum capitis adibalis. erat enim vobis perpetuum et implacabile bellum cum spectatoribus, a quibus plerumque vulnera quum acceperis, non injuria talium periculorum rudes ut timidos derides. (263) Verum omissis iis, quæ paupertati imputari queunt, ad ipsas ingenii tui venio accusations. eam enim gerendæ reipublicæ rationem delegisti (quum et hoc tibi aliquando in mentem venisset), qua, dum patria felix erat, leporis vitam degeres perterritus et tremens et semper verbera exspectans propter scelerum conscientiam, in reliquorum autem adversa fortuna ab omnibus suspecta est tua confidentia. (264) At qui mille civibus interfectis fuit alacris, quo supplicio merito afficietur a viventibus? Quamquam igitur multa alia de eo possum dicere, præteribo. non enim omnia quæ ostendere queam ejus flagitia et probra puto expedite proferenda, sed quæ sine turpitudine dicere possim ego.

265. Confer igitur inter se tuam et meam vitam leniter, et non acerbe, Æschines, deinde hos interroga, utrius vitam unusquisque eorum malit. docuisti literas, ego didici. initiasti, ego initiatus sum. saltasti, ego sumptus præbui choro. scriba fuisti, ego in concione sedi. tertias partes actitasti, ego spectavi. excidisti, ego explodi. pro hostibus egisti omnia, ego pro patria. (266) Omitto cetera, sed nunc hodierno die de me coronando fit judicium et me nihil scelerate fecisse in confesso est, tu id consecutus es, ut calumniator esse videaris, atque in periculo versaris, utrum in eo pergere debeas, an vero jam compesci, non accepta quinta parte suffragiorum. Quam bona scilicet (nonne vides?) fortuna usus, meam ut malam accusas.

267. Age vero etiam publicorum munerum quæ obii, vobis testimonia recitabo. cum quibus in comparisonem et tu mihi dicta, quæ corrupisti, recita :

Ἦκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας

καὶ

Κακαγγελεῖν μὲν Ἰσθί μὴ ἔθλοντά με

καὶ « Κακὸν κακῶς σε » — μάλιστα μὲν οἱ θεοί,
25 ἔπειτα οὗτοι πάντες ἀπολέσειαν, πονηρὸν ὄντα καὶ πο-
λίτην καὶ τριταγωνιστήν.

Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

268. Ἐν μὲν τοίνυν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν τοιοῦτος,
316 ἔν δὲ τοῖς ἰδίοις εἰ μὴ πάντες ἴσθη ότι κοινὸς καὶ φι-
λάνθρωπος καὶ τοῖς δεομένοις ἐπαρκῶν, σωπῶ καὶ
οὐδὲν ἂν εἰποίμι οὐδὲ παρασχοίμην περὶ τούτων οὐδε-
μίαν μαρτυρίαν, οὐτ' εἰ τίνας ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσά-
μην, οὐτ' εἰ τίσι θυγατέρας συνεξέδωκα, οὔτε τῶν
5 τοιαύτων οὐδέν. (269) καὶ γὰρ οὕτω πως ὑπέληξα :
ἐγὼ νομίζω τὸν μὲν εὖ παθόντα δεῖν μεμνηθῆσθαι πάντα
τὸν χρόνον, τὸν δὲ ποιήσαντα εὐθὺς ἐπιλελῆσθαι, εἰ δεῖ
τὸν μὲν χρηστοῦ, τὸν δὲ μὴ μικροψύχου ποιεῖν ἔργον
10 ἀνθρώπου. τὸ δὲ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομνηθῆσθαι
καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἔστι τῷ ὄνειδίζειν. οὐ
δὲ ποιήσῃ τοιοῦτον οὐδέν, οὐδὲ προαχθήσομαι, ἀλλ'
ἔπος ποθ' ὑπελιθμῶμαι περὶ τούτων, ἀρκεῖ μοι.

270. Βούλομαι δὲ τῶν ἰδίων ἀπαλλαγεῖς ἔτι μικρὰ
15 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ τῶν κοινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἔχεις,
Αἰσχίνη, τῶν ὑπὸ τοῦτον τὸν ἥλιον εἰπεῖν ἀνθρώπων
ὅστις ἀθῆνος τῆς Φιλίππου πρότερον καὶ νῦν τῆς Ἀλε-
ξάνδρου δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν
βαρβάρων· ἔστω, συγχωρῶ σοι τὴν ἐμὴν εἴτε τύχην
20 εἴτε δυστυχίαν ὀνομάζειν βούλει πάντων αἰτίαν γεγενῆ-
σθαι. (271) εἰ δὲ καὶ τῶν μηδεπώποτ' ἰδόντων ἐμὲ μηδὲ
φωνῆν ἀκηκόστων ἐμοῦ πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπὸν-
θασαι, μὴ μόνον κατ' ἀνδρα ἀλλὰ καὶ πόλεις θλαὶ καὶ
25 ἔθνη· πῶσω δικαιοτέρον καὶ ἀληθέστερον τὴν ἀπάντων,
ὡς ἔοικεν, ἀνθρώπων τύχην κοινήν καὶ φορὰν τίνα
πραγμάτων χαλεπὴν καὶ οὐχ οἷαν ἔδει τούτων αἰτίαν
ἡγεῖσθαι; (272) Σὺ τοίνυν ταῦτ' ἀφείς ἐμὲ τὸν παρὰ
τούτοις πεπολιτευμένον αἰτιάσθαι, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι, καὶ
317 εἰ μὴ τὸ θλον, μέρος γ' ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας
ἄπασι, καὶ μάλιστα σοί. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ' ἐμαυτὸν
αὐτοκράτωρ περὶ τῶν πραγμάτων ἐβουλεύομην· ἦν ἂν
5 τοῖς ἄλλοις ῥήτορσιν ὑμῖν ἐμὲ αἰτιάσθαι. (273) εἰ δὲ
παρῆτε μὲν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις, ἀεὶ δ' ἐν κοινῷ
τὸ συμφέρον ἢ πόλις προὔτιθει σκοπεῖν, πᾶσι δὲ ταῦτ'
ἔδοκει τότε ἄριστ' εἶναι, καὶ μάλιστα σοί (οὐ γὰρ ἐπ'
εὐνοίᾳ γ' ἐμοὶ παρεγώρεες ἀπίδων καὶ ζήλου καὶ τι-
10 μῶν, ἀ πάντα προσῆν τοῖς τότε πραττομένοις ὅπ' ἐμοῦ,
ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἠττώμενος ὀηλονότι καὶ τῷ μηδὲν
ἔχειν εἰπεῖν βέλτιον)· πῶς οὐκ ἀδικεῖς καὶ δεινὰ ποιεῖς
τούτοις νῦν ἐγκαλιῶν, ὧν τότε οὐκ εἶχες λέγειν βελτίως;
15 (274) Παρὰ μὲν τοῖσιν τοῖς ἄλλοις ἔγωγ' ὄρω πᾶσιν ἀν-
θρώποις διωρισμένα καὶ τεταγμένα πως τὰ τοιαῦτα.
ἀδικεῖ τις ἐκῶν; ὀργὴν καὶ τιμωρίαν κατὰ τούτου. ἐξή-

Veni tenebrarum portas, inferum specus,

et

Mala nunciare scito me invitum tibi,

et « Malum male te » — potissimum dii, deinde hi omnes
perdant, improbum et civem et histronem.

Recita testimonia.

TESTIMONIA.

268. In republica igitur sui talis, in privata autem
vita nisi omnes nostis me comem et humanum et in egenis
liberalem, tacebo et nihil dicam neque ea de re ullum
proferam testimonium, nec si quos ab hostibus redemi,
nec si quibus in filiabus collocandis adjumento fui, nec tale
quicquam. (269) etenim sic fere existimo: ego censeo eum
qui accepit beneficium, debere perpetuo meminisse, eum,
qui dedit, statim oblivisci, si ille boni viri, hic non pusilli ra-
tione sit acturus. sed commemorare et dicere quae ipse
bene feceris, parum abest ab exprobrando. nihil igitur tale
committam, neque eo progrediar, sed quae tandem propter
haec de me est existimatio, sum contentus.

270. Lubet autem privatis liberatus etiam pauca apud
vos dicere de republica. Si quem potes, Aeschines, hominum
qui sub hoc sole sunt referre omnium, qui expers olim
Philippi, nunc Alexandri fuerit dominatus, sive Graecorum
sive barbarorum; esto, concedo tibi meam fortunam, sive
secundam sive adversam nominare mavis, omnium malorum
fuisse causam. (271) Si vero etiam qui me nunquam vide-
runt neque vocem meam audiverunt, multi multa et acerba
sunt perpassi non modo singuli, sed et totae urbes et gentes;
quanto est aequius et verius, omnium, ut apparet, homi-
num communem fortunam et impetum quandam rerum
gravem, et aliam quam oportebat, horum causam existi-
mare? (272) Quibus tu omissis me apud hos republica fun-
ctum criminari, idque quum scias, etiam si non totum,
partem saltem convicii pertinere ad omnes, et maxime ad
te. nam si ego pro me firma auctoritate de negotiis deli-
berassem; licuisset vobis ceteris oratoribus me criminari.
(273) at si in concionibus omnibus aderatis, et semper
quid expediret publice deliberandum civitas proponebat,
et omnibus ea tum optima esse videbantur, maximeque tibi
(neque enim e benivolentia quidem mihi concessisses spem
et admirationem et honores, quae omnia tum aderant tibi
quae a me agebantur, sed veritate victus nimirum et eo quod
nihil poteras dicere melius), nonne injustus es et crudelis,
qui ea nunc accuses, quibus tum non poteras dicere meliora?
(274) Jam apud ceteros homines omnes distincta et ordinata
quodammodo talia esse video: injuriam facit aliquis ultro?
iram et poenam contra hunc paratam. peccavit invitus?

μαρτε τις ἄκων; συγγνώμην ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτω. οὐτ' ἀδικῶν τις οὐτ' ἐξαμαρτάνων, εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν ἑαυτὸν δούς οὐ κατώρθωσε μεθ' ἀπάντων; 20 οὐκ ονειδίζειν οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ τοιούτῳ δίκαιον, ἀλλὰ συνάχθεσθαι. (276) Φανήσεται ταῦτα πάντα οὕτως οὐ μόνον τοῖς νομίμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτῆ τοῖς ἀγράφοις νόμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ᾗθισι διώρικεν. Αἰσχίνης τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἄπαντας 25 ἀνθρώπους ὡμότητι καὶ συκοφαντίᾳ, ὥστε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημάτων ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ κατηγορεῖ.

276. Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ αὐτὸς ἀπλῶς καὶ μετ' εὐνοίας πάντας εἰρηκῶς τοὺς λόγους, φυλάττειν 318 ἐμὲ καὶ τηρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ παρακρούσομαι μηδ' ἐξαπατήσω, δεινὸν καὶ γόητα καὶ σοφιστὴν καὶ τὰ τοιαῦτ' ὀνομάζων, ὡς, ἐὰν πρότερός τις εἶπη τὰ προσόνθ' ἑαυτῷ περὶ ἄλλου, καὶ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, 5 καὶ οἳκέτι τοὺς ἀκούοντας σκεφομένους τίς ποτ' αὐτὸς ἔστιν ὁ ταῦτα λέγων. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι γινώσκετε τοῦτον ἄπαντας, καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον ἢ ἐμοὶ νομίζετε ταῦτα προσεῖναι. (277) κάκεινο εἰ οἶδ', ὅτι τὴν ἐμὴν δεινότητα — ἔστω γάρ. καίτοι ἐγωγ' ὄρω τῆς τῶν 10 λεγόντων δυνάμεως τοὺς ἀκούοντας τὸ πλεῖστον μέρος κυρίως ὄντας. ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀποδέξεσθε καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων ἔδοξε φρονεῖν. εἰ δ' οὖν ἔστι καὶ παρ' ἐμοῦ τις ἐμπειρία τοιαύτη, ταύτην μὲν εὐρήσετε πάντες ἐν τοῖς κοινοῖς ζεταζομένην 15 ὑπὲρ ὑμῶν αἰεὶ καὶ οὐδαμοῦ καθ' ὑμῶν οὐδ' ἰδίᾳ, τὴν δὲ τούτου τούναντίον οὐ μόνον τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἔχθρῶν, ἀλλὰ καὶ εἰ τις ἐλύπησέ τι τοῦτον ἢ προσέκρουσέ που, κατὰ τούτων. οὐ γὰρ αὐτῆ δικαίως, οὐδ' ἐφ' ἃ συμφέρει τῇ πόλει, χρῆται. (278) οὕτε γὰρ τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν ἔχθραν οὐτ' ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων τὸν μὲν κάγαθόν ποτὲ δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰς-εληλυθότας δικαστὰς ἀξιοῦν αὐτῷ βεβαιοῦν, οὐδ' ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσεῖναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν μὴ ἔχειν ταῦτ' ἐν τῇ φύσει, εἰ δ' ἄρ' ἀνάγκη, πρῶτος καὶ μετρίως 25 διακεῖμεν ἔχειν. Ἐν τίσιν οὖν σφοδρὸν εἶναι τὸν πολιτεύμενον καὶ τὸν βήτορα δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὄλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει, καὶ ἐν οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἔστι τῷ δήμῳ, ἐν τούτοις. ταῦτα γὰρ γενναίου καὶ ἀγαθοῦ πολίτου. (279) Μηδενὸς δὲ ἀδικήματος πώποτε 319 ὀδημοσίου, προσθήσω δὲ μηδ' ἰδίου, δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ μὴθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως μὴθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατηγορίαν ἤκειν συνεσκευασμένον, καὶ τοσοῦτοι λόγοι ἀνηλωκέναι ἰδίας ἔχθρας καὶ φθόνου καὶ μικροψυχίας ἔστι σημεῖον, οὐδενὸς χρῆστω. τὸ δὲ δὴ καὶ τοὺς πρὸς ἐμὲ αὐτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα νῦν ἐπὶ τόνδ' ἔχειν, καὶ πᾶσαν ἔχει κακίαν. (280) Καὶ μοι δοκεῖς ἐκ τούτων, Αἰσχίνη, λόγων ἐπί-δειξίν τινα καὶ φωνακίας βουλόμενος ποιήσασθαι τοῦτον προελίσθαι τὸν ἀγῶνα, οὐκ ἀδικήματος οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν. ἔστι δ' οὐχ ὁ λόγος τοῦ βήτορος, Αἰσχίνη, τίμιον, οὐδ' ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ἀλλὰ τὸ ταῦτα προαρεῖσθαι τοῖς πολλοῖς καὶ τὸ τοὺς αὐτοὺς μισεῖν καὶ

loco pœnæ veniam huic datam. nec injuriam quis faciens nec quidquam delinquens se totum iis rebus tradidit, quæ omnibus profore videbantur, successu autem caruit cum universis? non exprobrare nec convicia dicere tali æquum est, sed vicem ejus dolere. (275) Apparebit talia esse hæc omnia non solum ex institutis, sed etiam ipsa natura legibus non scriptis et animis humanis sanxit. Æschines igitur usque adeo homines universos superavit crudelitate et calumnia, ut, quorum et ipse ut infortuniorum meminit, etiam hæc mihi crimini dederit.

276. Præter cetera, tanquam ipse simpliciter et ex benivolentia orationes omnes habuisset, caveri me et observari jussit, ut ne fucum facerem neve seducerem, callidum et præstigiatorum et rabulam et aliis ejusmodi nominibus me appellans, quasi vero, si quis ea, quibus ipse est obnoxius, prior aliis impegit, statim ea sic se haberent et auditores non amplius considerarent quis ille ipse sit, qui ea dicat. ego vero scio istum vobis notum esse omnibus vosque sentire in istum ea cadere multo magis quam in me. (277) et illud satis scio, meam solertiam — esto enim. quanquam equidem video oratorum facultatem maxima ex parte in potestate esse auditorum. utcunque enim vos accipitis et benivolentia quosque persequimini, sic de prudentia oratoris fit iudicium. Sed ut sit aliqua et in me talis peritia, eam reperietis omnes et publice pro vobis usurpari semper et nusquam contra vos, nec privatim, istius autem eloquentiam contrario modo non solum ad hostium causam agendam, sed etiam si quis istum aliqua re læsit vel alicubi offendit, ad hunc accusandum. neque enim ea juste neque reipublicæ utiliter utitur. (278) Nam bono civi non est postulandum, ut sua vel iracundia vel inimicitia vel ejus generis alia confirmetur a iudicibus, qui pro republica sunt huc ingressi, aut ea de causa in iudicium veniendum, sed maxime præstat non esse tali præditum ingenio, sin mutari natura nequit, illius certe impetus sunt moderandi et leniendi. Quibus autem in rebus vehementem esse hominem in republica versantem et oratorem decet? in quibus periclitatur summa reipublicæ et in quibus populo res est cum adversariis, in his. hæc enim generosi sunt et boni civis. (279) Quum autem nullius unquam criminis publici, addam nec privati, pœnas de me repetendas postularit, vel reipublicæ vel suo pœ nomine; coronæ et laudationis accusatione venire consarcinata et tot verba in ea consumere, privatæ inimicitia et invidia et pusilli animi est indicium, bonæ rei nullius. atque illud etiam, quod me prætermisso hunc aggreditur, etiam summæ est improbitatis. (280) Unde fit, ut existimem te, Æschines, accusationem istam eloquentiæ et exercitæ vocis ostentandæ studio, non ullius exigendæ pœnæ causa instituisse. neque vero magni aestimanda est oratoris vel oratio vel contentio vocis, sed idem velle cum populo atque

15 φιλεῖν οὐκ ἔπειρ ἂν ἡ πατρίς. (281) ὁ γὰρ οὕτως ἔχων τὴν ψυχὴν, οὕτως ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἔρει, ὁ δ' ἄφ' ὧν ἡ πόλις προορᾶται τινα κίνδυνον ἑαυτῇ, τούτους θεραπεύων οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὀρμεῖ τοῖς πολλοῖς. οὐκ οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τὴν αὐτὴν ἔχει προσδοκίαν. ἀλλ' 20 (ὄρα;) ἐγώ. ταῦτά γὰρ συμφέρονθ' εἰλόμην τουτοῖσι, καὶ οὐδὲν ἐξαίρετον οὐδ' ἴδιον πεποιήμεαι. (282) Ἄρ' οὐν οὐδὲ σύ; καὶ πῶς; ὅς εὐθὺς μετὰ τὴν μάχην πρεσβευτῆς ἐπορεύου πρὸς Φίλιππον, ὅς ἦν τῶν ἐν ἐκείνοις 25 τοῖς χρόνοις συμφορῶν αἴτιος τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτ' ἐρνούμενος πάντα τὸν ἔμπροσθε χρόνον ταύτην τὴν γρίαν, ὡς πάντες ἴσασιν. καίτοι τις ὁ τὴν πόλιν ἐξαπατῶν; οὐχ ὁ μὴ λέγων ἂ φρονεῖ; τῷ δ' ὁ κῆρυξ καταρᾶται δικαίως; οὐ τῷ τουτοῦτ'; τί δὲ μείζον ἔχοι τις ἂν 30 εἰπεῖν ἀδίκημα κατ' ἀνδρὸς βήτορος ἢ εἰ μὴ ταῦτά φρονεῖ καὶ λέγει; (283) Σὺ τοίνυν οὕτως εὐρέθης. εἶτα σὺ φθέγγῃ καὶ βλέπειν εἰς τὰ τούτων πρόσωπα τολμᾷς; κότερ' οὐχ ἡγεῖ γινώσκεις αὐτοὺς ὅστις εἶ; ἢ τοσοῦτον 5 ὕπνον καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν, ὥστ' οὐ μεμνησθῆναι τοῖς λόγους οὐς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ πολέμῳ, καταρώμενος καὶ διομνύμενος μηδὲν εἶναι σοὶ καὶ Φιλίππῳ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐμὲ τὴν αἰτίαν σοὶ ταύτην ἐπάγειν τῆς ἰδίας ἑνεκ' ἐχθρας, οὐκ οὐσαν ἀληθῆ; (284) ὡς δ' 10 ἀπηγγέλθη τάχισθ' ἡ μάχη· οὐδὲν τούτων φροντίσας εὐθὺς ὠμολόγησι καὶ προσποιού φιλίαν καὶ ξενίαν εἶναι σοὶ πρὸς αὐτόν, τῇ μισθαριᾷ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ ὄνματα. ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προφάσεως 15 Αἰσχίνῃ τῷ Γλαυκοθέας τῆς τυμπανιστρίας ξένος ἢ φίλος ἢ γνώριμος ἦν Φίλιππος; ἐγὼ μὲν οὐχ ὄρω, ἀλλ' ἐμισθώθης ἐπὶ τῷ τὰ τουτωνὶ συμφέροντα διαφθεῖρειν. ἀλλ' ὅμως οὕτω φανερώς αὐτὸς εἰλημιμένος προδότης καὶ κατὰ σαυτοῦ μνηστῆς ἐπὶ τοῖς συμβάσει γεγωνῶς 20 ἐμοὶ λοιδορεῖ καὶ ὀνειδίζει ταῦτα, ὧν πάντας μᾶλλον αἰτίους εὐρήσεις ἢ ἐμέ.

285. Πολλὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλα ἡ πόλις, Αἰσχίνῃ, καὶ προέλιτο καὶ κατῴρωσε δι' ἐμοῦ, ὧν οὐκ ἡμνη- 25 μόνησεν. σημειῶν δέ: χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος τὸν ἐροῦντ' ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι παρ' αὐτὰ τὰ συμβάντα οὐ σὶ χειροτόνησε προβληθέντα, καίπερ εὐφρων ὄντα, οὐδὲ Δημάδην, ἄρτι πεποικῶτα τὴν εἰρήνην, οὐδ' Ἡγήμονα, οὐδ' ἄλλον ὑμῶν οὐδένα, ἀλλ' ἐμέ. καὶ 30 πρὸς τὸν θεόν καὶ Πυθοκλέους ὠμῶς καὶ ἀναιδῶς, ὧ Ζεῦ καὶ θεοί, καὶ κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦτά ἂ καὶ σὺ ννί, καὶ λοιδορουμένων, ἐτ' ἄμεινον ἐχειροτόνησεν ἐμέ.

(286) Τὸ δ' αἴτιον οὐκ ἀγνοεῖς μὲν, ὅμως δὲ φράσω σοὶ 5 κἀγώ. ἀμφοτέρ' ἤδεσαν αὐτοί, τὴν τ' ἐμὴν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν, μεθ' ἧς τὰ πράγματ' ἐπραττον, καὶ τὴν ὀμπερᾶν ἀδικίαν. ἂ γὰρ εὐθενοῦντων τῶν πραγμάτων ἠρνεῖσθε διομνύμενοι, ταῦτ' ἐν οἷς ἔπρατισεν ἡ πόλις ὠμολογήσατε. Τούσιν οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυ- 10 γήμασιν ὧν ἐφρόνουν λαβόντας ἀδειαν ἐχθροῦς μὲν πλάσι, φανερούς δὲ τόθ' ἡγήσαντο αὐτοῖς γεγενῆσθαι.

(287) Εἶτα καὶ προσήκειν ὑπολαμβάνοντες τὸν ἐροῦντ' ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμη-

idem nolle, et eosdem amare et odisse, quos patria. (281) Qui enim ita est animatus, is bono studio omnia dicet, qui vero eos colit, a quibus imminere sibi periculum respublica praevideat, is non eadem nititur ancora qua populus. proinde nec securitatis eandem habet expectationem. sed (vides?) ego. eadem enim mihi; quae populus, utilia proposui, et nihil exceptum neque proprium mihi sumpsit. (282) An nec tu? qui vero? quum statim post pugnam legatus ad Philippum proficiscerere, qui esset illis temporibus auctor calamitatum patriae, idque quum illud munus antea omni tempore defugisses, quemadmodum omnes norunt. quis est autem qui rempublicam decipiat? non is qui dissimulat quae sentit? quem autem praeco jure exsecratur? nonne talem? quid vero gravius in oratorem dici queat, quam eum non eadem sentire et loqui? (283) Tu igitur talis es deprehensus. et tu vocem edis, et horum vultum audes intueri? nunquid eos ignorare putas, qui sis? aut tanto vetero et oblivione teneri omnes, ut non meminerint verborum quae jactabas durante bello, te ipsum devovens et dejerans nihil esse tibi rei cum Philippo, sed me id tibi crimen impingere ex privata similitate falso? (284) Quum primum autem pugna nunciata fuit, hisce neglectis, statim fateri et praeter te fercbas amicitiam et hospitium tibi esse cum eo, operae mercenariae nomine cum his commutato. qua enim aequa justave de causa Aeschini Glaucothaeae tympanistriae filio hospes aut amicus aut familiaris erat Philippus? equidem non video, sed conductus eras ad intervenda horum commoda. Sed tamen quum tua ipsius proditio adeo manifeste deprehensa sit et ipse de te in illis calamitatibus indicium feceris; mihi conviciaris et objicis ea, quorum quosvis potius quam me auctores esse deprehendes.

285. Multas et praecclaras et magnas res et suscepit et prospere gessit, Aeschines, respublica per me, quarum non fuit immemor. cujus rei hoc signum est, quod populus, quum eum, qui orationem funebrem haberet, clade adhuc recenti deligeret, non te quantumvis vocalem, delegit, quamvis es- ses propositus, neque Demadem, qui modo pacem fecerat, neque Hegemonem, neque alium vestrum quenquam, sed me. quumque tu prodiisses et Pythocles ferociter et impudenter, o Jupiter et dii, et me accusaretis eorundem quae et tu nunc objicis, et conviciaremini, etiam studiosius delegit me. (286) Causam etsi ipse non ignoras, tamen et ego tibi dicam: utraque norant ii, et meam benivolentiam alacritatemque, qua negotia gerebam, et vestra scelera. quae enim felici rerum statu jurejurando negabatis, ea, ut cladem accepit respublica, confessi estis. Eos igitur, qui in communibus calamitatibus sententiae suae impunitatem nacti erant, putaverunt sibi inimicos et olim fuisse, et tum patuisse. (287) Deinde etiam convenire censuerunt, eum, qui de mortuis orationem haberet et eorum virtutem orna-

15 σοντα μήθ' ὁμωρόφιον μήθ' ὁμόσπονδον γεγεννημένον
εἶναι τοῖς πρὸς ἐκείνους παραταξαμένοις, μηδ' ἐκεῖ
μὲν κωμάζειν καὶ παιωνίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν Ἑλλήνων
συμφοραῖς μετὰ τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δεῦρο δ'
20 ἔλθόντα τιμᾶσθαι, μηδὲ τῇ φωνῇ θαυροῦν ὑποκρινό-
μενον τὴν ἐκείνων τύχην, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ συναλγεῖν.
τοῦτο δ' ἑώρων παρ' ἑαυτοῖς καὶ παρ' ἑμοί, παρὰ δ'
ὑμῖν οὐ. διὰ ταῦτ' ἐμὲ ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς.
(288) Καὶ οὐχ ὁ μὲν δῆμος οὕτως, οἱ δὲ τῶν τετελευτη-
κότων πατέρες καὶ ἀδελφοὶ, οἱ ὑπὸ τοῦ δήμου τότ' αἰ-
25 ρεῖντες ἐπὶ τὰς ταφὰς, ἄλλως πως, ἀλλὰ δέον ποιεῖν
αὐτοὺς τὸ περὶδεῖν ὡς παρ' οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευ-
τηκότων, ὥς περ τᾶλλ' εἴωθε γίγνεσθαι, τοῦτ' ἐποίησαν
παρ' ἑμοί, εἰκότως. γένει μὲν γὰρ ἕκαστος ἕκαστῳ
μᾶλλον οἰκεῖος ἢν ἐμοῦ, κοινῇ δὲ πᾶσιν οὐδεὶς ἐγγυτέρω.
322 ὃ γὰρ ἐκείνους σωθῆναι καὶ κατορθῶσαι μάλιστα διέ-
φερον, οὗτος καὶ παθόντων ἂ μὴ ποτ' ὤφελον τῆς ὑπὲρ
ἀπάντων λύτης πλείστον μετεῖχεν.

289. Λέγε δ' αὐτῷ τοῦτ' ἐπίγραμμα, ὃ δημοσίᾳ
προσιλετο ἢ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι, ἢν εἰδῆς, Αἰσχίνη,
5 καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ σαυτὸν ἀγνώμονα καὶ συκοφάντην
ᾄντα καὶ μιαιφόν. Λέγε.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Οἶδε πάτρας ἕνεκα σφετέρας εἰς δῆριν ἔθεντο
ἔπλα, καὶ ἀντιπάλων ὕβριν ἀπεσιέδασαν.
10 Μαρνάμενοι δ' ἀρετῆς κατὰ * δείματος οὐκ ἐσάωσαν
ψυχάς, ἀλλ' Ἀθῆναι κοινὸν ἔθεντο βραβῆ*,
οὐνεκεν Ἑλλήνων, ὡς μὴ ζυγὸν αὐχέτι θέντες
δουλοσύνης στρυγερὰν ἀμφὶ ἔχων ὕβριν.
Γαῖα δὲ πατρὶς ἔχει κόλποις τῶν πλείστα καμόντων
15 σώματ', ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ Διὸς ἦδε κρίσις.
Μηδὲν ἀμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν,
ἐν βιοτῇ μοῖραν δ' οὐ τι φυγεῖν μερόπων*.

290. Ἀκούεις, Αἰσχίνη, καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ τὸ μηδὲν
20 ἀμαρτεῖν ἐστὶ θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν; οὐ τῷ συμ-
βούλῳ τὴν τοῦ κατορθοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους ἀνέθηκε
δύναμιν, ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. τί οὖν, ὦ κατάρατ', ἐμοὶ
περὶ τούτων λοιδορεῖ, καὶ λέγεις ἂ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς οἱ
θεοὶ τρέψεται εἰς κεφαλῆν;

25 291. Πολλὰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλλα
κατηγορηκὸς αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου, μάλιστα ἑθαύ-
μασα πάντων, ὅτε τῶν συμβεβηκότων τότε τῇ πόλει
μνησθεὶς οὐχ ἂν εὖνους καὶ δίκαιος πολίτης ἔσχε τὴν
γνώμην, οὐδ' ἐδάκρυσεν, οὐδ' ἔπαθε τοιοῦτον οὐδὲν τῇ
323 ψυχῇ, ἀλλ' ἐπάρας τὴν φωνὴν καὶ γεγηθὺς καὶ λαρυγ-
γίζων ᾤετο μὲν ἐμοῦ κατηγορεῖν δηλονότι, δειγμα δ'
ἐξέφερε καθ' ἑαυτοῦ ὅτι τοῖς γεγεννημένοις ἀνταροῖς οὐ-
δὲν ὁμοίως ἔσχε τοῖς ἄλλοις. (292) Καίτοι τὸν τῶν
νόμων καὶ τῆς πολιτείας φάσκοντα φροντίζειν, ὥς περ
5 οὗτος νυνί, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦτό γ' ἔχειν δεῖ,
ταῦτ' ἀλπεῖσθαι καὶ ταῦτ' χαίρειν τοῖς πολλοῖς, καὶ
μὴ τῇ προαιρέσει τῶν κοινῶν ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρει
τετάχθαι. ὃ σὺ νυνὶ πεποικηκὼς εἰ φανερός, ἐμὲ πάν-
10 των αἰτίων καὶ δι' ἐμὲ εἰς πράγματα φάσκων ἐμπεσεῖν

ret, nec sub eodem tecto fuisset nec eadem sacra libasset
cum iis qui contra illos in acie steterunt, neque eum qui
illic comessaretur et triumpharet de Gracorum calamitati-
bus cum iis qui ipsi suis manibus eadem fecissent, huc au-
tem reveram, esse honorandum, neque histrionis simu-
lata voce fortunam illorum deplorandam, sed ex animo
dolendam. id quod in se esse videbant et in me, neque
vero in vobis. propterea me delegerunt, non vos. (288)
Et non populus sic egit, mortuorum autem patres et fratres,
qui tum a populo ad funera delecti erant, aliter, sed quum
eos epulum funebre præbere oporteret apud quam conjun-
ctissimum mortuis, sicut cetera solent fieri, id præbuerunt
apud me, neque injuria. genere enim ipsi inter se conjun-
ctiores fuerunt quam ego, communiter omnibus nemo prop-
rior. cujus enim servari illos et bene rem gerere maxime
intererat, is etiam, quum iis accidissent, quæ utinam nun-
quam accidissent, maximum de clade communi dolorem
capiabat.

289. Sed recita ei epigramma hoc, quod publice civitati
placuit eorum monumento inscribendum, ut etiam ex ipso
intelligas, Æschine, iniqum esse te et calumniosem et
impurum. Recita.

EPIGRAMMA.

Pro patria, quos hic tumulus tegit, arma ferentes,
hostilem valida vim pepulere manu.
Sævum in terrorem depugnarunt vehementes,
sed Orci arbitrio succubuerunt viri,
Græcia barbariæ ne subderet ora capistris
neu grave servitii ferret adacta jugum.
Nunc vero fortes (quoniam Jovis illa voluntas)
contegit in placido patria terra sinu.
Di bene perficiunt quicquid voluere neque usquam
errant, mortales aspera fata premunt.

290. Audis, Æschines, etiam in hoc ipso, nihil errare deo-
rum esse et omnia bene perficere? non consiliario facultatem
adscribit, ut præliantes rem perficiant, sed diis. Quid
igitur, execrande, mihi propterea conviciaris, et ea dicis
quæ in tuum tuorumque capita dii convertant?

291. Quanquam autem, Athenienses, et alia mihi cri-
mina et quædam obiecta, maxime miratus sum omnium,
quod in mentione cladum civitatis non ut fortasse patriæ
amans et bonus civis, animatus fuit, neque lacrimavit, ne-
que ullum tale animo passus est, sed contenta voce et læta-
bundus et faucibus resonans me accusari a se putavit scilicet,
ostendit autem exemplum se acceptis cladibus minime
sic affici ut reliquos. (292) Decet vero eum, qui leges et rem-
publicam se curare dicti, ut iste nunc, si nihil aliud, hoc
saltem habere, quod iisdem cum populo rebus dolet et iis-
dem lætatur, non quum reipublicæ administrationem profi-
teatur, stare ab adversariis, id quod te nunc fecisse perspi-
cium est, dum me rerum omnium auctorem esse et propter
me reipublicam in molestias incidisse dicis, quum vos non

την πόλιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας οὐδὲ προαιρέ-
σεως ἀρξικόμενον ὑμῶν τοῖς Ἑλλησι βοηθεῖν. (293) ἐπεὶ
ἐμοίγ' εἰ τοῦτο δοθεῖη παρ' ὑμῶν, δι' ἐμὲ ὑμᾶς ἠγαν-
τῶσθαι τῇ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένη·
15 μείζων ἂν δοθεῖη δωρεὰ συμπασῶν ἢν τοῖς ἄλλοις δε-
δοίκατε. ἀλλ' οὐτ' ἂν ἐγὼ ταῦτα φήσαιμι (ἀδικοῖην
γὰρ ἂν ὑμᾶς), οὐτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἴδ' ὅτι συγχωρήσαίτε.
ὁτός τ' εἰ δίκαια ἐποίει· οὐκ ἂν ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ
20 ἔγγραφος τὰ μέγιστα τῶν ὑμετέρων καλῶν ἐβλαπτε καὶ
ἰσθάζεν.

294. Ἄλλὰ τί ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλῶν σχετλιώτερ'
ἄλλα κατηγορηκός αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου; δε γὰρ
ἐμοῦ φιλιππισμόν, ὃ γῆ καὶ θεοί, κατηγορεῖ, τί οὗτος
ὡκ ἂν εἴποι; καίτοι νῆ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάντας θεούς,
25 εἴγ' ἐπ' ἀληθείας δεοὶ σκοπεῖσθαι, τὸ καταψεύδεσθαι
καὶ δι' ἐχθρῶν τι λέγειν ἀνελόντως ἐκ μέσου, τίνες ὡς
ἀληθῶς εἰσὶν οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν τῶν γεγε-
νημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν ἅπαντες.
32 τῶν ὁμοίους τούτῳ παρ' ἐκάστη τῶν πόλεων εὐροίτ' ἂν,
οὐ τοὺς ἐμοί. (295) οἱ, ὅτ' ἦν ἀσθητὴ τὰ Φιλίππου
εἰρήματα καὶ κομιδῇ μικρά, πολλὰκις προλεγοντῶν
ἡμῶν καὶ παρακαλούντων καὶ διδασκόντων τὰ βέλτι-
5 στα, τῆς ἰδίας ἕνεκ' αἰσχροκερδείας τὰ κοινῇ συμφέροντα
πρότερον, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατῶν-
τες καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν, Θετα-
λὸς Δάοχος, Κινέας, Θρασύδαιος, Ἀρχάδας Κερκίδας,
10 Ἰερώνυμος, Εὐκαμπίδας, Ἀργεῖος Μύρτις, Τελέδα-
μας, Μνασέας, Ἡλείου Εὐξίθεος, Κλεότιμος, Ἀρί-
σταρχος, Μεσσηνίου οἱ Φιλιάδου τοῦ θεοῦ ἐχθροῦ
παῖδες Νέων καὶ Θρασύλοχος, Σικυωνίου Ἀρίστρατος,
Ἐπιγάρης, Κορινθίου Δείναρχος, Δημάρετος, Μεγα-
15 ρέας Πτολόδορος, Ἐλιξος, Περιλαός, Θεβαῖος Τιμό-
λαος, Θεογεῖτων, Ἀνεμοίτας, Εὐβοέας Ἴππαρχος,
Κλείταρχος, Σωσίστρατος. (296) Ἐπιλείπει με λέ-
γοντα ἢ ἡμέρα τὰ τῶν προδοτῶν ὀνόματα. οὗτοι
πάντες εἰσὶν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν αὐτῶν βουλευμά-
20 των ἐν ταῖς αὐτῶν πατρίσιν ὄντες παρ' ὑμῖν,
ἄνθρωποι μιᾶροι καὶ κόλακες καὶ ἀλάστορες, ἠκρωτη-
ριασμένοι τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν
προπεπωκότες πρότερον μὲν Φιλίππῳ νῦν δὲ Ἀλεξάν-
δρῳ, τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν
25 εὐχαιμονίαν, τὴν δ' ἐλευθερίαν καὶ τὸ μηδένα ἔχειν
δεσπότην αὐτῶν, ἀ τοῖς προτέροις Ἑλλησιν ὄροι τῶν
ἠγαθῶν ἦσαν καὶ κανόνες, ἀνατετραφότες.

297. Ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως αἰσγρᾶς καὶ περιβοή-
325 τος συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δ', ὃ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, προδοσίας, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τῆς τῶν Ἑλλήνων
ἐλευθερίας, ἣ τε πόλις παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνάτιος
γέγονεν ἐκ τῶν ἐμῶν πολιτευμάτων καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῖν.
5 Εἰτά μ' ἐρωτᾶς ἀντι ποίας ἀρετῆς ἀξίῳ τιμᾶσθαι; ἐγὼ
εἶ σοι λέγω, ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς Ἑλλησι
ἀιζυθαρέντων ἁπάντων, ἀρξικόμενον ἀπὸ σοῦ, πρότερον
μὲν ὑπὸ Φιλίππου νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου, (298) ἐμὲ
οὔτε καιρὸς οὔτε φιλανθρωπία λόγων οὔτ' ἐπαγγελῶν

a mea administratione aut instituto Græcis opitulari cœpe-
ritis. (293) nam mihi quidem si id vos largiti essetis,
propter me vos tantopere adversatos esse imperio contra
Græcos comparato; majus donum largiti essetis, quam ea
universa sunt, quæ aliis tribuistis. sed neque ego id affirmo
(facerem enim vobis injuriam) neque vos, sat scio, id mihi
concederetis, neque iste, si recte faceret, privatae simultatis
causa, maxima vestra decora læderet et calumniaretur.

294. Sed quid hæc reprehendo, quum alia multo indi-
gniora objecerit atque ementitus sit? nam qui Philippi
militi studium objicit, o tellus et dii, quid is non diceret?
At mehercle, deos omnes testor, si quidem res vere consi-
deranda esset, mendacis et verbis inimicis e medio sublat-
tis, qui revera illi sint, in quorum capita eventorum cau-
sam conferant universi; istius similes eos esse in singu-
lis urbibus reperiretis, non mei. (295) qui, quum infirmæ
essent res Philippi et admodum tenues, sæpe prædicentibus
nobis et hortantibus et docentibus ea quæ optima erant,
propter privatas sordes publicam utilitatem deserebant,
suos quique cives decipientes et corruptentes, donec ser-
vos reddiderunt: Thessalos Daochus, Cineas, Thrasydæus,
Arcades Cercidas, Hieronymus, Eucampidas, Argivos Myr-
tis, Teledamus, Mnaseas, Eleos Euxitheus, Cleotimus,
Aristæchmus, Messenius liberi Philiadæ hominis diis in-
visi Neon et Thrasyllochus, Sicyonios Aristratus, Epichares,
Corinthios Dinarchus, Demaretus, Megarenses Ptæodo-
rus, Helixus, Perilaus, Thebanos Timolaus, Theogiton,
Anemætas, Eubœenses Hipparchus, Clitarchus, Sosistrat-
us. (296) Dies me deficiet proditorum nomina recensentem.
Horum omnium, Athenienses, consilia fuerunt ead-
em in suis civitatibus, quæ istorum apud vos, hominum
nefariorum et adulatorum et dirorum geniorum, qui suam
quique patriam mutilarunt, quasi propinata libertate offm
Philippo, nunc Alexandro, ventre metientes et sædis libi-
dinibus felicitatem, libertatem autem et nulli parere do-
mino, qui veteribus Græcis fines erant et regulæ bonorum,
subverterunt.

297. Hujus igitur adeo turpis et pervulgatæ conspiratio-
nis et improbitatis vel potius, Athenienses, si nugandum
non est, proditæ Græcorum libertatis nec respublica nostra
hominum omnium consensu causam ullam præbuit e mea
administratione nec ego a vobis accusor. Et me interrogas,
ob quam virtutem honorem haberi mihi postulem? Ego au-
tem tibi dico: cum gubernatores apud Græcos omnes, a te
facto initio, corrupti essent olim a Philippo, nunc ab
Alexandro, (298) me neque occasio nec verba blanda
neque pollicitationum magnitudo neque spes nec metus

10 μέγεθος οὐτ' ἔλπις οὔτε φόβος οὐτ' ἄλλο οὐδὲν ἐπῆρεν οὐδὲ προηγάγετο ὧν ἔκριναν δικαίων καὶ συμφερόντων τῇ πατρίδι οὐδὲν προδοῦναι, οὐδ' ὅσα συμβεβούλευκα πώποτε τουτοῖσι, ὁμοίως ὑμῖν ὥσπερ ἂν εἰ ἐν τρυτάνῃ βέπων ἐπὶ τὸ λῆμμα συμβεβούλευκα, ἀλλ' ἀπ' ὀρθῆς
15 καὶ δικαίως καὶ ἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς, καὶ μεγίστων δὴ πραγμάτων τῶν κατ' ἑμαυτὸν ἀνθρώπων προστάς πάντα ταῦτα ὑγιῶς καὶ δικαίως πεπολίτευμαι. διὰ ταῦτ' ἀξίῳ τιμᾶσθαι. (299) Ἦν δὲ τειχισμὸν τοῦτον,
20 ὃν σύ μου διέσυρες, καὶ τὴν ταφρέαν ἀξία μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου κρίνω, πῶς γὰρ οὐ; πόρρω μέντοι που τῶν ἑμαυτῷ πεπολιτευμένων τίθεμαι. οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ, οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἑμαυτοῦ φρονῶ. ἀλλ' ἐὰν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν
25 βούλη δικαίως σκοπεῖν· εὐρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις καὶ τόπους καὶ λιμένας καὶ ναῦς καὶ πολλοὺς ἴππους καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀμυνομένους. (300) Ταῦτα προὔβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατόν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν, οὐχὶ
322 τὸν κύκλον τοῦ Πειραιῶς οὐδὲ τοῦ ἄστεως. οὐδέ γ' ἤττηθην ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς Φιλίππου, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, οὐδὲ ταῖς παρασκευαῖς, ἀλλ' οἱ τῶν συμμαχῶν στρατηγοὶ καὶ αἱ δυνάμεις τῇ τύχῃ. Τίνες αἱ τούτων ἀποδείξεις; ἐναργεῖς καὶ φανεραῖ. σκοπεῖτε δέ.
5 301. Τί χρῆν τὸν εὐνοὺν πολίτην ποιεῖν, τί τὸν μετὰ πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτεύμενον; οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν Εὐβοίαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ἐκ δὲ τῆς με-
10 σογείας τὴν Βοιωτίαν, ἐκ δὲ τῶν πρὸς Πελοπόννησον τόπων τοὺς ὁμόρους ταύτη; οὐ τὴν σιτοποιμίαν, ὅπως παρὰ πᾶσαν φιλίαν ἄχρι τοῦ Πειραιῶς κομισθῆσεται, προῖδέσθαι; (302) καὶ τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων
15 ἐκπέμποντα βοηθείας καὶ λέγοντα καὶ γράφοντα τοιαῦτα, τὴν Προκόννησον, τὴν Χερρόνησον, τὴν Τένεδον, τὰ δ' ὅπως οἰκεία καὶ σύμμαχ' ὑπάρξει πράξει, τὸ Βυζάντιον, τὴν Ἄβυδον, τὴν Εὐβοίαν; καὶ τῶν μὲν τοῖς ἐχθροῖς ὑπαρχουσῶν δυνάμεων τὰς μεγίστας ἀφελεῖν, ὧν δ' ἐνέλειπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθῆναι; (303)
20 Ταῦτα τοίνυν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι καὶ τοῖς ἐμοῖς πολιτεύμασιν, ἃ καὶ βεβουλευμένα, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἐὰν ἀνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὀρθῶς εὐρήσει καὶ πεπραγμένα πάση δικαιοσύνη, καὶ τὸν ἐκάστου καιρὸν οὐ παρεθέντα οὐδ' ἀγνοηθέντα
25 οὐδὲ προεθέντα ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ὅσα εἰς ἐνὸς ἀνδρὸς δύνανται καὶ λογισμὸν ἤκεν, οὐδὲν ἔλλειφθέν. εἰ δὲ ἡ δαίμωνός τις ἡ τύχης ἰσχύς ἢ στρατηγῶν φαυλότης ἢ τῶν προδιδόντων τὰς πόλεις ὑμῶν κακίς, ἢ πάντα
327 ταῦτα ἐλυμαίνετο τοῖς θοῖσι, ἕως ἀνέτρεψε· τί Δημοσθένης ἀδικεῖ; (304) Εἰ ὅσος ἐγὼ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἑμαυτοῦ τάξιν, εἰς ἐν ἐκάστη τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο, μᾶλλον δ' εἰ ἕνα ἀνδρᾶ μόνον Θετταλία
5 καὶ ἕνα ἀνδρᾶ Ἀρκαδία ταυτὰ φρονοῦντα ἔσχεν ἐμοί· (305) οὐδεὶς οὔτε τῶν ἑξ ἑσῶν Πυλῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν εἰσῶ τῶν παρούσι κακοῖς ἐπέχρητ' ἂν, ἀλλὰ πάντες ἂν ὄντες

neque aliud quicquam commovit vel impulit, ut quicquam proderem quod justum et reipublicæ utile arbitrarer, neque quæ hisce unquam consului, vestro exemplo, tanquam in trutina inclinans ad quæstum, consului, sed recto et justo et incorrupto animo, et in maximarum inter meæ ætatis homines rerum administrationibus versatus, omnes eas integre et recte administravi. propter hæc honore me dignum censeo. (299) Mœnium autem restitutionem hanc, et fossarum, de qua tu me cavillabare, etsi gratiam et laudem mereri judico, quidni? longe tamen ab actorum in republica meorum dignitate semoveo. non lapidibus urbem munivi aut lateribus ego, neque hoc in meis laudibus præclarissimum esse duco. sed si meam munitionem recte considerare velis; invenies arma et urbes et loca et portus et naves et multos equos pugnatoresque pro horum civium defensione. (300) Hæc ego Atticæ propugnacula construxi, quantum humano consequi licuit consilio, et his rebus regionem munivi, non ambitum Piræei aut urbis. nec consiliis ego sum victus Philippi (multum certe abest) aut apparatibus, sed sociorum duces et copiarum fortuna. Quæ sunt harum rerum argumenta? perspicua et manifesta. consideretis velim.

301. Quid erat benivolo civi agendum? quid illi, qui omni cura et alacritate et integritate patriæ consultum vellet? non oportebat e mari Eubœa projecta munire Atticam, e mediterraneo Bœotia, e Peloponneso locis nostro agro finitimis? non providere, ut invectio frumenti per omnia loca nobis amica usque ad Piræeum perveniret? (302) non ea quæ tenebamus mittendis præsidii et talibus rebus dicendis et rogandis tueri, Proconnesum, Chersonesum, Tenedum? non alia conari ut conjuncta et socia essent, Byzantium, Abydus, Eubœa? non hostibus maximas quas haberent copias eripere? non quæ reipublicæ decissent, ea supplere? (303) Atqui hæc omnia perfecta sunt meis decretis et actionibus, quæ et recte deliberata, Athenienses, si quis sine invidia considerare velit, inveniet, et summa cum integritate acta esse et nullius rei occasionem prætermisam aut ignoratam aut projectam a me, et eorum quæ sub unius viri potestatem et cogitationem caderent, nihil neglectum. sin aut numinis alicujus aut fortunæ vis aut ducum socordia aut vestra, qui urbes proditis, malitia, aut omnia hæc summæ rerum nocebant, dum eam subvertissent; quid Demosflucnes deliquit? (304) Si, qualis ego apud vos pro mea parté, unus in singulis Græcarum urbium vir fuisset, aut potius si unum duntaxat virum Thessalia et unum virum Arcadia mecum consentientem habuisset; (305) nemo Græcorum, qui vel extra Pylas sunt vel intra Pylas, presentibus malis conflicta-

ἐλευθεροὶ καὶ αὐτόνομοι μετὰ πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς
 10 ἐν εὐδαιμονίᾳ τὰς ἑαυτῶν ὄκουν πατρίδας, τούτων το-
 σοῦτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθη-
 ναίοις ἔχοντες χάριν δι' ἐμέ. Ἴνα δ' εἰδῆτε ὅτι πολλῶν
 τοῖς λόγοις ἐλάττωσι χρωμαί τῶν ἔργων, εὐλαβούμενος
 τὸν φθόνον, λέγε μοι ταυτὶ, καὶ ἀνάγκωθε λαβῶν τὸν
 15 ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ τὰ ἐμὰ ψηφίσματα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΟΗΘΕΙΩΝ.

306. Ταῦτα καὶ τοιαῦτα πράττειν, Αἰσχίνη, τὸν κα-
 λὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ, ὃν κατορθουμένω μὲν με-
 γίστοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι καὶ τὸ δικαίως
 10 προστῆν, ὡς ἐτέρως δὲ συμβάντων τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν
 περὶ ἐστὶ καὶ τὸ μηδένα μὲμφεσθαι τὴν πόλιν μηδὲ τὴν
 προαίρεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν τὴν οὕτω τὰ
 πρῆγματα κρίνασαν, (307) οὐ μὲν Δι' οὐκ ἀποστάντα τῶν
 συμφερόντων τῇ πόλει, μισθώσαντα δ' αὐτὸν τοῖς ἐναν-
 25 τίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καιροὺς ἀντὶ τῶν τῆς πα-
 τριδος θεραπεύειν, οὐδὲ τὸν μὲν πράγματ' ἀξία τῆς
 πόλεως ὑποστάντα λέγειν καὶ γράφειν καὶ μένειν ἐπὶ
 τούτων βασκαίνειν, ἐὰν δὲ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο
 μεμνησθαι καὶ τηρεῖν, οὐδὲ γ' ἡσυχίαν ἀγειν ἀδικον
 328 καὶ ὑπουλον, ὃ σὺ ποιεῖς πολλάκις. (308) Ἔστι γάρ,
 ἔστιν ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ
 πολλοὶ τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἀπλῶς ἀγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην
 οὕτως ἀγει τὴν ἡσυχίαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἀπο-
 5 στάς ὅταν αὐτῷ δόξῃ τῆς πολιτείας (πολλάκις δὲ δοκεῖ)
 φυλάττει, πηνίξ' ἔστέ μεστοὶ τοῦ συνεχῶς λέγοντος ἢ
 παρὰ τῆς τύχης τι συμβέβηκεν ἐναντιώμα ἢ ἄλλο τι
 δύσκολον γέγονε (πολλὰ δὲ τάνθρωπινα), εἴτ' ἐπὶ τούτῳ
 10 τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας ὡς περ πνεῦμ'
 ἐφάνη, καὶ πεφωνασκηκῶς καὶ συνειλοχῶς ῥήματα καὶ
 λόγους συνείρει τούτους σαφῶς καὶ ἀπνευστί, ὄνησιν
 μὲν οὐδεμίαν φέροντας οὐδ' ἀγαθῶν κτήσιν οὐδενός,
 συμφορὰν δὲ τῷ τυχόντι τῶν πολιτῶν καὶ κοινὴν αἰ-
 15 σχύνην. (309) Καίτοι ταύτης τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐπι-
 μελείας, Αἰσχίνη, εἴπερ ἐκ ψυχῆς δικαίας ἐγίγνετο καὶ
 τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα προρημέννης, τοὺς καρ-
 πούς εἶδει γενναίους καὶ καλοὺς καὶ πᾶσιν ὠφελίμους
 εἶναι, συμμαχίας πόλεων, πόρους χρημάτων, ἐμπορίου
 20 κατασκευῆν, νόμων συμφερόντων θέσεις, τοῖς ἀποδει-
 γμῆσιν ἐχθροῖς ἐναντιώματα. (310) τούτων γὰρ ἀπάν-
 των ἦν ἐν τοῖς ἀνω χρόνοις ἐξέτασις, καὶ ἔδωκεν ὁ
 παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῶ τε
 κἀγαθῷ, ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσῃ γεγονός, οὐ πρῶ-
 25 τος, οὐ δεύτερος, οὐ τρίτος, οὐ τέταρτος, οὐ πέμπτος,
 οὐχ ἕκτος, οὐχ ὀκτοσσοῦν, οὐκ οὐκ ἐπὶ γε οἷς ἡ πατρίς
 πύξάνετο. (311) Τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος
 γέγονε τῇ πόλει; τίς δὲ βοήθεια ἢ κτήσις εὐνοίας ἢ δό-
 329 ξης; τίς δὲ πρεσβεία, τίς διακονία δι' ἣν ἡ πόλις ἐντι-
 μοτέρα γέγονεν; τί τῶν οἰκειῶν ἢ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ
 Ἰωνικῶν, οἷς ἐπέστης, ἐπηνώρθωται διὰ σέ; ποῖαι τριή-
 ρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι νεώσκιμοι; τίς ἐπισκευὴ τειχεῶν;
 5 ποῖον ἵπτικόν; τί τῶν ἀπάντων σὺ χρήσιμος εἶ; τίς ἡ

retur, sed omnes liberi et sui juris sine ullo metu, tuto, fel-
 liciter suas incolerent patrias, horum tantorum et talium
 beneficiorum vobis et ceteris Atheniensibus gratiam habentes
 propter me. Ut autem videatis me verbis uti longe
 tenuioribus quam pro magnitudine rerum, invidiæ metu,
 lege mihi hæc, et recita numerum auxiliorum, quæ ex meis
 decretis missa sunt.

NUMERUS AUXILIORUM.

306. Hæc et similia, Æschines, sunt agenda bono
 civi, quæ si successissent, extra controversiam summum
 dignitatis gradum obtinuissent eumque cum iustitia,
 quum vero secus ceciderit, laus certe parta est, et re-
 prehendere nemo rempublicam potest aut ejus institu-
 tum, sed fortunam vituperare debet, quæ talem esse
 rerum eventum voluit. (307) minime per Jovem dese-
 renda reipublicæ est utilitas, et opera adversariis locata,
 hostium magis quam patriæ commodis promovendis invigilandum,
 neque ei, qui actiones e dignitate reipublicæ
 suadendas et rogandas inque iis perseverare suscepit,
 obtrectandum, et si privatum te læserit aliquis, id memoriam
 mandandum et retinendum, neque otium agendum injustum
 et insidiosum, id quod tu facis frequenter. (308) Est enim,
 est otium justum et utile reipublicæ, quod plerique cives
 vestrum simpliciter agunt. sed non id otium iste agit, mul-
 tum certe abest, sed deserta, quum ei videtur, republica
 (sæpe autem ei videtur) observat, quando vos pertæsum
 sit ejus qui perpetuo versatur in conclonibus, aut a fortuna
 quid adversi objiciatur, aut aliqua difficultas inciderit (ut
 multa sunt humana), tum hoc tempore orator subito ex otio
 veluti ventus exortus est, et exercitata voce ac collectis
 verbis orationibusque, perspicue et uno spiritu connectit
 ea, quæ quum nihil omnino prosint neque ullius boni pos-
 sessionem afferant, tum calamitatem cuius civium pariant
 et commune probrum. (309) At hujus meditationis et dili-
 gentiæ, Æschines, si ab integro animo profiscisceretur et
 commodorum patriæ studioso, fructus oportebat generosus
 et præclaros et omnibus esse utiles: societates urbium,
 subsidia pecuniarum, mercatus instructionem, legum uti-
 lium constitutionem, declaratorum hostium oppugnationes.
 (310) Horum omnium fuit superiore ætate probatio, et de-
 dit præteritum tempus bono viro multas declarandæ beni-
 volentiæ suæ occasiones. in quibus viris te nusquam com-
 paruisse constabit, non primum, non secundum, non ter-
 tium, non quartum, non quintum, non sextum, non denique
 nullo in numero, non certe in iis rebus, quibus patriæ opes
 auctæ sunt. (311) Nam quæ societas tuâ operâ est
 inita cum republica? quod latum auxilium vel quæ parta
 benivolentia aut gloria? quæ legatio, quod ministerium fuit
 per quod respublica facta sit honoratior? quid nostrarum
 rerum vel Græcicarum peregrinarumque quibus præfuit,
 correctum est per te? quæ triremes? quæ arma? quæ na-
 valia? quæ murorum restitutio? qui equitatus? quæ ullis
 in rebus tui est utilitas? quod vel locupletibus vel tenuibus

τῆς εὐπόρου ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικῇ καὶ κοινῇ βοή-
θια χρημάτων; οὐδεμία. (312) « Ἄλλ', ὦ τῶν, εἰ μη-
« δὲν τούτων, εὐνοία γε καὶ προθυμία. » Πού; πότε;
10 οὐστις, ὦ πάντων ἀδικώτατε, οὐδ' ὅτε ἅπαντες, ὅσοι
πώποτ' ἐφθέγγαντο ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς σωτηρίαν
ἐπεδίδοσαν, καὶ τὸ τελευταῖον Ἀριστόνικος τὸ συνει-
λεγμένον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν, οὐδὲ τότε οὔτε παρῆλθε
οὔτ' ἐπέδωκας οὐδὲν, οὐκ ἀπορῶν, πῶς γάρ; ὅς γε κε-
15 κληρονόμηκας μὲν τῶν Φίλωνος τοῦ κηδεστοῦ χρημά-
των πλείωνων ἢ πεντατάλαντων*, εἰτάλαντον δ' εἶχες
ἔρανον δωρεὰν παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν ἐφ'
οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον. (313) Ἄλλ' ἵνα
20 μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων τοῦ παρόντος ἑμαυτὸν ἐκ-
κρούσω, παραλείψω ταῦτα. Ἄλλ' ὅτι γ' οὐχὶ δι' ἐν-
δειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δῆλον, ἀλλὰ φυλάττων
τὸ μηδὲν ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ τούτοις οἷς ἅπαντα
καλιτεύη. Ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας καὶ πηνίκα λαμ-
25 πρὸς; ἦνικ' ἂν κατὰ τούτων τι δέη. ἐν τούτοις λαμπρο-
φωνώτατος, μνημονικώτατος, ὑποκριτὴς ἀριστος, τρα-
γικὸς Θεοκρίτης.

314. Εἶτα τῶν πρότερον γεγενημένων ἀγαθῶν ἀν-
δρῶν μὲνησαι. καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν
ἔστιν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας
330 εὐνοίαν ὑπάρχουσαν προλαβόντα παρ' ὑμῶν πρὸς ἐκεί-
νους ἐξετάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ τὸν νῦν ζῶντα μεθ'
ὑμῶν. (315) τίς γάρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων ὅτι τοῖς μὲν
ζῶσι πᾶσιν ὑπερτί τις ἢ πλείων ἢ ἐλάττων φθόρος, τοὺς
5 τεθνεώτας δὲ οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἔτι μισεῖ; οὕτως
οὖν ἐχόντων τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἑμαυτοῦ
νῦν ἐγὼ κρίνωμαι καὶ θεωρῶμαι; μηδαμῶς. οὔτε γάρ
δίκαιον οὔτ' ἴσον, Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρὸς σὲ καὶ ἄλλον εἰ
10 τίνα βούλει τῶν ταῦτά σοι προσηρημένων καὶ ζώντων.
(316) Κακῆϊον σκόπει. πρότερον κάλλιον καὶ ἀμεινον
τῇ πόλει διὰ τὰς τῶν πρότερον εὐεργεσίας, οὐσας ὑπερ-
μεγέθεις, οὐ μὲν οὖν εἶποι τις ἂν ἡλικίας, τὰς ἐπὶ τὸν
παρόντα βίον γιγνομένας εἰς ἀγαριστίαν καὶ προσηλα-
15 κισμὸν ἀγειν, ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσι,
τῆς τούτων τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετεῖναι; (317)
Καὶ μὴν εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα δεῖ με εἰπεῖν, ἢ μὲν ἐμὴ πο-
λιτεία καὶ προαίρεσις, ἢ τις ὀρθῶς σκοπῇ, ταῖς τῶν
τότ' ἐπαινουμένων ἀνδρῶν ὁμοία καὶ ταῦτά βουλομένη
20 φανήσεται, ἢ δὲ σὴ ταῖς τῶν τοῖς τοιοῦτους τότε συκο-
φαντούντων. δῆλον γάρ ὅτι καὶ κατ' ἐκείνους ἤσαν τι-
νες οἱ διασύροντες τοὺς ὄντας τότε, τοὺς δὲ πρότερον γε-
γενημένους ἐπήνουν, βάσκανον πρᾶγμα καὶ ταῦτό
ποιούσιν σοί. (318) Εἶτα λέγεις ὡς οὐδὲν ὁμοίος εἰμι
25 ἐκείνοις ἐγώ; σὺ δ' ὁμοῖος, Αἰσχίνη; ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός;
ἄλλος δὲ τις τῶν νῦν βητόρων; ἐγὼ μὲν γάρ οὐδένα
φημί. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας, ὦ χρηστέ, ἵνα μηδὲν
ἄλλ' εἶπω, τὸν ζῶντα ἐξετάζε καὶ τοὺς καθ' αὐτόν,
331 ὅς περ τᾶλλα πάντα, τοὺς ποιητάς, τοὺς χορούς, τοὺς
ἀγωνιστάς. (319) Ὁ Φιλάμμων οὐχ ὅτι Γλαύκου τοῦ Καρυ-
στίου καὶ τινῶν ἐτέρων πρότερον γεγενημένων ἀθλητῶν
ἀσθενέστερος ἦν, ἀσπεφάνωτος ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀπῆλθι,

civile et æquum latum est pecuniæ auxilium? nullum. (312)
« At heus tu, si nihil horum, certe benivolentia et studium.
Ubi? quando? qui, o omnium iniquissime, ne tum
quidem quum omnes, quotquot unquam os pro suggestu
aperuerunt, ad salutem aliquid donaverunt et postremo
Aristonicus, quod ad civitatem suam restituendam collegerat,
ne tum quidem vel prodiisti vel largitus es quicquam,
non ex inopia, qui enim? qui hæreditate acceperis Philonis
affinis tui pecuniam ampliorem quinque talentis, et duorum
talentum munus collectum habueris a ducibus Symmoriarum
ut legem trierarchicam affligeres. (313) Sed ne aliud ex alio
dicendo a proposito excidam, prætermittam hæc. Sed te
non ex inopia certe nihil contulisse, ex illis apparet, sed
quia cavebas, ne ulla re illos offenderes, quibus omnes in
republica tuæ serviunt actiones. In quibus igitur rebus
tu vir fortis es et quando splendidus? quum aliquid contra
hos necessarium est. In iis es voce clarissima, expromp-
sima memoria, optimus histrio, tragicus Theoclines.

314. Et veterum præstantium virorum mentionem facis
bene sane facis. Non tamen æquum est, Athenienses, oc-
cupata benivolentia qua mortuos prosequimini, cum illis me
componere et conferre, qui nunc vivo vobiscum. (315) quis
enim ignorat omnium, viventes omnes invidiæ vel plus vel
minus esse obnoxios, in mortuos autem etiam hostium odia
conquiescere? Quæ quum natura ita comparata sint, cum iis
qui ante me fuerunt, ego nunc exploret et spectet? nequaquam.
neque enim justum neque par est, Æschines, sed tecum et
cum alio quocumque vis eorum qui eadem quæ tu sequan-
tur quique vivunt. (316) Atque illud considera, utrum ho-
nestius et præstabilius sit reipublicæ propter veterum be-
neficia, quæ sunt immensa et quorum utique magnitudo
verbis exprimi non potest, ea quæ in præsentem collata
ætatem sunt, ingrata reddere et conculcare, an omnibus,
qui aliquid agunt bono studio, honoris aliquid et be-
nignitatis horum tribui? (317) Quanquam si et hoc mihi
dicendum est, mea quidem acta et consilia, si quis recte
consideret, illorum temporum laudatos virus æmulari ea-
demque velle deprehendet, tua vero eos, qui tum illos
calumniabantur. constat enim illorum quoque ætate fuisse
aliquos, qui æquales suos cavillarentur, superiores autem
eos laudasse, in quo invidie idemque faciebant quod tu. (318)
Et dicis ne utiquam illis similem esse me? Tu vero similis,
Æschines? sed frater tuus? sed quisvis alius oratorum postea
ætatis? equidem ullum esse nego. Sed cum viventibus, o
bone (ne quid aliud dicam), viventem compara, et cum ip-
sæ æqualibus, ut cetera omnia, poetas, choros, actores. (319)
Philammon non quod Glauco Carystio et quibusdam ali-
veteribus pugilibus infirmior erat, sine corona ex Olympi-

5 ἄλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτὸν ἄριστα ἐμάχετο,
 ἵππερανοῦτο καὶ νικῶν ἀνηγορεύετο. καὶ σὺ πρὸς τοὺς
 νῦν ὄρα με ῥήτορας, πρὸς σαυτὸν, πρὸς ὄντινα βούλει
 τῶν ἀπάντων. οὐδένα ἐξίσταμαι. (320) ὧν, ὅτε μὲν
 τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ἐλέσθαι παρῆν, ἐφαμιλλοῦ τῆς
 10 εἰς τὴν πατρίδα εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσι χειμένους, ἐγὼ
 κράτιστα λέγων ἐφαινόμην, καὶ τοῖς ἐμοῖς καὶ ψηφί-
 σμασι καὶ νόμοις καὶ πρεσβείαις ἅπαντα διωκείτο,
 ὑμῶν δὲ οὐδεὶς ἦν οὐδαμῶς, πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι
 15 π' ἄρα. ἐπειδὴ δὲ ἂ μὴ ποτ' ὄφελος συνέβη, καὶ οὐκ-
 εἶπε συμβούλων ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπερη-
 γάντων καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρνεῖν ἐτοί-
 μων καὶ τῶν κολακεύειν ἑτέρους βουλομένων ἐξέτασις
 ἦν τῆν καὶ αὐτὰ σὺ καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει καὶ μέ-
 20 γας καὶ λαμπρὸς ἵπποτρόφος, ἐγὼ δ' ἄσθενής, ἡμο-
 λογῶν, ἀλλ' εὐνοῦς μᾶλλον ὑμῶν τουτοῖσι. (321) Δύο
 δ', ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα τὸν φύσει μέτριον πολίτην
 ἔβην δεῖ (οὕτω γάρ μοι περὶ ἑμαυτοῦ λέγοντι ἀνεπι-
 ρηνώτατον εἰπεῖν), ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις τὴν τοῦ γεν-
 25 ναίου καὶ τοῦ πρωτεύου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάτ-
 τειν, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ καὶ πράξει τὴν εὐνοίαν. τούτου
 γὰρ ἡ φύσις κυρία, τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ ἰσχύειν ἕτερα.
 ταῦτην τοίνυν παρ' ἐμοὶ μεμνηχυῖαν εὐρήσετε ἀπλῶς.
 30 322) ἄρατε δέ. οὐκ ἐξαίτουμένος, οὐκ Ἀμφικτυονικῆς
 βίας ἐπαγόντων, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελιομέ-
 νων, οὐκ τοὺς καταράτους τούτους ὥσπερ θηρία μοι
 προσβαλλόντων, οὐδαμῶς ἐγὼ προδέδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς
 εὐνοίαν. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ὁρῶν καὶ δικαίαν τὴν
 35 εἰς τῆς πολιτείας εἰλόμην, τὰς τιμάς, τὰς δυναστείας,
 τὰς εὐδοξίας τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν, ταύτας αὐ-
 εἶν, μετὰ τούτων εἶναι. (323) οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων
 ἐπιτήρησιν παιδρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν
 40 ἐπιμέρομαι, τὴν δεξιὰν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος
 τούτοις οὓς ἂν ἐκέισε ἀπαγγέλλειν ὀλωμαι, τῶν δὲ τῆς
 πόλεως ἀγαθῶν πεφρικῶς ἀκούω καὶ στένων καὶ κύ-
 πτων εἰς τὴν γῆν, ὥσπερ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι, οἱ τὴν μὲν
 45 πλὴν διασύρουσιν, ὥσπερ οὐχ αὐτοὺς διασύροντες, ὅταν
 οὕτω κοιῶσιν, ἔξω δὲ βλέπουσι, καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάν-
 των τῶν Ἑλλήνων εὐτύχησεν ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσι
 καὶ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μενεῖ φασὶ δεῖν τηρεῖν.
 24. Μὴ δῆτ' ὦ πάντες θεοί, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν
 ἐπινοήσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τούτοις βελτίω τινὰ
 50 γὰρ καὶ φρένας ἐνθεῖητε, εἰ δ' ἄρ' ἔχουσιν ἀνιάτως,
 τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλειε καὶ προώλειε
 ἐν τῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσατε, ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν
 55 τειχίστην ἀκαλλαγὴν τῶν ἐπηρητημένων φόβων ὅστε καὶ
 πατριαν ἀσφαλῆ.

discedebat, sed quod omnium qui secum congressi erant,
 optime pugnabat, coronabatur et victor renunciabatur. Et
 tu cum praesentibus me confer oratoribus, tecum, cum
 quocunque omnium. neminem defugio. (320) inter quos,
 dum urbi optima sequi licebat, et certamen de benivolentia
 erga patriam in medio positum erat omnibus, me potiora
 consuluisse manifestum erat, ac meis et decretis et legibus
 et legationibus omnia gerebantur, vestrum autem nemo
 usquam comparebat, praeterquam si his insultandum esset.
 Postquam vero quae utinam facta non essent acciderunt,
 et non jam suorum, sed hominum mandata exsequentium
 et operam contra patriam parate navantium et aliis adulari
 volentium probatio exstitit; tum tu et istorum unusquisque
 in loco estis et magnifice ac splendide equos alitis, ego vero
 infirmus, fateor, sed benivolentior quam vos populo. (321)
 Duo autem, Athenienses, haec natura moderatum civem
 habere oportet (sic enim de me ipso minima cum invidia
 verba facere potero), quod et ubi fieri potest generosi animi
 institutum rei publicae in asserendo principatu dignita-
 tem tuetur, et in omni tempore atque actione benivolentiam.
 haec enim sita est in ingenio, posse autem et valere in
 aliis. hanc igitur mansisse apud me, omnino invenietis.
 (322) idque ita considerate. quum dedendum postularent,
 quum ad Amphictyones citarent, quum minitarentur, quum
 pollicitarentur, quum execrabiles istos tanquam bestias in
 me immitterent, nunquam ego meam in vos benivolentiam
 abjeci. Nam ab initio statim rectam et veram gerendae
 reipublicae viam sum ingressus: honores, imperia, gloriam
 patriae colere, augere, in his vivere institui. (323) non ob
 alterorum ego successus hilaris et exsultans in foro circumneo
 dextram protendens et rem bene gestam nuncians iis quos
 illuc renunciaturos existimem, bona autem reipublicae no-
 strae cum horrore audio et gemens et demisso capite in ter-
 ram, ut isti impii, qui et civitatem cavillantur (quasi non
 semetipsos cavillentur, quum id faciunt) et alio spectant,
 et alterius res prosperas cum Graecorum cladibus conjun-
 ctas laudant, et ut esse perpetuo durent, elaborandum esse
 dicunt.

324. Ne vero, ne, o dii omnes! quisquam vestrum his
 annuat, sed maxime etiam istis meliorem mentem atque
 animum detis. sin forte sunt insanabiles, hos ipsos solos
 funditus terra marique delete, nobis autem ceteris celeris-
 simum finem impudentium terrorum concedite et salutem
 securam.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ

ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Αισχίνης ἦν ἀνὴρ Ἀθηναῖος, υἱὸς Ἄτρομήτου καὶ Γλαυκοθέας, ἀμφοτέρων ἀδελφῶν, ὡς φησὶ Δημοσθένης. τὸν μὲν 5 γὰρ γράμματα διδάσκοντα, τὴν δὲ καθαίρουσαν καὶ τελετάς τινας οὐ σπουδαίας τελοῦσάν φησὶ διαζῆν. παραδέδοται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Αἰσχίνης τραγῳδιῶν τε ὑποκριτῆς γενόμενος καὶ γραμματεὺς τῆς πόλεως, ἥτις ἦν εὐτελής ὑπηρεσία. (2) Ὑστερον 10 μέντοι τῶν ῥητόρων εἰς ἐγένετο, καὶ περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς Φίλιππον ἐπρέσβευσεν. πολεμοῦντες γὰρ Ἀθηναῖοι Φιλίππῳ περὶ Ἀμφίπολεως, καὶ πολλὰ μὲν αὐτοὶ δεινὰ πάσχοντες, δρῶντες δὲ οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἐπέστησαν ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσασθαι πρὸς Φίλιππον. Ἡέμπουσι δὲ πρέσβεις δέκα 15 μὲν ἀριθμῶν, ἐν οἷς Αἰσχίνης τε καὶ Δημοσθένης ἦσαν. ἕξα μὲν οὖν δὲ Φιλίππου τὰς διαλύσεις, πάλιν οἱ αὐτοὶ πρεσβεύουσι δεύτερον, ὅπως οἱ περὶ τῆς εἰρήνης ἔργοι γένοιτο. (3) Περὶ δὲ ταῦτα τὰ πράγματα κατηγορεῖ ὁ Δημοσθένης Αἰσχίνου τρία : 20 ὅτι Φιλοκράτους αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον εἰρήνην γράφοντος συνέπειν αὐτῷ, ὅτι τοὺς χρόνους κατανάλωσεν, παρ' ὃ συνέβη τὰ ἐν Θράκῃ διαφραθῆναι, ὅτι ψευδῆ πρὸς Ἀθηναίους ἀπήγγελε, παρ' ὃ συνέβη Φωκεῖς ἀπολέσθαι. εἶπε γὰρ, φησὶν, ὅτι Φω- 25 κίας οὐκ ἀναίρησι Φιλίππος, καὶ ἡμεῖς τούτῳ πιστεύσαντες 334 οἷα ἐβοηθήσατε τοῖς ἀνδράσιν. Φησὶ δὲ ταῦτα πάντα ἐπι μισθῷ καὶ δώροις τὸν Αἰσχίνην κεκαυρωμέναι. (4) Ἡ στάσις περὶ οὐσίας, καὶ στοχαστική. ἡ δὲ κίνησις τῆς ἔχθρας λέγεται διὰ Τιμαρχὸν τὸν φίλον Δημοσθένους, ἐν ἧτίμω- 5 σεν Αἰσχίνης κατηγορήσας ὡς κακοῦ βίου, διότι πρὸς Πιττάλακον τὸν ὀρνιθῖαν, φησὶν, εἰς χει εὐμορφος ὢν, ἐπὶ τῷ θεᾷ-σθαι τὰς μάχας τῶν ὀρνιθῶν, διαφθειρόμενον καὶ διαφθειρόντα.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Πόλεμος συνειστήκει Φιλίππῳ καὶ Ἀθηναίοις μακρὸς, ἐξ οὗπερ παραβὰς τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας, λαβε παρ' Ὀλυνθίων Ἀμφίπολιν, οὐσαν κτῆμα τῆς πόλεως, καὶ τὴν ὑπ' Ὀλυνθίους. κατ' ὃν καιρὸν ἀπέστησαν καὶ οἱ σύμμαχοι, συνειστήκει δὲ καὶ ἕτερος Φωκεῖσι πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους, 5 τοῦτο μὲν περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πυθοῦ πρὸς Θετταλοὺς, τοῦτο δὲ ὑπὲρ Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας πρὸς τοὺς Θηβαίους. εὐδῆλον 10 γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι τῶν μὲν παρεῖλοντο τὰς δύο πόλεις γειτνιώσας αὐτοῖς, Θετταλοὺς δὲ παρωσάμενοι τὴν Ἀμφικτυονίαν ἔτε ἐν μέσῃ Φωκίᾳ τῶν ἐν Δελφοῖς ἱερῶν ἰδρυμένων. (2) Ἐπειδὴ δὲ πολὺν χρόνον ἐπολέμησαν πρὸς ἑαυτοὺς Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος· τῷ χρόνῳ τὴν εἰρήνην ἑκάτεροι ποιεῖν 15 ἐβούλοντο, ἀλλ' ὀπότερος ταῦτα προβάλλοιτο, αἰσχίνην ἔχειν 335 ἐνόμιζον. Ἀριστόδημος δὲ καὶ Νεοπτόλεμος ὑποκριταὶ τραγῳδίας ἐτύγχανον, οὗτοι δὲ τὴν οἰκείαν τέχνην ἀδείαν εἶχον ἀπιέναι ὅπου ἂν βούλωνται, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίου. ἀπαλθόντες οὖν οὗτοι εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐπεδείξαντο τὴν οἰ- 5 κείαν τέχνην, καὶ οὕτω φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο Φίλιππος,

DEMOSTHENIS

ORATIO DE

FALSA LEGATIONE.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Eschines homo Atheniensis fuit, Atrometi filius et Glaucothæe, utriusque obscuri, ut ait Demosthenes. illum enim litteris docendis, hanc lustrando et sacra quædam frivola peragendo victum quæritasse dicit. quin ipsum etiam Eschinem traditum est et tragicum fuisse histrionem et scribam civitatis, quod vile ministerium habebatur. (2) Sed postea in oratorum numero venit, et legationem de pace ad Philippum obiit. belligerantes enim Athenienses cum Philippo de Amphipoli, et multa mala patientes et nihil memorabile gerentes, decreverunt legatos ad Philippum de pace mittendos. mittunt igitur legatos decem numero, inter quos Eschines et Demosthenes erant. Quum autem Philippus pacis condiciones accepisset, rursus iidem secundo legationem obeunt, ut jusjurandum de pace detur. (3) Jam in his negotiis tria Demosthenes objicit Eschini : eum Philocrati fodam et noxiam pacem roganti patrocinatum esse, tempus trivisse, unde acciderit, ut res Thraciæ amitterentur, Atheniensibus falsa renunciasset, unde factum sit, ut Phocenses perirent. Dixit enim, inquit, Philippum non eversurum esse Phocenses : et vos et fide habita hominibus opem non tulistis. Assertit autem Eschinem hæc omnia mercede et largitionibus adductum malitiose fecisse. (4) Status est de facto ac conjecturalis. sed inimicitie existisse dicuntur propter Timarchum Demosthenis amicum, quem Eschines improbe vitæ accusatum, ignominia damnaverat, quod ad Pittalacum gallinarium, ut ait, ingrediebatur homo formosus ad spectandas gallorum pugnas, flagitiosum faciens tum patiens.

ALIUD ARGUMENTUM INCERTI AUCTORIS.

1. Bellum inter Philippum et Athenienses longum interceserat, ex quo ille pactis violatis Amphipolim ab Olynthiis acceperat, quæ erat urbis Atheniensis possessio, et Olynthiis paruerat. eo tempore etiam socii defecerant, flagrabat et aliud bellum, Phocensium cum Thessalis et Thebanis : cum Thessalis, propter templum Delphicum, cum Thebanis, propter Orchomenum et Coroneam. constat enim ex historiis eos his duas illas urbes ipsis finitimas, et Thessalis repulsis Amphictyoniam eripisse, quod Delphica sacra loca in media Phocide essent sita. (3) Quum autem longo tempore bellum inter se gessissent Athenienses et Philippus; tandem utrique pacem facere volebant, sed ejus potendi facere initium turpe ducebant. Aristodemus autem et Neoptolemus actores tragediarum, quibus propter artem quocunque impare ire licebat, atque etiam ad hostes, profecti in Macedoniam artem suam ostentarunt, adeoque humaniter a Philippo sunt excepti.

ἔτι πρὸς τοὺς ἄλλοις χρήμασι καὶ ἄλλα ἐκ τῶν οικείων παρεί-
 ρει αὐτοῖς. αἰσθόμενος δὲ μελλόντων πρесеυθεῖσθαι πρὸς αὐ-
 τὴν Φωκίαν καὶ Θετταλῶν καὶ Θηβαίων, ἐβουλήθη τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἐξαπατῆσαι. καὶ ταύτης τῆς προφάσεως δραξάμενος
 10 Φίλιππος, ἀκολούων Ἀριστόδημον καὶ Νεοπτόλεμον, εἶπεν
 αὐτοῖς ὅτι φίλος εἰμὶ Ἀθηναίους. (3) Συνέβη δὲ πάλιν τι
 καὶ αὐτὸν γενέσθαι. Φρύνων τις Ἀθηναίος ἀπὸ τῶν Ὀλυμπιάσιν
 15 ἤνωσόμενος ἢ θεασόμενος, ἐκρατήθη ὑπὸ τινων στρατιωτῶν
 τοῦ Φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ, καὶ ἀφῆρθέη πάντα τὰ αὐτοῦ.
 καὶ ἔθδεν εἰς Ἀθήνας παρεκάλει τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα χειρο-
 πώσωσιν αὐτὸν πρесеυθεῖν, ὅπως ἀπελθὼν πρὸς Φίλιππον
 20 λέγῃ ἅπαν ἀφῆρθέη. καὶ πεισθέντες Ἀθηναῖοι ἐχειροτόνησαν
 εἶναι καὶ Κτησιφῶντα. καὶ ἔλθόντων αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν
 αἰσχροφῶν αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Φίλιππος, ὥστε καὶ τὰ ἀπαρε-
 ήντα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πάντα ἀποδοῦναι αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν
 25 οὐκ αἰκίαν ἄλλα ἐπιδοῦναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι, ὅτι ἠγνόουν οἱ
 πρῶτοι, ὅτι ἱερομηνία ἐστὶ. καὶ τούτοις πάλιν ὁμοίως
 εἶπεν ὡς φίλος εἰμὶ Ἀθηναίους. καὶ ἔλθόντες εἰς τὴν Ἀττι-
 κὴν τὰ εἰρηὰ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν. (4) Ταῦτα ἀκούσαντες
 Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο μαθεῖν, εἰ μὲν ἀληθείας εἰρήνην ἄγειν βού-
 30 λῆται Φίλιππος. καὶ δὴ χειροτονοῦσι δέκα πρέσβεις. εἰσι
 ἑξ ἑσῶν: Κτησιφῶν, Ἀριστόδημος, Ἰατροκλῆς, Κίμων, Ναυ-
 κλικῆ, Δερκίλος, Φρύνων, Φιλοκράτης, Δημοσθένης, Δημοσθέ-
 νης. πέμπουσι δὲ τούτους εἰς Μακεδονίαν, ἵνα μάθωσιν, εἰ
 35 μὲν ἀληθείας βούλεται εἰρήνην ἄγειν ὁ Φίλιππος. καὶ εἰ
 ἄλλως ἐστὶν ἐνέργειαι παρ' αὐτοῦ πρέσβεις τοὺς ληφόμενους
 τοὺς ἄλλους. (5) Ἀπελθόντων οὖν τῶν δέκα πρέσβειων, ὧν
 εἰς τὴν Δημοσθένους, ἤγαγον ἀπὸ τοῦ Φιλίππου τρεῖς πρέσβεις,
 40 Ἀντιπάτρον, Παρμενίωνα καὶ Εὐρύλοχον, ὁρῶντας λαβεῖν
 τοὺς ἄλλους. συναγομένους δὲ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων
 εἰς τὴν παρασχῆν τοὺς ὄρους χρόνος παρήρητο. καὶ γι-
 νώσκον τὴν φύσιν τοῦ Φιλίππου ὁ Δημοσθένης ὡς αἰεὶ κατα-
 45 σπέρμενος καὶ ἐκπρεῶζοντος, λέγει τοῖς Ἀθηναίοις ταχέως
 εἶναι τοὺς ὄρους, καὶ μὴ παρόντος Κερσοδέπτης. εἶπε
 γὰρ, ὅτι εἰς τὴν Θράκην ἀπερχομένων ἡμῶν παρέξει τοὺς ὄ-
 ρους ὁ Κερσοδέπτης. (6) Ἰστέον δὲ, ὅτι Δημοσθένης οὐκ
 50 ἐπὶ τὴν ἐν δευτέρᾳ πρέσβειᾳ διὰ τῆς αὐτῆς προφάσεως: ἀπελ-
 θὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρέσβειαν εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς
 τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτους, καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν
 ἄλλων χρημάτων καὶ λύσασθαι αὐτούς, οὐκ ἠδύνατο δὲ τοῦτο
 ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν προσχῆματι πρесеυθεῖτο. (7) Ἐλεγε δὲ τὴν
 55 πρέσβειαν ἀπελθεῖν πλεῖον διὰ τὸ αὐτοὺς ταχέως ἀπελθεῖν καὶ
 εἶναι ἐν οὐκὰς πύθωνται Φίλιππον, δεῖν αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ
 λαβεῖν τοὺς ὄρους. οἱ δὲ μὴ πεισθέντες περὶ ἀπῆλ-
 θον, καὶ εἰς Μακεδονίαν ἀπελθόντες ἐκάθισαν ἄλλους τρεῖς μῆ-
 60 νας, ἕως ὅτι πολλὰ τῶν Ἀθηναίων χωρία καταστρέψας ὑπέ-
 σπευξε Φίλιππος, ἐν οἷς καὶ Κερσοδέπτης. καὶ ἔλθων οὐκ
 εἶδεν παρέχειν αὐτοῖς τοὺς ὄρους, ἀλλ' εἰλικυεν αὐτούς, ἕως
 65 ἐπὶ τὴν ἐπὶ Φωκίαν στρατείαν, καίτοι πρесеυθευσαμένων
 ἐκ τῶν Φωκίων περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου. καὶ ἐξελ-
 θὼν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκίους, ἀντὶ τοῦ παρασχῆν ἐν ἱερῷ
 τοῦ ἄλλου, ἐν πανδοχείῳ παρέσχε λέγων οὕτως « Ἐπένδομαι
 70 Ἀθηναίους καὶ τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους, χωρὶς Ἀλέων καὶ
 Φαισίων. » εἶπε γὰρ, ὅτι οἱ Ἄλεις ἐχθροὶ ἦσαν τῶν φίλων
 Ἀθηναίων, τῶν Φαρασίων. Φωκεῦσι δὲ οὐ πένδομαι, ἐπειδή-
 75 πορῆσαν εἰς τὸ ἱερόν. (8) Ἐλθούσης οὖν τῆς δευτέρας
 πρέσβειας εἰς τὴν Ἀττικὴν ὁ Δημοσθένης ἐτάσσει λέγων,
 80 ὅτι οὐκ ἀρέσκει μοι τὰ ὑπὸ Φιλίππου δεδογμένα. ὁ δὲ Ἀισχί-
 νης εἶπεν, ὅτι ταῦτα εἶπε Φίλιππος ἐν τῷ φανερωθῆναι, ἐμοὶ δὲ
 εἶπεν εἰς τὸ οὐκ, ὅτι « πλὴν Ἀλέων καὶ Φωκίων εἶπον, ἵνα μὴ
 85 μόνον Θηβαῖοι παραφυλάσσονται. αὐτοὺς γὰρ εἰσερχόμε-

DEMOSTHENES.

ut præter ceteras pecunias alia quoque de suo iis largiretur :
 et quum fore sentiret, ut ad se legatos mitterent Phocenses
 et Thessali et Thebani, voluit Athenienses decipere. Eaqua
 causa arrepta Philippus, quum dimitteret Aristodemum et
 Neoptolemum, iis dicit se amicum esse Atheniensibus. (3)
 Rursus contigit, ut tale quiddam accideret : Phrynon quidam
 Atheniensis proficiscens, ut Olympias certaret aut spectaret,
 captus est a quibusdam Philippi militibus festo tempore, et
 spoliatus omni pecunia. is reversus Athenas, precatur Athe-
 nienses, ut se legatum decernant, quo profectus ad Philippum
 reciperet ea, quibus esset spoliatus. Assensere Athenienses
 atque eum et Ctesiphontem creaverunt. Quos in Macedo-
 niam profectos Philippus humaniter excepit et non solum
 omnia per milites erepta reddidit ei, sed et alia de suo est lar-
 gitus, et factum excusavit. Ignorasse milites id tempus fuisse
 festum. et rursus his item dixit se esse amicum Athenien-
 sibus. Qui in Atticam reversi eadem quæ alteri nunciarunt.
 (4) His auditis Athenienses certo comperire voluerunt, ve-
 nere pacem agere vellet Philippus. Jam decem legatos creant:
 sunt autem hi : Ctesiphon, Aristodemus, Iatrocles, Cimon,
 Nausicles, Dercylus, Phrynon, Philocrates, Æschines, De-
 mosthenes. Eos igitur mittunt in Macedoniam cognituri, ve-
 nere pacem vellet agere Philippus. et si verum esset, ut
 adducerent ejus legatos, qui jusjurandum acciperent. (5) Re-
 gressi decem legati, quorum unus fuit Demosthenes, addu-
 xerunt a Philippo tres legatos, Antipatrum, Parmenionem et
 Eurylochum, exacturos jusjurandum. Quum autem convo-
 carentur socii Atheniensium ad dandum jusjurandum et mora
 intercederet; intelligens Demosthenes Philippi ingenium
 semper aliquid subigentis et insidiantis, suadet Atheniensibus,
 ut celeriter dent jusjurandum, etiam non præsentem Cersobleptem :
 Nobis, inquit, in Thraciam profectis jusjurandum
 dabit Cersobleptes. (6) Scendum est autem Demosthenem in
 secunda legatione e Macedonia non abiisse tali de causa : pro-
 fectus in prima legatione, invenit quosdam Athenienses in
 Macedonia captivos et pollicetur se illos sua pecunia allata
 redempturum. Id quod nisi in munere legati facere non poterat.
 (7) Jusserat autem navi abire legatos, quo celeriter iter
 conficerent, et ubicunque Philippum esse audirent, eo pro-
 ficiscerentur, et illic jusjurandum exigent. Illi vero non
 paruerunt, sed pedestri itinere abierunt, et quum in Macedo-
 niam pervenissent, tres totos menses desederunt, donec mul-
 tis Atheniensium oppidis subactis Philippus reverteretur, in
 quibus erat etiam Cersobleptes. Ac reversus non statim de-
 dit jusjurandum, sed distulit, dum expeditionem contra
 Phocenses instruxisset, etsi ille legatos ad eum de bello
 petendo miserant. Quum autem contra Phocenses proficiscer-
 retur; non in fano, ut fieri par erat, sed in caupona jusju-
 randum dedit in hæc verba : « Pacem facio cum Atheniensibus
 et Atheniensium sociis, præter Halenses et Phocenses », quod
 Halenses hostes essent Pharsallis suis amicis, cum Phocensi-
 bus autem se pacem facere negabat, quod fanum imple vio-
 lassent. (8) Secunda igitur legatione in Atticam reversa, Dem-
 osthènes controversiam movet, decreta Philippi non placere
 sibi dicitans. Æschines respondet, ea dixisse Philippum
 aperte, sibi vero in aurem insurrasse, se Halenses et Pho-
 censes excipisse, ne re animadversa Thebani sibi caverent,

10 νος ἀπολέσω, τούτους δὲ σώσω.» (9) Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πεισθέντες Αἰσχίνῃ, χειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν, βουλόμενοι μαθεῖν, εἰ φυλάττει Φίλιππος τὰ ὑπ' Αἰσχίνου λεχθέντα. καὶ ἐξωμόσατο Δημοσθένης μὴτε πρεσβεῦσαι μὴτε κοιναεῖν, εἴτε
25 καλῶς εἴτε κακῶς πράξει ἡ πρεσβεία. καὶ τότε φοβηθεὶς ὁ Αἰσχίνης, μὴποτε μένων ὁ Δημοσθένης κέμψαι πείσει τὸν δῆμον τοῖς Φωκείοις βοήθειαν, προσποιήσατο, ὡς λέγει Δημοσθένης, ἀβήρωστέιν. καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Εὐνομος
338 ἦλθεν ἔχων ἰατρὸν καὶ ὀμνύον, ὅτι ἀβήρωστέι Αἰσχίνης. καὶ αὐτὸν τὸν Εὐνομον ἀντι τούτου χειροτόνησεν ὁ δῆμος πρεσβευτήν. Καὶ ἀπελθόντων τούτων τῶν πρεσβέων, ὡς κατέλαβον Εὐβοίαν, ἤκουσαν, ὅτι Φωκείας κατεστρέψατο ὁ Φίλιππος, καὶ μετ' αἰσχύνῃς ὑπέστρεψεν. ἔλθουσής δὲ τῆς τρίτης πρεσβείας εἰς τὴν Ἀττικὴν Αἰσχίνης αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτῆς ἀπῆλθε πρὸς Φίλιππον, ὡς λέγει Δημοσθένης.

10 10. Ἰστέον δὲ, ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρεσβέων εὐθύνας ἐδίδου. καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν εὐθύνας οὕτω καλῶς, ὥστε τὸν Δημοσθένην γράφαι καλέσαι αὐτοὺς ἐπ' ἀρίστον· ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβεύσαντας εἰς δημόσιον ἀρίστον καλεῖσθαι. Ἀπορούσι δὲ τινες ὅτι, εἰ
15 ἤπιστατο Δημοσθένης ὅτι προδοτὰς ἦσαν, διὰ τί ἐποίησεν αὐτοὺς κληθῆναι εἰς δημόσιον ἀρίστον. Καὶ λέγομεν, ὅτι μετὰ τὸ ἀρίστον ἔγωγ τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Τῶν δὲ τῆς δευτέρας πρεσβείας μόνος ὁ Δημοσθένης δέδωκεν εὐθύνας. μέλλοντος δὲ τοῦ
20 Αἰσχίνου παρέχειν, ἐπέστη Τίμαρχος καὶ Δημοσθένης κατηγορήσαντες τούτου. καὶ ἤτησεν Αἰσχίνης ἀνάκρισιν γενέσθαι, καὶ γενομένης ἀνακρίσεως εἶδεξε Τίμαρχον ἠταρηκῶτα καὶ ἐβέβαλον αὐτὸν. νόμος γὰρ ἦν τὸν ἠταρηκῶτα μὴ πολεῖσθαι. εἴτα ἐπέστη κατηγορήσων ὁ Δημοσθένης. (11) Καὶ λέγουσί τινες, πῶς ἐνταῦθα μέμνηται τῆς τρίτης πρεσβείας. Λέγομεν δ', ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς εἰσῆλθεν ἔχων τὴν κατηγορίαν. Ἰστέον δὲ, ὅτι προηγουμένον ἔστιν
339 ἠμαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Φωκείων ἀπώλειαν, ἐσκευασάμενοι ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ ἦσαν. καὶ μετὰ τρία ἔτη εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης κατηγορήσων Αἰσχίνου. καὶ κρίνει αὐτὸν διὰ δύο ἐγκλήματα: διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκείων, καὶ διὰ δωροδοκίαν. Ἰστέον δὲ, ὅτι προηγουμένον ἔστιν
5 ἐγκλημα, ὅτι Φωκεῖς ἀπολόωσαν. πρὸς σύστασιν τούτου δευτέρον ἐνέκυψε ζήτημα, ὅτι ἐπὶ χρήμασι Αἰσχίνῃ τούτου τετόλμηται, ὡς σύστασιν γίνεσθαι τοῦ προτέρου ἐγκλήματος τοῦ κατὰ Φωκείας. (12) Τεκμήρια ἔστι τοῦ πάλαι ταῦτα ἐσκευασῆσθαι καὶ κατεσκευασθαι, δ' ὂν ἅμα καὶ προανακεῖ τὸ χρῶμα
10 Αἰσχίνου, καταφεύγοντος ἐπὶ ἄγροισιν καὶ συγγνώμῃ. καὶ τούτων τὰ μὲν ἐκ τῶν παρεμμένων εἴληψε, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. συνείπε γὰρ Φιλοκράτης ἀνευ Φωκείων γράφοντι
15 τὴν εἰρήνην. οὐκ ἔλαβεν ὄρκους παρὰ Θετταλῶν συμμαχοῦντων Φιλίππῳ, οἱ οὐκ ἂν συνεστράτευσαν ἐπὶ Φωκείας, εἴπερ δεδωκότες ἦσαν τοὺς ὄρκους. ἐνέδωκε Φιλίππῳ χρόνον παρασκευασάσθαι τὴν ἐπὶ Φωκείας στρατείαν. διέτριψε γὰρ
20 ἐκεῖνος τοὺς χρόνους ἐξεπίτηδες ἀναλίσκων, ἵνα μὴ περιπλεύσας ὁ δῆμος κλείσῃ τὰς Πύλας. ἐξηπάτησε τὴν πόλιν ἐπαυελθῶν ἐπίτηδες διτταῖς ἔλπισι, μᾶ μὲν ὅτι ἀπολοῦνται Θεβαῖοι, ἑτέρω δὲ ὅτι Φωκεῖς σωθήσονται, ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι βουλευσασθαι τὴν δεξιὸν ὑπὲρ Φωκείων. εἶπε γὰρ δεῖν Φιλίππῳ
25 πιστεύειν. Σώσειν γὰρ αὐτοὺς τῇ πόλει ἐπιτηγέλατο. (13) Καὶ τοῦ μὲν προτέρου ταῦτα τεκμήρια, τοῦ δὲ δευτέρου, τοῦ περὶ τῶν δώρων, ἐν ᾧ δείκνυται, ὅτι χρήματα εἴληφεν Αἰσχίνης, ταῦτα τεκμήρια, ὡν ὁμοίως τὰ μὲν ἐκ τῶν παρεμμένων ἔστι, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων: οὐ μισοῖ Φίλιππον, καίπερ
340 ἔξοκατηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὡς φησι. συνείπε Φιλίππῳ γενέσθαι Ἀμφικτύονα, πρεσβευσάμενον περὶ αὐτοῦ τῶν Ἀμφικτυόνων.

quos invasurus et perditurus, hos conservaturus esset. (9) Athenienses Aeschini fidem habentes, tertiam legationem creverunt, cognituri, starene Philippus pollicitationibus Aeschinis. Demosthenes et legationem ejuravit et se negavit quoloquam cum legatione rei habiturum, sive ea bene sive male obiretur. Tum veritus Aeschines, ne manens domi Demosthenes persuaderet populo, ut Phocensibus auxilium mitteret, simulat, ut ait Demosthenes, se aegrotare. venit frater ejus Eunomus adductoque medico jurat aegrotare Aeschinem. sic ipsum Eunomum Aeschinis loco populus legatum creat. Qui legati quum abissent, ut in Eubosam pervenerant, audivere Phocenses eversos esse a Philippo, et cum dedecore redierunt. Reversa tertia legatione in Atticam, Aeschines suapte auctoritate legatus abiit ad Philippum, ut ait Demosthenes.

10. Sciendum est autem post legationem singulos legatos rationem reddidisse. Ac prima legatio tam praecclare rationem reddidit, ut Demosthenes eam decreto ad prandium invitandam rogaverit. moris enim erat, ut legati re bene gesta convivio publico exciperentur. Quidam autem dubitant, cur eos Demosthenes, si scelerit fuisse proditores, ad publicum invitari prandium curarit. Ad quod respondemus eum post prandium consilium eorum animadvertisse. Ex posteriore autem legatione solus Demosthenes rationes reddidit, quas Aeschinem reddiditum Timarchus et Demosthenes accusantes aggrediuntur. Postulat Aeschines, ut inquisitio fiat: facta inquisitione ostendit Timarchum prostituisse pudicitiam. eum ejiciunt. lege enim cavebatur, ne quis impudicas rempublicam administraret. Deinde aggreditur Demosthenes Aeschinem accusans. (11) Quidam etiam quaerunt, cur hic tertias legationis meminert. Respondemus eum triennio post accusationem scriptam causam egisse in judicio. missa enim posteriore legatione Athenienses cogito Phocensium excidio ex agris in urbem sua comportant et in magno sunt tumultu. triennio post instituit Demosthenes Aeschinem accusare, et duo ei crimina objicit: interitum Phocensium, et accepta munera. Sciendum est autem praecipuum esse crimen interitum Phocensium. ad cujus probationem altera questio incidit, propter pecuniam Aeschinem id esse ausum, ut probeur prius crimen de Phocensibus. (12) Argumento sunt illa diu comparata et instructa esse, quo argumento simul etiam tollit Aeschinis colorem, ad ignorantem et deprecationem confugientis. atque argumentorum alia e praetermissis, alia e factis petit: quod patrocinatus fuerit Philocrati pacem sine Phocensibus roganti. quod non exegerit jusjurandum a Thessalis Philippi sociis, qui non militassent contra Phocenses, si jusjurandum dedissent. quod tempus Philippo praebuerit instruendae contra Phocenses expeditionis. commoratum enim dicit libam fuisse de industria et consumpsisse tempus, ne missa classe populus Pylas clauderet. quod regressus data opera deceperit populum duplici spe: una, fore ut Thebani perderentur, altera, ut Phocenses conservarentur, ne facultas daretur de incolumitate Phocensium dextre deliberandi, quam alixisset fidem habendam esse Philippo, qui se illos conservaturum urbi promississet. (13) Ac prioris questionis haec argumenta sunt, posterioris autem, de largitionibus, dum ostendit accepisse Aeschinem pecuniam, haec argumenta, quorum item alia e praetermissis petita sunt, alia e factis: non odit Philippum, quanquam ab eo deceptus, ut ait. patrocinatus est Philippo, ut Amphictyio fieret, quum ea de re legationem hac misisset.

εὐνεσιν αἱ Φιλοκράτει χρήματα ἐληφότε. καλούμενος ἐπὶ
 5 μαρτυρίαν, ἤνικα Ὑπερείδης εἰρήγγειλε Φιλοκράτην, πα-
 ρών οὐκ ἐρθεύετο. χειροτονθεὶς πρεσβευτὴς ἐπὶ τὴν Φωκίδα
 πρὸς Φιλίππον ἐπὶ ταῖς ὑπόσχέσεσιν ἀβρωστῆν προσποιή-
 10 σται. ἀλλόττων Φωκίων μετὰ τὴν ἐξωμοσίαν ἀχειροτόνητος
 παρετάται, ὅτε καὶ φυλάσσει αὐτὸν ἐχρῆν. ταῦτα τὰ τε-
 μῆρα τοῦ δευτέρου λόγου. Ἔστι δὲ τούτων τὸ ἰσχυρότατον,
 καὶ οὐ μάλιστα ἀντέχεται, ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ ὑπόσχεσις Αἰ-
 15 σχίνου ἢ περὶ Θηβαίων καὶ Φωκίων.
 14. Ἡ μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου στοχαστικὴ. οὐ γὰρ συν-
 ἔχει τοῖς ἐγκαλούμενοις Αἰσχίνης, ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασι.
 πῶς δ' εἶδος οἱ μὲν ἀπλοῦν νομοίεσσιν, ὧν πολλῆς ὡς ἐν ἄλλοις
 καὶ συνδραμούσης, οἱ δὲ συγκατασκευάζεσθαι, δύο λαβόντες
 20 ἐπιτάγματα, τὸ κατὰ Φωκίας καὶ Θράκης. Μένανδρος δὲ ἐμ-
 κτιστότατά φησιν. Εὐληθεῖται δὲ ἐκ διαβολῆς τὸ προοίμιον. δι'
 ὅτι γὰρ αὐτὸν δεδιότα ποιεῖ καὶ δεδόμενον, διὰ τούτων δείκνυ-
 ναι οὐ πάντων τοῖς δικαίοις τεθαβήκητα. καὶ ἅμα συγκρουσι-
 τῆ ἐν εἰη τὸ νόημα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

III Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

1. Ὅση μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σπουδὴ περὶ του-
 τῶν τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἶμαι
 πάντας ὑμᾶς ἠσθῆσθαι, ἑωρακότας ἄρτι τοὺς, ὅτι ἐκλή-
 5 ρώσθε, ἐνοχλοῦντας καὶ προσίοντας ὑμῖν. Δεήσο-
 με καὶ ἐπάντων ὑμῶν, ἀ καὶ τοῖς μὴ δεηθεῖσι δικαίων
 ἔστιν ὑπάρχειν, μηδεμίαν μῆτε χάριν μῆτ' ἀνδρα ποιεί-
 10 σθαι περὶ πλείονος ἢ τὸ δικαίον καὶ τὸν ὄρκον ὃν εἰσε-
 λήλυθεν ὑμῶν ἕκαστος ὁμωμοκῶς, ἐνθυμουμένους, ὅτι
 ταῦτα μὲν ἔστιν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, αἱ
 15 δὲ τῶν παρακλήτων αὐταὶ δεήσεις καὶ σπουδαὶ τῶν
 ἰσῶν κλεινεσιῶν ἕνεκα γίνονται, ἃς ἵνα κωλύθῃ, οἱ
 ἄλλοι συνήγαγον ὑμᾶς, οὐχ ἵνα κυρίας τοῖς ἀδικοῦσι
 ποιῆτε. (2) Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ
 20 δικαίως προερχόμενοι, κἂν δεδωκότες ὦσιν εὐθύνας,
 τὴν ἀπειρίαν ὁρῶ προτεινομένους, τουτοὶ δ' Αἰσχίνην
 πάλυ τάναντία τούτου. πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς
 καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων τὸν μὲν ἀνήρηκε
 25 ὅτι ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων, τοῖς δ' ἀπειλεῖ περιών,
 ἐπιότατον πάντων ἔθος εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων καὶ
 ἐπιμωροτάτον ὑμῖν. εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν κοι-
 ῶν καὶ δικαίως τῶν καθ' ἑαυτὸν φόβῳ καὶ μὴ τῶν
 30 δικαίως κατασκευάσει μηδὲν εἶναι κατήγορον αὐτοῦ
 πιστεύουσιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε.

2. Τὸ μὲν οὖν ἐξελέγξειν πολλὰ καὶ δεινὰ πεποιη-
 35 κήτα τουτοῖ καὶ τῆς ἐσχάτης ὄντα τιμωρίας ἀξίον
 θεῶν καὶ πάντων πιστεύω, ὃ δὲ, καίπερ ὑπειληφῶς
 ταῦτα, φοδοῦμαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύ-
 βωμαι, ὅτι μοι δοκοῦσιν ἅπαντες οἱ παρ' ὑμῖν ἀγῶνες
 40 οὐκ ἦσαν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν καιρῶν ἢ τῶν
 πραγμάτων εἶναι, καὶ τὸ χρόνον γεγενῆσθαι μετὰ τὴν
 45 πρεσβείαν πολλὸν δέδοικε, μὴ τίνα λήθην ἢ συνήθειαν
 τῶν δικημάτων ὑμῖν ἐμπεποιήκη. (3) Ὡς δὴ μοι
 ὁμοίως ἂν ὁμοίως ἐκ τούτων καὶ γῶναι τὰ δίκαια καὶ
 ἰκασταὶ νομί, τοῦθ' ὑμῖν λέξω : εἰ σκέψασθε παρ' ὑμῖν

sent Amphictyones. perpetua consuetudine Philocratis utitur
 corrupti largitionibus. postulatus ad dicendum testimonium,
 quum Hyperides Philocralem detulisset, quamquam praesens,
 os non aperuit. creatus legatus in Phocidem ad Philippum de
 pollicitationibus, aegrotare se simulavit. captis Phocensibus
 post ejurationem, sine auctoritate publica est profectus, quo
 tempore etiam cavere eum oportebat. Haec argumenta sunt
 secundae orationis. Inter ea autem firmissimum est et quo
 maxime nititur, promissio et pollicitatio Aeschines de Thebanis
 et Phocensibus.

14. Argumentum orationis conjecturale est. neque enim cri-
 mina fatetur Aeschines, sed omnino negat. Genus causae alii
 simplex putant, copiosa vere concurrente materia, alii simul
 confirmari duo crimina statuunt, de Phocensibus et de Thra-
 cibus. Menander autem ea incidentia vocat. Exordium sum-
 ptum est a calumnia. dum enim adversarium timidum et
 supplicem facit, indicat eum justa causa parum esse fretum.
 simul sententia fuerit comparativa.

DEMOSTHENIS

ORATIO DE FALSA LEGATIONE.

1. Quanta in hoc judicio, Athenienses, contentione
 atque ambitu utantur adversarii, omnes fere vos arbitror
 animadvertisse, quum paulo ante videritis quosdam, dum
 sortiebamini, facessere negotium et supplicare vobis. Pe-
 tam autem a vobis omnibus, quae etiam non rogantibus
 praestari est aequum : ut nec gratiam ullam nec virum plu-
 ris faciatis quam aequitatem et jusjurandum, quo unusquis-
 que vestrum dato huc est ingressus, et reputetis hoc e re
 vestra esse et totius civitatis, advocatorum autem istas
 intercessionem et studia propter privata emolumenta susci-
 pi, ad quae prohibenda legum auctoritate convenistis, non,
 ut ea iniquis hominibus confirmaretis. (2) Ac reliquos qui-
 dem, qui recto proposito ad rempublicam accedunt, etiamsi
 rationem reddiderunt, semper tamen ultro ad responden-
 dum paratos, Aeschinem autem istum longe aliter quam ita
 animatum esse video. nam priusquam ad vos ingrederetur
 et actorum suorum rationem redderet, alium eorum, qui
 rationes postulabant, sustulit, alii obambulans munitur,
 et iniquissimam omnium consuetudinem et vobis pernicio-
 sissimam invehit in civitatem. si enim is, qui aliquid publi-
 cum gessit et procuravit, sui terrore et non aequitate
 efficiet, ne ab aliquo accusetur; omnis vobis effipietur
 auctoritas.

3. Ac me monstraturum multa istum et gravia scelera
 fecisse et extremo supplicio esse dignum confido et omnino
 persuasum mihi habeo, quid autem etiam in hac persuasione
 formidem, dicam apud vos et non dissimulabo : mihi viden-
 tur causae omnes, quae apud vos aguntur, non minus,
 Athenienses, temporum esse quam rerum, et quia mul-
 tum temporis post legationem intercessit, metuo, ne id
 oblivionem aliquam aut consuetudinem vobis attulerit in-
 juriarum. (4) Sed tamen, quemadmodum etiam sic et
 intellecturi quae aequa sunt et pronuntiaturi nunc videmini,
 id vobis dicam : si vobiscum ipsi consideretis, iudices, et

αὐτοῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ λογίσαισθε, τίνων
 15 προσήκει τῇ πόλει λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν.
 πρῶτον μὲν τοίνυν, ὣν ἀπήγγειλε, δεύτερον δὲ, ὣν
 ἐπέισε, τρίτον δὲ, ὣν προσετάξατ' αὐτῶ, μετὰ ταῦτα,
 τῶν χρόνων, ἐφ' ἅπασιν δὲ τούτοις, εἰ ἀδωροδοκῆτως ἢ
 μὴ πάντα ταῦτα πέπρακται. (b) Τί δὴ ποτε τούτων;
 20 Ὅτι ἐκ μὲν τῶν ἀπαγγελίων τὸ βουλευέσασθαι περὶ τῶν
 πραγμάτων ὑμῖν ἐστίν. ἂν μὲν οὖν ὦσιν ἀληθεῖς, τὰ
 δέοντ' ἐγνώτε, ἂν δὲ μὴ τοιαῦται, τάναντία. Τὰς δὲ
 συμβουλίας πιστοτέρας ὑπολαμβάναντ' εἶναι τὰς τῶν
 πρέσβων. ὡς γὰρ εἰδόντων περὶ ὧν ἐπέμψθησαν
 25 ἀκούετε. οὐδὲν οὖν ἐξελέγεσθαι δίκαιός ἐστιν ὁ πρε-
 σβευτῆς φαῦλον οὐδ' ἀσύμφορον ὑμῖν συμβουλευεσκός.
 (c) Καὶ μὴν περὶ ὧν γε προσετάξατ' εἰπεῖν ἢ πράξαι
 καὶ διαρρήθην ἐψηφίσασθε ποιῆσαι, προσήκει διω-
 κηκέναι. εἶεν. Τῶν δὲ δὴ χρόνων διὰ τί; ὅτι
 343 πολλὰκις, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συμβαίνει πολλῶν
 πραγμάτων καὶ μεγάλων καιρῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ γί-
 γνεσθαι, ὃν ἕαν τις ἐκὼν καθυρῆ τοῖς ἐναντίοις καὶ
 5 προδῶ, οὐδ' ἂν ὄτι οὖν ποιῆ πάλιν οἷός τ' ἔσται σῶσαι.
 (γ) Ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ γε τοῦ προικα, ἢ μὴ, τὸ μὲν ἐκ
 τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται, πάντες
 οἶδ' ὅτι φήσασιν ἂν εἶναι δεινὸν καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον.
 ὁ μὲντοι τὸν νόμον τιθεὶς οὐ διώρισε τοῦτο, ἀλλ'
 10 ἀπλῶς εἶπε μηδαμῶς δῶρα λαμβάνειν, ἡγούμενος, ὡς
 ἐμοὶ δοκεῖ, τὸν ἅπασι λαβόντα καὶ διαφθαρένθ' ἔπο
 χρημάτων οὐδὲ κριτὴν ἔτι τῶν συμφερόντων ἀσφαλῆ
 μένειν τῇ πόλει. (δ) Ἄν μὲν τοίνυν ἐξελέγξω καὶ
 δεῖξω σαφῶς Αἰσχίνην τουτονὶ καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπηγ-
 15 γελκότα καὶ κεκωλυκότ' ἐμοῦ τὸν δῆμον ἀκούσαι τά-
 ληθῆ, καὶ πάντα τάναντία τῶν συμφερόντων ὑμῖν
 συμβουλευεσκότα, καὶ μηδὲν, ὧν προσετάξατε, ἐν τῇ
 πρεσβείᾳ πεποιηκότα, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους ἐν
 οἷς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προσεῖνται
 τῇ πόλει, καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰλη-
 20 φύτα μετὰ Φιλοκράτους καταψηφίσασθ' αὐτοῦ καὶ
 δίκην ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων λάβετε. ἂν δὲ μὴ δεῖξω
 ταῦτα, ἢ μὴ πάντα ἐμὲ μὲν φαῦλον ἡγεῖσθε, τοῦτον
 δ' ἀφετε.

9. Πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων ἔτι πρὸς τού-
 25 τοις ἕτεροις, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ' ὅστις
 ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτόν, βούλομαι πρὸ πάντων
 ὧν μέλλω λέγειν μνημονεύοντας ὑμῶν οἶδ' ὅτι τοὺς
 πολλοὺς ὑπομνήσαι, εἰς τίνα τάξιν ἑαυτὸν ἔταξεν
 Αἰσχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον καὶ τίνας λόγους
 344 κατὰ τοῦ Φιλίππου δημηγορεῖν ᾤετο δεῖν, ἴν' εἰδῆθ'
 ὅτι τοῖς ὄφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις καὶ δεδημηγορημέ-
 νοις ἐν ἀρχῇ μάλιστα ἐξελεγχθήσεται δῶρ' ἔχων. (10)
 Ἔστι τοίνυν οὗτος ὁ πρῶτος Ἀθηναίων αἰσθόμενος
 Φιλίππον, ὡς τότε δημηγορῶν ἐφη, ἐπιβουλεύοντα
 5 τοῖς Ἕλλησι καὶ διαφθερίοντά τινας τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ
 προεστηκότων, καὶ ἔχων Ἰσχανδρον τὸν Νεοπτολέμου
 δευτεραγωνιστὴν προσίων μὲν τῇ βουλῇ, προσίων δὲ
 τῷ δήμῳ περὶ τούτων, καὶ πείσας ὑμᾶς πανταχοῖ

reputelis, quarum rerum civitatem a legato rationem re-
 15 putere oporteat: primum, eorum quæ renuntiavit, secundo
 loco, eorum quæ persuasit, tertio, eorum quæ vos ei man-
 dastis, post hæc, temporum, et his omnibus actis, integre
 necne ea facta sint omnia. (5) Cur tandem horum? Quod
 e renuntiationibus vos de negotiis deliberatis. quæ si veri
 sint, necessaria statuitis, sin non tales, contraria. Consilia
 autem legatorum veriora esse putatis. auditis enim eos ut
 gnaros earum rerum, de quibus missi sunt. nequaquam
 igitur decet convinci legatum dati vobis ullius futillis et
 perniciosi consilii. (6) Jam quæ dicenda aut agenda jus-
 sistis et nominatim decrevistis facienda, ea ill'um convenit
 procurasse. hæc hactenus. Temporum autem quamobrem?
 quia sæpe usu venit, Athenienses, ut multarum rerum et
 magnarum occasio brevi tempore concludatur, quam si quis
 ultro adversariis condonarit et prodiderit, etiamsi omnia
 conetur, nunquam poterit recuperare. (7) De mercede
 autem accepta vel non accepta, inde accipere, unde respu-
 blica damnum capiat, omnes scio fateri esse terribile et
 magna ira dignum. legislator vero hoc non distinxit, sed
 simpliciter vetuit accipere aliquem munera, existimans, ut
 mihi videtur, eum, qui semel acceperit et largitionibus sit
 corruptus, non amplius constantem manere judicem pu-
 blicorum commodorum. (8) Quod si ostendero et perspi-
 cue monstravero, Æschinem istum et nihil veri renuntiasse,
 etiam obstitisse ne populus verum ex me audiret, et utilibus
 maxime contraria suasisse vobis, et nihil eorum quæ man-
 daveratis in legatione fecisse, et consumpsisse tempora qui-
 bus multarum et magnarum rerum occasiones reipublicæ
 perierunt, et propter omnia hæc mercedes et munera acce-
 pisse cum Philocrate; condemnate eum et ut factis ejus di-
 gnus est punite. sin hæc non ostendero, aut non omnia;
 me improbum ducite et istum absolvite.

9. Quanquam autem multa et gravia præter hæc accusare
 possum alia, Athenienses, ob quæ nemo non eum cum jure
 oderit, ante omnia tamen vos quæ dicturus sum, quum, ut
 satis scio, plerique vestrum id meminerint, commonefaciam,
 in quo reipublicæ ordine Æschines se primum collocavit et
 quales conciones contra Philippum sibi habendas esse cen-
 suerit, ut sciat eum suis actis et concionibus primis
 maxime de acceptis muneribus convinci. (10) Primus igitur
 hic est Atheniensium, qui animadverterit Philippum, ut tum
 pro concione asserebat, insidiari Græciæ et corrumpere ma-
 gistratum quosdam in Arcadia, et adhibito Ischandro
 Neoptolemi secundano actore retulerit ad senatum, retule-
 rit ad populum his de rebus, et suaserit vobis quocunque

πρέσβεις πέμψαι τοὺς συνάζοντας δεῦρο τοὺς βουλευσο-
 10 μένους περὶ τοῦ πρὸς Φιλίππον πολέμου, (11) καὶ ἀπαγ-
 γέλλων μετὰ ταῦθ' ἤκων ἐξ Ἀρκαδίας τοὺς καλοὺς
 ἐκείνους καὶ μακροὺς λόγους, οὓς ἐν τοῖς μυρίοις ἐν
 Μεγάλῃ πόλει πρὸς Ἱερώνυμον, τὸν ὑπὲρ Φιλίππου
 15 λέγοντα, ὑπὲρ ὑμῶν ἔφη δεδημηγορηκέναι, καὶ διεξιῶν
 ἕλικα τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν, οὐχὶ τὰς ἰδίας ἀδικουσι
 μόνον πατρίδας οἱ δωροδοκούντες καὶ χρήματα λαμβά-
 νοντες παρὰ Φιλίππου. (12) Ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα
 πολιτευομένου τούτου τότε καὶ τοῦτο τὸ δειγμ' ἐξενη-
 20 γότος περὶ αὐτοῦ, τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις
 πέμπειν ὡς Φιλίππον ἐπέισθητε, ὑπ' Ἀριστοδήμου καὶ
 Νεοπτολέμου καὶ Κτησιφώντος καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 ἐκείθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ' ὀτιοῦν ἡγίε' γίγνεται τῶν
 πρέσβων τούτων εἰς καὶ οὗτος, οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσο-
 25 μένων τὰ ὑμέτερα, οὐδ' ὡς τῶν πεπιστευκῶν τῷ
 Φιλίππῳ, ἀλλ' ὡς τῶν φυλαξόντων τοὺς ἄλλους. διὰ
 γὰρ τοὺς προειρημένους λόγους καὶ τὴν πρὸς τὸν Φί-
 λππον ἀπέχθειαν, ταύτην εἰκότως περὶ αὐτοῦ πάγτες
 εἴχετε τὴν δόξαν. (13) Προσελθὼν τοίνυν ἐμοὶ μετὰ
 30 ταῦτα συνετάττετο κοινῇ πρεσβεῖν, καὶ ἔπως τὸν
 μαρὸν καὶ ἀναίδῃ φυλάξομεν ἀμφοτέροι, τὸν Φιλοκρά-
 την, πολλὰ παρεκελεύσατο. καὶ μέχρι τοῦ δεῦρ'
 ἐκπελάει ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας ἐμὲ γοῦν, ὃ
 ἄλλος Ἀθηναῖος, διεφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν
 35 Δανθάνην. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὧν, ἔπερ εἶπον,
 εἰρήνη πρότερον, ἀναστάς τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν,
 ἐν εἰς περὶ τῆς εἰρήνης ἐβουλεύεσθε, ἤρξατ' ἀρχήν, ἣν
 ἐγὼ καὶ τοῖς βήμασιν οἶμαι τοῖς αὐτοῖς, ὡς περ οὗτος
 40 εἶπεν ἐν ὑμῖν, ἀπομνημονεύσειν: (14) « Εἰ πάνυ πολὺν,
 ἔρη, χρόνον ἐσκόπει Φιλοκράτης, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 πῶς ἂν ἄριστ' ἐναντιωθεῖ τῇ εἰρήνῃ; οὐκ ἂν αὐτὸν
 ἔμεινον εὐρεῖν οἶμαι, ἢ τοιαῦτα γράφοντα. ἐγὼ δὲ
 45 τῆσιν μὲν τὴν εἰρήνην, ἕως ἂν εἰς Ἀθηναίων λείπηται,
 οὐδέποτε ἂν συμβουλεύσαιμι ποιήσασθαι τῇ πόλει, εἰ-
 ρήνην μόνου φημί δεῖν ποιῆσθαι. » καὶ τοιούτους
 πᾶς εἶπε βραχείς καὶ μετρίους λόγους. (15) Ὁ δὲ
 ταῦτ' εἰπὼν τῇ προτερείᾳ πάντων ἀκούοντων ὑμῶν, εἰς
 τὴν ὑστεραίαν, ἐν ἣ τὴν εἰρήνην ἔδει κυροῦσθαι, ἐμοῦ
 50 πᾶ τῶν συμμάχων συνηγοροῦντος δόγματι καὶ τὴν
 εἰρήνην, ἔπως ἴση καὶ δικαία γένηται, πράττοντος,
 καὶ ὑμῶν βουλομένων ταῦτα καὶ οὐδὲ φωνὴν ἐθειλόντων
 ἐκείνῃ τοῦ κατακτύστου Φιλοκράτους, ἀναστάς ἐδη-
 55 γήρει καὶ συνηγόρει κείνῳ πολλῶν ἀξίους, ὃ Ζεῦ
 καὶ πάντες θεοί, θανάτων λόγους: (16) Ὡς οὔτε τῶν προ-
 γήνων ὑμᾶς μεμνησθαι δεῖο, οὔτε τῶν τὰ τρόπαια καὶ
 τὰ ναυμαχίας λεγόντων ἀνέχεσθαι, νόμον τε θήσειν
 καὶ γράφειν μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων ὑμᾶς βοηθεῖν, ὃς ἂν
 60 κατ' ἀρχαίαν βεβηθηκώς ὑμῖν ᾖ. Καὶ ταῦθ' ὁ σχέ-
 τικος καὶ ἀναίδης οὗτος ἐτόλμα λέγειν ἐπιστακῶν
 τῶν πρέσβων καὶ ἀκούοντων, οὓς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων
 μετεκίμψασθε, ὑπὸ τούτου πεισθέντες, ἔτ' οὐπω πε-
 65 ρακῶς αὐτὸν ᾖ.

17. Ὅν μὲν οὖν τρόπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χειρο-

terrarium legatos esse mittendos, qui huc convocarent de
 bello Philippico deliberaturos; (11) et postea reversus ex
 Arcadia præclaras illas et longas orationes recensuerit, quas
 coram decem millibus Megalopoli adversus Hieronymum
 Philippi defensorem habuisse pro vobis se asserebat, et
 commemoraverit, quantis injuriis omnem Græciam, non
 suas tantum patrias largitionum avidi et pecuniam a Phi-
 lippo accipientes afficerent. (12) Posteaquam igitur ea tum
 isto administrante et tale de se specimen præbente, le-
 gatos de pace ad Philippum mittendos vobis persuaserunt
 Aristodemus et Neoptolemus et Ctisiphon et ceteri nihil
 sani e Macedonia renuntiantes; eorum legatorum et iste fit
 unus, non qui vestra venderent, aut qui Philippo fidem
 haberent, sed qui ceteros custodirent. nam propter orationes
 ante habitas et Philippi odium sic de eo non ab re omnes
 sentiebatis. (13) Deinde mecum congressus paciscitur, ut
 communiter legationem obeamus, et multum hortatur ut
 scelestum et impudentem Philocratem uterque caveamus.
 ac, donec huc rediissemus a prima legatione, equidem,
 Athenienses, non animadverti corruptum esse eum et se
 vendidisse. præter cetera enim, quæ, ut recensui, prius
 dixerat, surgens in priore concionum, quibus de pace deli-
 berabatis, principio usus est quod ego etiam verbis, ut
 opinor, iisdem, quæ ille dixit apud vos, commemorabo: (14)
 « Si multum et diu meditatus esset Philocrates, Athenien-
 « ses, quo pacto paci optime adversaretur; nihil eum me-
 « lius fuisse reperturum arbitror talibus decretis. ego vero
 « pacem istam, dum unus Atheniensis superfuert, nun-
 « quam civitati suaserim esse faciendam, pacem tamen fa-
 « ciendam esse dico. » Talia dixit breviter et moderate. (15)
 Qui vero pridie hæc dixerat audientibus vobis omnibus, po-
 stridie ad concionem, quum pax confirmanda esset, me
 sociorum decretum defendente et id agente, ut pax justa
 et æqua fieret, vobisque ita sentientibus et ne vocem qui-
 dem spurcissimi Philocratis audire volentibus, surgens di-
 xit illique patrociniatus est verbis, o Jupiter et omnes dii,
 quæ multis mortibus digna sunt: (16) Neque majorum
 vobis mentionem esse faciendam neque eos, qui tropæa et
 navalia proelia prædicent, tolerandos, seque legem laturum
 et rogaturum esse, ne cui Græcorum opem feratis, qui non
 prior vobis opem tulisset. Atque hæc detestabilis iste et
 impudens dicere audebat adstantibus legatis et audientibus,
 quos e Græcia convocaveratis de istius consilio, quum se
 nondum vendidisset.

17. Quemadmodum igitur, Athenienses, iterum a vobis

τοντῶντων ὑμῶν ἐπὶ τοὺς ὄρκους αὐτὸν πάλιν τοὺς τε
 χρόνους κατέτριψε καὶ τὰ πράγματα πάντ' ἐλυμήνατο
 τὰ τῆς πόλεως, καὶ δεῖαι τούτων ἔμοι πρὸς τοῦτον
 ἀπέχθεται συνέθεσαν βουλομένῳ κωλύειν, αὐτίκ' ἀκού-
 10 σεσθε. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἤκομεν ἐκ τῆς πρεσβείας ταύτης
 τῆς ἐπὶ τοὺς ὄρκους, ἥσπερ εἰσὶν αἱ νῦν εὐθυναί, οὔτε
 μικρὸν οὔτε μέγα, οὐδ' ὅτι οὖν εὐρημένοι τῶν δεῖαι τὴν
 εἰρήνην ἐποιεῖσθε λεχθέντων καὶ προσδοκηθέντων,
 ἀλλὰ πάντ' ἐξηπατημένοι, καὶ τούτων ἕτερ' αὐθις αὖ
 15 πεπραχόντων καὶ παρὰ τὸ ψήφισμα πεπρεσβευκόντων,
 προσήμεν τῇ βουλῇ. (18) Καὶ ταῦτι πολλοὶ συνίστα-
 σιν, ἃ μέλλω λέγειν. τὸ γὰρ βουλευτήριον μιστὸν ἦν
 ἰδιωτῶν. παρελθὼν δ' ἐγὼ πάντα ἀληθῆ πρὸς τὴν
 20 βουλὴν ἀπήγγειλα, καὶ κατηγόρησα τούτων, καὶ ἀνη-
 ριθιμασίμην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων ὧν ὁ
 Κτησιφῶν καὶ ὁ Ἀριστόδημος ἀπήγγειλαν πρὸς ὑμᾶς,
 καὶ μετὰ ταῦθ', δεῖαι τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἃ οὕτως
 ἐδημηγόρησε καὶ εἰς ἃ προήγασι τὴν πόλιν, καὶ περὶ
 25 τῶν ὑπολοίπων (ταῦτα δ' ἦν Φωκεῖς καὶ Πύλαι) μὴ
 προέσθαι συνεβούλευον, μὴδὲ ταῦτα παθεῖν, μὴδ' ἀναρ-
 τωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων καὶ ὑποσχέσεσιν εἰς τοῦ-
 σχατον εἶθεῖν τὰ πράγματ' ἔσθαι. (19) Καὶ ἐπεισα
 ταῦτα τὴν βουλήν. ἐπειδὴ δ' ἤκεν ἡ ἐκκλησία καὶ
 347 πρὸς ὑμᾶς εἶδει λέγειν, παρελθὼν Αἰσχίνης οὕτως πρῶ-
 τος ἡμῶν ἀπάντων (καὶ πρὸς Δίος καὶ θεῶν περὶ ἄσθε
 συνδιαμνημονεύειν, ἀν ἀληθῆ λέγω. τὰ γὰρ πάντα
 5 τὰ πράγματα λυμηνάμεν' ὑμῶν καὶ διαφθείρανθ' ὅπως
 ταῦτ' ἐστὶν ἤδη) τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι τῶν πεπρε-
 σβευμένων ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ βηθέντων, εἰ ἄρ'
 ἡμφισβήτει μὴ ἀληθῆ λέγειν ἐμέ, μνησθῆναι πᾶμπλη-
 θες ἀπέσχευ, εἶπε δὲ τοιούτους λόγους καὶ τηλικαῦτα
 καὶ τοιαῦτ' ἔχοντας ἀγαθὰ, ὥσθ' ἀπαντας ὑμᾶς λαθὼν
 10 ὄχετο. (20) ἔφη γὰρ ἔχειν πεπεικῶς Φιλίππον ἀπανθ'
 ὅσα συμφέρει τῇ πόλει, καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι
 καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, καὶ διεξῆλθε λόγον μακρὸν
 ὑμῖν, ὃν κατὰ Θεβαίων εἰπεῖν πρὸς Φιλίππον ἔφη, καὶ
 τὰ κεφάλαι' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀπελογίζετ' ἐκ
 15 τῶν ἑαυτῶν πεπρεσβευμένων δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ὑμᾶς,
 μένοντας οἰκοὶ καὶ οὐ στρατευομένους οὐδ' ἐνοχλουμέ-
 νους, Θεβας μὲν πολιορκουμένας αὐτὰς καθ' αὐτὰς
 20 χωρὶς τῆς ἄλλης Βοιωτίας ἀκούσεσθαι, (21) Θεσπιάς
 δὲ καὶ Πλαταιάς οἰκίζομένας, τῷ θεῷ δὲ τὰ χρήματ'
 εἰσπραττόμενα, οὐ παρὰ Φωκίων, ἀλλὰ παρὰ Θεβαίων
 τῶν βουλευσάντων τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ. διδά-
 σκειν γὰρ αὐτὸς ἔφη τὸν Φιλίππον, ὅτι οὐδὲν ἤττον
 ἡσεβήκασιν οἱ βεβουλευκότες τῶν ταῖς χερσὶ πραξάντων,
 25 καὶ διὰ τοῦτο* χρῆμαθ' ἑαυτῶν τοὺς Θεβαίους ἐπικεκη-
 ρυγῆναι. (22) ἀκούειν δὲ καὶ τῶν Εὐβοίων ἐνίων ἔφη
 πεφοβημένων καὶ τεταραγμένων τὴν πρὸς τὴν πόλιν
 οἰκειότητα Φιλίππου γεγεννημένην, ὅτι « οὐ λεληθάθ'
 348 ἡμᾶς, ὡ ἄνδρες πρέσβεις, ἐφ' οἷς πεποιήσθε τὴν εἰρή-
 νην πρὸς Φιλίππον, οὐδ' ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑμεῖς μὲν Ἀμ-
 φίπολιν δεδώκατ' ἐκείνῳ, Φιλίππος δ' ὑμῖν Εὐβοίαν
 ὡμολόγηκε παραδώσειν. » εἶναι μέντοι τι καὶ ἄλλο

delectus ad jusjurandum exigendum, et tempora consum-
 perit et omnia reipublicae negotia corruperit et quae mihi
 ea prohibere cupienti contentiones cum eo fuerint, statim
 audietis. sed quum ab ea legatione propter exigendum jus-
 jurandum suscepta reversi ad quam haec rationum relationes
 pertinent, nec parvum nec magnum quicquam eorum reperis-
 semus, quae, quum pacem faceretis, dicta et exspectata fue-
 rant, sed in omnibus decepti essemus, quumque isti rursus
 alia fecissent et contra decretum legationem obissent; acces-
 simus ad senatum. (18) Et horum quae dicam multi sunt
 conscii. senatus enim refertus erat privatis. sed ego progres-
 sus, omnem veritatem senatui renuntiavi et istos accusavi et
 enumeravi a prima illa spe, quam Ctesiphon et Aristodemus
 vobis renuntiarent, et postea, quum pacem fecissetis, quae
 iste pro concione dixerit, et quo perduxerit rempublicam, et
 de iis quae restabant (ea vero erant Phocenses et Pylae) suasi,
 ea ne projiceretis, neve in eandem fraudem incideretis,
 neve alia ex alia spe suspensi et pollicitationibus, in extre-
 mum res discrimen adduci pateremini. (19) Atque haec se-
 natui persuasi. Quum vero concio convenisset et ad vos
 verba facienda essent, progressus Aeschines iste primus
 omnium nostrum (obtestor autem vos per Jovem et deos,
 date operam, ut simul memoria repetatis, verane dicam. ea
 enim demum sunt, quae omnino omnia negotia vestra cor-
 ruperunt et perdiderunt) longissime abfuit, ut renuntiaret
 aliquid in legatione actum, aut ut de iis quae in senatu dicta
 erant, si forte dubitabat, quin ego vera dixissem, ullam
 mentionem faceret, sed talem orationem habuit et tot talibus-
 que bonis refertam, ut universos vos in suam sententiam
 abriperet. (20) Dixit enim se venisse, quum persuasisset
 Philippo omnia, quae essent utilia reipublicae, et in Amphic-
 tyonica causa et in ceteris universis, et prolixam vobis
 orationem recensuit, quam se contra Thebanos apud Phi-
 lippum habuisse dicebat, capita vobis referebat et enumera-
 bat se id sua effecisse legatione, ut intra biduum aut tri-
 duum vos domi manentes et bellum non moventes nec vobis
 negotium facessentes, audituri essetis et Thebas solas abe-
 que reliqua Boeotia obsideri, (21) et Thespias atque Plataeas
 restitui, et Apollini pecuniam solvi non a Phocensibus, sed
 a Thebanis, qui occupationem templi decrevissent. se
 enim dixit docuisse Philippum, nihilo deliquisse minus eos
 qui decrevissent, quam qui manus intulissent. et propterea
 interfectori ipsius pecuniam per praekonem promissam esse
 a Thebanis. (22) Quin ex Euboensium nonnullis territis et
 perturbatis propter conjunctionem inter Philippum et rempu-
 blicam initam se audivisse: » Non praeterit nos, o legatu-
 quibus conditionibus pacem feceritis cum Philippo, nequa-
 ignoramus vos illi dedisse Amphipolim, Philippum autem
 promississe traditurum se vobis Euboeam. » Verum etiam
 aliud quid se procurasse, sed nondum id velle dicere. quos

5 ὀμνημένον αὐτῶν, οὐ μὴν πω τοῦτο βούλεσθαι λέγειν. και γὰρ νῦν φθονεῖν τινὰς αὐτῶν τῶν συμπρέσβων. ἀπηνίκτητο δ' οὕτω και παρεδήλου τὸν Ὀρωπόν. (23) Εὐδοκίμω δ' ἐπὶ τούτοις εἰκότως, και δοκῶν και βήτωρ ἀριστος εἶναι και ἀνὴρ θαυμαστός, κατέβη μάλα σε-
10 μῶς. Ἀναστάς δ' ἐγὼ ταῦτά τ' οὐκ ἔφην εἰδέναι, και ἐπειρώμην τι λέγειν τούτων ὧν εἰς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα. και παραστάς ὁ μὲν ἔνθεν ὁ δ' ἔνθεν, οὕτωσι και Φιλικάτης, ἐβόων, ἐξέκρουόν με, τελευτώντες ἐχλεύα-
15 ζον. ὑμεῖς δ' ἐγέλατε, και οὐτ' ἀκούειν ἠθέλατε, οὔτε πιεσθῆναι ἠβούλεσθ' ἄλλα πλὴν ἀόβτος ἀπηγγέλκει. (24) Καί νη τοῖς θεοῖς εἰκότ' ἐπαθεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε. τίς γὰρ ἂν ἠνέσχετο, τηλικαῦτα και τοσαῦτ' ἔσεσθαι προσδοκῶν ἀγαθὰ, ἢ ταῦθ' ὡς οὐκ ἔσται λέγοντός τινος ἢ
20 κτηγορούντος τῶν πεπραγμένων τούτοις; πάντα γὰρ ἄλλ', ὄμαι, τότε δεῦτερ' ἦν τῶν ὑποκειμένων προσδοκῶν και τῶν ἐλπίδων, οἱ δ' ἀντιλέγοντες ὄχλος ἄλλως ἐι βασιανία καταφαινέτο, ταῦτα δὲ θαυμάσι' ἤλιχα και ἀμύρονοι ἐδόκει πεπράχθαι τῇ πόλει.

25 α. Τοῦ χάριν δὴ ταῦθ' ὑπέμνησα πρώτα νῦν ὑμᾶς και διεξῆλθον τούτους τοὺς λόγους; ἐνός μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μάλιστα και πρώτου, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν, ἐπε-
29 μὲν τι λέγοντος ἀκούη μου τῶν πεπραγμένων και δοκῆ δαιμόν αὐτῶν και ὑπερβάλλον εἶναι, « εἶτα τότ' οὐκ ἔλεγεσ παραρῆμα ταῦτα, οὐδ' ἐδίδασκεσ ἡμᾶς; » θαυμάζῃ,
30 α) ἀλλὰ μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις τὰς τούτων, ἀς ἐπ' ἐκάστων ποιούμενοι τῶν καιρῶν ἐξέλκειον λόγου τυγχάνειν τοὺς ἄλλους, και τὴν ἐπαγγελίαν τὴν τούτου πύτην τὴν καλήν, εἰδῆθ', ὅτι πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις και τοῦτ' ἠδύκησθ' ἐπ' αὐτοῦ, ὅτι τάληθῆ παραρῆμα και ἦν ἵνα εἴη πυνοθάνεσθαι διεκωλύθητε, ἐπίσι και φε-
35 καισμοῖς και ὑποσχέσειν ἐξαπατώμενοι. (27) Πρώ- τω μὲν τούτω και μάλισθ', ὅπερ ἐλέγετε, ἕνεκα ταῦτα διεξῆλθον, δευτέρου δὲ τίνος; και οὐδὲν ἐλάττονος ἢ τού-
40 τω, ἵνα τὴν δὲ ἀδωροδόχου ἐπήρχε προαίρεσιν αὐτοῦ τῆς πολιτείας ἀναμνησθέντες, ὡς προβεβλημένη και ἐπιστος ἦν πρὸς τὸν Φιλίππον, τὴν μετὰ ταῦτ' ἐξαίφνης ἡγωνίαν πίστιν και φιλίαν σκέψησθε, (28) εἴτ' εἰ μὲν ἐκείβηκε, ὅσ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς οὗτος, και καλῶς
45 ἔμει τὰ πεπραγμένα, διὰ τὴν ἀλήθειαν και τὸ συμφέρον τῇ πόλει γεγενῆσθαι νομίσητε, εἰ δὲ πάντα τάναντία, ὧν οὗτος εἶπε, πέπρακται, και πολλὴν αἰσχύνην και μεγάλους κινδύνους ταῦτ' ἔχει τῇ πόλει, διὰ τὴν αἰσχρο-
50 μερείαν τὴν ἑαυτοῦ και τὸ χρημάτων ἀποδόσθαι τάληθῆ μετρεβλημένον αὐτὸν εἰδῆτε.

β. Βούλομαι δ', ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθη τὸς λόγους, ὅν τρόπον τὰ περὶ τοὺς Φωκίεας πράγμασθ' ὑμῶν παρεῖλοντο, πρώτων εἰπεῖν ἀπάντων. Δεῖ δὲ μηδέν' ἰσχυρῶν, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰς τὸ τῶν πραγμάτων μέ-
5 ρους ἀποβλέψαντα μελλοῦσ τὰς κατηγορίας και τὰς αἰτίας τῆς τούτου δόξης νομίσειν, ἀλλ' ἐκεῖν' ὄραν, ὅτι ὄντιν' ἂν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν καταστήσατε και τῶν συμβάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, οὗτος, εἴπερ ὡς-
10 περ οὗτος ἠβουλήθη μισθώσας αὐτὸν ἐξαπατῆν ὑμᾶς

dam enim e collegis jam ipsi invidere. sic autem obscure et tecte Oropum innuebat. (23) Quum vero propter hæc celebraretur atque videretur et orator esse optimus et vir admirabilis; descendit magna cum majestate. Ego autem ut surrexi, et ea ignorare me dixi et eorum aliquid dicere sum conatus, quæ ad senatum retuleram, ibi alter hinc, alter illinc assistens, iste et Philocrates, clamitabant, interpellabant me, tandem subsannabant, vos ridebatis et neque audire volebatis neque credere alia quam quæ iste renuntiabat. (24) Atque (ita me dii ament) haud ab re vobis in accidisse videtur. quis enim tanta et tot oblatum iri bona existimans, tulisset aliquem qui aut ea nulla fore diceret aut acta istorum accusaret? nam cetera omnia nimirum tum minoris erant præ proposita exspectatione et spe, qui refragabantur, mere molestia et livor videbantur, illa perquam admirabiliter atque utiliter confecta esse putabantur civitati.

25. Qua igitur gratia vobis hæc prima nunc in memoriam redegi et recensui has orationes? Una de causa, Athenienses, easque maxima et prima, ut nemo vestrum, si me dicere audierit, et ei videatur actorum quid esse et importunum et nimium, « scilicet tum illa non dixisti in re præsentis nec docuisti nos » demiretur, (26) sed istorum pollicitationes, quibus alios singulis utentes temporibus dicendi facultate excluderant, et promissionem istius præclaram illam meminertis, et sciatis, præter cetera omnia etiam hanc ab illo vobis factam esse injuriam, quod statim et quum opus esset, quo minus verum audiretis, prohibiti estis, spe et furo et pollicitationibus decepti. (27) Primum hac et ea potissimum qua dixi gratia hæc commemoravi, deinde quam de causa? et nihilo minore quam illa, ut ejus, antequam corrumperetur largitionibus, institutum in republica recordati, quam cantum id fuerit quamque Philippo diffidens, secutam postea repente fidem et amicitiam consideretis, (28) deinde ut, si evenerunt ea, quæ iste vobis renuntiavit, et acta præclara fuerunt, propter veritatem et reipublicæ utilitatem esse facta existimetis, sin omnia contra quam iste dixit acta sunt et multum dedecoris et magna reipublicæ pericula attulerunt, et eum propter sordes ipsius et veritatem ab eodem pecunia venditam mutatum esse intelligatis.

29. Dicam autem, quia huc provecata est oratio, primum omnium, quo pacto vobis Phocense negotium eriperint. Ne vero quisquam vestrum, judices, magnitudinem rerum intuens, accusationes et crimina majora esse putet, quam pro istius auctoritate, sed illud spectate, quemcunque vos illi muneri præfecissetis et oblatas occasiones ejus fidei mandassetis, illum si, ut iste, voluisset opera sua locata

καὶ φανακίζειν, τῶν ἰσῶν αἴτιος ἦν ἂν κακῶν, δσωνπερ
καὶ οὗτος. (30) οὐ γάρ, εἰ φαύλοις χρῆσθ' ὑμεῖς εἰς
10 τὰ κοινὰ πολλάκις ἀνθρώποις, καὶ τὰ πράγματ' ἐστὶ
φαῦλα, ὧν ἡ πόλις ἀξιοῦται παρὰ τοῖς ἄλλοις, οὐδὲ
πολλοῦ δεῖ. εἶτα καὶ Φωκέας ἀπολώλεκε μὲν, οἶμαι,
Φίλιππος, συνηγωνίσαντο δ' οὗτοι. τοῦτο δὴ δεῖ σκο-
πεῖν καὶ δεῖν, εἰ, ὅσα τῆς Φωκείων σωτηρίας ἐπὶ τὴν
15 πρεσβείαν ἤκε, ταῦθ' ἀπαντ' ἀπώλεσαν οὗτοι καὶ διέ-
φθειραν ἐκόντες, οὐχ ὡς ἔδε Φωκέας ἀπώλεσεν ἂν καθ'
ἐαυτὸν. πόθεν;

31. Δὸς δέ μοι τὸ προβούλευμα, ὃ πρὸς τὴν ἐμὴν
ἀπαγγελίαν ἐψηφίσασθ' ἡ βουλῆ, καὶ τὴν μαρτυρίαν
20 τὴν τοῦ γράψαντος αὐτὸ τότε, ἵν' εἰδῆθ', ὅτι ἐγὼ μὲν
οὐ τότε σιγήσας νῦν ἀφίσταμαι τῶν πεπραγμένων, ἀλλ'
εὐθὺς κατηγοροῦν καὶ προεῶρων τὰ μέλλοντα, ἡ βουλῆ
δέ, ἡ μὴ κωλυθεῖς ἀκοῦσαι τάληθῆ παρ' ἐμοῦ, οὐτ'
ἐπήνεσε τούτους οὐτ' εἰς τὸν πρυτανεῖον ἤξίωσε καλέσαι.
25 καίτοι τοῦτ', ἀφ' οὗ γέγονεν ἡ πόλις, οὐδεὶς πώποτε
φήσει παθεῖν οὐδένας πρέσβεις, οὐδὲ Τυμαγόραν, οὗ
θάνατον κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀλλ' οὗτοι πε-
πόνθησαν.

32. Λέγε δ' αὐτοῖς πρῶτον μὲν τὴν μαρτυρίαν, εἶτα
τὸ προβούλευμα.

351

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΒΟΥΛΕΥΜΑ.

Ἐνταῦθ' οὐτ' ἐπαινος οὔτε κλῆσις εἰς τὸ πρυτανεῖον
ἐστὶ τῶν πρέσβων ὑπὸ τῆς βουλῆς. εἰ δέ φησιν οὗ-
τος· δεῖξάτω καὶ παρασχέσθω, καὶ γὰρ καταβαίνω. ἀλλ'
5 οὐκ ἔστιν. Εἰ μὲν τοίνυν ταῦτα πάντες ἐπρεσβεύομεν
δικαίως οὐδέν' ἐπήνεσεν ἡ βουλῆ, δεινὰ γάρ τὰ πεπρα-
γμένα πᾶσιν. εἰ δ' οἱ μὲν τὰ δίκαι' ἐπραττον ἡμῶν,
οἱ δὲ τάναντία· διὰ τοὺς πεπονηρευμένους, ὡς ἔοικε,
10 τοῖς ἐπεικέσι συμβεβηκὸς ἂν εἴη ταύτης τῆς ἀτιμίας
μυτεσχημέναι. (33) Πῶς οὖν βραδίως πάντες εἴσεσθε,
τίς ποτ' ἔσθ' ὁ πονηρός; ἀναμνήσθητε παρ' ὑμῖν αὐ-
τοῖς, τίς ἐσθ' ὁ κατηγορῶν τῶν πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς.
15 δῆλον γάρ ἐστι τῷ μὲν ἡδικοκῆτι σιγᾶν ἐξήρκει καὶ δια-
κρουσαμένῳ τὸν παρόντα χρόνον μηκέτ' εἰς λόγον περὶ
τῶν πεπραγμένων ἑαυτὸν καθιστάναί, τῷ δὲ μηδὲν
ἐαυτῷ συνειδότι δεινὸν εἰρήει, εἰ δεινῶν καὶ πονηρῶν
ἔργων δόξει κοινωρεῖν τῷ σιωπῆσαι. εἰμὶ τοίνυν ὁ κα-
τηγορῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ τούτων, τούτων δ' οὐδεὶς ἐμοῦ.

20 34. Ἡ μὲν τοίνυν βουλῆ ταῦτα προβεβουλευέκει, τῆς
δ' ἐκκλησίας γιγνομένης καὶ τοῦ Φιλίππου παρόντος ἐν
Πύλαις ἤδη (ἦν γάρ τοῦτο πρῶτον ἀπάντων τῶν ἀδι-
κημάτων, τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι
25 τούτοις) καὶ δέον ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων,
εἶτα βουλευέσασθαι, μετὰ ταῦτα δὲ πράττειν ὃ τι δόξαι,
ἅμ' ἀκούειν κακείνων παραιναι καὶ μηδ' ὃ τι χρῆ ποιεῖν
βραδίον εἰπεῖν εἶναι. (35) πρὸς δὲ τούτοις τοῦτο μὲν οὐδεὶς
352 ἀνέγνω τῷ δήμῳ τὸ προβούλευμα, οὐδ' ἤκουσεν ὁ δῆ-
μος, ἀναστάς δ' οὗτος ἐδημηγόρει ταῦθ' ἅ διεξῆλθον
ἀρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγὼ, τὰ πολλὰ καὶ μεγάλ' ἀγαθὰ, ἃ
πεπεικώς ἐφη τὸν Φίλιππον ἔκειν καὶ διὰ τοῦτο χρῆ-

hostibus vos decipere et fraude circumvenire, eadem quæ
et istum excitare mala potuisse. (30) Non enim, si vos le-
vibus sæpe hominibus publica mandatis negotia, res etiam
leves sunt, quæ honori civitatis nostræ ab aliis deferuntur.
multum abest. Sic etiam Phocenses Philippus sane perdi-
dit, sed isti ei adjuutores fuerunt. Hoc igitur consideran-
dum et videndum est, utrum, quantum Phocensium salus
a legatione pendeat, id omnino isti corruperint et perdi-
derint ultro, non illum perditurum fuisse Phocenses solum.
unde?

31. Da mihi senatusconsultum, quod ad meam renun-
tiationem factum est, et testimonium ejus, qui tum id fe-
cit, ut sciatis me non tum tacuisse, et nunc ab actis abhor-
rere, sed statim accusasse et futura prævidisse, et senatum,
quia ex me audire verum non est prohibitus, neque laudasse
istos neque in prytaneum vocare dignatum fuisse. Atqui
id ab urbe condita ullis accidisse legatis, nemo dicet, ne
Timagoræ quidem, quem capitis damnavit populus. sed
istis hæc acciderunt.

32. Recitatis primo testimonium, deinde senatusconsul-
tum.

TESTIMONIUM. SENATUSCONSULTUM.

Hic neque laus neque invitatio legatorum in prytaneum a
senatu continetur. sin iste contineri ait; ostendat atque
exhibeat, et ego descendam. at non continetur. Quod si
omnes in legatione egissemus eadem, jure neminem lauda-
vit senatus, nam nefanda perpetraverunt omnes. sin alii
nostrum bona fide rem gesserunt, alii contra; satis apparet
propter improborum scelera etiam bonos viros eandem igno-
miniam subisse. (33) Quo pacto igitur facile cognoscetis
omnes, quisnam improbus ille sit? In memoriam ipsi re-
vocate vobis, quis ille sit, qui ab initio acta accusarit.
perspicuum est enim sonti satis fuisse futurum tacere et
præsenti eluso tempore non amplius actorum reddere ratio-
nem, sed qui nullius injuriæ sibi conscius erat, ei grave
incessisse si facinorum et scelerum socius fuisse videretur
quod taceret. Ego igitur is ab initio fui, qui istos accusa-
rim, istorum vero me nemo.

34. Ac senatus quidem illa decreverat, concione autem
convocata, et Philippo jam intra Pylas progresso (primum
enim id fuit omnium scelerum, quod Philippum negotiis
præfererant his) et, quum primum nobis negotia cogno-
scenda essent, deinde consultandum, post quod visum
esset, agendum, simul vos audire et illum adesse et quid
fieri oporteret, non facile esse dici! (35) Præterea id sena-
tusconsultum populo nemo recitavit, neque audivit popu-
lus, sed iste surrexit et ea prædicavit, quæ modo vobis
exponebam, multa et magna bona, quæ se persuasisse
Philippo atque afferre jactabat, proptereaque ipsius inter-

5 μαθ' ἑαυτῶν τοὺς Θεβαίους ἐπιτεκνηρχεῖναι. ὡςθ' ὑμεῖς
 ἐπεπληγμένους τῇ παρουσίᾳ τῶν πρώτων τῇ τοῦ Φιλίππου,
 καὶ τούτοις ὀργιζομένους ἐπὶ τῷ μὴ προηγγελκεῖναι,
 πρῶτότερος γενέσθαι τινός, πάνθ' ὅσα ἠβούλεσθ' ὑμῖν
 10 εἶσθαι προσδοκῆσαντας, καὶ μηδὲ φωνὴν ἐθέλειν ἀκούειν
 ἡμῶν μηδ' ἄλλου μηδενός. (36) Καὶ μετὰ ταῦτ' ἀνεγιγνώ-
 σκεθ' ἡ ἐπιστολὴ, ἣ παρὰ τοῦ Φιλίππου, ἣν οὗτος ἔγραψεν
 ἀπολειφθεὶς ἡμῶν, ἀντικρυς οὕτως καὶ διαβρήδην ἀπολο-
 γία γεγραμμένη τῶν τούτοις ἡμαρτημένων. καὶ γὰρ ὡς
 15 αὐτὸς κατεκώλυσεν αὐτοὺς βουλομένους ἐπὶ τὰς πόλεις
 ἵεναι καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν, ἔνεστι, καὶ ὡς,
 ἵνα συνδιαλλάττωσιν αὐτῶν τοὺς ἄλεις πρὸς τοὺς Φαρ-
 σαλίους, κατέτρεχεν αὐτοὺς, καὶ πάντ' ἀναδεχόμενος καὶ
 20 εἰς αὐτὸν ποιούμενος τὰ τούτων ἡμαρτηματὰ ἔστιν.
 (37) ὑπὲρ δὲ Φωκίων ἢ Θεσπιέων ἢ ὧν οὗτος ἀπήγγειλε
 πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ μικρόν. καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπὸ ταυ-
 τομάτου τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν
 παρὰ τούτων ὑμεῖς εἶδει δίκην λαμβάνειν οὐ πεποιηκό-
 25 των οὐδὲ διαρκηρότων οὐδὲν ὧν ὑμεῖς προσετάξατ' ἐν τῷ
 ᾠρησμένῳ, ἐκεῖνος ἐκδέχεται τὴν αἰτίαν καὶ φησὶν αὐ-
 τὸς αἰτίος γεγενῆσθαι, ὅν οὐκ ἠμελλέσθ' ὑμεῖς, ὅμαι, δυνή-
 σασθαι κολάσαι, (38) ἀ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατήσας καὶ προ-
 λαβεῖν τῆς πόλεως ἠβούλετο, οὗτος ἀπήγγειλεν, ἵνα
 30 μὴ ἐγκαλέσαι μηδὲ μέμψασθαι μηδὲ ὕστερον ὑμεῖς
 ἔχοιτε Φιλίππου, μήτ' ἐν ἐπιστολῇ μήτ' ἄλλοθι μη-
 ῶμαθ' ὧν παρ' ἐκείνου τούτων ἐνότων. λέγει δ'
 αὐτοῖς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἔγραψε μὲν οὗτος,
 ἐπέμψε δ' ἐκεῖνος, καὶ σκοπεῖθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν
 5 τρόπον, ὃν διεξέληλυθ' ἐγώ. λέγει.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

39. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ἐπιστολῆς, ὡς
 10 καλὸν καὶ φιλόνηρον, περὶ δὲ Φωκίων ἢ Θεσπιέων ἢ
 τῶν ἄλλων ὧν οὗτος ἀπήγγειλεν, οὐδὲ γὰρ ταύτης
 τίνων οὐδ' ὅποιον εἶσθ' ὑμέας. καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ
 μὲν ὑμεῖς ὄψεσθε. οἱ μὲν γὰρ ἄλεις, οὓς ἵνα συν-
 διαλλάττωσι κατασχέειν φησὶ τούτους, τοιαύτης τετυ-
 15 γχασί διαλλαγῆς, ὡςτ' ἐξελήθηνται καὶ ἀνάστατος ἡ
 πόλις αὐτῶν γέγονεν, τοὺς δ' αἰχμαλώτους, ὃ σκοπῶν
 τὸν κοῖον ὑμῖν χάριται, οὐδ' ἐνθυμηθῆναι φησὶ λύ-
 σασθαι. (40) Μεμαρτύρηται δὲ δήπουθεν ὑμῖν ἐν τῷ
 20 ὄμμῳ κολλάκις, ὡς ἐγὼ τάλαντον ἔχων ἐπ' αὐτοὺς
 ἔχονην, καὶ νῦν μαρτυρηθήσεται. διὸ καὶ τὴν ἐμὴν
 φιλοτιμίαν οὗτος ἀφαιρούμενος, τοῦτ' ἔπεισεν ἐκεῖνον
 ἐγγράφαι. ὃ τοίνυν μέγιστον ἀπάντων. ὃ γὰρ εἰς
 25 τὴν προτέραν γράψας ἐπιστολὴν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς,
 εἶπε ἔγραψον δ' ἂν καὶ διαβρήδην, ἡλίχ' ὑμεῖς εὖ ποι-
 ῆτε, εἰ εὖ ἤδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γεννησομένην,
 τῆς συμμαχίας οὐ φησὶν εἶδέναι, τί ἂν
 30 ἦν χάριται, οὐδ' ὃ αὐτὸς ὑπέσχετο. τοῦτο γὰρ
 ἦδει δηλονότι, εἴπερ μὴ ἐφενάκιζεν. Ἀλλὰ μὴν ὅτι
 εἰπαυθ' οὕτω τὸτ' ἔγραψε, λέγει μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας
 ἐπιστολῆς αὐτὸ τοῦτο, ἐνθένδε. λέγει.

factori pecuniam publice promissam esse a Thebanis. Proinde
 vos primum attoniti praesentia Philippi et istis irascentes qui
 non ante indicasset, mitiores aliquo siebatis, quod omnia
 vos consecuturos quae velletis sperabatis, nec vocem au-
 dire meam aut cujusquam alterius volebatis. (36) Post haec
 recitabantur missae a Philippo literae, quas iste scripserat
 nobis insciis, quae ita palam et aperte nihil erant aliud, quam
 defensio scelerum, quae isti perpetrarant. nam inest, se
 prohibuisse illos in urbes ituros et jusjurandum exacturos,
 et se, ut adjumento sibi essent in reconciliandis Halensibus
 et Pharsaliis, eos detinuisse, et omnia istorum peccata in
 se transfert et sibi adscribit. (37) sed Phocensium aut The-
 spensium aut eorum quae iste nuntiavit apud vos, ne minima
 quidem mentio. et hoc non forte fortuna ita factum est, sed
 quarum rerum vobis poenae sumendae erant ab istis, qui ni-
 hil fecerant aut administrarant eorum quae decreto jussera-
 tis, earum ille culpam in se transfert seque in causa fuisse
 affirmat, quem vos punire scilicet non possetis. (38) quae
 autem ille fraude obtinere et praeripere civitati voluit, iste
 renuntiavit, ut neque accusare neque postea queri quicquam
 de Philippo possetis, quum ea neque epistola illius, neque
 ullo ejus scripto alio continerentur. Age recita iis ipsas lite-
 ras, quas iste scripsit, ille misit, et considerate, ad eum
 illas modum se habere quem ego exposui. recita.

LITERAE.

39. Auditis, Athenienses, literas, quam praeclearae sint
 et humanae, de Thebanis autem et Phocensibus aut aliis,
 quae iste renuntiavit, ne tantillum quidem. In iis igitur
 prorsus nihil prohi continetur, idque vos ipsi statim perspi-
 cietis. nam et Halenses, quorum reconciliandorum gratia se
 istos detinuisse dicit, eam conciliationem experti sunt, ut
 extorres sint facti et urbs eorum sit vacua, captivos autem
 is, qui dispiciebat quo pacto vobis gratificaretur, redimere
 ne in mentem quidem sibi venisse proficitur. (40) Saepe au-
 tem per testes affirmatum vobis est, idque in conclone, me
 attulisse talentum et ad eos redimendos profectum esse,
 quod testimonium nunc etiam audietis. quapropter ut iste
 laudem illam mihi eriperet, id ut inscriberet, illi per-
 suasit. quod vero maximum est omnium: qui prioribus lite-
 ris per nos allatis scripserat, se aperte etiam fuisse scriptu-
 rum quantis beneficiis vos affecturus esset, si sciret socie-
 tatem quoque secum in initum iri, is in inita societate, scire se
 negat, quo pacto vobis gratificetur, adeoque meminisse
 suam ipsius promissionem, quam utique scivit, nisi fucum
 vobis fecit. Verum haec eum ita tum scripsisse, cape prio-
 res literas atque ex illis id ipsum mihi recita, ab hoc initio.
 recita.

τῆς εὐπόρου ἢ τοῖς ἀπόροις πολιτικῇ καὶ κοινῇ βοήθεια χρημάτων; οὐδεμία. (312) « Ἄλλ', ὦ τᾶν, εἰ μή « δὲν τούτων, εὐνοία γε καὶ προθυμία. » Ποῦ; πότε; 10 ὅστις, ὦ πάντων ἀδικώτατε, οὐδ' ὅτε ἅπαντες, ὅσοι πώποτ' ἐφθέγγαντο ἐπὶ τοῦ βήματος, εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν, καὶ τὸ τελευταῖον Ἀριστόνικος τὸ συνειλεγμένον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν, οὐδὲ τότε οὔτε παρήλθεσ οὔτ' ἐπέδωκας οὐδέν, οὐκ ἀπορῶν, πῶς γάρ; ὅς γε κε- 15 κληρονόμηκας μὲν τῶν Φιλωνος τοῦ κηδεστοῦ χρημάτων πλείονων ἢ πεντεταλάντων*, διτάλαντον δ' εἶχες ἔρανον δωρεὰν παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν ἐφ' οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον. (313) Ἄλλ' ἵνα 20 μὴ λόγον ἐκ λόγου λέγων τοῦ παρόντος ἐμαυτὸν ἐκκρούσω, παραλείψω ταῦτα. Ἄλλ' ὅτι γ' οὐχὶ δι' ἐνδειαν οὐκ ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δῆλον, ἀλλὰ φυλάττων τὸ μηδὲν ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ τούτοις οἷς ἅπαντα πολιτεύη. Ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας καὶ πηνίκα λαμ- 25 πρὸς; ἤνικ' ἂν κατὰ τούτων τι δέη. ἐν τούτοις λαμπροφωνότατος, μνημονικώτατος, ὑποκριτῆς ἀριστος, τραγικὸς Θεοκρίνης.

314. Ἐἴτα τῶν πρότερον γεγενημένων ἀγαθῶν ἀνδρῶν μέμνησαι. καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν ἐστιν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας 330 εὐνοίαν ὑπάρχουσαν προλαβόντα παρ' ἡμῶν πρὸς ἐκείνους ἐξετάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ τὸν νῦν ζῶντα μετ' ἡμῶν. (316) τίς γάρ οὐκ οἶδε τῶν πάντων ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσιν ὑπεστί τις ἢ πλείων ἢ ἐλάττων φθόνος, τοὺς 5 θεθνεῶτας δὲ οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδεὶς ἔτι μισεῖ; οὕτως οὖν ἐχόντων τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἡμαυτοῦ νῦν ἐγὼ κρίνωμαι καὶ θεωρῶμαι; μηδαμῶς. οὔτε γάρ δίκαιον οὔτ' ἴσον, Αἰσχίνη, ἀλλὰ πρὸς σὲ καὶ ἄλλον εἴ 10 τινα βούλει τῶν ταῦτά σοι προσηρημένων καὶ ζώντων. (316) Καχεῖνο σκόπει. πότερον κάλλιον καὶ ἀμεινον τῇ πόλει διὰ τὰς τῶν πρότερον εὐεργεσίας, οὐσας ὑπερμεγέθει, οὐ μὲν οὖν εἶποι τις ἂν ἡλίκα, τὰς ἐπὶ τὸν παρόντα βίον γιγνομένας εἰς ἀχαριστίαν καὶ προπηλα- 15 κισμὸν ἀγειν, ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσι, τῆς τούτων τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετείνει; (317) Καὶ μὴν εἰ καὶ τοῦτ' ἄρα δεῖ με εἰπεῖν, ἢ μὲν ἐμὴ πολιτεία καὶ προαίρεσις, ἂν τις ὀρθῶς σκοπῇ, ταῖς τῶν τότε ἔπαινουμένων ἀνδρῶν ὁμοία καὶ ταῦτά βουλομένη 20 φανήσεται, ἢ δὲ σὴ ταῖς τῶν τοὺς τοιοῦτους τότε συκοφαντούντων. δῆλον γάρ ὅτι καὶ κατ' ἐκείνους ἤσαν τινες οἱ διασύροντες τοὺς ὄντας τότε, τοὺς δὲ πρότερον γεγενημένους ἐπήνουν, βάσκανον πράγμα καὶ ταῦτὸ ποιῶντες σοί. (318) Ἐἴτα λέγεις ὡς οὐδὲν ὁμοίως εἰμι 25 ἐκείνοις ἐγὼ; σὺ δ' ὁμοιος, Αἰσχίνη; ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δὲ τις τῶν νῦν ῥητόρων; ἐγὼ μὲν γάρ οὐδένα φημί. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας, ὦ χρηστέ, ἵνα μηδὲν ἄλλ' εἶπω, τὸν ζῶντα ἐξετάζει καὶ τοὺς καθ' αὐτόν, 331 ὅσπερ τᾶλλα πάντα, τοὺς ποιητάς, τοὺς χοροὺς, τοὺς ἀγωνιστάς. (319) Ὁ Φιλάμμων οὐχ ὅτι Γλαύκου τοῦ Καρυστίου καὶ τινῶν ἐτέρον πρότερον γεγενημένων ἀθλητῶν ἀσθενέστερος ἦν, ἀστεφάνωτος ἐκ τῆς Ὀλυμπίας ἀπῆει,

civile et æquum latum est pecuniæ auxilium? nullum. (312) « At henus tu, si nihil horum, certe benivolentia et studium. » Ubi? quando? qui, o omnium iniquissime, ne tum quidem quum omnes, quotquot unquam os pro suggestu aperuerunt, ad salutem aliquid donaverunt et postremo Aristonicus, quod ad civitatem suam restituendam collegerat, ne tum quidem vel prodiisti vel largitus es quicquam, non ex inopia, qui enim? qui hæreditate acceperis Philonis affinis tui pecuniam ampliolem quinque talentis, et duorum talentum munus collectum habueris a ducibus Symmoriarum ut legem trierarchicam affligeres. (313) Sed ne aliud ex alio dicendo a proposito excidam, prætermittam hæc. Sed te non ex inopia certe nihil contulisse, ex illis apparet, sed quia cavebas, ne ulla re illos offenderes, quibus omnes in republica tuæ serviunt actiones. In quibus igitur rebus tu vir fortis es et quando splendidus? quum aliquid contra hos necessarium est. in his es voce clarissima, expromptissima memoria, optimus histrio, tragicus Theocrines.

314. Et veterum præstantium virorum mentionem facis bene sane facis. Non tamen æquum est, Athenienses, occupata benivolentia qua mortuos prosequimini, cum illis componere et conferre, qui nunc vivo vobiscum. (315) quis enim ignorat omnium, viventes omnes invidiæ vel plus vel minus esse obnoxios, in mortuos autem etiam hostium odia conquiescere? Quæ quum natura ita comparata sint, cum iis qui ante me fuerunt, ego nunc explorer et specter? nequaquam. neque enim justum neque par est, Æschines, sed tecum et cum alio quocunque vis eorum qui eadem quæ tu sequuntur quique vivunt. (316) Atque illud considera, utrum honestius et præstabilius sit reipublicæ propter veterum beneficia, quæ sunt immensa et quorum utique magnitudo verbis exprimi non potest, ea quæ in præsentem collata ætatem sunt, ingrata reddere et conculcare, an omnibus, qui aliquid agunt bono studio, honoris aliquid et benignitatis horum tribui? (317) Quanquam si et hoc mihi dicendum est, mea quidem acta et consilia, si quis recte consideret, illorum temporum laudatos virus æmulari eademque velle deprehendet, tua vero eos, qui tum illos calumniabantur. constat enim illorum quoque ætate fuisse aliquos, qui æquales suos cavillarentur, superiores autem eos laudasse, in quo invidie idemque faciebant quod tu. (318) Et dicis neutiquam illis similem esse me? Tu vero similis, Æschines? sed frater tuus? sed quivis alius oratorum nostræ ætatis? equidem illum esse nego. Sed cum viventibus, o bone (ne quid aliud dicam), viventem compara, et cum ipsius æqualibus, ut cetera omnia, poetas, choros, actores. (319) Philammon non quod Glaucō Carystio et quibusdam aliis veteribus pugilibus infirmior erat, sine corona ex Olympiæ

5 ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτὸν ἄριστα ἐμάχετο, ἐστεφανοῦτο καὶ νικῶν ἀνηγορεύετο. καὶ σὺ πρὸς τοὺς νῦν ὄρα με ῥήτορας, πρὸς σαυτὸν, πρὸς ὄντινα βούλει τῶν ἀπάντων. οὐδένα ἐξίσταμαι. (320) ὦν, ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτιστα ἐλέσθαι παρῆν, ἐφαμῖλλου τῆς
 10 εἰς τὴν πατρίδα εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσι κειμένης, ἐγὼ κράτιστα λέγων ἐφαινόμην, καὶ τοῖς ἑμοῖς καὶ ψήφισμασι καὶ νόμοις καὶ πρεσβείαις ἅπαντα διωκείτο, ὑμῶν δὲ οὐδείς ἦν οὐδαμῶς, πλην εἰ τούτοις ἐπιπράσσει τι δέοι. ἐπειδὴ δὲ ἃ μὴ ποτ' ὠφέλε συνέβη, καὶ οὐκ-
 15 ἐτί συμβούλων ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούντων καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρνεῖν ἐτοίμων καὶ τῶν κολακεύειν ἑτέρους βουλομένων ἐξέτασις ἦν· τῆνικαῦτα σὺ καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει καὶ μέ-
 20 γας καὶ λαμπρὸς ἵπποτρόφος, ἐγὼ δ' ἀσθενής, δημολογῶ, ἀλλ' εὐνοὺς μᾶλλον ὑμῶν τουτοῖσι. (321) Δύο δ', ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτα τὸν φύσει μέτριον πολίτην ἔχειν δεῖ (οὕτω γάρ μοι περὶ ἑαυτοῦ λέγοντι ἀνεπιφρονότατον εἰπεῖν), ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις τὴν τοῦ γεν-
 25 ναίου καὶ τοῦ πρωτεύου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάττειν, ἐν παντὶ δὲ καιρῷ καὶ πράξει τὴν εὐνοίαν. τούτου γὰρ ἡ φύσις κυρία, τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ ἰσχύειν ἕτερα. ταύτην τοίνυν παρ' ἑμοὶ μεμενηκυῖαν εὐρήσατε ἀπλῶς. (322) ὁρᾶτε δέ. οὐκ ἐξαίτουμένος, οὐκ Ἀμφικτυονικὰς
 30 δίκας ἐπαγόντων, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελομένων, οὐχὶ τοὺς καταράτους τούτους ὡς περ θηρία μοι προσβάλλοντων, οὐδαμῶς ἐγὼ προδεδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς εὐνοίαν. τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ὀρθὴν καὶ δικαίαν τὴν
 5 ὁδὸν τῆς πολιτείας εἰλόμην, τὰς τιμάς, τὰς δυναστείας, τὰς εὐδοξίας τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν, ταύτας αὐξάνειν, μετὰ τούτων εἶναι. (323) οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων εὐτυχίμασι φαιδρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν
 10 περιέρχομαι, τὴν δεξιάν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος τούτοις οὓς ἂν ἐκέῖσε ἀπαγγέλλειν ὀλωμαι, τῶν δὲ τῆς πόλεως ἀγαθῶν πεφρικῶς ἀκούω καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς τὴν γῆν, ὡς περ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι, οἱ τὴν μὲν πόλιν διασύρουσιν, ὡς περ οὐχ αὐτοὺς διασύροντες, ὅταν
 15 τοῦτο ποιῶσιν, ἔξω δὲ βλέπουσι, καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάντων τῶν Ἑλλήνων εὐτύχησεν ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσι καὶ ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μενεῖ φασὶ δεῖν τηρεῖν.

324. Μὴ δῆτ' ὦ πάντες θεοί, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπινεύσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τούτοις βελτίω τινὰ
 20 νοῦν καὶ φρένας ἐνθεῖητε, εἰ δ' ἄρ' ἔχουσιν ἀνιάτως, τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλεις καὶ προώλεις ἐν γῆ καὶ θαλάττῃ ποιήσατε, ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρητημένων φόβων δότε καὶ σωτηρίαν ἀσφαλῆ.

discedebat, sed quod omnium qui secum congressi erant, optime pugnabat, coronabatur et victor renunciabatur. Et tu cum praesentibus me confer oratoribus, tecum, cum quocunque omnium. neminem defugio. (320) inter quos, dum urbi optima sequi licebat, et certamen de benivolentia erga patriam in medio positum erat omnibus, me potiora consuluisse manifestum erat, ac meis et decretis et legibus et legationibus omnia gerebantur, vestrum autem nemo usquam comparebat, praeterquam si his insultandum esset. Postquam vero quae utinam facta non essent acciderunt, et nou jamsuasorum, sed hominum mandata exsequentium et operam contra patriam parate navantium et aliis adulari volentium probatio exstitit; tum tu et istorum unusquisque in loco estis et magnifice ac splendide equos alitis, ego vero infirmus, fateor, sed benivolentior quam vos populo. (321) Duo autem, Athenienses, haec naturam moderatum civem habere oportet (sic enim de me ipso minima cum invidia verba facere potero), quod et ubi fieri potest generosi animi institutum reique publicae in asserendo principatu dignitatem tuetur, et in omni tempore atque actione benivolentiam. haec enim sita est in ingenio, posse autem et valere in aliis. hanc igitur mansisse apud me, omnino invenietis. (322) idque ita considerate. quum dedendum postularent, quum ad Amphictyones citarent, quum minitarentur, quum pollicitarentur, quum execrabiles istos tanquam bestias in me immitterent, nunquam ego meam in vos benivolentiam abjeci. Nam ab initio statim rectam et veram gerendae reipublicae viam sum ingressus: honores, imperia, gloriam patriae colere, augere, in his vivere institui. (323) non ob alterorum ego successus hilaris et exultans in foro circumneo dextram protendens et rem bene gestam nuncians iis quos illuc renunciaturos existimem, bona autem reipublicae nostrae cum horrore audio et gemens et demisso capite in terram, ut isti impii, qui et civitatem cavillantur (quasi non semetipsos cavillentur, quum id faciunt) et alio spectant, et alterius res prosperas cum Graecorum cladibus conjunctas laudant, et ut eae perpetuo durent, elaborandum esse dicunt.

324. Ne vero, ne, o dii omnes! quisquam vestrum his annuat, sed maxime etiam istis meliorem mentem atque animum detis. sin forte sunt insanabiles, hos ipsos solos funditus terra marique delete, nobis autem ceteris celerrimum finem impendentium terrorum concedite et salutem securam.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ
ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Αισχίνης ἦν ἀνὴρ Ἀθηναῖος, υἱὸς Ἀτρομήτου καὶ Γλαυκοθέας, ἀμφοτέρων ἀδόξων, ὡς φησὶ Δημοσθένης. τὸν μὲν 5 γὰρ γράμματα διδάσκοντα, τὴν δὲ καθαίρουσαν καὶ τελετὰς τινὰς οὐ σπουδαίας τελοῦσάν φησι διαχῆν. παραδεδόται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Αἰσχίνης τραγῳδιῶν τε ὑποκριτὴς γενόμενος καὶ γραμματεὺς τῆς πόλεως, ἧτις ἦν εὐτελής ὑπηρεσία. (2) Ὑστερον 10 μέντοι τῶν ῥητόρων εἰς ἐγένετο, καὶ περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς Φίλιππον ἐπρέσβευσεν. πολεμοῦντες γὰρ Ἀθηναῖοι Φιλίππῳ περὶ Ἀμφιπόλεως, καὶ πολλὰ μὲν αὐτοὶ δεινὰ πάσχοντες, δρώντες δὲ οὐδὲν ἀξιὸν λόγου, ἐπεισθήσαν ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσασθαι πρὸς Φίλιππον. Ἡέμπουσι δὲ πρέσβεις δέκα 15 τὸν ἀριθμὸν, ἐν οἷς Αἰσχίνης τε καὶ Δημοσθένης ἦσαν. ζεαμένου δὲ Φιλίππου τὰς διαλύσεις, πάλιν οἱ αὐτοὶ πρεσβεύουσι δεῦτερον, ὅπως οἱ περὶ τῆς εἰρήνης ὅροι γένοιντο. (3) Περὶ δὲ ταῦτα τὰ πράγματα κατηγορεῖ ὁ Δημοσθένης Αἰσχίνου τρία : 20 ὅτι Φιλοκράτους αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον εἰρήνην γράφοντος συνεῖπεν αὐτῷ, ὅτι τοὺς χρόνους κατανάλωσε, παρ' ὃ συνέβη τὰ ἐν Θράκῃ διαφθαρῆναι, ὅτι ψευδῆ πρὸς Ἀθηναίους ἀπήγγειλε, παρ' ὃ συνέβη Φωκεῖς ἀπολλέσθαι. εἶπε γάρ, φησὶν, ὅτι Φω- 25 κέας οὐκ ἀναιρήσει Φίλιππος, καὶ ὑμεῖς τούτῳ πιστεύσαντες 334 οὐκ ἐβουλήσατε τοῖς ἀνδράσι. φησὶ δὲ ταῦτα πάντα ἐπὶ μισθῷ καὶ δόροις τὸν Αἰσχίνην κεκαουρημέναι. (4) Ἡ στάσις περὶ οὐσίας, καὶ στοχαστικὴ ἢ δὲ κίνησις τῆς ἔχθρας λέγεται διὰ Τιμαρχὸν τὸν φίλον Δημοσθένους, ἐν ἧτίμω- 5 σεν Αἰσχίνης κατηγορήσας ὡς κακοῦ βίου, διότι πρὸς Πιττάλακον τὸν ὀρνιθίαν, φησὶν, εἰς ἧε εὐμορφος ὢν, ἐπὶ τῷ θεᾷ-σθαι τὰς μάχας τῶν ὀρνιθίων, διαφθειρόμενον καὶ διαφθειρόντα.

ἌΛΙΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Πόλεμος συνειστήκει Φιλίππῳ καὶ Ἀθηναίοις μακρὸς, ἐξ οὗπερ παραβάς τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας, ἔλαβε παρ' Ὀλυνθίων Ἀμφιπόλιν, οὖσαν κτήμα τῆς πόλεως, καὶ ἦν ὑπ' Ὀλυνθίοις καθ' ὃν καιρὸν ἀπέστησαν καὶ οἱ σύμμαχοι, συνειστήκει δὲ καὶ ἕτερος Φωκεῦσι πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους, 5 τοῦτο μὲν περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πυθοῖ πρὸς Θετταλοὺς, τοῦτο δὲ ὑπὲρ Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνέας πρὸς τοὺς Θηβαίους. εὐδὴλον 10 γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι τῶν μὲν παρείλοντο τὰς δύο πόλεις γειτνιώσας αὐτοῖς, Θετταλοὺς δὲ παρωσάμενοι τὴν Ἀμφικτυονίαν ἔτε ἐν μέσῃ Φωκίᾳ τῶν ἐν Δελφοῖς ἱερῶν ἰδρυμένων. (2) Ἐπειδὴ δὲ πολὺν χρόνον ἐπολέμησαν πρὸς ἑαυτούς Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος· τῷ χρόνῳ τὴν εἰρήνην ἑκάτεροι ποιεῖν 15 ἐβούλοντο, ἀλλ' ὁπότερας ταῦτα προβάλλοιτο, αἰσχύνῃν ἔχειν 335 ἐνόμιζον. Ἀριστόδημος δὲ καὶ Νεοπτόλεμος ὑποκριταὶ τραγῳδίας ἐτύγχανον, οὗτοι διὰ τὴν οικεῖαν τέχνην ἀδειαν εἶχον ἀπεινά ὅπου ἂν βούλωνται, ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίους ἀπελθόντες οὖν οὗτοι εἰς τὴν Μακεδονίαν ἐπεδείξαντο τὴν οἰ- 5 κείαν τέχνην, καὶ οὕτω φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο Φίλιππος,

DEMOSTHENIS

ORATIO DE
FALSA LEGATIONE.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Aeschines homo Atheniensis fuit, Atromeli filius et Glaucothææ, utriusque obscuri, ut ait Demosthenes. illum enim litteris docendis, hanc lustrando et sacra quodam frivola peragendo victum quæritasse dicit. quin ipsum etiam Aeschinem traditum est et tragicum fuisse histrionem et scribam civitatis, quod vile ministerium habebatur. (2) Sed postea in oratorum numerum venit, et legationem de pace ad Philippum obiit. belligerantes enim Athenienses cum Philippo de Amphipoli, et multa mala patientes et nihil memorabile gerentes, decreverunt legatos ad Philippum de pace mittendos. mittunt igitur legatos decem numero, inter quos Aeschines et Demosthenes erant. Quum autem Philippus pacis condiciones accepisset, rursus lidem secundo legationem obeunt, ut iusjurandum de pace detur. (3) Jam in his negotiis tria Demosthenes objicit Aeschini : eum Philocrati sedam et noxiam pacem roganti patrocinaum esse, tempus trivisse, unde acciderit, ut res Thraciæ amitterentur, Atheniensibus falsa renunciasse, unde factum sit, ut Phocenses perirent. Dixit enim, inquit, Philippum non eversurum esse Phocenses : et vos ei fide habita hominibus opem non tulistis. Asserit autem Aeschinem hæc omnia mercede et largitionibus adductum malitiose fecisse. (4) Status est de facto ac conjecturalis. sed inimicitias exstitisse dicuntur propter Timarchum Demosthenis amicum, quem Aeschines improbæ vitæ accusatum, ignominia damnaverat, quod ad Pittalacum gallinarium, ut ait, ingrediebatur homo formosus ad spectandas gallorum pugnas, flagitiosa tum faciens tum patiens.

ALIUD ARGUMENTUM INCERTI AUCTORIS.

1. Bellum inter Philippum et Athenienses longum interceserat, ex quo ille pactis violatis Amphipolim ab Olynthis acceperat, quæ erat urbis Atheniensis possessio, et Olynthis paruerat. eo tempore etiam socii defecerant, flagrabat et aliud bellum, Phocensium cum Thessalis et Thebanis : cum Thessalis, propter templum Delphicum, cum Thebanis, propter Orchomenum et Coroneam. constat enim ex historiis eos his duas illas urbes ipsis finitimas, et Thessalis repulsis Amphictyoniam eripuisse, quod Delphica sacra loca in media Phocide essent sita. (2) Quum autem longo tempore bellum inter se gessissent Athenienses et Philippus; tandem utrique pacem facere volebant, sed ejus petendæ facere intium turpe ducebant. Aristodemus autem et Neoptolemus actores tragediarum, quibus propter artem quocunque impune ire licebat, atque etiam ad hostes, profecti in Macedoniam artem suam ostentantur, adeoque humaniter a Philippo sunt excepti,

ὥστε πρὸς τοὺς ἄλλοις χρήμασι καὶ ἄλλα ἐκ τῶν οἰκείων παρεῖ-
 χεν αὐτοῖς. αἰσθόμενος δὲ μελλόντων πρесеύεσθαι πρὸς αὐ-
 τὸν Φωκίων καὶ Θετταλῶν καὶ Θηβαίων, ἐβουλήθη τοὺς Ἀθη-
 ναίους ἐξαπατήσει. καὶ ταύτης τῆς προφάσεως δραζόμενος
 10 Φίλιππος, ἀπολύων Ἀριστόδημον καὶ Νεοπτόλεμον, ἔλεγεν
 αὐτοῖς ὅτι φίλος εἰμι Ἀθηναίος. (3) Συνέθη δὲ πάλιν τι
 τοιοῦτον γενέσθαι. Φρύνων τις Ἀθηναῖος ἀπὸ τῶν Ὀλυμπιάσιν
 15 ἀγωνισόμενος ἢ θεασόμενος, ἐξαπατήθη ὑπὸ τινων στρατιωτῶν
 τοῦ Φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ, καὶ ἀπρήθη πάντα τὰ αὐτοῦ.
 καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας παρεκάλεε τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα χειρο-
 τονήσωσιν αὐτὸν πρесеυτήν, ὅπως ἀπελθὼν πρὸς Φίλιππον
 20 λάβῃ ἀπὲρ ἀπρήθη. καὶ πεισθέντες Ἀθηναῖοι χειροτόνησαν
 αὐτὸν καὶ Κτησιφῶντα. καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν
 φιλοφρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Φίλιππος, ὥστε καὶ τὰ ἀραιε-
 βέντα ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν πάντα ἀποδοῦναι αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν
 οἰκείων ἄλλα ἐπιδοῦναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι, ὅτι ἠγγύουν οἱ
 25 στρατιῶται, ὅτι ἱερομηνία ἐστὶ. καὶ τούτοις πάλιν ὁμοίως
 ἔλεγεν ὡς φίλος εἰμι Ἀθηναῖος. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἄττι-
 κὴν τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγειλαν. (4) Ταῦτα ἀκούσαντες
 Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο μαθεῖν, εἰ μετ' ἀληθείας εἰρήνην ἄγειν βού-
 30 λεται Φίλιππος. καὶ δὴ χειροτονοῦσι δέκα πρέσβεις. εἰσι
 δ' οὗτοι : Κτησιφῶν, Ἀριστόδημος, Ἰατροκλῆς, Κίμων, Ναυ-
 σικλῆς, Δερκύλος, Φρύνων, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Δημοσθέ-
 νης. πέμπουσι δὲ τούτους εἰς Μακεδονίαν, ἵνα μάθωσιν, εἰ
 5 μετ' ἀληθείας βούλεται εἰρήνην ἄγειν ὁ Φίλιππος. καὶ εἰ
 ἀληθὲς ἐστίν· ἐνέγκαι παρ' αὐτοῦ πρέσβεις τοὺς ληφομένους
 τοὺς ὄρκους. (5) Ἀπελθόντων οὖν τῶν δέκα πρέσβων, ὧν
 εἰς τὴν Δημοσθένης, ἤγαγον ἀπὸ τοῦ Φιλίππου τρεῖς πρέσβεις,
 10 Ἀντίπατρον, Παρμιωνίαν καὶ Εὐρύλοχον, ὄφειλοντας λαβεῖν
 τοὺς ὄρκους. συναγομένω δὲ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων
 ἐπὶ τῷ παρασχέειν τοὺς ὄρκους χρόνος παρήχρητο. καὶ γι-
 νώσκων τὴν φύσιν τοῦ Φιλίππου ὁ Δημοσθένης ὡς αἶε κατα-
 15 στροφομένου καὶ ἐπιηράζοντος, λέγει τοῖς Ἀθηναίους ταχέως
 δοῦναι τοὺς ὄρκους, καὶ μὴ παρόντος Κερσοδλίπτου. ἔλεγε
 γάρ, ὅτι εἰς τὴν Θράκην ἀπερχομένων ἡμῶν παρέξει τοὺς ὄρ-
 κους ὁ Κερσοδλίπτης. (6) Ἰστέον δὲ, ὅτι Δημοσθένης οὐκ
 ἀπῆλθεν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρесеβίᾳ διὰ τοιαύτην πρόφασιν : ἀπελ-
 20 θὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρесеβίαν εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς
 τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώτους, καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν
 ἰδίων χρημάτων καὶ λύσασθαι αὐτοὺς, οὐκ ἠδύνατο δὲ τοῦτο
 ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν προσχήματι πρесеβουτοῦ. (7) Ἐλεγε δὲ τὴν
 25 πρесеβίαν ἀπελθεῖν πλὴρ διὰ τὸ αὐτοὺς ταχέως ἀπελθεῖν καὶ
 ὄρκου ἂν ὄντα πύθωνται Φίλιππον, δεῖν αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ
 ἐκείσε τοὺς ὄρκους λαβεῖν. οἱ δὲ μὴ πεισθέντες περὶ ἀπῆλ-
 θον, καὶ εἰς Μακεδονίαν ἀπελθόντες ἐκάθισαν ὄλου τρεῖς μῆ-
 33 νας, ἕως οὗ πολλά τῶν Ἀθηναίων χωρία καταστρέψας ὑπέ-
 στρεψε Φίλιππος, ἐν οἷς καὶ Κερσοδλίπτης. καὶ ἐλθὼν οὐκ
 εὐθὺς παρέρχεν αὐτοῖς τοὺς ὄρκους, ἀλλ' εἰλκυσεν αὐτοὺς, ἕως
 5 ἡττήρῃσε τὴν ἐπὶ Φωκίας στρατείαν, καίτοι πρесеβουσιμένων
 πρὸς αὐτὸν Φωκίων περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου. καὶ ἐξελ-
 θόντος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκίας, ἀντὶ τοῦ παρασχέειν ἐν ἱερῷ
 τοὺς ὄρκους, ἐν πανδοχείῳ παρέσχε λέγων οὕτως « Ἐπένδομαι
 10 Ἀθηναίους καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις, χωρὶς Ἀλέων καὶ
 Φωκίων. » ἔλεγε γάρ, ὅτι οἱ Ἀλεῖς ἐχθροὶ ἴσαν τῶν φίλων
 μου, τῶν Φαρσαλίων. Φωκεῦσι δὲ οὐ σπένδομαι, ἐπειδή-
 περ ἠσέθησαν εἰς τὸ ἱερόν. (8) Ἐλθούσης οὖν τῆς δευτέρας
 πρесеβίας εἰς τὴν Ἄττικὴν ὁ Δημοσθένης ἑστασίαζε λέγων,
 15 ὅτι οὐκ ἀρέσκει μοι τὰ ὑπὸ Φιλίππου δεδογμένα. ὁ δὲ Αἰσχί-
 νης ἔλεγε, ὅτι ταῦτα εἶπε Φίλιππος ἐν τῷ φανερωῖ, ἐμοὶ δὲ
 εἶπεν εἰς τὸ οὗς, ὅτι « πλὴν Ἀλέων καὶ Φωκίων εἶπον, ἵνα μὴ
 μωθόντες Θηβαῖοι παραφυλάξωνται. αὐτοὺς γὰρ εἰσερχόμε-

DEMOSTHENES.

ut præter ceteras pecunias alia quoque de suo iis largiretur :
 et quum fore sentiret, ut ad se legatos mitterent Phocenses
 et Thessali et Thebani, voluit Athenienses decipere. Eaque
 causa arrepta Philippus, quum dimitteret Aristodemum et
 Neoptolemum, iis dicit se amicum esse Atheniensibus. (3)
 Rursus contigit, ut tale quiddam accideret : Phrynon quidam
 Atheniensis proficiscens, ut Olympiâ certaret aut spectaret,
 captus est a quibusdam Philippi militibus festo tempore, et
 spoliatus omni pecunia. is reversus Athenas, precatur Athe-
 nienses, ut se legatum decernant, quo profectus ad Philippum
 reciperet ea, quibus esset spoliatus. Assensere Athenienses
 atque eum et Ctesiphontem creaverunt. Quos in Macedo-
 niam profectos Philippus humaniter excepit et non solum
 omnia per milites erepta reddidit ei, sed et alia de suo est lar-
 gitus, et factum excusavit, ignorasse milites id tempus fuisse
 festum. et rursus his item dixit se esse amicum Athenien-
 sibus. Qui in Atticam reversi eadem quæ alteri nunciarunt.
 (4) His auditis Athenienses certo comperire voluerunt, ve-
 nere pacem agere vellet Philippus. Jam decem legatos creant:
 sunt autem hi : Ctesiphon, Aristodemus, Iatrocles, Climon,
 Nausicles, Dercylus, Phrynon, Philocrates, Æschines, Demosthenes.
 Eos igitur mittunt in Macedoniam cognituri, vene-
 rare pacem vellet agere Philippus. et si verum esset, ut
 adducerent ejus legatos, qui jusjurandum acciperent. (5) Re-
 gressi decem legati, quorum unus fuit Demosthenes, addu-
 xerunt a Philippo tres legatos, Antipatrum, Parmenionem et
 Eurylochum, exacturos jusjurandum. Quum autem convo-
 carentur socii Atheniensium ad dandum jusjurandum et mora
 intercederet; intelligens Demosthenes Philippi ingenium
 semper aliquid subigentis et insidiantis, suadet Atheniensibus,
 ut celeriter dent jusjurandum, etiam non præsentem Cersoblepte :
 Nobis, inquit, in Thraciam profectis jusjurandum
 dabit Cersobleptes. (6) Sciendum est autem Demosthenem in
 secunda legatione e Macedonia non abiisse tali de causa : pro-
 fectus in prima legatione, invenit quosdam Athenienses in
 Macedonia captivos et pollicetur se illos sua pecunia allata
 redempturum. id quod nisi in munere legati facere non poterat.
 (7) Jusserrat autem navi abire legatos, quo celeriter iter
 conficerent, et ubicunque Philippum esse audirent, eo pro-
 ficiscerentur, et illic jusjurandum exigerent. Illi vero non
 paruerunt, sed pedestri itinere abierunt, et quum in Macedo-
 niam pervenissent, tres totos menses desederunt, donec multis
 Atheniensium oppidis subactis Philippus reverteretur, in
 quibus erat etiam Cersobleptes. Ac reversus non statim de-
 dit jusjurandum, sed distulit, dum expeditionem contra
 Phocenses iustruxisset, etsi si legatos ad eum de bello depo-
 nendo miserant. Quum autem contra Phocenses proficisceretur;
 non in fano, ut fieri par erat, sed in caupona jusju-
 randum dedit in hæc verba : « Pacem facio cum Atheniensibus
 et Atheniensium sociis, præter Halenses et Phocenses », quod
 Halenses hostes essent Pharsaliis suis amicis, cum Phocensi-
 bus autem se pacem facere negabat, quod fanum imple vio-
 lassent. (8) Secunda igitur legatione in Atticam reversa, Demo-
 sthenes controversiam movet, decreta Philippi non placere
 sibi dicitans. Æschines respondet, ea dixisse Philippum
 aperte, sibi vero in aurem insurrasse, se Halenses et Pho-
 censes excepisse, ne re animadversa Thebani sibi caverent,

12

20 νος ἀπολέσω, τούτους δὲ σώσω.» (9) Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πεισθέντες Αἰσχίνῃ, ἐχειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν, βουλούμενοι μαθεῖν, εἰ φυλάττει Φίλιππος τὰ ὑπ' Αἰσχίνου λεχθέντα. καὶ ἐξωμώσατο Δημοσθένης μῆτε πρεσβεύσαι μῆτε κοινωνεῖν, εἴτε
25 καλῶς εἴτε κακῶς πράξει ἡ πρεσβεία. καὶ τότε φοβηθεὶς ὁ Αἰσχίνης, μήποτε μένων ὁ Δημοσθένης πέμψαι πείσει τὸν δῆμον τοῖς Φωκέωσι βοήθειαν, προσποιήσατο, ὡς λέγει Δημοσθένης, ἀβρωστεῖν. καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Εὐνομος
338 ἦλθεν ἔχων ἰατρὸν καὶ ὀμνύων, ὅτι ἀβρωστῆται Αἰσχίνης. καὶ αὐτὸν τὸν Εὐνομον ἀντὶ τούτου ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος πρεσβευτῆν. Καὶ ἀπελθόντων τούτων τῶν πρεσβῶν, ὡς κατέλαβον Εὐβοίαν, ἤκουσαν, ὅτι Φωκέας κατεστρέφατο ὁ Φίλιππος, καὶ μετ' Αἰσχίνης ὑπέστρεψαν. ἔλθουσας δὲ τῆς τρίτης πρεσβείας εἰς τὴν Ἀττικὴν Αἰσχίνης αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτῆς ἀπῆλθε πρὸς Φίλιππον, ὡς λέγει Δημοσθένης.

10 Ἰστέον δὲ, ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἑκαστος τῶν πρεσβῶν εὐθύνας ἐδίδου. καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν εὐθύνας οὕτω καλῶς, ὥστε τὸν Δημοσθένην γράψαι καλέσαι αὐτοὺς ἐπ' ἀριστον· ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβεύσαντας εἰς δημόσιον ἀριστον καλεῖσθαι. Ἀποροῦσι δὲ τινες ὅτι, εἰ
15 ἠπίστατο Δημοσθένης ὅτι προδοταὶ ἦσαν, διὰ τί ἐποίησεν αὐτοὺς κληθῆναι εἰς δημόσιον ἀριστον. Καὶ λέγομεν, ὅτι μετὰ τὸ ἀριστον ἔγνω τὸν σκοπὸν αὐτῶν. Τῶν δὲ τῆς δευτέρας πρεσβείας μόνος ὁ Δημοσθένης δέδωκεν εὐθύνας. μέλλοντος δὲ τοῦ
20 Αἰσχίνου παρεῖναι, ἐπέστη Τιμαρχος καὶ Δημοσθένης κατηγορήσαντες τούτου. καὶ ἤτησεν Αἰσχίνης ἀνάκρισιν γενέσθαι, καὶ γενομένης ἀνακρίσεως εἶδεις Τιμαρχον ἡταιρηκότα καὶ ἐξέβαλον αὐτόν. νόμος γὰρ ἦν τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. εἴτα ἐπέστη κατηγορήσαν ὁ Δημοσθένης. (11) Καὶ λέγουσι τινες, πῶς ἐνταῦθα μέμνηται τῆς τρίτης πρεσβείας. Λέγομεν δ', ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς εἰσῆλθεν ἔχων τὴν κατηγορίαν. γενομένης γὰρ τῆς δευτέρας πρεσβείας,
339 μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Φωκέων ἀπώλειαν, ἔσπευγόντων ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἐν πολλῷ θορόβῳ ἦσαν. καὶ μετὰ τρία ἔτη εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης κατηγορήσαν Αἰσχίνου. καὶ κρίνει αὐτὸν διὰ δύο ἐγκλήματα : διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν Φωκέων, καὶ διὰ δωροδοκίαν. Ἰστέον δὲ, ὅτι προηγουμένον ἔστιν
5 ἐγκλημα, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασιν. πρὸς σύστασιν τούτου δευτέρον ἐνέκυψε ζήτημα, ὅτι ἐπὶ χρήμασιν Αἰσχίνῃ τούτο τετόλμηται, ὡς σύστασιν γίνεσθαι τοῦ προτέρου ἐγκλήματος τοῦ κατὰ Φωκέας, (12) Τεκμήρια ἔστι τὸ πάλαι ταῦτα ἔσκαυρησθαι καὶ κατεσκευάσθαι, δι' ὧν ἅμα καὶ προαναίρει τὸ χρῶμα Αἰσχίνου, καταπεύγοντος ἐπὶ ἄγνοιαν καὶ συγγνώμην. καὶ
10 τούτων τὰ μὲν ἐκ τῶν παρεμμένων εἰληψε, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. συνέειπε γὰρ Φιλοκράτης ἄνευ Φωκέων γράφοντι τὴν εἰρήνην. οὐκ ἔλαβεν ὄρκους παρὰ Θετταλῶν συμμαχοῦντων Φιλίππῳ, οἱ οὐκ ἂν συνεστράτευσαν ἐπὶ Φωκέας, εἴπερ
15 δεδωκότες ἦσαν τοὺς ὄρκους. ἐνέδωκε Φιλίππῳ χρόνον παρασκευάσασθαι τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν. διέτριψε γὰρ ἐκεῖνος τοὺς χρόνους ἐξεπίτηδες ἀναλίσκων, ἵνα μὴ περιπλεῖσας ὁ δῆμος κλείσῃ τὰς Πύλας. ἐξηπάτησε τὴν πόλιν ἐπαυελθὼν ἐπίτηδες διτταῖς ἔλπισι, μᾶλλον δὲ ἀπολούνται Θεβαῖοι, ἑτέρα δὲ ὅτι Φωκεῖς σωθήσονται, ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι
20 βουλεύσασθαι τι δεξιὸν ὑπὲρ Φωκέων. εἶπε γὰρ δεῖν Φιλίππῳ πιστεῖν. Σώσιν γὰρ αὐτοὺς τῇ πόλει ἐπηγγεῖλατο. (13) Καὶ τοῦ μὲν προτέρου ταῦτα τεκμήρια, τοῦ δὲ δευτέρου, τοῦ περὶ τῶν δώρων, ἐν ᾧ δεικνύνται, ὅτι χρήματα εἰληφεν Αἰσχίνης, ταῦτα τεκμήρια, ὧν ὁμοίως τὰ μὲν ἐκ τῶν παρεμμένων ἔστι, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων : οὐ μισεῖ Φίλιππον, καίπερ
340 ἔπακταθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὡς φησι. συνέειπε Φιλίππῳ γενέσθαι Ἀμφικτύονα, πρεσβευσαμένων περὶ αὐτοῦ τῶν Ἀμφικτυόνων.

quos invasurus et perditurus, hos conservaturus esset. (9) Athenienses Aeschini fidem habentes, tertiam legationem decreverunt, cognituri, starene Philippus pollicitationibus Aeschinis. Demosthenes et legationem ejuravit et se negavit quicquam cum legatione rei habiturum, sive ea bene sive male obiretur. Tum veritus Aeschines, ne manens domi Demosthenes persuaderet populo, ut Phocensibus auxilium mitteret, simulat, ut ait Demosthenes, se aegrotare. venit frater ejus Eunomus adductoque medico jurat aegrotare Aeschinem. sic ipsum Eunomum Aeschinis loco populus legatum creat. Qui legati quum abissent, ut in Euboeam pervenerunt, audivere Phocenses eversos esse a Philippo, et cum dedecore redierunt. Reversa tertia legatione in Atticam, Aeschines snapte auctoritate legatus abiit ad Philippum, ut ait Demosthenes.

10. Sciendum est autem post legationem singulos legatos rationem reddidisse. Ac prima legatio tam praeclare rationem reddidit, ut Demosthenes eam decreto ad prandium invitandam rogaverit. moris enim erat, ut legati re bene gesta convivio publico exciperentur. Quidam autem dubitant, cur eos Demosthenes, si scelerit fuisse proditores, ad publicum invitari prandium curarit. Ad quod respondemus eum post prandium consilium eorum animadvertisse. Ex posteriore autem legatione solus Demosthenes rationes reddidit, quas Aeschinem reddidit Timarchus et Demosthenes accusantes aggredduntur. Postulat Aeschines, ut inquisitio fiat : facta inquisitione ostendit Timarchum prostituisse pudicitiam. eum ejiciunt lege enim cavebatur, ne quis impudicus rempublicam administraret. Deinde aggreddit Demosthenes Aeschinem accusans. (11) Quidam etiam quaerunt, cur hic tertiae legationis meminerit. Respondemus eum triennio post accusationem scriptam causam eglise in judicio. missa enim posteriore legatione Athenienses cogito Phocensium excidio ex agris in urbem sua comportant et in magno sunt tumultu. triennio post instituit Demosthenes Aeschinem accusare, et duo ei crimina objicit : interitum Phocensium, et accepta munera. Sciendum est autem praecipuum esse crimen interitum Phocensium. ad cujus probationem altera quaestio incidit, propter pecuniam Aeschinem id esse ausum, ut probetur prius crimen de Phocensibus. (12) Argumento sunt illa diu comparata et instructa esse, quo argumento simul etiam tollit Aeschinis colorem, ad ignorationem et deprecationem confugientis. atque argumentorum alia e praetermissis, alia e factis petit : quod patrocinnatus fuerit Philoocali pacem sine Phocensibus roganti, quod non exegerit jurandum a Thessalis Philippi sociis, qui non militassent contra Phocenses, si jusjurandum dedissent. quod tempus Philippo praebuerit instruendae contra Phocenses expeditionis. commoratum enim dicit illum fuisse de industria et consumpsisse tempus, ne missa classe populus Pylas clauderet. quod regressus data opera deceperit populum duplici spe : una, fore ut Thebani perderentur, altera, ut Phocenses conservarentur, ne facultas daretur de incolunitate Phocensium dextre deliberandi, quam dixisset fidem habendam esse Philippo, qui se illos conservaturum urbi promississet. (13) Ac prioris quaestionis haec argumenta sunt, posterioris autem, de largitionibus, dum ostendit accepisse Aeschinem pecuniam, haec argumenta, quorum item alia e praetermissis petitur, alia e factis : non odit Philippum, quamquam ab eo deceptus, ut ait. patrocinnatus est Philippo, ut Amphictyio fieret, quam ea de re legationem huc misit-

σύνεστιν αἰεὶ Φιλοκράτει χρήματα εὐλοφίτι. καλούμενος ἐπὶ
5 μαρτυρίαν, ἥνικα Ἵπεριδης εἰρήγγειλε Φιλοκράτην, πα-
ρῶν οὐκ ἐφθέγγετο. χειροτονηθεὶς πρεσβευτῆς ἐπὶ τὴν Φωκίδα
πρὸς Φιλίππον ἐπὶ ταῖς ὑποσχέσεσιν ἀφῆρωστέιν προσποιή-
σατο. ἀλότων Φωκῶν μετὰ τὴν ἐξωμοσίαν ἀχειροτόνητος
10 πορεύεται, ὅτε καὶ φυλάσσει αὐτὸν ἐχρῆν. ταῦτα τὰ τε-
κμήρια τοῦ δευτέρου λόγου. Ἔστι δὲ τούτων τὸ ἰσχυρότατον,
καὶ οὐ μάλιστα ἀντέχεται, ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ ὑπόσχεσις Αἰ-
σχίνου ἢ περὶ Θηβαίων καὶ Φωκῶν.

15 14. Ἡ μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου στοχαστική. οὐ γὰρ συν-
τρέπει τοὺς ἐγκαλουμένους Αἰσχίνης, ἀλλ' ἀρνείται παντάπαστι.
τὸ δ' εἶδος οἱ μὲν ἀπλοῦν νενομίκασι, ὡς πολλῆς ὡς ἐν ἀλη-
θείᾳ συνδραμούσης, οἱ δὲ συγκατασκευάζουσι, δύο λαβόντες
20 ἐγκλήματα, τὸ κατὰ Φωκέας καὶ Θράκην. Μένανδρος δὲ ἐπι-
πίπτοντά φησιν. Ἐληπτὰ δὲ ἐκ διαβολῆς τὸ προσίμουν. δι-
ὧν γὰρ αὐτὸν δεδιότα ποιεῖ καὶ δέμενον, διὰ τούτων δείκνυ-
σιν οὐ πᾶν τοῖς δικαίοις τεθαρότητα. καὶ ἅμα συγκρουστι-
κὸν ἂν εἴη τὸ νόημα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

341 Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

1. Ὅση μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σπουδὴ περὶ του-
τωνὶ τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἴμαι
πάντας ὑμᾶς ἠσθῆσθαι, ἐωραχότας ἀρτι τοὺς, ὅτ' ἐκλη-
ροῦσθε, ἐνοχλοῦντας καὶ προκίοντας ὑμῖν. Διήσο-
5 μαι δὲ πάντων ὑμῶν, ἃ καὶ τοῖς μὴ δεηθεῖσι δίκαιόν
ἐστὶν ὑπάρχειν, μηδεμίαν μῆτε χάριν μὴτ' ἄνδρα ποιεῖ-
σθαι περὶ πλειόνος ἢ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ὄρκον ὃν εἰσε-
λήλυθεν ὑμῶν ἕκαστος ὁμωμοκῶς, ἐνθυμουμένους, ὅτι
10 ταῦτα μὲν ἐστὶν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, αἱ
δὲ τῶν παρακλήτων αὐταὶ δεήσεις καὶ σπουδαὶ τῶν
ἰδίων πλεονεξιῶν ἐνεκα γίνονται, ἃς ἵνα κωλύθῃ, οἱ
νόμοι συνήγαγον ὑμᾶς, οὐχ ἵνα κυρίας τοῖς ἀδικοῦσι
ποιήτε. (2) Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ
15 δίκαιώς προσέρχονται, ἂν δεδοκότες ὣσιν εὐθύνας,
τὴν ἀειλογίαν ὄρω προτεινομένους, τουτωνὶ δ' Αἰσχίνην
πολὺ τᾶναντία τούτου. πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς
καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων τὸν μὲν ἀνήρηκε
20 τῶν ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων, τοῖς δ' ἀπειλεῖ περιού-
ων, δεινότατον πάντων ἔθος εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων καὶ
ἀσυμφορώτατον ὑμῖν. εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν κοι-
νῶν καὶ διοικησᾶς τῶ καθ' ἑαυτὸν φόβῳ καὶ μὴ τῶ
31 δίκαιῳ κατασκευάσει μηδὲν εἶναι κατήγορον αὐτοῦ
παντάπασιν ἀκυροὶ πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε.

3. Τὸ μὲν οὖν ἐξελέγξειν πολλὰ καὶ δεινὰ πεποιη-
κότα τουτωνὶ καὶ τῆς ἐσχάτης ὄντα τιμωρίας εἶσιον
5 θαρρῶ καὶ πᾶν πιστεύω, ὃ δὲ, καίπερ ὑπειληφώς
ταῦτα, φοβοῦμαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀπακρύ-
ψομαι, ὅτι μοι δοκοῦσιν ἅπαντες οἱ παρ' ὑμῖν ἀγῶνες
οὐχ ἦττον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν καιρῶν ἢ τῶν
πραγμάτων εἶναι, καὶ τὸ χρόνον γεγενῆσθαι μετὰ τὴν
10 πρεσβείαν πολλὴν δέδοικα, μὴ τινα λήθην ἢ συνήθειαν
τῶν ἀδικημάτων ὑμῖν ἐμπροσθήκη. (4) Ὡς δὲ μοι
δοκεῖτ' ἂν ὅμως ἐκ τούτων καὶ γῶναι τὰ δίκαια καὶ
δικάσαι νυνί, τοῦθ' ὑμῖν λέξω : εἰ σέψαισθε παρ' ὑμῖν

sent Amphictyones. perpetua consuetudine Philocratis utitur
corrupti largitionibus. postulatus ad dicendum testimonium,
quum Hyperides Philocratem detulisset, quamquam praesens,
os non aperuit. creatus legatus in Phocidem ad Philippum de
pollicitationibus, egrotare se simulavit. captis Phocensibus
post ejurationem, sine auctoritate publica est profectus, quo
tempore etiam cavere eum oportebat. Haec argumenta sunt
secundae orationis. Inter ea autem firmissimum est et quo
maxime nititur, promissio et pollicitatio Aeschines de Thebanis
et Phocensibus.

14. Argumentum orationis conjecturale est. neque enim cri-
mina fatetur Aeschines, sed omnino negat. Genus causae ali-
simplex putant, copiosa vere concurrente materia, alii simul
confirmari duo crimina statuunt, de Phocensibus et de Thra-
cibus. Menander autem ea incidentia vocat. Exordium sum-
ptum est a calumnia. dum enim adversarium timidum et
supplicem facit, indicat eum justa causa parum esse fretum.
simul sententia fuerit comparativa.

DEMOSTHENIS

ORATIO DE FALSA LEGATIONE.

1. Quanta in hoc judicio, Athenienses, contentione
atque ambitu utantur adversarii, omnes fere vos arbitrator
animadvertisse, quum paulo ante videritis quosdam, dum
sortiebamini, facessere negotium et supplicare vobis. Pe-
tam autem a vobis omnibus, quae etiam non rogantibus
praestari est aequum : ut nec gratiam ullam nec virum plu-
ris faciatis quam aequitatem et jusjurandum, quo unusquis-
que vestrum dato huc est ingressus, et reputetis hoc e re
vestra esse et totius civitatis, advocatorum autem istas
intercessionem et studia propter privata emolumenta susci-
pi, ad quae prohibenda legum auctoritate convenistis, non,
ut ea iniquis hominibus confirmaretis. (2) Ac reliquos qui-
dem, qui recto proposito ad rempublicam accedunt, etiamsi
rationem reddiderunt, semper tamen ultro ad responden-
dum paratos, Aeschinam autem istum longe aliter quam ita
animalum esse video. nam priusquam ad vos ingrederetur
et actorum suorum rationem redderet, alium eorum, qui
rationes postulabant, sustulit, aliis obambulans minitatur,
et iniquissimam omnium consuetudinem et vobis pernicio-
sissimam invehit in civitatem. si enim is, qui aliquid publi-
cum gessit et procuravit, sui terrore et non aequitate
efficiet, ne ab aliquo accusetur ; omnis vobis effipietur
auctoritas.

3. Ac me monstraturum multa istum et gravia scelera
fecisse et extremo supplicio esse dignum confido et omnino
persuasum mihi habeo, quid autem etiam in hac persuasione
formidem, dicam apud vos et non dissimulabo : mihi viden-
tur causae omnes, quae apud vos aguntur, non minus,
Athenienses, temporum esse quam rerum, et quia mul-
tuum temporis post legationem intercessit, metuo, ne id
oblivionem aliquam aut consuetudinem vobis attulerit in-
juriarum. (4) Sed tamen, quemadmodum etiam sic et
intellecturi quae aequa sunt et pronuntiaturi nunc videmini,
id vobis dicam : si vobiscum ipsi consideretis, iudices, et

αὐτοῖς, ὧ ἀνδρες δικασταί, καὶ λογίσαισθε, τίνων
 15 προσήκει τῇ πόλει λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν.
 πρῶτον μὲν τοίνυν, ὧν ἀπήγγειλε, δεύτερον δὲ, ὧν
 ἔπεισε, τρίτον δὲ, ὧν προσετάξατ' αὐτῷ, μετὰ ταῦτα,
 τῶν χρόνων, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, εἰ ἀδωροδοκῆτος ἢ
 μὴ πάντα ταῦτα πέπρακται. (5) Τί δὴ ποτε τούτων;
 20 Ὅτι ἐκ μὲν τῶν ἀπαγγελιῶν τὸ βουλευσασθαι περὶ τῶν
 πραγμάτων ὑμῖν ἐστίν. ἂν μὲν οὖν ὧσιν ἀληθεῖς, τὰ
 δεόντ' ἔγνωτε, ἂν δὲ μὴ τοιαῦται, τάναντία. Τὰς δὲ
 συμβουλίας πιστοτέρας ὑπολαμβάναντ' εἶναι τὰς τῶν
 πρέσβων. ὡς γὰρ εἰδότες περὶ ὧν ἐπέμψθησαν
 25 ἀκούετε. οὐδὲν οὖν ἐξελέγχεσθαι δικαίος ἐστίν ὁ πρε-
 σβευτῆς φαῦλον οὐδ' ἀσύμφορον ὑμῖν συμβεβουλευκός.
 (6) Καὶ μὴν περὶ ὧν γε προσετάξατ' εἰπεῖν ἢ πράξαι
 καὶ διαβρῆθην ἐψηφίσασθε ποιῆσαι, προσήκει διω-
 κηκέναι. εἰεν. Τῶν δὲ δὴ χρόνων διὰ τί; ὅτι
 343 πολλὰκις, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, συμβαίνει πολλῶν
 πραγμάτων καὶ μεγάλων καιρῶν ἐν βραχεῖ χρόνῳ γί-
 γνεσθαι, ὃν εἴαν τις ἐκὼν καθυφῆ τοῖς ἐναντίοις καὶ
 5 προδῶ, οὐδ' ἂν ὀτιοῦν ποιῆ πάλιν οἷός τ' ἔσται σῶσαι.
 (7) Ἀλλὰ μὴν ὑπερ γε τοῦ προῖκα, ἢ μὴ, τὸ μὲν ἐκ
 τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται, πάντες
 οἷδ' ὅτι φήσαστ' ἂν εἶναι δεινὸν καὶ πολλῆς ὀργῆς ἀξίον.
 ὁ μὲντοι τὸν νόμον τιθεὶς οὐ διώρισε τοῦτο, ἀλλ'
 10 ἀπλῶς εἶπε μηδαμῶς δῶρα λαμβάνειν, ἡγούμενος, ὡς
 ἔμοι δοκεῖ, τὸν ἅπαξ λαβόντα καὶ διαφθάρηνθ' ὑπὸ
 χρημάτων οὐδὲ κριτῆν ἔτι τῶν συμφερόντων ἀσφαλῆ
 μένειν τῇ πόλει. (8) Ἄν μὲν τοίνυν ἐξελέγξω καὶ
 δείξω σαφῶς Αἰσχίνην τούτον καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἀπηγ-
 15 γελότα καὶ κακωλυκός' ἐμοῦ τὸν δῆμον ἀκοῦσαι τά-
 ληθῆ, καὶ πάντα τάναντία τῶν συμφερόντων ὑμῖν
 συμβεβουλευκός, καὶ μηδὲν, ὧν προσετάξατε, ἐν τῇ
 πρεσβείᾳ πεποιηκότα, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους ἐν
 οἷς πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται
 τῇ πόλει, καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰλη-
 20 φότα μετὰ Φιλοκράτους καταψηφίσασθ' αὐτοῦ καὶ
 δίκην ἀξίαν τῶν ἀδικημάτων λάβετε. ἂν δὲ μὴ δείξω
 ταῦτα, ἢ μὴ πάντα· ἐμὲ μὲν φαῦλον ἡγεῖσθε, τοῦτον
 δ' ἄφετε.

9. Πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων ἔτι πρὸς τού-
 25 τοις ἔπειρα, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ' ὅστις
 ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτόν, βούλομαι πρὸ πάντων
 ὧν μέλλω λέγειν μνημονεύοντας ὑμῶν οἷδ' ὅτι τοὺς
 πολλοὺς ὑπομνήσαι, εἰς τίνα τάξιν ἑαυτὸν ἔταξεν
 Αἰσχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον καὶ τίνας λόγους
 344 κατὰ τοῦ Φιλίππου δημηγορεῖν ᾗτο δεῖν, ἴν' εἰδῆσθ'
 ὅτι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις καὶ δεδημηγορημέ-
 νοις ἐν ἀρχῇ μάλιστα' ἐξελεγχθήσεται δῶρ' ἔχων. (10)
 Ἔστι τοίνυν οὗτος ὁ πρῶτος Ἀθηναίων αἰσθόμενος
 Φιλίππον, ὡς τότε δημηγορῶν ἔφη, ἐπιβουλεύοντα
 5 τοῖς Ἑλλησι καὶ διαφθείροντά τινος τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ
 προεστηκότων, καὶ ἔχων Ἰσχάνδρον τὸν Νεοπτολέμου
 δευτεραγωνιστὴν πρὸς ἡμᾶς ἐν τῇ βουλῇ, πρὸς ἡμᾶς
 δὲ τῷ δήμῳ περὶ τούτων, καὶ πείσας ὑμᾶς πανταχοῖ

reputetis, quarum rerum civitatem a legato rationem re-
 putere oportet: primum, eorum quæ renuntiavit, secundo
 loco, eorum quæ persuasit, tertio, eorum quæ vos ei man-
 dastis, post hæc, temporum, et his omnibus actis, integre
 necne ea facta sint omnia. (5) Cur tandem horum? Quod
 e renuntiationibus vos de negotiis deliberatis. quæ si veræ
 sint, necessaria statuitis, sin non tales, contraria. Consilia
 autem legatorum veriora esse putatis. auditis enim eos ut
 gnaros earum rerum, de quibus missi sunt. nequaquam
 igitur decet convinci legatum dati vobis ullius inutilis et
 perniciosi consilii. (6) Jam quæ dicenda aut agenda jus-
 sistis et nominatim decrevistis facienda, ea illi convenit
 procurasse. hæc hactenus. Temporum autem quamobrem?
 quia sæpe usu venit, Athenienses, ut multarum rerum et
 magnarum occasio brevi tempore concludatur, quam si quis
 ultro adversariis condonarit et prodiderit, etiamsi omnia
 conetur, nunquam poterit recuperare. (7) De mercede
 autem accepta vel non accepta, inde accipere, unde respu-
 blica damnum capiat, omnes scio fateri esse terribile et
 magna ira dignum. legislator vero hoc non distinxit, sed
 simpliciter vetuit accipere aliquem munera, existimans, ut
 mihi videtur, eum, qui semel acceperit et largitionibus sit
 corruptus, non amplius constantem manere judicem pu-
 blicorum commodorum. (8) Quod si ostendero et perspi-
 cue monstravero, Æschinem istum et nihil veri renuntiasse,
 etiam obstitisse ne populus verum ex me audiret, et utilibus
 maxime contraria suasisse vobis, et nihil eorum quæ man-
 daveratis in legatione fecisse, et consumpsisse tempora qui-
 bus multarum et magnarum rerum occasiones reipublicæ
 perierunt, et propter omnia hæc mercedes et mubera acce-
 pisse cum Philocrate; condemnate eum et ut factis ejus di-
 gnus est punire. sin hæc non ostendero, aut non omnia;
 me improbum ducite et istum absolvite.

9. Quanquam autem multa et gravia præter hæc accusare
 possum alia, Athenienses, ob quæ nemo non eum jure
 oderit, ante omnia tamen vos quæ dicturus sum, quum, ut
 salis scio, plerique vestrum id meminerint, commonefaciam,
 in quo reipublicæ ordine Æschines se primum collocarit et
 quales conciones contra Philippum sibi habendas esse cen-
 suerit, ut sciat is eum suis actis et concionibus primis
 maxime de acceptis muneribus convinci. (10) Primus igitur
 hic est Atheniensium, qui animadverterit Philippum, ut tum
 pro concione asserebat, insidiari Græcis et corrumpere ma-
 gistratum quosdam in Arcadia, et adhibito Ischandro
 Neoptolemi secundano actore retulerit ad senatum, retule-
 rit ad populum his de rebus, et suaserit vobis quocunquæ

πρέσβεις πέμψαι τοὺς συνάζοντας δέυρο τοὺς βουλευσο-
 10 μένους περὶ τοῦ πρὸς Φιλίππον πολέμου, (11) καὶ ἀπαγ-
 γέλλων μετὰ ταῦθ' ἤκων ἐξ Ἀρκαδίας τοὺς καλοὺς
 ἐκείνους καὶ μακροὺς λόγους, οὓς ἐν τοῖς μυρίοις ἐν
 Μεγάλη πόλει πρὸς Ἱερώνυμον, τὸν ὑπὲρ Φιλίππου
 15 λέγοντα, ὑπὲρ ἡμῶν ἐφη δεδημηγορημένοι, καὶ διεξιῶν
 ἡλίκα τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν, οὐχὶ τὰς ἰδίας ἀδικούσι
 μόνον πατρίδας οἱ δωροδοκοῦντες καὶ χρήματα λαμβά-
 νοντες παρὰ Φιλίππου. (12) Ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα
 πολιτευομένου τούτου τότε καὶ τοῦτο τὸ δεῖγμα' ἐξενη-
 20 νογότος περὶ αὐτοῦ, τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις
 νέμπειν ὡς Φιλίππον ἐπαίθητε, ὅτι Ἀριστοδήμου καὶ
 Νεοτολέμου καὶ Κτησιφῶντος καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 ἐκείθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ' οἷον ὑγιέει γίγνεται τῶν
 πρέσβειων τούτων εἰς καὶ οὗτος, οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσο-
 25 μένων τὰ ἡμέτερα, οὐδ' ὡς τῶν πεπιστευκότων τῷ
 Φιλίππῳ, ἀλλ' ὡς τῶν φυλαζόντων τοὺς ἄλλους. διὰ
 γὰρ τοὺς προειρημένους λόγους καὶ τὴν πρὸς τὸν Φί-
 λιππον ἀπέχθειαν, ταύτην εἰκότως περὶ αὐτοῦ πάγτες
 εἴχετε τὴν δόξαν. (13) Πρὸς αὐθὺν τοίνυν ἔμοι μετὰ
 34 ταῦτα συνετάττετο κοινῇ πρεσβεύειν, καὶ ὅπως τὸν
 μισθὸν καὶ ἀναίδῃ φυλάξομεν ἀμφοτέροι, τὸν Φιλοκρά-
 την, πολλὰ παρεκελεύσατο. καὶ μέχρι τοῦ δεῦρ'
 ἐπαναλθεῖν ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας ἐμὲ γούν, ὡ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διεσθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν
 5 ἐλάθηνεν. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὧν, ὅπερ εἶπον,
 εἰρήκει πρότερον, ἀναστὰς τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν,
 ἐν αἷς περὶ τῆς εἰρήνης ἐβουλεύεσθε, ἤρξατ' ἀρχὴν, ἢ
 ἐγὼ καὶ τοῖς ῥήμασιν οἶμαι τοῖς αὐτοῖς, οἷσπερ οὗτος
 10 εἶπεν ἐν ἡμῖν, ἀπονημονεύσειν: (14) « Εἰ πάνυ πολὺν,
 ἐστὶ, χρόνον ἐσκόπει Φιλοκράτης, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 πῶς ἂν ἀριστ' ἐναντιωθῆτὴ τῇ εἰρήνῃ· οὐκ ἂν αὐτὸν
 ἄμεινον εὐρεῖν οἶμαι, ἢ τοιαῦτα γράφοντα. ἐγὼ δὲ
 ταύτην μὲν τὴν εἰρήνην, ἕως ἂν εἰς Ἀθηναίων λείπηται,
 15 οὐδέποτε ἂν συμβουλεύσαιμι ποιήσασθαι τῇ πόλει, εἰ-
 ρήνην μόνον φημί δεῖν ποιῆσθαι. » καὶ τοιοῦτους
 τινὰς εἶπε βραχεῖς καὶ μετρίους λόγους. (15) Ὁ δὲ
 ταῦτ' εἰπὼν τῇ προτεραίᾳ πάντων ἀκούοντων ἡμῶν, εἰς
 τὴν ὑστεραίαν, ἐν ᾗ τὴν εἰρήνην ἔδει κυροῦσθαι, ἐμοῦ
 20 τῷ τῶν συμμάχων συνηγοροῦντος δόγματι καὶ τὴν
 εἰρήνην, ὅπως ἴση καὶ δικαία γένηται, πράττοντος,
 καὶ ἡμῶν βουλομένων ταῦτα καὶ οὐδὲ φωνῆν ἐθελοντων
 ἔκσειν τοῦ καταπτύστου Φιλοκράτους, ἀναστὰς ἐδη-
 25 μηγόρει καὶ συνηγόρει· κείνῳ πολλῶν ἀξίους, ὡς Ζεῦ
 καὶ πάντες θεοὶ, θανάτων λόγους: (16) Ὡς οὔτε τῶν προ-
 γόνων ἡμᾶς μεμνησθαι δεοί, οὔτε τῶν τὰ τρέπαια καὶ
 τὰς ναυμαχίας λεγόντων ἀνέχεσθαι, νόμον τε θῆσειν
 καὶ γράψειν μηδὲν τῶν Ἑλλήνων ἡμᾶς βοηθεῖν, ἔς ἂν
 34 μὴ πρότερος βεβωθηκῶς ἡμῖν ᾖ. Καὶ ταῦθ' ὁ σχέ-
 τλιος καὶ ἀναίδης οὗτος ἐτόλμα λέγειν ἐφρονηκῶτων
 τῶν πρέσβειων καὶ ἀκούοντων, οὓς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων
 μετεπέμψασθε, ὑπὸ τούτου πεισθέντες, ἔτ' οὐπω πε-
 5 πρακῶς αὐτὸν ᾖν.

17. Ὅν μὲν οὖν τρόπον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χειρο-

terrarum legatos esse mittendos, qui huc convocarent de
 bello Philippico deliberaturos; (11) et postea reversus ex
 Arcadia præclaras illas et longas orationes recensuerit, quas
 coram decem millibus Megalopoli adversus Hieronymum
 Philippi defensorem habuisse pro vobis se asserebat, et
 commemoraverit, quantis injuriis omnem Græciam, non
 suas tantum patrias largitionum avidi et pecuniam a Phi-
 lippo accipientes afficerent. (12) Posteaquam igitur ea tum
 isto administrante et tale de se specimen præbente, le-
 gatos de pace ad Philippum mittendos vobis persuaserunt
 Aristodemus et Neoptolemus et Ctesiphon et ceteri nihil
 sani e Macedonia renuntiantes; eorum legatorum et iste fit
 unus, non qui vestra venderent, aut qui Philippo fidem
 haberent, sed qui ceteros custodirent, nam propter orationes
 ante habitas et Philippi odium sic de eo non ab re omnes
 sentiebatis. (13) Deinde mecum congressus paciscitur, ut
 communiter legationem obeamus, et multum hortatur ut
 scelestum et impudentem Philocratem uterque caveamus.
 ac, donec huc rediissemus a prima legatione, equidem,
 Athenienses, non animadverti corruptum esse eum et se
 vendidisse. præter cetera enim, quæ, ut recensui, prius
 dixerat, surgens in priore concionum, quibus de pace deli-
 berabatis, principio usus est quod ego etiam verbis, ut
 opinor, iisdem, quæ ille dixit apud vos, commemorabo: (14)
 « Si multum et diu meditatus esset Philocrates, Athenien-
 « ses, quo pacto paci optime adversaretur; nihil eum me-
 « lius fuisse reperiturum arbitrator talibus decretis. ego vero
 « pacem istam, dum unus Atheniensis superfuerit, nun-
 « quam civitati suaserim esse faciendam, pacem tamen fa-
 « ciendam esse dico. » Talia dixit breviter et moderate. (15)
 Qui vero pridie hæc dixerat audientibus vobis omnibus, po-
 stridie ad concionem, quum pax confirmanda esset, me
 sociorum decretum defendente et id agente, ut pax justa
 et æqua fieret, vobisque ita sentientibus et ne vocem qui-
 dem spurcissimi Philocratis audire volentibus, surgens di-
 xit illique patrociniatus est verbis, o Jupiter et omnes dii,
 quæ multis mortibus digna sunt: (16) Neque majorum
 vobis mentionem esse faciendam neque eos, qui tropæa et
 navalia prælia prædicent, tolerandos, seque legem laturum
 et rogaturum esse, ne cui Græcorum opem feratis, qui non
 prior vobis opem tulisset. Atque hæc detestabilis iste et
 impudens dicere audebat adstantibus legatis et audientibus,
 quos e Græcia convocaveratis de istius consilio, quum se
 nondum vendidisset.

17. Quenadmodum igitur, Athenienses, iterum a vobis

τονσαντων ὑμῶν ἐπὶ τοὺς ὄρκους αὐτὸν πάλιν τοὺς τε
 χρόνους κατέτριψε καὶ τὰ πράγματα πάντ' ἐλυμήνατο
 τὰ τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι περὶ τούτων ἐμοὶ πρὸς τοῦτον
 ἀπέχθειαι συνέβησαν βουλομένῳ κωλύειν, αὐτίκ' ἀκού-
 10 σεσθε. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἤκομεν ἐκ τῆς πρεσβείας ταύτης
 τῆς ἐπὶ τοὺς ὄρκους, ἥσπερ εἰσὶν αἱ νῦν εὐθυναί, οὔτε
 μικρὸν οὔτε μέγα, οὐδ' ὀτιοῦν εὐρημένοι τῶν ὅτε τὴν
 εἰρήνην ἐποιεῖσθε λεγθέντων καὶ προσδοκηθέντων,
 ἀλλὰ πάντ' ἐξηπατημένοι, καὶ τούτων ἕτερ' αὐθις αὖ
 15 πεπραγόντων καὶ παρὰ τὸ ψήφισμα πεπρεσβευκότων,
 προσῆμεν τῇ βουλῇ. (18) Καὶ ταυτὶ πολλοὶ συνίστα-
 σιν, ἃ μέλλω λέγειν. τὸ γὰρ βουλευτήριον μαστὸν ἦν
 ἰδιωτῶν. παρελθὼν δ' ἐγὼ πάντα ἀλλήθῃ πρὸς τὴν
 20 βουλὴν ἀπήγγελα, καὶ κατηγορήσα τούτων, καὶ ἀνη-
 ριμνησάμην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων ὧν ὁ
 Κτισσιφῶν καὶ ὁ Ἀριστόδημος ἀπήγγειλαν πρὸς ὑμᾶς,
 καὶ μετὰ ταῦθ', ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἃ ὅσους
 ἐδημηγόρησε καὶ εἰς ἃ προήχασιν τὴν πόλιν, καὶ περὶ
 25 τῶν ὑπολοίπων (ταῦτα δ' ἦν Φωκεῖς καὶ Πύλαι) μὴ
 προέσθαι συνεβούλευον, μηδὲ ταῦτα παθεῖν, μηδ' ἀναρ-
 τωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων καὶ ὑποσχέσεσιν εἰς τοῦ-
 σχατον ἔλθειν τὰ πράγματ' ἔσσαι. (19) Καὶ ἔπεισα
 ταῦτα τὴν βουλήν. ἐπειδὴ δ' ἤκεν ἡ ἐκκλησία καὶ
 347 πρὸς ὑμᾶς εἶδει λέγειν, παρελθὼν Αἰσχίνης οὕτωσι πρώ-
 τος ἡμῶν ἀπάντων (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν πειρᾶσθε
 συνδιαμνημονεύειν, ἂν ἀληθῆ λέγω. τὰ γὰρ πάντα
 5 τὰ πράγματα λυμηνάμεν ὑμῶν καὶ διαφθεῖρανθ' ὄλωσ
 ταῦτ' ἐστὶν ἤδη) τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι τῶν πεπρε-
 σευμένων ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ βηθέντων, εἰ ἄρ'
 ἡμιφισθῆται μὴ ἀληθῆ λέγειν ἐμέ, μνησθῆναι πάμπλη-
 θες ἀπέσχεον, εἶπε δὲ τοιούτους λόγους καὶ τηλικαῦτα
 καὶ τοιαῦτ' ἔχοντας ἀγαθὰ, ὥσθ' ἀπαντας ὑμᾶς λαθεῖν
 10 ὄχρητο. (20) ἔφη γὰρ ἦκειν πεπεικῶς Φίλιππον ἀπανθ'
 ὅσα συμφέρει τῇ πόλει, καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσι
 καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, καὶ διεξῆλθε λόγον μακρὸν
 ὑμῖν, ἐν κατὰ Θεβαίων εἰπεῖν πρὸς Φίλιππον ἔφη, καὶ
 τὰ κεφάλαι' ἀπήγγελα πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀπελογίζετ' ἐκ
 15 τῶν ἑαυτῶν πεπρεσβευμένων δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ὑμᾶς,
 μένοντας οἴκοι καὶ οὐ στρατευσόμενος οὐδ' ἐνοχλουμέ-
 νους, Θεβας μὲν πολιορκουμένας αὐτὰς καθ' αὐτὰς
 20 χωρὶς τῆς ἄλλης Βοιωτίας ἀκούσεσθαι, (21) Θεσπιδᾶς
 δὲ καὶ Πλαταιᾶς οἰκισόμενας, τῷ θεῷ δὲ τὰ χρήματ'
 εἰσπραττόμενα, οὐ παρὰ Φωκεῶν, ἀλλὰ παρὰ Θεβαίων
 τῶν βουλευσάντων τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ. διδά-
 σκειν γὰρ αὐτὸς ἔφη τὸν Φίλιππον, ὅτι οὐδὲν ἤττον
 ἡσεβήκασιν οἱ βεβουλευκότες τῶν ταῖς χερσὶ πραξάντων,
 25 καὶ διὰ τοῦτο* χρῆμαθ' ἑαυτῶν τοὺς Θεβαίους ἐπικεκρη-
 ρυχένας. (22) ἀκούειν δὲ καὶ τῶν Εὐβοέων ἐνίοων ἔφη
 περὸβημένων καὶ τεταραγμένων τὴν πρὸς τὴν πόλιν
 οἰκειότητα Φιλίππου γεγενημένην, ὅτι « οὐ λεγῆσθαι
 348 ἡμᾶς, ὡ ἄνδρες πρέσβεις, ἐφ' οἷς πεποίησθε τὴν εἰρή-
 νην πρὸς Φίλιππον, οὐδ' ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑμεῖς μὲν Ἀμ-
 φίπολιν δεδώκατ' ἐκείνῳ, Φίλιππος δ' ὑμῖν Εὐβοίαν
 ὁμολόγηκε παραδώσειν. » εἶναι μέντοι τι καὶ ἄλλο

delectus ad iusjurandum exigendum, et tempora consum-
 pserit et omnia reipublicæ negotia corruerit et quæ mihi
 ea prohibere cupienti contentiones cum eo fuerint, statim
 audietis. sed quum ab ea legatione propter exigendum ius-
 jurandum suscepta reversi ad quam hæ rationum relations
 pertinent, nec parvum nec magnum quicquam eorum reperis-
 semus, quæ, quum pacem faceretis, dicta et exspectata fue-
 rant, sed in omnibus decepti essemus, quumque isti rursus
 alia fecissent et contra decretum legationem obiissent; acces-
 simus ad senatum. (18) Et horum quæ dicam multi sunt
 conscii. senatus enim refertus erat privatis. sed ego progres-
 sus, omnem veritatem senatui renuntiavi et istos accusavi et
 enumeravi a prima illa spe, quam Ctesiphon et Aristodemus
 vobis renuntiarant, et postea, quum pacem fecissetis, quæ
 iste pro concione dixerit, et quo perduxerit rempublicam, et
 de iis quæ restabant (ea vero erant Phocenses et Pylæ) suasi,
 ea ne projiceretis, neve in eandem fraudem incideretis,
 neve alia ex alia spe suspensi et pollicitationibus, in extre-
 mum res discrimen adduci pateremini. (19) Atque hæc se-
 natui persuasi. Quum vero concio convenisset et ad vos
 verba facienda essent, progressus Æschines iste primus
 omnium nostrum (obtestor autem vos per Jovem et deos,
 date operam, ut simul memoria repetatis, verane dicam. ea
 enim demum sunt, quæ omnino omnia negotia vestra cor-
 ruerunt et perdiderunt) longissime abfuit, ut renuntiaret
 aliquid in legatione actum, aut ut de iis quæ in senatu dicta
 erant, si forte dubitabat, quin ego vera dixissem, ullam
 mentionem faceret, sed talem orationem habuit et tot talibus-
 que bonis refertam, ut universos vos in suam sententiam
 abriperet. (20) Dixit enim se venisse, quum persuasisset
 Philippo omnia, quæ essent utilia reipublicæ, et in Amphic-
 tyonica causa et in ceteris universalis, et prolixam vobis
 orationem recensuit, quam se contra Thebanos apud Phi-
 lippum habuisse dicebat, capita vobis referebat et enumera-
 bat se id sua effecisse legatione, ut intra biduum aut tri-
 duum vos domi manentes et bellum non moventes nec vobis
 negotium facessentes, audituri essetis et Thebas solas abs-
 que reliqua Bœotia obsideri, (21) et Thespias atque Platæas
 restitui, et Apollini pecuniam solvi non a Phocensibus, sed
 a Thebanis, qui occupationem templi decrevissent. se
 enim dixit docuisse Philippum, nihilo deliquisse minus eos
 qui decrevissent, quam qui manus intulissent. et propterea
 interfectori ipsius pecuniam per præconem promissam esse
 a Thebanis. (22) Quin ex Eubœensium nonnullis territis et
 perturbatis propter conjunctionem inter Philippum et rempu-
 blicam inquit se audivisse: » Non præterit nos, o legati,
 quibus conditionibus pacem feceritis cum Philippo, neque
 ignoramus vos illi dedisse Amphipolim, Philippum autem
 promississe traditurum se vobis Eubœam. » Verum etiam
 aliud quid se procurasse, sed nondum id velle dicere. quous-

5 ὀμωκῆμενον αὐτῷ, οὐ μὴν πω τοῦτο βούλεσθαι λέγειν. καὶ γὰρ νῦν φθονεῖν τινὰς αὐτῷ τῶν συμπρέσβευων. ἐπιγνίττετο δ' οὕτω καὶ παραδῆλου τὸν Ὀρωπὸν. (23) Εὐδοκιμῶν δ' ἐπὶ τούτοις εἰκότως, καὶ δοκῶν καὶ ῥήτωρ ἄριστος εἶναι καὶ ἀνὴρ θαυμαστός, κατέβη μάλα σε-
 10 μνῶς. Ἀναστάς δ' ἐγὼ ταῦτά τ' οὐκ ἔφην εἰδέναι, καὶ ἐπειρώμην τι λέγειν τούτων ὧν εἰς τὴν βουλὴν ἀπήγ-
 γειλα. καὶ παραστάς δ' ἐμὲν ἔνθεν ὁ δ' ἔνθεν, οὕτωσι καὶ
 15 Φιλακράτης, ἐβόων, ἐξέκρουον με, τελευτῶντες ἐχλεύα-
 ζον. ὑμεῖς δ' ἐγέλῃτε, καὶ οὐτ' ἀκούειν ἠθέλετε, οὕτε πι-
 στεύειν ἠβούλεσθ' ἄλλα πλὴν αὐτοῦ ἀπηγγέλκει. (24) Καὶ νῆ τοῖς θεοῖς εἰκός τι παθεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε. τίς
 γὰρ ἂν ἠνέσχετο, τηλικαῦτα καὶ τοσαῦτ' ἔσεσθαι προσ-
 20 δοκῶν ἀγαθὰ, ἢ ταῦθ' ὡς οὐκ ἔσται λέγοντός τινος ἢ
 κατηγοροῦντος τῶν πεπραγμένων τούτοις; πάντα γὰρ
 τᾶλλ', οἶμαι, τότε δευτέρ' ἢ τῶν ὑποκειμένων προσδο-
 κῶν καὶ τῶν ἐλπίδων, οἱ δ' ἀντιλέγοντες ὄχλος ἄλλως
 καὶ βασκανία κατεφαινετο, ταῦτα δὲ θαυμάσι' ἤλικα καὶ
 συμφέροντ' ἐδόκει πεπεραῆσθαι τῇ πόλει.

25 25. Τοῦ χάριν δὴ ταῦθ' ὑπέμνησα πρώτα νῦν ὑμᾶς
 καὶ διεξῆλθον τούτους τοὺς λόγους; ἐνὸς μὲν, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, μάλιστα καὶ πρώτου, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν, ἐπε-
 349δὴν τι λέγοντος ἀκούῃ μου τῶν πεπραγμένων καὶ δοκῆ
 δεῖνόν αὐτῷ καὶ ὑπερβάλλον εἶναι, « εἶτα τότε οὐκ ἔλεγε
 παραχρῆμα ταῦτα, οὐδ' ἐδίδασκες ἡμᾶς; » θαυμάζῃ,
 5 (26) ἀλλὰ μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις τὰς τούτων, ἃς
 ἐπ' ἐκάστων ποιούμενοι τῶν καιρῶν ἐξέκλειον λόγου
 τυγχάνειν τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τὴν τούτου
 ταύτην τὴν καλὴν, εἰδῆθ', ὅτι πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις
 καὶ τοῦτ' ἠδίκησθ' ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τάλιθ' παραχρῆμα
 καὶ ἡνίκ' ἔδει πυνθάνεσθαι διεκωλύθητε, ἔλπισι καὶ φε-
 10 νακισμοῖς καὶ ὑποσχέσεσιν ἐξαπατῶμενοι. (27) Πρῶ-
 τῷ μὲν τούτου καὶ μάλιστα, ὅπερ εἶπον, ἔνεκα ταῦτα
 διεξῆλθον, δευτέρου δὲ τίνος; καὶ οὐδὲν ἐλάττωτος ἢ τού-
 15 του, ἵνα τὴν δτ' ἀδωροδόκητος ὑπῆρχε προαίρεσιν αὐτοῦ
 τῆς πολιτείας ἀναμνησθέντες, ὡς προβεβλημένη καὶ
 ἄπιστος ἦν πρὸς τὸν Φίλιππον, τὴν μετὰ ταῦτ' ἐξαίφνης
 γεγωνῆσαν πίστιν καὶ φιλίαν σκέψησθε, (28) εἴτ' εἰ μὲν
 ἐκβέβηκεν, ὅτ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς οὗτος, καὶ καλῶς
 20 ἔχει τὰ πεπραγμένα, διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ συμφέρον
 τῇ πόλει γεγενῆσθαι νομίσητε, εἰ δὲ πάντα τὰναντία,
 ὧν οὗτος εἶπε, πέπρακται, καὶ πολλὴν αἰσχύνην καὶ
 μεγάλους κινδύνους ταῦτ' ἔχει τῇ πόλει, διὰ τὴν αἰσχρο-
 κερδίαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὸ χρημάτων ἀποδόσθαι τάλιθ'
 25 μεταβεβλημένον αὐτὸν εἰδῆτε.

29. Βούλομαι δ', ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθη τὸς
 λόγους, ὃν τρόπον τὰ περὶ τοὺς Φωκέας πράγμασθ' ὑμῶν
 παρελόντο, πρῶτον εἰπεῖν ἀπάντων. Δεῖ δὲ μηδὲν
 350ῦμῶν, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰς τὸ τῶν πραγμάτων μέ-
 γεθος ἀποβλέψαντα μαζικοὺς τὰς κατηγορίας καὶ τὰς αἰτίας
 τῆς τούτου δόξης νομίσει, ἀλλ' ἐκεῖν' ὄραν, ὅτι ὄντιν'
 ἂν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν καταστήσατε καὶ τῶν
 5 συμβάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, οὗτος, εἴπερ ὡς-
 περ οὗτος ἠβουλήθη μισθώσας αὐτὸν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς

dam enim e collegis jam ipsi invidere. sic autem obscure et
 tecte Oropum innuebat. (23) Quum vero propter hæc ce-
 lebraretur atque videretur et orator esse optimus et vir
 admirabilis; descendit magna cum majestate. Ego autem
 ut surrexi, et ea ignorare me dixi et eorum aliquid dicere
 sum conatus, quæ ad senatum retuleram, ibi alter hinc,
 alter illinc assistens, iste et Philocrates, clamitabant, inter-
 pellabant me, tandem subsannabant, vos ridebatis et neque
 audire volebatis neque credere alia quam quæ iste renuntia-
 rat. (24) Atque (ita me dii ament) haud ab re vobis id ac-
 cidisse videtur. quis enim tanta et tot oblatum iri bona
 existimans, tulisset aliquem qui aut ea nulla fore diceret aut
 acta istorum accusaret? nam cetera omnia nimirum tum
 minoris erant præ proposita exspectatione et spe, qui refrag-
 gabantur, mere molestia et livor videbantur, illa perquam
 admirabiliter atque utiliter confecta esse putabantur civi-
 tati.

25. Qua igitur gratia vobis hæc prima nunc in memoriam
 redegī et recensui has orationes? Una de causa, Athenienses,
 eaque maxima et prima, ut nemo vestrum, si me dicere
 audierit, et ei videatur actorum quid esse et importunum et
 nimium, « scilicet tum illa non dixisti in re præsentī nec do-
 cuisti nos » demiretur, (26) sed istorum pollicitationes,
 quibus alios singulis utentes temporibus dicendi facultate
 excluderent, et promissionem istius præclaram illam memi-
 neritis, et sciatis, præter cetera omnia etiam hanc ab illo
 vobis factam esse injuriam, quod statim et quum opus es-
 set, quo minus verum audiretis, prohibiti estis, spe et fūco
 et pollicitationibus decepti. (27) Primum hac et ea potissi-
 mum qua dixi gratia hæc commemoravi, deinde quam de
 causa? et nihilo minore quam illa, ut ejus, atequam cor-
 rumperetur largitionibus, institutum in republica recordati,
 quam tantum id fuerit quamque Philippo diffidens, secutam
 postea repente fidem et amicitiam consideretis, (28) deinde
 ut, si evenerunt ea, quæ iste vobis renuntiavit, et acta
 præclara fuerunt, propter veritatem et reipublicæ utilitatem
 esse facta existimetis, sin omnia contra quam iste dixit acta
 sunt et multum dedecoris et magna reipublicæ pericula attu-
 lerunt, ut eum propter sordes ipsius et veritatem ab eodem
 pecunia venditam mutatum esse intelligatis.

29. Dicam autem, quia huc provecta est oratio, primum
 omnium, quo pacto vobis Phocense negotium eripuerint. / τ
 Ne vero quisquam vestrum, iudices, magnitudinem rerum
 intuens, accusationes et crimina majora esse putet, quam
 pro istius auctoritate, sed illud spectate, quemcumque vos
 illi muneri præfecissetis et oblatas occasiones ejus fidei
 mandassetis, illum si, ut iste, voluisset opera sua locata

καὶ φενακίζειν, τῶν ἰσῶν αἴτιος ἦν ἂν κακῶν, δσωνπερ
καὶ οὗτος. (30) οὐ γάρ, εἰ φαύλοις χρῆσθ' ὑμεῖς εἰς
10 τὰ κοινὰ πολλάκις ἀνθρώποις, καὶ τὰ πράγματ' ἐστὶ
φαῦλα, ὧν ἡ πόλις ἀξιοῦται παρὰ τοῖς ἄλλοις, οὐδὲ
πολλοῦ δεῖ. εἶτα καὶ Φωκέας ἀπολώλεκε μὲν, οἶμαι,
Φίλιππος, συνηγωνίσαντο δ' οὗτοι. τοῦτο δὲ δεῖ σκο-
πεῖν καὶ ὄρῃν, εἰ, ὅσα τῆς Φωκῶν σωτηρίας ἐπὶ τὴν
15 πρεσβεῖαν ἤχε, ταῦθ' ἅπαντ' ἀπώλεσαν οὗτοι καὶ διέ-
φθειραν ἐκόντες, οὐχ ὡς ὅδε Φωκέας ἀπώλεσεν ἂν καθ'
ἑαυτὸν. πόθεν;

31. Δὸς δέ μοι τὸ προβούλευμα, ὃ πρὸς τὴν ἐμὴν
ἀπαγγελίαν ἐψηφίσασθ' ἢ βουλή, καὶ τὴν μαρτυρίαν
20 τὴν τοῦ γράψαντος αὐτὸ τότε, ἵν' εἰδῆσθ', ὅτι ἐγὼ μὲν
οὐ τότε σιγήσας νῦν ἀφίσταμαι τῶν πεπραγμένων, ἀλλ'
εὐθὺς κατηγοροῦν καὶ προεώρων τὰ μέλλοντα, ἢ βουλή
δέ, ἢ μὴ κωλυθεῖσ' ἀκοῦσαι τάληθῃ παρ' ἐμοῦ, οὐτ'
ἐπήνεσε τούτους οὐτ' εἰς τὸ πρυτανεῖον ἠξίωσε καλέσαι.
25 καίτοι τοῦτ', ἀφ' οὗ γέγονεν ἡ πόλις, οὐδεὶς πώποτε
φήσει παθεῖν οὐδένας πρέσβεις, οὐδὲ Τιμαγόραν, οὐ
θάνατον κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀλλ' οὗτοι κε-
πύθησαν.

32. Λέγε δ' αὐτοῖς πρῶτον μὲν τὴν μαρτυρίαν, εἶτα
τὸ προβούλευμα.

351

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΒΟΥΛΕΥΜΑ.

Ἐνταῦθ' οὐτ' ἐπαινος οὔτε κλήσις εἰς τὸ πρυτανεῖον
ἐστὶ τῶν πρέσβων ὑπὸ τῆς βουλῆς. εἰ δέ φησιν οὗ-
τος· δεῖξάτω καὶ παρασχέσθω, κἀγὼ καταβαίνω. ἀλλ'
5 οὐκ ἔστιν. εἰ μὲν τοίνυν ταῦτά πάντες ἐπρεσβεύομεν
δικαίως οὐδέμ' ἐπήνεσεν ἢ βουλή, δεινὰ γάρ τὰ πεπρα-
γμένα πᾶσιν. εἰ δ' οἱ μὲν τὰ δίκαι' ἐπραττον ἡμῶν,
οἱ δὲ τἀναντία· διὰ τοὺς πεπονηρευμένους, ὡς ἔοικε,
10 τοῖς ἐπεικέσι συμβεδικῶς ἂν εἴη ταύτης τῆς ἀτιμίας
μετασχικέαι. (33) Πῶς οὖν βραδίως πάντες εἴσεσθε,
τίς ποτ' ἔσθ' ὁ πονηρός; ἀναμνήσθητε παρ' ὑμῖν αὐ-
τοῖς, τίς ἔσθ' ὁ κατηγορῶν τῶν πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς.
15 δῆλον γάρ ὅτι τῶ μὲν ἡδικοῦσιν σιγᾶν ἐξήρκει καὶ δια-
χρυσάμενῳ τὸν παρόντα χρόνον μηκέτ' εἰς λόγον περὶ
τῶν πεπραγμένων ἑαυτὸν καθιστάσαι, τῶ δὲ μηδὲν
ἑαυτῶ συνειδῶσι δεινὸν εἰσῆει, εἰ δεινῶν καὶ πονηρῶν
ἔργων δοῖσι κοινωρεῖν τῶ σιωπῆσαι. εἰμὶ τοίνυν ὁ κα-
τηγορῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ τούτων, τούτων δ' οὐδεὶς ἐμοῦ.

34. Ἡ μὲν τοίνυν βουλή ταῦτα προβεβουλευκεῖ, τῆς
δ' ἐκκλησίας γιγνομένης καὶ τοῦ Φιλίππου παρόντος ἐν
Πύλαις ἤδη (ἦν γάρ τοῦτο πρῶτον ἀπάντων τῶν ἀδι-
κημάτων, τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι
25 τούτοις) καὶ δέον ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων,
εἶτα βουλευσασθαι, μετὰ ταῦτα δὲ πράττειν ὃ τι δοῖται,
ἅμ' ἀκούειν κἀκεῖνον παρεῖναι καὶ μηδ' ὃ τι χρῆ ποιεῖν
βραδίον εἰπεῖν εἶναι. (35) πρὸς δὲ τούτοις τοῦτο μὲν οὐδεὶς
352 ἀνέγνω τῶ δήμῳ τὸ προβούλευμα, οὐδ' ἤκουσεν ὁ δῆ-
μος, ἀναστάς δ' οὗτος ἐδημηγόρει ταῦθ' ἃ διεξῆλθον
ἄρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγὼ, τὰ πολλὰ καὶ μεγάλ' ἀγαθὰ, ἃ
πεπεικῶς ἐφη τὸν Φίλιππον ἔχειν καὶ διὰ τοῦτο χρῆ-

hostibus vos decipere et fraude circumvenire, eadem quæ
et istum excitare mala potuisse. (30) Non enim, si vos le-
vibus sæpe hominibus publica mandatis negotia, res etiam
leves sunt, quæ honori civitatis nostræ ab aliis deferuntur.
multum abest. Sic etiam Phocenses Philippus sane perdi-
dit, sed isti ei adjutores fuerunt. Hoc igitur consideran-
dum et videndum est, utrum, quantum Phocensium salus
a legatione pendeat, id omnino isti corruperint et perdi-
derint ultro, non illum perditurum fuisse Phocenses solum.
unde?

31. Da mihi senatusconsultum, quod ad meam renun-
tiationem factum est, et testimonium ejus, qui tum id fecit,
ut sciat, me non tum tacuisse, et nunc ab actis abhor-
rere, sed statim accusasse et futura prævidisse, et senatum,
quia ex me audire verum non est prohibitum, neque laudasse
istos neque in prytaneum vocare dignatum fuisse. Atqui
id ab urbe condita ullis accidisse legatis, nemo dicet, ne
Timagoræ quidem, quem capitis damnavit populus. sed
istis hæc acciderunt.

32. Recitatis primo testimonium, deinde senatusconsultum.

TESTIMONIUM. SENATUSCONSULTUM.

Hic neque laus neque invitatio legatorum in prytaneum a
senatu continetur. sin iste contineri ait; ostendat atque
exhibeat, et ego descendam. at non continetur. Quod si
omnes in legatione egissemus eadem, jure neminem lauda-
vit senatus, nam nefanda perpetraverunt omnes. sin alii
nostrum bona fide rem gesserunt, alii contra; satis apparet
propter improborum scelera etiam bonos viros eandem igno-
miniam sublisce. (33) Quo pacto igitur facile cognoscetis
omnes, quisnam improbus ille sit? In memoriam ipsi re-
vocate vobis, quis ille sit, qui ab initio acta accusarit.
perspicuum est enim sonti satis fuisse futurum tacere et
præsenti eluso tempore non amplius actorum reddere ratio-
nem, sed qui nullius injuriæ sibi conscius erat, ei grave
incessisse si facinorum et scelerum socius fuisse videretur
quod taceret. Ego igitur is ab initio fui, qui istos accusa-
rim, istorum vero me nemo.

34. Ac senatus quidem illa decreverat, concione autem
convocata, et Philippo jam intra Pylas progresso (primum
enim id fuit omnium scelerum, quod Philippum negotiis
præferant his) et, quum primum nobis negotia cognos-
cenda essent, deinde consultandum, post quod visum
esset, agendum, simul vos audire et illum adeare et quid
fieri oporteret, non facile esse dici! (35) Præterea id sena-
tusconsultum populo nemo recitavit, neque audivit popu-
lus, sed iste surrexit et ea prædicavit, quæ modo vobis
exponebam, multa et magna bona, quæ se persuasisse
Philippo atque afferre jactabat, proptereaque ipsius inter-

5 μαθ' ἑαυτῶ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχένοι. ὥσθ' ὑμᾶς
 ἐκπεπληγμένους τῇ παρουσίᾳ τῶ πρώτων τῇ τοῦ Φιλίππου,
 καὶ τούτοις ὀργιζομένους ἐπὶ τῷ μὴ προηγγελκεῖναι,
 10 προσηρότερος γενέσθαι τινός, πάνθ' ὅσ' ἠβούλεσθ' ὑμῖν
 ἔσεσθαι προσδοκῆσαντας, καὶ μηδὲ φωνὴν ἐθέλειν ἀκούειν
 ἡμῶν μηδ' ἄλλου μηδενός. (36) Καὶ μετὰ ταῦτ' ἀνεγιγνώ-
 σκεθ' ἡ ἐπιστολὴ, ἣ παρὰ τοῦ Φιλίππου, ἣν οὗτος ἔγραψεν
 ἀπολειφθεὶς ἡμῶν, ἀντικρυς οὕτως καὶ διαβρήθην ἀπολο-
 15 γία γεγραμμένη τῶν τούτων ἡμαρτημένων. καὶ γὰρ ὡς
 αὐτοὺς κατεκώλυσε αὐτοὺς βουλομένους ἐπὶ τὰς πόλεις
 ἵνα καὶ τοὺς ὅρκους ἀπολαμβάνειν, ἐνεσσι, καὶ ὡς,
 ἵνα συνδιαλλάττωσιν αὐτῶ τοὺς ἄλλοις πρὸς τοὺς Φαρ-
 20 σαλίους, κατέσχευεν αὐτούς. καὶ πάντ' ἀναδεχόμενος καὶ
 εἰς αὐτὸν ποιούμενος τὰ τούτων ἡμαρτήματά ἐστιν.
 (37) ὑπὲρ δὲ Φωκίων ἢ Θεσπιῶν ἢ ὧν οὗτος ἀπήγγειλε
 πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ μικρόν. καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπὸ ταυ-
 25 τομάτου τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρόπον, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν
 παρὰ τούτων ὑμᾶς ἔδει δίκην λαμβάνειν οὐ πεποιηκό-
 30 ντων οὐδὲ διωκτικῶν οὐδὲν ὧν ὑμεῖς προσετάξατ' ἐν τῷ
 ψήφισματι, ἐκεῖνος ἐκδέχεται τὴν αἰτίαν καὶ φησιν αὐ-
 τὸς αἰτίος γεγενῆσθαι, ὃν οὐκ ἠμελλεθ' ὑμεῖς, οἴμαι, δυνή-
 σεσθαι κολάσαι, (38) ἀ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατήσαι καὶ προ-
 λαβεῖν τῆς πόλεως ἠβούλετο, οὗτος ἀπήγγειλεν, ἵνα
 35 μὴδ' ἐγκαλέσαι μηδὲ μέμψασθαι μηδὲν ὑστερον ὑμεῖς
 ἔχοιτε Φιλίππῳ, μὴτ' ἐν ἐπιστολῇ μὴτ' ἄλλοι μὴ-
 δαμοῦ τῶν παρ' ἐκείνου τούτων ἐόντων. λέγει δ'
 αὐτοῖς αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἔγραψε μὲν οὗτος,
 40 ἔπεμψε δ' ἐκεῖνος, καὶ σκοπεῖθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν
 5 τρόπον, ὃν διεξέφηλυθ' ἐγώ. λέγει.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

39. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ἐπιστολῆς, ὡς
 10 καλὴ καὶ φιλόφρων, περὶ δὲ Φωκίων ἢ Θεσπιῶν ἢ
 τῶν ἄλλων ὧν οὗτος ἀπήγγειλεν, οὐδὲ γρῦ. ταύτης
 τοίνυν οὐδ' ὅτι οὐκ ἐστ' ὑμῖς. καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ
 15 μάλ' ὑμεῖς ὄψεσθε. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι, οὓς ἵνα συν-
 διαλλάττωσι κατασχεῖν φησὶ τούτους, τοιαύτης τετυ-
 20 χήκασιν διαλλαγῆς, ὡς ἐξελήφθησαν καὶ ἀνάστατος ἡ
 πόλις αὐτῶν γέγονεν, τοὺς δ' αἰγματούτους, ὃ σκοπῶν
 τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χάρισται, οὐδ' ἐνθυμηθῆναί φησιν λύ-
 25 σασθαι. (40) Μεμαρτύρηται δὲ δῆπουθεν ὑμῖν ἐν τῷ
 30 δῆμῳ πολλάκις, ὡς ἐγὼ τάλαντον ἔχων ἐπ' αὐτοὺς
 ὀχρόμην, καὶ νῦν μαρτυρηθήσεται. διὸ καὶ τὴν ἐμὴν
 φιλοτιμίαν οὗτος ἀφαιρούμενος, τοῦτ' ἐπεισεν ἐκείνον
 35 ἐγγράψαι. ὃ τοίνυν μέγιστον ἀπάντων. ὃ γὰρ εἰς
 τὴν προτέραν γράψας ἐπιστολὴν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς,
 40 ὅτι « ἔγραψον δ' ἂν καὶ διαβρήθην, ἡλίχ' ὑμᾶς εὖ ποι-
 ῆσω, εἰ εὖ ᾔδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γενησομένην, »
 γεγενῆσθαι τῆς συμμαχίας οὐ φησιν εἰδέναι, τί ἂν
 45 ποιῶν χάρισται, οὐδ' ὃ αὐτὸς ὑπέσχετο. τοῦτο γὰρ
 ᾔδει δηλονότι, εἴπερ μὴ ἐφενάκιζεν. Ἄλλὰ μὴν ὅτι
 50 ἔγραψεν οὗτος τὸτ' ἔγραψε, λέγει μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας
 ἐπιστολῆς αὐτὸ τοῦτο, ἐνθένδε. λέγει.

factori pecuniam publice promissam esse a Thebanis. Proinde
 vos primum attoniti praesentia Philippi et istis irascentes qui
 non ante indicasset, mitiores aliquo siebatis, quod omnia
 vos consecuturos quæ velletis sperabatis, nec vocem au-
 10 dire meam aut consusquam alterius volebatis. (36) Post hæc
 recitabantur missæ a Philippo literæ, quas iste scripserat
 nobis insciis, quæ ita palam et aperte nihil erant aliud, quam
 defensio scelerum, quæ isti perpetrarant. nam inest, se
 prohibuisse illos in urbes ituros et jusjurandum exacturos,
 et se, ut adjumento sibi essent in reconciliandis Halensibus
 et Pharsaliis, eos detinuisse, et omnia istorum peccata in
 se transfert et sibi adscribit. (37) sed Phocensium aut The-
 spensium aut eorum quæ iste nuntiavit apud vos, ne minima
 quidem mentio. et hoc non forte fortuna ita factum est, sed
 quarum rerum vobis poenæ sumendæ erant ab istis, qui ni-
 20 hil fecerant aut administrarant eorum quæ decreto jussera-
 tis, earum ille culpam in se transfert seque in causa fuisse
 affirmat, quem vos punire scilicet non possetis. (38) quæ
 autem ille fraude obtinere et præripere civitati voluit, iste
 renuntiavit, ut neque accusare neque postea queri quicquam
 de Philippo possetis, quum ea neque epistola illius, neque
 ullo ejus scripto alio continerentur. Age recita iis ipsas lite-
 30 ras, quas iste scripsit, ille misit, et considerate, ad eum
 illas modum se habere quem ego exposui. recita.

LITERÆ.

39. Auditis, Athenienses, literas, quam præclaræ sint
 et humanæ, de Thebanis autem et Phocensibus aut aliis,
 quæ iste renuntiavit, ne tantillum quidem. In iis igitur
 prorsus nihil prohi continetur, idque vos ipsi statim perspi-
 10 cietis. nam et Halenses, quorum reconciliandorum gratia se
 istos detinuisse dicit, eam conciliationem experti sunt, ut
 extorres sint facti et urbs eorum sit vacua, captivos autem
 is, qui dispiciebat quo pacto vobis gratificaretur, redimere
 ne in mentem quidem sibi venisse profitetur. (40) Sæpe au-
 tem per testes affirmatum vobis est, idque in concione, me
 attulisse talentum et ad eos redimendos profectum esse,
 quod testimonium nunc etiam audietis. quapropter ut iste
 laudem illam mihi eriperet, id ut inscriberet, illi per-
 20 suasit. quod vero maximum est omnium: qui prioribus lite-
 ris per nos allatis scripserat, se aperte etiam fuisse scriptu-
 rum quantis beneficiis vos affecturus esset, si sciret socie-
 tatem quoque secum initum iri, is inita societate, scire se
 negat, quo pacto vobis gratificetur, adeoque meminisse
 suam ipsius promissionem, quam utique scivit, nisi fucum
 30 vobis fecit. Verum hæc eum ita tum scripsisse, cape prio-
 res literas atque ex illis id ipsum mihi recita, ab hoc initio.
 recita.

ΕΞ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

5 41. Οὐκοῦν πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμα-
χία προσγένοιτ' αὐτῶν, γράψειν ὁμολόγησι, ἤλικα τὴν
πόλιν εὖ ποιήσει. ἔπειδ' ὁ ἀμφοτέρ' αὐτῶν γέγονεν,
οὐκ εἰδέναι φησὶ, τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο, ἂν δ' ὑμεῖς
λέγητε, ποιήσιν δ' μήτ' αἰσχύνῃν μήτ' ἀδοξίαν αὐτῶν
10 φέροι, εἰς ταύτας τὰς προφάσεις καταφεύγων, κἂν ἄρ'
εἴπητέ τι καὶ προαχθῆθ' ὑμεῖς ἐπαγγελιασθαι, ἀναχώ-
ρησιν ἑαυτῶν καταλείπων.

42. Ταῦτα τοίνυν καὶ πόλλ' ἔτερ' ἐνῆν παραχρῆμα
τότ' εὐθὺς ἐξελέγχειν καὶ διδάσκειν ὑμᾶς καὶ μὴ προ-
15 ἔσθαι τὰ πράγματα' ἔαν, εἰ μὴ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ
καὶ τὸ Θηβαίους αὐτίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην ἀφεί-
λετο τὴν ἀλήθειαν. Καίτοι ταῦτ' εἰ μὲν ἀκούσαι μόνον
ἔδει καὶ φανακισθῆναι τὴν πόλιν, ὀρθῶς ἐλέγετο, εἰ δὲ
20 παραχθῆναι τῶ ὄντι, σιωπᾶσθαι συνέφερον. εἰ μὲν γὰρ
ἐνταῦθ' ἦν ἤδη τὰ πράγματα, ὥστε μὴδ' αἰσθημένοι
τοῖς Θηβαίοις πλέον εἶναι μὴδὲν· τί οὐ γέγονεν; εἰ δὲ
παρὰ τὸ προαισθῆσθαι· κελώλῃται· τίς ὁ ἐκλαλήσας;
οὐχ οὗτος; (43) Ἄλλ' οὐτ' ἤμελλον οὐτ' ἠβουλήθη ταῦτ'
25 οὐδ' * ἤλιπεν οὗτος; ὥστε τοῦ γ' ἐκλελαληκέναι μὴδ'
αἰτίαν ἔχεν, ἀλλὰ φανακισθῆναι τοῖς λόγοις τούτοις
ὑμᾶς ἔδει, καὶ ἐμοῦ τάλῃθ' ἢ μὴ θελήσαι ἀκούσαι, αὐ-
τοῦς οἴκοι καταμεῖναι καὶ ψήφισμα νικῆσαι τοιοῦτο δι'
οἷ Φωκαῖς ἀπολοῦνται. διὰ ταῦτ' ἐσπαθᾶτο ταῦτα καὶ
35 διὰ ταῦτ' ἐδημηγορεῖτο.

44. Ἀκούων τοίνυν ἐγὼ τῆλικαῦτα καὶ τοιαῦτ' ἐπαγ-
γελλομένου τούτου, καὶ ἀκριθῶς εἰδὼς, ὅτι ψεύδεται
— καὶ θεν, φράσω πρὸς ὑμᾶς, πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ,
5 ὅτε τοὺς ὄρκους ἤμελλε Φίλιππος μυνύναι τοὺς περὶ
τῆς εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς Φωκαῖας ὑπὸ
τούτων, ὁ σιωπᾶν καὶ ἔαν εἰκὸς ἦν, εἴπερ ἤμελλον σώζε-
σθαι. ἔπειτ' ἐκ τοῦ μὴ τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις
ταῦτα λέγειν μὴδὲ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου,
10 ἀλλὰ τοῦτον. (45) ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστάς
καὶ παρελθὼν ἐπειρώμην μὲν ἀντιλέγειν, ὡς δ' ἀκούειν
οὐκ ἠθέλετε, ἡσυχίαν ἔσχον, τοσοῦτο μόνον διαμαρτυ-
ράμενος (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ἀναμνησθεσθε),
ὅτι ταῦτ' οὐτ' οἶδα, οὔτε κοινῶν, προσέθηκα δὲ, ὡς
15 οὐδὲ προσδοκῶ. τραχέως δ' ὑμῶν τῶ μὴδὲ προσδοκᾶν
σχόντων, « καὶ ὅπως γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔφη, ἂν
« τι τούτων γίγνηται, τούτους ἐπαινέσεσθε καὶ τιμή-
« σετε καὶ στεφανώσετε, ἐμὲ δὲ μή. καὶ μέντοι κἂν τι
« τῶν ἐναντίων· ὅπως τούτοις ὀργεῖσθε, ἐγὼ δ' ἀφί-
20 « σταμαι. » (46) Μὴ νῦν, ὑπολαβὼν ἔφη Αἰσχίνης οὕτως,
μὴ νῦν ἀφίστασο, ἀλλ' ὅπως τότε μὴ προσποιήσαι. Νῆ
Δία, ἢ ἀδικήσω γ', ἔφη. Ἐπαναστάς δ' ὁ Φιλοκράτης
μάλ' ὑβριστικῶς « οὐδὲν » ἔφη « θαυμαστόν, ὦ ἄνδρες
25 Ἀθηναῖοι, μὴ ταῦτά ἐμοὶ καὶ Δημοσθένει δοκεῖν. οὗτος
μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δ' οἶνον πίνω. » καὶ ὑμεῖς ἐγ-
λάτε.

47. Σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα, ὃ δίδωσι γράψας μετὰ
ταῦθ' ὁ Φιλοκράτης. ἀκούσαι μὲν γὰρ οὕτως παγ-

EX LITERIS.

41. Ante pacem igitur impetratam, si etiam societas se-
cum iniretur, se scripturum promittebat, quantis rempubli-
cam beneficiis affecturus esset. postquam autem utrumque
obtinnit, ignorare se dicit, qua vobis re gratificetur, si
vero dixeritis, se facturum esse, quod sibi nec pudorem
neque ignominiam afferat, ad has excusationes confugiens
et, si forte dicatis aliquid et adducamini ad postulandum,
receptum sibi relinquens.

42. Hæc igitur et multa alia eo tempore statim in re
præsenti coargui potuerunt vosque edoceri et cavere, ne
rerum gerendarum occasiones amitteretis, nisi Thespiæ et
Platææ et Thebanis sine mora infligendum supplicium veri-
tatem vobis eripisset. Atqui ea si tantum audienda fuis-
sent et verba danda civitati, recte dicebantur, sin revera ge-
renda, taceri expediebat. nam si in eo res jam erant, ut nec
sentientes Thebani quicquam proficerent; cur factæ non
sunt? sin propterea sunt impeditæ, quod illi præsen-
serant; quis enuntiat? nonne iste? (43) Sed illa nec futura erant
nec voluit iste vel speravit, proinde enuntiationis eum cri-
mine libero, sed fucum illis verbis fieri vobis oportuit, et id
effici, ne verum ex me audire velletis, ut domi maneritis
et tale acitum juberetur, quo Phocenses interituri essent.
propterea hæc tacebantur, hinc erant illæ conciones.

44. Ego vero quum tanta et talia illum polliceri audirem,
et mentiri compertum haberem, — idque unde, dicam vobis:
primum ex eo, quod, quum Philippus jusjurandum de
pace daturus esset, Phocenses exclusos esse sedere ab istis
declarabatur, id quod taceri et omitti conveniebat, si futurum
erat ut conservarentur. deinde quod nec Philippi legati id
dicebant nec literæ Philippi, sed iste. (45) hinc igitur con-
jecturam capiens surrexi et prodii, daturus operam ut re-
fragarer, quum autem audire nolletis, quievi, tantum dun-
taxat testatus (atque obsecro vos per Jovem ac deos, ut in
memoriam revocetis) me earum rerum nec gnarum esse
nec socium, et addidi me ne expectare quidem. Ut autem
vos illud verbum ne expectandi quidem ægre ferebatis:
« adeoque, inquam, Athenienses, si quid istorum factum
« fuerit, istos laudetis et ornatis et coronis donetis, me
« vero ne utiquam. sed si quid secus acciderit, istis irasca-
« mini, ego vero cedo. » (46) Ne nunc, subjecit Æschines
iste, ne nunc cede, ita tamen ut ne tunc tibi vindices. Ita
flet, inquam, aut ero injurius. At Philocrates post illum sur-
gens, valde insolenter: « Nil mirum, inquit, est, Athenien-
« ses, non eadem videri mihi et Demostheni. nam is qui-
« dem aquam, ego vero vinum bibo. » Ibi vos ridebatis.

47. Jam decretum considerate, Athenienses, quod postea
scriptum dedit Philocrates. audientibus quidem obiter

καλώς έχει. ἐπειδὴν δὲ τοὺς καιροὺς συλλογίσθηται τις
356 ἐφ' ὧν ἐγράφη καὶ τὰς ὑποσχέσεις ἅς οὗτος ὑπισχνεῖτο
τότε· οὐδὲν ἄλλο φανήσονται πλὴν παραδόντες Φιλίπ-
πῳ καὶ Θεβαίοις Φωκίας, μόνον οὐκ ὀπίσω τῷ χεῖρε
δῆσαντες. Λέγε τὸ ψήφισμα.

5

ΨΗΦΙΣΜΑ.

48. Ὅρατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ ψήφισμα, ὅσον
ἐπαίνων καὶ ὄσης εὐφημίας μεστὸν ἐστὶ, καὶ τὴν εἰρή-
νην εἶναι τὴν αὐτὴν, ἣν περὶ Φιλίππῳ, καὶ τοῖς ἐκγό-
νοις, καὶ τὴν συμμαχίαν, καὶ ἐπαίνεσαι δὲ Φιλίππον,
10 ὅτι ἐπαγγέλλεται τὰ δίκαια ποιήσειν. ἀλλ' οὐδὲν ἐκεί-
νός γ' ἐπηγγέλλετο, ἀλλὰ τοσούτου ἐδει ἐπαγγέλλεσθαι,
ὥστ' οὐδ' εἰδέναι φησί, τί ἂν ποῖων ὑμῖν χαρίσαιοτο.
(49) Ἄλλ' οὗτος ἦν ὁ λόγος ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπισχνού-
15 μενος. πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὠρμηχότας
λαβὼν ἡμᾶς ὁ Φιλοκράτης, ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ ψήφι-
σμα : « εἰάν δὲ μὴ ποιῶσι Φωκεῖς ἃ δεῖ καὶ παραδιδῶ-
σι τοῖς Ἀμφικτύοις τὸ ἱερόν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος
« ὁ Ἀθηναίων ἐπὶ τοὺς διακυβύοντας ταῦτα γίνεσθαι. »
(50) Οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μενόντων μὲν ὑμῶν
20 οἴκοι καὶ οὐκ ἐξεληλυθότων, ἀπεληλυθότων δὲ τῶν Λα-
κεδαιμονίων καὶ προσηστημένων τὴν ἀπάτην, οὐδενὸς δ'
ἄλλου παρόντος τῶν Ἀμφικτύων πλὴν Θετταλῶν καὶ
Θηβαίων, εὐφημῶτατ' ἀνθρώπων τούτοις παραδοῦναι
γέγραφε τὸ ἱερόν, γράψας τοῖς Ἀμφικτύοις παραδοῦναι
25 (ποῖοις; οὐ γὰρ ἦσαν αὐτοὶ πλὴν Θεβαῖοι καὶ Θεττα-
λοῖς), ἀλλ' οὐ, συγκαλέσαι δὲ τοὺς Ἀμφικτύοντας, οὐδ'
ἐπισχεῖν ἕως ἂν συλλεγῶσιν, οὐδὲ βοηθεῖν Προξενον εἰς
Φωκίας, οὐδ' ἐξίνασι Ἀθηναίους, οὐδὲ τοιοῦτ' οὐδέν.
357 (51) Καίτοι καὶ ἐπιστολάς ἐπεμψεν ὁ Φίλιππος δύο
καλοῦσας ὑμᾶς, οὐχ ἴν' ἐξέλθοιτε *. Πρώμαλα; οὐ γὰρ
ἂν ποτε τοὺς χρόνους ἀνελῶν, ἐν οἷς ἡδυνήθητ' ἂν ἐξελ-
θεῖν, τηναυτ' ἐκάλει, οὐδ' ἂν ἐμὲ, ἥνικα δεῦρ' ἀπο-
5 πλείν ἡβουλόμην, κατεκόλυεν, οὐδὲ τοιαῦτα λέγειν
τούτω προσέταττεν, ἐξ ὧν ἤκισθ' ὑμεῖς ἡμέλλετ' ἐξί-
νασι. ἀλλ' ἵνα, ἃ ἡβούλεσθε, οἰόμενοι πράξειν αὐτὸν μη-
δὲν ἐναντίον ψήφισαισθ' αὐτῷ, μηδ' ἀμύνοιτο μηδ'
ἀντέχοιεν οἱ Φωκεῖς ἐπὶ ταῖς παρ' ὑμῶν ἐπανερχόμε-
10 ἐπίσιν, ἀλλ' ἀπογνόντες ἅπαντα, ἑαυτοὺς ἐγγειρίζαιεν.
Λέγε δ' αὐτοῖς αὐτὰς τὰς ἐπιστολάς τὰς τοῦ Φιλίπ-
που.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

15 52. Αἱ μὲν τοίνυν ἐπιστολαὶ καλοῦσιν αὐτὰι, καὶ νῆ
Δ' ἤδη γε. τούτοις δ', εἴπερ ἦν ὑγιές τι τούτων, τί
ἄλλο προσήκειν ἢ συνεπιεῖν, ὅπως ἐξέλθοιθ' ὑμεῖς, καὶ
τὸν Προξενον, ὃν περὶ τοὺς τόπους ἡδέσαν ὄντα, γράφειν
εὐθὺς βοηθεῖν; Πάντα τοίνυν τὰναντία τούτων φαίνον-
ται πεποικηότες, εἰκότως. οὐ γὰρ οἷς ἐπέστελλε προς-
20 εἶχον τὸν νοῦν, ἀλλ' ἃ φρονῶν ταῦτ' ἐγγράφει συνηγνίζοντο.
τούτοις οὖν συνέπραττον καὶ τούτοις συνηγνίζοντο. (53)
Οἱ μὲν τοίνυν Φωκεῖς ὡς τὰ παρ' ὑμῶν ἐπύθοντ' ἐκ τῆς
ἐκκλησίας καὶ τό τε ψήφισμα τοῦτ' ἔλαβον τὸ τοῦ Φι-

perquam pulcrum esse videtur, sed si quis tempora compu-
larit, quibus scriptum est, et pollicitationes, quas iste tum
afferebat; constabit eos nihil fecisse aliud quam tradidisse
Philippo et Thebanis Phocenses, tantum non manibus post
tergum religatis. Recita decretum.

DECRETUM.

48. Videtis, Athenienses, decretum quantis laudibus et
benignitate verborum sit refertum et pacem eandem esse
quæ Philippo, etiam posteris, et societatem, adeoque lau-
dari Philippum, quod pollicetur se facturum ea quæ æqua
sunt. Verum nihil ille quidem pollicebatur, sed tantum ab-
erat a pollicendo, ut se ignorare diceret, qua re vobis grati-
ficaretur. (49) At iste pro eo loquebatur et pollicebatur,
Philocrates autem vos in istius verba propensos nactus, il-
lud inscribit decreto : « Nisi vero fecerint Phocenses ea,
« quæ decet, nec Amphictyonibus templum tradiderint,
« populum Atheniensem auxilia missurum contra eos, per
« quos stet, quominus hæc fiant. » (50) Itaque, Athenienses,
vobis domi manentibus et non egressis, et regressis Lacedæ-
monis fraude animadversa, et nemine alio Amphictyonum
præsentate præter Thessalos et Thebanos, verbis omnium ho-
nestissimis scripsit templum illis esse tradendum, quum tra-
dendum esse scripsisset Amphictyonibus (quibus? neque
enim erant ibi alii, quam Thebani et Thessali), sed non
scripsisset, convocandos autem esse Amphictyones, neque
« differendum, dum convenissent; » neque « Proxenum
ferre debere opem Phocensibus, » neque « educere exercitum
Athenienses, » neque tale quicquam. (51) Quanquam etiam
litteras misit Philippus binas, quæ invitabant vos, non ut
exiretis. unde tandem? neque enim, quum tempora sustu-
lisset, quibus exire potuissetis, tum demum vocasset, nec
me huc navigaturum detinisset, nec talia istum verba fa-
cere jussisset, propter quæ vos minime exituri eratis. sed
ideo ut vos putantes eum facturum quæ velletis, nihil ei
contrarium decerneretis, et ut Phocenses vim non propul-
sarent nec resisterent, expectatione acquiescentes spei factæ
ipsis per vos, sed omnino desperati deditioem facerent. Sed
recita iis ipsas Philippi litteras.

LITTERÆ.

52. Ac literæ quidem hæc vocant, atque per Jovem tum
demum. istos autem, si quid istorum verum sincerumque
fuisset, quid decuit aliud quam suffragari, ut copias educe-
retis, et rogare ut Proxenus, quem in illis locis esse norant,
statim opem ferret? At omnia his eos contraria fecisse con-
stat, neque ab re. nihil enim ejus literas curabant, sed quo
eas consilio scripsisset, moverant. id igitur adjuvabant,
et id defendebant. (53) Phocenses igitur ut, quid apud
vos actum esset in concione, audiverunt, et tum decretum
illud Philocratis acceperunt, tum promissionem istius et

etiam nunc

25 λοκράτους και τὴν ἀπαγγελίαν ἐπίθοντο τὴν τούτου και τὰς ὑποσχέσεις, κατὰ πάντας τοὺς τρόπους ἀπόλωντο. σκοπεῖτε γάρ. ἦσαν ἀπιστοῦντές τινες αὐτοῖσι τῷ Φιλίππῳ και νοῦν ἔχοντες. οὗτοι πιστεύειν ὑπέχθησαν. διὰ τί; ὅτι ἤγουντο, οὐδ' εἰ δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς 358 ἐξήπατα, οὐδέποτε' ἂν τοὺς γ' Ἀθηναίων πρέσβεις Ἀθηναίους ἐξαπατᾶν τολμήσαι, ἀλλ' εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ, ἀ οὗτος ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, και τοῖς Θεβαίοις ἤκειν, 5 οὐκ αὐτοῖς διεθρον. ἦσαν ἄλλοι τινές, οἱ πάσχειν διοιοῦν και ἀμύνεσθαι δεῖν φόντο, ἀλλὰ και τούτους μαλακοὺς ἐποίησε τὸ τὸν Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι, και τὸ ταῦτ' εἰ μὴ ποιήσουσιν ὑμᾶς ἐπ' αὐτοὺς 10 ἤξειν, οὐς βοηθήσειν αὐτοῖς ἤλιπζον ἐκαίνοι. ἀλλὰ και μεταμέλειν ὑμῖν φροντο τινες πεπονημένοι τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην. τούτοις, ὅτι και τοῖς ἐκγόνοις τὴν αὐτὴν ἐψηφίσασθ', ἐπέδειξαν, ὥστε πανταχῆ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι. (56) Διόπερ ἅπαντα ταῦτ' εἰς ἐν 15 ψήφισμα συνεσκεύασαν. 8 και μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦσιν ἀπάντων ὑμᾶς ἡδικημένοι. τὸ γὰρ πρὸς ἀνδρα θνητὸν και διὰ καιροῦς τινὰς ἰσχύοντα γράφοντα εἰρήνην ἀθάνατον συνθέσθαι τὴν κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην, και ἀποστερησαί μὴ μόνον τῶν ἄλλων ἀλλὰ και 20 τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν τὴν πόλιν, και τοσαύτην περιουσίαν χρήσασθαι πονηρίας ὥστε μὴ μόνον τοὺς ὄντας Ἀθηναίους ἀλλὰ και τοὺς ὑστερόν ποτε μέλλοντας ἔσεσθαι πάντας ἡδικημένοι, πῶς οὐχὶ πάνδεινόν ἐστι; (56) Τοῦτο τοῖνον οὐδέποθ' ὑμεῖς ὑπεμείνατ' ἂν ὑστερον 25 προσγράψαι πρὸς τὴν εἰρήνην, τὸ « και τοῖς ἐκγόνοις, » εἰ μὴ ταῖς παρ' Αἰσχίνου βρῆθίσαις ὑποσχέσεσι τότε ἐπιστεύσατε. αἴπερ οἱ Φωκαῖς πιστεύσαντες ἀπόλωντο. και γὰρ τοι παραδόντες αὐτοὺς Φιλίππῳ και 359 ἐκόντες ἐγγχειρίσαντες ἐκαίνω τὰς πόλεις ἀπάντων τῶν ἐναντιῶν, ὧν πρὸς ὑμᾶς οὗτος ἀπήγγειλεν, ἔτυχον.

57. Ἴνα δ' εἰδῆτε σαφῶς, ὅτι ταῦθ' οὕτω και διὰ τούτους ἀπόλωλε, τοὺς χρόνους ὑμῖν λογιῶμαι, καθ' 5 οὓς ἐγένεθ' ἕκαστα. περὶ ὧν δ' ἂν τις ἀντιλέγη τούτων, ἀναστάς ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι, εἰπάτω. Ἡ μὲν τοῖνον εἰρήνην Ἐλαφβολιῶνος ἐνάτη ἐπὶ δέκα ἐγένετο, ἀπεδημήσαμεν δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς ἄρκους τρεῖς μῆνας 10 ἄλλοις, και τοῦτον ἅπαντα τὸν χρόνον ἦσαν οἱ Φωκαῖς σῆφοι. (58) Ἦκομεν δὲ δεῦρ' ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ἄρκους τρίτη ἐπὶ δέκα τοῦ Σχιροφοριῶνος μηνός, και παρῆν ὁ Φίλιππος ἐν Πύλαις ἤδη και τοῖς Φωκαῦσιν ἐπηγγέλλετο, ὧν οὐδὲν ἐπίστευον ἐκαίνοι. 15 σημεῖον δέ. οὐ γὰρ ἂν δεῦρ' ἦκον ὡς ὑμᾶς. Ἡ δ' ἐκκλησία μετὰ ταῦτα, ἐν ἧ πάντα τὰ πράγματα' ἀπόλεσαν οὗτοι ψευδάμενοι και φενακίσαντες ὑμᾶς, τῇ ἕκτη ἐπὶ δέκα ἐγένετο τοῦ Σχιροφοριῶνος. (59) Ἀπὸ τοῖνον ταύτης πέμπτηται λογιζομαι τὰ παρ' ὑμῶν ἐν 20 τοῖς Φωκαῦσι γενέσθαι. παρῆσαν γὰρ οἱ τῶν Φωκῶν πρέσβεις ἐνθάδε, και ἦν αὐτοῖς, και τί ἀπαγγελοῦσιν οὗτοι και τί ψηφισθ' ὑμεῖς, ἐπιμελὲς εἰδέναι. οὐκοῦν εἰκάς, ἧ τίθεμεν πυθέσθαι τοὺς Φωκαῖς τὰ παρ' ὑμῶν. ἀπὸ γὰρ τῆς ἕκτης εἰς ταύτην πέμπτη γίνεται. Ὑστερα

pollicitationes audiverunt, modis omnibus perierunt. id quod hinc intelligetis : fuerunt ibi qui Philippo diffident et caverent. ii adducti sunt, ut ei fidem haberent. quamobrem? quia putabant, etiamsi decies à Philippo deciperentur, nunquam fore ut legati Atheniensium Athenienses decipere auderent, sed vera esse illa, quæ iste vobis renuntiasset, et Thebanis, non ipais venisse exitium. (54) Erant alii quidam, qui quidvis perferendum et propulsandum esse vim arbitrantur, sed et illos molles fecit, quod sibi persuasum habebant Philippum ipsos adiuturum et vos, nisi hæc fecissent, contra ipsos venturos, quum illi ante a vobis auxilium sperassent. Quin et poenitere vos factæ cum Philippo pacis quidam putabant. his demonstratum est, etiam ad posteros eandem vos decrevisse, ut omnino de vestris auxiliis desperarint. (55) Quapropter omnia ea in unum decretum coniecerunt. in qua reinjuriam vobis omnium maximam fecisse mihi videntur. nam cum viro mortali et propter tempora quædam potenti pace immortaliter decernenda pacisci urbis opprobrium et spoliare non modo ceteris rebus, sed etiam fortunæ beneficiis rempublicam, et tam insigni uti improbitate, ut non modo nostræ ætatis Athenienses, sed eos etiam, qui olim aliquando futuri sunt, omnes injuriis affecerint, quomodo tolerandum est? (56) Hoc igitur nunquam adscribere postea sustinuissetis ad pacem « etiam posteris, » nisi ab Æschine tum recitatis pollicitationibus credidissetis, quibus freti Phocenses perierunt. siquidem, dum se Philippi fidei committunt et ultro illi oppida tradunt, omnia contraria iis, quæ iste vobis renuntiatur, sunt experti.

57. Ut autem certo sciatis, hæc ita et propter istos perisse, tempora vobis computabo, quibus singula facta sunt. Quæ vero si quis istorum inficietur, surgat et ad meam aquam dicat. Pax igitur die undevicesimo Elaphebolionis facta est, peregre autem abfuimus nos ad exigendum jusjurandum tres menses totos, et hoc toto tempore Phocenses fuerunt incolomes. (58) A legatione propter exigendum jusjurandum suscepta huc reversi sumus die decimo tertio Scirophorionis, et jam intra Pylas erat Philippus et Phocensibus pollicebatur ea, quorum nihil illi credebant. cujus rei signum hoc est, quod alioqui huc ad nos non venissent. Postea concio, in qua isti omnia negotia perdiderunt mentiendo et decipiendo vos, habita est die decimo sexto Scirophorionis. (59) Quinto igitur die post ratioclor vestra decreta Phocensibus esse nuntiata. adfuerunt enim hic Phocensium legati, quibus studio fuit cognoscere et quid isti renuntiaturi essent et quid vos decreturi. Itaque mensis dies vicesimus, quo ponimus acta vestra Phocenses cognovisse. a sexto enim die

25 τοῖνον δεκάτη, ἐνάτη, ὀγδόη. ταύτη ἐγγίνονθ' αἱ σπον-
 δαί, καὶ πάντα τάκει πράγματ' ἀπωλώλει καὶ τέλος
 εἶχεν. (60) Τῷ τοῦτο δῆλον; τῇ τετραδί φθίνοντος ἡκ-
 κλησιάζετε μὲν τόθ' ὑμεῖς ἐν Πειραιαί περὶ τῶν ἐν τοῖς
 360 νεωρίαις, ἦκε δὲ Δερκύλος ἐκ Χαλκίδος καὶ ἀπήγγελ-
 λεν ὑμῖν, ὅτι πάντα τὰ πράγματ' ἐγκεχείρικε Θηβαίους
 δ Φιλίππος, καὶ πέμπτην εἶναι ταύτην ἡμέραν ἐλογί-
 ζετ' ἀφ' οὗ γεγόνασιν αἱ σπονδαί. Ὀγδόη τοῖνον,
 5 ἐβδόμη, ἕκτη, πέμπτη, τετράς. αὐτὸ συμβαίνει εἰς
 ταύτην εἶναι πέμπτην. Οὐκοῦν τοῖς χρόνοις, οἷς
 ἀπήγγελλον, οἷς ἔγραφον, πᾶσιν ἐξελέγχονται συνηγω-
 νισμένοι Φιλίππῳ καὶ συναίτιοι γεγονότες τοῦ τῶν Φω-
 κέων ὀλέθρου. (61) Ἐτι τοῖνον τὸ μηδεμίαν τῶν πό-
 10 λεων τῶν ἐν Φωκεῦσιν ἀλῶναι πολιορκία μῆδ' ἐκ προσ-
 βολῆς κατὰ κράτος, ἀλλ' ἐκ τοῦ σπείσασθαι πάντας ἀρ-
 θῶν ἀπολέσθαι, μέγιστόν ἐστι σημείον τοῦ διὰ τούτους
 πεισθέντας αὐτούς, ὡς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου σωθήσονται,
 ταῦτα παθεῖν. οὐ γὰρ ἐκεῖνον γ' ἠγνόουν. Φέρε δὴ
 15 μοι καὶ τὴν συμμαχίαν τὴν τῶν Φωκέων καὶ τὰ δό-
 γματα, ὑφ' ὧν καθεῖλον αὐτῶν τὰ ταίχη, ἵν' εἰδῆτε,
 οἷων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ' ὑμῶν οἷων ἔτυχον διὰ
 τούτουσι τοὺς θεοὺς ἐχθροῦς. λέγε.

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΦΩΚΕΩΝ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

20 62. Ἄ μὲν τοῖνον ὑπῆρχε παρ' ὑμῶν αὐτοῖς, ταῦτ'
 ἐστί, φιλία, συμμαχία, βοήθεια. ὧν δ' ἔτυχον διὰ
 τούτων τὸν βοηθῆσαι καλύσανθ' ὑμᾶς, ἀκούσατε. Λέγε.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΦΩΚΕΩΝ.

25 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ὁμολογία Φιλί-
 ππου καὶ Φωκέων, φησὶν, οὐχὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων,
 οὐδὲ Θεσσαλῶν καὶ Φωκέων, οὐδὲ Λοκρῶν, οὐδ' ἄλλου
 τῶν παρόντων οὐδενός. καὶ πάλιν, παραδοῦναι δὲ τὰς
 πόλεις Φωκέας, φησί, Φιλίππῳ, οὐχὶ Θηβαίοις οὐ-
 361 δὲ Θεσσαλοῖς οὐδ' ἄλλῳ οὐδενί. (63) διὰ τί; ὅτι Φί-
 λιππος ἀπήγγελλετο πρὸς ὑμᾶς, ὑπὸ τούτου, ἐπὶ τῇ
 τῶν Φωκέων σωτηρίᾳ παρεληλυθέναι. τούτῳ δὴ πάντ'
 5 ἐπίστευον, καὶ πρὸς τοῦτον πάντ' ἐσκόπουον, πρὸς τοῦτον
 ἐποιοῦντο τὴν εἰρήνην. Λέγε δὴ τὰ πλοῖα. καὶ σκο-
 πεῖτε, τίνα πιστεύσαντες τίν' ἔπασχον. ἄρα γ' ὁμοία,
 ἢ παραπλήσια, οἷς οὗτος ἀπήγγελλεν; Λέγε.

ΔΟΓΜΑΤΑ ΑΜΦΙΚΤΥΟΝΩΝ.

10 64. Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεινότερ' οὐ γέγο-
 νεν οὐδὲ μείζω πράγματ' ἐφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν,
 οἷμαι δ' οὐδ' ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ. τηλικούτων μέντοι
 καὶ τοιούτων πραγμάτων κύριος εἰς ἀνὴρ Φιλίππος γέ-
 γονε διὰ τούτους, οὕσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως, ἣ προε-
 15 στάναι τῶν Ἑλλήνων πατριῶν καὶ μῆδὲν τοιοῦτον πε-
 ριορᾶν γιγνόμενον. Ὅν μὲν τοῖνον τρόπον οἱ ταλαίπω-
 ροὶ Φωκεῖς ἀπολώλασιν, οὐ μόνον ἐκ τῶν δογμάτων
 τούτων ἐστὶν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἃ πέπρα-
 κται, θέαμα δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἄλεινόν.
 20 (65) ὅτε γὰρ νῦν ἐπορευόμεθ' εἰς Δελφούς, ἐξ ἀνάγκης

ad hunc quintus fit: Posterior igitur est vicesimus primus, secundus, tertius. hoc die factum est foedus, et illic perditum et consummata sunt omnia. (60) Unde id perspicitur? die vicesimo septimo concionem tum vos habebatis in Piraeo de navalibus, venit Dercylus Chalcide et vobis nuntiavit Philippum summam rerum commisisse Thebanis, et quintum eum esse diem posuit, ex quo foedus esset factum. Dies igitur vicesimus tertius, quartus, quintus, sextus, septimus. Ipsum convenit, hunc esse diem quintum. Itaque temporibus, pollicitationibus, rogationibus suis, omnibus convincuntur se collusisse cum Philippo et adjuutores fuisse interitus Phocensium. (61) Jam quod nulla Phocensium urbium expugnata aut facto impetu vi capta est, sed persuasione funditus omnes perierunt, maximo argumento est, id iis accidisse propterea, quod istis crediderunt se a Philippo conservatum iri. neque enim illum quidem ignorabant. Age, profer mihi et societatem Phocensium et decreta, per quae muros eorum subruerunt, ut sciatis, qua necessitudine vobiscum conjuncti qualia pertulerint propter istos sacrilegos. recita.

SOCIETAS PHOCENSIIUM ET ATHENIENSIIUM.

62. Conjuncti igitur fuere vobiscum amicitia, societate, auxilio. quid vero pertulerint propter istum, qui vos ab ope ferenda prohibuit, audite. Recita.

CONVENTA PHILIPPI ET PHOCENSIIUM.

Auditis, Athenienses. conventa Philippi et Phocensium, inquit, non Thebanorum et Phocensium, nec Thessalorum et Phocensium, nec Locrensiū, nec aliorum qui adfuerunt ullius. et rursus, Tradendas esse, inquit, urbes Philippo, non Thebanis, non Thessalis, non alii cuiquam. (63) quapropter? quia renuntiabatur ab isto Philippum propter Phocensium conservationem penetrasse. ei igitur credebant omnia, ad eum omnia referebant, cum eo pacem faciebant. Age recita reliqua. considerate, quae cum confidentia speraverint et quae sint perpersi. numquid consentanea vel similia illis, quae iste renuntiabat? Recita.

DECRETA AMPHICTYONUM.

64. His, Athenienses, nihil atrocius factum est nec majus nostra aetate in Graecia, sed nec, ut opinor, superiore tempore. Tantorum igitur et talium rerum unus homo Philippus pollitus est per istos, incolum urbe Atheniensium, cui praesae Graecis patrium est et non connivere, ut quicquam tale perpetretur. Itaque quemadmodum aeterni Phocenses interierint, quum ex his decretis videre est, tum etiam ex ipsis rebus, quae actae sunt, spectaculum, Athenienses, crudele et miserabile. (65) Quum enim nuper Del-

ἦν ὄραν ἡμῖν πάντα ταῦτα, οἰκίας κατεσκαμμένας, τείχη περιρηγμένα, χώραν ἔρημον τῶν ἐν ἡλικίᾳ, γύναια δὲ καὶ παιδάρι' ὀλίγα καὶ πρεσβύτας ἀνθρώπους 25 οἰκτρούς. οὐδ' ἂν εἰς δύναιτ' ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τῶν ἐκεῖ κακῶν νῦν ὄντων. ἀλλὰ μὴν ὅτι τὴν ἐναντίαν ποτὲ Θηβαίους ψῆφον ἔθενθ' οὗτοι περὶ ἡμῶν, ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ προτεθείσαν, ὑμῶν ἔγωγ' ἀκούω πάντων. (66) Τί' ἂν οὖν οἴεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς προ- 362 γόνους ὑμῶν, εἰ λάβοιεν αἰσθησιν, ψῆφον ἢ γνώμην θέσαι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ τούτου θλήθρου; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι κἂν καταλεύσαντας αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν χερσὶ 5 καθαροὺς ἔσεσθαι νομίζειν. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν, μᾶλλον δ' εἰ τις ἐστὶν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σεσωκότας ἡμᾶς τότε καὶ τὴν σώζουσαν περὶ ἡμῶν ψῆφον θεμέ- νους, τούτους τῶν ἐναντίων τετυχηκέναι διὰ τούτους 10 καὶ περιῶφθαι τοιαῦτα πεπονθότας οἷ' οὐδένας ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων; τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; τίς ὁ ταῦτα φενακίσας; οὐχ οὗτος;

67. Πολλὰ τοίνυν ἂν τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης, εικότως τοῦτο μάλιστα ἂν εὐδαιμονίσειεν ἀπάντων, ὃ μὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς 15 θεὰς οὐκ ἔχω λέγειν ἔγωγ' ἄλλον ὅστις εὐτύχηκεν ἐφ' ἡμῶν. τὸ μὲν γὰρ πόλεις μεγάλας εἰληφέναι καὶ χώ- ραν πολλὴν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιῆσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ζηλωτὰ μὲν ἐστίν, οἶμαι, καὶ λαμπρὰ (πῶς γὰρ οὐ);, ἔχοι δ' ἂν τις εἰπεῖν πεπραγμένα καὶ ἑτέροις πολλοῖς. 20 (68) ἀλλ' ἐκεῖν' ἴδιον καὶ οὐδενὶ τῶν πάντων ἄλλῳ γε- γονὸς εὐτύχημα. τὸ ποῖον; τὸ, ἐπειδὴ πονηρῶν ἀν- θρώπων εἰς τὰ πράγματ' αὐτῷ ἐδέησε, πονηροτέρους εὐρεῖν ἢ ἠβούλετο. πῶς γὰρ οὐχ οὗτοι τοιοῦτοι δικαίως ὑποληφθεῖεν ἂν, οἷγε, ἃ ὑπὲρ αὐτοῦ Φίλιππος τηλι- 25 κούτων ὄντων αὐτῷ τῶν διαφορῶν οὐκ ἐτόλμα ψεύσα- σθαι, οὐδ' ἔγραψεν οὐτ' εἰς ἐπιστολὴν οὐδεμίαν, οὔτε πρεσβευτῆς οὐδεὶς εἶπε τῶν παρ' ἐκείνου, ἐπὶ ταῦτα μισθώσαντας ἑαυτοὺς ὑμᾶς ἐξηπάτων; (69) Καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος καὶ ὁ Παρμενίων, δεσπότη διακονοῦντες 363 καὶ οὐ μέλλοντες ὑμῖν μετὰ ταῦτ' ἐντεύξεσθαι, δμῶς τοῦθ' εὐροντο, μὴ δι' αὐτῶν ὑμᾶς ἐξαπατηθῆναι, οἱ δ' Ἀθηναῖον, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως, πρέσβεις τα- χθέντες ὑμᾶς, οἷς ἀπαντῶντας ἐμβλέπειν, οἷς συζῆν 5 ἀνάγκη τὸν λοιπὸν βίον καὶ ἐν οἷς εὐθύνας ἡμελλον δώ- σειν τῶν πεπραγμένων, τούτους ἐξαπατᾶν ὑπέστησαν. πῶς ἂν ἄνθρωποι κακίους ἢ μᾶλλον ἀπονενομημένοι τούτων γένοιτο;

70. Ἴνα τοίνυν εἰδῆθ', ὅτι καὶ κατάρατος ἐστὶν ὑφ' ὑμῶν, καὶ οὐδ' ὅσιον ὑμῖν οὐδ' εὐσεβές ἐστι τοιαῦτ' 10 ἐφυσμένον αὐτὸν ἀφείναι, λέγε τὴν ἀρὰν καὶ ἀνάγκωθι λαβῶν τὴν ἐκ τοῦ νόμου ταυτηνί.

APA.

Ταῦθ' ὑπὲρ ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καθ' ἐκάστην 15 τὴν ἐκκλησίαν ὁ κήρυξ εὐχεται νόμῳ προστεταγμένα, καὶ ὅταν ἡ βουλὴ καθῆται, παρ' ἐκείνη πάλιν. καὶ ταῦτ' οὐκ ἐνεστι εἰπεῖν τούτω, ὡς οὐκ εὖ ᾄδει. ὑπο-

phos proficisceremur, cogebamur videre omnia hæc : ædificia diruta, mœnia prostrata, regionem juventute desolata, mulierculas autem et pueros paucos et senes homines miserandos. nemo verbis assequi possit ea mala, quæ nunc illic sunt. Atqui eos olim contrarium Thebanis de vobis tulisse suffragium, quum de servitute nostra propositum esset, e vobis ego omnibus audio. (66) Quod igitur putatis, Athenienses, majores vestros, si in vitam redirent, suffragium aut sententiam laturos de auctoribus interitus eorum? equidem arbitrator, tametsi eos suis manibus lapidassent, nullum se commisisse piaculum putaturos. qui enim non sit turpe, aut potius si quid majus est vitium, iis, qui nos tum conservarunt et salutare de nobis suffragium tulerunt, contraria per istos accidisse eosque neglectos esse acceptis malis, qualia nulli Græcorum alii acceperunt. Quis igitur eorum auctor? quis imposturæ artifex? nonne iste?

67. Jam quum, Athenienses, fortuna Philippi multis sit prædicanda nominibus, tum vero hoc felicissimum merito quis dixerit, quod, ita me dii deæque omnes audent, haud scio an ulli contigerit nostris temporibus. nam urbes magnas cepisse et multas nationes subegisse et ejus generis omnia prædicanda sane sunt et splendida (quis enim neget?), sed eadem ab aliis quoque multis facta recenseri queant. (68) illam vero peculiarem et cum alio nemine omnium communem habet fortunam. quam? quod, quum improbos homines ad sua conficienda requireret, improbiores reperit, quam volebat. quis enim istos tales esse non fateatur, qui, quæ pro se Philippus, quum ejus tanta res ageretur, ementiri non audebat, nec in ulla inscribebat literas, nec legatorum ejus ullus dixit, ad ea locata omnia opera, vos deceperunt? (69) Ac Antipater quidem et Parmenio domino inservientes et in posterum vobiscum non collocuturi, tamen id excogitarunt, ne per se vos deciperemini, at isti Athenarum, liberrimæ civitatis, legati delecti vos, quos ohivios intueri, quibuscum vivere reliquo vitæ tempore necessarium erat et apud quos rationem actorum reddituri erant, eos decipere non dubitarunt. Quo pacto homines his improbiores aut profligatiores fiant?

70. Ut autem sciatis, eum a vobis etiam diris imprecationibus esse obligatum, et nefas esse vobis et impium, talia mentitum absolvere, lege devotionem et recita capiens quam lex constituit hanc.

DEVOTIO.

Hæc pro vobis, Athenienses, in singulis concionibus præco vota facit mandata legibus, et quum senatus conserdit, apud eum rursus. neque iste se hæc ignorare potest dicere. dum enim scriptioni apud vos daret operam et sena-

γραμματεῶν γὰρ ὑμῖν καὶ ὑπηρετῶν τῇ βουλῇ, αὐτὸς ἐξηγεῖτο τὸν νόμον τοῦτον τῷ κήρυκι. (71) Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον καὶ ὑπερφυῆς ἂν πεποιηκότες ὑμεῖς εἴητε, εἰ ἔρ', ἀ προσάττετε, μᾶλλον δ' ἀξιοῦτε ποιεῖν ὑπὲρ ὑμῶν τοὺς θεοὺς, ταῦθ' οἱ κύριοι γεγεννημένοι τήμερον μὴ ποιήσαιτε, ἀλλ' ὃν ἐκείνοις εὐχεσθ' ἐξώλη ποιεῖν, αὐτὸν καὶ γένος καὶ οἰκίαν, τοῦτον ἀφείητ' * αὐτοί; 25 μηδαμῶς. δε γὰρ ἂν ὑμᾶς λάθῃ, τοῦτον ἀφίετε τοῖς θεοῖς καλᾶζειν, ὃν δ' ἂν αὐτοὶ λάβῃτε, μηκέτ' ἐκείνοις περὶ τούτου προσάττετε.

72. Εἰς τοίνυν τοῦτ' ἀναιδείας καὶ τόλμης αὐτὸν ἤξειν ἀκούω, ὥστε πάντων τῶν πεπραγμένων ἐκστάντα, ὧν ἀπήγγειλεν, ὧν ὑπέσχετο, ὧν πεφενάκιε τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις τισὶ κρινόμενον καὶ οὐκ ἐν ἑμῖν 364 τοῖς ἅπαντ' εἰδῶσι, πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίων, εἶτα Φωκίων, εἶθ' Ἡγησίππου κατηγορήσειν. ἔστι δὲ ταῦτα γέλωσ, μᾶλλον δ' ἀναισχυντία δεινή. (72) ὅσα γὰρ νῦν ἔρει περὶ τῶν Φωκίων ἢ τῶν Λακεδαιμονίων 5 ἢ τοῦ Ἡγησίππου, ὡς Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, ὡς ἀσεβεῖς εἰσίν, ὡς — ὅ τι ἂν δὴ ποτ' αὐτῶν κατηγορῇ, πάντα δὴπου ταῦτα πρὸ τοῦ τοὺς πρέσβεις τούτους δεῦρ' ἦκειν ἐπέπρακτο, καὶ οὐκ ἦν ἐμποδῶν τῷ τοὺς Φωκίας σώζεσθαι, ὡς τίς φησιν; Αἰσχίνης αὐτὸς οὐ- 10 τοσί. (73) οὐ γὰρ ὡς εἰ μὴ διὰ Λακεδαιμονίους, οὐδ' ὡς εἰ μὴ Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, οὐδ' ὡς εἰ μὴ δι' Ἡγησίππον, οὐδ' ὡς εἰ μὴ διὰ τὸ καὶ τὸ ἐσώθησαν ἂν οἱ Φωκίαι, οὐχ οὕτω τῶν ἀπήγγειλεν, ἀλλὰ 15 πάντα ταῦθ' ὑπερβᾶς διαρρήθῃν ἦκειν πεπεικῶς ἐφ' Φιλίππον Φωκίας σώζειν, τὴν Βοιωτίαν οἰκίζειν, ὑμῖν τὰ πράγματα οἰκία ποιεῖν, ταῦτα πεπράξεσθαι δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, διὰ τοῦτο * χρήμαθ' ἑαυτῶν τοὺς Θεβαίους ἐπιμακρυχένας. (74) Μὴ τοίνυν, ἀ πρὸ τοῦ τοῦτον 20 ἀπαγγεῖλαι ταῦτ' ἐπέπρακτο, ἢ Λακεδαιμονίους, ἢ Φωκεῦσιν, ἀκούετε μὴδ' ἀνέχεσθε, μὴδὲ κατηγορεῖν ἔατε Φωκίαν, ὡς πονηροί. οὐδὲ γὰρ Λακεδαιμονίους διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῶν ποτ' ἐσώσατε, οὐδὲ τοὺς καταράτους 25 Εὐβοίας τουτουσί, οὐδ' ἄλλους πολλούς, ἀλλ' ὅτι συμφέρον ἦν σῶς εἶναι τῇ πόλει, ὥσπερ Φωκίας νυνί. καὶ τί τῶν Φωκίων ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἢ ὑμῶν ἢ ἄλλου τινὸς ἀνθρώπων μετὰ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ἐξαμαρτόν- 365 τοῦτ' ἐρωτᾶτε. οὐ γὰρ ἔξει δεῖξαι. (76) Πέντε γὰρ ἡμέραι γεγονάσι μόναι, ἐν αἷς οὗτος ἀπήγγειλε τὰ φευδῆ, ὑμεῖς ἐπιστεύσατε, οἱ Φωκίαι ἐπίθοντο, ἐνέ- 5 δωκαν ἑαυτούς, ἀπώλοντο· ὄθεν, οἶμαι, καὶ δῆλόν ἐστι σαφῶς, ὅτι πᾶσα ἀπάτη καὶ τέχνη συνεσκευάσθη τοῦ περὶ Φωκίας ὀλέθρου. ὃν μὲν γὰρ χρόνον οὐχ οἷός τ' ἦν ἔλθειν ὁ Φίλιππος διὰ τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἦν ἐν παρασκευῇ, τοὺς Λακεδαιμονίους μετεπέμπετο, 10 πάντα τὰ πράγμαθ' ὑποσχόμενος πράξειν ἐκείνοις, ἵνα μὴ δι' ὑμῶν αὐτοὺς οἱ Φωκίαι ὑποποιήσωνται. (77) Ἐπειδὴ δ' ἦκεν εἰς Πύλας, οἱ Λακεδαιμόνιοι δ' αἰσθόμενοι τὴν ἐνέδραν ὑπεχώρησαν· τοῦτον αὖ προκαθῆ- 15 καν ἔξαπατῆν ὑμᾶς, ἵνα μὴ, πάλιν ὑμῶν αἰσθημένων,

tui inserviret, ipse legem hanc præconi enarrabat. (71) Annon igitur absurdum quiddam et rerum naturæ contrarium faceretis, si quæ mandatis, imo quæ petitis, ut dii vestram vicem exsequantur, ea quom hodie in vestra manu sint, non faceretis, sed quem ab illis male perdi optatis, ipsum et genus et gentem, eum ipsi absolveretis? nequaquam. nam qui vos latuerit, eum diis puniendum relinquit, quem vero ipsi deprehenderitis, de eo nihil jam illis mandatote.

72. Eo autem impudentiæ et audaciæ venturum eum esse audio, ut, omnibus actis cedens, quæ renuntiavit, quæ pollicitus est, per quæ rempublicam decepit, tanquam apud alios aliquos iudicium exerceatur et non apud vos, qui omnia nostis, primum Lacedæmonios, deinde Phocenses, denique Hegesippum sit accusaturus. quæ quidem ridicula sunt, vel summæ potius sunt impudentiæ. (73) Quæ enim nunc dicit de Phocensibus vel Lacedæmonis vel Hegesippo, eos non recepisse Proxenum, eos esse impios, eos quocunque tandem nomine accusabit, ea certe facta fuerant omnia, priusquam legati isti huc venissent, neque obstabant, quominus Phocenses conservarentur, ut dicit quis? iste ipse Æschines. (74) neque enim, nisi Lacedæmonii fuissent, neque nisi Proxenum repulissent, neque nisi Hegesippus impedivisset, neque nisi hoc vel illud impedivisset, conservatum iri Phocenses, non ita tum renuntiavit, sed his omnibus præteritis, se venisse verbis disertis dixit, quom persuasisset Philippo, ut Phocenses servaret, ut Boeotias urbes restitneret, ut vestræ auctoritati negotia committeret, id confectum iri intra biduum aut triduum, propterea a Thebanis ipsius interfectori pecuniam promissam esse. (75) Ne igitur ea quæ ante istius renuntiationem vel a Lacedæmonis facta fuerunt vel a Phocensibus, audiat sine feratis, nec Phocensium accusare improbitatem sinatis. neque enim Lacedæmonios propter virtutem eorum olim conservastis neque execrandos illos Eubœenses neque alios inultos, sed quod eos esse incolumes e republica erat, ut nunc Phocenses. Et quid Phocenses aut Lacedæmonii aut vos aut alii aliqui hominum deliquerint post istius verba, quominus ejus orationem eventus sequeretur, id interrogitate. neque enim ostendere poterit. (76) Nam quinque dies duntaxat intercesserunt, in quibus iste falsa renuntiavit, vos credidistis, Phocenses audiverunt, se dederunt, perierunt. unde, opinor, etiam manifeste patet omnem imposturam et fraudem fuisse instructam in Phocensium interitum. quo enim tempore Philippus venire non poterat propter pacem, sed sese comparabat, Lacedæmonios accersivit, se facturum iis esse omnia pollicitus, ne eos sibi Phocenses vobis intercessoribus amicos redderent. (77) Quom autem venisset in Pylas et Lacedæmonii animadversis insidiis recessissent; rursus istum præmisit ad vos decipiendos, ne, iterum vobis animadvertentibus eum Thebanorum

15 ὅτι Θηβαίους τὰ πράγματα πράττει, εἰς χρόνους καὶ πολέμον καὶ τριβὴν ἐμπέσει, τῶν μὲν Φωκίων ἀμυνομένων, ὑμῶν δὲ βοηθούτων, ἀλλ' ἀκονιτὶ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῶ ποιήσεται. ὅπερ καὶ γέγονεν. Μὴ οὖν, ὅτι καὶ 20 Λακεδαιμονίους καὶ Φωκίας ἐξηπάτησε Φίλιππος, διὰ ταῦθ' ὧν ὑμᾶς οὗτος ἐξηπάτησε μὴ δότω δίκην. οὐ γὰρ δίκαιον.

78. Ἄν τοίνυν, ἀντὶ Φωκίων καὶ Πυλῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπολωλότων Χερρόνησος ὡς περίεστι τῇ πόλει, λέγῃ· πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἀποδέξησθε, ὡ 25 ἀνδρες δικασταί, μηδ' ὑπομείνητε, πρὸς οἷς ἐκ τῆς πρесеβείας ἠδίκησθε, καὶ ἐκ τῆς ἀπολογίας ὄνειδος προσκατασκευασθῆναι τῇ πόλει, ὡς ἄρ' ὑμεῖς τῶν ἰδίων τι κτημάτων ὑπεξαιρούμενοι τὴν τῶν συμμάχων σωτηρίαν προήκασθε. οὐ γὰρ ἐποιήσατε τοῦτο, ἀλλ' 366 ἡδὴ τῆς εἰρήνης γενομένης καὶ τῆς Χερρόνησου σώας βούσσης τέτταρας μῆνας θλουεῖς ζῶζονθ' οἱ Φωκεῖς τοὺς ὕστερον, ἢ δὲ τούτου ψευδολογία μετὰ ταῦθ' ὕστερον αὐτοὺς ἀπώλεσεν, ἐξαπατήσασ' ὑμᾶς. (78) Ἐἴτα καὶ 5 νῦν ἐν μελίζονι κινδύνῳ τὴν Χερρόνησον οὔσαν εὐρήσετ' ἢ τότε. πότερον γὰρ εὐπορώτερον ἂν δίκην ἔδωκε Φίλιππος ἐξαμαρτῶν εἰς αὐτὴν πρὶν τούτων τι τῆς πόλεως προλαβεῖν, ἢ νυνί; ἐγὼ μὲν οἶμαι, τότε πολλῶν. τίς οὖν ἡ ταύτης περιουσία, τῶν φόβων ἀφηρημένων 10 καὶ τῶν κινδύνων τῶν τοῦ βουλευθέντος ἂν αὐτὴν ἀδικῆσαι;

80. Ἔτι τοίνυν τοιοῦτό τι μέλλειν αὐτὸν ἀκούω λέγειν, ὅτι θαυμάζει, τί δὴ ποτε Δημοσθένης αὐτοῦ κατηγορεῖ, Φωκίων δ' οὐδεὶς. Ὡς δὴ τοῦτ' ἔχει, βέλτιον προακοῦσαι παρ' ἐμοῦ. Φωκίων τῶν ἐκπεπωκότων οἱ μὲν οἶμαι βέλτιστοι καὶ μετριώτατοι φυ- 15 γάδες γεγεννημένοι καὶ τοιαῦτα πεπονθότες ἡσυχίαν ἄγουσι, καὶ οὐδεὶς ἂν αὐτῶν ἐθελήσειεν ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφορῶν ἰδίαν ἔχθραν ἀνελέσθαι, οἱ δ' ὅτι οὖν ἂν ἀργυρίου ποιήσαντες τὸν δῶσοντ' οὐκ ἔχουσιν αὐτοῖς. 20 οὐ γὰρ ἔγωγ' ἂν ἔδωκ' οὐδενὶ οὐδέν, ὥστε μοι παραστάντας ἐνταυθὶ βοᾶν οἷα πεπόνθασιν. ἢ γὰρ ἀλήθεια καὶ τὰ πεπραγμέν' αὐτὰ βοᾶ. (80) Ἄλλὰ μὴν ὅ γε δῆμος ὁ τῶν Φωκίων οὕτω κακῶς καὶ ἔλασινως διάκειται, ὥστε μὴ περὶ τοῦ κατηγορεῖν ἐκάστω τὰς Ἀθήνησιν 25 εὐθύνας εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ δουλεύειν καὶ τεθνᾶναι τῶν φόβῳ Θηβαίους καὶ τοὺς Φιλίππου ξένους, οὓς ἀναγκάζονται τρέφειν διωκισμένους κατὰ κόμας καὶ παρηρημένοι τὰ ὄπλα. (81) Μὴ δὴ ταῦτα λέγειν αὐτὸν 367 ἔατε, ἀλλ' ὡς οὐκ ἀπολώλασι Φωκεῖς δεικνύναι, ἢ, ὡς οὐχ ὑπέσχετο σώσειν αὐτοὺς Φίλιππον. τοῦτο γὰρ εἰσι πρесеβείας εὐθύναι: τί πέπρακται; τί ἀπήγγειλας; εἰ μὲν ἀληθῆ· σώζου. εἰ δὲ ψευδῆ· δίκην δός. Εἰ 5 δὲ μὴ πάρεσι Φωκεῖς· τί τοῦτο; οὕτω γὰρ διεθήκας αὐτοὺς οἶμαι τὸ μέρος σύ, ὥστε μήτε τοῖς φίλοις βοηθεῖν μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἀμύνεσθαι δύνασθαι.

83. Καὶ μὴν ὅτι χωρὶς τῆς ἀλλῆς αἰσχύνῃς καὶ ἀδοξίας, ἣν τὰ πεπραγμέν' ἔχει, καὶ μεγάλοι κίνδουνοι 10 περιεστᾶσιν ἐκ τούτων τὴν πόλιν, βῆδιον δεῖξαι. τίς

agere negotium, tempus terere et bellum gerere et morari cogeret tum Phocensibus se defendentibus tum vobis opem ferentibus, sed ut citra pulveris tactum omnia conficeret, idque factum est. Ne igitur, quod et Lacedaemonios et Phocenses decepit Philippus, propterea iste se vobis impune illusisse postulet. neque enim æquum est.

78. Quod si, pro Phocensibus et Pylis et ceteris quas perierunt, Chersonesum superesse reipublicæ, dicat; per Jovem et deos vos obsecro, iudices, ne admittatis, neque patiamini, ut ad legationis injurias, etiam e defensione primum civitati concilietur: « vos, ut aliquid proprii subriperetis, sociorum salutem neglexisse ». neque enim ita fecistis, sed pace jam facta et Chersoneso incolumi quattuor totos menses post Phocenses salvi erant, sed istius mendacia postea illos perdiderunt. (79) Deinde Chersonesum nunc etiam in majore versari periculo, quam tum, reperietis. utrum enim facilius fuisset ulcisci Philippum, si quid in eam commisisset, antequam horum aliquid reipublicæ prærripisset, an nunc. equidem opinor tum longe facilius. Quale est igitur « illam superesse » adempto metu et periculis ei, qui illam voluerit vexare?

80. Jam præterea tale quid eum esse dicturum audio, mirari se, cur a Demosthene accusetur, a Phocensium autem nemine Quod cujusmodi sit, antea ex me audire præstat. Phocensium ejectorum alii, opinor, optimi et modestissimi extorres facti et talia perpessi otium agunt neque quisquam eorum propter rempublicam proprias suscipere velit inimicitias. alii quodcumque argenti causa facientes præbitorem non habent. neque enim ego cuiquam quicquam dederim, ut hic mihi assistentes clamitent, qualia perpessi essent. nam veritas et res ipsa clamat. (81) Cum plebe autem Phocensium adeo male et miserabiliter agitur, ut jam cuique eorum in mentem non veniat accusare rationes Athenis redditas, sed servire et metu emori tum Thebanorum tum mercenariorum Philippi quos alere coguntur, in vicis redacti et armis spoliati. (82) Ne igitur ista eum dicere sinite, sed, aut non periisse Phocenses, ostendere jubete, aut se non promississe, Philippum eos conservaturum. nam hæc sunt legationis rationes: quid actum est? quid renuntiasti? si vera, absolvitor. sin falsa, dato pœnam. Quod si Phocenses non adsunt, quid tum? Scilicet sic tractasti eos pro tua quidem parte, ut neque amicis opitulari, neque inimicis ulcisci possint.

83. Jam præter reliquum dedecus et ignominiam, quæ in actis insunt, etiam magna ex his orta esse reipublicæ pericula, ostendi facile potest. Quis enim vestrum ignorat

γὰρ οὐκ ὄδεν ἑμῶν, ὅτι τῷ Φωκίῳ πολέμῳ καὶ τῷ κυρίου εἶναι Πυλῶν Φωκίας ἢ τ' ἀπὸ Θεβαίων ἀδεια ὑπῆρχεν ἡμῖν, καὶ τὸ μηδέποτε ἔλθειν ἂν εἰς Πελοπόν-
 15 νησον μηδ' εἰς Εὐβοίαν μηδ' εἰς τὴν Ἀττικὴν Φιλίπ-
 πον μηδὲ Θεβαίους; (84) Ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόκου καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει ταῖς τούτων ἀπάταις καὶ ψευδολογίαις πεισθέντες προήκασθ' ἑμεῖς, καὶ τετρισχισμένην ὄπλων καὶ πολέμου συνεχεῖ καὶ πόλεσι μεγάλας συμμάχων ἀνδρῶν καὶ χώρα πολλῇ περιείδεν' ἀνασταθείσαν. καὶ μταῖα μὲν ἢ πρότερον βοήθεια εἰς Πύλας ἡμῖν γέγονεν, ἢν μετὰ πλειόνων ἢ διακοσίων ταλάντων ἐποιήσα-
 20 σθε, ἂν λογισθῆτε τὰς ἰδίας δαπάνας τὰς τῶν στρατευ-
 25 σαμένων, μάταιαι δὲ καὶ αἱ κατὰ Θεβαίων ἐλπίδες. (85) Ὁ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν οὗτος ὑπηρέτηκε Φιλίππῳ, πλείστην ἕβριν ὡς ἀληθῶς ἔχει κατὰ τῆς πόλεως καὶ ἀπάντων ἡμῶν, τοῦτ' ἀκούσατέ μου, ὅτι τοῖς Θεβαίοις ἐγνωκότος ἐξ ἀρχῆς τοῦ Φιλίππου πάνθ'
 368δ πεποίηκε ποιεῖν, οὗτος ἀπαγγεῖλας τὰναντία καὶ φανεροῦς ἐπιδείξας ἡμᾶς οὐχὶ βουλομένους ἡμῖν μὲν τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς Θεβαίους μεῖζω, Φιλίππῳ δὲ τὴν χάριν πεποιήκεν. Πῶς ἂν οὖν ὑβριστικώτερον ἀνθρώπος ἡμῖν ἐχρήσατο;

5 86. Λέγε δὴ τὸ ψήφισμα λαβὼν τὸ τοῦ Διοράντου καὶ τὸ τοῦ Καλλιθέου, ἵ' εἰδῆτε, ὅτι, ὅτε μὲν τὰ δέοντ' ἐποιεῖτε, θυσῶν καὶ ἐπαίωνων ἠξιοῦσθε παρ' ἡμῖν αὐτοῖς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἐπειδὴ δ' ὑπὸ τούτων
 10 παρεκρούσθητε, παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατεκομίζεσθε καὶ τὰ Ἡράκλεια ἐντὸς τείχους θύειν ἐψηφίζεσθε, εἰρήνης οὐσης· ὃ καὶ θαυμάζω, εἰ τὸν μηδὲ τοὺς θεοὺς, καθ' ὃ πάτριον ἦν, τιμᾶσθαι ποιήσαντα, τοῦτον ἀτιμώρητον ἀφήσετε. Λέγε τὸ ψήφισμα.

15 ΦΗΦΙΣΜΑ.

Ταῦτα μὲν τότε δέξια, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πεπραγμένων ἐψηφίσασθε. Λέγε δὴ τὰ μετὰ ταῦτα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

20 87. Ταῦτα τότε ἐψηφίζεσθ' ἑμεῖς διὰ τούτους, οὐκ ἐπὶ ταῦταις ἐλπίσιν οὔτε κατ' ἀρχὰς ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν, οὐθ' ὕστερον ἐγγράψαι πεισθέντες « αὐτὴν καὶ τοῖς ἐκγόνοις », ἀλλ' ὡς θαυμάσι' ἤλικα πεισόμενοι διὰ τούτους ἀγαθὰ. καὶ μὴν καὶ
 25 μετὰ ταῦθ' ὁσάκις πρὸς Πορθμῶν, ἢ πρὸς Μεγάροις ἀκούοντες δύναμιν Φιλίππου καὶ ξένους ἐθορυβεῖσθε, πάντες ἐπίστασθε. Οὐ τοίνυν, εἰ μήπω τῆς Ἀττικῆς ἐπιβάνει, δεῖ σκοπεῖν οὐδὲ βραθυμεῖν, ἀλλ' εἰ διὰ τούτους ἐξουσία γέγονεν ἀπὸ τοῦθ' ὅταν βούληται ποιῆσαι, τοῦθ' ὄραν, καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ δεινὸν βλέπειν, καὶ
 369θ τὸν αἴτιον καὶ τὸν παρασκευάσαντα τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν ἐκεῖνω μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι.

88. Οἶδα τοίνυν, ὅτι τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν κατηγορημένων αὐτοῦ λόγους Αἰσχίνης φεύξεται, βουλόμενος
 5 ὃ' ἡμᾶς ὡς πορβρωτῶν τῶν πεπραγμένων ἀπάγειν δι-

DEMOSTHENES.

Phocensi bello et Phocensibus Pylas tenentibus neque a Thebanis quicquam vobis fuisse metuendum neque in Peloponnesum vel in Eubœam vel in Atticam venturum fuisse Philippum aut Thebanos? (84) Hanc vero securitatem, quæ et a loco et rebus ipsis reipublicæ suppetebat, istorum fraudibus et mendaciis circumventi vos amisistis, et munitam armis et bello perpetuo et magnis urbibus sociorum hominum et ampla regione passi estis everti. et frustra priora auxilia in Pylas missa sunt, quæ amplius ducentis talentis vobis constiterunt, si privatos eorum, qui expeditioni interfuerunt, sumptus supputetis. inanis etiam spes est, quam de ulciscendis Thebanis conceperatis. (85) Quod autem, quum multa et acerba ea sint, in quibus iste Philippo inservit, contumeliosissimum est et in rempublicam et in vos omnes, id ex me audite: Quum Philippus ab initio constituisset omnia quæ fecisset facere pro Thebanis, iste contrario nuntiato et vestra voluntate contraria palam declarata tum vobis inimicitias auxit Thebanorum tum gratiam Philippo peperit. Quis igitur hominum insolentius agere vobiscum potuisset?

86. Cape jam decretum Diophanti et decretum Callisthenis et recita, ut sciat, quum officio fungere mini, supplicationes decretas et laudationibus affectos esse vos et a civibus vestris et ab aliis, quum autem isti vos decepissent, vos liberos et uxores ex agris in urbem transtulisse, et decrevisse, quum pax esset, ut sacra Herculis intra moenia fierent. quod miror, si eum, per quem ne deos quidem patrio ritu colere licuit, impune dimittetis. Recita decretum.

DECRETUM.

Hæc igitur olim e dignitate rerum gestarum decrevistis. Age recita et quæ secuta sunt.

DECRETUM.

87. Hæc tum vos decrevistis ab istis impuls, quum ea spe neque initio pacem fecissetis et societatem, neque post adducti, ut « eam etiam posteris » scriberetis, sed tanquam mirabilia nescio quæ propter istos bona percepturi. Et vero etiam postea quoties audientes Philippi exercitum ad Porthum aut ad Megara esse, tumultuati sitis, scitis omnes. Non igitur hoc spectandum est, aut cessandum, etiamsi nondum in Atticam invadit, sed illud videndum, sitne per istos potestas ei data id faciendi, quando libitum fuerit, et illa calamitas respicienda, et auctor et instructor illius potestatis odio prosequendus et ulciscendus.

88. Porro scio Æschinem ad accusationem nihil esse responsurum, sed, quo vos quam longissime a rebus actis abducat, commemoraturum quantum omnes homines com-

ἐξεῖσιν, ἤλικα πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθὰ ἐκ τῆς εἰρήνης γίγνεται καὶ τούναντιον ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ, καὶ β-
 λως ἐγκώμι' εἰρήνης ἐραί, καὶ τοιαῦτ' ἀπολογήσεται.
 Ἔστι δὲ καὶ ταῦτα κατηγορήματα τούτου. εἰ γὰρ ἡ τοῖς
 10 ἄλλοις ἀγαθῶν αἰτία, τοσούτων πραγμάτων καὶ παρα-
 χῆς ἡμῖν αἰτία γέγονε· τί τις εἶναι τοῦτο φῆ πλὴν ὅτι
 δῶρα λαθόντες οὗτοι καλὸν πρᾶγμα φύσει κακῶς διέ-
 θηκαν; (89) « Τί δέ; οὐ τριήρεις τριακόσαιοι καὶ σκευή
 15 « ταύταις καὶ χρήματ' ὑμῖν περίεστι καὶ περιέσται διὰ
 « τὴν εἰρήνην; » ἴσως ἂν εἴποι. Πρὸς δὲ ταῦτ' ἐκεῖν' ὑμᾶς
 ὑπολαμβάνειν δεῖ, ὅτι καὶ τὰ Φιλίππου πράγματα' ἐκ τῆς
 εἰρήνης γέγονεν εὐπορώτερα πολλῶ καὶ κατασκευαῖς
 20 ὄπλων καὶ χώρας καὶ προσόδων, αἰγεγόνασιν ἐκεῖνω μεγά-
 λαι. (90) « Γεγόνασι δὲ καὶ ἡμῖν τινές. » Ἡ δὲ γε τῶν πρα-
 γμάτων κατασκευὴ καὶ τῶν συμμαχῶν, δι' ἣν ἡ αὐτοῖς ἡ
 τοῖς κρείττοις τὰγαθὰ πάντες κέκτηνται, ἡ μὲν ἡμε-
 τέρα πραθεῖσ' ὑπὸ τούτων ἀπολώλε καὶ γέγονεν ἀσθε-
 νῆς, ἡ δ' ἐκεῖνου φοβερά καὶ μείζων πολλῶ. οὐ δὲ δι-
 25 καιοὺν ἐκεῖνω μὲν ἀμφοτέρ' ἠέξῃσθαι διὰ τούτους, καὶ
 τὰ τῶν προσόδων, ἃ δ' ἡμῖν δικαίως ἂν ὑπῆρχεν ἐκ τῆς
 εἰρήνης, ταῦτ' ἀνθ' ὧν ἀπέδοντ' αὐτοὶ λογιζέσθαι. οὐ
 370 γὰρ ταῦτ' ἀντ' ἐκεῖνων γέγονεν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν ἦν ἂν ὁμοίως ἡμῖν, ἐκεῖνα δὲ τούτοις ἂν
 προσῆν, εἰ μὴ διὰ τούτους.

91. Ὅπως δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιοι δῆπου
 φῆσαιτ' ἂν εἶναι μήτ', εἰ πολλὰ καὶ δεῖνὰ τὰ συμβεβη-
 5 κῶτ' ἐστὶ τῆ πόλει, μηδεὶν δ' Αἰσχίνης αἴτιος τούτων,
 εἰς τοῦτον ἐλθεῖν τὴν ὀργήν, μήτ', εἰ τι τῶν δεόντων
 πέπρακται δι' ἄλλον τινά, τοῦτον σῶσαι τουτονί, ἀλλ'
 ὅσων οὗτος αἴτιος σκεψάμενοι καὶ χάριν, ἂν ταύτης ἄ-
 ξιος ᾖ, καὶ τούναντιον ὀργήν, ἂν τοιαῦτα φαίνηται,
 10 ποιείσθε. (92) Πῶς οὖν εὐρήσετε ταῦτα δικαίως; Ἐὰν
 μὴ πάνθ' ἅμ' ἔατε ταράττειν αὐτόν, τὰ τῶν στρατηγῶν
 ἀδικήματα, τὸν πολέμον τὸν πρὸς Φιλίππον, τὰπὸ τῆς
 εἰρήνης ἀγαθὰ, ἀλλ' ἕκαστον ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπήτε. οἷον
 15 ἦν ἡμῖν πολέμιος πρὸς Φιλίππον; ἦν. ἐνταῦθ' ἐγκαλεῖ
 τις Αἰσχίνην; βουλευταὶ τις τούτου κατηγορεῖν περὶ τῶν
 ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων; οὐδὲ εἷς. οὐκοῦν περὶ τού-
 των γ' ἀφεῖται, καὶ οὐδὲν αὐτὸν δεῖ λέγειν. περὶ γὰρ
 τῶν ἀμφισβητούμενων καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχεσθαι
 20 καὶ τὰ τεκμήρια δεῖ λέγειν τὸν φεύγοντα, οὐ τὰ ἠμολο-
 γούμεν' ἀπολογούμενον ἐξαπατᾶν. ὅπως τολύων περὶ τοῦ
 πολέμου μηδὲν ἔρεις. οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν αἰτιᾶται περὶ
 αὐτοῦ σε. (93) Μετὰ ταῦτα, εἰρήνην τινές ἡμᾶς ἐπειδὸν
 ποιήσασθαι. ἐπέσθημεν. πρέσβεις ἐπέμψαμεν. ἤγαγον
 25 οὗτοι δεῦρο τοὺς ποιησομένους τὴν εἰρήνην. πάλιν ἐν-
 ταῦθα περὶ τούτου μέμψεται τις Αἰσχίνην; φησὶ τις εἰση-
 γήσασθαι τοῦτον εἰρήνην, ἡ, ἀδικεῖν ὅτι δεῦρ' ἤγαγε τοὺς
 ποιησομένους; οὐδὲ εἷς. οὐκοῦν οὐδ' ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποιή-
 371 σασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην οὐδὲν αὐτῶ λεκτέον. οὐ γὰρ οὗτος
 αἴτιος. (94) « Ἴ' οὖν, ἀνθροπιε, λέγεις, » εἰ τις ἐροῖτό με,
 « καὶ πόθεν ἄρχη κατηγορεῖν; » « Ὅθεν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, βουλευομένων ὑμῶν οὐ περὶ τοῦ, εἰ ποιητέον
 εἰρήνην ἢ μὴ (ἐδέδοκτο γὰρ ἦδη τοῦτ' ἔγε), ἀλλ' ὑπὲρ

modorum e pace percipiant, contra quæ e bello mala, ac
 denique laudationem pacis defensionis loco allaturum. Sunt
 autem etiam hæc cum ejus criminatione conjuncta. nam si
 pax, quæ aliis tot honorum causa est, nobis tot negotiorum
 et perturbationis causa exstitit; quid tandem dicat quis hoc
 significare nisi istos muneribus acceptis rem suapte natu-
 ra bonam corrupisæ? (89) « Quid vero? annon triremes tre-
 centæ et armamenta illarum et pecuniæ vobis supersunt
 et supererunt propter pacem? » fortasse dicat. Vobis autem
 contra ita sentiendum est: etiam Philippi opes ex ea pace
 multo auctiores esse factas apparatus et armorum et regionis
 et redituum, quos ille nactus est magnos. (90) « Sed ac-
 cesserunt et nobis aliqui. » Sed tamen rerum apparatus et
 sociorum, quo omnes aut sibimetipsis aut potentioribus
 opes parant, noster quidem ab istis venditus perit et debi-
 litatus est, illius autem formidabilis est factus et multo ma-
 jor. Non igitur æquum est illi utraque esse ancta per istos,
 et societates et reditus, sed quæ nos propter pacem merito
 teneremus, hæc pro iis æstimari quæ ipsi vendiderunt. ne-
 que enim hæc pro illis recepimus, multum abest, sed et
 hæc eodem modo teneremus, et illa his accessissent, nisi
 isti impedivissent.

91. Illud autem, Athenienses, omnino assentimmi
 nec, si multa et gravia mala reipublicæ acciderint, eorum
 autem nullius auctor sit Æschines, esse justum in eum sæ-
 viri, nec, si quid per alium quem bene gestum est, illo
 eum servari, sed considerantes, quarum iste rerum sit auc-
 tor, ei et gratiam, si ea dignus videbitur, referre; et
 contra, si commeruisse videatur, succensere. (92) Hæc
 igitur quomodo recte deprehenditis? Si eum non omnia si-
 mul commiscere patiimini: ducum scelera, bellum gestum
 contra Philippum, commoda pacis. sed si singula per se
 considerabitis. ut: Fuit nobis bellum contra Philippum?
 fuit. hic numquis accusat Æschinem? vultne aliquis eum
 accusare de rebus in bello gestis? ne unus quidem. Proinde
 horum absolvitur, neque eum respondere necesse est. nam
 in controversiis et testes producendi et argumenta profe-
 renda sunt reo, non iis defendendis quæ in confesso sunt
 facere imposturam. Cave igitur quicquam de bello dicas.
 nemo enim de eo quicquam te accusat. (93) Postea qui-
 dam nobis suaserunt pacem. persuaserunt. legatos misimus.
 adduxerunt illi huc eos qui pacem facturi essent. hic iterum
 numquis ea de re reprehendit Æschinem? dicit aliquis eum
 pacis auctorem, aut deliquisse, qui legatos ea gratia missos
 huc adduxerit? ne unus quidem. Proinde nec de pace facta
 a republica quicquam est ei dicendum. neque enim iste
 auctor est. (94) Si quis autem interrogaret, « Quid igitur
 dicis, homo, et unde primordia capis accusandi? » Unde,
 Athenienses, quum vobis deliberantibus, non utrum pax
 facienda esset, necne (nam id quidem jam decretum erat),

τοῦ, ποίαν τινά, τοῖς τὰ δίκαια λέγουσιν ἀντειπῶν, τῷ
 μισθοῦ γράφοντι συνείπε δῶρα λαθῶν, καὶ μετὰ ταῦτ'
 ἐπὶ τοῖς ἄρκους αἰρεθείς, ὧν μὲν ὑμεῖς προσετάξατε,
 10 οὐδ' ὅτι οὐν ἐποίησε, τοὺς δ' ἐπὶ τοῦ πολέμου διασωθέν-
 τας ἀπώλεσε τῶν συμμάχων, καὶ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ'
 ἐφέυσαστο, ἡλίκα' οὐδεὶς πώποτ' ἄλλος ἀνθρώπων οὔτε
 πρότερον οὐδ' ὕστερον. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἄχρι τοῦ
 15 λόγου τυχεῖν Φιλίππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης Κτησιφῶν
 καὶ Ἀριστόδημος τὴν ἀρχὴν τὴν πρώτην ἔφερον τοῦ
 φενακισμοῦ. ἐπειδὴ δ' εἰς τὸ πράττειν ἤδη τὰ πράγματα θ'
 ἦκεν Φιλοκράτει καὶ τούτῳ παρέδωκαν, δεξάμενοι δ'
 οὗτοι πάντ' ἀπώλεσαν. (96) Ἔϊτ' ἐπειδὴ δεῖ λόγον καὶ
 20 δίκην ὑπέχειν τῶν πεπραγμένων, ὧν οἶμαι πανούργος
 οὗτος καὶ θεοὶς ἐχθρὸς καὶ γραμματεὺς, ὡς ὑπὲρ τῆς
 εἰρήνης κρινόμενος ἀπολογήσεται, οὐχ ἵνα πλείονων ἢ
 κατηγορεῖ τις αὐτοῦ ὄψ' λόγον (μανία γὰρ τοῦτό γε),
 25 ἀλλ' ὄρα τοῦθ', ὅτι ἐν μὲν τοῖς ὑφ' αὐτοῦ πεπραγμένοις
 ἀγαθὸν μὲν οὐδὲν ἔστιν, ἅπαντα δὲ τὰ δεικνύματα, ἢ δ'
 ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀπολογία, καὶ εἰ μὴδὲν ἄλλο, τοῦνομα
 γούν ἔχει φιλόανθρωπον. (98) Ἐν δέδοικα μὲν, ὧ ἀνδρες
 372 Ἀθηναῖοι, δέδοικα, μὴ λελήθαι μιν, ὡς περ οἱ δαναεῖζό-
 μενοι, ἐπὶ πολλῶν ἀγοντες (τὸ γὰρ ἀσφαλὲς αὐτῆς καὶ
 τὸ βέβαιον οὗτοι προῦδοςαν, Φωκίας καὶ Πύλας), οὐ
 5 μὴν διὰ τοῦτόν γ' ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσαμεθα, ἀλλ' ἀτοπον
 μὲν ἔστιν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δὲ πάνυ. εἰ γὰρ τις
 ὡς ἀληθῶς χαιρεῖ τῇ εἰρήνῃ τοῖς στρατηγοῖς, ὧν κατη-
 γοροῦσιν ἅπαντες, χάριν αὐτῆς ἔχεται. εἰ γὰρ ἐκαίνοι,
 ὡς ὑμεῖς ἠβούλεσθε, ἐπολέμου, οὐδ' ὄνομα εἰρήνης ἂν
 10 ὑμεῖς ἠνέσεσθε. (97) Εἰρήνη μὲν οὖν δι' ἐκείνους, ἐπι-
 κίνδυνος δὲ καὶ σφαλερὰ καὶ ἀπιστος διὰ τούτους γέγονε
 δωροδοκήσαντας. Εἰργετ' οὖν, εἰργετ' αὐτὸν τῶν ὑπὲρ
 τῆς εἰρήνης λόγων, εἰς δὲ τοὺς ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων
 ἐμβιβάζετε. οὐ γὰρ Αἰσχίνης ὑπὲρ τῆς εἰρήνης κρινε-
 15 ται, οὐ, ἀλλ' ἡ εἰρήνη δι' Αἰσχίνην διαδέβληται. ση-
 μείον δέ. εἰ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη ἐγεγονέη, μὴδὲν δ' ὕστερον
 ἐξηπάτησθ' ὑμεῖς μὴδ' ἀπωλώλει τῶν συμμάχων μηδείας
 τίν' ἀνθρώπων ἐλύπησεν ἂν ἡ εἰρήνη, ἔξω τοῦ, ἄδοξος
 γεγενῆσθαι; καίτοι καὶ τούτου συναίτιος οὗτος συνειπῶν
 20 Φιλοκράτει. ἀλλ' ἀνήκεστὸν γ' οὐδὲν ἂν ἦν γεγονός. νῦν
 δ', οἶμαι, πολλῶν αἴτιος οὗτος.

98. Ὅτι μὲν τοίνυν αἰσχροῦς καὶ κακῶς πάντα ταῦθ'
 ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ διάφθαρται, οἶμαι πάντας
 25 ὑμᾶς εἰδέναι. ἐγὼ δ', ὧ ἀνδρες δικασταί, τοσοῦτ' ἀπέχει
 τοῦ συκοφαντίαν τινὰ τοῖς πράγμασι τούτοις προσάγειν
 ἢ ὑμᾶς ἀξιῶν, ὥστ', εἰ ταῦθ' ὑπ' ἀβελτερίας ἢ δι' εὐή-
 θειαν ἢ δι' ἄλλην ἀγνοίαν ἠντινοῦν οὕτω πέπρακται,
 αὐτὸς τ' ἀφίημι Αἰσχίνην καὶ ὑμῖν συμβουλεύω. (99)
 373 Καίτοι τῶν σκλήρων τούτων οὐδέμια ἔστι πολιτικῆ,
 οὐδὲ δικαία. οὐδένα γὰρ τὰ κοινὰ πράττειν ὑμεῖς κε-
 λεύετε, οὐδ' ἀναγκάζετε, ἀλλ' ἐπειδὴν τις ἑαυτὸν
 5 πείσας δύνασθαι προσέλητο, πρᾶγμα ποιοῦντες ἀνθρώ-
 πων χρηστῶν καὶ φιλανθρώπων εὐνοικίως δέχεσθε καὶ
 οὐ φθονεῶς, ἀλλὰ καὶ χειροτονεῖτε καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν
 ἐγγεμίζετε. (100) ἐὰν μὲν οὖν κατορθοῖ τις τιμησεται

sed de eo, qualisnam, justa dicentibus refragatus, scitum
 mercede scribenti patrociniatus est largitionibus corruptus,
 et postea ad iurandum exigendum delectus, de manda-
 tis vestris nihil prorsus egit et socios, qui in bello evase-
 rant, perdidit, et tanta taliaque est mentitus, quanta nemo
 alius unquam hominum vel ante vel post. Nam ab initio,
 dum permissum Philippo est agere de pacis conditionibus,
 Ctesiphon et Aristodemus primum initium susceperunt im-
 posturæ, quum autem jam res ad gerendum venissent, eas
 Philocrati et isti tradiderunt, qui accipientes omnia perdi-
 derunt. (95) Deinde quum rationes actorum referendæ
 sint, iste homo, ut apparet, veterator et diis invisus et
 scriba, ita se defendet, quasi de pace agatur, non ut de
 pluribus quam accusatur respondeat (nam ea quidem insa-
 nia esset), sed videt hoc, in suis actis non modo nihil esse
 boni, sed etiam scelera inesse omnia, pacis autem defen-
 sionem, ut nihil aliud, nomen saltem habere humanum.
 (96) Quam vereor quidem, Athenienses, vereor, ne, ut de-
 bitores, magno cum fenore nos agere sero intelligamus
 (securitatem enim ejus et firmitatem isti prodiderunt, Pho-
 censes et Pylas), at tamen non propter istum eam initio fe-
 cimus, sed absurdum est quod dicam, quanquam valde
 verum: si quis re vera pace gaudet, ducibus, quos omnes
 reprehendunt, gratiam habeat. nam si illi, ut vos voleba-
 tis, bellum administrassent, vos ne nomen quidem pacis
 tolerassetis. (97) Itaque pax quidem propter illos, sed pe-
 riculosa et lubrica et infida propter istos facta esse corrup-
 tos largitionibus. Repellite igitur, repellite eum a disputa-
 tione de pace, et in disputationem de actis compellite. ne-
 que enim de pace accusatur Æschines, minime, sed pax
 propter Æschinem crimen habet. argumento illud est: si
 pax facta esset, et vos postea in nulla re decepti essetis nec
 sociorum quisquam perisset; cui hominum pax molesta
 fuisset, ignominia duntaxat excepta? quanquam et ejus
 culpæ pars in isto hæret, quum sit Philocrati patrociniatus.
 atamen nihil, quod sanari non potuisset, fuisset admissum.
 nunc multorum istum causam esse apparet.

98. Ac turpiter quidem et flagitiose per istos ea esse
 omnia perditæ et corrupta, scire omnes vos arbitror. ego
 vero, iudices, tantum abest ut quicquam illis rebus adjun-
 gere calumniæ velim aut a vobis id fieri postulem, ut, si
 per vœcordiam aut simplicitatem ita actum est aut quam-
 cunque aliam ignorationem, et ipse missum Æschinem
 faciam et vobis id suadeam. (99) Quanquam harum excu-
 sationum nulla civilis aut justa est. neminem enim vos
 rempublicam gerere jubetis aut cogitis, sed si quis sibi per-
 suadens se habere adjumenta rerum gerendarum accesserit,
 pro vestra bonitate et humanitate eum recipitis benigne et
 non invidie, quin et magistratus ei mandatis et ejus fidei
 vestra negotia committitis. (100) quæ si quis probe admi-

καὶ πλέον ἔξει τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο. ἂν δ' ἀποτυ-
 10 χάνῃ σκήψεις καὶ προφάσεις ἔρει; ἀλλ' οὐ δίκαιον. οὐ
 γὰρ ἂν ἐξαρκέσειε τοῖς ἀπολωλόσι συμμάχοις οὐδὲ τοῖς
 παισὶν αὐτῶν οὐδὲ ταῖς γυναῖξιν οὐδὲ τοῖς ἄλλοις διὰ
 τὴν ἀβελτερίαν τὴν ἐμὴν, ἵνα μὴ τὴν τούτου λέγω,
 τοιαῦτα πεπονθέναι. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. (101) Ἄλλ'
 15 ἄρα ὑμεῖς ἄφετ' Αἰσχίνῃ τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ ὑπερ-
 βάλλοντα, ἂν δι' εὐθειας ἢ δι' ἄλλῃν ἀγνοίαν ἦντι-
 νῶν λελωμασμένους φανῆ. ἂν μέντοι διὰ πονηρίαν
 ἀργύριον λαβὼν καὶ δῶρα, καὶ τοῦτ' ἐξελεγχθῆ σαφῶς
 20 ὑπ' αὐτῶν τῶν πεπραγμένων· μάλιστα μὲν, εἰ οἶόν τε,
 ἀποκτείνετε, εἰ δὲ μὴ, ζῶντα τοῖς λοιποῖς παράδειγμα
 ποιήσατε. σκοπεῖτε δὴ τὸν ὑπὲρ τούτων ἔλεγχον, ὡς
 δίκαιος ἔσται, μεθ' ὑμῶν.

102. Ἀνάγκη δὴ τοὺς λόγους τούτους Αἰσχίνῃ
 25 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν τοῦτον, τοὺς περὶ τῶν Φωκῶν καὶ
 τῶν Θεσπιέων καὶ τῆς Εὐβοίας, εἴπερ μὴ πεπρακὼς
 αὐτὸν ἐκὼν ἐξηπάτα, δυοῖν θάτερον, ἢ διαβρήδην ἀκού-
 σανθ' ὑποσχομένου Φιλίππου, ὅτι πράξει ταῦτα καὶ
 ποιήσει, ἢ, εἰ μὴ τοῦτο, γοητευθέντα καὶ φανακισθέντα
 374 τῇ περὶ τᾶλλα φιλανθρωπίᾳ καὶ ταῦτ' ἐπίσαντα
 παρ' αὐτοῦ. οὐκ ἔνεστι τούτων οὐδὲ ἐν χωρίῳ. (103)
 Ἐκ τοίνυν τούτων ἀμφοτέρων μάλιστα πάντων ἀνθρώ-
 πων μισεῖν αὐτῷ προσήκει Φιλίππον. διὰ τί; ὅτι τὸ
 5 μὲν ἐκεῖνον μέρος πάντ' αὐτῷ γέγονε τὰ δεινότερα καὶ
 τὰ αἰσχίστα: ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, ἀδοξεῖ, δικαίως ἀπο-
 λωλέναι κρίνεται. εἰ γέ τι τῶν προσηκόντων ἐγένετο
 ἐν εἰσαγγελίᾳ πάλαι ἂν ἦν. νῦν δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν
 10 εὐθείαν καὶ πραότητα, εὐθίνας βίβωσι, καὶ ταύτας
 ὀπηνίκα βούλεται. (104-9) Ἔστιν οὖν ὅστις ἡμῶν φωνὴν
 ἀκήκοεν Αἰσχίνου κατηγοροῦντος Φιλίππου; τί δέ;
 ἐξελέγχοντ' ἢ λέγοντά τι τοῦτον ἐώρακεν; οὐδὲ εἰς.
 ἀλλὰ πάντες Ἀθηναῖοι πρότερον κατηγοροῦσι Φιλίππου,
 15 καὶ ὁ τυχὼν αἰεὶ, ὧν οὐδὲν οὐδεὶς ἠδίκηται, ἴδια δῆπου.
 ἐγὼ δ' ἐκεῖνους τοὺς λόγους ἐζήτην παρὰ τούτου, εἴπερ
 μὴ πεπρακὼς αὐτὸν ἦν: Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐμοὶ μὲν
 χρήσασθ' ὅτι βούλεσθε. ἐπίστευσα, ἐξηπατήθην, ἡμαρ-
 20 τον, ἠμολογῶ. τὸν δ' ἄνθρωπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 φυλάττεσθε. ἀπίστος, γόης, πονηρός. οὐχ ὄρατε, οἷα
 πεποίηκεν ἐμέ; οἷ' ἐξηπάτηκεν; (110) Τούτων οὐδέν'
 ἀκούω τῶν λόγων, οὐδ' ὑμεῖς. διὰ τί; ὅτι οὐ παρακρου-
 σθεὶς οὐδ' ἐξαπατηθεὶς ἀλλὰ μισθώσας αὐτὸν καὶ λαβὼν
 ἀργύριον ταῦτ' εἶπε, καὶ προῦδωκεν ἐκεῖνω, καὶ γέγονε
 25 καλὸς κάγαθος καὶ δίκαιος μισθωτὸς ἐκεῖνω, πρεσβευ-
 τῆς μέντοι καὶ πολιτῆς ὑμῶν προδότης καὶ τρίς, οὐχ
 ἀπαξ ἀπολωλέναι δίκαιος.

111. Οὐ τοίνυν ἐκ τούτων μόνον δῆλός ἐσθ' ὅτι χρη-
 μάτων ἄπαντ' εἶπεν ἐκεῖνα, ἀλλ' ἦκον ὡς ὑμᾶς ἐναγχος
 375 Θεσσαλοὶ καὶ Φιλίππου πρέσβεις μετ' αὐτῶν, ἀξιοῦν-
 τες ὑμᾶς Φιλίππον Ἀμφικτυόνα εἶναι ψηφισασθαι. τῷ
 προσῆκεν οὖν ἀντειπεῖν τούτοις μάλιστα πάντων ἀν-
 θρώπων; Αἰσχίνῃ τούτῳ. διὰ τί; ὅτι οἷς οὗτος ἀπή-
 5 γειε πρὸς ὑμᾶς, τούτοις τάναντι' ἐποίησεν ἐκεῖνος.
 (112) οὗτος μὲν γὰρ ἔφη Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς αὐτὸν

nistraverit; honorabitur et eo nomine supra vulgus effere-
 tur. sin frustratus fuerit; excusationes et causas afferet?
 æquum non est, neque enim ita satisfactum fuerit eversis
 sociis nec liberis eorum nec uxoribus nec ceteris, se pro-
 pter meam incitiam, ne istius dicam, ea esse perpassos.
 multum certe abest. (101) Sed tamen vos condonate Æschini
 atrocita ista et immensa, si per simplicitatem aut quamcum-
 que aliam ignorationem commisisse videbitur. at si ex im-
 probitate argento accepto et numeribus, idque aperte ex
 ipsis actis demonstrabitur, maxime quidem, si fieri potest,
 occidite, sin minus, eum exemplum statute viventem.
 Considerate jam ipsi vobiscum, ejus convincendi ratio
 quam justa futura sit.

102. Jam est necesse Æschinem istum ea verba apud
 vos fecisse, de Phocensibus et Thespiensibus et Eubœa,
 nisi venditus ulro vos decipiebat, propter alteratrum, aut
 quod audierat Philippum aperte pollicentem se illa susce-
 pturum et facturum, aut, si id non fait, præstigiis qui-
 busdam et fucis humanitatis illius ceteris in rebus deceptum,
 etiam hæc de illo sperasse. præter hæc ne unum quidem
 aliud locum habet. (103) Propter hæc autem utraque ei
 Philippum maximo esse odio decet. cur? quia ei pro ipsius
 parte quæcumque acerbissima et turpissima acciderunt:
 vos decipit, laborat infamia, merito periisse judicatur, si
 quidem quid, ut conveniebat, fieret, jamdudum proditio-
 nis reus ageretur. nunc autem propter vestram simplicita-
 tem et mansuetudinem rationes reddit, easque quum vult.
 (104-9) Estne igitur aliquis vestrum, qui ex Æschine vocem
 audierit, Philippum accusante? quid? redarguentem aut
 dicentem eum aliquid vidit? ne unus quidem. Sed omnes
 Athenienses prius accusant Philippum et quisvis semper,
 quorum utique nulli ulla privatim facta est injuria. ego vero
 hæc verba ab isto requirem, nisi se vendidisset: « Athe-
 « nienses, me quidem tractate, ut vultis. credidi, deceptus
 « sum, erravi, fateor. illum autem hominem cavele,
 « Athenienses. perfidus est, impostor, improbus. non vide-
 « tis ut mecum egerit? ut deceperit. » (110) Horum verbo-
 rum nullum audio, nec vos. quamobrem? quia non decep-
 tus nec falsus, sed mercede ulro conductus atque argento
 accepto ea dixit, et illi prodidit, ac se præclarum ac justum
 illi mercenarium præbuit, legatum autem vobis et civem
 proditorem vel ter, non semel morte puniendum.

111. Neque vero ex his solum constat eum mercede
 Thessali et Philippi legati cum iis postulantes, ut Philippo
 Amphictyonicam dignitatem decerneretis. Quem igitur
 omnium hominum maxime istis refragari decebat? Æschim
 istum. cur? quia ejus renuntiationi contraria illa fecit.
 (112) Iste enim dixerat illum Thespias et Plateas munitu-

τεργειῶν, καὶ τοὺς μὲν Φωκίας οὐκ ἀπολεῖν, τὴν δὲ
 10 Θηβαίων ἕβριν καταλύσειν. ὁ δὲ τοὺς μὲν Θηβαίους
 μειζύους ἢ προσήκε πεποίηκε, τοὺς δὲ Φωκίας ἄρδην
 ἀπολώλεκε, καὶ τὰς μὲν Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς οὐ
 τετείχισε, τὸν δ' Ὀρχομένον καὶ τὴν Κορώνειαν προσ-
 15 εζηνδραπόδισται. Πῶς ἂν ἐναντιώτερα πράγμαθ' ἑαυ-
 τοῖς τούτων γένοιο; Οὐ τοίνυν ἀντεῖπεν, οὐδὲ διήρε τὸ
 15 στόμα, οὐδ' ἐφθέγγατ' ἐναντίον οὐδέν. (113) Καὶ οὐχί
 τοῦτό πω δεινόν, τηλικούτον ὄν, ἀλλὰ καὶ συναίπε μόν-
 ος τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἀνθρώπων. καίτοι τοῦτό γ'
 οὐδὲ Φιλοκράτης ἐτόλμησε ποιῆσαι, ὁ μισρός, ἀλλ'
 Αἰσχίνης οὐτοσί. καὶ θορυβοῦντων ἡμῶν καὶ οὐκ ἐθε-
 20 λόντων ἀκούειν αὐτοῦ καταβαίνων ἀπὸ τοῦ βήματος,
 ἐνθεκνύμενος τοῖς πρέσβεσι τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου
 παροῦσι, πολλοὺς ἔφη τοὺς θορυβοῦντας εἶναι, δλίγους
 δὲ τοὺς στρατευομένους, στὰν δὲ (μὲμνησθε γὰρ δήπου),
 αὐτὸς ἂν οἶμαι θαυμάσιος στρατιώτης, ὦ Ζεῦ.
 25 114. Ἐτι τοίνυν, εἰ μὲν μηδὲνα μηδὲν ἔχοντ' εἰχο-
 μεν δεῖξαι τῶν πρέσβεων, μηδ' ἦν ὡς ἰδεῖν ἅπαντας,
 βασιάνους καὶ τὰ τοιαῦθ' ὑπόλοιπον ἂν ἦν σκοπεῖν. εἰ
 δὲ Φιλοκράτης μὴ μόνον ὁμολόγηε παρ' ἡμῖν ἐν τῷ
 376 δῆμῳ πολλάκις, ἀλλὰ καὶ ἰδέσκυεν ἡμῖν, πυροπω-
 λῶν, οἰκοδομῶν, βαδιεῖσθαι φάσκων κὰν πῆ χειροτονῆθ'
 ἡμεῖς, ξυληγῶν, τὸ χρυσίον καταλλαττόμενος φανερώς
 ἐπὶ ταῖς τραπέζαις οὐκ ἐνι δήπου τοῦτον εἰπεῖν ὡς οὐκ
 5 εἴληφε, τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντα καὶ δεικνύντα. (118)
 Ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἀνόητος ἢ κακοδαίμων,
 ὡσθ' ἵνα λαμβάνῃ μὲν Φιλοκράτην, ἀδοξῆ δ' αὐτὸς
 καὶ κινδυνεύῃ, ἔξῃ αὐτῶ μετὰ τῶν μηδὲν ἡδικοκῶτων
 10 ἐξετάζεσθαι, τούτοις μὲν πολεμεῖν, πρὸς δ' ἐκείνων
 εὐθὺν κρίνεσθαι βούλεται; ἐγὼ μὲν οὐδὲν οἶμαι. Ἀλλὰ
 πάντα ταῦτ', ἐὰν ὀρθῶς σκοπήτε, εὐρήσετε μεγάλα, ὦ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐναργῆ σημεῖα τοῦ χρήματα
 τοῦτον ἔχειν.
 15 116. Ὅ τοίνυν ὑστατον μὲν γέγονεν, οὐδενὸς δ' ἐστὶν
 εὐαττον σημεῖον τοῦ πεπρακέναι τούτον ἑαυτὸν Φιλίππῳ,
 θεάσασθε. Ἰστέ δήπου πρόφην, ὅτ' εἰρήγγελλεν Ἵπερ-
 20 ρεΐδης Φιλοκράτην, ὅτι παρελθὼν ἐγὼ δυσχεραίνειν ἔφην
 ἐν τι τῆς εἰσαγγελίας, εἰ μόνος Φιλοκράτης τοσοῦτων
 καὶ τοιοῦτων ἀδικημάτων αἰτιος γέγονεν, οἱ δ' ἐννέα
 τῶν πρέσβεων μηδενός. καὶ οὐκ ἔφην τοῦθ' οὕτως
 25 ἔχειν. οὐδαμοῦ γὰρ ἂν φανῆναι καθ' ἑαυτὸν ἐκείνων, εἰ
 μὴ τοὺς συναγωνιζομένους τούτων τινὰς εἶχεν. (117) « Ἴν'
 « οὖν μήτ' ἀπὸ μήτ' αἰτιάσωμαι μηδὲνα, ἔφην ἐγὼ, ἀλλὰ
 30 « τὸ πρᾶγμα' αὐτὸ τοὺς μὲν αἰτίους εὔρη τοὺς δὲ μὴ με-
 « τεσχηκότας ἀπῆ, ἀναστὰς ὁ βουλόμενος καὶ παρελθὼν
 « εἰς ἡμᾶς ἀποφηνάσθω μὴ μετέχειν μηδ' ἀρέσκειν αὐτῶ
 377 « τὰ ἐπὶ Φιλοκράτους πεπραγμένα. καὶ τὸν τοῦτο ποιή-
 « σαντ' ἀφῆμ' ἔγων, » ἔφην. Ταῦτα γὰρ μνημονεύετε,
 ὡς ἐγὼ οἶμαι. Οὐ τοίνυν παρήλθεν οὐδεὶς οὐδ' ἔδειξεν,
 5 ἑαυτόν. (118) Καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἔσθ' ἕκαστω τις πρό-
 φασις. ὁ μὲν οὐχ ὑπεύθυνος ἦν, ὁ δ' οὐχί παρήν-
 5 ἴσως, τῶν δὲ κηδεστής ἐστὶν ἐκείνων, τούτῳ δ' οὐδὲν τού-
 των, ἀλλ' οὕτω καθάπαξ πέπρακεν ἑαυτὸν καὶ οὐκ ἐπὶ

rum et quum Phocenses non perditurum, tum Thebanorum insolentiam refrenaturum. at ille et Thebanos majores fecit quam oportehat et Phocenses funditus delevit, ut et Thespias et Plataeas muro non circumdedit, sic Orchomenum et Coroneam insuper excidit. Possuntne res inter se ullo modo magis esse contrariæ? non igitur refragatus est, neque os aperuit, neque quidquam contrarium dixit. (113) Quod tantum quum sit, non tamen est grave, sed etiam solus omnium in hac urbe degentium patrocinitus est. et quod ne Philocrates quidem facere fuit ausus impurus ille, id Æschines fecit iste. ac tumultuantibus vobis et eum audire nolentibus descendens de suggesto, legatis a Philippo missis innuens: « multos esse, inquit, qui tumultuentur, paucos, qui militent, si necesse esset. » meministis enim utique quam ipse, o dii, sit mirificus bellator.

114. Jam, nisi legatum aliquem quid accepisse ostendere possemus nec res ita pateret, fut viderent universi, quaestiones et ejus generis alia restarent spectanda. At si Philocrates id non modo confitebatur vobis pro concione saepe, sed etiam ostentabat vobis vendendo tritico, ædificando, proficundo se iturum etiamsi vos non juberetis, vehendis lignis, auro in mensis aperte commutando; profecto non potest negari illum accepisse, qui ipse confessus est et ostentavit. (115) Est igitur quisquam hominum adeo vecors aut infelix, ut, dum Philocrates dona accipiat et ipse male audiat ac periclitetur, quum ei liceret stare ab innocentibus, hos quidem infestare, cum illo autem congressus judicium subire malit? equidem opinor esse neminem. Sed hæc omnia si recte consideretis, invenietis, Athenienses, magna et clara esse signa acceptæ ab isto pecuniæ.

116. Jam illud, quod postremo factum, non minimum signum est Philippo istum se vendidisse, spectate. Procul dubio nostis, nuper, quum prodicionis reum ageret Hyperides Philocratem, me progressum dixisse unum quendam in accusatione mihi restare scrupulum: quo pacto solus Philocrates tot et talium scelerum causa fuisset, novem legati nullius. atque id ita se habere negavi. nullam enim ejus per se futuram fuisse auctoritatem, nisi adjuutores illorum aliquos habuisset. (117) « Ut igitur, inquam, ego neque
 « absolvam neque criminer quenquam, sed res ipsa et noxios
 « inveniat et criminis expertes absolvat, surgat quicumque
 « volet et progressus in conspectum vestrum declarat se non
 « esse socium nec probare acta Philocratis. atque eum,
 « qui ita fecerit, absolvo equidem », inquam. Hæc meministis, ut ego arhitror. Nemo autem prodiit, nec se ostendit. (118) Ac ceterorum quidem singulis aliqua causa fuit: alii rationes non erant referendæ, alius fortasse non aderat, alius affinis est illius. isti autem causarum illarum nulla erat, sed usque adeo se in universum vendidit, et non in præ-

τοῖς παρεληλυθόσι μεισιθάρηκα μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ
 10 ταῦτα δῆλος ἐστίν, ἂν περ ἐκφυγῆ νῦν, καθ' ὑμῶν ὑπάρξων
 ἐκείνων, ὡς θ' ἴνα μηδ' ἐναντιὸν μηδὲν βῆμα πρόηται
 Φιλίππῳ, οὐδ' ἀφιέντων ἀφίεται, ἀλλ' ἀδοξεῖν, κρίνε-
 σθαι, πάσχειν διοῦν αἰρεῖται παρ' ὑμῖν μᾶλλον ἢ Φι-
 λίππῳ τι ποιῆσαι μὴ πρὸς ἠδονήν. (119) Καίτοι τίς ἡ
 15 κοινωνία, τίς ἡ πολλὴ πρόνοια ὑπὲρ Φιλοκράτους αὐτῆ;
 ὅς εἰ τὰ κάλλιστα καὶ πάντα τὰ συμφέροντ' ἐπεπερ-
 σβεύει, χρήματα δ' ὠμολόγει λαβεῖν ἐκ τῆς πρεσβείας,
 ὡς περ ἠμολογεῖ, τοῦτο γ' αὐτὸ φυγεῖν καὶ διευλαθεῖσθαι
 20 τῶν προικα πρεσβεύοντι προσῆκε, καὶ διαμαρτύρησθαι
 τὸ καθ' αὐτόν. Οὐ τοίνυν πεποίηκε τοῦτ' Αἰσχίνης.
 ταῦτ' οὐ φανερά, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ταῦτ' οὐχὶ βοᾷ
 καὶ λέγει, ὅτι χρήματ' εἰληφεν Αἰσχίνης καὶ πονηρὸς
 ἐστὶν ἀργυρίου συνεχῶς, οὐ δι' ἀβελτερίαν οὐδὲ δι'
 25 ἀγνοίαν, οὐδ' ἀποτυγχάνων;

120. Καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ, φήσει, δῶρα λαβεῖν;
 τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρόν. Τὰ πράγματ', Αἰσχίνη,
 ἀπερ πιστότατ' ἐστὶν ἀπάντων, καὶ οὐκ ἔνεστ' εἰπεῖν οὐδ'
 αἰτιάσασθαι, ὡς ἡ πεπεισμένα, ἡ χαριζόμενά τῷ ἐστὶ
 378 τοιαῦτα, ἀλλ' οἷά περ αὐτὰ προδοῦς καὶ διαφθείρας σὺ
 πεποίηκας, τοιαῦτ' ἐξεταζόμενα φαίνεται. πρὸς δὲ
 τοῖς πράγμασιν αὐτὸς αὐτίκα δὴ σὺ σαυτοῦ καταμαρτυ-
 ρήσεις. ἀπόκριναι γὰρ δεῦρ' ἀναστάς μοι. οὐ γὰρ δὴ
 5 δι' ἀπειρίαν γ' οὐ φήσεις ἔχειν ὅ τι εἰπῆς. ὅς γὰρ
 ἀγῶνας καινοῦς ὡς περ δράματα, καὶ τούτους ἀμαρτύ-
 ρους, πρὸς διαμεμετρομένην τὴν ἡμέραν αἰρεῖς διώκων,
 δῆλον ὅτι πάνδεινος εἰ τις.

121. Πολλῶν τοίνυν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμέ-
 10 νων Αἰσχίνη τούτῳ, καὶ πολλῆν κακίαν ἐχόντων, ὡς
 καὶ ὑμῖν οἴομαι δοκεῖν, οὐδὲν ἐστὶν ὃ μᾶλλον λέγειν, ὡς
 ἐγὼ κρίνω, δεινότερον, οὐδ' ὅ τι μᾶλλον ἐπ' αὐτοῦ ὡρῶ
 δεδωροδοκηκότ' αὐτόν καὶ πεπρακότα πάντ' ἐξελέγξει.
 εἰπεῖδὴ γὰρ ἀπεστέλλετ' αὐθις αὐτὸ τρίτον τοὺς πρέ-
 15 σβεις ὡς τὸν Φιλίππον, ἐπὶ ταῖς καλαῖς καὶ μεγάλαις
 ἐλπίσι ταύταις αἷς οὗτος ὑπέσχητο, ἐχειροτονήσατε καὶ
 τοῦτον καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τοὺς πλείστους τοὺς αὐτούς.
 (122) Ἐγὼ μὲν δὴ παρελθὼν ἐξωμοσάμην εὐθέως, καὶ
 θοροβούντων τινῶν καὶ κελουόντων βαδίζειν οὐκ ἂν ἐφην
 20 ἀπελθεῖν. οὗτος δ' ἐχειροτόνητο. ἐπειδὴ δ' ἀνέστη
 μετὰ ταῦθ' ἡ ἐκκλησία, συνελθόντες ἐβουλεύονθ' οὗτοι,
 τί' αὐτοῦ καταλείψουσιν. ἐτι γὰρ τῶν πραγμάτων ὄντων
 μετεώρων καὶ τοῦ μέλλοντος ἀδήλου, σύλλογοι καὶ λόγοι
 25 πεντοδαποὶ κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐγίγνοντο τότε. ἐφοβοῦντο
 δὴ, μὴ σύγκλητος ἐκκλησία γένοιτ' ἐξαίφνης, εἴτ' ἀκού-
 σαντες ὑμεῖς ἐμοῦ τάληθ' ψηφίσαισθέ τι τῶν δεόντων
 ὑπὲρ τῶν Φωκῶν, καὶ τὰ πράγματ' ἐκφυγοὶ τὸν Φί-
 λιππον. (123) εἰ γὰρ ἐψηφίσασθε μόνον καὶ μικρὰν
 379 ὑπεφήνατ' ἐλπίδα ἤντιον αὐτοῖς· ἐσώθησαν ἂν. οὐ
 γὰρ ἐνῆν, οὐκ ἐνῆν μὴ παρακρουσθέντων ὑμῶν μεῖναι
 Φιλίππῳ. οὔτε γὰρ σίτος ἦν ἐν τῇ χώρᾳ, ἀσπόρῳ δὲ
 5 τὸν πολέμον γενοῦντᾳ, οὐθ' ἡ σιτοπομπία δυνατὴ τριήρων
 οὐσῶν ὑμετέρων ἐκεῖ καὶ τῆς θαλάττης κρατουσῶν, αἶ τε
 πόλεις πολλαὶ καὶ χαλεπαὶ λαβεῖν αἰ τῶν Φωκῶν, μὴ

teritis tantum suam locavit operam, sed etiam in posterum.
 si nunc absolutus fuerit, eum patet illi praesto futurum
 contra vos, ut, ne injucundum Philippo ullum verbum
 proferat, etiam si eum dimiseritis, non desinat, sed labo-
 rare infamia, accusari, quidvis apud vos perpeti satius esse
 ducat, quam aliquid minus gratum Philippo facere. (119)
 Quae vero illa est societas, quae tanta ista sollicitudo de
 Philocrate? Qui si omnem legationem praeclearissime et uti-
 lissimè obiisset, pecuniam illum se propter legationem
 accepisse fateretur, ut fatetur, illud ipsum fugere et sollicitè
 cavere integrum legatum conveniebat, et testari integritatem
 suam. Id igitur non fecit Aeschines. Haec nonne perspicua
 sunt, Athenienses? haec nonne clamitant et loquuntur,
 pecuniam accepisse Aeschinem et propter argentum perpetuo
 esse improbum, non e simplicitate aut ignorantia aut per
 calamitatem?

120. Et quis, inquiet, testificatur me accepisse munera?
 Haec enim splendida illa defensio est. Res ipsae, Aeschines,
 quae sunt fide omnium dignissimae. nec dici potest aut
 praestigi vel ex persuasione vel alicui gratificandi causa eas
 esse tales, sed quales prodendo et corrupendo tu effecisti,
 tales in exquirendo apparent. et praeter res ipsas jam tute in
 te dices testimonium. Age huc procede et responde mihi.
 neque enim propter imperitiam habere te negabis quid
 dicas. quum enim novas causas tanquam fabulas easque
 sine testibus ad praefinitum tempus accusator vincas, ex eo
 constat te esse acerrimum.

121. Quanquam autem multa sunt et atrociora scelera Aeschinis
 istius et magna improbitate referta, ut et vobis, nisi fallor,
 videtur, nullum tamen, meo quidem iudicio, est atrocior aut
 evidentius corruptelarum ejus et totius proditionis argumentum
 eo quod jam dicam. Quum jam tertium legatos missuri essetis
 ad Philippum propter praeclearas et magnas illas spes, quas
 iste pollicitus erat, delegistis et istum et me et ex reliquis
 plerosque eosdem. (122) Ego progressus statim ejuravi.
 tumultuantibus autem quibusdam et me ire jubentibus
 negavi me abiturum. iste autem delectus erat. Deinde
 quum concio surrexisset, congressi isti consultabant,
 quem hic relicturi essent. dum enim adhuc incerta essent
 omnia et incerta futurorum expectatio, tum et congressus
 et verba varia in foro fiebant. Metuebant jam, ne subito
 concio indiceretur, et vos audita ex me veritate aliquid
 opportuni de Phocensium decerneretis et Philippum
 gerendarum rerum occasionem amitteret. (123) Nam si
 decretum duntaxat fecissetis et mediocrem quamcunque
 spem in iis paululum ostendissetis; conservati essent.
 non enim licuisset, non licuisset Philippo, nisi vos
 decepti essetis, manere. neque enim frumentum erat in
 agris propter bellum incultis, neque inveni poterat vestris
 triremibus ibi praesentibus et mare obtinentibus, et
 Phocensium urbes multae erant et expugnatae difficiles, nisi
 mora et obai-

οὐ χρόνῳ καὶ πολιορκίᾳ. εἰ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ πόλιν ἦρει·
 10 δύο καὶ εἰκοσὶν εἰσὶν ἀριθμῶν. (124) Διὰ δὴ ταῦτα πάντα,
 ἵνα μηδὲν μετὰθοισθ' ὦν ἐξηπάτησθε, τοῦτον αὐτοῦ
 κατέλιπον. Ἐξομώσασθαι μὲν δὴ μὴ μετ' αἰτίας τινοῦ
 δεῖνόν ἦν καὶ ὑποψία μεγάλη. « τί λέγεις; ἐπὶ τηλικαῦτα
 « καὶ τοιαῦτ' ἀγαθὰ οὐχὶ βαδίζεις ἀπαγγεῖλας οὐδὲ πρε-
 15 « σθεύεις; » ἔδει δὲ μένειν. πῶς οὖν ἀβρώστειν προφασίζε-
 ται, καὶ λαθὼν Ἐξήκεστον τὸν ἱατρὸν ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ
 προσελθὼν τῇ βουλῇ, ἐξώμοσεν ἀβρώστειν τουτονὶ καὶ
 αὐτὸς ἐχειροτονήθη. (126) Ἐπειδὴ δ' ἀπολώλεσαν οἱ
 Φωκεῖς ὕστερον ἡμέραις πέντε, ἢ ἕξ, καὶ τέλος εἶχε τὸ
 20 μίσθωμα, ὥσπερ ἂν ἄλλο τι, τούτῳ, καὶ ὁ Δερκύλος ἐκ
 τῆς Χαλκίδος ἦκεν ἀναστρέψας καὶ ἀπήγγειλεν ὑμῖν ἐκ-
 κλησιάζουσιν ἐν Πειραιεῖ, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασι, καὶ
 ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτ' ἀκούσαντες εἰκότως
 25 κάκεινοις συνήχθεσθε καὶ ἑαυτοῖς ἐξέπεπληχθε, καὶ παῖ-
 δας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατακομίζειν ἐψηφίσεσθε
 καὶ τὰ φρούρι' ἐπισκευάζειν καὶ τὸν Πειραιᾶ τευχίζειν καὶ
 τὰ Ἡράκλεια ἐν ἄστοι θύειν, — (128) ἐπειδὴ ταῦτ' ἦν καὶ
 380 τοιαῦτη ταραχὴ καὶ τοιοῦτος θόρυβος περιεστῆκει τὴν
 πόλιν· τηλικαῦθ' ὁ σοφὸς καὶ δεῖνός οὗτος καὶ εὐφώνος
 οὔτε βουλῆς οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτὸν ὄψετο
 πρεσβεύων ὡς τὸν ταῦτα παποικηκότα, οὔτε τὴν ἀβρώ-
 5 στίαν, ἐφ' ἣ τοτ' ἐξωμώσαθ', ὑπολογισάμενος, οὐθ' ὅτι
 πρεσβευτῆς ἄλλος ἤρητ' ἀνθ' αὐτοῦ, οὐθ' ὅτι τῶν τοιού-
 των ὁ νόμος θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι κελεύει, οὐθ' ὅτι
 πάνδεινόν ἐστιν ἀπηγγελκότα, ὡς ἐπικεκήρυκται χρή-
 ματ' αὐτῶ ἐν Θήβαις, (127) ἐπειδὴ Θεβαῖοι πρὸς τῷ
 10 τῆν Βοιωτίαν ἅπασαν ἔχουν καὶ τῆς Φωκέων χώρας
 ἐγκρατεῖς γεγόνασι, τηλικαῦτ' εἰς μέσας τὰς Θήβας καὶ
 τὸ τῶν Θεβαίων στρατόπεδον βαδίζειν. ἀλλ' οὕτως
 — ἔκφρων ἦν καὶ ὄλος πρὸς τῷ λήμματι καὶ τῷ δωροδοκή-
 ματι, ὥστε πάντα ταῦτ' ἀνελών καὶ παριδῶν ὄψετο.
 15 128. Καὶ τοιούτου τοῦ πράγματος ὄντος, ἐτι πολλῶν
 δευνότερ' ἐστὶν ἂν ἐκαῖσε ἔλθων διεπράξατο. ἀπάντων
 γὰρ ὑμῶν τουτονὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων οὕτω δεῖνὰ
 καὶ σχετλι' ἡγουμένων τοὺς ταλαιπώρους κάσχειν Φω-
 20 κέας, ὥστε μήτε τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς θεωροὺς μήτε
 τοὺς θεσμοθέτας εἰς τὰ Πύθια πέμψαι, ἀλλ' ἀποστῆναι
 τῆς πατρῴου θεωρίας, οὗτος εἰς τὰ πινικία τῶν πραγμά-
 των καὶ τοῦ πολέμου, ἃ Θεβαῖοι καὶ Φίλιππος ἔθυσον,
 εἰσιπᾶτ' ἔλθων καὶ σπονδῶν μετεἶχε καὶ εὐχῶν, ἃς ἐπὶ
 26 τοῖς τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τεύχεσι καὶ χώρᾳ καὶ
 ἔπλοις ἀπολωλόσιν εὐχετ' ἐκαῖνος, καὶ συνεστεφανοῦτο
 — καὶ συνεπαίωνε Φιλίππῳ καὶ φιλοτησίας προῦ-
 πινεν.

129. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν ἐμοὶ μὲν οὕτω, τούτῳ
 381 δ' ἄλλως πως εἰπεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς ἐξωμοσίας ἐν
 τοῖς κοινοῖς τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν ἐν τῷ Μητροφῶ
 ταῦτ' ἐστίν, ἐφ' οἷς ὁ δημόσιος τέτακται, καὶ ψήφισμ'
 ἀντικρυς περὶ τούτου τοῦ ὀνόματος γέγραπται, ὑπὲρ δ' ὦν
 6 ἐκαὶ διεπράξατο, οἱ συμπρεσβεύοντες καὶ παρόντες κα-
 ταμαρτυρήσουσιν, ὅσπερ ἐμοὶ ταῦτα διηγοῦντο. οὐ γὰρ
 ἐγὼ γ' αὐτοῖς συνεπρέσβευσα, ἀλλ' ἐξωμώσαμην. (130)

dione. nam si singulis diebus singulas cepisset urbes; duae
 et viginti fuerunt numero. (124) Propter ea igitur omnia, ne
 quid eorum mutaretis, in quibus decepti eratis, istum hic
 reliquerunt. Sed ejurare, nisi allata causa aliqua, non fe-
 rendum erat et vehementer suspectum. « Quid ais? ad tanta
 et talia bona, quae nuntiasti, non abis nec legatione fungo-
 ris? » sed manendum erat. quid sit? morbum simulat, et
 frater ejus adducto Execesto medico in senatum ingressus
 jurat aegrotare istum et ejus vice ipse deligitur. (125) Quum
 autem periissent Phocenses quinque diebus aut sex post,
 et ea locatio ab isto consumpta esset, quasi aliud quiddam
 conduxisset, et quum Dercylus Chalcide reversus vobis
 concionem in Piræo habentibus nuntiavisset Phocenses peri-
 isse, et vos, Athenienses, eo audito illorum vicem, ut par-
 erat, doleretis et pro vobis ipsis perterriti et liberos et ux-
 ores ex agris in urbem transferendos decerneretis, et castella
 reficienda et Piræum muniendum et Herculana sacra in urbe
 facienda, (126) quum hæc fierent et talis perturbatio et talis
 tumultus urbem invasisset; tum iste vir sapiens et eloquens
 et vocalis neque a senatu neque a populo delectus, legatus
 abiit ad eum qui illa perpetraverat, neque habita ratione
 vel morbi, cuius prætextu legationem tum ejuraverat, nec
 quod alius ipsius loco legatus creatus erat, nec quod lege
 talia facinora capite sancita sunt, nec quod absurdissimum
 esset, quum renuntiavisset se a Thebanis esse proscrip-
 tum, (127) quum ii præter Boeotiae totius imperium etiam Pho-
 censis regionis potiti essent, tum in medias Thebas et The-
 banorum castra vadere. sed ita erat extra se raptus et totus
 in quæstu et largitione, ut omnibus illis rebus sublatis et
 despectis abiret.

128. Quæ res quum talis sit, multo etiam graviora sunt
 ea, quæ, quum illuc venisset, perpetravit. Quum enim vos
 qui aestis omnes et ceteri Athenienses tam misere et crude-
 liter cum miseris agi Phocensibus duceretis, ut nec senator-
 ios spectatores, nec thesmothetas ad Pythia mitteretis, sed
 patrium spectaculum desereretis; iste ad triumphales epulas
 negotiis et bello confecto, quas Thebani et Philippus in
 honorem deorum instruxerant, accessit et quum libationum
 tum votorum fuit particeps, quæ ille ob sociorum vestrorum
 mœnia et regionem et arma perditâ nuncupabat, et una
 coronas gestavit et pœana concinuit cum Philippo et fami-
 liariter propinavit.

129. Neque ego hæc sic, iste aliter narrare poterit, sed
 ejuratio inter publica vestra monumenta in Metroo, quibus
 minister publicus præest, asservatur, et decretum palam
 de isto nomine est scriptum, quæ autem ibi perpetraverit,
 collegæ ejus, si que præsentis testimonium, in eum dicent,
 qui hæc mihi narraverunt. neque enim ego socius in legatione

Καί μοι λέγε τὸ ψήφισμα καὶ τὰ γράμματα, καὶ τοὺς μάρτυρας κάλει.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

10 Τίνας οὖν εὐχὰς ὑπολαμβάνει· εὐχεσθαι τοῖς θεοῖς τὸν Φίλιππον, ὅτι ἔσπενδεν, ἢ τοὺς Θεβαίους; ἄρ' οὐ κράτος πολέμου καὶ νίκην αὐτοῖς καὶ τοῖς συμμάχοις διδόναι, καὶ τὰναντία τοῖς τῶν Φωκίων, οὐκοῦν ταῦτα
15 συνεχέει οὗτος καὶ κατηγόρητο τῇ πατρίδι, ἃ νῦν εἰς κεφαλὴν ὑμᾶς αὐτῷ δεῖ τρέψαι.

131. Οὐκοῦν ὄψετο μὲν παρὰ τὸν νόμον, ὅς θάνατον κελεύει τούτων τὴν ζημίαν εἶναι, ἐλθὼν δ' ἐκέισε ἐτέρων θανάτων ἀξία ποιῶν πέφανται. τὰ δὲ πρόσθε πε-
20πραγμένα καὶ πεπερασμένῃ ὑπὲρ τούτων ἀποκτείνειεν ἂν αὐτὸν δικαίως. Σκοπεῖτε τοίνυν, τί ἔσται τίμημα, ὃ ταύτην ἔξει τὴν ἀξίαν ὥστε τοσούτων πραγμάτων ἀξίω-
382 χρω φαίνεσθαι (132) Πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, ὡς ἄνδρες ἄθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν ἀπαντας ὑμᾶς καὶ ὅλον τὸν
25 δῆμον πᾶσι τοῖς πεπραγμένοις ἐκ τῆς εἰρήνης ἐπιτιμαῖν, καὶ μήτε τῶν ἐν Ἀμφικτύοις κοινωνεῖν ἐθέλειν δυσκόλως
τ' ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιππον, ὡς ἀσεβῶν
382 καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων καὶ οὐτε δικαίων οὐθ' ὑμῖν συμφερόντων, εἰς δὲ τὸ δικαστήριον εἰσελθόν-
τας πᾶς ὑπὲρ τούτων εὐθύνας δικάσσοντας, ὅρκον ὑπὲρ
τῆς πόλεως ὁμωμοκότας, τὸν ἀπάντων τῶν κακῶν αἴ-
5τιον, καὶ ὃν εἰλήφατ' ἐπ' αὐτοφώρῃ τοιαῦτα πεποιηκότα, τοῦτον ἀφείναι; (133) Καὶ τίς οὐ δικαίως ὑμῖν ἐγκαλέ-
σει τῶν ἄλλων πολιτῶν, μᾶλλον δ' ἀπάντων τῶν Ἑλ-
λήνων, ὁρῶν Φίλιππον μὲν ὑμᾶς ὀργιζομένους, ὅς ἐκ
10 πολέμου ποιούμενος εἰρήνην παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ἐωνεῖτο, πρᾶγμα πολλὴν συγγνώμην ἔχον δια-
πραττόμενος, τοῦτον δ' ἀφιέντας, ὅς τὰ ὑμέτερά οὕτως αἰσχρῶς ἀπέδοτο, τῶν νόμων τὰ ἔσχατα ταττόντων ἐπιτιμία, ἐάν τις ταῦτα ποιῇ;

134. Τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τοιοῦτος ἦξει τις λόγος παρὰ τούτων, ὡς ἀρχὴ γενήσεται πρὸς Φίλιππον ἔχθρας, εἰ τῶν πρεσβευσάντων τὴν εἰρήνην καταψηφιεῖσθε. Ἐγὼ δ' εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἀληθές, οὐκ ἔχω σκοπούμενος εὑρεῖν ὃ τι μείζον τούτου κατηγόρησα. εἰ γὰρ ὃ τῆς εἰ-
20ρήνης χρήματ' ἀναλώσας ὥστε τυχεῖν, οὗτος οὕτω γέγονε φοβερός καὶ μέγας ὥστε τῶν ὄρκων καὶ τῶν δικαίων ἀμελήσαντας ὑμᾶς ἦδη, τί Φίλιππον χαριεῖσθε, σκοπεῖν τί παθόντες ἂν οἱ τούτων αἴτιοι τὴν προσήκουσαν δίκην
25 δεδωκότες εἶεν; (136) Οὐ μὴν ἄλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης ὑμῖν οὕτω μᾶλλον ἐκ τῶν εἰκότων γενήσεται, καὶ τοῦτ' ὁμοίαι δεῖξιν. εὐ γὰρ εἰδέναι χρὴ τοῦθ', ὅτι οὐ καταφρονεῖ Φίλιππος, ὡς ἄνδρες ἄθηναῖοι, τῆς
383 πόλεως τῆς ὑμετέρας, οὐδ' ἀχρηστοτέρους νομίσας ὑμᾶς † Θεβαίον ἐκείνους εἶλετ' ἀπὸ ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὸ τούτων ἐδιδάχθη καὶ ταῦτ' ἤκουσεν, ἃ καὶ πρότερόν ποτ' εἶπον ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ δήμῳ καὶ τούτων οὐδεὶς ἀν-
5τεῖπεν : (138) ὡς δὲ μὲν δήμιός ἐστιν ὄχλος, ἀσταθμητό-
τατον πρᾶγμα τῶν πάντων καὶ ἀσυνθετώτατον, ὥς περ

fui, sed eam ejuravi. (130) Age, recita mihi decretum et literas, et testes accerse.

DECRETUM. LITERÆ. TESTES.

Quæ igitur vota putatis nuncupasse diis Philippum, quum libaret, vel Thebanos? nonne ut in bello vim et victoriam ipsis et sociis largirentur, et contraria Phocensium forederatis? Iste igitur eadem precabatur et imprecabatur patriæ; quæ nunc vos in ejus caput convertere oportet.

131. Itaque abiit contra legem, quæ id facinus capitale esse jubet, illuc porro profectum aliis mortibus luenda fecisse constat. Jam ejus acta priora et obitæ pro his legationes merito eum interfecerint. Quare considerate, quæ æstimatio eam dignitatem habeat, ut tot rebus non minor esse videatur. (132) An non turpe fuerit, Athenienses, quum publice universi vos et totus populus omnia ea, quæ pacem consecuta sunt, reprehendatis, et neque Amphictyonum decretis assentiamini et irascamini Philippo eumque suspectum habeatis, quia impia sint et crudelia illa facta et neque justa neque vobis utilia, quumque in judicium ingressi ad rationes de illis redditas dijudicandas, jurejurando pro republica dato, malorum omnium auctorem, et quem in talibus facinoribus manifesto deprehenderitis, eum absolvere? (133) Ecquis autem ceterorum civium, vel potius Græcorum omnium, non jure vos reprehendet, qui videat vos irasci Philippo, qui pacem e bello ut faceret, negotia ab iis, qui vendere solent, mercatus, rem agit omnino venia dignam, istum autem absolvere, qui vestra tam flagitiose vendidit, quum leges extrema supplicia talibus facinoribus consti-
tuant?

134. Fortasse jam et talis ab istis prætextus afferetur, principium fore inimicitie cum Philippo, si pacis interpretes damnaveritis. Ego vero, id verum si est, quod gravius isti crimen impingam, nulla ratione reperio. si enim is, qui pecuniam impendit, ut pacem impetraret, ita factus est formidabilis et magnus, ut vobis neglecto jurejurando et justitia videntum sit jam, qua re gratum Philippo faciatis; quo supplicio afficiendi erunt ejus rei auctores, ut dignas dent pœnas? (135) Verum etiam amicitie vobis utilioris principium futurum esse, quantum conjectura licet assequi, id quoque me ostensurum esse opinor. hoc enim certo tenendum est, Philippum, Athenienses, non contemnere vestram urbem, nec quod inutiliores putaverit Athenienses quam Thebanos, vobis illos prætulisse, sed ab istis edoctum esse et audiuisse, id quod prius etiam aliquando in concione vobis exposui nemine istorum refragante : (136) populum esse turbam, rem omnium inconstantissimam et incertissimam, ut in mari

† Scrib. ἄθηναίους.

ἐν θαλάττῃ πνεῦμα † ἀκατάστατον, ὡς ἂν τύχῃ κινούμε-
 10 νος, ὁ μὲν ἦλθεν, ὁ δ' ἀπῆλθεν, μέλει δ' οὐδενὶ τῶν κοι-
 νῶν, οὐδὲ μὲμνηται. δεῖ δὲ τινὰς φίλους ὑπάρχειν τοὺς
 ἕκαστα πράζοντας ἐν ὑμῖν αὐτῶν καὶ διοικήσοντας, οἷον
 αὐτὸς δὴ, κἀνπερ αὐτῷ τοῦτο κατασκευασθῆ· πᾶν δ' τι ἂν
 βούληται παρ' ὑμῖν βραδίως διαπράττεται. (137) Εἰ μὲν
 οὖν ἤκουσεν, οἶμαι, τοὺς τότε ταῦτα πρὸς αὐτὸν εἰπόν-
 15 τας παραχρῆμα, ὡς δεῦρ' ἐπανῆλθον, ἀποτετυμπανι-
 σμένους· ἐποίησεν ἂν ταῦτο τῷ βασιλεῖ. τί δ' ἦν, ὁ ἐκεῖ-
 νος ἐποίησεν; ἔξαπατηθεὶς ὑπὸ Τιμαγόρου καὶ τετταρά-
 κοντα τάλαντα, ὡς λέγεται, δεδωκὸς αὐτῷ, ἐπειδὴ
 20 παρ' ὑμῖν ἐπύθετ' αὐτὸν τεθνεῶτα καὶ οὐδὲ τοῦ ζῆν ὄντα
 κύριον αὐτῷ βεβαιῶσαι, μή τί γ' ἂν ἐκείνῳ τόθ' ὑπέ-
 σγέτο πράττειν, ἔγνω τὴν τιμὴν οὐχὶ τῷ κυρίῳ τῶν πρα-
 γμάτων δεδωκὸς. καὶ γὰρ τοὶ πρῶτον μὲν Ἀμφίπολιον
 πόλιν ὑμετέραν δούλην κατέπεμψεν, ἣν τότε σύμμαχον
 25 αὐτοῦ καὶ φίλην ἔγραψεν. εἴτ' οὐδενὶ πώποτ' ἔδωκε
 χρήματα τοῦ λοιποῦ. (138) Ταῦτο τοίνυν τοῦτ' ἂν ἐποίησε
 Φίλιππος, εἰ τίνα τούτων εἶδε δίκην δόντα, καὶ νῦν,
 ἂν ἴδῃ, ποιήσει. ἐπειδὴν δ' ἀκοὴν λέγοντας εὐδοκιμοῦν-
 384 τας ἐν ὑμῖν, ἑτέρους κρίνοντας· τί καὶ ποιήσει; ζητῆ
 πῶλλ' ἀναλίσκειν, ἐξὸν ἐλάττω; καὶ πάντας θεραπεύειν
 βούληται, δὴ ἢ τρεῖς ἐξόν; μαίνονται μεντὰν. οὐδὲ
 γὰρ τὴν τῶν Θεβαίων πόλιν εἴλετο δημοσίᾳ ποιεῖν ὁ
 5 Φίλιππος εὖ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὑπὸ τῶν πρέ-
 σβειῶν ἐπείσθη. ὃν δὲ τρόπον, φράσω πρὸς ὑμᾶς ἐγώ.
 (139) ἦλθον ὡς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ Θεβῶν, ὅτε περ καὶ
 παρ' ὑμῶν ἡμεῖς ἦμεν ἐκεῖ. τούτοις χρήματ' ἐκείνος
 ἠδούλετο δοῦναι, καὶ πάνυ γε, ὡς ἔφασαν, πολλά. οὐκ
 ἐδέξαντο, οὐδ' ἔλαβον ταῦθ' οἱ τῶν Θεβαίων πρέσβεις.
 10 μετὰ ταῦτ' ἐν θυσίᾳ τινὶ καὶ δείπνῳ πίνων καὶ φιλιαν-
 θρωπεύμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Φίλιππος ἄλλα τε δὴ
 πολλὰ, οἷον αἰχμάλωτα καὶ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν ἐκ-
 πώματα· ἄργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. πάντα ταῦτ'
 15 ἐκείνοι διεωθοῦντο καὶ οὐδαμῆ προέιντο ἑαυτούς. (140)
 Τελευτῶν δὲ Φίλων, εἰς τῶν πρέσβειων, εἶπεν, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, λόγον οὐχ ὑπὲρ Θεβαίων ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν
 ἀξίον εἰρησθαι. ἔφη γὰρ τὸν Φίλιππον ὄρων καὶ μεγα-
 20 λοψύχως καὶ φιλιανθρώπως ἔχοντα πρὸς αὐτοὺς ἠδεσθαι
 καὶ χαίρειν. αὐτοὶ μὲν οὖν ὑπάρχειν αὐτῷ φίλοι καὶ
 ξένοι καὶ ἄνευ τῶν δώρων τούτων, εἰς δὲ τὰ τῆς πόλεως
 πράγματα, ἐν οἷς ἦν τότε, τὴν φιλιανθρωπίαν αὐτὸν
 ἤξιον ταύτην προσθέντα, ἀξίον τι καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν
 25 Θεβαίων πράττειν, καὶ ὅλην τε τὴν πόλιν οὕτω καὶ σφεῖς
 ὁμολόγουν ὑπάρχειν αὐτῷ. (141) Καὶ γὰρ τοὶ σκέψασθε,
 τί τοῖς Θεβαίοις γέγονεν ἐκ τούτων καὶ τί συμβέβηκε,
 καὶ θεάσασθ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἥλικον ἐστὶ τὸ
 μὴ πωλεῖν τὰ τῆς πόλεως. πρῶτον μὲν τοίνυν εἰρήνην
 385 γέγονεν αὐτοῖς ποιοῦσι καὶ τάλαιπωροῦμένοις ἤδη τῷ
 πολέμῳ καὶ ἡττωμένοις, εἴτα τῶν ἐχθρῶν Φωκίων ἄρ-
 δην διεθρος καὶ ὄλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν πόλεων
 5 ἀναίρεσις. ἄρα καὶ μόνᾳ ταῦτα; οὐ μὰ Δι' ἀλλ' ἔτι πρὸς
 τούτοις Ὀρχομένους, Κορώνεια, Κορσῖαι, τὸ Τιλφωσ-

† Scrib. κῦμ'

undam fluctuantem, fortuito agi, alium accedere, alium
 abire, rempublicam curæ esse nemini, ne meminisse quidem.
 habendos autem aliquos amicos, qui ei apud vos singula
 conficiant atque gubernent, ut ipse scilicet. quod si sit con-
 secutus, eum a vobis facile, quicquid libitum fuerit, impe-
 traturum. (137) Si igitur eos audivisset, credo, qui tum illa ad
 eum dixerunt, statim, ut huc redierant, in crucem actos
 esse; fecisset idem quod rex Persarum. Quid autem ille fe-
 cit? de ceptus a Timagora, cui quadraginta, ut ferunt, ta-
 lenta dederat, ut audivit eum apud vos interfectum ac ne
 suam ipsius quidem tutum esse vitam, nedum quæ se fa-
 cturum esse illi pollicitus fuerat; animadvertit se pecuniam
 non ei numerasse, penes quem summa esset auctoritas.
 Itaque primum Amphipolim urbem vobis servam literis
 missis dixit, quam tum sociam suam et amicam esse scrip-
 sit. deinde nemini unquam postea pecuniam dedit. (138)
 Idem igitur hoc Philippus fecisset, si horum aliquem pœnas
 dedisse vidisset, etiam nunc, si viderit, facturum est. sed
 quum audiat eos conciones habendo florere gloria apud vos,
 aliis creare pericula; quid facere conetur? studeat multum
 impendere, quum liceat pauciora? et omnes colere velit,
 quum duos tresve liceat? insaniret profecto. neque enim
 Thebanorum urbi Philippus publice benefactum voluisset et
 (multum certe abest), sed a legatis est ei persuasum. quo
 autem pacto, dicam vobis ego. (139) Venerunt Thebis ad
 eum legati, quum et nos a vobis missi illic essemus. iis pec-
 uniam ille dare volebat, eamque, ut aiebant, omnino mag-
 nam. non admiserunt nec acceperunt eam Thebanorum le-
 gati. post in sacrificio quodam et cœna potans cum iis Phi-
 lippus et humanum erga illos se præbens, quum alia multa,
 ut captivos et ejus generis alia, tum pocula tandem argen-
 tea et aurea iis offerebat. omnia hæc illi repudiabant, et
 nulla ratione sui copiam faciebant. (140) Postremo Philon
 unus e legatis habuit, Athenienses, orationem, quam non
 pro Thebanis, sed pro vobis habitam esse oportuit. Dixit
 enim, Se, quum Philippum videret et magno et humano
 in ipsos esse animo, delectari et gaudere. se igitur ipsius
 esse amicos et hospites etiam sine illis muneribus, sed
 petere, ut ad negotia urbis, quæ tum illa ageret, ea huma-
 nitate addita aliquid et se ipso et Thebanis dignum præstaret,
 ita polliceri et totam urbem et se ei fore addictos. (141) Jam
 spectate, quid hoc pacto Thebani consecuti sint et quid
 acciderit, et vere æstimate, quanti sit non vendere nego-
 tia civitatis. Primum pace potiti sunt laborantes et afflicti
 jam bello et succumbentes. Deinde hostes Phocenses ad in-
 ternecionem deleti, et omnia eorum mœnia et oppida sub-
 lata e medio. Nunquid sola hæc? minime, per Jovem, sed
 accesserunt etiam Orchomenus, Coronea, Corsiæ, Tilphos-

σαῖον, τῆς τῶν Φωκίων χώρας ὁπίσθη βούλονται. (142) Τοῖς μὲν δὲ Θηβαίοις ταῦτ' ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν, ὣν οὐδ' ἂν εὐξαινοτο δόξου μείζονα, τοῖς δὲ πρέσβεσι τοῖς
 10 τῶν Θηβαίων τί; οὐδὲν πλὴν τὸ τούτων αἰτίοις γεγενῆσθαι τῇ πατρίδι. τοῦτο δὲ καλόν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σεμνὸν εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης, ἣν οὗτοι χρημάτων ἀπέδοντο. Ἀντιθῶμεν δὴ, τί τῇ τῶν Ἀθηναίων πόλει γέγονεν ἐκ τῆς εἰρήνης καὶ τί τοῖς πρέσβεσι τοῖς
 15 τῶν Ἀθηναίων, καὶ θεωρεῖτε, εἰ παραπλήσια τῇ πόλει καὶ τοῖς τοῦτοις αὐτοῖς. (143) Τῇ πόλει μὲν τοῖνον ἀφεστηκέναι μὲν ἀπάντων καὶ τῶν κτημάτων καὶ τῶν συμμάχων, ὁμωμοκέναι δὲ Φιλίππῳ, κἄν ἄλλος τις ἦ ποτ' ἐπ' αὐτὰ βουλόμενος σώζειν, ὑμᾶς κωλύσειν καὶ τὸν
 20 μὲν ὑμῖν βουλόμενον παραδοῦναι, ἐχθρὸν ἠγήσεσθαι καὶ πολέμιον, τὸν δ' ἀπεστερηκότα, σύμμαχον καὶ φίλον. (144) Ταῦτα γὰρ ἐσθ' ἃ συνεῖπε μὲν Αἰσχίνης οὐτοσί, ἔγραψε δ' ὁ τούτου συνεργὸς Φιλοκράτης. καὶ κρατοῦντος ἑμοῦ τὴν προτέραν ἡμέραν, καὶ πεπεικότος ὑμᾶς τὸ
 25 τῶν συμμάχων δόγμα κυρῶσαι καὶ καλεῖσαι τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ Φιλίππου, ἐκκρούσας οὗτος εἰς τὴν ὑστεραίαν τὴν Φιλοκράτους γνώμην ἐπεισεν εἰλεῖσθαι, ἐν ἣ καὶ ταῦτα καὶ πολλ' ἄλλ' ἔτι τούτων δεινότερ' ἐστὶ γε-
 386 γραμμένα. (146) Τῇ μὲν δὲ πόλει ταῦτ' ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονεν, ὣν οὐδ' εὐρεῖν αἰσχρὸν ῥάδιον, τοῖς δὲ πρέσβεσι τί τοῖς ταῦτα πράξασιν; τὰ μὲν ἄλλα σωπῶ πάνθ', ὅσ' ἑώρακαθ' ὑμεῖς, οἰκίας, ξύλα, πυρούς, ἄλλ' ἐν τῇ τῶν
 5 ἀπολωλότων συμμάχων χώρα κτήματα καὶ γεωργίαι παμπληθεῖς, Φιλοκράτει μὲν τάλαντον ἔχουσαι πρόσδοτον, τούτῳ δ' Αἰσχίνῃ τριάκοντα μνᾶς. (146) Καίτοι πῶς οὐ δεινόν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ στέγιον τὰς τῶν ὑμετέρων συμμάχων συμφορὰς προσόδους τοῖς
 10 πρέσβεσι τοῖς ὑμετέροις γεγενῆσθαι, καὶ τὴν αὐτὴν εἰρήνην τῇ μὲν ἐκπεμψάσθαι πόλει τῶν συμμάχων δλεθρον, τῶν δὲ κτημάτων ἀπόστασιν, ἀντί δὲ δόξης αἰσχύνῃν γεγενῆσθαι, τῶν δὲ πρέσβειων τοῖς κατὰ τῆς πόλεως
 15 ταῦτα πράξασιν προσόδους, εὐπορίας, κτήματα, πλοῦτον ἀντί τῶν ἐσχάτων ἀποριῶν εἰργάσθαι; Ἄλλὰ μὴν στί ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς Ὀλυνθίους μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

20 147. Οὐ τοῖνον θαυμάσαιμ' ἂν, εἰ καὶ τοιοῦτό τι τολμήσει λέγειν, ὡς οὐκ ἦν καλή, οὐδ' ὅταν ἠξίου ἐγὼ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, κακῶς τῷ πολέμῳ τῶν στρατηγῶν κεχημῆναι. Ἄν δὲ ταῦτα λέγη· πρὸς θεῶν ἐρωτήσας· αὐτὸν μεμνημένοι, πότερον ἐξ ἐτέρας τινὸς
 25 ὄψητο πρεσβεῶν πόλεως ἢ ταύτης αὐτῆς. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἐτέρας, ἣν κεκρατήκεναι τε τῷ πολέμῳ φήσει καὶ χρηστοὺς ἔχειν στρατηγούς· εἰκότιος χρήματ' εἰληφεν· εἰ δ' ἐκ ταύτης αὐτῆς· τίνος ἔνεκα, ἐφ' οἷς ἢ πέμψασα πόλις τῶν ἑαυτῆς ἀπέστη, ἐπὶ τοῖς οὗτος δωρεὰς
 387 προσλαβὼν φαίνεται; τῶν γὰρ αὐτῶν ἔδει τὴν τε πέμψασαν πόλιν τυγχάνειν καὶ τοὺς ἐκ ταύτης πρέσβεις, εἴπερ τι τῶν δικαίων ἐγίγνετο. (148) Ἄλλὰ νῆ

sæum, Phocensis agri quantum volunt. (142) Thebani igitur hæc e pace consecuti sunt, quibus utique majora ne optarint quidem, legati autem Thebanorum quid? nihil nisi quod eorum operâ hæc patriæ contigerunt. Id vero præclarum est, Athenienses, et egregium, si virtutis et gloriæ ratio habetur, quas res isti pecunia vendiderunt. Conferamus jam, quid Atheniensium respublica e pace consecuta sit et quid legati Atheniensium, et considerate, num similia respublica et isti ipsi. (143) Respublica igitur, ut cesserit omnibus et possessionibus et sociis, ut jurarit Philippo, si quis alius in illas invaserit servaturus, vos eum prohibitorum, et vobis eas volentem tradere pro inimico et hoste habituros, eum vero, qui eripuit, pro socio et amico. (144) Hæc enim sunt quæ et Æschines iste defendit et adjutor ejus Philocrates decreto sanxit. et quum ego pridie superiore vobis persuasissem, ut de sociis decretum confirmaretis et legatos Philippi accerseretis; iste re in posterum diem per fraudem dilata persuasit, ut in Philocratis sententiam iretis, in qua et hæc et alia multo his graviora continentur. (145) Ac reipublicæ quidem hæc ex pace contigerunt, quibus flagitiosiora ne inveniri quidem facile possunt, legatis autem quid, horum auctoribus? Cetera omnia taceo, quæ ipsi vidistis: ædes, ligua, frumentum, sed in sociorum qui perierunt regione possessiones et fundi plurimi, quæ Philocrati talentum, isti Æschini triginta minas redditus pensitant. (146) Nonne vero grave est, Athenienses, et miserabile sociorum vestrorum calamitates esse factas redditus legatis vestris, et eandem pacem urbi, a qua missi fuerunt, et sociorum interitum et possessionum jacturam et pro gloria dedecus atulisse, legatorum autem iis qui contra rempublicam hæc fecerunt, redditus, opes, possessiones, divitias pro extrema inopia perisse? Et hæc vere a me dici, voca mihi testes Olynthios.

TESTES.

147. Neque vero mirabor, si etiam tale quid dicere audebit, non licuisse præclaram, neque qualem ego postularim, facere pacem, quum duces male rem bellicam administrassent. Quod si dixerit, obtestor vos, ut memineritis eum interrogare, utrum ex alia urbe legatus abierit, an ex hac ipsa? nam si ex alia, quam bello superiore fuisse dicet ac bonos duces habuisse; merito pecuniam accepit sin ex hac ipsa; qua gratia ob ea, propter quæ urbs, a qua missus erat, suis bonis cessit, ipse accepisse dona cernitur? eadem enim et urbi mittenti tribuenda fuerunt et missis ex ea legatis, si quid recte factum esset. (148) At per Jovem, di-

Δία τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι φήσει τῷ πολέμῳ. †
 5 Ἐτι τοίνυν κάκεινο σκέψασθε, ὡ ἀνδρες δικασταί :
 πότερ' ὄσεθε πλέον Φωκίας Θεβαίων ἢ Φιλίππου ὑμῶν
 κρατεῖν τῷ πολέμῳ; ἐγὼ μὲν γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι Φωκίαι
 Θεβαίων. εἶχόν γ' Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν καὶ
 10 τὸ Γιλφωσσαῖον, καὶ τοὺς ἐν Νέωσιν ἀπειλήφρασαν αὐ-
 τῷ Ἡδουλείῳ καὶ Τρόπαιον εἰστήκει, καὶ ἱπποκράτου, καὶ
 κακῶν Ἰλιάς περιεστῆκει Θεβαίους. (149) Ὑμῖν δὲ τοιοῦτο
 μὲν οὐδὲν οὐτ' ἦν μήτε γένοιτο τοῦ λοιποῦ, τοῦτο δ' ἦν τὸ
 15 δεινότατον τοῦ πρὸς Φιλίππου πολέμου : οὐκ ἠδύνασθε
 κακῶς, ἤνι' ἠβούλεσθε, ποιεῖν ἐκείνων. τοῦ δὲ μὴ
 πάσχειν αὐτοὶ πᾶσαν ἄδειαν ἤγετε. Τί ποτ' οὖν ἐκ
 τῆς αὐτῆς εἰρήνης τοῖς μὲν Θεβαίοις, τοῖς τοσοῦτο
 κρατουμένοις τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ ἑαυτῶν κομίσασθαι
 20 καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν προσλαβεῖν γέγονε, τοῖς δ' Ἀθη-
 ναίοις ὑμῖν, καὶ ἅ τῷ πολέμῳ διεσώζετο, ταῦτ' ἐπὶ
 τῆς εἰρήνης ἀπολωλέκεναι; Ὅτι τάκεινον μὲν οὐκ
 ἀπέδονθ' οἱ πρέσβεις, τὰ δ' ὑμέτερ' οὗτοι πεπράκασι.
 25 ὅτι γὰρ ταῦθ' οὕτω πέπρακται, καὶ ἐκ τῶν ἐπιλοί-
 πων ἔτι μᾶλλον εἰσεσθε.

150. Ἐπειδὴ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη τέλος εἶχεν αὕτη, ἡ
 τοῦ Φιλοκράτους, ἡ συνεῖπεν οὗτος, οἱ δὲ πρέσβεις
 388 ἀπῆρκεσαν οἱ τοῦ Φιλίππου λαβόντες τοὺς ὄρκους
 (καὶ μέχρι τούτου γ' οὐδὲν ἀνήκιστον ἦν τῶν πεπρα-
 γμῶν, ἀλλ' αἰσχροὶ μὲν ἡ εἰρήνη καὶ ἀναξία τῆς πό-
 λεως, ἀντί δὲ τούτων δὴ τὰ θαυμάσι' ἀγαθὰ ἡμῖν
 5 ἤμελλον εἰσεσθαι) ἠξίου ὑμᾶς ἐγὼ καὶ τούτοις ἔλεγον
 πλεῖν τὴν ταχίστην ἐρ' Ἑλλησπόντου καὶ μὴ προέ-
 σθαι μὴδ' εἶσαι κατασχεῖν Φιλίππου μὴδὲν ἐν τῷ με-
 ταξὺ χρόνῳ τῶν ἐκεῖ χωρίων(151) ἦδειν γὰρ ἀκριβῶς,
 10 ὅτι πάνθ' ὅσ' ἂν ἐκ πολέμου γιγνομένης εἰρήνης προ-
 εῖπῃ, ταῦτα τοῖς ἀμελήσασιν ἀπόλλυται. οὐδεὶς γὰρ
 πώποθ' ὑπὲρ τῶν ὄλων πεισθεὶς εἰρήνην ἄγειν ὑπὲρ
 τῶν ἐγκαταλειφθέντων ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησε πολεμεῖν,
 15 ἀλλὰ ταῦθ' οἱ προλαβόντες ἔχουσιν. χωρὶς δὲ τούτων
 ὅσοι ἔχρηστοι οὐ διαμαρτήσασθαι τὴν πόλιν ἠγού-
 μην πλευσάντων ἡμῶν. ἡ γὰρ παρόντων καὶ κατὰ τὸ
 ψήφισμα' αὐτὸν ἐξορκωσάντων, ἃ μὲν εἰλήφει τῆς πό-
 λεως, ἀποδώσει, τῶν δὲ λοιπῶν ἀφέξεσθαι, ἡ μὴ
 20 ποιοῦντος ταῦτα, ἀπαγγελεῖν ἡμᾶς εὐθέως δεῦρο, (152)
 ὡςτ' ἐν ἐκείνοις τοῖς πόρρω καὶ ἐλάττωσι τὴν πλεονε-
 ξίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν ἰδόντας ὑμᾶς περὶ τῶνδ' οὕτων
 ἐγγυς καὶ μετρίων, λέγω δὲ Φωκίων καὶ Πυλῶν, οὐ προή-
 25 εσθαι, μὴ προλαβόντος δ' ἐκείνου ταῦτα μὴδ' ὑμῶν
 εἰσπατηθέντων ἄπαντ' ἐν ἀσφαλεῖ τὰ πράγματα ὑμῖν
 εἰσεσθαι, καὶ παρ' ἐκόντος ὑπάρξειν αὐτοῦ τὰ δίκαια.
 (153) Καὶ ταῦτ' εἰκότως οὕτως ὑπελάμβανον ἔξειν.
 389 εἰ γὰρ ἦσαν, ὡς ἦσαν τότε, Φωκίαι σφοῖ καὶ Πύλας
 φοδερόν, δι' ὅ τῶν δικαίων ἂν τι παρείδετε. οὔτε γὰρ
 κατὰ γῆν παρελθὼν οὔτε ναυσὶ κρατήσας εἰς τὴν Ἀτ-
 τικὴν ἦξειν ἡμελλεν, ὑμεῖς δ' ἐκείνου παραχρῆμα, εἰ

cet, socios fuisse defatigatos bello. Itaque et illud conside-
 rate, iudices : utrum putetis Phocenses Thebanis, an Phi-
 lippum vobis bello fuisse multo superiore. Equidem com-
 pertum habeo Phocenses Thebanis. tenebant certe Or-
 chomenum et Coroneam et Tilphossæum, et suos, qui
 Neonibus fuerant, receperant, et septuaginta et ducentos
 occiderant ad Hedyleum, et tropæum erexerant, et malo-
 rum Ilias Thebanos circudederat. (149) Vobis autem nec tale
 quicquam acciderat, et absit ut accidat in posterum. illud
 autem erat in Philippico bello gravissimum, quod ei quum
 volebatis nocere, non poteratis. ne vero noceretur vobis,
 minime timebatis. Qui tandem factum est, ut per eandem
 pacem Thebanis, qui tantum bello vincebantur, tum sua
 recipiendi tum hostium opes adjungendi potestas data sit,
 vobis autem Atheniensibus, etiam quæ bello defendeban-
 tur, ea pace facta perierint? Quod illorum legati opes eo-
 rum non vendiderunt, vestras isti prodiderunt. nam hæc
 ita fuisse facta, etiam ex iis, quæ sequuntur, magis intellige-
 tis.

150. Quum enim pax ista Philocratis confecta esset,
 quam iste laudavit, et Philippi legati discessissent exacto
 jurejurando (et hactenus quidem nihil actum erat insana-
 bile, sed turpis quidem erat et indigna pax republica, loco
 horum autem admiranda illa bona percepturi eramus);
 postulabam a vobis ego, et istis dicebam, ut primo quo-
 que tempore in Hellespontum navigarem, neve quicquam
 negligere, vel Philippum occupare interjecto tempore
 ullum ex locis illius regionis pateremur. (151) Compertum
 enim habebam, quæcunque bello in pacem converso pro-
 jecta fuerint, ea iis qui neglexerint periisse. nemo enim un-
 quam, cui persuasum fuit de totius imperii statu pacem
 inire, pro iis quæ neglecta fuerunt, denuo bellum gerere
 voluit, sed ea tenent qui occuparunt. Ad hæc si navigas-
 semus, duplici bono auctum iri putabam rempublicam.
 aut enim, si adessemus et e decreto jusjurandum ab eo
 exegissemus, eum quæ reipublicæ nostræ præripuisset, red-
 diturum et reliqua non aggressurum; aut nisi hæc faceret,
 nos statim huc renuntiaturos : (152) itaque vos, in remo-
 tis illis et minoribus cognita hominis avaritia et perfidia,
 de his finitimis et majoribus, Phocensibus inquam et Pylis,
 retinendis, cogitatos, et si ille hæc non occupasset neque
 vos decepti essetis, in tuto vobis fore omnia, et quæ æqua
 sint, illum vobis ultro præstiturum. (153) Et hæc non ab
 re ita fore putabam. si enim essent Phocenses, ut tum
 erant, incolumes et Pylas tenerent; ille nullum vobis inca-
 tere terrorem potuisset, propter quem jus aliquod vestrum
 neglexisset. neque enim aditu terra patefacto neque navi-
 bus victoria potitus, in Atticam venturus fuisset, vos au-

† Ἄλλὰ — πολέμῳ e § 149 post πεπράκασι vulgo posita huc revocavi de conjectura.

μη τὰ δίκαια ποιότη, κλείσειν τὰ ἐμπόρια, καὶ χρη-
μάτων τ' ἐν σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐν πολιορκίᾳ πάλιν
αὐτὸν καταστήσειν, ὡς ἐκεῖνος ὁ δουλεύσων ἡμελλεν
ἔσεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆς εἰρήνης λυσιτελοῦσιν, οὐχ ὑμεῖς.
(154) Καὶ ταῦθ' ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι νῦν
10 πλάττομαι καὶ προσποιῶμαι, ἀλλὰ τότε εὐθὺς ἐγνώ-
κειν καὶ προεωρώμην ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τούτοις ἔλεγον,
ἐκεῖθεν εἰσεσθε. ἐπειδὴ γὰρ ἐκκλησία μὲν οὐκέτ' ἦν
ὑπόλοιπος οὐδεμία διὰ τὸ προκαταχερῆσθαι, οὗτοι
δ' οὐκ ἀπήσαν ἀλλ' αὐτοῦ διέτριβον· γράφω ψήφισμα
15 βουλευῶν, τὴν βουλὴν ποιήσαντος τοῦ δήμου κυριαν,
ἀπιέναι τοὺς πρέσβεις τὴν ταχίστην, τὸν δὲ στρατηγὸν
Πρόξενον κομίζειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν ὄντα
Φιλιππον πυθάνηται, γράψας, ὡς περ νῦν λέγω, τοῖς
20 βήμασιν οὕτως ἀντικρυς. Καὶ μοι λέγε τοῦτο τὸ ψή-
φισμα λαβῶν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

156. Ἐνθένδε μὲν τοίνυν αὐτοὺς ἐξήγαγον οὕτως
ἄκοντας, ὡς καθαρῶς οἷς μετὰ ταῦτ' ἐποίουν εἰσεσθε.
25 Ἐπειδὴ δ' ἀφικόμεθ' εἰς Ὀρεὸν καὶ συνεμίξαμεν τῷ
Προξένῳ ἀμελήσαντες οὗτοι τοῦ πλείν καὶ τὰ προς-
τεταγμένα πράττειν ἐπορεύοντο κύκλῳ, καὶ πρὶν εἰς
Μακεδονίαν ἔλθειν τρεῖς καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀνηλώσα-
30 μεν, τὰς δ' ἄλλας πάσας καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ, πρὶν
Φιλιππον εἰσθῆναι, σὺν αἷς ἐπορευόμενον ἡμοῦ πεντήκονθ'
ἔλας. (156) Ἐν δὲ τούτῳ Δορίσκον, Θράκην, † τὰ πῆ-
τοιχῶν, Ἰερὸν ὄρος, πάντα τὰ πράγματα ἐν εἰρήνῃ καὶ
5 σπονδαῖς ἤρει καὶ διωκεῖθ' ὁ Φίλιππος, πολλὰ λέγον-
τος ἡμοῦ καὶ θρυλοῦντος αἰεὶ, τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἂν εἰς
κοινὸν γνώμην ἀποφαινομένου, μετὰ ταῦτα δ' ὡς ἀ-
γνωσῶντας διδάσκοντος, τελευτῶντος δ' ὡς πρὸς πεπρα-
10 κότας αὐτοῦ καὶ ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπους οὐδὲν ὑπο-
στελλομένου. (157) Ὅ δὲ τούτοις ἀντιλέγων φανερώς
καὶ ἅπασιν ἐναντιούμενος οἷς ἔλεγον μὲν ἐγώ, ἐψή-
φιστο δ' ὑφ' ὑμῶν, οὗτος ἦν. Εἰ δὲ καὶ πᾶσιν ἤρσκα
ταῦτα τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν, αὐτίκ' εἰσεσθε. ἐγὼ μὲν
γὰρ οὐδὲν πῶ λέγω περὶ οὐδενὸς οὐδ' αἰτιῶμαι, οὐδ'
15 ἀναγκασθέντ' αὐτῶν οὐδένα δεῖ δοκεῖν χρηστὸν εἶναι
τῆμερον, ἀλλὰ δι' αὐτὸν καὶ τὸ μὴ κεκοινωηκέναι τῶν
ἀδικημάτων. ὅτι μὲν γὰρ αἰσχροὶ καὶ δεινὰ καὶ οὐ
προικα τὰ πεπραγμένα, πάντες ὑμεῖς ἐωράκατε, οἴ-
τινες δ' οἱ τούτων μετεσχότατες, αὐτὸ δηλώσει.
20 158. Ἀλλὰ νῆ Δι' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοὺς ἔρκους
ἔλαβον παρὰ τῶν συμμάχων, ἢ τᾶλλ' ἢ προσῆκεν ἐποίη-
σαν; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ τρεῖς μῆνας ἔδλους ἀπο-
δημήσαντες καὶ χιλίας λαβόντες δραχμὰς ἐφόδιον παρ'
ὑμῶν, παρ' οὐδεμιᾶς πόλεως, οὗθ' ὅτ' ἐκεῖσε ἐπο-
25 ρεύοντο, οὗθ' ὅτ' ἐκεῖθεν δεῦρο, τοὺς ἔρκους ἔλαβον,
ἀλλ' ἐν τῷ πανδοκείῳ τῷ πρὸ τοῦ Διοσκουρείου (εἰ τις
ὑμῶν εἰς Φερὰς ἀφίεται, οἶδεν δὲ λέγω), ἐνταῦθ' ἐγι-
γνονθ' οἱ ἔρκου, ὅτε δεῦρ' ἤδη τὸ στρατεύμ' ἄγων
391 ἐβάδιζε Φίλιππος, αἰσχροῦς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ

tem illi statim, si jus violasset, mercatus clausuri, et ad
pecuniae penuriam et ceterarum rerum velut obsidionem
iterum eum redacturi fuissetis, ut ille serviturus fuisset pa-
cis commoditatibus, non vos. (154) Et haec non nunc a
me fingi ex eventu et simulari, sed tum statim et sensisse et
praevidissem in vestram utilitatem et istis legatis indicasse
inde cognoscetis: quum jam nullae conciones restarent (hab-
bitae enim erant omnes) et isti nondum abiissent, sed hic
tempus tenerent; senator decretum scribo, populi auctori-
tate senatui permissa, ut primo quoque tempore legati
abirent, et ut Proxenus dux eos in illa loca deportaret, in
quibus versari Philippum cognovisset, iis verbis, quae nunc
refero, sic aperte in decreto positae. Age cape id decretum
et recita.

DECRETUM.

155. Hinc igitur eos eduxi, adeo invitos, ut ex iis, quae
postea fecerunt, liquido cognoscetis. Ut autem Oreum per-
venimus et cum Proxeno congressi sumus; isti navigatione
neglecta et executione mandatorum, passim oberrabant,
et antequam in Macedonia veniremus, dies tres et viginti
consumpsimus, reliquos vero omnes Pellae desedimus, an-
tequam Philippus veniret, iis quos in itinere fuimus addi-
tis, ferme quinquaginta totos. (156) Interea Thraciam,
Doriscum, regionem ad Maonia sitam, Sacrum montem,
omnia tempore pacis et foederum capiebat et procurabat
Philippus, crebro dictitante me et clamitante semper, pri-
mum quasi in commune consulerem, postea ut qui doce-
rem ignaros, postremo ut qui in eos qui se vendiderant
et in impurissimos homines sine ulla dissimulatione inve-
herer. (157) Qui autem his aperte refragaretur et omnibus
tam dictis meis quam decretis vestris adversaretur, iste
fuit. Placuerint vero haec etiam omnibus ceteris legatis,
statim scietis. ego enim nondum quoquam de ullo dico
neque queror, neque ullus eorum coactus hodie videri bo-
nus vir debet, sed ultro et scelus vitata societate. Quae
esse turpia atque atrocissima flagitia et non admissa gratis,
omnes vos vidistis, quorum qui socii fuerint, res ipsa
ostendet.

158. At per Jovem eo tempore jusjurandum a sociis ejus
exegerunt aut cetera quae decebat egerunt? Multum certe
abeat, sed tribus mensibus totis peregre absumptis et mille
drachmis in viaticum a vobis acceptis, a nulla civitate ne-
que inter eundem neque inter redeundum exegerunt jus-
jurandum, sed in caupona, quae est ante Castoris et Pollu-
cis aedem (si quis vestrum Pheris fuit, intelligit quid di-
cam), ibi jusjurandum datum est, quum jam cum exercitu
Philippus huc proficisceretur, turpiter, Athenienses, et non

† Scrib. Θράκην, Δορίσκον,

ἀναξίως ὑμῶν. (159) Καίτοι τοῦτο Φίλιππος ἀπάντων ἀν
 ἐτιμήσατο πλείστον τούτων τὸν τρόπον πραγθῆναι.
 Τὴν τε γὰρ εἰρήνην οὐχὶ δυνθάνων, ὡς ἐπεχείρησαν
 5 οὔτοι τὸ πρῶτον, « πλὴν Ἀλέων καὶ Φωκῶν, » γρά-
 ψαι, ἀλλ' ἀναγκασθέντος ὑφ' ὑμῶν τοῦ Φιλοκράτους
 ταῦτα μὲν ἀπαλεῖψαι, γράψαι δ' ἀντικρυς « Ἀθηναίους
 « καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις, » οὐκ ἠβούλετο τού-
 10 τον ὀμωμοκῆναι τὸν ὄρκον οὐδένα τῶν αὐτοῦ συμμάχων
 (οὐ γὰρ αὐτῷ συστρατεύσειν ἐφ' ἃ νῦν ἔχει τῶν ὑμε-
 τέρων ἡμελλόν, ἀλλ' ἔξειν πρόφασιν τοὺς ὄρκους), (160)
 οὐδὲ * μάρτυρας γενέσθαι τῶν ὑποσχέσεων, ἐφ' αἷς εὐ-
 ρίσκετο τὴν εἰρήνην, οὐδὲ τοῦτο δεηθῆναι πᾶσιν, ὅτι
 οὐκ ἄρ' ἡ πόλις ἢ τῶν Ἀθηναίων ἡττητο τῷ πολέμῳ,
 15 ἀλλὰ Φιλίππος ἐστὶν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν καὶ ὁ
 πῶλλ' ὑπισχνούμενος τοῖς Ἀθηναίοις, ἀν τύχη τῆς εἰ-
 ρήνης. ἵνα δὴ μὴ γένοιτο ταῦθ', ἃ λέγω, φανερά, διὰ
 ταῦτ' οὐδαμῶς ἔμετο δεῖν τούτους βαδίζειν. οὔτοι δ'
 20 ἔχαρίζοντο πάντ' ἐνδεικνύμενοι καὶ ὑπερκαλακούμενες
 ἐκεῖνον. (161) Καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγχωνται πάντα,
 τοὺς χρόνους ἀνηλωκότας, τὰ ἐν Θράκῃ προειμῆνοι,
 μηδὲν ἀν ἐψηφίσασθε πεποιηκότας μὴδ' ὧν συμφέρον
 ἦν, τὰ ψευδῆ δεῦρ' ἀπηγγελκότας πῶς ἔνεστι, παρ'
 25 εὐφρονούσι δικασταῖς καὶ βουλομένοις εὐορκεῖν, τούτοις
 σῴζεσθαι; Ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε πρῶ-
 τον μὲν τὸ ψήφισμα, ὡς ὄρκου ἠκούσθη ἡμῖν, εἶτα
 τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, εἶτα τὸ Φιλοκρά-
 τους ψήφισμα καὶ τὸ τοῦ δήμου.

392 ΨΗΦΙΣΜΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

162. Καὶ μὴν ὅτι τὸν Φίλιππον ἐν Ἑλλησπόντῳ κα-
 τελέβομεν ἀν, εἴ τις ἐπίθετό μοι καὶ τὰ προστετα-
 5 γμέν' ὑφ' ὑμῶν ἐποίει κατὰ τὰ ψήφισματα, κάλει τοὺς
 ἐκεῖ παρόντας μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

163. Λέγε δὴ καὶ τὴν ἑτέραν μαρτυρίαν, ἃ πρὸς Ἐὐκλεί-
 10 ὄν, ἕστερον ἔλθοντα τούτων, ἀπεκρίνατο Φίλιππος.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

163. Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἀρνησίς ἐστιν αὐτοῖς τὸ μὴ
 ταῦθ' ὑπὲρ Φιλίππου πράττειν, ἀκούσατέ μου. ὅτε
 γὰρ τὴν προτέραν ἀπήρομεν πρεσβείαν τὴν περὶ τῆς
 15 εἰρήνης κήρυχ' ὑμεῖς προαπεστελάτε, ὅστις ἡμῖν
 σπεύσεται. τότε μὲν τοίνυν, ὡς τάχιστα εἰς Ὀρεὸν ἦλ-
 θον, οὐκ ἀνέμειναν τὸν κήρυκα, οὐδ' ἐποίησαν χρόνον
 οὐδένα, Ἄλου δὲ πολιιορχουμένου διέπλευσαν εἰς τοῦ-
 20 τον, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν πρὸς Παρμενίωνα τὸν πολιορ-
 κοῦντ' ἐξελθόντες ἀπήραν διὰ τοῦ πολεμίου στρατεύμα-
 τος εἰς Παγασάς, καὶ προϊόντες ἀπήντων ἐν Λαρίσῃ
 τῷ κήρυκι. τοσαύτη σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ τότε ἐχώ-
 25 ρουν. (164) Ἐπειδὴ δ' εἰρήνη μὲν ἦν, ἅπαντα δ' ἀσφα-
 λεια λέναι καὶ πρόσταγμα παρ' ὑμῶν σπεύδειν τῆν-
 καῦτ' οὐτ' ἐπείγεσθαι βαδίζουσιν οὐτε πλεῖν αὐτοῖς
 ἐπῆει. τί δὴ ποτε; ὅτι τότε μὲν τὸ τὴν εἰρήνην ὡς τά-
 χιστα γενέσθαι, τοῦτ' ἦν ὑπὲρ Φιλίππου, νῦν δὲ τὸ,

e vestra dignitate. (159) At illa eo modo fieri, id Philippus
 omnium maximi aestimaverit. Etenim quia pacem ita, ut
 instituerant isti primum, « exceptis Halensibus et Phocen-
 sibus », scribere non potuerunt, sed coactus est a vobis Phi-
 locrates id delere ac perspicue ponere « Atheniensibus et
 Atheniensium sociis »; noluit id iusjurandum ab ullo socio-
 rum suorum dari (neque enim ea, quæ nunc vobis erepta
 tenet, oppugnatum ivissent, sed iusjurandum excusassent),
 (160) neque eos conscios esse voluit pollicitationum, per
 quas pacem impetravit, neque id ostendi palam omnibus,
 non civitatem forte Atheniensium succubuisse in bello,
 sed Philippum esse qui pacem expeteret, et Atheniensibus
 multa pollicitaretur se facturum, si pacem impetraret. ne
 igitur hæc, quæ dico, manifesta fierent, propterea censuit
 iis nusquam esse abeundum. Isti autem ei omnia gratifica-
 bantur cum ostentatione et insigniter assentabantur. (161)
 Verum, quando horum omnium convincerent, consumpsisse
 occasiones, neglexisse Thraciam, nihil e decretis egisse
 vestris vel ex utilitate reipublicæ, falsa huc renuntiasse;
 qui possunt a prudentibus iudicibus et religiosis isti conser-
 vari? At profecto hæc a me vere dici, recita primum decre-
 tum, quo pacto nobis fuerit exigendum iusjurandum, deinde
 literas Philippi, tum Philocratis decretum et plebisçitum.

DECRETUM. LITERÆ. DECRETA.

162. Jam nos potuisse Philippum in Hellesponto depre-
 hendere, si quis mihi paruisset et vestra mandata exsecutus
 esset e decretis, voca testes qui illic adfuerunt.

TESTES.

Recita et alterum testimonium, quid Euclidi post pro-
 fecto Philippus responderit.

TESTIMONIUM.

163. Eos igitur nec infitias ire posse se illa pro Philippo
 egisse, ex me audite: Quum priore legatione proficiscere-
 mur de pace facienda, vos caduceatorem præmiseratis ad
 impetrandam nobis fidem publicam. tum igitur, ut celer-
 rime Oreum venerunt, non exspectarunt caduceatorem, ne-
 que ullam moram fecerunt, sed quanquam Halus obsideba-
 tur, tamen eo trajecerunt, et rursus inde ad Parmenionem,
 qui oppidum obsidebat, egressi, per hostilem exercitum
 Pagasas abierunt, et progressi Larisæ caduceatori occur-
 rerunt. tanto studio et alacritate tum profecti sunt. (164)
 Quum autem pax esset et sine ullo periculo ire liceret et
 a vobis mandatam haberent, ut properarent; tum neque
 iter accelerare neque navigare in mentem iis venit. Cur
 tandem? quia tum id e re Philippi erat, ut pax quamprimum

393 ὥς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον διατριφθῆναι τοῦ τοῦς ὄρκους ἀπολαβεῖν. (166) Ἄλλὰ μὴν ὅτι καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 5 Ἔστιν οὖν ὅπως ἂν μάλλον ἄνθρωποι πάνθ' ὑπὲρ Φιλίππου πράττοντες ἐξελεγχθεῖεν, ἢ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἦνίκα μὲν σπεύδειν ὑπὲρ ἡμῶν ἔδει καθήμενοι, ὅτε δ' οὐδὲ βαδίζειν προσῆκε, πρὶν ἔλθειν τὸν κήρυκα, ἐπειγόμενοι;
- 10 166. Ὅν τοίνυν χρόνον ἦμεν ἐκεῖ καὶ καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ, σκέψασθε, τί πράττειν ἕκαστος ἡμῶν προέλετο. ἐγὼ μὲν τοίνυν τοὺς αἰχμαλώτους ἀνασώζειν καὶ ζητεῖν, καὶ παρ' ἑμαυτοῦ τε χρήματ' ἀναλίσκειν καὶ Φίλιππον ἀξιούν, ὧν ἡμῖν ἐδίδου ξενίων, τούτους λύσασθαι, οὗτος δ' αὐτίκ' ἀκούσεσθε τί ποιῶν διετέλεσεν.
- 15 τί οὖν ἦν τοῦτο; τὸ κοινῆ χρήμαθ' ἡμῖν τὸν Φίλιππον δίδοναι. (167) Ἴνα μὴδὲ τοῦτ' ἀγνοῆτε, ἐκείνος ἡμᾶς διεκωδώνιζεν ἅπαντας. τίνα τρόπον; ἐκάστῳ προσέμπων ἰδίᾳ, καὶ πολὺ γε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διδοῦς
- 20 χροσίον. ὡς δ' ἀπετύγχανεν δουδήποτε (οὐ γὰρ ἐμέ γ' εἰπεῖν ἑμαυτὸν δεῖ, ἀλλὰ τὰ ἔργα καὶ τὰ πεπραγμέν' αὐτὰ δηλώσει), τὰ κοινῆ δοθέντα πάντας ἡγεῖτ' εὐθίως λήψεσθαι, ἀσφάλειαν οὖν ἔσεσθαι τοῖς ἰδίᾳ πεπρακῶσιν αὐτοῦς, εἰ καὶ κατὰ μικρὸν τοῦ λαβεῖν κοινῆ
- 25 πάντες μετάσχοιμεν. διὰ ταῦτ' ἐδίδοδο ξένια δὴ πρόφασιν. (168) Ἐπειδὴ δ' ἐκάλυσε ἐγὼ, πάλιν προσδιενείμαντο τοῦθ' οὗτοι. τῷ Φιλίππῳ δ', ἐπειδὴ ταῦτ' εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἤξιον αὐτὸν ἀναλίσκειν ἐγὼ, οὔτε κατεπιεῖν τούτων εἶχε καλῶς οὐδ' εἰπεῖν ὅτι « ἀλλ' »
- 394 ἐχρυσιν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, » οὔτε φυγεῖν τάνάλωμα· ὠμολόγησε μὲν δὴ, διεκρούσατο δ' εἰς τὰ Παναθηναῖα φήσας ἀποπέμψειν. Ἀέγε τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀπολλοφάνους, εἶτα τὴν τῶν ἄλλων τῶν παρόντων. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 5 169. Φέρε δὴ καὶ ὄσους αὐτὸς ἐλυσάμην τῶν αἰχμαλώτων, εἶπω πρὸς ἡμᾶς. ἐν ὅσῳ γὰρ οὐχὶ παρόντος πῶ Φιλίππου διετριβόμεν ἐν Πέλλῃ, ἔνιοι τῶν ἐαλωκότων, ὄσοι περ ἦσαν ἐξηγγυημένοι, ἀπιστοῦντες, ὡς ἔμοι δο
- 10 κεῖ, μὴ δυνήσεσθαι με ταῦτα πείσαι τὸν Φίλιππον, ἑαυτοὺς ἔφασαν βούλεσθαι λύσασθαι καὶ μηδεμίαν τούτου χάριν ἔχειν τῷ Φιλίππῳ, καὶ ἔδανεῖζοντο, ὁ μὲν τρεῖς μνᾶς, ὁ δὲ πέντε, ὁ δ' ὅπως συνέβαιεν ἕκαστῳ
- 15 τὰ λύτρα. (170) Ἐπειδὴ τοίνυν ὠμολόγησεν ὁ Φίλιππος τοὺς λοιποὺς λύσασθαι, συγκαλέσας ἐγὼ τούτους, οἷς αὐτὸς ἔγρησα τάργυριον, καὶ τὰ πεπραγμέν' ὑπομνήσας, ἵνα μὴ δοκοῖεν ἕλαττον ἔχειν ἐπειχθέντες μὴδ' ἐκ τῶν ἰδίων λελυτρώσθαι πένητες ἄνθρωποι, τῶν ἄ
- 20 λων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου προσδοκωμένων ἀφεθήσεσθαι, ἔδωκα δωρεὰν τὰ λύτρα. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 25 171. Ὅσα μὲν τοίνυν ἀφῆκα χρήματα καὶ δωρεὰν ἔδωκα τοῖς ἀτυχήσασιν τῶν πολιτῶν, ταῦτ' ἐστίν. ὅταν

fieret, nunc, ut quamplurimum temporis fereretur inter exactum iusjurandum. (165) Sed et hæc vere a me dici, etiam hoc mihi cape testimonium.

TESTIMONIUM.

Potestne igitur fieri, ut homines magis convinci possint se omnia pro Philippo agere, quam qui in eodem itinere, quum pro vobis festinandum esset, desederunt, quum vero nec pedestri itinere eundem esset, ante caduceatoris reditum festinarunt?

166. Quo igitur tempore illic fuimus et Pellæ desedimus, considerate, quid quisque nostrum facere instituerit. Ego captivos redimere et querere, et tum de meo pecuniam insumere tum a Philippo petere, ut hospitalium munus vice, quæ nobis offerebat, illos redimeret, iste autem quid perpetuo fecerit, statim audietis. quid igitur illud erat? ut communiter pecuniam nobis Philippus largiretur. (167) Ut neque hoc ignoretis, ille nos tentabat omnes. qua ratione? ad singulos privatim miasitans et multum sane, Athenienses, auri offerens. Ut autem frustra tentabat quemcumque tandem (neque enim de me ipso mihi dicendum est, sed facta et res ipsæ declarabunt), communiter datam pecuniam universos putabat simpliciter accepturos, eos igitur in tuto fore, qui se privatim vendidissent, si vel minimum pecuniæ communiter datæ omnes accepissemus. ideo dabantur hospitalia munera scilicet per simulationem. (168) Quum autem ego prohiberem, rursus isti hoc inter se partiti sunt. at a Philippo quum ego peterem, ut eam pecuniam in captivos impenderet; neque opportunum illi fuit istos prodere et dicere illum vel illum accepisse, neque impensam fugere. assensus est igitur, sed elusit, se ad Panathenæa illos amissurum pollicitus. Recita testimonium Apollonophanis, deinde reliquorum qui adfuerunt. recita.

TESTIMONIUM.

169. Age vobis exponam etiam quot ipse captivorum redemerim. Dum enim ante reditum Philippi Pellæ comorabamur, nonnulli captivorum, qui fidejussoribus datis dimissi erant, diffidentes, ut mihi videtur, me id Philippo persuasurum esse, dixerunt se velle semetipsos redimere neque id beneficium acceptum Philippo referre, et mutuo sumpserunt, alius tres minas, alius quinque, alius ut cuique condiciones erant propositæ. (170) Postquam vero Philippus pollicitus fuit, se ceteros redempturum, ego convocatis illis, quibus mutuuum argentum ipse dederam, et actorum commonefactis, ne suam sibi festinationem fraudi esse putarent neve suis sumptibus redempti essent tenues homines, quum spes esset fore, ut ceteri a Philippo dimitterentur, dono dedi pretium redemptionis. Quæ vere a me dici, recita hæc testimonia.

TESTIMONIA.

171. Quantam igitur remisit pecuniam et dono dedi calamitosis civibus, hæc est. si vero mox iste ad vos dicit « Cur

δ' οὗτος αὐτίκα δὴ λέγει πρὸς ὑμᾶς « τί δὴ ποτε, ὡς φης, ὦ Δημόσθενες, ἀπὸ τοῦ συνεπιεῖν ἐμὲ Φιλοκράτει γνοῦς οὐδὲν ἡμᾶς ὑγιὲς πράττοντας, τὴν μετὰ ταῦτα πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὄρκους συνεπρέσβευσας πάλιν 395 καὶ οὐκ ἐξωμόσω; » ταῦτα μέμνησθ' ὅτι τούτοις ὁμολογήκειν ἤξειν, ὡς ἐλυσάμην, καὶ κομμεῖν λύτρα καὶ σώσειν εἰς δύναμιν. (172) Δεινὸν οὖν ψεύσασθαι καὶ 5 προέσθαι δυστυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας, ἰδίᾳ δ' ἐξομωσάμενον οὐ πάνυ καλὸν οὐδ' ἀσφαλὲς ἦν ἐκεῖσε πλανᾶσθαι, ἐπεὶ εἰ μὴ διὰ τὸ τούτους βούλεσθαι σώσαι, ἐξώλης ἀπολοίμην καὶ προύλης, εἰ προσλαβῶν γ' ἂν ἀργύριον πάνυ πολλὸ μετὰ τούτων ἐπρέσβευσα. σημεῖον 10 δέ. ἐπὶ γὰρ τὴν τρίτην πρεσβείαν δις με χειροτονησάντων ὑμῶν δις ἐξωμωσάμην. καὶ παρὰ ταύτην τὴν ἀποδημίαν πάντα τάναντί' ἔπραττον.

173. Ὡν μὲν τοίνυν αὐτοκράτωρ ἦν ἐγὼ κατὰ τὴν πρεσβείαν, τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον ὑμῖν, ἃ δ' οὗτοι 15 πλείους ὄντες ἐνίκων, ἅπαντ' ἀπολώλεκεν. Καίτοι καὶ τᾶλλ' ἂν ἅπαντ' ἀκολούθως τούτοις ἐπέπρακτο, εἴ τις ἐπιθετό μοι. οὐ γὰρ ἔγωγ' οὕτως ἀθλιος οὐδ' ἄφρων ὄντε χρήματα μὲν διδόναι, λαμβάνοντας δ' ὄντων ἐτέρους, ὑπὲρ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ἃ δ' ἄνευ μὲν δαπάνης 20 οἶά τ' ἦν πραχθῆναι, πολλῶ δὲ μείζονας εἶχεν ὠφελείας πάσῃ τῇ πόλει, — ταῦτ' οὐκ ἠβουλόμην γίγνεσθαι; καὶ σφόδρα γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀλλ', οἶμαι, περιῆσαν οὗτοι μου.

174. Φέρε δὴ, τί τούτω πέπρακται παρὰ ταῦτα καὶ τί τῷ Φιλοκράτει, θεάσασθε. παρ' ἄλληλα γὰρ ἔσται 25 φανερώτερα. πρῶτον μὲν τοίνυν Φωκίας ἐκασπόνδους καὶ Ἄλεις ἀπέβησαν καὶ Κερσοδέπτῃν παρὰ τὸ ψήφισμα καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρημένα. εἶτα τὸ ψήφισμα ἐπεχείρησαν κινεῖν καὶ μεταίρειν, ἐφ' ᾧ πρεσβεύοντες ἤκομεν. εἶτα Καρδιανούς Φιλίππου συμμάχους ἐνέ- 396 γραψαν. καὶ τὴν μὲν γραφεῖσαν ἐπιστολὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ὑμᾶς ἀπεψηφίσαντο μὴ πέμπειν, αὐτοὶ δ' οὐδ' ὀτιοῦν ὑγιὲς γράψαντες ἐπεμψαν. (175) Εἴθ' ὁ γενναῖος οὐτοσί, ἐμὲ μὲν τὸν δῆμον ἔφη τὸν μίετρον καταλύσειν 5 ἐπηγγέλλθαι Φιλίππῳ, ὅτι ταῦτ' ἐπέπληττον οὐ μόνον αἰσχρὰ νομίζων, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς μὴ συμπαράπολωμαι διὰ τούτους, αὐτὸς δ' ἰδίᾳ πάντα τὸν χρόνον ἐντυγχάνων οὐδ' ὀτιοῦν ἐπαύσατο Φιλίππῳ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα 10 σιωπῶ, Δερκύλος δ' αὐτὸν ἐν Φεραῖς τὴν νύκτ' ἐφύλαττεν (οὐκ ἐγὼ), τὸν παῖδ' ἔχων τὸν ἐμὸν τουτονί, καὶ λαβῶν ἐξίόντ' ἐκ τῆς Φιλίππου σκηνῆς ἐμοὶ τὸν παῖδ' ἐκέλευσεν ἀπαγγέλλειν καὶ αὐτὸν μεμνησθαι, καὶ τὸ τελευταῖον ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὐτοσί νύκτα καὶ 15 ἡμέραν ἀπίοντων ἡμῶν ἀπελείψθη παρὰ Φιλίππῳ. (176) Καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν αὐτὸς ἐγὼ συγγραφάμενος καὶ καταστήσας ἑμαυτὸν ὑπεύθυνον μαρτυρήσω, εἶτα τῶν ἄλλων πρέσβων ἕκαστον καλῶ καὶ 20 δυνῶν θάτερον, ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνησθαι, ἀναγκάσω. ἂν δ' ἐξομνήσωσιν ἐπιποροῦντας ἐξελέγξω παρ' ὑμῖν φανερώς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

177. Οἷς μὲν τοίνυν καχοῖς καὶ πράγμασι τὴν ἀπο-

« tandem, ut ais, Demosthenes, inde a mea Philocratis de-
« fensione quum intellexisses nos nihil sani agere, in poste-
« riore legatione ad jusjurandum exigendum missa iterum
« interfuisti et eam non ejurasti? » hoc mementote, me
promississe illis, quos redemi, et allaturum pecuniam et
eos, quantum in me esset, conservaturum. (172) Non com-
mittendum igitur, ut mentirer et desererem calamitosos
cives, neque vero admodum honestum aut tutum erat, de-
tractata legatione privatum illic oberrare. nam nisi illos
servare voluissem, dii me perdant et eradicent, si magnam
mereri pecuniam voluissem, ut istorum in legatione collega
essem. cujus rei signum hoc est, quod ad tertiam legationem
bis delectus a vobis, bis jurejurando recusavi, et in illa
profectione omnia contraria feci.

173. Quæ igitur in legatione mei arbitrii erant, in hunc se-
modum vobis habuerunt, in quibus autem isti, ut plures,
vincabant, his summa rerum periit. At et cetera omnia con-
venienter his acta essent, si quis mihi paruisset. neque
enim ego ita infelix aut vecors sum, ut pecuniam dem,
quum alios accipere video, pro meo vestri studio, quæ vero
et sine impensis confici potuissem, et universæ civitati
longe plus profuissem, — ea fieri noluissem? Imo vehe-
menter maluissem, Athenienses. sed me superiores erant
isti nimirum.

174. Agite jam cum his quid iste egerit et quid Philocra-
tes comparate. hæc enim inter se collata clariora erunt. Pri-
mum igitur Phocenses et Halenses fœdere isti excluserunt
et Cersobleptem contra decretum et contra ea quæ ad vos
dicta erant. deinde aggressi sunt decretum movere et tollere,
per quod legati missi eramus. deinde Cardianos Philippo socios
inscripserunt. et scriptas a me litteras ad vos non mittendas
censuerunt, ipsi autem recordes suas literas miserunt. (175)
Et tamen generosus iste me pollicitum esse Philippo dixit
republicam vestram abrogaturum, quod illa reprehende-
bam, non modo turpia existimans, sed etiam veritus, ne
obiter propter istos una perirem, ipse autem nunquam de-
stitit privatim congregi cum Philippo. ac cetera quidem ta-
ceo, Dercylus autem Pheris eum nocte observavit (non ego)
adhibito puero hoc meo, et quum istum deprehendisset e
tabernaculo Philippi exeuntem, puerum mihi renuntiare jus-
sit et ipsum id meminisse, et tandem nefarius iste et im-
pudens noctem et diem digressis nobis remansit apud Phi-
lippum. (176) Et hæc vere a me dici primum ego ipse in
tabellas referam et meo periculo testificabor, deinde cetero-
rum legatorum singulos citabo, et alterutrum, aut testi-
ficari aut ejurare cogam. Quod si ejurant; perjuri eos
manifeste coram vobis convincam.

TESTIMONIUM.

177. Quibus igitur malis et negotiis per totum iter sim

δημίαν πᾶσαν συνεσχόμην, ἐωράκατε. τι γὰρ αὐτοὺς
 οἴεσθ' ἐκεῖ ποιεῖν ἐγγύς ὄντας τοῦ διδόντος, ἅθ' ὑμῶν
 25 ὀρώντων, τῶν καὶ τιμῆσαι κυρίων ὄντων καὶ τούναντίον
 κολάσαι, τοιαῦτα ποιούσιν;

178. Συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημέν' ἀπ' ἀρχῆς, ἴν', ἅθ' ὑμῖν ὑπεσχόμην ἀρχόμενος τοῦ λό-
 γου, δεῖξω πεποικηκώς. Ἐπέδειξ' οὐδὲν ἀληθές ἀπηγγελ-
 397 κῶτα, ἀλλὰ φενακίσανθ' ὑμᾶς, μάρτυσι τοῖς γεγενημέ-
 νοις αὐτοῖς, οὐ λόγοις χρώμενος. ἐπέδειξ' αἰτιον γεγε-
 νημένον τοῦ μὴ θέλειν ὑμᾶς ἀκούειν ἐμοῦ τάληθῆ
 ταῖς ὑποσχέσεσι καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου κα-
 5 τληφθέντας τότε, πάντα τάναντία συμβουλεύσαντα, ἣ
 ἔδει, καὶ τῇ μὲν τῶν συμμάχων ἀντειπόντ' εἰρήνην, τῇ
 δὲ Φιλοκράτους συναγορεύσαντα, τοὺς χρόνους κατα-
 τρίψαντα, ἵνα μὴδ' εἰ βούλοισθε δύνασθ' ἐξελθεῖν εἰς
 Φωκέας, καὶ ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀποδημίας πολλὰ καὶ δεινὰ
 10 εἰργασμένον, προδεδωκότα πάντα, πεπρακῶτα, δῶρ'
 ἔχοντα, οὐδὲν ἑλλειοπίκα μοχθηρίας. οὐκοῦν ταῦθ'
 ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ, ταῦτ' ἐπέδειξα. (179) Ὅρατε τοί-
 νυν τὰ μετὰ ταῦτα. ἀπλοῦς γὰρ ἐστ' ὁ μέλλων λόγος
 15 οὐτοσί πρὸς ὑμᾶς ἦδη. ὁμωμόκατε ψηφισθαι κατὰ τοὺς
 νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ τοῦ δήμου καὶ τῆς βουλῆς
 τῶν πεντακοσίων. φαίνεται δ' οὗτος πάντα τάναντία
 τοῖς νόμοις, τοῖς ψηφίσμασι, τοῖς δικαίοις πεπερσευ-
 κῶς. οὐκοῦν ἡλωκέναι προσήκει παρά γε νῦν ἔχουσι
 20 δικασταῖς. εἰ γὰρ ἄλλο μὴδὲν ἠδίκει· δύο τῶν πεπρα-
 γμένων ἐστ' ἱκανὰ αὐτὸν ἀποκτείνειν. οὐ γὰρ μόνον Φω-
 κέας ἀλλὰ καὶ Θράκην προδεδώκε Φιλίππῳ. (180) Καί-
 τοι δύο χρησιμωτέρους τόπους τῆς οἰκουμένης οὐδ' ἂν
 25 εἶς ἐπιδείξαι τῇ πόλει, κατὰ μὲν γῆν Πυλῶν, ἐκ θα-
 λάττης δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου, ἃ συναμφοτέρ' οὗτοι πε-
 πράκασιν αἰσχυρῶς καὶ καθ' ὑμῶν ἐγκειρίκασιν Φι-
 λίππῳ. Τοῦτο τοίνυν αὐτὸ, ἄνευ τῶν ἄλλων, ἥλικον
 ἐστ' ἀδίκημα, τὸ Θράκην καὶ τὰ τεῖχη προῖσθαι, μυρὶ
 ἂν εἴη λέγειν, καὶ ἄσοι διὰ ταῦτ' ἀπολώλασι παρ' ὑμῖν,
 398 οἱ δὲ χρήματα πάμπολλ' ὠφίηκασιν, οὐ χαλεπὸν δεῖ-
 ξαι, Ἐργόφιλος, Κηφισόδοτος, Τιμόμαχος, τὸ παλαιὸν
 ποτε Ἐργοκλῆς, Διονύσιος, ἄλλοι, οὓς ὀλίγου δέω σύμ-
 5 παντας εἰπεῖν ἐλάττω τὴν πόλιν βεβλαφέναι τούτου.
 (181) Ἄλλ' ἔτι γὰρ τότε, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐκ λογι-
 σμοῦ τὰ δεινὰ ἐφυλάττεσθ' ὑμεῖς καὶ προεωρᾶσθε, νῦν
 δ' ὅτι ἂν μὴ καθ' ἡμέραν ὑμᾶς ἐνοχλῆ καὶ παρὸν λυπῆ,
 παρορᾶτε, εἴτα τὴν ἄλλως ἐνταῦθα ψηφίζεσθε « ἀπο-
 10 « δῶνα δὲ καὶ Κερσοβλέπτη Φιλίππον τοὺς ὄρκους,
 « μὴ μετέχειν δὲ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν, ἐπανορθώσα-
 « σθαι δὲ τὴν εἰρήνην. » Καίτοι τούτων οὐδενὸς ἂν τῶν
 ψηφισμάτων ἔδει, εἰ πλεῖν οὗτος ἤθελε καὶ τὰ προσή-
 κοντα ποιεῖν. νῦν δ' ἂ μὲν ἦν πλεύσασθαι σώσαι, βαδίζειν
 15 κελεύων ἀπολώλεκεν, ἃ δ' εἰποῦσι τάληθῆ, ψευδόμενος.

182. Ἄγανακτῆσαι τοίνυν αὐτίκα δὴ μάλα, ὡς ἐγὼ
 πυνθάνομαι, εἰ μόνος τῶν ἐν τῷ δήμῳ λεγόντων λόγων
 εὐθύνας ὑπέξει. Ἐγὼ δ', ὅτι μὲν πάντες ἂν εἰκότως ὦν
 20 λέγουσι δίκην ὑπέχουεν, εἴπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέγοιεν,
 παραλείψω, ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω : εἰ μὲν Λισχίνης ἰδιώ-

conflictatus, vidistis. quid enim eos illic fecisse putatis, dum
 prope largitorem essent, quum videntibus vobis, qui et ha-
 beundi honoris et irrogandæ pœnæ potestate valetis, talia
 faciant?

178. Jam colligere volo capita accusationis ab initio, ut
 ostendam ea me præstitisse, quæ in principio orationis vo-
 bis sum pollicitus. Demonstravi eum nihil renuntiasse veri,
 sed lucum fecisse vobis, ipsarum rerum, non verborum
 testimoniis usus. demonstravi eum in causa fuisse, ne vos
 vera ex me audire velletis, tum istius promissis et pollici-
 tationibus occupati, eum omnia contra quam oportuit sua-
 sisse et paci quæ socios complecteretur refragatum esse,
 Philocraticæ suffragatum, tempora contrivisse, ut nec si
 velletis, possetis educere copias in Phocidem, et alia multa
 et atrocia in itinere commisisse, prodidisse omnia, vendi-
 disse, accepisse munera, nullum præteritisse improbitatis
 genus. hæc igitur in principio promisi, hæc demonstravi.

179) Jam quid reliquum sit, videte. simplex est enim,
 quæ mihi jam vobiscum erit, oratio. Jurastis vos pronuntia-
 turos e legibus et plebiscitis et decretis senatus quingen-
 torum. Constat autem istum omnia contraria legibus, de-
 cretis, institutis in legatione fecisse. Eum igitur condemnari
 convenit a cordatis quidem iudicibus. nam si nihil aliud
 commisisset, duo tamen ejus facinora morte punienda es-
 sent. neque enim Phocenses tantum, sed etiam Thraciam
 prodidit Philippo. (180) At duo loca utiliora reipublicæ in
 orbe terrarum nemo possit ostendere : in terra Pylis, Hel-
 lesponto in mari. quæ utraque isti flagitiose vendiderunt et
 in vestrum damnum Philippo tradiderunt. Illud ipsum igitur
 præter cetera quantum scelus sit, Thraciam et castella
 prodidisse, infinita dici possent, et quam multi propter talia
 facinora sint interfecti apud vos aut magna pecunia puniti,
 ostensu non est difficile, Ergophilum dico, Cephisodotum,
 Timomachum, olim aliquando Ergoclem, Dionysium, alios,
 quos universos parum abest quin dicam minus quam istum
 nocuisse reipublicæ. (181) At enim eo tempore, Athenien-
 ses, pericula vos adhuc consilio cavebatis et prospiciebatis,
 nunc, nisi quod vos quotidie vexat et præsens molestiis
 afficit, negligitis, postea frustra hic decernitis « sed etiam
 « Cersobleptæ a Philippo dandum esse jusjurandum, sed
 « Philippo non dandum esse locum inter Amphictyones, sed
 « pacem esse corrigendam. » At decretorum istorum nullo
 fuisset opus, si navigare iste et officio fungi voluisset. nunc
 quæ navigando conservare potuissent, ea, dum ire nos jus-
 sit, perdidit, et quæ dicenda veritate, mentiendo.

182. Indignabitur autem statim, ut ego audio, si soli sibi
 in concione dictorum verborum ratio reddenda sit. Ego vero
 merito esse omnibus oratoribus eorum, quæ dicant, si pro-
 pter argentum dicant, rationem reddendam prætermittam,
 sed illud dico : Si Æschines, ut privatus, deliravit alicubi

της ὄν ἀπελήρησέ τι καὶ διήμαρτα· μὴ σφόδρ' ἀκριβολογήσῃσθε, ἑάσατε, συγγνώμην ἔχετε. εἰ δὲ πρῆσθε ἴης ὄν ἐπὶ χρήμασιν ἐπίτηδες ἐξηπάτηκεν ὑμᾶς· μὴ ἀρῆτε, μηδ' ἀνάσχησθε, ὡς οὐ δεῖ δίκην ὄν εἶπεν ὑποσχεῖν. (182) Τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ δίκην παρὰ πρέσβειων ἢ λόγων λαμβάνειν; εἰσι γὰρ οἱ πρέσβεις οὐ τρίτηρον οὐδὲ τόπων οὐδ' ἑπιλιτῶν οὐδ' ἀκροπόλεων κύριοι (οὐδεὶς γὰρ πρέσβεσι ταῦτ' ἐγγεῖρξει), ἀλλὰ λόγων καὶ χρόνων. Τοὺς μὲν τοίνυν χρόνους εἰ μὲν μὴ προανεῖλε τῆς πόλεως· οὐκ ἀδικεῖ. εἰ δ' ἀνεῖλεν· ἡδίκηκεν. τοὺς δὲ λόγους εἰ μὲν ἀληθεῖς ἀπήγγελλεν ἢ συμφέροντας· ἀποφευγέτω. εἰ δὲ καὶ ψευδεῖς καὶ μισθοῦ καὶ ἀσυφόρους· ἀλισκεσθώ. (184) οὐδὲν γὰρ ἔσθ' ὅ τι μεῖζον ἂν ὑμᾶς ἀδικήσῃε τις ἢ ψευδῆ λέγων· οἷς γὰρ ἔστ' ἐν λόγοις ἢ πολιτεία· πῶς, ἂν οὗτοι μὴ ἀληθεῖς ὦσιν, ἀσφαλῶς ἔστι πολιτεύεσθαι; ἂν δὲ δὴ καὶ πρὸς ἀ τοῖς ἐχθροῖς συμφέροι δῶρά τις λαμβάνων λέγη· πῶς οὐγὶ καὶ κινδυνεύσατε; (186) Οὐδὲ γὰρ τοὺς χρόνους ἴσον ἔστ' ἀδικημ' ὀλιγαρχίας ἢ τυραννῶν παρελθῶσι, καὶ ὑμῶν. οὐδ' ὀλίγου γὰρ δεῖ. ἐν ἐκείναις μὲν γὰρ, οἴμαι, ταῖς πολιτείαις πάντ' ἐξ ἐπιτάγματος δεξιῶς γίγνεται, ὑμῖν δὲ πρῶτον μὲν τὴν βουλὴν ἀκούσαι περὶ πάντων καὶ προβουλεύσαι δεῖ, καὶ τοῦθ' ὅταν ἢ κήρυξι καὶ πρεσβείαις προγεγραμμένον, οὐκ ἀεί. εἴτ' ἐκκλησίαν ποιῆσαι, καὶ ταύτην ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκη. εἴτα κρατῆσαι καὶ περιγενέσθαι δεῖ τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας τῶν ἢ δι' ἄγνοιαν ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀντιλεγόντων. (186) ἐφ' ἅπανσι δὲ τούτοις ἐπειδὴν καὶ δεδογμένον ἢ καὶ συμφέρον ἢ δὴ φαίνεται, 20 χρόνον δεῖ δοθῆναι τῇ τῶν πολλῶν ἀδυναμίᾳ, ἐν ᾧ καὶ ποριῶνται ταῦθ' ὄν ἂν δέωνται, ὅπως τὰ δόξαντα καὶ δυνηθῶσι ποιῆσαι. ὁ δὲ τοὺς χρόνους τούτους ἀναιρῶν τῆς οἴα παρ' ἡμῖν ἔστι πολιτείας οὐ χρόνους ἀνῆρκεν οὗτος, οὐ, ἀλλὰ τὰ πράγμαθ' ἀπλῶς ἀφήρηται.

25 187. Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος πᾶσι τοῖς ἑξαπατῆν ὑμᾶς βουλομένοις « οἱ ταράττοντες τὴν πόλιν, οἱ διακωλύοντες Φιλίππον εὖ ποιῆσαι τὴν πόλιν. » πρὸς οὗς ἐγὼ λόγον μὲν οὐδέν' ἔρω, τὰς δ' ἐπιστολάς ὑμῖν ἀναγνώσομαι τὰς τοῦ Φιλίππου, καὶ τοὺς καιροὺς, 400 ἐφ' ὧν ἕκαστ' ἐξηπάτησθε, ὑπομνήσω, ἴν' εἰδῆθ', ὅτι τὸ ψυχρὸν τοῦτ' ὄνομα, τὸ ἄχρι κόρου, παρελήλυθ' ἐκεῖνος φανακίων ὑμᾶς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

5 188. Οὕτω τοίνυν αἰσχρὰ καὶ πολλὰ καὶ πάντα καθ' ὑμῶν πεπρεσβευκῶς περιῶν λέγει « τί δ' ἂν εἶποις περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρέσβειων κατηγορεῖ; » νῆ Δί, εἴτε βούλομαι γ' εἴτε μὴ, παρ' ὄλην μὲν τὴν ἀποδημίαν ἐπὶ σοῦ τοιαῦτ' ἐπιβεβουλευμένους, δυοῖν δ' 10 αἰρέσεως οὐσης μοι νυνί, ἢ τοιοῦτων ὄντων τῶν πεπραγμένων δοκεῖν κοινωνεῖν ὑμῖν ἢ κατηγορεῖν. (189) Ἐγὼ δ' οὐδὲ συμπεπρεσβευκέναι φημι σοί, πρεσβεύειν μέντοι σὲ μὲν πολλὰ καὶ δεινὰ, ἑμαυτὸν δ' ὑπὲρ τούτων τὰ βέλτιστα. Ἀλλὰ Φιλοκράτης σοι συμπρέσβευκε, 15 κάκεινῳ σύ, καὶ Φρόνῳ. ὑμεῖς γὰρ ταῦτ' ἐπράττετε,

DEMOSTHENES.

et frustratus est; ne nimis accurate inquireite, missum facite, veniam date. sin ut legatus accepta pecunia de industria vos sefellit; ne absolvite; neve ferte illud, poenas verborum non esse dandas. (183) Cujus enim alius rei quam verborum ratio a legatis repossenda est? neque enim legatis committuntur triremes aut loca aut milites gravis armorum aut arces (nemo hæc legatis tradit), sed verba et tempora. Quod si reipublicæ tempora non præripuit; non delinquit. sin præripuit; deliquit. sed verba si vera renuntiavit aut utilia; absolvatur. sin etiam falsa et corrupta et inutilia; teneatur. (184) nulla enim re populus lædi gravius potest quam audiendis mendaciis. quorum enim in verbis sita est respublica; quo pacto si ea vera non sunt, tuto geri potest respublica? si vero quis insuper ea, quæ hostibus conducant, accepta mercede dicat; quo pacto non etiam in magno periculo eritis? (185) Neque etiam eadem oligarchiæ vel tyranno præripere tempora est injuria quæ vobis. non parum interest. in illis enim imperiis omnia ex edicto celeriter fiunt, apud vos autem primum ad senatum omnia referenda et ab eo præjudicanda sunt, idque demum quando præconibus et legationibus tabula exposita est, non semper. deinde facienda concio, eaque tempore legibus constituto. post vincendi et superandi sunt iis, qui rectissime consulunt, illi qui aut ex inscitia aut ex improbitate adversantur. (186) Post hæc autem omnia, quum jam et decretum aliquid est et utile esse videtur; tempus dandum est multitudinis tenuitati, in quo comparet ea, quorum indiget, ut decreta etiam possit exsequi. Qui igitur ea tempora sustulit in tali, qualis apud vos est, respublica, is non tempora sustulit, minime, sed ipsas actiones plane vobis eripuit.

187. Est vero in promptu quædam iis qui vos decipere volunt omnibus oratio: « illi qui civitatem turbant, qui « Philippum reipublicæ bene facere prohibent » his ego nihil respondebo, sed literas vobis Philippi legam, et tempora singula, quibus decepti estis, redigam vobis in memoriam, ut sciatis, frigidum illud nomen, ad fastidium usque repetitum, decipiendis vobis illum debilitavisse.

LITERÆ PHILIPPI.

188. Quum igitur turpia eaque et multa et omnia contra vos in legatione commiserit; passim dicitur: « Quid dixeris de Demosthene, qui collegas accuset? » Per Jovem accuso, sive velim sive nolim, quum sim toto itinere talibus a te insidiis appetitus, et duarum nunc mihi rerum detur optio, aut ut talium actorum vestrorum socius esse videar, aut ut accusem. (189) Ego vero tuum me collegam fuisse nego, sed te in legatione multa et non ferenda egisse, me autem ea fecisse dico, quæ essent reipublicæ utilissima. at Philocrates tibi collega fuit, et tu illi, et Phrynon. Vos enim ista agitabatis et ista omnibus vobis probabantur. « Ubi au-

καὶ ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν ἤρσκεν. « Πού δ' ἔλας; πού
 « τράπεζα; πού σπονδαί; » ταῦτα γὰρ τραγωδεῖ περι-
 20 δότας, ἀλλὰ τοὺς τὰ δίκαια ποιοῦντας. (190) ἐγὼ δ'
 οἶδ' ὅτι πάντες οἱ πρυτάνεις θύουσιν ἐκάστοτε κοινή καὶ
 συνδειπνοῦσιν ἀλλήλοις καὶ συσπένδουσιν. καὶ οὐ διὰ
 ταῦθ' οἱ χρηστοὶ τοὺς πονηροὺς μιμοῦνται, ἀλλ' ἐὰν
 ἀδικοῦντα λάβωσι τιν' αὐτῶν, τῇ βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ
 25 δηλοῦσιν. ἡ βουλή ταῦτά ταῦτα, εἰς τῆρι' ἔθυσε, συν-
 εισιτήθη. σπονδῶν, ἱερῶν ἐκονιώνησαν οἱ στρατηγοί,
 σχεδὸν ὡς εἰπεῖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι. Ἄρ' οὖν διὰ ταῦτα
 τοῖς ἀδικοῦσιν ἑαυτῶν ἔδωκαν ἀδειαν; πολλοῦ γε καὶ
 δεῖ. (191) Λέων Τιμαγόρου κατηγορεῖ συμπεπρεσβε-
 30 κῶς τέτταρ' ἔτη, Εὐβουλος Θάρρηκος καὶ Σμικύθου
 συσσειτηκῶς, Κόνων ὁ παλαιὸς ἐκείνος Ἀδειμάντου
 συστρατηγῆσας. Πότεροι οὖν τοὺς ἔλας παρέβαινον καὶ
 τὰς σπονδὰς, Αἰσχίνης; οἱ προδιδόντες καὶ οἱ παραπρε-
 5 σβεύοντες καὶ οἱ δωροδοκοῦντες, ἢ οἱ κατηγοροῦντες; οἱ
 ἀδικοῦντες δηλονότι τὰς ὄλως γε τῆς πατρίδος σπονδὰς,
 ὡς περ σύ, οὐ μόνον τὰς ἰδίας.

192. Ἴνα τοίνυν εἰδῆθ', ὅτι οὐ μόνον τῶν δημοσίᾳ
 πώποτ' ἠηλυθῶτων ὡς Φίλιππον ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ
 10 τῶν ἰδία καὶ πάντων οὗτοι φαυλότατοι καὶ πονηρότα-
 τοὶ γεγόνασι, μικρὸν ἀκούσατέ μου ἔξω τι τῆς πρε-
 σβείας ταύτης. Ἐπειδὴ γὰρ εἶπεν Ὀλυνθὸν Φίλιππος,
 Ὀλύμπι' ἐποίει, εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν πα-
 νήγυριν πάντας τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. (193) ἐστῶν
 15 δ' αὐτοὺς καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηκότας ἤρετο Σάτυρον
 τουτοῖσι τὸν κωμικὸν ὑποκριτὴν, τί δὴ μόνος οὐδὲν
 ἐπαγγέλλεται, ἢ τίν' ἐν ἑαυτῷ μικροψυχίαν ἢ πρὸς
 αὐτὸν ἀηδίαν ἐνευρακῶς εἶη. εἰπεῖν δὴ φασὶ τὸν Σάτυ-
 20 ρον, ὅτι, ὦν μὲν οἱ ἄλλοι δέονται, οὐδενὸς ὦν ἐν χρεῖα
 τυγχάνει, εἰ δ' ἂν αὐτὸς ἐπαγγείλαιθ' ἠδέως, βῆσται
 μὲν ἐστὶ Φιλίππῳ δοῦναι καὶ χάρισσασθαι πάντων, δέ-
 δοικε δὲ, μὴ διαμάρτη. (194) κελεύσαντος δ' ἐκείνου
 λέγειν καὶ τι καὶ νεανειουσαμένου τοιοῦτον, ὡς οὐδὲν ὅτι
 25 οὐ ποιήσεις, εἰπεῖν φασὶν αὐτὸν, ὅτι ἦν αὐτῷ Ἀπολλο-
 φάνης ὁ Πυδναῖος ξένος καὶ φίλος, ἐπειδὴ δὲ δολοφον-
 ηθεὶς ἐτελεύτησεν ἐκείνος, φοβηθέντες οἱ συγγενεῖς
 αὐτοῦ, ὑπεξέθεντο τὰς θυγατέρας, παιδί' ὄντα, εἰς
 402 Ὀλυνθόν. « Αὐταὶ τοίνυν τῆς πόλεως ἀλούσης αἰχμᾶ-
 « λωτοὶ γεγόνασι καὶ εἰσὶ παρὰ σοί, ἠλικίαν ἔχου-
 « σαι γάμου. ταύτας, αἰτῶ σε καὶ δέομαι, δός μοι.
 « (196) βούλομαι δὲ σ' ἀκούσαι καὶ μαθεῖν οἶαν μοι
 5 « δώσεις δωρεάν, ἂν ἄρα δῶς, ἀφ' ἧς ἐγὼ κερδαῶ
 « μὲν οὐδὲν, ἂν λάβω, προῖκα δὲ προσθεὶς ἐκδώσω, καὶ
 « οὐ περιόψομαι παθούσας οὐδὲν ἀνάξιον οὐθ' ἡμῶν
 « οὔτε τοῦ πατρός. » Ἔς δ' ἀκούσας τοὺς παρόντας ἐν
 τῷ συμποσίῳ, τοσοῦτον χρόνον καὶ θόρυβον καὶ ἔπαι-
 10 νον παρὰ πάντων γενέσθαι ὥστε τὸν Φίλιππον παθεῖν
 τι καὶ δοῦναι. Καίτοι τῶν ἀποκτεινάντων ἦν τὸν Ἀλέ-
 ξανδρον τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλίππου, οὗτος δ' Ἀπολλο-
 φάνης. (198) Ἐξετάσωμεν δὴ πρὸς τὸ τοῦ Σατύρου
 τοῦτο συμπόσιον ἕτερον συμπόσιον, τούτων ἐν Μακεδο-

tem sal? ubi mensa? ubi libationes? » hoc enim circumiens
 tragice declamitat, quasi non injurii homines sint rerum illa-
 rum proditores, sed ii qui officio funguntur. (190) Ego vero
 scio Prytanes omnes semper rem divinam facere communiter
 et una cœnare inter se et una libare nec propterea boni ma-
 los imitantur, sed si quem suorum injustum deprehendunt,
 apud senatum et populum deferunt. Senatus item sacra habet
 auspicioꝝ, communia convivio. una libant, una sacrificant
 duces, parum abest, quin magistratus dicam omnes.
 Nunquid propterea collegis delinquentibus dant impunita-
 tem? minime vero (191) Leo Timagoram accusavit, quum
 quadriennium in legatione cum eo fuisset, Eubulus Thar-
 rhecem et Smicythum, quibuscum communem mensam
 habuerat, Conon antiquus ille Adimantum, imperii militaris
 socium. Utri igitur, Æschines, salem et libationes negli-
 gebant? si qui prodebant et legationem ementiebantur et
 largitionibus corrumpebantur, an ii qui accusabant? si
 nimirum, qui totius certe patriæ libationes violabant, ut
 tu, et non solum privatas.

192. Ut autem sciatis non eorum modo qui publice un-
 quam ad Philippum, sed etiam eorum qui privatim vene-
 runt, et omnium hominum hos exstitisse nequissimos et im-
 probissimos, pauca ex me audite ad hanc legationem nihil
 attinentia. Quum Olynthum cepisset Philippus; Olympia
 celebravit, ad id autem sacrificium et celebritatem omnes
 artifices congregaverat. (193) quos quum exciperet epulis et
 victores coronis ornaret; interrogavit Satyrum illum comi-
 cum histrionem, cur tandem solus nihil postularet, an quem
 in se animum parvum vel offensum in eum perspexisset.
 respondiisse aiunt Satyrum, quæ reliqui requirant, eorum
 sibi nihil esse opus, quæ vero ipse libenter postularet,
 Philippo quidem datu esse omnium facillima et donatu,
 sed vereri se, ne repudiaretur. (194) Quum autem ille eum
 dicere jussisset, et aliquam etiam magnificam pollicitatio-
 nem addidisset, se nihil non esse facturum; respondiisse
 illum ferunt, Apollophanem Pydnæum sibi fuisse hospitem
 et amicum, quum autem per insidias occisus ille obiisset,
 filiolas ejus puellulas a cognatis metu perterritis Olynthum
 quo tutiores essent, esse missas. « Eæ igitur expugnata urbe
 « captæ et apud te sunt, ætate jam nubili. eas a te peto, et
 « quæso, ut mihi des. (195) Quas si forte mihi dederis,
 « quale munus daturus sis, audire et cognoscere te velim,
 « quo ego lucri nihil faciam, si accepero, sed eas dote data
 « elocabo, et non committam, ut aliquid indigni vel nobis
 « vel patre patiantur. » Quod ut convivæ audiverunt, tan-
 tus plausus et tumultus excitatus est et collaudatio ab omni-
 bus, ut Philippus commotus concederet. Quamquam ex
 interfectoꝝ Alexandri, fratris Philippi, fuerat is Apollo-
 phanes. (196) Agite conferamus cum hoc Satyri convivio
 alterum convivium istorum in Macedonia celebratum, et

15 νία γενόμενον, και θεάσασθ', εἰ παραπλήσιον τούτω
 και ὅμοιον. Κληθέντες γὰρ οὗτοι πρὸς Ξενοφρόνα τὸν
 υἱὸν τὸν Φαιδίμου, τοῦ τῶν τριάκοντα, ὄρχοντο, ἐγὼ δ'
 οὐκ ἐπορεύθη. ἐπειδὴ δ' ἤκον εἰς τὸ πίνειν, εἰσάγει
 20 τιν' Ὀλυθίαν γυναῖκα, εὐπρεπῆ μὲν, ἐλευθέραν δὲ και
 πρῶτον οὕτως πίνειν ἤσυχῆ και τρώγειν ἠνάγκαζον
 οὗτοί μοι δοκεῖ, ὡς διηγείτο Ἰατροκλῆς ἐμοὶ τῆ ὕστε-
 25 ραίᾳ, ὡς δὲ προήει τὸ πρᾶγμα και διεθερμαίνοντο,
 κατακλίνεσθαι και τι και ἄδειν ἐκέλευον. ἀδημονούσης
 δὲ τῆς ἀνθρώπου και οὐτ' ἐβελούσης οὐτ' ἐπισταμένης,
 ὕβριν τὸ πρᾶγμα ἔφασαν οὕτως και ὁ Φρόνων και οὐκ
 ἀνεκτὸ εἶναι, τῶν θεοῖς ἐχθρῶν, τῶν ἀλιτηρίων Ὀλυ-
 40 θίων αἰχμάλωτον οὖσαν τρυφᾶν, και « κάλει παῖδα »
 και « ἰμᾶντά τις φερέτω. » ἤκεν οἰκίτης ἔχων ρυτίηρα,
 και πεπωκότων οἶμαι και μικρῶν ὄντων τῶν παροξυ-
 νόντων εἰπούσης τι και δακρυσάσης ἐκείνης περιβρῆ-
 45 ξας τὸν χιτωνίσκον ὁ οἰκίτης ξαίνει και τὸν νότου
 πολλὰς. (198) ἔξω δ' αὐτῆς οὐσ' ὑπὸ τοῦ κακοῦ και τοῦ
 5 πρᾶγματος ἡ γυνή, ἀνακηδήσασα προσπίπτει πρὸς τὰ
 γόνατα τῶ Ἰατροκλεῖ, και τὴν τράπεζαν ἀνατρέπει.
 και εἰ μὴ ἴκενος ἀφείλετο ἀπόλετ' ἂν παροινουμένη.
 και γὰρ ἡ παροινία τοῦ καθάρματος τουτουῖ δεινῆ. και
 10 περὶ ταύτης τῆς ἀνθρώπου και ἐν Ἀρκαδίᾳ λόγος ἦν
 ἐν τοῖς μυρίοις, και Διοφάντος ἐν ὑμῖν ἀπήγγελλεν, ἂ
 νῦν μαρτυρεῖν αὐτὸν ἀναγκάσω, και κατὰ Θετταλίαν
 πολλὸς λόγος και πανταχοῦ.

199. Καὶ τοιαῦτα συνειδὼς αὐτῶ πεπραγμέν' ὁ ἀκά-
 15 θαρτος οὗτος τολμήσει βλέπειν εἰς ὑμᾶς, και τὸν βε-
 βιωμένον αὐτῶ βίον αὐτίκα δὴ μάλ' ἐρεῖ λαμπρᾶ τῆ
 φωνῆ. ἐφ' οἷς ἐγὼ ἀποπνίγομαι. οὐκ ἴσασιν οὗτοι τὸ
 μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰς βίβλους ἀναγνωσκόντα σε τῆ μητρὶ
 20 τελοῦση, και παιδ' ὄντ' ἐν θιάσοις και μεθύουσιν ἀν-
 θρώποις καλινδούμενον. (200) μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς ἀρχαῖς
 ὑπογραμματαύοντα και δυοῖν ἢ τριῶν δραχμῶν πονη-
 ρὸν ὄντα. Τὰ τελευταῖα δ' ἐναγχος ἐν χορηγίοις ἀλ-
 25 λοτρίοις ἐπὶ τῶν τριταγωνιστεῖν ἀγαπητῶς παρατρεφόμε-
 νον. Ποῖον οὖν ἐρεῖς βίον, ὃν οὐ βεβίωκας, ἐπεὶ ὁ
 γε βεβιωμένος σοι τοιοῦτος φαίνεται; ἀλλὰ δὴ τὰ τῆς
 ἐξουσίας. οὗτος ἄλλον ἔκρινε παρ' ὑμῖν ἐπὶ παρνεῖα.
 Ἀλλὰ μήπω ταῦτα, ἀλλὰ τὰς μαρτυρίας μοι λέγε
 πρῶτον ταυτῶσι.

404

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

201. Τοσοῦτων τοίνυν και τοιούτων ὄντων, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, ὃν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐξελέγηκαί (ἐν οἷς τί κα-
 5 κὸν οὐκ ἐνι; δωροδόκος, κόλαξ, ταῖς ἀραῖς ἐνοχος, ψεύ-
 στης, τῶν φίλων προδότης, πάντα [ἐνεσσι] τὰ δεινότα-
 τα), πρὸς ἐν οὐδ' ὀτιοῦν τούτων ἀπολογῆσεται, οὐδ'
 ἐξεῖ δικαίαν οὐδ' ἀπλήν εἰπεῖν ἀπολογίαν οὐδεμίαν.
 Ἄ ὁ ἐγὼ πέπυσμαι μέλλειν αὐτὸν λέγειν, ἔστι μὲν
 10 ἐγγυτάτω μανίας, οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τῶ μηδὲν ἔχοντι
 δίκαιον ἀλλ' εἰπεῖν ἀνάγκη πάντα μηχανᾶσθαι. (202)
 Ἄκούω γὰρ αὐτὸν ἐρεῖν, ὡς ἀρ' ἐγὼ πάντων ὃν κατη-

spectate aequalene hinc et simile videatur. Invitati isti ad
 Xenophronem Phaedimi filium, unius e triginta tyrannis,
 abierunt, ego vero non veni. Ut autem ad pocula ventum
 est, introducit is mulierem quandam Olynthiam, formosam
 quidem illam, sed ingenuam et modestam, ut res declara-
 vit. (197) Eam primum bibere sic paulatim et edere isti
 (opinor) cogunt, ut mihi postridie Iatrocles narravit. ut au-
 tem res procedebat et mero incalescebant animi, assidere
 atque etiam aliqui canere iubent. aestuante muliere, quæ
 neque vellet neque sciret, contumeliam id factum interpre-
 tantur iste et Phrynon, et non ferendum esse dictitant,
 quod captiva ex invisio deo, e nefariis Olynthiis, delicias
 faceret. « Age voca servum, » et « lorum aliquis afferat. »
 Venit servus scuticam gestans. quum autem potassent scilicet,
 et levi de causa billis moveretur, quia aliquid illa
 dixerat et illacrimarat, lacerata et direpta tunica servus
 crebras plagas tergo ingerit. (198) Tum amens animi præ
 dolore et re mulier subsiliens ad genua Iatroclis accidit et
 mensam subvertit. et nisi is eam eripuisset; interfecta es-
 set contumeliam patiens ab ebriis. temulentia enim istius
 impuri est crudelis. ac de hac muliere et in Arcadia sermo
 fuit apud Decem millia et Diophantus apud vos renuntiavit,
 quem mox dicere cogam testimonium, et pervulgatus
 rumor fuit in Thessalia et ubique.

199. Quanquam talium sibi conscius facinororum impurus
 iste vos audebit intueri, et actam a se vitam clara statim
 voce prædicabit. quæ res mihi spiritum intercludit. scilicet
 hi nesciunt te a primordio ætatis legisse libros matris
 iniantis, et puerum in cœtibus Liberi patris et inter ebriosos
 homines esse volutatum. (200) post autem scriptioni apud
 magistratus dedisse operam, et propter duas tresve drach-
 mas fuisse sceleratum, postremo, non ita olim, alienis stum-
 pitibus ad tertias partes actitandas, quum bene tecum agi
 putares, vili victu esse usum. Quam igitur vitam referes,
 quam non vixeris? nam eam quidem quam vixisti, talem
 esse constat. Sed o licentiam? iste alium apud vos impudic-
 iæ reum egit. Verum nondum hæc, sed testimonia
 mihi prius recita ista.

TESTIMONIA.

201. Quum igitur ea, quæ in vos commisise convictus
 est, tot et tanta sint, iudices, (in quibus quid mali non
 inest? corruptus, assentator, diris obligatus, mendax,
 amicorum proditor, omnia atrocissima); nihil horum ne
 quidlibet quidem defendet, neque quicquam æqui aut
 boni poterit respondere. Quæ autem eum ego responsu-
 rum esse audio, sunt illa quidem insanis proxima, verum-
 tamen fortasse ei, qui nullam justam habet excusationem,
 quidvis necesse est comminisci. (202) Dicturum audio,
 eorum me, quæ accusem, sociam sibi fuisse et approbato-

γορῶ κοινωνὸς γέγονα, καὶ συνήρῃσκε ταῦτά μοι, καὶ συνέπραττον αὐτῶ, ἔπειτ' ἐξαίφνης μεταβέβλημαι καὶ
 15 κατηγοροῦ. Ἔστι δ' ὑπὲρ μὲν τῶν πεπραγμένων οὔτε δικαία, οὔτε προσήκουσ' ἢ τοιαύτη ἀπολογία, ἐμοῦ μέντοι τις κατηγορία. ἐγὼ μὲν γάρ, εἰ ταῦτα πεποίηκα, φαῦ-
 20 λός εἰμι ἄνθρωπος, τὰ δὲ πράγματα, οὐδὲν βελτίω διὰ τοῦτο, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. (203) Οὐ μὴν ἀλλ' ἐγὼγ' οἶμαί μοι προσήκειν ἀμφοτέρ' ὑμῖν ἐπιδείξαι: καὶ ὅτι ψεύσεται ταῦτ' ἂν λέγῃ, καὶ τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία. Ἡ μὲν τοίνυν δικαία καὶ ἀπλή, ἥ, ὡς οὐ πέπρακται τὰ κατηγορημένα δεῖξαι, ἥ, ὡς πεπραγμένα συμφέρει τῇ πόλει. τούτων δ' οὐδέτερον δύναται ἂν οὗτος ποιῆσαι.
 25 (204) οὔτε γὰρ ὡς συμφέρει δῆπου Φωκίας ἀπολωλέναι καὶ Πύλας Φιλίππον ἔχειν καὶ Θηβαίους ἰσχύειν καὶ ἐν Εὐβοίᾳ στρατιώτας εἶναι καὶ Μεγάρους ἐπιβουλεύειν καὶ ἀνώμοτον εἶναι τὴν εἰρήνην, ἐνεστι λέγειν αὐτῶ, οἷς τότ' ἐναντ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς ὡς συμ-
 405 φέροντα καὶ γενησόμενα. οὐθ' ὡς οὐ πέπρακται ταῦτα, δυνήσεται πείσαι τοὺς αὐτοὺς ἑωρακότας ὑμᾶς καὶ εὖ εἰδότας. (206) Οὐκοῦν ὡς οὐ κεκοινώνηκα τούτοις οὐδενός, λοιπὸν μοι δεῖξαι. βούλεσθ' οὖν ὑμῖν πάντα τᾶλλ' ἀφεῖς (ἃ παρ' ὑμῖν ἀντεῖπον, ἃ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ προσέκρουον, ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον ἠναντίωμαι), αὐτοὺς παράσχωμαι μάρτυρας τούτου, ὅτι πάντα τάναντι' ἐμοὶ καὶ τούτοις πέπρακται, καὶ χρήμαθ'
 10 οὗτοι μὲν ἔχουσιν ἐφ' ὑμῖν, ἐγὼ δ' οὐκ ἠθέλησα λαβεῖν; θεάσασθε δῆ.
 206. Τίνα τῶν ἐν τῇ πόλει φῆσαιτ' ἂν βδελυρώτατον εἶναι καὶ πλείστης ἀναίδειας καὶ δλιγωρίας μεστόν; οὐδεὶς οὐδ' ἂν ἀμαρτῶν ἡμῶν, ἄλλον εὖ οἶδ' ὅτι φῆ-
 15 σιεν ἢ Φιλοκράτην. τίνα δὲ φθέγγεσθαι μέγιστον ἀπάντων καὶ σαφέστατ' ἂν εἰπεῖν ὅτι βούλοιντο τῇ φωνῇ; Αἰσχίνην οἶδ' ὅτι τουτονί. τίνα δ' οὗτοι μὲν ἀτολμον καὶ δειλὸν πρὸς τοὺς ὄχλους φασὶν εἶναι, ἐγὼ δ' εὐλαβῆ; ἐμέ. οὐδὲν γὰρ πώποτ' οὐτ' ἐνώχλησα,
 20 οὔτε μὴ βουλομένους ἡμᾶς βεβίασμαι. (207) Οὐκοῦν ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις, δσάκις λόγος γέγονε περὶ τούτων, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούετέ μου καὶ ἐλέγχοντος ἀεὶ τούτους καὶ λέγοντος ἀντικρυς, ὅτι χρήματ' εἰλήφασι καὶ πάντα πεπρακασὶ τὰ πράγματα τῆς πόλεως.
 25 καὶ τούτων οὐδεὶς πώποτ' ἀκούων ταῦτ' ἀντεῖπεν οὐδὲ διῆρε τὸ στόμα, οὐδ' ἔδειξεν ἑαυτόν. (208) Τί ποτ' οὖν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὅτι οἱ βδελυρώτατοι τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ μέγιστον φθεγγόμενοι τοῦ καὶ ἀτολμοτάτου πάντων
 406 ἐμοῦ καὶ οὐδενός μεῖζον φθεγγόμενου τοσοῦτον ἠτιώνται; Ὅτι τάλῃθες ἰσχυρόν, καὶ τούναντιον ἀσθενές τὸ συνειδέναι πεπρακόσιν αὐτοῖς τὰ πράγματα. τοῦτο
 5 παραιρεῖται τὴν θρασύτητα τὴν τούτων, τοῦτ' ἀποστρέφει τὴν γλῶτταν, ἐμφράττει τὸ στόμα, ἀγχει, σιωπᾶν ποιεῖ. (209) Τὸ τοίνυν τελευταῖον ἴστε δῆπου πρῶην ἐν Πειραιεῖ, ὅτ' αὐτὸν οὐκ εἶατε πρεσβεύειν, βοῶντα, ὡς εἰκαγγελεῖ με καὶ γράφεται, καὶ ἰοῦ ἰού.
 10 καίτοι ταῦτα μὲν ἐστὶ μακρῶν καὶ πολλῶν ἀγώνων καὶ λόγων ἀρχή, ἐκεῖνα δὲ, ἀπλᾶ καὶ δύο ἢ τρία ἴσως ῥή-

rem et adiutorem omnium, deinde repente mutatum, accusare. Quamquam autem actorum talis neque justa est defensio neque conveniens, sed mei quaedam accusatio. ego enim, ista si feci, nequam homo sum, res autem propterea nihilo sunt meliores, minime. (203) Verumtamen officii mei esse puto utrumque vobis ostendere: et mendacium ejus, si talia dicit, et justam defensionem. Quae ita fuerit justa et simplex, si aut non fecisset se, quae accusentur, ostenderet, aut acta quae sint profuisse reipublicae. Quorum iste neutrum facere potuerit. (204) Neque enim dicere profecto potest utile, quod Phocenses perierunt et Pyllas Philippus tenet et Thebani sunt potentes et milites in Euboea versantur et Megaris insidiatur et pax nullo est rejurando confirmata, quibus tum contraria nuntiavit vobis, ut quae et utilia essent et futura. Neque illa non esse facta persuadere vobis poterit, qui vidistis ipsi et comperta habetis. (205) Reliquum est igitur, ut me in nulla re cum istis communicasse ostendam. Cupitis igitur, ut, ceteris omnibus omissis, quae apud vos in eos dixi, quibus in itinere eos offendi quomodo iis omni tempore sum adversatus, istos ipsos vobis producam testes, omnia inter me et illos contraria esse facta, istos pecuniam contra vos accepisse, me recusasse? videte igitur.

206. Quem in civitate fateamini esse vecordissimum et impudentiae ac temeritatis refertissimum? neminem vestrum vel errante lingua alium scio dicturum quam Philocratem. Quem autem omnium clamosissimum et quod libet clarissime voce sua pronuntiantem? Aeschinem istum nimirum. Quem autem isti carere audacia et timidum esse ad multitudinem dicunt, ego autem verecundum? me. neque enim unquam vobis molestus fui aut coegi invitos. (207) Itaque in omnibus concionibus, quoties de his mentio facta est, et accusantem me audistis et semper istos redagentem et palam dicentem, eos accepisse pecuniam et omnia vendidisse negotia civitatis. quae isti quum audirent, nemo unquam eorum ivit infitias, ne aperuit quidem os, ne se ostendit quidem. (208) Quae igitur causa est, quod vecordissimi in civitate et praediti voce amplissima a me, qui et omnium timidissimus sum et non clarius quovis loquor, tantum timidissimus et non clarius contra infirma eorum conscientia proditiois. haec eripit istis audaciam, haec linguam reprimit, obturat os, angit, silentium imponit. (209) Postremum autem illud profecto nostis, eum in Piraeo quum nuper legatum ire non sineretis, clamitasse se mihi quaestionem extraordinariam postulaturum et accusaturum, et heu heu. Atqui haec sunt longorum et multorum certaminum et orationum principium, illa autem simplicia et duo aut tria circiter verba, quae vel

ματα, ἃ κὰν ἐχθὲς ἐωνημένους ἀνθρώπους εἶπεν ἠδυνήθη : « ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἐμοῦ, ὡν αὐτὸς κοινωδὸς γέγονε, καὶ χρήματ' ἐληφέναι φησὶν ἐμὲ αὐτὸς ἐιληφῶς » (210) Τούτων μὲν τοίνυν οὐδὲν εἶπεν οὐδ' ἐφθέγγετο, οὐδ' ἤκουσεν ὑμῶν οὐδεὶς, ἀλλὰ δ' ἤπειλαι. διὰ τί; ὅτι ταῦτα μὲν αὐτῷ συνήδει πεπραγμένα, καὶ δοῦλος ἦν τῶν βημάτων τούτων. οὐκοῦν

20 προσήει πρὸς ταῦθ' ἡ διάνοια, ἀλλ' ἀνεδύετο. ἐπελαμβάνετο γὰρ αὐτῆς τὸ συνειδέσθαι. λοιδορεῖσθαι δ' ἄλλ' ἄττα, οὐδεὶς ἐκώλυεν αὐτὸν, οὐδὲ βλασφημεῖν. (211) Ὁ τοίνυν μέγιστος ἀπάντων, καὶ οὐ λόγος ἀλλ' ἔργον. βουλομένου γὰρ ἐμοῦ τὰ δίκαια, ὥσπερ

25 ἐπρέσβευσα δὲ, οὕτω καὶ λόγον ὑμῖν δοῦναι δὲ, προσελθὼν Αἰσχίνης οὕτως τοῖς λογισταῖς ἔχων μάρτυρας πολλοὺς ἀπηγόρευε μὴ καλεῖν ἐμὲ εἰς τὸ δικαστήριον ὡς δεδωκότ' εὐθύνας καὶ οὐκ ὄνθ' ὑπεύθυνον. καὶ τὸ πρᾶγμα ἦν ὑπεργέλιον. τί οὖν ἦν τοῦτο; τῆς προ-

407 τέρας ἐκαίνης πρεσβείας, ἧς οὐδεὶς κατηγορεῖ, δούς λόγον οὐκέτ' ἠθροῦλετ' αὐθις εἰσέναι περὶ ταύτης ἧς νῦν εἰςέρχεται, ἐν ἧ πάντα τὰ δίκαια ἔνῃν. (212) ἐκ δὲ τοῦ δὲ ἐμὲ εἰσελθεῖν ἀνάγκη περίστατο καὶ τούτῳ πάλιν εἰσέναι. διὰ ταῦτ' οὐκ εἶα καλεῖν. Καίτοι τοῦτο τὸ ἔργον, ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἀμφοτέρ' ὑμῖν ἐπιδεικνύσι σαφῶς, καὶ κατεγνωκόθ' ἑαυτοῦ τοῦτον ὥστε

μηδὲν νῦν ὑμῶν εὐσεβῶς ἔχειν ἀποκηφίσασθαι αὐτοῦ, καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἐροῦντα περὶ ἐμοῦ. εἰ γὰρ εἴχετότ' ἂν καὶ λέγων καὶ κατηγορῶν ἐζητάζετο, οὐ μὰ Δὲ οὐκ ἀπηγόρευε καλεῖν.

213. Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καλεῖ μοι τοῦτων τοὺς μάρτυρας. [ΜΑΡΤΥΡΕΣ].

15 Ἀλλὰ μὴν ἂν γέ τι ἕξω τῆς πρεσβείας βλασφημῆ περὶ ἐμοῦ· κατὰ πόλλ' οὐκ ἂν εἰκότως ἀκούοιτ' αὐτῶ. οὐ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι τῆμερον, οὐδ' ἔγχεῖ μετὰ ταῦθ' ἕδωρ οὐδεὶς ἐμοί. τί οὖν ἐστὶ ταῦτα πλὴν δικαίων λόγων ἀπορία; τίς γὰρ ἂν κατηγοροῖν εἴποιτο κρινόμενος, ἔχων δὲ τὸ ἀπολογῆσθαι; (214) Ἔτι τοίνυν κάκεινο σκοπεῖτε, ὃ ἀνδρες δικασταί : εἰ ἐκρινόμεν μὲν ἐγὼ, κατηγορεῖ δ' Αἰσχίνης οὕτως, Φιλίππος δ' ἦν ὁ κρίνων, εἴτ' ἐγὼ μηδὲν ἔχων εἶπεν, ὡς οὐκ ἀδικῶ, κακῶς

25 ἔλεγον τουτονὶ καὶ προπηλακίζειν ἐπεχειροῦν οὐκ ἂν οἴεσθε καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτ' ἀγανακτῆσαι τὸν Φιλίππον, εἰ παρ' ἐκείνῳ τοὺς ἐκαίνου τις εὐεργέτας κακῶς λέγοι; Μὴ τοίνυν ὑμεῖς χείρους γένησθε Φιλίππου, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζεται, περὶ τούτων ἀναγκάζετ' ἀπολογεῖσθαι. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

408

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

215. Οὐκοῦν ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ μηδὲν ἐμαυτῷ συνειδέσθαι καὶ λόγον δίδόναι καὶ πάντα τὰ κατὰ νόμον ὑπέχειν ὅμην δεῖν, οὗτος δὲ τάναντία. Πῶς οὖν ταῦτ' ἐμοὶ καὶ τούτῳ πέπρακται; ἢ πῶς ἐνεοσι τούτῳ ταῦτα πρὸς ὑμᾶς λέγειν, ἢ μηδ' ἤτιάται πρότερον πώποτε; οὐδαμῶς δὴπου. ἀλλ' ὁμοῦς ἔρει, καὶ νῆ Δὲ εἰκότως γ. ἴστε γὰρ

heri emptum mancipium proferre potuisset : « Athenienses, « negotium hoc perindignum est. iste me eafum accusat, « quarum ipse socius fuit, et pecuniam accepisse me dicit, « quum ipse accepit aut in partem venerit. » (210) Horum quidem nihil dixit vel locutus est, neque ex eo quisquam vestrum audivit, sed alia minitabatur. quamobrem? quod ea a se esse facta sibi conscius erat, et hæc verba serviliter reformidabat. Non igitur eo accedebat animus, sed realiebat. retrahebatur enim per conscientiam culpæ. sed alia quædam quominus conviciaretur vel malediceret, nemo eum prohibebat. (211) Quod autem est maximum omnium, et non verba etiam, sed res ipsa. quum vellem, quod equum erat, ut bis legatus ieram, sic etiam bis reddere vobis rationem ; Æschines iste multis testibus adductis ad Rationum magistratos accessit et vetuit me vocari in iudicium, qui rationem reddidisset nec essem obnoxius. Et res erat perquam ridicula. quæ igitur illa fuit? quum de priore legatione, quam nemo accusabat, rationem reddidisset, volebat iterum in jus venire de hac, qua nunc reus agitur, in qua omnes injuriæ continebantur. (212) Quod autem ego me bis sistebam, inde et ipsi necessitas imponebatur se denuo sistendi. propter ea me citari non sinebat. At id factum, Athenienses, utrumque vobis ostendit aperte, et istum semetipsum damnaſſe, ut jam nemo vestrum eum sine impietate absolvere possit, et nihil de me veri dicturum. Si enim potuisset; tum et ad dicendum et ad accusandum prodiisset, non medius fidius citari vetuisset.

213. Hac a me vere dici voca mihi hujus rei testes. [TESTES.]

Jam si quæ in me convicia extra legationem dixerit, multis nominibus eum audire non debeatis. non enim ego sum hodie reus, neque mihi postea quisquam aquam infundet. Quid igitur aliud illa sunt quam justarum rationum inopia? quis enim accusare velit, dum reus agitur, si habet defensionem? (214) Illud etiam considerate, judices : si ego ipse reus essem et Æschines iste accusaret, Philippus autem esset iudex, atque ego non negare possem me deliquisse, sed isti maledicerem, et exagitare instituerem; nonne putatis etiam illud ipsum ægre laturum Philippum, si quis apud eum hominibus de ipso bene meritis malediceret? Ne igitur vos deteriores sitis Philippo, sed ad ea respondere cogite, quorum accusatur. Recita testimonium.

TESTIMONIUM.

215. Ego igitur integritatis meæ conscientia fretus et rationem reddendam et quæ legibus jubentur præstanda omnia ducebam, iste contra. Quare qui fieri potest, ut in eodem negotio ego et iste fecerimus eadem? aut qui convenit isti apud vos ea dicere, quorum me antea nunquam simulavit? nequaquam certe. sed tamen dicit, nec meher-

ὀφίου τοῦθ', ὅτι ἀφ' οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι καὶ κρι-
 10 σεις γίνονται, οὐδεὶς πώποθ' ἁπολογῶν ἀδικεῖν ἔαλω,
 ἀλλ' ἀναίσχυντοῦσιν, ἀρνούνται, ψεύδονται, προφάσεις
 πλάττονται, πάντα ποιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην.
 (216) ὣν οὐδενὶ δεῖ παρακρουσθῆναι τήμερον ὑμᾶς,
 ἀλλ' ἀφ' ὧν ἴσ' αὐτοὶ τὰ πράγματα κρίναι, μὴ τοῖς
 15 ἡμῶς λόγοις μηδὲ τοῖς τούτου προέχειν, μηδὲ γε τοῖς
 μάρτυσιν, οὐς οὗτος ἐτόιμους ἔξει μαρτυρεῖν ὄτιοῦν, Φι-
 λλίπῳ χορηγῶ χρώμενος (ὄψεσθε δ', ὡς ἐτοίμως αὐτῷ
 μαρτυρήσουσιν), μηδὲ γ' εἰ καλὸν καὶ μέγ' οὗτος φθέγγεται,
 20 μὴδ' εἰ φαῦλον ἐγώ. (217) οὐδὲ γὰρ ῥητόρων οὐδὲ
 λόγων κρίσιν ὑμᾶς τήμερον, εἴπερ εὖ φρονεῖτε, προσήκει
 ποιεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ πραγμάτων αἰσχρῶς καὶ δεινῶς ἀπο-
 λωλότων τὴν ὑπάρχουσαν αἰσχύνην εἰς τοὺς αἰτίους
 ἀπάσασθαι, τὰ πεπραγμένα, ἃ πάντες ἐπίστασθε, ἐξε-
 25 τάσαντας. (218) Τί οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἃ ὑμεῖς ἴστε καὶ οὐ
 παρ' ἡμῶν ὑμᾶς ἀκούσαι δεῖ: εἰ μὲν ἀπανθ' ὅσα ὑπέσχεονθ'
 ὑμῖν ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονε, καὶ τοσαύτης ἀνανδρείας καὶ
 κακίας ὑμεῖς ἁπολογεῖτ' εἶναι μεστοί, ὥστε μήτ' ἐν τῇ
 40 χῶρᾳ τῶν πολεμίων ὄντων μήτ' ἐκ θαλάττης πολιορκου-
 ῶμενοι μήτ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὐσης, ἀλλὰ
 καὶ σίτον εὐωνον ἠνούμενοι καὶ τᾶλλ' οὐδὲν χειρὸν πράτ-
 τοντες ἢ νῦν, (219) προειδότες καὶ προακηχότες παρὰ
 τούτων καὶ τοὺς συμμάχους ἀπολουμένους καὶ Θεβαίους
 5 ἰσχυροὺς γενησομένους καὶ τὰπὶ Θράκης Φιλίππον λη-
 φόμενον καὶ ἐν Εὐβοίᾳ κατασκευασθῆσόμεν' ὄρητῆρι
 ἐφ' ὑμᾶς καὶ πάνθ' ἃ πέπρακται γενησόμενα, εἴτα τὴν
 εἰρήνην ἐποιήσασθ' ἀγαπητῶς· ἀποψηφίσασθ' Αἰσχίνου,
 καὶ μὴ πρὸς τοσοῦτοις αἰσχροῖς καὶ ἐπιτορκίαν προ-
 10 κτήσασθε. οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ἀδικεῖ, ἀλλ' ἐγὼ μαίνομαι
 καὶ τετύφωμαι νῦν κατηγορῶν αὐτοῦ. (220) Εἰ δὲ πάντα
 τᾶναντία τούτων καὶ πολλὰ καὶ φιλόφρον' εἰπόντες
 Φιλίππον, φιλεῖν τὴν πόλιν, Φωκίας σώσειν, Θεβαίους
 15 παύσειν τῆς ὕβρεως, εἶτι πρὸς τοῦτοις μείζονα, ἢ κατ'
 Ἀμφίπολιν εὖ ποιήσειν ὑμᾶς, ἂν τύχη τῆς εἰρήνης,
 Εὐβοίαν, Ὀρωπὸν ἀποδώσειν, εἰ ταῦτ' εἰπόντες καὶ
 ὑποσχόμενοι πάντ' ἐξηπατήκασι καὶ πεφανακίκασι καὶ
 20 μόνον οὐ τὴν Ἀττικὴν ὑμῶν περιήρηται· καταψηφι-
 σασθε, καὶ μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς ὕβρισθε (οὐ γὰρ
 ἐγωγ' οἶδ' ὅ τι γρη λέγειν ἄλλο) καὶ ὑπὲρ ὧν οὗτοι δε-
 δωροδοκῆκασι ὑμεῖς τὴν ἀρὰν καὶ τὴν ἐπιτορκίαν οἰ-
 καδ' εἰσενέγκησθε.

221. Ἐτι τοίνυν κάκεινο σκοπεῖτε, ὧ ἄνδρες δικασ-
 25 ταί, τίνοις ἐνεκ' ἐγὼ μηδὲν ἡδικηκότων τούτων κατηγο-
 ρεῖν ἂν προειλόμην. οὐ γὰρ εὐρήσετε. ἡδὺ πολλοὺς
 ἐχθροὺς ἔχειν; οὐδέ γ' ἀσφαλές. Ἄλλ' ὑπῆρχέ μοι πρὸς
 τούτων ἀπέχθειά τις; οὐδέμια. Τί οὖν; « Ἐφοβοῦ περι-
 σεαυτοῦ, καὶ διὰ δειλίαν, ταύτην ἡγήσω σωτηρίαν. »
 40 καὶ γὰρ ταῦτ' ἀκήκο' αὐτὸν λέγειν. καίτοι μηδενός γ'
 θύστος, Αἰσχίνῃ, δεινοῦ μηδ' ἀδικήματος, ὡς σὺ φῆς.
 εἰ γὰρ αὐτὰυτ' ἐρεῖ· σκοπεῖτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ,
 ἐφ' οἷς ὁ μὴδ' ὄτιοῦν ἀδικῶν ἐφοβοῦμένη ἐγώ, μὴ διὰ
 5 τούτους ἀπώλωμαι, τί τούτους προσήκει παθεῖν τοὺς
 αὐτοὺς ἡδικηκότας. (222) Ἄλλ' οὐ διὰ ταῦτα. ἀλλὰ διὰ τὶ

cule injuria. scitis enim utique hoc, ex quo nati sunt homines
 et judicia exercentur, neminem unquam reum crimen con-
 fiteri, sed frontem perfricant, negant, mentiuntur, causas
 comminiscuntur, omnia faciunt ne pœnas luant. (216) Qua-
 rum rerum nulla vos oportet hodie decipi, sed ex vestra
 conscientia de causa judicare, non meis aut istius credere
 sermonibus, ne testibus quidem, quos iste paratos habebit
 ad quidvis testificandum, Philippo præbitore utens (vide-
 bitis autem, quam pro eo sint expedite dicturi testimonium),
 neque tum etiam, si ille pulcra et magna loquetur, nec
 si vilis ego. (217) Neque enim de oratoribus vel orationibus,
 si quidem sapitis, judicium hodie facere debetis, sed igno-
 miniam, quæ nunc est civitati, propter res flagitiose et ac-
 celerate perditas susceptam, in auctores rejicietis, negotiis,
 quæ omnes nostis, examinatis. (218) Quid igitur illa sunt?
 quæ vos scitis neque opus est ea vos e nobis audire: si
 omnia, quæ vobis sunt polliciti, pacem sequuta sunt et ea
 ignavia ac timiditate vos esse refertos fatemini, ut, quum
 neque in agro hostes versarentur neque e mari oppugnaremur
 neque ulla alia calamitate respublica conflictaretur, sed et
 annona parvi emeretur et nihilo pejus quam nunc vobiscum
 ageretur, (219) si præscivistis et ex istis prius audivistis et
 socios perituros et Thebanos potentes fore et regionem
 Thraciæ finitimam Philippum occupaturum et in Eubœa
 castella exstructum iri ad vos oppugnandos et omnia, quæ
 facta sunt, futura esse, tamen pacem cupide feceritis; ab-
 solvite Æschinem, nec cum tot flagitiis etiam perjurium
 conjungite. neque enim vobis injuriam facit, sed ego insano
 et sum attonitus, qui eum nunc accusem. (220) Sin
 omnia horum contraria, et multa et benigna locuti de
 Philippo, bene eum velle reipublicæ, Phocenses conser-
 vaturum, Thebanorum insolentiam refrenaturum, quin
 præter hæc majora in vos, quam quæ cum Amphipoli con-
 ferenda sint, collaturum, si pacem impetrasset, Eubœam,
 Oropum redditurum, si hæc locuti et polliciti, omnino fefel-
 lerunt et fucum vobis fecerunt, et vobis tantum non Atti-
 cam eriperunt; condemnate, neque ad alias factas vobis
 contumelias (neque enim scio quo illa nomine alio appel-
 landa sint) propter istorum corruptelas vos diras et perju-
 rium domum reportate.

221. Jam etiam illud considerate, judices, qua ego de
 causa istos, insontes si essent, accusare instituissem. non
 enim reperietis. Num suave est multos habere inimicos?
 imo ne tutum quidem. At cum isto aliqua mihi similtas
 intercedebat? nulla. Quid igitur? « De te ipse pertimueras,
 « et propter metum hoc tibi salutem fore putabas. » hoc enim
 eum dicere audivi. Atqui nihil erat periculi, Æschines, nihil
 peccatum erat, ut tu ais. nam si hæc dicit; considerate,
 judices, conveniatne, ob quæ ego prorsus insons mihi me-
 tui, ne propter istos perirem; et quid conveniat istos pati,
 qui ipsi deliquerunt. (222) Verum non propter hæc. sed cur

σου κατηγορῶ; Συκοφαντῶ νῆ Δί, ἐν ἀργύριον λάβω
 παρὰ σοῦ. καὶ πότερον κρεῖττον ἦν μοι παρὰ Φιλίππου
 λαβεῖν τοῦ διδόντος πολὺ καὶ μηδενὸς τούτων ἐλαττον,
 καὶ φίλον κάκεινον ἔχειν καὶ τούτους (ἦσαν γὰρ ἄν,
 10 ἦσαν μοι φίλοι τῶν αὐτῶν κεκοινωνηκότες. οὐδὲ γὰρ νῦν
 ἔχθραν πατρικὴν ἔχουσι πρὸς με, ἀλλ' ἐστὶ τῶν πεπρα-
 γμένων οὐ μετέσχηκα), ἢ παρὰ τούτων ἀφ' ὧν εἰλή-
 φασι μεταίτείν, κάκεινω τ' ἔχθρὸν εἶναι καὶ τούτοις;
 καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων τοσοῦτων χρη-
 15 μάτων λύσθαι, μικρὰ δ' ἀξιοῦν παρὰ τούτων αἰσχύρως
 μετ' ἔχθρας λαμβάνειν; (223) Οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ'
 ἀπήγγελα μὲν τᾶληθῆ καὶ ἀπεσχόμην τοῦ λαβεῖν τοῦ
 δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας ἕνεκα καὶ τοῦ λοιποῦ βίου,
 νομίζων, ὥσπερ ἄλλοι τινές, παρ' ὑμῖν καὶ αὐτὸς ὧν
 20 ἐπιεικῆς τιμηθῆσθαι, καὶ οὐκ ἀνταλλακτικόν εἶναι
 μοι τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν οὐδενὸς κέρδους. μισῶ
 δὲ τούτους, ἐστὶ μοιθηρὸς καὶ θεοῖς ἔχθρὸς εἶδον ἐν
 τῇ πρεσβείᾳ, καὶ ἀπεστέρημαι καὶ τῶν ἰδίων φιλοτι-
 μιῶν διὰ τὴν τούτων δωροδοκίαν πρὸς ἄλλην δυσχερῶς
 25 ὑμῶν τὴν πρεσβείαν ἐσχηκότων. κατηγορῶ δὲ νῦν καὶ
 ἐπὶ τὰς εὐθύνas ἤκω τὸ μέλλον προορώμενος, καὶ βου-
 λόμενος ἀγωνίᾳ καὶ δικαστηρίῳ μοι διωρισθῆαι παρ' ὑμῖν,
 ἐστὶ τάναντι ἐμοὶ καὶ τούτοις κέπρακται. (224) Καὶ δέ-
 41 1 δοικα, δέδοικα (εἰρήσεται γὰρ πάνθ' ἃ φρονῶ πρὸς
 ὑμᾶς), μὴ τότε μὲν συνεπιπασάσθῃ ἐμὲ τὸν μηδ' ὄτιοῦν
 ἀδικούντα, νῦν δ' ἀναπεπτωκότας ἦτε. παντάσῃ γάρ,
 5 ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐκλελύσθαι μοι δοκεῖτε καὶ παθεῖν
 ἀναμένειν τὰ δεινὰ, ἐτέρους δὲ πάσχοντας δρώντας οὐ φυ-
 λάττεσθαι, οὐδὲ φροντίζειν τῆς πόλεως πάλα κατὰ πολ-
 λούς καὶ δεινούς τρόπους διαφθειρομένης. (225) Οὐκ οἴεσθε
 δεινὸν εἶναι καὶ ὑπερφυῆς; (καὶ γὰρ εἴ τι σιωπᾶν ἐγνώ-
 10 λειν, λέγειν ἐξέγομαι :) Ἰστε δῆπου Πυθοκλέα τουτονὶ
 τὸν Πυθοδώρου. τούτῳ πάνυ φιλανθρώπως ἐκεχρήμην
 ἐγώ, καὶ ἀηδὲς ἐμοὶ καὶ τούτῳ γέγονεν εἰς τὴν ἡμέραν
 ταύτην οὐδέν. οὗτος ἐκτρέπεται με νῦν ἀπαντῶν, ἀφ'
 οὗ πρὸς Φιλίππον ἀφίκεται, κἂν ἀναγκασθῆ που συν-
 15 τυχεῖν, ἀπεπήδησεν εὐθέως, μὴ τις αὐτὸν ἴδῃ λαλοῦντ'
 ἐμοί. μετὰ δ' Αἰσχίνου περιέρχεται τὴν ἀγορὰν κύκλῳ
 καὶ βουλευέται καὶ σκοπεῖ. (226) Οὐκ οὐκ δεινόν, ὡ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, καὶ σκέτλιον τοῖς μὲν τὰ Φιλίππου
 πράγμαθ' ἡρημένους θεραπεύειν οὕτως ἀκριβῆ τὴν παρ'
 20 ἐκείνου πρὸς ἑκάτερ' αἰσθησὶν ὑπάρχειν, ὥσθ' ἕκαστον,
 ὥσπερ ἂν παρεστηκὸς αὐτοῦ, μηδ' ὧν ἂν ἐνθαδὶ πράξῃ
 μηδὲν ἡγεῖσθαι λήσειν, ἀλλὰ φίλους τε νομίζειν οὐς ἂν
 ἐκείνῳ δοκῆ καὶ μὴ φίλους ὡσαύτως, τοῖς δὲ πρὸς ὑμᾶς
 25 ζῶσι καὶ τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς γλιχομένοις, καὶ μὴ προ-
 δεδωκόσι ταύτην, τοσαύτην κωφότητα καὶ τοσοῦτο σκό-
 τος παρ' ὑμῶν ἀπαντᾶν, ὥστε τοῖς ἀλιτηρίοις τούτοις ἐξ
 ἴσον νῦν ἐμὲ ἀγωνίζεσθαι, καὶ ταῦτα παρ' ὑμῖν τοῖς
 ἀπαντ' εἰδόσιν; (227) Βούλεσθ' οὐκ εἰδέναι καὶ ἀκοῦσαι
 41 2 τούτων αἰτίων; ἐγὼ δὲ φράσω, ἀξιώ δὲ μηδέν' ἀχθε-
 σθαι μοι λέγοντι τᾶληθῆ. Ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἐν οἴμασι
 σῶμα ἔχων καὶ ψυχὴν μίαν παντὶ θυμῷ καὶ φιλεῖ τοὺς
 6 ἑαυτὸν εὖ ποιοῦντας καὶ μισεῖ τοὺς τάναντία, ὑμῶν δ'

te accuso? Per calumniam nimirum, ut argentum a te ex-
 torqueam. Jam utrum praestabilius mihi fuisset a Phi-
 lippo accipere multum largiente tantundem quantum quis-
 que istorum, et amicum illum habere et istos (essent enim,
 essent amici mihi, si in eandem rerum societatem venis-
 sem. neque enim nunc paternas inimicitias exercent mecum,
 sed propter actorum communitatem recusatam), an ab istis
 aliquid de acceptis emendicare, et tum illius tum istorum
 suscipere inimicitias? et captivos privatis sumptibus tanti
 redimere et pauca turpiter ab istis et per simultatem acci-
 pere velle? (223) Non ita sunt haec. sed et vera renuntiavi
 et a corruptelis abstinui propter justitiam et veritatem et
 reliquam vitam, existimans, ut aliis quibusdam, apud vos,
 si ipse bonus vir essem, fore ut et mihi honor haberetur,
 neque commutandum esse mihi hunc vestrum honorem ullo
 emolumento. istos autem odi, quod improbos esse et diis
 inimicos in legatione animadverti, et per istorum corruptelas
 etiam meo honore sum spoliatus, quum vos tot legationi
 irascere mini. Accuso autem nunc et ad rationem reddendam
 veni, quia res futuras praevideo et lite ac iudicio declarari
 apud vos volo, a me et ab istis omnia facta esse contraria. (224)
 Et vereor, vereor (dicam enim, iudices, omnia quae sentio,
 apud vos), ne tum in eandem ruinam traxeritis me quoque
 criminis omnis expertem, nunc autem nimium sitis otiosi et
 supini. Prorsus enim, Athenienses, dissoluti mihi esse vide-
 mini et expectare dum in mala incidatis, quibus dum alios
 conflicari videtis, non cavere, nec moveri, tametsi res publica
 multis jam diu et miris modis laeditur. (225) Non id esse grave
 et immane putatis? (etsi enim aliquid reticere statueram, ta-
 men facere non possum quin eloquar :) Nostis utique Pytho-
 clem istum, Pythodori filium. cum eo ego conjunctissime
 vixi, neque ulla inter me et illum in hunc usque diem ex-
 stitit offensio. is nunc devitat occursum meum, ex quo ad
 Philippum profectus est, et sicubi mecum congredi necesse
 habet, resiliit statim, ne se quis mecum videat colloquentem.
 cum Aeschine autem circumquaque obit forum et deliberat
 et meditatatur. (226) Nonne igitur acerbum est, Athenienses,
 et miserum, in eos qui colere Philippum instituerunt, adeo
 excitatos ab eo in utramque partem esse sensus, ut quisque
 putet, tanquam eo semper assistente, ne ullum quidem
 suum hic factum clam fore, sed et amicos existiment, qui
 illi placuerint, et inimicos similiter, iis autem, qui ad men-
 tem vestram vivunt et honorem a vobis expetunt eumque
 commutatum volunt, tantum surditatis et tantam tenebra-
 rum a vobis occurrere, ut ego nunc pari ratione cum nefariis
 istis dimicem, idque apud vos, quibus nota sunt omnia?
 (227) Vultis igitur nosse et audire hujus rei causam? dicam
 jam equidem. peto autem, ne quisquam dicenti mihi verum
 succenseat. Ille scilicet unum habens corpus et unum ani-
 mum toto pectore etiam amat bene de se merentes et odit
 adversarios, vestrum autem singuli primum nec bene me-

ἕκαστος πρῶτον μὲν οὔτε τὸν εὖ ποιοῦντα τὴν πόλιν αὐτὸν εὖ ποιεῖν ἡγείται, οὔτε τὸν κακῶς κακῶς. (229) ἀλλ' ἕτερόν ἐστιν ἑκάστῳ προურγιαίτερα, ἢ φ' ὧν παράγεσθε πολλάκις, ἔλεος, φθόνος, ὀργή, χαρίσασθαι τῷ 10 δεηθέντι, ἄλλα μυρία. ἂν δ' ἅπαντά τις ἐκφυγῇ τᾶλλα· τοὺς γ' οὐδένα βουλομένους εἶναι τοιοῦτον οὐ διαφεύξεται. ἢ δ' ἐφ' ἑκάστου τούτων ἁμαρτία κατὰ μικρὸν ὑποβρέουσα, ἀθρόος τῇ πόλει βλάβη γίγνεται.

15 229. Ὡς μὴδὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάθητε τήμερον, μηδ' ἀφήτε τοῦτον, δεῦρ' ἡμᾶς τηλικαῦτ' ἡδίκηκεν. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς τις ἔσται λόγος περὶ ὑμῶν, εἰ τούτον ἀφήσετε; Ἀθήνηθεν ἐπρέσβευσάν τινες ὡς Φιλίππον τουτονί, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Φρύνων, Δημο- 20 σθένης. τί οὖν; ὁ μὲν πρὸς τῷ μὴδὲν ἐκ τῆς πρεσβείας λαβεῖν τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων ἐλύσατο, ὁ δέ, ὧν τὰ τῆς πόλεως πράγματα χρημάτων ἀπέδοτο, τούτων πόνρας ἡγόραζε καὶ ἰθῦς περιῶν. (230) καὶ ὁ μὲν τὸν υἱὸν ἐπέμψεν Φιλίππῳ, πρὶν εἰς ἄνδρας ἐγγρά- 25 ψαι, ὁ μισθὸς Φρύνων, ὁ δ' οὐδὲν ἀνάξιον οὔτε τῆς πόλεως οὐθ' αὐτοῦ διεπράξατο. καὶ ὁ μὲν χορηγῶν καὶ τριηραρχῶν, ἔτι καὶ ταῦτ' ἤθεο δεῖν, ἐβελοντῆς ἀναλίσκειν, λύεσθαι, μὴδὲν ἐν συμφορᾷ τῶν πολιτῶν δι' ἐνδειαν 413 περιορᾶν, ὁ δὲ τοσούτου δαί τῶν ὑπαρχόντων τιν' αἰχμαλώτων σῶσαι, ὥσθ' ὅλον τόπον καὶ πλεῖν ἢ μυρίου μὲν ὄπλιτας, ὁμοῦ δὲ χιλίους ἰππέας τῶν ὑπαρχόντων 5 συμπαρεσκευάσεν. (231) Τί οὖν μετὰ ταῦτα; Ἀθηναῖοι λαβόντες (ἤδεσαν μὲν γὰρ πάλαι. τί δέ;) τοὺς μὲν χρήματ' εἰληφότες καὶ δῶρα, καὶ καταισχύναντας ἐαυτούς, τὴν πόλιν, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, ἀφείσαν καὶ 10 νοῦν ἔχειν ἡγοῦντο καὶ τὴν πόλιν εὐθνεῖσθαι. τὸν δὲ κατηγοροῦντα τί; ἐμβαδροντῆσθαι, τὴν πόλιν ἀγνωεῖν, οὐκ ἔχειν ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥίπτῃ. (232) Καὶ τίς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἰδὼν τὸ παράδειγμα δίκαιον αὐτὸν παρασχεῖν ἐβελήσει; τίς προῖκα πρεσβεύειν, εἰ μήτε 15 λαβεῖν μήτε τῶν εἰληφόντων ἀξιοπιστότερον παρ' ὑμῖν εἶναι δοκεῖν ὑπάρξει; οὐ μόνον κρίνετε τούτους τήμερον, οὐδ', ἀλλὰ καὶ νόμον τίθεσθ' εἰς ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον, πότερον χρημάτων αἰσχροῦς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πρεσβεύειν ἅπαντας προσήκει, ἢ προῖχ' ὑπὲρ ὑμῶν τὰ 20 βέλτιστ' ἀδωροδοκῆτως. (233) Ἀλλὰ μὴν περὶ μὲν τῶν ἄλλων οὐδενὸς προσδεῖσθε μάρτυρος, ὡς δὲ τὸν υἱὸν ἐπέμψεν ὁ Φρύνων, καλεῖ μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

25 Τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ ἔκριεν Αἰσχίνης, ὅτι τὸν αὐτοῦ παῖδ' ἐπ' αἰσχύνῃ πρὸς Φιλίππον ἐπέμψεν. εἰ δὲ τις ὦν ἐφ' ἡλικίας, ἐτέρου βελτίων τὴν ἰδέαν, μὴ προιδόμενος τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὄψεως ὑποψίαν, ἰταμύ- 413 ιτερον τῷ μετὰ ταῦτ' ἐχρήσατο βίῳ τοῦτον ὡς πεπορευμένον κέκριεν.

231. Φέρε δὴ περὶ τῆς ἐστιάσεως καὶ τοῦ ψηφίσματος εἶπω. μικροῦ γε, ἃ μαλίστά μ' ἔδει πρὸς ὑμᾶς εἰ-

rentes de republica bene de se mereri putant, nec male merentes male, (228) sed alia singulis majori curæ sunt, per quæ sæpe abducimini, ut misericordia, invidia, ira, supplicibus gratificari, alia infinita. et ut cetera effugias omnia, non tamen eos effugias, qui neminem talem esse velint. At in omnibus his rebus delicta, paulatim progressa, univæse tandem cedunt in reipublicæ detrimentum.

229. Quale nihil hodie vobis committendum est, Athenienses, nec absolvendus is, qui tantis vos affecit injuriis. quæso enim, qui de vobis sermones erunt, si istum absolvetis? Athenis legati quidam ad Philippum istum iverunt, Philocrates, Æschines, Phrynon, Demosthenes. Quid tum? Hic præterquam quod nihil e legatione accepit, captivos privatis sumptibus redemit, ille, qua pecunia vendiderat negotia civitatis, eâ passim scorta emit et pisces. (230) et sceleratus ille Phrynon filium Philippo permisit, antequam in album virorum inscriberetur, Demosthenes nihil vel reipublica vel se indigni fecit. atque idem quum et choros et triremes instrueret, etiam hac sibi facienda putavit, sumptus ultro impendere, redimere, neminem civium propter egestatem in ærumna negligere, ille tantum abfuit ut sua pecunia ullum captivum redemerit, ut totam regionem et amplius decies mille milites gravis armaturæ et pæne mille equites e nostris sociis, ut captivi Philippi fierent, comparaverit. (231) Quid igitur secutum est? Athenienses, quum is esset in iudicium adductus (olim enim norant. quid autem?), eos qui pecuniam acceperant et munera, qui probris affecerant semetipsos, rempublicam, suos liberos, dimiserunt et sapere putaverunt et bene actum esse cum republica. de accusatore autem quid? esse eum attonitum, ignorare conditionem civitatis, non habere quo suos numos abiciat. (232) Equis, Athenienses, in hoc exemplum intuens, justum se præbere volet? quis gratis agere legatum, si neque accipere neque quam il, qui acceperint, plus apud vos invenire fidei licebit? Non modo iudicium de istis hodie facitis, neutiquam, sed et legem sancitis in omne ævum, utrum propter pecuniam flagitiose legati omnes hostium utilitatibus servire debeant, an gratuito et sine corruptelis agere quæ vobis sunt utilissima. (233) Ac de ceteris nullo teste vobis est opus, a Phrynone autem missum esse filium, voca mihi hujus rei testes.

TESTES.

Hunc igitur non accusavit Æschines, quod suum filium in probrum misit ad Philippum. at si quis adolescens, aliis forma præstantior, non cavens illam ex facie nasci solitam suspicionem, liberius postea vixit; eum impudicitie accusavit.

234. Age igitur jam de convivio et decreto dicam. Pro-pemodum sane, quæ potissimum ad vos dicenda erant,

πεῖν, παρῆλθον. Τῆς πρώτης ἐκείνης πρεσβείας γρά-
 5 φων τὸ προβούλευμ' ἐγὼ καὶ πάνιν ἐν τῷ δήμῳ ταῖς
 ἐκκλησίαις, ἐν αἷς ἡμέλλετε βουλευέσθαι περὶ τῆς εἰ-
 ρήνης, οὐδενὸς οὔτε λόγου πω παρὰ τούτων οὔτ' ἀδι-
 κήματος ὄντος φανεροῦ, τὸ νόμιμον ἔθος ποιῶν, καὶ
 ἐπήνεσα τούτους καὶ εἰς τὸ πρυτανεῖον ἐκάλεσα. (235)
 10 Καὶ νῆ Δ' ἐγωγε καὶ τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέ-
 σβεις ἐξένισα, καὶ πάνυ γε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λαμ-
 πρῶς. ἐπειδὴ γὰρ ἐώρων αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ἐκεῖ
 σεμνυνομένους ὡς εὐδαίμονας καὶ λαμπρούς· εὐθύς
 15 ἡγοῦμην ἐν τούτοις πρώτων αὐτὸς περιεῖναι δεῖν αὐτῶν
 καὶ μεγαλοψυχότερος φαίνεσθαι. Ταῦτα δὴ παρέξε-
 ται νῦν οὗτος λέγων, ὡς « αὐτὸς ἐπήνεσεν ἡμᾶς καὶ
 αὐτὸς εἰστία τοὺς πρέσβεις, » τὸ πότε οὐ διορίζων.
 (236) Ἔστι δὲ ταῦτα πρὸ τοῦ τὴν πόλιν ἡδικῆσθαι τι
 20 καὶ φανεροῦς τούτους πεπρακότας αὐτοὺς γενέσθαι, δὲ
 ἄρτι μὲν ἤχον οἱ πρέσβεις τὸ πρῶτον, εἶδει δ' ἀκούσαι
 τὸν δῆμον τί λέγουσιν, οὐδέπω δ' οὐθ' οὗτος συνερῶν
 δῆλος ἦν τῷ Φιλοκράτει, οὔτ' ἐκείνος τοιαῦτα γράψων.
 Ἄν δὴ ταῦτα λέγῃ· μέμνησθε τοὺς χρόνους, ὅτι τῶν
 25 ἀδικημάτων εἰσι πρότεροι. μετὰ ταῦτα δ' οὐδὲν
 ἐμοὶ πρὸς τούτους οἰκτεῖον οὐδὲ κοινὸν γέγονεν. Λέγε
 τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

237. Ἴσως τοίνυν ἀδελφὸς αὐτῶν συνερεῖ, Φιλοχάρης
 415 καὶ Ἀφώβητος. πρὸς οὓς ἀμφοτέρους ὑμῖν πολλὰ καὶ
 δίκαι' ἔστιν εἰπεῖν. ἀνάγκη δέ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 μετὰ παρρησίας διαλεχθῆναι, μηδὲν ὑποστελλόμενον.
 « ἡμεῖς, Ἀφώβητε καὶ σὺ Φιλόχαρες, σὲ μὲν τὰς ἀλα-
 5 « βαστοθήκας γράφοντα καὶ τὰ τύμπανα, τούτους δ'
 « ὑπογραμματέας καὶ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους » (καὶ
 οὐδεμιᾶς κακίας ταῦτα, ἀλλ' οὐ στρατηγίας γ' ἀξία)
 « πρεσβεῖων, στρατηγῶν, τῶν μεγίστων τιμῶν ἤξιώ-
 « σασμεν. (238) Εἰ τοίνυν μηδὲν ὑμῶν ἡδίκηει μηδεὶς
 10 « οὐχ ἡμεῖς χάριν ὑμῖν οὐδενός, ἀλλ' ὑμεῖς ἡμῖν δικαίως
 « ἂν ἔχοιτε τούτων. πολλοὺς γὰρ ὑμῶν μᾶλλον ἀξίους
 « τιμᾶσθαι παρέντες ἡμεῖς ὑμᾶς ἐσεμνύνομεν. εἰ δὲ δὴ
 « καὶ ἐν αὐτοῖς, οἷς ἐτιμᾶσθε, ἡδίκηκε τις ὑμῶν, καὶ
 « ταῦτα τοιαῦτα· πόσω μᾶλλον ἂν μισοῖσθε δικαίως, ἢ
 15 « σώξοισθε; » Ἐγὼ μὲν οἶμαι πολλῶ. (239) Βιάσονται
 τοίνυν ἴσως, μεγαλόφρονος καὶ ἀναιδεῖς ὄντες, καὶ τὸ
 « συγγνώμην ἀδελφῶν βροθεῖν » προσειληφότες. ὑμεῖς
 δὲ μὴ ἤττασθε, ἐκεῖν' ἐνθυμούμενοι, ὅτι τούτοις μὲν
 20 τούτου προσήκει φροντίζειν, ὑμῖν δὲ τῶν νόμων καὶ
 δλης τῆς πόλεως καὶ παρὰ πάντα τῶν ὄρων, οὓς αὐ-
 τοὶ κάθησθ' ὀμωμοκότες. καὶ γὰρ εἰ τινῶν δεδῆνται
 τούτων σώξουσιν· πότερ', ἂν μηδὲν ἀδικῶν φαίνεται τὴν
 πόλιν ἢ ἂν ἀδικῶν, σκοπεῖτε. εἰ μὲν γάρ, ἂν μὴ
 25 κάγω φημι δεῖν. εἰ δ' ὄλω, κἂν δτιοῦν· ἐπιπορεῖν δε-
 δέηται. οὐ γάρ, εἰ κρύβδην ἔστιν ἡ ψῆφος, λήσει
 τοὺς θεοὺς, ἀλλὰ τοῦτο καὶ πάντων ἀρισθ' ὁ τιθεὶς τὸν
 νόμον εἶδε τοῦ κρύβδην ψηφίζεσθαι, ὅτι τούτων μὲν
 οὐδεὶς εἰσεται τὸν ἑαυτῶν χειραρισμένον ὑμῶν, οἱ θεοὶ

præterissem. De prima illa legatione senatusconsultum
 ego quum scriberem et rursus apud populum in iis concio-
 nibus, quibus deliberaturi eratis de pace, quum nullum
 isti unquam verbum fecissent nec de ullo eorum facinore
 constaret, consuetudinis jure usus et laudavi istos et in
 Prytaneum invitavi. (235) Ac per Jovem et Philippi legatos
 hospitio excepi idque, Athenienses, omnino splendide.
 nam quum viderem eos illic eam rem gloriæ sibi ducere,
 ut beatis et splendidis; statim duxi his in primis me supe-
 riorem iis esse oportere et magnificentia antecellere. Ea
 igitur iste nunc afferet et recensebit: « Ipse, inquiet, lau-
 davit nos, et ipse legatos convivio excepit, » tempus illius
 facti non distinguens. (236) Facta autem illa sunt, antequam
 respublica quicquam detrimenti cepisset et antequam ma-
 nifestum factum esset istos se vendidisse, quum legati pri-
 mum recens advenissent et populo audiendum esset, quid
 dicerent, quum nondum vel istum patrocinari Philocra-
 ti vel hunc talia esse rogaturum constaret. Si igitur talia
 dixerit; mementote temporum, quæ injuriis antecesserunt.
 postea autem nulla mihi cum istis familiaritas aut societas
 intercessit. Recita testimonium.

TESTIMONIUM.

237. Fortassis autem frater ei patrocinabitur, Philocha-
 res et Aphobetus, quorum utrique multa et æqua respon-
 dere poteritis. necesse est autem, Athenienses, ut libere di-
 catur, nihil reformidetur. « Nos, Aphobete et tu Phi-
 « lochares, te alabastrothecas pingere solitum et tympana,
 « et istos notarios ac vulgares homines » (atque hæc ab omni
 sunt improbitate remota, sed imperii certe dignitatem non
 merentur) « legationibus, imperiis, maximis honoribus di-
 « gnati sumus. (238) Quod si nemo vestrum quicquam delin-
 « queret; non nos vobis ullo nomine, sed vos nobis de his
 « jure gratiam haberetis. multis enim honore quam vos di-
 « gnioribus præteritis, vos extulimus. At si quis vestrum
 « etiam in illis ipsis, qui vobis habebantur, honoribus deli-
 « quit, idque talia; quanto magis odio quam conservatione
 « digni estis! » Multo equidem opinor. (239) Vim autem for-
 tasse facient, ut homines vocales et impudentes; atque illo
 freti: « ignoscendum si quis fratri opitulatur. » vos au-
 tem nolite succumbere, illud cogitantes, convenire illis,
 ut istum curent, vobis, ut leges et totam rempublicam et præ
 omnibus jusjurandum, quo dato ipsi ad judicandum sede-
 tis. etenim si rogaverunt vestrum aliquos, ut illum serva-
 retis; illud considerate, utrum ita rogarint, ut insons re-
 periretur, an, etiam si in rempublicam injurius. si enim,
 ut insons; et ego censeo. sin in universum, etiamsi quod-
 cunque fecerit; rogarunt perjurium. neque enim, si occul-
 ta suffragia sunt, latebunt deos, sed hoc omnium vel rectis-
 sime vidit legislator de tabellis clam ferendis, neminem

416δ' εἰσονται κατὰ τὸ δαιμόνιον τὸν μὴ τὰ δίκαια ψηφισάμενον. (240) παρ' ὧν κρείττον' ἐστὶν ἐκάστῳ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῖς παισὶ καὶ ἑαυτοῦ, τὰ δίκαια γνόντα καὶ τὰ προσήκοντα, περιποήσασθαι, ἢ τὴν ἀφανῆ καὶ ἀδηλον χάριν τούτοις καταθέσθαι, καὶ ἀφείναι τούτον, ὃς αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμεμερτύρηκεν. τίνα γὰρ, Αἰσχίνη, μάρτυρα μεῖζω παράσχωμαι τοῦ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπρεσβεῦσθαι σοι, ἢ σὲ κατὰ σαυτοῦ; ὃς γὰρ ὡήθης χρῆναι τὸν φανερόν τι ποιῆσαι βουλευθέντα τῶν σοι 10 πεπρεσβευμένων τηλικαύτη καὶ τοιαύτη συμφορᾷ περιβαλεῖν, δῆλον ὅτι δεινὸν ἂν τι παθεῖν σαυτὸν ἤλπίζεις, εἰ πύθοινθ' οὔτοι τὰ πεπραγμένα σοι.

241. Τοῦτο τοίνυν, ἄνπερ ὑμεῖς εὖ φρονῆτε, καθ' αὐτοῦ συμβήσεται τούτῳ πεπραχῆσθαι, οὐ μόνον κατὰ τοῦθ' ὅτι 15 παμμέγεθες σημειῖόν ἐστι τῶν πεπρεσβευμένων, ἀλλ' ὅτι καὶ κατηγορῶν ἐκείνους τοὺς λόγους εἶπεν, οἱ κατ' αὐτοῦ νῦν ὑπάρχουσιν. ἃ γὰρ ὠρίσω σὺ δίκαια, ὅτε Τίμαρχον ἔκρινες, ταῦτα δῆπου ταῦτά καὶ κατὰ σοῦ προσ- 20 ἴκει τοῖς ἄλλοις ἰσχύειν. (242) Ἐλεγε τοίνυν τότε πρὸς τοὺς δικαστάς, ὅτι « ἀπολογήσεται δὲ Δημοσθένης ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ κατηγορήσει τῶν ἐμοὶ πεπρεσβευμένων. « εἶτ', ἐὰν ὑμᾶς ἀπαγάγη τῶν λόγων, νεανιεύσεται καὶ « περιῶν ἐρεῖ: πῶς τι; τοὺς δικαστάς ἀπαγαγὼν 25 « ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως ὡχρόμην τὸ πρᾶγμα' αὐτῶν « ὑφελόμενος. » Μὴ σύ γε, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζῃ, περὶ τούτων ἀπολογοῦ. τότε δ', ἦνίκ' ἐκείνον ἔκρινες, ἐξῆν σοι κατηγορεῖν καὶ λέγειν ὅτι ἡβούλου.

243. Ἀλλὰ μὴν καὶ ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγε, οὐδένω 417 μάρτυρ' ἔχων, ἐφ' οἷς ἔκρινες τὸν ἀνθρώπον, παρασχέσθαι :

Φῆμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ πολλοὶ φημίζωσι. θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὐτή.

5 Οὐκοῦν, Αἰσχίνη, καὶ σὲ πάντες οὗτοι χρήματ' ἐκ τῆς πρεσβείας φασὶν εἰληφέναι, ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δῆπουθεν « Φῆμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἦντινα λαοὶ πολλοὶ φημίζωσιν. » (244) Ὅσῳ γὰρ αὐτὸ σὲ πλείους ἢ κείνον αἰτιῶνται, θεωρήσον, ὡς ἔχει: τὸν μὲν Τίμαρχον οὐδ' οἱ πρόσχωροι πάντες ἐγίνωσκον, ὑμᾶς δὲ τοὺς πρέσβεις οὐδεὶς Ἑλλήνων οὐδὲ βαρβάρων ἔσθ' ὅστις οὐ φησὶ χρήματ' ἐκ τῆς πρεσβείας εἰληφέναι. ὦστ', εἶπερ ἐστ' ἀληθὴς ἡ Φῆμη, καθ' ὑμῶν ἐστὶν ἡ παρα τῶν πολλῶν, ἦν ὅτι πιστὴν εἶναι δεῖ, καὶ « θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ 15 κῦτή », καὶ ὅτι σοφὸς ἦν ὁ ποιητῆς ὁ ταῦτα ποιήσας, σὺ διώρισας αὐτός.

245. Ἔτι τοίνυν ἱαμβεῖα δῆπου συλλέξας ἐπέραινεν, οἷον :

Ἄσπις δ' ὀμιλῶν ἦδεται κακοῖς ἀνὴρ, οὐ πάποτ' ἠρώτησα, γινώσκων, ὅτι τοιοῦτός ἐστιν ὁσπερ ἦδεται ἑνώων. 20

Ἔϊτα « τὸν εἰς τοὺς ὄρνεις εἰσιόντα καὶ μετὰ Πιτταλάκου περιόντα » καὶ τοιαῦτ' εἶπων: « ἀγνοεῖτ', ἔφη, ποῖόν τιν' ἡγεῖσθαι δεῖ; » οὐκοῦν, Αἰσχίνη, καὶ κατὰ σοῦ τὰ ἱαμβεῖα ταῦθ' ἀρμόσει νῦν ἐμοί, κἂν ἐγὼ λέγω πρὸς τούτους, 25 ὁρθῶς καὶ προσηκόντως ἐρῶ: « ὅστις δ' ὀμιλῶν ἦδεται, »

reorum scire, quis vestrum ei deos esset gratificatus, sed deos scire et numen eum, qui iniqua suffragia tulerit. (240) a quibus præstabilius est unicuique, sibi et liberis, justa quæ sunt pronuntiando, spem bonam acquirere, quam obscuram et incertam gratiam istorum promereri et absolvere istum, qui in se ipse dixit testimonium. Quo enim alio majore teste probem, Æschines, te multa et non ferenda in legatione commisisse, quam te teste contra te ipsum? qui enim putasti eum, qui aliquid eorum, quæ in legatione egisti, palam facere voluit, in tantam et talem calamitatem conjiciendum, ex eo constat te metuisse, ne pessime tecum ageretur, si tua iudices facinora comperissent.

241. Illud igitur ejus actum in fraudem ipsius, si sapitis, esse factum intelligetis; non tantum quod ingens signum est, qua ratione legationem obierit, sed quod etiam in accusando illa verba protulit, quæ nunc in eum debent retorqueri. Quod enim jus accusandus Timarcho constituisti, idem hoc etiam in te valere apud alios debet. (242) Tum igitur dixit ad iudices: « Defendet autem eum Demosthenes et « meam legationem accusabit, et si vos oratione a causa « abduxerit, strenue declamabit et passim jactabit: Quo « modo tandem? abduxi a causa iudices, et surrepto iis ne- « gotio abii. » Ne ita feceris, sed quibus de rebus controversia est, ad eas respondeo. tum autem quum illum accusares, criminari tibi et queri licebat, quicquid volebas.

243. Quin et ad iudices, quum nullum quarum rerum hominem accusabas testem exhibere posses, dixisti hoc :

Quam populi sermo celebrat creber, irrita nunquam Fama cadit penitus, quædam dea quum sit et ipsa.

Atqui et te, Æschines, omnes isti dicunt e legatione accepisse pecuniam, itaque in te quoque illud profecto valet: « Quam populi sermo celebrat creber, irrita nunquam Fama cadit penitus. » (244) Nam quod te longe plures quam illum criminantur, id cujusmodi sit, considera: Timarchum ne vicini quidem omnes norant, vos autem legatos nemo vel Græcorum vel Barbarorum est qui pecuniam accepisse e legatione non dicat. quare si Fama verax est, contra vos valet vulgaris ille rumor. cui fidem esse habendam, et « quædam dea quum sit et ipsa, » et sapientem fuisse poetam hujus dicti auctorem, tu ipse accurate pronuntiasti.

245. Præterea iambos nimirum collectos peregit, ut :

Mala improborum consuetudo cui placet, is qui alet vir, non rogo, sciens satis sodallum illum convenire moribus.

Jam « ad gallos ingredientem et cum Pittalaco obambulantem » et ejus generis alia quum dixisset: « ignoratis, inquit, « cujusmodi sit existimandus? » ergo et in te iambi isti mihi nunc erunt opportuni, Æschines, quos si ad iudices ego dicam, recte convenienterque dicam: « consuetudo cui

καὶ ταῦτα πρεσβεύων, Φιλοκράτει, « οὐ πάποτ' ἤρω-
 τισα, γινώσκων, ὅτι » ἀργύριον εἰληψ' οὗτος, ὡς περ
 Φιλοκράτης ὁ ἠμολογῶν.

246. Λογογράφους τοίνυν καὶ σοφιστὰς ἀποκαλῶν τοὺς
 ἄλλους καὶ ἔθριζεν πειρούμενος, αὐτὸς ἐξελεγχθήσεται
 τούτοις ὦν ἔνοχος. ταῦτα μὲν γὰρ τὰ ἱαμβεῖ' ἐκ Φοί-
 νικός ἐστιν Εὐριπίδου, τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμ' οὐδὲ πάποτ'
 οὔτε Θεόδωρος οὔτ' Ἀριστόδημος ὑπεκρίναντο, οἷς οὗτος
 τὰ τρίτα λέγων διετέλεσεν, ἀλλὰ Μόλων ἠγωνίζετο καὶ
 εἰ δὴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν ὑπακριτῶν. Ἀντιγόνην
 δὲ Σοφοκλέους πολλάκις μὲν Θεόδωρος, πολλάκις δ'
 Ἀριστόδημος ὑποκέρταται, ἐν ἧ πεποιημέν' ἱαμβεῖα κα-
 λῶς καὶ συμφερόντως ὑμῖν, πολλάκις αὐτὸς εἰρηκῶς
 καὶ ἀκριβῶς ἐξεπιστάμενος, παρέλιπεν. (247) ἴστε γὰρ
 δῆπου τοῦθ', ὅτι ἐν ἅπασιν τοῖς δράμασι τοῖς τραγικοῖς
 ἐξαιρετόν ἐστιν ὡς περ γέρας τοῖς τριταγωνισταῖς τὸ τοὺς
 τυράννων καὶ τοὺς τὰ σκῆπτρ' ἔχοντας εἰσιέναι. ταῦτα
 τοίνυν ἐν τῷ δράματι τούτῳ σκέψασθε, ὁ Κρέων Αἰσχί-
 νης οἷα λέγων πεποιήται τῷ ποιητῇ, ἃ οὔτε πρὸς αὐτὸν
 οὗτος ὑπὲρ τῆς πρεσβείας διελέχθη, οὔτε πρὸς τοὺς δι-
 κασταὶς εἶπεν. Λέγει.

20 IAMBEIA ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΕΞ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ.

175 Ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
 ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
 ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῇ.
 25 ἔμοι γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν,
 μὴ τῶν ἀρίστων ἀπειται βουλευμάτων,
 180 ἄλλ' ἐκ φόβου τοῦ γλώσσαν ἐγκλείσας ἔχει,
 κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
 καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
 φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
 419 ἔγω γάρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὀρῶν ἄει,
 185 οὔτ' ἂν σωπῆσαιμι τὴν ἄτην ὀρῶν
 στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
 οὔτ' ἂν φίλον πατ' ἀνδρα θυμωμένη χθονός
 6 θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γινώσκων, ὅτι
 ἦδ' ἐστὶν ἡ σώζουσα, καὶ ταύτης ἐπι
 190 πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.

248. Τούτων οὐδὲν Αἰσχίνης εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ
 πρεσβείᾳ, ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς πόλεως τὴν Φιλίππου ξε-
 νίαν καὶ φιλίαν πολλῶ μείζον' ἠγγίσαθ' αὐτῷ καὶ λυσι-
 τελεστέραν, ἐβρῶσθαι πολλὰ φράσας τῷ σοφῷ Σοφοκλεῖ,
 « τὴν δ' ἄτην ὀρῶν στείχουσαν » ἠμοῦ, τὴν ἐπὶ Φωκείας
 15 στρατείαν, οὐ προεῖπεν οὐδὲ προεξήγγειλεν, ἀλλὰ τού-
 ντιον συνέκρυψε καὶ συνέπραξε καὶ τοὺς βουλομένους εἰ-
 πὲν διεκώλυσεν, (248) οὐκ ἀναμνησθεῖς, ὅτι « ἦδ' ἐστὶν ἡ
 σώζουσα καὶ ταύτης ἐπι » τελοῦσα μὲν ἡ μήτηρ αὐτοῦ
 καὶ καθαίρουσα καὶ καρπουμένη τὰς τῶν χρωμένων
 20 οἰκίας ἐξέθρεψε τοσούτους τουτουσί, διδάσκων δ' ὁ πα-
 τὴρ γράμματα, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω, πρὸς
 τῷ τοῦ Ἡρώ τοῦ ἱατροῦ, ὅπως ἡδύνατο, ἀλλ' οὖν ἐν
 ταύτῃ γ' ἔζη, ὑπογραμματούοντες δ' αὐτοὶ καὶ ὑπηρε-
 25 τούντες ἀπάσαις ταῖς ἀρχαῖς ἀργύριον εἰλήφρασαν, καὶ τὸ
 τελευταῖον ὑφ' ὑμῶν γραμματοεῖς χειροτονηθέντες δὴ
 ἔτη διετράφησαν ἐν τῇ θόλῃ, πρεσβεύων δ' ἀπέσταλτο

placet » Philocratis, idque legato, de eo « non rogo, sciens
 satis, » pecuniam eum accepisse, ut Philocratem, qui con-
 fitetur.

246. Quum autem orationum scriptores et sophistas
 ceteros cognominet atque exagitare studeat, eum ipsum
 talem esse constabit. Hi enim iambi e Phœnice sunt Eu-
 ripidis, quam fabulam nunquam vel Theodorus vel Aristo-
 demus egerunt, apud quos iste tertias partes actitabat, sed
 Molon representavit et si quis alius veterum histrionum.
 Antigonam autem Sophoclis sæpe Theodorus, sæpe Aristo-
 demus egit, in qua factos iambos præclare et vobis utiliter,
 quos sæpe iste recitavit et in promptu habet, prætermisit.
 (247) Nostis enim hoc scilicet, in omnibus fabulis tragicis exi-
 mium veluti præmium virtutis hoc esse tertianis actoribus,
 quod tyrannorum habitu et sceptrā gerentes in scenam in-
 grediuntur. Eos igitur iambos in ea fabula considerate qua-
 les poeta Æschini Creonti recitandos fecerit, quos iste nec
 sibi ipsi dixit in legatione, neque iudicibus recitavit. Recita-

IAMBI SOPHOCLES EX ANTIGONA.

175 Pernosse mentem nullius queas viri,
 facilisve sensus pectoris deprendere,
 diu antequam versetur in republica.
 nam quisquis urbi, cujus imperium gerit,
 metu subactus ora degenèri tenens
 180 mutamque linguam, haud consult salubriter,
 culpandus est et hoc et omni tempore.
 itemque amicum patriæ qui prætulit,
 eum virum putaverim nullo loco.
 Sed ipse (cuncta Juppiter videns sciat)
 185 minime tacebo si quid ingruat mali
 urbi, vel vitæ cum periculo meæ.
 nec urbis hujus hostis impius mihi
 amicus esto. nam considero satis,
 portum salutis patriam esse civibus:
 190 et illa amicos prospera sumi decet.

248. Horum nihil sibi proposuit Æschines in legatione,
 sed patriæ prælatum Philippi hospitium et amicitiam multo
 sibi majorem et utilio rem fore censuit, nihil motus omnino
 sapientis poetæ Sophoclis auctoritate, et « ingruens malum »
 simul, expeditionem in Phocenses, quum videret, non
 prædixit, non ante denuntiavit, sed contra occultavit et
 adjuvit et dicturis obstulit, (249) non recordatus « portum
 salutis patriam esse, et illa » initiantem matrem suam et
 lustrantem et fruentem eorum, qui ea uterentur, opibus,
 istos tot nutrituisse, et patrem suum, ut ego e natu ma-
 joribus audio, ad Herois medici sanum literas docentem,
 ut potuerit, sed in hac urbe vixisse tamen, ipsos vero,
 scripturæ operam dautes et omnibus magistratibus inser-
 vientes argentum accepisse, et denique scribas a vobis
 delectos, biennium in Tholo esse enutritos, et nunc ipsum

νῦν αὐτὸς ἐκ ταύτης. (250) Τούτων οὐδὲν ἐσκέψατο, οὐδ' ὅπως ὀρθῆ πλευσεῖται προείδετο, ἀλλ' ἀνέτρεψε
 420 καὶ κατέδουσε καὶ τὸ καθ' αὐτὸν ὅπως ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς
 ἔσται παρεσκευάσεν. Ἐἶτ' οὐ σὺ σοφιστής, καὶ πονηρός
 γε; οὐ σὺ λογογράφος, καὶ θεοῖς ἐχθρός γε; ὅς ἄ μὲν
 5 πολλαχίς ἠγωνίσω καὶ ἀκριβῶς ἐξηπίστασο, ὑπερέβης,
 ἃ δ' οὐδὲ πώποτε' ἐν τῷ βίῳ ὑπεκρίνω, ταῦτα ζητήσας
 ἐπὶ τῷ τῶν πολιτῶν βλάβαι τιν' εἰς μέσον ἤνεγκας.

251. Φέρε δὴ καὶ περὶ τοῦ Σόλωνος ὃν εἶπε λόγον
 σκέψασθε : ἔφη τὸν Σόλωνα ἀνακείσθαι τῆς τῶν τότε
 10 δημηγορούντων σωφροσύνης παράδειγμα, εἰσω τὴν
 χεῖρ' ἔχοντ' ἀναβεβλημένον, ἐπιπλήττων τι καὶ λοιδο-
 ρούμενος τῇ τοῦ Τιμάρχου προπετείᾳ. καίτοι τὸν μὲν
 ἀνδριάντα τοῦτον οὕτω πενήτην ἔτη φασὶν ἀνακεί-
 σθαι Σαλαμίνοι, ἀπὸ Σόλωνος δ' ὁμοῦ διακόσι' ἔστιν
 15 ἔτη καὶ τετραράκοτον εἰς τὸν νυνὶ παρόντα χρόνον, ὡς θ'
 ὁ δημιουργὸς ὁ τοῦτο πλάσας τὸ σχῆμα, οὐ μόνον οὐκ
 αὐτὸς ἦν κατ' ἐκείνον [τὸν χρόνον], ἀλλ' οὐδ' ὁ πάππος
 αὐτοῦ. (252) Τοῦτο μὲν τοίνυν εἶπε τοῖς δικασταῖς καὶ
 20 ἐμιμήσατο, ὃ δὲ τοῦ σχήματος ἦν τούτου πολλῶ τῇ πό-
 λει λυσιτελέστερον, τὸ τὴν ψυχὴν τὴν Σόλωνος ἰδεῖν
 καὶ τὴν διάνοιαν, ταύτην οὐκ ἐμιμήσατο, ἀλλὰ πᾶν
 τούναντιον. ἐκείνους μὲν γ' ἀφαστηκυίας Σαλαμίνοι
 Ἀθηναίων καὶ θάνατον ζημίαν ψηφισαμένων, ἂν τις
 25 εἶπῃ κομιζέσθαι, τὸν ἴδιον κίνδυνον ὑποθεῖς ἐλεγεία ποιή-
 σας ἦδε, καὶ τὴν μὲν χώραν ἔσωσε τῇ πόλει, τὴν δ'
 ὑπάρχουσαν αἰσχύνην ἀπήλλαξεν. (253) οὗτος δ', ἦν
 βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ἠμετέραν ἔγνωσαν,
 Ἀμφίπολιν, ταύτην ἐξέδωκε καὶ ἀπέδοτο καὶ τῷ ταῦτα
 421 γράφοντι συνεῖπε Φιλοκράτει. ἀξίον γε (οὐ γάρ;) ἦν
 Σόλωνος αὐτῷ μεμνησθαι. Καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα ταῦτ'
 ἐποίησεν, ἀλλ' ἐκείσε ἔλθων οὐδὲ τούνομ' ἐφθέγγετο τῆς
 5 χώρας ὑπὲρ ἧς ἐπρέσβευεν. καὶ ταῦτ' αὐτὸς ἀπήγ-
 γειλε πρὸς ὑμᾶς. μέμνησθε γὰρ δῆπου λέγοντ' αὐτὸν
 ὅτι « περὶ δ' Ἀμφιπόλεως εἶχον μὲν κἀγὼ λέγειν, ἵνα δ'
 ἐγγίνονται Δημοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρέλιπον. »
 (254) Ἐγὼ δὲ παρελθὼν οὐδὲν ἔφη τούτου ὧν ἠβούλετ'
 10 εἰπεῖν πρὸς Φίλιππον ἐμοὶ παραλιπεῖν. θάττον γὰρ ἂν
 τοῦ αἵματος, ἢ λόγου μεταδοῦναι τι. ἀλλ', οἶμαι,
 χρήματ' εἰληφῶτα, οὐκ ἦν ἀντιλέγειν πρὸς Φίλιππον
 τὸν ὑπὲρ τούτου δεδωκότα, ὅπως ἐκείνην μὴ ἀποδοῖ.
 15 Λέγε δὴ μοι λαβῶν καὶ τὰ τοῦ Σόλωνος ἐλεγεία ταυτί,
 ἴν' ἴδῃθ', ὅτι καὶ Σόλων ἐμίσει τοὺς οἷος οὗτος ἀνθρώ-
 πους.

255. Οὐ λέγειν εἰσω τὴν χεῖρ' ἔχοντ', Αἰσχίνη, δεῖ,
 οὐ, ἀλλὰ πρεσβεύειν εἰσω τὴν χεῖρ' ἔχοντα. σὺ δ' ἐκεῖ
 προτείνεις καὶ ὑποσχῶν καὶ καταισχύνας τούτους, ἐνθάδε
 20 σεμνολογεῖ, καὶ λογάρια δύστηνα μελετήσας καὶ φω-
 νασκήσας οὐκ οἶει δίκην δώσειν τηλικούτων καὶ τοσοῦ-
 των ἀδικημάτων, ἂν πιλίδιον λαβῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 περινοστής καὶ ἐμοὶ λοιδορῇ; Λέγε σὺ.

ΕΛΕΓΕΙΑ.

.....

ex hac urbe legatum esse missum. (250) Horum nihil con-
 sideravit, neque ut reipublicæ prosper ventus aspiraret pro-
 curavit, sed eam evertit et demersit et quantum in se erat
 operam dedit, ut in hostium potestatem redigeretur. Nonne
 tu igitur es sophista isque improbus? nonne tu scriptor ora-
 tionum isque diis invisus? qui, quæ in scena sæpe recitati
 et memoria bene tenebas, præteristi, quæ vero tota vita
 nunquam repræsentaras, ea exquisita ad lædendum civem
 quandam in medium attulisti.

251. Agile vero et de Solone quid dixerit, considerate :
 dixit Solonem dedicatum esse in exemplum modestiæ illius
 temporis oratorum, pallio amictum manus intus tenentem,
 quo dicto reprehendit et exagitat Timarchi petulantiam. At
 istam statuum nondum ante annos quinquaginta fuisse de-
 dicatam dicunt Salaminii, a Soloue autem pæne ducenti sunt
 anni et quadraginta ad hanc præsentem ætatem. itaque
 artifex, qui eum gestum effinxit, non ipse solum illius æ-
 tate non fuit, sed ne avus quidem ejus. (252) Hoc igitur
 dixit iudicibus et imitatus est, id autem, quod gestu illo
 esset multo reipublicæ utilius, animum Solonis inspicere et
 mentem, id non est imitatus, sed omnia contra fecit. Ille
 certe, quum Salamis descivisset ab Atheniensibus et capite
 sanctum esset, ne quis eam recuperandam esse suaderet,
 privatim periculum sibi deposcit et elegiam, quam fecerat,
 cecinit et regionem reipublicæ restituit et susceptum dede-
 cus abolevit. (253) At iste, quam rex Persarum et omnes
 Græci vestram esse decreverunt, Amphipolim, eam tradidit
 et vendidit et ejus plebisciti auctorem defendit Philocratem.
 Præclare sane (nonne?) ei Solonis recordari vacabat. Neque
 hic solum ea fecit, sed illuc quum venisset, ne commemo-
 ravit quidem eam regionem propter quam legatus abierat.
 idque ipse vobis renuntiavit. meministis enim profecto eum
 dicere : « De Amphipoli autem et ego verba facere potuissem,
 « sed ut Demostheni de ea dicendi esset locus, ideo præterii. »
 (254) Ego vero progressus dixi istum nihil eorum, quæ ad
 Phillipum dicere voluisset, mihi reliquisse. facilius enim
 sanguine, quam dicendi loco cuiquam cedere. sed accepta
 pecunia scilicet non licebat adversari Philippo, qui ea de
 causa largitus erat, ne id oppidum redderet. Age cape Solo-
 nis elegiam hanc et recita, ut videatis etiam Soloni homines
 istius similes fuisse invisos.

255. Non concio habenda est, Æschines, manu in sinu
 condita, minima, sed legatio obeunda manu in sinu condita.
 Tu vero quum eam illic porrexeris et exhibueris et hos
 contumelia affeceris, hic disseris magnifice, et propter miseram
 quas meditatatus es sententias et vocis exercitationem te pœnas
 esse daturum non putas tot et tantorum scelus, si
 operto capite obambuleris et in me convicia dixeris? Re-
 cita tu.

ELEGIA.

[Initium interioris]. .....

.....

25 1. Ἡμετέρα δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὐποτ' ὀλεῖται
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων.
τοίη γὰρ μεγάλθυμος ἐπίσκοπος ὑβριμοπάρτη
Παλλὰς Ἀθηναίη χεῖρας ὑπερθεῖν ἔχει.

5. αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδῆσιν
422 ἄστοι βούλονται, χρήμασι πειθόμενοι,
δήμου δ' ἠγεμόνων ἀδίκος νόος, οἷσιν ἐτοῖμον
ὑβρίας ἐκ μεγάλης ἀλγεια πολλὰ παθεῖν.
οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κέρον, οὐδὲ παρούσας
5 10. εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίᾳ.

πλουτοῦσιν δ' ἀδίκους ἔργμασι πειθόμενοι.

οὐδ' ἱερῶν κτεάνων οὔτε τι δημοσίων
φειδόμενοι κλέπτουσιν, ἐφ' ἀρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος.
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ Δίκης θέμεθλα,

10 15. ἡ σιγῶσα σῦνοιδε τὰ γιγνόμενα πρό τ' ἔόντα,
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἦλθ' ἀποισαμένη.
Τούτ' ἤδη πάση πόλει ἔργεται ἔλκος ἀφυκτον,
εἰς δὲ κακὴν ταχέως ἤλυθε δουλοσύνην,
15 ἡ στάσιν ἐμφυλον πόλεμόν θ' εὐδόντ' ἐπεγείρει,
20. θεσπάζων ἐρατὴν ὤλεσεν ἠλικίην.
ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυτράποντον ἄστυ
τρυχεῖται ἐν συνόδοις τοῖς ἀδικοῦσι φίλους.
Ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακὰ, τῶν δὲ πενιχρῶν
20 ἰκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐς ἄλλοδαπὴν

25. πρᾶθέντες δεσμοῖσι τ' ἀεικελίοισι δεθέντες.

Οὕτω δημοσίον κακὸν ἔργεται οἰκαδ' ἐκαστῷ,
αὐλεῖται δ' ἔτ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι,
ὕψηλόν θ' ὑπερ ἔρκος ὑπέθορον, εὐρε δὲ πάντως,
25 εἰ καὶ τις φεύγων ἐν μυγῶ ἢ θαλάμῳ.

30. Ταῦτα διδάξει θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
ὡς κακὰ πλείστα πόλει δυσνομία παρέχει,
εὐνομία δ' εὐκοσμία καὶ ἀρτία πάντ' ἀποφαίνει,
καὶ θαμὰ τοῖς ἀδικοῖς ἀμφιτίθησι πέδας,
423 τραχέα λειαίνει, παύει κέρον, ὑβρίν ἀμαυροῖ,
35. αὐαίνει δ' ἄτης ἄνεθα φύομενα,
εὐθύνει δὲ δίκας σχολιάς, ὑπερῆρανα τ' ἔργα
πράσσει, παύει δ' ἔργα διχουστασίας,
5 παύει δ' ἀργαλέτης ἐριδος χόλον, ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
πάντα κατ' ἀνθρώπους ἀρτία καὶ πινυτά.

256. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν τοιοῦτων
ἀνθρώπων οἷα Σόλων λέγει, καὶ περὶ τῶν θεῶν, οὓς φησι
τὴν πόλιν σῶζειν. ἐγὼ δ' αἰεὶ μὲν ἀληθῆ τὸν λόγον
10 τοῦτον ἠγοῦμαι καὶ βούλομαι, ὡς ἄρ' οἱ θεοὶ σῶζουσιν
ἡμῶν τὴν πόλιν, τρόπον δὲ τιν' ἠγοῦμαι καὶ τὰ νῦν συμ-
βεβηκότα πάντ' ἐπὶ ταῖς εὐθύναις ταυταισὶ δαιμονίας
τινὸς εὐνοίας ἐνδειγμα τῇ πόλει γεγενῆσθαι. σκοπεῖτε
15 γὰρ : (257) Ἄνθρωπος πολλὰ καὶ δεινὰ πρῆσβεύσας, καὶ
γῶρας ἐκδεδωκὸς ἐν αἷς τοὺς θεοὺς ὑφ' ἡμῶν καὶ τῶν
συμμάχων τιμᾶσθαι προσῆκεν, ἠτίμωσεν ὑπακούσαντά
τιν' αὐτοῦ κατήγορον. διὰ τί; ἵνα μήτ' ἔλλεο μήτε συγ-
20 γνώμης ἐφ' οἷς αὐτὸς ἠδίκηκε τύχη. ἀλλὰ καὶ κατηγο-
ρῶν ἐκείνου κακῶς λέγειν προείλετ' ἐμέ, καὶ πάλιν ἐν
τῷ δήμῳ γραφὰς ἀποίσειν καὶ τοιαῦτ' ἠπειλεῖ. ἵνα τί;
ἵν' ὡς μετὰ πλείστης συγγνώμης παρ' ἡμῶν δὲ τὰ τού-
του πονηρέματ' ἀκριβέστατ' εἰδὼς ἐγὼ καὶ παρηκολού-
25 θηκὼς ἅπασι κατηγορῶ. (258) ἀλλὰ καὶ διακρουόμενος
πάντα τὸν ἔμπροσθε χρόνον ἐξελαθεῖν εἰς τοιοῦτον
ὑπῆρχται καιρόν, ἐν ᾧ τῶν ἐπιόντων ἕνεκα, εἰ μηδενὸς
ἄλλου, οὐχ οἰόντε, οὐδ' ἀσφαλὲς ἡμῖν δεδωροδοκῆστός

Nostra autem fato Jovis urbs non occidet unquam
decretoque eadem est ea perpetua.
nam Jove nata ferox hastaque atque ægide, Pallas
banc teget, hostiles disjicietque minas.

5 Mœnia sed cives stolidi cupidique lucrorum
ardua subverti per sua facta student,
atque ducum populū mala mens elataque corda
accersunt pœnas et mala multa sibi.
Ignorant superare superbum animum, atque paratas
10. mensæ lætitiās noluerint placidi.

per fas atque nefas quo cumulentur opes.

Despoliant urbem divitiisque deum.
furanter, rapiunt omnes datur unde, neque iram
Justitiæ curant sanctaque scilicet deæ.

15. Illa tacet veterum memor et præsentia cernens,
sed tandem ad pœnas post ruitura graves.
Urbibus hoc jam ulcus venit immedicabile cunctis,
quod juga servitii mox odiosa ferunt,
seditione oritur sopitave bella moventur,
20. bella quibus pubes læta perire solet.
namque urbs, quæ socios injustis provocat armis,
est subito hostili disperitura manu.
Hæc agitant populum mala, sed paupercola turba
in terra externa circum agitur misera,
25. multi empti mercede et vincula dura gerentes,

Publica sic intrant privatos damna penates,
excludi foribus nec mala tanta queunt,
transiliunt muros altos, fuga nulla tuetur,
etsi petas thalamum aut interiora domus.

30. His ego Palladios monitis plus instruo cives,
quanta mala heu legum vincula rumpere fert!
at justæ leges dant omnia commoda nobis,
compedibus stringunt, quos maculant scelera,
aspera complanant, sedant fastidia, frenant
indomitos, abigunt semina quæque mall.
Jura regunt, mansuefaciunt turgentia corda,
compescunt miseræ seditionis opus,
illis bilem atram reprimunt, ac denique vitam
humanam erudiunt, ut sapienter eat.

256. Auditis, Athenienses, de isto genere hominum So-
lon quid dicat, et de diis, a quibus urbem conservari assertit.
Ego vero semper quidem hanc orationem veram esse puto
et opto, conservari urbem nostram a diis, sed etiam quæ
nunc acciderunt in accusatione hac omnia puto quodam-
modo divinæ ejusdam erga rempublicam benivolentiæ si-
gnum exstitisse, idque considerate : (257) Homo qui multa
et atrocias scelera legalus commisit et regiones tradidit, in
quibus deos a vobis et a sociis coli decebat, infamia notavit
quendam, qui rogatus ejus accusatorem se profiteri non
dubitavit. cur? ne ipse delictorum suorum veniam aut
ullam misericordiam consequeretur. sed et illo accusando
in me invelhère instituit, et rursus pro concione accusatio-
nem mihi et talia minitatus est. quamobrem? ut optima cum
venia apud vos ego, qui scelera istius optime novi et omnia
persecutus sum accusarem. (258) Quin etiam, quum omni su-
periore tempore judicia eluderet, in id conjecit sese tempus,
in quo vel propter imminetia pericula, si ob nihil aliud,
nec licitum nec tutum vobis est, istum corruptum largitio-

τοῦτον ἀδῶν ἔσσει. δεῖ μὲν γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 424 προσήκει μισεῖν καὶ κολάζειν τοὺς προδότας καὶ δωροδόκους, μάλιστα δὲ νῦν ἐπὶ καιροῦ τοῦτο γένοιτ' ἂν καὶ πάντας ὠφελήσειεν ἀνθρώπους κοινῇ. (258) Νόσημα γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖνόν ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ χαλεπὸν καὶ πολλῆς τινὸς εὐτυχίας καὶ παρ' ὑμῶν ἐπιμελείας δεόμενον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι γνωριμώτατοι καὶ προεστάναι τῶν κοινῶν ἀξιούμενοι, τὴν αὐτῶν προδιδόντες ἐλευθερίαν οἱ δυστυχεῖς, αὐθαίρετον αὐτοῖς ἐπάγονται δουλείαν, Φιλίππου ξενίαν καὶ 10 ἑταιρίαν καὶ φίλαν καὶ τοιαυτὸ ὑποκοριζόμενοι, οἱ δὲ λοιποὶ καὶ τὰ κύρι' ἄττα ποτ' ἐστὶν ἐν ἐκάστη τῶν πόλεων, οὗς ἔδει τούτους κολάζειν καὶ παραχρῆμα 16 ἀποκτινύναι, τοσοῦτ' ἀπέχουσι τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὥστε θαυμάζουσι καὶ ζηλοῦσι καὶ βούλονται ἂν αὐτὸς ἕκαστος τοιοῦτος εἶναι. (260) Καίτοι τοῦτο τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ τοιαῦτα ζηλώματα Θετταλῶν μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μέχρι μὲν ἔχθες ἢ πρόωγν τὴν ἡγεμονίαν καὶ 20 τὸ κοινὸν ἀξίωμα ἀπωλώλεκεν, νῦν δ' ἤδη καὶ τὴν ἐλευθερίαν παραιρεῖται (τὰς γὰρ ἀκροπόλεις αὐτῶν ἐνίων Μακεδόνες φρουροῦσιν), εἰς Πελοπόννησον δ' εἰσελθὼν τὰς ἐν Ἥλιδι σφαγὰς πεποίηκε, καὶ τοσαύτης παρανοίας καὶ μανίας ἐπέπλησε τοὺς ταλαιπώρους ἐκείνους 25 ὧς, ἐν ἄλλῃων ἀρχαῖσι καὶ Φιλίππου χαρίζονται, συγγενεῖς αὐτῶν καὶ πολίτας μισοφρονεῖν. (261) Καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἔστηκεν, ἀλλ' εἰς Ἀρκადίαν εἰσελθὼν πάντ' ἄνω καὶ κάτω τάκει πεποίηκε, καὶ νῦν Ἀρκάδων πολλοί, προσήκον αὐτοῖς ἐπ' ἐλευθερίᾳ μέγιστον φρονεῖν ὁμοίως ὑμῖν (μόνοι γὰρ πάντων αὐτόχθονες ὑμεῖς ἐστὲ κακῆ- 425νοι), Φίλιππον θαυμάζουσι καὶ χαλκοῦν ἱστᾶσι καὶ στεφανοῦσι, καὶ τὸ τελευταῖον, ἂν εἰς Πελοπόννησον ἦ, δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν εἰσὶν ἐψηφισμένοι, ταῦτα δὲ ταῦτ' εἰσὶν Ἄργεοι. (262) Ταῦτα νῆ τὴν Δήμητρα, εἰ 5 δεῖ μὴ ληρεῖν, εὐλαθείας οὐ μικρὰς δεῖται, ὡς βαδίζον γε κύκλῳ καὶ δεῦρ' ἐλήλυθεν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ νόσημα τοῦτο. ἕως οὖν ἐτ' ἐν ἀσφαλεῖ, φυλάξασθε καὶ τοὺς πρῶτους εἰσαγαγόντας ἀτιμώσατε. εἰ δὲ μή' σκο- 10 πείθ' ὅπως μὴ τνηκαῦτ' εὐ λέγεσθαι δοῖε τὰ νῦν εἰρημένα, ὅτ' οὐδ' ὅ τι χρῆ ποιεῖν ἔξετε. (263) Οὐχ δρᾶτε, ὡς ἐναργές, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σαφές παράδειγμα οἱ ταλαιπῶροι γέγονασιν Ὀλύμπιοι; οἱ παρ' οὐδὲν ὅπως ὡς τὸ τοιαῦτα ποιεῖν ἀπολώλασιν, οἱ δεῖλαιοι. ἔχοιτε δ' 15 ἂν ἐξετάσαι καθαρῶς ἐκ τῶν συμβεβηκότων αὐτοῖς. (264) Ἐκεῖνοι γάρ, ἤνικα μὲν τέτρακοσίους ἵππέας ἐκέκτιγνο μόνον καὶ σύμπαντες οὐδὲν ἦσαν πλείους πεντακισχιλίων τὸν ἀριθμὸν, οὕτω Χαλκιδέων πάντων εἰς ἐν συνωκισμένων, Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοὺς ἔλθόντων 20 πολλῇ καὶ περὶ καὶ ναυτικῇ δυνάμει (ἴστε γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι γῆς καὶ θαλάττης ἤρχοντες ὡς ἔπος εἰπεῖν Λακεδαιμόνιοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους), ἀλλ' ὅμως τηλικαύτης ἐπ' αὐτοὺς ἐλθούσης δυνάμεως οὕτε τὴν πόλιν οὔτε φρούριον οὐδὲν ἀπώλεσαν, ἀλλὰ καὶ μάχας πολλὰς 25 ἐκράτησαν καὶ τρεῖς τῶν πολεμάρχων ἀπέκτειναν καὶ τὸ τελευταῖον, ὅπως ἠβούλοντο, οὕτω τὸν πόλεμον κα-

nibus absolvere. semper enim, Athenienses, odio prosequendi sunt et puniendi proditores et homines corrupti, nunc vero id cum primis tempestive et communi cum utilitate hominum fiet. (259) Morbus enim, Athenienses, ingens invasit in Græciam et gravis, quique magnam et felicitatem et vestram curam postulet. Qui enim sunt in urbibus nobilissimi et in quos collata est reipublicæ auctoritas, hi suæ proditores libertatis infelices, ultro sibi servitutem adducunt hospitium et familiaritatem et amicitiam cum Philippo atque talia blande excusantes, reliqui autem et qui summam reipublicæ in urbibus tenent a quibus illos coerceri oportebat et statim occidi, tantum abest ut tale quid agant, ut eos admirentur et fortunatos judicent et singuli se tales esse velint. (260) Atqui ea res et ejusmodi æmulatio, Athenienses, Thessalorum nuper quidem principatum et communem dignitatem perdidit, nunc vero jam etiam libertatem iis eripit (nam quorundam ex iis arces Macedones præsidii occupant), in Peloponnesum autem ingressa illas cædes Elide concitavit, et tanta dementia et insaniam miseros illos implevit, ut, quo alii aliis imperent et Philippo gratificentur, cognatorum suorum et civium cæde se polluant. (261) Ac ne hic quidem res stetit, sed Arcadiam ingressa, omnia illic sursum deorsumque vertit, et nunc Arcadum multi, quum eos libertatem facere maximi oporteat, æque ut vos (soli enim vos ex omnibus, ut illi, estis indigenæ), Philippum admirantur et aereas ei statuas erigunt et coronant, ac denique, si in Peloponnesum ierit, eum oppidis recipiendum esse decreverunt. eadem hæc Argivi decreverunt. (262) Hæc per Cererem, si serio agendum est, non parvam prudentiam postulant. passim enim pervagata lues illa etiam huc venit, Athenienses. dum igitur adhuc in tuto estis, cavete, et eos, qui illam primi introduxerunt, infamia notate. quod si neglexeritis; videte, ne tum ea, quæ nunc dico, recte dicta esse videantur, quum nec quid faciendum reperietis. (263) Non cernitis, Athenienses, quam evidens et illustre exemplum sit in miseros Olynthios editum? qui nulla alia re magis, quam propter istiusmodi facta, perierunt, miseri. idque ex eorum eventibus cognosci perspicue potest. (264) Illi enim quum quadringentos duntaxat equites haberent et universi non plures numero quinquemillium essent, antequam Chalcidenses omnes in una ea urbe conjuncti habitarent, a Lacedæmoniis petiti magnis et pedestribus et navalibus copiis (nostis enim hoc haud dubie, terra marique fere dixerim imperitavisse illis ténporibus Lacedæmonios), tamen tantis oppugnati copiis neque urbem suam neque castellum ullum amiserunt, sed et prælia multa vicerunt et tres imperatores occiderunt et denique pacem ex animi sui sententia fecerunt. (265) Ut au-

τέθντο. (266) Ἐπειδὴ δὲ δωροδοκεῖν ἤρξαντό τινες, καὶ δι' ἀελλετριαν οἱ πολλοί, μᾶλλον δὲ διὰ δυστυχίαν, τοῦτους πιστοτέρους ἠγήσαντο τῶν ὑπὲρ αὐτῶν λεγόντων, καὶ Λασθένης μὲν ἤρψε τὴν οἰκίαν τῆς ἐκ Μακεδονίας δοθεῖσι ξύλοις, Εὐθυκράτης δὲ βούς ἔτρεφε πολλὰς τιμὴν οὐδενὶ δούς, ἕτερος δὲ τις ἦκεν ἔχων πρόβατα, ἄλλος δὲ τις ἵππους, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ καθ' ὧν ταῦτ' ἐγίγνετο, οὐχ ὅπως ὠργίζοντ' ἢ κολάζειν ἤξιον τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, ἀλλ' ἀπέβλεπον, ἐξήλουν, ἐτίμων, ἀνδρας ἠγοῦντο, — (268) ἐπειδὴ ταῦθ' οὕτω προήγετο καὶ τὸ δωροδοκεῖν ἐκράτησε, χιλίους μὲν ἱππέας κερκτημένοι, πλείους δ' ὄντες ἢ μυριοί, πάντας δὲ τοὺς περιχώρους ἔχοντες συμμάχους, μυριοὶ δὲ ξένοι καὶ τριήρεσι πεντήκονθ' ὑμῶν βοηθησάντων αὐτοῖς καὶ ἐτι τῶν πολιτῶν τετρακισχιλίοις οὐδὲν αὐτοὺς τούτων ἡδυνήθη σῶσαι, ἀλλὰ πρὶν μὲν ἐξελεθῆν ἐνιαυτὸν τοῦ πολέμου τὰς πόλεις ἀπάσας ἀπωλωλέκασαν τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ προδιόντες, καὶ Φίλιππος οὐχ ὑπεῖχεν ὑπακούων τοῖς προδιδοῦσιν, οὐδ' εἶχεν ὅ τι πρῶτον λάβῃ, πεντακοσίου δ' ἱππέας προδοθέντας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἡγουμένων ἔλαθεν αὐτοῖς ὄπλοις ὁ Φίλιππος, ὄσους οὐδεὶς πώποτ' ἄλλος ἀνθρώπων. (267) καὶ οὕτε τὸν ἤλιον ἡσχύνονθ' οἱ ταῦτα ποιοῦντες οὕτε τὴν γῆν πατρίδα οὔσαν, ἐφ' ἧς ἕστασαν, οὐθ' ἱερά, οὐτε τάφους, οὕτε τὴν μετὰ ταῦτα γενησομένην αἰσχύνην ἐπὶ τοιούτοις ἔργοις. Οὐτως ἔκφρανας, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παραπλήγας τὸ δωροδοκεῖν ποιεῖ. ὑμᾶς οὖν, ὑμᾶς εὖ φρονεῖν δεῖ τοὺς πολ-
 15 λούς, καὶ μὴ ἐπιτρέπειν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ κολάζειν δημοσίᾳ. καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑπερφύεσσι, εἰ κατὰ μὲν τῶν Ὀλυθίου προδιόντων πολλὰ καὶ δεινὰ ἐψηφίσασθε, τοὺς δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἀδικοῦντας μὴ κολάζοντες φαίνισθε. Λέγε τὸ ψήφισμά μοι τὸ περὶ τῶν Ὀλυθίων.

427

ΨΗΦΙΣΜΑ.

268. Ταῦθ' ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὁρθῶς καὶ καλῶς πᾶσιν Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις δοκεῖτ' ἐψηφίσθαι κατ' ἀνδρῶν προδοτῶν καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. ἐπειδὴ τοίνυν τὸ δωροδοκεῖν πρότερον τοῦ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἐστὶ καὶ δι' ἐκεῖνο καὶ τάδε πράττουσι τινες· ὅν ἂν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δωροδοκοῦντ' ἴδῃτε, τοῦτον καὶ προδότην εἶναι νομίζετε. εἰ δ' ὁ μὲν καιρός, ὁ δὲ πράγματα, ὁ δὲ στρατιώτας προδίδωσιν· ὧν ἅν ἕκαστος ὑμῶν οἶμαι κύριος γένηται, ταῦτα διαφθείρει, μισεῖν δ' ὁμοίως τοὺς τοιούτους πάντας προσήκει. (269) Ἔστι δ' ὑμῖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τούτων μόνους τῶν πάντων ἀνθρώπων οἰκείους χρῆσθαι παραδείγμασι, καὶ τοὺς προγόνους, οὓς ἐπαινεῖτε δικαίως, ἔργῳ μιμεῖσθαι. εἰ μὴ τὰς μάχας μὴδὲ τὰς στρατείας μὴδὲ τοὺς κινδύνους, ἐν οἷς ἦσαν ἐκεῖνοι λαμπροί, συμβαίνει καιρός, ἀλλ' ἄγεθ' ἡσυχίαν ὑμεῖς ἐν τῷ παρόντι· ἀλλὰ τό γ' εὖ φρονεῖν αὐτῶν μιμεῖσθε. (270) τοῦτο γὰρ πανταχοῦ χρεῖα, καὶ οὐδὲν ἐστὶ πραγματωδέστερον οὐδ' ὀχληρότερον τὸ καλῶς φρονεῖν τοῦ κακῶς, ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ νυνὶ κηθήμενος ὑμῶν ἕκαστος, ἂν μὲν ἂ χρεὶ γιγνώσκῃ πε-

tem quidam acceptare munera cœperunt, et e stultitia vulgus, ac potius e calamitate, illos fideiores existimavit quam patriæ studiosos oratores, et Lasthenes ædes suas contextit lignis dono allatis e Macedonia, et Euthycrates boves multos aluit pretio nemini numerato, et alius quis oves advexit, alius equos, vulgus autem, in cuius fraudem illa fiebant, non modo non iratum est aut id genus hominum punivit, sed suspexit, invidit, veneratus est, viros putavit, (266) ut ea illa creverunt, et largitiones invaluerunt, quanquam equites mille illi habebant, et plures erant decem millibus, et cum finitimis omnibus societate conjuncti, et vos decies mille peregrinis et triremibus quinquaginta et quater mille præterea civibus opem iis ferebatis; nihil horum iis saluti esse potuit, sed prius quam belli annus exiret, oppida omnia Chalcidicæ ditionis perdiderunt tradentes, et Philippus non sustinuit obtemperare tradentibus, nec scivit, quid primum occuparet, et quingentos equites ab ipsis ducibus traditos cum ipsis armis cepit, quot nemo unquam alius hominum. (267) neque illi solem reverebantur qui id agebant, neque terram patriam in qua stabant, neque fana neque sepulcra neque dedecus talia facinora secuturum. Usque adeo vecordes, Athenienses, et attonitos faciunt largitiones. Vos igitur, vos multitudo, et sapietis et ad talia facinora non connivebitis, sed publice punietis. nihil enim fieri posset vel absurdus, quam ut, quum in proditores Olynthiorum multa et atrocias statueritis, eos, qui apud vosmetipsos deliquerunt, non puniretis. Recita mihi decretum de Olynthiis.

DECRETUM.

268. Hæc vos, iudices, recte præclareque omnium et Græcorum consensu et barbarorum decrevistis in proditores et homines diis inimicos. Quum igitur acceptatio munerum talia facinora præcedat et propter illa etiam hæc quidam admittant; quemcunque, Athenienses, acceptare munera videritis, eum etiam proditorem esse putatote. quod si alius occasiones, alius negotia, alius milites prodit; quod sane singulus vestrum mandatum sibi habet, id perdit, pari autem omnes tales digni sunt odio. (269) Vos autem, Athenienses, in ea re soli omnium hominum exemplis uti domesticis potestis et majores, quos jure laudatis, ipsa re imitari. nisi prælia et expeditiones et discrimina, in quibus illi fuerunt splendidi, imitanda incidunt, sed otium nunc vos agitis; at prudentiam certe eorum imitamina, (270) qua ubivis est opus, neque operosius est aut molestius sapere, quam desipere, sed pari tempore nunc sedens vestrum quisque, si, quæ oportet de rebus statuerit, etiam

ρι τῶν πραγμάτων, καὶ ψηφίζεται, βελτίω τὰ κοινὰ ποιήσει τῇ πόλει καὶ ἀξία τῶν προγόνων πράξει, ἀν 25 δ' ἂ μὴ δεῖ, φαυλότερα καὶ ἀνάξια τῶν προγόνων ποιήσει. τί οὖν ἐκείνοι περὶ τούτων ἐφρόνου; ταυτὶ λαβὼν ἀνάγνωθι, γραμματεῦ. δεῖ γὰρ ὑμᾶς ἰδεῖν, ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἔργοις βραθυμεῖτε, ὃν θάνατον κατηνώκασιν οἱ πρόγονοι. Λέγε.

128

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚ ΣΤΗΘΕΣ.

271. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν γραμμάτων λεγόντων Ἀρμίον τὸν Πυθώνακτος τὸν Ζελεῖτην ἐχθρὸν εἶναι καὶ πολέμιον τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ 5 τῶν συμμάχων αὐτὸν καὶ γένος πᾶν. διὰ τί; ὅτι τὸν χρυσὸν ἐκ τῶν βαρβάρων εἰς τοὺς Ἑλληνας ἤγαγεν. οὐκοῦν ἔστιν, ὡς εἴοικεν, ἐκ τούτων ἰδεῖν, ὅτι οἱ πρόγονοι μὲν ὑμῶν, ὅπως μὴδ' ἄλλος ἀνθρώπων μηδεὶς ἐπὶ 10 χρήμασι μηδὲν ἐργάσεται κακὸν τὴν Ἑλλάδα, ἐφρόντιζον, ὑμεῖς δὲ, οὐδὲ τὴν πόλιν αὐτὴν ὅπως μηδεὶς τῶν πολιτῶν ἀδικήσῃ, προορᾷσθε. (272) Νῆ Δ' ἄλλ' ὅπως ἔτυχε ταῦτα τὰ γράμματα ἔστηκεν. Ἄλλ' ὀλης οὐσης ἱερᾶς τῆς ἀκροπόλεως ταυτησὶ καὶ πολλῇν εὐρυχωρίαν ἐχούσης παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγάλην Ἀθηναῖν ἐκ δε- 15 ξιάς ἔστηκεν, ἣν ἀριστεῖον ἢ πόλις τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους πολέμου, δόντων τῶν Ἑλλήνων τὰ χρήματα ταῦτ', ἀνέθηκεν. Τότε μὲν τοίνυν οὕτω σεμνὸν ἦν τὸ δίκαιον καὶ τὸ κολάζειν τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ἐντιμον, ὥστε τῆς αὐτῆς ἡξιοῦτο στάσεως τό τ' ἀριστεῖον 20 τῆς θεοῦ καὶ αἱ κατὰ τῶν τὰ τοιαῦτ' ἀδικούντων τιμωρία. νῦν δὲ γέλως, ἀδεια, αἰσχύνῃ, εἰ μὴ τὴν ἀγαν ταύτην ἐξουσίαν σχήσετε νῦν ὑμεῖς. (273) Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ καθ' ἐν τι μόνον τοὺς 25 προγόνους μιμουμένους ὀρθῶς ἀν ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ πάνθ' ὅσ' ἐπραττον ἐφεξῆς. ἐκείνοι τοίνυν, ὡς ἄπαντες εὖ οἶδ' ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἀκηκόατε, Καλλιᾶν τὸν Ἴπποκίου ταύτην τὴν ὑπὸ πάντων θρυλουμένην εἰρήνην πρσβεύσαντα, Ἴππου μὲν δρόμον ἡμέρας πε- 429 ζῆ μὴ καταβαίνειν ἐπὶ τὴν θάλατταν βασιλεία, ἐντὸς δὲ Χελιδονεῶν καὶ Κυανέων πλοῖον μακρῶ μὴ πλεῖν, ὅτι δῶρα λαθεῖν ἔδοξε πρσβεύσας, μικροῦ μὲν ἀπέ- 5 κτειναν, ἐν δὲ ταῖς εὐθύναις πενήκοντ' ἐπράξαντο τά- λαντα. (274) Καίτοι καλλίω ταύτης εἰρήνην οὔτε πρό- τερον οὔθ' ὕστερον οὐδεὶς ἀν εἰπεῖν ἔχοι πεποιημένην τὴν πόλιν. ἀλλ' οὐ τοῦτ' ἐσκοποῦν. τούτου μὲν γὰρ ἡγοῦντο τὴν αὐτῶν ἀρετὴν καὶ τὴν τῆς πόλεως δόξαν αἰτίαν εἶναι, τοῦ δὲ προῖκα, ἢ μὴ, τὸν τρόπον τοῦ 10 πρσβευτοῦ. τοῦτον οὖν δίκαιον ἡξίουσαν παρέχεσθαι καὶ ἀδωροδόκητον τὸν προσόντα τοῖς κοινοῖς. (275) Ἐκείνοι μὲν τοίνυν οὕτως ἔγουντο τὸ δωροδοκεῖν καὶ ἀλουσιτελεῖς τῇ πόλει, ὥστε μὴτ' ἐπὶ πράξεως μηδεμιας μὴτ' ἐπ' ἀνδρὸς εἶαν γίνεσθαι, ὑμεῖς δὲ, ὦ ἄνδρες 15 Ἀθηναῖοι, τὴν αὐτὴν εἰρήνην ἑωρακότες τὰ μὲν τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τεύχη καθηρηκυῖαν, τὰς δὲ τῶν πρσβειαν οἰκίας οἰκοδομοῦσαν, καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως κτήματ' ἀφηρημένην, τούτοις δ' ἂ μὴδ' ὄναρ

decreverit, reipublicæ commodis consulet, et a dignitate majorum non degenerabit, sin quæ non decent, statum re- rum communium deteriorem faciet et indignum majoribus. Ut igitur in istos fuerunt animati? hæc cape, scriba, et lege. videndum enim vobis est vos in iis rebus esse segnes, propter quas capitis fontes damnarunt majores. Recita.

LITERÆ EX COLUMNA.

271. Auditis, Athenienses, hoc scripto contineri Arthmium Pythonactis filium Zelitam esse inimicum et hostem populi Atheniensis et sociorum, ipsum et universum ejus genus. cur? quod aurum a barbaris in Græciam inexit. Hinc apparet nimirum majoribus vestris, ne quisquam hominum propter pecuniam malum inferret Græciæ, fuisse curæ, vos autem ne illud quidem cavetis, ne vestrorum quis civinm reipublicæ injuriam faciat. (272) At per Jovem id monumentum utcunque collocatum est. Imo quum hæc tota arx sit sacrosancta et amplum spatium occupet; juxta æream illam et magnam Minervam, ad dextram situm est, quam in victoriæ memoriam barbarici belli, data pecunia illa a Græcis, respublica consecravit. Ac tum quidem tanti fiebat justitia tantoque studio fontes plectebantur, ut eadem statio et deæ præmio et talium scelerum supplicio tribueretur. nunc autem risus, impunitas, dedecus, nisi vos inmodicam istam licentiam nunc reprimetis. (273) Existimo autem recte vos, Athenienses, esse facturos, si non una tantum in re majores, sed etiam in omnibus omnino imitemini, quæ illi fecerunt. Illi igitur, quod vos omnes audivisse compertum habeo, Calliam Hipponici filium, qui legatus celebratam illam pacem fecit, ut neque intra spatium, quantum cursu equi uno die confici posset, rex Persarum cum exercitu ad mare descenderet, neque ad Chelidoneas et Cyaneas longa nave accederet, quod in legatione munera accepisse visus est, parum abfuit quin occidissent, et in referendis rationibus quinquaginta talenta ab eo exegerunt. (274) Atqui pulcriorem ea pacem nec post nec prius ullam a civitate nostra esse factam quisquam dicet. Verum non illud spectabant. id enim suæ virtuti et reipublicæ auctoritati acceptum ferebant, an vero gratis fieret, necne, legati ingenio. ab eo igitur, qui ad rempublicam esset accessurus, morum integritatem et abstinentiam flagitabant. (275) Illi igitur ita inimicas ducebant largitiones et reipublicæ perniciosas, ut neque in actione ulla neque in viro locum habere paterentur, sed vos, Athenienses, quum videritis eandem pacem tum mœnia vestrorum sociorum diruisse, legato- rum autem ædes exstruxisse, tum reipublicæ possessiones eripuisse, istis autem ea, quæ nec per somnium unquam

ἤλπισαν πώποτε κτησαμένην, οὐκ αὐτοὶ τούτους ἀπε-
30 κτείνετε, ἀλλὰ κατηγοροῦ προσδεῖσθε, καὶ λόγῳ κρι-
νετε, ὧν ἔργῳ τὰ δίκαια πάντα ὀρώσιν.

275. Οὐ τοίνυν τὰ πάλαι ἂν τις ἔχοι μόνον εἰπεῖν καὶ
διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων ὑμᾶς ἐπὶ τιμωρίαν
παρακαλέσαι, ἀλλ' ἐφ' ὑμῶν τουτωνι τῶν ἐτι ζώντων
25 ἀνθρώπων πολλοὶ δίκην δεδωκάσιν, ὧν ἐγὼ τοὺς μὲν
ἄλλους παραλείψω, τῶν δ' ἐκ πρεσβείας, ἧ πολὺ ταύ-
της ἐλάττω κακὰ τὴν πόλιν εἰργασται, θανάτῳ ζημιώ-
θέντων ἐνὸς ἧ δοῦν ἐπιμνησθήσομαι. Καὶ μοι λέγε
τουτὶ τὸ ψήφισμα λαβῶν.

430

ΨΗΦΙΣΜΑ.

277. Κατὰ τουτὶ τὸ ψήφισμα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τῶν πρεσβέων ἐκείνων ὑμεῖς θάνατον κατέργωτε, ὧν
εἷς ἦν Ἐπικράτης, ἀνὴρ, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων
5 ἀκούω, σπουδαῖος καὶ πολλὰ χρήσιμος τῇ πόλει καὶ
τῶν ἐκ Πειραιῶς καταγαγόντων τὸν δῆμον καὶ ἄλλως
δημοτικός. ἀλλ' ἤμῃς οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησε τούτων,
δικαίως. οὐ γὰρ ἐφ' ἡμῶν χριστὸν εἶναι δεῖ τὸν τη-
10 λικαῦτα διοικεῖν ἀξιοῦντα, οὐδὲ τὸ πιστευθῆναι προλα-
βόντα παρ' ὑμῶν εἰς τὸ μεῖζω δύνασθαι κακοῦργεῖν
καταχρησθαι, ἀλλ' ἀπλῶς μηδὲν ὑμῶς ἀδικεῖν ἐχόντα.
(278) Εἰ τοίνυν τι τούτοις ἀπρακτὸν ἔστι τούτων, ἐφ'
οἷς ἐκείνων θάνατος κατέργωσται ἔμ' ἀποκτείνετ' ἡδη.
15 σκοπεῖτε γάρ : « Ἐπειδὴ παρὰ τὰ γράμματα, » φησί,
« ἐπρέσβευσαν ἐκεῖνοι, » τὸ ψήφισμα. καὶ τοῦτ' ἔστι
τῶν ἐγκλημάτων τὸ πρῶτον. οὗτοι δ' οὐ παρὰ τὰ γράμ-
ματα ; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα « Ἀθηναῖοι καὶ τοῖς Ἀθη-
20 « ναίων συμμάχοις, » οὗτοι δὲ Φωκίας ἐκσπόνδους
ἀπέφηναν ; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα « τοὺς ἀρχοντας ὀρκῶν
« τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν, » οὗτοι δὲ, οὐς Φίλιππος αὐτοῖς
προσέπεμψε, τούτους ὄρκισαν ; οὐ τὸ μὲν ψήφισμα
« οὐδαμοῦ μόνους ἐντυγχάνειν Φιλίππῳ, » οὗτοι δ'
25 οὐδὲν ἐπαύσαντ' ἰδίᾳ χρηματίζοντες ; (279) « Καὶ ἡλέγ-
« χθησάν τινες αὐτῶν ἐν τῇ βουλῇ οὐ τάληθῆ ἀπαγγέλ-
« λοντες. » οὗτοι δὲ γε καὶ ἐν τῷ δήμῳ. καὶ ὑπὸ τοῦ ;
τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμπρόν. ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων.
οἷς γὰρ ἀπήγγειλαν οὗτοι, πάντα δήπου γέγονε τάναν-
431 τία. « οὐδ' ἐπιστελλόντες, » φησί, « τάληθῆ. » οὐκ οὐκ
οὐδ' οὗτοι. « καὶ καταψευδόμενοι τῶν συμμάχων καὶ
« δῶρα λαμβάνοντες. » ἀντὶ μὲν τοίνυν τοῦ καταψευ-
δόμενοι παντελῶς ἀπολωλεκότες. πολλῶν δὲ δήπου τοῦτο
5 δεινότερον τοῦ καταψεύσασθαι. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ γε τοῦ
δῶρ' εἰληφέναι, εἰ μὲν ἠρνοῦντο, ἐξελέγχειν λοιπὸν
ἂν ἦν, ἐπειδὴ δ' ὁμολογοῦν, ἀπάγειν δήπου προσήκειν.
(280) Τί οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ; τούτων οὕτως ἐχόντων,
ὑμεῖς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὄντες, οἱ δὲ καὶ τινες αὐτῶν ἐτι
10 ζῶντες, ὑπομνεῖτε τὸν μὲν εὐεργέτην τοῦ δήμου καὶ τὸν
ἐκ Πειραιῶς, Ἐπικράτην, ἐκπεσεῖν καὶ κολασθῆναι,
καὶ πάλιν πρῶτον Θρασύβουλον ἐκεῖνον τὸν Θρασυβού-
λου τοῦ δημοτικοῦ καὶ τοῦ ἀπὸ Φυλῆς καταγαγόντος τὸν
15 δῆμον, τάλαντα δέκ' ὠφληκέναι, καὶ τὸν ἀπ' Ἀρμοῦδιου
καὶ τῶν τὰ μέγιστ' ἀγαθὰ ὑμῶς εἰργασμένων, οὐς νό-

DEMOSTHENES.

sperant, contulisse, non vestra sponte eos occidistis, sed
accusatore indigetis, et verbis disceptatis causam eorum,
quorum re ipsa injurias universi vident.

276. Neque vero vetera duntaxat ferri possunt et per
ea exempla vos ad ultionem incitari, sed vestra aetate, qui
adhuc vivitis, multi poenas dederunt, quorum ego alios
praeteribo, eorum autem, qui propter legationem hac mul-
to minus reipublicae nocentem capite mulctati sunt, unius
atque alterius mentionem faciam. Age cape mihi hoc decre-
tum et recita.

DECRETUM.

277. Ex hoc decreto, Athenienses, legatos illos vos ca-
pitibus condemnastis, e quibus unus fuit Epicrates, homo,
ut ego e natu majoribus audio, frugi et multum utilis rei-
publicae et unus ex iis, qui populum e Piræo reducerunt,
et alioqui popularis. sed tamen nihil ei horum profuit, me-
rito. neque enim e dimidia parte bonum oportet esse eum
qui tanta negotia suscipit, nec fide vestra praerepta abuti
ad majorum scelerum licentiam, sed plane vos nulla injuria
de industria afficere. (278) Si quid igitur eorum isti non per-
petrarunt, propter quae illi capitis sunt damnati; me jam
occidite. considerate enim : « Posteaquam contra literas,
inquit decretum illud, legationem obierunt illi. » atque hoc
primum crimen est. An vero isti non contra literas? nonne
decretum dicit « Atheniensibus et Atheniensium sociis », isti
autem Phocenses fodere excluderunt? nonne decretum « ju-
« rejurando adigendos esse urbium magistratus, » isti autem,
quos Philippus ad ipsos miserat, hos jurejurando adegerunt?
nonne decretum « nusquam solos cum Philippo colloqui, »
isti autem privatim cum eo agere nunquam destiterunt?
(279) « Et quosdam eorum in senatu falsa renuntiavisse
« argumentis ostensum est. » at istos etiam apud populum.
et a quo? (id enim illustre est.) a rebus ipsis. nam renuntia-
tioni istorum evenerunt omnia sane contraria. « Nec vera,
inquit illud decretum, scripsisse. » item istos. « Et in socios
mentitos esse et munera accepisse. » istos vero non
mentitos esse, sed funditus perdidisse. id quod multo est
mendacis acerbius. jam de largitionibus, si negarent,
restaret, ut convincerentur, quum autem confessi sint, ad
supplicium abreptos oportebat. (280) Quid igitur, Athenien-
ses? quum haec ita sint, quum vos illis viris pronati, par-
tim etiam ex illorum numero sitis superstites, committetis,
ut de republica bene meritis et populi e Piræo reductor
Epicrates exciderit et poenas dederit, et rursus nuper Thra-
sybulus ille Thrasymbuli hominis popularis filius et ejus qui
populum e Phyle reduxit, talentis decem sit punitus, et qui-
dam ex Harmodii posteris et eorum qui maxima in vos
beneficia contulerunt, quos lege ob beneficentiam erga vos

μῦρ διὰ τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑπῆρξαν εἰς ὑμᾶς, ἐν ἅπασιν
 τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ ταῖς θυσίαις σπονδῶν καὶ κρατήρων κοι-
 20 νωνοὺς πεποίησθε καὶ ἄδετε καὶ τιμᾶτ' ἐξ Ἰσοῦ τοῖς
 ἥρωσι καὶ τοῖς θεοῖς, (281) τούτους μὲν πάντας τὴν ἐκ
 τῶν νόμων δίκην ὑπεσχικέναι, καὶ μήτε συγγνώμην
 μήτ' ἔλεον μήτε παιδία κλάοντα δμῶνυμα τῶν εὐερ-
 γητῶν μήτ' ἄλλο μηδὲν αὐτοὺς ὠφελικέναι, τὸν δ'
 25 Ἀτρομήτου τοῦ γραμματιστοῦ καὶ Γλαυκοθέας τῆς
 τοῖς θιάσους συναγωγῆς, ἐφ' οἷς ἑτέρα τέθνηκεν ἰέρεια,
 τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες, τὸν τῶν τοιοῦτων, τὸν οὐδὲ καθ'
 ἐν χρήσιμον τῇ πόλει, οὐκ αὐτόν, οὐ πατέρα, οὐκ ἄλλον
 οὐδένα τῶν τούτου ἀφήσετε; (282) ποῖος γὰρ ἴππος, ποῖα
 432 τριήρης, ποῖα στρατεία, τίς χορός, τίς λειτουργία, τίς
 εἰσφορά, τίς εὐνοια, ποῖος κίνδυνος, τί τούτων ἀπάντων
 ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γέγονε παρὰ τούτων τῇ πόλει; καί-
 5 τοι κἂν εἰ ταῦτα πάνθ' ὑπῆρχεν, ἔκεινα δὲ μὴ προσῆν,
 δικαίως καὶ προῖκα πεπρεσβευκέναι· ἀπολωλέναι δὴπου
 προσῆκεν αὐτῷ. (283) Εἰ δὲ μήτε ταῦτα μήτ' ἔκεινα·
 οὐ τιμωρήσεσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε, ὧν κατηγοροῦν
 ἔλεγε Τιμάρχου; ὡς « οὐδὲν ἔστ' ὄφελος πόλεως, ἥτις
 10 « μὴ νεῦρ' ἐπὶ τοὺς ἀδικούντας ἔχει, οὐδὲ πολιτείας,
 « ἐν ἧ συγγνώμῃ καὶ παραγγελίᾳ τῶν νόμων μεῖζον
 « ἰσχύουσιν, οὐδ' ἔλεειν ὑμᾶς οὔτε τὴν μητέρα δεῖν τὴν
 « Τιμάρχου, γραῦν γυναῖκα, οὔτε τὰ παιδία, οὐτ' ἄλ-
 « λον οὐδένα, ἀλλ' ἔκειν' ὄραν, ὅτι, εἰ προσήσεσθε τὰ τῶν
 15 « νόμων καὶ τῆς πολιτείας, οὐκ εὐρήσετε τοὺς ὑμᾶς αὐ-
 « τοὺς ἐλεήσοντας. » (284) Ἄλλ' ὁ μὲν ταλαίπωρος ἀ-
 θρωπος ἠτίμωται, ὅτι τοῦτον εἶδεν ἀδικούντα, τούτῳ
 δ' ἀθύρῳ δώσει εἶναι; διὰ τί; εἰ γὰρ παρὰ τῶν εἰς
 ἑαυτοὺς ἐξαμαρτόντων τηλικαύτην ἤξιωσε δίκην Αἰσχί-
 20 νης λαθεῖν, παρὰ τῶν εἰς τὰ τῆς πόλεως τηλικαυθ'
 ἡμαρτηκῶτων, ὧν εἰς οὗτος ὧν ἐξελέγχεται, τηλικὴν
 ὑμᾶς προσήκει λαθεῖν τοὺς ὀμωμοκότας καὶ δικάζοντας;
 (285) « Νῆ Δ', οἱ νέοι γὰρ ἡμῖν δι' ἐκεῖνον ἔσονται τὸν
 25 « ἀγῶνα βελτίους. » Οὐκοῦν καὶ διὰ τὸνδ' οἱ πολιτευό-
 μενοι, δι' ὧν τὰ μέγιστα κινδυνεύεται τῇ πόλει. προσ-
 ἕκει δὲ καὶ τούτων φροντίζειν. Ἴνα τοῖνυν εἰδῆθ',
 ὅτι καὶ τοῦτον ἀπόλεσε τὸν Τιμάρχον, οὐ μὰ Δ' οὐχὶ
 τῶν ὑμετέρων παιδῶν, ὅπως ἔσονται σώφρονες, προ-
 438 ρῶν (εἰσὶ γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ νῦν σώφρονες.
 μὴ γὰρ οὕτω γένοιτο κακῶς τῇ πόλει, ὥστ' Ἀφοδῆτου
 καὶ Αἰσχίνου σωφρονιστῶν δεσθῆναι τοὺς νεωτέρους),
 5 (286) ἀλλ' ὅτι βουλευῶν ἔγραψεν, ἂν τις ὡς Φίλιππον
 ἔπλα ἄγων ἀλῆ, ἡ σκευὴ τριηρικὰ, θάνατον εἶναι τὴν
 ζημίαν. (σημεῖον δὲ πόσον γὰρ ἐδημηγόρει χρόνον Τι-
 μαρχος; πολὺν. οὐκοῦν τοῦτον ἦν Αἰσχίνης ἅπαντ' ἐν τῇ
 πόλει, καὶ οὐδεπώποτ' ἠγανάκτησεν οὐδὲ δεινὸν ἠγήσατ'
 10 εἶναι τὸ πρᾶγμα, εἰ δὲ τοιοῦτος λέγει, ἕως εἰς Μακεδο-
 νίαν ἔλθων ἑαυτὸν ἐμισθῶσεν.) λέγε δὴ μοι τὸ ψήφισμα
 λαβὼν αὐτὸ τὸ τοῦ Τιμάρχου.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

15 287. Ὁ μὲν τοῖνυν ὑπὲρ ὑμῶν γράψας μὴ ἀγειν ἐν
 τῷ πολέμῳ πρὸς Φίλιππον ἔπλα, εἰ δὲ μή, θανάτῳ ζῆ-

in omnibus fanis in sacrificiis fecistis libationum et pocu-
 lorum participes et celebratis et colitis pari honore cum he-
 roibus et diis, (281) hi quidem omnes pœnas legibus dederint,
 et nec venia nec misericordia nec plorantes pueri nomina
 eorum, qui bene de republica sunt meriti, referentes, nec
 quicquam aliud iis profuerit. Atrometi autem literatoris et
 Glaucothææ cœtus bacchantium ductantis filium, ob quod
 factum alia sacrificula occisa est, eum vos uacti pronatum
 talibus, nulla ex parte reipublicæ utilem, non ipsam, non
 patrem, non alium ullum ejus necessarium, dimittetis? (282)
 Quis enim equus, quæ triremis, quæ expeditio, quis clo-
 rus, quod munus, quod tributum, quæ benivolentia, quod
 periculum, quid horum omnium in omni ævo præstitum
 est ab istis reipublicæ? Atqui et si illa præstitisset omnia,
 nec tamen illud accederet, quod recte et gratuito legationem
 obiisset; interfici eum utique deceret. (283) Quod si neque
 hæc neque illa; non punietis? non reminiscemini, quæ in
 accusando Timarcho dixerit: « nullum esse usum civitatis,
 « quæ nervos contra facinorosos non habeat, nec repu-
 « blicæ, in qua venia et factio plus valeant legibus, nec
 « vos misericordia moveri oportere matris Timarchi, senis
 « mulieris, nec puerorum, nec denique cujusquam, sed
 « illud spectandum, vos si legum et reipublicæ curam
 « abjeceritis, qui vestri misereatur, inventuros nemi-
 « nem. » (284) Ille igitur infelix homo ignominia notatus est,
 quod istius scelera vidit, isti autem impunitatem conce-
 detis? cur? nam si ab iis, qui in se ipsi deliquerunt, tantas
 pœnas expetiit Æschines, quid in eos, qui tantopere reipu-
 blicæ nocuerunt, e quibus istum unum esse constat, a vo-
 bis juratis et iudicibus erit statuendum? (285) « At hercule
 « adolescentes propter illud iudicium nobis erunt meliores. »
 Propter hoc autem ii qui versantur in republica, per quos
 in summum respublica discrimen adducitur. est autem et
 horum habenda ratio. Ut autem sciat is ab isto etiam hunc
 Timarchum eversum esse, non (ita me dii ament) de liberis
 vestris, quo illi essent modesti, sollicito (sunt enim,
 Athenienses, nunc quoque modesti. absit ut eo respublica
 redigatur, ut Aphobeto et Æschine moderatoribus indigeant
 juniores), (286) sed quod ille senator rogavit ut, si quis
 convincatur arma vexisse ad Philippum aut armamenta
 triremium, morte punieudum. (cujus rei hoc signum est:
 nam quamdiu rempublicam administravit Timarchus? diu.
 eo igitur omni tempore in urbe fuit Æschines, et nunquam
 ægre tulit aut grave esse duxit, si homo illis moribus con-
 ciones haberet, donec in Macedoniam profectus, se ipsum
 mercede locavit.) cape jam ipsum Timarchi decretum et
 recita.

DECRETUM.

287. Qui igitur pro vobis rogavit, ne belli tempore ad
 Philippum arma ferrentur, sin quis fecisset, capitale fore,

μιοῦσθαι, ἀπόλωλε καὶ βδυσταί, ὃ δὲ καὶ τὰ τῶν ὑμ-
τέρων συμμάχων διπλ' ἐκείνῳ παραδοῦς οὕτωσι κατηγό-
ρει, καὶ περὶ πορνείας ἔλεγεν, ὃ γῆ καὶ θεοί, δυσὶν μὲν
κηδεσταῖν παρεστηκότοι, οὓς ἰδόντες ἂν ὑμεῖς ἀνακρά-
20 γοίτε, Νικίου τε τοῦ βδελυροῦ, ὃς ἑαυτὸν ἐμίσησεν
εἰς Αἴγυπτον Χαβρία, καὶ τοῦ καταράτου Κυρηβίω-
νος, ὃς ἐν ταῖς πομπαῖς ἀνευ τοῦ προσώπου κωμάζει.
καὶ τί ταῦτα; ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν ὄρων Ἀφώβητον. ἀλλὰ
διτ' ἄνω ποταμῶν ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ πάντες οἱ περὶ

25 πορνείας ἐβόησαν λόγοι.

288. Καὶ μὴν εἰς ὄσσην ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἢ
τοῦτου πονηρία καὶ ψευδολογία καταστήσας' ἔχει,
πάντα τᾶλλ' ἀφείς, ὃ πάντες ὑμεῖς ἴστ' ἐρῶ. πρότερον
μὲν γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί παρ' ὑμῖν ἐψήφι-
434σται, τοῦτ' ἐπετήρουν οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες, νῦν
δ' ἤδη περιερχόμεθ' ἡμεῖς, τί δέδοκται τοῖς ἄλλοις,
σκοποῦντες, καὶ ὠτακουστοῦντες, τί τὰ τῶν Ἀρκάδων,
5 τί τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων, ποῖ πάρεσι Φιλίππος, ζῆ, ἢ
τέθνηκεν. οὐ τοιαῦτα ποιοῦμεν; (289) Ἐγὼ δ' οὐ δέ-
δοικα, εἰ Φιλίππος ζῆ, ἀλλ' εἰ τῆς πόλεως τέθνηκε τὸ
τοῦς ἀδικοῦντας μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι. οὐδὲ φοβεῖ με
Φιλίππος, ἂν τὰ παρ' ὑμῖν διγαίνῃ, ἀλλ' εἰ παρ' ὑμῖν
10 ἄδεια γενήσεται τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρεῖν βουλομέ-
νοις, καὶ συνεροῦσι τινες τούτοις τῶν ὑφ' ὑμῶν πεπι-
στευμένων, καὶ πάντα τὸν ἐμπροσθε χρόνον ἀρνούμενοι
μὴ πράττειν ὑπὲρ Φιλίππου, νῦν ἀναθήσονται, ταῦτα
φοβεῖ με. (290) Τί γὰρ δή ποτε, Εὐβούλε, Ἥγησί-
λεω μὲν κρινόμενῳ, ὃς ἀνεψιὸς ἐστὶ σοι, καὶ Θρασυ-
15 βούλου πρῶτον, τῷ Νικηράτου θεῖῳ, ἐπὶ μὲν τῆς πρῶ-
της ψήφου, οὐδ' ὑπακοῦσαι καλούμενος ἤθελες, εἰς δὲ
τὸ τιμημ' ἀναβάς ὑπὲρ μὲν ἐκείνων οὐδ' ὄτιοῦν ἔλεγες,
ἔδεδου δὲ τῶν δικαστῶν συγγνώμην ἔχειν σοι, εἴτα, ὑπὲρ
20 μὲν συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων ἀνθρώπων οὐκ ἀναβαί-
νεις, ὑπὲρ Αἰσχίνου δ' ἀναθήσει; (291) ὃς, ἥνικ'
ἔκρινεν Ἀριστοφῶν Φιλόνεικον καὶ δι' ἐκείνου τῶν σοι
πεπραγμένων κατηγόρει, συγκατηγόρει μετ' ἐκείνου
σοῦ καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν σῶν εἰς ἐξητάζετο. ἐπειδὴ δὲ
25 σὺ μὲν τουτουσί δεδιζόμενος καὶ φήσας καταβαίνειν εἰς
Πειραιᾶ δεινὴν ἤδη καὶ χρήματ' εἰσφέρειν καὶ τὰ θεω-
ρικὰ στρατιωτικὰ ποιεῖν, ἢ χειροτονεῖν ἔ συνεῖπε μὲν
οὕτως, ἔγραψε δ' ὃ βδελυρὸς Φιλοκράτης, (292) ἐξ ὧν
αἰσχρὰν ἀντὶ καλῆς συνέθης γενέσθαι τὴν εἰρήνην, οὐ-
435τοι δὲ τοῖς μετὰ ταῦτ' ἀδικήμασι πάντ' ἀπολωλέκασι
τηνικαῦτα διήλλαξαν. καὶ ἐν μὲν τῷ δήμῳ κατηρῶ Φι-
λίππου καὶ κατὰ τῶν παιδῶν ὤμνους ἢ μὴν ἀπολωλέ-
ναι Φιλίππου ἂν βούλεσθαι, νῦν δὲ βοηθήσεις τούτῳ;
5 πῶς οὖν ἀπολείται, θανὰ τοῦ παρ' ἐκείνου δωροδοκοῦν-
τας σὺ σώζης; (293) Τί γὰρ δή ποτε Μαιροκλέα μὲν
ἔκρινες, εἰ παρὰ τῶν τὰ μέταλλ' ἐωνημένων εἰκοσιν
ἔξλεξε δραχμάς παρ' ἐκάστου, καὶ Κηφισοφῶντα γρα-
φὴν ἱερῶν χρημάτων ἔδωκες, εἰ τρισὶν ὑστερον ἡμέ-
10 ραις ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔθηκεν ἑπτὰ μνάς, τοὺς δ' ἔχον-
τας, ὁμολογοῦντας, ἐξελεγχόμενους ἐπ' αὐτοφῶρον ἐπὶ
τῷ τῶν συμμάχων ὀλίθῳ ταῦτα πεποιηκότας, τούτους

perit et contumelia est affectus, iste autem, qui et jam
vestrorum sociorum arma illi tradidit, accusavit et de
stupro disseruit, proh divum atque hominum fidem, duo-
bus suis generis assistentibus, quibus conspectis vos ex-
clamavissetis, Nicia illo vecordi, qui se in Ægyptum pro-
fecturum mercede locavit Chabriae, et homine execrando
Cyrebione, qui in pompis absque persona comessatur.
sed quid hæc dico? at fratrem videns Aphobetum. Sed illo
die sane omnes de impudicitia orationes adverso, quod
aiunt, amni fluxerunt.

288. Verum quanta infamia urbem nostram istius im-
probitas et mendacitas affecerit, omnibus relictis ceteris,
quod nostis omnes vos, dicam. Olim, Athenienses, quid
a vobis decretum esset, hanc rem observabant ceteri Græ-
ci omnes. nunc autem jam obambulamus nos, quid visum
sit ceteris speculantes, atque auscultantes, quid Arcades,
quid Amphictyones, quo proficiscatur Philippus, vivatne an
obierit. nonne ita facimus? (289) Ego vero id non vereor,
vivatne Philippus, illud vereor, reipublicæ odium in fa-
cinorosos et vindicta obierit. nec mihi terrori est Philip-
pus, si vos sani sitis, sed si apud vos impunita fuerit pro-
posita iis qui illi mercede servire non recusant, si illis qui-
dam patrocina buntur, quibus vos fidentes rem mandastis,
si, qui omni superiore tempore negaverunt se causam Phi-
lippi agere, nunc suggestum conscendent, hæc mihi terrori
sunt. (290) Cur tandem, Eubule, Hegesileo reo, qui con-
sobrinus tuus est, et nuper Thrasymbulo Nicerati avunculo,
quum prima suffragia ferrentur, ne obtemperare quidem
advocantibus voluisti, et ad æstimationem causæ progres-
sus pro illorum defensione nec quidquam dixisti, sed ju-
dices precatus es, ut veniam tibi darent, ergo hominibus
cognatis et necessariis non patrocineris, Æschini autem pa-
trocinaberis? (291) qui, quum Aristophon reum ageret Phi-
lonicum et per illum tua acta accusaret, una cum illo te ac-
cusavit et in inimicis tuis fuit, quocum autem, quum tu
quidem minis et dictis, aut jam in Piræeum esse descen-
dendum et pecuniam conferendam et theatralem in mili-
tarem convertendam, aut jubenda quæ iste collaudaverat,
sed nefarius Philocrates rogaverat, (292) unde turpis pax
facta est pro honesta, omnia perdidisses, isti autem perpe-
tratis postea sceleribus, tum in gratiam rediisti. Et pro con-
cione quidem Philippo male dixisti et per liberos tuos Ju-
ravisti sane te cupere ut Philippus periret, nunc autem isti
opitulaberis? Qui peribit igitur, si, quos ille corrumpit lar-
gitionibus, tu servaris? (293) Cur tandem Mærocleum ac-
cusavisti, quod a singulis eorum, qui metalla conduxerant,
vicenas drachmas exegisset, et Cephisophontem sacrilegii
reum egisti, quod triduo post statam diem septem minas
in mensa posuisset, eos vero, qui habent, fatentur, con-
victi palamque deprehensi sunt fecisse illa in sociorum per-

οὐ κρίνεις, ἀλλὰ καὶ σώζειν κελεύεις; (294) Καὶ μὴν
 ὅτι ταῦτα μὲν ἐστὶ φοβερά καὶ προνοίας καὶ φυλακῆς
 15 πολλῆς δεόμενα, ἐφ' οἷς δ' ἐκείνους [σὺ] ἔκρινες, γέ-
 λως, ἐκείθεν ὄψεσθε : ἦσαν ἐν Ἡλίδι κλέπτοντες τὰ
 κοινὰ τινες; καὶ μάλ' εἰκόσ γε. ἔστιν οὖν ὅστις μετέσχευ
 αὐτόθι νῦν τούτων τοῦ καταλύσαι τὸν δῆμον; οὐδὲ εἷς.
 τί δέ; ἦσαν, ὅτ' ἦν Ὀλυνθος, τοιοῦτοί τινες ἄλλοι; ἐγὼ
 20 μὲν οἶμαι. ἄρ' οὖν διὰ τούτους ἀπώλετ' Ὀλυνθος; οὐ.
 τί δέ; ἐν Μεγάρῳ οὐκ οἶσαθ' εἶναι τινα καὶ κλέπτην
 καὶ παρεκλέγοντα τὰ κοινὰ; ἀνάγκη, καὶ πέφηνεν. τίς
 αἴτιος αὐτόθι νῦν τούτων τῶν συμβεβηκότων πραγμά-
 25 των; οὐδὲ εἷς. (295) ἀλλὰ ποῖοί τινες οἱ τὰ τηλικαῦτα
 εἶναι τοῦ Φιλίππου ξένοι καὶ φίλοι προσαγορεύεσθαι,
 οἱ στρατηγιῶνες καὶ προστασίας ἀξιούμενοι, οἱ μεί-
 ζους τῶν πολλῶν οἰόμενοι δεῖν εἶναι. οὐ Περιλαὸς ἐκρί-
 436νετο ἔναγχος ἐν Μεγάρῳ ἐν τοῖς τριακοσίοις, ὅτι
 πρὸς Φιλίππον ἀφίκετο, καὶ παρελθὼν Πτολεῖδωρος αὐ-
 τὸν ἐζητήσατο καὶ πλοῦτω καὶ γένει καὶ δόξῃ πρῶτος
 Μεγαρέων καὶ πάλιν ὡς Φιλίππον ἐξέπεμψε, καὶ μετὰ
 5 ταῦτα, ὃ μὲν ἦκεν ἄγων τοὺς ξένους, ὃ δ' ἔνδον ἐτύ-
 ρευεν; τοιαῦτα. (296) Οὐ γὰρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ὃ τι
 τῶν πάντων μᾶλλον εὐλαθεῖσθαι δεῖ, ἢ τὸ μείζω τινα
 τῶν πολλῶν εἶναι γίνεσθαι. Μὴ μοι σωζέσθω μὴδ' ἀπολ-
 λύσθω μὴδεῖς, ἐὰν ὃ δεῖν ἢ ὃ δεῖνα βούληται, ἀλλ' ὅν
 10 ἂν τὰ πεπραγμένα σώξῃ καὶ τούναντίον, τούτω τῆς
 προσηκούσης ψήφου παρ' ὑμῶν ὑπάρχέτω τυγχάνειν.
 τοῦτο γὰρ ἐστὶ δημοτικόν. (297) Ἔτι τοίνυν πολλοὶ
 παρ' ὑμῖν ἐπὶ καιρῶν γεγόνασιν ἰσχυροί, Καλλίστρα-
 15 τος, αὐθις Ἀριστοφῶν, Διόφαντος, τούτων ἕτεροι πρό-
 τερον. ἀλλὰ ποῦ τούτων ἕκαστος ἐπρώτευσεν; ἐν τῇ δὴ-
 15 μῳ. ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις οὐδεὶς πω μέχρι τῆς τήμε-
 ρον ἡμέρας ὑμῶν οὐδὲ τῶν νόμων οὐδὲ τῶν ἔργων κρείτ-
 των γέγονεν. Μὴ τοίνυν μὴδὲ νῦν τοῦτον εἰσάγετε.
 ὅτι γὰρ ταῦτα φυλάττοισθ' ἂν εἰκότως μᾶλλον ἢ πι-
 20 στεύοιτε, τῶν θεῶν ὑμῖν μαντεῖαν ἀναγνώσομαι, ὅ-
 περ ἀεὶ σώζουσι τὴν πόλιν πολλῶν τῶν προεστηκότων
 μᾶλλον. Λέγε τὰς μαντείας.

ΜΑΝΤΕΙΑΙ.

25 298. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν θεῶν ἃ ὑμῖν
 προλέγουσιν. εἰ μὲν τοίνυν πολεμουμένων ὑμῶν ταῦτ'
 ἀνηρήκασιν τοὺς στρατηγούς λέγουσι φυλάττεσθαι. πο-
 λέμου γὰρ εἰσιν ἡγεμόνες οἱ στρατηγοί. εἰ δὲ πεποιη-
 μένων εἰρήνην τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐφραστήκοτας.
 437τούτοι γὰρ ἡγοῦνται, τούτοις πείθεσθ' ὑμεῖς, ὑπὸ τού-
 των θεός ἐστὶ μὴ παρακρυσθῆτε. καὶ τὴν πόλιν συνέ-
 χειν φησὶν ἐν τῇ μαντεῖᾳ, ὅπως ἂν μίαν γνώμην ἔχου-
 σιν ἅπαντες καὶ μὴ τοῖς ἔχθροῖς ἡδονὴν ποιῶσιν. (299)
 5 Πότερον οὖν οἶσαθ' ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν τσαῦ-
 τα κακὰ εἰργασιέμενον σωθέντα, ἢ δίχην δόντα ἡδονὴν
 Φιλίππῳ ποιῆσαι; ἐγὼ μὲν οἶμαι σωθέντα. φησὶ δὲ γ'
 ἢ μαντεία δεῖν, ὅπως ἂν μὴ χαίρωσιν οἱ ἔχθροί, ποιεῖν.
 ἅπασιν τοίνυν μιᾷ γνώμῃ παρακελεύεται κολάζειν τοὺς

niciem, eos non accusas, sed etiam servari jubes? (294)
 At qui hæc esse formidabilia et magnam requirere pruden-
 tiam et cautionem, ea vero, quorum illos accusasti, ridi-
 cula, inde perspicietis : Fueruntne Elide quidam ærarii
 peculatores? omnino probabile est fuisse. Fuitne quisquam
 eorum ibi nunc adjutor abrogandi status popularis? ne unus
 quidem. Quid, fueruntne, Olyntho incolumi, alii quidam
 tales? equidem opinor. Num quid per istos perit Olynthus?
 minime. Quid, Megaris nonne putatis aliquem fuisse et
 furem et ærarii peculatorem? necessario, palamque factum
 est. Quis earum auctor fuit rerum, quæ nunc illic accide-
 runt? ne unus quidem. (295) Sed quales qui tanta et talia
 facinora committunt? Qui se dignos esse putant, ut Phi-
 lippi hospites et amici appellentur, qui imperia et sum-
 mam rerum expetunt, qui præ se multitudinem despiciunt.
 Nonne Megaris Perilaus nuper apud trecentos causam di-
 xit, quod ad Philippum venisset, et Ptoædorus progressus
 pro eo deprecatus est et opibus et genere et auctoritate prin-
 ceptis Megarensium, eumque ad Philippum remisit et post
 ille conductitios milites adduxit, alter iatus res turbavit?
 ita factum. (296) Non est enim, non est quicquam
 rerum omnium magis cavendum, quam ne quem vulgo
 majorem fieri patiamini. Ne mihi sit incolumis neve per-
 eat quisquam cujusdam arbitrato, sed, quem facta sua
 tumentur et contra, in eum meritam sententiam ferre. hoc
 enim populare est. (297) Jam pro ratione temporum mul-
 ti apud vos valuerunt, ut Callistratus, rursus Aristophon,
 Diophantus, alii his antiquiores. at ubi horum singuli
 principatum tenuerunt? apud populum. in judiciis autem
 ad hodiernum usque diem nemo vel vobis vel legibus vel
 jurejurando plus valuit. Itaque neque istum nunc sinatis.
 hæc enim magis esse cavenda, quam iis fidendum, deorum
 oraculum vobis recitabo, qui semper multo magis urbem
 tumentur, quam magistratus. Recita oracula.

ORACULA.

298. Auditis, Athenienses, quale dii vobis prædicant.
 qui si belli tempore vobis hæc responderunt; imperatores
 cavendos esse vobis monent. belli enim duces sunt impe-
 ratores. si pace facta; reipublicæ gubernatores. hi enim duces
 sunt, his vos paretis, ab his periculum est, ne decipiamini.
 et urbem conjungendam esse jubet deus in oraculo, ut
 omnes consentiant, neve hostibus voluptatem præbeant.
 (299) Utrum igitur putatis, Athenienses, eum, qui tot sce-
 lera perpetravit, conservatum, an punitum voluptatem
 Philippo præbiturum? equidem opinor conservatum. asse-
 rit autem oraculum esse curandum, ne hostes gaudeant.
 omnes igitur ut uno animo puniatis eos, qui aliquid officii

ὑπηρετηκότας τι τοῖς ἄχθροῖς, ὁ Ζεὺς, ἡ Διώνη, πάν-
τες οἱ θεοί. ἔξωθεν οἱ ἐπιβουλεύοντες, ἔνδοθεν οἱ συμ-
πράττοντες. οὐκοῦν τῶν ἐπιβουλεύοντων μὲν ἔργον δι-
δόναι, τῶν συμπραττόντων δὲ λαμβάνειν καὶ τοὺς εἰ-
ληφότας ἐκσώζειν.

15 300. Ἔτι τοίνυν κἂν ἀπ' ἀνθρωπίνου λογισμοῦ τοῦτ'
ἴδοι τις, ὅτι πάντων ἐχθρότατον καὶ φοβερώτατον τὸ τὸν
προεστηκότα ἔαν οἰκεῖον γίνεσθαι τοῖς μὴ τῶν αὐτῶν
ἐπιθυμοῦσι τῷ δήμῳ. τίσι γὰρ τῶν πραγμάτων ἐγκρα-
20 τῆς γέγονε Φίλιππος ἀπάντων καὶ τίσι τὰ μέγιστα
κατείργασται τῶν πεπραγμένων, σκέψασθε : τῷ παρὰ
τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι, τῷ τοὺς προε-
στηκότας ἐν ταῖς πόλεσι διαφθεῖρειν καὶ ἀπαίρειν, τού-
τοις *. (301) Ταῦτα τοίνυν ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν ἀμφοτέρα,
25 ἔαν βούλησθε, ἀρχεῖα ποιῆσαι τήμερον, ἔαν τῶν μὲν μὴ
θέλητ' ἀκούειν τοῖς τοιοῦτοις συνηγορούντων, ἀλλ' ἐπι-
δειξήτ' ἀκύρους ὄντας ὑμῶν (νῦν γὰρ φασι εἶναι κύριοι),
τὸν δὲ πεπρακόθ' ἑαυτὸν καλᾶσητε, καὶ τοῦθ' ἀπαντες
ἴδωσιν. (302) παντὶ μὲν γὰρ εἰκότως ἂν ὀργισθεῖητε, ὡ
38 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα πεποιηκότι καὶ προδεδώ-
κότι συμμάχους καὶ φίλους καὶ καιρούς, μεθ' ὧν ἡ κα-
λῶς ἢ κακῶς ἐκάστοις ἔχει τὰ πάντα, οὐ μὴν οὐδενὶ
5 μᾶλλον οὐδὲ δικαιοτέρον ἢ τούτῳ. θεὸς γὰρ ἑαυτὸν τάξας
τῶν ἀπιστούντων εἶναι Φιλίππῳ, καὶ μόνος καὶ πρῶτος
ἴδων, ὅτι κοινὸς ἐχθρὸς ἐκεῖνός ἐστιν ἀπάντων τῶν Ἑλ-
λήνων, ἠτόμολόγησε καὶ προῦδωκε καὶ γέγονεν ἐξαίφνης
10 ὑπὲρ Φιλίππου, πῶς οὐ πολλάκις οὗτος ἄξιός ἐστ' ἀπο-
λωλέναι; (303) Ἄλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, αὐτὸς
οὐχ οἷός τ' ἀντειπεῖν ἐσται. τίς γὰρ ἐσθ' ὁ τὸν Ἰσχαν-
δρον προσάγων ὑμῖν τὸ κατ' ἀρχάς, ὃν παρὰ τῶν ἐν
15 Ἀρκαδίᾳ φίλων τῇ πόλει δεῦρ' ἦκειν ἔφη; τίς δὲ συ-
σπυράσσει τὴν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον Φιλίππου
βοῶν, ὑμᾶς δὲ καθεύδει; τίς δὲ τοὺς μακροὺς καὶ
καλοὺς λόγους ἐκείνους δημηγορῶν, καὶ τὸ Μιλτιάδου
καὶ Θεμιστοκλέους ψήφισμ' ἀναγιγνώσκων καὶ τὸν ἐν
20 τῷ τῆς Ἀγλαύρου τῶν ἐφήθων ὄρκον; οὐχ οὗτος; (304)
τίς δὲ πείσας ὑμᾶς μόνον οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν
προσβείας πέμπειν, ὡς ἐπιβουλεωμένης μὲν ὑπὸ
Φιλίππου τῆς Ἑλλάδος, ὑμῖν δὲ προσήκον προορᾶν
ταῦτα καὶ μὴ προῖσθαι τὰ τῶν Ἑλλήνων; οὐχ ὁ μὲν
γράφων τὸ ψήφισμα, Εὐβουλος ἦν, ὁ δὲ προσβείων εἰς
Πελοπόννησον, Αἰσχίνης οὗτος; ἔλθων δ' ἐκείσε, ἄττα
25 μὲν ποτε διελέχθη καὶ ἐδημηγόρησεν, αὐτὸς ἂν εἰδείη,
ἂ δ' ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ὑμεῖς οἴδ' ὅτι μέμησθε
πάντες. (305) βάρβαρόν τε γὰρ πολλάκις καὶ ἀλάστορα
τὸν Φιλίππου ἀποκαλῶν ἐδημηγόρει, καὶ τοὺς Ἀρκαδας
439 ὑμῖν ἀπήγγελλεν ὡς ἔχαιρον, εἰ προσέχει τοῖς πράγμασιν
ἤδη καὶ ἐγείρεται ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις. ὁ δὲ πάντων
μάλιστα ἀγανακτῆσαι ἔφη : συντυχεῖν γὰρ ἀπίων Ἀτρε-
στιδᾶ παρὰ Φιλίππου πορευομένῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ γού-
5 ναια καὶ παιδάρια, ὡς τριάκοντα, βαδίζειν, αὐτὸς δὲ
θαυμάσας εἶρεσθαι τινὰ τῶν ὀδοιπόρων, τίς ἀνθρωπὸς ἐστὶ
καὶ τίς ὁ ὄγκος ὁ μετ' αὐτοῦ, (306) ἐπειδὴ δ' ἀκούσαι, ὅτι
Ἀτρεστιδᾶ παρὰ Φιλίππου τῶν Ὀλυνθίων αἰγμάλωτα
10 διαρεᾶν ταῦτ' ἔχων ἀπέρχεται, δεῖνόν αὐτῷ τι δοῶσι καὶ

hostibus praestiterunt, hortatur Juppiter, Dione, omnes dii.
Foris sunt qui insidientur, intus qui juvent insidiatores.
proinde insidiatorum opus est largiri, adiutorum autem
accipere et eos qui acceperint tueri.

300. Jam humana quoque prudentia perspicci potest
omnium inimicissimum et maxime periculosum, si princeps
civitatis iis familiaris sit, quorum animi a populi studiis
abhorrent. quibus enim Philippus omnia subegerit et quibus
maxima quæque confecerit, spectate : emendis actionibus
ab iis qui vendebant, corrupendis principibus civitatum
et extollendis, hiis. (301) Hæc autem utraque in vestra po-
testate est hodie, si velitis, facere irrita : si et audire istos vo-
litis, qui talibus hominibus patrocinantur, sed ostendatis
nullam eorum esse apud vos auctoritatem (nunc enim vos
in sua potestate esse dicunt), et venditorem sui puniatis
idque in conspectu omnium. (302) Nam omnibus jure iras-
camini, Athenienses, qui talia fecerint et prodiderint socios
et amicos et occasiones, quibus rebus fit, ut singulorum
fortunæ omnes vel floreat vel marcescant, maxime vero
isti et justissime omnium. qui enim quum ex eorum se esse
numero voluerit, qui Philippo diffiderent, quumque solus
et primus perspexerit, communem illum esse hostem Græ-
corum omnium, transfugit ad hostes et prodidit et subito
factus est Philippi defensor, quomodo non multipliciti dignus
est interitu? (303) Hæc autem esse vera, nec ipse poterit
ire infitias. quis est enim, qui Ischandrum primum ad vos
adduxit, quem ab amicis reipublicæ ex Arcadia luc venire
dicebat? quis Græciam et Peloponnesum captari a Philippo
clamitavit, vos autem dormire? quis proluxas et pulcras
illas orationes concionatus est, et Miltiadiis et Themistoclis
decretum recitavit et illud in æde Aglauri adolescentum jus-
jurandum? nonne iste? (304) quis auctor fuit, ut tantum
non ad mare Rubrum legationes mitterentur, quum et insi-
diæ fierent Græciæ a Philippo et vos deceret id prospicere
et non deserere Græciæ libertatem? nonne auctor quidem
decreti Eubulus fuit, legatus autem in Peloponnesum iste
ivit Æschines? quo quum pervenisset, quæ tandem disse-
ruerit et pro concione dixerit, ipse novit, quæ vero renun-
tiarit ad vos, vos scio meminisse omnes. (305) ita enim sæpe
concionabatur, ut barbarum et pestem Philippum nomina-
ret, et nuntiabat, quanta lætitia Arcades afficerentur, si jam
curam suscepisset rerum et expectata esset urbs Athenien-
sium. Quod vero sibi omnium gravissimum accidisset, id
esse dicebat, quod in reditu in Atrestidam a Philippo pro-
fectum incidisset, qui sæcum mulierculas et puerulos habe-
ret circiter triginta, se vero miratum e viatore quodam quæ-
sisse, quis homo ille esset et quæ turba cum eo, (306)
postquam autem audiisset Atrestidam dono acceptis illis
Olynthiorum captivis à Philippo abire, indignum facinus.

δακρῦσαι καὶ δδύρασθαι τὴν Ἑλλάδα, ὡς κακῶς διά-
 κείται, ἢ τοιαῦτα πάθη περιορᾷ γινόμενα. καὶ συνε-
 βούλευεν ὑμῖν πέμπειν τινας εἰς Ἀρκαδίαν, ὅτινες κα-
 τηγορήσουσι τῶν τὰ Φιλίππου πραττότων. ἀκούειν γὰρ
 ἔφη τῶν φίλων, ὡς, ἐὰν ἐπιστροφῆν ἢ πόλις ποιήσεται
 15 καὶ πρέσβεις πέμψῃ, δίκην ἐκείνοι δώσουσιν. (307)
 Ταῦτα μὲν τοίνυν τότε καὶ μάλα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἀξί' ἐδημηγόρει, ἐπειδὴ δ' ἀφικεῖ
 εἰς Μακεδονίαν καὶ τὸν ἔχθρὸν εἶδε τὸν αὐτοῦ καὶ τῶν
 20 Ἑλλήνων, τὸν Φιλίππον, ἀρὰ γ' ὁμοία ἢ παραπλήσια
 τούτοις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ μήτε τῶν προγόνων
 μεμνησθαι μήτε τρόπαια λέγειν μήτε βοηθεῖν μηδενί,
 τῶν τε κελυόντων μετὰ τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς πρὸς
 Φιλίππον εἰρήνης βουλευσθαι θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν
 25 ὑμετέρων ἰδίων ἄλλον τινα δεῖ πεισθῆναι, (308) εἶναι τε
 τὸν Φιλίππον αὐτόν, Ἑράκλειος, ἑλληνικώτατον ἀνθρώ-
 πων, δεινότατον λέγειν, φιλαθηναϊότατον, οὕτω δ' ἀτό-
 πους τινας ἐν τῇ πόλει καὶ δυσχερεῖς ἀνθρώπους εἶναι,
 440 ὧςτ' οὐκ αἰσχύνεσθαι λοιδορουμένους αὐτῶ καὶ βάρ-
 βαρον αὐτὸν ἀποκαλοῦντας. (309) Ἔστιν οὖν ὅπως ταῦτ'
 ἄν, ἐκεῖνα προειρηκώς, ὁ αὐτὸς ἀνὴρ μὴ διαφθαρεῖς
 ἐτολμησεν εἰπεῖν; τί δέ; ἔστιν ὅστις ἂν τὸν Ἀτρεστίδαν
 5 τότε μισήσας διὰ τοὺς τῶν Ὀλυνθίων παῖδας καὶ γύ-
 ναῖα, ταῦτ' ἀφιλοκράτει νῦν πράττειν ὑπέμεινε; ὅς
 γυναῖκας ἐλευθέρους τῶν Ὀλυνθίων ἤγαγε δεῦρ' ἐφ'
 ὕβρι, καὶ οὕτως ἐπὶ τῷ βδελυρῶς βεβιωκέναι γινώ-
 σκεται, ὧςτε μηδὲν ἔμ' αἰσχρὸν εἰπεῖν νῦν περὶ αὐτοῦ
 10 δεῖν μηδὲ δυσχερές, ἀλλὰ τοσοῦτον εἰπόντος μόνον ὅτι
 Φιλοκράτης γυναῖκας ἤγαγε, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι καὶ
 τοὺς περιεστηκότας τὰ μετὰ ταῦτα, καὶ ἔλεειν εὔ' οἶδ'
 ὅτι τὰς ἀτυχεῖς καὶ τάλαιπῶρους ἀνθρώπους, ὅς οὐκ
 ἠλέησεν Αἰσχίνης, οὐδ' ἐδάκρυσεν ἐπὶ ταύταις τὴν Ἑλ-
 15 λάδα, εἰ παρὰ τοῖς συμμαχοῖς ὑπὸ τῶν πρέσβων ὑβρί-
 ζονται. (310) Ἄλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ κλαῖσει τοῦ τὰ τοιαῦτα
 πεπρασθέντος, καὶ τὰ παιδία ἴσως παράξει καὶ ἀνα-
 βιβᾶται. Ὑμεῖς δ' ἐνθυμείσθε, ὧ ἄνδρες δικασταί, πρὸς
 μὲν τὰ τούτου παιδία, ὅτι πολλῶν συμμαχῶν ὑμετέ-
 20 ρων καὶ φίλων παῖδες ἀλῶνται καὶ πτωχοὶ περιέρχονται
 δεινὰ πεπονθότες διὰ τοῦτον, οὐς ἔλεειν πολλῶν μᾶλλον
 ὑμῖν ἀξίον ἢ τοὺς τοῦ τοιαῦτ' ἡδικοῦτος καὶ προδότου
 πατρός, καὶ ὅτι τοὺς ὑμετέρους παῖδας οὗτοι, « καὶ
 25 « τοῖς ἐγγόνις » προσγράψαντες « τὴν εἰρήνην, » καὶ
 τῶν ἐλπίδων ἀπεστερήκασι, πρὸς δὲ τὰ αὐτοῦ τούτου
 δάκρυα, ὅτι νῦν ἔχετ' ἀνθρωπον, ὅς εἰς Ἀρκαδίαν ἐκέ-
 λευεν ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου πράττοντας πέμπειν τοὺς
 κατηγορήσοντας. (311) Νῦν τοίνυν ὑμᾶς οὐκ εἰς Πε-
 441 λοπόννησον δεῖ πρεσβείαν πέμπειν, οὐδ' ὁδὸν μακρὰν
 βαδίσαι, οὐδ' ἐφόδι' ἀναλίσκειν, ἀλλ' ἄχρι τοῦ βήματος
 ἐνταυθὶ προσελθόνθ' ἕκαστον ὑμῶν τὴν δόξαν καὶ τὴν
 5 δικαίαν ψῆφον ὑπὲρ τῆς πατρίδος θέσθαι κατ' ἀνδρός,
 ὅς, ὧ γῆ καὶ θεοί, ἐκεῖνα, ἀ διεξῆλθον, ἐν ἀρχῇ δεδη-
 μηγορηκώς, τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλαμίνα, τὰς μά-
 χας, τὰ τρόπαια, ἐξαίφνης, ὡς ἐπέβη Μακεδονίας,
 πάντα τὰναντία τούτοις, « μὴ προγόνων μεμνησθαι,
 10 « μὴ τρόπαια λέγειν, μὴ βοηθεῖν μηδενί, μὴ κοινῇ μετὰ

sibi esse visum et illacrimasse et doluisse calamitatem Græ-
 ciæ et segnitiem, quæ ad tales injurias conniveret. vobis-
 que suadebat, ut mitteretis aliquos in Arcadiam, qui Phil-
 lippi studiosos accusarent. se enim ex amicis audisse dice-
 bat, si reipublicæ nostræ curæ esset et legatos mitteret,
 penas illos daturus esse. (307) Hæc igitur tum, Athenienses,
 vel maxime præclara et e dignitate nostræ urbis pro concione
 dixit. quum autem in Macedoniam venisset et hostem vidisset
 tum suum tum Græcorum omnium, Philippum, numquid
 his similia aut affinia? minime gentium, sed nec majorum esse
 recordandum nec triumphos prædicandos nec cuiquam openi
 ferendam, seque eos, qui cum Græcis de facienda cum Phi-
 lippo pace deliberandum juberent, demirari si in vestris
 propriis negotiis alterius vobis assensu esset opus, (308) esse-
 que Philippum ipsum, o dii, omnium hominum studiosissi-
 mum Græcorum, eloquentissimum, Atheniensium aman-
 tissimum, sed adeo perversos esse quosdam et morosos in
 urbe homines, ut non erubescerent ei convicia dicere et
 barbarum eum vocitare. (309) Potestne igitur fieri, ut idem
 vir hæc illis sermonibus ante habitis post dicere non dubi-
 tasset, nisi corruptus esset largitionibus? Quid vero? isne,
 qui Atreatidæ tum infestus fuit propter Olynthios pueros et
 mulierculas, nunc eadem quæ Philocrates facere suscepis-
 set? qui mulieres Olynthias ingenuas ad libidinem huc ad-
 duxit et ob vitæ petulantiam sic innotuit, ut, etiamsi mihi
 nulla jam ejus flagitia commemoranda essent aut facinora,
 sed si tantum dixissem, Philocratem huc duxisse mulieres,
 omnes vos et eos, qui circumstant, cetera nosse sciam et
 dolere vicem infelicitum et ærumnosarum mulierum, qua-
 rum Æschines non misertus est, neque in eas intuens Græ-
 ciam deploravit, si illæ apud socios a legatis contumeliose
 vexantur. (310) Sed suas fortunas lamentabitur, quum ita se
 in legatione gesserit, et puerulos fortasse accerset et pro-
 ducet. Vos autem cogitabitis, iudices, adspicientes istius
 liberos, multorum sociorum vestrorum et amicorum liberos
 errare et mendicos circumire, crudeliter tractatos propter
 istum, quorum vos misereri multo est æquius, quam natos
 ita facinorosi et proditoris patris, et vestros liberos ab istis,
 vel spe esse spoliatis, ipsius autem lacrimas intuentes,
 vos nunc habere hominem, qui vos jussit mittere in Arca-
 diam, qui Philippi studiosos accusarent. (311) Nunc igitur
 nihil est necesse legatos mittere in Peloponnesum aut lon-
 gum iter proficisci aut viaticum impendere, sed unusquis-
 que vestrum usque ad tribunal progressus, sanctum et ju-
 stum suffragium ferat pro patria contra hominem, qui, o dii
 immortales, quum illas, de quibus dixi, conciones initio
 habuerit, de Marathone, de Salamine, de præliis, de trium-
 phis, statim ut Macedoniam attigit, omnia his contraria
 (dixit): « non recordandum esse majorum, non triumphos
 « narrandos, nemini opem ferendam, non communiter cum

« τῶν Ἑλλήνων βουλευέσθαι, » μόνον οὐ καθελείν τὰ τείχη. (312) Καίτοι τούτων αἰσχίους λόγους οὐδένας πώποτ' ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ γεγονάσι παρ' ὑμῖν. τίς γάρ 15 ἔστιν Ἑλλήνων ἢ βαρβάρων οὕτω σκαιὸς καὶ ἀνήκοος καὶ σφόδρα μισῶν τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, ὅστις, εἴ τις ἔροιτο, « εἰπέ μοι, τῆς νῦν οὐσης Ἑλλάδος ταυτησί « καὶ οἰκουμένης ἔσθ' ὃ τι ταύτην ἂν τὴν προσηγορίαν « εἴχεν ἢ ὠκειῖθ' ὑπὸ τῶν νῦν ἐχόντων Ἑλλήνων, εἰ μὴ 20 « τὰς ἀρετὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἐκείνας οἱ Μαραθῶνι καὶ Σα- « λαμῖνι παρέσοντο, οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι; » οὐδ' ἂν εἰς εὐοῖδ' ὅτι φήσειεν, ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ὑπὸ τῶν βαρ- « βάρων ἂν ἐαλωκέναι. (313) Ἐθ' οὐδ' μηδὲ τῶν ἐχθρῶν μηδεὶς ἂν τούτων τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν ἐπαίων ἀπο- 25 στερήσειε, τούτων Αἰσχίνης ὑμᾶς οὐκ εἴβ' μεμνησθαι, τοὺς εἰ ἐκείνων, ἔν' αὐτὸς ἀργύριον λάβῃ; καὶ μὴν τῶν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν οὐ μέτεστι τοῖς θετνωῶσιν, οἱ δ' ἐπὶ τοῖς καλῶς πραχθεῖσιν ἐπαῖνοι τῶν οὕτω τετελευτηκό- « των ἰδίων κτῆμ' εἰσὶν (οὐδὲ γὰρ ὁ φθόνος αὐτοῖς ἔτι τη- 442 νικαῦτ' ἐναντιοῦται), ὧν ἀποστερῶν ἐκείνους οὕτως αὐτὸς ἂν τῆς ἐπιτιμίας δικαίως νῦν στερηθεῖη, καὶ ταύτην ὑπὲρ τῶν προγόνων ὑμεῖς δίκην λάβοιτε παρ' αὐτοῦ. Τοιούτοις μέντοι λόγοις, ὧ κακὴ κεφαλή, σὺ τὰ 5 τῶν προγόνων ἔργα συλῆσας καὶ διασύρας, τῷ λόγῳ πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλεσας. (314) Ἐἴτα γεωργεῖς ἐκ τούτων καὶ σεμνὸς γέγονας. καὶ γὰρ τοῦτο : πρὸ μὲν τοῦ πάντα τὰ κακὰ εἰργάσθαι τὴν πόλιν ὠμολόγει γε- 10 γραμματευκέναι καὶ χάριν ὑμῖν εἶχειν τοῦ χειροτονηθῆ- « ναι, καὶ μέτριον παρεῖχεν ἑαυτόν. ἐπειδὴ δὲ μωρὸν εἰρ- « γασται κακὰ· τὰς ὄφρ' ἀνέσπακε, κἂν « ὁ γεγραμ- « ματευκὴς Αἰσχίνης » εἴπῃ τις, ἐχθρὸς εὐθέως καὶ κακῶς φησὶν ἀκηκοέναι, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται θοί- 15 μάτιον καθελὲς ἀγρὶ τῶν σφυρῶν, ἴσα βάλων Πυθοκλεῖ, τὰς γνάθους φουσῶν, τῶν Φιλιπποῦ ξένων καὶ φίλων εἰς οὕτως ὑμῖν ἤδη, τῶν ἀπαλλαγῆναι τοῦ δήμου βουλομέ- « νων καὶ κλύδωνα καὶ μανίαν τὰ καθεστηκότα πράγμαθ' ἡγουμένων, ὃ τέως προσκυῶν τὴν θόλον. 20 315. Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν ἐπελθεῖν ἐπὶ κεφαλαίων, « ὅν τρόπον ὑμᾶς κατεπολιτεύσατο Φίλιππος προσλαβὼν « τούτους τοὺς θεοὺς ἐχθρούς. πάντ' ὃ ἄξιον ἐξετάσαι « καὶ θεάσασθαι τὴν ἀπάτην ὄλην. Τὸ μὲν γὰρ ἀπ' 25 ἀρχῆς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν, διαφορομένης αὐτοῦ τῆς « χώρας ὑπὸ τῶν ληστῶν καὶ κεκλειμένων τῶν ἐμπο- « ρίων, ὡςτ' ἀνόνητον ἐκείνον ἀπάντων εἶναι τῶν ἀγα- « θῶν, τοὺς τὰ φιλόανθρωπα λέγοντας ἐκείνους ἀπέστειλεν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν Νεοπτόλεμον, τὸν Ἀριστόδημον, τὸν 443 Κτησιφῶντα. (316) Ἐπειδὴ δ' ἤλθομεν ὡς αὐτὸν ἡμεῖς οἱ « πρέσβεις· ἐμισθώσατο μὲν τούτον εὐθέως, ὅπως συναρῆ « καὶ συναγωνιεύεται τῷ μιανῶ Φιλοκράτει καὶ τῶν τὰ « δίκαια βουλομένων ἡμῶν πράττειν περιέσται, συνέ- 5 γραψε δ' ἐπιστολὴν ὡς ὑμᾶς, ἣ μάλιστ' ἂν ὤφειτο τῆς « εἰρήνης τυχεῖν. (317) Ἦν δ' οὐδὲν μάλλον μέγ' αὐτῷ « καθ' ὑμῶν οὐδ' οὕτω πρᾶξι, εἰ μὴ Φωκίας ἀπολεῖ. « τοῦτο δ' οὐκ ἦν εὐπορον, συνήκτο γὰρ αὐτῷ τὰ πρά- « γματα, ὡς περ ἐκ τύχης, εἰ καιρὸν τοιοῦτον, ὡςτ' ἢ μη-

« Græcis deliberandum, » tantum non diruendos esse mu- « ros. (312) Quibus orationes nullo unquam tempore apud « vos habitæ sunt fœdiore. quis est enim Græcorum vel « barbarorum ita vecors et imperitus rerum et usque adeo « inimicus nostræ urbi, qui, si quis interrogaret, « Age dic « mihi, ejus Græciæ, quæ nunc est atque habitatur, estne « ulla pars, quæ nomen suum retineret atque habitaretur ab « iis, qui nunc eam obtinent, Græcis, nisi in Marathone et « ad Salaminem pro iis tanta virtute dimicassent nostri ma- « jores? » ne unus quidem, satis scio, affirmaret, sed fuisse « futurum, ut a barbaris hæc omnia caperentur. (313) Quibus « igitur laudibus et ornamentis illos vel hostium nemo spoli- « liaret, eorum vos Æschines meminisse non sinit, illorum « posteros, ut ipse argentum accipiat? At vero alia quidem « bona nihil attinent ad mortuos, sed rerum præclare gesta- « rum laudes sunt eorum, qui sic oppetiere, propria possessio « (neque enim invidia iis tum adversatur). quibus laudibus « eos iste dum spoliat, jure ipse nunc honore privabitur et « vos in hunc modum majores ulciscemini. Talibus verbis « tu, improbum caput, res gestas majorum deprædatus et « calumniatus, concione omnia negotia perdidisti. (314) Post- « ea propter hæc prædiatus et magnificus exististi. nam illud « considerate : antequam rempublicam omnibus cladibus af- « fecisset, fatebatur se fuisse scribam et gratiam habere vobis « de eo munere, et moderatum se præbebat. posteaquam au- « tem infinita scelera commisit; supercilium erigit et, si quis « dicat « Æschines qui scriba fuit, » statim hostis est, et male « audisse se dicit, et per forum ambulat veste ad talos usque « demissa, pari cum Pythocle gradu incedens, buccas inflans, « e Philippi hospitibus et amicis jam unus est, qui a populo re- « cedere volunt et tempestatem atque insaniam statum præ- « sentem interpretantur, qui antea Tholum adorabat.

315. Volo autem vobis summam percurrere, quibus calli- « ditatibus vos Philippus, adscitis istis nefariis adjutoribus, « circumvenerit. omnino est autem operæ prelitum perpen- « dere et spectare fraudem universam. Ab initio quum pa- « cem ex peteret, latronibus ejus regnum diripientibus et « clausis mercatibus, ut nullis omnino suis bonis frui posset, « missit huc illos, qui humana ipsius verba renuntiarent, « Neoptolemum, Aristodemum, Ctesiphontem. (316) Ut « autem nos legati ad eum venimus; statim istum conduxit, « ut defenderet et adjuvaret nefarium Philocratem et nos, « qui justa agere institueramus, superaret, et scripsit episto- « lam ad vos, qua se vel imprimis pacem impetratum pu- « tavit. (317) Nihil magis tamen etiam sic quocumque gerere « magnum contra vos potuisset, nisi Phocenses perdidisset. « id vero expeditum non erat, contractæ enim ejus res erant « tanquam fato quodam in hunc modum, ut aut nihil eorum,

δὲν, ὧν ἠβούλετο, εἶναι διαπραξασθαι, ἢ ἀνάγκην εἶναι ψεύσασθαι καὶ ἐπιορκῆσαι καὶ μάρτυρας τῆς αὐτοῦ κακίας πάντας Ἑλληνας καὶ βαρβάρους ποιήσασθαι.

(318) Εἰ μὲν γὰρ προσδέξαιτο Φωκίας συμμάχους καὶ μεθ' ὑμῶν τοὺς ὄρκους αὐτοῖς ἀποδοίη τοὺς πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους ὄρκους παραβαίνειν εὐθὺς ἀναγκαῖον ἦν, ὧν τοῖς μὲν τὴν Βοιωτίαν συνεξαιρήσειν ἠμωμοῖται, τοῖς δὲ τὴν Πυλαίαν συγκαταστήσειν. εἰ δὲ μὴ προσδέγοιτο, ὥσπερ οὐ προσίετο· οὐ ἔάσειν ὑμᾶς παρελθεῖν αὐτὸν ἡγεῖτο, ἀλλὰ βοηθήσειν εἰς Πύλας, ὅπερ, εἰ μὴ παρεκρούσθητ', ἐποίησατ' ἄν. εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο· οὐκ ἐνεῖναι παρελθεῖν ἐλογίζετο. (319) Καὶ τοῦτ' οὐ παρ' ἄλλων αὐτὸν ἔδει πυθέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς ὑπῆρχε μάρτυς ἑαυτῷ τοῦ πράγματος. ὅτε γὰρ Φωκίας ἐκράτησε τὸ πρῶτον καὶ διέφθειρε τοὺς ξένους αὐτῶν καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ στρατηγούντ' Ὀνόμαρχον· τότε τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἀπάντων οὐδενός, οὔτε Ἑλληνοῦ οὔτε βαρβάρου, Φωκεῦσι βοηθήσαντος πλὴν ὑμῶν, οὐχ ὅποις παρῆλθεν ἢ διεπράξαθ' ὧν ἠβουλήθη τι παρελθῶν, ἀλλ' οὐδὲ προσελθεῖν ἐγγὺς ἠδυνήθη. (320) Ἥδει δὲ σαφῶς οἶμαι τοῦθ', ὅτι νῦν, ἥνικ' ἐστασίαζε μὲν αὐτῷ τὰ Θετταλῶν καὶ Φερραίων πρῶτον οὐ συνηκολούθουν, ἐκρατοῦντο δὲ Θηβαῖοι καὶ μάχην ἤττηντο καὶ τρώπειον ἀπ' αὐτῶν εἰστήκει, οὐκ ἐνεστι παρελθεῖν, εἰ βοηθήσθητ' ὑμεῖς, οὐδ' ἂν ἐπιχειρή, χαίρειν, εἰ μὴ τις τέχνη προσγενήσεται.

« Πῶς οὖν μὴτε ψεύσασθαι φανερώς, μὴτ' ἐπιορκεῖν »

10 « δόξας πάνθ' ἃ βούλομαι διαπραξῶμαι; πῶς; οὕτως : « ἂν Ἀθηναίων τινας εὐρω τοὺς Ἀθηναίους ἐξαπατήσονται. ταύτης γὰρ οὐκέτ' ἐγὼ τῆς αἰσχύνης κληρονομῶ. »

(321) Ἐνεῦθεν οἱ μὲν παρ' ἐκείνου πρέσβεις προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι Φωκίας οὐ προσδέχεται Φιλίππου συμμάχους, οὗτοι δ' ἐκδεχόμενοι τοιαῦτ' ἐδημηγόρουν, ὡς φανερώς μὲν οὐχὶ καλῶς ἔχει τῷ Φιλίππῳ προσδέξασθαι τοὺς Φωκίας συμμάχους διὰ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλοὺς, ἂν δὲ γίνηται τῶν πραγμάτων κύριος καὶ τῆς εἰρήνης τύχη, ὅπερ ἂν συνθέσθαι νῦν ἀξιώσαιμεν αὐτόν, ταῦτα ποιήσει τότε. (322) Τὴν μὲν τοίνυν εἰρήνην ταύταις ταῖς ἐλπίσι καὶ ταῖς ἐπαγωγαῖς εὐροντο παρ' ὑμῶν ἄνευ Φωκείων, τὴν δὲ βοήθειαν ἔδει κωλύσαι τὴν εἰς τὰς Πύλας, ἐφ' ἣν αἱ πεντήκοντ' ἀπὸ τριήρεις ἄλλοι ἐφώρμουν, ἵν', εἰ πορεύοιτο Φιλίππος, κωλύοιθ' ὑμεῖς. (323) Πῶς οὖν; τίς τέχνη πάλιν αὐτὴ γενήσεται περὶ ταύτης; τοὺς χρόνους ὑμῶν ἀφελέσθαι καὶ ἐπιστή-

445σαι τὰ πράγματ' ἀγαγόντας ἄφρων, ἵνα μὴδ', ἂν βούλησθε, δύνησθ' ἐξελθεῖν. Οὐκοῦν τοῦθ' οὔτοι πράττοντες φαίνονται, ἐγὼ δ', ὥσπερ ἀκηκόατ' ἤδη πολλάκις, οὐχὶ δυνήθεις προαπελθεῖν, ἀλλὰ καὶ μισθωσάμενος πλοῖον κατακωλυθεὶς ἐκπλεῦσαι. (324) Ἀλλὰ καὶ πιστεῦσαι Φωκίας ἔδει Φιλίππῳ καὶ ἐκόντας ἐκδοῦναι, ἵνα μὴδὲς χρόνος ἐγγένηται τοῖς πράγμασι μὴδ' ἐναντίον ἔλθῃ ψήφισμα παρ' ὑμῶν μὴδέν. « Οὐκοῦν »

10 « οἷς μὲν οἱ Φωκεῖς σωθήσονται, παρὰ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεων ἀπαγγελθήσεται, ὥστε καὶ εἰ τις

quas vellet, posset consequi, aut necesse haberet mentiri, pejerare et testes suae improbitatis facere omnes Graecos et barbaros. (318) Si enim Phocenses socios recepisset et vobiscum iis iusjurandum dedisset, Thebanis et Thessalis datum iusjurandum statim violare coactus esset, quorum illis se Berothiam subacturum, his Pylaeam redditurum iuraverat. sin non recepisset, ut non admisit; non permissuros vos sibi, ut penetraret, putabat, sed auxilia missuros ad Pylas, idque, nisi decepti essetis, fecissetis. quod si esset factum; reputabat sibi aditum esse interclusum. (319) Neque id ei erat ex aliis cognoscendum, sed ipsemet ejus rei sibi testis erat. Quum enim primum Phocenses subegisset et milites eorum occidisset et principem atque imperatorem Onomarchum; tum, si hominum omnium nemo vel Graecus vel barbarus opem tulisset Phocensibus, praeter vos, non modo non penetrasset, aut ingressus eorum, quae voluit, perpetrasset quicquam, sed ne prope quidem accedere potuisset. (320) Satis jam illud norat, opinor, se tum quum Thessali in eum difficiles essent et Pheraei primum militiam detrectarent, Thebani autem succubuissent et proelio victi essent et tropaeum de iis erectum, non penetrare posse, si vos opem ferretis, nec, si aggrediretur, gaudere, nisi dolus accessisset. « Quo pacto igitur nec »

« aperte mentiar, nec cum perjurii infamia omnia, quae »

« volo, consequar? quomodo? sic : si quos Athenienses in- »

« venero, qui Athenienses decipiant. id enim probrum »

« jam meum non erit. » (321) Inde factum est, ut ejus legati vobis ante dicerent, Phocenses a Philippo in societatem non recipi, isti autem successere atque concionati sunt, palam sane non commodum esse Philippo, in societatem recipere Phocenses propter Thebanos et Thessalos, sed si rerum potiretur et pacem impetraret, quae nunc eum pacisci postulemus, tum ea facturum. (322) Pacem igitur his pollicitationibus et illecebris a vobis sine Phocensibus impetrarunt, sed auxilium protubendum erat a Pylis, cujus auxilii gratia tamen triremes in propinquo stabant, ut, si proficisceretur Philippus, vos prohiberetis. (323) Quid igitur? quae iterum fraus de eo excogitabitur? tempora vobis eripere et negotiis subito adductis ingruere, ne vos, etiam si velletis, possesit egredi. Itaque istos hoc fecisse constat, me vero, ut jam saepe audivistis, non prius abire potuisse, sed etiam nave conducta, esse retentum. (324) Sed etiam fidei Philippi erant committendi Phocenses, et ultro prodendi, ne res differretur neve contrarium a vobis decerneretur. « Proinde ab Atheniensium legatis nuntia- »

« bitur Phocenses conservaturum iri, ut, tametsi aliquis

« ἐμοὶ διαπιστεῖ, τούτοις πιστεύσας αὐτὸν ἐγχειρεῖ. τού-
 « δ' Ἀθηναίους αὐτοὺς μεταπεπόμειθ' ἡμεῖς, ἵνα πάνθ',
 « ὅσ' ἂν βούλωνται, νομίσαντες ὑπάρχειν σφίσιν μηδὲν
 15 « ἐναντίον ψηφισέσθαι. οὗτοι δὲ τοιαῦτ' ἀπαγγελοῦσι
 « παρ' ἡμῶν καὶ ὑποσγῆσονται, ἐξ ὧν μηδ' ἂν δτιοῦν
 « ἢ κινήσονται. » (325) Τοῦτον τὸν τρόπον καὶ τοιαύ-
 « ταις τέχναις ὑπὸ τούτων τῶν κάκιστ' ἀπολουμένων ἀν-
 « θρώπων πάντα τὰ πράγματα ἀπόλετο. καὶ γὰρ τοὶ
 20 « παραχρῆμα ἀντὶ μὲν τοῦ Θεσπιάς καὶ Πλαταιῶν ἰδεῖν
 « οἰκίζομένας Ὀρχομένον καὶ Κορώνειαν ἠκούσατ' ἠν-
 « δραποδισμένας, ἀντὶ δὲ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινάς γενέ-
 « σθαι καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ἕβριν καὶ τὸ φρόνημα αὐ-
 25 « τῶν τὰ τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων Φωκῶν τεύχη
 « κατεσκάπτετο, Θηβαῖοι δ' ἦσαν οἱ κατεσκάπτοντες, οἱ
 « διοικισθέντες ὑπ' Αἰσχίνου τῷ λόγῳ. (326) ἀντὶ δὲ τοῦ τὴν
 « Εὐβοίαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν παραδοθῆναι, ὀρηκτήρι-
 « ρι ἐφ' ὑμᾶς ἐν Εὐβοίᾳ Φιλίππος προσκατασκευάζεται
 30 « καὶ Γεραῖστῳ καὶ Μεγάρῳ ἐπιβουλείων διατελεῖ. ἀντὶ
 « δὲ τοῦ τὸν Ὀροπὸν ὑμῖν ἀποδοθῆναι, περὶ Δρύμου
 « καὶ τῆς πρὸς Πανάκτω χώρας μεθ' ὅσων ἐξερχόμεθα,
 « δ, τίως ἦσαν Φωκίαι σφῶν, οὐδὲ πώποτε ἐποιήσαμεν.
 5 « (327) ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ πατρί' ἐν τῷ ἱερῷ κατασταθῆναι
 « καὶ τὰ χρήματα εἰσπραθῆναι τῷ θεῷ, οἱ μὲν ὄντες
 « Ἀμφικτύονες φεύγουσι καὶ ἐξεληλάνται, καὶ ἀνάστατος
 « αὐτῶν ἡ χώρα γέγονεν, οἱ δ' οὐ πώποτε ἐν τῷ πρόσθε
 10 « χρόνῳ γενόμενοι, Μακεδόνες καὶ βάρβαροι, νῦν Ἀμ-
 « φικτύονες εἶναι βιάζονται. ἐὰν δὲ τις περὶ τῶν ἱερῶν
 « χρημάτων μνηστῆ κατακρημνίζεται. ἡ πόλις δὲ τὴν
 « προμαντείαν ἀφήρηται. (328) Καὶ γέγονε τὰ πρά-
 « γματα πάνθ' ὥσπερ αἰνίγμα τῇ πόλει. ὁ μὲν οὐδὲν
 15 « ἔπεισται καὶ πάνθ' ὅσ' ἠβουλήθη διατέπρακται, ὑμεῖς
 « δ', ἅπερ εὐχαισθ' ἂν ἐπίσαντες, τάναντία τούτων ἐω-
 « ράκατε γινόμενα, καὶ δοκεῖτε μὲν εἰρήνην ἄγειν, πε-
 « πόνθατε δὲ δεινότερον ἢ πολέμουντες, οὔτοι δὲ χρήματ'
 « ἔχουσιν ἐπὶ τούτοις καὶ μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας δι-
 20 « κην οὐ δεδώκασιν. (329) ὅτι γὰρ ταῦθ' ἀπλῶς δεδωρο-
 « δόκηνται καὶ τιμὴν ἔχουσιν ἀπάντων τούτων αὐτοὶ,
 « πολλαχόθεν μὲν ἐγὼ γ' οἶμαι δῆλον ὑμῖν εἶναι πάλαι, καὶ
 « ἐδόικα μὴ τοῦναντίον οὐ βούλομαι ποιῶ, σφόδρ' ἀκριβοῦς
 25 « δεικνύναι πειρώμενος διογλῶ πάλαι τοῦτ' αὐτοὺς ὑμᾶς
 « εἰδότες, ὅμως δ' ἔτι τὸδ' ἀκούσατε. (330) Ἔστιν ὄντιν'
 « ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες δικασταί, τῶν πρέσβων ὧν ἔπειμψε
 « Φιλίππος χαλαροῦν στήσαιτ' ἂν ἐν ἀγορᾷ; τί δὲ; δοίητ'
 « ἂν ἐν πρυτανείῳ σίτησιν ἢ ἄλλην τινὰ δωρεάν, αἷς τι-
 417 « μάτε τοὺς εὐεργέτας; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. διὰ τί; (οὔτε
 « γὰρ ὑμεῖς γ' ἀχάριστοί ἐστε, οὔτ' ἀδικοὶ ἄνθρωποι,
 « οὔτε κακοί) ὅτι πάνθ' ὑπὲρ Φιλίππου καὶ οὐδ' ὄτιοῦν
 5 « ὑπὲρ ὑμῶν ἐπραξαν, εἰποιτ' ἂν, καὶ ἀληθῆ καὶ δίκαια.
 « (331) Ἔτε' οἴεσθ' ὑμεῖς μὲν οὕτω γινώσκειν, τὸν δὲ
 « Φιλίππον οὐχ οὔτως, ἀλλὰ τούτοις διδόναι τηλικαύτας
 « καὶ τοσαύτας δωρεάς, εἰδίτι ὑπὲρ ὑμῶν καλῶς καὶ δι-
 « καίως ἐπρέσβευσαν; οὐκ ἔστι ταῦτα. Τὸν γὰρ Ἥγη-
 10 « σιππον ὄρατε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ πρέσβεις, πῶς ἐδέ-
 « ξατο. τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, ἀλλὰ Ξενοκλείδην τού-

« mihi diffidat, illorum promissis fretus, sese mihi
 « tradat. Athenienses autem ipsos accersemus nos,
 « ut omnia, quæcunque velint, sibi parata esse existiman-
 « tes, nihil contrarium decernant. Illi autem a nobis
 « alia nuntiabant et promittent, ut, quicquid tandem fiat,
 « Athenienses non commoveantur. » (325) Ad hunc modum et
 talibus ausibus ab istis perditissimis hominibus omnia res
 sunt perditæ. Itaque statim non Thespias et Platazas re-
 stitui vidistis, sed Orchomenum et Coroneam in servitudi-
 nem redactas esse audivistis, non Thebas depressas, neque
 insolentiam Thebanorum et ferociam cohibitam, sed Pho-
 censium, sociorum vestrorum, incenia diruta, eaque di-
 ruta a Thebanis, quorum urbem Æschinis oratio in pagos
 redegerat. (326) non vobis Eubœa tradita est pro Amphipoli,
 sed Philippus in Eubœa præsidia præterea munit contra vos
 et Geræsto et Megaris insidiari non desistit. non Oropus
 vobis reddita est, sed de Drymo et agro ad Panactum ar-
 mati egredimur, id quod, salvis Phocensibus, nunquam
 fecimus. (327) non patrii ritus in templo Delphico observantur
 neque Apollini pecunia redigitur; sed genuini Amphictyones
 exulant et exterminantur et eorum regio vastata est,
 qui vero ante nunquam fuerunt Amphictyones, Macedones
 et barbari, nunc vi Amphictyones sunt. at si quis de sacra
 pecunia mentionem fecerit, de saxo dejicitur, et urbi no-
 stræ oraculi prærogativa est erepta. (328) Et totum nego-
 tium reipublicæ nostræ factum est ænigmatis instar. Ille
 nihil mentitus est, et quæ voluit confecit omnia, vos
 quum quæcunque in votis haberetis, speraveritis, eorum
 contraria fieri vidistis, et quum in pace vivere videamini,
 acerbiora perpassi estis, quam si bellum gereretis, isti vero
 pecuniam habent propterea et in hunc usque diem pœnas
 non dederunt. (329) Hæc enim omnino istos largitionibus
 corruptos fecisse et pretium eorum omnium habere jamdu-
 dum vobis multifariam declaratum esse arbitror et vereor,
 ne contra quam volo faciam, dum id accuratissime ostendere
 coner, molestus sim rei jamdudum gnaris, sed tamen et hoc
 audite. (330) Estne legatorum a Philippo huc missorum
 aliquis, cui vos æream in foro statuam decerneretis? quid
 vero? an victum in Prytaneo daretis aut aliquod aliud præ-
 mium, quibus honoratis bene meritos? equidem non opi-
 nor. cur? (neque enim vos ingrati estis, neque injurii
 homines neque mali) quia dicaretis (idque vere et recte)
 eos pro Philippo focisse omnia, nec quicquam pro vobis.
 (331) Quom vos igitur ita sentiat, putatis aliter Philippum
 esse animatum, atque istis tanta et largiri munera propter-
 ea, quod pro vobis legationem pulcre et recte obierint?
 fieri non potest. Hegesippum enim et collegas ejus videtis
 quomodo exceperit. Cetera taceo, sed Xenoclidem poetam

τονί τὸν ποιητὴν ἐξεκέρυξεν, ὅτι αὐτοὺς ὑπεδέξατο πολίτας ὄντας. τοῖς μὲν γὰρ ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι δικαίως, ὅσ' ἂν φρονῶσι, τοῦτον τὸν τρόπον προσφέρεται, τοῖς δὲ πεπρακόσιν αὐτούς, ὡς τούτοις. Ταῦτ' οὖν μαρτύρων, ταῦτ' ἐλέγχων τινῶν ἐτι δέεται μειζόνων; ταῦτ' ἀφαιρήσεται τις ὑμῶν;

332. Εἶπε τοίνυν μοί τις ἀρτι προσελθὼν πρὸ τοῦ δικαστηρίου πρᾶγμα καινότατον πάντων, Χάρητος κατηγορεῖν αὐτὸν παρεσκευάσθαι, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου καὶ τούτων τῶν λόγων ἐξαπατήσιν ὑμᾶς ἐλπίζειν. Ἐγὼ δ', ὅτι μὲν πάντα τρόπον κρινόμενος Χάρης εὐρητὰ πιστῶς καὶ εὐνοικῶς, ὅσον ἦν ἐπ' ἐκείνῳ, πράττων ὑπὲρ ὑμῶν, διὰ δὲ τοὺς ἐπὶ χρήμασι λυμαινομένους τοῖς πράγμασι πολλῶν ὑστερῶν, οὐ σφόδρ' ἰσχυρίζομαι, ἀλλ' ὑπερβολὴν ποιήσομαι. ἔστω γὰρ πάντα τᾶληθῆ λέξιν περὶ αὐτοῦ τοῦτονί. καὶ οὕτω τοίνυν κομιδῇ γέλως ἐστὶ κατηγορεῖν ἐκείνου τοῦτονί. (333) Ἐγὼ γὰρ Αἰσχίνην οὐδενὸς αἰτιῶμαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων (τούτων γὰρ εἰσιν οἱ στρατηγοὶ ὑπεύθυνοι) οὐδὲ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, ἀλλ' ἄχρι τούτου πάντ' ἀφήμι. τί οὖν λέγω καὶ πόθεν ἀρχομαι κατηγορεῖν; τοῦ ποιουμένης τῆς πόλεως εἰρήνην Φιλοκράτει συνειπεῖν, ἀλλὰ μὴ τοῖς τὰ βέλτιστα γράφουσι, καὶ τοῦ δῶρ' εἰληφέναι, τοῦ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τῆς ὑστερας πρεσβείας τοὺς χρόνους κατατρίψαι καὶ μηδὲν ὦν προσετάξαθ' ὑμεῖς ποιῆσαι, τοῦ φενακίσειν τὴν πόλιν καὶ παραστήσαντ' ἐλπίδας, ὡς ὅσα βουλόμεθ' ἡμεῖς Φιλίππου πράξει, πάντ' ἀπολωλέκεναι, τοῦ μετὰ ταῦθ' ἐτέρων προλεγόντων φυλάττεσθαι τὸν τοσαῦτ' ἡδικοῦτα, τούτων ἐκείνῳ συνηγορεῖν. (334) Ταῦτα κατηγορῶ, ταῦτα μέμνησθε, ἐπεὶ δικαίαν εἰρήνην καὶ ἴσῃν καὶ μηδὲν πεπρακότας ἀνθρώπους μηδὲ ψευσαμένους ὑστερον κἂν ἐπήνουν καὶ στεφανοῦν ἐκέλευον. στρατηγὸς δ' εἴ τις ἡδικοῦχ' ὑμᾶς· οὐχὶ κοινωνεῖ ταῖς νῦν εὐθύναις. ποῖος γάρ στρατηγὸς Ἄλον, τίς δὲ Φωκέας ἀπολώλεκεν; τίς δὲ Δορίσκον; τίς δὲ Κερσοβλέπτην; τίς δ' Ἰερὸν ἄρος; τίς δὲ Πύλας; τίς δὲ πεποίηκεν ἄχρι τῆς Ἀττικῆς ὁδὸν διὰ συμμαχῶν καὶ φίλων εἶναι Φιλίππῳ; τίς δὲ Κορώνειαν, τίς δ' Ὀρχομενόν, τίς Εὐβοίαν ἄλλοτριαν, τίς Μέγαρον πρῶν ὀλίγου; τίς Θηβαίους ἰσχυρούς; (335) τούτων γὰρ οὐδὲν τοσοῦταν καὶ τηλικούτων ὄντων διὰ τοὺς στρατηγούς ἀπώλετο, οὐδ' ἐν τῇ εἰρήνῃ συγχωρηθὲν πεισθέντων ὑμῶν ἔχει Φιλίππος, ἀλλὰ διὰ τούτους ἀπόλωλε καὶ τὴν τούτων δωροδοκίαν. ἂν τοίνυν ταῦτα μὲν φεύγη, πλανᾷ δὲ καὶ πάντα μάλλον λέγη· ἐκείνως αὐτὸν δέχεσθε : « οὐ στρατηγῶν δικάζομεν, οὐ περὶ τούτων κρίνη. μὴ λέγε, εἴ τις αἰτιὸς ἐστὶ καὶ ἄλλος τοῦ Φωκέων ὀλέθρου, ἀλλ' ὡς οὐ σὺ αἰτιος δεῖξον. τί οὖν, εἴ τι Δημοσθένης ἡδίκει, νῦν λέγεις, ἀλλ' οὐχ ὅτε τὰς εὐθύναις ἐδίδου κατηγορείς; δι' αὐτὸ γὰρ εἴ τοῦτ' ἀπολωλέναι δικαίος. (336) μὴ λέγε, ὡς καλὸν εἰρήνην, μὴδ' ὡς συμφέρον (οὐδεὶς γὰρ αἰτιᾶται σε τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην), ἀλλ' ὡς οὐκ αἰσχροὶ καὶ ἐπονείδιστος, καὶ πᾶλλ' ὑστερον ἐξαπατήμεθα, καὶ

istum egit in exilium, quod eos, cives suos, hospitis exceperat. Sic cum illis agit, qui recte et ex animo causam vestram agunt, qui vero se ipsos vendiderunt, eos tractat, ut istos. Hæc igitur testes, hæc aliqua etiam majora argumenta requirunt? hæc quisquam vobis extorquebit?

332. Jam mihi quidam modo ante iudicium accedens rem dixit omnium absurdissimam : eum instituisse Charetem accusare, atque eo modo et his verbis sperare se vos decepturum esse. Ego vero Charetem, si iudicetur, inveniri fideliter et benivole, quantum in ipso fuerit, pro vobis egisse, propter eos autem, qui suis corruptelis negotia corrumpent, multas occasiones perdidisse, non magnopere contendendo, sed ex abundantia largiar : esto, vere Æschines de eo dicat omnia. etiam sic tamen admodum ridiculum erit, eum ab isto accusari. (333) Ego enim nihil, quod in bello commissum est, Æschini imputo (id enim a ducibus requirendum est) nec pacem factam a republica, sed hactenus condono omnia. Quid igitur dico et unde accusare incipio? quod, dum pacem respublica faciebat, Philocratem collaudavit, non eos qui suadebant optima, et munera accepit; quod deinde in posteriore legatione tempora consumpsit et nihil eorum quæ vos mandaveratis, fecit, quod fucum fecit reipublicæ et excitata spe, quæ vellemus nos, Philippum esse facturum, omnia perdidit, quod postea, quum alii præmonerent cavendum esse eum, qui vos tot injuriis affecisset, iste eum defendit. (334) Hæc accuso, hæc memineritis. nam justam pacem et æquam et homines integræ fidei et nihil mentitos postea et laudassem et corona donari jussissem. si quis autem vos dux affecit injuriis, id ad præsentem reddendæ rationis causam nihil attinet. Quis enim dux Halum, quis Phocenses perdidit? quis Doriscum? quis Cersobleptem? quis Sacrum montem? quis Pylas? quis effecit, ut per socios et amicos usque ad Atticam Philippo esset iter? quis Coroneam, quis Orchomenum, quis Eubœam abalienavit, quis Megara nuperrime? quis Thebanos firmavit? (335) quæ quanquam tot et tanta sunt, nihil tamen eorum perit culpa ducum vel consensu vestro in pacis formula concessum Philippus tenet; sed ea istorum culpa perierunt istorumque corruptela. Quod si hæc fugerit et errarit et quidvis potius dixerit; modo hoc ei occurrite : « Non a de duce iudicium facimus, non horum criminum reus es. « ne dic, etiam alium esse auctorem interitus Phocensium, « sed te esse insontem ostendito. Quid igitur, si quid deliquit Demosthenes, nunc narras, et non accusavisti, quum « rationem redderet? nam propter hoc ipsum dignus es « exitio. (336) Ne dic, quam res bona sit pax atque utilis « (nemo enim pacis a republica factæ auctorem te esse « dicit), sed eam non esse turpem et ignominiosam et nullis in rebus nos postea non esse deceptos, et non omnia

« πάντ' ἀπόλετο, ταῦτα λέγει. τούτων γὰρ ἀπάντων
« ἡμῖν αἴτιος σὺ δέδειξαι καὶ τί δὴ μέχρι νυνὶ τὸν τὰ
« τοιαῦτα πεποηκότ' ἐπαινέεις; » ἂν οὕτω φυλάττητ'
αὐτόν· οὐχ ἕξει τί λέγει, ἀλλὰ τὴν ἄλλως ἐνταῦθ' ἐπα-
ρεῖ τὴν φωνὴν καὶ πεφωνασκηκῶς ἔσται.

15 337. Καίτοι καὶ περὶ τῆς φωνῆς ἴσως εἶπεν ἀνάγκη.
πάνυ γὰρ μέγα καὶ ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αὐτὸν ἀκούω,
ὡς καθυποκρινόμενον ὑμᾶς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖτ' ἀτοπώ-
τατον ἀπάντων ἂν ποιῆσαι, εἰ, ὅτε μὲν τὰ Θυέστου καὶ
τῶν ἐπὶ Τροίᾳ κακὰ ἠγωνίζετο, ἐξεβάλλετ' αὐτὸν καὶ
20 ἐξεσπύριττετ' ἐκ τῶν θεάτρων καὶ μόνον οὐ κατελεύεθ'
οὕτως, ὥστε τελευτῶντα τοῦ τριταγωνιστεῖν ἀποστῆναι,
ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ
μεγίστοις τῆς πόλεως πράγμασι μυρὶ εἴργασται κακὰ,
25 τῆνικαῦθ' ὡς καλὸν φθεγγομένω προσέγοιτε. (338) Μη-
δαμῶς. μηδὲν ὑμεῖς ἀβέλτερον πάθητε, ἀλλὰ λογίσεσθ',
ὅτι δεῖ, κήρυκα μὲν ἂν δοκιμάζητε, εὐφρονος σκοπεῖν,
πρεσβευτὴν δὲ καὶ τῶν κοινῶν ἀξιούτ' αὐτὰ τι πράττειν,
δίκαιον καὶ φρόνημ' ἔχονθ' ὑπὲρ ὑμῶν μέγα, πρὸς δ' ὑμᾶς
45 ὁσον, ὥσπερ ἐγὼ Φίλιππον μὲν οὐκ ἐθαύμασα, τοὺς δ'
αἰχμαλώτους ἐθαύμασα, ἔσωσα, οὐδὲν ὑπεστειλάμην,
οὕτως δ' ἐκεῖνον μὲν προκυλινδεῖτο καὶ τοὺς παιᾶνας
ἦδεν, ὑμῶν δ' ὑπερεώρα. (339) Ἔτι τοίνυν ὅταν μὲν
5 ἴδῃτε δεινότητά, ἢ εὐφωρίαν, ἢ τι τῶν ἄλλων τῶν τοιοῦ-
των ἀγαθῶν ἐπὶ χρυσοῦ καὶ φιλοτίμου γεγεννημένον
ἄνθρωπον· συγχαίρειν καὶ συνασκεῖν πάντας δεῖ. κοινὸν
γὰρ ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἄλλοις τοῦτ' ἀγαθὸν γίγνεται. ὅταν
δ' ἐπὶ δωροδόκῳ καὶ πονηροῦ καὶ παντὸς ἤττονος λήμ-
10 ματος· ἀποκλείειν καὶ πικρῶς καὶ ἐναντιῶς ἀκούειν, ὡς
πονηρία δυνάμειος δόξαν εὐρομένη παρ' ὑμῶν ἐπὶ τὴν
πόλιν ἔσται. (340) Ὅρατε δ' ἀφ' ὧν οὗτος εὐδοκίμει,
πῆλικά τῇ πόλει περιέστηκε πράγματα. αἱ μὲν τοίνυν
15 ἄλλαι δυνάμεις ἐπιεικῶς εἰσὶν αὐτάρχεις, ἢ δὲ τοῦ λέ-
γειν, ἂν τὰ παρ' ὑμῶν τῶν ἀκουσάντων ἀντιστῆ, διακό-
πτεται. Οὕτως οὖν ἀκούετε τούτου, ὡς πονηροῦ καὶ δω-
ροδόκου καὶ οὐδ' ὅτι οὖν ἐροῦντος ἀληθές.

341. Ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τὰλλα, ἀλλὰ καὶ τὰ
πρὸς αὐτὸν τὸν Φίλιππον πράγματα πανταχῶς συμφέ-
20 ρει τοῦτον ἐαλωκέναι, θεάσασθε. εἴτε γὰρ ἕξει ποτ'
εἰς ἀνάγκην τῶν δικαίων τι ποιῆν τῇ πόλει· τὸν τρό-
πον μεταθήσεται. νῦν μὲν γὰρ ἤρηται τοὺς πολλοὺς
ἑξακατῶν, ὀλίγους θεραπεύειν, ἂν δὲ τούτους ἀπολω-
λότας πύθηται, ὑμῖν τοῖς πολλοῖς καὶ πάντων κυρίους τὰ
25 λοιπὰ ποιεῖν βουλήσεται. (342) εἴτ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἤσπερ
νῦν ἐξουσίας καὶ ἀσελγείας μενεῖ· τοὺς δ' οὖν ἂν ἐκείνῳ
ποιήσονται ἀνηρηκότες ἐκ τῆς πόλεως ἔσθε, ἂν τού-
τους ἀνέλῃτε. οἱ γὰρ οἰόμενοι δίκην ὑφέξειν τοιαῦτ'
15 ἔπραξαν, τούτους, ἐὰν τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ἐφεθῆ, τί
οἴεσθε ποιήσιν; ποῖον Εὐθυκράτη, ποῖον Λασθένη,
τίν' οὐχ ὑπερβαλεῖσθαι προδότην; (343) τίνα δ' οὐ πάν-
των τῶν ἄλλων χεῖρω πολιτῶν ὑπάρξειν, ὄρωντα τοῖς
5 μὲν ἅπαντα πεπρακόσι χρήματα, δόξαν, ἀφορμὴν, τὴν
Φιλίππου ξενίαν περιούσαν, τοῖς δὲ δικαίους τε παρῆ-
χουσιν ἑαυτοῦς καὶ προσανηλωκόσι χρήματα πράγμα-

« periisse, id dicito. horum enim omnium te esse auctorem
« nobis est ostensum. et cur hactenus eum, qui talia fecit,
« laudas? » si sic ab eo caveritis; nihil habebit quod re-
spondeat, sed frustra vocem hic acnet et declamabit.

337. Sed fortasse etiam de voce necessario dicendum
est. nam ea quoque istum magnopere fretum esse audio, ut
lustrionis arte vos decepturum. Facturi autem essetis mea
quidem opinione omnium ineptissime, si, quem Thyestis et
Trojani belli mala repræsentantem eiecistis et exsibilastis e
theatris et tantum non lapidibus obruistis, ut tandem a
tertiarum actione partium abstiterit, eum, quum non in
scena, sed in republica et maximis negotiis civitatis infinita
scelera perpetravisset, tum ut belle sonantem attente audi-
retis. (338) Minime vero. absit a vobis ea stultitia; sed
quum præco approbandus est, querendum esse ducite vo-
calem, legatum autem et reipublicæ gubernatorem, virum
tum bonum tum magnanimum vestri defensorem tum civem
erga vos æquum, ut ego Philippum non suspexi, sed cap-
tivos suspexi, servavi, nihil metui, at iste et ante illum
procebat et pæanas cantabat, et vos despiciebat. (339)
Ad hæc sive eloquentia sive claritate vocis sive alio quo-
piam commodo præditum videritis bonum virum et vestri
studiosum, congratulari omnes et excolendi occasiones dare
debetis. id enim bonum vobis reliquis fit commune. sin homi-
nem corruptum et improbum, qui que omni lucello vin-
citur; excludere et acerbè atque hostiliter auscultare, quia
improbis facultatis, apud vos adeptæ gloriæ, reipublicæ
perniciosa est. (340) Videte autem, quibus laudibus iste
florebat, his in quæ negotia respública conjecta sit. Ac ceteras
quidem facultates suis ipsæ viribus fere nituntur, sed elo-
quentia, auditorum studiis si destituitur, intercidit. Sic
igitur audite istum ut improbum, ut corruptum, ut prorsus
nihil veri dicturum.

341. Jam non solum propter cetera negotia, sed etiam
propter illa ipsa, quæ cum Philippo vobis sunt, omni ra-
tione esse utile istum condemnari, spectate. Sive enim ali-
quando ille in necessitatem veniet, ut præstet aliquid rei-
publicæ quod debet; mutabit mores. nunc enim instituit
populum decipere et paucos colere, at si eos periisse audie-
rit, populo et vobis, penes quos summa rerum est, in poste-
rum præstare volet. (342) sive eandem, qua nunc utitur, licen-
tiam et petulantiam retinebit; eos e civitate, qui ad nutum
illi parati essent, sustuleritis, si istos sustuleritis. qui enim,
quum putarent se penas daturus, talia commiserunt, hos, si
vestras res iis permiseritis, quid facturos putatis? quem Eu-
thyrcratem, quem Lasthenem, quem proditorum non supe-
rataros? (343) quem autem omnium reliquorum civium
non deteriore fore, si videat iis, qui omnia vendiderunt,
pecuniam, auctoritatem, facultates, Philippi hospitium sup-
petere, iis autem, qui se bonos viros præbuerunt et insu-
per sumptus fecerunt, molestias, inimicitias, invidiam

τα, ἀπευθείας, φθόνον περιόντα παρ' ἐνίων; μηδαμῶς. οὔτε γὰρ πρὸς δόξαν οὔτε πρὸς εὐσέβειαν οὔτε πρὸς ἀσφάλειαν οὔτε πρὸς ἀλλ' οὐδὲν ἕμιν συμφέρει τούτων ἀφείναι, ἀλλὰ τιμωρησαμένους παράδειγμα ποιῆσαι πᾶσι, καὶ τοῖς πολίταις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν.

30.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΕΛΕΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἄλλοις τε ἐτίμα τοὺς εὐεργέτας καὶ ἀτελείᾳ λειτουργιῶν. πολλῶν οὖν λαμβανόντων αὐτὴν σπάνις ἔδδοκε τῶν λειτουργησόντων εἶναι. διὰ τοῦτο Λεπτίνης νόμον εἰσήνεγκεν εἶναι μηδὲνα ἀτελεῖ, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ δήμῳ δοῦναι, τὴν δὲ ἀτελείαν αἰτήσαντα πᾶσαι τὰ ἔσχατα. Τούτων ἐγράφαντο τὸν νόμον πρότερον μὲν ἄλλοι, μεθ' ὧν καὶ Βάθιππος, καὶ οὐκ ἐπεξῆλθεν, ἢ χρήματα λαβῶν ἢ νόσῳ περιπεσῶν, νῦν δὲ Φορμίων καὶ Κτήσιππος ὁ Χαβρίου παῖς καὶ τινες μετ' αὐτῶν, οἷς συνήγορος Δημοσθένης γίνεται. (2) Ὁ μὲν οὖν Λεπτίνης πλέον ἰσχύει τῷ συμφέροντι (τὴν γὰρ χρεῖαν προ- 452 σχεταί), ὁ δὲ Δημοσθένης τῷ τε ἐνδόξῳ καὶ τῷ δικαίῳ. τῷ δικαίῳ μὲν, ὅτι δικαίον ἐστὶ τοὺς εὖ ποιήσαντας ἀντεπε ποθεῖναι καὶ τοὺς ὀρθῶς ἀντιλαβόντας τῶν δοθέντων μὴ 5 ἀφαιρεῖσθαι, τῷ δὲ ἐνδόξῳ, διότι τάχα μὲν καὶ ἄλλοις αἰσχρόν, ἃ δεδῶκασιν, ἀφαιρεῖσθαι, Ἀθηναίους δὲ οὐχ ἤμιστα, οἷς ἄντ' ἄλλου γνωρίσματος τὸ μεγαλόψυχον προσεῖναι δοκεῖ. Ἐπιδεικνύει δὲ, ὅτι καὶ παρανόμως εἰσήνεγκε τὸν νόμον. λέγει 71 γὰρ νόμον τὸν κελύοντα ἀναρεῖν πρῶτον τὸν ἐναντίον νόμον, καὶ τότε αὐτὸν τιθέναι νόμον, ἵνα μὴ ἀλλήλοισ ἐναντίοι νόμοι εὔρισκωνται.

ΑΛΛΩΣ.

1. Ὁ πρὸς Λεπτίνην λόγος ἐπιγραφὴν ἔχει τοιαύτην, ἐπει- 15 ὅτι παρελθόντος τοῦ χρόνου, ἐν ᾧ ὑπεύθυνος ἦν κρίσει καὶ τιμωρίᾳ γράφων τὸν νόμον, ἐραίνετο Λεπτίνης ἀκίνδυνος, ὅθεν πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' οὐ κατ' αὐτοῦ ὁ λόγος. Ἡ δὲ ὑπόθεσις οὕτως ἔχει: σύνθετος ἦν τῇ πόλει τῶν Ἀθηναίων τιμᾶν τοὺς εὐ- 20 εργέτας ἄλλοις τε πολλαῖς καὶ διαφόροις τιμαῖς καὶ δὴ καὶ ἀτελείᾳ. πολλῶν δὲ εὐληθῶν καὶ ἀστῶν καὶ ἔξνων ἐπέδειψαν οἱ λειτουργήσοντες, καὶ διὰ τοῦτο σχεδὸν τῶν λειτουργιῶν περισταμένων εἰς τοὺς ἀπόρους, Λεπτίνης τῶν πολιτευομένων ἀνὴρ οὐκ ἄδ- 25 κimos ἔγραψε νόμον αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως ἔχοντα, « ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, μηδὲνα ἀτελεῖ εἶναι πλὴν τῶν ἀπ' Ἀρ- μοδίου καὶ Ἀριστογείτονος καὶ τῶν ἐνέα ἀρχόντων, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῷ δήμῳ αἰτηθέντι δίδοναι. εἰ δὲ τις ἄλλῳ αι- 453 τῶν ἀτιμῶν αὐτὸν εἶναι καὶ γένος καὶ οἰκίας, καὶ ὑποκείσθαι γραφαῖς καὶ ἐνδείξειν. εἰ δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀλφ' ἔνοχον εἶναι 5 τοῖς αὐτοῖς ὁσπερ καὶ οἱ δικάζοντες, ὅταν ὀφείλοντες τῷ δη- μῳσίῳ δικάζωσι. » (2) Τὸ νόμου οὖν οὕτως ἔχοντος ἐγράφατο

suppetere apud nonnullos? Absit hoc. neque enim ad glo- riam neque ad pietatem neque ad securitatem neque ad quicquam aliud vobis prodest istum absolvere, sed punire in exemplum omnium, et civium et reliquorum Græcorum.

20.

DEMOSTHENIS

ORATIO DE IMMUNITATE

ADVERSUS LEPTINEM.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Atheniensium civitas bene de republica meritis honora- bat quæ aliis rebus tum publicorum munerum immunita- te. Quæ quum multi donarentur, et qui munera obirent defertori viderentur; Leptines rogationem tulit, ne quis esset immu- nis, neve populo in posterum liceret, cuiquam immunitatem dare, et quisquis eam petisset, ut extremo supplicio afficeretur. Hanc legem accusaverunt alii prius (inter quos etiam Bathippus, qui ab actione destitit, sive largitionibus corru- ptus sive morbo impeditus), nunc autem Phormio et Ctesippus, Chabrix filius, et alii quidam cum ipsis, quibus Demosthe- nes patrocinatur. (2) Ac Leptines utilitatis loco prævalet (præ- tendit enim necessitatem), Demosthenes vero nititur glorioso et justo. Justo quidem, quod æquum sit bene meritis referre gratiam, et eos, qui recte aliquid receperint, non spoliari datis. glorioso autem, quod quum alios dedecet ea, quæ de- derint, eripere, tum vero Athenienses in primis, qui mag- nitudine animi excellere videantur peculiari quadam vir- tute. Præterea ostendit, Leptinem etiam contra leges eam tulisse legem. dicit enim legem quæ jubet primo abrogare legem contrariam, et tum ipsam substituere legem, ut ne le- ges inter sese contrariæ reperiantur.

SCHOLIASTÆ ARGUMENTUM.

1. Adversus Leptinem oratio inscribitur, quod præterito eo tempore, in quo legis auctor judicio et potestati obnoxius erat, Leptines extra periculum esse videbatur, unde adversus eum, non in eum orationi titulus est. Argumentum autem est hu- jusmodi: Atheniensium civitati familiare erat afficere bene meritis aliis multis et variis honoribus atque etiam immu- nitate. Quam multis et civibus et peregrinis consecutis, de- erant qui munera obirent, eaque de causa oneribus in pau- peres fere inclinatis, Leptines unus ex reip. gubernatoribus, vir non contemnendus, legem rogavit his ipsis verbis: « U- « ditissimi munera obeant nemo esto immunis præter Har- « modii et Aristogitonis posteros et novem archontes, neve « in posterum jus esto populo, si petatur, dandæ immunitatis. « Si quis autem petisset convictus fuerit; ignominiosus ipse « esto, et genus et ejus gens, violatæ reipubl. accusator et ut « infamis defertor. quod si etiam hujus criminis reus perage- « tur; easdem luito personas, quas etiam judices, qui debita rei- « publicæ pecunia non soluta jus dicunt. » (2) Quum igitur

μὲν τὸ πρότερον Βάθιππος Λεπτίνην, ὃς ἀπέθανε πρὶν εἰσελθεῖν
τὴν γραφήν. κἄτα διετρίβη χρόνος, καὶ γέγονε Λεπτίνης ἀνεύ-
10 θυνος. νόμος γὰρ ἦν τὸν γράψαντα νόμον ἢ ψήφισμα μετὰ
ἐνιαυτὸν μὴ εἶναι ὑπεύθυνον. ὁμοῦς ἐπειδὴ καὶ οὕτω κατὰ τῶν
νόμων ἐξῆν ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας, κἄν οἱ γράψαντες ἔξω
κινδύνων ᾧσι μετὰ τὸν ἐνιαυτὸν ἐπέστη κατήγορος Ἀρφησίων
15 υἱὸς Βαθίππου, ᾧ συνηγόρει Φορμίων ὁ βήτωρ, καὶ Κτή-
σιππος ὁ υἱὸς Χαθρίου, ᾧ συνηγόρει Δημοσθένης. τούτων οὖν
κατηγόρων ἐπιστάτων πεποιήνται κατὰ τοῦ νόμου τὴν γρα-
φήν. (3) Ἡ δὲ στάσις πραγματικῆ ἔγγραφος. κεφάλαια δὲ τοῦ
20 λόγου τὸ νόμιμον, τὸ συμφέρον, τὸ δίκαιον. Ἀναγκαῖον δὲ εἶ-
πεν τὰς δικαιολογίας ἑκατέρων. καὶ ὁ μὲν Λεπτίνης ἰσχυρίζε-
ται τῷ συμφέροντι διὰ τὸ περιποιεῖν λειτουργοῦς, καὶ ὅτι ἀσύμ-
φορον ὑμῖν γίνεται, ἐὰν οἱ πένητες μόνους λειτουργῶσιν. ἀπο-
ρρησσοὶ γὰρ τῷ χρόνῳ, καὶ οὐχ ἔχετε τοὺς λειτουργοῦντας.
25 ἀλλὰ καὶ τῷ δίκαιῳ, ὅτι οὐκ ἔστι τοὺς μὲν ἀδεῶς πλουτεῖν,
τοὺς δὲ λειτουργοῦντας δεῖ πένεσθαι. ὁ δὲ κατήγορος ἰσχυρί-
ζεται τῷ νομίμῳ καὶ τῷ δίκαιῳ καὶ τῷ συμφέροντι. καὶ ἔστι τὸ
45.4 νόμιμον διπλοῦν, περὶ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ πρᾶγμα. καὶ περὶ
μὲν τὸ πρόσωπον, ἀπ' ὧν αὐτὸν ἐχρῆν ποιῆσαι, οὐκ ἐποίησε.
5 παρῆθη γὰρ τὸν θεσμόν. θεσμός δὲ ἐστὶ νόμος παρακελεύμενος
πῶς δεῖ νομοθετεῖν. εἶδε γὰρ αὐτὸν γράψαντα τιθέναι ἐμ-
προσθεν τῶν ἐπαινούμενων καὶ ἐν νομοθέταις κυρῶσαι. τοῦτο οὐκ
ἐποίησε. περὶ δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅτι παρῆθη ὁ νόμος οὗτος παλαιῶν
10 νόμων τὸν λέγοντα τὰς τοῦ δήμου δωρεὰς εἶναι βεβαίας. ὑπενα-
ντίας οὖν τῶν νόμων οὗτός ἐστιν, ὅτι καλεσόντων ἑκαίμων,
ὄσας ὁ δῆμος δέδωκε δωρεὰς, κυρίας εἶναι, οὗτος ἀφαιρεῖσθαι
τὰς δεδομένας βιάζεται. τῷ δὲ δίκαιῳ ἰσχυρίζεται, ὅτι οὐ δεῖ
15 τοὺς εὐεργέτας ἀποστρεῖν ἀμοιβῶν. τῷ δὲ συμφέροντι τριχῶς
ἰσχυρίζεται, πρῶτον μὲν, ὅτι ἀσύμφορον ὑμῖν γενήσεται, ἐὰν τοὺς
εὐεργέτας ἀφαιρήσθε τὴν δωρεάν. οὐκέτι γὰρ ὁ Λεῦκων πέμψει
τὸν σίτον ὑμῖν ἐκ τοῦ Βοσπόρου. δεύτερον δὲ, ὅ, τὴν ἀσύμφορον
20 ὑμῖν ἔσται: οὐκέτι γὰρ εὐεργετήσῃ τις τὴν πόλιν, στερουμένους
τῆς δωρεᾶς ὄραν τοὺς ἄλλους. τρίτον δὲ, ὅτι ἀδοξήσετε: δόξετε
γὰρ ἀγνώμονες εἶναι.

4. Ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗτος δευτερολογία. ὁ Ἀρφησίων γὰρ ὡς
25 πρεσβύτερος διαβεβήκει τὴν πρωτολογίαν. οὐκοῦν ὁ Λεπτίνης προη-
γουμένης τῷ συμφέροντι χρῆται, φράσκων ἐν σπᾶνει καθεστᾶ-
ναι τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, δεύτερον δὲ τῷ δίκαιῳ,
ἔπερ ἀπὸ τῆς ἰσότητος θεωρεῖται: πάνυ γὰρ, φησί, δεινόν
45.5 ἐστὶ τινὰς μὲν πλουτεῖν ἀτελείας ἐπιληπμένους, τὴν πόλιν
δὲ μὴδὲ τῶν λειτουργούντων εὐπορεῖν. (5) Προβάλλεται δὲ ὁ βή-
τωρ τῷ μὲν δοκεῖν τὴν κατηγορίαν τοῦ νόμου, συνυποδύεται
5 δὲ καὶ κατασκευάζει καὶ τὴν σύστασιν τοῦ οἰκείου νόμου. ἐν γὰρ
τῷ νομίμῳ κεφαλαιῷ καθίστησιν, ἀνταναγινώσκων καὶ ἀντιτι-
θεῖς καὶ ἀντεξτάζων ἀμφοτέρους τοὺς νόμους, καὶ τὸ διάφορον
10 ὅσον δεικνύς. ἵνα δὲ μὴ ἐξαιφνης μὴδὲ ἀναριβότως παρέγῃται
τῶν νόμων τὴν σύστασιν, ἐκ πολλοῦ παρασκευάσας. καὶ ἡ πρώτη
γε ἀντιθεσις τοῦ λόγου τῷ μὲν δοκεῖν ἐστὶ παρὰ Λεπτίνου,
τῆ δ' ἀληθείᾳ πρὸς σύστασιν τοῦ οἰκείου συμφέροντος ἐξεύρηται,
15 ἵνα φαίνεται ὁ ἀντιδικὸς τὸν Δημοσθένους εἰσαγών, νόμον. τί γὰρ ὁ
Δημοσθένης βούλεται νόμος; τὰς δωρεὰς, ὄσας ὁ δῆμος ἔδωκε,
κυρίας εἶναι, τοὺς δὲ ἔχοντας κρινέσθαι, ἵν', εἰ μὲν ἀξιοί, ἔχω-
σιν, εἰ δὲ ἀναξίως ἔχων δοκοῦσιν, ἐλεγχθέντες ἀφαιρεθῶσιν. οὐ-
20 κοῦν αὐτὸς ὁ Λεπτίνης τὸν Δημοσθένους νόμον κεκύρωκεν. τί
γὰρ; * αἰτιᾶται κατ' ἀρχὰς εὐθύς, ὅτι πολλοὶ τῶν εὐλιπέτων
εἰσὶν ἀνάξιοι. οὐκοῦν ἔχει τὸν Δημοσθένους νόμον τοὺς ἀνά-
ξίους ἐκπρίνοντα. καὶ διὰ τοῦτο πανταχοῦ κατέσπαρται. ὁ γὰρ
25 παλὺς περὶ αὐτοῦ λόγος ἐβίβει τοὺς δικαστὰς πρὸς τὴν τοῦ νό-
μου μετὰ μικρὸν ἀνάγνωσιν. (6) Ἰδὼν δὲ, ὅτι Λεπτίνης ἑκαίμων

lex ita se haberet, primum Bathippus Leptinam accusavit,
isque antequam causa ageretur, oblit. et postea tritum est tunc
10 et Leptines factus indemnis. lex enim erat, ut auctor
legis vel decreti post annum esset indemnis. tamen quoniam
et sic leges licebat accusare, tametsi auctores legis indemnes
essent; post annum accusavit Aphepsion Bathippi filius,
Phormione oratore, et Ctesippus Chabriae, Demosthene ad-
vocato. His igitur accusantibus actionem contra legem institue-
runt. (3) Status negotialis est, scripto constans. capita orationis
sunt legitimum, utile, justum. Sed necesse est utriusque par-
tis argumenta explicare. Leptines igitur utilis nititur, quod
eos, qui munera obeant, reipublicae comparet et quod in-
commodum vobis erit, si pauperes soli ea obeant. sed etiam
justo, quia non licet alios divitias secure tenere, alios muneribus
perpetuis pauperes fieri. Accusatoris firmamenta sunt legiti-
mum, et justum, et utile. ac legitimum duplex est, partim in per-
sona positum, partim in re. in persona: non ex eo orsus est
unde oportuit. thesmum enim violavit. Thesum autem lex
est, ferendarum legum rationem praescribens. scriptam enim
legem eum ante status Heroum, a quibus cognomina tribus
acceperunt, proponere et apud thesmothetas confirmare
oportebat. id quod non fecit. In re, quod ea lex veterem le-
gem violavit, qua populi donationes ratae esse jubeantur.
Haec igitur lex illis contraria est, quum illae jubeant, quae do-
na populus dederit, ratae esse, haec ea, quae data sunt, vi eri-
perere studeat. Justo sic utitur: non eripiendam esse remunera-
tionem bene meritis. utilis porro trifariam nititur: primum
inutile, inquit, vobis futurum est, si patiamini bene meritis
donum eripi. neque enim amplius Leucum e Bosporo frumen-
tum vobis mittit. secundum autem, quod incommodum vobis
erit, est hoc: nemo amplius bene de republica mereri volet
quam ceteros dono spoliatus viderit. postremo ignominiam
subibitis. videbitur enim ingrati esse.

4. Est autem haec secundo loco habita oratio. nam Aphepsion, ut natu major, primas causas partes egit. Leptines igitur praecipue utilis nititur, asserens deesse reipublicae, qui munera obeant, secundo justo, idque ex aequalitate spectatur. nequaquam enim, inquit, ferendum est, aliquos arrepta immunitate opibus abundare, reipublicae autem qui munera obeant deesse. (5) Etsi autem accusatio legis oratori proposita esse videtur, tamen occulte se insinuans is simul etiam suae legis commendationem parat. nam in legitimo capite fundamenta ejus jacit, ex adverso legendo, et opponendo et comparando utramque legem et quantum intersit ostendendo. ne vero subito et inconvenienter legum comparisonem ingereret, eam rem multo ante instruxit. ac prima quidem orationis obiectio videtur quidem a Leptine oriri, sed revera inventa est ad Demosthenis utilitatem propriam, ut videatur adversarius proferre Demosthenis legem. quid enim vult Demosthenis lex? ut dona, quae populus dedit, rata sint, ea vero qui consecuti sunt, in jus vocentur, ut, si digni sint, teneant, sin immerito tenere videantur, convictis admittantur. Ipse igitur Leptines Demosthenis legem confirmavit. quid enim? statim initio queritur, multos immerito esse donatos. continet igitur Demosthenis legem indignos secernentem. et hac de causa id ubique sparsum est. multa enim ea de re verba facit, ut assuefaciat iudices reclationi legis paulo post secururae. (6) Quum autem

ἔχει τὸν ἰσχυρότατον λόγον, ὡς ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργήσωσι, μηδένα ἀτελῆ εἶναι, οὐ ταύτην ἔθηκε προηγουμένην ἀντίθεσιν, ἀλλὰ τὴν λυσιτελοῦσαν αὐτῶ καὶ τὴν μέλλουσαν εἰσφέρειν τὸν παρ' αὐτοῦ νόμον. ὅταν γὰρ λέγῃ « καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ, » σοφίζεται τοὺς ἀκούοντας. οὐ γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀναξίων πολλῶν χρήσεται λόγῳ, ἀλλὰ τῷ δηλονότι σπανίζειν τὴν πόλιν τῶν λειτουργούντων, καὶ τῷ συμφέρειν μετατιθέναι τὰς λειτουργίας ἀπὸ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους.

10 7. Ἔστι δὲ τὸ μὲν εἶδος τοῦ λόγου δικανικόν, εἰ γε κρίσις ἐστὶν ἐπὶ τὸν νόμον, ἢ δὲ γε ὅλη πᾶσά ἐστι διπλῆ, καὶ ταύτης ἢ μὲν ἐστὶ δικανικῆ, ἢ δὲ συμβουλευτικῆ. εὐροὶς δ' ἂν οὐδὲ πανηγυρικῆς ἰδέας ἀμοιροῦντα τὸν λόγον, ἐν εἰς πειράται ἑκα-
15 στον τῶν εὐεργετῶν. καὶ γὰρ ἐναυθα εὐρήσεις ἀξία τῶν ἀνδρῶν ἐγκώμια καὶ λόγους εὐφήμους ἀρμόττοντας ταῖς ἐκείνων πράξεσιν, ὅσον ὡς ὅταν ἐμπομπεῖν τοῖς Κόνωνος καὶ Χαβρίου κατορθώμασι καὶ τοῖς Ἐπικέρδους καὶ τῶν ἐκ Θάσου καὶ Κο-
20 ρίνθου καὶ Λεύκωνος. Ἴτερον δὲ ἐπὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ λόγου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΙΝΗΝ.

457 1. Ἄνδρες δικασταί, μάλιστα μὲν εἵνεκα τοῦ νομί-
ζειν συμφέρειν τῇ πόλει λελύσθαι τὸν νόμον, εἴτα καὶ
τοῦ παιδὸς εἵνεκα τοῦ Χαβρίου, ὠμολόγησα τούτοις,
ὡς ἂν οἷός τ' ὦ, συνεραῖν. ἐστὶ δ' οὐκ ἄδῳλον, ὡ ἄνδρες
5 Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὅτι Λεπτίνης, καὶ τις ἄλλος ὑπὲρ τοῦ
νόμου λέγῃ, δίκαιον μὲν οὐδὲν ἔρει περὶ αὐτοῦ, φήσει
δ' ἀναξίους τινὰς ἀνθρώπους εὐρομένους ἀτέλειαν ἐκδε-
δυκέναι τὰς λειτουργίας, καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται
10 τῷ λόγῳ. (α) Ἐγὼ δ', ὅτι μὲν τινῶν κατηγοροῦντα,
πάντας ἀφαιρεῖσθαι τὴν δωρεάν τῶν ἀδίκων ἐστίν,
ἐάσω. καὶ γὰρ εἰρηται τρόπον τινὰ καὶ ὑφ' ὑμῶν ἴσως
γινώσκεται. ἀλλ' ἐκεῖν' ἂν ἐροίμην ἠδέως αὐτόν, τίνος
εἵνεκ', εἰ τὰ μάλιστα μὴ τινες ἀλλὰ πάντες ἦσαν ἀνά-
15 ξιοι, τῶν αὐτῶν ἡξίωσεν ὑμᾶς τε καὶ τούτους. ἐν μὲν
γὰρ τῷ γράφαι μὴ δέν' εἶναι ἀτελεῖ τούς ἔχοντας ἀφέ-
λετο τὴν ἀτέλειαν, ἐν δὲ τῷ προσγράψαι μὴ δὲ τὸ λοι-
πὸν ἐξεῖναι οὐδὲν ἂν ὑμᾶς τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. οὐ γὰρ
ἐκεῖνός γ' ἐνεστὶν εἰπεῖν, ὡς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ τοὺς
20 ἔχοντας ἀφέλετο τὴν δωρεάν, ἀναξίους ἐνόμιζεν, οὕτω
καὶ τὸν ὄντιμον ἀνάξιον ἡγεῖτο κύριον εἶναι τοῦ δοῦναι τὰ
ἑαυτοῦ, ἐάν τῳ βούληται. (β) Ἀλλὰ νῆ Δί' ἐκεῖν' ἂν ἴσως
458 εἴποι πρὸς ταῦτα, ὅτι διὰ τὸ βραδίως ἐξαπατᾶσθαι τὸν
ἄνθρωπον, διὰ τοῦθ' οὕτως ἔθηκε τὸν νόμον. Τί οὖν κωλύει
πάντ' ἀφρηθῆσθαι καὶ ὅλως τὴν πολιτείαν ὑμᾶς κατὰ
τοῦτον τὸν λόγον; οὐ γὰρ ἐστὶν ἐφ' ὅτου τοῦτ' οὐ
5 πεπὸνθατε τῶν πάντων, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα πολλὰ
πολλάκις ἐξαπατηθέντες χειροτονήκατε, καὶ συμμά-
χους ἤδη τινὰς ἤττους ἀντι κριεττόνων ἐπέισθηθ' ἐλέσθαι,
καὶ ὅλως ἐν οἷμαι πολλοὺς οἷς πράττετε καὶ τοιοῦτό τι
10 συμβαίνειν ἀνάγκη. (γ) Ἄρ' οὖν θησόμεθα νόμον διὰ
ταῦτα μὴ δὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μὴ δὲ τῷ δήμῳ
μήτε προβουλεύειν μήτε χειροτονεῖν μὴ δέν; ἐγὼ μὲν
οὐκ οἷμαι. οὐ γὰρ ἐσμεν ἀφαιρεθῆναι δίκαιοι περὶ ὧν
ἂν ἐξαπατηθῶμεν, ἀλλὰ διδαχθῆναι, πῶς τοῦτο μὴ

vidisset eam orationem Leptinis esse validissimam, ut ditissimi munera obeant, neminem esse oportere immunem; non hanc posuit principalem objectionem, sed eam, quae sibi utilis et ferendae a se legi patrocinatura esset. quum enim dicit « et ea ratione plurimum utetur », decipit auditores. neque enim de indignis multa verba faciet, sed de eo nimirum, deesse reipublicae qui munera obeant, et esse e republica, a pauperibus onera in divites transferri.

7. Genus orationis iudiciale quidem est, siquidem de lege iudicium fit, sed materia tota est duplex, partim iudicialis, partim deliberativa. Invenias etiam demonstrativi generis non expertem esse orationem, ubi singulos, qui bene meriti sunt, ornare studet. etenim hic reperies laudes dignas illis viris et verba rebus illorum gestis congruenter apta, ut quum in Cononis et Chabriae rebus gestis se iactat et Epicordis et Thastorum et Corinthiorum et Leuconis. Accedendum est autem ad tractationem orationis.

DEMOSTHENIS OR. ADVERSUS LEPTINEM.

1. Iudices, maxime quidem quod e republica esse arbitror istius legis abrogationem, deinde etiam propter Chabriae filium, recepti hisce, pro virili parte, patrocinari. neque vero obscurum est, Athenienses, Leptinem, aut si quis alius legem tueatur, iusti nihil de ea dicturum, sed praetereat indignos aliquos homines immunitatem consecutos excussisse onus publicorum munerum, atque ea ratione potissimum utetur. (2) Ego vero ne dicam, quantopere injustum sit aliquos accusando omnes suis donis spoliare. nam hoc iam partim dictum est, et fortasse vobis probatum. sed illud libenter ex eo querere velim, cur, si vel maxime non aliqui, sed omnes indigni essent, etiam vos, ut hos, in ordinem cogendos iudicavit? quum enim scripsit « Neminem immunem esse, » consecutos spoliavit, quum vero adjicit « neque in posterum licere eam tribuere, » vos spoliavit facultate vestra donandi. neque enim illud quidem ei dicere licet, se ut eodem modo, quo immunitate gaudentes spoliavit, indignos iudicavit, sic etiam populum Atheniensem indignum censuisse, penes quem esset liberalitate uti erga quem ei videatur. (3) At per Jovem ad haec fortasse respondebit, quia populus facile decipiatur, propterea ita se legem composuisse. Quid igitur obstat, quominus omnia vobis eripiantur et ipsa denique administranda respublica ista quidem ratione? Neque enim quicquam est rerum omnium, in quo vobis hoc usu non venerit, sed saepe decepti et multa decreta vestris suffragiis comprobastis et ut omissis potentioribus societatem cum his, quorum minores opes essent, coiretis adducti estis, et omnino in tanta mole negotiorum prope necesse est etiam tale quid vobis usu venire. (4) An vero propterea legem faciemus, ut demonec senatus nec populo liceat vel consulere vel iubere quicquam? Equidem non opinor. neque enim aequum est, quibuscumque in rebus decepti sumus, illas nobis eripi, sed moneri nos quomodo posthac non in eandem fraudem

13 πεισόμεθα, καὶ θέσθαι νόμον οὐχ δε ἀφαιρήσεται τὸ κυρίου ὑμᾶς εἶναι, ἀλλὰ δι' οὗ τὸν ἐξαπατῶντα τιμωρήσόμεθα.

6. Εἰ τοίνυν τις ἐάσας ταῦτα, αὐτὸ καθ' αὐτ' ἐξέ-
τάσει, πότερον τι λυσιτελέστερον ἐστὶ κυρίου μὲν
ὑμᾶς εἶναι τῆς δωρεᾶς, ἐξαπατηθέντας δὲ ποτε καὶ
20 φαύλω τινὶ δοῦναι, ἢ διὰ τοῦ παντελῶς ἀκύρους γε-
νέσθαι, μηδ' ἂν ἀξίον τιν' εἰδῆτε, ἐξεῖναι τιμῆσαι
εὐροῖτ' ἂν μᾶλλον ἐκεῖνο λυσιτελοῦν, διὰ τί; ὅτι ἐκ
μὲν τοῦ πλείονος ἢ προσήκει τιμᾶν πολλοὺς εὖ ποιεῖν
25 προκαλεῖσθ' ὑμᾶς, ἐκ δὲ τοῦ μηδενί, μηδ' ἂν ἀξίος ἦ,
διδοῦναι πάντας ἀπερῆξετε τοῦ φιλοτιμῆσθαι. (8) πρὸς
δὲ τούτῳ καὶ δι' ἐκεῖνο, ὅτι οἱ μὲν ἀνάξιόν τινα τιμῆ-
σαντες εὐθυσίας τινὰ δόξαν ἔχουσιν ἅμ, οἱ δὲ τοὺς ἀγαθὸν
τι ποιούντας ἑαυτοὺς μὴ τοῖς ὁμοίοις ἀμειβόμενοι κα-
45 τίσασθαι. Ὅσω δὴ κρείττον εὐήθη δοκεῖν ἢ πονηρὸν εἶναι,
ἄστροσσὶν λύσαι τὸν νόμον κάλλιον ἢ θέσθαι.

7. Οὗ τοίνυν ἔμοιγ' οὐδ' ἐκεῖν' εὐλογον, ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, σκοπομένην φαίνεται, καταμεμφόμενόν τινος
5 ἐπὶ ταῖς ὑπαρχούσαις δωρεαῖς, τοὺς χρησίμους ὄντας τῶν
τιμῶν ἀποστερεῖν. εἰ γὰρ ὑπαρχουσῶν τούτων φαῦλοι
καὶ ἀνάξιοι τινες κατὰ τὸν τούτων λόγον εἰσὶ· τί χρῆ
προσδοκᾶν ἔσθαι τότε, ὅταν παντελῶς μηδὲ πλεόν
μῆλλον μηδὲν εἶναι τοῖς χρηστοῖς οὖσιν;

10 8. Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κἀκεῖν' ἐθυμῆσθαι δεῖ, ὅτι ἐκ
τῶν νῦν ὑπαρχόντων νόμων καὶ κάλαι κυρίων, οὐς οὐδ'
αὐτὸς οὐτος ἀντείπει ἂν μὴ οὐχὶ καλῶς ἔχειν, ἐνιαυ-
τὸν διαλιπὼν ἕκαστος λειτουργεῖ, ὥστε τὸν ἡμισὺν ἐστ'
15 ἀτελής τοῦ χρόνου. εἴθ' ἦς πᾶσι μέτεστι τὸ ἡμισυ καὶ
τοῖς μηδ' οἰοῦν ἀγαθὸν πεποιηκόσιν ὑμᾶς, ταύτης
τοὺς εὖ ποιήσαντας, ἀ προστεθείκαμεν αὐτοῖς, ταῦτ'
ἀφελώμεθα; μηδαμῶς. οὔτε γὰρ ἄλλως καλὸν οὐθ' ὑμῖν
πρέπον. (9) πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
20 κατὰ μὲν τὴν ἀγορὰν ἀψευδεῖν νόμον γεγράφθαι, ἐφ'
οἷς οὐδὲν ἐστὶ δημοσίᾳ βλάβος εἰ τις ψεύδεται, ἐν δὲ
τῷ κοινῷ μὴ χρῆσθαι τῷ νόμῳ τούτῳ τὴν πόλιν τὴν
αὐτὴν ἐπιτάξασαν τοῖς ἰδιώταις, ἀλλὰ τοὺς ἀγαθὸν
τι πεποιηκότας ἐξαπατῆσαι, καὶ ταῦτ' οὐ μικρὰν ζη-
25 μίαν ὀφλήσειν μέλλουσιν; (10) οὐ γὰρ εἰ μὴ χρήματ'
ἀπόλλυτε μόνον σκεπτέον, ἀλλ' εἰ καὶ δόξαν χρηστήν,
περὶ ἧς μᾶλλον σπουδάζετε, ἢ περὶ χρημάτων, καὶ οὐ
μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ οἱ πρόγονοι. τεκμήριον δὲ
χρήματα μὲν γὰρ πλειστά ποτε κτησάμενοι πάνθ'
460 ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσαν, ὑπὲρ δὲ δόξης οὐδένα
πώποτε κίνδυνον ἐξέστησαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδίας οὐσίας
προσανάλισκοντες διετίλουν. Νῦν τοίνυν οὗτος ὁ νόμος
ταύτην ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει, καὶ
5 οὔτε τῶν προγόνων οὐθ' ὑμῶν ἀξίαν. τρία γὰρ τὰ μέ-
γιστ' ὀνειδῆ κᾶται, φθονερούς, ἀπίστους, ἀχαρίστους
εἶναι δοκεῖν.

11. Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἐστὶν ὄλω, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τοῦ ἤθους τοῦ ὑμετέρου κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον
10 νόμον, καὶ τοῦτο πειράσομαι δεῖξαι διὰ βραχέων, ἐν τι
τῶν πρότερον πεπραγμένων τῇ πόλει διεξιθῶν. Λέγον-

incidamus, legemque constitui non quæ muneris jus vobis
adimat, sed talem cuius auxilio impostorem puniamus.

5. Quod si quis, his omissis, illud ipse per se accurate
perpenderet, utrum fere præstet penes vos esse jus donan-
di, etsi quando decepti etiam indigno alicui honorem hunc
habeatis, an vero prorsus amissa potestate ne illum quidem
honore afficere liceat, qui dignus videatur; prius illud
longe præstare comperietis. quamohrem? quia, dum hono-
ratis plures quam decet, multi ad beneficiendum vobis
invitantur, at si adversus neminem, etiamsi mereatur, libe-
ralitate utemini, omnes deterrebitis a studio vestri. (8)
præterea etiam ideo, quod, qui indigno alicui honorem
habent, fortasse ut simplices reprehenduntur, at qui de se
bene meritis parem gratiam non referunt, ut mali. Quan-
to igitur simplicem quam improbum videri præstat, tanto
præstabilius est hanc legem abrogari quam ratam esse.

7. Porro mihi cogitanti neque illud consentaneum videtur,
Athenienses, dum aliquos criminatur ob accepta dona,
etiam eos honoribus spoliari, qui reipublicæ profuerunt.
nam si manentibus hisce præmiis improbi et indigni sunt
aliqui (id quod isti jactant); quid tum expectandum erit,
quando hi, qui præclare sese gerunt, ne lucri quidem
quidquam omnino habebunt?

8. Præterea etiam illud vobis considerandum est, ex
legum instituto, quibus etiam hodie ultimur quæque per
longum tempus vigerunt, quas ne iste ipse quidem præcla-
ras esse negare ausit, singulos altero quoque anno munera
obire, ut dimidiam temporis partem sint immunes. jam qua
immunitate e dimidia parte fruuntur etiam hi, qui nihil in
nos contulerunt, ejus beneficii partem, quam adjecimus
bene meritis, hanc his eripiemus? minime vero. nam quum
per se turpe esset, tum vobis indecorum. (9) Nam nonne
turpe est, Athenienses, quum lege sit cautum, ne quis in
foro fraude ageret, quibus in rebus si qua fraus committit-
tur, respublica nihil detrimenti capit, ea lege in publicis
negotiis civitatem eandem, quæ privatis id imperarit, non
uti, sed bene de se meritos circumscribere, idque cum ma-
gno damno suo? (10) Neque enim hoc solum consideran-
dum est, utrum pecuniæ nullam jacturam faciatis, sed
utrum etiam famæ bonæ, quæ vobis est multo quam opes
potior et antiquior, et non solum vobis, sed etiam majori-
bus. quod inde perspicitur, quod opes plurimas olim suas
universas honoris studio insumpserunt, tantique fecerunt
gloriam, ut nullum unquam periculum ob eam detrecta-
rint, sed etiam privatim de suo conferre non destiterint.
Jam ista lex hanc in bonæ famæ locum malam urbi injungit
nec majoribus nec vobis dignam. tribus enim probris,
quæ gravissima sunt, vos contaminat, quod invidi, infidi,
ingrati esse videmini.

11. Omnino autem, Athenienses, a moribus vestris alle-
num esse talem legem ratam habere, id quoque paucis de-
monstrare conabor, quando unum prius nostræ urbis exem-
plum attulero. Dicuntur triginta tyranni a Lacedæmoniis

τα χρήμαθ' οἱ τριάκοντα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαι-
 μονίων ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ. ἐπειδὴ δ' ἡ πόλις εἰς ἐν
 15 ἤλθε καὶ τὰ πράγματ' ἐκίνα κατέστη· πρέσβεις πέμ-
 ψαντες οἱ Λακεδαιμόνιοι τὰ χρήματα ταῦτ' ἀπήρουν.
 (12) λόγων δὲ γιγνομένων, καὶ τῶν μὲν τοὺς δανεισαμένους
 ἀποδοῦναι κελευόντων, τοὺς ἐξ ἄστεως, τῶν δὲ τοῦτο
 πρῶτον ὑπάρχει τῆς δημοσίας σημεῖον ἀξιούντων, κοινῇ
 20 διαλύσαι τὰ χρήματα, φασὶ τὸν δῆμον ἐλέσθαι συνει-
 ενεγκεῖν αὐτὸν καὶ μετασεῖν τῆς δαπάνης, ὥστε μὴ
 λύσαι τῶν ἄμολογημένων μηδέν. Πῶς οὖν οὐ δεινόν,
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τότε μὲν τοῖς ἡδικοῦσιν ὑμᾶς
 ὑπὲρ τοῦ μὴ ψεῦσασθαι τὰ χρήματ' εἰσφέρειν ἠθελή-
 25 σατε, νῦν δ' ἐξὸν ὑμῖν ἄνευ δαπάνης τὰ δίκαια ποιῆ-
 σαι τοῖς εὐεργέταις, λύσαισι τὸν νόμον, ψεύδεσθαι μᾶλλον
 αἰρήσεσθε; ἐγὼ μὲν οὐκ ἄξιω.

13. Τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἦθος, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν καὶ ἐφ' ὧν εἶπον ἴδοι τις
 461 ἂν τοιοῦτον, ἀψευδὲς καὶ χρηστόν, οὐ τὸ λυσitelé-
 στατον πρὸς ἀργύριον σκοποῦν, ἀλλὰ τί καὶ καλὸν πρᾶ-
 ξαι. τὸ δὲ τοῦ θέντος τὸν νόμον τὰ μὲν ἀλλ' ἔγωγ' οὐκ
 οἶδα, οὐδὲ λέγω φλαῦρον οὐδὲν οὐδὲ σύνοιδα, ἐκ δὲ τοῦ
 5 νόμου σκοπῶν εὐρίσκω πολὺ τούτου κερωρισμένον. (14)
 Φημί τοίνυν ἐγὼ κάλλιον εἶναι τοῦτον ὑμῖν ἀκολουθῆ-
 σαι περὶ τοῦ λύσαι τὸν νόμον ἢ ὑμᾶς τούτῳ περὶ τοῦ
 θέσθαι, καὶ λυσiteléstερων εἶναι καὶ ὑμῖν καὶ τούτῳ
 10 τὴν πόλιν πεπεικέναι Λεπτίνην ὅμοιον αὐτῇ γενέσθαι
 δοκεῖν ἢ αὐτὴν ὑπὲρ τούτου πεπεισθαι ὅμοιον εἶναι τού-
 του. οὐδὲ γὰρ εἰ πάνυ χρηστός ἐστ', ὡς ἐμοῦ γ' ἔνεκ'
 ἐστῶ, βελτίων ἐστὶ τῆς πόλεως τὸ ἦθος.

15. Νομίζω τοίνυν ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἀμεινον
 ἂν περὶ τοῦ παρόντος βουλευσασθαι, εἰ κάκεινο μάθοιτε,
 15 ὅτι, ὃ μόνω μείζους εἰσὶν αἱ παρὰ τῶν δήμων δωρεαὶ
 τῶν παρὰ τῶν ἄλλων πολιτειῶν διδομένων, καὶ
 τοῦτ' ἀφαιρεῖται νῦν τῷ νόμῳ. τῇ μὲν γὰρ χρεῖα τῇ
 τῶν εὐρισκομένων τὰς δωρεὰς οἱ τύραννοι καὶ οἱ τὰς
 ὀλιγαρχίας ἔχοντες μάλιστα δύνανται τιμᾶν (πλούσιον
 20 γὰρ, ὃν ἂν βούλωνται, παραχρημ' ἐποίησαν), τῇ δὲ
 τιμῇ καὶ τῇ βεβαιότητι τὰς παρὰ τῶν δήμων δωρεὰς εὐρή-
 σετ' οὐσας βελτίους. (16) τὸ τε γὰρ μὴ μετ' αἰσχύνης ὡς
 κολακεύοντα λαμβάνειν, ἀλλ' ἐν ἰσηγορίᾳ δοκοῦντ' ἀξιόν
 25 τινος εἶναι τιμᾶσθαι τῶν καλῶν ἐστὶ, τὸ θ' ὑπὸ τῶν
 ὁμοίων ἐκόντων θαυμάζεσθαι τοῦ παρὰ τοῦ δεσπότητος
 λαμβάνειν ὀτιοῦν κρείττον εἶναι δοκεῖ. παρὰ μὲν γὰρ
 ἐκείνοις μείζων ἐστὶν ὁ τοῦ μέλλοντος φόβος τῆς παρού-
 σης χάριτος, παρὰ δ' ὑμῖν ἀδεῶς, ἂν λάβῃ τις, ἔχειν
 462 ὑπῆρχε τὸν γοῦν ἄλλον χρόνον. (17) Ὅ τοίνυν τὴν
 πίστιν ἀφαιρῶν τῶν δωρεῶν νόμος, οὗτος, ὃ μόνω
 κρείττους εἰσὶν αἱ παρ' ὑμῶν δωρεαί, τοῦτ' ἀφαιρεῖται.
 5 καίτοι τῶν ἀπάσων ἡσάντινος πολιτείας τὸ κομίζεσθαι
 τοὺς εὐνοὺς τοῖς καθεστῶσι χάριν ἂν ἐξέλης· οὐ μικρὰν
 φιλὰκην αὐτῶν ταύτην ἀφηρηκῶς ἔσει.

18. Τάχα τοίνυν ἴσως ἐκεῖνο λέγειν ἂν ἐπιχειρήσειε
 Λεπτίνης, ἀπάγων ὑμᾶς ἀπὸ τούτων, ὡς αἱ λειτουρ-
 γίαι νῦν μὲν εἰς πένητας ἀνθρώπους ἔρχονται, ἐκ δὲ τοῦ

mutuo accepisse pecuniam contra eos qui in Piræum se-
 cesserant. reconciliatis autem inter se civibus et rebus illis
 compositis, Lacedæmonii pecuniam illam per legatos repe-
 tierunt. (12) tum orationes quam haberentur et alteri jube-
 rent eos qui æs alienum conflant, urbem tenentes, idem
 dissolvere, alteri hoc primum concordia signum postula-
 rent, ut communiter pecunia solveretur; aiunt populum
 decrevisse ut de suo contribueret, et sumptuum partem non
 recusaret, ne quid ex iis, quæ convenerant, violaretur.
 Quomodo igitur non absurdum, Athenienses, vos tum ne
 mentiremini, voluisse conferre pecuniam pro iis, qui vos
 affecerant injuria, nunc vero, quum liceat abrogata lege
 sine sumptu jus suum tribuere his qui bene meriti sunt,
 malle fallere? hoc mihi quidem esse videtur indignissim-
 um.

13. Ac mores nostræ civitatis, Athenienses, quum ex
 aliis multis tum ex his ipsis, quæ recensui, perspicitur
 esse tales, ut a mendaciis abhorreant et humani sint, ut non
 id solum spectent, quibus rationibus pecunia comparetur,
 sed etiam quid factu sit honestum. at legislatoris mores,
 ceteroquin, equidem nescio, neque quicquam improbi de
 eo dico vel conscius sum, sed legem intuens, video mores
 ejus a moribus civitatis multum discrepare. (14) Itaque ex
 mea sententia longe præstabilius est, istum in abroganda
 lege vestros mores sequi quam vos istius in jubenda, et tum
 vobis tum isti prodest magis, si populus persuadeat Leptini,
 ut similis vobis factus esse videatur, quam si iste vobis
 persuadeat, sibi ut similes sitis, nam etiamsi optimus est
 (qualis esse per me licet), tamen non civitate melior est ad
 mores.

15. Verum vos, judices, rectius de præsentis negotio de-
 liberaturos arbitror, si et illud didiceritis, qua sola re ho-
 nores, qui a liberis civitatibus habentur, pluris fiant quam
 qui a ceteris imperiis donantur, etiam eam hac lege tolli. nam
 si utilitas accipientis dona spectatur, cum tyrannis et oli-
 garchiis nemo liberalitate certaverit, quum iis in promptu
 sit mox quemcunque voluerint locupletare, sed liberarum
 civitatum honores longe plus et dignitatis et constantiæ
 habere invenietis, (16) quia et illud præclarum est, nullo
 cum dedecore assentationis accipere, sed inter eos, cum
 quibus æquo et pari jure vivas, dignum haberi qui orneris,
 et quia præstantius esse videtur, æqualibus ultro admirationi
 esse, quam a domino quidvis accipere. nam apud illos futuri
 metus vincit præsentis beneficii magnitudinem, sed apud
 vos quæ quis acceperat, secure tenere licebat superiore
 quidem tempore. (17) Quæ igitur lex donationum fidem tol-
 lit, hæc id ipsum tollit, quo solo dona a vobis concessa
 ceteris antecellunt. Enimvero si ex universis, quocumque
 tandem reguntur imperio, civitatibus morem illum exem-
 eris, ne præsentis status conservandi studiosis gratia refera-
 tur; maximum earum præsidium hoc sustuleris.

18. Jam illud fortasse Leptines apprehendere conabitur
 et, ut vos ab his seducat, dicet, onera publicorum munere-
 rum nunc in tenues homines devenire; quæ, si hæc lex rata

10 νόμου τούτου λειτουργήσουσι οἱ πλουσιώτατοι. Ἔστι δὲ τοῦτο, οὕτως μὲν ἀκούσαι, λόγον τιν' ἔχον. Εἰ δέ τις αὐτ' ἀκριβῶς ἐξετάσει· ψεῦδος ἂν ὄν φανείη. εἰσι γὰρ δήπου παρ' ἡμῖν αἱ τε τῶν μετοίκων λειτουργίαι
 15 καὶ αἱ πολιτικαί, ὧν ἑκατέρων ἐστὶ τοῖς εὐρημένοις ἡ ἀτέλεια, ἣν οὗτος ἀφαιρείται. τῶν γὰρ † εἰς τὸν πόλεμον καὶ τὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως εἰσφορῶν καὶ τριηραρχῶν ὀρθῶς καὶ δικαίως οὐδεὶς ἐστ' ἀτελής ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων, οὐδὲ οὐς οὗτος ἔγραψε, τοὺς ἀφ' Ἄρμο-
 20 δίου καὶ Ἀριστογέιτονος. (19) Σκεψώμεθα δὴ, τίνας ἡμῖν εἰσποιεῖ χορηγούς εἰς ἐκείνας τὰς λειτουργίας, καὶ πόσους, ἐὰν μὴ τούτῳ προσέχωμεν, ἀφήσει. Οἱ μὲν τοίνυν πλουσιώτατοι τριηραρχοῦντες αἰετῶν χορηγιῶν ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν, οἱ δ' ἐλάττω τῶν ἱκανῶν κεκτημέ-
 25 νοι, τὴν ἀναγκαίαν ἀτέλειαν ἔχοντες, ἔξω τοῦ τέλους εἰσι τούτου. οὐκοῦν τούτων μὲν οὐδετέρων οὐδεὶς διὰ τὸν νόμον ἡμῖν προσέεται χορηγός. (20) « Ἀλλὰ νῆ Δία, εἰς τὰς τῶν μετοίκων λειτουργίας εἰσποιεῖ πολλούς. »
 463 Ἀλλ' ἐὰν δεῖξῃ πέντε· ἐγὼ ληρεῖν ἠμολογῶ. Θῆσω τοίνυν ἐγὼ μὴ τοιοῦτον εἶναι τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τῶν μετοίκων πλείονας ἢ τοσοῦτους, ἐὰν ὁ νόμος τεθῆ, τοὺς λειτουργοῦντας ἴσασθαι, καὶ τῶν πολιτῶν μηδέν' ἐκ
 5 τριηραρχίας ὑπάρχειν ἀτελῆ. σκεψώμεθα δὴ, τί τοῦτ' ἐστὶ τῇ πόλει, ἐὰν ἅπαντες οὗτοι λειτουργῶσιν. φανήσεται γὰρ οὐδὲ πολλοῦ δαῖ τῆς γενησομένης ἀξίον αἰσχύνης. (21) Ὅρατε δ' οὕτως: εἰσι τὸν ζένων ἀτελεῖς, δέκα θήσω. καὶ μὰ τοὺς θεούς, ὅπερ εἶπον ἀρτίως,
 10 οὐκ οἴομαι πέντ' εἶναι. καὶ μὴν τῶν γε πολιτῶν οὐκ εἰσι πέντ' ἢ ἕξ. οὐκοῦν ἀμφοτέρων ἑκαίδεκα ποιήσωμεν αὐτοὺς εἰκοσιν, εἰ δὲ βούλεσθε, τριάκοντα. Πόσοι δὴ ποτ' εἰσιν οἱ κατ' ἐνιαυτὸν τὰς ἐγκυκλίους λειτουργίας λειτουργοῦντες, χορηγοὶ καὶ γυμνασάρχοι καὶ
 15 ἐσιτάτορες; ἐξήκοντ' ἴσως ἢ μικρῶ πλείους σύμπαντες οὗτοι. (22) Ἴν' οὖν τριάκοντ' ἀνθρώποι πλείους παρὰ πάντα τὸν χρόνον λειτουργήσουσιν ἡμῖν, τοὺς ἅπαντας
 20 ἀπίστως πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς διαθῶμεν; Ἀλλ' ἴσμεν ἐκεῖνο δήπου, ὅτι λειτουργήσουσι μὲν, ἀνπερ ἡ πόλις ἦ, πολλοί, καὶ οὐκ ἐπιλείψουσιν, εὖ δὲ ποιῶν ἡμᾶς οὐδεὶς ἐθελήσει, τοὺς πρότερον ποιήσαντας ἐὰν ἡδικημένους εἶδῃ. (23) Εἶεν. εἰ δὲ δὴ τὰ μάλιστ' ἐπέλειπον οἱ χορηγεῖν οἴοι τε· πρὸς Διὸς πότερον κρείττον ἦν εἰς συν-
 25 τέλειαν ἀγαγεῖν τὰς χορηγίας ὥσπερ τὰς τριηραρχίας, ἢ τοὺς εὐεργέτας ἀφελῆσθαι τὰ δοθέντα; Ἐγὼ μὲν ἐκεῖν' οἴομαι. νῦν μὲν γε τὸν χρόνον, ὃν ἂν τούτων ἕκαστος λειτουργῇ, δίδωσι τὴν ἀνάπαυσιν αὐτοῖς μόνον, μετὰ ταῦτα δ' οὐδὲν ἑλάττω ἕκαστος αὐτῶν ἀναλώσει.
 464 τότε δ' ἂν, μικρᾶς συντελείας ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων ἑκάστῳ γιγνομένης, οὐδὲν ἔπασχε δεινὸν οὐδεὶς, οὐδ' εἰ πᾶσι μικρὰ κατημένους ἦν.
 24. Οὗτοι τοίνυν τίνες, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, σφόδρ' ἔχουσιν ἀλογίστως, ὥστ' ἐπιχειροῦσι λέγειν πρὸς μὲν ταῦτ' οὐδέν, ἀλλὰ δὲ τοιαδί, ὡς ἄρα δεινόν, εἰ ἐν κοινῇ μὲν μὴδ' ὅτιοῦν ὑπάρχει τῇ πόλει, ἰδίᾳ δὲ τινες

habeatur, ad opulentissimos reditura sint. Est quidem hoc speciose dictum, sed si quis accurate inquisiverit, mendacium esse apparebit. sunt enim omnino munera apud nos et inquilinorum et civium, quorum utriusque dari potest ea, quam iste eripit, immunitas. quæ vero in belli necessitatibus exiguntur salutemque reipublicæ continent tributa et trierarchiæ, eorum onerum, recto veterum legum et justo instituto nemini datur ulla immunitas, ne illis ipsis quidem quos Leptines excepit, ex Harmodio et Aristogitone oriundos. (19) Videamus igitur, quomodo expleat munera illa, et quot, nisi ipsi auscultaverimus, sit immunes dimissurus. Ditissimi igitur quique, dum trierarchia funguntur, semper immunes sunt parandorum ludorum, tenuiores autem quum necessariam immunitatem habeant, extra hunc ordinem sunt. Itaque neutri horum propter hanc legem munus obibunt. (20) « At per Jovem iu inquilinorum liturgias ingerit multos. » Verum si quinque ex illis demonstraverit; ego me delirare confiteor. Sed ut concedam aliter hoc se habere, et majorem etiam inquilinorum esse numerum, qui, lege perlatâ, munera obituri sint, et civium neminem post triremium instructionem fore immunem; age consideremus, quam utile hoc futurum sit reipublicæ, si universi hi munera sustineant. apparebit enim minime id dignum fore, quod tanto dedecore pensetur. (21) Sic autem expendite: immunes ex hospitibus sint, decem sane et per deos, id quod modo dicebam, quinque esse non opinor. civium certe profecto non quinque aut sex reperientur. Itaque ex utrisque sedecim erunt. verum viginti numerentur, si vultis, triginta. jam quot tandem sunt, qui munera quotannis in orbem redeuntia curent, choros et gymnasia et epulas? sexaginta circiter aut paulo plures universi hi. (22) Ut igitur triginta homines plures in omne tempus munera nobis obeant, id venabimur, ut omnes posthac diffidentia in nos imbuamus? Sed illud obscurum profecto nemini est, fore qui munera obeant, incolumi civitate, multos neque illorum ullam fore penuriam, at qui nobis benefactum velit, ubi perspexerit injuriam iis factam, qui bene de republica meriti fuerunt, nemo reperietur. (23) Sed missa hæc faciamus, illud jam videamus, si plerumque obeundis muneribus pares deessent; per Jovem utrum præstaret ordinaria munera synteliis (collationibus), quemadmodum instructiones triremium, fieri, an de republica bene meritis eripi quæ dedimus? Equidem alterum illud præstabilius ego censuerim. siquidem nunc quo tempore horum quisque munera curat, cessationem tantum iis concedit, post sumptus pro se cuique nihil minus facturis, tum vero parva duntaxat collatione a singulis de re sua familiari facta, nemo esset qui merito se gravari quereretur, quantumvis re teni esset.

24. Enimvero, Athenienses, tanta est quorundam imprudentia ut hæc, quæ diximus, surdis velut auribus præterea, et alia talia inculcent: miserum, inquit, fuerit, si in ærario urbs nihil habeat, privatorum autem quorun-

+ Scrib. δ'

πλουτήσουσιν ἀτελείας ἐπειλημμένοι. Ἔστι δὲ ταῦτ'
 10 ἀμφοτέρ' οὐχὶ δίκαιον λέγειν. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει πολλὰ
 μηδὲν ἑμᾶς ἀδικῶν· οὐχὶ δεῖ δὴ που τοῦτο βασκαίνειν.
 εἰ δ' ἔφηρημένον φήσουσιν τιν' ἄλλον οὐχ ὄν προσήκει
 τρόπον· εἰσὶ νόμοι, καθ' οὓς προσήκει κολάζειν. ὅτε δὲ
 15 τοῦτο μὴ ποιῶσιν· οὐδὲ τὸν λόγον αὐτοῖς τοῦτον λε-
 κτόν. (25) Καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ εἶναι χρήματα
 κοινὰ τῇ πόλει, ἔκειν' ἑμᾶς δεῖ σκοπεῖν, ὅτι οὐδὲν
 ἔσεσθ' εὐπορώτεροι, τὰς ἀτελείας ἐὰν ἀφέλησθε. οὐ
 γὰρ κοινωνεῖ ταῖς δημοσίαις προσόδοις καὶ περιουσίαις
 ταῦτα ταναλώματ' οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων νυνὶ τῇ πό-
 20 λει δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντων, πλοῦτου καὶ τοῦ πρὸς ἄπαν-
 τας πιστεύεσθαι, μεῖζόν ἐστι τοῦ τῆς πίστεως ὑπάρχον
 ἡμῖν. εἰ δὲ τις ολεταὶ δεῖν, ὅτι χρήματ' οὐκ ἔχομεν,
 μηδὲ δόξαν ἔχειν ἑμᾶς χρηστήν· οὐ καλῶς φρονεῖ. ἐγὼ
 25 μὲν γὰρ εὐχόμεαι τοῖς θεοῖς μάλιστα μὲν ἡμῖν καὶ χρή-
 ματα πολλὰ γενέσθαι, εἰ δὲ μὴ, τό γε πιστοῖς εἶναι
 καὶ βεβαίοις δοκεῖν διαμεῖναι.

26. Φέρε δὴ καὶ τὰς εὐπορίας, ἃς ἀναπαυομένους
 τινὰς εὐπορήσειν οὕτω φήσουσιν, εἰς δέον ἡμῖν γιγνο-
 μένας δεῖξω. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν τριηραρ-
 465 γῶν οὐδεὶς ἐστ' ἀτελής οὐδὲ τῶν εἰσφορῶν τῶν εἰς
 τὸν πόλεμον. οὐκοῦν ὁ πολλὰ κεκτημένος, οὗτος, ὅστις
 ἂν ᾖ, πολλ' εἰς ταῦτα συντελεῖ. πᾶσα ἀνάγκη. καὶ μὴν
 ὅτι δεῖ τὴν εὐπορίαν εἰς ταῦθ' ὑπάρχειν πλείστην τῇ
 5 πόλει, πάντες ἂν ὁμολογήσειαν. παρὰ μὲν γὰρ τὰς
 ἐπὶ τῶν χορηγιῶν δαπάνας ἡμέρας μέρος μικρὸν ἢ χά-
 ρις τοῖς θεωμένοις ἡμῶν, παρὰ δὲ τὰς τῶν εἰς τὸν πό-
 λεμον παρασκευῶν ἀφθονίας πάντα τὸν χρόνον ἢ σωτη-
 ρία πάση τῇ πόλει. (27) Ὡςθ' ὅσον ἐνόησθε ἀφίετε, ἔκει
 10 κομιζέσθε, καὶ δίδοτ' ἐν τιμῆς μέρει ταῦτα, ἃ καὶ μὴ
 λαβοῦσιν ἔστιν ἔχειν τοῖς τοῦ τριηραρχεῖν ἄξια κεκτη-
 μένοις. Ἀλλὰ μὴν ὅτι τῶν τριηραρχῶν οὐδεὶς ἐστ' ἀτε-
 λής, οἴομαι μὲν ἑμᾶς εἰδέναί πάντας, ὅμως δὲ καὶ τὸν
 15 νόμον ἡμῖν αὐτὸν ἀναγνώσεται. Ἀπαθεὶ τὸν περὶ τῶν τριη-
 ραρχῶν νόμον, καὶ λέγε τοῦτ' αὐτό.

NOMOS.

Ἀτελῆ δὲ μηδέν' εἶναι τριηραρχίας πλὴν
 τῶν ἐννέα ἀρχόντων.

28. Ὅρθ' ὡς σαφῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ δέν'
 20 εἶναι τριηραρχίας ἀτελῆ διεύρηκεν ὁ νόμος πλὴν
 τῶν ἐννέα ἀρχόντων. οὐκοῦν οἱ μὲν ἐλάττω κεκτημέ-
 νοι τοῦ τριηραρχίας ἄξι' ἔχειν ἐν ταῖς εἰσφοραῖς συντελοῦ-
 σιν εἰς τὸν πόλεμον, οἱ δ' ἐπιφικνούμενοι τοῦ τριηραρχεῖν
 25 εἰς ἀμφοτέρ' ἡμῖν ὑπάρξουσι χρήσιμοι, καὶ τριηραρχεῖν
 καὶ εἰσφέρειν. Τίν' οὖν βρασιάνην τοῖς πολλοῖς ὁ σὺς,
 ὧ Λεπτίνη, ποιῆ νόμος, εἰ μίαις ἢ δυοῖν φυλαῖν ἕνα
 χορηγὸν καθίστησιν, ὅς ἀνθ' ἑνὸς ἄλλου τοῦθ' ἄπαξ
 ποιήσας ἀπαλλάξεται; ἐγὼ μὲν οὐχ ὀρῶ. τῆς δὲ γ' αἰ-
 468 σχύνης ὄλην ἀναπληρήσει τὴν πόλιν καὶ τῆς ἀπι-
 στίας. οὐκοῦν ὅτε πολλῶ μείζονα βλάβη τῶν ὠφελειῶν
 ὧν ἔχει, προσήκει λαλῆσθαι παρὰ τοῖσδ' αὐτόν; ἐγὼ γ'
 ἂν φαίην.

dam opes immunitatis parto beneficio magnæ sint. Verum
 utrumque hoc nullo jure dicitur. nam si quis re lauta est,
 sine vestra injuria; non profecto est id invidendum. sin sub-
 tractum arguent aliquo alio quam quo decet modo; legum
 vindiciæ præsto sunt ad poenam repetendam. quod argumen-
 tum si isti defugerint; nequaquam ferendum est, ut istam
 rationem dicant. (25) Jam de exhausto aerario, cogitare
 debetis vos nihilo copiosiores fore abrogatis immunitatibus.
 neque enim isti sumptus cum publicis vectigalibus et opi-
 bus commune quicquam habent, et præterea quum nunc
 reipublicæ duo bona curanda sint, opes et fides apud omnes;
 majus est, si fides nobis suppeditat. Si quis autem existi-
 mat, quia pecunia nobis desit, etiam honestam famam esse
 negligendam; is longe fallitur. nam ego quidem a diis immor-
 talibus precor maxime, ut etiam aerarium habeamus locu-
 ples; sin minus, ut illud saltem retineamus, fidei et constan-
 tiæ gloriam.

26. Age vero etiam emolumenta, quæ isti dicent redun-
 data in aliquos vacationem adeptos, ostendam vobis esse
 utilia. neque enim vobis ignotum est, triremium instruenda-
 rum et tributorum belli temporibus conferendorum nullam
 esse ulli immunitatem. Quare opibus abundans, is quisquis
 tandem est, multa ad eas res confert, necessario. et profecto
 rempublicam maxima harum rerum subsidia habere debere
 confitebuntur omnes. nam e munerum edendorum sumpti-
 bus gratia spectatoribus nostris orta diel partem brevem
 durat, sed e copia bellici apparatus perpetua toti reipublicæ
 salus. (27) Quare quantum illic remittitis, id hic lucro
 uberiore pensatur, et per honoris speciem ea tribuitis,
 quæ etiam ultro sibi sumere possunt hi, quorum tantæ
 facultates sunt, ut triremibus instruendis pares sint. Verum
 illo munere vacare neminem, etsi omnes vos id scire arbi-
 tror, tamen ipsam legem recitabit. Cape legem trierarchi-
 cam et recita hoc ipsum.

LEX.

Triremis autem instruendæ nemo sit immunis,
 novem archontibus exceptis.

28. Videte, Athenienses, quam perspicuis verbis lege
 sit cautum, ne quis instruendæ triremis immunis sit,
 novem archontibus exceptis. Unde apparet, quorum opes
 minores sint, quam ut instruendis navibus sint pares, eos
 in tributis conferre ad bellum, qui vero locupletiores for-
 tuna trierarchica fruuntur, ad utrumque nobis fore usui,
 quum navibus instruendis tum tributis conferendis. Quod
 igitur levamen multitudini tua, Leptines, lex præbet, si
 singularum aut potius binarum tribuum unum præbitorem
 constituit, qui pro uno alio semel hoc munere functus, va-
 cabit? Equidem non video. sed turpitudine certe universam
 civitatem replet et perfidia. Nonne igitur quum ex ista lege
 plus malorum quam commodi oriatur, primo quocumque tem-
 pore ea coram his abroganda est? Equidem dixerim.

29. Ἐτι δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, διὰ τὸ γεγράφθαι ἐν
 5 τῷ νόμῳ διαβρῆδην αὐτοῦ μηδένα μῆτε τῶν πολιτῶν
 μῆτε τῶν ἰσοτελῶν μῆτε τῶν ξένων εἶναι ἀτελεῖ, μὴ
 διειρηθῆναι δὲ, οὗτος ἀτελεῖ, χορηγίας ἢ τίνος ἄλλου τέ-
 λους, ἀλλ' ἀπλῶς ἀτελεῖ μηδένα πλὴν τῶν ἀφ' Ἄρμο-
 10 δίου καὶ Ἀριστογοίτου, καὶ ἐν μὲν τῷ μηδένα πάντας
 περιλαμβάμενον τοὺς ἄλλους, ἐν δὲ τῷ τῶν ξένων μὴ
 διορίζειν τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν, ἀφαιρεῖται καὶ Λευ-
 κωνα τὸν ἄρχοντα Βοσπόρου καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ
 τὴν δωρεὰν ἣν ὑμεῖς ἔδοτ' αὐτοῖς. (29) Ἔστι μὲν γὰρ,
 15 γένει δῆπου, ὁ Λεύκων ξένος, τῇ δὲ παρ' ὑμῶν ποιήσῃ
 πολίτης. κατ' οὐδέτερον δ' αὐτῷ τὴν ἀτέλειαν ἔστ'
 ἔχειν ἐκ τούτου τοῦ νόμου. καίτοι τῶν μὲν ἄλλων εὐε-
 ρεστῶν χρόνον τιν' ἕκαστος ὑμῖν χρήσιμον ἑαυτὸν πα-
 20 ρέσχεν, οὗτος δ', ἂν σκοπήτε, φανήσεται συνεχῶς ὑμᾶς
 εὖ ποιῶν, καὶ ταῦθ' ὧν μαλίσθ' ἡμῶν ἢ πόλις δεῖται.
 (31) Ἴστε γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι πλείστου τῶν πάντων
 ἀνθρώπων ἡμεῖς ἐπαισάκτω σίτῳ χρῶμεθα. πρὸς τοί-
 νυν ἅπαντα τὸν ἐκ τῶν ἄλλων ἐμπορίων ἀφικνούμενον
 ὁ ἐκ τοῦ Πόντου σίτος εἰσπλέων ἐστίν. εἰκότως. οὐ γὰρ
 25 μόνον διὰ τὸ τὸν τόπον τοῦτον σίτον ἔχειν πλείστον τοῦτο
 γίνεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὸ κύριον ὄντα τὸν Λεύκωνα αὐτοῦ
 τοῖς ἀγροσιν Ἀθήναζε ἀτέλειαν δεδωκέναι, καὶ κηρύτ-
 τειν πρώτους γεμίζεσθαι τοὺς ὡς ἡμᾶς πλέοντας. ἔχων
 γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶ τὴν ἀτέλειαν ἅπασι
 467 δέδωκεν ὑμῖν. (32) Τοῦτο δ' ἠλίκον ἐστὶ, θεωρήσατε.
 ἐκεῖνος πράττεται τοὺς παρ' αὐτοῦ σίτον ἐξάγοντας
 τριακοστῆν. αἱ τοίνυν παρ' ἐκείνου δεῦρ' ἀφικνούμενοι
 σίτου μυριάδες περὶ τετραράκοντ' εἰσίν. καὶ τοῦτ' ἐκ
 3 τῆς παρὰ τοῖς σιτοφυλάξιν ἀπογραφῆς ἂν τις ἴδοι.
 οὐκοῦν παρὰ μὲν τὰς τριάκοντα μυριάδας μυρσίους δι-
 δῶσι μεδίμνους ἡμῖν, παρὰ δὲ τὰς δέκα ὡς περὶ ἀνελ-
 4 χιλίους. (33) Τοσούτου τοίνυν δεῖ ταύτην ἀποστερηθῆναι
 10 τὴν δωρεὰν τὴν πόλιν, ὥστε προσκατασκευάσας ἐμπόριον
 Θεοδοσίαν, ὃ φασὶν οἱ πλέοντες οὐδ' ὀτιοῦν χειρὸν εἶναι
 τοῦ Βοσπόρου, κἀνταῦθ' ἔδωκε τὴν ἀτέλειαν ἡμῖν. Καὶ
 τὰ μὲν ἄλλα σωπῶ, πολλὰ ἂν ἔχων εἰπεῖν, ὅσ' εὐεργέ-
 15 τηκεν ὑμᾶς οὗτος ἄνθρωπος καὶ αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι, ἀλλὰ
 προπέρουσι σιτοδείας παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις γενομένης
 οὐ μόνον ὑμῖν ἱκανὸν σίτον ἀπέστειλεν, ἀλλὰ τοσούτου
 ὥστε πεντεκαίδεκα ἄργυρίου τάλαντα, ἃ Καλλισθένης
 διώκησε, προσπεριγενέσθαι. (34) Τί οὖν οἴσθε, ὡς ἄν-
 20 δρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον τὸν τοιοῦτον περὶ ὑμᾶς γεγενη-
 μένον, ἐὰν ἀκούσῃ νόμου τὴν ἀτέλειαν ὑμᾶς ἀφρημέ-
 νους αὐτὸν καὶ μὴδ' ἂν μεταδόξῃ ποτὲ ψηφισαμένους
 ἐξεῖναι δοῦναι; ἄρ' ἀγνοεῖτε, ὅτι αὐτὸς νόμος οὗτος
 ἐκείνῳ τ' ἀφαιρήσεται τὴν ἀτέλειαν, κύριος ἂν γένη-
 5 ται, καὶ ὑμῶν τοὺς παρ' ἐκείνου σιτηγούοντας; (35) οὐ
 γὰρ δῆπου τοῦτό γ' ὑπεβλήθη οὐδεὶς, ὡς ἐκεῖνος ὑπο-
 μενεῖ, ἑαυτῷ μὲν ἀκύρους εἶναι τὰς παρ' ὑμῶν δωρεάς,
 ὑμῖν δὲ μένειν τὰς παρ' ἑαυτοῦ. Οὐκοῦν πρὸς πολλοῖς,
 468 ὡς ἂν ὁ νόμος βλάψῃ ὑμᾶς φαίνεται, καὶ προσφαι-
 ρεῖται τι τῶν ὑπαρχόντων ἤδη. Ἴθ' ὑμεῖς ἔτι σκοπεῖτε,
 εἰ χρὴ τοῦτον ἐξαλεῖψαι, καὶ οὐ πάσαις βεβούλευσθε;

29. Præterea, judices, in ista lege quum clare scri-
 ptum sit neminem nec civium neque inquilinorum æqua-
 lium nec peregrinorum esse oportere immunem, neque vero
 perspicue dixerit cujus rei immunem, utrum choragiæ an
 alius muneris, sed simpliciter neminem esse immunem,
 exceptis Harmodii et Aristogitonis posteris, et quum
 neminem dicens omnes comprehendat ceteros, peregrinos
 autem dicens, non distinguat inter eos qui Athenis habi-
 tant, etiam Leuconem Bospori principem et liberos ejus
 donata a vobis immunitate spoliati. (30) Est enim Leu-
 con peregrinus quidem, genere scilicet, sed vestro bene-
 ficio adscriptus in cives. At secundum legem istam
 neutrum ei proderit ad immunitatem retinendam. enim-
 vero alii bene meriti ad tempus aliquod quisque vobis
 commodarunt, hunc vero, si consideretis, apparebit nun-
 quam in vos conferre beneficia destitisse, et ejus generis
 beneficia, quæ urbi nostræ maxime sunt necessaria. (31)
 neque enim hoc vobis obscurum est, nos advectitio frum-
 ento omnium hominum uti plurimo. Quod si, quicquid
 frumenti reliquis ex emporiis advehitur, in unum confertur,
 non tamen æquat eas copias quæ e Ponto advehuntur. nec
 mirum est. fit enim non ideo solum, quia frumenti feracis-
 simus est, sed quod ejus dominus Leucon eos, qui Athenas
 advehunt, immunitate donavit, edicique jussit, ut primis
 qui ad nos navigarent onerare naves concederetur. nam im-
 munitatem, qua ipse cum liberis suis fruitur, vobis omni-
 bus impertit. (32) Jam quantum hoc sit, considerate. ille
 ab iis, qui frumentum inde exportant, tricesimam pro
 vectigali partem exigit. at frumenti quadringenta fere millia me-
 dimnorum sunt, quæ ab illo huc perveniunt. id quod e tabulis
 videre licet eorum qui rei frumentariæ præsumt. itaque de
 trecentis millibus decies mille medimnos largitur nobis, et
 de centum millibus circiter tria millia. (33) Tantum au-
 tem abest, ut hoc reipublicæ nostræ beneficium eripiat, ut
 novo emporio Theodosiæ instituto, quod negotiatores Bos-
 poro nulla re cedere affirmant, etiam illic immunitatem no-
 bis concesserit. Ac quæ alia beneficia vir ille, et ipse et
 majores in vos contulerint, quum multa commemorare pos-
 sem, laceo, sed abhinc triennium quum ubique annonæ
 penuria laboraretur, non modo quantum vobis tum satis
 esset, frumenti huc misit, sed tantam copiam, ut quindecim
 talenta quæ Callisthenes administraverat, superessent.
 (34) Quid igitur creditis, Athenienses, eum, cujus tanta
 in vos munificentia exstitit, dicturum, ubi audierit immuni-
 tatem sibi lege per vos ereptam, et vos decrevisse ut ne si
 mutaretis quidem sententiam, restituere liceat? an dubium
 vobis est, quum eadem ista lex, si rata fuerit, et illum sit
 spoliatura, et vestros cives immunitate, qui ab eo frumentum
 advehunt? (35) scilicet hoc nemo existimat, illum æquo
 animo laturum esse, quod vestra sibi munera eripiantur,
 ipsius vero munera vobis maneat. Itaque præter multa, per
 quæ istam legem nocituram esse apparet, etiam de præsen-
 tibus utilitatibus aufert aliquid nunc. Et vos tamen de ea

Ἄναγκωθι λαβῶν αὐτοῖς τὰ ψηφίσματα τὰ περὶ τοῦ Λεύκωνος.

5

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

36. Ὡς μὲν εἰκότως καὶ δικαίως τετύχηκε τῆς ἀτελείας παρ' ὑμῶν ὁ Λεύκων, ἀνηκόατ' ἐκ τῶν ψηφισμάτων, ὧ ἀνδρες δικασταί. τούτων δ' ἀπάντων στήλας ἀντιγρά-
10 φους ἐστήσαθ' ὑμεῖς κάκεινος, τὴν μὲν ἐν Βοσπόρῳ, τὴν δ' ἐν Πειραιεῖ, τὴν δ' ἐφ' Ἱερῶν. σκοπεῖτε δὴ πρὸς ὅσης κακίας ὑπερβολὴν ὑμᾶς ὁ νόμος προάγει, ὅς ἀπι-
στότερον τὸν δῆμον καθίστησιν ἐνὸς ἀνδρός. (37) μὴ γὰρ οἴεσθ' ὑμῖν ἄλλο τι τὰς στήλας ἐστάναι ταύτας, ἢ
15 τούτων πάντων ὧν ἔχετ' ἡ δεδωκαστα συνθήκας, αἷς ὁ μὲν Λεύκων ἐμμένων φανεῖται καὶ ποιεῖν αἰεὶ τι προθυ-
μούμενος ὑμᾶς εὖ, ὑμεῖς δ' ἐστώσας ἀκύρους πεποιτη-
κότες, ὅ πολὺ δεινότερον τοῦ καθελείν. αὐταὶ γὰρ οὕ-
τως τοῖς βουλομένοις κατὰ τῆς πόλεως βλασφημεῖν
20 τεκμήριον, ὡς ἀληθῆ λέγουσιν, ἐστήξουσιν. (38) Φέρε, ἂν δὲ δὴ πέμψας ὡς ἡμᾶς ὁ Λεύκων ἐρωτᾷ, τί ἔχοντες ἐγκαλέσαι καὶ τί μεμφόμενοι τὴν ἀτέλειαν αὐτὸν ἀφή-
ρησθε· τί πρὸς θεῶν ἐροῦμεν ἢ τί γράψει ποθ' ὁ τὸ ψηφι-
25 σμ' ὑπὲρ ἡμῶν γράφων; ὅτι νῆ Δί' ἦσαν τῶν εὐρημένων τινὲς ἀνάξιοι. (39) Ἐάν οὖν εἴπῃ πρὸς ταῦτ' ἐκεῖνος « καὶ γὰρ Ἀθηναίων τινὲς εἰσὶν ἴσως φαῦλοι, καὶ οὐ διὰ ταῦτ' ἐγὼ τοὺς χρηστοὺς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν δῆμον νομίζων χρηστόν, πάντας ἔχειν ἐγὼ » οὐ δικαιοτέρ' ὑμῶν
38 ἔρεται; ἐμοὶ γοῦν δοκεῖ. παρὰ πᾶσι γὰρ ἀνθρώποις μᾶλλον ἐστὶν ἔθος διὰ τοὺς εὐεργέτας καὶ ἄλλους τι-
νάς εὖ ποιεῖν τῶν μὴ χρηστῶν, ἢ διὰ τοὺς φαίλους τοὺς ὁμολογουμένως ἀξίους χάριτος τὰ δοθέντ' ἀφαιρεῖ-
5 σθαι. (40) Καὶ μὴν οὐδ' ὅπως οὐκ ἀντιδώσει τῷ Λεύκωνί τις, ἐάν βούληται, δύναμαι σκοπούμενος εὐρεῖν. χρή-
ματα μὲν γὰρ ἐστὶν αἰεὶ παρ' ὑμῖν αὐτοῦ, κατὰ δὲ τὸν νόμον τοῦτον, ἐάν τις ἐπ' αὐτ' ἔλθῃ, ἢ στερησεται
10 οὐ τὸ τῆς δαπάνης μέγιστον ἐκεῖνῳ, ἀλλ' ὅτι τὴν δω-
ρεὰν ὑμᾶς αὐτὸν ἀφηρῆσθαι νομιεῖ.

41. Οὐ τοίνυν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ Λεύκων ἀδι-
κηθῆ μόνον δεῖ σκοπεῖν, ὧ φιλοτιμίας ἐνεκα, ἢ περὶ
τῆς δωρεᾶς σπουδὴ γένοιτ' ἂν, οὐ χρείας, ἀλλὰ καὶ, εἰ
15 τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς εὖ πράττων, εἰς δέον δὲ ὦν γέγονεν αὐτῷ τὸ παρ' ὑμῶν λαβεῖν τότε τὴν ἀτέ-
λειαν. τίς οὖν οὗτός ἐστιν; Ἐπικιέρδης ὁ Κυρηναῖος, ὅς, εἴπερ
τις ἄλλος τῶν εὐλιπέων, δικαίως ἠξιώθη ταύτης
τῆς τιμῆς, οὐ τῷ μεγάλα, ἢ θαυμάσι' ἡλικία δοῦναι,
20 ἀλλὰ τῷ παρὰ τοιοῦτον καιρὸν, ἐν ᾧ καὶ τῶν εὖ πεπον-
θῶτων ἔργον ἦν εὐρεῖν ἐθέλοντά τινα, ὧν εὐεργέτητο,
μεμνησθαι. (42) οὗτος γὰρ ἀνὴρ, ὡς τὸ ψηφίσμα τοῦτο
δηλοῖ τὸ τότε αὐτῷ γραφέν, τότε ἀλοῦσι τότε ἐν Σικελίᾳ
25 τῶν πολιτῶν, ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ καθεστηκόσιν, ἔδωκε
μυᾶς ἑκατὸν καὶ τοῦ μὴ τῷ λιμῷ πάντας αὐτοὺς ἀπο-
θανεῖν αἰτιώτατος ἐγένετο. καὶ μετὰ ταῦτα δοθείσης
ἀτελείας αὐτῷ διὰ ταῦτα παρ' ὑμῶν, ὄρων ἐν τῷ πο-
λέμῳ πρὸ τῶν τριάκοντα μικρὸν σπανίζοντα τὸν δῆμον

abroganda deliberatis adhuc, non jam olim deliberastis Decreta de Leucone cape et iis recita.

DECRETA.

36. E decretis igitur audivistis, iudices, quo jure ac me-
rito Leucon immunitatem a vobis consecutus sit. et earum
rerum omnium columnas ex iis exemplis vos et ille ere-
xistis, aliam Bospori, aliam in Pirææo, aliam in Hiero. Con-
siderate igitur, in quanti dedecoris modum extremum lex
ista vos conjiciat, quæ efficit, ut minus fidei in populo sit
quam in uno viro. (37) Neque enim putandum est alio
nomine vobis has stare columnas nisi ut pacta de his omni-
bus, quæ accepistis vel dedistis, sint rata, in quibus Leu-
conem manere apparebit et paratum esse ad beneficia in vos
cumulanda, vos vero has stantes columnas irritas fecisse,
id quod longe gravius est quam demolire. nam hæ sic stan-
tes testimonium illis dicent, qui urbem conviciis insectari
volunt. (38) Age vero, si Leucon missis huc legatis vobiscum
expostularit, quodnam ob crimen et delictum se im-
munitate spoliaveritis; quid per deos respondebimus aut
quid rogabit tandem responsum pro nobis auctor? scilicet ali-
quos indignos frui immunitatibus. (39) At si ad hoc ille re-
sponderit: « Etenim sunt fortasse Atheniensium nonnulli
« improbi, nec tamen propterea ego probos spoliavi, sed quia
« populum Atheniensem bonum puto, nemin quicquam eri-
« pere volo » nonne æquiora dicet quam vos? omnino, mea
quidem sententia. apud omnes enim homines usitatum est,
propter bene meritos etiam alios quosdam, quorum nullus
virtus est, afficere beneficiis, quam propter improbos eri-
pere, quæ concessa fuerunt his, qui citra controversiam
digni sunt beneficio. (40) Præterea, si quis voluerit Leu-
conem ad permutationem facultatum adigere, quomodo id
hic caveri possit, non reperio. semper enim opes illius ali-
quæ apud vos sunt, ex hac autem lege iis ille, si quis inva-
serit, aut spoliabitur, aut obire publica munera cogetur.
neque vero sumptus Leuconi horum maximum est, sed
quod censebit sibi concessum a vobis donum ereptum esse.

41. Porro, Athenienses, non solum ne Leucon injuria af-
ficiatur, providendum est, qui sui honoris causa, immuni-
tatem a vobis impetrare studuit, non necessitate commotus,
sed etiam, si alius quis secundis suis rebus in vos beneficus
exstiterit, nunc autem et immunitas, tunc a vobis accepta,
utilis facta sit. is igitur quis est. Epicærdes Cyrenæus, qui, si
quisquam alius honoratorum, jure ac merito isto honore di-
gnatus est, non quod magna quædam aut admiranda præ-
stiterit, sed quod tali tempore id fecit, quo difficile erat vel
eorum aliquem invenire, qui magnis beneficiis affectus, me-
mor beneficiorum esse vellet. (42) Nam ille vir, ut decretum
quod tum ejus causa factum est, indicat, civibus illo tempore
in Sicilia captivis, quum tanta calamitate circumventi essent,
centum minas dedit et maxime prospexit, ne fame perirent
universi. deinde, data illi propterea immunitate a vobis, vi-
dens paulo ante triginta tyrannos in bello populum indi-

470 χρημάτων, τάλαντον ἔδωκεν αὐτὸς ἐπαγγειλάμενος.

(43) Σκέψασθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄνθρωπος μᾶλλον φανερός γένοιτο εὐνοῦς ἂν ὑμῖν ἢ πῶς ἦττον ἀξίος ἀδικηθῆναι, ἢ πρῶτον μὲν εἰ 5 παρὼν τῷ τῆς πόλεως ἀτυχήματι μᾶλλον εἴποιτο τοὺς ἀτυχοῦντας καὶ τὴν παρὰ τούτων χάριν, ἥτις ποτ' ἤμελλον εἶσθαι, ἢ τοὺς ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ κεκρατηκότας καὶ παρ' οἷς ἦν, δεύτερον δέ, ἑτέραν χρεῖαν ἰδῶν, εἰ φαίνονται διδοῦς καὶ μὴ πῶς ἰδίᾳ τὰ ὄντα σώσει προ- 10 νοούμενος, ἀλλ' ὅπως τῶν ὑμετέρων μηδὲν ἐνδεῶς ἔξει τὸ καθ' αὐτόν. (44) Τοῦτον μέντοι, τὸν τῷ μὲν ἔργῳ παρὰ τοὺς μεγίστους καιροὺς οὕτως κοινὰ τὰ ὄντα τῷ δήμῳ κεκτημένον, τῷ δὲ βήματι καὶ τῇ τιμῇ τὴν ἀτέ- 15 λειαν ἔχοντα, οὐχὶ τὴν ἀτέλειαν ἀφαιρήσατο (οὐδὲ γὰρ οὕση χρώμενος φαίνεται) ἀλλὰ τὸ πιστεύειν ὑμῖν, οὐ τί γένοιτο ἂν αἰσχίον; Τὸ τοῖνον ψήφισμα' ὑμῖν αὐτ' ἀναγνώσεται τὸ τότε ψηφισθὲν τῷ ἀνδρὶ.

Καὶ θεωρεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα ψηφίσματα' 20 ἀκυρα ποιεῖ ὁ νόμος, καὶ ὅσους ἀνθρώπους ἀδικεῖ, καὶ ἐν ὅποιοις καιροῖς χρησίμους ὑμῖν παρασχόντας ἑαυτούς. εὐρήσετε γὰρ τούτους, ὅς ἤκιστα προσήκειν, ἀδικοῦντα. Λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

25 45. Τὰς μὲν εὐεργεσίας, ἀπὸ ὧν εὗρετο τὴν ἀτέλειαν ὁ Ἐπικέρδης, ἀνῆκότα' ἐκ τῶν ψηφισμάτων, ὧ ἄνδρες δικασταί. σκοπεῖτε δὲ μὴ τοῦτο, εἰ μὴ ἓκκατον καὶ πάλιν τάλαντον ἔδωκεν (οὐδὲ γὰρ τοὺς λαβόντας ἔγωγ' ἠγοῦμαι τὸ πλῆθος τῶν χρημάτων θαυμάσασαι), ἀλλὰ τὴν 471 προθυμίαν καὶ τὸ, αὐτὸν ἐπαγγειλάμενον ποιεῖν, καὶ τοὺς καιροὺς ἐν οἷς. (46) πάντες μὲν γὰρ εἰσιν ἰσῶς ἀξιοὶ χάριν ἀναπολαμβάνειν οἱ προὔπαρχοντες τοῦ ποιεῖν εὔ, μάλιστα δ' οἱ παρὰ τὰς χρεῖας, ὧν εἷς οὗτος ἀνὴρ ὧν 5 φαίνεται. Εἴτ' οὐκ αἰσχυνόμεθ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς τοῦ τοιοῦτου παῖδας εἰ, μηδεμίαν ποιησάμενοι τούτων μηδενὸς μειλίαν, ἀφηρημένοι φανοῦμεθα τὴν δωρεάν, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; (47) οὐ γὰρ εἰ ἕτεροι μὲν ἦσαν οἱ τότε σωθέντες ὑπ' αὐτοῦ καὶ δόντες τὴν ἀτέλειαν, ἕτε- 10 ροὶ δ' ὑμεῖς οἱ νῦν ἀφαιρούμενοι, ἀπολύει τοῦτο τὴν αἰσχύνην, ἀλλ' αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ τὸ δεινὸν ἔστιν. εἰ γὰρ οἱ μὲν εἰδοῦτες καὶ παθόντες ἀξία τούτων ἐνόμιζον εὖ πάσχειν, ἡμεῖς δ' οἱ λόγῳ ταῦτ' ἀκούοντες, ὡς ἀναξίω, 15 ἀφαιρησόμεθα: πῶς οὐχ ὑπέροεινον ποιήσομεν; (48) Αὐτὸς τοῖνον ἐστὶ μοι λόγος οὗτος καὶ περὶ τῶν τοὺς τετρακοσίου καταλυσάντων, καὶ περὶ τῶν δτ' ἔφευγεν ὁ δῆμος χρησίμους αὐτοὺς παρασχόντων. πάντας γὰρ αὐτοὺς ἠγοῦμαι δεινότερ' ἂν παθεῖν, εἰ τι τῶν τότε ψηφισθέντων αὐτοῖς λυθείη.

28 49. Εἰ τοῖνον τις ὑμῶν ἐκεῖνο πέπεισται, πολὺ τοῦ δεηθῆναι τινος τοιοῦτου νῦν ἀπέχειν τὴν πόλιν ταῦτα μὲν εὐχέσθω τοῖς θεοῖς, καὶ γὰρ συνεύχομαι, λογιζέσθω δὲ πρῶτον μὲν, ὅτι περὶ νόμου μέλλει φέρειν τὴν ψῆφον, ᾧ μὴ λυθέντι δεήσει χρῆσθαι, δεύτερον δ' ὅτι βλάπτου- 28 σιν οἱ πονηροὶ νόμοι καὶ τὰς ἀσφαλῶς οἰκείν οἰομένας

gere pecunia, dedit talentum ultro oblatum. (43) Considerato igitur per Jovem deosque, Athenienses, quomodo apertius benivolentiae erga vos specimen quisquam praebere possit, aut, quam minus dignus qui afficiatur injuria, quam, primum si, quum cladi urbis interfuisset, calamitosos, et eorum, quaecunque tandem futura esset, gratiam maluerit quam eos qui illo tempore vicerant et apud quos erat, deinde autem si, alia necessitate animadversa, manifesto pecuniam largitus et non sollicitus quomodo privatas suas opes servaret, sed ne, quantum in se esset, vos ulla penuria laboraretis. (44) Eum igitur, qui re ipsa miserrimis in temporibus opes suas Atheniensi populo ita communes esse voluit, et verbo tenuis ac honoris tantum causa immunitatem habet, non immunitate spoliabit, qua eum revera ne uti quidem constat, sed id efficietis, ut vobis fidere desinat. quo quid queat fieri turpius? Sed ipsum decretum, quod tum hujus viri causa factum est, vobis recitabit.

Videtis, Athenienses, quot decreta lex ista irrita faciat, et quot homines fraudet, eosque qui, quum maxime necessarium esset, vobis se utiles praebuerunt. Invenietis enim eos laedi, quos minime oportebat. Recita.

DECRETA.

45. Beneficia, quibus Epicerdes immunitatem meruit, e decretis, judices, audivistis. sed ne id spectate, quod centum minas, deinde talentum dedit (neque enim eos, qui acceperunt, pecuniae numerum admiratos esse arbitror), sed hoc intuemini, quod alacri animo, quod non rogatus ultro, quod illis temporibus dedit. (46) omnibus enim profecto referenda gratia est, qui priores bene facere insituerunt, maxime vero iis, qui in necessitatibus beneficia dederunt, e quibus unum hunc virum esse ostensum est. Nonne igitur nos pudet, Athenienses, talis viri liberos, quibus nihil obicere possumus, nulla ullius harum rerum habita ratione, immunitate manifesto spoliare? (47) neque enim quod alii fuerunt, qui tum ab eo servati sunt atque immunitatem dederunt, alii vos estis, qui nunc eripitis, hoc detergit turpitudinem, sed hoc ipsum est inprimis atrox. nam si illi, qui viderunt et experti sunt, ea beneficia censuerunt tali remuneratione digna, nos vero, qui duntaxat audivimus, eam, quasi indigna illa fuissent, eripimus; quomodo non indignissimum faciemus? (48) Eadem haec et de illis dico, qui quadringentorum tyrannidem destruxerunt, et de illis, qui, quum fugisset populus, bonam operam navarunt. omnibus enim illis insignem injuriam fieri credo, si quicquam iis tum concessum, eriperetur.

49. Si quis autem vestrum persuasura habet, longe abesse, ut civitati nostrae nunc talis aliqua necessitas ingruat, id a diis precator quidem, et ego una precor, sed considerato primum, de lege ferenda esse suffragia, qua comprobata utendum erit, deinde malas leges etiam quibus se tuto habitare videtur civitatibus nocere. nullae enim rerum

πόλεις. οὐ γὰρ ἂν μετέπιπτε τὰ πράγματ' ἐπ' ἀμφοτέρῳ, εἰ μὴ τοὺς μὲν ἐν κινδύνῳ καθεστηκότας καὶ πράξεις χρῆσται καὶ νόμοι καὶ ἄνδρες χρῆστοι καὶ πάντ' ἐξητασμένῳ ἐπὶ τὸ βέλτιον προῆγε, τοὺς δ' ἐν ἀπάσῃ 472 καθεστάναι δοκῶντας εὐδαιμονίᾳ πάντα ταῦτ' ἀμελούμενα ὑπέβριε κατὰ μικρόν. (50) τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ πλείστοι κτῶνται μὲν ἀγαθὰ τῷ καλῶς βουλευέσθαι καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν, φυλάττειν δ' οὐκ ἐθέλουσι τοῖς 5 αὐτοῖς τούτοις. ὃ μὴ πάθητε νῦν ὑμεῖς. μηδ' οἴεσθε νόμον τοιοῦτον θέσθαι δεῖν, ὃς καλῶς τε πράττουσαν τὴν πόλιν ὑμῶν πονηρᾶς δόξης ἀναπλήσει, ἕαν τέ τι συμβῆ ποτέ, ἔρημον τῶν ἐθελούστων ἀγαθῶν τι ποιεῖν αὐτὴν καταστήσει.

51. Οὐ τοίνυν μόνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἰδίᾳ 10 γνόντας εἰ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ παρασχόντας χρῆσιμους αὐτοὺς ἐπὶ τηλικούτων καὶ τοιούτων καιρῶν, ὧν μικρῶ πρότερον Φορμίων διεξέληλυθε καγὼ νῦν εἰρηκα, ἀξίον ἔστιν εὐλαβηθῆναι ἀδικῆσαι, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους, οἱ πόλεις διας, τὰς ἐαυτῶν πατρίδας, συμμάχους ὑμῖν 15 ἐπὶ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου παρέσχον, καὶ λέγοντες ἂ συμφέροι τῇ πόλει τῇ ὑμετέρᾳ καὶ πράττοντες. ὧν ἔνιοι διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὐνοίαν στέρονται τῆς πατρίδος. (52) Ὡν ἐπέρχεται μοι πρῶτους ἐξετάσαι τοὺς 20 ἐκ Κορίνθου φυγόντας. ἀναγκάζομαι δὲ λέγειν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα, ἃ παρ' ὑμῶν τῶν πρεσβυτέρων αὐτὸς ἀκήκοα. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὅσα χρῆσιμους ὑμῖν ἑαυτοὺς ἐκείνοι παρέσχον, ἐάσω. ἀλλ' ὅθ' ἡ μεγάλη μάχη πρὸς Λακεδαιμονίους ἐγένετο, ἡ ἐν Κορίνθῳ, τῶν ἐν τῇ πόλει 25 βουλευσαμένων μετὰ τὴν μάχην μὴ δέχεσθαι τῷ τείχει τοὺς στρατιώτας ἀλλὰ πρὸς Λακεδαιμονίους ἐπιτηρυκέεσθαι. (53) ὄρωντες ἠτυχηκυῖαν τὴν πόλιν καὶ τῆς παρόδου κρατοῦντας Λακεδαιμονίους, οὐχὶ προῦδωκαν 473 οὐδ' ἐβουλεύσαντ' ἰδίᾳ περὶ τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ἀλλὰ πλησίον ὄντων μεθ' ὅπλων ἀπάντων Πελοποννησίων ἀνέψξαν τὰς πύλας ὑμῖν βία τῶν πολλῶν, καὶ μᾶλλον εἴλοντο μεθ' ὑμῶν τῶν τότε στρατευσαμένων, εἴ τι δέοι, 5 πάσχειν ἢ χωρὶς ὑμῶν ἀκινδύνως σεσωσθαι, καὶ εἰς ἐφρονῶν τὸ στρατεύμα, καὶ διέσωσαν καὶ ὑμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους. (54) Ἐπειδὴ δὲ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνη μετὰ ταῦτ' ἐγένετο, ἡ ἐπὶ Ἀνταλκίδου, ἀντὶ τῶν ἔργων 10 τούτων ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐξέπεσον. ὑποδεξάμενοι δ' ὑμεῖς αὐτοὺς ἐποίησατ' ἔργον ἀνθρώπων καλῶν καγαθῶν. ἐψηφίσασθε γὰρ αὐτοῖς ἅπανθ' ὧν ἐδέοντο. Εἶτα, ταῦτα νῦν εἰ χρὴ χύρι' εἶναι, σκοποῦμεν; ἀλλ' ὁ λόγος πρῶτον αἰσχροὺς ταῖς σκοποῦμένοις, εἴ τις ἀκούσειεν, ὡς Ἀθηναῖοι σκοποῦσιν, εἰ χρὴ τοὺς εὐεργέτας ἕαν τὰ δο- 15 θέντ' ἔχειν. πάλαι γὰρ ἐσκέφθαι ταῦτα καὶ ἐγνωσθαι προσῆκεν. Ἀνάγνωθι καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμ' αὐτοῖς.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

20 55. Ἄ μὲν ἐψηφίσασθε τοῖς φεύγουσι δι' ὑμᾶς Κορινθίω, ταῦτ' ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί. ὄρατε δ', εἴ τις ἐκείνους τοὺς καιροὺς ἰδῶν, ἢ παρῶν ἢ τινος εἰδότες διεξίοντος ἀκούσας, ἀκούσαι τοῦ νόμου τούτου τὰς

vicissitudines essent in utramque partem, nisi constitutos in periculis bonæ tum actiones, tum leges, tum boni viri, et accurata ratio omnium negotiorum in melius proveherent, eos vero, qui in omni felicitate versari videntur, omnia hæc neglecta paulatim subruerent. (50) nam plerique homines parant opes rectis consiliis et vigilantia minimis etiam in rebus, sed tueri iisdem rationibus nolunt. Quod ne nunc vobis usu veniat, cavendum est. neque existimate talem legem sancendam esse, quæ vestram urbem et felicem infamia repleat, et mutata fortuna efficiat, ne quisquam sit qui ei benefactum velit.

51. Neque vero id solum cavendum est, Athenienses, ne injuria lædantur, qui privatim vobis benefacere voluere, et se talibus ac tantis temporibus utiles præbuere, qualia paulo ante Phormio recensuit et ego modo dixi, sed multi etiam alii, qui totas civitates, patrias suas, in bello Lacedæmonio societatis vobiscum conjungere, tum dicendo, quæ republicæ vestræ prosunt, tum agendo. quorum nonnulli ob benivolentiam erga vos patria careant. (52) Ac inter illos primi Corinthiorum exules occurrunt. cogor autem ea dicere apud vos, quæ ipse e natu majoribus inter vos audivi. cetera in quibus vobis utiliter inservierunt, omittam, sed quum magnum illud cum Lacedæmoniiis proelium ad Corinthum committeretur, deliberantibus his, qui in urbe erant, post pugnam de militibus intra mœnia non recipiendis, sed caduceatore ad Lacedæmonios mittendo; (53) videntes hi vestram urbem adversa fortuna usam, et Lacedæmonios iter interclusisse, vestros non prodiderunt, nec seorsum de sua salute consulere, sed quanquam universi Peloponnesii armati in propinquo erant, portas vobis, invita multitudine, aperuerunt, ac præoptarunt potius cum vobis, qui eo tempore militavistis, quicquid accideret, perpeti, quam sine vobis incolumes evadere; et exercitu in urbem introducto tum vos tum socios conservarunt. (54) Deinde pace cum Lacedæmoniiis facta Antalcida auctore, ob hæc facta in exilium acti sunt a Lacedæmoniiis. vos vero susceptis illis, bonorum virorum functi estis officio. decrevistis enim iis omnia quibus indigebant. Et hæc nunc utrum rata esse debeant, deliberamus? sed ista ratio primum turpis deliberantibus erit, ubi auditum fuerit, Athenienses deliberare, utrum relinquenda sint ea quæ bene meritis data fuerint. jam olim hæc meditata et cognita esse oportebat. Recita hoc quoque decretum iis.

DECRETUM.

55. Quæ Corinthiis propter vos in exilium actis decrevistis, iudices, hæc sunt. at si quis illa tempora intuens, sive ipse interfuit sive aliquem rei gnarum, quum commemoraret, audivit, lege hæc dona illis temporibus data eripi

τότε δωρεὰς δοθείσας ἀφαιρουμένου, ὅσων ἂν κακίαν τῶν θεμένων τὸν νόμον καταγνοίη, οἱ παρὰ μὲν τὰς 25 χρείας οὕτω φιλόνηρωποι καὶ πάντα ποιοῦντες, ἐπειδὴ δ' ἐπράξαμεν πάνθ' ὅσ' ἂν εὐξαιμέθ', οὕτως ἀχάριστοι καὶ κακοὶ [φανησόμεθα], ὥστε τοὺς τ' ἔχοντας ἀφηρή-
474 μεθα καὶ τὸ λοιπὸν μηδενὶ δοῦναι ταῦτ' ἐξείναι νόμον τεθείκαμεν. (56) Νῆ Δί' ἀνάξιοι γὰρ τινες τῶν εὐρημέ-
ων ταῦτ' ἦσαν. Τουτὶ γὰρ παρὰ πάντ' ἴσται τὸν λόγον αὐτοῖς. Ἐπειτ' ἐκεῖν' ἀγνοεῖν φήσομεν, ὅτι τὴν ἀξίαν, ὅταν διδῶμεν, δεῖ σκοπεῖν, οὐ μετὰ ταῦθ' ὕστερον χρόνῳ
5 καμπληθεῖ; τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τι μὴ δοῦναι γνώμη χρησαμένων ἔργον ἀνθρώπων ἴσται, τὸ δὲ τοὺς ἔχοντας ἀφαιρεῖσθαι φθονούντων. τοῦτο δ' οὐχὶ δεῖ δοκεῖν ὑμᾶς πεπονθέναι. (57) Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖν' ὀκνήσω περὶ τῆς ἀξίας αὐτῆς πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οὐ τὸν αὐτὸν
10 τρόπον νομίζω πᾶσι τὸν ἀξίον ἐξεταστέον εἶναι καὶ ἰδιωτῇ. οὐδὲ γὰρ περὶ τῶν αὐτῶν ἡ σκέψις. ἰδίᾳ μὲν γὰρ ἕκαστος ἡμῶν σκοπεῖ, τίς ἀξίος ἴσται ἑκάστου κη-
δεστος ἢ τῶν τοιοῦτων τι γίνεσθαι, ταῦτα δὲ καὶ νό-
μοις τίσι καὶ δόξαις διώρισταί, κοινῇ δ' ἡ πόλις καὶ ὁ
15 δῆμος, ὅστις ἂν αὐτὸν εὖ ποιῇ καὶ σώξῃ. τοῦτο δ' οὐ γένοι καὶ δόξῃ ἴδοι τις ἂν ἀλλ' ἔργῳ. Ὅταν μὲν οὖν εὖ πάσχειν δέη, τὸν βουλόμενον εὖ ποιεῖν ἡμᾶς ἐάσομεν, ἐπειδὴν δὲ πάθωμεν, τότε τὴν ἀξίαν τοῦ ποιήσαντος σκεψόμεθα; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς βουλευσόμεθα.

58. Ἀλλὰ νῆ Δί' οὗτοι μόνοι τοῦτο πείσονται, καὶ 20 περὶ τούτων μόνων ποιούμεαι λόγον τοσούτων. Πολλοὺ γε καὶ δέω. ἀλλὰ πάντας μὲν οὐδ' ἂν ἐγχειρήσαιμι ἐξετάζειν, ὅσοι πεπονηκότες ὑμᾶς εὖ διὰ τὸν νόμον, εἰ μὴ λυθῆσεται, τὰ δοθέντ' ἀφαιρεθήσονται. ἐν δ' ἢ δύο 25 δεῖξας ἐτι ψηφίσματα, ἀπαλλάττομαι τοῦ περὶ τούτων λέγειν. (59) Τοῦτο μὲν τοίνυν Θασίους τοὺς μετ' Ἐκφάντου πῶς οὐκ ἀδικήσετε, ἐὰν ἀφαιρήσθε τὴν ἀτέλειαν, οἱ παραδόντες ὑμῖν Θάσον καὶ τὴν Λακεδαιμονίων φρου-
475 ρὰν μεθ' ἑπλων ἐκβαλόντες καὶ Θρασύβουλον εἰσαγαγόν-
τας καὶ παρασχόντες φιλῆν ὑμῖν τὴν ἐαυτῶν πατρίδα, αἵτιοι τοῦ γενέσθαι σύμμαχον τὸν περὶ Θράκην τόπον ὑμῖν ἐγένοντο; (60) τοῦτο δ' Ἀρχέβιον καὶ Ἡρακλεῖδην, οἱ Βυζάντιον παραδόντες Θρασύβουλῳ κυρίους ὑμᾶς
5 ἐποίησαν τοῦ Ἑλλησπόντου, ὥστε τὴν δεκάτην ἀπο-
δόσθαι καὶ χρημάτων εὐπορήσαντας, Λακεδαιμονίους ἀναγκάσαι τοιαύτην, ὡς ὑμῖν ἐδόκει, ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην; ὦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτ' ἐκπεσόν-
των ἐψηφίσασθε, ἅπερ οἶμαι φεύγουσιν εὐεργέταις δι'
10 ὑμᾶς προσῆκε, προξενίαν, εὐεργεσίαν, ἀτέλειαν, ἀπάντων εἴτα τοὺς δι' ὑμᾶς φεύγοντας καὶ δικαίως τι παρ' ὑμῶν εὐρομένους ἐάσομεν ἀφαιρεθῆναι ταῦτα, μηδὲν ἔχοντες ἐγκαλέσαι; ἀλλ' αἰσχρὸν ἂν εἴη. (61) Μάθοιτε δὲ τοῦτο
15 μάλιστα ἂν, ἐκαίνας εἰ λογισάσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοῦς εἴ τινες νυνὶ τῶν ἐχόντων Πύδναν ἢ Ποτίδαιαν ἢ τι τῶν ἄλλων χωρίων, ἃ Φιλίππῳ μὲν ἴσται ὑπήκοα, ὑμῖν δ' ἐχθρά, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπερ ἡ Θάσος ἦν τότε καὶ τὸ Βυζάντιον Λακεδαιμονίους μὲν οἰκεία, ὑμῖν δ' ἀλ-
20 λότριά, παραδώσειν ταῦτ' ἐπαγγέλλονται, ἂν αὐτοῖς

audiret, videtis, quantæ malitiæ legis istius approbatores condemnaret, qui urgente necessitate tam humani sumus ac nihil non agimus, post vero votorum omnium facti compotes, ita ingrati et malitiosi, ut non contenti spoliassent eos, qui dona acceperant, etiam legem tulissemus, ne liceat hæc in posterum ullidare. (56) « Haud injuria nimirum, nam indigni quidam donis fruebantur » Hoc enim per totam orationem inculcabunt. Age vero num nos illud ignorare dicemus, de dignitate tum, quum demus, esse judicandum, non longo post temporis intervallo? nam omnino aliquid non tribuere, prudentium hominum est, at habentes spoliare, invidentium. quam opinionem a vobis amotam esse decet. (57) Præterea de judicio dignitatis ne illud quidem apud vos dicere verebor, aliam ejus esse considerationem apud civitatem, aliam apud hominem privatam. privatim enim quisque consideramus, quis affinis, aut ad alias necessitudines sit deligendus, quæ res et legibus quibusdam et opinionibus definitæ sunt. publice vero civitas et populus id spectat, a quo beneficiis afficiatur et conservetur. de eo autem non e genere et opinione, sed e facto judicari solet. Quum igitur beneficiis indigebimus, neminem impedimus, quominus nobis benefaciat, acceptis jam beneficiis, tum de dignitate ejus, qui ea dedit, disputabimus? non præclarum consilium hoc erit.

58. At per Jovem hi soli id patientur, et de his solis tot verba facio. Minime vero, imo ne conari quidem ausim eos omnes recensere, qui quum benefici in vos fuerint, propter hanc legem, nisi abrogabitur, donis suis spoliabuntur. prolato autem etiam uno vel altero decreto de hisce verba facere desinam. (59) Primum igitur Thasios, qui Ecphantum secuti sunt, quomodo non afficietis injuria, si immunitatem eripiat, qui Thaso vobis tradita, et Lacedæmoniorum præsidio armis ejecto et Thrasylulo introducto et patriæ suæ amicitia vobis conciliata, in causa fuerunt, ut regio Thraciæ finitima se vobiscum conjungeret? (60) deinde Archebium et Heraclidem, qui quum Byzantium Thrasylulo tradidissent, vos Hellepontii dominos effecerunt, ut decimas venderetis, et magna pecunia coacta, Lacedæmonios cogeretis, ad talem pacem faciendam, qualis vobis placebat? quibus, Athenienses, postea ejectis decrevistis ea, quæ decerni par erat viris bene meritis, qui propter vos exulabant, hospitium, beneficium, rerum omnium immunitatem. Eos igitur, qui propter vos exulant et jure aliquid a vobis impetrarunt, spoliari his sinamus, quum nihil sit, ejus eos accusemus? turpe id quidem fuerit. (61) Idque rectissime perspicietis, si hoc modo animis vestris considerabit: si eorum aliqui, qui nunc tenent Pydnam aut Potidæam aut aliam quam urbem, quæ Philippo paret, vobis inimica est, eodem modo, quo tum Thasus et Byzantium, conjuncta cum Lacedæmonia, a vobis aliena erant, se has

τὰς αὐτὰς δῶτε δωρεὰς ὡς περ Ἐκφάντων τῷ Θασίῳ
καὶ Ἀρχεβίῳ τῷ Βυζαντίῳ, (62) καὶ τινες τούτων ἀντι-
λέγοντες αὐτοῖν ταῦτα λέγοντες, ὡς δεινὸν εἶ τινες μόν-
οι τῶν ἄλλων μετοίκων μὴ χορηγοῖεν πῶς ποτ' ἂν
25 ἔχοιτε πρὸς τοὺς ταῦτα λέγοντας; ἢ δῆλον ὅτι φωνὴν
οὐκ ἂν ἀνάσχοισθε, ὡς συκοφαντούντων; οὐκοῦν αἰ-
σχρὸν, εἰ μέλλοντες μὲν εὖ πάσχειν συκοφάντην ἂν τὸν
ταῦτα λέγοντ' ἠγοῖσθε, ἐπὶ τῷ δ' ἀφελέσθαι τὰς τῶν
πρωτέρων εὐεργετῶν δωρεὰς ταῦτα λεγόντων ἀκούσεσθε.
476 Φέρε δὴ κάκειν' ἐξετάσωμεν. (63) Οἱ προδόντες τὴν Πύ-
δναν καὶ τὰλλα χωρία τῷ Φιλίππῳ τῷ ποτ' ἐπαρθέν-
τες ἡμᾶς ἠδίκουν; ἢ πᾶσι προδὸν τούτου, ὅτι ταῖς παρ'
ἐκείνου δωρεαῖς, ἅς διὰ ταῦτ' ἔσσεσθαι σφίσις ἠγοῦντο;
5 Πότερον οὖν μᾶλλον ἔδει σε, ὦ Λεπτίνη, τοὺς ἐχθροὺς,
εἰ δύνασαι, πείσαι τοὺς ἐπὶ τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἀδικήμασι
γιγνομένους ἐκείνων εὐεργέτας μὴ τιμᾶν, ἢ θεῖναι νό-
μον ἡμῖν, ὅς τῶν τοῖς ἡμετέροις εὐεργέταις ὑπαρχουσῶν
10 δωρεῶν ἀφαιρεῖται τι; ἐγὼ μὲν ἐκείν' οἶομαι. Ἄλλ' ἵνα
μὴ πόρρω τοῦ παρόντος γένομαι, λαβὲ τὰ ψηφίσματα.
ἃ τοῖς Θασίοις καὶ Βυζαντίοις ἐγράφη. Λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

64. Ἰκούσατε μὲν τῶν ψηφισμάτων, ὦ ἄνδρες δικα-
15 σταί, τούτων δ' ἴσως ἔνοιον τῶν ἀνδρῶν οὐκ εἶσιν. Ἄλλα
τά γ' ἔργα τὰ πραχθέντ' ἔστιν, ἐπειδὴ περ ἅπαξ ἐπρά-
χθη. Προσχέει τοίνυν τὰς στήλας ταύτας κυρίας ἔαν
τὸν πάντα χρόνον, ἴν', ἕως μὲν ἂν τινες ζῶσι, μηδὲν ὑφ'
ὑμῶν ἀδικῶνται, ἐπειδὴν δὲ τελευτήσωσιν, ἐκείναι τοῦ
τῆς πόλεως ἤθους μνημεῖον ὦσι, καὶ παραδείγμαθ'
20 ἔστωσι τοῖς βουλομένοις τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν, ὅσους
εὖ ποιήσαντας ἢ πόλις ἀντευπεποίηκαν. (64) Καὶ μὴ
μηδ' ἐκείν' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λαυθανέντω,
ὅτι τῶν αἰσχίστων ἐστὶ πάντα ἀνθρώπους ἰδεῖν καὶ
ἀκούσαι τὰς μὲν συμφορὰς, αἷς δι' ὑμᾶς ἐχρήσανθ' οἱ
25 ἄνδρες οὗτοι, πάντα τὸν χρόνον κυρίας αὐτοῖς γεγενη-
μένας, τὰς δὲ δωρεὰς, ἅς ἀντὶ τούτων ἔλαβον παρ'
ὑμῶν, καὶ δὴ λελυμένας. (65) πολὺ γὰρ μᾶλλον ἤρ-
μοττε τὰ δοθέντ' ἔωντας τῶν ἀτυχημάτων ἀφαιρεῖν, ἢ
477 τούτων μενόντων τὰς δωρεὰς ἀφαιρεῖσθαι. φέρε γὰρ
πρὸς Διός, τίς ἔστιν ὅστις εὖ ποιεῖν ὑμᾶς βουλήσεται,
μέλλων, ἂν μὲν ἀποτύχη, παραχρῆμα δίκην δώσειν τοῖς
ἐχθροῖς, ἂν δὲ κατορθώσῃ, τὰς χάριτας παρ' ὑμῶν ἀπί-
στους ἔξειν;
5 67. Πάνυ τοίνυν ἀγθοίμην ἂν, ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ
τοῦτο μόνον δοξάμιμ δίκαιον κατηγορεῖν τοῦ νόμου, ὅτι
πολλοὺς ξένους εὐεργέτας ἀφαιρεῖται τὴν ἀτέλειαν, τῶν
δὲ πολιτῶν μηδὲν ἄξιον δοκοῖν ἔχειν δεῖξαι τῶν εὐρη-
10 μένων ταύτην τὴν τιμὴν. καὶ γὰρ τὰλλ' ἀγαθὰ εὐ-
ξαιμίην ἂν ἔγωγε παρ' ἡμῖν εἶναι πλείστα, καὶ ἄνδρας
ἀρίστους καὶ πλείστους εὐεργέτας τῆς πόλεως πολίτας
εἶναι. (66) Πρῶτον μὲν τοίνυν Κόωνα σκοπεῖτε, εἰ
ἄρ' ἄξιον, καταμεψαμένους ἢ τὸν ἄνδρα, ἢ τὰ πε-
πραγμένα, ἀκυρόν τι ποιῆσαι τῶν ἐκείνῳ δοθέντων.
15 οὗτος γάρ, ὡς ὑμῶν τινῶν ἔστιν ἀκούσαι τῶν κατὰ τὴν

tradituros pollicerentur, si eadem dona ipsis daretis, quæ
Ecphanto Thasio et Archebio Byzantio dedistis, (62) et istorum
aliqui illis adversarentur, hæc dictitantes, non esse feren-
dum, si qui soli e reliquis inquilinis munera non obirent;
quomodo quæso erga illos, qui ea dicerent, affecti essetis?
quid quæro? an vos vocem ferretis, ut calumniatorum? Turpe
igitur fuerit, si, quum accipienda beneficia essent, pro ca-
lumniatore haberetis eum qui talia diceret, sed eos qui di-
cunt viros olim bene meritos esse spoliandos, audietis.
Age vero et illud consideremus. (63) Qui Pydnam ceteraque
urbes Philippo prodiderunt, qua tandem causa impulsì,
nos affecerunt injuria? an ulli dubium est, exspectatione
donorum Philippi id esse factum? Utrum igitur, Leptines, te
magis decuit hostibus, si potes, suadere, ne honorem ha-
beant proditoribus, qui, quibus nos læserunt, in illos bene-
fici exstiterunt, an legem hanc nobis ferre, quæ data bene
meritis de nobis præmia imminuat? Ego quidem illud esse
censeo. Verum, ne longius ab instituto digrediar, cape de-
creta, quæ Thasis et Byzantii scripta sunt. Recita.

DECRETA.

64. Decreta quidem, judices, audivistis, horum autem
fortasse nonnulli obierunt. At res certe gestæ adhuc exstant,
postquam semel gestæ sunt. Columnas igitur eas in per-
petuum ratas esse decet, ut ne, dum illi superstites fuerint,
injuria per vos afficiantur, et ut, postquam obierint, moris ci-
vilitatis nostræ monumentum sint, et documenta proposita
bene de nobis mereri cupientibus, quot bene meritis urbs gra-
tiam retulerit. (65) Verum et illud vos, Athenienses, ne la-
teat, turpissimum esse, quum omnes homines videant et au-
diant calamitates, in quas propter vos isti viri inciderunt,
omni tempore ratas illis factas esse, præmia autem, quæ pro
illis acceperunt a vobis, jam esse irrita. (66) multo enim
convenientius erat, manentibus donationibus infortunia mi-
nuere, quam his relictis præmia iis eripere. nam quis tandem
est per Jovem, qui vobis benefacere velit, mox, si conatus
non successerint, hostibus pœnas daturus, sin successerint,
infidam a vobis gratiam initurus?

67. Ægerrime vero, judices, ferrem, si hoc nomine dun-
taxat legem jure accusare viderer, quod multis peregrinis
bene meritis immunitatem eripiat, civium vero neminem
proferre posse, cui merito is honos contigisset. Nam opta-
rim ut quum aliarum opum maxima apud vos sit copia, tum
præstantissimi viri ac plurimi de republica bene meriti cives
sint. (68) Primum igitur Cononem intuemini, utrum
æquum sit, vel illum virum, vel res gestas reprehendi, ac
donationes illi factas abrogari. ille enim, ut ex iis vestrùm,
qui æquales illi fuerunt, audire licet, post populi e Piræeo

αὐτὴν ἡλικίαν ὄντων, μετὰ τὴν τοῦ δήμου κάθοδον τὴν ἐκ Πειραιῶς ἀσθενοῦς ἡμῶν τῆς πόλεως οὐσης καὶ ναῦν οὐδεμίαν κεκτημένης, στρατηγῶν βασιλεῖ παρ' ἡμῶν οὐδ' ἠγνινοῦν ἀφορμὴν λαθῶν κατεναυμάχησε Λακεδαιμονίους, καὶ πρότερον τοῖς ἄλλοις ἐπιτάττοντας εἶθισεν ἀκούειν ἡμῶν, καὶ τοὺς ἄρμους ἐξήλασεν ἐκ τῶν νήσων, καὶ μετὰ ταῦτα δεῦρ' ἔλθων ἀνέστησε τὰ τεῖχη, καὶ πρῶτος πάλιν περὶ τῆς ἡγεμονίας ἐποίησε τῇ πόλει 25 τὸν λόγον πρὸς Λακεδαιμονίους εἶναι. (69) Καὶ γὰρ τοὶ μόνω τῶν πάντων αὐτῶ τοῦτ' ἐν τῇ στήλῃ γέγραπται : Ἐπειδὴ Κόνων, φησὶν, ἠλευθέρωσε τοὺς Ἀθηναίων συμμάχους. Ἔστι δὲ τοῦτο τὸ γράμμα, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἐκείνω μὲν φιλοτιμία πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, 478 ὑμῖν δὲ πρὸς πάντας τοὺς Ἕλληνας. ἔτου γὰρ ἂν τις παρ' ἡμῶν ἀγαθοῦ τοῖς ἄλλοις αἰτιος γένηται, τοῦτου τὴν δόξαν τὸ τῆς πόλεως ὄνομα καρποῦται. (70) Διόπερ οὐ μόνον αὐτῶ τὴν ἀτέλειαν ἔδωκαν οἱ τότε, ἀλλὰ καὶ 5 χαλκῆν εἰκόνα, ὡς περ Ἄρμодиου καὶ Ἀριστογέιτονος, ἔστησαν πρῶτον. ἠγοῦντο γὰρ οὐ μικρὰν τυραννίδα καὶ τοῦτον τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν καταλύσαντα πεπαυκέναι. Ἴν' οὖν μᾶλλον οἷς λέγω προσέχητε, τὰ ψηφισμαθ' ὑμῖν αὐτ' ἀναγνώσεται τὰ τότε ψηφισθέντα τῶ Κόνωνι. Λέγε.

10

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

71. Οὐ τοίνυν ὑφ' ἡμῶν μόνον ὁ Κόνων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τότε ἐπετιμήθη, πράξας ἃ διεξῆλθον ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων πολλῶν, οἱ δικαίως ὦν εὐεργέτηντο γὰρ ἰν' ὦντο δεῖν ἀποδιδόναι. Οὐκοῦν αἰσχρὸν, ὃ ἄνδρες 15 Ἀθηναῖοι, εἰ αἱ μὲν παρὰ τοῖς ἄλλοις δωρεαὶ βέβαιαι μένουσιν αὐτῶ, τῆς δὲ παρ' ἡμῶν μόνης τοῦτ' ἀφαιρηθήσεται. (72) Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο καλόν, ζῶντα μὲν αὐτὸν οὕτω τιμᾶν, ὥστε τοσούτων, ὅσων ἀκηκόατε, ἀξιοῦν, 20 ἐπειδὴ δὲ τετελεύτησε, μηδεμίαν ποιησαμένους τούτων μνησὶν ἀφελίσθαι τι τῶν δοθέντων τότε. πολλὰ μὲν γὰρ ἔστιν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ὑπ' ἐκείνου πραχθέντων ἀξί' ἐπαίνου, δι' ἃ πάντα προσήκει μὴ λύειν τὰς ἐπὶ τούτοις δωθεῖσας δωρεάς, κάλλιστον δὲ πάντων ἢ τῶν τειχῶν ἀνάστασις. (73) Γνοίη δ' ἂν τις, εἰ παραθεῖη, 25 πῶς Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν καθ' ἑαυτὸν ἀπάντων ἀνδρῶν ἐνδοξότατος ταῦτο τοῦτ' ἐποίησεν. Λέγεται τοίνυν ἐκεῖνος τειχίζειν εἰπὼν τοῖς πολίταις, κἂν ἀφικνηταί τις ἐκ Λακεδαιμόνος, κατέχειν κελύσας, οἴχεσθαι πρε- 479 σβεύων αὐτὸς ὡς τοὺς Λακεδαιμονίους, λόγων δὲ γιγνωμένων ἐκεῖ, καὶ τινῶν ἀπαγγελλόντων, ὡς Ἀθηναῖοι τειχίζουσιν, ἀρνεῖσθαι καὶ πρέσβεις πέμπειν σκεψομένους κελύειν, ἐπειδὴ δ' οὐχ ἤκον οὗτοι, πέμπειν ἐτέ- 5 ρους παραινεῖν. καὶ πάντες ἴσως ἀκηκόατε, ὅν τρόπον ἐξαπατήσῃ λέγεται. (74) Φημί τοίνυν ἐγώ (καὶ πρὸς Δίος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσῃ, ἀλλ', ἂν ἀληθὲς ᾖ, σκοπεῖτω), ὅσῳ τὸ φανε- 10 ρῶς τοῦ λάθρα κρείττον καὶ τὸ νικῶντας τοῦ παρακρουσαμένου πράττειν ὅτι οὖν ἐντιμότερον, τοσούτῳ κάλλιον Κόνωνα τὰ τεῖχη στήσαι Θεμιστοκλέους. ὁ μὲν γὰρ

reditum urbe nostra infirma et nullam navem possidente, quum regi Persarum exercitum duceret, a vobis prorsus nulla re adjutus, navali proelio Lacedæmonios superavit, et qui prius aliis imperabant, eos vobis parere docuit, et Laconum magistratus ex insulis expulit, deinde huc profectus, mœnia restituit, et primus effecit, ut nostra urbs rursus de principatu cum Lacedæmoniis ageret. (69) In sola igitur ipsius ex omnibus columna scriptum est hoc : POST- QUAM CONON SOCIOS ATHENIENSIVM LIBERAVIT. Est autem illa inscriptio, judices, illi quidem apud vos ipsos honorifica, vobis vero apud Græcos universos. nam quæcunque quis nostrum in alios beneficia confert, ejus facti gloria nomen civitatis fruitur. (70) Quapropter illi tum non tantum immunitas decreta est, sed etiam primo ei, quemadmodum Harmodio et Aristogitoni, æream statuam erexerunt. puta- bant enim eum Lacedæmoniorum imperio everso non parvam tyrannidem destruxisse. Ut igitur magis attendatis ad orationem meam, ipsa decreta quæ tum Cononi facta sunt, vobis recitabit. Lege.

DECRETA.

71. Itaque non a vobis solum Conon, Athenienses, tum honoratus est, illis rebus gestis, quas recensui, sed etiam ab aliis multis qui jure putabant, gratiam illi pro acceptis beneficiis esse referendam. Quare turpe est, Athenienses, si honores apud alios ei rati manent, vestræ vero donationis unius hæc pars ei eripitur. (72) Neque illud honestum, viventem eum tanti facere, ut ita, quemadmodum auditum est, ornaretis, postquam vero mortuus est, oblitus horum, aliquid ex illis, quæ tum ei data sunt, eripere. multa enim ab eo laude digna gesta sunt, propter quæ omnia non convenit datas illi donationes tollere, pulcherrimum est vero omnium, quod mœnia restituit. (73) Id quod inde cernitur, si quis conferat, quomodo Themistocles, vir omnium suæ ætatis celeberrimus, idem hoc perfecit. Illum igitur ferunt edixisse civibus, ut mœnia struerent, et, si quis Lacedæmone venisset, ut detineretur, ipsum ad Lacedæmonios legatum abisse, quum vero illic verba fierent et quidam nuntiarent, Athenienses mœnia struere, negasse et, ut legatos rei explorandæ causa mitterent, hortatum esse, his vero non revertentibus, monuisse ut alios mitterent. Sed omnes profecto audistis, quomodo decepisse dicatur. (74) Ego igitur aio (et per Jovem, Athenienses, ne quis cum invidia audiat dicendum, sed id spectet, sitne verum), quanto all- quid aperte quam clam, et victoria quam fraude perficere, præclarior sit, tanto pulcrius Cononem condidisse mœnia, quam Themistoclem. hic enim ignorantibus, ille victis illis,

λαθών, ὃ δὲ νικήσας τοὺς καλύσοντας αὐτ' ἐποίησεν. Οὐ τοίνυν ἄξιον τὸν τοιοῦτον ὑφ' ὑμῶν ἀδικηθῆναι, οὐδ' 15 ἔλαττον σχεῖν τῶν ῥητόρων τῶν διδασκόντων, ὡς ἀφελῶσαι τι χρῆ τῶν ἐκείνῳ δοθέντων.

76. Εἶεν. ἀλλὰ νῆ Δία τὸν παῖδα τὸν Χαβρίου περιδύμεν ἀφαιρεθέντα τὴν ἀτέλειαν, ἣν ὁ πατὴρ αὐτῷ δικαίως παρ' ὑμῶν λαθῶν κατέλιπεν. Ἄλλ' οὐδέν' ἀν- 20 θρώπων εὖ φρονοῦντ' οἶομαι ταῦτ' ἂν φῆσαι καλῶς ἔχειν. Ἴστε μὲν οὖν ἴσως καὶ ἄνευ τοῦ παρ' ἐμοῦ λόγου, ὅτι σπουδαῖος Χαβρίας ἦν ἀνήρ, οὐ μὴν κωλύει γ' οὐδὲν καμὲ διὰ βραχέων ἐπιμνησθῆναι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. (76) Ὅν μὲν οὖν τρόπον, ὑμᾶς ἔγων, πρὸς 25 ἅπαντας Πελοποννησίους παρετάξατ' ἐν Θήβαις, καὶ ὡς Γοργώπαν ἀπέκτεινεν ἐν Αἰγίνῃ, καὶ ὅσ' ἐν Κύπρῳ τρῶπαι' ἔστησε καὶ μετὰ ταῦτ' ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὅτι πᾶσαν ἐπελθὼν ὀλίγου δέω λέγειν χώραν οὐδαμοῦ τὸ 480 τῆς πολεως ὄνομ' οὐδ' αὐτὸν κατήσχυεν, οὔτε πάνυ ῥάδιον κατὰ τὴν ἀξίαν εἰπεῖν, πολλή τ' αἰσχύνῃ λέγοντος ἐμοῦ ταῦτ' ἐλάττω φανῆναι τῆς ἐν ἐκάστῳ νῦν περὶ αὐτοῦ δόξης ὑπαρχούσης. ἃ δ' οὐδαμῶς ἂν εἰπὼν οἶμαι 5 μικρὰ ποιῆσαι, ταῦθ' ὑπομνήσαι πειράσομαι. (77) Ἐνίκησε μὲν τοίνυν Λακεδαιμονίους ναυμαχίᾳ καὶ πενήκοντα μιᾶς θεούσας ἔλαβεν αἰχμαλώτους τριή- 10 ρων, εἶλε δὲ τῶν νήσαν τούτων τὰς πολλὰς καὶ παρέδωκεν ὑμῖν καὶ φιλίας ἐποίησεν ἐχθρῶς ἐχούσας πρότερον, τριςχιλία δ' αἰχμαλώτα σώματα δεῦρ' ἤγαγε, καὶ πλεόν ἢ δέκα καὶ ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφηνεν ἀπὸ τῶν 15 πολεμίων. Καὶ τούτων πάντων ὑμῶν τινές, οἱ πρεσβύτατοι, μάρτυρες εἰσὶ μοι. πρὸς δὲ τούτοις ἄλλας τριή- 15 ρεις πλεόν ἢ εἴκοσιν εἶλε, κατὰ μίαν καὶ δύο λαμβάνων, ἃς ἀπάσας εἰς τοὺς ὑμετέρους λιμένας κατήγαγεν. (78) Ἐνὶ δὲ κεφαλαίῳ, μόνος τῶν πάντων στρατηγῶν οὐ πόλιν, οὐ φρούριον, οὐ ναῦν, οὐ στρατιώτην ἀπώλεσεν οὐδένα, ἠγούμενος ὑμῶν, οὐδ' ἔστιν οὐδενὶ τῶν ὑμετέ- 20 ρων ἐχθρῶν τρόπαιον οὐδὲν ἀφ' ὑμῶν κἀκείνου, ὑμῖν δ' ἀπὸ πολλῶν πολλὰ, ἐκείνου στρατηγούντος. Ἴνα δὲ μὴ λέγων παραλίπω τι τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, ἀναγνώσεται γεγραμμένας ὑμῖν τὰς τε ναῦς ὅσας ἔλαβε καὶ οὐ 25 ἐκάστην, καὶ τῶν πολεων τὸν ἀριθμὸν καὶ τῶν χρημάτων τὸ πλῆθος καὶ τῶν τροπαιῶν, οὗ ἕκαστον. Λέγε.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΧΑΒΡΙΟΥ.

79. Δακεὶ τισὶν ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὗτος, ὃ τοσαύτας πόλεις λαθῶν καὶ τριήρεις τῶν πολεμίων 481 ναυμαχίᾳ νικήσας καὶ τοσοῦτων καλῶν αἴτιος ὢν αἰσχροῦ δ' οὐδενὸς τῆ πόλεϊ, ἀξίος εἶναι, ἀποστερηθῆναι τὴν ἀτέλειαν, ἣν εὖρετο παρ' ὑμῶν καὶ τῷ υἱεὶ κατέλιπεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶομαι, καὶ γὰρ ἂν ἄλογον εἶη. 5 μίαν μὲν πόλιν ἀπώλεσεν ἢ ναῦς δέκα μόνας; περὶ προδοσίας ἂν αὐτὸν εἰς ἠγγελλον οὔτοι. καὶ ἐάλω; τὸν ἅπαντ' ἂν ἀπωλώλει χρόνον. (80) ἐπειδὴ δὲ τούναντιόν ἑπτακαίδεκα μὲν πόλεις εἶλεν, ἐβδομήκοντα δὲ 10 ναῦς ἔλαβε, τριςχιλίους δ' αἰχμαλώτους, δέκα δὲ καὶ ἑκατὸν τάλαντ' ἀπέφηνε, τοσαῦτα δ' ἔστησε τρῶπαια:

qui prohibitori essent, ea effecit. Non igitur decet, talem virum injuria a vobis affici vel minus apud vos valere quam oratores qui docere volunt, auferendum esse aliquid eorum quæ illi concessa sunt.

75. Bene. at per Jovem permittamus, ut Chabrie filio immunitas eripiat, quam ei pater jure a vobis acceptam reliquit. At neminem sanæ mentis hominem fore existimo, qui id rectum esse dicat. Scitis profecto etiam sine mea oratione, præstantem virum fuisse Chabriam, nihil tamen prohibet, quominus et ego res ejus gestas breviter attingam. (76) Quo igitur modo, quum vos duceret, ad Thebas contra universos Peloponnesios acie dimicavit, quo pacto Gorgopam in Ægina occiderit, quot in Cypro tropæa erexerit et postea in Ægypto, et universa terra prope dixerim peragrata, nusquam vel urbis nomini vel sibi ipsi dedecori fuerit, neque omnino facile est pro dignitate dicere, et magnum dedecus esset me commemorante hæc minora videri ea opinione, quam quisque de eo conceperat. quæ vero me dicendo nequaquam extenuaturum puto, ea in memoriam redigere conabor. (77) Prælio igitur navali vicit Lacedæmonios, et undequinquaginta triremes captivas abduxit, cepit autem insularum harum plerasque et tradidit vobis et amicas reddidit, quum prius infestæ essent, ter mille autem captiva corpora huc misit, et amplius decem et centum talenta ex hostibus in ærarium intulit. Quarum rerum omnium testimonium, vestrum quidam natu maximi mihi perhibebunt. Præter hæc alias triremes ultra viginti cepit, singulis vel binis politis, quas universas in vestros portus perduxit. (78) Postremo unus omnium imperatorum non urbem, non castellum, non navem, non militem unum perdidit, dum vobis imperaret, neque ullus vestrorum hostium ullum tropæum de vobis et illo erexit, vos multa de multis, illo duce. Ne autem dicendo præteream ullam ejus præclarum facinus, de scripto vobis recitabit et naves quas cepit et quo loco singulas, et urbium numerum et pecuniarum multitudinem, et tropæorum, quo quodque loco sit erectum. Recita.

RES GESTÆ CHABRIÆ.

79. Num vobis videtur, Athenienses, is, qui tot urbes cepit et hostium triremes navali prælio vicit et urbi tantam gloriam felicitatemque peperit, nunquam ullam maculam aspersit, dignus, qui immunitate spoliatur, quam a vobis consecutus filio reliquit? Ego quidem non opinor, etenim absurdum esset. Si unam urbem et decem tantum naves perdidisset, eum prodicionis accusavissent isti, et si convictus esset, in perpetuum fuisset periturus. (80) Quum vero urbes sedecim occupaverit et naves septuaginta cepit et ter mille captivos ac decem et centum talenta in ærarium retulerit et tot tropæa erexerit; tunc vero, quæ

τηνικαῦτα ὃ οὐκ ἔσται κύρι' αὐτῶν τὰ δοθέντ' ἐπὶ τοῦ-
 τοις; Καὶ μὴν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ζῶν πάνθ'
 ὑπὲρ ὑμῶν φανήσεται πράξας Χαβρίας, καὶ τὴν τελευ-
 τὴν αὐτὴν τοῦ βίου πεπονημένος οὐχ ὑπὲρ ἄλλου τινός,
 15 ὥστε δικαίως ἂν οὐ μόνον διὰ τὰ ζῶντι πεπραγμένα
 φαίνοιθ' εὐνοικῶς διακείμενοι πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ,
 ἀλλὰ καὶ διὰ ταύτην. (81) Ἄξιον τοίνυν, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, κάκεινο σκοπεῖν, ὅπως μὴ φανούμεθα φαι-
 20 λότεροι Χίων περὶ τοὺς εὐεργέτας γεγενημένους. εἰ γὰρ
 ἐκείνῳ μὲν, ἐφ' οὓς μεθ' ὅπλων ἦλθεν ἐν ἐχθροῦ τάξει,
 μηδὲν ὧν ἔδοσαν πρότερον νῦν ἀφήρηται, ἀλλὰ τὰς
 παλαιὰς χάριτας μείζους τῶν καινῶν ἐγκλημάτων πε-
 ποίηται, ὑμεῖς δ', ὑπὲρ ὧν ἐπ' ἐκείνους ἔλθων ἐτελεύ-
 25 τησεν, ἀντὶ τοῦ διὰ ταῦτ' ἔτι μᾶλλον αὐτὸν τιμᾶν καὶ
 τῶν ἐπὶ ταῖς πρότερον εὐεργεσίαις τι δοθέντων ἀφηρη-
 μένοι φανήσεσθε· πῶς οὐκ εἰκότως αἰσχύνῃν ἔχετε;
 (82) Καὶ μὴν καὶ κατ' ἐκείν' ἀνάξϊ' ἂν εἴη πεπονθὸς ὁ
 παῖς, εἰ τῆς δωρεᾶς ἀφαιρηθείη, καθ' ὃ, πολλάκις
 482 ὑμῶν στρατηγήσαντος Χαβρίου, οὐδενὸς πώποθ' υἱὸς
 ὄρφανός δι' ἐκείνον ἐγένετο, αὐτὸς δ' ἐν ὄρφανίᾳ τέθρα-
 πται διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν τοῦ πατρός. οὕτω
 5 γὰρ ὡς ἀληθῶς ἔμοιγε φαίνεται βεβαίως πως ἐκείνους
 φιλόπολις, ὥστε δοκῶν καὶ ὧν ἀσφαλέστατος στρατη-
 γός ἀπάντων ὑπὲρ μὲν ὑμῶν, ὅπότ' ἤγοίτο, ἐχρήτο
 τούτω, ὑπὲρ αὐτοῦ δέ, ἐπειδὴ τὸ καθ' αὐτὸν ἐτάχθη
 10 κινδυνεύειν, παρείδε, καὶ μᾶλλον εἴλετο μὴ ζῆν ἢ κα-
 ταισγῆναι τὰς παρ' ὑμῶν ὑπαρχούσας αὐτῷ τιμάς.
 (83) Εἴθ' ὑπὲρ ὧν ἐκείνος ὤτετο δεῖν ἀποθνήσκειν ἢ νι-
 κᾶν, ταῦθ' ἡμεῖς ἀφελώμεθα τὸν υἱὸν αὐτοῦ; Καὶ τί
 φήσομεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τὰ μὲν τρόπαια
 15 ἐστῆκη δῆλα πᾶσιν ἀνθρώποις, ἃ ὑπὲρ ὑμῶν στρατη-
 γῶν ἐκείνος ἐστῆσε, τῶν δ' ἐπὶ τούτοις δωρεῶν ἀφηρη-
 μένον τι φαίνεται; οὐ σκέψεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 καὶ λογιέσθε, ὅτι νῦν οὐχ ὁ νόμος κρίνεται, πότερόν
 20 ἐστὶν ἐπιτήδειος ἢ οὐ, ἀλλ' ὑμεῖς δοκιμάζεσθε, εἴτ'
 ἐπιτήδειοι πάσχειν ἐστὲ εὔ τὸν λοιπὸν χρόνον εἴτε μὴ;
 84. Λαβὲ δὴ καὶ τὸ τῷ Χαβρίᾳ ψήφισμα ψηφισθέν.
 ὄρα δὴ καὶ σκόπει. δεῖ γὰρ αὐτ' ἐνταῦθ' εἶναί που.
 Ἐγὼ δ' ἔτι τοῦτ' εἰπεῖν ὑπὲρ Χαβρίου βούλομαι:
 ὑμεῖς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τιμῶντές ποτε Ἴφικράτην,
 25 οὐ μόνον αὐτὸν ἐτιμᾶσατε, ἀλλὰ καὶ δι' ἐκείνον Στρά-
 βωνα καὶ Πολύστρατον. καὶ πάλιν Τιμοθέω διδόντες
 τὴν δωρεάν, δι' ἐκείνον ἐδώκατε καὶ Κλεάρχῳ καὶ τι-
 σιν ἄλλοις πολιτείαν. Χαβρίας δ' αὐτὸς ἐτιμᾶθη παρ'
 ὑμῶν μόνος. (85) Εἰ δὴ τότε, 86' εὐρίσκετο τὴν δωρεάν,
 483 ἤξίωσεν ὑμᾶς, ὥσπερ δι' Ἴφικράτην καὶ Τιμόθεον εὔ-
 τινὰς πεποιθήκατε, οὕτω καὶ δι' αὐτὸν εὔ ποιῆσαι τού-
 των τινὰς τῶν εὐρημένων τὴν ἀτελείαν, οὓς νῦν οὕτοι
 5 μεμψόμενοι, πάντας ἀφαιρεῖσθαι κελεύουσιν ἁμοίως
 οὐκ ἂν ἐδώκατε ταύτην αὐτῷ τὴν χάριν; ἔγωγ' ἤγοῦ-
 μαί. (86) Εἴθ' ὅς δι' ἐκείνον ἂν τότε ἐδώκατε δωρεάν,
 διὰ τούτους νῦν αὐτὸν ἐκείνον ἀφαιρήσεσθε τὴν ἀτέ-
 λειαν; ἀλλ' ἄλογον. οὐδὲ γὰρ ὑμῖν ἀρμόσκει δοκεῖν
 10 παρὰ μὲν τὰς εὐεργεσίας οὕτω προχειρῶς ἔχειν, ὥστε

ob ista accepit, erunt ei irrita? Verum, Athenienses, tum
 vivum apparebit pro vestris commodis omnia fecisse Cha-
 briam, tum non aliam ob rem ipsam mortem oppetiasse.
 quare non tantum ob res ab eo vivente gestas, filio ejus fa-
 vere debetis, sed etiam propter obitum. (81) Jam illud
 quoque, Athenienses, providendum est, ne grato animo a
 Chlis superemur. nam si illi, in quos armis hostiliter in-
 vasit, nihil illi nunc, quod olim dederant, ademerunt, sed
 plus valere passi sunt vetera beneficia, quam recentes of-
 fensas, vos vero, pro quibus quum in illos invasisset,
 occubuit, tantum abest ut propterea majores honores illi
 decernatis, ut etiam ob vetera beneficia factas illi donatio-
 nes manifesto eripiat; quomodo non jure vituperabimini?
 (82) Quin ea quoque de causa inique ageretur cum filio, si
 dono spoliaretur, quod, quum sæpe duxerit exercitum Cha-
 brias, propter eum neminis unquam filius pupillus factus
 est, ipse vero in prima ætate patre orbatus est, propter
 ejus insigne studium erga vos. nam tam vere mireque con-
 stanter, ut mihi patet, patriam amavit, ut, quum et habe-
 retur et esset dux omnium cautissimus, ea solertia, quum
 imperaret, pro vobis usus est, pro se ipso autem, quum
 per se in loco periculoso decertandum esset, neglexit, ac
 occumbere maluit, quam honores sibi a vobis decretos de-
 decorare. (83) Et pro quibus ille vel oppetendum vel vin-
 cendum esse censuit, ea nos ejus filio eripiamus? Ecquid
 dicemus, Athenienses, quum tropæa universis hominibus
 in conspectu erunt, quæ ille, dum vester imperator esset,
 erexit, et præmiorum, quæ propterea illi data sunt, ma-
 nifesto aliquid auferetur? non considerabit et perpendetis,
 Athenienses, nunc non de lege iudicium fieri, utrum ea uti-
 lis sit, an potius inutilis, sed vos examinari, utrum digni
 aitis, de quibus quis mereatur bene in posterum necne?

84. Jam cape et decretum quod Chabriæ factum est.
 vide jam ac circumspice. nam id hic alicubi esse oportet.

Ego vero etiam hoc pro Chabria dicam: vos, Athenien-
 ses, quum aliquando Iphicratem honoraretis, non solum
 ipsum honorastis, sed etiam propter illum, Strabacem et
 Polystratum. atque iterum quum donum daretis Timo-
 theo, propter illum etiam Clearchum et quosdam alios ci-
 vitate donastis. Chabriæ vero ipse apud vos honoratus est
 solus. (85) Si tum igitur, quum donum consecutus est, pe-
 tiisset a vobis, ut quemadmodum propter Iphicratem et
 Timotheum quibusdam benefecistis, sic et sua causa be-
 nefaceretis aliquibus, qui immunitatem consecuti, nunc
 ab istis ita exagitantur, ut propter eos immunitatem jubeant
 omnino omnibus eripi; nonne illi in eo gratificati essetis?
 Ego quidem id arbitror. (86) Quibus igitur, propter ipsum,
 donum hoc dedissetis, propter eos nunc ipsum illum im-
 munitate spoliabitis? absurdum id est. neque enim vos
 existimari convenit, dum recentia sint beneficia, ita para-

μη μόνον αὐτοὺς τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκείνων φίλους, ἐπειδὴν δὲ χρόνος διέλθη βραχύς, καὶ δεῦρ' αὐτοῖς δεδώκατε, ταῦτ' ἀφαιρείσθαι.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΧΑΒΡΙΟΥ ΤΙΜΩΝ.

15 87. Οὓς μὲν τοίνυν ἀδικήσετε, εἰ μὴ λύσετε τὸν νόμον, πρὸς πολλοῖς ἄλλοις, οὓς ἀκηκόατε, εἰσὶν, ὧ ἀνδρῶς δικασταί. Σκοπεῖτε δὴ καὶ λογισασθ' ἐν ὑμῖν αὐτοῖς, εἴ τινες τούτων τῶν τετελευτηκότων λάβοιεν τρό-
20 πω τινὶ τοῦ νυνὶ γιγνομένου πράγματος αἰσθησιν, ὡς ἂν εἰκότως ἀγανακτήσειαν. εἰ γὰρ ὧν ἔργω πεποίηκεν ἕκαστος αὐτῶν ὑμᾶς εὖ, τούτων ἐκ λόγου κρίσις γίνε-
25 ται, καὶ τὰ καλῶς πραχθένθ' ὑπ' ἐκείνων, ἂν ὑφ' ἡμῶν μὴ καλῶς ῥηθῆ τῷ λόγῳ, μάτην τοῖς πονήσασιν εἰργασται πῶς οὐ δεῖνὰ πάσχουσι;

88. Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίους ποιούμεθα τοὺς λόγους πάντας, λέγομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι τοῦ παρακρούσασθαι καὶ φανακίσει λέγεται παρ' ἡμῶν εἴνεκα, 484 ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν ὃν παρειφέρομεν γράψαντες ἀντὶ τοῦδε, ὃν οὐκ ἐπιτήδειον εἶναι φαμεν. γνώσεσθε γὰρ ἐκ τούτου πρόνοιαν τιν' ἔχοντας ἡμᾶς, καὶ ὅπως ὑμεῖς μὴδὲν αἰσχρὸν ποιήσαι δοξετε, καὶ ὅπως, εἰ 5 τίνα τις καταμείμφεται τῶν εὐρημένων τὰς δωρεάς, ἂν δίκαιον ᾖ, κρίνας παρ' ὑμῖν ἀφαιρήσεται, καὶ ὅπως, οὓς οὐδεὶς ἂν ἀντίποι μὴ οὐ δεῖν ἔχειν, ἔξουσι τὰ δοθέντα. (88) Καὶ τούτων πάντων οὐδὲν ἔσθ' ἡμέτερον καινὸν εὐρημα, ἀλλ' ὁ παλαιός, ὃν οὗτος παρέβη, νό-
10 μος οὗτω κελεύει νομοθετεῖν, γράφασθαι μὲν, ἂν τίς τινα τῶν ὑπαρχόντων νόμων μὴ καλῶς ἔγινε ἡγήται, παρειφέρειν δ' αὐτὸν ἄλλον, ὃν ἂν τιθῆ λύων ἐκείνων, ὑμᾶς 15 δ' ἀκούσαντας ἐλέσθαι τὸν κρείττω. (89) οὐ γὰρ φεθ' ὁ Σόλων, ὁ τοῦτον τὸν τρόπον προστάξας νομοθετεῖν, τοὺς μὲν θεσμοθέτας τοὺς ἐπὶ τοὺς νόμους κληρουμένους δις δοκιμασθέντας ἀρχεῖν, ἐν τε τῇ βουλῇ καὶ παρ' ὑμῖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοὺς δὲ νόμους αὐτούς, καθ' οὓς καὶ 20 τούτοις ἀρχεῖν καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις πολιτεύεσθαι προσήκει, ἐπὶ καιροῦ τεθέντας, ὅπως ἔτυχεν, μὴ δοκιμασθέντας κυρίου εἶναι. (91) Καὶ γὰρ τοὶ τότε μὲν, τῶς τὸν τρόπον τοῦτον ἐνομοθέτου, τοῖς μὲν ὑπάρχουσι νόμοις ἐχρῶντο, καινοὺς δ' οὐκ ἐτίθεσαν. ἐπειδὴ δὲ τῶν 25 πολιτευομένων τινὲς δυνηθέντες, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, κατεσκεύασαν αὐτοῖς ἐξεῖναι νομοθετεῖν, ὅτ' ἂν τίς βούληται καὶ ὃν ἂν τύχη τρόπον τοσοῦτο μὲν οἱ ἐναντίοι σφίσι αὐτοῖς εἰσὶ νόμοι, ὡςτ' ἐχειροτονεῖθ' ὑμεῖς τοὺς διαλέξαντας τοὺς ἐναντίους ἐπὶ κάμπολυν ἤδη χρόνον, 485 (92) καὶ τὸ πρᾶγμα οὐδὲν μάλλον δύναται πέρασ σχεῖν, ψηφισμάτων δ' οὐδ' ὅτιοῦν διαφέρουσι οἱ νόμοι, ἀλλὰ νεώτεροι † οἱ νόμοι, καθ' οὓς τὰ ψηφίσματα δεῖ γράφε-
5 σθαι, τῶν ψηφισμάτων αὐτῶν ὑμῖν εἰσὶν. Ἴν' οὖν μὴ λόγον λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν φημι δεῖξω, λαβέ μοι τὸν νόμον καθ' ὃν ᾗσαν οἱ πρότερον νομοθέται. Λέγε.

tos ut non tantum ipsos beneficiorum auctores, sed et eorum amicos honoretis, paulo post vero etiam hæc, quæ ipsis dederitis, eripiat.

DECRETUM DE CHABRIÆ HONORIBUS.

87. Quos igitur, nisi legem istam abrogabitis, afficietis injuria, præter multos alios sunt quos audivistis, judices. Considerate jam et reputate apud vosmetipsos, si qui ex mortuis hisce aliquo pacto, quod in præsentia agitur, cognoscant, quam justa indignatione moveantur. nam si, quæ unusquisque re ipsa in vos beneficia contulit, de illis edictis fit judicium, et res ab illis præclare gestæ, si a nobis male narrentur, frustra iis, qui laboraverunt, confectæ sunt; quomodo non iniquissime cum illis agitur?

88. Ut autem videatis, Athenienses, nos revera nihil iniqui verbis ad vos habitis omnibus complecti, nec quicquam dicere ut fraudem et fucum vobis faciamus, reclabit vobis eam legem, quam illius, quam noxiam esse dicimus, loco substituendam rogamus. ex hac enim cognoscetis, curæ nobis esse, tum ne quid vos admittere turpe videamini, tum ut, si quis immunem aliquem insimulat, adducat in judicium apud vos, si æquum sit, et donationem tollat, tum ut, qui a nemine indigni dicantur, retineant dona. (89) Neque horum omnium quicquam est nuper a nobis excogitatum; sed vetus lex, quam iste violavit, sic leges ferre jubet: primum, si qua recepta lex mala videatur, eam ut accuset, deinde illa abrogata, ut ipse aliam ferat, quam substituat, vos vero audita utraque potiorum præferatis. (90) neque enim Solon, a quo hæc ferendarum legum constituta est, voluit Thesmothetas, qui legum gratia sorte creantur, inire magistratum non prius quam bis probati essent, et in senatu et apud vos in judicio, leges vero ipsas, ad quarum præscriptum et iis magistratum gerere et omnibus ceteris rempublicam administrare convenit, ad necessitatem latis, ut casus ferebat, priusquam examinentur ratas esse. (91) Itaque illis temporibus, dum hac ratione leges constituébantur, latis ante legibus utebantur, novas nullas ferebant. postquam vero quidam, qui rempublicam administrabant potentes (ut ego quidem audio) perfecerunt, ut ipsis leges ferre liceret, quodcumque et quocumque modo libitum esset; tot inter se contrariæ leges exstiterunt, ut vos deligeretis aliquos, qui jam per longissimum tempus contrarias discreverunt, (92) et nihilo tamen magis exitus rei potest reperiri, nec quicquam a decretis leges differunt, sed leges, ad quarum præscriptum decreta rogari debent, ipsis decretis sunt hebetiores. Ut igitur non tantum verba afferam, sed etiam legem ipsam, de qua loquor, ostendam, cape mihi legem, qua priores legem tulerunt. Recita.

† Forl. ἀλλ' ἐνεώτεροι.

ΝΟΜΟΣ.

10 93. Συνέθε' ὃν τρόπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ Σόλων
τοὺς νόμους ὡς καλῶς κελεύει τίθεναι, πρῶτον μὲν παρ'
ὑμῖν, ἐν τοῖς ὁμιμοκόσι, παρ' οἷσπερ καὶ ἄλλα κυ-
ροῦται, ἔπειτα λύοντα τοὺς ἐναντίους, ἢ εἰς ἧ περι-
τῶν ὄντων ἑκάστου νόμος καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας αὐτοῦ
τοῦτο ταράττη καὶ ποιῆ τῶν ἀπαντας εἰδότην τοὺς νό-
15 μους ἔλαττον ἔχειν, ἀλλὰ πᾶσιν ἧ ταῦτ' ἀναγνώσιναι καὶ
μαθεῖν ἀπλᾶ καὶ σαφεῖ τὰ δίκαια. (94) Καὶ πρὸ τούτων
γ' ἐπέταξεν ἐκθεῖναι πρόσθε τῶν ἐπωνύμων καὶ τῶ
γραμματεῖ παραδοῦναι, τοῦτον δ' ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
20 ἀναγιγνώσκειν, ἢ ἕκαστος ὑμῶν ἀκούσας πολλὰκις καὶ
κατὰ σχολὴν σκεψάμενος, ἂν ἧ καὶ δίκαια καὶ συμ-
φέροντα, ταῦτα νομοθετῆ. Τούτων τοίνυν τοσοῦτων
ὄντων δικαίων τὸ πλῆθος οὐτοὶ μὲν οὐδ' ὅτι οὖν ἐποίησε
Λεπτίνης (οὐδὲ γὰρ ἂν ὑμεῖς ποτ' ἐπέισθητε, ὡς ἐγὼ
25 νομίζω, θέσθαι τὸν νόμον), ἡμεῖς δ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
πάντα, καὶ παρεισφέρομεν πολλῶν καὶ κρείττων καὶ δι-
καιότερον τοῦ τούτου νόμον. γινώσθε δ' ἀκούοντας.
486(95) Λαβέ καὶ λέγε πρῶτον μὲν ἃ τοῦ τούτου νόμου
γεγράμμεθα, εἰθ' ἃ φαμεν δεῖν ἀντὶ τούτων τεθῆναι.
Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

5 Ταῦτα μὲν ἐστὶν ἃ τοῦ τούτου νόμου διώκομεν ὡς
οὐκ ἐπιτήδεια. τὰ δ' ἐξῆς λέγε, ἃ τούτων εἶναι βελτίω
φαμέν. Προσέχετε, ὃ ἄνδρες δικασταί, τούτοις ἀναγι-
γωσκομένοις τὸν νοῦν. Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

10 96. Ἐπίσχε. Τοῦτο μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς οὔσι νόμοις
κυρίας ὑπάρχον καλόν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σαφές,
τὰς δωρεάς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε, κυρίας εἶναι,
δίκαιον, ὃ γῆ καὶ θεοί. Χρῆν τοίνυν Λεπτίνην μὴ πρότε-
ρον τίθεναι τὸν ἑαυτοῦ νόμον, πρὶν τοῦτον ἔλυσεν γραψά-
15 μενος. νῦν δὲ μαρτυρίαν κατ' ἑαυτοῦ καταλείπων ὅτι
παρνομεῖ τούτων τὸν νόμον, ὁμοῦ ἐνομοθέτει, καὶ ταῦθ'
ἑτέρου κελεύοντος νόμου καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτ' ἔνοχον εἶ-
ναι τῇ γραφῇ, ἐὰν ἐναντίος ἧ τοῖς πρότερον κειμένοις
νόμοις. Λαβέ δ' αὐτὸν τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

20 97. Οὐκ οὐκ ἐναντίον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶ κυ-
ρίας εἶναι τὰς δωρεάς, ὅσας ὁ δῆμος ἔδωκε τὸ
μὴ δέν' εἶναι ἀτελεῖ τούτων οἷς δῆμος ἔδωκεν; σαφῶς
γ' ὀπίσω. ἀλλ' οὐκ ἐν ᾧ νῦν ὅδε ἀντεισφέρει νόμον, ἀλλ'
25 ἃ τ' ἐδόκατε, κύρια, καὶ πρόφασις δίκαια κατὰ τῶν ἧ
παρακρουσαμένων ἧ μετὰ ταῦτ' ἀδικούντων ἧ ὁλοῦς
ἀναξίον, δι' ἧν ὃν ἂν ὑμῖν δοκῆ κωλύσει' ἔχειν τὴν δω-
ρεάν. Λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

487 98. Ἀκούετε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καταμανθάνε-
τε, ὅτι ἐνταῦθ' ἐνὶ καὶ τοὺς ἀξιούς ἔχειν τὰ δοθέντα,
καὶ τοὺς μὴ τοιοῦτους κριθέντας, ἐὰν ἀδίκως τι λάβω-

LEX.

93. Intelligitis, Athenienses, quo pacto quam præclare
leges ferri Solon jubeat: primum apud vos, qui jurati estis,
apud quos etiam alia confirmantur, deinde contrariis legibus
abrogandis, ut singulis de rebus leges singulæ sint, neque
homines imperitos id ipsum turbet; et efficiat ut hi deteriore
conditione sint, quam qui universas sciunt, sed ut eadem
legere et discere simplicia et perspicua jura liceat omnibus.
(94) Quin ante hæc quidem jussit ante statuas heroum, a
quibus cognominatæ tribus sunt, proponi et scribæ tradi,
qui eam in concionibus recitaret, ut unusquisque vestrum
sæpe audita et per otium considerata, quæ justa essent et
utilia, hæc suis suffragiis comprobaret. Quamvis igitur tot
jura in promptu sint, hic Leptines tamen nihil horum fecit
(neque enim vobis unquam persuasum esset, ut arbitror, ut
legem hanc probaretis), nos vero omnia, et substituímus,
quam lex est istius, multo præstantiorem et æquiorē. Id
quod audita re cognoscetis. (95) Cape et recita primum quæ
in istius lege accusavimus, deinde quæ illorum loco poni
debere asserimus. Recita.

LEX.

Hæc sunt quæ in istius lege persequimur ut non bona.
Recita deinceps, quæ istis potiora dicimus. Animum adver-
tite, judices, dum hæc leguntur. Recita.

LEX.

96. Desine. Hoc igitur est in receptis legibus, Athenien-
ses, pulcrum et perspicuum: *ut dona quæ populus con-
cessit, rata sint*, justum hoc est omnino, medius fidius.
Decebat igitur Leptinem non prius suam ferre legem, quam
hanc accusans abrogasset. nunc vero hanc ut testimonium
contra semetipsum relinquens, leges a se violari, nihilomi-
nus legem tulit, idque quom alia lex jubeat, etiam ob
hoc ipsum accusationi scriptæ obnoxiam esse, si veteribus
legibus adversetur. Cape ipsam legem.

LEX.

97. Nonne contrarium est, Athenienses, *rata esse dona,*
quæ populus dederit et eorum *neminem immunem esse,*
quibus populus id dederit? perspicue utique. neque
vero in hac lege, quam nunc hic substituit, idem usu ven-
nit, sed tum ea, quæ vos dedistis, rata sunt, tum justa in
eos actio relinquitur, qui vel fraude impétrarunt vel postea
injuste agunt vel in universum indigni sunt, qua actione
cuicumque vobis visum erit donum eripietis. Recita legem.

LEX.

98. Auditis, Athenienses, et intelligitis, cautum hic esse,
ut et digni, quæ data sunt, teneant, et qui tales iudicati
non fuerint, si quid injuste acceperunt, eo priventur, et in

σιν, ἀφαιρεθῆναι, καὶ τὸ λοιπὸν ἐφ' ὑμῖν εἶναι πάνθ',
 5 ὡς περ ἐστὶ δίκαιον, καὶ δοῦναι καὶ μὴ. Ὡς μὲν τοίνυν
 οὐχὶ καλῶς οὗτος ἔχει καὶ δικαίως ὁ νόμος, οὐτ' ἐρεῖν
 οἴομαι Λεπτίνην οὐτ', ἐὰν λέγῃ, δεῖξαι δυνήσεσθαι. ἃ
 10 δὲ πρὸς τοῖς θεσμοθέταις ἔλεγε, ταῦτ' ἴσως λέγων πα-
 ράγειν ὑμᾶς ζητήσῃ. ἔφη γὰρ ἐξαπάτης εἵνεκα παρα-
 γεγράφαι τοῦτον τὸν νόμον, ἐὰν δ' ὅν αὐτὸς ἔθηκε
 λυθῆ, τοῦτον οὐ τεθήσεσθαι. (98) Ἐγὼ δ', ὅτι μὲν τῇ
 ὑμετέρᾳ ψήφῳ τοῦτου τοῦ νόμου λυθέντος τὸν παρεισ-
 νεχθέντα κύριον εἶναι σαφῶς ὁ παλαιὸς κελεύει νόμος,
 15 καθ' ὃν οἱ θεσμοθέται τοῦτον ὑμῖν παρέγραψαν, ἔασω,
 ἵνα μὴ περὶ τούτου τις ἀντιλέγῃ μοι, ἀλλ' ἐπ' ἐκείν'
 εἶμι : ὅταν ταῦτα λέγῃ δῆπου· ὁμολογεῖ μὲν εἶναι βελ-
 τίω καὶ δικαιοτέρων τόνδε τὸν νόμον οὐ τέθεικεν αὐτός,
 ὑπερὶ δὲ τοῦ πῶς τεθήσεται ποιεῖται τὸν λόγον. (100)
 20 Πρῶτον μὲν τοίνυν εἰσὶν αὐτῷ κατὰ τοῦ παρεισφύρο-
 ντος πολλοὶ τρόποι, δι' ὧν, ἂν βούληται, θεῖναι τὸν νό-
 μον αὐτὸν ἀναγκάσει. ἔπειτ' ἐγγυώμεθ' ἡμεῖς, ἐγώ,
 Φορμίων, ἄλλον εἰ τινα βούλεται, θῆσαι τὸν νόμον.
 Ἔστι δὲ δῆπου νόμος ὑμῖν, « ἐὰν τις ὑποσχόμενός τι
 25 « τὸν δῆμον ἢ βουλήν ἢ δικαστήριον ἐξαπατήσῃ, τὰ
 « ἔσχατα πάσχειν. » Ἐγγυώμεθα, ὑπισχνούμεθα, οἱ
 θεσμοθέται ταῦτα γραφόντων, ἐπὶ τούτοις τὸ πρᾶγμα
 γιγνέσθω, (101) μήθ' ὑμεῖς ποιήσῃτε μηδὲν ἀνάξιον ὑμῶν
 αὐτῶν, μήτ', εἰ τις φαῦλός ἐστι τῶν εὐρημένων τὴν
 488 δωρεάν, ἐχέτω, ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τόνδε κριθῆτω τὸν νό-
 μον. Εἰ δὲ ταῦτα λόγους καὶ φλυαρίας εἶναι φῆσαι· ἐκείνός
 γ' οὐ λόγος : αὐτὸς θέτω, καὶ μὴ λέγέτω τοῦτο, ὡς οὐ
 5 θήσομεν ἡμεῖς. Καλλίον δὲ δῆπου τὸν ὑφ' ὑμῶν κρι-
 θέντα καλῶς ἔχειν νόμον εἰσφέρειν, ἢ ὅν νῦν ἀφ' ἑαυτοῦ
 τίθῃσιν.

102. Ἐμοὶ δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖ Λεπτίνης
 (καὶ μοι μηδὲν ὀργισθῆς. οὐδὲν γὰρ φλαῦρον ἐρῶ σε)
 10 ἢ, οὐκ ἀνεγνωκέναι τοὺς Σόλωνος νόμους, ἢ, οὐ συν-
 ἰέναι. εἰ γὰρ ὁ μὲν Σόλων ἔθηκε νόμον· ἐξεῖναι δὲ δο-
 ναι τὰ ἑαυτοῦ, ἢ ἂν τις βούληται, ἐὰν μὴ παῖ-
 δες ὡς γνήσιοι, οὐχ ἴν' ἀποστερήσῃ τοὺς ἐγγυάτω
 γένει τῆς ἀγχιστείας, ἀλλ' ἴν' εἰς τὸ μέσον καταθεῖς
 τὴν ὠφέλειαν ἐφάμιλλον ποιήσῃ τὸ ποιεῖν ἀλλήλους
 15 εὔ, (103) σὺ δὲ τοῦναντίον εἰκενήνοχος μὴ ἐξεῖναι τῷ
 δήμῳ τῶν αὐτοῦ δοῦναι μηδὲν μηδέν· πῶς σέ τις φή-
 σει τοὺς Σόλωνος ἀνεγνωκέναι νόμους ἢ συνιέναι; ὅς
 ἔρημον ποιεῖς τὸν δῆμον τῶν φιλοτιμησομένων, προλέ-
 γων καὶ δεικνύς, ὅτι τοῖς ἀγαθῶν τι ποιοῦσιν οὐδ' ἠτιοῦν
 20 ἔσται πλέον. (104) Καὶ μὴν κακεῖνος τῶν καλῶς δο-
 κούντων ἔχειν νόμον Σόλωνός ἐστι, μὴ λέγειν κα-
 κῶς τὸν τεθνεῶτα, μὴ δ' ἂν ὑπὸ τῶν ἐκείνου τις
 ἀκούη παίδων αὐτός. σὺ δὲ ποιεῖς, οὐ λέγεις κακῶς
 τοὺς εὐτελευτηκότας τῶν εὐεργετῶν, τῷ δεῖνι μεμ-
 25 φόμενος καὶ τὸν δεῖν' ἀνάξιον εἶναι φάσκων, ὧν οὐδὲν
 ἐκείνους προσῆκεν. ἄρ' οὐ πολὺ τοῦ Σόλωνος ἀποστατεῖς
 τῇ γνώμῃ;

105. Πάνυ τοίνυν σπουδῆ τις ἀπήγγελέ μοι περὶ
 τοῦ μηδὲν δεῖν μηδὲν δίδοναι, μὴ δ' ἂν ὅτι οὖν πράξῃ,

posterum penes vos sit, sicut æquum est, quælibet vel dare
 vel non dare. Legem hanc igitur non præclaram et æquam
 esse, nec dicturum arbitror Leptinem; nec, si dixerit, posse
 demonstrare. quæ vero apud Thesmothetas dixit, ea fortasse
 hic repetens, vos circumducere conabitur. dixit enim im-
 posturæ gratia legem hanc nostram esse propositam, si vero
 ea, quam ipse tulerit, abrogetur, illam non perlatum iri.
 (99) Ego vero vestris quidem suffragiis ista lege abrogata,
 substitutam illius loco ratam esse vetere lege perspicue ju-
 beri, secundum quam Thesmothetæ vobis hanc proposue-
 runt, omittam, ne quis mihi controversiam ea de re faciat,
 sed illuc venio : scilicet quum illud dicit, confitetur melio-
 rem et æquiorum esse hanc legem ea, quam ipse tulerit, et
 de modo agi, quo sit perferenda. (100) Primum igitur multæ
 illi rationes sunt contra substituentem, quibus, si velit, cog-
 gat eum, ut ipse legem ferat. deinde spondemus nos, ego,
 Phormio, alius, quem vult, legem perlaturos esse. Constat
 autem legem esse apud vos, si quis aliquid pollicetur,
 vel populum vel senatum vel iudicium deceperit, ut capite
 mulctetur. Spondemus, pollicemur, Thesmothetæ id
 scribunto, his conditionibus res peragatur, (101) neve vos
 quicquam vobis indignum facies, neve si quis dono, quod
 consecutus, indignus est, id teneto, sed seorsum lege hac
 in iudicium adducitor. Si vero verba hæc et ineptias esse
 dicet; hæc certe ineptiæ non sunt : ipse legem perferat, ne-
 que hoc dicat, nos eam perlaturos non esse. Præclarius pro-
 fecto est perferre legem a vobis approbatam, quam eam
 valere, quam nunc de suo proponit.

102. Mihi vero, Athenienses, videtur Leptines (sed ne
 mihi irascaris. nam mali de te nihil dicam) leges Solonis
 aut non legisse aut non intellexisse. Nam quum Solon legem
 tulerit, licere cui legitimi liberi non sint, quem libitum
 sit hæredem instituere, non ut genere proximos jure
 propinquitatis fraudaret, sed ut utilitate in medium pro-
 posita efficeret, ut homines inter se certarent beneficiis,
 (103) tu contra auctor sis, ne populo liceat de suis opibus
 quidquam aliis impertiri; quomodo quisquam dicet te Solo-
 nis leges legisse vel intellexisse? quum efficias, ne quis po-
 pulo studeat, dum prædicis et ostendis, bene merentibus
 nullum omnino sperandum esse lucrum. (104) Quin illa
 etiam Solonis lex est e laudatarum numero, *mortuo ne-
 mini male dicendum, etiamsi quis a libertis ejus in-
 cessatur maledictis ipse*. tu vero male non dicis, sed
 facis bene meritis qui pulcre mortui sunt, illum nescio
 quem reprehendens, et illum indignum esse dictitans, quo-
 rum nullum facinus ad illos attinet. An non igitur mente
 a Solone longissime recedis?

105. Jam serio mihi quidam nuntiavit, pro defensione
 ejus legis, ne quicquam cuiquam detur, quicquid tan-

τοιοῦτόν τι λέγειν αὐτοὺς παρεσκευάσθαι, ὡς ἄρ' οἱ
 489 Λακεδαιμόνιοι καλῶς πολιτευόμενοι καὶ Θεβαῖοι, οὐ-
 δὲνὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδῶσι τοιαύτην οὐδεμίαν τι-
 μὴν, καίτοι καὶ παρ' ἐκείνοις τινές εἰσι ἴσως ἀγαθοί.
 Ἔμοι δὲ δοκοῦσιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες οἱ τοιοῦ-
 5 τοι λόγοι παροξυντικοὶ μὲν εἶναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας
 ὑμᾶς ἀφελέσθαι πείσαι, οὐ μόντοι δίκαιοι γ' οὐδαμῆ.
 οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ', ὅτι Θεβαῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι
 καὶ ἡμεῖς οὔτε νόμοις οὔτ' ἔθεσι χρώμεθα τοῖς αὐτοῖς
 οὔτε πολιτείᾳ. (106) αὐτὸ γὰρ τοῦτο πρῶτον, ὃ νῦν
 10 οὔτοι ποιήσουσιν, ἐὰν ταῦτα λέγωσιν, οὐκ ἔξεστι ποιεῖν
 παρὰ τοῖς Λακεδαιμόνιοις, τὰ τῶν Ἀθηναίων ἐπαινεῖν
 νόμιμα, οὐδὲ τὰ τῶν δεινῶν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ'
 ἃ τῇ παρ' ἐκείνοις πολιτείᾳ συμφέρει, ταῦτ' ἐπαινεῖν
 ἀνάγκη καὶ ποιεῖν. Ἔϊτα καὶ Λακεδαιμόνιοι τῶν μὲν
 15 τοιοῦτων ἀφροσᾶσιν, ἀλλὰ δὲ τινες παρ' ἐκείνοις εἰσι
 τιμαί, ἃς ἀπεύξαιτ' ἂν ἄπας ὁ δῆμος ἐνταυθοῖ γενέ-
 σθαι. (107) Τίνες οὖν εἰσὶν αὐταί; τὰς μὲν καθ' ἑκα-
 στον ἑάσω, μίαν δ', ἣ συλλαβοῦσα τὰς ἄλλας ἔχει,
 δῖεμι : Ἐπειδὴν τις εἰς τὴν καλουμένην γερουσίαν
 20 ἐγκριθῆ παρασχῶν ἑαυτὸν ὅσον χρῆ· δεσπότης ἐστὶ τῶν
 πολλῶν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐστὶ τῆς ἀρετῆς ἄθλον τῆς πολι-
 τείας κυρίῳ γενέσθαι μετὰ τῶν ὁμοίων, παρὰ δ' ἡμῖν
 ταύτης μὲν ὁ δῆμος κύριος, καὶ ἀραὶ καὶ νόμοι καὶ φυ-
 λακαί, ὅπως μηδεὶς ἄλλος κύριος γενήσεται, στέφανοι
 25 δὲ καὶ ἀτέλειαι καὶ σιτήσεις καὶ τοιαῦτ' ἐστίν, ὧν ἂν
 τις ἀνὴρ ἀγαθὸς ὦν τύχοι. (108) Καὶ ταῦτ' ἀμφοτέρ'
 ὁρθῶς ἔχει καὶ τάκει καὶ τὰ παρ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι τὰς
 μὲν διὰ τῶν ἀλίγων πολιτείας τὸ πάντας ἔχειν ἴσον ἀλ-
 λήλοισ τοῖς τῶν κοινῶν κυρίου ὁμοιοῦσιν ποιεῖ, τὴν δὲ
 490 τῶν δῆμων ἐλευθερίαν ἢ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀμίλλα,
 ἣν ἐπὶ ταῖς παρὰ τοῦ δήμου δωρεαῖς πρὸς ἑαυτοὺς
 ποιοῦνται, φυλάττει. (109) Καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μηδὲ
 Θεβαῖοις μηδένα τιμᾶν ἐκεῖν' ἂν ἔχειν εἰπεῖν ἀληθῆς
 5 οἶμαι : Μεῖζον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Θεβαῖοι φρονού-
 σιν ἐπ' ὠμότητι καὶ πονηρίᾳ, ἢ ἡμεῖς ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ
 καὶ τῷ τὰ δίκαια βούλεσθαι. μήτ' οὖν ἐκείνοι ποτε παύ-
 σαιτο, εἰ ἄρ' εὐξασθαι δεῖ, τοὺς μὲν ἑαυτοὺς ἀγαθόν
 τι ποιοῦντας μήτε τιμῶντες μήτε θαυμάζοντας, τοὺς δὲ
 10 συγγενεῖς (ἴστε γὰρ ὅν τρόπον Ὀρχομενὸν διέθηκαν)
 οὕτω μεταχειριζόμενοι, μήθ' ὑμεῖς τάναντία τούτοις
 τοὺς μὲν εὐεργέτας τιμῶντες, παρὰ δὲ τῶν πολιτῶν
 λόγῳ μετὰ τῶν νόμων τὰ δίκαια λαμβάνοντες. (110)
 Ὅλωσ δ' οἶμαι τότε δεῖν τοὺς ἐτέρων ἐπαινεῖν τρόπους
 15 καὶ ἔθνη τοῖς ἡμετέροις ἐπιτιμῶντας, ἔταν ἢ δεῖξαι βελ-
 τιον ἐκείνους πράττοντας ἡμῶν. ὅτε δ' ὑμεῖς, καλῶς
 ποιοῦντες, καὶ κατὰ τὰς κοινὰς πράξεις καὶ κατὰ τὴν
 ὁμόνοιαν καὶ κατὰ τὰ ἅλλα πάντ' ἄμεινον ἐκείνων πράτ-
 20 τετε : τοῦ χάριν ἂν τῶν ἡμετέρων αὐτῶν ἔθων ὀλιγορού-
 ντες ἐκεῖνα διώκοιτε; εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὸν λογισμὸν
 ἐκεῖνα φανεῖς βελτίω τῆς γε τύχης ἔνεκα, ἢ παρὰ
 ταῦτ' ἀγαθῇ χεῖρησθε, ἐπὶ τούτων ἀξίον μείναι. (111)
 Εἰ δὲ δεῖ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰπεῖν ὃ δίκαιον ἡγοῦμαι·
 ἐκεῖν' ἂν ἔγωγ' εἰποίμι : Οὐκ ἐστὶ δίκαιον, ὡς ἄνδρες

dem praestiterit, eos tale quid dicere paratos esse, neque Lacedaemonios, quum bene rempublicam gerant, neque Thebanos cuiquam e suis ullum talem honorem decernere, quamquam fortasse etiam apud illos praecleari aliqui sint. Mibi vero videntur omnia ista verba, Athenienses, valere illa quidem ad vos movendos, ut immunitates tollatis, sed a justitia plurimum abhorrere. Neque enim hoc ignoro, Thebanos et Lacedaemonios et nos iisdem nec legibus nec institutis uti nec forma reipublicae. (106) Nam illud ipsum, quod nunc isti facient, si haec dicturi sunt, vetitum est apud Lacedaemonios, ne Atheniensium vel quorumcunque instituta laudent. minime profecto id conceditur, sed quae ipsorum in administranda republica rationi conducunt, ea laudare et facere necesse est. Deinde etiam Lacedaemonii a talibus abhorrent, sed alii quidam honores apud eos in usu sunt, quos hic recipi universus populus abominetur. (107) Qui sunt igitur illi? singulos quidem non commemorabo, sed unum tantum proferam, qui ceteros in se continet: Quom aliquis spectata virtute in senatum allectus est; dominus est multitudinis. nam illic virtutis praemium est cum Paribus in potestate civitatem habere, apud nos autem reipublicae dominus est populus, et execrationes et leges et cautiones sunt, ne quis alius ea potiat, et praestantibus viris praemia sunt proposita coronae, immunitates, victus in Prytaneo, ejus generis alia. (108) Et utraque haec, tum quae ibi, tum quae hic fiunt, bene constituta sunt. Quomobrem? quia oligarchias id ad concordiam provehit, si omnes reipublicae domini eodem jure sunt, sed populorum libertatem custodit praestantium virorum certamen, quod inter se propter honores, qui a populo accipiuntur, suscipiunt. (109) Jam quod Thebani neminem honorent, illud vere mihi dicturus videor: Majori laudi, Athenienses, Thebani sibi ducunt crudelitatem et improbitatem, quam vos humanitatem vobis et justitiam. Neve igitur illi (si quid optandum est) unquam desinant de se bene meritos neque honorare neque admirari, et cognatos suos (scitis enim quomodo cum Orchomeno egerint) sic tractare, neve vos his contraria et bene meritis honorem habere, et a civibus ratione exposita secundum leges jus consequi. (110) Denique tum demum aliorum mores et instituta laudanda censeo, et vestra reprehendenda, quum demonstrari poterit illos vobis esse feliciores. quamdiu autem vos benignitate deum magis quam illi floretis, sive communes actiones spectantur sive concordia sive cetera omnia; quae causa est, cur vestris institutis neglectis, illa persequamini? Nam tametsi illa, si ratio spectetur, meliora viderentur; at fortunae certe causa, quam hisce usi propitiam habuistis, vestra retinere convenit. (111) Sed si omissis his omnibus id dicendum est, quod justum esse arbitror; sic ego dixerim: Non

25 Ἀθηναῖοι, τοὺς Λακεδαιμονίων νόμους οὐδὲ τοὺς Θη-
βαίων λέγειν ἐπὶ τῷ τοὺς ἐνθάδε λυμαίνεσθαι, οὐδὲ δι-
ῶν μὲν ἐκείνοι μεγάλοι τῆς ὀλιγαρχίας καὶ δεσποτείας
εἰσὶ, καὶ ἀποκτείναι βούλεσθαι τὸν παρ' ἡμῖν τούτων τι
κατασκευάσαντα, διὰ δ' ὧν ὁ παρ' ἡμῖν δῆμος εὐδαίμων,
ταῦθ' ὡς ἀνελεῖν δεῖ λεγόντων τινῶν ἐθέλειν ἀκούειν.

491 112. Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος : ὡς ἄρα καὶ
παρ' ἡμῖν ἐπὶ τῶν προγόνων πόλλ' ἀγάθ' εἰργασμένοι
τινὲς οὐδενὸς ἡξιοῦντο τοιοῦτου, ἀλλ' ἀγαπητῶς ἐπι-
γράμματος ἐν τοῖς Ἑρμαῖς ἔτυχον. Καὶ ἴσως τοῦθ'
5 ἡμῖν ἀναγκάσεται τὸ ἐπιγράμμα. Ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι
τούτων τὸν λόγον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πόλλ' ἀσύμ-
φορον εἶναι τῇ πόλει λέγεσθαι, πρὸς δὲ καὶ οὐδὲ δίκαιον.
(113) εἰ μὲν γὰρ ἀναξίους εἶναι τις φήσει κάκει-
10 νους τιμᾶσθαι· τίς ἄξιός, εἰπάτω, εἰ μήτε τῶν προτέ-
ρων μηδεὶς μήτε τῶν ὑστέρων. εἰ δὲ μηδένα φήσει
συναχθεσθῆναι ἂν ἔγωγε τῇ πόλει, εἰ μηδεὶς ἐν ἅπαντι
τῷ χρόνῳ γέγονεν ἄξιός, εὐ παθεῖν. Καὶ μὴν εἴγ' ὁμο-
λογῶν ἐκείνους εἶναι σπουδαίους μὴ τετυχηκότας δεῖξει
μηδενός· τῆς πόλεως ὡς ἀχαρίστου δήπου κατηγορεῖ.

15 Ἔστι δ' οὐχ οὕτω ταῦτ' ἔχοντα, οὐδ' ὀλίγου δεῖν. ἀλλ'
ἐπειδὴν τις, οἶμαι, κακουργῶν ἐπὶ μὴ προσήκοντα
πράγματα τοὺς λόγους μεταφέρει· δυσχερεῖς ἀνάγκη
φαίνεσθαι. (114) Ὡς δὲ τάληθές τ' ἔχει καὶ δίκαιόν
ἔστι λέγειν, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἔρω : ἦσαν, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
20 ναῖοι, πολλοὶ τῶν πρότερον σπουδαῖοι, καὶ ἡ πόλις
ἡμῶν ἐτίμα καὶ τότε τοὺς ἀγαθοὺς. αἱ μέντοι τιμαὶ
καὶ τᾶλλα πάντα τὰ μὲν τότε ἦν ἐπὶ τοῖς τότε ἔθεσι,
τὰ δὲ νῦν ἐπὶ τοῖς νῦν. Πρὸς οὖν τί τοῦτο λέγω; ὅτι φή-
σαιμ' ἂν ἔγωγ' ἐκείνους οὐκ ἔστιν ἔτου παρὰ τῆς πό-
25 λεως οὐ τυχεῖν, ὧν ἠβουλήθησαν. (115) Τίτι χρώμε-
νος τεκμηρίῳ; ὅτι Λυσισμάχῳ δωρεάν, ἐνὶ τῶν τότε
χρησίμων, ἑκατὸν μὲν ἐν Εὐβοίᾳ πλέθρα γῆς περυτευ-
μένης ἔδοσαν, ἑκατὸν δὲ ψιλῆς, ἔτι δ' ἀργυρίου μναῖς
ἑκατὸν, καὶ τέτταρας τῆς ἡμέρας δραχμάς. καὶ τού-
492 των ψήφισμ' ἐστὶν Ἀλκιβιάδου, ἐν ᾧ ταῦτα γέγραπται.
τότε μὲν γὰρ ἡ πόλις ἡμῶν καὶ γῆς εὐπόροι καὶ χρη-
μάτων, νῦν δ' εὐπόρησι. δεῖ γὰρ οὕτω λέγειν καὶ μὴ
5 βλασφημεῖν. καίτοι τί' οὐκ ἂν οἴεσθε νῦν τὸ τρίτον μέ-
ρος τούτων ἀντὶ τῆς ἀτελείας εἰλέσθαι; Ὅτι τοίνυν ταῦτ'
ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὸ ψήφισμα τουτί.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

10 116. Ὅτι μὲν τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς
προγόνους ἡμῶν ἔθος ἦν τοὺς χρηστοὺς τιμᾶν, δηλοῖ τὸ
ψήφισμα τουτί. εἰ δὲ μὴ τοῖς αὐτοῖς, ὅσπερ ἡμεῖς
νῦν ἕτερόν τι τοῦτ' ἂν εἴη. Εἰ τοίνυν μήτε Λυσισμάχον
μήτ' ἄλλον μηδένα μηδὲν εὐρησθαι παρὰ τῶν προγό-
15 νων ἡμῶν συγχωρήσαμεν· τί μᾶλλον, ὅς ἔδομεν νῦν
ἡμεῖς, διὰ τοῦτο δικαίως ἂν ἀφαιρεθῆεν; (117) οὐ γὰρ
οἱ μὴ δόντες, ἀ μὴ δοκεῖ, δεινὸν εἶσιν οὐδὲν εἰργασμέ-
νοι, ἀλλ' οἱ δόντες μὲν, πάλιν δ' ὑστέρον μηδὲν ἔγκα-
λοῦντες ἀφαιρούμενοι. Εἰ μὲν γὰρ † τις ἔχει δεῖται κά-

justum est, Athenienses, Lacedæmoniorum aut Thebano-
rum leges prædicare ad nostras hæc labefactandas, neque
eum quidem, qui tale quid apud nos machinaretur ex iis,
per quæ illi oligarchiæ et dominationis magni sunt, inter-
emptum velle, et tamen vocem eorum sustinere, qui ea
tolli jubent, in quibus nostri populi felicitas posita est.

112. In promptu jam illis est alia ratio : etiam apud nos
majorum temporibus quosdam post res præclare gestas tale
nihil postulasse, sed boni consuluisse inscriptionem in
Hermis. Et hanc fortasse vobis inscriptionem recitabit. Ego
vero, Athenienses, multis de causis hæc reipublicæ inuti-
liter censeo dici, præterea etiam injuste. (113) Nam si
quis illos quoque honore indignos fuisse dixerit ; dicat, quis
dignus sit, nemone ante illos, nec postea. Quod si neminem
omnino dicet; equidem urbis nostræ vicem doleo, si nemo
omnibus temporibus beneficio dignus exstitit. At si præ-
stantes viros eos fuisse fatebitur, et nihil esse consecutos
declarabit; civitatem utique accusat ut ingratham. Ita vero
non est, minime. sed si quis malitiose orationem in res
non convenientes transtulerit; aliter opinor fieri non po-
test, quin molesta videatur. (114) Ego vero, quod æquum
et verum est, id ad vos dicam : Fuerunt, Athenienses, supe-
riore ætate multi viri præstantes, et eos etiam tum respu-
blica nostra honoravit. sed honores et cetera illius ætatis
omnia pendebant ab illius ætatis consuetudine, nunc autem
a nostro more. Qua igitur de causa hoc dico? quia affirmav-
erim ego illos nihil, quod voluissent, a civitate non impe-
trasse. (115) Quo argumento id colligo? quod Lysimacho,
uni illius temporis, qui reipublicæ profuerat, centum in
Eubæa jugera arboribus consiti soli totidemque nudi dede-
runt, præterea centum argenti minas, et quaternas dra-
chmas in dies singulos. ac de his Alcibiadis decretum est, in
quo hæc scripta sunt. tunc enim urbs nostra et agro et pec-
cuniis abundabat, nunc vero abundabit. sic enim loquen-
dum est, et non conviciandum. quamquam quem non pu-
tatis nunc tertiam illorum partem immunitati prælaturum?
Hæc autem a me vero dici, cape mihi decretum istud.

DECRETUM.

116. Itaque majorum quoque nostrorum moris fuisse,
Athenienses, bonos honorare, hoc decretum indicat. si vero
non iisdem rebus, quibus nos nunc; id aliud esset. Quod
si concederemus nec Lysimacho nec cuiquam alii quicquam
a majoribus nostris fuisse datum; cur propterea magis
justum esset eos, quibus nos aliquid nunc dedimus, eo
spoliari? (117) Neque enim, qui non dederunt, quod vi-
sum iis non est, quicquam injusti fecerunt, sed hi, qui,
quod antea dederant, deinde sine justa causa rursus eri-
puerunt. Attamen si quis demonstrare potest, etiam illos,

† Fort. μέντοι.

κείνους, ὧν ἔδοσαν τῷ τι, τοῦτ' ἀφρημένους· συγχωρῶ
 20 καὶ ὑμᾶς ταῦτο τοῦτο ποιῆσαι, καὶ τοιοῦτό γ' αἰσχρὸν
 διούως. εἰ δὲ μὴδ' ἂν εἷς ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ τοῦτ'
 ἔχῃ δεῖξει γεγονόσ' ἴνας εἰναί' ἐφ' ἡμῶν πρῶτον κατα-
 δειχθῆ τοιοῦτον ἔργον;

118. Χρῆ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κάκειν' ἐνθυ-
 25 μείσθαι καὶ ὁρᾶν, ὅτι νῦν ὁμωμοχότες κατὰ τοὺς νό-
 μους δικάσειν ἤκετε, οὐχὶ τοὺς Λακεδαιμονίων οὐδὲ Θη-
 βαίων, οὐδ' οἷς ποτ' ἐχρήσανθ' οἱ πρῶτοι τῶν προγό-
 νων, ἀλλὰ καθ' ὅς ἔλαβον τὰς ἀτελείας, οὐς ἀφαιρεῖται
 νῦν οὗτος τῷ νόμῳ, καὶ περὶ ὧν ἂν νόμοι μὴ ὦσι,
 493 γνῶμη τῆ δικαιοσύνης κρινεῖν. καλῶς. τὸ τοίνυν τῆς
 γνώμης πρὸς ἅπαντ' ἀνεγένκατε τὸν νόμον. (118) Ἄρ'
 οὐν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς εὐεργέτας τιμᾶν;
 δίκαιον. τί δέ; ὅσ' ἂν δῶ τις ἀπαξ, δίκαιον ἔχειν ἔαν;
 5 δίκαιον. ταῦτα τοίνυν αὐτοὶ τε ποιεῖτε, ἐν' εὐορκίῃτε,
 καὶ τοὺς προγόνους ὀργίζεσθε, ἐὰν μὴ τις φῆ ποιεῖται,
 καὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα λέγοντας παραδείγματα, ὡς ἄρ'
 ἐκεῖνοι μεγάλ' εὖ παθόντες οὐδὲν' ἐτίμησαν, καὶ πονη-
 ροὺς καὶ ἀπαιδεύτους ἡγεῖσθ' εἶναι, πονηροὺς μὲν, διότι
 10 καταψεύδονται τῶν προγόνων ὑμῶν ὡς ἀχάριστων,
 ἀμαθεῖς δέ, διότι ἐκεῖν' ἀγνοοῦσιν, ὅτι, εἰ τὰ μάλιστα
 ταῦθ' οὕτως εἶχεν, ἀρνεῖσθαι μάλλον ἢ λέγειν αὐτοῖς
 προσήκεν.

120. Οἴμαι τοίνυν καὶ τοῦτον τὸν λόγον Λεπτίνην
 15 εἶρεῖν, ὡς τὰς εἰκόνας καὶ τὴν στήθιν οὐκ ἀφαιρεῖται
 τῶν εἰληφότων ὁ νόμος, οὐδὲ τῆς πόλεως τὸ τιμᾶν τοὺς
 ὄντας ἀξίους, ἀλλ' ἔσται γαλοῦς ἰστάναι καὶ στήθιν
 διδόναι καὶ ἀλλ' ὅ τι ἂν βούλησθε, πλὴν τούτου. Ἐγὼ
 δ' ὑπὲρ ὧν μὲν τῆ πόλει καταλείπειν φήσει, τοσοῦτο
 20 λέγω· ὅταν, ὧν ἐδώκατέ τῳ πρότερόν τι, τοῦτ' ἀφέ-
 λησθε· καὶ τὰς ὑπολοίπους ἀπίστους ποιήσατε πάσας
 δωρεάς. τί γὰρ ἔσται πιστότερον τὸ τῆς εἰκόνας ἢ τὸ
 τῆς στήθσεως, ἢ τὸ τῆς ἀτελείας, ἢν πρότερόν τισι δόν-
 τες ἀφρημένοι φανείσθε; (121) Ἔτι δ' εἰ μὴδὲν ἡμελλε
 τοῦτ' ἔσεσθαι δυσχερές· οὐδ' ἐκεῖνο καλῶς ἔχειν ἡγοῦ-
 25 μαι, εἰς τοιαύτην ἀγειν ἀνάγκη τὴν πόλιν, δι' ἧς ἅπαν-
 τας ἐξ ἴσου τῶν αὐτῶν ἀξιώσει τοῖς τὰ μέγιστ' εὐεργε-
 τοῦσιν, ἢ μὴ τοῦτο ποιούσα χάριν τισὶν οὐκ ἀποδώσει.
 (122) Μεγάλων μὲν οὐν εὐεργεσιῶν οὐθ' ἡμῖν συμφέροι
 συμβαίνειν πολλάκις καιρὸν οὐτ' ἴσως ῥῆδιον αἰτίῳ
 494 γενέσθαι, μετρίων δὲ καὶ ὧν ἂν ἐν εἰρήνῃ τις καὶ πολ-
 λιταῖα δύνατ' ἂν ἐφικέσθαι, εὐνοίας, δικαιοσύνης,
 ἐπιμελείας, τῶν τοιούτων, καὶ συμφέρειν ἔμοιγε δοκεῖ
 καὶ γρηναί διδόναι τὰς τιμὰς. Δεῖ τοίνυν μεμερίσθαι
 5 καὶ τὰ τῶν δωρεῶν, ἐν' ἧς ἂν ἀξίος ὢν ἕκαστος φαίνη-
 ται, ταύτην παρὰ τοῦ δήμου λαμβάνη τὴν δωρεάν.
 (123) Ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν γε τοὺς εὐρημένους τὰς τιμὰς
 καταλείπειν φήσει, οἱ μὲν ἀπλᾶ πάνυ καὶ δίκαι' ἂν
 10 εἴποιεν, πάνθ' ὅσα τῶν αὐτῶν ἔνεκ' αὐτοῖς ἔδοτ' εὐεργε-
 σωῶν, ἀξιοῦντες ἔχειν, οἱ δὲ φανακίζουσιν τὸν ὡς κατα-
 λείπεται λέγοντά τι αὐτοῖς. ὁ γὰρ ἀξία τῆς ἀτελείας εὖ
 πεποιηκέναι δόξας καὶ ταύτην παρ' ὑμῶν λαβῶν τὴν
 τιμὴν μόνην, ἢ ξένος ἢ καὶ τις πολίτης, ἐπειδὴν ἀφαι-

DEMOSTHENES.

quarum rerum alicui dederant aliquam, hanc eripuisse, non
 obsto, quo minus etiam vos id exemplum imitemini, et tale
 quidem turpe esset pariter. Si vero ne unus quidem ullo
 tempore factum id esse demonstrare posset; cur nos primi
 talis exempli auctores simus?

118. Sed et illud, Athenienses, reputandum et conside-
 randum est, quod jurati venistis vos secundum leges judi-
 caturus esse non Lacedæmoniorum nec Thebanorum, neque
 eas quæ apud majores nostros in usu fuerunt; sed secundum
 eas quibus illi, quos iste nunc lege sua spoliatur, dona con-
 secuti sunt, et quarum rerum leges nullæ sint, de iis ex
 animo justissimo discreturos. recte. regulam igitur de animo
 ad universam legem adhibete. (119) Itaque estne, Athe-
 nienses, æquum, honorem bene meritis habere? æquum.
 quid autem? estne æquum, sinere quæ semel quis dederit,
 habere? æquum. Vos igitur tum ipsi hæc facite, ut jurisju-
 randi religionem servetis, tum illis, qui majores hæc
 fecisse negant, succensete, tum istos, qui talia exempla
 recensent, eos magnis beneficiis affectos nemini honorem
 habuisse, et improbos et rudes esse arbitramiur, improbos,
 quod majoribus vestris falso crimen ingrati animi impin-
 gunt, rudes, quod ignorant, si maxime verum id esset,
 decere eos potius negare quam commemorare.

120. Arbitror autem etiam hoc Leptinem dicturum, lege
 sua neque imagines neque victim in Prytaneo eripi illis,
 qui acceperint, nec civitati facultatem adimi honorandi
 eos, quos digno censuerit, sed licere æreas statuas decer-
 nere et victim dare et quicquid præterea volueritis, hoc
 duntaxat excepto. Ego vero de iis quæ civitati se relinquere
 dicet, tantum respondeo: si quidquam eorum, quæ prius
 dedistis cuiquam, hoc eripueritis; efficietis, ne quisquam
 etiam de ullis reliquis donationibus securus esse possit. quid
 enim major fiducia erit de imagine vel de victu, quam de
 immunitate, quam prius quibusdam datam manifesto eri-
 pueritis? (121) Præterea si hoc incommodum futurum non
 esset; tamen neque illud consultum mihi videretur, eam
 civitati nostræ necessitatem imponi, qua cogeretur ut uni-
 versos iisdem pariter præmiis ornaret, quibus optime meri-
 tos, aut ut, nisi id fecisset, ingrata in aliquos esset. (122)
 Jam magnorum beneficiorum sæpe occasionem incidere,
 nec nobis expedit nec fortasse conferre ea facile est, sed
 mediocrium et quæ in pace administrationeque reipublicæ
 quis potuerit assequi, cujusmodi sunt benivolentia, justitia,
 diligentia, talium inquam occasionem esse et expedit mea
 quidem sententia et debemus præmiis ea ornare. Quare
 etiam eorum, quæ pro donis dantur, rationem esse oportet
 distinctam, ut qua quisque dignus videatur, eam a populo
 accipiat donationem. (123) De iis vero, quæ se relinquere
 dicet consecutis honores, alii simpliciter prorsus et juste
 responderint, sibi ea relinquenda esse omnia, quæ sibi
 propter sua data beneficia dederitis, alii, esse impostorem
 eum, qui dicat ipsis aliquid relinqui. Nam qui beneficiis
 suis immunitatem meruisse videtur, et eum honorem a vo-
 bis adeptus est solum, sive est hospes sive etiam civis,

15 ρεθῆ ταύτην, τίν' ἔχει λοιπὴν δωρεάν, Λεπτίνη; οὐδεμίαν δῆπου. Μὴ τοίνυν διὰ μὲν τοῦ τῶνδε κατηγορεῖν ὡς φαύλων ἐκείνου ἀφαιροῦ, δι' ἃ δ' αὖ καταλείπειν ἐκείνου φήσεις, τούσδε, ὃ μόνον λαβόντες ἔχουσι, τοῦτ' ἀφέλῃ. (124) Ὡς δ' ἀπλῶς εἰπεῖν, οὐκ, εἰ τῶν πάντων
20 ἀδικησομέν τινὰ μείζονα, ἢ ἐλάττονα, δεινόν ἐστιν, ἀλλ' εἰ τὰς τιμὰς, αἷς ἂν ἀντευποιήσωμέν τινὰς, ἀπίστους καταστήσωμεν. οὐδ' ὃ πλείστος ἔμοιγε λόγος περὶ τῆς ἀτελείας ἐστίν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ πονηρὸν ἔθος τὸν νόμον εἰσάγειν καὶ τοιοῦτον, δι' οὗ πάντ' ἀπίστα, ὅσ' ὃ
25 δῆμος δίδωσιν, ἔσται.

125. Ὅν τοίνυν κακουργότατον οἴονται λόγον εὐρηκέναι πρὸς τὸ τὰς ἀτελείας ὑμᾶς ἀφελῆσθαι πείσαι, βέλτιόν ἐστι προειπεῖν, ἵνα μὴ λάθῃτ' ἐξαπατηθέντες. ἐρούσι γάρ, ὅτι ταῦθ' ἱερῶν ἐστὶν ἅπαντα τὰναλώματα, 495 αἱ χορηγίαι καὶ αἱ γυμνασιαρχίαι. δεινὸν οὖν, εἰ τῶν ἱερῶν ἀτελής τις ἀφεθήσεται. Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν τινὰς, αἷς ὃ δῆμος ἔδωκεν, ἀτελεῖς εἶναι τούτων δίκαιον ἡγοῦμαι, ὃ δὲ νῦν οὗτοι ποιήσουσιν, ἂν ἀρα ταῦτα λέγωσι, 5 τοῦτ' εἶναι δεινὸν νομίζω. (126) εἰ γάρ, ἃ κατὰ μῆδέν' ἄλλον ἔχουσι τρόπον δεῖξαι δίκαιον ὑμᾶς ἀφελῆσθαι, ταῦτ' ἐπὶ τῶν θεῶν ὀνόματι ποιεῖν ζητήσουσι· πῶς οὐκ ἀσεβέστατον ἔργον καὶ δεινότατον πράξουσιν; χρῆ
10 γάρ, ὡς γούν ἐμοὶ δοκεῖ, ὅσα τις πράττει τοὺς θεοὺς ἐπιφημιζῶν, τοιαῦτα φαίνεσθαι, οἷα μῆδ' ἂν ἐπ' ἀνθρώπου πραχθέντα πονηρὰ φανεῖν. ὅτι δ' οὐκ ἐστὶ ταῦτ' ἱερῶν ἀτελείαν ἔχειν καὶ λειτουργιῶν, ἀλλ' οὗτοι τὸ τῶν λειτουργιῶν ὄνομα ἐπὶ τῶν ἱερῶν μετα- 15 φέροντες ἐξαπατᾷ ζητοῦσι, Λεπτίνην ὑμῖν αὐτὸν ἐγὼ παρασχίσσομαι μάρτυρα. (127) γράφων γάρ ἀρχὴν τοῦ νόμου ἢ Λεπτίνης εἶπε « φησὶν, « ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσιν, ἀτελεῖ μῆδέν' εἶναι πλὴν τῶν ἀφ' Ἄρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. » Καίτοι, εἰ ἦν ἱερῶν 20 ἀτελείαν ἔχειν ταῦτ' καὶ λειτουργιῶν, τί τοῦτο μαθὼν προσέγραψεν; οὐδὲ γάρ τούτοις ἀτελεία τῶν γ' ἱερῶν ἐστὶ δεδομένη. ἵνα δ' εἰδῆτε, ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, λαβέ μοι πρῶτον μὲν τῆς στήλης τὰ ἀντίγραφα, εἶτα τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου. Λέγε.

25 **ΑΝΤΙΓΡΑΦΑ ΣΤΗΛΗΣ.**

125. Ἀκούετε τῶν ἀντιγράφων τῆς στήλης, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι κελυόντων πλὴν ἱερῶν. Λέγε δὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ νόμου τοῦ Λεπτίνου.

496 **ΝΟΜΟΣ.**

Καλῶς, κατάθεσ. Γράψας « ὅπως ἂν οἱ πλουσιώτατοι λειτουργῶσι, « μῆδέν' εἶναι » προσέγραψεν « ἀτελεῖ πλὴν τῶν ἀφ' Ἄρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. » Τίνος εἴνεκ', 5 εἶγε τὸ τῶν ἱερῶν τέλος ἐστὶ λειτουργεῖν; αὐτὸς γάρ οὕτως τὰναντία τῇ στήλῃ γεγραφώς, ἂν τοῦτο λέγῃ, φανήσεται. (128) Ἡδῶς δ' ἂν ἐγὼ γ' ἐροίμην Λεπτίνην: τίνος αὐτοῖς τὴν ἀτελείαν ἢ σὺ νῦν καταλείπαι φήσεις 10 ἢ κείνους τότε δοῦναι, τὰς λειτουργίας ὅταν εἶναι φῆς ἱερῶν; τῶν μὲν γὰρ εἰς τὸν πόλεμον πασῶν εἰσφορῶν καὶ

postquam is ei ereptus fuerit, quam donationem reliquam habet, Leptine? nullam profecto. Ne igitur ideo, quod alios ut improbos accusas, illos spolia, neve rursus propter ea, quæ illis relinquere te dices, his id eripe, quod solum acceptum habent. (124) Ut autem simpliciter dicam, non tam illud grave est, si ex omnibus aliquem magna vel parva injuria afficiemus, quam si honores, quibuscunque aliquos bene meritos remunerati sumus, incertos efficiemus. Nec de immunitate potissimum ego laboro, sed de eo, quod ista lex pravam consuetudinem introducit et talem, ut per eam omnia, quæ populus dederit, incerta sint.

125. Ne vero per incuriam decipiāmini, præstat id vobis indicare, quo tanquam callidissimo invento nituntur, ut vobis persuadeant, immunitates esse tollendas. Dicturi enim sunt, sumptus hos omnes, choragias et gymnasiarchias, ad sacra pertinere, ac proinde minime ferendum esse, si cui sacrorum immunitas detur. Ego vero, aliquos esse his oneribus immunes, quibus hoc a populo concessum est, æquum esse puto, quod vero isti nunc facturi sunt (si forte ista dicent), id non ferendum esse censeo. (126) Si enim, quæ nullo alio pacto demonstrare possunt æquum esse eripi, ea prætextu nominis deorum perficere moliantur; quomodo non maxime impium et atrocissimum facinus suscipient? Decet enim saltem ut mihi videtur, quæcumque divino interposito nomine aguntur, talia videri, ut ne humana quidem auctoritate facta improbarentur. Aliud autem esse immunitatem habere sacrorum, aliud publicorum munerum, et istos, dum publicorum munerum nomen ad res sacras transferunt, vos decipere studere, Leptinem ipsum vobis testem adducam. (127) Nam legis initio scribit: « Leptines censet, ut ditissimi publica munera obeant, neminem debere immunem esse exceptis Harmodii et Aristogitonis posteris. » Enimvero si idem esset sacrorum et publicorum munerum immunem esse; quid in mentem illi venit, ut hoc adscriberet? nam his sacrorum quidem immunitas data non est. Ut autem scialis hæc ita se habere, cape primum exempla statuæ, deinde principium legis Leptinæ.

EXEMPLA STATUÆ.

125. Auditis, Athenienses, exempla statuæ, eos immunes esse debere sacris exceptis. Recita jam principium legis Leptinæ.

LEX.

Bene, desine. Quam scripsisset « ut ditissimi obeant munera, » ascripsit « neminem debere immunem esse exceptis Harmodii et Aristogitonis posteris. » Qua de causa, si quidem sacrorum tributum est munus publicum? nam si hoc dicat, ipse sic statuæ contraria scripsisse convincetur. (129) Libenter autem ego Leptinem interrogarim: cujus rei immunitatem aut tu nunc illis te reliquisse dices aut majores nostros olim dedisse, liturgias si ad sacra pertinere dicas? nam veterum legum auctoritate, tributorum, quæ ad bel-

τριηραρχῶν ἐκ τῶν παλαιῶν νόμων οὐκ εἰσὶν ἀτελεῖς, τῶν δὲ λειτουργῶν, εἴπερ εἰσὶν ἱερῶν, οὐδ' ἔχουσιν. (130)
 15 Ἄλλὰ μὴν γέγραπται γ' ἀτελεῖς αὐτοὺς εἶναι. τίνος; ἢ τοῦ μετοικίου; τοῦτο γὰρ λοιπόν. οὐ δῆπου, ἀλλὰ τῶν ἐγκυκλίων λειτουργῶν, ὡς ἢ τε στήλη δηλοῖ καὶ σὺ προσδιώρισας ἐν τῷ νόμῳ καὶ μαρτυρεῖ πᾶς ὁ πρὸ τοῦ χρόνος γεγονώς, ἐν ᾧ, τοσοῦτω τὸ πλῆθος ὄντι, οὔτε φυλῆ
 20 πώποτε ἐνεργεῖν ἐτόλμησεν οὐδεμία οὐδένα τῶν ἀπ' ἐκείνων χορηγὸν οὔτ' ἐνεχθεὶς αὐτοῖς ἄλλος οὐδεὶς ἀντιδοῦναι. Οἷς οὐκ ἀκουστέον ἂν ἐναντία τολμᾷ λέγειν.

131. Ἐτι τοίνυν ἴσως ἐπισύροντες ἐροῦσιν, ὡς Μεγαρεῖς καὶ Μεσσηνιοὶ τινες εἶναι φράσκοντες, ἔπειτ' ἀτελεῖς εἰσὶν, ἄθροοι παμπληθεῖς ἀνθρώποι, καὶ τινες ἄλλοι δοῦλοι καὶ μαστιγῖαι, Λυκίδας καὶ Διονύσιος. καὶ τοιούτους τινὰς ἐξελεγεμένοι. Ὑπερ δὲ τούτων ὡδὶ ποιήσατε: ὅταν ταῦτα λέγωσιν κελεύετε, εἴπερ ἀληθῆ
 497 λέγουσι πρὸς ὑμᾶς, τὰ ψήφισματα, ἐν οἷς ἀτελεῖς εἰσὶν οἷτοι, δεῖξαι. οὐ γὰρ ἐστ' οὐδεὶς ἀτελής παρ' ὑμῖν, ὅτω μὴ ψήφισμα, ἢ νόμος δέδωκε τὴν ἀτελειαν. (132) Πρόξενοι μὲντοι πολλοὶ διὰ τῶν πολιτευομένων γεγόνασι παρ'
 5 ὑμῖν τοιούτοι, ὧν εἷς ἐστὶν ὁ Λυκίδας. ἀλλ' ἕτερον πρόξενόν ἐστ' εἶναι καὶ ἀτελειαν εὐρησθαι. μὴ δὲ παραγόντων ὑμᾶς, μηδ', ὅτι δοῦλος ὧν ὁ Λυκίδας καὶ Διονύσιος καὶ τις ἴσως ἄλλος, διὰ τοῦς μισθοῦ τὰ τοιαῦτα
 10 γράφοντας ἐτοίμως, πρόξενοι γεγόνασι, διὰ τοῦθ' ἐτέρους ἀξίους καὶ ἐλευθέρους καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αἰτίους ἅς ἔλαβον δικαίως παρ' ὑμῶν δωρεὰς ἀφελέσθαι ζητούντων. (133) πῶς γὰρ οὐχὶ καὶ κατὰ τοῦτο δεινότεατ' ἂν πεπονηθῶς ὁ Χαβρίας φανεῖη, εἰ μὴ μόνον
 15 ἐξαρκέσει τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένοις τὸν ἐκείνου δοῦλον Λυκίδαν πρόξενον ὑμέτερον πεποικημένοι, ἀλλ' εἰ καὶ διὰ τοῦτον πάλιν τῶν ἐκείνων τι δοθέντων ἀφελόντο, καὶ ταῦτ' αἰτίαν λέγοντες ψευδῆ; οὐ γὰρ ἐστὶν οὐθ' οὗτος οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πρόξενος ὧν ἀτελής, ὅτω μὴ διαβρήθην ἀτελειαν ἔδωκεν ὁ δῆμος. τούτοις δ' οὐκ
 20 ἔδωκεν, οὐδ' ἔξουσιν οἷτοι δεικνύναι, λόγῳ δ' ἂν ἀναίσχυντῶσιν οὐχὶ καλῶς ποιήσουσιν.

134. Ὁ τοίνυν μάλιστα πάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φυλάσασθαι, τοῦτ' εἰπεῖν ἔτι βούλομαι. εἰ γὰρ τις πάνθ', ὅσα Λεπτίνης ἔρει περὶ τοῦ
 25 νόμου διδάσκων ὑμᾶς ὡς καλῶς κείται, συγχωρήσειεν ἀληθῆ λέγειν αὐτόν· ἐν γ' αἰσχρὸν οὐδ' ἂν, εἴ τι γενοίτο, ἀναιρεθείη, ὃ συμβήσεται διὰ τοῦ νόμου, κυρίου γενομένου, τῇ πόλει. Τί οὖν τοῦτ' ἐστίν; τὸ δοκεῖν ἐξηπατημέναι τούς ἀγαθόν τι ποιήσαντας. (135) Ὅτι μὲν
 498 τοίνυν τοῦθ' ἐν τι τῶν αἰσχρῶν ἐστὶ, πάντας ἂν ἠγοῦμαι φῆσαι, ὅσω δ' ὑμῖν αἰσχρὸν τῶν ἄλλων, ἀκούσατέ μου. Ἐστὶν ὑμῖν νόμος ἀρχαῖος, καλῶς τῶν δοκούντων
 5 ἔχειν: ἐάν τις ὑποσχόμενός τι τὸν δῆμον ἐξαπατήσῃ, κρίνειν, καὶ ἀλώ, θανάτῳ ζημιουῖν. Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ, ἐφ' ᾧ τοῖς ἄλλοις θάνατον ζημιαν ἐτάξατε, τοῦτ'. αὐτοὶ ποιοῦντες φανήσεσθε; Καὶ μὴν πάντα μὲν εὐλαβεῖσθαι δεῖ ποιεῖν τὰ
 10 δοκοῦντα καὶ ἔντ' αἰσχρά, μάλιστα δὲ ταῦτ' ἐφ' οἷς τοῖς

um pertinent, omnium et instruendarum triremium non sunt immunes, liturgiarum autem, siquidem ad sacra esse pertinent, immunitatem non habent. (130) At vero scriptum quidem est, immunes eos esse. Cuius rei? num tributi quod iniqui solvunt? hoc enim reliquum est. Minime scilicet, sed eorum munerum, quæ in orbem redeunt, quemadmodum et statua indicat et tu insuper in lege definiisti et omnia superiora tempora testantur, quæ quum longissima intercesserint, nec tribus unquam ulla quenquam ex illorum familia choragum nominare ausa fuit, nec nominatus aliquis ad permutationem facultatum eos provocare. Quare auscultandum isti non est, si his contraria proferre ausus fuerit.

131. Præterea fortasse leviter dicent, Megareses et Messenios quosdam, quia perhibeant se immunes esse, postea revera immunitate frui, quorum maxima sit multitudo, et alios quosdam servos et verberones, ut Lycidam et Dionysium. nam ejus generis homines sibi elegerunt. De his jam sic agite: Si hoc dicent; jubete eos, si sibi a vobis fidem haberi velint, decreta ostendere, in quibus hi immunes sint. neque enim quisquam apud vos immunis est, nisi ei sit immunitas decreto vel lege data. (132) Proxeni quidem multi tales apud vos per reipublicæ administratores facti sunt, e quibus unus est Lycidas. At aliud est proxenum esse et aliud habere immunitatem. Ne igitur vos seducant, neve, quia servus Lycidas et Dionysius et fortasse alius quis per eos, qui mercede talia scribunt parati, proxeni facti sunt, propterea alios dignos et liberos et optime pro meritis donationibus, quas jure a vobis acceperunt, spoliare studeant. (133) Nam quomodo non etiam hac ratione manifesto cum Chabria iniquissime ageretur, si isti, qui rempublicam in hunc modum gerunt, non contenti servum ejus Lycidam proxenum vestrum fecisse, etiam propter hunc aliquid illi concessum rursus eriperent, falsam præsertim causam prætexentes? neque enim vel hic alius quisquam, quia proxenus est, propterea immunis est, nisi cui claris verbis populus immunitatem dederit. Istis vero non dedit, nec poterunt id demonstrare. sin impudenter affirmabunt, suo damno facient.

134. Jam quod censeo omnium maxime cavendum vobis esse, Athenienses, id adjiciam. Nam si quis omnia, quæ Leptines de lege dicet ostendens eam recte latam esse, concederet vere ab eo dici; una saltem turpitudine ne si quidvis acciderit quidem tolleretur, quæ lege ista, si approbata fuerit, reipublicæ usu veniet. Quæ igitur illa est? quod bene meritos decepsisse videbitur. (135) Nemo autem opinor erit, quin fateatur, id esse turpe, quanto vero vobis turpius quam ceteris, me audite. Est vobis vetus lex, e probatarum numero: si quis aliquid pollicitus, populo verba dederit, ut adducatur in judicium, convictus, ut morte puniatur. Vos tandem non pudet, Athenienses, ipsos id palam committere, quod in ceteris vindicandum supplicio censuistis? Quum omnia cavenda quæ videntur et sunt turpia, tum vero ea potissimum, quæ in ceteris quis moleste ferre vi-

ἄλλοις χαλεπῶς τις ἔχων δρᾶται. οὐδὲ γὰρ ἀμφισβή-
τησις καταλείπεται τὸ μὲν ταῦτα ποιεῖν, ἀ πονηρὰ αὐτὸς
ἐκρινεν εἶναι πρότερον.

136. Ἔτι τοίνυν ὑμᾶς κάκειν' εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ὅπως
15 μηδὲν ὦν ἰδίᾳ φυλάξαισθ' ἄν, τοῦτο δημοσίᾳ ποιοῦντες
φανήσεσθε, ὑμῶν τοίνυν οὐδ' ἄν ἐς οὐδὲν ὦν ἰδίᾳ τινὶ
δοίη, τοῦτ' ἀφελοῖτο πάλιν, ἀλλ' οὐδ' ἐπιχειρήσειεν ἄν.
(137) μὴ τοίνυν μηδὲ δημοσίᾳ τοῦτο ποιήσητε, ἀλλὰ
κελεύετε τούτους τοὺς ἐροῦντας ὑπὲρ τοῦ νόμου, εἴ
20 τινὰ τῶν εὐρημένων τὴν δωρεάν ἀνάξιον εἶναι φασιν,
ἢ μὴ πεπονηκότα, ἐφ' οἷς εὐρετο, ἔχειν, ἢ ἀλλ' ὅτιοῦν
ἐγκαλοῦσι τινὶ, γράφεσθαι κατὰ τὸν νόμον, ὃν παρῆς-
φέρομεν νῦν ἡμεῖς, ἢ θέντων ἡμῶν, ὥσπερ ἐγγυώμεθα
25 καὶ φαμὲν θήσειν, ἢ θέντας αὐτούς, ὅταν πρῶτον γέ-
νωνται νομοθεταί. (138) Ἔστι δ' ἐκάστῳ τις αὐτῶν, ὡς
ἔοικεν, ἔχθρός, τῷ μὲν Διοφάντος, τῷ δ' Εὐβουλος,
τῷ δ' Ἰσῶς ἄλλος τις. εἰ δὲ τοῦτο φεύζονται καὶ μὴ
θελήσουσι ποιεῖν σκοπεῖτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ
499 καλῶς ὑμῖν ἔχει, ἀ τούτων ἕκαστος ὄνει τούτους ἐχθροὺς
ἀφαιρούμενος ὀφθῆναι, ταῦθ' ὑμᾶς τοὺς εὐεργέτας ἀφη-
ρημένους φαίνεσθαι, καὶ τοὺς εὐ τὴν πεπονηκότας ὑμᾶς,
5 οἷς οὐδεὶς ἄν ἐγκαλέσει, νόμῳ τὰ δοθέντ' ἀπολωλεκέ-
ναι δι' ὑμῶν ἀθροῦς, παρόν, εἰ τις ἀρ' ἔστιν ἀνάξιος,
εἷς, ἢ δύο, ἢ πλείους, γραφῆ δια τούτων ταῦτο τοῦτο
παθεῖν κατ' ἄνδρα κριθέντα. ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὑπολαμ-
βάνω ταῦτα καλῶς ἔχειν οὐδέ γ' ἀξίως ὑμῶν.

139. Σκοπῶ δὲ καὶ τοῦτο (καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνου γ'
ἀποστατέον τοῦ λόγου), ὅτι τῆς μὲν ἀξίας, ὅτ' ἐδώκαμεν,
ἦν δίκαιον τὴν ἐξέτασιν λαμβάνειν, ὅτε τούτων οὐδεὶς
ἀντεῖπε, μετὰ ταῦτα δ' εἶναι, εἴ τι μὴ πεπόνθατ' ὑπ' αὐ-
τῶν ὕστερον κακόν. εἰ δ' οὗτοι τοῦτο φήσουσι (δείξει μὲν
15 γὰρ οὐκ ἔχουσι) δεῖ κεκολασμένους αὐτοὺς παρὰ τὰ δι-
κῆματα φαίνεσθαι. εἰ δὲ μηδὲν ὄντος τοιοῦτου τὸν νόμον
ποιήσατε κύριον δόξετε φρονήσαντες, οὐχὶ πονηροὺς λα-
βόντες ἀφηρῆσθαι. (140) Ἔστι δὲ πάντα μὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν
20 ὅσ' ἔστιν ὄνειδη φευκτέον, τοῦτο δὲ πάντων μάλιστα,
ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι παντάπασιν φύσεως κα-
κίας σημεῖόν ἐστιν ὁ φθόνος, καὶ οὐκ ἔχει πρόφασιν δι'
ἦν ἄν τύχοι συγγνώμης ὁ τοῦτο πεπονηθῶς. εἶτα καὶ οὐδ'
25 ἔστιν ὄνειδος, ὅτου πορρωτέρου ἐστὶν ἢ πόλις ἡμῶν ἢ
τοῦ φθονερά δοκεῖν εἶναι, πάντων ἀπέχουσα τῶν αἰ-
σχρῶν. (141) τεκμήρια δ' ἤλικα τούτου, θεωρήσατε :
Πρῶτον μὲν μόνου τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων ἐπὶ τοῖς
τελευτήσασι δημοσίᾳ [καὶ ταῖς ταφαῖς ταῖς δημοσίαις]
500 ποιεῖτε λόγους ἐπιταφίους, ἐν οἷς κοσμεῖτε τὰ τῶν
ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα. καίτοι τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἐπιτήδευμα
ζηλούντων ἀρετῆν, οὐ τοῖς ἐπὶ ταύτῃ τιμωμένοις φθο-
νούτων. εἶτα μεγίστας δίδουτ' ἐκ παντός τοῦ χρόνου
5 δωρεὰς τοῖς τοὺς γυμνακοὺς νικῶσιν ἀγωνίας τοὺς στε-
φανίτας, καὶ οὐχ, ὅτι τῇ φύσει τούτων ὀλίγοις μέτεστιν,
ἐφθονήσατε τοῖς ἔχουσιν, οὐδ' ἐλάττους ἐνείματε τὰς τιμὰς
διὰ ταῦτα. Πρὸς δὲ τούτους τοιαύτους οὔσιν οὐδεὶς πώ-
ποτε τὴν πόλιν ἡμῶν εὐ ποῖων δοκεῖ νικῆσαι. τοσαύτας
10 ὑπερβολὰς τῶν δωρεῶν, αἷς ἀντευποιεῖ, παρέσχηται.

detur. neque enim controversia relinquitur, quia ea facienda
non sint, quæ ipse antea turpia iudicavit.

136. Ad hæc illud quoque cavendum, ne quid eorum,
quæ privatim facere vitetis, hoc publice manifesto commit-
tatis. Vestrum autem nemo est, qui eorum quid, quæ
alicui dederit, rursus auferat; imo ne conetur quidem.
(137) Quare nec publice hoc facite, imperate potius, ut de-
fensores iustius legis, si quem ex iis, qui consecuti sunt hoc
donum, indignum esse dicunt, vel id tenere, quum ea non
fecerit, propter quæ sit datum, vel ob aliud quid reprehen-
dunt, eum accusent ex lege, quam nos modo substituímus,
sive nos eam tulerimus, ut nos facturos esse spondemus et
pollicemur, sive ipsi tulerint, quum primum creati fuerint
legumlatores. (138) Sunt autem cuique eorum, ut constat,
inimici, alii Diophantus, alii Eubulus, alii alius fortasse
quis. quod si hoc detrectabunt et facere nolent; considerate,
Athenienses, debeatne vos bene meritis ea manifesto eripe-
re, quæ istorum quisque inimicis eripere dubitet, et eos,
qui de vobis bene in aliqua re meriti sunt, quibus nemo
quicquam objicere potest, lege per vos perdere data cunctos,
quum fieri possit, ut, si quis forte indignus est, unus, vel
duo, vel plures, ab istis accusatus viritum accusatione hoc
idem patiatur. Equidem ista nec laudo nec digna vobis esse
censeo.

139. Considero autem et hoc (profecto neque illa ratio
prætereunda est): de dignitate eorum, quum dedimus,
æquum fuisse iudicare, quo tempore nemo ex istis contra-
dixit, postea autem sinere, nisi ab eis affecti sitis post in-
juria. Quod si isti affirmabunt (demonstrare enim non pos-
sunt); oportet ostendere punitos eos esse recentibus faci-
noribus. Si vero tali re nulla prolata legem approbabitis;
videbimini non ob ullum delictum, sed ex invidia immu-
nitates sustulisse. (140) Quum autem, Athenienses, probra,
quæcunque sunt, ut brevier dicam, omnia sunt fugienda,
tum vero hoc maxime omnium. quare? quia invidia omni
no pravitati naturæ tributur, neque ulla causa est, ob
quam invidiam veniam mereatur. Deinde etiam neque est
vitium, a quo nostra urbs tam aliena videatur, quam ab in-
vidia, quamvis ab omni alia turpitudine abhorreat. (141)
Cujus rei quanta sint argumenta, videte: Primum soli ex
universo genere hominum in eos, qui occubuerunt, publice
[i. e. sepulchris publicis] funebres orationes habetis, quibus
facta fortium virorum ornatis. Hoc vero ejusmodi est, ut
indictet homines, qui virtutem magni faciant, non qui vir-
tutis honoribus invadeant. Deinde maximos ab omni tempore
honores habetis victoribus gymnicorum certamiam, in qui-
bus coronæ tribuuntur et non propterea, quia natura fert,
ut eo honore pauci potiantur, eam felicitatem adeptis invi-
detis, neque honores diminuitis. Præter ea, quæ diximus,
nemo videtur unquam nostram urbem vicisse beneficentia.
adeo ea in donis dandis, quibus remuneratur, modum omnem

(142) Ἔστι τοίνυν πάντα ταῦτ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαιοσύνης, ἀρετῆς, μεγαλοφυχίας ἐπιδείγματα. μὴ τοίνυν, δι' ἃ πάλαι παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἡ πόλις 15 εὐδοξεῖ, ταῦτ' ἀνέλητε νῦν. μὴδ', ἵνα Λεπτίνης ἰδίᾳ τισίν, οἷς ἀηδῶς ἔχει, ἐπηρεάσῃ, τῆς πόλεως ἀφέλησθε καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἦν διὰ παντὸς ἀεὶ τοῦ χρόνου δόξαν κείκτησθε καλήν. μὴδ' ὑπολαμβάνετε εἶναι τὸν ἀγῶνα 20 τόνδ' ὑπὲρ ἄλλου τινὸς ἢ τοῦ τῆς πόλεως ἀξιώματος, πότερον αὐτὸ δεῖ σῶν εἶναι καὶ ὁμοιον τῷ προτέρῳ, ἢ μεθεστάναι καὶ λελυμάνθαι.

143. Πολλὰ δὲ θαυμάζων Λεπτίνου κατὰ τὸν νόμον, ἐν μάλιστα θαυμάμακα πάντων, εἰ καί' ἠγνόηκεν, ὅτι 25 ὥσπερ ἂν, εἰ τις μεγάλας τὰς τιμωρίας τῶν ἀδικημάτων τάττοι, οὐκ ἂν αὐτὸς γ' ἀδικεῖν παρεσκευάσθαι δόξαι, οὕτως, ἂν τις ἀναιρῆ τὰς τιμὰς τῶν εὐεργεσιῶν, οὐδὲν αὐτὸς ποιεῖν ἀγαθὸν παρεσκευάσθαι δόξει. Εἰ μὲν τοίνυν ἠγνόησε ταῦτα (γένοιτο γὰρ ἂν καὶ τοῦτο)· 50 αὐτίκα δηλώσει. « συγχωρήσεται γὰρ ὑμῖν λῦσαι, περὶ ὧν αὐτὸς ἤμαρτεν. εἰ δὲ φανήσεται σπουδάζων καὶ διατεινόμενος κύριον ποιεῖν τὸν νόμον· ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω, 5 πῶς ἐπαινεῶ, ψέγειν δ' οὐ βούλομαι. (144) Μὴδὲν οὖν φιλονεικεῖ, Λεπτίνη, μὴδὲ βιάζου τοιοῦτον, δι' οὗ μήτ' αὐτὸς δόξει βελτίων εἶναι μήθ' οἱ πεισθέντες σοι, ἀλλὰ καὶ γεγενημένου σοι τοῦ ἀγῶνος ἀκινδύνου. διὰ γὰρ τὸ τελευτῆσαι Βάθιππον τὸν τούτου πατέρ' Ἀφειψίνου, δεῖ αὐτὸν ἐπ' ὄνθ' ὑπεύθυνον ἐγράψατο, ἐξῆλθον οἱ χρόνοι, καὶ νυνὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου πᾶς ἐστὶν ὁ λόγος, τούτῳ δ' οὐδεὶς ἐστὶ κίνδυνος.

145. Καίτοι καὶ τοῦτ' ἀκούω σε λέγειν, ὡς ἄρα 15 τρεῖς εἰ τινας γραψάμενοι πρότεροι τοῦδε, οὐκ ἐπεξήλθον. Εἰ μὲν τοίνυν ἐγκαλῶν αὐτοῖς λέγεις, ὅτι σ' οὐ κατέστησαν εἰς κίνδυνον· φιλοκινδυνότατος εἶ πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ τεκμήριον ποιῆ τοῦ τὰ δίκαι' εἰρηκέναι· λίαν εὐθες ποιεῖς. τί γὰρ εἴνεκα τούτου βελτίων 20 εἶσθ' ὁ νόμος, εἰ τις ἢ τετελεύτηκε τῶν γραψαμένων πρὶν εἰσαλεῖν, ἢ πεισθῆις ὑπὸ σοῦ διεγράψατο, ἢ καὶ ὄλις ὑπὸ σοῦ παρεσκευάσθη; Ἄλλα ταῦτα μὲν οὐδὲ λέγειν καλόν.

146. Ὅρηνται δὲ τῷ νόμῳ σύνδικοι, καὶ μάλισθ' οἱ 25 δεινοὶ λέγειν ἄνδρες, Λεωδάμας Ἀχαρνεὺς καὶ Ἀριστοφῶν Ἀζηγιεὺς καὶ Κηφισόδοτος ἐκ Κεραμείων καὶ Δεινίας Ἐρχιεὺς. ἃ δὴ πρὸς τούτους ὑπολαμβάνοντ' ἂν εἰκότως, ἀκούσατε, καὶ σκοπεῖτε, ἂν ὑμῖν δίκαια φαίνεται: Πρῶτον μὲν πρὸς Λεωδάμαντα. οὗτος ἐγράψατο τὴν Χαβρίου δωρεάν, ἐν ἣ τοῦτ' ἔνεστι (τὸ τῆς ἀτελείας) 50 τῶν ἐκείνων τι δοθέντων, καὶ πρὸς ὑμᾶς εἰσελθὼν ἤττηθη. (147) οἱ νόμοι δ' οἷσι δις πρὸς τὸν αὐτὸν περὶ τῶν αὐτῶν οὔτε δίκαις οὔτ' εὐθυνας οὔτε διαδικασίαν οὔτ' ἄλλο τοιοῦτ' οὐδὲν εἶναι. χωρὶς δὲ τούτων ἀτοπώτατον ἂν πάντων συμβαίη, εἰ τότε μὲν τὰ Χαβρίου 5 παρ' ὑμῖν ἔργα μείζον ἰσχυε τῶν Λεωδάμαντος λόγων, ἐπειδὴ δὲ ταῦτά θ' ὑπάρχει καὶ τὰ τῶν ἄλλων εὐεργεσιῶν προσέγευε, τῆνικαῦτα σύμπαντα ταῦτ' ἀσθενέστερα τῶν τούτου λόγων γένοιτο. (148) Καὶ μὴ πρὸς

excessit. (142) Sunt autem omnia hæc justitiæ, virtutis, magnanimitatis indicia. ne igitur propter quæ urbs omni tempore celebrata est, ea nunc tollite. neve, ut Leptines privatim nonnullis, quibus infensus est, insultet, urbi et vobis ipsis existimationem, qua perpetuo floruitis, abjicite præclaram. neve putate aliam rem agi nunc, quam dignitatem civitatis, utrum eam conservatam et priori similem esse oporteat, an abolitam et profligatam.

143. Quum autem multa sint in hac lege, quæ in Leptine mira mihi videantur, unum hoc maxime sum miratus omnium, ignoravitne id, quemadmodum is, qui atrocissimas pœnas malefactorum constitueret, nihil ipse malefactorum esse videretur, qui beneficiorum honores tollat, non paratum esse credi ad benefaciendum. Jam si hoc ignoravit (feri enim et id potest); mox ostendet. concedet enim vobis id tollere, in quo ipse deceptus fuit. sin rem manifesto urgebit et omni vi in legem stabilendam incumbet; ego sane, qui eum laudem, non invenio, vituperare autem nolo. (144) Ne igitur contenderis, Leptinea, neve violenter tale constituere velis, quo nec tibi nec illis, qui tibi paruerint, virtutis opinio augebitur, præsertim quum ex hoc judicio nihil tibi periculi metuendum sit. nam quia Bathippus Apepsionis hujus pater obiit, qui istum, dum rationibus reddendis adhuc obnoxius erat, accusaverat; exierunt tempora, et nunc omnis est de ipsa lege disputatio, isti vero periculum nullum est.

145. Sed audio te paratum esse dicere, quum tres aliqui te ante hunc accusarint, eorum neminem actionem esse persecutum. Quos si ob id eos reprehendis, quia tibi creare periculum noluerunt; omnium hominum maxime amas pericula. sin ita probari censes causæ tuæ bonitatem; vehementer inepte facis. quid enim propterea lex tua melior est, si quis accusatorum vel priusquam veniret in judicium, obiit, vel a te corruptus, actionem delendam curavit, vel etiam omnino a te subornatus fuit? Sed ista nodici quidem decet.

146. Delecti sunt autem, qui legi patrocinentur, eloquentissimi viri, Leodamas Acharnensis et Aristophon Azeniensis et Cephisodotus Ceramensis et Dinius Erchiensis. Jam quæ contra hos opponere vos deceat, audite quæso, et considerate, justane vobis videantur: Ac primum contra Leodamantem. hic Chabriæ donationem accusavit, qua continetur etiam hæc res, de qua agitur (immunitas), pars eorum quæ illi concessa sunt, et apud vos judicio victus est. (147) Leges autem vetant, ne bis cum eodem iisdem de rebus vel lite vel rationibus reddendis vel certatione vel ullo alio tali modo agi liceat. Præterea fuerit omnium absurdissimum, quum Chabriæ facinora tum apud vos plus valuerint quam verba Leodamantis, nunc autem quum et illa maneat et ceterorum, qui bene de republica meriti sunt, facta accesserint, istius verbis universa hæc superari. (148)

10 γ' Ἀριστοφῶντα πολλὰ καὶ δίκαι' ἂν ἔχειν εἰπεῖν οἴμαι. οὗτος εὗρετο τὴν δωρεάν παρ' ὑμῖν, ἐν ᾗ τοῦτ' ἐνῆν. καὶ οὐ τοῦτ' ἐπιτιμῶ. δεῖ γὰρ ἐφ' ὑμῖν εἶναι διδόναι τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν οἷς ἂν βούλησθε. ἀλλ' ἐκείνῳ
 15 γ' οὐχὶ δίκαιον εἶναι φημι, τὸ, ὅτε μὲν τούτῳ ταῦτ' ἤμελλεν ὑπάρχειν λαβόντι, μηδὲν ἡγεῖσθαι δεινόν, ἐπειδὴ δ' ἑτέροις δέδοται, τῆνικαῦτ' ἀγανακτεῖν καὶ πείθειν ὑμᾶς ἀφελέσθαι. (149) Καὶ μὴν καὶ Γελάρχῳ πέντε τάλαντ' ἀποδοῦναι γ' ἔγραφεν * οὗτος ὡς πα-
 20 ρασχόντι τοῖς ἐν Πειραιεὶ τοῦ δήμου, καὶ καλῶς ἐποιεῖ. Μὴ τοίνυν, ἀ μὲν ἦν ἀμάρτυρα, ταῦτ' ἐπὶ τῇ τοῦ δήμου προφάσει διὰ σοῦ δεδῶσθαι, ὧν δ' αὐτὸς ὁ δῆμος μαρτυρίας ἔστησεν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀναγράφας καὶ πάντες συνίσασι, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραινέει. μηδ' αὐτὸς φαίνου τὰ τ' ὀφειλόμεν' ὡς ἀποδοῦναι δεῖ γρά-
 25 φων, καὶ ἅ τις παρὰ τοῦ δήμου κεκόμισται, ταῦτ' ἀφελέσθαι παραινῶν. (150) Καὶ μὴν πρὸς γε Κηφισόδοτον τοσοῦτ' ἂν εἰποίμι : Οὗτός ἐστιν οὐδενὸς ἦττον, ὢ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν λεγόντων δεινὸς εἰπεῖν· πολλὸν τοίνυν κάλλιον τῇ δεινότητι ταύτῃ χρῆσθαι ἐπὶ τὸν τοῦ
 50 ἀδικούντος ὑμᾶς κολάζειν ἢ τοὺς ἀγαθῶν τινὸς αἰτίους ἀδικεῖν. εἰ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι τισι δεῖ· τοῖς ἀδικούσι τὸν δῆμον, οὐ τοῖς ἀγαθῶν τι ποιοῦσιν ἔγωγε νομίζω
 5 δεῖν. (151) Πρὸς τοίνυν Δεινίαν : οὗτος ἴσως ἐρεῖ τριη-
 ραρχίας αὐτοῦ καὶ λειτουργίας. ἐγὼ δ', εἰ πολλοῦ τῇ πόλει Δεινίας ἄξιον αὐτὸν παρέσχηκεν, ὡς ἔμοιγε δοκεῖ νῆ τοὺς θεούς, μᾶλλον ἂν παραινέσαιμι, αὐτῷ τινὰ τιμὴν ὑμᾶς ἀξιούν δοῦναι, ἢ τὰς ἑτέροις πρότερον
 10 δοθείσας ἀφελέσθαι κελεύειν. πολλὸν γὰρ βελτίονος ἀνδρός ἐστιν, ἐφ' οἷς αὐτὸς εὐπεποιήκεν ἀξιούν τιμᾶσθαι, ἢ, ἐφ' οἷς ἕτεροι ποιήσαντες ἐτιμῆθησαν, φθονεῖν. (152) *Ὁ δὲ δὴ μέγιστον ἀπάντων καὶ κοινὸν ὑπάρχει κατὰ πάντων τῶν συνδικῶν : Τούτων πολλάκις εἰς ἕκαστος
 15 πρότερόν τισι πράγμασι σύνδικος γέγονεν. ἐστὶ δὲ καὶ μάλ' ἔχων νόμος ὑμῖν καλῶς, οὐκ ἐπὶ τούτοις θεθεῖς, ἀλλ' ἵνα μὴ τὸ πρᾶγμα ὥσπερ ἐργασία τισιν ἢ καὶ συκοφαντία : μὴ ἐξεῖναι ὑπὸ τοῦ δήμου χειροτονηθέντα πλεῖον ἢ ἄπαξ συνδικῆσαι. (153) Τοὺς δὴ συνεροῦντας νόμῳ καὶ διδάζοντας ὑμᾶς, ὡς ἐπιτή-
 20 δεῖός ἐστιν, αὐτοὺς τοῖς ὑπάρχουσι νόμοις δεῖ πειθόμενους φαίνεσθαι. εἰ δὲ μή· γελοῖον νόμῳ μὲν συνδικεῖν, νόμον δ' αὐτοὺς παραβαίνειν ἕτερον. Ἀνάγνωθι λαβὼν τὸν νόμον αὐτοῖς, ὃν λέγω.

NOMOS.

25 Οὗτος, ὢ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παλαιός ἐσθ' ὁ νόμος καὶ καλῶς ἔχων, ὃν, ἐὰν σωφρονῶσι, φυλάσσονται παραβαίνειν οὗτοι.

154. Ἐγὼ δὲ ἐτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταθήσομαι. ἐστὶ γάρ, ὢ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντας μὲν τοὺς
 50 ἀνόμους ὑμῖν, ὡς ἐγὼ νομίζω, σπουδαστέον ὡς κάλλιστ' ἔχειν, μάλιστα δὲ τούτους δι' ὧν ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην ἔστ' εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι τίνες; οἱ τε τοῖς ἀγαθῶν τι ποιοῦσι τὰς τιμὰς διδόντες καὶ οἱ τοῖς τάναντία
 5 πρᾶττουσι τὰς τιμωρίας. εἰ γὰρ ἅπαντες ὡς ἀληθῶς

At in Aristophontem puto mo habere multa, quæ jure dicam. Is donationem a vobis consecutus est, qua etiam hoc (immunitas) continetur. neque id reprehendo. penes vos enim esse debet, vestra, quibuscumque velitis, dare. sed illud iniquum esse dico, quod hæc sibi tribui æquissimo animo passus, nunc postquam aliis concessa sunt, indignatur, et vobis suadet, ut eos spoliatis. (149) Et quidem etiam auctor hic fuit, ut redderentur saltem Gelarcho quinque talenta, quod is ea commodasset illis e populo, qui in Piræum secesserant, et recte factum esse censeo. Ne igitur, quum ea dederis prætextu populi, quæ teste nullo probabantur, suadeas, ut hæc eripiantur, quorum ipse populus testimonia, inscriptionibus templorum, erexit et omnes conscii sunt. neve, qui debita reddenda esse decrevistis, idem horteris, ut aliquis illis spoliatur, quæ populo accepta retulit. (150) Jam contra Cephisodotum hoc tantum dixerim : Is, Athenienses, quum eloquentia nemini oratorum cedat, plus laudis mereretur, si eam facultatem ad exigendum a sontibus supplicium, quam ad lædendos bene meritos converteret. nam si aliquorum odia suscipienda sunt; eorum inimicitie subeundæ, qui lædunt populum, non qui illi benefaciunt, mea quidem sententia. (151) Contra Diniam denique : Is fortasse commemorabit se triremes instruxisse, et munera obiisse. Ego vero, si Dinias, id quod ego existimo per deos, bene de republica meritus est, potius suaserim, ut sibi honorem aliquem a vobis peteret, quam ut juberet alios, qui prius accepissent, spoliari. nam multo melioris viri est pro suis beneficiis honorem exigere, quam aliis meritos honores invidere. (152) Quod vero omnium maximum est et in universum contra omnes syndicos facit : Unusquisque istorum sæpe prius quibusdam in causis syndicus fuit. est autem vobis lex vel præclara, non ob istos lata, sed ideo ne ea res quæstui esset quibusdam et calumniæ, ne liceat a populo creatum plus quam semel esse syndicum. (153) Decet igitur patronos legis, quam vobis ut æquam persuadere student, ipsos veteribus legibus obtemperare. quod si negligunt; ridiculum est eos, dum legi patrocinantur, aliam legem interim violare. Cape legem de qua dico, ac iis recita.

LEX.

Hæc, Athenienses, et vetusta et præclara lex est, quam isti, si sapiunt, non violabunt.

154. Ego vero ubi etiam pauca addidero, descendam. Studio, ut ego censeo, vobis esse debet, Athenienses, quum ut omnes leges vestræ præclarissimæ sint, tum vero hæc imprimis, quæ civitatem aut magnam aut parvam efficere possunt. Eæ vero quæ sunt? quæ et bene meritis honorem habent, et injustos pœnis coercent. nam si omnes vere poena-

τὰς ἐν τοῖς νόμοις ζημίαις φοβούμενοι τοῦ κακῶν τι ποιεῖν ἀποσταῖεν, καὶ πάντες τὰς ἐπὶ ταῖς εὐεργεσίαις δωρεὰς ζηλώσαντες ἢ χρῆ πρᾶττειν προέλονται· τί κωλύει μεγίστην εἶναι τὴν πόλιν καὶ πάντας χρηστοῦς καὶ μηδέν' εἶναι πονηρόν;

155. Ὁ τοίνυν νόμος οὗτος, ὃ Λεπτίνου, οὐ μόνον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἀδικεῖ, ὅτι τὰς τιμὰς ἀναίρων τῶν εὐεργεσιῶν ἀχρεῖον τὴν ἐπιείκειαν τοῖς φιλοτιμείσθαι βουλομένοις καθίστησιν, ἀλλ' ὅτι καὶ παρανομίας δόξαν αἰσχίστην τῇ πόλει καταλείπει. ἴστε γὰρ δῆπου τοῦθ', ὅτι τῶν τὰ δεινόταθ' ἡμᾶς ἀδικούντων ἐν ἐκάστῳ τμήματ' ὑπάρχει διὰ τὸν νόμον, ὃς διαβρῆδην λέγει «μηδὲ [ὡς χρῆ] τμήμα ὑπάρχειν ἐπὶ κρίσει πλέον ἢ ἔν, ὁπότερον ἂν τὸ δικαστήριον τιμήσῃ, παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. ἀμφοτέρα δὲ μὴ ἐξέστω. » (156) Ἄλλ' οὐχ οὗτος ἐχρήσατο τούτῳ τῷ μέτρῳ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπαιτήσῃ χάριν ὑμᾶς, «ἀτιμος ἔστω» φησί «καὶ ἡ οὐσία δημοσία ἔστω.» δύο τιμήματα ταῦτα. «εἶναι δὲ καὶ ἐνδείξεις καὶ ἀπαγωγάς. ἐάν δ' ἄλλῳ ἐνοχος ἔστω τῷ νόμῳ, ὃς καίτοι, ἐάν τις ὀφείλων ἀρχῇ τῷ δημοσίῳ.» θάνατον λέγει. τοῦτο γὰρ ἔστ' ἐπ' ἐκείνῳ τὸ ἐπιτίμιον. οὐκοῦν τρία τιμήματα ταῦτα. Πῶς οὖν οὐ σφέτλιον καὶ δεινόν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ χαλεπώτερον εἶναι παρ' ὑμῖν δοκεῖ χάριν εὖ ποιήσαντ' ἀπαιτεῖν, ἢ τὰ δεινότατ' ἐργαζόμενον ληφθῆναι;

157. Αἰσχρὸς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κακῶς ἔχων ὁ νόμος, καὶ ὁμοῖος φθόνῳ τινὶ καὶ φιλονεικίᾳ, καὶ τὸ λοιπὸν ἐῷ. τοιοῦτοις δὲ τισι προσέοικεν ὁ γράφων χρῆσθαι. ὑμῖν δ' οὐχὶ πρέπει τὰ τοιαῦτα μιμεῖσθαι, εὐδ' ἀνάξια φαίνεσθαι φρονοῦντας ὑμῶν αὐτῶν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, τί μάλιστα' ἂν ἀπειξαίμεθα πάντες, καὶ τί μάλιστα' ἐν ἅπασιν διεσπούδασται τοῖς νόμοις; ὅπως μὴ γενήσονται [οἱ] περὶ ἀλλήλους φόνοι, περὶ ὧν ἐξαιρετος ἢ βουλή φύλαξ ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ τέτακται. (158) Ἐν τοίνυν τοῖς περὶ τούτων νόμοις ὁ Δράκων φοβερὸν κατασκευάζων καὶ δεινὸν τὸ τιν' αὐτόχειρ' ἄλλον ἄλλου γίνεσθαι, καὶ γράφων χέρινος εἶργεσθαι τὸν ἀνδροφόνον, σπονδῶν, κρατήρων, ἱερῶν, ἀγορᾶς, πάντα τὰλλα διελθὼν οἷς μάλιστα' ἂν τινὰς ὤφετο ἐπισχεῖν τοῦ τοιοῦτον τι ποιεῖν, ὁμῶς οὐκ ἀφελετο τὴν τοῦ δικαίου τάξιν, ἀλλ' ἔθηκεν ἐφ' οἷς ἐξείναι ἀποκτινύναι, κἂν οὕτω τις δράσῃ, καθαρὸν δῶρισεν εἶναι. Εἴτ' ἀποκτεῖναι μὲν δικαίως ἐν γε τοῖς παρ' ὑμῖν νόμοις ἐξέσται, χάριν δ' ἀπαιτεῖν οὔτε δικαίως οὐθ' ὅπως οὖν διὰ τὸν τούτου νόμον; (159) Μηδαμῶς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ βούλεσθε δοκεῖν πλεῖω πεποιήσθαι σπουδῆν, ὅπως μηδενὶ τῶν εὐθὶ τι ποιούντων ὑμᾶς χάριν ἐξέσται κομίσασθαι, ἢ, ὅπως μηδεὶς φόνος ἐν τῇ πόλει γενήσεται, ἀλλ' ἀναμνησθέντες τῶν καιρῶν, παρ' οὓς εὖ πεπονθότες εὖ πεποιήκατε τοὺς εὐρομένους, καὶ τῆς Δημοφάντου στηλῆς, περὶ ἧς εἶπε Φορμίων, ἐν ἧ' γέγραπται καὶ ὁμῶμοται, 508· ἂν τις ἀμύνων τι πάθῃ τῇ δημοκρατίᾳ, τὰς αὐτὰς δῶσειν δωρεὰς ὡς περ' Ἀρμωδίου καὶ

narum metu, quae legibus sanctae sunt, maleficiis abetinant, et omnes praemiis beneficiorum invitati officium facere studeant; quid obstat, quominus civitas florentissima sit et boni sint omnes et malus nemo?

155. At ista lex Leptinis non id solum, Athenienses, mali habet, quod sublatis beneficiorum praemiis efficit, ne qui sui erga vos studii fructum percipiant, sed illud etiam, quod civitati turpissimam violatarum legum famam conciliat. neque enim vos profecto praeterit unam tantum praenam esse constitutam illis etiam, qui gravissime in vos deliquerunt, ea lege, quae perspicue dicit, «*neve plus ana aestimatione in iudicio esse, utramcunque judicium aesti-*» maverit, luendum aut solvendum. utrumque vero non licet. (156) Hac vero mensura iste non usus est, sed si quis gratiam referendam sibi a vobis postulet, «*infamis,*» inquit, «*esto et opes ejus publicentur.*» Duae poenae haec sunt: «*licet autem et deferre et abducere. si convictus fuerit, obnoxius esto legi, quae lata est contra aerarios*» «*qui magistratum gerant.*» mortem dicit. nam id ejus rei supplicium est. Tres igitur poenae sunt haec. Quomodo igitur non miserandum et acerbum est, Athenienses, si gravius apud vos videbitur gratiam pro beneficio repetere, quam gravissimi sceleris reum peragi?

157. Turpis lex est, Athenienses, et minime probanda, et invidiae ac aemulationi cuidam similis, ne plura dicam. hujusmodi autem aliquibus vitiiis laborare videtur auctor illius. vobis vero non convenit talia imitari, neque vobis indigna sentire videri. Quid enim obscuro est, quod maxime abominemur omnes, et quid in omnibus legibus accuratissime cautum est? Ne inter nos caedes fiant, cuius rei custos eximius senatus Areopagiticus est constitutus. (158) In legibus igitur de ea re Draco quum maximum terrorem incutere omnibus vellet, ne quis alterum caederet, et quum scriberet homicidam arcendum esse ab aqua lustrali, libationibus, crateribus, fanis, foro, et cetera commemorans omnia, quibus se homines maxime repressurum opinatus est, ne quid tale auderent, nec tamen juris ordinem sustulit, sed definiit, qua conditione liceret caedem facere, et si quis eo modo fecisset, purum fore pronuntiavit. Occidere igitur jure e vestris quidem legibus licebit, gratiam repetere neque jure neque ullo modo licebit propter istius legem? (159) Minime vero, Athenienses, minime velitis videri hoc majori studio vobis fuisse, ne liceat gratiam referri ulli bene meritorum, quam ne qua caedes in urbe vestra fiat, sed recordati eorum temporum, quibus affecti beneficiis gratiam retulistis, immunitate data et statuæ Demophanti, de qua Phormio dixit, in qua scriptum et jurejurando confirmatum est, «*si quis pro conservanda libertate populi dimi-*» «*ros, quae Harmodio et Aristogitoni*», condemnato legem

« Ἀριστογείτονα, » καταψηφίσασθε τοῦ νόμου. οὐ γὰρ ἐνεστ' εὐορκεῖν, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσετε.

160. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα, ἐκείν' ἐτ' ἀκούσατέ μου : οὐκ ἐνὶ τούτῳ ἔχειν καλῶς τὸν νόμον, ὅς περὶ τῶν παρεληλυθότων καὶ τῶν μελλόντων ταῦτά λέγει. μὴ δὲ ἐν' ἐῖναί φησιν ἀτελεῖ πλὴν τῶν ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος. καλῶς. μὴ δὲ τὸ λοιπὸν 10 ἐξεῖναι δοῦναι. μὴ δ' ἂν τοιοῦτοί τινες γέγονται, Λεπτίνη; εἰ τὰ πρὸ τοῦ κατεμέμφου τί; μὴ καὶ τὰ μελλοντ' ἤδει; (161) Ὅτι νῆ Δία πόρρω τοῦ τι τοιοῦτον ἐλπίζειν νῦν ἐσμέν. Καὶ εἴη μὲν γ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἀλλὰ γὰρ γ' ἀνθρώπους ὄντας τοιαῦτα καὶ λέγειν καὶ νομοθετεῖν, οἷς μηδεὶς ἂν νεμεσήσῃ, καὶ τάγαθὰ μὲν 15 προσδοκᾶν καὶ τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι διδόναι, πάντα δ' ἀνθρώπιν' ἡγεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ ἂν Λακεδαιμονιοὶ ποτ' ἤλπισαν εἰς τοιαῦτα πράγματ' ἀρξέσθαι, οὐδέ γ' ἴσως Συρακοῖοι, τὸ πάλαι δημοκρατούμενοι καὶ φόρους Καρχηδονίου πραττόμενοι καὶ πάντων τῶν περὶ αὐτοὺς ἄρχοντες καὶ ναυμαχίᾳ νενικηκότες ἡμᾶς, ὑφ' ἐνὸς γραμματέως, ὅς ὑπερέτης ἦν, ὡς φασί, τυραννίσσασθαι. (162), Οὐδέ γ' ὁ νῦν ὢν Διονύσιος ἤλπισεν ἂν ποτ' ἴσως πλοῦς στρογγύλῳ καὶ στρατιώταις ὀλίγοις Δίῳν' ἔλθόντ' ἐφ' αὐτὸν ἐκβαλεῖν τὸν τριη- 25 ρεις πολλὰς καὶ ξένους καὶ πόλεις κεκτημένον. Ἄλλ' οἷμαι, τὸ μελλον ἀδελόν πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ μικροὶ καιροὶ μεγάλων πραγμάτων αἴτιοι γίνονται. διὸ δεῖ μετριάξειν ἐν ταῖς εὐπραξίαις καὶ προορωμένους τὸ μελλον φαίνεσθαι.

507 163. Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν ἐτι καὶ διεξιέναι περὶ τοῦ μηδαμῆ μηδὲ καθ' ἐν τούτῳ ἔχειν καλῶς τὸν νόμον μηδὲ συμφέρειν ὑμῖν, ἀλλ' ἴν' ἐν κεφαλῶν τοῦτο μᾶθῃτε καὶ γὰρ παύσωμαι λέγων, τάδε ποιήσατε : 5 σκέψασθε παρ' ἄλλα καὶ λογίσασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, τί συμβήσεται καταψηφισαμένοις ὑμῖν τοῦ νόμου, καὶ τί, μή. εἴτα φυλάττετε καὶ μέμνησθε, ἂν ὑμῖν ἐξ ἑκατέρου φανῆ, ἴν' ἔλησθε τὰ κρείττω. (164) Ἄν μὲν 10 τοῖνον καταψηφίσασθε, ὥσπερ ἡμεῖς κελύσομεν· οἱ μὲν ἀξιοὶ παρ' ὑμῶν τὰ δίκαι' ἔξουσιν. εἰ δέ τις ἔστ' ἀνάξιος, ὡς ἔστιν πρὸς τῶ τῆν δωρεὰν ἀφαιρεθῆναι δίκην ἢν ἂν ὑμῖν δοκῆ δώσει κατὰ τὸν παρεινενηγμένον νόμον, ἢ δὲ πόλις πιστῆ, δικαία, πρὸς ἅπαντ' ἀψευδῆς 15 φανήσεται. ἐὰν δ' ἀποψηφίσασθε, ὅ μὴ ποιήσῃτε· οἱ μὲν χρηστοὶ διὰ τοὺς φαύλους ἀδικήσονται, οἱ δ' ἀνάξιοι συμφορᾶς ἑτέροις αἴτιοι γενήσονται, δίκην δ' οὐδ' ἠντιοῦν αὐτοὶ δώσουσιν, ἢ δὲ πόλις τάναντία, ὣν εἶπον ἀρτίως, δόξει, ἀπιστος, φθονεράς, φαῦλη παρὰ πᾶσιν 20 εἶναι. (165) Οὐκ οὐκ ἀξίον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσαύτην βλασφημίαν ἀντὶ καλῶν καὶ προσηκόντων ὑμῖν ἀγαθῶν ἐλέσθαι. καὶ γὰρ ἕκαστος ὑμῶν ἰδίᾳ μετέξει τῆς δόξης τῶν κοινῆ γνωσθέντων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τοῦτ' οὐδεὶς οὔτε τῶν περιεστηκότων οὔτε τῶν ἄλλων, ὅτι ἐν 25 μὲν τῷ δικαστηρίῳ Λεπτίνης πρὸς ἡμᾶς ἀγωνίζεται, ἐν δὲ τῇ τῶν καθημένων ὑμῶν ἐνὸς ἑκάστου γνώμη

istam. quod nisi facietis; jurisjurandi vestri religionem servare non potestis.

160. Præter hæc omnia, etiam hoc audite : Fieri nequit, ut ea lex bona sit, quæ de præteritis et futuris eadem dicit. *Neminem ait immunem esse exceptis Harmodii et Aristogitonis posteris. bene. neque in posterum dare licere.* Ne tum quidem, Leptines, si tales aliqui exstiterint? Si ante data reprehendis; quid? num etiam futura novisti? (161) At per Jovem, inquires, a tali metu nunc procul absumus. Utinam absimus, Athenienses! sed quum homines simus, talia tum dicenda tum legibus sancienda sunt, quæ nemo increpet. et bona quidem exspectanda ac votis a diis exoptanda sunt, sed nihil humani tamen alienum a nobis existimare debemus. neque enim Lacedæmonii unquam exspectaverunt ita secum actum iri, nec fortasse Syracusani, populari olim utentes republica et tributa a Carthaginiensibus exigentes, et finitimis omnibus imperantes, et nobis navali prælio superiores, se ab uno scriba, qui, ut aiunt, minister fuit, tyrannide oppressum iri. (162) Nec Dionysius, qui adhuc superstes est, unquam fortasse opinatus est, fore ut a Dione rotunda nave et paucis cum militibus adversus se profecto, imperio spoliaretur, qui triremes multas et milites et urbes possideret. Sed nimirum futurum omnibus hominibus obscurum est, et parvæ occasiones magnos casus pariunt. Quare modus in rebus secundis servandus est, et providendum futurum.

163. Multa præterea dici et commemorari possent ad istam legem evertendam, ut quæ nullo modo probanda nec vobis profutura sit; sed ut id paucis intelligatis et ego dicendi finem faciam, sic agite : Conferte juxta se posita et cogitate animo vestro, quid vobis eventurum sit, si legem damnaveritis, et quid, si approbaveritis. deinde tenete et mementote, quæ ex utraque re vobis fore videantur, ut potiora præferatis. (164) Si igitur eam damnabitis, ut nos jubemus; digni jus suum a vobis tenebunt. sin quis indignus est (ut esto); præterquam quod dono privabitur, ut vobis placebit, punietur e lege substituta, et civitas fidelis, justa, in omnibus rebus verax videbitur. sin approbaveritis (quod ne facite); boni propter improbos afficientur injuria, et indigni calamitatis aliis auctores erunt, poenam autem ne minimam quidem ipsi dabunt, sed civitas, contra quam dixi modo, perfida, invida, mendax, apud omnes videbitur esse. (165) Quare minime committendum est, Athenienses, tantam ignominiam ut adsciscatis, præclaris et vos decentibus bonis repudiatis, nam quisque vestrum opinionis de publicis decretis partis partem capiet. neque enim quisquam ignorat vel circumstantium vel ceterorum, Leptinem in judicio nobiscum contendere, sed in singulorum vestri se-

φιλανθρωπία πρὸς φθόνον καὶ δικαιοσύνη πρὸς κακίαν καὶ πάντα τὰ χρηστὰ πρὸς τὰ πονηρότατ' ἀντιτάττεται. (166) Ὡν τοῖς βελτίοσι πειθόμενοι, καὶ κατὰ 508 ταύθ' ἡμῖν θέμενοι τὴν ψῆφον, αὐτοὶ τε, ἃ προσήκει, δόξετ' ἐγνωκέναι, καὶ τῇ πόλει τὰ κράτιστ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι, κἂν τις ἀρ' ἔλθῃ ποτὲ καιρός, οὐκ ἀπορήσετε τῶν ἐβελησόντων ὑπὲρ ὑμῶν κινδυνεύειν. Ὑπὲρ 5 οὗν τούτων ἀπάντων οἶμαι δεῖν ὑμᾶς σπουδάζειν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν, ὥπως μὴ βιασθῆθ' ἀμαρτάνειν. πολλὰ γὰρ ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλάκις οὐκ ἐδιδάχθητε, ὡς ἔστι δίκαια, ἀλλ' ἀφρέθηθ' ὑπὸ τῆς 10 ὀμοῦ μὴ πάθῃτε νῦν. οὐ γὰρ ἄξιον. ἀλλ' ἃ δίκαι' ἐγνώκατε, ταῦτα φυλάξατε καὶ μνημονεύετε, ἕως ἂν ψηφίσῃσθε, ἵν' εὖσορον θῆσθε τὴν ψῆφον κατὰ τῶν τὰ πονηρὰ συμβουλευόντων. Θαυμάζω δ' ἔγωγε, εἰ τοῖς μὲν 15 τὸ νόμισμα διαφθείρουσι θάνατος παρ' ὑμῖν ἔστιν ἡ ζημία, τοῖς δ' ἄλλῃ τὴν πόλιν κίβδηλον καὶ ἄπιστον ποιοῦσι λόγον δώσετε. οὐ δὴ πού γ', ὡς Ζεῦ καὶ θεοί. Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλεῖω λέγειν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

21.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΟΝΔΥΛΟΥ.

LIBANIOI YΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἔορτὴν ἦγον οἱ Ἀθηναῖοι Διονύσω, ἣν ἐκάλουσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ Διονύσια. ἐν δὲ ταύτῃ τραγικοὶ καὶ κωμικοὶ καὶ αὐλητῶν χοροὶ διηγωνίζοντο. καθίστασαν δὲ τοὺς χοροὺς αἱ φυλαὶ, δέκα 509 τυγχάνουσαι. χορηγὸς δὲ ἦν ἐκάστης φυλῆς ὁ τὰ ἀναλώματα παρέχων τὰ περὶ τὸν χορόν. Ὁ τοίνυν Δημοσθένης τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, τῆς Μανδιονίδος, ἐβελοντῆς ὑπέστη χορηγός. ἐχθρῶ δὲ 5 κερημένος τῷ Μειδίῳ, τῶν πλουσιῶν ἐνί, φησὶ μὲν καὶ ἄλλα παρὰ τὴν χορηγίαν αὐτοῦ πεπονθέναι κακῶς, τὸ δὲ τελευταῖον ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας κονδύλους ἔλαβεν ἐναντίον πάντων τῶν θεατῶν. Ἐπὶ τούτῳ κατηγόρησεν ἐν τῷ δῆμῳ τοῦ Μειδίου ὡς ἡσεθηκότος εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ τὸν Διονύσον. ἐκαλεῖτο δὲ ἡ τοιαύτη 10 κατηγορία προβολή. Ὁ μὲν οὖν δῆμος κατέγνωκε τοῦ Μειδίου τοῦ ἀσεβίου, ἀγωνίζονται δὲ νῦν ἐν δικαστηρίῳ περὶ τῆς δῆμου καταχειροτονίας. ἔδει γὰρ καταγνόντος τοῦ δῆμου δικαστηρίου κρίναι δεύτερον. ἔστιν οὖν ὁ ἀγωνὶς περὶ ὑποτιμήσεως. 15 οὐ γὰρ περὶ τοῦ μηδὲν ἀδικεῖν ὁ Μειδίῳ ἀγωνίζεται, ἀλλὰ περὶ τοῦ τιμήματος, πότερον ὑβρεως ἢ ἀσεβείας ὀφείλει δίκην. Ὅριχός οὖν ὁ λόγος τῆς στάσεως, τοῦ μὲν Μειδίου λέγοντος ὑβρίον εἶναι τὸ πραχθέν, ἐπειδὴ τετύπηκεν ἄνδρα ἐλευθέρου, τοῦ δὲ Δημοσθένους 20 ἀσεβείαν, ἐπειδὴ χορηγὸς ὁ τετυπημένους καὶ ἐν Διονυσίοις καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ. διὰ γὰρ τούτων καὶ ἡσεθηκέναι τὸν Μειδίαν φησίν. ὡς εἶναι διπλοῦν ὄρον κατὰ σύλληψιν, ἕταν μὴ ἐκβάλλοντες τὸ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόμενον ὄνομα καὶ ἕτερον αὐτῷ προσι-

dentium animis humanitatem cum invidia, justitiam cum improbitate, denique omnes virtutes cum maximis vitiis confingere. (166) Si igitur melioribus obtemperantes et nobis assensi fueritis, tum ipsi, quæ decet, decrevisse videbimini, tum quæ reipublicæ optima erunt statuatis, tum, si quod forte inciderit tempus, non deerunt qui pro vobis adire pericula sustineant. De his igitur universis curæ vobis opinor ac studio esse debet, ne vi ad delinquendum adigamini. sæpe enim factum est, Athenienses, ut multa vobis probata et persuasa non sint, sed erepta oratorum clamoribus et violentia et impudentia. (167) Id quod nunc ne patiminor. indignum enim. sed quæ justa esse intelligitis, ea tenete ac recordamini, ut in ferendis tabulis, quemadmodum jurisjurandi religio postulat, consultores improbos condemnatis. Miror autem si eos, qui monctam adulterant, ultimo supplicio punitis, illis vero, qui totam civitatem adulterinam et infidam reddunt, dicendi potestatem dabit. Non dabitis profecto, per Jovem ceterosque deos.

Nescio, quid plura dicenda sint. arbitror enim vos nihil eorum quæ dicta sunt, non intellexisse.

21.

DEMOSTHENIS

IN MIDIAM ORATIO DE ALAPA.

LIBANII ARGUMENTUM.

Festum Bacchi celebrabant Athenienses, quod a deo Bacchanalla nominabant. In eo festo tragici et comici et tibicinum chori inter sese certabant. Hi chori constituebantur a tribubus, quæ decem erant, et eligebatur præbitor ex unaquaque tribu, qui choro sumptus suppeditaret. Quare Demosthenes suæ tribus, Pandionidis, ultro præbitor esse voluit. Quum autem haberet inimicum Midiam, hominem locupletem; queritur ab eo se tum per suæ choragiæ tempus allis malis affecturum esse, tum postremo in orchestra cæsus est pugnis coram omnibus spectatoribus. Quamobrem Midiam apud populum accusat impietatis, qui festum et Bacchum violarit. vocabatur autem talis actio προβολή (Querela prævia). Populus Midiam impietatis condemnavit, nunc in judicio contendunt de populi condemnatione. nam quum populus aliquem condemnarat; necesse erat in judicio causam retractari. Certamen est igitur de æstimatione. neque enim se in se iuste fecisse Midias negat, sed de æstimatione contendit, utrum contumeliæ, an impietatis sit reus. Proinde finitivi status est oratio, quum Midias dicat, id facinus esse contumelliam, quod hominem liberum verberarit; contra Demosthenes, impietatem, quod cæsus fuerit choragus et cæsus fuerit Bacchanalibus et in theatro. his enim de causis etiam imple fecisse Midiam ait. ut sit definitio duplex per correptionem, quum nomen ab adversario introductum

31 ὄψμεν, ὥσπερ ἐνταῦθα ὁ Δημοσθένης, τοῦ Μειδίου λέγοντος ὄβρισκεναι, οὐκ ἐβέβηκε μὲν οὐδὲ τὴν ὄβριν, προστίθῃσι δὲ αὐτῇ καὶ τὴν ἀσέβειαν.

ΑΛΛΟΣ.

510 1. Διάφοροι παρὰ Ἀθηναίους ἤγοντο ἑορταί, ἐν αἷς ἦν τὰ Παν-
 5 αθηναία, ἀπὲρ ἦν διπλά, μικρά τε καὶ μεγάλα, καὶ τὰ μὲν
 ἐν μὲν οὖν τοῖς μεγάλοις γυμνασίαις τινα ἐγίνοντο, καὶ προὔβαλλετο
 ἀπ' ἐκάστης φυλῆς εἰς γυμνασιάρχος, λαμβάνων χρήματα † εἰς
 τὸ γυμνάζειν τοὺς ἐπιτελέσοντας τὴν ἑορτὴν καὶ δώσωσαν τὰς
 10 τούτων δαπάνας τοῖς τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς. Ἦγετο δὲ παρ' αὐτοῖς
 καὶ τὰ Διονύσια, καὶ ταῦτα διπλά, μικρά τε καὶ μεγάλα. καὶ
 τὰ μὲν μικρά ἤγετο κατ' ἔτος, τὰ δὲ μεγάλα διὰ τριετηρίδος
 ἐν τοῖς ληνοῖς †† ἐν οἷς προὔβαλλετο χορηγός ἀπ' ἐκάστης φυλῆς
 15 πρὸς τὸ τρέπειν χοροῦς παιδῶν τε καὶ ἀνδρῶν, ἐλάμβανε δὲ
 χρήματα εἰς τοῦτο. Ἐπιτάσῃσι δὲ τῆς ἑορτῆς ἠγωνίζοντο πρὸς
 ἀλλήλους οἱ χορηγοὶ καὶ ἥρισον, ὕμνους εἰς τὸν Διόνυσον ἔδοντες,
 καὶ τῶ νικῶντι τρίπους τὸ ἄβλον ἦν, ἐπειδὴ τὸν αὐτὸν Ἥλιον
 καὶ Ἀπόλλωνα καὶ Διόνυσον φόντο. Πανομένης δὲ τῆς ἑορτῆς ἐν
 20 τῷ πρώτῳ μηνὶ προὔβαλλον οἱ χορηγοὶ τῆς μελλούσης ἑορ-
 τῆς. ἐν τοῖν τῶ παρόντι καιρῷ προσελήθησαν οἱ χορηγοὶ
 ἐκάστης φυλῆς, ἐσπάνιζε δὲ ἡ Πανδιονίς, ἡ τοῦ Δημοσθένους
 φυλῆ, χορηγοῦ, καὶ ἡμέλεισε τὸ πρῶτον ἔτος, τὸ δεύτερον, τὸ
 25 τρίτον. Ἔθος δὲ ἦν πρὸ μηνός τῆς ἑορτῆς τὸν ἀρχοντα συνάγειν
 τοὺς χορηγοὺς ἐκάστης φυλῆς εἰς τὸ λαχεῖν περὶ τῶν αὐλητῶν,
 καὶ ἐλθόντων τῶν χορηγῶν ἐκάστης φυλῆς πλὴν τοῦ τῆς Παν-
 διονίδος, ἰδὼν ὁ Δημοσθένης τὴν ἑαυτοῦ φυλὴν ἀτιμαζομένην
 511 παρὰ πάντων τῶ μὴ κεκτῆσθαι χορηγόν, αὐτεπάγγελτον καὶ
 αὐτοχειροτόνητον ἑαυτὸν χορηγὸν τῇ φυλῇ καθίστασι. κἀντεῦθεν
 ἐπηρεῖτο παρὰ πάντων. καὶ δὴ λαχόντος αὐτοῦ περὶ τῶν αὐλη-
 τῶν, συνέπραξεν αὐτοῦ ἡ τύχη τῇ προθυμίᾳ, καὶ ἔλαχεν αὐτῷ
 5 ὁ κάλλιστος τῶν αὐλητῶν ὁ Τηλεφάνης. Θέλων οὖν ὁ Δημοσθέ-
 νης κοσμεῖσθαι τὸν αὐτοῦ χορὸν πλεόν τῶν ἄλλων, ἐποίησεν αὐ-
 τὸν φορέσαι χρυσοῦς στεφάνους. Μειδίας δέ, τῶν πολιτευομένων
 τῆς, ὦν σφόδρα πλούσιος καὶ πολλὰ δυνάμενος, ἐχθρὸς τῷ Δη-
 10 μοσθένει γεγωνὸς διὰ τὰς αἰτίας ἃς ἔρει μετὰ μικρὸν ἐν τῷ λόγῳ,
 πολλάκις καὶ ἄλλα παρηνώχλει καὶ ἐπηρεάζε, καὶ δὴ καὶ, ὡς ὁ
 Δημοσθένης λέγει, ὅτι, ὀμνούντων τῶν κριτῶν τῶ καλῶς φσαν-
 τι δοῦναι τὴν νίκην, νύκτων αὐτοῦς ὁ Μειδίας ἔλεγε, « πλὴν Δη-
 15 μοσθένους. » ὅθεν ὁ Δημοσθένης ἐβόα ἐλέγχων αὐτόν. Καὶ τελευ-
 τῶν εἰς τοιαύτην ἤλθε μανίαν ὁ Μειδίας, ὥστε ἐν τῷ θεάτρῳ κόνδυ-
 λον αὐτῷ παρασχεῖν καὶ τὴν ἱεράν περιβῆξαι ἐσθήτα. καὶ ἰδὼν
 ὁ δῆμος ἐπεσύριττεν. ὁ παρὰ τοῖς καλαίοις ἐπὶ κακοῦ ἐλαμβά-
 30 νετο. Ἀπελθὼν δὲ ὁ Δημοσθένης ἐσκέφατο τὸν παρόντα λόγον,
 κατηγορῶν αὐτοῦ δημοσίων ἀδικημάτων. ἐν ᾧ καὶ διαβάλλει
 τὸν Μειδίαν ὡς κλέψαντα τῶν χρυσῶν στεφάνων ὄντιν οὖν παρὰ
 τοῦ χρυσοχοῦ.

2. Ἄγει τοῖνυν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κρίσιν ὁ ῥήτωρ, καταφορᾷ πλει-
 25 στη καὶ τόπῳ σφοδρῶ προσχρησάμενος. ἡ γὰρ τοῦ Μειδίου ποι-
 ὄτης καὶ ἡ τῶν πραγμάτων προπέτεια †† τῇ καταδρομῇ συμ-
 μαχεῖ. Ἡ δὲ στάσις ὀρικῆ, ζητούντων ἡμῶν ἰδίον ἔνομα τῶ
 ἐγκλήματι. ὁ μὲν γὰρ Μειδίας ἰδιωτικόν, ὁ δὲ ῥήτωρ δημοσίον
 512 εἶναι κατασκευάζει. ὅρος γὰρ ἔστιν, οὐ τὸ μὲν πέπρακται, τὸ δὲ
 λείπει πρὸς τὸ τέλος τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐπιτεθησομένου τῶ
 πράγματι, ὡς ἐπὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον ὀρύξαντος καὶ κρινομένου
 5 τυμβωρυχίας. ἐνταῦθα γὰρ πέπρακται μὲν τὸ ὀρύξαι, λείπει δὲ
 τὸ τάφον ὀρύξαι. λέγει γὰρ ὁ φεύγων « ὄρυφα μὲν, οὐ τάφον
 δέ. οὐ γὰρ εὖρον νεκρὸν. » ὁ δὲ διώκων ἀντιφέρει ὅτι « τὸ ὀρυ-
 10 ξῆαι ††† κενοτάφιον τυμβωρυχίαν καλῶ. οὐ γὰρ αὐτὸς ἔδει,

† Fort. λαμπάδιον χρήματα, χρήματα — †† Fort. Ἀθηναίους, — ††† Fort. προπέτεια καὶ ἡ τῶν κρ. ποιότης
 — ††† Fort. τὸ δὲ ὀρύξαι

admittimus et aliud eidem addimus, ut quum hoc loco Demosthenes, fatente Midia se contumeliose fecisse, non rejicit contumelliam, sed eidem etiam impietatem adjungit.

ANONYMI ARGUMENTUM.

1. Varia apud Athenienses festa agebantur, in quibus erant Panathenaea, quae erant duplicia, parva et magna, haec quarto, illa altero quoque anno celebrabantur. Ac in magnis quidem exercitationes quaedam fiebant, et e singulis tribubus unus gymnasiarcha creabatur, qui pecuniam daret ad facies comparandas, pecuniam ad exercendos eos qui festum peracturi erant, et ad ejus festi sumptus certatoribus suae tribus suppeditandos. Agebantur apud eos etiam Bacchanalia, eaque duplicia, parva et magna. parva agebantur quotannis, magna altero quoque anno Lenaeis, quibus creabatur choragus a singulis tribubus, qui choros et puerorum et virorum aleret, et ad eam rem huic pecunia dabatur. Festum autem quum celebrabatur; certabant et contendebant inter se choragi carminibus in Bacchi laudem cantandis, et victori tripus praemium erat. nam eundem et Solem et Apollinem et Bacchum putabant. Post peractum festum primo mense creabantur choragi futuri festi. Quum autem eo tempore singularum tribuum choragi creati essent; Pandionis Demosthenis tribus chorago carebat, eamque rem primo et secundo et tertio anno neglexerat. Moris autem erat, ut Archon uno mense ante festum, omnium tribuum choragis convocatis, tibicines sortiri juberet. et quum singularum tribuum choragi adessent, excepto eo qui e Pandionide desiderabatur; videns Demosthenes suae tribui dedecori esse apud omnes, quod choragum non haberet, ultro, suo ipse suffragio se choragum obtulit. hinc ab omnibus laudatus est. Quum jam tibicines sortiretur; alacritatem et studium ejus fortuna adjuvit, et Telephanes tibicinum praestantissimus ei obvenit. Volens igitur Demosthenes suum chorum ornare praeter ceteros, coronas aureas ei imposuit. At Midias, unus e civitatis gubernatoribus, vir opibus abundans, et magna potentiae, infensus Demostheni ob eas causas, quas paulo post ipse in oratione dicit, quum saepe alias ei obturbavit et insultavit, tum vero etiam, ut affirmat Demosthenes, quod jurantibus iudicibus se victoriam illi daturus qui praecclare cecinisset, Midias eos vellicans dixit, « Demosthene excepto. » quomobrem Demosthenes exclamavit eumque arguit. Tandem in eam venit insaniam Midias, ut in theatro ei alapam impingeret, et sacram vestem dilaceraret. Ea re populus visa sibilat. quae antiquitus nota erat vituperationis. Demosthenes igitur digressus et praesentem orationem meditatus, eum publici criminis reum facit. in qua Midiam etiam criminatur, quod earum coronarum aurearum quamlibet ab aurifice sit suffragatus.

2. Orator igitur eum in judicium adducit, magno impetu et argumento vehementi adhibito. nam Midias protervitas et negotii constitutio exagitationem adverzarum juvant. Status finitivus est. proprium enim criminis nomen quaeritur, quod crimen Midias privatum, orator publicum esse contendit. Flinitio enim est ejus rei, cujus pars una facta est, altera deest, quominus rei nomen totum imponi possit, ut si quis cenotaphium effregit et sepulcri violati sit reus. hic enim de fossione constat, id vero ambigitur, an sepulcrum sit effossam. reus enim, effodi, inquit, sed non sepulcrum. nam cadaver non inveni. at accusator objicit, effossionem autem cenotaphii sepulcri violationem voco. neque enim tu sciebas id esse cenotaphium, sed

- 10 ὅτι κενωτάριον ἐστίν, ἀλλ' ὡς τάφοι ὀρύττων, ἐπεὶ κενωτάριον εἶρηται, ἀξιοῖς μὴ δοῦναι δίκην. » Οὕτω κενωτάριον πέπρακται μὲν τὸ εὐφραίνει τὸν Δημοσθένην, λείπει δὲ τὸ καλέσαι τὸν αὐτοχειροτόνητον χορηγόν. ὁ γὰρ Δημοσθένης λέγει ὅτι « χορηγὸν
- 15 ἔτυψας, » ὁ δὲ Μειδίας ἐστὶ « χορηγὸν οὐκ ἔτυψα (αὐτοχειροτόνητος γὰρ ἦσθα) ἀλλ' ἰδιωτὴν, τοῦτο δὲ οὐκ ἐστὶ δημοσίον ἀδικήμα. » Διπλοῦς δὲ ὁ ὅρος εἶδους τοῦτο κατὰ σύλληψιν. κατὰ σύλληψιν δὲ ἐστίν, ὅταν ὁ διώκων τὴν αὐτοῦ δικαιολογίαν καὶ τὴν
- 20 τοῦ φεύγοντος εἰς ἐν συνάγῃ. ἐνθα γὰρ οὐ τὸ μὲν ἐκβάλλει τις, τὸ δὲ δέχεται, ἀλλ' ἄμφω συγκροτεῖ καὶ συλλαμβάνει· τούτω ὑπάγομεν τῷ εἶδει. Φαίνεται οὖν ὁ ῥήτωρ ἐν πολλοῖς τοῦτο ποιῶν μέρεσι, καὶ φάσκων ἅμα αὐτῷ καὶ τὴν πόλιν ὑβρίζεσθαι. Κε-
- 25 φάλαια δὲ τὰ τῆ στάσει προσήκοντα ἐστὶ τῷ λόγῳ. τὰ δὲ προοίμια καταφορικά, ὑπερβολὴν ἔχοντα πολλὴν καὶ τῶν περιστατικῶν αὐξήσιν. τὸ γὰρ « πρὸς ἅπαντας » καὶ οὐ πρὸς ἕμὸν μόνον, καὶ τὸ « αἰεὶ » τὴν μελέτην τῆς ἀτοπίας καὶ οὐ πρὸς ἀπαξ ἐκ τύχης ἡμαρτηκότα δείκνυσι.
- 513 3. Κεφάλαια δὲ τοῦ λόγου ταῦτα : ὅρος, ἀνθορισμός, γνῶμη νομοθέτου, συλλογισμός, πληκτικὸς, πρὸς τι, μία τῶν ἀντιθετικῶν, μεθ' ἣν τὸ μεταληπτικὸν καὶ ἀντιληπτικόν. Ἐνταῦθα διὰ
- 5 τεσσάρων ὄρων ὁ ῥήτωρ ἐμπλέκει τὴν κατηγορίαν, δεικνύων ὅτι δημοσίᾳ Μειδίας ἠδίκησεν. ἐστὶ δὲ ὁ πρῶτος ὅρος οὗτος, ὅτι οἱ ἐν ἰσορῇ ἀδικούντες δημοσίον ἀδικήματα ποιοῦσι. δεύτερος ὅρος, καὶ μέγιστα οἱ χορηγὸν ἀδικούντες. τρίτος ὅρος, ὅτι
- 10 πᾶσα ὕβρις δημοσίον ἐστὶν ἀδικήμα. παραλογίζεται δὲ ἐνταῦθ' ἐκ τῆς ὁμωνυμίας τῆς ὕβριος. λέγεται γὰρ ὕβρις ἢ δι' αἰσχροουργίας καὶ ἢ διὰ λόγων καὶ ἢ διὰ πληγῶν, δημοσίον δὲ ἀδικήματα ἡγοῦντο τὴν αἰσχροουργίαν. τῆ οὖν ὁμωνυμίᾳ παρελογίσαστο.
- 15 Τέταρτος ὅρος, ὅτι ὁ πάντας αἰεὶ ὑβρίζει δημοσίᾳ ἀδικεῖ. εἰ γὰρ τὸ δημοσίον ἐκ πάντων συνίσταται, ἄρα δημοσίον τὰδίκημα. Τίθησι δὲ σπερματικῶς ἐν τῷ προοίμῳ τοὺς τέτταρας ὄρους. ἐκ τούτων εἰσὶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τρεῖς, τὸν δὲ τέταρτον
- 20 τίθησιν ἐν τῇ παρεκδόσει, δικαίως. λέγων γὰρ ὅτι ὁ πάντας ὑβρίζει δημοσίᾳ ἀδικεῖ, παρεξέρχεται λέγων τὸν πρότερον αὐτοῦ βίον. Ἐχει δὲ ὁ λόγος οὗτος δύο προοίμια : τὸ πρῶτον ἐκ διαβολῆς ἐλλημένον τοῦ ἐναντίου, καὶ ἐκ συστάσεως τοῦ οἰκείου
- 25 προκόπου, καὶ ἐκ προσοχῆς. ἐστὶ δὲ ἡ πρότασις διμερής, καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος ἀκατάσκευον, τὸ δὲ δεύτερον καὶ αὐτὸ διμερές. καὶ κατασκευάζει τούτων ἑκάτερα. εἶτα ἐπιφέρει τὸ συμπέρασμα, ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ προσοχή.

ΑΛΛΩΣ.

- Ἄλλωσ κατὰ σύλληψιν. λέγεται δὲ οὗτος, ὅταν τοῦ φεύγοντος
- 514 ἀντονομάζοντος ὁ διώκων καὶ τούτω κάλειψ ὑπεύθυνον αὐτὸν εἶναι λέγῃ τῷ ὀνόματι, ὡς διπλοῦς ἐστίν, ἐπεὶ δύο περιέχει ἐγκλήματα. παράδειγμα ὁ στρατηγὸς ὁ βιασάμενος τὴν πα-
- 5 ρατεθεῖσαν κόρην ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ, καὶ δημοσίον ἀδικημάτων κρινόμενος, καὶ ἀποκρινόμενος μὴ δημοσίᾳ ἠδικημέναι ἀλλὰ βιάσασθαι, ὁ δὲ πρεσβευτὴς ἄμφοτέροις αὐτὸν φάσκων ὑπεύθυνον εἶναι. Ἰδὲ προοίμιον ἀπὸ τοῦ ἐντιδικίου, ὁ δὲ λόγος
- 10 αἰ' ἐνὸς εἶδους προάγεται, ἦτοι τοῦ δικανικοῦ. τούτου γὰρ καὶ τὸ τέλος τὸ δικαίον καὶ ἡ κατασκευὴ διὰ τοῦ δικαίου.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΜΕΙΔΙΟΥ.

1. Τὴν μὲν ἀσελγείαν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὴν ὕβριν, ἣ πρὸς ἅπαντας αἰεὶ χρεῖται Μειδίας, οὐδένα, οὐθ' ὁμῶν οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἄγροεῖν οἶμαι. ἔγω δ', ὅπερ ἂν καὶ ὁμῶν ἕκαστος ὑβρισθεὶς προείλετο πρᾶ-

quum foderis tanquam sepulcrum, nunc quoniam id cenotaphium esse constat, impune abire studes. Sic etiam hic constat quidem vapulasse Demosthenem; sed in controversia est, utrum is qui ultro nemine suffragium ferente ipse se obtulit, choragus sit vocandus. nam Demosthenes dicit « choragum verberasti, » at Midias « non verberavi choragum (nam tuo suffragio es creatus), sed privatum. hoc vero non est crimen publicum. » Duplex autem est finitio ejus generis, quod correptione constat. est autem correptio, quum actor suam intentionem et rei defensionem in unum contrahit. Quum enim non alterum egerit, alterum accipit, sed utrumque conjungit et complectitur; huic generi subjicimus. Facit autem aperte hoc orator in multis partibus, et se et una secum civitatem dicit contumellis afflicti. Ac capita orationis constitutioni conveniunt. Principia vero impetuosa sunt, habentia superlativam multam, et circumstantialium amplificationem. hoc enim « adversus omnes » et non « contra me solum », et illud « semper » studium improbitatis et non semel fortuito deliquisse ostendunt.

3. Capita orationis sunt hæc: definitio, contraria definitio, mens legislatoris, ratiocinatio, quantitas, comparatio, una e constitutionibus assumptiva, postquam translatio (actionis questio) et absoluta constitutio. Ibi orator quatuor definitionibus accusationem implicat, ut ostendat Midiam publicum crimen commisisse. Est autem hæc prima definitio: qui in festo delinquant, publicum crimen committunt. altera definitio, cum maxime qui choragum lædunt. tertia, omnis contumelia est crimen publicum. decipit autem hic per homonymiam vocabuli ὕβρις, nam si flagitium committitur et si quis verbis et si quis verberibus læditur, ὕβρις dicitur, publicum autem crimen arbitrabantur flagitium. homonymia igitur decipiendi causa est usus. Quarta finitio: qui semper studet insultare omnibus, in rempublicam peccat. nam si respublica ex omnibus constat; ergo publicum hoc crimen est. Ponit autem sparsim in exordio quatuor hasce finitiones, e quibus in confirmatione sunt tres, quarum autem in digressionem inserit, prudenter. quum enim dicat omnes ab eo lædi, ideo rempublicam violari, digreditur in superioris vite ejus commemorationem. Habet hæc oratio duo exordia: a adversarii calumnia, et a commendatione sue personæ, et ab attentione sumptum. Est autem propositio eorum bipertita, ac prior quidem pars argumentatione caret, posterius autem et ipsum bipertitum. et eorum utrumque confirmat. deinde inferit conclusionem, in qua est attentio.

SCHOLIASTÆ ARGUMENTUM.

Finitio per correptionem. dicitur autem hæc, quando, reo aliud nomen criminis opponente, actor eum et hoc et altero nomine teneri affirmat. duplex igitur est, quum duo crimina complectatur. Exempli gratia dux puellæ a legato fidelis sue mandata stuprum intulerat, publici criminis accusatus, respondet, se non commisisse in rempublicam, sed vim fecisse, at legatus utrumque crimen in eo hæere contendit. Exordium ab adversario, oratio autem per unum genus producitur, judiciale. hujus enim et finis est justum et argumentatio fit per justum.

DEMOSTHENIS ORATIO IN MIDIAM.

1. Qua petulantia, judices, et contumelia semper in omnes utatur Midias, neminem vel vestram vel reliquorum civium ignoret arbitrator. Ego vero, quod etiam vestrum unusquisque affectus contumelia faciendum sibi censuisset,

5 ξαι, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησα, καὶ προῦβαλόμην ἀδικεῖν τοῦτον περὶ τὴν ἑορτὴν, οὐ μόνον πληγὰς ὑπ' αὐτοῦ λαθῶν τοῖς Διονυσίοις, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια παθῶν παρὰ πᾶσαν τὴν χορηγίαν. (2) Ἐπειδὴ δὲ καλῶς
 10 καὶ τὰ δίκαια ποιῶν ὁ δῆμος ἄπας οὕτως ὠργίσθη καὶ παρωξύνθη καὶ σφόδρ' ἐσπούδασεν ἐφ' οἷς ἡδικημένω καὶ συνήδει, ὥστε, πάντα ποιῶντος τοῦτου καὶ τινῶν ἄλλων
 15 ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐκ ἐπέστη, οὐδ' ἀπέβλεψεν εἰς τὰς οὐσίας τὰς τούτων οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἀλλὰ μίξ' γνώμη κατεχειροτόνησεν αὐτοῦ· πολλοὶ μοι προσιόντες, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ἡμῶν
 5 καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν ἤξουσιν καὶ παρεκλεύουσιν' ἐπεξελεθεῖν καὶ παραδοῦναι τοῦτον εἰς ὑμᾶς, ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, δι' ἀμφοτέρω, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῆ τοὺς θεοὺς, καὶ δεινὰ πεπονθέναι νομίζοντες ἐμέ, καὶ δίκην ἅμα
 10 βουλόμενοι λαβεῖν ὧν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐτεθέατο θρασὺν ὄντα καὶ βδελυρὸν καὶ οὐδὲ καθεκτὸν εἶναι. (3) Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων, ὅσα μὲν παρ' ἐμοῦ προσήκε φυλαχθῆναι, πάντα δικαίως ἡμῖν τετήρηται, καὶ κατηγορήσων, ἐπειδὴ τις εἰσάγει, πάρειμι, ὡς ὁρᾶτε, πολλὰ μὲν, ὡς
 15 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματ' ἐξόν μοι λαβεῖν ὥστε μὴ καταγορεῖν, οὐ λαθῶν, πολλὰς δὲ δεήσεις καὶ χάριτας καὶ νῆ Δι' ἀπειλὰς ὑπομείνας. (4) Ἄ δ' ἐν ἡμῖν μετὰ ταῦτ' ἐστὶν ὑπόλοιπα, ὅσα πλείοσιν οὕτως ἠνώχληκε καὶ παρῆγγελεν (ἑώρων γὰρ αὐτὸν ἄρτι πρὸ τῶν δικαστηρίων οἷ ἐποίει), τοσούτω μᾶλλον ἐλπίζω τὸ δίκαιον εἶναι.
 20 οὐ γὰρ ἂν καταγοροῖν ἡμῶν οὐδενός, οὐθ' ὡς, περὶ ὧν πρὸς ἐμ' ἐσπούδασατ' αὐτοί, τούτων ἀμελήσετε, οὐθ' ὡς, ἵνα Μειδίας ἀδεῶς τὸ λοιπὸν ὑβρίζῃ, ψηφιεῖται τις ἡμῶν ὁμομοχὸς ἄλλο τι πλὴν ὅτι ἂν δίκαιον ἡγήται.
 25 (5) Εἰ μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρανόμων ἢ παραπρεσβείας ἢ τινος ἄλλης αἰτίας ἡμελλον αὐτοῦ κατηγορεῖν· οὐδὲν ἂν ἡμῶν ἤξιον δεῖσθαι, νομίζων τῶ μὲν
 30 δικατηγῶν περὶ τῶν τοιούτων προσήκειν ἐλέγχειν μόνον, τῶ δὲ φεύγοντι καὶ παραιτεῖσθαι. ἐπειδὴ δὲ τοὺς τε κριτὰς διαφθειράντος τοῦτου καὶ διὰ τοῦτο τῆς φυλῆς
 5 ἀδίκως ἀφαιρεθείσης τὸν τρίποδα, (6) καὶ αὐτὸς πληγὰς εἰληφὼς καὶ ὑβρισμένος οἷ οὐκ οἶδ' εἰ τις ἄλλος πώποτε χορηγὸς ὑβρίσθη, ἣν ὑπὲρ τούτων ἀνανακτήσας καὶ συνοργισθεὶς καταχειροτονίαν ὁ δῆμος ἐποίησατ', ταύτην εἰσέρχομαι· οὐκ ὀκνήσω καὶ δεῖσθαι. εἰ γὰρ οἷόν
 10 τε τοῦτ' εἰπεῖν, ἐγὼ νῦν φεύγω, εἴπερ ὑβρισθέντα μηδεμίαν δίκην τυχεῖν ἐστὶ τις συμφορά. (7) Δέομαι οὖν ἡμῶν ἀπάντων, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω πρῶτον μὲν εὐνοικῶς ἀκοῦσαί μου λέγοντος, ἔπειτ', ἐὰν ἐπιδείξω Μειδίαν τουτονὶ μὴ μόνον εἰς ἐμέ, ἀλλὰ καὶ εἰς ὑμᾶς
 15 καὶ εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ἅπαντας ὑβρίκῳτα, βοηθῆσαι καὶ ἐμοὶ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ὑβρισμαὶ μὲν ἐγὼ καὶ προπεηλαίκασαι τὸ σῶμα τοῦμὸν τότε, ἀγωνιεῖται δὲ
 20 καὶ κριθήσεται τὸ πρᾶγμα νυνί, πότερον ἐξεῖναι δεῖ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν καὶ εἰς τὸν τυχόνθ' ἡμῶν ἀδεῶς ὑβρίξειν, ἢ μὴ. (8) Εἰ τις οὖν ἡμῶν ἄρα καὶ τὸν ἔμπροσθε χρόνον τῶν ἰδίων τινὸς ἕνεκα γίνεσθαι τὸν ἀγῶνα τόνδ' ὑπε-

id et ipse feci, et in concione questus sum istum violare festum, non modo acceptis plagis ab eo Bacchanalibus, sed et multa alia et violenta perpeusus toto tempore choragiæ. (2) Postquam vero populus universus boni et æqui ratione habita sic excauduit et concitatus fuit, tantæque curæ habuit eam injuriam, qua me sciebat affectum esse, ut, quamvis iste nihil non faceret et alii quidam pro eo, tamen non paruerit, neque istorum opes aut pollicitationes respexerit, sed consentientibus suffragiis eum condemnarit; multi ad me accessere, iudices, tum e vobis, qui nunc in iudicio adestis, tum e reliquis civibus, qui suaderent et hortarentur, ut jus meum persequerer atque istum ad vos adducerem, mea quidem sententia, ob duo, Athenienses, per deos, quod et me insignem accepisse injuriam putabant, et quod simul de isto penas sumere optabant eorum injuriarum, quas etiam alias (qua est audacia et furore, nec coerceri jam potest) petulanter admisisse cognorant. (3) Quæ quum ita sint, quæ a me observari conveniebat, ea juste in vestrum commodum omnia cauta sunt, et ad accusandum, quum causa iudicio committitur, adsum, ut videtis, magna, Athenienses, pecunia, quæ mihi, ne accusarem, offerebatur, repudiata et multis deprecationibus et donis et per Jovem comminationibus contemptis. (4) quæ vero penes vos sunt post illud reliqua, quanto plures iste sollicitavit et prehensavit (videbam enim modo ante iudicia qualia actitaret), tanto magis me jus consecuturum puto. neque enim de ullo vestrum tam male existimo, ut verear, ne vel erga me vestrum studium deposituri, vel, ut Midias impune in posterum civibus in iudicari sitis, neglecta jurisjurandi religione quicquam aliud dicaturus sitis, quam quod justum esse censueritis. (5) Quod si, Athenienses, eum contrariam legum aut falsæ legationis aut de quopiam alio crimine accusaturus essem; nullis mihi precibus utendum apud vos existimassem, si quidem statuo esse tantum accusatoris crimen probare, rei, etiam deprecari. sed quum iste et iudices corruperit, et propterea tribui meæ per injuriam tripus sit ereptus, (6) atque ego non modo verberibus, sed his etiam contumeliis sim affectus, quibus haud scio an ullus unquam choragus, et quum hoc iudicium, postquam propterea adversarius indignatione et suffragiis populi jam damnatus est, subeam; non dubito etiam precibus uti. nam si hoc dicere licet, ego nunc reus sum, siquidem calamitas est, contumeliis agitata non posse jus suum adipisci. (7) Oro igitur vos omnes, iudices, et supplico primum, ut me dicentem benigne audiat, deinde ut, si ostendero Midiam istum non mihi tantum, sed vobis etiam et legibus et ceteris omnibus insultasse, quum mihi tum vobismetipsis opem feratis. sic enim res fere se habet, Athenienses: Ego sum contumeliis affectus et meum corpus ignominiose tractatum est tunc, id vero certamen est et ea res in iudicio versatur nunc, utrum licere debeat huiusmodi facinora committere et vestrum quemlibet impune exagitare, necne. (8) Quanquam igitur quis fortasse vestrum superiore tempore causam hanc esse privatam pu-

25 λάμβανεν· ἐνθυμηθεὶς νῦν ὅτι δημοσίᾳ συμφέροι μὴδὲν ἢ μὴδὲν ἐξεῖναι τοιοῦτο ποιεῖν, ὡς ὑπὲρ κοινοῦ τοῦ πράγματος ὄντος καὶ προσέχων ἀκουσάτω, καὶ τὰ φαινόμεν' αὐτῷ δικαιοτάτ' εἶναι, ταῦτα ψηφισάσθω. Ἀναγνώσεται πρῶτον μὲν ὑμῖν τὸν νόμον, καθ' ὃν εἰσὶν αἱ προβολαί. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων πειράσομαι διδάσκειν. Λέγε τὸν νόμον.

NOMOS.

517. Τοὺς πρυτάνεις ποιεῖν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου τῇ ὑστεραίᾳ τῶν Πανδιῶν*. ἐν δὲ ταύτῃ χρηματίζειν πρῶτον μὲν περὶ ἱερῶν, ἔπειτα τὰς 5 προβολὰς παραδιδότωσαν τὰς γεγενημένας ἕνεκα τῆς πομπῆς ἢ τῶν ἀγῶνων τῶν ἐν τοῖς Διονυσίοις, ὅσαι ἂν μὴ ἐκτετισμέναι ὦσιν.

9. Ὁ μὲν νόμος οὗτός ἐστιν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καθ' ὃν αἱ προβολαὶ γίνονται, λέγων, ὡς περ ἤκούσατε, ποιεῖν τὴν ἐκκλησίαν ἐν Διονύσου μετὰ τὰ Πάνδια, ἐν 10 δὲ ταύτῃ, ἐπειδὴν χρηματίσωσιν οἱ πρόεδροι περὶ ὧν δὴν δὴ ἀρχῶν, χρηματίζειν καὶ περὶ ὧν ἂν τις ἡδικηκῶς ἢ περὶ τὴν ἑορτὴν ἢ παρανεομηκῶς, καλῶς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ συμφερόντως ἔχων ὁ νόμος, ὡς 15 τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ μαρτυρεῖ. ὅπου γὰρ ἐπόντος τοῦ φόβου τούτου φαίνονται τινες οὐδὲν ἤττον ὑβρισταί, τί χρὴ τοὺς τοιοῦτους προσδοκᾶν ἂν ποιεῖν, εἰ μὴδεὶς ἐπὶ τῶν ἀγῶνων μὴδὲ κίνδυνος;

10. Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ τὸν ἐξῆς νόμον ἀναγνώσασθαι 20 ναι τουτονί. καὶ γὰρ ἐκ τούτου φανερὰ πᾶσιν ὑμῖν ἦτε τῶν ἄλλων ὑμῶν εὐλάβεια γενήσεται καὶ τὸ τούτου θράσος. Λέγε τὸν νόμον.

NOMOS.

25 Εὐήγορος εἶπεν, ὅταν ἡ πομπὴ ἢ τῷ Διονύσῳ ἐν Πειραιεῖ καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγωδοὶ, καὶ ἐπὶ Ἀθηναίῳ πομπῇ καὶ οἱ τραγωδοὶ καὶ οἱ κωμῳδοί, καὶ τοῖς ἐν ἄστει Διονυσίοις ἢ πομπῇ καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος καὶ οἱ κωμῳδοὶ καὶ οἱ τραγωδοί, καὶ Θαρρηλίῳν 518 τῇ πομπῇ καὶ τῷ ἀγῶνι μὴ τι ἐξεῖναι μήτε ἐνεγραῖσαι μήτε λαμβάνειν ἕτερον ἐτέρου, μὴδὲ τῶν ὑπερημέρων, ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. Ἐάν δέ τις τούτων τι παραβαίῃ· ὑπόδικος ἔστω τῷ παθόντι, καὶ προβολαὶ αὐτοῦ ἔστωσαν 5 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Διονύσου ὡς ἀδικούντος, καθὰ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀδικούντων γέγραπται.

11. Ἐνθυμείσθε, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐν τῷ προτέρῳ νόμῳ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἑορτὴν ἀδικούντων οὕτως 10 τῆς προβολῆς, ἐν τούτῳ καὶ κατὰ τῶν τοῦς ὑπερημέρους

tavit; is nunc cogitans, esse e republica ne cuiquam quocquam tale committere liceat, diligenter auscultet, quia res agitur communis, et quæ ei justissima videantur, ea decernat. Primum vobis legem recitabit, qua queri licet apud populum. deinde de reliquis quoque docere conabor. Recita legem.

LEX.

Prytanes concionem habento in templo Bacchi postridie Pandia. in ea concione primum de sacris agunto, post de querelis pompæ causa factis aut propter ludos in Bacchanalibus, quæ multatæ non fuerint.

9. Lex, Athenienses, qua publice queri licet, hæc est, jubens, ut audivistis, habendam esse concionem in templo Bacchi post Pandia, et in hac, postquam Prohedri tractarint de iis, quæ Archon administravit, tractandum etiam de injuriis in festo aut de aliis contra leges factis. præclaram, Athenienses, utlemque esse hanc legem, ipsa res ostendit. quum enim tanto metu impendente, tamen protervi quidam exsistant; quid ab isto genere hominum expectandum erit; sublato judicio periculique metu?

10. Legam vobis etiam sequentem legem hanc, ex qua omnes perspicietis et reliquorum vestrum verecundiam et istius audaciam. Recita legem.

LEX.

Euagorus dixit, quum Bacchi pompa in Piræo est, et comædi et tragædi, et quum in Lenæo pompa est, et tragædi et comædi, et quum urbanis Bacchanalibus pompa est, et pueri et Comus et comædi et tragædi, et Thargellorum in pompa et ludo, ne liceat vel pignora vel quicquam, quod sit alterius, capere, ne illorum quidem, qui ad diem non solverint, in hisce diebus. At si quis horum aliquod commiserit; ei, qui passus est injuriam, jus esto accusandi et querendi de illo ut injurio in concione in templo Bacchi congregata, quem ad modum de reliquis illis injuriosis scriptum est.

11. Cogitate, Judices, quum in priore lege de injuriosis in festum querelæ ponantur, in hac vos querelas de iis quoque, qui dilatum æs alienum exigunt aut quicquid tan-

εἰσπραττόντων ἢ καὶ ἄλλ' ὅτιοῦν τινὸς λαμβανόντων ἢ βιαζομένων ἐποιήσατε τὰς προβολάς. οὐ γὰρ ὅπως τὸ σῶμα ὑβρίζεσθαι τινὸς ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις ἢ τὴν παρασκευὴν, ἣν ἂν ἐκ τῶν ἰδίων πορίσαιτο τις εἰς
16 λειτουργίαν, ὡς εἴθε χρῆναι, ἀλλὰ καὶ τὰ δίκη καὶ ψήφω τῶν ἐλόντων γιγνόμενα, τῶν ἐαλωκότων καὶ κεκτημένων ἐξ ἀρχῆς τὴν γοῦν ἑορτὴν ἀπεδώκατ' εἶναι. (12) Ὑμεῖς μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες εἰς τοσοῦτον
20 ἀφῆχθε φιλανθρωπίας καὶ εὐσεβείας, ὥστε καὶ τῶν πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων τὸ λαμβάνειν δίκην ἐπέσχετε ταύτας τὰς ἡμέρας, Μειδίας δ' ἐν αὐταῖς ταύταις ταῖς ἡμέραις ἄξια τοῦ δοῦναι τὴν ἐσχάτην δίκην ποῶν δειχθήσεται. Βούλομαι δ' ἕκαστον ἀπ' ἀρχῆς,
25 ὧν πέπονθα, ἐπιδείξας καὶ περὶ τῶν πληγῶν εἰπεῖν, ἅς τὸ τελευταῖον προσενέτεινέ μοι. ἐν γὰρ οὐδ' ἐν ἔστιν ἐφ' ᾧ τῶν πεπραγμένων οὐ δίκαιος ὧν ἀπολωλέναι φανήσεται.

13. Ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκός χορηγοῦ τῇ Πανδιονίδι φυλῇ, τρίτον ἔτος τοῦτ', παρουσίας δὲ τῆς ἐκ
519 κλησίας ἐν ἣ τὸν ἄρχοντ' ἐπικληροῦν ὁ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει, λόγων καὶ λοιδορίας γιγνόμενης, καὶ κατηγοροῦντος τοῦ μὲν ἀρχοντος τῶν ἐπιμελητῶν τῆς φυλῆς, τῶν δ' ἐπιμελητῶν τοῦ ἀρχοντος, παρελθὼν ὑπεσχόμεν ἐγὼ χορηγήσειν ἐθελοντῆς καὶ
5 κληρουμένω πρώτος αἰρεῖσθαι τὸν αὐλητὴν Ἐλαχον, (14) ὑμεῖς μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες ἀμφοτέρ' ὡς οἷόν τε μάλιστα ἀπεδέξασθε, τὴν τ' ἐπαγγελίαν τὴν ἐμὴν καὶ τὸ συμβᾶν ἀπὸ τῆς τύχης, καὶ θόρυβον καὶ
10 κρότον τοιοῦτον ὡς ἂν ἐπαινοῦντές τε καὶ συνησθέντες ἐποιήσατε, Μειδίας δ' οὐτοσί μόνος τῶν πάντων, ὡς εἴκειν, ἠχθέσθη, καὶ παρηκολούθησε παρ' ἄλλων τὴν λειτουργίαν ἐπηρεάζων μοι συνεχῶς καὶ μικρὰ καὶ μέγιστον.
15 (15) Ὅσα μὲν οὖν, τοὺς χορευτὰς ἐναντιούμενος ἡμῖν ἀφεθῆναι τῆς στρατείας, ἠνώγκλησεν, ἢ προβαλλόμενος καὶ κελεύων ἑαυτὸν εἰς Διονύσια χειροτονεῖν ἐπιμελητῆν, ἢ τὰλλα πάντα, ὅσα τοιαῦτα, ἔασω. οὐ γὰρ ἀγνοῶ τοῦθ', ὅτι τῶ μὲν ἐπηρεαζομένω τότε ἔμοι
20 καὶ ὑβριζομένω τὴν αὐτὴν ὄργην ἕκαστον τούτων ἦν περ ἄλλ' ὅτιοῦν τῶν δεινοτάτων παρίστη, ὅμιν δὲ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος οὐσιν οὐκ ἂν ἴσως ἄξια ταῦτα καθ' αὐτ' ἀγῶνος φανεῖν. ἀλλ' ἂ πάντες ἂν
25 ὁμοίως ἀγανακτήσαιτε, ταῦτ' ἐρῶ. (16) Ἔστι δ' ὑπερβολὴ τῶν μετὰ ταῦτα, ἃ μέλλω λέγειν, καὶ οὐδ' ἂν ἐπεχείρησ' ἐγωγε κατηγορεῖν αὐτοῦ νῦν, εἰ μὴ καὶ τότε ἐν τῷ δήμῳ παραχρῆμ' ἐξήλεγξα. τὴν γὰρ ἐσθῆτα τὴν ἱεράν (ἱεράν γὰρ ἐγωγε νομίζω πᾶσαν, ὅσην ἂν τις
30 ἕνεκα τῆς ἑορτῆς παρασκευάσθαι, τέως ἂν χρῆσθῆ) καὶ τοὺς στεφάνους τοὺς χρυσοῦς, ὅς ἐποιησάμην ἐγὼ κόσμον τῷ χορῷ, ἐπεβούλευσεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διαφθεῖραί μου νύκτωρ ἔλθων ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ χρυσογού. καὶ διέφθειρεν, οὐ μέντοι πᾶσάν γε. οὐ
5 γὰρ ἠδυνήθη. καὶ τοιοῦτον οὐδεὶς πώποτε οὐδένα φησὶν ἀκηκοέναι τολμήσαντα, οὐδὲ ποιήσαντ' ἐν τῇ πόλει. (17) Οὐκ ἀπέχρησε δ' αὐτῷ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸν δι-

dem alienum prehendant aut vi auferunt, concessisse. nam tantum abest, ut in hisce diebus corpus cujusquam aut instrumentum, quod quis privato sumptu ad munus forte paravisset, lædi oportere censueritis, ut etiam, quæ jure et sententia judicum eorum sunt qui vicere, victis prioribusque possessoribus, hoc quidem certe in festo, restitueritis. (12) Tanta igitur, Athenienses, vestra omnium est humanitas et pietas, ut per hos dies de injuriis prius factis penas sumi vetueritis, Midias autem his ipsis diebus ea perpetrasse ostendatur, quæ ultimum supplicium meruerunt. Volo autem, ubi ab initio singula eorum, quæ passus sum, exposuero, etiam de verberibus dicere, quibus me postremo affectit. Nullum enim, ne unum quidem ex omnibus ejus facinoribus est, ob quod interfectum esse non mereatur.

13. Quum Pandionis tribus tribus abhinc annis choragum non haberet, convocataque concione, in qua archontem lex jubet choris tibicines sortito dare, verba et jurgia intercederent (archon enim curatores tribus, hi archontem accusabant); ego progressus me ultro sumptus suppeditaturum sum pollicitus, et quum sortitione facta mihi obvenisset prima tibi cinis electio, (14) vos quidem, Athenienses, universi utrumque summopere comprobastis, et pollicitationem meam et fortunæ benignitatem, et strepitum plausumque talem, qualem laudantes et gratulantes feceritis, excitavistis, at Midias isto solus, ut apparet, omnium indoluit et toto liturgiæ tempore continenter me conviciis insectans inturbavit tam parvis quam majoribus in rebus. (15) Quantopere autem, nobis adversandi studio saltatores impediens quominus militis vacarent molestus fuerit, aut se offerendo et suadendo, ut ipse Bacchanalium curator crearetur, aut reliquis quæ generis ejusdem sunt omnibus, omittam. neque hoc enim ignoro, dum ego, qui tum istius insultus et contumelias tolerabam, ad tantam iracundiam singulis istorum concitatus sum, quantam ullo alio atrocissimo facinore, vobis ceteris, ad quos ea nihil atinebant, non perinde fortasse per sese digna videri judicio. Sed ea dicam, quibus æque omnes indignemini. (16) Omnem autem modum postea facta excedunt, quæ dicturus sum, neque equidem accusare eum nunc instituasem, nisi tum quoque statim in populi conventu coarguissem. Sacram enim vestem (nam sacram ego esse puto omnem, quamcumque quis festi gratia paravit, quamdiu in usu est) aureasque coronas, quas ad ornamenta chori curaveram faciendas, per insidias, Athenienses, mihi perdere conatus est, noctu aurificis sedes aggressus. ac perdidit ille quidem, nec tamen totam. neque enim potuit. Et nemo dicit se unquam audivisse quenquam tale ausum esse vel perpetrasse in urbe. (17) Iste hoc non contentus, sed etiam chori mei magistrum,

δάσκαλον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διέφθειρέ μου τοῦ χοροῦ. καὶ, εἰ μὴ Τηλεφάνης ὁ αὐλητῆς ἀνδρῶν βέλτερος 10 περὶ ἐμὲ τότε ἐγένετο καὶ τὸ πρῶμ' αἰσθόμενος τὸν ἀνθρωπὸν ἀπελάσας αὐτὸς συγκροτεῖν καὶ διδάσκειν ὤρετο δεῖν τὸν χορὸν, οὐδ' ἂν ἠγωνισάμεθα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἀδίδακτος ἂν εἰσῆλθεν ὁ χορὸς καὶ πρῶματ' αἰσχιστ' ἂν ἐπάθομεν. Καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' 15 ἔστη τῆς ὕβρεως, ἀλλὰ τοσοῦτον αὐτῷ περιῆν, ὥστε τὸν ἑσπεφανωμένον ἀρχοντα διέφθειρε, τοὺς χορηγούς συνῆεν ἐπ' ἐμέ, βωῶν, ἀπειλῶν, ὀμνύουσι παρεστη- κὰς τοῖς κριταῖς, τὰ παρασκήνια φράττων προσηλῶν, 20 ἰδωτῆς ὧν τὰ δημόσια, κακὰ καὶ πρῶματ' ἀμύθητά μοι παρέχων διετέλεσεν. (18) Καὶ τούτων ὅσα γ' ἐν τῷ δήμῳ γέγονεν ἢ πρὸς τοῖς κριταῖς ἐν τῷ θεάτρῳ, ὑμεῖς ἐστέ μοι μάρτυρες πάντες, ὃ ἄνδρες δικασταί. καίτοι τῶν λόγων τούτους χρῆ δικαιοτάτους ἠγεῖσθαι, 25 ὅς ἂν οἱ καθήμενοι τῷ λέγοντι μαρτυρώσιν ἀληθεῖς εἶναι. προσδιαφθείρας τοῖνον τοὺς κριτὰς τῷ ἀγῶνι τῶν ἀνδρῶν, δύο ταῦτα, ὥσπερ κεφάλαια, ἐφ' ἅπασιν τοῖς ἑαυτῷ νεανειυμένοις ἐπέθηκεν, ἐμοῦ μὲν ὕβρισε τὴ σῶμα, τῇ φυλῇ δέ, κρατούσῃ τὸν ἀγῶνα, αἰτιώτατος 521 τοῦ μὴ νικῆσαι κατέστη.

19. Τὰ μὲν οὖν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἡσεληγ- μένα καὶ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα τούτῳ πεπρα- γμένα, ἐφ' οἷς αὐτὸν προβαλόμην, ταῦτ' ἐστίν, ὃ ἄν- 5 δρες Ἀθηναῖοι, καὶ πόλλ' ἕτερα, ὧν ὅσ' ἂν οἷός τ' ὃ διεξείμι πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα. ἔχω δὲ λέγειν καὶ πονηρίας ἑτέρας αὐτοῦ παμπληθεῖς καὶ ὕβρεις εἰς πολ- λούς ὑμῶν καὶ τολμήματα τοῦ μιαιοῦ τούτου πολλὰ 10 καὶ δεινά, (20) ἐφ' οἷς τῶν πεπονθῶτων οἱ μὲν, ὃ ἄνδρες δικασταί, καταδείσαντες τοῦτον καὶ τὸ τούτου θράσος καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ἑταίρους καὶ πλοῦτον καὶ τᾶλλα δὴ, ὅσα πρός ἐστι τούτῳ, ἡσυχίαν ἔσχον, οἱ δ' ἐπιχει- ρήσαντες δίκην λαμβάνειν οὐκ ἠδυνήθησαν, εἰσὶ δ' οἱ 15 διελύσαντο, ἴσως λυσitelῆν ἠγούμενοι. Τὴν μὲν οὖν ὑπὲρ αὐτῶν δίκην ἔχουσι οἱ γε πεισθέντες, τῆς δ' ὑπὲρ τῶν νόμων, οὗς παραβάς οὗτος κἀκείνους ἠδίκει καὶ νῦν ἐμὲ καὶ πάντας τοὺς ἄλλους, ὑμεῖς ἐστέ κληρονόμοι. (21) Πάντων οὖν ἀθρόων ἐν τιμῆμα ποιήσασθε, ὅ τι ἂν δι- 20 καιον ἠγῆσθε. ἐξελέγξω δὲ πρῶτον μὲν ὅσ' αὐτὸς ἔβρι- σθην, ἐπειθ' ὅσ' ὑμεῖς, μετὰ ταῦτα δὲ καὶ τὸν ἄλλον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βίον αὐτοῦ πάντ' ἐξετάσω καὶ δεῖξω πολλῶν θανάτων, οὐκ ἐνὸς ὄντ' ἄξιον. Λέγε μοι τὴν τοῦ χρυσοχοῦ πρώτην λαβῶν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22. Παμμένης Παμμένους ἐπερχος + ἔχω χρυσοχοεῖον ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν ᾗ καταγίνομαι καὶ ἐργάζομαι τὴν χρυσοχοϊκὴν τέχνην. ἐκδόν- 522τος δὲ μοι Δημοσθένης, ᾧ μαρτυρῶ, στέφανον χρυσοῦν ὥστε κατασκευάσαι καὶ ἱμάτιον διαχρυσον ποιῆσαι, ὅπως πομπέσαι ἐν αὐτοῖς

Athenienses, corrumpit. quod nisi Telephanes tibicen tum singulari probitate mihi omnium optime consultum voluis- set fraudeque animadversa homine illo repulso, exercendum sibi ipsi docendumque chororum censuisset, ne potuissemus quidem certare, Athenienses, sed chorus radis et imparatus introiisset, cum ignominia nostra maxima. Neque vero hic suæ improbitati modum fecit, sed tam exuberavit ejus protervitas, ut coronatum archontem corruperit, choragos contra me concitarit, clamitans, minitans, jurantibus judi- cibus adstans, scenæ fores obstruens clavibus defixis, privatus publicas, malis et infandis molestiis me afficere non destiterit. (18) Harum rerum, quæ quidem in con- cione aut apud judices in theatro actæ sunt, vos mihi, judices, omnes testes estis. Enimvero æquissima cen- senda est ea dicentis oratio, cujus veritas ipsorum assesso- rum testimonio comprobatur. Præterea jam corruptis illis, qui de certamine virorum judicatorum erant, duo hæc tan- quam fastigia omnibus suis præclaris factis imposuit, quod et meum corpus contumeliose tractavit, et tribui meæ, quæ in certamine superior erat, in primis causa fuit, ne victoria pronuntiaretur.

19. In me igitur et tribules meos proterve atque in festum nefarie commissa per istum, Athenienses, quibus ego commotus de eo apud populum questus sum, hæc sunt et multa alia, e quibus quæcumque potero, statim vobis commemorabo. Possam autem et alias infinitas ejus in- jurias et contumelias multis vestrum factas et facinora impuri istius multa et atrocia narrare, (20) quæ vexalorum alii, judices, metu istius, et ejus audaciæ, et sodalium, et opum, ac reliquarum rerum scilicet, quibus iste pollet, commoti quieverunt, alii, ulcisci judicio conati, non potuerunt, sunt autem qui cum eo transegerint, quia id præstare forlasse putabant. Qui igitur obtemperaverunt, illis quidem ipsis est satisfactum, at ejus vindictæ, quæ legibus debetur propter injurias et illis et nunc mihi omnibusque ceteris ab isto factas, ad vos rediit hæreditas. (21) Omnia igitur ea in unum collecta tanti æstimato, quanti vobis æquum vide- bitur. Excusiam autem primum ea in quibus ego sum viola- tus, deinde in quibus vos, postea in reliquam quoque, Athenienses, omnem ejus vitam inquiram, ac ostendam non unam mortem commeruisse, sed multas. Cape mihi primum aurificis testimonium ac recita.

TESTIMONIUM.

22. Pammenes Pammenis filius habeo aurifi- cinam in foro, in qua versor et aurificinam facio. quum mihi Demosthenes, cui dico testimonium, auream coronam parandam et auratam vestem

τὴν τοῦ Διονύσου πομπήν, καὶ ἐμοῦ συντελέ-
5 σαντος αὐτὰ καὶ ἔχοντας παρ' ἐμαυτῶ ἔτοιμα,
εἰσπηδήσας πρὸς με νύκτωρ Μειδίας ὁ κρινό-
μενος ὑπὸ Δημοσθένους, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ
καὶ ἄλλους, ἐπεχείρησε διαφθεῖρειν τὸν στέ-
φανον καὶ τὸ ἱμάτιον, καὶ τινὰ μὲν αὐτῶν
ἐλυμήνατο, οὐ μέντοι πάντα γε ἐδυνήθη διὰ
τὸ ἐπιφανέντα με κωλύσαι.

10 23. Πολλὰ μὲν τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ περὶ
ᾧ τούτους ἄλλους ἠδίκηκεν ἔχω λέγειν, ὡς περ εἶπον ἐν
ἀρχῇ τοῦ λόγου, καὶ συναίμαχ' ἕβρεις αὐτοῦ καὶ ἀτι-
μίας τοσαύτας θσας ἀκούσεσθ' αὐτίκα δὴ μάλα. ἦν δ'
ἡ συλλογὴ βραδία. αὐτοὶ γὰρ οἱ πεπονθότες προσήεσαν
15 μοι. (24) Βούλομαι δὲ πρὸς τούτων εἰπεῖν, οἷς ἐπιχει-
ρήσειν αὐτὸν ἀκήκο' ἐξαπατᾶν ὑμᾶς. τοὺς γὰρ ὑπὲρ
τούτων λόγους ἐμοὶ μὲν ἀναγκαιοτάτους προειπεῖν
ἠγοῦμαι, ὑμῖν δὲ χρησιμωτάτους ἀκούσαι. διὰ τί; ὅτι
τοῦ δικαίου καὶ εὐροκον θέσθαι τὴν ψῆφον ὁ κωλύσας
20 ἐξαπατηθῆναι λόγος ὑμᾶς, οὗτος αἴτιος ἔσται. πολλὴ δὲ
μάλιστα πάντων τούτων τῶν λόγων προσέχειν ὑμᾶς δεῖ,
καὶ μνημονεῦσαι τοῦτον καὶ πρὸς ἕκαστον ἀπαντᾶν,
ὅταν οὗτος λέγῃ. (25) Ἔστι δὲ πρῶτον μὲν ἐκεῖν' οὐκ
25 ἀδελγὸς ἔρων ἐξ ᾧν ἰδίᾳ πρὸς τινὰς αὐτὸς διεξῶν ἀπηγ-
γέλλετό μοι, ὡς, εἴπερ ἀληθῶς ἐπεπόνθειν ταῦτα, ἀ λέγω,
δικὰς ἰδίας μοι προῆκεν αὐτῷ λαχεῖν, τῶν μὲν ἱμα-
τίων καὶ τῶν χρυσῶν στεσάνων τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς
523 περὶ τὸν χορὸν πάσης ἐπιπείρας, βλάβης, ᾧν δ' εἰς τὸ
σῶμα ὑβρίσθαι φημί, ἕβρεις, οὐ μὰ Δι' οὐχὶ δημοσίᾳ
κρίνειν αὐτὸν, καὶ τίμημα' ἐπάγειν, ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ
ἀποτίσαι. (26) Ἐγὼ δ' ἐν μὲν ἐκεῖν' εὔοῖδα, καὶ ὑμᾶς
δ' εἰδέναι χρὴ, ὅτι, εἰ μὴ προῦβαλόμην αὐτὸν ἀλλ'
5 ἐδικαζόμεν, οὐναντίος ἦκεν ἂν εὐθύς μοι λόγος: ὡς,
εἴπερ ἦν τι τούτων ἀληθές, προβάλλεσθαι μ' εἶδει καὶ
παρ' αὐτὰ τὰ δίκαια τὴν τιμωρίαν ποιῆσθαι. ὅ τε
γὰρ χορὸς ἦν τῆς πόλεως, ἢ τε ἐσθῆς τῆς ἑορτῆς ἕνεκα
πᾶσα παρεσκευάζετο, ἐγὼ τε, ὁ πεπονθὸς ταῦτα, χο-
10 ρηγὸς ἦν. τίς ἂν οὖν ἑτέραν μάλλον εἴλετο τιμωρίαν ἢ
τὴν ἐκ τοῦ νόμου κατὰ τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικούν-
των οὖσαν; (27) Ταῦτ' εὔοῖδ' ὅτι πάντ' ἂν εἴλεγον
οὗτος τότε. φεύγοντος γὰρ ἂν οἴμαι καὶ ἠδίκηχότος
ἔστι τὸ τὸν παρόντα τρόπον τοῦ [μὴ] δοῦναι δίκην
διακρούμενον τὸν οὐκ οὐθ' ὡς εἶδει γενέσθαι λέγειν,
15 δικάστων δὲ γε σωφρόνων τούτοις τε μὴ προσέχειν καὶ
ὅν ἂν λάβωσιν ἀσελγαίνοντα κολάζειν. (28) Μὴ δὲ
τοῦτο λέγειν αὐτὸν εἶπε, ὅτι καὶ δικὰς ἰδίας δίδωσιν ὁ
νόμος μοι καὶ γραφὴν ἕβρεις. δίδωσι γὰρ. ἀλλ' ὡς
οὐ ποιοῖκεν ἀ κατηγόρηκα, ἢ πεποικῶς οὐ περὶ
20 τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖ, τοῦτο δεικνύτω. τοῦτο γὰρ αὐτὸν
ἐγὼ προῦβαλόμην, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον οἴσατε
νῦν ὑμεῖς. Εἰ δ' ἐγὼ τὴν ἐπὶ τῶν ἰδίων δικῶν πλεονε-
ξίαν ἀφείξω, τῇ πόλει παραχωρῶ τῆς τιμωρίας, καὶ
τοῦτον εἰλόμην τὸν ἀγῶνα, ἀφ' οὗ μὴδὲν ἔστι λῆμμα

faciendam locasset, ut in iis Bacchii pompam ce-
lebraret, egoque confecissem ea et penes me pa-
rata haberem; Midias, qui nunc a Demosthene
accusatur, noctu in aedes meas impetu facto cum
alliis, quos secum adduxerat, coronam et vestem
perdere conatus est, et quaedam sane læsit, non
omnia tamen potuit, interventu meo prohibitus.

23. Possum præterea de his quoque, Athenienses, multa
dicere, ut initio hujus orationis dixi, quæ in alios admisit;
atque acerbissimas et contumeliosissimas ejus injurias tot
collegi, quot mox audietis, fuit autem collectio facilis. nam
hi, quibus insultarat, ipsi me accesserunt. (24) Volo autem,
priusquam ad illa veniam, ea dicere, quæ decipiendi
vestri causa eum afferre instituisse audio. nam verba de
his prædicere mihi summe necessarium, audire vobis uti-
lissimum esse puto, cur? hæc oratio, qua cavetur, ne de-
cipiamini, erit in causa, ut, quemadmodum jus et jurisju-
randi religio postulat, sententiam pronuntietis. Omnium
igitur maxime vobis hæc oratio diligenter audienda et in-
figenda memoriæ est, et ad singulas res reponenda, quando
iste dicet. (25) Jam primum non est obscurum ex his,
quæ ipse apud quosdam, ut mihi nuntiatum est, comme-
moravit, eum hoc dicturum: me, si revera passus essem
hæc, quæ dicam, decuisse, quod se actionibus privatis
accusarem, de vestium et aurearum coronarum perditione
et universa violentia in chorum admissa actionem damni
dati fuisse instituendam, quod vero meum corpus læsum
esse querar, injuriarum, nequaquam publici criminis se-
reum faciendum, et litis æstimationem fuisse intendendam,
quid sit luendum aut solvendum. (26) Ego vero unum
illud satis scio, idque vobis tenendum est, si coram populo
non questus essem, sed e formula litis contra eum agerem,
contraria statim ratio mihi objiceretur: si quid horum es-
set verum, me in concione queri et in re præsentis pœnam
de injuriis exposcere debuisse. nam et chorum fuisse civi-
tatis, et vestem totam festi causa paratam, et me, qui
illa essem passus, choragum. quis igitur aliam vindictam ei
prætulisset, quæ lege in eos datur, qui festum violarunt?
(27) Hæc omnia compertum habeo istum tum fuisse dicturum.
Rei enim, opinor, et sentis est præsentem judicii modum
detrectando dictitare, eum fuisse modum usurpandum, qui
nullus est, iudices autem sapientes decet et hæc non audire
et quemcunque petulanter delinquentem deprehenderint,
punire. (28) Ne igitur eum dicere sinatis privatas et lites
mihi lege concedi et actionem contumeliæ (conceduntur
enim), sed vel non fecisse se ea de quibus accusavi, vel
iis factis, festum non polluisse, hoc ostendat. de hoc
enim ego sum questus, et de hoc vos nunc sententiam fe-
retis. Quod si ego privatorum judiciorum quæstu omissis,
reipublicæ vindictam concedo, et id certamen delegi, unde

25 λαβεῖν ἐμοί· χάριν, οὐ βλάβην δήπου τοῦτ' ἂν εἰκότως ἐνέγκοι μοι παρ' ὑμῶν.

29. Οἶδα τοίνυν ὅτι καὶ τούτῳ πολλῶν χρησεται τῷ λόγῳ : « μή με Δημοσθένης παραδῶτε, μηδὲ διὰ Δημοσθένην μ' ἀνέλγητε. ὅτι ἐκαίνω πολέμῳ, διὰ τοῦτό μ' ἀναιρήσετε; » Τὰ τοιαῦτα πολλὰς οἶδ' ὅτι φθέγγεται, βουλόμενος φρόνον τιν' ἐμοὶ διὰ τούτων τῶν λόγων συνάγειν. ἔχει δ' οὐχ οὕτω ταῦτα, οὐδ' ἔγγυς. οὐδένα γὰρ τῶν ἀδικούντων ὑμεῖς οὐδενὶ τῶν κατηγορῶν ἐκδί-
5 ὄτε. (30) οὐδὲ γὰρ, ἐπειδὴν ἀδικηθῆτις, ὡς ἂν ἕκαστος ὑμᾶς ὁ παθὼν πείσῃ, ποιείσθε τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ τούναντίον νόμους ἔθεσθε πρὸ τῶν ἀδικημάτων ἐπ' ἀθλοῖς μὲν τοῖς ἀδικήσουσιν, ἀθλοῖς δὲ τοῖς ἀδικη-
10 σομένοις. οὗτοι δὲ τί ποιήσουσιν οἱ νόμοι; πᾶσιν ὑπι- σχνύονται τοῖς ἐν τῇ πόλει δίκην, ἂν ἀδικηθῆτις, ἔσεσθαι δι' αὐτῶν λαβεῖν. ὅταν τοίνυν τῶν παραβα- νόντων τινὰ τοὺς νόμους κολάζητε· οὐ τοῖς κατηγοροῖς τοῦτον ἐκδίδοτε, ἀλλὰ τοὺς νόμους ὑμῖν αὐτοῖς βε-
15 βαιούτε. (31) Ἀλλὰ μὴν πρὸς γε τὸ τοιοῦτον, ὅτι « Δημοσθένης » φησὶν « ὑβρισταί, » δίκαιος καὶ κοινὸς καὶ ὑπὲρ ἀπάντων ἐστ' ὁ λόγος. οὐ γὰρ εἰς Δη- μοσθένην ὄντα μ' ἠσέλγαινε μόνον ταύτην τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ καὶ εἰς χορηγὸν ὑμέτερον. τοῦτο δ' ἔσον δύνα- ται, γνοίητ' ἂν ἐκ τωνοῖ. (32) ἴστε δήπου τοῦθ', ὅτι τῶν θεσμοθετῶν τούτων οὐδενὶ θεσμοθέτης ἐστ'
20 ὄνομα, ἀλλ' ὀτιδὴποθ' ἕκαστω. ἂν μὲν τοίνυν ἰδιώτην ὄντα τιν' αὐτῶν ὑβρίσῃ τις ἢ κακῶς εἴπῃ· γραφὴν ὑβρεως καὶ δίκην κακηγορίας ἰδίαν φεύζεται. ἐὰν δὲ θεσμοσθέτην ἄτιμος ἔσται καθάπαξ. διὰ τί; ὅτι τοὺς νόμους ἦδη ὁ τοῦτο ποιῶν προσυβρίζει καὶ τὸν ὑμέτε-
25 ρον κοινὸν στέφανον καὶ τὸ τῆς πόλεως ὄνομα. ὁ γὰρ θεσμοθέτης οὐδενὸς ἀνθρώπων ἐστ' ὄνομα, ἀλλὰ τῆς πόλεως. (33) Καὶ πάλιν γε τὸν ἀρχοντα, ταῦτό τοῦτο, ἐὰν μὲν ἐστεφανωμένον πατάξῃ ἢ κακῶς εἴπῃ, ἄτι-
30 μος, ἐὰν δ' ἰδιώτην, ἰδία ὑπόδικος. Καὶ οὐ μόνον ἐπεὶ τούτων οὕτω ταῦτ' ἔχει, ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων, οἷς ἂν πολὺς τιν' ἀδειαν ἢ στεφανηφορίαν ἢ τινα τιμὴν δῶν. Οὕτω τοίνυν καὶ ἐμέ, εἰ μὲν ἐν ἀλλαις τισὶν ἡμέραις ἠδίκησέ τι τούτων Μειδίας, ἰδιώτην ὄντα, ἰδία καὶ δίκην προσῆκεν αὐτῷ δίδόναι. (34) εἰ δὲ χορη-
35 γὸν ὄνθ' ὑμέτερον ἱερομηνίας οὐσης πάνθ' ὅσ' ἠδίκηκεν ὑβρίσας φαίνεται· δημοσίας ὀργῆς καὶ τιμωρίας δίκαιός ἐστι τυγχάνειν. ἅμα γὰρ τῷ Δημοσθένης καὶ ὁ χορηγὸς ὑβρίζετο (τοῦτο δ' ἐστὶ τῆς πόλεως) καὶ τοῦτ' αὐταῖς *
40 ταῖς ἡμέραις αἷς οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι. χρῆ δέ, ὅταν μὲν τιθῆσθε τοὺς νόμους, ὅποιοί τινες εἰσι σκοπεῖν, ἐπειδὴν δὲ θῆσθε, φυλάττειν καὶ χρῆσθαι. καὶ γὰρ εὐορκα ταῦθ' ὑμῖν ἐστὶ καὶ ἄλλως δίκαια. (35) Ἦν ὁ τῆς βλάβης
45 ὑμῖν νόμος πάλαι, ἦν ὁ τῆς αἰκίας, ἦν ὁ τῆς ὑβρεως. εἰ τοίνυν ἀπέχρη τοὺς τοῖς Διονυσίοις τι ποιοῦντας τού- των κατὰ τοῦτους τοὺς νόμους δίκην δίδόναι· οὐδὲν ἂν προσέδει τοῦδε τοῦ νόμου. ἀλλ' οὐκ ἀπέχρη. σημεῖον δέ : ἔθεσθ' ἱερὸν νόμον αὐτῷ τῷ θεῷ περὶ τῆς ἱερομη-
50 νίας. εἰ τις οὖν κἀκείνοις τοῖς προὔπαρχοις νόμοις καὶ

nihil ad me lucri redit; æquum fuerit utique mihi gratiam potius haberi a vobis, quam damnum infligi.

29. Scio jam eum et hoc subinde inculcaturum : « ne me « tradite Demostheni, neque propter Demosthenem me e « medio tollite. ideone me interficietis, quia cum illo bel- « lum gero? » Talia sæpe, scio, clamitabit, ut me hisce ver- bis invidiosum apud omnes faciat. Abest autem, et mul- tum abest, ut hæc ita se habeant. neminem enim sontem vos cuiquam accusatori traditis. (30) Neque enim ubi quis affectus injuria fuerit, talem pœnam injurio infligitis, qua- lem quisquis læsus infligendam esse persuadere vobis studet, sed contra tulistis leges ante injurias, quum et injuri in incerto essent, et læsi in incerto. Quæ vero harum legum vis erit? Pollicentur omnibus urbem habitantibus : si cui fiat injuria, ei se ulciscendi præsidio ipsarum copiam fore. Quod si quem læges violantem punitis; eum non accusatori- bus traditis, sed leges vobis ipsis confirmatis. (31) Jam ad illud, quum « Demosthenes » inquiet « læsus est, » justa et communis et ad omnium securitatem pertinens respon- sio est, illo die non me Demosthenem tantum esse exagita- tum, sed etiam choragum vestrum. quod quantum valeat, hinc cognoscetis : (32) Scitis ex Thesmothetis istis ne- mini esse nomen Thesmothetem, sed quodcunque tandem unicuique. quod si quem eorum, dum privatus est, vel in- juriis vel conviciis incesserit; injuriarum et convicii pri- vatim postulabitur. sin Thesmotheten; ignominia plena nota- bitur. cur? quia quisquis id facit, is leges contumelia afficit et vestram communem coronam et nomen civitatis. nam Thesmothetes nullius hominis est nomen, sed civitatis. (33) Et rursus Archontem, eodem hoc modo, si coronatum verberaveris aut conviciis incesseris, infamis es : sin priva- tum, privato judicio es obnoxius. Neque horum tantum ea ratio est, sed omnium, quibus publice aliqua securitas aut coronæ jus aut alius quispiam honor conceditur. Ita etiam, si Midias aliis quibusdam diebus me ut privatum in hunc modum læsisset; privatim etiam pœnas eum dare oporteret. (34) at si choragum vestrum, novilunio, his omnibus injuriis et contumeliis affectum ab eo esse constat; æquum eum est publicam indignationem et ultionem experi- ri. nam cum Demosthene simul etiam choragus violabatur (hoc vero pertinet ad civitatem), idque his ipsis diebus, qui- bus id leges graviter vetant. Sunt autem leges, quando fer- runtur, considerandæ, cujusmodi sint, quum vero receptæ sunt, custodiendæ et adhibendæ. nam hoc jurisjurandi vestri religio et omnino justitia postulat. (35) Olim habuistis legem damni, habuistis verberationis, habuistis contume- liæ. jam si eos, qui Bacchanalibus horum aliquid admis- sent, hisce legibus fuisset satis puniri; supervacanea fuisset hæc lex. sed non fuit satis. ejus rei signum hoc est : sacram legem constitastis ipsi deo de novilunii solemnitate. si quis igitur illis etiam veteribus legibus et hac post illas lata et

τούτω τῷ μετ' ἐκείνους τεθέντι καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἔστ' ἔνοχος· ὁ τοιοῦτος πότερά μὴ δῶ διὰ τοῦτο δίκην, ἢ μείζω δόξη δίκαιως; ἐγὼ μὲν οἶμαι μείζω.

36. Ἀπήγγελλε τοίνυν τίς μοι περιόντ' αὐτὸν συλ-
25 λέγειν καὶ πυνθάνεσθαι, τίσι πώποτε συμβέβηκεν
ὑβρισθῆναι, καὶ λέγειν τούτους καὶ διηγείσθαι πρὸς
ὑμᾶς μέλλειν, οἷον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν πρόεδρον
ὄν ποτὲ φασιν ἐν ὑμῖν ὑπὸ Πολυζήλου πληγῆναι, καὶ
τὸν θεσμοθέτην δεῖ ἔναγχος ἐπλήγη τὴν αὐλητρίδα ἀφαι-
ρούμενος, καὶ τοιούτους τινάς, ὡς, ἐὰν πολλοὺς ἐτέ-
526 ρους δεινὰ καὶ πολλὰ πεπονθότας ἐπίδειξη, ἦττον
ὑμᾶς, ἐφ' οἷς ἐγὼ πέπονθα, ὀργισμένους. (37) Ἔμοι
δ' αὖ τούναντίον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δοκεῖτε ποιεῖν ἂν
εἰκότως, εἴπερ τοῦ κοινῆ βελτίστου δεῖ μέλειν ὑμῖν.
5 τίς γὰρ ὡς οἶδεν ὑμῶν τοῦ μὲν πολλὰ τοιαῦτα γίνε-
σθαι τὸ μὴ κολάζεσθαι τοὺς ἔξαμαρτάνοντας αἴτιον
ὄν, τοῦ δὲ μηδὲν ὑβρίζειν τὸ λοιπὸν τὸ δίκην τὸν ἀει-
ληφθέντα, ἦν προσήκει, δίδόναι μόνον αἴτιον ἂν γενώ-
μενον; εἰ μὲν τοίνυν ἀποτρέψαι συμφέρει τοὺς ἄλλους·
10 τοῦτον καὶ δι' ἐκείνα κολαστέον, καὶ μᾶλλον γε, ὅσῳ
περ ἂν ἢ πλείω καὶ μείζω. εἰ δὲ παροξῦναι καὶ
τοῦτον καὶ πάντας· ἐατέον. (38) Ἔτι τοίνυν οὐδ' ὁμοίαν
οὔσαν τούτῳ κάκεινους συγγνώμην εὐρήσομεν. πρῶτον
15 μὲν γὰρ ὁ τὸν θεσμοθέτην πατάξας τρεῖς εἶχε προφά-
σεις, μέθην, ἔρωτα, ἄγνοιαν διὰ τὸ σκότους καὶ νυκτὸς
τὸ πρᾶγμα γενέσθαι. ἔπειθ' ὁ Πολυζήλος ἐκείνος ὀργῆ
καὶ τρόπου προπετεῖα φθάσαι τὸν λογισμὸν ἀμαρτῶν
ἔφησεν. οὐ γὰρ ἐχθρὸς γ' ὑπῆρχεν ὢν, οὐδ' ἐφ' ὑβρει
20 τοῦτ' ἐποίησεν. Ἀλλ' οὐ Μειδίᾳ τούτων οὐδὲν ἔστιν εἰ-
πεῖν. καὶ γὰρ ἐχθρὸς ἦν, καὶ μετ' ἡμέραν εἰδὼς ὑβρίζει,
καὶ οὐκ ἐπὶ τούτου μόνον ἀλλ' ἐπὶ πάντων φαίνεται
προσηρημένος μ' ὑβρίζειν. (39) Καὶ μὴν οὐδὲ τῶν πε-
πραγμένων ἔμοι καὶ τούτοις οὐδὲν ὁμοίον ὄρω. πρῶτον
25 μὲν γὰρ ὁ θεσμοθέτης οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν οὐδὲ τῶν νόμων
φροντίσας οὐδ' ἀγανακτῆσας φανήσεται, ἀλλ' ἰδίᾳ πει-
σθεὶς ὅπως δῆποτ' ἀργυρῶν, καθυφεὶς τὸν ἀγῶνα.
ἔπειθ' ὁ πληγείς ἐκείνος ὑπὸ τοῦ Πολυζήλου, ταῦτό
τοῦτο, ἰδίᾳ διαλυσάμενος, ἐββῶσθαι πολλὰ τοῖς νόμοις
527 εἰπόνων καὶ ὑμῖν, οὐδ' εἰρήγαγε τὸν Πολυζήλον. (40)
Εἰ μὲν τοίνυν ἐκείνων κατηγορεῖν βούλεται τις ἐν τῷ
παρόντι, δεῖ λέγειν ταῦτα, εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τούτου
κατηγόρηξ' ἀπολογεῖσθαι, πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα
5 λεκτέα. πάντα γὰρ τούναντίον ἐκείνους αὐτὸς μὲν οὔτε
λαβῶν οὐδὲν οὔτ' ἐπιχειρήσας λαβεῖν φανήσομαι, τὴν
δ' ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ὑπὲρ
ὑμῶν τιμωρίαν δίκαιως φυλάξας καὶ νῦν ἀποδεδωκώς
10 ὑμῖν. Μὴ τοίνυν ἔχετε ταῦθ' αὐτὸν λέγειν, μηδ', ἂν βιά-
ζηται, παῖθεσθ' ὡς δίκαιόν τινι λέγοντι. (41) Ἄν γὰρ
ταῦθ' οὕτως ἐγνωσμέν' ὑπάρχη παρ' ὑμῖν· οὐκ ἐνέστ'
αὐτῷ λόγος οὐδὲ εἰς. ποῖα γὰρ πρόφασις, τίς ἀνθρω-
πίνῃ καὶ μετρία σκῆψις φανεῖται τῶν πεπραγμένων
15 αὐτῷ; ὀργὴ νῆ Δία. καὶ γὰρ τοῦτο τυχὸν λέξει. ἀλλὰ
μήν, ἂν τις ἀφνω τὸν λογισμὸν φθάσας ἐξαχθῆ πρᾶξαι,
κἂν ὑβριστικῶς τοῦτο ποιήσῃ, δι' ὀργὴν γ' ἐνὶ φῆσσι

omnibus reliquis est reus; talis propterea impune ferat sua scelera, an graviore poena dignus censendus est merito? Equidem existimo graviore.

36. Nuntiavit mihi porro quidam eum circumeuntem colligere ac sciscitari, quibusnam usu venerit unquam, ut contumeliis afficerentur, eosque nobis dicturum et commemoraturum esse, ut, Athenienses, praesidem, quem aliquando ferunt a Polyzelo verberatum, et Thesmothetam, qui nuper verberatus est, quum tibicinam assereret, et alios quosdam ejus generis, quasi vero, si multos alios acerba eaque multa perpassos ostenderit, vos aequioribus animis factas mihi injurias laturi sitis. (37) Mihi vero, Athenienses, contrarium jure potius faciendum videtur, si quidem publicae utilitatis rationem habere debetis. quis enim vestrum ignorat, quod hujusmodi multa sunt, impunitatem facinorosorum in causa esse, ne vero in posterum quisquam petulantius agere ausit, id hac sola ratione posse perferri, si, quicumque deprehensus fuerit, meritum supplicium luat. Quod si ceteros ab hujusmodi facinoribus deterri expedit; iste etiam propter illa puniendus est, eoque magis, quo plura erant et atrociora. sin ad licentiam incitandi sunt et iste et omnes; impune dimittendus. (38) Jam nec similem habere istum et alios impetrandae veniae causam inveniemus. nam primum is qui Thesmothetam verberavit, tres habuit excusationes, ebrietatem, amorem, ignorantiam propterea quod in tenebris et noctu res gesta sit. deinde Polyzelus ille se, quum peccaret, ex iracundia et solita temeritate rationem antevertisse dixit. neque enim hostis erat nec contumeliae causa fecerat. Midiae vero nihil horum est quod dicat. nam et inimicus mihi erat, et interdiu sciens contumeliam faciebat, neque in hoc solum, sed in omnibus rebus apparet, illi fuisse propositum, me contumeliis afficere. (39) Et vero nec factum esse simile quicquam ab illis et a me video. Primum enim Thesmothetam nec vestri nec legum rationem habuisse vel graviter tulisse constat, sed privatim, argenti summa nescio quanta delinitum, ab actione destituisse. deinde ille qui a Polyzelo verberatus fuit, hoc eodem modo, privata transactione facta, et legibus et vobis pro nihilo habitis, neque adduxit Polyzelum in judicium. (40) Quod si quis illos accusare in praesentia vult, haec dicenda sunt, sin crimina isti per me objecta refutare, quidvis potius quam haec erit dicendum. omnino enim contra quam illos me neque accepisse quicquam neque accipere instituisse cognoscetur, sed ultionem, quae tum pro legibus tum pro deo vobis exigenda est, ut decet, reservatam, nunc vobis reddidisse. Ne igitur sinatis eum talia dicere, neque, si per vim ingesserit, tanquam aliquid aequi dicenti obtemperetis. (41) Nam si haec sic apud vos decreta fuerint, ne unam quidem defensionem habebit. quae causa enim, quae humana et mediocri excusatio facinorum illius proferetur? Iracundia nimirum. nam hoc fortasse dicet. At vero, quaecumque quis subito, rationem antevertens, facere impulsus fuerit, etiamsi id contumeliose fecerit, per iram tamen fecisse, dicere potest, quae vero diu

πεποιημένοι, ἃ δ' ἂν ἐκ πολλοῦ συνεχῶς ἐπὶ πολλὰς
 20 ἡμέρας παρὰ τοὺς νόμους πράττων τις φωρᾶται, οὐ
 μόνον δήπου τοῦ μὴ μετ' ὀργῆς ἀπέχει, ἀλλὰ καὶ βε-
 βουλευμένως ὁ τοιοῦτος ὑβρίζων ἐστὶν ἤδη φανερός.

42. Ἀλλὰ μὲν, ὑπηγίκα καὶ πεποικηκῶς ἃ κατηγορῶ
 καὶ ὑβρεὶ πεποικηκῶς φαίνεται, τοὺς νόμους ἤδη σκο-
 25 πεῖν δεῖ, ὧ ἀνδρες δικασταί. κατὰ γὰρ τούτους δικά-
 σειν ὁμωμόκατε. καὶ θεωρεῖθ' ὅσω μείζονος ὀργῆς καὶ
 ζημίας ἀξιοῦσι τοὺς ἐκουσίως καὶ δι' ὑβριν πλημμε-
 λούντας τῶν ἄλλως πως ἐξαμαρτανόντων. (43) Πρῶ-
 528β' τὸν μὲν τοίνυν οἱ περὶ τῆς βλάβης οὗτοι νόμοι πάντες,
 ἐκ τούτων ἀρξώμαι, ἂν μὲν ἐκὼν βλάβῃ, διπλοῦν, ἂν
 δ' ἄκων, ἀπλοῦν τὸ βλάβος κελεύουσιν ἐκτίνειν. εἰκότως. ὁ
 μὲν γὰρ παθῶν πανταχοῦ βοηθείας δικαιοῦς ἐστι τυγχά-
 5 νειν, τῷ δρᾶσαντι δ' οὐκ ἴσην τὴν ὀργήν, ἂν θ' ἐκὼν ἂν
 τ' ἄκων, ἔταξεν ὁ νόμος. Ἐπειθ' οἱ φονικοὶ τοὺς μὲν ἐκ
 προνοίας ἀποκινύνοντας θανάτῳ καὶ ἀειφυγίᾳ καὶ δημεύ-
 σαι τῶν ὑπαρχόντων ζημιούσι, τοὺς δ' ἀκουσίως αἰδέ-
 10 σεως καὶ φιλανθρωπίας πολλῆς ἤξιωσαν. (44) Οὐ
 μόνον δ' ἐπὶ τούτων τοῖς ἐκ προαιρέσεως ὑβρισταῖς χα-
 λεπτοὺς ὄντας ἰδεῖν ἐστὶ τοὺς νόμους, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἀπάν-
 των. τί δὴ γὰρ ποτ', ἂν τις ὀφλῶν δίκην μὴ ἐκτίνη,
 οὐκέτ' ἐποίησεν ὁ νόμος τὴν ἐξούλης ἰδίαν, ἀλλὰ προς-
 15 τιμᾶν ἐπέταξε τῷ δημοσίῳ; καὶ πάλιν τί δή ποτ', ἂν
 μὲν ἐκὼν παρ' ἐκόντος τις λάθῃ τάλαντον ἓν, ἢ δύο, ἢ
 δέκα, καὶ ταῦτ' ἀποστερήσῃ, οὐδὲν αὐτῷ πρὸς τὴν πό-
 λιν ἐστίν, ἂν δὲ μικροῦ πᾶν τιμήματος ἀξίον τις λάθῃ,
 βία δὲ τοῦτ' ἀφέληται, τὸ ἴσον τῷ δημοσίῳ προςτι-
 20 ᾶν οἱ νόμοι κελεύουσιν, ὅσον περ δὴ τῷ ἰδιώτῃ; (45)
 ὅτι πάνθ', ὅσα τις βιαζόμενος πράττει, κοινὰ ἀδική-
 ματα καὶ κατὰ τῶν ἔξω τοῦ πράγματος ὄντων ἡγεῖθ' ὁ
 νομοθέτης. τὴν μὲν γὰρ ἰσχὺν ἀλίγων, τοὺς δὲ νόμους
 ἀπάντων εἶναι, καὶ τὸν μὲν πεισθέντ' ἰδίας, τὸν δὲ
 25 βιασθέντα δημοσίας δεῖσθαι βοηθείας. διόπερ καὶ τῆς
 ὑβρεως αὐτῆς τὰς μὲν γραφὰς ἔδωκεν ἅπαντι τῷ βου-
 λομένῳ, τὸ δὲ τίμημα ἐποίησεν ὅλον δημόσιον. τὴν γὰρ
 πόλιν ἡγεῖτ' ἀδικεῖν, οὐ τὸν παθόντα μόνον τὸν ὑβρίζειν
 529 ἐπιχειροῦντα, καὶ δίκην ἰκανὴν τὴν τιμωρίαν εἶναι τῷ
 παθόντι, χρήματα δ' οὐ προσήκειν τῶν τοιούτων ἐφ'
 ἑαυτῷ λαμβάνειν. (46) καὶ τσαύτη γ' ἐχρήσαθ' ὑπερ-
 βολῆ, ὥστε, κἂν εἰς δούλον ὑβρίζῃ τις, ὁμοίως ἔδωκεν
 5 ὑπὲρ τούτου γραφήν. οὐ γὰρ, ὅστις ὁ πάσῃσιν, ὥστε
 δεῖν σκοπεῖν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα, ὅποιόν τι τὸ γινόμενον.
 ἐπειδὴ δ' εὖρεν οὐκ ἐπιτήδειον· μήτε πρὸς δούλον μήθ'
 ὄλων ἔξεῖναι πράττειν ἐπέτρεψεν. οὐ γὰρ ἐστίν, οὐκ
 10 ἐστίν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων οὐδὲν ὑβρεως
 ἀφορητότερον, οὐδ' ἐφ' ὅτω μᾶλλον ὑμῖν ὀργίζεσθαι
 προσήκει. Ἀνάγνωθι δ' αὐτόν μοι λαβὼν τὸν τῆς ὑβρεως
 νόμον. οὐδὲν γὰρ οἷον ἀκούειν αὐτοῦ τοῦ νόμου.

ΝΟΜΟΣ.

47. Ἐάν τις ὑβρίσῃ εἰς τινα, ἢ παῖδα ἢ γυ-
 ναῖκα ἢ ἄνδρα, τῶν ἐλευθέρων ἢ τῶν δούλων,

ante præmeditatus, continenter per multos dies contra leges
 facere palam deprehenditur, non modo abest ab eo, ut ira-
 tus fecerit, sed nemini jam dubium est quin etiam data
 opera talis homo contumeliam faciat.

42. Porro quum eum de quibus accuso, ea et fecisse
 et per contumeliam fecisse convinctur, iudices; leges sunt
 consulendæ, e quarum præscripto vos judicaturos esse ju-
 rastis, et considerandum, quanto severius et gravius puni-
 endos statuerint eos, qui data opera et per contumeliam
 delinquant, quam reliquos, qui alio quopiam modo peccant.
 (43) Primum de dato damno hæc leges omnes (ut ab his ordi-
 diar), si quis volens damnum dederit, duplum, si invitus,
 simplum pro dato damno solvere jubent. merito. æquum est
 enim quod læsus, utut factum est, adjuvatur, at sonti non
 eandem pœnam lex statuit, sive volens sive invitus fecerit.
 Deinde capitalium facinorum leges cædes consilio factas
 morte et perpetuo exilio et publicatione bonorum puniunt,
 at qui fortuito cædem fecerunt, hos et clementia et huma-
 nitate dignos existimaverunt. (44) Neque in his tantum in ho-
 mines consulto vim inferentes, sed etiam in omnibus leges
 iratas esse cernitur. nam quæ tandem causa est, cur, si
 quis rem judicatam non solverit, lex actionem rei judicate
 non amplius privatam fecerit, sed præterea multam æra-
 rio solvendam jusserit? ac rursus quæ tandem causa est,
 cur, si quis volens a volente talentum unum vel duo vel
 decem accepit, et hæc defraudat, ei nihil cum republica
 negotii sit, sin aliquid exigui omnino pretii accepit, et vi
 eripit, tantundem eum ærario debere, quantum homini
 privato, leges jubeant? (45) quia quæ quis vi facit, com-
 munes esse injurias etiam iis, ad quos illud negotium ni-
 hil attineret, legislator censuit. robur enim corporis esse
 paucorum, leges universorum, et eum, cui quis per frau-
 dem persuaserit, sua ipsius, eum vero, cui vis facta sit,
 publica ope indigere. Quapropter etiam ipsius contumeliæ
 accusationes publicas cuilibet dedit, et æstimationem cause
 totam publicam fecit. quod putabat ab eo, qui contumeliose
 agere institueret, non eum tantum, cui facta esset injuria,
 sed etiam rempublicam lædi, et violato animadversione
 satisfieri, non autem decere eum pecuniam pro talibus ad
 semet ipsum vindicare. (46) Atque usque eo processit,
 ut, tametsi servo contumelia facta fuerit, non minus in ea
 causa publicam actionem dederit. neque enim putavit re-
 spiciendum, quis esset qui pateretur, sed cujusmodi res es-
 set quæ fieret. quam quum non decere reperisset; neque
 in servum neque omnino in quenquam licentiam faciendi
 permisit. non est enim, non est, Athenienses, quicquam
 rerum omnium intolerabilius contumelia, aut majore nobis
 indignatione vindicandum. Sed cape ipsam legem de con-
 tumelia et recita. nihil enim præstabilius est quam ipsam
 legem audire.

LEX.

47. Si quis aliquem contumelia affecerit, sive
 puerum sive mulierem sive virum, ingenuos aut

ἡ παράνομόν τι ποιήσῃ εἰς τούτων τινά· γραφέ-
σθω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὁ βουλόμενος Ἀθη-
ναίων, οἷς ἔξεστιν, οἱ δὲ θεσμοθέται εισαγόντων
εἰς τὴν ἡλιαίαν τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν ἡ
20 γραφή, ἐὰν μὴ τι δημόσιον κωλύῃ, εἰ δὲ μὴ,
ὅταν ἡ πρῶτον οἶόν τε ὅτου δ' ἂν καταγνωσθῆ,
ἡ ἡλιαία τιμάτω περὶ αὐτοῦ παραγρημα, ὅτου
ἂν δοκῇ ἄξιός εἶναι παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. ὅσοι δ'
ἂν γράφωνται γραφὰς ἰδίας κατὰ τὸν νόμον, ἐὰν
25 τις μὴ ἐπεξέλθῃ ἢ ἐπεξιών μὴ μεταλάβῃ τὸ
πέμπτον μέρος τῶν ψήφων· ἀποτίσάτω χιλίας
δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ
τῆς ὕβρεως· δεδέσθω, ἐὰν ἐλεύθερον ὕβρισι, μέ-
χρις ἂν ἐκτίσῃ.

48. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ νόμου τῆς
30 φιλανθρωπίας, δεσ οὐδὲ τοὺς δούλους ὑβρίζεσθαι ἀξιοί.
Τί οὖν πρὸς θεῶν; εἰ τις εἰς τοὺς βαρβάρους ἐνεγκῶν
τὸν νόμον τοῦτον, παρ' ὧν τὰ ἀνδράποδ' εἰς τοὺς Ἑλλη-
νας κομίζεται, ἐπαινῶν ὑμᾶς καὶ διεξιών περὶ τῆς πόλεως
εἶποι πρὸς αὐτούς, (49) « εἰσὶν Ἑλληνές τινες ἄν-
5 θρωποι, οὕτως ἤμεροι καὶ φιλάνθρωποι τοὺς τρόπους,
ὥστε πολλ' ὑφ' ὑμῶν ἠδικημένοι, καὶ φύσει τῆς πρὸς
ὑμᾶς ἔχθρας αὐτοῖς ὑπαρχούσης πατρικῆς, δμως οὐδ'
ἔσων ἂν τιμὴν καταθέντες δούλους κτήσωνται, οὐδὲ
τούτους ὑβρίζειν ἀξιούσιν, ἀλλὰ νόμον δημοσίᾳ τὸν
10 ταῦτα κωλύσοντα τέθεινται τουτοῖ καὶ πολλοὺς ἤδη
παραβάνας τὸν νόμον τοῦτον ἐζημιώκασιν θανάτῳ, » εἰ
ταῦτ' ἀκούσαιεν καὶ συνείεν οἱ βάρβαροι· οὐκ ἂν ὄ-
εισε δημοσίᾳ πάντας ὑμᾶς προξένους αὐτῶν ποιήσα-
15 σθαι; τὸν τοῖνον οὐ παρὰ τοῖς Ἑλλησι μόνον εὐδοκι-
μοῦντα νόμον, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις εὐδοξάντ'
ἂν ἔχειν, σκοπέισθ' ὁ παραβάς ἦντινα δούς δίκην ἀξίαν
ἔσται δεδωκώς.

51. Εἰ μὲν τοῖνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ χορηγὸς
ὦν ταῦτ' ἐπεπόνθειν ὑπὲρ Μειδίου ὕβριν ἂν τις μόνον
20 κατέγνω τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. νῦν δὲ μοι δοκεῖ, καὶ
ἀσέβειαν εἰ καταγιγνώσκωι τὰ προσήκοντα ποιεῖν. ἴστε
γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι τοὺς χοροὺς ὑμεῖς ἅπαντας τούτους
καὶ τοὺς ἕμνους τῷ θεῷ ποιείσθε, οὐ μόνον κατὰ τοὺς
νόμους τοὺς περὶ τῶν Διονυσίων, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς
25 μαντείας, ἐν αἷς ἀπάσαις ἀνηρημένον εὐρήσατε τῆ πό-
λει, δημοίως ἐκ Δελφῶν καὶ ἐκ Δωδώνης; χοροὺς ἰστά-
ναι κατὰ τὰ πάτρια καὶ κλισῶν ἀγυαῖς καὶ στεφανηφο-
ρεῖν. (52) Ἀνάγνωθι δὲ μοι λαβῶν αὐτὰς τὰς μαντείας.

531

MANTEIAI.

Αὐτῷ Ἐρεχθίδαῖσιν, ὅσοι Πανδίωνος ἄστου
ναίετε καὶ πατρίοισι νόμοις ἰθύνεθ' ἑορτάς,
μεμνησθαι Βάκχιο, καὶ εὐρυχόρους κατ' ἀγυαῖς
5 ἰστάναι ὠραίων Βρομίῳ χάριν ἄμμιγα πάντας,

servos, aut aliquid legibus interdictum in horum
aliquem admiserit; eum quicumque volet Athe-
niensium cui licet, deferat apud Thesmothetas.
Thesmothetæ autem actionem apud Helixæam dent
intra dies triginta, ab eo die quo accusatio allata
fuerit, nisi publicum aliquid impediatur, tum vero
ut primum fieri poterit. Qui vero damnatus fuerit,
illi Helixæa statim crimen æstimet, quid luere aut
solvere debere videatur. Qui vero crimina ut sibi
illata e lege accusant, si quis non persecutus
fuerit actionem, aut persecutus, quintam suffra-
giorum partem non tulerit, is mille drachmas
multam ærario solvat. si contumelia pecuniis
æstimata fuerit, vinciat, si ingenuum affecerit
contumelia, donec solverit.

48. Auditis, Athenienses, humanitatem legis, quæ ne
servos quidem affici contumeliis sinit. Quid igitur per deos,
si quis lege hac ad barbaros perlata, unde mancipia in
Græciam adducuntur, vos laudans et de urbe commemo-
rans, ad eos dixerit: (49) « esse Græcos homines quosdam ita
« mansuetis et humanis moribus præditos, ut multis inju-
« riis a vobis affecti, et paternis inimicitias in vos natura pro-
« pagatis, tamen ne illos quidem vexari contumeliose pa-
« tiantur, quos pretio numerato ad servitutem emerint,
« sed legem publice sanxerint hanc, quæ hæc vetaret et
« multos jam ob eam legem violatam capite mulctarint, »
(50) hæc si audivissent, percepissentque barbari; non ar-
bitramini eos publice jus hospitii vobiscum omnibus ini-
turos? Eam igitur legem non tantum apud Græcos celebrem,
sed etiam barbaris tum approbandam qui violat, quonam
supplicio sit afficiendus, considerate, ut satis graves penas
dederit.

51. Quod si ego, Athenienses, quum sic tractarer a Mi-
dia, choragus non fuisset; contumeliam tantum ejus fa-
cinora aliquis judicasset. nunc autem, etiam religiones iis
violatas esse si judicet, recte mihi facere videbitur. ne-
que enim certe hoc ignoratis, vos istos choros universos et
hymnos in Bacchi honorem facere, non modo ex legibus de
Bacchanalibus, sed etiam ex oraculis, in quibus universis no-
stræ urbi divinitus hoc esse promulgatum invenietis, non
minus Delphis quam Dodonæ, ut choros instituat ritu pa-
trio et aras nidore repleat et coronas gestet. (52) Sed cape
ipsa oracula et recita.

ORACULA.

Impero Erechthidis, Pandionis urbis alumnis,
qui patrio ferias agitatis sacraque cultu,
ut Bacchi memores, amplis regionibus urbis
gratia formosum Bromio instituat ab omni,

καὶ κνισᾶν βωμοῖσι κάρη στεφάνοις πυκάσαν-
[τας.

Περὶ ὑγείας θύειν καὶ εὐχεσθαι Διὶ ὑπάτω,
Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι προστατηρίῳ, περὶ τύχας
ἀγαθᾶς Ἀπόλλωνι ἀγυιεῖ, Λατοῖ, Ἀρτέμιδι,
10 καὶ κατ' ἀγυιάς κρατῆρας ἰστάμεν καὶ χοροὺς καὶ
στεφανηφορεῖν κατὰ πάτρια. θεοῖς Ὀλυμπίοις
πάντεσσι καὶ πάσαισι θεαῖς † δεξιὰς καὶ ἀριστε-
ρὰς ἀνίσχοντες [καὶ] μνασιδωρεῖν.

15

ΕΚ ΔΑΔΩΝΗΣ ΜΑΝΤΕΙΑΙ.

53. Τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ὁ τοῦ Διὸς
σημαίνει: ὅτι τὰς ὥρας παρηνέγκατε τῆς θυσίας
καὶ τῆς θεωρίας, αἰρετοὺς πέμπειν κελεύει
θεωροὺς ἐννέα, καὶ τούτους διὰ ταχέων τῷ Διὶ
Τομάρῳ τρεῖς βοῦς καὶ πρὸς ἐκάστῳ δύο οἴς,
20 τῇ δὲ Διώνῃ βοῦν καὶ ἄλλα ἱερεῖα, καὶ τρά-
πεζαν χαλκῆν [καὶ] πρὸς τὸ ἀνάθημα, ὃ ἀνέθη-
κεν ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων.

ΕΤΕΡΑ.

25 Ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει ἐν Δαδώνῃ, Διονύσω
δημοτελῆ ἱερὰ τελεῖν †† καὶ κρατῆρα κεράσαι
καὶ χοροὺς ἰστάναι, Ἀπόλλωνι ἀποτροπαίῳ βοῦν
θῦσαι καὶ στεφανηφορεῖν ἐλευθέρους καὶ δούλους
καὶ ἐλινύειν μίαν ἡμέραν, Διὶ Κτησίῳ βοῦν λευ-
κόν.

54. Εἰσίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἷται καὶ ἄλλα
532 πολλὰ μαντεῖα τῇ πόλει ἀγαθαί. τί οὖν ἐκ τούτων
ἡμᾶς ἐνθυμείσθαι δεῖ; ὅτι τὰς μὲν ἄλλας θυσίας τοῖς
ἐφ' ἐκάστης μαντείας προφαινομένοις θεοῖς προστάττουσι
5 θύειν, ἰστάναι δὲ χοροὺς καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ τὰ
πάτρια πρὸς ἀπάσαις ταῖς ἀφικνουμέναις μαντεῖαις
προσαναιφροῦσιν ἡμῖν. (55) Οἱ τοίνυν χοροὶ πάντες οἱ γι-
γνώμενοι καὶ οἱ χορηγοὶ δῆλον ὅτι τὰς μὲν ἡμέρας ἐκεί-
νας, ἃς συνερχόμεθ' ἐπὶ τὴν ἀγῶνα, κατὰ τὰς μαντείας
10 ταύτας ὑπὲρ αὐτῶν ἐστεφανώμεθα, ὁμοίως ὅτε μέλλων
νικᾶν καὶ ὁ πάντων βστατος γενήσεσθαι, τὴν δὲ τῶν
ἐπινηκίων ὑπὲρ αὐτοῦ τότε ἤδη ††† στεφανοῦται ὀνικῶν.
τὸν οὖν εἰς τινα τούτων τῶν χορευτῶν ἢ τῶν χορηγῶν
ὑβρίζοντ' ἐπ' ἔχθρα, καὶ ταῦτ' ἐν αὐτῷ τῷ ἀγῶνι καὶ
15 ἐν τῷ τοῦ θεοῦ ἱερῷ, τοῦτον ἄλλο τι πλὴν ἀσεβείν φη-
σομεν;

56. Καὶ μὴν ἴστε γε τοῦθ', ὅτι βουλόμενοι μηδέν'
ἀγωνίζεσθαι ξένον οὐκ ἐδώκαθ' ἀπλῶς τῶν χορηγῶν οὐ-

sacra aris flant, coma sit redimita coronis.

Pro sanitate sacra flant et vota Jovi supremo,
Herculi, Apollini Prostaterio, pro bona fortuna
Apollini compitalitio, Latonæ, Dianæ, item in
compitis crateres statuendi sunt et chori ducendi
et coronæ gestandæ ritu patrio. sublatis manibus
dexteris et sinistris ad divos divasque cœlestes
omnes donorum recordandum.

ORACULA DODONÆA.

53. Populo Atheniensi Jovis propheta signifi-
cat: quia tempora sacrificii et legationis sacræ
neglexistis, jubet delectos novem theoros mitten-
dos esse, et hos celeriter Jovi Tomaro tres boves et
cum singulis binas oves, Dionæ autem bovem
victimas sacrificare, et æream mensam apponen-
dum ad id donarium, quod populus Atheniensium
dedicavit.

ALIUD.

Jovis propheta Dodonæ significat Baccho publi-
cis impensis victimam immolandam et craterem
miscendum et choros ducendos, Apollini Apotro-
pæo mactandum bovem et coronas gestandas tam
servis quam ingenuis, et feriandum per unum
diem, Jovi Ctesio bovem album mactandum.

54. Sunt, Athenienses, et hæc et alia multa urbi præ-
clara oracula. Quid igitur inde vobis colligendum est? reli-
qua sacra diis, qui in singulis oraculis indicantur, fieri ju-
bent, choros autem ducere, et coronas gestare patrio ritu
reliquis omnibus vaticinationibus addunt. (55) Choros igitur
omnes, qui conveniunt, et nos choragos constat illis
quidem diebus, quibus ad certamen convenimus, ex
hisce oraculis propter illos coronis ornatos esse, pariter et
eum qui victor et eum qui postremus omnium futurus est,
at victoriae die pro sese tum coronari victorem. Qui igitur in
aliquem horum saltatorum vel choragorum odio impellente
contumeliose agit, idque in ipso certamine et dei templo,
eumne aliud quam violasse religiones dicemus?

56. Porro hoc scitis, vos, quanquam velitis, ne quis pei-
egrius in certamen descendat, non tamen permittere cho-

δενί προσκαλέσαντι τοὺς χορευτὰς σκοπεῖν, ἀλλ' ἐὰν μὲν
20 καλέσῃ, πεντήκοντα δραχμάς, ἐὰν δὲ καθίξῃσθαι κε-
λεύσῃ, χιλίας ἀποτίνειν ἐτάξατε. τίνας ἔνεκα; ὅπως μὴ
τὸν ἐστεφανωμένον καὶ λειτουργοῦντα τῷ θεῷ ταύτην
τὴν ἡμέραν καλῆ μηδ' ἐπιπραΐξῃ μηδ' ὑβρίζῃ μηδεὶς
ἐξεπίτηδες. (67) Ἔϊτα τὸν μὲν χορευτὴν οὐδ' ὁ προσκα-
25 λέσας κατὰ τὸν νόμον ἀζημίως ἔσται, τὸν δὲ χορηγὸν
οὐδ' ὁ συγκόψας παρὰ πάντας τοὺς νόμους οὕτω φανε-
ρῶς οὐ δώσει δίκην; Ἄλλὰ μὴν οὐδὲν ἔστ' ὄφελος καλῶς
καὶ φιλανθρωπίως τοὺς νόμους ὑπὲρ τῶν πολλῶν κεί-
5333σθαι, εἰ τοῖς ἀπειθοῦσι καὶ βιαζομένοις αὐτοὺς ἡ παρ'
ὑμῶν ὀργὴ τῶν αἰεὶ κυριῶν μὴ γενήσεται.

68. Φέρε δὴ πρὸς θεῶν κάκεινο σκέψασθε. παραι-
τήσομαι δ' ὑμᾶς μηδὲν ἀχθεσθῆναι μοι, ἐὰν ἐπὶ συμφο-
5 ραῖς τινῶν γεγονότων ὀνόματι μνησθῶ. οὐ γὰρ θνεῖδῖ-
σαι μὰ τοὺς θεοὺς οὐδενὶ δυσχερὲς οὐδὲν βουλόμενος
τοῦτο ποιῆσω, ἀλλὰ δεῖξαι τὸ βιάζεσθαι καὶ τὸ ὑβρίζειν
καὶ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν οὐκ ἄπαιτος ὑμεῖς οἱ ἄλλοι φεύ-
γετε. Σαννίων ἔστι δῆπου τις ὁ τοὺς τραγικοὺς χοροὺς
10 διδάσκων. οὗτος ἀστρατείας ἐάλω καὶ κέρχρηται συμ-
φορᾷ. (59) τοῦτον μετὰ τὴν ἀτυχίαν ταύτην ἐμισθώσατό
τις φιλονεικῶν χορηγὸς τραγῳδῶν, οἶμαι Θεοσοτίδης. τὸ
μὲν οὖν πρῶτον ἠγανάκτουν οἱ ἀντιχορηγοὶ καὶ κωλύ-
15 σαι ἔφρασαν, ὡς δ' ἐπληρώθη τὸ θέατρον καὶ τὸν ὄχλον
συνειλεγμένον εἶδον ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, ὤκνησαν, εἴασαν,
οὐδεὶς ἤψατο, ἀλλὰ τοσοῦτον τῆς εὐσεβείας ἐν ἐκάστῳ
τις ἂν ὑμῶν ἴδοι συγκεχωρηκός, ὥστε πάντα τὸν μετὰ
20 ταῦτα χρόνον διδάσκει τοὺς χοροὺς καὶ οὐδὲ τῶν ἰδίων
ἐχθρῶν οὐδεὶς κωλύει. τοσοῦτ' ἀπέχει τῶν χορηγῶν. (60)
Ἄλλος ἔστιν Ἀριστείδης Οἰνητίδος φυλῆς, ἠτυχηκῶς τι
καὶ οὗτος τοιοῦτον, ὃς νῦν μὲν καὶ γέρων ἔστιν ἤδη καὶ
ἴσως ἤτις χορευτῆς, ἦν δὲ ποθ' ἠγεμὼν τῆς φυλῆς
25 κορυφαῖος. ἴστε δῆπου τοῦθ', ὅτι τὸν ἠγεμὼν ἂν ἀφέλῃ
τις, οἴχεται ὁ λοιπὸς χορὸς. ἀλλ' ὁμοῦ πολλῶν χορηγῶν
φιλονεικησάντων οὐδεὶς πώποτε τοῦτ' εἶδε τὸ πλεονέ-
κτημα, οὐδ' ἐτολμήσε τοῦτον ἐξαγαγεῖν οὐδὲ κωλύσαι.
534δὲ γὰρ τὸ δεῖν αὐτὸν ἐπιλαβόμενον τῇ χειρὶ τοῦτο ποι-
ῆσαι καὶ μὴ προσκαλέσασθαι πρὸς τὸν ἄρχοντ' ἐξεῖναι,
ὡς περ ἂν εἰ ξένον τις ἐξαγαγεῖν ἠβούλετο, ἅπας τις ὤ-
κνει τῆς ἀσελείας ταύτης αὐτόχειρ ὀφθῆναι γιγνώμενος.
5 (61) Οὐκ οὖν δεῖνόν, ὡ ἀνδρες δικασταί, καὶ σχετλίον τῶν
μὲν νικᾶν ἂν [ταυτὶ] παρὰ τοῦτ' οἰόμενων χορηγῶν, τῶν
ἀνηλωκότων πολλᾶκις πάντα τὰ ὄντ' εἰς τὰς λειτουρ-
γίας, μηδένα τολμήσαι πώποτε μηδ' ὦν οἱ νόμοι δι-
δοῦσιν ἀψασθαι, ἀλλ' οὕτως εὐλαβῶς, οὕτως εὐσεβῶς,
10 οὕτω μετρίως διακεῖσθαι, ὡςτ' ἀναλίσκοντας, ἀγωνιῶν-
τας, ὁμοῦ ἀπέχεσθαι καὶ προορᾶσθαι τὰς ὑμετέρας βου-
λήσεις καὶ τὴν περὶ τὴν ἑορτὴν σπουδὴν, Μειδίαν δέ,
ἰδιώτην ὄντα, μηδὲν ἀνηλωκότα, ὅτι τῷ προσέκρουσε
15 καὶ ἐχθρὸς ὑπῆρχε, τοῦτον, ἀναλίσκοντα, χορηγοῦντα,
ἐπίτιμον ὄντα, προπηλακίζειν καὶ τύπτειν, καὶ μήτε
τῆς ἑορτῆς μήτε τῶν νόμων μήτε τί ὑμεῖς ἐρεῖτε μήτε
τοῦ θεοῦ φροντίζειν;

62. Πολλῶν τοίνυν, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, γεγενημέ-

ragorum ulli, ut actores dispiciendos tum in jus vocet, sed et
citarit, quinquaginta drachmas, et si sedere jusserit, mille
pro multa solvere jussisse. Cur? ne quisquam coronatum
aliquem et munere in dei honorem fungentem illo die in jus
vocet, molestiae aut contumelia afficiat de industria. (57)
Actorem igitur ne is quidem qui citarit e lege, indemnus erit,
choragum autem qui conciderit contra leges omnes adeo
manifeste, poenas non dabit? Atqui nulla erit legum pulcra-
um et humanarum utilitas pro multitudine constitutarum,
si contemptoribus et violatoribus earum vestra, qui singulis
temporibus cum auctoritate estis, iracundia non erit
metuenda.

58. Agile vero per deos illud etiam considerate. oratos
autem volo vos, ne mihi succenseatis, si quosdam, quibus
res adversae acciderunt, nomine commemorabo. neque enim
(deos testor) id a me fiet, ut cuiquam quicquam exprobrum,
sed ut ostendam, vos ceteri omnes vim et contumeliam et
alia ejusdem generis facinora quantopere fugatis. Est Sannio
quidam qui tragicos choros docet. is desertae militiae reus est
peractus ac calamitate usus. (59) hunc post eam calamitatem
choragus tragædorum quidam, Theozotides opinor, æmu-
landi studio conduxit. Ac primum reliquarum tribuum cho-
ragi indignabantur seque prohibituos minabantur, ut vero
theatrum plenum et populum ad spectandum certamen
convenisse videre, veriti sunt, permiserunt, nemo attigit,
sed tantam in uno quoque vestrum religionis fuisse indul-
gentiam apparet, ut omne reliquum tempus choros doceat,
neque e privatis ejus inimicis quisquam prohibeat. tantum
abstinent a choragis. (60) Alius est Aristides e tribu Ceneide,
simili fere et ipse calamitate conflictatus, qui jam et conse-
nuit et inferior inter saltatores est fortasse, sed aliquando
dux summus tribus fuit. Jam scitis hoc, si quis ducem sus-
tulerit, reliquum chorum perire. sed tamen quum choragi
inter sese multi ambiciose contendenter, nullus unquam hoc
lucrum spectavit aut ausus est eum educere ac prohibere.
nam quia id facere necesse erat eo manu prehenso, nec li-
cebat citare ad magistratum, sicuti si quis peregrinum
educere voluisset; nemo fuit omnium, qui id tam petulans
facinus palam committere non erubesceret. (61) Estne igitur
ferendum, Athenienses, ac non potius gravissime vindican-
dum, quum choragorum, qui se, nisi hoc obstaret, victuros
esse putarent et sæpe omnes opes suas in hæc munera ef-
fudissent, nemo unquam fuerit ausus vel eos attingere, quos
per leges licet, sed ita verecundis, ita religiosis, ita mode-
ratis fuisse ingenii, ut, quanquam sumptus faciebant, æ-
stuebant, tamen sibi temperarent et quum vestras volunta-
tes tum festi studium considerarent, a Midia homine pri-
vato, qui nihil insumpsisset, propterea quod insensus
cuidam erat atque inimicus, hunc, sumptus facientem
munere fungentem, ignominia non notatum, impudenter
invadi et verberari, et nec festi nec legum nec sermonum
vestrorum nec dei rationem haberi?

62. Etsi autem, Athenienses, inimicitiae inter multos

20 των ἐχθρῶν ἀλλήλοις, οὐ μόνον ἐξ ἰδίων ἀλλὰ καὶ ἐκ κοινῶν πραγμάτων, οὐδεὶς πώποτε εἰς τοσοῦτ' ἀναειδείας ἀφίκετο, ὥστε τοιοῦτόν τι τολμήσαι ποιεῖν. καίτοι φασὶν Ἰφικράτην ποτ' ἐκείνον Διοκλεῖ τῷ Πιθεῖ τὰ μάλιστ' ἔλθειν εἰς ἔχθραν, καὶ ἔτι πρὸς τοῦτω συμβῆ-
 25 ναι Τισίαν τὸν Ἰφικράτους ἀδελφὸν ἀντιχορηγήσαι τῷ Διοκλεῖ, ἀλλ' ἄλλως πολλοὺς μὲν ἔχων φίλους Ἰφικράτης, πολλὰ δὲ χρήματα κεκτημένος, φρονῶν δ' ἐφ' ἑαυτῷ τηλικούτων ἡλικῶν εἰκὸς ἄνδρα καὶ δόξης καὶ τιμῶν
 535 τετυχηκότα, ὧν ἐκείνος ἤξιώτο παρ' ὑμῶν, (52) οὐκ ἐβάδιζεν ἐπὶ τὰς τῶν χρυσοχόων οἰκίας νύκτωρ, οὐδὲ κατεβῆναι τὰ παρασκευαζόμεν' ἱμάτι' εἰς τὴν ἑορτήν, οὐδὲ διέφθειρε διδάσκαλον, οὐδὲ χορὸν μανθάνειν ἐκώλυεν, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν, ὧν οὗτος διεπράττετο,
 5 ἐποίησε, ἀλλὰ τοῖς νόμοις καὶ τῇ τῶν ἄλλων βουλήσει συγχωρῶν ἠνείχτο καὶ νικῶντα καὶ στεφανούμενον τὸν ἐχθρὸν ὄρων, εἰκότως. ἐν ἧ γὰρ αὐτὸς εὐδαιμῶν ἤδει γενοῦναι πολιτείας, ταύτη συγχωρεῖν τὰ τοιαῦτ' ἤξιον. (54) Πάλιν Φιλόστρατον πάντες ἴσμεν τὸν Κολωνῆθεν
 10 Χαβρίου κατηγοροῦντα, ὅτ' ἐκρίνετο τὴν περὶ Ὀρωποῦ κρίσιν θανάτου, καὶ πάντων τῶν κατηγορῶν πικρότατον γενόμενον, καὶ μετὰ ταῦτα χορηγοῦντα παισὶ Διονύσια καὶ νικῶντα, καὶ Χαβρίαν οὔτε τύπτοντα,
 15 οὔτ' ἀπαρπάζοντα τὸν στέφανον, οὔθ' ὄλωσ προσιόνθ' ἔποι μὴ προσῆκεν αὐτῷ. (55) Πολλοὺς δ' ἂν ἔχων εἶπεν ἔτι καὶ διὰ πολλὰς προφάσεις ἐχθροὺς γεγενημένους ἀλλήλοις, οὐδένα πώποτε οὔτ' ἀκήκοα, οὔθ' ἑώρακα, ὅστις εἰς τοσοῦτον ἐλήλυθεν ὕβρεως ὥστε τοιοῦτόν
 20 τι ποιεῖν. οὐδέ γ' ἐκεῖν' οὐδεὶς ὑμῶν οἶδ' ὅτι μνημονεύει πρότερον, τῶν ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἢ καὶ τοῖς κοινῶς ἐχθρῶν ἀλλήλοις οὐδέν' οὔτε καλουμένων τῶν κριτῶν παρεστηκότα, οὔθ' ὅταν ὑμνύωσιν ἐξορκοῦντα, οὔθ' ὄλωσ ἐπ' οὐδενὶ τῶν τοιούτων ἐχθρὸν ἐξεταζόμενον. (56) Ταῦτα
 25 γὰρ πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φιλονεικία μὲν ὑπαχθέντα χορηγὸν ὄντα ποιεῖν ἔχει τινὰ συγγνώμην, ἔχθρα δὲ, ἐλαυνοντά τινα, ἐκ προαιρέσεως, ἐφ' ἅπασιν, καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν κρείττω τῶν νόμων οὔσαν ἐνδεικνύμενον, Ἡράκλειος, βαρὺ καὶ οὐχὶ δίκαιόν
 536 ἐστὶν οὐδὲ συμφέρον ὑμῖν. εἰ γὰρ ἐκάστῳ τῶν χορηγούτων τοῦτο πρόδηλον γένοιτο, ὅτι, ἂν ὁ δεῖν' ἐχθρὸς ᾖ μοι, Μειδίας ἢ τις ἄλλος θρασὺς οὕτω καὶ πλούσιος,
 5 πρῶτον μὲν ἀφαιρεθήσομαι τὴν νίκην, καὶ ἄμεινον ἀγωνίσωμαι τινος, ἔπειτ' ἐφ' ἅπασιν ἐλαττωθήσομαι καὶ προσηλακιζόμενος διατελέσω· τίς οὕτως ἀλόγιστος ἢ τίς ἀθλιός ἐστιν ὅστις ἐκὼν ἂν μίαν δραχμὴν ἐθαλήσειεν ἀναλωσάσαι; οὐδεὶς δὴπου. (57) ἀλλ' οἶμαι τὸ πάντας
 10 ποιοῦν καὶ φιλοτιμείσθαι καὶ ἀναλίσκεν ἔθελειν ἐκεῖν' ἐστίν, ὅτι τῶν ἴσων καὶ τῶν δικαίων ἕκαστος ἡγείται ἑαυτῷ μετεῖναι ἐν δημοκρατίᾳ. ἐγὼ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτων οὐκ ἔτυχον διὰ τοῦτον, ἀλλὰ χωρὶς ὧν ὕβρισθην, καὶ τῆς νίκης προσαπεστερήθην. Καίτοι
 15 πᾶσιν ὑμῖν ἐγὼ τοῦτο δεῖξω σαφῶς, ὅτι μηδὲν ἀσελγὲς ἔζην ποιοῦντι Μειδίᾳ μηδ' ὕβριζόντι μηδὲν τύπτοντι καὶ λυπεῖν ἐμὲ καὶ κατὰ τοὺς νόμους αὐτῷ φιλοτιμείσθαι

intercesserunt, non modo de privatis, sed etiam publicis de causis; nullus tamen unquam eo venit impudentiæ, ut tale quicquam facere fuerit ausus. Quamquam Iphicratem olim illum ferunt a Diocle Pithensi capitali odio dissensisse prætereaque sic evenisse, ut Tisias Iphicratis frater choriagiam eodem tempore quo Diocles ageret, sed tamen, quamvis et multos amicos et magnas opes haberet Iphicrates tantaque esset animi magnitudine, quanta esse consentaneum est virum et gloriam et eos honores assecutum, quibus ille a vobis ornatus fuerat, (63) noctu in aurificum officinas non invasit, neque ad festum quæ parabantur vestimenta dilaceravit, nec magistrum corruptit, nec chorum discere prohibuit, nec quicquam tale, qualia iste perpetrabat, fecit, sed et legum et voluntatum reliquorum habita ratione, inimicum suum victorem et coronatum spectare sustinuit, merito. nam in qua ipse republica se beatum esse factum sciebat, ei talia concedenda putabat. (64) Præterea Philostratus Colonensis, ut scimus omnes, Chabrium, quum dies illi capitis de Oropo dicta esset, accusavit, et quidem omnium accusatorum fuit acerrimus, et postea pueris sumptus ad Bacchanalia suppeditavit et vicit, et Chabrias ei nec verbera inflixit, nec coronam eripuit, nec omnino ad eum accessit, ubi non oporteret. (65) Quamquam autem complures dicere possem, qui multis de causis inter se inimici fuerunt; nullum tamen audivi unquam, aut vidi, qui eo contumeliæ venerit, ut tale quid faceret. Ac ne illud quidem quinquam vestram scio meminisse prius factum, ut quisquam, sive privatim sive publice susceptis inimicitias, aut, quum iudices vocarentur, astitisset, aut, dum jurarent, iis verba prævisset, aut omnino in ulla tali re hostile odium effudisset. (66) Nam hæc omnia et ejus generis alia, Athenienses, simulatione adductum aliquem qui sit choragus facere, nonnihil excusationis habet, at e malevolentia, exagitando, consulto, in omnibus rebus, suamque potentiam ostentando tantquam legibus superiorem, grave est mehercule et iniquum neque utile vobis. Nam si quisque choragorum hoc sibi certo esse propositum sciret, si mihi ille nescio quis, Midias sive quispiam alius tam audax et dives, inimicus fuerit, primum victoria privabor, etiamsi præclarior aliquo certavero, deinde in omnibus rebus ero inferior et perpetuo contumeliis onerabor; quis ita inconsideratus aut deplorati animi est, qui ultro unicam se drachmam insumptam velit? nemo profecto. (67) Sed illud opinor est quod studia et cupiditatem omnium excitat, ut nullis sumptibus parcere velint, quod in populari republica pari æquoque jure cum ceteris omnes licere sibi vivere arbitrantur. Mihi vero hæc, Athenienses, per istum contingere non poterunt, sed præter acceptam contumeliam, insuper victoria quoque sum fraudatus. Atqui vobis omnibus illud ego perspicue demonstrabo, licuisse Midias, nisi improbe ageret et contumeliam faceret et verberaret, et molestiam mihi exlibere et

πρὸς ὑμᾶς, καὶ μηδὲ διαῖραι τὸ στόμα περὶ αὐτοῦ ἔχειν ἐμέ. (68) ἔχρην γὰρ αὐτὸν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖ 20
 αὐτὸν τῆς Πανδιονίδος χορηγῶς ὑπέστην ἐν τῷ δήμῳ, τότε τῆς Ἐρεχθίδος ἀναστάντα, τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς, ἀνθυποστῆναι, καὶ καταστήσανθ' ἑαυτὸν ἐξ Ἰσοῦ καὶ τὰ ὄντ' ἀναλίσκοντα, ὥσπερ ἐγὼ, οὕτω μ' ἀφαιρεῖσθαι τὴν νίκην, ὑβρίζειν δὲ τοιαῦτα καὶ τύπτειν μηδὲ τότε.
 25 (69) Νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίησεν, ἐν ᾧ τὸν δῆμον ἐτίμησεν ἄν, οὐδ' ἐνεανιεύσατο τοῦτο. ἐμοὶ δ' ὅς (εἴτε τις, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλεται νομίσαι μανία — μανία γὰρ ἴσως ἐστὶν ὑπὲρ δυνάμει τι ποιεῖν — εἴτε καὶ φιλοτι-
 537 μεία) χορηγὸς ὑπέστην, οὕτω φανερώς κατ' ἡμιάρως ἐπηρεάζων παρηκολούθησεν, ὥστε μηδὲ τῶν ἱερῶν ἱματίων μηδὲ τοῦ χοροῦ μηδὲ τοῦ σώματος τῶ χεῖρε τελευτῶν ἀποσχέσθαι μου.

70. Εἰ τοίνυν τις ὑμῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄλλως 5
 πως ἔχει τὴν ὀργὴν ἐπὶ Μειδίαν ἢ ὡς [οὐ] δέον αὐτὸν τεθνάναι· οὐκ ὀρθῶς ἔχει. οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιον οὐδὲ προσήκον τὴν τοῦ παθόντος εὐλάβειαν τῷ μηδὲν ὑπο-
 10 στείλαιμένῳ πρὸς ὑβρίαν μερίδα εἰς σωτηρίαν ὑπάρχειν, ἀλλὰ τὸν μὲν ὡς ἀπάντων τῶν ἀνηκέστων αἴτιον κολάζειν προσήκει, τῷ δ' ἐπὶ τοῦ βοηθεῖν ἀποδιδόναι τὴν χάριν.
 (71) Οὐδὲ γὰρ αὐ τοῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὡς, οὐ γεγεννημένου πῶποτε· οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων δεινοῦ, τῷ λόγῳ τὸ πρᾶγμ' ἐγὼ νῦν αἴρω καὶ φοβερὸν ποῶ. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἴσασιν ἅπαντες, εἰ δὲ μή, πολλοὶ γε, Εὐθυ-
 15 νον τὸν παλαίσαντά ποτ' ἔκεινον, τὸν νεανίσκον, καὶ Σώφιλον τὸν παγκρατιαστὴν (ἰσχυρὸς τις ἦν, μέλας. εἰ δ' ὅδ' ὅτι γιγνώσκουσι τινες ὑμῶν ὃν λέγω) τοῦτον ἐν Σάμῳ, ἐν συνουσία τινὶ καὶ διατριβῇ, οὕτως ἰδίᾳ, ὅτι δὲ τύπτων αὐτὸν ὑβρίζειν ὡς το, ἀμυνάμενον οὕτως ὥστε
 20 καὶ ἀποκτείναι. ἴσασιν Εὐαίωνα πολλοὶ τὸν Λεωδάμαντος ἀδελφὸν ἀποκτείναντα Βοιωτὸν ἐν δέπνῳ καὶ συνόδῳ κοινῇ διὰ πληγῆν μίαν. (72) οὐ γὰρ ἡ πληγὴ παρῆσθησε τὴν ὀργήν, ἀλλ' ἡ ἀτιμία, οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶ δεινόν, καίπερ ὃν δεινόν, ἀλλὰ
 25 τὸ ἐφ' ὑβρεῖ. πολλὰ γὰρ ἂν ποιήσειεν δὲ τύπτων, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν δὲ παθὼν ἐνὶ οὐδ' ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιθ' ἑτέρῳ, τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ, ὅταν ὡς ὑβρίζων, ὅταν ὡς ἐχθρὸς ὑπάρχων, ὅταν κονδύλοις, ὅταν ἐπὶ κόβρῃς. ταῦτα κινεῖ, ταῦτ' ἐξίστησιν
 538 ἀνθρώπους αὐτῶν, ἀήθεις ὄντας τοῦ προπηλακίζεσθαι. οὐδεὶς ἄν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦτ' ἀπαγγέλλων δύνατο τὸ δεινὸν παραστῆσαι τοῖς ἀκούουσιν οὕτως, ὡς
 5 ἐπὶ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ πράγματος τῷ πάσχοντι καὶ τοῖς ὀρώσιν ἐναργῆς ἢ ὑβρὸς φαίνεται. (73) Σκέψασθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ λογίσασθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὅσω πλείον' ὀργὴν ἐμοὶ προσήκε παραστῆναι πάσχοντι τοιαῦθ' ὑπὸ Μειδίου, ἢ τότε
 10 ἐκείνῳ τῷ Εὐαίῳ τῷ τὸν Βοιωτὸν ἀποκτείναντι. ὁ μὲν γ' ὑπὸ γνωρίμου, καὶ τοῦτου μεθύοντος, ἐναντίον ἐξ ἡ ἔπτ' ἀνθρώπων ἐπλήγη, καὶ τοῦτον γνωρίμων, οἱ τὸν μὲν κακίειν οἷς ἐπραξε, τὸν δ' ἐπαινέσεσθαι μετὰ
 15 ταῦτ' ἀνασγόμενον καὶ κατασχόνθ' ἑαυτὸν ἡμελλον, καὶ

laudem a vobis per leges adipisci, et me de eo ne hiscere quidem potuisse. (68) Decebat enim eum, Athenienses, quum ego in concione Pandionidis tribus choragiam suscepi, tum ipsum Erechtheidis suæ tribus se suscepturum contra profiteri æquatoque mecum periculo et sua re familiari exemplo meo insumenda, ita eripere mihi victoriam, sic vero insultare et verberare ne tum quidem. (69) Nunc id quidem non fecit, quo facto populo honorem habere potuisset, neque id generose pollicitus est, sed me qui (sive quis, Athenienses, insaniam eam existimare vult — est enim fortasse insaniam niti supra vires — sive etiam studium honoris) choragiam sustinui, adeo palam et nefarie insultans assectatus est, ut neque a sacris vestibus neque a choro neque denique a corpore meo manus abstineret.

70. Si quis autem vestrum, Athenienses, alio modo Mīdium puniendum quam morte existimat; non recte sentit. neque enim æquum est nec convenit, ejus qui læsus est verecundiam illi, qui omnes contumeliæ habenas laxavit, ad salutem quicquam opitulari, sed is quidem ut omnium atrocissimorum malorum auctor puniendus est, et accusatori in ope ferenda gratiam referre debetis. (71) Neque enim hoc rursus dici potest, me, quum ex hujusmodi rebus nihil unquam atrocitatis exstiterit, nunc exaggerare hoc factum et terribile facere. Minime. sed norunt omnes, aut plerique et saltem, Euthynum illum, qui olim luctabatur adolescentulus, adeo in Sophylum pancratiasten (fuit is homo robustus, niger. satis scio intelligere vestrum aliquos quem dicam) in hunc Sami, in congressu quodam et exercitatione mere privata, quod interfector eum contumeliose agere putaverat, sic vindicasse, ut etiam occideret. Norunt ab Euxone multi Leodamantis fratre occisum esse Bœotum in cœna et congressu communi ob unam plagam. (72) Neque enim plaga excitavit iracundiam, sed ignominia, neque verbera ingenuis acerba sunt, quanquam sunt acerba, sed contumeliæ causa verberari. multa enim is qui verberat, Athenienses, fecerit, quorum quædam is, qui passus est, aliis ne referre quidem possit: gestu, obtutu, voce, quum ut insultans, quum ut inimicus, quum pugno, quum palma in malam. hæc commovent, hæc ad furorem in se redigunt homines, ferendis contumeliis non assuetos. neque est, Athenienses, qui hæc referens, acerbiter rei gestæ auditoribus sic representare possit, ut revera ipsoque facto, patienti et spectatoribus perspicuum apparet contumelia. (73) Considerate igitur per Jovem et deos, Athenienses, et cogitate vobiscum ipsis, quanto majore iracundia me inflammari convenerit a Midia talia patientem, quam tunc Euxonem illum qui Bœotum interfecit. is a familiari, eoque ebrio, coram sex aut septem hominibus vapulavit, atque illis ipsis familiaribus, qui alterum ob ea quæ fecerat vituperaturi, alterum, si æquo tulisset animo injuriam iræque imperasset, deinde laudaturi erant, præsertim in ædes ad cœnam in-

ταῦτ' εἰς οἰκίαν ἔλθων ἐπὶ τὸ δεῖπνον, οἳ μὴ βαδίζουσιν ἐξῆν αὐτῷ. (74) ἐγὼ δ' ὑπ' ἐχθροῦ, νήφοντος, ἔωθεν, ἕβραι καὶ οὐκ οἴφω τοῦτο ποιοῦντος, ἐναντίον πολλῶν καὶ ξένων καὶ πολιτῶν ὑβρίζομαι, καὶ ταῦτ' ἐν ἱερῷ καὶ οὐ
 20 πολλῇ μοι ἦν ἀνάγκη βαδίζουσιν χορηγοῦντι. καὶ ἐμαυτὸν μὲν γε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σωφρόνως, μᾶλλον δ' εὐτυχῶς οἶμαι βεβουλευῆσθαι, ἀνασχομένον τότε καὶ οὐδὲν ἀνήκεστον ἐξαχθέντα πράττειν, τῷ δ' Εὐαίωσι καὶ πᾶσιν, εἰ τις αὐτῷ βεδοθήσεται ἀτιμαζόμενος, πολλὴν συγγνώμην ἔχω. (75) δοκοῦσι δέ μοι καὶ τῶν δικασάν-
 25 των τότε πολλοί. ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἐγώ γε μίαν μόνον ἄλῳμαι ψήφω, καὶ ταῦτ' οὔτε κλάυσαντα, οὔτε δεθθέντα τῶν δικαστῶν οὐδένος, οὔτε φιλόνητον, οὔτε μικρὸν, οὔτε μέγα, οὐδ' ὅτιον πρὸς τοὺς δικαστὰς ποιήσαντα.
 539θ ὡμην τοίνυν οὕτως, τοὺς μὲν καταγνόντας αὐτοῦ μή, ὅτι ἡμίνατο, διὰ τοῦτο καταψηφίσασθαι, ἀλλ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον ὥστε καὶ ἀποκτείνει, τοὺς δ' ἀπογνόντας καὶ ταύτην τὴν ὑπερβολὴν τῆς τιμωρίας τῷ γε τὸ σῶμα
 5 ὑβρισμένῳ δεδωκέναι. (76) Τί οὖν; ἐμοὶ τῷ τοσαύτῳ κερημένῳ προνοία τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον γενέσθαι, ὥστε μηδ' ἀμύνεσθαι, παρὰ τὸν τὴν τιμωρίαν, ὧν πέπονθα, ἀποδοθῆναι προσήκει; ἐγὼ μὲν οἶμαι παρ' ὑμῶν
 10 καὶ τῶν νόμων, καὶ παράδειγμά γε πᾶσι γενέσθαι τοῖς ἄλλοις, ὅτι τοὺς ὑβρίζοντας ἅπαντας καὶ τοὺς ἀσελεγεῖς οὐκ αὐτὸν ἀμύνεσθαι μετὰ τῆς ὀργῆς ἀλλ' ἐπ' ὑμᾶς ἀγειν δεῖ, ὡς βεβαιούτων ὑμῶν καὶ φυλαττότων τὰς ἐν τοῖς νόμοις τοῖς παθοῦσι βοηθείας.

77. Οἶμαι τοίνυν τινὰς ὑμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταί, 15 ποθεῖν ἀκοῦσαι τὴν ἐχθραν, ἥτις ἦν ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους, νομίζειν γὰρ οὐδὲν ἂν ἀνθρώπων οὕτως ἀσελεγῶς καὶ βιαιῶς οὐδὲν τῶν πολιτῶν χρῆσασθαι, μὴ μεγάλου τινὸς ὄντος ὃ αὐτῷ προωφελετο. βούλομαι δὴ καὶ περὶ ταύτης ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς εἰπεῖν καὶ διηγήσασθαι, ἵν' εἰδῆθ'
 20 ὅτι καὶ τούτων ὄφελον δίκην φανήσεται. ἔσται δὲ περὶ αὐτῶν βραχὺς ὁ λόγος, κἂν ἄνωθεν ἀρχεσθαι δοκῶ. (78) Ἦνίκα τὰς δίκας ἔλαχον τῶν πατρῶων τοῖς ἐπιτρόποις, μειρακὺλλιον ὧν κομιδῆ καὶ τούτων οὐδ' εἰ γέγονεν
 25 εἰδὼς οὐδὲ γινώσκων, ὡς μὴδὲ νῦν ὤφελον· τότε μοι μελλουσῶν εἰσείναι τῶν δικῶν εἰς ἡμέραν ὡςπερὲν τετάρτην ἢ πέμπτην, εἰςεπήδησαν ἀδελφὸς ὃ τούτου καὶ οὗτος εἰς τὴν οἰκίαν ἀντιδιδόντες τριηραρχίαν. τοῦνομα μὲν δὴ παρέσχεον ἐκεῖνος καὶ ἦν ὁ ἀντιδιδὸς Θρασύ-
 540λοχος, τὰ δ' ἔργ' ἅπαντ' ἦν καὶ τὰ πραττόμεν' ἕπο τούτου. (79) καὶ πρῶτον μὲν κατέσχεσαν τὰς θύρας τῶν οἰκημάτων ὡς αὐτῶν ἤδη γιγνομένης κατὰ τὴν ἀντίδοσιν. εἶτα τῆς ἀδελφῆς ἐτ' ἔνδον οὔσης τότε καὶ
 5 παιδὸς οὔσης κόρης ἐναντίον ἐφθέγγοντ' αἰσχρὰ καὶ τοιαῦτα, οἳ ἂν ἀνθρώποι τοιοῦτοι φθέγγαιντο (οὐ γὰρ ἐγώ γε προαχθεῖν ἂν εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς τῶν τότε βηθέντων οὐδέν), καὶ τὴν μητέρα καὶ μὲν καὶ πάντας ἡμᾶς
 10 βητὰ καὶ ἀβήτὰ κακὰ ἐξείπον. ὃ δ' οὖν δεινότατον καὶ οὐ λόγος ἀλλ' ἔργον ἤδη· τὰς δίκας ὡς αὐτῶν οὔσας ἤφισαν τοῖς ἐπιτρόποις. (80) Καὶ ταῦτ' ἐστὶ μὲν παλαιά, θμῶς δὲ τινὰς ὑμῶν μνημονεύειν οἶμαι. δλγ

gressum, a quo abesse ipsi licebat. (74) Ego vero ab inimico, sobrio, mane, contumeliæ causa et non per ebrietatem id faciente, in conspectu multorum et hospitem et civium sum contumeliis affectus, idque in templo et quo mihi eundi et ubi choragiæ administrandæ magna necessitas incumbabat. Ac me quidem, Athenienses, prudenter aut feliciter potius existimo fecisse, tum qui eo tempore injuriam dissimulavi, tum qui per iracundiam non sum ad atrox aliquid facinus impulsus. sed Euæoni et omnibus, si quis sibi opem tulit contumeliam patiens, omnino ignosco. (75) idemque meo quidem iudicio etiam iudicum multi tum fecerunt. nam eum equidem uno tantum suffragio esse damnatum audio, idque quum nec flevisset, nec deprecatus esset ullum iudicem, nec come ullum apud iudices nec parvum nec magnum nec quidquam fecisset. Ponamus igitur sic, eos, qui eum damnaverunt, non damnasse propterea, quod se ultus sit, sed quod eo modo, ut etiam occideret, qui absolverunt, etiam hanc immodicam ultionem illi, cuius corpus contumeliose esset violatum, largitos esse. (76) Quid igitur? mihi, qui ita diligenter cavi, ne quid gravius committerem, ut nec vim vi repulerim, a quo tandem ultionis injuriarum exigendæ copia fieri debet? Equidem a vobis arbitror et legibus, et exemplum statuendum omnibus reliquis, contumeliosos omnes et petulantes neminem ipsum ulcisci per iracundiam, sed ad vos adducere debere, ut qui confirmetis et reservetis his, qui læsi sunt, legum præsidia.

77. Credo autem quosdam vestrum audire velle, iudices, quæ causæ inimicitiarum inter nos intercesserint, quum existimare mihi videamini neminem hominum ita insolenter et violenter in ullum civem debacchari, nisi contra quem antea gravissimas irarum causas haberet. Volo igitur et de hoc vobis ab initio referre et commemorare, ut intelligatis, eum etiam propter illa manifesto condemnandum esse. Absolvam autem narrationem hanc breviter, etiamsi altius repetere videbor. (78) Quum tutores meos male administrati mei patrimonii accusarem, admodum adolescentulus, atque istum adeo non nossem, ut nec, natusne esset, scirem (atque utinam eum nunc quoque non nossem); tum, quum mihi actio danda esset in diem circiter quartum aut quintum, impetum fecerunt in ædes meas istius frater et iste, trierarchiæ nomine opes mecum permutaturi. ac nomen quidem ille accommodabat et erat qui opes permutaret, Thrasylochus, res vero omnes et actiones actæ erant ab isto. (79) ac primum fores ædium, ut quæ jam ipsorum, ratione permutationis, factæ essent, diffiderunt. deinde quum soror mea tum adhuc intus esset et puella virguncula, coram obscœna loquuti sunt et talia, qualia id genus hominum solet (neque enim ego me unquam adduci sinam, ut quicquam tum dictum apud vos referam), ac matrem et me et omnes nos fandis infandis conviciis prosciderunt. quod vero gravissimum est et jam non dictum, sed factum: lites, quasi ipsorum essent, tutoribus remittebant. (80) Hæc quamquam vetera, quosdam tamen e vobis recordari puto. tota enim civitas illam permutationem et illius

γὰρ ἡ πόλις τὴν ἀντίδοσιν καὶ τὴν ἐπιβουλὴν τότε ταύ-
 15 τὴν καὶ τὴν ἀσελγίαν ἤσθετο. καὶ γὰρ τότε παντάπασιν
 ἔρημος ὦν καὶ νέος κομιδῆ, ἵνα μὴ τῶν παρὰ τοῖς ἐπι-
 τρώποις ἀποστειρηθεῖν, οὐχ ὅσ' ἠδυνήθη ἀνακομισσα-
 σθαι, προσδοκῶν εἰσπράξειν, ἀλλ' ὅσων ἐμαυτῷ συνήδειν
 ἀπεστειρημένω, δίδωμι εἴκοσι μνᾶς τούτοις, ὅσου τὴν
 20 τριηραρχίαν ἦσαν μεμισθωκότες. (81) Τὰ μὲν δὴ τόθ'
 ὑβρίσματα * τούτων εἰς ἐμὲ ταῦτ' ἐστίν, δίκην δὲ
 τούτῳ λαχὼν ὑστερον τῆς κακηγορίας εἶλον ἐρήμην. οὐ
 γὰρ ἀπήντα. λαθὼν δ' ὑπερήμερον καὶ ἔχων, οὐδεὶς
 ἠψάμην πώποτε τῶν τούτου, ἀλλὰ λαχὼν ἐξούλης πά-
 25 λιν οὐδέπω καὶ τῆμερον εἰελαθεῖν δεδύνημαι. τοσαύτας
 τέχνας καὶ σκήψεις οὗτος εὕρισκων ἐκρούει. καὶ γὰρ μὲν
 οὕτως εὐλαβοῦς, τῇ δίκῃ, τοῖς νόμοις ἅπαντα πράττειν
 ἀξίω, ὁ δ' ὡς ὑμεῖς ἀκούετε, ἀσελγῶς οὐ μόνον εἰς ἐμὲ
 καὶ τοὺς ἐμοὺς ὤφειτο δεῖν ὑβρίζειν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς
 541 φυλάκτας δι' ἐμέ. (82) Ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει
 μοι τούτων τοὺς μάρτυρας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πρὶν κατὰ
 τοὺς νόμους δίκην ὦν πρότερον ἠδικήθη λαθεῖν, πάλιν
 τοιαῦτα, οἳ ἀκηκόατε, ὑβρισμαί.

5

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Καλλισθένης Σφήττιος, Διόγνητος Θορικός,
 Μνησίθεος Ἀλωπεκῆθεν οἶδαμεν Δημοσθένη,
 ὃ μαρτυροῦμεν, κρίσιν λελογχότα Μειδίᾳ ἐξού-
 λης, τῷ καὶ νῦν ὑπ' αὐτοῦ κρινομένῳ δημοσίᾳ,
 10 καὶ ἡδὴ τῇ κρίσει ἐκείνῃ διαγεγονότα ἔτη ὀκτώ,
 καὶ τοῦ χρόνου γεγενημένον παντὸς αἴτιον Μει-
 δίαν αἰεὶ προφασίζόμενον καὶ ἀναβαλλόμενον.

83. Ὁ τοίνυν πεποίηκε κακόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 15 περὶ τῆς δίκης, ἀκούσατε, καὶ θεωρεῖτ' ἐφ' ἑκάστου
 τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν αὐτοῦ. τῆς γὰρ δίκης,
 ταύτης λέγω, ἧς εἶλον αὐτὸν, γίγνεται μοι διαιτητῆς
 Στράτων Φαληραῦς, ὁ ἄνθρωπος πένης μὲν τις καὶ ἀπρά-
 γμων, ἀλλως δ' οὐ πονηρὸς ἀλλὰ καὶ πάνυ χρηστός.
 20 ὅπερ τὸν ταλαίπωρον οὐκ ὀρθῶς ἀλλὰ καὶ πάνυ αἰ-
 σχρῶς, οὐδὲ δικαίως ἀπολώλεκεν. (84) οὐτοσί διαιτῶν ἡμῖν
 ὁ Στράτων, ἐπειδὴ ποθ' ἤκειν ἡ κυρία, πάντα δ' ἤδη
 διεξεληλύθει ταῦτα τὰ τῶν νόμων, ὑπωμοσία καὶ πα-
 25 ραγραφαί, καὶ οὐδὲν ἔτ' ἦν ὑπολοιπὸν, τὸ μὲν πρῶτον
 ἐπισχεῖν ἐδεῖτό μου τὴν δίκαιαν, ἔπειτα, εἰς τὴν ὑστε-
 ρίαν ἀναβαλέσθαι, τὸ τελευταῖον δ', ὡς οὐτ' ἐγὼ
 συνεχύρου οὐθ' οὕτως ἀπήντα, τῆς δ' ὕβρας ἐγένετ'
 542 ὁμῆ, κατεδιήτησεν. (85) ἡδὴ δ' ἐσπέρας οὕσης καὶ
 σκότους ἔρχεται Μειδίας οὐτοσί πρὸς τὸ τῶν ἀρχόντων
 οἴκημα, καὶ καταλαμβάνει τοὺς ἀρχοντας ἐξιόντας
 καὶ τὸν Στράτων ἀπιόντ' ἤδη, τὴν ἔρημον δεδωκότα,
 5 ὡς ἐγὼ τῶν παραγενομένων τινὸς ἐπυθανόμην. τὸ μὲν
 οὖν πρῶτον οἷός τ' ἦν πειθεῖν αὐτόν, ἣν καταβεδιητή-
 κει, ταύτην ἀποδεικνυμένην ἀποφάνειν, καὶ τοὺς
 ἀρχοντας μεταγράψαι, καὶ πενήκοντα δραχμὰς αὐτοῖς
 10 ἐδίδου. (86) ὡς δ' ἔδυσχεράινον οὗτοι τὸ πρᾶγμα καὶ

temporis insidias et petulantiam istorum cognovit. Atque
 ego tum omnino destitutus ope amicorum et admodum
 adolescentulus, ut ne his quæ apud tutores habebam pri-
 varer, exspectans me recepturum non tantillum, quantum
 recuperare potui, sed tam multa quam multis me fraudan-
 tum esse noram, do istis viginti minas, quanti Trierarchiam
 elocarant. (81) Ac illorum illius temporis in me injuriæ
 hæ sunt, postea vero accusato isto ob maledicta, causam
 desertam vici. neque enim ad judicium venit. quumque
 judicati ad diem non soluti reum datum tenerem, nihil
 rerum ejus unquam attingi, sed rursus dicta isti actione rei
 judicatae, nunquam hactenus vel hodie impetrare actionem
 potui. tot artibus et prætextis causis subinde inventis iste
 tergiversatur. Ac ego quidem ita verecunde, judicio, legi-
 bus, omnia mihi censeo facienda, at iste, ut vos auditis,
 petulanter non mihi tantum et meis, sed etiam tribalibus
 meis insultandum putavit propter me. (82) Hæc a me
 vere dici, voca mihi eorum testes, ut sciatis, prius quam
 auctoritate legum veteres ejus injurias ulcisci posse, me
 aliis ab eo, quales audistis, esse contumeliis operatum.

TESTES.

Callisthenes Sphettius, Diognetus Thoricus,
 Mnesitheus Alopecensis, scimus Demosthenem,
 cui testimonium dicimus, diem dixisse rei judicatae
 Midiae, qui etiam nunc ab eo publico crimine
 accusatur, et jam per octo annos illam litem pen-
 dere, ac totius hujus moræ causam Midiam existi-
 tisse, semper tergiversantem et procrastinantem.

83. De judicio igitur, quod scelus, Athenienses, commi-
 serit, audite, et spectate in singulis ejus contumeliam et
 insolentiam. nam ejus judicii (hoc dico quo eum convici)
 fuit mihi arbiter Strato Phalereus, homo pauper ille qui-
 dem et otii amans, sed alioqui non improbus, ac potius
 omnino bonus. id quod hunc miserum non recte, imo per-
 quam flagitiose, nec jure perdidit. (84) Hicce Strato no-
 ster arbiter, quum tandem advenisset stata dies, atque
 omnia hæc constituta legibus peracta essent, excusationes
 jurejurando affirmatae et exceptiones, neque quicquam
 restaret amplius, primum me precatur, ut arbitrium dif-
 ferrem, deinde ut in posterum diem rejicerem, tandem,
 quod neque ego consentirem neque iste se siseret, et jam
 advesperasceret, Midiam arbiter damnavit. (85) Crepus-
 culo autem, et tenebris ingruentibus, venit iste Midias ad
 Archontum conclave et Archontes exeuntes deprehendit
 Stratoremque abeuntem jam, quum causam desertam de-
 disset, ut ego e quodam, qui interfuit, comperi. primum
 igitur persuadere Stratoni conatur, ut sententiam damna-
 toriam in absolutoriam converteret, et Archontibus, ut
 scriptum mutarent, et quinquaginta drachmas illis obtulit.
 (86) Qui quum eam rem moleste ferrent ac neutri eo se ad-

οὐδέτέρους ἐπειθεν, ἀπειλήσας καὶ διαλοιδορηθεὶς ἀπει-
 θῶν τί ποιεῖ; καὶ θεάσασθε τὴν κακοήθειαν. Τὴν μὲν
 δαίταν ἀντιλαχῶν οὐκ ὤμοσεν, ἀλλ' εἶπας καθ' ἑαυτοῦ
 κυρίαν γενέσθαι, καὶ ἀνώμοτος ἀπηνέχθη. βουλευόμενος
 15 δὲ τὸ μέλλον λαθεῖν, φυλάξας τὴν τελευταίαν ἡμέραν
 τῶν διαιτητῶν, τὴν τοῦ Θαρρηλιῶνος ἢ τοῦ Σκιροφο-
 ριῶνος γιγνομένην, εἰς ἣν δὲ μὲν ἦλθε τῶν διαιτητῶν
 ὁ δ' οὐκ ἦλθε, (87) πείσας τὸν πρυτανεύοντα δοῦναι τὴν
 ψῆφον παρὰ πάντας τοὺς νόμους, κλητῆρ' οὐδ' ὄντιν οὖν
 20 ἐπιγραφάμενος, κατηγόρων ἔρημον, οὐδενὸς παρόντος,
 ἐκβάλλει καὶ ἀτιμοὶ τὸν διαιτητῆν. καὶ νῦν εἰς Ἀθη-
 ναίων, οὗτοι Μειδίας ἔρημον ὄφρα δίκην, ἀπάντων ἀπε-
 στέρηται τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ καθάπαξ ἀτιμος γέγονε,
 καὶ οὔτε λαχεῖν ἀδικηθέντα, οὔτε διαιτητῆν γενέσθαι
 25 Μειδία, οὐθ' ὄλωσεν τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν, ὡς ἔοικεν,
 ἔστ' ἀσφαλές. (88) Δεῖ δὲ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ὑμᾶς οὐ-
 τῶσι σκέψασθαι, καὶ λογίσασθαι τί ποτ' ἐστὶν ὁ παθὼν
 Μειδίας οὕτως ὠμὸν τληκαύτην ἐπεβούλευσε λαθεῖν τῶν
 3 πεπραγμένων παρ' ἀνδρὸς πολίτου δίκην, κἂν μὲν ἦ τι
 δεῖν ὡς ἀληθὺς καὶ ὑπερφύεις, συγγνώμην ἔχειν, ἐὰν δὲ
 μηδὲν, θεάσασθε τὴν ἀσέλγειαν καὶ τὴν ὠμότητα, ἣ καθ'
 5 ἀπάντων χρῆται τῶν ἐντυγχανόντων. (89) Ἴτι οὖν ἐσθ'
 ὁ πέπονθεν; Μεγάλην νῆ Δι' ὄφρα δίκην, καὶ τοσαύτην
 ὄστ' ἀποστέρησθαι τῶν ὄντων. Ἀλλὰ χιλίων ἡ δίκη
 μόνον ἦν δραχμῶν. Πάνυ γε, ἀλλὰ δάκνει καὶ τοῦτο,
 φαίει τις ἂν, ὅταν ἐκτίνειν ἀδικίᾳ δέη, συνέθη δέ, ὑπερ-
 10 ἡμέρω γενομένῳ λαθεῖν αὐτῷ διὰ τὸ ἀδικηθῆναι. ἀλλ'
 αὐθιμῆρον μὲν ἤσθετο, ὅ και μέγιστόν ἐστι τεκμήριον
 τοῦ μηδὲν ἡδικηκέναι τὸν ἄνθρωπον, δραχμῆν δ' οὐδέπω
 μίαν ἐκτέτικεν. ἀλλὰ μή πως τοῦτο. (90) ἀλλὰ τὴν μὴ
 οὔσαν ἀντιλαχεῖν αὐτῷ ἐξῆν δήπου καὶ πρὸς ἐμὲ τὸ
 15 πρᾶγμα καταστῆσασθαι, πρὸς ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν ἡ
 δίκη. ἀλλ' οὐκ ἠβούλετο, ἀλλ' ἵνα μὴ Μειδίας ἀτίμη-
 τον ἀγωνίσσεται δέκα μῶν δίκην, πρὸς ἣν οὐκ ἀπῆντα
 δόσον, καὶ, εἰ μὲν ἡδίκηκας, δίκην δῶ, εἰ δὲ μή, ἀπο-
 20 φύγη, ἀτιμον Ἀθηναίων εἶναι δεῖ καὶ μήτε συγ-
 γνώμης μήτε λόγου μήτ' ἐπιεικείας μηδεμιᾶς τυχεῖν,
 ἃ καὶ τοῖς ὄντως ἀδικούσιν ἄπανθ' ὑπάρχει. (91) ἀλλ'
 ἐπειδὴ γ' ἠτίμωσεν ὃν ἠβουλήθη, καὶ τοῦτ' ἐχαρίσασθ'
 αὐτῷ, καὶ τὴν ἀναιδῆ γνώμην, ἣ ταῦτα προαιρεῖται
 25 ποιεῖν, ἐνέπλησεν αὐτοῦ· ἐκεῖν' ἐποίησε, τὴν καταδί-
 κην ἐκτέτικε, δι' ἣν τὸν ἄνθρωπον ἀπώλεσεν; οὐδὲ
 χαλοῦν οὐδὲ πως καὶ τήμερον, ἀλλὰ δίκην ἐξούλης
 ὑπομένει φεύγειν. οὐκοῦν δὲ μὲν ἠτίμωται καὶ παρα-
 πόλῳλεν, ὁ δ' οὐδ' ὄτιον πέπονθεν, ἀλλ' ἄνω κάτω τοὺς
 54 νόμους, τοὺς διαιτητάς, πάνθ' ὅσ' ἂν βούληται στρέ-
 φει. (92) Καὶ τὴν μὲν κατὰ τοῦ διαιτητοῦ γνώμην,
 ἣν ἀπρόκλητον κατεσκεύασεν, αὐτὸς κυρίαν ἑαυτῷ
 6 πεποίηται, ἣν δ' αὐτὸς ὄφρα ἐμοὶ προκληθεὶς, εἰδὼς,
 οὐκ ἀπαντῶν, ἄκυρον ποιεῖ. καίτοι, εἰ παρὰ τῶν ἔρη-
 μον καταδαιτηθέντων αὐτοῦ τληκαύτην δίκην οὕτως
 ἀξιοὶ λαμβάνειν, τίν' ὑμῖν προσήκει παρὰ τούτου λα-
 10 θεῖν τοῦ φανεροῦς τοὺς ὑμετέρους νόμους ἐφ' ὕβρει παρα-
 βῆντος; εἰ γὰρ ἀτιμία, καὶ νόμων καὶ δικῶν καὶ

duci paterentur; comminatus multisque conviciis eos in-
 sectatus, digressus inde quid facit? operæ pretium est spe-
 ctare ejus malitiam. Quum arbitri sententiam in contuma-
 ciam se rescissurum diceret, non juravit, sed contra se
 ratam fieri sivit, et injurati ut debitoris nomen exhibitum
 est. sed quia quod facturus erat latere volebat, observato
 arbitrorum die ultimo, qui Thargelionis et Scirophorionis
 dies est medius, ad quem arbitrorum alius venit, alius
 non venit, (87) præsi persuasit ut tabulas daret contra
 omnes leges, citatore ne quocumque quidem subscripto,
 nullis accusantibus, præsentē defensore nemine, et ejicit
 igoominiaque notat arbitrum. Et nunc unus Athenien-
 sium, quia Midias ob desertam causam damnatus erat,
 totius reipublicæ commodis spoliatus ac perpetua ignominia
 notatus est, et neque accepta injuria diem dicere, neque
 arbitrum esse Midias, neque omnino eadem ire via, ut
 apparet, tutum est. (88) Sic autem hoc negotium vobis
 considerandum, animoque reputandum, quid tandem
 sit, qua tam atroci affectus injuria Midias, tantum ab
 homine cive exigere studuerit pro factis supplicium, ac si
 revera quid intolerabile atque immane fuerit, veniam dan-
 dam esse, sin tale nihil, spectate scelus et crudelitatem,
 qua in omnes obvios grassatur. (89) Quid est igitur quod
 sit passus? Ad magnam scilicet pœnam damnatus erat,
 et tantam, ut tota re familiarī privaretur. At mille dra-
 chmarum duntaxat pœna erat. Omnino quidem, sed mor-
 det etiam hoc, dixerit aliquis, quum per injuriam judicatum
 solvendum est, et accidit, ut diem præterisset ignoraret
 per injustam actionem. At illo ipso die cognovit, idque
 maximo argumento est hominem (arbitrum) illum nihil
 injuste fecisse, iste vero drachmam nondum ullam solvit.
 sed de hoc posterius. (90) Atqui licebat ei profecto adver-
 sus sententiam arbitri excipere, quod pro nulla habenda
 esset, ac mecum experiri, quocum ab initio res ei fuerat.
 Sed hoc noluit, et ne Midias non aestimata, sed jam defi-
 nita decem minarum lite periclitaretur, cui se non stitit
 (quod factum oportuit), et ne, si deliquisset, pœnas daret,
 sin minus, absolveretur, ideo Atheniensium unam ignomi-
 niam notari oportet, negata omni venia, omni defensione,
 omni æquitate, quæ etiam palam convictis injuriarum con-
 ceduntur omnia. (91) Postquam autem ignominia notavit,
 quem voluit, et vos hoc ei condonastis et suum impuden-
 tem animum, quo talia consilia necit, explevit; num
 illud fecit, judicatum solvit, propter quod hominem per-
 didit? ne chalcum quidem adhuc unquam usque ad hunc
 diem, potiusque actione rei judicate postulari sustinet.
 Alter igitur ignominia notatus, propter nostras rixas periit,
 alteri mali nihil quicquam accidit, sed sursum deorsum
 leges, arbitros, omnia, quæ libido tulerit, versat. (92) Ac
 sententiam latam in arbitrum, quam reo non citato per
 insidias elicuit, ipse sibi ratam fecit, qua vero ipse mihi
 damnatus est, vocatus, sciens, causam deserens, irritam
 facit. Atqui, si iste tanta pœna dignos judicari eos, a qui-
 bus in contumaciam damnatus est, quas pœnas istum dare
 vobis oportet, manifeste leges vestras per contumeliam vio-
 lantem? nam si ignominia, tum legum tum judiciorum tum

πάντων στέρησις, ἐκείνου τὰδικήματος προσήκουσ' ἔσει δίκη· τῆς γ' ὕβρεως μικρὰ θάνατος φαίνεται. (93) Ἄλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καλεῖ μοι τούτων μάρτυρας, καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν ἀνάγνωθι νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

15 Νικόστρατος Μυρρρινούσιος, Φανίας Ἀφιδναῖος οἶδαμεν Δημοσθένην, ᾧ μαρτυροῦμεν, καὶ Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ὅτ' αὐτῷ Δημοσθένης ἔλαχε τὴν τοῦ κακηγορίου δίκην, ἐλομένους διαιτητὴν Στράτωνα, καὶ ἐπεὶ ἦκεν
20 ἡ κυρία τοῦ νόμου, οὐκ ἀπαντήσαντα Μειδίαν ἐπὶ τὴν δίκαιαν ἀλλὰ καταλιπόντα. γενομένης δὲ ἐρήμου κατὰ Μειδίου, ἐπιστάμεθα Μειδίαν πείθοντα τὸν τε Στράτωνα τὸν διαιτητὴν καὶ ἡμᾶς, ὄντας ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἄρχοντας, ὅπως τὴν δίκαιαν αὐτῷ ἀποδιδίχαμεν, καὶ
25 διδόντα δραχμὰς πεντήκοντα, καὶ ἐπειδὴ οὐχ ὑπεμείναμεν, προσαπειλήσαντα ἡμῖν καὶ οὕτως ἀπαλλαγέντα. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐπιστά-
545 μεθα Στράτωνα ὑπὸ Μειδίου καταβραβευθέντα, καὶ παρὰ πάντα τὰ δίκαια ἀτιμωθέντα

94. Λέγε δὴ καὶ τὸν τῶν διαιτητῶν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

5 Ἐὰν δὲ τινες περὶ συμβολαίων ἰδίων πρὸς ἀλλήλους ἀμφισθητῶσι καὶ βούλωνται διαιτητὴν ἐλέσθαι ὄντινον· ἐξέστω αὐτοῖς αἰρεῖσθαι ὃν ἂν βούλωνται. Διαιτητὴν ἐλέσθαι ἐπειδὴν βούλωνται κατὰ κοινόν· μενέτωσαν ἐν τοῖς ὑπὸ τούτου διαγνωσθεῖσι καὶ μηκέτι καταφερέτωσαν ἀπὸ τού-
10 του ἐφ' ἕτερον δικαστήριον ταῦτ' ἐγκλήματα, ἀλλ' ἔστω τὰ κρινέντα ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ κύρια.

95. Καλεῖ δὴ καὶ τὸν Στράτων' αὐτὸν τὸν τὰ τοιαῦτα πεπονθότα. ἔσταναι γὰρ ἐξέσται δῆπουθεν αὐτῷ.

15 Οὗτος, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πένης μὲν ἴσως ἐστίν, οὐ πονηρὸς δὲ γε. οὗτος μέντοι πολίτης ὢν, ἐστρατευ-
μένος ἀπάσας τὰς ἐν ἡλικίᾳ στρατείας καὶ δεινὸν οὐδὲν εἰργασμένος, ἔστηκε νυνὶ σιωπῇ, οὐ μόνον τῶν ἄλλων ἀγαθῶν τῶν κοινῶν ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ τοῦ φρέγασθαι, ἢ οὐράσθαι. καὶ οὐδ' εἰ δίκαια, ἢ ἀδίκαια
20 πέπονθεν, οὐδὲ ταῦτ' ἔξεστιν αὐτῷ πρὸς ἡμᾶς εἰπεῖν. (96) καὶ ταῦτα πέπονθεν ὑπὸ Μειδίου καὶ τοῦ Μειδίου πλούτου καὶ τῆς ὑπερηφανίας παρὰ τὴν πένιαν καὶ ἐρημίαν καὶ τὸ τῶν πολλῶν εἰς εἶναι. καὶ εἰ μὲν παρα-
25 θὰς τοὺς νόμους ἔλαβε τὰς πεντήκοντα δραχμὰς παρ' αὐτοῦ, καὶ τὴν δίκην ἣν κατεδίητησεν ἀποδεδιητημένην ἀπέργεν· ἐπίτιμος ἂν ἦν καὶ οὐδὲν ἔγων κακὸν

rerum omnium privatio, illius injuriæ digna poena est : contumeliæ certe parva videtur mors. (93) Sed vera me dicere, voca mihi harum rerum testes, et arbitrorum recita legem.

TESTIMONIUM.

Nicostratus Myrrhinusius, Phanius Aphidnæus, scimus Demosthenem, cui testimonium dicimus et Midiam, qui à Demosthene accusatur, quum ob maledicta diem illi Demosthenes dixisset, sumpsisse arbitrum Stratonem, et quum stata dies legitima adesset, Midiam apud arbitrum se non stitisse, sed deseruisse litem. Damnatum autem Midiam in contumaciam, scimus conatum esse persuadere Stratonem arbitro et nobis, qui illo tempore Archontes eramus, ut arbitrium in ipsius gratiam rescinderemus, drachmis quinquaginta oblatiis. quod ubi recusavimus, nobis minitatum insuper, discessisse. ob hanc causam scimus Stratonem a Midia insidiosè circumventum, et contra omne jus ignominia notatum esse.

94. Recita etiam arbitrorum legem.

LEX

Si qui de privatis contractibus litigant et arbitrum eligere voluerint quemcunque; iis liceat eligere quemcunque voluerint. Arbitrum eligere si communiter voluerint; acquiescant in ejus sententia neque amplius ob hoc in aliud judicium eadem crimina deferant, sed ab arbitro judicata rata sint.

95. Age voca etiam Stratonem ipsum, eum qui talia passus est. stare enim ei profecto licebit.

Hic, Athenienses, pauper fortasse est, improbus certe non est. Qui quum civis omnes expeditiones juvenis obierit, nec sceleris quicquam admisierit, nunc tacitus astat, non aliis modo communibus bonis spoliatus, sed etiam loquendi vel lamentandi potestate. ac justa, an injusta sit passus, ne id quidem ei licet apud vos exponere. (96) et hæc a Midia passus est et a Midia opibus atque insolentia ob paupertatem solitudinemque suam, et ordinem plebelum. qui si violatis legibus, quinquaginta drachmis ab isto acceptis, damnatoriam sententiam in absolutoriam mutasset; civitate frueretur, et sine ullo malo æqui juris cum reli-

τῶν ἴσων μετεῖχε τοῖς ἄλλοις ἡμῖν. ἐπειδὴ δὲ παρεῖδε
 πρὸς τὰ δίκαια Μειδίαν, καὶ τοὺς νόμους μᾶλλον εἰδῆσε
 546 τῶν ἀπειλῶν τῶν τούτου· τηνικαῦτα τηλικαῦτη καὶ
 τοιαύτη συμφορὰ περιπέπτωκεν ὑπὸ τούτου. (97) Ἐἴθ'
 ὑμεῖς τὸν οὕτως ὤμον, τὸν οὕτως ἀγνώμονα, τὸν τηλι-
 καύτας δίκας λαμβάνοντα, ὧν αὐτὸς ἠδικῆσθαι φησὶ
 5 μόνον (οὐ γὰρ ἠδικητό γε), τοῦτον ὑβρίζοντα λαβόντας
 εἰς τινα τῶν πολιτῶν ἀφήσετε καὶ μήθ' ἑορτῆς μήθ'
 ἱερῶν μήτε νόμου μήτ' ἄλλου μηδενὸς πρόνοιαν ποιού-
 μενον; οὐ καταψηφείσθε; (98) οὐ παράδειγμα ποιήσετε;
 καὶ τί φήσετε, ὡ ἄνδρες δικασταί; καὶ τίνα, ὡ πρὸς
 10 τῶν θεῶν, ἔξετ' εἰπεῖν πρόφασιν δικαίαν ἢ καλήν; Ὅτι
 νῆ Δί' ἀσελγῆς ἔστι καὶ βδελυρός; ταῦτα γὰρ ἔστι τά-
 ληθῆ, ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετ', ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δήπου
 τοὺς τοιοῦτους μᾶλλον ἢ σώζειν. Ἄλλ' ὅτι πλούσιός
 15 ἔστιν. Ἄλλὰ τοῦτο γε τῆς ὑβρεως αὐτοῦ σχεδὸν αἴτιον
 εὗρησεν ὄν, ὥστ' ἀφελεῖν τὴν ἀφορμὴν, δι' ἣν ὑβρίζει,
 προσήκει μᾶλλον ἢ σώσαι διὰ ταύτην. τὸ γὰρ χρημά-
 των πολλῶν θρασὺν καὶ βδελυρὸν καὶ τοιοῦτον ἄνθρω-
 πον εἶναι κύριον ἀφορμὴν ἔστιν ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς
 20 δεδωκέναι. (99) Τί οὖν ὑπόλοιπον; ἐλεῆσαι νῆ Δία.
 παιδία γὰρ παραστήσεται καὶ κλαίησει καὶ τούτοις
 αὐτὸν ἐξαιτήσεται. τοῦτο γὰρ λοιπόν. Ἄλλ' ἴστε δήπου,
 ὅτι τοὺς ἀδίκως τι πάσχοντας, 8 μὴ δυνήσονται φέρειν,
 ἐλεεῖν προσήκει, οὐ τοὺς ὧν πεποιθήσασιν δεινῶν δίκην
 25 διδόντας. καὶ τίς ἂν ταῦτ' ἐλεήσειε δικαίως, ὁρῶν τὰ
 τοῦδε, οὐκ ἐλεθῆνθ' ὑπὸ τούτου, ἀ τῆ τοῦ πατρὸς
 συμφορᾶ χωρὶς τῶν ἄλλων κακῶν οὐδ' ἐπικουρίαν ἐνού-
 σαν ὄρεσθαι. οὐ γὰρ ἔστιν ὄφλημα, 8 τι χρῆ καταθέντα,
 ἐπίτιμον γενέσθαι τουτονί, ἀλλ' ἀπλῶς οὕτως ἡτίμω-
 347 ται τῆ βύμη τῆς ὄργῆς καὶ τῆς ὑβρεως τῆς Μει-
 δίου. (100) Τίς οὖν ὑβρίζων παύσεται, καὶ, δι' ἃ ταῦτα
 ποιεῖ, χρήματα ἀφαιρηθήσεται, εἰ τοῦτον, ὥσπερ δεινὰ
 5 πάσχοντα, ἐλεήσετε; εἰ δὲ τίς πένης μηδὲν ἠδικηκῶς
 ταῖς ἐσχάταις συμφοραῖς ἀδίκως ὑπὸ τούτου περιπέ-
 πτωκε· τοῦτω δ' οὐδὲ συνοργισθήσεσθε; μηδαμῶς. οὐδεὶς
 γὰρ ἔστι δίκαιος τυγχάνειν ἐλεοῦ τῶν μηδὲν ἐλεούντων
 οὐδὲ συγγνώμης τῶν ἀσυγγνωμόνων. (101) ἐγὼ γὰρ
 10 οἶμαι πάντας ἀνθρώπους φέρειν ἀξιοῦν παρ' αὐτῶν εἰς
 τὸν βίον αὐτοῖς ἔρανον παρὰ πάνθ' ὅσα πράττουσιν.
 οἷον ἐγὼ τίς οὐτοσί μέτριος πρὸς ἅπαντάς εἰμι, ἐλεή-
 μων, εὖ ποιῶν πολλοὺς; ἅπασι προσήκει τῷ τοιοῦτω
 15 ταῦτ' εἰσφέρειν, ἐάν του καιρὸς ἢ χρεῖα παραστή.
 ἕτερος οὐτοσί τις βίαιος, οὐδένα δ' οὐτ' ἐλεῶν οὐθ' ὀλι-
 ἄνθρωπον ἠγούμενος; τοῦτω τὰς ὁμοίας φορὰς παρ'
 ἐκάστου δίκαιον ὑπάρχειν. σὺ δὲ πληρωτῆς τοιοῦτου
 γεγονὼς ἔρανον σεαυτῷ τοῦτον δίκαιος εἶ συλλέξασθαι.
 20 102. Ἠγοῦμαι μὲν τοίνυν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ
 εἰ μηδὲν ἔτ' ἄλλ' εἶχον κατηγορεῖν Μειδίου, μηδὲ δει-
 νότερό ἦν ἢ ἀ μῆλλω λέγειν ὧν εἰρηκα, δικαίως ἂν ὑμᾶς
 ἐκ τῶν εἰρημνίων καταψηφίσασθαι καὶ τιμᾶν αὐτῶ τῶν
 ἐσχάτων. οὐ μὴν ἐνταῦθ' ἔστηκε τὸ πρᾶγμα, οὐδ' ἀπο-
 25 ρήσειν μοι δοκῶ τῶν μετὰ ταῦτα. τοσαύτην ἀφρονίαν
 οὕτως πεποίηκε κατηγοριῶν. (113) Ὅτι μὲν δὲ λιποτα-

quis particeps esset. sed quia justitiam pluris fecit quam
 Midiam, et leges magis timuit quam istius minas; nunc in
 tantam et talem calamitatem ab isto est conjectus. (97) Vos
 igitur hominem quamvis ita crudelem, ita inhumanum,
 tanta supplicia pro his exigentem, in quibus injuriam sibi
 esse factam duntaxat dicit (neque enim est ei facta injuria),
 hunc in civium aliquem contumeliose insultantem et nec
 festi nec sacrorum nec legis nec alterius rei ullius ratio-
 nem habentem quom deprehenderit, absolvetis? non
 condemnabit? non exemplum statuētis? (98) et quid di-
 cetis, iudices? et quam, obsecro vos, æquam excusationem
 habituri estis aut honestam? eam scilicet, esse petulantem
 et improbum? nam hæc certe vera sunt. Sed odio prose-
 quendi, iudices, vobis sunt potius tales, quam servandi.
 At quia dives est. At hanc fere causam esse contumeliæ ejus
 reperietis, ut dudum decuisset occasionem hanc et facul-
 tatem, propter quam ita insolescit, adimi ei potius, quam
 propter eam istum conservari. Magnam enim pecuniam in
 audacis et improbi et talis hominis manu relinquere, id est
 facultatem illi in vos ipsos dare. (99) Quid restat igitur?
 ut vos ejus miserescat scilicet. nam filiolos adducet et la-
 mentabitur et eorum precibus se donari petet. hoc est enim
 reliquum. Atqui nostis profecto, qui injuria aliquid pa-
 tiuntur, cui ferendo sint impares, eorum moveri miseri-
 cordia oportere, non istorum, qui perpetratorum scelerum
 pœnas dant. et quem hi jure moverent, qui videat istum
 hujus filius nihil esse motum, qui præter mala cetera cala-
 mitati patris nullam adhiberi posse medicinam sciunt. neque
 enim inflata illi multa est, qua soluta, pristinam recupe-
 rare dignitatem debeat, sed simpliciter hic impetu iracun-
 diæ et contumeliæ Midianæ est ignominia notatus. (100)
 Quis igitur contumeliose agere desinet et cui opes, propter
 quas hæc facit, eripientur, si quidem isti tanquam calamitoso
 vos misericordiam tribuetis? sin autem pauper aliquis,
 scelere nullo obligatus, in summas ab isto miseras per
 injuriam est conjectus; hujus autem vicem ne irascemini
 quidem? Absit. neminis enim miserendum est, qui neminis
 miseretur, neque quicumque illi veniæ dandum, qui nemini
 dat veniam. (101) Nam, ut ego existimo, omnes homines
 sic statutum habent, ut sibi ipsis a sese ad vitam officia mutua
 conferant in omnibus quæ agunt. ut si ego hic me mode-
 stum quendam præbeo erga omnes, sum misericors, benefi-
 cus in multos; omnes decet tali eadem tributa pendere,
 si cujus rei occasio vel necessitas inciderit. si alter iste,
 violentus quidam, neminis autem miseretur, neminem
 omnino hominem esse putat, huic similes reditus apud singu-
 los repositos esse decet. Tu igitur qui talia munera exple-
 veris, dignus es qui ipse nunc eadem recipias.

102. Arbitror quidem, Athenienses, etsi nihil amplius
 aliud accusandum in Midia haberem, nec, quæ dicenda re-
 stant, superiorum criminum atrocitatem superarent, jure
 vos ex his quæ diximus eum et condemnatos et capite
 causam ei æstimatos, non tamen hic rei finis est, nec
 mihi plura, quæ subjiciam, defutura esse videntur. tantam
 iste mihi accusandi sui copiam suppeditavit. (103) Quod

ξίου γραφήν κατεσκεύασε κατ' ἐμοῦ καὶ τὸν τοῦτο ποιήσαντ' ἐμισθώσατο, τὸν μιὰρὸν καὶ λίαν εὐχερῆ, τὸν 548 κλονιορτὸν Εὐκτῆμονα, ἕασω. καὶ γὰρ οὐτ' ἀνεκρίνατο ταύτην ὁ συκοφάντης ἐκεῖνος, οὐθ' οὗτος οὐδενὸς ἔνεκ' αὐτὸν ἐμισθώσατο πλὴν ἴν' ἐκείνοιτο πρὸ τῶν ἐπωνύμων καὶ πάντες ὄρῳεν « Εὐκτῆμων Λουσιεύς ἐγράψατο 6 Δημοσθένην Παιανιέα λιποταξίου. » καὶ μοι δοκεῖ κἂν προσγράψασθαι τοῦθ' ἡδέως, εἰ πως ἐνῆν, ὅτι Μειδίου μισθωσαμένου γέγραπται. Ἄλλ' ἔω τοῦτο. ἐφ' ἣ γὰρ ἐκεῖνος ἠτίμωκεν αὐτὸν οὐκ ἐπέξελθὼν, οὐδεμιᾶς ἔγωγ' 10 ἔτι προσδέομαι δίκης, ἀλλ' ἱκανὴν ἔγω. (104) Ἄλλ' ὁ καὶ δεινόν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ σθένιον καὶ κοινὸν ἔμοιγ' ἀσέθημα, οὐκ ἀδίκημα μόνον τούτῳ πεπράχθαι δοκεῖ, τοῦτ' ἐρώ. τῷ γὰρ ἀθλίῳ καὶ τάλαιπώρῳ κακῆς καὶ χαλεπῆς συμβάσεως αἰτίας Ἀριστάρχῳ τῷ Μόσχου, 15 τὸ μὲν πρῶτον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ τὴν ἀγορὰν περιῶν ἀσεβείας καὶ δεινῶς λόγους ἐτόλμα περὶ ἐμοῦ λέγειν, ὡς ἐγὼ τὸ πρᾶμ' εἰμι τοῦτο δεδρακώς. ὡς δ' οὐδὲν ἤνυσε τοῦτους προσελθὼν τοῖς ἐπ' ἐκείνον ἀγούσι 20 τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου, τοῖς τοῦ τετελευτηκότος οἰκείois, χρήμαθ' ὑπισχεῖτο δώσειν, εἰ τοῦ πράγματος αἰτιῶντ' ἐμέ, καὶ οὔτε θεοὺς οὐθ' ὁσίαν οὐτ' οὐδὲν ἐποίησάτ' ἐμποδῶν τοιούτῳ λόγῳ, οὐδ' ὠκνησεν. (106) ἀλλ' οὐδὲ πρὸς οὐδ' ἔλεγεν αὐτοὺς ἡσχύνθη, εἰ τοιοῦτο κακὸν καὶ 25 τληκιοῦτον ἀδίκως ἐπάγει τῷ, ἀλλ' ἐν' ἔρον θέμενος παντὶ τρόπῳ μ' ἀνελεῖν, οὐδὲν ἔλλείπειν ὤφετο δεῖν. ὡς δέον, εἰ τις ὑβρισθεὶς ὑπὸ τούτου δίκης ἀξιοὶ τυχεῖν καὶ μὴ σωπαῖ, τοῦτον ἐξόριστον ἀνηρῆσθαι, καὶ μηδαμῆ παρεθῆναι, ἀλλὰ καὶ λιποταξίου γραφήν ἠλωκῆναι καὶ 549 ἐφ' αἵματι φεύγειν καὶ μόνον οὐ προσηλωθῆναι. (106) Καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελεγχθῆ τοῖων πρὸς οἷς ὑβρίζε με χορηγοῦντα· τίνας συγγνώμης ἢ τίνας ἐλέου δικαίως τεύξεται παρ' ὑμῶν; ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτόν, ὃ ἄνδρες Ἀθη- 5 ναῖοι, νομίζω αὐτόχειρά μου γεγενῆσθαι τοῦτοις τοῖς ἔργοις, καὶ τότε μὲν τοῖς Διονυσίοις τὴν παρασκευὴν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὰναλώμαθ' ὑβρίζειν, νῦν δὲ τοῦτοις, οἷς ἐποίει καὶ διεπράττετο, ἐκεῖνά τε καὶ τὰ λοιπὰ 10 πάντα, τὴν πόλιν, τὸ γένος, τὴν ἐπιτιμίαν, τὰς ἐλπίδας. εἰ γὰρ ἐν ὧν ἐπεβούλευσε κατώρθωσεν· ἀπάντων ἂν ἀπεστερῆμην ἐγὼ καὶ μηδὲ ταφῆναι προσυπῆρχεν οἴκοι μοι. διὰ τί, ἄνδρες δικασταί; εἰ γὰρ, ἐάν τις παρὰ πάντας τοὺς νόμους ὑβρισθεὶς ὑπὸ Μειδίου βοθηθεῖν αὐτῷ 15 πειρᾶται, ταῦτα καὶ τοιαῦθ' ἕτερ' αὐτῷ παθεῖν ὑπάρξει· προσκυνεῖν τοὺς ὑβρίζοντας ὡς περ ἐν τοῖς βαρβάρους, οὐκ ἀμύνεσθαι κράτιστον ἔσται. (107) Ἄλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ προσεξεργάσθαι ταῦτα τῷ βδελυρῷ 20 τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ, κάλει μοι καὶ τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Διονύσιος Ἀφιδναῖος, Ἀντίφιλος Παιανιεύς διαφθαρέντος Νικοδήμου τοῦ οἰκείου ἡμῶν βιαιῶν 25 θανάτῳ ὑπὸ Ἀριστάρχου τοῦ Μόσχου ἐπέξεμην τοῦ φόνου τὸν Ἀριστάρχον. αἰσθόμενος δὲ ταῦτα

igitur desertorum ordinum actionem contra me machinatus est, et qui id fecerit, mercede conduxit, inquinatum illum, et nimis expeditum, sordidum Euctemonem, prætermitto. neque enim calumniator ille se sistit ad accusationem examinandam, neque iste ullam ob causam conduxit, nisi ut ante statuas heroum exstaret omnesque viderent « Euctemon Lusienſis accusavit Demosthenem Pæaniensem desertorum ordinum ». et libenter, ut mihi videtur, illud, si quo modo licuisset, adscripsisset, a Midia conductam accusationem exstare. Sed hæc omitto. nam qua ipse accusatione, quia actionem omisit, infamem sese reddidit, de eo mihi non opus est alio iudicio, sed eo sum contentus. (104) Id vero, Athenienses, quod et acerbum et miserandum et commune, mihi quidem, videtur piaculum, non scelus ab eo admissum esse, id dicam. nam afflicto et ærumnoso Aristarcho Moschi filio quum malum et grave crimen obijceretur; primum, Athenienses, in foro obambulans impio et non ferendos de me sermones spargere audebat, me illius facinoris esse auctorem. quibus rebus quum nihil proficeret; accedens ad eos qui illum cædis ejus insimulabant, perempti necessarios, pecuniam illis se daturum esse pollicebatur, si me illius criminis accusarent, neque a tali sermone vel religio vel jus et fas vel quicquam eum deterruit, ne dubitavit quidem. (105) sed neque illorum puduit, a quibus ista petebat, quod tale ac tantum crimen in aliquem insonstem conjiceret, sed quum hunc unum sibi quasi litem præfinisset, ut omni modo me tolleret e medio, nihil præmittendum esse duxit. quasi oporteat, qui contumeliis ab eo oneratus, ultionem flagitat nec reticet, eum exterminatum tolli, nec usquam respirare, sed et desertorum ordinum reum peragi et cædis accusari, et tantum non palo affigi. (106) Quod si hæc fecisse convincer præter ea, quibus choragum me exagitavit; quam jure misericordiam a vobis, quam veniam consequetur? nam ego quidem, Athenienses, his machinationibus interfectorem meum exstitisse illum iudico, et tum quidem Bacchanalibus ornatum et corpus sumptusque meos contumeliose læsisse, nunc vero his, quæ moliebatur et struebat, illa pariter ac reliqua omnia, civitatem, familiam, jus æquum, spem. nam si unæ ejus insidiæ successum habuissent; omnibus fuissem spoliatus ego, nec domi sepeliri mihi licuisset. quamobrem, iudices? quod, si quis contra omnes leges injuriis et contumeliis agitatus a Midia, opem iudicum implorat, hæc et hujuscemodi alia perpetienda erunt; adorare contumeliosos, quemadmodum fit apud barbaros, non ulcisci, consultissimum erit. (107) At me vera dicere et hæc ab insano et impudente isto ceteris esse facinoribus adjecta, voca mihi et; harum rerum testes.

TESTES.

Dionysius Aphidnæus, Antiphilus Pæaniensis, sublato Nicodemo familiari nostro violenta morte ab Aristarcho Moschi filio, reum cædis egimus Aristarchum. ea re Midias animadversa, qui nunc

Μειδίας ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν, ἔπειθεν ἡμᾶς διδούς κέρματα τὸν μὲν Ἀρίσταρχον ἀθῶον ἀφείναι, Δημοσθένει δὲ τὴν γραφὴν τοῦ φόνου παραγράψασθαι.

550 Λαβέ δὴ μοι καὶ τὸν περὶ τῶν δώρων νόμον.

108. Ἐν ὄσω δὲ τὸν νόμον, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λαμβάνει, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, δεηθεὶς ὑμῶν πάντων πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ᾧ ἄνδρες δικασταί : περὶ πάντων, ὧν ἂν ἀκούσητε, τοῦθ' ὑποθέντες ἀκούετε τῇ γνώμῃ, εἴ ἂν, εἰ τις ἔπασχε ταῦθ' ὑμῶν, ἐποίει, καὶ τί ἂν εἶχεν ὀργὴν ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς τὸν ποιοῦντα. ἐγὼ γὰρ ἐνηνογῶς χαλεπῶς ἐφ' οἷς περὶ τὴν λειτουργίαν ὑβρίσθην, εἴτι πολλῶν χαλεπώτερον, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτοῖς τοῖς μετὰ ταῦτ' ἐνήνοχα καὶ μάλλον ἡγανάκτηχα. (108) Τί γὰρ ὡς ἀληθῶς πέρας ἂν φησεῖ τις εἶναι κακίας καὶ τί ἂν ὑπερβολὴν ἀναιδείας καὶ ὀμότητος καὶ ὕβρεως, ἄνθρωπος εἰ ποιήσας δεινὰ νῆ Δία καὶ πόλλ' ἀδίκως τινὰ, ἀντί τοῦ ταῦτ' ἀναλαμβάνειν καὶ μεταγινώσκειν, εἴτι πολλῶν δεινότερ' ὕστερον ἄλλα προσεργάζοιτο, καὶ χρωτό τῷ πλουτεῖν μὴ ἐπὶ ταῦτα, ἐν οἷς μηδένα βλάπτων αὐτὸς ἄμεινόν τι τῶν ἰδίων θήσεται, ἀλλ' ἐπὶ τἀναντία, ἐν οἷς ἀδίκως ἐκβαλῶν τινα καὶ προπηλακίσας αὐτὸν εὐδαιμονεῖ τῆς περιουσίας; (110) Ταῦτα τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντα τούτω πέπρακται κατ' ἐμοῦ. καὶ γὰρ αἰτίαν ἐπήγαγέ μοι φόνου ψευδῆ καὶ οὐδὲν ἐμοὶ προσήκουσαν, ὡς τὸ πρᾶγμ' αὐτ' ἐδήλωσε, καὶ γραφὴν λιποταξίου μ' ἐγράψατο τρεῖς αὐτὸς τάξεις λελοιπῶς, καὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων (τούτο γὰρ αὖ μικροῦ παρηθέ μ' εἰπεῖν), ἃ Πλουτάρχος ὁ τούτου ξένος καὶ φίλος διεπράξατο, ὡς ἐγὼ αἰτιόσ εἰμι, κατεσκευάζε πρὸ τοῦ τὸ πρᾶγμα γενέσθαι πᾶσι φανερόν διὰ Πλουτάρχου γεγονός. (111) Καὶ τελευτῶν βουλευεῖν μου λαχόντος δοκιμαζομένου κατηγορεῖ, καὶ τὸ πρᾶγμ' εἰς ὑπερδεινόν μοι περιέστη. ἀντί γὰρ τοῦ δίκῃ ὑπὲρ ἔων ἐπεπόνθειν λαβεῖν, δοῦναι πραγμάτων ὧν οὐδὲν ἐμοὶ προσήκε δίκῃ ἐκινδύνεον. Καὶ ταῦτα πάσχων ἐγὼ, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον, ὃν διεξέρχομαι νυνὶ πρὸς ὑμᾶς, ἐλαυνόμενος, οὐκ ἂν οὔτε τῶν ἐρημοτάτων οὔτε τῶν ἀπόρων κομιδῇ, οὐκ ἔχω, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅ τι χρῆ ποιῆσαι. (112) Εἰ γὰρ εἰπεῖν τι καὶ περὶ τούτων ἤδη δεῖ· οὐ μέτεστι τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ὀμῶν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοὺς πλουσίους τοῖς λοιποῖς ἡμῖν, οὐ μέτεστιν, οὐ. ἀλλὰ καὶ χρονοὶ τούτοις τοῦ τὴν δίκῃν ὑποσχεῖν, οὐκ ἂν αὐτοὶ βούλωνται, δίδονται, καὶ τὰδικήμαθ' ἔβλα τα τούτων ὡς ὑμᾶς καὶ ψυχρὰ ἀφικνεῖται, τῶν δ' ἄλλων ἡμῶν ἕκαστος, ἂν τι συμβῆ, πρόσφατος κρίνεται. καὶ μάρτυρές εἰσιν ἔτοιμοι τούτοις καὶ συνήγοροι πάντες καθ' ἡμῶν εὐτρεπεῖς, ἐμοὶ δ' οὐδὲ τάλῃθι μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὄρατ' ἐνίου. ταῦτα μὲν ὅσιν ἀπέπει τις ἂν, οἶμαι, θρηνῶν. (113) Τὸν δὲ νόμον μοι λέγ' ἐφεξῆς, ὅσπερ ἡρξάμην λέγων.

accusatur a Demosthene, cui nos testimonium dicimus, nos oblati numulis tentabat, ut, omisso et liberato Aristarcho, Demostheni iudicium cædis intentarem.

Cape mihi jam legem de donis.

108. Interim vero, Athenienses, dum iste legem profert, volo pauca ad vos dicere, precatus a vobis omnibus per Jovem et deos, iudices : ut omnia quæ audiveritis, sic audiat, ut cum animis vestris cogitetis, quidnam vestrum aliquis hæc perpessus fecisset quantaque indignatione factam sibi injuriam vindicandam censuisset. nam ego graviter tuli contumelias in munere obeundo mihi factas, multo etiam gravius, Athenienses, ea, quæ secuta sunt, majoreque cum indignatione tuli. (109) Quem enim omnino sinem esse dixeris improbitatis et quam summam impudentiam et crudelitatem et contumeliam, si quis, postquam aliquem hercule non ferendis et multis injuriis agitarit, illas adeo non emendet mutatasque velit, ut etiam multo atrociora postea insuper alia committat, neque opibus ad ea utatur, quibus sine cujusquam offensa suis commodis consulat, sed ad contraria magis, per quæ aliquo injuste ejecto et contumeliis onerato propter abundantiam divitiarum sibi beatus videatur? (110) At hæc, Athenienses, isthic in me omnia commisit, quem et falso crimine cædis reum fecit, quod in me non cadebat, ut res ipsa declaravit; et desertorum ordinum accusavit, tribus ipse ordinibus desertis; et rerum Euboeicarum (nam hoc pæne omisissem) a Plutarcho istius hospite atque amico gestarum culpam in me transferre molitus est antequam constaret inter omnes Plutarchum auctorem fuisse. (111) Ac denique me dignitatem senatoriam sortito nactus, quum examinerer, accusavit ita, ut in summas angustias redigerer. nam non modo atroces injurias mihi factas ulcisci non licebat, sed periculum etiam erat, ne alienorum scelerum poenas darem. Quæ quum ego paterer, et hoc quo nunc recenseo modo agitarer, quamquam neque omnium desertissimus neque nimis pauper, quid agere debeam, Athenienses, non invenio. (112) Si quid enim etiam hac de re jam dicendum est; non pari æquoque jure, Athenienses, vivimus cum opulentis nos reliqui, non pari, minime, sed et moræ sistendi se in iudicio, quas ipsi volunt, iis conceduntur, et injuriæ istorum obsoletæ jam et frigidæ ad vos perveniunt, at nos reliquum vulgus, si quid accidit, recentibus delictis in iudicium adducimur. et testes istis in promptu sunt et advocati omnes expediti contra nos, mihi vero nec vera testari velle quosdam œrnetis, et his quidem litibus quamvis mœrens facile quis renuntiet opinor. (113) Sed legem mihi recita deinceps, quemadmodum cœpi dicere.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις Ἀθηναίων λαμβάνῃ παρά τινος, ἢ αὐτὸς διδῶ ἑτέρῳ, ἢ διαφθείρῃ τινὰς ἐπαγγελλόμενος, ἐπὶ βλάβῃ τοῦ δήμου καὶ ἰδίᾳ τινὸς 25 τῶν πολιτῶν, τρόπῳ ἢ μηχανῇ ἤτινι οὖν ἄτιμος ἔστω καὶ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου.

114. Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστιν ἀσεβὴς ἄνθρωπος καὶ μιαιφόνος καὶ πᾶν ἂν ὑποστάς εἰπεῖν καὶ πράξει (εἰ δ' ἀληθὲς ἢ ψεῦδος ἢ πρὸς ἔχθρον ἢ φίλον ἢ τὰ τοιαῦτα, 552 ἄλλ' οὐδ' ὀτιοῦν διορίζων), ὥστ' ἐπαιτιασάμενός με φόνου καὶ τοιοῦτο πράγμ' ἐπαγαγὼν εἴασε μὲν μ' εἰς-τήρῃ ὑπὲρ τῆς βουλῆς ἱεροποιῆσαι καὶ θῦσαι καὶ κα-τάρξασθαι τῶν ἱερῶν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, 5 (116) εἴασε δ' ἀρχιθεωροῦντ' ἀγαγεῖν τῷ Διὶ τῷ Νεμείῳ τὴν κοινὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως θεωρίαν, περιεῖδε δὲ ταῖς σεμναῖς θεαῖς ἱεροποιῶν χιρθενέτ' ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων τρίτον αὐτὸν καὶ καταρξάμενον τῶν ἱερῶν. Ἄρ' ἂν, εἴγ' εἶχε στιγμὴν ἢ σικιὰν τούτων ὄν κατασκευάζε κατ' 10 ἐμοῦ, ταῦτ' ἂν εἴασεν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. οὐκοῦν ἐξελέγεται τούτους ἐναργῶς ὕβρει ζητῶν μ' ἐκβάλλειν ἐκ τῆς πατρίδος.

116. Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο τὸ πράγμ' οὐδὲ καθ' ἐν πανταρχῇ στρέφων οἷός τ' ἦν ἀγαγεῖν ἐπ' ἐμέ· φανερώς 15 ἦδη δι' ἐμὲ τὸν Ἀριστάρχον ἐσυκοφάντει. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, τῆς δὲ βουλῆς περὶ τούτων καθημένης καὶ σκοπομένης παρελθὼν οὗτος « ἀγνοεῖτ' » ἔφη « ὦ βου-λὴ τὸ πράγμα; καὶ τὸν αὐτόχειρ' ἔχοντες » λέγων τὸν Ἀριστάρχον « μέλλετε καὶ ζητεῖτε καὶ τετύφωσθε; οὐκ 20 ἀποκτενεῖτε; οὐκ ἐπι τὴν οἰκίαν βαδισθε; οὐχὶ σὺλ-λήψεσθε; » (117) Καὶ ταῦτ' ἔλεγεν ἡ μιαιφὸν καὶ ἀναιδέως αὐτὴ κεφαλὴ, ἐξεληλυθὸς τῇ προτεραίᾳ παρ' Ἀριστάρ-χου, καὶ χρώμενος ὥσπερ ἂν ἄλλος τις τὰ πρὸ τούτου, 25 καὶ δ' εὐτύχει, πλείστα παρεσχηκὸς πάντων ἐκείνου πράγματά μοι περὶ τῶν πρὸς τοῦτον ἀπαλλαγῶν. Εἰ μὲν οὖν εἰργάσθαι τι τούτων, ἐφ' οἷς ἀπόλωλεν, ἡγού-μενος τὸν Ἀριστάρχον καὶ πεπιστευκὸς τοῖς τῶν αἰτια-σαμένων λόγοις ταῦτ' ἔλεγε· (118) χρῆν μὲν οὐδ' οὕτως 553 (μετρία γὰρ δίκη παρὰ τῶν φίλων ἐστίν, ἂν τι δοκῶσι πεπονηκέναι δεινόν, μηκέτι τῆς λοιπῆς φιλίας κοινω-νεῖν, τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι καὶ ἐπεξίεναι τοῖς πεπονηόσι καὶ τοῖς ἐχθροῖς παραλείπεται), ὅμως δ' ἔστω τούτῳ 5 γε συγγνώμη. εἰ δὲ λαλῶν μὲν καὶ ὁμωρόφιός γιγνώμε-νος ὡς οὐδὲν εἰργασμένῳ φανήσεται, λέγων δὲ καὶ κα-ταιτιώμενος ταῦθ' ἔνεκα τοῦ συκοφαντεῖν ἐμέ· πῶς οὐ δεκάκις, μᾶλλον δὲ μυριάκις δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι; 10 (119) Ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ τῇ προτεραίᾳ, ὅτε ταῦτ' ἔλεγεν, « εἰς ἐληλύθει καὶ διελεκτ' ἐκείνῳ, τῇ δ' ὑπεραίᾳ πάλιν (τοῦτο γάρ, τοῦτ' οὐκ ἔχον ἐστὶν ὑπερ-βολὴν ἀκαθάρσας, ἄνδρες Ἀθηναῖοι) εἰς ἐλθὼν οἶκαδ' ὡς ἐκείνον καὶ ἐφεξῆς οὕτως ἀθεζόμενος, τὴν δεξιάν 16 ἐμβαλὼν, παρόντων πολλῶν, μετὰ τοὺς ἐν τῇ βουλῇ τούτους λόγους, ἐν οἷς αὐτόχειρα καὶ τὰ δεινότατ' εἰ-

LEX.

Si quis Atheniensium ab aliquo acceperit, aut ipse alteri dederit, aut pollicitis aliquos corrup-erit, ad nocendum populo et ad privatum damnum alicujus civium, modo machinatione ve quacunque; ignominiosus esto et liberi, et bona illius publi-cantor.

114. At iste tam est homo impius et pollutus, et qui tum dicere tum facere quidvis, pensi nihil habeat, (sed verumne sit an falsum, amicum oppugnet an inimicum, et si qua sunt alia ejusmodi, minime distinguit,) ut me homicidii criminatus et tanto scelere mihi objecto, nihilominus me pro felici senatus ingressu rei divinae praesae et offerre et hostiam auspicari siverit pro vobis totaque urbe, (115) idemque siverit me spectaculi principem, in honorem Jovis Nemei communem pro republica legationem ducere, praeter-eaque permiserit, ut sacris venerandarum dearum praefectus crearer ex omnibus Atheniensibus cum duobus colle-gis victimasque auspicarer. Nunquid igitur, si punctum duntaxat aut umbram eorum, quae in me machinabatur, ostendere potuisset, haec concessisset? ego quidem non opinor. itaque his perspicue convincitur, id eum sibi studio habuisse, ut me per petulantiam patria ejiceret.

116. Sed quum id facinus, quoquo se verteret, prorsus nullo modo in me derivare possel; aperte jam propter me Aristarchum criminabatur. atque ut cetera faceam, senatu ea de re coacto et deliberante, iste progressus: « Ignoratis », inquit, « rei veritatem, senatores? et quum homicidam habeatis (Aristarchum intelligens), tempus teritis, et inquiritis, et nugas agitis? non occiditis? non in aedes invaditis? non comprehenditis? » (117) Haec dicebat scelerosum istud caput et impudens, quum pridie fuisset ab Aristarcho egressus et ejus consuetudine ut alius quispiam usus antea et dum ille felix erat, quum omnium acerrime hic a me contendisset, ut causa contra istum desisterem. Quae si eorum ali-quid, propter quae periit, perpetrasse existimans Aristar-chum fidemque verbis accusatorum habens dixisset; (118) ne tum quidem sic decuisset (moderata enim poena ab ami-cis haec est, si quid atrocius fecisse videantur, ab illorum amicitia in posterum te segregare, ulcisci autem et perse-qui laesis atque inimicis relinquitur), sed condonemus hoc isti quidem. sin autem familiariter collocutum cum eo et sub eodem lecto versatum esse tanquam omnis criminis experte constabit, illa vero dixisse atque objecisse mei calumniam causa; nonne decies, aut potius decies millies interfici meretur? (119) Atqui me vera dicere, et pridie, quam haec loqueretur, istum accessisse et collocutum esse cum illo, postridieque iterum (quid vero ad summam istam impuritatem addi potest, Atheniensis? domum ad illum ingressum et sic juxta assidentem, dextra injecta, praesentibus multis, post ista verba in senatu, quibus Aristarchum ut homicidam detulerat gravissimeque crimi-

ρήκει τὸν Ἀρίσταρχον, ὧμυ μὲν κατ' ἐξωλείας μη-
δὲν εἰρηκέναι περὶ αὐτοῦ φαῦλον, καὶ οὐδὲν ἐφρόντιζεν
ἐπιορκῶν, καὶ ταῦτα παρόντων τῶν συνειδότων, ἡξίου
10 δὲ καὶ πρὸς ἔμ' αὐτῷ δι' ἐκείνου γίνεσθαι τὰς διαλύ-
σεις, τούτων τοὺς παρόντας ὑμῖν καλῶ μάρτυρας.
(120) Καίτοι πῶς σὺ δεινόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον
15 δ' ἄσεβές, λέγειν ὡς φονεύς, καὶ πάλιν ὡς οὐκ εἰρηκε
ταῦτ' ἀπομύναται, καὶ φόνον μὲν ὀνειδίζειν, τούτῳ δ'
ὁμωρόφιον γίνεσθαι; κἂν μὲν ἀπῶ τοῦτον ἐγὼ καὶ
προδῶ τὴν ὑμετέραν καταχειροτονίαν· οὐδέν, ὡς ἔοικ',
55 ἀδοικῶ. ἂν δ' ἐπεξίω· λελοιπα τὴν τάξιν, φόνου κοινῶν,
δεῖ μ' ἀνηρπάσθαι. ἐγὼ δ' αὖ τοῦναντίον οἶμαι, εἰ τοῦ-
τον ἀφῆκα, λελοιπέναι μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν τοῦ
δικαίου τάξιν, φόνου δ' ἂν εἰκότως ἐμαυτῷ λαχεῖν. οὐ
5 γὰρ ἦν μοι δήπου βιωτὸν τοῦτο ποιήσαντι. (121) Ὅτι
τοῖνυν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων
τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Λυσίμαχος Ἀλωπεκῆθεν, Δημέας Σουνιεύς,
10 Χιάρης Θορίκιος, Φιλήμων Σφήττιος, Μόσχος
Παιανιεύς, καθ' οὓς καιρούς ἡ εἰσαγγελία ἐδόθη
[ἡ] εἰς τὴν βουλὴν ὑπὲρ Ἀριστάρχου τοῦ Μό-
σχου, ὅτι εἶη Νικόδημον ἀπεκτονῶς, οἶδαμεν
Μειδίαν τὸν κρινόμενον ὑπὸ Δημοσθένους, ὃ
μαρτυροῦμεν, ἐλθόντα πρὸς τὴν βουλὴν καὶ λέ-
γοντα μηδένα ἕτερον εἶναι τὸν Νικόδημου φονεῖα
15 ἀλλ' Ἀρίσταρχον, καὶ τοῦτον αὐτοῦ γεγονέναι αὐ-
τόχειρα, καὶ συμβουλευόντα τῇ βουλῇ βαδί-
ζειν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆν Ἀριστάρχου καὶ συλλαμ-
βάνειν αὐτόν. ταῦτα δ' ἔλεγε πρὸς τὴν βουλὴν
τῇ προτεραίᾳ μετ' Ἀριστάρχου καὶ μεθ' ἡμῶν
20 συνδεδειπνηκῶς. οἶδαμεν δὲ καὶ Μειδίαν, ὡς
ἀπῆλθεν ἀπὸ τῆς βουλῆς τούτους τοὺς λόγους
εἰρηκῶς, εἰσεληλυθότα πάλιν ὡς Ἀρίσταρχον καὶ
τὴν δεξιάν [ὡς] ἐμβεβληκότα καὶ ὀμνύοντα κατ'
ἐξωλείας μηδὲν κατ' αὐτοῦ πρὸς τὴν βουλὴν εἰρη-
25 κέναι φαῦλον, καὶ ἀξιούντα Ἀρίσταρχον, ὅπως ἂν
διαλλάξῃ αὐτῷ Δημοσθένην.

122. Τίς οὖν ὑπερβολή; τίς ὁμοία τῇ τούτου γέγονεν
ἢ γένοιτ' ἂν πονηρία; δεῖ ἄνδρα ἀτυχοῦντα, οὐδὲν αὐτὸν
ἰδικηκότα (ἐγὼ γὰρ εἰ φίλον), ἅμα συκοφαντεῖν ὧστε
55 δεῖν καὶ πρὸς ἔμ' αὐτὸν διαλύειν ἡξίου, καὶ ταῦτ'
ἐπραττε καὶ χρήματ' ἀνήλισκεν ἐπὶ τῷ μετ' ἐκείνου
κἂμ ἐπροεμβαλεῖν ἀδικῶς.

123. Τοῦτο μέντοι τὸ τοιοῦτον ἔθος καὶ τὸ κατα-
σκευάσμα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἐπεξ-
5 ἰούσι δικαίως ἔτι πλείω περισταῖναι κακά, οὐκ ἐμοὶ
μὲν ἀξίον ἐστ' ἀγανακτεῖν καὶ βαρέως φέρειν, ὑμῖν δὲ

DEMOSTHENES.

natus fuerat, adjurasse, exitium ipsum sibi imprecatum,
si quid de illo mali dixisset, nihilque duxisse se pejerare,
quamvis rei conscii adessent ac per illum studuisse redire
mecum in gratiam, horum eos, qui interfuere, testes vo-
bis cito. (120) Nonne vero indignum est, Athenienses, aut
potius impium, asserere homicidam esse eum, ac rursus
id se non dixisse ejurare, ac cui caedem objecerit, cum hoc
sub eodem tecto versari? Quod si ego istum dimittam et
vestrum de isto praedudicium deseram; nihil delinquo, si
diis placet. sin jus meum persequar; deserui ordinem,
caede sum pollutus, me tolli oportet e medio. Ego vero
contra sentio, si istum dimissem, me reliquisse, Athe-
nienses, justitiae ordinem meque ipsum homicidii reum
egisse. nam id si fecissem; non utique vivere me decuisset.
(121) Sed haec quoque vere a me dici, etiam horum voca
mih i testes.

TESTES.

Lysimachus Alopecensis, Demeas Suniensis,
Chiares Thoricus, Philemon Sphettius, Moschus
Pæaniensis, quo tempore Aristarchus Moschi filius
apud senatum est delatus de occiso Nicodemo,
scimus Midiam, qui a Demosthene, cui testimo-
nium dicimus, accusatur, ad senatum ingressum,
affirmasse non alium ullum esse Nicodemi inter-
fectorem quam Aristarchum, et hunc suis mani-
bus eum interfecisse, consiliumque dedisse se-
natui, ut in Aristarchi aedes facto impetu eum
comprehenderent. Hæc autem ad senatum dicebat
pridie quam cum Aristarcho et nobiscum est cæ-
natus. Scimus porro Midiam, quum illis verbis
dictis a senatu recessisset, denuo ad Aristarchum
ingressum, illique injecta dextra cum devotione
sui capitis jurasse, se nihil in senatu mali de eo
dixisse, atque ab Aristarcho petisse, ut sibi De-
mosthenem reconciliaret.

122. Quid igitur addi potest? quæ istius similis fuit
aut fieri potest malitia? qui hominem calamitosum, a quo
minime læsus esset (omitto fueritne amicus), simul et ca-
lumnianum censeret et oraret, ut ipsum mecum recon-
ciliaret, eaque ageret et sumptus faceret in hoc, ut cum
illo me quoque per injuriam ejiceret civitate.

123. Istum igitur talem morem et machinationem, Athe-
nienses, quod, qui injurias sibi factas jure ulciscuntur, plu-
ribus etiam afficiuntur malis, non decet me quidem graviter
et iniquo animo ferre, vos autem reliquos negligere. minime.

τοῖς ἄλλοις παριδεῖν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ πᾶσιν
 ἁμοίως ὀργιστέον, ἐκλογιζομένοις καὶ θεωροῦσιν βτι τοῦ
 10 μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βραδύως κακῶς παθεῖν ἐγγύ-
 ταθ' ἡμῶν εἰσὶν οἱ πενέστατοι καὶ ἀσθενέστατοι, τοῦ
 δ' ὑβρίσαι καὶ τοῦ ποιήσαντας μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλὰ
 τοὺς ἀντιπαρέζοντας πράγματα μισθώσασθαι, οἱ βδε-
 λυροὶ καὶ χρήματ' ἐγοντές εἰσιν ἐγγυτάτω. (124) Οὐ
 δὴ δεῖ παρορᾶν τὰ τοιαῦτα, οὐδὲ τὸν ἐξείργοντα δεῖ
 15 καὶ φόβῳ τὸ δίκην ὦν ἂν ἡμῶν ἀδικηθῆ τις λαμβάνειν
 παρ' αὐτοῦ, ἄλλο τι χροῖ νομίζειν ποιεῖν, ἢ τὰς τῆς
 ἰστιγορίας καὶ τὰς τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν μετουσίαις ἀφαι-
 ρεῖσθαι. ἐγὼ μὲν γὰρ ἴσως διωσάμην, καὶ ἄλλος τις ἂν,
 ψευδῆ λόγον καὶ συκοφαντίαν, καὶ οὐκ ἀνήρπασμαι,
 20 οἱ δὲ πολλοὶ τί ποιήσετε, ἂν μὴ δημοσίᾳ πᾶσι φοβε-
 ρὸν καταστήσῃτε τὸ εἰς ταῦτ' ἀποχρῆσθαι τῷ πλουτεῖν;
 (125) Δόντα λόγον καὶ ὑποσχόντα κρίσιν περὶ ὧν ἂν τις
 ἐγκαλῆ, τότε ἀμύνεσθαι τοὺς ἀδίκως ἐφ' αὐτὸν ἐλθόντας
 25 γρηῃ, καὶ τότε, ἂν ἀδικούνῳ ὀρθῶς τις, οὐ προαναρπάξω,
 οὐδ' ἐπάγοντ' αἰτίας ψευδεῖς ἀκριτον ζήτην ἀποφεύγειν,
 οὐδ' ἐπὶ τῷ διδόναι δίκην ἀσχάλλειν, ἀλλὰ μὴ ποιεῖν
 ἐξ ἀρχῆς ἀσελγῆς μηδέν.

126. Ὅσα μὲν τοίνυν εἰς τε τὴν λειτουργίαν καὶ τὸ
 σῶμα ὑβρίσθην, καὶ πάντ' ἐπιβουλεύομενος τρόπον καὶ
 556 πᾶσων κακῶς ἐκπέφευγα, ἀκηκόατε, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, καὶ παραλείπω δὲ πολλὰ. οὐ γὰρ ἴσως βράδιον
 πάντ' εἰπεῖν. ἔχει δ' οὕτως : οὐκ ἔσθ' ἐφ' ὅτῳ τῶν πε-
 πραγμένων ἐγὼ μόνος ἠδίκημαι, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῖς εἰς
 5 τὸν χορὸν γεγενημένοις ἀδικήμασιν ἢ φυλῆ, τὸ δέκα-
 τον μέρος ἡμῶν, συνηδίκηται, ἐπὶ δ' οἷς ἐμ' ὑβρίσει
 καὶ ἐπεδούλευσεν οἱ νόμοι, δι' οὓς εἰς ἕκαστος ἡμῶν
 σῶς ἐστίν, ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις ὁ θεός, ὃ χορηγός
 ἐγὼ καθεισθῆκαι, καὶ τὸ τῆς δόσας, διτιδήποτ' ἔστι, τὸ
 10 σεμνὸν καὶ τὸ δαιμόνιον συνηδίκηται. (127) Δεῖ δὴ
 τούτος γε βουλομένους ὀρθῶς τὴν κατ' ἀξίαν τῶν πε-
 πραγμένων παρὰ τούτου δίκην λαβεῖν οὐχ ὡς ὑπὲρ
 ἡμῶν ὄντος μόνον τοῦ λόγου τὴν ὀργὴν ἔχειν, ἀλλ' ὡς
 15 ἐν ταῦτῳ τῶν νόμων, τοῦ θεοῦ, τῆς πόλεως, δημοῦ πάν-
 των ἠδίκημένων, οὕτω ποιῆσθαι τὴν τιμωρίαν, καὶ
 τοὺς βοηθοῦντας καὶ τοὺς συνεξαεζομένους μετὰ τούτου
 μὴ συνηγόρους μόνον ἀλλὰ καὶ δοκιμαστάς τῶν τούτῳ
 πεπραγμένων ὑπολαμβάνειν εἶναι.

128. Εἰ μὲν τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σώφρονα
 20 καὶ μέτριοι πρὸς τᾶλλα παρεσχηκῶς αὐτὸν Μειδίας
 καὶ μηδένα τῶν ἄλλων πολιτῶν ἠδίκηκῶς εἰς ἐμ' ἀσελ-
 γῆς μόνον οὕτω καὶ βίαιος ἐγεγόνει· πρῶτον ἔγωγ'
 ἀτύχημ' ἂν ἐμαυτοῦ τοῦτο ἠγούμην, ἔπειτ' ἐφοβοῦμην
 ἂν μὴ τὸν ἄλλον ἐαυτοῦ βίον οὕτως μέτριοι δεικνύων
 25 καὶ φιλόνηρον, διακρούσῃται τούτῳ τὸ δίκην ὦν ἐμ'
 ὑβρίκει δοῦναι. (129) νυνὶ δὲ τοσαῦτ' ἔστι τᾶλλα, ἃ πολλοὺς
 ἡμῶν ἠδίκηκε, καὶ τοιαῦτα, ὥστε τούτου μὲν τοῦ δέους
 ἀπηλλαγμαι, φοβοῦμαι δὲ πάλιν τούναντίον μὴ, ἐπει-
 δὴν πολλὰ καὶ δεινὰ ἑτέρους ἀκούσθ' ὑπ' αὐτοῦ πεπον-
 557 θότας, τοιοῦτός τις ἡμῖν λογισμὸς ἐμπέσῃ « τί οὖν; σὺ
 δεινότερ' ἢ τῶν ἄλλων εἰς ἕκαστος πεπονθὸς ἀγανα-

sed pariter omnes irasci debetis, illud reputantes et con-
 siderantes, injuriis accipiendis, Athenienses, maxime op-
 portunos esse nostrum pauperimos quosque et infirmissi-
 mos, inferendis autem, idque sic ut facinorum poenas ipsi
 non dent, sed etiam aliquos mercede conducant, qui vic-
 cissim negotia facessant accusatoribus, paratissimos et ex-
 peditissimos esse homines petulantes et pecuniosos. (124)
 Non igitur negligi talia debent, neque qui metu sui et ter-
 rore prohibeat, quominus ab ipso injuriarum, quae alicui
 nostrum factae fuerint, poenae expetantur, aliud facere cen-
 sendus est, quam aequalitatis et libertatis societatem nobis
 eripere. nam ego quidem fortasse repuli (atque si quis
 alius) falsum crimen ac calumniam et non consternatus
 sum, vos autem plerique quid facietis, nisi exemplum sta-
 tuetis quo deterreantur omnes a divitiis in tales abusus
 convertendis? (125) Ubi rationem reddideris iudicium-
 que subieris, quibus de rebus accusaris, tum vindican-
 dum in eos qui falsum in te crimen jecerint, et si quis
 alium injuriam esse videt; tum ille non est tollendus e
 medio, nec falsis criminibus objectis conandum, ut sine
 iudicio absolvaris, aut quod poenae tibi infliguntur, acre
 ferendum, sed ante cavendum est, ne petulanter quicquam
 committas.

126. Quas igitur contumelias tum munere publico tum
 corpore peressus, quibus et quam variis insidiis appe-
 titus, quibus malis oneratus, tandem evaserim, audivistis,
 Athenienses, quanquam multa praetereo. neque enim pro-
 fecto facile explicari possunt omnia. Sic autem se res ha-
 bet: Nullum est facinorum omnium, quod ad me solum
 attineat, sed in iis per quae chorus violatus est, tribus
 nostra, decima vestrum pars, una est violata, injuriis et
 insidiis mihi factis leges, quarum praesidio unusquisque
 vestrum salvus est, omnibus vero his deus, cujus ego
 choragus eram, et religionis, quidquid est, majestas et
 divinitas una laesa est. (127) Decet igitur eos, qui pro
 atrocitate facinorum de isto poenas sumere volunt, non
 ita modo irasci, quasi de vobis tantum agatur, sed quasi
 eadem re leges, deus, respublica, simul omnia violata sint,
 sic exigere supplicium. istius porro adjuutores et advocatos
 non patronos esse tantum, sed approbatores etiam faci-
 norum istius existimate.

128. Quod si, Athenienses, sobrium et moderatum in
 ceteris Midias se gessisset, nec reliquorum civium ullum
 laesisset, et in me adeo petulans solum et violentus exstitis-
 set; primum equidem id infelicitati meae tribuissem; deinde
 vererer, ne iste reliquae suae vitae moderatione et humani-
 tate ostensa, ea re id consequeretur, ut impune ferret inju-
 rias mihi factas. (129) Nunc autem tot ejus exstant in
 multos vestrum edita facinora et talia, ut hac sollicitudi-
 ne liberatus, contra magis timeam, ne, ubi audieritis alios
 ab eo multa et atrocita esse peressos, talis aliqua cogita-
 tio vobis incidat: Quid igitur? tunc graviora quam reli-
 quorum unusquisque passus indignaris? Omnia quidem

κτις; • Πάντα μὲν δὴ τὰ τούτῳ πεπραγμέν' οὐτ' ἂν ἐγὼ
 5 δυνάμην πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὐτ' ἂν ὑμεῖς ὑπομείναίτ'
 ἀκούειν, οὐδ' εἰ τὸ παρ' ἀμφοτέρων ἡμῶν ὕδωρ ὑπάρ-
 ξει πρὸς τὸ λοιπὸν πᾶν τὸ τ' ἐμὸν καὶ τὸ τούτου προσ-
 τεθέν, οὐκ ἂν ἐξαρκέσειεν. ἃ δ' ἐστὶ μέγιστα καὶ φανε-
 ρώτατα, ταῦτ' ἐρῶ, μᾶλλον δ' ἐκείνο ποιήσω: (120) Ἄνα-
 10 γνώσομαι μὲν ὑμῖν, ὡς ἑμαυτῷ γέγραμμαι, πάντα τὰ
 ὑπομνήματα, λέξω δ' ὅτι ἂν πρῶτον ἀκούειν βουλο-
 μένοις ὑμῖν ἤ, τοῦτο πρῶτον, εἴθ' ἕτερον, καὶ τᾶλλα
 τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕως ἂν ἀκούειν βούλησθε. ἔστι δὲ
 15 ταῦτα παντοδαπά, καὶ ὕβρεις πολλαὶ καὶ περὶ τοὺς οἰ-
 κείους κακοურγήματα καὶ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβήματα,
 καὶ τόπος οὐδεὶς ἐστὶν ἐν ᾧ τούτων οὐ θανάτου πεποιη-
 κότε ἄξια πόλλ' εὐρήσετε.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΙΔΙΟΥ ΔΑΙΚΗΜΑΤΩΝ.

20 131. Ὅσα μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν αἰεὶ
 προστυχόντ' αὐτῷ πεποίηκε, ταῦτ' ἐστίν. καὶ παραλέ-
 λοιπ' ἕτερα. οὐ γὰρ ἂν δύναίτ' οὐδεὶς εἰσάπαξ εἰπεῖν, ἃ
 πολλὸν χρόνον οὕτος ὑβρίζων συνεχῶς ἄπαντα τὸν βίον
 εἴργασται. Ἄξιον δ' ἰδεῖν ἐφ' ὅσον φρονήματος ἤδη
 προελήλυθε τῷ τούτων δίκην μηδενὸς δεδωκέναι. οὐ
 25 γὰρ ἤγειθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, λαμπρὸν οὐδὲ νεανικὸν οὐδ'
 ἄξιον θανάτου, ὅτι ἂν τις πρὸς ἐν' εἰς διαπράττηται,
 ἀλλ' εἰ μὴ φυλὴν ὀλην [καὶ βουλήν] καὶ ἔθνος προπη-
 λακίει καὶ πολλοὺς ἀθρόους ὑμῶν ἀμ' ἐλξ', ἀβίωτον
 558φῆτ' ἴσασθαι τὸν βίον ἑαυτῷ. (122) Καὶ τὰ μὲν ἄλλα
 σωπῶ, μυσρ' εἰπεῖν ἔχων, περὶ δὲ τῶν συστρατευσά-
 μένων ἰππέων εἰς Ἀργουραν ἴσθε δῆπου πάντες οἱ
 ἐδημηγόρησε παρ' ὑμῖν, ὅθ' ἦκεν ἐκ Χαλκίδος, κατη-
 5 γορῶν καὶ φάσκων ὄνειδος ἐξελεῖν τὴν στρατιάν ταύ-
 την τῇ πόλει. καὶ τὴν λοιδορίαν ἦν ἐλοιδορήθη Κρατί-
 νῳ, περὶ τούτων, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, μέλλοντι
 βοηθεῖν αὐτῷ, μέμνησθε. τὸν δὲ τοσούτοις ἀθρόοις
 τῶν πολιτῶν ἔχθραν ἐπ' οὐδενὶ τηλικαύτην ἀράμενον
 10 πόση πονηρία καὶ θρασύτητι ταῦτα χρῆ νομίζειν πράτ-
 τειν; (123) Καίτοι πόττερ' εἰσὶν ὄνειδος, ὧ Μειδία, τῇ
 πόλει, οἱ διαβάντες ἐν τάξει καὶ τὴν σκευὴν ἔχοντες,
 ἦν προσῆκε τοὺς ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἐξιόντας καὶ συμ-
 15 θαλουμένους τοῖς συμμάχοις, ἢ σύ, ὃ μὴ λαχεῖν εὐχό-
 μενος τῶν ἐξιόντων, ὅτ' ἐκλήροῦ, τὸν θώρακα δ'
 οὐδεπώποτ' ἐνδύς, ἐπ' ἀστράβης δ' ὀχούμενος ἀργυρᾶς,
 τῆς ἐξ Εὐβοίας, χλανίδας δὲ καὶ κυμβία καὶ κάδους
 ἔχων, ὧν ἐπελαμβάνονθ' οἱ πεντηχοστολόγοι; ταῦτα γὰρ
 εἰς τοὺς ὁπλίτας ἡμᾶς ἀπηγγέλλετο. οὐ γὰρ εἰς ταύ-
 20 τὸν ἡμεῖς τούτοις διέβημεν. (124) Εἴτα, εἰ σ' ἐπὶ τού-
 τοις ἔσκωψεν Ἀρχετίων ἢ τις ἄλλος, πάντας ἤλαυνες;
 εἰ μὲν γὰρ ἐποίεις ταῦτα, ὧ Μειδία, ἃ σέ φασιν οἱ
 συνιππέεις, καὶ κατηγορεῖς ὡς λέγοιεν περὶ σοῦ δικαίως
 25 κακῶς ἤκουες. καὶ γὰρ ἐκείνους καὶ τουτουσί καὶ ὀλην
 τὴν πόλιν ἤδίκεις καὶ κατήσχυνες. εἰ δὲ μὴ ποιῶντός
 σου κατεσκευάζον τινες καταψευδόμενοι σου, οἱ δὲ λοι-
 ποὶ τῶν στρατιωτῶν οὐκ ἐκείνους ἐπετίμων ἄλλα σοὶ
 ἐπέχαιρον· δῆλον ὅτι ἐκ τῶν ἄλλων ὧν ἔζης ἀξίος αὐτοῖς

istius facinora neque ego vobis exponere possim, neque
 vos audire sustineatis, nec nostra utrinque, et mea et I-
 stius, aqua, etiam si integra denuo addita esset ad meam
 reliquam, sufficeret. quæ vero maxima sunt et evidentis-
 sima, hæc dicam, aut illud potius faciam: (130) Recitabo
 vobis, quos mihi ipsi confeci, omnes commentarios, legam
 vero primum, quod vobis primum audire placuerit; deinde
 alterum, et reliqua eodem modo, donec audire volueritis.
 Sunt autem hæc omnis generis, et contumeliæ multæ et
 in familiares maleficia et in deos piacula, neque est locus
 ullus in quo istum non morte digna commisisse multa in-
 venturi sitis.

COMMENTARII FACINORUM MIDIE.

131. Quæ igitur, Athenienses, perpetuo in quemvis oc-
 currentium commiserit, hæc sunt alia multa præterii. neque
 enim semel quisquam referre possit ea, quæ iste petulanter
 atque assidue longo totius vitæ tempore perpetravit. Est
 autem operæ pretium videre, quantos animos jam conce-
 perit eo, quod hæc omnia impune tulit. neque enim puta-
 vit, ut mihi videtur, illustre aut animosum aut morte di-
 gnum esse, quicquid unus aliquis cum uno egerit, sed nisi
 totam tribum et classem probris affecisset et multos vestram
 simul exagitasset, vitam sibi nullam fore putavit. (132)
 Ac cetera quidem, quum infinita dicenda habeam, taceo, sed
 de equitibus, qui Arguræ expeditionis commilitones ei
 fuerunt, scitis utique omnes, quales conciones apud vos
 habuerit Chalcide reversus, quum accusaret ac diceret il-
 lum exercitum cum ignominia reipublicæ exivisse. et qui-
 bus conviciis Cratinum, quum de his, ut audio, se defen-
 surus esset, fuerit insectatus, meministis. Eum igitur, qui
 tam multorum civium simul tantas iniuicicias et odia
 suscipere de nihilo non dubitat, quanta improbitate et
 confidentia hæc agere putandum? (133) Atqui utrum, Midia,
 dedecori sunt civitati, qui acie instructa et armis ornati,
 quibus oportebat eos qui adversus hostes profecti essent et
 se cum sociis conjuncturi, transvecti sunt, an vero tu,
 qui in sortitione vota faciebas, ne tibi militandum esset, ac
 thorace nunquam indutus, sella vectus argentea, Euboica,
 chlanidem (mollem) et cymbia et cados habens, quæ por-
 titores attinuerunt? hæc enim ad nos hoplitas, qui non
 in eundem cum istis locum transvecti eramus, perferebantur.
 (134) Ergone si te propter hæc derisit Archetion aut
 alius quis, omnes agitasti? nam si illa fecisti, Midia, quæ
 de te socii equites jactant, et tu de te dici questus es; jure
 male audiebas. etenim et illos et hos et totam civitatem
 injurils et probris afficiebas. sin te tale nihil committente
 quidam confinxerunt, de te mentientes, reliquique milites
 non illos objurgabant, sed tua infamia læstabantur; perspi-
 cum est, te visum esse propter reliquæ tuæ vitæ petulau-

559 ἐδόκει εἶναι τοῦ τοιαῦτ' ἀκούειν. Σαυτὸν οὖν μετρώ-
 τερον ἐχρῆν παρέχειν, οὐκ ἐκείνους διαβάλλειν. (135) Σὺ
 δ' ἀπειλεῖς πᾶσι, ἐλαύνεις πάντας, τοὺς ἄλλους ἀξιοῖς ὅ
 τι σὺ βούλει σκοπεῖν, οὐκ αὐτὸς σκοπεῖς ὅ τι μὴ λυπή-
 6 σεῖς τοὺς ἄλλους ποιῶν. καὶ τὸ δὴ σχετλιώτατον καὶ
 μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦν ἕβρεως εἶναι σημεῖον : τοσοῦ-
 των ἀνθρώπων, ὧ μὰρὰ κεφαλῇ, σὺ παρελθὼν ἀθρόων
 κατηγορεῖς, ὅ τις οὐκ ἂν ἔφριξε ποιῆσαι τῶν ἄλλων ;

126. Τοῖς μὲν τοίνυν ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις ὁρῶ
 10 τοῖς κρινομένοις, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐν μὲν ἢ δὴ ὄντα
 τὰδικήματα, ἃ κατηγορεῖται, λόγους δ' ἀφθόνης τοιοῦ-
 τος ὑπάρχοντας « τίς ὑμῶν ἐμοί τι σύνοιδε τοιοῦτον ;
 τίς ὑμῶν ἐμὲ ταῦθ' ἐώρακε ποιῶντα ; οὐκ ἔστιν, ἀλλ'
 15 οὔτοι δι' ἔχθραν καταφεύδονται μοι, καταφευδομαρ-
 τυροῦμαι, » τὰ τοιαῦτα. τούτῳ δ' αὐτὸν τάναντία τούτων.
 (137) Πάντας γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω τὸν τρόπον καὶ
 τὴν ἀσελγειαν καὶ τὴν ὑπερφημίαν τοῦ βίου, καὶ
 πάλαι θαυμάζειν ἐνίοις ὄμοιαι, ὧν αὐτοὶ μὲν ἴσασιν,
 20 οὐκ ἀκηκόασι δὲ νῦν ἐμοῦ. πολλοὺς δὲ τῶν πεπονηθῶτων
 οὐδὲ πᾶνθ' ὅσ' ἠδικηθῆναι μαρτυρεῖν ἐθέλοντας ὁρῶ, τὴν
 βίαν καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην δρῶντας τὴν τούτου
 καὶ τὴν ἀφορμὴν, ἣ περ ἰσχυρὸν ποιεῖ καὶ φοβερὸν τὸν
 κατάπτυστον τουτονί. (138) τὸ γὰρ ἐπ' ἐξουσίας καὶ
 25 πλούτου πονηρὸν εἶναι καὶ ὑβριστὴν τεῖχος ἔστι πρὸς
 τὸ μηδὲν ἂν αὐτὸν ἐξ ἐπιδρομῆς παθεῖν, ἐπεὶ περιαιρε-
 θεὶς οὕτως τὰ ὄντα, ἴσως μὲν οὐκ ἂν ὑβρίζοι, εἰ δ' ἄρα,
 ἐλάττωτος ἀξίος ἔσται τοῦ μικροτάτου παρ' ὑμῖν. μά-
 560 τῆν γὰρ λοιδορήσεται καὶ βοήσεται, δίκην δ', ἂν
 ἀσελγαίνῃ τι, τοῖς ἄλλοις ἡμῖν ἐξ Ἰσού δώσει. (139) Νῦν
 δ', οἴμαι, τούτου προθέβληται Πολύευκτος, Τιμοκρά-
 5 τῆς, Εὐκτῆμων ὁ κοινοτρόχος. τοιοῦτοί τινες εἰσι μισθο-
 φόροι περὶ αὐτόν, καὶ πρὸς ἐθ' ἕτεροι τούτοις, μαρτύρων
 συνεστῶσ' ἑταιρία, φανερώς μὲν οὐκ ἐνοχλοῦντων ἡμῖν,
 σιγῇ δὲ τὰ ψευδῆ βῆσθ' ἐπινεύοντων. οὐκ μὰ τοὺς θεοὺς
 οὐδὲν ὠφελεῖσθαι νομίζω παρὰ τούτου, ἀλλὰ δεινοί
 10 τινες εἰσιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φθειρεσθαι πρὸς τοὺς
 πλουσίους καὶ παρεῖναι καὶ μαρτυρεῖν. (140) Πάντα δὲ
 ταῦτ', οἴμαι, φοβερά ἐστί τῶν ἄλλων ὑμῶν ἐκάστῳ,
 καθ' ἑαυτὸν ὅπως δύναται ζῶντι. οὐπερ ἕνεκα συλλέ-
 γεσθ' ὑμεῖς, ἵνα, ὧν καθ' ἑμ' ἔστιν ἕκαστος ὑμῶν ἐλάτ-
 15 τῶν ἢ φίλοις ἢ τοῖς οὔσιν ἢ τῶν ἄλλων τινί, τούτων
 συλλεγέντες ἕκαστος κρείττους τε γίγησθε καὶ παύητε
 τὴν ὑβρίν.

141. Τάχα τοίνυν καὶ τοιοῦτός τις ἦξει πρὸς ὑμᾶς
 λόγος : « τί δὴ τὰ καὶ τὰ πεπονηθὲς ὁ δεῖνα, οὐκ ἐλάμ-
 βανε δίκην παρ' ἐμοῦ ; » ἢ « τί δὴ » πάλιν ἄλλον
 ἴσως τινὰ τῶν ἠδικημένων ὀνομάζων. Ἐγὼ δὲ-δι' ἃς
 20 μὲν προφάσεις ἕκαστος ἀφίσταται τοῦ βοηθεῖν ἑαυτῷ,
 πάντας ὑμᾶς εἰδέναι νομίζω. καὶ γὰρ ἀσχολία καὶ
 ἀπραγμοσύνη καὶ τὸ μὴ δύνασθαι λέγειν καὶ ἀπορία καὶ
 μῦρ' ἔστιν αἴτια. (142) Πρὸς ἡμῖν μέντοι τούτῳ μὴ
 25 ταῦτα λέγειν ἠγοῦμαι νυνί, ἀλλ' ὥς οὐ πεπονηκέ τι
 τούτων ὧν αὐτοῦ κατηγορήκα διδάσκειν, ἐὰν δὲ μὴ
 δύνῃται, διὰ ταῦτ' ἀπολωλέναι πολὺ μᾶλλον. εἰ γὰρ

tiam talia maledicta commernisse. Majus igitur habere mo-
 destiæ studium te decuisset, non illos calumniari. (135) Tu
 vero minitaris omnibus, exagitas omnes, postulas, ut reli-
 qui quid tu velis considerent, ipse, quid sine molestiis
 reliquorum facere possis, non consideras. Jam quod indi-
 gnissimum et maximum, meo quidem judicio, petulantiae
 signum, tot homines, o nefarium caput, tu simul in concione
 accusabas, quod quis alius non horruisset ?

136. Jam ceteris hominibus in iudicium adductis, judi-
 ces, unum alterumve crimen obijci video, atque illis tales
 excusationes abunde suppetere : « quis vestrum talis noxae
 mihi conscius est ? quis vestrum hæc me facere vidit ? Non
 ita est, sed in me isti ex inimicitiiis mentiuntur, falsis testi-
 moniis oppugnor, » ejus generis alia. at isti contrario modo
 res sese habent. (137) Omnes enim vos scire arbitror mores
 et petulantiam vitæque insolentiam, et jamdudum non-
 nullos mirari existimo, quod quæ ipsi norunt, ex me nunc
 non audierint. Multos etiam injuriis oneratos nec pro testi-
 monio dicere velle omnia video, quæ ab isto sunt perpassi,
 violentiam istius et importunitatem videntes atque opes,
 quæ potentem et metuendum nefarium istum efficiunt. (138)
 Nam quod potentia divitiisque pollens improbus est et petu-
 lans, eo quasi propugnaculum quoddam habet, ne quid
 patiat, si quis eum aggrediatur, quum, si ei res familiaris
 adimeretur, fortasse non ageret contumeliose, sin forte ita
 ageret, minoris putabitur quam omnium minimus apud
 vos. frustra enim conviciabitur et clamitabit, sed si petu-
 lans sit, pari ac reliqui nos poena afficietur. (139) Nunc
 prasidio ei, credo, est Polyeuctus, Timocrates, Eucte-
 mon sordidus. tales quosdam satellites secum habet, et
 alios præter hos, testium constitutam sodalitatem, non
 aperte quidem nos interpellantium, sed tacite mendacia
 facillime nutu comprobantium. quos per deos nihil ab isto
 emolumentum capere puto, sed exercitatissimi sunt, Athenien-
 ses, in studio perditum ad divites currendi et adsunt et tes-
 timonium dicunt. (140) Sunt autem ista omnia, opinor, ter-
 ribilia ceteris vobis, per sese rerum suarum, ut quisque
 potest, satagentibus. Qua de causa vos convenitis, ut sin-
 gulis eorum, quibus singulatim unusquisque vestrum est
 inferior, sive amicis sive opibus sive aliqua re simili, con-
 gregati sitis superiores, eorumque ferociam coerceatis.

141. Jam fortasse talis quoque ad vos aliqua ratio per-
 feretur : « Quid igitur ille hæc et hæc passus me non ultus
 est ? » aut « Quid igitur » iterum alio fortasse quopiam e
 læsis nominato. Ego vero quibus de causis opitulari sibi
 quisque negligat, omnes vos scire arbitror. nam et occupa-
 tiones et studium tranquillitatis et infantia et inopia et
 infinitæ causæ sunt. (142) Non tamen decere arbitror istum
 talia nunc afferre, sed ab objectis criminibus purum esse
 sese ostendere, quod si nequeat, propter ea multo magis
 perire. nam si tam potens est, ut talibus factis, nemc

τηλικούτος τις ἔστιν ὥστε τοιαῦτα ποιῶν δύνασθαι καὶ
561 ἐν' ἕκαστον ἡμῶν ἀποστερεῖν τοῦ δίκης παρ' αὐτοῦ
τυχεῖν κοινῇ νῦν, ἐπειδὴ περ εἰληπται, πᾶσιν ὑτέρ
ἀπάντων ἔστι τιμωρητέος ὡς κοινὸς ἐχθρὸς τῇ πολι-
τεία.

143. Λέγεται τοίνυν ποτ' ἐν τῇ πόλει κατὰ τὴν πα-
5 λαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν Ἀλκιβιάδης γενέσθαι, ᾧ
σκέψασθε τίνων εὐεργεσιῶν ὑπαρχουσῶν καὶ ποίων τι-
νῶν πρὸς τὸν δῆμον πῶς ἐχρήσανθ' ὑμῶν οἱ πρόγονοι,
ἐπειδὴ βδελυρὸς καὶ ὑβριστῆς ὤφειτο δεῖν εἶναι. καὶ οὐκ
ἀπεικάσαι δῆπου Μειδίαν Ἀλκιβιάδῃ βουλόμενος τούτου
10 μέμνημαι τοῦ λόγου, οὐχ οὕτως εἰμὶ ἄφρων οὐδ' ἀπό-
πληκτος ἐγώ, ἀλλ' ἴν' εἰδῆθ' ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ γνῶθ' ὅτι οὐδὲν οὐτ' ἔστιν οὐτ' ἔσται, οὐ γένος, οὐ
πλοῦτος, οὐ δύναμις, ὅ τι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, ἂν ὑβρις
15 προσῆ, προσήκει φέρειν. (144) Ἐκείνος γάρ, ὡ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, λέγεται πρὸς πατρός μὲν Ἀλκμεωνιδῶν εἶναι
(τούτους δὲ φασιν ὑπὸ τῶν τυράννων ὑπὲρ τοῦ δήμου
στασιαζόντας ἐκπεσεῖν, καὶ δανεισαμένους χρήματ' ἐκ
Δελφῶν ἐλευθερώσαι τὴν πόλιν καὶ τοὺς Πεισιστράτους
20 παῖδας ἐκβαλεῖν), πρὸς δὲ μητρὸς Ἴππονίκου καὶ ταύ-
της τῆς οἰκίας, ἧς ὑπάρχουσι πολλὰ καὶ μεγάλα πρὸς
τὸν δῆμον εὐεργεσία. (145) οὐ μόνον δὲ ταῦθ' ὑπῆρχεν αὐ-
τῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ δήμου θέμενος τὰ ὄπλα
25 δις μὲν ἐν Σάμῳ, τρίτον δ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, τῷ σώματι
τὴν εὐνοίαν, οὐ χρήμασιν οὐδὲ λόγοις ἐνεδείξατο τῇ
πατρίδι. ἔτι δ' Ἴππων Ὀλυμπίασιν ἀγῶνες ὑπῆρχον
αὐτῷ καὶ νίκαι καὶ στέφανοι, καὶ στρατηγὸς ἀριστος,
καὶ λέγειν ἐδόκει πάντων, ὥς φασιν, εἶναι δεινότατος.
562(146) ἀλλ' ὁμοῦ οἱ κατ' ἐκείνον, ὑμέτεροι πρόγονοι,
οὐδενὸς τούτων αὐτῷ συνεχώρησαν ὑβρίζειν αὐτούς,
ἀλλὰ ποιήσαντες φυγάδα, ἐξέβαλον, καὶ Λακεδαιμονίων
ὄντων ἰσχυρῶν τότε καὶ Δακελειαν αὐτοῖς ἐπιτειχισθῆ-
5 ναι καὶ τὰς ναῦς ἀλῶναι καὶ πάνθ' ὑπέμειναν, ὅτι οὐ
ἄκοντες παθεῖν κάλλιον εἶναι νομίζοντες ἢ ἐκόντες ὑβρί-
ζεσθαι συγχωρῆσαι. (147) Καίτοι τί τοσοῦτον ἐκείνος
ὑβρισε, ἤλικον οὗτος νῦν ἐξελέγηχται; Ταυρέαν ἐπά-
10 ταξε χορηγοῦντ' ἐπὶ κόβρης. ἔστω ταῦτα, ἀλλὰ χορηγῶν
γε χορηγοῦντα τοῦτ' ἐποίησεν, οὐπω τόνδε τὸν νόμον
παραβαίνων. οὐ γὰρ ἐκεῖτό πω. εἶρξεν Ἀγάθαρχον τὸν
γραφέα. καὶ γὰρ ταῦτα λέγουσιν. λαβὼν γέ τι πλημμε-
λοῦντα, ὥς φασιν, ὅπερ οὐδ' ὀνειδίξειν ἀξίον. τοὺς
15 Ἐρμᾶς περιέκοπτεν. Ἄπαντα μὲν, οἶμαι, τάσεθ' ἡμᾶτα
τῆς αὐτῆς ὀργῆς δίκαιον ἀξιοῦν, τὸ δ' ὄλωσ ἀφανίζειν
ἱερά, ἔσθ' ὅ τι τοῦ περικόπτεν τοὺς Ἐρμᾶς διαφέρει;
οὐκ οὐν οὗτος ἐξελέγηχται τοῦτο ποιῶν. ἀντιθῶμεν δὴ
20 τίς ὦν καὶ τίσι ταῦτ' ἐνδεικνύμενος. (148) Μὴ τοίνυν
ὑμῖν, πρὸς τῷ μὴ καλόν, μηδὲ θεμιτὸν νομίζετε, ἄνδρες
δικασταί, μηδ' ὅσιν εἶναι τοιούτων ἀνδρῶν οὐσιν ἀπο-
γόνους, πονηρὸν καὶ βίαιον καὶ ὑβριστὴν λαβοῦσιν ἄν-
θρωπον καὶ μηδένα μηδαμόθεν, συγγνώμης ἢ φιλαν-
25 θρωπίας ἢ χάριτός τινος ἀξιώσαι. Τίνας γὰρ ἕνεκα;
Τῶν στρατηγῶν. Ἄλλ' οὐδὲ καθ' αὐτὸν στρατιώτης
ὄβτος οὐδενὸς ἔστ' ἀξίος, μὴ τί γε τῶν ἄλλων ἡγεμῶν.

nostrum iudicio cum eo agere aut ejus injurias ulcisci pos-
sit; nunc vindicta publica, postquam constrictus tenetur,
ab omnibus nomine omnium est puniendus, ut communis
hostis reipublicæ.

143. Traditur aliquando fuisse in hac urbe, veteris illius
felicis temporibus, Alcibiadem, qui, quantis et qualibus
in populum beneficiis collatis, considerate, quæso, quomo-
do a majoribus vestris fuerit tractatus, postquam impudi-
citiæ et contumeliæ licentiam sibi sumendam censuit.
neque hæc ideo dico, quod Alcibiadi Midiam comparatum
velim, non ita sum demens neque attonitus ego, sed ut
sciatis vos, Athenienses, et statuitis nullam neque esse
neque futuram esse vel familiam vel opulentiam vel poten-
tiam, quæ conjuncta cum insolentia et injuria plerisque
vobis sit ferenda. (144) Nam is paternum genus ab Alcmeo-
nidis ducere traditur (quos aiunt mota pro libertate populi
contra tyrannos seditione actos esse in exilium, et pecu-
niam Delphis mutuos liberasse civitatem et Pisistrati
filios eiecisse) maternum ab Hipponico, quæ familia et ipsa
optime de populo sæpe merita est. (145) Neque ille hæc
tantum a majoribus acceperat, sed et ipse pro populo cor-
reptis armis, bis Sami, tertio in hac ipsa urbe, corpore
suam benivolentiam, non pecuniis aut verbis patriæ appro-
bavit. Præterea equestribus Olympiæ certaminibus et vi-
ctoriis atque coronis ornatus fuit, optimus item imperator,
et summus, ut aiunt, orator habebatur. (146) Sed nihilo-
minus illius æquales, vestri majores, ob nihil horum se ab
illo vexari contumeliose passi sunt, sed exilio mulctatum
ejecerunt, et quum Lacedæmoniorum opes magnæ tum
essent, et Deceleam contra se muniri et naves intercipi et
omnia sustinuerunt, quidvis invitos pati præstabilius esse
putantes, quam volentes concedere ut contumeliose vexa-
rentur. (147) At quæ tandem illius tanta fuit injuria, quantæ
iste nunc est convictus? Taureæ chorago alapam dedit. Sit ita
sane, sed choragus certe chorago id fecit, nondum hæc
lege violata. nam eo tempore lata nondum erat. pictorem
Agatharchum vi retinuit. nam et hæc tradunt. at peccan-
tem aliquem eum deprehenderat, ut aiunt, id quod ne cri-
minis quidem objici loco debet. Hermas mutilavit. Omnia
quidem impia facta, eadem, opinor, severitate sunt vindi-
canda, sed prorsus abolere res sacras, est in quo a mutila-
tione Hermarum differat? Atqui iste facinoris hujus convic-
tus est. Conferamus jam quis iste sit et quibus ista se jactans
fecerit. (148) Proinde præterquam quod non honestum
nec licitum, iudices, nec fas esse vobis, talium virorum
posteri quum sitis, existimate, hominem improbum et vio-
lentum et contumeliosum et vilissimum obscuroque loco na-
tum, posteaquam vestræ potestati subjectus est, aliquæ
venia vel humanitate vel misericordia dignum esse. Id
enim qua de causa fieret? Propter gesta imperia. At ne per
se quidem miles est ullius pretii, nedum aliorum imperator.

Ἄλλα τῶν λόγων. Ἐν οἷς κοιῆ μὲν οὐδὲν πώποτε εἶπεν ἀγαθόν, κακῶς δ' ἰδίᾳ πάντας ἀνθρώπους λέγει. (149) 563 Ἔνους ἔνεκα νῆ Δία. Καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὑμῶν τὰς ἀπορρήτους, ὡς περ ἐν τραγωδίᾳ, τὰς τούτου γονάς; ὦ δὲ ἐναντιώτατα συμβέβηκεν εἶναι. ἡ μὲν γὰρ ὡς ἀληθῶς μήτηρ, ἡ τεκοῦσα αὐτόν, πλείστον ἀπάντων 5 ἀνθρώπων εἶχε νοῦν, ἡ δὲ δοκοῦσα καὶ ὑποβαλομένη πασῶν ἦν ἀνοητοτάτη γυναικῶν. σημεῖον δέ: ἡ μὲν γὰρ ἀπέδοτ' εὐθὺς γενομένην, ἡ δ' ἔξεν αὐτῇ βελτίω πρίασθαι ταύτης τῆς τιμῆς τοῦτον ἠγόρασεν. (150) καὶ γάρ τοι διὰ τοῦτο τῶν οὐ προσηκόντων ἀγαθῶν κύριος 10 γεγονώς, καὶ πατρίδος τετευχώς ἡ νόμοις τῶν ἀπάσων πόλεων μάλιστα' οἰκείσθαι δοκεῖ, οὐδέν' οἶμαι τρόπον φέρειν οὐδὲ χρῆσθαι τούτοις δύναται, ἀλλὰ τὸ τῆς φύσεως βάρβαρον ἀληθῶς καὶ θεοῖς ἐχθρὸν ἔλκει καὶ βιάζεται, καὶ φανερόν ποιεῖ τοῖς παροῦσιν ὡς περ ἄλλο- 15 τριοῖς, ὅπερ ἔστιν, αὐτὸν χρώμενον.

181. Τοσοῦτων τοίνυν καὶ τοιοῦτων ὄντων, τῷ βδελυρῷ τούτῳ καὶ ἀναιδεῖ, ὧν βεβίωται, ἐνιοί μοι προσ- 10 ἰόντες, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν χρωμένων αὐτῷ, παραινούντες ἀπαλλαγῆναι καὶ καθυφείναι τὸν ἀγῶνα τουτονί, ἐπειδὴ με μὴ πείθοιεν, ὡς μὲν οὐ πολλὰ καὶ δεινὰ πεποίηκεν οὗτος καὶ δίκην ἠντινοῦν ἀν δόλῃ δικαίως τῶν πεπραγμένων, οὐκ ἐτόλμων λέγειν, ἐπὶ ταῦτα δ' ἀπήντων ὡς « ἤλωκεν ἡδὴ καὶ κατενήφισται. 25 τίνος τιμήσειν αὐτῷ προσδοχῆς τὸ δικαστήριον; οὐχ ὄρθς ὅτι πλουτεῖ καὶ τριηραρχίας ἐρεῖ καὶ λειτουργίας; σκόπει δὴ, μὴ τούτους αὐτὸν ἐξαιτήσῃται, καὶ ἐλάττω πολλὴ τῆ πόλει καταθεῖς ἢ ὅσα σοὶ δίδωσι καταγελάσῃ. » (152) Ἐγὼ δὲ πρῶτον μὲν οὐδὲν ἀγεννὲς ὑμῶν καταγι- 564 γνώσκω, οὐδ' ὑπολαμβάνω τιμῆσειν οὐδενὸς ἐλάττονος τούτῳ, ἢ ὅσον καταθεῖς οὗτος παύσεται τῆς ὕβρεως. τοῦτο δ' ἔστι μάλιστα μὲν θάνατος, εἰ δὲ μὴ, πάντα τὰ ὄντ' ἀφελέσθαι. ἐπειθ' ὑπὲρ τῶν τούτου λειτουργιῶν 5 καὶ τῶν τριηραρχιῶν καὶ τῶν τοιοῦτων λόγων ὧδὶ γινώσκω: (153) Εἰ μὲν ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λειτουργεῖν τοῦτο, τὸ ἐν ὑμῖν λέγειν ἐν ἀπάσαις ταῖς ἐκκλησίαις καὶ πανταχοῦ « ἡμεῖς οἱ λειτουργοῦντες, ἡμεῖς οἱ προεισφέροντες ὑμῖν, ἡμεῖς οἱ πλοῦσιοι ἐσμεν, » 10 εἰ τὸ τὰ τοιαῦτα λέγειν, τοῦτ' ἔστι λειτουργεῖν, ἁμολογῶ Μειδίαν ἀπάντων τῶν ἐν τῇ πόλει λαμπρότατον γεγενῆσθαι. ἀποκναίει γὰρ ἀηδία δῆπου καὶ ἀναισθησία καθ' ἑκάστην τὴν ἐκκλησίαν ταῦτα λέγων. (154) Εἰ μὲν- 15 τοι, τί ποτ' ἔστιν ἃ λειτουργεῖ τῇ ἀληθείᾳ, δεῖ σκοπεῖν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. καὶ θεάσασθε, ὡς δικαίως αὐτὸν ἐξετάσω, πρὸς ἑμαυτὸν κρίνων. Οὗτος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γεγονώς ἔτη πενήκοντ' ἴσως ἢ μικρὸν ἔλαττον, οὐδὲν ἐμοῦ πλείους λειτουργίας ὑμῖν λειτουρ- 20 γηκεν, ὅς δύο καὶ τριάκοντ' ἔτη γέγονα. καὶ γὰρ μὲν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐτριηράρχουν, εὐθὺς ἐκ παιδῶν ἐξελεθῶν, ὅτε σὺνδ' ἤμην οἱ τριηράρχοι καὶ τὰναλώματα πάντ' ἐκ τῶν ἰδίων οἴκων καὶ τὰς ναῦς ἐπληροῦμεθ' αὐτοί. (156) οὗτος δέ, ὅτε μὲν κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἦν ἦν 25 ἐγὼ νῦν, οὐδέπω λειτουργεῖν ἤρχετο, τῆνικαῦτα δὲ

Eloquentiæ gratia. Qui publice nihil unquam boni dixit, privatim omnes homines maledictis insectatur. (149) Ob nobilitatem generis scilicet. Et quis vestrum nescit secretos illos, quales in tragedia, istius natales? cui duo maxime contraria contigerunt: nam vera mater, quæ eum pepererat, omnium hominum sapientissima, sed quæ esse videbatur et adscititia, mulierum omnium stolidissima fuit. Illud argumento est, quod illa statim natum vendidit, hæc quum eodem pretio meliorem parare licuisset, istum emit. (150) Proinde propter hoc bonis ad se nihil attinentibus potitas et patriam consecutus, quæ maxime civitatum omnium legibus regitur, nullo certe modo has ferre neque his uti potest, sed natura vere barbara et diis inimica trahit et cogit et prodit eum præsentibus tanquam alienis (quæ isti sunt) utentem.

151. Quum autem facinora tot et talia sint, impudicus et impudens unde vitam sustentavit; nonnulli me congregantes, iudices, ex familiaribus ejus, hortabantur, ut desisterem atque actionem hanc ommitterem, quumque id mihi non persuaderent; istum multa et atrociam commisisse suorumque facinorum jure quasvis penas non daturum, dicere non audebant, sed huc sese recipiebant: « Est jam « convictus et suffragilis populi condemnatus. quam ei mul- « ctam irrogaturos esse iudices putas? non vides eum « abundare opibus, instructasque triremes aliaque munera « obita allaturum? provideto, ne his sese redimat, et longe « minore in ærarium conjecta pecunia, quam quantam tibi « pollicetur, te derideat. » (152) Ego vero primum nihil abjectum a vobis exspecto, neque existimo vos causam minoris aestimatos, quam qua multa iste soluta contumeliosus esse desinat. quæ potissimum fuerit, mors, aut saltem honorum omnium publicatio. Deinde de obitis muneribus et triremium instructione, atque ejusmodi sermonibus sic sentio: (153) Si hoc, Athenienses, est munera publica obire apud vos in omnibus concionibus atque ubique locorum inculcare: « nos hi sumus qui obeamus munera, nos primi « vobis tributa pendimus, nos divites, » talia inquam dicitare si est obire publica munera, fateor existitias Midiam omnium qui in urbe sunt splendidissimum. enecat enim tædio in concionibus omnibus et aures obtundit hisce ingendis. (154) At si considerandum est, quæ revera illa munera sint quæ iste obit; ego vobis exponam. videte igitur, quanta æquitate sim cum eo acturus, ad me facta collatione. Iste, Athenienses, natus annos quinquaginta circiter aut paulo minus; nihilo plura munera vobis præstitit quam ego, qui annos natus sum triginta duos. ac ego illis fui temporibus trierarchus, statim pueritia egressus, quibus temporibus bini triremem instruebamus, et omnes sumptus e privatis facultatibus fiebant et naves nostras ipsi complebamus. (155) At iste quum id ætatis esset, qua ego nunc, nondum liturgiam obire cœperat, sed tum demum rem at-

τοῦ πράγματος ἤπται, ὅτε πρῶτον μὲν διακοσίους καὶ
 χιλίους πεποιθήκατε συντελεῖς ὑμεῖς, παρ' ὧν εἰσπρα-
 τόμενοι τάλαντον τάλαντου μισθοῦσι τὰς τριηραρχίας
 565 οὔτοι, εἶτα πληρώμαθ' ἡ πόλις παρέχει καὶ σκευή
 δίδωσιν, ὥςτ' αὐτῶν ἐνόις τῆ ἀληθείᾳ τὸ μηδὲν ἀνα-
 λῶσαι καὶ δοκεῖν λειψουργηκέαι καὶ τῶν ἄλλων λει-
 5 τουργῶν ἀτελεῖσι γεγενῆσθαι περίεστιν. (156) Ἄλλὰ μὴν
 τί ἄλλο; τραγωδοῖς κεχορηγήκατ' οὗτος, ἐγὼ δ' αὐλή-
 ταῖς ἀνδράσιν. καὶ ὅτι τοῦτο τἀνάλωμ' ἐκείνης τῆς δα-
 πάνης πλεον ἐστὶ πολλῶν, οὐδεὶς ἀγνωεὶ δῆπου. καὶ γὰρ
 μὲν ἐβελοντῆς νῦν, οὗτος δὲ καταστάς ἐξ ἀντιδόσεως
 10 τότε, ὃ χάριν οὐδεμίαν δῆπου δικαίως ἂν τις ἔχοι.
 Τί ἐτι; εἰστίνακα τὴν φυλὴν ἐγὼ καὶ Παναθηναίους κε-
 χορηγήκα, οὗτος δ' οὐδέτερα. (157) Ἡγεμῶν συμμο-
 ρίας ὑμῖν ἐγενόμεν ἐγὼ, ἔτη δέκα, ἴσον Φορμίῳ καὶ
 15 Λυσιθίδῃ καὶ Καλλιάρχῳ καὶ τοῖς πλουσιωτάτοις, εἰς-
 φέρων οὐκ ἀφ' ὑπαρχούσης οὐσίας (ὑπὸ γὰρ τῶν ἐπιτρό-
 πων ἀπεστερήμην) ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ὧν ὁ πατήρ μοι
 κατέλιπε καὶ ὧν δίκαιον ἦν με δοκιμασθέντα κομίσασ-
 20 θαι. Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτως ὑμῖν προσηνέγημαι, Μειδίας δὲ
 πῶς; οὐδέπω καὶ τῆμερον συμμορῖας ἡγεμῶν γέγονεν,
 οὐδὲν τῶν πατρῶων ἀποστερηθεὶς ὑπ' οὐδενός, ἀλλὰ
 παρὰ τοῦ πατρὸς πολλὴν οὐσίαν παραλαβὼν. (178)
 Τίς οὖν ἐστὶν ἡ λαμπρότης, ἡ τίνες αἱ λειτουργίαι καὶ
 τὰ σεμνὰ ἀναλώματα τὰ τούτου; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ
 25 ἕρῳ, πλὴν εἰ ταῦτά τις θεωρεῖ: οἰκίαν ὑποδόμηκεν
 Ἐλευσίην τοσαύτην ὥστε πᾶσιν ἐπισκοτεῖν τοῖς ἐν τῷ
 τόπῳ, καὶ εἰς μυστήρια τὴν γυναῖκα ἄγει, κἄν ἄλλοσέ
 ποι βούληται, ἐπὶ τοῦ λευκοῦ ζεύγους τοῦ ἐκ Σικυῶνος,
 καὶ τρεῖς ἀκολουθοῦσιν ἡ τέτταρας αὐτὸς ἔχων διὰ τῆς ἀγορᾶς
 568 σοδεῖ, κυμβία καὶ βύτα καὶ φιάλας ὀνομάζων οὕτως
 ὥστε τοὺς παρόντας ἀκούειν. (159) Ἐγὼ δ', ὅσα μὲν τῆς
 ἰδίας τρυφῆς ἕνεκα Μειδίας καὶ περιουσίας κτᾶται, οὐκ
 5 οἶδ' ὅτι τὸς πολλοὺς ὑμῶν ὠφελεῖ, ἀ δ' ἐπαιρόμενος
 τούτοις ὑβρίζει, ἐπὶ πολλοὺς καὶ τοὺς τυχόντας ὑμῶν
 ἀφικνούμεν ὄρω. Οὐ δεῖ δὴ τὰ τοιαῦθ' ἐκάστοτε τιμᾶν
 οὐδὲ θαυμάζειν ὑμᾶς, οὐδὲ τὴν φιλοτιμίαν ἐκ τούτων
 κρίνειν, εἰ τις οἰκοδομεῖ λαμπρῶς ἢ θεραπεύει κέκτη-
 10 ται πολλὰς ἢ σκευὴ πολλὰ, ἀλλ' ὅς ἂν ἐν τούτοις λαμ-
 πρὸς καὶ φιλότιμος ἦ, ὧν ἅπασιν μέτεστι τοῖς πολλοῖς
 ὑμῶν. ὧν οὐδὲν εὐρήσετε τούτῳ πρόζον.

160. Ἄλλὰ νῆ Δία τριήρη, ἣν ἐπέδωκεν. ταύτην γὰρ
 οἶδ' ὅτι θρηλήσει, καὶ φήσει « ἐγὼ ὑμῖν τριήρη ἐπέ-
 15 δωκα. » οὕτωσι δὲ ποιήσατε: Εἰ μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, φιλοτιμίας ἕνεκα ταύτην ἐπέδωκεν ἣν προσήκει
 τῶν τοιούτων ἔχειν χάριν, ταύτην ἔχετ' αὐτῷ καὶ
 ἀπόδοτε, ὑβρίζει δὲ μὴ δῶτε. οὐδένος γὰρ πράγματος
 οὐδ' ἔργου τοῦτο συγχωρητέον. εἰ δὲ δὴ καὶ δειλίας καὶ
 20 ἀνανδρείας ἕνεκα δειχθήσεται τοῦτο πεπονηκῶς μὴ
 παρακρουσθήτε. Πῶς οὖν εἰσεσθε; ἐγὼ καὶ τοῦτο δι-
 δάξω, ἀνωθεν δὲ βραχὺς ἐσθ' ὁ λόγος θν λέξω. (161)
 Ἐγένοντ' εἰς Εὐβοίαν ἐπιδόσεις παρ' ὑμῖν πρῶται.
 τούτων οὐκ ἦν Μειδίας, ἀλλ' ἐγὼ, καὶ συντριηραρχος
 25 ἦν μοι Φιλίνος ὁ Νικοστράτου. ἔτεροι δὲυτέρα μετὰ

tigit, quum primum vos ducentos et mille contribuentes
 socios fecistis, a quibus talentum exigentes, talento tri-
 archias locant isti, deinde complementa (classarios et
 nautas) respublica suppeditat et armamenta praebet, ut il-
 lorum nonnulli tam bona conditione sint, ut, quum re-
 vera nihil impenderint, et liturgiam praestitisse videantur
 et a reliquis oneribus facti sint immunes. (156) Age vero,
 quid aliud? tragœdis iste aliquando sumptus praebet, ego
 vero tibicinibus in virorum certamine. et hanc impensam
 illo sumptu multo esse majorem, nemo profecto ignorat.
 ac ego quidem nunc ultro, ille vero tunc munere ob judi-
 cium permutationis suscepto, pro quo nemo quicquam
 gratiae utique debeat. quid praeterea? tribui epulum ego
 praebui et Panathenæa instruxi, iste neutrum fecit. (157)
 Princeps symmoriæ ego vobis fui, per decem annos pariter
 ut Phormio et Lysithides et Callæschrus et ditissimi qui-
 que, contribuens non de paratis opibus (nam a tutoribus
 fraudatus fui) sed de opinione relictæ mihi patrimonii, quod,
 quando in viros inscriptus essem, restituendum mihi jure
 esset. Ac ego quidem sic egi vobiscum, Midias vero quo-
 modo? nondam vel hodie symmoriæ princeps factus est,
 patrimonii nulla parte a quoquam fraudatus, sed a patre
 multis opibus acceptis. (158) Quis igitur est splendor, aut
 quæ præclaræ liturgiæ et sumptus istius? equidem non
 video, nisi quis hæc spectet: ædes Eleusine tantas exœdifica-
 vit, ut omnibus loci domibus tenebras offendant; suamque
 mulierem ad initia vehit, et si quo alio libet, albis bigis
 Sicyoniis, et ipse cum tribus pedissequis quattuorve per
 forum cum fremitu volitat, cymbia et rhyta pocula (159)
 phialas ita nominans, ut prætereuntes audiant. (159)
 Ego vero, quæ privati luxus gratia et copiarum parat Mi-
 dias, haud scio quid multitudini vestræ prosint, insolentiam
 autem, cujus hæc res isti causa sunt, in multos et
 proximos quosque vestrum redundare video. Non decet
 igitur vos talia semper honorare neque admirari, neque
 splendorem hinc æstimare, si quis magnifice ædificat aut
 ancillas multas possidet, aut supellectilem multam, sed
 si quis talibus in rebus splendidus est et magnificus, qua-
 rum utilitas ad universam vestram multitudinem redit.
 quale nihil in Midia reperietis.

160. At per Jovem reperietis triremem, quam civitati
 donavit. Hanc enim, scio, jactabit et gloriabitur: « Ego vobis
 triremem donavi. » Sed sic facitote: Si, Athenienses, repu-
 blicæ studio illam donavit; quæ pro tali munificentia gratia ha-
 benda est, eam illi habete et referite, sed contumeliose agen-
 di licentiam ne detis. nulla enim res aut meritum tantum
 est, ut ea licentia propterea concedi debeat. sin ob timidi-
 tatem atque effeminatum animum hoc fecisse convincetur,
 ne fucum vobis fieri patiamini. Id igitur quomodo cognosce-
 tis? ego et hoc docebo, exorsus autem a principio (res
 paucis a me narrabitur): (161) Largitiones apud vos pri-
 mæ factæ sunt in Eubœam. in horum numero non fuit
 Midias, sed ego, et trierarchiæ socius mihi fuit Philinus

ταῦτα, εἰς Ὀλυθον. οὐδὲ τούτων ἦν Μειδίας. καίτοι τόν γε δὴ φιλότιμον πανταχοῦ προσῆκεν ἐξετάζεσθαι. τρίται νῦν αὐταὶ γεγόνασιν ἐπιδόσεις· ἐνταῦθ' ἐπέδωκεν. 567 πῶς; ἐν τῇ βουλῇ γιγνομένων ἐπιδόσεων παρῶν οὐκ ἐπεδίδου τότε. (162) ἐπειδὴ δὲ πολιορκεῖσθαι τοὺς ἐν Γαμύναις στρατιώτας ἐξηγγέλλετο, καὶ πάντας ἐξίεναι τοὺς ὑπολοίπους ἱππέας, ὧν εἷς οὗτος ἦν, προεβούλευ- 5 σεν ἢ βουλῇ· τῆνικαῦτα φοβηθεὶς τὴν στρατείαν ταύτην, εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐκκλησίαν, πρὶν καὶ προέδρους καθί- ζεσθαι, παρελθὼν ἐπέδωκεν. Τῷ δὴλον, ὡς τε μὴδ' ἀντειπεῖν αὐτὸν ἔχειν, οἷον τὴν στρατείαν φεύγων, οὐ φιλοτιμία, τοῦτ' ἐποίησεν; τοῖς μετὰ ταῦτα πραχθεῖσιν 10 ὑπ' αὐτοῦ. (163) Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ὡς οὐκ ἐδόκει προΐουσης τῆς ἐκκλησίας καὶ λόγων γιγνομένων τῆς τῶν ἱππέων βοθηθείας ἤδη δεῖν, ἀλλ' ἀναπεπτῶκει τὰ τῆς ἐξόδου, οὐκ ἀνέβαινε ἐπὶ τὴν ναῦν ἢν ἐπέδωκεν, ἀλλὰ 15 τὸν μέτοικον ἐξέπεμψε τὸν Αἰγύπτιον, Πάμφιλον, αὐ- τὸς δὲ μένων ἐνθάδε τοῖς Διονυσίοις διεπράττετο ταῦτ' ἐφ' οἷς νυνὶ κρίνεται. (164) ἐπειδὴ δ' ὁ στρατηγὸς Φωκίων μετεπέμπετο τοὺς ἐξ Ἀργούρας ἱππέας ἐπὶ τὴν διαδοχὴν, καὶ κατελιπτο σοφίζομενος· τὸθ' ὁ δευ- 20 λὸς καὶ κατάρτος οὗτος λιπὼν τὴν γᾶξιν ταύτην ἐπὶ τὴν ναῦν ὄχθητο, καὶ ὧν ἱππαρχεῖν ἤξιωσε παρ' ὑμῖν ἱππέων, τούτοις οὐ συνεξήλθεν. εἰ δ' ἐν τῇ θαλάττῃ κίνδυνός τις ἦν, εἰς τὴν γῆν δῆλον οἷον ὄχθητ' ἄν. (165) Οὐ μὴν Νικήρατός γ' οὕτως ὁ τοῦ Νικίου, ὁ ἀγαπητός, ὁ 25 ἀπαις, ὁ παντάπασιν ἀσθενής τῷ σώματι. οὐδ' Εὐκτῆμων ὁ τοῦ Αἰσιωνος, οὐχ οὕτως. οὐδ' Εὐθύδημος ὁ τοῦ Στρατοκλέους. ἀλλ' αὐτῶν ἕκαστος ἐκὼν ἐπιδοὺς τριήρη, οὐκ ἀπέδρα ταύτην τὴν στρατείαν, ἀλλὰ τὴν μὲν, ἐπίδο- 568 σιν, ἐν χάριτος μέρει καὶ δωρεᾶς παρεῖχον πλέουσιν τῇ πόλει, οὐ δ' ὁ νόμος προσέταττεν, ἐνταῦθα τοῖς σώμασιν αὐτοὶ λειτουργεῖν ἤξιον. (166) Ἄλλ' οὐχ ὁ ἱππαρχος Μειδίας, ἀλλὰ τὴν ἐκ τῶν νόμων τᾶξιν λι- 5 πῶν, οὐ δίκην ὀφείλει τῇ πόλει δοῦναι, τοῦτ' ἐν εὐερ- γείας ἀριθμῆσει μέρει. καίτοι τὴν τοιαύτην τριηραρ- χίαν, ὃ πρὸς θεῶν, κότερον τελωνίαν καὶ πεντηχο- στήν καὶ λιποταξίαν καὶ στρατείας ἀπόδρασιν καὶ πάντα 10 τὰ τοιαῦθ' ἀρμόττει καλεῖν, ἢ φιλοτιμίαν; οὐδένα γὰρ τρόπον ἄλλον ἐν ταῖς ἱππεύσιν αὐτὸν ἀτελεῖ ποιῆσαι στρατείας δυνάμενος, ταύτην εὗρηκε Μειδίας καινὴν ἱππικῆς τινὰ πεντηχοστήν. (167) καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο: Τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν ἐπιδόντων τριηράρχων πα- 15 ραπεμπόντων ὑμᾶς, ὅτε δεῦρ' ἀπεπλεῖτ' ἐκ Στύρων, μόνος οὗτος οὐ παρέπεμπεν, ἀλλ' ἀμελήσας ὑμῶν, χάρακας καὶ βοσκήματα καὶ θυρώμαθ' ὡς αὐτόν, καὶ ξύλ' εἰς τὰ ἔργα τάργυρει' ἐκόμιζε, καὶ χρηματι- σμός, οὐ λειτουργία γέγονεν ἢ τριηραρχία τῷ κατα- 20 πτύστῳ τούτῳ. Ἀλλὰ μὴ ὡς ἀληθῆ λέγω, σύνιστε μὲν τὰ πολλὰ τούτων, ὅμως δὲ καὶ μάρτυρας ὑμῖν καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

168. Κλέων Σουნიεύς, Ἀριστοκλῆς Παιανιεύς,

Nicostrati F. Aliae deinde secundae largitiones in Olynthum. nec in horum numero fuit Midias. at hominem munificum ubique suam declarare liberalitatem decebat. Tertiae largitiones nunc hae factae sunt. ibi donavit. quomodo? Quum in senatu largitiones fierent, quamvis adesset, nihil est largitus tum. (162) quum vero nuntiatum est et obsideri milites Tamynis, et ut reliqui equites omnes, quorum iste unus erat, exirent, senatus decrevisset; tum hujus expeditionis metu, in proximam concionem, priusquam vel Proedri consederent, progrediens largitus est. Qua re ostendi potest, ut neque ipse negare ausit, expeditionis fuga, non studio liberalitatis, id esse factum? iis ejus factis quae postea secuta sunt. (163) Nam primum, quum progressa concione et re disputata non jam statim opus esse videretur auxiliis equitum et expeditio frigeret, non conscendit navem quam donarat, sed inquilinum illum misit Aegyptium, Pamphilum, ipse autem hic manens Bacchanalibus ea perpetravit, propter quae nunc accusatur. (164) Quum vero Phocion imperator equites Arguræos ad successionem accerseret, et veterator deprehensus esset; tum timidus et execrandus iste, eo ordine relicto, in navem se conjecit, et quorum equitum apud vos praefectus esse voluit, cum his non est egressus. sin quid in mari periculi fuisset, in terram nimirum se contulisset. (165) Verum non ita Niceratus Niciae filius unicus, orbis liberis, corpore prorsus debilis. neque ita Euctemon Aesonis, neque Euthydemus Stratoclis filius sed horum nemo, ultro collata trireme, hauc expeditionem deseruit, sed navem illam, ut largitionem, gratiae et beneficii loco quisque dedit, ut pro urbe navigarit, ubi verolex jussit, ibi suis ipsi corporibus decernendum censuerunt. (166) Alia Midiae ratio fuit, praefecti equitum. nam ordine legitimo deserto, propter quod poenas dare debet reipublicae, id in beneficii loco numerabit. Atqui talem trierarchiam utrum per deos nundinationem et exactionem et desertionem ordinum militiaeque fugam et quicquid hujus generis est, appellare potius convenit, an munificentiam? nam quum nullo alio modo equestris expeditionis immunitatem posset adipisci, istam excogitavit Midias novam quandam equitatus nundinationem. (167) Etenim iterum hoc considerate: Quum reliqui trierarchi omnes, qui largiti erant, vos in reditu e Styris comitarentur; solus iste comitatus non est, sed vobis neglectis, vallos et pecudes et fores domum suam, et ligna ad argenti fodinas vexit, et quaestus privatus, non munus publicum illa trierarchia facta est homini spurcissimo isti. Haec a me vere dici pleraque ipsi scitis, testes tamen vocabo.

TESTES.

168. Cleon Suniensis, Aristocles Pæaniensis,

Πάμφιλος [Νικήρατος] Ἀχερδούσιος, Εὐκτῆμων
 25 Σφῆττιος, καθ' ὃν καιρὸν ἐκ Στύρων ἀπεπλόμεν
 δεῦρο τῷ στόλῳ παντί, ἐτύχομεν τριηραρχοῦντες
 καὶ αὐτοὶ καὶ Μειδίας ὁ νῦν κρινόμενος ὑπὸ
 Δημοσθένους, ᾧ μαρτυροῦμεν. παντὸς δὲ καὶ
 569 τοῦ στόλου πλεόντων ἐν τάξει καὶ τῶν τριηράρ-
 χων ἐχόντων παράγγελμα μὴ χωρίζεσθαι, ἕως
 ἂν δεῦρο καταπλεύσωμεν, Μειδίας ὑπολειφθεὶς
 τοῦ στόλου, καὶ γεμίσας τὴν ναῦν ξύλων καὶ
 5 χαράκων καὶ βοσκημάτων καὶ ἄλλων τινῶν,
 κατέπλευσεν εἰς Πειραιᾶ μόνος μεθ' ἡμέρας δύο,
 καὶ οὐ συγκατέστησε τὸν στόλον μετὰ τῶν ἄλλων
 τριηράρχων.

169. Εἰ τοίνυν ὡς ἀληθῶς, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἔπερ
 10 φήσει καὶ καταλαζονέσεται πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα δὴ μάλα,
 τοιαῦτ' ἦν αὐτῷ τὰ λελειτοργημένα καὶ πεπραγμένα,
 καὶ μὴ τοιαῦτα, οἳ' ἐγὼ δεικνύω. οὐδ' οὕτω δήπου τό
 γε δοῦναι δίκην ὧν ἕβρικεν ἐκφεύγειν ταῖς λειτοργαῖς
 δίκαιος ἂν ἦν. ἐγὼ γὰρ οἶδ' ὅτι πολλοὶ πολλὰ κάγαθ'
 15 ὑμᾶς εἰσὶν εἰργασμένοι, οὐ κατὰ τὰς Μειδίου λειτορ-
 γίας, οἳ μὲν ναυμαχίας νενικηκότες, οἳ δὲ πόλεις εἰλη-
 φότες, οἳ δὲ πολλὰ καὶ καλὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως στήσαν-
 τες τρόπαια, (170) ἄλλ' ὅμως οὐδενὶ πώποτε τούτων
 δεδώκατε τὴν δωρεὰν ταύτην οὐδ' ἂν δοίητε, ἐξείναι
 20 τοὺς ἰδίους ἐχθροὺς ἕβριζειν αὐτῶν ἐκάστω, ὅσοι' ἂν
 βούληται καὶ ὃν ἂν δύνηται τρόπον. οὐδὲ γὰρ Ἀρμοδίῳ
 καὶ Ἀριστογείτονι. τούτοις γὰρ δὴ μέγιστα δέδονται
 δωρεαὶ παρ' ὑμῶν καὶ ὑπὲρ μεγίστων. οὐδ' ἂν ἠνέ-
 σχασθε, εἰ προσέγραψέ τις ἐν τῇ στήλῃ « ἐξείναι δὲ καὶ
 25 ἕβριζειν αὐτοῖς ὃν ἂν βούλωνται. » ὑπὲρ γὰρ αὐτοῦ
 τούτου τὰς ἄλλας ἔλαβον δωρεάς, ὅτι τοὺς ἕβριζοντας
 ἔπαυσαν.

171. Ὅτι τοίνυν κεχομίσται χάριν, ᾧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, παρ' ὑμῶν, οὐ μόνον ὧν αὐτὸς λελειτοῦργηκε
 λειτοργῶν ἀξίαν (μικρὰ γὰρ αὕτη γέ τις ἦν) ἀλλὰ
 570 καὶ τῶν μεγίστων, καὶ τοῦτο βούλομαι δεῖξαι, ἵνα μὴδ'
 ὀφείλῃ οἰησθῆτι τῷ καταπτύσῳ τούτῳ. Ὑμεῖς γὰρ,
 ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐχειροτονήσατε τοῦτον τῆς παράλου
 5 ταμίαν, ὄντα τοιοῦτον οἷός ἐστι, καὶ πάλιν ἱππαρχον,
 ὀφείσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς ταῖς πομπαῖς εὐδυνάμενον,
 καὶ μυστηρίων ἐπιμελητὴν καὶ ἱεροποιὸν ποτε καὶ βοώ-
 νην καὶ τὰ τοιαῦτα δῆ. (172) Εἶτα πρὸς τῶν θεῶν τὸ
 10 τὴν τῆς φύσεως κακίαν καὶ ἀνανδρείαν καὶ πονηρίαν
 αἰς παρ' ὑμῶν ἀρχαῖς καὶ τιμαῖς καὶ χειροτονίαις
 ἐπανορθοῦσθαι μικρὰν ὑπολαμβάνειν εἶναι δωρεὰν καὶ
 χάριν; καὶ μὴν εἰ τις αὐτοῦ ταῦτ' ἀφείλοιο « ἱππάρχῃκα,
 τῆς παράλου ταμίαις γέγονα. » τίς οἱ [ἄλλου] ἔστι' ἀξίος
 οὗτος; (173) Ἀλλὰ μὴν κάκειν' ὅ γ' ἐπίστασθε, ὅτι τῆς
 15 μὲν παράλου ταμειύσας Κυζικηνῶν ἥρπασε πλεόν
 ἢ πέντε τάλαντα, ὑπὲρ ὧν ἵνα μὴ δῶ δίκην, πάντα τρέφ-
 πον περιωθῶν καὶ ἐλαύνων τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ

Pamphilus Acherdusius, Euctemon Sphettius, quo
 tempore cum tota classe e Styris huc renaviga-
 remus, trierarchi eramus et ipsi et Midias, qui
 nunc accusatur a Demosthene, cui nos testimo-
 nium dicimus. Quum autem tota classis ordine
 incederet et trierarchis mandatum esset, ne se-
 gregarent sese, donec huc appulissemus; Midias,
 classe relicta et nave lignis et vallis et pecudibus
 aliisque rebus quibusdam onerata, in Piræeum
 appulit solus biduo post, nec cum reliquis trie-
 rarchis classem in portum deduxit.

169. Quod si revera, Athenienses, quæcunque proferet
 atque insolenter jactitabit apud vos statim, ab eo impensa
 reipublicæ et administrata talia essent, et non qualia ego
 demonstro; ne sic quidem ei impunitas injuriarum, quibus
 affecit, propter merita in rempublicam, danda esset. Nam
 ego novi multos, qui multis beneficiis vos affecerunt, non
 quales sunt Midiae liturgiæ, alii classe victis hostibus, alii
 urbibus captis, alii multis et præclaris reipublicæ trium-
 phis partis, (170) nulli tamen horum unquam eam potesta-
 tem dedistis neque daretis, ut eorum cuiquam liceret priva-
 tis inimicis insultare, quocunque loco vellet et quocunque
 modo posset. nam ne Harmodio quidem et Aristogitoni. his
 enim maxima dona et pro maximis beneficiis a vobis data
 sunt. nec si quis in columna adscripsisset « Liceat autem iis
 etiam lædere quemcunque voluerint » id tulissetis. quia ob
 hoc ipsum reliqua dona acceperant, quod aliorum contu-
 melias compescuerant.

171. Jam relatam ei, Athenienses, a vobis esse gratiam,
 non tantum ejus meritis (quæ parva omnino esset) sed
 maximis etiam beneficiis dignam, id quoque ostendam, ne
 debere vos aliquid putetis homini spurcissimo isti. Vos enim,
 Athenienses, istum, qualis qualis est, Parali quæstorem
 creastis, et rursus præfectum equitibus, qui in pompis per
 forum veli non poterat, et mysteriorum curatorem et ali-
 quando præfectum sacris et boum emptorem et si qui sunt
 ejus generis alii magistratus. (172) Ejus igitur ingenii per-
 versitatem et ignaviam et improbitatem vestris magistrati-
 bus et honoribus et suffragiis compensare, parvum creditis
 esse donum ac gratiam? Atqui si quis ei hæc sustulerit « Fui
 præfectus equitibus, Parali quæsturam gessi; » cujus pretii
 tandem iste fuerit? (173) Illud etiam scitis, eum Parali
 quæstorem factum, amplius quinque talenta Cyzicenis rap-
 uisse, ac ne pro hoc facinore puniretur, omnibus modis
 homines vexando et exagitando et pacta conturbando, rei-

σύμβολα συγγέων τὴν μὲν πόλιν ἐχθρὰν τῇ πόλει πε-
 20 ποίηκε, τὰ χρήματα δ' αὐτὸς ἔχει, ἵππαρχος δὲ χει-
 ροτονηθεὶς λελύμανται τὸ ἱππικὸν ὑμῶν, τοιοῦτους θεῖς
 νόμους οὐς πάλιν αὐτὸς ἔξαρκος ἦν μὴ τεθεικέναι. (174)
 καὶ τῆς μὲν παράλου ταμειῶν τότε, ὅτε τὴν ἐπὶ Θη-
 βαίους ἔξοδον εἰς Εὐβοίαν ἵποισθ' ὑμεῖς, δώδεκα τῆς
 25 πόλεως τάλαντ' ἀναλίσκειν ταχθεῖς, ἀξιούτων ὑμῶν
 πλεῖν καὶ παραπέμπειν τοὺς στρατιώτας οὐκ ἐβόηθησεν,
 ἀλλ' ἤδη τῶν σπονδῶν γενοῦσιν, ἃς Διοκλῆς ἐσπέι-
 σαιτο Θηβαίους, ἦκεν. καὶ τὸθ' ἤττατο πλέων τῶν ἰδιω-
 τικῶν τριήρων μιᾶς, οὗτος εὖ τὴν ἱερὰν τριήρη παρε-
 571 σκευάκει. ἵππαρχῶν τοίνυν (τί οἴεσθε τᾶλλα;) ἀλλ' ἵπ-
 πον, ἵππον οὐκ ἐτόλμησεν δ λαμπρὸς καὶ πλούσιος οὗτος
 πρῆσθαι, ἀλλ' ἐπ' ἀλλοτρίου τὰς πομπὰς ἠγεῖτο, τοῦ
 6 Φιλομήλου τοῦ Παιανιεύς ἵππου. καὶ ταῦτα τῶν ἐξιόν-
 των πάντες ἴσασι οἱ ἱππεῖς. Καὶ, ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ
 λέγω, κάλει μοι καὶ τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

175. Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ,
 ἔσων ἤδη καταχειροτονησαντος τοῦ δήμου περὶ τὴν
 10 ἑορτὴν ἀδικεῖν ὑμεῖς κατεγνώκατε, εἰπεῖν, καὶ δεῖξει
 τί πεποιηκότεες αὐτῶν ἔνοιος ὀργῆς τετυγχήκασι παρ'
 ὑμῶν, ἵνα ταῦτα πρὸς τὰ τούτω πεπραγμέν' ἀντιθῆτε.
 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ἵνα πρώτης τῆς τελευταίας γεγο-
 15 νυίας μνησθῶ καταγνώσεως, περὶ τὰ μυστήρι' ἀδικεῖν
 Εὐάνδρου καταχειροτόνησεν ὁ δήμος τοῦ Θεσπιάως,
 προβαλομένου αὐτὸν Μενίππου, Καρὸς τίνος ἀνθρώπου.
 ἔστι δ' αὐτὸς νόμος τῶδε τῶ περι τῶν Διονυσίων ὁ περὶ
 τῶν μυστηρίων, κάκεινος ὕστερος τοῦδε ἐτέθη. (176) Τί
 20 οὖν ποιήσαντος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καταχειροτονη-
 σατε τοῦ Εὐάνδρου; τοῦτ' ἀκούσατε : ὅτι δίκην ἐμπο-
 ρικὴν καταδικασάμενος τοῦ Μενίππου, οὐκ ἔχων πρό-
 τερον λαβεῖν αὐτόν, ὡς ἔφη, τοῖς μυστηρίοις ἐπιδημοῦν-
 τος ἐπελάβετο. καταχειροτονήσατε μὲν διὰ ταῦτα, καὶ
 25 οὐδ' οἷοῦν ἄλλο προσῆν, εἰς τὸ δικαστήριον
 ἡβούλεσθε μὲν θανάτῳ κολάσαι, τοῦ δὲ προβαλομένου
 πεισθέντος τὴν δίκην τε πᾶσαν ἀφείναι ἠναγκάσατ'
 αὐτόν, ἣν ἤρχει πρότερον (ἦν δὲ δυοῖν αὕτη τάλαντων),
 572 καὶ προετιμήσατε τὰς βλάβας, ἃς ἐπὶ τῇ καταχειρο-
 τονίᾳ μένων ἐλογίζετ' αὐτῶ γεγενῆσθαι πρὸς ὑμᾶς ἀν-
 θρωπος. (177) Εἰς μὲν οὗτος ἐξ ἰδίου πράγματος, οὐ-
 δεμιᾶς ὕβρεως προσούσης, ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ παραβῆναι
 5 τὸν νόμον τοσαύτην ἔδωκε δίκην. εἰκότως. τοῦτο γάρ
 ἔσθ' ὁ φυλάττειν ὑμᾶς δεῖ, τοὺς νόμους, τὸν ἄρκον. ταῦτ'
 ἔχεθ' ὑμεῖς οἱ δικάζοντες αἰετὰ παρὰ τῶν ἄλλων ὡςπερὶ
 παρακαταθήκην, ἣν ἄπασιν, ὅσοι μετὰ τοῦ δικαίου
 πρὸς ὑμᾶς ἔρχονται, σῶαν ὑπάρχειν δεῖ. (178) Ἄτερος
 ἀδικεῖν ποτ' ἔδοξεν ὑμῖν περὶ τὰ Διονύσια, καὶ κατε-
 10 χειροτονήσατ' αὐτοῦ παρεδρεύοντος ἄρχοντι τῶν υἱεῖ,
 ὅτι θεῶν τινὸς καταλαμβάνοντος ἤψατο, ἐξείργων ἐκ τοῦ
 θεάτρου. ἦν δ' οὗτος ὁ τοῦ βελτίστου πατρὸς Χαρικλει-
 δου, τοῦ ἄρξαντος. (179) Καὶ μέγα γ' ὑμῖν τοῦτ' ἐδό-
 κει καὶ δίκαιον ἔχειν ὁ προβαλλόμενος λέγειν : « εἰ κα-

publicæ nostræ illius urbis inimicitias procurasse, pecuniam
 ipsam sibi retinuisse, præfectum autem equitibus creatum
 læsisse vestrum equitatum talibus legibus latis, ut eas a se
 esse latis ipse postea negaret. (174) ac tum Parali quæstor,
 quum in Eubœam vos contra Thebanos proficisceremini,
 ac ipse in mandatis haberet, ut duodecim quæ civitatis
 erant talenta dispensaret, jubentibus vobis ut navigaret
 deduceretque milites, auxilio non venit, sed jam facta per
 Dioclem pace cum Thebanis, venit. ac tum a privata una
 triremi navigando vincebatur, adeo præclare sacram trire-
 mem instruxerat. præfectus vero equitibus quum esset (quid
 censebitis de reliquis?), at equum, equum splendidus iste ac
 copiosus non ausus est emere, sed alieno equo vehens, qui
 Philomeli Præaniensis erat, pompas ducebat. atque hæc
 norunt omnes equites qui militarunt. Et, hæc a me vere
 dici, voca mihi et harum rerum testes.

TESTES.

175. Volo jam vobis, Athenienses, et commemorare,
 quos jam e populi præjudicio de violato festo vos conde-
 mnastis, et ostendere, ob quæ facta illorum nonnulli quibus
 supplicis sint affecti a vobis, ut hæc cum istius facinori-
 bus conferatis. Primum igitur (ut postremam conde-
 mnationem primo loco dicam) Evandrum violasse mysteria
 populi præjudicio statutum est Thespiensem, deferente
 eum apud populum Menippo, homine Care. Est autem
 eadem lex de mysteriis, quæ de Bacchanalibus, et illa re-
 centius quam hæc lata. (176) Ob quod factum igitur Evan-
 drum damnastis? hoc audite : quod Menippum actione
 mercatoria damnatum, quum prius (ut aiebat) apprehen-
 dere nusquam potuisset, in mysteriis hominem nactus
 arripuit. Ob hoc igitur eum in concione condemnastis, nul-
 lius alterius criminis reum, in judicio deinde capite punire
 voluistis, sed accusatore placato ad totam remittendam
 mulctam, quam prius ille obtinuerat, (fuit autem duorum
 talentum) eum coegistis, et adjecistis damna, quibus se homo
 propter expectationem judicii affectum apud vos querebat-
 tur. (177) Unus igitur hic homo ex privata causa cum nulla con-
 tumelia conjuncta propter ipsam legis violationem tantas
 pœnas dedit. neque id injuria. nam hoc est, quod vos cu-
 stodire oportet, leges, jusjurandum. hæc habetis vos, quo-
 ties judicatis, ab aliis tanquam depositum, quod omnibus,
 qui justitia freti ad vos veniunt, integrum præstandum est.
 (178) Alius commisisse vobis aliquando visus est in Bac-
 chanalia, eumque filii sui tum archontis assessorem suffra-
 giis in concione latis condemnastis, quod quendam sedem
 occupantem attingens, e theatro exegisset. erat autem
 is optimi pater Chariclidis, qui Archon fuit. (179) Cujus
 accusator magnam hanc et justam causam vobis videbatur
 posse dicere : « Heus tu, si occupavi sedem; quid, si, ut ut

15 **τελάμβανον, ἄνθρωπε, θέαν· εἰ μὴ τοῖς κηρύγμασιν, ὡς σὺ με φῆς, ἐπειθόμεν, τίνος ἐκ τῶν νόμων εἰ κύριος καὶ ὁ ἄρχων αὐτός; τοῖς ὑπηρέταις ἐξείργειν εἰπεῖν, οὐκ αὐτὸς τύπτει. οὐδ' οὕτω πείθομαι; ἐπιβολὴν ἐπι-**
 20 **βάλλειν, πάντα μᾶλλον πλὴν αὐτὸς ἀψασθαι τῇ χειρὶ. πολλὰ γὰρ πρὸ τοῦ μὴ τὸ σῶμα ἕκαστον ὑβρίζεσθαι πεποιθήκασιν οἱ νόμοι. » ταῦτ' ἔλεγε μὲν ἐκεῖνος, κατεχειροτονήσατε δ' ὑμεῖς. οὐ μὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον οὗτος, ἀλλ' ἔτελεύτησε πρότερον. (180) Ἐτέρου**
 25 **τοίνυν ὃ τε δῆμος ἅπας κατεχειροτόνησεν ἀδικεῖν περὶ τὴν ἐορτὴν, καὶ ὑμεῖς εἰσελθόντ' ἀπεκτείνετε τούτων, Κτησιλέα, ὅτι σῦτος ἔχων ἐπόμπευε, καὶ τούτω μεθύων ἐπάταξέ τιν' ἐχθρὸν ὑπάρχοντ' αὐτῷ. ἔδδοκει**
 573 **γὰρ ὑβρεῖ καὶ οὐκ οἶνω τύπτειν, ἀλλὰ τὴν ἐπὶ τῆς πομπῆς καὶ τοῦ μεθύειν πρόφασιν λαθὼν ἀδικεῖν, ὡς δούλοις χρωόμενος τοῖς ἐλευθέροις. (181) Ἀπάντων τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτων, ὧν ὁ μὲν ὧν εἶλεν ἀποστάς,**
 5 **ὃ δὲ καὶ θανάτω ζημιωθείς φαίνεται, πολλῶ δεινότερ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν εἶναι φήσειαν τὰ Μειδίᾳ πεπραγμένα. οὔτε γὰρ πομπεύων οὔτε δίκην ἥρηκώς οὔτε παρεδρεύων οὔτ' ἄλλην σκῆψιν οὐδεμίαν ἔχων, πλὴν ὑβριν, τοιαῦτα πεποιθήκεν οἱ οὐδεὶς ἐκείνων. (182) Καὶ**
 10 **τούτους μὲν ἔασω, ἀλλὰ Πύρρον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Ἐταοδουτάδην, ἐνδειχθέντα δικάζειν ὀφειλοντα τῷ δημοσίῳ, θανάτῳ ζημιῶσαι τινες ὑμῶν ᾤοντο χρῆναι, καὶ τέθηκεν ἄλους παρ' ὑμῖν. καίτοι τοῦτο τὸ λῆμμα δι' ἔνδειαν, οὐ δι' ὑβριν λαμβάνειν ἐπεχείρησεν ἐκεῖνος.**
 15 **Καὶ πολλοὺς ἂν ἐτέρους ἔχοιμι λέγειν, ὧν οἱ μὲν τεθῆσιν οἱ δ' ἠτιμωμένοι διὰ πολλῶν τούτων εἰσὶν ἐλάττω πράγματα, ὑμεῖς δ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Σμίκρωνι δέκα ταλάντων ἐτιμῆσατε καὶ Σκίτωνι τοσούτων ἐτέρων, δόξαντι παράνομα γράφειν, καὶ οὔτε παιδία, οὔτε**
 20 **φίλους, οὔτε συγγενεῖς, οὐδ' ὄντινοῦν ἠλεήσατε τῶν παρόντων ἐκείνους. (183) Μὴ τοίνυν, ἂν μὲν εἴπη τις παράνομα, οὕτως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε, ἂν δὲ ποιῆ, μὴ λέγη, πρῶτος διάκεισθε. οὐδὲν γὰρ ῥῆμα, οὐδ' ὄνομα οὕτως ἐστὶ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν χαλεπὸν, ὡς δο-**
 25 **ὑβρίζων τις τὸν ἐντυχόντ' ὑμῶν διαπραττεται. μὴ τοίνυν αὐτοὶ καθ' ὑμῶν αὐτῶν δείγμα τοιοῦτον ἐξενέγκητε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ἄρ' ὑμεῖς, ἂν μὲν τῶν μετρίων τινὰ καὶ δημοτικῶν λάβηθ' ὅτιοῦν ἀδι-**
 574 **κούντα, οὐτ' ἐλεήσετε, οὐτ' ἀφήσετε, ἀλλ' ἀποκτενεῖτε, ἢ ἀτιμώσετε, ἂν δὲ πλούσιος ὦν τις ὑβρίζη, συγγνώμην ἔχετε. μὴ δῆτα. οὐ γὰρ δίκαιον. ἀλλ' ἐπὶ πάντων ὁμοίως ὀργιζόμενοι φαίνεσθε.**
 5 **184. Ἄ τοίνυν οὐδενὸς τῶν εἰρημίων ἦττον ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ταῦτ' εἰπὼν ἔτι καὶ βραχέα περὶ τούτων διαλεγθεὶς καταθήσομαι. Ἔστιν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλη τοῖς ἀδικούσιν ἅπασι μερὶς καὶ πλεονεξία, ἣ τῶν ὑμετέρων τρόπων**
 10 **πράφτης. ὅτι δὴ ταύτης οὐδ' ὅτιοῦν ὑμῖν μεταδοῦναι τούτω προσήκει, ταῦτ' ἀκούσατέ μου. Ἐγὼ νομίζω πάντας ἀνθρώπους ἐράνους φέρειν παρὰ τὸν βίον αὐτοῖς, οὐχὶ τούτους μόνους οὐδὲ συλλέγουσιν τινες καὶ ὧν πλη-**

« mihi objicis, præconis non parui, tibi atque ipsi Ar-
 « chonti leges licere volunt? ut per ministros me ejciendum
 « esse jubeas, non ut ipse verberes. si nec tum pareo;
 « mulcta mihi est imponenda, et quidvis potius agendum,
 « modo ipse manu me non attingeres. multa enim sancita
 « sunt legibus, ne quodvis corpus contumeliose vexetur. »
 Hæc ab illo dicta vos ita probastis, ut alterum damnaretis.
 non tamen hic in judicium venit, sed morte præventus
 est. (180) Alium porro populus damnavit universus, qui
 festum violasset, et vos hunc, quum in judicium vocatus
 esset, morte punivistis, Ctesiclem, quod pompæ scuticam
 gestans intererat, qua ebrius quendam suum inimicum ver-
 beravit. videbatur enim e petulantia, non per ebrietatem
 verberare, sed pompæ ac ebrietatis prætextu arrepto gras-
 sari, et ingenuis perinde ac servis insultare. (181) Enim-
 vero omnibus his, Athenienses, quorum alterum pecunia,
 quam obtinuerat, excidisse, alterum etiam morte punitum
 esse constat, longe atrociora omnes sat scio confiteantur
 esse facinora Midie. neque enim pompam celebrans neque
 judicio victor neque assessor, neque ullam aliam causam
 habens præter petulantiam, talia commisit, qualia illorum
 nullus. (182) Sed hisce omissis ad Pyrrhum veniamus,
 Athenienses, Etebutaden, qui delatus, quod jus diceret,
 quum esset in serarios relatus, vestram quibusdam com-
 mernisse mortem visus est, et periit vestris sententiis da-
 mnatus. atqui lucellum istud is sectatus est non petulantem,
 sed inopia coactus. Multos alios commemorare possem,
 quorum alii interfecti, alii infamia notati sunt ob delicta his
 longe leviora, sed vos, Athenienses, Smicroni decem ta-
 lentis et Scitoni totidem causam æstimastis, quod contraria
 legibus rogare videbatur, ac nec liberi, nec amici, nec cog-
 nati, nulli denique illorum advocati vos moverunt. (183)
 Ne vero, si quis legibus contraria dixerit, tantopere irascami-
 ni, et si fecerit, non dixerit, æquis animis feratis. nullum
 enim verbum aut dictum tam grave plerisque vobis est,
 quam ea sunt, quæ a petulantibus hominibus in obvios
 quosque vestram perpetrantur. Ne igitur ipsi tale in vos-
 metipsos specimen ostendite, Athenienses, vos aliquem
 hominem moderatum et popularem in quacunque injuria
 deprehensum, nulla vel misericordia vel venia dignum ha-
 bituros, sed vel occisuros vel ignominia notaturos, sin
 quis opulentus quævis per libidinem perpetrarit, daturus
 esse veniam. absit. neque enim æquum est. sed omnia delicta
 pari severitate vobis vindicanda sunt.

184. Jam quæ nullo eorum minus quæ diximus vobis
 explicata necessaria esse puto, his quoque expositis et brevi
 de his disputatione adjecta descendam. Magnum, Athenien-
 ses, auxilium et lucrum facinorosis omnibus affert vestra
 clementia. quæ cur nulla sit impertienda isti, id ex me au-
 ditote. Ego, Athenienses, omnes homines existimo sua sibi
 vivendi ratione officia collatitia præbere mutua, non ea

ρωται γίνονται, ἀλλὰ καὶ ἄλλους. (186) οἷον ἔστι μέ-
 15 τριος καὶ φιλόανθρωπός τις ἡμῶν καὶ πολλοὺς ἐλευῶν;
 τούτῳ ταῦτό δίκαιον ὑπάρχειν παρὰ πάντων, ἂν ποί-
 εἰς χρεῖαν καὶ ἀγῶν' ἀφίκηται. ἄλλος οὕτωςί τις
 ἀναίδης καὶ πολλοὺς ὑβρίζων, καὶ τοὺς μὲν πτωχοὺς,
 20 τοὺς δὲ καθάρματα, τοὺς δ' οὐδὲν ὑπολαμβάνων εἶναι;
 τούτῳ τὰς αὐτὰς δίκαιον ὑπάρχειν φορέας, ἅσπερ αὐτὸς
 εἰσενήνοχε τοῖς ἄλλοις. ἂν τοίνυν ὑμῖν ὀρθῶς ἐπιτη-
 σκεπτεῖν, τούτου πληρωτὴν εὐρήσετε Μειδίαν ὄντα τοῦ ἐρά-
 νου, καὶ οὐκ ἐκείνου.

186. Οἶδα τοίνυν ὅτι τὰ παιδί' ἔχων ὀδυρεῖται, καὶ
 πολλοὺς λόγους καὶ ταπεινοὺς ἐρεῖ, δακρύων καὶ ὡς
 25 ἐλεινότερον ποιῶν ἑαυτὸν. ἔστι δ' ὅσῳ περ ἂν αὐτὸν
 νῦν ταπεινότερον ποιῇ, τοσοῦτῳ μᾶλλον ἄξιον μισεῖν
 αὐτόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. διὰ τί; ὅτι, εἰ μὲν
 μηδαμῶς δυνηθεὶς ταπεινὸς γενέσθαι, οὕτως ἀσελγῆς
 575 καὶ βίαιος ἦν ἐπὶ τοῦ παρεληλυθότος βίου, τῇ
 φύσει καὶ τῇ τύχῃ, δι' ἣν τοιοῦτος ἐγένετο, ἄξιον
 ἦν ἂν τι τῆς ὀργῆς ἀνεῖναι. εἰ δ' ἐπιστάμενος
 μέτριον παρέχειν ἑαυτὸν ὅταν βούληται, τὸν ἐναντίον ἢ
 6 τοῦτον τὸν τρόπον εἴλετο ζῆν· εὐδελὸν δῆπου τοῦθ',
 ὅτι, καὶ νῦν ἂν διακρούσσηται, πάλιν αὐτὸς ἐκείνος ὅν
 ὑμεῖς ἴστε γενήσεται. (187) Οὐ δεῖ δὴ προσέγειν, οὐδὲ
 τὸν παρόντα καιρὸν, ὃν οὕτως ἐξεπίτηδες πλάττεται,
 κυριώτερον οὐδὲ πιστότερον τοῦ παντός, ὃν αὐτοὶ σύν-
 10 ἴστε, χρόνου ποιήσασθαι. Ἐμοὶ παιδί' οὐκ ἔστιν, οὐδ'
 ἂν ἔχοιμι, ταῦτα παραστησάμενος, κλαίειν καὶ δα-
 κρῦναι ἐφ' οἷς ὑβρίσθην. διὰ τούτ' ἄρα τοῦ πεποιηκότος
 δ' πεπονθῶς ἔλαττον ἔξω παρ' ὑμῖν; (188) Μὴ δῆτα. ἀλλ'
 ὅταν οὕτως ἔχων τὰ παιδιά, τούτοις ἀξιοῖ δοῦναι τὴν
 15 ψῆφον ὑμᾶς· τὸθ' ὑμεῖς τοὺς νόμους ἔχοντά με πλησίον
 ἡγείσθε παρεστάναι καὶ τὸν ὄρκον ὃν ὀμωμόκατε, τού-
 τοις ἀξιοῦντα καὶ ἀντιβολοῦνθ' ἕκαστον ὑμῶν ψηφίσα-
 σθαι. οἷς ὑμεῖς κατὰ πολλὰ δικαιοτέρον προσθεῖσθ' ἂν ἢ
 20 τούτῳ, καὶ γὰρ ὀμωμόκατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς
 νόμοις πειθεσθαι, καὶ τῶν ἴσων μέτεστιν ὑμῖν διὰ τοὺς
 νόμους, καὶ πάνθ' ὅσ' ἔστιν ἀγάθ' ὑμῖν, διὰ τοὺς νόμους
 ἐστίν, οὐ διὰ Μειδίαν οὐδὲ διὰ τοὺς Μειδίου παῖδας.

189. Καὶ ῥήτωρ ἐστὶν οὗτος « ἴσως ἐμέ φήσει λέγων.
 25 Ἐγὼ δ', εἰ μὲν ὁ συμβουλευόμενος ὅ τι ἂν συμφέρον ὑμῖν
 ἡγήται, καὶ τοῦτ' ἄχρι τοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνοχλεῖν μηδὲ
 βιάζεσθαι, ῥήτωρ ἐστίν, οὔτε φύγοιμ' ἂν οὔτ' ἀπαρνοῦ-
 μαί τοῦτο τοῦνομα. εἰ μὲντοι ῥήτωρ ἐστὶν οἷος ἐνίου
 τῶν λεγόντων ἐγὼ καὶ ὑμεῖς δ' ὀρθῶς, ἀναιδεῖς καὶ ἐξ
 576 ὑμῶν πεπλουτηκότας· οὐκ ἂν εἴην οὗτος ἐγώ. εἰληφα
 μὲν γὰρ οὐδ' ὀτιοῦν παρ' ὑμῶν, τὰ δ' ὄντ' εἰς ὑμᾶς πλὴν
 πάνυ μικρῶν ἄπαντ' ἀνήλωκα. καίτοι καὶ εἰ τούτων ἦν
 6 πονηρότατος· κατὰ τοὺς νόμους ἔδει παρ' ἐμοῦ δίκην
 λαμβάνειν, οὐκ ἐφ' οἷς ἐλειτούργουν ὑβρίζειν. (190) Ἐπι-
 τοίνυν οὐδεὶς ἐστὶν ὅστις ἐμοὶ τῶν λεγόντων συναγωνί-
 ζεται. καὶ οὐδενὶ μέμφομαι. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς οὐδένης
 ἕνεκα τούτων οὐδὲν ἐν ὑμῖν πώποτε' εἶπον, ἀλλ' ὅπως
 10 κατ' ἐμαυτὸν ἐγνων καὶ λέγειν καὶ πράττειν, ὅ τι ἂν
 συμφέρον ὑμῖν ἡγῶμαι. ἀλλὰ τούτῳ πάντας αὐτίκα δὴ

modo, quæ colligunt quidam et explent, sed et alia. (185)
 si quis nostrum est moderatus et humanus, et in multos
 misericors; huic æquum fuerit eadem officia præstari ab
 omnibus, si quando necessitas ejus et tempora postularint.
 si alius quispiam, iste, impudens et in multos injurius, qui
 alios putet mendicos, alios quisquilias, alios nihil esse:
 huic tributa eadem, quæ ipse pependit, reliquis sunt re-
 servanda. Jam si vobis rem recte æstimare visum fuerit,
 hoc munus explevisse Midiam, et non illud reperietis.

186. Scio autem eum cum liberis lamentaturum, et multa
 supplicii voce dicturum, lacrimantem et sese maxime mi-
 serabilem ostendentem. At quanto nunc abjectiorem se ges-
 serit, tanto majore odio dignus erit, Athenienses. quamob-
 rem? quia, si nulla ratione modestiam præstare posset,
 quin ita importunus et violentus fuisset vita superiore;
 naturæ et fortunæ, quæ talem eum reddidissent, ratione
 habita nonnihil de severitate pœnæ remitti fortasse decuis-
 set. sin, quum submisso modestique sese gerere po-
 uisset, quando voluisset, contrarium vitæ institutum
 quam hoc sequi præoptavit; non sane obscurum est
 hoc, eum, si et nunc suis artificibus pœnas subterfugerit,
 rursus ipsum illum, quem scitis vos, futurum esse. (187) Non
 igitur his moveri debetis, neque in præsentium temporum
 simulatione plus firmitatis vel fidei inesse putare, quam
 toto tempore, quod ipsi perspexistis. Ego liberos non ha-
 beo, quibus in conspectum vestrum productis ejulare pos-
 sim ac deplorare injurias mihi factas. num igitur propterea
 ipse contumeliose tractatus, deteriore apud vos conditione
 ero, quam is qui injuriam mihi fecit? (188) Neutiquam. sed
 quando iste productis liberis supplicabit, ut illis judicium
 condonetis; tum vos me leges producentem prope assi-
 stere putate et jusjurandum, quod dedistis, postulante et
 supplicante, ut hæc in ferendis sententiis quisque vestrum
 respiciatis. quibus vos longe justius quam isti suffragemini.
 Etenim jurastis, Athenienses, vos legibus obtemperuros,
 et legibus acceptum ferre debetis æquum jus, quo frumini,
 et quicquid bonorum habetis, legum beneficio habetis, non
 Midie aut ejus liberorum.

189. « Orator est hic » fortasse inquiet, me dicens. Ego
 vero, si is orator est, qui id consulit, quod vobis profu-
 turum putat, idque ea modestia, ut neque obtundat vos
 neque cogat, non fugerim nec negaverim hoc nomen. at si
 orator est, quales concionantium nonnullos ego, etiam vos
 ipsi videtis, impudentes et vestris opibus locupletatos; is
 ego non fuerim. nihil enim quicquam a vobis accepi, sed
 meam rem familiarem, perpaucis exceptis, omnem vobis
 impendi. Attamen etsi horum essem improbissimus, legibus
 a me pœna sumenda esset, non in munere publico mihi in-
 sultandum. (190) Oratorum præterea nemo mihi suffragatur.
 neque id vitio cuiquam verto, quia neque ipse unquam
 quicquam apud vos in eorum gratiam dixi, sed dixi quo-
 modo apud me institui et dicere et agere, quicquid e re-
 publica fore duco. Cum isto autem omnes deinceps statim

μάλα συνεταζομένους τοὺς ῥήτορας ὄψεσθ' ἐφεξῆς. καίτοι πῶς ἐστὶ δίκαιον τούνομα μὲν τοῦτο, ὡς ὄνειδος, 15 προφέρειν ἔμοι, διὰ τούτων δ' αὐτὸν τῶν ἀνδρῶν ἀξιοῦν σωθῆναι;

191. Τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτ' ἐρεῖ, ὡς ἐσκευ-
μένα καὶ παρεσκευασμένα πάντα λέγω νῦν. Ἐγὼ δ'
ἐσκέφθαι μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημί καὶ οὐκ ἂν ἀρ-
νηθεῖν, καὶ μεμελετηκέναι γ' ὡς ἐντὴν μάλιστα ἔμοι (καὶ
20 γὰρ ἂν ἀθλιος ἦν, εἰ τοιαῦτα παθῶν καὶ πάσῃων ἡμέ-
λων ὄν περὶ τούτων ἐρεῖν ἡμελλον πρὸς ὑμᾶς), γεγρα-
φέναι μὲντοι μοι τὸν λόγον Μειδίαν. (192) ὁ γὰρ τὰ ἔργα
παρεσχηκώς, περὶ ὧν εἰσὶν οἱ λόγοι, δικαιοτάτ' ἂν
ταύτην ἔχοι τὴν αἰτίαν, οὐχ ὁ ἐσκευμένος οὐδ' ὁ μερι-
μνήσας τὰ δίκαια λέγειν νῦν. Ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτο ποιῶ,
25 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αὐτὸς ὁμολογῶ, Μειδίαν μὲν-
τοι μηδὲν ἐσκέφθαι ποτ' ἐν παντὶ τῇ βίῳ δίκαιον εἰκός
ἐστίν. εἰ γὰρ καὶ κατὰ μικρὸν ἐπήγει τὰ τοιαῦτ' αὐτῷ
σκοπεῖν οὐκ ἂν τοσοῦτον διημάρτανε τοῦ πράγμα-
τος.

193. Οἴμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδὲ τοῦ δήμου κατηγορεῖν
577 ὀκνήσειν οὐδὲ τῆς ἐκκλησίας, ἀλλ' ἄπερ τότε ἔτολμα
λέγειν, ὅτ' ἦν ἡ προβολή, ταῦτα καὶ νῦν ἐρεῖ, ὡς « ὅσοι
δέον ἐξέναι κατέμενον καὶ ὅσοι τὰ φρουρί' ἦσαν ἔρημα
λελοιπότες, ἐξεκλησίασαν, καὶ χορευταὶ καὶ ξένοι καὶ
5 τοιοῦτοι τινες ἦσαν οἱ κατεχειροτόνησαν αὐτοῦ. » (194)
Εἰς γὰρ τοῦτο θράσους καὶ ἀναιδείας τότε ἀφίκετο, ὡς
ἄνδρες δικασταί, ὡς ἴσασιν ὅσοι παρήσαν ὑμῶν, ὥστε
κακῶς λέγων καὶ ἀπειλῶν καὶ βλέπων εἰς τὸν αἰεθρο-
10 βούντα τόπον τῆς ἐκκλησίας καταπλήξειν ἤμετο τὸν δῆ-
μον ἅπαντα. ἢ καὶ γελοῖ' εἶναι τὰ νῦν, οἴμαι, δάκρυα,
εἰκότως ἂν αὐτοῦ δοκοίη. (195) Τί λέγεις, ὦ μισαρὰ
κεφαλῆ; σὺ τὰ σαυτοῦ παιδί' ἀξιώσεις ἔλαειν ἢ σὲ τοῦ-
δε, ἢ σπουδάζειν εἰς τὰ σά τοῦς ὑπὸ σοῦ δημοσίᾳ προ-
15 πεπληλακισμένους; σὺ μόνος τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἐπὶ
μὲν τοῦ βίου τσαύτης ὑπερηφανίας καὶ ὑπεροψίας πλή-
ρης ὢν πάντων ἀνθρώπων ἔση φανερώτατος, ὥστε καὶ
πρὸς οὐς μηδὲν ἐστὶ σοι πρᾶγμα, λυπεῖσθαι τὴν σὴν
20 θρασυότητα καὶ φωνὴν καὶ τὸ σχῆμα καὶ τοὺς σοὺς ἀκο-
λούθους καὶ πλοῦτον καὶ ἕβριν θεωροῦντας, ἐν δὲ τῷ
κρίνεσθαι παραγρῆμ' ἐλεθηθήσῃ; (196) Μεγάλην μὲν-
τὰν ἀρχὴν, μᾶλλον δὲ τέχνην εἴης ἂν εὐρηκῶς, εἰ δύο
τᾶναντιώταθ' ἑαυτοῖς ἐν οὕτω βραχεῖ χρόνῳ περὶ σαυ-
25 τὸν δύναιο ποιεῖσθαι, φθόνον ἐξ ὧν ζῆς, καὶ ἐφ' οἷς ἐξα-
πατῆς ἔλεον. Οὐκ ἔστιν οὐδαμῶθεν σοι προσήκων ἔλεος
οὐδὲ καθ' ἐν, ἀλλὰ τούναντιον μῖσος καὶ φθόνος καὶ
ὀργή. τούτων γὰρ ἀξία ποιεῖς. Ἄλλ' ἐπ' ἐκεῖν' ἐπά-
578 νεῖμι, ὅτι τοῦ δήμου κατηγορήσει καὶ τῆς ἐκκλησίας.
(197) Ὅταν οὖν τοῦτο ποιῇ ἐνθυμείσθε παρ' ὑμῖν αὐ-
τοῖς, ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὗτος τῶν μεθ' ἑαυτοῦ στρα-
τευσασμένων ἱππέων, ὅτ' εἰς Ὀλυνθον διέβησαν, ἐλθὼν
5 πρὸς ὑμᾶς εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατηγορήσει, πάλιν νῦν μεί-
νας πρὸς τοὺς ἐξεληλυθότας τοῦ δήμου κατηγορήσει.
Πότερον οὖν ὑμεῖς, ἂν τε μένητε, ἂν τ' ἐξίητε, ὁμολο-
γήσετ' εἶναι τοιοῦτοι, οἷους Μειδίας ὑμᾶς ἀποφαίνει, ἢ

videbitis oratores in procinctu stare. An vero decet nomen
hoc probri loco mihi objicere, quum per hos ipse viros
velit servari?

191. Fortassis autem etiam talia dicet, me omnia me-
ditata et praeprata afferre nunc. Ego vero, Athenienses,
meditatum esse me affirmo et haud negaverim, etiam sum-
mum in cogitando studium posuisse (vecors enim essem, si
talia passus et patiens, quid apud vos iis de rebus dicturus
essem, pensi nihil habuissem), sed orationem a Midia mihi
scriptam esse. (192) nam qui res, de quibus verba fiunt,
suppeditavit, illi jure optimo id tribuetur, non ei qui me-
ditatus est sollicitaque laboravit, ut causam suam ita ut
aequum est proponeret nunc. Ego igitur hoc facio, Athe-
nienses, et ipse confiteor, at Midiam nihil unquam in omni
vita justae esse meditatam apparet, cui si vel paululum talia
cogitare in mentem venisset; non ita a re aberraret.

193. Arbitror porro eum non dubitatum esse, etiam po-
pulum accusare et concionem, et quae tum dicere audebat,
quum de eo quereretur, haec et nunc dicet: « quibus exequendum
fuisset, eos remansisse, et qui praesidia deseruissent, ut va-
cua essent, eos interfuisse concioni, ac saltatores et peregrinos
et ejus generis homines fuisse, a quibus fuerit condemnatus. »
(194) Nam tanta tum, iudices, fuit ejus audacia et impuden-
tia, ut norunt e vobis qui interfuerunt, ut maledicens et mi-
nitans et intuens in tumultuantem semper concionis locum,
se terrorem incussurum putare omni populo. quamobrem
haud profecto injuria etiam ridiculae jam ejus videbuntur
lacrimae. (195) Quid ais, o nefarium caput? tunc ab hisce
postules, ut liberorum tuorum aut tui misereantur, tuisve
rationibus studeant, a te publice ludibrio habiti? tunc solus
hominum, quem apertissime constat in vita tanta superbia
et omnium hominum despectu esse refertum, ut etiam ii,
cum quibus tibi nihil est negotii, tuam confidentiam vo-
cemque et habitum et tuos ministros et opulentiam et fero-
ciam sine dolore spectare non possint, in judicio autem
misericordiam statim consequeris? (196) Magnum quidem
imperium, vel potius artificium reperisses, si duas res inter
sese maxime contrarias tam brevi tempore tibi circumdare
posses: invidiam ex vitae insolentia, misericordiam de
impostura. Nulla tibi ratione tribui potest misericordia,
quicquid tandem intueamur, sed contra, odium et invidia et
iracundia. haec enim mereris. Sed illuc redeo, quod iste po-
pulum accusabit et concionem. (197) Quod ubi faciet; cogi-
tate vobiscum, iudices, istum equites, qui cum eo militave-
runt, quum Olynthum ivissent, regressum ad vos in concio-
nem accusasse, rursus nunc dominantem apud eos, qui tum
exierant, populum esse accusaturum. Utrum igitur vos, sive
manseritis, sive exiveritis, tales perhiberi non recusabitis,
quales Midias perhibet, an contra, istum semper et ubique

τοῦναντίον τοῦτον αἰεὶ πανταχοῦ θεοῖς ἐχθρὸν καὶ βδελυ-
 10 ρόν; ἐγὼ μὲν οἶμαι τοῦτον τοιοῦτον. ὃν γὰρ οὐχ ἵππεις,
 οὐ συνάρχοντες, οὐ φίλοι δύνανται φέρειν, τί τοῦτον εἶπη
 τις; (198) Ἐμοὶ μὲν νῆ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ
 τὴν Ἀθηνᾶν (εἰρήσεται γὰρ, εἴτ' ἄμεινον εἴτε μὴ), ὅθ'
 15 οὔτος ὡς ἀπῆλλαγμαὶ περιῶν ἐλογοποιεῖ, ἐνδηλοῖ τινες
 ἦσαν ἀγθόμενοι τῶν πάντων τούτων λαλοῦντων ἡδέως. καὶ νῆ
 Δί' αὐτοῖς πολλὴ συγγνώμη. οὐ γὰρ ἐστὶ φορητὸς ἄν-
 θρωπος, ἀλλὰ καὶ πλουτεῖ μόνος, καὶ πάντες εἰσι τούτω
 20 καθάρματα καὶ πτωχοὶ καὶ οὐδ' ἄνθρωποι. (199) Τὸν οὖν
 ἐπὶ ταύτης τῆς ὑπερηφανίας ὄντα, νῦν ἂν ἀποφύγη, τί
 ποιήσῃν οἴεσθε; ἐξ ἑστού δὲ τοῦτ' ἂν εἰδείητε, ἐγὼ φρά-
 σω: εἰ τοῖς μετὰ τὴν καταχειροτονίαν τεκμηρίοις θεω-
 ρήσατε. τίς γὰρ ἐστὶν ὅστις καταχειροτονηθὲν αὐτοῦ,
 25 καὶ ταῦτ' ἀσεβεῖν περὶ τὴν ἑορτήν, εἰ καὶ μηδεὶς ἄλλος
 ἐπὶ τῶν ἀγῶν ἐτι μὴδὲ κινδύνης, οὐκ ἂν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ
 κατέδωκε καὶ μέτριον παρέσχεν ἑαυτὸν τὸν γε δὴ μέχρι
 τῆς κρίσεως χρόνον, εἰ καὶ μὴ πάντα; οὐδεὶς ὅστις οὐκ
 ἂν. (200) Ἄλλ' οὐ Μειδίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης
 579 λέγει, λοιδορεῖται, βοᾷ. χειροτονεῖται τις; Μειδίας
 Ἀναγυράσιος προβάδληται. Πλουτάρχου προξενεῖ. τὰ
 ἀπόρρητ' οἶδεν. ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. καὶ ταῦτα
 πάντα ποιεῖ δῆλον ὅτι οὐδὲν ἄλλ' ἐνδεικνύμενος ἦ, ὅτι
 5 « ἐγὼ πέπονθ' οὐδὲν ὑπὸ τῆς καταχειροτονίας, οὐδὲ δέ-
 δοικα, οὐδὲ φοβοῦμαι τὸν μέλλοντ' ἀγῶνα. » (201) Ὁς
 οὖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ μὲν ὑμᾶς δεδιάναι δοκεῖν
 αἰσχρὸν ἡγήεται, τὸ δὲ μὴδὲν φροντίζειν ὑμῶν νεανι-
 10 οῦτον, τοῦτον οὐκ ἀπολωλέναι δεκάκις προσήκει; οὐδὲ
 γὰρ ἔξειν ὑμᾶς ὅτι χρήσεσθ' αὐτῷ νομίσει. πλούσιος,
 θρασύς, μέγα φρονῶν, μέγα φθειγόμενος, βίαιος, ἀναιδὴς
 ποῦ ληφθήσεται, νῦν ἂν διακρούσῃται;
 202. Ἄλλ' ἔγωγε, εἰ μηδὲν ἐνεκα τῶν ἄλλων, τῶν
 15 γε δημηγορῶν ὧν ἐκάστοτε δημηγορεῖ, καὶ ἐν οἷς και-
 ροῖς, τὴν μεγίστην ἂν αὐτὸν δικαίως οἶμαι δίκην δοῦ-
 ναι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι, ἂν μὲν τι τῶν δεόντων
 ἀπαγγέλῃ τῇ πόλει καὶ τοιοῦτον οἶον εὐφραῖναι πάν-
 20 τας, οὐδαμοῦ πώποτε Μειδίας τῶν συνηδομένων οὐδὲ
 τῶν συγχαιρόντων ἐξητάσθη τῷ δήμῳ, (203) ἂν δὲ τι
 φλαῦρον, ὃ μηδεὶς ἂν βούλοιο τῶν ἄλλων, πρῶτος
 ἀνέστηκεν εὐθέως καὶ δημηγορεῖ, ἐπεμβαίνων τῷ
 καιρῷ καὶ τῆς σωπῆς ἀπολαύων, ἢ ἐπὶ τῷ περὶ τῶν
 συμβεβηκότων ἀχθεσθαι ποιείσθ' ὑμεῖς. « τοιοῦτοι γὰρ
 25 ἔστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐδὲ γὰρ ἐξέργησθε, οὐδ' οἴ-
 εσθε δεῖν χρήματ' εἰσφέρειν. εἴτα θαυμάζετε εἰ κακῶς
 τὰ πράγμαθ' ὑμῖν ἔχει; ἐμὲ δ' οἴεσθ' ὑμῖν εἰσοίσειν,
 ὑμεῖς δὲ νεμείσθε; ἐμ' οἴεσθε τριηραρχήσειν, ὑμεῖς δ'
 580 οὐκ ἐμβήσεσθε; » (204) τοιαῦθ', ὑβρίζων καὶ τὴν ἀπὸ
 τῆς ψυχῆς πικρίαν καὶ κακόνειαν, ἣν κατὰ τῶν πολλῶν
 ὑμῶν ἔχων ἀφανῆ παρ' ἑαυτῷ περιέρχεται, φανεράν
 ἐπὶ τοῦ καιροῦ καθιστάς. Δεῖ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 5 ναῖοι, καὶ ὑμᾶς οὕτω νῦν, ὅταν ἔξαπατῶν καὶ φανακί-
 ζων δούρηται καὶ κλαίῃ καὶ δέηται, τοῦθ' ὑποβάλλειν
 αὐτῷ: « τοιοῦτος γὰρ εἶ, Μειδία. ὑβριστὴς γὰρ εἶ. οὐκ
 ἐθέλεις ἔχειν παρὰ σαυτῷ τὴν χεῖρα. εἴτα θαυμάζεις εἰ

diis invisum et execrandum? Ego quidem opinor istum ta-
 lem. nam quem non equites, non collegæ, non amici ferre
 possunt, quid de eo dicendum? (198) Jovem testor et
 Apollinem et Minervam (dicetor enim, sive profuturum
 sive nociturum sit), quum iste me causa destitisse fabulare-
 tur, apparebat quosdam, qui blande omnino cum eo solent
 colloqui, moleste ferre. idque per Jovem ipsis minime vitio
 vertendum. neque enim ferri potest homo, sed et solus
 dives est et eloquens solus, et omnes ei sunt quisquilæ et
 mendici et ne homines quidem. (199) Eum igitur, qui tanto
 fastu turget, nunc si absolvatur, quid facturum putatis?
 quo pacto id cognoscere possitis, ego dicam: si è signis,
 quæ secuta sunt populi præjudicium, rem æstimetis. quis
 est enim, qui præjudicio damnatus, violati festi præsertim,
 etiamsi nullum aliud periculum præterea aut discrimen
 subfuisse, non ob illud ipsum domi se abscondidisset mo-
 destumque præbuisse ad judicii saltem, si non in omne
 tempus? nemo est, quin id fecisset. (200) Aliter vero Mi-
 dias. nam inde ab eo die concionatur, conviciatur, clamitat.
 Si creatur magistratus aliquis; Midias Anagyrsios se propo-
 nit. Plutarchi procuratorem agit. secreta novit. civitas eum
 non capit. et hæc omnia facit, non in aliud profecto, nisi
 ut ostendat, populi sibi præjudicium nihil nocuisse, nec
 formidare nec metuere se futurum judicium. (201) Qui igitur,
 Athenienses, vos pertimescere turpe putat, vos vero
 nihili facere præclarum, non hunc decies interfectum oportebat?
 neque enim vos habituros, quod de se statuatis, puta-
 ta. Dives, audax, inflatus, magniloquus, violentus, im-
 pudens ubi comprehenderetur, si nunc astu subterfugerit?

202. Ego vero tametsi ob nihil aliud, vel ob conciones,
 quas semper et quibus temporibus habet, maximo supplicio
 eum censeo afficiendum. Nostis enim hoc profecto, si res
 bene gestæ nuntiantur urbi et tale quid quo exhillarentur
 omnes, nusquam unquam inter eos esse Midiam inventum,
 qui cum populo gaudet quique congratulantur, (203) sin
 quid adversi, quod deprecentur omnes reliqui, primum sta-
 tim surrexisse et concionari, insultantem temporibus, et si-
 lentio fruentem quod vos propter adversæ fortunæ tristitiâ
 tenetis: « Tales enim estis, Athenienses. neque enim egre-
 « dimini, neque pecuniam conferendam censetis et mira-
 « mini male vobiscum agi? me vero putatis vobis pecuniam
 « collaturum, vos autem ea fruemini? me putatis trire-
 « mes instructurum, vos autem non conscendetis? » (204)
 talia, petulantia utentem et animi sui acerbiter ac ma-
 livolentiam, quam obscure contra multitudinem vestram
 apud semetipsam gerens obambulat, data occasione de-
 tegentem. Oportet igitur, Athenienses, vos quoque sic
 nunc, quando iste per fraudem et imposturam lamentabitur
 et plorabit et supplicabit, hoc illi subjicere: « Talis enim
 « es, Midia. homo enim contumeliosus es, neque vis manus
 « apud te comprimere. et miraris te, malus quum sis,

10 κακὸς κακῶς ἀπολεῖ; ἀλλὰ νομίζεις ἡμᾶς μὲν ἀνέξεσθαι σου, αὐτὸς δὲ τυπτήσῃσι; καὶ ἡμᾶς μὲν ἀποψηφμισέσθαι σου, σὺ δ' οὐ παύσεσθαι; »

205. Καὶ βοηθοῦσιν οἱ λέγοντες ὅπερ αὐτοῦ, οὐχ οὕτω τούτῳ χάρισασθαι μὰ τοὺς θεοὺς βουλόμενοι, ὡς ἐπιρραζέειν ἐμοὶ διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν, ἣν οὗτος αὐτῷ πρὸς 15 ἐμέ, ἂν τ' ἐγὼ φῶ, ἂν τε μὴ φῶ, φησὶν εἶναι καὶ βιάζεται, οὐκ ὀρθῶς. ἀλλὰ κινδυνεύει τὸ λίαν εὐτυχεῖν ἐνίοτ' ἐπαχθεῖς ποιεῖν. ὅπου γὰρ ἐγὼ μὲν οὐδὲ πεπονθὸς κακῶς ἔχθρὸν εἶναι μοι τούτων ἡμολογῶ, οὗτος δ' οὐδ' ἀφιέντ' ἀνήσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἀγῶσιν ἀπαντᾷ καὶ νῦν ἀναθήσεται μὴδὲ τῆς κοινῆς τῶν νόμων ἐπικουρίας ἀξίων ἐμοὶ μεταῖναι, πῶς οὐχ οὗτος 20 ἐπαχθὴς ἐστὶν ἤδη καὶ μείζων ἢ καθ' ἑσὸν ἡμῶν ἐκάστῳ συμφέροι; (206) Ἔτι τοίνυν παρῆν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καθῆτ' Εὐβουλος ἐν τῷ θεάτρῳ, ὅθ' ὁ 25 δῆμος κατεχειροτόνησε Μειδίου, καὶ καλούμενος ὀνομαστί καὶ ἀντιβολουῦτος τούτου καὶ λιπαροῦντος, ὡς ὑμεῖς ἴστε, οὐκ ἀνέστη. καὶ μὴν εἰ μὲν μηδὲν ἡδικηχότος ἤγειτο τὴν προβολὴν γεγενῆσθαι· τότε ἔδει τὸν γε 581 φίλον δῆπου συνεπιπῆν καὶ βοηθησάιν. εἰ δὲ καταγνοὺς ἀδικεῖν, τότε διὰ ταῦτ' οὐχ ὀπήκουσε, νῦν δ', ὅτι προκέρκρουκεν ἐμοὶ, διὰ ταῦτα τούτων ἐξαιτήσεται· ὑμῖν οὐχὶ καλῶς ἔχει χάρισασθαι. (207) μὴ γὰρ ἔστω μὴδεὶς ἐν δημοκρατίᾳ τριλικούτος, ὥστε συνεπιπῶν τὸν μὲν ὑβρίσθαι 5 τὸν δὲ μὴ δοῦναι δίκην ποιῆσαι. Ἄλλ' εἰ κακῶς ἐμὲ βούλει ποιεῖν, Εὐβουλε, ὡς ἔγωγε μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ οἶδ' ἀνθ' ὅτου δύνασαι μὲν καὶ πολιτεύειν, κατὰ τοὺς νόμους δ' ἦντινα βούλει παρ' ἐμοῦ δίκην λάμβαναι, ὧν δ' ἐγὼ παρὰ τοὺς νόμους ὑβρίσθην, μὴ μ' ἀφαιροῦ τὴν τιμωρίαν. εἰ δ' ἀπορείς ἐκείνως με κακῶς ποιῆσαι· εἴη ἂν καὶ τοῦτο σημεῖον τῆς ἐμῆς ἐπιεικειᾶς, εἰ, τοὺς ἄλλους βραδύως κρίνων, ἐμὲ μὴδὲν ἔχεις ἐφ' ὅτῳ τούτο ποιήσεις.

208. Πέπυσμαι τοίνυν καὶ Φιλιππίδην καὶ Μνησαρχίδην καὶ Διότιμον τὸν Εὐωνυμέα καὶ τοιούτους τινὰς 15 πλουσίους καὶ τριηράρχους ἐξαιτήσεσθαι καὶ λιπαρήσῃσιν παρ' ὑμῶν αὐτόν, αὐτοῖς ἀξιούντας δοθῆναι τὴν χάριν ταύτην. περὶ ὧν οὐδὲν ἂν εἴποιμι πρὸς ὑμᾶς φλαῦρον ἐγώ. καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην. ἀλλ' ἂ θεωρεῖν ὑμᾶς, 20 ὅταν οὗτοι δέωνται, δεῖ καὶ λογίζεσθαι, ταῦτ' ἐρῶ : (209) Ἐνθυμείσθ', ὡ ἄνδρες δικασταί, εἰ γένοιτο, ὅ μὴ γένοιτο, οὐδ' ἔσται, οὔτοι κύριοι τῆς πολιτείας μετὰ Μειδίου καὶ τῶν ὁμοίων τούτῳ, καί τις ὑμῶν τῶν πολ- 25 λῶν καὶ δημοτικῶν ἀνθρώπων ἀμαρτῶν εἰς τινα τούτων, μὴ τοιαῦθ' ὅλα Μειδίας εἰς ἐμέ, ἀλλ' ὅτι οὐδὲν ἄλλο, εἰς δικαστήριον εἰσὶοι πεπληρωμένον ἐκ τούτων, τίνος συγγνώμης ἢ τίνος λόγου τυχεῖν οἴεσθε; ταχὺ γ' ἂν 582 χάρισαιντο (οὐ γάρ); ἢ δεηθέντι τῷ τῶν πολλῶν προσ- δ' ὄλεθρον! τούτων δ' ὑβρίζειν; ἀναπνεῖν δέ; ὅν εἰ τις ἐπ' ἔζη, ἀγαπᾶν ἔδει; » (210) Μὴ τοίνυν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτοις τοῖς οὕτω γρησαμένοις ἂν ὑμῖν ἄλλως 5 πως ἔγχεθ' ὑμεῖς, μὴδὲ τὸν πλοῦτον μὴδὲ τὴν δόξαν τὴν

« male perituum? sed putas nos te toleraturos, ipsum vero te verberaturum? nos te absoluturos, te non destitutum? »

205. At oratores istum defendunt, non tam per deos ut isti gratificati sint quam ut ægre mihi faciant ob privatam inimicitiam, quam hicce sibi mecum, sive affirmem, sive pernegem, intercedere dicitur et contendit, idque non recte. sed ita fere fit, ut nimia felicitas homines aliquando reddat intolerabiles. nam quum ego ne acceptis quidem injuriis hunc inimicum mihi esse profitear, ipse tamen me dimittentem non dimittat, sed in alienis quoque causis semet ingerat et nunc proditurus sit et, ut ne commune quid legum præsidium mihi impertiamini, postulaturus; quomodo hic non jam gravis est et major quam unicuique nostrum expedit? (206) Adhæc adfuit, Athenienses, et sedit Enbulus in theatro, quum populus Midiam damnavit, et nominatim citatus et supplicante isto et contendente, ut vos no- stis, non surrexit. Atqui si Midiam insontem delatum esse credidit apud populum; tum ei officium amici utique fuis- set patrocinari et opitulari. sin, quia sentiebat eum in- juste facere, tum ideo adesse noluit, nunc autem quia mihi inimicus factus est, ideo istum liberare studet; vobis præclarum non est illi gratificari. (207) Absit ut in republica populari quisquam tantus exsistat, cujus defensione alter acceptam injuriam ferre cogatur, alter factam impune ferat. Sed si mihi malefacere studes, Eubule (quanquam ego deos testor, haud scio, quo merito meo); potes id quidem et rempublicam geris, sed legibus quam vis a me penam exi- gito, ultione tamen contumeliarum, quibus ego sum con- tra leges affectus, noli me spoliare. sin illo modo mihi te posse malefacere diffidis; jam hoc quoque signum fuerit meæ probitatis, te, quum alios facile accuses, nihil in me reperire quod crimineris.

208. Audio porro et Philippidem et Mnesarchidem et Dio- timum Euonymensem et tales quosdam divites et trierarchos deprecaturus et postulaturus vobis eum, petentes ut sibi ea gratia præstetur. De quibus nihil dixerim apud vos malum. etenim insanirem. sed quæ spectanda vobis, quum isti precabuntur, sint et consideranda, hæc dicam : (209) Cogitate, judices, si quod dii omen avertant, nec fiet) hi nunc cum Midia et hominibus istius similibus, rempublicam occupa- rent, et vestrum aliquis e vulgo et plebeis hominibus in istorum quempiam commisisset non talia qualia Midias in me, sed quidvis aliud, atque in judicium talibus hominibus refer- tum adiret; quid veniæ aut quam defensionem impetratu- rum creditis? scilicet mox gratificarentur (nonne?) aut ple- beium aliquem precantem audirent, sed non statim dicerent : « Huncce autem invidum! hunc autem pestilentem! hunc autem esse petulantem? libere autem respirare? quem si quis vivere sinit; contentum esse oportebat? » (210) Ne igitur, Athenienses, in eos, qui ita vobiscum agerent, aliter vos animati sitis, neve auctoritatem nec divitias istorum magni

τούτων θαυμάζεστε, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτούς. πολλὰ τούτοις ἀγάθ' ἐστίν, ἃ τούτους οὐδεὶς κωλύει κεκτῆσθαι. μὴ τοίνυν μὴδ' οὔτοι τὴν ἀδειαν, ἣν ὑμῖν κοινὴν οὐσίαν οἱ νόμοι παρέχουσι, κωλυόντων κεκτῆσθαι. (211) Οὐδὲν 10 δεινὸν οὐδ' ἑλεεινὸν Μειδίας πείσεται, ἂν ἴσα κτῆσθαι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν, οὐκ ἔστιν ὑβρίζει καὶ πτωγὰς ἀποκαλεῖ, ἃ δὲ νῦν περιόντ' αὐτὸν ὑβρίζειν ἐπαίρει, περιαιρεθῆ. οὐδ' οὔτοι δῆπου ταῦθ' ὑμῶν εἰσὶ δίκαιοι δεῖσθαι, « μὴ κατὰ τοὺς νόμους δικάσητε, ὡς ἄνδρες 15 δικασταί. μὴ βοηθήσητε τῷ πεπονθότι δεινῷ, μὴδ' εὐορκεῖτε. ἡμῖν δότε τὴν χάριν ταύτην. » ταῦτα γάρ, ἂν τι δέωνται περὶ τούτου, δεήσονται, κἂν μὴ ταῦτα λέγωσι τὰ βήματα. (212) Ἄλλ' εἶπερ εἰσὶ φίλοι καὶ δεινὸν εἰ μὴ πλουτήσῃ Μειδίας ἡγοῦνται· εἰσὶ μὲν εἰς τὰ μέλιασ' 20 αὐτοὶ πλούσιοι, καὶ καλῶς ποιῶσι, χρήματα δ' αὐτῶν παρ' ἑαυτῶν δόντων, ἢν ὑμεῖς μὲν ἐφ' οἷς εἰσῆλθετ' ὁμωμοκότες δικαίως ψηφίσθητε, οὔτοι δὲ παρ' αὐτῶν τὰς χάριτας, μὴ μετὰ τῆς ὑμετέρας αἰσχύνης, ποιῶν- 25 ται. εἰ δ' οὔτοι χρήματ' ἔχοντες μὴ προεῖντ' ἂν πῶς ὑμῖν καλὸν τὸν ὄρκον προεῖσθαι;

213. Πλούσιοι πολλοὶ συνεστηχότες, ὡς ἄνδρες Ἀθη- ναῖοι, τὸ δοκεῖν τινὲς εἶναι δι' εὐπορίαν προσειληφότες, ὑμῶν παρῆσαι δεησόμενοι. τούτων μὴδενί με, ὡς ἄν- 583 δρες Ἀθηναῖοι, προῆσθε, ἀλλ' ὥσπερ ἕκαστος τούτων ὑπερ τῶν ἰδία συμφερόντων καὶ ὑπὲρ τούτου σπουδάσα- 5 ται, οὕτως ὑμεῖς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῶν νόμων καὶ ἐμοῦ τοῦ ἐφ' ὑμᾶς καταπεφυγότος σπουδάσατε, 6 καὶ τηρήσατε τὴν γνώμην ταύτην ἐφ' ἧς νῦν ἐστέ. (214) Καὶ γὰρ εἰ μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τόθ', ἐτ' ἦν ἡ προβολή, τὰ πεπραγμέν' ὁ δῆμος ἀκούσας ἀπεχειροτό- νησε Μειδίου· οὐκ ἂν ὁμοίως ἦν δεινόν. καὶ γὰρ μὴ γεγενῆσθαι καὶ μὴ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικήματα ταῦτ' 10 εἶναι καὶ πολλὰ ἂν εἶχε τις αὐτὸν παραμυθῆσθαι. (215) νῦν δὲ τοῦτο καὶ πάντων ἂν μοι δεινότατον συμβαίῃ, εἰ παρ' αὐτὰ τὰ δίκαια οὕτως ὀργίλιως καὶ πικρῶς καὶ χαλεπῶς ἅπαντες ἔχοντες ἐφαίνεσθε, ὥστε 15 Νεοπολέμου καὶ Μνησαρχίδου καὶ Φιλιππίδου καὶ τινος τῶν σφόδρα τούτων πλουσίων δεομένων καὶ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν ἐδοῶτε μὴ ἀφείναι, καὶ προσελθόντος μοι Βλεπαίου τοῦ τραπεζίτου τηλικούτ' ἀνεκράγετε, ὥς, 20 τοῦτ' ἐκεῖνο, χρήματά μου ληψομένου, (216) ὥστε με, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φοβηθέντα τὸν ὑμέτερον θόρυβον θοιμάτιον προεῖσθαι καὶ μικροῦ γυμνὸν ἐν τῷ χιτωνί- σκῳ γενέσθαι φεύγοντα, ἐκεῖνον δ' ἔλκοντά με, καὶ 25 μετὰ ταῦτ' ἅπαντῶντες « ὅπως ἐπέξει τῷ μιαιφῶ καὶ μὴ διαλύσει· θεάσονταί σε τί ποιήσεις Ἀθηναῖοι » τοιαῦτα λέγοντες, ἐπειδὴ κεχειροτόνηται μὲν ὕβρις τὸ πρῶγμ' εἶναι, ἐν ἱερῷ δ' οἱ ταῦτα κρίνοντες καθεζόμενοι διέ- 58 γνωσαν, διέμεινα δ' ἐγὼ καὶ οὐ προὔδωκ' οὐθ' ὑμᾶς οὐτ' ἐμαυτόν, τῆνικαὐτ' ἀποψηφείσθ' ὑμεῖς. (217) Μηδα- 5 καὶ ὕβριστήν, ἡμαρτηχότ' ἀσελγῶς ἐν πανηγύρει, μάρ-

facite, sed vosmetipsos. multa illis bona sunt, quæ pos- sidere nemo eos prohibet. ne igitur hi vos libertatem, quam vobis communem possessionem leges præstant, possidere prohibento. (211) Nihil acerbum aut grave Midias patietur, si ejus facultates plerorumque opibus, quos nunc in- sectatur et quos mendicos nominat, æquabuntur, et si abundantia, quæ nunc eum ad ferociam incitat, adimetur. Neque istos scilicet decet a vobis hæc precari : « Ne secun- « dum leges judicate, judices. ne opitulamini indigna pas- « so. nec curate jusjurandum. in nostram gratiam hoc fa- « cite. » nam quidquid precabuntur pro isto, hæc preca- buntur, tametsi non hæc usurparint verba. (212) At si amici sunt nec ferendum, si Midias dives non sit, esse pu- tant; ipsi cum primis pollut opibus, et congratulor, pecu- niam igitur illi de suo danto, ut et vos, quibus de rebus ju- rati sedetis iudices, ita pronuntietis, ut justitia postulat, et ut isti de suo, non cum ignominia vestra, largiantur. at si divites isti pecuniam amittere nolint; qua fronte vos ju- risjurandi religionem negligatis?

213. Opulenti multi conspiratione inita, Athenienses, auctoritatis aliquid propter divitias consecuti, procedent vos rogaturi. horum nulli me, Athenienses, condonetis, sed quemadmodum horum suis quisque commodis et isti studebit, ita vos vobis ipsis et legibus et mihi ad vos confugiendi studete, et hanc sententiam, in qua nunc estis, retinete. (214) Nam si quidem, Athenienses, tunc, quum in concione quereretur, re audita populus Midiam absolvis- set; non perinde grave videretur. nam et « non esse factas eas injurias » et « nihil ad festum attinere » et multa ad se excusandum quispiam dicere potuisset. (215) nunc autem hoc etiam omnium acerbissimum mihi accideret, si statim admissis delictis, ut constat, tantam iracundiam et acerbita- tem et molestiam vos omnes præ vobis ferebatis, ut Neo- ptolemo et Mnesarchide et Philippide et quodam horum valde locupletum, et a me et a vobis potentibus, clamaretis, ne remitterem, et aggresso me Blepæo mensario ita exclamaveritis, quasi, ut fieri solet, pecuniam accepturus essem, (216) ut ego, Athenienses, vestro tumultu perterritus, pal- lium abjicerem et propemodum nudus in tunica essem, quum fugerem et ille me retraheret, etiam postea, quum occur- reretis, « ut persequaris iudicio nefarium et ne cum eo trans- « igas. observabunt te Athenienses quid facturis sis » ejus generis alia diclitantes, postquam suffragio decretum est, rem esse contumeliam, et in templo hujus causæ iudices sedentes cognoverunt, et ego perstiti et non prodidi vel vos vel me ipsum, tum vos absolveretis. (217) Minime. turpissima enim omnia in re insunt. neque vero sum ita meritis de vobis, Athenienses, (quomodo enim?) quum hominem accusem, qui et videtur et est violentus et contumeliosus, quum in celebri ludorum conventu petulanter deliquerit, contumeliæ suæ testes fecerit non modo vos, sed

τυρας τῆς ὕβρεως τῆς αὐτοῦ πεπονημένον οὐ μόνον
 ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπιδημήσαντας ἅπαντας τῶν Ἑλ-
 λήνων. ἤκουσεν ὁ δῆμος τὰ πεπραγμένα τούτων. τί οὖν;
 ἡμῖν καταχειροτονήσας παρέδωκεν. (218) Οὐ τοίνυν οἶόν
 τ' ἀφανῆ τὴν γνώσιν ἡμῶν γενέσθαι, οὐδὲ λαθεῖν, οὐδ'
 10 ἀνεξέταστον εἶναι τί ποθ' ὡς ἡμᾶς τοῦ πράγματος ἐλ-
 θόντος ἔγνωτε. ἀλλ' ἐὰν μὲν κολάσῃτε· δόξετε σώφρονες
 εἶναι καὶ καλοὶ καγαθοὶ καὶ μισοπόνηροι. ἂν δ' ἀφῆτε·
 ἀλλοῦ τινὸς ἤττησθε. οὐ γὰρ ἐκ πολιτικῆς αἰτίας,
 15 οὐδ' ὡς περ Ἀριστοφῶν ἀποδοῦς τοὺς στεφάνους ἔλυσε
 τὴν προβολήν, ἀλλ' ἐξ ὕβρεως, ἐκ τοῦ μηδὲν ἂν ὄν
 πεποιήκειν ἀναλῦσαι δύνασθαι, κρίνεται. πότερ' οὖν
 τούτου γενομένου κρεῖττον ἦν αὖθις ἢ νυνὶ κολάσαι;
 ἐγὼ μὲν οἶμαι νῦν. κοινὴ γὰρ ἡ κρίσις, καὶ τὰ δίκαια
 πάντ' ἐφ' οἷς νῦν κρίνεται κοινά.
 20 219. Ἔτι δ' οὐκ ἐμ' ἐτυπτεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 μόνον οὗτος οὐδ' ὕβριζε τῇ διανοίᾳ τότε, ποιῶν οἷ'
 ἑποῖαι, ἀλλ' ἅπαντας, ὅσους περ ἂν οἴηται τις ἤττον
 ἐμοῦ δύνασθαι δίκην ὑπὲρ αὐτῶν λαβεῖν. εἰ δὲ μὴ
 πάντες ἐπαίσθε μὴδὲ πάντες ἐπηρεάζεσθε χορηγοῦντες·
 25 ἵστε δῆπου τοῦθ', ὅτι οὐδ' ἐχορηγεῖθ' ἅμα πάντες, οὐδὲ
 δύναται' ἂν ποθ' ἡμᾶς ἅπαντας μιᾷ χειρὶ οὐδεὶς προ-
 πηλαχάσαι. (220) Ἄλλ' ὅταν εἰς ὁ παθῶν μὴ λάβῃ δί-
 κην· τόθ' ἕκαστον αὐτὸν χρὴ παραδοκᾶν τὸν πρῶτον
 585 μετὰ ταῦτ' ἀδικησόμενον γενήσεσθαι, καὶ μὴ παρορᾶν
 τὰ τοιαῦτα, μὴδ' ἐφ' ἑαυτὸν ἔλθειν περιμένειν, ἀλλ'
 ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι. μισεῖ Μειδίας ἴσως ἐμέ,
 ἡμῶν δὲ γ' ἕκαστον ἄλλος τις. ἄρ' οὖν συγχωρήσασιν'
 5 ἂν τοῦτον, ὅστις ἐστὶν ἕκαστος ὁ μισῶν, κύριον γίγνε-
 σθαι τοῦ ταυθ', ἄπερ οὗτος ἐμέ, ἡμῶν ἕκαστον ποιῆσαι;
 ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. μὴ τοίνυν μὴδ' ἐμέ, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, προῆσθε τούτων. (221) Ὅρατε : αὐτίκα δὴ μάλα,
 ἐπειδὴν ἀναστῆ τὸ δικαιοκρίτον, εἰς ἕκαστος ἡμῶν, ὁ
 10 μὲν θῆττον ἴσως ὁ δὲ σχολαίτερον, οἷα δ' ἄπεισιν οὐδὲν
 γε φροντίζων οὐδὲ μεταστρεφόμενος οὐδὲ φοβούμενος,
 οὔτ' εἰ φίλος οὔτ' εἰ μὴ φίλος αὐτῶν συντεύξεταί τις,
 οὐδὲ γ' εἰ μέγας ἢ μικρός, ἢ ἰσχυρὸς ἢ ἀσθενής, οὐδὲ
 15 τῶν τοιούτων οὐδέν. τί δὴ ποτε ; ὅτι τῇ ψυχῇ τοῦτ'
 οἶδε καὶ θαρρῆναι καὶ πεπίστευκε τῇ πολιτείᾳ, μὴδὲν
 αὐτὸν ἔλξειν μὴδ' ὕβριεῖν μὴδὲ τυπτήσῃν. (222) Εἴτ'
 ἐφ' ἣν ἀδείαν αὐτοὶ πορεύεσθε, ταύτην οὐ βεβαιώσαν-
 τες ἐμοὶ βαδειέσθε; καὶ τίνην χρὴ με λογισμῶν περιεῖναι,
 20 ταῦτα παθόντ' εἰ περιόψεσθέ με νῦν ἡμεῖς; θαρρῆναι,
 νῆ Δία φήσεε τις ἂν. οὐ γὰρ ἔτ' οὐδὲν ὕβρισθήσῃ. Ἐὰν
 δέ· τότ' ὀργισθε, νῦν ἀφέντες; Μηδαμῶς, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, μὴ προδώτε μὴτ' ἐμὲ μὴθ' ἡμᾶς αὐτοὺς μῆτε
 τοὺς νόμους. (223) Καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτ' εἰ θέλοιτε σκο-
 πεῖν, καὶ ζητεῖν, τῶ ποτ' εἰσὶν ἡμῶν οἱ ἀεὶ δικάζοντες
 25 ἰσχυροὶ καὶ κύριοι τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων, ἂν τε
 διακοσίους ἂν τε χιλίους ἂν θ' ὀπόσους ἂν ἢ πόλις κα-
 θίσῃ· οὔτε τῶ μεθ' ὀπλων εἶναι συντεταγμένοι μόνου
 τῶν ἄλλων πολιτῶν εὐροῖε' ἂν, οὔτε τῶ τὰ σώματ' ἀριστ'
 596 ἔχειν καὶ μέλιστα ἰσχύειν [τοὺς δικάζοντας], οὔτε τῶ
 τὴν ἡλικίαν εἶναι νεώτατοι, οὔτε τῶν τριούτων οὐδενί,

DEMOSTHENES.

Græcos etiam omnes qui spectatum advenerant. Audivit
 populus istius facinora. quid igitur? præjudicio damna-
 tum vobis tradidit. (218) Quare vestra cognitio neque in ob-
 scuro fieri nec latere potest, neque effugere disquisitionem
 hominum, quidnam re apud vos actitata decreveritis.
 Quod si poenas inflixeritis; videbimini prudentes et
 boni viri et improbis infesti. sin dimiseritis; alia re
 estis superati. neque enim ob civile aliquod delictum,
 nec ut Aristophon coronis redditus accusationem dissolvit,
 sed propter contumeliam, quia nihil eorum, quæ fecit, cor-
 rigere posset, in judicio versatur. Utrum igitur hoc facto
 præstaret eum in posterum quam nunc puniri? equidem
 nunc arbitrator. commune enim est hoc iudicium, et
 omnia facinora, de quibus nunc accusatur, communia
 sunt.

219. Præterea non me verberabat, Athenienses, solum
 iste neque contumeliis impetebat, animo et cogitatione sua
 tum, quum faceret ea quæ faciebat, sed omnes quotquot
 pulef aliquis se minus, quam ego me, ulcisci posse. quod
 autem non omnes verberibus aut contumeliis afficiebamini
 in choragia; hoc utique nostis, vos nec choragos omnes simul
 esse, neque posse quenquam vos omnes una manu contu-
 meliose tractare. (220) Sed quum unus, cui facta injuria est,
 poenas non sumpserit; tum unumquemque exspectare oportet,
 se proximum fore ipsum injuriis affectum, ac talia non
 negligenda sunt, neque exspectandum eo usque, dum simili
 clade prematur, sed longe ante præcavendum. Odit Midias
 fortasse me, vestrum vero quemque alius quispiam. num
 igitur concesseritis, ut infestus, quisquis sis, pro libidine
 sua vestrum quemvis ita tractet, quemadmodum iste me?
 equidem non opinor. Proinde me quoque, Athenienses,
 ab istius insolentia defendite. (221) Videte: jam statim,
 ubi iudicium surrexerit, unusquisque vestrum, alius fortasse
 maturius, alius serius, domum revertitur, nulla re sollicitus,
 neque respectans aut metuens quicquam, sive amicus sibi,
 sive inimicus obviam detur, neque utrum magnus an par-
 vus, an robustus an imbecillis, neque tale quicquam. cur
 tandem? quia animo suo id novit et confidit atque fretus
 est republica, se a nemine trahi aut exagitari aut verberari.
 (222) Ad quam igitur securitatem ibitis ipsi, ea mihi non
 confirmata vadetis? Qua igitur exspectatione me superesse
 oportebit, si nunc vos me talia passum negligetis? « Bono
 animo esse » per Jovem jusserit quis. « nihil enim in po-
 sterum tale tibi fiet. » Sin fiet; tumne ponibitis, si nunc ab-
 solveritis? Nequaquam, Athenienses, ne destituite neque me
 neque vosmetipsos neque leges. (223) Nam illud ipsum si con-
 siderare et indagare voletis, qua re qui e vobis, suis quique
 temporibus, jus dicitis, potentes et domini omnium in hac
 urbe habitantium sitis, sive ducentos sive mille sive quot-
 canque civitas instituat; reperietis id non eo fieri, quod
 soli e reliquis civibus armis instructi essetis, aut corpori-
 bus lectissimis et valentissimis præditi, aut ætate florentis-

ἀλλὰ τῇ τῶν νόμων ἰσχύϊ. (224) Ἡ δὲ τῶν νόμων ἰσχύς τις ἐστίν; ἄρ' ἐάν τις ἡμῶν ἀδικούμενος ἀνακράγη, προσδραμοῦνται καὶ παρέσονται βοηθοῦντες; οὐ. γράμματα γὰρ γεγραμμέν' ἐστὶ, καὶ οὐχὶ δύναντ' ἀν τοῦτο ποιῆσαι. τίς οὖν ἡ δύναμις αὐτῶν ἐστίν; ἡμεῖς ἐὰν βεβαίωτ' αὐτοὺς καὶ παρέχητε κυρίους ἀεὶ τῶν δεομένων. Οὐκοῦν οἱ νόμοι θ' ἡμῖν εἰσὶν ἰσχυροὶ καὶ ἡμεῖς τοῖς νόμοις. (226) Δεῖ τοίνυν τοῦτοις βοηθεῖν δημοῦς ὡς περ' ἀν αὐτῶν τις ἀδικούμενος, καὶ τὰ τῶν νόμων ἀδικήματα κοινὰ νομίζειν, ἐφ' ἔθου περ' ἀν λαμβάνηται, καὶ μήτε λειτουργίας μήτε ἔλεος μήτε ἀνδρα μηδένα μήτε τέγγην μηδεμίαν εὐρησθαι μήτε ἄλλο μηδέν, δι' ἔθου παραβάς τις τοὺς νόμους οὐ δώσει δίκην.

15 226. Ὑμῶν οἱ θεώμενοι τοῖς Διονυσίοις εἰσιόντ' εἰς τὸ θέατρον τοῦτον ἐσυρίττετε καὶ ἐεκράγετε †, καὶ πάντα, ἃ μίσους ἐστὶ σημεῖα, ἐποιεῖτε, οὐδὲν ἀκηκόετες πω περὶ αὐτοῦ παρ' ἐμοῦ. εἶτα πρὶν μὲν ἐλεγχθῆναι τὸ πρῶμ' ὠργίσεσθε, προῦκαλεῖσθ' ἐπὶ τιμωρίαν τὸν παθόντα, ἐκροτεῖθ' ὅτε προῦβαλόμην αὐτὸν ἐν τῷ δήμῳ, (227) ἐπειδὴ δ' ἐξελήλεγκται, καὶ προκατέγγωνεν ὁ δῆμος τοῦτου, εἰς ἱερὸν καθεζόμενος, καὶ τὰλλα προσεζήτασται τὰ πεπραγμένα τῷ μιαιφῶ τούτῳ, καὶ δικά-
25 σοντες εἰλήχατε, καὶ πάντ' ἐστὶν ἐν ἡμῖν μιᾷ ψήφῳ διαπράξασθαι, νῦν ὀκνήσετ' ἐμοὶ βοηθῆσαι, τῷ δήμῳ χαρίσασθαι, τοὺς ἄλλους σωφρονίσαι, μετὰ πολλῆς ἀσφαλείας αὐτοὶ τὸ λοιπὸν διάγειν, παράδειγμα ποιήσαντες τοῦτον τοῖς ἄλλοις;

587 228. Πάντων οὖν εἴνεκα τῶν εἰρημένων, καὶ μά-
λιστα τοῦ θεοῦ χάριν, περὶ οὗ τὴν ἑορτὴν ἀσεβῶν οὕ-
τος ἤλακε, τὴν δόξαν καὶ δικαίαν θέμενοι ψήφον τι-
μωρήσασθε τοῦτον.

22.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ

ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δύο ἦσαν ἐν Ἀθήναις βουλαί· ἡ μὲν διηγετική, ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ περὶ τε φόνων ἐκουσίων καὶ τραυμάτων † καὶ τοιοῦτων τινῶν δικάζουσα, ἑτέρα δὲ ἡ τὰ πολιτικὰ πράττουσα. αὕτη δὲ κατ' ἐνιαυτὸν ἡμείβετο, ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν τῶν τῆν βουλευτικὴν ἡλικίαν ἀγόντων συνισταμένη. Νόμος δὲ ἦν ἐπιτάττων τῇ βουλῇ ταύτῃ ποιεῖσθαι τριήρεις καινάς, ἐὰν δὲ μὴ ποιήσῃται, κωλύων αὐτὴν αἰτεῖν παρὰ τοῦ δήμου δωρεάν.

10 Νῦν τοίνυν ἡ μὲν βουλή τὰς τριήρεις οὐκ ἐποίησατο, Ἀνδροτίων δὲ γέγραπεν ἐν τῷ δήμῳ ψήφισμα στεφανῶσαι τὴν βουλήν. Ἐπὶ τούτῳ παρανόμων κρίνεται, κατηγορούντων αὐτοῦ

† Fort. ἐκώζεσε

simi, aut ulla re simili, sed vi legum. (224) At legum vis quæ est? utrum si quis vestrum affectus injuriis exclamaret, ipsene accurret et presentia sua opitulabuntur? minime. literæ enim sunt scriptæ et non poterint hoc facere. quæ igitur earum vis est? Si vos eas confirmatis, et ratas exhibebitis omnibus opem implorantibus. Ita et leges vobis firmæ sunt, et vos legibus. (225) Hæ igitur ita sunt defendendæ, quomodo se ipsum unquisque defenderit ab injuria, legumque violationes pertinere ad omnes sunt existimandæ, in quocunque tandem deprehenduntur, neque obita munera neque misericordia neque homo ullus neque calliditas ulla reperiri neque quicquam aliud debet, quod legum violatorem a dandis penis eripiat.

226. Qui e vobis istum Bacchanalibus in theatrum ingredientem spectabatis, exsibilabatis et clamabatis et omnia, quæ odii sunt signa, faciebatis, quum nihil adhuc e me de eo audissetis. Priusquam igitur factum argueretur, irascebamini, læsum ad injuriam ulciscendam hortabamini, applaudebatis, quum apud populum de eo questus essem, (227) postquam vero convictus est, et populus eum damnavit in templo sedens, et reliqua nefarii istius facinora insuper sunt explorata, et vos sorte ad iudicium estis delecti, et penes vos est uno suffragio conficere omnia, nunc dubitabitis mihi opitulari, populo gratificari, ceteros modestiores facere, et ipsi in posterum secure vivere, edito in istum exemplo, quo reliqui moveantur?

228. Itaque quum propter omnia supra dicta tum vero maxime propter deum, cujus iste festum nefario scelere polluisse convictus est, sancta et justa sententia lata istum condemnate.

22.

DEMOSTHENIS

ORATIO

CONTRA ANDROTIONEM

VIOLATARUM LEGUM.

LIBANII ARGUMENTUM.

Duo fuerunt Athenis senatus: alter perpetuus, Areopagiticus, qui de cædibus voluntariis et vulneribus et aliis simili-
bus rebus iudicaret, alter, qui rempublicam administraret. hic quotannis mutabatur, ex quingentis viris constans, qui essent ætate senatoria. Lege autem quadam ei senatui mandabatur, ut novas triremes fabricaretur, quod ni fecisset, eum donum a populo petere eadem lex vetabat. Nunc vero quum senatus triremes non fecisset; Androtion, qui plebiscito senatum corona donari jussisset, violatarum legum reus agitur,

† Libri πραγμάτων

δύο ἔχθρων, Εὐκλήμονος καὶ Διοδώρου. καὶ προείρηκα μὲν ὁ
Εὐκλήμων, δεύτερος δὲ ὁ Διόδωρος ἐπαγωνίζεται τούτῳ τῷ
16 λόγῳ. Φασὶ δὲ οἱ κατήγοροι πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον εἶναι
τὸ ψήφισμα (νόμου γὰρ καλεούτου μὴ πρότερον εἰς τὸν δῆμον
ψήφισμα ἐκφέρειν, πρὶν ἐν τῇ βουλῇ δοκιμασθεῖν, τὸν Ἄνδρο-
τίωνα παρὰ τοῦτον τὸν νόμον ἀπροβούλευτον εἰσενεγκεῖν τὴν
20 γνῶμην), δεύτερον δὲ ὑπεναντίον ἐκαίην τῷ νόμῳ τῷ καλεούντι
μὴ ποιησαμένην τὴν βουλήν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν δωρεάν. εἰ
588 γὰρ αἰτεῖν οὐκ ἔξεσι· ὅθλον ὡς οὐδὲ τὸ δοῦναι συγκαχώρηται.
Τούτους μὲν εἰς τὸ πρᾶγμα τοὺς νόμους παρέχονται, ἄλλους
δὲ καὶ κατὰ τοῦ προσώπου δύο, τὸν τῆς ἐταιρήσεως καὶ τὸν
τῶν ὀρελώντων τῷ δημοσίῳ, καὶ φασὶ τὸν Ἄνδροτίωνα κατὰ
5 ἀμφοτέρους ἔπιμον εἶναι. καὶ γὰρ πεπορευῆσθαι καὶ χρέος πα-
τρῶν ὀρεῖλαι τῇ πόλει.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Διάφοροι παρ' Ἀθηναίους ὑπῆρχον ἀρχαί, ὧν αἱ μὲν κλη-
10 ρωταί, αἱ δὲ χειροτονηταί, αἱ δὲ αἰρεταί. καὶ κληρωταὶ μὲν αἱ
κατὰ κλήρον γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν δικαστῶν, χειροτονηταὶ
δὲ αἱ κατὰ χειροτονησίαν τοῦ δήμου γινόμεναι, ὡς αἱ τῶν στρα-
τηγῶν, αἰρεταὶ δὲ αἱ κατὰ ἀρεσιν, ὡς αἱ τῶν χορηγῶν. Τού-
των μία ἦν τῶν κληρωτῶν ἡ βουλή τῶν πεντακοσίων. τῶν
15 πεντακοσίων δὲ εἰπομεν πρὸς ἀντιδιαστολήν τῆς ἐν Ἀρείῳ
πάγῳ. Εἰσι δὲ τούτων διαφοραὶ τρεῖς. καὶ πρώτη ἐστὶ τὸ τὴν
τῶν πεντακοσίων τὰ δημόσια πράγματα διοικεῖν, τὴν δὲ ἐν
Ἀρείῳ πάγῳ τὰ φονικά μόνον. εἰ δὲ τις εἴποι ὅτι καὶ αὕτη
20 δημόσια διοικεῖ· λέγομεν ὅτι, ἥνικα μεγίστη ἀνάγκη ἐγίγνετο,
τότε παρὰ δημοσίῳ συνηγέτο. Δευτέρα διαφορά, ὅτι ἡ μὲν
τῶν πεντακοσίων ἀριθμῷ ὑποπίπτει ὠρισμένῳ, ἡ δὲ ἀορίστῳ.
ὡς γὰρ τινες τῶν ῥητόρων λέγουσι, κατ' ἔτος οἱ ἐννέα ἀρχον-
25 τες αὐτῇ προσετίθεντο, ὡς δὲ τινες, ὅτι οἱ ἐξ μόνου θεσμοθέται.
ἦσαν γὰρ ἐξ θεσμοθέται, οἱ περὶ ἐταιρήσεως δικάζοντες. ἦσαν
δὲ καὶ ἄλλοι τρεῖς, εἰς ἐπώνυμος, ἐξ οὗ καὶ ὁ ἐνιαυτὸς ἐπώνυ-
μος ὠνομάζετο, δεύτερος ὁ βασιλεὺς, ὁ τὰ τῶν ὀφρανῶν καὶ
589 ἀεσθεῖων διοικῶν, τρίτος ὁ πολέμαρχος, ὁ τῶν πολεμικῶν ἐπι-
μελούμενος. οἱ δὲ θεσμοθέται ἐνιαυτὸν μόνον ἤρχον, πρὸ τῆς ἀρ-
χῆς κληρόμενοι περὶ τοῦ προλαβόντος παντὸς βίου, καὶ εἰ μὲν
εὐρήθσαν ἐν πάσι δίκαιοι, ἤρχον τὸν ἐνιαυτόν. εἴτα πάλιν μετὰ
5 τὸν ἐνιαυτὸν ἐκρίνοντο, εἰ καλῶς ἐν αὐτῷ ἤρξαν, καὶ εἰ δικαίως
ᾤφθησαν ἀρξάντες, προσετίθεντο τῇ βουλῇ τῶν Ἀρειοπαγιδῶν
(καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὑπέπιπτον ἀριθμῷ), εἰ δὲ μὴ, ἐξεβάλλοντο.
Τρίτη διαφορά, ὅτι ἡ μὲν τῶν πεντακοσίων κατ' ἐνιαυτὸν διεδέ-
10 χετο, ἡ δὲ τῶν Ἀρειοπαγιδῶν ἦν ἀδιάδοχος. εἰ μὴ γὰρ τις ἤμαρτε
μεγάλως· οὐκ ἐξεβάλλετο. Ἐπειδὴ δὲ οὐ πρόκειται ἡμῖν περὶ
τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν πεντακοσίων
ἀναγκαῖον μαθεῖν ἡμᾶς πῶς ἤρχον. (2) Ἰστέον ὅτι οὐκ ἐφή-
15 ριστοὶ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς μῆνας κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον, ὡς
ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν σεληνιακόν. Κατὰ γὰρ τὸν ἡλιακὸν ἔχει
ὁ ἐνιαυτὸς ἡμέρας τριακοσίας ἐξήκοντα πέντε, ὥστε συμβαίνει
ἔχειν τὸν μῆνα ἡμέρας τριάκοντα καὶ τρίτον καὶ δωδέκατον. δε-
κάκις γὰρ τριάκοντα τριακόσια, δις τριάκοντα ἐξήκοντα. λοιπὰ
20 πέντε. τὸ τρίτον τῶν δώδεκα τέσσαρα. λοιπὴ μία. δωδέκατον
δὲ τῶν δώδεκα μία ἐστὶ. Κατὰ δὲ τὸν σεληνιακὸν δρόμον ὁ ἐνιαυ-
τὸς ἔχει τριακοσίας πενήκοντα τέσσαρας, ὥστε συμβαίνει τὸν
μῆνα ἔχειν ἡμέρας εἰκοσιένεα ἡμισυ. δεκάκις γὰρ εἰκοσι δια-
25 κόσια, δις εἰκοσι τεσσαράκοντα, δεκάκις ἐννέα ἐννεήκοντα,
εἰς ἐννέα δεκακοτῶν, καὶ τὸ ἡμισυ τῶν δώδεκα ἔξ. ὥστε ὁμοῦ
εἶναι ἡμέρας τριακοσίας πενήκοντα τέσσαρας. ὑπολείπεσθαί
δὲ κατὰ τὸν ἡλιακὸν δρόμον ἡμέρας ἐνδεκά, ἄς Ἀθηναῖοι κατὰ
590 τριτέτιαν συνάγοντες ἔποιον τὸν ἐμβόλιμον μῆνα τριάκοντα
τριῶν ἡμερῶν. ἔχει οὖν ὁ ἐνιαυτὸς κατὰ τὸν σεληνιακὸν δρόμον

duobus eam inimicis accusantibus, Euclemonem et Diodoro.
Euctemon prior dixit, posterior Diodorus perorat causam
hac oratione. Dicunt autem accusatores, primum sine con-
sulto senatus factum esse decretum (quum enim lex juberet,
ne prius ad populum ferretur decretum, quam senatus proba-
tatum esset; Androthionem contra eam legem sine consilii
jussu decretum hoc ad populum tulisse), deinde legi illi esse
contrarium, quae vetet senatum, non factis triremibus, pe-
tere praemium. si enim petere sit interdictum; constare nec
dare concessum esse. Has leges ad rem attinentes afferunt,
alias autem et contra personam duas, unam de impudicitia,
alteram de aeriarii debitoribus, et asserunt Androthionem utra-
que ignominiosum esse. nam et prostituisse corpus suum,
et patrio aere alieno esse obstrictum reipublicae.

ANONYMI ARGUMENTUM.

1. Varii fuere magistratus apud Athenienses, quorum alii
sorte, alii suffragio, alii delectu creabantur. Sorte, qui sortito
legebantur, ut iudices; suffragio, qui populo suffragante, ut
imperatores; delectu, qui deligebantur, ut Choragi. Senatus
autem quingentorum ex his erat qui sorte legebantur. quingen-
torum autem diximus ad discrimen Areopagitarum. Qui tribus
a se invicem rebus maxime distinguuntur: eaque primum,
quod quingenti publica negotia curabant, Areopagitas capitalla
duntaxat. sin quis dicat etiam Areopagitas curasse publica;
respondemus, quum maxima necessitas incidisset, eos publicis
de rebus convenisse. Alterum discrimen est, quod senatus
quingentorum sub certum numerum cadit, Areopagitarum
incertus est. ut enim quidam oratores dicunt, quotannis no-
vem Archontes iis addebantur, ut alii, sex Thesmothetae
duntaxat. Thesmothetae enim sex de impudicitia iudicabant.
erant et alii tres, unus Eponymus, cuius nomine annus si-
gnabatur, alter rex, qui curae pupillorum praerat et viola-
tae religionis, tertius Polemarchus, qui rem bellicam admi-
nistrabat. Thesmothetae annum duntaxat magistratu funge-
bantur, quem priusquam inirent, in omnem eorum vitam
anteactam inquirebatur, et si in omnibus integri comperie-
bantur, eum annum magistratus erant. post finito anno ite-
rum de eis iudicium fiebat, recte eo tempore essent functi eo
officio, etiam manifestum erat probe eos magistratum gessisse,
in senatum addebantur Areopagitarum (hac de causa non
erant adstricti numero), sin male se gessissent, ejiciebantur.
Tertium discrimen est, quod quingentorum senatus quotan-
nis succedebatur, Areopagitis nemo succedebat. nisi quis
enim graviter deliquisset, non ejiciebatur. Quia vero propo-
situm nobis est non de Areopagitis, sed de quingentorum se-
natus disserere; cognoscendum est, quo pacto magistratum
gesserit. (2) Sciendum non supputatos esse menses ab Athe-
niensibus ad cursum solis, ut a nobis, sed ad lunae cursum.
Nam si solem spectes; habet annus dies cccclxv. unde fit, ut
mensis habeat dies tricenos et trientem et uncliam. Decies
enim xxx, faciunt ccc, bis xxx faciunt lx. restat v. triens
diei xii mensium conficit iv dies. restat unus dies. unclia diei
xii mensium conficit diem. Sed ad lunae cursum annus habet
cccliiii dies. unde fit, ut mensis constet diebus vicenis no-
venis et semisse. decies enim viginti sunt cc. bis viginti xl.
decies novem xc. bis novem xviii. semissis duodecim men-
sium est senio. Itaque in universum sunt dies ccccliiii. ad
cursum autem solis desunt dies xi, quos Athenienses tertio
quoque anno conjungentes, mensem faciunt intercalarem
triginta trium dierum. Continet igitur annus ad lunae cursum

τριακοσίας πενήκοντα τέσσαρας ἡμέρας. καὶ τὰς μὲν τεσσαρά-
 5 ῃρας ἡμέρας ἐκάλουν οἱ Ἀθηναῖοι ἀρχαιρεσίας, ἐν αἷς ἀναρχος ἢ
 ἤτιχι ἦν. ἐν ταύταις προεβάλλοντο τοὺς ἀρχοντας. (3) Ἦρχον
 οὖν οἱ πεντακόσιοι τὰς τριακοσίας πενήκοντα ἡμέρας. Ἄλλ'
 ἐπειδὴ πολλοὶ ἦσαν καὶ δυσχερῶς ἦνουν τὰ πράγματα· διείλον
 10 ἑαυτοὺς εἰς δέκα μερίδας κατὰ τὰς φυλάς, ἀνά πενήκοντα.
 ἑκάστη γὰρ ἐκάστη φυλὴ προεβάλλετο. ὥστε συνέβαινε τοὺς
 πενήκοντα ἀρχεῖν τῶν ἄλλων ἀνά τριάκοντα πέντε ἡμέρας.
 αὗται γὰρ αἱ τριάκοντα πέντε ἡμέραι εἰσὶ τὸ δέκατον μέρος
 15 τοῦ ἑνιαυτοῦ. δεκάκις γὰρ τριάκοντα τριακόσια, πεντάκις
 δέκα πενήκοντα. Ἄλλ' ἐπειδὴ πάλιν οἱ πενήκοντα πολλοὶ
 ἦσαν εἰς τὸ ἀρχεῖν ἅμα· οἱ δέκα, κατὰ κλήρον εἰς μίαν ἡμέραν
 τῶν ἐπτά, ὁμοίως δὲ ἕκαστος τῶν ἄλλων ἀπὸ κλήρου ἤρχε τὴν
 20 ἑαυτοῦ ἡμέραν, ἀρχὴ οὐ πληρωθῶσιν αἱ ἐπτά ἡμέραι. καὶ συν-
 ἔβαινε τοὺς ἀρχοντας τρεῖς μὴ ἀρχεῖν. ἕκαστος δὲ ἀρχεν ἐν μίᾳ
 ἡμέρᾳ ἐκαλεῖτο ἐπιστάτης. διὰ τί δὲ μίαν μόνην ἤρχεν; ἐπειδὴ
 αὐτὸς τὰς κλεῖς τῆς ἀκροπόλεως ἐπιστεύετο καὶ πάντα τὰ χρή-
 25 ματα τῆς πόλεως. Ἴν' οὖν μὴ ἑρασθῆ τυραννίδος, διὰ τοῦτο
 μίαν ἡμέραν ἐποίουν αὐτὸν ἀρχει. Ἰστέον δ' ὅτι οἱ μὲν πενήτ-
 25 σοντα ἐκαλοῦντο πρυτάνεις, οἱ δὲ δέκα πρόεδροι, ὁ δὲ εἰς ἐπι-
 στάτης. Μετιτέον δὲ ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ προκειμένου λόγου.

4. Ἔθος ἦν τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων λαμβάνουσαν
 χρήματα ἀπὸ τοῦ δήμου καινὰς τριήρεις ποιεῖν. νόμος δὲ ἦν
 τὴν βουλὴν τὴν δόξασαν τῷ δήμῳ καλῶς βεβουλευμέναι στεφ-
 501 νοῦσθαι. αὕτη οὖν ἡ βουλὴ, περὶ ἧς ὁ λόγος, λαβοῦσα τὰ χρή-
 ματα ἐκ τοῦ δήμου, τὰς τριήρεις οὐκ ἐποίησεν, ἐδόκει δ' εἰς τὰ
 ἄλλα πάντα καλῶς βεβουλευμέναι. ὁ γοῦν Ἀνδροτίων ὁ ῥήτωρ,
 5 πρостаτής ὢν ταύτης τῆς βουλῆς, ἔγραψε ψήφισμα στεφανω-
 θῆναι τὴν βουλὴν. τούτου ἐπελάβοντο τοῦ ψηφίσματος ὡς πα-
 ρανόμως γραφέντος Εὐκλήμων καὶ Διόδωρος, ἐθβολοὶ ὄντες τοῦ
 Ἀνδροτίωνος. (5) Ἔστιν οὖν ἡ στάσις πραγματικῆ ἔγγραφος,
 10 ἐπίσημοις μελλόντος χρόνου, εἰ δεῖ τὸδε ποιῆσαι ἢ μὴ, εἰ δεῖ
 τὸδε δοῦναι ἢ μὴ. καὶ αἰτεῖται πρὸς τὴν στάσιν τοῦ λόγου συμ-
 βάλλεται ἡμῖν τὸ μαθεῖν τὰς δικαιολογίας· φέρε πρῶτον τὰς
 τῶν κατηγορῶν ἐξετάσωμεν. Εὐκλήμων οὖν καὶ Διόδωρος ἐπι-
 15 λαμβάνονται κατὰ τέσσαρας νόμους τοῦ ψηφίσματος, ὧν πρῶ-
 τὸς ἐστὶν ἀπροβούλευτον ψήφισμα μὴ εἰσείναι ἐν τῷ δήμῳ.
 ἐπειδὴ γὰρ πολλοὶ ἦν ὁ δήμος καὶ πολλάκις παρεκρούετο, μὴ
 νοῶν εἰ ἔχει ἐμφωλεύουσιν κακουργίαν· πρῶτον παρεπέμπετο
 20 εἰς τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίων, καὶ αὕτη ἤρξεν εἰ ἔχει βλάβ-
 ῆν τινὰ ἢ κακουργίαν, καὶ οὕτως εἰσήγετο εἰς τὸν δῆμον. εἶδε
 οὖν αὐτὸν πρῶτον εἰσένεικα τὸ ψήφισμα εἰς τὴν βουλὴν. οὐκ
 εἰσήνεγκε δὲ, ἐπειδὴ νεωστὶ ἀρξασα ἦν ἡ ἄλλη βουλὴ, καὶ ἐφο-
 βεῖτο μὴ διαφωνηθῆ. ἕκαστος γὰρ τὸν πρὸ αὐτοῦ θέλει δεῖξαι
 25 κακῶς πράξαντα. Δεύτερος νόμος, τὴν βουλὴν τὴν μὴ ποιήσα-
 σαν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν τὴν δωρεάν. Τρίτος νόμος, τὸν
 ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. Ἀνδροτίων δὲ ἡταιρήκεν, ὥστε
 οὐκ ὄφειλε πολιτεύεσθαι. Τέταρτος νόμος, τὸν ἐποφείλοντα τῷ
 δημοσίῳ μὴ πολιτεύεσθαι. « σὺ δὲ, ὦ Ἀνδροτίων, ὀρεῖσαι. οὐκ

592 ἄρα δεῖ σε πολιτεύεσθαι. » Εἰπωμεν δὲ καὶ τὰς τοῦ φεύγοντος
 δικαιολογίας. ὁ τοίνυν Ἀνδροτίων πρὸς τὸν πρῶτον νόμον εἶπε
 5 ἀγωνίζεσθαι. λέγει γὰρ ὅτι ἔθος ἐκράτησεν ἀπροβούλευτον ψή-
 φισμα εἰσάγεσθαι ἐν τῷ δήμῳ. πρὸς δὲ τὸν δεύτερον ἀντινομικ-
 ῶς παραφέρει γὰρ καὶ αὐτὸς ἕτερον νόμον λέγοντα τὴν βου-
 λὴν, εἴαν δοῖται καλῶς βεβουλευμέναι ἐν τῷ δήμῳ, στεφανω-
 θῆναι. πρὸς δὲ τοὺς ἄλλους δύο παραγραφικῶς ἀγωνίζεται, λέ-
 γων ὅτι ἄρτι οὐκ ὄφειλε κρίνεσθαι περὶ τούτων.

6. Τινὲς δ' ἐπεχείρησαν τούτων τὸν λόγον εἰς στάσιν ἀνεγα-
 10 κεῖν πραγματικὴν τὴν πρὸς ἀντινομίαν, λέγοντες ὅτι « ἰδοὺ καὶ
 ἐνταῦθα δύο νόμοι μάχονται ἀλλήλοισ ἐκ περιστάσεως, ὧν ὁ
 εἰς παραβίασται διὰ τὸ κυρωθῆναι τὸν ἕτερον. » Ἄλλὰ λέγομεν

COCCIIII dies. Ac quattuor dies Attici vocabant ἀρχαιρεσίας, quibus Interregnum erat in Attica, et magistratus designabantur. (3) Quingenti igitur illi trecentos dies in magistratu erant. Sed quia multi erant, et negotia non expedite succedebant; dividebant sese in decem partes pro tribuum numero, ut singulae decuriae quinquagenos continerent. tot enim unaqueque tribus designabat. Unde fiebat, ut quinquageni illi tricenos quinos dies reliquis imperarent. hi enim xxxv dies sunt decima anni pars. decies enim xxx sunt ccc. decies v sunt l. Quum autem ipsi etiam quinquageni plures essent, quam ut simul magistratu fungerentur; illi decem, sortito unus unum septidui diem, similiter et reliqui suum quisque diem imperabant, donec septem illi dies complerentur. Ita fiebat, ut tres e numero denario magistratuum non imperarent. Unusquisque autem magistratus uno die vocabatur praefectus. Cur vero uno tantum die imperabat? Quia claves arcis ei credebantur, et omnis pecunia civitatis. ne igitur regnum affectaret, propterea unius diei magistratum esse volebant. Sciendum est autem, quinquagenos illos vocatos fuisse prytanes, decem προέδρους, unum illum ἐπιστάτην. Accedendum jam est ad propositam nobis orationem argumentum.

4. Moriserat, ut senatus quingentorum accepta e publico pecunia novas triremes fabricaretur. Lege item jubebatur senatorum qui populi approbationem in fungendo munere senatorio meruisset, corona donari. Is igitur senatus, de quo agitur, quanquam accepta ex aerario pecunia, triremes non fecerat, tamen quum in ceteris omnibus bene se gessisse videretur, Androtion orator, ejus senatus princeps, decretum rogavit, ut senatus corona donaretur. Id decretum ut contra leges rogatum, Euclemon et Diodorus inimici Androtionis reprehenderunt. (5) Status igitur negotialis est, scripto constans, et considerationem habet futuri temporis, sitne hoc faciundum, necne, sitne hoc dandum, necne. Et quoniam ad statum orationis intelligendum probationum cognitio nobis prodest; age in accusatorum argumenta primum inquiramus. Euclemon igitur et Diodorus quattuor legibus decretum reprehendunt, quarum prima est: Decretum sine consulto senatus ad populum ne ferunt. Quum enim populi multitudo magna esset saepeque deciperetur, non animadvertens, fraude aliqua in decreto lateret; primum in senatum quingentorum mittebatur, qui indagabat, noxane aliqua aut fraudis in eo lateret, et sic ad populum ferebatur. Decebat igitur eum decretum senatus proponere in primis. non autem proposuit, quia alius senatus magistratum recens inierat, et veritus fuit, ne dissensio oriretur. quisque enim priorem male gessisse ostendere cupit. Altera lex: Senatus, qui triremes non fecerit, praemium ne postulato. Tertia lex: Qui pudicitiam prostituit, a republica gerenda abstineto. Androtion autem prostituit, itaque abstineto a republica. Quarta lex: Qui aerario debet, in republica ne versetur. « Tu vero, Androtion, debes, ergo tibi non licet in republica versari. » Jam et rei defensiones explicemus. Androtion igitur primae legi consuetudinem opponit. dicit enim obtinuisse consuetudinem, ut decretum sine consulto senatus ad populum feratur. contra secundam legem lege pugnat. nam aliam legem et ipse objicit, qua jubeatur senatum, si bene functus officio videatur populo, corona donari. Reliquas duas exceptione oppugnat, asserens, jam non esse de his disceptandum.

6. Quidam ita tractarunt hanc orationem, ut ad statum negotialem quam dicunt legum contrarietatem referrent « Etiam hic, inquit, duae leges inter se pugnant ex circumstantia, quarum altera violata est, quia altera rata est

15 ὅτι ἐν τῇ πραγματικῇ τῇ πρὸς ἀντινομίαν οὐδέτερος παραβαί-
νεται, ἀλλὰ σκοπούμεν ποῖον δεῖ παραβαθῆναι. ἐν δὲ τῷ πα-
ρόντι λόγῳ οὐχ οὕτως. ὁ εἰς γὰρ τῶν νόμων παραβέβασται, ὃ
λέγων τὴν βουλήν τὴν μὴ ποιήσασαν τὰς τριήρεις μὴ αἰτεῖν δω-
20 ρεάν. τοῦτο δὲ οὐκ ἴδιον πραγματικῆς τῆς πρὸς ἀντινομίας,
ἀλλὰ μόνης ἀντινομίας.

7. Ἰστέον δὲ ὅτι, ἤνικα δύο ὡσι κατήγοροι, ὧν ὁ μὲν εἰς
νεώτερος ὁ δὲ ἕτερος πρεσβύτερος, οὗτος λαμβάνει τὴν πρωτο-
λογίαν κατὰ τιμὴν, ὥσπερ καὶ ἐνταῦθα ὁ Εὐκτῆμων ἔλαβε τὴν
25 πρωτολογίαν ὡς πρεσβύτερος, καὶ εἶπε τὰ προίμια καὶ τὴν
κατάστασιν καὶ μέρος τι τῶν ἀγώνων. ὁ δὲ Διόδωρος ἰδιώτης
ὧν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους τὸν παρόντα λόγον. καὶ ἔστι
δευτερολογία, ἔχει δὲ ἅ παρῆλκεν ὁ Εὐκτῆμων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΑΝΔΡΟΤΙΩΝΟΣ.

593 1. Ὅπερ Εὐκτῆμων, ὃ ἄνδρες δικασταί, παθὼν ὑπ'
Ἀνδροτίωνος κακῶς ἅμα τῇ τε πόλει βοθηεῖν οἶεται δεῖν
καὶ δίκην ὑπὲρ αὐτοῦ λαβεῖν, τοῦτο κἀγὼ πειράσομαι
5 ποιεῖν, ἐὰν ἄρ' οἶός τ' ὦ. συμβέβηκε δὲ πολλὰ καὶ δεινὰ
καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους Εὐκτῆμωνος ὑβρισμένου
ἐλάττω ταῦτ' εἶναι τῶν ἐμοὶ γεγεννημένων δι' Ἀνδροτίω-
νος πραγμάτων. οὗτος μὲν γ' εἰς χρήματα καὶ τὸ παρ'
ἡμῶν ἀδίκως ἐκπεσεῖν ἐπεβουλεύθη, ἐμὲ δ' οὐδ' ἂν ἐδέ-
10 ξατο τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδὲ εἶς, εἰ τὰ κατασκευα-
σθένθ' ὑπὸ τούτου παρ' ἡμῖν ἐπιστεύθη. (2) Αἰτιασάμε-
νος γάρ με, ἃ καὶ λέγειν ἂν ὀκνήσειέ τις, εἰ μὴ τύχῃ
προσόμενος ὦν τούτῳ, τὸν πατέρ' ὡς ἀπέκτον' ἐγὼ τὸν
ἑμαυτοῦ, καὶ κατασκευάσας ἀσεβείας γραφὴν οὐκ ἐπ'
15 ἐμὲ, ἀλλ' ἐπὶ τὸν θεῖόν μου, γράψας ἀσεβεῖν ἐμοὶ συν-
ιόντ' εἰς ταῦτό, ὡς πεπονηκότι ταῦτα, εἰς ἀγῶνα κα-
τέστησεν. ὅν εἰ συνέβη τὸθ' ἄλῳναι, τίς ἂν ἀθλιώτερ'
ἐμοῦ πεπονηθὺς ἦν ὑπὸ τούτου; τίς γάρ ἂν ἦ φίλος ἢ
20 ξένος εἰς ταῦτό ποτ' ἔλθειν ἠθέλησεν ἐμοί; τίς δ' ἂν εἴασε
πόλις που παρ' ἑαυτῇ γενέσθαι τὸν τοιοῦτ' ἀσέβημα
δοκοῦντ' εἰργασθαι; οὐκ ἔστιν οὐδεμία. (3) Ἐγὼ τοίνυν
ταῦτα μὲν οὐ παρὰ μικρὸν ἀγωνιζόμενος παρ' ἡμῖν
594 ἀπελευσάμεν, ἀλλ' ὥστε τὸ πέμπτον μέρος μὴ λαβεῖν
τοῦτον τῶν ψήφων. τοῦτον δὲ μεθ' ἡμῶν πειράσομαι
καὶ νῦν καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντ' ἀμύνεσθαι χρόνον. Καὶ
περὶ μὲν τῶν ἰδίων ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν εἴσω, περὶ
5 δ' ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον νυνὶ καὶ περὶ ὧν οὗτος δημο-
σία πεπολιτευμένος οὐκ ὀλίγ' ἡμᾶς ἐβλαψεν, ἃ μοι πα-
ραλιπεῖν Εὐκτῆμων ἐδόκει, βέλτιον δ' ἡμᾶς ἀκοῦσαι,
ταῦτα διεξελθεῖν ἐν βραχείῃ πειράσομαι. (4) Ἐγὼ γὰρ εἰ
μὲν ἐώρων τιν' ἀπλήν τούτῳ περὶ ὧν φεύγει πρὸς ἡμᾶς
10 ὄσαν ἀπολογίαν· οὐκ ἂν ἐποιούμην περὶ αὐτῆς μετῆν
οὐδεμίαν. νῦν δ' οἶδα σαφῶς ὅτι οὗτος ἀπλοῦν μὲν οὐδὲ
δικαίον οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοι, ἐξαπατῆν δ' ἡμᾶς πειρά-
σεται πλάττων καὶ παράγων πρὸς ἕκαστα τούτων κα-
15 κούργους λόγους. ἔστι γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τεχνί-
της τοῦ λέγειν, καὶ πάντα τὸν βίον ἐσχόλακεν ἐν τού-
τῳ. ὑπὲρ οὖν τοῦ μὴ παρακροουθέντας ἡμᾶς ἐναντία
μὲν τοῖς ὁμωμοσμένοις πεισθῆναι ψήφισασθαι, ἀφείναι
δὲ τοῦτον ὃν ἡμῖν πολλῶν ἔνεκ' ἀξίον κολάσαι, προσέ-

« facta. » Respondemus, in negotiali constitutione, quum de
contrariis legibus agitur, neutram violari, sed considerari
ultram violari oporteat. in praesenti autem causa aliter fieri,
quum una lex violata sit, quae vetet senatum tremibus non
factis petere praemium. Id vero proprium non est negotialis
constitutionis ad leges contrarias comparatae, sed legum con-
trariarum duntaxat.

7. Sciendum est autem quum duo sunt accusatores, quo-
rum alter est natu minor alter major, huic honoris gratia pri-
mas in agendo partes tribui, sicut et hic Euctemon, ut major
natu primum locum occupavit, et dixit exordium et nar-
rationem et partem confirmationis. sed Diodorus, homo in-
doctus, a Demosthene accepit praesentem orationem. est
que deuterologia, et ea continet, quae Euctemon praetermisit.

DEMOSTHENIS ORATIO CONTRA ANDROTIONEM.

1. Quod Euctemon, iudices, ab Androtione vexatus in-
iuriis, simul et ad reipublicae consulendum et ad semet-
ipsum ulciscendum esse faciendum existimat, hoc et ego fa-
cere conabor, si forte possim. Etsi autem Euctemoni multae
et graves contumeliae et contra omnes leges factae sunt, ea
tamen iis negotiis, quae mihi facessit Androtion, sunt le-
viores. nam eum certe quidem et pecunia spoliare per in-
sidias et vestro iudicio per injuriam ejicere studuit, me
autem mortalium nemo tecto recepisset, si vos istius im-
posturis fidem habuissetis. (2) Criminatus enim me est ejus
facinoris, quod nemo vel dicat aequo animo, nisi istius per-
similis, patrem meum ipsius esse a me interfectum, et in
iudicium adduxit atque impietatis reum fecit non me, sed
patrum meum, in hanc sententiam: eum impie facere,
qui mecum congregaretur, talibus sceleribus constricto. Quae
causa si tum forte damnata esset, quis crudelius ab isto
quam ego esset tractatus? quis enim unquam vel amicus
vel hospes in eundem locum mecum congregi voluisset? quae
urbis uspiam habitare secum passa esset hominem qui hoc
tam nefarium scelus perpetrasset videretur? nulla profecto.
(3) Ego vero in ea causa non paucis sententiis, sed ita lu-
culenter sum a vobis absolutus, ut quintam iste partem
suffragiorum non ferret. istum autem vestro praesidio et
nunc et in reliquum omne tempus ulcisci conabor. Ac de
privatis negotiis quum dicere longe plura possem, omittam,
quibus autem de rebus et actis ejus in republica nunc sen-
tentiam ferretis, per quae iste vobis non parum nocuit, quae
mihi praetermissis videbatur Euctemon, et a vobis audiri
praestat, ea paucis ut explicem, operam dabo. (4) Ego si
crimina simplici aliqua ratione ab isto defendi apud vos vi-
derem; de ea defensione nullam facerem mentionem. nunc
satis scio, nihil eum simplex aut aequum posse afferre, sed
daturum operam, ut fictis et allatis orationibus malitiosis
in singulis criminum vos decipiat. Est enim, Athenienses,
dicendi artifex, et per omnem aetatem in eo studio versatus
est. Ne igitur decepti eo adducamini, ut et contra, quam
jurisjurandi religio postulat, pronuntietis, et istum, quem
puniri multis nominibus aequum est, absolvatis, attente

20 χετε τὸν νοῦν οἷς ἐρῶ, ἔν' ἀκούσαντες ἐμοῦ πρὸς ἕκα-
στον τῶν ὑπὸ τούτου ῥηθησομένων ἔχθη' ὑπολαμβάνειν
ἀ δεῖ.

5. Ἔστι γὰρ εἷς μὲν θν οἰεταί τεχνικῶς ἔχειν αὐτῷ
λόγος περὶ τοῦ ἀπροβουλεύτου. « Νόμος ἐστὶ, φησὶν,
« ἐὰν ἀξίως ἢ βουλῇ δοκῆ βουλευσαὶ δωρεᾶς, διδόναι
25 « τὸν δῆμον τὴν δωρεάν αὐτῇ. Ταῦτ' ἐπήρητο, φησὶν,
« ὁ ἐπιστάτης, διεχειροτόνησεν ὁ δῆμος, ἔδοξεν. Οὐδὲν
« δεῖ, φησὶ, προβουλευμάτος ἐνταῦθα. κατὰ γὰρ νόμον
« ἦν τὰ γινόμενα. » Ἐγὼ δ' αὐτὸ τούναντιον οἶομαι,
595 νομιζῶ δὲ καὶ ὑμῖν συνδόξειν, περὶ τούτων τὰ προβου-
λεύματ' ἐκφέρειν μόνων, περὶ ὧν κελύουσιν οἱ νόμοι,
ἐπεὶ περὶ ὧν γε μὴ κείνται νόμοι, οὐδὲ γράφειν τὴν
5 ἀρχὴν προσήκει, οὐδὲ ἐν δήπου. (6) Φῆσει τοίνυν τούτον
ἀπάσας τὸν τρόπον εἰληφέναι τὰς βουλὰς, ὅσαι πώποτ'
ἔχουσι παρ' ὑμῶν δωρεάν, καὶ οὐδεμιᾶ γεγενῆσθαι προ-
βούλευμα πώποτε. Ἐγὼ δ' οἶομαι μὲν οὐχὶ λέγειν αὐ-
τὸν ἀλήθειαν, μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς. οὐ μὲν ἀλλ' εἰ
τοῦτο τοιοῦτ' ἐστὶ τὰ μάλιστα, ὁ νόμος δὲ λέγει τάν-
10 ἀντία· οὐχ ὅτι πολλακίς ἡμέρηται δήπου πρότερον,
διὰ τοῦτ' ἐπεξαμαρτητέον ἐστὶ καὶ νῦν, ἀλλὰ τούναντιον
ἀρκτέον, ὡς ὁ νόμος κελύει, τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἀναγ-
κάζειν ἀπὸ σοῦ πρώτου. (7) Σὺ δὲ μὴ λέγε, ὡς γέγονε
τοῦτο πολλακίς, ἀλλ' ὡς οὕτω προσήκει γίνεσθαι. οὐ
15 γὰρ εἰ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ
τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφύγοις ἂν δικαίως, ἀλλὰ
πολλῶ μᾶλλον ἀλίσκοις. ὥσπερ γὰρ εἰ τις ἐκείνων προ-
ήλω, σὺ τὰδ' οὐκ ἂν ἐγόραφας· οὕτως, ἂν σὺ νῦν δίκην
δῶς, ἄλλος οὐ γράψει.

20 8. Περὶ τοίνυν τοῦ νόμου τοῦ διαβρῆθην οὐκ ἔωντος
ἐξεῖναι μὴ ποιησαμένη τῇ βουλῇ τὰς τριήρεις αἰτῆσαι
τὴν δωρεάν, ἀξιόν ἐστιν ἀκούσαι τὴν ἀπολογίαν ἣν ποιή-
σεται, καὶ θεωρῆσαι τὴν ἀναιδείαν τοῦ τρόπου δι' ὧν
ἐγχεῖται λέγειν. « Ὁ νόμος, φησὶν, οὐκ ἔξ τὴν βουλήν
25 « αἰτῆσαι τὴν δωρεάν, ἐὰν μὴ ποιήσῃται τὰς τριήρεις.
« Ὀμολογῶ, δοῦναι δ' οὐδαμῶ φησὶ κωλύειν τὸν δῆμον.
« ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἔδωκ' αἰτούση· παρὰ τὸν νόμον εἶρηκα.
« εἰ δὲ μὴ πεποιήμαι μείλιαν περὶ τῶν νεῶν ἐν ὄλῳ τῶ
« ψηφίσματι, ἀλλ' ἔτερ' ἄττα λέγω δι' ἃ τὴν βουλήν
596 « στεφανῶ· πῶς παρὰ τὸν νόμον εἶρηκα; » (9) Ἔστι δὲ
πρὸς ταῦτ' οὐ χαλεπὸν τὰ δίκαι' ὑμῖν ἀντειπεῖν, ὅτι
πρώτον μὲν οἱ προεδρεύοντες τῆς βουλῆς καὶ ὁ ταῦτ'
ἐπιψηφίζων ἐπιστάτης ἡρώτων καὶ διαχειροτονίαν ἐδί-
5 δοσαν, ἕτω δοκεῖ δωρεᾶς ἀξίως ἢ βουλή βεβουλευκέναι
καὶ ἕτω μὴ. καίτοι τοὺς γε μὴ αἰτοῦντας μὴδὲ λαβεῖν
ἀξιοῦντας τὴν ἀρχὴν οὐδ' ἐπερωτᾶν προσήκει. (10) Πρὸς
τοίνυν τούτοις, ἐστὶν ἃ Μειδίω κατηγοροῦντος τῆς βου-
10 λῆς καὶ ἄλλων τινῶν, ἀναπηδῶντες οἱ βουλευταὶ ἐδέ-
οντο μὴ σφᾶς ἀφελεῖσθαι τὴν δωρεάν. Καὶ ταῦτ' οὐ παρ'
ἐμοῦ δεῖ πυθέσθαι τοὺς δικάζοντας ὑμᾶς, ἀλλ' αὐτοὶ
παρόντες ἴσ' ἐν τῶ δήμῳ γενόμενα. Ὡςθ' ἔταν μὲν μὴ
φῆ τὴν βουλήν αἰτεῖν, ταῦθ' ὑπολαμβάνετε, ὅτι δ' οὐδὲ
15 τὸν δῆμον ἔξ διδόναι μὴ ποιησαμένη τὰς ναῦς ὁ νόμος,
καὶ τοῦτ' ἐπιδείξω. (11) Διὰ ταῦτα γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθη-

audite orationem meam, ut de singulis istius effugiis, me
audito, recte statuere possitis.

5. Una ratio ei est, quam artificiosam esse putat, de de-
creto sine senatusconsulto rogato. « Lex, inquit, est
« quidem, si senatus ita suum munus administrarit, ut
« præmio dignus esse videatur, præmium a populo senatui
« dari. Atqui hæc interrogavit, inquit, præses, populus
« suffragia tulit, visum est. Nihil ergo, inquit, hic opus est
« senatusconsulto. e lege enim illa fiebant. » Ego vero ipsum
contrarium sentio, et vobis mecum placere arbitror, de his
rebus senatusconsulta ferenda esse solis, quæ jubentur le-
gibus. nam iis de rebus, quæ legibus non jubentur, omnino
ne rogari quidem decet, nec quodcumque scilicet. (6) Di-
cet autem, omnem, qui ullo unquam tempore donum a vo-
bis acceperit, senatum, ad hunc modum accepisse, nec de ullo
unquam factum esse senatusconsultum. Ego vero eum haud
sincerum esse arbitror, ac potius compertum habeo. sed si
maxime hoc verum est, lex autem contrarium jubet; non
ulique, quia prius sæpe peccatum est, propterea vetera
peccata novis nunc agenda sunt, sed contra, nunc a te
primo est auspicandum, ut, quemadmodum lex jubet, talia
facere et alii cogantur. (7) Tu igitur ne dicas hoc sæpe esse
factum, sed decere ita fieri. neque enim, si quid unquam
aliter, quam leges jubent, factum est idque tu imitatus es,
propterea jure absolveris, sed potius condemnaberis. ut
enim, si quis illorum olim damnatus esset, tu ista non ro-
gasses; ita, si tu nunc pœnas dederis, alius non rogabit.

8. De lege autem, quæ manifeste vetat senatum triremi-
bus non factis præmium petere, operæ pretium est audire
defensionem, quam afferet, et spectare hominis impuden-
tiam ex iis quæ dicere instituit. « Lex, inquit, non sinit
« senatum petere præmium, nisi fecerit triremes. Fateor,
« nusquam autem dicit se impedire quominus populus lar-
« giatur. ego vero si dedissem postulanti; contra legem roga-
« vissem. sin nullam toto decreto de navibus feci mentio-
« nem, sed alia quædam recenseo, propter quæ senatum
« coronem; quo pacto legem violavi? » (9) Neque vero dif-
ficile vobis est, illa justis rationibus refutare: primum se-
natores præsides et, qui ad suffragia committit, principem
eorum interrogasse, et decernendi jus fecisse cui videretur
senatus ita munere functus, ut ei honos haberi deberet, cui
secus. Atqui eos qui non petunt nec accipere postulant, omni-
no neque interrogare decebat. (10) Præterea quum quibusdam
de rebus Midias et alii quidam accusarent senatum, surrexe-
runt senatores et precati sunt, ne sibi præmium eriperetur.
Et hæc e me audire vobis iudicibus nihil est opus, quum ipsa
coram videritis, quum apud populum agerentur. Quare, si
senatum petere negat, sic occurrite, sed et illud ostendam,
non permittere legem, ut populus præmium det senatui tri-
remibus non factis. (11) Nam hac de causa, Athenienses, ad

ναίοι, τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ὁ νόμος, μὴ ἐξεῖναι τῇ βουλῇ μὴ ποιησαμένη τὰς τριήρεις αἰτῆσαι τὴν δωρεάν, ἵνα μὴδὲ πεισθῆναι μὴδ' ἐξαπατηθῆναι γένοιτ' ἐπὶ τῷ δήμῳ. οὐ γὰρ ὤφειτο δεῖν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον ἐπὶ τῶν λεγόντων δυνάμει τὸ πρᾶγμα καταστῆσαι, ἀλλ' ὁ δίκαιον ἦν εὐρεῖν ἅμα καὶ συμφέρον τῷ δήμῳ, νόμῳ τετάχθαι. Τὰς τριήρεις οὐ πεποιήσαι; μὴ τοίνυν αἰτεῖ τὴν δωρεάν. ἔπου δ' αἰτεῖν οὐκ ἔσ' πῶς οὐ σφόδρα γε δοῦναι κωλύει;

12. Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κάκειν' ἐξετάσαι, τί δή ποτε, ἂν τᾶλλα πάνθ' ἢ βουλή καλῶς βουλευσῆ καὶ μὴδεὶς ἔχη μὴδὲν ἐγκαλέσαι, τὰς δὲ τριήρεις μὴ ποιήσῃται, τὴν δωρεάν οὐκ ἔξεστιν αἰτῆσαι. εὐρήσσετε γὰρ τοῦτο τὸ ἰσχυρὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου κείμενον. οἶμαι γὰρ ἂν μὴδέν' ἀντειπεῖν, ὡς οὐχ, ὅσα πώποτε τῇ πόλει γέγονεν ἢ νῦν ἔστιν ἀγαθὰ ἢ θάτερα (ἵνα μὴδὲν εἶπω φλαῦρον), ἐκ τῆς τῶν τριήρων τὰ μὲν κτήσεως τὰ δ' ἀπουσίας γέγονεν. (13) Οἷον πολλὰ μὲν ἂν τις ἔχοι λέγειν καὶ παλαιὰ καὶ καινὰ, ἢ δ' οὐκ οὐκ μάστι' ἀκούσαι γνώριμα, τοῦτο μὲν εἰ βούλεσθε, οἱ τὰ προπύλαια καὶ τὸν παρθενῶν οἰκοδομήσαντες ἐκείνοι καὶ τᾶλλ' ἀπὸ τῶν βαρβάρων ἱερὰ κοσμήσαντες, ἐφ' οἷς φιλοτιμούμεθα πάντες εἰκότως (ἴστε γὰρ δήπου τοῦτ' ἀκοῆ), ὅτι τὴν πόλιν ἐκλιπόντες καὶ κατακλιθεῖντες εἰς Σαλαμίνα, ἐκ τοῦ τριήρεις ἔχειν πάντα μὲν τὰ σφέτερ' αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν, τῇ ναυμαχίᾳ νικήσαντες, ἔσωσαν, 15 πολλῶν δὲ καὶ μεγάλων ἀγαθῶν τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι κατέστησαν αἰτίοι, ὧν οὐδ' ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἀφέλεσθαι δύναται, — εἶεν, ἀλλ' ἐκεῖνα μὲν ἀρχαῖα καὶ παλαιά. (14) ἀλλ' ἢ πάντες ἐωράκατε, ἴσθ' ὅτι πρῶτην 20 Εὐβοεῦσιν ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε καὶ Θεβαίους ὑποσπόνδους ἀπεπέμφσατε. ἄρ' οὐκ ταῦτ' ἐπράξατ' ἂν οὕτως δξέως, εἰ μὴ ναῦς εἴχετε καινὰς ἐν αἷς ἐβοηθήσατε; ἀλλ' οὐκ ἂν ἠδύνασθε. ἄλλα πόλλ' ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν, ἢ τῇ πόλει γέγονεν ἐκ τοῦ ταύτας κατασκευασθαι 25 καλῶς ἀγαθὰ. (15) Εἶεν, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς πόσα δεινά; Τὰ μὲν πόλλ' ἔασω, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Δεκελικοῦ πολέμου (τῶν γὰρ ἀρχαίων ἔν, ὃ πάντες ἐμοῦ μᾶλλον ἐπίστασθε, ὑπομνήσω) πολλῶν καὶ δεινῶν ἀτυχημάτων συμβάντων τῇ πόλει, οὐ πρότερον τῷ πολέμῳ παρέστησαν, πρὶν τὸ 598 ναυτικὸν αὐτῶν ἀπώλετο. Καὶ τί δεῖ τὰ παλαιὰ λέγειν; τὸν τελευταῖον γὰρ ἴστε, τὸν πρὸς Λακεδαιμονίους πόλεμον, ὅτε μὲν ναῦς οὐκ ἔδοκειτ' ἀποστεῖλαι δυνήσεσθαι, πῶς διέκειθ' ἢ πόλις, ἴσθ' ὁρόβους ὄντας ὠνίους. 5 ἐπειδὴ δ' ἐπεστείλατε, εἰρήνης ἐτύχετε, ὅποιας τινὸς ἠδούλεσθε. (16) Ὡστε δικαίως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τηλικαύτην ἔχουσῶν βοήτην ἐφ' ἑκάτερα τῶν τριήρων, τοῦτον δρον θεθείκατε τῇ βουλῇ, πότερ' αὐτὴν δεῖ λαβεῖν τὴν δωρεάν ἢ οὐ. εἰ γὰρ πάντα τᾶλλα διοικήσει 10 καλῶς, δι' ὧν δὲ τότ' ἐξ ἀρχῆς ταῦτ' ἐκτησάμεθα καὶ νῦν σώζομεν, ταύτας μὴ ποιήσαιο, τὰς τριήρεις λέγω· οὐδὲν ἐκείνων ὄφελος. τὴν γὰρ τῶν θίων σωτηρίαν πρῶτον ὑπάρχειν δεῖ παρεσκευασμένην τῷ δήμῳ. Οὗτος 15 τοίνυν εἰς τοῦτ' ἐλήλυθε τοῦ νομίζειν αὐτῷ καὶ λέγειν

hunc modum lata lex est: « non licet senatui triremibus non factis postulare præmium », ut ne populo persuaderi neve fucus fieri possit. neque enim legislator in potestate oratorum rem esse oportere censuit, sed quod excogitari et justum et populo utile esset, lege definitum esse oportere. Triremes non fecisti? ne igitur postula præmium. Quum autem petere non sinat; nonne dari vetat idque vehementer?

12. Jam illud etiam excutiendum est, Athenienses, cur tandem, etiamsi ceteris in rebus omnibus senatus præclare se gesserit et nemo de eo queri quidquam possit, triremes autem non fecerit, præmium non liceat postulare. invenietis enim hoc in populi præsidium esse institutum. Arbitror enim refragaturum esse neminem, quin, quicquid unquam vel bonum vel diversum (ne quid ominosum dicam) reipublicæ contigerit aut nunc sit, triremium vel copia vel inopia contigisse. (13) Cujus generis multa referri possent et vetera et recentia, quod vero est omnibus audientibus notissimum, ut hoc exemplo utar, illos, qui Propylæa et Parthenonem exstruxerunt et fana cetera e spoliis barbarorum exornarunt, quæ omnes laudi nobis ducimus merito (scitis enim hoc memoriæ traditum), deserta urbe et in Salamine conclusos, eo, quod triremes haberent, et omnes suas opes et urbem, navali victoria reportata, conservasse, et in ceteros Græcos multa et magna beneficia contulisse, quorum memoriam nulla vetustas obliterabit, — sed illa quidem antiqua et vetera. (14) quod autem vidistis omnes, scitis vos nuper Eubæensibus intra triduum opem tulisse, et Thebanis ictis conditionibus potestatem abundi fecisse. Num igitur id tanta celeritate confecissetis, nisi naves recentes habuissetis, quibus opem tulissetis? at non potuissetis. alia plurima commoda commemorari possent, quæ reipublicæ e recta triremium instructione contigerunt. (15) Jam e neglecta quantæ calamitates? Ac cetera omittam, in Decelico autem bello (ex antiquitate enim unum exemplum, quod vobis omnibus quam mihi notius est, proferam) quum respublica multas et magnas clades accepisset, non prius majores nostri victi sunt, quam classem suam amisissent. Et quorsum attinet recensere vetera? postremo enim bello Lacedæmonio, quum naves posse mittere non videremini, scitis, qua conditione laboraverit urbs, scitis eorum venale fuisse. ut autem misistis, talem vos impetravistis pacem, qualem voluistis. (16) Jure igitur, Athenienses, quum in utramque partem triremes tantum momenti habeant, hunc terminum senatui statuistis, utrum is debeat accipere præmium necne. Nam si omnia cetera recte administrabit, per quas autem ab initio illa et paravimus et nunc tuemur, eas non fecisset, triremes dico; nihil illa prosunt. summa rerum enim populo in primis salva præstanda est. At iste eo venit, ut licere sibi existimet et dicere et rogare quicquid libitum fuerit, ut senatum, qui

καὶ γράφειν ἐξεῖναι πᾶν ὃ τι ἂν βούληται, ὥστε βεβου-
λευκυίας μὲν τᾶλλα, ὃν τρόπον ὑμεῖς ἀκούετε, τῆς
βουλῆς, οὐ πεποιημένης δὲ τὰς τριήρεις, γέγραφε δοῦ-
ναι τὴν δωρεάν.

17. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς οὐ παρὰ τὸν νόμον ἐστίν,
20 οὐτ' ἂν οὗτος ἔχοι λέγειν οὐθ' ὑμεῖς πεισθεῖητε, ἀκούω δ'
αὐτὸν τοιοῦτον ἔρειν τιν' ἐν ὑμῖν λόγον, ὡς οὐχ ἡ βουλή
γέγονεν αἰτία τοῦ μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, ἀλλ' ὃ τῶν
τριηροποιῶν ταμίας ἀποδράς ὄχρετ' ἔχων κένθ' ἡμιτά-
25 λαντα, καὶ τὸ πρῆγμα' ἀτύχημα συμβέβηκεν. Ἐγὼ δὲ
πρῶτον μὲν αὐτὸ τοῦτο θαυμάζω, εἰ στεφανοῦν ἐπὶ τοῖς
ἡτυχημένοις ἡξίου τὴν βουλήν. τῶν κατορθουμένων γὰρ
ἔγωγ' ἡγούμην ἔργων τὰς τοιαύτας ὠρίσθαι τιμὰς.
ἔπειτα δὲ κἀκεῖν' ἐτι βούλομαι φράσαι πρὸς ὑμᾶς : (18)
5990 Ὅφημι δίκαιον εἶναι περὶ ἀμφοῖν λέγειν, ὡς οὐ παρὰ
τὸν νόμον ἡ δωρεὰ δέδοται, καὶ ὡς οὐ διὰ τὴν βουλήν
οὐκ εἰσὶν αἱ τριήρεις. εἰ μὲν γὰρ δίδοναι καὶ μὴ ποιη-
σαμένη προσῆκει· τί τοῦτο δεῖ λέγειν, δι' ὅτινα δὴ
5 ποτ' οὐ πεποιήνται; εἰ δ' οὐκ ἔξεστι· τί μᾶλλον, ἂν
διὰ τὸν δεῖν ἢ τὸν δεῖν' ἐπιδείξῃ μὴ πεποιημένας,
ἐκεῖνη προσῆκε λαβεῖν; (19) Ἐχωρὶς δὲ τούτων ἔμοιγε
δοκοῦσιν ἀφρεσιν ὑμῖν οἱ τοιοῦτοι λόγοι δίδοναι, πότερ'
οἴεσθε δεῖν προφάσεις καὶ λόγους ἀκούειν τῶν ἀδικούν-
10 των ὑμᾶς ἢ ναῦς κεκτηῖσθαι. εἰ μὲν γὰρ τούτου ταῦτ'
ἀποδέξεσθε· ἔσται ὅλων ἀπάσαις ταῖς βουλαῖς ὅτι δεῖ
πρόφασιν πιθανὴν ἐξευρεῖν πρὸς ὑμᾶς, οὐχὶ τριήρεις ποιή-
σασθαι. ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν χρήματ' ἀναλωθήσεται,
ναῦς δ' οὐκ ἔξεθ' ὑμεῖς. (20) Ἐὰν δέ, ὡς ὁ νόμος λέγει καὶ
δεῖ τοὺς ὁμιμοκότας, πικρῶς καὶ ἀπλῶς τὰς μὲν προφά-
15 σεις ἀνέλγητε, φανῆτε δ' ἀφρημένοι τὴν δωρεάν, ὅτι τὰς
ναῦς οὐ πεποιήνται πάντες, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεποιη-
μένας ὑμῖν παραδώσουσι τὰς τριήρεις, πάντα τᾶλλα
παρ' ὑμῖν ἔωρακότες ἀσθενέστερα τοῦ νόμου γεγενημένα.
20 Ὅτι τοίνυν οὐδ' αἴτιος ἄλλος οὐδεὶς ἀνθρώπων ἐστὶ τοῦ
μὴ πεποιῆσθαι τὰς ναῦς, τοῦτο σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω.
ἀνελοῦσα γὰρ ἡ βουλή τὸν νόμον τοῦτον ἐχειροτόνησεν
αὐτήν.

21. Ἐτι τοίνυν ἐπιχειρεῖ λέγειν περὶ τοῦ τῆς ἐται-
ρήσεως νόμου, ὡς ὑβρίζομεν ἡμεῖς καὶ βλασφημίας
25 οὐχὶ προσηκούσας κατ' αὐτοῦ ποιοῦμεθα. καὶ φησὶ δεῖν
ἡμᾶς, εἴπερ ἐπιστεῦομεν εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ, πρὸς τοὺς
θεσμοθέτας ἀπαντᾶν, ἵν' ἐκεῖ περὶ χιλῶν ἐκινδυνεύο-
μεν, εἰ καταψευδόμενοι ταῦτ' ἐφαινόμεθα, νῦν δὲ φενα-
600 κίσειν αἰτίας καὶ λοιδορίας κενὰς ποιούμενους, καὶ
ἐνοχλεῖν οὐ δικασταῖς τούτων οὐσιν ὑμῖν. (22) Ἐγὼ δ'
οἴομαι δεῖν ὑμᾶς πρῶτον μὲν ἐκεῖνο λογιέσθαι παρ'
ὑμῖν αὐτοῖς, ὅτι πάμπολυ λοιδορία τε καὶ αἰτία κερω-
5 ρισμένον ἐστὶν ἐλέγχου. αἰτία μὲν γὰρ ἐστίν, ὅταν τις
ψιλῶ χρησάμενος λόγῳ μὴ παρασχῆται πίστιν ὧν λέ-
γει, ἐλεγχος δέ, ὅταν ὧν ἂν εἴπῃ τις καὶ τᾶληθές
ἑμοῦ δεῖξῃ. Ἔστι τοίνυν ἀνάγκη τοὺς ἐλέγχοντας ἢ
10 τεκμήρια δεικνύναι δι' ὧν ἐμφανιοῦσι τὸ πιστὸν ὑμῖν,
ἢ τὰ εἰκότα φράζειν, ἢ μάρτυρας παρέχεσθαι. οὐ γὰρ
οἶόν τ' ἐνίων αὐτόπτας ὑμᾶς ἐστὶ καταστήσαι, ἀλλ'

ceteris quidem in rebus ita se gessit, ut vos auditis, sed
triremes non fecit, praemio afficiendum esse rogaverit.

17. Atque haec non pugnare cum lege neque iste dicere pos-
set neque vos crederetis, sed audio eum hujusmodi quid-
dam apud vos dicturum : non stetisse per senatum quom-
minus triremes conficerentur, sed quaestorem navaliū fab-
rorum fugam cepisse duobus talentis cum dimidio ablatis,
atque ita calamitatem fuisse in causa. Ego vero illud ipsum
demiror primum, si postulavit ut propter adversum casum
senatus corona ornaretur. nam rebus prospere gestis equi-
dem hujusmodi honores putavi esse propositos. deinde
autem illud quoque vobis dicam : (18) Nego esse justum
utrumque dici, non contra legem donum esse datum, et,
non stetisse per senatum quominus triremes curarentur.
nam si praemium senatui etiam non factis triremibus est
dandum; quorsum illud dicere attinet, per quem steterit,
quominus factae sint? sin non licet; qui magis, sive per
hunc, sive per alium stetisse ostenderit, quominus factae
sint, senatum accipere coronam decuit? (19) Praeterea
istiusmodi verba, ut mihi videtur, vobis optionem dant,
utrum existimetis esse excusationes et verba vobis audienda
hominum in vos injuriorum, an naves possidendae. nam si
vobis iste ita satisfaciet; perspicuum erit cuiilibet senatui,
probabilem causam esse ad vos afferendam, non triremes
faciendas. Eo pacto pecunia consumetur, naves vos non
habebitis. (20) At si, ut lex jubet et vos jurati debetis,
acriter et simpliciter causas sustuleritis, et propter non
factas triremes praemium negaveritis; omnes, Athenienses,
factas triremes vobis tradent, ubi viderint omnia cetera
fuisse apud vos lege infirmiora. Neminem autem hominum
alium in causa esse, quominus triremes factae sint, id
perspicue ostendam. senatus enim lege hac sublata sibi ipse
suffragium tulit.

21. Jam etiam de impudicitia respondebit, nos esse
injurious et falsa in se maledicta jacere. nobis, si vera esse
illa confideremus, ad Thesmothetas fuisse veniendum,
ut ibi de mille drachmis periclitaremur, si calumniari
videremur, nunc nos fucum facere, qui crimina et inania
maledicta conquiramus, et vos obtundamus, ad quos ea
cognitio non pertineat. (22) Ego vero censeo illud primum
cum animis vestris esse cogitandum, maximum esse discrimen
inter convicium ac crimen et inter probationem. Cri-
men enim est, si quis nudis verbis usus, orationi suae fidem
non facit, probatio, si quae dicit, ea etiam vera esse osten-
dit. Necesse est igitur eos qui probant aut argumentis niti
per quae rei veritatem vobis declarent, aut verisimilia af-
ferre, aut producere testes. neque enim potest in quibusdam
feri causis, ut in rem praesentem ducamini, sed si quis

ἐὰν ἐπιδεικνύη τίς τι τούτων, ἰκανὸν νομίζετ' ἔλεγχον
 ἔχειν ὑμεῖς εἰκότως τῆς ἀληθείας ἐκάστοτε. (23) Ἡμεῖς
 15 τοῖνον οὐκ ἐκ λόγων εἰκότων οὐδ' ἐκ τεκμηρίων, ἀλλὰ
 παρ' οὗ μάλιστα δίκην ἔστι λαβεῖν τούτῳ, ταῦτ' ἐπι-
 δεῖκνυμεν, ἄνδρα παρεσχηκότα γραμματεῖον, ἐν ᾧ τὰ
 τούτῳ βεβιωμέν' ἔνεστιν, δεῖ αὐτὸν ὑπεύθυνον ποιήσας
 20 μαρτυρεῖ ταῦτα. ὥσθ' ἔταν μὲν λοιδορίαν ταῦτα καὶ
 αἰτίαν εἶναι φῆ, ὑπολαμβάνετε, ὡς ταῦτα μὲν ἔστιν
 ἔλεγχος, ἀ δ' οὗτος ποιεῖ, ταῦτα λοιδορία καὶ αἰτία.
 ἔταν δ', ὅτι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας προσῆκην ἐπαγγέλλειν
 ἡμῖν ἕκείν' ὑπολαμβάνετε, ὅτι καὶ τοῦτο ποιήσομεν
 25 καὶ νῦν προσηκόντως περὶ τοῦ νόμου λέγομεν. (24) Εἰ
 μὲν γὰρ ἄλλον τιν' ἀγῶν' ἀγωνιζομένου σου ταῦτα κα-
 τηγοροῦμεν δικαίως ἂν ἠγανάκτεις. εἰ δ' ὁ μὲν νῦν
 ἐνεστηκὼς ἀγῶν ἔστι παρανόμων, οἱ νόμοι δ' οὐκ ἔωσι
 601 λέγειν οὐδὲ τὰ ἔνομα τοὺς οὕτω βεβιωκότας, ἡμεῖς
 δ' ἐπιδεικνυμεν οὐ μόνον εἰρηκτό' αὐτὸν παράνομα,
 ἀλλὰ καὶ βεβιωκότα παρανόμως πῶς οὐχὶ προσήκει
 λέγειν περὶ τούτου τοῦ νόμου, δι' οὗ ταῦτ' ἐλέγχεται;
 5 25. Καὶ μὴν κάκειν' γε δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι τοὺς
 νόμους ὁ τιθεὶς τούτους Σόλων καὶ τῶν ἄλλων τοὺς
 πολλούς, οὐδὲν ὁμοῖος ὢν τούτῳ νομοθέτης, οὐχ ἐνὶ
 δέδωκε τρόπον περὶ τῶν ἀδικημάτων ἐκάστων λαμβά-
 νειν δίκην τοῖς βουλομένοις παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ
 10 πολλαχῶς. ἤδει γὰρ οἷμαι τοῦθ', ὅτι τοὺς ἐν τῇ πόλει
 γενέσθαι πάντας ὁμοίους ἢ δεινοὺς ἢ θρασεῖς ἢ μετρίους
 οὐκ ἂν εἴη. Εἰ μὲν οὖν, ὡς τοῖς μετρίοις δίκην ἐξαρκέ-
 σει λαβεῖν, οὕτω τοὺς νόμους θήσει μετ' ἀδείας ἔσεσθαι
 πολλοὺς πονηροὺς ἠγεῖτο. εἰ δ' ὡς τοῖς θρασεῖσι καὶ δυ-
 15 νατοῖς λέγειν τοὺς ἰδιώτας οὐ δυνήσεσθαι τὸν αὐτὸν
 τούτους τρόπον λαμβάνειν δίκην. (26) Δεῖν δ' ἤετο
 μηδέν' ἀποστειρεῖσθαι τοῦ δίκης τυχεῖν, ὡς ἕκαστος δύ-
 ναται. πῶς οὖν ἔσται τοῦτο; ἐὰν πλάσας ὁδοὺς δῶ διὰ
 τῶν νόμων ἐπὶ τοὺς ἠδικηκότας, ὅσον τῆς κλοπῆς. ἐβ-
 20 ῥωσαι καὶ σαυτῶ πιστεύεις; ἀπαγε, ἐν χιλίαις δ' ὁ κιν-
 δυνος. ἀσθενέστερος εἶ; τοῖς ἄρχουσι ἐφηγοῦ, τοῦτο
 ποιήσουσιν ἐκείνοι. φοβῆ καὶ τοῦτο; γράφου. (27) κα-
 ταμέμφη σεαυτὸν καὶ πένης ὢν οὐκ ἂν ἔχοις χιλίας
 ἐκτίσαι; δικάζου κλοπῆς πρὸς διαιτητὴν, καὶ οὐ κιν-
 25 δυνεύσεις. οὐδέτερον βούλει τούτων; ἀπογράφου*. κα-
 τακνεῖς καὶ τοῦτο; ἐφηγοῦ*. τούτων οὐδέν ἔστι τὸ αὐτό.
 τῆς ἀσεβείας κατὰ ταῦτ' ἔστιν ἀπάγειν, γράφεσθαι, δι-
 κάζεσθαι πρὸς Εὐμόλπιδας, φράζειν πρὸς τὸν βασιλέα.
 περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων τὸν αὐτὸν τρόπον σχεδόν.
 (28) Εἰ δὴ τις ὡς μὲν οὐχὶ κακοῦργός ἐστι μὴ λέγοι, ἢ
 602 οὐκ ἀσεβής, ἢ ὅτι δὴ ποτ' εἴη δι' ὁ κρίνοιτο, διὰ
 ταῦτα δ' ἐκφύγειν ἀξιοίη, εἰ μὲν ἀπηγγεμένος εἴη, διότι
 πρὸς διαιτητὴν ἐξῆν αὐτῷ λαχεῖν καὶ γράφεσθαι χρῆν,
 5 εἰ δὲ πρὸς διαιτητὴν φεύγοι, ὅτι χρῆν σ' ἀπάγειν, ἴν'
 ἐκινδύνευες περὶ χιλίων γέλωος ἂν εἴη δῆπουθεν. οὐ
 γὰρ τὸν γε μηδὲν πεποιηκότα δεῖ περὶ τοῦ τρόπου δυ-
 τινὰ χρῆ διδόναι δίκην ἀντιλέγειν, ἀλλ' ὡς οὐ πεποίη-
 10 καὶ ἐπιδεικνύναι. (29) Τὸν αὐτὸν δὴ τρόπον, Ἀνδρότιον,
 καὶ σὺ μὴ διὰ ταῦτ' οἶοι σοι προσήκειν μὴ δοῦναι δι-

ejus generis quid ostenderit, semper vos justam veritatis habere probationem jure creditis. (23) Nos igitur non verisimilibus verbis, aut argumentis, sed a quo maxime poenas expetere potest, id ostendimus, virtum qui tabellam exhibuit, qua istius antea vita continetur, qui suo periculo testimonium dicit. Itaque si hæc convicium et crimen esse dicit, vos probationem esse putate, quæ vero iste accusat, hæc convicium et crimen. quum autem ad Thesmotheas rem fuisse deferendam dicit; sic existimate, nos et id facturos et nunc de lege convenienter loqui. (24) Nam si te alius criminis reum hoc nomine accusaremus; merito ægre ferres. sed si in hoc judicio de violatione legum agitur, leges autem istis moribus præditos ne legitima quidem dicere patiuntur, nosque ostendimus istum non dixisse tantum contra leges, sed etiam vixisse contra leges; quomodo de hac lege non dicendum, per quam hæc probantur?

25. Illud etiam cognoscendum vobis est, Solonem harum legum auctorem et aliarum plurimarum, longe alium, quam iste est, legislatorem, non uno modo scelerum poenas iis, qui volunt, expetere permisisse a facinorosis, sed multifariam. Norat enim is non posse fieri, ut omnes cives pariter essent aut eloquentes aut audaces aut moderati. Quod si ita sanxisset leges, ut moderatis sumpsisse poenas suffecisset; multos impune fore improbos censuit. sin ut audacibus et eloquentibus; fore ut homines imperiti non possent eodem quo illi modo poenas sumere. (26) Æquum autem esse censuit, ne cui, pro sua cujusque facultate, exigendæ poenæ jus negaretur. Id autem fieri qui potuit? si multas vias per leges muniret ad facinorosos invadendos, velut in furto. firmus es et te ipso fretus? abduc in carcerem, mille autem drachmis periclitaris. Infirmior es? Undecimviris monstra viam, illi facient. Id quoque formidas? scripto accusa. (27) Tibi non fides et pauperior es quam qui mille drachmas solvas? litem furti age apud arbitrum, et extra periculum eris. Neutrum horum tibi placet? denuncia eum bona publica non empta tenere. Etiam hoc reformidas? accusa eum furti publici. Hæc omnia diversa sunt. Eodem modo et in causa violatæ religionis licet abducere in carcerem, scripto accusare, litem apud Eumolpidas agere, indicare apud archontem Regem. Eodem modo in ceteris fere universis. (28) Si quis igitur maleficum esse se non diffiteatur, aut impium, aut cujuscunque tandem criminis de quo accusetur sontem, sed propterea se absolvi postulet, si in carcerem abductus fuerit, quia diem apud arbitrum dici licuisset et accusari debuisset, sin apud arbitrum petitus esset, « in carcerem abducere debuisses, ut accusator mille drachmis periclitareris; » ridicula res illa profecto esset. nam qui aliquid se non fecisse dicit, ei non est disputandum qua ratione poena danda sit, sed insontem esse se ostendendum. (29) Eodem modo et tu, Androtion, ne propterea poenas dare recusa, si prostituta pudicitia decre-

κην, εἰ γράφεις ἡταιρηκῶς, ὅτι καὶ πρὸς τοὺς θεσμοθέ-
 τας ἐσθ' ἡμῖν ἐπαγγελία, ἀλλ' ἢ δεῖξον οὐ πεποιηκότα
 ταῦτα σαυτὸν, ἢ δίκην ὑπέχε, ὧν γέγραπός τις * τοιοῦ-
 τος ὢν. οὐ γὰρ ἐξεστὶ σοι. εἰ δέ σε μὴ πάντας, ὅσους
 15 οἱ νόμοι διδῶσαι, τρόπους τιμωρούμεθα· χάριν ἡμῖν ὧν
 παραλείπομεν ἐκείνων ἔχε, μὴ διὰ ταῦτ' ἀξίου μηδένα
 τρόπον δοῦναι δίκην.

30. Ἄξιον τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν θέντα
 τὸν νόμον ἐξετάσαι Σόλιωνα, καὶ θεάσασθαι ὅσην πρό-
 20 νοιαν ἐποιεῖτ' ἐν ἅπασιν οἷς ἐτίθει νόμοις τῆς πολι-
 τείας, καὶ ὅσω περὶ τούτου μᾶλλον ἐσπούδαζεν ἢ περὶ
 τοῦ πράγματος αὐτοῦ, οὗ τιθεῖν τὸν νόμον. Πολλαχό-
 θεν μὲν οὖν ἂν τις ἴδοι τοῦτο, οὐχ ἥμισυ δ' ἐκ τού-
 του τοῦ νόμου, μήτε λέγειν μήτε γράφειν ἐξεῖναι τοῖς
 ἡταιρηκόσιν. ἑώρα γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι τοῖς πολλοῖς ὑμῶν
 25 ἐξὸν λέγειν οὐ λέγετε, ὥστε τοῦτ' οὐδὲν ἡγεῖτο βαρῦ,
 καὶ πολλ' ἂν εἶχεν, εἴγε κολάζειν ἠβούλετο τούτους,
 χαλεπώτερα θεῖναι. (31) Ἄλλ' οὐ τοῦτ' ἐσπούδασεν, ἀλλὰ
 ταῦτ' ἀπέπειν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς πολιτείας. ἤδει γάρ,
 603 ἤδει τοῖς αἰσχροῦς βεβιωκόσιν ἁπασῶν οὖσαν ἐναντιω-
 τάτην πολιτείαν, ἐν ἣ πᾶσιν ἐξεστὶ λέγειν τάκεινων
 ὄνειδῃ, ἐστὶ δ' αὕτη τις; δημοκρατία. οὐκ οὐκ ἐνόμιζεν
 ἀσφαλές, εἰ ποτε συμβῆσεται γενέσθαι συχνοῦς ἀνθρώ-
 5 πους κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους εἰπεῖν μὲν δεινοῦς καὶ
 θρασεῖς, τοιοῦτων δ' ὄνειδῶν καὶ κακῶν μεστός. (32)
 πολλὰ γὰρ ἂν τὸν δῆμον ὑπ' αὐτῶν ὑπαχθέντ' ἐξχαμαρ-
 τεῖν, κάκεινους ἦτοι καταλύσαι γ' ἂν πειραῖσθαι τὸ πα-
 10 ράπαν τὸν δῆμον (ἐν γὰρ ταῖς ὀλιγαρχίαις, οὐδ' ἂν ὧ-
 σιν ἐτ' Ἀνδροτίωνός τινες αἰσχρον βεβιωκότες, οὐκ ἐστὶ
 λέγειν κακῶς τοὺς ἀρχοντας) ἢ προάγειν ἂν ὡς πονη-
 ροτάτος εἶναι, ἢ ὡς ὁμοιότατοι σφίσιιν ὦσι. τὴν οὖν
 ἀρχὴν τοῖς τοιοῦτοις ἀπέπειε μὴ μετέχειν τοῦ συμβου-
 λεύειν, ἵνα μὴ φανακισθεὶς ὁ δῆμος ἐξαμάρτοι μηδέν.
 15 ὧν ὀλιγωρήσας ὁ καλὸς κάγαθος οὗτος οὐ μόνον ᾔετο
 δεῖν λέγειν καὶ γράφειν οὐκ ἐξόν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοὺς
 νόμους ταῦτα ποιεῖν.

33. Περὶ μὲν τοίνυν τοῦ νόμου, καθ' ὃν ὠφληκότος
 αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῶ δημοσίου χρήματα καὶ οὐκ ἐκτα-
 20 τικότος οὐκ ἐξεστὶ λέγειν οὐδὲ γράφειν τούτῳ, ταῦτα
 δίκαια λέγειν ἂν ἔχοιτ' εἰκότως, ἐὰν φῆ δεῖν ἡμᾶς αὐ-
 τὸν ἐνδεικνύναι. τότε γὰρ τοῦτο ποιήσομεν, οὐ μὰ Δί'
 οὐχὶ νῦν, ἡνῖκα δεῖ σ' ἐτέρων ὧν ἀδικεῖς δοῦναι λόγον,
 ἀλλ' ὅταν ἦ προσῆκον ἐκ τοῦ νόμου. καὶ νῦν δείκνυμεν
 25 δ' οὐκ ἐῶντα γράφειν σε, οὐδ' ἂ τοῖς ἄλλοις ἐξεστὶ, τὸν
 νόμον. (34) Ὡς οὖν οὐκ ὦφεν ὁ πατήρ σου, τοῦτ' ἐπί-
 δεῖξον, ἢ, ὡς οὐκ ἀποδρὰς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου,
 ἀλλὰ τὰ χρήματ' ἐκτίσας. εἰ δὲ μὴ ταῦθ' ἔξεις δεκνύειν·
 604 οὐκ ἐξὸν γέγραπας. κληρονομοῦν γὰρ σε καθίστησιν ὁ
 νόμος τῆς ἀτιμίας τῆς τοῦ πατρὸς, ὅτι δ' ἀτίμω σοι
 λέγειν οὐ προσῆκον οὐδὲ γράφειν. Καὶ περὶ μὲν τῶν
 νόμων, ὅς παρεγραψάμεθα, οἴμαι δεῖν ὑμᾶς, ἂν τι φε-
 5 νακίσειν ἐγγειρηῆ καὶ παραγείναι οὗτος, ταῦθ' ὑπολαμβά-
 νειν ἢ διεξελήλυθ' ἐγώ.

35. Εἰσὶ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων αὐτῶ λόγοι πρὸς τὸ

tum rogas, quod et apud Thesmothetas in te nobis datur
 actio, sed aut hæc non fecisse te ostende, aut pœnas da
 pro iis, quæ tu talis fere rogavisti. neque enim tibi fas est.
 si vero te non omnibus, quæ legibus conceduntur, rationi-
 bus ulciscimur; gratiam habeto nobis de iis quas illarum
 prætermittimus; ne propterea postula, ut nulla ratione pu-
 niaris.

30. Operæ pretium porro est, Athenienses, diligenter in-
 quirere et spectare, quantæ curæ Soloni fuerit, hujus legis
 auctori, in omnibus quas sanxit legibus respublica, et quanto
 de hac, quam de ea ipsa re, quæcunque legibus continetur,
 magis sollicitus fuerit. Quod quum ex aliis multis legibus
 perspicitur, tum vero ex hac, qua velat eos, qui se pro-
 stituerint, in publico vel dicere vel rogare. illud enim vide-
 bat, quum multitudini dicere liceret, plurimos tamen vos
 non dicere, quare id grave non ducebat, et multa potuisset,
 si punire voluisset istos, graviora constituere. (31)
 sed non hoc ei fuit propositum; sed hæc interdixit propter
 vos et rempublicam. norat enim, norat, flagitiosæ vitæ ho-
 minibus eam rempublicam esse adversissimam, in qua om-
 nibus liceret etiam eorum proferre probra. ea vero quæ est?
 popularis. Non igitur tutum putabat, si quando accidisset
 ut iisdem temporibus multi existerent homines quum elo-
 quentes et audaces, tum talibus probris et malis referti.
 (32) Fieri enim posse, ut populus ab illis inductus mul-
 tum delinqueret, atque adeo aut ipsi popularem abrogare
 omnino statum conarentur (nam in oligarchiis, etsi aliqui
 multo flagitiosius etiam Androtione vixerint, principibus
 maledicere non licet), aut ad summam improbitatem impel-
 lerent populum, ut ipsorum essent quam simillimi. Pro-
 sus igitur istud hominum genus a consiliis exclusit, ut ne
 populus ab iis deceptus delinqueret. Quibus bonus iste
 vir neglectis, sibi non tantum dicendum et rogandum esse
 censebat, quum non liceat, sed etiam contra leges ea esse
 facienda.

33. Jam de ea lege, qua, quod pater ejus fuit ærarii de-
 bitor et pecuniam reipublicæ non solvit, isti nec habere
 conciones nec rogare decreta licet, illam ei justam legem
 dicere poteritis merito, si contendet se a nobis fuisse indi-
 candum. Tum nos hoc faciemus, non per Jovem nunc,
 quum ei aliorum facinorum ratio reidenda est, sed quum
 id e lege conveniet. Atque adeo ostendimus nunc ne ea
 quidem quæ ceteris licet rogare, tibi legem permittere.
 (34) Aut igitur patrem tuum non fuisse debiti damnatum,
 id ostendito, aut e carcere non profugisse, sed solvisse pec-
 uniam. Quæ si ostendere non poteris; lege prohibente, ro-
 gavisti decretum. hæredem enim te lex constituit paternæ
 ignominia, quum autem ignominiosus sis, nec conciones
 habere, nec rogare tibi licebat. Ac de legibus, quas excep-
 tionis causa opposuimus, si quid iste afferre fuci vosque
 seducere instituet; hæc vobis esse tenenda, quæ ego recen-
 sui, arbitrator.

35. Sunt autem ei de ceteris quoque verba ad vos

φανακίζειν ὑμᾶς εὖ μεμηχανημένοι, περὶ ὧν βέλτιον ὑμᾶς προακούσαι. ἔστι γὰρ εἰς αὐτῶν τοιοῦτος, μὴ πεντακοσίους ὑμῶν αὐτῶν ἀφελῆσαι τὴν δωρεάν μηδ' ὄνειδος περιβαλεῖν. « ἐκείνων δ' ἀγών, οὐκ ἐμός. » Ἐγὼ δ' 10 εἰ μὲν ἡμέλλετ' ἀφαιρήσεσθαι τούτους μόνον, ἄλλο δὲ μηδὲν ὠφελήσειν τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς σφόδρα σπουδάζειν ἤξιουν. εἰ δὲ τῷ τούτῳ ποιῆσαι πλείους ἢ μυρίους τοὺς ἄλλους πολίτας βελτίους εἶναι προτρέψετε· πόσω κάλλιον τοσοῦτους παρασκευάσαι χρηστούς, ἢ 15 πεντακοσίους ἀδίκους ἡχρῖσασθαι; (36) Ὡς δ' οὐδ' ἐστὶν ἀπάσης τὸ πρᾶγμα τῆς βουλῆς ἄλλὰ τινῶν, ὅπερ εἰσὶν αἰτίοι τῶν κακῶν, καὶ Ἀνδρότιωνος, ἔγω λέγειν. τῷ γὰρ ἐστὶν ὄνειδος, εἰ σιωπῶντος αὐτοῦ καὶ μηδὲν 20 γράφοντος, ἴσως δ' οὐδὲ τὰ πολλὰ εἰς τὸ βουλευτήριον εἰσιόντος, μὴ λάβοι ἢ βουλὴ τὸν στέφανον; οὐδὲν δὴ-πουθεν, ἀλλὰ τοῦ γράφοντος καὶ πολιτευομένου καὶ πείθοντος ἢ βούλοιο τὴν βουλὴν. διὰ γὰρ τούτους ἀνά-ξια τοῦ στεφανωθῆναι βεβούλευκεν. (37) Οὐ μὴν ἄλλ' 25 εἰ καὶ τὰ μάλιστα πάσης ἐσθ' ὁ ἀγὼν τῆς βουλῆς, ὅσῳ συμφέρει μάλλον ὑμῖν καταγνοῦσιν ἢ μή, θεάσασθε. εἰ μὲν ἀπογνώσεσθε ἐπὶ τοῖς λέγουσι τὸ βουλευτήριον ἔσται, ἐὰν δὲ καταγνῶτε ἐπὶ τοῖς ἰδιώταις. ἑωρακό-τες γὰρ οἱ πολλοὶ διὰ τὴν τῶν λεγόντων πονηρίαν 605 τήνδ' ἀφηρημένην τὴν βουλὴν τὸν στέφανον, οὐχὶ προήσονται τούτοις τὰς πράξεις, ἀλλὰ τὰ βέλτιστ' ἐροῦσιν αὐτοί. εἰ δὲ γενήσεται τοῦτο καὶ τῶν ἐθάδων καὶ παρεστηκότων βητόρων ἀπαλλαγῆσεσθε ὄψεσθε, 5 ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάνθ' ἢ προσήκει γινόμενα. ὥστ' εἰ μηδενὸς ἄλλου ἔνεκα, διὰ ταῦτα καταψηφιστέον.

38. Ὁ τοίνυν ἕτερον δεῖ μὴ λαθεῖν ὑμᾶς, ἀκούσατε : ἴσως ἀναθήσεται καὶ συνερεῖ τῇ βουλῇ Φίλιππος καὶ Ἀντιγένης καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς καὶ τινες ἄλλοι, ὅπερ 10 ἐκεῖ δι' ἑαυτῶν εἶχον μετὰ τούτου τὸ βουλευτήριον καὶ τούτων τῶν κακῶν εἰσὶν αἰτίοι. δεῖ δὲ πάντας ὑμᾶς γινώσκειν, ὅτι τούτοις ἐστὶ μὲν ἡ πρόφασις τῆς συνη-γορίας τῇ βουλῇ βοηθεῖν, τῇ δ' ἀληθείᾳ, ὑπὲρ αὐτῶν 15 ἀγωνιοῦνται καὶ τῶν εὐθυνῶν, ἃς αὐτοὺς προσήκει δοῦ-ναι τῶν πεπραγμένων. (39) ἔχει γὰρ οὕτως : ἐὰν μὲν ἀπογνῶτε τὴν γραφὴν ταύτην ἅπαντές εἰσιν ἀπηλλα-γμένοι καὶ δίκην οὐδεὶς οὐδεμίαν μὴ δῶ. τίς γὰρ ἔτ' ἂν καταψηφίσαιτ' ἐκείνων, τὴν βουλὴν ὑμῶν ἐστεφανω-κότων, ἧς οὗτοι προέστασαν; ἐὰν δὲ καταγνῶτε πρῶ- 20 τον μὲν τὰ εὐορκ' ἔσεσθ' ἐψηφισμένοι, εἴτ' ἐπὶ ταῖς εὐ-θύναις ἕκαστον τούτων λαμβάνοντες, ὅς μὲν ἂν ὑμῖν ἀδικεῖν δοκῇ, κηλάσετε, ὅς δ' ἂν μή, τότε ἀφήσετε. Μὴ οὖν ὡς ὑπὲρ τῆς βουλῆς λεγόντων καὶ τῶν πολλῶν ἀκούετε, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ αὐτῶν παρακρουσμένοις ὀργί-ζεσθε.

40. Ἐτι τοίνυν Ἀρχίαν οἶμαι τὸν Χολαργέα (καὶ γὰρ οὗτος ἐβούλευε πέρουσιν) ὡς ἐπιεικῆ δεήσεισθαι καὶ 606 συνερεῖν αὐτοῖς. Ἐγὼ δ' οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὡδὶ πως ἀκούειν Ἀρχίου, ἐρωτᾶν αὐτὸν, ταῦτα, ἃ κατηγορήσεται τῆς βουλῆς, πότερ' αὐτῷ δοκεῖ καλῶς ἔχειν ἢ κακῶς, καὶ μὲν φῆ καλῶς, μηκέτι τὸν νοῦν ὡς ἐπιεικῆ προσέχειν.

decipiendos belle comparata, de quibus vos prius audire praestat. quorum talia sunt, ne quingenti vestrorum civium premio spoliarentur aut opprobrio afficiantur. « illorum agitur causa, non mea. » Ego vero, si illos spoliaturi tantum, reipublicae autem nihil commodaturi essetis, non auctor essem vobis, ut magnopere contenderetis. sed si eo facto cives amplius decies mille meliores facturi estis; quanto pulcrius est efficere ut tam multi boni sint, quam injuste gratificari quingentis? (36) Neque esse hoc negotium totius senatus dicere possum, sed quorundam, qui sunt malorum auctores, et Androtionis. Cui enim opprobrio est, si tacente ipso et nihil rogante, ac fortasse nec saepe curiam frequentante, senatus coronam non acceperit? nemini sane; nisi ei qui rogat et res administrat, et quævis senatui persuadet. propter istos enim senatus se corona indignum praebuit. (37) Sed tamen ut maxime tollis senatus causa agatur; quanto vobis sit utilis, si eum condemnaveritis quam si absolveritis, spectate. Nam si absolvetis; in manu oratorum erit senatus. sin damnaveritis, in dicendi rudium potestate. nam si multitudo viderit hunc senatum propter improbitatem oratorum corona esse privatum, non illorum libidini negotia committent, sed ipsi ea suadebunt quæ sunt utilissima. quod si fiet vosque a familiaribus et hic adstantibus oratoribus recesseritis; videbitis, Athenienses, omnia fieri quæ oportet. Quare ut nullam ob aliam, hac de causa est condemnandus.

38. Jam illud alterum, quod vos latere non oportet, audite: Prohibet fortasse et senatum defendet Philippus et Antigenes et contrascriptor et quidam alii qui tum cum isto sua senatum auctoritate rexerunt et horum malorum sunt auctores. omnes igitur vos intelligere debetis, iis pretextum esse defensionis adjuvare senatum, sed revera de se laboraturos et de rationibus rerum gestarum, quæ ipsis reddendæ sunt. (39) Sic enim se habet: si reos istos absolveritis; omnes rem factam habebunt, et nemo penas ullas dabit. quis enim porro damnet illos, si vos senatum, cuius illi principes fuerunt, corona donaveritis? sin damnaveritis; primum e jurisjurandi religione pronuntiabitis, deinde in referendis rationibus istorum singulos prehensos, si quis vobis deliquisse videbitur, eum punietis, qui non videbitur, tum eum absolvetis. Ne igitur sic eos audite, ut qui senatus et maximæ partis causam agant, sed irascimur ut iis, qui suæ impunitatis gratia vos decipiant.

40. Archiam præterea Cholargensem existimo (nam et is anno superiore senator fuit), ut hominem lenem, deprecaturum, et iis patrocinatorum. Ego vero in hunc fere modum Archiam vobis audiendum esse censeo: ut interrogetis eum, putetne hæc quæ senatui crimini data sunt, recte esse facta, an perperam, et si responderit, Recte, non jam ut

ἐὰν δὲ κακῶς· τί δὲ ταῦτ' εἶα φάσκων ἐπεικῆς εἶναι, πάλιν αὐτὸν ἐρωτᾶτε. (41) κἂν μὲν ἐναντία λέγειν φῆ, 5 μηδένα δ' αὐτῷ πείθεσθαι· ἀτοπον δὴπου νῦν λέγειν ὑπὲρ τῆς τὰ βέλτιστ' οὐχὶ πειθομένης ἑαυτῷ βουλῆς. ἐὰν δὲ σιωπᾶν· πῶς οὐκ ἀδικεῖ, εἰ, παρὸν ἐξαμαρτάνειν μέλλοντας ἀποτρέπειν, τοῦτο μὲν οὐκ ἐποίει, νῦν δὲ λέγειν τολμᾶ, ὡς δεῖ τοὺς τοσαῦτα κακὰ εἰργασμένους στεφανῶσαι;

10 42. Οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφεξέσθαι τῶν λόγων, ὅτι ταῦτα πάντ' αὐτῷ διὰ τὰς εἰσπράξεις γέγονεν, ἃς ὑπὲρ ὑμῶν ὀλίγους εἰσπράξει φήσει πολλὰ 15 χρῆματ' ἀναιδῶς οὐ τιθέντας, καὶ κατηγορήσει τούτων, πρῶγμα βράδιον οἶμαι διαπραξάμενος, τῶν μὴ τιθέντων τὰς εἰσφοράς, καὶ φήσει πᾶσαν ἄδειαν ἔσσεσθαι τοῦ μὴ τιθέναι τὰς εἰσφοράς, εἰ καταψηφισθ' αὐτοῦ. (43) Ὑμεῖς δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἐκεῖν' ἐνθυμείσθε, ὅτι οὐ περὶ τούτων δικάσειν ὁμομώκατε, 20 ἀλλ' εἰ κατὰ τοὺς νόμους τὸ ψήφισμ' εἶπεν, εἰδ' ὅτι πάνδεινόν ἐστι, κατηγορίαν ποιούμενον ὡς ἀδικουσί τινες τὴν πόλιν, αὐτὸν ἀξιοῦν ὧν ἀδικεῖ μειζόνων ὄντων μὴ δοῦναι δίκην. πολλὸ γὰρ δὴπου μείζον ἐστ' ἀδίκημα γράβειν παρὰ τοὺς νόμους ἢ τὴν εἰσφορὰν μὴ τιθέναι. 25 (44) Ὅτι τοίνυν οὐδ' εἰ φανερώς ἡμελλεν ἀλόγτους τούτου μηδεὶς εἰσοίσειν μὴδ' ἐβελήσειν εἰσπράττειν, οὐδ' οὕτως ἀποψηφιστέον, ἐκ τῶνδε γνώσεσθε : ὑμῖν παρὰ τὰς εἰσφοράς τὰς ἀπὸ Νausινίκου, παρ' Ἰσως 607 τάλαντα τριακόσια, ἢ μικρῷ πλείω, ἑλλείμματα τέτ- 5 εἰσπράξεν, ἐγὼ δὲ τίθημι ἅπαντα. ἐπὶ μὲν δὲ τοὺς ἐκόντας τιθέντας οὐ δεῖσθ' Ἀνδροτίωνος, ἐπὶ δὲ τοὺς ἑλλείποντας. (45) Ἔστι τοίνυν ὑμῖν νυνὶ σκεπτέον, 10 εἰ τοσούτου τιμᾶσθε τὴν πολιτείαν καὶ τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὸ εὐορκεῖν. εἰ γὰρ ἀποψηφισέσθε τούτου φανερώς οὕτω παρὰ τοὺς νόμους εἰρηκότος· δοῦτε πᾶσι τὰ χρήματα ταῦτ' ἀντὶ τῶν νόμων καὶ τῆς εὐορκίας 15 ἡρῆσθαι. ἃ, οὐδ' ἂν εἰ παρ' ἑαυτοῦ δοίη τις ὑμῖν, λαθεῖν ἀξίον, μή τι ἢ ἐφ' ἑτέρους εἰσπράττειν. (46) Ὡςθ' ὅταν ταῦτα λέγη· μέμνησθε τῶν ὄρκων καὶ τὴν γραφὴν ἐνθυμείσθε, ὅτι νῦν οὐ περὶ πράξεως εἰσφορῶν ἐστίν, ἀλλ' εἰ δεῖ κυρίους εἶναι τοὺς νόμους. Καὶ περὶ τού- 20 των μὲν, ὃν τρόπον ὑμᾶς ἀπαγαγῶν ἀπὸ τοῦ νόμου παραχρούεσθαι ζητήσεται, καὶ ἃ πρὸς ταῦθ' ὑμᾶς μνημονεύοντας, μὴ ἐπιτρέπειν προσήκει, πολλὰ λέγειν ἔχων ἐτι, καὶ ταῦθ' ἱκανὰ εἶναι νομίζω, ἐάσω.

47. Βούλομαι δὲ καὶ τὰ πολιτεύματα' ἐξετάσαι τοῦ 20 καλοῦ κάγαθοῦ τούτου, δι' ὧν οὐκ ἐστ' ὅ τι τῶν δεινοτάτων ἑλλείπων φανήσεται. καὶ γὰρ ἀναιδῆ καὶ θρασὺν καὶ κλέπτην καὶ ὑπερήφανον καὶ πάντα μᾶλλον ἢ ἐν δημοκρατίᾳ πολιτεύεσθαι ἐπιτήδειον ὄντ' αὐτὸν ἐπιδείξω. καὶ 25 πρῶτον μὲν, ἐπ' ὧ μάλιστα φρονεῖ, τὴν τῶν χρημάτων εἰσπράξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, μὴ τῇ τούτου προσέχοντες ἀλαζονείᾳ τὸν νοῦν, ἀλλὰ τὸ πρῶγμα, ὅσον γέγονε τῇ ἀληθείᾳ, σκοποῦντες. (48) Οὗτος Εὐκτῆμονα φήσας τὰς ἑμετέρας ἔχειν εἰσφοράς, καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν ἢ παρ'

virum bonum audiat. sin male; cur ad ea connivere voverit, quum se bonum esse virum profiteatur, iterum eum interrogate. (41) Et si se adversatum esse, neminem autem auscultasse dicet, absurdum profecto est, nunc eum ab eo defendi senatum, qui optimis ejus monitis non obtinuerit. sin tacuisse; quomodo non injurius est, si, quum a peccatis deterrere liceret, non deterruit, nunc autem dicere non dubitat, eos corona donandos, qui tot mala perpetrarunt.

42. Arbitror autem Androtionem neque illud omisurum : hæc omnia sibi propter tributa accidere, quæ se vestro nomine a paucis exegisse dicet, qui magnum æs alienum impudenter retinuerint, et eos accusabit (quo quid est factu facilius?) qui tributa non pependerit, et dicet, omnem impunitatem propositum iri iis qui tributa non pendant, si ipse condemnatur. (43) Vos autem primum illud, Athenienses, cogitate, vos non ad sententiam de illa re ferendam juramento obstrictos esse, sed de eo, feceritne decretum legibus consentaneum, deinde nullo esse modo ferendum, quod qui queratur a nonnullis injuriam reipublicæ fieri, ipse postulat, ut majores injuriæ sibi condonentur. longe enim haud dubie facinus est gravius decretum rogare contra leges, quam non pendere tributum. (44) Verum tametsi constaret, isto condemnato, neminem aut collaturum aut exacturum esse tributum, ne sic quidem esse absolvendum, hinc cognoscetis : Vobis in tributis quæ inde a Nausinico imperantur, in talentis circiter trecentis, aut paulo plus, desunt quattuordecim talenta, quorum iste septem talenta exegit, sed ego pono exegisse omnia. jam ad eos qui ultro pendunt, non egetis Androtione, sed ad cessatores. (45) Est igitur vobis nunc considerandum, tantine æstimetis reipublicæ statum et receptas leges et jurisjurandi religionem. nam si istum absolvetis, qui adeo manifeste legibus contraria dixit; videbimini omnibus pecuniam illam legibus et jurijurando prætulisse. [quæ, nec si quis eam de suo vobis largiretur, accipienda esset, nedum ut exigeretur ab aliis. (46) Proinde quum hæc dixerit, mementote jurisjurandi et cogitate accusationem nunc non de exigendo tributo esse institutam, sed de eo, utrum legum rata esse debeat auctoritas. Ac de his quidem, quo pacto vos a lege abductos decipere sit conaturus, et quid ad ejus cavillationes repudiandas in promptu vos habere oporteat, multa, quæ referre possum, quia hæc sufficere arbitror, prætermittam.

47. Volo autem etiam in publicas istius boni viri actiones inquirere, in quibus nullum non crudelitatis genus eum exercere apparebit. nam et impudentem et audacem et furem et superbum et ad quidvis potius quam ad rempublicam in imperio populari gerendam esse aptum demonstrabo. Ac primum, quam sibi maxime laudi ducit, pecuniæ exactionem videamus, nihil istius jactantia moti, sed rem ipsam, qualis fuerit, vere æstimantes. (48) Is Euctemonem tributa vestra tenere seque id' aut ostensurum quum dixit-

608 ἑαυτοῦ καταθήσειν ὑποσχόμενος, καταλύσας ψηφίσματι κληρωτῶν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν εἰσπραξίν παρέδου. Δημηγορίαν δ' ἐπὶ τούτοις ποιούμενος, 5 ὡς ἔστι τριῶν αἴρεσις ὑμῖν, ἢ τὰ πομπεία κατακόπτειν ἢ πάλιν εἰσφέρειν ἢ τοὺς ὀφειλοντας εἰσπράττειν, (49) αἰρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὀφειλοντας εἰσπράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσι κατέχων καὶ διὰ τὸν καιρὸν, ὃς ἦν τότε, ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις περὶ τούτων 10 οὐκ ὤρετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους ἐνόμιζεν ἰκανοὺς, ἐτέρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν δεῖν καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠργολάβει καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλοφε, τοὺς ἔνδεκα γράψας ἀκολουθεῖν μεθ' 15 ἑαυτοῦ. (50) εἶτ' ἔχων τούτους ἤγεν ἐπὶ τὰς τῶν πολιτῶν οἰκίας. καὶ τὸν μὲν Εὐκτῆμονα, ὃν εἰσπράττειν ἢ καταθήσειν αὐτὸς ἔφη τὰς εἰσφοράς, οὐδὲν εἶχεν ἐλέγχειν περὶ τούτων, ὑμᾶς δ' εἰσπράττειν, ὥσπερ οὐ διὰ τὴν Εὐκτῆμονος ἔγθραν ἐπὶ ταῦτ' ἔλθων, ἀλλὰ διὰ τὴν 20 ὑμετέραν. (51) Καὶ μηδεὶς ὑπολαμβανέτω με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφειλοντας. χρῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος κελεύει, τῶν ἄλλων ἔνεκα. τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὢ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοσοῦτων χρημάτων τοῦτον τὸν τρόπον εἰσπραχθέντων 25 ὡς ἐλήσθε, ὅσον ἐζημίωσθε τοιούτων ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. εἰ γὰρ ἐθέλετ' ἐξετάσαι τίνος ἔνεκα μᾶλλον ἂν τις εἰλοῖτ' ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ' ἂν εὕροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα πρῶτερ' 609 ἔστιν ἐν δημοκρατίᾳ. (52) Ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας οὗτος ἀεληγέστερος γέγονε, παραλείψω. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δινότατ' ἐν τῇ 5 πόλει γέγονε; « ἐπὶ τῶν τριάκονθ' », ἀπαντες ἂν εἴποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἑαυτὸν οἶκοι κρύψειεν, ἀλλὰ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπήγον. οὐτοσὶ τοίνυν τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποίησατ' ἐκείνων τῆς αὐτοῦ βδελυρίας, ὥστ' ἐν 10 δημοκρατίᾳ πολιτευόμενος τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἐκάστην δεσμωτήριον καθίστη, τοὺς ἔνδεκα ἄγων ἐπὶ τὰς οἰκίας. (53) Καίτοι, ὢ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί οἴεσθε, ὅπότε ἀνθρώπος πέννης, ἢ καὶ πλούσιος πολλὰ δ' ἀνηλωκὼς καὶ τιν' ἰσως τρόπον εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, ἢ τέγος 15 ὡς τοὺς γείτονας ὑπερβαίνει, ἢ ὑποδοῦσθ' ὑπὸ κλίνην ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ σῶμα ἄλουσ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἔλκεσθαι, ἢ ἀλλ' ἀσχημονοίῃ, ἢ δούλων, οὐκ ἐλευθέρων ἔστιν ἔργα, καὶ ταῦθ' ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς ὀρώτο 20 ποῦν, ἢ ὡς ἐλεύθερος ἠγγυήσατο καὶ τῆς πόλεως πολίτης, ὃ δὲ τούτων αἴτιος Ἀνδροτίων εἶη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ ἑαυτοῦ δίκην λαμβάνειν ἔξ τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα, μήτι γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως; (54) Καίτοι, εἰ τις ἔροιτ' αὐτὸν τὰς εἰσφοράς πτερον τὰ κτήματα, ἢ τὰ 25 σώματα ὀφείλει, τὰ κτήματα φήσειεν ἂν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοιο. ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέρομεν. τίνος οὖν ἐνεκ' ἀφείς τὸ τὰ χωρία δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας καὶ ταῦτ' ἀπογράφειν, ἔδει καὶ ὕβριζας πολίτας ἀνθρώ- 610 πους καὶ τοὺς ταλιπύρους μετοίκους, οἷς ὕβριστικῶ-

set aut de suo pecuniam numeralurum pollicitus esset; per decretum magistratu, qui sorte obvenerat, ea specie abrogato, ad exactionem obrepsit. et concione de his rebus habita, trium vobis rerum optionem dari dixit: aut sacra vasa pomparum consecanda aut tributum denuo conferendum aut a debentibus tributa exigenda. (49) quum, ut par erat, vos malletis æs alienum a debitoribus exigi; pollicitationibus vos delinens et propter rationem temporis tum magnam potentiam nactus, veteribus legibus in ea re sibi non esse utendum censuit, nec, si eas idoneas esse non putabat, alias ferendas, sed decreta pro concione retulit atrociora et legibus contraria, per quæ lucrum fecit, et multa vobis furatus est, quum Undecimvirosequi se rogasset. (50) eosque tum secum ad civium aedes adducebat. Euctemonem autem, a quo se exacturum aut ipsum de suo numeralurum pecuniam professus erat, nullo modo ejus rei convincere potuit, sed a vobis exegit, quia non Euctemonis, sed vestri odio id negotium susceperat. (51) Neque quisquam dicere me putet, a debentibus nihil fuisse exigendum. fuit enim exigendum. sed quomodo? ut lex jubet, reliquorum causa. id enim populare est. neque enim, Athenienses, tantilla pecunia eum ad modum exacta tantum fructus accepistis, quantam jacturam fecistis talibus institutis introductis in rempublicam. Nam si querere vultis, qua gratia videatur optabilis in populari degere imperio quam in paucorum dominatu, hoc potissimum esse in promptu reperiat, quod in libera republica omnia sunt mansuetiora. (52) Istum autem se, quam in ulla usquam oligarchia, gessisse insolentius, præteribo. sed in nostra urbe quando unquam summa crudelitas viguit? « Sub triginta tyrannis » omnes dicetis. Atqui tum, ut traditum accepimus, nemini vita eripiebatur, qui se domi abdiderat, sed hoc crimini damus triginta tyrannis, quod e foro homines per injuriam abducebant. iste autem sua protervitate usque adeo illos superavit, ut in populari statu rempublicam gerens suam cuique domum carcerem constitueret, Undecimviris adductis in domos. (53) Quid vero putatis, Athenienses, si quis homo pauper, aut etiam dives sumptibus autem exhaustus et fortasse non omnino temere præsentem pecuniam destitutus, sive per tectum ad vicinos transcenderet, sive sub lecto se occultaret, ne deprehensus in carcerem traheretur, sive aliud dedecus subiret, quæ servilia sunt, non ingenuorum hominum, eaque aspiciente uxore faceret, quam ut ingenuus sponsam petiit et civis Atheniensis, ejus autem rei causa esset Androtion, quem sua facinora et anteacta vitæ ne suas quidem privatas inimicitias persequi patiuntur, ne dum aliquid agere nomine publico? (54) Quod si quis eum interrogaret, corporane, an possessiones tributa debeant, possessiones responderet, si verum fateri voluerit. de his enim tributa pendimus. Cur igitur ommissa prædiorum et ædium publicatione neque eorum commentariis factis, vinciebatur et contumeliis affliciebatur civis homines et ærannicos inquilinos, quos ignominiosius quam servos tuos

τερον ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς σαυτοῦ κέρχρησαι; (55) Καὶ μὴν εἰ θέλετε σκέψασθαι τὸ δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει, τοῦτο μέγιστον ἀν εὐρίσκετε, ὅτι τοῖς μὲν δού-
 5 λοῖς τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἀπάντων ὑπεύθυνόν ἐστι, τοῖς δ' ἐλεύθεροις, κὰν τὰ μέγιστ' ἀτυχεῖσιν, τοῦτο γ' ἐνεστί σωσαι. εἰς χρήματα γὰρ δίκην περὶ τῶν πλείστων παρὰ τούτων προσήκει λαμβάνειν. ὁ δὲ τούναντίον εἰς τὰ σώματα, ὡς περ ἀνδραπόδοις, ἐποιή-
 10 σατο τὰς τιμωρίας. (56) Οὕτω δ' αἰσχυρῶς καὶ πλεονεχτικῶς ἔσχε πρὸς ὑμᾶς, ὥστε τὸν μὲν ἑαυτοῦ πατέρ' ὤφειτο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντ' ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμοκτήριον, μήτ' ἀποδόντα ταῦτα αἵτε κριθέντ' ἀποδρᾶναι, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ
 15 ἑαυτοῦ θείναι, οἴκοθεν εἰς τὸ δεσμοκτήριον ἔλθεσθαι. Ἐἴτ' ἐπὶ τούτοις, ὡς ὁρίων ἐξὸν ἑαυτῷ ποιεῖν, Σινώπην προσηγεύραζε καὶ Φανοστράτην, ἀνθρώπους πόρνας, οὐ μέντοι γ' ὀφειλούσας εἰσφοράς. (57) Καίτοι, εἰ τισὶν
 20 ἄρα δοκοῦσιν ἐπιτηδεῖαι κείναι παθεῖν· ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα γ' οὐκ ἐπιτηδεῖον γίνεσθαι, τηλικούτο τινας φρονεῖν διὰ καιρὸν ὅσπερ βαδίζων ἐπ' οἰκίας καὶ σκευὴ φέρειν μηδὲν ὀφειλόντων ἀνθρώπων. πολλὰ γὰρ ἂν τις ἴδοι πολλοὺς ἐπιτηδεῖους ὄντας πάσχειν καὶ πεπονθέναι.
 25 ἀλλ' οὐ ταῦτα λέγουσιν οἱ νόμοι, οὐδὲ τὰ τῆς πολιτείας ἔθη, ἀ φυλακτέον ὑμῖν. ἀλλ' ἐνεστὶν ἔλεος, συγγνώμη, πάνθ' ὅσα προσήκει τοῖς ἐλεύθεροις. (58) Ὡν οὗτος ἀπάντων εἰκότως οὐ μετέχει τῇ φύσει, οὐδὲ τῇ παιδείᾳ.
 611 πολλὰ γὰρ ἕβρισταὶ καὶ προπεηλαΐσταισι συνῶν οὐκ ἀγαπῶσιν ἑαυτὸν ἀνθρώποις ἀλλὰ δοῦναι μισθὸν δυναμένους. ὧν προσήκει σοὶ τὴν ὄργην οὐκ εἰς τῶν πολιτῶν τὸν τυχόντ' ἀφιέναι, οὐδ' εἰς τὰς ὁμοτέχνους πόρνας,
 5 ἀλλ' εἰς τὸν τοῦτον τὸν τρόπον σε θρέψαντα πατέρα.
 59. Ταῦτα τοίνυν ὡς μὲν οὐ δεινὰ καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους, οὐχ ἔξει λέγειν οὗτος, οὕτω δ' ἐστὶν ἀναιδῆς ὡςτ' ἐν τῷ δήμῳ, προάγωνας αἰεὶ κατασκευάζων
 10 ἑαυτῷ τῆσδε τῆς γραφῆς, ἐτόλμα λέγειν ὡς ὑπὲρ ὑμῶν καὶ δι' ὑμᾶς ἐχθροὺς ἐφ' ἑαυτὸν εἴλκυσε καὶ νῦν ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἐστὶ κινδύνοις. Ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλομαι δεῖξαι τοῦτον οὔτε πεπονθότ' οὐδ' ὀτιοῦν κακὸν οὔτε μέλλοντα πάσχειν οὐδὲν δι' ὧν ὑπὲρ ὑμῶν ἔπραξε, διὰ μέντοι τὴν αὐτοῦ βδελυρίαν καὶ ἕοικε ἐ-
 15 χθρίαν πεπονθότα μὲν μέχρι τῆσδε τῆς ἡμέρας οὐδέν, πεισόμενον δέ, ἂν τὰ δίκαια ποιῆθ' ὑμεῖς· (60) σκέψασθε γὰρ ὡδί: Τί ποθ' ὑμῖν οὗτος ὑπέσχετο καὶ τί ποιεῖν
 20 αὐτὸν ἐχειροτονήσαθ' ὑμεῖς; χρήματ' εἰσπράττειν. ἄλλο δὲ πρὸς ταῦτα τί ποιεῖν; οὐδὲ ἐν φέρει δὴ καθ' ἕκαστον ὑπομνήσω τὴν εἰσπραξίν ὑμᾶς. οὗτος εἰσέπραξε Λεπτίνην τὸν ἐκ Κολῆς τέτταρας καὶ τριάκοντα δραχμάς, καὶ Θεόξενον τὸν Ἀλωπεκῆθεν δραχμάς ἑβδομήκοντα καὶ
 25 μικρὸν τι πρὸς, καὶ τὸν Εὐφῆρον Καλλικράτην καὶ τὸν Τελέστου νεανίσκον (οὐκ ἔχω γὰρ τούνομ' εἰπεῖν), σχεδὸν δὲ πάντας, οὐς εἰσέπραξεν (ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγω), οὐκ οἶδ' εἰ τιν' ὑπὲρ μᾶλλον ὀφείλοντα. (61) Πότερ' οὖν οἴεσθε τούτων ἕκαστον μισεῖν καὶ πολεμεῖν αὐτῷ
 612 διὰ τὴν εἰσφορὰν ταύτην, ἢ τὸν μὲν αὐτῶν ὅτι πάντων

tractasti? (55) Quod si considerare vultis, inter servitutum et libertatem quid intersit, hoc potissimum reperietis, quod servis omnia scelera corpore sunt luenda, ingenuis autem, tametsi maximam calamitatem patiantur, corpus tamen tueri licet. his enim pleraque delicta pecunia luenda sunt. at iste contra corporibus tanquam mancipiorum infligit pœnas. (56) Ita vero flagitiosum et violentum erga vos se præbuit, ut patrem suum, publice vincitum propter æs alienum in carcere, eo ære nec soluto nec a iudicibus deleto putarit effugere oportere, ceterorum autem civium si quis quod debebat, numerare non posset, domo in carcerem trahendum esse. Deinde in his tanquam quidvis ei agendi potestas esset, Sinopam pro pignore abduxit et Phanostratam, mulierculas vulgato corpore, non tamen tributum debentes. (57) Quod si quibus forte illæ maxime dignæ videantur, cum quibus sic actum sit; ipsa res tamen indigna fuit quæ fieret, ut eo insolentiae propter tempus veniret quisquam ut ædes invaderet et supellectilem diriperet hominum, qui nihil deberent. multos enim videas, qui quidvis mereantur pati et esse passos. verum non ita jubent leges neque instituta civitatis, quæ vobis custodienda sunt. locus datur misericordiae, veniæ, omni officio apud ingenuos. (58) Quorum iste merito expers est omnium et natura et disciplina. multis enim contumeliis et petulantibus affectus fuit, dum cum hominibus viveret, a quibus non amabatur, sed qui inmercedem numerare poterant. quarum rerum ira tibi non in proximum quemque civium effundenda erat, nec in ejusdem quæstus æmulas meretrices, sed in patrem qui te ad istum modum educavit.

59. Hæc gravia non esse et omnibus contraria legibus iste dicere non poterit, sed adeo est impudens, ut, hujus accusationis præludia perpetuo sibi præparans, apud populum dicere fuerit ausus se pro vobis et propter vos suscepisse inimicitias et nunc in extremis esse periculis. Ego vero vobis ostendam, Athenienses, istum nihil quicquam mali esse passum aut passurum propter ea, quæ pro vobis egit, sed propter importunitatem suam et decorum inimicitiam, quanquam hactenus passus est nihil, passurum esse, si fungi vos officio volueritis. (60) sic enim considerate: Quid tandem iste vobis recepit et quod vos ei mandastis munus? ut pecuniam exigeret. quid autem aliud præter hoc? ne unum quidem quidquam. Agite vero singulatim vobis exactionem in memoriam revocabo. Exegit iste a Leptine Cœleo quattuor et triginta drachmas, a Theoxeno Alopecensi septuaginta drachmas et paululum præterea, a Callicrate Eupheri filio et a Telestæ adolescentulo (nomen enim non occurrit) et omnium fere, a quibus exegit (ne singula prosequar), haud scio an ultra minam ab ullo exegerit debitam. (61) Utrum igitur putatis horum quemque ægre tulisse et hostem ei factum propter tributum illud, an alium eorum, quod vobis omni-

ἀκαούντων ὑμῶν ἐν τῷ δῆμῳ δοῦλον εἶπεν καὶ ἐκ δούλων εἶναι καὶ προσήκειν αὐτῷ τὸ ἔκτον μέρος εἰσφέρειν μετὰ τῶν μετοίκων, τῷ δ' ὅτι παῖδας ἐκ πόρνης εἶναι, τοῦ 5 δὲ τὸν πατέρα ἡταιρημέναι, τοῦ δὲ τὴν μητέρα πεπορνεῦσθαι, τὸν δ' ἀπογράφειν ὅσ' ὑφείλετ' ἐξ ἀρχῆς, τὸν δὲ τὸ δεῖνα, τὸν δ' ἁμοῦ βῆτα καὶ ἀβήτητα κακά, ἐξῆς ἅπαντας; (62) Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι πάντες, εἰς οὓς 10 ἐπαρῶνησεν οὗτος, τὴν μὲν εἰσφορὰν ἕκαστος ἀναγκαῖον ἀνάλωμι ὑπελάμβανεν εἶναι, ταῦτα δ' ἀτιμασθεὶς καὶ προπηλακισθεὶς χαλεπῶς ἐνήνοχεν. κακῆν οἶδα, ὅτι χρήματα εἰσπράττειν τοῦτον ἐχειροτονήσαθ' ὑμεῖς, οὐχὶ τὰς ἰδίας συμφορὰς ἐνειδίξεν καὶ προφέρειν ἕκαστω. 15 εἴτε γὰρ ἦσαν ἀληθεῖς οὐ σοὶ βῆται (πολλὰ γὰρ ἡμῶν καταστροφὰς οὐχ ὡς βούλεται πράττει). εἴτε μὴ προσήκουσας κατασκευάσας πῶς οὐχ ὄτιον ἂν πάθος δικαίως; (63) Ἐτι τοίνυν ἐκ τούθ' ἀκριθέστερον γινώσθεσθε, ὅτι μισεῖ τοῦτον ἕκαστος οὐ διὰ τὴν εἰσπραξίν, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν 20 ὑβρίσθη καὶ ἐπαρῶνηθη: Σάτυρος γὰρ ὁ τῶν νεωρίων ἐπιμηλητῆς οὐχ ἑπτὰ τάλαντ' εἰσέπραξεν ὑμῖν, ἀλλὰ τέτταρα καὶ τριάκοντα τοὺς αὐτοὺς τοὺτους ἀνθρώπους, ἐξ ὧν παρέθηκε τὰ σκευὴ ταῖς ἐκπλευσάσαις ναυσίν, 25 καὶ οὐτ' ἐκεῖνος διὰ ταῦτ' οὐδὲν ἐχθρὸν ἑαυτῷ φησὶν εἶναι, οὐτε τῶν εἰσπραχθέντων οὐδέ τις ἐκείνῳ πολεμεῖ. εἰκότως, ὁ μὲν γὰρ τὸ προσεταγαμμένον οἶμαι διεπράττετο, σὺ δὲ τῇ σαυτοῦ προπετείᾳ καὶ θρασυτήτι λαβῶν ἐξουσίαν, πολλ' ἀνηλωκότας εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους 613 καὶ σοῦ βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων ψευδέσι καὶ γαλεποῖς ἐνειδέειν ὧσιν δεῖν περιβάλλειν. (64) Εἴτα ταῦθ' οὗτοι πεισθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν σε ποιεῖν, καὶ τὰ τῆς σῆς ἀναίσθη- 5 σίας καὶ πονηρίας ἔργ' ἐφ' ἑαυτοῦ ἀναδέξωνται; ἀλλὰ μισεῖν δικαιοτέρον διὰ ταῦτα σ' ὀφείλουσιν ἢ σώζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ πόλεως πράττοντά τι δεῖ τὸ τῆς πόλεως ἦθος μιμεῖσθαι, καὶ σώζειν ὑμῖν τοὺς τοιοῦτους, ὧς ἄνδρες 10 Ἀθηναῖοι, προσήκει καὶ μισεῖν τοὺς οἴους περ οὗτος. Ὡς ἐκεῖνός γ' εἰδόσι μὲν ἴσως, ὁμοῦ δ' ἐρῶ: ὁπόλους τινὰς ἂν φαίνοσθ' ἀγαπῶντες καὶ σώζοντες, τούτοις ὁμοιοὶ δόξεται εἶναι.

65. Ὅτι τοίνυν ὄλιγος οὐδὲ τὴν εἰσπραξίν αὐτῆν ὑπὲρ ὑμῶν πεποιήται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλ' ὑμῖν δῆλον 15 ποιήσω. εἰ γὰρ τις ἔροισ' αὐτόν, πότερον αὐτῷ δοκοῦσιν ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν οἱ γεωργῶντες καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖ ἀναλώματα καὶ λειτουργίας ἑτέρας ἄλλοιόποτες εἰσφορὰν, ἢ οἱ τὰ τῶν ἐθελήσαντων εἰσενεγκεῖν χρήματα καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμάχων 20 κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες οὐκ ἂν εἰς τοῦτο δήπου τολμῆς καίπερ ὧν ἀναίδης ἔλθοι, ὥστε φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ τοὺς τὰ κοινὰ ὑφαιρουμένους. (66) Τίνος οὖν ἕνεκα, ὧς βδελυρῆ, ἐτῶν 25 ὄντων πλείονων ἢ τριάκοντα, ἀφ' οὗ σὺ πολιτεύῃ, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἡδικηκότων τὴν πόλιν πολλῶν δὲ βητόρων, οἱ παρὰ τουτοῖσι κέκρινται, ὧν οἱ μὲν τεθνήσκουσιν ἐφ' οἷς ἡδίκουν, οἱ δ' ὑποχωρήσαντες φεύγουσιν, οὐδενὸς πώποτε ἐξητάσθης κατή- 614 γορος, οὐδ' ἀγανακτῶν ὠφθης ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πά-

bus audientibus in concione servum eum esse dixerit et servis prognatum et debere e sexta parte bonorum contribuere cum inquilinis, alium, quod e scorto suscepisse liberos dixit, alium, patrem ejus prostituisse pudicitiam, alium, matrem ejus corpore quæstum fecisse, alium, commentariis exhibendis se indicere, quæ ab initio ex peculatu corraserit, alium aliud nescio quid, alium, fanda infandaque probra, deinceps universos tales esse? (62) Nam ego sane scio omnia, in quos iste est debacchatus, tributum necessarium esse sumptum existimasse, sed ad eum modum contumeliam et petulantiam sibi factam ægre tulisse. Et illud scio, isti mandatum fuisse a vobis, ut pecuniam exigeret, non ut sua cuique mala obijceret et opprobret. quæ sive vera erant, tacenda tibi erant (multa enim omnibus nobis aliter eveniunt quam volumus). sin falsa comminiscere, nonne quovis supplicio dignus es? (63) Jam ex hoc accuratius intelligetis, invisum istum esse omnibus non propter exactionem, sed propter factam singulis contumeliam et debacchationem: Satyrus enim navalium curator non septem talenta vobis exegit, sed quattuor et triginta ab iisdem illis hominibus, e qua pecunia armamenta suppeditavit navibus quæ ablegatæ sunt, et ea de causa neque ille sibi quenquam dicit esse inimicum, neque eorum, a quibus exegit ille, quisquam ei bellum indixit. nimirum is, quod mandatum fuerat, egit, tu vero tuæ petulantia et audaciae licentia parta, homines sumptibus reipublicæ collatis exhaustos et te meliores et melioribus natalibus ortos falsis et atrocibus probris incessere voluisti. (64) Credantne tandem iudices te sui studio fecisse ista, et tuæ stupiditatis et improbitatis facinora in semetipsos suscipiant? sed æquius te odisse debent propterea, quam conservare. qui enim aliquid agit pro republica, reipublicæ mores imitari debet. quod qui faciunt, tales tueri, Athenienses, istius autem similes qui sunt, odisse vos decet. Illud enim vobis quanquam profecto scientibus, tamen dicam: Qualescunque amari a vobis et defendi constabit, iis similes esse videbimini.

65. At eum neque exegisse pecuniam pro vobis, id quod statim ostendam. si quis enim eum interrogaret, utrum nocentiores civitati esse ei videantur agricolæ et parci, qui propter alendos liberos et domesticos sumptus et alia munerata obita tributum non præstiterunt, an qui pecuniam quum a civibus ultro collatam tum a sociis furantur et perdunt; nimirum non eo, quantumvis frontem perfricuerit, impudentiæ veniret, ut diceret eos, qui sua non conferant, esse nocentiores quam eos qui ærarium depeculentur. (66) Qua igitur de causa, scelestè, quum plures sini annis triginta, ex quo tu versaris in republica, et quum hoc interjecto tempore multi et duces civitatem læserint et oratores, qui apud hos causam dixerunt, et alii sua scelera morte luerint, alii arrepta fuga in exilium abierint, neminiis unquam accusator inventus es nec præ te indignationem tulisti propter factas reipublicæ injurias in tanta confidentia tua

σχει, οὕτως ὦν θρασὺς καὶ λέγειν δεινός, ἀλλ' ἐναυθ' ἐφάνης κηδεμῶν ὦν, οὗ σε πολλοὺς ἔδει κακῶς ποιῆσαι; (67) Βούλεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἶπω; ὅτι τῶν μὲν ὑφαιρείται, δι' ἀπληστίαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦται τὴν πόλιν (οὔτε γὰρ βῆρον πολλοῖς καὶ τὰ μικρὰ ἀδικοῦσιν ἀπεχθάνεσθαι, ἢ ὀλίγοις καὶ μεγάλα, οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήμαθ' ὄρῃν ἢ τὰ τῶν ὀλίγων), ἀλλὰ τοῦτ' αἴτιον, οὐγὰρ λέγω: τῶν μὲν οἶδεν ἑαυτὸν ὄντα, τῶν ἀδικούντων, ὑμᾶς δ' οὐδενὸς ἀξίους ἤγησατο. διὸ τοῦτον ἐγρήσατο τὸν τρόπον ὑμῖν. (68) Εἰ γὰρ ἂν δραπόδων πόλις ἀλλὰ μὴ τῶν ἄρχων ἐτέρων ἀξιούντων ὠμολογεῖτ' εἶναι. οὐκ ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς ὕβρεις ἠνέσχεσθε τὰς τούτου, ἅς κατὰ τὴν ἀγορὰν ὕβριζεν, δημοῦ μετοίκους, Ἀθηναίους δέων, ἀπάγων, βῶων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐπὶ τοῦ βήματος, δούλους καὶ ἐκ δούλων καλῶν ἑαυτοῦ βελτίους καὶ ἐκ βελτιόνων, ἐρωτῶν εἰ μάτην τὸ δεσμοκτήριον ὠκοδομήθη. καταραίνην ἂν ἔγωγε, εἴγ' ὁ πατήρ ὁ σὸς ὦχετ' αὐτόθεν αὐταῖς πέδας ἐξορχησάμενος Διονυσίων τῇ πομπῇ. ἀλλὰ δ' ὅσ' ὕβριζεν, οὐδ' ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν, τσαῦτα τὸ πλῆθος ἔστιν. ὦν ἀθρόων ἀξίον λαθόντας δίκην τήμερον παραδείγμα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις, ἵν' ὦσι μετρωτέροι.

69. « Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα τοιοῦτός ἐστιν, ἐν οἷς πεπολίτευται, ἀλλὰ δ' ἔσθ' ἀκαλῶς διώκηκεν. » Ἀλλὰ τᾶλλ' 115 οὐτω προσεληλυθε πάντα πρὸς ὑμᾶς, ὅςθ' ἤκιστ' ἐν οἷς ἀκηκόατ' ἀξίος ἐστὶ μισεῖσθαι. τί γὰρ βούλεσθ' εἶπω; τὰ πομπᾶί' ὡς ἐπεσκεύασε, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρεσιν; ἢ τὴν τῶν φιαλῶν ποίησιν τὴν καλὴν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις γε, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλ' ἀδικῶν ἔτοχε τὴν πόλιν, τρίς, οὐχ ἅπαξ τεθνᾶναι δίκαιος ὦν φανεῖται. καὶ γὰρ ἱεροσυλία καὶ ἀσεβεία καὶ κλοπῇ καὶ πλειστοῖς δεινιστάτοις ἐστ' ἔνοχος. (70) Τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὦν λέγων ὑμᾶς ἐφενάκιζε παραλείψω, φήσας δ' ἀπορβείν τὰ φύλλα τῶν στεφάνων καὶ σαπρούς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὡς περ ἴων ἢ ῥόδων ὄντας ἀλλ' οὐ χρυσοῦ, συγχωνεύειν ἔπεισεν. κατ' ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν ὡς δὴ δίκαιος ὦν, ὦν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἡμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσνεγκόντων, ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δέ, οὓς κατέκοπτεν, οὐχὶ προσήγαγε ταῦτ' οὕτως τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ, χρυσοχόος, ταμίης, ἀντιγραφεὺς γέγονεν. (71) Καὶ μὴν εἰ μὲν ἅπαντ' ἠξίους, ὅσα πράττεις τῇ πόλει, σαυτῷ πιστεύειν οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτῃς ὦν ἐφωρῶ. νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς ὁ δίκαιός ἐσθ' ὄρισας, μὴ σοὶ πιστεύειν ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δούλοις τὴν πόλιν, ὅπότ' ἄλλο τι πράττων καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὦν ἐνὶ οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραφάμενος τὴν αὐτὴν 25 φυλακὴν ἦν περ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνῃ. οὐκ εὐδελον δι' ὁ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. (72) Καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καθ' ἅπαντος τοῦ χρόνου σέψασθ' ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα τῆς πόλεως ἀνελὼν ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπιγράψαμεν. οἶμαι γὰρ 616 ὅμᾶς ἅπαντας ὄρῃν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χονικίαις

et eloquentia, sed ibi demum te curatorem es professus ubi multi tibi laedendi fuerunt? (67) Vultis, Athenienses, ejus rei a me causam vobis explicari? quia de his suffragari et qua insatiabili est cupiditate, bifariam republica fruitur (neque enim facilius est multorum et tam leviter delinquentium suscipere inimicitias, quam paucorum et graviter, neque profecto popularius multitudinis animadvertere peccata, quam paucorum), sed hoc in causa est, quod ego dico: ex illis se unum esse novit facinorosus, vos autem nihil fecit, ideoque ad illum modum vos tractavit. (68) Nam si mancipiorum urbem esse hanc, non autem vestram, qui ceterorum imperio vos dignos habetis, esse confitemini; non toleranda vobis, Athenienses, fuisset istius, qua in foro utebatur, insolentia; quum simul inquilinos, Athenienses vinceret, abduceret, vociferaretur in concionibus, pro suggesto, servos et e servis oriundos appellitaret ipso meliores et ortos melioribus, percontaretur frustrane carcer esset aedificatus? Equidem id haud negaverim, siquidem pater tuus inde cum ipsis compedibus in Bacchanalium pompa exsiliit. Alias autem ejus contumelias nemo percensuerit, tanta est multitudo. Pro quibus hodie universis poenae sumendae sunt, et exemplum in eum edendum, quo fiant ceteri moderatiores.

69. « At per Jovem in his actis publicis est talis, alia autem quaedam bene gessit. » Imo in ceteris omnibus talem se praebuit erga vos, ut in iis, quae audistis, minime sit odio dignus. Quid enim vultis dicam? sacrorum vasorum restitutionem, et coronarum destructionem? aut phialarum confectionem illam praecalam? Sed vel propter haec, et si nulla alia rempublicam injuria affecisset, ter, non semel jure occideretur. nam et sacrilegii et impietatis et peculatus et plurimorum gravissimorum scelerum reus est. (70) Ac pleraque ejus verba, quibus fucum vobis fecit, praeteribo, quum vero dixisset folia defluere de coronis, et eas vestustate computruisse, quasi violaceae essent aut rosaceae, non aureae, vobis auctor fuit, ut conflarentur. Postea in tributis exigendis adesse servum publicum jussit tanquam scilicet vir bonus, quae singuli, qui ea pependerant, contra scripturi erant, in coronis autem, quas concidebat, justitiam illam non adhibuit, sed ipse orator, aurifex, quaestor, contrascriptor exstitit. (71) Atqui si in omnibus, quae publico agis nomine, haberi tibi fidem postulasses; furta tua minus essent deprehensa. Nunc in tributis, ut aequum est, non habendam tibi esse fidem quum sanxeris, sed servis publicis, quum autem aliud quiddam administrans et res sacras mutans, quarum nonnullae ne nostra quidem aetate dedicatae sunt, eandem cautionem adhibendam manifesto non addideris, quam in tributis; nonne palam est, cur ita feceris? equidem opinor. (72) Atque considerate, Athenienses, quam praecaras et admirabiles ad omnem posteritatem inscriptiones reipublicae sustulerit, quam impias et intolerabiles reposuerit. arbitror enim videre omnes vos in coronarum modiolis subitus inscriptum esse « Socii popu-

κατώθεν γεγραμμένα « οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον ἀνδραγαθίας ἕνεκα καὶ δικαιοσύνης » ἢ « οἱ σύμμαχοι ἀριστεῖον τῆ Ἀθηναία, » ἢ κατὰ πόλεις « οἱ δεῖνες τὸν δῆμον σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, » οἷον « Εὐβοεῖς ἐλευθερωθέντες ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον, » πάλιν « Κόνων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους. » τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. (73) Ταῦτα μὲν τοίνυν, ἃ ζῆλον πολλὸν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισται καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων, ἐπὶ ταῖς φιάλαις δ' ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσαθ' ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος « Ἀνδρότιωνος ἐπιμελουμένου [ἐποιήθησαν] » ἐπιγράφεται, καὶ οὐ τὸ σῶμ' ἡταιρηκός τοις οὐκ ἔωσαν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερὰ εἰσιέναι, τούτου τοῦ νομ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμμένον ἐστὶν ὁμοίον γε (οὐ γὰρ;) τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσῃν ἔχον ὑμῖν. (74) Τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δεινότερα ἂν τις ἴδοι πεπραγμέν' αὐτοῖς: τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσολήκασι, τῆς πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφανίσασι τὸν ἐξ τῶν ἔργων, ὧν ὑπόμνημα ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι, τοὺς δ' ἀναθέντας δοῦσαν οὐ μικρὰν ἀφήρηται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πάθωσιν ἐθέλειν μεμνησθαι. Καὶ τοιαῦτα καὶ τσοῦτα τὸ πλῆθος κακὰ ἐργασμένοι, εἰς τοῦθ' ἄμ' ἀναίσθησίας καὶ τολμῆς προελήλυθασιν, ὥστε μέμνηται τούτων ὡς καλῶς αὐτοῖς διωκημένων. Ὡςθ' ὁ μὲν οἴεται δι' ἐκείνων ἕφ' ὑμῶν σωθήσεσθαι, ὁ δὲ παρακῆται καὶ οὐ καταδύεται τοῖς πεπραγμένοις. (75) Οὕτω δ' οὐ μόνον εἰς χρέματα ἀναιδῆς ἀλλὰ καὶ σκαιός ἐστιν, ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκείνο, 617 ὅτι στέφανοι μὲν εἰσιν ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλούτου, καὶ στέφανος μὲν ἅπας, κἂν μικρός ᾖ, τὴν ἴσῃν φιλοτιμίαν ἔχει τῶν μεγάλων, ἐκπώματα δ' ἢ θυμιατήρια ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῶν πλῆθει, πλούτου τινὰ δοῦσαν προσετρίψατο τοῖς κεκτημένοις, ἐὰν δ' ἐπὶ μικροῖς τις σεμνύνηται, τσοσούτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινὸς διὰ ταῦτα τυχεῖν, ὥστ' ἀπειρόκαλος πρὸς ἐδοξεν εἶναι. Οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα τὰ τοῦ πλούτου πεποιήται μικρὰ καὶ οὐκ ὑμῶν ἄξια. (76) Καὶ οὐδ' ἐκεῖν' εἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτήσιν οὐδὲ πώποθ' ὁ δῆμος ἐσπούδασε, πρὸς δὲ δόξης ὡς οὐδὲ πρὸς ἐν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ: χρέματα μὲν γὰρ πλείεστα τῶν Ἑλλήνων ποτὲ σχῶν, ἄπανθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσαν, εἰσφέρων δ' ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα κίνδυνον ὑπὲρ δόξης ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῶν περιέσσι, τὰ μὲν τῶν ἔργων ἢ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνοις σταθέντων τὸ κάλλος, προπύλαια ταῦτα, ὁ παρθενῶν, στοαί, νεώσοικοι, οὐκ ἀμφορίσκοι δύο οὐδὲ χρυσοῖδες τέτταρες ἢ τρεῖς, ἀγούσ' ἐκάστη μῶν, ἄς, ὅταν σοι δοκῆ, σὺ πάλιν γράψεις καταγωνεύειν. (77) Οὐ γὰρ αὐτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἃ καταρῶσαιντ' ἂν οἱ ἐχθροί, ποιούντες, διπλάς πράττοντες τὰς εἰσφοράς, ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ' οἷσι περ σὺ χρωμένοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατῶντες, καὶ ἃ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὐξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἀγοντες, ἀθάνατον κλέος αὐτῶν λελοῖπασαι, τοὺς ἐπιτηδεύοντας οἷα σοὶ βεβίωται τῆς ἀγορᾶς

lum fortitudinis ergo et justitiæ » aut « Socii præmulum Minervæ » aut oppidatim « Illi populum conservati a populo, » ut « Eubœenses liberati corona donarunt populum, » rursus « Conon ex navali victoria parta de Lacedæmoniiis. » tales enim fuerunt coronarum inscriptiones. (73) Quæ igitur et admirationis multum et honoris vobis ferebant, abolitæ sunt coronis destructis, phialis autem, quas earum loco vobis iste fecit impudicus, « Androtione curante » inscriptum est, et cujus pollutum libidinibus corpus leges ingredi in fana non sinunt, ejus nomen in fanorum phialis inscriptum est. conferendum scilicet (nonne sane?) hoc veteribus inscriptionibus, et idem vobis honoris ferens! (74) Hinc tria eos atrocissima commisisse perspicitur: nam et Minervam coronis spoliarunt, et reipublicæ rerum gestarum admirationem sustulerunt, quarum coronæ illæ dum supererant monumentum fuerunt, et iis, a quibus consecratæ fuerant, gloriam non parvam ademerunt opinionis ejus, qua grati animi memoriam testari voluerant. Etsi autem talia et tot facinora perpetrarunt, eo simul stuporis et audaciæ sunt progressi, ut hæc tanquam re bene gesta, celebrent. itaque iste se putat propter hunc (Timocratem) conservatum iri, hic assidet, nec se abdit propter facinora. (75) Usque adeo autem non modo pecuniæ avidus, sed et stultus est, ut ignoret illud, coronas virtutis signum esse, phialas autem et ejus generis alia divitiarum, et quamlibet coronam, etsi parva fuerit, æque esse honorificam ut magnam, pocula autem vel thuribula, si magna sit eorum multitudo, opulentia quamdam excitare opinionem possessoribus, sin paucis gloriari, tantum abesse ut honori sint, ut præterea ineptus esse videaris. At iste gloriæ possessionibus abolitis, opulentia substituit parvas et non dignas vobis. (76) Ac ne illud quidem animadvertit, pecuniæ cumulanda nunquam studuisse populum, gloriæ autem quam ulli rei magis. argumento est, quod, quum aliquando plurimum pecuniæ haberet inter Græcos, eam omnem honoris studio impendit, et pecunia de suo collata, nullum de gloria periculum recusavit. unde possessiones immortales est consecutus, tum rerum gestarum memoriam, tum donariorum propter illas consecratorum elegantiam, Propylæa hæc, Parthenonem, porticus, navalia, non urceolos duos neque aurea vascula quattuor aut tria, libræ singula pondere, quæ, quum visum tibi fuerit, iterum conlanda esse rogabis. (77) Neque enim decima a civibus exigenda, neque iis quæ hostes imprecarentur, faciendis, duplis tributis exigendis, ea dedicarunt, neque talibus utentes consiliariis, qualis tu es, reipublicam gesserunt, sed hostibus vincendis, et quod omnibus cordatis optabile est, concordia inter cives concilianda, iis, qui tuis studiis delectabantur, foro prohibitis, immortalæ sui no-

618 αἰργοντες. (78) Ὑμεῖς δ' εἰς τοῦτο, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προήχθητ' εὐθείας καὶ βραθυμίας, ὥστ' οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα, ταῦτα μιμείσθε, ἀλλ' Ἀνδρο-
 6 τῶν ὑμῖν πομπείων ἐπισκευαστῆς, Ἀνδροτίων, ὧ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημ' ἔλαττον τίνος ἠγεῖσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα καὶ χερνίβων καὶ κανῶν ἀψόμενον καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον οὐχὶ προειρημένον ἡμερῶν ἀριθμὸν
 10 ἀγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἠγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων ὅσα τούτῳ βεβίωται.

minis gloriam reliquerunt. (78) Vos autem, Athenienses, eo adducti estis facilitatis et negligentiae, ut talia exempla quum habeatis nec tamen haec imitemini, sed Androtion sit vobis sacrorum vasorum restitutor, Androtion, o dii immortales! et hoc impium facinus quo ducitis levius? Nam ego quidem existimo, eum, qui in sana ingressurus et lavacra et sportas attacturus sit et deorum curationi praefuturus, non praedictum dierum numerum castum esse oportere, sed per vitam a talibus studiis, in quibus iste aetatem consumpsit, fuisse purum.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Χαριδήμον τὸν Ὀρείτην, ἡγούμενον ξενικοῦ καὶ στρατηγούνα παρὰ Κερσοβλέπτῃ τῷ Θράκης βασιλεῖ, πόλιν τιν ἑσὼν αὐτῶν
 5 Ἀθηναῖοι ἐποιήσαντο, τὰ μὲν γεγονότα χρήσιμον αὐτοῖς, τὰ δὲ προσδοκῶντες ἐπιμαλλόν γενήσεσθαι. Περὶ τούτου ψήφισμα ἔγραψεν Ἀριστοκράτης ἐν τῇ βουλῇ τοιούτων: « Ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαριδήμον, ἀγώγιμος ἔστω ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀθηναίων συμμά-
 10 χίδος, ἐάν δὲ τις τὸν ἀγώγιμον ἀφελῆται ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης, ἐκσπονδος ἔστω. » Τούτου κατηγορεῖ τοῦ ψήφισματος Εὐθυκλῆς, τῷ Δημοσθένους λόγῳ χρώμενος, καὶ φησὶ πρῶτον μὲν παράνομον
 619 εἶναι τὸ ψήφισμα, ὅτι κρίσιν ἀναίρει καὶ δικαστήρια, καὶ τὴν τιμωρίαν ἀπὸ τῆς αἰτίας γεγραμμένην ἔχει, δεύτερον δὲ μὴ συμφέρειν τοῖς Ἀθηναίοις τοιαύτην Χαριδήμῳ δοῦναι δωρεάν. « ἀπολούμεν γὰρ, φησὶ, διὰ ταύτης Χερβόνησον. » τὸ δὲ ἔπος
 5 ὁ λόγος δεῖξει. Ἐξετάζει δὲ καὶ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα, λέγων οὐκ εἶναι δωρεῶν ἄξιον τὸν Χαριδήμον, καὶ ταῦτα τοιούτων.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

10 1. Ἡ Εὐβοία μία νῆσος καταντικρὶ τῆς Ἀττικῆς, διήκουσα διὰ τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Φωκίδος μέχρι τῶν Ἀρετῶν. Ἀρεταὶ δὲ τῆς Θετταλίας τόπος. Ἴσμεν δὲ, ὅτι χωρία πολλὰ εἶχεν Ἡ Εὐβοία. ἔστι δὲ ἐν τῇ Εὐβοίᾳ χωρίον Ὀρεῶς. τοῦ Ὀρεοῦ δὲ ὁ πόλιτις Ὀρείτης. Ὀρείτης οὖν τις Χαριδήμος ξεναγὸς ἦν τῶν
 15 Ἀθηναίων. ξεναγὸς δὲ ἔστιν, ὅτε τις στρατεύματα ξένων ὑπὲρ τίνος ἄλλου τρέπει. διὰ τοῦτο οὖν καὶ οὗτος ἐλέγετο ξεναγὸς, ἐπειδὴ στρατεύματα ξένων ἔτραφεν ὑπὲρ συμμαχίας τῶν Ἀθηναίων. ἦν οὖν τῶν μὲν Ἀθηναίων ξεναγὸς, γαμβρὸς δὲ Κότυος
 20 τοῦ τῶν Θρακῶν βασιλέως καὶ στρατηγός. (2) Ὁ δὲ Κότυς παράλαβέ ποτε τὴν Χερβόνησον τῶν Ἀθηναίων οὖσαν. καὶ τελευταίας κατελίπε υἱὸν Κερσοβλέπτῃν, ὃς μετὰ τινων δύο, Βηρισάδου καὶ Ἀμαδόκου, τὴν βασιλείαν ἐμερίσατο. εἶχε δὲ στρατηγὸν ὁ μὲν Κερσοβλέπτης ὡς συγγενὴ τὸν Χαριδήμον, ὁ δὲ Βηρισά-
 25 ὃς τινὰ Ἀθηνώδωρον, Ἀθηναῖον φύσει, Ἀλωπεκῆθεν. ὁ δὲ Ἀμαδόκος δύο στρατηγούς εἶχε, Σίμωνα καὶ Βιάνορα. ἰδίᾳ τοῖν ἑκαστος τῶν βασιλέων ἤθελε χάριν τοῖς Ἀθηναίοις ποιήσασθαι διὰ τὸ ἔχειν αὐτοὺς εἰς συμμαχίαν εὐμενεῖς, καὶ συμβουλεύσαντος τοῦ Χαριδήμου δοῦναι κοινῇ τοῖς Ἀθηναίοις τὴν
 620 Χερβόνησον, ἐπέισθησαν οἱ βασιλεῖς καὶ δέδωκαν. τοῦτο γόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Χαριδήμον ἐστεφάνωσαν ὡς εὐεργέτην αὐτῶν χρυσῶν στεφάνῳ, καὶ θετὸν πόλιν αὐτὸν ἐποιήσαντο.
 5 Γνοῖς δὲ ὁ Χαριδήμος ὅτι φιλοῦσιν αὐτόν, ἐδήλωσεν αὐτοῖς διὰ τίνος Ἀριστομάχου *, ὡς, ἂν ποιήσωσιν ἀσφάλειαν αὐτῷ περὶ τῆς τοῦ σώματος φυλακῆς καὶ ὅτι οὐκ ἐπιβουλεύεται, δίδωσιν αὐτοῖς τὴν Ἄμφιπολιν, ἀφαιρούμενος αὐτὴν ἀπὸ Φιλίππου. (3) Ἀριστοκράτης οὖν τις Ἀθηναῖος εὐεργέτης * ὑπελιθιμμένος ἔγραψε τοῦτο ψήφισμα: ὁ φονεύων Χαριδήμον ἀγώγιμος ἔστω (τοῦτ' ἔστιν ἀπείρος ἐπὶ τὸ κολασθῆναι), ἐάν δὲ τις, φησὶν, ἀφελῆται τὸν ἀγώγιμον ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης, καὶ ὡς εἰπέιν

DEMOSTHENIS

ORATIO

CONTRA ARISTOCRATEM.

LIBANII ARGUMENTUM.

Charidemum Oritam, peregrini militis ducem et Cersobleptis Thraciae regis imperatorem, civitate donarant Athenienses, partim quod utilem reipublicae operam navasset, partim quod plura ab eo beneficia exspectarent. De hoc decretum rogavit in senatu Aristocrates huiusmodi: « Si quis Charidemum occiderit, abducendi eum Jus fasque esto in omni ditione conjuncta cum Atheniensibus, sin quis abductum asseruerit, sive civitas sive privatus, fœderum expertus esto. » Hoc decretum accusat Euthycles, Demosthenis usus oratione, et ait, primum decretum esse contra leges, quia cognitionem et judicia tollat, et vindictam statim a crimine continet scriptam, deinde non esse e re Atheniensium tale Charidemo decernere primum, per quod Chersonesus amittenda sit. quod quo pacto sit futurum, ipsa ostendit oratio. Examinat autem etiam personam qualitatem, affirmans, non meruisse primum Charidemum, talia praesertim.

ANONYMI ARGUMENTUM.

1. Euboea insula quaedam est e regione Atticae porrecta juxta Bœotiam et Phocidem usque ad Aphetas, Thessaliae locum. Scimus autem multa esse Eubœae oppida, quorum est Oreus, unde patrum nomen est Orita. Orita igitur quidam fuit Charidemus dux peregrini Atheniensium exercitus. Dux autem peregrini exercitus est qui exercitum peregrinorum pro aliquo alit. propterea igitur et hic dicebatur dux peregrini exercitus, quia exercitum peregrinorum alebat pro societate Atheniensium defendenda. Erat igitur Atheniensium dux peregrini exercitus, Cotylis autem Thracum regis gener et imperator. (2) Cotys autem Chersonesum Atheniensium possessionem aliquando occupavit. isque mortuus reliquit filium Cersobleptem, qui cum quibusdam duobus, Berisade et Amadoco, regnum partitus est. Imperator Cersobleptis, ut affinis, erat Charidemus, Berisadis Athenodorus quidam, Atheniensis natus, Alopecensis. Amadocus duos imperatores habebat, Simonem et Bianorem. Singuli porro horum regum Atheniensibus gratificari volebant, ut eos ad opem ferendam paratos haberent, et quum Charidemus suaderet ut communiter Chersonesum Atheniensibus darent, permoti sunt reges et dederunt. Qua re cogita Athenienses Charidemum ut bene de ipsi merito aurea corona coronarunt et civitate donarunt. Cognita Charidemus amicitia iis per Aristomachum quendam significavit, se, si vita sua tuta reddita esset et quod insidiae non fierent, iis daturum esse Amphipolim, Philippo ereptam. (3) Aristocrates igitur Atheniensis quidam, qui de populo bene meritus esse videbatur, tulit tale decretum: Qui Charidemum interfecerit, abducetor (i. e. ad supplicium cum rapiendum esse). « Si quis, inquit, interfecitorem sive civitas sive privatus asseruerit »

ἀντιλάβηται αὐτοῦ, ἔκαστος ἐστὼ τῶν Ἀθηναίων. Εὐθυκλῆς δὲ τις Θριάσιος τὸν δῆμον ἐπελάβετο τοῦ ψηφίσματος ὡς κακῶς ἔχοντος, ὡς παρανόμου καὶ ἀσυμφόρου καὶ γεγραμμένου ἀνδρὶ ἀναξίῳ. οὗτος λαβὼν παρὰ τοῦ Δημοσθένους τὸν λόγον, χρυσίον παρασχῶν, κατηγορεῖ τοῦ Ἀριστοκράτους. (4) Ὅρων οὖν ὁ ῥήτωρ τὴν ἀπλὴν ὑπόθεσιν ἰσχύουσαν μὲν τῷ νομίμῳ, κινδυνεύουσαν δὲ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι τὸ συμφέρον τῆς ἀξίας ἑκάστου τῶν λαμβανόντων πολλαίως, καὶ μάλιστα δεῖν στρατηγοὶ τυγχάνουσιν ἐπιδοεῖν καὶ τὴν πόλιν εὐεργετῶσιν, οἷος ὁ Χαριδῆμος, καὶ Κερσοβλέπτου στρατηγὸς ὡς ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔχων καὶ διὰ τὸ δοῦναι ἐν τοῖς κατὰ τὴν Χερρόνησον εὐ ποιεῖν Ἀθηναίους αἰρεθείς στρατηγὸς αὐτῆς τῆς πόλεως, ἑτέραν ἐξεῦρεν ὑπόθεσιν ἐκ τῆς οικείας δεινότητος, ἐν ἐπιπέλικων ταράττῃ τὸν ἀκροατὴν : φάσκων γεγράφθαι τὸ ψήφισμα 621 ἐπὶ Χερρόνησῳ τῆς πόλεως σχήματι. ὡς οὖν ὄντα ἀμφοτέρων, τοῦ τε Κερσοβλέπτου καὶ τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων, βουλόμενος ταῦτα ἀποτιχεῖν τῆς δωρεᾶς Δημοσθένους, τὴν κατὰ 5 τὴν Χερρόνησον ὑπόθεσιν ἐπέθηκεν, εἰς ὑπόψιν ἄγων τοὺς ἀκούοντας, καὶ φάσκων ἐξ ἐπιθυμίας Ἀριστοκράτην γεγραφέναι τὸ ψήφισμα, ἵνα μηδενὸς τῶν βασιλέων ἀναιρουντος αὐτὸν φόβῳ τῆς πόλεως περιποιήσῃ Κερσοβλέπτῃ πάλιν Χερρόνησον. Τοσαῦτα περὶ τῆς ὑποθέσεως.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΟΥΣ.

1. Μηδεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίση μήτ' ἰδίως ἔχθρας ἐμὲ μηδεμιᾶς ἔνεχ' ἤκειν Ἀριστοκράτους κατηγορήσοντα τουτοῦ, μήτε μικρὸν ὀρώντά τι καὶ 5 φαῦλον ἀμαρτήματα, ἑτοίμως οὕτως ἐπὶ τούτῳ προάγειν ἑμαυτὸν εἰς ἀπέχθειαν, ἀλλ' εἴπερ ἀρ' ὀρθῶς ἐγὼ λογίζομαι καὶ σκοπῶ, ὑπὲρ τοῦ Χερρόνησον ἔχειν ὑμᾶς ἀσφαλῶς καὶ μὴ παρακρουσθέντας ἀποστερηθῆναι πάλιν αὐτῆς, περὶ τούτου μοὶ ἔστιν ἅπασ' ἡ σπουδῆ. (2) 10 Δεῖ δὴ πάντας ὑμᾶς, εἰ βούλεσθ' ὀρθῶς περὶ τούτων μαθεῖν καὶ κατὰ τοὺς νόμους δικαίως κρίναι τὴν γραφὴν, μὴ μόνον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ ψηφίσματι ῥήμασι προσέχειν τὸν νοῦν, ἀλλὰ καὶ τὰ συμβεβηκότων ἐξ αὐτῶν σκοπεῖν. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἀκούσασι εὐθὺς εἰδέναι τὰ 622 κεκακουρημένα τὴν ἀρχὴν ἴσως ἂν οὐκ ἐξηπάτησθε. (3) ἐπειδὴ δὲ τοῦθ' ἐν ἔστι τῶν ἀδικημάτων, τὸ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ λέγειν καὶ γράφειν ἐνίοις, ὃν ἂν ἤκησθ' ὑμεῖς ὑπίδοισθέ τι καὶ φυλάξαισθε προσήκει μὴ πάνυ 5 θαυμάζειν, εἰ καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα ἡμεῖς οὕτω γεγραμμένον ἐπιδειξομεν, ὥστε δοκεῖν μὲν Χαριδήμῳ φυλακὴν τινα τοῦ σώματος διδοῖναι, τὴν ὡς ἀληθῶς δὲ δικαίαν καὶ βέβαιον φυλακὴν Χερρόνησου τῆς πόλεως 10 ἀποστερεῖν. (4) Εἰκότως δ' ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ προσέχοιτέ μοι τὸν νοῦν, καὶ μετ' εὐνοίας ἀκούσαίτε, ἃ λέγω. ἐπειδὴ γὰρ οὐχὶ τῶν ἐνοχλούντων ὑμᾶς οὐδὲ τῶν πολιτευομένων φημι δαίξειν πεπραγμένον ἑάν, 15 ὅσον ἐστὶν ἐν ὑμῖν, συναγωνισθῆτέ μοι καὶ προθύμως ἀκούσαίτε, τοῦτό τε σώσατε, καὶ ποιήσατε μὴ κατοκνεῖν, ἂν τις καὶ ἡμῶν οἴηται δύνασθαι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἀγαθόν. οἴησεται δέ, ἑάν μὴ χαλεπὸν εἶναι νομῆται τὸ παρ' ὑμῖν λόγου τυχεῖν. (5) Νῦν δὲ πολλοῖς τοῦτο

et ut fere dicam ejus rem egerit, « fœdere Atheniensium excluditor. » Euthycles autem Thriasius quidam reprehendit eam rogationem ut malam, ut legibus adversariam et inutillem et pro homine indigno scriptam. is oratione a Demosthene pro auro dato accepta accusat Aristocratem. (4) Demosthenes igitur quum videret simplicem causam valere quidem legitimo capite, sed eo laborare, quod plerumque utile præferatur dignitati ejusque accipientium, præsertim si clari imperatores sint, et de republica bene meriti, qualis Charidemus, quum et Cersobleptis imperator creatus sit, quippe qui sororem ejus in matrimonium duxisset, et ipsius urbis imperator, quia Atheniensibus in rebus Chersonesiticis benefacere videbatur; ideo solers orator aliud argumentum invenit, quo intertexto auditorem perturbaret: dicens rogatum esse decretum in damnum Chersonesi sub prætextu reipublicæ. Quæ quum pertineant ad utrosque, et ad Cersobleptem et ad populum Atheniensem, Demosthenes cupiens ut illi munus eriperetur, causam Chersonesiticam addidit et ad suspicionem auditori excitandam dicit, insidiose ab Aristocrate latam esse rogationem, ut, si neuter regum præmetu reipublicæ Charidemum tolleret, hic Cersobleptæ Chersonesum iterum vindicaret. Hæc de argumentis.

DEMOSTHENIS ORATIO CONTRA ARISTOCRATEM.

1. Nemo vestrum, Athenienses, putet me vel ullo privato odio adductum venire ad Aristocratem istum accusandum vel, quod parvum aliquod et leve delictum videam, propter illud paratum esse ad inimicitias suscipiendas, sed si quidem recte considero ac perspicio, ut Chersonesum secure teneatis neve decepti rursus ea spoliemini, in hoc omnia mea studia incumbere. (2) Decet igitur omnes vos, si hæc recte cognoscere vultis et e præscripto legum accusationem vere dijudicare, non tantum scripta in rogatione verba considerare, sed etiam, quid eventurum inde sit, providere. nam si re audita statim callidæ machinationes animadverti potuissent; omnino fortassé decepti non essetis. (3) Quia vero hæc una ex injuriis est quorundam, ita et dicere et scribere, ut vos latentes insidias minime perspicatis aut caveatis; non adeo mirum videri debet, si etiam hanc rogationem nos ita scriptam ostendemus, ut quum Charidemi salutis et incolunitatis consulere videatur, re vera Chersonesi justam et firmam custodiam vobis eripiat. (4) Jure autem, Athenienses, et operam mihi dabitis et me dicentem cum benivolentia audietis. Quia enim ego non unus ex illorum numero qui vobis obturbant, nec herum qui rempublicam gerunt et quibus vos mandatis, rem tantam esse actam ostensurum esse me profiteor; vos si me, quod in vobis est, juveritis libenterque audieritis, tum hanc ipsam rem in integrum restituetis, tum animos addeitis ceteris, ut, si etiam nostrum aliquis se reipublicæ prodesse posse putarit, facere id non gravetur. putabit autem, nisi audientiam impetrare a vobis esse difficile existimaverit. (5) Nunc istius rei metu multis, minus fortassé elo-

20 φοβουμένοις, λέγειν μὲν ἴσως οὐ δεινοῖς, βελτίοσι δ' ἀνθρώποις τῶν δεινῶν, οὐδὲ σκοπεῖν ἐπέρχεται τῶν κοινῶν οὐδέν. ἐγὼ γοῦν (ὀμνύω τοὺς θεοὺς ἅπαντας) ἀπάκησ' ἄν (εὖ ἴστε) καὶ αὐτὸς τὴν γραφὴν ταύτην
25 ἀπενεγκεῖν, εἰ μὴ πάνυ τῶν αἰσχυρῶν ἐνόμιζον εἶναι νῦν μὲν ἡσυχίαν ἄγειν καὶ σωπῆσαι, πρᾶγμα' ἀλυσιτελέεσσι τῇ πόλει κατασκευάζοντας ὄρων τινὰς ἀνθρώπους, πρότερον δ', ὅτε' ἐπλευσα τριηραρχῶν εἰς Ἑλλάγησποντον, εἰπεῖν καὶ κατηγορησάσαι τινῶν οὐς ἀδικεῖν ἡμᾶς ἡγοῦμαι.

6. Οὐκ ἀγνωσθὲν μὲν οὖν ὅτι τὸν Χαρίδημον εὐεργέτην
623 εἶναι τινεὶ τῆς πόλεως οἴονται, ἐγὼ δ' ἄν περ, ἃ βούλομαι τε καὶ οἶδα πεπραγμέν' ἐκείνῳ, δυνήσῃ πρὸς ἡμᾶς εἰπεῖν, οἴομαι δεῖξιν οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτην ἀλλὰ καὶ κακονούστατον ἀνθρώπων ἁπάντων καὶ πολὺ
5 τάναντία, ἢ προσήκειν, ὑπεβλημένον. (7) Εἰ μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο μέγιστον Ἀριστοκράτης ἡδοίκεν, τὸ τοιούτου, οἷον ἐγὼ φημι δεῖξιν τὸν Χαρίδημον ὄντα, τοσαύτην πεποιθῆσθαι πρόνοιαν ἐν τῷ ψήφισματι, ὥστε' ἰδίαν παρὰ τοὺς νόμους, ἐάν τι πάθῃ,
10 τιμωρίαν αὐτῷ δεδωκέναι ταῦτ' ἄν ἤδη λέγειν πρὸς ἡμᾶς ἐπεχείρουν, ἴν' εἰδῆτε πολλοῦ δεῖν ἄξιον ὄντα τυχεῖν τοῦ ψηφίσματος αὐτὸν τοιούτῳ. νυνὶ δ' ἕτερον τοῦτο μείζον διὰ τοῦ ψηφίσματος ἐστ' ἀδίκημα, ὃ δεῖ πρότερον καὶ μαθεῖν ἡμᾶς καὶ φυλάττασθαι.

15 8. Ἀνάγκη δ' ἐστὶ πρῶτον ἁπάντων εἰπεῖν καὶ δεῖξαι, τί ποτ' ἐστὶ τὸ Χερβόνησον ἡμᾶς ἀσφαλῶς ἔχειν πεποιηκός. διὰ γὰρ τοῦ μαθεῖν τοῦτο καὶ τὰ δίκημα σαφῶς ὄψεσθε. Ἔστι τοίνυν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο, τὸ τελευτήσαντος Κότυος Βηρισάδου καὶ Ἀμάδοκον καὶ Κερσοβλέπτην τρεῖς ἀνθ' ἑνὸς γενέσθαι
20 Θράκης βασιλέας. συμβέβηκε γὰρ ἐκ τούτου, αὐτοῖσι μὲν ἀντιπάλους εἶναι τούτους, ἡμᾶς δ' ὑπέρχεσθαι καὶ θεραπεύειν. (9) Τοῦτο τοίνυν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βουλόμενοι τινεὶ παῦσαι, καὶ καταλύσαι μὲν τοὺς ἑτέρου βασιλέας, παραδοῦναι δ' ἐν τῷ Κερσοβλέπτη τὴν
25 ἀρχὴν ἅπασαν, διακράττονται σφισι τοῦτο γενέσθαι τὸ προβούλευμα, τῷ μὲν ἀκοῦσαι κεχωρισμένον τοῦ τοιούτου δοκεῖν διαπράττασθαι, τῷ δ' ἔργῳ πάντων μάλιστα τοῦτο περαίνοντες, ὡς ἐγὼ διδάσκω. (10) Ἐπειδὴ

624 γὰρ ἐνὸς τελευτήσαντος τῶν βασιλέων, Βηρισάδου, παραβάς τοὺς ὄρκους καὶ τὰς συνθήκας, ἃς μεθ' ἡμῶν ἐποιήσατο, Κερσοβλέπτης ἐξέφερε πόλεμον πρὸς τε τοὺς Βηρισάδου παῖδας καὶ πρὸς Ἀμάδοκον· εὐδελον ἦν ὅτι
5 τοῖς μὲν Βηρισάδου παισὶν Ἀθηνόδωρος βοθήσει, τῷ δ' Ἀμαδόκῳ Σίμων καὶ Βιάνωρ. ὁ μὲν γὰρ Βηρισάδου κηδεστής, οἱ δ' Ἀμαδόκου γεγόνασιν. (11) Ἐσκόπου οὖν, τίς ἂν τρόπον ἡσυχίαν ἔχειν ἀναγκασθεῖεν οὗτοι,
10 ἐρήμων δ' ὄντων ἐκείνων ὁ Κερσοβλέπτης πράττων τὴν ἀρχὴν Χαρίδημος ἀσφαλῶς πάντα καταστρέφαιτο. εἰ πρῶτον μὲν « ἐάν τις αὐτὸν ἀποκτείνῃ » ψήφισμα ἡμέτερον γένοιτο « ἀγώγιμον εἶναι. » δεύτερον δέ, εἰ χειροτονηθεὶ στρατηγὸς ὑφ' ἡμῶν Χαρίδημος. οὔτε γὰρ
15 ἡμέτερον στρατηγῶν προχείρωσ ἐναντία θήσεσθαι τὰ δὲ πλ'

quentibus, sed melioribus viris, quam eloquentes isti sunt, ne cogitare quidem quicquam de republica in mentem venit. ego sane (omnes adjuro deos) et ipse (bene notis) ab accusatione hac abhorruissem, nisi turpissimum judicasset nunc quiescere et silere, dum quosdam homines rem civitati non utilem struere video, quum prius, quo tempore trierarchus in Hellespontum ieram, dixerim et accusarim nonnullos, quos in vos delinquere judicabam.

6. Non ignoro autem esse, quibus Charidemus de republica bene meritus esse videatur, ego vero si, quæ volo, et scio ab illo perpetrata esse, apud vos exponere potero, confido me ostensurum, illum adeo non esse bene meritum, ut nemo homo omnium reipublicæ pejus velit, et longe aliam de eo conceptam quam conveniat opinionem. (7) Quod si, Athenienses, summa hæc esset Aristocratis injuria, quod Charidemi, qui talis est qualem eum ego esse vobis me ostensurum dico, tantam in rogatione rationem habet, ut ei, si quid accidisset, peculiarem legibus contrariam ultionem sit largitus; hanc rem statim vobis exponere instituissem, ut intelligeretis minime eum dignum esse, qui tali decreto ornatur. nunc autem per ipsum decretum rogatum alia gravior injuria committitur, quæ vobis prius et cognoscenda est et præcavenda.

8. In primis autem explicare necesse est atque ostendere, quidnam sit illud, quod effecit ut Chersonesum secure teneatis. quo cognito et eam, quam dico, injuriam perspicue cernetis. Hoc autem, Athenienses, sic sese habet: Cotype mortuo Berisades et Amadocus et Cersobleptes, tres pro uno Thraciæ reges facti sunt. qua ex re id contigit, ut hi inter sese dissentientes, ad vos se officiose conferrent vobis que colerent. (9) Hoc igitur, Athenienses, quidam dum tollere volunt, et reliquis regibus abrogatis, ad unum Cersobleptem regnum conferre; callide hoc prævium senatusconsultum perfecerunt, si verba spectentur, sejunctum a talis conatus opinione, re ipsa omnium maxime hoc efficientes, ut ego docebo. (10) Nam quum mortuo regum uno, Berisade, Cersobleptes neglecto jurejurando et fœdere, quod vobiscum fecerat, bellum et Berisadis liberis et Amadoco intulisset; constabat Berisadis liberis Athenodorum opitulaturum, Amadoco Simonem et Bianorem. nam ille Berisadis affinis, hi Amadoci fuerunt. (11) Cogitantes igitur, quonam modo hi compecsi, atque illis desertis Charidemus, qui regnum Cersoblepti stabilire nititur, citra periculum subvertere posset omnia, id fieri posse repererunt primum decreto a vobis impetrato « si quis eum occidisset, ut liceret illi injicere manus. » deinde, si Charidemus a vobis imperator crearetur. (12) Neque enim contra imperatorem vestrum arma temere laturos esse Simonem

ἤμελλον ὁ Σίμων οὐδ' ὁ Βιάνωρ, πολῖται γεγενημένοι
 καὶ ἄλλως ἐσπουδαχότες πρὸς ὑμᾶς, ὁ δὲ δὴ γένοι πολί-
 τῆς Ἀθηνόδωρος οὐδὲ βουλευσασθαι, οὐδὲ τὴν διὰ τοῦ
 20 ψήφισματος αἰτίαν ὑποδύσεσθαι, ἢ πρόδηλος ἦν ἐπ'
 ἐκείνους ἤξουσα, εἴ τι πάθοι Χαριδῆμος. ἐκ δὲ τούτου
 τοῦ τρόπου τῶν μὲν ἐρήμων ὄντων βοηθῶν, αὐτοῖς δ'
 ἀδείας δοθείσης, βραδίως ἐκβάλλειν ἐκείνους καὶ κατα-
 σχήσειν τὴν ἀρχήν. (13) Καὶ ἔτι ταῦθ' οὕτως ὤροντο καὶ
 25 τοῦτ' ἦν τὸ κατασκευάσαι αὐτοῖς, τὰ πραχθέντ' αὐτὰ
 κατηγορεῖ. ἄμα γὰρ τῷ πολέμῳ τ' ἐνεγείρουσι αὐτοὶ καὶ
 πρὸς ὑμᾶς ἤκεν Ἀριστόμαχος πρεσβευτῆς παρ' αὐτῶν
 ὁ Ἀλωπεκῆθεν οὐτοσί, δεῖ ἄλλα τ' ἐδημηγόρει παρ' ὑμῖν
 ἐπαινῶν καὶ διεξιῶν τὸν τε Κερσοβλέπτην καὶ τὸν Χα-
 30 5ῤῥίδημον, ὡς φιλανθρώπως ἔχουσι πρὸς ὑμᾶς, καὶ
 μόνον ἀνθρώπων ἂν ἐφη Χαριδῆμον Ἀμφίπολιν κομί-
 σασθαι τῇ πόλει δύνασθαι, καὶ παρῆνει στρατηγὸν
 χειροτονῆσαι. (14) Ἡτοίμαστο δ' αὐτοῖς τοῦτο τὸ προ-
 5 βούλευμα καὶ προδιώκητο, ἵνα, εἰ πεισθίητ' ἐκ τῶν
 ὑποσχέσεων καὶ τῶν ἐλπίδων, δεῖ ὑπέτεινε ὁ Ἀριστό-
 μαχος, εὐθύς ἐπικυρώσειεν ὁ δῆμος καὶ μηδὲν ἐμποδῶν
 εἶη. (15) Καίτοι πῶς ἂν τεχνικώτερον ἢ κακουργότε-
 10 ρον συμπαρεσκεύασαν ἀνθρώποι, ὅπως οἱ μὲν ἐκπεσοῦν-
 ται τῶν βασιλέων, εἷς δ', ὃν αὐτοὶ βούλονται, πᾶσαν
 ὑπ' αὐτὸν ποιήσεται τὴν ἀρχήν, ἢ τοὺς μὲν τοῖν δυοῖν
 βοηθήσαντας ἂν εἰς φόβον καὶ συκοφαντίας εὐλάβειαν
 καθιστάντες, ἢν εἰκὸς προσδοκᾶν ἐκείνους ἐφ' αὐτοὺς
 15 ἔλθειν ἂν διὰ τοῦ ψήφισματος τουτουῖ, τῷ δ' ἐνὶ πράτ-
 τοντι τὴν ἀρχήν καὶ πάντα τάναντία τοῖς ἡμῖν συμφέ-
 ρουσι κατασκευάζοντι τσσαύτην ἐξουσίαν διδόντες τοῦ
 ταῦτ' ἀδεῶς πράττειν; (16) Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων
 20 ὀηλόν ἐστ' ὅτι τούτων ἐνεκ' ἐβῆθη τὸ προβούλευμα,
 ἂν λέγω, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ψήφισματος αὐτοῦ μαρτυρία
 τίς ἐστιν εὐμεγέθης. ἂν γὰρ ἀποκτείνῃ τις Χαριδῆμον
 γράψας, καὶ παραδᾶς τὸ τί πράττοντ' εἰπεῖν, πότερ'
 25 ἡμῖν συμφέροντα, ἢ οὐ, γέγραφεν εὐθύς ἀγώγιμον ἐκ
 τῶν συμμάχων εἶναι. (17) Οὐκοῦν τῶν μὲν ἐχθρῶν,
 ὁμοίως ἡμῖν τε κἀκείνων, οὐδέποτε εἰς τοὺς ἡμετέρους
 ἤξει συμμάχους οὐδέεις, οὐτ' ἀποκτείνας ἐκείνον οὔτε
 μή. ὥστ' οὐ κατὰ τούτων γέγραφε ταύτην τὴν τιμωρίαν.
 30 28 τῶν δ' ἡμετέρων μὲν φίλων ἐκείνου δ', ὅταν ἐγχειρῆ
 πράττειν ἐναντίον ἡμῖν, ἐχθρῶν, τούτων ἂν ἐστιν ὁ τοῦτο
 τὸ ψήφισμα φοβηθεὶς καὶ φυλαξάμενος μὴ δι' ἀνάγκην
 5 ἡμῖν εἰς ἐχθρὰν ἐλθεῖν. Ἔστι τοίνυν οὗτος Ἀθηνόδα-
 ρος, Σίμων, Βιάνωρ, οἱ Θράκης βασιλεῖς, ἄλλος ἕστις
 ἂν εἰς εὐεργεσίας μέρος καταθέσθαι βούλοιο τὸ πράτ-
 τειν ὑπεραντ' ἐκείνον ἐγχειροῦνθ' ἡμῖν ἐπισχεῖν.
 18. Ὡν μὲν τοίνυν ἐνεκ' ἐβῆθη τὸ προβούλευμα,
 10 ἵνα κυρώσειεν ὁ δῆμος ἑξαπατηθεὶς, καὶ δι' αὐτὴν γρα-
 φὴν ἐποιησάμεθ' ἡμεῖς ταυτηνί, βουλόμενοι κωλύσαι,
 ταῦτ' ἐστίν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δίκαιον δ' ἐστίν ἴσως
 ἐμὲ, ὑπεσχημένον τρὶ ἐπιδείξειν, ἐν μὲν, ὡς παρὰ
 15 τοὺς νόμους τὸ ψήφισμ' εἴρηται, δεύτερον δὲ, ὡς ἀσύμ-
 φορόν ἐστι τῇ πόλει, τρίτον δὲ, ὡς ἀνάξιος ἐστὶ τυ-
 χεῖν τούτων ὅ γ' ἐγγραπται, πάντων αἴρεσιν ὑμῖν δοῦναι

et Bianorem a vobis civitate donatos et alioqui vestri stu-
 diosos, et genere civem vestrum Athenodorum ne in animum
 quidem id inducturum esse neque id crimen subiturum, ut
 decreto adversatus videretur, quod sine ulla dubitatione illis
 impingeretur, si quid Charidemo accidisset. hac ratione
 alteris auxilio destitutus, et ipsis impunitate data, se facile
 posse illos ejicere et regnum obtinere. (13) Et hanc illorum
 fuisse mentem et haec consilia illos concinnasse, ipsa facta cla-
 mant. nam simul et bellum il moverunt et ad vos ab iis
 legatus venit Aristomachus iste Alopecensis, qui quum alia
 apud vos in concione dicebat in honorifica praedicatione et
 proluxa Cersobleptis et Charidemi, quanta eorum erga vos
 benivolentia esset, tum solum hominum affirmabat Charid-
 demum vobis Amphipolim recuperare posse, utque eum
 imperatorem crearetis hortabatur. (14) Paratum autem
 iis jam ante hoc praevium senatusconsultum et ante dispo-
 situm erat, ut, si acquiesceretis pollicitationibus et spei,
 quam praetendebat Aristomachus, statim populus decre-
 tum comprobaret et nihil impediret. (15) At quamnam
 callidiorum aut astutiorum rationem isti homines inire pos-
 sent, ut regum alii pellerentur, unus, qui iis placebat,
 omne occuparet regnum, quam his, qui duobus reliquis
 opitulati alioqui essent, metum atque timorem calumniae
 injiciendo, quam consentaneum erat expectare illos in se
 redundaturam per id decretum, et illi qui uni regnum tra-
 dere studebat et omnia vestris rationibus contraria molieba-
 tur, tantam licentiam dando impune et secure illa facienda?
 (16) Neque vero hinc solum constat, propter haec, quae
 dico, senatusconsultum praevium istud esse factum, sed
 etiam ex ipso decreto amplum quoddam testimonium
 suppetit. quum enim scripsisset « Si quis Charidemum
 occiderit » nec adjecisset, quid agentem, utrum vobis uti-
 lia, an contra; subjunxit statim, et ditione sociorum posse
 abripi. (17) Itaque hostium nostrorum aequae atque illius
 nullus unquam ad nostros veniet socius, sive occiderit
 sive non occiderit. non igitur in hostes eam poenam con-
 stituit. At nostrorum amicorum, illius (si reipublica
 nostrae adversari conetur) inimicorum, horum est quis,
 qui hoc decretum possit pertimescere et cavere, ne nobis-
 cum inimicitias suscipere cogatur. Est autem hic Atheno-
 dorus, Simon, Bianor, Thraciae reges, et quicumque alius
 de nobis bene merendi studiosus illum nobis adversari
 molientem compereret.

18. Quibus igitur de causis perscriptum sit senatuscon-
 sultum praevium, ut id a populo conprobaretur decepto,
 et quapropter nos causam hanc susceperimus ad conatus
 illorum prohibendos, haec sunt, Athenienses. Aequum
 autem fortasse est, me, pollicitum tria ostensurum: unum,
 decretum contra leges esse dictum, alterum, id non esse e
 republica, tertium, indignum eum esse, cui ea perscripta
 sunt, omnium optionem dare vobis auditoris, quid primo,

τοῖς ἀκουσομένοις, τί πρῶτον ἢ τί δεύτερον ἢ τί τελευ-
 20 ταιῶν βουλομένοις ἀκούειν ἡμῖν ἐστίν. (19) Ὅτι δὴ βούλε-
 σθε, ὁρᾶτε, ἵνα τοῦτο λέγω πρῶτον ἡμῖν. περὶ τοῦ
 παρανόμου βούλεσθε πρῶτον; τοῦτο τοίνυν ἐροῦμεν. Ἄ
 δὴ δέομαι τε καὶ ἀξιώ παρα πάντων ἡμῶν τυχεῖν, δι-
 25 καία, ὡς γ' ἑμαυτὸν πείθω: μηδεὶς ἡμῶν, ὡ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τῶ διεψεύσθαι τοῦ Χαριδήμου καὶ νομίζειν
 εὐεργέτην εἶναι φιλονεικῶν δυσχερέστερον τοὺς περὶ
 τῶν νόμων λόγους ἀκούσθαι μου, μηδ' ἀποστερήσῃ διὰ
 οὗτο μηθ' ἑαυτὸν τοῦ θέσθαι τὴν ψῆφον εὐορκον μήτ'
 ἐμὲ τοῦ διδάξαι περὶ πάντων ἡμᾶς ὡς βούλομαι, ἀλλὰ
 627 ποιησάσθω τὴν ἀκρόασιν ὡδί (καὶ σκοπεῖσθε, ὡς δι-
 καί' ἐρῶ): (20) Ὅταν μὲν λέγω περὶ τῶν νόμων ἀρε-
 λῶν ἔστω τὸ ψήφισμα' εἰρηται καὶ ποίω τινί, σκοπεῖσθω
 5 πότερον παρὰ τοὺς νόμους ἢ κατ' αὐτοὺς εἰρηται, καὶ
 μηδὲν ἄλλο. ὅταν δ' ἐλέγχω τὰ πεπραγμένα καὶ διεξιῶ
 τὸν τρόπον ἐν πεφανάσις' ὑπ' αὐτοῦ τὰς πράξεις σκο-
 πεῖσθω, πότερον γενοῦναις ἢ ψευδείς ἐρῶ. (21) ὅταν δ'
 10 ἐξετάζω περὶ τοῦ συμφέροντος ἢ μὴ τῇ πόλει ταῦτα ψηφί-
 σασθαι πάντα τᾶλλ' ἀφίς τοὺς λογισμοὺς δράτω τοὺς
 περὶ τούτων, πότερ' ὀρθῶς ἔχοντας ποιῶμαι, ἢ οὐ. ἐὰν
 γὰρ τοῦτον ἔχοντας τὸν τρόπον ἀρῶσθαι μου αὐτοί τ'
 ἀρίστα, ἀ προσήκει, συνήσετε, χωρὶς ἕκαστα σκοποῦν-
 15 τες καὶ οὐχ ἅμα πάνθ' ἄθρο' ἐξετάζοντας, καλῶ βῆστα,
 ἀ βούλομαι, δυνήσομαι διδάξαι. ἔσονται δὲ βραχεῖς
 περὶ πάντων οἱ λόγοι.

22. Λαβὲ δὴ τοὺς νόμους αὐτοὺς καὶ λέγε, ἵν' ἐξ αὐ-
 τῶν ἐπιδεικνύω τούτων τὸ παράνομον.

20 ΝΟΜΟΣ ΕΚ ΤΩΝ ΦΟΝΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ ΤΩΝ ΕΞ ΑΡΕΙΟΥ
 ΠΑΓΟΥ.

Δικάζειν δὲ τὴν ἐν Ἀρείῳ πάγῳ φόνου καὶ
 τραύματος ἐκ προνοίας καὶ πυρκαϊᾶς καὶ φαρ-
 μακίων, ἐὰν τις ἀποκτείνῃ δούς.

23. Ἐπίσχε. Ἠκούσατε μὲν τοῦ τε νόμου καὶ τοῦ
 ψηφίσματος, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς δ' ἂν μοι δοκεῖτε
 25 τοὺς περὶ τοῦ παρανόμου λόγους αὐτοὺς βῆστα μαθεῖν,
 τοῦθ' ἡμῖν φράσω, εἰ σκέψασθ' ἐν τίνι τάξει ποτ' ἐστὶν
 ὑπὲρ οὗ τὸ ψήφισμα' εἰρηται, πότερα ξένος ἢ μέτοι-
 κος ἢ πολίτης ἐστίν. εἰ μὲν δὴ μέτοικος φήσομεν·
 628 οὐκ ἐροῦμεν ἀληθῆ. εἰ δ' αὖ ξένον· οὐχὶ δίκαια ποιή-
 σομεν. τὴν γὰρ τοῦ δήμου δωρεάν, ἐν ἣ πολίτης γέ-
 γονε, κυρίαν αὐτῶν δικαίον ἐστὶν εἶναι. ὡς ὑπὲρ πολί-
 του τοίνυν, ὡς εἶκαε, ποιητέον τοὺς λόγους. (24) Θεά-
 5 σασθε δὴ πρὸς Διὸς ὡς ἀπλῶς καὶ δικαίως χρήσομαι
 τῷ λόγῳ, δε εἰς μὲν ταύτην τίθεμαι τὴν τάξιν αὐτὸν
 ἐν ἣ πλείστος ἂν τυγχάνοι τιμῆς, ἀ δ' οὐδ' ἡμῖν τοῖς
 γένει πολιταῖς ἐστίν, οὐδ' ἕκαστῳ δεῖν οἴομαι γενέσθαι
 10 παρὰ τοὺς νόμους. τίν' οὖν ἐστὶ ταῦτα; ἀ νυνὶ γέγρα-
 φεν οὕτως. γέγραπται γὰρ ἐν μὲν τῷ νόμῳ « τὴν
 βουλήν δικάζειν φόνου καὶ τραύματος ἐκ προνοίας καὶ
 πυρκαϊᾶς καὶ φαρμάκων, ἐὰν τις ἀποκτείνῃ δούς. »
 (25) Καὶ προειπὼν ὁ θεὸς τὸν νόμον « ἐὰν ἀποκτείνῃ »
 κρίσιν πεποίηκεν ἡμῶς, οὐ πρότερον τί γρη πάσχειν

quid secundo, quid postremo loco audire praecipietis. (19)
 Proinde videte, quidnam velitis, ut id primum vobis dicam.
 De violatis legibus vultis primum? hoc igitur dicemus.
 Quae jam oro et postulo a vobis omnibus, ea (ut mihi quidem
 persuadeo) aequa sunt: nemo vestrum, Athenienses, propterea
 quod de Charidemo erravit et de republica eum bene meritum
 putat, quadam animi pertinacia inductus, mea de legibus
 verba iniquioribus auribus accipiat, neve propter id vel se
 ipsam defraudet, quominus pro jurisjurandi religione sententiam
 ferat, vel me impediatur in iis omnibus explicandis, quae vos
 edocere volo, sed hoc modo auscultet (et considerate quam aequa dicam): (20)
 Si legum meminero; omissa cogitatione propter quem aul
 qualem decretum sit dictum, id solum, neque aliud quicquam,
 consideret, contra ne leges an secundum eas sit dictum.
 Quum vero res ab eo gestas excussero, atque recensuero,
 quo pacto sitis ab eo decepti; consideret, utrum res factas an
 e mentibus dicam. (21) Ubi autem disquisivero, utrum e
 republica sit vel contra rempublicam, haec decernere; omisis
 ceteris omnibus, rationes de his allatas inspiciat, utrum illae
 recte sese habeant, an secus. Nam si me his animis audietis;
 et ipsi optime, quae decet, intelligetis, singulis seorsum
 consideratis et non simul omnia confertim intuentes, et ego
 quae volo facillime potero docere. Paucis autem absolventur
 omnia.

22. Cape jam leges ipsas, et recita, ut per eas ostendantur
 istos legum nullam rationem habere.

LEX EX CAPITALIBUS LEGIBUS AREOPAGI.

Senatus autem Areopagiticus de caede et vulnere consulto
 facto et incendio et venenis, quibus datis aliquis hominem
 occiderit, iudicet.

23. Desine. Audistis legem et decretum, Athenienses, quemadmodum
 autem mihi videamini rationes ipsas de violatis legibus
 facillime cognituri, hoc vobis dicam, si consideretis, cujus
 tandem ordinis sit is, pro quo decretum dictum est, utrum
 peregrinus, an inquilinus, an civis sit. quem si dicemus
 inquilinum; mentiemur. si peregrinum, injuriam faciemus.
 populi enim beneficium, quo civitate est donatus, ratum illi
 manere jure debet. reliquitur, ut de cive, esse de eo loquendum.
 (24) Obsecro autem, ut spectetis quam simplici et justa
 ratione utar, qui in hunc ordinem eum colloceam, in quo
 maximum honorem consequatur. quae vero nobis genere civibus
 negata sunt, neque illi opinor contra leges esse concedenda.
 Quae sunt igitur ea? quae iste modo rogavit. Nam lege quidem
 cavetur, « ut senatus iudicet de caede et vulnere consulto
 facto et incendio et venenis, quibus datis aliquis hominem
 occiderit. » (25) Is, qui legem tulit, praemissa hac formula
 « quibus occiderit » tamen causae dictionem dedit, non prius, quid

τὸν δεδρακότ' εἶρηκε, καλῶς, ὡς ἄνδρας Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὑπὲρ εὐσεβείας ὅλης τῆς πόλεως προιδών. πῶς; οὐκ ἔνεστιν ἅπαντας ἡμᾶς εἰδέναι τίς ποτ' ἐστὶν ὁ ἀνδροφόνος. τὸ μὲν δὴ τὰ τοιαῦτ' ἄνευ κρίσεως πι-
 20 στεύειν, ἂν τις ἔπαιτιάσθαι, δεινὸν ἡγήετο, δαῖν δ' ὑπελάμβανεν, ἐπειδὴ περ ἡμεῖς τιμωρήσομεν τῶν πεπονητότι, πεισθῆναι καὶ μαθεῖν ὑμᾶς διδασκομένους ὡς δέδρακεν. τῆνικαῦτα γὰρ εὐσεβὲς ἤδη κολάζειν εἰ-
 25 δόσιον εἶναι, πρότερον δ' οὐ. (26) Καὶ ἐτι πρὸς τούτῳ διελογίζετο, ὅτι πάντα τὰ τοιαῦτ' ὀνόματα, ὅσον « ἐάν τις ἀποκτείνῃ, ἐάν τις ἱεροσυλήσῃ, ἐάν τις προδῶ, » καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, πρὸ μὲν τοῦ τὴν κρίσιν γενέσθαι, αἰτιῶν ὀνόματ' ἐστὶν, ἐπειδὴν δὲ κριθεὶς τις ἐξελεγχθῆ, τῆνικαῦτ' ἀδικήματα γίνεταί. Οὐ δὲ δεῖν ὅτε
 629 τῷ τῆς αἰτίας ὀνόματι τιμωρίαν προσγράψαι ἄλλὰ κρίσιν. καὶ διὰ ταῦτα « ἐάν τις ἀποκτείνῃ τινά, τὴν βουλήν δικάζειν » ἔγραψε, καὶ οὐχ ἄπερ, ἂν ἀλῶ, εἴ-
 5 ναι. (27) Ὁ μὲν δὴ τὸν νόμον τιθεὶς οὕτως, ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων πῶς; « ἐάν τις ἀποκτείνῃ » φησί « Χαριδῆμον. » τὴν μὲν δὲ προσηγορίαν τοῦ πάθους τὴν αὐτὴν ἐποίησατο, « ἐάν τις ἀποκτείνῃ » γράψας, ἥνπερ ὁ τὸν νόμον τιθεὶς. μετὰ ταῦτα δ' οὐκέτι ταῦτά, ἀλλ'
 10 ἀνελὼν τὸ δίκην ὑπέχειν ἀγώγιμον εὐθύς ἐποίησε, καὶ παραβάς τὸ διωρισμένον ἐκ τοῦ νόμου δικαστήριον ἄκριτον τοῖς ἔπαιτιασαμένοις παρέδωκεν ὅτι ἂν βούλωνται χρῆσθαι, τὸν οὐδ' εἰ πεποιήκῃ πω φανερόν. (28) Καὶ λαβοῦσιν ἐκεῖνοις ἐξέσται στρεβλοῦν, αἰκίσασθαι, χρή-
 15 ματα πράξασθαι. καίτοι πάντα ταῦτ' ἀπείρηκεν ἄντι-
 κρος καὶ σαφῶς ὁ κάτωθεν νόμος μηδὲ τοὺς ἐαλωκότας καὶ δεδογμένους ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ποιεῖν. Λέγει δ' αὐτοῖς αὐτὸν τὸν νόμον τὸν μετὰ ταῦτα.

ΝΟΜΟΣ.

20 Τοὺς δ' ἀνδροφόνους ἐξεῖναι ἀποκτείνειν ἐν τῇ ἡμέδαπῃ, καὶ ἀπάγειν, ὡς ἐν τῷ ἄξονι ἀγορεύει, λυμαινεσθαι δὲ μή, μηδὲ ἀποιῶν, ἢ διπλοῦν ὀφείλειν, ὅσον ἂν καταβλάψῃ. εἰσφέρειν δὲ τοὺς ἄρχοντας, ὧν ἕκαστοι δικασταί
 25 εἰσι, τῷ βουλομένῳ. τὴν δ' ἡλιαίαν διαγιγνώσκειν.

29. Ἦκούσατε μὲν τοῦ νόμου, σέψασθε δὲ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρήσατε, ὡς καλῶς καὶ σφόδρ' εὐσεβῶς ἔθηκεν ὁ τιθεὶς τὸν νόμον. Τοὺς ἀνδροφόνους φησὶν. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτον ἀνδροφόνον λέγει, τὸν
 630 ἐαλωκότ' ἦδη τῇ ψήφῳ. οὐ γὰρ ἐστ' οὐδεὶς ὑπὸ ταύτῃ τῇ προσηγορίᾳ, πρὶν ἂν ἐξελεγχθῆς ἀλῶ. ποῦ τοῦτο δηλοῖ; ἐν τε τῷ προτέρῳ νόμῳ καὶ τούτῳ. (30) Ἐν μὲν γὰρ ἐκείνῳ γράψας « ἐάν τις ἀποκτείνῃ » τὴν βου-
 5 λὴν δικάζειν εἶπεν, ἐν δὲ τούτῳ τὸν ἀνδροφόνον προσειπών, ἃ χρὴ πάσχειν, εἶρηκεν. οὐ μὲν γὰρ ἦν αἰτία τὸ πρῆγμα, τὴν κρίσιν εἶρηκεν, οὐδ' ὁ ἄλοος ἔνοχος τῷ προσρήματι τούτῳ καθίστηκε, τὴν τιμωρίαν ἔγραψεν. περὶ μὲν δὲ τῶν ἐαλωκότων ἂν λέγοι. λέγει δὲ

maleficum pati conveniat, declaravit, præclare, Athenienses, in hoc pietati totius urbis prospexit. quomodo? nemo nostrum omnium scire potest, quis sit qui cædem fecerit. atqui talia sine iudicio credere, si quis aliquem criminatus fuerit, esse iniquum putavit, oportere igitur censuit, si læso factas injurias persecuturi simus, fidem fieri vobis, et vos edoctos cognoscere sontem eum esse. tum demum enim, quum res percognita fuerit, jus et fas esse pœnas sumi, prius non licere. (26) Præterea reputabat omnia talia nomina ut « si quis occiderit, si quis sacrilegum fecerit, si quis prodiderit, » et ejus generis omnia, priusquam iudicium exerceatur, criminum esse appellationes, postquam iudicio sis convictus, tum fieri scelera. Non igitur censuit criminis nomini supplicium adscribendum, sed iudicium. propterea « si quis occiderit, senatus iudicet » scripsit, non, quæ fiant, si quis convictus sit. (27) Ac legislator quidem sic, at decreti auctor quomodo? « Si quis occiderit » inquit « Charidemum. » nomen facinoris idem posuit, quum scripserit « si quis occiderit », quod panit legislator. » In sequentibus vero non eadem, sed sub-
 lala clausula de iudicio subeundo, statim licere abripi scripsit, et negligens iudicium per legem definitum, reum criminatoribus indicta causa pro libidine tractandum permisit, quamquam nondum utrum fecerit, manifestum. (28) Licebit iis illum comprehensum torquere, cruciari, pecuniam exigere. atqui hæc omnia vetuit aperte et evidenter lex de inferiore parte recitanda, talia ne in convictos quidem et declaratos homicidas licere. Recita iis ipsam sequentem legem.

LEX.

Homicidas liceat et occidere in nostra terra, et abducere, ut in axone promulgat; cruciari autem non liceat, nec redemptionis pretium extorquere, alioqui duplum damnum luendum. Actionem vero magistratus, quorum iudices quique sunt (sive qui iudicibus quibusque præsumt), inferunto in iudicio cuivis. Cognitionis sit autem penes Helixam.

29. Legem audivistis, jam contemplaminor, Athenienses, et considerate, quam præclare ac valde religiose constituerit legislator. « Homicidas » inquit. primum igitur homicidam eum dicit, qui iudicium sententia jam sit damnatus. neque enim hac appellatione quisquam continetur, priusquam convictus damnetur. id ubi significat? in priore lege et in hac. (30) Nam in illa scripsit « si quis occiderit » senatus iudicet, in hac homicidam nominans, quæ pati oporteat, dixit. Ubi enim res crimen adhuc erat, iudicium nominavit, ubi vero damnatus huic appellationi obnoxius erat, pœnam scripsit. de damnatis igitur dixerit.

10 τί; ἐξείναι ἀποκτείνειν καὶ ἀπάγειν. (31) Ἄρ' ὡς αὐτόν, ἢ ὡς ἂν βούληται τις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ἐν τῷ ἄξονι εἴρηται, φησίν. τοῦτο δ' ἐστὶ τί; ὁ πάντες ἐπίστασθ' ὑμεῖς. οἱ θεσμοθέται τοὺς ἐπὶ φόνῳ φεύγοντας κύριοι θανάτῳ ζημιῶσαι εἰσι, καὶ τὸν
 15 ἐκ τῆς ἐκκλησίας πέρυσι πάντες ἑωρᾶθ' ὑπ' ἐκείνων ἀπαχθέντα. ὡς τούτους οὖν ἀπάγειν λέγει. (32) Διαφέρει δὲ τί τοῦτο τοῦ ὡς αὐτὸν ἀγειν; ὅτι ὁ μὲν ἀπάγων, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς τοὺς θεσμοθέτας τοὺς νόμους κυρίους ποιεῖ τοῦ δεδρακότος, ὁ δ' ὡς αὐτὸν ἀγων
 20 ἑαυτὸν. ἔστι δ' ἐκείνως μὲν, ὡς ὁ νόμος τάττει, δοῦναι δίκην, οὕτω δέ, ὡς ὁ λαβῶν βούλεται. πλείστον δὲ δήπου διαφέρει τὸν νόμον κύριον τῆν τιμωρίας ἢ τὸν ἐχθρὸν γίνεσθαι. (33) Λυμαίνεσθαι δέ, φησί, μὴ, μὴ δὲ
 25 ἀποιναῖν. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; τὸ μὲν δὴ μὴ λυμαίνεσθαι γνώριμον οἷδ' ὅτι πᾶσι μὴ μαστιγοῦν, μὴ δεῖν, μὴ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν λέγει, τὸ δὲ μὴδ' ἀποιναῖν μὴ χρήματα πράττεσθαι. τὰ γὰρ ἀποινα χρήματ' ὠνόμαζον οἱ παλαιοί. (34) Ὁ μὲν δὴ νόμος οὕτω τὸν ἀνδροφόνον
 631 καὶ τὸν ἐαλωκότεν ἤδη διώρισεν ὡς κολαστέον καὶ οἷ τὴν τοῦ πεπονθότος εἰπὼν πατρίδα, καὶ περὶ τοῦ μηδέν' ἄλλον τρόπον ἢ τοῦτον μηδ' ἄλλοθι πλὴν ἐνταῦθ' ἀντικρυς εἴρηκεν. ὁ δὲ τὸ ψήφισμα γράφων πολλοῦ γε
 5 δεῖ διώρισεν, ὅς γε πάντα τούτους τάναντι' εἴρηκεν. γράψας γὰρ « ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω, » φησί, πανταχόθεν. (35) Τί λέγεις; τῶν νόμων οὐδὲ τοὺς ἐαλωκότες διδόντων ἀπάγειν πλὴν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, σὺ γράφεις ἄνευ κρίσεως τιν' ἀγώγιμον
 10 ἐκ τῆς συμμαχίδος πάσης καὶ, οὐδ' ἐν τῇ ἡμεδαπῇ ἀγειν κελουόντων τῶν νόμων, σὺ δίδως ἀγειν. καὶ μὴν ἐν γε τῷ ποιεῖν ἀγώγιμον πάνθ', ὅσ' ἀπέειρηκεν ὁ νόμος,
 15 δέδωκας, χρήματα πράξασθαι, ζῶντα λυμαίνεσθαι, κακοῦν, ἔχοντ' αὐτὸν ἀποκτινύναι. (36) Πῶς οὖν ἂν τις μάλλον ἐλεγχθεῖ παράνομ' εἰρηκῶς ἢ πῶς δεινότερ' ἂν γράφων, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον; ὅς δυοῖν ὑποκειμένων ὀνομάτων, κατὰ μὲν τῶν ἐν αἰτία, « ἐάν τις
 20 ἀποκτείνῃ, » κατὰ δὲ τῶν ἐαλωκόντων, « ἐάν τις ἀνδροφόνος ἦ, » ἐν μὲν τῇ προσηγορίᾳ τὸ τοῦ τὴν αἰτίαν ἔχοντος ἐλαβες ὄνομα, τὴν δὲ τιμωρίαν ἣν οὐδὲ κατὰ τῶν ἐξεληλεγμένων διδάσιν οἱ νόμοι, ταύτην κατὰ τῶν ἀκρίτων ἔγραψας, καὶ τὸ μέσον τούτων ἐξεῖλες.
 26 Μέσον γὰρ ἐστὶν αἰτίας καὶ ἐλέγχου κρίσις, ἣν οὐδαμῶς γέγραπεν οὗτος ἐν τῷ ψηφίσματι.
 37. Λέγε τοὺς ἐφεξῆς νόμους.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ ἢ αἰτίος ἢ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς ἐφορίας καὶ ἄθλων
 632 καὶ ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν, ὥσπερ τὸν Ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι, διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς ἐφέτας.

Τουτονὶ δεῖ μαθεῖν ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν νόμον τί ποτ' ἠβούλεθ' ὁ θεός. ἔψεσθε γὰρ ὡς ἅπαντ' εὖ-

Quid vero dicit? licere et occidere et abducere. (31) Num ad sese, aut quomodo alicui libitum fuerit? minime id quidem. sed quomodo? Ut in axone, inquit, dictum est. Illud vero quid est? Id quod vos omnes scitis. Thesmothetæ eos, qui propter cædem exules sunt, jus habent morte puniendi, annoque superiore vidistis omnes e concione illum ab iis abductum. Ad hos igitur abducere dicit. (32) Hoc vero quid ab illo differt, si quis ad se abduceret? quod qui abducit, Athenienses, ad Thesmothetas, legum potestati facinorosum subjicit, qui ad se ducit, suæ. Illo modo pœnas dare licet, ut lex sancit, hoc, ut illi, qui cepit, libitum est. plurimum autem profecto interest, utrum irrogandæ pœnæ jus penes legem sit, an penes inimicum. (33) Cruciare, inquit, ne liceat, nec redemptionis pretium extorquere. Hæc quid est? non cruciare, quod verbum scilicet omnibus notum est, dicit non flagellare, non vincire, nihil facere ejus generis, sed nec redemptionis pretium extorquere intelligit omnino pecuniam non exigere. redemptionem enim veteres dicebant pecuniam. (34) Ac lex quidem ita, homicida isque jam damnatus quomodo puniendus sit et ubi, definiuit. cæsi patria nominata, etiam non alio modo quam hoc, neque alibi quam hic, aperte dixit. At decreti auctor, multum certe abest, ut quicquam definierit, quum omnia his contraria dixerit. scribens enim « Si quis occiderit Charidemum, abduci eum liceat » dicit, undecunque. (35) Quid ais? quum leges ne damnatos quidem abducere permittant nisi in nostra terra; tu scribis, sine judicio abduci posse aliquem ex omni ditone sociorum, eumque tu agendum permittis, quum neque in nostra jubeant leges agendum. Præterea dum abducendi potestatem facis; omnia, quæ lex vetuit, dedisti, exigere pecuniam, cruciare viventem, affligere, detentum interficere. (36) Et qui evidentius dixisse contraria legibus quisquam convinceretur aut iniquiora scribere, quam in hunc modum? qui, « quum duo nomina proposita sint, contra reos criminis « si quis occiderit, » et contra damnatos « si quis homicida fuerit; » in appellatione, ejus, qui criminis reus est, nomen usurpasti, supplicium vero, quod ne in convictos quidem permittunt leges, id tu in eos, de quibus judicium factum non est, scripsisti, et horum medium exemisti. interjectum est enim inter crimen et probationem judicium, quod nusquam fite scripsit in decreto.

37. Recita sequentes leges.

LEX.

Si quis autem homicidam ceciderit, aut cædis ei causa fuerit, qui homicida abstinerit foro collimitio et ludis et sacris Amphictyonicis, perinde ac si Atheniensem occidisset, eodem crimine teneatur, Ephetæ autem cognoscant.

Discendum vobis est, Athenienses, quid hujusce legis auctor sibi voluerit. Videbitis enim eum verecunde omnia

λαβῶς διώρισε καὶ νομίμως. (38) « Ἐάν τις ἀποκτείνῃ τὸν ἀνδροφόνον, φησὶν, ἢ αἰτίας ἢ φόνου, ἀπεχόμενον ἀγορᾶς ἐφορίας καὶ ἀθλων καὶ ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν, ὡς περ τὸν Ἀθηναῖον κτείναντα, ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐνέχεσθαι, διαγιγνώσκειν δὲ τοὺς ἐφέτας. » Γί' δὲ ταῦτ' ἐστίν; ἐκεῖνος ᾤετο τὸν πεφευγόντ' ἐπ' αἰτία φόνου καὶ ἐαλωκότα, ἐάνπερ ἀπαξ ἐκφύγη καὶ σωθῆ, εἴργειν μὲν τῆς τοῦ παθόντος πατρίδος δίκαιον εἶναι, κτείνειν δ' οὐχ ὄσιον ἀπανταχοῦ. τί σκοπῶν; ὅτι καὶ τοὺς δεῦρο πεφευγόντας, ἐὰν ἡμεῖς τοὺς ἐτέρως ἀποκτινύωμεν, ἀποκτενοῦσιν ἕτεροι. (39) Εἰ δὲ τοῦτ' ἔσται· ἡ μόνη λοιπὴ τοῖς ἀτυχοῦσιν ἅπασι σωτηρία διαφραρήσεται. ἔστι δ' αὕτη τίς; ἐκ τῆς τῶν πεπονθότων μεταστάνα, εἰς τὴν τῶν μηδὲν ἡδικημένων ἀδελῶς μετοικεῖν. Ἴνα δὲ μὴ τοῦτ' ἢ μὴδ' ἀπέραντοι τῶν ἀτυχημάτων αἱ τιμωραὶ γίνωνται, ἔγραψεν « ἐάν τις τὸν ἀνδροφόνον κτείνῃ, ἀπεχόμενον, φησὶν, ἀγορᾶς ἐφορίας. » τί τοῦτο λέγων; τῶν ὄρων τῆς χώρας. ἐνταῦθα γάρ, ὡς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, τάρχαϊα συνήεσαν οἱ πρόσχωροι παρά θ' ἡμῶν καὶ τῶν ἀστυγειτόνων, θέν ὠνόμακον ἀγορᾶν ἐφορίαν. (40) Καὶ πάλιν « ἱερῶν Ἀμφικτυονικῶν ». τί δὴ ποτε καὶ τούτων ἀπέκλεισε τὸν ἀνδροφόνον; ὅσων τῶ παθόντι ζῶντι με- 633 τῆν, τούτων εἴργει τὸν δεδρακότα, πρῶτον μὲν τῆς πατρίδος καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πάντων καὶ ὄσιων καὶ ἱερῶν, τὴν ἐφορίαν ἀγορᾶν ὄρον προσγράψας, ἧς εἴργεσθαι φησιν, εἴτα τῶν ἱερῶν τῶν ἐν Ἀμφικτυοῦσιν. καὶ γὰρ τούτων, εἰ περ ἦν Ἑλλήνων παθῶν, μετῆν αὐτῶν. καὶ ἀθλων. διὰ τί; ὅτι κοινοὶ πᾶσιν εἰσιν οἱ κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἀγῶνες, κατὰ δὲ τὴν πάντων μετουσίαν μετῆν καὶ τούτων τῶ πεπονθότι, καὶ τούτων οὖν ἀπεχέσθω. (41) Τούτων μὲν δὲ τὸν εἰργασμένον εἴργει. ἐάν δ' ἔξω τούτων κτείνῃ τις αὐτὸν ἀλλοθὶ που· τὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην δέδωκεν ἦν περ, ἂν τὸν Ἀθηναῖον κτείνῃ. τὸν γὰρ φυγάδα τὸ τῆς πόλεως οὐ προσεῖπεν ὄνομα, ἧς οὐκ ἔστι μετουσία αὐτῶ, ἀλλὰ τὸ τοῦ πράγματος, ᾧ κατέστησεν ἀδύ- 10 τὸν ἐκεῖνος ἔνοχον. καὶ διὰ ταῦτ' ἂν τις ἀποκτείνῃ, φησί, τὸν ἀνδροφόνον. ἐπειπὼν ὦν εἰργόμενον, ἐπὶ τῶ τὴν τιμωρίαν νομίμως ἐπιθεῖναι τὸ τῆς πόλεως ὄνομα ὠνόμασε, τοῖς αὐτοῖς ἐνεχέσθω καθάπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ, γράψας ἀνομοίως, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶ τοῦτὶ τὸ ψήφισμα εἰρηκότι. (42) Καίτοι πῶς οὐχὶ δεῖνόν εἰ, ὅς ὁ νόμος δέδωκεν, ἐὰν ὦν εἴπον εἰργωνται, μετ' ἀσφαλείας ζῆν φυγοῦσι, τούτους ἐκδότους τις εἶναι γράφει, καὶ ἀφαιρεῖται τὸ τῆς συγγνώμης 25 ὡφέλιμον, ὃ τοῖς ἀτυχοῦσιν ὑπάρχειν εἰκὸς παρὰ τῶν ἔξω τῶν ἐγκλημάτων ὄντων, ὅτω ποτὲ τῶν πάντων ἀπόκειται, ἀθλον ὄν, μὴ προδήλου τῆς ἐπιούσης τύχης οὐσης ἐκάστω; Καὶ νυνὶ τὸν ἀποκτείναντα Χαρίδημον, ζῆτως ἂν ἄρα τοῦτο γένηται, ἐὰν ἀνταποκτείνωσι τινες 634 λαβόντες ἐκδοτον πεφευγόντα καὶ τῶν νομίμων εἰργόμενον, ἔνοχοι μὲν αὐτοὶ ταῖς φονικαῖς δίκαις ἔσονται, ἔνοχος δὲ σύ. (43) καὶ γὰρ « ἐάν τις αἰτίας ἢ » γέγραπται, ἔση δ' αἰτίας τὴν διὰ τοῦ ψήφισματος ἐξουσίαν 5 δεδωκώς. Οὐκοῦν εἰ μὲν ἔασομεν ὑμᾶς τούτων συμ-

et legitime distinxisse. (38) « Si quis, inquit, homicidam occiderit, aut caedis ei causa fuerit, qui homicida abstinerit foro collimitio et ludis et sacris Amphictyonicis, perinde ac si Atheniensem occidisset, eodem crimine teneatur, Ephetae autem cognoscant. » Quid jam haec sunt? Ille censuit, caedis reum factum et convictum, si semel effugerit atque evaserit, merito quidem ex interfecti patriae eum exterminari, occidi ubicunque esse nefas. Quid spectavit? quod, si nos eos, qui alio se receperint, occideremus, alii perempturi essent eos, qui huc confugerint. (39) Quod si fiet; una reliqua calamitosis omnibus salus tollitur. Ea quae est? quod qui eorum, quos laeserit, patria cesserit, in aliorum ditionem, quibus nullam fecerit injuriam, habitatum tuto commigrat. Id igitur ne accideret, neque infinita calamitatum supplicia existerent, scripsit « Si quis homicidam occiderit, qui abstinerit foro collimitio. » quid hoc sibi vult? finibus regionis. ibi enim (ut mihi videtur) antiquis temporibus conveniebant finitimi et a nobis et a vicinis, unde appellavit forum collimitium. (40) Et rursus « sacris Amphictyonicis. » quamobrem et ab his exclusit homicidam? quarumcunque rerum occisus in vita particeps fuerat, illis caedis auctorem prohibet, primum patria et omnibus, quae in ea sunt, et publicis et sacris, collimitium forum pro termino designans, quo prohibendum eum dicit, deinde sacris Amphictyonicis. nam et horum (si quidem Graecus esset occisus) particeps fuerat. et ludis. quamobrem? quia communes sunt omnibus qui celebrantur in Graecia ludi. a quibus quia nemo excluditur, illorum quoque particeps fuerat occisus ille. etiam his igitur absteineat (41) Itaque his homicidam prohibet. Si vero extra haec occiderit eum aliquis alicubi, idem in eum supplicium constituit, quod, si Atheniensem occidisset. Nam exulem nomine civitatis non appellavit, cujus expers est, sed nomine facinoris, quo ille semetipsum obligavit. propterea « si quis occiderit » inquit « homicidam ». ubi adjecit quibus rebus sit interdictum, ut supplicium ratione legitima infligatur, civitatis nomen posuit his verbis « Perinde ac si Atheniensem occidisset, » dissimili modo, Athenienses, quam huius decreti auctor. (42) An vero non crudele est, si quis hos, quibus lex concessit (modo dictis locis abstineant) in exilio secure vivere, expositos esse scribit, et veniae clementiam tollit, quam calamitosis praestari par est ab his, qui extra crimina sunt, quum, cui tandem omnium illa in tanta rerum futurarum obscuritate reservetur, incertum sit? Nunc igitur interfectorem Charidemi (revera si forte id fiat), si qui vicissim occiderint, nacti expositum, exulem et interdictis lege locis abstinentem, ipsi capitalibus judiciis obnoxii erunt, obnoxii tu. (43) Etenim « Si quis in causa fuerit » scriptum est. eris autem in causa, potestate per decretum data. Proinde ubi acciderint illa, si vos permitt-

βάντων· οὐ καθαρῶς οὖσιν δημοῦ διατρίβομεν. εἰ δ' ἐπέξιμεν· οἷς ἐγνώκαμεν αὐτοὺς τάναντία πράττειν ἀναγκασθησόμεθα. Ἄρα γε μικρὸν ἢ τὸ τυχόν ἐστιν, 10 ὑπὲρ οὗ δεῖ λύσαι τὸ ψήφισμα ἡμᾶς;
44. Λέγει δὲ τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις τινα τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἐξεληλυθόντων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα, πέρα ὄρου ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ· τὰ ἴσα ὀφείλει ὅσα περ, ἂν 15 ἐν τῇ ἡμεδαπῇ δράσῃ.

Ἄλλος οὗτος, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νόμος ἀνθρωπίνους καὶ καλῶς κείμενος, ὃν παραβὰς οὗτος δημοίως φανήσεται. (45) « Ἐάν τις τινα τῶν ἀνδροφόνων, φησί, τῶν ἐξεληλυθόντων, ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα ». τῶν ἐπ' 20 ἀκουσίῳ φόνῳ λέγει μεθεστηκότων. τῷ τοῦτο δῆλον; τῷ τ' ἐξεληλυθόντων εἰπεῖν ἀλλὰ μὴ φευγόντων, καὶ τῷ διορίζειν ὧν τὰ χρήματα ἐπίτιμα. τῶν γὰρ ἐκ προνοίας δαδῆμενται τὰ ὄντα. περὶ μὲν δὲ τῶν ἀκουσίῳ ἂν λέγοι. (46) Λέγει δὲ τί; « ἐάν πέρα ὄρου, φησίν, 25 ἐλαύνῃ ἢ φέρῃ ἢ ἄγῃ ». τοῦτο δ' ἐστὶ τί, τὸ πέρα ὄρου; ἔστι πᾶσιν ὄρος τοῖς ἀνδροφόνους τῆς τοῦ παθόντος 635 εἰργεσθαι πατρίδος. ἐκ μὲν δὲ ταύτης δίδωσιν ἐλαύνειν καὶ ἄγειν, πέρα δ', οὐκ ἔξ τούτων οὐδέτερον ποιεῖν. ἐάν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ· τὴν αὐτὴν ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἤνπερ ἂν, εἰ μένοντ' ἡδίκει οἴκοι, γράψας 5 ταῦτ' ὀφείλειν ἄπερ, ἂν οἴκοι δράσῃ. (47) Εἰ δὲ τις ἔροισι Ἀριστοκράτην τουτονί (καὶ μὴ νομίσητ' εὐηθες τὸ ἐρώτημα), πρῶτον μὲν εἰ οἶδεν εἰ τις ἀποκτενεῖ Χαρίδημον ἢ καὶ ἄλλως πως τελευτήσῃ· οὐκ ἂν οἶμαι φαίη θήσομεν τοίνυν ἀποκτείνειν. Πάλιν οἶσθ', ἐκῶν ἢ ἄκων, 10 καὶ ξένος ἢ πολίτης ὁ τοῦτο ποιήσων ἔσται; οὐκ ἔνεστ' εἰπεῖν ὡς οἶσθα. (48) Οὐκοῦν ταῦτα γε δήπου προσήκει προγράψαι, « ἐάν τις ἀποκτείνῃ » γράφοντα, ἄκων ἢ ἐκῶν, ἀδίκως ἢ δικαίως, ξένος ἢ πολίτης, ἐν ὅτῳ ποτὲ 15 τοῦργον ἐπράχθη, τούτῳ τὰς τῶν νόμων ἐπήργε δίκαια, μὴ μὰ Δί' αὐτὸ τὸ τῆς αἰτίας ὄνομα εἰπόντα, ἀνάγκη ἔστω προγράψαι. Τίνα γὰρ σὺ λειοπίτας ὄρον τῷ γράμματι τούτῳ, τοῦ νόμου σαφῶς οὕτως λέγοντος μὴ πέρα ὄρων ἐλαύνειν, ὅς πανταχόθεν δίδως 20 ἄγειν; (49) Ὁ νόμος δ' οὐκ ἐλαύνειν τῶν ὄρων πέρα, ἀλλ' οὐδ' ἄγειν ἔξ. ἐκ δὲ τοῦ σοῦ ψηφίσματος ὁ βουλόμενος ἄξει τὸν ἄκοντ' ἀπεκτονότα, ἔκδοτον λαβῶν, εἰς τὴν τοῦ παθόντος βίαν πατρίδα. Ἄρ' οὐ πάντα συγχεῖς τάνθρώπινα, καὶ ἀφαιρῇ τὴν πρόφασιν μεθ' ἧς ἢ 25 καλόν ἐστιν ἕκαστον τῶν ἔργων ἢ αἰσχρόν; (50) Ὅρατε γὰρ ὡς ἐπὶ πάντων, οὐκ ἐπὶ τῶν φονικῶν μόνον, οὕτω τοῦτ' ἔχει: « ἂν τις τύπτῃ τινά, φησίν, ἀρχῶν χειρῶν ἀδίκων, » ὡς, εἴγ' ἡμίνατο, οὐκ ἀδικεῖ. « ἂν τις κακῶς ἀγορεύῃ, » « τὰ ψευδῆ » προσέθηκεν, ὡς, εἴγε τάληθῃ, ἀγορεύῃ. « ἂν τις ἀποκτείνῃ ἐκ προνοίας, » ὡς εἴγ' ἄκων, οὐ ταῦτόν. « ἂν τις καταβλάψῃ τινά ἐκῶν ἀδίκως ». πανταχοῦ τὴν πρόφασιν βεβαιούσαν τὴν πρᾶξιν εὐρήσομεν. ἀλλ' οὐ σοί, ἀλλ' ἀπλῶς, « ἂν τις ἀπο-

serimus; pollutorum consuetudine utemur. sin perseque-mur; iis, quæ decrevimus, ipsi adversari cogemur. Nunquid igitur parva aut levis causa est, propter quam vos decretum hoc abrogare oportet?

44. Age, recita sequentem legem.

LEX.

Si quis aliquem homicidam, qui excessit, cujus pecunia non est publicata, ultra terminum agitarit vel spoliaverit quocunque modo; eadem debet, quæ si in ditone nostra hæc commisisset.

Alia hæc, Athenienses, lex est humana et præclara, quam istum pariter neglexisse apparebit. (45) « Si quis, inquit, aliquem homicidam, qui excessit, cujus pecunia non est publicata. » de his loquitur, qui ob cædem fortuitam cesserunt. unde id perspicitur? quod « qui excessit » dixit, non « exulans, » et quod distinguit, « cujus pecunia non est publicata. » nam qui consulto cædem fecerunt, illorum opes publicantur. de fortuitis igitur cædibus dixerit. (46) Quid autem dicit? « Si ultra terminum, inquit, agitarit vel spoliaverit quocunque modo. » Id vero quid est, ultra terminum? Terminus est homicidis omnibus, interfecti patria prohiberi. ex ea igitur concedit pellere et spoliare, ultra vero, neutrum horum concedit. Sin quis aliquem secus fecerit; eadem poena sanxit, qua, si manentem læsisset domi, quum scriperit, eadem eum debere, quæ, si domi hæc commisisset. (47) Si quis igitur Aristocratem istum interrogaret (ne vero ineptam interrogationem esse putate), primum sciatne, fore ut aliquis Charidemum interficiat, an alio quopiam modo sit obiturus; haud opinor se scire dicet. Ponamus autem cædem. rursum, noatine volens an invitus eam quis sit facturus, hospes an civis? scire te, dicere nullo modo potes. (48) Proinde, siquidem scribis « Si quis occiderit » adscribere debebas, invitus aut volens, jure aut injuria, hospes aut civis; ut quisquis tandem facinus commisisset, illi jura constituta legibus parata essent, non autem declarato solo nomine culpæ, « comprehendi liceat » adscribere. Nam quem tu terminum reliquisti scripto isto, quum lex tam manifeste dicat, non ultra terminos exagitandum, quum undecunque rapiendi facultatem concedas? (49) At lex non sinit exagitare ultra terminos, sed ne rapere quidem. e tuo autem decreto quicunque eum, qui cædem invitus fecerit, ejectum nactus, per vim rapiet in patriam interfecti. An non igitur confundis jura humana omnia, et eam causam tollis, cum qua quæque facta vel honesta vel turpia sunt? (50) Videtis enim in omnibus, non in capitalibus tantum legibus, ita esse scriptum: « Si quis, inquit, pulsarit quempiam, non lacessitus injuria », quia, si se defenderit, non peccat. « Si quis convicia dixerit », « falso » adjecit, quia, si vere, licuerit. « Si quis occiderit, consulto, » quia, si invitus, aliud est. « Si quis damnum alicui dederit volens per injuriam ». ubique rem causa confirmari inveniemus. Tibi vero aliter, simpliciter enim, « si quis

5 κτείνη Χαρίδημον, ἀγέσθω », κἄν ἄκων, κἄν δικαίως, κἄν ἀμυνόμενος, κἄν ἐφ' οἷς διδάσασιν οἱ νόμοι, κἄν ἔπωσθῶν.

51. Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

NOMOS.

10 Φόνου δὲ δίκας μὴ εἶναι μηδαμοῦ κατὰ τῶν τοὺς φεύγοντας ἐνδεικνύτων : ἐάν τις κατὴ ὅποι μὴ ἔξεστιν.

Ἄλλοι δὲ, ὅσους ἐκ τῶν φονικῶν νόμων παρεγραψάμεν. δεῖ δὲ, ἃ λέγει, σκέψασθαι. « Κατὰ τῶν ἐνδεικνύτων, φησί, τοὺς κατιόντας ἀνδροφόνους 15 ὅποι μὴ ἔξεστι, δίκας φόνου μὴ εἶναι. » ἐνταυθὶ δύο δηλοῖ δίκαια, ἃ παρ' ἀμφοτέρ' οὗτος εἶρηκε τὸ ψήφισμα, ὅτι τ' ἐνδεικνύται δίδωσι τὸν ἀνδροφόνον καὶ οὐκ αὐτὸν ἀγώγιμον οἷχεσθαι λαβόντα, καὶ ὅτι, ἐάν κατὴ τις ὅποι μὴ ἔξεστι, καὶ αὐτὸ τοῦτο δίδωσιν, οὐχ 20 ὅποι βρούλεται τις. (52) Οὐκ ἔξεστι δὲ ποῖ; ἐξ ἧς ἂν φεύγῃ τις πόλεως. ποῦ καὶ σφόδρα σαφῶς τοῦτο δηλοῖ; « ἐάν τις κατὴ » φησὶν. τοῦτο δ' οὐκ ἔστ' ἐπενεργεῖν ἄλλη πόλει πλὴν ἣν ἂν φεύγῃ τις. ὅθεν γὰρ μὴδ' ἐξέ- 25 πεσέ τις τὴν ἀρχήν, οὐκ ἐνὶ δήπου καταλθεῖν εἰς ταύτην. ὁ μὲν τοίνυν νόμος ἐνδείξειν δέδωκε, καὶ ταύτην, « ἂν κατὴ ὅποι μὴ ἔξεστιν », ὁ δ' « ἀγώγιμος ἔστω » γέγραφε κἀντεῦθεν, ὅποι φεύγειν οὐδεὶς κωλύει νόμος.

53. Λέγε ἄλλον νόμον.

NOMOS.

637 Ἐάν τις ἀποκτείνῃ ἐν ἄθλοις ἄκων, ἢ ἐν ὀδῶ καθελῶν ἢ ἐν πολέμῳ ἀγνόησας, ἢ ἐπὶ δάμαρτι ἢ ἐπὶ μητρὶ ἢ ἐπὶ ἀδελφῇ ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, 5 ἢ ἐπὶ παλλακῇ ἢ ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχη τούτων ἕνεκα μὴ φεύγειν κτείναντα.

Πολλῶν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νόμων ὄντων, παρ' οὓς εἴρηται τὸ ψήφισμα, παρ' οὐδένα μᾶλλον ἢ παρὰ τοῦτον τὸν ἀνεγνωσμένον νῦν εἴρηται. διδόντος γάρ τοῦ νόμου σαφῶς οὕτως καὶ λέγοντος ἐφ' οἷς ἐξείναι 10 κτεῖναι, οὗτος ἅπαντα παρεῖδε ταῦτα, καὶ γέγραφεν οὐδὲν ὑπειπὼν, ὅπως ἂν τις ἀποκτείνῃ, τὴν τιμωρίαν. (54) Καίτοι σκέψασθε, ὡς δόσιως καὶ καλῶς ἕκαστα διεῖλεν ὁ ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς διελών. « Ἐάν τις ἐν ἄθλοις ἀποκτείνῃ τινά, » τοῦτον ὥρισεν οὐκ ἀδικεῖν. διὰ τί; οὐ 15 τὸ συμβᾶν ἐσκέψατο, ἀλλὰ τὴν τοῦ δεδρακότος διάνοιαν. ἔστι δὲ αὕτη τίς; ζῶντα νικῆσαι καὶ οὐκ ἀποκτεῖναι. εἰ δ' ἐκεῖνος ἀσθενέστερος ἦν τὸν ὑπὲρ τῆς νίκης ἐνεργεῖν πόνον, ἑαυτῷ τοῦ πάθους αἴτιον ἡγήσατο, διὸ τιμωρίαν οὐκ ἔδωκεν ὑπὲρ αὐτοῦ. (55) 20 πάλιν « ἂν ἐν πολέμῳ » φησὶν « ἀγνόησας », καὶ τοῦτον εἶναι καθαρὸν. καλῶς, εἰ γὰρ ἐγὼ τίνα τῶν ἐναντιῶν οἰηθείς εἶναι διέφθερα· οὐ δίκην ὑπέχειν ἀλλὰ συγγνώμης τυχεῖν δίκαιός εἰμι. « ἢ ἐπὶ δάμαρτι » φησὶν « ἢ ἐπὶ μητρὶ ἢ ἐπὶ ἀδελφῇ ἢ ἐπὶ θυγατρὶ, ἢ ἐπὶ πα- 25 λακῇ ἢ ἂν ἐπ' ἐλευθέροις παισὶν ἔχη », καὶ τὸν ἐπὶ τού-

Charidemum occiderit, rapiatur, sive invitus, sive jure, sive se defendens, sive ob ea quæ lege conceduntur, sive quocunque modo.

51. Recita sequentem legem.

LEX.

Cædis actiones ne sunt usquam in eos qui exules indicant : si quis eorum redierit quo non licet.

Lex hæc Draconis est, Athenienses, sed etiam reliquæ, quas e capitalibus adscripsi. Consideranda sunt autem ea, quæ dicit. « In eos, qui exules eo, quo non licet, redeunt indicant, actiones cædis ne sunt. » Hic duo jura significat, contra quæ utraque iste decretum fecit. nam eam indicare homicidam permittit, et non sinit eum deprehensum abripi, tum, si quis redierit quo non licet, etiam illud ipsum permittit, non si quis redierit, quocunque voluerit. (52) Quo vero non licet? e qua quis exularit urbe. præterea ubi hoc valde perspicue ostendit? « Si quis redierit » inquit. hoc vero non ad aliam urbem accommodari potest quam ad eam, qua quis exularit. nam e qua quis prorsus non ejectus est, in eam utique restitui non potest. Lex igitur indicandi jus dedit, idque, « si redierit quo non licet », at iste « arripit liceat » inquit, etiam inde, quo exulare lex nulla prohibet.

53. Recita aliam legem.

LEX.

Si quis occiderit in ludis invitus, aut in insidiis pugnave interfecerit non cognoscens, aut deprehensum apud uxorem aut apud matrem aut apud sororem aut apud filiam, aut apud concubinam quam propter ingenuos liberos suscipiendos habeat; ob hæc ne reus agitor cædis.

Quum multæ leges sint, Athenienses, contra quas decretum istud dictum est; nulli tamen magis adversatur, quam huic modo recitata. quoniam enim lex ita palam ea concedit et dicit, ob quæ liceat occidere; iste illa neglexit omnia, et scripsit, nullaque facta exceptione pœnam scripsit, quocunque modo cædes fiat. (54) Atqui considerate, quam sancte et præclare singula distinxerit is, qui primum hæc distinxit. « Si quis in ludis aliquem occiderit, » hunc insontem esse definiit. quamobrem? non eventum consideravit, sed agendi animum. is vero qui fuit? ut viventem superaret, non ut occideret. quod si ille infirmior fuit ad ferendum eum quem victoria requirit laborem; sibi ipsum ejus mali causam extitisse censuit. quapropter ejus necem ulcisci noluit. (55) Rursus « Si in bello » inquit « non cognoscens », et hunc esse purum. præclare. si enim ego hostem esse ratus, quempiam occidero; non dare pœnas, sed veniam impetrare debeo. « aut si deprehensum apud uxorem » inquit « aut apud matrem aut apud sororem aut apud filiam, aut apud concubinam quam propter ingenuos liberos suscipiendos habeat; » etiam eum.

25 των τινι κτείναντ' ἀθῶων ποιεῖ, πάντων γ' ὀρθότατα, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον ἀφαιεῖ. (56) Τί δὴ ποτε; ὅτι ὑπὲρ ὧν τοῖς πολεμίοις μαχόμεθα, ἵνα μὴ πάσχωσιν
638 ὑβριστικὸν μηδ' ἀσελγὲς μηδὲν, ὑπὲρ τούτων καὶ τοὺς φίλους, ἐὰν παρὰ τὸν νόμον εἰς αὐτοὺς ὑβρίζωσι καὶ διαφθειρώσιν, ἔδωκεν ἀποκτείνειν. ἐπειδὴ γὰρ οὐ γένος ἐστὶ φίλων καὶ πολεμίων, ἀλλὰ τὰ πραττόμεν' ἐξεργάζεται τούτων ἑκάτερον· τοὺς ἐχθρὰ ποιοῦντας ἐν ἐχθροῦ μέρει κολάζειν ἀπέδωκεν ὁ νόμος. Οὐκ οὖν δεῖνόν, εἰ τοσοῦτων ὄντων ἐφ' οἷς τοὺς ἄλλους ἐξεστίν † ἀποκτινύναι, μόνον ἀνθρώπων ἐκείνων μηδ' ἐπὶ τούτοις ἐξέσται ἀποκτείνειν. (57) Φέρε, ἂν δέ τι
10 συμβῆ τοιοῦτον ὅσον ἴσως ἤδη τῷ καὶ ἄλλῳ, ἀπαλλαγῆ μὲν ἐκ Θράκης, ἰλλῶν δ' εἰς πόλιν οἰκῆ που, τῆς μὲν ἐξουσίας μηκέτι κύριος ὧν δι' ἧς πολλὰ ποιεῖ τῶν ἀπειρημένων ὑπὸ τῶν νόμων, τοῖς δ' ἔθεισι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις ταῦτ' ἐπιχειρῶν πράττειν· ἄλλο τι ἢ σιγῶντα
15 δεήσει Χαρίδημον ἐὰν αὐτὸν ὑβρίξειν; οὐ γὰρ ἀποκτείνει γ' ἀσφαλές, οὐδὲ τιμωρίαν λαβεῖν ἦν δίδωσιν ὁ νόμος, διὰ τὸ ψήφισμα τοῦτ'. (58) Καὶ μὴν εἰ τις ἐκεῖν' ὑπολαμβάνει « ποῦ δὲ γένοιτ' ἂν ταῦτα; » τί κωλύει καμὲ λέγειν « τίς δ' ἂν ἀποκτείνει Χαρίδημον; » ἀλλὰ
20 μὴ τοῦτο σκοποῦμεν, ἀλλ' ἐπειδήπερ ἐστὶ τὸ φεῦγον ψήφισμα οὐκ ἐπ' ἤδη γεγενημένων τινι πράγματι, ἀλλ' ἐπὶ τοιοῦτῳ, ὃ μηδ' εἰ γενήσεται μηδεὶς οἶδε, τὸ μὲν τοῦ μέλλοντος ἔσσεσθαι κοινὸν ἀμφοῖν ὑπαρχέτω, πρὸς δὲ τοῦθ' ὑποθέντες ἀνθρωπίνως τὰς ἐλπίδας οὕτω σκοποῦμεν, ὡς τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, καὶ τούτων κακίων συμβάντων. (59) Λύσασαι μὲν τοῖνυν τὸ ψήφισμα, ἂν ἄρα συμβῆ τι παθεῖν ἐκείνῳ, εἰσὶν αἱ κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ αὐτοῦ τιμωρίαι, ἐῷσι δέ, ἂν ἄρ' ἐκείνος ζῶν ἀδικῆ τινά, ἀνήρηται τοῖς ὑβριζομένοις ἢ μετὰ τῶν
639 νόμων δίκη. Ὡστε πανταχῆ καὶ ἐναντίον ἐστὶ τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα καὶ λύσαι συμφέροι.

60. Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

NOMOS.

5 Καὶ ἐὰν φέροντα ἢ ἄγοντα βία ἀδίκως εὐθύς ἀμυνομένης κτείνῃ· νηποίνει τεθνάναι.

Ἄλλα ταῦτα, ἐφ' οἷς ἐξεστὶ κτείνειν. « ἐὰν ἄγοντα ἢ φέροντα βία ἀδίκως εὐθύς ἀμυνομένης κτείνῃ νηποίνει τεθνάναι » κελεύει θεάσασθε πρὸς Διὸς ὡς εὖ : τῶν
10 μὲν ὑπειπῶν, ἐφ' οἷς ἐξεστὶν κτείνειν, προσγράψαι τὸ « εὐθύς » ἀφεῖλε τὸν τοῦ βουλευέσασθαι τι κακὸν χρόνον. τῶ δ' « ἀμυνομένης » γράψαι δηλοῖ τῶ πάσχοντι διδούς τὴν ἐξουσίαν, οὐκ ἄλλῳ τινί. Ὁ μὲν δὲ νόμος διὰ
15 ταῦτ' εὐθύς ἀμυνομένης δέδωκεν ἀποκτινύναι, ὃ δ' οὐδὲν εἰρηκεν ἀλλ' ἀπλῶς « ἐὰν τις ἀποκτείνῃ, » κἀν ὡς οἱ νόμοι δίδόασιν. (61) Ἄλλὰ νῆ Δία συκοφαντοῦμεν τὸ πρᾶγμα. τίνα γὰρ οἶσαι ἢ ἀξέει βία ἀδίκως Χαρίδημος; Πάντας ἀνθρώπους, ἵστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι πάντες οἱ στρατεύμ' ἔχοντες, ὧν ἂν οἴωνται κρείττους
20 ἔσσεσθαι, ἄγουσι καὶ φέρουσι χρήματ' αἰτοῦντες. εἴτ'

qui apud harum aliquam deprehensum occiderit, indemnem facit, omnium quidem justissime, Athenienses, hunc dimittens. (56) Quamobrem tandem? quia, pro quibus cum hostibus dimicamus, ad eos ab omni contumelia et petulantia vindicandos, pro iisdem etiam amicos, si quam contumeliam aut corruptionem iis fecerint, occidere concessit. quum enim non genus aliquod sit amicorum et hostium, sed e factis horum utrumque censeatur; eos qui hostilia faciunt, pro hoste ulcisci lex liberum fecit. Nonne igitur indignum, tot rebus exceptis, ob quas alios occidere licet, solum illum ex omnibus hominibus ne ob hæc quidem occidi licere? (57) Age vero, si tale quid evenerit, quale jam fortasse etiam alii cuiquam, ut Thracia relicta, huc profectus in urbe alicubi habitet, non amplius ea quidem potestate præditus, qua fretus multa committit vetita legibus, sed pro sua consuetudine ac cupiditatibus ea facilitare instituens; nonne oportebit nos Charidemi contumeliam tacitos pati? neque enim tutum est illum occidere, aut eas de illo penas sumere, quas lex concedit, ob decretum istud. (58) Atqui si quis ita objicit « ubi autem ista fierent? » quid me quoque dicere vetat « quis autem occideret Charidemum? » Verum non hoc consideremus, sed quoniam decretum, quod accusatur, ob rem nondum factam scriptum est, sed ob talem, quæ utrum aliquando futura sit, nemo quisquam novit, illa de futuris disputatio communis utriusque relinquatur, et nos (quæ rerum humanarum conditio est) expectationem nostram ad ea sic dirigamus, et statuamus, fortasse, casu aliquo, tam hæc quam illa usu evenire posse. (59) Quod si decretum tolletis; si quid illi forte acciderit, sunt legibus ad necem ejus vindicandam pœnæ sanctæ. sin confirmabit; passis injuriam, si quos ille vivens violarit, præsidia legum eripientur. Itaque decretum hoc omni modo legibus contrarium est et præstat quod abrogatur.

60. Recita sequentem legem.

LEX.

Et si quem spoliantem vel grassantem per vim et injuriam statim suæ causa defensionis occiderit; impune occisum esse.

Alia hæc, propter quæ occidere licet. « Si quem spoliantem vel grassantem per vim et injuriam statim suæ causa defensionis occiderit; impune occisum esse » jubet. Videle quaeso quam bene: quod præfatus quum esset, ob quæ occidere liceret, adscripsit « statim », sustulit mali aliquid consulendi tempus. et quia scripsit « suæ causa defensionis », significat se læso dare potestatem, non alii cuiquam. Lex igitur hæc hisce de causis statim ulciscenti occidendi licentiam dedit, at iste nihil dixit, sed simpliciter « si quis occiderit, » etiam si fecerit ut leges permittunt. (61) At per Jovem nos rem per calumnias exaggeramus. in quem enim grassabitur vi, injuste, Charidemus? In omnes homines. nostis enim scilicet hoc, ab omnibus, qui habent exercitum, eos quibuscunque putant esse fortiores, solere exa-

οὐ δεινόν, ὡ γῆ καὶ θεοί, καὶ φανερώς παράνομον, οὐ μόνον παρὰ τὸν γεγραμμένον νόμον ἀλλὰ καὶ παρὰ τὸν κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων, τὸν ἀγοντα ἢ φέροντα
 25 βία ταῖμα ἐν πολεμίου μοίρῃ μὴ ἐξεῖναι μοι ἀμύνεσθαι, εἴγε μηδὲ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξέσται Χαρίδημον ἀποκτείνειν, ἀλλ' ἐὰν ἀδικῶν ἀγῆ καὶ φέρῃ βία τὰ τινας ληϊζόμενος, ἀγωγίμος ὁ κτείνας ἔσται, τοῦ νόμου διδόντος, ἐὰν ἐπὶ τούτοις, ἀθῶιον εἶναι;
 62. Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

640 Ὅς ἂν ἀρχων ἢ ιδιώτης αἴτιος ἢ τὸν θεσμόν συγχυθῆναι τὸνδε, ἢ μεταποιήσῃ, αὐτὸν ἀτιμον εἶναι καὶ παῖδας [ἀτίμους] καὶ τὰ ἐκείνου.

5 ἤκούσατε μὲν τοῦ νόμου λέγοντος ἀντιφρυς, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, « ὅς ἂν ἀρχων ἢ ιδιώτης αἴτιος ἢ τὸν θεσμόν συγχυθῆναι τὸνδε, ἢ μεταποιήσῃ, αὐτὸς ἀτιμος ἔστω καὶ οἱ παῖδες καὶ τὰ ἐκείνου. » Ἄρ' οὖν μικρὰν ἢ φαύλην πρόνοιαν ἔχειν ὑμῖν ὁ θεὸς τὸν νόμον δοκεῖ,
 10 ὅπως κύριος ἔσται καὶ μήτε συγχυθῆσεται μήτ' αὐτὸς μεταποιήσεται; ἀλλ' Ἀριστοκράτης οὕτωσι μικρὰ φροντίσας αὐτοῦ μεταποιεῖ καὶ συγχεῖ. τί γὰρ ἄλλ' ἐστὶ τὸ μεταποιεῖν ἢ ὅταν ἐξω τῶν τεταγμένων δικαστηρίων καὶ ὄρων, ὧν εἰργεσθαι δεῖ, διδῶ τις τὰς τιμωρίας, καὶ τὸ λόγου τυχεῖν ἀναιρῶν ἐκδότους ποιῆ; τί δ' ἄλλο τὸ συγχεῖν ἢ θταν ἐξῆς οὕτωσι πάντα ἀναντία τῶν ἐν τοῖς νόμοις τις γεγραμμένων γράφῃ;

63. Οὐ τοίνυν τούτους μόνον τοὺς νόμους, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραβέβηκεν, ἀλλὰ καὶ ἄλλους πολλοὺς οὐδὲ οὐ παραγεγραμμένα διὰ τὸ πλῆθος. ἀλλ' ἐν κεφαλαίῳ λέγω: ὅποσοι νόμοι περὶ τῶν φονικῶν δικαστηρίων εἰσὶ, καλεῖσθαι λέγοντες, ἢ μαρτυρεῖν, ἢ διόμνησθαι τοὺς ἀγωνιζομένους, ἢ ἀλλ' ὅτιοῦν προστάττοντες, πάντας ὑπερβέβηκε τούτους καὶ πᾶσιν ἐναντίον εἰρηκε τὸ ψήφισμα τουτί. οὐ γὰρ οὐ κλησις, [οὐ κρίσις,] οὐ μαρτυρία συνειδότης, οὐ διωμοσία, ἀλλ' ἀπ' αἰτίας εὐθὺς ἢ τιμωρία γεγραπται, καὶ αὕτη, ἣν ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι, τί ἂν ἄλλο τις εἴποι; καίτοι ταῦτα πάντ' ἐπὶ
 641 πέντε δικαστηρίοις γίγνεται προστεταγμένα τοῖς νόμοις. (64) Νῆ Δία, ἴσως εἴποι τις ἄν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδενός ἐστ' ἄξια, οὐδὲ δικαίως εὐρημένα, ἀ δ' ἔγραψεν οὗτος, δίκαια καὶ καλά. Ἀλλὰ τούναντίον τούτου μὲν τοῦ ψηφίσματος οὐκ οἶδ' εἴ τι δεινότερον γέγονε πώποτε ἐν ὑμῖν, τούτων δὲ τῶν πάντων, ὅπως ἐστὶ δικαστήρι' ἐν ἀνθρώποις, οὐδὲν οὔτε σεμνότερον οὔτε δικαιότερον φανήσεται. Βούλομαι δ' εἰπεῖν διὰ βραχείων, ἀ καὶ ζῆλόν τινα καὶ τιμὴν φέρεται τῇ πόλει βῆθέντα, καὶ ἡδίους ἔσεσθ' ἀκούσαντες. ἀρξομαι δ'
 10 ἐντεῦθεν, ὅταν μάλιστα μαθήσεσθε, ἐπὶ τὴν δωρεὰν ἐπανεληθῶν ἢ τῷ Χαρίδημῳ δέδοται.

65. Ἡμεῖς, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Χαρίδημον ἐποιήσαμεθα πολίτην, καὶ διὰ τῆς δωρεᾶς ταύτης μετεδώκαμεν αὐτῷ καὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ νομίμων καὶ πάν

gitari, ut pecuniam pendant. An non igitur, o dii immortales, indignum est et legibus manifeste contrarium, non solum scriptas, sed et communi omnium hominum, qui meas res vi hostili more deprædatur, eum non licere mihi ulcisci, siquidem ne hoc quidem modo licebit Charidemum occidere, sed si per injuriam vi auferat et abducat res alterius deprædans, qui eum occiderit, abducendus erit. lege largiente, si propter hæc id fiat, impunitatem?

62. Recita sequentem legem.

LEX.

Quicumque magistratus aut privatus auctor fuerit hujus Thesmi perfringendi, vel mutaverit, ignominia notetur tum ipse tum liberi tum res ejus publicandæ.

Audistis, Athenienses, legem plane dicentem: « quicumque magistratus aut privatus auctor fuerit hujus Thesmi perfringendi, vel mutaverit, ignominia notatur tum ipse tum liberi tum res ejus publicandæ. » Num igitur parum aut leviter cavisse videtur legislator, ut lex hæc rata esset, utque nec perfringeretur nec iterum mutaretur? At Aristocrates iste parum ea curata mutat et perfringit. nam quid aliud est mutare quam quum extra ordinaria judicia et limites, quibus homicidam prohiberi oportet, supplicia concedit aliquis, et causæ dictione adempta expellit? quid porro aliud est perfringere, quam si quis sic deinceps omnibus, quæ legibus continentur, contraria scribit?

63. Non solum igitur has leges, Athenienses, violavit, sed alias quoque multas, quas propter multitudinem non adscripsimus. sed in summa sic dico: quæcunque leges ad rerum capitalium judicia pertinent, ac vel citari, vel testem esse, vel adversarios dejerare, vel quidvis aliud præstare jubent, eas omnes violavit et contra eas omnes hoc decretum dixit. nam ubi non citatio, non testimonium conscii, non juramentum, sed statim a crimine pœna perscripta est, eaque velita legibus, quid aliud quispiam dicat? atqui hæc omnia in quinque judiciis fiunt, mandata legibus. (64) Sane per Jovem, dixerit forsitan aliquis, at hæc nullius pretii sunt, neque recte excogitata, sed quæ iste scripsit, justa et præclara sunt. Imo contra an decreto isto apud vos unquam quicquam sit factum indignius, haud scio, his vero judiciis inter omnia, quæ in terris sunt, nullum neque gravius neque justius reperietur. Breviter autem ea dicam, quorum commemoratio nostræ civitati laudis aliquid et honoris parit, et quibus auditis vos oblectabimini. inde ducto exordio, unde vos maxime rem intelligetis, revertar ad id, quod Charidemo datum est, præmium.

65. Nos Athenienses, Charidemum civem fecimus, at que per id beneficium eum in societatem recepimus sacrorum, sanctorum, legum, rerum denique omnium quibus

των ὄσων παρ αὐτοῖς μέτεστιν ἡμῖν. Πολλὰ μὲν δὴ παρ' ἡμῖν ἐστὶ τοιαῦτα, οἳ οὐχ ἐτέρωθι, ἐν δ' οὖν ἰδιώ-
 τῶν πάντων καὶ σεμνότετον, τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ δι-
 20 καστήριον, ὑπὲρ οὗ τοσαῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν καλὰ παραδε-
 δομένα καὶ μυθώδη, καὶ ὧν αὐτοὶ μάρτυρές ἐσμεν, ὅσα
 περὶ οὐδενὸς ἄλλου δικαστηρίου· ὧν ὡς περὶ δείγματος
 ἕνεκ' ἀξίον ἐστὶν ἐν ἡ δὴ ἀκοῦσαι. (66) Τοῦτο μὲν
 τοῖνον τὰ παλαιά, ὡς ἡμῖν ἀκούειν παραδέδοται, ἐν
 μόνῳ τούτῳ τῷ δικαστηρίῳ δίκας φόνου θεοὶ καὶ
 25 βούναι καὶ λαβεῖν ἤξιωσαν καὶ δικασταὶ γενέσθαι δι-
 νεχθεῖσιν ἀλλήλοισι, ὡς λόγος, λαβεῖν μὲν Ποσειδῶν
 ὑπὲρ Ἀλιφρόθιου τοῦ υἱοῦ παρὰ Ἄρεως, δικάσαι
 δ' Εὐμενίσι καὶ Ὀρίστῃ οἱ δώδεκα θεοί. Καὶ τὰ
 μὲν δὴ παλαιὰ ταῦτα, τὰ δ' ὕστερον : τοῦτο μόνον
 τὸ δικαστήριον οὐχὶ τύραννος, οὐκ ὀλιγαρχία, οὐ δη-
 642 μοκρατία τὰς φονικὰς δίκας ἀφαιλέσθαι τετόλμηκεν,
 ἀλλὰ πάντες ἀσθενέστερον ἂν τὸ δίκαιον εὑρεῖν ἤγουν-
 5 ται περὶ τούτων αὐτοὶ τοῦ παρὰ τούτοις εὐρημέτου δι-
 καστοῦ. πρὸς δὲ τούτοις τοιοῦτοις οὖσιν, ἐνταυθοῖ μόν-
 ον οὐδεὶς πάποτε, οὔτε φεύγων ἄλους οὔτε διώκων
 ἤτηθεις, ἐξήλεγξεν ὡς ἀδίκως ἐδικάσθη τὰ κριθέντα.
 (67) Ταύτην τοῖνον τὴν φυλακὴν καὶ τὰς ἐν ταύτῃ
 νομίμους τιμωρίας παραβάς ὁ γράφων τὸ ψήφισμα τοῖ
 10 ζῶντι μὲν ἐξουσίαν γέγραφε τῷ Χαριδῆμῳ ποιεῖν ὅ τι
 ἂν βούληται, παθόντος δὲ τι τοῖς οἰκείοις συκοφαντίαν
 δέδωκεν. σάψασθε γὰρ οὕτωςι : ἵστε δήπου τοῦθ'
 ἅπαντες, ὅτι ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, οὗ δίδωσιν ὁ νόμος καὶ
 κελύει τοῦ φόνου δικάζεσθαι, πρῶτον μὲν διομεῖται
 15 κατ' ἐξουσίας αὐτοῦ καὶ γένους καὶ οἰκίας ὅ τιν' αἰτιώ-
 μενος εἰργάσθαι τι τοιοῦτον, (68) εἴτ' οὐδὲ τὸν τυ-
 χόντα τιν' ὄρκον τοῦτον ποιήσει, ἀλλ' ὅν οὐδεὶς
 ἄμυσιν ὑπὲρ οὐδενὸς ἄλλου, στὰς ἐπὶ τῶν τομίλων κά-
 πρου καὶ κριοῦ καὶ τάρου, καὶ τούτων ἐσφαγμέ-
 20 νων ὅψ' ὧν δεῖ καὶ ἐν αἷς ἡμέραις καθήκει, ὥστε καὶ
 ἐκ τοῦ χρόνου καὶ ἐκ τῶν μεταχειριζομένων ἅπαν, ὅσον
 ἐσθ' ὄσιον, παρῆχθαι. Καὶ μετὰ ταῦτα, ὁ τὸν τοιοῦτον
 ὄρκον ὁμομακῶς οὕτω πεπίστευται, ἀλλ' ἐὰν ἐξαλεγχθῆ
 μὴ λέγων ἀληθῆ, τὴν ἐπιορκίαν ἀπενεγκάμενος τοῖς
 25 ἑαυτοῦ παισὶ καὶ τῷ γένει πλεον οὐδ' ὀτιοῦν ἔξει.
 (69) Ἐὰν δὲ δόξῃ τὰ δίκαι' ἐγκαλεῖν καὶ ἔλθῃ τὸν δε-
 δρακάτα τοῦ φόνου· οὐδ' οὕτω κύριος γίνεσθαι τοῦ ἀλό-
 ντος, ἀλλ' ἐκείνου μὲν οἱ νόμοι κύριοι κολάσαι καὶ οἷς
 προστέτακται ταῦτα, τῷ δ' ἐπιδείν διδόντα δίκην ἔξε-
 643 σθαι, ἢν ἔταξεν ὁ νόμος, τὸν ἀλόντα, πέρα δ' οὐδὲν
 τούτου. Καὶ τῷ μὲν διώκοντι ὑπάρχει ταῦτα, τῷ δὲ
 φεύγοντι τὰ μὲν τῆς διωμοσίας ταῦτα, τὸν πρότερον δ'
 6 ἔξεστιν εἰπόντα λόγον μεταστῆναι, καὶ οὐθ' ὁ διώκων
 οὐθ' οἱ δικάζοντες οὐτ' ἄλλος ἀνθρώπων οὐδεὶς κύριος
 κολῶσαι. (70) Τί δή ποτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' οὕτως
 ἔχει; ὅτι οἱ ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς τὰ νόμιμα διαθέντες, ὅτι-
 10 νές ποτ' ἦσαν, εἴθ' ἤρωες εἴτε θεοί, οὐκ ἐπέθεντο τοῖς
 ἀτυχημασιν, ἀλλ' ἀνθρωπίνως ἐπακούφισαν, εἰς ὅσον
 εἴγε καλῶς, τὰς συμφορὰς. Ταῦτα μέντοι πάνθ'
 οὕτω καλῶς καὶ νομίμως ἔχονθ' ὁ γράφων τὸ ψήφισμα

ipsi fruimur. Sunt autem apud nos ejus generis multa,
 quæ nusquam alibi, unum vero maxime proprium et inter
 cetera gravissimum, Areopagi judicium, de quo vobis tol
 præclara suppetunt tum tradita fabulosaque tum nostris
 testimoniis confirmata, quot de nullo alio judicio. ex quibus
 unum atque alterum veluti ad specimen exhibendum
 audire fuerit operæ pretium. (66) Partim igitur sunt anti-
 qua, ut ea nobis tradita sunt. in hoc solo judicio dii jus
 de cæde dare et accipere voluerunt, et judices sibi esse in-
 ter sese, ut ferunt, dissentientibus, Neptunus a Marte acci-
 pere ob Halirrhothium filium, et Furis ac Oresti jus dicere
 duodecim dii. Ac vetera quidem hæc sunt, sed postera
 hæc : solum hoc judicium non tyrannus, non paucorum
 dominatus, non populi auctoritas capitalibus causis dijudi-
 candis spoliare sustinuit, sed omnes sese ipsos de hisce
 controversiis infirmius jus, quam ab his inventum sit, ex-
 cogitatos credunt. Quæ quum ita sint, hoc etiam ac-
 cedit, quod hinc nemo unquam, vel reus damnatus vel ac-
 cusator superatus, ostendit sententiam perperam esse la-
 tam. (67) Hoc igitur præsidium civitatis et in eo legitimas ul-
 tiones neglexit istius decreti scriptor et Charidemo vivent
 licentiam dedit faciendi quicquid ejus libido tulerit, sin
 quid ei accidisset, necessaris ejus calumniarum ansas sup-
 peditavit. Sic enim considerate : scitis hoc nimirum
 omnes, in Areopago, ubi lex de cæde agi concedit et jubet
 primum in exitium sui ipsius et gentis et familiæ suæ ju-
 ratum esse eum qui aliquem talis facinoris criminatur,
 (68) deinde non vulgare aliquod hoc jusjurandum eum
 daturum, sed quale nemo in ulla re alia jurat, insistentem
 consecratis carnibus apri et arietis et tauri, iisque mactatis
 tum a quibus oportet tum illis diebus quibus convenit,
 ut et a tempore et ab hominibus tractantibus omne jus
 fasque præstetur. Tum quamquam se tali juramento obli-
 gavit, nondum tamen habetur illi fides, sed si mendacii
 convictus fuerit, perjurii exitium mercedem auferens, suis
 liberis et genti nihil quidquam lucrabitur. (69) Sin jure ac-
 cusasse videatur et reum cædis perpetratæ convicerit, ne sic
 quidem damnatum in sua potestate habet, sed infligendi sup-
 plicii auctoritas penes leges est et eos quibus hoc est man-
 datum, interesse autem spectaculo supplicii, quod damna-
 tum ex lege sequitur, licet illi, nec præter id quicquam
 amplius. Et hæc sunt quæ ad accusatorem pertinent,
 reus autem juramentum eodem modo præstat, licet autem
 ei ratione priore loco dicta solum vertere, id quod neque
 accusator neque judices neque alius hominum quisquam
 prohibere potest. (70) Quamobrem tandem, Athenienses,
 hæc sic administrantur? Quia qui hæc instituta primi sic
 ordinarunt, quicumque tandem fuerunt, sive heroes sive
 dii, non involarunt in casus infaustos, sed humaniter,
 quoad ejus honeste fieri potuit, sablevarunt calamitates.
 Atqui hæc omnia tam præclare et sancte constituta istius

τοῦτ' παραβεβηκώς φαίνεται. ἐν γὰρ οὐδ' οἷον ἐν
15 τοῦτων ἐν τῷ ψήφισμασι τῷ τούτου. Καὶ πρῶτον
μὲν παρ' ἑνὸς τούτου τοῦ δικαστηρίου καὶ [παρὰ]
τοὺς γεγραμμένους νόμους † καὶ ἄγραφα νόμιμα τὸ
ψήφισμα εἴρηται.

71. Δεύτερον δ' ἕτερον δικαστήριον τὸ τῶν ἀκου-
20 σίων φόνων φανήσεται συγγένων, τὸ ἐπὶ Παλλαδίῳ,
καὶ τοὺς παρὰ τούτῳ νόμους παραβαίνων. καὶ γὰρ
ἐνταῦθ' ὑπόκειται πρῶτον μὲν διωμοσία, δεύτερον δὲ
λόγος, τρίτον δὲ γνώσις τοῦ δικαστηρίου, ὧν οὐδὲν
25 ἔστιν ἐν τῷ τούτου ψήφισματι. ἂν δ' ἄλλῳ καὶ δοκῇ
τοῦργον εἰργάσθαι· οὐθ' ὁ διώκων τοῦ δεδρακότος κύ-
ριος οὐτ' ἄλλος οὐδεὶς πλὴν ὁ νόμος. (72) Τί οὖν ὁ
νόμος κελεύει; « τὸν ἀλόνητα ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ ἐν τισιν
εἰρημένοις χρόνοις ἀπελθεῖν τακτὴν ὁδὸν καὶ φεύγειν,
644 ἔξω ἂν αἰδέσθαι τινα τῶν ἐν γένει τοῦ πεπονθότος. »
τηνικαῦτα δ' ἤκειν δέδωκεν ἔστιν ὅν τρόπον, οὐχ ὅν
ἂν τύχη, ἀλλὰ καὶ θῆσαι καὶ καθαρθῆναι καὶ ἄλλ'
5 ἅττα διείρηκεν ἢ χρῆ ποιῆσαι, ὁρθῶς, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, πάντα ταῦτα λέγων ὁ νόμος. (73) Καὶ γὰρ τὸ
τῶν ἀκουσίων ἐλάττω τὴν τιμωρίαν ἢ τῶν ἐκουσίων
τάξει δίκαιον, καὶ τὸ παρασχόντ' ἀσφάλειαν ἀπελθεῖν
οὕτω προστάττειν φεύγειν ὁρθῶς ἔστιν ἔχον, καὶ τὸ
10 τὸν κατιόνθ' ὄσιοῦν καὶ καθαίρεσθαι νομίμοις τισί,
καὶ τὸ τοὺς νόμους κυρίους ἀπάντων εἶναι, καὶ πάντα
ταῦτ' ἔχει καλῶς. Ταῦτα τοίνυν ἅπαντα δικαίως οὕτω
διορισθένθ' ὑπὸ τῶν ἐξ ἀρχῆς νομοθετησάντων παρέδωκε
γράφων τὸ ψήφισμα οὕτως. Ταῦτα μὲν δὴ δύο τηλι-
15 καῦτα καὶ τοιαῦτα δικαστήρια καὶ νόμιμα ἐκ παντὸς τοῦ
χρόνου παραδεδομέν' οὕτως ἀναιδῶς ὑπερπεπήδηκεν.

74. Τρίτον δ' ἕτερον πρὸς τοῦτοις δικαστήριον, ὁ
πάντων ἀγνώτατα τούτων ἔχει καὶ φρικωδέστατα, ἂν
τις ὁμολογῇ μὲν κτεῖναι, ἐνόμῳ δὲ φῆ δεδρακέναι.
20 τοῦτο δ' ἔστι τὸ ἐπὶ Δελφίνῳ. δοκοῦσι γὰρ μοι, ὡς
ἄνδρες δικασταί, ζητῆσαι τοῦτο πρῶτον ἀπάντων οἱ
περὶ τούτων ἐν ἀρχῇ τὰ δίκαια ὁρίσαντες, πότερ' οὐδένα
χρῆ φόνον ὄσιον εἶναι νομίζειν ἢ τινὰ γ' ἔσθ' ὄσιον νο-
μιστέον, λογιζόμενοι δ' ὅτι μητέρ' Ὀρέστης ἀπεκτονὸς
25 ὁμολογῶν θεῶν δικαστῶν τυχὼν ἀποφυγάνει, νομίσει
δίκαιόν τιν' εἶναι φόνον. οὐ γὰρ ἂν τὰ γε μὴ δίκαια
θεοῦ ψήφισασθαι. ὡς δὲ τοῦτο ἐνόμισαν, γράφουσιν
ἤδη καὶ διορίζουσι σαφῶς ἐφ' οἷς ἐξεῖναι ἀποκτινύναι.
645 (75) Ἄλλ' οὐχ' οὗτος οὐδὲν ἀφείλεν, ἀλλ' ἀπλῶς,
« ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, » κἂν δικαίως, κἂν ὡς
οἱ νόμοι διδόασιν, ἔκδοτον ποιῇ. καίτοι πᾶσιν εἰσι
πράγμασι καὶ λόγοις δύο προσθήκαι, ἡ τοῦ δικαίου καὶ
5 ἀδίκου. ἃς ἅμα μὲν ταῦτο πρᾶγμα οὐδὲν ἂν δύναίτο
σχεῖν οὐδὲ λόγος οὐδεὶς (πῶς γὰρ ἂν δίκαια ἅμα ταῦτα
καὶ μὴ γένοιτο;) τὴν ἑτέραν δ' ἕκαστον ἔχον δοκιμάζε-
ται, κἂν μὲν τὴν ἀδικὸν φανῇ, πονηρὸν κρίνεται, ἂν
δὲ τὴν δικαίαν, χρηστὸν καὶ καλόν. Σὺ τοίνυν οὐδε-
10 τέραν προσέθηκας τούτων, « ἂν τις ἀποκτείνῃ » γράζων.
ἀλλ' ἀόριστον εἰπὼν αὐτὴν τὴν αἰτίαν, καὶ μετὰ ταῦτ'

† Scrib. τὰ γεγραμμένα (deleto νόμους)

decreti scriptorem violasse constat. nam ne una quidem
vel minima talium conditionum in decreto istius continetur.
Ac primum contra unius hujus judicii tum scripta
tum non scripta instituta decretum hoc dictum est.

71. Deinde judicium alterum de caedibus fortuitis pro-
nuntiare solitum, ad Palladium inquam, et leges ibi re-
ceptas eum transgredi apparet. nam ibi quoque usitatum
est primo juramentum, deinde oratio, tum cognitio judi-
cium, quorum in istius decreto nihil est. sin quis damnatur
et commississe facinus videtur; neque accusator neque
quisquam alius in facinorosum potestatem habet nisi lex.
(72) Quid igitur lex jubet? « Fortuitæ caedis damnatum certo
quodam tempore in certa via abire et exulare, dum aliquem
e perempti genere placarit. » tum vero redire concessit
certo quodam ritu, et non fortuito, sed et rem divinam
facere et expiari et alia quaedam facienda clare jussit,
recte, Athenienses, hæc omnia dicens lex. (73) Nam et non
voluntariorum facinorum minorem poenam, quam voluntariorum,
sancire justum est, et concessa discedendi impunitate,
ita demum exilium jubere recte est provisum; et ab exilio
redeuntem piaculare sacrificium facere et purgari certis ritibus,
et omnem auctoritatem penes leges esse, postremo omnia hæc
præclare constituta sunt. Quæ iste universa tanta æquitate a
primis legislatoribus descripta decreto isto scribendo neglexit.
Hæc igitur duo tanta et talia judicia atque instituta ab omni
tempore recepta tam impudenter transiit.

74. Præter hæc tertium aliud est judicium omnium horum
augustissimum maximique terroris, si quis occidisse fateatur,
id tamen secundum leges se fecisse dicat. est autem hoc ad
Delphinium. Nam mihi videntur, iudices, hi, qui primum
hisce de rebus jura sancere, præ omnibus hoc spectasse,
utrum nullam caedem esse licitam, an aliquam caedem
facere fas esse sit existimandum, considerantes autem
Orestem interfecta matre, quum id confiteretur, per deos
iudices absolutum esse, statuisse caedem aliquam esse justam.
neque enim deos injuste quicquam pronunciasse. quia vero
sic senserunt; jam scribunt et aperte definiunt quibus de
causis occidere liceat. (75) At iste nihil quicquam excepit,
sed simpliciter, « si quis occiderit Charidemum, » sive jure,
sive ut leges permittunt, ejicit. Atqui omnes actiones et
verba duas habent appendices, juris et injuriæ, quas simul
eadem actio nulla potest habere neque ullum verbum.
nam qui simul eadem et justa et injusta fiant? sed quum
alterutram quodlibet habeat, exploratur, et si injustam
habere appareat; improbum judicatur. sin justam; bonum
et honestum. Tu vero neutram harum apposuisti, quum
scriberes « si quis occiderit. » sed crimine ipso sine finitione
nominalo et postea statim addito abducendum esse,

εὐθὺς προσγράψας ἀγώγιμον εἶναι, τρίτον τοῦτ' δικαστήριον καὶ τὰ τούτου νόμιμα παραβητικῶς φαίνει.

76. Τέταρτον τοίνυν ἄλλο πρὸς τούτοις, τὸ ἐπὶ Πρυτανείῳ. τοῦτο δ' ἐστίν, ἐὰν λίθος ἢ ξύλον ἢ σίδηρος ἢ τι τοιοῦτον ἐμπεσὼν πατάξῃ, καὶ τὸν μὲν βαλόντ' ἀγνοῇ τις, αὐτὸ δ' εἶδῃ καὶ ἔχῃ τὸ τὸν φόνον εἰργασμένον, τούτοις ἐνταῦθα λαγχάνεται. Εἰ τοίνυν τῶν ἀψύχων καὶ μὴ μετεχόντων τοῦ φρονεῖν οὐδὲν ἐσθ' ὄσιον, τοιαύτην ἔχον αἰτίαν, ἔἴην ἀκριτον· ἢ που τὸν γ' ἀδικούντα μὲν οὐδὲν, ἐὰν τύχῃ, θήσω δ' ἀδικούντα, ἀλλ' ἀνθρώπων γ' ὄντα καὶ μετεληφῶτα τῇ τύχῃ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως, ἀνόσιον καὶ δεινὸν ἀνευ λόγου καὶ ψήφου ποιεῖν ἐκδοτὸν ἐπ' αἰτία τοιαύτη.

77. Ἐτι τοίνυν πέμπτον δικαστήριον ἄλλο θεάσασθ' οἷον ὑπερβέβηκε, τὸ ἐν Φρεαττοῖ. ἐνταῦθα γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κελεύει δίκας ὑπέχειν ὁ νόμος, ἐὰν τις ἐπ' ἀκουσίῳ φόνῳ πεφηνῶς, μήπω τῶν ἐκβαλλόντων αὐτὸν ἡδεσμένον, αἰτίαν ἔχῃ ἐτέρου φόνου ἐκουσίου. καὶ οὐχ, ὅτι δεῦρ' οὐχ οἷόν τ' εἶθιεν αὐτῷ, παρῆιδεν αὐτὸν ὁ ταῦθ' ἕκαστα τάξας, οὐδ', ὅτι καὶ πρότερόν τι τοιοῦτον ἐποίησε, καὶ δὴ τὴν ἁμοίαν ἐποίησατο πιστὴν αἰτίαν κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ τ' εὐσεβὲς εὔρεν ὅπως ἔσται, κακείνων οὐκ ἀπειστέρησε λόγου καὶ κρίσεως. (78) Τί οὖν ἐποίησεν; ἤγαγε τοὺς δικάσσοντας ὅτι προσελθεῖν οἷόν τ' ἐκείνω, τῆς χώρας ἀποδείξας τόπον τιν' ἐν Φρεαττοῖ καλούμενον, ἐπὶ θαλάττῃ. Εἶθ' ὁ μὲν ἐν πλοίῳ προσπλεύσας λέγει, τῆς γῆς οὐχ ἀπτόμενος, οἱ δ' ἀκροῶνται καὶ δικάζουσιν ἐν τῇ γῇ. καὶ μὲν ἄλλω· τὴν ἐπὶ τοῖς ἐκουσίοις φόνοις δίκην ἔδωκε δικαίως. ἐὰν δ' ἀποφύγῃ ταύτης μὲν ἀθῶος ἀφίεται, τὴν δ' ἐπὶ τῷ πρότερον φόνῳ φυγὴν ὑπέχει. (79) Τίνος οὖν ποδ' ἕνεκα ταῦθ' οὕτω διεσπούδασαι; ἴσον ἤγειτ' ἀσέδημ' ὁ ταῦτα διαίρων τὸν τ' ἀδικούντ' ἔἴην καὶ τὸν ἀναίτιον ἐκδιδόναι πρὸ δίκης. Καίτοι, εἰ περὶ τῶν ἀνδροφόνων τῶν ἡδὴ κεκριμένων τσσαύτη σπουδῇ, ὅπως λόγου καὶ κρίσεως καὶ πάντων ὅπως ἐστὶ δίκαια τεύζονται περὶ τῶν ἕστερον αἰτιῶν ἢ που περὶ γε τοῦ μήθ' ἐλαωκότος μήτ' ἐγνωσμένου, πότερον δέδρακεν ἢ οὐ καὶ πότερ' ἄκων ἢ ἐκών, πάνδεινον γράφειν ὡς ἐκδοτέον τοῖς ἐγκαλοῦσιν.

80. Ἐτι τοίνυν ἐστὶν ἕκτη τιμωρία πρὸς ἀπάσαις ταύταις, ἣν ἁμοίως παραβὰς γέγραφε τὸ ψήφισμ' οὗτοσί: εἰ πάντα ταῦτά τις ἠγνόηκεν, ἢ καὶ παρεληλύθασιν οἱ χρόνοι, ἐν οἷς ἔδει τούτων ἕκαστα ποιεῖν, ἢ 647δ' ἄλλο τι οὐχὶ βούλεται τούτους τοὺς τρόπους ἐπεξίεναι, τὸν ἀνδροφόνον δ' ὄρῃ περιόντ' ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ κατὰ τὴν ἀγοράν ἀπάγειν ἔξεστιν εἰς τὸ δεσμοκτήριον, οὐκ οἶκαδε, οὐδ' ὅποι βούλεται, ὥσπερ σὺ δέδωκας. 8 καὶ ἀνταῦθ' ἀπαχθεῖς, οὐδ' ὅτιον, πρὶν ἂν κριθῇ, πείσεται, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἄλλω, θανάτῳ ζημιωθήσεται, ἐὰν δὲ μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων ὁ ἀπαγαγὼν, χιλίας προσφλήσει. (81) Ἄλλ' οὐχ οὗτος ἔγραψε 10 ταῦτα, ἀλλὰ τὸν μὲν, ἀθῶον αἰτιάσασθαι, τὸν δὲ, ἀκριτον παραχρῆμ' ἐκδιδέσθαι. ἐὰν δὲ τις ἀνθρώπων

tertium hoc iudicium et hujus instituta te violasse constat.

76. Jam præter hæc quartum aliud, ad Prytaneum. id vero est, si lapis aut lignum aut ferrum aut tale quippiam delapsum percusserit, atque aliquis ignoret, a quo ea res conjecta sit, ipsam vero norit et habeat qua cædes facta est, his rebus in hoc loco iudicium datur. Quod si res inanimatas rationisque prorsus expertes hoc crimine reas nefas habetur non adducere in iudicium; multo certe magis eum, qui nihil fortasse deliquerit, sed ponam deliquisse, at hominem tamen et dedm voluntate communis nostræ naturæ participem, nefas et indignum fuerit sine defensione et iudicio talis criminis gratia ejicere.

77. Jam porro quale aliud quintum iudicium violarit, spectate, Phreatteum. in quo, Athenienses, causam dicere lege jubetur, si quis ob cædem fortuitam in exilium profectus, nondum conciliatis vindictibus, alterius cædis voluntariæ accusatus sit. Non ideo, quia illi huc venire non licet, eum neglexit is qui hæc singula ordinavit, nec propterea, quod prius etiam tale quid commiserit, proli-nus simile crimen contra eum satis esse probatum censuit, sed eam rationem invenit, qua et pietati consuleret, et illum nec defensione nec iudicio privaret. (78) Quid igitur fecit? iudicatos adduxit, quo illi accedere fas erat, designato quodam regionis nostræ loco, qui Phreattens appellatur, ad mare. post illæ nave accedens causam dicit terra non contacta, illi in terra auscultant et iudicant. si convincitur; pœnas luit cædi voluntariæ constitutas merito. sin absolvitur; indemnus ejus criminis abit, et exilium ob priorem cædem sustinet. (79) Qua igitur gratia tanto studio tractata sunt hæc omnia? paris impietatis accuratos harum legum scriptore esse censuit vel sontem abire sinere vel insontem ejicere ante iudicium factum. Atqui si tantum stadium adhibetur de homicidis, de quibus jam est iudicatum, ut de criminibus post objectis se purgare, venire in iudicium et omnem æquitatem consequi possint; iniquissimum profecto fuerit de non convicto, re non explorata, utrum fecerit necne, utrum invitus an volens fecerit, scribere, dedendum eum esse accusatoribus.

80. Sexta porro ulciscendi ratio restat præter has omnes, qua itidem præterita decretum scripsit iste: si quis hæc ignoravit omnia, aut etiam tempora, quibus hæc singula facienda fuissent, præteriere, aut si alia quapiam de causa his modis suum jus persequi non vult, et homicidam in templis et per forum obambulantem videt; abducere illum licet in carcerem, non domum, neque quo libitum est, id quod tu concessisti. eoque abductus, ante latam sententiam nihil omnino patietur, sed convictus morte punietur, et si accusator quintam sententiarum partem non tulerit, mille drachmas insuper solvet. (81) At non hæc iste scripsit, sed alterum insontem criminandum, alterum indemnatum statim dedendum esse. Quod si quis hominum aut etiam

ἢ καὶ ὅλη πόλις τοσούτοις νομίμοις ἀναιρουμένοις ὅσοις ἐγὼ διεξελήλυθα, καὶ τοσούτοις δικαστηρίοις καταλυομένοις ὅσοις εἶρηκα, ἃ θεοὶ κατέδειξαν καὶ μετὰ 15 ταῦτ' ἄνθρωποι χροῦνται πάντα τὸν χρόνον, βοηθήσῃ, καὶ τὸν ὑβριζόμενον καὶ παρανομούμενον ἀφελῆται· ἔκαστον δὲ ἔγραψεν εἶναι, καὶ οὐδὲ τούτῳ λόγον οὐδὲ κρίσιν πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον εὐθύς ἀνευ κρίσεως κολάζει. Πῶς ἂν ἡ δεινότερον γένοιτο, ἢ παρανομώ- 20 τερον τοῦτου ψήφισμα;

82. Ἄρα τις ἤμῃν ἐτι λοιπός ἐστι νόμος; δεῖξον. οὐ- τοσί. λέγε τοῦτον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ· ὑπὲρ τοῦτου τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν 25 ἡ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδώσιν. τῆν δὲ ἀνδροληψίαν εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή.

Πολλῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλῶς ἐχόντων νόμων οὐκ οἶδ' εἰ τινοσ ἤττον οὕτος ἔχει καλῶς καὶ δικαίως ὁ 648 νόμος. σκέψασθε γὰρ ὅς νομίμως καὶ σφόδρ' ἀνθρωπίνως κείναι. (83) « Ἐάν τις βιαίῳ θανάτῳ ἀποθάνῃ » φησίν. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο προσγράψας τὸ βιαιῶς σύμβολον πεποίηκεν, ᾧ γινώσκομεν ὅτι, ἂν ἀδίκως, 5 λέγει. ὑπὲρ τοῦτου φησὶ τοῖς προσήκουσιν εἶναι τὰς ἀνδροληψίας, ἕως ἂν ἡ δίκας τοῦ φόνου ὑπόσχωσιν ἢ τοὺς ἀποκτείναντας ἐκδώσιν. σκοπεῖσθε, ὡς καλῶς. πρότερον μὲν ὑποσχεῖν δίκας ἀξιοῖ, μετὰ ταῦτα δὲ, ἂν τοῦτο μὴ βούλωνται, προσέταξεν ἐκδοῦναι. ἐάν δὲ 10 μηδέτερον τούτων ἐθέλωσι· τάνδροληψίῳ φησιν εἶναι μέχρι τριῶν, πλέον δὲ μή. (84) Παρὰ τοίνυν ὅλον τοῦτον τὸν νόμον εἶρηται τὸ ψήφισμα. πρῶτον μὲν γὰρ, « ἐάν τις ἀποκτείνῃ » γράφω, οὐ προσέγραψεν ἀδίκως 15 οὐδὲ βιαιῶς οὐδ' ὄλωσ οὐδέν. εἶτα πρὸ τοῦ δίκην ἀξιώσαι λαβεῖν εὐθύς ἔγραψεν ἀγώγιμον εἶναι. πρὸς δὲ τοῦτοις ὁ μὲν νόμος, ἂν μήτε δίκας ὑπόσχωσι παρ' οἷς ἂν τὸ πάθος γένηται, μήτε τοὺς δεδρακότας ἐκδώσι, κελεύει κατὰ τούτων εἶναι μέχρι τριῶν τάνδροληψίον, (85) 20 ὁ δὲ τούτους μὲν ἀθῶους παρήκε καὶ οὐδὲ λόγον πεποιήται περὶ αὐτῶν οὐδένα, τοὺς δὲ τὸν ἤδη πεφευγότα (θῆσω γὰρ οὕτω) κατὰ τὸν κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων νόμον, ὃς κείναι τὸν φεύγοντα δέγεσθαι, ὑποδεξαμέ- 25 νοις ἑκαστόνδους εἶναι γράφει, ἐάν μὴ τὸν ἰκέτην ἐκδο- τον διδώσιν. Οὐκοῦν καὶ τῷ μὴ προσθεῖναι πῶς, « ἐάν ἀποκτείνῃ », καὶ τῷ μηδεμίαν κρίσιν εἰπεῖν, καὶ τῷ μὴ δίκας αἰτεῖν, καὶ τῷ πανταχόθεν διδόναι λαβεῖν, καὶ τῷ τοὺς ὑποδεξαμένους ἀλλὰ μὴ παρ' οἷς ἂν τὸ 649 πάθος γένηται κολάζειν, καὶ πᾶσιν οὕτως φανερώς καὶ παρὰ τοῦτον εἶρηκε τὸν νόμον.

86. Λέγε δὴ τὸν ἐφεξῆς.

ΝΟΜΟΣ.

5 Μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι, ἐάν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίους.

toa civilis tot instituta a me enumeratis, ne destruantur, et tot judiciis a me recensitis, ne dissolvantur, quæ et ostensa divinitus et ab omni ævo ab hominibus usurpata sunt, opituletur, et enim, qui per injuriam et contra leges violeetur, eripiat; fœderibus exclusum esse scripsit, et huic insuper neque defensionis neque judicii copiam fecit, sed et hunc statim sine judicio punit. Quodnam decretum isto crudelius aut iniquius excogitari possit?

82. Estne adhuc nobis aliqua lex reliqua? ostende. Hæcce est. Recita hanc.

LEX.

Si quis violenta morte occubuerit; in ejus ultionem cognatis corpora pignerare liceat, donec aut cædis jus præbuerint aut homicidas tradiderint. capiendis autem corporum pignoribus ad tertium usque progredi, ultra, nefas.

Quum leges, Athenienses, præclaræ multæ sint; haud scio an ulla huic vel præstantia vel æquitate sit præferenda. considerate enim, quam legibus convenienter et quanta humanitate sit condita. (83) « Si quis » inquit « violenta morte occubuerit ». Primum igitur quia adscripsit « per vim, » significat intelligendum esse, si per injuriam sit occisus. propterea cognatis pignora dicit capere licere, donec aut cædis jus præbuerint aut homicidas tradiderint. Considerate quam bene. prius jus præbendum esse vult, tum autem, si nolint, tradendos eos instituit. sin horum utrumque detrectent; pignora licere capi usque ad tres, non ultra. (84) Contra totam igitur legem hanc decretum dictum est. primum enim « si quis occiderit » scribendo non adscripsit injuste aut violenter, nihil omnino. deinde priusquam jus exigi jussisset, statim scripsit « licere abduci ». Præterea lex, si nec jus præbuerint hi apud quos facta cædes est, nec santes tradiderint, contra hos pignora capere ad tres concedit, (85) at iste hos crimine liberavit et nullam prorsus eorum fecit mentionem, sed eos, qui jam exulantem (ponam enim hoc) secundum omnium hominum communem legem, quæ rata est, ut exul recipiatur, receperint, societate fœderum excludit, ni supplicem dederint. Proinde tum quia non apposuit quo modo, sed « si quis occiderit » dixit, tum quia judicium non nominat, tum quia jus peti non jubet, tum quia dat undique comprehendendi facultatem, tum quia eos, qui receperint, non eos, apud quos facta cædes fuerit, punit, et ut in summa dicam rebus omnibus tam aperte hanc quoque legem violavit.

86. Age sequentem recita.

LEX.

Neque fas esto legem de viro ferre, nisi eandem de omnibus Atheniensibus.

Ἔστι μὲν οὐκ ἐτί τῶν φονικῶν ἔδε ὁ νῦν ἀνεγνωσμέ-
 νος νόμος, ὃ ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ὅτι οὖν δ' ἤττον ἔχει
 καλῶς, εἴπερ καὶ ἄλλος τις. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης
 10 πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτως ᾤετο δεῖν καὶ
 τῶν νόμων ἴσον μετέχειν πάντας ὁ θεὸς αὐτόν, καὶ διὰ
 ταῦτ' ἔγραψε « μηδὲ νόμον ἐπ' ἀνδρὶ ἐξεῖναι θεῖναι,
 ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ' ἅπασιν Ἀθηναίους ». Ὅποτε
 τοῖνον τὰ ψηφίσματα δεῖν κατὰ τοὺς νόμους ὁμολογεῖται
 15 γράφειν· ἡ γράφων ἰδίᾳ τι Χαριδῆμῳ τοιοῦτον, ὃ μὴ
 πᾶσι καὶ ἡμῖν ἔσται, σαφῶς καὶ παρὰ τοῦτον ἂν εἰρη-
 κῶς εἴη τὸν νόμον. οὐ γὰρ δήπου, ὃ μὴδὲ νομοθετεῖν
 ἔξεστι, ταῦτ' ἐν ψηφίσματι γράψας τις ἔννομ' ἂν εἰρη-
 κῶς εἴη.

87. Λέγε τὸν μετὰ ταῦτα νόμον. ἢ οὗτοι πάντες
 εἰσίν;

20

ΝΟΜΟΣ.

Ψήφισμα δὲ μηδὲν, μήτε βουλῆς μήτε δήμου,
 νόμου κυριώτερον εἶναι.

Κατάθου. Πάνυ μικρὸν ὑπεληφά μοι τὸν λόγον,
 ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ βράδιον εἶναι περὶ τοῦ παρὰ τοῦ-
 25 τὸν εἰρησθαι τὸν νόμον τοῦ ψήφισμα. ὅς γὰρ ὑπαρχόν-
 των τοσοῦτων νόμων πάντας ὑπερβάς τούτους γέγραφέ
 τι καὶ κατέλειπεν ἴδιον πρᾶγμα ψηφίσματι, τοῦτον τί
 τις ἄλλο ποιεῖν φήσει πλὴν ψήφισμα νόμου κυριώτερον
 ἀξιοῦν εἶναι;

650 88. Βούλομαι τοῖνον ἡμῖν καὶ ἐν ἡ δύο ψηφίσματα
 δεῖξαι τῶν γεγραμμένων τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργεταῖς
 τῆς πόλεως, ἐν' εἰδῆτε, ὅτι βράδιον ἔστι γράφειν τὰ
 δίκαια, ὅταν αὐτοῦ τίς ἐνεκα τούτου γράφῃ, τοῦ τιμῆ-
 σαί τινα καὶ μεταδοῦναι τῶν ἡμῖν ὑπαρχόντων, καὶ
 5 μὴ διὰ τοῦ ταῦτα δοκεῖν ποιεῖν βούληται κακουργεῖν
 καὶ παρακρούεσθαι. Λέγε τὰ ψηφίσματα ταυτί. ἀλλ'
 ἵνα μὴ μακρὸν ἀκούειν ἡμῖν ἦ, ἐξ ἑκάστου τῶν ψηφι-
 σμάτων αὐτὸ τοῦτ' ἐξελεχταί, περὶ οὗ τούτου κατη-
 10 γορῶ. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

90. Ὅραθ' ὅτι πάντες, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν αὐ-
 τὸν τρόπον γεγράφασι, « ἔστω, φησίν, ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ
 αὐτῆ τιμωρία, καθάπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ »,
 15 κυρίως μὲν εἰσὶντες τοὺς περὶ τούτων ὑπαρχόντας ἡμῖν
 νόμους, σεμνοὺς δ' ἀποφαίνοντες, οἳ γ' ἐν δωρεᾷς ἐποιή-
 σαντο τάξει τὸ τούτων μεταδοῦναι. ἀλλ' οὐκ Ἀριστο-
 κράτης, ἀλλὰ προπηλακίζει μὲν καθ' ὅσον δύναται
 20 τούτους (ὡς γοῦν οὐδενὸς ἀξίων ἰδιόν τι γράφειν ἐπεχει-
 ρησε), μικρὰν δ' ἀποφαίνει κάκεινην τὴν δωρεάν, ἣ τὴν
 πολιτείαν δεδώκατε τῷ Χαριδῆμῳ. ὅς γὰρ, ὡς ἀγαπών-
 των τοῦθ' ἡμῶν καὶ προσοφελόντων χάριν αὐτῷ, γέ-
 25 γραψε καὶ πρὸς φυλάττειν ἡμᾶς ἐκεῖνον, ὅπως ἀδεῶς ὃ τι
 ἂν βούληται ποιῆ, πῶς οὐ τοῦθ' ὃ λέγω διαπράττεται;

90. Οὐκ ἀγνοῶ τοῖνον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι, ὡς
 μὲν οὐ παρὰ τοὺς νόμους φανερώς γέγραψε τὸ ψήφισμα,
 Ἀριστοκράτης οὐχ ἔξει δεῖξαι, ὃ δὲ δεινότατον πάν-
 651 των ἔστι, τὸ μηδεμίαν κρίσιν ἐν παντὶ ποιῆσαι τῷ

Hæc lex modo recitata, iudices, non jam est e capitali-
 bus, sed prorsus, si qua alia, præclara. nam ut reliquæ ci-
 vilitatis quisque particeps est, ita legum quoque omnibus
 æquam partem esse tribuendam censuit legislator; propter-
 eaque scripsit « nefas esto legem de viro ferre, nisi eandem
 de omnibus Atheniensibus. » Quando igitur in confesso
 est decreta secundum omnes leges roganda esse; qui Cha-
 ridemo tale quid privatim rogavit, quod non omnibus vobis
 quoque ex æquo tribui poterat, is perspicuo hanc quoque le-
 gem violaverit. neque enim profecto, quas nec legibus
 sanciri fas est, ea decreto inscribens quis legitima dixerit.

87. Recita sequentem legem. an istæ omnes recitatæ
 sunt?

LEX.

Decretum nullum, vel senatus vel populi, potius
 habeatur lege.

Depone. Brevi omnino et facili oratione mihi opus esse
 puto, iudices, ut ostendam hanc legem isto decreto esse
 violatam. Nam qui, legibus vis omnibus, quarum tanta
 multitudo est, violatis, rogavit aliquid et inclusit rem pri-
 vatam decreto, eum quid aliud facere statuendum est,
 quam postulare ut decretum lege potius habeatur.

88. Ostendam autem vobis et unum atque alterum decre-
 tum ex iis, quibus viri de republica vere bene meriti sunt
 ornati, ut intelligatis, facile esse æqua rogare, quum ob
 illud ipsum aliquis rogat, ut honor alicui habeatur utque in
 nostrarum opum societatem recipiatur, et non per speciem
 talium honorum aliquid improbi conari et decipere studet.
 Lege decreta hæc. sed ne prolixitas auscultationis molesta
 vobis sit, e singulis decretorum id ipsum est electum, de
 quo istum accuso. Lege.

DECRETA.

89. Videtis, Athenienses, omnes eodem scripsisse modo,
 « eadem, inquit, afficiatur pœna, qua, si Atheniensem occi-
 disset. » valere illi receptas leges vestras sinunt, easdem-
 que magni faciunt, quum honorificum esse existiment
 earum participem fieri. Aliter Aristocrates, qui has, quan-
 tum potest, contemnit (quasi hæ nullius pretii sint, pri-
 vati aliquid rogare instituit) atque illud quoque munus,
 quo civitate Charidemum donastis, extenuat. nam qui,
 quasi vos hoc sitis contenti et majorem gratiam insuper de-
 beat, illud quoque insuper rogavit, ut illum custodiat, ut
 illi quicquid libet, impune liceat, nonne id molitur quod
 ego dico?

90. Neque vero ignoro. Athenienses, decretum hoc legi-
 bus non palam esse contrarium, haudquaquam ostensurum
 esse Aristocratem, sed quod est omnium indignissimum,
 quod in toto decreto nulla iudicii in tali crimine potesta-

ψηφίσματι τοιαύτης αἰτίας, τοῦθ' ὑφαιρείσθαι πειρά-
σεται. ἐγὼ δὲ περὶ αὐτοῦ τούτου πολλὰ μὲν λέγειν
8 οὐκ οἴομαι δεῖν, ἐκ δὲ τοῦ ψηφίσματος αὐτοῦ δεῖξω
σαφῶς οὐδ' αὐτὸν τοῦτον ἡγούμενον εἶναι κρίσιν οὐδε-
μίαν τῶ τῆν αἰτίαν ἔχοντι. (91) Γέγραφε γὰρ « ἐάν
τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω, ἐάν δέ τις
ἀφελῆται ἢ πόλις ἢ ἰδιώτης, ἔκσπονδος ἔστω, » οὐκ
10 ἐάν μὴ παράσχῃ εἰς κρίσιν τὸν ἀφαιρεθέντα, ἀλλ'
ὄλως εὐθύς. Καίτοι, εἴγ' ἐδίδου κρίσιν ἢ μὴ ἀφρηί-
το, τότε ἂν προσέγραψε κατὰ τῶν ἀφελομένων τὴν τι-
μωρίαν, ὅπότ' εἰς τὴν κρίσιν μὴ παρέσχον θν ἐξεί-
λοντο.

92. Οἴομαι τοίνυν αὐτὸν κακείνον εἶρειν τὸν λόγον,
15 καὶ σφοδρὰ ταύτῃ ζητήσιν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, ὡς « ἀκυ-
ρόν ἐστι τὸ ψήφισμα, προθύλευμα γὰρ ἔστιν, ὁ νόμος
δ' ἐπέτεια κελεύει τὰ τῆς βουλῆς εἶναι ψηφίσματα,
ὥστε, κὰν αὐτοῦ νῦν ἀποψηφίσθητε, ἢ γε πόλις φλαῦρον
ὠδὲν πείσεται κατὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο. » (92) Ἐγὼ δὲ
20 πρὸς ταῦτ' οἴομαι δεῖν ὑμᾶς ἐκεῖν' ὑπολαμβάνειν, ὅτι
τοῦτο τὸ ψήφισμα ὅπως ἔγραψεν οὐχ ἴν' ὄντος ἀκύρου
μηδὲν ἀγῆδες ὑμῖν συμβῆ (τὴν ἀρχὴν γὰρ ἐξῆν αὐτῶ μὴ
γράφειν, εἴγε τὸ βελτιστον τῇ πόλει σκοπεῖν ἢ βούλετο),
25 ἀλλ' ἴν' ἐξαπατηθέντων ὑμῶν διαπράξαιτό τινες τάναν-
τία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσιν. Οἱ δὲ γραψάμενοι καὶ
χρόνους ἐμπούσαντες καὶ δι' οὗς ἀκυρόν ἐστιν, ἡμεῖς
ἐσμέν. ἀποπον δὴ γένοιτ' ἄν, εἰ, ὧν ἡμῖν χάριν εἰκὸς
ὑπάρχειν, ταῦτα τούτοις εἰς σωτηρίαν ὑπάρξειεν. (94)
32 Ἔτι τοίνυν οὐδ' ἀπλοῦν τοῦθ' ὁύτως ἔστιν, ὡς τις οἴε-
ται. εἰ μὲν γὰρ μηδεὶς ἄλλος ἦν ὅστις ἡμελλεν ὁμοίως
τούτῳ τῶν συμφερόντων ὑμῖν ὀλιγωρήσας γράφειν ἴσως
ἂν ἦν τοῦτο. νῦν δ' ὄντων οὐκ ὀλίγων οὐχὶ καλῶς ἔχει
5 μὴ λῦσαι τὸ ψήφισμα ὑμῖν. τίς γὰρ οὐ γράψει γε θαρ-
βῶν πάλιν, ἢνίκα ἂν ἦ τοῦτ' ἀποπεφυγός; τίς δ' οὐκ
ἐπιψηφίει; τίς δὲ γράφεται; Οὐ τοίνυν τοῦτο σκεπτέον,
εἰ τοῦτ' ἐστὶν ἀκυρον τοῖς χρόνοις, ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅτι
τῇ περὶ τούτου ψήφῳ, νῦν ἐάν ἀποψηφίσθητε, τοῖς
10 ἀδικεῖν βουλησομένοις αὐθις ὑμᾶς ἀδειαν δώσετε.

95. Οὐ τοίνυν οὐδ' ἐκεῖνό με, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
λεληθεν, ὅτι ἀπλῆν μὲν οὐδὲ δικαίαν οὐδ' ἡντινοῦν ἀπο-
λογίαν Ἀριστοκράτης ἐξειλέγειν, παραγωγὰς δὲ τοιαύτας
15 τινὰς εἶρει, ὡς ἄρα πολλὰ τοιαῦτα ἤδη γέγονε ψηφίσμα-
τα πολλοῖς. Ἔστι δ' οὐδὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο
σημεῖον τοῦ τοῦτον ἔνομο' εἰρηκέναι. πολλαὶ γὰρ προ-
φάσεις εἰσι δι' ἃς κολλάκις ὑμεῖς ἐξηπάτησθε. οἶον, εἴ τι
τῶν ἐαλωκότων ψηφισμάτων παρ' ὑμῖν μὴ ἐγράφη κύριον
ἂν δῆπουθεν ἦν. καὶ μὴν παρὰ τοὺς νόμους γ' ἂν εἴρη-
το. (96) Καὶ εἰ τι γε γραφέν, ἢ καθυφέντων τῶν κα-
τηγόρων ἢ μὴ δυνηθέντων μηδὲν διδάξει, ἀπέφυγε·
καὶ τοῦτ' οὐδὲν κωλύει παράνομον εἶναι. οὐκ ἄρ'
25 εὐροκοῦσιν οἱ δικάσαντες αὐτό; ναί. πῶς; ἐγὼ διδάξω.
Γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὁμωμόκασιν, ἢ δὲ τῆς
γνώμης ὀδῆα, ἀφ' ὧν ἂν ἀκούσωσι, παρίσταται. ὅτε
τοίνυν κατὰ ταύτην ἔθεντο τὴν ψήφον· εὐσεβοῦσιν. (97)
Πᾶς γὰρ ὁ μήτε δι' ἔχθραν μήτε δι' εὐνοίαν μήτε δι'

tem dedit, hoc suffurari conabitur. de quo ipso ego multa
mihi verba esse facienda non puto, quum ex ipsius decreto
evidenter possim ostendere, ne ipsum quidem istam exi-
stimare ullam hujus criminis reo dari judicii potestatem.
(91) Scripsit enim « Si quis occiderit Charidemum, eum
abduci liceat, quem si quis eripuerit, sive civitas sive
privatus, foederibus excludatur », non si ereptum judicio
non stiterit, sed omnino statim. Atqui si judicium daret,
aut potius non tolleret, tum poenam in assertores adscri-
pisset, quum, quem eripuissent, judicio non stitissent.

92. Arbitror praeterea eum illud quoque dicturum, et
hac parte obnixè daturum operam, ut fucum vobis faciat :
« irritum esse decretum, quod senatusconsultum praevium
sit, legem autem jubere, senatusconsulta valere annum,
itaque, tametsi nunc ipsum absolutis, nihil tamen incom-
modi ex decreto hoc peressuram rempublicam. » (93) Ego
vero vobis contra hoc illud opponendum esse censeo, hoc
decretum ab isto esse scriptum non ut eo irritum manente nihil
vos incommodi sentiretis (licuisset enim ei omnino nihil
scribere, si spectare voluisset, quid esset e republica),
sed ut vobis deceptis quidam ea, quae cum vestris utilita-
tibus pugnant, perficerent. Qui autem accusarint et rem
distulerint et effecerint ne ratum esset, hi nos sumus.
Absurdum igitur esset, quarum rerum gratia nobis debetur,
eas istis saluti esse. (94) Praeterea neque ita simplex
hoc est, ut aliquis existimat. Nam si nemo esset alius,
istius exemplo, neglecto commodo vestro scripturus; for-
tasse posset ferri hoc. nunc, quia tales non pauci sunt,
non decet vos decretum istud non solvere. quis enim non
seculo animo denuo rogabit certe, si hoc fuerit absolutum?
quis non in suffragia mittet? quis accusabit? Non igitur hoc
spectari debet, temporibusne hoc sit irritum, sed illud,
vos, si vestra sententia decretum hoc nunc absolvetis,
his, qui denno nocere vobis volent, impunitatem daturus.

95. Neque illud me latet, Athenienses, Aristocratem
simplicem et veram et qualemcunque defensionem non ha-
bere, sed tales quasdam ludificationes quaesiturum : « decreta
hujus generis multa jam et multis esse facta ». Id vero,
Athenienses, nullo argumento est istum consentanea dixisse
legibus. multae sunt enim causae propter quas vos saepe si-
tis decepti. veluti, si quod e damnatis decretis apud vos non
fuisset accusatum; ratum utique fuisset, et tamen contra
leges dictum esset. (96) Etiam si quod accusatum et vel
praevicariis accusatoribus vel facultate destitutis causae
explicandae est absolutum; etiam hoc legibus esse contra-
rium, nihil prohibet. non igitur, qui de eo sententiam
dixere, jusjurandum servarunt? imo. quomodo? id ego
docebo. Se animo religiosissimo pronuntiaturos jurarunt,
sed animi opinio ex his, quae audierint, exoritur. eam in
judicando quum sequuntur; jusjurandum servant. (97)
Quisquis enim neque odio neque benivolentia neque alia

653 ἄλλην ἀδικον πρόφασιν μηδεμίαν, παρ' ἃ γινώσκει, θέμενος τὴν ψῆφον εὐσεβεῖ. εἰ γὰρ ἠγνόησέ τι διδασκόμενος τοῦ μὴ συνείναι δικὴν οὐκ ὀφείλει δοῦναι. ἀλλ' εἰ τις εἰδὼς ἐκεῖνο προδέδωκεν, ἢ ἔξαπατᾷ· οὗτος
 5 ἔστ' ἐνοχος τῇ ἀρχῇ. διόπερ καταρτᾶται καθ' ἐκάστην ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ οὐκ εἰ τις ἐξηπατήθησαν, ἀλλ' εἰ τις ἔξαπατᾷ λέγων ἢ βουλὴν ἢ δῆμον ἢ τὴν ἡλιαίαν.
 (98) Μὴ δὴ τοῦθ' ὑμῖν ἔατε λέγειν, ὡς γέγονεν, ἀλλ' ὡς ἔστι δίκαιον γίνεσθαι, μηδ' ὡς ἕτεροι δικάσαντες ἐκύρωσαν ἐκεῖνα, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῦτε διδάσκειν ὡς
 10 δικαιότερ' ἡμῶν περὶ τοῦδε λέγουσιν. εἰ δὲ τοῦτο μὴ δυνήσονται· οὐκὶ καλῶς ἔχειν ὑμῖν ἠγοῦμαι τὴν ἐτέρων ἀπάτην κυριωτέραν ποιήσασθαι τῆς ὑμετέρας αὐτῶν
 15 γνώμης. (99) Ἐτι τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ καὶ σφόδρ' ἀναιδέης ὁ τοιοῦτος εἶναι λόγος, ὡς γέγονε καὶ πρότερόν τισιν ἄλλοις τοιαῦτα ψηφίσματα. οὐ γὰρ, εἰ τι πώποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη, σὺ δὲ τοῦτ' ἐμιμήσω, διὰ τοῦτ' ἀποφεύγειν σοι προσήκει, ἀλλὰ τούναντίον πολὺ
 20 μᾶλλον ἀλλοχεῖσθαι διὰ ταῦτα. ὥσπερ γὰρ, εἰ τις ἐκείνων ἐάλω, σὺ τὰδ' οὐκ ἂν ἔγραψας, οὕτως, ἂν σὺ νῦν ἄλλως, ἄλλος οὐ γράψει.

100. Ὡς μὲν τοίνυν οὐ παρὰ πάντας τοὺς νόμους φανερώς γέγραφε τὸ ψήφισμα Ἀριστοκράτης, οὐκ οἶμαι
 25 λέγειν αὐτὸν ἔχειν. ἤδη δὲ τιν' εἶδον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γραφὴν ἀγωνιζόμενον παρανόμων τοῖς νόμοις μὲν ἀλλοκόμενον, ὡς δὲ συμπερόνδ' ὑμῖν γέγραφε λέγειν ἐπιχειροῦντα καὶ ταύτη βιαζόμενον, εὐθὺς μὲν, οἶμαι,
 654 μᾶλλον δ' ἀναιδῆ λόγον (101) (εἰ γὰρ καὶ κατὰ τὰλλα πάντα συμφέρει τειρημένα· ἢ γ' ὀμωμοκότας κατὰ τοὺς νόμους δικάσειν ὑμᾶς ἀξιοῖ κυροῦν ἢ μηδ' αὐτὸς ἔχει δικαίως δεῖξαι γεγραμμένα, ἀσύμφορ' ἂν εἶη, εἴπερ τὸ εὐορκεῖν περὶ πλείστον πᾶσιν ἔστι ποιητέον), οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τιν' ὄμωκ ἢ ἀναιδέϊα αὐτῆ λόγον. Τούτω τοίνυν αὐδ' οὗτος ἐνέσται πρὸς ὑμᾶς λόγος, οὗτω γὰρ σφόδρ' ἐναντίον ὃν τοῖς νόμοις τὸ ψήφισμα μᾶλλον ἀσύμφορόν ἐστιν ἢ παράνομον. (102) Βούλομαι δ' ἤδη καὶ τοῦθ'
 10 ὑμῖν ἐπιδεικνύμαι. ἴνα δ' ὡς διὰ βραχυτάτου λόγου δῆλον ὁ βούλομαι ποιήσω, παράδειγμά τι γνώριμον πᾶσιν ὑμῖν ἔρω· Ἰσθ' ὅτι συμφέρει τῇ πόλει μῆτε Θεβαίους μῆτε Λακεδαιμονίους ἰσχύειν, ἀλλὰ τοῖς μὲν Φωκίας ἀντιπάλους τοῖς δ' ἄλλους τινὰς εἶναι. ἐκ γὰρ
 15 τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν ὑμῖν ὑπάρχει μεγίστοις οὖσιν ἀσφαλῶς οἰκεῖν. (103) Τοῦτο τοίνυν νομίζετε ταῦτόν καὶ τοῖς Κερρώνησον οἰκοῦσι τῶν πολιτῶν συμφέρειν, μηδὲν εἶναι τῶν Θρακῶν ἰσχυρόν. ἢ γὰρ ἐκείνων πρὸς ἀλλήλους ταραχὴ καὶ ὑποψία φρουρὰ Κερρώνησου μεγίστη τῶν πασιῶν ἐστὶ καὶ βεβαιωτάτη. τὸ τοίνυν ψήφισμα τοῦτ' ἡμῖν ἠγοῦμένων τῶν Κερσοβλέπτου πραγμάτων ἀσφάλειαν διδόν, τοῖς δὲ τῶν ἐτέρων βασιλέων στρατηγοῖς φόβον καὶ δέος μὴ τιν' αἰτίαν ἔχουσι παριστᾶν, τοὺς μὲν ἀσθενεῖς τὸν δ' ἐν' ὄντα ἰσχυρόν καθίστησιν. (104) Ἴνα δὲ μὴ πάνυ θαυμάζητε, εἰ τὰ παρ' ὑμῖν ψηφίσματα τηλικαύτην ἔχει δύναμιν, γεγονὸς καὶ ὁ πάντες ἐπίστασθε πρᾶγμα ὑμᾶς ὑπομήσω· Ὅτε

injuncta causa commotus, contra sui animi sententiam non pronuntiat, religiose facit. Neque enim, qui causa exposita aliquid ignoravit, ignorantiae poenas dare debet, sed qui illud sciens prodidit aut decipit, is execrationi est obnoxius. Quapropter in singulis concionibus praeco diris devovet non deceptos, sed illos qui verbis vel senatum vel populum vel Helicam decipiunt. (98) Ne igitur ei concedatis ut dicat hoc esse factum, sed juste esse factum, nec, ab aliis ea iudiciis esse confirmata, sed vos ipsos edoceri jubete, se ea de re quam nos aequiora dicere. quod si facere non poterunt; vos non decere censeo aliorum deceptionem vestrae cognitioni anteferre. (99) Praeterea mihi quidem perquam esse impudens illa videtur oratio, etiam prius aliis talia decreta esse facta. neque enim, si quid unquam non secundum leges factum est et tu id e imitatus, propterea te absolvi decet, sed contra tanto magis damnari propterea. ut enim, si quis illorum damnatus fuisset, tu ista non rogavisses, ita, si tu nunc damnaberis, alius non rogabit.

100. Hoc decretum igitur se non manifeste contra omnes rogasse leges, ne ipsum quidem posse negare Aristocratem arbitror. sed accidit, ut quandam violataram legum reum viderim, qui quum legibus damnaretur, se utilia vobis rogasse dicere institueret et hac parte veliementer contenderet, stulta quidem prorsus, opinor, vel impudenti potius oratione (101) (si enim ea, quae censuit, etiam in ceteris omnibus utilia sunt; qua quidem parte a vobis, qui vos e praescripto legum pronuntiaturos jurastis, ea confirmari postulat, quae ne ipse quidem juste rogata esse potest ostendere, pro inutilibus habenda fuerint, si quidem jurisjurandi religio maximi omnibus facienda est), tamen habet fortasse illa impudentia nonnihil excusationis. Isti autem ne ea quidem relinquunt apud vos causa. quum enim decretum ejus summopere legibus adversetur; perniciosius etiam est, quam iniquius. (102) Jam id quoque demonstrabo vobis. ut autem id quod volo verbis quam paucissimis ostendam, notum vobis omnibus exemplum recensebo: Scitis e republica esse, quod nec Thebani nec Lacedaemonii sunt potentes, sed illis Phocenses, his alii quidam adversantur. nam tali rerum statu vos summam potentiam securi tenere potestis. (103) Hoc idem igitur civibus nostris, qui in Chersoneso consedere, prodesse potestis, neminem Thracum esse potentem. nam illorum perturbatio inter ipsos mutuaeque suspicio summa est omnium firmissimaeque Chersonesi custodia. Decretum vero istud, quo summi Cersobleptis ducis securitati consulitur et ceterorum regum praefectis metus et terror, ne in crimen aliquod veniant, incutitur, hos infirmos, unum illum potentem facit. (104) Ne vero miremini decreta vestra tantum habere ponderis, rem factam et notam vobis omnibus in memoriam.

655 Μιλτοκύθης απέστη Κότυς, συχὸν ἤδη χρόνον ὄντος τοῦ πολέμου, καὶ ἀπηλλαγμένου μὲν Ἐργοφίλου μιλ-
 λοντος δ' Αὐτοκλέους ἐκπλεῖν στρατηγού· ἐγράφη τι
 5 παρ' ὑμῖν ψήφισμα τοιοῦτον, δι' οὗ Μιλτοκύθης μὲν
 ἀπῆλθε φοβηθεὶς καὶ νομισας ὑμᾶς οὐ προσέχειν αὐτῷ,
 Κότυς δ' ἐγκρατὴς τοῦ τ' ὄρου τοῦ ἱεροῦ καὶ τῶν θησαυ-
 ρῶν ἐγένετο. καὶ γὰρ τοὶ μετὰ ταῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, Αὐτοκλῆς μὲν ἐκρίνετο, ὡς ἀπολαλεκῶς Μιλτο-
 10 κύθην, οἱ δὲ χρόνοι κατὰ τοῦ τὸ ψήφισμα εἰπόντος τῆς
 γραφῆς ἐξεληλύθεσαν, τὰ δὲ πράγματα ἀπωλώλει τῇ
 πόλει. (106) Εὐ τοίνυν ἴσ' ὅτι καὶ νῦν, εἰ μὴ λύσετε
 τὸ ψήφισμα τοδί, καὶ τοῖς βασιλεῦσι θαυμαστῇ γενή-
 σεται δι' αὐτ' ἀθυμία καὶ τοῖς στρατηγοῖς αὐτῶν. ὧλας
 15 γὰρ ἤγρησονται παρεωρᾶσθαι μὲν αὐτοί, πρὸς Κερσο-
 βλέπτην δ' ἀποκλινεῖν ὑμᾶς. εἰ δ' ἐκ τοῦ ταῦτα γνῶναι
 παραχωρήσονται τῆς ἀρχῆς ἐπὶ καιροῦ τινὸς αὐτοῖς
 ἐπιθεμένου τοῦ Κερσοβλέπτου· πάλιν δρᾶτε, τί συμ-
 βήσεται. (106) Φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, ἂν ἡμᾶς ἀδικῆ
 20 Κερσοβλέπτῃς, δὲ μᾶλλον ἔλιπς ἢ μὴ δυνηθέντα ποιῆ-
 σαι· οὐκ ἐπ' ἐκείνους ἴμεν καὶ δι' ἐκείνων ἀσθενῆ ποιεῖν
 αὐτὸν ζητήσομεν; ἂν οὖν εἴπωσιν ἡμῖν ὅτι « ὑμεῖς, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον ἡμῖν ἀδικουμένους οὐκ ἐβοη-
 25 θήσατε, ἀλλὰ καὶ φόβον, ἂν ὑπερ' ἡμῶν αὐτῶν ἀμυ-
 νώμεθα, θαυμαστὸν παρεστήσατε, ψήφισμα ποιησάμε-
 νοι, τὸν ἐναντία τοῖς ὑμῖν συμφέρουσι καὶ ἡμῖν πράτ-
 τουτ' ἂν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι, οὐκ οὖν ἔστέ
 656 δίκαιοι βοηθοὺς καλεῖν ἡμᾶς, ἐφ' οἷς καὶ περὶ ὑμᾶς αὐ-
 τοὺς καὶ περὶ ἡμᾶς κακῶς ἐβουλεύσασθε », εἰπέ μοι, ταῦτ'
 ἂν λέγωσιν, οὐ δικαιοτέρ' ἡμῶν ἐροῦσιν; ἔγωγ' οἴμαι.
 107. Καὶ μὴν οὐδ' ἐκείν' ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι νῆ Δι'
 5 εἰκότως ἐφρακίσθητε καὶ παρεκρούσθητε. Εἰ γὰρ μη-
 δὲν εἴχετε τῶν ἄλλων λογίσασθαι, μὴδ' ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν
 οἰοί τ' ἦτε ταῦτα συνεῖναι· ἦν ἰδεῖν παράδειγμα Ὀλυν-
 θίους τουτουσί. οἱ τί πεποιηκότες αὐτοῖς Φιλίππου πῶς
 10 αὐτῷ γῶνται; ἐκείνος ἐκείνοις Ποτιδαίων οὐχὶ τρι-
 καῦτ' ἀπέδωκεν, ἤνικ' ἀποστρεφῆν οὐκέθ' οἷός τ' ἦν,
 ὡς περ ὑμῖν Κερσοβλέπτης Χερρόνησον, ἀλλ' πρὸς ὑμᾶς
 πολεμῶν χρήματα πόλλ' ἀναλώσας ἐλὼν καὶ δυνηθεὶς
 15 ἂν αὐτὸς ἔχειν, εἴπερ ἠβουλήθη, παρέδωκε, καὶ οὐδ'
 ἐπεχείρησεν ἄλλο ποιεῖν οὐδέν. (108) Ἄλλ' ὅμως ἐκεῖ-
 νοὶ τέως μὲν εὐρών αὐτὸν τηλικούτου ἡλίκος ὢν καὶ
 πιστὸς ὑπῆρχε, σύμμαχοί τ' ἦσαν καὶ δι' ἐκείνον ἡμῖν
 ἐπολέμου, ἐπειδὴ δ' εἶδον μεῖζον τῆς πρὸς αὐτοὺς πί-
 20 στεως γιγνόμενον, τοσοῦτ' ἀπέχουσι τοῦ ψηφίσασθαι, ἂν
 τις ἀποκτείνῃ τινὰ τῶν ἐκείνῳ συγκατασκευακώτων τῆν
 ἀρχὴν, ἐκ τῶν ἑαυτῶν συμμάχων ἀγώγιμον εἶναι, (109)
 ὡςθ' ὑμᾶς, οὐς ἴσασι ἀπάντων ἀνθρώπων ἤδιστ' ἂν
 καὶ τοὺς ἐκείνου φίλους καὶ αὐτὸν τὸν Φιλίππον ἀπο-
 25 κτείναντας, φίλους πεποιήνται, φασὶ δὲ καὶ συμμάχους
 ποιήσεσθαι. εἴτ' Ὀλύθηιοι μὲν ἴσασι τὸ μέλλον προο-
 ρᾶν, ὑμεῖς δὲ, ὄντες Ἀθηναῖοι, ταῦτό τοῦτ' οὐχὶ ποιή-
 σετε; ἀλλ' αἰσχρὸν τοὺς τῷ * περὶ πραγμάτων ἐπίστα-
 σθαι βουλεύεσθαι δοκοῦντας προσέχειν ἤττον Ὀλυθηίων
 657 τὸ συμφέρον εἰδότες ὀφθῆναι.

redigam : Quum Miltocythes a Cotye defecisset, bellum-
 que diu duceretur, et Ergophilus successor datus Autocles
 classe profecturus esset; rogatum quoddam apud vos hu-
 jusmodi decretum fuit, quo Miltocythes perterritus abiit,
 existimans vos a se abalienatos, Cotys autem et sacro monte
 et thesauris est potitus. Atqui postea, Athenienses, Au-
 tocles accusatus est, quasi Miltocythem perdidisset, tem-
 pus autem accusandi auctorem decreti illius exierat et
 nostræ reipublicæ res perierant. (105) Omnino igitur sci-
 tote etiam nunc, nisi decretum hoc solveritis, et reges
 ipsos et eorum duces mirabiliter animis trepidaturos. puta-
 bunt enim se prorsus esse despectos et ad Cersobleptem vos
 inclinare. qui si ob eam opinionem, a Cersoblepte per occa-
 sionem aliquam oppugnati, regnis ceaserint; rursus ex ea
 re quid futurum sit, videtis. (106) Age enim, per deos
 immortales, si nos Cersobleptes læserit (id quod magis
 timendum quam quum non potuit facere), non ad illos ibi-
 mus illorumque opibus hujus potentiam infirmare molie-
 mur? Ad quæ si nobis illi sic responderint : « vos, Athenie-
 ses, nobis injuria affectis opem non modo non tulistis, sed
 etiam in metum, si nos ipsos defendamus, ingentem coniec-
 istis decreto facto, si quis illum et vestris et nostris commodis
 adversantem occidisset, abduci eum licere, non igitur vos
 decet auxilium a nobis petere ad ea in integrum restituenda,
 quæ et in vos et in nos male consulentes amisistis », hæc,
 inquam, si responderint, quæso vos, nonne ipsorum æquior
 erit quam nostra oratio? ego quidem opinor.

107. Quin illud etiam dici non poterit : vos per Jovem
 probabiliter circumventos esse et deceptos. Nam si nihil
 aliud cogitare potuissetis neque hoc ipsi intelligere; exem-
 plum Olynthiorum videre licuisset horum, qui quibus ac-
 cepti modis a Philippo quam gratiam retulerunt? Is Poti-
 dæam illis non tum restituit, quum tueri diutius non pos-
 set, quemadmodum vobis Cersobleptes Chersonesum, sed
 bellum vobiscum gerens magnis sumptibus factis vi expu-
 gnatum, quum ipse, si vellet, retinere potuisset, tradidit,
 ac ne conatus quidem esse facere quicquam aliud. (108) Illi
 tamen quoad eum tantum esse videbant, ut magnitudini ejus
 fides quoque haberi posset, et socii ejus erant et propter
 illum nos oppugnabant, sed quum viderint eum ita crevis-
 se, ut ejus potentia ipsis metuenda sit, tantum absunt a de-
 cernendo, si quis aliquem ex illis, per quos adjuvantes ejus
 imperium auctum est, occiderit, eum e sociorum suorum
 ditione abduci licere, (109) ut vestram, quos sciunt occi-
 suos præ omnibus hominibus quum amicos ejus tum ipsum
 Philippum summa cum voluptate, amicitiam fecerint,
 societatem quoque vestram, ut ferunt, expedituri. Quod
 si Olynthii futura prospicere norint; vos, qui Athenienses
 estis, idem illud non facietis? At turpe, vos, qui consilii
 capiendi de rebus gerendis scientia præstare videamini, quid
 expediat, minus prudenter quam Olynthios animadvertisse
 videri.

110. Ἀκούω τοίνυν αὐτὸν καὶ τοιοῦτόν τιν' ἐρεῖν λόγον, ὅσον καὶ πρότερόν ποτ' Ἀριστομάχος παρ' ὑμῖν 5 ἔδημηγόρει, « ὡς οὐκ ἔστιν ὅπως ποτὲ Κερσοβλέπτης αἰρήσεται Χερρόνησον ἀποστεινῆν ἐπιχειρῶν ἔχθρὸς ὑμῖν εἶναι. οὐδὲ γάρ, εἰ λάβοι καὶ κατὰσχοι, λυσιτελήσειν αὐτῷ. ἐκ μὲν γ' ἐκείνης οὐκ ἔστιν ὑπὲρ τριάκοντα 10 τάλανθ' ἢ πρόσδοδος μὴ πολεμουμένης, εἰ πολεμήσεται, οὐδέν. ἐκ δὲ τῶν ἐμπορίων, ἃ τότε ἂν κλεισθῆι, πλέον ἢ τριακόσια τάλαντά ἐσθ' ἢ πρόσδοδος. » Ὡστε, εἰ βουλόμενος μικρὰ λαμβάνειν καὶ πολεμεῖν ἂν εἴοιτο, ἐξὸν τὰ πλεῖω καὶ φίλος εἶναι, θαυμάζειν φήσουσιν. (111) Ἐγὼ δ' οὐκ ἀπορῶ μὲν εἰπεῖν πολλὰ, ἃ μοι δοκεῖ μᾶλλον 15 ἂν τις ἰδὼν ἀπιστεῖν εἰκότως ἢ τούτοις πιστεύων ἐκείνων ἔαν μέγαν γίγνεσθαι. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ μάλιστα πρόχειρον ἔχω, τοῦτ' ἐρῶ: Ἰστε δῆπου Φιλίππον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τουτονὶ τὸν Μακεδόνα, ᾧ πολὺ δῆπου μᾶλλον 20 ἐλυσιτελεῖ τὰς ἐξ ἀπάσης Μακεδονίας προσόδους ἀδεῶς λαμβάνειν ἢ μετὰ κινδύνων τὰς ἐξ Ἀμφιπόλεως, καὶ χρῆσθαι φίλοις αἰρετώτερον ἢν αὐτῷ τοῖς πατρικοῖς ὑμῖν ἢ Θεσσαλοῖς, οἳ τὸν πατέρ' αὐτοῦ ποτ' ἐξέβαλον. (112) Ἄνευ γὰρ τούτου κἀκεῖν' ἔστιν ἰδεῖν: Ὑμεῖς μὲν, 25 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδένα προϋδῶκατε πώποτε τῶν φίλων, Θεσσαλοὶ δέ, οὐδένα πώποθ' ὄντιν' οὐ. ἀλλ' ὁμῶς οὕτως ἐχόντων τούτων μικρὰ λαμβάνειν καὶ τοὺς ἀπίστους φίλους καὶ τὸ κινδυνεύειν ἀντὶ τοῦ μετ' ἀσφαλείας ζῆν ὄρατε προσηρημένον αὐτόν. (113) Τί δὲ ποτ' 658αῖτιον; (οὐ γὰρ ὁμῶς λόγον γε τὸ πρᾶγμα' οὕτως ἰσχυρὸν ἔχει.) Ὅτι, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντων πᾶσιν ἀνθρώποις, τοῦ μὲν ἡγουμένου καὶ μεγίστου πάντων, τοῦ εὐτυχῆν, τοῦ δέ, ἐλάττωτος μὲν τούτου τῶν 5 δ' ἄλλων μεγίστου, τοῦ καλῶς βουλευέσθαι, οὐχ ἅμ' ἢ κτῆσις παραγίγνεται τοῖς ἀνθρώποις, οὐδ' ἔχει τῶν εὖ πραττόντων οὐδεὶς ὄρον ἢ τελευτὴν τῆς τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιθυμίας. δι' ὅπερ πολλοὶ πολλὰκις μεζόνων ἐπιθυμοῦντες τὰ παρόντ' ἀπώλεσαν. (114) Καὶ τί δεῖ Φιλίππον λέγειν ἢ τιν' ἄλλον; ἀλλ' ὁ πατὴρ αὐτὸς ὁ Κερσοβλέπτου Κότυς, ἤνικα μὲν στασιάσει πρὸς τινὰς, 10 πρὸς τοὺς πέμπων ἅπαντα ποιῆν ἔτοιμος ἦν, καὶ τότε ἤσθάνετο, ὡς ἄλυσιτελὲς τὸ τῇ πόλει πολεμεῖν, ἐπειδὴ δ' ὑπ' ἑαυτῶν τὴν Θρᾴκην ἔχοι, κατελάμβανε τὰς πόλεις, ἠδίκηε, μεθύων ἐπαρόνει μάλιστα μὲν εἰς ἑαυτὸν, εἴτα καὶ εἰς ἡμᾶς, τὴν γῶραν ἐποιεῖθ' ἑαυτοῦ, τὸ πρᾶγμα ἀμήχανον ἦν. τῶν γὰρ ὑπὲρ τοῦ πλεονεκτεῖν ἐπιχειροῦντων, οἷς οὐ χρῆ, οὐ τὰ δυσχερέσταθ' ἕκαστος εἴωθε 20 λογιέσθαι, ἀλλ' ἃ κατορθώσας διαπράττεται. (115) Ἐγὼ δὲ δεῖν ὑμᾶς οἰομαι τοῦτον τὸν τρόπον βεβουλεύεσθαι, ὅπως, ἂν μὲν ἃ χρῆ, περὶ ὑμῶν γινώσκῃ Κερσοβλέπτης, μηδὲν ὑπ' ὑμῶν ἀδικήσεται, ἐὰν δ' ἀλόγως ἀδικεῖν ἐπιχειρῆ, μὴ μείζων ἔσται τοῦ δοῦναι δίκην. 25 Ἀναγνώσομαι δ' ὑμῖν τὴν ἐπιστολὴν ἣν, ὅτ' ἀφειστήκει Μιλτοκόθης, Κότυς ἔπειψε, καὶ ἦν, ὅτε πᾶσαν ἔχων τὴν ἀργὴν πέμψας Τιμομάχῳ τὰ χωρὶ ὑμῶν ἐξείλεν.

110. Audio porro istum et tale quid dicturum esse, quod Aristomachus etiam prius aliquando ad vos concionabatur: « nunquam Cersobleptem Chersoneso vobis eripienda vestras inimicitias suscepturum. neque enim, si ceperit atque obtineat, illi id fore commodum. si quidem ejus pacatae reditus triginta talenta non excedant, sin bello infestetur, nullus omnino sit fructus. quum ex imperiis suis (quae belli tempore clauderentur) amplius trecentorum talentam reditus percipiat. » Quare, si parva sumere et hostis esse mallet, quum plura possit et amicus esse, mirari sese dictitabunt. (111) Mihi vero non deessent multa dicenda, in quae si quis intueatur, illum merito formidandum putare mihi potius videtur, quam hac cogitatione concedendum, ut ejus opes augeantur. id solum tamen, quod in promptu maxime mihi est, dicam: Nostis utique Philippum, Athenienses, Macedonem istum, cui nimirum multo magis expediebat reditus e tota Macedonia secure percipere, quam cum periculis reditus ex Amphipoli, et optabilius erat amicitiam vestram, quam a patre traditam acceperat, tueri quam Thessalorum, a quibus pater ejus aliquando regno pulsus fuerat. (112) Nam praeter hoc, illud etiam videre est: Vos nunquam, Athenienses, ullum amicum deseruistis, Thessali neminem unquam non prodiderunt. quae quanquam illa sunt, parva emolumenta et incertos amicos et pericula videtis eum vitae securitati praetulisse. (113) Quae tandem est causa? (ratio enim rei non sic in promptu est). Quum, Athenienses, in rebus humanis omnibus maximae sint duae res, altera princeps maximaque omnium, felicitas, altera, hac minor quidem, sed inter ceteras summa, consilii capiendi prudentia; non simul contingit utriusque possessio hominibus, neque quisquam felix terminum aut finem ullum habet infinitae augendarum opum cupiditatis. proinde multi saepe majorum emolumentorum desiderio praesentia perdididerunt. (114) Et quid necesse est de Philippo dicere aut alio quopiam? sed ipse Cersobleptis pater Cotys, si qua ei exorta erat seditio, missis legatis se facturum omnia erat paratus, et tum sentiebat, quam suis rationibus esset incommodum, nostrae civitati bellum facere, quum autem Thraciam sub imperio tenebat, urbes has occupabat, injurias iis faciebat, ebrius debarclabatur maxime in semetipsum, deinde in nos quoque, regionem hanc sibi subiciebat, res erat inexplicabilis. Nam si qui propter explendas cupiditates ea suscipiunt, quae non oportet; non difficillima cogitare solent, sed prosperi successus emolumenta. (115) Ego jam vobis ea deliberanda censeo, quibus Cersoblepti, si ea sentit quae eum decet, nulla fiat per vos injuria, sin temere vos lacessere conetur, non sit major, quamut eum ulcisci possitis. Legam autem vobis epistolam, quam Cotys post Miltocrythis defectionem huc misit, et quam Timomacho missam, quum toto imperio potitus vestra oppida expugnasset.

659

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

116. Τοῦτο, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ παράδειγμα ἑωρακότες, ἂν ἐμοὶ μὴ πεισθῆτε, κἀκεῖν' εἰδότες, ὅτι Φίλιππος, ὅτε μὲν Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἴν' ὑμῖν παραδῶ, πολιορκεῖν ἔφη, ἐπειδὴ δ' ἔλαβε, καὶ Ποτιδαιαν προσαφείλετο, ἐκείνην τὴν πίστιν βουλήσεσθ' ἔχειν, ἣν πέρ φασι πρὸς Λακεδαιμονίους ποτ' εἰπεῖν Φιλοκράτην τὸν Ἐριάλτου. (117) Καὶ γὰρ ἐκείνων φασιν, ἐξαπατώντων τι τῶν Λακεδαιμονίων καὶ προτεινόντων πίστιν, ἦντινα βούλεται λαμβάνειν, εἰπεῖν ὅτι πίστιν ἂν οἰεται γενέσθαι μόνην, εἰ δεῖξειαν, ὅπως, ἂν ἀδικεῖν βούλωνται, μὴ δυνήσονται, ἐπεὶ, ὅτι γ' αἰ βουλήσονται, εὖ εἰδέναι. ἕως ἂν οὖν δύνωνται, πίστιν οὐκ εἶναι. Ταύτην, ἂν ἐμοὶ χρῆσθε συμβούλω, φυλάξετε τὴν πίστιν πρὸς τοῦτον τὸν Θραῖκα, καὶ μὴ βουλήσεσθ' εἰδέναι τί' ἂν, εἰ πάσης ἀρξείη Θράκης, πρὸς ὑμᾶς σχοίη γνώμη.

118. Ὅτι τοίνυν ὁμοῦ οὐδ' ὑγιαίνοντων ἐστὶν ἀνθρώπων τοιαῦτα γράφειν ψήφισματα καὶ διδόναι τισὶ τοιαύτας δωρεάς, καὶ τοῦτ' ἐκ πολλῶν βράδιον γνῶναι: Ἰστε γὰρ δήπου πάντες, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ' ὁμοίως ἐμοί, ὅτι τὸν Κότυν ποτ' ἐκείνων ἐποίησασθε πολίτην δῆλον ὡς κατ' ἐκείνων τὸν χρόνον εὖνουν ἡγούμενοι καὶ φίλον. καὶ μὴν καὶ χρυσοῖς στεφάνους ἐστεφανοῦτε, οὐκ ἂν, εἴγ' ἐχθρὸν ἡγείσθε. (119) Ἄλλ' ὁμοῦ, ἐπειδὴ πονηρὸς καὶ θεοὺς ἐχθρὸς ἦν καὶ μεγάλ' ὑμᾶς ἠδίκηι, τοὺς ἀποκτείναντας ἐκείνων, Πύθωνα καὶ Ἡρακλείδην τοὺς Αἰνίου, πολίτας ἐποίησασθ' ὡς εὐεργέτας καὶ χρυσοῖς στεφάνους ἐστεφανώσατε. εἰ δὴ ποτε, ὅθ' ὑμῖν οἰκειῶς ἔχειν ὁ Κότυς ἐδόκει, ἐγράψε τις « ἐάν τις ἀποκτείνῃ Κότυν, 660 ἐκδοτὸν αὐτὸν εἶναι »· πότερον ἐξέδοτ' ἂν τὸν Πύθωνα καὶ τὸν ἀδελφόν, ἢ παρὰ τὸ ψήφισμα τοῦτο πολίτας ἐποίησθε καὶ ὡς εὐεργέτας ἐτιμᾶτε; (120) Τί δ' Ἀλέξανδρον ἐκείνων τὸν Θεσσαλόν; ἦνίχ' εἶχε μὲν αἰγμάλωτον δῆσας Πηλοπίδαν, ἐχθρὸς δ' ὡς οὐδεὶς ἦν Θεβαίοις, ὑμῖν δ' οἰκείως δέκειθ' οὕτως, ὥστε παρ' ὑμῶν στρατηγὸν αἰτεῖν, ἐβοηθεῖτε δ' αὐτῷ καὶ πάντ' ἦν Ἀλέξανδρος, πρὸς Διὸς εἰ τις ἐγράψεν « ἂν τις ἀποκτείνῃ 10 Ἀλέξανδρον, ἀγώνιμον εἶναι »· ἄρ' ἂν ὦν μετὰ ταῦθ' ὕβρισε καὶ προῦπηλάκισεν ἀσφαλὲς ἦν τῷ παρ' αὐτοῦ δίκην πειρᾶσθαι λαβεῖν; (121) Τί δὲ τᾶλλα λέγοι τις ἄν; ἀλλ' ὁ μάλιστα δοκῶν νῦν ἡμῖν ἐχθρὸς εἶναι, Φίλιππος οὐτοσί, εἰ τόθ' ὅτι Ἀργαῖον κατὰγοντας λαβῶν τῶν ἡμετέρων τινὰς πολιτῶν ἀφῆκε μὲν αὐτοὺς, ἀπέδωκε 15 δὲ πάντα, ὅσ' ἀπώλεσαν, αὐτοῖς, πέμψας δὲ γράμματ' ἐπηγγέλλεσθ' ἔτοιμος εἶναι συμμαχίαν ποιῆσθαι καὶ τὴν πατρικὴν φιλίαν ἀνανεοῦσθαι, εἰ τότ' ἡξίωσε τυχεῖν τούτων καὶ τις ἐγράψε τῶν ἀφειθέντων ὑπ' αὐτοῦ 20 « ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φίλιππον, ἀγώνιμον εἶναι »· καλῆν γ' ἕβριν ἤμεν ἂν ὑβρισμένοι. (122) Ἄρα γ' ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετε, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἐφ' ἐκάστου τούτων ἡλικίην ἂν ὠφληκότες ἦτε παράνοιαν, εἰ τι τοιοῦτον ἐτυγχάνετ' ἐψηφισμένοι; ἔστι γὰρ οὐχ ὑγιαίνοντων

EPISTOLÆ.

116. Hoc, Athenienses, quum videritis exemplum, si verbis meis non flectamini, et quum illud sciatis, Philippum, dum Amphipolim obsidebat, ideo se eam oppugnare dixisse, ut vobis traderet, quum cepisset, etiam Potidæam eripuisse; hanc fidem habere voletis, quam Philocrates Ephialtis filius olim Lacedæmonii dixisse fertur. (117) Quem aiunt fraudem in re quapiam nectentibus Lacedæmoniiis et se quamvis illi fidem daturos ostendentibus dixisse non alia fide data se posse acquiescere, quam si probarent se, etiamsi vellent, nocere non posse. sibi enim hoc quidem non esse dubium, quin semper vellent. quoad igitur posset, fidem illis habendam non esse. Hanc fidem, si meis utimini conailiis, adversus Thracem istum servabitis, neque experiri voletis, quo animo, omni Thracia potitus, erga vos futurus sit.

118. Jam omnino nec sanorum hominum esse talia decreta rogare, et quibusdam talia dare præmia, id quoque de multis rebus facile intelligitur: Scitis enim omnes æque mecum, Athenienses, vos Cotym quondam illum fecisse civem, hand dubie bene velle vobis illo tempore atque amicum esse existimantes. quin et aureis eum coronis coronastis, non coronaturi, si hostem putassetis. (119) Veruntamen, quum sceleratus et diis inimicus esset et vos magnis injuriis afficeret, interfectores ejus Pythonem et Heraclidem Enios, ut bene meritos, civitate donatos, aureis coronis coronastis. Jam si, quaeso, quando familiaris vobis Cotys esse videbatur, aliquis rogasset « Si quis Cotym occiderit, dedi eum licere »; utrum Pythonem cum fratre dedissetis, an contra decretum illud civitate donatos, ut bene meritos ornassetis? (120) Quid vero de Alexandro illo Thessalo? quum Pelopidam captum in vinculis haberet, et Thebanorum hostis esset acerrimus, vobis vero ita familiaris, ut et ducem a vobis peteret et vos illum juvaretis, omnia denique esset Alexander, per Jovem si quis rogasset « Si quis occiderit Alexandrum, eum abduci liceat »; num tutum fuisset alicui couari postea injurias ejus et contumelias ulcisci? (121) Quorsum vero cetera quis recenscat? Saltem qui noster inimicus infensissimus habetur, Philippus iste, si tum, quum vestrorum civium quosdam Argæum restituentes deprehensos non ipsos modo dimisisset, sed et omnia quæ amiserant iis reddidisset, et missis insuper ad vos literis se paratum esse ostendisset ad societatem vobiscum faciendam et paternam amicitiam renovandam, si tum hæc sibi tribuenda postulasset et aliquis ex his, qui ab eo dimissi fuerant, rogasset « Si quis occiderit Philippum, eum abduci liceat »; nonne præclaram in contumeliam incidissemus? (122) Nunquid videtis et intelligitis, Athenienses, ex his singulis: si tale quippiam decrevissetis, quantam dementia debereis? Non enim hominum sanæ mentis esse puto vel, quando aliquem amicum esse putarint, sic illi

25 οἶμαι, ἀνθρώπων οὐθ' ὅταν τιν' ὑπελήφωσι φίλον, οὕτω πιστεύειν ὄκτε, ἂν ἀδικεῖν ἐπιχειρῇ, τὸ ἀμύνασθαι σπῶν αὐτῶν ἀφαλέσθαι, οὐθ', ὅταν ἐχθρόν τιν' ἤγῳνται, οὕτως αὐ μισεῖν ὄκτε, ἂν παυσάμενος βούληται φίλος εἶναι, τὸ ποιεῖν ἐξείναι ταῦτα κωλύσαι. ἀλλ' ἄχρι τούτου καὶ φιλεῖν, οἶμαι, χρῆ καὶ μισεῖν, μηδετέρου 661 τὸν καιρὸν ὑπερβάλλοντας.

123. Οὐ τοίνυν ἔγωγ' οὐδ' ἐκεῖν' ἰδεῖν δύναμαι, ὡς οὐχὶ πάντες ἀνθρώποι τούτων ἀξιώσονται τυχεῖν, ὅσοις πέρ ἐστι καὶ ἡτισσῶν εὐεργεσίας πρόφασις πρὸς ὑμᾶς, εἰ Χαριδήμω δώσετε, ὅσον, εἰ βούλεσθε, Σίμων, Βιά- 5 νωρ, Ἀθηνόδωρος, ἄλλοι μυριοί. Εἰ μὲν τοίνυν πᾶσι ψηφισμένα ταῦτά λήσομεν, ὡς ἔοικε, μισθοφόρων ἔργον ἀνθρώπων ποιῶντες, τὴν ἐκάστου σωτηρίαν τούτων δορυφοροῦντες. εἰ δὲ τῷ μὲν τοῖς δ' οὐ δικαίως ἐγκαλέσουσιν οἱ μὴ τυχόντες. (124) Φέρε, ἂν δὲ δὴ 10 καὶ Μενέστρατος ἡμᾶς ὁ Ἐρετριεὺς ἀξιοῖ ταῦτά καὶ αὐτῷ ψηφισάσθαι, ἢ Φαύλλος ὁ Φωκεὺς ἢ τις ἄλλος δυνάστης (πολλοὶς δὲ δῆπου διὰ καιρούς τινας πολλακίς φίλοι γιγνόμεθα)· πότερον ψηφισμένα πᾶσιν ἢ οὐ; 15 ψηφισμένα νῆ Δία. Καὶ τί φήσομεν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλόν, εἰ τῶν Ἑλλήνων ἐπ' ἐλευθερίᾳ προστάναι φάσκοντες τοὺς ἰδίᾳ δυνάμεις ἐπὶ τοῖς πλήθεσι κεκτημένους δορυφοροῦντες φανόμεθα; Ἐγὼ μὲν οὐχ ὀρῶ. (128) εἰ γάρ ἐστὶ τῷ δοτέον τι τοιοῦτον, ὡς ἔγωγ' 20 οὐ φημι· πρῶτον μὲν τῷ μηδὲν ἡδικοῦσθαι πώποτε, δεῦτερον δὲ μηδ' ἂν ἀδικεῖν βούληται δυνησομένῳ, ἐπειθ' ὡς ἀληθῶς ὅστις ἅπασιν ἀνθρώποις ἔσται φανερὸς ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν ταῦθ' εὐρισκόμενος καὶ οὐκ ἐπὶ τῷ 25 ποιεῖν μετ' ἀδείας ἐτέρους κακῶς, τούτῳ δοτέον. Ὅτι μὲν τοίνυν ὁ Χαριδήμω οὔτε τῶν ἀναμαρτητῶν ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς οὔτε τῶν, ἵνα μὴ τι πάθῃ, ταῦθ' εὐρισκομένων, ἔασω, ἀλλ' ὡς οὐδὲ πιστὸς εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον, ἀκούσατέ μου, καὶ σκοπεῖτε, ἂν ὑμῖν ὀρθῶς ἐξετάξωιν δοκῶ.

126. Ἐγὼ νομίζω, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσοι μὲν τῶν ἡμετέρων ἔθων καὶ νόμων ἐπιθυμηταὶ γενόμενοι πο- 662 λῖται ἐσπούδασαν γενέσθαι, ἅμα τ' αὐτοὺς ἂν τυγχάνειν τούτων καὶ παρ' ἡμῖν οἰκεῖν καὶ μετέχειν ὧν ἐπεθύμησαν. ὅσοις δὲ τούτων μὲν μηδενὸς μῆτ' ἐπιθυμία μῆτε ζῆλος εἰσέρχεται, τὴν πλεονεξίαν δ' 5 ἀγαπῶσιν, ἣν διὰ τοῦ δοκεῖν ἐφ' ὑμῶν τιμᾶσθαι καρποῦνται, τούτους δ' οἴομαι, μᾶλλον δ' οἶδα σαφῶς, ὅταν ποτὲ μείζονος πλεονεξίας ἐτέρωθεν ἐλπίδα ἴδωσιν, οὐδ' ὅτι οὖν ὑμῶν φροντίσαντας ἐκείνην θεραπεύσειν. 10 (127) Οἶον, ἴν' εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς πρὸς ὁ ταῦτ' ἐγὼ βλέπων λέγω, Πύθων οὐτοσί, ὅτε μὲν Κότυν εὐθύς ἀπεκτονῶς οὐκ ἀσφαλῆς ἤγειτ' ἀπελευθεῖν οἶποι τύχοι, ἢ λθεν ὡς ὑμᾶς καὶ πολιτείαν ἤτησε καὶ πάντων ἐποιήσατο πρῶτους ὑμᾶς, ἐπειδὴ δ' οἴεται τὰ Φιλίππου πράγματα συμ- 15 φέρειν αὐτῷ μᾶλλον, οὐδ' ὅτι οὖν ὑμῶν φροντίσας τάκενον φρονεῖ. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἐστιν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρὰ τούτοις τοῖς ἐπὶ τῇ τοῦ πλεονεκεῖν προαιρέσει ζῶσιν οὐδὲν οὔτε βέβαιον οὐθ' ὅσιον, ἀλλὰ δεῖ τούτων,

fidere, ut, etiam si ceperit esse injurius, facultate ultionis ipsi sese spolient, vel si quem pro inimico habeant, sic odisse, ut, si deposito odio in gratiam redire velit, prohibeant, quominus hæc facere liceat. sed tantisper, mea quidem sententia, tum amare tum odiasse debemus, ut harum occasionum neutram prætereamus.

123. Porro etiam illud ego perspicere nequeo, cur non omnes homines eadem sibi tribui postulaturi sint, quicunque vel parvulum quippiam in vos contulisse videbuntur, si hæc Charidemo concesseritis, ut, si vultis, Simon, Bianor, Athenodorus, permulti alii. Quod si omnibus eadem decernemus; eo tandem profecto deveniemus, ut satellitum opus facientes, horum singulorum salutem tueamur satellitum instar. sin alii tribuemus, aliis non item; non præditi merito querentur. (124) Agite, si vero jam et Menestratus Eretriensis eadem et sibi decernenda a nobis petat, aut Phayllus Phocensis aut alius quispiam princeps (jungimus autem, adducti temporibus, sæpe cum multis amicitias); utrum decernemus omnibus necne? decernemus per Jovem. Atqui, Athenienses, quid dicemus honesti, si nos, qui principatum sustinere nos ad asserendam Græcorum libertatem profitemur, eorum, qui privatam potentiam ad opprimendam multitudinem obtinent, manifeste erimus satellites? Equidem non video. (125) nam si quid tale cuiquam largiendum est, id quod ego nego; primum in eum, qui nos nulla unquam injuria affectit, deinde in aliquem, qui nec si velit poterit lædere, tum, si verum volumus, quem palam constat alter omnes hæc accipere, ne patiat,ur, non ne faciat impune alius quid mali, tali largiendum. Charidemum vero neque eorum esse, qui nihil in vos deliquerint, neque hæc accipere, ne quid mali patiat,ur, prætereo, sed nec fidem ei habendam esse in posterum, ex me audite, ac considerate, recte an investigandæ rei viam insistere videar.

126. Ego sic existimo, Athenienses, qui vestrorum institutorum et legum desiderio civitatem adipisci studere, eos, si voti compotes fiunt, simul apud vos habitaturos et rerum desideratarum participes fore. qui vero neutrum horum vel desiderant vel admiran,ur, sed emolumentum spectant, quo propter vestri honoris opinionem fruuntur; eos vero arbitror, vel satis scio potius, si quando majoris alicujus emolumentum prospexerint aliunde eventuri, vobis prorsus neglectis illam secuturos. (127) Ut (quo et vos intelligatis, qua gratia hæc ego dicam) Python hic, quum statim post cædem Cotytis non quovis abire sibi tutum esse putaret, ad vos venit et civitatem petit et vos primos omnium fecit, quum vero censeat Philippi opes magis e re sua esse, nulla vestrum habita ratione cum illo facit. Non est enim, non est, Athenienses, apud istos, quorum omnia studia ad avaritiam referuntur, quicquam vel firmi vel sancti, sed oportet, ut quis-

20 δε τις εὖ φρονεῖ, φυλαττόμενον περιεῖναι, μὴ προπιστεύσαντα κατηγορεῖν. (128) Εἰ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (τοῦναντίον ἢ τάληθές ὑπάρχει) θείημεν τὸν Χαρίδημον αὐτὸν καὶ γεγενησθαι περὶ ἡμᾶς σπουδαῖον καὶ εἶναι καὶ ἔσεσθαι, καὶ μηδέποτε ἄλλην γνώμην ἢ ταύτην
 25 σχήσειν· οὐδὲν μᾶλλον ἔχει καλῶς ταῦτ' αὐτῷ ψηφισασθαι. εἰ μὲν γὰρ ἐπ' ἄλλο τι ταύτην τὴν ἀδειαν ἐλάβηκε, τὴν ἐκ τοῦ ψηφίσματος, ἢ τὰ Κερσοβλέπτου πράγματα· ἦττον ἂν ἦν δεινόν. νῦν δ', ὑπὲρ οὗ καταχρήσεται τῇ διὰ τοῦ ψηφίσματος πλεονεξία, οὐκ
 663 ἀξιοπαιστον οὐθ' ἡμῖν οὐτ' ἐκείνῳ λογιζόμενος αὐτὸν εὐρίσκω. (129) Σκέψασθε δέ, ὡς δικαίως ἕκαστ' ἐξετάζω, καὶ σφόδρα γ' εἰκότως δεδιώς. Ἐγὼ σκοπῶ Κότυν, ὅτι κηδεστής ἦν Ἴφικράτει τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ
 6 Χαριδήμῳ Κερσοβλέπτῃ, καὶ τὰ πεπραγμέν' ὄρω πολλῶν μείζονα καὶ χάριτος πλείονος ἄξι' ὑπὲρ Κότυος Ἴφικράτει, ἢ ὑπὲρ Κερσοβλέπτου Χαριδήμῳ. (130) Σκεψώμεθα δ' οὕτωςι· ἴστε ἕπου τοῦτ', ἄνδρες Ἀθη-
 10 ναῖοι, ὅτι χαλκῆς εἰκόνας οὐσίας παρ' ἡμῖν Ἴφικράτει καὶ σιτήσεως ἐν πρυτανείῳ καὶ δωρεῶν καὶ τιμῶν ἄλλων, δι' ἃς εὐδαίμων ἐκεῖνος ἦν, ὁμοῦς ἐτόλμησεν ὑπὲρ τῶν Κότυος πραγμάτων ἐναντία τοῖς ὑμετέροις στρατηγοῖς ναυμαχεῖν, καὶ περὶ πλείονος ἐποιήσατο τὴν
 15 ἐκείνου σωτηρίαν ἢ τὰς ὑπαρχούσας ἑαυτῷ παρ' ἡμῖν τιμὰς. καὶ εἰ μὴ μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὀργὴν ὑμεῖς τῆς ἐκείνου προπετείας· οὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐκώλυεν ἀθλιώτατον ἀνθρώπων ἀπάντων εἶναι. (131) Ἄλλ' ὁμοῦς δὲ Κότυς, ὑπ' ἐκείνου σωθεὶς καὶ λαβῶν ἔργῳ τῆς ἐκείνου
 20 φιλίας πεῖραν, ἐπειδὴ βεβαίως ἠγήσατο σῶς εἶναι, οὐχ ὅπως ἀποδώσει χάριν ἐσπούδασεν αὐτῷ καὶ πρὸς ὑμᾶς δι' ἐκείνου τι φιλόανθρωπον ἔπραξεν, ἵνα συγγνώμης ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις τύχη, ἀλλὰ πᾶν τοῦναντίον ἤξει
 25 μὲν αὐτὸν συμπολιορκεῖν τὰ λοιπὰ τῶν ὑμετέρων χωρίων, (132) οὐκ ἐθέλοντος δ' ἐκείνου λαβῶν αὐτὸς τὴν τε βαρβαρικὴν δύναμιν καὶ τὴν ὑπ' ἐκείνου συνειλεγμένην, καὶ τὸν Χαριδήμον τοῦτον προσημισθασάμενος, προσέ-
 664 βαλλε τοῖς ὑμετέροις χωρίοις, καὶ εἰς τοῦτο κατέστησε τὸν Ἴφικράτην ἀπορίας, ὡςτ' ἀπελθόντ' εἰς Ἀντισσαν οἰκεῖν καὶ πάλιν εἰς Δρῦν, ἠγούμενος ὡς μὲν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἐλθεῖν, ὅς ὑστέρους ἐπεποιήτο τοῦ Θρα-
 5 κὸς καὶ τοῦ βαρβάρου, παρ' ἐκείνῳ δ' οὐκ ἀσφαλῆς εἶναι μένειν, ὃν οὕτως ὀλιγοῦσθ' ἑώρα τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας. (133) Ἄν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Κερσοβλέπτῃς ἐκ τῆς τῷ Χαριδήμῳ νῦν ἀδείας κατασκευαζομένης αὐξηθεὶς ὀλιγορῆ μὲν ἐκείνου, νεωτερίζῃ δέ
 10 τι καὶ κινήῃ πρὸς ὑμᾶς· ἐξαρχεῖ τοῦθ' ὑμῖν, ἐὰν Χαρίδημος ἐξαπατηθῇ, τὸν Θρακ' ἰσχυρὸν ἐφ' ὑμᾶς αὐτοὺς κατασκευασκέναι; ἐγὼ μὲν οὐκ ἄξιῶ. (134) καὶ γὰρ ἐκεῖνο νομίζω δίκαιον, εἰ μὲν αἰσθάνεται ταῦτα καὶ προορᾷ Χαριδήμος, εἴθ' ὅπως τοιούτων ψηφισμάτων τεύξεται
 15 διαπραττέται, ὡς ἐπιβουλεύοντι μὴ ἐπιτρέπῃ αὐτῷ, εἰ δὲ λέληθεν αὐτόν, ὅσῳ μᾶλλον εὖνουν τις αὐτὸν υπείληπεν εἶναι, τοσούτῳ μᾶλλον προιδέσθαι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπὲρ ἐκείνου. ἔστι γὰρ φίλων ἀγαθῶν οὐ τὰ

quis cordatus est, talem hominem cautione diligenti superet, non datis fiduciae pœnis conqueratur. (128) Quod si poneremus, Athenienses, (id quod minime verum est) ipsam Charidemum functum erga vos esse officio et fungi et facturum idem in posterum neque alio animo quam hoc unquam futurum; nihilo magis decet ei talia decerni. Nam si securitatem hanc e decreto tribuendam ob aliud quippiam quam ad stabilendum Cersobleptis regnum acciperet; æquiore id animo ferri posset. nunc autem eum, cuius nomine decreti commoditate abutetur, cogitans invenio talem, cui vel a nobis vel ab illo non sit fides habenda. (129) Videte autem, quam juste singula inquiram idque valde merito metuens. Ego considero, Cotym Iphicratis fuisse affinem eodem modo quo est Charidemi Cersobleptes, et res gestas video multo majores et gratia digniores pro Cotye Iphicratis, quam pro Cersoblepte Charidemi. (130) Sic autem cogitemus: Scitis hoc utique, Athenienses, quanquam Iphicrates et æream statuam apud vos et victum in Prytaneo et præmia et honores alios, quibus beatus ille fuit, obtinuerat, tamen ad tuendum Cotyis regnum eum bello navali cum vestris decernere ducibus non dubitasse, illiusque salutem pluris fecisse quam honores apud vos tributos. ac nisi major vestra fuisset in ira cohibenda moderatio quam illius temeritas; nihil obstitisset quominus omnium hominum fieret infelicissimus. (131) Tamen Cotys, ab illo conservatus et re ipsa ejus amicitia comprobata, quum extra omne periculum se positum arbitraretur, non modo referre illi gratiam non studuit nec per illum in vos ulla humanitate usus est, ut hic veniam rerum gestarum impetraret, sed contra ab eo postulavit, ut ad oppida vestra reliqua oppugnanda adjutor esset, (132) quod quum ille recusasset, barbaricis copiis ipse acceptis et collecto ab illo exercitu et Charidemo isto præterea conducto, vestra oppida aggressus est et Iphicratem in eas redegit angustias, ut discedens ab illo Antissam primum, tum Dryn habitatum se conferret, existimans non decere se ad vos redire, quibus Thracem anteposuisset et barbarum, nec apud illum tuto posse manere, quem suæ salutis ita cernebat esse negligentem. (133) Quod si, Athenienses, etiam Cersobleptes, ista securitate, quæ Charidemo nunc comparatur, auctus et illum neglexerit et contra vos machinatus aliquid fuerit et tentaverit; num satis id vobis erit, decepto Charidemo, Thracis contra vosmet ipsos constabilisse potentiam? equidem non opinor. (134) Etenim illud æquum esse puto, Charidemi, si sentit et prospicit talia, et tamen talibus potiri decretis studet, insidiis resistere, sin haud animadvertit, quo quis eum benivolentiores esse putat, eo magis et suæ et illius securitati prospicere. Nam veræ amicitiae est benivolis hominibus non in iis gratificari rebus.

20 τοιαῦτα χαρίζεσθαι τοῖς εὖνοις, ἐξ ὧν κακίνοις καὶ σφίσι αὐτοῖς ἔσται τις βλάβη, ἀλλ' ὁ μὲν ἂν μέλλῃ συνοίσειν ἀμφοῖν, συμπράττειν, ὁ δ' ἂν αὐτὸς ἄμεινον ἐκείνου προορᾷ, πρὸς τὸ καλῶς ἔχον τίθεσθαι καὶ μὴ τὴν ἤδη χάριν τοῦ μετὰ ταῦτα χρόνου παντὸς περὶ
25 πλείονος ἡγεῖσθαι. (135) Οὐ τοίνυν οὐδ' ἐκείνο λογιζόμενος δύνάμει κατιδεῖν, ὡς, εἰ καὶ βάρβαρος καὶ ἄπιστος ὁ Κερσοβλέπτης, ὁμοῦς προνοηθεῖ γ' ἂν μὴ τὰ τηλικαῦτ' ἀδικῆσαι Χαριδῆμον. ὅταν γὰρ πάλιν ἐξετάσω, ἡλίκων Κότυς Ἰφικράτην ἀποστερήσειν μέλ-
66 ὤλων οὐδὲν ἐφρόντισε παντελῶς τούτῳ γ' οὐδὲν ἂν ἡγοῦμαι μελῆσαι τῶν ἀπολουμένων Χαριδήμῳ. (136) Ὁ μὲν γ' ἐκείνου τιμὰς, σίτησιν, εἰκόνας, πατρίδα, ἢ ζήλων τὸν αὐτὸν ἐποίησεν, ὀλίγου δὲ λέγειν πάνθ' ὧν ἄνευ
5 ζῆν οὐκ ἄξιον ἦν Ἰφικράτει, νομίζων ἀποστερήσειν οὐκ ἐπεστράφη. οὗτος δ' ὡς ἀληθῶς τίνας ἂν καὶ λόγον σχοίη, μὴ τίνας Χαριδήμον ἀποστερήσῃ; οὐδ' ὅτι οὖν ἔστι γὰρ παρ' ὑμῖν αὐτῶν, οὐ παῖδες, οὐ εἰκόνας, οὐ συγγενεῖς, οὐ
10 ἀλλ' οὐδέν. (137) Καὶ μὴν εἰ μήτε φύσει πιστὸς ὁ Κερσοβλέπτης, ἔκ τε τῶν γεγενημένων πρότερον δικαίως ἄπιστος, μηδὲν τε τοιοῦτον ὑπάρχει τοῖς πράγμασι δι' ὃ κὰν παρὰ γνώμην καὶ φύσιν προνοηθεῖ τι τοῦ Χαριδήμου τίνας εἴνεγ' ἀπλῶς καὶ κοιμῶδη τετυρωμένους
15 οὕτως, ἃ βούλεται διαπράξεσθαι, συλλάβωμεν αὐτῶν, καὶ ταῦτ' ἐφ' ἡμῖν ὄντα; ἐγὼ μὲν οὐχ ὀρῶ.

138. Ὅτι τοίνυν ἄνευ τοῦ τοῖς πράγμασι μὴ συμφέ-
ρειν τὸ ψήφισμα, οὐδὲ πρὸς δόξαν συμφέρει τῇ πόλει τοιοῦτον οὐδὲν ἐψηφισμένη φαίνεσθαι, καὶ τοῦτο δεῖ
20 μαθεῖν ὑμᾶς. εἰ μὲν γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πῶν οἰκοῦντι τῶν καὶ νόμοις πολιτευομένων τὸ ψήφισμα ἐγγραπτό· δεινὸν δὲ ἦτον ἂν ἦν αἰσχρόν. νῦν δὲ γέγραπται Χαριδήμῳ τῇ πόλιν μὲν οὐδ' ἠντινοῦν οἰκοῦντι, Θρακί δ' ἀνθρώπων βασιλεῖ στρατηγούντι καὶ διὰ τῆς ἐκείνου βασιλείας πολλοὺς ἀδικοῦντι. (139) Ἰστε γὰρ
25 δῆπου τοῦθ', ὅτι πάντες οἱ ξαναγοῦντες οὗτοι πόλεις καταλαμβάνοντες Ἑλληνίδας ἄρχιν ζητοῦσι, καὶ πάντων, ὅσοι περ νόμοις οἰκεῖν βούλονται τὴν αὐτῶν ὄντες ἐλεύθεροι, κοινοὶ περιέρχονται κατὰ πᾶσαν χώραν, εἰ δεῖ τάλῃθες εἰπεῖν, ἐγθροί. Ἄρ' οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
66 ναῖοι, καλὸν ἢ πρέπον ὑμῖν, τοῦ μὲν ἔνεκα τῆς ἑαυτοῦ πλεονεξίας ἐπιβουλεύσαντος οἷς ἂν τύχῃ, τοιαύτην φυλακὴν ἐψηφισμένους φαίνεσθαι, τοῖς δ' ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν
5 ἐλευθερίας ἀμυνομένοις εἰργεσθαι τῆς ὑμετέρας συμμαχίας προειρηθέναι; (140) Ἐγὼ μὲν οὐχ ὑπολαμβάνω τοῦτ' οὔτε καλῶς ἔχειν οὐθ' ἡμῶν ἀξίως. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν Λακεδαιμονίους μὲν ἐγκαλεῖν ὅτι τοὺς τὴν Ἀσίαν οἰκοῦντας Ἑλληνας ἐγράφαν ἐξεῖναι δρᾶσαι πᾶν
10 ὃ τι ἂν ἐθέλῃ βασιλεὺς, αὐτοὺς δ' ἐκδοῦναι καὶ τοὺς τὴν Εὐρώπῃν οἰκοῦντας Κερσοβλέπτη καὶ πάντας, ὅσων περ ἂν οἴηται κρείττων Χαριδήμος ἕσσεσθαι; οὐ γὰρ ἄλλο τι ποιῆι τὸ ψήφισμα τοῦτ', ὅτε τῶν μὲν ἐκείνου στρατηγῶν, οὐ διείρηται, τί πρακτέον ἢ μή, πᾶσι δ', ἂν τις ἀμύνηται, τοσοῦτος ἐπήρηται φόβος.

15 141. Καὶ μὴν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ γεγονός τι

quæ et in illorum et in tuum cedere detrimentum possint, sed in his quidem, quæ utrisque prodesse queant, adjuvare, quæ autem ipse melius illo provideas, ea rite administrare nec præsentis obsequii dulcedinem totius reliqui temporis utilitati antepondere. (135) Neque illud quoque cogitanti mihi probabile videtur, Cersobleptem, etsi barbarus sit et perfidus, curaturum tamen ne tantis afficiat injuriis Charidemum. nam rursus quum inquiri, quantis bonis Iphicratem Cotys spoliaturus, nihil ea re sit commotus; penitus istius quidem crediderim nihil relaturum esse, quicquid tandem perierit Charidemo. (136) Nam Cotys illum honoribus, victu publico, status, patria, quæ nomen ejus illustrarat, rebus prope dixerim omnibus, sine quibus indigna erat vita Iphicrati, se spoliaturum sciens non curavit. sed iste vere cujus rei rationem habuerit, ne qua re spoliaret Charidemum? nam prorsus nullam habet licet apud vos, non liberos, non imaginem, non cognatos, non aliud quicquam. (137) Et vero si nec natura fidus est Cersobleptes, et propter ea, quæ prius acta sunt, jure suspectus, nec quicquam in rebus inest, propter quod vel contra voluntatem et ingenium Charidemi rationem haberet; quæ causa est cur sic per puram et inaximam insaniam ad libidinem suam explendam illum adjutem, præsertim quum tota res in detrimentum nostrum cessura sit? Equidem nullam video.

138. Præterquam igitur quod decretum hoc non est ex usu reipublicæ, existimationi quoque nostræ civitatis tale quicquam decrevisse adversari, et id cognoscendum vobis est. Si enim, Athenienses, urbem habitanti alicui et legibus obnoxio rogatum esset decretum; etsi iniquum, minus turpe tamen esset. nunc autem Charidemo rogatum est, qui nullam urbem habitat, et regi homini Thraci ducit exercitum, cujus regno fretus, multis injuriam facit. (136) Scitis enim hoc profecto, omnes istos, qui peregrinis præsent exercitibus, Græcis urbibus occupandis imperium sibi vindicare, et omnium qui in patria sua vivere volunt libertate fruentes, omnem regionem pervagari, si fas est verum dicere, communes hostes. Num igitur honestum vobis aut decorum erit, Athenienses, illi, qui explendæ suæ avaritiæ causa quibusvis, in quos incidit, insidiabitur, talem custodiam manifesto decrevisse, illis vero, qui suam libertatem asserturi sunt, vestra societate interdixisse? (140) Ego certe hoc neque honestum neque e dignitate vestra esse censeo. Quam enim turpe fuerit accusare Lacedæmonios, quod in fœdera retulerunt, licere Persarum regi Græcos Asiam incoletes arbitratu suo tractare, si nos ipsi Cersoblepti etiam eos dedamus, qui Europam incolunt, denique omnes, quibus se Charidemus superiorem fore confidet? neque enim alia decreti hujus vis est, quum definitum non sit, quid duci illius agendum, quid non agendum, et omnibus, si quis se defenderit, tantus metus impendat.

141. Verum, Athenienses, etiam rem gestam vobis reci-

πρᾶγμα φράσαι πρὸς ὑμᾶς βούλομαι, δι' οὗ μᾶλλον ἐθ' ὑμῖν γενήσεται δῆλον, ὡς σφόδρα δεῖ λύσαι τὸ ψήφισμα τούτ'. Ὑμεῖς ἐποίησαθ' ἐν τισι καιροῖς καὶ χρόνοις Ἀριοβαρζάνην πολίτην καὶ δι' ἐκείνον Φιλίσκον, ὡς περ 20 νῦν διὰ Κερσοβλέπτην Χαρίδημον. ἂν δ' ὅμοιος ἐκείνου τούτῳ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου, διὰ τῆς Ἀριοβαρζάνου δυνάμειος πόλεις κατελάμβανεν Ἑλληνίδας, εἰς ἃς εἰσιὼν πολλὰ καὶ δεινὰ ἐποίει, παῖδας ἐλευθέρους ἀδ- 25 κῶν καὶ γυναῖκας ὑβρίζων, καὶ πάντα ποιῶν ὅσ' ἂν ἀνθρώπος ποιήσειεν ἀνευ νόμου καὶ τῶν ἐν πολιτείᾳ καλῶν θετραμμένους, εἰς ἐξουσίαν ἐλθῶν. (142) Ἐν δὲ Λαμφάκῳ τινὲς ἀνθρώποι γίγονται δύο (Θερσαγόρας ὄνομα αὐτῶ, θατέρω δ' Ἐξήκεστος), οἱ παραπλήσια 667 τοῖς παρ' ἡμῖν γνόντες περὶ τὸν τύραννον ἀποκτινύουσι τὸν Φιλίσκον δικαίως, τὴν αὐτῶν πατρίδα οἰόμενοι δεῖν ἐλευθεροῦν. Εἰ δὲ τῶν τῶν ὑπὲρ Φιλίσκου λεγόντων, ὅτ' ἐμισθοδότην μὲν τοῖς ἐν Περίρῳ ξένοις, εἶχε δ' ὅλον τὸν Ἑλλάςποντον, μέγιστος δ' ἦν τῶν ὑπάρχων, ἔγραψέ 5 τις, ὡς περ οὗτος νυνί, « ἐάν τις ἀποκτείνῃ Φιλίσκον, ἀγώγιμον αὐτὸν ἐκ τῶν συμμάχων εἶναι » πρὸς Διὸς θεάσασθε, εἰς ὅσην αἰσχύνῃν ἂν ἡ πόλις ἡμῶν ἐληλύθει. (143) Ἦκε μὲν γὰρ ὁ Θερσαγόρας καὶ ὁ Ἐξήκεστος εἰς 10 Λέσβον, καὶ ἔρχονται ἐκεῖ. εἰ δ' ἐρήπτετό τις τῶν Φιλίσκου φίλων ἢ παιδῶν· ἐξέδιδότ' ἂν ὑπὸ τοῦ ὑμετέρου ψήφισματος. πῶς οὖν οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν ἦτε πεπονηκότες, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τοὺς μὲν παρ' ἡμῖν τοιοῦτό τι πράξαντας χαλκοῦς ἰστάντες καὶ ταῖς μεγί- 15 σταις δωρεαῖς τιμῶντες φαίνεσθε, τοὺς δ' ἐτέρωθί που τὴν αὐτὴν τούτοις διάνοιαν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος ἔχοντας ἐκδότους εἶναι κατεψηφισμένοι; Τοῦτο τοίνυν ἐπ' ἐκείνου μὲν, εὖ ποιοῦν, οὐ συνέβη φενακισθεῖσιν ὑμῖν αἰσχύνῃν ὀφλεῖν, ἐπὶ τούτου δέ, ἐὰν ἐμοὶ πεί- 20 θησθε, φυλάξεσθε. μὴ γὰρ ὠρισμένου μηδενός, ἀλλ' ἀπλῶς « ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον » γεγραμμένου, τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, καὶ τοιοῦτό τι συμβαίῃ.

144. Βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ τὰ πεπραγμέν' ἐξετάσαι τῷ Χαριδήμῳ διὰ βραχείων, καὶ δεῖξαι τὴν υπερ- 25βολὴν τῆς ἀναιδείας τῶν ἐπαινούμενων αὐτόν. ἐν δ' ὑμῖν ἐκεῖν' ὑπισχνούμαι (καὶ μοι μηδεὶς ἀχθεσθῆ τῇ ὑποσχέσει), οὐ μόνον ὑμῖν ἐπιδειξῶ τῆς φυλακῆς οὐκ ἄξιον ἦν γέγραφεν οὗτος, ἀλλὰ καὶ δίκην δόντ' ἂν δικαίως τὴν μεγίστην, εἴπερ οἱ καχόνοι καὶ φενακίζοντες ὑμᾶς 668 καὶ διὰ παντὸς ἐναντία πράττοντες κολάζουσιν' ἂν δικαίως. (146) Ἴσως δέ τισι λογιζομένοις ὑμῶν, ὅτι πρῶτον μὲν πολίτης γέγονεν ἀνθρώπος, εἶτα πάλιν χρυσοῖς στεφάνοις ὡς εὐεργέτης ἐστεφάνωται, θαυμάζειν ἐπελήλυ- 5 θεν, εἰ τὰ τληκαυθ' οὕτως ἐξηπάτησθε βραδίως. Εὖ τοίνυν ἴστε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐξηπάτησθε. καὶ δι' ἃ γ' εἰκότως τοῦτο πεπόνθατε, ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς φράσω. Ὅτι, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλὰ γινώσκοντες ὀρθῶς 10 εἰσέτι οὐ διὰ τέλους αὐτοῖς χρῆσθε. (146) Οἶον τι λέγω; εἰ τις ὑμᾶς ἔροιτο τί πονηρότατον νομίζετε τῶν ἐν τῇ πόλει πάντων ἐθνῶν· οὔτε τοὺς γεωργοὺς οὔτε τοὺς ἐμπόρους οὔτε τοὺς ἐκ τῶν ἀργυρεῶν οὔτε τῶν τοιοούτων

tare volo, quo magis perspiciatis, quantopere decretum hoc sit solvendum. Vos rationibus commoti quibusdam aliquando civem fecistis Ariobarzanem et propter hunc, Philiscum, ut nunc propter Cersobleptem Charidemum. ille vero eodem praeditus animo, quo iste, Ariobarzanis utens exercitu Graecas urbes occupabat, atque in eas ingressus, multa et crudelia facinora edebat, ingenuis pueris violandis et mulieribus stuprandis, nihil denique non faciebat, quaecunque homo nullis legibus, et nullis ullius reipublicae honestis institutis et disciplina educatus, principatum nactus facit. (142) Jam Lampasaci duo quidam homines existere (Thersagoras ei nomen fuit, Execestus alteri), qui idem, quod illi celeberrimi apud nos, de tyranno statuente Philiscum occiderunt, laud injuria, quod patriae suae libertatem asserendam esse existimabant. Quod si quis Philisci studiosus orator tum, quum peregrinis Perinthi militibus stipendia solveret, totum Hellespontum teneret, omnium praesidium esset amplissimum, rogasset, quemadmodum iste nunc, « si quis occiderit Philiscum, abduci eum e ditone sociorum liceat »; per Jovem videtis in quantam ignominiam civitas nostra abiisset. (143) Venerunt enim Thersagoras et Execestus in Lesbum, et illi c habitaverunt. quod si quis e Philisci amicis aut liberis manum iis injecisset, deditus e vestro decreto fuisset. Quam igitur turpe atque indignum, Athenienses, egissetis, quum eos, qui apud vos tale quid fecerunt, et aereis statutis et summis honoribus aperta ornetis, si eos, qui alio quopiam in loco idem, quod hi, de patria sua senserunt, dedendos damnassetis? Atque in illo quidem, feliciter sane, non accidit, ut decepti dedecus susciperetur, in hoc vero, si mihi parebitis, ne id usu veniat prospicietur. quum enim nulla re definita pure scriptum sit « si quis occiderit Charidemum »; fieri possit ut casu etiam tale quippiam eveniat.

144. Nunc vero etiam in facta Charidemi breviter inquiram, et summam eorum impudentiam, a quibus laudatur, ostendam. Unum autem vobis illud polliceor (neque vero quicquam pollicitationem meam aegre ferat), me non illud modo vobis ostensurum, indignum eum esse custodia ab isto decreta, sed gravissimum etiam supplicium meruisse, quandoquidem malevoli vobis et impostores et continenter adversantes jure puniantur. (145) Fortasse autem vestrum quibusdam considerantibus, primum civem eum esse factum, deinde rursus aureis coronis tanquam de republica bene meritum decoratum, mirari subit, vos tantis in rebus tam facile esse deceptos. Ne igitur dubitetis, Athenienses, vos esse deceptos. cur autem id quidem vobis accidisse consentaneum sit, exponam. Vos, Athenienses, quum multa recte intelligatis, iisdem parum constanter, quum usus postulat, insistitis. (146) Exempli causa quid vobis dicam? Si quis vos interroget, quod genus hominum ex omnibus in civitate improbissimum putetis; nec agricolas nec mercatores nec metallicos neque quicquam tale responderitis, sed si

οὐδὲν ἂν εἴποιτε, ἀλλ' εἰ τοὺς ἐπὶ μισθῶ λέγειν καὶ
 15 γράφειν εἰσθότας εἴποι τις, εὔ οἶδ' ὅτι συμφήσαιτ' ἂν
 ἅπαντες. μέχρι μὲν δὴ τούτου καλῶς ἐγνώκατε, ἔπειτ'
 οὐκέτ' ὀρθῶς τὸ λοιπόν. (147) οὐς γὰρ αὐτοὶ πονηρο-
 τάτους νομίζετε πάντων, τούτοις περὶ τοῦ ποῖόν τιν'
 ἕκαστον χρῆ νομίζειν πεπιστεύκατε. οἱ δ', ὅν ἂν αὐ-
 τοῖς λυσιτελῆ, καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν εἶναί φασιν,
 20 οὐχ ὅν ἂν ᾗ δίκαιον καὶ ἀληθές. ὅπερ πεποικήασιν τὸν
 Χαριδῆμον τοῦτον οἱ ῥήτορες πάντα τὸν χρόνον, ὡς καὶ
 ὑμεῖς ὁμολογήσατε, ἐπειδὴν ἀκούσθετέ μου τὰ πεπρα-
 γμέν' αὐτῶ.

148. Ὅσα μὲν δὴ στρατιωτῆς ὧν ἐν σφενδονήτου καὶ
 25 ψιλοῦ μέρει τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἐναντὶ ἐστράτευται τῇ πόλει,
 οὐ τίθημι ἐν ἀδικήματος μέρει, οὐδ' ἔτι ληστικὸν ποτε
 πλοῖον ἔχων ἐληίζετο τοὺς ὑμετέρους συμμάχους, ἀλλ'
 αἷ ταῦτα. διὰ τί; ὅτι, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, αἱ ἀναγ-
 καίαι χρεῖαι τοὺς τοῦ τί πρακτέον ἢ μὴ λογισμοὺς
 669 ἀνακίρουσιν ἅπαντας, ὥςτ' οὐ πᾶν ταῦτ' ἀκριβολογεῖ-
 σθαι δεῖ τὸν δικαίως ἐξετάζοντα. ἀλλ' ὅθεν ἀρξάμενος
 ξεναγῶν ἤδη καὶ τινων ἀρχων στρατιωτῶν κακῶς ὑμᾶς
 ἐποίησε, ταῦτ' ἀκούσατέ μου. (149) Οὗτος ἐν μὲν ἅπαν-
 5 των πρῶτον, μισθωθείς ὑπ' Ἴφικράτους καὶ πλέον ἢ τρι-
 ἔτη μισθοφορήσας παρ' ἐκείνῳ, ἐπειδὴ τὸν μὲν Ἴφι-
 κράτην ἀποστράτηγον ἐποίησατε, Τιμόθεον δ' ἐπ'
 Ἀμφίπολιν καὶ Χερρόνησον ἐξεπέμψατε στρατηγόν,
 10 πρῶτον μὲν τοὺς Ἀμφιπολιτῶν ἡμέρους, οὐς παρ' Ἀρ-
 πάλου λαβὼν Ἴφικράτης ἔδωκε φυλάττειν αὐτῶ, ψη-
 φισαμένων ὑμῶν ὡς ὑμᾶς κομισαί, παρεβόηκεν Ἀμφιπο-
 λίταις, καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν τοῦτ' ἐμποδῶν
 κατέστη. δεύτερον δέ, μισθουμένου Τιμόθεου πάλιν
 15 αὐτὸν καὶ τὸ στράτευμα, τοῦτω μὲν οὐ μισθοῖ, πρὸς δὲ
 Κότυν πλέων ὄχετ' ἔχων τὰς ὑμετέρας τριακοντόρους,
 ὅν ἀκριβῶς ἤδει τῶν ὄντων ἀνθρώπων ἐχθρόταθ' ὑμῖν
 διακειμένον. (150) Καὶ μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ τὸν πρὸς Ἀμ-
 20 φίπολιν πολεμὸν πρότερον πολεμεῖν εἴλετο Τιμόθεος τοῦ
 πρὸς Χερρόνησον, καὶ οὐδὲν εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς ἐκεῖ κακόν,
 μισθοῖ πάλιν αὐτὸν Ὀλυνθίοις τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς
 καὶ τοῖς ἔχουσιν Ἀμφίπολιν κατ' ἐκείνον τὸν χρό-
 νον. καὶ πλέων ἐκείσε, ἐκ Καρδίας ἀναχθεῖς, ἵνα τὰν-
 ἀντία τῇ πόλει πολεμῆ, ὑπὸ τῶν ἡμετέρων τριήρων
 25 ἐάλω. διὰ τὸν παρόντα δὲ καιρὸν καὶ τὸ δεῖν ξένων ἐπὶ
 τὸν πολεμὸν τὸν ἐπ' Ἀμφίπολιν, ἀντὶ τοῦ δίκην δοῦναι,
 ὅτι οὐκ ἀποδεδώκει τοὺς ἡμέρους καὶ διότι πρὸς Κό-
 τυν ἐχθρὸν ὄνθ' ὑμῖν ἡυτομόλησεν ἔχων τὰς τριακον-
 670 τόρους, πίστεις δοῦς καὶ λαβὼν ἐστράτευσε μεθ' ὑμῶν.
 (151) Ὡς δ' ἐκείνον δίκαιον ᾗν χάριν ὑμῖν εἶχειν οὐκ
 ἀπολωλότα, τοῦτο παθόντ' ἂν δικαίως, ἀντὶ τούτων ὡς
 ὀφειλοῦς ἢ πόλις αὐτῶ στεφάνους καὶ πολιτεῖαν καὶ ἅ
 5 πάντες ἐπίστασθε δέδωκεν. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
 τό τε ψήφισμ' ἀνάγνωθι μοι τὸ περὶ τῶν ἡμέρων, καὶ
 τὴν Ἴφικράτους ἐπιστολὴν καὶ τὴν Τιμόθεου, καὶ μετὰ
 ταῦτα τὴν μαρτυρίαν ταυτηνί. ὄψεσθε γὰρ οὐ λόγους
 οὐδ' αἰτίαν ἀλλ' ἀλήθειαν οὖσαν ὧν λέγω. — Λέγε τὴν
 10 μαρτυρίαν.

quis eos qui mercede concionari et rogare solent nominet, illi vos omnes assensuros minime dubito. Hactenus igitur bene sentitis, postea non amplius recte. (147) nam quos ipsi omnium improbissimos putatis, his creditis, quando judicandum est, qualis unusquisque sit existimandus. Hi vero, quemcunque dicere iis ipsis commodum est, et probum et improbum esse dicitant, non quemcunque æquitas et veritas dicit. id quod de Charidemo isto perpetuo fecerunt oratores, quemadmodum et vos fatebimini, quando ex me facta illius audiveritis.

148. Quæ igitur miles adhuc, dum funditoris et velitis parte fungeretur initio, contra nostram rempublicam bello fecit, non inter injurias numero, neque illud, quod navigium aliquando nactus piraticum vestros socios deprædatus est, sed omitto hæc. quamobrem? quia, Athenienses, necessitas et inopia cogitationes, quid ex officio sit, quid contra officium, tollit universas, quare hæc nimis accurato ad calculos revocare non est æqui examinatio. Sed unde inceperit jam dux mercenariorum et quibusdam militibus præfectus vos lædere, hæc ex me audite. (149) Primum omnium iste, conductus ab Iphicrate, quum plus quam triennium sub eo stipendia fecisset, postquam imperium Iphicrati abrogastis et Timotheum cum imperio adversus Amphipolim et Chersonesum ablegastis, primum Amphipolitanos obsides, quos ab Harpalo acceptos isti ad custodiendum Iphicrates tradiderat, qui ex vestro decreto ad vos mittendi erant, Amphipolitius reddidit, quæ res obstitit, ut ne Amphipolis caperetur. deinde, quum Timotheus eum denuo cum ejus exercitu mercede conducere vellet, ei operam suam non locavit, sed cum vestris navibus remorum tricenorum ad Cotym profectus est, quem vobis omnium hominum inimicissimum esse certissimo sciebat. (150) Postea, quum Timotheo visum esset bellum Amphipolitanum prius conficere, quam Chersonesum recuperare, neque in hac iste ullo modo lædere vos posset, denno suam operam Olynthiis locat inimicis vestris, et ei factioni, quæ tum Amphipolim tenebat. quo dum navigat, Cardia egressus, ut contra vos arma ferret, a vestris triremibus captus est. sed quia temporis illius ratio postulabat, et mercenariis ad Amphipolitanum bellum opus erat, quum plectendus esset, quod vobis obsides non tradidisset, et quod ad Cotym hostem vestrum cum vestris tricenorum remorum navibus transfugisset, fide data et accepta, vobiscum militavit. (151) Pro quibus igitur rebus æquum erat eum vobis habere gratiam, quia non perierat, id quod meruisset, pro his nostra urbe, velut affecta beneficiis, coronas ei et civitatem et quæ scitis omnes largita est. Ac hæc a me vere dici, et decretum de obsidibus recita mihi et Iphicratis literas itemque Timothei, et deinde hoc testimonium. Videbitis enim non verba vel accusationem, sed vera ea esse, quæ commemoro. — Recita testimonium.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

152. Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ τὸ πρῶτον, οὗ πολεμεῖν
 ἡμῖν ᾤετο, ἐκέισε ἐμίσθωσεν αὐτὸν, πολλαχόσε ἄλλοσε
 μισθῶσαι παρὸν, καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς οὐδὲν ἐκεῖ κακὸν
 15 εἶχε ποιεῖν ὑμᾶς, ἐπλεῖ δεῦρο πάλιν οὗ τάναντι' ἡμελλε
 πράξειν τῇ πόλει, καὶ τοῦ μὴ λαβεῖν Ἀμφίπολιν πάντων
 οὗτος αἰτιώτατος ἐστίν, ἀκηκόατ' ἐκ τῆς ἐπιστολῆς καὶ
 τῆς μαρτυρίας. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τοιαῦτ' ἐστὶ τῶν
 20 ἔργων τῶν Χαριδήμου, μετὰ ταῦτα δ' ἄλλα θεάσασθε.
 (153) Χρόνου γὰρ διελθόντος καὶ τοῦ πολέμου πρὸς Κότυν
 ὄντος ἤδη πέμπει πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολὴν (μᾶλλον δ' οὐχὶ
 πρὸς ὑμᾶς ἀλλὰ πρὸς Κηφισόδοτον. οὕτω σφόδρ' ὑπ'
 25 αὐτοῦ γ' οὐδ' ἂν ἐξαπατηθῆναι τὴν πόλιν ἠγείτο, συν-
 εἰδὼς ἃ πεποίηκεν), ἐν ᾗ Χερβρόνησον ὑπέσχετο τῇ
 πόλει κομιεῖσθαι, πάντα τοῦτοις τάναντι' ἐγνωκῶς
 ποιεῖν. δεῖ δ' ὑμᾶς τὸ πρᾶγμα, οἷον ἦν, τὸ περὶ τὴν
 ἐπιστολὴν ἀκοῦσαι (καὶ γὰρ ἐστὶ βραχὺ) καὶ θεωρῆσαι
 671 τὸν τρόπον τάνθρώπου, ὡς ἡμῖν ἀπ' ἀρχῆς κέχρηται.
 (154) Ἐκεῖνος ὡς ἀτόμισθος γίγνεται παρὰ τοῦ Τιμοθέου
 τότε, ἀπ' Ἀμφιπόλεως ἀναχωρῶν διαβάς εἰς τὴν Ἀσίαν,
 διὰ τὴν σύλληψιν τὴν Ἀρταβάζου συμβᾶσαν τὸθ' ὑπ'
 5 Αὐτοφραδάτου μισθοῦ τὸ στρατεύμα καὶ ἑαυτὸν τοῖς
 Ἀρταβάζου κηδεσταῖς. λαβὼν δὲ πίστει καὶ δούς,
 ὀλιγωρήσας τῶν ὄρκων καὶ παραβάς αὐτοῦς, ἀφυλάκτων
 ὄντων ὡς ἂν πρὸς φίλον τῶν ἐν τῇ χώρᾳ, καταλαμβάνει
 Σκῆψιν καὶ Κέβρηνα καὶ Ἴλιον αὐτῶν. (155) Ἐγχα-
 10 τῆς δὲ γενόμενος τοῦτων τῶν χωρίων πρᾶγμα' ἐπαθε
 τοιοῦτον, οἷον οὐχ ὅτι στρατηγὸς ἂν ἠγνόησέ τις εἶναι
 φάσκων, ἀλλ' οὐδ' ὁ τυχὼν ἀνθρώπος. οὐδ' ὀτιοῦν γὰρ
 χωρίων ἔχων ἐπὶ θαλάττῃ, οὐδ' ὅθεν ἂν σιτοπομπίας
 15 εὐπόρησε τοῖς στρατιώταις, οὐδ' αὖ σίτον ἔχων ἐν τοῖς
 χωρίοις, ὑπέμεινε ἐν τοῖς τεύχεσι καὶ οὐ διαρπάσας
 ᾄχετο, ἐπειδὴ γ' ἀδικεῖν ἔγνω. ὡς δὲ συλλέξας δύ-
 ναμιν παρῆν ὁ Ἀρταβάζος, ἀφειμένος παρὰ τοῦ Αὐτο-
 φραδάτου, τῶ μὲν ὑπῆρχεν ἐπισιτισμὸς ἐκ τῆς ἀνωθεν
 20 Φρυγίας καὶ Λυδίας καὶ Παφλαγονίας οἰκείας οὐσίας,
 τῶ δ' οὐδ' ὀτιοῦν ἄλλο πλὴν πολιορκία περιεστῆκει.
 (156) Αἰσθόμενος δ' οὗ ἦν κακοῦ καὶ λογισμὸν λαβὼν
 ἔτι ληφθήσεται, κἂν μηδὲν τῶν ἄλλων, τῶ γε λιμῶ,
 εἶδεν, εἴτε δὴ τινος εἰπόντος εἴτ' αὐτὸς συνείς, ὅτι σω-
 τηρία μόνη γένοιτ' ἂν αὐτῶ, ἥπερ ἅπαντας ἀνθρώπους
 25 σώξει. ἔστι δ' αὕτη τίς; ἡ ὑμετέρα, ᾧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, εἴτε χρῆ φιλανθρωπία λέγειν εἴθ' ὅ τι δήποτε.
 γνοὺς δὲ τοῦτο πέμπει τὴν ἐπιστολὴν ὑμῖν, ἧς ἄξιόν
 ἐστὶν ἀκοῦσαι, βουλόμενος διὰ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ
 672 κομιεῖσθαι Χερβρόνησον ἡμῖν, καὶ διὰ τὸν τὸν Κηφι-
 σόδοτον δοκεῖν ἐγθρόν ὄντα τοῦ Κότους καὶ τοῦ Ἰφι-
 κράτους ταῦτα βούλεσθαι, τριτήρων εὐπορήσας παρ'
 ὑμῶν ἀσφαλῶς ἐκ τῆς Ἀσίας ἀποδρᾶναι. (157) Τί δὲ
 5 συμβαίνει παραυτᾶ, ὅθεν ἐξηλέγχθη φανερῶς τὸ πρᾶγμα'
 ἐπ' αὐτοφώρῃ; Ὁ Μέμνων καὶ ὁ Μέντωρ, οἱ κηδεσται
 τοῦ Ἀρταβάζου, ἀνθρώποι νέοι καὶ κεχηρημένοι ἀπρο-
 δοκῆτιψ εὐτυχία τῇ τοῦ Ἀρταβάζου κηδεῖα, βουλό-

DECRETUM. EPISTOLÆ. TESTIMONIUM.

152. Eum igitur et primum eo se addixisse, ubi se vobiscum
 belligerare putabat, quum alibi passim variae conditiones
 illi praesto essent, et postea quum ibi vos laedere non posset,
 rursus huc se contulisse, ubi adversaturus esset reipublicae,
 et quominus Amphipoli potiremini, unum omnium maxime
 obstare, e literis et testimonio audivistis. Ac principia
 quidem facinorum Charidemi talia sunt, postea vero alia
 contemplamini. (153) Tempore interjecto belloque contra
 Cotym jam gliscente mittit literas ad vos (imo non ad vos,
 sed ad Cephisodotum. usque adeo ab ipso urbem ne decipi
 quidem posse putabat, suorum facinorum conscius), in qui-
 bus literis se reipublicae nostrae Chersonesum velle restituere
 pollicitus est, quum omnino diversum facere decrevisset.
 Est autem vobis cognoscendum quae illius epistolae mittendae
 res fuerit, (paucis hoc fieri potest) et considerandus mos ho-
 minis, ut sciatis quomodo ab initio vobiscum egerit. (154)
 Ille enim quum dimissus esset a Timotheo, tum et Amphipoli
 discederet; in Asiam transgressus, quia Artabazus tum ab
 Autophradate captus erat, et exercitum et semetipsam gen-
 eris Artabazi locat. fideque data et accepta, neglecto et
 violato jurejurando, quum incolae, qui ab amico nihil sibi
 metuebant, nullas excubias agerent, Scepsin et Cebrena et
 Ilium eorum occupat urbes. (155) His potitus, imprudens
 in eam necessitatem incidit, quam non modo is qui se im-
 peratorem profitetur, sed ne e populo quidem quisquam
 ignorasset. quum enim nullum maritimum locum teneret,
 aut alium unde commeatum suppeditare militibus potuisset,
 neque in ipsis oppidis frumentum haberet; intra mœnia
 substitit, neque direptis urbibus abiit, quandoquidem
 omnino scelerate agere decreverat. Ut vero Artabazus
 dimissus ab Autophradate, collectis copiis aderat; is e su-
 periore Phrygia et Lydia et Paphlagonia conjunctis secum
 regionibus abunde commeatum habebat, Charidemo vero
 nihil praeter obsidionem supererat. (156) Quum autem
 animadverteret, in quantis esset malis, et cogitaret se,
 si nulla re alia, fame saltem iri subactum; perspexit, sive
 admonitus ab alio, sive ipse intelligens eam spem salutis
 solam restare sibi, quae omnes conservat. ea vero quae
 est? Vestra, Athenienses, sive dicenda est humanitas sive
 quodcunque tandem. Quod ubi statuerat, vobis mittit
 epistolam, quam audire operae pretium est, ut, ostentata spe
 Chersonesi vobis recuperandae, et quia Cephisodotus, qui
 Cotyis et Iphicratis erat inimicus, hoc velle videbatur,
 trirremihus a vobis suppeditatis, tuto ex Asia aufugeret.
 (157) Quid jam fit statim, unde res ipsa palam deprehensa
 est in manifesto? Memnon et Mentor, affines Artabazi, ho-
 mines adolescentuli, inexpectatam nacti felicitatem, affini-

μενοι τῆς χώρας ἀρχεῖν εὐθὺς ἐν εἰρήνῃ καὶ τιμᾶσθαι
 10 καὶ μὴ πολεμεῖν μηδὲ κινδυνεύειν, πείθουσι τὸν Ἀρτά-
 βαζον τοῦ μὲν τιμωρεῖσθαι τὸν Χαριδῆμον ἀρεῖσθαι,
 ἀποστελεῖαι δ' ὑπόσπονδον, διδάσκοντες ὡς ὑμεῖς, καὶ
 ἐκεῖνος μὴ θέλη, διαβιβάτε καὶ οὐ δυνήσεται κωλύειν.
 (158) Ὡς δὲ τυγχάνει ταύτης τῆς ἀλόγου καὶ ἀπρος-
 15 δοκῆτου σωτηρίας ὁ Χαριδῆμος, διαβάς εἰς τὴν Χερρό-
 νησον ἐφ' αὐτοῦ διὰ τὰς σπονδάς, τοσούτου ἐδέησεν
 ἐπελθεῖν τῷ Κότυϊ, γεγραπὸς ὅτι οὐχ ὑπομενεῖ Κότυς
 αὐτὸν ἐπιόντα, ἢ τὴν Χερρόνησον ἑπικωμεισθ' ὑμεῖς
 20 συμπαῖσαι, ὥστε πάλιν μισθώσας αὐτὸν τῷ Κότυϊ τὰ
 ὑπολοιπα τῶν ὑμετέρων χωρίων Κριθωτῆν καὶ Ἐλεούνην
 ἐπολιόρκει. Καὶ ὅτι ταῦτα, καὶ ἦνίκα ἔτι ἦν ἐν τῇ
 Ἀσίᾳ καὶ τὴν ἐπιστολὴν ἐπεμπε πρὸς ὑμᾶς, ἐγνωκῶς
 25 ποιεῖν ἐφενάκιζεν ὑμᾶς, ἀπὸ τῆς διαβάσεως ἣν ἐποίη-
 σαστο γνώσεσθε. ἐκ γὰρ Ἀβύδου τῆς τὸν ἅπαντα
 χρόνον ὑμῖν ἐχθρᾶς, καὶ θδεν ἦσαν οἱ Σηστὸν καταλα-
 βόντας, εἰς Σηστὸν διέβαιναν, ὃν εἶχε Κότυς. (159) Καίτοι
 μὴ νομίζετε μήτ' ἂν τοὺς Ἀβυδηνοὺς αὐτὸν ὑποδέχεσθαι
 μήτ' ἂν τοὺς ἐν τῷ Σηστῷ τῆς ἐπιστολῆς ὑμῖν ἐκεῖνης
 673 πεπεμμένης, εἰ μὴ συνήδεσαν φανακίζοντι αὐτῷ τότε
 καὶ συνεξηπάτων αὐτοῖ, βουλόμενοι τοῦ μὲν διαβῆναι
 τὸ στρατεύμα ὑμᾶς παρέχειν τὴν ἀσφάλειαν, διαβάτος
 δ', ὅπερ συνέβη δόντος Ἀρταβάζου τὴν ἀδειαν, αὐτοῖς
 5 ὑπάρξει τὴν χρεῖαν. Ὅτι τοῖνον οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε
 τὰς ἐπιστολάς, ἣν τ' ἐπεμψεν ἐκεῖνος, καὶ τὰς παρὰ
 τῶν ἀρχόντων τῶν ἐκ Χερρόνησου. γνῶσεσθε γὰρ ἐκ
 τούτων ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει.

[ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.]

10 160. Ἐνθυμεισθε, θδεν διέβη, ἐξ Ἀβύδου, εἰς Ση-
 στὸν. ἄρ' οὐν οἴεσθ' ἂν ὑποδέξασθαι τοὺς Ἀβυδηνοὺς ἢ
 τοὺς Σηστιοὺς, εἰ μὴ συνεξηπάτων, ὅτε τὴν πρὸς ὑμᾶς
 ἐπεμπεν ἐπιστολὴν;
 Λέγε αὐτοῖς τὴν ἐπιστολὴν αὐτήν. καὶ θεωρεῖτε, ὡς
 15 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς ἐπεβολὰς ὧν αὐτὸς περὶ αὐτοῦ
 πρὸς ὑμᾶς ἔγραψεν ἐπαινῶν, καὶ τὰ μὲν ὡς πεποιήκε
 λέγων, τὰ δ' ὑπισχνούμενος ποιήσειν. Λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

20 161. Καλὰ γε (οὐ γάρ;) ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ γε-
 γραμμένα καὶ χάριτος πολλῆς ἀξία, εἰγ' ἦν ἀληθῆ.
 Νῦν δ', ὅτε τῶν σπονδῶν οὐκ ὤρετο τεύξεσθαι, ταῦτ'
 ἔγραψεν ἐξαπατῶν, ἐπειδὴ δ' ἔτυχε, λέγε οἱ ἐποίησεν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

25 Οὐκοῦν τοῦ κομεισθαι τὰπολλωλότα χωρὶ ὑποσχο-
 μένου Χαριδῆμου διαβάτος φησὶν ὁ ἀρχων Κριθωτῆς
 περὶ τῶν ὑπαρχόντων γεγενῆσθαι μείζους τῶν πρότερον
 τοὺς κινδύνους. Λέγ' ἐξ ἑτέρας ἐπιστολῆς ἐπιδειξας.

674

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγ' ἐξ ἑτέρας.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

162. Ὅρατε, ὅτι πανταχῶθεν τὸ πρᾶγμα μαρτυρεῖται,
 ὅτι διαβάς οὐκ ἐπὶ τὸν Κότυν ἀλλ' ἐφ' ἡμᾶς μετ' ἐκεῖ-
 6 νου ἐπορεύετο. Ἔτι τοῖνον ταύτην μόνην ἀνάγνωθί

talem Artabazi, cupidi statim exercendi imperii in pace et
 potiundi honoribus, non gerendi belli aut periclitandi,
 Artabazum movent, ut ultione ommissa, Charidemum pacta
 conditione dimitteret, docentes, etiamsi ipse nollet, vos
 eum transportaturos, nec ipsum id posse prohibere. (158)
 Ut autem Charidemus præter omnem rationem et insperatè
 sic incolumis evadit; suo arbitrio propter pactam condi-
 tionem in Chersonesum trajectus, tantum abfuit, ut Cotym,
 quem suum impetum non toleraturum scripserat, aggrede-
 retur, aut ad Chersonesum recuperandam vobis adjumento
 esset, ut denuo sua opera Cotyi mercede locata, reliquas
 vestras urbes Crithotam et Eleuntem obsideret. Eum
 autem quum hoc, dum adhuc in Asia erat, et epistolam ad
 vos mittebat, facere constituisset, vos decepisse, ex ejus
 trajectu cognoscetis. nam Abydo urbe perpetuo vobis ini-
 mica, et unde erant qui Sestum occuparant, Sestum transiit,
 quam Cotys tenebat. (159) Ne vero putetis vel Abydenos
 eum fuisse recepturos vel Sestios missa ad vos illa epistola,
 nisi conscii fuissent, tum eum egisse fraude, et illius im-
 posturam ipsi adjuvissent, id studentes, ut transmittendi
 exercitus securitatem vos ei suppeditaretis, ubi vero trans-
 isset, id quod accidit facta illi per Artabazum discoedendi
 potestate, ut ipsi fruerentur commoditatibus. Hæc ita se
 habere, lege epistolas, tum eam quam ille misit, tum eas
 quas magistratus Chersonesitani cognoscetis enim per eas
 hæc ita se habere.

[EPISTOLÆ.]

160. Cogitate, unde transierit, Abydo, Sestum. Nunquid
 putatis Abydenos aut Sestios eum fuisse recepturos, nisi
 fraudis adjuutores fuissent, quum ad vos epistolam mit-
 teret?

Recita eis epistolam ipsam. et spectate, Athenienses,
 quam immensa de sese ad vos ipse scripserit se collaudans,
 et alia se fecisse dictitans, alia facturum promittens. Re-
 cita.

EPISTOLA.

161. Præclara certe (nonne?), Athenienses, ea quæ scri-
 psit, et magna gratia digna, si vera essent. Tunc vero,
 quum nulla spes fœderis esset, ad vos decipiendos illa scri-
 psit, postquam autem factam fuit fœdus, recita quæ fecerit.

EPISTOLA.

Quum igitur Charidemus, qui se vobis amissa oppida re-
 stitutum erat pollicitus, fretum transjecisset, magistratus
 Crithotæ asserit, graviora pericula fortunarum orta esse,
 quam prius. Lege ex alia epistola. ostende.

EPISTOLA.

Lege ex alia.

EPISTOLA.

162. Videtis rem ab omni parte confirmari, eum trans-
 vectum non contra Cotym, sed contra nos cum illo esse profec-
 tum. Age lege mihi hanc solum epistolam, reliquis omissis.

μοι τὴν ἐπιστολὴν, τὰς δ' ἄλλας ἔα. δῆλον γὰρ πού
[ὑμῖν] γέγονεν ὡς πεφανάκιεν ὑμᾶς. Λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

10 Ἐπίσχε. Ἐνθυμῆσθε, ὅτι γράψας μὲν ὡς ἀποδώ-
σει Χερρόνησον, τὰ λοιπὰ ἀφελῆσθαι μισθώσας αὐτὸν
τοῖς ὑμετέροις ἐχθροῖς ἐπεχειρεῖ, γράψας δὲ, ὡς Ἀλε-
ξάνδρου πρεσβευσαμένου πρὸς αὐτὸν οὐ προσεδέξατο,
τοῖς λησταῖς φαίνεται τοῖς παρ' ἐκείνου ταῦτά πράττων.
15 Εὐνοῦς γε (οὐ γὰρ;) ἀπλῶς ὑμῖν, καὶ οὐδὲν ἂν ἐπιστεί-
λας ψεῦδος οὐδ' ἐξαπατήσας.

163. Οὐ τοίνυν ἐκ τούτων πῶ δῆλόν ἐσθ', οὕτω σα-
φῶς δῆλον ὄν, ὡς οὐδὲν πιστὸν ἐσθ' ὢν ἐκείνός φησιν ἢ
προσποιεῖται τῇ πόλει προσέχειν, ἀλλ' ἐκ τῶν μετὰ
ταῦτα συμβάντων ἔσται φανερώτερον. Τὸν μὲν γὰρ
20 Κότυν, εὖ ποιῶν, ὄντα γ' ἐχθρὸν ὑμῖν καὶ πονηρὸν
ἀποκτίνουσιν ὁ Πύθων, ὁ δὲ Κερσοβλέπτης ὁ νυνὶ βα-
σιλεύων μειρακῦλλιον ἦν καὶ πάντες οἱ τοῦ Κότους
παῖδες, τῶν δὲ πραγμάτων κύριος διὰ τὴν παρουσίαν
25 καὶ τὸ δύναμιν ἔχειν ὁ Χαρίδημος ἐγεγόνει, ἥκε δὲ
Κηρισόδοτος στρατηγῶν, πρὸς ὃν αὐτὸς ἐπέμψε τὴν
ἐπιστολὴν ἐκείνην, καὶ αἱ τριῆρεις, αἱ, ὅτ' ἦν ἀδελὰ
τὰ τῆς σωτηρίας αὐτῶν, καὶ μὴ συγχωροῦντος Ἄρτα-
βάζου σώζειν ἤμελλον αὐτόν. (164) Ἴτι δὴ προσῆκεν,
675 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὡς ἀληθῶς ἀπλοῦν καὶ φίλον,
παρόντος μὲν στρατηγοῦ, οὐχ ὢν ἐκείνος ἐφῆσεν αὐτῷ
φθονεῖν οὐδενός, ἀλλ' ὃν αὐτὸς ἑαυτοῦ φίλον προεἶλετο
5 τῶν παρ' ὑμῖν καὶ πρὸς ὃν τὴν ἐπιστολὴν ἐπεπόμφει,
τετελευτηκότος δὲ Κότους, κύριον δ' ὄντα τῶν πρα-
γμάτων; οὐκ ἀποδοῦναι μὲν τὴν χώραν εὐθέως ὑμῖν,
κοινῇ δὲ μεθ' ὑμῶν καθιστάναι τὸν βασιλέα τῆς Θρά-
κης, δηλώσαι δ' ὡς εἶχεν εὐνοικῶς ὑμῖν καιροῦ τοιού-
10 του λαβόμενον; ἔγωγ' ἂν φαίην. (165) Ἄρ' οὖν ἐποίησέ
τι τούτων; πολλοῦ γε δεῖ. ἀλλὰ τὸν μὲν ἅπαντα
χρόνον μῆνας ἑπτὰ διήγαγεν ἡμᾶς πολεμῶν, ἐκ προφα-
νοῦς ἐχθρὸς ὢν καὶ οὐδὲ λόγον φιλόφρονος διδούς.
καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡμῶν δέκα ναυσὶ μόναις εἰς Πέριν-
15 θον ὀρμισαμένων, ἀκηκόστων ὅτι πλησίον ἐστὶν ἐκεῖ-
νος, ὅπως συμμιξαίμεν αὐτῷ καὶ περὶ τούτων εἰς λό-
γους ἐλθοίμεν, ἀριστοποιουμένους φυλάξας τοὺς στρα-
τιώτας ἐπεχείρησε μὲν ἡμῶν τὰ σκάφη λαβεῖν, πολ-
λοὺς δ' ἀπέκτεινε τῶν ναυτῶν, κατήραξε δ' εἰς τὴν θά-
20 λατταν ἅπαντας, ἱππέας ἔχων καὶ ψιλοὺς τινάς. (166)
Μετὰ ταῦτα δὲ πλευσάντων ἡμῶν οὐκ ἐπὶ τῆς Θράκης
τόπον οὐδὲν οὐδὲ χωρίον (οὐδὲ γὰρ τοῦτό γ' ἂν εἴποι
τις « νῆ ΔΓ', ἀμυνόμενος γὰρ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν
ἐποίει τι κακόν. » οὐκ ἔστι τοῦτο. οὐ γὰρ ἤλθομεν
25 οὐδαμοῖ τῆς Θράκης), ἀλλ' ἐπ' Ἀλωπεκόννησον, ἢ
Χερρόνησου μὲν ἐστὶ καὶ ἦν ὑμετέρα, ἀκρωτήριον δ'
ἀνέχον πρὸς τὴν Ἰμβρον ἀπωτάτω τῆς Θράκης, ληστῶν
δ' ἦν μεστὴ καὶ καταποντιστῶν, (167) ἐνταῦθα δ' ἐλθόν-
678 των ἡμῶν καὶ πολιορκούντων τούτους, πορευθεὶς διὰ
Χερρόνησου πάσης τῆς ὑμετέρας ἡμῖν μὲν προσέβαλεν,
ἐβόηθη δὲ τοῖς λησταῖς καὶ καταποντισταῖς. καὶ

Jam enim patet nimirum, quomodo vobis fucum fecerit.
Recita.

EPISTOLA.

Satis. Cogitate, quum scripsisset se Chersonesum redditu-
rum, locata vestris inimicis opera, eripere cetera conatum
esse, quum autem scripsisset Alexandri legatos a se repu-
diatos, constat eum quæ illius latrones eadem factitasse.
Benivulus saltem (nonne?) simpliciter vobis neque ullum
mendacium scripsit neque fucum fecerit.

163. Nondum autem hinc constat, quanquam ita palam
constat, nihil esse fide dignum, quicquid se studio repu-
blicæ nostræ factitare dicit aut simulat, sed ex insectis
factis id erit manifestius. Nam Cotym diis faventibus (s
quidem hostis vester et sceleratus homo erat) Python oc-
cidit, Cersobleptes autem, qui nunc regnat, adolescentulus
erat et omnes Cotyis liberi, summa rerum autem, tum
quia præsens erat, tum quia habebat exercitum, penes Cha-
ridemum erat. venit autem Cephisodotus imperator, ad
quem ille miserat epistolam illam, et trirames, quum salus
ejus in dubio esset, etiam invito Arlabazo eum liberaturæ.
(164) Quid igitur, Athenienses, decebat hominem vere
simplicem et amicum, imperatore præsentem, non uno ex
iis, quos invidere sibi dixit, sed illo, cujus in vestra urbe
amicitiam prætulera omnibus, et ad quem literas miserat,
Cotye mortuo et omni auctoritate in ipsum collata? nonne
statim reddere vobis regionem, e vestro communi consilio
regem Thraciæ instituire et tali occasione oblata suam in
vos probare benivolentiam? Equidem affirmarim. (165)
Num igitur tale quicquam fecit? Plurimum certe abest.
quin totum tempus, septem menses, contra nos perpetuo
gessit bellum, manifesto inimicus neque ullum humanum
verbum prolocutus. nam initio quum nos decem solum
navibus ad Perinthum appulsemus, quoniam ipse prope
adesse ferebatur, ut nos cum eo conjungeremus, hisce de
rebus cum eo collocuturi, observans nostros milites appa-
rando prandio intentos, conatus est naves nostras interci-
pere, multosque nautarum occidit, et in mare præcipites
compulit omnes, equites habens et velites nonnullos. (166)
Deinde nobis nullum Thraciæ locum aut oppidum peten-
tibus (neque enim hoc quis dixerit « Sane, nam defendens
se, ne læderetur, vim repulit ». non ita est. neque enim
usquam in Thraciam venimus), sed in Alopeconnesum quæ
et ad Chersonesum pertinet et vestra fuit, et promontorium
adversus Imbrum eminens longissime a Thracia remotum,
quæ prædonibus et piratis referta erat, (167) huc igitur
quum venissemus et latrones oppugnaremus, profectus
per omnem vestram Chersonesum, et impetum in nos fa-
ciebat, et prædonibus et piratis opitulabatur. prius oppu-

πρότερον προκαθήμενος τὸν ὑμέτερον στρατηγὸν
 5 ἐπεισε καὶ ἠνάγκασε μὴ τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν
 πράττειν, ἢ αὐτὸς ὑπὸ τούτου ἐπέισθη, ὧν ὠμολογήκει
 καὶ ὑπέσχητό τι πράξαι, καὶ γράφει δὴ ταύτας τὰς
 συνθήκας πρὸς Κηφισόδοτον, ἐφ' αἷς ὑμεῖς οὕτως ἡγα-
 10 σατε μὲν τὸν στρατηγὸν, πέντε ταλάντοις δ' ἐζημιώ-
 σατε, τρεῖς δὲ μόναι ψῆφοι διήνεγκαν τὸ μὴ θανάτου
 τιμῆσαι. (168) Καίτοι πηλίκην τινὰ χρῆ νομίζειν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταύτην τὴν ἀλογίαν, ὅταν τις ἴδῃ διὰ
 15 τὰς αὐτὰς πράξεις τὸν μὲν ὡς ἀδικοῦντα κολασθέντα
 πικρῶς οὕτως, τὸν δ' ὡς εὐεργέτην ἔτι καὶ νῦν τιμώ-
 μενον; Ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τῶν μὲν τῶ
 στρατηγῶ συμβάντων δῆπου μάρτυρες ὑμεῖς ἐστέ μοι
 καὶ γὰρ ἐκρίνεθ' ὑμεῖς καὶ ἀπεχειροτονεῖτε καὶ ὠργί-
 20 ζεσθε, καὶ πάντα ταῦτα σύνησθ' ὑμεῖς. τῶν δ' ἐν Πε-
 ρίνθῳ καὶ τῶν ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ κάλει μοι τοὺς τριη-
 γάρχους μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

25 169. Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ἐπειδὴ Κηφισόδοτος μὲν
 ἀπηλλάγη τοῦ στρατηγεῖν, ὑμῖν δ' οὐκ ἐδόκουν καλῶς
 εἶχειν οὐδὲ δικαίως αἱ πρὸς ἐκείνον γραφεῖσαι συνθήκαι,
 τὸν μὲν Μιλτοκύθην, τὸν διὰ παντὸς εὖνον ὑμῖν τοῦ
 χρόνου, λαβὼν προδοθέν' ἐπὶ τοῦ Σμικυθίωνος δ
 χρηστὸς οὗτος Χαρίδημος, οὐκ ὄντος νομίμου τοῖς
 677 Θραξίν ἀλλήλους ἀποκτινύναι, γνοὺς ὅτι σωθήσεται,
 πρὸς Κερσοβλέπτην ἂν ἀχθῆ, παραδίδωσι Καρδιανοῖς
 τοῖς ἡμετέροις ἔγθροῖς. κἀκεῖνοι λαβόντες καὶ αὐτὸν
 καὶ τὸν υἱὸν, ἀναγαγόντες εἰς τὸ πέλαγος ἐν πλοίῳ,
 6 τὸν μὲν υἱὸν ἀπέσφαξαν, ἐκείνον δ' ἐπιδόντα τὸν υἱὸν
 ἀποσφαττόμενον κατεπόντισαν. (170) Τῶν δὲ Θραξίων
 ἀπάντων χαλεπῶς ἐνεγκόντων ἐπὶ τούτοις, καὶ συ-
 στραφέντων τοῦ τε Βηρισάδου καὶ τοῦ Ἀμαδόκου, ἰδὼν
 10 τὸν καιρὸν τοῦτον Ἀθηνόδωρος συμμαχίαν ποιησάμε-
 νος πρὸς τούτους, οἷός τ' ἦν πολεμεῖν. ἐν φόβῳ δὲ
 καταστάντος τοῦ Κερσοβλέπτου γράφει δὲ Ἀθηνόδωρος
 συνθήκας, καθ' αἷς ἀναγκάζει τὸν Κερσοβλέπτην ὁμοῦσαι
 πρὸς θ' ὑμᾶς καὶ τοὺς βασιλέας, εἶναι μὲν τὴν ἀρχὴν
 15 κοινήν τῆς Θράκης εἰς τρεῖς διηρημένην, πάντας δ'
 ὑμῖν ἀποδοῦναι τὴν χώραν. (171) Ὡς δ' ἐν ἀρχαιρε-
 σίαις ὑμεῖς Χαβρίαν ἐπὶ τὸν πόλεμον τοῦτον κατεστή-
 σατε, καὶ τῶ μὲν Ἀθηνόδωρῳ συνέβη διαφεῖναι τὴν
 20 δύναμιν χρήματ' οὐκ ἔχοντι παρ' ὑμῶν οὐδ' ἀφορμὴν
 τῷ πολέμῳ, τῷ Χαβρίᾳ δὲ μίαν ναῦν ἔχοντι μόνην
 ἐκπλεῖν· τί πάλιν ποιεῖ οὗτος δὲ Χαρίδημος; ἀς μὲν
 ὤμοσε πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον συνθήκας, ἔξαρνος γί-
 γνεται καὶ τὸν Κερσοβλέπτην ἀρνεῖσθαι πείθει,
 25 γράφει δ' ἐτέρας πρὸς τὸν Χαβρίαν ἔτι τῶν πρὸς
 Κηφισόδοτον δεινότερας. οὐκ ἔχων δ' ἐκείνος, οἴμαι,
 δύναμιν στέργειν ἠναγκάζετο τούτοις. (172) Ἀκούσαν-
 τες δ' ὑμεῖς ταῦτ', ἐν τῷ δήμῳ λόγων θρηθέντων πολλῶν
 καὶ τῶν συνθηκῶν ἀναγνωσθεισῶν, οὔτε τὴν Χαβρίου
 678 ὄξαν αἰσχινθέντες οὔτε τῶν συναγορευόντων οὐδένα,

gnans ducem vestrum adduxit et coegit non ea facere quas
 maxime vobis expedirent, quam ab eo persuaderi sibi pas-
 sus est, ut aliquid eorum, quæ professus et pollicitus erat,
 præstaret. proinde tale cum Cephisodoto fœdus facit,
 quod vos ita graviter et iniquis tulistis animis, ut duci
 imperium abrogaretis, multa quinque talentorum adjecta;
 et tria tantum suffragia impediverint, quominus capitis
 damnaretur. (168) Enimvero, Athenienses, quam ab-
 horret ab omni ratione, alium ob facta eadem tan-
 quam maleficum tam acerbè puniri, alium ut bene me-
 ritum, etiamnunc honoribus affici! Sed illa vere a me
 dici, de casibus imperatoris vos ipsi scilicet testes estis.
 nam vos iudices fuistis et condemnavistis et irati fuistis,
 et omnia hæc non ignoratis. de rebus autem Perinthi et in
 Alopeconneso gestis trierarchos cita mihi testes.

TESTES.

169. Postea, quum Cephisodoto abrogatum esset impe-
 rium, vobisque fœdus cum eo factum neque honestum ne-
 que justum videretur; Miltocythem perpetuum vestrum
 amicum, a Smicythione proditum nactus bonus iste Chari-
 demus, quia Thracum instituto nefas habetur alium occi-
 di ab alio, sciens eum incolumem evasurum, si ad Cersob-
 leptem duceretur, Cardianis, vestris hostibus, tradit,
 qui et illo et filio ejus comprehensis, in pelagus navigio
 subvectis filium in conspectu ejus occiderunt, illum autem,
 quum filii cædem adspexisset, submerserunt. (170) Ea
 Thracibus omnibus ægre ferentibus, et Berisade et Amadoco
 conspirantibus, Athenodorus hac occasione animadversa
 initaque cum illis societate, bellum gerere potuit. perterrito
 autem Cersoblepte, fœdus scribit Athenodorus, quo Cer-
 sobleptem jurare cogit et vobis et regibus, ut Thraciæ
 imperium inter tres divisum commune esset, et ut omnes
 Chersonesum vobis restituerent. (171) Ut vero in comitiis
 vos ei bello Chabriam præfecistis, et Athenodoro usu venit,
 ut pecuniis a vobis non suppeditatis et gerendi belli facultate
 destitutus, exercitum dimitteret, Chabrias autem una sola
 nave hinc solveret; quid iterum facit iste Charidemus?
 Fœdus, quod Athenodoro jurarat, negat, et ut neget, etiam
 Cersoblepti persuadet, et aliud cum Chabria pactum
 conscribit quam illud cum Cephisodoto iniquius. qua re
 ille, nullo, opinor, munitus exercitu, acquiescere cogebatur.
 (172) His vos auditis, et multis verbis in concione factis
 et fœdere recitato, nec Chabriæ gloriam nec patronorum
 ejus quemquam veriti, et id denuo fœdus improbavistis, et

ἀπαχειροτονήσατε καὶ ταύτας πάλιν τὰς συνθήκας, καὶ ἐψηφίσασθε ψήφισμα Γλαύκωνος εἰπόντος ἐλάσθαι πρέσβεις δέκ' ἀνδράς ἐξ ἡμῶν αὐτῶν, τούτους δ', ἂν μὲν ἐμμένῃ ταῖς πρὸς Ἀθηνοδῶρον συνθήκαις, ὀρκίσαι πάλιν αὐτόν, εἰ δὲ μή, παρὰ μὲν τοῖν δυοῖν βασιλείων ἀπολαβεῖν τοὺς ὄρκους, πρὸς δ' ἐκείνων ὅπως πολεμήσατε βουλευέσθαι. (173) Ἐκπεπλευκῶτων δὲ τῶν πρέσβειων συμβαίνει τοῖς χρόνοις εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα τὰ πράγματα· ἤδη, τριβόντων τούτων καὶ οὐδὲν ἀπλοῦν οὐδὲ δίκαιον ἡμῖν ἐθελόντων πρᾶξαι, ὥστ' ἐβουλοῦμεν εἰς Εὐβοίαν, καὶ Χάρης ἦεν ἔχων τοὺς ξένους καὶ στρατηγὸς ὑφ' ἡμῶν αὐτοκράτωρ εἰς Χερβρόνησον ἐξέλπει. Οὕτω γράφει πάλιν συνθήκας πρὸς τὸν Χάρητα, παραγενομένου Ἀθηνοδώρου καὶ τῶν βασιλέων, ταύτας, αἴπερ εἰσὶν ἀρισταὶ καὶ δικαιοτάται. καὶ ἔργῳ ἑαυτὸν ἐξήλεγξεν, ὅτι καιροφυλακεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ οὐδὲν ἀπλοῦν ἐγνώκε ποιεῖν οὐδ' ἴσον. (174) Εἶθ' ὁ δρᾶτ' ἐκ προαγωγῆς ἡμῖν φίλον, καὶ ὅπως ἂν ἡμᾶς δύνασθαι νομίσῃ, οὕτω πρὸς ἡμᾶς εὐνοίας ἔχοντα, τοῦτον οἴεσθε δεῖν ἰσχυρόν ποτ' ἔασαι γενέσθαι, καὶ ταῦτα δι' ἡμῶν; οὐκ ἄρ' ὀρθῶς ἐγνώκατε. Ἴνα τοίνυν εἰδῆθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν ἐπιστολὴν, ἣ μετὰ τὰς πρώτας συνθήκας ἦλθεν, εἶτα τὴν παρὰ Βηρισάδου. μάλιστα γὰρ οὕτω γνώσεσθε διδασκόμενοι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Λέγε καὶ τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Βηρισάδου.

679

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

175. Ἡ μὲν τοίνυν συμμαχία τοῖς βασιλευσὶ τοῖν δυοῖν τοῦτον τὸν τρόπον μετὰ τὴν παράκρουσιν τὴν διὰ τῶν πρὸς Κηφισόδοτον συνθηκῶν συνεστάθη, ἥδη Μιλτοκύθου μὲν ἀνηρημένου, Χαριδήμου δ' ἔργῳ φανεροῦ γεγεννημένου, ὅτι τῆς πόλεως ἐχθρὸς ἔστιν. ὅς γάρ, ὃν ἤδει διὰ παντὸς τοῦ χρόνου πάντων τῶν Θρακῶν εὐνοῦστατον ὄνθ' ἡμῖν, τοῦτον ὑποχείριον ἤξιωσε λαβῶν τοῖς ἡμετέροις ἐχθροῖς Καρδιανοῖς ἐγχειρίσαι, πῶς οὐ μεγάλης ἐχθρας δεῖγμα πρὸς ἡμᾶς ἐξέφερεν; Ἄς δὴ τὸν πόλεμον δεδιὼς τὸν πρὸς τοὺς Θρᾶκας καὶ πρὸς Ἀθηνοδώρον ἐποίησατο συνθήκας μετὰ ταῦθ' ὁ Κερσοβλήπτης, λέγε.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

176. Ταῦτα τοίνυν γράψας καὶ συνθέμενος, καὶ τὸν ὄρκον ὃν ἡμεῖς ἤκούσατ' ὁμόσας, ἐπειδὴ τὴν μὲν Ἀθηνοδώρου δύναμιν διαφειμένην εἶδε, μισθὸν δὲ μόνον τριήρει Χαβρίαν ἦκοντα, οὕτε τὸν Ἰφιάδου παρέδωκεν οὐδὲν ἡμῖν οὐτ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν ὤμοσεν ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν γεγραμμένων ἐν ταῖς συνθήκαις ἔξαρκος γίνεται καὶ γράφει ταύτας τὰς συνθήκας. Λαβέ μοι καὶ λέγε ταυτάς.

ΣΥΝΘΗΚΑΙ.

177. Ἐνθυμεῖσθ' ὅτι καὶ τέλη καὶ δεκάτας ἤξιον λαμβάνειν, καὶ πάλιν ὡς αὐτοῦ τῆς χώρας οὐσης τοὺς λόγους ἐποιεῖτο, τοὺς δεκατηλόγους ἀξίων τοὺς αὐτοῦ

decretum Glauconis ratum habuistis rogantis, ut decem legati e vobis ipsis deligerentur, qui, si facto cum Athenodoro foedere acquiesceret, jusjurandum ab eo rursus exigent, sin minus, a duobus regibus fidem acciperent, et quo pacto ille bello petendus esset, deliberarent. (173) Profectis porro jam legatis, quum isti cunctarentur et nihil vobis facere vellent quod simplex aut justum esset; sic evenit, ut res jam eo usque procrastinarentur, dum in Eubæam auxilia mitteremus, et Chares adducens secum mercenarios milites adveniret atque a vobis imperator plenæ potestatis creatus in Chersonesum navigaret. Sic denovo foedus cum Charete facit, conjuncto Athenodoro et duobus regibus tale quod est omnium optimum et æquissimum. Sic ipsis factis se coarguit contra nostram urbem occasiones captare, nec simplex aut æquum quicquam cogitare. (174) Quem igitur temporibus adductum vobis amicam esse cernitis et pro eo, ac vos posse putat, benivolentiam in vos gerere, hujusne tandem potentiam augendam esse existimatis, idque per vos? Non recte existimatis. Ut igitur sciatis hæc a me vere dici, profer epistolam post primum foedus huc missam, deinde Berisadæ epistolam. nam sic rem optime intelligetis.

EPISTOLA.

Recita etiam Berisadis epistolam.

EPISTOLA.

175. Societas igitur duobus regibus, abolito jam fraudulento foedere quod cum Cephisodoto factum erat, hoc modo constituta est Miltocythe jam sublato et Charidemo re ipsa testato, se nostræ civitatis esse inimicum, qui enim quem sciebat omni tempore omnium Thracum vobis esse conjunctissimum, hunc in potestatem suam redactum infensissimis vestris hostibus Cardianis tradere voluit, nonne satis perspicuum exhibuit hostilis animi argumentum? Jam quod imminentis a Thracibus et Athenodoro belli metu foedus fecit postea Cersobleptes, recita.

FOEDUS.

176. Qui igitur hæc scripsit et pepigit, et jusjurandum, quod vos audistis, dedit, quum dimissas esse Athenodori copias vidisset et una solum triremi Chabriam venisse, is neque Iphiadis filium vobis tradidit, neque quicquam eorum, quæ jurarat, fecit, sed et reliqua perscripta in foedere negat et tale foedus scribit. Cape mihi et recita hocce.

FOEDUS.

177. Cogitate eum et vectigalia et decimas postulasse sibi pendi, et rursus ita fecisse verba, quasi sua esset regio, postulans ut sui decumani arbitrium vectigalium haberent,

τῶν τελευτῶν κυρίους εἶναι, καὶ τὸν δμητρον τὸν υἱὸν τὸν Ἰφιάδου, ὃν ἐπὶ Σηστοῦ ἔχων ὤμοσα πρὸς τὸν Ἀθηνόδωρον παραδώσειν, οὐδ' ὑπισχνεῖται παραδώσειν ἔτι.
680 Λαβὲ τὸ ψήφισμα, ὃ πρὸς ταῦθ' ὑμεῖς ἐψηφίσασθε. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

5 178. Ἐλθόντων τοίνυν μετὰ ταῦτα τῶν πρέσβειων εἰς Θρακίην ὁ μὲν Κερσοβλέπτης ὑμῖν ἐπιστέλλει ταυτί, καὶ οὐδ' ὅτι οὐκ ὠμολόγει δίκαιον, οἱ δ' ἕτεροι ταυτί. Λέγε αὐτοῖς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

10 Λέγε δὴ τὴν παρὰ τῶν βασιλέων. Καὶ σκοπεῖτε, εἰ ἀρ' ὑμῖν δοκοῦσι μηδὲν ἐγκαλεῖν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ὅρατε καὶ συνίετε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν, ὡς ἄνω καὶ κάτω. τὸ πρῶτον 15 ἡδίκηει Κηφισόδοτον, πάλιν φοβηθεὶς Ἀθηνόδωρον ἐπαύσατο, αὐθὺς ἡδίκηει Χαβρίαν, πάλιν ὠμολόγει Χάρητι. πάντ' ἄνω καὶ κάτω πεποιήκατε, καὶ οὐδὲν ἀπλῶς οὐδὲ δικάϊως ἐπραξεν.

179. Μετὰ ταῦτα τοίνυν ὅσον μὲν χρόνον ἡ ὑμετέρα 20 δύναμις παρῆν ἐν Ἑλλησπόντῳ, κολακεύων καὶ φενακίζων ὑμᾶς διαγέγονεν, ἐπεὶ δ' εἶδε τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον ἐρπυλον δυνάμεως, εὐθὺς ἐνεχείρει καταλύειν καὶ ἀπαλλάξαι τοὺς δύο τῆς ἀρχῆς καὶ πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῶ ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν, ἐργῶ πείραν ἔχων, ὅτι τῶν πρὸς 25 ὑμᾶς οὐδὲν μὴ δυναθῆ πρότερον λύσαι, πρὶν ἂν ἐκβάλῃ τούτους. (180) Ἴνα δ' ὡς βῆστα τοῦτο περάνετε, ψήφισμα τοιοῦτο παρ' ὑμῶν εὔρετο, ἐξ οὗ κυρωθέντος ἂν, εἰ μὴ εἰ ἡμᾶς καὶ ταύτην τὴν γραφὴν, ἡδίκηντο μὲν φανερώς οἱ δύο τῶν βασιλέων, ἡσυρίαν δ' ἂν ἦγον οἱ στρατηγούντες αὐτοῖς, ὁ Βιάνωρ, ὁ Σίμων, ὁ Ἀθη- 681 νόδωρος, φοβούμενοι τὴν διὰ τοῦ ψηφίσματος συκοφαντίαν, ὁ δὲ ταύτης τῆς ἐξουσίας ἀπολαύσας καὶ πᾶσαν ὑφ' ἑαυτῶ λαβὼν τὴν ἀρχὴν ἰσχυρὸς ἂν ἐχθρὸς ὑπῆρχεν ὑμῖν.

6 181. Ἔχει δ' ὀρηκτήριον παρὰ πάντα τὸν χρόνον αὐτῷ τετηρημένον τὴν Καρδιανῶν πόλιν, ἣν ἐν ἀπάσαις μὲν ταῖς συνθήκαις ἐξαίρετον αὐτῷ γέγραφε, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ φανερώς αὐτὴν ἀφείλετο παρ' ὑμῶν. καίτοι τοῖς ἀπηλλαγμένοις μὲν τοῦ περὶ ἡμῶν τι φρονεῖν 10 ἀδίκον, μετὰ πάσης δ' ἀληθείας ἀπλῶς εὐνοεῖν ἡμῖν ἕρημῆνοις τί προσῆκεν αὐτοῖς ὀρηκτήριον καταλιπεῖν χρῆσιμον τοῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου; (182) Ἴστε γὰρ δήπου τοῦτο, οἱ μὲν ἀφιγμένοι σαφῶς, οἱ δ' ἄλλοι τούτων 15 ἀκούοντες, ὅτι τῆς Καρδιανῶν πόλεως ἐχούσης ὡς ἔχει, εἰ γενήσεται τὰ πρὸς τοὺς Θράκας εὐτρεπῆ τῷ Κερσοβλέπτῃ, παρ' ἡμέραν ἔστιν αὐτῷ βαδίζειν ἐπὶ Χερρόνησον ἀσφαλῶς. ὥσπερ γὰρ Χαλκίς τῷ τόπῳ τῆς Ἐύβοιας πρὸς τῆς Βουωτίας κεῖται, οὕτω Χερρόνησου 20 κεῖται πρὸς τῆς Θράκης ἡ Καρδιανῶν πόλις. ἣν δὲν ἔχει τόπον ὅστις οἶδεν ὑμῶν, οὐδ' ἐκεῖν' ἀγνοεῖ, τίνας εἴνεκα καιροῦ περιπεποιήται καὶ διεσπούδασται μὴ

et obsidem Iphiadis filium, quem pro Sestiis habens Athenodoro jurarat se traditurum, amplius ne pollicetur quidem se traditurum. Cape decretum, quod vos ad haec fecistis. Lege.

DECRETUM.

178. Deinde quum in Thraciam legati nostri venissent, Cersobleptes ad vos haecce scribit, neque quicquam aequi promittit, reliqui reges autem haecce. Recita iis.

EPISTOLA.

Recita etiam regum literas. Et considerate, nihilne forte conqueri vobis videantur.

EPISTOLA.

Videtis et intelligitis, Athenienses, hominis improbitatem et perfidiam, ut sursum deorsum. Cephisodotum primum injuriis affecit, rursus Athenodori metu destitit, denuo Chabriam injuriis affecit, iterum cum Charete pacem fecit. sursum deorsum mixta sunt ab eo omnia, nihil simpliciter, nihil jure egit.

179. Postea vero quam diu vestrae copiae in Hellesponto aderant, vobis assentari et fucum facere numquam destitit, quum primum autem Hellespontum exercitu vacuum vidit, statim conabatur regnum solvere, tum expulsis duobus regibus totum sibi subiecit, ipso eventu edoctus, non licere sibi prius ullum facti vobiscum foederis caput violare, quam hos ejecisset. (180) Quod ut quam facillime conficeret, talem rogationem a vobis impetravit, qua comprobata (id quod factum esset, nisi nostra intercessio et accusatio obstitisset) manifesto injuria illata esset duobus regibus, et illorum duces. Bianor, Simon, Athenodorus, calumniam ex eo decreto impendentem formidantes quiescissent, ipse illa potentia fretus et totius regni potitus, potens vobis inimicus exstitisset.

181. Habet autem omni tempore arcem suis occasionibus paratam Cardianorum urbem, quam in omnibus foederibus sibi exemptam scripsit, ac denique palam a vobis eripuit. At qui nobis non male cogitant, et citra omnem fucum et ex animo nostram amicitiam colere decreverunt, quorsum attinebat eos sibi stationem reservare ad vos oppugnandos utilem? (182) Nostis enim hoc vos, qui illic fuistis, certo, ceteri ab his edocti, quum ita sita sit Cardianorum urbs, ut est, Cersoblepti, si cum Thracibus regibus commoda erit ratio, singulis diebus licere in Chersonesum tuto invadere. nam qua ratione Euboeae sita est Chalchis ad Boeotiam, eadem ratione Chersonesi sita est ad Thraciam Cardianorum urbs. quae quo loco posita sit, quisquis vestrum novit, idem ignorare non potest, ad quam occasionem illam retinuerit, et

λαβεῖν ὑμᾶς. (183) Ὃν οὐ συμπαρασκευάσαι καθ' ὑμῶν αὐτῶν ὀφείλετε, ἀλλὰ κωλύσαι καθ' ὅσον δυνατὸν 25 καὶ σκοπεῖν ὅπως μὴ γενήσεται, ἐπεὶ, ὅτι γ' οὐδ' ἂν ὄντινῶν καιρὸν παρεῖη, δεδήλωκεν. Φιλίππου γὰρ εἰς Μικρῶνεια ἐλθόντος ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν Ἀπολλωνίδην, πίστεις δοῦς ἐκείνῳ καὶ Παμμένει. καὶ εἰ μὴ κρατῶν τῆς χώρας Ἀμαδόκος ἀπέπειπε Φιλίππῳ μὴ ἐπιβαίνειν· 682 οὐδὲν ἂν ἦν ἐν μέσῳ πολεμεῖν ὑμᾶς πρὸς Καρδιανούς ἤδη καὶ Κερσοβλέπτην. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν Χάρητος ἐπιστολήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

5 184. Ταῦτα μέντοι δεῖ σκοποῦμένους ἀπιστεῖν καὶ μὴ τετυφῶσθαι, μηδ' ὡς εὐεργέτη προσέχειν τὸν νοῦν. οὐ γὰρ, ὡν ἀναγκαζόμενος φίλος εἶναι φησι φενακίζων ὑμᾶς, χάριν ἐστὶ δίκαιον ὀφείλειν Κερσοβλέπτη, οὐδ' ὡν μικρὰ ἀναλλισκῶν ἰδίᾳ καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς 10 ῥήτορι Χαριδῆμος διαπράττεται πρὸς ὑμᾶς ἐπαίνους αὐτοῦ γράρεσθαι, ἀλλ' ὡν, ὄσαχοῦ κύριος γέγονε τοῦ πράττειν ὅ τι βούλεται, πανταχοῦ κακῶς ἐπιχειροῦν ὑμᾶς ποιεῖν φαίνεται, τούτων πολὺ μᾶλλον ὀργίζεσθαι 15 προσήκει. (184) Οἱ μὲν τοίνυν ἄλλοι πάντες, ὅσοι τι παρ' ὑμῶν εὐρηγῆται πώποτε, ἐφ' οἷς εὐπεποιθήκασι ὑμᾶς τετιμῆνται, οὗτος δ' εἰς ἀπάντων τῶν ἄλλων μόνος ἐφ' οἷς ἔγχειρῶν οὐ δεδύνηται κακῶς ποιῆσαι. καίτοι τῷ τοιοῦτω 20 τὸ δίκης, ἣν ἔδωκε δικαίως ἂν, ἀφείσθαι μεγάλη δωρεὰ παρ' ὑμῶν ἦν. ἀλλ' οὐ ταῦτα δοκεῖ τοῖς ῥήτορι, ἀλλὰ πολίτης, εὐεργέτης, στέφανοι, δωρεαί, δι' ἃ τούτοις ἰδίᾳ δίδωσι. οἱ δ' ἄλλοι πεφρακισμένοι κἀθήσθε, τὰ πράγματα θαυμάζοντες. (185) Τὸ τελευταῖον δὲ 25 νυνὶ καὶ φύλακας κατέστησαν ὑμᾶς ἐκείνου διὰ τοῦ προβουλεύματος τούτου, εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἐποίησάμεθ' ἡμεῖς ταυτηνί, καὶ τὸ τοῦ μισθοφόρου καὶ θεραπεύοντος ἐκείνου ἔργον ἢ πόλις ἂν διεπράττετο, ἐφρουρεῖ 683 Χαριδῆμον. καλὸν γε (οὐ γάρ;) ὡ Ζεῦ καὶ θεοί, δεῖ αὐτὸς ποτε τοὺς ὑμετέρους ἐχθροὺς λαμβάνων ἐδορυφόρει, τοῦτον ὑφ' ὑμετέρου ψήφισματος φανῆναι φυλαττόμενον.

5 187. Ἴσως τοίνυν ἐκεῖν' ἂν τίς μ' ἔροιτο, τί δή ποτε ταῦτ' εἰδώς οὕτως ἀκριβῶς ἐγὼ καὶ παρηκολουθηκῶς ἐνόησι τῶν ἀδικημάτων εἶσα, καὶ οὐθ' ὅτ' αὐτὸν ἐποιεῖσθε πολίτην οὐδὲν ἀνταῖπον, οὐθ' ὅτ' ἐπηνεῖτε, οὐθ' ὄλωσ πρότερον, πρὶν τὸ ψήφισμα τοῦτ' γενέσθαι, λόγον 10 ἐποίησάμην οὐδένα. Ἐγὼ δ', ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς ἔπασαν ἐρῶ τὴν ἀλήθειαν. καὶ γὰρ ὡς ἀνάξιος ἦν ἤδειν, καὶ παρῆν ὅτε τούτων ἤξιοῦτο, καὶ οὐκ ἀνταῖπον. ὁμολογῶ. (188) Διὰ τί; ὅτι, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 15 πρῶτον μὲν ἀσθενέστερον ἡγούμενη ἔσεσθαι πολλῶν ψευδομένον ἐτοίμως περὶ αὐτοῦ πρὸς ὑμᾶς ἕνα τάληθ' ἔλεγοντ' ἐμαυτόν. ἐπεὶ δ' ὡν μὲν ἐκεῖνος εὕρισκετ' ἐξαπατῶν ὑμᾶς, μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πάντας οὐδενὸς εἰσῆμι μοι φθονεῖν, κακὸν δ' οὐδὲν ἐώρων ὑπερφυεῖς 20 πεισομένους ὑμᾶς, εἰ τιν' ἠδικηκότα πολλ' ἤφιετε καὶ προὔκαλεῖσθέ τι τοῦ λοιποῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθόν. ἐν γὰρ

tantopere contenderit, ne vos acciperetis. (183) Neque vero eam debetis comparare contra vos ipsos, sed quantum fieri potest, prohibere, ac providere, ne illis ea detur opportunitas. nam se nulli occasione defuturum declaravit. Quum enim Philippus Maroneam venisset, Apollonide misso, fidem ei et Pammeni dedit. quod nisi Amadocus, qui regionem tenebat, interdixisset Philippo, ne accederet; nihil obtitisset quominus vos jam contra Cardianos et Cersobleptem bello conflictaremini. Hæc a me non fingi, Charetis epistolam cape.

EPISTOLA.

184. In hæc vero intuentes, diffidere debetis, nec spe vana inflari neque eum loco amici bene meriti colere. nam quibus factis vos decipiens necessitate coactus se vobis amicum esse simulat, eorum gratiam haberi non est æquum Cersoblepti, nec quæ Charidemus privatim pauca et ducibus et oratoribus vestris largiendo conficit, propterea apud vos laudes sui rogari, sed propter hoc, quod, quotiescunque potestas ei data fuit agendi quidquid ipse vellet, toties vobis nocere conatus est, propter hoc multo magis irasci vos ei decet. (185) Quum enim reliqui omnes, quibus aliquid unquam a vobis tributum est, pro datis beneficiis honorati sint; unus iste, solus e ceteris universis, ob injurias, quas facere molitus, perpetrare non potuit. Quamquam autem ita merito, magni muneris instar, concessa est scelorum impunitas, quorum jure pœnas dedisset. tamen hæc oratoribus non placet, sed civis, bene meritis, coronæ, præmia, propter corruptelas munerum, quæ his privatim dat. reliqui assidetis decepti, admiratores rerum. (186) Postremo, nunc vos ex illo prævio senatusconsulto etiam satellites apud eum hi constituerunt, nisi nos accusatione hacce intercessissemus, et respublica mercenarii et ministri apud illum opus obiret, custodiret Charidemum. præclare scilicet (nonne?), pro Jovis et deorum fidem! qui olim ipse mercenarius vestrorum hostium stipator fuit, hunc e vestro decreto aperte custodiri.

187. Jam illud me fortasse quispiam interrogabit, cur ego tandem, qui hæc ita accurate comperta habeam et nonnullas injurias sim assectatus, me non opposuerim, et nec quum civitate donaretis, obstiterim, nec quum laudaretis, nec denique prius, quam hocce decretum fieret, verbum ullum fecerim. Ego vero, Athenienses, dicam apud vos omnem veritatem. nam et honoribus eum indignum esse sciebam, et quum hæc illi tribuerentur, aderam, et non refragabar. fateor. (188) Quamobrem? Quod, Athenienses, primum imbecilliosem fore putabam multis de eo apud vos confidenter mentientibus me unum vera dicentem. deinde nihil eorum, quæ ille per fraudem consequeretur, Jovem deosque omnes testor, unquam in mentem mihi venit illi invidere, neque vos insignem aliquam cladem accepturos videbam, si quem multis injuriis perpetratis dimissum provocaretis, ut aliquid in posterum vobis boni faceret. nam in donata

τῷ πολιτῆν ποιῆσθαι καὶ στεφανοῦν ταῦτ' ἐνὶ ἀμ-
φότερα. (189) Ἐπειδὴ δ' ὄρω προσκατασκευαζόμενον
τοιοῦτον, δι' οὗ, ἐὰν μόνον αὐτρεπίσῃται τοὺς ἐνθάδ'
25 ἐξαπατήσονται ὑμᾶς ὑπὲρ αὐτοῦ, τῶν γ' ἔγω φίλων καὶ
βουλομένων ἂν τι ποιεῖν ὑμᾶς ἀγαθὸν κἀκαῖνον κωλύειν
ἐναντία πράττειν ὑμῖν, οἷον Ἀθηνόδορον λέγω, Σίμωννα,
Βιάνορα, Ἀρχέβιον τὸν Βυζάντιον, τοὺς Θρακᾶς τοὺς δύο,
684 τοὺς βασιλείας, τοῦτων μηδενὶ μῆτ' ἐναντιωθῆναι μῆτε
κωλύειν ἐκείνων ἐξέσται· τῆνικαυθ' ἤκω καὶ κατηγορῶ.
(190) Καὶ νομίζω τὸ μὲν, οἷς ἤμελλεν ἐκείνος λαβῶν μῆ-
5 δὲν ὑπερμέγεθες τὴν πόλιν βλάψειν, ἀντιλέγειν ἢ κακῶς
ἰδίᾳ πεπονηθὸς ἢ συκοφαντοῦντος εἶναι, τὸ δ', ἐφ' οἷς
μέγα πρᾶγμα ἄλυσαιτελὲς τῇ πόλει κατασκευάζετο, ἐναν-
τιοῦσθαι χρηστοῦ καὶ φιλοπολίδος ἀνδρὸς ἔργον εἶναι.
διὰ ταῦτ' ἐπ' ἐκείνοις οὐδὲν εἰπὼν νῦν λέγω.

10 191. Ἔστι τοίνυν τις αὐτοῖς τοιοῦτος λόγος, δι' οὗ
προδοκῶσι παράξειν ὑμᾶς, ὡς « ὁ Κερσοβλέπτης
καὶ Χαριδῆμος ἴσως ἐναντί' ἐπραττον τῇ πόλει τὸθ'
στ' ἦσαν ἐχθροὶ, νῦν δὲ φίλοι καὶ χρησίμους παρέχουσι
15 αὐτοῦς. Οὐ δὴ δεῖ μνησικακεῖν. οὐδὲ γὰρ Λακε-
δαίμονιους στ' ἐσώζομεν, οὐκ ἀνεμιμνησκόμεθα, εἰ τι
κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς ὄντες ἐχθροὶ, οὐδὲ Θηβαίους,
οὐδ' Εὐβοέας τὰ τελευταῖα νῦν. » (192) Ἐγὼ δ' ἠγοῦμαι
20 τοῦτον τὸν λόγον εἰ μὲν ἐν τινι καιρῷ βοηθείας γεγραμ-
μένης τῷ Κερσοβλέπτη καὶ τῷ Χαριδῆμῳ, κωλυόντων
ἡμῶν ταύτην, ἔλεγον, ὀρθῶς ἂν λέγεσθαι. εἰ δὲ τοιού-
του μὲν μηδενὸς ὄντος μῆδὲ γεγραμμένου, βουλούμενοι
δὲ μελλῶν τοῦ δέοντος ποιῆσαι διὰ τοῦ παρ' ὑμῶν ἄδειαν
λαβεῖν τοὺς ἐκείνου στρατηγούς, ἐροῦσι· δεῖνὰ ποιεῖν
25 αὐτοὺς ἠγοῦμαι. οὐ γὰρ ἐστὶ δίκαιον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοὺς τῶν σωθῆναι ζητούντων λόγους πρὸς ὑμᾶς λέγειν
ὑπὲρ τῶν ὅπως ἀδικεῖν αὐτοῖς ἐξέσται πραττόντων.
685 (193) Χωρὶς δὲ τούτων, εἰ μὲν ἐχθρὸς ἂν κακῶς ἐποιεῖ,
φίλος δὲ, φήσας, μετεβέβητο· τάχ' ἂν ταῦτά τις
ἤκουεν. ἐπειδὴ δ' οὐ τοιοῦτός ἐστιν, ἀλλ' ἐξ οὗ φίλος
εἶναι προσποιεῖται, ἐκ τούτου πλείστα καὶ ὑμᾶς ἐξη-
5 πάτηκεν· εἰ μὴ καὶ δι' ἐκείνα μισεῖν, διὰ γε ταῦτ'
ἀπιστεῖν δῆπου προσήκει. Καὶ μὴν περὶ τοῦ γε μὴ
μνησικακεῖν ἔγωγ' ὠδὲ πως λέγω· ὁ μὲν εἵνεκα τοῦ
κακόν τι ποιεῖν τὰ τοιαῦτ' ἐξετάζων μνησικακεῖ, ὁ δ'
ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν ἀλλὰ φυλάξασθαι σκοπῶν σωφρονεῖ.

10 194. Ἴσως τοίνυν καὶ τοιαύτην τιν' ἐροῦσιν ὑπόνοιαν,
ὡς « ὠρμηκότεα νῦν τὸν ἄνθρωπον φίλον εἶναι καὶ βου-
λούμενόν τι ποιεῖν ἀγαθὸν τὴν πόλιν εἰς ἀθυμίαν τρέ-
ψομεν, εἰ καταψηφιούμεθα, καὶ ποιήσομεν ὑπόπτως
ἔχειν πρὸς ἡμᾶς. » Ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
θεάσασθ' ὡς ἔχω. εἰ μετ' ἀληθείας ἀπλῶς ἦν ἡμῖν
15 φίλος καὶ νῆ Δία πάντα ἀγάθ' ἤμελλεν ἡμᾶς ποιήσειν·
οὐδ' ἂν οὕτως φῆμην δεῖν τοῦτον ἀκούειν τὸν λόγον.
οὐδένα γὰρ ἂν νομίζω τοσαῦτ' ἀγαθὰ ποιῆσαι, δι' ὃν
ὑμῖν προσήκειν ἐπινοεῖσθαι καὶ παρ' ἃ φαίνεται δίκαια
20 τὴν ψῆφον θεσθαί. (195) Ἐπειδὴ δὲ καὶ φενακίλων
καὶ οὐδ' ὅτι οὐκ ἔστιν ἔργον ἐξαλείφεται· οὐδὲν ἀγα-
θὸν θάτερον ὑμῖν, ἐὰν καταψηφίσῃσθε, συμβήσεται. ἢ

civitate et coronis decretis horum utrumque inerat. (189)
Sed quum eum insuper tale quippiam machinari videam,
quo fieret, si eos modo, qui hic sua gratia vos decepturi
sint, instruxerit, ut eorum amicorum, quos peregre habetis
et qui de vobis bene mereri student illiusque conatus contra
vos hostiles prohibere, veluti sunt Athenodorus, Simon,
Bianor, Archebius Byzantius, duo illi Thracæ reges, ut
horum nullus ei vel adversari vel impedimento esse aude-
ret; tum venio et accuso. (190) Et existimo illa impedire,
quibus acceptis urbi non insigne detrimentum allaturus
esset, vel privatim ab eo læsi vel calumniatoris esse. at
in his adversari, in quibus magnum urbi malum struebatur,
boni et viri et civis esse officium. propter hæc tum nihil
dixi, nunc dico.

191. Est vero iis talis oratio, qua se vobis fucum facturos
putant, « Cersobleptes et Charidemus adversati sunt for-
tasse reipublicæ tum, quum hostes essent, nunc vero,
amici, etiam utiles se præbent. veteres scilicet offensæ obli-
vione sunt delendæ. neque enim, quum Lacedæmonios tue-
remur, nos injuriarum, quibus ab iis inimicis affecti eramus,
sumus recordati, neque quum Thebanos, neque postremo
nunc quum Eubæenses defenderemus. » (192) Ego vero
censeo, si eo tempore quo Cersoblepti et Charidemo auxi-
lia rogata essent, nos ea impediremus, hanc orationem
dicerent, recte dici. sed si, quum tale nihil agatur aut
rogatum sit, sed quum isti studeant, ut ille justo major
fiat ducibus ipsius vestra munitionis custodia, dicent; graviter
peccare istos arbitror. Neque enim æquum est, Athenienses
tali oratione apud vos uti, qualis eos deceat qui salutis suæ
consultum velint, pro iis, qui id molliuntur, ut impune in
alios grassari sibi liceat. (193) Præterea si hostis quum
esset, nocuisset, in amicum autem, ut vult, mutatus esset;
audiri fortasse hæc potuissent. at quia se res non ita habet,
sed ex quo se vobis amicum esse simulat, ex eo sæpissime
vos etiam decepit; si non propter illa est odio prosequen-
dus, tamen propter hæc nulla ei fides adhibenda. Jam
quod quidem ad injuriarum oblivionem attinet, sic fero
respondeo: qui nocendi causa talia examinat, implacabilis
est, qui vero, ut ne quid mali patiat, sed ut præcaveat,
spectat, est prudens.

194. Fortasse autem talem quendam prætextum profe-
rent: « nos virum illum nostram amicitiam nunc vehementer
expetentem et de republica bene merendi studiosum affec-
turos tristitia decreto abrogato, et effecturos, ut male de
nobis suspicetur. » Audite quæso, Athenienses, quid ea de
re ego sentiam. Si vere et citra fucum nobis amicus esset,
et per Jovem si summa in vos beneficia collaturus esset;
ne sic quidem istam orationem audientem putarem. neque
enim puto ullum cujusquam tantum esse posse beneficium,
propter quem sit jurisjurandi religio violanda et aliter, quam
justum esse appareat, pronuntiandum. (195) Quom vero
constet, eum et impostorem esse, nihilque sinceri agitare;
alterutrum e condemnatione decreti commodum percipietis.

γὰρ ἑξαπατῶν παύσεται, νομίσας οὐκέτι λαυθάνειν, ἢ εἴπερ αὐτῷ βουλομένῳ πρὸς ὑμᾶς ἐστὶν οἰκείως
25 ἔχειν ὡς ἀληθῶς, ἀγαθὸν τι ποιεῖν πειράσεται, γινούσθε
ὅτι τῷ φανακίζειν οὐκέθ' ἂ βούλεται πράξει. Ὡς τε
καὶ εἰ μὴδὲ δι' ἐν τῶν ἄλλων, διὰ τοῦτο καταψηφισασθαι
συμφέρι.

198. Ἄξιον τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κάκειν' ἐξετάσαι, πῶς ποθ' οἱ κάλοι τὰς τιμὰς ἔνεμον καὶ
688 τὰς δωρεὰς τοῖς ὡς ἀληθῶς εὐεργέταις, καὶ ὅσοι πολῖται
τοῖς ἄλλοις ὄντες καὶ ὅσοι ξένοι. κἂν μὲν ἴδῃτ' ἐκείνους
ἀμεινον ὑμῶν καλὸν τὸ μιμήσασθαι. ἂν δ' ὑμᾶς αὐτοὺς
ἐφ' ὑμῖν ἔσται τὸ πράττειν. Πρῶτον
5 μὲν τοίνυν ἐκείνοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι
ναυμαχίαν νικήσαντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἡγούμενον
Μαραθῶνι καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἴσα τοῖς νῦν στρα-
τηγοῖς ἀγάθ' εἰργασμένους, οὐ χαλκοῦς ἴστασαν οὐδ'
ὑπερηγάπων. (197) Οὐκ ἄρα τοῖς ἑαυτοὺς ἀγαθὸν τι
10 ποιοῦσι χάριν εἶχον; Σφόδρα γε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ ἀπεδίδοσαν γε καὶ αὐτῶν κάκεινῶν ἀξίαν. ὄντες
γὰρ πολλοὺ πάντες ἀξιοὶ προὔκρινον ἐκείνους αὐτῶν
ἡγεῖσθαι. ἐστὶ δὲ σώφροσιν ἀνθρώποις καὶ πρὸς ἀλή-
15 θειαν βουλομένοις σκοπεῖν πολὺ μείζων τιμὴ τῆς χαλκῆς
εἰκόνας τὸ καλῶν καγαθῶν ἀνδρῶν κεκρίσθαι πρῶτους.
(198) Καὶ γὰρ τοὶ τῶν ἔργων τῶν τότε οὐδενὸς, ὧ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, ἀπεστέρησαν ἑαυτοὺς. οὐδ' ἐστὶν
οὐδεὶς ὅστις ἂν εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θε-
20 μιστοκλέους, ἀλλ' Ἀθηναίων, οὐδὲ τὴν Μαραθῶνι
μάχην Μιλτιάδου, ἀλλὰ τῆς πόλεως. Νῦν δ', ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἶλε
Τιμόθεος καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν Ἴφικράτης καὶ τὴν
περὶ Νάξου ἐνίκα ναυμαχίαν Χαβρίας. δοκεῖτε γὰρ
αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς
25 ὑπερβολαῖς, αἷς δεδώκατ' ἐπ' αὐτοῖς ἐκάστῳ τούτων.
(199) Τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς δωρεὰς οὕτως ἐκείνοι τε
καλῶς καὶ λυσιτελοῦντως αὐτοῖς εἰδίδοσαν, καὶ ἡμεῖς οὐκ
ὀρθῶς, τὰ δὲ τῶν ξένων πῶς; Ἐκείνοι Μένωνι τῷ
687 Φαρσαλίῳ δώδεκα μὲν τάλαντ' ἀργυρίου δόντι πρὸς
τὸν ἐπ' Ἡϊόνι τῇ πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, τριακοσίοις
δ' ἰππεῦσι, πενήσταις ἰδίοις, βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφί-
σαντ' « αὐτὸν ἂν τις ἀποκτείνῃ, ἀγώγιμον εἶναι, » ἀλλὰ
5 πολιτεῖαν ἔδοσαν, καὶ ταύτην ἱκανὴν ὑπελάμβανον
εἶναι τὴν τιμὴν. (200) Καὶ πάλιν Περδικκᾶ τῷ κατὰ
τὴν τοῦ βαρβάρου ποτ' ἐπιστρατεῖαν βασιλεύοντι Μα-
κεδονίας, τοὺς ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρ-
βάρων διαφθείραντι καὶ τέλειον ἀτύχημα ποιήσαντι
10 τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντ' « ἀγώγιμον, ἐάν τις ἀπο-
κτείνῃ Περδικκᾶν, ὧ βασιλεὺς δὲ Περσῶν ἔχθρὸς δι' ἡμᾶς
ἀπεδέδεικτο, » ἀλλὰ πολιτεῖαν ἔδωκαν μόνον. καὶ
γὰρ τοὶ τότε μὲν οὕτω τίμιον ἦν πᾶσιν ἀνθρώποις τὸ
γενέσθαι πολίταις παρ' ὑμῖν, ὥσθ' ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν
τούτου τηλικαῦθ' ὑμᾶς ἀγάθ' ἤθελον ποιεῖν, νῦν δ'
15 οὕτως ἄτιμον, ὥστε τῶν τετυχηκότων πολλοὶ πλείω
κακὰ τῶν φανερωῶς ἐχθρῶν εἰσὶν ὑμᾶς εἰργασμένοι.
(201) Οὐ μόνον δ' αὕτη τῆς πόλεως ἡ δωρεὰ προπετη-

nam aut imposturam facere desinet, ubi se tandem cognosci viderit, aut, si vestram necessitudinem vere desiderat, aliquid in vos beneficium conferre experietur, sciens se simulatione sua nihil amplius profecturum. Quamobrem, si non ob ullum aliud quicquam, propter hoc condemnare utile est.

196. Operæ pretium porro erit, Athenienses, illud quoque considerare, quam aliquando rationem in dandis honoribus et præmiis nostri majores sint secuti, sive illa in cives, sive in hospites, revera bene meritos, conferrentur. Et si videritis illos rectius dedisse; imitari eos par est. sin vos ipsos; penes vos erit hoc facere. Primum igitur Themistoclem, qui navali ad Salaminem prælio vicerat, et Miltiadem Marathonizæ pugnz ducem, et multos alios qui longe majora quam nostri duces gesserant, non æreis statuis decoraverunt neque immodice deamaverunt. (197) Non igitur de se bene meritis gratiam habebant? Magnam certe, Athenienses, adeoque dignam tum se tum illis referebant. Quum enim ipsi omnes præstantes viri essent, illos sibi deligebant imperatores suos, prælatos. Est autem moderatis hominibus et rem ad veritatem reputantibus longe major honor, præstantium virorum præstantissimos esse judicatos, quam ærea statua esse possit. (198) Quapropter nullius facinoris gloria, Athenienses, tum se privabant. neque est quisquam, qui navale prælium ad Salaminem Themistoclis esse dixerit, sed Atheniensium, neque Marathoniam pugnam Miltiadis, sed civitatis. Nunc autem, Athenienses, vulgo ita dicunt: Timotheus Corcyram cepit, Morani Iphicrates concidit, Chabrias ad Naxum navali prælio vicit. nam dum tam immensos honores ob ea cique horum decernitis, videmini concedere ipsi de gloria harum gestarum rerum. (199) Civilia igitur præmia ut illi tam pulcre et utiliter sibi largiebantur, sic nos non recte, sed hospitalia quomodo? Illi Menoni Pharsalio, duodecim argenti numerati talenta in bellum ad Eionem, quæ Amphipoli vicina est, largito et trecentis equitibus Penestis suis opitulato, non decreverunt « si quis eum occidisset, abduci illum licere », sed civitate donarunt, existimantes eum honorem sufficere. (200) Rursus Perdiccæ, barbarici belli temporibus in Macedonia regnanti, qui Barbaros Plataeis recedentes ceciderat perfeceratque regis cladem, non decreverunt « abduendum, si quis occidisset Perdiccam, qui in nostram gratiam inimicitias regis Persarum susceperat », sed civitate donarunt tantum. etenim profecto tum ab omnibus hominibus tantus honor putabatur, civitatem vestram adipisci, ut pro eo consequendo tanta in vos beneficia conferre vellent, nunc ea ita contemnitur, ut hoc honore ornati multi pluribus vos malis affecerint, quam aperti hostes. (201) Neque vero hoc solum munus nostræ urbis abjectum et vile

λακίσται καὶ φαύλη γέγονεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι διὰ τὴν τῶν καταράτων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν βητόρων, τῶν τὰ 20 τοιαῦτα γραφόντων ἐτοιμῶς, πονηρίαν, οἱ τοσαύτην ὑπερβολὴν πεποιήνται τῆς αὐτῶν αἰσχροκερδίας, ὥστε τὰς τιμὰς καὶ τὰς παρ' ὑμῶν δωρεάς, ὡς περ οἱ τὰ μικρὰ καὶ κομιδῇ φαῦλ' ἀποκηρύττοντες, οὕτω πωλοῦσιν 25 ἐπειωνίζοντες καὶ πολλοῖς ἀπὸ τῶν αὐτῶν λημμάτων γράφοντες πᾶν ὅ τι ἂν βούλωνται. (202) Πρῶτον μὲν, ἵνα τῶν τελευταίων πρῶτον μνησθῶμεν, Ἀριοβαρζάνην ἐκείνον οὐ μόνον αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς τρεῖς ὄντας πάντων ἤξιωσαν ὄσων ἡβουλήθησαν, ἀλλὰ καὶ δύο Ἀβυδηνοὺς, μισαθηναιστάτους καὶ πονηροτάτους ἀν- 688 θρώπους, προσέθηκαν αὐτῶν, Φιλίσκον καὶ Ἄγαυον. Πάλιν Τιμοθέου δόξαντός τι ποιῆσαι τῶν δεόντων ὑμῖν, πρὸς τῷ πάνθ' ἃ μέγιστ' ἦν αὐτῷ δοῦναι, προσέθηκαν 5 αὐτῷ Φρασεθρίδην καὶ Πολυσθένην, ἀνθρώπους οὐδ' ἐλευθέρους, ἀλέθρους καὶ τοιαῦτα πεποιηκότας οἷα λέγειν ὀνήσειεν ἂν τις εὖ φρονῶν. (203) Τὸ τελευταῖον δὲ νῦν, ἐπειδὴ Κερσοβλέπτην ἤξιουν ὧν αὐτοῖς ἐδόκει, καὶ περὶ τούτων ἦν ἡ σπουδὴ, προστιθείασι δὴ αὐτῶν, 10 τὸν μὲν ὄσ' ὑμεῖς ἀνηκόατ' εἰργασμένον κακὰ, τὸν δ' ὄλωσ' οὐδεὶς οἶδεν ἀνθρώπων τίς ἐστιν, Εὐδέρκην ὄνομα. Τοιγάρτοι διὰ ταῦτα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὰ, ἃ πρὸ τοῦ μεγάλ' ἦν, φαίνεται, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἦδη καὶ 15 ποβρωτέρω βαδίζει, καὶ οὐκέτι ταῦτ' ἀπόχη, ἀλλ' εἰ καὶ μὴ φυλάξῃθ' ἕκαστον τούτων, ἐκείνων γ' οὐδεμίαν ἰσχύει, ὡς εἴποιεν.

204. Τοῦ μόνου ταῦθ' οὕτως αἰσχροῦς προσηλυθῆναι, εἰ δεῖ μετὰ παβήρησις εἰπεῖν ἀληθῆ, οὐδένας ὑμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον εἰσιν αἴτιοι. οὐδὲ γὰρ δίκην 20 εἶ λαμβάνειν ἐθέλετε παρὰ τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ καὶ τοῦτ' ἐξηγήθηεν ἐκ τῆς πόλεως. Καίτοι σκέψασθε, ὡς ἐκόλαζον οἱ πρόγονοι τοὺς ἀδικούντας ἑαυτοὺς, εἰ παρὰ πλῆσιώς ὑμῖν. (205) Ἐκεῖνοι Θεμιστοκλέα λαβόντες 25 μείζον αὐτῶν ἀξιοῦντα φρονεῖν ἐξήλασαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ μηδισμὸν κατέρηψαν. καὶ Κίμωνα, ὅτι τὴν Παρίων μετεκίνησε πολιτείαν ἐφ' ἑαυτοῦ, παρὰ τρεῖς μὲν ἀφείσαν ψήφους τὸ μὴ θανάτῳ ζημιῶσαι, πενή- 30 κοντα δὲ τάλαντ' ἐξέπραξαν. Καὶ τοῦτον τὸν τρόπον προσεφέροντο τηλικαῦτ' αὐτοὺς ἀγάθ' εἰργασμένοις 689 ἀνθρώποις, δικαίως. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀπέδιδοντο τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν καὶ μεγαλοψυχίαν τῶν ἔργων, ἀλλὰ χρηστοὺς μὲν ὄντας ἐτίμων, ἀδικεῖν δ' ἐπιχειροῦσιν οὐκ ἐπέτρεπον. (206) Ὑμεῖς δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς 5 τὰ μέγιστ' ἀδικούντας καὶ φανερώς ἐξελεγχόμενους, ἂν ἐν ἡ δὴ ἄσπεῖ εἴπωσι καὶ παρὰ τῶν φυλετῶν τινὲς ἡρη- μένοι σύνδοικοι δεηθῶσιν, ἀφίετε, ἐὰν δὲ καὶ καταψη- φίσθησθε τοῦ, πέντε καὶ εἴκοσι δραχμῶν ἐτιμήσατε. 10 καὶ γὰρ τοὶ τότε τὰ μὲν τῆς πόλεως ἦν εὐπορα καὶ λαμπρὰ δημοσία, ἰδίᾳ δ' οὐδαὶς ὑπερεῖχε τῶν πολλῶν. (207) Τεκμήριον δέ : τὴν Θεμιστοκλέους μὲν οἰκίαν καὶ Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν, εἰ τις ἄρ' ὑμῶν οἶδεν 15 ὅποια ποτ' ἐστίν, ὄρα τῶν πολλῶν οὐδὲν σεμνοτέραν οὐσαν, τὰ δὲ τῆς πόλεως οἰκοδομήματα καὶ κατασκευ-

factum est, sed et omnia propter execrabiliū et nefariorum oratorum, qui talia temere rogant, improbitatem, quorum avaritia et sordes in tam immensum excreverunt, ut honores et praemia vestratia, pariter atque qui minuta et valde villa auctionantur, sic vendant villi pretio, et multis ob eadem (constituta) lucra scriptitantes quicquid omnino velint. (202) Primum, ut a postremis ordiamur, Ariobarzanem illum, non ipsum tantum et ejus filios numero tres omnibus dignati sunt quaecunque voluerunt, sed etiam duos Abydenos, infestissimos Atheniensibus et improbissimos homines, ei adjunxerunt, Philiscum et Agaum. Rursus, quum Timotheus officio functus erga vos videretur, praeterquam quod ei summa omnia dederant, adjecerunt illi Phrasierdem et Polysthenem, homines ne ingenuos quidem, perditos, et talibus facinoribus opertos, a quorum commemoratione homo cordatus abhorreat. (203) Nunc postremo, postquam Cersobleptem his dignati sunt, quae ipsis videbantur, et ea res summo studio agebatur, duos ei adjungunt, alterum, qui tanta mala fecit, quanta audivistis, alterum prorsus nemo hominum novit, quis sit, Eudercen nomine. Proinde propterea, Athenienses, quae magna olim habebantur, nunc parvi aestimantur, et res in dies vagatur etiam longius, neque amplius haec sufficiunt, sed nisi etiam quemque horum custodietis, satis apparet fore ut illorum quidem gratia omnis exolescat.

204. Quod vero ad tantam turpitudinem res prolapse sunt, si verum libere dicendum est, nemo magis in culpa est quam vos, Athenienses. nam injurios non amplius punire vultis, sed etiam hoc e civitate emigravit. Atqui considerate, quo pacto majores eos uli sint, qui ipsos injuria afficiebant, eodem modo quo vos? (205) Illi Themistoclem, quum animis elatiorem, quam ferrent, cepissent, Medicae proditiōnis damnatum urbe ejecerunt. Cimon, quod Pariorum rempublicam suo arbitrato mutaverat, tribus tantum calculis poenam capitis effugit, et quinquaginta talenta exegerunt. Hoc modo tractabant viros de se tam praecclare meritos, haud injuria. neque enim iis vendebant suam libertatem et magnitudinem animi pro factis illorum, sed et dum boni erant, eos honorabant, et improbis eorum conatibus obsistebant. (206) At vos, Athenienses, gravissimorum scelerum reos et convictos palam, si unum atque alterum facetum dictum protulerint et a tribulibus aliquot delecti advocati deprecentur, absolvitis, sin damnatis aliquem, aestimatio litis est XXV drachmarum. nimirum olim aerarium copiosum erat et magnus reipublicae splendor, privatim nemo supra vulgus eminebat. (207) Id quod hinc clarissime cernitur: Themistoclis ardes et Militiadis, aliorumque illius aetatis illustrium virorum, si quis forte vestrum novit, cujusmodi sint, multitudinis domibus nihil esse splendidiore videt, sed aedificia publica et substructio-

ἀσματα τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτα, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι, προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί, Πειραιεύς, τᾶλλα, οἷς κατεσκευασμένην ὄρατε τὴν πόλιν. (208) Νῦν δ' ἰδίᾳ μὲν ἐκρίστω τῶν τὰ κοινὰ πραττόντων τσαυτῆ περιουσία ἐστίν, ὥστε τινὲς μὲν αὐτῶν πολλῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς ἰδίας κατεσκευάσασιν οἰκίας, γῆν δ' ἔνιοι πλείω πάντων ὑμῶν τῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ συνειώνηται. δημοσίᾳ δ' ἡμεῖς ἃ μὲν οἰκοδομεῖτε καὶ κοιναῖτε, ὡς μικρὰ καὶ γλίσπρα, αἰσχύνῃ λέγειν. ἀλλ' ἔχει εἰπεῖν ὃ τι κοινῇ κτησάμενοι καταλείψετε, ὥσπερ ἐκείνοι Χερβρόνησον, Ἀμφίπολιν, δόξαν ἔργων καλῶν; ἢν οἱ τοιοῦτοι πολῖται πάντ' ἀναλίσκοντες τρόπον οὐχ οἷοι τ' εἶσιν ἀφανίσαι, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. (209) Εἰκότως. τότε μὲν γὰρ τῷ κυρίῳ τῶν φόρων γενομένῳ 690 τᾶσαι, Ἀριστείδῃ, οὐδεμιᾷ δραχμῇ πλείω τὰ ὑπάρχοντ' ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντ' αὐτὸν ἔθαψεν ἡ πόλις. ὑμῖν δ', εἰ τι δέοισθε, χρήμαθ' ὑπήρχε κοινῇ πλείστα τῶν πάντων Ἑλλήνων, ὥσθ' ὀπόσου χρόνου ψηφισαῖσθ' ἐξίεναι, τσοῦτου μισθὸν ἔχοντες ἐξήτε. Νῦν δ' οἱ μὲν τὰ κοινὰ διοικοῦντες ἐκ πτωχῶν εὐποροὶ καὶ πολλοῦ χρόνου τροφὴν ἀφρονὸν εἰσιν ἠτοιμασμένοι. ὑμῖν δ' οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ἐφόδι' ἐστίν ἐν τῷ κοινῷ, 10 ἢ ἅμα δεῖ τι ποιῆναι καὶ πῶθεν οὐκ ἔχετε. τότε μὲν γὰρ ὁ δῆμος ἦν δεσπότης τῶν πολιτευομένων, νῦν δ' ὑπέρτης. (210) Αἴτιοι δ' οἱ τὰ τοιαῦτα γράφοντες, καὶ συνεθίζοντες ὑμᾶς ὑμῶν μὲν αὐτῶν καταφρονεῖν, ἕνα δ' ἢ δύο θαυμάζειν ἀνθρώπους. εἴθ' οὗτοι κληρονομοῦσι τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τῶν ὑμετέρων, ἡμεῖς δ' οὐδ' ὀτιοῦν ἀπολαύετε, ἀλλὰ μάρτυρές ἐστε τῶν ἐτέρων ἀγαθῶν, οὐδενὸς ἄλλου μετέχοντες, ἢ τοῦ ἕξαπατᾶσθαι. Καίτοι πηλίκον τί ποτ' ἂν στενάξειαν οἱ ἄνδρες ἐκείνοι, οἱ, ὑπὲρ δόξης καὶ ἐλευθερίας τελευτήσαντες, καὶ πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ὑπομνήματα καταλείποντες, εἰ ἄρ' αἰσθίνοντο, ὅτι νῦν ἡ πόλις εἰς ὑπέρτου σχῆμα καὶ τάξιν προελήλυθε, καὶ Χαρίδημον εἰ χρῆ φρουρεῖν βουλευέται; Χαρίδημον; οἴμοι.

211. Ἄλλ' οὐ τοῦτ' ἐστὶ τὸ δεινόν, εἰ τῶν προγόνων 25 οἱ διενηγόασιν ἀπάντων ἀρετῇ, χεῖρον βουλευόμεθα, ἀλλ' ὅτι καὶ πάντων ἀνθρώπων. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν Αἰγινήτας μὲν τουτουσί, νῆσον οἰκοῦντας οὕτω μικρὰν καὶ οὐδὲν ἔχοντας ἐφ' ᾧ μέγα χρῆ φρονεῖν αὐτοὺς, Λάμπιν, ὃς μέγιστα ναυκλήρια κέκτηται τῶν Ἑλλήνων καὶ κατεσκευάσκει τὴν πόλιν αὐτοῖς καὶ τὸ ἐμπόριον, μηδέπω καὶ τήμερον πολίτην πεποιῆσθαι, ἀλλὰ μόλις τῆς ἀτελείας αὐτὸν ἔξωκέναι τῆς τοῦ μετοικίου, (212) καὶ Μεγαρέας τουτουσί τοὺς καταράτους οὕτως εὐ τὰ παρ' αὐτοῖς σεμνύνειν, ὥσθ' Ἐρμῶνα τὸν κυβερνήτην, τὸν μετὰ Λυσάνδρου λαβόντα τριήρεις διακοσίας ὅτ' ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς ἠτυχήσαμεν ἡμεῖς, πεμφάντων Λακεδαιμονίων καὶ κελεούτων ποιήσασθαι 10 πολίτην ἀποκρίνασθαι, ὅτι, ἔθαν αὐτοὺς ἰδῶσι Σπαρτιάτην αὐτὸν πεποιημένους, τότε αὐτοὶ Μεγαρέα ποιήσονται, (213) καὶ Ὀρείτας ἐκείνους, μέρος τέταρτον

nes tantæ et tales, ut ad eorum excellentiam posteritas nihil addere possit, propylæa hæc, navalia, porticus, Piræeus, reliqua, quibus urbem adornatam conspiciatis. (208) Nunc privatæ cujusque rempublicam gerentis tantæ opes sunt, ut quidam ædes multis publicis ædificiis magnificentiores habeant; agros nonnulli plures cœmerint, quam vos omnes qui in judicio assidetis. quæ vos autem publice quidem struitis et tectorio inducitis, turpe dictu est, ut quam sint tenuia et sordida. at dicere potestis, quid communiter partum relicturi sitis, ut illi Chersonesum, Amphipolim, gloriam rerum gestarum? quam quum istius generis cives omni modo absument, non tamen omnino obscurare possunt, Athenienses. (209) Merito. nam, qui suo arbitratu ordinandi vectigalia potestatem habuit, ejus opes, Aristidis, ne una quidem drachma sunt auctæ, quin et mortuus publicis sumptibus sepultus. At vobis, sicubi egebatis, in ærario pecunia maxima erat inter omnes Græcos, ut quam diu vos foris militandum decreveratis, tam diu mercedem habentes exiretis. Nunc, qui rempublicam administrant, ex inopia pervenerunt ad opes, et longi temporis commentu sunt instructi. vos ne unius quidem diei habetis alimoniam in ærario, sed accidit, ut simul aliquid faciendum sit, simul unde id suppetat, non habeatis. Tum enim magistratum ac oratorum dominus erat populus, nunc vero est minister. (210) In causa autem sunt isti, qui talia rogant, et vos assuefaciunt, ut vosmetipsos aspernemini, unum atque alterum hominem admiremini. sic fiunt isti vestræ gloriæ et vestrarum rerum heredes, vos re nulla fruimini, sed testes estis honorum aliorum, nullius alterius rei participes, nisi fraudis, qua circumscribimini. At quantos gemitus edent illi viri, qui, pro gloria et libertate morientes, et multorum et honestorum facinorum monumenta reliquerunt, si forte scirent, nunc urbem ad ministri habitum et conditionem redactam, sitne Charidemus custodiendus, deliberrare! Charidemus, lei mihi!

211. Sed non hoc est grave, nos majoribus nostris, qui omnibus virtute præstiterunt, deterius consulere, sed etiam omnibus hominibus. Quomodo enim non turpe, quum Æginetæ isti, in insula tam parva habitantes et nihil habentes quod iis animos facere posset, Lampidem, qui omnium Græcorum est navicularius opulentissimus, qui urbem et mercatum iis ornavit, nondum vel in hunc usque diem civem fecerint, sed vix immunitatem tributi, quod inquilini pendunt, concesserint, (212) quum Megarenses isti execrandi tam studiose suam dignitatem exaggerent, ut, quum missis legatis juberent Lacedæmonii Hermonem gubernatorem, qui cum Lysandro triremes ducentas ceperat nobis ad Ægospotamos adversam fortunam experientibus, civem faciendum, responderint « si prius vidissent ipsos eum Spartiatam fecisse, tum et se illum Megarensensem facturos, » (213) quum Oritæ illi, quartam

Εὐβοίας οἰκοῦντας, τὸν Χαρίδημον τοῦτον αὐτὸν, ᾧ
 μήτηρ μὲν ὑπάρχει πολιτικὴ ἐκεῖ, πατήρ δ' οὐκ ἔρω τίς
 ἢ πόθεν (οὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω τῶν ἀναγκαίων αὐτὸν
 15 ἐξετάζεσθαι), ἀλλ' ἑμῶς, τὸ ἥμισυ τοῦ γένους αὐτοῦ
 συμβαλομένου, τοῦ ἡμίσεος μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας
 οὐκ ἠξιώκασι, ἀλλ' εἰς τοὺς νόθους ἐκεῖ συντελεῖ, κα-
 θάπερ ποτὲ ἐνθάδ' εἰς Κυνόσαργες οἱ νόθοι. (214)
 Ἔμεῖς δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάσης τῆς πόλεως με-
 20 τὰδόντες αὐτῶ καὶ τετιμηκότες ἄλλοις ἔτι καὶ τοῦτ'
 αὐτῶ προσήσεται; ὅτι τίς; ποῖας ἔλαβε ναῦς ὑμῖν, δι'
 ἧς ἐπὶ τῶν ἀπολωλεκότων ἐπιβουλεύεται; ἢ ποῖαν πόλιν
 παρέδωκεν αἰχμαλώτων λαβῶν; ἢ τίνας κινδύνους ὑπὲρ
 25 ὑμῶν κεινδύνηκεν; ἢ τίνας ἐχθροὺς τοὺς αὐτοὺς ὑμῖν
 ἤρηται; οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι.
 215. Περὶ δὲ τῶν νόμων ὧν παραγεγράμμεθα, ὧς
 ἄνδρες δικασταί, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν
 καταβαίνειν, ἃ νομίζω μνημονεύοντας ὑμᾶς ἀμεινον
 693 φυλάττειν, ἂν παράγειν καὶ φανακίζειν οὗτοι ζητῶσι
 ὑμᾶς. Ὁ πρῶτος νόμον ἀντικρὺ εἶρηκεν, « ἂν τις
 ἀποκτείνῃ, τὴν βουλήν δικάζειν », ὁ δ' ἂν τις ἀποκτείνῃ,
 εὐθὺς γέγραπεν ἀγώγιμον εἶναι. Τοῦτο φυλάττετε καὶ
 5 μέμνησθε, ὅτι πάντων ἐναντιώτατόν ἐστι τῶ κρίνειν
 τὸ μὴ δίδόντα κρίσιν ἐκδοτὸν ποιεῖν. (216) Οὐκ ἔξ
 μετὰ ταῦθ' ὁ δεύτερος νόμος οὐδὲ τὸν ἐλαωκότ' ἀνδρο-
 φόνον λυμαινέσθαι, οὐδὲ χρήματα πράττεσθαι, ὁ δ' ἐν
 τῶ ποιεῖν ἀγώγιμον πάντα ταῦτα δέδωκεν. ἐπὶ γὰρ τοῖς
 10 λαβοῦσιν ἔσται ποιεῖν ὅ τι ἂν βούλωνται. Ἀπάγειν ὁ νό-
 μος ὡς τοὺς θεσμοθέτας κελεύει, καὶ τοῦτ', ἂν ἐν τῇ
 τοῦ πεπονθότος λάβῃ τις πατρίδι, ὁ δ' ἀγώγιμον αὐτῶ
 τῶ τὴν αἰτίαν ἐπενεγκόντι δίδωσιν ὡς αὐτὸν, κἂν τῆς
 ἀλλοτρίας ποῦ λάβῃ. (217) Ἔστιν ἐφ' οἷς ἀδικήμασι δέ-
 15 δωκεν ἀποκτείνειν ὁ νόμος, ὁ δ' οὐδὲν ὑπειπὼν, κἂν ἐπὶ
 τούτοις τις κτείνῃ, δίδωσιν ἐκδοτὸν τὸν ἀθῶνον ἀφει-
 μένον ἐν τοῖς νόμοις. ἔάν τις πάθῃ τι τοιοῦτον, δίκας, ὁ
 νόμος κελεύει, αἰτεῖν πρῶτον, ὁ δὲ τοῦναντίαν οὐδεμίαν
 20 κρίσιν οὐτ' αὐτὸς εἰπὼν οὔτε, παρ' ὧν ἀξιοὶ λαβεῖν,
 αἰτήσας, ἀγώγιμον εὐθὺς ἔγραψε, κἂν τις ἀφαιρῆται,
 παραχρῆμα ἔσπονδον ποιεῖ. (218) Τάνδρολήψιον παρ'
 ὧν ἂν ὁ δράσας ᾖ, ἔάν μὴ δίδωσι δίκας, κελεύουσιν οἱ
 νόμοι μέχρι τριῶν εἶναι, ὁ δὲ, ἂν ἀφέλῃται τις τὸν
 25 ἄγοντα μὴ βουλόμενος πρὸ δίκης ἐκδοῦναι, εὐθὺς ἐκ-
 σπονδον ποιεῖ. Οὐκ ἔξ νόμον ὁ νόμος *, ἔάν μὴ τὸν αὐ-
 τὸν ἐπὶ πᾶσι τιθῇ τις, εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐπ' ἀνδρὶ γράφει
 ψήφισμα ἴδιον. Οὐκ ἔξ ψήφισμα ὁ νόμος κυριώτερον εἶναι
 νόμου, ὁ δ' ὑπαρχόντων νόμων ψήφισμα ποιεῖ κύριον
 693 τοὺς νόμους ἀναίρων. (219) Ταῦτα φυλάττετε καὶ με-
 μνημένοι καθήσθε. καὶ τὰς μὲν παραγωγὰς, ἃς οὗτοι
 ποιήσονται, γράρειν ἔατε καὶ μὴ ἐπιτρέπετε λέγειν αὐ-
 5 τοῖς, κελεύετε δὲ δεῖξαι ποῦ γέγραφε κρίσιν, ἢ ποῦ γέγρα-
 φεν, ἂν τις ἄλλῳ φόνου, κατὰ τούτου τὰς τιμωρίας. εἰ
 γὰρ ἢ τὸν ἀλλοθίπου κριθόντα καὶ ἐλαωκότ' ὅτι δεῖ κολά-
 ζειν ἐγραψεν, ἢ αὐτὸς ἔγραψε κρίσιν, εἰ πεποίηκεν ἢ
 οὐ καὶ εἰ δικαίως ἢ ἀδικῶς οὐκ ἂν ἡδίκαε. (220) Εἰ δὲ τὸ
 10 τῆς αἰτίας ὄνομα αὐτὸ γράψας « ἂν τις ἀποκτείνῃ », καὶ

Euboeae partem incolectes, istum ipsum Charidemum cuius
 mater civis illic est, pater vero non dicam quis aut unde
 (neque enim necessario est inquirendum in eum accuratius),
 tamen dimidiam civitatis partem genere ejus conferente,
 dimidia in hunc usque diem non dignati sunt, sed illic in
 tribu nothorum censetur, quemadmodum olim hic in Cy-
 nosarges nothi. (214) Vos vero, Athenienses, qui totam
 illi civitatem impertiistis et alios honores habuistis, insuper
 etiam hoc ei adjicietis? quia quid? quas naves vobis cepit,
 propter quas ei ab his, qui illas amiserunt, insidiae struuntur?
 aut quam urbem a se vi captam vobis tradidit? aut in
 qua: discrimina propter vos sese conjecit? aut quorum
 inimicitias communes vobiscum suscepit? nemo possit
 dicere.

215. Jam ubi de legibus, quas contulimus, Athenienses,
 pauca disserero, quorum vos recordatos cautiores fore
 puto, si isti vos seducere atque in fraudem illicere studue-
 rint, descendam. Prima lex aperte jubet « si quis occide-
 rit, senatum judicare », iste, si quis occiderit, statim scri-
 psit abducendum. Hoc custodite et meminertis, nihil
 posse judicio fieri contrarium magis, quam sine judicio
 tradere aliquem. (216) Non sinit postea secunda lex etiam
 damnatum caedis torqueri, aut mulctari pecunia, iste, dum
 eum abduci permittit, omnia haec concessit. nam in illorum,
 qui aliquem comprehenderint, manu futurum est, de eo
 statuere quicquid libitum fuerit. Abducendum jubet lex
 ad thesmothetas, idque si quis homicidam in interfecti patria
 deprehenderit, iste ipsi accusatori abducendi potestatem
 facit in suas aedes, etiamsi in alienae terrae aliquo loco de-
 prehenderit. (217) Sunt injuriarum quaedam, propter quas
 occidendi licentiam lex dedit, iste nihil praefatus, etiamsi
 propter illas aliquis occiderit, eum dedit, quem leges in-
 demnem et insontem dimittunt. Si cui tale quid usu venit,
 jus primum petendum esse lex jubet, iste contra nullum
 judicium neque ipse designavit, neque a quibus exigendum
 esse velit, poposcit, eum abducendum esse et, si quis eum
 asseruerit, hunc e vestigio foederibus excludit. (218) Pi-
 gnora capere ab illis, quorum fuerit homicida, nisi jus dare
 velint, jubet lex usque ad tres licere, iste, si quis illum
 eripit e manu abducentis eum nolens ut ante judicium
 pronuntiatum dedatur, statim eum foederibus excludit.
 Non sinit lex aliquam legem, nisi eadem pariter ad omnes
 pertineat, ferre, iste ob virum peculiare decretum rogat.
 Non sinit lex decretum lege plus valere, iste in ratas leges
 decretum dominum facit, leges tollens. (219) Haec cavele
 atque in hoc consensu nolite oblivisci, et quicquid isti
 effugiorum quaeritabunt, contemnite et repudiate, sed jubete
 eos ostendere, ubi judicii mentionem fecerit, aut ubi scri-
 pserit, si quis caedis convictus fuerit, de eo poenas sumen-
 das. Nam si aut alicubi alibi judicatum et convictum
 puniendum esse scripsisset, aut ipse judicandum esse scri-
 psisset, utrum reus fecerit caedem necne, item, jurene an
 injuria; non injuste egisset. (220) Si vero criminis appella-
 tionem ipsam scribens « si quis occiderit, » praeterito hoc

ὑπερβάς τὸ « καὶ ἄλλῳ φόνου » καὶ τὸ « δόξῃ ἀπεκτονέ-
 ναι » καὶ τὸ « δίκαις ὑπεχέτω τοῦ φόνου » καὶ τὸ « τὰς
 τιμωρίας εἶναι κατ' αὐτοῦ τὰς αὐτὰς ἄσπερ ἂν τὸν Ἀθη-
 ναῖον κτείνῃ », καὶ πάνθ' ὅσ' ἐστὶ δίκαι' ὑπερβάς ἀγώ-
 γιμον εἶναι γέγραφε· μὴ φενακίζεσθε, ἀλλ' εὔ ἰσθ' ὅτι
 πάντων παρανομώτατ' εἶρηκεν.

24.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

694 Ο ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Διόδωρος μὲν κἀνταῦθα ὁ κατηγοροῦς, κατηγορεῖ δὲ νόμου
 μάλα φιλανθρώπου. διόπερ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τῆς τοῦ γεγρα-
 φότες γνώμης διαβάλλει αὐτὸν πειράται. Ἔστι δ' ὁ νόμος ὁ
 5 τοῦ Τιμοκράτους τοιοῦτος : « εἰ τινι Ἀθηναίων ἐπ' ὀφλήματι
 δημοσίῳ προστετιμηται δεσμοῦ, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθεῖ†
 εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐγγυητὰς καταστήσαντι τοῦ
 ὀφλήματος, οὗς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐντὸς βῆτης
 10 προθεσμίας ἐκτίσῃ, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ. εἰάν δὲ ἐπιστάτους
 τοῦ χρόνου μὴ ἐκτίσῃ τὸ ὀφλήμα· τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δε-
 θέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίῳ εἶναι τὴν οὐσίαν. » Τοῦ-
 τον αἰτιάται τὸν νόμον ὁ κατηγοροῦς οὐχ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γε-
 γράφαται, ἀλλ' ὑπὲρ Ἀνδροτιῶνος καὶ Γλαυκέτου καὶ Μελανώ-
 15 που. οὗτοι γάρ, φησί, πεμφθέντες εἰς Καρίαν πρεσβευταὶ καὶ
 πλείοντες ἐν τριήρει, περιπεσόντες Ναυκρατίταις ἀνθρώποις ἐμ-
 πόροις, ἀφείλοντο αὐτῶν τὰ χρήματα. εἰθ' οἱ Ναυκρατίται μὲν
 ἐλθόντες Ἀθήναζε τὸν δῆμον ἐκέλευον, ὃ δὲ δῆμος ἔγνω πολέ-
 20 μια εἶναι τὰ χρήματα, καὶ μὴ δεῖν ἀποδοθῆναι τοῖς ἐμπόροις.
 τούτων δὲ οὕτω γενομένων Ἀρχέβιος καὶ Λυσισθείδης οἱ τριή-
 ραρχοὶ τῆς νεῶς, ἐπ' ἧς ἔπλεον οἱ περὶ τὸν Ἀνδροτιῶνα, εἰς-
 πρᾶττοντο τὰ χρήματα. ὡς δὲ ἐκαίνοι μὲν οὐκ ἐφάνησαν ἔχον-
 695 τες αὐτὰ, οἱ πρεσβευταὶ δὲ ὠμολόγησαν ἔχειν αὐτὰ, καὶ ἔδει
 πᾶν χρῆμα καταβάλλειν ἢ τοῖς νόμοις ὑποπίπτειν τοῖς τῶν ὀ-
 φειλόντων τὰ δημόσια· διὰ τοῦτο, φησί, τούτων τὸν νόμον Τι-
 μοκράτης βοηθοῦντα ἐκαίνοις εἶρηκεν. Ὁ μὲντοι Τιμοκράτης
 5 ἐκτετιμᾶται φησὶ τὰ χρήματα τοὺς περὶ Ἀνδροτιῶνα, καὶ δη-
 λον ἐντεῦθεν εἶναι ὡς οὐκ ἐκαίνοιεν ἕνεκα τὸν νόμον εἰσέφερεν
 αὐτὸς. Κατηγορεῖ δὲ ὁ Διόδωρος καὶ ἄλλο τοῦ νόμου. τὴν τε
 γὰρ θέσιν αὐτοῦ μέμφεται ὡς γεγούσιν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ
 10 ὑπεναντίον εἶναι τοῖς ἀρχαίοις φησὶ, καὶ ἀσύμφορον τοῖς κοι-
 νοῖς ἐπιδείκνυσιν.

ἜΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολέμου τυγχάνοντος Ἀθηναίους πρὸς βασιλέα, κατὰ
 15 τούτων τὸν χρόνον ἐγράφη ψήφισμα οὐλα πλοίων πολεμίων
 εἶναι καὶ γίνεσθαι τὰ τιμήματα τῶν κλοπῶν δημόσια. Μαύ-
 σιωλος τῆς Καρίας σατράπης ἤδικοι τὰς πέραν νήσους. κατε-
 βῶων οἱ βλαπτόμενοι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο. ἔδοξε
 20 διὰ πρέσβων τέως αἰτιάσασθαι τὸν Κάρα. πέμπουσιν οὖν
 Ἀνδροτιῶνα καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκῆτην πρὸς τὸν ἄρχοντα

† Forti. προστιμηθῆ

« et cædis convictus fuerit », item illo « et occidisse videa-
 tur » et illo « pœnas det cædis » et « idem de eo supplicium
 sumatur, ac si Atheniensem occidisset », si denique omni
 jure præterito abduci licere scripsit; ne decipiâmini, sed
 laud dubie teneatis eum omnium maxime decreto leges
 violasse.

24.

DEMOSTHENIS

ORATIO

CONTRA TIMOCRATEM.

LIBANII ARGUMENTUM.

Diodorus etiam hic accusator est, et criminatur legem,
 valde humanam. quapropter a causa et consilio auctoris eam
 convellere nititur. Est autem lex Timocratis hujusmodi :
 « Si quis Atheniensium ob debitum publicum inaspero vinculis
 damnatus est, aut etiam in posterum damnabitur; et liceat,
 aut alii ejus nomine, ubi pro se sponsores constituerit, a po-
 pulo comprobatos, se ad certum tempus multam bona fide
 soluturum, vinculis liberari. sin ad dictam diem debitum
 solutum non fuerit; et is, qui per sponsores liberatus fuerat,
 in vincula conjiciatur, et bona sponsorum publicentur. » Hanc
 legem criminatur accusator non ex usu reipublicæ, sed pro
 Androtione et Glauceta et Melanopo esse rogatam. hi enim
 legati, ut narrat, in Cariam missi et in triremi navigantes,
 quum in Naucratis quosdam, homines mercatores, inci-
 diissent, pecuniam illis eriperunt. tum Naucratis Athenas
 profecti, populo supplicat, populus autem decernit, eam
 pecuniam hostilem esse, nec reddi mercatoribus oportere.
 His ita factis, Archebius et Lysithides trierarchi ejus navis,
 qua Androtion cum collegis vectus fuerat, de pecunia postu-
 lantur. quam quum illos non habere constaret, sed legati
 se habere faterentur, et aut tota res numeranda aut legibus
 teneri necesse esset, quæ in ærarios valebant; propterea,
 inquit, Timocrates legem hanc ad illos sublevandos tulit.
 Timocrates autem respondet Androtionem et collegas solvisse
 pecuniam, atque inde patere, se non in illorum gratiam le-
 gem hanc rogavisse. Sed Diodorus etiam aliud in lege ac-
 cusat. nam et latam esse contra leges, et antiquis adversari
 legibus ait, et perniciosam esse reipublicæ ostendit.

ANONYMI ARGUMENTUM.

1. Quo tempore bellum erat inter Athenienses et regem
 Persarum, decretum factum est, ut hostium naves prædæ
 essent et pretium raptorum publicum fieret. Mausolus,
 Carie satrapa, quum insulas e regione istas vexaret, læsi
 quilritabantur et Atheniensium opem implorabant. Visum
 est, interim (dum bellum parabatur) per legatos Carem esse
 incusandum. itaque mittunt Androtionem et Melanopum et

Καρίας Μαύσωλον, τὸν τῆς Ἀρτεμισίας ἀνδρὰ καὶ ἀδελφόν,
 ὡς ἀδικούοντα τὰς νήσους αἰτιασομένους καὶ βασιλεῖ χαριζόμε-
 25 μενον, δι' ὃν κακῶς ἐποίει τοὺς Ἑλληνας. Οὗτοι νηὶ περιτε-
 χόντες Ναυκρατικῆ Ἀἴγυπτιᾳ ἐχούση φορτία (δικαιόμυζον δὲ
 τούτους τοὺς πρέσβεις Ἀρχέβιος καὶ Λυσσιθείδης τριηράρχοι)
 κατάγουσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν ὁλιβάδα. καὶ λόγων γενομένων
 τοῖς Αἴγυπτίοις καὶ ἰκετείας πρὸς τὸν δῆμον, οὐδὲν ἦττον ἐκρί-
 6966θῆ τὰ χρήματα εἶναι δημόσια ὡς πολεμίων ὄντων τῶν Αἴ-
 γυπτίων. Νόμου δὲ προστάττοντος τὸν χρῆσάμενον δημοσίοις
 χρήματιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον διπλάσια ταῦτα δίδοναι, κατα-
 5 στήσαντες οἱ πρέσβεις οὗτοι τέλαντα ἑνέα καὶ τριάκοντα μνάς
 τῶν ἀπεμποληθέντων φορτίων ἐκ τῆς νεῶς ὑπεύθυνοι ἐγίνοντο
 τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ διπλάσιῳ. σπανιότητος δὲ χρημάτων κα-
 τασχούσης τὸν δῆμον, Ἀριστοφῶν τις δημαγωγὸς ἔγραψε ψή-
 10 φισμα, ἐλέσθαι ζητητάς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει καὶ ἀποπειρω-
 μένων διαλαθεῖν, καὶ τούτους ἠγνύειν. ἐμήνυσεν Εὐκτῆμων, ὁ
 πρὸς Ἀνδροτίωνα μικρῶ πρόσθεν ἀγωνισάμενος, νυνὶ δὲ πρὸς Τι-
 μοκράτην, ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσσιθείδην ἐκ τῆς Αἴγυπτιᾶς ὁ-
 15 κάδους τέλαντα ἑνέα καὶ τριάκοντα μνάς. Ἐγραψε δὲ δηλοῦντι
 φεύγων μὲν τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς πρὸς Ἀνδροτίωνα μάχην, διὰ
 δὲ τῆς τῶν τριηράρχων μνήμης οὐδὲν ἦττον ἐπιβουλεύων τῷ Ἀν-
 δροτίωνι. Διαδικασίας δὲ γενομένης τοῖς πρέσβεισι πρὸς τοὺς
 20 τριηράρχους, ἠτήθησαν οἱ πρέσβεις καὶ ὄφειλον τὰ χρήματα.
 προστάττοντος δὲ νόμου τὸν ὀφειλόντα ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἑνιαυτοῦ
 δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσῃ, ἐμελλον τῷ δεσμῷ καὶ οἱ πρέσβεις κα-
 θυποβάλλεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ, ἀρχομένου τοῦ δευτέ-
 25 ρου ἑνιαυτοῦ, ἐν ᾧ καὶ δεθῆναι τοὺς πρέσβεις ἐρχῆν, ἔγραψε
 Τιμοκράτης νόμον τοιοῦτον, « καὶ εἰ τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ
 δημοσίῳ δεσμοῦ προστετιμῆται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα,
 ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ ἔξειναι † αὐτῷ καταστήσαντι τρεῖς
 697 ἔγγυθας ἢ μὴν ἐκτίσειν, οὐκ ἂν ὁ δῆμος χειροτονίῃσθ,
 ἀφείσθαι * τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ ἐκτίσῃ αὐτὸς ἢ οἱ ἔγγυθαι·
 τὸν μὲν ἐξεγγυθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἔγγυθῶν δημοσίαν
 5 εἶναι τὴν οὐσίαν. » (2) Τούτου τοῦ νόμου γραφὴν ἀπηνέγκαντο
 Διδώωρος καὶ Εὐκτῆμων ὡς παρανόμου καὶ ἀδίκου καὶ ἀσυμ-
 φόρου. Ἀνδροτίων δὲ καὶ Γλαυκῆτης καὶ Μελάνωπος συνιέντες
 δι' αὐτοὺς γεγενησθαι τὴν γραφὴν, καταβάλλουσιν ἑνέα τέλαντα
 10 καὶ τριάκοντα μνάς, ἴσως μὲν οὐκ ἂν καταβαλόντες, εἰ μὴ
 τὴν γραφὴν ἀπέδωσαν οἱ κατηγοροὶ. κατηγορεῖ τὸινυν Εὐκτῆ-
 μων καὶ Διδώωρος, φάσκοντες μὲν διὰ τοὺς πρέσβεις γεγρά-
 φθαι τὸν νόμον. εἰ δὲ καὶ ἐξέτισαν ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ δεδο-
 15 μένης * τῆς γραφῆς τοῦτο ἐποίησαν, ὥστε τὴν προαίρεσιν τοῦ
 νομοθέτου ὑπαίτιαν εἶναι. Οὐδὲν δὲ ἦττον ἐξετάζει τὸν νόμον
 ὁ ῥήτωρ ὡς καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔχοντα κακῶς. καὶ γὰρ
 παρανόμως τεθεῖσθαι φησι καὶ ὑπεναντίως ἔχειν τοῖς νόμοις,
 καὶ ἄλλως ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν, δι' ὧν προστάττει, τὴν πόλιν.
 20 διὰ ταῦτα γούν καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ λόγου δύο : μία μὲν ὅτι
 διὰ τοὺς πρέσβεις γέγραπται, ἕτέρα δὲ ὅτι ὑπεναντίως τοῖς
 νόμοις καὶ ἐπικήμιος καὶ ἀδικος, ὥστε, εἰ ἠδύνατο ἐκφυγεῖν ὁ
 Τιμοκράτης τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ διὰ τοὺς πρέσβεις γεγραφέναι,
 25 ἀλλ' οὐν γε τοῦ μὴ πονηρὸν εἶναι οὐ διαφεύξεται. ἠδύνατο μὲν
 γὰρ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖν ὁ Διδώωρος, ὅτι πονηρὸν ἔγραψε
 νόμον καὶ ὑπεναντίον τοῖς νόμοις, καὶ ἤρκεσεν ἂν αὐτῷ κατὰ
 ταῦτα, νῦν δὲ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τὴν τῶν πρέσβεων †† προσεί-
 698 ληψε διαβολὴν ἕνεκα τοῦ νομοθέτου. (3) Ἦ μὲν οὖν ὑπόθεσις τῆς
 αἰτίας, δι' ἣν ἔθηκε τὸν νόμον, στοχαστικῆ. ζητεῖται γὰρ εἰ
 διὰ τοὺς πρέσβεις ἔθηκεν ἢ οὐ. ἢ δὲ κατὰ τὸν νόμον πραγματικῆ.
 5 καθόλου γὰρ πᾶσα κατηγορία ῥητοῦ πραγματικὴν ἀπεργάζεται
 στάσιν. ῥητοῦ δὲ λέγω οὐκ ἐξ οὐκ ἐτερόν τι ζητεῖται, ὥσπερ
 ἐν στοχασμῷ, οὐδὲ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τέχνην καὶ ἐξουσίαν,

Glaucetam ad principem Cariae Mausolum, Artemisiam mari-
 tum et fratrem, conquesturos de insularum injuriis, eum in
 regis Persarum gratiam Graecis malefacere. Hi quum in na-
 vem Naucraticam Aegyptiis mercibus onerata incidissent
 (vehebant autem legatos Archebius et Lysithides trierarchi),
 navem interceptam in Piraeum appellunt. Aegyptii etiam
 verba faciunt et supplicant apud populum; nihilominus ta-
 men decernitur, res illas esse publicas, quod Aegyptii hostes
 essent. Jubente autem lege, ut, qui publica pecunia per in-
 tegrum annum usus esset, eam duplam restitueret, legati isti
 quod novem talenta et minas triginta dividendis ex nave illa
 mercibus redactas retinuerant, obnoxii avario et duplo per-
 solvendo fiunt. Quum autem respublica pecuniam inopia
 laboraret; Aristophon unus e demagogis decretum rogat, ut
 inquisitores deligantur eorum, qui avario deberent et latere
 studerent, utque illos indicent. Indicat Euctemon (qui paulo
 ante cum Androtione litigarat, nunc cum Timocrate)
 habere Archebium et Lysithidem ex Aegypgia nave oneraria
 talenta novem et minas triginta. Rogavit autem sic eo, quod
 aperte cum Androtione pugnare volebatur, et trierarchorum
 mentione facta nihilominus Androtioni insidlabatur. Re di-
 acceptata inter legatos et trierarchos, legati victi pecuniam
 debebant. Sed quia lege sanctum erat, ut, qui secundo
 anno deberet, in vinculis haberetur, donec solvisset; etiam
 legati in vincula conjiciendi erant. Eo autem tempore, quum
 alter annus inciperet, quo etiam vinciri legatos oportebat,
 Timocrates talem legem rogavit: « Etsi quis ob debitum pu-
 blicum insuper vinculis sit damnatus sive e lege sive e decreto,
 aut etiam in posterum damnetur; licere ei tribus sponsoribus
 datis, approbatis a populo, se bona fide satisfactorum re-
 publicae, exire vinculis. si vero non satisfecerit vel ipse vel
 sponsor; eum, qui per sponsos liberatus fuerat, in vinculis
 habendum, sponsorum vero bona publicanda. » (2) Hanc le-
 gem Diodorus et Euctemon ut legibus contrariam et in-
 justam et perniciosam detulerunt. Quum autem Androtion et
 Glaucetas et Melanopus animadverterent accusationem
 hanc sua causa esse factam; novem talenta et minas triginta
 numerant, fortasse non numeraturi, nisi accusatores scrip-
 tam accusationem detulissent. Diodorus igitur et Euctemon
 accusant dicentes legem propter legatos rogatam esse. etiam
 enim interjecto tempore numerarint; id factum esse accusa-
 tione jam instituta, quare consilium legislatoris esse culpandum.
 Nec minus legem examinat orator, ut quae etiam alio
 modo sit improbanda. nam et contra quam leges praescribant
 esse latam et aliis legibus adversari et per ea quae jubeat,
 nocere et injuriam facere reipublicae. Quamobrem etiam
 argumenta orationis et fundamenta duo sunt: alterum, in
 gratiam legalorum esse scriptam, alterum, adversari legibus
 et perniciosam et injustam esse legem, ut, tametsi crimen
 illud propter legatos latae legis effugere potuisset Timocrates,
 hoc tamen non effugeret, legem esse improbam. poterat enim
 accusare legislatorem Diodorus, eum improbam rogavisse
 legem et legibus contrariam, idque hac ratione et sufficisset,
 nunc autem in tractatione calumiam legalorum adsumpsit,
 ut legislatorem urgeret. (3) Argumentum igitur causae, pri-
 mter quam legem tulert, est in conjectura positum. queritur
 enim, utrum propter legatos lata sit, necne. Illud vero,
 quo leges examinantur, negotiale est. nam in universum
 omnis accusatio scripti negotialem efficit constitutionem.
 scripti autem dico non ejus, in quo quippiam aliud quaeritur,
 ut in conjectura, neque ejus, quod refertur ad artem et fa-

† Fort. εἶναι. †† Vind. 6: κατὰ τε τῆς ὑπόθεσιν τῶν πρεσβέων

ᾧσπερ ἐν ἀντιλήψει. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐπὶ τοῖς ἐκβεθηκόσιν ἡ κρίσις, 10 ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ ἐπὶ μέλλουσιν. καὶ δεῖ γεγράφθαι τὸ βῆτόν ἐν νόμοις καὶ ἐν ψηφίσμασιν. Ἔστι τοίνυν τοῦτου τοῦ λόγου κεφάλαια τέσσαρα : ἐν μὲν τὸ νόμιμον, ὃ διαίρεται διχῶ, εἰς τε τὸ πρόσωπον καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα, τουτέστιν εἰς αὐτὸν τὸν νόμον, ὅπως 15 ἐναντίος ἐστὶ τοῖς νόμοις. δεύτερον τὸ δίκαιον. τρίτον τὸ συμφέρον, ὅτι ἐπιζήμιος. τέταρτον τὸ δυνατόν, ὅτι καὶ ἀδυνάτου ἐπιτάττει πράξεις. Ἡ κρινομένη οὖν ὑπόθεσις ἐστὶν αὕτη ἢ ἐν τοῖς κεραλαίοις. τὴν γὰρ κατὰ τῶν πρέσβειων ὑπόθεσιν ἐν τῇ καταστάσει καὶ παρεκτάσει τέθεικε διαβολῆς ἕνεκα δηλονότι. ἐπειδὴ γὰρ 20 ὁ νόμος δοκεῖ φιλανθρωπώτατος εἶναι, τῶν δεσμιῶν ἀφίει· τοῦτου ἕνεκα ἀντέθηκε πλείστα μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὰ δύο ταῦτα, τὴν τε ὑπόθεσιν τὴν κατὰ τοὺς πρέσβεις, ἵνα τῇ ὑπονοίᾳ ταύτῃ τὸν ἀκρατὴν πείσῃ, τὴν ὑποψίαν δούς κατὰ τοῦ ἀντιδίκου ὡς τὸν νόμον δι' ἀσχοικέρδειαν τεθεικότος ὑπὲρ βῆ- 699τόρων καὶ πολιτευομένων ἀρπάσαι τὰ κοινὰ προαιρουμένων, καὶ τὸ ἀσύμφορον, ἐν ᾧ, ὅτι ἀναβίους δεσμώταις τὴν χάριν δίδωσιν, ἀποστερησαὶ τὴν πόλιν ἀπάντων τῶν ὀφλημάτων δίδοσι. πρὸς δὲ καὶ τὸ δυνατόν, ὅτι, εἰ καὶ ἐβουλόμεθα, οὐκ ἔν ἢν δυνατόν. ἀναιροῦνται γὰρ τῆς πολιτείας οἱ κανόνες. Μὴ ἀγνοῶμεν δὲ, ὅτι τὸ μὲν νόμιμον κεφάλαιον ἐντελέστατα εἰργασται, τὸ δὲ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατόν ἀλλήλοις συμπλέκεται. καὶ τὸ μὲν συμφέρον ἐν τοῦτοις ἐστὶ τὸ προηγούμενον, κατασκευάζεται δὲ διὰ τε τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου καὶ τοῦ ἀδυνάτου. πᾶν γὰρ ἀδικον καὶ ἀσύμφορον. τῷ δ' αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου βιάζεται χρῆσθαι λόγῳ. ὃ γὰρ ἀδύνα- 15 τόν φησι, τοῦτο δὴ καὶ ἀσύμφορον. καὶ ἐπειδὴ Τιμοκράτης πολὺς ἐστὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ νόμου χρώμενος, αὕτη δὲ ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀναφέροιο ἀν' διὰ τοῦτο Δημοσθένης πανταχοῦ τῷ ἀσυμφόρῳ κέχρηται, δεικνύει ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπιζήμιον τυγχάνοντα τῇ πόλει τὸν νόμον.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΤΙΜΟΚΡΑΤΟΥΣ.

700 Γ. « Τοῦ μὲν ἀγῶνος, ᾧ ἄνδρες δίκασται, τοῦ παρόντος οὐδ' ἀν' αὐτὸν οἶμαι Τιμοκράτην εἰπεῖν ὡς αἰτιός ἐστιν ἄλλος τις αὐτῷ πλην αὐτοῦ αὐτῷ. χρημάτων γὰρ οὐκ ὀλίγων ἀποστερησαὶ βουλόμενος τὴν πό- 5 λιν, παρὰ πάντας τοὺς νόμους νόμον εἰςήνεγκεν οὐτ' ἐπιτήδειον οὔτε δίκαιον, ᾧ ἄνδρες δίκασται, ὅς τὰ μὲν ἄλλ' ὅσα λυμανεῖται καὶ χειρόν ἔχειν τὰ κοινὰ ποιήσει, 10 κύριος εἰ γενήσεται, τάχα δὴ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες ἐμοῦ μαθήσεσθε, ἐν δ' ὃ μέγιστον ἔχω καὶ προχειρότατον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν οὐκ ἀποτρέψομαι. (2) τὴν γὰρ ὑμετέραν ψῆφον, ἣν ὁμομοκότες περὶ πάντων φέρετε, λύει καὶ ποιεῖ τοῦ μηδενοῦς ἀξίαν ὃ τουτοῦ νόμος, οὐχ 15 ἵνα κοινῇ τι τὴν πόλιν ὠφελήσῃ (πῶς γὰρ; ὅς γε, ἃ δοκεῖ συνέχειν τὴν πολιτείαν, τὰ δικαστήρια, ταῦτα ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων τῶν ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ἐκ τῶν νόμων ὠρισμένων), ἀλλ' ἵνα τῶν πολλῶν χρόνον ὑμᾶς τινὲς ἐκκεκαρωμένων καὶ πολλὰ τῶν 20 ὑμετέρων διηρηπακώτων μηδ' ἃ κλέπτοντες φανερώς ἐλήφθησαν καταβῶσιν. (3) καὶ τοσοῦτῳ βῆθόν ἐστιν ἰδίᾳ τινὰς θεραπεύειν, ἣ τῶν ὑμετέρον δικαίων προϊστασθαι, ὡςθ' οὗτος μὲν ἔχει παρ' ἐκαίνων ἀργύριον καὶ οὐ πρότερον τοῦτον εἰςήνεγκεν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν νό- 701μον, ἐμοὶ δ' ἐν χιλιάσις ὑπὲρ ἡμῶν ὃ κίνδυνος. το-

cultatem, ut fit in absolute. illic enim de rebus factis est iudicium, in negotiis de futuris. ac scriptum legibus et decretis contineri debet. Sunt igitur hujus orationis capita quattuor : unum legitimum, idque bifariam dividitur, in personam et rem, hoc est, in ipsam legem, quomodo contraria sit legibus. alterum, justum. tertium, utile, quod lex perniciose sit. quartum, possibile, eam jubere quæ etiam fieri nequeant. Controversia igitur, quæ venit in iudicium, in his capitibus consistit. nam tractationem illam contra legatos in constitutione et digressionem posuit, criminatiois causa nimirum. quia enim lex humanissima esse videtur, quod vinculis cives liberet; propterea opposuit quum alla plura, tum vero duo hæc, alterum, argumentum de legatis, ut ea suspicione ingesta persuadeat auditori, suspicionem contra adversarium vertens, eum corruptum largitionibus pro oratoribus et magistratibus rempublicam depeculantibus legem tulisse. alterum, perniciosum, quo, quia indignis vinculis æraris gratiam concedat, civitatem omnis æris alieni solutione spoliari concedat. præterea etiam impossibile, quod, etiam si vellemus, fieri tamen haud posset. tolluntur enim regulæ et instituta civilis. Non autem ignorare debemus, legitimum caput perfectissime tractatum, justum autem et utile et possibile inter sese implexa esse, atque inter ea principem tenere locum utile, quod et justo et injusto et impossibili confirmatur. nam quicquid injustum, idem inutile est. eandem rationem etiam ad locum ab impossibili detorqueat student. quicquid enim impossibile sit, idem scilicet inutile esse dicit. et quoniam Timocrates legis humanitatem subinde inculcat, ea vero ad justum referretur; propterea Demosthenes inatilli ubique utitur, ostendens eam legem detrimensam et perniciosam esse reipublicæ.

DEMOSTHENIS OR. CONTRA TIMOCRATEM.

1. Præsentis hujus certaminis, iudices, causam nec ipsum Timocratem arbitrator in quenquam alium transferre, quam in semetipsum. dum enim rempublicam fraudare pecunia non parva studet, contra omnes leges legem rogavit neque idoneam neque justam, iudices, quæ quantum aliis rebus detrimento futura et reipublicæ statum labefactura sit, si perferatur, mox, ubi ex me singula audieritis, cognoscetis, unum vero quod habeo maximum et expeditissimum dicere apud vos non dubitabo. (2) vestram enim sententiam, quam jurati de omnibus fertis, tollit omnique auctoritate spoliatur lex istius, non ut civitati quicquam prosit, (nam id qui fieri possit, quum quæ rempublicam continere videntur iudicia, his potestatem eripiat prænarum insuper irrogandarum, quæ singulis injuriis secundum leges debentur?) sed ut nonnulli qui jam longo tempore vestris opibus abusi sunt et multa vestra diripuerunt, ne per manifestum quidem ablata peculatum restituant. (3) Tanto autem facilius est privatim quosdam colere, quam vestra jura tueri, ut iste ab illis argentum acceperit et non prius hanc pro iis legem tulerit, ego vestra causa de mille drachmis periclitur. tantum abest ut a

σοῦτον ἀπέχου τοῦ λαβεῖν τι παρ' ὑμῶν. (4) Εἰδῶθαι μὲν οὖν οἱ πολλοὶ τῶν πράττειν τι προαιρουμένων τῶν κοινῶν λέγειν ὡς ταῦθ' ὑμῖν σπουδαιότατ' ἐστὶ καὶ μάλιστα ἄξιον προσέχειν τούτοις, ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτοὶ τυγχάνωσι ποιούμενοι τοὺς λόγους. ἐγὼ δ', εἴπερ τινὶ τοῦτο καὶ ἄλλω προσηκόντως εἰρηται, νομίζω κάμοι νῦν ἀρμόττειν εἰπεῖν. (5) Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει, καὶ τοῦ δημοκρατουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι, ὡς ἄλλο τι τῶν νόμων αἰτιώτερόν ἐστιν οὐδ' ἂν ἐν εἰπεῖν οἴομαι. περὶ τοίνυν αὐτοῦ τούτου νῦν ὑμῖν ἐστὶ, πότερον δεῖ τοὺς μὲν ἄλλους νόμους, οὓς ἐπὶ τοῖς ἀδικούσι τὴν πόλιν ὑμεῖς ἀνεγράψατε, ἀκύρους εἶναι, τόνδε δὲ κύριον, ἢ τούναντίον τοῦτον μὲν λύσαι, κατὰ χώραν δὲ μένειν τοὺς ἄλλους ἔαν. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα, περὶ οὗ δεῖ νῦν ὑμᾶς γινῶναι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τις ἂν εἴποι, τοῦτ' ἐστίν.

6. Ἰνα δ' ὑμῶν μηδεὶς θαυμάζῃ, τί δὴ ποτ' ἐγὼ μετρίως (ὡς γ' ἑμαυτὸν πεῖθω) τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκῶς, νῦν ἐν ἀγῶσι καὶ γραφαῖς δημοσίαις ἐξετάζομαι, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ἔσται δὲ ταῦτ' οὐκ ἄπο τοῦ πράγματος: Ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέκρουσ' ἀνθρώπων πονηρῶν καὶ φιλαπεχθήμονι καὶ θεοῖς ἐχθρῶν, ᾧ τελευτῶσ' ἄλη προσέκρουσεν ἡ πόλις, Ἀνδροτίωνα λέγω. (7) καὶ τοσοῦτω δαινότερ' Εὐκτῆμονος ἠδικήθην ὑπ' αὐτοῦ, ὡςθ' ὁ μὲν Εὐκτῆμων ἐς χρήματ' ἔσθ' ἢ κακῶς ἔπαθεν, ἐγὼ δ', εἰ κατώρθωσεν ἑκεῖνος ἦν ἐπ' ἐμ' ἦλθεν ὀδὸν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἀπεστερήμην, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔζην, οὐδ' ἄκοινόν ἄσασιν ἐστίν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, βράδιον ἦν ἂν μοι. αἰτιασάμενος γάρ με, ἢ καὶ λέγειν ἂν τις ὀνήσειεν εὖ φρονῶν, τὸν ἑμαυτοῦ πατέρ' ὡς ἀπέκτονα, ἀσεβείας γραφὴν κατασκευάσας ἐς ἀγῶνα κατέστησεν. ἐν δὲ τούτῳ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μεταλαβῶν ὄφλε χιλίας, ἐγὼ δ', ὡς περ ἦν δίκαιον, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς δικαστὰς ὑμῶν ἐσώθην. (8) Τὸν δὴ, εἰς τοιαῦτα καταστήσαντά μ' ἀδικῶς, ἀδιαλλακτὸν ἐχθρὸν ἠγούμην. ἰδὼν δ' ἠδικηκότα κοινῇ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν εἰσφορῶν καὶ περὶ τὴν ποιήσιν τῶν πομπείων, καὶ χρήματα πολλὰ τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἐπωνύμων τῆς πόλεως ἔχοντα καὶ οὐκ ἀποδιδόντα, ἦλθον ἐπ' αὐτὸν μετ' Εὐκτῆμονος, ἠγούμενος ἀρμόττωντ' εἰληφέναι καιρὸν τοῦ βοηθῆσαι θ' ἅμα τῇ πόλει καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν. βουλομένη δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὧν ἄξιός ἐστιν. (9) Τοῦ δὲ πράγματος οὐκέτ' ὄντος ἀμφοισθησίμου, ἀλλὰ πρῶτον μὲν βουλῆς κατεγνωκυίας, εἶτα τοῦ δήμου μίαν ἡμέραν ἄλην ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀναλώσαντος, πρὸς δὲ τούτοις δικαστηρίων δυοῖν εἰς ἕνα καὶ χιλίους ἐψηφισμένων, ἐνούσης δ' οὐδεμιᾶς ἐτ' ἀποστροφῆς τοῦ μὴ τὰ χρήματ' ἔχειν ὑμᾶς, Τιμοκράτης οὗτος τοσοῦθ' ὑπερῖθεν ἄπαντα τὰ πράγματα, ὥστε τίθησι τουτοῦ νόμον, δι' οὗ τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τοὺς θεοὺς, τῶν δόσιον δὲ τὴν πόλιν ἀποστρεῖ, ἄκυρα δὲ τὰ γυν-

vobis aliquid accipiam. (4) Quanquam autem plerique, qui publicum aliquod negotium administrare instituunt, dicere solent, summo vestro studio et attentione digna esse ea, de quibus ipsi verba faciant; ego tamen, si quis alius unquam hoc exordio convenienter usus est, id etiam mihi nunc dictu decorum esse puto. (5) Si quidem ad felicitatem reipublicæ et populi libertatem in ulla re alia plus esse virium et momenti quam in legum auctoritate, id ego ne quemquam quidem dicturum puto. Ipsum hoc igitur nunc vestra interest, utrum ceteræ leges a vobis scriptæ, ut injuriæ civitati factæ coerceantur, abrogandæ sint, et istæc perferenda, an contra potius ista tollenda, ceteræ suo loco relinquendæ sint. Res igitur, de qua vobis nunc judicandum est, si quis paucissimis complecti velit, hæc est.

6. Ne quis vero vestram miretur, quamobrem ego tandem reliquo ætatis tempore (ut mihi quidem persuadeo) moderate transacto, nunc in iudiciis et accusationibus publicis verser, pauca apud vos præfari volo, quæ a re aliena non erunt: Ego enim, Athenienses, suscepti inimicitias cum homine improbo et odioso et diis invisio, cui tandem tota civitas inimica facta est, Androtionem dico. (7) tantoque sum gravioribus ab eo injuriis affectus quam Euctemon, ut Euctemon pecuniæ nonnullam jacturam fecerit, ego vero, si conatus illius adversus me improbi successum habuissent, non modo fortunis sim spoliatus, sed ne viverem quidem. imo neque id, quod commune est omnibus, excedere vita mihi facile fuisset. nam ea crimina, quæ vir prudens invitus vel nominet, contra me commentus, ut qui patrem occidissem, et causa impietatis instructa, me reum fecit. in quo iudicio, quod quintam sententiarum partem non tulit, mille drachmis est damnatus, ego vero, sicuti justum fuit, inprimis ope deorum, deinde etiam eorum e vobis, qui tum iudices erant, auxilio incolumis evasi. (8) Eum igitur, a quo talibus essem insidiis appetitus, hostem mihi non conciliabilem arbitrabar. Quum vero viderem, ab eo communiter totam civitatem esse læsam tum exigendis tributis tum sacris vasis conficiendis, magnamque pecuniam deæ et heroum civitatis eum habere et non reddere, cum Euctemone sum eum aggressus, existimans occasionem mihi datam et reipublicæ defendendæ et mihi factas injurias vindicandi. Vellem autem et me voti fieri compotem et istum ea luere quæ meruit. (9) Quum vero res non amplius controversa, sed prætereaque duo iudicia, mille et unus iudices, sententias dixissent, neque reo jam ullum pateret effugium, quominus vestram pecuniam vos haberetis; Timocrates iste hæc quæ intercesserunt omnia usque adeo neglexit, ut legem eam ferat, qua deos sacra pecunia spoliât,

σθένθ' ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ τοῦ δικαστηρίου καθίστησιν, ἀδειαν δὲ τὰ κοινὰ διαρπάξουσιν τῶν βουλομένων πεποίηκεν. (10) Ὑπὲρ δὲ τούτων ἀπάντων 5 λύσει εὐρίσκομεν ταύτην οὖσαν μόνην, εἰ γραψάμενοι τὸν νόμον καὶ εἰσαγαγόντες εἰς ὑμᾶς λύσει δυναίμεθα. Ἐξ ἀρχῆς οὖν ἐν βραχέσι τὰ πραχθέντα δίδειμι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μᾶλλον μάθητε καὶ παρακολουθήσητε τοῖς 10 περὶ τὸν νόμον αὐτὸν ἀδικήμασιν.

11. Ψήφισμα εἶπεν ἐν ὑμῖν Ἀριστοφῶν ἐλίσθαι ζητητάς, εἰ δέ τις οἶδὲ τιν' ἢ τῶν ἱερῶν ἢ τῶν δόσιων χρημάτων ἔχοντά τι τῆς πόλεως, μηνύειν πρὸς τούτους. Μετὰ ταῦτ' ἐμήνυσεν Εὐκλήμων ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ 15 Λυσιθείδην τριηραρχήσαντας χρήματα Ναυκρατικὰ, εἰς ἑξήκοντα τάλαντα ἑνὴ καὶ τριάκοντα μνᾶς. προσῆλθε τῇ βουλῇ. προβούλευμ' ἐγράφη. (12) Μετὰ ταῦτα γενομένης ἐκκλησίας προὐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀναστάς Εὐκλήμων ἔλεγεν ἄλλα τε πολλὰ, καὶ διεξῆλθε 20 πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἔλαβεν ἢ τριῆρης τὸ πλοῖον ἢ Μελάνωπον ἄγουσα καὶ Γλαυκέτην καὶ Ἀνδροτίωνα πρεσβυτάς ὡς Μαύσωλον, ὡς ἔθεσαν τὴν ἱκετηρίαν, ὧν ἦν τὰ χρήματα, ἀνθρώποι, ὡς ἀπεχειροτονήσαθ' ὑμεῖς μὴ φίλοι εἶναι. τότε ἀνέμνησεν ὑμᾶς τοὺς νόμους, οὓς 25 ἀνέγνω, καθ' οὓς τοῦτον τὸν τρόπον πραχθέντων τῆς πόλεως γίνονται τὰ χρήματα. ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. (13) Ἀναπηδήσας Ἀνδροτίων καὶ Γλαυκέτης καὶ Μελάνωπος (καὶ ταυτὶ σκοπεῖτ' ἂν ἀληθῆ λέγω) ἐβῶν, ἠγανάκτουν, εἰδοδοῦντο, ἀπέλυον τοὺς τριηράρχους, ἔχιν ὠμολόγουν, παρ' ἑαυτοῖς ζητεῖν ἠέλιον τὰ χρήματα. ταῦτ' ἀκουσάντων ὑμῶν, ἐπειδὴ 5 ποτ' ἐπαύσανθ' οὗτοι βοῶντες, ἔδωκε γνώμην Εὐκλήμων ὡς δυνατὸν δικαιοτάτην, ὑμᾶς μὲν εἰσπράττειν τοὺς τριηράρχους, ἐκείνοις δ' εἶναι περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναφορὰν, ἐὰν δ' ἀμφισβητήται τι, ποιεῖν 10 διαδικασίαν, τὸν δ' ἠττηθέντα, τοῦτον ὀφείδειν τῇ πόλει. (14) Γράφονται τὸ ψήφισμα. εἰς ὑμᾶς εἰσῆλθεν. ἵνα συντέμω, κατὰ τοὺς νόμους ἔδοξεν εἰρῆσθαι καὶ ἀπέφυγεν. ἐνταῦθα τί προσῆκεν; τὰ μὲν χρήματα ἔχειν τὴν πόλιν, τὸν δ' ἀποστεροῦντα κολάζειν. νόμου 15 δ' οὐδ' οἰοῦν οὐδενὸς δήπου προσέδει. Μέχρι μὲν δὲ τούτων οὐδὲν ἠδίκησθ' ὑπὸ Τιμοκράτους τουτουί, μετὰ ταῦτα δὲ πάντ' ἀνεδέξατ' ἐφ' ἑαυτὸν τὰ προειρημένα, καὶ πάντ' ἠδίκημένοι φανήσεσθ' ὑπὸ τούτου. ταῖς γὰρ ἐκείνων τέχναις καὶ πανουργίαις μισθώσας αὐτὸν καὶ 20 παρασχῶν ὑπηρέτην, ἐφ' αὐτὸν ἤγαγε τὰ δικάσματα, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. (15) Ἀνάγκη δὲ πρῶτον ὑπομῆσαι τοὺς χρόνους ὑμᾶς καὶ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τίθησι τὸν νόμον. καὶ γὰρ ὑβριστικῶς προεκεχειλευστικῶς ὑμᾶς φανήσεται. Ἦν μὲν γὰρ Σκιροφοριῶν μῆν ἐν ᾧ 25 τὰς γραφὰς ἤττηντ' ἐκείνοι τὰς κατὰ τοῦ Εὐκλήμονος, μισθωσάμενοι δὲ τοῦτον καὶ, οὐδὲ παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑμῖν, κατὰ τὴν ἀγορὰν λογοποιούσας καθίσταν, ὡς ἀπλᾶ μὲν ἔτοιμοι τὰ χρήματ' ἐκτίθειν, 705 διπλᾶ δὲ, οὐ δυνήσονται. (16) Ἦν δὲ ταῦτ' ἐνέδρα μετὰ χλευασίας καὶ κατασκευασμῶς ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν τόνδε

profana civitatem, decreta senatus et populi et iudicii evertat, impunitatem denique depeculandi ærarii cupienti cuique proponat. (10) Quæ quum ita sint omnia, præsidium reliquum esse videmus hoc unum, si legem accusatam et vestris sententiis subjectam, abrogare possimus. Ab initio igitur rem gestam vobis breviter exponam, ut injurias quæ in ipsa lege insunt, facilius discatis et assequamini.

11. Decretum rogavit apud vos Aristophon, deligendos esse inquisitores, si quis vero sciat aliquem, qui aliquid pecuniæ habeat sive sacræ sive sanctæ civitatis, ut eum apud hos deferat. Post hæc detulit Euctemon Archebium et Lysithidem trierarchia functos habere pecuniam Naucraticam æstimatione novem talentorum et triginta minarum. accessit ad senatum. senatusconsultum prævium scriptum est. (12) Deinde convocata concione populus prævia suffragia tulit. Euctemon, consensu suggestu, quum alia multa dixit tum apud vos recensuit a triremi, qua Melanopus et Glaucetas et Androtion legati ad Mausolum vēcissent, captam esse navem illam, homines, quorum pecunia fuerit, supplicasse, decrevisse vos eam non esse amicam habendam. Tum vos admonuit earum legum, quas vobis recitavit, et quibus, rebus ad eum modum administratis, pecunia publicatur. videbatur æqua dicere vobis omnibus. (13) Confestim surgit Androtion, Glaucetas et Melanopus (considerate hæcne vera dicam) clamitant, indignantur, conviciantur, absolvent trierarchos, se habere factentur, apud se ut pecunia quaeratur postulant. His auditis, ubi tandem isti tumultuari destiterunt, sententiam dixit Euctemon quam fieri potest æquissimam, ut a trierarchis vos exigeretis, iis autem licere rem in illos, qui pecuniam haberent, transferre, sin controversiæ aliquid oriretur, coram iudicibus privatim contendere, victum autem, hunc debere ærario. (14) Accusant decretum, ad vos perlatum (ut in pauca rem conferam), videtur secundum leges esse factum, estque absolutum. Jam fieri quid oportebat? reipublicæ pecunia restituenda erat, et peculator puniendus, lege vero nulla prorsus erat opus. Hactenus nulla facta vobis est a Timocrate injuria, post hæc vero in se unum recepit et transtulit omnia supra commemorata, ut nihil, quo vos læderet, omisisse videatur. quod enim illorum artificibus et aucupis se conducendum locavit ministrumque præbuit, se ipse reum fecit illarum injuriarum, ut ego vobis manifeste ostendam. (15) Sed primum necesse est vos admonere de temporibus et occasione quibus legem tulit. nam insuper vobis eum insolenter insultasse apparebit. Fuit Scirophorion mensis, quo illi ab Euctemone iudicio superati sunt, conducto autem isto ac, ne cogitantes quidem vobis satisfacere, nugigerulos quosdam in forum dimiserunt: paratos se esse simplam pecuniam numerare, duplam vero non posse. (16) Hæc vero insidiæ erant cum ludibrio et machina quædam, ut hæc lex advertente nemine perferretur.

5 τὸν νόμον τεθέντα. μαρτυρεῖ δ' ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει τοῦργον αὐτό. τῶν μὲν γὰρ χρημάτων ἐκείνοις τοῖς χρόνοις δραχμῆν οὐ κατέθηκαν ὑμῖν, νόμῳ δ' ἐνὶ πλείους τοὺς ὑπάρχοντας ἀκύρους ἐποίησαν, καὶ τούτῳ τῶν πώποτ' ἐν ἡμῖν τεθέντων αἰσχίστῳ καὶ δεινοτάτῳ.

17. Βούλομαι δὴ μικρὰ διεξελθὼν περὶ τῶν κειμένων νόμων, καθ' ὅς εἰσιν αἱ τοιαῖδε γραφαί, περὶ αὐτοῦ νόμου λέγειν ὃν γέγραμμαι. γενήσεσθε γὰρ εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ λοιπὰ, ταῦτα προακούσαντες. Ἔστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν τοῖς οὖσι νόμοις ἡμῖν κυρίως διω-
15 ρισμέν' ἀκριβῶς καὶ σαφῶς πάνθ' ὅσα δεῖ ποιεῖν περὶ τῶν μελλόντων τεθῆσθαι νόμων. (18) καὶ πρῶτον μὲν ἀπάντων χρόνος ἐστὶ γεγραμμένος, ἐν ᾧ προσήκει νομοθετεῖν, εἴτ' οὐδὲ τόθ' ὡς ἂν ἐκάστῳ δοκῆ δέδωκε τοῦτο πράττειν, ἀλλὰ προστάττει πρῶτον μὲν ἐκθεῖναι πρόσθε τῶν ἐπωνύμων γράψαντα σκοπεῖν τῷ βουλο-
20 μένῳ, μετὰ ταῦτ' ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν νόμον τιθέναι κελύει, πρὸς τοῦτοις λύειν τοὺς ἐναντίους, ἀλλὰ περὶ ὧν οὐδὲν ἴσως ὑμᾶς κατεπίγει νῦν ἀκοῦσαι. ἐὰν δὲ τις τούτων ἐν παραβῆ τῷ βουλομένῳ δίδωσι γράφεσθαι.
25 (19) Εἰ μὲν οὖν μὴ πᾶσιν ἦν ἔνοχος τοῦτοις Τιμοκράτης καὶ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰσηγησάμενος τὸν νόμον· ἐν ἂν αὐτοῦ τις ἐποιεῖτο κατηγορήματα, ὅτι δῆποτε τοῦτ' ἦν. νῦν δ' ἀνάγκη καθ' ἕκαστον χωρὶς περὶ ἐκάστου διελέμενον λέγειν. Πρῶτον μὲν οὖν, ὅπερ ἠδίκησε πρῶτον,
706 τοῦτ' ἔρω, ὡς παρὰ πάντα τοὺς νόμους ἐνομοθέτει, εἴτα τῶν ἄλλων ἐξῆς ὅτι ἂν βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἦ. Καὶ μοι λαβέ τουτουεὶ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι.
5 φανήσεται γὰρ τούτων οὐδὲν πεποιηκώς. Προσέχετε, ὡς ἄνδρες δικασταί, τὸν νοῦν ἀναγιγνωσκομένους τοῖς νόμοις.

ΕΠΙΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΟΜΩΝ.

20. Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης πρυτανείας τῇ ἐνδεκάτῃ ἐν τῷ δήμῳ, ἐπειδὴν εὐζήτῃται ὁ κῆρυξ, ἐπι-
10 χειροτονίαν ποιεῖν τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τῶν βουλευτικῶν, δεύτερον δὲ τῶν κοινῶν, εἴτα οἱ κείνται τοῖς ἐννεὰ ἄρχουσιν, εἴτα τῶν ἄλλων ἄρχων. Ἡ δ' ἐπιχειροτονία ἔστω ἢ προτέρα, ὅτῳ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοί, ἢ δ' ὑστέρα, ὅτῳ μὴ δοκοῦσιν, εἴτα τῶν κοινῶν
15 κατὰ ταῦτά. Τὴν δ' ἐπιχειροτονίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. (21) Ἐὰν δὲ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειροτονηθῶσι· τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἢ ἐπιχειροτονία γένηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευταίαν τῶν τριῶν
20 ἐκκλησιῶν, τοὺς δὲ προέδρους, οἱ ἂν τύχῃσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματίζειν ἐπάναγκες πρῶτον μετὰ τὰ ἱερὰ περὶ τῶν νομοθετιῶν, καθ' ὅτι καθεδούνται, καὶ περὶ ἀργυρίου, ὅπῃθεν τοῖς νομοθέταις ἔσται. τοὺς δὲ

idque ita esse res ipsa testatur. pecuniae enim illis temporibus drachmam vobis non numerarunt, una vero lege plures receptas fecerunt irritas, eaque legum omnium quae unquam apud vos latae sunt, turpissima et indignissima.

17. Volo jam pauca, de ratis legibus praefatus, quibus tales actiones dantur, statim de ipsa lege, quam accuso, dicere. his enim prius auditis, reliqua facilius percipietis. Habetis, Athenienses, receptis et approbatis vestris legibus accurate et perspicue descripta omnia quae facienda sint in legibus constituendis. (18) Ac primum omnium, tempus inscriptum est, quo legem ferri oporteat, deinde neque tum quocumque modo cuique hoc agere permisit legislator, sed jubet auctorem legis eam ante statuas herouum scriptam proponere, ut a quolibet considerari possit, tum vult eandem legem ad omnes pertinere, praeterea contrarias abrogari, alia, de quibus nunc audire vos fortasse nihil urget. sin quis horum unum violarit; cuivis dat accusandi potestatem. (19) Quod si non omnibus his Timocrates teneretur nec contra omnia haec legem rogasset; unum quippiam in eo accusari potuisset. nunc autem necesse est, singulis distinctis, seorsum de singulis explicari. Primum igitur, in quo primum deliquit, id dicam: eum contra omnes leges tulisse legem. deinde ordine cetera, prout vobis audire unumquodque visum fuerit. Cape mihi leges istas et recita. constabit enim eum horum nihil fecisse. Attendite, iudices, dum leges recitantur.

RATIO LEGUM SCISCENDARUM.

20. Primae prytaniae die undecimo, in concione, postquam vota peracta fuerint a praecone, sciscantur leges, primum de senatoriis rebus, deinde de communibus, tum de his quae Novemviris latae sunt, tum de reliquis magistratibus. Prior sit autem dijudicatio, cui satis esse videantur leges senatoriae, posterior, cui non videantur, tum rerum communium eodem modo. Sed legum comprobatio fiat secundum leges receptas. (21) Sin quae receptarum legum improbatæ fuerint; Prytanes in quorum administratione rogatio facta fuerit, de improbatas legibus postremam trium conclonum indicent, Praesides vero, qui in ea concione praesederint, necessario agant primum post sacra de Nomothetis, quibus conditionibus sedere debeant, et de argento, unde Nomothetis sit sol-

25 νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν ὁμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὄρκον. (22) Ἐὰν δ' οἱ πρύτανεις μὴ ποιήσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν, ἢ οἱ πρόεδροι μὴ χρηματίσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα ὀφείλῃ τῶν μὲν πρυτάνεων ἕκαστον χιλίας 707 δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ, τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφείλῃ τῷ τετραράκοντα δραχμὰς ἱερὰς τῇ Ἀθηνᾷ. Καὶ ἐνδειξίς αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, καθάπερ ἐάν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ. οἱ δὲ θεσμοθέται τοὺς ἐνδειχθέντας 5 εἰσαγόντων εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὸν νόμον ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πάγον, ὡς καταλύοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. (23) Πρὸ δὲ τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων ἐκτιθέτω πρόσθε τῶν ἐπωνύμων γράφας τοὺς νόμους, οὓς ἂν τιθῆ, ὅπως ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν τεθέντων νόμων ψηφίσῃται ὁ δῆμος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. ὁ δὲ τιθεὶς τὸν καινὸν νόμον, ἀναγράφας εἰς λεύκωμα, ἐκτιθέτω πρόσθε τῶν ἐπωνύμων ὀσημέραι, ἕως 15 ἂν ἐκκλησία γένηται. Αἰρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς νόμοις, οἳ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων, τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ Ἑκατομβαιῶνος μηνός.

24. Οὗτοι πάντες οἱ νόμοι κείνται πολὺν ἤδη χρόνον, 20 ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ πείραν αὐτῶν πολλάκις δεδώκασιν ὅτι συμφέροντες ὑμῖν εἰσὶ, καὶ οὐδεὶς πάποτ' ἀντίπε μὴ οὐ καλῶς ἔχειν αὐτούς. εἰκότως. οὐδὲν γὰρ ὦμον οὐδὲ βίαιον οὐδ' ὀλιγαρχικὸν προστάττουσιν, ἀλλὰ τούναντιον πάντα φιλανθρωπῶς καὶ δημοτικῶς φράζουσι 25 πράττειν. (24) Καὶ πρῶτον μὲν ἐφ' ὑμῖν ἐποίησαν διαχειροτονίαν, ὅτερον εἰσοιστέος ἐστὶ νόμος καινός ἢ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ κείμενοι. μετὰ ταῦτα δ' ἂν χειροτονήσῃτ' εἰσφέρειν· οὐκ εὐθὺς τιθέναι προσέταξαν, ἀλλὰ τὴν τρίτην ἀπέδειξαν ἐκκλησίαν, καὶ οὐδ' ἐν ταύτῃ τιθέναι δεδώ- 708 κασιν, ἀλλὰ σκέψασθαι καθ' ὅ τι τοὺς νομοθέτας καθιῆτε. ἐν δὲ τῷ μεταξύ χρόνῳ τούτῳ προσέταξαν τοῖς βουλομένοις εἰσφέρειν ἐκτιθέναι τοὺς νόμους πρόσθε τῶν ἐπωνύμων, ἐν ᾧ βουλόμενος σκέψῃται, ἂν 5 ἀσύμμορον ὑμῖν κατὶδῇ τι, φράσῃ καὶ κατὰ σχολὴν ἀντίπε. (25) Τούτων μὲντοι τοσοῦτων ὄντων οὐδὲν πεποίηκε Τιμοκράτης οὗτος. οὔτε γὰρ ἐξέθηκε τὸν νόμον, οὔτ' ἔδωκεν, εἰ τις ἠθούλετ' ἀναγνοὺς ἀντειπεῖν, οὔτ' ἀνέμεινε οὐδένα τῶν τεταγμένων χρόνων ἐν τοῖς 10 νόμοις, ἀλλὰ τῆς ἐκκλησίας, ἐν ἧ τούτους νόμους ἐπεχειροτονήσατε, οὔσης ἐνδεκάτης τοῦ Ἑκατομβαιῶνος μηνός, δωδεκάτῃ τὸν νόμον εἰσήνεγκεν, εὐθὺς τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ ταῦτ' ὄντων Κρονίων καὶ διὰ ταῦτ' ἀφειμένῃς

vendum. Nomothetæ autem ex his deligantur, qui Hællasticum Jusjurandum dederunt. (22) Sin Prytanes non ad hæc scripta concionem hauerint, aut Præsides non ad hæc scripta agant; mulctandum esse Prytanum unumquemque mille drachmis Minervæ sacris, sed Præsidium unusquisque quadraginta drachmas debeat Minervæ sacras. Liceat eos apud Thesmothetas ea actione indicari, qua in ærarium agitur, qui magistratum gesserit. Thesmothetæ autem indicatos introducant in iudicium ex lege, aut ne ascendant in Areopagum, ut qui legum emendationem abrogent. (23) Antequam vero concio sit habita, quicumque Atheniensium legem ferre voluerit, ante statuas heroum scriptas eas leges, quas fert, proponito, ut pro multitudine propositarum legum statuatur populus de tempore Nomothetis concedendo. Is vero, qui novam legem fert, in album relatam proponat ante statuas heroum quotidie, donec concio habetur. Deligantur autem in concione legibus patrocinatori, quæ apud Nomothetas abrogantur, quinque viri ex omnibus Atheniensibus undecimo die mensis Hecatombæonis.

24. Hæc leges omnes longo jam tempore sunt receptæ, 20 judices, et sæpe sui specimen præbuerunt se prodesse vobis, neque quisquam unquam exstitit, qui præclaras eas esse negaret. merito. nihil enim crudelè, nihil violentum, nihil libertati contrarium imperant, sed contra humaniter omnia et populariter fieri jubent. (25) Ac primum dijudicationem penes vos esse voluerunt, num roganda sit nova lex, an satis esse veteres putandum. deinde, si decreveritis esse rogandam; non statim eam ferri jubent, sed in tertiam concionem distulerunt, neque in ea ferri concesserunt, sed considerari jusserunt, quibus conditionibus Nomothetas constituatis. interjecto autem hoc tempore mandarunt rogare volentibus, ut leges exponant ante statuas heroum, ut quilibet eas consideret, ac, si quid inutile vobis perspexerit, indicet atque per otium refutet. (26) Horum, quæ tam multa sunt, nihil fecit Timocrates iste. neque enim legem proposuit, neque concessit, si quis eam lectam vellet refutare, neque ullum tempus definitum legibus observavit, sed quom concio, qua leges dijudicastis, undecimo die Hecatombæonis mensis celebraretur, postridie statim, idque propter Cronia celebrata senatu dimisso,

τῆς βουλῆς, διαπραξάμενος μετὰ τῶν ὑμῖν ἐπιβουλευόν-
15 των καθίξασθαι νομοθέτας διὰ ψήφισματος ἐπὶ τῇ τῶν
Παναθηναίων προφάσει. (27) Βούλομαι δ' ὑμῖν τὸ
ψήφισμα αὐτὸ ἀναγνῶναι τὸ νικῆσαν, ἢ ἴδηθ' ὅτι πάντα
συνταξάμενοι καὶ οὐδὲν ἀπὸ ταυτομάτου τούτων ἔπρατ-
20 τον. Λαβέτε τὸ ψήφισμα αὐτοῖς, ἀναγίνωσκε σύ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, ἐνδεκάτῃ τῆς
πρυτανείας, Τιμοκράτης εἶπεν, ὅπως ἂν τὰ ἱερὰ
θύηται καὶ ἡ διοίκησις ἰκανῆ γένηται καὶ εἴ τις
25 ἐνδεὶ πρὸς τὰ Παναθηναία διοικηθῆ, τοὺς πρυ-
τάνεις τοὺς τῆς Πανδιονίδος καθίξαι νομοθέτας
αὔριον, τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἓνα καὶ χιλίους
ἐκ τῶν ὁμωμοκότων, συννομοθετεῖν δὲ καὶ τὴν
βουλὴν.

28. Ἐνεθυμήθητ' ἀναγίνωσκομένου τοῦ ψήφισμα-
70909τος ὡς τεχνικῶς ὁ γράφων αὐτὸ τὴν διοίκησιν καὶ τὸ
τῆς ἐορτῆς προστησάμενος κατεπέειγον, ἀνελὼν τὸν ἐκ
τῶν νόμων χρόνον, αὐτὸς ἔγραψεν αὔριον νομοθετεῖν, οὐ
μὰ Δι' οὐχ ἢ ὡς κάλλιστα γένοιτό τι τῶν περὶ τὴν ἐορ-
5 τὴν (οὐδὲ γὰρ ἦν ὑπόλοιπον οὐδ' ἀδιοίκητον οὐδὲν), ἀλλ'
ἵνα μὴ προαισθημένου μηδενὸς ἀνθρώπων μηδ' ἀντει-
πόντος τεθείη καὶ γένοιτο κύριος αὐτοῖς ὁδε, ὁ νῦν ἀγω-
νιζόμενος, νόμος. (29) τεκμήριον δέ : καθιζόμενων γὰρ
10 τῶν νομοθετῶν περὶ μὲν τῶν γεγραμμένων τούτων, τῆς
διοικήσεως καὶ τῶν Παναθηναίων, οὕτε χεῖρονα, οὕτε
βελτίω νόμον οὐδέν' εἰσηνεγκεν οὐδεὶς, περὶ δ' ὧν οὕτε
τὸ ψήφισμα ἐκέλευεν οἴ τε νόμοι κωλύουσι Τιμοκράτης
οὕτω κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐνομοθετεῖ, κυριώτερον
15 μὲν νομίσας τὸν ἐκ τοῦ ψήφισματος ἢ τὸν ἐν τοῖς νόμοις
εἰρημένον χρόνον, οὐδ' ὅτι οὖν δὲ φοβηθεὶς, εἰ, ἀπάντων
ἡμῶν ἀγόντων ἱερομηνίαν καὶ νόμου κειμένου μήτ' ἰδίᾳ
μήτε κοινῇ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ
20 μηδὲ χρηματίζειν ὅτι ἂν μὴ περὶ τῆς ἐορτῆς ἦ, αὐτὸς
οὐχ ἓνα τὸν τυχόντα, ἀλλ' ὅλην ἀδικῶν φανήσεται τὴν
πόλιν. (30) Καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰδότε μὲν τοὺς νό-
μους, ὧν ὀλίγω πρότερον πάντες ἠκούσατε, κυρίους ὄν-
τας, εἰδότε δ' οὐκ ἔωθ' ἕτερον νόμον ψήφισμα οὐδέν,
οὐδ' ἂν ἔνορον ἦ, νόμου κυριώτερον εἶναι, γράψαι καὶ
25 θεῖναι νόμον ὑμῖν κατὰ ψήφισμα, ὃ καὶ αὐτὸ παρὰ
τοὺς νόμους εἰρημένον ἦδει; (31) ἢ πῶς οὐ σκέτλιον τὴν
μὲν πόλιν αὐτὴν ἐκάστω ἡμῶν δεδωκέναι ἄδειαν τοῦ μή
τι παθεῖν ἀηδές ἢ δεινὸν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, ποιήσασαν
710 ἱερομηνίαν, αὐτὴν δὲ μὴ τετραχηκεῖναι ταύτης τῆς ἀσφα-
λείας παρὰ Τιμοκράτους, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἱερομηνίᾳ
τὰ μέγιστ' ἠδικῆσθαι; τί γὰρ ἂν τις μεῖζον ἠδίκησεν
ιδιώτης ἀνὴρ ἢ καταλύων τοὺς νόμους αὐτῆς, δι' ὧν
οἰεῖται;

32. Ὅτι μὲν τοίνυν οὐδὲν ὧν προσῆκε τε καὶ κελεύ-
ουσιν οἱ νόμοι πεποιήκεν, εἰς τὰ προειρημένα τις σκο-
πῶν ἂν γνοίη. ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἀδικεῖ, εἰ

DEMOSTHENES.

eum iis obtinuit, qui vobis insidiantur, ut Nomothetae
constituendi decernerentur per speciem Panathenaeorum.
(27) Volo autem vobis ipsum decretum recitare, quod vi-
cit, ut videatis, ea omnia per conspirationem ab istis esse
facta, nihilque horum fortuito accidisse. Cape iis decre-
tum, recita tu.

DECRETUM.

Præsidente tribu Pandionide quum prima es-
set, undecimo die Prytaniæ, Timocrates dixit, a
Prytanibus tribus Pandionidis in crastinum diem
Nomothetas creandos esse ut sacra flant et sum-
ptuum copia sit, et si quid ad Panathenæa defue-
rit, ut suppeditetur; Nomothetas autem esse de-
bere mille et unum e juratis, leges autem una
ferendas etiam a senatu.

28. Animadvertistis inter lectum decretum, quam callide
auctor ejus per speciem administrationis et urgentis ne-
cessitatis festi, sublato legitimo tempore, ipse scripserit
crastino die leges ferendas esse, non per Jovem, non
inquam ut in festo pulcherrime aliquid administraretur
(neque enim reliquum aut præteritum erat quicquam), sed
ut nemine hominum prius animadvertente aut refragante
ferretur et sanciretur istis ea lex, qua de nunc agitur. (29)
Id quod hinc perspicitur: sedentibus Nomothetis de his,
quæ scripta erant, de administratione et Panathenæis, nec
meliolem legem nec deteriolem quisquam tulit, quibus an-
tem de rebus nec decretum jubebat et leges vetant, Timo-
crates iste otiose legem tulit, plus auctoritatis habere ra-
tus decreto quam legibus finitum tempus, nihilque metuens
si, vobis omnibus festum celebrantibus legeque rata, ne eo
tempore vel privatim vel publice alii aliis injurias faciant
vel quicquam decernatur, nisi ad festum pertineat, ipse non
unum aliquem de plebe, sed totam civitatem lædere vide-
retur. (30) An vero ferendum est, eum scientem leges,
quas paulo ante omnes audivistis, esse ratas, scientem, item
aliam legem vetare ullum decretum, tametsi legitimum
fuerit, plus habere auctoritatis quam legem, scribere et
ferre vobis legem ex decreto, quod et ipsum sciebat contra
leges esse factum? (31) An non indignum est, quum ipsa
civitas unicuique nostrum securitatem præstiterit, ne quid
insuave aut acerbum pateremur hoc tempore, quo festum
instituit, ipsam a Timocrate hanc securitatem non impe-
trasse, sed maximis in ipso festo injuriis esse affectam?
quod enim majus scelus admittere privatus homo possit,
quam si leges ejus, quarum præsidia civitatem continent,
solvit?

32. Eum igitur nihil eorum, quæ oportuerat et leges ju-
bent, fecisse, supra dicta intuentes cognoscere potestis.
eum autem non hac modo re peccare, quod neglecto legibus

παραβάς τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν νόμων καὶ τὸ βουλευ-
 σασθαι καὶ σκέψασθαι περὶ τούτων ὑμᾶς παντελῶς ἀνε-
 λὼν οὐσης ἱερομηνίας ἐνομοθέται, ἀλλὰ καὶ κατ' ἐκεῖνο,
 10 ὅτι πᾶσιν ἐναντίον εἰσενήνοχε τοῖς οὖσι νόμοις, αὐτίκα
 δὴ μάλ' ἀκριβῶς μαθήσεσθε. Ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν
 τούτου πρῶτον τὸν νόμον, ὃς διαβρήδην οὐκ ἔῃ νόμον
 οὐδέν' ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν δέ τις εἰσφέρῃ, γράψουσι
 15 κελεύει. ἀναγίγνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

33. Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λυ-
 σαί μηδένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τότε δ' ἐξεῖ-
 ναι τῷ βουλομένῳ. Ἀθηναίων λύειν, ἕτερον τι-
 20 θέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ. διαχειροτονίαν δὲ ποιεῖν
 τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων, πρῶτον
 μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι
 τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ οὐ, ἔπειτα περὶ τοῦ
 τιθεμένου. ὁπότερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νο-
 μοθέται, τοῦτον τὸν κύριον εἶναι. ἐναντίον δὲ
 25 νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων τῶν κειμέ-
 νων μηδενί. ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ τῶν νόμων
 τῶν κειμένων ἕτερον ἀντιθῇ μὴ ἐπειτήδειον τῷ
 δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῶν
 τὰς γραφὰς εἶναι κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον ὃς
 κεῖται, ἐὰν τις μὴ ἐπιτήδειον θῇ νόμον.

34. Ἦκούσατε μὲν τοῦ νόμου. πολλῶν δὲ καλῶς κει-
 μένων νόμων τῇ πόλει, οὐδενὸς ἤττον ἡγοῦμαι καὶ τοῦ-
 711 τον ἀξίως ἐπαίνου γεγράφαι. σκέψασθε γὰρ ὡς δικαίως
 καὶ σφόδρ' ὑπὲρ τοῦ δήμου κεῖται. οὐκ ἔῃ τοῖς ὑπάρ-
 χουσι νόμοις ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν μὴ λύσῃ τὸν πρό-
 5 τερον κείμενον. τίνας ἔνεκα; πρῶτον μὲν ἐν' ὑμῖν ἐξῆ
 τὰ δίκαια ψηφίσασθαι μετ' εὐσεβείας. (35) Εἰ γὰρ εἴη-
 σαν δύο τινὲς ἐναντίοι νόμοι, καὶ τινες ἀντίδικοι παρ'
 10 ὑμῖν ἀγωνίζονται ἢ περὶ δημοσίων ἢ περὶ ἰδίων πρα-
 γμάτων, ἀξιοὶ δ' ἐκάτερος νικᾶν μὴ τὸν αὐτὸν εἰκνύων
 νόμον οὔτ' ἀμφοτέροις ἐνὶ δήπῳ ψηφίσασθαι (πῶς γάρ);
 οὔτε θατέρῳ ψηφισομένους εὐορκεῖν. παρὰ γὰρ τὸν ἐ-
 15 ναντίον ὄντα δ' ὁμοίως κύριον ἢ γνώσις συμβαίνει. (36)
 Τοῦτό τ' οὖν ὑπὲρ ὑμῶν φυλαττόμενος ταῦτα προείπεν,
 καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ βουλόμενος φύλακας ὑμᾶς τῶν νό-
 μων καταστῆσαι. ἤδει γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι τὰς ἄλλας δὲ
 γέγραπεν αὐτῶν φυλακὰς ἔστι πολλαχῇ διακρούσασθαι.
 20 τοὺς συνηγόρους, ὃς χειροτονεῖτε, δύναιτ' ἂν κείσαι
 τις σιωπᾶν. ἐπιθέναι κελεύει τοῦ προειδέναι πάντας.
 Τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, τοὺς μὲν ἀντειπόντας ἂν, εἰ μὴ
 25 προαίσθοντο, λάθοι, οἱ δ' οὐδὲν προσέχοντες ἀναγνοῖεν
 ἂν. (37) Ἄλλὰ γράψασθαι νῆ Δί' ἕκαστον ἔστιν, ὃ
 κατὰ νυνὶ πεποίηκα. Κἂν ἐνταῦθ' ἀπαλλάξῃ τὸν ἐπι-
 στάντα ἢ πόλις παρακίχρωσται. Τίς οὖν μόνῃ φυλακῇ
 καὶ δικαίᾳ καὶ βέβαιῳ τῶν νόμων; Ὑμεῖς οἱ πολλοί.
 οὔτε γὰρ τὸ γνῶναι καὶ δοκιμάσαι τὸ βέλτιστον ἐξελέ-

præfinito tempore ereptaque nobis prorsus omni de his de-
 liberandi facultate, dum festum agebatur, legem tulit, sed
 etiam ob illud quod eam omnibus receptis legibus contrariam
 obrogavit, statim evidenter cognoscetis. Recita autem mihi
 primum hanc legem, quæ aperte vetat ullam contrariam
 legem rogari, sin quis rogarit, accusari jubet. recita.

LEX.

33. Receptarum autem legum nullam abrogare
 licet, nisi apud Nomothetas. Tum vero cuivis
 Atheniensi licet abrogare, si aliam in ejus locum,
 quam sustulit, tulerit. Præsides autem, de his le-
 gibussuffragiorum ferendorum potestatem faciant,
 ac primum de vetere, aptane videatur populo
 Atheniensi an secus, post de ea, quæ rogatur.
 utram vero Nomothetæ comprobarint, ea rata
 habetor. Contrariam vero ferre legem ulli rece-
 ptarum legum nemini licet. Quod si quis abrogata
 lege aliqua vetere aliam substituerit populo Athe-
 niensi non utilem aut e receptis legibus alicui
 contrariam, eum scripto accusari licet ex lege,
 quæ in eos rata est, qui legem non idoneam tulerint.

34. Audivistis legem. Quam autem nostra civitas multis
 præclaris legibus sit munita, ea est hujus legis præstantia,
 ut nulli postponenda videatur. Considerate quæso quam juste
 quamque populariter data sit. Non sinit receptis legibus roga-
 re contrariam, nisi vetus fuerit abrogata. quamobrem? pri-
 mum, ut vobis justa religiose pronuntiare liceat. (35) Nam
 si quæ duæ contrariæ leges essent et adversarii apud vos con-
 tenderent sive publicis sive privatis de rebus, et uterque
 victoriam sibi vindicaret lege non eadem prolata; nec pro
 utroque ferre sententiam utique licet (qui enim id fieret?)
 nec pro alterutro lata sententia jurisjurandi religio servat-
 ur. sententia enim alteri legi, quæ quidem perinde rata
 est, necessario repugnat. (36) Hæc igitur legislator edixit
 tum quia religioni vestræ cavere, tum etiam quia vos legum
 custodiæ præesse voluit. sciebat enim hoc, alias earum cus-
 todias, quas rogaverat, multis posse modis eludi. patro-
 nis, quas deligitis, posset aliquis persuadere ut tacerent;
 proponi jubet ut præsciant omnes. At fieri casu posset, ut
 eos, qui refragati fuissent, nisi præscenserint, lateret, alii mi-
 nus attentim legerent. (37) At quilibet per Jovem eam ac-
 cusare potest, id quod et ego nunc feci. Et hic si accusan-
 dus eum, qui se opposuit, amoveat; civitas decepta est.
 Quæ igitur sola custodia est et justa et firma legum? Vos
 populus. neque enim, quominus statuat et probetis

7120 θῆαι δύναιτ' ἂν ὑμῶν οὐδὲ εἷς, οὔτ' ἀπαλλάξας καὶ διαφθείρας πείσαι τὸν χεῖρω θέσθαι νόμον ἀντὶ τοῦ κρείττονος. (38) Διὰ ταῦτα πάντ' ἐφ' ἐκάστην ἀπαντᾷ τὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων κωλύων καὶ οὐκ ἔων βαδίζειν τοὺς 5 ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. Ταῦτα πάντα Τιμοκράτης, οὕτω καλῶς καὶ δικαίως κείμενα, ἠφάνισεν, ἐξήλειψεν, ὅσον ἦν ἐπὶ τούτῳ, καὶ νόμον εἰσήνεγκεν ἅπασιν ἐναντίον ὡς ἔπος εἰπεῖν τοῖς οὖσι, οὐ παραναγνοῦς, οὐ λύσας, 10 οὐ δοῦς αἵρεσιν, οὐκ ἄλλο ποιήσας οὐδὲν τῶν προσηκόντων.

39. Ὡς μὲν οὖν ἐνοχος τῇ γραφῇ καθέστηκεν, ἐναντίον εἰσηνεγῶς τοῖς οὖσι νόμοις, οἶμαι πάντας ὑμᾶς ἠσθῆσθαι, ἵνα δ' εἰδῆτε παρ' οἴους νόμους ὅλον οὗτος 16 εἰσήνεγκεν, ἀναγνώσεται πρώτων ὑμῖν τὸν τούτου νόμον, εἶτα τοὺς ἄλλους, οἷς οὗτος ἐναντίος ἐστίν. Ἀναγίνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτης τῆς πρυτανείας. Τιμοκράτης εἶπε, καὶ εἴ τιτι τῶν 20 ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετιμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστῆσαι τοῦ ὀφλήματος, οὗς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐκτίσειν τάργυριον ὁ 25 ὦφλεν (τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθίσταται βούληται), (40) τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς, ἐὰν ἀποδιδῷ τῇ πόλει τάργυριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητὰς, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ. ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ 713 τάργυριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη καὶ τῶν ἐγγυωμένων 5 καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μισθώσιμα μισθωμένων καὶ ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις εἶναι τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. ἐὰν δ' ἐπὶ τῆς ἐνάτης † πρυτανείας ὀφλῇ, τοῦ ὑστέρου ἱνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς ἐνάτης ἢ δεκάτης πρυτανείας ἐκτίνειν.

41. Ἀκηκόατε μὲν τοῦ νόμου, μνημονεύετε δ' ἐξ 10 αὐτοῦ μοι πρῶτον μὲν τὸ « καὶ εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετιμηται, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, » ἐπειθ' οὐκ ἔστι πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ περὶ τῶν μισθωμένων, καὶ ὅσοι ταῦτ' ἐγγυῶνται, χρῆσθαι κελεύει τῷ νόμῳ. Ὅλος ἐστὶν ἅπασιν ἐναντίος τοῖς οὖσι, μάλιστα 15 δὲ ταῦτα. γινώσθε δὲ τοὺς νόμους ἀκούοντες αὐτοῦς. Λέγε.

optimum, ne unus quidem id vobis extorquere possit, neque amovendo et corrumpendo persuadere, ut deteriorem legem anteferatis meliori. (38) Propter hæc omnia omnes injuriarum vias obstruit, repagula obijciens et aditu eos prohibens qui vobis insidiantur. Hæc omnia Timocrates, quamvis præclare justoque constituta, sustulit, delevit, quantum in ipso erat, et legem rogavit omnibus (ut fere dicam) legibus contrariam, neque eam collatam cum aliis legit, neque aliam abrogavit, neque optionem dedit, neque quicquam aliud fecit, quod debebat.

39. Eum igitur scriptæ accusationi esse obnoxium lege rogata, quæ est contraria ceteris, omnes vos perspexisse arbitror, ut autem sciatis, quibus legibus violatis et repudiatis qualem legem obtruserit iste, recitabit vobis primum istius legem, deinde reliquas, quibus hæc est contraria. Recita.

LEX.

Pandionide tribu prima præsidente, duodecimo die Prytanix, Timocrates rogavit: Et si quis ærarius sive ex lege sive ex decreto insuper vinculis est damnatus, et si in posterum damnetur, ei liceat aut alii pro eo constituere debiti sponsores a populo comprobandos, se bona fide argentum, quo mulctatus est, soluturum (Præsidibus vero, quando quis sponsores dare voluerit, necesse sit eos populi suffragiis confirmare). (40) Ei vero qui sponsores constituerit, si reddiderit civitati stato tempore argentum, cujus causa sponsores constituerit, liceat vinculo immuni esse. sin argentum haud numerarit vel ipse vel sponsores nona Prytania; qui per sponsores liberatus fuerat, vinciat, sponsorum vero bona publicentur. De redemptoribus vero vectigalium et sponsoribus et exactoribus, et de fundorum redemptoribus eorumque sponsoribus civitati pensiones exigendæ sint secundum receptas leges. Sin quis nona aut decima Prytania mulctatus fuerit; sequentis anni nona aut decima Prytania solvat.

41. Legem audivistis, hoc vero ex ea mihi primum meminertis, « et si quis ærariarum insuper vinculis est damnatus, et si in posterum damnetur », deinde quod exceptis publicanis et redemptoribus eorumque sponsoribus lege vos uti jubet. Tota est omnibus contraria legibus, maxime autem hæc. cognoscetis autem auditis legibus ipsis. Recita.

† Scrib. ἐνάτης ἢ δεκάτης πρυτ.

ΝΟΜΟΣ.

20 42. Διοκλῆς εἶπε τοὺς νόμους, τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέντας ἐν δημοκρατία καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν καὶ εἰσὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. τοὺς δὲ μετ' Εὐκλείδην τεθέντας καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους κυρίους εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῷ προσγε-
25 γραπταὶ χρόνος, ὄντινα δεῖ ἄρχειν. Ἐπιγράψαι δὲ τοῖς μὲν νῦν κειμένοις τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς τριάκοντα ἡμερῶν, τὸ δὲ λοιπὸν, ὅς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσγραφέτω παραχρῆμα τὸν νόμον κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐτέθη.

714 43. Καλῶς ἐχόντων τῶν νόμων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν ἐπαρχόντων, ἔδε δὲ νῦν ἀναγνωσθεὶς νόμος ὥσπερ εἰ διώρισε καὶ βεβαιότερους ἐποίησεν αὐτοῦς. κελεύει γὰρ ἕκαστον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθη κύριον εἶναι, 5 πλὴν εἴ τῷ χρόνος προσγέγραπται, τούτῳ δὲ τὸν γεγραμμένον ἄρχειν. διὰ τί; ὅτι πολλοῖς τῶν νόμων προσεγγέγραπτο « τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τὸνδ' ἀπὸ τοῦ μετὰ τὸν νῦν ἀρχοντα. » Ὑστερον δὲ γράφων ὁ τίθει 10 ἐπὶ τούτοις τὸνδὲ τὸν νόμον, τὸν ἀνεγνωσμένον, οὐκ ἐνόμιζε δίκαιον εἶναι τοὺς αὐτοὺς τῶν νόμων, γεγραμμένους ὑστερον ἢ ἐτέθησαν κυρίους εἶναι, ἀνεγκαίῃ ἐπὶ τὴν ἡμέραν ἀφ' ἧς ἐτέθησαν, καὶ πρότερον ποιῆσαι κυρίους ἢ ὁ θεὸς ἕκαστον ἐξέσωσεν. (44) Τούτῳ μὲντοι 15 τῷ νόμῳ σκέψασθ' ὡς ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος τέθεικεν. ὁ μὲν γὰρ κελεύει τὸν γεγραμμένον χρόνον ἢ τὴν ἡμέραν ἀφ' ἧς ἂν τεθῆ κυρίαν εἶναι, ὁ δ' ἔγραψε « καὶ εἴ τι προστετίμηται » περὶ τῶν παρεληλυθότων λέγων. 20 καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὤρισεν, ἀρχοντα προσγράψας ἀφ' οὗ, ἀλλὰ πεποίηκεν οὐ μόνον πρὸ τῆς ἡμέρας ἐν ἧς τέθεικε κύριον τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τιν' ἡμῶν. ἀόριστον γὰρ ἅπαντα τὸν παρεληλυθότα προσπεριέληψε χρόνον. Καίτοι χρῆν' σε, ὦ Τιμόκρατες, ἢ τοῦτον 25 μὴ γράφειν ἢ κείνον λύειν, οὐχ, ἵνα, ὅ βούλει σὺ, γένηται, πάντα τὰ πράγματα συνταράξαι.

46. Λέγ' ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρῆ ἐπιτίμων αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς 715 θεοῖς ἢ τῷ δημοσίῳ τῶν Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως, ἐὰν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἀδείαν πρῶτον μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ κρυβδῆν ψηφισο- 5 μένοις. τότε δ' ἐξεῖναι χρηματίζειν καθ' ὅτι ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ.

47. Ἄλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἔων περὶ τῶν ἀτίμων

LEX.

42. Diocles jubet leges quæ ante Euclidem perlatæ in libera republica et quæ sub Euclide perlatæ sunt et inscriptæ, ratas esse. Quæ vero post Euclidem perlatæ sunt et in posterum perferentur, ratas esse ab eo die, quo quæque perlata est, nisi si cui adscriptum est tempus, quoto Archonte debeat. Ascribat autem nunc receptis scriba senatus intra triginta dies, in posterum, quicumque scribæ fungitur officio, statim ascribat legem esse ratam ab eo die quo lata fuerit.

43. Quum receptæ leges, Athenienses, præclaræ sint, hæc modo recitata lex eas veluti distinxit, et jam confirmavit. jubet enim unamquamque ab eo die, quo perlata fuerit, esse ratam, nisi si cui adscriptum fuerit tempus: ut hæc rata sit, præfinitum Archontem magistratum inire debere. quamobrem? quia nullis legibus adscriptum fuerat « lex hæc autem rata esto, ubi post hunc Archontem tot fuerint. » Is vero, qui post eas legem hanc tulit jam recitatam, non æquum censuit, easdem leges, quum jubeantur posterius quam perlatæ sunt ratas esse, referri ad eum diem, a quo perlatæ essent, et prius habendas esse ratas, quam cujusque auctor postulasset. (44) Huic autem legi considerate quam contraria sit ea, quam iste tulit. nam illa jubet præfinitum tempus aut diem, quo perlata fuerit, ratum esse, iste vero scripsit « et si quis damnatus fuerit », de præteritis loquens, neque id quidem definiit, adscripto Archonte a quo, sed fecit non modo ante istum diem quo legem tulit, ratam, sed etiam antequam nostrum quisquam natus sit. nam omne præteritum tempus, quod infinitum est, una comprehendit. Atqui te oportuit, Timocrates, aut istam non ferre, aut illam abolere, non, ut tuæ libidini satisfaceret, conturbare omnia.

45. Recita aliam legem.

LEX.

Nec de ignominiosis agere, pristinam iis dignitatem restituendam esse, nec de his qui diis debent aut ærario Atheniensium, remittendum debitum aut compositis diebus pensitandum esse, nisi prius decreverint Athenienses sex millibus non pauciores, licere id, quibus occulte decernentibus ita fuerit visum. tum vero agere licet, quatenus senatui populoque visum fuerit.

46. Alia hæc lex est, quæ de ignominiosis et ærariis re-

οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέ-
σεως τῶν ὀφλημάτων οὐδὲ τάξεως, ἐὰν μὴ τῆς ἀδείας
δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφι-
10 σαμείων. οὗτος δ' ἔγραψεν ἀντικρυσ « καὶ εἴ τιτι τῶν
ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετιμῆται, εἶναι τὴν ἀφει-
πορισαμένω τοὺς ἐγγυσημένους », οὐ προτεθέντος οὐ-
δενός περὶ τούτων, οὐδὲ δοθείσης ἀδείας λέγειν. (47) Καὶ
15 ὁ μὲν νόμος, οὐδ' ἐπειδὴν τὴν ἀδειαν εὗρηται τις, ἔδω-
κεν ὡς ἂν βουλήται πράττειν, ἀλλ' ὡς ἂν τῇ βουλῇ
καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ. τῷ δ' οὐκ ἀπέχρησε τοῦτ' ἀδικεῖν
μόνον, εἰ, μὴ δοθείσης τῆς ἀδείας, λέγει καὶ νόμον εἰς-
φέρει περὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ προσέτι, οὐκ εἰς τὴν βου-
20 λην, οὐκ εἰς τὸν δῆμον εἰπὼν περὶ τούτων οὐδέν, ἐν πα-
ραβύσῳ, τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ' ἄλλων
διὰ τὴν ἑορτὴν ἱερομηνίαν ἀγόντων, λάθρα νόμον εἰσή-
γεγεν. (48) Καίτοι χρῆν σε, ὦ Τιμόκρατες, εἰδότε-
τὸν νόμον τόνδε, ὃν ἀνέγνων, εἴ τι δίκαιον ἡθεοῦλου
25 πράττειν, πρῶτον μὲν πρόσθεον γράψασθαι πρὸς τὴν
βουλήν, εἴτα τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι, καθ' οὕτως, εἰ
πᾶσιν Ἀθηναίοις ἐδόκει, γράφειν καὶ νομοθετεῖν περὶ
τούτων, καὶ τότε τοὺς χρόνους ἀναμείναντα τοὺς ἐκ
716 τῶν νόμων, ἵνα τοῦτον τὸν τρόπον πράττων, εἰ καί
τις ἐπεχειρεῖ δεικνύειν οὐκ ἐπιτήδειον ὄντα τῇ πόλει
τὸν νόμον, μὴ οὖν ἐπιβουλεύειν γ' ἐδόκει ἀλλὰ γνώμη
διαμαρτῶν ἀποτυχεῖν. (49) Νῦν δὲ τῷ λάθρα καὶ τα-
5 χύ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἐμβαλεῖν τὸν νόμον εἰς τοὺς
νόμους καὶ μὴ θεῖναι πᾶσαν ἀφήρησαι σαυτοῦ τὴν συγ-
γνώμην. τοῖς γὰρ ἀκουσιν ἀμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώ-
μης, οὐ τοῖς ἐπιβουλεύσασιν, ὃ σὺ νῦν εἰληψαί ποιῶν.
ἀλλὰ γὰρ αὐτίκ' ἔρω περὶ τούτων. νῦν δ' ἀναγίνωσκε
10 τὸν ἐξῆς νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

50. Ἐὰν δὲ τις ἰκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ
δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλή ἢ ὁ δῆμος
κατέγνω· ἐὰν μὲν αὐτὸς ὁ ὀφλὼν ἰκετεύῃ πρὶν
15 ἐκτίσαι, ἐνδειξίν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ ἐὰν τις
ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἡλιαζῆται, ἐὰν δ' ἄλλος ὑπὲρ
τοῦ ὀφληκότος ἰκετεύῃ πρὶν ἐκτίσαι, δημοσία
ἔστω αὐτοῦ ἢ οὐσία ἅπασα. ἐὰν δὲ τις τῶν προέ-
δρων δῶ τινὲ τὴν ἐπιχειροτονίαν, ἢ αὐτῷ τῷ
20 ὀφληκότῃ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτίσαι·
ἄτιμος ἔστω.

51. Ἔστι μὲν ἔργον, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ περὶ
πάντων τῶν νόμων, οἷς οὕτως ἐναντίον εἰσενήνοχεν, ἐροῦ-
μεν, ἄξιον δὲ, εἰ περὶ του καὶ ἄλλου, καὶ περὶ τοῦδε,
ὃν νῦν ἀνέγνω, διελθεῖν. ὃ γὰρ τὸν νόμον τοῦτον, ὧ
25 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεὸς ἤδει τὴν φιλάνθρωπίαν καὶ τὴν
πραότητα τὴν ἡμετέραν, καὶ διὰ ταύτην ἑώρα περὶ
πολλῶν ὑμᾶς ἐκόντας ἤδη ποτὲ μεγάλα ζημιωθέντας.
(52) Βουλάμενος δὲ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ κα-
κῶς ἔχειν ὑπολιπεῖν, τοὺς μετὰ τῶν νόμων κρίσει καὶ

ferri velat aut agi de remittendo debito vel compositis die-
bus pensitando, nisi potestas data fuerit, eaque non pau-
ciorum quam sex millium decreto. iste vero palam scripsit
« et si quis ærarius ad vincula sit damnatus, remitti ei licere,
si sponsores dederit » nec de hisce verbo addito nec pote-
state dicendi data. (47) Illa lex ne adepto quidem licentiam
concedit suo arbitrio quidvis facere, sed ea duntaxat, quæ
senatui populoque probata fuerint. isti hæc injuria non sa-
tis fuit, licentia non data, dicere et legem ferre hisce de
rebus, sed insuper etiam, nulla horum ad senatum, nulla
ad populum facta mentione, occulte, dimisso senatu, aliis
propter festum ferias celebrantibus, clandestine legem ob-
trusit. (48) Atqui oportebat te, Timocrates, quum legem,
quam modo recitavi, scires, si rite agere velles, primum ve-
niam adeundi ad senatum libello petere, deinde cum populo
agere, tum sic, si omnibus Atheniensibus videretur, le-
gem scribere et ferre de istis, idque sic tempore legitimo
expectato, ut rebus in hunc modum administratis, etsi quis
ostendere conaretur eam legem non esse e republica, sal-
tem non insidiosè egiasse videreris, sed opinionis errore de-
ceptus impigisse. (49) Nunc, quoniam clanculum et subito et
contra leges istam legem in ceteras intrusisti et non tulisti,
omnem tibi veniam ademisti. Nam his, qui peccaverunt
inviti, venia concedi debet, non his, qui insidiosè delique-
runt, id quod te facere nunc constat. at de his mox dicam.
Jam vero deinceps sequentem recita legem.

LÉX.

50. Si quis autem supplicarit in senatu aut apud
populum his de rebus, propter quas iudicium vel
senatus vel populus aliquem damnavit; si ipse
damnatus, priusquam solverit, supplicarit, actio
in eum detur, perinde ac si quis ærarius in He-
liæa iudicet, sin alius pro ærario intercesserit,
priusquam is solverit, bona ejus omnia publicen-
tur. sin Præsidium aliquis dederit alicui siscitandi
potestatem, sive ipsi ærario sive alicui pro eo de-
precanti, priusquam solverit; ignominiosus esto.

51. Difficile est, Athenienses, de omnibus legibus, qui-
bus iste contraria tulit, disserere, si tamen de ulla, operæ
pretium est et de hac dicere, quæ modo est recitata. nam
qui legem hanc, Athenienses, tulit, norat humanitatem et
clementiam vestram, et propter hanc videbat in multis re-
bus vos ultro jam aliquando magna damna fecisse. (52) Ne
igitur ullam causam reinqueret, qua respublica læderetur,
eos, qui convicti legibus sententia iudicioque injuriarum

717δικαστηρίῳ μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους οὐκ ὤτεο
δεῖν τῆς εὐθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖσθαι
καὶ μετὰ συμφορᾶς ἱκετεύειν ἔγοντας ἀφορμὴν, ἀλλ'
8 ὅπως ἀπεῖπε μήτ' αὐτῷ μήτ' ἄλλῳ μὴδὲν μήθ' ἱκε-
τεύειν μήτε λέγειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν τὰ
δίκαια σιγῇ. (53) Εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὑμᾶς, ποτέροις
μᾶλλον ἂν εἰκότως ποιήσαιθ' ὀτιοῦν, τοῖς δεομένοις ἢ
10 τοῖς ἐπιτάττουσιν· οἷδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν τοῖς δεομένοις.
τὸ μὲν γὰρ χρηστῶν, τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων ἔργον
ἐστίν. οὐκοῦν οἱ νόμοι μὲν ἅπαντες προστάττουσιν ἃ
χρὴ ποιεῖν, οἱ τιθέντες δὲ τὰς ἱκετηρίας δέονται. εἰ τοί-
νυν ἱκετεύειν οὐκ ἔξεστιν ἢ που νόμον γ' ἐπίταγμα'
ἔχοντ' εἰσφέρειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. καὶ γὰρ αἰσχρὸν,
15 περὶ ὧν μὴδὲ χαρίζεσθαι δεῖν ὑπειλήφατε, περὶ τού-
των ἀπόντων ὑμῶν ἔαν, ἃ τινες βούλονται, πραγθῆ-
ναι.

54. Λέγε τὸν μετὰ τοῦτον ἐφεξῆς.

NOMOS.

20 Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὐθυνα ἢ δια-
δικασία περὶ τοῦ ἐν δικαστηρίῳ ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ,
ἢ τὸ δημοσίον ἀπέδοτο, μὴ εἰάγειν περὶ τούτων
εἰς τὸ δικαστήριον μὴδ' ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόν-
των μὴδένα, μὴδὲ κατηγορεῖν ἐόντων ἃ οὐκ
ἔωσιν οἱ νόμοι.

25 55. Τιμοκράτης τοίνυν, ὡς περ μαρτυρίαν ὧν ἀδικεῖ
γράφων, εὐθὺς ἀρχόμενος τοῦ νόμου τάναντί' ἔθηκε τῷ-
τοῖς. ὁ μὲν γ' οὐκ ἔβη, περὶ ὧν ἂν ἀπαξ γινῶ δικα-
στήριον, πάλιν χρηματίζειν, ὁ δ' ἔγραψε, καὶ εἴ τι
προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα, τὸν δῆμον
718τούτῳ χρηματίζειν, ὅπως ἃ μὲν ἔγνω τὸ δικαστήριον
λυθήσεται, καταστήσει δ' ἐγγυητὰς ὁ ὀφλῶν. καὶ ὁ
μὲν νόμος μὴδ' ἐπιψηφίζειν φησὶ τῶν ἀρχόντων παρὰ
ταῦτα μὴδένα, ὁ δ' ἔγραψε τοῖς προέδροις ἐπάναγκας,
5 ἐάν τις καθιστῆ, προσάγειν, καὶ προσέγραψεν « ὅπότ'
ἂν τις βούληται. »

56. Λέγ' ἕτερον νόμον.

NOMOS.

Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ
τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας
εἶναι.

10 Οὐ φησὶ Τιμοκράτης, οὐκοῦν ὅπόσοις γ' ἂν δεσμοῦ
προστιμηθῆ.

Λέγε.

NOMOS.

Ὅποσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντ' ἐπράχθη ἢ δίκη
ἠδικάσθη ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι.

15 57. Ἐπίσχε. Εἰπέ μοι, τί δεινότερον πάντες ἂν
ἀκούσαντες φήσαιτε, καὶ τί μάλιστα' ἀναπέψαισθε; οὐχὶ
ταῦτα τὰ πράγματα, ἅπερ ἦν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, μὴ
γενέσθαι; ἔγωγ' οἶμαι. ὁ γοῦν νόμος οὕτως, εὐλα-

damnati essent, vestra facilitate frui noluit, arrepta occa-
sione deprecandi et vobis in malis supplicandi, sed in uni-
versum interdixit, ne vel ipse vel alius quisquam pro tali-
bus vel supplicaret vel diceret, sed ut omnes justa, quæ
sunt, silentio exsequerentur. (53) Si quis igitur vos inter-
rogaret, utris potius obsequi malletis quacunquē in re,
petentibus, an imperantibus; scio vos petentibus responsu-
ros. hoc enim bonitatis est, illud ignaviæ. At leges omnes
imperant, quid faciendum sit, supplices autem petunt. quod
si supplicare non licet; num forte legem imperium continen-
tem inculcare licebit? Equidem non opinor. etenim turpe
est, quæ ne gratificandi quidem studio condonanda cense-
tis, in his, invitis nobis, ea sinere confici, quæ quidam vo-
lunt.

54. Recita legem quæ hanc deinceps sequitur.

LEX.

Quorum de aliqua re iudicium prius factum
est aut rationes redditæ aut contentio peracta sive
privatim sive publice, aut quorum bona publice
vendita sunt, de his ne actionem det in iudicio ne-
que suffragandi potestatem quisquam magistra-
tus, neque accusare sinat ea, quæ leges vetant.

55. Timocrates vero, tanquam testimonium suarum in-
juriarum scriberet, statim initio suæ legis his contraria
tulit. illa non concedit, quibus de rebus semel iudicium
cognovit, denuo agere, iste vero scripsit, ut, etiamsi quis
aut lege aut decreto damnatus fuerit, ei populus agat, ut
iudicii decreta tollantur, et damnatus sponsores det. ac
lex vetat vel suffragandi dare potestatem de his quemquam
magistratum, iste vero scripsit, præsidiibus esse necesse,
si quis sponsores dederit, eos (in concionem) producere, et
adscripsit « quandocunque quis voluerit ».

56. Aliam legem recita.

LEX.

Judicia et arbitria, quæcumque legitime facta
sunt in libera republica, rata habentur.

Negat hoc Timocrates, non utique, inquit, illis quidem
qui vinculis sunt damnati.

Recita.

LEX.

Quæ sub triginta tyrannis acta sunt aut iudi-
cia facta sive privatim sive publice, irrita sunt.

57. Desine. Dicit mihi, quid omnes vos immanissi-
mum diceretis, aut quid maxime abominemini? nonne id,
ne talis rerum status ingrueret, qualis sub triginta tyran-
nis fuit? ego quidem sic opinor. Hæc igitur lex, id, ut

βούμενος ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸ τοιοῦτον, ἀπεῖπε τὰ πρα-
 20 χθέντ' ἐπ' ἐκείνων μὴ κύρια εἶναι. οὐρακοὶ τοίνυν τὴν
 αὐτὴν κατέγνω παρανομίαν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας
 πεπραγμένων, ἥνπερ ἐπ' ἐκείνων ὑμεῖς. ὁμοίως γοῦν
 ἀκυρα ποιεῖ. (58) Καίτοι τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 25 νκιοί, τοῦτον κύριον τὸν νόμον ἐάσαντας γενέσθαι;
 πότερον τὰ δικαστήρια, ἃ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως
 ἐκ τῶν ἀμωμοκότων πληροῦται, ταῦτ' ἀδικήματα τοῖς
 ἐπὶ τῶν τριάκοντ' ἀδικεῖν; καὶ πῶς οὐ δεινόν; Ἄλλὰ
 δικαίως ἐψηφίσθαι. τίνας οὖν ἐνεκα τὸν λύσοντα ταῦτα
 719 νόμον θέσθαι φήσομεν; πλὴν εἰ τοῦτό τις εἴποι, μανέν-
 τες. ἄλλο γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν.

59. Λέγ' ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

5 Μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι, ἐὰν μὴ
 τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις τιθῆ, ἐὰν μὴ ψηφι-
 σαμένων μὴ ἔλαττον ἐξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξῃ
 κρύβδην ψηφισομένοις.

Οὐκ ἔξ νόμον ἀλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τιθέναι κατὰ τῶν
 πολιτῶν πάντων, καλῶς καὶ δημοτικῶς λέγων. ὡς περ
 10 γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἑκάστῳ, οὕτω
 καὶ τούτων ἴσον μετέχειν ἕκαστον ἀξιοῖ. δι' οὗ μὲν
 τοίνυν οὗτος εἰσέφερεν, ὑμεῖς οὐδὲν ἐμοῦ χεῖρον γιγνώ-
 σκετε. ἀνευ δὲ τούτων αὐτὸς ὁμολόγησε μὴ ἐπὶ πᾶσι
 τὸν αὐτὸν θεθεῖναι, πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν
 15 μισθουμένων καὶ τῶν τούτων ἐγγυητῶν χρῆσθαι προς-
 γράφας τῷ νόμῳ. Οὐκοῦν ὁπότ' εἰσὶ τινες οὗς ἀφο-
 ρίζεις, οὐκ ἂν ἐτι εἴης ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν θεθεικῶς.
 (60) Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνός γ' ἂν εἴποις, ὡς, ὅσοις δεσμοῦ
 προστιμᾶται, τούτων μάλιστα ἢ τὰ μέγιστ' ἀδικοῦσιν οἱ
 20 τελῶναι, ὄντες μόνους αὐτοῖς μὴ μεταδοῦναι τοῦ νόμου.
 πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν,
 οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, οἱ μὴ καθαράς τὰς χεῖρας
 ἔχοντες, εἰσιόντες δ' εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀδικοῦσιν. οἷς
 25 ἅπασιν οἱ μὲν ὑπάρχοντες νόμοι δεσμῶν προλέγουσιν,
 ὁ δὲ σὺς λελύσθαι οἴδωσιν. Ἄλλ' ἐνταῦθα πάλιν κατα-
 μνηύεις ὑπὲρ ὧν ἐτίθεις. διὰ γὰρ τὸ μὴ τελωνήσαντας
 ἀφείλεις αὐτοὺς ἀλλὰ κλέψαντας, μᾶλλον δ' ἀρπάσαν-
 720 τας τὰ χρήματα, διὰ τοῦτ' οὐκ ἐφρόντισας, οἶμαι,
 τῶν τελωνῶν.

61. Πολλοὺς δ' ἂν τις ἔχοι νόμους ἐτι καὶ καλῶς
 ἔχοντας δεικνύναι, οἷς πᾶσιν ἐναντίος ἐστίν, ὅν οὗτος
 θέθεικεν. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μὲν, εἰ περὶ πάντων ἐρῶ,
 5 ἐξωσθήσομαι περὶ τοῦ μηδ' ἐπιτήδειον ὄλωσ ὑμῖν εἶναι
 τὸν νόμον εἰπεῖν, ὑμῖν δ' ὁμοίως ἔνοχος φανέεται τῇ
 γραφῇ, καὶ εἰ ἐνὶ τῶν ὄντων νόμων ἐναντίος ἐστίν. Πῶς
 οὖν μοι δοκεῖ; τοὺς μὲν ἄλλους ἔβν, περὶ δ' οὐ πρότε-
 ρόν ποτ' αὐτὸς ἔθηκε νόμου διελθόντ' ἐπ' ἐκεῖν' εἶναι τὸ
 10 μέρος τῆς κατηγορίας ἤδη, ὡς καὶ μεγάλ' ἂν βλάπτοι
 γενόμενος κύριος τὴν πόλιν. (62) Τὸ μὲν οὖν τοῖς τῶν
 ἄλλων ἐναντίον εἰσεννοχῆναι νόμον δεινὸν μὲν, ἀλλ'
 ἄλλο δεῖται κατηγοροῦ, τὸ δ' αὐτοῦ πρότερον κειμένῳ

mili videtur, verita, vetuit acta illorum temporum rata
 haberi. At iste, quæ libera civitate gesta sunt, ea ejus-
 dem iniquitatis condemnavit, cujus vos quæ sub illis. æque
 certe irrita facit. (58) At quid dicemus, Athenienses, si legem
 istam confirmabimus? utrum judicia, quæ, dum civitas
 libera est, juratis judiciis complentur, eadem grassari
 violentia, qua triginta tyranni? Est vero id ferendum? At
 rite sancita esse. Quamobrem igitur legem, qua illa abro-
 gentur, nos facere dicemus? nisi hoc aliquis dicat, ex insa-
 nia. aliud enim dici non potest.

59. Recita aliam legem.

LEX.

Neque in unius viri gratiam legem ferre liceat, nisi eadem ad omnes Athenienses pertinet, nisi decreto facto a non paucioribus quam sex millibus, quibus id visum fuerit clam decernentibus.

Non admittit legem, nisi eadem ad omnes cives pertinet, in quo recte et populariter loquitur. Ut enim reliquarum rerum civitatis æquam partem omnibus tribui vult, sic etiam legum. propter quos vero iste tulerit, vos non minus quam ego intelligitis. et ut hoc omittam, ipse confessus est se non propter omnes eandem tulisse, quum adscripterit, lege hac utendum esse, publicanis et fundorum emptoribus eorumque sponsoribus exceptis. Quod si qui sunt quos ægregas, non jam eandem legem tuleris de omnibus. (60) At qui neque illud dixeris, inter eos, qui vinculis damnentur, plurima vel maxima esse delicta publicanorum, ut illi ab hac lege soli excludantur. multo enim profecto magis injurii sunt, qui publicum aliquid munus perfide administrant, qui parentes male tractant, qui pollutis manibus forum ingrediuntur. quibus omnibus receptæ leges vincula minantur, tua impunitatem largitur. Atque hic iterum prodis, in quorum gratiam eam tuleris. nam quia illi non ob vectigalium redemptionem, sed ex peculatu, vel rapina potius pecunie debent, ob id opinor publicani tibi curæ non fuerunt.

61. Potuerint præterea multas et bonas leges ostendi, quibus omnibus adversatur quæ ab isto lata est. sed ego fortasse, si de omnibus disputare velim, temporis angustiis excludar, quominus dicam, legem eam prorsus non esse e republica, vobis autem pariter obnoxia huic accusationi videbitur, et si uni duntaxat receptorum legum adversetur. Quomodo igitur faciendum mihi videtur? reliquis omissis, ubi ea de lege, quam ipse prius tulit, disseruero, jam ad illam accusationis partem accedendum, legem istam, si confirmaretur, etiam magnas clades reipublicæ allaturam. (62) Legem igitur tulisse aliorum legibus contrariam iniquum est, sed alium postulat accusatorem, at legi ab ipso prius

νόμῳ τάναντία θεῖναι, τοῦτ' ἤδη ποιεῖ κατήγορον αὐτὸν
15 αὐτοῦ γεγενῆσθαι. Ἦν' οὖν τοῦτ' εἰδῆτε γιγνόμενον,
ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν δεῦρο εἶθ' ἔθηκεν, ἐγὼ
δὲ σιωπήσομαι. Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

63. Τιμοκράτης εἶπεν, ὅποσοι Ἀθηναίων κατ'
εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς ἢ νῦν εἰσὶν ἐν τῷ
20 δεσμωτηρίῳ, ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ
παραδοθῆ ἢ κατάγνῳσις αὐτῶν τοῖς θεσμοθέ-
ταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν
κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδόχθαι, τοῖς
θεσμοθέταις εἰσάγειν τοὺς ἑνδεκα εἰς τὸ δικα-
25 στῆριον τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν,
ἐὰν μὴ τι δημοσίᾳ κωλύη, ἐὰν δὲ μὴ, ὅταν πρῶ-
τον οἶόν τ' ᾖ. Κατηγορεῖν δ' Ἀθηναίων τὸν
βουλόμενον οἷς ἔξεστιν. Ἐὰν δ' ἄλλῳ τιμάτω ἢ
ἡλιαία περὶ αὐτοῦ, ὃ τι ἂν δοκῆ ἀξίος εἶναι
721 παθεῖν ἢ ἀποτίσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ· δε-
δέσθω τέως ἂν ἐκτίσῃ ὃ τι ἂν αὐτοῦ καταγνώ-
σθῆ.

64. Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες δικασταί. Λέγε αὐτοῖς αὐτὸ
τοῦτο πάλιν.

ΝΟΜΟΣ.

5 Ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ, δεδέσθω τέως ἂν
ἐκτίσῃ.

Πέπαυσο. Ἔστιν οὖν ὅπως ἂν ἐναντιώτερα τις δύο
θεῖη τοῦ δεδέσθαι, τέως ἂν ἐκτίσῃσι, τοὺς ἀλόντας,
καὶ τοῦ καθιστάναι τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐγγυητάς ἀλλὰ
μὴ δεῖν; Ταῦτα τοίνυν κατηγορεῖ Τιμοκράτης Τιμο-
10 κράτους, οὐ Διόδωρος, οὐδ' ἄλλος ἡμῶν οὐδεὶς τοσού-
των ὄντων τὸ πλῆθος. (65) Καίτοι τίνας ἂν ὑμῖν
ἀποσχέσθαι δοκεῖ λήμματος ἢ τί ποιεῖν ἂν ὀκνεῖσαι
κέρδους ἕνεκα, ὅστις ἐναντί' αὐτοῦ ἑαυτῷ νομοθετεῖν
15 ἠξίωσεν, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις τῶν νόμων ἐόντων; ἔμοι μὲν
γὰρ ἕνεκ' ἀναιδείας ὃ τοιοῦτος δοκεῖ πᾶν ἂν ἐτοιμῶς
ἔργον ποιῆσαι. ὡς περ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν
περὶ τᾶλλα κακούργων τοὺς ὁμολογούντας ἄνευ κρίσεως
καλάζειν οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὕτω δίκαιον καὶ τοῦτον,
20 ἐπειδὴ τοὺς νόμους κακούργων εἴληπται, μὴ δόντας
λόγον μὴδ' ἐθαλήσαντας ἀκοῦσαι καταψηφίσασθαι.
ὡμολόγηκε γὰρ θάτερον, τῷ προτέρῳ νόμῳ ἐναντίον
τόνδε τιθεῖς, ἀδικεῖν.

66. Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ παρὰ τούτους τοὺς νόμους
25 καὶ παρὰ τοὺς προειρημένους καὶ μικροῦ δέω παρ'
ἅπαντας εἰπεῖν τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει τέθεικε τὸν νό-
μον, οἴμαι δῆλον ἅπασιν ὑμῖν εἶναι. θαυμάζω δ' αὐ-
τοῦ τί ποτε καὶ τολμήσει λέγειν περὶ τούτων. οὔτε
γὰρ, ὡς οὐκ ἐναντίος εἶσθ' ὁ νόμος τοῖς ἄλλοις, δεικνύειν
722 ἔξει, οὐθ', ὡς δι' ἀπειρίαν ἰδιώτην αὐτὸν ὄντα τοῦτ'

latae ferre contrariam, id vero jam ipsum accusatorem sui
facit. Quod ut fieri sciat, recitabit vobis ipsam legem,
quam iste tulit ego vero tacebo.

Recita.

LXX.

63. Timocrates rogavit : qui Atheniensium ex
Eisangelia a senatu aut nunc in carcere sunt aut
in posterum eo conjicientur, quorum cognitio a
scriba Prytaniae Thesmothetis ex eisangelitica
lege tradita non fuerit, placet, ut undecimviri eos
ad tribunal Thesmothetarum adducant intra tri-
gesimum diem, ex quo acceperint, nisi publice
aliquid impedierit, sin minus, quum primum id
fieri poterit. Eos vero accusato quilibet Athenen-
sium quibus id licet. Si condemnatus fuerit;
Helixæ causam aestimet, quid luere vel solvere
debere videatur. si multa pecuniaria ei dicta
fuerit; in vinculis teneatur, quoad solverit quanti
condemnatus est.

64. Auditis, iudices. Recita iis hoc ipsum denuo.

LXX.

Si multa pecuniaria ei dicta fuerit; in vinculis
teneatur, quoad solverit.

Desine. Possetne quisquam duo magis contraria rogare,
quam, damnatos tenendos in vinculis, donec multam
solverint, et eosdem datis sponsoribus non vincendos? Sic
igitur Timocrates accusat Timocratem, non Diodorus ne-
que quisquam alius nostrum in tanta multitudinem. (65) At
a quibus sordibus et corruptelis vobis alienus videbitur aut
quid lucri causa non subiturus, qui ipse legem suæ contra-
riam ferre non dubitarit, quum etiam ceteros hoc facere
leges vetent? nam mihi quidem, quæ ejus impudentia est,
quidvis suscepturus esse cupide videtur. Quemadmodum
igitur, Athenienses, alios scelestos, qui scelera fatentur, sine
iudicio puniri leges jubent, sic etiam istum punire decet,
quandoquidem in leges scelestæ egisse deprehensus est,
non facta dicendi potestate neque excusationibus auditis
condemnare. nam quod hanc contrariam priori legi fert,
confessus est se alterutra ratione injurium esse.

66. Eum vero et contra has leges et contra antea dictas
ac prope dixerim universas, quibus in hac republica utimur,
istam tulisse legem, vobis omnibus perspicuum esse puto.
miror autem, quid tandem ad hæc vel audeat dicere. neque
enim suam legem reliquis contrariam non esse ostendere
poterit, nec persuadere se hominem rerum imperitum errore

ἔλαθε, δύναιτ' ἂν πείσαι. πάλα γὰρ μισθοῦ καὶ γρά-
φωιν καὶ νόμου εἰσφέρων ὤπται. (67) Καὶ μὴν οὐδ'
ἐκείνῳ γ' ἐνεστὶν αὐτῷ, ἀδικημάτων μὲν εἶναι τὸ πρᾶγμα
5 ἢ μολογῆσαι, συγγνώμης δὲ τυχεῖν ἀξιοῦν. οὐ γὰρ ἄκων
οὐδ' ὑπὲρ ἡτυχηκότων οὐδ' ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἀναγ-
καίων αὐτῷ τεθεικῶς φαίνεται τὸν νόμον, ἀλλ' ἐκὼν
ὑπὲρ μεγάλ' ἡδικηκότων ὑμᾶς, οὐδὲν προσηκόντων
αὐτῷ, πλὴν εἰ μὴ συγγενεῖς ὑπολαμβάνειν φήσει τοὺς
μισθουμένους αὐτόν.

10 68. Ὡς τοίνυν οὐδ' ἐπιτήδειον νόμον ὑμῖν οὐδὲ συμ-
φέροντ' εἰσενήνοχε, τοῦτ' ἤδη πειράσομαι νυνὶ δεικνύ-
ναι. Ὅμοιαι δὴ πάντας ὑμᾶς ἠμολογῆσαι δεῖν τὸν ὀρθῶς
ἔχοντα νόμον καὶ συνοίσειν μέλλοντα τῷ πλήθει πρῶτον
15 μὲν ἀπλῶς καὶ πᾶσιν ὁμοίως γνωρίμως γεγράφθαι, καὶ
μὴ τῷ μὲν εἶναι ταυτὶ περὶ αὐτοῦ νομίζειν, τῷ δὲ ταυτὶ.
ἔπειτ' εἶναι δυνατὰς τὰς πράξεις, ἃς δεῖ γίνεσθαι διὰ
τοῦ νόμου. εἰ γὰρ αὐτῶν καλῶς μὲν ἔχοι, μὴ δυνατὸν δὲ τι
φράζοι· εὐχῆς, οὐ νόμου διαπράττουτ' ἂν ἔργον. (69)
20 Πρὸς δὲ τούτοις μηδενὶ τῶν ἀδικούντων φαίνεσθαι μη-
δεμίαν διδόντα βραστήνην. εἰ γὰρ δημοτικόν τις υπεί-
ληψε τὸ πρᾶγος εἶναι τοὺς νόμους· τίσι τούτοις, προσεξε-
ταζέτω. κἄνπερ ὀρθῶς βούληται σκοπεῖν· εὐρήσει
τοῖς κρίνεσθαι μέλλουσι, οὐ τοῖς ἐξεληλεγμένοις. ἐν
μὲν γὰρ τοῖς ἀδελῶν εἰ τίς ἐστ' ἀδίκως διαβεβλημένος,
25 τοῖς δὲ, οὐδὲ λόγος λείπεται τὸ μὴ οὐ πονηροῖς εἶναι. (70)
Τούτων τοίνυν ὧν διεξέληλυθ' ἐγὼ νῦν οὐδ' ὄτι οὐν οὐ-
τοῦ ἔχων ὁ νόμος φανήσεται, τᾶναντία δ' ἐξῆς πάντα.
πολλαχόθεν μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι τοῦτο διδάσκειν, μά-
723 λιστα δὲ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν τίθεικε διεξιῶν. ἔστι γὰρ
οὐ τὸ μὲν αὐτοῦ καλῶς κείμενον, τὸ δὲ, ἡμαρτημένον,
ἀλλ' ὅλον ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῆς πρώτης συλλαβῆς μέχρι
5 τῆς τελευταίας, ἐφ' ὑμῖν κεῖται. (71) Ἀναβῆ δ' αὐτοῖς
τὴν γραφὴν αὐτὴν, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου μέρους ἀνά-
γνωθὶ τὸν νόμον. βῆστα γὰρ οὕτως ἐγὼ τε διδάξω καὶ
ὑμεῖς μαθήσεσθ' ἃ λέγω.

ΝΟΜΟΣ.

10 Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτῃ
τῆς πρυτανείας. τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Ἀρι-
στοκλῆς Μυρρηνούσιος. Τιμοκράτης εἶπε, καὶ εἴ-
τινι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται
15 κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ, ἢ τὸ λοι-
πὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκεῖ-
νου ἐγγυητὰς καταστήσαι.

Ἐπίσχετες. αὐτίκα γὰρ καθ' ἕκαστον ἀναγνώση. (72)
Τοῦτ' πάντων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν γεγραμμένων
ἐν τῷ νόμῳ σχεδὸν ἐστὶ δεινότατον. ὁμοίαι γὰρ οὐδὲν
20 ἀνθρώπων ἄλλον τολμήσαι, νόμον εἰσφέροντ' ἐπὶ τῷ
κρῆσθαι τοὺς πολλὰς αὐτῶν, τὰς κατὰ τοὺς πρότερον
χρῆσιμους νόμους κρίσεις γεγενημένας ἐπιχειρήσαι λύειν.
τοῦτο τοίνυν οὕτως Ἰμοκράτης ἀναιδῶς καὶ οὐδ' ἀπο-
26 κρυφόμενος πεποίηκε, γράψας διαβρῆδην « καὶ εἴ τι τῶν

peccasse. jam diu enim omnes eum viderunt mercede et roga-
re et leges ferre. (67) Neque illud habet, quod injuste factum
fatetur, sed veniam impetrare studet. neque enim invitus
nec pro calamitosus nec pro cognatis et necessariis suis eum
hanc legem tulisse constat, sed volens in eorum commodum
tulit, qui magnis injuriis vos affecerunt, nulla sibi neces-
situdine junctis, nisi forte illos se cognatorum habere
loco dicet, a quibus mercedem accipiat.

68. Nunc legem ejus neque opportunam vobis esse, ne-
que utilem, hoc ostendere conabor. Arbitror jam confiteri
omnes, probam legem et multitudini profuturam primum
simpliciter et omnino omnibus aperte scriptam esse oportere,
ne eam alius aliter interpretetur. deinde fieri posse ea
quæ jubeat. nam si contra præclare constituta esset, sed
quod fieri nequeat proponeret; voti potius, quam legis es-
set negotium. (69) Præterea oportere nemini delinquenti
quicquam dare licentiæ. nam si quis id esse populare putat,
quod lenes sint leges; id quoque considerato, qui hi
sint, quibus leges lenes esse oporteat. quod si recte consi-
derabit; inveniet lenitatem ad reos, non ad convictos pertinere.
nam de illis incertum est, sitne alicui calumnia
facta per injuriam, his autem ne ulla quidem ratio restat,
quominus se improbos esse fateantur. (70) At horum,
quæ ego nunc recensui, nihil omnino legem istam complecti
constabit, sed contraria deinceps omnia. idque multis
argumentis doceri possit, imprimis vero sic, si lex ipsa,
quam iste tulit, percenseatur. non enim alia ejus pars probanda
est, alia improbanda, sed omnino a principio, a
prima syllaba usque ad extremam, vobis noxia. (71) Capere
ipsum scriptum, et usque ad primam partem recita legem.
nam facillime sic tum ego docebo tum vos mea dicta assequemini.

LEX.

Pandionide tribu prima præside, duodecima die Prytanæ. E Præsidibus agendi potestatem dedit Aristocles Myrrhinusius. Timocrates rogavit: Etsi quis ærarius sive e lege sive e decreto insuper vinculis est damnatus, aut in posterum damnetur; ei liceat pro se aut alii pro eo sponsores constituere.

Desine. mox enim singula leges. (72) Hoc omnium fere, judices, quæ lege continentur, est indignissimum. arbitror enim neminem alium esse ausum, dum legem ferret ad usum civium, conari, ut judicia legibus prius receptis rata labefactaret. At hoc iste Timocrates impudenter et ne dissimulante quidem fecit, quum aperte scripserit « etsi quis æra

ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ, ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ. » (73) Περὶ μὲν δὲ τῶν μελλόντων εἰ τι δίκαιον ἔπεισεν ὑμᾶς οὐκ ἂν ἠδίκει. περὶ δ' ὧν δικαστήριον ἔγνωκε καὶ τῷ 7240 ἄν ἔσχηκε· πῶς οὐ δεῖνὰ ποιῆι νόμον εἰσφέρων δι' οὗ ταῦτα λυθῆσεται; ὥσπερ ἂν εἰ τις ἑάσας κύριον τὸν τοῦτου γενέσθαι νόμον γράψειεν ἕτερον τοιόνδε « καὶ εἰτινες, ὠφληκότες χρήματα καὶ δεσμοῦ προστετιμημένον αὐτοῖς, ἐγγυητὰς κατέστησαν κατὰ τὸν νόμον, μὴ εἶναι τὴν διεγγύησιν αὐτοῖς, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεγγυᾶν μηδένα. » (74) Ἄλλ' οὕτε ταῦτα ποιήσειεν ἂν οὐδεὶς ὑγιαίνων, οἴμαι, σύ τ' ἐκεῖνα λύων ἠδίκεις. χρῆν γὰρ αὐτόν, εἰ τὸ πρᾶγμα ἑνόμιζε δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ἕστερον γενησομένοις 10 θείναι τὸν νόμον, καὶ μὴ συνενεγκόντ' εἰς ταῦτὸ τὰ μελλόντα τοῖς παρεληλυθόσι καὶ τὰ μὴ δῆλα τοῖς φανεροῖς ἀδικήμασιν, εἴτ' ἐπὶ πᾶσι γράψαι τὴν αὐτὴν γνώμην. πῶς γὰρ οὐ δεῖνὸν τῶν αὐτῶν ἠξιοκέναι δικαίων 15 τοὺς ἐξεληλεγμένους ἀδικούντας τὴν πόλιν πρότερον καὶ τοὺς μὴδ' εἰ κρίσεως ἄξιον ἐργάσονται τι δήλους;

75. Καὶ μὴν κακέϊθεν ἴδοι τις ἂν ὡς δεῖνὸν πεποίηκε τὸ θείναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λογισαίτο παρ' αὐτῶν τί ποτ' ἐστὶν ὁ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει, καὶ τί δὴ ποτ' οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες ἀρχεσθαι σώφρονες καὶ χρηστοὶ πολῖται νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχῶν ἀνάνδροι καὶ δοῦλοι. (76) Εὐροὶ γὰρ ἂν ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν 25 ταῖς ὀλιγαρχίαις ἕκαστος καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι καὶ περὶ τῶν μελλόντων ἂν αὐτῶν δοκῆ προστάξει κύριος ἐστίν, οἱ δὲ νόμοι περὶ τῶν μελλόντων ἂ χρεῖ γίνεσθαι φράζουσι, μετὰ τοῦ πείσαι τεθέντες ὡς συνοίσουσι τοῖς χρωμένοις. Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατομένῃ τῇ πόλει νομοθετῶν τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας 725 ἀδικίαν εἰς τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκε, καὶ περὶ τῶν παρεληλυθότων αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγόντων δικαστῶν ἠξίωσε ποιῆσαι.

77. Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ καὶ γέγραπται, ἢ τὸ λοιπὸν ἕαν τινι προστιμηθῆ δεσμοῦ, εἶναι καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς, ἢ μὴν ἐκτίσειν, ἀφείσθαι. καίτοι χρῆν αὐτόν, εἰ τὸ δεδέσθαι δεῖνὸν ἠγεῖτο, μηδενὶ προστιμᾶν, ὅς ἂν ὑμῖν ἐγγυητὰς καθιστῆ, δεσμοῦ νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατεγνωκότες ὑμᾶς τὸν δεσμὸν μὴδ' ἐχθρῶς διαθέντα πρὸς ὑμᾶς 10 τὸν ἠλωκότα τὴνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν. νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι, κὰν ὑμῖν δοκῆ δεδέσθαι τινὰ, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νόμον εἰσθήνεκεν. (78) Ἄρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει τοιοῦτος νόμος, ὅς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώτερος ἔσται 15 καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχῶν γνώσεις τοῖς ἀνωμότοις προστάξει λύειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴμαι. φαίνεται τοίνυν ὁ τοῦτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφοτέρα. ὥςτ' εἴπερ ὑμῶν ἕκαστῳ μέλει τι τῆς πολιτείας καὶ δεῖν οἴεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἂν ὀλιγαρχικῶς ψηφισται, λυτέος καὶ οὐκ ἑατέος οὗτος ὁ τοιοῦτος νόμος κύριος νυνὶ γενέσθαι.

rius sive e lege sive e decreto insuper vinculis est damnatus, aut in posterum damnatur ». (73) Ac de futuris quidem si quid vobis utile suasisset; haud peccasset. at quibus de rebus iudicium statuit ac controversiam definiit; qui non importunissime agit, qui legem pronulget, qua res illae rescindantur? id quod perinde est, ac si quis, istius lege perlata, scriberet aliam in hanc sententiam « etsi aërarii, quibus vincula insuper irrogata sunt, sponsores dederint e lege; nec tamen iis sponsio prosit, neque quenquam in posterum liberari sponsione fas esto ». (74) Sed neque hæc quisquam sanæ mentis opinor faceret, et tu illis iudiciis abrogatis jus violasti. decebat enim eum, si rem justam esse censuisset, ferre legem de rebus in posterum futuris, et non in unum velut acervum conjectis futuris cum præteritis et incertis cum perspicuis delictis, deinde sententiam eandem scribere de omnibus. Quid vero iniquius, quam idem jus tribuisse his, qui convicti sunt se prius læsisse rempublicam, et illis, de quibus obscurum est, etiam sintne commissuri aliquid iudicio dignum?

75. Inde etiam perspicitur, quam indignam rem reddiderit legem de præteritis latam, si consideretur, quid tandem sit, quo lex a paucorum dominatu distinguitur, et quid sit, cur, qui legibus parere volunt, modesti et boni cives perturbentur, qui oligarchiis, effeminati et servi. (76) Re ipsa comperietur expeditissimum hoc esse responsum, quod oligarcharum unusquisque tum acta rescindendi tum de futuris pro sua libidine statuendi habeat auctoritatem, at leges de futuris enuntiant, quid faciendum sit, ita late, ut populo simul etiam persuasum sit, profuturas esse eas his, qui iis uti velint. Timocrates vero quum in libera civitate leges ferret, ex oligarchia iniquitatem in suam legem transtulit, deque præteritis rebus plus sibi juris arrogavit, quam iudices habuerint qui condemnarunt.

77. Neque in hoc solo insolenter sese gessit, sed etiam scripsit « aut si quis in posterum insuper vinculis damnatur, licere ei datis sponsoribus se bona fide reipublicæ satisfacturum, carcere liberari ». Atqui, si vinciri indignum putabat, neminem, qui vobis sponsores dedisset, insuper vinculis condemnare debuit, non quum ante cepisset vos vinculorum sententiam effatos, nec quum inimicum vobis reddidisset condemnatum, tum demum sponsionem dare. Nunc, veluti ostentaret, tametsi vobis visum fuerit aliquem vinciri, eum se dimissurum, in hunc modum legem tulit. (78) Num igitur alicui talis lex e republica esse videtur, quæ plus auctoritatis sibi vindicat, quam iudicium, et juratorum cognitiones solvere injuratos jubet? ego quidem non opinor. At istius lex hæc ambo complectitur. Proinde si quid vobis singulis republica curæ est, et suam sententiam, quam juratus quisque dixerit, ratam esse oportere putat; solvenda hæc talis lex, non perferenda nunc fuerit

79. Οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῶν τὰ δικαστήρι' ἄκυρα ποιῆσαι τῶν προσημασμένων, ἀλλ' οὐδ' ἂ δίκαι' ὀρίσαστ' 25 αὐτὸς ἐν τῷ νόμῳ καὶ προσέταξε τοῖς ὠφληκόσιν, οὐδὲ ταυθ' ἀπλῶς οὐδ' ἀδόλοκ' φανήσεται γεγραφώς, ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ καὶ παρακρούσασθαι βουλόμενος. σκέψασθε γὰρ ὡς γέγραφεν. « Τιμοκρά- « τῆς εἶπε, φησί, καὶ εἰ τι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ 726· προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ, « ἢ τὸ λοιπὸν προσημασθῆ, εἶναι αὐτῶν ἢ ἄλλω ὑπὲρ « ἐκεῖνου ἐγγυητὰς καταστήσῃ, οὐδ' ἂν ὁ δῆμος χειρο- « τονήσῃ, ἢ μὴν ἐκτίσειν. » (80) Ἐνθυμείσθ', ἀπὸ τοῦ δι- 5 καστηρίου καὶ τῆς καταγνώσεως οἱ διετήδησεν. ἐπὶ τὸν δῆμον, ἐκκλέπτων τὸν ἡδικηκότα καὶ τὴν παράδοσιν αὐτοῦ τὴν τοῖς ἑνδεκα. τίς γὰρ ἀρχὴ παραδώσει τὸν ὀφλόντα; τίς τῶν ἑνδεκα παραλήψεται; κελεύοντος μὲν τοῦ νόμου τούτου, ἐν τῷ δῆμῳ καθιστάναι τοὺς ἐγγυη- 10 τὰς, ἀδυνατοῦ δ' ὄντος αὐθημερὸν ἐκκλησίαν ἅμα καὶ δικαστήριον γενέσθαι, οὐδαμῶς δ' ἐπιτάττοντος φυλάττειν τῶς ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητὰς. (81) Καίτοι τί ποτ' ἦν δι' ὃ προσγράψαι σαφῶς ὤκνησε « τὴν δ' ἀρχὴν τὸν ὀφλόντα φυλάττειν τῶς ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυη- 15 τὰς; » πότερ' οὐχὶ δίκαιον; εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἂν φή- σαιτε. ἀλλ' ἐναντίον ἦν τι τοῦτο νόμῳ; οὐκ, ἀλλὰ μόνον κατὰ τοὺς νόμους. τί ποτ' οὖν ἦν; οὐδὲν ἂν ἄλλο τις εὔροι, πλὴν ὅτι οὐχ ὅπως δώσουσι δίκην, ὡν 20 ἂν ὑμεῖς καταγνώτε, ἐσκόπει, ἀλλ' ὅπως μὴ.

82. Εἴτα πῶς γέγραπται μετὰ ταῦτα; « καθιστάναι τοὺς ἐγγυητὰς, ἢ μὴν ἐκτίσειν τὰργύριον δ' ὦφλεν. » ἐν- 25 ταυθὶ πάλιν τῶν ἱερῶν χρημάτων τὴν δεκαπλασίαν ὑψήρηται, τῶν δ' ὀσίων, ὀπόσων ἐν τῷ νόμῳ διπλα- 25 σιάζεται, τὸ ἕμισυ. πῶς δὲ τοῦτο ποιεῖ; γράψας ἀντὶ μὲν τοῦ τιμήματος « τὰργύριον, » ἀντὶ δὲ τοῦ τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον « δ' ὦφλεν. » (83) Διαφέρει δὲ τίς; εἰ μὲν ἔγραψε « καθιστάναι τοὺς ἐγγυητὰς, ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ 5 τιμημα τὸ γιγνόμενον »· προπεριεπιλήξει τοὺς νόμους 639δ', καθ' οὓς τὰ μὲν δεκαπλά τὰ δὲ καὶ διπλά γίνε- ται τῶν ὀφλημάτων, ὥς' ἐκ τούτων ἦν ἀνάγκη τοῖς ὀφλοῦσι τὸ γεγραμμένον τ' ἐκτίειν καὶ τὰς ἐκ τῶν 5 νόμων προσούσας ζημίας καταβάλλειν. νῦν δ' ἐν τῷ γράψαι « τὴν κατάστασιν εἶναι τῶν ἐγγυητῶν, ἢ μὴν ἐκ- 10 τίσειν τὰργύριον δ' ὦφλεν » ἐκ τῆς λήξεως καὶ τῶν γραμ- μάτων, ἐφ' οἷς ἕκαστος εἰσῆχθη, ποιεῖ τὴν ἐκτίσειν, ἐν οἷς πᾶσιν ἀπλοῦν, ὃ τις ὦφλεν, ἀργύριον γέγραπται.

84. Μετὰ ταῦτα τοίνυν τηλικούτο πρᾶγμα ἀνελὼν ἐν 10 τῇ τῶν βημάτων μεταθέσει, προσέγραψε « τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστά- ναι βούληται », παρ' ἅπαντα τὸν νόμον οἴομενος δεῖν σώζειν τὸν ἡδικηκότα καὶ τὸν ἐν ὑμῖν ἡλωκότα. δούς γὰρ ὅταν βούληται τὴν κατάστασιν αὐτῶ τῶν ἐγγυη- 15 τῶν, ἐπ' ἐκεῖνω πεποίηκε μηδέποτε' ἐκτίσει μηδὲ δεθῆ- ναι. (85) Τίς γὰρ οὐ ποριεῖται φαύλους ἀνθρώπους, οὓς ὅταν ὑμεῖς ἀποχειροτονήσῃτε, ἀπαλλάσσεται; ἐὰν γὰρ τις ὡς οὐ καθιστάντα τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιοῖ δεδέσθαι· 20 πρῆσει καὶ καθιστάναι καὶ καταστήσειν, καὶ δείξει τὸν

79. Neque vero satis habuit iudiciis auctoritatem pœna- rum insuper irrogandarum eripuisse, sed quæ jura ipse in lege descripsit, et ærariis imposuit, ne hæc quidem simpliciter aut citra fraudem scripsisse deprehendetur, sed ut is qui vos quam egregie fallere et decipere studeat. Considerate enim quomodo scripserit. « Timocrates dixit, in- « quit, etsi quis ærarius vel e lego vel e decreto est insuper « vinculis damuatus, aut in posterum damnetur; ei licet « ipsi aut alii pro ipso sponsore a populo comprobatos con- « stituere, se bona fide soluturum ». (80) Cogitate, quo trans- silierit a iudicio et a damnatione. Ad populum, suffurans sontem et extorquens, quominus undecimviris tradatur. quis enim magistratus iis condemnatum tradet? quis undecimvirorum ab eo recipiet? quum lex ista jubeat, apud populum constitui sponsores, et quum fieri non possit, ut eodem die et concio et iudicium habeatur, et quum nusquam iste jubeat custodiri ærarium, donec sponsore constitue- rit. (81) At quamnam de causa perspicue gravatus est adscribere « magistratus autem condemnatum interim custodiat, dum sponsore constituerit »? An vero non justum? Satis scio vos omnes confessuros. At alicui legi adversatur? Minime, sed solum cum legibus consentit. Quid tandem fuit? nihil aliud invenietis, nisi quod hoc spectavit, non ut pœnam a vobis inflictam darent, sed ut non darent.

82. Deinde quomodo tandem scripsit postea? « constituendos esse sponsores, se bona fide soluturum æs alienum quod debuerit. » Hic iterum sacrarum pecuniarum decuplum, profanarum, quarum duplum solvi lege jubetur, dimidiam partem subripuit. Id quomodo facit? pro æstimatione ponens « argentum » et pro eo quod accedit « quo mulctatus est. » (83) Quid vero interest? Si quidem scripsisset « constituendos sponsores, se bona fide æstimationem, quanti causa esset, cum accessionibus soluturum »; una comprehendisset leges, quibus alia debita decupla, alia vel dupla sunt. hinc igitur necesse fuisset condemnatis tum id quod esset ab accusatore scriptum solvere tum mulctas a legibus adjectas numerare. Nunc, quum talem sponsozum constitutionem rogarit, qua promittat ærarius se argentum ad quod damnatus sit, bona fide soluturum; e libello accusatorio et scriptis, quibus quisque in iudicium pertractus est, solutionem fieri jubet, in quibus omnibus argentum, ad quod quis damnatur, simplex est scriptum.

84. Deinde tanta re, transpositione verborum, sublata, adscripsit « necesse autem esse ut Præsides suffragandi potestatem faciant quando quis sponsores dare velit », per totam legem existimans conservandum esse sontem et apud vos damnatum. nam quum ei sponsozum constitutionem, quando velit, liberam fecerit, facultatem dedit, ne quid unquam solvat, neve vinciat. (85) Quis enim sibi non comparabit viles homines, quos ubi vos improba- veritis, liberetur? Nam si quis eum, ut qui sponsores non dederit, in vincula postulabit; se et dare et daturum di-

τούτου νόμον, ὅς καθιστάται μὲν ὅταν βούληται κελύει, φυλάττειν δὲ τῶς οὐ λέγει, οὐδ', ἂν ἀποχειροτονήσθ' ἡμεῖς τοὺς ἐγγυητάς, προσάττει δεδέσθαι, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ὥσπερ ἀλεξίφάρμακόν ἐστι τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις.

25 86. « Τῶ δὲ καταστήσαντι, φησί, τοὺς ἐγγυητάς, ἔαν ἀποδιδῶν τῇ πόλει τάργυριον » πάλιν ἐνταῦθ' ἐπέμεινεν ἐπὶ τοῦ κακουργήματος ὁ μικρῶν πρότερον εἶπον, καὶ οὐκ ἐπελάθετο, οὐδ' ἔγραψε τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, ἀλλὰ » τάργυριον, ὁ ὦφλεν, ἔαν ἀποδιδῶν, ἀφεί-
728σθαι τοῦ δεσμοῦ. »

87. « Ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τάργυριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίων εἶναι τῆν
5 οὐσίαν. » Ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τούτῳ παντελῶς αὐτὸς αὐτοῦ κατήγορος, ὡς ἀδικεῖ, γεγονῶς φανήσεται. οὐ γὰρ ὅλως τὸ δεδέσθαι τινὰ τῶν πολιτῶν αἰσχρὸν ἢ δεινὸν νομίσας ἀπέειπε μὴ δεῖν, ἀλλὰ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τὸν
10 ἡδίκηκός τ' ἐνῆν παρόντα λαβεῖν, ἐκκλέψας τούνομα μὲν τῆς τιμωρίας ἔλιπε τοῖς ἀδικουμένοις ἡμῖν, τὸ δ' ἔργον ἀφείλετο. καὶ παρ' ἀκόντων ἔδωκεν ἀρεσιν τοῖς τὰ ἡμέτερ' ἀξιοῦσιν ἔχειν βίαν, καὶ μόνον οὐ προσέγραψε « δίκην ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτῶν κατὰ τῶν δικαστῶν τῶν προστιμησάντων τοῦ δεσμοῦ. »

15 88. « Ὁ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν ἐν τῷ νόμῳ τέθεικε, μάλιστα ἀξίον ἐστ' ἀγανακτῆσαι, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. δι' ὅλου γὰρ τοῦ νόμου τῶν καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς ἅπαντα λέγει, τῶ δὲ μὴ κα-
20 θιστάντι μήτε βελτίους μήτε χείρους, μηδ' ὅλως προσέγραψεν τὸν νοῦν ἡμῖν, οὐδεμίαν οὔτε δίκην οὔτε τιμωρίαν προσέγραψεν, ἀλλ' ἄδειαν πεποίηκε τοσαύτην ὅσην οἷόν τε γενέσθαι πλείστην. καὶ γὰρ τὸν χρόνον ὃν διώρισεν, τὴν ἐνάτην πρυτανείαν, τῶν καταστήσαντι λέγει τοὺς ἐγγυητάς. (88) Γνώθῃ δ' ἂν τις ἐκεῖθεν :
25 προσέγραψε δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ἐγγυητῶν, ἂν μή τις ἐκτίσῃ. τοῦ δὲ μὴ καταστήσαντος οὐκ ἐνὶ δήπουθεν ὑπάρχειν ἐγγυητάς. καὶ τοῖς μὲν προέδροις, οἱ κεκληρωμένοι καθίζουσιν ἐξ ἡμῶν, ἐπάναγκας ἐποίησεν, ὅταν καθιστῇ τις, δέχεσθαι, τοῖς δ' ἀδικοῦσι τὴν πόλιν οὐδεμίαν προσέγραψεν ἀνάγκην, ἀλλ' ὥσπερ
729εὐεργέταις ἀρεσιν αὐτοῖς ἔδωκεν, εἰ χρὴ δοῦναι δίκην ἢ μὴ.

90. Καίτοι πῶς ἂν ἀσυφορώτερος ἡμῖν τούτου γένοιτο νόμος ἢ κάκιον ἔχων; ὅς πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κριθέντων ἐναντία τοῖς ὕφ'
5 ἡμῶν ἐγνωσμένοις προσάττει, δεύτερον δὲ περὶ τῶν μελλόντων κριθέσθαι προσάττει, ἐν ᾧ κελύει τοὺς δικαστὰς τοὺς ὁμωμοκότας ἄκυρα τὰ προστιμήματα ποιεῖ, πρὸς δὲ τούτοις ἐπιτίμους τοὺς ὀφείλοντας οὐ τὰ προσήκοντ' ἐκτίνοντας καθίστησιν, ὅλως δ' ἐπιδείκνυσιν μά-
10 τὴν ὁμύνητας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργιζομένους, ἅπαντα ποιοῦντας ἡμᾶς. ἐγὼ μὲν γὰρ, εἰ Κριτίας ὁ γενόμενος τῶν τριάκοντ' εἰσέφερε τὸν νόμον, οὐκ ἂν ἄλλον τρόπον οἶμαι γράψαντ' εἰσενεγκεῖν ἢ τούτων.

cet, et istius legem proferet, quæ, quando ipse velit, constitutendos sponsores jubet, interim autem custodiendum non dicit, nec si vos sponsores improbetis, vincendum esse jubet. sic ista lex re vera quoddam remedium est hominibus injuriarum studiosis.

86. « Ei vero, inquit, qui sponsores constituit, si reddiderit civitati argentum » rursus hic a malitia sua non discessit, de qua paulo ante dixi, nec sui oblitus est, nec scripsit æstimationem cum accessione, sed « argentum ad quod damnatus est, ubi reddiderit, ut vinculis liberetur ».

87. « Sin argentum non numerarit, vel ipse vel sponsores nona Prytania, ut is qui sponsione liberatus est, in vincula conjiciatur, sponsoorum bona publicentur ». In hoc extremo capite omnino ipse sese injuriarum manifeste accusat. Non enim in universum, quasi id turpe aut nefas existimavit, civem vinciri vetuit, sed occasionem, qua sontem coram comprehendere licebat, suffuratus, nomen supplicii sumendi vobis injuria affectis reliquit, rem ipsam sustulit; et his, qui vestram pecuniam vi detinent, ab invitiis impetrata impunitate tantum non adscripsit « licere illi diem dicere iudicibus, qui insuper vinculis addixerint ».

88. Quum autem multa et intolerabilia sint, quæ legi inseruit, quod maximam indignationem meretur, vobis dicam. nam per totam legem dicit omnia in eum qui sponsores constituerit, ejus vero gratia, qui non constituerit sive meliores sive deteriores, neque omnino vestri rationem habuerit, nullam vel pœnam vel ultionem adscripsit, sed tantam dedit impunitatem, quanta maxima dari potest. nam tempus quod definivit, nonam Prytanium, dicit in eum modo qui sponsores constituit. (89) Idque inde potest intelligi : adscripsit, publicanda esse bona sponso-
rum, si quis non solverit. ejus vero, qui sponsores non dedit, nulli utique sponsores esse possunt. ac Præsidibus a vobis sorte delectis necessitatem imposuit, quando quis dederit, recipiendi, rempublicam lædentibus nullam adscripsit necessitatem, sed tanquam bene meritis optionem dedit, utrum dare pœnas debeant, necne.

90. Quenam igitur lex minus utilis aut improbius ista fingi possit? quæ primum de his, quæ antehac judicata sunt, contraria vestris sententiis imperat, deinde, quum de iis, quæ in posterum judicabuntur, insuper æstimare jubeat jnratos iudices, æstimationes facit irritas, præterea særarius civitatem plenam relinquit non solventibus quæ oportet, omnino ostendit frustra vos jurare, æstimare, judicare, irasci, omnia facere. Equidem existimo Critiam, qui fuit unus e triginta tyrannis, si ferre legem vellet, non alio modo scripsisse, quam istum.

91. Ὅτι τοῖνον ὀλην συγχεῖ τὴν πολιτείαν καὶ κα-
 15 ταλύει πάντα τὰ πράγματα ὁ νόμος, καὶ πολλὰς φιλο-
 τιμίας περιαιρεῖται τῆς πόλεως, καὶ τοῦτο βραδύως ἕμας
 νομίζω μαθήσεσθαι. Ἰστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι σώ-
 ζεται πολλαὶς ἡμῶν ἡ πόλις διὰ τὰς στρατείας καὶ
 20 τὰς ναυτικάς καὶ τὰς πεζάς, καὶ πολλὰ καὶ καλὰ πολ-
 λάκις ἤδη διεπράξασθε καὶ σώσαντές τινες καὶ τιμωρη-
 σάμενοι καὶ διαλλάξαντες. (92) Πῶς οὖν; ἀνάγκη τὰ
 τοιαῦτα διοικεῖν ἐστὶ διὰ ψηφισμάτων καὶ νόμων τοῖς
 μὲν εὐφέρειν ἐπιτάττοντας, τοῖς δὲ τριηραρχεῖν κε-
 λεύοντας, τοὺς δὲ πλεῖν, τοὺς δ' ἕκαστα ποιεῖν ὧν δεῖ.
 25 οὐκοῦν ταῦθ' ὅπως γίγνηται, δικαστήρια πληροῦτε
 καὶ καταγιγνώσκετε δεσμῶν τῶν ἀκοσμούτων. σκέ-
 ψασθε δὴ τὸν τοῦ καλοῦ ἀγαθοῦ τούτου νόμον, ὡς λυ-
 μαίνεται ταῦτα καὶ διαφθεῖρει. (93) Γέγραπται γὰρ
 δήπου [ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ] « καὶ εἴ τι τῶν ὀφειλόντων
 730 προστετιμηται δεσμοῦ, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ,
 « εἶναι καταστήσαντι ἐγγυητάς, ἢ μὴν ἐπὶ τῆς ἐνάτης
 « πρυτανείας ἐκτίσειν τάργγριον, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ. »
 5 τίς οὖν πόρος ἐστίν; τίς ἀποσταλήσεται τρόπον ἢ
 στρατιά; πῶς τὰ χρήματα εἰσπράξομεν, ἂν ἕκαστος
 ὀφλισκάνων ἐγγυητάς καθιστῆ κατὰ τὸν τούτου νόμον,
 ἀλλὰ μὴ τὸ προσῆκον ποιῆ; (94) Ἐροῦμεν νῆ Δία τοῖς
 Ἕλλησι « Τιμοκράτους νόμος ἐστὶ παρ' ἡμῖν. ἀνα-
 10 μέναιτ' οὖν τὴν ἐνάτην πρυτανείαν. εἴτα τότε ἔξιμεν. »
 τοῦτο γὰρ λοιπόν. ἂν δ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν ἀμύνεσθαι
 δεῖ· ἀρὰ γ' οἴεσθε τοὺς ἐχθροὺς τὰς τῶν παρ' ἡμῖν πο-
 νηρῶν διαδύσεις καὶ κακουργίας ἀναμενεῖν; ἢ τὴν πό-
 15 λιν, αὐτὴν ἐμποδίζοντας νόμους εἰθῆσεται καὶ τάναντία
 τῶν συμφερόντων λέγοντας, δυνήσεσθαι τι ποιῆσαι τῶν
 δεόντων; (95) Ἄλλ' ἀγαπητόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ,
 πάντων καλῶς ἐχόντων ἡμῖν, καὶ μηδενὸς ὄντος τοιοῦ-
 του νόμου, κρατοῦμεν τῶν ἐχθρῶν καὶ ταῖς δεύτησι δυ-
 ναίμεθα καὶ τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς ἀκολουθεῖν καὶ
 20 μηδενὸς ὑστερεῖν. Ἄλλὰ μὴν εἰ φαίνει τοῦτον τθει-
 κῶς νόμον, ὅς τὰ τοιαῦτα λυμαίνεται δι' ὧν ἡ πόλις καὶ
 σεμνὴ καὶ λαμπρὰ παρὰ πᾶσι καθέστηκε· πῶς οὐχὶ
 δικαίως ὀτιοῦν ἂν πάθοις;

96. Ἐτι τοῖνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν διοίκησιν
 ἀναίρει, τὴν θ' ἱερὰν καὶ τὴν ὀσίαν. ὡς δὲ, ἐγὼ φράσω:
 25 ἔστιν ἡμῖν κύριος νόμος, καλῶς, εἴπερ τις καὶ ἄλλος,
 κείμενος, τοὺς ἔχοντας τὰ θ' ἱερὰ καὶ τὰ ὀσία χρήματα
 καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευτήριον, εἰ δὲ μὴ, τὴν βουλὴν
 αὐτοὺς εἰσπράττειν χρωμένῃ τοῖς νόμοις τοῖς τελωνι-
 κοῖς. (97) Διὰ τοῖνον τοῦ νόμου τούτου διοικεῖται τὰ
 731 κοινά. τὰ γὰρ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς θυσίας καὶ
 τὴν βουλὴν καὶ τοὺς ἱππέας καὶ τὰλλα χρήματα ἀναλι-
 σκόμεν οὗτός ἐσθ' ὁ νόμος ὁ ποιῶν προσευπορεῖσθαι.
 οὐ γὰρ ὄντων ἱκανῶν τῶν ἐκ τῶν τελῶν χρημάτων τῆ
 5 διοικήσει, τὰ προσκαταβλήματ' ὀνομαζόμενα διὰ τὸν
 τοῦ νόμου τούτου φόβον καταβάλλεται. (98) Πῶς οὖν
 οὐχ ἄπαντ' ἀνάγκη καταλυθῆναι τὰ τῆς πόλεως, ὅταν
 αἱ μὲν τῶν τελῶν καταβολαὶ μὴ ἱκαναὶ ὡς τῆ διοική-
 10 σι, ἀλλ' ἐνδέη πολλῶν, καὶ μηδὲ ταῦτα, ἀλλ' ἢ περι-

91. Jam totam confundi rempublicam et omnia negotia
 destrui lege ista, et multa decora nostrae civitatis aboleri,
 id quoque vos facile puto cognituros. neque enim ignora-
 tis, nostram urbem expeditionibus saepe servari tum nava-
 libus tum pedestribus, et vos multa pulcra gessisse jam
 aliis et conservandis et puniendis et reconciliandis. (92) Quo-
 modo? haec necesse per decreta et leges administranda sunt,
 quibus alii tributa pendere, alii triremes instruere, alii na-
 vigare, alii singula, quae opus sunt, praestare jubentur.
 quae ut fiant, in judiciis frequentes adestis, et ad vincula
 damnatis ordinis perturbatores. Considerate vero praes-
 tantis istius viri legem, quantopere impediatur haec et cor-
 rumpat. (93) Scriptum est enim « Etsi aeriarius quis vin-
 culis sit damnatus, aut etiam in posterum damnetur; ei li-
 cere constitutis sponsoribus, se bona fide nona Prytania
 « argentum soluturum, exire vinculis. » Unde igitur com-
 meatus suppetet? quomodo mittetur exercitus? quo pacto pec-
 uniam exigemus, si quisque condemnatus sponsos dabit
 ex istius lege, officium nemo faciet? (94) Dicemus per
 Jovem Graecis: « Timocratis lex est apud nos. proinde no-
 nam Prytanium exspectatote. tum deinde egrediemur. »
 hoc enim reliquum est. sin nostra civitas erit defendenda;
 num putatis hostes improborum nostrorum civium tergi-
 versationes et elusiones improbas exspectaturos? an urbem,
 si leges ipsam impediens et utilitati repugnantes sanxerit,
 officio ulla ex parte fungi posse? (95) Atqui praecclare no-
 biscum agi putamus, Athenienses, si, quum omnia fuerint
 in officio nec talis lex inturbet, hostes superemus et ce-
 leritatem possimus, occasiones belli, sequi, et non relinqui.
 Quod si eam te legem tulisse constat, qua tales res abolen-
 tur, quibus civitatis splendor et majestas ubique aucta
 est; an non quovis supplicio jure afficereris?

96. Insuper, Athenienses, administrationem tollit tum
 sacram tum profanam. quod quomodo faciat, ego dicam:
 Est vobis rata lex praecclara, ut si qua alla, « ut qui tam
 sacram quam profanam pecuniam tenent, eam in senatu
 numerent, sin minus, ut eam senatus exigat utens iis legibus,
 quae in publicanos laetæ sunt. » (97) Per hanc autem legem
 communia administrantur. nam quae pecunia in conciones
 et sacrificia et senatum et equites et reliquas res insumitur,
 hujus legis beneficio insuper suppeditatur. quum enim ve-
 ctigalium reditus administrationi non sufficient; adjectiones
 quas vocamus, hujus legis metu numerantur. (98) Qui
 poterit igitur fieri, quin totius civitatis status labefactetur,
 quum et vectigalium reditus non sufficient administrationi,
 haecque multis indigebit, et ne illos quidem nisi sub anni

λήγοντα τὸν ἐνικυτὸν ἢ λαβεῖν, τὰ δὲ προσκαταβλήματα τοὺς μὴ τιθέντας μὴ κυρία ἢ ἡ βουλή † μὴδὲ τὰ δικαστήρια δῆσαι, ἀλλὰ καθιστῶνιν ἐγγυητὰς ἀχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας; (99) Τὰς δ' ὁκτώ τί ποιήσομεν; εἰπέ, 15 Τιμόκρατες. οὐ σὺνιμεν καὶ βουλευσόμεθα, ἐάν τι δέη; εἴτ' ἐτι δημοκρατησόμεθα; οὐ δικάσει τὰ δικαστήρια τὰ τ' ἴδια καὶ τὰ δημόσια; καὶ τίς ὑπάρξει τοῖς ἀδικουμένοις ἀσφάλεια; οὐκ εἰσεῖσιν ἡ βουλή καὶ διοικήσει τὰχ τῶν νόμων; καὶ τί λοιπὸν ἐσθ' ἡμῖν ἀλλ' ἡ καταλελύσθαι; Ἀλλὰ νῆ Δι' ἀμεισθὶ ταῦτα ποιήσομεν. Καὶ πῶς οὐ δεῖνόν, εἰ διὰ τὸν νόμον, θν σὺ τέλεικας μισθὸν λαβῶν, ἀμεισθὸς δὲ ἄλλος καὶ ἡ βουλή καὶ τὰ δικαστήρι' ἔσται; (100) Χρῆν γὰρ τοῦτο γέ σε, ὦ Τιμόκρατες, 20 προσγράψαι τῷ νόμῳ, ὅπερ ἐποίησας κατὰ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν ἐγγυητῶν [τὰς πράξεις κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους], « καὶ εἰ κατὰ τινων ἐν ἄλλῳ τινὶ νόμῳ ἢ ψή- « φίσματι τὰς αὐτὰς εἴρηται πράξεις ὧν ὀφείλουσιν εἶ- « ναι, ἄς περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ κατὰ τούτων εἶναι τὰς « πράξεις κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους. » (101) Νῦν δὲ κύκλῳ φεύγων τοὺς νόμους τοὺς τελωνικούς, θτι τὸ 732 ψήφισμα τὸ Εὐκλήμονος εἴρηκε πράττειν τοὺς ὠφλη- « κότας κατὰ τούτους τοὺς νόμους, διὰ ταῦτ' οὐ προσ- « ἔγραψε τοῦτο. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τὴν μὲν ὑπάρχουσαν τιμωρίαν λύσας κατὰ τῶν τὰ τῆς πόλεως 5 ἐχόντων, ἐτέραν δ' οὐ προσγράψας πάντα τὰ πρά- « γματ' ἀναιρεῖ, δῆμον, ἱππέας, βουλήν, ἱερά, θσια. ἀνθ' ὧν, ἀνπερ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σωφρονῆτε, κολασθεῖς καὶ δοὺς ἀξίαν δίκην τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενήσεται μὴ τιθέναι τοιούτους νόμους. 10 102. Οὐ τοίνυν μόνον τὰ δικαστήρι' ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινὰ δίδω- « σιν ἀδειαν, τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας λυμαίνεται, « τὴν διοίκησιν καταλύει, τοῖς κακούργοις καὶ τοῖς πα- « τραλοῖαις καὶ τοῖς ἀστρατεύτοις βοηθοῦντα τέθεικε τὸν 15 νόμον. τὰς γὰρ ὑπαρχούσας ἐκ τῶν νῦν κυρίων νόμων τιμωρίας καταλύει. (103) λεγόντων γὰρ τῶν νόμων οὐδὲ ἔθηκε Σόλων, οὐδὲν ὅμοιος ὧν τούτῳ νομοθέτης, « ἐάν « τις ἄλλῳ κλοπῆς καὶ μὴ τιμηθῆ θανάτου, προστιμᾶν 20 « αὐτῷ δεσμὸν, καὶ ἐάν τις ἄλλος τῆς κακώσεως τῶν « γονέων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλῃ, δεδέσθαι, κἂν ἀστρα- « τεῖας τις ὄφλῃ καὶ τι τῶν αὐτῶν τοῖς ἐπιτίμοις « ποιῆ, καὶ τοῦτον δεδέσθαι », Τιμοκράτης ἄπασι τού- « τοις ἀδειαν ποιεῖ, τῇ καταστάσει τῶν ἐγγυητῶν τὸν 25 δεσμὸν ἀφαιρῶν. (104) Ὡστ' ἔμοιγε δοκεῖ (καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ βρηθσόμενον δοξεῖ, λέξω καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι) κατὰ τοῦτ' αὐτ' ἀξίον αὐτὸν εἶναι θανάτῳ « ζημιῶσαι, ἢ ἐν Ἄδου τοῖς ἀσεβέσι θῆ τούτον τὸν νό- « μον, ἡμᾶς δὲ τοὺς ζῶντας τοῖςδε τοῖς ὁσίοις καὶ δι- 733 καίοις ἐξ τὸ λοιπὸν χρῆσθαι. Ἀνάγνωθι δὲ καὶ τούτους τοὺς νόμους.

exitum exigere licebit, et eos, qui adjectiones non solve- rint, neque senatus neque judiciorum auctoritas vinciet, quin illi sponsores constituent usque ad nonam Prytaniam? (99) At octo prioribus quid agemus? age dic, Timocrates. non conveniemus et consultabimus, si quid erit opus? sin minus, num libertatem reipublicæ retinebimus? non judicia de causis tum publicis tum privatis pronuntiabunt? et quod porro confugium patebit his, quibus injuriæ fiunt? non conveniet senatus nec sancita legibus administrabit? et qui? I crit reliquum nobis, nisi ut servitute opprimamur? At per Jovem hæc faciemus gratis. Quid vero iniquius, quum tu mercede conductus legem istam tuleris, quam populum et senatum et judicia mercede fraudari? (100) Nam tuæ legi, Timocrates, adscribendum fuit, id quod contra publicanos eorumque sponsores fecisti, « et si contra quoscumque alia quapiam lege aut decreto sancitum est, ea quæ ii debent exigenda esse eodem modo, quo a publicanis, ut etiam ab his ea exigantur legibus receptis. » (101) Nunc leges de publicanis undequaque fugitans, quia decreto Euctemonis statutum est, ut ab ærariis debita iis legibus repossantur, propter ea id caput non adscripsit. Ea machinatione supplicium in eos constitutum, qui pecuniam publicam detinent, sustulit, et quia aliud non adscripsit, tollit universa, populum, equites, senatum, sacra, profana. Pro quibus conatibus, si vos, Athenienses, sapietis, punitus meritoque supplicio affectus, exemplum reliquis erit, ne leges hujusmodi rogent.

102. Neque vero judiciis tantum superirrogandæ mulctæ potestatem eripit, sed etiam rempublicam depeculantibus licentiam dat, expeditiones pro reipublicæ salute suscipiendas corrumpit, administrationem destruit, maleficis et paricidis et militiæ desertoribus patrocinantem legem tulit, quum supplicia e veteribus et nunc ratis legibus indicta tollat. (103) Jubent enim leges, quas Solon tulit, nulla re similis isti legumlator, « Si quis de peculatu convictus, capitis tamen damnatus non fuerit, ei vincula addi, et si quis convictus malæ parentum tractationis, in forum sese ingesserit, eum vinciri, et si quis militiæ desertæ condemnatus idem sibi juris arroget quod cives habent, quorum salvum caput est, eum quoque vinciri, » Timocrates his omnibus impunitatem proposuit, constitutione sponsozum vincula tollens. (104) Proinde, mea quidem sententia (tametsi enim dictum fortasse videbitur molestius, tamen eloquar, et non refugiam) vel ob hoc capite puniendus est, ut apud inferos impiis legem istam ferat, nos viventes sanctis et iustis his in posterum uti patiat. Recita has quoque leges.

† Scrib. κυρία μὴδ' ἡ βουλή.

ΝΟΜΟΙ ΚΑΟΠΗΣ, ΚΑΚΩΣΕΩΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΑΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

5 105. Ὅ τι ἂν τις ἀπολέσῃ, ἐὰν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν διπλασίαν καταδικάζειν, ἐὰν δὲ μὴ, τὴν δεκαπλασίαν † πρὸς τοῖς ἐπαιτίοις. δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκᾶκῃ τὸν πόδα πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐὰν προστιμήσῃ ἢ ἡλιαία. προστιμᾶ-
10 σθαι δὲ τὸν βουλόμενον; ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ᾖ. Ἐὰν δὲ τις ἀπαχθῇ τῶν γονέων κακώσεως ἡλωκῶς ἢ ἀστρατείας, ἢ προειρημένον αὐτῷ τῶν νομίμων εἶργεσθαι εἰσιῶν ὅποι μὴ χρῆ' δῆσάντων αὐτὸν οἱ ἔνδεκα καὶ εἰσαγόντων αὐτὸν εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορεῖτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἄλῳ τιμάτω ἢ ἡλιαία ὃ τι χρῆ
15 παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτίσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῇ· δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.

106. Ὅμοιός γε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Σόλων νομοθέτης καὶ Τιμοκράτης. ὁ μὲν γε καὶ τοὺς ὄντας βελτίους ποιεῖ καὶ τοὺς μέλλοντας ἔσεσθαι, ὁ δὲ καὶ τοῖς
20 γεγενημένοις πονηροῖς, ὅπως μὴ δώσουσι δίκην, ὀδὸν δείκνυσσι, καὶ τοῖς οὖσιν ὅπως ἀδεια γενήσεται κακουργεῖν εὐρίσκει καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι, τοὺς ἐξ ἀπάντων τῶν χρόνων πονηροῖς, ὅπως ἔσονται σῶοι καὶ μὴ
25 ἀξίαν δόξης δίκην ἢ τί σὺ παθὼν ἂν τὰ προσήκοντ' εἴης πεπονθὼς, ὅς (τὰ μὲν ἄλλ' εἴω) ἀλλὰ τοὺς τῷ γῆρα βοηθοῦς λυμαινῆ, οἱ καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχῃσι, παρασκευάζουσιν; ἢ πῶς οὐ
6.52 κἀκίστος ἀπάντων ἀνθρώπων δικαίως ἂν νομίμοιο, ἔστις, ὡς κατάρατε, περὶ πλεονος φαίνει τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς κακούργους καὶ τοὺς ἀστρατεῦτους τῆς πατρί-
5 δος ποιούμενος, καὶ διὰ τούτους καθ' ἡμῶν νόμον τίθης;

108. Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἃ ὑπεσχόμεν ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, ἀπολογίσασθαι πεποιηκότ' ἑμαυτόν. ἔφην γὰρ αὐτὸν ἐξελέγξειν κατὰ πάντ' ἔνοχον ὄντα τῇ γραφῇ, πρῶτον μὲν παρὰ τοὺς νόμους νομοθετοῦντα, δεύτερον δὲ, ὑπεναντία τοῖς οὖσι νόμοις γεγραφότα, τρίτον δὲ
10 τοιαῦτα δι' ὧν βλάπτει τὴν πόλιν. Οὐκοῦν ἤκούσατε τῶν νόμων, ἃ κελεύουσι ποιεῖν τὸν τιθέντα νόμον καινόν, καὶ πάλιν ὑμᾶς ἐδίδαξα, ὅτι τούτων οὐδ' ὅτι οὖν ἐποίησεν οὗτος. (109) Καὶ μὴν κἀκαίων ἤκούετε τῶν νόμων, οἷς ἐναντίος ἂν ἐφαινεθ' ὁ τούτου. καὶ τούτους
15 ὅτι πρὶν λῦσαι τόνδε τῆθεικεν, ἐπίστασθε. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐπιτηδεῖος, ἀκηκόατε. ἄρτι γὰρ λέγων ἔπαυσάμην. Οὐκοῦν κατὰ πάντ' ἀδικεῖ φανερώς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὃ τι φροντίσας οὐδ' εὐλαβηθεὶς φαίνεται, ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ, καὶ εἰ πρὸς τούτοις ἄλλο τι μὴ ποιεῖν ἐγγραπτὸν ἐν τοῖς οὖσι νόμοις, κἀν τούτῳ ποιήσαι.

20 110. [Πανταχόθεν μὲν τοίνυν δῆλός ἐσθ' ὅτι ταῦτ'

LEGES DE FURTO, MALA TRACTATIONE PARENTUM, DESERTA MILITIA.

105. Quicquid aliquis (furto) amiserit, si ipsum id receperit, fur dupli damnetur, sin minus, dupli (?) præter pœnam additam. pedes autem stringantur compede quinque dies totidemque noctes, si Heliæa id insuper irrogavit. augendam autem pœnam postulare liceat unicuique, si de æstimatione agitur. Si quis abductus fuerit, convictus vel malæ tractationis parentum, vel desertæ militiæ, vel quum cui non licet loca legitima adire, eo fuerit ingressus, quo ei nefas est; undecimviri eum vinciunt et eum in Heliæam introducunt, accuset autem ex iis qui integra civitate fruuntur, quicumque voluerit. Damnatus si sit; æstimet Heliæa, quid eum luere oporteat aut solvere. si pecuniaria mulcta ei dicta fuerit; in vinculis tenetur, donec solverit.

106. Similis certe Solon, Athenienses, legislator est et Timocrates. Ille probiores facit tum eos qui sunt, tum qui futuri sunt, iste et iis, qui jam se male gesserunt, viam ostendit ne pœnas dent, et iis, qui nunc sunt improbi, spem impunitatis proponit, et iis qui futuri sunt, omnes omnium temporum sceleratos adjuvat, ut sint incolumes et ab omnibus incommodis vindicentur. (107) Enimvero quas tu pœnas satis graves dares aut quæ ferres, ut ea ferres quæ meruisti, qui (omitto cetera) sed adjuvatores senectutis lædis, a quibus coguntur liberi et vivos parentes alere et mortuis justa persolvere? an vero te quisquam sceleratior inter omnes homines existimari possit, qui, o nefarium caput, pluris facere non dubites fures et facinorosos et desertores, quam patriam, et propter istos legem feras nobis perniciosam?

108. Recensere autem volo præstitisse me vobis jam ea, quæ orationis initio facturum esse sum pollicitus. professus enim sum me ostensurum, istum per omnia teneri accusatione scripta, primum quod contra leges legem tulerit, deinde, quod receptis legibus contraria rogaverit, tertio, quod talia, quibus respublica læditur. Audivistis autem e legibus, quid eum facere jubeant, qui novam legem roget, et vos contra docui, horum nihil prorsus istum fecisse. (109) Quin illas quoque leges audivistis, quibus ab isto rogatam legem adversari videbatis. et hanc, priusquam illas abrogasset, eum tulisse scitis. etiam non esse e republica, audivistis. modo enim ea de re dicere destiti. Proinde palam nullis rebus exceptis injurius est. neque quicumque est cuius rationem habuerit aut quod vereatur, sed mea quidem opinione, si quid præterea fuisset vetitum legibus, id quoque facturum fuisset.

110. [Undecumque igitur apparet eum hæc insidiose scri-

ἔγραψεν ἐπιβουλεύσας καὶ μετὰ τοῦ βουλευέσασθαι ταῦτ' ἀδικεῖ καὶ οὐ γνώμη διαμαρτῶν, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ πάντα τὸν νόμον μέγρι τῆς ὑστάτης συλλαβῆς τοιοῦτον εἶναι. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄκων οὐδὲν ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον, 25 οὐδ' ὡς ὑμῖν ἤμελλε λυσιτελήσειν. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον, ὅστις τοῦ μὲν δήμου ἡδικημένου ἠμέλησεν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἡδικηκότων καὶ ὕστερον ἀδικησόντων τοὺς νόμους ἔθηκεν; (111) Θαυμάζω δ' ὡς ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀναιδείας αὐτοῦ τὸ, ἦνίκα μὲν ἤρχεν αὐτὸς μετ' Ἀνδροτίωνος, τὸν ἔλεον 735 τοῦτον ἐπὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ μὴ ποιήσασθαι, τῷ ἀπειρηκότι τὰ ἑαυτοῦ χρήματ' εἰσφέροντι, ἐπειδὴ δ' Ἀνδροτίωνα εἶδει ἅ παλαί ὑφήρητο τῆς πόλεως χρήματα καταθεῖναι, τὰ μὲν ἱερὰ τὰ δ' ὅσια, τότε θεῖναι τὸν 5 νόμον ἐπ' ἀποστερήσει τῶν μὲν ὁσίων τῆς διπλασίας, τῶν ἱερῶν δὲ τῆς δεκαπλασίας. καὶ οὕτω πρὸς τὸ πλῆθος τὸ ὑμέτερον προσενήνεκται ὁ αὐτίκα μάλα ὑπὲρ τοῦ δήμου φήσων τὸν νόμον τοῦτον θεῖναι. (112) 10 Δικαίως δ' ἂν μοι δοκεῖ παθεῖν ὀτιοῦν, ὅστις κείται δεῖν, εἰ μὲν τις ἀγορανόμος ἢ ἀστυνόμος ἢ δικαστὴς κατὰ δήμους γενόμενος κλοπῆς ἐν ταῖς εὐθύναις ἐάλωκεν, ἄνθρωπος πένης καὶ ἰδιώτης καὶ πολλῶν ἀπειρός καὶ κληρωτὴν ἀρχὴν ἀρξας, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν εἶναι, καὶ νόμον οὐδένα τοῖς τοιοῦτοις ἐπικουροῦντα 15 τίθησιν. εἰ δὲ τινες πρέσβεις αἰρεθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πλούσιοι ὄντες, ὑφείλοντο χρήματα πολλὰ, τὰ μὲν ἱερὰ τὰ δ' ὅσια, καὶ εἶχον χρόνον πολὺν τοῦτο, ὅπως μὴδὲν πείσονται μὴθ' ὧν οἱ νόμοι μὴθ' ὧν τὰ 20 ψηφίσματα προστάττει, μὰ δ' ἀκριβῶς εὔρεν. (113) Καίτοι γ' ὁ Σόλων, ὃ ἄνδρες δικασταί, ᾧ οὐδ' ἂν αὐτὸς Τιμοκράτης φῆσαι ὁμοίος νομοθέτης εἶναι, οὐχ ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσοι φαίνεται παρασκευάζων τοῖς τοιοῦτοις, ἀλλ' ὅπως ἢ μὴ ἀδικήσουσιν ἢ δώσουσι 26 δίκην ἀξίαν, καὶ νόμον εἰσνεγκεν, εἰ μὲν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμάς κλέπτοι, ἀπαγωγὴν 736 πρὸς τοὺς ἑνδεκ' εἶναι, εἰ δὲ τις νύκτωρ ὀτιοῦν κλέπτοι, τοῦτον ἐξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι καὶ τρωῖσαι διώκοντα καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἑνδεκ', εἰ βούλοιο. τῷ δ' 5 ἀλόντι ὧν αἱ ἀπαγωγαὶ εἰσιν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἕκτισιν εἶναι τῶν κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν. (114) καὶ εἰ τίς γ' ἐκ Λυκείου ἢ ἐξ Ἀκαδημίας ἢ ἐκ Κυνοςάργους ἱμάτιον ἢ ληκύθιον ἢ ἄλλο τι φαυλότατον ἢ τῶν σκευῶν τι τῶν ἐκ τῶν 10 γυμνασίων ὑφέλοιο ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμάς καὶ τοῦτοις θάνατον ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν ζημίαν. εἰ δὲ τις ἰδίαν δίκην κλοπῆς ἀλοήῃ ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ διπλάσιον ἀποτίσαι τὸ τιμηθῆν, 15 προστιμησάι δ' ἐξεῖναι τῷ δικαστηρῷ πρὸς τῷ ἀργυρίῳ δεσμὸν τῷ κλέπτῃ, πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ὅπως δρῶν ἀπαντες αὐτὸν δεδεμένον. καὶ τούτων ὀλίγω πρότερον ἠκούσατε τῶν νόμων. (115) Ὡς γὰρ δεῖν τὸν γε τὰ αἰσχροῦ ἔργα ἐργαζόμενον μὴ ἂν ὑφέλετο μόνον ἀποδόντα ἀπηλλάχθαι (πολλοὶ γὰρ ἂν αὐτῷ 20 τῷ ἰδούκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεισθαι, εἰ μέλλοιεν

paissae, et re deliberata, non opinionis errore hæc deliquisset, inde vero potissimum, quod tota lex usque ad extremam syllabam talis est. nam nec vel invitus quicquam recte statuit, aut quod vobis profuturum esset. An non igitur odio prosequi et punire debetis eum, qui læsi populi nullam rationem habuit, sed leges pro iis tulit, qui olim fecerunt et posthac facient injurias? (111) Demiror autem, iudices, in ejus impudentia id, quod, quum Androtionis in magistratu collega esset, hac clementia non sit usus erga vestram multitudinem, quæ jam exhausta erat exactionibus, ut plura pendere non posset, quum vero Androtionem oporteret ea restituere, quibus jam olim rempublicam depeculatus erat, et sacra et profana pecunia surrepta, tum tulisse legem, ut multa dupli publicæ, decupli sacræ pecuniæ vos defraudaret. atque ita quum vestram multitudinem tractarit, mox dicit se legem istam populi gratia tulisse. (112) Mihi quidem quovis supplicio dignus videtur, quicumque oportere putat, sive quis Agoranomus sive Astynomus sive judex per Demos creatus peculatus in referendis rationibus sit convictus, homo pauper et rudis et multarum rerum imperitus sortitoque magistratu functus, eum decupli damnari, et nullam legem fert quæ talibus optuletur. si qui vero legati delecti a populo, homines copiosi, magnam pecuniam surripuerunt, sacram et publicam, eamque longo tempore detinuerunt; his expedit remedia summo artificio concinnata, ut ne quid vel legibus vel decretis constitutum patiantur. (113) Atqui Solon, cui, iudices, ne ipse quidem Timocrates se ferendum legum scientia conferendum esse censeat, nusquam id egit, ut ejus generis homines impune et secure grassari possent, sed ut aut non delinquerent aut delictorum pœnas darent, legemque tulit, ut, si quis interdiu supra quinquaginta drachmas furatus fuerit, abduci liceat ad undecimviros, si quis vero noctu quodcunque tandem surripuerit, eum et occidere et inter persequendum vulnerare et ad undecimviros, si lubet, abducere. convicto autem eorum facinorum, propter quæ abducatur, non permisit datis sponsoribus satisfacere pro furtis, sed mortem statuit pœnam. (114) ac si quis e Lyceo aut ex Academia aut Cynosarge vestem vel lagunculam vel quicquam aliud minimi pretii vel aliud vasculum e gymnasiis aut e portibus surripuerit, supra decem drachmas; etiam his morte pœnas esse luendas constituit. si quis vero privato judicio furti convictus fuerit; ei licere duplum solvere æstimatæ litis, sed penes iudices esse, furem præter argentum insuper ad quinque dierum totidemque noctium vincula damnare, ut omnes eum vincitum esse videant. etiam has leges paulo prius audivistis. (115) Censuit enim eum, qui turpia facinora fecerit, non tantum rapinis restitulis esse liberatum (quia magnum furum preventum eo quidem pacto fortasse fore censuit, si celato furto fruerentur, deprehensum tantundem

λαθόντες μὲν ἔξιν, μὴ λαθόντες δ' αὐτὰ μόνον κατα-
 θήσειν), ἀλλὰ ταῦτα μὲν διπλάσια καταθεῖναι, δεθέντα
 δὲ πρὸς τούτῳ τῷ τιμῆματι ἐν αἰσχύνῃ ἤδη ζῆν τὸν
 ἄλλον βίον. Ἄλλ' οὐ Τιμοκράτης, ἀλλ' ὅπως ἀπλᾶ
 25 μὲν, ἀ δεῖ διπλάσια, καταθήσουσι παρεσκευάσε, μηδ'
 ὀτιοῦν δ' ἐπιτίμιον ἔσται πρὸς τούτοις. (116) Καὶ οὐκ
 ἀπέχρησεν ὑπὲρ τῶν μελλόντων αὐτῷ ταῦτ' ἀδικεῖν,
 ἀλλὰ καὶ εἰ τις ἀρ' ἡδίκηκός καὶ κεκολασμένος ἦν, καὶ
 τοῦτον ἀφῆκεν. Καίτοι ἔγωγ' ὤμην δεῖν τὸν νομοθε-
 37 τοῦντα περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, ὅσα δεῖ γίγνεσθαι
 καὶ ὡς ἕκαστα ἔχειν, καὶ τὰς τιμωρίας ὅποιας τινὰς ἐφ'
 ἕκαστοις δεῖ τοῖς ἀδικήμασιν εἶναι, περὶ τούτων νομοθε-
 5 τοῦντα γὰρ ἔστι τὸ ἐφ' ἅπασιν τοῖς πολίταις κοινὸς
 τοὺς νόμους τιθεῖναι. τὸ δὲ περὶ τῶν γεγονότων πραγμά-
 των νόμους γράφειν οὐ νομοθετεῖν ἔστιν, ἀλλὰ τοὺς ἀδι-
 κοῦντας σώζειν. Σκοπεῖτε δ', ὡς ἀληθῆ λέγω, ἐκ τῶνδ'.
 (117) Εἰ μὲν γὰρ Εὐκτέμων ἐάλω τὴν τῶν παρανόμων
 γραφήν· οὐκ ἂν ἔθηκε τοῦτον τὸν νόμον ὁ Τιμοκράτης οὐδ'
 10 ἂν ἔδειτο ἡ πόλις τοῦτου τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐξήρχετο ἂν
 αὐτοῖς ἀπεστερηκόσι τὴν πόλιν τὰ χρήματα τῶν ἄλλων
 μὴ φροντίζειν. νῦν δ', ἐπειδὴ ἀπέφυγε, τὸ μὲν ὑμέ-
 τερον δόγμα καὶ τὴν τοῦ δικαστηρίου ψῆφον καὶ τοὺς
 15 ἄλλους νόμους ἀκύρους οἰεῖται δεῖν εἶναι, αὐτὸν δὲ καὶ
 τὸν αὐτοῦ νόμον κύριον. (118) Καίτοι, ὦ Τιμοκράτες,
 οἱ μὲν ὄντες ἡμῖν κύριοι νόμοι τουτοῦσι ποιοῦσι κυρίου
 ἀπάντων, καὶ διδῶσιν αὐτοῖς ἀκούσασι, ὅποῖον ἂν τι
 νομίζωσι τὸ ἀδικημα, τοιαύτη περὶ τοῦ ἡδικηκότος
 20 χρῆσθαι τῇ ὀργῇ. μέγα· μεγάλη· μικρόν· μικρᾶ. ὅταν
 γὰρ ἦ ὅ τι χρῆ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι· τὸ τιμᾶν ἐπὶ τούτοις
 γίνεσθαι. (119) Σὺ τοίνυν τὸ παθεῖν ἀφαιρεῖς τὸν δε-
 σμὸν ἀφίεις, καὶ ταῦτα τίσιν; τοῖς κλέπταις, τοῖς ἱε-
 25 ροσύλοις, τοῖς πατραλοῖαις, τοῖς ἀνδρογόνοις, τοῖς
 ἀστρατεύτοις, τοῖς λείπουσι τὰς τάξεις. τούτους γὰρ
 πάντας σώξεις τῷ νόμῳ. καίτοι ὅστις ἐν δημοκρατίᾳ
 νομοθετῶν μὴθ' ὑπὲρ τῶν ἱερῶν μὴθ' ὑπὲρ τοῦ δήμου
 νομοθετεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν εἶπον ἄρτίως, πῶς οὐ δίκαιός
 38 ἔστι τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυχεῖν; (120) οὐ γὰρ δὴ
 ἔρεῖ γε, ὡς τοὺς τοιαούτους οὐ καὶ προσήκει καὶ οἱ νόμοι
 κελεύουσι ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐνόχους εἶναι, οὐδ'
 ὡς οὗτοι, ὑπὲρ ὧν εἴρηκε τὸν νόμον, οὐ καὶ κλέπται
 καὶ ἱεροσῦλοι εἰσι, τὰ μὲν ἱερὰ, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ
 5 καὶ τὰς πεντηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν, σεσυληκότες καὶ
 ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι αὐτοὶ ἔχοντες, τὰ δ' ὅσια, ἀ ἐγι-
 γνετο ὑμέτερα, κεκλορότες. διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐ-
 τῶν ἢ ἱεροσῦλλα τῶν ἄλλων, ὅτι τὴν ἀρχὴν οὐδὲ ἀνή-
 10 νεγκαν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, δέον αὐτούς. (121) Οἴομαι
 δὲ νῆ τὸν Δία τὸν Ὀλύμπιον, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ
 ἀπὸ ταυτομάτου τὴν ἕβριν καὶ τὴν ὑπερφηφάνειαν ἐπελ-
 θεῖν Ἄνδροτωνί, ἀλλ' ὑπὸ τῆς θεοῦ ἐπιπεμφθεῖσαν, ἴν',
 ὡς περ οἱ τὰ ἀκρωτήρια τῆς Νίκης περικόψαντες ἀπώ-
 15 λοντο αὐτοὶ ὑφ' αὐτῶν, οὕτω καὶ οὗτοι αὐτοὶ αὐτοῖς
 δικαζόμενοι ἀπόλιντο, καὶ τὰ χρήματα καταθεῖν
 δεκαπλάσια κατὰ τοὺς νόμους ἢ δεθέειν.

122. Βούλομαι δ' ὑμῖν, δ μεταξὺ λέγων περὶ τούτων

DEMOSTHENES.

solverent), sed quum duplum oportere solvere, tum in vin-
 culis habitum, supra multam hanc, quod vitæ reliquum
 fuerit, exigere cum infamia. Non ita Timocrates, sed hoc
 effecit, ut simpla solvantur, quæ dupla solvi convellit, ne-
 que ad hæc ulla pœna adjiciatur. (116) Neque satis ha-
 buit tam injustum facere decretum pro iis, qui peccaturi es-
 sent, sed etiam si quis forte ob delicta punitus est, et hunc
 liberavit. Ego vero credebam legislatoris id esse officium,
 ut de futuris rebus, quales fieri oporteret et quales singulas
 esse, et quibus pœnis injurias singulas coerceri deceret,
 his de rebus constitueret. hoc est enim leges ferre, quæ
 pari æquitate omnes cives comprehendant. At de præteritis
 rebus leges scribere, id vero non est ferre leges, sed ser-
 vare injurias. Considerate vero in hæc intuentes, quam
 æqua dicam. (117) Nam si Euctemon violatarum legum
 damnatus esset; non tulisset legem istam Timocrates, ne-
 que hac lege fuisset opus reipublicæ; sed satis ipsi habuis-
 sent peculatu suo frui, quicquid de aliis fieret. nunc, quum
 sit absolutus, vestrum decretum et judicii sententiam reli-
 quasque leges irritas esse oportere censet, suam et suæ le-
 gis auctoritatem esse oportere magnam. (118) Itaque,
 Timocrates, leges, quas pro firmis et ratis habemus, om-
 nium rerum auctoritatem in hosce conferunt potestatem-
 que dant, ut re audita, quale facinus judicarint, tali erga
 sontem ira commoveantur. si magnum; magna. sin parvum;
 parva. nam quum in eo res est, quid sit luendum vel sol-
 vendum; æstimatio penes hos est. (119) Tu vero pœnas
 corporum sustulisti, vinculis remissis, quibus vero id? fu-
 ribus, sacrilegis, parricidis, homicidis, emansoribus, ordi-
 num desertoribus. hos enim omnes ista lege tueris. atqui
 quisquis leges ferens in libera civitate nec sacrorum nec po-
 puli rationem habet, sed earum, quas dixi modo, rerum, qui
 non ultimum supplicium probe commeruit? (120) Neque
 enim hoc negabit scilicet, et oportere et leges jubere hujus
 generis homines gravissimis pœnis coerceri, aut eos, pro
 quibus istam legem invenit, esse et fures et sacrilegos, qui
 sacra, decimas Minervæ et reliquorum deorum quinquagesi-
 mas, diriperunt eaque non reddunt, sed ipsi detinent, et
 publica, quæ ad vos pertinent, suffurati sunt. Tanto autem
 gravius est eorum sacrilegium, quam reliquorum, quia, quod
 factum oportuit, eam pecuniam prorsus in arcem non retu-
 lerunt. (121) Censeo autem per Jovem Olympium, iudices,
 non fortuito Androtionem petulantiam istam et insolentiam
 esse obortam, sed ira deæ inflictam, ut, quemadmodum
 qui alas Victoriæ conciderunt ipsi suis manibus perierunt,
 sic et isti suis judiciis perirent et decuplum pecuniæ solve-
 rent secundum leges aut in nervum irent.

122. Exponam autem vobis quod interim, dum hæc dico,
 in mentem mihi venerit, de lege ab isto lata, aliquid inopi-

ἐνεθυμήθην, εἰπεῖν περὶ οὗ τέθεικε νόμου, παράδοξόν
 20 τι, θαυμαστόν ἤλικον. οὗτος γάρ, ὡς ἄνδρες δικασ-
 ται, τοῖς μὲν τὰ τέλη ὠνούμενοις ἔγραψε τὰς τιμωρίας
 εἶναι, εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρήματα, κατὰ τοὺς
 νόμους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ δεσμός καὶ ἡ δι-
 πλασία γέγραπται ἀνθρώποις, οἱ δὲ τὸ ζημιουῖσθαι
 25 ἐπὶ τῇ ὠνῇ ἄκοντες ἡμελλόν τὴν πόλιν ἀδικήσειν, τοῖς
 δ' ὑφαιρούμενοις τὰ τῆς πόλεως καὶ ἱεροσουλῶσι τὰ τῆς
 θεοῦ τὸν δεσμόν ἀφείλεν. Καίτοι, εἰ μὲν ἐλάττω τού-
 του ἀδικεῖν ἔκεινον νομίσει φήσεις, ἀνάγκη μαίνε-
 7399σθαι σε ὁμολογεῖν, εἰ δὲ μείζω νομίζω, ὥσπερ ἔστιν,
 ἔκεινα τὰ δίκηματα τοὺς μὲν ἀφίης τοὺς δὲ μὴ, οὐκ ἤδη
 δῆλος εἴ πεπρακὸς τὸ πρᾶγμα τούτοις;

123. Ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, ὅσον ὑμεῖς δια-
 φέρετε, ὡς ἄνδρες δικασταί, μεγαλοφροσύνη τῶν βητό-
 5 ρων. ὑμεῖς μὲν γὰρ τὰ ἐπὶ τῷ πλήθει νομοθετημένα
 δεινά, ἐάν τις ἢ διχόθεν μισοποροῖ ἢ ἀφείλων τῷ δη-
 μοσίῳ ἐκκλησιάσῃ ἢ δικάζῃ ἢ ἄλλο τι ποιῇ ὧν οἱ νόμοι
 ἀπαγορεύουσιν, οὐ λύετε, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι διὰ
 πενίαν ποιήσειεν ὁ τούτων τι ποιῶν, οὐδὲ νόμους τοιού-
 10 τους τίθεισθε ὅπως ἐξουσία ἔσται αὐτοῖς ἐξαμαρτεῖν,
 ἀλλὰ τούναντιον ὅπως μὴ. οὗτοι δ', ὅπως οἱ τὰ ἀσχηστον
 καὶ τὰ δεινότατα ποιοῦντες δίκην μὴ δώσουσιν. (124)
 Ἔττα προπηλακίζουσιν ὑμᾶς ἰδίᾳ τοῖς λόγοις, ὡς αὐτοὶ
 15 καλοὶ κάγαθοί, πονηρῶν καὶ ἀχαρίστων οἰκετῶν τρό-
 πους ἔχοντες. καὶ γὰρ ἔκεινων, ὡς ἄνδρες δικασταί,
 ὅσοι ἂν ἐλεύθεροι γένωνται, οὐ τῆς ἐλευθερίας χάριν
 ἔχουσι τοῖς δεσπότηται, ἀλλὰ μισοῦσι μάλιστα πάντων
 ἀνθρώπων, ὅτι συνίσασιν αὐτοῖς δουλεύσασιν. οὕτω δὲ
 20 καὶ οὗτοι οἱ βήτορες οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πνήτων πλού-
 σιοι ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι, ἀλλὰ καὶ προπηλακί-
 ζουσι τὸ πλήθος, ὅτι σύνοιδεν αὐτῶν ἐκάστοις τὰ ἐν
 τῇ πενίᾳ καὶ νεότητι ἐπιτηδεύματα.

25 125. Ἄλλὰ νῆ Δία, αἰσχρὸν ἴσως ἦν Ἀνδροτίωνα
 δεθῆναι ἢ Γλαυκίτην ἢ Μελάνωπον. Οὐ μὰ τὸν Δί,
 ὡς ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ πολὺ αἰσχίον τὴν πόλιν ἀδι-
 κουμένην καὶ ὑβριζομένην μὴ λαβεῖν δίκην καὶ ὑπὲρ
 τῆς θεοῦ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς. ἐπεὶ Ἀνδροτίωνί γε πότερα
 7400ὐ πατρῶον τὸ δεδέσθαι; ἀλλ' αὐτοὶ ἴσασιν πολλὰς
 πεντητηρίδας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ διατρίψαντα τὸν πα-
 τέρ' αὐτοῦ καὶ ἀποδράντα ἀλλ' οὐκ ἀφελθέντα. (126) Ἄλλὰ
 διὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τὰ ἐν τῇ ἡλικίᾳ. Ἄλλὰ καὶ διὰ
 5 ταῦτα δεδέσθαι αὐτῷ οὐχ ἤττον προσήκει ἢ δι' ἄπερ
 ὑφείλετο, ἢ ὅτι εἰς αὐτὸν εἰς τὴν ἀγορὰν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ,
 καὶ ἐκ ταύτης τοὺς σωφρονῶν βεβιωκότας αὐτὸς ἦγεν
 εἰς τὸ δεσμοτήριον. Ἄλλὰ Μελάνωπος δεινὸν νῆ Δί
 ἔστιν εἰ δεθῆσθαι νῦν ἡμελλεν. Ἄλλὰ περὶ μὲν τοῦ
 10 πατρὸς αὐτοῦ οὐδὲν ἂν φλαῦρον εἰποιμι, οὐδ' εἰ πάν-
 τῶν ἔχω περὶ κλοπῆς λέγειν, ἀλλ' ἔστω ἐμοὶ ἐκείνός
 γ' τοιοῦτος ὅσον ἂν Τιμοκράτης αὐτὸν ἐγκωμιάσειεν.
 (127) ἀλλ' εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὧν πονηρὸς καὶ κλέπτης
 15 ἦν καὶ προδοσίας γὰρ ἀλοῦς τρία τάλαντα ἀπέτισε, καὶ
 συνέδρου γενομένου κλοπῆν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον κατέ-
 γνω, καὶ δεκαπλάσιον ἀπέτισε, καὶ παρεπρεσβεύσατο

nati, quam mirificentissimi. nam iste, iudices, vecti-
 galium redemptoribus poenas, si pecuniam non solve-
 rent, scripsit esse infligendas secundum priores leges,
 quibus et vincula et dupli solutio continentur in eos
 homines constituta, quibus ob acceptum in emptione da-
 mnum non volentes fraudaturi erant rempublicam, in eorum
 vero commodum, qui et aerarium depeculantur et deam
 sacrilegiis compilant, vincula sustulit. Quod si istos illis
 minus tibi videri dices injurios, necessario insanire te
 confitearis, sin majora, qualia sunt, ista facinora putas et
 tamen istis parcis, illos urges, qui negabis te totum nego-
 tium istis vendidisse?

123. Operæ pretium porro est et hoc dicere, quantum
 vos, iudices, magnitudine animorum oratores superetis.
 Vos enim acerba supplicia in plebem legibus constituta, ut,
 sive quis bis mercedem mereat sive relatus in aerarios con-
 ditioni intersit aut iudex sit sive quippiam aliud agat legibus
 interdictum, non solvitis, idque quum sciatis coactum
 inopia facturum, quicumque facturus sit tale quippiam, nec
 tales leges fertis, ut iis delinquere liceat, imo contra potius,
 ut ne liceat. isti vero, ut flagitiosissimi homines gravissi-
 misque constricti sceleribus impune abeant. (124) Tum vos
 derident privatim sermonibus, dum sese pro bonis et præ-
 stantibus viris venditant, improborum et ingratorum ser-
 vorum imitantes ingenia. nam illi, iudices, consecuti
 libertatem, ob manumissionem gratiam dominis non ha-
 bent, sed eos omnium infensissime oderunt ut servitutis suæ
 conscios. sic autem etiam isti oratores non contenti se per
 administrationem reipublicæ e paupertate emersos et factos
 esse divites, insultant etiam multitudini, quia conscia est,
 quibus istorum quisque studiis in paupertate adolescentia-
 que ætatem exegerint.

125. At per Jovem turpe erat fortasse Androtionem esse
 vinctum aut Glaucetam aut Melanopum. Minime per
 Jovem, iudices, sed rempublicam injuriis et contumeliis
 affectam, quum suo tum deæ nomine non sumere poenas,
 id vero multo est turpius. Nam Androtioni quidem nonne
 patrium est esse in vinculis? at scitis ipsi patrem ejus
 multa quinquennia in carcere versatum effugisse tandem,
 non esse dimissum. (126) « At ob primæ ætatis studia. »
 Verum et ob ista non minus eum vinciri decet, quam pro-
 pter peculatum, vel ideo quod in forum erumpebat sibi
 interdictum et ex eo moderatæ vitæ homines ipse in carcerem
 abripiebat. « At facinus per Jovem est, si Melanopus nunc in
 vincula conjiciendus foret. » At de patre quidem hujus nihil
 mali dicam, quamvis ejus furta satis materiæ suppeditarent,
 sed is per me talis esto sane, qualis a Timocrate prædicetur.
 (127) si vero probi patris filius, improbus ipse exstitit, et
 proditionis damnatus, tria talenta pendidit, et eum colle-
 gam iudices peculatus reum peregerunt, et decuplum ipse
 solvit, et legationem Ægyptiacam mala fide obiit, et suos

εἰς Αἴγυπτον, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἡδίκει· οὐ
 τοσοῦτον μᾶλλον αὐτὸν εἶδει δεδέσθαι, εἰ χρηστοῦ πα-
 20 τρός ὢν τοιοῦτος ἦν; οἶμαι γὰρ ἔγωγ', εἴπερ τῷ ὄντι
 χρηστός ἦν Λάχης καὶ φιλόπολις, ὑπ' αὐτοῦ ἂν ἐκείνου
 δεθῆναι αὐτὸν τοιοῦτόν γ' ὄντα καὶ οὕτως αἰσχροῖς
 ὄνειδέσαι περιβάλλοντ' ἐκείνον. (128) Καὶ τοῦτον μὲν
 δὴ εἴωμεν, Γλαυκίτην δὲ σκεψώμεθα. οὐχ οὗτός ἐστιν
 25 ὁ πρῶτον μὲν εἰς Δεκείλειαν αὐτομολήσας, κακείθεν
 δρῶνόμενος καταθέων καὶ φέρων καὶ ἄγων ὑμᾶς; ἀλλὰ
 πάντες ἴστε ταῦτα. καὶ ὁ ἀπὸ μὲν τῶν ὑμετέρων παι-
 δων καὶ γυναικῶν καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων, ὅσα
 λάβοι, δεκάτας ἐκεῖ τῷ ἀρμυστῇ κατατιθεῖς τούτων
 74 Ἰάκριδῶς, (129) τὴν δὲ γ' ἐνθάδε θεὸν, πρεσβευτῆς
 ἀμύθηθαι εἶναι ὑφ' ὑμῶν, ἀποστερῶν τὰς ἀπὸ τῶν ὑμε-
 τέρων πολεμίων δεκάτας, ἔπειτα ταμιεύσας ἐν ἀκροπό-
 5 λει τὰ ἀριστεία τῆς πόλεως, ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων,
 ὑψηρῆμένος ἐξ ἀκροπόλεως, τὸν τε δίφρον τὸν
 ἀργυρόποδα καὶ τὸν ἀκινάκην τὸν Μαρδονίου, ὅς ἦγε
 τριακοσίους δαρεικούς; ἀλλὰ ταῦτά γ' οὕτω περιφανῆ
 ἐστὶν ὥστε πάντας ἀνθρώπους εἰδέναι. ἀλλὰ τᾶλλα οὐ
 10 βίαιος; ὡς οὐδεὶς ἀνθρώπων. (130) Εἶτα φάισασθαί
 τινος αὐτῶν ἀξίον ἐστὶν, ὥστε διὰ τούτους ἢ τῶν δεκα-
 τῶν τῆς θεοῦ ἀμελήσαι ἢ τῆς διπλοσίας τῶν ὀσίων
 χρημάτων, ἢ τὸν τούτους περὶ ὧν μὲν οὐκ εἴδωμεν
 ῥήσασθαι; καὶ τί κωλύσει ἀπαντας εἶναι πονηροὺς, ὡ
 15 ἄνδρες δικασταί, εἰ διὰ ταῦτα πλέον ἔξουσιν; ἐγὼ μὲν
 γὰρ οἶμαι οὐδέν.

131. Μὴ τοῖσιν αὐτοῖς διδάσχετε, ἀλλὰ τιμωρεῖσθε.
 καὶ μὴ ἔατε ἀγανακτεῖν, εἰ δεθῆσονται ἔχοντες τὰ ὑμέ-
 20 τερα, ἀλλ' ἄγετ' αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς νόμους. οὐδὲ γὰρ οἱ
 τῆς ξενίας ἀλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκίματι
 τούτῳ ὄντες, ἕως ἂν τῶν ψευδομαρτυριῶν ἀγωνίσωνται,
 ἀλλὰ μένουσι καὶ οὐκ οἴονται δεῖν ἐγγυητὰς καταστή-
 σαντες περιεῖναι. (132) Ἐδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν
 αὐτοῖς, καὶ οὐκ ὤρετο δεῖν διακρουσθῆναι τῆς τιμωρίας
 25 δι' ἐγγυητῶν καταστάσεως, ἀλλ' ἐνταῦθα μένειν αὐτοὺς
 οὐ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν. Καίτοι καὶ ἐπὶ
 γρήμασιν ἤδη τινὲς ἐδέθησαν καὶ ἐπὶ κρίσεσιν, ἀλλ'
 ὅμως ὑπέμενον. ἀηδὲς μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν ὄνομαστί περὶ
 τινῶν μεμνησθαι, ἀναγκαῖον δὲ παρεξετάσαι αὐτοὺς
 742 παρὰ τούτους. (133) Τοὺς μὲν οὖν πρὸ Εὐκλείδου
 ἀρχοντος ἐάσω καὶ τοὺς σφόδρα παλαιούς, καίτοι κατὰ
 τοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἕκαστοι αὐτῶν ἦσαν, πολλοῦ
 ἀξιοῦ δοκοῦντες γεγενῆσθαι τὸν ἐμπροσθε χρόνον, ὁμοίως
 5 ἰσχυρὰς παρὰ τοῦ δήμου ὀργῆς ἐτύγχανον ἐπὶ τοῖς
 ὑστερον γιγνομένοις ἀδικήμασιν. οὐ γὰρ χρόνον τινὰ δι-
 καίους ὤρετο δεῖν αὐτοὺς ἢ πόλις εἶναι, εἶτα κλέπτας,
 ἀλλὰ περὶ γε τὰ κοινὰ ἀεὶ δικαίους. ἐδόκει γὰρ τὸν ἐμπρο-
 σθε χρόνον οὐ φύσει ἀλλ' ἐπιβουλεύων, τοῦ πιστευθῆναι,
 10 δικαίους γεγενῆσθαι ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπος. (134) Ἀλλὰ μετ'
 Εὐκλείδην ἀρχοντα, ὃ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν
 Θρασύβουλον τὸν Κολλυτέα πάντες μεμνησθε δις δεθέντα
 15 καὶ κριθέντα ἀμφοτέρως τὰς κρίσεις ἐν τῷ δήμῳ, καί-
 τοι τῶν ἐκ Πειραιῶς καὶ ἀπὸ Φυλῆς οὗτος ἦν. ἔπειτα

fratres injuriis affecit; nonne tanto magis eum vinciri oportuit, boni patris sobolem tam degenerem? Ego quidem opinor, si re vera vir bonus erat Laches et bonus civis, eum, qui sit talis et tanto ipsum dedecore afficiat, ab ipso illo fuisse in vincula conjiciendum. (128) Et hunc sane missum faciamus, Glaucetamque spectemus. non vero hic is est, qui hinc Deceam transfugit, atque inde progressus incursione facta vos omni latrocinii genere est deprædatus? sed hæc nostis omnes. et qui a vestris liberis et uxoribus et pecuniis, quicquid nactus est, horum omnium illic præfecto Laconico decimas accurate annumeravit, (129) deam autem nostram, decreto ei a vobis legationis honore, decimis hostilibus defraudavit, postea quæsturam arcis adeptus, nostræ civitatis præmia et monimenta fortitudinis, quæ de barbaris ceperat, ex arce surripuit, sellam argenteis pedibus et acinacem Mardonii, qui Daricos trecentos valebat? sed hæc ita sunt pervulgata, ut nemo hominum ignoret. At in ceteris nonne est violentus? ut nemo omnium hominum. (130) Parcendum igitur illorum cuiquam est, ut propter istos vel deæ decimæ negligentur vel duplex solutio publicæ pecuniæ, vel talium defensor non puniatur? Et quid prohibebit, iudices, quominus omnes improbi sint, si propterea lucrum habebunt? Nihil mea quidem opinione.

131. Ne igitur ipsi doceatis, sed puniatis: nec sinite, ut indignentur, quod ob rapinas opum vestrarum in vincula conjiciuntur, sed legibus eos subjicite. neque enim peregrinitatis damnati indignantur, quod in hoc domicilio sunt, dum falsi testimonii causa agitur, sed manent, nec putant sponsoribus datis sibi esse obambulandum. (132) Visum est enim civitati, fidem iis non esse habendam, nec committendum, ut per speciem sponsorum constitutorum impune elaberentur, sed ut ibi manerent, ubi ex aliis quoque civibus multi. Quamvis et ob pecunias multi jam vincti sunt et propter judicia, et tamen id non recusarunt. Insuave quidem fortasse est nominatim commemorare quosdam, sed necessarium illos cum istis comparare. (133) Eos quidem qui ante Euclidem Archontem fuerunt, omitto, et illos valde veteres. qui quanquam, suis quique temporibus, præclarissime sese gessisse ante acta ætate videbantur, nihilo minus ob admissa deinde facinora vehementem populi iracundiam sunt experti. non enim eos civitas ad tempus duntaxat oportere justos esse putabat, deinde vero peculatores, sed in administranda republica justitiæ perpetuo observantes. nam alioquin ejus generis homo non natura probus exstisset, sed insidiosus id egisse videbatur, ut fidem sibi præstrueret. (134) Sed post Euclidem Archontem, iudices, primum Thrasymbulum Collytensem omnes meministis bis in vincula conjectum, et utrumque id iudicium apud populum esse factum, quanquam is unus erat e libertatis vindicibus e Piræeo et e Phyle aggredientibus. deinde Philepsium Lan-

Φιλέσιον τὸν Λαμπρέα. ἔπειτα Ἀγυρρίον τὸν Κολλυ-
 10 τέα, ἄνδρα καὶ χρηστὸν καὶ δημοτικὸν καὶ περὶ τὸ πλῆ-
 θος τὸ ὑμέτερον πολλὰ σπουδάσαντα. (136) ἀλλ' ὁμοῦ
 τοὺς νόμους ὄρετο δεῖν καὶ αὐτοὺς ἐκεῖνος ὁμοίως, ὥσπερ
 20 ἐπὶ τοῖς ἀδυνατοῖς, οὕτω καὶ ἐπ' ἑαυτῶ ἰσχύειν, καὶ
 ἐγένετο ἐν τῷ οἰκῆματι τούτῳ πολλὰ ἔτη, ἕως τὰ χρῆ-
 ματα ἀπέτισεν ἃ ἔδοξε τῆς πόλεως ὄντα ἔχειν, καὶ ἐπ'
 ἐκεῖνῳ Καλλίστρατος δυνάμενος καὶ ἀδελφιδοῦς ὢν αὐ-
 25 τοῦ οὐκ εἶθαι νόμους. Καὶ Μυρωνίδης δ' Ἀρχίνου
 αἰτιωτάτος ὄντος τῆς καθόδου τῶ δῆμῳ καὶ ἄλλα πολλὰ
 καὶ καλὰ πεπολιτευμένου καὶ ἐστρατηγηχότος πολλά-
 30 κισ. ἀλλ' ὁμοῦ ἀπαντες οὗτοι ὑπέμενον τοὺς νόμους.
 743(138) Καὶ οἱ ταμίαι, ἐπ' ὧν δ' Ὀπισθόδομος ἐνεπρήσθη,
 καὶ οἱ τῶν τῆς θεοῦ καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεῶν, ἐν τῷ οἰ-
 κῆματι τούτῳ ἦσαν, ἕως ἡ κρίσις αὐτοῖς ἐγένετο. Καὶ
 5 οἱ περὶ τὸν σῆτον ἀδικεῖν δόξαντες, καὶ ἄλλοι πολλοί,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, πάντες βελτίους Ἀνδροτιωνοσόντες.
 (137) Εἴτα τοῖσι μὲν ἔδει κυρίου τοὺς πάλαι κειμένους
 νόμους εἶναι, καὶ δεδωκέναι δίκην αὐτοὺς κατὰ τοὺς
 10 ὑπάρχοντας νόμους, δι' Ἀνδροτιωνα δὲ καὶ Γλαυκίτην
 καὶ Μελάνωπον καινὸν δεῖ γενέσθαι νόμον, διὰ τοὺς ἐα-
 λωκότας καὶ ψήφῳ κεκριμένους κατὰ τοὺς πάλαι κειμέ-
 νους νόμους καὶ δόξαντας ἔχειν ἱερὰ χρήματα καὶ ὄσια;
 εἴτ' οὐ καταγέλαστος δόξει ἡ πόλις εἶναι, εἰ τοῖς ἱερο-
 15 σύλοις, ὅπως σωθήσονται, νόμον φανείται τιθεμένην;
 ἔγωγ' οἶμαι. (138) Μὴ τοῖνον εἰσάγητε ὑμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζε-
 σθαι μὴδὲ τὴν πόλιν, ἀλλὰ μνησθέντες ὅτι Εὐδημον τὸν
 Κυδαθηναῖα νόμον δόξαντα θείναι οὐκ ἐπιτήδειον, οὐ
 20 πάλαι, ἀλλ' ἐπ' Εὐάνδρου ἄρχοντος, ἀπεκτείνετε, καὶ
 Φιλίππον τὸν Φιλίππου τοῦ ναυκλήρου υἱὸν μικροῦ μὲν
 ἀπεκτείνετε, χρημάτων δὲ πολλῶν αὐτοῦ ἐκεῖνου ἀντι-
 τιμωμένου παρ' ὀλίγας ψήφους ἐτιμώσατε, ταύτην τὴν
 25 ὀργὴν καὶ νῦν ἐπὶ τούτῳ λάβετε, ἐκεῖνο πρὸς τοῖσι
 ἀπαισι ἐνθυμηθέντας, τί ποτ' ἂν ἐπάθετε ὑπὸ τούτου
 αὐτοῦ, εἰ οὗτος εἷς ὢν ἐπρέσβευεν ὑπὲρ ὑμῶν. οἶμαι
 γὰρ τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι ὅτου ἂν ἀπέσχετο. ὁρᾶτε δὲ
 τὴν διάνοιαν αὐτοῦ. ὃ γὰρ νόμος, ὃν ἐτόλμησε θείναι,
 τὸν τρόπον αὐτοῦ δείκνυσιν.

139. Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐν Λο-
 κροῖς ὡς νομοθετοῦσι, διηγήσασθαι. οὐδὲν γὰρ χείρους
 744ἔσεσθε παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ὧ πό-
 λις εὐνομούμενη χρῆται. ἐκεῖ γὰρ οὕτως οἰονται δεῖν
 τοῖς πάλαι κειμένοις χρῆσθαι νόμοις καὶ τὰ πάτρια πε-
 5 ριστέλλειν καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλήσεις μὴδὲ πρὸς τὰς
 διαδύσεις τῶν ἀδικημάτων νομοθετεῖσθαι, ὥστ', ἐάν τις
 βούληται νόμον καινὸν τιθεῖναι, ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον
 ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐάν μὲν δόξη καλὸς καὶ χρήσιμος
 εἶναι ὁ νόμος, ἤδη τιθεῖς καὶ ἀπέρχεται, εἰ δὲ μὴ, τέθηκεν
 10 ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. (140) καὶ γὰρ τοι καινοὺς
 μὲν οὐ τολμῶσι τιθεσθαι, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβοῶς
 χρῶνται. καὶ ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσι, ὧ ἄνδρες δικα-
 15 σσταί, εἷς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος
 γὰρ αὐτοῦ νόμου, ἐάν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι
 παρασχέιν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμῆσεως οὐ-

presem. tum Argyrrium Collytensem, virum et humanum
 et popularem et plebis commodorum studiosissimum. (135)
 et tamen censuit eandem esse debere in se quoque legum
 severitatem, quæ in tenuissimos homines et inopes valeret,
 atque in hoc carcere multos annos mansit, dum eam pecu-
 niam, quam civitatis habere putabatur, dissolvisset, nec
 Callistratus potens in republica et consobrinus ejus in ejus
 gratiam leges tulit. Item Myronides filius Archini illius, qui
 Phylon occupavit et post deorum operam unus maxime om-
 nium auctor fuit, ut populus restitueretur, et alia multa
 præclara gessit in republica et exercitum sæpe ductavit.
 sed tamen hi omnes legibus acquieverunt. (136) Item qua-
 store, sub quibus Opisthodomus conflagravit, et quum de-
 tum reliquorum deorum quastores in hoc carcere fuerunt,
 donec judicium de iis esset factum. Et qui rem frumentariam
 mala fide administrasse putabantur, alique multi, iudices,
 qui omnes erant Androtione meliorea. (137) His tandem
 veteres leges ratas esse oportuit et hi usitatis legibus pœ-
 nas dare sunt coacti, Androtionis autem gratia et Glaucetæ et
 Melanopi nova lex est sancienda, oorum gratia, qui convicti
 sunt et secundum veteres leges suffragio iudicati et visi
 habere pecuniam sacram et publicam? nonne ridebitur no-
 stra civitas, si legem tulerit, quæ sacrilegos tueatur? Ego
 quidem opinor. (138) Ne sinatis igitur vos ipsos affici con-
 tumeliis nec rempublicam, sed recordati vos Eudemum
 Cydathenæum, quod legem non idoneam rogare videba-
 tur, non olim, sed Evandro Archonte occidisse, et Philip-
 pum Philippi naucleri filium propemodum occidisse, et
 magna pecunia, quum ipse ille pro supplicio causam contra
 aestimaret, idque paucis suffragiis vincens punivisset,
 eandem iracundiam etiam nunc contra istum concipite,
 illud super hæc omnia cogitantes, quidnam vobis accidis-
 set ab isto ipso, si iste unus homo legationem vobis obis-
 set. nihil enim esse puto tale, quo abstinuisset. videtis ni-
 mirum ejus ingenium. nam lex quam rogare fuit ausus,
 mores ejus ostendit.

139. Narrabo autem vobis, iudices, quo pacto Locri
 leges ferre soleant. nihil enim vobis nocuerit exemplum ali-
 quod audivisse, tale præsertim, quo respublica bene con-
 stituta utitur. ibi enim adeo censent veteribus legibus uten-
 dum et instituta patria defendenda esse, non ad libidinem
 et latebras injuriarum leges ferendas, ut, si quis legem no-
 vam rogare velit, collo in laqueum inserto id faciat. quæ
 lex si honesta et utilis videtur, auctor ejus vivit et abit, sin
 minus, perit constricto laqueo. (140) Propterea novas rogare
 non audent, sed veteribus religiose utuntur. et quidem
 longissimo tempore, iudices, una lex apud eos nova perlata
 esse fertur. nam quum ibi receptum esset, si quis excussis-
 set alteri oculum, ut et ipsi oculus excuteretur, neque ulla

δεμιάς, ἀπειλήσαι τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῶ ἕνα ἔχοντι ὀφθαλμὸν ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν ἕνα. (141) γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς χαλεπῶς ἐνεγκῶν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἠγούμενος ἀδίκτων αὐτῶ εἶναι τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμήσαι νόμον εἰς ἐνεγκεῖν, ἐάν τις ἕνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψει, ἀμφω ἀντεκκόψαι πρᾶσχειν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφοτέροι χρωῶνται. καὶ τοῦτον μόνον λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλεόν ἢ διακοσίους ἔτεσιν. (142) Οἱ δὲ παρ' ἡμῖν βήτορες, ὧ ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθετεῖν τὰ αὐτοῖς συμφέροντα, ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν τοὺς ἰδιώτας εἰς τὸ δεσποτικόν ἄγουσιν, ὅταν ἀρχωσιν, ἐφ' αὐτοῖς δ' οὐκ οἴονται δεῖν τὸ αὐτὸ δίκαιον τοῦτ' εἶναι. ἔπειτα τοὺς μὲν τοῦ Σολωνος νόμους, τοὺς πάλαι δε- 7-45δοκιμασμένους, οὓς οἱ πρόγονοι ἔθεντο, λύουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἑαυτῶν, οὓς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς πόλεως τιθέασιν, χρῆσθαι ὑμᾶς οἴονται δεῖν. (143) Εἰ οὖν μὴ τιμωρήσεσθε 8 τούτους· οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τοῦτοις τοῖς θηρίοις δουλεῦον. εὐ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐάν μὲν σφόδρα ὀργιζῆσθε, ἤττον ἀσελγανοῦσιν, ἐάν δὲ μὴ, πολλοὺς τοὺς ἀσελγεῖς εὐρήσετε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας ὑμᾶς ἐπὶ τῇ τοῦ φιλοτιμειῖσθαι προφάσει.

144. Ἴνα δὲ καὶ περὶ ἐκείνου εἶπω τοῦ νόμου, ὧ ἄν- 10δρες δικασταί, ὃ ἀκούω μέλλειν παραδείγματι χρῆσθαι τοῦτον καὶ φῆσαι ἀκόλουθον αὐτῷ θεθεῖναι, ἐν ᾧ ἐνί, οὐδὲ δῆσῳ Ἀθηναίων οὐδένα, ὅς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελοῦντας, πλὴν ἐάν τις ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου 15 συνίων ἄλλῳ ἢ τέλος πριάμενος ἢ ἐγγυησάμενος ἢ ἐκλέγων μὴ καταβάλλῃ, ἀκούσατέ μου καὶ περὶ τούτου. (145) Οὐ γὰρ ἐρῶ, ὅτι αὐτὸς Ἀνδροτίων ἦγεν εἰς τὸ δεσποτικόν καὶ ἔδει τούτου κειμένου τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐφ' οἷς κεῖται ὁ νόμος οὗτος, διδάξω ὑμᾶς. Οὗτος γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ ἠγωνισμένοις κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκριτοῖς, ἵνα μὴ διὰ τὸ δεδέσθαι χεῖρον ἀναγκάζοντο ἀγωνίζεσθαι ἢ καὶ παντάπασι ἀπαράσκειν εἶεν. οὗτος δὲ, ἂ ἐπὶ τοῖς ἀκριτοῖς 25 κεῖται, ὡς περὶ ἀπάντων εἰρημένα μέλλει πρὸς ὑμᾶς λέγειν. (146) Ὡς δὲ σαφῶς γινώσκεσθε ὅτι ἀληθῆ λέγω, ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. οὐτε γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐξῆν ὑμῖν τιμᾶν ὅ τι χρῆσθαι ἢ ἀποτίσαι (ἐν γὰρ τῷ παθεῖν καὶ ὁ δεσμός ἐνί. οὐκ ἂν οὖν ἐξῆν δεσμοῦ τιμῆσαι), οὐδ' 7-46δῶν ἐνδειξίς ἐστιν ἢ ἀπαγωγῆ, προσεγγράπτο ἂν ἐν τοῖς νόμοις « τὸν δ' ἐνδειχθέντα ἢ ἀπαχθέντα δησάντων οἱ ἑνδεκα ἐν τῷ ξύλῳ », εἴπερ μὴ ἐξῆν ἄλλους ἢ τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συν- 8 ἰόντας ἢ τοὺς τὰ τέλη ὠνούμενους καὶ μὴ καταβάλλον- τας δῆσαι. (147) Νῦν δὲ ταῦθ' ὑμῖν τεκμήρια ἔστω, ὅτι ἔξεστι δῆσαι : παντελῶς γὰρ ἤδη ἄκυρ' ἂν ἦν τὰ τιμήματα. ἔπειτα δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, τοῦτο τὸ γράμμα 10 αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ οὐκ ἔστι νόμος, τὸ « οὐδὲ δῆσῳ Ἀθηναίων οὐδένα », ἐν δὲ τῷ ὄρκῳ τῷ βουλευτικῷ γέγραπται, ἵνα μὴ συνιστάμενοι οἱ βήτορες οἱ ἐν τῇ βουλῇ δεσμὸν κατὰ τινος τῶν πολιτῶν λέγοιεν. (148) Ἄκυρον οὖν τοῦ δῆσαι τὴν βουλὴν ποιῶν ὁ Σόλων τοῦτο πρὸς

esset aestimatio pecuniae, quidam comminatus fertur inimico unum oculum habenti, se illi eum unum oculum excussurum. (141) eas minas luscus ille ægre ferens, et sibi in cæcitate vitam morte acerbiorē fore ratus, dicitur ausus esse ferre legem : Si quis oculum lusco excusserit, illi contra utrumque excutiendum, ut pari calamitate utrique conflictentur. et hanc solam legem tulisse dicuntur Locri amplius quam ducentis annis. (142) At nostri oratores, iudices, primum singulis fere mensibus legibus sanciant sibi utilia, tum ipsi homines imperitos in carcerem ducunt, quando magistratus sunt, idem jus in se valere non patiuntur. deinde Solonis leges diu approbatas, quas majores nostri sciverunt, ipsi abrogant, suis, quas lædendæ reipublicæ causa dederunt, vos uti oportere censent. (143) Nisi igitur istos punieritis; primo quoque tempore multitudo belluis istis serviet. neque vero vos præterit, iudices, si acriter eos animadvertatis, minus eos improbos futuros, sin minus, multos fore petulantes et insolentes in vos, dum vestri studium simulant.

144. Ut autem et de ea lege aliquid dicam, quam eum exempli vice allaturum audio ac dicturum se secutum esse, qua continetur « Non vinciam ullum Atheniensem, qui sponsores dederit tres ejusdem census, nisi quis ad urbem prodendam aut popularem statum abrogandum conspiravisse convictus sit aut nisi quis emptor vectigalium aut sponsor ejus aut collector pecuniam non numerarit », audite me et de hac. (145) Non enim dicam ipsum Androtionem in carcerem civis duxisse et vinxisse hac lege non abrogata, sed illud excoebo vos, in quos hæc lex lata sit. Est enim constituta, non in eos, de quibus judicium factum est et qui causam dixerunt, sed in eos qui nondum in judicium venerunt, ne propter vincula suam causam incommodius agerent, aut prorsus imparati circumvenirentur. At iste hæc, quæ in eos qui causam non dixerunt, constituta sunt, quasi ad omnes pertinerent, apud vos dicturus est. (146) Sic autem ego rem explicabo, quomodo me vera loqui evidenter intelligetis. Neque enim, si ita esset, iudices, nobis liceret pronuntiare, quid sit luendum aut solvendum (nam luendi verbo etiam vincula continentur. non igitur licuisset ad vincula damnare), neque de iis, quos licet deferrere aut abducere, in legibus adscriptum fuisset « Delatum vero aut abductum vinciuinto undecimviri in catasta », si quidem non liceret alios vincire nisi qui ad prodendam urbem aut ad popularem statum abrogandum conspirassent aut vectigalium redemptores qui pecuniam non numerassent. (147) Nunc autem hæc certissima nobis argumenta sint licere vincire, quia alioqui multæ prorsus irritæ forent. deinde, iudices, formula illa ipsa per sese non est lex « Neque vinciam ullum Atheniensem », sed in jurejurando senatorio continetur, ut ne oratores in senatu contra civem aliquem per conspersionem vincula jubeant. (148) Solon igitur, ut senatui vin-

15 τὸν ὄρκον τὸν βουλευτικὸν προσέγραψεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν ἑμῆτερον. ἀπάντων γὰρ κυριώτατον ὤφειτο δεῖν εἶναι τὸ δικαστήριον, καὶ ὅτι γνώσῃ, τοῦτο κάσχειν τὸν ἀλόνητα. Ἀναγνώσεται δ' ἑμῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα τὸν τῶν δικαστῶν ὄρκον. Λέγε σύ.

ΟΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ.

20 149. Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων. Καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ' ὀλιγαρχίαν. Οὐδὲ, ἂν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἢ λέγῃ ἢ ἐπιψηφίζῃ παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι, οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν ἰδίων ἀποκοπᾶς οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς Ἀθηναίων οὐδ' οἰκιῶν. Οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατὰξω οὐδὲ ὧν θάνατος κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελῶ παρὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς οὐτ' αὐτὸς ἐγὼ οὐτ' ἄλλον οὐ-
747 δένα ἐάσω. (150) Οὐδ' ἀρχὴν καταστήσω, ὡςτ' ἀρχεῖν ὑπεύθυνον ὄντα ἐτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ τοῦ ἱερομνήμονος καὶ δεσῆσαι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυμαεύονται ταῦτη * ἡμέρα, καὶ κήρυκος καὶ πρεσβείας καὶ συν-
5 ἐδρων, οὐδὲ δις τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἀρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ. Οὐδὲ δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιασσεως ἕνεκα οὐτ' αὐτὸς ἐγὼ οὐτ' ἄλλος ἐμοὶ οὐτ' ἄλλη εἰδότος ἐμοῦ, οὐτε τέχνη οὐτε μηχανῆ οὐδε-
10 μιᾶ. (151) Καὶ γέγονα οὐκ ἑλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη. Καὶ ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγοροῦ καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ οὐ ἂν ἢ ἢ διώξω.

Ἐπομνύμαι Δία, Ποσειδῶνα, Δήμητρα, καὶ ἐπαρᾶσθαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ,
15 εἴ τι τούτων παραβαίνοι, εὐορκοῦντι δὲ πολλὰ κάγαθὰ εἶναι.

Ἐνταῦθ' οὐκ ἐνι, ὡς ἄνδρες δικασταί, « οὐδὲ δήσω Ἀθηναίων οὐδένα. » τὰ γὰρ κρίνοντα τὰς κρίσεις ἀπάσας τὰ δικαστήριά ἐστιν, ὡς ἐξουσία ἐστὶ καὶ δεσμὸν καὶ ἄλλο τι ὃ ἂν βούλωνται καταγιγνώσκουσιν.

20 152. Ὡς μὲν οὖν ἐξέστιν ἑμῖν δεσμὸν καταγιγνώσκουσιν, ταῦτ' ἐπιδείκνυσιν, ὡς δὲ καὶ τὰ δεδικασμένα ἀκυρα ποιεῖν καὶ δεῖν καὶ ἀνόσιόν ἐστι καὶ δήμου καταλύσις, πάντας ἂν οἴομαι ὁμολογῆσαι. ἢ γὰρ πόλις ἡμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταί, νόμοις καὶ ψηφίσμασι
25 διοικεῖται. εἰ δὲ τις τὰ ψήφω κεκριμένα νόμῳ καινῷ λύσει· τί πέρας ἔσται; ἢ πῶς τοῦτον δίκαιόν ἐστι νό-

ciendi potestatem adimeret, hanc appendicem adjecit ad senatorium, non ad vestrum jusjurandum pertinentem. nam summam judiciorum voluit esse auctoritatem, et quicquid ea decrevisset, id damnato esse perpetiendum. Ob hoc ipsum nobis judicium jusjurandum recitabit. Lege tu.

JUSJURANDUM HELIASTARUM.

149. Pronuntiabo secundum leges et decreta populi Atheniensis et senatus quingentorum. Tyrannidem aut paucorum dominatum mea sententia non comprobabo. Nec, si quis populi Atheniensis libertatem opprimerit, aut contra hanc dixerit aut suffragia permiserit, concedam, nec remissionem æris alieni privati, neque agrorum Atheniensium divisionem neque ædium. Neque exules revocabo nec capitis damnatos, neque eos, qui manent, expellam contra leges receptas et decreta populi Atheniensis et senatus, neque ipse ego, neque alium sinam. (150) Nec magistratum creabo, ut magistratum obeat qui de alio gesto magistratu rationes non retulerit, sive fuerit novemvir sive Hieromnemon sive quicumque magistratus cum novemviris eodem die creantur, sive præco sive legatus sive assessor. neque ut bis eundem magistratum idem vir, neque ut duos magistratus idem gerat eodem anno. Neque accipiam dona propter judicium vel ipse ego vel quisquam alius vel alia pro me, me conscio, non fraude, non machinatione ulla. (151) Et natus sum annos non minus quam triginta. Et audiam tum accusatorem tum reum æquo animo ambos, et sententiam de eo feram, quod est in controversia positum.

Adjurare Jovem, Neptunum, Cererem, et imprecari exitium ipsi sibi et familiæ ipsius, si quid horum neglexerit, sin bona fide præstiterit, multa bona contingere.

Hic non inest, iudices, « neque vinciam ullum Atheniensium. » nam judicia omnes causas judicant, et his potestas datur et vincula et aliud quid, quodcumque volunt, infligendi.

152. Licere igitur vobis damnare vinculis, hæc ostendunt, sed etiam judicatas res rescindere et iniquum et nefas esse et status popularis eversionem, inter omnes constare opinor. urbs enim nostra, iudices, legibus et decretis regitur. Jam si quis ea, quæ suffragio judicata sunt nova lege abrogarit; qui finis reperietur? quomodo lex ea

μον προσαγορεύειν, ἀλλ' οὐκ ἀνομίαν; ἢ πῶς οὐ τῆς
 748 μεγίστης ὀργῆς ὁ τοιοῦτος νομοθέτης ἀξίός ἐστιν; (163)
 ἐγὼ μὲν γὰρ τῶν ἐσχάτων νομίζω, οὐχ ὅτι τοῦτον μόνον
 748 τὸν νόμον ἔθηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς ἄλλοις ὁδὸν δεί-
 κνυσι καὶ περὶ δικαστηρίων καταλύσεως καὶ περὶ τῶν
 φευγόντων καθόδου καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν δεινοτά-
 των. τί γὰρ κωλύει, ὡς ἄνδρες δικασταί, εἰ οὗτος χαίρων
 6 ἀπαλλάξει ὁ τοιοῦτος νόμον τιθείς, ἕτερον φανῆναι ἄλλο
 τι τῶν τῆς πόλεως ἰσχυροτάτων καταλύοντα νόμῳ
 καινῷ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. (164) Ἀκούω δ' ἔγωγε
 καὶ τὸ πρότερον οὕτω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν,
 10 παρανόμων πρῶτον γραφῶν καταλυθειῶν καὶ τῶν δικα-
 στηρίων ἀκύρων γενομένων. Ἴσως μὲν οὖν ἂν τις ὑπο-
 σταθῆι, ὅτι οὐχ ὁμοίων ὄντων τῶν πραγμάτων νῦν καὶ
 τότε λέγω περὶ καταλύσεως τοῦ δήμου. Ἀλλ' οὐδὲ
 σπέρμα δεῖ καταβάλλειν ἐν τῇ πόλει οὐδένα, ὡς ἄνδρες
 15 δικασταί, τοιοῦτων πραγμάτων, οὐδ' εἰ μὴ πῶς ἂν
 ἐκφύοι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐγγειροῦντα λέγειν ἢ ποιεῖν τι
 τοιοῦτον δίκην δίδόναι.

165. Ὅτι τοίνυν καὶ τέχνη κακῶς ἐνεχείρησε ποιεῖν
 ὑμᾶς, ἀξίόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ὁρῶν γὰρ ἐκάστοτε
 20 πάντας, καὶ τοὺς πολιτευομένους καὶ τοὺς ἰδιώτας,
 τοὺς νόμους τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν αἰτίους ὑπολαμ-
 βάνοντας, ἐσκόπει, πῶς λήσει τούτους καταλύσας, καὶ
 ἄρα ληφθῆ τοῦτο ποιῶν, μὴ δοῦναι δεινὸν μηδ' ἀναιδέως
 25 μὴδὲν εἰργάσθαι. (166) Εὐρεν οὖν τοῦτο, ὃ πεποίηκε,
 25 νόμῳ τοὺς νόμους καταλύσαι, ἵνα τὰ δίκαια αὐτοῦ
 τὸ τῆς σωτηρίας ὄνομα ἔχη. οἱ τε γὰρ σώζοντες τὴν
 πόλιν εἰσι νόμοι, ὅν τε οὗτος ἔθηκεν οὐδὲν ἔκειναι τῶν
 αὐτῶν ἔχοντα, νόμος. Τὴν μὲν οὖν τοῦ ὀνόματος φι-
 λαθηρωπίαν, ὅτι ταύτην ἂν μάλιστα προσέθετε, κα-
 749 τειδε, τὴν δὲ χρεῖαν, ὅτι τάναντία ἔχουσα φανήσε-
 ται, παρεῖδεν. (167) Φέρε γὰρ πρὸς Διός, ἐστὶν
 δεῖς ἂν ἢ πρόεδρος ποτ' ἐπεψήφισεν ἢ πρύτανις τού-
 των τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένων; ἐγὼ μὲν οὐ-
 5 δὲν ἂν οἶμαι. Πῶν οὖν τοῦτ' ὑπέδου; νόμον ἔθετο ὄνο-
 μα τοῖς αὐτοῦ κακουργήμασιν. οὐ γὰρ ἀπλῶς, οὐδ'
 ἔπος ἔτυχον, ποιῶσι κακῶς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐσκεμμένως
 καὶ τοῦτ' αὐτὸ πράττοντες οὐχ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ πολ-
 10 λοὶ τῶν πολιτευομένων, οἱ τοῦτ' ἐπιτόντες αὐτίκα δὴ
 μάλα συναπολογῆσονται, οὐ μὰ Δί' οὐ Τιμοκράτει χα-
 ρίσασθαι βουλόμενοι (πόθεν;) ἀλλ' αὐτῷ συμφέρειν
 ἕκαστος ἡγούμενος τὸν νόμον. ὥσπερ τοίνυν οὗτοι σφί-
 σιν αὐτοῖς βοηθοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς, οὕτω δεῖ καὶ ὑμᾶς ὑμῖν
 αὐτοῖς βοηθεῖν. (168) Καίτοι ἀνερωτῶντός τινος αὐτὸν,
 15 ὅσους ἐνεκα τοιαῦτ' ἠθέλησε γράφειν, καὶ διεξιόντος, ὡς
 χαλεπὸν τὸν ἀγῶνα ὑπολαμβάνοι τόνδε, τετυφλωσθαι
 τὸν ταῦτα λέγοντ' ἔφη. συμπάρεσσεσθαι γὰρ Ἀνδροτίω-
 να ἐκυτῶ, καὶ τοιοῦτους λόγους σχολῆν ἀγοντα ἐσκέ-
 20 αυ φθαί περὶ πάντων, ὡςτ' εἰ εἰδέναι ὅτι οὐδὲν αὐτῷ γενή-
 σοιτο φλαῦρον ἀπὸ τῆς γραφῆς τῆςδε. (169) Καὶ δῆτα
 καὶ θεαύμακα τὴν ἀναισχυντίαν τὴν τούτου κακεί-
 νου, τοῦ μὲν, εἰ καλῶς, τοῦ δ', εἰ πάρεσι καὶ συνα-
 25 πολογήσεται. μαρτυρία γὰρ δήπου φανερὰ γενήσε-

dicenda potius erit, quam legum interitus? an non gravissi-
 mam poenam talis legislator meretur? (153) ego enim opi-
 nor, extrema, non modo, quod hanc legem tulit, sed etiam
 quia viam ostendit aliis et tollendi iudicia et exules revo-
 candi et atrocissima quæque conficiendi. quid enim prohibet,
 iudices, si nunc iste triumphans discesserit legislator,
 quominus alius exoriatur, qui summum aliquod reipublicæ
 præsidium nova lege demolitur? equidem opinor nihil.
 (154) Sed audio etiam prius sic popularem statum fuisse op-
 pressum, quod primum violatarum legum accusationes sub-
 latæ essent, et perempta iudiciorum auctoritas. Fortasse
 vero aliquis objecerit, me dissimili horum et illorum tempo-
 rum statu de oppressione libertatis loqui. At, iudices, vel
 semen talium rerum spargere in republica nemo debet,
 etiam si forte nondum progeminet, sed etiam qui instituit
 tale quicquam vel dicere vel agere, puniendus est.

155. Quam callide autem vobis nocere instituerit, ope-
 ræ pretium est audire. Nam quom videret omni tempore
 omnes, et gerentes rem publicam et privatos, sentire leges
 causas esse publicæ felicitatis; meditabatur, qua ratione
 illas animadvertente nemine destrueret, et si forte depre-
 henderetur id faciens, inique aut impudenter admisisset
 quicquam non videretur. (156) Id igitur invenit, quod fecit,
 lege leges evertit, ut ejus injuriæ salutis nomen adipi-
 scerentur. nam et quæ rempublicam conservant, sunt
 leges, et quam iste tulit cum his nulla ex parte consentien-
 tem, lex. Nominis igitur humanitatem, quam vos maxime
 amplexi essetis, perspexit, idemque, quod in experi-
 riundo contrariam vim esset habitura, despexit. (157) Age
 enim per Jovem, estne vel Præses aliquis vel Prytanis,
 qui tale quid unquam approbasset, qualia in ista lege
 continentur? ego neminem fuisse puto. Id igitur quo-
 modo est suffuratus? sceleribus suis legis nomen imposuit.
 neque enim simpliciter aut temere vos lædunt, sed præ-
 meditati et id ipsum agentes non isti solum, sed multi
 oratorum, qui mox prodientes patrocinabuntur isti, per
 Jovem non ut Timocrati gratificentur (cur enim?) sed quia
 unusquisque legem hanc e re sua esse putat. Quemadmo-
 dum igitur isti mutuo sibi auxiliantur, ut vos decipiant, sic
 et vos vobis ipsis auxiliari debetis. (158) Proinde cuidam
 eum interroganti, quamobrem talia rogare vellet, et
 periculosum hoc certamen sibi videri commemoranti
 respondit, cæcum esse eum, qui illa diceret. se enim
 Androtionem defensores habiturum, qui per otium tales
 orationes invenisset de rebus omnibus, ut satis sciret, ac-
 tionem hanc sibi minime fraudi futuram. (159) Itaque
 miratus sum impudentiam istius et illius. istius, si advo-
 cabit illum, illius, si vocatus accedet et defendet. nam

25 σεται πᾶσιν ὑμῖν ὅτι τὸν νόμον τούτου ἕνεκα ἐτίθει, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτόν. Ὅμως δὲ καὶ περὶ τῶν ἐκείνω πεπολιτευμένων ὑμᾶς μικρὰ βέλτιόν ἐστιν ἀκούσαι, καὶ τούτων ταῦτα, ὧν κεκοινώνηκεν οὗτος καὶ δι' αὐτὸν οὐδὲν ἤττον ἐκείνου δικαίως ἂν μισοῖτε.

750 Ἀλέξω δ' οὐδὲν ὧν ἀκηκόαθ' ὑμεῖς, εἰ μὴ τινες ἄρα ἐπὶ τοῖς Εὐκτῆμονι γιγνομένοις ἀγῶσι παρήσαν.

180. Καὶ πρῶτον μὲν ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν χρημάτων εἰσπραξίν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, ἣν μετὰ τούτου τοῦ χρηστοῦ πάντας εἰσπράξεν ὑμᾶς. αἰτιασάμενος γὰρ Εὐκτῆμονα τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφοράς, καὶ τοῦτ' ἐξελέγξειν ἢ παρ' ἐαυτοῦ καταθήσειν ὑποσχόμενος, καταλύσας ψηφίσματα κληρωτῆν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ

10 προφάσει ταύτῃ, ἐπὶ τὴν εἰσπραξίν παρέδου, καὶ τούτου προὔβαλετο, εἰπὼν τὴν τοῦ σώματος ἀβρωσίαν, « ἴν' » ἔφη, « συνδιουκῆ μοι. » (181) Δημηγορίαν δ' ἐπὶ τούτοις ποιούμενος, ὡς ἔστι τριῶν αἴρεσις, ἢ τὰ πομπεῖα κατακόπτειν ἢ πάλιν εἰσφέρειν ἢ τοὺς ὀφειλοντας εἰσπράττειν, αἰρουμένους εικότως ὑμῶν τοὺς ὀφειλοντας εἰσπράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσι κατέχων καὶ διὰ τὸν καιρὸν, δε

ῖν ἦν τότε, ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις περὶ τούτων οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι, οὐδ', εἰ μὴ τούτους ἐνό

20 μιζεν ἱκανούς, ἐτέρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν ἐν ὑμῖν δεῖν καὶ παράνομα, δι' ὧν ἠργολάβει, παραγωγῆι τούτῳ χρώμενος τῶν λημμάτων. (182) καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων κέκλορε μετὰ τούτου, γράψας τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας καὶ τοὺς ὑπερήτας ἀκολουθεῖν

25 μεθ' ἐαυτοῦ. εἴτ' ἔχων τούτους ἦγεν ἐπὶ τὰς ὑμετέρας οἰκίας, καὶ σύ, ὦ Τιμόκρατες, συνηκολούθει, μόνος τῶν συναρχόντων δέκ' ὄντων. Καὶ μηδεὶς ὑπολαμ

751 βανέτω με λέγειν ὡς οὐ χρῆν εἰσπράττειν τοὺς ὀφειλοντας χρῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος ἀγορεύει, τῶν ἄλλων ἕνεκα. τοῦτο γάρ ἐστι δημοτικόν. οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέντε ταλάντων ὑμῖν, ὧν οὗτοι

5 τὸτ' εἰσπράξαν, θεθέντων ὠφέλησθε, ὅσον βέβλαφθε τοιοῦτων ἐθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσαγομένων. (183) Εἰ γὰρ ἐθέλετ' ἐξετάσαι, τίνος ἕνεκα μάλλον ἂν τις ἔλοιτ' ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ τοῦτ' ἂν εὔροιτε προ

10 χειρότατον, ὅτι πάντα πρότερόν ἐστιν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς σπου βούλεσθ' ὀλιγαρχίας πολλῶν ἀσελγέστερα καὶ δεινότερ' ἐποιοῦν οὗτοι, παραλείψω. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινότατ' ἐν τῇ πόλει γέγονεν; εἴ οἱδ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριάκονθ' ἀπαντες ἂν εἴποιτε. (184) Τότε

15 τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκούειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις ἐαυτὸν οἶκοι κρύψειεν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦμεν τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπήγον. οὗτοι τοίνυν τσαύτην ὑπερ

20 βολὴν ἐποίησαντ' ἐκείνων τῆς ἐαυτῶν πονηρίας, ὡςτ' ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενοι τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἐκάστῳ δεσμοωτήριον καθίστασαν, τοὺς ἑνδεκ' ἀγοντας ἐπὶ τὰς οἰκίας. (185) Καίτοι, ὡς ἄνδρες δικασταί, τί ὄλεσθε, ὅπότε ἄνθρωπος πένης, ἢ καὶ πλούσιος πολλὰ δ' ἀνηλω

25 κῶς καὶ τιν' ἴσως τρῶπον εικότως οὐκ εὐπορίων ἀργυρίου, μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγορὰν φοβοῖτ' ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ

ex eo palam apparebit, legem istam in ejus commodum esse latam, non propter civium communitatem. Præstiterit tamen vos de illius actis in republica quædam audisse, et ex illis ea, quorum socius iste fuit et propter quæ iste non minore quam ille odio dignus fuerit. Dicam autem nihil eorum quæ vos audivistis, nisi forte vestrum aliqui judiciis Euctemoni dictatis interfuerunt.

160. Ac primum, id quod ei maximos animos facit, pecuniæ exactionem excutiamus, qua vos omnes cum isto bono viro vexavit. Nam Euctemonem tributa vestra tenere seque id aut ostensurum aut de suo depensurum quum pollicitus esset; per decretum magistratu, qui sorte obvenerat, ea specie abrogato, ad exactionem obrepsit istumque proposuit, corporis infirmitatem causatus, « ut » inquit « in administratione me adjuset. » (161) Et concione de his rebus habita trium vobis rerum optionem dari dixit: aut sacra vasa pomparum consecanda aut tributum denuo pendendum aut a debentibus tributa exigenda. quum, ut par erat, vobis placuisset æs alienum a debitoribus exigi; sollicitationibus vos detinens et propter rationem temporis tum magnam potentiam nactus, receptis legibus in ea re sibi non esse utendum censuit, nec, si eas idoneas esse non putabat, alias rogandas, sed apud vos decreta dixit acerba et legibus contraria, per quæ vos quæstui consulebat, istoc sordium conciliatore usus. (162) et multa vobis furatus est hoc adjutore, quum undecim viros et receptores et ministros comitari se rogasset. deinde iis satellitibus in vestras ædes invadebat, et tu, Timocrates, eum assectabare, solus e collegis, qui decem erant. Neque vero me quisquam putet dicere, a debentibus nihil exigendum fuisse. fuit enim exigendum. sed quomodo? ut lex jubet, reliquorum causa. nam hoc popolare est. neque enim tantum, Athenienses, quinque talenta per istos tum exacta vobis profuerunt, quantum tales consuetudines in rempublicam introductæ nocuerunt. (163) Nam si quærere vultis, quam obrem aliquis in Democratia vivere malit quam in Oligarchia; hoc potissimum in promptu erit, quod in Democratia omnia sunt mansuetiora. Istos autem multo petulantiores et crudeliores perpetrasse, quam in ulla usquam Oligarchia, præteribo. sed in nostra urbe quando adhuc unquam summa crudelitas viguit? « Sub triginta tyrannis » omnes vos dicturos sat scio. (164) Atqui tum, ut traditum accepimus, nemini non conservare vitam licebat, si sese domi abdiderat, sed ob hoc ipsum triginta tyrannos accusamus, quod homines in foro per injuriam comprehensos abducebant. at isti sua malitia usque adeo illos superarunt, ut in Democratia rempublicam gerentes suam cuique domum in carcerem converterent, undecim viris adductis in domos. (165) Quid igitur censetis, judices, si quis homo pauper, aut etiam dives sumptibus autem exhaustus et aliqua fortasse probabili de causa præsentem pecuniam non habens, non modo in forum progredi non auderet, sed ne domi quidem se tuto fortasse manere puta-

μηδ' οἰκοὶ μένειν ἂν ἀσφαλές ἦγοίτο, δὲ δὲ τούτων αἴτιος Ἄνδροτίων εἶη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην ἐξ λαθεῖν τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα, μή τί γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως 75 εἰσπράττειν εἰσφοράς; (166) Καίτοι, εἰ τις ἔροιτ' αὐτὸν ἢ σέ, ὦ Τιμόκρατες, τὸν ἐπαινέτην τούτων καὶ συνεργόν, τὰς εἰσφοράς πότερον τὰ κτήματα, ἢ τὰ σώματα' ὀφείλει· τὰ κτήματα φήσασιν' ἂν, εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοισθε. ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέροντες. τίνος οὖν 5 ἐνεκ', ὦ κακίστοι πάντων ἀνθρώπων, ἀφέντες τὸ τὰ χωρία δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας, καὶ ταῦτ' ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ ὑβρίζετε πολίτας ἀνθρώπους καὶ τοὺς ταλαιπώρους μετοίκους, οἷς ὑβριστικώτερον ἡμεῖς ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν ἐγρήσθε; (167) Καὶ μὴν εἰ ὄελετε σκέψασθαι παρ' ἡμῖν αὐτοῖς, ὦ ἄνδρες δικασταί, τί δούλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει· τοῦτο μέγιστον ἂν εὗροτε, ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἀπάντων ὑπεύθυνόν ἐστι, τοῖς δ' ἐλευθεροῖς ὕστατον 10 τοῦτο προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ τοὐναντίον εἰς τὰ σώματα, ὡς περ ἀνδραπόδοις, ἐποίησαντο τὰς τιμωρίας. (168) Οὕτω δ' ἀνίσως καὶ πλεονεκτικῶς ἔσχε πρὸς ἡμᾶς Ἄνδροτίων, ὥστε τὸν μὲν αὐτοῦ πατέρ' ὤρετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντ' ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, μήτ' ἀποδόντα ταῦτα μήτε κριθέντ' ἀποδρᾶναι, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ θεῖναι, οἰκοθεν 15 εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθέντ' ὑφ' ἑαυτοῦ δεδέσθαι. (169) Καὶ Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε, ὅτε τὴν δεκλασίαν εἰσπράττεν, οὐδ' ἂν παρ' ἑνὸς λαθεῖν ἠθέλησεν ἔγγυητάς, μὴ μέχρι τῆς ἐνάτης πρυτανείας, ἀλλ' οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας, ἀλλ' ἢ διπλά τὰ χρήματα' ἔδει καταβάλλειν ἢ παραχρῆμα δεδέσθαι. παρεδίδου δ' οὗτος τοῖς ἑνδεκα τὸν ὠφληκότεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν δ' 75 38 πᾶς, ὃν ἂν ἡμεῖς καταγνώτε, ἀδετοί περιήσασιν, ὑπεύθυνον αὐτὸν ποιήσας νόμον εἰσνεγκεῖν ἐτόλμησεν.

110. Ἄλλ' ὅμως ἀκαχεῖνα καὶ τὰδε φήσουσιν ὑπὲρ ἡμῶν πράττειν. εἶτα ταῦθ' ἡμεῖς ἀναδέξασθ' ὑπὲρ ἡμῶν πεπᾶσθαι, καὶ τὰ τῆς τούτων θρασυτήτος καὶ πονηρίας ἔργα πρᾶως ὀσσετε; ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς τοιοῦτους, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον ἢ σώζειν. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι καὶ πρᾶξον ἡμῶν 10 τειζόμενον τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ φαίνεσθαι. (171) Τοῦτο δ' ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἔλεειν, τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυναμένοις μὴ ἐπιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν πολλὰς ὠμῶς μεταχειρίζεσθαι, πλοκακεύειν δὲ τὸν ἀεί 15 τι δύνεσθαι δοκοῦντα. ὃ σὺ ποιεῖς, ὦ Τιμόκρατες. δι' ἃ πολλῶν μᾶλλον ἂν εἰκότως μὴ θελήσαντες ἀκοῦσαι σου θάνεον καταψηφίσαινθ' οὗτοι ἢ δι' Ἄνδροτίωνα ἀφίσαν.

172. Ὅτι τοίνυν οὐδὲ τὴν εἰσπραξίν αὐτὴν ὑπὲρ ἡμῶν πεποιήνται καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλ' ἡμῖν δῆλον ποιήσασιν. 20 εἰ γὰρ τις ἔροιτ' αὐτοὺς, πότερον αὐτοῖς δοκοῦσιν ἀδικεῖν μᾶλλον ἢ τὴν πόλιν οἱ γεωργοῦντες καὶ φειδόμενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεί' ἀναλώματα καὶ λειτουργίας ἑτέρας ἔλληλοιπότες εἰσφοράν, ἢ οἱ τὰ τῶν ἐλεη- 25 σάντων εἰσνεγεῖν γρήματα καὶ τὰ παρὰ τῶν συμμά-

ret, ejus aulem rei auctor esset Androtion, quem sua facinora et ante acta vita ne suas quidem privatas injurias ulcisci judicio patiuntur, nedum nomine civitatis tributa colligere? (166) Atqui si quis eum interrogaret aut te, Timocrates, laudatorem istorum et administrum, corporane an possessiones tributa debeant, possessiones diceretis, si fateri vera volueritis. nam de his tributa pendimus. Cur igitur, hominum omnium improbissimi, ommissa praediorum et aedium publicatione neque talium rerum commentariis factis, vinciebatis et contumeliis afficiebatis cives homines et miseros inquilinos, quibus vos libidinosius insullastis, quam vestris ipsorum mancipiis? (167) Atqui si apud vos ipsi considerare vultis, iudices, inter servitutum et libertatem quid intersit; hoc maximum discrimen reperietis, quod servi quicquid commiserunt, corpore luere coguntur, ingenuis autem hoc ultimum puniri debet. at isti contra corporibus tanquam mancipiorum inflixerunt poenas. (168) Ita vero inique et violenter vobiscum egit Androtion, ut patrem suum æris alieni causa in carcere publice vincium, eo ære nec soluto nec a iudicibus deleto putavit oportere aufugere, reliquorum autem civium, si quis sua debita numerare non posset, eum domo in carcerem a se ductum vinciri. (169) Et Timocrates a nemine prorsus nostri ordinis plebeio homine tum, quum duplum extorqueret, sponsores accipere voluit, non modo non ad nonam Prytaniam, sed ne ad unum quidem diem, sed aut dupla pecunia annumeranda erat aut vinciri statim oportebat. atque undecimviris iste iudicio damnatum tradebat. nunc vero, ut, quoscunque vos damnaveritis, hi liberi obambulent, legem ferre non dubitavit cum suo periculo.

170. Sed tamen et hæc et illa se vestri fecisse studio dictabant. Vos vobis imponetis hæc vestra gratia esse facta, et audacia atque improba istorum facinora leniter feretis? At odio vestro potius, Athenienses, quam vita digni sunt istius generis homines. nam qui aliquid publico nomine administrat, et vestram lenitatem experiri studet, hujus civilis moribus praeditus esse debet. (171) Ii vero qui sunt? Imbecillium misereri, firmorum et potentium petulantiam coercere, non crudeliter grassari in multitudinem et adulari quoscumque semper vident esse potentiores. id quod tu facis, Timocrates. ob quæ hi merito, non audita excusatione tua, morte potius te puniant, quam in gratiam Androtionis dimitterent.

172. Jam eos neque exegisse pecuniam pro vobis, id quoque vobis statim declarabo. si quis enim eos interrogaret, utrum nocentiores reipublicæ putent agricolas et parcos, qui propter educandos liberos et domesticos sumptus et alia munera publica tributum non praestiterunt, an qui pecuniam eorum, qui conferre voluerunt, et a sociis nostris

χων κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες· οὐκ ἂν εἰς τοῦτο δήπου
 τόλμης, καίπερ ὄντας ἀναιδεῖς, ἔλθοιεν ὄστε φῆσαι τοὺς
 τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον ἀδικεῖν ἢ τοὺς τὰ
 κοινὰ ὑφαιρουμένους. (173) Ἴνός οὖν ἔνεκ', ὧ Τιμο-
 κρατες καὶ Ἄνδροτιῶν, ἐτῶν ὄντων πλειόνων ἢ τριά-
 754κοντα, ἀφ' οὗ ὄγ' ἕτερος ὑμῶν πολιτεύεται, καὶ ἐν
 τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν ἡδικοκῶτων
 τὴν πόλιν πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἱ παρὰ τουτοῖσι κέκρι-
 5 ται, ὧν οἱ μὲν τεθνήσκουσιν ἐφ' οἷς ἡδίκουν, οἱ δ' ὑποχω-
 ρήσαντες ὄψοντο καταγόντες ἑαυτῶν, οὐδενὸς πώποτε
 τούτων ἐξητάσθη κατηγοροῦ ὑμῶν οὐδέτερος, οὐδ' ἀγα-
 νακτῶν ὄψθη, ὑπὲρ ὧν ἡ πόλις πάσχει, ἀλλ' ἐνταῦθ'
 ἐράνηθ' ἡμῶν κηδόμενοι, οὗ πολλοὺς ἔδει κακῶς ποιῆ-
 10 σαι; (174) Βούλεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ τούτων
 αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἶπω; ὅτι τούτων μὲν μετέχουσιν ὧν
 ἀδικοῦσιν ὑμᾶς τινές, ἀπὸ δὲ τῶν εἰσπραττομένων ὑφη-
 ροῦντο, δι' ἀπληστῖαν δὲ τρόπων διχόθεν καρποῦνται
 τὴν πόλιν (οὔτε γὰρ ῥῆον πολλοῖς καὶ τὰ μικρὰ ἀδικου-
 15 σιν ἀπεχθάνεσθαι, ἢ ὀλίγοις καὶ μεγάλα, οὔτε δημοσι-
 κώτερον δήπου τὰ τῶν πολλῶν ἀδικήμαθ' ὄραν ἢ τὰ
 τῶν ὀλίγων), ἀλλὰ τοῦτ' αἴτιον οὐγὼ λέγω. (175) Δεῖ
 τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα λογισαμένους καὶ μεμνημένους,
 20 ὧν ἂν ἕκαστος ἀμάρτη, κολάζειν, ὅταν λάβητέ τινα,
 καὶ μὴ τὸν χρόνον, εἰ πολὺς ἐστ' ἀπ' ἐκείνου, σκο-
 πεῖν, ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἐποιοῦν. ὡς, εἰ νῦν πρῶτος οἴσετ'
 ἐφ' οἷς τότε ἠγανακτεῖτε, δοῖετ' ὀργιζόμενοι κα-
 τεγνωκέναι τὰ χρήματα τούτων, οὐκ ἀδικοῦμενοι. τῶν
 25 μὲν γὰρ ὀργιζομένων ἐστὶν ὀξείως τι κακὸν τὸν λελυπη-
 κότερ ἔργασασθαι, τῶν δ' ἀδικουμένων, ὅταν ποθ' ὑπ'
 αὐτοῖς λάβωσι τὸν ἡδικοκῶτα, τότε τιμωρήσασθαι. οὐκ
 οὖν δεῖ δοκεῖν νῦν μαλακισθέντας τότε τῶν ὀμωμοσμέ-
 νων ὄρκων ἀμελήσαντας ὑμῖν αὐτοῖς χαρίσασθαι
 755 παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ μισεῖν καὶ μηδ' ἀνέχεσθαι φωνῆν
 μήτε τοῦτο μήτ' ἐκείνου, τοιαῦτα πεπολιτευμένων.
 176. « Ἀλλὰ νῆ Διὰ ταῦτα μόνον τοιοῦτο γηγόναν
 ἐν οἷς πεπολίτευνται, ἀλλὰ δ' ἐστὶν ἡ καλῶς διοικήσα-
 σιν. » Ἀλλὰ καὶ τᾶλλ' οὕτω προσελήλυθασι πρὸς ὑμᾶς,
 5 ὡςθ' ἦμιστ' ἐν οἷς ἀκηκόατ' ἀξίον ἐστὶ μισεῖν αὐτούς.
 τί γὰρ βούλεσθ' εἶπω; τὰ πομπεῖ' ὡς ἐπεσκευάσασαι,
 καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθαίρειν, ἢ τὴν τῶν φιαλῶν
 ποίησιν τὴν καλὴν; (177) Ἀλλ' ἐπὶ τούτοις γε, εἰ
 10 μηδὲν ἄλλ' ἡδίκουν τὴν πόλιν, τρις, οὐχ ἄπαξ τεθνή-
 ναι δικαίως ἂν μοι δοκοῦσιν. καὶ γὰρ ἱεροσυλία καὶ
 ἀσεβεία καὶ κλοπῆ καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις εἰσὶν ἔνο-
 χοι. Ἐὰ μὲν οὖν πολλ' ὧν λέγων ἐπενάκιζεν ὑμᾶς
 Ἄνδροτιῶν παραλείψω, φήσας δ' ἀπορῥεῖν τὰ φύλλα
 15 τῶν στεφάνων καὶ σαπρούς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὡς-
 περ ἰὼν ἢ ῥόδων ὄντας ἀλλ' οὐ χρυσαίου, συγγωνεύειν
 ἔπεισεν. αἰρεθεὶς δ' ἐπὶ ταῦτα προσέλετο τοῦτον τὸν
 πάντων τῶν κακῶν κοινανόν. (178) Κᾶτ' ἐπὶ μὲν ταῖς
 εἰσφοραῖς τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν ὡς δὴ δί-
 20 καιος ὢν, ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἡμελλεν ἔσεσθαι τῶν
 εἰσνεγόντων, ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δὲ, ὅς, κατέκοπτεν,
 οὐχὶ προσήγαγε ταῦτὸ δίκαιον τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ,

acceptam furantur et perdunt; non tanta futura esset,
 quamvis frontem perfricuerint, eorum audacia, ut dicerent
 magis esse injurias qui sua retineant, quam illos qui rem-
 publicam depeculentur. (173) Qui fit igitur, o Timocrates
 et Androtion, quum amplius triginta sint anni, ex quo
 vestrum alter quidem in republica gerenda versatur, et quum
 hoc tempore interjecto et multi duces civitatem læsorint et
 multi oratores, qui apud hos causam dixerunt, et quorum alii
 ob scelera interfecti sunt, alii voluntario exilio stimulante
 scelerum conscientia sese imminente exitio eripuerunt, ut
 neminem talem alteruter vestrum accusarit, aut dolere se
 de injuriis civitati factis ostenderit, sed hic vos nostri ge-
 nere curam appareat, quum multi vobis exagitandi fuerunt?
 (174) Vultis hujus rei causam, Athenienses, dicam vobis?
 Quia injuriarum, quibus vos quidam afficiunt, participes
 sunt et de tributis suffurati, ob inexplebilem autem avari-
 tiam bifariam fruuntur republica (neque enim facilius est
 multorum et minutis in rebus quam paucorum et in magnis
 delinquentium suscipere inimicitias, neque popularius scilicet
 multitudinis quam paucorum peccata cernere), sed in
 causa hoc est quod ego dico. (175) Vos igitur hæc repen-
 tantes et quæ quisque peccarit, recordantes, si quem de-
 prehenderitis, punietis, neque, quantum temporis interces-
 serit, considerabitis, sed utrum talia fecerint. nam, si nunc
 æquis feretis animis ea, quæ tum ægre ferebatis; per ir-
 cundiam, non ob factas vobis injurias contra istos de pecu-
 nia judicasse videbimini. iratorum est enim, eum, a suo
 molestiis affecti sint, subito impetu ulcisci, læsorum,
 quandocunque sontem in potestate sua teneant, tum ulcisci.
 Non igitur debetis nunc deliniti, jurisjurandi tum dati im-
 memores, vobis ipsis præter jus et æquum gratificari. sed
 odio prosequi et ne audire quidem vocem vel istius vel illius,
 qui rempublicam hoc modo gesserunt.

176. « At per Jovem in his solis actis tales sese præbue-
 runt, alia vero præclare administrarunt. » Imo et in ceteris
 rebus tales in vos exstiterunt, ut ob hæc, quæ audivistis,
 minime sint odio digni. Quid enim vultis dicam? sacro-
 rum vasorum restitutionem et coronarum destructionem?
 aut præclaram illam phialarum confectionem? (177) Sed
 vel ob hæc, si nulla re alia rempublicam læsissent, ter, non
 semel mihi commueruisse mortem videntur. nam et sacri-
 legii et impietatis et peculatus et omnium atrocissimorum
 scelerum rei sunt. Ac pleraque verba quibus vos decepti
 Androtion, prætermittam, sed folia coronarum fluxa esse,
 et vetustate eas putrefactas dixit, quasi vero vnlacæ es-
 sent aut rosacæ, non aureæ, vobisque persuasit, ut eas
 conflaretis. Eo munere sibi credito, istum omnium sce-
 lerum socium sibi allegit. (178) Postea in exigendis tribu-
 tis oportere servum publicum adesse censit, tanquam
 scilicet vir bonus, quum unusquisque illorum, qui tributa
 rependerant, sibi ipse contrascriptor futurus esset, in co-
 ronis autem, quas concedebat, eandem justitiam non adhi-

χρυσόχοδος, ταμίας, αντιγραφείς γέγονεν. (179) Καὶ
 28 μὴν εἰ μὲν ἅπαντ' ἤξιους, ὅσα πράττεις τῇ πόλει,
 σαυτῷ πιστεύειν· οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτῃς ὧν ἐφορῶ.
 νῦν δ' ἐπὶ ταῖς εἰσφοραῖς δὲ δικαίον ἐστ' ὄρισας, μὴ σοὶ
 πιστεύειν ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δούλοις τὴν πόλιν, ὅσῳτ'
 756 ἄλλο τι πράττων καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὧν ἐνὶ οὐδ'
 ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραφάμενος
 τὴν αὐτὴν φυλακὴν ἤνπερ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνη· οὐκ
 ἤδη δῆλον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. (180)
 8 Καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καθ' ἅπαντος τοῦ
 χρόνου σέψασθ' ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα
 τῆς πόλεως ἀνελὼν ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπέγραψεν.
 οἴομαι γὰρ ὑμᾶς ἅπαντας ὄραν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς
 χοινικίσαι κάτωθεν γεγραμμένα « οἱ σύμμαχοι τὸν δῆ-
 10 μων τὸν Ἀθηναίων ἀνδραγαθίας ἕνεκ' ἐστεφάνωσαν καὶ
 δικαιοσύνης » ἢ « οἱ σύμμαχοι ἀριστέιον τῇ Ἀθηναίᾳ ἀνέ-
 θεσαν » ἢ κατὰ πόλεις οἱ δεινὸν τὸν δῆμον ἐστεφάνωσαν
 σωθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, οἶον, Εὐβοεῖς ἑλευθερωθέντες
 15 ἐστεφάνωσαν τὸν δῆμον ἐπεγέγραπτό που, πάλιν « Κό-
 νων ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους », «
 Χαβρίας ἀπὸ τῆς ἐν Νάξῳ ναυμαχίας. » τοιαῦτα γὰρ
 ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. (181) Ταῦτα μὲν
 τοῖνον, ἃ πρότερον ζῆλον πολλὸν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν
 20 ὑμῖν, ἠφάνισται καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων. ἐπὶ δὲ
 ταῖς φιάλαις ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποίησθ' ὑμῖν ὁ πόρος
 οὗτος, « Ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου » ἐπιγράφεται,
 καὶ οὗ τὸ σῶμ' ἠταιρηκότος οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ
 25 ἱερά εἰδέσθαι, τούτου τούνομ' ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν
 φιαλῶν γεγραμμένον ἐστίν. θμιοῖόν γε (οὐ γὰρ;) τοῦτο
 τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσθην
 ἔχον ὑμῖν. (182) Τρία τοῖνον ἐκ τούτου τὰ δεινότατ'
 ἂν τις ἴδοι πεπραγμέν' αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς
 757 στεφάνους σεσυλήκασιν, τῆς δὲ πόλεως τὸν ζῆλον ἠφα-
 νίσασιν τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπόμνημ' ἦσαν ὄντες οἱ
 στεφάνοι, τοὺς δ' ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφῆρην-
 ται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὐ-πάθωσιν ἐθέλειν μεμνησθαι.
 8 Καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος κακὰ εἰργασμένοι,
 εἰς τοῦτ' ἀναίσθησις καὶ τὸλμης προεληλύθασιν, ὥσθ' ὁ
 μὲν οἴεται δι' ἐκείνων ὑφ' ὑμῶν σωθῆσθαι, ὁ δὲ πα-
 ρακάθηται καὶ οὐ καταδέεται τοῖς πεπραγμένοις.
 (183) Οὕτω δ' οὐ μόνον εἰς χρήματ' ἀναιδῆς ἀλλὰ καὶ
 10 σκαιὸς ἐστίν, ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στεφάνοι μὲν
 εἰσιν ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλού-
 του, καὶ στέφανος μὲν ἅπας, κὰν μικρὸς ἦ, τὴν ἴσθην
 φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ, ἐκπώματα δ' ἢ θυμιατήρι'
 15 ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλῆθει,
 πλούτου τινὰ δόξαν προσετρέψατο τοῖς κεκτημένοις, ἐὰν
 δ' ἐπὶ μικροῖς σεμνύνηται τις, τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς
 τινὸς διὰ ταῦτα τυχεῖν, ὥστ' ἀπειράκαλος πρὸς ἔδοξεν
 εἶναι. Οὗτος τοῖνον ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα, τὰ
 20 τοῦ πλούτου πεποίηται μικρὰ καὶ ἀνάξι' ὑμῶν. (184)
 Καὶ οὐδ' ἐκεῖν' εἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρημάτων κτήσιν
 οὐδὲ πώποθ' ὁ δῆμος ἀσπούδασε, πρὸς δὲ δόξης ὡς οὐδὲ
 πρὸς ἐν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ: χρήματα μὲν γὰρ
 πλείεστα τῶν Ἑλλήνων ποτὶ σὺν ἅπανθ' ὑπὲρ φιλοτι-

buit, sed ipse orator, aurifex, quaestor, contrascriptor ex-
 stitit. (179) Atqui si postulasses, ut tibi de omnibus publi-
 cis actis fides haberetur; furtiva tua minus fuissent depre-
 hensa. nunc in exigendis tributis, id quod æquum fuit,
 quum definieris non habendam esse tibi fidem a civitate,
 sed servis publicis, quando autem aliud quippiam agens et
 res sacras mutans, quarum nonnullæ ne nostra quidem
 ætate consecratæ sunt, eandem cautionem non addideris,
 quam in tribulis exigendis; nonne constat, quamobrem id
 feceris? equidem opinor. (180) Atque, Athenienses, consi-
 derate, quum præclaris et honorificis ad omnem posterita-
 tem inscriptionibus sublatiis quam impias et intolerabiles
 reposuerit. arbitror enim videre omnes vos sub coronarum
 modiolis inscriptum esse « Socii populum Atheniensem
 fortitudinis ergo coronarunt et justitiæ » aut « Socii præ-
 mium Minervæ consecrarunt » aut oppidatim « Illi populum
 coronarunt servati a populo », ut, Eubæenses liberati cor-
 narunt populum, alicubi inscriptum est, rursus « Conon e
 navali victoria de Lacedæmonis », « Chabrias de navali vi-
 ctoria ad Naxum ». nam tales fuerunt coronarum inscrip-
 tiones. (181) Quæ igitur prius honorem vobis multum et
 admirationem pepererunt, destructis coronis sunt abolitæ,
 phialis autem, quas iste ganeo vobis illorum loco procura-
 vit, inscriptam est « Androtione curante », et cuius corpus
 stupris inquinatum, templum ingredi leges vetant, ejus no-
 men in sacris templorum vasis est inscriptum. conferen-
 dum scilicet (nonne sane?) hoc cum veteribus inscriptionibus
 vel æque honorificum reipublicæ. (182) Tria hinc con-
 stat eos maxime nefaria perpetrasse: nam et deam coronis
 spoliarunt, et urbi rerum gestarum admirationem sustule-
 runt, quarum coronæ dum supererant monumentum fue-
 rant, et his, qui coronas dedicarant, non parvam gloriam
 ademerunt, quod acceptorum beneficiorum memores vi-
 deri volebant. Quamvis autem talia et tot mala fecerint,
 tamen ita insignis eorum stupor est et audacia, ut et iste
 propter hunc se impune speret abiturum, et hic assideat
 nec intueri lucem vereatur his rebus gestis. (183) Est
 autem non ita modo impudens in pecunia rapienda, sed
 etiam ita stultus, ut ignoret illud, coronas esse virtutis si-
 gnum, phialas autem et ejus generis alia divitiarum, et co-
 ronam quamlibet, tametsi pusilla sit, æque honorificam
 esse ut magnam, sed pocula vel acerras vel alia: generis ejus
 possessiones, si permultæ fuerint, quandam opulentia: glori-
 am possessoribus conciliare, sin ob pauca superbieris,
 tantum abesse, ut propterea quicquam existimationi tuæ
 accedat, ut præterea ineptus esse videaris. Iste igitur glori-
 a: possessiones sustulit, opulentia: reposuit parvas et vo-
 bis indignas. (184) Ac ne illud quidem animadvertit, po-
 pulum nunquam de pecunia cumulanda vehementer labo-
 rasse, de acquirenda vero gloria sic, ut de nulla re alia.
 id quod ex eo cernitur, quod, quum aliquando maximam
 inter Græcos pecuniam haberet, eam omnem honoris au-

25 μίας ἀνήλωσεν, ὑπὲρ δὲ δόξης εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη. ἀρ' ὦν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῷ περὶεστι, τὰ μὲν τῶν ἔργων ἢ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνους σταθέντων τὸ κάλλος,
 758 Προπύλαια ταῦτα, ὁ Παρθενῶν, στοαί, νεώσοικοι, οὐκ ἀμφορίσκοι δύο οὐδὲ χρυσαίδες τέτταρες ἢ τρεῖς, ἄγουσ' ἐκάστη μνᾶν. (185) Οὐ γὰρ αὐτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ'
 5 ἂ καταράσαιντ' ἂν οἱ ἐχθροί, ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες τὰς εἰσφοράς, ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ' οἷοις περ σὺ κρατούμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἂ πᾶς τις ἂν εὔφρονῶν εὐξαιτο, τὴν
 10 πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὐτῶν λελοίπασσι, τοὺς ἐπιτηδεύοντας οἷα σοὶ βεβίωται τῆς ἀγορᾶς ἐργοντες. (186) Ὑμεῖς δ' εἰς τοσοῦτον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προήχθητ' εὐθείας καὶ βραθυμίας, ὥστ' οὐδέ, τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα, ταῦτα μιμῆσθε, ἀλλ'
 15 Ἄνδρῶν ὑμῖν πομπῶν ἐπισκευαστῆς, Ἄνδρῶν, ὃ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημ' ἔλαττον τίνος ἡγεῖσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα καὶ χερνίσων καὶ κανῶν ἀψόμενον καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς
 20 ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον οὐχὶ τακτὸν ἡμερῶν ἀριθμὸν ἀγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἡγνευκέναι τοιοῦτων ἐπιτηδευμάτων οἷα τούτῳ βεβίωται.]

187. Καὶ περὶ μὲν τούτου κατὰ σχολήν, ἃ δὲ Τιμοκράτης * συνερεῖ, πολλὰ λέγειν ἔτι πρὸς τούτοις ἔχων
 25 παύσομαι. οἶδα δ' ὅτι, ὡς μὲν οὐκ ἀσύμφορος ὑμῖν ἔστιν ὁ νόμος καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους εἰσενεγκόμενος καὶ κατὰ πάντ' ἀδίκως ἔχων, οὐχ ἕξει λέγειν. ἀκούω δ' αὐτὸν λέγειν ὡς ἐκτέλιστα τὰ κτήματ' Ἄνδρῶν καὶ Γλαυκῆ καὶ Μελανώπῳ, καὶ ὅτι δεινότατ' ἂν πάθοι πάντων ἀνθρώπων, εἰ, πεπονηκότων
 759 ἐκείνων τὰ δίκαια, ὑπὲρ ὧν αὐτὸς αἰτίαν ἔχει θείναι τὸν νόμον, μηδὲν ἦττον αὐτὸς ἀλίσκοιτο. (188) Ἐγὼ δὲ τὸν λόγον ἡγοῦμαι τοῦτον οὐδὲ καθ' ἓνα λέγειν ἐνεῖται τούτῳ, εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τούτων, οὐς τὰ προσήκοντα
 5 φῆς πεπονηκέναι, θείναι τὸν νόμον ὁμολογεῖς κατ' ἐλεῖνο προσήκει σ' ἀλίσκεσθαι φανερώς, ὅτι μὴ τίθῃναι νόμον, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἀντικρῶς οἱ κύριοι νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς οὗτοι δικάσειν
 10 ὁμωμόκασιν. (189) Εἰ δὲ τοῦ πᾶσι συμφέροντος ἕνεκα ταῦτα νομοθετῆσαι φῆσεις; μὴ λέγε τὴν ἔκτισιν τὴν τούτων (οὐδὲν γὰρ κοινῶν τῷ νόμῳ τῷδε), ἀλλ' ὡς ἐπιτηδείος ἐστὶ καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος, τοῦτο δίδασκε. τοῦτο γὰρ ἐστ' ὑπὲρ οὗ σὺ μὲν εἰσενεγκεῖν φῆς, ἐγὼ δὲ
 15 γέγραμμαι τάναντία φάσκων, κρῖναι δὲ προσήκει τούτους. Καίτοι καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπορήσαιμεν ἂν δεῖξαι, πάντα μᾶλλον, ἢ κατὰ τοὺς νόμους, πεπονημένους τὴν ἔκτισιν ἐκείνους τὴν τῶν χρημάτων. ἀλλὰ μὴ περὶ τούτων ὑμῶν οἰσόντων τὴν ψῆφον, τί δεῖ ταῦτα λέγοντ'
 20 ἐνοχλεῖν με νυνί;

190. Οἶομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφῆξεσθαι τῶν λόγων, ὡς δεῖν ἂν πάθοι, εἰ γράψας, ὅπως Ἀθηναίων μηδεὶς δεθῆσεται, αὐτὸς πεῖσεται τι κακὸν, καὶ ἔτι τοὺς νόμους ὡς πρῶτάτους καὶ μετρωτάτους εἶναι, 25 ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων μάλιστα' ἐστίν. Πρὸς δὲ τοὺς τοιού-

gendi studio insumpsit, ac gloriæ causa pecunia de succollata nullum periculum unquam detrectavit. unde possessiones immortales sibi comparavit, partim rerum gestarum memoriam, partim donariorum, quæ propter illas dedicata sunt, præstantiam, Propylæa hæc, Parthenonem, porticus, navalia, non urceolos duos, aut aureos caliculos quattuor aut tres, libræ pondere singulos. (185) Neque enim decima a civibus exigenda, neque iis quæ hostes imprecarentur, faciendis, duplis tributis exigendis, hæc consecrarunt, nec tui similibus consiliariis utendo rempublicam gesserunt, sed hostibus superandis, et, quod omnibus cordatis optabile est, concordia inter cives conciliata, iis, qui tuis studiis delectabantur foro prohibitis, immortalis sui memoriam reliquerunt. (186) At vos, Athenienses in tantam adducti estis facilitatem et ignaviam, ut exempla talia quum habeatis, ea tamen non imitemini, sed Androktion vobis sit sacrarum vasorum restitutor, Androktion, o dii immortales! et hanc qua impietate alia minorem dicitis? ego enim arbitror, eum, qui in fana ingressurus et malluvia et canistros attackturus sit et curæ deorum præfuturus, non certum dierum tempus castum esse debere, sed per vitam ab istiusmodi studiis fuisse purum, in quibus ætatem iuste consumpsit.]

187. Ac de hac quidem re per otium, quæ vero Timocrates concedet, de his plura etiam dicenda quum haberem præter hæc, desinam. etsi autem inutilem vobis hanc esse legem et contra omnes leges inculcatam et ab omni parte iniquam, eum negare non posse compertum habeo; dicere tamen audio, pecuniam illam solvisse Androktionem, Glaucetam et Melanopum, et omnium iniquissime secum actum iri, si nihilominus ipse damnetur, quum illi fecerint quicquid æquum est, pro quibus eum tulisse legem hanc criminemur. (188) Mihi vero hanc rationem ne singulam quidem proferre posse videtur. nam si fateris te pro istis tulisse legem, quos officio functos esse dicis; eo ipso nomine te jamnari aperte oportet, quod receptæ leges, secundum quas hi se pronuntiaturos jurarunt, omnino vetant legem ferri nisi eadem ad omnes cives pertineat. (189) Sin te omnium utilitatem spectasse rogatione tua dices; noli solutionis istorum commemorare, quæ ab ista lege prorsus aliena est, sed legem e republica esse rectamque esse, id doceto. Nam hoc illud est, cujus gratia et tu te tulisse dicas, et ego, qui contrarium de ea sentiam, accusarium, et hisce sententia ferenda sit. quanquam id quoque ostendere possemus, quidvis eos fecisse potius quam æs alienum, ut leges jubent, dissolvisse. quia vero vos ea de re judicaturi non estis, quorsum attinet me vobis ea de re commemoranda nunc obturbare?

190. Arbitror præterea fore, ut neque his verbis absteat, quum ipse rogaverit, ne quis Atheniensis vinciat, indignum secum actum iri, si mali quippiam ipse patiat, et quod leges quam lenissimæ sint et moderatissimæ, e re tenuissimorum esse inprimis. Jam contra talia verba præstat,

τους λόγους βέλτιον προακηκοάναι μικρὰ πάντας ὑμᾶς, ἵν' ἤττον εξαπατᾷσθε. (191) Ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ, « ὅπως μηδεὶς δεθῆσεται Ἀθηναίων. » μὴ λαθάνετω ψευδόμενος ὑμᾶς. οὐ γὰρ τοῦτο τέθεικεν, ἀλλ' ὅπως 760 ὑμεῖς ἄκυροι τῶν προσημασμένων ἔσεσθε. καὶ τὴν μεθ' ἔρκου καὶ λόγου καὶ κρίσεως ψῆφον ἐνηνεγημένην ἀνάδικον καθίστασιν. Μὴ δὴ ταῦθ' ὑμῖν τῶν ἐκ τοῦ νό- 5 μου βημάτων ἐκλέξας λεγέτω, ἀ φιλανθρωπώτατ' ἐστὶν ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὅλον δεικνύντω τὸν νόμον ἐξῆς, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἐξ αὐτοῦ σκοπεῖν ἕατω. εὐρήσετε γὰρ ταῦτ' ὄντα, ἀγῶ λέγω, καὶ οὐχ ἄφρονι οὗτος. (192) Ἀλλὰ μὴν πρὸς γε τὸ τοῖς πολλοῖς συμφέρειν τοὺς νόμους πρῶτος 10 καὶ μετρίους εἶναι τάδε χρὴ σκοπεῖν : ἐστὶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο εἶδη, περὶ ὧν εἰσὶν οἱ νόμοι καθ' ἀπάσας τὰς πόλεις. ὧν τὸ μὲν ἐστὶ, δι' ὧν χωρῶμεθ' ἀλλήλοισι καὶ συναλλάττομεν καὶ περὶ τῶν ἰδίων ἀ χρὴ ποιεῖν διωρίσμεθα καὶ ζῶμεν ὅπως τὰ πρὸς ὑμᾶς αὐ- 15 τούς, τὸ δ', ἐν τῷ τρόπῳ δεῖ τῷ κοινῷ τῆς πόλεως ἐν' ἕκαστον ἡμῶν χρῆσθαι, ἐὰν πολιτεύεσθαι βούληται καὶ φῆ κήδεσθαι τῆς πόλεως. (193) Ἐκείνους μὲν τοίνυν τοὺς νόμους, τοὺς περὶ τῶν ἰδίων, ἡπίως κεῖσθαι καὶ 20 φιλανθρώπως ὑπὲρ τῶν πολλῶν ἐστίν, τούτους δὲ τοὺς περὶ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον τοῦναντίον ἰσχυρῶς καὶ χαλεπῶς ἔχειν ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν. οὕτω γὰρ ἂν ἤκισθ' οἱ πολιτευόμενοι τοὺς πολλοὺς ἡμῶν ἀδικοῖεν. Ὅταν δὴ τούτω τῷ λόγῳ χρῆται· ἐπὶ ταῦτ' ἀπαντᾷτε, ὅτι τοὺς 25 νόμους οὐκ ἐκείνους τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν πρῶτος ποιεῖ, ἀλλὰ τούτους, οἱ τοῖς πολιτευομένοις φόβον παρέχουσιν.

194. Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν, εἰ καθ' ἕκαστον ὧν ἐρεῖ δεικνύναι βούλοιο φανακισμοῦ καὶ παρακρούσεως ἕνεκα βρηθόμενα. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ παρήσω, 761 κεφάλαιον δ' ὑμῖν, ὃ μνημονεύσετε, ἔρω : σκοπεῖτ' ἐν ἅπασιν τοῖς λόγοις, ὁπόσους ἂν λέγῃ, εἰ τι δυνήσεται τοιοῦτον εἰπεῖν, δι' οὗ διδάξει, ὡς ἐστὶ δίκαιον τὸν τιθέντα νόμον ταῦτα προτάξει περὶ τῶν παρεληλυθό- 5 των καὶ πρότερον τέλος ἐσχηκότων ποιεῖν καὶ περὶ τῶν μελλόντων γενήσεσθαι. πάντων γὰρ ὄντων αἰσχυρῶν καὶ δεινῶν τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῦτο δεινότατον καὶ μάλιστα παράνομον γέγραπται. (196) Εἰ 10 δὲ μήθ' οὗτος μήτ' ἄλλος τοῦτο μηδεὶς δυνήσεται δεῖξαι· εἰδέναι χρὴ καὶ συνίεναι σαφῶς φανακισμένους ὑμᾶς, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ἐκ τίνος ποτ' ἐπῆλθε τούτω τοιαῦτα νομοθετεῖν. οὐ προῖκα, ὧ Τιμόκρατες, (πόθεν;) οὐδ' ὀλίγου δεῖ τοῦτον ἔθηκας τὸν νό- 15 μον. οὐδεμίαν γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις ἄλλην πρόφασιν, δι' ἣν τοιοῦτον ἐπήρθη εἰσενεγκεῖν νόμον, ἢ τὴν σεαυτοῦ θεοῖς ἔχθρᾶν αἰσχροκερδίαν. οὔτε γὰρ συγγενῆς οὔτ' οἰκείος οὔτ' ἀναγκαῖος ἦν σοι τούτων οὐδεὶς. (198) Οὐδ' 20 ἐκεῖν' ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὡς ἐλεήσας δεινὰ πάσχοντας ἀνθρώπους, εἴλου διὰ ταῦτα βοηθεῖν αὐτοῖς. οὔτε γὰρ τὰ τούτων πολλοστῶ χρόνῳ, μόλις, ἄκοντας, ἐν τρισὶν ἐξελεγχθέντας δικαστηρίοις, κατατιθέναι, τοῦθ' ἡγήσω τὸ δεινὰ πάσχειν εἶναι (ποιεῖν γὰρ ἐστὶ τοῦτό γε δεινὰ, 25 καὶ παροξύνει μᾶλλον ἂν τινα μισεῖν ἢ προτρέψειν

vos omnes, ut ne fucō isto verborum decipiāmini, prius pauca audivisse. (191) Nam si dicat « ut ne quis Atheniensium vinciat̄ur »; ne vos prætereat eum mentiri. neque enim hoc rogavit, sed illud, ut insuper exigendæ multæ auctoritas vobis adimeretur, et suffragium cum iurjurando et disceptatione et iudicio latum efficit irritum. Ne igitur ea verborum e lege seligat, quæ sunt humanissima audita, sed totam legem ordine ostendat, et, quæ eam consecutura sunt, considerari patiat̄ur. rem enim ita se habere reperietis, ut ego dico, non ut iste. (192) Quod igitur ad legum lenitatem et moderationem, quæ plebi sit utilis, attinet, hæc cogitanda sunt : Duo sunt, Athenienses, genera rerum, propter quas in omnibus urbibus leges requiruntur : alterum, quo de consuetudine usuque, de pactis, de privatis negotiis atque omnino de hominum inter nos ipsos societate, quid sit agendum, constituimus. alterum, quo pacto unusquisque nostrum affectus esse debeat erga rempublicam, si eam administrare instituerit seque curam suscepisse civitatis profiteatur. (193) Illas igitur privatorum contractorum leges e re plebis est esse lenes et humanas, contra, quæcunque in gerentes rempublicam latæ sunt, eas esse firmas et severas vobis expedit. sic enim reipublicæ gubernatores multitudinem vestram minime injuriis afficiunt. Proinde quum istam causam proferet; ad hæc ei occurrite, leges eum humanas reddere non has quæ vobis defendendis sint, sed illas, quæ terrorem gubernatoribus incutiant.

194. Multa dicenda restarent, si quis ostendere vellet singula, quæ iste imposturæ fucique faciendi causa proferet, sed maxima ego parte ommissa, summam, quam tenebitis, recensebo : Considerate in verbis ejus omnibus, quæcunque dixerit, numquid afferre tale possit, quo doceat fas esse, ut legislator eadem de præteritis et jam antea absolutis fieri jubeat, quæ de futuris. nam quum omnia in lege perscripta turpia sint et indigna; hoc omnium indignissimum et legibus inimicissimum inseruit. (195) Quod si neque iste neque quisquam alius ostendere poterit; sciendum est et perspicue intelligendum, vos decipi, atque cum animis vestris cogitandum, quamobrem isti tandem in hunc modum ferre legem in mentem venerit. Non gratis, Timocrates, (cur enim?) minime legem istam tulisti. neque enim ullam causam aliam ostendere potueris, quæ te ad legem istam rogandam impulerit, nisi tuam diis invisam et flagitiosam avaritiam. neque enim cognatus neque familiaris neque necessarius istorum quisquam tibi erat. (196) Neque illud dicere potueris, te calamitosorum hominum vicem misertum, propterea illorum suscepisse defensionem. neque enim quod isti longo tempore post, vix tandem, coacti, tribus damnati iudiciis, dependerunt, id indigna pati visum tibi est (nam id quidem est indigna facere, et iracundiam potius movere posset, quam ad misericordiam

ἐλεῖν) οὐτ' ἄλλως πρὸς καὶ φιλόανθρωπος σύ τις τῶν ἄλλων διάφορος ὢν ἐλεεῖς αὐτούς. (197) Οὐ γάρ ἐστι τῆς αὐτῆς ψυχῆς Ἀνδροτίωνα μὲν καὶ Μελέαντων καὶ Γλαυκῆτην ἐλεῖν, ἀ κλέψαντες ἔχον εἰ καταθήσουσι, 762 τούτων δὲ τοσούτων ὄντων καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὧν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβάδιζες σὺ τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας ἔχων καὶ τοὺς ὑπηρέτας, μηδένα κώποτ' ἐλεῆσαι, ἀλλὰ θύρας ἀφαιρεῖν καὶ στρῶμα' ὑποσπᾶν καὶ 5 διάκονον, εἴ τις ἔχρητο, ταύτην ἐνεχυράζειν. ἀ σὺ πάντ' ἐποιεῖς ἐνιαυτὸν ὅλον μετ' Ἀνδροτίωνος. (198) Πολλῶ γὰρ δήπου σχετιώτερον ἐπάσχεθ' ὑμεῖς, καὶ πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἡλέεις τούτους, οἳ δι' ὑμᾶς, ὧ κατάρτατε, τοὺς λέγοντας οὐδ' ὀτιοῦν εἰσφέροντες παύονται. Καὶ οὐκ ἀπόχρη τοῦτ', ἀλλὰ καὶ διπλά πράττονται, 10 καὶ ταῦθ' ὑπὸ σοῦ καὶ Ἀνδροτίωνος, οἳ εἰσφορὰν μίαν οὐδεκώποτ' εἰσηγησάτε. (199) Τηλικούτο τοίνυν ἐφρόνησεν οὗτος ὡς ἄρ' οὐδὲ δίκην τούτων οὐδεμίαν δώσουσιν, ὅστις μόνος δέκα τῶν συναρχόντων ὄντων κοι- 15 νῆ τὸν λόγον ἐγγράψαι μετ' Ἀνδροτίωνος ἐτόλμησεν. προῖκα γὰρ, οὐδὲν ὠφελούμενος, ὑμῖν Τιμοκράτης ἀπεχθάνεται καὶ νόμους εἰσφέρει πᾶσιν ἐναντίους, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ ἑαυτοῦ νόμον προτέρω, ὃ μὰ τὴν Ἀθη- νᾶν οὐδ' ὑμᾶς οἴομαι λανθάνειν.

200. Ὁ τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ μάλιστα ἄξιον ὀργῆς εἶναι, 20 φράσσω καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι, θεῖ ταῦτ', ὧ ἄνδρες Ἀθη- ναῖοι, πράττων ἐπ' ἀργυρίω, καὶ προσηρημένους ὡς ἀλη- θῶς μισθαρεῖν, οὐκ εἰς ἀ καὶ συγγνώμην ἀκούσας ἂν τις ἔσχε, ταῦτ' ἀναλίσκει. Ταῦτα δ' ἐστὶ τίς; Ὁ πατήρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὃ τούτου τῷ δημοσίῳ ὀφείλει. καὶ 25 οὐκ ὀνειδιζῶν ἐκείνῳ λέγω, ἀλλ' ἀναγκασζόμενος. καὶ οὗ- τος ὁ χρηστός περιορᾷ. (201) Καίτοι, ὅστις μελλῶν κλη- ρονομήσειν τῆς ἀτιμίας, ἂν ἐκεῖνός τι πάθη, μὴ οἰεταί δειν ἐκτίσαι, ἀλλὰ κερδαίνειν, ὃν ἐκεῖνος ζῆ χρόνον, ἀξιοῖ τοῦτο τὸ κέρδος, τίνας ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ; 763 Καὶ τὸν μὲν πατέρ' οὐτ' ἐλεεῖς οὔτε δεινά σοι δοκεῖ πάσχειν, εἰ σοῦ λαμβάνοντος καὶ χρηματιζομένου, ἀπὸ τῶν εἰσφορῶν ὧν εἰσέπραττες, ἀπὸ τῶν ψηφισμάτων ὧν 5 γράφεις, ἀφ' ὧν εἰσφέρεις νόμων, διὰ μικρὸν ἀργύριον μὴ μετέχει τῆς πόλεως, ἐτέρους δ' ἐλεῆσαι τίνας φῆς; (202) Ἀλλὰ νῆ Δία τὴν ἀδελφὴν καλῶς διώκηκεν. Ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἄλλ' ἡδίκει· κατὰ τοῦτ' ἀξιώσ' ἐστὶν ἀπολω- 10 λέναι. πέπρακε γὰρ αὐτήν, οὐκ ἐκδίδωκεν. Τῶν γὰρ ὑμετέρων ἐχθρῶν ἐνί, Κερκυραίων τινί τῶν νῦν ἔχόντων τὴν πόλιν, καταλύοντι παρ' αὐτῶν, ὅτε δεῦρο πρεσβεύοι, καὶ βουλευθέντι λαβεῖν αὐτήν (ἐξ οὗ δὲ τρόπου, παρα- 15 λείψω) λαβὼν ἀργύριον δέδωκεν. καὶ νῦν ἐστὶν ἐν Κερ- κύρᾳ. (203) Ὁς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῆ φησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ ἔργῳ, τὸν δ' ἑαυ- τοῦ πατέρ' οὕτω γηροτροφεῖ, κολακεύει δὲ καὶ μισθοῦ γράφει καὶ πολιτεύεται, τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες οὐκ ἀπο- κτενεῖτε; Δόξετ' ἄρα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κρίσεις βού- λασθαι καὶ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἀπηλλάχθαι τῶν 20 πονηρῶν.

204. Καὶ μὴν ὅτι μὲν προσήκει πάντας κολάζειν

adhortari), nec ceteroquin prae aliis emines in humanitate et clementia, ut te calamitosorum miserescat. (197) Non enim ejusdem est ingenii misericordia moveri Androtionis et Melanopi et Glaucetae, si furto ablata restituere cogantur, horum autem tot hominum et reliquorum civium, in quorum aedes invadebas tu adductis undecimviris et receptoribus et ministria, neminis unquam esse misertum, sed et januas convelliase et stragulum surripuisse et ancilla si qua utebatur, hanc pigerasse. quae tu omnia per annum continuum factitabas cum Androtione. (198) Multo enim profecto graviora vos, judices, ferebatis, et tu multo aequius misertus esses horum, qui propter vos oratores, exsecrande, nullo non tempore contribuunt. Neque id satis est, sed etiam duplum ab iis exigitur, idque per te et per Androtionem, qui nunquam intulistis tributum ullum. (199) Tanta vero est istius hominis arrogantia, quasi neque horum facinorum poenas unquam daturus, ut solus, quum collegae essent poenas, cum Androtione communiter inscribere rationes non dubitavit. gratis enim, cum nullo suo fructu, vestra Timocrates odia quaerit et leges se tot omnibus contrarias, postremo etiam suae priori legi adversantes, id quod per Minervam nec vos latere puto.

200. Quod vero mihi maxima videtur iracundia dignum, dicam et non dubitabo: quod, Athenienses, quum argenti causa ista suscipiat et instituerit revera mercenarias locare operas, non in ea, in qua impendenti quis audiens vel veniam concedat, impendit. Cujusmodi ea sunt? Pater istius, judices, aëriario debet (neque illius exprobrandi causa dico, sed necessitate coactus). quem bonus iste vir negligit. (201) Quamquam, si is, ad quem ignominiae reditura est haereditas, si quid patri acciderit, solvendam esse debitam pecuniam non censet, sed per quod tempus pater vixerit, hoc lucrum esse faciendum, quo tandem abstinere facinore vobis videtur? Patris quidem te nec miserescit nec indigne cum eo agi putas, si, te accipiente et collocupletato et tributis quae exegisti, e decretis quae rogas, e legibus quas fers, ille parvae pecuniae causa civitate privatur, et tamen aliorum quorundam vicem dolere te ais. (202) At sororis per Jovem praecclare curam gessit. At si etiam nihil aliud deliquisset; ob id dignus esset exitio. eam enim vendidit, non elocavit. Vestrorum enim hostium uni, Corcyrae cuidam, urbis imperium nunc cum aliis obtinenti, qui apud istum divertebat, quoties huc legatus veniebat, eamque accipere voluit (quo pacto autem, praetermittam), argento accepto tradidit. proinde puella Corcyrae nunc est. (203) Eum igitur, qui sororem peregre abducendam elocasse sese dicit, vendidit revera, sive parentis senectutem sic nutrit, et assentatur ac mercede leges rogat et republicam administrat, eum vos nacti non perimetis? Apparebit igitur, Athenienses, judiciis et negotiis vos delectari, minime autem velle hominibus improbis liberatos esse.

204. Neque vero mihi dubium est, quin interrogati,

20 τοὺς ἀδικούντας, εὖ οἷδ' ὅτι πάντες ἄν, εἴ τις ἔροιτο, φήσαιτε, ὅσω δὲ μάλιστα τοῦτον, ὃς νόμον εἰσενήνοχεν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλήθους, ἐγὼ πειράσομαι διδάξαι. Τῶν μὲν γὰρ κλεπτῶν καὶ λωποδυτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα κακουργούντων ἕκαστος πρῶτον μὲν ὡς ἀληθῶς τὸν ἐντυ-
 25 χόντ' ἀδικεῖ, καὶ οὐκ ἂν οἷός τ' εἴη πάντας ἐκδύειν οὐδὲ τὰ πάντων ὑπελέσθαι, εἴτα καταισχύνει τὴν ἑαυτοῦ δόξαν καὶ τὸν βίον μόνον. (206) Εἰ δέ τις εἰσφέρει νόμον ἐξ οὗ τοῖς ὑμᾶς βουλομένοις ἀδικεῖν ἢ πᾶσ'
 764 ἐξουσία καὶ ἄδεια γενήσεται· οὗτος δὴν ἀδικεῖ τὴν πόλιν καὶ καταισχύνει πάντας. νόμος γὰρ αἰσχροὺς εἶναι κύριος ἢ τῆς πόλεως θνεϊδὸς ἐστὶ τῆς θεμένης, καὶ βλάπτει πάντας ὅσοι περ ἂν αὐτῷ χρῶνται. Τὸν οὖν
 6 καὶ βλάπτειν ὑμᾶς καὶ δοξῆς ἀναπιμπλάναί φαύλης ἐπιχειροῦντα, τοῦτον οὐ τιμωρήσεσθε λαβόντες; (206) Καὶ τί φήσετε; γνοίη δ' ἂν τις οὕτω μάλισθ' ἡλίκα πράγματα συσκευάσας γέγραπεν αὐτὸν, καὶ ταῦθ' ὡς ὑπεναντία
 10 τῇ καθεστῶσῃ πολιτείᾳ, εἰ λογίσαιτο, ὅτι πάντες, ὅταν που καταλύοντες τὸν δῆμον πράγμασιν ἐγγειροῦσι νεωτέροις, τοῦτο ποιοῦσι πρῶτον ἀπάντων, ἔλυσαν τοὺς πρότερον νόμῳ δι' ἁμαρτίαν τινὰ ταύτην ὑπέχοντας τὴν δίκην. (207) Πῶς οὖν οὐκ ἄξιός οὗτος, εἰ δυνατόν, τρίς, οὐχ ἅπαξ ἀπολωλέναι; ὃς εἰς ἂν καὶ οὐ δῆπου
 15 μέλλων καταλύειν ὑμᾶς, ἀλλὰ τούναντίον αὐτὸς ἐν ὑμῖν, ἂν τὰ δίκαια καὶ τὰ προσήκοντα ποιήτε, ἀπολέσθαι, ὁμῶς ἐμιμήσατο τοῦτο τὰ δίκημα, καὶ διὰ τοῦ νόμου λύειν ἤξιώσεν οὐς δέδεκε τὰ δικαστήρια, γράψας ἀναντιδῶς « εἰ τινη προστετιμῆται δεσμοῦ, κἂν τὸ λοιπὸν
 20 τινι προσημνηθῇ, τοῦτον ἀφείσθαι ». (208) Καὶ μὴν εἴ τις αὐτίκα δὴ μάλα κραυγὴν ἀκούσαι πρὸς τῶ δικαστηρίῳ, εἰτ' εἴποι τις ὡς ἀνεῴκται τὸ δεσμοκτήριον, οἱ δὲ δεσμῶται φεύγουσιν· οὐδεὶς οὔτε γέρον οὔτ' ὀλίγῳρος οὕτως ἐστίν, ὅστις οὐχὶ βοηθήσειεν ἂν καθ' ὅσον δύνα-
 25 ται. εἰ δὲ δὴ τις εἴποι παρελθὼν τὸς ὀ τούτους ἀφίεις ἐστὶν οὗτος· οὐδὲ λόγου τοχῶν εὐθὺς ἂν ἀπαχθεὶς θανάτῳ ζημιωθείη. (209) Νῦν τοίνυν ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον, ὃς οὐχὶ λάθρα πεποίηκε τοῦτο, ἀλλὰ
 765 φανακίσας καὶ παρακρουσάμενος νόμον τέθεικε φανερώς, ὃς οὐκ ἀνοίγνυσι τὸ δεσμοκτήριον, ἀλλὰ καθαιρεῖ, προσπεριελήψε δὲ καὶ τὰ δικαστήρια. τίς γὰρ ἢ τούτων ἢ κείνου χρεῖα, ὅταν οἷς τετιμῆται δεσμοῦ λύων-
 5 ται, κἂν τὸ λοιπὸν τιμῆσῃτε τῷ, μηδὲν ὑμῖν ἢ πλέον;
 210. Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς κἀκείνο σκοπεῖν, ὅτι πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων πολλάκις εἰσὶν ἐψηρισμένοι τοῖς νόμοις χρῆσθαι τοῖς ὑμετέροις, ἐφ' ᾧ φιλοτιμείσθ' ὑμεῖς, εἰκότως. ὃ γὰρ εἰπεῖν τινὰ φασὶν ἐν ὑμῖν, ἀληθὲς εἶναι
 10 μοι δοκεῖ, ὅτι τοὺς νόμους ἅπαντας ὑπειλήφασιν, ὅσοι σωφρονουσί, τρόπους τῆς πόλεως. Χρῆ τοίνυν σπουδαζέειν ὅπως ὡς βέλτιστοι δόξουσιν εἶναι, καὶ τοὺς λυμαινομένους καὶ διαστρέφοντας αὐτοὺς κολλάζειν, ὡς, εἰ καταβῆραθυμήσετε, τῆς φιλοτιμίας τε ταύτης ἀποστερη-
 15 σεσθε καὶ κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστὴν ποιήσετε. (211) Καὶ μὴν εἰ Σόλωνα καὶ Δράκοντα δικαίως ἐπαινεῖτε, οὐκ ἂν ἔχοντες εἰπεῖν οὐδετέρου κοινὸν εὐερ-

puniendos esse omnes improbos, fateamini, sed quanto gravius iste supplicium mereatur tali lege in plebis perniciem inculcata, ego docere conabor. Furum enim et grasatorum et aliorum facinorosorum quisque primum ei nimirum nocet, in quem forte incidit, neque omnes vel furto vel rapina spoliare possit, deinde suam existimationem et vitam dedecore commaculat. (205) Si quis vero legem rogat, qua perlati quibusvis laedendi vos omnis licentia et impunitas proponitur; is universam rempublicam injuria et ignominia afficit omnes. flagitiosa enim lex si rata sit; urbis, quae recipit, est publica ignominia nocetque omnibus his qui ea utuntur. Eum igitur, qui et nocere vestris commodis et vos infamia complere conatur, eum vos nacti non punietis? (206) Quid dicetis? Intelligetur autem rectissime, quantas res machinatus istam legem rogaverit, easque recepto statui civitatis quam contrarias, si hoc consideretur: omnes, quando alicubi libertatem populi sunt oppressuri, quum novas res moliantur, hoc facere: per legem solverunt eos qui antea propter aliquod peccatum has penas dabant. (207) Nonne igitur triplici, si fieri posset, non una morte, puniendus esset hic? qui quum sit unus, et vos utique non sit oppressurus, sed contra ipse apud vos, si juxta et recta facere velitis, periturus, tamen id facinus imitatus est, et per legem eos solvere voluit, quos judicia vinxerunt, quum impudenter scripserit « si quis vinculis sit insuper damnatus, aut in posterum damnabitur, ut is dimittatur ». (208) Atqui si clamor subito circa iudicium sublatum audiretur, atque aliquis diceret, reclusum esse carcerem, vinctosque aufugere; nemo vel senex ita vel socors est, qui non pro viribus opitularetur. Jam si quis superveniens diceret istum esse, qui eos dimitteret; statim abreptus vel non audita causa occideretur. (209) Nunc, Athenienses, habetis istum, qui hoc non clanculum fecit, sed per fucum et imposturam legem aperte dedit, quae non aperit carcerem, sed evertit, et judicia insuper est complexus. quis enim vel horum vel illius usus, si, quum damnati vinculis solventur et in posterum damnandi, nihil ea re proficietis?
 210. Illud igitur vobis etiam est considerandum, multos Graecorum saepe decrevisse vestris utendum esse legibus, id quod vobis laudi ducitis, haud injuria. nam verum illud mihi videtur, quod quandam apud vos dixisse ferunt, omnes homines prudentes putare leges mores civitatis. Danda est igitur opera, ut quam optimae esse videantur, et penas debent dare quicumque illas labefactant et pervertunt, quia, si negligetis, decore hoc privabimini et urbi existimationem non bonam conciliabitis. (211) Et vero si Solonem et Draconem jure laudatis, quanquam neutrius publicum beneficium aliud dicere poteritis nisi quod

γέτημ' οὐδὲν πλὴν ὅτι συμφέροντας ἔθηκαν καὶ καλῶς ἔχοντας νόμους δίκαιον δήπου καὶ τοῖς ὑπεναντιῶν 20 τιθεῖσιν ἐλείνοις ὀργίως ἔχοντας καὶ κολάζοντας φαίνεσθαι. Οἶδα δὲ Τιμοκράτην, ὅτι τὸν νόμον εἰσενήνοχε τοῦτον οὐχ ἥμισθ' ὑπὲρ αὐτοῦ. πολλὰ γὰρ ἡγεῖτο πολιτεύεσθαι παρ' ἑμῖν ἀξία δεσμοῦ.

212. Βούλομαι τοίνυν ἑμῖν κάκεινο διηγήσασθαι, ὃ 25 φασὶ ποτ' εἰπεῖν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήδειον θέντος. Λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἰπεῖν, ἐπειδὴ τᾶλλα κατηγορήσεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις ὡς ἔπος εἰπεῖν ταῖς πόλεσιν « ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθεῖρη, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι » ἐπερωτήσας δὲ, 766βὲι δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστὰς, (213) εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἡγεῖται, ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἕνεκα τοῖς ἰδιώταις εὐρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἡγεῖται 5 νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. δεῖν δὲ τοὺς δικαστὰς πολλῶ μᾶλλον, εἰ τις, ὃ τῆς πόλεως ἐστὶ νόμισμα, τοῦτο διαφθεῖρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ, εἰ τις ἐκείνο, ὃ τῶν ἰδιωτῶν ἐστίν. (214) προσθεῖναι δὲ τακμήριον τοῦ καὶ μείζον εἶναι τὰ δίκημα τὸ τοὺς 10 νόμους διαφθεῖρειν ἢ τὰ ἀργύριον, ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλὰ τῶν πόλεων καὶ φανερῶς πρὸς χαλκῶν καὶ μολυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σύζονται καὶ οὐδ' ὅτι οὖν παρὰ τοῦτο πάσχουσι, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθεῖρεσθαι τοὺς ὄντας ἑὼντες οὐδένες πώποτε' 15 ἐσώθησαν. Γαυτή μὲντοι τῇ κατηγορίᾳ Τιμοκράτης ἔνοχος καθέστηκε νυνί, καὶ δικαίως ἂν ὑφ' ἑμῶν τοῦ προσήκοντος τύχοι τιμῆματος.

215. Χρὴ μὲν οὖν πᾶσιν ὀργίως ἔχειν, ὅσοι τιθέασιν νόμους αἰσχροὺς καὶ πονηροὺς, μάλιστα δὲ τούτοις οἱ τοὺς τοιοῦτους τῶν νόμων διαφθεῖρουσι, δι' ἧν 20 στίβη μικρὰν ἢ μεγάλην εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὗτοι τίνες; οἱ τε τοὺς ἀδικοῦντας τιμωροῦμενοι, καὶ ὅσοι τοῖς ἐπιεικέσι τιμὰς δίδασιν. (216) Εἰ γὰρ ἅπαντες προθυμηθεῖεν ποιεῖν ἀγαθὸν τι τὸ κοινόν, τὰς τιμὰς καὶ τὰς δωρεὰς τὰς ὑπὲρ τούτων ζηλώσαντες, καὶ 25 πάντες ἀποσταῖεν τοῦ κακούργειν [ἢ κακὸν τι πράττειν], τὰς βλάβας καὶ τὰς ζημίας τὰς ἐπὶ τούτοις κειμένας φοβηθέντες· ἔσθ' ὃ τι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην εἶναι; οὐ τριήρεις ὄσας οὐδεμία πόλις Ἑλληνικὴ κέκτηται; 767 οὐχ ἐπιλίτας; οὐχ ἱππέας; οὐ προσόδους; οὐ τόπους; οὐ λιμένας; ταῦτα δὲ πάντα τί σώζει καὶ συνέχει; οἱ νόμοι. κατὰ γὰρ τούτους οὐσης τῆς πολιτείας ἐστὶ ταῦτα χρήσιμα τῷ κοινῷ. (217) Εἰ δὲ τοῦναντίον γένοιτο 5 τοῖς χρηστοῖς μὲν μηδ' ὅτι οὖν πλεόν, τοῖς δ' ἀδικοῦσιν ἀδεια, ὅσης Τιμοκράτης γέγραφε· πόση παραχὴ γένοιτ' ἂν εἰκότως; εὖ γὰρ ἴσθ' ὅτι τούτων ὧν διεξῆλθον κτημάτων, οὐδ' εἰ δις γένοιθ' ὅσα νῦν ἐστίν, οὐδ' ὅτι οὖν ἂν ὄφελος εἴη. Οὗτος τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ νόμῳ φαίνεται κακῶς ἐπιχειρῶν ἑμᾶς ποιεῖν, δι' οὗ τοῖς 10 ἀδικεῖν ἐπιχειροῦσιν οὐκ εἰσὶν αἱ τιμωρίαι.

218. Πάντων οὖν ἕνεκα τῶν εἰρημένων ἀξίον ὀργισθῆναι καὶ κολάσαι καὶ παραδείγματα ποιῆσαι τοῖς ἄλλοις,

utiles et præclaras leges tulerunt; æquum profecto est, etiam iis, qui leges ferunt modo illis contrario, manifesto irasci et punire. Scio autem Timocratem legem istam tulisse non minimam partem sua causa. multa enim in gerenda re-publica se carcere digna admittere putabat.

212. Illud quoque vobis narrabo, quod Solonem aliquando dixisse ferunt quum quendam accusaret, qui legem perniciosam rogarat. Dicitur enim iudicibus, quum reliqua accusasset, dixisse: lex est omnibus fere civitatibus, qui monetam adulterarit, ut capitis damnetur. Deinde interrogasse ille iudices, eane lex justa et laudabilis videretur, et quum affirmassent, (213) subjecisse: putare sese, argenti monetam privatorum pactorum causa repertam, sed leges monetam esse reipublicæ. iudices igitur oportere multo magis, si quis, quæ civitatis moneta sit, hanc corrumpat et adulterinam inferat, odisse et punire, quam si quis eam, quæ sit hominum privatorum. (214) atque ut probaret etiam majus esse delictum corrumpere leges, quam adulterare monetam, addidisse: multas civitates et aperte argento, quod sit ære et plumbo temperatum, utentes, esse incolumes neque illum ex ea re capere detrimentum, at si qui legibus malis uterentur et ratas corrumpi sinerent, eos nullos unquam non periisse. Huic igitur criminali etiam Timocrates nunc est obnoxius, et eam jure a vobis æstimationem nunc auferet, quam communit.

215. Itaque irascendum est omnibus qui leges turpes et improbas ferunt, maxime vero his, qui eas leges corrumpunt, a quibus vel magnitudo urbis vel humilitas pendet. Hæc vero quæ sunt? tum quæ injurios puniunt, tum quæ bonis honorem habent. (216) Nam si omnes de republica bene mereri studeant, honoribus et præmiis, quæ propterea dantur, incitati, et omnes maleficis abstineant, detrimenta et poenas sceleribus constitutas metuentes; quid prohibet rempublicam nostram esse amplissimam? nonne tot triremes, quot nulla Græca civitas, possidet? non gravis armaturæ milites? non equites? non redditus? non loca navalia? non portus? Hæc vero omnia quæ res tuetur et continet? leges. nam quum civitas secundum has administratur, hæc utilia sunt reipublicæ. (217) Si contra fiat bonis viris nullum commodum, et facinorosorum tanta sit impunitas, quantam Timocrates proposuit; quanta quæso vos perturbationis merito securura est? Satis enim scitis harum quas modo recensui copiarum, ne si duplicentur quidem, ullam fore utilitatem. Iste igitur lege sua vobis nocere manifesto conatur, qua fit, ut qui conentur male facere, impuniti maneant.

218. Propter omnia igitur, quæ diximus, irascendum ei est et supplicium infligendum, ut iste exemplo sit reliquis. nam talibus leni animo parcere, aut, etsi damne-

ὡς τὸ πρῶτος ἔχει τοῖς τοιούτοις, καὶ καταψηφίζεσθαι
15 μὲν, ὀλίγου δὲ τιμᾶν, ἐθίζειν καὶ προδιδάσκειν ἔσθ'
ἀδικεῖν ὁμᾶς ὡς κλειστότους.

25.

O KATA

ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ

A.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Πυθαγόρευος καὶ Σκάπων ἰδόντες Ἱεροκλέα φέροντα ἱερὰ
ἱμάτια, ἐφ' οἷς καὶ χρυσὰ γράμματα ἦν δηλοῦντα τοὺς ἀναθέν-
τας, ἀπάγουσι πρὸς τοὺς πρυτάνεις ὡς ἱερόσυλον, οἱ δὲ τῆ
5 ὑστεραία καθίστανται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. κάκεινος ὑπὸ τῆς
ἱερίας ἐφη πεμφθεὶς λαβεῖν τὰ ἱμάτια, ἵνα κομίσῃ πρὸς τὸ
ἱερὸν κυνηγέσιον. ἐνταῦθα Ἀριστογείτων γράφει ψήφισμα
πρῶτον μὲν ἀπροβοῦλευτον, ἔπειτα δεινότατον, καλεῖον, ἐάν
768 μὲν ὁμολογῇ τὰ ἱμάτια ἐξενεγκεῖν, ἀποθανεῖν αὐτὸν αὐτίκα,
ἐάν δ' ἀρνῆται, κρίνεσθαι. ἐξ οὗ συνέβαιεν αὐτῷ ὁμολογή-
σαντι μὲν τάληθες παρασχῆμα τεθνᾶναι, ἐξάρων δὲ γενομένων
5 μετ' ὀλίγον τοῦτο παθεῖν. τοῦτο τὸ ψήφισμα γραφόμενος πα-
ρανόμων Φανόστρατος ὁ Ἱεροκλέους τοῦ κινδυνεύοντος πατῆρ,
συγκατηγόρησάντος τοῦ Δημοσθένους, αἰρεῖ παρανόμων, καὶ
τιμᾶ τὸ δικαστήριον Ἀριστογείτονι πέντε τάλαντων. (2) Τοῦτο
μὲν δὴ πρῶτον δόλημα Ἀριστογείτονι γίνεται ἔπειτα Ἡγέ-
10 μονα γραφόμενος καὶ τὸν ἀγῶνα ἀποδόμενος, τὸ πέμπτον
μέρος μὴ λαβὼν τῶν ψήφων, ὧφλε χιλίας. οὐκ ἀποδότος δ'
αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐπισημμένην προθεσίαν διπλοῦται τὰ δόληματα
κατὰ τὸν νόμον, καὶ γίνονται δέκα τάλαντα καὶ δις χιλίαι δρα-
χμαί. Ἰπὲρ τούτων τῶν χρημάτων ἀπογράφει τι εἰς τὸ δημό-
15 σιον χωρίον ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χωρίον τοῦτο Εὐνόμος ἀνεῖται ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ, τῆνι αἰτιστάμενος τοῦ δολήματος, ὥστε ἐν
δέκα ἔτεσιν ἐκτίσαι τὸ σύμπαν, καθ' ἕκαστον ἔτος τιθεῖς τὸ
ἐπιβάλλον μέρος. δύο μὲν δὴ καταβολὰς ἀπῆνεγκε, τάλαντα
20 δύο καὶ δραχμὰς τετρακοσίας, τὸ δὲ λοιπὸν ὀφείλεται, τάλαντα
ὀκτώ καὶ δραχμὰς χιλίας καὶ ἑξακοσίας. (3) Δοκῶν οὖν ἔχειν ὁ
Ἀριστογείτων τοῦ λέγειν ἐξουσίαν καὶ μηκέτι ὀφείλειν, ἐπειδὴ
χρήστην ἀνέδεικε τῇ πόλει, καὶ ἐγράφετο πολλοὺς καὶ ἐδη-
25 μηγέρι, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μέχρι ἂν
ἐκτίσῃ, ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκούργου
ἐνέδειξαν ὡς οὐκ ἐξὸν λέγοντα. οὐκ ἐξαλλημιμένου τοίνυν ἐξ
ἀποσπόμενος Ἀριστογείτωνος, ἀλλ' ἔτι τοῦ δολήματος ἐγγε-
769 γραμμένου, χρήστου δὲ καταστάντος τοῦ τοῦ χωρίου ἀνησα-
μένου, ζήτημα συνίσταται, πότερον ὁ πριάμενος τὸ χωρίον
ὀφείλει μόνον ἢ καὶ ὁ πρῶτος δολῶν, ἄχρι ἂν ἐκτισθῇ τὸ
χρῆμα. (4) Περὶ μὲν δὴ τὰ δύο δόληματα τοῦτο συνίσταται τὸ
5 ζήτημα· φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ κατηγοροὶ καὶ τῶν ὀφείλων δόλημα
τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτο Ἀριστογείτων ἀντιτάμενος φησὶν
ἀδικῶς ἐγγεγράφθαι καὶ διὰ τοῦτο δίκην λαχεῖν Ἀρίστωνι τῷ
ἐγγράφοντι. Δημοσθένης δὲ καὶ Λυκούργος περὶ μὲν τοῦ δι-
10 καίου ἢ μὴ γεγενῆσθαι τὴν ἐγγράφην οὐδὲν λέγουσι, φασὶ δὲ
« ἔστιν Ἐπὶ τὸν Ἀρίστωνα, τότε Ἀριστογείτων μὲν ἐξαλειφθήσε-

DEMOSTHENESE.

tis, exiguum tamen iis multam irrogare, non aliud est,
quam consuefacere atque instituere quamplurimos, ut
vos injuriis afficiant.

25.

CONTRA

ARISTOGITONEM

ORATIO PRIMA.

LIBANII ARGUMENTUM.

1. Pythagelus et Scaphon, conspicati Hieroclem ferentem,
sacras vestes, quibus etiam aurea scriptura inerat eorum, qui
dedicarent, nomina significans, ad Prytanes abducunt ut sa-
crilegum. Qui quum eum postridie in conclonem duxissent,
ille se a sacrificalia missum eas acceptasse dicit vestes, ut fer-
ret ad sacram venationem. Tum Aristogiton decretum ro-
gat, primum sine senatus consulto, deinde atrocissimum,
jubens, si fateretur se vestes extulisse, eum interfici statim,
sin negaret, judicium de eo fieri. Unde accidebat, si fateretur
verum, ut statim occideretur, sin iret infitias, paulo
post hoc pateretur. Id decretum ut contra leges rogatum
quum accusasset Phanostratus Hieroclis rei pater, socio Demosthene,
condemnat ut contra leges rogatum, et judices causam aestimant Aristogitoni quinque talentis. (2) Hanc
igitur primam multam contrahit Aristogiton, deinde quum
Hegemonem accusasset, et causam pecunia accepta prodidisset,
quinta suffragiorum parte non accepta, mille drachmis
est multatus. Quum autem multam intra praesinitum tempus
non solvisset, ex lege duplicatae sunt multae, et decem
talenta facta et bis mille drachmae. Pro hac pecunia quodam
praedium suum publicat, idque praedium Eunomus emit,
frater ejus, compositione reddendae multae postulata, ut decem
annis universum solveret, quotannis convenienti parte nume-
rata. Ac duos quidem terminos praestitit, talenta duo et dra-
chmas quadringentas, reliqua debentur, talenta octo, mille
drachmas et sexcentas. (3) Quum igitur Aristogiton dicendi
habere sibi potestatem videretur et nihil amplius debere, debi-
tore pro se constituto reipublicae, et accusabat multos et con-
clonabatur, legibus etiam, qui aetario deberet, antequam solvis-
set, ignominiosum facientibus. Quapropter eum Lycurgus in-
dixit, ut qui conclones haberet, quum id ei facere non liceret.
Quia vero nondum ex arce delictus erat Aristogiton, sed multa
etiannum inscripta, et tamen emptor praedii debitor constitu-
tus fuerat; oritur quaestio, utrum emptor praedii duntaxat
debeat, an vero is etiam, qui primus multatus erat, eo usque
dum debitum solutum fuerit. (4) Atque haec de duabus mul-
tis controversia est, alunt autem accusatores, eum et ter-
tiam debere multam aetario, id quod Aristogiton non con-
cedit, seque per injuriam inscriptum esse asserit propterea
que diem Aristoni dixisse inscriptori. Demosthenes autem et
Lycurgus, justane an injusta fuerit inscriptio, in medio re-
linquunt; sed alunt, « si Aristogiton Aristonem vicierit, tum

26

ται, ἐκεῖνος δὲ ἐγγραφήσεται κατὰ τὸν νόμον, πρὶν δὲ κριθῆ-
 ναι τὸ πρᾶγμα, οὐ προσήκει λέγειν τὸν τάχα δικαίως ἐγγεγραμ-
 μένον καὶ ψευδῶς ἐγκαλοῦντα τῷ Ἀρίστῳ. » (4) Ταῦτα μὲν
 15 δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως. ἐνηγώνισται δ' αὐτοῖς ὁ Λυ-
 κούργος ἔτε πρότερος λέγων· τῷ Δημοσθένει δὲ περὶ μὲν τού-
 των βραχὺς πάνυ λόγος γέγονεν ὡς προειλημμένων, ὃ δὲ ὅλος
 αὐτῷ λόγος τοῦ Ἀριστογείτονος βίου κατηγορίαν περιέχει.
 20 δ. Διονύσιος δὲ ὁ Ἁλικαρνασεὺς οὐ δέχεται τούτους τοὺς λό-
 γους Δημοσθένους εἶναι, ἐκ τῆς ἰδέας τεκμαιρόμενος. οἱ δὲ φα-
 σιν ἐπιτήδες τὸν ῥήτορα τοιοῦτω χαρακτῆρι κεχρησθαι, ζηλώ-
 25 σαιτα Λυκούργον εὐδοκίμουνα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. οἱ δὲ,
 ἐπειδὴ κατὰ τὸν τῆς ἡλικίας χρόνον εἰς τὴν πρωτολογίαν ἔλαβε
 Λυκούργος καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἐχρήσατο, ὁ Δη-
 μοσθένης ἠναγκάσθη λοιπὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν καὶ πε-
 ριοδικῶς. ἄλλοι δὲ τὸν μὲν πρότερον δέχονται Δημοσθένους
 770θεῖναι, τὸν δὲ δεύτερον οὐδαμῶς, οὐδὲν ἀξίον ἔχοντα τοῦ ῥή-
 τορος.

ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Α.

1. Πάλαι καθήμενος, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ κατη-
 γοροῦντος ἀκούων ὥσπερ ὑμεῖς Λυκούργου, τὰ μὲν ἄλλα
 καλῶς αὐτὸν ἠγούμην λέγειν, ἐν δὲ τεθαύμακα ὄρων
 ὑπερδισταίνόμενον, εἰ ἀγοοῖ τούθ', ὅτι οὔτε παρὰ τοὺς
 5 ὑπ' ἑαυτοῦ λόγους εἰρημένους οὔτε παρὰ τοὺς ὑπ' ἐμοῦ
 μέλλοντας βηθήσεσθαι τὰ τουτοῦ τοῦ ἀγῶνος ἔστι
 δίκαια ἰσχυρὰ, ἀλλ' ὡς ἂν ἕκαστος ὑμῶν ἔχη πρὸς τὸ
 ἢ δυσχεραίνειν ἢ προσέσθαι πονηρίαν. (2) Καὶ ἔγωγ'
 10 ὑπολαμβάνω τὴν μὲν κατηγορίαν καὶ τὸ τῶν λόγων
 πλῆθος ἔθους ἔνεκα καὶ τῆς ὑμετέρας ἀκροάσεως δεῖν
 ποιήσασθαι, κεκρίσθαι δὲ τουτοῦ τοῦ πρᾶγμα πάλαι ὑπὸ
 τῆς ἕκαστου φύσεως οἰκοθεν, καὶ νυνὶ εἰ μὲν εἰσιν ὑμῶν
 οἱ πλείους οἳ τοὺς πονηροὺς φιλεῖν καὶ σώζειν, μάτην
 15 ἐβραβυδηκότας ἡμᾶς ἔσσεσθαι, εἰ δ' οἳοι μισεῖν, δίκην,
 ἂν θεὸς θέλῃ, τουτόν δώσειν.

3. Πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων καὶ πάντων καλῶς,
 οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ἃ γ' ἐμοὶ φαίνεται.
 20 ἐμοὶ γὰρ οὐδ' ὅτι οὖν εἰκέναι δοκεῖ τοῖς ἄλλοις ὃ παρῶν
 ἀγῶν. σκοπεῖτε δ' οὐτωσί: πρὸς ἅπαντ' ἔργονται τὰ
 δικαστήρια οἱ μὲν δικασταὶ παρὰ τοῦ κατηγοροῦ καὶ
 771 τοῦ φεύγοντος τὸ πρᾶγμα μαθησόμενοι, περὶ οὗ
 δεήσει τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν αὐτοὺς, οἱ δ' ἀντίδικοι μεθ'
 ἑαυτοῦ δείξων ἕκαστος ὄντα τὰ τῶν νόμων δίκαια
 ἰσχυρὰ. (4) τὰ δὲ τουτοῦ τοῦ ἀγῶνος πῶς ἔχει; οἱ μὲν
 5 δικάζοντες ὑμεῖς ἤκατε μᾶλλον ἡμῶν τῶν κατηγορῶν
 εἰδότες καὶ ὀφελόντα τῷ δημοσίῳ τουτόν καὶ ἐγγε-
 γραμμένον ἐν ἀκροπόλει καὶ οὐκ ἔξδν αὐτῷ λέγειν.
 ὡςθ' ἕκαστον ὑμῶν κατηγοροῦ τᾶξιν ἔχειν καὶ τὸ πρᾶγμα
 10 εἰδέναι, μὴ μαθεῖν δεῖσθαι. (5) ὃ δὲ κρινόμενος τῶν μὲν
 εἰς σωτηρίαν φερόντων ἀλλ' οὐδ' ὅτι οὖν πάρεστιν ἔχων,
 οὐ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος λόγους δικαίους,
 οὐ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀνθρώπων, οὐκ ἀλλ' οὐδ' ὅτι οὖν
 ἀγαθόν. δι' ἃ δ' ἂν καὶ μηδ' ὅτι οὖν ἀδικῶν τις
 15 ἔδεισε, διὰ ταῦθ' οὕτως οἴεται σωθῆσεσθαι. ἐν γὰρ

Aristogitone expuncto illum ex lege inscriptum iri, priusquam
 autem de re iudicium fiat, non decere eum in publico verba
 facere, qui iure fortasse ait inscriptus et falso accuset Aristo-
 nem ». (5) Hæ sunt questiones argumenti, in quibus certavit
 Lycurgus priores in dicendo partes obtinens, Demosthenes
 autem breviter eas omnino attingit, ut ante occupatas, sed
 tota ejus oratio vitæ Aristogitonis accusationem continet.

6. Dionysius Halicarnassensis negat has orationes Demo-
 sthenis esse, conjectura ex genere dicendi capta. alii dicunt
 de industria oratorem tali forma esse usum, æmulatione Ly-
 curgi gloria florentis apud Athenienses. alii, quom ratione
 ætatis primas in dicendo partes obtinisset Lycurgus et
 omnibus ipse argumentis fuisset abusus, Demosthenem tum
 coactum esse causam agere artificiosius et circumductionibus
 includere. alii, priorem ut Demosthenicam admittunt, po-
 steriorem nequaquam, quod nihil habeat hoc oratore di-
 gnum.

IN ARISTOGITONEM ORATIO I.

1. Jam dudum, iudices, dum sedebam et accusantem
 audiebam ut vos Lycurgum, cetera quidem præclare eum
 dicere putavi, sed unum miror, quom vehementer contem-
 dentem viderem, ignoretne illud, causæ hujusce æquitatem
 nec propter orationem a se habitam nec propter hanc a me
 habendam esse firmam, sed ejus pendere vires ex consue-
 que vestrum vel odio vel venia improbitatis. (2) Atque
 ego sane existimo accusationem verborumque copiam, quia
 consuetudo poscit et ut vos audiat, esse adhibendam, sed
 hujus negotii iudicium jam dudum pro suo quemque ingenio
 sua sponte attulisse, et nunc si plures sitis, qui ametis
 improbos et tueamini, frustra fore ut garriverimus, sin
 oderitis, pœnas istum, si deus voluerit, daturum esse.

3. Quom autem multa verba facta sint eaque præclare
 omnia; non tamen dicere dubitabo, quid mihi videatur.
 Ego causam hanc nulla re similem esse puto ceteris. quod
 ita esse, sic intelligetis: ad omnia iudicia veniant iudices
 rem ex accusatore et reo cognituri, de qua iis erit pronun-
 tiandum, adversariorum uterque ostensurus se præsidia
 legum habere firma. (4) Hujus autem causæ quæ ratio
 est? Vos controversiæ iudices adestis magis, quam nos
 accusatores, gnari et ærarium esse istum et inscriptum in
 arce et non licere ei in publico dicere. Itaque vestrum
 quique accusatoris vicem obtinet et causam novit, non
 necesse habet eam cognoscere. (5) Reus autem præsidii
 prorsus nihil habet ad incolumitatem, non causæ defensionem
 justam, non vitam suam humaniter actam, non aliud
 boni quicquam. sed quæ ei, etiam si leges nequiquam viola-
 ret, terrorem incuterent, per ea se fore incolumem arbitra-

τῇ τῆς πονηρίας ὑπερβολῇ τὴν ἑπίδα τῆς σωτηρίας
 ἔχει. (8) Οὕτω δ' ἐχόντων τούτων, δοκεῖ μοι τις οὐκ ἂν
 ἀμαρτεῖν εἰπὼν ὅτι νυνὶ κρίνεται μὲν Ἀριστογείτων,
 δοκιμάζεσθε δὲ καὶ κινδυνεύετε ὑμεῖς περὶ δόξης. εἰ
 20 μὲν γὰρ ὀφθῆσατε ἐπὶ τοῖς οὕτω φανεροῖς καὶ μεγάλοις
 ἀδικήμασιν ὀργιζόμενοι καὶ τιμωρούμενοι· δόξετε τοῦθ'
 ἕπερ ἔστέ, δικασταὶ καὶ φύλακες τῶν νόμων εἰσεληλυ-
 θῆναι. (7) εἰ δ' ἕτερόν τι περιέσται τούτων, ὃ μηδεὶς
 25 μὲν ἂν αὐτὸς πεποιηκέαι φῆσειεν, ἐν δὲ ταῖς ψήφοις
 εὐρεθῆσεται· δέδοικα μὴ δόξητέ τισι τὸν αἰεὶ βουλόμενον
 εἶναι πονηρὸν τῶν ἐν τῇ πόλει παιδοτριβεῖν. ἀσθενὴς
 μὲν γὰρ ἔστιν ἅπας ὁ πονηρὸς καθ' ἑαυτόν, ὃ δ' ἂν
 ὑμεῖς προσθῆσθε, οὗτος ἰσχυρὸς γίγνεται. ἔστι δὲ
 772 τοῦτο τῶ μὲν λαβόντι παρ' ὑμῶν ἐργασία καὶ δυναστεία,
 ὑμῖν δὲ τοῖς δοῦσιν ὄνειδος. (8) Βουλομένην δ' ἂν, ὃ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ περὶ τῶν ἰδίων ἐμὲ τῶν
 τούτου λέγειν, σπουδάσαντας ὑμᾶς ἐξετάσαι διὰ βρα-
 χέων εἰς ὄσπιν αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν προῆχε τὴν πόλιν
 5 δημοσίᾳ πάντα τὰ τοιαῦτα θηρία, ὧν μέσος καὶ τελευ-
 ταῖος καὶ πρῶτός ἐστιν οὗτος. (9) Καὶ τὰ μὲν ἄλλα
 ἔασω, ἀλλ' εἰς τὰς ἐκκλησίας ἀναβαίνουσιν (ἐν αἷς
 ὑμεῖς γνώμης ἀπόδειξιν, οὐ πονηρίας τοῖς λέγουσι
 10 προ(θητε) τόλμαν καὶ κραυγὴν καὶ ψευδεῖς αἰτίας καὶ
 συκοφαντίαν καὶ ἀναισχυντίαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα
 συνεσκευασμένοι, ὧν οὐκ ἂν εὔροι τις ἐναντιώτερα τῶ
 βουλευέσθαι, νομίζω δὲ οὐδ' ἂν αἰσχίω. Καὶ τοῦτοις
 τοῖς αἰσχροῖς ἀπάντων τῶν τῆς πόλεως καλῶν περιείσι,
 15 τῶν νόμων, τῶν προέδρων, τοῦ προγράμματος, τῆς
 εὐκοσμίας. (10) Εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα βούλεσθε καὶ
 μετὰ τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποιῶσιν ὀδῶν
 βαδίξει καὶ ἔξιν δεῖ. εἰ δ' ἐπανορθώσασθαι ταῦτ' ἔτι
 20 καὶ νῦν οἴεσθε χρῆναι καὶ τὰ προειμένα πόρρω καὶ
 πολλὴν ἤδη χρόνον αἰσχρῶς καὶ κακῶς ὑπὸ τούτων
 διακείμενα βελτίω ποιῆσαι· πάντα τὰ τοιαῦτα ἔβη
 παριδόντας ὑμᾶς τήμερον ὀρθῶς δεῖ δικάσαι, (11) τὴν
 τὰ δίκαια ἀγαπῶσαν Εὐνομίαν περὶ πλείστου ποιη-
 25 σαμένους, ἣ πάσας καὶ πόλεις καὶ χώρας σώζει, καὶ
 τὴν ἀπαραίτητον καὶ σεμνὴν Δίκην, ἣν ὁ τὰς ἀγιωτά-
 τας ἡμῖν τελετὰς καταδείξας Ὀρφεὺς παρὰ τὸν τοῦ
 Διὸς θρόνον φησὶ καθημένην πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων
 ἐφορᾶν, εἰς ἑαυτὸν ἕκαστον νομίσαντα βλέπειν οὕτω
 773 ψηφίζεσθαι, φυλαττόμενον καὶ προορώμενον μὴ κα-
 ταισχύναι ταύτην, ἥς ἐπώνυμός ἐστιν ὑμῶν ἕκαστος ὁ
 αἰεὶ δικάζειν λαχών, πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει καλὰ καὶ
 5 δίκαια καὶ συμφέροντα φυλάττειν καὶ ταύτην τὴν
 ἡμέραν παρακαταθήκην ἔνορκον εἰληφὸς παρὰ τῶν
 νόμων καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῆς πατρίδος. (12) Ὡς
 εἰ μὴ τοῦτον ἔξετε τὸν τρόπον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς συνήθους
 εὐθιείας εἰσεληλυθότες καθεδείσθε· φοβοῦμαι μὴ τὸ
 10 πρᾶγμα εἰς τοῦναντίον περιστῆ καὶ δοκοῦντες ἡμεῖς
 Ἀριστογείτωνος κατηγορεῖν, ὑμῶν κατηγοροῦντες φα-
 νώμεν. ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον ἡμῶν δεξιάντων τὴν
 τούτου πονηρίαν μὴδὲν ὑμεῖς φροντίσσητε, τοσοῦτον

tur. spem enim salutis suæ in eximia improbitate collocat.

(6) Quæ quum ita sint, recte dici possit, opinor, reum quidem esse nunc Aristogitonem, iudicium autem fieri de vobis et existimationem agi vestram. nam si iracundiam in adeo magnis et manifestis sceleribus declarabitis et severitatem vestram; ut iudices esse vos et legum custodes, ut estis, ingressos putabunt. (7) si alterum plus valuerit, quod etsi nemo se fecisse fateatur, in suffragiis tamen apparebit; vereor, ne eos, qui quovis tempore velint esse improbi in urbe, instituere quibusdam videamini. omnes enim improbi per se infirmi sunt, quem vero vos fovetis, hic fit potens. hoc ei, cui hæc licentia contigit, quæstum et potentiam auget, vobis ejus licentiæ auctoribus est opprobrio. (8) Priusquam autem, Athenienses, de privatis istius factis dicam, vos diligenter expendere velim paucis, in quantum dedecus et ignominiam civitatem publice conjecerint omnes istiusmodi belluæ, quarum medius et postremus et primus iste est. (9) Qui quæ reliqua perpetrent prætereo, sed in conciones ascendunt (in quibus vos sententiæ dictionem, non improbitates oratoribus proponitis) audacia et vociferatione et falsis criminationibus et calumnia et impudentia et omnibus ejus generis rebus instructi, quæ deliberantibus sunt omnium inimicissimæ et mea sententia turpissimæ. Quibus probris omnia civitatis decora superant, leges, præsides, programma, disciplinam. (10) Quod si vos illa approbabit et si vestro consilio fiunt; pergunt via sua nec prohiberi debent. sin ea corrigenda vel nunc esse ducitis, et quæ neglecta prolabantur et longo jam tempore turpiter ab istis et male divexata sunt, restituenda; omnes hujus generis mores hodie debetis despiciere et vere judicare, (11) et æquitatis amicam Eunomiam maximi facientes, quæ omnes et urbes et regiones tuetur, et inexorabilem et venerandam Justitiam, quam qui sanctissima initia nobis monstravit Orpheus solio Jovis assidentem omnia facta hominum dicit intueri, unusquisque in se deligere putans oculos, ita sententiam ferre, ut caveat et provideat, ne eam pudefaciat, a qua cognomen habetis singuli, qui sorte iudices quocunque tempore delecti estis, omnium civitatis decorum et jurum et commodorum custodiam etiam hodierno die sibi creditam jurejurando interposito nacti a legibus et republica et patria. (12) Quod ni ita eritis animati, sed pro solita facilitate ingressi sedebitis; vereor ne res in diversum vertatur, et nos dum Aristogitonem accusare videamur, vos accusemus. Quo enim evidentius ostensam a nobis istius

μειζον ἢ καθ' ἑμῶν αἰσχύνῃ γενήσεται. Καὶ περὶ μὲν
15 τούτων ἱκανά.

13. Πάνυ δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ πάσης οἰ-
κειότητος ἐρῶ τάληθῃ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις ὁρῶν ὑμᾶς κατατάττοντάς με καὶ προχειρι-
ζομένους ἐπὶ τὴν τούτου κατηγορίαν, ἠχθόμην καὶ μὴ
20 τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς οὐκ ἠβουλόμην. οὐ γὰρ
ἠγνόουν ὅτι ὁ ποιήσας τι τοιοῦτον παρ' ὑμῖν καὶ παθῶν
ἀπέργεται, εἰ δὲ μὴ τηλικούτον ὥστε εὐθὺς αἰσθῆσθαι,
ἀλλ' ἔαν πολλὰ τοιαῦτα ποιῆ καὶ μὴ παύηται, ταχὺ
γνώσεται. ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἠγούμην εἶναι πείθεσθαι
25 τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν. (14) Τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς
ἐνδείξεως καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτὸν, ὅπερ πεποίηκε,
Λυκούργον ἐρεῖν ἠγούμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πο-
νηρίας τῆς τούτου τοῦτον ἑώρων προσκαλούμενον, ἃ δὲ
καὶ λογιζέσθαι τοὺς ὑπὲρ πόλεως καὶ νόμων βουλευομέ-
774νοὺς προσήκει καὶ σκοπεῖσθαι δεῖ, ταῦτα προηρούμην
εἰπεῖν, καὶ νῦν ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι. Δότε δ', ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δότε καὶ συγχωρήσατέ μοι πρὸς
Διὸς, ὡς πέφυκα καὶ προήρημαι, περὶ τούτων δια-
5 λεχθῆναι πρὸς ὑμᾶς. καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυ-
ναίμην.

15. Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικρὰν, φύσει
καὶ νόμοις διοικεῖται. τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν
10 ἄτακτον καὶ κατ' ἄνδρα ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι
κοινὸν καὶ τὸ τεταγμένον ταῦτό πᾶσιν. Ἡ μὲν οὖν φύσις,
ἂν ᾗ πονηρὰ, πολλὰκίς φαῦλα βούλεται, διόπερ τοὺς
τοιοῦτους ἐξαμαρτάνοντας εὐρήσατε. (15) οἱ δὲ νόμοι
τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται,
15 καὶ τοῦτο ζητοῦσι, καὶ ἐπειδὴν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο
πρόσταγμα ἀπεδείχθη, πᾶσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ'
ἔστι νόμος, ᾧ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλὰ,
καὶ μάλιστα' ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον
θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ
20 τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ
συνθήκη κοινὴ, καθ' ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ
πόλει. (17) Ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν
τῆς ἐνδείξεως δίκαιοι ἄπασιν ἕάλωκεν, ἕτερος δ' οὐδεὶς
25 ἔστιν ἀνεκτὸς αὐτῶ λόγος, περὶ τούτων βραδὶον διδάξαι.
δυοῖν γὰρ ὄντων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἰὼν ἕνεκα πάντες
τίθενται οἱ νόμοι, τοῦ τε μηδένα μηδὲν ὁ μὴ δίκαιόν
ἔστι ποιεῖν, καὶ τοῦ τοὺς παραβαίνοντας ταῦτα κολα-
ζομένους βελτίους τοὺς ἄλλους ποιεῖν, ἀμφοτέροις τού-
τοις ὁστος ἕνοχος ὧν φανήσεται. ἐπὶ μὲν γὰρ οἷς ἐξ
775ἀρχῆς παρέβη τοὺς νόμους, τὰ ὀφλήματ' αὐτῶ γέγονεν,
ἐπὶ δ' οἷς οὐκ ἐμμένει τούτοις, νῦν ἐπὶ τὴν παρ' ἑμῶν
ἀγεται τιμωρίαν, ὥστε μηδεμίαν καταλείπεσθαι πρό-
φασιν δι' ἣν ἂν τις αὐτὸν ἀφείη. (18) Οὐδὲ γὰρ αὖ
5 τοῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὡς ἀρ' ἐκ τούτων οὐδὲν ἡ πόλις βλέ-
πεται. ἐγὼ γὰρ, ὅτι μὲν πάντ' ἀπόλλυται τὰ τῆς
πόλεως ὀφλήματα, εἰ τὰ τούτου σοφίσματα προσδέξεσθε,
καὶ ὅτι, εἰ ἀρα δεῖ τινὰς ἐκ τῶν ὀφειλόντων ἀφιέναι,

improbisatem vos non curaveritis, eo majus dedecus susci-
pietis. Ac de his hactenus.

13. Omnino autem, Athenienses, familiarissime agam
vobiscum et vera dicam. Ego in concionibus quum viderem
constitui me a vobis et deligi ad istius accusationem; aere
tuli, et, ita me Jupiter diique omnes ament, abhorruui. neque
enim ignorabam eum, qui tale munus apud vos obisset, non
sine malo abiturum, quod si non tantum esset, ut stathm
sentiretur, at si saepe fecisset nec desisteret, celeriter eum
cogniturum. necesse tamen esse duxi vestris parere volun-
tatibus. (14) Ac delationis quidem et legum locos ipsam,
id quod fecit, Lycurgum exposituram putabam eumque
testes improbitatis istius citare videbam, quæ autem et
cogitare eos, qui de republica et legibus deliberant, decet
et considerare convenit, ea dicere institui, et ad illa expli-
canda nunc aggrediar. Per Jovem autem oro vos, date,
Athenienses, date et concedite mihi, ut natura mea fert
utque institui, de illis rebus disserendi facultatem. etenim
haud aliter possim.

15. Universa vita hominum, Athenienses, sive magnam
urbem incolant sive parvam, natura et legibus regitur. ac
natura quidem eorum confusa est et a peculiari pendet ingenio.
leges autem communes et ordinatæ sunt eadem universis.
Quod si prava natura fuerit, sæpe mala vult, quare tales in
delicta ruere invenietis. (16) Leges autem æqua et ho-
nesta et utilia volunt et quærunt. quæ inventa si fuerint;
commune hoc mandatam est, omnibus par et æquabile,
atque ea lex est, cui parere omnes debent quum propter
multa tum hac de causa potissimum, quod omnis lex inven-
tum est et donum deorum, decretum hominum sapientium,
correctio delictorum quæ de industria et fortuito commit-
tuntur, civitatis commune pactum, cui vivere convenienter
omnes, qui sunt in urbe, debent. (17) At vero Aristogi-
tonem nunc omni jure delationis esse convictum neque
ullam ei restare tolerabilem excusationem, hoc facile po-
test ostendi. Quum enim res duæ sint, Athenienses, pro-
pter quas omnes feruntur leges, tum ut ne quisquam injusti
aliquid agat, tum ut iis, qui hoc violarunt, punitis alii
meliores reddantur; utroque nomine supplicium de isto
sumendum esse apparebit. nam et propter leges violatas
ab initio, mulctatus est, et quia mulctam inflictam negligit,
eo nunc apud vos pænæ de eo expetuntur, ut nulla reliqua
sit defensio, propter quam quis enim absolvere possit. (18)
Neque enim illud contra dici potest, hoc reipublicæ non
nocere. nam ego, omnes interciderere mulctas reipublicæ,
si cavillationes istius approbabitis, et si qui forte ærarii
dimittendi sunt, humanissimos et optimos et minime ob

τοὺς ἐπεικαστάτους καὶ βελτίστους καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς
 10 ἥμισθα δεινοὶς ὠφληκότας, τοὺτους ἀριεῖναι δεῖ, οὐχὶ
 τὸν πονηρότατον καὶ πλείστῃ ἡμαρτηκότα καὶ δικαιοτάτῃ
 ὠφληκότα καὶ ἐπὶ τοῖς δεινοτάτοις (19) (τί γὰρ ἂν γέ-
 νοιτο συκοφαντίας καὶ παρανομίας δεινότερον, ἐφ' οἷς
 ἀμφοτέροις οὕτως ὠφληκεν;) καὶ ὅτι οὐδ' εἰ πᾶσι τοῖς
 15 ἄλλοις ἀφίετε, οὐχὶ τῷ βιαζομένῳ δήπου συγχωρῆσαι
 προσήκει (ἕβρις γὰρ δὴ τοῦτό γε), καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα
 ἔασω, ἀλλ' ὅτι καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων
 κόσμος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συνταράττεται καὶ δια-
 20 φθείρεται κατὰ τοῦτον, καὶ τοῦτ' οἴμαι σαφῶς ὑμῖν
 ἐπίδειξιν. (20) Λέξω δὲ οὔτε καινὸν οὔτε περιττὸν
 οὐδὲν οὐτ' ἴδιον, ἀλλ' ὅ πάντες ὑμεῖς ἴστε ὁμοίως ἑμοί.
 εἰ γὰρ τις ὑμῶν ἐξετάσαι βούλεται τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον
 καὶ τὸ ποιοῦν τὴν βουλήν συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν
 25 ἐκκλησίαν ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς
 ἑνας ἀρχὰς ταῖς νέαις ἐκούσας ὑπεξίναμι, καὶ πάντα δι'
 ὧν ἡ πόλις οἰκεῖται καὶ σώζεται γίνεσθαι τοὺς νόμους
 εὐρήσει τούτων αἰτίους καὶ τὸ τοῦτοις ἅπαντας πείθε-
 σθαι, ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων, καὶ ἐκάστῳ δοθείσης
 77 βέξουσας ὅ τι βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία
 οἴχεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν
 ἂν διενέγκαι. (21) Τί γὰρ ἂν τοῦτον αὐτὸν οἴεσθε ποιή-
 5 σαι λυθέντων τῶν νόμων, ὅς ὄντων κυρίων τοιοῦτός ἐστιν;
 Ἐπειδὴ τοίνυν οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμολογοῦνται
 σώζειν τὴν πόλιν· δεῖ πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅς-
 περ ἂν εἰ καθῆσθε ἐράνου πληρωταί, τὸν μὲν πειθόμενον
 τοῦτοις ὡς φέροντα τὴν τῆς σωτηρίας φορὰν πλήρη τῇ
 10 πατρίδι τιμᾶν καὶ ἐπαινεῖν, τὸν δ' ἀπειθοῦντα κολάζειν.
 (22) Ἐρανός γάρ ἐστι πολιτικὸς καὶ κοινὸς πάνθ', ὅσα
 ταξάντων τῶν νόμων ἕκαστος ἡμῶν ποιεῖ. ὅν ὁ λέπιων,
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλὰ καὶ καλὰ καὶ σεμνὰ καὶ
 15 μεγάλα ὑμῶν ἀφαιρεῖται καὶ διαφθείρει τὸ καθ' αὐτόν.
 (23) ὧν ἐν τῇ δύο ἐρῶ παραδείγματος ἕνεκα, τὰ γνωρι-
 μώτατα : τὸ τὴν βουλήν τοὺς πεντακοσίους ἀπὸ τῆς
 ἀσθενοῦς τοιαυτῆς κηκλίδος τῶν ἀποβρήτων κυρίαν
 εἶναι καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας ἐπειεῖναι, τὸ τὴν ἐξ Ἀρείου
 20 πάγου βουλήν, ὅταν ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾷ καθεζομένη
 περισχοινίσθαι, κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐφ' ἑαυτῆς εἶναι
 καὶ ἅπαντας ἐκποδῶν ἀποχωρεῖν, τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπάσας,
 ὅσας οἱ λαχόντες ἀρχοῦσιν ὑμῶν, ἅμα τῷ τὸν ὑπέρτερον
 25 εἰπεῖν « μετὰστῆτε ἔξω » τῶν νόμων κρατεῖν, ἐφ' οἷς
 εἰς ἐπέμφοθησαν, καὶ μὴ τοὺς ἀσελεγεστάτους βιάζεσθαι,
 ἀλλὰ μυρία. (24) Πάντα γὰρ τὰ σεμνὰ καὶ καλὰ, καὶ
 δι' ὧν ἡ πόλις κοσμεῖται καὶ σώζεται, [οὔτοι φυλάτ-
 777 τουσιν] ἡ σωφροσύνη, ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς
 πρεσβυτέρους ὑμῶν, ἡ παρὰ τῶν νέων, αἰσχύνη, ἡ
 εὐταξία, τῇ τῶν νόμων προσθήκῃ τῶν αἰσχρῶν περιέσσι,
 τῆς ἀνασχυντίας, τῆς θρασύτητος, τῆς ἀναιδείας.
 ἰταμὸν γὰρ ἡ πονηρία καὶ τολμηρὸν καὶ πλεονεκτικόν,
 5 καὶ τούναντιον ἡ καλοκαγαθία ἡσύχιον καὶ ἄνηρτον
 καὶ βραδύ καὶ δεινὸν ἔλαττωθηναί. Τοὺς νόμους οὖν
 δεῖ τηρεῖν καὶ τοῦτοις ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀεὶ δικά-
 ζοντα ὑμῶν. μετὰ γὰρ τούτων οἱ χρηστοὶ τῶν πο-

atrocia delicta mulctatos hos esse dimittendos, non homi-
 nem improbissimum et vitijs coopertum et justissime mul-
 ctatum et ob gravissima scelera, (19) (quid enim fieri
 possit calumnia et violatione legum, propter quarum
 utramque iste mulctatus est, atrocius?) et ut aliis omnibus
 remittatis, vim tamen facienti non dandam esse veniam
 (ea enim contumelia est), denique quæ sunt ejus generis,
 omnijs prætereo, sed illud, omnem etiam reipublicæ et
 legum ornatum conturbari et everti, quantum iste potest,
 id quoque ego me vobis evidenter ostensurum arbitror.
 (20) Dicam autem nec novum nec eximium nec peculiare
 quicquam, sed quod nostis omnes æque mecum. Si
 quis enim vestrùm indagare vult, quæ tandem causa sit
 quidve moveat, ut senatus conveniat, ut populus in con-
 cionem ascendat, ut judicia frequententur, ut veteres ma-
 gistratus novis libenter cedant, ut omnia postremo per quæ
 urbs regitur et conservatur, fiant; leges in causa esse et
 omnium obedientiam inveniet, quoniam, si hæ solvuntur
 et pro sua cuique vivendi libidine licentia datur, non res-
 publica duntaxat interit, sed nihil etiam inter nostram et
 belluarum vitam interesset. (21) Quid enim istum ipsum
 facturum putabitis abrogatis legibus, qui vigentibus illis
 talis est? Quum autem in confesso sit leges proxime secun-
 dum deos conservatrices esse reipublicæ; decet omnes vos,
 perinde ac si ad eranium (officium mutuum) explendum se-
 deretis, obtemperantem aliquem illis, ut qui salutis con-
 tributum ferat integrum patriæ, honorare et laudare, con-
 tumacem punire. (22) Eranus enim civilis et communis
 sunt omnia, quæ ex constitutione legum quisque facimus.
 quem qui negligit, Athenienses, multa et præclara et splen-
 dida et magnifica vobis eripit et, quantum potest, corrup-
 pit. (23) Quorum unum alterumve, quæ notissima sunt,
 exempli gratia proferam: senatus quingentorum, propter
 infirmos tales cancellos secreto deliberandi potestatem habet
 et privatorum arcendorum, senatus Areopagiticus, quum
 in porticu regia sedenti funiculus obtenditur, tranquillitate
 magna et solitudine fruitur et omnes e medio excedunt,
 magistratus omnes, quos il gerunt e vobis, quibus illi sortito
 obtigerunt, simulac minister egrediendum esse foras jus-
 serit, legum sunt compotes, quarum exercendarum causa
 intromissi sunt, et importunissimi per vim non intrant, alia
 sexcenta. (24) Omnia enim præclara et augusta, et ea, per
 quæ urbs ornatur et conservatur, modestia, erga parentes
 et natu majores adolescentiæ verecundia, disciplina, legum
 adjumento sunt turpibus superiora, impudentia, audacia,
 impudicitia. nam temeraria res est improbitas et audax et
 violenta, contra bonitas tranquilla et dubia et tarda et damni
 patiens. Leges igitur tuendæ sunt eoque a vobis, quotiescun-
 que judices estis, confirmandæ. harum enim auxilio boni-

νηρῶν περιβίαισι. (26) Εἰ δὲ μή· λελυται πάντα, ἀνέμκται, συγχεύεται, τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδε-
 10 στάτων ἢ πόλις γίγνεται. Φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, εἰ
 ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν Ἀριστογείτονος τὸλμαν
 καὶ ἀναίτηντιαν λαδῶν, καὶ διαλογισάμενος ταυθ'
 ἀπερ οὗτος, ὅτι ἐξεσι καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν μέχρη παν-
 15 τὸς ὅ τι ἂν βούληται τις ἐν δημοκρατίᾳ (ἐάνπερ τοῦ
 ποιός τις εἶναι δόξει ὁ ταῦτα ποιῶν ὀλιγωρήσῃ) καὶ οὐ-
 δεῖς ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἀδικημάτων εὐθὺς αὐτὸν ἀποκτεί-
 νει, (28) εἰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ μὴ λαχὼν τῷ λαχόντι
 καὶ ὁ μὴ χειροτονηθεὶς τῷ χειροτονηθέντι ἐξ Ἰσοῦ ζητοίη
 20 εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν μετέχειν, καὶ θλωσ μὴ νέος, μὴ
 πρεσβύτερος τὰ προσήκοντα πράττοι, ἀλλὰ πᾶν τὸ
 τεταγμένον ἐξελάσας ἕκαστος ἐκ τοῦ βλοῦ τὴν ἑαυτοῦ
 βούλησιν νόμον, ἀρχὴν, πάνθ' ὑπολαμβάνοι, εἰ ταῦτα
 ποιῶμεν ἔστι τὴν πόλιν οικεῖσθαι; τί δέ; τοὺς νόμους
 25 κυρίου εἶναι; πόσην δ' ἂν οἰεσθε βίαν καὶ ὕβριν καὶ
 παρανομίαν ἐν ἀπάσῃ τῇ πόλει καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέ-
 ραν γίνεσθαι καὶ βλασφημίαν ἀντὶ τῆς νῦν εὐφημίας
 καὶ τάξεως; (27) Καὶ τί δεῖ λέγειν ὅτι τοῖς νόμοις ἀπαντα
 178χοσμεῖται καὶ τῷ τούτοις πείθεσθαι; ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ
 πάντων ἄρτι κληρουμένων Ἀθηναίων, καὶ πάντων εὐ-
 οἶδ' ὅτι βουλομένων εἰς τοῦτο λαχεῖν τὸ δικαστήριον,
 5 μόνου δικάζεσθ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε, εἴτ' ἀπε-
 κληρώθητε. ταῦτα δὲ οἱ νόμοι λέγουσιν. εἴθ' ὑμεῖς
 αὐτοὶ κατὰ τοὺς νόμους ἐσεληλυθότες τὸν παρὰ τοὺς
 νόμους λέγειν ἢ πράττειν τι βιαζόμενον λαδόντες ἀφή-
 σετε; καὶ οὐδεὶς ὑμῶν γολὴν οὐδὲ ὄργην ἔχων φανήσε-
 10 ται ἐπ' οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς ἄνθρωπος οὗτος
 βιάζεται τοὺς νόμους; (28) Ὅσοι, ὧ μισαρῶτατε πάντων
 τῶν ὄντων ἀνθρώπων, κεκλειμένης σοι τῆς ἐξουσίας οὐ
 κινχλίσιν οὐδὲ θύραις, ἀ καὶ παρανοίξειεν ἂν τις, ἀλλὰ
 τοσοῦτοις καὶ τηλικούτοις ὀφλήμασι, καὶ τούτων παρὰ
 τῇ θεῷ κειμένων, ἐς τὸ ἐντὸς τούτων βιάζῃ καὶ προς-
 15 ἐρχῃ πρὸς ταῦτ', ἀφ' ὧν ἀπελαύνουσαι σε οἱ νόμοι. ἀπε-
 σχοιτισμένος πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει δικαίοις, γνώσει
 δικαστηρίων τριῶν, ἐγγραφῇ θεσμοθετῶν, ἑτέρα πρα-
 κτόρων, τῇ τῆς βουλευσεως, ἣν αὐτὸς διώκεις, γραφῇ,
 20 μόνον οὐχ ἄλυσει σιδηρᾷ δεδεμένος, ὑποδύη παρὰ ταῦτα
 καὶ διασπῆξ, καὶ προφάσεις πλάττων καὶ ψευδεῖς αἰτίας
 συντιθεὶς τὰ κοινὰ δίκαι' ἀνατρέψειν οἰει. (29) Καὶ
 μὴν μέγα καὶ σαφὲς ὑμῖν ἔρω παράδειγμα, ὅτι ταῦτ'
 οὐδὲ καθ' ἐν προσήκει καριδεῖν. εἰ γὰρ τις αὐτίκα δὴ
 25 μάλα εἴποι ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ τῶν πλουσιωτάτων
 ἢ τῶν λειλιουργηκότων ἢ τῶν τοιοῦτων τινὸς μερῶν,
 ἀφορίσας, τοὺς λέγοντας εἶναι δεῖ· ἀποκτείναιτ' ἂν
 αὐτὸν εὐ οἶδ' ὅτι, ὡς καταλύοντα τὸν δῆμον. καὶ δι-
 778καίως ἂν τοῦτο ποιήσαιτε. (30) Καὶ μὴν ὅτι βούλεσθε
 τούτων ἤττον ἔστι δεινόν, ἢ εἰ τις, ἐξ ὧν οὗτός ἐστι
 μερῶν, εἴποι τοῖς βιαζόμενοις ἐξείναι λέγειν, ἢ τοῖς ἐκ
 τοῦ δεσποτηρίου, ἢ τοῖς ὧν ἀπέκτεινεν ὁ δῆμος τοὺς
 5 πατέρας, ἢ τοῖς ἀποδοκιμασμένοις ἀρχεῖν λαχοῦσιν,
 ἢ τοῖς ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, ἢ τοῖς καθάπαξ ἀτίμοις,
 ἢ τοῖς πονηροτάτοις καὶ δοκοῦσι καὶ οὔσι. πάντα γὰρ

sunt improbis superiores. (25) Sin minus; dissipata, aperta,
 confusa sunt omnia, in perditissimorum et improbiissimo-
 rum potestate est respublica. Agite enim, per deos, si quis-
 que, qui in urbe degit, Aristogitonis sumpta audacia et
 impudentia, et ita ut iste secum cogitans, licere et dicere
 et facere omni modo quicquid libeat in populari imperio
 (siquidem qui hæc faciat, existimationem suam negligat)
 et a nemine in ullo facinore deprehensus statim occidit, (26)
 si ita quisque cogitaret, et sorte non delectus cum delecto
 ac non designatus cum designato eadem esse dignitate et
 potestate stoderet et omnino non adolescens, non senex
 officio fungeretur, sed omni ordine repudiato e vita suam
 quisque voluntatem pro lege, pro magistratu, pro summa
 rerum omnium haberet, si ita ageremus; num urbe admini-
 strari potest? quid vero? est futura legum auctoritas? quan-
 tum autem violentiæ et insolentiæ tota urbe quotidie fore
 putatis et leges violari et maledicta audiri pro benedictis et
 pro ea quæ nunc est disciplina? (27) Et quorsum dicere
 attinet, legibus et observantia legum ornari omnia? sed vos
 ipsi, omnibus modo Atheniensibus sortientibus et omnibus,
 quod satis scio, cupientibus hujus judicii sortem adipisci,
 soli nobis jus dicitis. cur? quia sors vobis obtigit, tum sor-
 tito selecti estis. ita autem leges jubent. ipsi igitur se-
 cundum leges ingressi quum nacti sitis eum qui contra leges
 vi dicere aut agere aliquid instituit, dimittitis? neque ve-
 strum quisquam iram ac dolorem declarabit in iis, quibus
 nefarius et impudens iste leges violat? (28) Tu, impu-
 rissime omnium qui usquam sunt, quum tibi potestas clausa
 sit non cancellis, non foribus, quæ etiam aperiri fortasse
 possint, sed tot et tantis mulctis, iisque apud deam assignatis,
 intra hæc penetras vi, et ad hæc accedis, a quibus te leges
 arcent. exclusus omnibus civitatis institutis, cognitione
 trium judiciorum, inscriptione Thesmothetarum, altera ex-
 actorum, accusatione Buleusis (nominis insidiosè non delicti)
 quam ipse persequeris, tantum non ferrea catena ligatus, per
 hæc penetras, hæc convellis, et confingendis causis et falsis
 criminibus componendis te communia jura eversurum pa-
 tas. (29) Atqui maguum et perspicuum vobis dicam exem-
 plum, cur ad ista nullo modo sit connivendum: Si quis,
 ut exemplo utar obvio, diceret segregans e natu minimis
 aut ditissimis aut liturgiarum munere perfunctis aut aliqua
 talium partium oratores esse eligendos; eum dubio procul
 interficeretis, ut evertentem reipublicam. idque jure face-
 retis. (30) At quidvis horum levius est, quam si quis iis, ex
 quibus iste est, partibus assereret dicendi faciendam esse
 potestatem violentis vel e carcere elapsis vel iis, quorum
 patres occidit populus, vel iis qui sortituri magistratum
 reprobati sunt, vel iis, qui reipublicæ debent, vel in uni-
 versum ignominiosis, vel iis qui improbiissimi et habentur

ταῦθ' ὑπάρχει τούτῳ καὶ πρόςσεσιν οἷος οὗτός ἐστι τὴν
 10 φύσιν. ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω μὲν αὐτὸν
 καὶ ἐφ' οἷς νυνὶ ποιεῖ δικαίως ἂν ἀποθανεῖν, πολλὸ μὲν-
 τοι μᾶλλον, ἢ οὐδὲν γε ἦττον, ἐφ' οἷς δῆλός ἐστι ποιή-
 σων, εἰ τὴν παρ' ἡμῶν ἐξουσίαν λήψεται καὶ καιρὸν.
 ὃ μὴ γένοιτο. (31) Ὁ καὶ θαυμαστόν ἐστιν εἰ τις ἡμῶν
 15 ἀγνοεῖ, ὅτι μὲν καλὸν ἢ χρηστὸν ἢ τῆς πόλεως ἄξιον
 πρᾶγμα οὐδὲν οὗτός ἐστι χρήσιμος (μὴ γάρ, ὡς Ζεῦ καὶ
 θεοί, τοσαύτη σπάνιος ἀνδρῶν γένοιτο τῇ πόλει, ὥστε
 παρὰ Ἀριστογείτονος τῶν καλῶν τι ποιήσασθαι), ἐφ'
 20 ἃ δ' ἂν καὶ χρήσαιτό τις τοιούτῳ θηρίῳ, ἀπεύχασθαι
 τοῖς θεοῖς μὴ γενέσθαι δεῖ. εἰ δ' ἄρα συμβαίη μειζόν
 ἐστὶν εὐτύχημα τῇ πόλει ἀπορῆσαι τοὺς βουλομένους
 ἐξαμαρτεῖν δι' οὗ τοῦτο ποιήσουσιν, ἢ τοῦτον ἀφειμένον
 αὐτοῖς ἔτοιμον ὑπάρξει. (32) Τί γὰρ οὗτος ἀνήσειεν
 ἂν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνηκέστων ἢ δεινῶν, ἂν-
 25 θρωπος μιαιφὸς καὶ πατρικῆς ἔχθρας πρὸς τὸν δῆμον
 ἀνάμεικτος; τίς δ' ἂν ἄλλος μᾶλλον, ὃ μὴ γένοιτο, ἀνα-
 τρέψειε τὴν πόλιν, εἰ λάβοιτ' ἐξουσίας; οὐχ ὄρατε, ὅτι
 τῆς φύσεως αὐτοῦ καὶ πολιτείας οὐ λογισμὸς οὐδ' αἰδώς
 οὐδεμία, ἀλλ' ἀπόνοια ἡγίγαι; μᾶλλον δ' ὄλον ἐστὶν
 780 ἀπόνοια ἢ τούτου πολιτεία; ἢ μέγιστον μὲν ἐστὶν
 αὐτῶ τῶ ἔχοντι κακόν, δεινὸν δὲ καὶ χαλεπὸν καὶ πᾶσι,
 πόλει δ' οὐκ ἀνεκτόν. ὃ γὰρ ἀπονεομημένος ἅπας αὐτὸν
 μὲν προσεῖται καὶ τὴν ἐκ λογισμοῦ σωτηρίαν, ἐκ δὲ τοῦ
 5 παραδόξου καὶ παραλόγου, ἑὰν ἄρα σωθῆ, σώζεται.
 (33) Τίς ἂν οὖν εὖ φρονῶν ἑαυτὸν ἂν ἢ τὰ τῇ πατρίδι
 συμφέροντα ταύτη συνάψειεν; τίς οὐκ ἂν εἰς ὄσον δυ-
 νατὸν φεύγοι, καὶ τὸν ἔχοντα ταύτην ἐκποδὸν ποιήσαιο,
 10 ἵνα μηδ' ἄκων αὐτῇ ποτὲ περιπέσῃ; οὐκ ἀπονοίας, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ὑπὲρ πατρίδος βουλευομένους
 δεῖ ζητεῖν ὅτῳ κοινωθήσουσιν, ἀλλὰ νοῦ καὶ φρενῶν
 ἀγαθῶν καὶ προνοίας πολλῆς. Ταῦτα μὲν γὰρ εἰς εὐ-
 δαιμονίαν ἄγει πάντας ἀνθρώπους, ἐκείνη δὲ, ὅτι τοῦτον
 ἀπελθεῖν δεῖ. (34) Θεωρεῖτε δὲ μὴ πρὸς τὸν ἐμὸν λόγον,
 15 ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔθη βλέποντες.
 εἰσὶ ταῖς πόλεσι πάσαις βωμοὶ καὶ νεῶ πάντων τῶν
 θεῶν, ἐν δὲ τούτοις καὶ Προνοίας Ἀθηναῖς ὡς ἀγαθῆς
 καὶ μεγάλης θεοῦ, καὶ παρὰ τῶ Ἀπολλωνί ἐν Δελφοῖς
 κάλλιστος καὶ μέγιστος νεῶς εὐθὺς εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερὸν,
 20 ὃς ὦν θεὸς καὶ μάντις οἶδε τὸ βελτιστόν. ἀλλ' οὐκ
 ἀπονοίας οὐδ' ἀναιδείας. (35) Καὶ δίκης γε καὶ εὐνο-
 μίας καὶ αἰδοῦς εἰσὶ πᾶσιν ἀνθρώποις βωμοὶ, οἱ μὲν
 κάλλιστοι καὶ ἀγιώτατοι ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἐκάστου καὶ
 25 τῇ φύσει, οἱ δὲ καὶ κοινῇ τοῖς πᾶσι τιμᾶν ἱδρυμένοι,
 ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντίας οὐδὲ συκοφαντίας οὐδ' ἐπιορκίας
 οὐδ' ἀχαριστίας, ἃ πάντα τούτῳ πρόςσεσιν.
 36. Οἶδα τοίνυν ὅτι τὴν μὲν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν
 τῆς ἀπολογίας οὗτος φεύσεται, ἔξωθεν δὲ κύκλω περι-
 781 εἰσι λοιδορούμενος καὶ διαβάλλων καὶ ὑπισχνούμενος
 κρινεῖν, εἰςᾧσει, παραδώσειν. ἔστι δὲ πάντ' αὐτῶ
 ταῦτα, ἐάνπερ ἡμεῖς ὀρθῶς ἀκούητε, ἀδόκιμα. τί γὰρ
 οὐκ ἐξεληλεγμαι τούτων ἐπὶ πάντων πολλάκις; (37)
 6. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἔειπα, ἀλλ', Ἀριστόγιτον, ἐπιτὰ γρα-

et sunt. Omnia enim hæc in isto reperiuntur et insunt
 qua est comparatus natura. Nam ego quidem, Athenienses,
 existimo eum ob hæc quoque quæ nunc facit, jure occisum
 iri, multo autem magis, aut nihilo certe minus, ob ea
 quæ eum facturum esse patet, si licentiam a vobis et occa-
 sionem acceperit. id quod dii prohibeant! (31) Atque adeo
 mirandum est quenquam id ignorare vestram, istum ad
 nullum honestam aut republica dignum adhiberi posse
 munus (Jupiter enim et dii omnes prohibeant, ne republica
 ea virorum laboret inopia, ut ab Aristogitone honesti ali-
 quid administrandum velit), quibus autem in rebus aliquis
 belluæ istius usus esse possit, eæ ne usu veniant, esse a
 diis exoptandum. quæ si forte eveniant; major est rei-
 publicæ felicitas, eos, qui scelus aliquod cogitant, faci-
 norum carere ministro, quam istum absolutum paratum
 invenire. (32) Quod enim facinus tam perniciosum vel
 atrox est, Athenienses, quod iste fugiat, homo perditus et
 patrio in populum odio refertus? quis autem alius repu-
 blicam (quod absit) expeditius everteret, si attingeret
 potentiam? nonne videtis ejus ingenium et actiones non
 ratione neque ulla verecundia, sed vecordia gubernari? imo
 omnino ejus actiones esse vecordiam? quæ quum ipsi ei
 maximo malo sit in quo est, tum acerba et gravis est
 omnibus quoque, et reipublicæ intolerabilis. omnis enim
 homo vecors semetipsum projicit et quæ consilio retineri
 potest incolumitatem, sed præter opinionem et præter rati-
 onem, si forte conservetur, conservatur. (33) Quis igitur
 homo cordatus semetipsum aut commoda reipublicæ isti ve-
 cordiæ commiserit? quis non, quantum possit, eam fugiat
 et prædium ea tollat e medio, ne quando invitus in eam in-
 cidat? De patria deliberantibus, Athenienses, non quæren-
 dus is est, cujus ipsi sint socii vecordiæ, sed is, cujus men-
 tem et ingenii bonitatem et magnam providentiam imitentur.
 nam hæc ad felicitatem perducunt homines omnes, illa eo,
 quo iste abire debet. (34) Idque æstimate non e meis verbis,
 sed in omnes hominum mores intuentes. Omnibus urbibus
 aræ sunt et sana deorum omnium, atque inter eos etiam
 Providæ Minervæ ut præstantis et magnæ deæ, et juxta
 Apollinem Delphicum pulcerrima et maxima ædes statim
 ubi templum ingressus fueris, qui quum deus et vates sit,
 novit quid maxime expediat. non Vecordiæ Imprudentiæ
 et Impudentiæ. (35) Quin et justitiæ et disciplinæ et ve-
 recundiæ hominibus omnibus aræ sunt, aliæ pulcerrimæ et
 sanctissimæ in ipso cujusque animo et ingenio, aliæ com-
 muniter quoque omnibus ad cultum positæ, sed non im-
 pudentiæ nec calumniæ nec perjurii nec animi ingrati, quæ
 omnia in isto insunt.

36. Etsi autem scio istum reclam et justam defensionis
 viam declinaturum et extrinsecus undique circuiturum
 conviciantem et calumniantem et pollicitantem se accusa-
 turum, in judicium adducturum, damnatos traditurum;
 tamen, si vos prudenter audietis, ea omnia reprobanda
 sunt. quid enim istorum non sæpe coram omnibus, quale es-
 set, deprehensum est? (37) Ac præteribo cetera, sed tu

φὰς κέκρικας με, τοῖς ὑπὲρ Φιλίππου τότε πράττουσι
 σαυτὸν μισθώσας, καὶ εὐθύνας διδόντος δις κατηγορήσας.
 10 καὶ Ἀδράστειαν μὲν ἄνθρωπος ὢν ἔγωγε προσκυνῶ,
 καὶ ἔγω τοῖς θεοῖς καὶ πᾶσιν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τοῖς σώσασί με πολλὴν χάριν, σὺ οὐδεπώποτε δ' οὐ-
 δὲν ἀληθὲς λέγων ἐφάνης, ἀλλ' αἰεὶ συκοφαντῶν ἠλέγ-
 χου. Ἐὰν οὖν ἀκύρους τοὺς νόμους οὗτοι ποιήσαντες
 ἀφῶσί σε τήμερον· νῦν με ἐξελέγξεις; περὶ τοῦ; σκο-
 15 πῆτε γὰρ οὕτως: (39) Δύο ἔτη βιάζεται λέγειν οὗτος
 οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γ' ὅμως. ἔπειτ' ἐν τούτοις τὸν
 μὲν ταλαίπυρον Φωκίδην καὶ τὸν χαλκοτύπον τὸν ἐκ
 Πειραιῶς καὶ τὸν σκυλόδειφον, καὶ ὅσων ἄλλων κατη-
 20 γόρηκε παρ' ὑμῖν, εἶδεν ἀδικοῦντας τὴν πόλιν, ἐμὲ δ'
 οὐχ εἴωρα τὸν ῥήτορα, ὃ ἐπολέμει, οὐδὲ τὸν Λυ-
 κοῦργον, οὐδὲ τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν αὐτίκα δὴ τὰ
 πολλὰ ἐρεῖ; καὶ μὴν κατ' ἀμφοτέρ' ἀξίως ἐστ'
 ἀπολωλέναι, τοῦτο μὲν, εἴ τι καθ' ἡμῶν ἔχων ἀδίκημα
 25 δεικνύναι ἡμᾶς μὲν ἠφεί, ἐπὶ δὲ τοὺς ἰδιώτας
 ἐπορεύετο, τοῦτο δ', εἴ μὴδὲν ἔχων ἕνεκα τοῦ πα-
 ρακρούσασθαι καὶ φανακίσει ὅμας ταῦτ' ἐρεῖ. (39) Εἰ
 τοῖσιν ἄρα καὶ τοιούτους τίς ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν τῇ πό-
 λει, ὅς ἐκ παντὸς τρόπου τὸν κρινούντά τινα καὶ συ-
 782λοφαντήσοντα ζητεῖν, εἰ δὲ δικαίως ἢ ἀδίκως μὴδὲν
 φροντίζειν· οὐδένα ἂν ἤττον εὐροὶ χρησίμων ὄντα ἢ τοῦ-
 τον ἑαυτῷ. διὰ τί; ὅτι τὸν κατηγορήσοντα τῶν ἄλ-
 λων καὶ πάντας κρινούντα αὐτὸν ἀνεξέλεγκτον ὑπάρχειν
 δεῖ, ἵνα μὴ διὰ τὴν τούτου πονηρίαν ἀπορευέωσιν ἐκεί-
 5 νοι. τοῦτο δ' οὔτε πλειόνων οὔτε μειζόνων ἀμαρτημά-
 των οὐδεὶς μᾶλλον ἐστὶ μεστός ἐν τῇ πόλει. (40) Τί οὖν
 οὗτός ἐστι; Κύνων ἢ Δία, φασὶ τινες, τοῦ δήμου. Πο-
 दाπός; Οἷος, ὅς μὲν αἰτιατᾷ λέκους εἶναι, μὴ δά-
 κνειν, ἀ δὲ φησὶ φυλάττειν πρόβατα, αὐτὸς κατεσθίειν.
 10 τίνα γὰρ τῶν ῥητόρων οὗτος εἰργασταὶ τι κακὸν τοσοῦ-
 τον ἤλικον τοὺς ἰδιώτας, περὶ ὧν ψηφίσματα γράψας
 ἔαλω; τίνα δ', ἐξ οὗ νῦν πάλιν λέγει, κέκρικε ῥήτορα;
 15 οὐδένα. ἀλλ' ἰδιώτας πολλούς. ἀλλὰ μὴν τοὺς γενομέ-
 νους κύνας τῶν προβάτων κατακόπτειν φασὶ δεῖν, ὡς
 οὐκ ἂν φθάνοι κατακοπτόμενος. (41) Οὐδέν, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, χρησίμος ἐστὶν ὢν φησὶν, ἀλλ' οὗτος πρᾶγμα
 20 εἴωρακε μισθὸν καὶ ἀναιδές. λοιδορούμενος γὰρ ἐν ταῖς
 ἐκκλησίαις καὶ προπετῶς ἅπασι προσκρούων, ὢν ἂν ἐκ
 τούτων ἀθρόους πάντας ὅμας ἐκεῖ παρακρούσῃται,
 τούτων καταβάς καθ' ἕνα ὑμῶν παρ' ἐκάστου δίκην
 λαμβάνει συκοφαντῶν, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον,
 οὐχὶ μὰ Δία τοὺς λέγοντας (οὗτοι μὲν γὰρ ἐπίστανται
 25 τούτῳ διαβαπτίζεσθαι), ἀλλὰ τοὺς ἰδιώτας καὶ τοὺς
 ἀπείρους. ἴσασι δὲ οἱ πεπληγμένοι. (42) Ἀλλὰ ἢ Δία
 ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ὁμολογήσετε, χρησίμων δ' ἄν-
 θρωπον τῇ πόλει κρίνειν, ὥστε πάντα ταῦτα παριδόν-
 783τας δεῖν αὐτὸν σώζειν. Ἀλλ' ὢν ἔργῳ πείραν εἰλή-
 φαστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέποτε ἐκ λόγου ταῦτα
 σκοπεῖσθε. οὗτος ὑμῖν οὐχὶ προσῆλθε πέντε ἔτων, ὢν
 5 ἐτιμήθη μὴ λέγειν αὐτῷ. τίς οὖν ἐν τούτῳ τῷ χρό-
 νῳ τοῦτον ἐπόθησεν; τί τῶν τῆς πόλεως ἔλλειφθὲν διὰ

Aristogiton, me septies scripto in jus vocasti, mercenarius
 orator eorum qui tum Philippi negotium agebant, et me ra-
 tiones reddentem bis accusasti. Atque ego quidem, qui
 homo sum, Adrasteam adoro, et habeo diis et universis vo-
 bis magnam gratiam, Athenienses, qui me conservastis, tu
 nihil autem unquam dixisti veri, sed calumniae semper es
 convictus. Quod si hi sopolita legum auctoritate, hodie te
 absolvant; nunc me convinces? quo crimine? sic enim con-
 siderate: (38) Biennium jam iste vi concionatur, quod ei fa-
 cere non licet, sed concionatur tamen. deinde interea mi-
 serum Phocidam et fabrum illum ararium Piræensem et
 coriarium, et si quos alios apud vos accusavit, peccare in
 rempublicam vidit, me autem non vidit oratorem, in quem
 hostili erat odio, nec Lycurgum, nec alios, de quibus pluri-
 ma statim dicit? Atqui propter utrumque dignus est exitio,
 tum quod ostendere quum posset factam esse vobis aliquam
 per nos injuriam, omissis nobis, in homines rerum imperi-
 tos invasit, tum si nihil potest, quod hæc ad eludendos
 et decipiendos vos comminiscetur. (39) Quod si forte
 etiam quis homo est in urbe tali ingenio, qui omni modo
 requirat eum, qui accuset et calumniatur alium, quo autem
 jure quaque injuria, nihil pensi habeat; neminem minus
 sibi utilem isto inveniet. cur? quia accusatorem aliorum et
 omnium exagitatore ipsam omni crimine vacare oportet,
 ne propter ejus improbitatem illi elabantur. Nemo autem
 hujus urbis incola vel pluribus vel majoribus quam iste pec-
 catis est refertus. (40) Quid igitur iste est? Canis per Jovem,
 ut quidam aiunt, populi. Cujusmodi? Qui eos, quos
 ut lupos accusat, non mordeat, quas vero se tueri profi-
 tetur oves, ipse devoret. Quem enim iste oratorum tanta
 clade affecit, quanta homines imperitos, de quibus propter
 decreta rogata damnatus est? quem autem, posteaquam
 nunc ab integro prodit, oratorem in jus vocavit? neminem,
 sed homines imperitos multos. Atqui dicunt, canes qui
 de ovibus gustent, esse jugulandos. itaque primo quo-
 que tempore e medio jugulandus est. (41) Nulla ejus,
 Athenienses, in rebus quas jactat, est utilitas, sed iste rem
 spectavit nefariam et impudentem. nam quum in concioni-
 bus convicia dicat et petulanter omnes lacessat; quibus in
 rebus hac ratione ibi vos universos deceptis, earum, quum
 descendit, singulatim ab unoquoque vestrum pœnas sumit
 calumniando, postulando, exigendo pecuniam, non, ita me
 dii ament, ab oratoribus (hi enim conviciando cum eo cer-
 tare possunt), sed a rerum imperitis, id quod lecti qui sunt
 noverunt. (42) At per Jovem hæc ita esse fatebimini, sed
 vos æstimare eum utilem urbi hominem, ut neglectis his
 omnibus conservandus sit. At quæ re ipsa estis experti,
 Athenienses, ea nunquam ex verbis æstimate. Iste ad vos
 non accessit quinquennio, quo publice dicere ei fuit inter-
 dictum. quis igitur eum illo tempore desideravit? quam
 rempublicam partem neglectam vidit propter hujus absentiam,

τὴν ἀπουσίαν εἶδε τὴν τούτου, τί δὲ, ἀφ' οὗ νῦν λέγει, βέλτιον γεγονός; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τούναντιον, ὅν μὲν οὐ προσήκει χρόνον ὑμῖν, ἀναπαύσασθαι τῶν κακῶν ἢ πόλις ὣν ἅπασιν οὗτος παρεῖχεν, ἀφ' οὗ δὲ πάλιν δη-
 10 μηγορεῖ, πολιορκεῖσθαι, λόγους στασιώδεις καὶ ταρα-
 χώδεις ἐν ἁπάσαις αἰεὶ ταῖς ἐκκλησίαις λέγοντος τού-
 του.

43. Βούλομαι τοίνυν καὶ παρακινδυνευτικοῦ τινὸς ἀφασθαι λόγου καὶ διαλεχθῆναι τοῖς διὰ ταῦτα φιλοῦσιν αὐτόν· οὐδ' ὅποιους μὲν τινὰς χρὴ νομίζειν, αὐτοὶ σκο-
 15 πείσθε, ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἰποιμι, πλὴν ὅτι γ' οὐ σω-
 φρονοῦσι προσκείμεντοι αὐτοῦ τούτω. Τῶν μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν οὐδέν' εἶναι τοιοῦ-
 τον τίθεμαι. καὶ γὰρ δίκαιον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν καὶ συμφέρον οὕτω καὶ λέγειν ἐμὲ καὶ
 20 φρονεῖν περὶ ὑμῶν. (44) Ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν, ἵν' ὡς εἰς ἐλαχίστους τὴν βλασφημίαν ἀγάγω, τὸν μα-
 θητῆν, εἰ δὲ βούλασθε, τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, Φιλο-
 κράτην τὸν Ἐλευσίνιον, μόνον εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι, οὐχ ὡς οὐχὶ πλείονων ὄντων (ὥφελε γὰρ μηδεὶς ἄλλος Ἀριστογείτονι χαίρειν), ἀλλ' ὅ καθ' ὑμῶν ὡς θνητῶν
 25 ὁκνοῖ λέγειν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν δίκαιός ἐστι δη-
 μοσίᾳ κατηγορεῖν. εἴτα καὶ ταῦτό ποιήσει καὶ πρὸς
 ἐνὶ ῥήθεις ὁ λόγος. (45) Τὸ μὲν οὖν ἐξετάζειν ἀκρι-
 βῶς ὅσον ἀνάγκη τὴν φύσιν εἶναι τὸν Ἀριστογείτονι
 χαίροντα, εἴσω, ἵνα μὴ πολλὰ καὶ βλάσφημα ἀναγ-
 78 ἀκάζωμαι λέγειν καὶ διεξιέναι. ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω: εἰ
 πονηρὸς ἐστὶν Ἀριστογείτων ἀπλῶς καὶ πικρὸς καὶ συ-
 κοφάντης καὶ τοιοῦτος ὅσος ὑπισχεῖται δίδωμι, συγ-
 5 χωρῶ, Φιλόκρατες, σοὶ τῷ τοιοῦτῳ τὸν ὅμοιον σώζειν.
 τῶν γὰρ ἄλλων ἀπάντων καὶ ποιούντων ἃ δεῖ καὶ φυ-
 λαττόντων τοὺς νόμους, οὐδὲν ἂν παρὰ τοῦτ' ὀλομαι
 γενέσθαι. (46) Εἰ δὲ κάπηλός ἐστι πονηρίας καὶ παλιγ-
 κάπηλος καὶ μεταβολεὺς, καὶ μόνον οὐ ζυγὰ καὶ σταθμὰ
 10 ἔχων πάνθ', ὅσα πώποτ' ἐπραξεν, ἐπώλει· τί τοῦτον, ὡς
 μάταια, ἀκονῆς; οὔτε γὰρ μαγειρῶν μαχαίρας οὐδὲν ἐστ'
 ὄφελος δήπουθεν, ἥτις μὴ τέμνει, οὔτε τῷ βουλομένῳ δι'
 αὐτοῦ πᾶσι πράγματα καὶ κακὰ γίνεσθαι ὅ ταῦτ' ἀποδο-
 15 σόμενος συκοφάντης οὐδὲν ἐστὶ χρήσιμος. (47) Ἀλλὰ μὴν
 δεῖ τοιοῦτος οὗτός ἐστιν, εἰδότε σοὶ φράσω. Τὴν καθ'
 Ἡγήμονος εἰσαγγελίαν μνήνησαι ὡς ἀπέδοτο. τὰς κατὰ
 Δημάδου γραφὰς οἶσθ' ὡς ἐξέλειπεν. τὸν ἄλαιοπώλην
 Ἀγάθωνα (ταυτὶ γὰρ τὰ πρῶτην) βοῶν καὶ κεκραγῶς
 καὶ ἰοῦ ἰοῦ, πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω ποιεῖν ἐν ταῖς ἐκ-
 20 κλησίαις ὡς δέον στρεβλοῦν, λαβῶν διτιθήποτε, παρῶν
 δεῖ ἠφιέτο, ἀφρονος ἐγένετο. τὴν κατὰ Δημοκλέους
 εἰσαγγελίαν ἀνασείσας ποῖ ἐτραψεν; ἄλλα μυρία, ὣν
 ἐμοὶ μὲν ἔργον ἀπάντων ἐστὶ μνησθῆναι, σὺ δ' εὖ οἶδ'
 δεῖ καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν ἔχεις, ἐργολαβῶν αὐτῶ.
 25 (48) Τίς οὖν ὁ τὸν τοιοῦτον σώσων ἢ πονηρὸς ἢ χρηστός;
 ἢ διὰ τί; τῶν μὲν γὰρ ὁμοίων προδότης, τῶν δὲ χρη-
 στῶν ἐχθρὸς ἐκ φύσεως καὶ γένους ἐστίν. πλὴν εἰ συ-
 κοφάντου τις καὶ πονηροῦ σπέρμα καὶ βίβαν, ὡς περ-
 85 ἀνὲρ γεωργός, οἴεται δεῖν ὑπάργχειν τῇ πόλει. τοῦτο δ'

quid autem, ex quo nunc concionatur, factum melius? Mihi quidem contra videtur, quod tempus ad vos non acces-
 sit, refocillatam e malis esse rempublicam, quæ omnibus
 iste inferebat, ex quo rursus concionatur, obsideri, oratio-
 nes seditiosas et turbulentas in omnibus concionibus semper
 habente isto.

43. Nunc periculosiorem ingrediar orationem et cum iis
 agam, qui eum propter ista diligunt. qui quales putandi
 sint, ipsi considerate, ego vero non dicam aliud, nisi eos
 non sapere, qui se cum eo conjungant. Ac vestrum qui in
 iudicio nunc adestis, talem statuo esse neminem. etenim
 et justum est, Athenienses, et honestum et utile, me sic et
 loqui et sentire de vobis. (44) E reliquis autem civibus, ut
 maledictum ad quam paucissimos referam, discipulum,
 aut si vultis, doctorem ejus Philocratem Eleusinium, solum
 talem esse statuo, non quin plures essent (utinam enim
 nemo Aristogitone delectaretur), sed quia, quod ut vobis
 contumeliosum dicere vereor, nec reliquos in eo a me cives
 accusari publice decet. deinde idem efficit etiam in unum
 directa oratio. (45) Ac quali eum esse præditum ingenio
 necesse sit, qui Aristogitone delectetur, subtilius inquirere
 omittam, ne multa et maledicta proferre et recensere
 mihi sit necesse. illud autem dico: si cum simplicitate
 improbus est Aristogiton et acerbus et calumniator et talis
 qualem se esse pollicetur; largior, concedo tibi, Philo-
 crates, talis quum sis, tui similem ut defendas. nam si
 reliqui cives omnes et ita agunt, ut oportet, et leges obser-
 vant; nihil propter id fieri arbitror. (46) Sin caupo est im-
 probitatis et insitor et propola, et omnia, quæ unquam egit,
 tantum non statera et ponderibus adhibitibus vendidit; quid
 istum, o inepte, acuis? neque enim profecto coquo ullus
 usus est cultri hebetis, neque ei, qui per se vult negotia
 facessi et mala dari omnibus, calumniator hæc venditurus
 quicquam prodest. (47) Talem autem esse istum scienti
 tibi dicam. Meministi ut Hegemoni accusationem publicam
 vendiderit. ut accusationes Demadis scriptas, acis, ut dese-
 ruerit. ut Agathonem olearium (hæc enim nuper), quum
 clamasset et vociferatus esset et proh divum atque homi-
 num fidem, omnia pro concionibus susque deque mi-
 scuisset, quæstiones habendas; accepta quacunque mer-
 cede, quanquam præsens quum is absolveretur, obtulit.
 accusationem Democlis publicam intentatam quo rejecit?
 alia infinita, quorum mihi meminisse omnium laboriosum
 est, te autem etiam exempla illarum actionum habere scio,
 qui illi propter prædæ societatem subservias. (48) Quis est
 igitur, qui talem salvum velit sive malus sive bonus? vel
 quamobrem? nam et sui similitum est proditor et homi-
 nis improbi semen et radicem, ut agricola, relinquenda esse
 censet roipublicæ. Quod non est honestum, Athenienses,

οὐ καλόν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ἄριστον. οὐδὲ γὰρ τοὺς προγόνους ὑπολαμβάνω τὰ δικαστήρια ταῦθ' ὑμῖν οἰκοδομήσαι, ἵνα τοὺς τοιούτους 5 ἐν τούτοις μωσχεύητε, ἀλλὰ τούναντίον ἔν' ἀνείργητε καὶ κολάζητε καὶ μηδεὶς ζηλοῖ μηδ' ἐπιθυμῇ κακίας.

49. Δυσκατάπαυστον δέ τι κινδυνεύει πράγμα εἶναι πονηρία. ἔπου γὰρ Ἀριστογεΐτων ἐπὶ τοῖς ὁμολογημένοις ἀδικήμασι κρίνεται καὶ οὐκ ἀπόλωλε πάλοι τί 10 χρῆ ποιεῖν ἢ λέγειν; ὅς εἰς τοῦθ' ἦκει πονηρίας, ὡςτ' ἐνδεδειγμένος ἤδη βοῶν, συκοφαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ ἐπαύετο, οἷς μὲν ὑμεῖς τὰ μέγιστα ἐνεχειρίζετε στρατηγῶσι, ὅτι αὐτῶ ἀργύριον αἰτοῦντι οὐκ ἔδοσαν, οὐδὲ τῶν κοπρῶνων ἀν' ἐπιστάτας ἐλθεῖν φάσκων, (50) οὐκ 15 ἐκείνους ὕβριζων, οὐ (ἐκείνους μὲν γὰρ ἐξῆν μικρὸν ἀργύριον δοῦσι τούτῳ μὴ ἀκούειν ταῦτα), ἀλλὰ τὴν ὑμετέραν χειροτονίαν προσηλακίζων καὶ τῆς ἑαυτοῦ πονηρίας ἐπίδειξιν ποιούμενος, τὰς δὲ κληρωτάς ἀρχὰς σπαράττων, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον, τί κακὸν οὐ παρῶν 20 ῥέχων; τὰ τελευταῖα δὲ ταῦτι πάντας εἰς ταραχὴν καὶ στάσιν ἐμβάλλειν ζητήσας, γράμματ' ἐκτιθεὶς ψευδῆ, δλωκ' ὅ' ἐπὶ τῶ πάντων κακῶ πεφουκῶς, καὶ πρόδηλος ὢν, ὅτι τοιοῦτός ἐστι, τῶ βίῳ. σκοπεῖτε γάρ: (51) Εἰσὶν 25 ἡμοῦ δικαίριοι πάντες Ἀθηναῖοι. τούτων ἕκαστος ἐν γέ 25 τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται ἤτοι νῆ τὸν Ἡρακλέα τῶν κοινῶν ἢ τῶν ἰδίων. ἀλλ' οὐχ οὗτος οὐδὲν, οὐδ' ἂν ἔχοι δεῖξαι πρὸς ἑταῖρον τὸν βίον ἐστὶ τῶν μετρίων ἢ καλῶν. οὐχὶ τῶν πολιτικῶν ἀγαθῶν ἐπ' 786 οὐδενὶ τῆ ψυχῇ διατρίβει. οὐ τέχνης, οὐ γεωργίας, οὐκ ἀλλῆς ἐργασίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται. οὐ φιλανθρωπίας, οὐχ ἡμιλίας οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ. (52) ἀλλὰ πο- 5 ρεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς ὡςπερ ἔχεις ἢ σκορπίος ἠρκῶς τὸ κέντρον, ἔττων δεῦρο κἀκείσε, σκοπῶν τίνι συμφορὰν ἢ βλασφημίαν ἢ κακὸν τι προστριψάμενος καὶ καταστήσας εἰς φόβον ἀργύριον εἰσπράττεται. οὐδὲ προσφοιτᾷ πρὸς τι τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει κουρείων ἢ μυροπω- 10 λείων ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ πρὸς ἓν, ἀλλ' ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἀμικτος, οὐ χάριν, οὐ φιλίαν, οὐκ ἀλλ' οὐδὲν ὢν ἀνθρωπος μέτριος γινώσκων. μεθ' ὧν δ' οἱ ζωγράφοι τοὺς ἀσεβεῖς ἐν Ἄδου γράφουσι, μετὰ τούτων, μετ' ἀρχῆς καὶ βλασφημίας καὶ φθόνου 15 καὶ στάσεως καὶ νείκους, περιέρχεται. (53) Εἴθ' ὅν οὐδὲ τῶν ἐν Ἄδου θεῶν εἰκᾶς ἐστὶ τυχεῖν ἴλεων, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ὡσθῆναι διὰ τὴν πονηρίαν τοῦ βίου, τούτον ὑμεῖς ἀδικοῦντα λαβόντες οὐ μόνον οὐ τιμωρήσασθε, ἀλλὰ καὶ μειζόνων ἀξιώσαντες δωρεῶν ἀφήσετε 20 ὡς τοὺς εὐεργέτας; τίνι γὰρ πώποτε ὑμεῖς ἔδοτε, ἐάν ὄφλη τι τῷ δημοσίῳ, τοῦτο μὴ καταθέντι τῶν ἴσων μετέχειν; οὐδενί. Μὴ τοίνυν μηδὲ τούτῳ δότε νῦν, ἀλλὰ τιμωρήσασθε καὶ παράδειγμα ποιήσασθε τοῖς ἄλλοις.

54. Ἄξιον δ' ἐστίν, ὢν ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ λοιπ' ἀκούσαι. δεινῶν γὰρ ὄντων, οὐ μὲν οὖν ἔχόντων ὑπερβολὴν, ὧν ἠκούσατε ἄρτι λέγοντας Λυκούργου, τὰ λοιπ' ἐνάμιλλα τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὐρεθήσεται. Πρὸς μὲν γὰρ τῶν τὸν πατέρα ἐν τῷ δεσμω-

atque per deos nefas quoque esse existimo. neque enim majores vobis haec judicia aedificasse puto, ut tale genus in his propagetis, sed contra, ut corceatis et puniatis neve quisquam aemuletur vel appetat improbitatem.

49. Omnino autem id est improbitatis ingenium, ut difficulter reprimi posse videatur. Quum enim Aristogiton in manifestis injuriis accusetur et non olim perierit; quid faciendum est aut dicendum? qui eo venit improbitatis, ut jam indicatus clamitare, calumniari, munitari non desisteret, eos dicitatus, quibus vos res maximas credebatis ducibus, quia ei postulanti pecuniam non dabant, ne sterquiliorum quidem praefectos esse eligendos, (50) quibus verbis non illos laedebat, minime (licitum enim iis erat, parva pecunia data, ea non audire), sed vestram creationem contemnebat, et suam improbitatem ostentabat, magistratus autem, qui sorte creantur, lacerans, poscens, exigens pecuniam, quo malorum genere non vexans? postremo autem omnes in tumultum et seditionem conjicere studuit falsis literis propositis, denique in omnium perniciem natus est, et talem se esse tota vita declarat. Ita enim rem perpendite: (51) Athenienses universi paene vicies mille sunt. horum uniusquisque uno sallem negotio occupatus in foro obambulat, sive id sane publicum est, sive privatum. Iste autem nullo, nec ostendere possit, cui rei moderatae aut honestae per vitam studeat. non in publico aliquo bono mente versatur. non arti, non agriculturae, non ulli quaestui studet. cum nemine ullis humanitatis aut familiaritatis officii est conjunctus. (52) sed per forum incedit instar viperae aut scorpionis, erecto aculeo, huc atque illuc saltitans, circumspectans et quo calamitate aut maledicto aut malo aliquo oblato, et timore injecto, pecuniam extorqueat. neque ingreditur in ullam aliquam publicam lonstrinam aut myropolium aut alias officinas, sed insociabilis, vagabundus, a congressibus abhorrens, non gratia, non amicitia, non ulla praeditus moderati hominis cogitatione. sed iis comitibus stipatus, quibus pictores impios pingunt apud inferos, his, diris et maledicentia et invidia et seditione et contentione, stipatus incedit. (53) Quem igitur ne infernales quidem deos placatos habiturum consentaneum est, sed ad impios relegatum iri propter vitae improbitatem, eum vos in injuria facienda nacti, non modo non punietis, sed etiam majoribus donis ornatum absolvetis quam bene meritos? Cui enim vos unquam concessistis, si reipublicae multam debuit, ut ea non soluta pari jure viveret cum ceteris? nemini. Quare neque isti nunc concedite, sed punite, et exemplum edite relinquit.

54. Operae pretium est autem, Athenienses, et cetera audivisse. nam quum atrociora sint, imo vero atrociora esse non possint, quae modò Lycurgum referentem audivistis; cetera paria illis et ab eodem profecta esse ingenio reperientur. Praeterquam enim quod patrem in carcere deser-

787 τῆρῳ προδοὺς ἀπελθεῖν ἐξ Ἐρετρίας, ὡς περ ἠκούσατε Φαίδρου, ἀποθανόντα δ' ἀσεβῆς οὗτος καὶ μιὰρὸς οὐκ ἔθαψεν, οὐδὲ τοῖς θάψαι τὴν ταφὴν ἀπέδωκεν, ἀλλὰ καὶ δίκην πρὸς ἔλαχεν. (56) Πρὸς δὲ τῷ τῆς μητρὸς μὴ ἀπεσχῆσθαι τῷ χεῖρι, ὡς περ ἀρτίως ἠκούσατε καὶ τῶν μαρτύρων, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ οὐχ ὁμοπατρίαν μὲν οὖσαν, θυγατέρα δ' ἐκείνης ὅπως δῆποτε γενομένην (ἔω γὰρ τοῦτο), ἀλλ' ἀδελφὴν γε ἐπ' ἐξαγωγῇ ἀπέδοτο, ὅς φησι τὸ ἐγκλημα τῆς δίκης 10 ἦν ὑπὲρ τούτων ἔλαχεν αὐτῷ ὁ γρηστός ἀδελφὸς οὗτος, ὁ νῦν συναπολογησόμενος. (56) Πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὖσιν ἕτερον δεινόν, ὃ γῆ καὶ θεοί, πρᾶγμ' ἀκούσεσθε. ὅτε γὰρ τὸ δεσμοτήριον διορύξας ἀπέδρα, τότε πρὸς 15 γυναικὰ τιν' ἔρχεται Ζωβίαν ὄνομα, ἣ ἐτύχχανεν, ὡς εἶχε, κεχηρημένος ποτέ, καὶ κρύπτει καὶ διασώζει τὰς πρῶτας ἡμέρας αὐτὸν ἐκείνη, ἃς ἐξήτουν καὶ ἐκήρυττον οἱ ἕνδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα δοῦσα δραχμὰς ὅκτω ἐφόδιον καὶ γιτωνίσκον καὶ ἱμάτιον ἐξέπεμψεν εἰς Μέ- 20 γαρα. (57) Ταύτην τὴν ἀνθρώπον, τὴν τοιαύτ' εὐεργετήσαν αὐτὸν, ὡς πολὺς παρ' ὑμῖν ἔπει καὶ λαμπρὸς, μεμφομένην τι καὶ τούτων ὑπομιμνήσκουσαν καὶ ἀξιούσαν εὖ παθεῖν τὸ μὲν πρῶτον βραπίσας καὶ ἀπειλήσας 25 ἀπέπειψεν ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὡς δ' οὐκ ἔπαυετο ἡ ἀνθρωπος, ἀλλὰ γυναικὸς πρᾶγμ' ἐποίησε καὶ πρὸς τοὺς γυναικίους προσιούσα ἐνεκάλει, λαθῶν αὐτὸς αὐτοχειρία πρὸς τὸ πωλητήριον τοῦ μετοίκιου ἀπήγαγε, καὶ εἰ μὴ καίμενον αὐτῇ τὸ μετοίκιον ἔτυχεν, ἐπέπρατ' ἂν διὰ τοῦτον, ὃ τῆς σωτηρίας αὐτῆς αἰτία ἐγεγονέη. (58) Καὶ ταῦθ 788 ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν τὴν ταφὴν τοῦ πατρὸς οὐκ ἀπειληφότα καὶ τὸν τῆς δίκης δαιτητὴν, ἦν ὑπὲρ τῆς πράσεως τῆς ἀδελφῆς ἔλαχεν αὐτῷ οὗτος, καὶ τὸ 5 ἐγκλημα φέρε. κάλει δὲ μοι πρῶτον πάντων τὸν τῆς Ζωβίας προστάτην, τῆς ὑποδεξαμένης αὐτὸν, καὶ τοὺς πωλητὰς, πρὸς οὓς ἀπήγαγεν αὐτήν. Ὑμεῖς δ' ἡγανακτεῖτε ἀρτίως, εἰ τῶν τὸν ἔρανον φερόντων εἰς τὴν σω- 10 τηρίαν αὐτῷ κατηγορεῖ. μιὰρον, μιὰρον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ θηρίον καὶ ἀμικτον. (59) Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τίς οὖν ἱκανὴ κατὰ τοῦ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πεποιηκότος γένοιτ' ἂν δίκη; τίς ἀξία τιμωρία; θάνατος μὲν γὰρ ἔμοιγε μικρὰ φαίνεται.

15 60. Ἐν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονηρημάτων τὰ λοιπὰ εἶπω. πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, ἐμπεσάντος ἀνθρώπου τινὸς Ταναγραίου πρὸς κατεγγύην, γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ λαλῶν ἐτιδήποθ' ὑφαιρείται τὸ γραμματεῖον. αἰτιωμένου 20 δὲ καὶ δεινὰ ποιούντος τάνθρώπου, καὶ λέγοντος ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφῆρηται, εἰς τοῦτο ἀφικνεῖται βδελυρίας ὥστε τύπτειν ἐπεχειρήσει τὸν ἀνθρώπον. (61) Νεαλῆς δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκείνος περιῆν αὐτοῦ τεταρτεμένου καὶ πολλὸν χρόνον ἐμπεπωκότος. ὡς δ' εἰς τοῦθ' ἦκεν, ἀπεσθίει τὴν ρίνα τάνθρώπου. καὶ τότε μὲν περὶ τὴν γεγονῆσαν συμφορὰν ἀνθρώπος γενόμενος ἀπίστη

tum, Eretria digressus, ut ex Phaedro audivistis, mortuum impius iste et nefarius non sepelivit, neque iis, qui sepe-
lierant, sumptus funeris restituit, sed etiam praeterea diem dixit. (55) Praeterquam quod manus a matre non abstinuit, ut modo etiam e testibus audivistis, etiam sororem suam, non quidem germanam, sed ex illa quocunque modo susceptam (omitto enim hoc), attamen sororem peregre abducendam vendidit, ut asserit ejus iudicii crimen, quo eum bonus hicce frater facinoris causa accusavit, qui nunc ei patrocinabitur. (56) Ad haec, quae talia sunt, aliud nefarium, o dii immortales, facinus audietis. Quum enim perfosso carcere esset elapsus, ad mulierem quandam quaerebatur et proclamabatur, occultavit et servavit. postea datis octo drachmis in viaticum et tunica et pallio Megara misit. (57) Eam mulierem tam bene de ipso meritam, ut prospero is fortunae flatu utebatur apud vos et splendido, aliquid de eo conquerentem et id beneficium commemorantem et gratiam sibi referri postulantem primum alapa data et minis additis ab aedibus ablegavit, quum autem muliercula non desisteret, sed progressa (ut ejus sexus est ingenium) apud familiares de eo quereretur; ipse eam suis manibus prehensam, ad forum inquiliorum abduxit, ac nisi tributum ejus in tabulas accepti relatum fuisset, vendita esset propter eum, cui salutis causa fuerat. (58) Haec vere a me dici, accerse mihi eum, qui mercedem sepulti patris ejus non recepit, et ejus litis arbitrum, quam ei propter sororem venditam intendit hicce, et profer accusationem. sed ante omnia voca Zobiæ patronum, quae eum suscepit, et magistratus fori, ad quos eam adduxit. Vos modo ægre ferebatis si eos, qui ad salutem officium ei mutuum conferebant, accusat. Nefaria, nefaria bellua est, Athenienses, et insociabilis. (59) Recita testimonia.

TESTIMONIA.

Quae igitur satis magna in eum, qui tot et tanta scelera perpetravit, poena statuetur? quod dignum supplicium? morus quidem parva mihi videtur.

60. Jam si unum adhuc ex privatis ejus scelerate factis recensuero, cetera omittam. Priusquam e carcere egrederetur, eo conjecto quodam homine Tanagraeo vadimonii causa, quum codicillos haberet, congressus et cum eo nescio quid colloquens surripit codicillos. quum autem homo quereretur et graviter ferret ac diceret, neminem alium surripuisse; eo dementiae pervenit iste, ut eum verberare aggrederetur. (61) Is, ut nuper salitus et recens, superat illum jam rancidum et diu maceratum. Quum autem eo ventum esset; premordet nasum hominis. ac tum quidem ea calamitate pressus ille, ab investigandis et querendis co-

τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾶν καὶ ζητεῖν. ὕστερον δ' εὐ-
789ρίσκουσι τὸ γραμματεῖον ἐν κιβωτίῳ τινί, οὗ τὴν κλεῖν
οὗτος εἶχεν. καὶ μετὰ ταῦτα ψηφίζονται περὶ αὐτοῦ
ταῦτα οἱ ἐν τῷ οἰκῆματι, μὴ πυρὸς, μὴ λύχνου, μὴ
ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ μηδενὸς μηδένα τούτῳ κοινωνεῖν,
8 μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν τούτῳ διδόναι. (62) Καὶ
ἔτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν ἄνθρωπον, οὗ
τὴν δῖνα ὁ μιὰρὸς οὗτος ἐσθίων κατέφαγεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 Καλὸν γε ἔργον ὁ ῥήτωρ δημιουργὸς ὑμῖν γέγονεν.
ἄξιον ἐκ τοῦ τὰ τοιαῦτα πεποικηκότος στόματος λόγον
ἢ συμβουλήν τιν' ἀκούσαι. Ἀνάγνωθι δὴ καὶ τοῦτ' ἐπὶ
καλὸν περὶ αὐτοῦ δόγμα.

ΔΟΓΜΑ.

15 63. Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οἱ
μὲν ἐπὶ πονηρία καὶ τοῖς ἐσχάτοις ἐμπεπτωκότες εἰς τὸ
οἰκῆμα τοσοῦτῳ τοῦτον ἤγχεσαντο ἑαυτῶν εἶναι πονη-
ρότερον, ὥςτ' ἀμικτὸς ἑαυτοῖς καταστήσαι, ὑμεῖς δ'
ἐξελθλακότων τῶν νόμων αὐτὸν ἐκ τῆς πολιτείας εἰς
ἡμᾶς αὐτοὺς καταμῆξετε; τί τῶν πεπραγμένων ἢ βε-
20 βιωμένων ἐπαινέσαντες, ἢ τί τῶν πάντων οὐχὶ δυσχε-
ράναντες; οὐκ ἀσεβής; οὐκ ὠμός; οὐκ ἀκάθαρτος; οὐ
συκοφάντης;

64. Ἄλλ' ὅμως τοιαῦτα ποῖων καὶ τοιοῦτος ὢν ἐν
ἀπάσαις ἀεὶ βοᾷ ταῖς ἐκκλησίαις « ἐγὼ μόνος εὖνους
ὑμῖν. πάντες οὗτοι συνεστᾶσι. προδέδοσθε. ἢ παρ'
25 ἐμοὶ μόνον εὖνοια λοιπή. » Βούλομαι δὴ τὴν σφοδρὰν
καὶ μεγάλην εὖνοιαν αὐτοῦ ταύτην ἐξετάσαι, πόθεν
ἐστὶ καὶ ἐκ τίνος αὐτῷ γεγονῆα, ἢ, εἰ μὲν ἐστὶ τοιαύτη,
γῆθησθε αὐτῇ καὶ πιστεύητε, εἰ δὲ μὴ, φυλάττησθε. (63)
790 Πότερον γὰρ, ἔτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον κατέ-
γνωστε καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ὀφλοῦσαν ἀποστασίῳ ἀπέ-
δοσθε, διὰ ταῦτα αὐτὸν ὑπολαμβάνετε εὖνους εἶ-
ναι; ἀλλ' ἄποπον νῆ τὸν Δία καὶ θεοὺς τοῦτό γε. εἰ μὲν
5 γὰρ εὖνους ἐστὶν ἐκεῖνος καὶ τὸν τῆς φύσεως διασώζει
νόμον, ὅς καὶ ἀνθρώποις καὶ θηρίοις εἶς καὶ ὁ αὐτὸς
ἅπασιν ὄρισταί, στέργειν τοὺς γονεῖς· κακόνους ἐστὶ
τοῖς ἐκεῖνος ἀπολωλεκόσι δηλονότι καὶ νόμοις καὶ πο-
10 λιτεῖα τῇ τούτων. (64) εἰ δὲ μηδένα τούτων ὑπόλογον
ποιεῖται· ἢ δέως ἂν εἰδείην, τίς ἐστὶν ὁ τὴν πρὸς τοὺς γο-
νεῖς εὖνοιαν ὀρῶν προδεδικότα τοῦτον, ἢν πρὸς τὸν δή-
μον νῦν ἔχειν ὑπισχεῖται, πιστεύων. ἐγὼ μὲν γὰρ
ἀπίστων καὶ θεοῖς ἔχθρῶν, οὐ μόνον ἀνθρώποις, ὑπο-
λαμβάνω τὸν τῶν γονέων ἀμελοῦντα. (65) Ἄλλὰ νῆ Δία
15 ἔτι τὰς ἐνδείξεις αὐτοῦ κατεψηφίσασθε, καὶ δις εἰς τὸ
δεσμωτήριον κατέθεσθε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀδελφόν, διὰ
ταῦθ' ὑμῖν εὖνους ἐστίν. Ἄλλὰ καὶ τοῦτ' ἄποπον. ἀλλ'
ἔτι τὴν ἀρχὴν ἢν ἔλαχεν ἀπεδοκιμάσατε; ἀλλ' ἔτι πα-
20 ρανόμων αὐτοῦ κατέγνωστε; ἀλλ' ἔτι πέντε ταλάντων
προσειτήμισατε; ἀλλ' ἔτι δακτυλοδεικτεῖτε ἐπὶ τῷ πο-
νηρότατον τῶν ὄντων ἀπάντων δεικνύναί; (66) ἀλλ'
ἔτι τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πολιτείας μενόντων οὐκ

dicillis destitit. post inveniunt eos in arcula quadam, cuius
iste clavem habebat. Tum qui in carcere erant, huiusmodi
decretum faciunt: non ignem, non lucernam, non potum,
non cibum ullum cum eo esse communicandum, neque acci-
piendum ab eo, neque ei dandum. (62) Hæc a me vere dici
mihî hominem voca, cuius nasum nefarius iste præmorsum
devoravit.

TESTIMONIUM.

Egregiorum scilicet operum vobis orator iste artifex ex-
stitit. operæ pretium est, ex ore talis artificis aliquam ora-
tionem, aut consilium audivisse. Recita jam et præclarum
illud decretum de eo factum.

DECRETUM.

63. Et non pudeat vos, Athenienses, quum homines pro-
pter improbitatem et summa flagitia conjecti in carcerem
tanto istum se improbiorem esse duxerint, ut sibi perhor-
rescendum duxerint, si vos expulsam eum legibus e repu-
blica in vestrum numerum recipietis? quod ejus facinus vel
quam vitæ rationem laudantes vel quid omnium non ægre
ferentes? nonne impius est? nonne crudelis? nonne impu-
rus? nonne calumniator?

64. Attamen talia quum faciat et talis sit; in omnibus
semper concionibus clamitat: « ego solus vobis bene cupio.
« omnes isti conspirarunt. proditi estis. sola mea benivo-
« lentia est reliqua. » Inquiram igitur in vehementem
istam ejus et ingentem benivolentiam, unde ea sit et unde
ortum duxerit, ut, si est talis, ea utamini et freti sitis, sin
minus, uti caveatis. (63) Nunquid enim inde, quod patrem
ejus capitis damnastis et matrem ejus convictam desertæ
clientelæ vendidistis, propter hæc eum vobis bene velle exi-
stimatis? at hoc, ita me Jupiter diique ament, absurdum
est. Nam si illis bene cupit et legem naturæ tuetur, quæ
una et eadem tum hominibus tum feris ex æquo est sanc-
ta, ut parentes diligant; male vult iis, qui illos peremerunt,
scilicet legibus et reipublicæ ihorum. (64) sin nullam horum
rationem habet; perquam scire velim quis istum, quem be-
nivolentiam in parentes abjecisse videat, ea esse præditum
credat, qua se populum nunc prosequi jactat. Equidem cen-
seo e perfidis eum esse et invisus diis, non modo hominibus,
a quo parentes negligantur. (65) At per Jovem quod ejus
delationes damnastis, et bis in carcerem conjecistis et ipsum
et fratrem, propterea vobis bene cupit. At et hoc absurdum
est. Sed quod magistratum, qui ei sorte obvenerat, abro-
gastis? sed quod contra leges latæ rogationis causa eum
condemnastis? sed quod quinq; talentis insuper multas-
tis? sed quod digitis eum monstratis, quum monstrare vultis
omnium qui usquam sunt improbissimum? (66) sed quod
salvis legibus et republica hac ignominia liberari nullo modo

ἐν τῶν αἰσχροῦν αὐτῷ τούτων ἀπαλλαγῆναι; ἀλλὰ διὰ
25 τί ὑμῖν οὗτος εὖνος ἐστίν; ὅτι, φησίν, ἀναιδῆς ἐστίν. ὁ
δ' ἀναιδῆς ἐκ τίνος ὀνομάσθη τῶν ἄλλων ἀλλ' ἢ θῆταν
τὰ μήτ' ὄντα μήτ' ἂν γενόμενα μήτ' ἂν γενησόμενα,
ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι' ἀναισχυντίαν, ὅπερ οὗτος
ποιεῖ;

69. Ἡγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως, ἃ μοι
791 παραλείπειν ἔδοξε Λυκούργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς
εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὥσπερ ἂν εἰ χρέος ἐ-
σκοπεῖτε ἴδιον, οὕτως ἐξετάσαι τοῦτον καὶ τὰ τουτοῦ
τοῦ ἀγῶνος δίκαια. Εἰ τοίνυν τις ὀφείλειν τιν' ἡτιᾶτο
5 χρήματα, ὁ δ' ἠρνεῖτο· εἰ μὲν ἐφαινοντο αἶ τε συνθῆκαι
καθ' ἃς ἐδανείσαντο καίμενοι καὶ οἱ τεθῆντες ὅροι ἐστι-
κότες, τὸν ἀρνούμενον ἡγείσθ' ἂν ἀναιδῆ δηλονότι, εἰ
δ' ἀνηρημένα ταῦτα, τὸν ἐγκαλοῦντα. οὕτω ταῦτα
πέφυκεν. (70) Εἰσὶ τοίνυν ὧν Ἀριστογίτων ὀφείλει τῇ
10 πόλει, συνθῆκαι μὲν οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἐγγράφονται
πάντες οἱ ὀφλισκάνοντες, ὅρος δ' ἡ σανίς ἢ παρὰ τῇ θεῷ
κειμένη. Εἰ μὲν οὖν ἀνήρηται ταῦτα καὶ ἐξαλήλιπται
τὸ ὄφλημα· ἡμεῖς ληρούμεν, μᾶλλον δὲ ψευδόμεθα. εἰ
δ' ἔτι ἐστί καὶ ἔσται τέωςπερ ἂν ἐκτίση καὶ μενεῖ· οὗ-
15 τος οὐδὲν ἀληθὲς λέγει, ἀλλ' ἀδικεῖ καὶ δεινὰ ποιεῖ τὰ
κοινὰ δίκαια ἀφανίζειν ἐπιχειρῶν. (71) Οὐ γὰρ, εἰ μὴ
πᾶν ὅσον ὥφλην ὀφείλει, νῦν ἢ κρίσις οὐδ' ὁ λόγος, ἀλλ'
εἰ ὀφείλει. ἢ δεινὰ γ' ἂν πάθειον οἱ δραχμῆν ἐγγεγραμ-
20 μένοι μόνην, εἰ, διότι μικρὰ καὶ οὐδὲν ἡδικήκασι,
ἰσχύσει τὸ ὀφείλειν κατ' αὐτῶν, ἐὰν δέ τις μεγάλη ἡδι-
κῆκῶς ἦ, μίαν θεῖς ἢ δύο καταβολὰς ἐπίτιμος ἔσται.
Ἔτι τοίνυν τρία ἐσὶ τὰ ὄφληματα, ἃ ἐγγέγραπται καὶ
ἐφ' οἷς ἐνδέδεικται. τὰ μὲν δὴ δύο ἐν ἀπογραφῇ πε-
ποίηται, τὸ δ' οὖν ἐν οὐδὲ ἀπογράφεται, ἀλλὰ βουλευ-
25 σεως τὸν Ἀλωπεκῆθεν Ἀρίστωνα διώκει. (72) Ναί,
φησίν. ἀδικῶς γὰρ μ' ἐγγέγραψεν. Δεῖ δὴ σε, ὡς εἶποι,
δίκην λαθεῖν. οὐκοῦν ὑποσχεῖν πρῶτον καὶ μεῖναι ἐν οἷς
πέπονθας ἀνάγκη. ἢ τίνος λήψει δίκην; εἰ γὰρ ἔξεστί
792 σοι πάντα ποιεῖν ἄπερ τοῖς ἄλλοις· τί ἡδικῆσαι; (73)
Φέρε δὴ πρὸς θεῶν, κάκεινο σκέψασθε· ἂν ἔλη τὸν Ἀρί-
στωνα τῆς βουλευσεως· τί ἐσται; Ἐξαλειφθήσεται νῆ
Δία, ὁ δ' ἀντεγγραφῆσεται. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι λέ-
5 γουσιν. Καλῶς. πότερον οὖν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας ὀδὴ
μὲν ὀφειλήσει τῷ δημοσίῳ ὁ ἐξαλειφθεὶς, ἐκαίνοσ δ'
ἐπίτιμος ἔσται ὁ ἐγγραφεὶς; ἐκ γὰρ ὧν νῦν ὀδὴ ἀξιοῖ,
ταῦτα συμβαίνει. εἰ γὰρ ὅτ' ἐγγέγραπται μὴ ὀφείλει·
10 ἐπειδὴν ἐξαλειφθῆ, ὀφειλήσει δηλονότι. Ἄλλ' οὐκ ἐστί
ταῦτα, οὐκ ἐστίν, ἀλλ' ὅταν ἐξαλειφθῆ, τότε οὐκ ὀφει-
λήσει. οὐκοῦν νῦν ὀφείλει. (74) Τί δέ; ἂν αὐτὸν ἀπο-
φύγῃ· παρὰ τοῦ κομιεῖται ταῦθ' ἢ πόλις, ἃ νῦν οὐκ ἐξόν
οὗτος ποιεῖ; πόθεν δ', οἷς οὗτος θανάτου τιμᾶται καὶ
δεσμοῦ περιῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, οἱ μὲν τὰς ψυχὰς
15 οἱ δὲ τὸ μὴ δεινὰ πεπονθέναι κομιούνται; ᾗ γὰρ οὐδὲ
τῶν ἰσῶν οὐδὲ τῶν ἐγκυκλιῶν δικαίων μετουσίαν διδῶ-
σιν οἱ νόμοι, οὗτος τῶν ἀνηκέστων ἐτέροις αἰτίαις γί-
γνεται, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ πολιτικῶς οὐδ' ὡς συμφέρε
γίγνομέων τούτων. (75) Ἄλλ' ἐγωγε ταῦθ' ὀρῶν θαι-

potest? sed cur vobis iste bene cupit? quod, ut dicit, im-
pudens est. at impudentis ex qua re alia nomen est sortitus,
nisi quod, quæ nec sunt, nec facile facta nec facile futura
sunt, ea dicere audet propter impudentiam, id quod iste
facit?

69. Jam quæ in delatione mihi prætermittere visus est
Lycurgus, ea quoque vobis præstat exponere. Arbitror
enim oportere vos, ac si de privato aliquo debito vestro
ageretur, sic in istum inquirere et in hujusce iudicii jura.
Quod si quis pecuniam debere aliquem accusaret, is vero
negaret; si proferrentur tabulæ, secundum quas negotium
mutuum susceperunt, et affixi essent tituli oppignerationis
insistantem utique impudentem putaretis, sin hæc sublata
essent, postulantem. sic natura comparatum est. (70) Sunt
vero eorum quæ Aristogiton reipublicæ debet, tabulæ leges,
secundum quas inscribuntur omnes qui debent, titulus æ-
ser juxta deam situs. Quod si hæc sublata sunt et expun-
ctum est debitum; nos nugas agimus, ac potius mentimur.
sin restant et restabunt, donec solverit, et manebunt; iste
nihil veri dicit, sed injurius est et gravia facinora perpetrat,
jura communia conans abolere. (71) Neque enim id nunc
agitur in hoc iudicio et disceptatione, tantumne debeat
quanti mulctatus est, sed an debeat. alioqui perinique
ageretur cum iis, qui ob unam drachmam solvendam sunt
inscripti, si, quod parum aut nihil deliquerunt, debitum
contra eos valebit, sin quis magna deliquerit, una atque
altera pensione soluta pristinam dignitatem recuperabit.
Tria sunt autem adhuc debita propter quæ accusatus est et
indicatus. ac duo quidem in proscriptione posita sunt, unum
vero ne proscriptum quidem est, sed insidiosæ inscriptionis
iste Aristonem Alopecensem accusat. (72) Næ, inquit.
injuste enim me inscripsit. Pœna igitur tibi, ut par, sumen-
da est. Itaque luenda primum et toleranda necessario, quæ
perpessus es. alioqui cujus rei pœnam sumes? si tibi enim
agere licet omnia quæ ceteris; quæ facta tibi est injuria?
(73) Agite per deos, illud quoque considerate: Si Aristonem
insidiosæ inscriptionis reum vicerit; quid fiet? Expungetur
ipse per Jovem, et ille ejus loco inscribetur. sic enim leges
jubent. Præclare. Utrum igitur ab eo die iste erit ærarius,
qui expunctus est, ille autem dignitatem retinebit, qui est
illius loco inscriptus. ex istius enim nunc postulatis ista
eveniunt. Si enim eo tempore, quo inscriptus est, non est
ærarius; ubi expunctus fuerit, ærarius erit scilicet. Sed hæc
non ita sunt, non ita sunt. verum ubi deletus fuerit; tum
non erit ærarius. nunc igitur est ærarius. (74) Quid vero?
Si istum effugerit absolutus; quis civitati præstabit in-
demnitatem eorum, quæ nunc iste facit, quæ ea facere ei non
liceat? Unde, quos iste capitis arcessit et in vincula conjic-
cit, passim in iudicio circumiens, illi animas recipient, hi
id consequentur, ne crudeliter tractati sint? quem enim
neque in æqualis neque communis juris societatem leges
admittunt, is in insanabilia mala conjicit alios, id quod fit
non recte nec civiliter neque utiliter. (75) Sed equidem ubi

20 μᾶζω, τὸ τᾶνω κάτω γεγενῆσθαι τί ποτ' οἶσθ' εἶναι.
ἐάν ἢ γῆ μὲν ἄνω, τὰ δ' ἄστρα κάτω γένηται; οὐκ
ἔστι τοῦτο γενέσθαι, μηδὲ γένοιτο. ἀλλ' ἔταν, οἷς ἐκ
τῶν νόμων μὴ ἔξεστιν, ἐκ τῶν ὑμετέρων βουλήσεων
ἔξῃ, ἔταν ἢ μὲν πονηρία τιμᾶται, τὰ χρηστὰ δ' ἀπορ-
25 βίπτηται, καὶ ἔταν τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἡττᾶται
τοῦ φθόνου· τότε ἄνω καὶ κάτω πάντα χρὴ νομίζειν τε-
τράφθαι.

76. Ἦδη τοίνυν τινὰς εἶδον τῶν ἀγωνιζομένων, οἱ
τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἀλισκόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες ὡς
793 οὐκ ἀδικοῦσι δεῖξαι, οἱ μὲν εἰς τὴν τοῦ βίου μετριό-
τητα καὶ σωφροσύνην κατέφυγον, οἱ δ' εἰς τὰ τῶν προ-
γόνων ἔργα καὶ λειτουργίας, οἱ δ' εἰς ἕτερα τοιαῦτα δι'
ὧν εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν τοὺς δικάζοντας ἤγαγον.
5 τούτῳ δ' οὐδένα ὀρῶ τῶν τόπων τούτων βάσιμον ὄντα,
ἀλλὰ πάντα ἀπόρημα, φάραγγας, βάραθρα. (77) Τί
γὰρ ὡς ἀληθῶς εἶρεῖ; Ὡς ὁ πατήρ τι πεποίηκε νῆ Δία.
Ἄλλὰ κατεγνώκαθ' ὑμεῖς ἐν τοιούτοις τοῖς δικαστηρίοις
αὐτοῦ θάνατον, ὡς πονηροῦ δηλονότι καὶ ἀξίου τεθνά-
10 ναι. Ἄλλὰ νῆ Δία, εἰ ταῦτ' ἐστὶν αὐτῷ δυσχερῆ τὰ
περὶ τὸν πατέρα· εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον καταφεύζεται ὡς
σώφρονα καὶ μέτριον. Ποῖον; ὃν ποῦ βεβίωκεν; ὃν μὲν
γὰρ ἅπαντες ὑμεῖς ἐωράκατε, οὐκ ἔστι τοιοῦτος. (78) Ἄλλ'
ὡ τάν, εἰς τὰς λειτουργίας ἀποχωρήσεται. Τὰς πότε ἢ
15 ποῦ γεγонуίαι; τὰς τοῦ πατρός; ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ
τὰς ἑαυτοῦ; φάσεις, ἀπαγωγὰς, ἐνδείξεις, οὐχὶ λειτουρ-
γίας εὐρήσετε. Ἄλλὰ νῆ Δία καὶ χωρὶς τούτων συγγε-
νεῖς πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοι παραστάντες αὐτὸν ἐξαι-
20 τήσονται. Ἄλλ' οὐτ' εἰσὶν οὐτ' ἐγένοντο πώποτε. πῶς
γὰρ τῷ γε μηδ' ἐλευθέρῳ; (79) Πλὴν ἔστι νῆ Δία, ἔστιν
ἀδελφός τις οὗτος αὐτῷ, ὃ παρὼν καὶ τὴν καλὴν δίκην
αὐτῷ λαχών. Περὶ οὗ τὰ μὲν ἄλλα τί δεῖ λέγειν; ἀδελ-
φός δ' ἐστὶ τούτου δημοκῆτριος καὶ δημοπάτριος καὶ πρὸς
25 τοῖς ἄλλοις κακοῖς δίδυμος. οὗτος (καὶ τὰ μὲν ἄλλα
σιωπῶ) ἀλλ' ἐφ' οἷς ὑμεῖς τὴν μιανὴν Θεωρίδα, τὴν
Δημιάν, τὴν φαρμακίδα, καὶ αὐτὴν καὶ τὸ γένος ἅπαν
ἀπεκτείνετε, (80) ταῦτα λαβὼν τὰ φάρμακα καὶ τὰς ἐπι-
794 δὰς παρὰ τῆς θεραπαίνης αὐτῆς, ἢ κατ' ἐκείνης τότε ἐμή-
νυσεν, ἐξ ἧσπερ ὁ βάσκανος οὗτος πεπαιδοποιεῖται, μαγ-
γανεύει καὶ φενακίζει καὶ τοὺς ἐπιλήπτους φησὶν ἰᾶσθαι
αὐτὸς ἂν ἐπιλήπτου πάση πονηρίᾳ. οὗτος οὖν αὐτὸν
5 ἐξαιτήσεται ὁ φαρμακός, ὃ λοιμός, ὃν οἰωνίσαιτ' ἂν τις
μᾶλλον ἰδὼν, ἢ προσειπεῖν βούλοιο, ὃς αὐτὸς αὐτῷ
θανάτου τετίμηκεν, ὅτε τοιαύτην δίκην ἔλαχεν.

81. Τί οὖν λοιπόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; Ἄ κοινὰ
νῆ Δία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἀγωνιζομένοις παρὰ τῆς
10 τῶν ἄλλων ἡμῶν φύσεως, καὶ οὐδεὶς αὐτὸς ἑαυτοῦ ταῦτα
φέρει τῶν κρινομένων, ἀλλ' ἡμῶν ἕκαστος ἔχων ὀλο-
θεν ἔρχεται, ἔλεον, συγγνώμην, φιλανθρωπίαν. Ἄλλὰ
τούτων γ' οὐθ' ὅστιον οὐτε θέμις τῷ μιανῶ τούτῳ με-
ταδοῦναι. διὰ τί; ὅτι, ὃν ἂν αὐτὸς ἕκαστος νόμον τῆ
15 φύσει κατὰ πάντων ἔχη, τούτου τυγχάνειν παρ' ἑκά-
στου δίκαιός ἐστι καὶ αὐτός. (82) Τίνα οὖν νόμον ἡμῖν
ἢ τίνα βούλησιν ἔχειν Ἀριστογείτων κατὰ πάντων δο-

hæc video, miror, sursum deorsum verti quid fore putatis.
si terra sursum, astra deorsum conversa fuerint? hoc fieri
nec potest, neve fiat. sed quum iis, quibus non licet e legi-
bus, e vestra voluntate licet, quum improbitati honor habe-
tur, virtus abjicitur, et quum jus et utilitas vincitur ab invi-
dia; tum sursum et deorsum versa esse omnia, est exi-
stimandum.

76. Jam vero certantium quosdam vidi, qui quum ipsi
rebus vincerentur et se peccasse infitias ire non possent,
tamen alii ad vitæ moderationem et temperantiam, alii ad
res majorum gestas et obita munera, alii ad ejus generis alia
confugiebant, per quæ judices ad misericordiam et humani-
tatem flectebant. istum autem ad locorum illorum nullum
accedere posse video, sed omnia ei esse præcipitia, sale-
brosa, profunda. (77) Quid enim re vera dicet? Eorum ali-
quid per Jovem, quæ pater fecit. At vos illum in hisce judiciis
capite condemnastis, ut improbum nimirum et dignum qui
occideretur. At per Jovem, si res a patre factæ ei molestæ
sunt; ad suam vitam confugiet ut temperantem et modera-
tam. Qualem? quam ubi actam? ea enim, quam vos vidistis
omnes, non est talis. (78) At heus tu, ad obita munera se
recipiet. Quando illa aut ubi? paterna? at nulla sunt. sua?
delationes, abductiones, denuntiationes, non munera repe-
rietas. At per Jovem, etiam si hæc nulla sunt, cognati multi
ilique boni viri pro eo deprecabuntur. At nec sunt nec fue-
runt unquam. qui enim ei cognati sint, qui ne ingenuus
quidem est? (79) Verumtamen est per Jovem, est ei frater
hic, qui ei nunc adest et præclaram illam litem ei intende-
rat. De quo dicere cetera quorsum attinet? est autem frater
ejus uterinus et germanus et præterea ceteris malis gemel-
lus. hicce (et cetera quidem taceo) sed propter quæ vos
Theoridem nefariam, Lemniam, veneficam, tum ipsam tum
universam ejus gentem occidistis, (80) iis venenis et incan-
tamentis ab ejus ancilla acceptis (quæ tum eam detulit, ex
qua fascinator iste liberos suscepit) imposturam et fucum
facit et comitiali morbo laborantes securaturum profitetur,
ipse omni laborans improbitate. Is igitur pro eo veneficus
intercedet, pestis? quem qui viderit, abominetur potius,
quam alloquatur, qui ipse eum capite damnandum censuit,
quum talem causam intenderet.

81. Quid igitur restat, Athenienses? Ea per Jovem
præsidia, quæ certantibus parata sunt a reliquorum ve-
strum natura quæque nemo eorum, qui periclitantur, sibi
fert, sed unusquisque vestrum domo secum affert, miseri-
cordiam, veniam, humanitatem. Sed hæc neque jus neque
fas isti nefario impertiri. cur? quia, quam sibi quisque
legem natura sancit in omnes, eandem et ipsum a quoque
ferre est æquum. (82) Quam igitur legem vobis aut quam
voluntatem habere videtur Aristogiton in omnes? utrum

καί; πότερον εὐτυχούντας ὄραν καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ
 20 χρῆσθ' ἰδίᾳ δόξῃ διάγοντας; καὶ τί ποῶν ζήσεται; τὰ γὰρ
 τῶν ἄλλων κακὰ τοῦτον τρέφει. Οὐκοῦν ἐν κρίσει
 καὶ ἐν ἀγῶσι καὶ πονηραῖς αἰτίαις ἅπαντας εἶναι βού-
 λεται. Ὁ δὲ δὴ παμπόνηρος ποῖός τις, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, καλοῖτ' ἂν δικαίως, ὁ τρικατάρατος, ὁ κοι-
 25 νὸς ἐχθρὸς, ὁ πᾶσι δυσμενής, ὅτω μῆτε γῆ φέροι καρ-
 πὸν μῆτ' ἀποθανόντα δέξαιτο; οὐχ ὁ τοιοῦτος; ἔγωγε
 νομίζω. (83) Τίνος δὲ συγγνώμης ἢ ποῶν ἑλέων οἱ
 σεσυκοφαντημένοι τετυγῆκασιν παρὰ τούτου; οἷς οὗτος
 θανάτου πᾶσιν ἐτιμᾶτο ἐν τούτοις τοῖς δικαστηρίοις,
 795 καὶ ταῦτα πρὶν τὴν πρώτην ψῆφον διενεχθῆναι. καὶ
 ἐφ' οἷς ὁ βᾶσκανος οὗτος οὕτως ὠμῶς καὶ πικρῶς εἶχε,
 τούτους ὑμῶν οἱ λαχόντες, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δι-
 5 καια ποιοῦντες ἴσωζον, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτου συκοφαν-
 τουμένους ἀπειρηθίζοντο, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν
 ψήφων οὐ μετεδίδοσαν τούτω. (84) Ἄλλ' ἢ γε τούτου
 πικρία καὶ μισοφιλία καὶ ὠμότης παρῆν καὶ ἐξητάζετο.
 10 οὐχὶ παῖδια, οὐχὶ μητέρας τῶν κρινομένων ἐνίων
 γραῦς παρεστῶσας ὄρων ὀδὸς ἤλαει. ἔλτα σοὶ συγ-
 γνώμη; πόθεν ἢ παρὰ τοῦ; ἢ τοῖς σοῖς παιδίοις ἔλεος;
 πολλοῦ γε καὶ δεῖ. σὺ τὸν εἰς ταῦτα ἔλεον προδέ-
 δωκας, Ἀριστόγειτον, μᾶλλον δ' ἀνήρηκας ἄλλω. μὴ
 δὴ πρὸς οὐδ' αὐτὸς ἔχυσας λιμένας καὶ προδόλων ἀνέ-
 15 πησας, πρὸς τούτους προσορμίζου. οὐ γὰρ δι-
 καιον.

85. Εἰ τοίνυν ἀκούσατε καὶ τὰς βλασφημίας αἱ
 κατὰ τὴν ἀγορὰν περιῶν καθ' ὑμῶν ἔλεγεν· εἶτι μᾶλ-
 λον ἂν αὐτὸν μισήσατε, καὶ δικαίως. φησὶ γὰρ πολ-
 20 λούς ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ, τούτους δ' ἅπαντας ὁμοίους
 ὑπάρχειν ἑαυτῷ. Ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι τοὺς
 ἡτυχηκότας, εἰ καὶ δύο εἰσὶ μόνον, συγχωρῶ. παντὶ
 γὰρ πλείους εἰσὶ τοῦ δέοντος, καὶ οὐδένα τῶν ἄλλων
 ὀφείλειν εἶδει. οὐ μέντοι μὲν τοὺς θεοὺς τούτῳ γ' ὑπάρ-
 χειν ὁμοίους οἴομαι τούτους, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ
 25 καὶ τούναντιον. οὕτως δὲ λογίσεσθε. (86) Καὶ μὴ
 με ὑπολάβητε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς πρὸς ὀφείλον-
 τας ὑμᾶς τῷ δημοσίῳ διαλέγεσθαι. οὕτε γὰρ ἐστὶ
 μῆτε γένοιτο τοῦτο, οὐτ' ἐγὼ νομίζω. ἀλλ' εἴ τῳ τις
 ἄρα ἢ φίλος ἢ γνώριμος ἐστὶν ἐν τούτοις· ὡς ὑπερ-
 796 τούτου τοῦτον προσήκει μισεῖν, τοῦτο βούλομαι δεῖ-
 ξαι. πρῶτον μὲν ὅτι ἀνθρώπους ἐπιεικεῖς, οἷς ἐγ-
 γύαι καὶ φιλοφροσύναι γίγνονται καὶ ὀφλήματ' ἴδια,
 εἷς οὐ πρόσσει κοινὰ ἀδικήματα, ἡτυχημένοι δὲ συμ-
 5 βέβηκον, εἰς τὴν ὁμοίαν τάξιν αὐτῶν καὶ βλασφημίαν
 ἄγει, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ προσχόντως. (87) Οὐ γὰρ ὁ-
 μοῖόν ἐστιν, Ἀριστόγειτον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, γράψαντα
 σὲ τῶν πολιτῶν τρεῖς ἀκρίτους ἀποκτεῖναι γραφῆν ἄλω-
 10 ναι παρανόμων, καὶ δέον σε τεθνᾶναι ἐπὶ ταύτῃ τιμῆ-
 ματι καὶ ἀποδοτέῳ, καὶ φίλον ἐγγυησάμενον μὴ δύνασθαι
 ζημίαν ἀπροσδόκητον ἐνεργεῖν. οὐχ ὁμοῖον, οὐ.
 Ἐπειθ' ἔτι τὴν κοινὴν φιλοφροσύναν, ἣν ὑμεῖς ἔχετε
 εἰ φύσας πρὸς ἀλλήλους, ὅπως ἀναίρηται καὶ διαφθεῖρηται.
 15 ἴδοιτε δ' ἂν ἐνταῦθεν. ὑμεῖς γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθη-

ut eos florere videat et beate glorioseque vivere? et unde
 victitabit? nam ceterorum mala istum nutriunt. Proinde
 vult iudiciis et certaminibus et atrocibus criminibus omnes
 conflictari. Qualis vero perditissimus, Athenienses, nomi-
 netur merito, ter execrabilis, communis inimicus, omni-
 bus infestus, cui nec terra frugem ferat nec mortuo sepul-
 turam præbeat? nonne talis? equidem opinor. (83) Quam
 autem veniam aut quam misericordiam ii, quos calumniis
 exagitavit, ab isto impetrarunt? quos iste omnes capite
 damnandos esse censebat in hisce iudiciis, idque prius-
 quam primæ sententiæ varie ferrentur. et in quos fascina-
 tor iste adeo crudelis et acerbuserat, eos, vos Athenienses,
 qui tum sortito iudices eratis, iustitiam colentes conser-
 vastis, et qui ab isto calumniis exagitabantur, absolvistis,
 et isti quintam sententiarum partem non dedistis. (84) At
 istius acerbitas quidem et sanguinaria mens et crudelitas
 præsto erat et in oculis versabatur. non puerulis, non ma-
 tribus reorum, nonnullorum senibus mulieribus, astantes
 quum videret, iste movebatur. Et tibi ignoscendum? unde
 aut a quo? aut tuorum liberorum misereri decet? minime
 vero. tu misericordiam, quæ erga hos haberi solet, pro-
 didisti, Aristogiton, imo sustulisti omnino. ne igitur, ad
 quos tu ipse aggere obstruxisti et saxis complevistis portus,
 appellita: neque enim iustum est.

85. Quod si etiam maledicta audietis, quæ in foro obam-
 bulans in vos ingessit; magis etiam eum oderitis, et me-
 rito. dicit enim multos debere ærario, eosque omnes ipse
 esse similes. Ego vero multos esse calamitosos homi-
 nes, etsi duo duntaxat sunt, fateor. omnino enim plures
 sunt quam oportebat, et neminem alium ærarium esse
 oportebat. Non tamen, ita me dii ament, eos istius quidem
 esse similes arbitror. multum abest. imo vel contrarium.
 idque ita intelligetis. (86) Nec me, Athenienses, ita loqui
 vobiscum, ut qui debeatis ærario, putate. neque enim
 ita est, absit hoc, neque ego vos debere existimo. sed si
 quis forte est alicui vestrum sive amicus sive familiaris
 inter illos; quanto odio ejus nomine istum prosequi debeat
 is, hoc vobis ostendere volo. primum ideo, quod homines
 æquos, qui spondent pro aliis, qui humanitatis officia præ-
 stant, atque ita privatum æs alienum contrahunt, in quo
 nulla est publica injuria, sed fortuna adversa accidit, in si-
 milem secum ordinem conviciumque ducit, non recte nec
 convenienter. (87) Neque enim idem est, Aristogiton, minime,
 quod tu decreto rogato, ut tres cives sine iudicio occide-
 rentur, condemnatus es propter rogationem illegitimam et
 quum tibi morte luendum fuisset, causa tibi est æstimata,
 et quod alius, quum pro amico sponderit, damnatum non
 exspectatum ferre non potest. non idem est, nequam.
 Deinde ideo, quod communem humanitatem, quam vos
 natura habetis alii in alios, iste tollit et perdit. hinc au-
 tem perspicietis. Vos, Athenienses, humanitate, quod

ναῖοι, τῇ τῆς φύσεως πρὸς ἀλλήλους, ὅπερ εἶπον, χρώ-
 μενοι φιλανθρωπίᾳ, ὡς περ αἱ συγγένειαι τὰς ἰδίας οἰ-
 κοῦσιν οἰκίας, οὕτω τὴν πόλιν οἰκεῖτε δημοσίᾳ. (88)
 20 Πῶς οὖν ἐκείναι; ὅπου πατήρ ἐστὶ καὶ υἱεῖς ἄνδρες,
 καὶ μηδὲν ὁμοίας εἶναι βουλήσεις. οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν οὔτε
 λόγων οὔτ' ἔργων ἐστὶν ἡ νεότης τῶ γήρᾳ. ἀλλ' ὅμως
 οἱ τε νέοι πάνθ' ὅσ' ἂν πράττωσιν, ἄνπερ ὡσι μέτριοι,
 οὕτω ποιῶσιν ὥστε μάλιστα μὲν πειρᾶσθαι λαθάνειν,
 25 εἰ δὲ μή, φανεροί γ' εἶναι τοῦτο βουλόμενοι ποιεῖν. οἱ
 τε πρεσβύτεροι πάλιν, ἂν ἀρ' ἴδωσιν ἢ δαπάνην ἢ πό-
 τον ἢ παιδιὰν πλείω τῆς μετρίας, οὕτω ταῦθ' ὀρῶσιν
 ὥστε μὴ δοκεῖν ἑωρακέναι. ἐκ δὲ τούτων γίνεταί
 797 τὸ πάνθ' ἃ φέρουσιν αἱ φύσεις, καὶ καλῶς γίνεταί.
 (89) Τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον καὶ ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, τὴν πόλιν οἰκεῖτε, συγγενικῶς καὶ φιλανθρώπως,
 οἱ μὲν οὕτως ὀρῶντες τὰ τῶν ἡτυχηκότων ἔργα, ὡς περ
 5 τὸ τῆς παροιμίας « ὀρῶντας μὴ ὀρᾶν καὶ ἀκούοντας μὴ
 ἀκούειν », οἱ δ' οὕτω ποιῶντες ἃ πράττουσιν, ὥς
 εἶναι φανεροὶ καὶ φυλαττόμενοι καὶ αἰσχυρόμενοι. ἐκ
 δὲ τούτων ἡ κοινὴ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία τῇ
 πόλει μένει καὶ συνέστηκεν ὁμόνοια. (90) Ταῦτα τοί-
 10 νυν Ἀριστογείτων τὰ καλῶς οὕτω πεπηγότα τῇ φύσει
 καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ὑμετέροις κινεῖ καὶ ἀναιρεῖ καὶ με-
 ταβρίπτει, καὶ ἃ τῶν ἄλλων τῶν ἡτυχηκότων ἕκαστος
 ἀφορητῆ ποιεῖ, ταῦθ' ὅπως μόνον οὐ κώδωνας ἐξαψά-
 μενος διαπράττεται. οὐ πρύτανις, οὐ κῆρυξ, οὐκ
 15 ἐπιστάτης, οὐχ ἡ προεδρεύουσα φυλὴ τούτου κρατεῖν
 δύναται. (91) Ἐπειδὴν οὖν τις ὑμῶν ἐφ' οἷς οὕτος
 ἀσελγαίνει λυπηθεὶς εἴπῃ « τουτοῖν ταῦτα ποιεῖν, καὶ
 ταῦτ' ὀφειλοντα τῷ δημοσίῳ »· τί δέ; οὐ καὶ ὁ δεῖνα,
 20 φησί, ὀφείλει; τὸν ἐχθρὸν ἕκαστον ὑπαιπῶν τὸν ἑαυ-
 τοῦ. Ὡς τε τὴν πονηρίαν τὴν τούτου αἰτίαν εἶναι
 τῶν βλασφημιῶν, αἱ περὶ τῶν οὐχ ὁμοίων τούτῳ διὰ
 τούτων γίνονται.

92. Λοιπὸν τοίνυν ἐστίν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς
 ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις τούτου, ἀδίκημα σαφές καὶ
 25 ἐναργές ἔχοντα ἐκ τῶν νόμων μάλιστα μὲν αὐτῶ θαι-
 νάτου τιμῆσαι, εἰ δὲ μή, τοσοῦτον ἀναθεῖναι τίμημα
 χρημάτων ὅσον μὴ δυνήσεται φέρειν. ἄλλη γὰρ
 οὐκ ἐστὶν ἀπαλλαγὴ τούτου, σαφῶς ἐπίστασθε. (93)
 Καὶ γάρ, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώ-
 798 πων ἂν τις ἴδοι τοὺς μὲν βελτίστους καὶ μετριωτάτους
 αὐτῇ τῇ φύσει πάντα ποιῶντας ἐκόντας ἃ δεῖ, τοὺς δὲ
 χείρους μὲν τούτων, ἔξω δὲ τοῦ πονηροῦς ἀγαν κληθῆ-
 ναι, τῶ φόβῳ τῷ πρὸς ὑμᾶς καὶ τῷ τοῖς αἰσχροῖς καὶ
 5 λόγοις καὶ ὀνειδισμῶν ἀλγεῖν εὐλαβουμένους ἐξαμαρτά-
 νειν, τοὺς δὲ πονηροτάτους καὶ ἐξαγίστους ὀνομαζομέ-
 νους τὰς συμφορὰς σωφρονίζειν λέγουσιν. (94) Οὕτως
 τοίνυν Ἀριστογείτων τοσοῦτον ὑπερῆρκεν ἀπαντας ἀν-
 θρώπους πονηρίᾳ, ὥς· οὐδὲ παθῶν ἐνουθετήθη, ἀλλ'
 10 ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀδικήμασι καὶ πλεονεκτήμασι πάλιν
 εἰληπταί. καὶ τοσοῦτω πλεονος ὀργῆς ἀξίος ἐστὶ νῦν,
 ἢ πρότερον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον ᾤετο δεῖν

dixi, alii in aliis natura insita utentes, quemadmodum
 cognati in iisdem sedibus habitant, sic in urbe publice habi-
 tatis. (88) Quomodo igitur illi? Ubi pater est et filii adulti,
 fortasse et horum liberi, ibi necesse est multas et nulla re
 similes existere voluntates. neque enim eadem est adole-
 scentiae vel oratio vel actio, quae senectutis. sed tamen et ju-
 niores quicquid agunt, si moderati sunt, id ita faciunt, maxime
 ut prorsus clam habere studeant, sin minus, apertum ta-
 men est celandi studium. et natu majores vicissim si forte
 viderint aut sumptum aut potationem aut oblectationes
 immoderatas; ea ita vident, ut non vidisse videantur. ita
 omnia fiunt quae ingenia ferunt, et recte fiunt. (89) Ad
 eundem igitur hunc modum et vos, Athenienses, in urbe
 habitatis, cognatorum instar atque humaniter, alii sic
 videntes calamitosorum mala, ut proverbio dicitur « Viden-
 tes non videre et audientes non audire », alii ita ea agentes
 quae faciunt, ut eos appareat et cavere et pudere. hinc
 communis illa et omnium causa bonorum manet reipublicae
 et constat concordia. (90) Eas autem res Aristogiton adeo
 praecclare fixas natura et animis vestris movet et tollit et
 trajicit, et quae omnes alii calamitosi sine strepitu faciunt,
 ea iste tantum non tintinnabulis suspensis peragit. non
 Prytanis, non praeco, non praeses, non praesidens tribus eum
 coercere potest. (91) Siquis igitur vestram ejus petulantia
 offensus dicat « huncce haec agere, idque aerarium »; quid
 vero? nonne et hic et ille, inquit, aerario debet? inimicum
 quemque suum praefatus. Quare improbitas istius est
 causa maledictorum, quae de dissimilibus ejus propter eum
 audiuntur.

92. Reliquum est igitur, Athenienses, iis, qui isto liberari
 cupiunt, ut quum eum legibus perspicui et clari male-
 ficii convictum teneant, maxime capitis condemnent, sin
 minus, tantam pecuniae mulctam imponant quantam sol-
 vere non possit. aliter enim quieti per eum esse non pote-
 rit, id scitote. (93) Etenim, Athenienses, reliquorum ho-
 minum videatis optimos et modestissimos ipsa natura com-
 motos omni ultro fungi officio, alios his deteriores, non adeo
 tamen, ut nimium vocentur improbi, metu vestri turpium-
 que et verborum et probrorum dolore cavere ne peccent,
 improbissimos autem et quos deploratos nominant, cala-
 mitatibus erudiri dicunt. (94) At Aristogiton iste homines
 omnes adeo improbitate superavit, ut ne acceptis quidem
 malis sit monitus, sed in iisdem sceleribus et injuriis demuo
 sit deprehensus. Tanto igitur nunc ei gravius quam olim
 est irascendum, quod tum decreta duntaxat contra leges
 roganda esse putabat, nunc vero omnia facienda, accusan-

παρὰ τοὺς νόμους, νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖν, αἰτιᾶσθαι, λέγειν, διαβάλλειν, βλακασμῆν, θανάτου τιμᾶσθαι, εἰσαγγέλλειν, κακολογεῖν τοὺς ἐπιτίμους αὐτὸς ὀφείλων τῷ δημοσίῳ. τούτου γὰρ οὐδὲν ἐστὶ δεινότερον. (95) Τὸ μὲν οὖν νοθετεῖν τοῦτον μανία. δὲ γὰρ, οἷς ὁ δῆμος ἅπας τοὺς ἐνοχλοῦντας ἑαυτὸν νοθετεῖ θορύβοις, μηδὲ πώποθ' ὑπεῖξε μηδὲ διετράπη, ταχύ γ' ἂν φροντίσειε τοῦ παρ' ἐνὸς λόγου. Ἀνιάτων, ἀνιάτων, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα ἐστὶ τὸ τούτου. δεῖ δὴ πάντας, ὥσπερ οἱ ἱατροί, θταν χαρίνον ἢ φαγέδαιναν ἢ τῶν ἄλλων ἀνιάτων κακῶν ἰδῶσιν, ἀπέκασαν ἢ ὄλωσ ἀπέ- 25 κοψαν, οὕτω τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορῆσαι, βῦψαι ἐκ τῆς πόλεως, ἀναλεῖν, μὴ περιμείναντάς τι παθεῖν, ὃ μῆτ' ἰδία μῆτε δημοσία γένοιτο, ἀλλὰ προευσθεθέντα. ὡδὲ γὰρ δρᾶτε : (96) Οὐδένα πώποθ' ἴσως ὑμῶν 799 ἔχεις ἔδακεν οὐδὲ φαλάγγιον, μῆτε δάχοι. ἀλλ' ὅμως ἅπαντα τὰ τοιαῦτα ἐπὶν ἴδητε, εὐθὺς ἀποκτείνετε. τὸν αὐτὸν τοῖνον τρόπον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θταν συκοφάντην καὶ πικρὸν καὶ ἔχιν τὴν φύσιν ἀνθρωπον 5 ἴδητε, μὴ, πότε ἕκαστον ὑμῶν δῆξεται, περιμένετε, ἀλλ' ὃ προστυχῶν δεῖ τιμωρεῖσθαι.

97. Λυκούργος μὲν οὖν τὴν Ἀθηναίων ἐμαρτύρητο καὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ καλῶς ἐποίησε. ἐγὼ δὲ τοὺς προγόνους τοὺς ὑμετέρους καὶ τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνων 10 ἀνακαλιῶ, ὧν οὐδ' ὃ χρόνος τὴν μνήμην ἠφάνικεν, εἰκότως. ἐπολιτεύοντο γὰρ οὐχὶ τοῖς πονηροτάτοις καὶ συκοφάνταις συνεργεῖν διδόντες ἑαυτοὺς, οὐδὲ τὸν ἐντὸς τεύχους φθόνον ἀσκοῦντες ἐπ' ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ τῶν βητόρων καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς μὲν σώφρονας καὶ χρη- 15 στοὺς τιμῶντες, τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ θρασεῖς μισοῦντες καὶ κολάζοντες, ἐξ ὧν πάντες ἀθληταὶ τῶν καλῶν ἔργων ἐγένοντο.

98. Ἐν δ' εἰπὼν ἐτι παύσασθαι βούλομαι. Ἐξίτε αὐτίκα δὴ μάλα ἐκ τοῦ δικαστηρίου, θεωρήσουσι δ' ὑμᾶς οἱ περιστηκότες καὶ ξένοι καὶ πολῖται, καὶ κατ' 20 ἄνδρα ἕκαστος τὸν παριόντᾶ βλάψονται καὶ φυσιογνωμονήσουσι τοὺς ἀποψηφισαμένους. Τί οὖν ἐρεῖτε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ προέμενοι τοὺς νόμους ἐξίτε; ποίους [ἦ] τισιν ὀφθαλμοῖς πρὸς ἕκαστον τούτων ἀντι- 25 βλέψετε; (99) Πῶς δ' εἰς τὸ μητρώον βαθεῖσθε, ἂν τι βούλησθε; οὐ γὰρ δήπου εἰς καθ' ἕνα ὑμῶν ἕκαστος ὥσπερ ἐπὶ κυρίου τοὺς νόμους πορεύσεται, εἰ νῦν μὴ βεβαιώσαντες αὐτοὺς ἐξίτε ἅπαντες κοινῇ. Πῶς δὲ ταῖς νομηνῆαις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες τὰγαθὰ 800 τῇ πόλει διδόναι καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ τοῖς θεοῖς εὐξεται, θταν ὄντος τούτου ἐκεῖ καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ χρηστοῦ τάναντία τοῖς ὄρκοις καὶ τοῖς ἐκεῖ γράμμασιν ἐγνω- 5 κότες ἦτε; (100) Τί ἐρεῖτε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί ἐρεῖτε, ἂν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ γνωρίσας τοὺς ἀψηφισμένους; τί φήσετε; ἀρέσκειν τοῦτον ὑμῖν; καὶ τίς ὁ τοῦτο τολμήσων εἰπεῖν; τίς δὲ τῆς τούτου πονηρίας μετ' ἀρᾶς καὶ κακῆς δόξης κληρονομεῖν βουλησόμενος; Ἄλλ' οὐκ αὐτὸς ἕκα- 10 στος ἀποψηφισασθαι. οὐκοῦν καταράσασθε τοῖς ἀποψηφισαμένοις, τοῦτο τὸ πιστὸν ἕκαστος διδοῦς ὡς οὐκ

dum, dicendum publice, calumniandum, maledicendum, capitis damnandum, extra ordinem quaerendum, invehendum in homines honoratos, quum ipse ararius sit. quo nihil est indignius. (95) Atque admonere quidem istum, insaniae fuerit. qui enim tumultibus, quibus universus populus sibi molestos monere solet, nunquam cessit nec commotus est, is unius scilicet hominis oratione moveatur. Insanabile, insanabile, Athenienses, istius est ingenium. oportet igitur, ut medici, quum cancrum aut ulcus erodens aut ceterorum insanabilium malorum aliquid vident, aut urunt aut resocant penitus, ita vos omnes hanc belluam exterminare, eiecere e civitate, tollere, nec exspectare dum accipiatis malum, id quod absit a familiis et a republica, sed mature praecavendum est. sic enim considerate : (96) Neminem fortasse vestrum unquam vipera momordit vel phalangium, et absit ut unquam mordeat. sed tamen eas animantes ut videritis, statim occiditis. Ad eundem igitur modum, Athenienses, etiam quum calumniatorem et acerbum et natura viperina praeditum hominem videritis, ne, dum vestrum singulos mordeat, exspectate, sed primus quisque in eum incidens ulciscitor.

97. Lycurgus sane quidem Minervam testatus est et Matrem deum, et recte fecit. sed ego majores vestros et virtutem illorum invoco, quorum memoria nulla aevi longinquitas obliteravit, neque injuria. non enim ita republicam gerebant, ut improbasimis et calumniatoribus se adjutores praebere, neque intra moenia urbis mutuam invidiam exercebant, sed tum oratorum tum hominum imperitorum modestos et bonos honorabant, improbos et audaces oderant et puniebant. unde omnes pugiles honestorum operum exstiterunt.

98. Unum etiam ubi dixero, desinam. Exhibitis statim e judicio, spectabit vos corona et peregrinorum et civium, et viritim quisque praetereuntem intuebuntur et e vultu conjicient, qui absolverint. Quid igitur dicetis, Athenienses, si legibus neglectis exiveritis? qualibus tandem oculis illorum quemque vicissim aspicietis? (99) Quo pacto in Metroum (tabularium) ingrediemini, si quid voletis? neque enim profecto vestrum singulus quisquam ingreditur, quasi leges ratae sint, nisi nunc confirmata illarum auctoritate communiter omnes exiveritis. Quo pacto noviluniis arcem ingressus quisque precabitur deos, ut et reipublicae et sibi sint propitii, si istius nomine ibi inscripto et patris ejus egregii contra jusjurandum et sitam ibi scripturam pronuntiaveritis? (100) Quid dicetis, Athenienses, quid dicetis, si quis vos roget, cognitis iis qui absolverunt? quid respondebitis? placere istum vobis? et quis id dicere audebit? quis est qui istius haereditatem improbitatis cum execratione et infamia conjunctae adire velit? At se absolvisse quisque negabit. Execrabitur igitur eos qui absolverint, unusquisque eo pigrore sanciens, ex illo se numero non esse.

αὐτὸς οὗτός ἐστιν. (101) Καὶ τί δεῖ ταῦτα ποιεῖν, ἐξὸν εὐ-
φημεῖν καὶ ἅπαντας ἅπασιν πάντα τὰγαθὰ εὐχισθαι,
15 καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους ἅπαν-
τας ὑμῖν, προσβήσω δὲ καὶ τοὺς ξένους καὶ παῖδας καὶ
γυναῖκας; Ἐφίκεται γὰρ, ἐφίκεται πάντων ἡ τούτου κακο-
πραγμοσύνη, καὶ πᾶσι βουλομένοις ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι
τῆς τούτου πονηρίας καὶ δίκην δεδωκότα [αὐτὸν] ἰδεῖν.

26.

Ο ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Β.

1. Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ ὀφείλει τῶ δημοσίῳ Ἀριστο-
γείτων οὗτος καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίτιμος καὶ οἱ νόμοι
διαβρῆθῃ ἀπαγορεύουσιν ἐν τῶ δήμῳ μὴ ἐξεῖναι λέγειν
801 τοῖς τοιούτοις, φανερώς ἐπιδέδεικται, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι. δεῖ δ' ὑμᾶς ἅπαντας μὲν ἀπείργειν καὶ κωλύειν
τοὺς παρανομοῦντας, πολλὴ δὲ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ἀρ-
χαῖς ὄντας καὶ τοὺς πολιτευομένους. (2) Διὰ γὰρ τούτους
τὰ κοινὰ καὶ βλάβεσθαι πέφυκεν, ἂν ὡς φαῦλοι, καὶ
5 τὰ μέγιστα πάλιν ὠφελείσθαι, ἂν ὡς ἐπιεικεῖς καὶ
θελωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὡς, ἂν ἅπαξ δῶτε τοῖς
ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἔγχειροῦσί τι πράττειν τὸ παρανο-
μεῖν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὀρισμένων δικαίων, ἀναγ-
10 καῖόν ἐστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τοὺς μετέχοντας τῆς
πόλεως. (3) Ὡς περ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἀμαρτη-
μάτων ἀ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν
ναυτῶν τις ἀμάρτη, βραχέϊαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν,
15 ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινὴν τὴν ἀτυχίαν
ἅπασιν τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκευάσεν· ὡσαύτως τὰ μὲν
τῶν ἰδιωτῶν ἀμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος εἰς δ' αὐ-
τοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας, τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων καὶ πολι-
τευομένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται. (4) Διὸ καὶ τὰς τι-
20 μωρίας ὁ Σόλων τοῖς μὲν ἰδιώταις ἐποίησε βραδείας, ταῖς
δ' ἀρχαῖς καὶ τοῖς δημαγωγοῖς ταχείας, ὑπολαμβάνων
τοῖς μὲν ἐνδέχεσθαι καὶ παρὰ τὸν χρόνον τὸ δίκαιον λα-
βεῖν, τοῖς δ' οὐκ εἶναι περιμεῖναι. τὸ γὰρ τιμωρησόμε-
25 νον οὐχ ὑπέσται τῆς πολιτείας καταλυθείσης. Καὶ
τούτοις τοῖς δικαίοις οὐδεὶς οὕτως οὐτ' ἀναίδης οὐθ' ὑπὲρ
ὑμᾶς φρονῶν ἐστὶν ἔστιν ἀντιλέγειν ἐπιχειρήσει, πλὴν
Ἀριστογείτωνός του καὶ τῆς τούτου πονηρίας. Ἀλλὰ
802 πᾶσας καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς πολιτευομένους εὐρήσο-
μεν, ἐπειδὴν ἅπαξ τι καταγῶτε ὑμεῖς, τούτοις ἐμμέ-
νοντας. (5) Τοῦτο μὲν γὰρ ὅταν ἀποχειροτονηθῶσι
τινες τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς, παραχρῆμα πέπαιονται ἀρ-
6 χοντες καὶ τοὺς στεφάνους περιήρηνται. τοῦτο δ' ὅσοις
τῶν θεσμοθετῶν εἰς Ἄρειον πάγον οὐχ οἷόν τέ ἐστὶν
ἀνελεῖν, παρέντες τὸ βιάζεσθαι στέργουσιν εἰκόντες
ταῖς ὑμετέραις γνώσεσιν. καὶ τοῦτο εἰκότως ποιῶσιν.
ὅς περ γὰρ, ὅταν ἀρχῶσι, τοὺς ἰδιώτας οἴονται δεῖν αὐ-
10 τοῖς πειθαρχεῖν· ὡσαύτως, ὅταν αὐτοὶ ἰδιῶται γένων-
ται πάλιν, τοῖς τῆς πόλεως ἀρχοῦσι νόμοις δικαίως ἂν
ἀκολουθοῖεν. (6) Ἐτι τοίνυν οἱ πολιτευόμενοι πάντες, ἐκ

(101) Et quorsum attinet istuc facere, quum bene precari
omnibus liceat et omnibus omnia fansta optare, et vos
ipsi optetis vobis ipsis et ceteri Athenienses universi vobis,
addam et peregrinis et liberis et uxoribus? Invasit enim,
invasit omnes istius improbitas, et omnes cupiunt istius
malitia liberari et punitum eum videre.

26.

CONTRA ARISTOGITONEM ORATIO II.

1. Aristogitonem istum et debere serario et capite diminiu-
tum et legibus esse interdictum, ne tales coram populo ora-
tiones habeant, perspicue ostensum est, Atheniensea. Sunt
autem a vobis repellendi et coercendi quum omnes legum
violatores, tum vero inprimis ii, qui magistratu funguntur
et in republica versantur. (2) Per hos enim respublica et cla-
des accipit, si mali sint, et vicissim iuvatur plurimum, si sint
boni viri et in legibus manere velint. Quod si rempublicam
capessentibus semel permiseritis, ut leges violent et recepta
jura despiciant, necesse erit universos, qui in civitate de-
gunt, poenas sustinere. (3) Ut enim in navibus peccatorum ea,
quae inter navigandum eveniunt, si quis nautarum pecca-
verit, parvum ferunt damnum, sin gubernator aberrarit,
communem calamitatem vectoribus omnibus comparavit;
sic privatorum peccata non in populi, sed in ipsorum da-
mnum cedunt, sed magistratum et rempublicam gubernan-
tium peccata ad universos pertinent. (4) Quapropter etiam
poenas Solon privatis tardas, magistratibus et populi guber-
natoribus veloces constituit, quod existimabat de illis quo-
vis tempore sumi posse poenas, de his non licere morari.
oppressa enim libertate vindicta non aderit. Atque haec
instituta nemo ita est vel impudens vel supra vos sapiens
qui refellere ausit, praeter Aristogitonem quendam et ejus
improbitatem. Omnes autem et magistratus et reipublicae
gubernatores inveniemus, si quid semel a vobis pronuntia-
tum in eos fuerit, ratum habere. (5) Nam partim si quibus
abrogatur magistratus, ii statim deponunt munus et coro-
nas amittunt. partim si qui e Thesmothetis (Archontibus) in
Areopagum non admittuntur, ommissa violentia, aequis ani-
mis vestra cognitione acquiescunt, et hoc merito faciunt.
quemadmodum enim, quum in magistratu sunt, sibi a pri-
vatis obedientiam deberi censent; eodem modo ipsi, depo-
sito magistatu, legibus reipublicae moderatricibus jure ob-
sequantur. (6) Praeterea qui rempublicam administrant

τῶν παλαιῶν εἰ βούλεσθε ἀρξάμενοι χρόνων θεωρεῖν,
 15 ὡσαύτως φαίνονται εἰκόντες τοῖς ὑμετέροις δικαίους. Ἀριστείδην μὲν γὰρ φασὶν ὑπὸ τῶν προγόνων μεταστα-
 θέντα ἐν Αἰγίνῃ διατρίβειν, ἕως δὲ δῆμος αὐτὸν κατε-
 δέξατο, Μιλτιάδην δὲ καὶ Περικλέα ὀφελόντας, τὸν μὲν
 20 τριάκοντα τὸν δὲ πεντήκοντα, ἐκτίσαντας οὕτω δημη-
 γορεῖν. (7) Καὶ δεῖνὸν ἂν εἴη συμβαῖνον τοὺς μὲν πολλὰ
 καὶ μεγάλα ποιήσαντας ὑμᾶς ἀγαθὰ μὴ μετέχειν ταύ-
 τῆς τῆς δωρεᾶς, ὥστε παρὰ τοὺς νόμους τι τοὺς κειμένους
 ὑμῖν πράξαι, τὸν δὲ μηδὲν ἀγαθὸν εἰργασμένον ὑπερ-
 25 πλήθῃ δ' ἐξημαρτηκότα, τοῦτον οὕτω προχειρῶς φαί-
 νεσθαι καὶ παρὰ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον ἐξουσίαν
 παρ' ὑμῶν τοῦ παρανομεῖν εἰληφότα. Καὶ τί δεῖ λέ-
 γειν περὶ τῶν παλαιῶν; ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀνα-
 803 λογίσασθε, εἰ τις οὕτως ἀναίδης γέγονε πώποτε. οὐδένα
 γὰρ εὖροιτε, εἰ βουλήσεσθε ἀκριβῶς ἐξετάζειν. (8)
 Χωρὶς τοίνυν τούτων, ὅταν τις ψηφίσματος ἢ νόμου
 γραφὴν ἀπενέγκῃ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὁ μὲν νόμος ἢ
 5 τὸ ψήφισμα ἀκυρόν ἐστίν, ὁ δὲ θεὸς ἢ γράψας οὐδὲν
 ἀναισχυντεῖ βιαζόμενος, ἀλλ' ὅτι ἂν ὑμεῖς ψηφίσεσθε,
 τούτῳ ἐμμένει, κἂν ἢ πρῶτος τῷ δύνασθαι λέγειν ἢ
 πράττειν ἐν ὑμῖν. Καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ἃ μὲν
 10 ἅπαντες ὑμεῖς συλλεγέντες ἐψηφίσασθε, διὰ τοὺς νό-
 μους ἀκυρα εἶναι, τὴν δὲ Ἀριστογείτονος βούλησιν εἰς
 τὸ παρανομεῖν κυριωτέραν ὀφθαί δεῖν τῶν νόμων
 αὐτῶν καταστῆσαι; (9) Πάλιν τοίνυν ὅταν τις ἐπειθῶν
 μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἐφ' οἷς
 15 αἱ νόμοι καλεῖσθαι τὸ λοιπὸν μὴ γράφεσθαι μηδ' ἀπά-
 γειν μηδ' ἐφηγεῖσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον παρὰ ταῦτ'
 οὐδεὶς οἶεται δεῖν πράττειν τῶν ἐνόχων ὄντων τούτοις
 τοῖς ἐπιτιμίοις. Ἀριστογείτονι δ', ὡς εἶοικε, μόνω
 τῶν ἀπάντων οὐδὲν οὔτε δικαστήριον οὔτε νόμος
 20 κυριώτερόν ἐστι τῆς αὐτοῦ βουλῆσεως. (10) Καὶ ταῦτα
 πάντα οὕτω διαφυλάττουσιν οὐδὲ πώποτε οὐθ' ὑμῖν οὔτε
 τοῖς προγόνοις μετεμέλησεν. ἔστι γὰρ δημοκρατίας
 φυλακὴ τῶν μὲν ἐθρῶν ἢ βουλευομένων ἢ μαχομένων
 περιεῖναι, τῶν δὲ νόμων ἢ προαιρουμένων ἢ συναναγ-
 25 καζομένων ἠττᾶσθαι. Καὶ ταῦθ' ὅτι τοῦτον τὸν τρό-
 πον προσήκει πράττεσθαι, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτου συν-
 ωμολόγηται. (11) Ὅτε γὰρ Ὑπερίδης ἔγραψε, τῶν
 περὶ Χαϊρώνειαν ἀτυχημάτων τοῖς Ἑλλήσι γενομένων
 καὶ τῆς πόλεως ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἑδαφῶν εἰς κίνδυνον μέ-
 γιστον κατακεκλεισμένης, εἶναι τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους,
 804 ἢ ὁμοιοῦντες ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προθύμως
 ἀγωνίζονται, εἴαν τις κίνδυνος τηλικούτος καταλαμ-
 βάνῃ τὴν πόλιν· τούτου τοῦ ψηφίσματος γραφὴν παρα-
 5 νόμων ἀπενέγκας ἠγωνίζετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ. (12)
 Καίτοι πῶς οὐ δεῖνὸν εἰς μὲν τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος
 σωτηρίαν μηδενὶ τῶν πολιτῶν Ἀριστογείτονα τουτοῖ
 συγχωρῆσαι τυχεῖν τῆς ἐπιτιμίας, εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ πα-
 10 ρανομίαν παρὰ πάντων ὑμῶν ἀξιοῦν λαμβάνειν τὴν
 αὐτὴν δωρεάν; Καίτοι πολὺ γε νομιμώτερον καὶ δικαιο-
 τερον τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἢν οὐ σὺ νῦν ἀξιοῖς ψηφίσα-
 σθαί σοι τουτοῦσι. (13) Τὸ μὲν γὰρ ἴσον καὶ κοινὸν

si e memoria vetustatis facto initio repetere volueritis, pa-
 15 riter omnes cessisse vestris institutis apparet. nam Aristi-
 dem tradunt a majoribus relegatum, in Ægina esse commo-
 ratum, donec eum populus revocasset, Miltiadem autem
 et Periclem, quum deberent alter triginta, alter quinquaginta
 (talenta), solutis iis, ita demum conciones habuisse.
 (7) Et vero indignum esset, si ii, qui multa et magna benefi-
 20 cicia in vos contulerunt, hujus domi non participes fiunt, ut
 contra leges ratas vestras aliquid agant, is autem, qui boni
 nihil fecit, mala autem innumera, iste tam expedite, præ-
 ter et utilitatem et justitiam, potestatem a vobis legum vio-
 landarum consecutus est. Et quid de antiquis dicere attinet?
 sed vestræ ipsorum ætatis homines considerate, exstiterintne
 aliquis unquam ita impudens. neminem enim (opinor) repe-
 25 rialis, si accurate quærere voletis. (8) Huc illud accedit:
 si quis decretum aut legem apud Thesmothetas accusat; lex
 aut decretum (interea) irritum est, et legislator aut decreti
 auctor nihil impudenter per vim agere conatur, sed, quicquid
 vos decreveritis, eo acquiescit, etsi vel eloquentiæ facul-
 30 tate vel rerum gerendarum dexteritate inter vos maxime
 excellat. Quomodo autem absurdum non est, ea, quæ
 vos omnes collecti decrevistis, legum observandarum causa
 esse irrita, Aristogitonis voluntatem in violandis legibus
 potare potentiorē ipsis legibus faciendam esse? (9) Rur-
 35 sus, si quis actionem persecutus quintam sententiarum par-
 tem non tulerit, quibus in causis leges vetant eum in po-
 steriorum accusare vel abducere vel adducere, eodem modo
 contra hæc nemo agendum esse putat eorum qui in hunc
 modum puniti sunt. sed apud solum Aristogitonem ex omni-
 40 bus, nullum vel iudicium vel lex plus valet libidine ipsius.
 (10) Quæ omnia sic observasse nec vos nec majores vestros
 unquam poenituit. est enim status popularis munimentum
 hostes vel consulendo vel pugnando superare, legibus sive
 volentes sive coactos succumbere. Atque hæc in hunc geri
 45 modum oportere, vel ipse iste est confessus. (11) Quum
 enim Hyperides rogationem tulisset, post cladem Chæro-
 nensem Græcis acceptam civitate de ipso patriæ solo in
 maximum periculum compulsæ, ut ignominiosus dignitas
 restitueretur, quo consentientes universi pro libertate liben-
 50 ter dimicarent, si quod tantum discrimen rempublicam pre-
 meret; id decretum ut contra leges factum accusavit et in
 iudicio causam egit. (12) Quid vero fieri possit iniquius,
 quam quum Aristogiton iste ad patriæ defensionem nemini
 passus sit restitui dignitatem, eum ad ipsius injuriam con-
 55 firmendam idem sibi munus a vobis omnibus tribui postu-
 lare? Atqui decretum illud multo legibus et juri magis con-
 venit eo, quod tu tibi nunc ab his (iudicibus) decerni flagi-
 60 tas. (13) Illud enim æquum fuit et commune civibus

ἅπασιν τοῖς πολίταις ἦν, τὸ δ' ἄνισον καὶ σοὶ μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν πλεονεξίαν κατασκευάζον. καὶ τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν εἰρήνην ἐφ' ᾧ τε ἕνα κύριον 15 τῆς ὅλης πολιτείας καταστῆναι, τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ τὰ τουτωνίων δόγματα καὶ νόμιμα ἐκ παλαιοῦ παραδοθέντα ὑπὸ τῶν προγόνων σοὶ μόνῳ δεδόσθαι ἐξουσίαν ἀδεῶς παραβαίνοντι καὶ πράττοντι ὅ τι ἂν βουληθῆς. (14) Ἡδέως 20 δ' ἂν ἔγωγ' αὐτὸν ἐρωτήσαιμι, πότερα ἔνομον καὶ δικαίαν ἐποιήσατο τοῦ ψήφισματος τὴν γραφὴν ἢ τούναντιον ἀδικῶν καὶ παράνομον. εἰ μὲν γὰρ ἀσύμφορον καὶ τῷ δήμῳ βλαβεράν· δι' αὐτὸ τοῦτο δικαίως ἂν ἀποθάνοι. εἰ δὲ συμφέρουσαν καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον· 25 διὰ τί νῦν τάναντία οἷς αὐτοῦ ἐγράψας ψηφίζεσθαι τούτους ἀξιότις; Ἄλλ' οὐτ' ἐκεῖνα δίκαια οὔτε ταῦτ' ἔνομα οὐδὲ συμφέροντά ἐστιν ὑμῖν. (15) Ὅρω δ' ὑμᾶς ἔγωγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταύτην ἔχοντας τὴν γνώμην καὶ περὶ 805 ὑμῶν αὐτῶν. πολλὰς γὰρ ἐνδείξεις ἤδη κατεψηφίσασθε ἰδιωτῶν ἀνθρώπων. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ἐφ' ὑμῶν μὲν αὐτῶν ἐξετάζεσθαι ἀκριβῶς τοὺς νόμους, ἐπὶ δὲ τῶν περιμεραζομένων τι καὶ κοινῇ πάντας ἐνοχλοῦντων καὶ 5 προσποιουμένων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἶναι βραθύμως οὕτως ἔχειν;

16. Οὐ γὰρ δὴ τινες ὑμῶν οὕτως ἔχουσιν, ὡς προσήκει μὲν ταῦθ' οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ λέγω, διὰ δὲ τὴν ἐπιείκειαν τὴν Ἀριστογείτονος καὶ τὸ χρῆσιμον αὐτὸν 10 ὑμῖν εἶναι παροπτέον τι καὶ παρανομοῦντα αὐτόν. Ὅτι μὲν γὰρ πονηρὸς καὶ τὸν τρόπον δεινῶς ἀδικῶς, ἱκανῶς ὑμῖν, ὡς ἔγωγ' οἶμαι, ἐκ τῶν προειρημένων Λυκοῦργος ἐπιδέδειχεν, ὅτι δ' οὐδὲ χρῆσιμος, ἐξ αὐτῶν τῶν πολιτευμάτων ἂν τις αὐτὸν θεωρήσειεν. (17) Τίνα γὰρ παρα- 15 γαγὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ὧν αἰτιᾶται, τούτων κατηγορήσῃ καὶ εἶπεν; ἢ ποῖον πόρον ὑμῖν πεπόρικεν; ἢ τί ψήφισμα γέγραπεν, ᾧ πεισθέντες ὑμεῖς οὐ πάλιν μετανοήσαι προείλεσθε; καὶ γὰρ ταῦθ' οὕτω σκαιὸς ἐστὶ καὶ βάρβαρος τὸν τρόπον, ὡς δ' ἔθαν ὑμᾶς ἴδη παροργισθέν- 20 τας τι πρὸς τινὰ καὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος παροξυνθέντας, τηνικαῦτα παρὰ τὴν ὀργὴν ὑμῶν τὰ βουλήματα λαβῶν τοῖς καιροῖς ἐναντιοῦται. (18) Δεῖ δὲ τὸν πολιτευόμενον ὑπὲρ ὑμῶν οὐχὶ τοῖς ἐξαίφνης μετ' ὀργῆς πά- 25 θεσιν ὑμῖν συμπίπτουσιν ἐπακολουθεῖν, ἀλλὰ τοῖς λογισμοῖς καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ὑπάρχουσι καιροῖς. τὰ μὲν γὰρ ταχὺ μεταπίπτειν εἴθισται, τὰ δὲ διαμένειν καὶ πλείω χρόνον ὑπάρχειν. ὧν οὗτος οὐδὲν ἐνθυμούμε- 806 νος ἐλέγχει τὰ ἀπόρρητα τῆς πολιτείας, ὥστε ταῦτά

ἀναγκάζεσθαι καὶ κύρια καὶ πάλιν ἄκυρα ποιεῖν. 19. Ἄλλ' ἴσως ὅτι πρὸς ἅπαντας αἰεὶ προαιρείται λαιδορεῖσθαι καὶ διαβοᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι τὰ λεγόμενα, διὰ ταῦτα περιποίησαι νῦν αὐτὸν ἀρμόττει. Ἄλλὰ 5 ταῦτά γε νῆ τὴν Ἀθηναίων δνειδὸς ἐστὶν, ἄνδρες δικασταί, τὰ γινόμενα τῇ πόλει ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ διὰ τὰς τούτων ἀπονοίας ἐπονείδιστον ἤδη τὸ πολιτεύεσθαι παρὰ τοῖς ἐπιεικέσιν ὑμῶν ἐστίν. Εἰ δ' οὖν τι τῶν ὑμῶν ἐν ἡδονῇ συμβέβηκεν· οὐκ ἀπορήσετε τῶν τοιούτων ποιη- 10 σόντων, ἐπεὶ καὶ νῦν μεστὸν τὸ βῆμα ἐστίν. οὐ γὰρ ἐπι-

omnibus, istud iniquum et soli tibi ex omnibus in urbe de-
gentibus cupiditatem instruit. illud ad prohibendum ne pax
ea conditione fieret, ut unus dominatu urbis potiretur, istud
eo spectat, ut horum (judicum) decreta et instituta perpe-
tua serie a majoribus tradita transgrediendi tibi soli pote-
stas detur et agendi quicquid libitum fuerit. (14) Interrogare
autem eum cupio, utrum legitima et justa ratione decre-
tum illud accusarit, an contra per injuriam et legibus vio-
latis. si enim inutiliter et in populi fraudem; propter ean-
dem causam occidereris. sin utiliter et e re multitudinis;
cur nunc postulas, ut hi tuo ipsius decreto contraria decer-
nant? Sed neque illa justa neque hac legitima sunt aut utilia
vobis. (15) Ego vero vos video, Athenienses, ita et in
vosmetipsos esse animatos. multos enim jam imperitos ho-
mines indicatos condemnastis. quomodo vero non iniquum
est contra vosmet ipsos ita legum esse observantes, in eos
vero qui curiose supervacanei aliquid agunt et communi-
ter omnibus negotium facessunt et supra ceteros sese effe-
runt, ita esse dissolutos?

16. Neque enim ulli vestrum sic sentiant « ita qui-
dem ut ego dico fieri oportere, sed propter Aristogitonis
bonitatem et fructum, quem ex eo capiat, connivendum
etsi paululum deflexerit a legibus. » Nam eum esse impro-
bum, et valde injusto praeditum ingenio, satis vobis, ut
equidem arbitror, iis, quae ante dicta sunt, Lycurgus ostendit,
at neque esse utilem, ex ipsis actis ejus in republica
perspicitur. (17) Quem enim adductum in iudicium,
quorum criminum accusat, eorum arguit et convicti? aut
quem vobis reditum comparavit? aut quod decretum roga-
vit, quod vos secutos esse non rursus poenituerit? Nam in
his negotiis ita vecors est et barbaro ingenio, ut, si quibus
vos iratiores esse viderit et ultra quam par est concitatos,
tum vestras, dum irati estis, voluntates arripiens oppor-
tunitatibus adversetur. (18) Decet autem eum qui vobis publice
consultum velit, non subitis affectibus, quibus animi vestri
ad iracundiam concitantur, obedire, sed rationi et negotiis
et praesentibus occasionibus. nam illa subito intercidero so-
lent, haec permanere et diuturniora esse. Quorum isto ni-
hil cogitans, occulta republicae vitia demonstrat, ut coga-
tur eadem et rata habere et rursus irrita facere.

19. At fortasse quod in omnes perpetuo studet convitia
dicere et clamando certare et orationes reprehendere, ideo
nunc eum conservari convenit. At ita me Minerva amet,
haec certe, quae pro concione fiunt, dedecori sunt reipub-
licae, et propter istorum amentiam ignominiosum ha-
betur jam a bonis viris e vestro numero versari in repu-
blica. Quod si nunc alicui vestrum ista voluptati sunt;
non deerit copia eorum qui talia facitent, quia etiam
nunc iis refertum est suggestum. neque enim difficile est

τιμᾶν τοῖς συμβεβουλευμένοις χαλεπὸν, ἀλλὰ συμβου-
 λεῦσαι καὶ πείσαι τι τῶν δεόντων ὑμᾶς ψηφίσασθαι. (20)
 Πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον τοῖς αὐτοῖς τού-
 τοις χρώμενος λόγοις ἐξηπάτησεν ὑμᾶς, ὅτ' ἠγωνίσαστο
 15 τὴν προτέραν ἐνδείξιν ἦν μὲν οὐδ' οὕτω δίκαιον παρὰ τοὺς
 ὑπάρχοντας νόμους τι συγχωρεῖν (οὐδεὶς γὰρ παρανομεῖν
 δόντας τισὶ τοὺς ἄλλους κατὰ τοὺς νόμους ἀξιοῦν πράτ-
 τεῖν), οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως γε εὐλογώτερον ἦν τὸ πιστεῦσαι
 καὶ καταχαρίσασθαι καὶ προσέσαι τι τῶν τοιούτων. (21)
 20 Ἐπειδὴ δὲ τότ' ἀφέντας ἐπὶ ταῖς ὁμολογουμέναις ἐλπίσι
 μικρὸν ὕστερον τὸν αὐτὸν τοῦτον, ὡς πράττοντα καὶ λέ-
 γοντα μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ, πάλιν ἐκολάσατε τίς ὑπο-
 λείπεται σκῆψις ὑμῖν ἀρμόττουσα, ἂν νῦν παρακρουσθῆ-
 25 τε; ὧν μὲν γὰρ ἔργῳ πείραν εἰλήφατε, τί δεῖ τοῖς λόγοις
 πιστεῦειν; ὧν δὲ μηδέπω τὴν δοκιμασίαν ἔχετε ἀκριβῆ
 παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἐκ τῶν λεγομένων ἴσως ἀναγκαῖόν
 ἐστὶ κρίνειν. (22) Θαυμάζω δ' ἐγώ γε τῶν οὕτως ἐχόντων
 ὅστε τὰ μὲν ἴδια τοῖς ἐκ τῶν παρελθόντων χρόνων οὖσιν
 807 ἐπιεικέσι, τούτοις παρακατατίθεσθαι, τὰ δ' ἐν τῇ πο-
 λιτείᾳ κοινὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἐξεληλεγμένοις οὔσι
 φαύλοις ἐπιτρέπειν. καὶ κύναι μὲν ἐπὶ ποιμνῆν ἀγεννῆ
 καὶ φαῦλον οὐδ' ἂν εἰς ἐπιστήσεις φυλάττειν, ἐπὶ δὲ
 5 τοὺς τὰ κοινὰ πράττοντας τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους
 φασὶν ἐνιοὶ φύλακας δεῖν ἐπιπέμπειν, οἳ τροσποιοῦμενοι
 μῆνυειν τοὺς ἀμαρτάνοντας αὐτοὶ τῆς μεγίστης εἰσι φυ-
 λακῆς δεόμενοι.

23. Ὡν, ἐὰν ἐγῆτε νοῦν, ἐνθυμούμενοι τοὺς μὲν φά-
 10 σκοντας τούτῳ τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑμᾶς χαίρειν ἔασατε,
 αὐτοὶ δὲ τούτ' ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξατε, ὅπως
 μηδενὶ δούτ' ἐξουσίαν ἀκύρους τοὺς νόμους ποιεῖν, ἄλλως
 τε καὶ τῶν πολλῶν ὑπὲρ τοῦ πλήθους καὶ λέγειν καὶ
 γράφειν δύνασθαι προσποιουμένων. ὡς πάνδεινόν ἐστι
 15 τοὺς μὲν προγόνους ὑπὲρ τοῦ μὴ καταλυθῆναι τοὺς νό-
 μους ἀπονήσκειν τολμᾶν, ὑμᾶς δὲ μηδὲ τοὺς ἀμαρτάν-
 οντας εἰς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι, καὶ τὸν μὲν γράψαντα
 τοὺς νόμους Σόλωνά ἐψηφίσθαι· χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ στή-
 σαι, αὐτῶν δὲ τῶν νόμων οὕτως ὀλιγορῶντας φαίνε-
 20 σθαι, δι' οὓς κακείων ὑπερβαλλόντως συμβέβηκε τι-
 μᾶσθαι. (24) Πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη τὸ συμβαῖνον ἄλογον,
 εἰ νομοθετοῦντες μὲν ὀργίζετε τοὺς πονηροὺς, ἐπ'
 αὐτοφώρῳ δὲ τινὰς εἰληφότες ἀθώους ἔασατε; καὶ τὸν
 μὲν νομοθέτην ἕνα ὄντα πᾶσιν ὑπὲρ ὑμῶν ἀπεχθάνε-
 25 σθαι τοῖς φαύλοις, ὑμᾶς δὲ μηδ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κοινῇ
 συλλεγέντας ἐπιδείξασθαι μισοῦντας τοὺς πονηροὺς,
 ἀλλ' ὑφ' ἐνὸς ἀνδρὸς πονηρίας ἡττηθῆναι; καὶ θάνατον
 μὲν ὠρικῆναι τὴν ζημίαν, ἐὰν τις οὐκ ὄντα νόμον πα-
 808 βράσχηται, τοὺς δὲ ὄντας εἰς τὴν τῶν ὡσπερ οὐκ ὄν-
 των νόμων τάξιν ἀγοντας, τούτους ἀτιμωρήτους περιο-
 ρᾶν;

25. Οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα συνθεωρήσαιτε τὸ τοῖς
 5 κειμένοις νόμοις πειθεσθαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστι, καὶ τὸ
 καταρροεῖν καὶ τὸ μὴ πειθαρχεῖν αὐτοῖς ἡλίκον κακόν,
 εἰ τὰ τε ἐκ τῶν νόμων ἀγαθὰ χωρὶς καὶ τὰ διὰ τῆς πα-
 ρανομίας συμβαίνοντα πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῖν αὐτοῖς ποιη-

reprehendere consilia, sed suadere et persuadere vobis ut
 quæ oportet decernatis. (20) Ad hæc nisi etiam prius iisdem
 hisce verbis utens, vos decepisset, quum primum reus es-
 set factus; ne sic quidem æquum esset contra receptas le-
 ges aliquid concedere (neque enim, si quibusdam violare
 leges conceditur, postulandum est, ut reliqui ex præscripto
 legum se gerant), sed tamen minus absurdum fuisset ei fi-
 dem habere et gratificari et tali aliqua in re connivere. (21)
 Quia vero tunc eo absoluto propter spem certam, paulo post
 eundem istum, ut et dicentem et agentem ea quæ non es-
 sent e republica, denuo punivistis; quæ vobis idonea, si
 nunc decipiimini, relinquetur excusatio? quum enim te-
 stimonia rerum habeatis; quid verborum fide est opus? quæ
 autem ipsi apud animos vestros nondum satis comperta ha-
 betis, de iis fortasse ex verbis iudicandum est. (22) Demi-
 ror autem eos, qui ita sentiunt, privatas opes, qui supe-
 riore tempore boni fuerunt, his esse credendas, reipublicæ
 communes iis, quorum improbitas in confesso deprehensa
 est, committendas. Canem quidem gregi degenerem et
 ignavum custodiendo ne unus quidem præfecerit, reipublicæ
 autem gubernatoribus nonnulli dicunt quoslibet esse immit-
 tendos custodes, qui quum peccantes se deferre simulent;
 ipsi vel inprimis custodiendi sunt.

23. Quæ, si sapietis, cogitantes, eos qui se ista ratione
 vestri amatores esse profitentur, valere iubete, ipsique
 omni modo cavete, ne cui licentiam detis legum violanda-
 rum, præsertim quum plerique populi se suscipere causam
 et dicendo et rogando simulent. Nihil enim fieri potest
 indignius, quam quum majores pro defensione legum op-
 petere mortem non dubitarint; vos, nec violatores earum
 punire, et quum Soloni auctori legum æream in foro sta-
 tuam decreveritis, ipsas leges adeo manifeste negligere,
 propter quas ei tam eximium honorem habuistis. (24) An
 vero est rationi consentaneum, quum in ferendis legibus
 irascamini improbis, in manifesto crimine deprehensos
 quosdam indigennes dimittere? et quum legislator homo
 unicus propter vos omnium odia susceperit improborum,
 vos nec propter vosmetipsos in communi conventu declarare
 vestrum odium improborum, sed unius hominis succum-
 bere improbitati? et quum capite sanxeritis, si quis legem,
 quæ non est lex, afferat, qui veras in legum tanquam com-
 menticiarum numerum adducunt, hos non punitos dimit-
 tere?

25. Sic autem acutissime perspicietis, receptis parere legi-
 bus quantum bonum sit, et in despectu et neglectu earum
 quantum insit mali, si et legum commoda seorsim et quæ ex
 violatione legum mala oriuntur, ob oculos posita intuebimini.

σάμενοι θεωρήσετε. εἰρήσετε γὰρ τὴν μὲν τὰ τῆς μα-
 10 νίας καὶ τῆς ἀκρασίας καὶ πλεονεξίας, τοὺς δὲ τὰ τῆς
 φρονησιῶς τε καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἔργα
 διαπραττομένους. (26) Δῆλον δέ. τῶν γὰρ πόλεων ταύ-
 15 τας ἄριστ' οἰκουμένας ἴδοιμεν ἂν, ἐν αἷς ἄριστοι νομο-
 θέται γεγονασιν. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἀβρωσθή-
 20 ματα τοῖς τῶν ἰατρῶν εὐρήμασι καταπαύεται, τὰς δ'
 ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀγριότητος αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξορίζουσι
 διάνοιαι. (27) Ὅλως δ' οὐδὲν οὔτε σεμνὸν οὔτε σπου-
 δαῖον εὐρήσομεν, ὃ μὴ νόμου κεκοινώνηκεν, ἔπει καὶ τὸν
 ὄλον κόσμον καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰς καλουμένας ὄρας νόμος
 25 καὶ τάξις, εἰ χρὴ τοῖς ὀρωμένοις πιστεύειν, διοικεῖν φαί-
 νεται. Παρακαλέσαντες οὖν ὑμᾶς αὐτούς, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, βοηθήσατε μὲν τοῖς νόμοις, καταψηφίσασθε
 δὲ τῶν εἰς τὸ θεῖον ἀσθεῖν προηρημένων. καὶ ταῦτ' ἐάν
 πράξητε· τὰ δέοντα ποιήσετε καὶ τὰ κράτιστα ψηφί-
 σθε.

27.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΙ

811 ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δημοσθένης ὁ Παιανεύς, Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος πατὴρ,
 τελευτῶν ἐπὶ δύο παισὶ, τῷ τε Δημοσθένει καὶ θυγατρὶ, ἐπι-
 5 τρόπους καθίστησι καὶ τῶν παιδῶν καὶ τῶν χρημάτων τρεῖς,
 δύο μὲν συγγενεῖς, Ἀφοβὸν τε καὶ Δημοφῶντα, ἕνα δὲ φίλον
 ἐκ παιδῶν, Θηριππίδην. καὶ Θηριππίδην μὲν δίδωσιν ἑβδομή-
 10 κοντα καρπούσθαι μνᾶς, ἄχρις ἂν Δημοσθένης εἰς ἄνδρα ἐγ-
 γραφῇ, Δημοφῶντι δὲ ἑγγυρᾶ τὴν θυγατέρα προστάξας αὐτὸν
 812 προῖκα δύο τάλαντα λαβεῖν, Ἀφοβῷ δὲ τὴν ἑαυτοῦ μὲν γυναῖκα,
 τῶν δὲ παιδῶν μητέρα, Κλεοβούλην τὴν Γύλωνος, ἀχαιοὶ γή-
 15 μασθαι μνᾶς ἐπιδοῦς ὀγδοήκοντα, καὶ χρῆσθαι κελεύει τῇ τε
 οὐκίᾳ καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ σκεύεσι μέχρι τῆς Δημοσθένους εἰς ἄν-
 20 δρα ἐγγραφῆς. Οὗτοι τὰ μὲν δοθέντα χρήματα αὐτοῖς εὐθὺς
 λαμβάνουσι, γαμῆ δὲ οὔτε Ἀφοβὸς τὴν γυναῖκα τοῦ τελευτή-
 10 σαντος οὔτε Δημοφῶν τὴν θυγατέρα. διαχειρίσαντες δὲ τὴν οὐ-
 σίαν τεττάρων καὶ δέκα τάλαντων, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐπιδείκνυσιν,
 ὀφείλοντες τριάκοντα τάλαντα ἐκτίσαι, καὶ ἐπικαρίας ἀπο-
 15 δοῦναι, μικρὰ παντελῶς παρέδωκαν εἰς ἄνδρα ἐγγραφέντι τῷ
 Δημοσθένει. διὸ πρὸς τὸν Ἀφοβὸν εἰσελήλυθεν ἐπιτρόπης, δέκα
 τάλαντων τὴν δικὴν λαχὼν (ἐπειδὴ τρίτος ὢν ἐπίτροπος τὸ
 τρίτον ὀφείλει τῶν χρημάτων), ἃ συντίθησιν ὁ ῥήτωρ ἐκ τε τῶν
 ἀρχαίων καὶ τῆς ἐπικαρίας.

ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ Β'.

20 Πρὸς τινὰς ἀντιβήσεις εἰσαγομένας ὑπὸ τοῦ Ἀφοβοῦ οὗτος
 ὁ λόγος ἐπηγωνίσται, ἔχει δὲ καὶ τῶν προειρημένων ἐπανά-
 μνησιν.

reperietis enim violationem legum insania et intemperantia
 avaritiaque esse refertam, leges prudentiae et modestiae et
 justitiae opera perficere. (26) Id autem patet. eas enim urbes
 maxime florere viderimus, in quibus legumlatores optimi
 exstiterunt. nam ut, quae in corporibus oriuntur infirmitates,
 medicorum inventis curantur, sic animorum immanitas,
 per legumlatorum prudentiam exterminatur. (27) Omnino
 autem nihil honestum, nihil expetendum esse inveniemus,
 quod a lege sit alienum, quum universum quoque mun-
 dum et numina et quae vocantur anni tempora lege et ordine,
 si illis quae cernuntur adhibenda fides est, gubernari appa-
 ret. Excitatis igitur animis vestris, Athenienses, opem
 ferte legibus, condemnate eos, qui religionem deorum vio-
 lare instituerunt. Quae si facietis; officio fungemini et re-
 ctissime decernetis.

27.

DEMOSTHENIS

ORATIONES

IN APHOBUM DE TUTELA.

LIBANII ARGUMENTUM.

Demosthenes Pseaniensis, Demosthenis oratoris pater, dece-
 dens duobus liberis superstibus, Demosthene et filia, tuto-
 res instituit tum liberis tum pecuniae tres, duos cognatos,
 Aphobum et Demophontem, et unum a puero amicum Therip-
 pidem. Ac Therippidi legat usumfructum septuaginta mina-
 rum, dum Demosthenes in viros inscriberetur, Demophonti
 autem filiam despondet, ac mandat, ut duo talenta dotis
 nomine acciperet, Aphobum autem, minis octoginta datis,
 suam uxorem, liberorum matrem, Cleobulam Gylonis filiam
 ducere, atque aedibus et omni earum suppellectile usque ad
 virilem Demosthenis aetatem uti jubet. Hi legatas sibi pecunias
 statim accipiunt, sed neque Aphobus mortui uxorem, nec De-
 mophon filiam ducit. Quum autem rem quatuordecim talentum
 tractassent, ut orator ostendit, et triginta talenta solvere de-
 berent, ut etiam emolumenta redderent; pauca omnino De-
 mostheni in viros inscripto tradiderunt. Quapropter adversus
 Aphobum tutelae nomine actionem decem talentum instituit,
 quod is pro tertiae gestae tutelae parte tertiam pecuniae partem
 deberet, quae talenta orator tum e sorte tum ex emolumentis
 Aphobum debere colligit.

IN APHOBUM OR. II.

Contra quasdam refutationes ab Aphobo propositas haec
 oratio postea orata est, commemorat autem etiam nonnulla
 antea dicta.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ Α.

813 1. Εἰ μὲν ἠβούλετ' Ἄφοβος, ὧ ἀνδρες δικασταί, τὰ δίκαια ποιεῖν ἢ περὶ ὧν διαφερόμεθα τοῖς οἰκείοις ἐπι-
 5 τρέπειν· οὐδὲν ἂν ἔδει δικῶν οὐδὲ πραγμάτων. ἀπέ-
 χρητὴ γὰρ ἂν τοῖς ὑπ' ἐκείνων γνωσθεῖσιν ἐμμένειν,
 ὥστε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς τοῦτον διαφορὰν.
 ἐπειδὴ δ' οὗτος τοὺς μὲν σαφῶς εἰδότες τὰ ἡμέτερ'
 ἔφυγε μηδὲν διαγινῶναι περὶ αὐτῶν, εἰς δ' ἡμᾶς τοὺς
 10 οὐδὲν τῶν ἡμετέρων ἀκριβῶς ἐπισταμένους ἐλήλυθεν·
 ἀνάγκη ἐστὶν ἐν ὑμῖν περᾶσθαι παρ' αὐτοῦ τῶν δι-
 καίων τυχεῖναι. (2) Οἶδα μὲν οὖν, ὧ ἀνδρες δικασ-
 σταί, ὅτι πρὸς ἀνδρας καὶ λέγειν ἱκανοὺς καὶ παρα-
 σκευάσασθαι δυναμένους χαλεπὸν ἐστὶν εἰς ἀγῶνα κα-
 θίστασθαι περὶ τῶν ὄντων ἀπάντων, ἀπειρον ὄντα παν-
 15 τάπασι πραγμάτων διὰ τὴν ἡλικίαν, ὅμως δέ, καίπερ
 πολὺ τούτων καταδέεστερος ὢν, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω
 καὶ παρ' ὑμῖν τεύξεσθαι τῶν δικαίων καὶ μέχρι γε τοῦ
 τὰ γεγενημένα διεξελθεῖν καὶ αὐτὸς ἀρκούντως ἔρειν,
 20 ὥσ' ἡμᾶς μήτ' ἀπολειφθῆναι τῶν πραγμάτων μηδὲ
 814 καθ' ἐν μήτ' ἀγνοῆσαι περὶ ὧν δεήσει τὴν ψῆφον ἐνεγ-
 κεῖν. (3) Δέομαι δ' ὑμῶν, ὧ ἀνδρες δικασταί, μετ'
 εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι καὶ ἡδικῆσθαι δοκῶ βοηθησαί
 μοι τὰ δίκαια. Ποιήσομαι δ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ
 5 βραχυτάτων τοὺς λόγους. Ὅθεν δ' οὖν ῥᾶστα μαθή-
 σεσθε περὶ αὐτῶν, ἐντεῦθεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πει-
 ράσομαι διδάσκειν.

4. Δημοσθένης γὰρ οὐκ οὐκ πατήρ, ὧ ἀνδρες δικασταί,
 κατέλειπεν οὐσίαν μὲν σχεδὸν τεττάρων καὶ δέκα τα-
 10 λάντων, ἐμὲ δ' ἔπιτ' ἐτῶν ὄντα καὶ τὴν ἀδελφὴν πέντε,
 ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα πενήκοντα μνᾶς εἰς τὸν
 οἶκον εἰσενεγεμένην. Βουλευσάμενος δὲ περὶ ἡμῶν,
 ὅτ' ἡμελλε τελευτᾶν, ἅπαντα ταῦτ' ἐνεχείρισεν Ἄφοβος
 τε τούτῳ καὶ Δημοφῶντι τῷ Δήμιονος υἱεῖ, τούτοι
 15 μὲν ἀδελφίδοι ὄντι, τῷ μὲν ἐξ ἀδελφοῦ τῷ δ' ἐξ ἀδελ-
 φῆς γεγονότοι, ἔτι δὲ Θηριππίδῃ τῷ Παιανιεῖ, γένει
 μὲν οὐδὲν προσήκοντι, φίλῳ δ' ἐκ παιδὸς ὑπάρχοντι.
 (5) Κάκεινῳ μὲν ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐμῶν ἑβδομήκοντα μνᾶς
 καρπώσασθαι τοσοῦτον χρόνον, ἕως ἐγὼ ἀνῆρ εἶναι δο-
 20 κιμασθεῖην, ὅπως μὴ δι' ἐπιθυμίαν χρημάτων χειρὸν
 τι τῶν ἐμῶν διοικήσειεν. Δημοφῶντι δὲ τὴν ἐμὴν
 ἀδελφὴν καὶ δύο τάλαντ' εὐθὺς ἔδωκεν ἔχειν, αὐτῷ δὲ
 τούτῳ τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν καὶ προικ' ὀγδοήκοντα
 25 μνᾶς, καὶ τῇ οἰκίᾳ * καὶ σκεύεσι χρῆσθαι τοῖς ἐμοῖς,
 ἡγούμενος, [καὶ] τούτους ἔτι οικειοτέρους εἰ μοι ποιή-
 σειεν, οὐκ ἂν χειρὸν μ' ἐπιτροπευθῆναι ταύτης τῆς οἰ-
 κειότητός μοι προσγενομένης †. (6) Λαβόντες δ' οὗτοι
 815 ταῦτα πρῶτον σφίσι αὐτοῖς ἐκ τῶν χρημάτων, καὶ
 τὴν ἄλλην οὐσίαν ἅπασαν διαχειρίσαντες, καὶ δέξ' ἐτὶ
 ἡμᾶς ἐπιτροπεύσαντες, τὰ μὲν ἄλλα πάντ' ἀπεστέρη-
 5 κασι, τὴν οἰκίαν δὲ καὶ ἀνδράποδα τετταρακάδεκα
 καὶ ἀργυρίου μνᾶς τριάκοντα, μάλιστα σύμπαντα ταῦτ'
 εἰς ἑβδομήκοντα μνᾶς παραδεδόκασι. (7) Καὶ τὸ
 μὲν κεφάλαιον τῶν ἀδικημάτων, ὡς ἂν συντομώτατ'

DEMOSTHENIS IN APHOBUM ORATIO I.

1. Si voluisset Aphobus, iudices, ea facere, quæ justa sunt, aut nostras controversias familiaribus committere arbitris; carere his in foro litigandi molestiis potuissemus. fuisset enim satis stare decretis illorum, ut nulla nobis esset cum isto contentio. Quum vero eorum, quibus res nostræ percognitæ sunt, sententiam et cognitionem detrectarit, et ad vos, qui de nostris negotiis comperti nihil habetis, accesserit; necessario est periclitandum, ut vestra ope jus nostrum ab eo consequamur. (2) Equidem scio, iudices, quam difficile sit in certamen descendere de fortunis omnibus cum viris et dicendi peritis et artibus gratiaque pollentibus mihi propter ætatem negotiorum prorsus imperito. quanquam autem longe sum istis inferior; spem tamen optimam habeo me etiam coram a vobis quæ æqua sunt impetraturum, et oratione vel mea tantum assecuturum, ut rem saltem omnem ut gesta est plane intelligatis, neque ullam partem negotii, de quo dicenda erit sententia, ignoretis. (3) Proinde rogo vos, iudices, ut et benigne me audiat et, si affectus injuriis videbor, jure me adjuvetis. Dicani autem quam potero brevissime, atque inde narrare auspicabor, unde vos negotium facillime percipietis.

4. Demosthenes pater meus, iudices, rem familiarem talentum circiter quatuordecim, me septennem, sororem quinquennem relquit, matremque nostram, quæ minas quinquaginta nomine dotis intulerat. Moriturus inito de nobis consilio omnia hæc Aphobo isti et Demophonti filio Demonis, suis, huic e fratre, illi e sorore, amitinis commisit, præterea Therippidi Præniensi, non quidem cognatione aliqua, sed amicitia jam inde a pueris conjuncto. (5) Huic, ne cupiditate pecuniæ illectus meum aliquid pejus administraret, usumfructum septuaginta minarum ex patrimonio meo concessit, dum ego in viris probatus essem. Demophonti sororem meam et duo talenta statim habenda dedit, ipsi isti matrem nostram et dotem octoginta minarum, et usum ædium atque suppellectilis meæ, ratus, eos etiam familiariores si mihi fecisset, non pejus me curaturos, accedente hac mihi familiaritate. (6) Isti autem his de patrimonio ad se ipsos receptis, et reliquis opibus in decenni tutela nostri tractatis, nos ceteris omnibus fraudarunt, ædes autem et mancipia quatuordecim et argenti minas triginta, quæ universa circiter septuaginta minas ad summum conficiunt, tradiderunt. (7) Caput igitur injuriarum, quam fieri brevissime potuit expositum, hoc est, iudices, tantum autem

εἶποι τις, τοῦτ' ἴστιν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τὸ δὲ πλη-
θος τῆς οὐσίας ὅτι τοῦτ' ἦν τὸ καταλειφθὲν, μέγιστοι
10 μὲν αὐτοὶ μάρτυρές μοι γεγόνασιν. εἰς γὰρ τὴν συμ-
μορίαν ὑπὲρ ἐμοῦ συνετάξαντο κατὰ τὰς πέντε καὶ εἴ-
κοσι μνᾶς πεντακοσίας δραχμᾶς εἰσφέρειν, ὅσον περ Τι-
μόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τὰ μέγιστα κεκτημένοι τιμή-
ματ' εἰσέφερον. Δεῖ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς ἀκού-
15σαι τὰ τ' ἐνεργὰ αὐτῶν καὶ ὅσ' ἦν ἀργὰ καὶ ὅσου ἦν
ἄξι' ἕκαστα. ταῦτα γὰρ μαθόντες ἀκριβῶς εἰσεσθε,
ὅτι τῶν πώποτ' ἐπιτροπευσάντων οὐδένας ἀναιδέστερον
οὐδὲ περιφανέστερον ἢ οὗτοι τὰ ἡμέτερα διηρητάκασιν.
(8) Πρῶτον μὲν οὖν ὡς συνετιμήσανθ' ὑπὲρ ἐμοῦ ταύ-
20την τὴν εἰσφορὰν εἰς τὴν συμμορίαν, παρέξομαι τού-
των μάρτυρας, ἔπειθ' ὅτι οὐ πένητα κατέλειπέ μ' ὁ
πατήρ οὐδ' ἑβδομήκοντα μνῶν οὐσίαν κεκτημένος,
ἀλλὰ τοσαύτην ὄσσην οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι ἀποκρύψασθαι
25 διὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὴν πόλιν ἠδυνήθησαν. Καὶ μοι
ἀναγίνωσκε λαβὼν ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9. Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων ἔστι τὸ πλῆθος
τῆς οὐσίας. πεντεκαίδεκα τάλαντων γὰρ τρία τά-
816 λαντα τρίμημα. ταύτην ἡξίου εἰσφέρειν τὴν εἰσφορὰν.
Ἔτι δ' ἀκριβέστερον εἰσεσθε τὴν οὐσίαν αὐτὴν ἀκού-
σαντες. ὁ γὰρ πατήρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, κατέλειπε
5 δὴ ἔργαστήρια, τέχνης οὐ μικρᾶς ἑκάτερον, μαχαιρο-
ποιούς μὲν τριάκοντα καὶ δὴ τρεῖς, ἀνὰ πέντε μνᾶς
καὶ ἕξ, τοὺς δ' οὐκ ἐλάττωτος ἢ τριῶν μνῶν ἀξίους, ἀφ'
ὧν τριάκοντα μνᾶς ἀτελεῖς ἐλάμβανε τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν
10 πρόσοδον, κλινοποιούς δ' εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, τετταρά-
κοντα μνῶν ὑποκειμένους, οἱ δώδεκα μνᾶς ἀτελεῖς αὐτῶν
προσέφερον, ἀργυρίου δ' εἰς τάλαντον ἐπὶ δραχμῇ δε-
δαμεισμένου, οὐ τόκος ἐγίγνετο τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκά-
στου πλέον ἢ ἑπτὰ μναί. (10) Καὶ ταῦτα μὲν ἐνεργὰ
15 κατέλειπε, ὡς καὶ αὐτοὶ οὗτοι ὁμολογήσουσιν. ὧν
γίγνεται τοῦ μὲν ἀρχαίου κεφάλαιον τέτταρα τάλαντα
καὶ πεντακισχίλια, τὸ δ' ἔργον αὐτῶν πεντήκοντα
μναί τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου. Χωρὶς δὲ τούτων ἐλέ-
φαντα μὲν καὶ σίδηρον, ὃν κατεργάζοντο, καὶ ξύλα
20 κλίνει εἰς ὀγδόηκοντα μνῶν ἀξία, κηκίδα δὲ καὶ χαλκὸν
ἑβδομήκοντα μνῶν ἰσχυμένα, ἔτι δ' οἰκίαν ἑξήκοντα
ἐπιπλα δὲ καὶ ἐκπώματα, καὶ χρυσία καὶ ἱμάτια τὸν
κόσμον τῆς μητρὸς, ἀξία σύμπαντα ταῦτ' εἰς μυρίας
δραχμᾶς, ἀργυρίου δ' ἑνδον ὀγδόηκοντα μνᾶς. (11)
25 Καὶ ταῦτα μὲν οἰκοὶ κατέλιπε πάντα, ναυτικὰ δ' ἑβδο-
μήκοντα μνᾶς, ἐκδοσὶν παρὰ Ξούθῳ, τετρακοσίας
δὲ καὶ διςχίλιας ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τῇ Πασίωνος, ἑξακο-
σίας δ' ἐπὶ τῇ Πυλάδου, παρὰ Δημομέλει δὲ τῷ Δη-
817 μωνος υἱεὶ χιλίας καὶ ἑξακοσίας, κατὰ διακοσίας δὲ
καὶ τριακοσίας ἑμῶν τι τάλαντον διακεχρημένον. Καὶ
τούτων αὖ τῶν χρημάτων τὸ κεφάλαιον πλέον ἢ ὀκτώ
τάλαντα καὶ τριάκοντα † μναί γίγνεται. Συμπάντων
δ' εἰς τετταρακαίδεκα τάλανθ' ἐβρήσατε σκοποῦντες.

† Fort. πεντήκοντα

rei familiaris fuisse relictum, ipsi mihi maximi testes facti
sunt. Nam in Symmoriā pro me de vicenis quinis minis
drachmas quingentas censuerunt inferendas, quantum cen-
sum Timotheus Cononis filius et qui maxima possident
inferebant. Sed etiam singulatim vobis explicandum est,
quæ fructuosa eorum fuerint, quæ non fuerint, et quanti
quæque fuerint. his enim cognitis perspicue intelligetis,
nullos unquam tutores, quam nostra bona istos, vel impu-
dentius vel manifestius diripuisse (rem pupillorum). (8)
Ac primum eos pro me hoc tributum in Symmoriā aesti-
masse, testes ejus rei producam, deinde me a patre non
pauperem nec rem septuaginta minarum, sed tantam pos-
sidentem relictum esse, ut neque ipsi isti occultare publice
propter magnitudinem potuerint. Cape mihi hoc testimo-
nium ac recita.

TESTIMONIUM.

9. Quanta vero summa fuerit, hinc quoque apparet :
quindecim talentum census est tria talenta. hoc tributum
conferendum esse (isti) juserunt. Sed etiam accuratius co-
gnoscetis, audita re familiari. Pater meus, judices, duas
officinas reliquit, officii utramque non parvi, gladiatorum
fabros triginta duos vel tres, quinis et senis, alios non mi-
noris certe quam ternis singulos minis aestimatos, a quibus
reditum annuum accipiebat triginta minas detractis impen-
sis, lectorum fabros viginti numero, ob quadraginta minas
oppigneratos, qui duodecim minas detractis impensis ei af-
ferbant, argenti circiter unum talentum drachmæ fenore
mutuo dati, cujus usura quotannis septem minas supera-
bat. (10) Et hæc, ut et ipsi isti confitebuntur, fructuosa re-
liquit. quorum sortis summa conficit quatuor talenta et
quinquies mille drachmas, reditus autem eorum quinque-
nas minas singulis annis. Præter hæc ebur et ferrum, unde
fabricabant, et materiam ad lectos pretii circiter octoginta
minarum, gallam et æs septuaginta minis empta, præterea
domum trium millium drachmarum, suppellectilem porro et
calices, et aurum et vestes ornatum matris, universa hæc
pretii circiter decies mille drachmarum, argenti autem do-
mi repositi octoginta minas. (11) Et hæc domi reliquit
omnia. Jam Xutho septuaginta minas fenore maritime
elocarat, quadringentas et bis mille drachmas ad Pasionis,
ad Pyladis mensam sexcentas, dederat, Demomeli mensario
Demonis filio mille sexcentas, ducentas porro et trecentas
drachmæ, simul fere talentum, pluribus mutuo datæ erant.
Harum rursus peculiarium summa plus conficit quam octo
talenta et quinqueaginta minas. Universa autem ad quatuor-
decim facere talenta ratione inita reperietis.

12. Καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῆς οὐσίας τοῦτ' ἦν τὸ κα-
ταλειφθέν, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅσα δ' αὐτῆς διακέ-
κλειπται καὶ ὅσ' ἰδίᾳ ἕκαστος εἰληψε καὶ ὅποσα κοινῇ
πάντες ἀποστεροῦσιν, οὐκ ἐνδέχεται πρὸς τὸ αὐθ' ὑδὼρ
10 εἰπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη χωρὶς ἕκαστον διελεῖν ἐστίν. Ἄ
μὲν οὖν Δημοφῶν ἢ Θηριππίδης ἔχουσι τῶν ἐμῶν, τότ'
ἐξαρκέσει περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὅταν κατ' αὐτῶν τὰς γραφὰς
ἀπενέγκωμεν, ἀ δὲ τοῦτον ἔχοντ' ἐξελέγχουσιν ἐκεῖνοι
15 καὶ ἐγὼ οἶδ' αὐτὸν εἰληφῶτα, περὶ τούτων ἤδη ποιή-
σομαι τοὺς λόγους πρὸς ὑμᾶς. Πρῶτον μὲν οὖν ὡς
ἔχει τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, τοῦθ' ὑμῖν
ἐπιδείξω, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἂν
ἐγὼ δύνομαι διὰ βραχυτάτων.

20 13. Οὗτος γὰρ εὐθὺς μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον
ᾤκει τὴν οἰκίαν εἰσελθὼν κατὰ τὴν ἐκείνου διαθήκην.
καὶ λαμβάνει τὰ τε χρυσία τῆς μητρὸς, καὶ τὰ κτώματα
τὰ καταλειφθέντα, καὶ ταῦτα μὲν ὡς εἰς πενήκοντα
μνᾶς εἶχεν. ἔτι δὲ τῶν ἀνδραπόδων πιπρασκομένων
25 παρὰ τε Θηριππίδου καὶ Δημοφῶντος τὰς τιμὰς ἐλάμ-
βανεν, ἕως ἀνεπληρώσατο τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοήκοντα
μνᾶς. (14) Καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ἐκπλεῖν μέλλων εἰς Κόρ-
κυραν τριήραρχος ἀπέγραψε ταῦτα πρὸς Θηριππίδην
ἔχοντ' ἑαυτὸν καὶ ὠμολόγει κακομισαίει τὴν προῖκα.
818 καὶ πρῶτον μὲν τούτων Δημοφῶν καὶ Θηριππίδης, οἱ
τούτου συνεπίτροποι, μάρτυρές εἰσιν, ἔτι δὲ καὶ ὡς
αὐτὸς ὠμολόγει ταῦτ' εἶχεν, Δημοχάρης θ' ὁ Λευκο-
5 νοεύς, ὁ τὴν τηθίδα τὴν ἐμὴν ἔχων, καὶ ἄλλοι πολλοὶ
μάρτυρες γεγόνασιν. (15) Οὐ γὰρ διδόντος τούτου σῖτον
τῇ μητρὶ, τὴν προῖκ' ἔχοντος, οὐδὲ τὸν οἶκον μισθοῦν
ἐθέλοντος ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων διαχειρίζειν
ἄξιόντος, ἐποιήσατο λόγους περὶ τούτων ὁ Δημοχάρης.
οὗτος δ' ἀκούσας οὐτ' ἠμφεσβήτησε μὴ εἶχεν οὔτε γα-
10 λεπῶς ἠνεγκεν ὡς οὐκ εἰληφῶς, ἀλλ' ὠμολόγει καὶ ἔτι
μικρὸν ἔφη πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα περὶ χρυσιδίων ἀν-
τιλέγεσθαι. τοῦτ' οὖν διευκρινησάμενος καὶ περὶ τῆς
τροφῆς καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιήσειν οὕτως ὥστ' εἶχεν
15 μοι πάντα καλῶς. (16) Καίτοι, εἰ φανήσεται πρὸς τε
τὸν Δημοχάρη ταῦθ' ὠμολογηκῶς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους,
οἱ παρῆσαν, παρὰ τε τοῦ Δημοφῶντος καὶ τοῦ Θηρι-
πίδου τῶν ἀνδραπόδων εἰς τὴν προῖκα τὰς τιμὰς εἰλη-
φῶς, αὐτὸς θ' ἑαυτὸν ἔχειν τὴν προῖκ' ἀπογράφας πρὸς
20 τοὺς συνεπιτρόπους, οἰκῶν τε τὴν οἰκίαν ἐπειδὴ τὰ χριστ'
ἔτελεύτησεν ὁ πατήρ· πῶς οὐκ ἐκ πάντων ὁμολογου-
μένου τοῦ πράγματος εὐρεθήσεται φανερώς τὴν προῖκα,
τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, κακομισμένους καὶ λίαν ἀναιδῶς
μὴ λαβεῖν ἐξαρνούμενος; (17) Ἄλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ
25 λέγω, λαβὲ τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τὴν μὲν τοίνυν προῖκα τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε λα-
βών. μὴ γήμαντος δ' αὐτοῦ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν ὁ
μὲν νόμος κελεύει τὴν προῖκ' ὀφείλειν ἐπ' ἑννὲ ὀβολοῖς,
819 ἐγὼ δ' ἐπὶ δραχμῇ μόνον τίθημι. γίγνεται δ', ἐάν τις
συντιθῇ τὸ τ' ἀρχαῖον καὶ τοῦργον τῶν δέκ' ἐπιών, μᾶ-

12. Tantum igitur mihi patrimonium relictum fuit, ju-
dices, quantum autem furto sit inde sublatum et quantum
vel seorsim singuli ceperint et quantum communiter omnes
defraudarint, dati nobis ad hanc causam agendam temporis
angustiiis excludor, quominus nunc enumerem, sed necesse
est singula separatim distribuere. Proinde quæ mea De-
mophon vel Therippides habeat, tunc dicendi locus dabitur,
quum in eos libellos deferemus, quæ vero istum illi habere
contendunt et ego accepisse scio, de his jam apud vos
verba faciam. Primum eum dotem, octoginta minas,
habere, hoc ostendam, postea et de reliquis quam bre-
vissime ego potero.

13. Iste statim post patris obitum ex testamento ejus
ingressus ædes habitare cœpit. et aurum matris et relicta
pocula capit, et hæc quidem ad quinquaginta minas habe-
bat. præterea pretium mancipiorum venditorum a The-
rippide et Demophonte accipiebat, donec dos octoginta
minarum completa est. (14) Quæ quum haberet; Corcyram
navigaturus trierarcha in tabulas retulit erga Therippidem
ea se habere, ac dotem exegisse confessus est. Harum
rerum testes sunt primum Demophon et Therippides, in
tutela collegæ ejus, deinde ipsum esse confessum ea se ha-
bere, tum Demochares Leuconcoensis, amitæ meæ maritus,
tum alii complures testificati sunt. (15) Nam quum iste
alimenta matri non præberet, quamvis dotem haberet,
neque facultates locare vellet, sed, ut suo et ceterorum
tutorum arbitrio permitterentur, postulare; hisce de rebus
verba fecit Demochares. quibus iste auditis nec se habere
negavit nec graviter tulit quasi non accepisset, sed confessus
est et præterea parvam se cum matre habere controversiam
de aureis ornamentis dixit. qua expedita se et de alimentis
et ceteris de rebus eam rationem initurum, ut mihi omnino
satisfieret. (16) Atqui si constat eum apud Democharem hæc
esse confessum et apud reliquos, qui tum aderant, a Demo-
phonte et Therippide pretia mancipiorum dotis complendæ
causa accepisse, et dotem se habere erga collegas in tabulas
retulisse, et, quum primum pater obiit, in ædibus habi-
tasse; quomodo, quum ab omni parte res in confesso sit,
non palam deprehendetur se dotem octoginta minas acce-
pisse, et id factum nimis impudenter pernegare? (17) At
me vera dicere, cape testimonia, et lege.

TESTIMONIA.

Dotem igitur in hunc modum acceptam tenuit. Quum
vero matrem meam non duxerit, lego jubetur debere dotem
cum usura novem obolorum, ego autem drachmæ tantum
pono. si quis autem sortem et decem annorum usuram

λιστα τρία τάλαντα. (18) Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἕμιν
 5 ἐπιδείκνυμι λαβόντα καὶ ἔχειν ὁμολογήσαντα μαρτύρων
 ἐναντίον τοσούτων. Ἄλλας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μνᾶς,
 τοῦ ἔργαστηρίου λαβὼν τὴν πρόσοδον, καὶ ἀνασχυν-
 τότατ' ἀνθρώπων ἀποστειρῆν ἐπιχειρήσκει. ἔμοι
 δ' ἡ δὲ πατὴρ κατέλιπε τριάκοντα μνᾶς ἀπ' αὐτῶν τὴν
 10 πρόσοδον. ἀποδομένων δὲ τούτων τὰ ἡμίση τῶν ἀν-
 δραπόδων πεντεκαίδεκά μοι μνᾶς γίνεσθαι κατὰ λόγον
 προσῆκεν. (19) Θηριππίδης μὲν οὖν ἔπτ' ἔτη τῶν
 ἀνδραπόδων ἐπιμεληθεὶς ἕνδεκα μνᾶς τοῦ ἑνιαυτοῦ
 ἀπέφηνε, τέτταρσι μναῖς καθ' ἕκαστον ἑνιαυτὸν ἔλαττον
 15 ἢ, ὅσον προσῆκε, λογιζόμενος. οὗτος δὲ δὴ ἔτη τὰ
 πρῶτ' ἐπιμεληθεὶς οὐδ' ὅτιοῦν ἀποδείκνυσιν, ἀλλ' ἐνόησε
 μὲν φησὶν ἀργῆσαι τοῦργαστήριον, ἐνόησε δ' ὡς αὐτὸς
 μὲν οὐκ ἐπιμελήθη τούτων, ὁ δ' ἐπίτροπος Μιλύας, ὁ
 ἀπελεύθερος ὁ ἡμέτερος, διώκησεν αὐτὰ, καὶ παρ'
 20 ἐκείνου μοι προσῆκει λόγον λαβεῖν. (20) Ἄν οὖν καὶ
 νῦν εἴπη τινὰ τούτων τῶν λόγων· βραδίως ἐλεγχθήσεται
 ψευδόμενος. ἐάν μὲν οὖν ἀργὸν φῆ γενέσθαι· λόγον
 αὐτὸς ἀπένηχεν ἀναλωμάτων οὐκ εἰς σιτία τοῖς ἀν-
 θρώποις ἀλλ' εἰς ἔργα, τὸν εἰς τὴν τέχνην ἐλέφαντα καὶ
 25 μαχαιρῶν λαβᾶς καὶ ἄλλας ἐπισκευὰς, ὡς ἐργαζομένων
 τῶν δημιουργῶν. ἔτι δὲ Θηριππίδῃ τριῶν ἀνδραπόδων,
 ἃ ἦν αὐτῶ ἐν τῷ ἔμῳ ἔργαστηρίῳ, μισθὸν ἀποδεδω-
 κέναι λογίζεται. καίτοι μὴ γενομένης ἐργασίας οὗτ'
 820 ἐκείνῳ λαβεῖν μισθὸν οὗτ' ἔμοι τἀναλώματα ταῦτα
 λογισθῆναι προσῆκεν. (21) Εἰ δ' αὖ γενέσθαι μὲν φήσει,
 τῶν δ' ἔργων ἀπρασίαν εἶναι· δεῖ δὴ ποῦ τὰ γ' ἔργ'
 αὐτὸν ἀποδεδωκότα μοι φαίνεσθαι, καὶ ὧν ἐναντίον
 5 ἀποδεδῶκε παρασχέσθαι μάρτυρας. εἰ δὲ μηδὲν
 τούτων πεποίηκε· πῶς οὐκ ἔχει τὴν πρόσοδον δυοῖν
 ἔτοιν τὴν ἐκ τοῦ ἔργαστηρίου, τὰς τριάκοντα μνᾶς,
 φανερώς οὕτω τῶν ἔργων γεγενημένων; (22) Εἰ δ' αὖ
 τούτων μὲν μηδὲν ἔρει, Μιλύαν δ' αὐτὰ φήσει πάντα
 διωκῆναι· πῶς χρὴ πιστεῦειν, ὅταν φῆ τὰ μὲν ἀνα-
 10 λώματ' αὐτὸς ἀνηλωκέναι, πλέον ἢ πεντακοσίας δρα-
 χμᾶς, λῆμμα δ' εἰ τι γέγονεν, ἐκείνον ἔχειν; ἔμοι μὲν
 γὰρ δοκεῖ τούναντίον ἂν γενέσθαι τούτων, εἰ καὶ Μι-
 λύας αὐτῶν ἐπιμελεῖτο, τὰ μὲν ἀναλώματ' ἐκείνος
 ἀναλῶσαι, τὰ δὲ λῆμμαθ' οὗτος λαβεῖν, εἰ τι δεῖ τε-
 15 χμαίρεσθαι πρὸς τὸν ἄλλον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὴν ἀνάι-
 δειαν. Λάβ' οὖν τὰς μαρτυρίας ταύτας, καὶ ἀνάγνωθι
 αὐτοῖς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

23. Ταύτας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μνᾶς ἀπὸ τοῦ
 ἔργαστηρίου, καὶ τοῦργον αὐτῶν ὀκτώ ἔτων. ὁ ἐν
 ἐπὶ δραχμῇ τις τιθῆ μόνον· ἄλλας τριάκοντα μνᾶς
 εὕρησει. καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ μόνος εἰληφεν, ἃ συν-
 τεθέντα πρὸς τὴν προῖκα μάλιστα τέτταρα τάλαντα
 γίνεται σὺν τοῖς ἀρχαίσις. ἃ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων
 25 ἐπίτροπων κοινῇ διήρπαξε, καὶ ὄσ' ἔνια μὴδὲ καταλει-
 φθῆναι παντάπασιν ἡμφεσθήτηκε, ταῦθ' ἕμιν ἤδη
 ἐπιδείξω καθ' ἕκαστον.

† Scrib. γάρ

componit, pæne tria talenta confunt. (18) Hæc sic eum
 vobis probo accepisse, et se habere coram tot testibus esse
 confessum. Jam alias habet triginta minas, accepto officinæ
 redditu, quo me omnium impudentissime fraudare est ag-
 gressus. mihi enim pater tricenas minas inde reditum re-
 liquit. quum autem isti mancipiorum partem dimidiam
 vendiderint, ipsa utique exegit ratio, ut minæ mihi quin-
 denaræ numerarentur. (19) Atqui Therippides, qui septen-
 nium curam mancipiorum habuit, undenas quotannis minas
 acceptas retulit, singulis annis in ratione referenda quaternis
 minis me defraudato. iste vero, in cuius cura duos primos
 annos fuere, ne minimum quidem exhibuit, sed nunc ces-
 sasse ait officinam, nunc se harum rerum curam non susce-
 pisse, sed curatorem Milyam, libertum nostrum, eas
 administrasse, ab eo rationem mihi esse repositendam. (20)
 Quod si nunc quoque tales causas afferat; mendacii facile
 convincetur. quod si cessasse officinam dicat; ipse rationes
 retulit de sumptibus non qui facti sint in alimentum manci-
 piorum, sed in opera, ebur ad artificium et gladiatorum capu-
 los et alia instrumenta, ut opus fecerunt opifices. præteres
 in rationibus perscribit se Therippidi pro tribus mancipiis,
 quæ in officina mea fuerunt, mercedem numerasse. Atqui
 si nihil operis factum est; neque illi mercedem numerari
 neque mihi sumptus eos expensos ferri decuit. (21) Sin
 opera esse facta dicet, sed vendi nihil potuisse; par utique
 est probare opera se mihi reddidisse, et quibus præsentibus
 id fecerit testes exhibere. At si neutrum horum fecit;
 qui fieri potest ut duorum annorum ex officina reditus,
 triginta minas, non habeat, quum opera esse facta omnino
 constet? (22) sin horum utrumque negabit, et Milyam hæc
 omnia administrasse dicet; quomodo illi habenda fides
 affirmanti se sumptus fecisse, plus quingentis drachmis,
 si quid lucri sit factum, illum id habere? Mihi quidem
 contrarium videtur factum esse: si etiam Milyas ea admi-
 nistrabat, hunc sumptus expendisse, istum accepisse lucra,
 si qua conjectura capienda est e ceteris ejus factis et im-
 pudentia. Cape hæc testimonia, et recita iis.

TESTIMONIA.

23. Has igitur triginta minas ex officina earumque
 usuram octo annorum habet. quæ si duntaxat in singulas
 drachmas computetur; aliæ triginta minæ invenientur.
 et hæc seorsim solus accepit, quæ conjuncta cum dote et
 sorte, quatuor pæne talenta conficiunt. Nunc ea vobis
 singulatim exponam, quæ communiter cum reliquis tutori-
 bus diripuit, et quorum quædam prorsus ne relicta quidem
 fuisse contendit.

24. Πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῶν κλινοποιῶν, οὓς κατέλιπεν ὁ πατήρ, ἀφανίζουσι δ' οὗτοι, τετταράκοντα μὲν 821 μνῶν ὑποκειμένους, εἴκοσι δ' ὄντας τὸν ἀριθμὸν, ἐπίδειξω ὑμῖν ὡς λίαν ἀναιδέως καὶ φανερώς μ' ἀποστεροῦσιν. τοὺτους γὰρ καταλειφθῆναι μὲν οἴκοι παρ' ἡμῖν πάντες ἠμολογοῦσι, καὶ τὰς δώδεκα μνᾶς ἐκάστου τοῦ 5 ἐνιαυτοῦ τῷ πατρὶ γίνεσθαι φασιν. αὐτοὶ δὲ λῆμμα μὲν παρ' αὐτῶν ἐν δέκ' ἔτεσιν οὐδὲν ἐμοὶ γεγενημένον ἀποφαίνουσιν ἀλλ' οὐδὲ μικρὸν, ἀναλώματος δὲ κεφάλαιον εἰς αὐτοὺς οὗτος ὀλίγου δεῖ λογίζεσθαι χιλίας. εἰς 10 τοῦτ' ἀναιδέας ἐλήλυθεν. (25) Αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς οὓς ταῦτ' ἀνηλωκέναι φησίν, οὐδαμοῦ μοι παραδεδώκασιν, ἀλλὰ πάντων καινότερον λόγον λέγουσιν, ὡς ὁ ὑποθεὶς τῷ πατρὶ τὰνδράποδα πονηρότατος ἀνθρώπων ἐστὶ καὶ ἐράνουσ τε λείλοιπε πλείστους καὶ ὑπέρ- 15 χρεως γέγονε, καὶ τούτων οὐκ ὀλίγους κεκλήκασιν κατ' ἐκείνου μάρτυρας. τὰ δ' ἀνδράποδα, ὅστις ἐστὶν ὁ λαβὼν ἢ πῶς ἐκ τῆς οἰκίας ἐξῆλθεν ἢ τίς ἀφείλετ' ἢ πρὸς τίνα δίκην ἤττηται περὶ αὐτῶν, οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν. (26) Καίτοι, εἰ τί ἐλεγον ὑμῖν, οὐκ ἂν κατὰ 20 τῆς ἐκείνου πονηρίας παρείχοντο μάρτυρας, ἧς οὐδὲν μοι προσήκει φροντίζειν, ἀλλὰ τούτων ἂν ἀντελαμβάνοντο καὶ τοὺς λαβόντας ἀπεδείκνυσαν, καὶ οὐδὲν ἂν αὐτῶν παρέλειπον. Νῦν δ' ὠμότατ' ἀνθρώπων ἠμολογοῦντες καταλειφθῆναι καὶ λαβόντες ὡς αὐτοὺς καὶ 25 καρπωσάμενοι δέκ' ἔτη τοὺς ἀνθρώπους, ἄρδην θλον τοῦργαστήριον ἀφανίζουσιν. Καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας καὶ ἀναγίνωσκε.

822

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

27. Ὅτι τοίνυν οὐκ ἄπορος ἦν ὁ Μοιριάδης οὐδ' ἦν τῷ πατρὶ τοῦτο τὸ συμβόλαιον εἰς τὰνδράποδ' ἡλιθίως 5 συμβεβλημένον, μεγίστω τεκμηρίῳ γνώσεσθε. λαβὼν γὰρ ὡς ἐαυτὸν Ἀφοβὸς τοῦτο τοῦργαστήριον, ὡς αὐτοὶ τῶν μαρτύρων ἠκούσατε, καὶ δεόν αὐτόν, εἰ καὶ τις ἄλλος ἠβούλετ' εἰς ταῦτα συμβάλλειν, τοῦτον διακωλύειν ἐπίτροπόν γ' ὄντα, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τοῖς ἀνδραπόδοις 10 τῷ Μοιριάδῃ πεντακοσίας δραχμὰς ἐδάνεισεν, ἃς ὀρθῶς καὶ δικαίως παρ' ἐκείνου κεκομισθῆαι ὠμολόγηκεν. (28) Καίτοι πῶς οὐ δεινόν, εἰ ἡμῖν μὲν πρὸς τῷ λῆμμ' ἀπ' αὐτῶν μηδὲν γεγονέναι καὶ αὐτὰ τὰ ὑποθεθέντ' 15 ἀπόλωλεν, οἱ πρότερον συνεβάλλομεν, τῷ δ' εἰς τὰ σμέτερα δανείσαντι καὶ τοσοῦτῳ χρόνῳ ὑστερον πράξαντι καὶ οἱ τόκοι καὶ τάρχατ' ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποδέδονται καὶ οὐδεμία ἀπορία γέγονεν; Ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβέ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29. Σκέψασθε τοίνυν ὅσον ἀργύριον οὗτοι παρὰ τοὺς κλινοποιούς κλέπτουσι, τετταράκοντα μὲν μνᾶς αὐτὸ τάρχαϊον, δέκα δ' ἐτῶν τοῦργον αὐτῶν δύο τάλαντα. δώδεκα γὰρ μνᾶς ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσδον αὐτῶν ἐλάμβανον. Ἄρα μικρόν τι καὶ ἐξ ἀφανοῦς 25 ποθὲν καὶ παραλογισσάσθαι βράδιον, ἀλλ' οὐ φανερώς

24. Ac primum quod ad lectorum fabros attinet, quos reliquit pater, isti autem occultare student, ob quadraginta minas pignori oppositos, qui numero viginti sunt, vobis ostendam, me his per summam impudentiam et manifeste ab iis fraudari. nam hos domi esse nostrae relictos, omnes confitentur, et duodecas patri minas quotannis accessisse haud negant. ipsi vero me annis decem nihil ex iis fructus habuisse declarant vel minimi, sumptuum vero summam, qui in eos facti sint, iste propemodum mille drachmas computat. eo impudentiae venit. (25) Ipsos autem homines, in quos haec se impendisse dicunt, nusquam mihi tradiderunt, sed commentum prorsus inauditum adferunt: eum qui meo patri servitia pignori dederit, hominum nequissimum esse et officia mutua (Eranos) plurima deseruisse et aere alieno esse oppressum, et harum rerum non paucos contra eum se testes citasse. sed servitia quis ille sit qui accepit, aut quomodo ex aedibus abierint, aut quo abducta sint, aut contra quem victi iudicio ea amiserint, dicere non possunt. (26) Quanquam si quid probabile dicerent; non contra illius improbitatem testes citarent, quæ nihil ad me attinet, sed his rebus potius niterentur et qui servos accipissent ostenderent, et nihil eorum relinquerent. Nunc per summam hominum iniquitatem confitentes mancipia esse relicta iisque ad se receptis et usufructu illorum hominum per decennium percepto, funditus totam officinam ex oculis tollunt. Hæc a me vere dici, cape mihi testimonia ac recita.

TESTIMONIA.

27. Mæriadem autem non fuisse inopem neque a patre hunc contractum de mancipiis stulte esse pactum, maximo testimonio cognoscetis. nam Aphobus officina, ut ipsi ex testibus audivistis, ad sese translata, quum deceret eum, si quis alius in eam conferre pecuniam vellet, tutorio nomine hunc prohibere, ipse pro his mancipiis Mæriadi quingentas drachmas feneravit, quas ab eo se, ut rectum æquumque fuerit, fatetur recepisse. (28) Nunquid vero iniquius fieri potest, quam si nobis præterquam quod nihil lucri ex iis habemus, etiam ipsa pignora perierunt, qui priores fenerabamus, isti vero, qui pecuniam in nostra pignora contulit idque tanto tempore post fecit, et usura et sors e nostris sunt restituta, et nulla ibi inopia fuit? At vera me dicere, cape testimonium ac recita.

TESTIMONIUM.

29. Jam considerate quantum argenti in lectorum fabris suffurentur: quadraginta minas ipsam sortem, quæstum per eos decennio factum duo talenta. nam duodecim minarum reditum ex iis quotannis habuerunt. Num parvum quiddam et e loco obscuro alicunde et in quo facilis error erat, ac non potius ita palam tria propemodum talenta hæc surri-

οὕτως μικροῦ δεῖν τρία τάλαντα ταῦτ' ἀνηπάκασιν; ὧν κοινή διαπεφορημένων τὸ τρίτον δήπου μέρος παρὰ τούτου μοι προσήκει κεκομίσθαι.

823 30. Καὶ μὲν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐλέφαντος καὶ σιδήρου τοῦ καταλειφθέντος παραπλήσιά πως τούτοις πεποιθήκασιν. οὐδὲ γὰρ ταῦτ' ἀποφαινοῦσιν. Καίτοι κεκτημένοι μὲν τοσοῦτους κλινοποιοῦς, 5 κεκτημένοι δὲ μαχαιροποιοῦς οὐχ οἷόν τε μὴ οὐχὶ καὶ σίδηρον καὶ ἐλέφαντα καταλιπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη ταῦτά γ' ὑπάρχειν. τί γὰρ ἂν εἰργάζοντο τούτων μὴ ὑπαρξάντων; (31) Τὸν τοίνυν πλέον ἢ πενήτηκοντ' ἀνδράποδα 10 κεκτημένον καὶ δυοῖν τέχναισι ἐπιμελούμενον, ὧν θάτερον ἐργαστήριον εἰς τὰς κλίνας βραδίως δύο μνᾶς τοῦ μηνὸς ἀνήλισκεν ἐλέφαντος, τὸ δὲ μαχαιροποιεῖον οὐκ ἐλαττον ἢ τοσοῦτον ἕτερον σὺν σιδήρῳ, τοῦτον οὐ φασὶ καταλιπεῖν οὐδὲν τούτων. εἰς τοῦτ' ἀναιδείας ἐη- 15 λύθασιν. (32) Ὅτι μὲν οὖν οὐ πιστὰ λέγουσι, καὶ ἐκ τούτων αὐτῶν βραδίον ἐστὶ μαθεῖν, ὅτι δ' ἐκείνος κατέλειπε τοσοῦτον τὸ πλῆθος ὥστε μὴ μόνον ἰκανὸν εἶναι κατεργάζεσθαι τοῖς ἑαυτοῦ δημιουργοῖς ἀλλὰ καὶ τῷ βουλομένῳ πρὸς ὠνεῖσθαι τῶν ἄλλων, ἐκείθεν φανερόν, 20 ὅτι αὐτός τ' ἐπώλει ζῶν καὶ Δημοφῶν καὶ οὗτος τοῦ πατρὸς ἤδη τετελευτηκότος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἀπεδίδοτο τοῖς βουλομένοις. (33) Καίτοι πόσον τινὰ χρὴ τὸν καταλειφθέντα νομίζειν εἶναι, ὅταν φαίνεται 25 τηλικούτοις τ' ἐργαστηρίοις ἐξαρκῶν καὶ χωρὶς ὑπὸ τῶν ἐπιτρόπων πιπρασκόμενος; ἄρ' ὀλίγον, ἀλλ' οὐ πολλῶ πλείω τῶν ἐγκλημένων; Λαβὲ τοίνυν τὰς μαρτυρίας ταυταὶ καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

824 ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τούτου τοίνυν τοῦ ἐλεφαντῆος ἐστὶ πλέον ἢ τάλαντον, ὃν οὐτ' αὐτὸν οὔτε τοῦργον μοι ἀποφαινόμενοι, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἄρδην ἀφανίζουσιν ὄλον.

5 34. Ἐτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, παρὰ τὸν λόγον ὃν ἀποφέρουσιν, ἐξ ὧν αὐτοὶ λαθεῖν ὁμολογοῦσιν, ἐπιδείξω ὑμῖν τρεῖς μὲν ὄντας αὐτοὺς πλέον ἢ ὀκτώ τάλαντ' ἐκ τῶν ἐμῶν ἔχοντας, ἰδίᾳ δ' ἐκ τούτων Ἄφρο- 10 βον τρία τάλαντα καὶ χιλίας εἰληφότα, τὰ τ' ἀνηλωμένα χωρὶς τούτων πλείω τιθεὶς καὶ ὅσ' ἐκ τούτων ἀπέδοσαν ἀφαιρῶν, ἔν' εἰδῆτε, ὅτι οὐ μικρὰς ἀναιδείας τὰ ἐγγειρήματ' αὐτῶν ἐστίν. (35) Λαθεῖν γὰρ ἐκ τῶν ἐμῶν ὁμολογοῦσιν οὗτος μὲν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μνᾶς, 15 χωρὶς ὧν ἔχοντ' αὐτὸν ἐγὼ ἐπιδείξω νῦν, Θηριππίδης δὲ δύο τάλαντα, Δημοφῶν δ' ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα μνᾶς. τοῦτο δ' ἐστὶ πέντε τάλαντα καὶ πεντεκαίδεκα μναί. Τούτου τοίνυν ὃ μὲν οὐκ ἄθρουν ἐλήφθη, σχεδὸν εἰσὶν ἑβδομήκοντα μναὶ καὶ ἑπτὰ, ἢ πρόσδος ἀπὸ 20 τῶν ἀνδραπόδων, ὃ δ' εὐθύς ἔλαβον οὔτοι, μικροῦ δέοντα τέτταρα τάλαντα. Οἷς τοῦργον ἂν προσθῆτ' ἐπὶ δραχμῇ μόνον τῶν δέξ' ἐτῶν ὀκτὼ τάλανθ' εὐρήσετε σὺν τοῖς ἀρχαίοις καὶ χιλίας † γιγνομένας. (36) 25 Τὴν μὲν τοίνυν τροφήν ἀπὸ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν καὶ ἑπτὰ λογιστέον τῶν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου γενομέ-

pnerunt? quæ quia communiter sunt direpta, tertia pars ab isto mihi restituenda est.

30. Jam de ebone ferroque relicto, judices, idem fere machinati sunt. nam hæc quoque non proferunt. Fieri non possit, ut is, qui tot et lectorum et gladiatorum fabros possedit, non et ferrum et ebur reliquerit, sed est necesse hæc certe adfuisse. nam sine materia quid operis facere potuissent? (31) Eum igitur qui plus quinquaginta mancipia possedit et duobus officiciis præfuit, quorum altera officina, lectorum, ultra binas minas singulis mensibus in ebur, gladiatorum fabrica non minus quam tantundem cum ferro insumpsit, horum nihil eum reliquisse dicunt. eo venerunt impudentiæ. (32) Sed eos non credibilia dicere, vel ex his ipsis facile perspicitur. tantam autem illum copiam reliquisse, ut non modo ejus officicibus abunde ad opus faciendum suppeteret, sed etiam ceterorum civis præterea ad vendendum, hinc apparet, quod et ipse vivens vendidit et Demophon et iste patre jam mortuo ex ædibus meis quibuscumque vendiderunt. (33) Quam multa igitur fuerint relicta, consentaneum est, quom ea constet non modo tantis officiculis sufficisse, sed et a tutoribus seorsim esse vendita? num pauca, an vero longe plura quam quæ in accusatione perscripta sunt? Cape igitur hæc testimonia, et recita ista.

TESTIMONIA.

Hujus igitur eboris plus est quam talentum, quod nec ipsum nec opus inde factum mihi ostendunt, sed et hoc totum penitus supprimunt.

34. Ad hæc, judices, per rationes, quas referunt, de illis, quæ ipsi se accepisse confitentur, vobis ostendam eos tres plus quam octo talenta e re familiari mea habere, Aphobum autem seorsim ex iis tria talenta et (quinquies?) mille drachmas accepisse, etiamsi insumpta seorsim pluris puto quam isti, et ea, quæ ex his reddiderunt, detraho, ut sciatis non mediocris esse impudentiæ facta illorum. (35) Nam de meo se accepisse fatentur, isto octo et centum minas præter ea quæ ego eum habere nunc ostendam, Therippides duo talenta, Demophon septem et octoginta minas. hæc sunt quinque talenta et minæ quindecim. Hujus vero argenti quod non repente acceptum est, minæ fere sunt septuaginta septem, reditus de mancipiis, quod autem statim isti acceperunt, parum abest a quatuor talentis. Quibus si usuram decennii singulis tantum drachmis computatam addatis; invenietis octo fieri talenta cum sorte et quater (?) mille drachmas. (36) Alimentum porro nostrum a septuaginta septem minis est computandum, quæ ex offi-

† Fort. τετρακιχίλιας

νων. Θηριππίδης γὰρ ἑπτὰ μνᾶς εἰδίδου καθ' ἕκαστον τὸν ἐνιαυτὸν εἰς ταῦτα, καὶ ἡμεῖς τοῦτο λαβεῖν ἠμολογοῦμεν. ὥστ' ἐβδομήκοντα μνῶν ἐν τοῖς δέκ' ἔτασι 825 τροφὴν τούτων ἡμῖν ἀνηλωκότων τὸ περιὸν τὰς ἑπτακοσίας προστίθῃμι αὐτοῖς, καὶ τούτων πλείω εἰμι τεθεικώς. Ὁ δ' ἐμοὶ δοκιμασθέντι παρέδωσαν καὶ ὅσον 5 εἰς τὴν πόλιν εἰσενηρόχασι, τοῦτ' ἀπὸ τῶν ὀκτὼ τάλαντων καὶ τοῦ προκόντος ἀφαιρετέον ἐστίν. (37) Ἀπέδωσαν μὲν τοῖνυν οὗτος καὶ Θηριππίδης μίαν καὶ τριάκοντα μνᾶς, εἰσφοράς δ' εἰσενηρογέναι λογίζονται δυοῖν δεούσας εἰκοσι μνᾶς. ἐγὼ δ' ὑπερβαλὼν τοῦτο ποιήσω 10 τριάκοντα μνᾶς, ἵνα πρὸς ταῦτα μηδ' ἀντειπεῖν ἔχωσιν. οὐκοῦν ἂν ἀφέλητε τὸ τάλαντον ἀπὸ τῶν ὀκτὼ τάλαντων· ἑπτὰ τὰ λειπόμεν' ἐστὶ, καὶ ταῦτ', ἐξ ὧν αὐτοὶ λαβεῖν ἠμολογοῦσι, τούτους ἔχειν ἐστὶν ἀναγκαῖον. τοῦτο τοῖνυν, εἰ καὶ ἄλλα πάντ' ἀποστεροῦ- 15 σιν ἀνούμενοι μὴ ἔχειν, ἀποδοῦναι προσῆκεν ἠμολογοῦντάς γε λαβεῖν ταῦτ' ἐκ τῶν ἐμῶν. (38) Νῦν δὲ τί ποιοῦσιν; ἔργον μὲν οὐδὲν ἀποφαίνουσι τοῖς χρήμασιν, αὐτὰ δὲ τάρχαϊα πάντ' ἀνηλωκέναι φασὶ σὺν ταῖς ἑπτὰ καὶ ἐβδομήκοντα μναῖς. Δημοφῶν δὲ καὶ προσοφεί- 20 λοντας ἡμᾶς ἐνέγραψεν. Ταῦτ' οὐ μεγάλη καὶ περιφανὴς ἀναισχυρία; ταῦτ' οὐχ ὑπερβολὴ δεινῆς αἰσχροκερδίας; τί οὐν ποτ' ἐστὶ τὸ δεινόν, εἰ μὴ ταῦτα δόξει τηλικαύτας ὑπερβολὰς ἔχοντα; (39) Οὗτος τοῖνυν τὸ καθ' 25 αὐτὸν ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν μνᾶς λαβεῖν ἠμολογῶν, ἔχει καὶ αὐτὰς καὶ τὸ ἔργον δέκ' ἑτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα καὶ χιλίας. Καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐν τοῖς λόγοις τῆς ἐπιτροπῆς τὸ λῆμμ' ἕκαστος τοῦθ' ἠμολογῶν 826 λαβεῖν ἅπαν ἀνηλωκέναι λογίζεται, λαβὲ τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγκῃ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

5 40. Νομίζω τοῖνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, περὶ τούτων ἱκανῶς μὲν ἡμᾶς μεμαθηκέναι, καὶ ὅσα κλέπτουσι καὶ κακούργοισιν ἕκαστος αὐτῶν, ἔτι δ' ἀκριθέστερον ἔγνωτ' ἂν, εἰ μοι τὰς διαθήκας, ἃς ὁ πατὴρ κατέλιπεν, οὗτοι ἀποδοῦναι ἠθέλησαν. Ἐν γὰρ ἐκείναις ἐγγέ- 10 γραπτο, ὡς φησὶν ἡ μήτηρ, ἃ κατέλιπεν ὁ πατὴρ πάντα, καὶ ἐξ ὧν εἶδει τούτους λαβεῖν τὰ δοθέντα, καὶ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσοιτο. (41) Νῦν δ' ἀπαιτοῦντος ἐμοῦ καταλειφθῆναι μὲν ἠμολογοῦσιν, αὐτὰς δ' οὐκ ἀποφαίνουσι. ταῦτα δὲ ποιοῦσι τὸ τε πλῆθος οὐ βουλόμενοι 15 καταφανὲς ποιῆσαι τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθῆν, ὃ διηρηπάκασιν οὗτοι, τὰς τε δωρεὰς ἵνα μὴ δοκῶσιν ἔχειν, ὡς περ οὐκ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐλεγχθησόμενοι βραδίως. Λαβὲ δ' αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας ὧν ἀπεκρίναντο, καὶ ἀνάγκῃ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

30 42. Οὗτος διαθήκην μὲν γενέσθαι φησὶ, καὶ τὰ δύο τάλαντα Δημοφῶντι καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς τούτῳ δοθῆναι μαρτυρεῖ, τὰς δ' ἐβδομήκοντα μνᾶς, ἃς [Θηριππίδης] ἔλαβεν, οὐ προσγραφῆναι φησὶν, οὐδὲ τὸ

cina redierunt. Nam Therippides septenas minas quotannis hoc nomine dabat, et nos hoc accepisse fatemur. Proinde quum isti septuaginta minarum alimentum nostri decennio insumpserint; id quod superest, septingentas drachmas, iis appono, et istis plus posui. Id vero, quod mihi in viros recepto tradiderunt, et quantum in rempublicam pependerunt, id ab octo talentis et summa excedenti est auferendum. (37) Reddiderunt igitur iste et Therippides minas unam et triginta, tributū nomine minas se expendisse duodeviginti ratiocinantur. ego autem cihim hoc aucto numero faciam triginta minas, ut in hoc nihil habeant quod contradicant. Itaque si ab octo talentis talentum auferatis; septem sunt rei qua, eaque ex his, quæ accepisse ipsi se confitentur, istos habere necesse est. Hoc igitur, etiamsi reliquis omnibus frandant, se habere negantes, reddere conveniebat, siquidem haud infitias eunt, illa de meo sese accepisse. (38) Nunc vero quid faciet? Usuram pecuniæ nullam proferunt, ipsamque sortem omnem cum septuaginta septem minis expensam mihi ferunt. Demophon autem nos etiam insuper debere inscripsit. Nonne ista est magna et insignis impudentia? an quicquam ad has immensas sordes addi potest? Quid tandem indignum, si ista tam immensa et immania non videbuntur? (39) Iste igitur pro sese minas centum et octo se accepisse confitetur, quas et ipsas habet et decennii usuram, quæ pæne tria talenta et mille (?) drachmas conficiunt. Hæc me vere dicere et in tutelæ rationibus unumquemque tantum emolumenti se accepisse confitentem, universum expensum mihi ferre, cape testimonia et recita.

TESTIMONIA.

40. Arbitror igitur, iudices, quod ad hæc attinet, vos satis intellexisse, tum quam multa forentur, tum quibus malis artibus utantur quisque eorum, atque hæc cognovissetis accuratius, si mihi testamentum a patre relictum isti reddere voluissent. nam in illo scripta fuerunt, ut mater affirmat, omnia quæ pater reliquit, et unde legata istis accipienda, et quo modo rem familiarem voluerit elocandam esse. (41) Nunc me tabulas reposcente, relictas esse fatentur illi quidem, sed eas non proferunt. faciunt autem hoc, tum quia, quantæ opes sint relictæ, quas isti diripuerunt, palam facere nolunt, tum ne habere legata videantur, ut qui non ipsa re facile convincuntur. Cape autem his testimonia de iis quæ responderunt, ac recita.

TESTIMONIA.

42. Hic (Therippides) testamentum esse factum ait, et duo talenta Demophonti, et octoginta minas isti esse datas testatur, sed septuaginta minas, quas accepit, adscriptas esse negat et summam relictæ hæreditatis, et quo pacto

25 πλήθος τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθέν, οὐδὲ τὸν οἶκον ἔπωσ
μισθώσουσιν. οὐ γὰρ αὐτῷ συμφέρει προσομολογή-
σαι ταῦτα. Λαβὲ δὴ τὴν τοῦτου μαρτυρίαν.

827

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

43. Οὗτος αὖ τὴν μὲν διαθήκην γενέσθαι φησὶ καὶ
τῷ Θηριππίδῃ, ὃ ἐκείνος οὐ φησὶ, καὶ τὰ δύο τάλαντα
5 τῷ Δημοφῶντι, περὶ δὲ τῶν αὐτῶν δοθέντων γραφῆ-
ναι μὲν φησιν, οὐχ ὁμολογῆσαι δ' αὐτάς, ἵνα μὴ δοκῆ
λαβεῖν. τὸ δὲ πλήθος τῆς οὐσίας οὐδ' οὗτος ἀποφαί-
νει καθόλου, οὐδὲ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον. οὐδὲ γὰρ
10 οὐδὲ τούτῳ συμφέρει προσομολογῆσαι ταῦτα. (44)
Δῆλον τοίνυν ἔστιν οὐδὲν ἦν τὸν πλήθος τῶν κατα-
λειφθέντων, καίπερ ἀφανιζόντων τούτων τὴν οὐσίαν
ἐκ τῶν διαθηκῶν, ἐξ ὧν τὸσαῦτα χρήματ' ἀλλήλοις
φασι δοθῆναι. ὅστις γὰρ ἐκ τεττάρων ταλάντων καὶ
15 τριχιλίων τοῖς μὲν τρία τάλαντα καὶ διςχιλίας προῖκα
δέδωκε, τῷ δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς καρποῦσθαι, φα-
νερὸν δῆπου πᾶσιν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας, ἀλλὰ
πλέον ἢ διπλασίας, ἧς ἔμοι κατέλιπε, ταῦτ' ἀφείλεν.
(45) Οὐ γὰρ δῆπου τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητ' ἠβούλετο
20 καταλιπεῖν, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας ἔτι πλουσιω-
τέρους ποιῆσαι ἐπεθύμησεν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλήθους
τῶν ἔμοι καταλειπομένων Θηριππίδῃ τε τοσοῦτον ἀρ-
γύριον καὶ Δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα, οὕτως μέλλοντι
25 τῇ ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικήσειν, καρποῦσθαι ἔδωκεν, ἵνα
δυοῖν θάτερον διαπράξαιτο, ἢ διὰ τὰ διδόμενα βελτίους
αὐτοὺς εἶναι τὰ περὶ τὴν ἐπιτροπὴν προτρέψειεν, ἢ,
εἰ κακοὶ γίγνοιτο, μηδεμίαν συγγνώμης παρ' ὑμῶν
τυγχάνοιεν, εἰ τοσοῦτων ἀξιοθνήντες τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς
828 ἐξαρτάνοιεν. (46) Οὗτος τοίνυν καὶ αὐτὸς πρὸς τῇ
προικί καὶ θεραπαίνας λαβῶν καὶ τὴν οἰκίαν οἰκῶν,
ἐπειδὴ δεῖ λόγον αὐτὸν δοῦναι τούτων, τὰ θ' αὐτοῦ πράτ-
5 τειν φησὶν, καὶ εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδίας ἤλθεν, ὥστε
καὶ τοὺς διδασκάλους τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκε καὶ
τῶν εἰσφορῶν ἔστιν ἃς οὐ κατέθηκεν, ἔμοι δὲ λογίζεται.
Λαβὲ δὴ καὶ ταύτας αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας, καὶ ἀνά-
γνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 47. Πῶς οὖν ἂν τις σαφέστερον ἐπιδείξειε πάντα
διηρηκῶτα καὶ μηδὲ τῶν μικρῶν ἀπεσχημένον, ἢ
τούτων τὸν τρόπον, ἐπιδεικνύς μετὰ τοσοῦτων μαρτύ-
ρων καὶ τεκμηρίων τὴν μὲν προῖκα λαβεῖν ὁμολογή-
σαντα καὶ ἔχειν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους ἀπογρά-
15 φαντα, τὸ δ' ἐργαστήριον κεραιπωμένον αὐτὸν καὶ τὴν
πρόσοδον οὐκ ἀποφαίνοντα, (48) τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν
πεπρακῶτα καὶ τὰς τιμὰς οὐκ ἀποδεδωκῶτα, τὰ δ' ὡς
ἑαυτὸν λαβόντα καὶ ταῦτ' ἠφανικῶτα, ἔτι δὲ παρὰ τὸν
20 λόγον ὃν αὐτὸς ἀπέδωκε τὸσαῦτα κλέπτοντα, πρὸς δὲ
τούτοις τὴν διαθήκην ἠφανικῶτα, τὰνδράποδα πεπρα-
κῶτα, τᾶλλ' οὕτω πάντα διηρηκῶτα, ὡς οὐδ' ἂν οἱ

res familiaris elocanda sit. neque enim ei expedit hæc
etiam confiteri. Cape jam istius testimonium.

TESTIMONIUM.

43. Iste rursus testamentum quidem esse factum asserit,
et argentum de ære et galla redactum Therippidi redditum
esse, id quod is negat, et duo talenta Demophonti, de his
vero, quæ ei data sunt, scriptum quidem esse ait, se vero
recusasse, ut ne accepisse videatur. quantum autem
opum relictum fuerit in universum neque iste declarat,
nec quomodo res familiaris esset elocanda. nam neque
isti expedit hæc quoque confiteri. (44) Nihilominus ta-
men amplitudo hæreditatis patet, quantum isti rem fami-
liarem tollunt e testamentum, e quo tantam pecuniam datam
esse sibi invicem dicunt. Qui enim de quatuor talentis
et ter mille drachmis tria talenta et bis mille drachmas do-
tem alteris dedit, alteri septuaginta minarum usumfructum,
nemini profecto obscurum est, eum non de parvis
opibus, sed de duplo majoribus, illa detraxisse. (45) Ne-
que enim utique me filium pauperem voluit relinquere,
istos vero, qui ante divites fuerunt, magis etiam collocu-
pletare cupivit, sed propter opum mihi relictarum affluen-
tiam tum Therippidi tantum argenti tum Demophonti duo
talenta (quanquam is meam sororem nondum ducturus erat)
fruenta dedit, quo alterutrum consequeretur, ut aut pro-
pter donationes meliore fide tutelam gererent, aut, si
tantis affecti beneficiis mali facti in hunc modum contra
nos delinquerent, a vobis nullam veniam impetrarent. (46)
Iste autem qui et ipse ad dotem ancillas quoque accepit
et in ædibus habitabat, quum hæreditatis ei ratio reddenda
est, non solum suo se negotio occupatum esse dicit, sed
etiam adeo sordide avarus est, ut etiam præceptores meos
mercede fraudarit et nonnulla tributa, quæ non contulit,
mihi expensa ferat. Cape jam et hæc iis testimonia et
recita.

TESTIMONIA.

47. Quonam igitur pacto manifestius quis demonstrare
possit eum diripuisse omnia et ne a parvis quidem absti-
nuisse, quam in hunc modum, tot testibus et argumentis
demonstrans tum eum dotem se accepisse confiteri, et
habere ipsum literis tutoribus datis testari, tum officinæ
usumfructum cepisse, nullos autem redditus proferre, (48)
tum e ceteris alia vendidisse pretio non reddito, alia ad se
recepta dissimulasse, etiam per rationes, quas ipse reddidit,
tot furatum esse, præterea testamentum surripuisse, man-
cipia vendidisse, ceteraque ad eum modum omnia admi-
nistrasse quem ad modum ne inimicissimi quidem admi-

ἐχθιστοὶ διοικήσῃσαν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις ἀσφέστερον ἐπιδείξειεν.

25 49. Ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ διαιτητῇ λέγειν ὡς ἀπὸ τῶν χρημάτων χρέα τε πάμπαν ἐκτέτικεν ὑπὲρ ἐμοῦ Δημοφῶντι καὶ Θηριππίδῃ τοῖς συνεπιτρόποις, καὶ ὡς πολλὰ τῶν ἐμῶν λάβοιεν, οὐδέτερον ἔχων ἐπιδεικνύται τούτων. οὔτε γὰρ ὡς ὀφείλοντά με κατέλειπεν ὁ πα-
829 τῆρ ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπέφηνεν, οὐδ' οἷς ἀποδεδωκέ-
ναι ταῦτ' ἔφη παρέσχηται μάρτυρας, οὔτ' αὖ τὸν ἀρι-
θμὸν τῶν χρημάτων εἰς τοὺς συνεπιτρόπους ἐπανέφερον
5 ὅσον αὐτὸς φαίνεται λαθῶν, ἀλλὰ πολλοῖς ἐλάττω χρή-
μασιν. (50) Ἐρωτηθεὶς δ' ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ταῦτά τε
καθ' ἕκαστον, καὶ τὴν οὐσίαν τὴν αὐτοῦ πότερον ἐκ
τῶν ἐπικαρπιῶν ἢ τάρχαϊ' ἀναλίσκων διώκηκε, καὶ
πότερον οὕτως ἐπιτροπευθεὶς ἀπεδέξατ' ἂν τοῦτον τὸν
10 λόγον παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἢ τάρχαϊ' ἂν ἀπολαβεῖν
ἤξιον σὺν τοῖς ἔργοις τοῖς γεγενημένοις, πρὸς μὲν ταῦτ'
ἀπεκρίνατ' οὐδέν, προὔκαλειτο δ' ἐθέλειν ἐπιδείξαι μοι
τὴν οὐσίαν δέκα ταλάντων οὔσαν, εἰ δέ τι ἑλλίποι,
αὐτὸς ἔφη προσθήσειν. (51) Καλεύοντος δ' ἐμοῦ πρὸς
15 τὸν διαιτητὴν ἐπιδεικνύται ταῦτα, οὐκ ἐπέδειξεν, οὐδ'
ὡς οἱ συνεπιτρόποι παρέδοσαν. οὐ γὰρ ἂν αὐτοῦ κα-
τεδίητησε. μαρτυρίαν δ' ἐνεβάλετο τοιαύτην, περὶ ἧς
πειράσεται τι λέγειν. Ἐὰν μὲν οὖν καὶ νῦν ἔχειν με
20 φῆ' τίνος παραδόντος ἐρωτᾷτ' αὐτόν, καὶ καθ' ἕκαστον
παρασχέσθαι μάρτυρας ἀξιοῦτε. (52) Ἐὰν δ' εἶναι μοι
φῆ τοῦτον τὸν τρόπον, λογιζόμενος τὰ παρ' ἑκατέρω τῶν
ἐπιτρόπων διπλάσιοις ἐλάττω φανήσεται λέγων, ἔχοντα
δ' οὐδὲν μᾶλλον ἀποφαίνων. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ καὶ τοῦτον
25 τοσαῦτ' ἔχοντ' ἐξήλεξα, οὕτω κἀκείνῳ ἑκάτερον οὐκ
ἐλάττω τούτων ἔχοντ' ἐπίδειξω. ὥστ' οὐ τοῦτ' αὐτῷ
λεκτέον, ἀλλ' ὡς ἢ αὐτὸς ἢ οἱ συνεπιτρόποι παρέδο-
σαν. εἰ δέ μὴ τοῦτ' ἐπίδειξεν πῶς χρῆ ταύτῃ τῇ προ-
830 κλήσει προσέχειν ὑμᾶς τὸν νοῦν; οὐδὲν γὰρ μᾶλλον
ἔχοντά μ' ἐπιδείκνυσιν.

53. Πολλὰ τοίνυν ἀπορηθεὶς πρὸς τῷ διαιτητῇ περὶ
πάντων τούτων, καὶ καθ' ἕκαστον ἐξελεγχόμενος ὥσπερ
νυνὶ παρ' ὑμῖν, ἐτόλμησε ψεύσασθαι πάντων δεινότα-
5 τον, ὡς τέτταρά μοι τάλανθ' ὁ πατὴρ κατέλιπε κατορω-
ρυγμένα καὶ τούτων κυρίαν τὴν μητέρ' ἐποίησεν. Ταῦτα
δ' εἶπεν, ἴν', εἰ μὲν καὶ νῦν προσδοκῆσαιμι αὐτὸν ἐρεῖν,
ἀπολογούμενος περὶ αὐτῶν διατρίβοιμι, δέον ἕτερον αὐ-
10 τοῦ κατηγορεῖν πρὸς ὑμᾶς, εἰ δ' ὡς οὐ ῥηθησομένων
παραλίποισι, νῦν αὐτὸς εἶποι, ἵνα δοκῶν εἶναι πλού-
σιος ἤττον ὑφ' ὑμῶν ἐλεοίμην. (54) Καὶ μαρτυρίαν
μὲν οὐδεμίαν ἐνεβάλετο τούτων ὁ ταῦτ' εἶπεν ἀζώσας,
ψιλῶ δὲ λόγῳ χρῆσάμενος ὡς πιστευθσόμενος δι'
15 ἐκείνων. καὶ ὅταν μὲν ἔρηται τις αὐτὸν εἰς τί τῶν
ἐμῶν τοσαῦτα χρήματ' ἀνήλωκε χρέα φησὶν ὑπὲρ
ἐμοῦ ἐκτετικέναι καὶ πένητ' ἐνταυθοῖ ζητεῖ ποιεῖν.
ὅταν δὲ βούληται πλούσιον, ὡς εἴκειν, εἶπερ γε καὶ
τοσοῦτον ἐκείνος ἀργύριον οἴκοι κατέλιπεν. Ὡς δ'
20 οὐκ ἀληθῆ λέγειν οἶόν τ' αὐτὸν ἀλλ' ἀδύνατόν τι γενέ-
σθαι τούτων, ἐκ πολλῶν βῆθιον μαθεῖν. (55) Εἰ μὲν

nistrarent? Ego certe haud scio, quomodo quis hæc evi-
dentius demonstrare possit.

49. At vero apud arbitrum dicere ausus est se de his pecuniis et multum æris alieni dissolvisse pro me Demo-
phonti et Therippidi contutoribus et illos de meo accepisse multa, quum probare neutra horum possit. neque enim me a patre alieno ære obstrictum esse relictum, in tabulis ostendit, vel illos, quibus se hoc dissolvisse ait, testes exhibuit, neque etiam numerum pecuniæ tantum, quantum ipsum accepisse constat, in tutores referre potest, sed magna pecunia minorem. (50) Interrogatus autem per arbitrum quum de his singulis, tum utrum rem suam familiarem e fructu, an sorte consumenda administrasset, item, utrum in hunc modum curatus a tutoribus, has rationes a tutoribus acciperet probans, an vero sortem cum usuris efflagitaturus esset; ad hæc nihil respondit, sed provocavit se ostensurum patrimonium meum esse decem talentum, quibus si quid defuisset, id esse expleturum. (51) Me autem jubente coram arbitro eum hæc ostendere, non ostendit, nec contutores tradidisse (neque enim arbiter eum damnasset), sed tale testimonium ingessit, de quo dicere aliquid periclitabitur. Quod si nunc quoque me patrimonium habere dicat; interrogate eum, a quo acceptum, et de singulis exhibere eum testes jubete. (52) Sin id me habere dixerit hunc in modum, computans quæ apud utramque tutorem sint; duplo eum dicere pauciora apparebit, et ea me habere nihilo magis probare. Ego enim quemadmodum et istum tam multa habere probavi, sic et illorum utrumque non pauciora his habere ostendam. Quare non hoc ei dicendum est, sed vel se vel contutores restituisse. sin hoc non ostenderit; quomodo debetis istam provocationem respicere? nihilo enim magis habere me ostendit.

53. Multis autem apud arbitrum angustiis quum preme-
retur de hisce omnibus, et in singulis, sicut nunc apud vos, convinceretur; mentiri omnium turpissime ausus est: quatuor talenta mihi patrem defossa reliquisse eaque matris arbitratui permisisse. Id vero dixit, ut, si eadem se etiam nunc dicturum exspectarem, ea calumnia refutanda moram facerem, quum postulet necessitas ut de aliis enim rebus accusarem apud vos, sin tanquam non dicenda præterirem, nunc ipse commemoraret, ut dives esse creditus minus vos ad misericordiam commoverem. (54) Et qui hoc sibi affirmandum esse duxerat, nullum testimonium ingessit, sed nudis verbis usus est, tanquam propterea fides ei haberetur. Quod si quis eum interroget, quem in usum tantam meam pecuniam expenderit; æs alienum pro me se dissolvisse ait, atque ibi me se facere pauperem conatur. rursus ubi libitum est, divitem, si diis placet, si quidem etiam tantum ille pecuniæ domi reliquit. At vero non posse fieri, ut isto vere hæc dicat, imo non fieri potuisse quicquam istorum, multis argumentis facile intelligitur. (55)

γὰρ ὁ πατὴρ ἠπίσται τούτοις· δῆλον ὅτι οὐτ' ἂν τᾷλλ' ἐπέτρεπεν οὐτ' ἂν ταῦθ' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς ἔφρα-
 26 ζεν. μανία γὰρ δεινὴ τὰ κεκρυμμέν' εἰπεῖν, μηδὲ τῶν φανερῶν μελλοντ' ἐπιτρόπους καταστήσειν. εἰ δ' ἐπίστευεν· οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλείστ' αὐτοῖς τῶν χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ ἂν κυρίου ἐποίησεν. οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητρὶ μου ταῦτα φυλάττειν ἔδωκεν,
 831 αὐτὴν δ' ἐκείνην ἐνὶ τῶν ἐπιτρόπων τούτῳ γυναῖκ' ἔδωκεν. οὐ γὰρ ἔχει λόγον σώζειν μὲν τὰ χρήματα διὰ τῆς ἐμῆς μητρὸς ζητεῖν, ἕνα δὲ τῶν ἀπιστουμένων καὶ αὐτῆς καὶ τῶν χρημάτων κύριον ποιεῖν. (56) Ἐτι
 5 δέ, τούτων εἰ τι ἦν ἀληθές, οἴεσθ' οὐκ ἂν αὐτὴν λαθεῖν δοθείσαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς; ὅς τὴν μὲν προῖκ' αὐτῆς ἤδη, τὰς ὀδοήκοντα μνᾶς, ἔχων ὡς συνοικήσων αὐτῇ, τὴν Φιλωνίδου τοῦ Μελιτώως θυγατέρ' ἔγημε. τεττάρων δὲ
 10 ταλάντων ἔνδον ὄντων, καὶ ταῦτ' ἐκείνης ἐχούσης, ὡς οὕτως φησιν, οὐκ ἂν ἠγέσθ' αὐτὸν κἂν ἐπιδραμεῖν, ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον; (57) Ἡ τὴν μὲν φανερὰν οὐσίαν, ἣν καὶ ἡμῶν οἱ πολλοὶ συνήδεσαν ὅτι κατελείφθη, μετὰ τῶν συνεπιτρόπων οὕτως αἰσχυρῶς
 15 διήρπασεν, ὧν δ' οὐκ ἠμέλλεθ' ἡμεῖς εἶσθαι μάρτυρες, ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαθεῖν; καὶ τίς ἂν πιστεύσειεν; οὐκ ἔστι ταῦτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τὰ μὲν χρήμαθ', ὅσα κατέλιπεν ὁ πατὴρ, πάντα τούτους
 20 παρέδωκεν, οὕτως δ', ἐν' ἥττον ἐλεθῶ παρ' ἡμῖν, τούτοις τοῖς λόγοις χρῆσεται.

58. Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν, ἐν δὲ περὶ πάντων κεφάλαιον εἰπὼν πάσας αὐτοῦ διαλύσω τὰς ἀπολογίας. τούτῳ γὰρ ἐξῆν μη-
 25 δὲν ἔχειν τούτων τῶν πραγμάτων μισθώσαντι τὸν οἶκον κατὰ τουτουοὶ τοὺς νόμους. Λαβὲ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι.

NOMOI.

Κατὰ τούτους τοὺς νόμους Ἀντιδώρῳ μὲν ἐκ τριῶν
 832 ταλάντων καὶ τριγυλίων ἐν ἑξ ἔτεσιν ἑξ τάλαντα καὶ πλέον ἐκ τοῦ μισθωθῆναι παρεδόθη, καὶ ταῦθ' ἡμῶν τινὲς εἶδον. Θεογένης γὰρ ὁ Προβαλίστιος, ὁ μισθω-
 5 ματ' ἐξηρίθμυσεν. (59) Ἐμοὶ δ' ἐκ τέτταρων καὶ δέκα ταλάντων ἐν δέκ' ἔτεσι πρὸς τὸν χρόνον τε καὶ τὴν ἐκείνου μίσθωσιν πλέον ἢ τριπλάσια κατὰ τὸ εἶκος προσῆκον γενέσθαι. τοῦτο διὰ τί οὐκ ἐποίησεν, ἐρω-
 10 τᾶτ' αὐτόν. εἰ μὲν γὰρ φησι βέλτιον εἶναι μὴ μισθωθῆναι τὸν οἶκον· δεῖξάτω μὴ διπλάσια μηδὲ τριπλάσια μοι γεγεννημένα, ἀλλ' αὐτὰ τάρχαϊά μοι πάντ' ἀποδομένα. εἰ δ' ἐκ τέτταρων καὶ δέκα ταλάντων ἔμοι μὲν μὴδ' ἑβδομηκόντα μνᾶς παραδεδώκασιν, ὁ δὲ καὶ
 15 προσοφελοντά μοι αὐτῷ ἀπέγραψε· πῶς ἀποδέξασθαι τι προσήκει τούτων λεγόντων; οὐδαμῶς δήπουθεν.

60. Ὅσα αὐτῆς τοίνυν οὐσίας μοι καταλειφθείσης ὄσσην ἔξ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ τοῦ τρίτου μέρους πρόσδοτον αὐτῆς φερούσης πεντήκοντα μνᾶς, ἐξὸν τούτοις τοῖς
 20 ἀπληστοτάτοις οὐσίαις χρημάτων, καὶ εἰ μὴ μισθοῦν τὸν

Nam si pater meus istis diffusus fuisset; perspicuum est, eum nec reliqua eis fuisse commissurum, nec, si sic ista reliquisset, id illis indicaturum. esset enim ingentis insanie, occulta indicare illis, quibus nec manifesta crediturus esset. Sin illis fidem habebat; haud utique maximam divitiarum partem illis in manus tradidisset, hæc vero illorum potestati non commisisset. neque matri meæ hæc custodienda dedisset, atque illam ipsam uni e tutoribus, isti, matrimonio copulasset. neque enim consentaneum est pecuniam per ineam matrem velle conservatam, atque unum ex his, cui fidem non haberet, tum ipsius tum pecunie dominum constituere. (56) Deinde si quid horum verum fuisset, putatisne eum illam a patre datam non accepisse? qui dote ejus, octoginta minis, jam acceptis, tanquam eam ducturus, Philonidis Melitensis arietem duxit. si vero talenta quatuor intra domesticos parietes duxit, quæ, ut ipse asserit, hæc in potestate haberet; non creditis eum fuisse etiam accursurum, ut illis cum ipsa potiretur? (57) An manifestas opes (res fundi), quas vestrum quoque plerique relictas esse consicii fuerunt, cum contutoribus adeo flagitiose diripuit, illis autem, quæ testimonium vestrum fugerent, quum arripere liceret, abstinuisse? quis vero credat? Non ita est, judices, non ita est, sed quicquid pecunie reliquit pater, id istis dedit universum, iste vero his verbis utetur, ut minus a vobis misericordie consequatur.

58. Multa equidem habeo et alia de quibus istum accusarem, sed ubi unum caput de omnibus dixerō, omnes ejus defensiones evertam. Licuisset isti negotiis hisce carere omnibus, si rem familiarem ita, uti hæc leges jubent, elocasset. Cape leges ac recita.

LEGES.

Secundum has leges Antidoro de tribus talentis et ter mille drachmis intra sexennium ex elocatione sex talenta et plus eo sunt tradita, et hæc quidam vestrum viderunt. nam Theogenes Proballisius, qui rem familiarem ejus conduxerat, in foro pecuniam hanc numeravit. (59) At mihi de quatuordecim talentis annis decem, si et temporis et elocationis illius ratio habetur, triplo plus, emolumentum nomine, debet accedere. hoc vero cur non fecerit, ipsam interrogate. nam si dicit præstitisse rem familiarem non elocari; ostendat non duplicatum aut triplicatum esse meum patrimonium, sed ipsam duntaxat sortem integram mihi esse restitutam. sin de talentis quatuordecim mihi ne septuaginta quidem minas reddiderunt, unus autem me insuper sibi debere in tabulas retulit; estne accipienda ullis istorum excusatio? minime gentium.

60. Itaque quum mihi tantum patrimonium relictum fuerit, quantum principio audivistis, et quum quinquaginta minas, redditum tertie partis, ferat, quamvis liceret istis, quorum cupiditas est insatiabilis, etiam elocare patrimonium

οἶκον ἡβούλοντο, ἀπὸ μὲν τούτων τῶν προσιόντων, εἰδόντας ὡς περ εἶχε κατὰ χώραν, ἡμᾶς τε τρέφειν καὶ τὰ πρὸς τὴν πόλιν διοικεῖν, καὶ δεῖ' ἐξ αὐτῶν περιεργίνοτο, 25 ταῦτα προσπεριποιεῖν, (61) τὴν δ' ἄλλην οὐσίαν ἐνεργῶν ποιήσασιν, οὐσαν ταύτης διπλασίαν, αὐτοῖς τε, εἰ χρημάτων ἐπεθύμουν, μέτρι' ἐξ αὐτῶν λαβεῖν ἐμοί τε σὺν τοῖς ἀρχαίοις τὸν οἶκον ἐκ τῶν προσόδων μείζω ποιῆσαι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐποίησαν, ἀποδομένοι δ' ἀλλήλοισι 833 τὰ πλείστου ἄξια τῶν ἀνδραπόδων, τὰ δὲ παντάσῃσιν ἀφανίσαντες, ἐμοῦ μὲν ἀνείλον καὶ τὴν ὑπάρχουσαν πρόσδοον, σφίσι δ' αὐτοῖς οὐ μικρὰν ἐκ τῶν ἐμῶν κατεσκευάσαντο. (62) Λαθόντες δὲ καὶ τᾶλλ' αἰσχυρῶς 5 οὕτως ἅπαντα, πλέον ἢ τὰ ἡμίση τῶν χρημάτων μηδὲ καταλειφθῆναι κοινή πάντες ἀμφισθητοῦσιν, ὡς πεντατάλαντου δὲ μόνον τῆς οὐσίας οὐσίας ἐκ τοσαύτης τοῦ λόγου ἀπενηρόχασιν, οὐ πρόσδοον μὲν ἐξ αὐτῶν οὐκ 10 ἀποφαίνοντες, τὰ δὲ κεφάλαια φανερὰ ἀποδεικνύοντες, ἀλλ' αὐτὰ τάρχαϊα οὕτως ἀναιδῶς ἀνηλώσθαι φάσκοντες. καὶ οὐδ' αἰσχύνονται ταῦτα τολμῶντες. (63) Καίτοι τί ποτ' ἂν ἔπαθον ὑπ' αὐτῶν, εἰ πλείω χρόνον ἐπετροπεύθη; οὐκ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν. ἔπου γὰρ δέκ' 15 ἑτῶν διαγενομένων παρὰ μὲν τῶν οὕτω μικρὰ κεκόμισμαι, τῷ δὲ καὶ προσοφελῶν ἐγγέγραμμαι· πῶς οὐκ ἄξιον διαγανακτεῖν; δῆλον δὲ παντάσῃσιν. εἰ καταλειφθῆναι μὲν ἐνιαύσιος, ἐξ ἕτη δὲ προσεπετροπεύθη ὑπ' 20 αὐτῶν· οὐδ' ἂν τὰ μικρὰ ταῦτα παρ' αὐτῶν ἀπέλαθον. εἰ γὰρ ἐκεῖν' ἀνήλωται ὀρθῶς· οὐδὲν ἂν τῶν νῦν παραδιδόντων ἐξήρχεσεν εἰς ἔκτον ἔτος, ἀλλ' ἢ παρ' αὐτῶν ἂν μ' ἔτρεφον ἢ τῷ λιμῷ περιεῖδον ἀπολομένον. (64) Καίτοι πῶς οὐ δεινόν, εἰ ἕτεροι μὲν οἶκοι ταλαντιαῖοι 25 καὶ διτάλαντοι καταλειφθέντες ἐκ τοῦ μισθωθῆναι διπλάσιοι καὶ τριπλάσιοι γεγόνασιν, ὥστ' ἀξιοῦσθαι λειτουργεῖν, δ' ἔμοδς τριηραρχεῖν εἰθισμένους καὶ μεγάλας εἰσφοράς εἰσφέρειν μηδὲ μικρὰς δυνήσεται διὰ τὰς τούτων ἀναισχυντίας; τίνας δ' οὗτοι λελοίπασιν ὑπερβολὰς 834 εἰπεῖν; οἱ καὶ τὴν διαθήκην ἠφανίσασιν ὡς λήσοντες, καὶ τὰς μὲν σφετέρους αὐτῶν οὐσίας ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν διωκῆκασιν καὶ τάρχαϊα τῶν ὑπαρχόντων ἐκ τῶν ἐμῶν πολλῶν μείζω πεποιήκασιν, τῆς δ' ἐμῆς οὐσίας, ὡς περ τὰ 5 μέγισθ' ὑπ' ἡμῶν ἀδικηθέντες, ἔλον τὸ κεφάλαιον ἀνηρήκασιν; (65) Καὶ ὑμεῖς μὲν οὐδὲ τῶν εἰς ὑμᾶς ἀμαρτανόντων ὅταν τινὸς καταψηφίσασθε, οὐ πάντα τὰ ὄντ' ἀφείλασθε, ἀλλ' ἢ γυναῖκας ἢ παιδὶ' αὐτῶν ἐλεήσαντες μέρος τι κἀκείνοις ὑπελίπετε, οὗτοι δὲ τοσοῦτον διαφέ- 10 ρουσιν ὑμῶν, ὥστε καὶ δωρεὰς παρ' ἡμῶν προσλαβόντες, ἵνα δικαίως ἐπιτροπεύσωσι, τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς ὑβρίκασιν, καὶ οὐδ' ἠσχύνθησαν εἰ μὴ εἰδῆσαν, οὐδ' ἠλέησαν τὴν ἐμὴν ἀδελφήν, εἰ δοῦν ταλάντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀξιοθεῖσα μηδὲνδὲ τεύχεται τῶν προσρκόντων, ἀλλ' ὡς περ 15 ἔχριστοί τινες ἀλλ' οὐ φίλοι καὶ συγγενεῖς καταλειφθέντες οὐδὲ τῆς οἰκειότητος ἐφρόντισαν. (66) Ἄλλ' ἐγὼ μὲν δὲ πάντων ταλαιπωρότατος πρὸς ἀμφοτέρ' ἀπορῶ, ταύτην θ' ἔπως ἐκδῶ καὶ τᾶλλ' ὀπόθεν διοικῶ. προσε- 20 πίκαιται δ' ἢ πόλις ἀξιοῦσ' εἰσφέρειν, δικαίως οὐσίαν

DEMOSTHENES.

nolissent, ex istis redivitibus (nulla re mota) tum nos alere tum publica obire munera, et quæ ex iis accedebant, ea ad cumulum adjicere, (61) opes autem reliquas, quæ illis duplo sunt majores, administrare, ut essent quæstuosæ, et sibi ipsis, si cupiditate pecuniæ urgebantur, mediocria inde accipere et mihi ex redivitibus cum sorte rem familiarem augere; horum nihil fecerunt, sed optimis mancipiis inter se dividitis, reliquis e medio sublatis, meos etiam veteres redivitus destruxerunt, sibimet ipsis non mediocres de meo comparant. (62) Jam quum cetera etiam omnia adeo turpiter ceperint; communiter omnes contendunt plus dimidia pecuniæ parte ne relictum quidem mihi esse, sed tanquam quinque talentum duntaxat sint opes, de tantis rationes retulerunt non ita, ut redivitus quidem ex iis nullos ostendant, capita autem manifeste demonstrent, sed ut ipsam sortem tam impudenter dicant absumptam esse. neque hujus eos audaciæ pudet. (63) Enimvero quid mihi ab iis tandem accidisset, si sub tutela fuissem diutius? id dicere non potuerint. nam quum decem annis præteritis, ab aliis tam pauca receperim, alteri etiam debere sim inscriptus; qui non indignari debeo? Omnino clarum est. si anniculus relictus, sub istorum tutela sexennium insuper fuissem; ne exigua quidem ista ab iis fuissem recepturus. nam si superiora recte consumpta sunt; nihil ex his, quæ nunc recepi, sextum in annum suffecisset, sed me aut aluisse de suo aut fame intereunte neglectissem. (64) An vero graviter ferendum non est, aliorum res familiares vel unius vel binum talentum relictas, elocatione duplicatas esse et triplicatas, ut jam munera publica velint obire, meam vero, triremem instruere et magna tributa pendere solitam, propter istorum impudentiam ne minima quidem posse sustinere? quod tandem dici potest, quod intentatum isti reliquerunt? qui testamentum sustulerunt quasi laterent, et suam ipsorum rem familiarem usuris administrarunt et sui de meo patrimonii sortem collocupletarunt, meæ autem rei familiaris, tanquam summis a nobis affecti injuriis, sortem totam sustulerunt? (65) Vos si quem in vos delinquentem condemnatis; non omnes ei opes adimitis, sed vel uxoris vel liberum miserti, partem aliquam et illis relinquitis, at isti tanto a vobis differunt, ut etiam donis a nobis acceptis, quo tutelam bona fide gerent, tantis nos contumellis affecerint, nec erubuerint non metuere, nec miserti sint sororis meæ, si duobus ei talentis a meo patre legatis nullam se dignam conditionem consequeretur, sed quasi inimicissimi aliqui, non amici et cognati relictis essent, ne necessitudinis quidem habuerint rationem. (66) Sed ego miseritimus omnium utraque de re sum dubius, et quomodo hanc collocem, et unde reliqua administrem. urgeor autem publice præterea, ut tributum conferam, idque jure. pater enim opes eam ad rem satis

28

γὰρ ἱκανὴν πρὸς ταῦτα κατέλιπέ μοι ὁ πατήρ. τὰ δὲ
 χρήματα τὰ καταλειφθένθ' οὔτοι πάντ' εἰλήφασιν. (67) Καὶ
 νῦν κομισάσθαι τὰμαυτοῦ ζητῶν εἰς κίνδυνον καθέστηκε
 τὸν μέγιστον. ἐὰν γὰρ ἀποφύγη μ' οὔτος, ὃ μὴ γένοιτο
 25 τὴν ἐπωβελίαν ἀφλήσω μῆς ἑκατόν. καὶ τούτῳ μὲν,
 ἐὰν καταληφθῆσθε, τιμητόν, οὐκ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ χρη-
 μάτων ἀλλ' ἐκ τῶν ἐμῶν ποιήσεται τὴν ἔκτισιν, ἐμοὶ
 δ' ἀτίμητον τοῦτ' ἐστίν, ὥστ' οὐ μόνον ἔσομαι τῶν
 πατρῶων ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡτιμωμένους,
 835 ἐὰν μὴ νῦν ἡμᾶς ὑμεῖς ἐλεήσητε. (68) Δέομαι οὖν
 ὑμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ,
 μνησθέντας καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ὄρκων, οὓς ὁμόσαν-
 τες δικάζετε, βοηθήσαι ἡμῖν τὰ δίκαια, καὶ μὴ περι-
 5 πλειονοῦς τὰς τούτου δεήσεις ἢ τὰς ἡμετέρας ποιήσα-
 σθαι. Δίκαιοι δ' ἔστ' ἕσσειν οὐ τοὺς ἀδίκους τῶν ἀν-
 θρώπων, ἀλλὰ τοὺς παραλόγως δυστυχοῦντας, οὐδὲ
 τοὺς ὡμῶς οὕτως τἀλλότρι' ἀποστεροῦντας, ἀλλ' ἡμᾶς
 τοὺς πολὺν χρόνον ὦν ὁ πατήρ ἡμῖν κατέλιπε στερο-
 10 μένους καὶ πρὸς ὑπὸ τούτων ὑβριζομένους καὶ νῦν περι-
 ἀτιμίας κινδυνεύοντας. (69) Μέγα δ' ἂν οἴομαι στε-
 νάζαι τὸν πατέρ' ἡμῶν, εἰ αἰσθοίτο τῶν προικῶν καὶ
 τῶν δωρεῶν ὧν αὐτὸς τούτοις ἔδωκεν, ὑπὲρ τούτων τῆς
 15 ἐπωβελίας τὸν αὐτοῦ υἱὸν ἐμὲ κινδυνεύοντα, καὶ ἄλλου
 μὲν τινος ἤδη τῶν πολιτῶν οὐ μόνον συγγενῶν ἀλλὰ
 καὶ φίλων ἀνδρῶν ἀποροῦντων θυγατέρας παρὰ σφῶν
 αὐτῶν ἐκδόντας, Ἄφοβον δὲ μὴδ' ἦν ἔλαβε προίκ'
 ἐθέλοντ' ἀποδοῦναι, καὶ ταῦτ' ἔτει δεκάτῳ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ Β.

1. Πολλὰ καὶ μεγάλ' ἐψευσμένοι πρὸς ὑμᾶς Ἄφο-
 βου τοῦτ' αὐτὸν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ μά-
 λιστ' ἠγανάκτησα τῶν βῆθέντων. Εἶπε γὰρ ὡς ὁ πά-
 836 πος ὤφειλε τῷ δημοσίῳ, καὶ διὰ ταῦθ' ὁ πατήρ οὐκ
 ἠεούλετο μισθωθῆναι τὸν οἶκον, ἵνα μὴ κινδυνεύῃ.
 καὶ τὴν μὲν πρόφασιν ποιῶνται αὐτήν, ὡς δ' ὀφείλων
 ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, οὐδεμίαν παρέσχετο μαρτυρίαν,
 5 ἀλλ' ὡς μὲν ὤφλεν, ἐνεβάλετο τηρήσας τὴν τελευταίαν
 ἡμέραν, ταύτην δ' εἰς τὸν ὑστερον λόγον ὑπελίπετο ὡς
 διαβαλεῖν τὸ πρᾶγμα ἐξ αὐτῆς δυνησόμενος. (2) Ἐὰν
 οὖν ἀναγνῶ· προσέχετε αὐτῇ τὸν νοῦν. εὐρήσετε γὰρ
 οὐκ ὡς ὀφείλει μεμαρτυρημένην, ἀλλ' ὡς ὤφλεν. Τοῦτ'
 10 οὖν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ φρονεῖ μάλιστα.
 ὃ καὶ ἡμεῖς ἀμφισθητοῦμεν. Εἰ μὲν οὖν τότε' ἐξεγέ-
 νετο καὶ μὴ τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἐνηδρευθῆμεν· παρῆσχό-
 μεθ' ἂν μάρτυρας ὡς ἐξετίσθη τὰ χρήματα καὶ πάντ'
 15 αὐτῷ διελέλυτο· τὰ πρὸς τὴν πόλιν. νῦν δὲ τακμηρίοις
 μεγάλοις ἐπιδείξομεν ὡς οὐτ' ὤφειλεν οὐτ' ἦν κίνδυνος
 οὐδεὶς ἡμῖν φανερὰ κεκτημένοις τὰ ὄντα. (3) Πρῶτον
 μὲν γὰρ Δημόχαρς, ἔχων ἀδελφὴν τῆς ἐμῆς μητρὸς,
 θυγατέρα δὲ Γύλωνος, οὐκ ἀποκέρυπται τὴν οὐσίαν,

mihī magnas reliquit, sed pecuniam relictam isti omnem
 acceperunt. (67) Et nunc, dum mea recuperare studeo, in
 summum discrimen adducor. nam si iste absolutus fuerit
 (quod absit); centum minas (sextam causæ partem) multæ
 nomine debebo. sed isti, si damnaveritis, lis æstimatur, et
 non de sua, sed de mea pecunia æstimationem solvet, mi-
 hi vero hæc lis non æstimatur, ut non tantum patrimonio
 spolier, sed etiam insuper infamia notatus sim, nisi vos
 nostri nunc misertum fuerit. (68) Quare oro vos, iudices,
 et supplico et obtestor, ut legum et jurisjurandi memores,
 quo obligati jus dicitis, ad nostrum jus consequendum nos
 adjuvetis, neve plus istius quam nostras apud vos preces
 valere patiamini. Æquum est autem non sceleratorum
 hominum, sed contra omnem rationem afflictorum misereri,
 neque eorum, qui tam crudeliter aliena per fraudem deti-
 nent, sed nostri, qui longo jam tempore patrimonio nostro
 privati sumus et insuper ab istis afficimur contumeliis et
 nunc de infamia periclitamur. (69) Alta utique parens
 noster suspiria duceret, si sentiret me suum filium in
 discrimen conjectum ejus multæ solvendæ, quæ propter
 dotes et donationes a sese istis datas exigeretur, et, quum
 alii quidam cives non cognatorum modo, sed etiam amico-
 rum inopum filias de suo collocarint, Aphobum ne quam
 accepit quidem dotem velle restituere, idque anno decimo.

DEMOSTHENIS IN APHOBUM ORATIO II.

1. Quum Aphobus apud vos multa et magna mendacia
 dixerit; primum id refellere conabor, quod inter ejus dicta
 molestissime tuli. Dixit enim avum meum debuisse ærario,
 proptereaque noluisse patrem patrimonium elocari, ut
 ne in periculum deveniret. Ac prætextu quidem hoc uti-
 tur, sed eum ærarium obiisse nullo testimonio probavit,
 sed illum multatum esse injecit testimonium, extremum
 examinis diem ancupatus, hoc autem ad posteriorem ora-
 tionem sibi reservavit, fore sperans, ut eo (testimonio)
 calumniandi sibi daretur occasio. (2) Quod si legerit; di-
 ligenter advertite. invenietis enim non dictum esse
 a testibus, eum debere, sed esse multatum. Illud igitur,
 quo adversarius præcipue se jactat, primum refutare co-
 nabor. quod et nos negamus. Quod si tum illa actione
 nobis licuisset et non propter temporis angustias insidiose
 ea re exclusi fuisset; testibus planum fecissemus pecu-
 niam solutam et reipublicæ per eum (avum) ab omni parte
 satis esse factum. Nunc argumentis magnis ostendemus,
 eum nec debuisse nec ullum periculum fuisse nobis, si pa-
 trimonium palam possideremus. (3) Primum enim De-
 mochares, qui amitam meam, Gylonis filiam, in matrimo-

20 ἀλλὰ χορηγεῖ καὶ τριηραρχεῖ καὶ τὰς ἄλλας λειτουργίας λειτουργεῖ καὶ οὐδὲν τῶν τοιούτων δέδοικεν. ἔπειτ' αὐτὸς ὁ πατήρ τῆν τ' ἄλλην οὐσίαν καὶ τέταρα τάλαντα καὶ τριχιλίαις φανερὰς ἐποίησεν, ἃς οὗτοι γραφῆναι τ' ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν σφᾶς αὐ-
25 τοὺς κατ' ἀλλήλων καταμαρτυροῦσιν. (4) Ἐτι δὲ καὶ αὐτὸς Ἄφοβος μετὰ τῶν συνεπιτρόπων τῇ πόλει τὸ πλῆθος τῶν καταλειφθέντων χρημάτων ἐφανέρως ἐποίησεν, ἡγεμόνα τῆς συμμορίας καταστήσας μ' οὐκ ἐπι-
37 μικροῖς τιμήμασιν, ἀλλ' ἐπὶ τληικούτοις ὄρετε κατὰ τὰς

837 πέντε καὶ εἴκοσι μνᾶς πεντακοσίας εἰσφέρειν. Καίτοι, εἴ τι τούτων ἦν ἀληθές· οὐδὲν ἂν αὐτῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ πάντ' ἂν εὐλαβήθη. νῦν δὲ καὶ Δημοχάρης καὶ
5 ὁ πατήρ καὶ αὐτοὶ οὗτοι φαίνονται φανερὰ ποιοῦντες, καὶ οὐδένα τοιούτον κίνδυνον δεδιότες.
6. Πάντων δ' ἀτοπώτατόν ἐστι, λέγοντας ὡς ὁ πατήρ οὐκ εἶα μισθοῦν τὸν οἶκον τὴν μὲν διαθήκην μη-
δαμοῦ ταύτην ἀποφαίνειν, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι τάκριβές,
10 τληικαύτην δ' ἀνελόντας μαρτυρίαν οὕτως ολεσθαι δεῖν εἰκῆ πιστεύεσθαι παρ' ὑμῖν. Ἄλλ' ἐχρῆν, ἐπειδὴ τά-
χιστ' ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, εἰκαλέσαντας μάρτυρας πολλοὺς παρασημῆνασθαι κελύσαι τὰς διαθήκας, ἵν',
εἴ τι ἐγένετ' ἀμφισβητήσιμον, ἦν εἰς τὰ γράμματα ταῦτ'
15 ἐπανελεῖν καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντων εὐρεῖν. (8) Νῦν δ' ἕτερα μὲν παρασημῆνασθαι ἤξιωσαν, ἐν οἷς πολλὰ τῶν καταλειπομένων οὐκ ἐγέγραπτο, ὑπομνήματα δ' ἦν. αὐτὴν δὲ τὴν διαθήκην, δι' ἧς τούτων ὧν ἐσημῆ-
ναντο γραμμάτων καὶ τῶν ὄλων ἀπάντων χρημάτων
20 ἐγίγοντο κύριοι καὶ τοῦ μὴ μισθοῦν τὸν οἶκον τῆς αἰτίας ἀποκλύντο, ταύτην δ' οὐκ ἐσημῆναντο, οὐδ' αὐτὴν ἀπέδωσαν. Ἄξιόν γε πιστεύειν αὐτοῖς, ὅ τι ἂν περὶ τούτων λέγωσιν.

7. Ἄλλ' ἐγὼγ' οὐκ οἶδ' ὅ τι τοῦτ' ἔστιν « οὐκ εἶα
25 μισθοῦν τὸν οἶκον οὐδ' ἐμφανῆ τὰ χρήματα ποιεῖν ὁ πατήρ. » πότερον ἐμοί, ἢ τῇ πόλει; φαίνεσθε γὰρ τούναντίον ἐκεῖνη μὲν φανερὰ ποιήσαντες, ἐμοὶ δὲ παντάπασιν ἀφανῆ πεποιηκότες, καὶ οὐδὲ ταῦτ' ἀποφαίνοντες ἐξ ὧν τιμησάμενοι τὰς εἰσφορὰς εἰσφέρετε. δεῖ-
338 ζατε γὰρ ταύτην τὴν οὐσίαν, τίς ἦν καὶ ποῦ παρέδοτέ μοι καὶ τίνας ἐναντίον. (8) Τὰ μὲν γὰρ δύο τάλαντα καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἀπὸ τῶν τεττάρων τάλάντων
5 καὶ τριχιλίων ἐλάβετε, ὥστ' οὐδὲ ταύτας ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἐτιμήσασθε. ὑμέτεροι γὰρ ἦσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις. Ἀλλὰ μὴν ἔκ τε τῆς οἰκίας καὶ τῶν τεττάρων καὶ δέκ' ἀνδραπόδων καὶ τῶν τριάκοντα μνῶν, ἃ μοι παρεδώκατε, τὴν εἰσφορὰν οὐχ οἶόν τε γενέσθαι τσαύτην, ὅσην ὑμεῖς συνετάξασθε πρὸς τὴν
10 συμμορίαν. (9) Ἄλλ' ἀνάγκη μεγάλη τὰ καταλειφθέντα, πολλῶν πλείον' ὄντα τούτων, πάντ' ὑμᾶς ἔχειν ἐστίν, ἃ φανερώς ἔτι διηρηχάκατ' ἐξελεγχόμενοι, τοιαῦτα πλάττεσθαι τομᾶτε. καὶ τοτὲ μὲν εἰς ἀλλή-
15 λους ἀναφέρετε, πάλιν δ' εἰληφῆγαι κατ' ἀλλήλων μαρτυρεῖτε. φάσκοντες δ' οὐ πολλὰ λαβεῖν, μεγάλων ἀλωμάτων λόγους ἀπηνήνοχατε. (10) Πάντες δὲ κοινῆ

nio habet, opes suas non occultat, sed choragia fungitur et trierarchia, et reliqua munia publica obit, et harum rerum nihil pertimescit. Deinde ipse pater tum reliquas opes tum quatuor talenta cum tribus millibus drachmarum palam habuit, quæ isti et in testamento fuisse perscripta et se accepisse mutuis ipsi testimoniis sese convicerunt. (4) Quin et ipse Aphobus cum reliquis tutoribus, quantæ opes relictae essent, publica professus est, symmoriæ ducem me constituens non in parvo censu, sed in tanto, ut de quinis et vicenis minis quingenas drachmas inferret. At si quid istorum verum fuisset, horum nihil fecisset, sed omnia cavisset. Jam vero constat et Democharem et parentem et ipsos istos ea sine ullius periculi metu palam habuisse.

5. Omnium autem absurdissime faciunt, qui dicant vetuisse patrem patrimonium elocari, et tabulas quidem, unde rei veritas certo cognosci posset, nusquam proferant, sublato autem tanto testimonio sic putant se tam facile fidem apud vos inventuros. At advocandi mox post obitum patris testes fuissent complures, a quibus apposito sigillo testamentum confirmandum opus fuisset, ut, si quid forte controversiæ oriretur, ad illud scriptum recurri et omnium rerum veritas inveniri posset. (6) Nunc alia addito sigillo confirmanda censuerunt, in quibus multa de relictis opibus inscripta non fuerunt, nuda illa duntaxat commentaria. ipsum vero testamentum, per quod harum literarum, quas consignandas censuerunt, et reliquarum pecuniarum omnium facti sunt domini et per quod non elocati patrimonii crimine liberati essent, id vero non jasserunt consignari, nec reddiderunt. Est vero illis credendum, quicquid de hisce dicant.

7. Equidem vero, quid istuc sit, non intelligo, « non sinebat elocare patrimonium nec palam proferre pecuniam pater ». utrum mihi, an reipublicæ? quamquam apertum est vos reipublicæ illam protulisse, mihi vero penitus abscondisse, ac ne eam quidem reddidisse, de cuius æstimatione tributa intulistis. nam ostendite, istæ copiæ quæ fuerint, atque ubi et quo præsentate a vobis mihi sint traditæ. (8) Nam duo quidem talenta et octoginta minas de quatuor talentis et tribus drachmarum millibus accepistis. proinde neque ista tributa mea causa reipublicæ censuistis inferenda, quum illis temporibus vestra essent. Atqui ex ædibus et quatuordecim mancipiis ac triginta minis, quæ mihi tradidistis, non fieri potest, ut tantum tributum fieret, quantum vos ad symmoriā contulistis. (9) Sed omnino necesse est, relicta quæ sunt, his longe majora, omnia vos tenere, quæ quum a vobis ea directa esse palam convincamini, talia comminisci audent. atque alias culpam alius in alium rejicitis, rursus accepisse vos vestris testimoniis alius alium coarguitis. et quum vos accepisse multa negetis, magnorum sumptuum rationes retulistis. (10) Quum

μ' ἐπιτροπεύσαντες ἰδίᾳ μετὰ ταῦθ' ἕκαστοι μηχανᾶσθε. καὶ τὴν μὲν διαθήκην ἤφανίκατε, ἐξ ἧς ἦν εἶ-
20 δέναι περὶ πάντων τὴν ἀλήθειαν, φαίνεσθε δ' οὐδέποτε ταῦτα περὶ ἀλλήλων λέγοντες.

Λαβὲ δὴ τὰς μαρτυρίας, καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς πά-
σας ἐφεξῆς, ἵνα μνησθέντες καὶ τῶν μεμαρτυρημένων
ἰκρίδέστερον διαγιγνώσκωσι περὶ αὐτῶν.

26

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11. Ταῦθ' οὗτοι πρὸς πεντεκαίδεκαταλάντους οἴκους
συνετιμήσανθ' ὑπὲρ ἐμοῦ, μῶν δ' οὐδ' ἔβδομήκοντ'
ἄξιαν μοι παραδεδώκασι τὴν οὐσίαν τρεῖς ὄντες. Λέγε
τὰς ἐφεξῆς.

839

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ταύτην τὴν προῖχ' οἱ τ' ἐπίτροποι καταμαρτυροῦ-
σιν αὐτὸν λαβεῖν ἄλλοι τε πρὸς οὓς ἔχειν ὠμολόγησε,
5 ταύτην οὐτ' αὐτὴν οὔτε τὸν σίτον ἀποδédωκεν. Λαβὲ
τὰς ἄλλας καὶ ἀναγίνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

12. Δύ' ἔτη τούργαστήριον διοικήσας Θηριππίδῃ
μὲν ἀποδédωκε τὴν μίσθωσιν, ἐμοὶ δέ, δυοῖν ἔτοιν λα-
βῶν τὴν πρόσοδον, τριάκοντα μνᾶς, οὔτε αὐτὰς οὔτε
10 τούργον ἀποδédωκεν. Λάβ' ἑτέραν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ταῦτα τάνδράποδ' ὡς αὐτὸν λαβῶν οὕτως, καὶ
τᾶλλα τὰ μετὰ τούτων ὑποτεθένθ' ἡμῖν, ἀνάλωμα μὲν
εἰς αὐτὰ τοσοῦτο λελόγισται, λῆμμα δ' ἀπ' αὐτῶν οὐδ'
15 ὄπιον, καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἤφάνικεν, οἱ δὴ
δικα μνᾶς ἀτελεῖς ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ προσέφερον.
Λέγ' ἑτέραν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

13. Τούτον τὸν ἔλεφαντα καὶ τὸν σίδηρον πεπρα-
κῶς οὐδε καταλειφθῆναι φησιν, ἀλλὰ καὶ τούτων τὴν
20 τιμὴν ἀποστρεῖ με. Μάλιστα τάλαντον †. Λέγε
ταυτασί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ταῦθ' οὗτος τρία τάλαντα καὶ χίλιας ἔχει χωρὶς
τῶν ἄλλων.

Τοῦ μὲν ἀρχαίου τρία τάλαντα, ἃ εἴληφε, σὺν δὲ
τοῖς ἔργοις, ἐὰν ἐπὶ δραχμῇ τις τιθῆ μόνον, πλεον ἢ
25 δέκα τάλαντ' ἔχει. Λέγε τὰς ἐφεξῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14. Ταῦθ' οὗτοι γραφῆναι μὲν ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ
λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς κατ' ἀλλήλων μαρτυροῦσιν. Οὗ-
τος δὲ καὶ μεταπαμφθῆναι φάσκων ὑπὸ τοῦ πατρός,
340 καὶ ἔλθων εἰς τὴν οἰκίαν εἰσελθεῖν μὲν οὐ φησιν ὡς τὸν
μεταπαμφάμενον, οὐδ' ὁμολογῆσαι περὶ τούτων οὐδέν,
Δημοφῶντος δ' ἀκούσαι γραμματεῖον ἀναγιγνώσκοντος
καὶ Θηριππίδου λέγοντος ὡς ἐκεῖνος ταῦτα διέθετο,

communiter tutelam mei gesseritis omnes, peculiaria sin-
guli nunc effugia quaeritatis. et testamentum quidem abo-
levistis, e quo totius negotii veritas cognosci potuisset,
nunquam autem vestra verba inter sese conveniunt.

Jam testimonia profer, atque ea deinceps his lege omnia,
ut eorum etiam, quae testimoniis probata fuerint, memo-
res, accuratius de negotio decernant.

TESTIMONIA.

11. Tantum isti mea causa inferendum censuerunt
pro patrimonio quindecim talentum, mihi vero ipsi tres ne
septuaginta quidem minarum rem familiarem restituerunt.
Lege sequentia.

TESTIMONIA.

Hanc dotem eum accepisse tutores testantur et alii,
apud quos habere se confessus est, hanc neque ipsam ne-
que alimentum reddidit. Cape cetera et lege.

TESTIMONIA.

12. Officina biennium administrata, Therippidae reddi-
dit pretium pro locatis servis, mihi vero, quum acceperit
duorum annorum reditum, triginta minas, neque has neque
opera reddidit. Cape aliud et recita.

TESTIMONIUM.

His servis sic ad se receptis, et reliquis, quae nobis una
cum iis oppignerata fuerunt, expensum in eos tantum re-
tulit, lucrum autem omnino nullum, quia ipsos etiam ho-
mines subduxit, qui duodecim minas deductis sumptibus
quotannis afferebant. Lege aliud.

TESTIMONIUM.

13. Hoc ebur et ferrum quum vendiderit, ne relictum
quidem esse dixit, sed et horum pretio me defraudat. Pene
talento [et bis mille drachmis]. Recita haecce.

TESTIMONIA.

Haec tria talenta et mille drachmas iste tenet praeter
cetera.

Sortis tria talenta, quae accepit, una vero cum usuris,
si quis sub drachma tantum ponat, amplius decem talenta
habet. Lege reliqua.

TESTIMONIA.

14. Haec isti perscripta esse in testamento seque ipsos
accepisse testimoniis in se mutuo dictis probant. At iste
se et accersitum a patre esse ait et ingressum in aedes, ac-
cessisse ad eum negat, a quo vocatus esset, et horum
quocumque ratum habuisse, sed audivisse Demophontem
recitantem tabulas et Therippidem affirmantem, eum haec
mandasse, quum tamen et prius introierit et patri se facta-

† Fort. addendum καὶ δις χίλιας.

5 και προειληλυθώς και ἅπαντα διωμολογημένος πρὸς τὸν πατέρα, ὅσαπερ ἐκεῖνος γράψας κατέλιπεν. (16) Ὁ γὰρ πατήρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὡς ἤσθετο τὴν νόσον οὐκ ἀποφευξόμενος, συγκαλέσας τούτους τρεῖς ὄντας, και συμπαρακαθιστάμενος Δήμωνα τὸν ἀδελφόν, 10 τὰ σώμαθ' ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐνέθηκε παρακαταθήκην ἐπονομάζων, τὴν μὲν ἀδελφὴν Δημοφῶντι και δύο τάλαντα προῖκα δίδους εὐθύς, και γυναῖκ' αὐτῶ ταύτην ἔγγυῶν, ἐμὲ δὲ πᾶσι κοινῇ μετὰ τῶν χρημάτων 15 παρακατατιθέμενος, και ἐπισκήπτων μισθῶσαι τε τὸν οἶκον και συνδιασῶσαι μοι τὴν οὐσίαν, (18) δίδους ἅμα τε Θηριπίδῃ τὰς ἐβδομήκοντα μνᾶς, και τούτῳ τὴν τ' ἐμὴν μητέρ' ἔγγυῶν ἐπὶ ταῖς ὀγδοήκοντα μναῖς καὶ εἰς τὰ τούτου γόνατα τιθεῖς. ὧν οὗτος ὁ πάντων 20 ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος οὐδένα λόγον ἐποίησατο, κύριος τῶν ἐμῶν γενόμενος ἐπὶ τούτοις, ἀλλὰ τὰ χρήματά μοι πάντ' ἀπεστερηκώς μετὰ τῶν συνεπιτρόπων ἡλεισθαι νῦν ὑπ' ὑμῶν ἀξιώσει, μνῶν οὐδ' ἐβδομήκοντ' 25 ἀξία τρίτος αὐτὸς ἀποδεδωκώς, εἴτα και τούτοις αὐτοῖς πάλιν ἐπιβεβουλευκώς. (17) Ὡς γὰρ τὰς δίκας ταύτας ἤμελλον εἰεῖναι κατ' αὐτῶν· ἀντίδοσιν ἐπ' ἐμὲ παρεσχέασαν, ἵν', εἰ μὲν ἀντιδοίην, μὴ ἐξέλῃ μοι πρὸς αὐτοῦς ἀντιδικεῖν ὡς και τῶν δικῶν τούτων τοῦ ἀντιδόν- 841 τος γιγνομένου, εἰ δὲ μὴδὲν τούτων ποιοίην, ἵν' ἐκ βραχείας οὐσίας λειτουργῶν παντάπασιν ἀναίρεθίην. Καὶ τοῦτ' αὐτοῖς ὑπηρετήσαε Θρασύλοχος ὁ Ἀναγράσιος. 5 Ἐξ τούτων οὐδὲν ἐνθυμηθεὶς ἀντέδωκα μὲν, ἀπέκλεισα δ' ὡς διαδικασίας τευξόμενος. οὐ τυχῶν δὲ ταύτης, τῶν χρόνων ὑπογυῖων ὄντων, ἵνα μὴ στερηθῶ τῶν δικῶν, ἀπέτισα τὴν λειτουργίαν ὑποθεὶς τὴν οἰκίαν και τὰ μαυτοῦ πάντα, βουλόμενος εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν τὰς πρὸς τουτουσί δίκας.

10 18. Ἄρ' οὐ μέγала μὲν ἐξ ἀρχῆς ἠδίκηματ, μέγала δ', ὅτι δίκην ζητῶ λαβεῖν, νῦν ὑπ' αὐτῶν βλέπτομαι; τίς δ' οὐκ ἂν ὑμῶν τούτῳ μὲν φονήσαιε δικαίως, ἡμᾶς δ' ἐλεήσειεν, ὁρῶν τῷ μὲν πρὸς τῇ οὐσίᾳ τῇ παραδο- 15 θείσῃ πλέον ἢ δέκα τάλαντων τὴν ἐμὴν τοσαύτην οὖσαν προσγεγενημένην, ἡμᾶς δὲ μὴ μόνον τῶν πατρῶων διημαρτηκότας, ἀλλὰ και τῶν νῦν παραδοθέντων διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπεστερημένους; Ποῖ δ' ἂν τραποίμεθα, εἰ τι ἄλλο ψηφισαίθ' ὑμεῖς περὶ αὐτῶν; Εἰς 20 τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείασιν; ἀλλὰ τῶν ὑποθεμένων ἐστίν. Ἄλλ' εἰς τὰ περιόντ' αὐτῶν; ἀλλὰ τούτου γίγνεται, τὴν ἐπωβελίαν ἐὰν ὄρωμεν. (19) Μηδαμῶς, ὡς ἄνδρες δικασταί, γένησθ' ἡμῖν τοσούτων αἰτίων κακῶν. μηδὲ τὴν μητέρα κάμει και τὴν ἀδελφὴν ἀνάξια παθόντας περιδῆτε, ὅς ὁ πατήρ οὐκ ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλλείψει κατέλιπεν, ἀλλὰ τὴν μὲν ὡς Δημοφῶντι συνοικήσουσαν ἐπὶ δυοῖν τάλαντοι προικί, τὴν δ' ἐπὶ ὀγδοήκοντα 842 μναῖς τούτῳ τῷ σχελιωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων, ἐμὲ δ' ὑμῖν διάδοχον ἀνθ' αὐτοῦ τῶν λειτουργῶν ἐσόμενον. (20) Βοηθήσατ' οὖν ἡμῖν, βοηθήσατε, και τοῦ δικαίου και 5 ὑμῶν αὐτῶν ἕνεκα και ἡμῶν και τοῦ πατρὸς τοῦ τετελευτηκότος. σώσατε, ἐλεήσατε, ἐπειδὴ μ' οὗτοι συγγε-

rum receperit omnia, quæ hic consignata literis reliquit. (15) Pater enim, judices, ingravescente morbo quum animadverteret se non evasurum, convocatis tribus istis, et fratre Demone cum iis accubare jussu, corpora nostra in manus illis dedit, depositum nominans, et sororem Demophonti et duo talenta dotis nomine statim legavit, uxoremque hanc ipsi despondit, me vero apud omnes communiter una cum pecunia deposuit, et mandavit, ut et patrimonium elocarent et rei familiaris conservandæ adjutores essent, (16) legans et simul Therippidi septuaginta illas minas, et isti tum matrem meam despondens octoginta minis additis, tum me in istius genua imponens. Quarum rerum iste omnium hominum sceleratissimus nullam rationem habuit, quanquam sub his conditionibus meis opibus potuit, sed quum pecunia omni cum contutoribus me fraudaverit, nunc misericordiam vestram implorabit, qui me septuaginta quidem minas æquantia tertius ipse restituit, deinde etiam his ipsis rursus insidias tetendit. (17) Quum enim has actiones contra eos illaturus essem; effecerunt ut permutatio facultatum mihi offerretur, ut, si permutassem, mihi non liceret jus meum ab iis persequi, quod lites quoque hæ permutantis fierent, sin nihil horum fecissem, ut de re tenui munera publica sustinens penitus conficerer. Atque in ea re operam navavit illis Thrasylochus Anagyrasius. quocum, nulla habita earum rerum ratione, permutavi quidem, sed a disceptatione eum exclusi, quam (in istos) consecuturus eram. quæ quum negaretur temporibus instantibus, ne privarer actionibus, pro munere pecuniam ei dedi, oppigneratis ædibus et tota re mea familiari, volens actiones in istos ad vos inferre.

18. Nonne inde ab initio magnis Injuris sum affectus, magnis autem nunc damnis, quia jus meum postulo, ab iis afficio? Quis vero vestrum non et isti jure invidet et nostri misereatur, videns isti ad acceptas (a parentibus) opes amplius quam decem talentorum meas opes, quæ patres fuerunt, accessisse, nos vero non modo paternis excidisse, sed his etiam, quæ nunc traditæ sunt, propter istorum improbitatem esse spoliatos? Quo vero nos recipemus, si vos hisce de rebus secus sententiam ferretis? Ad eane quæ creditoribus oppigneravimus? at creditorum ea sunt. Ad ceteras reliquias? at istius eæ fient, si sextam partem mulctam solvere cogemur. (19) Nolite, judices, nos in tanta mala conjicere. nec matrem et me et sororem indigna passuros negligite, quos pater non ea spe reliquit, sed alteram tanquam Demophonti dote duorum talentorum data nupturam, alteram isti hominum omnium crudelissimo minis octoginta datis collocandam, me vero vobis pro ipso successurum in muneribus obeundis. (20) Subvenite igitur nobis, subvenite, tum justitiæ tum vestra ipsorum causa tum propter nos patremque mortuum. con-

νεῖς ὄντες οὐκ ἠλέησαν, εἰς ὑμᾶς καταπερεύγαμεν. ἰκα-
 τεύω, ἀντιβολῶ πρὸς παῖδων, πρὸς γυναικῶν, πρὸς
 τῶν ὄντων ἀγαθῶν ὑμῖν. οὕτως θναίσθε τούτων, μὴ πε-
 10 ριδῆτέ με, μηδὲ ποιήσητε τὴν μητέρα καὶ τῶν ἐπι-
 λοίπων ἐλπίδων εἰς τὸν βίον στερηθεῖσαν ἀνάξιον αἰ-
 τῆς τι παθεῖν. (21) *Ἡ νῦν μὲν οἴεται τυχόντα με τῶν
 δικαίων παρ' ὑμῖν ὑποδέξασθαι, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἐκ-
 15 δώσειν. εἰ δ' ὑμεῖς ἄλλο τι γνώσεσθε, ὃ μὴ γένοιτο· τίν'
 οἴεσθ' αὐτὴν ψυχὴν ἔξειν, ὅταν ἐμὲ μὲν ἴδῃ μὴ μόνον
 τῶν πατρῶων ἀπεστερημένον ἀλλὰ καὶ πρὸς ἡτιμωμέ-
 νον, περὶ δὲ τῆς ἀδελφῆς μηδ' ἐλπίδα ἔχουσαν ὡς τεύ-
 ξεται τινος τῶν προσηκόντων διὰ τὴν ἐσομένην ἀπορίαν;
 20 (22) Οὐκ ἀξίος, ὡς ἄνδρες δικασταί, οὐτ' ἐγὼ δίκης ἐν
 ὑμῖν μὴ τυχεῖν, οὐθ' οὗτος τοσαῦτα χρήματ' ἀδίκως κα-
 τασχεῖν. ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ καὶ μήπω πείραν εἰλήφατε,
 ποῖός τις ἂν εἰς ὑμᾶς εἴη· ἐλπίζειν προσήκει μὴ χεῖρω
 τοῦ πατρὸς ἔσεσθαι. τούτου δὲ πείραν ἔχετε, καὶ σαφῶς
 25 ἴστε, ὅτι πολλὴν οὐσίαν παραλαβὼν οὐ μόνον οὐδὲν
 πεφλοῦται πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τᾷλλοτρι' ἀποστε-
 ρῶν ἀποδέδεικται. (23) Ταῦτ' οὖν σκοποῦντες καὶ τᾷλλα
 μνησθέντες, ἧ δίκαιόν ἐστι, ταῦτα ψηφίσασθε. πίστετε
 343δ' ἔχεθ' ἱκανὰς ἐκ μαρτύρων, ἐκ τεκμηρίων, ἐκ τῶν
 εἰκότων, ἐξ ὧν οὗτοι λαβεῖν ὁμολογοῦσιν ἄθροα τὰμά.
 ταῦτα δ' ἀνηλωκέναι φασὶν οὐκ ἀνηλωκότες, ἀλλ' αὐτοὶ
 πάντ' ἔχοντες. (24) Ἐν ἐνθυμουμένους χρὴ ποιήσασθαι
 5 τιν' ἡμῶν πρόνοιαν, εἰδόμενος ὅτι ἐγὼ μὲν τὰμαυτοῦ δι'
 ὑμῶν κομισάμενος εἰκότως λειτουργεῖν ἐβελήσω, χάριτας
 ὀφείλων ὅτι μοι δικαίως ἀπέδοτε τὴν οὐσίαν, οὗτος δ',
 ἔὰν αὐτὸν ποιήσητε τῶν ἐμῶν κύριον, οὐδὲν ποιήσει
 τοιοῦτον. μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτόν, ὑπὲρ ὧν ἤρνηται μὴ λα-
 20 θεῖν, ὅπερ τούτων ὑμῖν λειτουργεῖν ἐβελήσειν, ἀλλ'
 ἀποκρύψασθαι μᾶλλον, ἵνα δικαίως ἀποπεφευγένη δοκῇ.

29.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΑΦΟΒΟΝ.

ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΩΝ.

ΔΙΒΑΝΙΟΥ ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Κρινόμενος τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος ἐξήτει παρὰ Δημοσθένους
 Μιλύαν εἰς βάσανον, εἰδὼς οὐ δοθησόμενον. οὐ γὰρ εἶδιδον Δη-
 5 μοςθένους, φάσκων οὐκ οἰκίτην ἀλλ' ἐλεύθερον εἶναι τὸν Μι-
 λύαν, ἐλευθερωθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅτε ἐτελεύτα, καὶ εἰς
 τούτου πίστιν ἄλλα τε παρεχόμενος καὶ δὴ καὶ μαρτυρίαν Φά-
 νου, ὡς ἐμαρτύρησε πρὸς τοὺς δικαστάς, φάσκων ὁμολογη-
 κέναι Ἄφοβον ἐπὶ τοῦ διαιτητοῦ ἐλεύθερον εἶναι Μιλύαν. Ἄλλως
 10 δὲ τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος ψευδομαρτυριῶν Φάνου δικάζεται,
 ὑπὲρ οὗ τούτων τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης λέγει, καὶ τᾷλλοθι

servate, miseremini, quum isti cognati miserti mei non
 sint. Ad vos confugimus. obsecro, obtestor per liberos, per
 uxores, per quicquid vobis bonorum est. ita his fruamini,
 ne negligite me, nec facite ut mater, etiam reliqua spe sus-
 tentandæ vitæ frustrata, se quid indignum patiat. (21)
 Quæ nunc fore putat, ut ego ipsam apud vos jus meum
 adeptus receperim, et sororem colloce. Si vero vos secus
 (quod absit) decreveritis; quid illi animi fore censetis, si
 me viderit non paternis modo bonis spoliata, sed insu-
 per etiam capite diminutum, de sorore vero ne spem qui-
 dem fore, ut ullam se dignam conditionem ob futuram ino-
 piam assequatur? (22) Non æquum est, iudices, vel mihi jus
 a vobis negari, vel istum tantas opes per injuriam obtinere.
 Tametsi enim nondum mei periculum feceritis, qualis sim
 erga vos futurus; sperandum est tamen me non fore patre
 deteriore. istius vero periculum fecistis, et compertum
 vobis est, eum amplis opibus susceptis, adeo studium erga
 vos non declarasse, ut etiam aliena ad se attraxisse sit
 ostensum. (23) Hæc igitur considerantes ceteraque re-
 cordati, ut justitia postulati, ita decernite. est autem vobis
 fides abunde facta e testibus, ex argumentis, e conjecturis,
 ex istorum verbis, qui mea se accepisse universa confiten-
 tur. ea vero expensa mihi ferunt, quum non expenderint,
 sed ipsi omnia detineant. (24) His igitur considerantibus
 vobis aliqua nostri habenda est ratio, quum intelligatis
 me, patrimonio per vos recuperato, merito reipublicæ mu-
 nera libenter obiturum et grato animo, quod meas mihi
 facultates juste restitueritis, istum autem sciat, si, quæ
 mea sunt, eorum dominum feceritis, nihil tale esse factu-
 rum. neque enim putate fore, ut pro iis opibus, quas ac-
 cepisse se ivit infitias, munus publicum obire velit, sed
 potius occultatas esse, ut jure absolutus esse videatur.

29.

DEMOSTHENIS

ORATIO ADVERSUS APHOBUM

DE FALSO TESTIMONIO.

LIBANII ARGUMENTUM.

Accusatus male administratæ tutelæ Aphobus ad questio-
 nem a Demosthene postulavit Milyam, quem sciret non dedit-
 tum iri. nam Demosthenes dicens non servum, sed liberum
 esse Milyam, a patre morituro manumissum, eum non dedit.
 Ad id probandum quum alia attulerat tum Phani testimonium,
 quod apud iudices affirmavit, coram arbitro confessum esse
 Aphobum, Milyam esse liberum. Damnatus autem male
 gestæ tutelæ Aphobus, falsi testimonii Phani accusat. quem
 Demosthenes hæc oratione defendit, et verum dixisse testimo-

844 φάσκων αὐτὸν μαρτυρημέναι, καὶ πρὸς τοῦτω δεικνύς, ὡς οὐδὲν ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας Ἀφοβὸς ἐβλάβη, ἀλλὰ δι' ἐτέρου ἤλω μάρτυρας, οἷς οὐκ ἐπισκηψάμενος ὁμολογεῖται ἡδίκησθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΑΦΟΒΟΝ.

1. Εἰ μὴ πρότερόν μοι δίκης γενομένης πρὸς Ἀφοβὸν, ὧ ἄνδρες δικασταί, συνήδειν πολλῶν τούτων μείζω καὶ δεινότερ' αὐτοῦ ψευσαμένου βραδύως ἐξελέγξας διὰ τὴν περιφάνειαν τῶν ἀδικημάτων, θαυμαστῶς ἂν
6 οὐκ εὐλαβοῦμην, μὴ καὶ νῦν οὐ δύνηθω δεῖξαι, πῆ παρὰ κρούεται ποθ' ἕκασθ' ὑμᾶς αὐτούς. Νῦν δὲ σὺν θεοῖς εἰπεῖν, ἄνπερ ἴσοι καὶ κοινοὶ γένησθ' ἡμῶν ἀπροσταί, πολλὰς ἐλπίδας ἔγω μὴδὲν ἤττον ὑμᾶς τὴν ἀναίδειαν
10 τὴν τούτου γνώσεσθαι τῶν πρότερον δικασάντων. Καὶ ταῦτ' εἰ μὲν εἶδετο λόγου τινὸς ἢ ποικιλίας· ἔγωγε κατὰ κινου ἂν τὴν ἐμαυτοῦ καταμεμρόμενος ἡλικίαν. νῦν δ' ἀπλῶς διδάξαι καὶ διηγῆσασθαι τὰ τούτω πεπραγμένα περὶ ἡμῶν, ἐκ δὲ τούτων οἰομαι πᾶσιν ὑμῖν εὐ-
15 γνωστον εἶσεσθαι, πότερός ποθ' ἡμῶν ἔσθ' ὁ πονηρός.

2. Οἶδα μὲν οὖν ὅτι τὴν δίκην οὗτος εἴληγε ταύτην οὐχὶ τῶν, τὰ ψευδῆ τιν' αὐτοῦ καταμαρτυρημένα, ἐξελέγξει πιστεύων, ἀλλ' ἠγούμενος διὰ τὸ μέγεθος τοῦ
845 τιμήματος τῆς δίκης, ἣν ὥφλεν, ἐμοὶ μὲν ἂν γενέσθαι τινὰ φθόνον, αὐτῶ δ' ἔλεον. καὶ διὰ ταῦτα περὶ τῆς γεγενημένης δίκης νῦν ἀπολογεῖται, περὶ ἧς τότε οὐδὲν ἔσχε δίκαιον εἰπεῖν. Ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες δικασταί,
5 εἰ μὲν ἐπεπράγματι τούτων τὴν δίκην, ἢ μὴδὲν ἤθελον μέτριον συγχωρεῖν ἡδίκου μὲν οὐδ' ἂν οὕτως, τὰ παρ' ὑμῖν γνωσθέντα πραττόμενος αὐτόν, ὁμῶς δ' ἂν εἶχέ τις εἰπεῖν ὡς λίαν ὁμῶς καὶ πικρῶς ὄντα συγγενῆ τοῦ-
10 του ἐκ τῆς οὐσίας ἀπάσης ἐκβέβληκα. (3) Νῦν δὲ τούτων ἀντίον ἐστίν. οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῶων ἀπάντων μετὰ τῶν συνεπιτρόπων ἀπεστέρηκε, καὶ οὐδ' ἐν ὑμῖν φανερῶς ἐξελεγχθεὶς οἴεται δεῖν οὐδὲν τῶν μετρίων ποιεῖν, ἀλλὰ διασκευασάμενος τὴν οὐσίαν, καὶ παραδοὺς τὴν
15 μὲν οἰκίαν Ἀφοβῷ τὸν δ' ἀγρὸν Ὀνήτορι, πρὸς μὲν ἐκείνους δίκην καὶ πράγματ' ἔχειν ἐμὲ πεποίηκεν, ἐκ δὲ τῆς οἰκίας αὐτὸς τὰ σκεύη λαβὼν καὶ τὰνδράποδ' ἐξαγαγὼν καὶ τὸν λάκκον συντρέψας καὶ τὰ θυρίσματα ἀποσπάσας καὶ μόνον οὐκ αὐτὴν τὴν οἰκίαν ἐμπρήσας
20 Μέγαράδ' ἐξώκηκε κάκει μετόικιον τέθεικεν. ὥστε πολὺ ἂν δίκαιότερον διὰ ταῦτα τὰ ἔργα τοῦτον μισήσατε, ἢ ἐμοῦ τιν' ἀνεπιείκειαν καταγοῖητε.

4. Περὶ μὲν οὖν τῆς αἰσχροκερδίας τῆς τούτου καὶ μιαρίας ὑστερόν μοι δοκεῖ διεξελθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ
25 νῦν δ' ὡς ἐν κεφαλαίοις ἀκηκόατε, περὶ δὲ τῶν μαρτυρημένων, ὡς ἐστὶν ἀληθῆ, περὶ ὧνπερ οἴσατε τὴν ψήφον, ἢ ἢ πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. Δέομαι δ' ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, δικαίαν δέξισιν, ἐξ ἰσοῦ ἡμῶν ἀμ-
846 φοτέρων ἀκούσαι. τοῦτο δ' ἐστὶ καὶ ὑπερβυμῶν ὁμοίως. ὅσα γὰρ ἂν ἀκριδέστερον τὰ πεπραγμένα μάθητε, τοσούτω δικαιοτέραν καὶ εὐροκότεραν ἤσησεσθε τὴν ψήφον

nium affirmans, et insuper ostendens Aphobo id testimonium nihil nocuisse, sed eum propter alios testes esse damnatum, contra quos quum nullam actionem instituerit, satis appa-
rere eum sotentem esse.

DEMOSTHENIS OR. ADVERSUS APHOBUM.

1. Nisi quum prius adversus Aphobum in iudicio contenderem, iudices, multo his majora et callidiora ejus mendacia facile a me refutata esse scirem, propter injuriarum perspicuitatem; quam mirifice pertimescerem, ut etiam nunc ostendere possem, quomodo tandem singulis iis decepturus sit ipsos vos. Nunc, diis bene juvantibus, si modo aequis sit benignis animis nos audietis, in spe optima sum vos non minus quam priores iudices impudentiam istius esse cognituros. Quæ si quid eloquentiæ aut calliditatis postularent; equidem subdubitassem, adolescentiæ meæ consideratione deterritus. nunc autem simpliciter docenda et commemoranda esse istius de nobis commissa facinora, his autem expositis, puto vobis omnibus perspicuum fore, uter tandem nostrum sit improbus.

2. Equidem non ignoro eum actionem hanc instituisse, non quod se probaturum confideret, ab ullo se falso esse testimonio læsum, sed quia putat, ob aestimationis magnitudinem, qua damnatus est, se et mihi confuturum invidiam quandam et sibi misericordiam impetraturum. proptereaque actam causam nunc defendet, de qua tunc nihil æqui dicere potuit. Ego vero, iudices, si quidem rem iudicatam solvi ab eo exegissem, aut nullas æquas condiciones admittere voluissem; ne sic quidem deliquissem, qui ea ab eo postularem quæ vestris sententiis decreta essent, sed dici tamen potuisset istum hominem cognatum inhumanius et acerbius a me fortunis esse eversum. (3) Nunc contra fit. nam isle cum contutoribus omni patrimonio me fraudavit, et quamvis apud vos palam convictus, tamen nihil æqui a se impetrari sinit, sed distracta re familiari, ædibus alii cuidam, fundo Onetori traditis, effecit, ut cum illis litem et negotia haberem, ipse vero supellectile ex ædibus ablata, mancipiis abductis, cisterna comminuta, foribus revulsis, ac tantum non ipsa domo incensa, Megara profectus, inquilinum ibi agit. Quamobrem multo æquius est eum propter hæc facinora vobis in odio esse quam me ullius inhumanitatis condemnari.

4. Ac de istius sordibus atque improbitate postea apud vos mihi prolixius dicendum videtur, quamquam nunc quoque summam quandam audivistis, testimonia vero, de quibus suffragia feretis, vera esse, jam vos docere conabor. Peto autem, iudices, rem justam, ut ex æquo utrumque nostrum audiat, idque non minus et vobis proderit. nam quo certius rem cognoveritis, eo justius et sanctius de ea

5 περὶ αὐτῶν. (5) Ἐπιδείξω δὲ τοῦτον οὐ μόνον ὠμολογη-
 κότα, εἶναι τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον, ἀλλὰ καὶ φανερόν
 τοῦτ' ἔργω πεποιηκότα, καὶ πρὸς τούτοις ἐκ βασιάνου
 περὶ αὐτῶν πεφευγότα τοῦτον τοὺς ἀκριβεστάτους
 ἐλέγχους, καὶ οὐκ ἐβελήσαντ' ἐκ τούτων ἐπιδείξει τὴν
 10 ἀλήθειαν, ἀλλ' αἰεὶ πανουργοῦντα καὶ μάρτυρας ψευ-
 δεῖς παρεχόμενον καὶ διακλέπτοντα τοῖς αὐτοῦ λόγοις
 τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων, οὕτω μεγάλοι καὶ
 φανεροὶ ἐλέγχοις, ὥστ' ὑμᾶς πάντας εἶσεσθαι σαφῶς
 ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀληθῆ λέγομεν, οὗτος δ' οὐδὲν ὑγιᾶς εἰ-
 15 ρηκεν. Ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν, ὅθεν καὶ ὑμεῖς ῥᾶστ' ἀν μά-
 θοιτε καγὼ τάχιστ' ἀν διδάξαιμι.

6. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, Δημοζῶντι καὶ
 Θηριππίδῃ καὶ τούτῳ δίκας ἔλαγον ἐπιτροπῆς ἀπο-
 σταρηθεὶς ἀπάντων τῶν ὄντων. γενομένης δέ μοι τῆς
 20 δίκης πρὸς τοῦτον πρῶτον ἐπέδειξα σαφῶς τοῖς δικά-
 ζουσιν, ὥσπερ ὑμῖν ἐπιδείξω, πᾶνθ' ὅσ' ἡμῖν κατε-
 λείφθη χρήματ' ἀπεστερηκότα τοῦτον μετ' ἐκείνων, οὐ
 καταψευδομαρτυρησάμενος. (7) Τεκμήριον δὲ μέγιστον:
 μαρτυριῶν γὰρ πλεόν ἢ πᾶνυ πολλῶν τῶν ἀπασῶν
 25 ἀναγνωσθεισῶν ἐπὶ τῇ δίκῃ, καὶ τούτων τῶν μὲν ὡς
 ἔδοσαν τι τούτῳ τῶν ἐμῶν καταμαρτυρουσῶν, τῶν
 δ' ὡς παρήσαν κομιζομένων, τῶν δ' ὡς περιάμενοι παρὰ
 τούτου τούτῳ τὰς τιμὰς διέλυσαν, οὐδ' ἦ τινὶ τούτων
 847 τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐπεσκήψατο, οὐδὲ τετόλμηκε
 διώκειν ἀλλ' ἢ ταύτην μίαν οὖσαν, ἐν ἧ δραχμῇ οὐκ
 ἀν ἔχοι δεῖξαι μεμαρτυρημένην. (8) Καίτοι τό γε τί-
 μημα τῶν χρημάτων, ὧν ἀπεστερήμην, οὐκ ἐκ ταύ-
 της συντιθεὶς ἐλογιζόμην τοσοῦτον (οὐ γὰρ ἔνεστ' ἄρ-
 5 ὄριον) ἀλλ' ἐξ ἐκείνων καθ' ἕκαστα τιθεὶς, αἷς οὗτος
 οὐκ ἐπεσκήψατο. ὅθεν οἱ τότε ἀκούσαντες οὐ μόνον
 αὐτοῦ κατέγνωσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιγεγραμμένων ἐτί-
 μησαν. Τίνος οὖν ἐνεκ' ἐκείνας μὲν εἶπασε, τῆδε δ'
 ἐπεσκήψατο; ἐγὼ καὶ τοῦτο διδάξω. (9) Τῶν μαρτυ-
 10 ριῶν ὅσαι μὲν αὐτοῦ χρήματ' ἔγειν καταμαρτύρουν,
 ἧδει σαφῶς ὅτι τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐξελεγχθήσεται ταῦτ'
 ἔχου, ὅσῳ πλείων λόγος δοθήσεται καθ' ἓν περὶ ἑκά-
 στου. τοῦτο δ' ἡμελλεν ἐν τῇ τῶν ψευδομαρτυριῶν
 ἐσεσθαι. ὁ γὰρ τότε ἐν μικρῷ μέρει τινὶ τοῦ παντὸς
 15 ὕδατος μετὰ τῶν ἄλλων κατηγορήσαμεν, νῦν πρὸς
 ἅπαν τὸ ὕδωρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ διδάξειν ἡμέλλομεν. (10)
 Ἀποκρίσει δ' ἐπισκηψάμενος ἐνόμιζεν, ὥσπερ τότε ὠμο-
 λόγησεν, οὕτω πάλιν ἐξαρνος γενέσθαι ταῦτ' ἐφ' ἑαυτῷ
 20 γενήσεσθαι. διὰ ταῦτα τῆδε διώκει. Βούλομαι δὲ
 ταύτην, ὡς ἔστιν ἀληθῆς, ἐπιδείξει σαφῶς πᾶσιν ὑμῖν,
 οὐκ ἐξ εἰκότων οὐδὲ λόγων πρὸς τὸ παρὸν μεμηχανη-
 μένων, ἀλλ' ἐκ τοῦ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν δόξοντος, ὡς
 ἐγὼ νομίζω, δικαίου. σκοπεῖτε δ' ἀκούσαντες.

25 11. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, περὶ τῆς μαρ-
 τυρίας τῆς ἐν τῷ γραμματεῖῳ γεγραμμένης εἰδὼς ὄντα
 μοι τὸν ἀγῶνα, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμᾶς οἴσου-
 τας ἐπιστάμενος, ᾤχηθην δεῖν μηδὲν ἄλλο τούτου πρό-
 848 τερον ἢ τοῦτον προκαλούμενος ἐλέγξει. καὶ τί ποῶ; παρα-
 δοῦναι παῖδ' ἤθελον αὐτῷ γράμματ' ἐπιστάμενον βаса-

sententiam feretis. (5) Ostendam autem istum non modo
 confessum esse de Milyæ libertate, sed idem ipso facto
 declarasse, prætereaque certissimas quæstionum probatio-
 nes recusasse, neque voluisse veritatem per eas ostendere,
 sed semper tergiversari et falsos testes producere et elo-
 quentia sua rei veritatem suffurari, tantis et tam perspicuis
 argumentis, ut vos omnes perspiciatis nostram orationem
 esse veram, istum nihil sani dixisse. Inde autem auspi-
 cabor, unde et vos facillime discatis et ego celerrime
 doceam.

6. Ego, iudices, Demophontem, Therippidem et istum
 male administratæ tutelæ accusavi, omni patrimonio spoliatus.
 actione autem primum contra istum instituta, judi-
 cibus palam ostendi, quemadmodum vobis ostendam, om-
 nem rem nobis relictam istum cum illis surripuisse, non
 productis falsis testibus. (7) Cujus rei hoc maximum argu-
 mentum est: testimonia plura quam plurima quum de
 scripto recitata omnia sint in actione, quorum alia meum
 aliquid isti datum, alia, se præsentibus istum accepisse,
 alia, se ab isto emisse istique tradidisse pretium, affirma-
 rent; ne ullum quidem quasi falsum esset excepti, aut ac-
 cusare quidquam ausus est præter hoc solum, in quo ne
 drachmæ quidem fieri mentionem possit ostendere. (8)
 Atqui æstimationem pecuniæ, qua fraudatus eram, non ex
 hoc computavi tantam (neque enim argentum continet) sed
 ex illis singula ratiocinatus sum, quibus iste nullum cri-
 men impexit. Quibus rebus factum est, ut qui tum rem
 cognoverant, non solum eum condemnarint, sed etiam
 tantam multam irrogarint quanta in libello perscripta fue-
 rat. Quamobrem igitur illa testimonia præferiit, hoc excep-
 pit? ego id quoque docebo. (9) Clare intelligebat, quæcunque
 testimonia pecuniam eum habere arguebant, his se eam
 habere tanto magis convictum iri, quanto longius dicendi
 tempus daretur de singulis. id quod actione falsi testimo-
 nii instituta futurum erat. quod enim tunc exigua totius
 nostri temporis parte inter cetera accusavimus, id tum toto
 tempore solum per sese explicaturi eramus. (10) Respon-
 sum autem si exciperet, putabat, quemadmodum tum con-
 fessus esset, sic denuo hoc negandi facultatem penes se
 fore. propterea hoc persequitur. Quod esse verum testi-
 monium perspicue vobis omnibus probabo, non conjecturis
 nec rationibus præsentis temporis causa confictis, sed
 eo, quod vobis omnibus, ut ego arbitror, justum videbitur.
 idque audite et iudicate.

11. Ego, iudices, haud ignarus de testimonio in tabella
 scripto mihi certamen esse deque ea re sententiam vos la-
 toros sciens, nihil prius quam hoc habendum esse duxi,
 ut istum provocarem et arguerem. Et quid facio? ad
 quætionem ei puerum dare literatam volui, qui adfuisset,

νίζειν, ὅς παρῆν, ὅθ' ὠμολόγει ταῦθ' οὕτως, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἔγραψεν, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν κελευσθεὶς κακοτεχνεῖν, οὐδὲ τὸ μὲν γράφειν τὸ δ' ἀφαιρεῖν ὧν οὕτως εἰρήκει περὶ τούτων, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπὲρ τοῦ πάντα τᾶληθῆ καὶ τὰ τούτω ρηθέντα γράψαι. (12) Καίτοι τί κάλλιον ἦν τοῦ τὸν παῖδα στρεβλοῦντ' ἐλέγξει ψευδομένους ἡμᾶς; ἀλλὰ συνήδει πάντων μάλιστα ἀνθρώπων ὅτι τᾶληθῆ μεμαρτύρηται. διόπερ ἔφυγε τὴν βάσανον. ἀλλὰ μὴν οὐχ εἰς οὐδὲ δύο ταῦτ' ἴσασιν, οὐδ' ὑπὸ μάλης ἢ πρόκλησις γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μέση πολλῶν παρόντων. Καὶ μοι κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

15

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

13. Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστι σοφιστῆς καὶ σφόδρ' ἐκὼν τὰ δίκαια ἀγνοεῖν προσποιούμενος, ὥστε ψευδομαρτυριῶν διώκων, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμῶν μελλόντων οἴσειν καὶ δημοκοκῶτων, περὶ τῆς μαρτυρίας μὲν ἔφυγε τὴν βάσανον, περὶ οὗ μάλιστα προσῆκεν αὐτῷ τὸν λόγον ποιεῖσθαι, περὶ δ' ἄλλων φησὶν ἐξαιτεῖν, ψευδομένους. (14) Καίτοι πῶς οὐχ ὑπερφυῆς αὐτὸν μὲν δεῖνὰ πεπονθέναι φάσκειν, εἰ τὸν ἐλεύθερον ἐξαιτῶν, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδειξῶ, μὴ παρελαβε, τοὺς δὲ μάρτυρας οὐ δεῖνὰ πάσχειν νομίζειν, τὸν δηλολογου-
25 μένωσ δούλον περὶ ὃν ἐμαρτύρησαν ἐκιδιδόντος, οὐκ ἐθέλοντος τούτου παραλαβεῖν; οὐ γὰρ δὴ τούτῳ γ' ἐνεστὶν εἰπεῖν, ὡς περὶ μὲν τινῶν, ὧν αὐτὸς βούλεται, σαφῆς ἢ βάσανος, περὶ δ' αὐτῶν οὐ σαφῆς.

349 15. Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ταύτην τὴν μαρτυρίαν ἐμαρτύρησεν ἀδελφός δ' αὐτοῦ τούτου πρώτος Αἴσιος, ὅς νῦν μὲν ἔξαρκός ἐστι τούτω συναγωνιζόμενος, τότε δ' ἐμαρτύρησε ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων, οὐτ' ἐπιор-
5 κεῖν οὐτ' εὐθὺς παραχρῆμα δίκην ὀφλισκάνειν βουλόμενος. ὃν οὐκ ἂν δῆπου, ψευδῆ μαρτυρίαν εἰ παρεσκευαζόμεν, ἐνέγραψ' ἂν εἰς τοὺς μάρτυρας, ὁρῶν μὲν Ἀφῶβῳ χρώμενον μάλιστα ἀνθρώπων ἀπάντων, εἰδῶς
10 δὲ συνεροῦντ' αὐτῷ τὴν δίκην, ἔτι δ' ἑμαυτοῦ ὄντ' ἀντιδικῶν οὐ γὰρ ἔχει λόγον τὸν ἑαυτοῦ διάφορον καὶ τούτου ἀδελφὸν μὴ ἀληθινῆς μαρτυρίας ἐγγράψαι μάρτυρα. (16) Τούτων τοίνυν εἰσὶ μὲν πολλοὶ μάρτυρες, ἔτι δ' οὐκ ἐλάττω τεκμήρια τῶν μαρτύρων. πρῶτον μὲν
15 γάρ, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ταῦτα μὴ ἐμαρτύρησεν, οὐκ ἂν νῦν ἔξαρκος ἦν ἀλλὰ τότε εὐθὺς ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκόμενης, ἤνικα μᾶλλον ἂν αὐτὸν ἢ νῦν ὠφέλει. δεύτερον δ' οὐκ ἂν ἡσυχίαν ᾔγειν
20 ἀλλὰ δίκην ἂν μοι βλάβης ἔλαχεν, εἰ ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικον αὐτὸν ἐποίουν κατὰ τὰ ἀδελφοῦ οὐ προσῆκον, ἐν ᾗ καὶ περὶ χρημάτων καὶ περὶ ἀτιμίας ἀνθρώποι κινδυνεύουσιν. (17) Ἔτι δὲ τὸ πρῶτον ἂν ἐξελέγξει ζητῶν
ἐξήγησεν ἂν με τὸν παῖδα τὸν γράποντα τὰς μαρτυ-
25 ρίας, ἴν', εἰ μὴ παρεδίδουν, μηδὲν δίκαιον λέγειν ἐδόκουν. νῦν δὲ τοσοῦτο τοῦ ποιήσαι τι τούτων ἐδέησεν, ὥστε οὐδ' ἐμοῦ παραδιδόντος, ἐπειδὴ ταῦτ' ἔξαρκος ἐγένεθ' οὕτως, παραλαβεῖν ἠθέλησεν, ἀλλ' ὁμοίως φαίνονται καὶ περὶ τούτων φεύγοντες τὰς βασάνους. (18)

quum hæc iste confiteretur, et testimonium scripsit. nihil a nobis per fraudem agere jussus neque aliud scribere, aliud omittre eorum, quæ iste hisce de rebus dixerat, sed ut simpliciter omnia vera et quæ ab isto dicta essent, scriberet. (12) Qui vero melius potuit quam torquendo puero mendacia nostra refutare? sed omnium optime sciebat testimonium esse verum. ideo quæstionem tum fugit. At vero non unus atque alter hujus rei conscii sunt, nec sub ala provocatio facta est, sed in medio foro, multis presentibus. Ac voca mihi horum testes.

TESTES.

13. Est autem iste adeo callidus et usque adeo, quid æquum sit, intelligere se de industria dissimulat, ut, quanquam falsi testimonii actionem instituit, de quo vos jurati pronuntiabitis, tamen, quum ejus testimonii veritatem, quod sua potissimum refert, explorare quæstione subterfugeret, dicat se illum propter alia depoposuisse, mendax. (14) Quid vero absurdum, quam eum, quum quiritetur se iniqua passum esse, qui hominem liberum deposcens, ut ego vobis perspicue ostendam, non acceperit, testes non iniqua pati putare, quum, quando eum, quem servum esse constat, de dictis testimoniis dedo, accipere iste recuset? illud enim causari non potest, quibusdam de rebus, de quibus ipse cupit, perspicuam esse quæstionem, de quibusdam vero obscuram.

15. Præterea, judices, frater istius Æsius, primus hoc pro testimonio dixit, qui nunc adjutor ejus it infitias, sed tum una cum aliis asseruit, quod nec pejerare nec statim in ipso facinore puniri volebat. quem, si falso testimonio nili voluissem, haud utique in testes retulissem, quum viderem eum Aphobo esse intima familiaritate conjunctissimum, neque ignorarem advocatum illi futurum, prætereaque meum esse adversarium. neque enim cum ulla ratione consentit inimicum suum et istius fratrem ad testimonium, nisi verum est, dicendum inscribere. (16) Quum autem harum rerum testes multi sint, non minora nobis etiam argumenta suppetunt quam testes. Ac primum, nisi ea vere affirmasset, non nunc demum negaret, sed tum statim in judicio quum testimonium recitaretur, ubi magis, quam nunc, isti profuisset. deinde non conquiesset, sed actionem damni contra me instituisset, si in causa fuisset, ut falso dicti in fratrem testimonii reus fieret, quo judicio et de pecunia homines et de infamia periclitantur. (17) Jam si rem explorare studuisset; puerum testimoniorum scribam a me postulasset, ut eo non tradito injustitiæ convinceretur. nunc tantum abfuit, ut tale quicquam fecerit, ut nec tradente me, postquam iste infitias ixit, accipere voluerit. adeo pariter etiam in his ambo quæstiones formidant. (18) Hæc a

850 Καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐν τε τοῖς μάρτυσι
 μεμαρτυρηκῶς οὐκ ἤρνηθη ταῦτ' ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου
 τούτῳ παρεστηκῶς τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκομένης,
 ἐμοῦ τ' ἐκδιδόντος τὸν παῖδα περὶ ἀπάντων τούτων
 βασανίζειν αὐτοῖς οὐκ ἠθέλησε παραλαβεῖν, καθ' ἕκα-
 στον ὑμῖν παρέξομαι τοὺς μάρτυρας. Καὶ μοι κάλει
 δεῦρ' αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19. Ὁ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντων τῶν εἰ-
 10 ρημένων ὀλομαι μέγιστον ὑμῖν εἶρην σημείον τοῦ ταῦτ'
 ἀποκρίνασθαι τούτων, βούλομαι διελεθῆναι. ἐπειδὴ γὰρ
 ἐξήτει με τὸν ἀνθρώπον ταῦθ' ὁμολογηκῶς ἂ μεμαρ-
 τύρηται· βουλόμενος καὶ τοῦτ' αὐτὸν ἐξελέγξει τεχνά-
 ζοντα τί ποιῶ; (20) Προσκαλοῦμαι κατὰ Δῆμῳνος εἰς
 15 μαρτυρίαν, ὄντος αὐτῷ θείου καὶ κοινωνοῦ τῶν ἀδικη-
 μάτων, καὶ συγγράφας ταῦτ' ἐκέλευον μαρτυρεῖν, ἂ νῦν
 διώκει τῶν ψευδομαρτυριῶν. οὗτος δὲ τὸ μὲν πρῶτον
 ἀπειθαισχύοντει, τοῦ δὲ δαιτητοῦ κελεύοντος μαρτυρεῖν
 ἢ ἐξομνύειν ἐμαρτύρησε πᾶν μόγις. καίτοι, εἰγ' ἦν
 20 δοῦλος ἀνθρώπου καὶ μὴ προσωμολόγητο πρὸς τοῦδ'
 ἐλεύθερος εἶναι· τί μαθὼν ἐμαρτύρησεν ἄλλ' οὐκ ἐξο-
 μῶσας ἀπηλλάγη τοῦ πράγματος; (21) Ἄλλα μὴν καὶ
 περὶ τούτων ἠθελον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν γράφον-
 τα τὴν μαρτυρίαν, ὅς τὰ τε γράμματα ἤμελλε γνῶσε-
 25 σθαι τὰ ἑαυτοῦ, καὶ τοῦτον ἐμνημόνευεν ἀκριβῶς μαρ-
 τυρήσαντα ταῦτα. καὶ ταῦτ' ἠθελον οὐχὶ μαρτύρων
 ἀπορῶν οἱ παρήσαν (ἦσαν γάρ), ἀλλ' ἵνα μὴ τούτους
 αἰτιῶτο τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τὸ πιστὸν ἐκ τῆς
 851 βασάνου τούτοις ὑπάρχοι. καίτοι πῶς ἀξίον ἔστι κα-
 ταγνῶναι τῶν μαρτύρων διὰ τοῦτο, οἱ μόνοι τῶν πώ-
 ποτ' ἠγωνισμένων δίκην ἐν ὑμῖν τὸν διώκοντ' αὐτὸν αὐ-
 τοῖς μάρτυρα τούτων ἐπιδεικνύουσι γεγεννημένον; Ἄλλα
 μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν πρόκλησιν καὶ τὴν μαρ-
 τυρίαν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22. Τηλικαῦτα τοίνυν δίκαια φυγῶν οὗτος, καὶ ἐκ
 τοσοῦτων τεκμηρίων ἐπιδεικνύμενος ὅτι συκοφαντεῖ,
 10 τοῖς μὲν αὐτοῦ μάρτυσιν ἀξιοὶ πιστεύειν ὑμᾶς, τοὺς δ'
 ἐμοὺς διαβάλλει καὶ φησιν οὐ τἀληθῆ μαρτυρεῖν. Βού-
 λομαι δὴ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. Οἷδ'
 οὖν ὅτι πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε τοὺς τὰ ψευδῆ μαρτυ-
 ρούντας ἢ κέρδεσι δι' ἀπορίαν ἐπαιρομένους ἢ δι' ἑται-
 15 ρίαν ἢ καὶ δι' ἔχθραν τῶν ἀντιδίκων ἐθέλειν ἂν τι
 τοιοῦτον ποιῆσαι. (23) Τούτων τοίνυν οὐδὲ δι' ἐν ἂν
 εἶεν ἐμοὶ μεμαρτυρηκότες. οὔτε γὰρ ἑταιρία (πῶς γάρ;
 οἱ γέ μῃ ἐν ταῖς αὐταῖς διατριβαῖς μῆτε καθ' ἡλικίαν,
 20 μὴ ὅτι ἐμοὶ τινες αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ σφίσι αὐτοῖς εἰσὶν)
 οὔτ' ἔχθρα τούτου. φανερόν γὰρ καὶ τοῦτ' ἐστίν. ὁ μὲν
 γὰρ ἀδελφὸς καὶ σύνδικος, Φᾶνος δ' ἐπιτήδειος καὶ
 φυλέτης, Φιλίππος δ' οὔτε φίλος οὔτ' ἔχθρός. ὧστ'
 οὐδὲ ταύτην ἂν τι ἐπενέγκοι δικαίως τὴν αἰτίαν. (24)
 25 Καὶ μὴν οὐδὲ δι' ἀπορίαν ἂν τις φήσεται. πάντες γὰρ

me vere dici, atque enim, et dicto inter reliquos testes testi-
 monio, non negasse hæc in iudicio adstantem istum, quum
 testimonium recitaretur, et me dedente puerum de his
 omnibus torquendum istis, accipere noluisse, singulatim
 vobis testes produciam. Accerse mihi eos.

TESTES.

19. Quod autem, iudices, omnium eorum, quæ diximus,
 maximum signum esse puto hæc istum respondiisse, refe-
 ram. Quum hominem, hæc confessus quæ confessum eum
 esse confirmatum est, a me postulare; ego eum in hoc
 quoque fraudis ut convincam, quid facio? (20) Cito eum ad
 dicendum in Demonem testimonium, qui patruus ejus est et
 socius injuriarum, et scripta ea testimonio confirmare ju-
 beo, contra quæ nunc actionem falsi testimonii instituit.
 Iste vero primum impudenter negavit, sed jubente arbitro
 eum vel testari vel ejurare, ægerrime testatus est. Atqui
 si homo ille servus fuit nec iste liberum eum esse confessus
 erat; quo consilio testimonium dixit et non potius ejurans
 negotio liberatus est? (21) At vero et propter hæc puerum
 dedere velui testimonii scribam, qui et suas literas agnitu-
 rus erat, et satis meminerat istum dixisse id testimonium.
 Et hæc volui, non penuria testium qui aderant (erant
 enim), verum ne eos mendacii crimineretur, sed ut eorum
 fides quæstionibus comprobaretur. Qui vero decet propter
 hanc meam sponsonem damnare testes, qui soli omnium,
 qui unquam in forum venerunt, ipsum accusatorem earum
 rerum sibi exstitisse testem ostendunt? Ac me vera dicere,
 cape provocationem (sponsonem) ac testimonium.

PROVOCATIO. TESTIMONIUM.

22. Tanta igitur jura iste aversatus, et tot argumentis.
 convictus se calumniatorem agere, suis testibus habere
 fidem vos jubet, meos calumniatur et vera dixisse negat.
 Disputabo autem etiam e probabilibus de iis. Neminem
 vestrum negare scio, omnes qui falsum testimonium dicunt,
 aut ob inopiam largitionibus corruptos aut propter sodalita-
 tem aut etiam propter odium adversariorum tale quid facere
 velle. (23) Sed propter harum rerum ne ullam quidem
 pro me dixere testimonium. neque enim e sodalitate (id
 enim qui fieret? qui neque in iisdem studiis versati, neque
 eadem ætate sint, eorum quidam non modo mei, sed ne
 inter se quidem æquales sint) neque ex istius inimicitia.
 nam et hoc constat. alius enim frater ejus est et advocatus,
 Phanus familiaris ejus et tribolis, Philippus, neque amicus
 neque inimicus. Quare neque hanc causam jure quisquam
 iis intulerit. (24) Neque etiam paupertate adductos esse
 quisquam dixerit. tantas enim opes habent omnes, ut et

κέκτηνται τοσαύτην οὐσίαν ὥστε καὶ λειτουργεῖν ὑμῶν προθύμως καὶ τὰ προσταττόμενα ποιεῖν. χωρὶς δὲ τούτων οὐτ' ἀγνώστες ὑμῖν οὐτ' ἐπὶ τὰ χεῖρα γιγνώσκόμενοι, μέτριοι δ' ὄντες ἄνθρωποι. Καίτοι, εἰ μήτ' 852 ἀποροὶ μήτ' ἐχθροὶ τούτου μήτ' ἐμοὶ φίλοι· πῶς χρὴ κατὰ τούτων λαθεῖν τιν' ὑποψίαν ὡς τὰ ψευδῆ μάρτυρουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ οἶδα.

25. Ταῦτα τοίνυν οὕτως εἰδὼς, καὶ πάντων μάλιστα ἐπιστάμενος τῆς ἀληθείας μεμαρτυρηκότας αὐτοὺς ὁμοσχοφαντεῖ καὶ φησιν οὐ μόνον οὐκ εἰπεῖν ταῦτα (ἀ πῶς τις ἂν μάλλον βεβηλότατος εἰρηκότα;) ἀλλὰ καὶ δούλον εἶναι τὸν ἄνθρωπον τῶ ὄντι. Βούλομαι δὲ διὰ βραχέων εἰπὼν πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγξαι καὶ ταῦτ' αὐτὸν 10 ψευδόμενον. ἐγὼ γάρ, ὡ ἄνδρες δικασταί, καὶ περὶ τούτων ἠθέλησα τούτῳ παραδοῦναι βασανίζεσθαι τὰς θεραπαίνας, αἱ τελευτῶντος τοῦ πατρὸς μνημονεύουσιν ἀφαιρέντα τούτον ἐλεύθερον εἶναι τότε. (28) Καὶ πρὸς τούτοις ἡ μήτηρ κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, οἱ μόνοι 15 παῖδες ἐσμεν αὐτῇ, δι' οὗ κατεχρήρευσε τὸν βίον, πίστιν ἠθέλησεν ἐπιθεῖναι παραστραμμένη τὸν ἄνθρωπον τούτον ἀφαιρῆναι τὸν πατέρα, ἥνικ' ἐτελεύτα, καὶ νομίζεσθαι παρ' ἡμῖν τούτον ἐλεύθερον. ἦν μηδεὶς ὑμῶν νομιζέτω καθ' ἡμῶν ποτ' ἂν ὀμνύειν ταῦτ' ἂν ἐθέλειν, 20 εἰ μὴ σαφῶς ᾄδει τὰ εὐορκ' ὁμοιύμενη. Ἄλλὰ μὴ ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ ταῦτ' ἡμῖν ἔτοιμοι ποιεῖν, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

27. Τοσαῦτα τοίνυν δίκαια λέγειν ἐχόντων ἡμῶν καὶ καταφεύγειν εἰς τοὺς μεγίστους ἐλέγχους ἐθελόντων περὶ 25 τῶν μεμαρτυρημένων, πάντα ταῦτα φυγῶν οὕτως οἴεται, περὶ τῆς γεγενημένης δίκης διαβάλλων καὶ κατηγορῶν ἐμοῦ, τοῦ μάρτυρος ὑμᾶς πείσειν καταψηφισασθαι, πάντων, οἴμαι, πρᾶγμα κατασκευάσας ἀδικιώτατον καὶ πλεονεκτικιώτατον. (28) Αὐτὸς μὲν γὰρ μάρτυρας 853 ψευδεῖς παρεσκευάσται περὶ τούτων, συγχρηγόντων ἔχων Ὀνήτορα τὸν κηδεστὴν καὶ Τιμοκράτην, ἡμεῖς δ' οὐχὶ προειδότες, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας ἡγούμενοι τὸν ἀγῶν' ἔσεσθαι, τοὺς περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς 5 χρημάτων μάρτυρας οὐ παρεσκευάσαμεθα νῦν. ὁμοίως δὲ, καίπερ οὕτω τούτου σεσοφισμένου, τὰ πράγματα αὐτὰ διεξιὼν οἴομαι ῥαδίως ὑμῖν ἐπιδείξειν δικαιοσύνην ἀνθρώπων τούτων ὠφληκότα τὴν δίκην, (29) οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν ἐκώλυον βασανίζεσθαι, οὐδ' ὅτι τούτον ἐλεύθερον 10 ὁμολόγησεν, οἱ δὲ μάρτυρες οἱδ' ἐμαρτύρησαν, ἀλλ' ὅτι πολλὰ τῶν ἡμῶν ἐξελέγχθη λαθῶν καὶ τὸν οἶκον οὐκ ἐμίσησεν τῶν νόμων κελυόντων καὶ τοῦ πατρὸς ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω. ταῦτα μὲν γὰρ ἦν πᾶσιν ἰδεῖν, οἱ νόμοι καὶ τὸ πλήθος 16 ὧν οὗτοι διηρηπάεσαν χρημάτων. τὸν Μιλύαν δ' οὐδ' ὅστις ἐστὶν οὐδεὶς ᾄδει. Γνωσέσθε δ' ἐκ τῶν ἐγκακλήμενων ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχοντ' ἐστίν.

30. Ἐγὼ γάρ, ὡ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην ἔλαχον τούτῳ τῆς ἐπιτροπῆς οὐχ ἔν τιμῆμα συντιθείς, ὥστε

munera vobis alacriter obeant, et mandata faciant. præterea neque ignoti vobis neque in deteriorem partem cogniti sunt, sed pro moderatis hominibus. Atqui si neque inopes neque istius inimici neque amici mei sunt; qui convenit suspicari, falsum eos dixisse testimonium? Ego quidem non video.

25. Quæ quanquam iste sciebat, et omnium optime norat eos vera testimonia dixisse; tamen calumniatur, ac non modo se hæc dixisse negat (quæ ab eo dicta esse quo pacto magis ostendi possit?) sed etiam hominem revera esse servum affirmat. Volo autem pauca duntaxat dicere ad hæc quoque mendacia ejus vobis refutanda. Ego, judices, etiam propter hæc ad quæstionem ei dedere ancillas volui, quæ a patre morituro eum fuisse tum manumissum meminere. (26) Præterea mater in meum et sororis productorum capita, qui soli ejus liberi sumus, propter quos vidua vitam degit, fidem facere voluit a patre morituro hominem hunc manumissum esse, atque apud nos haberi pro libero. nec quisquam putet eam in nostris capita hæc unquam jurare fortasse voluisse, nisi se id recte facturam certo intellexisset. Sed me vera dicere nosque hæc facere fuisse paratos, voca harum rerum testes.

TESTES.

27. Quum igitur nos tot justas rationes afferre possimus et ad argumenta maxima probandi testimonii confugere velimus; iste his omnibus detrectatis se, factum judicium calumniando et me accusando, persuasurum vobis esse putat, ut testem condemnetis, re profecto omnium iniquissima et sceleratissima composita. (28) Nam ipse falsos testes instituit hisce de rebus, communibus cum Onetore affine et Timocrate sumptibus, nos vero ejus rei ignari, et putantes de ipso testimonio fore judicium, testibus de tutelæ pecunia nunc instructi non sumus. Quanquam autem iste sic veteratorie egit; tamen me rebus ipsis expositis ostensurum facile confido istum justissime condemnatum esse, (29) non eo quod Milyam torqueri vetuerim, neque quod liberum eum esse sit confessus, idque hi testes affirmant; sed quod convictus est multa mihi surripuisse et non elocasse patrimonium, ut jubent leges et pater in testamento perscripserat, id quod ego vobis clare ostendam. nam hæc, leges dico et magnitudinem direptæ ab hisce pecuniæ, palam videre erat omnibus. Milyas vero quis esset, nemo norat. Hæc ita se habere, ex accusatione intellegitis.

30. Ego, judices, isti judicium tutelæ dictavi, non unam summam componens, quemadmodum faceret aliquis

20 ἂν εἴ τις συκοφαντεῖν ἐπιχειρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐγγρά-
 φας, καὶ πόθεν λαβῶν καὶ πόσον τὸ πλῆθος καὶ παρὰ
 τοῦ, καὶ οὐδαμοῦ τὸν Μιλύαν παρέγραψ' ὡς εἰδὸτα τι
 τούτων. (31) Ἔστιν οὖν τοῦ μὲν ἐγκλήματος ἀρχή
 « τὰδ' ἐγκαλεῖ Δημοσθένης Ἀφοβῶν : ἔχει μου χρήματ'
 25 Ἀφοβὸς ὑπ' ἐπιτροπῆς ἐχόμενα, ὀγδοήκοντα μὲν μνᾶς,
 ἣν ἔλαβε προῖκα τῆς μητρὸς κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ
 πατρὸς. » Τοῦτο πρῶτόν ἐστι τῶν χρημάτων, ὧν
 ἀπεστερηθῆσθαι φημι. Τοῖς δὲ μάρτυσι τί μεμαρτύ-
 ρηται ; « μαρτυροῦσι παραγενέσθαι πρὸς τῷ διαιτητῇ
 854 Νοθάρχῳ, ὅτ' Ἀφοβὸς ὁμολογεῖ τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον
 εἶναι, ἀφένθ' ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους πατρὸς. » (32)
 Σκοπεῖτε τοίνυν παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, εἴ τις ἂν ὑμῖν ἢ
 5 ῥήτωρ ἢ σοφιστὴς ἢ γῆρας οὕτω θαυμαστάς δοκεῖ γε-
 νέσθαι καὶ λέγειν δεινός, ὥστ' ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας
 διδάξει τιν' ἀνθρώπων ὡς ἔχει τὴν προῖκ' Ἀφοβὸς τῆς
 μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ. καὶ τί λέγων, ὧ πρὸς Διός ; Ὁμο-
 λόγησεν εἶναι Μιλύαν ἐλεύθερον. Καὶ τί μᾶλλον ἔχων
 10 τὴν προῖκα ; Οὐδὲν ἂν δήπου διὰ τοῦτό γε δόξειεν. (33)
 Ἄλλὰ πόθεν τοῦτ' ἐπεδείχθη ; πρῶτον μὲν Θηριππίδης
 ὧν αὐτῷ συνεπίτροπος κατεμαρτύρησε δοῦναι, δεύτερον.
 δὲ Δήμων θεῖος ὧν καὶ τῶν ἄλλων οἱ παρόντες ἐμαρ-
 τύρησαν οἴτον τῇ μητρὶ δώσειν ὁμολογεῖν τοῦτον ὡς
 ἔχοντα τὴν προῖκα. Καὶ τούτοις οὐκ ἐπεσκήψατο,
 15 δηλονότι, ὡς τάληθ' ἐμαρτύρηται, εἰδώς. Ἔτι τοί-
 νυν ἢ μήτηρ πῶστιν ἠθέλησεν ἐπιθεῖναι κατ' ἐμοῦ καὶ
 τῆς ἀδελφῆς παραστησαμένη λαβεῖν τὴν προῖκα τοῦτον
 τὴν ἑαυτῆς κατὰ τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην. (34) Ταύ-
 τας τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς πότερ' αὐτὸν ἔχειν φώμεν ἢ
 20 μὴ ; καὶ πότερον διὰ τούτδ' ὀφλεῖν τοὺς μάρτυρας ἢ
 διὰ τούτδ' ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι διὰ τὴν ἀλήθειαν. Ταύ-
 τας τοίνυν δέκ' ἔτη κεκαρπωμένους, καὶ οὐδὲ δίκην ὀφλόν
 ἀποδοῦναι τετολμηκώς, δεῖναι πεπονθῆναι φησὶ καὶ διὰ
 25 τούτδ' τοὺς μάρτυρας ὠφληκέναι. καίτοι τούτων γ'
 οὐδεὶς αὐτὸν ἔχειν ταύτην ἐμαρτύρησεν.
 35. Περὶ τοίνυν τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν κλινοποιῶν
 καὶ τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ καταλειφθέντος ἡμῖν ἐλέφαντος
 καὶ τῆς προικὸς τῆς ἀδελφῆς, ἣν οὗτος καθυφαίνεν ὑπὲρ
 855 τοῦ καὶ αὐτὸς ἔχειν ὅσα βούλοιο τῶν ἐμῶν, ἀκούσατε,
 καὶ σκοπεῖθ' ὡς δικαίως τ' ὠφληκε καὶ οὐδὲν ἦν Μιλύαν
 περὶ τούτων βασιανιστέον. (35) Περὶ μὲν γὰρ ὧν κα-
 5 θυφαίνας, νόμος ἔστι, διαβρῆθην δε κελεύει σ' ὁμοίως
 ὀφλισκάνειν ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἔχῃς. ὥστε τί τῶ νόμῳ
 καὶ τῇ βρασάνῳ ; Περὶ δὲ ταύτης τῆς ἐκδόσεως, ἐπικοινων-
 νήσαντες τῷ Ξούθῳ καὶ διανεμάμενοι τὰ χρήματα καὶ
 τὰς συγγραφαὶς ἀνελόντες, καὶ πάνθ' ὅν τρόπον ἠθού-
 10 λεςτε κατασκευάσαντες, καὶ διαφθείραντες τὰ γράμμαθ',
 ὡς ὑμῶν ὁ Δήμων κατεμαρτύρει, φενακίζετε καὶ του-
 τοῦσι παρακρούσασθαι ζητεῖτε. (37) Περὶ τοίνυν τῶν
 κλινοποιῶν, εἴ σὺ λαβῶν ἀργύριον καὶ πολλ' ἰδίᾳ κερ-
 δάνας ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζων, ὅν καὶ τοὺς ἄλλους
 15 προσῆκε κωλύειν, εἴτ' ἀφανεῖς πεποίηκας, τί σοι ποιή-
 σωσιν οἱ μάρτυρες ; οὐ γὰρ οὗτοί γε μεμαρτυρήκασιν
 ὡς ὁμολόγησις ἐπὶ τῷ ἐμοῖς δανείζειν καὶ λαβεῖν τὰν-

calumniandi studiosus, sed singula inscripsi, et unde ac-
 ceperit et quantum et a quo, neque usquam adscripsi Mi-
 lyam ut ullius harum rerum conscium. (31) Est autem
 accusationis quidem hoc initium : « De his accusat Demo-
 sthenes Aphobum : habet meam pecuniam Aphobus, quam
 per tutelam habet, octoginta quidem minas, quam dotem
 matris accepit e testamento patris. » Hæc prima pecunia
 est, qua me fraudatum queror. Testes vero quid dixerunt ?
 « Affirmant se fuisse apud Notharchum arbitrum, quum
 Aphobus Milyam liberum esse confiteretur, a patre Demo-
 sthene manumissum. » (32) Cogitate igitur cum animis
 vestris, num quis aut orator aut sophista aut præstigiator
 tam admirabilis et eloquens exstitisse videatur, ut hoc testi-
 monio probaret ipsius Aphobum habere dotem matris. Et
 quid per Jovem dicens? Confessus est liberum esse Milyam.
 Ergone magis dotem habens? Nihil scilicet magis propter
 hoc quidem videretur. (33) Unde vero hoc ostensum est?
 Primum ejus contutor Therippides pro testimonio dixit se
 illi numerasse, deinde Demon avunculus, et alii, qui aderant,
 affirmarunt istum esse professum, se, ut qui dotem haberet,
 victum matri curaturum. Neque hos excepit, quippe
 quos vera dixisse sciret. Præterea mater in meum et sororis
 productorum capita jurare voluit, istum e testamento patris
 dotem suam accepisse. (34) Eas octoginta minas utrum
 habere eum dicamus necne? utrum propter hos testes esse
 damnatum an propter illos? Ego quidem propter veritatem
 opinor. Harum igitur usumfructum quum decennium per-
 ceperit, ac ne condemnatus quidem eas restituere ausus sit,
 inique secum esse actum seque propter hosce testes conde-
 mnatum dicit. quanquam horum nullus eum habere hanc
 testificatus est.

35. Jam de elocatione et lectorum fabris et ferro, et relicto
 nobis ebore et sororis dote, quam iste interverti sivit,
 ut et ipse tantum de meo haberet, quantum vellet, audite
 et considerate, tum quam jure sit damnatus tum quam
 non necesse fuerit propter ea Milyam torquere. (36) Nam
 de his, quæ condonasti, lex est, quæ verbis apertis jubet
 te æque debere, ac si ipse teneres. quid igitur rei legi
 est cum quæstionibus? De hac autem elocatione, quum et
 socii Xuthi fueritis et pecuniam partiti sitis et tabulas susta-
 leritis, et arbitrato vestro gesseritis omnia, et scripta per-
 dideritis, ut Demon contra vos testatus est, decipitis hos et
 facere fucum studetis. (37) De lectorum autem fabris, si
 correpta pecunia et magno singulatim lucro facto meis ad
 usuram datis, qui et alios prohibere debebas, tum eos sus-
 tulisti e medio, quid tibi prosint testes? Hi enim non testati
 sunt confessum esse te mea ad usuram dedisse et mancipia

δράποδ' ὡς σαυτὸν, ἀλλ' ἐν τῷ λόγῳ τοῦτ' ἔγραψας σύ, κατεμαρτύρησαν δ' οἱ μάρτυρες. (38) Ἀλλὰ μὴν περὶ
 20 γε τοῦ ἐλέφαντος καὶ τοῦ σιδήρου, πάντας ἔγωγέ φημι
 τοὺς οἰκέτας εἰδέναι τοῦτον πωλοῦντα, καὶ παραδοῦναι
 καὶ τότε καὶ νῦν ἤθελον αὐτῷ τούτων ὄντινα βούλοιο
 λαβῶν βασανίζειν. εἰ τοίνυν φήσει με τὸν εἰδότην οὐκ
 25 εἰθέλοντα δοῦναι, τοὺς οὐκ εἰδότες ἐκδιδόναι· πολὺ δὲ
 μᾶλλον αὐτῷ παραλαβεῖν φανήσεται προσήκον. εἰ
 γάρ, ὅς ὡς εἰδότες ἐξεδίδουν ἐγώ, μὴδὲν ἔχειν ἔφασαν
 τούτων αὐτόν· ἀπήλλακτο δὴ πούθεν ἂν τῆς αἰτίας. (39)
 Ἀλλ' οὐχὶ τοιοῦτόν ἐστιν, ἀλλὰ σαφῶς ἂν ἐξηλέγχθη
 856 πωλῶν καὶ τὴν τιμὴν κεκομισμένος. διόπερ τοὺς
 δημολογουμένους δούλους παραβάς τὸν ἐλευθέρον ἤξιου
 βασανίζειν, ὃν οὐδ' ἔσθιν παραδοῦναι, τὸ πρᾶγμα οὐκ
 ἄγειν εἰς ἐλεγχον ζητῶν, ἀλλὰ μὴ παραλαμβάνων βου-
 6 λόμενός τι δοκεῖν λέγειν. Περὶ τοίνυν πάντων τούτων,
 πρῶτον μὲν περὶ τῆς προικός, εἴθ' ὑπὲρ ὧν καθυφείκεν,
 εἴθ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων, ἀναγνώσεται τοὺς τε νόμους καὶ
 τὰς μαρτυρίας, ἵν' εἰδῆτε.

ΝΟΜΟΙ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10 40. Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων ἂν γνοίητε, ὅτι δεινὸν
 οὐδ' ὀτιοῦν πέπονθε τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἐκδότος ἐμοῦ
 βασανίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτ' εἰ σκέψασθε. θῶ-
 μεν γὰρ δὴ τὸν Μιλύαν ἐπὶ τοῦ τροχοῦ στρεβλοῦσθαι,
 καὶ τί μάλιστα ἂν αὐτὸν εὖξαιτο λέγειν σκοπιώμεν.
 15 οὐχ, ὅτι τῶν χρημάτων οὐδ' ὀτιοῦν οἶδε τοῦτον ἔχοντα;
 καὶ δὴ λέγει. διὰ τοῦτ' ἄρ' οὐκ ἔχει; πολλοῦ γε δεῖ.
 τοὺς γὰρ εἰδότες καὶ διδόντας καὶ παρόντας μάρτυρας
 παρεσχόμεν ἐγώ. τεκμήριον δὲ καὶ πίστις ἐστὶν οὐκ
 20 εἰ τίς τι μὴ οἶδε τοῦτον ἔχοντα (πολλοὶ γὰρ ἂν εἴεν),
 ἀλλ' εἰ τις οἶδεν. (41) Καταμαρτυρησάντων τοίνυν
 σου τοσοῦτων μαρτύρων τίνι τῶν ψευδομαρτυριῶν
 ἐπισκῆψω; δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχῃς δεῖξαι. καίτοι
 πῶς οὐ σαφῶς σὺ σαυτὸν ἐξελέγχεις, ὅτι ψεύδῃ δεινὰ
 πεπονθέναι φάσκων καὶ τὴν δίκην ἀδίκως ὠφληκέναι
 25 τὸν ἄνθρωπον οὐ παραλαβῶν, ὃς τοὺς ταῦτα μαρτυρή-
 σαντας ἔχειν σε καὶ λαβεῖν, περὶ ὧν ὡς οὐ καταλει-
 φθέντων σοὶ τὸν Μιλύαν ἐξήτει, ἀφήκας τῶν ψευδο-
 μαρτυριῶν; ὅς πολὺ κάλλιον ἦν, εἴπερ ἠδίκησο, διώ-
 κειν. ἀλλ' οὐκ ἠδίκημένος σὺ συκοφαντεῖς.
 857 42. Πολλαχῶθεν μὲν οὖν ἂν τις ἴδοι τὴν σὴν πονηρίαν,
 μάλιστα δ', εἰ περὶ τῆς διαθήκης ἀκούσειεν. τοῦ γὰρ
 πατρός, ὃ ἄνδρες δικασταί, τὰ καταλειφθέντα πάντ'
 ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, καὶ τὸν οἶκον ὅπως μισθώ-
 6 σουςι, ταύτην μὲν οὐκ ἀπέδωκεν, ἵνα μὴ τὸ πλῆθος
 εὐροίμ'· ἐγὼ τῶν χρημάτων ἐξ αὐτῆς, ὡμολόγει δὲ κε-
 κτῆσθαι ταῦθ', ἃ μάλιστα οὐχ οἶον τ' ἦν ἐξάρνω γενέσθαι
 διὰ τὴν περιφάνειαν. (43) Ἦν δὲ ταῦθ', ἃ γεγράφθαι
 10 φησὶν ἐν τῇ διαθήκῃ: δύο μὲν τάλαντα Δημοφῶντα λαβεῖν
 εὐθύς, τὴν δ' ἀδελφήν, ὅταν ἡλικίαν ἔχη (τοῦτο δ' ἡμελ-
 λαν εἰς ἔτος δέκατον γενέσθαι), τοῦτον δ' ὀδομήκοντα
 μνᾶς καὶ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τὴν οἰκίαν οἰ-
 κῶν, Θηριππίδην δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς λαβόντα καρ-

ad te recepisse, sed tu in rationibus hoc scripsisti, testes
 autem confirmarunt. (38) De ebore porro et ferro, dico
 ego famulos omnes scire istum vendidisse, eique et tum et
 nunc quemcunque eorum vellet, ad questionem dare vole-
 bam. Quod si me eum, qui sciret, concedere noluisse,
 eos, qui nescirent, voluisse dicet tradere; multo profecto
 magis eos illi accipiendos fuisse apparebit. nam si illi,
 quos ut conscios ego tradere volebam, eum horum nihil
 habere dixissent, omni jam utique crimine liberatus esset.
 (39) Verum non ita est, sed clare convictus fuisset se et
 vendidisse et pretium recepisse. eaque de causa præteritis
 iis, quos constabat esse servos, liberum torquere studebat,
 quem nec fas tradere erat, non rei comperendæ studiosus,
 sed id quærens, ut eo non accepto aliquid dicere videretur.
 De his igitur omnibus, primum de dote, deinde de iis,
 quæ condonavit, post de ceteris ut certi atis, et leges
 vobis et testimonia recitabit.

LEGES. TESTIMONIA.

40. Neque vero ex his solum cognoscetis nullam ei factam
 injuriam eo quod hominem ad quæstiones non dederim,
 sed etiam si ipsam rem consideretis. Ponamus sane Mi-
 liyam in rota (tympano) torqueri, et quid ab eo dici optarit
 potissimum, spectemus. nonne hoc, se nescire, istum
 ullam habere partem pecuniæ? Esto, dicat. propterea-
 ne nullam habet? multum certe abest. eos enim ego testes
 adduxi, qui et sciunt et dederunt et interfuerunt. Argu-
 mentum vero et probatio est, non si quis istum aliquid habere
 nesciat (tales enim fuerint multi), sed si quis sciat. (41)
 Quum vero tot testes in te dixerint testimonium; quem-
 nam falsi testimonii accusavisti? ostende. at ostendere non
 potes. An non igitur ipse te mendacii arguis, dum injuria
 te affectum et iniquo circumventum esse iudicio clamitas,
 quod hominem non acceperis, qui testatos habere te et
 accepisse ea, de quibus tanquam non relictis Milyam tibi
 postulabas, falsi testimonii reos non feceris? quos longe
 honestius fuisset, si læsus esses, persequi. Sed læsus a
 nemine tu calumniatorem agis.

42. Ac multis modis tua perspicitur improbitas, in-
 primis autem, si de testamento aliquid referatur. Quum
 enim, iudices, pater omnia relicta testamento inscripserit,
 et patrimonium elocari jusserit; id non reddidit, ne ego
 multitudinem facultatum inde intelligerem, ea vero possi-
 dere se confessus est, quæ ita manifesta sunt, ut negari mi-
 nime possint. (43) Hæc autem fuere quæ perscripta in tes-
 tamento esse diceret: Demophonti accipienda duo talenta
 statim, sororem ducendam, ubi adolevisset (idque decennio
 post futurum erat), isti octoginta minas et matrem meam
 et sedes inhabitandas, Therippidi septuaginta minarum

15 πώσασθαι, τῶς ἀνὴρ ἐγὼ γινοίμην. τὰ δ' ἄλλα, ὅς
 ἔμοι χωρὶς τούτων καταλείβη, καὶ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον
 ἠφάνιζεν ἐκ τῆς διαθήκης, οὐ συμφέρον αὐτῷ νομιζῶν
 ταῦτ' ἐπιδειχθῆναι παρ' ὑμῖν. (44) Ἐπειδὴ τοίνυν
 ὁμολόγηθ' ὑπ' αὐτοῦ τούτου τὸν πατέρ' ἡμῶν τελευ-
 20 τῶντα τοσοῦτον ἀργύριον τούτων ἐκάστῳ δοῦναι· τε-
 κμήριον οἱ δικάζοντες τότε τὰς ὁμολογίας ἐποίησαντο
 ταύτας τοῦ πλῆθους τῶν χρημάτων. ὅστις γὰρ ἀπὸ
 τῶν ὄντων τέτταρα τάλαντα καὶ τρισχίλιας προίκα καὶ
 δωρεὰν ἔδωκε, φανερόν ἦν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας ἀλλὰ
 25 πλέον ἢ διπλασίας, ἧς ἔμοι κατέλιπε, ταῦτ' ἀπέπλεον.
 (45) Οὐ γὰρ ἂν ἐδόκει τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητα βούλεσθαι
 καταστῆσαι, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας ἐτι πλουσιω-
 τέρους ποιῆσαι ἐπιθυμεῖν, ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πλῆθους τῶν
 858 ἔμοι καταλειπομένων Θηριππίδῃ τε τὰς ἑβδομήκοντα
 μνᾶς καὶ Δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα, οὕτω μέλλοντι
 τῇ ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικήσειν, καρποῦσθαι δοῦναι.
 Ταῦτα δὴ τὰ χρήματ' οὐδαμῶς παραδοὺς ἐφάνετο, οὐδ'
 5 ἐλάττω μικροῖς, ἀλλὰ τὰ μὲν ἀνηλωκέναι, τὰ δ' οὐ
 λαβεῖν ἔφη, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ τὸν δεῖν ἔχειν,
 τὰ δ' ἔνδον εἶναι, τὰ δὲ πάντα μᾶλλον ἢ, ἔπου παρῆ-
 δωκεν, εἶχε λέγειν.

46. Περὶ δὲ τοῦ μὴ καταλειφθῆναι τὰ χρήματ'
 ἔνδον βούλομαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδειξάμενος. τοῦ-
 10 τὸν γὰρ τὸν λόγον καθέεικεν, ἐπειδὴ τὰ χρήματα μὲν
 πᾶλλ' ἀπέφηνεν ὄντα, οὐκ εἶχε δ' ἐπιδειξάμενος ταῦθ' ὡς
 ἀποδεδωκεν, ἢ ἐξ εἰκότος οὐδὲν προσῆκον ἡμῖν φανῆ
 κομιζέσθαι τὰ γ' ὄντα παρ' ἡμῖν. (47) Εἰ μὲν τοίνυν
 15 ὁ πατὴρ ἠπίσται τούτοις· δῆλον ὅτι οὐτ' ἂν τᾶλλ' ἐπέ-
 τρεπεν οὐτ' ἂν ἐκεῖν' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς ἔφραζεν.
 ὥστε πόθεν ἴσασιν; εἰ δ' ἐπίστευεν· οὐκ ἂν δήπου τὰ
 μὲν πλείστ' αὐτοῖς τῶν χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ
 ἂν κυρίους ἐποίησεν, οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητρὶ μου ταῦτα
 φυλάττειν παρέδωκεν, αὐτῇ δὲ ταύτην ἐνὶ τῶν ἐπιτρό-
 20 πῶν τούτῳ γυναῖκ' ἠγγύησεν. οὐ γὰρ ἔχει λόγον ὁ-
 σῆσαι μὲν τὰ χρήματα δι' ἐκείνης ζητεῖν, ἕνα δὲ τῶν ἀπι-
 στουμένων ταύτης κάκεινων κύριον ποιεῖν. (48) Ἐτι
 δὲ τοῦτον, εἰ τι τούτων ἀληθὲς ἦν, οἴεσθ' οὐκ ἂν αὐτῇ
 λαβεῖν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς; ὅς τὴν μὲν προίκα
 25 αὐτῆς ἤδη, τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἔχων ὡς αὐτῇ συνοι-
 κήσων, τὴν Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρ' ἔγημε δι'
 αἰσχροκερδία, ἵνα πρὸς αἷς εἶχε παρ' ἡμῶν, ἐτέρας
 ὀγδοήκοντα μνᾶς λάβοι παρ' ἐκείνου. τετάρων δὲ τα-
 λάντων ἔνδον ὄντων καὶ ταῦτ' ἐκείνης ἐχούσης, ὡς ὀβ-
 859 τῶς φησιν, οὐκ ἂν ἠγεῖσθ' αὐτὸν καὶ ἐπιδραμεῖν,
 ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον; (49) Ἡ τὴν
 μὲν φανεράν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν πολλοὶ συνήδεσαν
 ὅτι καταλείβη, μετὰ τῶν συνεπιτρόπων οὕτως αἰσχροῶς
 5 διήρπασεν, ὧν δ' οὐκ ἠμέλειθ' ὑμεῖς ἴσασθαι μάρτυ-
 ρες ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν; καὶ τίς ἂν πιστεύ-
 σαιεν; Οὐκ ἔστι ταῦτα, ὧ ἀνδρες δικασταί, οὐκ ἔστιν.
 ἀλλὰ τὰ μὲν χρήματα, ὅσα κατέλιπεν ὁ πατὴρ, ἐκείνῃ
 10 τῇ ἡμέρᾳ κατωρύττετο, ὅτ' εἰς τὰς τούτων χεῖρας ἦλ-
 θεν, οὗτος δ' οὐκ ἔχων ἂν εἰπεῖν, ἔπου τι τούτων ἀπέ-

usumfructum percipiendum, dum ego vir factus essem.
 cetera vero, quæ mihi præter hæc relicta sunt, et patri-
 monii elocationem e testamento delevit, quod sibi ea ostendi
 apud vos utile non putabat. (44) Quum igitur ipse confes-
 sus esset patrem nostrum moriturum tantum argenti horum
 cuique legasse, iudices tum ex hisce confessionibus conje-
 cturam ceperunt de magnitudine pecuniæ. qui enim de suis
 facultatibus quatuor talenta et ter mille drachmas doti ac
 dono dederat, eum apparebat non de parvis opibus, sed
 duplo majoribus quas mihi reliquit, illa detraxisse. (45)
 Neque enim iis videbatur fortasse voluisse me filium ad
 egestatem redigi, istos autem jam antea divites, locuple-
 tiores etiam effici studuisse, sed propter eorum quæ mihi
 relinquebantur copiam et Therippidi septuaginta minas et
 Demophonti duo talenta, quanquam sororem meam nondum
 ducturo, fruenda dedisse. Eam igitur pecuniam nusquam
 eum mihi reddidisse apparebat, nec paulo minorem, sed
 aliam dicebat esse insumptam, aliam non acceptam, aliam
 ignotam sibi, aliam habere alium, aliam domi repositam,
 omnia quidvis potius, quam ubi reddidisset, dicere poterat.

46. De pecunia autem domi non relicta, palam vobis
 ostendam eum mentiri. hanc enim rationem atulit, quia
 pecuniam esse magnam indicavit, sed ostendere non pote-
 rat hæc se reddidisse, ut, quod perspicuum est, nos ea re-
 petere non deceat, quæ domi reposita habeamus. (47)
 Quod si pater diffusus fuisset istis; non utique cetera illis
 commisisset, neque illa relicta iis narrasset. unde igitur
 scirent? sin fidem habebat; haud utique maximam quidem
 opum partem in manus iis tradidisset, reliquas autem
 eorum potestate exemisisset, neque quom eas matri meæ
 servandas dedisset, ipsam hanc unam e tutoribus, isti, ux-
 orem despondisset. nulla enim afferri ratio potest, cur
 pecuniam per illam servari studuerit, et unius ex iis, qui-
 bus diffideret, potestati tum ipsam tum pecuniam dedi-
 tam voluerit. (48) Præterea istum, si quid horum verum
 esset, non putatis accepturum fuisse matrem a patre da-
 tam? qui quum dotem ejus jam, octoginta minas, ut eam
 ducturus teneret, Philonidis Melitensis filiam duxit avari-
 tiæ sordibus impulsus, ut ad eas, quas a nobis habebat,
 octoginta minas, totidem ab illo acciperet. quod si qua-
 tuor talenta domi fuissent eaque, ut iste ait, illa habuisset;
 nonne eum etiam accursurum putatis, ut illis una cum ipsa
 potiretur? (49) Aut quum manifestas opes, quas et ve-
 strum complures sciebant esse relictas, cum ceteris tuto-
 ribus adeo flagitiose diripuisset; ab iis, quarum vos testes
 futuri non essetis, potestate nanciscendi data fuisset tem-
 peraturus? quis vero credat? Non ita est, iudices, non
 ita est. sed pecunia, quam reliquit pater, illo die defossa
 est, quum in istorum manus perveniret, iste autem quia
 dicere non posset, ubi quicquam reddiderit, ut ego divet

δωκεν, ἔν' εὐπορος εἶναι δοκῶν μηδενὸς τύχῃ παρ' ἑμῶν ἔλεου, τοῦτοις χρῆται τοῖς λόγοις.

50. Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν, οὐκ ἐνδέχεται δέ μοι, τῷ μάρτυρι τοῦ κινδύου περὶ τῆς ἐπιτιμίας ὄντος, περὶ ὧν αὐτὸς ἠδίκημαι λέγειν. Ἀλλὰ βούλομαι πρόκλησιν ἑμῖν ἀναγνώ-
15 ναι. γνώσεσθε γὰρ ἐξ αὐτῆς ἀκούσαντες, τὰ μεμαρτυρημέν' ὡς ἔστιν ἀληθῆ, καὶ τὸν Μιλύαν ἔτι νῦν περὶ
20 πάντων φησὶν ἐξαιτεῖν, τὸ δὲ πρῶτον ὑπὲρ τριάκοντα μόνων μῶν ἐξήτει, καὶ προσέτι ζημιούται κατὰ τὴν μαρτυρίαν οὐδέν. (51) Ἐγὼ γὰρ πανταχῆ τοῦτον ἐξελέγξαι βουλόμενος, καὶ τὰς τέχνας αὐτοῦ καὶ τὰς πα-
25 νοουργίας ἐμφανεῖς ἑμῖν καταστήσαι πειρώμενος, ἤρῳ μὴ αὐτὸν πῶς εἴη τὰ χρήματα τὸ πλῆθος, καθ' ἃ τὸν Μιλύαν ὡς συνειδὸτ' ἐξήτησεν. οὗτος δὲ ψευδάμενος περὶ πάντων ἔφησεν. (52) « Περὶ μὲν τοίνυν ἡ ἐφην ἐγὼ ἡ τούτου παραδώσω σοι τὸν ἔχοντα τάντιγραφε, ὡς σύ με προῦκαλέσω. προουμώσαντος δέ μου τὸν ἀν-
860 θρωπον ὡς ὠμολόγησας ἐλευθερον εἶναι καὶ κατὰ Δῆμμωνος ἐμαρτύρησας, ἂν ἀπομώσης τάναντία τούτων κατὰ τῆς θυγατρὸς ἀφήμι σοι πάνθ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐξαι-
5 τήσας φανῆς τὸ πρῶτον βασανιζομένου τοῦ παιδὸς, καὶ τοσοῦτῃ σοι γενέσθω τὸ τίμημ' ἑλαττον ὢν ὧφλες, καθ' ἃ τὸν Μιλύαν ἐξήτησας, ἵνα μηδὲν ζημιωθῆς παρὰ τοὺς μάρτυρας. » (53) Ταῦτ' ἐμοῦ προκαλεσαμένου πολλῶν παρόντων οὐκ ἂν ἔφη ποιῆσαι. καίτοι, ὅστις
10 αὐτὸς αὐτῶ ταῦτ' ἔφυγε δικάσαι· πῶς ὑμᾶς χρῆ τοὺς ὁμωμοκότας τούτῃ πειθομένους καταγνώναι τῶν μαρτύρων, ἀλλ' οὐ τούτον ἀναίσχυντότατον πάντων ἀνθρώπων εἶναι νομίζεις; Ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

15

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

54. Οὐ τοίνυν ἐγὼ μὲν ταῦθ' ἔτοιμος ἦν, οἱ δὲ μάρτυρες οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ εἶχον, ἀλλ' ἐκαίνοι παρασησάμενοι τοὺς παῖδας, ὑπὲρ ὧν ἐμαρτύρησαν, πίστιν ἐπιθεῖναι ἠθέλησαν κατ' ἐκαίνων. ὁ δ' οὐτ' αὐτῶ,
20 οὐτ' ἐκαίνοις, οὐτ' ἐμοὶ δοῦναι τὸν ὄρκον ἠξίωσεν, ἀλλ' ἐπὶ λόγοις μεμηχανημένοις καὶ μάρτυσιν οὐ τάλῃθι μαρτυρεῖν εἰθισμένους τὸ πρῶγμα καταστήσας ἐλπίζει βραδίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν. Ἀδῆ οὖν αὐτοῖς καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

25

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

55. Πῶς οὖν ἂν τις σαφέστερον ἐξελέγξει συκοφαντουμένους ἡμᾶς καὶ καταμεμαρτυρημένον τάλῃθι καὶ τὴν δίκην δικαίως ὠφλημένην, ἢ τούτον τὸν τρόπον
861 ἐπιδικεῖν οἰκέτην τὸν τὴν μαρτυρίαν γράφοντ' οὐκ ἐβελήσαντα τούτον βασανίζειν περὶ αὐτῶν τῶν μεμαρτυρημένων, Ἀἴσιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ταῦτα μεμαρτυρηκότα, ἃ φησιν εἶναι ψευδῆ, (56) τούτον αὐτὸν ταῦτα τοῖς μάρτυσιν ὅς διώκει μεμαρτυρηκότα μοι κατὰ
8 Δῆμμωνος ὄντος αὐτῶ θεοῦ καὶ συνεπιτρόπου, τὰς θεοραπαίνας οὐκ ἐβελήσανθ' ὑπὲρ τοῦ τὸν ἀνθρωπον ἐλευ-

videar neque ullam a vobis misericordiam impetrem, hisce verbis utitur.

50. Quanquam autem multa habeo etiam alia, quae in isto accusarem, non tamen spatium datur, quum testis agatur dignitas, injurias mihi ipsi factas commemorandi. Sed provocationem vobis legam, qua audita testimonia ejus vera esse cognoscetis, et eum nunc asserentem a se Milyam posci propter omnia, initio propter triginta minas solas poposcisse, atque insuper hoc testimonio nihil laedi. (51) Ego ut omnibus modis istum convincerem, et dolos ejus et calliditates vobis aperirem, interrogavi eum, quanta esset pecuniae magnitudo, propter quam Milyam ut conscium postularef. Is vero mentitus, propter omnia inquit. (52) « De hoc quidem igitur, inquam ego, tradam tibi illum qui exempla habet, quemadmodum tu me provocasti. quum autem ante juravero te confessum esse hominis (Milyae) libertatem teque in Demonem testatum esse, si in filiae tuae caput juraveris contraria horum; remitto tibi omnia, propter quaecunque te primum eum postulasse constabit e quaestione pueri, et tantum tibi de eorum aestimatione, quorum damnatus es, detrahiam, quantum id est, ob quod Milyam postulaesti, ut tibi testes fraudi ne sint. » (53) Haec quum ei praesentibus multis spondissem; facturum sese negavit. Quum ipse igitur hoc jus sibi dicere recusarit; qui convenit vos juratos ab isto adduci, ut testes condemnatis, et non istum potius omnium hominum esse impudentissimum existimare? Ac me vera loqui, voca harum rerum testes.

TESTES.

54. Neque vero quum ego haec promptly offerrem, testes aliter animati erant, sed hi adductis liberis confirmare quae dixerant, jurando in illorum capita voluerunt. At iste neque ipsi neque illis neque mihi deferre jusjurandum voluit, sed summa rerum in callide confictis verbis et testibus non vera testari solitis collocata spem concepit, se vobis facile daturum esse verba. Cape igitur his hoc quoque testimonium.

TESTIMONIUM.

55. Qua ratione quisquam apertius ostenderet et nobis fieri calumniam et tum vero testimonio tum justo judicio aliquem convictum et damnatum, quam si hoc modo ostendit, istum noluisse servum testimonii scribam, subjicere quaestioni de ipsis testificationibus, Aesium fratrem ejus ea testatum esse, quae dicit esse falsa, (56) istum ipsum eadem testatum, quae alii testes, mihi in Demonem suum avunculum et administrationis collegam, noluisse eum ancillas de hominis libertate torquere, matrem meam fidem

θερον εἶναι βασανίζειν, τὴν μητέρα τὴν ἑμαυτοῦ πίστιν
περὶ τούτων ἐπιθεῖναι καθ' ἡμῶν ἐθέλουσαν, τῶν ἄλλων
οἰκετῶν οὐκ ἐθέλοντα τοῦτον παραλαμβάνειν οὐδένα τῶν
10 πάντ' εἰδόντων μάλλον, ἢ Μιλύας, τῶν μαρτύρων οἱ κα-
τεμαρτύρουσι χρήματα· ἔχειν αὐτὸν οὐδενὶ τῶν ψευδομαρ-
τυριῶν ἐπεσημμένον, (57) τὴν διαθήκην οὐκ ἀποδόντα,
οὐδὲ τὸν οἶκον μισθώσαντα τῶν νόμων κελυόντων, πίστιν
15 ἐπιθεῖναι προομνύντος ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων, ὥστ'
ἀφείσθαι τοῦτον τῶν χρημάτων, καθ' ἃ τὸν Μιλύαν
ἐξήγησεν, οὐκ οἰθηθέντα δεῖν; μὰ τοὺς θεοὺς, ἐγὼ μὲν
οὐκ ἂν ἔχοιμι ἐπιδείξειν ταῦτ' ἀκριβέστερον ἢ τοῦτον
20 ταψευδόμενος καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων μηδὲν ζημιούμε-
νος καὶ τὴν δίκην δικαίως ὠφληκῶς ὁμῶς ἀναισχυντεῖ.
(58) Καὶ εἰ μὲν μὴ καὶ παρὰ τοῖς αὐτοῦ φίλοις καὶ
παρὰ τῷ δαιτητῇ προεγνωσμένος ἀδικεῖν τούτους
ἐποίειτο τοὺς λόγους· ἦττον ἂν ἦν ἄξιον θαυμάζειν.
25 νῦν δ' ἐπιτρέψαι με πείσας Ἀρχενέω καὶ Δρακον-
τίδῃ καὶ Φάνω τούτῳ τῷ νῦν ὑπ' αὐτοῦ φεύγοντι
τῶν ψευδομαρτυριῶν, τούτους μὲν ἀφήκεν ἀκούσας
αὐτῶν ὅτι, εἰ μεθ' ὅρκου ταῦτα δαιτησοῖσι, κα-
30 2ταγώσονται τὴν ἐπιτροπὴν, ἐπὶ τὸν κληρωτὸν δὲ
δαιτητῆν ἔλθων καὶ οὐδὲν ἔχων ἀπολύσασθαι τῶν ἐγ-
κεκλημένων ὧφλε τὴν δίκαιαν. (59) Οἱ δικασταὶ δ'
ἀκούσαντες, εἰς οὓς ἐφῆκε, ταῦτα καὶ τοῖς τούτου φί-
5 λοῖς καὶ τῷ δαιτητῇ περὶ αὐτῶν ἔγνωσαν καὶ δέκα
ταλάντων ἐτίμησαν, οὐ μὰ Δί' οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν
ὠμολόγησεν εἶναι ἐλεύθερον (τοῦτο μὲν γὰρ οὐδὲν ἦν),
ἀλλ' ὅτι πεντεκαίδεκα ταλάντων οὐσίας μοι καταλει-
φθείσης τὸν μὲν οἶκον οὐκ ἐμίσησθε, δέκα δ' ἔτη μετὰ
10 τῶν συνεπιτρόπων διαχειρίσας πρὸς μὲν τὴν συμμο-
ρίαν ὑπὲρ παιδὸς ὄντος ἐμοῦ πέντε μνᾶς συνετάξατ' εἰς-
φέρειν, ὅσον περ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τὰ μέγιστα
κεκτημένοι τιμήματ' εἰσέφερον, (60) χρόνον δὲ τοσοῦτον
τὰ χρήματα ταῦτ' ἐπιτροπεύσας, ὑπὲρ ὧν τηλικαύτην
15 αὐτὸς εἰσφορὰν ἤξιον εἰσφέρειν, ἐμοὶ μὲν τὸ καθ' αὐτὸν
οὐδ' εἰκοσι μνῶν ἄξια παρέδωκε, μετὰ δ' ἐκείνων δια-
τὰ κεφάλαια καὶ τὰς ἐπικαρπίας ἀπεστέρηκεν. Θέντες
οὖν οἱ δικασταὶ τοῖς πᾶσι χρήμασιν οὐκ ἐφ' ὅσῳ μι-
20 σθοῦσι τοὺς οἴκους τόκον, ἀλλ' ὅς ἦν ἐλάχιστος, εὔρον τὸ
σύμπαν πλεόν ἢ τριάκοντα τάλαντ' αὐτοὺς ἀποστε-
ροῦντας. διὸ τούτῳ τῶν δέκα ταλάντων ἐτίμησαν.

his de rebus nostro cum periculo firmare voluisse, istam
reliquorum servorum nullum admittere voluisse, qui omnia
melius sciverunt quam Milyas, nulli testimonium, qui eum
habere pecuniam asseruerant, falsi testimonii diem dixisse,
(57) testamentum non reddidisse nec patrimonium elocasse,
quum leges jubeant, firmantibus fidem me et testibus jure-
jurando ante dando, ut remitteretur ei pecunia, propter
quam Milyam postulasset, faciendum esse noluisse? Ego
per deos hæc ostendere non possim accuratius, quam hoc
modo. Quamquam autem et ita manifeste in testes mentitur
et e rebus ipsis nihil damni faceret et justo est judicio dam-
natus; tamen impudenter tergiversatur. (58) Nisi prius
et per suos amicos et per arbitrum damnatus injuriæ his
verbis uteretur; minus esset mirandum. Nunc quum mihi
persuasisset, ut Archeneo et Dracontidi et Phano huic,
quem nunc falsi testimonii reum fecit, rem permitterem;
eos quidem missos fecit, ubi ex iis audierat, si cum jure-
jurando de hac re arbitri essent, se eum tutelæ damnaturos
et ad sortito datum arbitrum abiit, quumque nullum cri-
men diluere posset, arbitri est sententia damnatus. (59)
Judices autem, ad quos rem remissit, eadem, quæ et ejus
amici et arbiter, de ea cognoverunt et mulctam decem talen-
tis æstimarunt, non per Jovem quod liberum esse Milyam
dixisset (hoc enim nihil ad causam atinebat), sed quod re
quindecim talentum mihi relicta, nec patrimonium elocarat,
et eo decennium cum collegis tractato, pro me, dum puer
essem, ad Symmoriæ quinas minas inferendas censue-
rat, quantum Timotheus Cononis filius, et alii maximos
census possidentes inferebant, (60) sed quod hac pecunia
tam diu administrata, pro qua ipse tantum tributum esse
inferendum censuerat, mihi pro sua portione ne viginti
quidem minis æstimanda reddiderat, unaque cum contuto-
ribus tum sorte tota tum usura fraudarat. Posita igitur,
judices, totius pecuniæ usura, non ea quanti patrimonium
elocari solet, sed quæ minima est, repererunt me ab iis
amplius triginta talentis fraudari. propterea istum decem
talis condemnarunt.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ

ΕΞΟΥΛΗΣ Α.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

863 Ἄφοβος, μιλῶντος αὐτῷ Δημοσθένους τὰς τῆς ἐπιτροπῆς
δικὰς λαγχάνειν, ἔφημεν Ὀνήτορος ἀδελφὴν ἐκδοθεῖσαν αὐτῷ
ὑπὸ Τιμοκράτους τοῦ προτέρου ἀνδρός, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐπίκλη-
5 ρον λαμβάνειν ἤμελλε. Μετὰ δὲ ταῦτα Ὀνήτωρ, ἥδη φεύγον-
τος Ἄφοβου τὴν τῆς ἐπιτροπῆς δικὴν, ὡς ὁ ῥήτωρ ἀποδείκνυσι,
πλασάμενος ἀπόλειψιν τὴν ἀδελφὴν παρ' ἐκτὸν ἀπήγαγεν.
Ἐπεὶ δὲ Ἄφοβος ἐάλω· ἐπὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τὸν ῥήτορα ἀφι-
10 κνούμενον καὶ εἰς τὰ χωρία εἰσιόντα ἐξήλασεν Ὀνήτωρ, φά-
σκων τῆς ἀδελφῆς εἶναι τὰ χωρία, εἰς τὴν προῖκα ἀποτιμηθέντα.
Διόπερ ἐξούλης αὐτῷ δικάζεται ὁ Δημοσθένης, ὡς ἐκ τῶν
Ἄφοβου πρότερον, νῦν δὲ ἑαυτῷ γεγενημένων ἐξεληλαμένος,
15 φάσκων οὐκ εἰληφέναι τὴν προῖκα Ἄφοβον, ἀλλὰ τὴν γυναῖκα
μόνον. τὴν γὰρ προῖκα μὴ βουληθῆναι Ὀνήτορα δοῦναι, διότι
κινδυνεύοντα τὸν Ἄφοβον ἑώρα καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. Νῦν
οὖν, φησί, πλαστῆ μὲν ἡ ἀπόλειψις, ὑπὲρ δὲ ὧν οὐκ εἰληφεν
20 Ἄφοβος, τὸ χωρίον ἀποτετμήηται· ἐπ' ἀποστερήσει τῶν ἐμῶν.
Τὸ δὲ τῆς ἐξούλης ὄνομα Ἀττικόν. ἐξέλλειν γὰρ ἔλεγον τὸ ἐξω-
θεῖν καὶ ἐκβάλλειν βίβλιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ Α.

864 1. Περὶ πολλοῦ ποιούμενος, ὧ ἀνδρες δικασταί,
μήτε πρὸς Ἄφοβόν μοι συμβῆναι τὴν γενομένην δια-
φορὰν μήτε τὴν νῦν οὐσαν πρὸς Ὀνήτορα τουτονί, κη-
δεστὴν ὄντ' αὐτοῦ, πολλὰ καὶ δίκαια προκαλεσάμενος
5 ἀμφοτέρους, οὐδενὸς ἡδυνήθην τυχεῖν τῶν μετρίων,
ἀλλ' εὗρηκα πολλὸ τοῦτον ἐκείνου δυσκολώτερον καὶ
μᾶλλον ἀξίον ὄντα δοῦναι δίκην. (2) Τὸν μὲν γὰρ
οἰόμενος δεῖν ἐν τοῖς φίλοις διαδικάσασθαι τὰ πρὸς ἐμὲ
10 καὶ μὴ λαβεῖν ἑμῶν πείραν οὐχ ὁλός τ' ἐγενομὴν πεί-
σαι, τοῦτον δ' αὐτὸν αὐτῷ κελεύων γενέσθαι δικαστὴν,
ἵνα μὴ παρ' ἑμῖν κινδυνεύσῃ, τοσοῦτον κατεφρονήθην,
ὥστ' οὐχὶ μόνον λόγου τυχεῖν οὐκ ἤξιώθην, ἀλλὰ καὶ ἐκ
τῆς γῆς, ἣν Ἄφοβος ἐκέκτητο, ὅτ' ὠφλίσκανέ μοι τὴν
15 δίκην, ὑβριστικῶς ὑπ' αὐτοῦ πᾶν ἐξεβλήθην. (3)
Ἐπειδὴ οὖν συναπεστέρει με τῶν ὄντων τῷ αὐτοῦ κη-
δεστῇ, πιστεύων τ' εἰς ἑμᾶς εἰς ἐλήλυθε ταῖς ἑαυτοῦ
παρασκευαῖς· ὑπολοιπὸν ἔστιν ἐν ἑμῖν πειρᾶσθαι παρ'
αὐτοῦ τῶν δικαίων τυγχάνειν. Οἶδα μὲν οὖν, ὧ ἀνδρες
20 δικασταί, ὅτι μοι πρὸς παρασκευὰς λόγων καὶ μάρτυ-
ρας οὐ τάληθῆ μαρτυρησόντας ἀγῶν ἔστιν. (4) ὁμῶς
μέντοι τοσοῦτον οἰομαι διοίσειν τῷ δικαιοτέρα τούτου
λέγειν, ὥστ' εἰ καὶ τις ἑμῶν πρότερον τοῦτον ἤγαίτ' εἴ-

DEMOSTHENES.

DEMOSTHENIS

ORATIO ADVERSUS ONETOREM

UNDE VI I.

LIBANI ARGUMENTUM.

Aphobus, Demosthene actionem tutelæ contra eum institu-
turo, duxit Onetoris sororem sibi desponsam a priore marito
Timocrate, quia feminam patrimonii heredem ducturus
erat. Post Onetor, jam reo facto Aphobo tutelæ nomine, ut
orator demonstrat, commentus divortium, sororem ad se ab-
duxit. Damnato autem Aphobo, in bona ejus et fundos inva-
dentem oratorem expulit Onetor, dicens sororis esse fundos,
ob dotem pignori oppositos. Eam ob rem Demosthenes unde
vi cum eo agit, ut de prædiis ab Aphobo prius possessis, nunc
vero suis factis ejectus, dicens, non dotem, sed mulierem
duntaxat Aphobum accepisse, quod Onetor, quum Aphobum
ejusque rem familiarem periclitari videret, dotem ei dare no-
lisset. Nunc igitur commenticium, inquit, est divortium,
fundus autem in meam fraudem propter ea, quæ non accepit
Aphobus, pignori oppositus esse dicitur. Nomen ἐξούλης
(unde vi) Atticum est. ἐξέλλειν enim dicebant extrudere at-
que expellere vi.

DEMOSTHENIS ADVERSUS ONETOREM
OR. I.

1. Etsi, judices, non parum laboravi, ut neque ea,
quæ cum Aphobo mihi fuit, contentio incideret, neque
hæc quæ nunc est adversus Onetorem istum, affinem ejus,
propositis utrique multis et æquis conditionibus, nihil
æqui tamen impetrare potui, sed istum illo multo asperiorum
reperi et pœna multo digniorem. (2) Nam illum quum puta-
rem debere inter amicos mecum transigere controversiam
neque apud vos experiri; adducere quidem non potui.
Istum autem quum juberem ipsum sibi fieri judicem, ut ne
apud vos periclitaretur; ita sum contentus, ut non modo
responsum mihi dare dedignaretur, sed etiam e fundo,
quem præsedit Aphobus quum a me judicio damnaretur,
contumeliose omnino ejecerit. (3) Quum igitur meis me
spoliaret cum affine suo, fretusque opibus suis atque ar-
tificiis ad vos ingressus sit, nobis est reliquum vestro auxi-
lio jus ab eo nostrum consequi. Equidem scio, judices,
contra verborum apparatus et testes non vera testificaturos
esse mihi certamen, (4) sed tamen bonitate causæ me
tanto superiorem eo fore confido, ut, etsi quis vestrum hac-
tenus istum esse improbum non existimavit, tamen vel ex

29

865 ναι μὴ πονηρόν, ἐκ γὰρ τῶν πρὸς ἐμὲ πεπραγμένων
 γνῶσθεσθ' ὅτι καὶ τὸν παρεληλυθότα χρόνον ἐλάνθανεν αὐ-
 τὸν κάκιστος ὢν καὶ ἀδικώτατος ἀπάντων. ἀποδείξω
 γὰρ αὐτὸν οὐ μόνον τὴν προικ' οὐ δεδωκότα, ἥς φησι
 5 νῦν ἀποτετιμῆσθαι τὸ χωρίον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῖς
 ἐμοῖς ἐπιβουλεύσαντα, καὶ πρὸς τοῦτοισι τὴν μὲν γυ-
 ναϊκ' οὐκ ἀπολελοιπυῖαν, ὑπὲρ ἧς ἐξήγαγέ μ' ἐκ ταύ-
 τῆς τῆς γῆς, (6) προϊστάμενον δ' ἐπ' ἀποστερήσει τῶν
 10 ἐμῶν Ἀφόβου καὶ τούτους ὑπομένοντα τοὺς ἀγῶνας,
 οὕτω μεγάλοις τεκμηρίοις καὶ φανεροῖς ἐλέγχοις, ὥςθ'
 ὑμᾶς ἅπαντας εἴσεσθαι σαφῶς ὅτι δικαίως καὶ προση-
 κόντως οὗτος φεύγει ταύτην ὑπ' ἐμοῦ τὴν δίκην. Ὅθεν
 δὲ βῆστα μαθήσεσθε περὶ αὐτῶν, ἐντεῦθεν ὑμᾶς καὶ
 ἐγὼ πρῶτον πειράσομαι διδάσκειν.

6. Ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, πολλοὺς τ' ἄλλους
 15 Ἀθηναίων καὶ τοῦτον οὐκ ἐλάνθανον κακῶς ἐπιτροπευό-
 μενος, ἀλλ' ἦν καταφανὴς εὐθὺς ἀδικούμενος. τοσαῦται
 πραγματεῖαι καὶ λόγοι καὶ παρὰ τῷ ἀρχοντι καὶ παρὰ
 τοῖς ἄλλοις ἐγένονθ' ὑπὲρ τῶν ἐμῶν. τό τε γὰρ πλῆθος
 20 τῶν καταλειφθέντων ἦν φανερόν, ὅτι τ' ἀμίσθωτον τὸν
 οἶκον ἐποίουν οἱ διαχειρίζοντες, ἵν' αὐτοὶ τὰ χρήματα
 καρποῖντο, οὐκ ἀδῆλον ἦν. ὥστ' ἐκ τῶν γιγνομένων
 οὐκ ἔσθ' ὅστις οὐχ ἠγείτο τῶν εἰδῶτων δίκην με λή-
 ψεσθαι παρ' αὐτῶν, ἐπειδὴν τάχιστ' ἀνὴρ εἶναι δοκι-
 25 μασθῆην. (7) Ἐν οἷς καὶ Τιμοκράτης καὶ Ὀνήτωρ
 ταύτην ἔχοντες διετέλεσαν τὴν διάνοιαν. τεκμήριον
 δὲ πάντων μέγιστον : οὗτος γὰρ ἠβουλήθη μὲν Ἀφόβῳ
 δοῦναι τὴν ἀδελφὴν, δρῶν τῆς τ' αὐτοῦ πατρῴας οὐ-
 σίας καὶ τῆς ἐμῆς οὐκ ὀλίγης αὐτὸν κύριον γεγεννημένον,
 866 προσεσθαι δὲ τὴν προικ' οὐκ ἐπίστευσεν, ὥσπερ εἰ τὰ
 τῶν ἐπιτροπευόντων χρήματ' ἀποτίμημα τοῖς ἐπιτρο-
 πευομένοις καθεστάναι νομιζῶν. ἀλλὰ τὴν μὲν ἀδελ-
 φὴν ἔδωκε, τὴν δὲ προικ' αὐτῷ Τιμοκράτης ἐπὶ πέντ'
 5 ὀβολοῖς ὀφειλήσειν ὁμολόγησεν, ᾧ πρότερον ἡ γυνὴ συν-
 οικοῦς' ἐτύγχανεν. (8) Ὁφλόντος δέ μοι τὴν δίκην
 Ἀφόβου τῆς ἐπιτροπῆς καὶ οὐδὲν δίκαιον ποιεῖν ἐθέλον-
 τος, διαλύειν μὲν ἡμᾶς Ὀνήτωρ οὐδ' ἐπεχείρησεν, οὐκ
 ἀποδεδωκῶς δὲ τὴν προικα, ἀλλ' αὐτὸς κύριος ὢν, ὡς
 10 ἀπολελοιπυῖας τῆς ἀδελφῆς καὶ δοῦς κομίσασθαι δ' οὐ
 δυνάμενος, ἀποτιμήσασθαι φάσκων τὴν γῆν ἐξάγειν μ'
 ἐξ αὐτῆς ἐτόλμησεν. τοσοῦτον καὶ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν καὶ
 τῶν κειμένων νόμων κατεφρόνησεν. (9) Καὶ τὰ μὲν
 15 γενόμενα, καὶ δι' ἃ φεύγει τὴν δίκην καὶ περὶ ὧν ὄ-
 σετε τὴν ψῆφον, ταῦτ' ἐστίν, ὡς ἄνδρες δικασταί· παρ-
 ἔξομαι δὲ μάρτυρας, πρῶτον μὲν αὐτὸν Τιμοκράτην,
 ὡς ὁμολόγησεν ὀφειλήσειν τὴν προικα καὶ τὸν τόκον
 ἀπεδίδου τῆς προικῆς Ἀφόβῳ κατὰ τὰς ὁμολογίας,
 20 ἔπειθ' ὡς αὐτὸς Ἀφόβος ὁμολογεῖ κομίσασθαι τὸν τό-
 κον παρὰ Τιμοκράτους. Καὶ μοι λαβὲ τὰς μαρτυ-
 ρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10. Ἐξ ἀρχῆς μὲν τοίνυν ὁμολογεῖται μὴ δοθῆναι
 τὴν προικα μηδὲ γενέσθαι κύριον αὐτῆς Ἀφόβον. δῆ-

ejus in me factis cognituri sitis, etiam praeterito tem-
 pore summam suam improbitatem et injustitiam illum ce-
 lasse. Demonstrabo enim eum dotem non modo non nume-
 rasse, ob quam nunc fundum pignori oppositum esse dicit,
 sed etiam ab initio fortunis meis esse insidiatum, praeterca-
 que mulierem, cujus nomine me e fundo ejecit, non disces-
 sisse a marito, (5) sed eum in fraudem meam Aphobo opem
 ferre et haec judicia subire, adeo magnis signis et perspicuis
 argumentis, ut vos omnes certo cognituri sitis, jure conve-
 nienterque istum hoc a me judicio accusari. Dabo autem
 operam, ut inde capiam docendi exordium, unde vos ne-
 gotium facillime discatis.

6. Fortunas meas, judices, a tutoribus male administrari
 neque istum neque multos alios Atheniensium latuit, sed
 statim patuit, injuriam mihi fieri. adeo multae tractatio-
 nes et disputationes quum apud Archontem tum apud ce-
 teros fiebant de rebus meis. nam et de magnitudine re-
 licti mihi patrimonii constabat, et tutores non elocare do-
 mum, ut ipsi pecunia fruerentur, non obscurum erat.
 quare quicumque illa norant, putabant me, quum primum
 in viros fuissem receptus, poenas esse de eis sumpturum.
 (7) Inter quos et Timocrates et Onetor in ea sententia per-
 petuo fuerunt. quod ita esse, maximo illud argumento
 est, quod iste sororem quidem Aphobo dare voluit non
 modo patriis ipsius, sed et meis non parvis facultatibus po-
 litum videns, dotem autem numerare pertimuit, existi-
 mans tutorum opes pupillis veluti oppigneratas esse.
 ac sororem quidem dedit, sed dotem usura quinque
 obolorum se illi debitum pepigit Timocrates, in cu-
 jus matrimonio mulier prius fuerat. (8) Postquam autem
 me accusante tutelae judicio condemnatus fuit Aphobus nec
 quae justa erant ulla ex parte praestare voluit; dirimere con-
 troversiam nostram Onetor ne conatus quidem est, sed
 quum dotem non numerasset, sed in sua potestate habe-
 ret, tamen, quasi divortium fecisset soror, et ipse dedis-
 set illam, recuperare autem non posset, sibi praedium illud
 oppigneratum esse dictitans, ex eo me exigere non dubi-
 tavit. adeo et me et vos et receptas leges contempnit.
 (9) Ac quae facta sint, et propter quae reus est ac de quibus
 sententiam laturi estis, judices, haec sunt. Exhibebo au-
 tem testes, primum ipsum Timocratem, pepigisse eum se
 debitum dotem, et usuram dotis numerasse Aphobo ex
 pactis, deinde ipsum Aphobum confessum esse se usuram
 a Timocrate accipere. Cape mihi testimonia.

ΤΕΣΤΙΜΟΝΙΑ.

10. Jam confessi initio sunt ipsi non numeratam esse
 dotem nec in sua potestate habuisse Aphobum. patet

25 λον δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων ἑτι τούτων ἐνεχ', ὧν εἴρηκα, ὀφείλειν εἰλοντο μᾶλλον ἢ καταμιξῆσαι τὴν προῖκ' εἰς τὴν οὐσίαν τὴν Ἀφρόβου τὴν οὕτω κινδυνευθήσεσθαι μέλλουσαν. οὐτε γὰρ δι' ἀπορίαν οἷόν τ' εἰπεῖν ὡς οὐκ εὐθὺς ἀπέδωσαν (Τιμοκράτει τε γὰρ ἔστιν οὐσία 867 πλέον ἢ δέκα ταλάντων Ὀνήτορι τε πλέον ἢ τριάκοντα, ὡςτ' οὐκ ἂν διὰ τοῦτο γ' εἶεν οὐκ εὐθὺς δεδωκότες) οὔτε κτήματα μὲν ἦν αὐτοῖς, ἀργύριον δ' οὐκ 5 ἔτυχε παρόν, ἢ γυνὴ δ' ἐχρήρευε, διὸ πρᾶξι ταῦτ' ἠελίχθησαν οὐχ ἅμα τὴν προίκα δίδόντες. (11) ἀργύριον τε γὰρ οὕτοι δανείζουσιν ἄλλοις οὐκ ὀλίγον, συνοικοῦσάν τε ταύτην, ἀλλ' οὐ χηρεύουσιν παρὰ Τιμοκράτους ἐξέδωσαν. ὡςτ' οὐδ' ἂν ταύτην τὴν σκῆψιν εἰκότως αὐτῶν 10 τις ἀποδέξαιτο. (12) Καὶ μὲν δὴ, ὡς ἄνδρες δικασταί, κάκειν' ἂν πάντες ἠμολογήσαιτε, ἑτι τοιοῦτο πρᾶγμα συναλλάττων ὁριστῶν ἔλοιτ' ἂν ἐτέρῳ μᾶλλον ὀφείλειν ἢ κηδεστῇ τὴν προίκα μὴ ἀποδοῦναι. μὴ διαλυσάμενος μὲν γὰρ γίγνεται χρήστης ἀδελος εἴτ' ἀποδώσει δικαίως εἴτε μὴ, μετὰ δὲ τῆς γυναικὸς τάχεινης 15 ἀποδοῦς οικείος καὶ κηδεστής. (13) Ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ ἔστιν ὑποψία τὰ δίκαια πάντα ποιήσας. Ὡςθ' οὕτω τοῦ πράγματος ἔχοντος, καὶ τούτων οὐδὲ καθ' ἐν ὧν εἶπον ὀφείλειν ἀναγκασθέντων, οὐδὲ βουληθέντων ἄν, οὐκ ἔστ' εἰπεῖν ἄλλην πρόφασιν δι' ἣν οὐκ ἀπέδωσαν, 20 ἀλλ' ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν δοῦναι τὴν προῖκ' οὐκ ἐπίστευσαν.

14. Ἐγὼ τοίνυν ἠμολογουμένως οὕτω ταῦτ' ἐξελέγχεον, ὡς οὐδ' ὕστερον ἀπέδωσαν, οἴομαι βραδύως ἐπιδείξιν ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων, ὡςθ' ὑμῖν γενέσθαι 25 φανερόν ἑτι, εἰ μὴ καὶ ἐπὶ τούτοις, ἀλλ' ἐπὶ τῶν διὰ ταχείων ἀποδοῦναι τὰργύριον εἶχον, οὐκ ἂν ποτ' ἀπέδωσαν οὐδ' ἂν προσεῖντο. τοιαύτας ἀνάγκας εἶχεν αὐτοῖς τὸ πρᾶγμα. (15) Δύο μὲν γὰρ ἔστιν ἔτη τὰ μεταξὺ τοῦ συνοικῆσαι τε τὴν γυναῖκα καὶ φῆσαι τούτους πε- 868 ποιῆσθαι τὴν ἀπολειψιν. ἐγῆματο μὲν γὰρ ἐπὶ Πολυζήλου ἀρχοντος Σκιροφοριῶνος μηνός, ἢ δ' ἀπολειψίς ἐγράφη Ποσειδεῶνος μηνός ἐπὶ Τιμοκράτους. ἐγὼ δ' εὐθὺς μετὰ τοὺς γάμους δοκιμασθεὶς ἐνεκάλουν καὶ λό- 5 γον ἀπήτουν, καὶ πάντων ἀποστερούμενος τὰς δίκας ἐλάγχανον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀρχοντος. (16) Ὁ δὲ χρόνος οὗτος ὀφειλῆσαι μὲν ἐνδέχεται κατὰ τὰς ἠμολογίας, ἀποδοῦναι δ' οὐκ ἔχει πίστιν. δε γὰρ διὰ ταῦτ' ἐξ ἀρ- 10 χῆς ὀφείλειν εἰλετο καὶ τόκον φέρειν, ἵνα μὴ κινδυνεύοι ἢ προῖξ μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας, πῶς οὗτος ἂν ἀπέδωκεν ἤδη δίκην φεύγοντος; δε εἰ καὶ τότε ἐπίστευσε, τῆνικαὐτ' ἂν ἀπολαβεῖν ἐζήτησεν. οὐκ ἔνεστι δῆπουθεν, ὡς ἄνδρες δικασταί. (17) Ἀλλὰ μὴν ὡς ἐγῆματο μὲν ἢ 15 γυνὴ καθ' ἐν ἐγὼ λέγω χρόνον, ἀντιδίκου δ' ἡμεῖς ἤδη πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ κατέστημεν, ὕστερον δ', ἢ ἐγὼ τὴν δίκην ἐλαχον, τὴν ἀπολειψιν οὗτοι πρὸς τὸν ἀρχοντ' ἀπεγράψαντο, λαβέ μοι καθ' ἕκαστον ταύτας τὰς μαρτυρίας.

autem etiam e probabilibus propter ea, quæ dixi, eos debere maluisse dotem, quam immiscere in rem familiarem Aphobi sic periclitaturam. nam neque inopiam prætereere possunt, quominus statim dederint (nam et Timocrati res est amplius decem talentorum et Onetori plus quam triginta, quare non propter hoc non statim numerarint), neque possessiones quidem eis erant, pecunia autem præsens non erat, neque mulier vidua vivebat, ut ista facere properarent, dotem non simul numerantes. (11) nam et argenti non parum hi aliis ad usuram dant, et mulierem, quum in matrimonio adhuc esset, necdum a Timocrate dimissam collocarunt. quare neque is prætextus eorum jure ab ullo admittetur. (12) Jam illud etiam, iudices, omnes confiteamini, in tali contractu quemvis malle alteri debere potius, quam affini dotem non reddere. nisi enim solverit, fit debitor, de quo incertum est, utrum bona fide redditurus sit necne, sin una cum muliere dotem numerarit, eo fit necessarius et vere affinis. (13) Nam ubi quæ decuit omnia præstitit, omni suspicione liberatur. Proinde quum ita se res habeat, et istos nihil omnino eorum, quæ dixi, debere coegerit, neque ipsi voluerint; alia causa, cur non reddiderint, dici nulla potest, sed hanc esse causam necesse est, propter quam reddere dotem non ausi fuerunt.

14. Ego igitur extra controversiam hæc ita probans, nec postea eos reddidisse, ipsa rerum gestarum serie me facile ostensurum confido, ut vobis perspicuum fiat, si non etiam his de causis pecuniam retinuissem, sed eo consilio ut paulo post redderent, nunquam fuisse reddituros vel a se amissuros. talem necessitatem iis objecit negotium. (15) Biennium enim est inter nuptias mulieris et divortium, quod perhibent. nam quum Polyzelo archonte mense Scirophorione nupsisset, divortium scriptum est Timocrate Archonte, mense Posideone. Ego vero statim post nuptias in viros receptus (privatim) querens rationes poposci, et quam omnibus fraudarer, jus persecutus sum hoc eodem Archonte. (16) Tempus igitur hoc admittit debitum quidem ex pacto, sed solutio credi non potest. Nam qui principio propterea debere voluit et dare usuram, ut ne dos cum reliquis bonis periclitaretur; is quo pacto reddidisset illo jam accusato? qui etsi tunc credidisset, tum recipere studuisset. Non potest fieri, iudices. (17) Nupsisse autem mulierem eo quo dixi tempore, et interea intercessisse controversiam inter nos, et postquam ego jus persequerer, istos divortium ad Archontem retulisse, singulatim hæc testimonia mihi cape.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μετὰ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄρχοντα Κηφισόδωρος, Χίων. ἐπὶ τοῦτων ἐνεκάλουν δοκιμασθεῖς, ἔλαχον δὲ τὴν δίκην ἐπὶ Τιμοκράτους. Λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

18. Ἀνάγνωθι δὲ καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

25

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τῶν μεμαρτυρημένων ὅτι τὴν προίξ' οὐ δόντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ διασώζειν Ἀφόβῳ τὴν οὐσίαν ταῦτα τολμῶσι πράττειν. οἱ γὰρ ἐν τοσοῦτω χρόνῳ καὶ ὀφειλῆσαι καὶ ἀποδοῦναι καὶ οὐ κομίσασθαι 869 καὶ τὴν γυναῖκα ἀπολιπεῖν καὶ τὸ χωρίον ἀποτιμησασθαι φασι, πῶς οὐ φανερόν ἐκ τοῦ πράγματος ὅτι καταγρωσθένθ' ὑφ' ἑμῶν ἀποστερησαί με ζητοῦσιν; (19) Ὡς δὲ καὶ ἔξ ὧν αὐτὸς οὗτος καὶ Τιμοκράτης καὶ 5 Ἀφοβὸς ἀπεκρίναντο, οὐχ οἴοντ' ἀποδεδοῦσθαι τὴν προίκα, ταῦτ' ἤδη πειράσσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοῦτων ἕκαστον ἠρόμηον πολλῶν ἐναντίον μαρτύρων, Ὀνήτορα μὲν καὶ Τιμοκράτην, εἰ 10 τινες εἰεν μάρτυρες ὧν ἐναντίον τὴν προίξ' ἀπέδωκαν, αὐτὸν δ' Ἀφοβὸν, εἰ τινες παρήσαν ὅτ' ἀπελάμβανεν. (20) Καὶ μοι πάντες ἀπεκρίναντο καθ' ἕκαστον ὅτι οὐδεὶς μάρτυς παρείη, κομίζοιτο δὲ λαμβάνων καθ' ὁποσοῦν δέοιτ' Ἀφοβὸς παρ' αὐτῶν. Καίτοι τῷ τοῦθ' 15 ἑμῶν πιστόν, ὡς ταλάντου τῆς προικὸς οὐσῆς ἀνευ μαρτύρων Ὀνήτωρ καὶ Τιμοκράτης Ἀφόβῳ τοσοῦτον ἀργύριον ἐνεχείρισαν; ᾧ μὴ ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ πολλῶν μαρτύρων ἀποδοῦναι εἰκὴ τις ἂν ἐπίστευσεν, ἦ', εἰ τις γίγνοιτο διαφορά, κομίσασθαι βραδύως παρ' αὐτοῦ δύνηται. (21) Μὴ γὰρ ὅτι πρὸς τοῦτον τοιοῦτον ὄντα, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἄλλον οὐδ' ἂν εἷς οὐδένα τοιοῦτον συνάλλαγμα ποιούμενος ἀμαρτύρως ἂν ἐπραξεν. ἀλλὰ τῶν τοιούτων ἕνεκα καὶ γάμους ποιούμεν καὶ τοὺς ἀναγκαιοτάτους παρακαλοῦμεν, ὅτι οὐ πάρεργον, 25 ἀλλ' ἀδελφῶν καὶ θυγατέρων βίους ἐγχειρίζομεν, ὑπὲρ ὧν τὰς ἀσφαλείας μάλιστα σποποῦμεν. (22) Εἰκὸς τοίνυν καὶ τοῦτον, ὧν περ ἐναντίον ὀφείλειν ὠμολόγησε καὶ τὸν τόκον ὀσειν, τῶν αὐτῶν τοῦτων παρόντων διαλύσασθαι 870 πρὸς Ἀφοβὸν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἀπέδίδου τὴν προίξ' αὐτῷ. τοῦτον μὲν γὰρ τὸν τρόπον πράξας ἰδίου τοῦ πράγματος ἀπηλλάττετο, μόνος μόνῳ δ' ἀποδίδους τοὺς ἐπὶ 5 ταῖς ὀμολογίαις παραγενομένους ὡς κατ' ὀφείλοντος ἀνατοῦ μάρτυρας ὑπελείπετο. (23) Νῦν τοίνυν τοὺς μὲν ὄντας οἰκείους καὶ βελτίους αὐτῶν οὐκ ἠδύναντο πείσαι τὴν προίξ' ἀποδεδομένας σφᾶς μαρτυρεῖν, ἐτέρους δ' εἰ παρεῖχοντο μάρτυρας μὴδὲν γένει προσήκοντας, οὐκ ἂν ἠγοῦνθ' ὑμᾶς αὐτοῖς πιστεύειν. Ἐτι δ' ἀθρόαν μὲν φάσκοντες ἀποδεδομένας τὴν προίξ' ἤδωκαν ὅτι τοὺς ἀπενεγκύνας οἰκέτας ἐξαιτήσομεν, ὅς μὴ γεγεννημένης τῆς 10 δόσεως παραδοῦναι μὴ θέλοντες ἠλέγγοντ' ἂν. εἰ δ'

TESTIMONIA.

Huic igitur Archonti successerunt Cephisodorus, Chion. sub his privatim questus sum, quum in viros receptus essem, jus autem persecutus sum sub Timocrate. Cape hoc testimonium.

TESTIMONIUM.

18. Lege autem etiam hoc testimonium.

TESTIMONIUM.

Constat igitur etiam e dictis testium, eos dotem non dedisse, sed ad conservandas Aphobi opes hæc agere audere. qui enim tam brevi tempore se et debuisse et reddidisse et non recepisse et uxorem discessisse et prædium sibi oppigneratum esse asserunt, quomodo non est perspicuum e re, istos iis, quæ contra illum mihi adjudicastis, me defraudare velle? (19) Jam illud etiam ex ipsius istius et Timocratis et Aphobi responsis, non potuisse dotem reddi, hoc jam vos edocere conabor. Ego, iudices, quæsi ex eorum singulis, multis testibus præsentibus, ex Onetore et Timocrate, essentne testes, in quorum præsentia dotem reddidissent, et ex ipso Aphobo, adfuisse, quum accepisset. (20) Ibi omnes singuli mihi responderunt, nullum adfuisse testem, sed tantum ab iis quoque tempore auferre solitum Aphobum, quantum exegisset. At cui vestrum hoc est verisimile, quum dos talentum esset, sine testibus Onetorem et Timocratem Aphobo tantum argenti reddidisset? cui non tantum isto modo, sed multis etiam testibus præsentibus si dedisset, nemo temere fidem habuisset, ut, si qua controversia incideret, facile ab eo recuperaret. (21) Neque enim ullus in tali contractu, nedum cum isto prædito tali ingenio, nullos testes adhiberet, sed nec si cum alio res esset. imo his de causis et nuptias celebramus et maxime necessarios invitamus, quod non levis res agitur, sed vita sororum et filiarum alienæ fidei committitur, quæ ut in tuto collocentur, summa cura providemus. (22) Consentaneum est igitur et istum, coram quibus se debere confessus est et usuram daturum promisit, illis iisdem præsentibus satisfacturum Aphobo fuisse, si re vera dotem ei reddidisset. nam re hoc modo gesta, omni molestia liberatus esset, sin solus soli reddidisset, eos, qui pactis conventis interfuerant, testes contra se tanquam debitorem reliquisset. (23) Nunc igitur necessariis suis et viris quam ipsi sunt melioribus persuadere non potuerunt, ut dotem esse redditam pro testimonio dicerent, sin alios testes adducerent genere non conjunctos, vos iis esse credituros non putarent. Præterea si universam simul dotem reddidisse sese dicerent; aciebant nos servos, qui pertulissent, ad questionem postulaturos fuisse, quos si solutione non facta dedere noluisent.

αὐτοὶ μόνου μόνου τοῦτον τὸν τρόπον δεδωκέναι λέγοιεν, ἐνόμιζον οὐκ ἐλεγχθήσεσθαι. (24) Διὰ τοῦτο τοῦτον
 15 ἐβλόντ' ἐξ ἀνάγκης ψεύδεσθαι τὸν τρόπον. Τοιαύταις
 τέχναις καὶ πανουργίαις, ὡς ἀπλοῖ τινές εἶναι δόξοντες,
 ἠγούνται βραδίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν, ἀπλῶς οὐδ' ἂν
 μικρὸν ὑπὲρ τῶν διαφερόντων ἀλλ' ὡς οἷόν τ' ἀκριβέ-
 20 στατα πράξαντες. Λαβὴ τὰς μαρτυρίας αὐτοῖς ὧν ἐναν-
 τίων ἀπεκρίναντο, καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

25. Φέρε δὴ, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τὴν γυναῖκα
 ὑμῖν ἀποδείξω λόγῳ μὲν ἀπολελοιπιῦσαν, ἔργῳ δὲ συνοικ-
 25 οῦσαν Ἀφόβῳ. νομιζῶ γάρ, ἂν τοῦτ' ἀκριβῶς μάθητε,
 μᾶλλον ὑμᾶς τοῦτοις μὲν ἀπιστήσειν, ἐμοὶ δ' ἀδικου-
 μένων τὰ δίκαια βοηθήσειν. μάρτυρας δὲ τῶν μὲν ὑμῖν
 παρῆξομαι, τῶν δ' ἐπίδειξω μεγάλα τεκμήρια καὶ
 871πίστεις ἰκανάς. (26) Ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες δικασταί,
 μετὰ τὸ γεγράφθαι παρὰ τῶν ἀρχόντων ταύτην τὴν γυ-
 ναῖκ' ἀπολελοιπιῦσαν καὶ τὸ φάσκειν Ὀνήτορ' ἀντὶ τῆς
 5 προικὸς ἀποτετιμηθεῖσαι τὸ χωρίον δρῶν Ἀφόβου ὁμοίως
 ἔχοντα καὶ γεωργοῦντα τὴν γῆν καὶ τῇ γυναικὶ συνοικ-
 οῦντα, σαφῶς ἤδειν ὅτι λόγος ταῦτα καὶ παραγωγῆ
 τοῦ πράγματός ἐστιν. (27) Βουλόμενος δ' ἐμφανῆ ποιῆσαι
 ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν, ἐξελέγχειν αὐτὸν ἤξιον ἐναντίον
 10 μαρτύρων, εἰ μὴ φάσκοι ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ παρεδί-
 δουν οἰκέτην εἰς βάσανον, δεσφύσει πάντ' ἀκριβῶς.
 ὃν ἔλαβον κατὰ τὴν ὑπερήμεριαν ἐκ τῶν Ἀφόβου. οὗ-
 το δὲ μου ταῦτ' ἀξιόσαντος περὶ μὲν τοῦ συνοικεῖν
 Ἀφόβῳ τὴν ἀδελφὴν ἐφυγε τὴν βάσανον, ὡς δ' οὐκ
 15 ἐκαίνοσ ἐγεώργει τὴν γῆν, οὐκ ἠδύνατο ἀρνηθῆναι διὰ
 τὴν περιφάνειαν, ἀλλὰ προσωμολόγησεν. (28) Οὐ μόνον
 δ' ἐκ τούτων ἦν βραδίον γινώσκειν, ὅτι καὶ συνώκει τῇ γυ-
 ναικὶ καὶ τὸ χωρίον ἐκέκτητ' ἔτι πρὶν γενέσθαι τὴν δί-
 κην, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὁρῶν διεπράξατο περὶ αὐτῶν.
 20 ὡς γάρ οὐκ ἀποτετιμηκώς, ἀλλ' ἐμῶν ἐσομένων κατὰ
 τὴν δίκην, ἃ μὲν οἷόν τ' ἦν ἐξενεγκεῖν, ὄψατο λαβῶν,
 τοὺς καρποὺς καὶ τὰ σκεύη τὰ γεωργικὰ πάντα πλὴν
 τῶν πιθακῶν, ἃ δ' οὐκ οἷόν τ' ἦν ἀνελεῖν, ἐξ ἀνάγκης
 ὑπέλιπεν, ὥστ' ἐγγενέσθαι τούτῳ νῦν αὐτῆς τῆς γῆς
 25 ἀμφισβητεῖν. (29) Καίτοι δεῖνδον τὸν μὲν λέγειν ὡς
 ἀπειτιμησάτο τὸ χωρίον, τὸν δ' ἀποτετιμηκότα φαίνε-
 σθαι γεωργοῦντα, καὶ φάσκειν μὲν ἀπολελοιπέναι τὴν
 ἀδελφὴν, ὑπὲρ αὐτῶν δὲ τούτων φανερόν εἶναι φεύγοντα
 τοὺς ἐλέγχους, καὶ τὸν μὲν οὐ συνοικοῦντα, ὡς οὕτως
 872φῆσι, καὶ τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ἐκ τῆς γεωργίας ἅπαντ'
 ἐξενεγκεῖν, τὸν δ' ὑπὲρ τῆς ἀπολελοιπιῦσας πράττοντα,
 ὑπὲρ τῆς ἀποτετιμησούσας φῆσι τὸ χωρίον, φαίνεσθαι μὴδ'
 5 ὑπὲρ ἐνὸς τούτων ἀγανακτοῦντα, ἀλλ' ἡσυχίαν ἔχον-
 τα. (30) Ταῦτ' οὐ πολλὴ περιφάνειά ἐστιν; ταῦτ' οὐχ
 ἠμολογουμένη προστασία; φήσεται ἂν τις, εἰ διαλογί-
 ζοιτ' ὀρθῶς ἕκαστ' αὐτῶν. Ὡς τοίνυν ἠμολόγει μὲν
 ἐκείνον γεωργεῖν πρὶν γενέσθαι τὴν δίκην ἐμοὶ πρὸς
 αὐτόν, ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ συνοικεῖν τὴν ἀδελφὴν οὐκ ἠθέ-
 10 λησε ποιήσασθαι τὴν βάσανον, ἣ δὲ γεωργία ἐξεσκευά-

manifestam fore imposturam. sin ipsi se solos soli illi sic
 dedisse dicerent, fucum legi posse sperabant. (24) Quare hoc
 modo mentiri necessario voluerunt. Talibus artibus et cal-
 liditatibus, tanquam homines simplices perhibeantur, facile
 vos a se posse decipi sperant, quum, ubi agitur de lucro,
 ne minimum quidem quicquam simpliciter, sed quanta
 maxima fieri potest diligentiam agerent. Cape testimonia
 eorum, coram quibus responderunt, et recita his.

TESTIMONIA.

25. Agite vero, iudices, etiam mulierem vobis ostendam
 simulare divortium, quam re vera cum Aphobo vivat.
 existimo enim, ubi hoc certo cognoveritis, vos et istis in
 ceteris minus credituros et mihi affecto injuria ad jus meum
 obtinendum fore adjutores. partim autem testes adducam,
 partim magna argumenta satisque firmam fidem osten-
 dam. (26) Ego, iudices, quum apud Archontem scriptum
 esset hanc mulierem fecisse divortium et Onetor dixisset
 sibi prædium illud ob dotem oppigneratum esse, quia vi-
 debam Aphobum nihilominus tenere et colere agrum et
 consuetudinem matrimonii habere cum muliere; satis scie-
 bam verba esse illa ad rem eludendam excogitata. (27)
 Quæ ut vobis omnibus perspicue ostenderem, professus
 sum me convicturum esse eum coram testibus, si ea ita se
 habere negaret, et servum ad questionem obtuli, qui plane
 sciebat omnia, quem, quod pecunia ad diem soluta non
 erat, ex Aphobi familia ceperam. Quæ quum ego professus
 essem; iste questionem de sororis cum Aphobo consuetu-
 dine detrectavit, illum vero colere agrum, quia manifesta
 res erat, negare non potuit, sed confessus est. (28) Neque
 vero ex his solum cognitu facile erat eum et in matrimonio
 habere mulierem et prædium possedisse adhuc, priusquam
 iudicium factum esset, sed etiam ex illis quæ iudicum sen-
 tentiis damnatus de eo fecit. nam non quasi oppignerasset,
 sed ex iudicato meum futurum esset; iis efferrî quæ poterant
 abreptis abiit, ut frugibus et instrumento omni rustico,
 exceptis doliis, quod vero auferri non potuit, necessario
 reliquit, ut isti nunc de ipso fundo controversiam facere
 deberem. (29) At qui convenit istum dicere prædium sibi
 oppigneratum, quum eum, qui oppigneravit, idem colere
 videamus, et asserere divortium sororem fecisse, quum ea
 ipsa de re quæstiones palam fugitarit, et quum qui uxorem,
 ut iste asserit, dimisit, fruges et rusticum omne instrumen-
 tum extulerit, defensorem ejus, quæ a marito discessit, cujus
 nomine prædium oppigneratum esse dicitur, ne quicquam
 quidem hominum iniquo animo ferre, sed acquiescere? (30)
 Nonne hæc maximo perspicua sunt? nonne hæc manifesta
 collusio? concedet, si quis diligenter singula eorum reputarit.
 Ac eum confessum esse, coluisse Aphobum prædium illud,
 priusquam in jus a me vocaretur, de divortio autem soro-
 ris questionem habere noluisse, prædium autem nudatum

ση μετὰ τὴν δίκην πλὴν τῶν ἐγγείων, λαβὲ ταύτας τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγκωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

15 31. Ἔμοι τοίνυν τοσοῦτων ὑπαρχόντων τεκμηρίων, οὐχ ἤμιστ' αὐτὸς εἰδείξεν Ὀνήτωρ ὅτι οὐκ ἀληθινὴν ἐποίησατο τὴν ἀπόλειψιν. ᾧ γὰρ προσῆκε χαλεπῶς φέρειν, εἰ τὴν προικα δούς, ὡς φησιν, ἀντ' ἀργυρίου χωρίον ἀμφισβητούμενον ἀπελάμβανε, οὗτος οὐχ ὡς διάφορος οὐδ' ὡς ἀδικούμενος, ἀλλ' ὡς οἰκειότατος πάντων τὴν πρὸς ἐμὲ δίκην αὐτῶ συνηγωνίζετο. κάμῃ μὲν συναποστερήσθαι μετ' ἐκείνου τῶν πατρῶων ἐπεχείρησε, καθ' ὅσον αὐτὸς οἶός τ' ἦν, ὑφ' οὗ κακὸν οὐδ' ὀτιοῦν ἦν πεπονθώς, Ἀφόβῳ δ', ὃν ἀλλότριον εἶναι προσῆκε νομίζειν, εἰ τι τούτων ἀληθές ἦν ὧν νῦν λέγουσι, καὶ τὰμὰ πρὸς τοῖς ἐκείνου περιποιεῖν ἐζήτησεν. (32) Καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ κατεγνωσμένης ἤδη τῆς δίκης ἀναβάς ἐπὶ τὸ δικαστήριον εἰδέτο, ἱκετεύων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀντιβολῶν καὶ δάκρυσι κλαί- 878ων, ταλάντων τιμῆσαι, καὶ τούτων αὐτὸς ἐγίγνετ' ἐγγυητής. Καὶ ταῦθ' ὁμολογούμενα μὲν ἐστὶ πολλαχόθεν. οἷ τε γὰρ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τότε δικάζοντες καὶ τῶν ἐξωθεν παρόντων πολλοὶ συνίσασιν. ὁμοῦ δὲ καὶ μάρτυρας ὁμῖν παρέξομαι. Καὶ μοι λαβὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

32. Ἐγὼ τοίνυν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τεκμηρίῳ 10 μεγάλῳ γινῶμαι βράδιον ὅτι τῇ ἀληθείᾳ συνοικεῖ καὶ οὐδέπω καὶ τήμερον ἀπολείπειν. αὐτὴ γὰρ ἡ γυνὴ πρὶν μὲν ὡς Ἀφόβον ἐλθεῖν μίαν ἡμέραν οὐκ ἐχέρευσεν, ἀλλὰ παρὰ [ζῶντος] Τιμοκράτους ἐκείνῳ συνώκησε, νῦν δ' ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἄλλῳ συνοικοῦσ' οὐδενὶ φαίνεται. καίτοι τῷ πιστὸν, ὡς τότε μὲν, ἵνα μὴ χηρεύσειε, 15 παρ' ἀνδρὸς ὡς ἀνδρ' ἐβάδιζε, νῦν δ', εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἀπολείπει, τοσοῦτον ἂν χρόνον χηρεύουσ' ἠνείχετο, ἐξὸν ἄλλῳ συνοικεῖν, τοῦτ' ἀδελφοῦ κεκτημένου τοσαύτην οὐσίαν, αὐτῇ τε ταύτην ἐχουσα τὴν ἡλικίαν; (31) Οὐκ ἔχει ταῦτ' ἀληθεῖαν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, πιθανήν, ἀλλὰ λόγοι ταῦτ' εἰσὶ, συνοικεῖ δ' ἡ γυνὴ φανερώς, καὶ οὐκ ἐπικρύπτεται τὸ πρῆγμα. παρέξομαι δ' ὁμῖν Πασιφώντος μαρτυρίαν, ὃς ἀβρῶστοῦσαν αὐτὴν θεραπεύων ἑώρα παρακαθήμενον Ἀφόβον ἐπὶ τούτου τοῦ ἀρχοντος, ἧδη τούτῃ ταυτησί τῆς δίκης εἰληγμένης. Καὶ μοι λαβὲ τὴν 25 Πασιφώντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ

35. Ἐγὼ τοίνυν εἰδώς, ᾧ ἄνδρες δικασταί, καὶ μετὰ τὴν δίκην τοῦτον εὐθὺς ἀποδεδεγμένον τὰχ τῆς οἰκίας τῆς Ἀφόβου χρήματα, καὶ κύριον τῶν τ' ἐκείνου καὶ τῶν 874 μῶν ἀπάντων γεγενημένον, καὶ συνοικοῦσαν αὐτῷ τὴν γυναῖκα σαφῶς ἐπιστάμενον, τρεῖς θεραπαινίδας ἐζήτησ' αὐτὸν, αἱ συνοικοῦσάν τε τὴν γυναῖκα ἧδεσαν καὶ τὰ 5 χρήμαθ' ὅτι παρὰ τούτοις ἦν, ἵνα μὴ λόγοι μόνον, ἀλλὰ καὶ βάσανοι περὶ αὐτῶν γίγνοιτο. (36) Οὗτος δ' ἐμοῦ

esse post iudicium instrumento, præter dolia solo adhaerentia, cape hæc testimonia et lege.

TESTIMONIA.

31. Etsi autem ego tot argumentis nitior, Onetor tamen vel in primis ipse ostendit eam revera divortium non fecisse. quem enim par erat, numerata dote, ut ait, moleste ferre se pro argento controversum prædium recipere; is non ut adversarius, aut ut affectus injuria, sed ut conjunctissimus omnium in iudicio contra me ab illo statit, ac me una cum illo fraudare patrimonio instituit, quantum in ipso quidem fuit, a quo nulla ei unquam orta fuerat injuria, Aphobum autem, quem alienum a se judicare debebat, si quid eorum, quæ nunc dicunt, verum esset, meis quoque opibus adjectis collocupietare studuit. (32) Neque solum hic id fecit, sed etiam lata jam sententia contra eum, conscenso iudicio supplex orabat et obtestabatur iudices cum fletu et ploratu, talento litem ut æstimarent, atque ipse sponsorem ejus rei se offerebat. Hæc multis modis constant. nam et qui tum in iudicio jus dicebant et qui aliunde aderant, multi ea norunt. nihilominus tamen vobis etiam testes adducam. Cape mihi hoc testimonium.

TESTIMONIUM.

32. Ad hæc, iudices, magno indicio facile cognoscitor, eam re vera cum illo vivere ac necdum hodie fecisse divortium. nam hæc mulier, antequam ad Aphobum veniret, nec unum diem vidua vixit, sed a Timocrate ad illum se contulit, nunc vero triennio alii nupsit nemini scilicet. Quis vero credit eam tum, ne viri consuetudine careret, a marito ad maritum se contulisse, nunc (si revera discessisset) tam longum tempus viduam vivere tolerasse, quum alii nubere liceret, et frater tantas opes possideret, et ipsa ea esset ætate? (34) A veritate, iudices, probabili hæc abhorrent, fabulæque sunt hæc, et mulier aperte cum illo vivit, et rem non obscure fert. sed Pasiphontis vobis exhibebo testimonium, qui quum eam ægrotantem curaret, assidentem ei vidit Aphobum hoc anno, hoc jam isti iudicio constituto. Age cape mihi Pasiphontis testimonium.

TESTIMONIUM.

35. Ego igitur, iudices, quia et post iudicium istum statim recepissem ad se pecuniam ex ædibus Aphobi, et tum illic tum mea omnia in sua potestate habere, et mulierem manere apud Aphobum sciebam; tres ancillas ab eo postulavi, quæ et mulierem cum eo vivere et pecuniam penes istos esse norant, ut non verba modo, sed questionum etiam de re haberentur. (36) Quæ quum hæc

προκαλεσαμένους ταῦτα καὶ πάντων τῶν παρόντων δίκαια λέγειν μ' ἀποφαναμένους οὐκ ἠθέλησεν εἰς τοῦτο τὰ κριβέ καταφυγεῖν, ἀλλ' ὡς περ ἐτέρων τινῶν ὄντων περὶ τῶν τοιούτων σαφεστέρων ἐλέγχων ἢ βασάνων καὶ μαρτυριῶν, οὔτε μάρτυρας παρεχόμενος τὴν προίχ' ὡς ἀπέδωκεν, οὔτ' εἰς βάσανον ἐκδιδοῦς τὰς συνειδυίας περὶ τοῦ μὴ συνοικεῖν τὴν ἀδελφήν, ὅτι ταῦτ' ἤξιουν, ὕβριστικῶς 15 πάνυ καὶ προπηλακιστικῶς οὐκ εἶα μ' αὐτῶν διαλέγεσθαι. Τούτου γένοιτ' ἂν τις σχετικώτερος ἄνθρωπος, ἢ μάλλον ἐκὼν τὰ δίκαια ἄγνοιεν προσποιούμενος; Ἀαβὲ δ' αὐτὴν τὴν πρόκλησιν καὶ ἀνάγνωθι.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

20 37. Ὑμεῖς τοίνυν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ βάσανον ἀκριβεστάτην πασῶν † νομίζετε, καὶ ὅπταν δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγέγονται, δέη δ' εὐρεθῆναι τὸ ζητούμενον, οὐ χρῆσθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαις, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες οὕτω ζητεῖτε 25 τὴν ἀλήθειαν εὐρεῖν, εἰκότως, ὡς ἄνδρες δικασταί. τῶν μὲν γὰρ μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς οὐ τάληθῆ μαρτυρῆσαι ἔδοξαν, τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένες πώποτε ἐξηλέγχθησαν ὡς οὐκ ἀληθῆ τὰ τῆς βασάνου εἶπον. 875(28) Οὗτος δὲ τηλικαῦτα δίκαια φυγῶν καὶ σαφεῖς οὕτω καὶ μεγάλους ἐλέγχους παραλιπών, Ἄφοβον παρεχόμενος μάρτυρα καὶ Τιμοκράτην, τὸν μὲν ὡς ἀπέδωκε τὴν προίκα, τὸν δ' ὡς ἀτείληφεν, ἀξιώσει πιστεῦσθαι 5 παρ' ἡμῖν, ἀμάρτυρον τὴν πρὸς τούτους πρᾶξιν γεγενῆσθαι προσποιούμενος. τοσαύτην ἡμῶν εὐήθειαν κατέγνωκεν. (39) Ὅτι μὲν τοίνυν οὐτ' ἀληθῆ, οὐτ' ἀληθείᾳ ἐοικῶτα λέξουσιν, καὶ ἐκ τοῦ ἐξ ἀρχῆς αὐτοὺς ὁμολογεῖν τὴν προίκα μὴ δοῦναι, καὶ ἐκ τοῦ πάλιν ἄνευ μαρτύρων 10 ἀποδεδωκέναι φάσκειν, καὶ ἐκ τοῦ τὸν χρόνον μὴ ἐγχεῖν ἀμφισβητουμένης ἤδη τῆς οὐσίας ἀποδοῦναι τὰργύριον, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἰκανῶς ἀποδεδείχθαι μοι νομίζω.

31.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ

ΕΞΟΥΛΗΣ Β.

ΛΙΒΑΝΤΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Παραλειμμένα τινὰ ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ διὰ τοῦτου προστίθησιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐπισημαίνεται, καὶ δὴ καὶ πρὸς τινὰς ἀντιβῆσεις ἴσταιται.

Περὶ δὲ τῶν λόγων τούτων προειρήκαμεν ὅτι πολλοὶ φασιν αὐτοὺς ὑπὸ Ἰσίου συνεθῆναι, τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντας εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν, οἱ δὲ γε, εἰ μὴ τοῦτο, διαρθῶσθαι γε ὑπὸ τοῦ Ἰσίου. εἰκόσαι γὰρ τοῖς ἐκείνου λόγοις. θαυμαστὸν δ' οὐδέν, εἰ τὸν διδάσκαλον ἐμιμήσατο καὶ μηδέπω πρὸς τὸ τέλος ἐκινῶν 10 ἐπὶ τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα μετῆι τέως.

† Addendum κίστεων

provocassem, et qui aderant omnes æquum postulare me pronuntiassent; ad hanc accuratam confugere probationem noluit, sed perinde ac si talibus in negotiis aliæ probationes essent quæstionibus et testimoniis clariores, nec testibus adductis de numerata dote, nec ad quæstiones datis ancillis de sororis divortio consciis, me, quia hæc ab eo postulabam, superbe omnino et contumeliose a colloquio suo repulit. Quis isto fieri posset homine iniquior aut quis magis de industria se ignarum esse æqui hincque simularet? Cape autem ipsam provocationem et recita.

PROVOCATIO.

37. Vos igitur et privatim et publice quæstionibus summam fidem habetis, et quum servi et ingenui adsunt, et controversia explicanda est, non utimini testimoniis ingenuorum, sed servis torquendis, sic veritatem exquirere studetis. neque injuria, judices. nam illorum testium aliqui, jam falsa esse testificati deprehensi sunt, sed horum quæstionibus subjectorum nulli unquam in tormentis mendacil quidquam dixisse comperti sunt. (38) Iste vero tot jura aspernatus tamque perspicuis et magnis argumentis prætermisissis, Aphobum testem adducendo et Timocratem, hunc de data, illum de accepta dote, sibi fidem haberi a vobis postulabit, rem cum istis sine testibus transactam fingens. tantæ vos vecordię suspicatus est. (39) Eos igitur neque vera neque verisimilia dicturos, tum e prima eorum confessione de dote non reddita, tum ex affirmatione de eadem sine testibus reddita, tum ex ipso tempore, quod, in discrimen jam adducta re familiari, pecuniam redditam esse non sivit, tum e ceteris rebus omnibus satis a me ostensum esse existimo.

31.

DEMOSTHENIS

ORATIO II

ADVERSUS ONETOREM

UNDE VI.

LIBANII ARGUMENTUM.

Prætermisissæ quædam in superiore oratione, in hac adjleat, ut ipse significat, atque etiam quasdam objectiones diluit.

De his autem orationibus ante diximus, dicere multos eas ab Isæo esse compositas, quod Demosthenis esse propter ætatem non credunt. alios, ut hoc non sit, ab Isæo saltem esse correctas. nam illius orationibus similes videntur. Neque vero mirum est eum imitatum esse magistrum, et quum non dum perfectionem esset adeptus, ad illius interea dicendi genus se contulisse.

876. Ο ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΤΗΣ Β.

1. Ὁ παρελίπον ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ τεκμήριον, οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἔλαττον, τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προίκα τούτους Ἀφόβῳ, τοῦτο πρῶτον εἰπὼν, μετὰ τοῦτο καὶ περὶ ὧν οὗτος ἐψευσται πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγχειν αὐτὸν πειράσομαι. οὗτος γάρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, τὰ πρῶτον ὅτε τῶν Ἀφόβου διανοεῖτ' ἀμφισβητεῖν, οὐχὶ τάλαντον ἔφη τὴν προίχ', ὡς περ νυνί, ἀλλ' ὀγδοήκοντα μνᾶς δεδωκέναι καὶ τίθησιν θροῦς ἐπὶ μὲν τὴν οἰκίαν διςχιλίων, ἐπὶ δὲ τὸ χωρίον ταλάντου, βουλόμενος μὴ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ κάκεινῃν διασώζειν αὐτῷ. (2) Γενομένης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς αὐτόν, ἰδὼν ὡς διάκρισθ' ὑμεῖς πρὸς τοὺς λίαν ἀναιδῶς ἀδικούντας, ἔννου γίγνεται, καὶ δεῖνὰ πάσχειν ἡγήσατο δόξειν ἐμὲ τοσούτων 15 χρημάτων ἀπεστερημένον, εἰ μὴδ' ὅτι οὖν ἔξομι τῶν Ἀφόβου λαβεῖν τοῦ ταῦμ' ἔχοντος, ἀλλ' ὑπὸ τούτου κωλυόμενος φανερὸς γενήσομαι. (3) Καὶ τί ποιεῖ; τοὺς θροῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀφαιρεῖ, καὶ τάλαντον μόνον εἰ- 20 ναι τὴν προικὰ φασιν, ἐν ᾧ τὸ χωρίον ἀποτετιμῆσθαι. Καίτοι δῆλον ὅτι, τοὺς ἐπὶ τῆς οἰκίας θροῦς εἰ δικαίους ἔθηκε καὶ ὄντως ἀληθεῖς, δικαίους καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ χωρίου τέθεικεν. εἰ δὲ τούτους ἀδικεῖν βουλόμενος ψευδεῖς ἔθηκε· κάκεινους εἰκὸς καὶ τούτους οὐκ ἀληθεῖς ἑπάρ- 877 χεῖν. (4) Τοῦτο τοίνυν οὐκ ἐξ ὧν ἐγὼ δεδήλωκα λόγων δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος διεπράξατο. οὐδ' ὑφ' ἐνὸς ἀναγκασθεῖς ἀνθρώπων οὗτος ἀνείλε τοὺς θροῦς, 5 ἔργῳ φανερόν ποιήσας ὅτι ψεύδεται. Καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, τὸ μὲν χωρίον καὶ νῦν οὗτος φησιν ἀποτετιμῆσθαι ταλάντου, τὴν δ' οἰκίαν ὡς προσωρίσατο διςχιλίων καὶ πάλιν τοὺς θροῦς ἀνείλε γενομένης τῆς δίκης, τοὺς εἰδότες ὑμῖν μάρτυρας παρέξομαι. Καὶ μοι λαβὴ τὴν μαρτυρίαν.

10

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

6. Δῆλον τοίνυν ὅτι διςχιλίων μὲν ὄρισμένος τὴν οἰκίαν, ταλάντου δὲ τὸ χωρίον, ὡς ὀγδοήκοντα μνᾶς δεδωκὼς ἤμελλεν ἀμφισβητήσῃν. Μείζον οὖν ἂν τι γένοιτο τεκμήριον ὑμῖν τοῦ μηδὲν ἀληθὲς νῦν λέγειν 15 τοῦτον, ἢ, εἰ φανείη μὴ ταῦτ' ἀλέγων τοῖς ἐξ ἀρχῆς περὶ τῶν αὐτῶν; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν δοκεῖ τοῦτο μείζον εὔρεθῆναι.

6. Σκέψασθε τοίνυν τὴν ἀναιδείαν, ὅς ἐν ὑμῖν ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀποστερεῖ με, ὅσω πλείονος ἄξιόν ἐστι ταλάντου, καὶ ταῦτ' αὐτὸς τιμήσας οὐκ ἄξιον εἶναι 20 πλείονος. τί γὰρ βουλόμενος διςχιλίων προσωρίσω τὴν οἰκίαν, ὅτε τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἐνεκάλες, εἶγε τὸ χωρίον ἄξιον ἦν πλείονος, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ καὶ τὰς διςχιλίας ἐτίθει; (7) Ἢ, ὅταν μὲν σοὶ δοκῇ πάντα τὰ Ἀφόβου διασώζειν· τό τε χωρίον ἔσται ταλάντου μόνον 25 ἄξιον, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν διςχιλίας πρὸς ἕξεις, ἢ τε προῖξ ὀγδοήκοντα μνᾶς γενήσονται, καὶ ἀξιώσεις ἔχειν ἀμφοτέρω; ὅταν δὲ σοὶ μὴ συμφέρῃ· τὰναντία πάλιν ἢ μὲν οἰκία ταλάντου, διότι νῦν ἐγὼ ταύτην ἔχω, τοῦ δὲ

ADVERSUS ONETOREM OR. II, UNDE VI.

1. Quod in priore oratione argumentum praeterii, nullo eorum quae diximus minus, non datam esse dotem ab istis Aphobo, eo primum exposito, postea etiam mendacia istius dicta apud vos refutare aggrediar. Iste, iudices, primum, postquam de bonis Aphobi controversiam movere instituit, non talentum se dotem, ut nunc, sed octoginta minas dedisse dixit et ponit cippos ad aedes pro duobus millibus drachmarum, ad praedium pro talento sibi oppigneratum, ei non hoc solum, sed illas etiam conservaturus. (2) Jam autem quum iudicium mihi cum eo esset et ipse videret, ut vos in nimis impudenter injurios animati sitis; cantus fit et inique mecum agi visum iri existimavit, si tanta pecunia spoliatus, ab Aphobo mea detinente nihil recipere possem, sed a se manifeste prohiberer. (3) Qui id igitur facit? pignoris indices ab aedibus aufert, et talentum duntaxat dotem esse dicunt, cujus causa praedium pignori oppositum sit. Atqui perspicuum est, aedibus indices si justos apposuit et veros, justos etiam praedio eum apposuisse. sin hos injustos esse cogitans, falsos apposuit; probabile videtur et illos et hos non esse veros. (4) Hoc autem non e meis quae attuli verbis aestimandum est, sed e factis istius ipsius, ne ab uno quidem ullo hominum iste coactus indices sustulit, re ipsa declarans se mentiri. Atque haec a me vere dici, praedium quidem ob talentum esse oppigneratum etiam nunc iste dicit, aedibus autem pro duobus drachmarum millibus oppigneratis eum indices apposuisse et rursus eosdem facto iudicio sustulisse, testes rei gnaros vobis adducam. Cape mihi testimonium.

TESTIMONIUM.

5. Constat igitur eum viginti minis aedes oppigneratas indicasse, praedium talento, quasi octoginta minas dedisset, de quibus controversiam esset factururus. Fuerint igitur vobis manifestius indicium istum nunc non vera dixisse, quam, quod eum initio non eadem de iisdem dixisse constat? mihi quidem hoc nullum videtur inveniri posse majus.

6. Considerate igitur hominis impudentiam, qui apud vos dicere ausus fuit, se, quanto id sit pluris quam talenti, eo me non fraudare, idque quum ex ipsius aestimatione non sit pluris. quid enim tibi voluisti, quum viginti minis etiam aedes oppigneratas esse indicares, dum octoginta minas petebas, si praedium pretii majoris fuit, ac non in eo potius etiam illa duo millia drachmarum collocasti? (7) An vero quum tibi visum fuerit, omnes Aphobi opes tueri; et praedium talenti duntaxat erit, et aedes duobus drachmarum millibus aestimatas adjunges, et dos octoginta minas fient, et utrisque potiri voles? sed ubi tibi istud non expediet; rursus aedes, quod nunc ego eas habeo, talenti erunt,

878 χωρίου τὸ περιὸν οὐκ ἐλάττωνος ἢ δυοῖν ἄξιον, ἢ ἐγὼ δοκῶ βλάπτειν τοῦτον, οὐκ ἀποστειρεῖσθαι; (8) Ὁρᾶς ὡς ὑποκρίνη μὲν δεδωκέναι τὴν προίκᾳ, φαίγη δὲ κατ' οὐδ' ὄντινοῦν τρόπον δεδωκίας; τὰ γὰρ ἀληθῆ 5 καὶ μὴ κακουργοῦμενα τῶν πραγμάτων ἀπλῶς, οἳ ἂν ἐξ ἀρχῆς πραχθῆ, τοιαῦτ' ἐστίν, οὐ δὲ τοῦναντίον ἐξελέγχῃ πράξας εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ὑπηρεσίαν.

9. Ἄξιον τοίνυν καὶ τὸν ἄρκον, ἠποῖόν τιν' ἂν ὤμοσεν, εἴ τις ἔδωκεν, ἐκ τούτων ἰδεῖν. ὅς γὰρ ὀδοσῆκοντα 10 μνάς εἶπε τὴν προίκᾳ εἶναι, εἰ τότε αὐτῷ τις ἔδωκεν, ὁμόσαντι ταῦτ' ἀληθῆ λέγειν, κομίσασθαι τί ἐποίησεν ἄν; ἢ δῆλον ὅτι ὤμοσεν; τί γὰρ καὶ λέγων οὐ φήσει τοῦτ' ἂν ὁμόσαι νῦν γε τοιαῦτ' ἀξίων; οὐκοῦν ὅτι γ' 15 ἐπιώρησεν ἄν, ἑαυτὸν ἐξελέγχει. νῦν γὰρ οὐκ ὀδοσῆκοντα μνάς, ἀλλὰ τετάνοντα δεδωκέναι φησίν. τί μᾶλλον ἂν οὐν εἰκότως τις αὐτὸν ἐκείν' ἐπιόρειν ἢ τὰδ' ἡγοῖτο; ἢ τίνα τις δικαίως ἂν ἔχοι περὶ τούτου διάνοιαν τοῦ θραδῖως οὕτως ἑαυτὸν ἐξελέγχοντος ὄντ' ἐπιόρων;

20 10. Ἄλλὰ νῆ Δί' ἴσως οὐχὶ πάντ' αὐτῷ τοιαῦτα πέπρακται, οὐδὲ πανταχόθεν ὀηλός ἐστὶ τεχνάζων. Ἄλλὰ καὶ τιμώμενος φανερός γέγονεν ὑπὲρ Ἀφόβου ταλάντου, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἡμῖν ἀποδώσειν ἐγγυώμενος. Καίτοι σκέψασθε, ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τεκμήριον οὐ μόνον 25 τοῦ τὴν γυναῖκα συνοικεῖν Ἀφόβῳ καὶ τοῦτον οικειῶς ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προίκᾳ. (11) Τίς γὰρ ἄνθρωπος ἡλιθῶς ἐστὶν οὕτως, ὡς ἀργύριον μὲν δοῦς τοσοῦτον, ἔπειθ' ἐν λαθῶν χωρίον ἀμφισθητούμενον εἰς ἀποτίμησιν, σὺν οἷς πρότερον ἐζημίωτο, τὸν

879 ἀδικήσαντα, ὡς δίκαιόν τι ποιήσαντα, καὶ τοῦ τῆς δίκης ὀφλήματος προεγγυήσασθαι; ἐγὼ μὲν οὐδὲν οἶμαι. καὶ γὰρ οὐδὲ λόγον τὸ πρᾶγμα ἔχον ἐστὶ, τὸν αὐτὸν αὐτῷ μὴ 5 δυνάμενον κομίσασθαι τετάνοντα, τοῦτον ἄλλω τινὶ φάσκαι ἀποτίσειν καὶ ταῦτ' ἐγγυᾶσθαι. Ἄλλὰ καὶ ἀπ' αὐτῶν τούτων ἐστὶ δῆλον ὅτι τὴν μὲν προίκᾳ οὐκ ἔδωκεν, ἀντὶ δὲ πολλῶν χρημάτων τῶν ἐμῶν οικειῶς ἂν Ἀφόβῳ ταῦτ' ἀπετιμᾶτο, κληρονόμον τὴν ἀδελφὴν τῶν ἐμῶν

10 μετ' ἐκείνου καταστήσαι βουλόμενος. (12) Ἔῖτα νῦν παρακρούσασθαι ζητεῖ καὶ φενακίζει, λέγων ὡς πρότερον τοὺς ἄρκους ἔστησεν ἢ ἕκεινον τὴν δίκην ὀφλεῖν. οὐ πρότερόν γε, ἢ παρὰ σοὶ νυνί. δῆλον γὰρ ὅτι καταγνοὺς 15 ἀδικίαν αὐτοῦ ταῦτ' ἐποίησε. Ἔῖτα καὶ γελοῖον τοῦτο λέγει, ὡς περ οὐκ εἰδότες ὑμῶν ὅτι πάντες οἳ τὰ τοιαῦτ' ἀδικούντες σκοποῦσι τί λέξουσι, καὶ οὐδεὶς πώποτε οἴφει σιωπῶν οὐδ' ἀδικεῖν ὁμολογεῖν. ἀλλ' ἐπειδὴν οἶμαι μὴδὲν ἀληθὲς λέγων ἐξελεγχθῆ. τότε γινώσκειται,

20 ὁποῖός ἐστιν. (13) Ὅπερ καὶ οὗτος ἐμοιγε δοκεῖ πάσχειν. ἐπεὶ φέρε, πῶς ἐστὶ δίκαιον, ἐὰν μὲν ὀδοσῆκοντα μῶν θῆς ἄρκους, ὀδοσῆκοντα μνάς εἶναι τὴν προίκᾳ, ἐὰν δὲ ἧ πλειόνας, πλέον, ἐὰν δ' ἐλάττωνος, ἐλάττων; ἢ πῶς ἐστὶ δίκαιον, τῆς ἀδελφῆς τῆς σῆς μηδέπω καὶ τήμερον ἄλλω συνοικουμένης μὴδ' ἀπηλλα- 25 γμένης Ἀφόβου, μὴδὲ τὴν προίκᾳ δεδωκότος σοῦ, μὴδ' ὑπὲρ τούτων εἰς βᾶσανον μὴδ' εἰς ἄλλο δίκαιον μὴδὲν

id vero, quod de prædio superest, non minoris erit quam duorum talentum, ut ego damnum videar isti dare, non affici injuria? (8) Vides, ut te dedisse dotem similes, ac te dedisse nulla prorsus ratione appareat? res enim veræ nullaque fraude concinnatæ, simpliciter, ut initio gestæ sunt, ita manent, tu vero contrarium fecisse convinceris, ad nos in illorum gratiam circumscribendos.

9. Jam ex his, quale jusjurandum, si quis deferret, juraret, videre est operæ pretium. qui enim octoginta minas dixit dotem esse, si quis tum ei largitus esset, ut, dato jurejurando se vera loqui, eas auferret; quidnam facturus fuisset? an constat eum jurasse? nam quo, quæso, prætextu negabit hoc se juratum fuisse, quum nunc talia postulet? pejeraturum igitur fuisse, se ipse arguit, qui nunc non octoginta minas, sed talentum se dedisse dicat. cur igitur quis putet eum verisimilius in illis, quam in his pejerare? an quid de eo jure sentiri potest, qui ipse se perjuri tam facile manifestum facit?

10. At per Jovem fortasse non omnia sic ab eo administrata sunt, nec undique commenta ejus patent. Imo et Aphobi talento litem palam æstimavit et ipse id se nobis redditurum spondidit. Sed considerate, hoc esse testimonio non modo mulierem cum Aphobo vivere et istum ei bene cupere, sed etiam dotem non numeratam esse. (11) Quis enim homo ita stultus est, ut tanta quidem pecunia data, post uno prædio controverso pro pignore accepto, præter ea damna, quæ prius fecerit, pro injuriarum auctore tanquam pro bene merito, se judicatum soluturum insuper spondeat? Nemo, equidem opinor. nulla enim hoc ratio sinit, qui ipse sibi talentum recuperare non possit, eum alteri cupiam se satis esse facturum polliceri, atque adeo spondere. Quin et isti ipsi declarant, Onetorem dotem non dedisse, sed pro magnis opibus, quæ eorū sunt, Aphobi familiarem pignus hoc cepisse, ut hæredem eorum suam sororem cum illo efficeret. (12) Et nunc effugia quæritat et prætextit se prius posuisse pignoris tabulas, quam ille damnatus esset. non prius certe, quam apud te nunc. constat enim te injuriæ illum damnantem, ea fecisse. Deinde ridiculum etiam istud dicit, quasi vero vos ignoretis omnes istiusmodi injuriarum studiosos meditari, quid dicturi sint, et neminem unquam damnatum esse, qui vel taceret, vel se injustum confiteretur. sed unusquisque nimium quum nihil veri dicere deprehenditur, tum cognoscitur, quo sit ingenio. (13) Id quod isti quoque accidere mihi quidem videtur. Age vero qui æquum est, si pro octoginta minis ponas indices pignoris, octoginta minas esse dotem, si pro plure, plus, sin autem pro minore, minus? aut qui æquum est, sorore tua ne hodie quidem alii nupta vel adeo ab Aphobo deserta, nec dote a te data, nec te in his rebus quæstiones, vel ullum aliud jus acci-

καταφύγειν ἐθέλοντος, ὅτι σὺ στήσαι φῆς ὄρους, σὺν εἶναι τὸ χωρίον; ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς οἶμαι. τὴν γὰρ ἀλήθειαν σκεπτέον, οὐχ ἃ τις ἑαυτῷ παρεσκεύασεν ἐξεπί- 880 τῆδες εἰς τὸ λέγειν τι δοκεῖν, ὡς περ ὑμεῖς. (14) Ἐπειτα τὸ δεινότατον : εἰ καὶ δεδωκότες ἦθ' ὡς μάλιστα τὴν προίκα, ἣν οὐ δεδώκατε· τίς ὁ τούτων αἴτιος; οὐχ ὑμεῖς, ἐπεὶ τὰμ' ἔδοτε; οὐχ ὄλοις ἔτεσι πρότερον δέκα τὰμὰ λαβὼν, εἶχεν ἐκεῖνος ὧν ὄφλε τὴν δίκην, ἣ κηδεστήν σοι γενέσθαι; ἢ σὲ μὲν ἔδει κομίσασθαι πάν- 10 τῃ, τὸν δὲ καὶ καταδικασάμενον καὶ δι' ὄρφανίαν ἡδικημένον καὶ προικὸς ἀλθρητῆς ἀπεστερημένον, ὃν μόνον ἀνθρώπων οὐδὲ τῆς ἐπωθελαίας ἀξίον ἦν κινδυνεύειν, ἠναγκάσθαι τοιαῦτα παθεῖν, κεκομισμένον μηδ' ὄτιωῦν, καὶ ταῦτ' ἐθέλοντα ποιεῖν ὑμῖν αὐτοῖς, εἰ τι τῶν δεόντων ἠβούλευσθε πράττειν;

82.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

ΠΡΟΣ ΖΗΝΟΘΕΜΙΝ.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δανεισάμενος παρὰ Δήμωνος, ἐνὸς τῶν Δημοσθένους συγγενῶν, ἐμπορὸς τις, Πρώτος ὄνομα, ἐπρίατο τοῦ ἀργυρίου σίτον ἐν Συρακούσαις, καὶ τούτου ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας ἐπὶ νεὼς 5 ἢς Ἡγέστρατος ἐναυκλήρει. Ἡγέστρατος δὲ καὶ Ζηνόθεμις, πρὸς ὃν ἐστὶν ἡ παραγραφή, Μασσαλιῶται μὲν ἦσαν τὸ γένος, κακούργημα δὲ τοιοῦτον ἐν Συρακούσαις ἐκακούργησαν, ὡς ὁ 881 ῥήτωρ φησὶν : ἐδανείσαντο χρήματα, ταῦτα δὲ εἰς μὲν τὴν ναῦν οὐκ ἐπέβητο, λάθρα δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν ἀπέστειλαν, ἀποστερησάμενοι τοὺς δανείσαντας βεβουλευμένοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐγγράπτο ἐν τῷ συμβολαίῳ, εἰ πάθοι τι ἡ ναῦς, μὴ ἀπαιτεῖσθαι αὐτοῦς τὰ χρήματα, ἐσκέψαντο καταδύσαι τὴν ναῦν. νύκτωρ οὖν ἐν τῷ πλῶ καταλθὼν ὁ Ἡγέστρατος διέκοπτε τοῦ πλοίου τὸ 10 ἔδαφος. φωραθεὶς δὲ καὶ φεύγων τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὴν θάλασσαν εἰσπίπτει καὶ παραχρῆμα ἀπόλλυται. Ὁ τοίνυν Ζηνόθεμις, ὁ κοινῶς, ὡς φησὶν ὁ ῥήτωρ, τοῦ Ἡγεστράτου, μολίς σωθεὶς εἰς Ἀθήνας τῆς νεὼς, ἠμφισβήτη τοῦ σίτου, λέγων εἶναι τὸν σίτον Ἡγεστράτου, ἐκεῖνον δὲ παρ' ἑαυτοῦ δεδανείσθαι 15 χρήματα. Ἐνοστάντων δὲ αὐτῶ τῷ τε Πρώτῳ καὶ τοῦ Δήμωνος, ἀμφοτέροις ἐλαχε δίκην ἐμπορικὴν. καὶ τὸν Πρώτον ἐξ ἐρήμης ἐλὼν ἐκόνη, ὡς φησὶ Δημοσθένης, καὶ συγκακουροῦντα, εἰσάγει καὶ τὸν Δήμωνα δεῦτερον εἰς τὸ δικαστήριον. 20 ὁ δὲ παραγράφεται μὴ εἰσαγωγίμων εἶναι τὴν δίκην, νόμον παρεχόμενος τὸν δίδοντα τοῖς ἐμπόροις τὰς δίκας εἶναι περὶ τῶν Ἀθηνᾶς καὶ τῶν Ἀθηγηθεν συμβολαίων, Ζηνοθέμιδι δὲ φησὶ μηδὲν συμβόλαιον εἶναι πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν ἀγὼν ἐστὶ παραγραφικός, ὁ δὲ λόγος, ὡς τῆς εὐθυδικίας τοῦ πράγματος εἰσηγμένης, οὕτως εἰρηται περὶ τοῦ μὴ Ζηνοθέμιδος εἶναι τὸν 25 σίτον, ἀλλὰ τοῦ Πρώτου, ὅτι ὁ Δήμων ἐδάνεισε τὸ ἀργύριον. οὐ γὰρ βούλεται δοκεῖν ῥημάτι τοῦ νόμου μόνον ἰσχυρίζεσθαι

piente, quod affirmas te indices apposuisse, ideo tuum esse prædium? Ego vero æquum esse minime arbitror. veritas enim spectanda est, non de industria quæsitæ effugia et commenticiæ causæ, qualibus vos utimini. (14) Deinde, quod gravissimum est, si revera maxime dedissetis dotem, quam non dedistis; quis earum rerum culpandus esset? nonne vos, quoniam mea (i. e. ut mea sint) dedissetis? nonne totos decem annos ante mea ille acceperat, propter quæ damnatus fuit, quam affinitatem tecum contraheret? an te omnia recuperare decebat, me vero, qui et iudicio viceram et popillus circumventus eram et vera dote spoliatus (quem solum omnium vel sine sextæ partis periculo accusare decuerat), ad talia perpetienda cogi, ne quocunque quidem recepto, idque qui paratus essem vobis ipsis prodesse, si vos officio fungi ex ulla parte voluissetis?

82.

DEMOSTHENIS

EXCEPTIO

ADVERSUS ZENOTHEMIDEM.

LIBANI ARGUMENTUM.

Mutuatus a Demone quodam Demosthenis cognato negotiator quidam nomine Protus pecuniam, ea frumentum emit Syracusis, quod Athenas vexit in navi, cuius dominus erat Hegestratus. Hegestratus autem et Zenothemis, adversus quem hæc exceptio scripta est, genere Massilienses, Syracusis tale facinus moliti sunt, ut orator assertit: Mutuati sunt pecuniam, ac eam navi non imposuerunt, sed clam Massiliam miserunt, eo consilio, ut creditores defraudarentur. Quum enim in contractu scriptum esset, si quid navi accidisset, non repetendam esse ab his pecuniam; de navi perdenda delibenterunt. Noctu igitur in navigatione descendit Hegestratus, et navigii fundamentum perforat. deprehensus autem et vectores fugiens, in mare delapsus statim perit. Zenothemis navi socius, ut orator ait, Hegestrati, vix Athenas perducta navi incolumi, controversiam de frumento movet, affirmans, frumentum Hegestrati esse, illum vero a se pecuniam esse mutuatum. Quum vero contra eum contenderent et Protus et Demon; utrumque litis mercatoris accusavit. Quumque Protum absentem vicisset, volentem, ut ait Demosthenes, et cum adversario colludentem; etiam Demonem secundo loco in iudicium adducit. Is vero exceptione utens hanc actionem convenire negat, lege nitens, quæ negotiatoribus quidem actionem det de contractibus, qui Athenas allunde et Athenis alio referantur, Zenothemidi vero secum quicquam esse contractum negat. Ac de exceptione quidem agitur, oratio vero, tanquam controversia recta in iudicium deducta sit, ita dicta est Zenothemidis non esse frumentum, sed Protæ, cui Demon pecuniam mutuam crediderit. non enim videri vult solo verbo legis nisi, tanquam in re injustus, sed ostendit

882κατὰ τὸ πρᾶγμα ἀδικῶν, ἀλλὰ δείκνυσιν ὡς θαρραῖ μὲν καὶ τῆ
εὐθείᾳ, ἐκ παρουσίας δὲ αὐτῶ καὶ παραγραφῆν ὁ νόμος δίδωσι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΖΗΝΟΘΕΜΙΝ.

1. Ἄνδρες δικασταί, βούλομαι παραγεγραμμένος μὴ
εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην περὶ τῶν νόμων πρῶτον
εἰπεῖν, καθ' οὓς παρεγρῆψάμην. Οἱ νόμοι κελεύουσιν,
5 ὡς ἄνδρες δικασταί, τὰς δίκας εἶναι τοῖς ναυκλήροις καὶ
τοῖς ἐμπόροις τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμ-
βολαίων, καὶ περὶ ὧν ἂν ὦσι συγγραφαί. ἂν δὲ τις
παρὰ ταῦτα δικάζηται· μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δί-
κην. (2) Τούτῳ τοίνυν Ζηνοθέμιδι, πρὸς μὲν ἐμὲ, ὅτι
10 οὐδὲν ἦν συμβόλαιον οὐδὲ συγγραφή, καὶ αὐτὸς ἠμολο-
γεῖ, ἐν τῷ ἐγκλήματι. δανείσαι δὲ φησὶν Ἡγεστράτῳ
ναυκλήρῳ, τούτου δ' ἀπολομένου ἐν τῷ πελάγει, ἡμᾶς
τὸ ναῦλον σφετερίσασθαι. τοῦτ' ἐγκλήμα' ἐστίν. Ἐκ
δὲ τοῦ αὐτοῦ λόγου τὴν τε δίκην οὐκ εἰσαγώγιμον οὖσαν
15 μαθήσεσθε, καὶ τὴν δὴν ἐπιβουλήν καὶ πονηρίαν του-
τοῦτ' οὗ ἀνθρώπου ὤψεσθε. (3) Δέομαι δ' ὑμῶν πάν-
των, ὡς ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἄλλῳ τινὶ πρόποτε πρᾶ-
γματι τὸν νοῦν προσέχετε, καὶ τούτῳ προσχεῖν. ἀκού-
σεσθε γὰρ ἀνθρώπου τόλμαν καὶ πονηρίαν οὐ τὴν τυ-
883χούσαν, ἀνπερ ἐγὼ τὰ πεπραγμέν' αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς
πολλάκις εἰπεῖν δυνηθῶ. οἴομαι δέ.

4. Ζηνοθέμις γὰρ οὗτος, ὃν ὑπηρετῆς Ἡγεστράτου
τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὶ αὐτὸς ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγκλήματι,
5 ὡς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο (πῶς δέ, οὐ προσέγραψεν,
ἀλλ' ἐγὼ φράσω), ἀδίκημα τοιούτου μετ' ἐκείνου συν-
εσκευάσατο. Χρήματ' ἐν ταῖς Συρακούσαις ἐδανείζεθ'
οὗτος καὶ ἐκεῖνος. ἠμολογεῖ δ' οὗτος μὲν πρὸς τοὺς τούτῳ
10 δανείζοντας, εἰ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σίτον ἐν τῇ νηὶ τούτῳ
πολύν, οὗτος δὲ πρὸς τοὺς ἐκείνῳ τὸν γόμον οἰκτεῖον
ἔχειν αὐτὸν τῆς νεώς. ὡς δ' ὁ μὲν ναυκλήρος ὁ δ' ἐπι-
βάτης ἐπιστεύοντ' εἰκότως ἂ περὶ ἀλλήλων ἔλεγον. (5)
15 Λαμβάνοντες δὲ τὰ χρήματα, οἴκαδε ἀπέστειλλον εἰς
τὴν Μασσαλίαν, καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν εἰσέφερον. οὐσῶν
δὲ τῶν συγγραφῶν, ὥσπερ εἰώθασιν ἅπανσαι, σωθείσης
τῆς νεώς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, ἵν' ἀποστερήσαιεν
τοὺς δανείσαντας, τὴν ναῦν καταδῦσαι ἐβουλεύσαντο.
20 ὁ μὲν οὖν Ἡγέστρατος, ὡς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπῆραν οὐοῖν
ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, καταβάς τῆς νυκτὸς εἰς κοίλην
ναῦν διέκοπτε τοῦ πλοίου τὸ ἔδαφος, οὗτος δ', ὡς οὐδὲν
εἰδώς, ἄνω μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιβατῶν διέτριβεν. ψόφου
δὲ γενομένου, αἰσθάνονται οἱ ἐν τῷ πλοίῳ, ὅτι κακόν τι
25 ἐν κοίλῃ νηὶ γίγνεται, καὶ βοηθοῦσι κάτω. (6) Ὡς δ'
ἤλπισθε ὁ Ἡγέστρατος καὶ εἰκὴν δώσειν ὑπέλαθε·
φεύγει καὶ διωκόμενος ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλατταν,
διαμαρτῶν δὲ τοῦ λέμβου διὰ τὸ νύκτ' εἶναι, ἀπεπνίγη.
Ἐκεῖνος μὲν οὖν οὕτως, ὥσπερ ἄξιός ἦν, κακὸς κακῶς
884ἀπώλετο, ἂ τοὺς ἄλλους ἐπεβούλευσε ποιήσαι, ταῦτα
παθῶν αὐτός. (7) Οὗτος δ' ὁ κοινῶν αὐτοῦ καὶ
συνεργῶς τὸ μὲν πρῶτον εὐθὺς ἐν τῷ πλοίῳ παρὰ τὰ δι-

se etiam rectum iudicium non pertimescere, sed ex abundan-
tia exceptionem quoque sibi a lege concedi.

DEMOSTHENIS

EXCEPTIO ADVERSUS ZENOTHEMIDEM.

1. Quum, iudices, exceptione sum usus, non convenire
hanc actionem; de legibus primum dicam, secundum quas
exceptionem opposui. Leges jubent, iudices, actiones dari
navicularis et negotiatoribus in iis contractibus, qui Athe-
nas aliunde et Athenis alio referantur, et de quibus exstent
tabulae. sin quis praeter haec litem intendat; non dandam
esse hanc actionem. (2) Zenothemidi autem isti nihil fuisse
mecum negotii, neque ullas literas, et ipse confitetur in
accusatione. sed se naviculario Hegestrato mutuasae, nos
autem post ejus in mari interitum onera nobis vindicasse
dicit. haec accusatio est. Jam vos ex eadem oratione tum
hanc actionem non convenire cognoscetis, tum universas
istius hominis insidias et improbitatem videbitis. (3) Vos
autem omnes, iudices, oratos volo, si quod unquam negotii-
um attente audistis, ut et hanc causam attente audiat. audietis enim hominis audaciam et improbitatem haud
vulgarem, si modo forte ego hominis facinora vobis, uti
spero, exponere potuero.

4. Zenothemis iste, minister Hegestrati navicularii,
quem et ipse in accusatione scripsit in mari periisse (sed
quomodo perierit, non adscripsit, ego vero dicam), tale scelus
cum illo excogitavit. Pecuniam Syracusis mutuatus
est iste et ille, qui quidem ad eos, qui isti mutuum dabant,
si quis rogaverat, dicebat, multum ei in navi esse frumenti,
iste vero ad eos, qui illi, onus navis esse illius proprium.
Quum autem alter navicularius, alter vector esset; non
mirum fuit esse iis credita, quae alter de altero affirmabat.
(5) Pecuniam autem acceptam, domum Massiliam miserunt
neque quicquam in navem intulerunt. Sed quia tabulae,
id quod omnes solent, continebant « si navis mansisset in-
columis, pecuniam esse reddendam »; in fraudem credito-
rum, navem submergere statuerunt. Hegestratus igitur,
quum a terra bidui aut tridui iter navem abduxissent, noctu
in carinam descendit et fundum navis perforat. iste vero,
tanquam totius rei ignarus, supra cum ceteris vectoribus
versabatur. Orto strepitu, qui in navi erant, sensere in ca-
rina mali quippiam geri, atque opitulaturi descendunt. (6)
Deprehensus Hegestratus, ut se poenas daturum putaverat,
fugit fugatusque se in mare jacit, et lembum propter no-
ctem non adeptus, suffocatur. Ille igitur sic, ut merebatur,
malus male perit, suis ipse insidiis, quas in alios instruxerat,
oppressus. (7) Iste vero socius ejus et adjutor primum sta-
tim, in navigio in ipso facinore, tanquam ignarus, sed et

κῆματα, ὡς οὐδὲν εἰδὸς ἀλλ' ἐκπεπληγμένος καὶ αὐ-
 5 τός, ἔπειθε τὸν πρῶρα καὶ τοὺς ναύτας εἰς τὸν λέμβον
 ἐκβαίνειν καὶ ἐκλείπειν τὴν ναῦν τὴν ταχίστην, ὡς
 ἀνεπίστου τῆς σωτηρίας οὐσης καὶ καταδυσομένης τῆς
 νεῶς αὐτίκα μάλα, ἔν' ὅπερ διανοήθησαν, τοῦτ' ἐπι-
 10 τελεσεθεὶ καὶ ἡ ναῦς ἀπόλοιτο καὶ τὰ συμβόλαι' ἀπο-
 στερήσαιεν. (8) Ἀποτυχὼν δὲ τούτου, καὶ τοῦ παρ'
 ἡμῶν συμπλέοντος ἐναντιωθέντος καὶ τοῖς ναύταις μι-
 σθοῦς, εἰ διασώσαιεν τὴν ναῦν, μεγάλους ἐπαγγεिलाμέ-
 νου, σωθείσης εἰς Κεφαλληνίαν τῆς νεῶς διὰ τοὺς θεοὺς
 15 μάλιστα γε, εἶτα καὶ διὰ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρετὴν, πά-
 λιν μετὰ τῶν Μασσαλιωτῶν τῶν τοῦ Ἡγεστράτου πο-
 λιτῶν μὴ καταπλεῖν Ἀθήναζε τὸ πλοῖον ἔπραττε, λέ-
 γων ὡς αὐτός τε καὶ τὰ χρήματ' ἐκείθεν ἐστί, καὶ ὁ
 ναύκληρος εἶη καὶ οἱ δεδανεικότες Μασσαλιῶται. (9)
 20 Ἀποτυχὼν δὲ καὶ τούτου, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν τῇ
 Κεφαλληνίᾳ γνόντων Ἀθήναζε τὴν ναῦν καταπλεῖν,
 ὅθενπερ ἀνήχθη, ὃν οὐδ' ἂν εἰς ἔλθειν φέτο δεῦρο τολ-
 μῆσαι τοιαῦτά γ' ἐσκευωρημένον καὶ πεποιηκότα, οὐ-
 25 δειὰ καὶ τόλμη, ὥστ' οὐκ ἐλήλυθε μόνον, ἀλλὰ καὶ
 τοῦ σίτου, τοῦ ἡμετέρου, ἀμφισθητήσας ἡμῖν δίκην
 πρὸς εἰληχεν.

10. Τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, καὶ τῷ ποτ' ἐπρη-
 μένος οὗτος καταλήλυθε καὶ τὴν δίκην εἰληχεν; ἐγὼ ὑμῖν
 ἐρῶ, ἄνδρες δικασταί, ἀχθόμενος μὲν νῆ τὸν Δία καὶ
 885 θεοῦς, ἀναγκαζόμενος δέ. Ἔστιν ἐργαστήρια μογηρῶν
 ἀνθρώπων συνεστηκότων ἐν τῷ Πειραιεῖ. οὐς οὐδ' ὑμεῖς
 ἀγνοήσετε, ἰδόντες. (11) Ἐκ τούτων ἕνα, ἡνίχ' οὗτος
 ἔπραττεν ὅπως ἡ ναῦς μὴ καταπλεύσεται δεῦρο, πρε-
 5 σβευτὴν ἐκ βουλῆς τινὰ λαμβάνομεν γινώριμον οὕτως,
 ὅτι δ' ἦν τοιοῦτος οὐκ εἰδότες, ἀτύχημα' οὐδὲν ἔλαττον,
 εἰ οἴοντ' εἰπεῖν, ἀτύχησαντες ἡ τὸ ἐξ ἀρχῆς πονηροῖς
 ἀνθρώποις συμμεῖται. οὗτοι πεμφθεὶς ὑπ' ἡμῶν, Ἀρι-
 10 στοφῶν ὄνομ' αὐτῷ, ὅς καὶ τὰ τοῦ Μικκαλίωνος πρά-
 γματ' ἐσκευώρηται (ταῦτα γὰρ νῦν ἀκούομεν), ἤργο-
 λάβηκεν αὐτὸς καὶ κατεπήγγελται τουτωί, καὶ ὄλωσ
 ἐστὶν ὁ πάντα πράττων οὗτος, ὅδι δ' ἄσμενος δέδεκται
 15 ταῦτα. (12) Ὡς γὰρ διήμαρτε τοῦ διαφθαρηῆναι τὸ
 πλοῖον, οὐκ ἔχων ἀποδοῦναι τὰ χρήματα τοῖς δανείασαι
 (πῶς γάρ, εἰ γ' ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐνέθετο;) ἀντιποιεῖται τῶν
 ἡμετέρων, καὶ φησι τῷ Ἡγεστράτῳ, ἐπὶ τούτῳ τῷ
 σίτῳ, δεδανεικέναι, ὃν ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιπλέων ἐπρίατο.
 20 οἱ δὲ δανείσται τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐξηπατημένοι, ὀρῶντες ἑαυ-
 τοῖς ἀντὶ τῶν χρημάτων ἀνθρωπῶν πονηρὸν χρῆσιν,
 ἄλλο δ' οὐδὲν, ἐλπίδα ἔχοντες ὑπὸ τούτου παρακρου-
 σθέντων ὑμῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπολήψεσθαι τὰ
 25 ἑαυτῶν, ὃν ἴσασι ψευδόμενον ταῦτα καθ' ἡμῶν, τούτῳ
 συνδικεῖν ἀναγκάζονται τοῦ συμμέροντος εἴνεκα τοῦ
 ἑαυτῶν.

13. Τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα, ὑπὲρ οὗ τὴν ψῆφον οἴσατε,
 ὡς εἰπέην ἐν κεφαλαίῳ, τοιοῦτόν ἐστι. βούλομαι δὲ τοὺς
 μάρτυρας ὧν λέγω πρῶτον ὑμῖν παρασχόμενος, μετὰ

ipse perterritus, rectori prorae et nautis suadebat, ut in
 lembum descendentes, navem quam celerrime relinquerent,
 quasi nulla esset speranda salus et navis statim submer-
 geret, ut, quod illi cogitarent, id conficeretur navique
 perdita pactum fraudarent. (8) Quo consilio frustratus, et ve-
 ctore, qui a nobis in hanc navigationem missus erat,
 adversato et nautis mercedes, si navem conservassent,
 magnas pollicito, perducta in Cephalleniam navi deorum
 ope in primis, deinde etiam virtute nautarum, rursus ibi
 cum Massiliensibus Hegestrati civibus agebat, ne navigium
 Athenas perveheretur: et se et merces esse illinc (Massilia),
 et tum navicularium tum creditores esse Massilienses.
 (9) Quod ubi et ipsum non successit, et Cephalleniorum ma-
 gistratus pronuntiaverunt, navem Athenas, unde solvisset,
 perducendam, quem nemo omnium huc venire ausurum
 putaret post tales quidem insidias taliaque facinora, Athe-
 nienses, is tam insigni est impudentia et audacia, ut non
 modo venerit, sed et nostro frumento sibi vindicato nos
 insuper in jus vocarit.

10. Quae causa est igitur, et qua re fretus devenit et in
 jus vocavit? Ego vobis dicam, iudices, invitatus per Jovem
 et deos, sed coactus. Sunt officinae hominum in Piraeo
 improborum, qui conspirarunt. quos neque vos ignorabitis,
 si videatis. (11) Horum unum, quum iste id ageret, ne
 huc perveheretur navis, post deliberationem legatum quen-
 dam deligimus nobis sic notum, sed talem esse eum igna-
 ri, in quo, prope dixerim, aequae magnam cladem experti
 sumus quam quod ab initio in hominum improborum com-
 mercium incidimus. Is missus a nobis, Aristophon nomine,
 qui et Miccalionis negotia instruxit (ea enim nunc audimus),
 et ipse praevanicatus et isti pollicitatus est, ac denique is
 perfecit omnia, iste autem avidè amplexus est laeae. (12)
 Navis enim interitu frustratus, creditoribus pecuniam red-
 dere non potest, (qui enim posset, quam quidem nunquam
 imposuit?) nostra sibi vindicat, et Hegestrato se pro eo fru-
 mento fœnerasse dicit, quod ille a nobis illuc misus emerat.
 At creditores statim initio decepti, videntes sibi pro pecunia
 improbum debitorem esse reliquum, nihil aliud, quum
 sperarent se deceptis ab isto vobis de nostris fortunis sua
 recepturos esse, quem in nos ista mentiri sciunt, ab eo stare
 in iudicio coguntur sui commodi causa.

13. Res igitur, de qua suffragia feretis, in summa fere
 ita gesta est. Volo autem testibus eorum, quae dico, primum

ταῦτα δὴ καὶ τᾶλλα διδάσκειν. Καὶ μοι λέγε τὰς μαρτυρίας.

886

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14. Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφίκετο δεῦρο τὸ πλοῖον, γνόντων τῶν Κεφαλλήνων ἀντιπράττοντος τούτου, ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτό, τὴν μὲν ναῦν οἱ ἐπὶ τῇ νηϊ δεδανεικότες ἐνόηδ' εὐθὺς εἶχον, τὸν δὲ σίτον δ' ἡγορακῶς εἶχεν. ἦν δ' οὗτος δ' ἡμῖν τὰ χρήματα ὀφειλων. μετὰ ταῦθ' ἦκεν οὗτος ἔχων τὸν παρ' ἡμῶν πεμφθέντα πρεσβευτήν, τὸν Ἀριστοφῶντα, καὶ ἡμφεσβήτει τοῦ σίτου, φάσκων Ἡγεστράτῳ δεδανεικέναι. (15) « Τί λέγεις, ἄνθρωπε; » εὐθὺς δ' Πρῶτος (τοῦτο γὰρ ἦν τὸ νόμα τῶν τὸν σίτον εἰσαγαγόντι, τῷ τὰ χρήμαθ' ἡμῖν ὀφειλοντι), « σὺ χρήματα δέδωκας Ἡγεστράτῳ, μεθ' οὗ τοὺς ἄλλους ἐξηπάτηκας, ὅπως δανείσθαι, καὶ σοὶ πολλάκις λέγοντος, ὅτι τοῖς προιεμένοις ἀπολείται τὰ χρήματα; σὺ οὖν ταῦτ' ἀκούων αὐτὸς ἀνπροσῆκω; » ἔφη καὶ ἀναιδῆς ἦν. « οὐκοῦν εἰ τὰ μάλιστ' ἀληθῆ λέγεις, » τῶν παρόντων τις ὑπέλαβεν, « ὁ σὸς κοινωδὸς καὶ πολίτης, ὁ Ἡγέστρατος, ὡς ἔοικεν, ἐξηπάτηκέ σε, καὶ ὑπὲρ τούτων αὐτὸς αὐτῷ θανάτου τιμῆσας ἀπόλωλεν. » (16) « Καὶ ὅτι γ', » ἔφη τις τῶν παρόντων, « ἀπάντων ἐστὶ συνεργὸς οὗτος ἐκείνῳ, σημείον ἡμῖν ἔρω. πρὸ γὰρ τοῦ διακόπτειν ἐπιχειρήσαι τὴν ναῦν, τίθενται πρὸς τινὰ τῶν συμπλεόντων οὗτος καὶ ὁ Ἡγέστρατος συγγραφῆν. καίτοι, εἰ μὲν εἰς πίστιν ἔδωκας τί πρὸ τοῦ κακουργήματος ἀν τὰ βέβαι' ἐποιού; εἰ δ' ἀπιστῶν ἐτύγχανες τί οὐχ, ὥσπερ οἱ ἄλλοι, τὰ δίκαι' ἐλάμβανες ἐν τῇ γῇ; » (17) Τί ἀν τὰ πολλὰ λέγοι τις; ἦν γὰρ οὐδ' ὀτιοῦν πλέον ἡμῖν ταῦτα λέγουσιν, 887 ἰλλ' εἴχετο τοῦ σίτου. ἐξῆγεν αὐτὸν δ' Πρῶτος καὶ ὁ κοινωδὸς τοῦ Πρώτου, Φέρτατος, οὗτος δ' οὐκ ἐξήγετο, οὐδ' ἀν ἔφη διαβρήδην ὑπ' οὐδενὸς ἐξαχθῆναι, εἰ μὴ αὐτὸν ἐγὼ ἐξάξω. (18) Μετὰ ταῦτα προὔκαλετ' ὁ Πρῶτος αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν τῶν Συρακοσίων, ἀν μὲν ἐνονημένος τὸν σίτον ἐκείνος φαίνεται καὶ τὰ τέλη κείμεν' ἐκείνου καὶ τὰς τιμὰς ὁ διαλύων ἐκείνος, τοῦτον πονηρὸν ὄντ' ἀξιοῦμεν ζημιοῦσθαι, εἰ δὲ μή, καὶ τὰ διάφορ' ἀπολαβεῖν καὶ τάλαντον προκλαβεῖν, καὶ τοῦ σίτου ἀφιστάμεθα. Ταῦτ' ἐκείνου προκαλουμένου καὶ λέγοντος καὶ ἡμῶν οὐδὲν ἦν πλέον, ἀλλ' ἦν ἀφραδία τοῦτον ἐξάγειν ἢ ἀπολωλεκέναι σωθέντα καὶ παρόντα τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν. (19) Ὁ γὰρ αὖ Πρῶτος διεμαρτύρετ' ἐξάγειν, βεβαιῶν ἀναπλεῖν ἐθέλειν εἰς τὴν Σικελίαν, εἰ δὲ ταῦτ' ἐθέλοντος αὐτοῦ προήσομεν ἡμεῖς τούτῳ τὸν σίτον, οὐδὲν αὐτῷ μέλει. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ οὗτ' ἀν 20 ἐξαχθῆναι ἔφη, εἰ μὴ ὅπ' ἐμοῦ, οὐθ' ἄ προὔκαλετο περὶ τοῦ ἀναπλεῖν ἐδέχετο, ἐν τε τῷ πλοῖῳ τὴν συγγραφῆν ἔθετο, λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20. Ἐπειδὴ τοίνυν οὗτ' ἐξάγεσθαι ἤθελεν ὑπὸ τοῦ Πρώτου οὗτ' εἰς τὴν Σικελίαν ἀναπλεῖν ἐπὶ τὰ δίκαια,

ad vos adductis, postea jam et reliqua docere. Recita ergo mihi testimonia.

TESTIMONIA.

14. Ut igitur pervenit huc navigium, quum Cephallenii, quanquam isto adversante, pronuntiassent, ut eodem, unde solvisset, reduceretur; navem, qui in eam hinc mutuant, statim tenebant, frumentum autem is, qui emerat, erat autem hic, qui pecuniam nobis debebat. Post hæc venit iste, legatum a nobis missum Aristophontem adducens, et de frumento litem movit, se mutuo dedisse Hegestrato dicens. (15) « Quid ais, homo? » statim inquit Protus (nam id nomen erat ei, qui frumentum advexerat, qui nobis pecuniam debebat), « tune Hegestrato pecuniam mutuasti, cum quo decepisti ceteros, ut mutuum sumeret, quum tibi sæpe diceret, perituram illis pecuniam, qui credidissent? Tu igitur illa audiens, ipse ei credidisses? » Affirmabat et erat impudens. « Proinde ut maxime vera dicas, » subjecit eorum quidam, qui aderant, « tuus te socius et civis Hegestratus, ut appareat, circumvenit, proptereaque seipsum damnavit capitis et periit. » (16) « Quin istum, » inquit adstantium quidam, « ad omnia illi fuisse adiutorem, signum vobis dicam: antequam navem perforare cœpissent, componunt apud quendam, qui cum iis navigabat, iste et Hegestratus tabulas. quod si bona fide dederas; quamobrem ante maleficium caveri tibi velles? sin diffidebas, » cur non in terra jus tuum ut ceteri persequere? » (17) Quid multa dicam? prorsus enim nihil his verbis proficiebamus, sed frumentum iste sibi vindicabat. volebat deducere (i. e. ex frumenti possessione moribus expellere) eum Protus et Proti socius Pheratus, iste vero deduci se nolebat, seque ab ullo deductum iri palam negabat, nisi ego deduxissem. (18) Post hæc Protus eum et nos ad magistratum Syracusanum provocabamus, et, si illum (Protum) emisse frumentum et illius vectigalia esse inscripta et illum pretium (frumenti) numerasse constaret, iste improbitatis suæ pœnas daret, sin minus, ut et damna compensata reciperet et talentum insuper acciperet nosque ei frumento cederemus. Hæc offerente et pollicente illo et nobis, nihil proficiebamus, sed dabatur optio aut istum deducendi aut nostras ipsorum merces conservatas et præsentis amittendi. (19) Nam rursus Protus se istum deducere contestabatur, recipiens se redire velle in Siciliam. quæ quum ipse vellet, si nos isti frumentum concederemus, id sibi curæ non fore. Atque hæc a me vere dici et eum nisi a me deduci velles negasse et quæ ille ei offerebat de reditu in Siciliam accepisse et in navigio tabulas confecisse, recita testimonia.

TESTIMONIA.

20. Quum igitur nec deduci vellet a Proto nec ad jus adipiscendum redire in Siciliam, et omnium Hegestrati

25 προειδώς θ' ἄπαντ' ἐφαίνοτο, ἀ δ' Ἠγέστρατος ἐξακούρ-
γει· λοιπὸν ἦν ἡμῖν τοῖς ἐνθὲνδε μὲν πεποιημένοις τὸ
συμβόλαιον, παρειληφῶσι δὲ τὸν σίτον παρὰ τοῦ δικαίως
ἐκεῖ πριαμένου, ἐξάγειν τοῦτον. (21) Τί γὰρ ἂν καὶ
ἄλλ' ἐποιούμεν; οὐπω γὰρ τοῦτο γ' οὐδεὶς ἡμῶν τῶν
888 κοινωνῶν διέλαθεν, ὡς ἡμεῖς γνώσεσθαι ποτ' εἶναι
τούτου τὸν σίτον, ὃν καταλείπειν οὗτος ἔπειθε τοὺς
ναύτας, ὅπως ἀπόλοιτο τοῦ πλοίου καταδύοντος. 8
5 μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν προσήκειν αὐτῶ. τίς
γὰρ ἂν τὸν ἑαυτοῦ σίτον ἔπειθε προέσθαι τοὺς σώζειν
βουλομένους; ἢ τίς οὐκ ἂν ἔπλει δεξάμενος τὴν πρόκλη-
σιν εἰς τὴν Σικελίαν, οὗ ταῦτ' ἦν ἐλέγξει καθαρώς; (22)
Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' ἡμελλόν ἡμῶν καταγνώσεσθαι, ὡς
10 εἰσαγωγίμων ψηφείσθε τούτῳ τὴν δίκην περὶ τούτων τῶν
χρημάτων, ἀ κατὰ πολλοὺς τρόπους οὗτος ἐπραττεν ὅπως
μὴ εἰσαγωγήμα δεῦρ' ἔσται, πρῶτον μὲν ὅτ' αὐτὰ κατα-
λείπειν τοὺς ναύτας ἔπειθεν, εἴθ' ὅτ' ἐν Κεφαλληνίᾳ
15 μὴ δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἐπραττεν. (23) Πῶς γὰρ οὐκ
αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν γένοιτο, εἰ Κεφαλλῆνες μὲν,
ὅπως τοῖς Ἀθηναίοις σωθῆ τὰ χρήματα, δεῦρο πλεῖν
τὴν ναῦν ἔκριναν, ἡμεῖς δ' ὄντες Ἀθηναῖοι τὰ τῶν πο-
λιτῶν τοῖς καταποντίσαι βουλευθείσι δοῦναι γνοίητε,
καὶ ἀ μὴ καταπλεῖν ὄντος δεῦρ' ἐπραττε, ταῦτ'
20 εἰσαγωγήμα τούτῳ ψηφείσισθε; Μὴ δήπου, ὦ Ζεῦ καὶ
θεοί. Λέγε δή μοι, τί παραγέγραμμαι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

Λέγε δή μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

24. Ὅτι μὲν τοίνυν ἐκ τῶν νόμων παραγεγράμμη
25 μὴ εἰσαγωγήμων εἶναι τὴν δίκην, ἱκανῶς οἴομαι δεδει-
χθαι, τέχνην δ' ἀκούσεσθε τοῦ σοφοῦ τοῦ ταῦτα πάντα
συντεταχότος, τοῦ Ἀριστοφάνους. ὡς γὰρ ἐκ τῶν πρα-
γμάτων ἀπλῶς οὐδὲν ἑώρων δίκαιον αὐτοῖς ἐνόν· ἐπιξη-
ρυκεύονται τῷ Πρώτῳ καὶ πείθουσι τὸν ἄνθρωπον
889 ἐνδοῦναι τὰ πράγμαθ' αὐτοῖς, πράττοντες μὲν, ὡς εἴοικε,
καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῦτο, ὡς ἡμῖν νυνὶ φανερὸν γέγονεν, οὐ
δυνάμενοι δὲ πείσαι. (25) Ὁ γὰρ ἄνθρωπος, ὁ Πρῶτος,
ἕως μὲν ἔφετο τὸν σίτον κέρδος [ἄλθόντα ποιήσειν]· ἂν-
5 τεύχετο τούτου καὶ μᾶλλον ἤρειτ' αὐτός τε κερδᾶναι
καὶ ἡμῖν τὰ δίκαι' ἀποδοῦναι, ἢ κατακοινωνήσας τού-
τοις τῆς μὲν ὠφελείας τούτους ποιῆσαι μερίτας, ἡμᾶς
δ' ἀδικῆσαι. ὡς δὲ δεῦρ' ἦκοντος αὐτοῦ καὶ περὶ ταῦτα
πραγματευομένου, ἐπανῆκεν ὁ σίτος ἄλλην εὐθέως
10 ἔλαβε γνώμην. (26) Καὶ ἅμα (εἰρήσεται γὰρ, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πᾶσα πρὸς ἡμᾶς ἢ ἀλήθεια) καὶ ἡμεῖς οἱ
δεδανεικότες προσεκρούομεν αὐτῶ καὶ πικρῶς εἴχομεν,
τῆς τε ζημίας ἐφ' ἡμᾶς ἰούσης τῆς ἐπὶ τὸν σίτον καὶ
16 συκοφάντην ἀντὶ χρημάτων αἰτιώμενοι τούτον ἡμῖν
ἐκ τούτων, οὐδὲ φύσει χρηστὸς ὢν ἄνθρω-
πος δηλονότι, ἐπὶ τούτους ἀποκλίνει, καὶ συγχωρεῖ
τὴν δίκην ἔρημον ὄφλειν, ἣν οὗτος αὐτῷ λαγχάνει τότε,
ὅτ' οὐπω ταῦτ' ἐφρόνον (27) (εἰ μὲν γὰρ ἀφῆκε τὸν

scelerum manifesto fuisset praescius; reliquum erat nobis,
qui hinc contractum feceramus et frumentum ab eo, qui
legitime illic emerat, receperamus, ut istum deduceremus.
(21) Quid enim etiam aliud faceremus? Neodum enim hoc
quisquam e nostra societate putaverat, vos isti usquam
frumentum adjudicatueros, quod ipse relinquendum suaderet
nautis, ut periret navi demersa. id quod vel maximum si-
gnum est id nihil ad eum attinere. quis enim suum fru-
mentum projiciendum suaderet iis, qui id conservare vel-
lent? an quis non navigasset accepta provocacione in Sici-
liam, ubi haec liquido probari poterant? (22) Atqui neque ita
de vobis existimare poteram, fore ut pronuntiaretis isti
adducendam esse (in judicium) actionem de his rebus, quae
ne huc adducerentur, ipse multis modis studuisset probi-
bere, primum suadendo nautis, ut eas relinquerent, deinde
in Cephallenia laborando, ne navis huc veheretur. (23) Quid
enim fieri turpius aut iniquius posset, quam quum Cephalle-
nenses pronuntiarint, ut Atheniensium merces incolumes es-
sent, navem huc pervehendam, vos qui sitis Athenienses,
ea, quae civium sunt, iis, qui submergere conati sunt,
tradere et quae iste, ne huc adducerentur, avertere omnino
studuit, haec adducenda esse isti decernere? Absit quocun-
que modo, o Jupiter et dii. Jam recita mihi, quid excepe-
rim.

EXCEPTIO.

Recita jam mihi legem.

LEX.

24. Me igitur secundum leges exceptionem de non danda
actione adversario opposuisse, satis opinor est ostensum,
artem autem audietis sapientis illius instructoris horum
omnium, Aristophontis. Ut enim in causa nihil sibi pro-
sus esse praesidii reliquum videbant; legatis ad Protum
missis, homini persuadent, ut ipsis causam tradat, quod
quidem, ut convenit, etiam statim ab initio egerunt, id
quod nos nunc cognovimus, sed persuadere non potuerunt.
(25) Homo enim hic, Protus, dum frumentum putabat lo-
crum fore; id retinebat et praetoptabat potius tum ipse lu-
crari tum id praestare nobis quod aequum esset, quam con-
spiratione cum istis inita, eos in lucri portionemmittere,
nobis autem facere injuriam. Ut vero, quum huc pervenis-
set et hoc negotio occuparetur, laxata annona est; statim
mutavit consilium. (26) Et simul (dicetur enim apud vos,
Athenienses, tota veritas) tum nos creditores eum urgeba-
mus tum inique ferebamus, quod et jactura frumenti in
nos redundabat et nobis iste calumniator pecuniae loco alla-
tus esset. his de causis, quum etiam natura nimirum non
sit bonus homo, ad istos se confert et concedit ut in causa de-
serta condemnatur, ab isto tum vocatus in judicium, quum
nondum conspirasset (27) (nam si Protum dimisisset; statim

20 Πρώτων· ἐξελέληχετ' ἂν εὐθέως ἡμᾶς συκοφαντῶν.
 ὄφλειν δὲ παρῶν ἐκεῖνος οὐ συνεχώρει, ἔν' ἂν μὲν αὐ-
 τῶ ποιῶσιν ἃ ὠμολογήκασιν, — εἰ δὲ μή, τὴν ἔρημον
 ἀντιλάχῃ. Ἄλλὰ τί ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ, ἃ γέγραφε
 οὗτος εἰς τὸ ἐγκλημα, ἐποίησε οὐκ ὄφλειν ἂν δίκην δι-
 25 καίως ἀλλ' ἀποθανεῖν Πρώτος ἔμοιγε δοκεῖ. εἰ γὰρ ἐν
 κακοῖς καὶ χειμῶνι τοσοῦτον οἶνον ἔπινεν ὥς ὁμοιοῦ
 εἶναι μανίας· τί οὐκ ἀξίός ἐστι παθεῖν; ἢ εἰ γράμματα
 ἔκλεπτεν, εἰ ὀπανεῶγεν; (28) Ἄλλὰ ταῦτα μὲν αὐτοὶ
 890 πρὸς ἑαυτοὺς ἡμεῖς ὅπως ποτ' ἔχει διακρίνεσθε, τῇ δ'
 ἐμῇ δίκῃ μηδὲν ἐκεῖνης πρόσραγε. εἰ τί σ' ἠδίκηκεν ὁ
 Πρώτος ἢ λέγων ἢ ποιῶν· ἔχεις, ὡς εἶοικε, δίκην.
 οὐδεὶς ἡμῶν ἐκώλυεν, οὐδὲ νῦν παραιτεῖται. εἰ σεσυκο-
 5 φάντηκας οὐ περιεργαζόμεθα. (29) « Νῆ Δία, ἀλλ'
 ἐκποδῶν ἐστὶν ἄνθρωπος. » Διὰ γ' ὑμᾶς, ἵνα τὰς τε
 μαρτυρίας τὰς ἡμετέρας λίπη, καὶ νῦν ὑμεῖς ὅ τι ἂν
 βούλησθε λέγητε κατ' αὐτοῦ. εἰ μὴ γὰρ δι' ὑμῶν ἔρη-
 10 μος ἐγένεθ' ἢ δίκη· ἅμ' ἂν αὐτὸν προσεκαλοῦ καὶ κα-
 τηγύας πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ εἰ μὲν κατέστησέ
 σοι τοὺς ἐγγυητάς, μένειν ἠναγκάζετ' ἂν ἢ σὺ παρ'
 ὧν λήψει δίκην ἐτοίμους εἶχες, εἰ δὲ μὴ κατέστησεν, εἰς
 τὸ οἴκημ' ἂν ἦει. (30) Νῦν δὲ κοινοσάμεναι τὸ πρᾶ-
 15 γμα, ὃ μὲν διὰ σοῦ γενοῦσιν ἐνδεῖαν οὐκ ἀποδώσειν
 ἡμῖν οἶεται, σὺ δ' ἐκεῖνου κατηγορῶν τῶν ἡμετέρων
 κύριος γενήσεσθαι. τεκμήριον δέ : ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν
 κλητεύσω, σὺ δ' οὔτε κατηγογήσας οὔτε νῦν κλη-
 τεύεις.

31. Ἔτι τοίνυν ἑτέρα τίς ἐστὶν ἐλπὶς αὐτοῖς τοῦ πα-
 20 ρακρούσεσθαι καὶ φανακίειν ὑμᾶς : αἰτιάσονται Δημο-
 σθένην, καὶ ἐκείνῳ με πιστεύοντα φήσουσιν ἐξάγειν
 τούτον, ὑπολαμβάνοντες τῶν ῥήτορα καὶ γνώριμον εἶ-
 ναι ἐκεῖνον πιθανὴν ἔχειν τὴν αἰτίαν. (32) Ἔμοι δ' ἐστὶ
 μὲν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Δημοσθένους οἰκείος γένει,
 25 καὶ πάντας ὑμῖν ὁμνυμι τοὺς θεοὺς ἢ μὴν εἶρεῖν
 τᾶληθῆ, προσελθόντος δ' αὐτῷ μου καὶ παρῆναι καὶ
 βοηθεῖν ἀξιοῦντος, εἰ τι ἔχοι, « Δῆμον », ἔφη, « ἐγὼ
 ποιήσω μὲν ὡς ἂν σὺ κελεύης (καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη),
 δεῖ μὲντοι καὶ τὸ σαυτοῦ καὶ τοῦμόν λογίσασθαι. ἔμοι
 891 συμβέβηκεν, ἀφ' οὗ περὶ τῶν κοινῶν λέγειν ἠρξάμην,
 μηδὲ πρὸς ἐν πρᾶγμα ἴδιον προσελλυθέναι, ἀλλὰ καὶ
 τῆς πολιτείας αὐτῆς τὰ τοιαῦτ' ἐξέστηκα.....

animadversum esset eum nobis facere calumniam. damnari autem ille, si praesens fuisset, passus non esset), ut si pactis conventis isti ei starent, [bene esset,] sin minus, causam desertam exceptione contumaciae contra infirmaret. At quid ad nos haec? si fecit ea, quae iste in accusatione scribit, non damnandus modo causae, sed interficiendus jure fuit Protus mea quidem opinione. nam si in malis et tempestate tantum vini hausit, ut insano similis esset; quod supplicium non meretur? aut si tabulas surripuit, si clam aperuit? (28) Sed vos ipsi haec inter vos, quo tandem pacto se habeant, transigite, meae autem causae nihil inde admisce. si te laesit Protus sive verbis sive factis; habes, ut par erat, jus. nemo nostrum prohibuit, nec nunc recusat. si calumniatus es; non curamus. (29) « Sane per Jovem, at e medio excessit homo. » Propter vos nimirum, ut et testificationes nostras desereret, et nunc vos, quicquid libuerit, in eum dicatis. nisi enim per vos causa deserta esset; simul eum et citasses et apud Polemarchum vadimonio obligasses, et, si vades tibi dedisset, aut manere cogeretur, aut tu, a quibus tibi satisfaceret, haberes, sin non dedisset, in carcerem ivisset. (30) Nunc communicato negotio et alter, quod defecerit tuae opera, se nobis non redditurum esse putat et tu te illum accusando nostris mercibus potiturum. cujus rei argumentum hoc est: ego eum per praeconem citabo, tu nec vadimonio obligasti nec nunc citas.

31. Praeterea spes alia iis est vestri circumveniendi et fallendi: criminabuntur Demosthenem, eoque me fretum dicent deducere velle istum, existimantes, quia et orator ille sit et celebris, probabile se crimen afferre. (32) Mihi est quidem, Atheniensis, genere conjunctus Demosthenes, et per omnes vobis adjuro deos me vera dicturum, quum autem ad eum accessissem et ut mihi adesset opemque ferret, si quid posset, postulare; « ego, Demon! » inquit, « faciam, utcunque tu jusseris (neque enim aliud me decuerit), sed tamen et tui et mei est tibi habenda ratio. mihi usuenit, ex quo de rebus publicis dicere coepi, ut ad nullam unquam privatam causam accesserim, sed etiam ipsius reipublicae talia declinarim.... (Desunt.)

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ παραγραφόμενος τὴν δίκην ἴδια μὲν τινα συμβόλαια πρὸς Ἀπατούριον ἔχων ἄρσιν ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἀπαλλαγὴν ἐποίησατο, νῦν δὲ ὑπὲρ Παρμένοντος ἐγκαλεῖται καὶ ἀπαιτεῖται χρήματα. ὁ γὰρ Παρμένων πολίτης μὲν ἦν τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀπατουρίου Βυζάντιος, φυγὴν δὲ ἐκ τῆς πατρίδος καταδέδικαστο. φίλῳ δὲ κατ' ἀρχὰς τῷ Ἀπατουρίῳ χρώμενος, ὕστερον προσκρούσας εἰς δίκας ἦλθε, καὶ ἐδίωκε τὸν Ἀπατούριον πληγῶν τε καὶ βλάβης, κάκεινος αὖθις τῷ Παρμένοντι δίκην ἀντίλαχεν. Ὁ μὲν οὖν Ἀπατούριος ἐν διαίτῃ τὸ πρᾶγμα ἐπιτραπήναι φησὶν Ἀριστοκλεί, κάκεινον καταγνῶναι τοῦ Παρμένοντος. Διόπερ ἐπὶ τούτῳ ἤκει τὸν νῦν παραγραφόμενον τὴν δίκην, ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος γεγενῆσθαι φάσκων. ὁ δὲ οὐδὲν τούτων ὁμολογεῖ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν φησὶ τρισὶν αὐτοῦς ἐπιτρέψαι δαιτηταῖς, οὐχ ἓν τῷ Ἀριστοκλεί, ἔπειτα ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος ἐν ταῖς συνθήκαις Ἀρχιππον γραφήναι, κάκεινος δὲ ἀφανισθῆναι τὰς συνθήκας κακουργίᾳ τοῦ Ἀπατουρίου, πείσαντος τὸν Ἀριστοκλέα τὸν ἔχοντα αὐτὰς μὴ κομίζειν 892 εἰς μέσον, ἀλλὰ λέγειν ὡς ἀπολώλειεν τὸ γραμματεῖον καθέδων ὁ παῖς, ἑτέρας δὲ οὐκέτι γραφήναι συνθήκας, οὐδὲ ἐπιτραπήναι τὸ πρᾶγμα διαίτῃ, τῆς μὲν πρότερον ἀναιρεθείσης τῆς τῶν συνθηκῶν ἀπωλείας, δευτέρας δὲ οὐκέτι συμβαθείσης αὐτοῖς, τὸν δὲ Ἀριστοκλέα παρὰ πάντα τὰ δίκαια κατὰ τοῦ Παρμένοντος ἀπορήνασθαι οὐκέτ' ὄντα δαιτητὴν, καὶ ταῦτα ἀποδημούντας τε τοῦ Παρμένοντος κατὰ συμφορὰν μεγάλην καὶ 10 ἀπηγορευκὸς αὐτῷ μὴ διαίτην. Ταῦτά τε οὖν ὁ τὴν δίκην φεῖγων προτείνεται τὰ δίκαια, καὶ παραγράφεται τὸν ἀγῶνα, λέγων ἐπὶ μὲν τοῖς γενομένοις αὐτῷ πρὸς Ἀπατούριον συμβολαίοις ἄρσιν ὑπάρχειν, ὕστερον δὲ οὐδὲν ἔτι γεγενῆσθαι 15 συμβόλαιον, περὶ δὲ τῶν τοιοῦτων τοὺς νόμους μὴ δίδόναι δικάζεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ.

1. Τοῖς μὲν ἐμπόροις, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῖς ναυκλήροις κελεύει ὁ νόμος εἶναι τὰς δίκας πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ἐάν τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἢ ἐν θένδε ποι πλέοντες ἢ ἐτέρωθεν δεῦρο, καὶ τοῖς ἀδικούσι δεσμὸν ἔταξε τοῦπιτίμιον, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν ὅ τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῇ, ἵνα μηδεὶς ἀδικῆ μηδένα τῶν ἐμπόρων εἰκῆ. (2) Τοῖς δὲ περὶ τῶν γενομένων συμβολαίων εἰς κρίσιν καθισταμένοις ἐπὶ τὴν παραγραφὴν 893 καταφεύγειν ἔδωκεν ὁ νόμος, ἵνα μηδεὶς συκοφαντῆται, ἀλλ' αὐτοῖς τοῖς τῇ ἀληθείᾳ ἀδικουμένοις τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων αἱ δίκαι ὤσιν. καὶ πολλοὶ ἤδη τῶν φευγόντων ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς παραγραφάμε-

DEMOSTHENIS

EXCEPTIO

ADVERSUS APATURIMUM.

LIBANI ARGUMENTUM.

Is qui iudicium excipit quum privatum contractum cum Apaturio quendam haberet, eum sustulit et transegit, nunc vero propter Parmenontem accusatur et de pecunia appellatur. nam Parmeno civis fuerat mercatoris Apaturii, Byzantius, sed iudicio actus in exilium. principio amicitia usus Apaturii, orto dissidio postea in iudicium venit, atque Apaturio et verborum et dati damni diem dixit, atque is rursus Parmenontem vicissim accusavit. Apaturius igitur in arbitrio Aristocli rem permissam esse dicit, qui Parmenontem damnarit. Quamobrem eum nunc aggreditur, qui exceptione iudicium deprecatur, atque eum pro Parmenonte spondidisse asserit. hic vero nihil eorum confitetur, sed negotium tribus primum arbitris esse permissum ait, non uni Aristocli, deinde sponsorem Parmenontis in pactis Archippum esse scriptum, atque illa pacta calliditate Apaturii esse abolita, qui Aristocli persuaserit ea asservanti, ne afferret in medium, sed diceret puerum tabulas dormientem perdidisse, alia autem pacta non esse scripta, nec rem arbitrio permissam, quum primum arbitrium tabularum amissione fuerit abolitum, de altero autem inter eos postea non convenerit, Aristoclem autem contra omnia iura, qui jam non esset arbiter, in Parmenontem dixisse sententiam, idque quum ob magnam cladem peregre abesset Parmeno et ejus arbitrium recusasset. His igitur firmamentis in iudicium vocatus nititur et exceptione iudicium deprecatur, asserens se his, quas cum Apaturio fuerint, contractis liberatum, postea nihil cum eo contraxisse, in talibus autem rebus non dari per leges actionem.

DEMOSTHENIS
EXCEPTIO ADVERSUS APATURIMUM.

1. Mercatoribus, Atheniensibus, et naviculariis jubet lex actionem dari apud Thesmothetas, si qua injuria in mercatu afficiantur sive hinc alio navigantes sive alionde huc, et sontibus vincula poenam statuit, dum iudicatum solvant, ut ne quis temere ullum mercatorem laedat. (2) Qui vero contractus causa in jus vocantur, exceptionis iis confugium largitur lex, ne quis calumnia vexetur, sed ut mercatoribus et naviculariis solis, qui re vera laedantur, in jure experiri liceat. Ac multi jam actione mercatoria postu-

5 νοι κατὰ τὸν νόμον τουτονὶ καὶ εἰσελθόντες εἰς ἡμᾶς ἐξήλεγον τοὺς δικαζομένους ἀδίκως ἐγκαλοῦντας καὶ ἐπὶ τῇ προράσει τοῦ ἐμπορεύεσθαι συκοφαντοῦντας. (3) Ὁ μὲν οὖν μετὰ τούτου μοι ἐπιβεβουλευκῶς καὶ τὸν ἀγῶνα τουτονὶ κατεσκευακῶς προϊόντος τοῦ λόγου
10 καταφανῆς ὑμῖν ἔσται. ἐγκαλοῦντος δέ μοι Ἀπατουρίου τὰ ψευδῆ καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομένου, καὶ ὅσα μὲν ἐμοὶ καὶ τούτῳ ἐγένετο συμβόλαια, πάντων ἀπαλλαγῆς καὶ ἀφέσεως γενομένης, ἄλλου δὲ συμβολαίου οὐκ ὄντος ἐμοὶ πρὸς τούτον, οὔτε ναυτικοῦ οὔτ' ἔγγειου, παρεγραψάμην τὴν δίκην μὴ εἰσαγώγιμον
15 εἶναι κατὰ τοὺς νόμους τουτουςί.

NOMOI.

4. Ὡς τοίων παρὰ τοὺς νόμους τούτους εἰληχέ μοι τὴν δίκην Ἀπατούριος καὶ τὰ ψευδῆ ἐγκέκληκεν, ἐκ πολλῶν ὑμῖν τοῦτ' ἐπιδείξω. † ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες
20 δικασταί, πολλὸν ἤδη χρόνον ἐπὶ τῆς ἐργασίας ὧν τῆς κατὰ θάλατταν μέγχι μὲν τινος αὐτὸς ἐκινδύνησον, οὐπω δ' ἔτη ἔστιν ἑπτὰ ἀφ' οὗ τὸ μὲν πλεῖν καταλέλυκα, μέτρια δ' ἔχων, τούτοις περῶμαι ναυτικοῖς
25 ἐργάζεσθαι. (6) Διὰ δὲ τὸ ἀφίχθαι πολλαχόσε καὶ διὰ τὸ εἶναι μοι τὰς διατριβὰς περὶ τὸ ἐμπόριον γνωρίμως ἔχω τοῖς πλείστοις τῶν πλεόντων τὴν θάλατταν, τούτοις δὲ τοῖς ἐκ Βυζαντίου καὶ πάνυ οἰκειῶς χρῶμαι διὰ τὸ ἐνδιατρίψαι αὐτόθι. ἔχοντος δέ μου οὕτως ὡς λέγω,
89 κατέπλευσαν δεῦρο τρίτον ἔτος οὗτός τε καὶ πολίτης αὐτοῦ Παρμένων, Βυζάντιος μὲν τὸ γένος, φυγὰς δ' ἐκεῖθεν. (6) Προκίοντες δέ μοι ἐν τῷ ἐμπορίῳ οὗτος
5 καὶ ὁ Παρμένων ἐμνήσθησαν περὶ ἀργυρίου. ἔτυχε δὲ οὗτος ὀφείλων ἐπὶ τῇ νηὶ τῇ αὐτοῦ τετραράκοντα μνᾶς, καὶ οἱ χρῆσται κατήπειγον αὐτὸν ἀπαιτοῦντας καὶ ἐνεθάτευσον εἰς τὴν ναῦν, εἰληφότες τῇ ὑπερμεμερία ἀπορουμένῳ δ' αὐτῷ μνᾶς μὲν δέκα ὁ Παρμένων ὁμο-
10 λόγησε δώσειν, τριάκοντα δὲ μνᾶς ἐδεῖτό μου οὗτος συνευπορήσαι, αἰτιώμενος τοὺς χρήστας ἐπιθυμοῦντας τῆς νεὸς διαβεβληκέναι αὐτὸν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἵνα κατὰσχῶσι τὴν ναῦν εἰς ἀπορίαν καταστήσαντες τοῦ ἀποδοῦναι τὰ χρήματα. (7) Ἐμοὶ μὲν οὖν οὐκ ἔτυχε πα-
15 ρὸν ἀργύριον, χρώμενος δ' Ἡρακλείδῃ τῷ τραπεζίτῃ ἐπεισα αὐτὸν δανείσαι τὰ χρήματα λαβόντα ἐμὲ ἐγγυητήν. Ἦδη δὲ τῶν τριάκοντα μνῶν πεπορισμένων ἔτυχε προκεκρουκῶς τι τούτῳ ὁ Παρμένων. ὁμολο-
20 γηκῶς δ' εὐπορήσειν αὐτῷ δέκα μνᾶς, καὶ τούτων δεδωκῶς τὰς τρεῖς, διὰ τὸ προϊέμενον ἀργύριον ἠναγκάζετο καὶ τὸ λοιπὸν διδόναι. (8) Αὐτὸς μὲν οὖν διὰ τοῦτ' οὐκ ἠβούλετο ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον, ἐμὲ δ' ἐκέλευε πρᾶξαι ὅπως αὐτῷ ὡς ἀσφαλέστατα ἔξει. Λα-
25 βῶν δὲ τὰς ἑπτὰ μνᾶς παρὰ τοῦ Παρμένοντος, καὶ τὰς τρεῖς, ἃς προεἰλήφει οὗτος παρ' ἐκείνου, ἀνθομολογησάμενος πρὸς τούτον, ὧν τὴν ποιούμαι τῆς νεὸς καὶ τῶν παίδων, ἕως ἀποδοῖν τὰς δέκα μνᾶς, ἃς δι' ἐμοῦ ἔλαβε, καὶ τὰς τριάκοντα, ὧν κατέστησεν ἐμὲ ἐγγυη-

lati, ex hac lege exceptione opposita et ingressi ad vos convicere petitores ut inique questos et per speciem faciendae mercaturae calumniatos. (3) Vos igitur eum (Aristoclem), qui cum isto insidias mihi fecit, et hoc certamen instruxit, progressu orationis cognoscetis. quum autem Apaturius falso de me queratur et contra leges in jus vocet, et quidquid cum eo rei mihi fuerat, omne sit transactum et sublatum, neque alius mihi cum eo contractus intercedat vel nauticus vel terrester; exceptionem opposui, actionem in iudicium non ferendam esse his legibus.

LEGES.

4. Ac Apaturium contra has leges diem mihi dixisse et falso me accusasse, id ego vobis multifariam ostendam. Ego, iudices, qui longo jam tempore ex mercatura maritima quæstum faciebam, aliquosque ipse periclitatus sum, nondum autem septimus annis abiit, quum navigatione ommissa mediocres opes, quas habeo, nautis credendo rem facere conor. (5) Quod vero et varia accessi loca et frequens in mercatu versor, plurimis eorum, qui mare navigant, notus sum, Byzantiis autem istis valde familiariter utor, ut ibi diutius commoratus. Quum autem ita se res meæ, ut dico, habebant, huc profectus est abhinc triennio iste cum cive suo Parmenonte, Byzantius quidem, sed exsul. (6) Adeuntes ad me in mercatu iste et Parmeno mentionem de argento fecerunt. debebat enim iste pro navi sua quadraginta minas et a creditoribus exigentibus urgebatur, qui navem ejus conscendentes pignerabantur, quod ad diem non solvisset. Æstuanti autem ei de pecunia se minas decem pollicetur daturum Parmeno, triginta autem minas iste orat ut sibi suppeditem, conquerens se a creditoribus, qui navem appeterent, in mercatu traductum, ut se in eas angustias redacto, ut pecuniam reddere non posset, ipsi navi potirentur. (7) Ac mihi quidem præsens pecunia non fuit, sed Heraclidis mensario, quo utebar, persuasi, ut ei pecuniam mutuo daret me sponsore. Triginta minis jam numeratis alienatus erat ab isto Parmeno. sed quia minas isti decem promiserat harumque tres dederat, ob projectum argentum, etiam reliquum dare cogebatur. (8) Ac ipse hac de causa facere tabulas volebat, me vero ita eas conficere jubebat, ut sibi optime cave retur. Ego acceptis septem a Parmenonte Annis et tribus illis collectis, quas ab illo acceperat antea, promissione cum isto mutua facta emo (per mancipationem sub fiducia) navem et servos, donec decem minas redderet, quæ

† Fort. ἐκ πολλῶν ἂν ὑμῖν τοῦτ' ἐπιδείξαιμι.

895 τὴν τῶν τραπέζιτη. Καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

9. Τὸν μὲν τρόπον τοῦτον ἀπήλλαξε τοὺς χρήστας
5 Ἀπατούριος οὗτος. οὐ πολλῶν δὲ χρόνων μετὰ ταῦτα
τῆς τραπέζης ἀνασκευασθείσης καὶ τοῦ Ἡρακλείδου κατ'
ἀρχὰς κεκρυμμένου, ἐπιβουλεύει οὗτος τοὺς τε παῖδας
ἐκπέμψαι Ἀθήνηθεν καὶ τὴν ναῦν ἐξορμίσαι ἐκ τοῦ
λιμένος. ὅθεν ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἡ πρώτη διαφορὰ ἐγένε-
10 νετο. αἰσθόμενος γὰρ ὁ Παρμένων ἐξαγομένων τῶν παι-
δων ἐπιλαμβάνεται καὶ τὴν ναῦν κατεκώλυσε αὐτὸν
ἐξορμίζειν, καὶ μεταπεμφάμενος ἐμὲ λέγει τὸ πρᾶγμα.
(10) Ὡς δ' ἤκουσα, τοῦτον μὲν ἀνοσιώτατον ἡγησάμην
15 εἶναι τῶ ἐπιχειρήματι, ἐσκοπούμην δὲ, ὅπως αὐτός τ'
ἀπολυθῆσομαι τῆς ἐγγύης τῆς ἐπὶ τὴν τράπεζαν καὶ ὁ
ξένος μὴ ἀπολεῖ, ἀ δ' ἐμοῦ τούτω ἐδάνεισε. κατα-
στήσας δὲ φύλακας τῆς νεῶς διηγησάμην τοῖς ἐγγυη-
ταῖς τῆς τραπέζης τὴν πρᾶξιν, καὶ παρέδωκα τὸ ἐνέ-
20 χυρον, εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι δέκα μναὶ ἐνείησαν τῶ ξένου
ἐν τῇ νηί. ταῦτα δὲ πράξας κατηγγύησα τοὺς παῖδας,
ἴν', εἰ τις ἐνδεῖα γίγνοιτο, τὰ ἑλλείποντ' ἐκ τῶν παιδῶν
εἴη. (11) Καὶ ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ ἔλαβον τοῦτον ἀδικοῦντα,
διωρθωσάμην ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τοῦ ξένου, ὁ δ' ὡς περ
25 ἀδικούμενος ἀλλ' οὐκ ἀδικῶν ἐμέμφετό μοι, καὶ ἠρώ-
τα « ἢ οὐχ ἱκανόν μοι εἶη αὐτῷ ἀπολυθῆναι τῆς ἐγγύης
« τῆς πρὸς τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀργυρίου
« τοῦ Παρμένοντος τὴν ναῦν κατεγρυῶ καὶ τοὺς παι-
896 « δας, καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπου φυγάδος ἀπεχθανοίμην αὐτῷ. »
(12) Ἐγὼ δὲ τὸν πιστεύοντα ἑμαυτῷ τοσοῦτω ἔφη
ἤττον ἂν περιδεῖν, ὅσω φυγάς ὢν καὶ ἀτυχῶν ἡδικεῖτο
ὑπὸ τούτου. Πάντα δὲ ποιήσας καὶ εἰς πᾶσαν ἀπέ-
5 χθαιαν τούτω ἑλθὼν μόλις εἰσέπραξα τὸ ἀργύριον, πρα-
θείσης τῆς νεῶς τετραράκοντα μνῶν, ὅσου περ ἡ θέσις
ἦν. ἀποδοθειῶν δὲ τῶν τριάκοντα μνῶν ἐπὶ τὴν τρά-
πεζαν καὶ τῶν δέκα μνῶν τῷ Παρμένοντι, ἐναντίον
10 πολλῶν μαρτύρων τὰς τε συγγραφὰς ἀνειλόμεθα, καθ'
ὅς ἐδανείσθη τὰ χρήματα, καὶ τῶν συναλλαγμάτων
ἀφείμεν καὶ ἀπηλλάξαμεν ἀλλήλους, ὥστε μήτε τούτω
πρὸς ἐμὲ μήτ' ἐμοὶ πρὸς τοῦτον πρᾶγμ' εἶναι μηδέν.
Καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

15

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

13. Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐμοὶ μὲν οὔτε μείζον οὔτ'
ἔλαττον πρὸς αὐτὸν συμβόλαιον γέγονεν, ὁ δὲ Παρμέ-
νων ἐδικάζετο τούτω τῶν τε πληγῶν ὧν ἔλαβεν ὑπὸ
τούτου, ὅτε τῶν παιδῶν ἐξαγομένων ἐπελάβετο, καὶ
20 ὅτι τοῦ εἰς Συκελίαν πλοῦ διὰ τοῦτον κατεκώλυθη.
ἐνεστηκῆναι δὲ τῆς δίκης δίδωσιν ὁ Παρμένων ὄρκον
τούτω περὶ τινῶν ἐγκλημάτων, καὶ οὗτος ἐδέξατο,
ἐπιδιαθέμενος ἀργύριον, ἐὰν μὴ ὁμολήσῃ τὸν ὄρκον. Καὶ
ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

per me acceperat, et triginta quarum me sponsorem men-
sario constituerat. Ac me vera dicere, audite testimonia.

TESTIMONIA.

9. Ad hunc modum creditores absolvit Apatarius hicce.
non multo post mensa eversa et Heraclide primum lati-
tante iste insidiose Athenis ablegare mancipia et porta
navem educere instituit. unde prima cum isto mihi con-
troversia incidit. Animadversa enim re Parmeno et manci-
pia quæ abducebantur arripit et navem eum educere porta
prohibet et mihi accersito rem narrat. (10) Qua ego au-
dita et istum, qui talia moliretur, hominem summe nefari-
um esse duxi et viam quaesivi, qua et ego mensaria spon-
sione liberarer et hospes ea, quæ per me isti mutuo dede-
rat, non amitteret. Constitutis ergo navis custodibus,
mensæ sponsoribus negotium exposui pignusque tradidi,
ac decem minas peregrinam habere in navi dixi. hisque
factis mancipia sponsione obstrinxi, ut, si quid defecisset,
defectus per mancipia completeretur. (11) Ita ego depre-
hensis istius injuriis mihi et peregrino consului. At iste
perinde ac si acciperet, non faceret injuriam, me in-
cusabat, rogans : « an mihi non satis sit sponsione ad
« mensarium exsolvi, sed etiam pro Parmenontis argento
« navem et mancipia sponsione obstringam et propter ho-
« minem exsulam suas suscipiam inimicitias. » (12) Ego
vero eum, qui mihi credit, eo minus me deserturum as-
serebam, quo et exsuli et calamitoso fieret per istum in-
juria. Postquam autem nihil prætermisi et in omnes istius
inimicitias incidi; vix redegi argentum navi quadraginta
minis vendita, quanti erat oppignerata. Redditis igitur tri-
ginta minis ad mensam et decem minis Parmenonti, co-
ram multis testibus et tabulas sustulimus, secundum quas
credita erat pecunia, et mutua commercia renuntiavimus
et invicem missos fecimus, ut neque isti mecum, neque
mihi cum isto negotii quicquam esset. Ac vera me dicere,
audite testimonia.

TESTIMONIA.

13. Jam post hæc mihi nihil cum isto commercii vel
magno vel parvi fuit, at Parmeno istum accusabat tum ver-
berum, quibus ab eo, dum mancipia, quæ ablegabantur,
corripere, affectus esset, tum impeditæ ab eo institutæ in
Siciliam navigationis. Instante autem judicio deserti Par-
meno jusjurandum isti de quibusdam criminibus. id iste
accipit, deposita pecunia, nisi jusjurandum illud juraret.
Ac me vera dicere, cape mihi testimonium.

25

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14. Δεξάμενος τοίνυν τὸν ὄρκον, εἰδὼς ὅτι πολλοὶ αὐτῷ συνείσονται ἐπιπορήσαντι, ἐπὶ μὲν τὸ ὁμῶσαι οὐκ ἀπήντα, ὡς δὲ δίκη λύσων τὸν ὄρκον προσκαλεῖται τὸν Παρμένοντα. ἐνεστηκυῶν δ' αὐτοῖς τῶν δικῶν πεισθέν- 897 τας ἐπὶ τῶν παρόντων εἰς ἐπιτροπὴν ἔρχονται, καὶ γράψαντες συνθήκας ἐνὶ μὲν διαιτητῇ κοινῷ Φωκρίτῳ πολίτῃ αὐτῶν, ἕνα δ' ἑκάτερος παρεκαθίσαστο, οὗτος μὲν Ἀριστοκλέα Οἰῆθεν, ὁ δὲ Παρμένον ἐμέ. (14)

5 Καὶ συνέθεντο ἐν ταῖς συνθήκαις, εἰ μὲν τρεῖς ὄντες ἡμογνώμονες γενοίμεθα, ταῦτα κύρια εἶναι αὐτοῖς, εἰ δὲ μὴ, οἷς οἱ δύο γνώσων, τούτοις ἐπάναγκας εἶναι ἐμμένειν. Συνθέμενοι δὲ ταῦτα ἐγγυητάς τούτων ἀ- 10 λήσας κατέστησαν, οὗτος μὲν ἐκέλευε τὸν Ἀριστοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τούτῳ Ἀρχίππον Μυρβίνουσιον. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐτίθεντο τὰς συνθήκας παρὰ τῷ Φωκρίτῳ, εἶτα κελεύσαντος τοῦ Φωκρίτου παρ' ἄλλῳ τινὶ θέσθαι τίθενται παρὰ τῷ Ἀριστοκλεί. Καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

15

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

16. Ὅτι μὲν ἐτίθησαν αἱ συνθήκαι παρὰ Ἀριστοκλεῖ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο Φωκρίτῳ καὶ Ἀριστοκλεῖ καὶ ἐμοί, οἱ εἰδότες ταῦτα μεμαρτυρήκασιν ὑμῖν. δέομαι δὲ, ὡς ἄνδρες δικασταί, τὰ μετὰ ταῦτα πράχθέντ' ἀκούσαι μου. ἐνταῦθεν γὰρ ἔσται φανερόν ὑμῖν ὅτι συκοφαντοῦμαι ὑπὸ τούτου Ἀπατουρίου. Ἐπειδὴ γὰρ ἤθετο ἡμογνώμονας ὄντας ἐμέ καὶ τὸν Φωκρίτον καὶ ἔγνω καταδιαιτησόντας ἡμᾶς ἑαυτοῦ, λύσαι βουλόμε- 25 νος τὴν ἐπιτροπὴν, διαφθεῖραι τὰς συνθήκας ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ ἔχοντος αὐτάς. (17) Καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ ἀμφισβητεῖν ὡς αὐτῷ διαιτητῆς εἶη ὁ Ἀριστοκλῆς, τὸν δὲ Φωκρίτον καὶ ἐμὲ οὐδενὸς κυρίου ἔφησεν εἶναι ἀλλ' ἢ τοῦ συνδιαλύσαι. Ἀγανακτήσας δὲ τῷ λόγῳ ὁ Παρμένων ἤξιον τὸν Ἀριστοκλέα ἐκφέρειν τὰς συνθήκας, οὐ 898 πόρρω φάσκων εἶναι τὸν ἔλεγχον, εἰ τι κακουροῖτο περὶ τὰ γράμματα. γεγραφέναι γὰρ αὐτὰ οἰκέτην ἑαυτοῦ. (18) Ὁμολογήσας δ' ἐξοίσειν τὰς συνθήκας ὁ Ἀριστοκλῆς ἐμφανεῖς μὲν οὕτω καὶ τήμερον ἐνήνογεν, 5 εἰς δὲ τὴν ἡμέραν τὴν συγκειμένην ἀπαντήσας εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον προῦφασίζετο, ὡς ὁ παῖς περιμένων αὐτὸν ἀπολωλεκῶς εἶη τὸ γραμματεῖον καθεύδων. ὁ δὲ ταῦτα κατασκευάζων ἦν Ἐρυξίας ὁ ἰατρός ὁ ἐκ Πειραιῶς (οἰκείως ἔχων τῷ Ἀριστοκλεῖ), ὅσπερ καὶ ἐμοὶ τοῦ ἀγῶνος ἀτιός ἐστι διαφόρως ἔχων. Καὶ ὡς ἐσχίσατο ἀπολωλεκέναι ὁ Ἀριστοκλῆς, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

15 19. Ἐνταῦθεν τοίνυν τὸ μὲν τῆς ἐπιτροπῆς ἐλλειυτο, ἠφανισμένων τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν διαιτητῶν ἀντιλεγόμενων. ἐπιχειροῦντες δὲ γράφειν ἐτέρας συνθήκας περὶ τούτων διηνήχθησαν, οὗτος μὲν ἀξίων τὸν Ἀριστοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τοὺς τρεῖς, οἷσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἦ

TESTIMONIUM.

14. Accepto igitur iurejurando, haud ignarus multos sibi, si pejerasset, fore conscios, ad iusjurandum praesto non fuit, sed tanquam per iudicium soluturus iusjurandum, Parmenontem in jus vocat. Instante autem iis iudicio, commoti ab iis, qui aderant, ad arbitrium veniunt, et pactione conscripta pro uno quidem communi arbitro Phocrito cive suo, unum tamen uterque instituit, iste Aristoclem Censem, Parmeno me. (15) Itaque inter se paciscuntur: « quæ nos tres de communi sententia constituissemus, ea se rata habituros, sin minus, quæ duo decrevissemus, ea necessario fore servanda. » Hac pactione facta, sponsores harum rerum inter se dederunt, iste illi Aristoclem, Parmeno isti Archippum Myrrhinsium. Ac pactionem primum apud Phocritum, deinde, quum Phocritus eam alii cuidam tradi jussisset, apud Aristoclem deponunt. Ac vera me dicere, audite testimonia.

TESTIMONIA.

16. Depositam igitur fuisse pactionem apud Aristoclem negotiumque Phocrito et Aristocli et mihi fuisse permissum, rei gnari apud vos testati sunt. rogo autem, iudices, ut, quæ post acciderunt, ex me audiat. inde enim calumniam mihi ab isto fieri Apaturio perspicue cognoscetis. Ubi animadvertit me et Phocritum consentire et se a nobis damnatum iri vidit; abolendi arbitrii cupidus, perdere tabulas cum eo, per quem asservabantur, instituit. (17) Ac contendere coepit, arbitrum sibi esse Aristoclem, Phocritum autem dixit et me non aliud habere auctoritatis nisi negotii una transigendi. Jam verba hæc ægre ferens Parmeno postulavit, ut Aristocles tabulas proferret, non procul esse querendum argumentum dicitans, si qua fraus in tabulis commissa esset, quas servus suus scripsisset. (18) Assensus Aristocles se prolaturum pactionem, in conspectum nec hodie protulit, sed ad dictam diem in Vulcani templum progressus prætexuit puerum, dum se is exspectaret, perdidisse tabulas dormientem. Auctor autem et adjutor istius commenti est ille e Piræo medicus Eryxias, Aristocli familiaris, qui idem, quod inimicus mihi est, in hoc discrimen me adduxit. Ac finxisse Aristoclem, eum perdidisse tabulas, e testimoniis audietis.

TESTIMONIA.

19. Jam igitur abolitum erat arbitrium pactione abolita et arbitris repudiatis. Aliam igitur scribere pactionem quum instituerent; de ea dissenserunt, quod iste Aristoclem, Parmeno tres illos, quibus et initio res permissa esset,

ἐπιτροπὴ ἐγένετο. Οὐ γραφειῶν δ' ἐτέρων συνθηκῶν, τῶν δ' ἐξ ἀρχῆς ἀφανισθειῶν εἰς τοῦτ' ἦλθεν ἀναιδείας ὁ ἠφανικῶς τὰς συνθήκας, ὥστε εἷς ὢν ἀποφανείσθαι ἔφη τὴν δίκαιαν. παρακαλέσας δ' ὁ Παρμένων μάρτυ-
 25 ρας ἀπέειπε τῷ Ἀριστοκλεί μὴ ἀποφαίνεσθαι παρὰ τὰς συνθήκας καθ' αὐτοῦ ἄνευ τῶν συνδαιτητῶν. Καὶ ὢν ἐναντίον ἀπέειπεν, ἀκούσατε τῆς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20. Μετὰ ταῦτα τοίνυν τῷ Παρμένοντι συνέβη συμ-
 899 ρορὰ δεινὴ, ἧ ἄνδρες δικασταί. οἰκοῦντος γὰρ αὐτοῦ ἐν Ὀφρυνίῳ διὰ τὴν οἰκοθεν φυγὴν, ὅτε ὁ σεισμός ἐγένετο ὁ περὶ Χερβρόνησον, συμπεσούσης αὐτῷ τῆς οἰκίας ἀπώλοντο ἡ γυνὴ καὶ οἱ παῖδες. καὶ ὁ μὲν πυθόμενος
 5 τὴν συμφορὰν ὤχετο ἐνθὺνδε ἀποπλέων, ὁ δ' Ἀριστοκλῆς, διαμαρτυραμένου τοῦ ἀνθρώπου ἐναντίον μαρτύρων μὴ ἀποφαίνεσθαι καθ' αὐτοῦ ἄνευ τῶν συνδαιτητῶν, ἀποδημήσαντος τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν συμφορὰν
 10 ἐρήμην κατ' αὐτοῦ ἀπεφήνατο τὴν δίκαιαν. (21) Καὶ ἐγὼ μὲν καὶ ὁ Φῶκριτος ἐν ταῖς αὐταῖς συνθήκαις γεγραμμένοι, ὅτι ἠμφεσθήτησεν οὗτος μὴ εἶναι ἡμᾶς δαιτητὰς αὐτῶν, ἐφύγομεν τὸ δαιτητῆσαι, ὁ δ' οὐ μόνον ἀμφισβητήθεις, ἀλλὰ καὶ ἀποβῆθεν αὐτῶν, οὐδὲν ἤτον τὴν ἀπόφασιν ἐποιήσατο. ὁ οὐθ' ὑμῶν οὔτε τῶν
 15 ἄλλων Ἀθηναίων ὑπομείναι ἂν ποιῆσαι οὐδεὶς.

22. Ἄ μὲν οὖν περὶ τὴν ἀφάνισιν τῶν συνθηκῶν καὶ περὶ τὴν γνῶσιν τῆς διαίτης Ἀπατουρίῳ καὶ τῷ δαιτητῇ πέπρακται, ἐάν ποτε σωθῆ ὁ ἡδίκημένος, δίκην
 20 παρ' αὐτῶν λήψεται. ἐπειδὴ δ' εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν Ἀπατούριος ἀναιδείας ὥστε κάμωι δικάζεσθαι, ἐπιφέρων αἰτίαν ὡς ἀνεδεξάμην ἐκτίσειν, εἰ τι καταγνωσθεὶς τοῦ Παρμένοντος, καὶ φησιν ἐγγραφῆναι εἰς τὰς συνθήκας ἐμὲ ἐγγυητὴν ὡς περὶ προσήκει τοιαύτην αἰτίαν
 25 ἀπολύσασθαι, πρῶτον μὲν ὑμῖν μάρτυρας παρασχέσομαι ὡς οὐκ ἠγγυησάμην ἐγὼ τὸν Παρμένοντα, ἀλλ' Ἀρχίππος Μυρρηνίουσιος, ἔπειτα πειράσομαι καὶ ἐκ τεκμηρίων τὴν ἀπολογίαν ποιήσασθαι, ἧ ἄνδρες δικασταί. (23) Πρῶτον μὲν οὖν τὸν χρόνον ἐμαυτῷ ἡγοῦ-
 900 μαι μάρτυρα εἶναι τοῦ μὴ ἀληθὲς τὸ ἐγκλημα εἶναι. ἡ μὲν γὰρ ἐπιτροπὴ τούτῳ πρὸς τὸν Παρμένοντα τρίτον ἔτος γέγονε καὶ ἡ γνῶσις τοῦ Ἀριστοκλέους, αἱ δὲ λήξεις τῶν δικῶν τοῖς ἐμπόροις ἐμμηνοὶ εἰσιν ἀπὸ τοῦ Βοηδρομιῶνος μέχρι τοῦ Μουνυχιῶνος, ἵνα παραχρῆμα τῶν δικαίων τυχόντες ἀνάγωνται. εἰ δὲ τῇ ἀληθείᾳ ἐγγυητῆς ἦν τοῦ Παρμένοντος· διὰ τί πρῶτον μὲν οὐκ εὐθὺς τῆς γνώσεως γενομένης ἐπράττετο τὴν ἐγγύην;
 10 (24) Οὐ γὰρ δὴ τοῦτ' ἔπειτα αὐτῷ ἐνὶ εἰπεῖν, ὡς διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ φιλίαν ὠκνεῖ μοι ἀπέχεσθαι. Αὐτὸς γὰρ εἰς ἐπὶ πρακτοῦ ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἔχθραν τὰς χιλίας δραχμὰς τὰς τοῦ Παρμένοντος, καὶ ὅτ' ἐξώρμιζε τὴν ναῦν ἐπιβου-
 15 λέων ἀποδρᾶναι καὶ ἀποστερήσαι τὸ ἐπὶ τὴν τράπεζαν γρέως, ἐκωλύθη ὑπ' ἐμοῦ. ὥστε, εἰ ἦν ἠγγυημένος ἐγὼ τὸν Παρμένοντα, οὐκ ἂν τρίτῳ ἔτει ὑστερον ἀλλ' εὐθὺς τότε εἰς ἐπὶ πρακτεν ἂν με τὴν ἐγγύην. (25) Ἄλλὰ νῆ

scribere volebat. Pactione igitur alia non scripta primaque abolita, eo impudentiæ processit is, qui tabulas aboleverat, ut ipse unus se pro arbitrio pronuntiaturum affirmaret. Parmeno autem testibus advocatis interdixit Aristocli, ne contra pactionem sine collegis contra se ferret sententiam. Ac quibus presentibus veterit, audite testimonium.

TESTIMONIUM.

20. Post hæc vero Parmenontem acerba ciades oppressit, iudices. quum enim, ut patria pulsus, Ophryni habitaret; illo terræ motu, qui accidit in Chersoneso, collapsis ejus ædibus et uxor et liberi perierunt. qua ipse calamitate audita, navi conscensa hinc abiit, Aristocles autem, quum homo testibus adhibitis vetuisset contra se sine collegis arbitrium pronuntiari, homine propter calamitatem hinc profecto, quasi causam deseruisset, condemnavit. (21) Atque ego quidem et Phocritus in eadem pactione scripti, quoniam iste contenderat non esse sibi nos arbitros, abstinimus arbitrio, at ille, quum non modo non concessum, sed etiam interdictum ei esset, nihilominus sententiam dixit. id quod nec vestrum nec reliquorum Atheniensium facere quisquam sustineret.

22. Quæ igitur in abolitione tabularum et in sententia arbitrii Apaturius et arbiter ille perpetrarunt, is, cui facta est injuria, si quando redierit incolumis, ulciscetur. quum autem eo processerit impudentiæ Apaturius, ut et me in jus vocaret, criminans me, quanti damnaretur Parmeno, soluturum recepisse, et quum me sponsorem in tabulis inscriptum esse dicat; ut decet tale refutare crimen, primum vobis adducam testes non me pro Parmenonte spondisse, sed Archippum Myrrhinusium, post etiam argumentis me defendere conabor, iudices. (23) Jam primum omnium ipsum mihi tempus testatur non verum esse crimen. permissa est enim res ei ab isto et Parmenonte anno abhinc tertio et cognitio Aristoclis dicta, at sortitiones judiciorum mercatoribus menstruæ sunt a Boedromione ad Munychionem, ut jus suum statim adepti navigent. Quod si re vera ego sponsor sui Parmenontis, cur primum non statim facta cognitione sponsum exegit? (24) Neque enim scilicet hoc dicere postest, se propter amicitiam nostram molestum esse mihi noluisse. Ego enim illas mille drachmas Parmenontis odiose ab eo exegeram, et quum navem protraheret clam se subducturus et debito mensario fraudaturus, a me prohibitus fuerat. proinde, si ego pro Parmenonte fidem meam obstrinxissem, non tertio anno demum, sed tum statim a me sponsum exegisset. (25) « At per Jovem,

Δία εὐπόρως εἰέκειτο, ὥς τ' ἐναδέχτο αὐτῷ καὶ ὕστερον ἐπ' ἐμέ εἰλθεῖν, τότε δ' ἀσχόλως εἶχε περὶ ἀναγωγὴν ὧν. Ἄλλὰ δι' ἀπορίαν ἐξεστῆκει τῶν ἑαυτοῦ καὶ τῆν ναῦν ἐπεπράξει. εἰ δ' ἄρ' ἐμποδῶν τι αὐτῷ ἐγεγονέει τοῦ μὴ εὐθὺς τότε δικάσασθαι· διὰ τί πέρυσιν ἐπιδημῶν, μὴ ὅτι δικάσασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐγκαλέσαι μοι ἐτόλμησεν; καίτοι προσῆκεν, εἰ δὲ μὲν Παρμένων ὠφλήκει αὐτῷ τὴν δίκην, ἐγὼ δ' ἐγγυητὴς ἦν, προσελθεῖν αὐτόν μοι ἔχοντα μάρτυρας καὶ ἀπαιτῆσαι τὴν ἐγγύην, εἰ μὴ προπέρυσιν, ἐν τῷ ἐξελθόντι ἐνιαυτῷ, καὶ εἰ μὲν αὐτῷ ἀπεδίδου, κομίσασθαι, εἰ δὲ μὴ, δικάζεσθαι. (26)

901 Ἦν γὰρ τοιούτων ἐγκλημάτων πρότερον τὰς ἀπαιτήσεις ποιοῦνται; ἀπαντες ἢ δικάζονται, οὐκ ἔστι τοίνυν ὅστις μαρτυρήσει παραγενέσθαι, ὅπου οὗτος ἢ πέρυσιν ἢ προπέρυσιν δικάσατό μοι ἢ λόγον ὄντινῶν ἐποιήσατο πρὸς ἐμέ περὶ ὧν νυνὶ μοι δικάζεται. Ὅτι δ' ἐπεδήμει πέρυσιν, ὅτε αἱ δίκαι ἦσαν, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27. Λαβέ δὴ μοι καὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὰς ἐγγύας ἐπετείουσιν εἶναι. καὶ οὐκ ἰσχυρίζομαι τῷ νόμῳ, ὡς οὐ δεῖ με δίκην δοῦναι, εἰ ἡγγυησάμην, ἀλλὰ μάρτυρά μοι φημι τὸν νόμον εἶναι τοῦ μὴ ἐγγυήσασθαι καὶ αὐτὸν τοῦτον. ἐδεδίκαστο γὰρ ἂν μοι τῆς ἐγγύης ἐν τῷ χρόνῳ τῷ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένῳ.

ΝΟΜΟΣ.

28. Γενέσθω τοίνυν καὶ τοῦτο ὑμῖν τεκμήριον τοῦ ψεύδεσθαι Ἀπατούριον· εἰ γὰρ ἡγγυησάμην ἐγὼ τούτων τῶν Παρμένων· οὐκ ἔστιν ὅπως τούτῳ μὲν ὑπερ ἐκείνου ἀπηχθόμην, πρόνοιαν ποιούμενος ὅπως μὴ ἀπολεῖ ἂν δι' ἐμοῦ τούτῳ συνέβαλεν, αὐτὸς δ' ἐμαυτὸν περιεῖδον ἂν ὑπ' ἐκείνου πρὸς τοῦτον ἐν ἐγγύῃ καταλειπόμενον. τίνα γὰρ ἐλπίδα ἔσχον τοῦτον ἀποσχῆσθαι μου, ὃν αὐτὸς ἠναγκάσειεν ἐκείνῳ τὰ δίκαια ποιῆσαι; καὶ τὴν ἐγγύην αὐτὸν εἰσπράξας τὴν πρὸς τὴν τράπεζαν πρὸς ἀπέχθειαν, τί προσεδόκων ὑπὸ τούτου αὐτὸς πείσεσθαι;

29. Ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' ἐνθυμηθῆναι, ὃ ἄνδρες δικάσταί, ὅτι οὐκ ἂν ποτε ἔξαρκος ἐγενόμην, εἰ ἡγγυησάμην. πολὺ γὰρ ὁ λόγος ἦν μοι ἰσχυρότερος βυολογῶντι τὴν ἐγγύην ἐπὶ τὰς συνθήκας ἰέναι, καθ' ἃς καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο. ὅτι μὲν γὰρ τρισὶν ἐπεπράπη διαιτηταῖς, μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὅποτε δὲ μὴ ἐγνωσται ὑπὸ 902 τῶν τριῶν, τί βουλόμενος ἠρνούμην ἂν τὴν ἐγγύην; μὴ γὰρ γενομένης τῆς γνώσεως κατὰ τὰς συνθήκας οὐδ' ἂν ἐγὼ τῆς ἐγγύης ὑπόδικος ἦν. ὥστε οὐκ ἂν ποτε, ὡ ἄνδρες δικάσταί, παραλείπων τὴν οὖσαν μοι ἀπολογία, εἰ ἡγγυησάμην, ἐπὶ τὸ ἀρνεῖσθαι ἦλθον.

30. Ἄλλὰ μὴν καὶ τοῦτο μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὅτι, ἐπειδὴ ἠφανίσθησαν αἱ συνθήκαι ὑπὸ τούτων, ἐξήτουν ἐτέρας γράφεισθαι οὗτος καὶ ὁ Παρμένων, ὡς ἀκύρων 11 ὄντων αὐτοῖς τῶν πρότερον ὠμολογημένων. καίτοι ὅποτε περὶ τῆς μελλούσης γνώσεως γενήσεσθαι ἐτέρας ἐνεγεί-

abundabat opibus, ut ei etiam postea me convenire liceret, tum vero navigando erat occupatus. Imo propter inopiam et bonis suis cesserat et navem vendiderat. ut autem impeditenti aliquid ei objectum sit, quominus tum statim in jus vocaret; quamobrem anno superiore hic versatus, nedum in jus vocare, sed ne appellare quidem me ausus fuit? Atqui conveniebat, si et Parmeno iudicio victus ei debebat et ego sponderam, eum ad me testibus adhibitis accedere sponsumque postulare, si non abhinc tertio, superiore saltem anno, ac si praestitisset, auferre, sin minus, iudicio experiri. (26) In talibus enim causis omnes postulare prius, quam in iudicio contendere consueverunt. nemo est autem qui testaturus sit se adfuisse, quum iste vel superiore anno vel tertio abhinc in jus vocaret aut ullum apud me verbum faceret his de rebus, de quibus nunc litigat. Fuisse autem eum hic anno praeterito, quum iudicia exercerentur, cape mihi testimonium.

TESTIMONIUM.

27. Age legem quoque, quae sponsiones annuas esse iubet, mihi cape. Neque vero ea lege nitor, ut, si sponderim, poenas dare me non oporteat, sed vel hanc ipsam legem me non spondidisse testimonio mihi esse affirmo. nam sponsionis egisset mecum tempore hac lege praefinito.

LEX.

28. Sit igitur etiam hoc vobis argumento, mentiri Apaturium: si ei pro Parmenonte spondidisset; fieri non potuisset, ut, quum istius inimicitias propter illum suscepissem providens ne amitteret quae per me isti mutuo dederat, ipse me propter illum apud istum sponsione obligatum neglexissem. quid enim spei habere potui istum mihi passurum, quem ipse coegeram illi satisfacere? et a quo mensariam sponsionem odiose exegeram, quid ab eo me ipsum passurum arbitrarer?

29. Etiam illud considerare, iudices, est operae pretium, si spondidisset, me nunquam fuisse iturum infitias. multo enim, si confiterer, mihi ad pactionem eunti, ex qua eadem arbitris res permissa erat, firmior esset defensio. tribus enim arbitris rem fuisse permissam, per testes vobis confirmatum est, quum vero a tribus dicta sententia non sit, quid neganda sponsione mihi voluissem? cognitione enim secundum pactionem non facta, neque ego iam sponsione tenerer. Quare nequaquam, iudices, praetermittens veram defensionem, si spondidisset, ad infitiandum venissem.

30. At vero illud quoque a testibus confirmatum vobis est, pactione ab istis abolita, aliam istum et Parmenontem conscribere voluisse, quum irrita essent quae prius inter eos convenerant. atqui quum de futura cognitione aliam

ρουσιν συνθήκας γράφεσθαι, ἐπειδὴ αἱ ὑπάρχουσαι ἀπώ-
 λοντο· πῶς ἐνῆν μὴ γραφείσων συνθηκῶν ἐτέρων ἢ
 δαίταν γενέσθαι ἢ ἐγγυήν; περὶ αὐτοῦ γὰρ τούτου διε-
 15 νεχθέντες οὐκ ἔγραψαν ἕτερα γράμματα, ὃ μὲν ἀξίων
 ἓνα δαιτητὴν αὐτῶ εἶναι, ὃ δὲ τρεῖς. Ὅποτε δ' αἱ
 μὲν ἐξ ἀρχῆς συνθήκαι ἠφανίσθησαν, καθ' ἃς ἐμέ φησι
 γενέσθαι ἐγγυητήν, ἕτεροι δὲ μὴ ἐγράφησαν· πῶς ὀρ-
 20 θῶς ἂν ἐμοὶ δικάζοιτο, καθ' οὗ μὴ ἔχει παρασχέσθαι
 συνθήκας;

31. Ἄλλὰ μὴν καὶ ὡς ἀπηγόρευεν ὁ Παρμένων τῶ
 Ἀριστοκλεῖ καθ' αὐτοῦ μὴ γιγνώσκειν ἄνευ τῶν συν-
 δαιτητῶν, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὅταν δὲ ὁ αὐτὸς ἠφανι-
 κῶς φαίνεται τὰ γράμματα καθ' ἃ εἶδει τὴν δαίταν γε-
 25 νέσθαι, καὶ ἄνευ τῶν συνδαιτητῶν παρὰ τὴν ἀπόβρῃ-
 σιν φῆ δεδιητηκέαι· πῶς ἂν τούτῳ τῶ ἀνθρώπῳ πι-
 στεύσαντες δικαίως ἐμὲ ἀπολέσαιτε; (32) Σκέψασθε γὰρ
 τοῦτ', ὡς ἄνδρες δικασταί: εἰ μὴ ἐμὲ νυνὶ ἀλλὰ τὸν
 Παρμένοντα ἐδίωκεν Ἀπατούριος οὗτος, εἰσπράττων
 903 τὰς εἴκοσι μνᾶς, ἰσχυριζόμενος τῇ Ἀριστοκλέους γνώ-
 σει, ὃ δὲ Παρμένων παρὼν ἀπελογεῖτο ὑμῖν καὶ μάρ-
 τυρας παρείχετο, τοῦτο μὲν ἐστὶ οὐ μόνον τῶ Ἀριστοκλεῖ
 ἀλλὰ τρίτῳ ἐπέτρεψεν, (33) εἶθ' ὅτι ἀπέειπεν αὐτῶ ἄνευ
 5 τῶν συνδαιτητῶν καθ' αὐτοῦ μὴ ἀποφαίνεσθαι, καὶ
 ἐστὶ ἀπολομένης αὐτῶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν ὑπὸ
 τοῦ σεισμοῦ καὶ ἐπὶ τηλικαύτην συμφορὰν ἀπάραντος
 οἴκαδε ὃ τὰς συνθήκας ἠφανικῶς ἐρήμην αὐτοῦ ἐν τῇ
 10 ἀποδημίᾳ κατέγνω τὴν δαίταν· ἔστιν ὅστις ἂν ὑμῶν
 ταῦτα τοῦ Παρμένοντος ἀπολογουμένου τὴν οὕτω παρα-
 νόμως γνωσθεῖσαν δαίταν κυρίαν ἔγνω εἶναι; (34) Μὴ
 γὰρ ἐστὶ ἀμφισβητούμενων ἀπάντων, ἀλλ' εἰ ἦσαν μὲν αἱ
 συνθήκαι, ὠμολογεῖτο δ' εἰς εἶναι ὃ δαιτητῆς Ἀριστο-
 15 κλῆς, μὴ ἀπέειπε δὲ ὁ Παρμένων αὐτῶ καθ' αὐτοῦ μὴ
 δαιτῆν, ἀλλὰ συνέβη πρὶν [ἢ] τὴν ἀπόφασιν γενέσθαι
 τῆς διαίτης ἢ συμφορᾶς τῶ ἀνθρώπῳ· τίς οὕτως ὠμός
 ἐστὶν ἀντίδικος ἢ δαιτητῆς ὃς οὐκ ἂν ἀνεβάλετο εἰς τὸ
 20 ἐπιδημῆσαι τὸν ἄνθρωπον; εἰ δ' ὁ Παρμένων εἰς λόγον
 καταστάς πανταχοῦ δικαιοτέρ' ἂν φαίνοιτο λέγων τούτου
 πῶς ἂν ὀρθῶς ἐμοῦ καταγιγνώσκοιτε, ὧ τὸ παράπαν
 πρὸς τὸν ἄνθρωπον τουτοῖ μὴδὲν συμβόλαιόν ἐστιν;

35. Ὅτι μὲν οὖν ἐγὼ μὲν ὀρθῶς τὴν παραγραφὴν πε-
 25 ποίημαι, Ἀπατούριος δὲ τὰ ψευδῆ ἐγκέκληκε καὶ παρὰ
 τοὺς νόμους τὴν λῆξιν πεποίηται, ἐκ πολλῶν ὁμοίαι
 ἐπιδεδεῖχθαι τοῦτο ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί. τὸ δὲ κε-
 φάλαιον, πρὸς ἐμὲ οὐδ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπατούριος,
 ὡς συνθήκαι τινες αὐτῶ εἰσίν. ὅταν δὲ λέγη ψευδόμενος
 904 ὡς ἐν ταῖς πρὸς τὸν Παρμένοντα συνθήκαις ἐνεγράφη
 ἐγγυητῆς· ἀπαιτεῖτε αὐτὸν τὰς συνθήκας. (36) Καὶ
 ἐνταῦθ' αὐτῶ ἀπαντᾶτε, ἐστὶ πάντες ἄνθρωποι, ὅταν
 πρὸς ἀλλήλους ποῦνται συγγραφάς, τούτου ἕνεκα ση-
 5 μνημόνοιο τίθενται παρ' οἷς ἂν πιστεύσωσιν, ἵν', ἐάν τι
 ἀντιλέγωσιν, ἢ αὐτοῖς ἐπανελθοῦσιν ἐπὶ τὰ γράμματα
 ἐντεῦθεν τὸν ἔλεγχον ποιήσασθαι περὶ τοῦ ἀμφισβη-
 τουμένου. ὅταν δ' ἀφανίσας τις τάχριδὲς λόγῳ ἕξαπα-
 τῶν πειρᾶται· πῶς ἂν δικαίως πιστεύοιτε; (37) Ἄλλὰ νῆ

pactionem conscribere voluerint, priore perdita; quo pacto
 alia pactione non scripta vel arbitrium fieri vel sponsio po-
 tuit? de hoc enim ipso orta controversia tabulas alias non
 fecerunt, isto unum, illo tres arbitros postulante. Quum
 autem prima pactio, qua me sponsorem esse factum dicit,
 perierit, alia vero scripta non sit; quo jure mecum litigare
 potest, contra quem nequit proferre pactionem?

31. At interdixisse Parmenontem Aristocli, ne contra se
 absque collegis pronuntiaret, a testibus confirmatum vobis
 est. quod si constat eundem hominem et pactionem abole-
 visse, ex qua arbitrium fieri conveniebat, et quanquam ve-
 titum erat sine collegis se dixisse sententiam ipse fatetur; qui
 convenit vos fide isti homini habita me perdere? (32) Illud
 enim considerate, iudices: si non me nunc, sed Parme-
 nontem accusaret Apaturius iste, minas viginti postulans,
 Aristoclis cognitione fretus, Parmeno autem praesens defen-
 deret apud vos testesque adduceret, tum non soli se Aristocli
 sed cum duobus aliis rem permisisset, (33) tum interdixisse,
 ne se absque collegis damnaret, tum uxore sibi et liberis
 terrae motu oppressis seque ad tantam calamitatem domum
 profecto eum, qui pactionem abolevit, contra absentem
 tanquam in deserta causa sententiam dixisse; estne vestrum
 quiaquam, qui Parmenonte ita se defendente, decerneret,
 ut tanta iniquitate factum arbitrium ratum esset? (34) Non
 modo controversis omnibus, sed tametsi exstaret pactio et
 constaret unum fuisse Aristoclem arbitrum, tametsi non
 vetuisset Parmeno contra se eum arbitrum pronuntiare,
 sed si evenisset ante arbitri sententiam homini talis cala-
 mitas; quis ita inhumanus est adversarius aut arbiter, qui
 non ad ejus reditum distulisset? sin autem Parmeno ratione
 reddita ab omni parte aequiora dicere videretur, quam iste;
 quo jure me damnaretis, cui cum isto homine pacti prorsus
 nihil est?

35. Me igitur exceptionem recte opposuisse, Apaturium
 autem falso accusasse contraque leges iudicium esse ade-
 ptum, id vobis, iudices, multis argumentis probatum esse
 confido. et, quod praecipuum est, quicquam sibi mecum
 esse commercii Apaturius nec dicere instituet. sin per men-
 dacium dicat me in pactione Parmenontis sponsorem esse
 inscriptum; pactionem ab eo requirite. (36) Et hinc ei occurrite
 omnes homines quum tabulas inter se faciunt, propterea
 obsignatas apud eos deponere, quibus fidem habeant, ut,
 si qua dissensio extiterit inter eos, ad tabulas reversi,
 inde controversiarum explicationem petant. si quis autem
 tabulis abolitis eludere accuratam inquisitionem verbis stu-
 duerit; quid fidei jure ei habeatis? (37) At per Jovem, (id

10 Δία (τὸ βῆστον τοῖς ἀδικεῖν καὶ συκοφαντεῖν προσηρ-
 μένοις) μαρτυρήσει τις αὐτῶ κατ' ἐμοῦ. Ἐάν οὖν
 ἐπισκῆψωμαι αὐτῶ· πόθεν τὴν ἀπόδειξιν ποιήσεται τοῦ
 ἀληθῆ μαρτυρεῖν; ἐκ τῶν συνθηκῶν; τοῦτο τοῖνον μὴ
 15 ἀναβαλλέσθω, ἀλλ' ἤδη φερέτω ὁ ἔγων τὰς συνθήκας.
 εἰ δ' ἀπολωλέναι φησί· πόθεν λάβω ἐγὼ τὸν ἔλεγχον
 καταψευδομαρτυρηθείς; εἰ μὲν γὰρ παρ' ἐμοὶ ἐτέθη τὸ
 γραμματεῖον· ἐνῆν αἰτιάσασθαι Ἀπατουρίῳ ὡς ἐγὼ
 20 τῶ Ἀριστοκλεῖ· διὰ τί, εἴπερ ἄνευ τῆς τούτου γνώμης
 ἀπολώλασιν αἱ συνθήκαι, τῶ μὲν λαβόντι αὐτὰς καὶ οὐ
 παρέχοντι οὐ δικάζεται, ἐμοὶ δ' ἔγκαλει, μάρτυρα
 παρεχόμενος κατ' ἐμοῦ τὸν ἠφανικότα τὰς συνθήκας,
 25 ᾧ προσῆκεν αὐτὸν ὀργίζεσθαι, εἴπερ μὴ κοινῇ μετὰ
 τούτου ἰκαροτέχνη;
 Εἰρηταί μοι τὰ δίκαια, ὅσα ἡδυνάμην. ὕμεις οὖν
 κατὰ τοὺς νόμους γιγνώσκετε τὰ δίκαια.

34.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΦΟΡΜΙΩΝΑ
ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΟΥ.

905

ΔΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1. Φορμίον ἔμπορος δανείζεται παρὰ Χρυσίππου μνᾶς εἰ-
 κοσι πλείον εἰς Βόσπορον. ἀρπικόμενος δὲ ἐκέλευε καταλαβεῖν
 ἀπράσιαν τῶν φορτίων ἂν ἐκόμιζε. διόπερ τοῦ ναυκλήρου Λάμ-
 5 πιδος ἀποπλεῖν βουλομένου Ἀθήναζε, καὶ κελεύοντος αὐτὸν
 ἐνθάσθαι τῇ νηὶ τὰ ἀγοράσματα τῶν χρημάτων τῶν παρὰ Χρυ-
 σίππου (τοῦτο γὰρ ἔπραξεν ἡ συγγραφή), οὔτε φόρτον τινὰ
 ἐνέθετο οὔτε ἀργύριον, ἀλλ' ἔφη πρὸς τὸν Λάμπιν ἀδυνάτως
 10 ἔχειν ἐν τῷ παρόντι ποιῆσαι ταῦτα, μικρὸν δ' ὕστερον ἐφ'
 ἑτέρως ἐκπλεύσεσθαι νεὺς ἅμα τοῖς χρήμασιν. Ἡ μὲν οὖν τοῦ
 Λάμπιδος ναὺς ἀναχθεῖσα διαφθείρεται, καὶ μετ' ὀλίγων ὁ Λάμ-
 πιδος ἐν τῷ λήμβῳ σώζεται, καὶ ἀρπικόμενος Ἀθήναζε μὴνύει
 15 Χρυσίππῳ τὸ εὐτύχημα τοῦ Φορμίονος, ὡς ἀπελείφθη τε ἐν
 τῷ Βοσπόρῳ καὶ εἰς τὴν ναῦν οὐδὲν ἐνέθετο. ὁ δὲ Φορμίον κα-
 ταπλεύσας ὕστερον καὶ τὸ ἀργύριον ἀπαιτούμενος, τὸ μὲν πρῶ-
 τον, ὡς ἔφη Χρυσίππος, καὶ ὀφείλειν ὠμολόγη καὶ ἀποδώσειν
 20 ὑπισχνεῖτο, ἔπειτα ὡς ἀποδεδωκὼς Λάμπιδι μὴδὲν ὀφείλειν
 ἔλεγε. τὴν γὰρ συγγραφὴν κελεύειν παθούσης τι κατὰ θάλατ-
 ταν τῆς νεὺς ἀπηλλάχθαι τοῦ ὀφλήματος τὸν Φορμίωνα. Ἐλα-
 χεν οὖν δίκην αὐτῷ ὁ Χρυσίππος, ὁ δὲ συνεγράψατο. καὶ Λάμ-
 25 πιδος ἑμαρτύρησε παρὰ τῷ δισαιτητῇ ὡς ἀπειληφῶς εἶη παρὰ
 Φορμίονος ἐν Βοσπόρῳ τὰ χρήματα καὶ ἀπολωλεκῶς μετὰ τῶν
 906 ἄλλων ἐν τῇ ναυαγίᾳ. πρότερον δὲ τάναντία τούτων εἰρήκει
 πρὸς Χρυσίππον, ὡς οὐδὲν ὁ Φορμίον εἰς τὴν ναῦν ἐντέθεικεν.
 Ἐλεγχόμενος δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Λάμπιδος ἐξεστηκέναι τότε ἔφησεν,
 5 ὅτε ἐκεῖνα πρὸς τὸν Χρυσίππον ἔλεγε. τούτων ἀκούσας ὁ δισαι-
 τητής καὶ μὴδὲν ἀποφηνάμενος εἰς τὸ δικαστήριον τὸ πρᾶγμα
 πέποιμε.

quod est omnino factu facillimum injuriarum et calumnia-
 rum studiosis) testimonium aliquis ei in me dicet. Si vero
 contra eum exceptione utar; unde probabit se testari verum?
 e pactione? id igitur ne differat, sed jam proferat qui habet.
 sin eam periisse dicit; unde falsus testis me convincat?
 nam si apud me depositae essent tabulae; Apaturio liceret
 criminari me propter sponsonem pactionem abolevisse. (38)
 sin apud Aristoclem; quamobrem, si absque istius consensu
 pactio perit, de me queritur, quum eum, qui accepit illam
 et non exhibet, in judicium non vocet, contra me testem
 producens, qui tabulas abolevit, cui eum irasci convenie-
 bat, nisi communitatis cum isto operis fallaciam istam
 commentus esset?

Ego causam justam dixi, ut poteram. vos igitur secun-
 dum leges decernite, quae sunt justa.

34.

DEMOSTHENIS

ORATIO ADVERSUS PHORMIONEM
DE PECUNIA MUTUO DATA.

LIBANI ARGUMENTUM.

1. Phormio mercator in Bosporum navigaturus minas a
 Chrysippo viginti mutuatur. quo quum venisset, res ita
 comparatas offendit, ut, quas vehebat merces, non essent
 vendibiles. quare naviculario Lampide Athenas redituro
 eumque imponere navi ea, quae Chrysippea pecunia com-
 parasset, jubente (sic enim tabulae continuebant) nec sarcinam
 ullam, nec argentum imposuit, sed ad Lampidem dixit praes-
 tare in praesentia se ea non posse, sed paulo post alia navi
 cum pecunia e mercibus abiturum. Lampidis ergo navis in
 altum provecta perit, et Lampis cum paucis lembo evadit,
 Athenasque reversus Chrysippo felicitatem Phormionis signi-
 ficat, qui et in Bosporo remansisset, et nihil navi imposuis-
 set. Post Phormio Athenas pervectus, quum argentum ab
 eo reposceretur, primum, ut ait Chrysippus, et debere se
 fatetur et redditurum pollicetur, deinde quicquam debere
 negat, ut qui Lampidi dedisset, quod tabulae juleant, si
 quid in mari acciderit navi, Phormionem liberatum esse aere
 alieno. Diem illi Chrysippus dixit, aliter autem simul illum
 intendit. Lampis apud arbitrum testatur se pecuniam a
 Phormione in Bosporo recepisse, et una cum ceteris in
 naufragio perdidisse. prius autem contrarium dixerat apud
 Chrysippum, Phormionem nihil in navem posuisse. quorum
 quum Lampis coargueretur; se tum alienatae mensis fulasse
 dicit, quum ad Chrysippum illa diceret. his arbiter auditis
 nulla sententia dicta negotium in judicium remittit.

2. Καὶ ὁ ἀγὼν ὀνόματι μὲν ἐστὶ παραγραφικός, τῷ δὲ ἀληθεῖ πρὸς * τὴν εὐθείαν γίγνεται. εὐ γὰρ καὶ ὁ ῥήτωρ κατ' ἀρχὰς
10 ἐπισημαίνεται ὡς οὐκ ἐστὶν ὅλον παραγραφὴ τὸ λέγειν πεποιη-
κέναι πάντα κατὰ τὰ συγκαίμενα, ἀποδεδωκέναι * τὰ χρήματα
Λάμπιδι, κελειούσης τοῦτο τῆς συγγραφῆς καὶ ἀπίσεως ἐπὶ
τοιοῦτο πάθει τὸ ὄφλημα. ταῦτα γὰρ ἐστὶ τὴν εὐθυδικίαν ἀγ-
15 νιζομένου καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις ἐγγλήμασιν ἀπαντῶντος,
ἀλλ' οὐχὶ ἀναφυόντος τὸν περὶ αὐτῶν ἀγῶνα καὶ τὴν εἰσαγω-
γὴν τῆς δίκης. παραγραφὴν δέ, φησὶν, ὁ νόμος δίδωσι περὶ τῶν
μὴ γενομένων * ὅλως Ἀθήνησι μὴδὲ εἰς Ἀθήνας συμβολαίων.

3. Τετήρηται δὲ ἐν τῷ λόγῳ ταῦτόν ὅπερ καὶ περὶ τὸν * κατὰ
20 Νεαίρας, ὅτι μὴ ὑφ' ἐνὸς εἴρηται προσώπου, ἀλλ' ἡ θατέρου *
διαστολὴ φανερά, ἐνταῦθα δὲ συγχέυται. Δοκεῖ δὲ ἔμοιγε ἐν-
τεῦθεν ὁ δεύτερος λέγειν; * ἀκούσας τοῖνον ἡμῶν, ὡ ἄνδρες Ἀ-
θηναῖοι, Θεόδοτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Λάμπιν ψευδῆ
25 μαρτυρεῖν. » ἔβλον δὲ ὅτι κοινοῖοι τινές εἰσι οἱ πρὸς τὸν Φορ-
μίωνα ἀγνιζόμενοι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΦΟΡΜΙΩΝΑ ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΟΥ.

907 1. Δίκαια ὑμῶν δεησόμεθ', ὡ ἄνδρες δικασταί, ἀκού-
σαι ἡμῶν μετ' εὐνοίας ἐν τῷ μέρει λεγόντων, γνόντας
ὅτι ἰδιώται παντελῶς ἐσμὲν, καὶ πολλὸν χρόνον εἰς τὸ
ὑμέτερον ἐμπόριον εἰσαφικνούμενοι καὶ συμβόλαια
5 πολλοῖς συμβάλλοντες οὐδεμίαν πώποτε δίκην πρὸς
ὑμᾶς ἤλθομεν οὔτ' ἐγκαλοῦντες οὔτ' ἐγκαλοῦμενοι ὑφ'
ἐτέρων. (2) Οὐδ' ἂν νῦν, ἀκριβῶς ἴσῃτε, ὡ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, εἰ ὑπελαμβάνομεν ἀπολωλέναι τὰ χρήματα ἐπὶ
10 τῆς νεῶς τῆς διαφθοραίσης, ἃ ἐδανείσαμεν Φορμίῳνι,
οὐκ ἂν ποτ' ἐλάχομεν τὴν δίκην αὐτῶ. οὐχ οὕτως
ἡμεῖς ἀνάσχυτοί ἐσμεν οὐδ' ἀπειροὶ τοῦ ζημιουῦσθαι.
πολλῶν δ' ἡμᾶς κακιζόντων, καὶ μάλιστα τῶν ἐμπό-
ρων ἐπιδημησάντων ἅμα Φορμίῳνι, ὅπερ τοῦτον ἤδε-
15 σαν οὐ συναπολέσαντα τὰ χρήματα ἐν τῇ νηί, δεῖνόν
ἡγούμεθ' εἶναι τὸ μὴ βοηθῆσαι ἡμῖν ἀδικουμένοις ὑπὸ
τούτου.

3. Περὶ μὲν οὖν τῆς παραγραφῆς βραχύς ἐστιν ὁ
λόγος. καὶ γὰρ οὗτοι οὐ τὸ παράπαν συμβόλαιον ἐξα-
20 νοῦνται μὴ γενέσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ, ἀλλ'
οὐκέτι εἶναι φασὶ πρὸς ἑαυτοὺς οὐδὲν συμβόλαιον. πε-
908 ποιηκέναι γὰρ οὐδὲν ἔξω τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ γε-
γραμμένων. (4) Οἱ μὲν οὖν νόμοι, καθ' οὓς ὑμεῖς δι-
κασταὶ κάθησθε, οὐχ οὕτω λέγουσιν, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν
τῶν μὴ γενομένων ὅλως συμβολαίων Ἀθήνησι μὴδ'
6 εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον παραγράφεσθαι δεδώκασιν,
ἐὰν δέ τίς γενέσθαι μὲν ἠμολογῆ, ἀμφισβητῆ δὲ ὡς
πάντα πεποίηκε τὰ συγκαίμενα, ἀπολογεῖσθαι κελεύου-
σιν εὐθυδικίαν εἰσιόντα, οὐ κατηγορεῖν τοῦ διώκοντος.
Οὐ μὴν ἀλλ' ἐγωγε ἐπιτίω καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγμα-
τος δεῖξει εἰσαγώγιμον τὴν δίκην οὕσαν. (6) Σκέψα-
10 σθε δ', ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί ἠμολογεῖται παρ' αὐ-
τῶν τούτων καὶ τί ἀντιλέγεται. οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα
ἐξετάσαιτε. Οὐκοῦν δανείσασθαι μὲν τὰ χρήματα
15 ἠμολογοῦσι καὶ συνθήκας ποιήσασθαι τοῦ δανείσματος,

2. Ac causa nomen illa quidem habet exceptionis, re vera autem recto jure agitur. bene enim etiam orator innuit in principio, non omnino esse exceptionem, quum dicit se fecisse omnia secundum pacta et conventa, reddidisse Lampidi pecuniam, id quod tabulae jubebant et res alienam tali eventu remittebant. haec enim ejus sunt, qui recto jure contendit et objecta crimina diluit, non autem illius, qui totam controversiam tollit et hanc actionem recusat. Exceptionem autem, inquit, largitur lex de his, qui prorsus Athenis non fiunt neque Athenas referendi sunt, contractibus.

3. Idem autem et in hac oratione observatum est, quod et in oratione contra Neeram, non ab una persona eam esse habitam, sed alterius discrimen apparet, hic autem confusum est. Mihi vero secundus hinc ordiri videtur; « Quum igitur e nobis, Athenienses, saepe audivisset Theodotus atque existimaret Lampidem falsum esse testem. » Apparet autem socios esse, qui adversus Phormionem litigant.

DEMOSTHENIS ORATIO ADVERSUS PHORMIONEM DE PECUNIA MUTUO DATA.

1. Rem aequam precabimur a vobis, iudices, ut nos cum benivolentia audiat alteris vicibus dicentes, eam ob causam, quod et judiciorum omnino rudes sumus et, quum longo jam tempore mercatum vestrum frequentemus ac cum multis negotia contrahamus, nunquam ad vos venimus vel ipsi rem petentes vel ab aliis petiti. (2) Ac nec nunc, Athenienses, credite nobis, si putaremus fracta navi periisse pecuniam, quam Phormioni mutuo dedimus, unquam cum eo litigaremus. non ita nos impudentes sumus aut jacturae insolentes. quum vero multi nostram ignaviam reprehendant, et in primis mercatores, quum una cum Phormione luuc venissent, qui eum sciebant non una cum ceteris in navi pecuniam amisisse, grave esse putabamus opem non ferre nobis laesis.

3. Ac de exceptione quidem non multis est opus. nam adversarii non omnino negant contractum in vestro mercatu esse factum, sed nihil secum rei nobis amplius esse dicunt, quod nihil extra ea, quae tabulis contineantur, fecerint. (4) Leges igitur, e quarum praescripto vos iudices sedetis, non ita loquuntur, sed de contractibus Athenis omnino non factis nec in Atheniensium mercatum referendis excipere forum permiserunt, sin quis factum esse fateatur, seque fecisse, quae convenerint, omnia contendat, recta intentionis depulsione se defendere jubent petitem, non accusare exceptione petitem. Atamen spero etiam ipsa re me ostensurum dandam esse nobis hanc actionem. (5) Considerate, Athenienses, quid isti ipsi fateantur et quid negent. sic enim rem optime intelligatis. Fateantur se et mutuos pecuniam et fecisse pactum de mutuo, sed

φασὶ δ' ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι τῷ Δίωνος οἰκέτῃ ἐν Βοσπόρῳ. Ἡμεῖς τοίνυν οὐ μόνον τοῦτο δείξομεν, ὡς οὐκ ἀπέδωκεν, ἀλλ' ὡς οὐδ' ἐξῆν αὐτῷ ἀποδοῦναι. Ἀναγκαῖον δ' ἐστὶ βραχέα τῶν ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι ὑμῖν.

20 6. Ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐδάνεισα Φορμίωνι τούτῳ εἴκοσι μνᾶς ἀμφοτερόπλου ἐν τὸν Πόντον ἐπὶ † ἐτέρᾳ ὑποθήκῃ, καὶ συγγραφὴν ἐθέμην παρὰ Κίττῳ τῷ τραπέζιτῃ, κελευούσης δὲ τῆς συγγραφῆς
25 ἐνθῆσθαι εἰς τὴν ναῦν τετρακιςχιλίων φορτία ἄξια, πρᾶγμα ποιᾷ πάντων δεινότατον. εὐθὺς γὰρ ἐν τῷ Πειραιεῖ ἐπιδανεῖζεται λάθρα ἡμῶν παρὰ μὲν Θεοδώρου τοῦ Φοινίκου τετρακιςχιλίας πεντακοσίας δραχμᾶς, παρὰ δὲ τοῦ ναυκλήρου Λάμπιδος χιλίας δραχμᾶς. Δέον δ' αὐτὸν καταγοράσαι φορτία Ἀθήνηθεν
909 μνῶν ἑκατὸν δεκαπέντε, εἰ ἡμελλε τοῖς δανεισταῖς πᾶσι ποιήσῃν τὰ ἐν ταῖς συγγραφαῖς γεγραμμένα, οὐ κατηγόρασεν ἀλλ' ἢ πεντακιςχιλίων καὶ πεντακοσίων δραχμῶν, σὺν τῷ ἐπισιτισμῷ. ὀφείλει δ' ἐβδομή-
5 κοντα μνᾶς καὶ πέντε. Ἄρχῃ μὲν οὖν αὕτη ἐγένετο τοῦ ἀδικήματος, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὔτε γὰρ τὴν ὑποθήκην παρέσχετο, οὔτε τὰ χρήματ' ἐνέθετ' εἰς τὴν ναῦν, κελευούσης τῆς συγγραφῆς ἐπάναγκες ἐντίθεσθαι. Καί μοι λαβὴ τὴν συγγραφὴν.

10

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Λαβὴ δὴ καὶ τὴν τῶν πενηκοστολόγων ἀπογραφὴν καὶ τὰς μαρτυρίας.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8. Ἐλθὼν τοίνυν εἰς τὸν Βόσπορον, ἔχων ἐπιστολάς παρ' ἐμοῦ, ἃς ἔδωκ' αὐτῷ ἀπενεργεῖν τῷ παιδὶ τῷ ἐμῷ
15 παραχειμαζόντι ἐκεῖ καὶ κοινῶν τινί, γράψας ἐν τῇ ἐπιστολῇ τό τε ἀργύριον ὃ ἐδεδανείκειν καὶ τὴν ὑποθήκην, καὶ προστάξας, ἐπειδὴν τάχιστα' ἐξαιρεθῆ τὰ χρήματα, ἐξετάξῃν καὶ παρακολουθεῖν, τὰς μὲν ἐπιστολάς οὐκ ἀποδίδωσιν οὗτος, ἃς ἔλαβε παρ' ἐμοῦ, ἵνα
20 μὴδὲν εἰδείησαν ὧν ἔπραττεν οὗτος, καταλαβὼν δ' ἐν τῷ Βοσπόρῳ μοχθηρὰ τὰ πράγματα διὰ τὸν συμβάντα πόλεμον τῷ Παρυσάδῃ πρὸς τὸν Σκύθην καὶ τῶν φορ-
25 τίων ὧν ἦγε πολλὴν ἀπρασίαν, ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ ἦν. καὶ γὰρ οἱ δανεισταὶ εἶχοντο αὐτοῦ οἱ τὰ ἐτερόπλοια δανείσαντες. (9) Ὡστε τοῦ ναυκλήρου κελεύοντος αὐτὸν κατὰ τὴν συγγραφὴν ἐντίθεσθαι τὰ ἀγοράσιμα τῶν ἐμῶν χρημάτων, εἶπεν οὗτος ὃ νῦν φάσκων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον, ὅτι οὐκ ἂν δύναίτο ἐνθῆσθαι εἰς
910 τὴν ναῦν τὰ χρήματα. ἀπρατον γὰρ εἶναι τὸν ῥῶπον. κακίον μὲν ἐκέλευεν ἀνάγεσθαι, αὐτὸς δ' ἐπειδὴν διάθηται τὰ φορτία, ἐφ' ἐτέρας νεὺς ἐφη ἐκπλεύσεσθαι. Καί μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

5

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10. Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὗτος

reddidisse dicunt aurum Lampidi famulo Dionis in Bosphoro. Nos vero non solum id ostendemus, non reddidisse eum, sed ne potuisset quidem reddere. Necessae est autem vobis pauca ex iis, quae ab initio acta sunt, narrari.

6. Ego, Athenienses, Phormioni isti mutuo dedi minas viginti in tempus itineris in Pontum faciendi et reditus sub sponsione alius pignoris addendi (praeter merces navi imponendas) et tabulas, quas pepigeramus, apud Cittum argentarium deposui. quum autem tabulae imponi navi onera pretii quater mille drachmarum jubeant; facinus audet omnium iniquissimum. statim enim in Piraeo mutuatorem insuper clam nobis a Theodoro Phoenice drachmas quater mille quingentas, a Lampide naviculario mille drachmas. (7) Quumque eum oporteret commercari Athenis onera minis centum quindecim, si praestare creditoribus pacta in tabulis voluisset; non mercatus est amplius quam quinque mille quingentis drachmis cum comaeatu. sed debet minas septuaginta quinque. Hoc igitur initium fuit, Athenienses, injuriarum. neque enim vel pignus de suo praestitit vel merces eas in navem contulit, quum tabulae jubeant necessario in eam conferri. Cape mihi tabulas.

TABULÆ.

Cape jam portitorum exemplar et testimonia.

EXEMPLAR. TESTIMONIA.

8. Profectus in Bosphorum, quum haberet literas a me, quas ei dederam servo meo reddendas illic hibernanti et socio cuidam, quos literis certiores redderem tum de argento, quod mutuo dederam, tum de pignore, ac quibus mandaram, ut quin primum essent merces expositae, excuterent et explorarent, literas a me acceptas non reddidit iste, ne quicquam eorum, quae ageret iste, resciscerent, deprehensis autem Bospori calamitosis negotiis propter bellum a Parisade cum Scythia gestum; quum onera, quae vehebat, vendi minime possent, maximi angustiis conflictabatur, ignarus quo se verteret. nam creditores qui in alterum iter dederant mutuo, eum urgebant. (9) Quare naviculario jubente eum emptas mea pecunia merces ex syngrapha imponere, is, qui nunc se anrum reddidisse dicit, merces se imponere navi posse negavit, merces enim viliores esse quam ut venderet, sed illum solvere jussit, se, quum merces vendidisset, alia navi abiturum dixit. Recita hoc mihi testimonium.

TESTIMONIUM.

10. Post haec, Athenienses, isto Bospori relicto, Lampia

† Fort. ἐτι ἐπι

μὲν ἐν τῷ Βοσπόρῳ καταλείπετο, ὁ δὲ Λάμπις ἀναχθεὶς
ἐναυάγησεν οὐ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου. γεγεμισμένης
γὰρ ἤδη τῆς νεώς, ὡς ἀκούομεν, μᾶλλον τοῦ δέοντος,
10 προσανέλαθεν ἐπὶ τὸ κατὰστρομα χιλίας βύρσας, ἔθεν
καὶ ἡ διαφθορὰ τῇ νηϊ συνέβη. Καὶ αὐτὸς μὲν ἀπεσώθη
ἐν τῷ λέμβῳ μετὰ τῶν ἄλλων παίδων τοῦ Δίωτος, ἀ-
πώλεσε δὲ πλεόν ἢ τριάκοντα σώματα χωρὶς τῶν ἄλ-
15 λων. πολλοῦ δὲ πένθους ἐν τῷ Βοσπόρῳ ὄντος, ὡς ἐ-
πύθοντο τὴν διαφθορὰν τῆς νεώς, εὐδαιμόνιζον τὸν
Φορμίωνα πάντες τουτοῦ, ὅτι οὔτε συνανήχθη οὔτ'
ἐνέθετο εἰς τὴν ναῦν οὐδέν. συνέβαινε δὲ παρά τε τῶν
ἄλλων καὶ παρά τούτου ὁ αὐτὸς λόγος. Καὶ μοι ἀνάγνωθι
20 ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11. Αὐτὸς μὲν τοίνυν ὁ Λάμπις, ᾧ φησὶν ἀποδεω-
κέναι τὸ χρυσίον (τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν), προσ-
25 ἐλθόντος αὐτῷ ἐμοῦ, ἐπειδὴ τάχιστα κατέπλευσεν ἐκ
τῆς ναυαγίας Ἀθήναζε, καὶ ἐρωτώμενος ὑπὲρ τούτων,
ἔλεγε, ὅτι οὔτε τὰ χρήματα ἐνδοίκοι εἰς τὴν ναῦν οὔτως
κατὰ τὴν συγγραφὴν, οὔτε τὸ χρυσίον εἰληφώς εἶη παρὰ
τούτου ἐν Βοσπόρῳ τότε. Καὶ μοι ἀνάγνωθι τὴν μαρτυ-
ρίαν τῶν παραγενομένων.

911

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

12. Ἐπειδὴ τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπεδήμησε
Φορμίων οὐτος ἐσευσεμένος ἐφ' ἑτέρας νεώς προσήει
αὐτῷ ἀπαιτῶν τὸ δάνειον. καὶ οὗτος κατὰ μὲν ἀρχὰς
5 οὐδέπω ποτ', ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἶπε τὸν λόγον τούτον
ὅν νυνὶ λέγει, ἀλλ' αἰεὶ ὁμολογεῖ ἀποδώσειν. ἐπειδὴ δ'
ἀνεκοινώσατο τοῖς νῦν παροῦσιν αὐτῷ καὶ συνδικουσί-
ἑτερος ἤδη ἦν καὶ οὐχ ἀυτός. (12) Ὡς δ' ἠσθόμην αὐτὸν
διακρουόμενόν με προσέρχομαι τῷ Λάμπιδι, λέγων ὅτι
10 οὐδὲν ποιεῖ τῶν δικαίων Φορμίων οὐδ' ἀποδίδωσι τὸ
δάνειον, καὶ ἅμα ἠρόμην αὐτόν, εἰ εἰδείη, ὅπου ἐστίν,
ἵνα προσκαλεσάμην αὐτόν. ὁ δ' ἀκολουθεῖν μ' ἐκέλευεν
ἑαυτῷ, καὶ καταλαμβάνομεν πρὸς τοῖς μυροπωλείοις
15 αὐτόν. καὶ γὰρ κλητῆρας ἔχων προσκαλεσάμην τουτονί.
(14) Καὶ ὁ Λάμπις, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρὼν προσ-
καλουμένῳ μοι οὐδαμοῦ ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς ἀπειλήσει
παρὰ τούτου τὸ χρυσίον, οὐδ' ὁ εἰκὸς ἦν εἶπε « Χρύ-
σιππε, μαίνει. τί τοῦτον προσκαλεῖ; ἐμοὶ γὰρ ἀποδέ-
20 δωκε τὸ χρυσίον. » ἀλλὰ μὴ ὅτι Λάμπις οὐκ ἐφθέγγατο,
ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς οὗτος ἠξίωσεν εἰπεῖν παρεστηκότος τοῦ
Λάμπιδος, ᾧ νῦν φησὶν ἀποδεωκέναι τὸ χρυσίον. (16)
Καίτοι εἰκὸς γ' ἦν αὐτόν εἰπεῖν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
25 « τί με προσκαλεῖ, ἄνθρωπε; ἀποδέδωκα γὰρ τούτῳ τῷ
παραστηκότῳ τὸ χρυσίον » καὶ ἅμα ὁμολογοῦντα παρ-
χεῖν τὸν Λάμπιν. νυνὶ δ' οὐδέτερος αὐτῶν οὐδ' ὀτιοῦν
εἶπεν ἐν τοιούτῳ καιρῷ. Καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι
τὴν μαρτυρίαν τῶν κλητῆρων.

912

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

16. Λαβέ δὲ μοι καὶ τὸ ἐγκλημα δ' ἔλαχον αὐτῷ πέ-

in altum provectus naufragium fecit non procul ab hoc em-
porio. completa enim jam navi, ut audimus, ultra quam
oportebat, mille coria insuper in tabulatum accepit, unde
etiam contigit, ut navis interiret. Ac ipse quidem cum re-
liquis Dionis servis lembo evasit, corpora autem praeter
ceteras res supra triginta perdidit. Quum autem audito na-
vis interitu magnus esset in Bosporo luctus; felicitatem
Phormionis istius praedicabant omnes, qui nec ipse con-
scendisset nec navi quicquam imposuisset. idque quum ab
aliis tum ab istoc dicitabatur. Recita mihi haec testimonia.

TESTIMONIA.

11. Ipse igitur Lampis, cui se iste reddidisse aurum di-
cit (ad hoc quaeso diligenter attendite), me eum aggresso,
quum primum e naufragio Athenas rediisset, et hac de re
interrogante, istum dixit nec merces ex syngrapha in navem
imposuisse nec se aurum ab isto tum in Bosporo accepisse.
Age lege mihi eorum, qui adfuerunt, testimonium.

TESTIMONIUM.

12. Postquam igitur, Athenienses, Phormio iste alia
navi rediit incolumis; accedo ad eum, mutuum repetens.
atque is ab initio nunquam, Athenienses, istae dixit, quae
nunc profert, sed semper se redditurum promisit. quum
autem cum his, qui nunc ei adsunt et patrocinantur, rem
communicasset; alius jam erat et non idem. (12) Ut autem
sensi me ab eo deludi, ad Lampidem accedo, Phormionem
nihil equi agere nec mutuum reddere conquerens, simul-
que rogo, sciretne, ubi esset, ut in jus vocarem eum. Is
vero sequi me jubet, et ab tabernis unguentarias eum de-
prehendimus. ego vocationis in jus testibus adductis istum
in jus voco. (14) Ibi Lampis, Athenienses, quum adesset me
citantem, nusquam dicere ausus est se ab isto recepisse au-
rum, neque quod factum oportuit: « Chrysippe! insanis,
inquit, qui istum in jus vocas? mihi enim aurum reddi-
dit. » Sed non solum Lampis nihil est locutus, sed ne iste
ipse quidem id dicere voluit adstante Lampide, cui nunc
se reddidisse aurum dicit. (15) Atqui par erat eum dicere,
Athenienses, « quid me in jus vocas, homo? reddidi aurum
huic, qui adstat » et simul contentem id Lampidem exhi-
bere. Nunc neuter eorum quicquam dixit tali tempore. Et
me vera dicere, cape mihi testimonium vocationis.

TESTIMONIUM.

16. Cape jam mihi etiam accusationem, qua eum anno

ρουσιν. ὃ ἔστιν οὐδενὸς ἑλαττον τεκμήριον ὅτι οὐδεπώ-
ποτ' ἔφησε Φορμίῳ ἀποδεδώκεναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι.

5

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Τοῦτο τὸ ἐγκλημα ἔλαχον ἐγώ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν σκοπῶν ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς ἀγγελίας τῆς
Λάμπιδος, ὅς οὐκ ἔφασκεν οὔτε τὰ χρήματα ἐντεθει-
10 εῖναι τοῦτον οὔτε τὸ χρυσίον ἀπειληθέναι. μὴ γὰρ οἴσεσθί
με οὕτως ἀπόπληκτον εἶναι καὶ παντελῶς μαινόμενον,
ὥστε τοιοῦτο γράφειν ἐγκλημα δυμολογούντος τοῦ Λάμ-
πιδος ἀπειληθέναι τὸ χρυσίον, ὅφ' οὐ ἤμελλον ἐξελεγ-
χθῆσθαι.

17. Ἔτι δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κἀκεῖνο σκέψασθε.
15 αὐτοὶ γὰρ οὗτοι παραγραφὴν δίδόντες πέρουσιν, οὐκ ἐτόλ-
μησαν ἐν τῇ παραγραφῇ γράφαι, ὡς ἀποδεδώκασιν
Λάμπιδι τὸ χρυσίον. Καὶ μοι λαβὴ ταύτην τὴν παρα-
γραφὴν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

20 Ἀκούετε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδαμῶς γέγρα-
πται ἐν τῇ παραγραφῇ, ὡς ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον Φορ-
μίῳ Λάμπιδι, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ διαβρήδην γράψαντος εἰς
τὸ ἐγκλημα, ὃ ἤκούσατ' ἀρτίως, ὅτι οὔτε τὰ χρήματ'
ἔνδοιτο εἰς τὴν ναῦν οὔτ' ἀπέδωκε τὸ χρυσίον. Τίνα οὖν
25 ἄλλον χρῆ περιμένειν ὑμᾶς μάρτυρα, ὅταν τηλικαύτην
μαρτυρίαν παρ' αὐτῶν τοῦτων ἔχητε;

18. Μελλούσης δὲ τῆς δίκης εἰκέναι εἰς τὸ δικαστή-
ριον εἰδόντο ἡμῶν ἐπιτρέψαι τινί. καὶ ἡμεῖς ἐπετρέψα-
μεν Θεοδότῳ Ἰσοτελεῖ κατὰ συνθήκας. καὶ ὁ Λάμπις
μετὰ ταῦτα νομίσας αὐτῷ ἀσφαλῆς ἤδη εἶναι πρὸς διαι-
9137τητῇ μαρτυρεῖν ὃ τι βούλοιοτο, μερισάμενος τὸ ἐμὸν
χρυσίον μετὰ Φορμίῳ τούτου τάναντία οἷς πρότερον
εἶρήκει. (19) Οὐ γὰρ βμοῖόν ἐστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
5 εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα ἐμβλέποντα τὰ ψευδῆ μαρτυ-
ρεῖν καὶ πρὸς διαιτητῇ. παρ' ἡμῶν μὲν γὰρ καὶ ὄργῃ
μεγάλῃ καὶ τιμωρίᾳ ὑπόκειται τοῖς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦ-
σι, πρὸς δὲ τῷ διαιτητῇ ἀκινδύνως καὶ ἀναισχύντως
μαρτυροῦσιν ὃ τι ἂν βούλωνται. (20) Ἀγανακτοῦντος
10 δ' ἐμοῦ καὶ σχετλιάζοντος, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῇ
τόλμῃ τοῦ Λάμπιδος, καὶ παρεχομένου πρὸς τὸν διαι-
τητῇ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν, ἥνπερ καὶ νῦν πρὸς ὑμᾶς
παρέχομαι, τῶν ἐξ ἀρχῆς προσελθόντων αὐτῷ μεθ'
15 ἡμῶν, ὅτε οὔτε τὸ χρυσίον ἔφη ἀπειληθέναι παρὰ τού-
του οὔτε τὰ χρήματ' αὐτὸν ἐνθῆσθαι εἰς τὴν ναῦν, οὕτως
Λάμπις κατακράτος ἐξελεγχόμενος ψευδῆ μαρτυρῶν
καὶ πονηρὸς ὢν ὠμολόγει μὲν εἰρημέναι ταῦτα πρὸς
τοῦτον, οὐ μέντοι γὰρ ἐντὸς ὢν εἰπεῖν αὐτοῦ. Καὶ μοι
ἀνάγκη ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

21. Ἀκούσας τοίνυν ἡμῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ
Θεόδοτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Λάμπιν ψευδῆ
μαρτυρεῖν, οὐκ ἀπέγνω τῆς δίκης, ἀλλ' ἀφῆκεν ἡμᾶς
εἰς τὸ δικαστήριον. καταγῶναι μὲν γὰρ οὐκ ἔδου-

superiore detuli. quæ non minus argumento est nondum
unquam dixisse Phormionem se aurum Lampidi reddidisse.

ACCUSATIO.

Hanc accusationem ego institui, Athenienses, nulla alia
re fretus, quam nuntio Lampidis, qui nec merces istum im-
posuisse, nec aurum numerasse dicebat. neque enim puta-
tote me ita attonitum esse et prorsus insanum, ut talem
accusationem scriberem fatente Lampide se aurum rece-
pisse, a quo essem coarguendus.

17. Illud quoque, Athenienses, considerate, istos ipsos
anno superiore, quum exceptionem opponerent, in exce-
ptione scribere non fuisse ausos, se aurum Lampidi red-
didisse. Recita mihi hanc exceptionem.

EXCEPTIO.

Auditis, Athenienses, nusquam in exceptione scriptum,
Phormionem aurum Lampidi reddidisse, idque quum ego
apertis verbis in accusationem, quam modo audistis, scri-
pisssem, eum nec merces in navem imposuisse nec red-
didisse aurum. Quis igitur vobis alius testis exspectandus est,
quum tantum testimonium ab istis ipsis habeatis?

18. Quum vero causa jam a iudicio cognoscenda esset;
precabantur nos, ut arbitro permitteremus. nos igitur rem
e pacto permisimus Theodoto inquilino totidem quam civis
contribuenti. tum vero Lampis tutum sibi jam esse ratus
testari apud arbitrum quicquid libuisset, partitus meum
aurum cum Phormione isto, prioribus suis verbis contraria
dixit. (19) Nam alia res est, Athenienses, in vestros vultus
intuentem testari falsum, quam apud arbitrum. apud vos
enim et indignatio vehemens et pœna proposita est falsis
testibus, apud arbitrum autem secure et impudenter to-
stantur quicquid collibitum fuerit. (20) Me vero iniquo
animo ferente, Athenienses, et invehente in Lampidis au-
daciam, et apud arbitrum idem proferente testimonium,
quod et nunc apud vos profero, eorum, qui ab initio no-
biscum ad eum accesserant, quum se neque aurum ab isto
recepisse neque merces enim in navem imposuisse diceret,
tum Lampis violenter convictus falsi testimonii et improbi-
tatis se dixisse hæc confessus est apud hunc (arbitrum), sed
fuisse alienata mente, quum dixisset. Lege mihi hoc testi-
monium.

TESTIMONIUM.

21. Theodotus igitur, Athenienses, sæpe nobis auditis
falsum testari Lampidem arbitratus, non absolvis causa, sed
nos in iudicium dimisit. nam condemnare Phormionem

(35) ἐφόδιον μὲν λαβὼν τὸ τὴν συγγραφήν κελεύειν, οὐκ ἂν ἠγούμενος δ' ἡμᾶς εὐπόρως ἐξελέγξει ὅσα μόνον πρὸς αὐτοὺς αὐτοὶ πράξειαν. καὶ ὁ Λάμπις, ὅσα μὲν εἶπε πρὸς ἐμὰ πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρῆναι, οὐκ ἐντὸς ὧν αὐτοῦ φησὶν εἰπεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ χρυσίον τοῦμὸν ἐμερίσατο· τότε ἐντὸς εἶναι φησὶν αὐτοῦ καὶ πάντ' ἀκριβῶς μνημονεύειν.

36. Εἰ μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐμοῦ μόνου καταφρόνει Λάμπις· οὐδὲν ἂν ἦν θαυμαστόν. νῦν δὲ πολλῶν δεινότερα τούτου πέπρακται αὐτῷ πρὸς πάντας ὑμᾶς. κήρυγμα γὰρ ποιησαμένου Παρσιδάδου ἐν Βοσπόρῳ, εἰάν τις βούληται Ἀθηναῖς εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον σιτηγεῖν, ἀτελεῖ τὸν σίτον ἐξάγειν, ἐπιδημῶν ἐν τῷ Βοσπόρῳ ὁ Λάμπις ἔλαβε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου καὶ τὴν ἀτέλειαν ἐπὶ τῷ τῆς πόλεως ὀνόματι, γεμίσας δὲ θύλακας ἑκατὸν μεγάλων σίτου ἐκόμισεν εἰς Ἀκανθὸν κακῶς διέθετο προκοινωνήσας τούτῳ ἀπὸ τῶν ὑμετέρων χρημάτων. (37) Καὶ ταῦτ' ἐπραξεν, ὡς ἄνδρες δικασταί, οἰκῶν μὲν Ἀθηναῖσι, οὐσης δ' αὐτῷ γυναικὸς ἐνθάδε καὶ παιδῶν, τῶν δὲ νόμον τὰ ἔσχατα ἐπιτίμια προτεθεικότων, εἰ τις οἰκῶν Ἀθηναῖσι ἄλλοθί που σιτηγεῖσιν ἢ εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον, ἔτι δ' ἐν τοιοῦτῳ καιρῷ, ἐν ᾧ ὑμῶν οἱ μὲν ἐν τῷ ἄστυ οἰκοῦντες διεμετροῦντο τὰ ἄλφιστα ἐν τῷ Ἰρδειῷ, οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ ἐν τῷ νεωρίῳ διελάμβανον κατ' ὄβολον τοὺς ἄρτους καὶ ἐπὶ τῆς μακρᾶς στοᾶς τὰ ἄλφιστα καθ' ἡμίεκτον μετρούμενοι καὶ καταπατούμενοι. Καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν τε μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΝΟΜΟΣ.

38. Φορμίῳν τοίνυν τούτῳ χρώμενος κοινωνῶν καὶ μαρτυροῦμαι δεῖν ἀποστῆρῆσαι τὰ χρήματ' ἡμᾶς, οἷγε σιτηγούντες διατετελέκαμεν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον, καὶ τριῶν ἡδὴ καιρῶν καταληφθέντων τὴν πόλιν, ἐν οἷς ὑμεῖς τοὺς χρησίμους τῷ δήμῳ ἐξητάζετε, οὐδενὸς τούτων ἀπολελεῖσθε. (39) ἀλλ' ὅτε μὲν εἰς Θήβας Ἀλέξανδρος παρῆει, ἐπεδώκαμεν ὑμῖν τάλαντον ἀργυρίου, ὅτε δ' ὁ σίτος ἐπετιμήθη πρότερον καὶ ἐγένετο ἑκακίδεκα δραχμῶν, εἰσαγαγόντες πλείους ἢ μυρίους μεδίμνους πυρῶν διεμετρήσαμεν ὑμῖν τῆς καθεστηκυίας τιμῆς, πάντες δραχμῶν τὸν μεδίμνον. καὶ ταῦτα πάντες ἴσται ἐν τῷ πομπεῖῳ διεμετρούμενοι. πέρυσι δ' εἰς τὴν σιτωνίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου τάλαντον ὑμῖν ἐπεδώκαμεν ἐγὼ τε καὶ ὁ ἀδελφός. Καὶ μοι ἀνάγνωθι τούτων τὰς μαρτυρίας.

919

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40. Ἀλλὰ μὴν εἶγε δεῖ καὶ τούτους τεμαίρεσθαι· οὐκ εἰκὸς ἦν ἐπιδιδόναι μὲν ἡμᾶς τοσαῦτα χρήματα, ἵνα παρ' ὑμῖν εὐδοξώμεν, συκοφαντεῖν δὲ Φορμίωνα, ἵνα καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐπιείκειαν ἀποβάλωμεν. Δικαιῶς ἂν οὖν βοηθήσαιτε ἡμῖν, ὡς ἄνδρες δικασταί. ἐπέδειξα γὰρ ὑμῖν οὐτ' ἐξ ἀρχῆς τὰ φορτία ἐνθέμενον

(35) eo adminiculo fretus, quod ita sicri sygrapha juberet, fore autem non putans, ut nobis argumenta suppeterent ad ea, quæ soli ipsi inter se egissent, coarguenda. Ac Lampis, quæ ad me dixit, priusquam ab isto corrumpetur, alienata mente se dixisse, postquam autem meum aurum partitus est, tum apud se fuisse ait et accurate meminisse omnia.

36. Quod si me unum, iudices, Lampis contempsisset; non mirarer. nunc hoc multo atrociora perpetravit in omnes vos. factum enim a Parisade Bospori præconio, si quis vellet Athenas in Atticum mercatum vehere frumentum, ut immunitis frumentum eveheret, Lampis tum Bospori agens, evectioem frumenti et immunitatem accepit urbis nomine, et navem magnam frumento oneratam Acanthum duxit, ibique vendidit, vestris commodis cum isto communicatis. (37) Et hæc fecit, iudices, quum Athenis habitet et hic uxorem et liberos habeat, et leges extremum supplicium minitentur, si quis Athenis habitans, frumentum alio quopiam loco exponendum vexerit quam in Atticum mercatum, idque eo tempore, quo, qui vestrum in urbe habitabant, farinas in Odeo acciperent dimensas, qui in Piræo, in navali panes singulos oboli pretio distributos et in longa porticu farinas dimidio modio accipientes conculcarentur. Et me vera dicere, cape mihi et testimonium et legem.

TESTIMONIUM. LEX.

38. Phormio igitur, isto utens socio et teste, nos pecunia fraudandos censet, qui perpetuo frumentum in vestrum mercatum veximus, et quum tres jam difficultates urbem oppræsserint, quibus vos eos, qui populi commodis consulere, probaretis, in nulla harum vobis defuimus. (39) sed quum Alexander ad Thebas invadendas adesset, talentum vobis dono dedimus. quum vero pretium frumenti crevisset prius et ad sedecim drachmas pervenisset; in vectis amplius decies mille tritici medimnis, dimensi vobis sumus medio pretio, singulos medimnos quinque drachmis. et hæc omnes nostis vos in Pompeo vobis distributa accepisse. anno autem superiore ad coeasendum populo frumentum talentum vobis dono dedimus ego et frater meus. Age lege mihi harum rerum testimonia.

TESTIMONIA.

40. Quod si vel his conjecturis utendum est; non consentaneum, nos tantum pecuniæ donec dare, ut apud vos gloria floreamus, et Phormionem calumniari voluisse, ut etiam comparatam honorum virorum gloriam perdamus. Jure igitur nos juvabitis, iudices. ostendi enim vobis tum ab initio onera non imposuisse istum in navem omnibus pe-

τοῦτον εἰς τὴν ναῦν ἀπάντων ὧν δανείσαστο Ἀθήνηθεν, τῶν τ' ἐν τῷ Βοσπόρῳ πραθέντων τοὺς τὰ ἑταρόπλοια
 10 δανείσαντας μάλιστα διαλύσαντας, (41) ἔτι δ' οὐτ' εὐποροῦντα οὐθ' οὕτως ὄντ' ἀβέλτερον ὥστ' ἀντὶ διςχιλίων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν τριάκοντα μνᾶς καὶ ἑννέα ἀποδοῦναι, πρὸς τε τούτοις, ὅτε ἀποδοῦναι φησι τὸ χρυσίον τῷ Λάμπιδι, οὔτε τὸν παῖδα παραλαβόντα τὸν ἐμὸν οὔτε
 15 τὸν κοινῶν ἐπιδημοῦντα ἐν Βοσπόρῳ. ἐμοὶ δὲ Λάμπις αὐτὸς μαρτυρῶν φαίνεται † ὡς οὐκ ἀπειληθεὶ τὸ χρυσίον, πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρήναι. (41) Καίτοι εἰ καθ' ἐν ἑκαστον οὕτως εἰδείκνυε Φορμίων' οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἄλλως ἀμεινον ἀπελογήσαστο. Ὑπερ δὲ τοῦ
 20 τὴν δίκην εἰσαγώγιμον εἶναι ὁ νόμος αὐτὸς διαμαρτύρεται, κελεύων τὰς δίκας εἶναι τὰς ἐμπορικὰς τῶν συμβολαίων τῶν Ἀθήνησι καὶ εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, καὶ οὐ μόνον τῶν Ἀθηνησιν, ἀλλὰ καὶ ὅσ' ἂν γένηται ἕνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε. Λαβὲ δὲ μοι τοὺς νόμους.

ΝΟΜΟΙ.

43. Ὅς μὲν τοίνυν γέγονε μοι τὸ συμβόλαιον πρὸς Φορμίων' Ἀθήνησιν, οὐδ' αὐτοὶ ἕξαροὶ εἰσι, παραγράφονται δὲ, ὡς οὐκ εἰσαγώγιμον τὴν δίκην οὔσαν.
 920 Ἄλλ' εἰς ποῖον δικαστήριον εἰσέλθωμεν, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὴ πρὸς ὑμᾶς, οὐπερ τὸ συμβόλαιον ἐποιήσαμεθα; δεινὸν γάρ ἂν εἴη, εἰ μὲν ἕνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε ἡδικοῦμεν, εἶναι μοι παρ' ὑμῖν τὸ δίκαιον λαβεῖν παρὰ Φορμίωνος, ἐπειδὴ δὲ τὸ συμβόλαιον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἐμπορίῳ γέγονε, μὴ φάσκειν παρ' ὑμῖν τούτους ὑφέξειν τὴν δίκην. (44) Καὶ ὅτε μὲν Θεοδότῳ τὴν δίκαιαν ἐπετρέψαμεν, ὡμολόγησαν εἶναι καθ' αὐτῶν ἐμοὶ τὴν δίκην εἰσαγώγιμον, νυνὶ δὲ τοῦναντίον
 10 λέγουσιν ὧν πρότερον αὐτοὶ συγκεχωρήκασιν, ὡς δεόν παρὰ μὲν τῷ Θεοδότῳ τῷ ἰσοτελεῖ ὑποσχεῖν αὐτοὺς δίκην ἄνευ παραγραφῆς, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ Ἀθηναίων δικαστήριον εἰσερχόμεθα, μηκέτ' εἰσαγώγιμον τὴν δίκην εἶναι. (45) Ἐνθυμούμαι δ' ἔγωγε, τί ἂν ποτε εἰς τὴν
 15 παραγραφὴν ἔγραψεν, εἰ δὲ Θεοδότος ἀπέγνω τῆς δίκης, ὅπου νῦν γνόντος τοῦ Θεοδότου ἀπιέναι ἡμᾶς εἰς τὸ δικαστήριον οὐ φησι τὴν δίκην εἶναι εἰσαγώγιμον παρ' ὑμῖν, πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἔγνω ἀπιέναι. Πάθοιμι μὲν τὰν δεινότατα, εἰ οἱ μὲν νόμοι τῶν Ἀθήνησι συμβολαίων
 20 κελεύουσι τὰς δίκας εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ἡμεῖς δ' ἀπογνοίητε τῆς δίκης ὁμιλοκοτέες κατὰ τοὺς νόμους ψηφισέσθαι.

44. Τοῦ μὲν οὖν δανείσαι ἡμᾶς τὰ χρήματα αἴτε συνθήκαι αὐτὸς οὗτός ἐστι μάρτυς, τοῦ δ' ἀποδοῦναι οὐδεὶς ἐστι μάρτυς ἔξω τοῦ Λάμπιδος τοῦ συναδικουόντος. καὶ οὗτός μὲν εἰς ἐκεῖνον μόνον ἀναφέρει τὴν ἀπόδοσιν, ἔγω δ' εἰς τε τὸν Λάμπιν αὐτὸν καὶ τοὺς ἀκούσαντας αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἔφη ἀπειληθέναι τὸ χρυσίον. Τούτῳ μὲν οὖν τοὺς ἐμὸς μάρτυρας ἔστι

cuniae, quam Athenis mutuatus est, tum mercibus Bospori venditis vix eos, qui eo usque duntaxat mutuo dederant, absoluisse, (41) praeterea neque abundare numis neque ita esse recordem, ut pro bis mille et sexcentis drachmis triginta minas et novem reddiderit, ad haec eum, quum se reddidisset aurum Lampidi dicit, nec puerum meum, nec socium agentem Bospori adhibuisse. mihi autem Lampis ipse, priusquam ab isto corrumperetur, indicat, se aurum non accepisse. (42) At si Phormio sic singula causae suae capita probasset; haud video quomodo se ratione melius tueri potuisset. Deferendam autem in hoc iudicium esse actionem lex ipsa testatur, iubens actiones dandas esse mercatorias contractuum, qui Athenis facti sint et in Atheniensium mercatum, i. e. non solum Athenis factorum, sed eorum quoque, qui de navigatione fiant suscipienda Athenas. Cape jam mihi leges.

LEGES.

43. Ac Athenis contractum esse cum Phormione neque ipsi eunt infitias, sed exceptione utuntur, quasi ea causa sit, quae in hoc iudicium deduci non possit. In quod vero iudicium veniamus, iudices, nisi in vestrum, in quorum mercatu contractum est? Iniquum enim esset, si, quum de injuria, quae mihi fieret in navigatione suscepta Athenas, liceret mihi apud vos jus experiri cum Phormione, negaretur, quum contractum in vestro mercatu sit, istos se in vestro iudicio sistere. (44) Qui, quum Theodotum arbitrum sumpsissemus, fassi sunt convenire mihi adversus se hanc actionem, nunc vero contrarium dicunt eorum, quae ipsi prius concesserunt, quasi oporteret se apud Theodotum peregrinum isotelem causam dicere sine exceptione, quum vero in Atheniensium forum ingrediamur, non amplius nobis haec actio conveniret. (45) Ego vero reputo, quidnam in exceptionem inscripturus fuisset, si Theodotus causa eum absolvisset, quum nunc decernente Theodoto, ut in iudicium nobis esset veniendum, neget convenire nobis causam deducere ad vos, ad quos ille nobis esse abeundum pronuntiavit. Iniquissime certe mecum ageretur, si, quum leges contractuum Athenis factorum actiones dari apud Thesmothetas jubeant, vos causa eum absolveretis, qui iuraveritis secundum leges iudicare.

46. Mutuo vero dedisse nos pecuniam et pactio et iste ipse testis est, redditionis autem nemo testis est praeter Lampidem injuriae socium. et iste ad solum illum socium redditionem refert, ego vero et ad ipsum Lampidem et ad eos, qui audierunt eum negantem se recepisse aurum. Isti

† Fort. αὐτὸς φαίνας

921 κρίνειν, εἰ μή φησι τάληθ' μαρτυρεῖν αὐτούς, ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω τί χρήσωμαι τοῖς τοῦτο μάρτυσιν, ὅφρα σιν εἰδέναι τὸν Λάμπιν μαρτυροῦντα ἀπειληθέναι τὸ χρυσίον. εἰ μὲν γὰρ ἡ μαρτυρία ἢ τοῦ Λάμπιδος κα-
 5 τεβάλλετο ἐνταῦθα ἴσως ἂν ἔρασαν οὗτοι δίκαιον εἶναι ἐπισκῆπτεσθαι με ἐκείνῳ. νῦν δ' οὔτε τὴν μαρτυρίαν ταύτην ἔχω, οὐτοσί τε οἴεται δεῖν ἀθῶος εἶναι οὐδὲν βέβαιον ἐνέχυρον καταλιπὼν ὧν πείθει ὑμᾶς ψηφίζεσθαι.
 10 (47) Πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη ἀτοπον, εἰ αὐτοῦ Φορμίωνος ὁμολογοῦντος δανείσασθαι, φάσκοντος δ' ἀποδεδωκέναι, τὸ μὲν ὁμολογοῦμενον ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀκυρον ποιή-
 σετε, τὸ δ' ἀμφισβητούμενον κύριον ψηφιεῖσθε; καὶ ὁ μὲν Λάμπις, ὃ οὗτος σκῆπτεται μάρτυρι, ἔξαρνος γενο-
 μένος τὸ ἐξ ἀρχῆς ὡς οὐκ ἀπέληψε τὸ χρυσίον, ὑμεῖς
 15 δὲ γνόντες ὡς οὐκ ἀπέληψ' ἐκείνος, ὃ οὐκ εἰσὶ τε μάρτυρες τοῦ πράγματος, καὶ ὅσα μὲν εἶπε μετὰ τῆς ἀληθείας, μὴ γρη῏σθε τεκμηρίῳ, ἀ δ' ἐψεύσατο τὸ ὕστερον, ἐπειδὴ διεφθάρη, πιστότερα ταῦθ' ὑπολάβοιτε
 20 εἶναι; (48) Καὶ μὴν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολὺ δικαιώ-
 τερόν ἐστι τοῖς ἐξ ἀρχῆς βηθείσι τεκμαίρεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς ὕστερον τεκταινομένοις. τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἐκ πα-
 ρασκευῆς ἀλλ' ἐκ τῆς ἀληθείας ἔλεγε, τὰ δ' ὕστερον ψευδόμενος καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ. (49) Ἄναμνή-
 25 σθητε δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Λάμπις ἔξαρνος ἐγένετο ὡς οὐκ εἶη εἰρηκῶς ὅτι οὐκ ἀπέληψε τὸ χρυσίον, ἀλλ' εἰπεῖν μὲν ὠμολόγει, οὐ μὲντοιγ' ἐν-
 τὸς ὧν αὐτοῦ εἰπεῖν. οὐκ οὖν ἀτοπον, εἰ τῆς ἐκείνου
 922 μαρτυρίας τὸ μὲν πρὸς τοῦ ἀποστερουμένου πιστῶς ἀκούσεσθε, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν ἀποστερουμένων ἀπιστον ἔσται παρ' ὑμῖν; (50) Μηδαμῶς, ὧ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς γὰρ ἔστε οἱ αὐτοὶ οἱ τὸν ἐπιδεδανεισμένον ἐκ τοῦ
 5 ἐμπορίου πολλὰ χρήματα καὶ τοῖς δανεισταῖς οὐ πα-
 ρασχόντα τὰς ὑποθήκας θανάτῳ ζημιώσαντες εἰσαγγελ-
 θέντα ἐν τῷ δήμῳ, καὶ ταῦτα πολίτην ὑμέτερον ὄντα καὶ πατρὸς ἐστρατηγηκότος. (51) Ἦγεῖσθε γὰρ τοὺς τοιοῦτους οὐ μόνον τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀδικεῖν, ἀλλὰ
 10 καὶ κοινῇ βλάπτειν τὸ ἐμπόριον ὑμῶν, εἰκότως. αἱ γὰρ ἐμπορίαι τοῖς ἐργαζομένοις οὐκ ἀπὸ τῶν δανειζομένων ἀλλ' ἀπὸ τῶν δανειζόντων εἰσὶ, καὶ οὔτε ναῦν οὔτε ναύ-
 κληρον οὔτ' ἐπιβάτην ἔστ' ἀναχθῆναι, τὸ τῶν δανειζόν-
 των μέρος ἂν ἀφαίρητε. (52) Ἐν μὲν οὖν τοῖς νόμοις πολ-
 15 λαὶ καὶ καλαὶ βοήθειαι εἰσὶν αὐτοῖς. ὑμᾶς δὲ δεῖ συνεπα-
 νορθοῦντας φαίνεσθαι καὶ μὴ συγχωροῦντας τοῖς πονη-
 ροῖς, ἢ ὑμῖν ὡς πλείστη ὠφέλεια περὶ τὸ ἐμπόριον ἦ.
 ἔσται δέ, ἂν διαφυλάττητε τοὺς τὰ ἑαυτῶν προειμένους
 20 καὶ μὴ ἐπιτρέπητε ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν τοιοῦτων θη-
 ρίων.

Ἐγὼ μὲν οὖν, ὅσα περ οἷός τ' ἦν, εἶρηκα. καλῶ δὲ καὶ ἄλλον τινὰ τῶν φίλων, ἂν κελύητε.

igitur licet meos testes accusare, si eos vera loqui negat, ego vero, quid cum illius testibus agam, non habeo, qui se scire dicunt testatum esse Lampidem se recepisse aurum. nam si testimonium Lampidis hic depositum esset; hi fortas-
 se dicerent merito me in eum exceptione uti. nunc autem ne-
 que id testimonium habeo et iste se indemnem esse putat, nullo firmo pignore relicto eorum, quæ a vobis decernenda postulat. (47) Quid vero fieri possit absurdus, quam si, quum ipse Phormio se mutuatum esse fateatur, sed reddi-
 disse dicat, id, quod iste ipse confitetur, facietis irritum, id autem, quod in controversia est, ratum esse decernetis? et si Lampis quidem, quo iste nititur teste, negavit ab initio se recepisse aurum, vos vero cognoveritis illum non recepisse, cui et non sunt testes rei, et cujus, quæ quidem vere dixit, verbis non utimini pro argumento, quæ vero commentus est postea, quum corruptus esset, ea credibili-
 oria esse existimetis? (48) Atqui multo justius est, Athenienses, ex his, quæ ab initio dicta sunt, conjecturam capere potius, quam ex iis, quæ postea concinnata. nam ea non e versutis, sed e vero dicebat, hæc posteriora per mendacium et ad suam utilitatem. (49) Recordamini quæso, Athenienses, neque ipsum Lampidem negasse a se dictum, se aurum non recepisse, sed dixisse confessum quidem, sed id, quum non apud se esset, dixisse. Nonne igitur absurdum, si ejus testimonium, quatenus fraudatori commodo est, tanquam verum audietis, quatenus autem a fraudatis facit, fidem apud vos nullam inveniet? (50) Nequaquam, iudices. nam vos iidem estis, qui eum, qui quum e mercatu magnam insuper pecuniam mutuatus esset, creditoribus pignora non exhibuerat, capite condemnastis delatum apud populum, eumque civem vestrum et imperatoris filium. (51) Putabatis enim ab eo genere hominum non solum eos, qui in illos incidissent, sed mercatum quoque vestrum communiter lædi, merito. commercia enim pendent non de accipientibus mutuuum, sed de dantibus, et nec navis nec navicularius nec vector proveli potest, si mutuo dantium ministerium tollatis. (52) Legibus igitur multa et præclara iis adjumenta præsto sunt. quæ vestrum est simul tueri, et improborum petulantiam coercere, ut vobis maximum mercatus emolumentum sit. erit autem, si defendetis homines liberales et ab his talibus belluis lædi non patiemini.

Ego dixi, quæ potui. sed etiam alium quendam ex amicis vocabo, si jusseritis.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΚΡΙΤΟΥ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀνδροκλῆς δανείσας χρήματα Ἀρτέμωνι Φασηλίτῃ τὸ γένος, ἐμπόρῳ, τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον, οὐδὲν πρᾶγμα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λακρίτον τὸν σοφιστὴν, εὖ προβαλλόμενος δίκαια, ὅτι τε παρόντος Λακρίτου καὶ ἀναδεξαμένου τοῦ ἀργύριον ἐδόξεσε τῷ Ἀρτέμωνι, καὶ ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῶν Ἀρτέμωνος Λακρίτος. ὁ δὲ τῆς μὲν κληρονομίας ἀφίστασθαι φησι, παραγράφεται δὲ τὴν δίκην, λέγων μηδὲν ἑαυτῷ πρὸς Ἀνδροκλέα συμβόλαιον εἶναι μηδὲ συγγραφὴν μηδεμίαν. πάντως δὲ καὶ τὸ ἀναδεχέσθαι ἔφαρνος γίνεται. οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦτο ὁμολογῶν ἠγωνιόμην πρὸς τὴν ἔκτισιν.

10 2. Οὐκ ὀρθῶς δὲ τινες ἐνόμισαν τὸν λόγον μὴ γνήσιον εἶναι, ἀμυδροῖς ἀπατηθέντες τεκμηρίους. τὸ μὲν γὰρ τῆς φράσεως ἀνεμμένον οὐκ ἀπρεπὲς ἰδιωτικῶς ἀγῶσι, τὸν δὲ Δία τὸν ἄνακτα κατὰ τὴν τοῦ προσώπου τοῦ ὑποκειμένου συνήθειαν δηλῶς γ. ἐστὶν ὀνομακῶς, πρὸς δὲ τὴν παραγραφὴν ἀσθενέστερον ἀπήνηται διὰ τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρὸν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΚΡΙΤΟΥ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗΝ.

Οὐδὲν καινὸν διαπράττονται οἱ Φασηλίται, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἄπειρ εἰώθασιν. οὗτοι γὰρ δεινότατοι μὲν εἰσι δανείσασθαι χρήματ' ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐπειδὴν δὲ λάβωσι καὶ συγγραφὴν συγγράφονται ναυτικὴν, εὐθύς ἐπελάβοντο καὶ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν νόμων καὶ ὅτι δεῖ ἀποδοῦναι αὐτοὺς ἃ ἔλαβον, (2) καὶ οἴονται, ἐὰν 24 ἀποδοῦσιν, ὥσπερ τῶν ἰδίων τι τῶν ἑαυτῶν ἀπολωλέκεναι, ἀλλ' ἀκτὶ τοῦ ἀποδοῦναι σοφίσματα ἐβρίσκουσι καὶ παραγράφας καὶ προφάσεις, καὶ εἰσι πονηρότατοι 5 ἀνθρώπων καὶ ἀδικώτατοι. τεκμήριον δὲ τούτου : πολλῶν γὰρ ἀφικνουμένων εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, πλείους δίκαι εἰσὶν ἐκάστοτε αὐτῶν τῶν Φασηλιτῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀπάντων. (3) Οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν. ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, χρήματα δανείσας Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ 10 κατὰ τοὺς ἐμπορικῶς νόμους, εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν Ἀθήνας, τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν [ἦ] ἀποδοῦναι μοι τὰ χρήματα, Λακρίτῳ τούτῳ εἰληχᾶ τὴν δίκην 15 ταύτην κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους τούτους, καθ' οὐσπερ τὸ συμβόλαιον ἐποιήσάμην, (4) ἀδελφῷ ὄντι τούτῳ ἐκείνου καὶ ἔχοντι ἅπαντα τὰ Ἀρτέμωνος, καὶ ὅς' ἐνθάδε κατέλειπε καὶ ὅς' ἦν αὐτῷ ἐν τῇ Φασηλίδι, καὶ κληρονόμῳ ὄντι τῶν ἐκείνου ἀπάντων, καὶ οὐκ ἂν ἔχοντος τούτου δεῖξει νόμον ὅστις αὐτῷ δίδωσιν ἐξουσίαν ἔχειν μὲν τὰ 20 τὰδελφῷ καὶ διαφυλάττειν ὅπως ἐδόκει αὐτῷ, μὴ ἀποδοῦναι δὲ τὰλλότρια χρήματα, ἀλλὰ λέγειν νῦν ὅτι οὐκ ἐστὶ κληρονόμος ἀλλ' ἀφίσταται τῶν ἐκείνου. (5) Ἡ

DEMOSTHENES.

DEMOSTHENIS

ADVERSUS LACRITI EXCEPTIONEM ORATIO.

ARGUMENTUM.

Androcles pecuniam mutuo dedit Artemoni Phaselitæ genere, mercatori. quo mortuo priusquam argentum redderet, ab ejus fratre Lacrito rhetore exigit, duabus rationibus nitens, quod et presente Lacrito et spondente pecuniam Artemoni mutuo dederit, et quod hæres sit Artemonis Lacritus. Is vero se cedere hæreditate dicit, et actionem exceptione repellit, sibi cum Androcle nullum negotium esse dicens neque ullam syngrapham. omnino se etiam spondidisse negat. si enim promississet, solutionem se non fuisse detrectaturum.

2. Non recte autem quidam orationem hanc non genuinam esse putarunt, obscuris decepti argumentis. nam dictionis genus remissum non indecorum est causis privatis, Jovem autem regem pro subjectæ personæ consuetudine ab eo esse nominatum, perspicuum est. exceptionem vero infirmis refutavit propter causæ imbecillitatem.

DEMOSTHENIS ADVERSUS LACRITI EXCEPTIONEM ORATIO.

Nihil novi agunt, judices, Phaselitæ, sed pro more suo. nam ad mutuo sumendas in mercatu pecunias sunt omnium exercitissimi, quum vero eas acceperunt et syngrapham confecerunt nauticam; statim obliviscuntur et syngrapharum et legum, et reddenda esse, quæ acceperint, non meminerunt, (2) sin reddiderint, de suo se aliquid perdidisse putant, et quum reddendum esset aliquid, pro eo sophismata excogitant et exceptiones et prætextus, et omnium hominum sunt improbissimi et injustissimi. cujus rei signum hoc est : quum multi et Græci et barbari ad mercatum vestrum veniant, plures semper sunt ipsorum (solorum) Phaselitarum lites, quam ceterorum omnium. (3) Hi igitur tales sunt. ego vero, judices, pecunia mutuo data Artemoni istius fratri secundum leges mercatorias, in Pontum et rursus Athenas, illo mortuo, priusquam mihi pecuniam redderet, Lacritum istum in jus vocavi his iisdem legibus, quibus contraxeram, (4) quum illius frater sit et bona Artemonis omnia teneat, tum quæ is hic reliquit, tum quæ Phaselaide habuit, et quum hæres sit opum illius omnium, et quum iste legem nollam proferre possit, quæ permittat habere fraternas opes, et iis suo arbitratu administratis, non solvere æs alienum, sed nunc negare se esse hæredem et adire hæreditatem. (5) Ac Lacriti istius talis

μὲν τούτου Λακρίτου πονηρία τοιαύτη ἐστίν, ἐγὼ δ' ἰμῶν δέσμαι, ὡς ἄνδρες δικασταί, εὐνοϊκῶς ἀκούσαι μου περὶ τοῦ πράγματος τούτου. καὶ ἐξελέγξω αὐτὸν ἀδικούντα ἡμᾶς τε τοὺς δανείσαντας καὶ ὑμᾶς οὐδὲν ἥττον· βοηθεῖτε ἡμῖν τὰ δίκαια.

6. Ἐγὼ γάρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, αὐτὸς μὲν οὐδ' ὄπωρτιοῦν ἐγνώριζον τοὺς ἀνθρώπους τούτους, Θρασυμήδης δ' ὁ Διοφάντου υἱός, ἐκείνου τοῦ Σφηττίου, καὶ Μελάνωπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπιτήδειοί μοι εἰσι, καὶ χρώμεθ' ἀλλήλοις ὡς οἶόντε μάλιστα. (7) Οὗτοι προσήλθον μοι μετὰ Λακρίτου τούτου, δπόθεν δήποτε ἐγνωρισμένοι τούτῳ (οὐ γὰρ οἶδα), καὶ ἐδέοντό μου δανείσαι χρήματ' εἰς τὸν Πόντον Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ καὶ Ἀπολλοδώρῳ, ὅπως ἂν ἐνεργοί ᾖσιν, οὐδὲν εἰδώς, ὡς ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ὁ Θρασυμήδης τὴν τούτων πονηρίαν, ἀλλ' οἴομενος εἶναι ἐπιεικῆς ἀνθρώπους καὶ οἷοίπερ προσεποιούντο καὶ ἔρασαν εἶναι, καὶ ἠγούμενος ποιήσῃν αὐτοὺς πάντα ὅσαπερ ὑπισχεῖτο καὶ ἀνεδέχετο Λάκριτος οὐτοσί. (8) Πλεῖστον δ' ἄρ' ἦν ἐψευσμένος, καὶ οὐδὲν ἤδει οἷσις θηρίοις ἐπλησίαζε τοῖς ἀνθρώποις τούτοις· καγὼ πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θρασυμήδους καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ Λακρίτου τούτου ἀναδεχομένου μοι πάντ' ἔσεσθαι τὰ δίκαια παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτοῦ, ἐδάνεισα μετὰ ξένου τινὸς ἡμετέρου Καρυστίου τριακόνα μνᾶς ἀργυρίου. (9) Βούλομαι οὖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τῆς συγγραφῆς ἀκούσαι ὑμᾶς πρῶτον, καθ' ἣν ἔδανείσαμεν τὰ χρήματα, καὶ τῶν μαρτύρων τῶν παραγενομένων τῷ δανείσματι. ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἐπιδείξομεν, ὅσα ἐτοιχωρύγησαν οὗτοι περὶ τὸ δάνειον. Λέγε τὴν συγγραφὴν, εἴτα τὰς μαρτυρίας.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

10. Ἐδάνεισαν Ἀνδροκλῆς Σφηττίος καὶ Ναυσικράτης Καρύστιος Ἀρτέμωνι καὶ Ἀπολλοδώρῳ Φασηλίταις ἀργύριον δραχμᾶς τριςχιλίας Ἀθήνησθεν εἰς Μένδην ἢ Σκιώνην, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Βόσπορον, ἐὰν δὲ βούλωνται, τῆς ἐπ' ἀριστερὰ μέχρι Βορυσθένου, καὶ πάλιν Ἀθήναζε, ἐπὶ διακοσίαις εἰκοσιπέντε τὰς χιλίας, ἐὰν δὲ μετ' Ἀρχτοῦρον ἐκπλεύσωσιν ἐκ τοῦ Πόντου ἐφ' Ἱερὸν, ἐπὶ τριακοσίαις τὰς χιλίας, ἐπὶ οἴνου κεραμίοις Μενδαίοις τριςχιλίοις, ὅς πλεῦσται ἐκ Μένδης ἢ Σκιώνης ἐν τῇ εἰκοσῶρῳ ἦν Ἰβλήσιος ναυκληρεῖ. (11) Ἰπποτίθεασι δὲ ταῦτα, οὐκ ὀφείλοντες ἐπὶ τούτοις ἄλλω οὐδενὶ οὐδὲν ἀργύριον, οὐδ' ἐπιδανείσονται. Καὶ ἀπάξουσι τὰ χρήματα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου ἀντιφορτισθέντα πάλιν Ἀθήναζε ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ ἅπαντα. Σωθέντων δὲ τῶν χρημάτων Ἀθήναζε ἀποδώσουσιν οἱ δανεισάμενοι τοῖς δανείσαισι τὸ ἐγγινόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφὴν ἡμερῶν

est improbitas. ego vero vos oro, iudices, ut me hac de re dicentem æquis animis audiat. quod si et nobis creditoribus et vobis nihilominus ab eo fieri injuriam ostendero; juvate nos ut æquum est.

6. Ego, iudices, ipse quidem minime noram istos homines, sed Thrasymedes Diophanti filius, Sphettii illius, et Melanopus frater ejus, familiares mihi sunt summaque necessitudine conjuncti. (7) Hi cum Lacrito isto me convenerunt, undecunque tandem ab isto cogniti (neque enim scio), precatique sunt, ut pecuniam in Pontum istius fratri Artemoni et Apollodoro mutuo darem, quo negotiarentur, omnino ignarus, iudices, etiam Thrasymedes improbitatis istorum, sed putans bonos esse viros, et non alios quam quales se esse simulabant et dictitabant, atque existimans eos facturos esse omnia, quæ pollicebatur et in se recipiebat iste Lacritus. (8) Sed plurimum certe fallebatur, neque quicquam norat, quales belluæ isti homines essent, ad quos accedebat. ego auctoribus Thrasymede et fratre ejus, et Lacrito isto in se recipiente, fratres suos mihi facturos quæ æqua essent omnia, mutuo dedi cum hospite quo dam nostro Carystio triginta minas argenti. (9) Syngrapham igitur, iudices, a vobis audiri primum velim, qua pecuniam mutuo dedimus, et testes, qui mutuacioni interfuerunt. deinde cetera demonstrabimus, quam perfidiose isti in mutua pecunia egerint. Recita syngrapham, deinde testimonia.

SYNGRAPHIA.

10. Mutuo dederunt Androcles Sphettius et Nausicrates Carystius Artemoni et Apollodoro Phaselitis argenti ter mille drachmas Athenis Mendam aut Scionam, et inde in Bosporum, si autem voluerint, in sinistra ora usque ad Borysthenem, et rursus Athenas, ducentis vicenis quinque millenas, sin post Arcturum solverint e Ponto Hieron petitori, trecentis millenas drachmas, vini cadis Mendæis pignori datis ter mille, quod evehetur Menda aut Sciona in navi viginti remorum, quæ est Hyblesii navicularii. (11) Oppignerant autem id vinum, non debentes propterea cuiquam quicquam argenti, neque ad id insuper mutuabuntur. Et evehent e Ponto merces vini pretio coemptas rursus Athenas in eadem navi omnes. Perductis autem Athenas mercibus, reddent debitores creditoribus pecuniam, quanta debetur, ex syngrapha

εἰκοσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἔλθωσιν Ἀθήναζε, ἐντελές πλὴν ἐκβολῆς, ἦν ἂν οἱ σύμπλοι ψηφισάμενοι κοινῇ ἐκβάλωνται, καὶ ἂν τι πολεμίους ἀποτίσωσιν, τῶν δ' ἄλλων ἀπάντων ἐντελές. Καὶ
 20 παρῆξουσιν τοῖς δανείσασιν τὴν ὑποθήκην ἀνέπαφον κρατεῖν, ἕως ἂν ἀποδώσιν τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφὴν. (12) Ἐὰν δὲ μὴ ἀποδώσιν ἐν τῷ συγκειμένῳ χρόνῳ τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν ἐξέστω ὑποθεῖναι καὶ ἀπο-
 25 δόσθαι τῆς ὑπαρχούσης τιμῆς. καὶ εἰάν τι ἐλλείπη τοῦ ἀργυρίου, ὃ δεῖ γενέσθαι τοῖς δανείσασιν κατὰ τὴν συγγραφὴν· παρὰ Ἀρτέμωνος καὶ Ἀπολλοδώρου ἔστω ἡ πρᾶξις τοῖς δανείσασιν, καὶ ἐκ τῶν τούτων ἀπάντων, καὶ ἐγγείων καὶ
 ναυτικῶν, πανταχοῦ ὅπου ἂν ᾦσι, καθάπερ δι-
 927 κην ὠφληκῶτων καὶ ὑπερημέρων ὄντων, καὶ ἐνὶ ἐκατέρῃ τῶν δανεισάντων καὶ ἀμφοτέροις. (13) Ἐὰν δὲ μὴ εἰσβάλωσι μενιάντες ἐπὶ κυνὶ ἡμέρας ὄδεκα ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐξελόμενοι ὅπου ἂν μὴ
 5 σῦλαι ᾦσιν Ἀθηναίους, καὶ ἐντεῦθεν καταπλεύσαντες Ἀθήναζε τοὺς τόκους ἀποδόντων τοὺς πέρυσιν γραφέντας εἰς τὴν συγγραφὴν. Ἐὰν δὲ τι ἢ ναῦς πάθῃ ἀνήκεστον, ἐν ἧ ἂν πλῆθ' ἄχρηματα, σωτηρία δ' ἔσται τῶν ὑποκειμένων τὰ περιγε-
 10 μένα κοινὰ ἔστω τοῖς δανείσασιν. Κυριώτερον δὲ περὶ τούτων ἄλλο μηδὲν εἶναι τῆς συγγραφῆς.

Μάρτυρες Φορμίων Πειραιεύς, Κηφισόδωρος Βοιωτίας, Ἡλιόδωρος Πιθεύς.

14. Λέγε δὴ καὶ τὰς μαρτυρίας.

15

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἀρχενομίδης Ἀρχεδάμαντος Ἀναγυράσιος μαρτυρεῖ συνθήκας παρ' ἑαυτῷ καταθέσθαι Ἀνδροκλέα Σφήττιον, Ναυσικράτην Καρύστιον, Ἀρτέμωνα, Ἀπολλοδώρον Φασηλίτας, καὶ εἶναι παρ' ἑαυτῷ ἔτι κειμένην τὴν συγγραφὴν.

20 Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν παραγενομένων μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Θεόδοτος ἰσοτελής, Χαρίνος Ἐπιχάρους Λευκονοεύς, Φορμίων Κηφισοφώντος Πειραιεύς, Κηφισόδωρος Βοιωτίας, Ἡλιόδωρος Πιθεύς μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτ' ἐδάνεισεν Ἀνδροκλῆς Ἀπολλοδώρῳ καὶ Ἀρτέμωνι ἀργυρίου τριςχιλίας δραχμάς, καὶ εἰδέναί τὴν συγγραφὴν καταθεμένους παρὰ Ἀρχενομίδῃ Ἀναγυρασίῳ.

intra vigesimum, ex quo Athenas venerint, diem integram, excepta jactura, si quam vectores de communi sententia fecerint, et si quid hostibus pependerit, quod autem ad cetera attinet omnia, integram. Et exhibebunt pignus creditoribus liberum et immune capiendum, donec debitam pecuniam reddiderint ex syngrapha. (12) Nisi autem ad dictum diem solverint; pignora creditoribus oppignerare et vendere tanti liceat, quanti sunt. et si quid argenti reddendi creditoribus ex syngrapha defuerit; exigere liceat creditoribus ab Artemone et Apollodoro, idque de omnibus eorum bonis tam terrestribus quam nauticis, ubique gentium ubi ea fuerint, perinde ac si iudicio victi die dicta iudicatum non solvissent, et alterutri creditorum et utrisque. (13) Si autem in Pontum non invecti fuerint; post commorationem canicula exorta decem dierum in Hellesponto, navi, ubi Athenensibus merces non diripiuntur, exonerata, inde reversi Athenas, usuras reddant anno superiore tabulis inscriptas. Sin quid navi gravius acciderit, in qua vehentur merces, pignora autem salva sint; quæ superfuerint, communia sunt creditoribus. In his rebus nihil plus valeat hac syngrapha.

Testes Phormio Piræensis, Cephisodorus Bœotus, Heliodorus Pithensis.

14. Recita jam etiam testimonia.

TESTIMONIA.

Archenomides filius Archedamantis Anagyrasius testatur tabulas apud se deposuisse Androclem Sphettium, Nausicratem Carystium, Artemonem, Apollodorum Phaselitas, et syngrapham adhuc sitam esse apud se.

Age recita eorum quoque, qui interfuerunt, testimonium.

TESTIMONIUM.

Theodotus isoteles, Charinus filius Epicharis Leuconoensis, Phormio filius Cephisophontis Piræensis, Cephisodorus Bœotus, Heliodorus Pithensis testantur se adfuisse, quum mutuo daret Androcles Apollodoro et Artemoni argenti ter mille drachmas, scireque se eos tabulas apud Archenomidem Anagyrasium deposuisse.

15. Κατὰ τὴν συγγραφὴν ταύτην, ὡς ἄνδρες δικασταί, 928 ἰδάνεισα τὰ χρήματα Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ, κελύοντος τούτου καὶ ἀναδεχομένου ἅπαντ' ἔσσεσθαι μοι τὰ δίκαια κατὰ τὴν συγγραφὴν, καθ' ἣν ἰδάνεισα τούτου αὐτοῦ γράφοντος καὶ συσημηγημένου, ἐπειδὴ 5 ἐγράφη, οἱ μὲν γὰρ ἀδελφοὶ οἱ τούτου ἔτι νεώτεροι ἦσαν καὶ μειράκια παντάπασιν, οὗτοσι δὲ (Λάκριτος Φασηλίτης, μέγα πρᾶγμα, Ἰσοκράτους μαθητής) (16) οὗτος ἦν ὁ πάντα διοικῶν, καὶ ἑαυτῷ με τὸν νοῦν προσέχειν ἐκέλευεν. αὐτὸς γὰρ ἔφη ποιήσιν μοι τὰ δίκαια 10 ἅπαντα καὶ ἐπιδημήσειν Ἀθήνῃσι, τὸν δ' ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἀρτέμωνα πλεύσεσθαι ἐπὶ τοῖς χρήμασιν. Καὶ τότε μὲν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἔτ' ἠβούλετο τὰ χρήματα λαβεῖν παρ' ἡμῶν, καὶ ἀδελφὸς ἔφη εἶναι καὶ κοινωνὸς τοῦ Ἀρτέμωνος, καὶ λόγους θαυμασιῶς ὡς πιθανοὺς 15 ἔλεγεν. (17) Ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τοῦ ἀργυρίου· τοῦτο μὲν διενειμάντο καὶ ἐχρῶντο ὃ τι ἐδόκει τούτοις, κατὰ δὲ τὴν συγγραφὴν τὴν ναυτικὴν, καθ' ἣν ἔλαβον τὰ χρήματα, οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν 20 ἔπραττον, ὡς αὐτὸ τὸ ἔργον ἐδήλωσεν. Οὗτοσι δὲ Λάκριτος ἀπάντων ἦν τούτων ὁ ἐξηγητής. Καθ' ἕκαστον δὲ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ ἐπιδείξω τούτους οὐδ' ὄτι οὐκ ἐπιποιήκατος ὑγιές.

18. Πρῶτον μὲν γὰρ γέγραπται ὅτι ἐπ' οἴνου κεραμίοις τριςχιλίοις ἰδανείζοντο παρ' ἡμῶν τὰς τριάκοντα 25 μνᾶς, ὡς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ὑποθήκης ἐτέρων τριάκοντα μνῶν, ὥστε εἰς τάλαντον ἀργυρίου τὴν τιμὴν εἶναι τοῦ οἴνου καθισταμένην, σὺν τοῖς ἀναλώμασιν, ὅσα ἔδει ἀναλίσκεσθαι εἰς τὴν κατασκευὴν τὴν περὶ τὸν 929 οἶνον. τὰ δὲ τριςχιλία κεράμια ἀγεσθαι ταῦτα εἰς τὸν Πόντον ἐν τῇ εἰκοσῶρῳ ἦν Ἵβλησιος ἐναυκλήρει. (19) Γέγραπται μὲν ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἦς ὑμεῖς ἀκηκόατε, οὗτοι δ' ἀντὶ τῶν τριςχιλίων 5 κεραμίων οὐδὲ πεντακόσια κεράμια εἰς τὸ πλοῖον ἐνήθεντο, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἠγοράσθαι αὐτοῖς τὸν οἶνον, ἔσον προσῆκε, τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο ὃ τι ἐδόκει τούτοις, τὰ δὲ κεράμια τὰ τριςχιλία οὐδ' ἠμέλλησαν οὐδὲ διανοήθησαν ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον κατὰ τὴν συγγραφὴν. 10 Ὅτι δ' ἀληθῆ ταῦτα λέγω, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν συμπλεόντων ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ τούτοις.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20. Ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ κυβερνᾶν τὴν ναῦν ἣν Ἵβλησιος ἐναυκλήρει, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον 15 ὄρων ἀγόμενον ἐν τῷ πλοίῳ οἴνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πεντήκοντα, καὶ οὐ πλείω, ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγώγιμον ἀγεσθαι ἐν τῷ πλοίῳ Ἀπολλόδωρον εἰς τὸν Πόντον.

Ἰππίας Ἀθηνίππου Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν ἐν τῇ Ἵβλησίῳ νηὶ διοπτρεύων τὴν 20 ναῦν, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον τὸν Φασηλίτην ἀγόμενον ἐν τῷ πλοίῳ ἐκ Μένδης εἰς τὸν Πόντον.

15. Ex hac syngrapha, iudices, mutuo dedi pecuniam Artemoni istius fratri, iubente isto et in se recipiente omnia, quæ æqua essent, mihi præstanda ex syngrapha, qua mutuo dederam isto ipso scriptore et obsignatore, quum scripta esset. nam fratres ejus juniores adhuc erant et admodum adolescentuli, iste vero (Lacritus Phaselita, magna res, Isocratis discipulus)—(16) is administrabat omnia, et me sibi fidem habere jubebat. se enim mihi præstiturum æqua omnia et Athenis commoraturum, fratrem autem suum Artemonem navigaturum accepta illa pecunia. Ac tum quidem, iudices, quum a nobis pecuniam auferre studeret, et fratrem esse se profitebatur Artemonis et socium, et verba mirum in modum diserta fundebat. (17) Quum primum autem argentum nacti essent; id et partiti sunt et in quos libuit usus distribuerunt, sed ex nautica syngrapha, qua pecuniam acceperant, nec parvum nec magnum quicquam præstiterunt, ut res ipsa indicavit. Iste vero Lacritus eorum omnium interpres fuit. Singulatim autem ostendam, nihil eorum, quæ syngraphæ inscripta sunt, rite eos præstitisse.

18. Primum enim scriptum est, mutuari eos a nobis pro vini ter mille cadis triginta minas, quasi haberent quod satisfacere pro aliis triginta minis, ut justum vini pretium ad argenti talentum redigeretur, cum impensis, quæ ad vini curationem requirebantur. ii vero ter mille cadi vehendi erant in Pontum navigio viginti remorum, quod Hyblesii navicularii erat. (19) Hæc, iudices, in syngrapha, quam vos audivistis, scripta sunt, at isti pro ter mille cadis ne quingentos quidem in navem imposuerunt, et quum vinum decuisset emptum, quantum convenerat, pecunis suo arbitratu isti sunt usi, ter mille cados nec voluerunt nec cogitarunt imponere in navem ex syngrapha. Ac me vera hæc dicere capere testimonium eorum, qui eadem navi cum iis vecti sunt.

TESTIMONIUM.

20. Erasicles testatur se gubernasse navem, quæ Hyblesii esset, et scire Apollodorum vexisse vini Mendæi cados quadringentos quinquaginta, et non plures, alias vero sarcinas nullas vexisse in eo navigio Apollodorum in Pontum.

Hippias filius Athenippi Halicarnassensis testatur se una vectum in Hyblesii navi ut navis inspectorem, et scire Apollodorum Phaselitam vexisse in navigio Menda in Pontum vini Mendæi cados

τον οίνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πεν-
τήκοντα, ἄλλο δὲ μηδὲν φορτίον.

Πρὸς τοῖσδ' ἐξεμαρτύρησεν Ἀχράδης Μνη-
25 σωνίδου Ἀχαρνεύς, Σώστρατος Φιλίππου
Ἰστιαίου, Εὐμάχιρος Εὐβοίου Ἰστιαίου, Φιλ-
τιάδης † Κτησίου † † Ξυπεταίων, Διονύσιος Δη-
μοκρατίδου Χολλίδης.

21. Περὶ μὲν οὖν τοῦ πλήθους τοῦ οἴνου, ὅσον ἔδει
αὐτοὺς ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον, ταῦτα διεπράξαντο, καὶ
930 ἤρξαντο εὐθὺς ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ πρώτου γεγραμμένου
παραβαίνειν καὶ μὴ ποιεῖν τὰ γεγραμμένα. Μετὰ δὲ
ταῦτ' ἔστιν ἐν τῇ συγγραφῇ ὅτι ὑποτιθέασι ταῦτ' ἐλεύ-
θερα καὶ οὐδὲν οὐδὲν ὀφείλοντες, καὶ ὅτι οὐδὲ ἐπιδα-
5 νεύονται ἐπὶ τούτοις παρ' οὐδενός. ταῦτα διαβρῆδη
γέγραπται, ὧς ἄνδρες δικασταί. (21) Οὗτοι δὲ τί ἐποίη-
σαν; ἀμελήσαντες τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ
δανειζονται παρὰ τινος νεανίσκου, ἐξαπατήσαντες ὡς
10 οὐδὲν οὐδὲν ὀφείλοντες, καὶ ἡμᾶς τε παρεκρούσαντο
καὶ ἔλαθον δανεισάμενοι ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις, ἐκείνῳ
τε τὸν νεανίσκον τὸν δανείσαντα ἐξηπάτησαν ὡς ἐπ'
ἐλευθέρους τοῖς χρήμασι δανειζόμενοι. Τοιαῦτα τού-
15 των ἔστι τὰ κακούργηματα. ταῦτα δὲ πάντ' ἔστι τὰ
σοφίσματα Λακρίτου τούτου. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω
καὶ ἐπεδανείσαντο τὰ χρήματα παρὰ τὴν συγγραφὴν,
μαρτυρίαν ἀναγνώσεται ὑμῖν αὐτοῦ τοῦ ἐπιδανείσαντος.
Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20 23. Ἄρατος Ἀλικαρνασσεύς μαρτυρεῖ δανεί-
σαι Ἀπολλοδώρῳ ἀργύριον ἑνδεκά μναῖς ἐπὶ τῇ
ἐμπορίᾳ, ἣν ἤγεν ἐν τῇ Ἰβλησίου νηϊ εἰς τὸν
Πόντον, καὶ τοῖς ἐκείθεν ἀνταγορασθεῖσι, καὶ μὴ
εἰδέναι αὐτὸν δεδανεισμένον παρὰ Ἀνδροκλέους
25 ἀργύριον, οὐ γὰρ ἂν δανείσαι αὐτὸς Ἀπολλοδώρῳ
τὸ ἀργύριον.

24. Αἱ μὲν πανουργίαι τοιαῦται τῶν ἀνθρώπων τού-
των εἰσίν. γέγραπται δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ,
ὧς ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴν ἀποδῶνται ἐν τῷ Πόντῳ ἂ
ἦγον, πάλιν ἀνταγοράζειν χρήματα καὶ ἀντιφορτίζειν
931 καὶ ἀπάγειν Ἀθήνας τὰ ἀντιφορτισθέντα, καὶ ἐπειδὴν
ἀφίκωνται Ἀθήνας, ἀποδοῦναι εἰκοσὶν ἡμερῶν τὸ
ἀργύριον ἡμῖν δόκιμον. ἕως δ' ἂν ἀποδῶσι, κρατεῖν
5 τῶν χρημάτων ἡμᾶς, καὶ ἀνέπαφα ταῦτα παρέχειν
τούτους, ἕως ἂν ἀπολάβωμεν. (24) Γέγραπται μὲν
γὰρ ταῦτα οὕτως ἀκριδῶς ἐν τῇ συγγραφῇ, οὗτοι δ',
ὧς ἄνδρες δικασταί, ἐνταῦθα καὶ ἐπεδείξαντο μάλιστα
10 τὴν ββριν καὶ τὴν ἀναίδειαν τὴν ἑαυτῶν, καὶ ὅτι οὐδὲ
μικρὸν προσείχον τοῖς γράμμασι τοῖς γεγραμμένοις ἐν
τῇ συγγραφῇ, ἀλλ' ἠγόουντο εἶναι τὴν συγγραφὴν ἄλ-

quadringentos quinquaginta, onus præterea nul-
lum.

Præter hos testatus est absens Achrades filius
Mnesonidis Acharnensis, Sostratus filius Philippi
Histiaensis, Eumachirus Eubæi filius Histiaensis,
Philtades Ctesia (aut Ctesiclis) filius Xypetæon,
Dionysius filius Democratidis Chollides.

21. De vini igitur numero, quantum eos imponere in na-
vem oportuit, hæc egerunt, statim ab eo, quod primum
scriptum fuit, auspiciati negligere et non præstare quæ
scripta sunt. Deinde in syngrapha continetur, oppignerare
eos hæc libera et nemini quicquam debentes, et ad ea in-
super mutuum accepturos a nemine quicquam. hæc aper-
tis verbis, iudices, scripta sunt. (21) At isti quid fecerunt?
neglecta syngrapha mutuuntur a quodam adolescente per
fraudem, quasi nemini quicquam deberent, et quum nobis
injuriam fecerunt clam in nostra mutuantes, tum illum ado-
lescentem creditorem deceperunt in merces tanquam libe-
ras mutuantes. Talia sunt istorum facinora. sed doli
omnes sunt Lacriti istius. Vera autem me dicere, et istum
illa insuper contra syngrapham mutuatum esse, testimo-
nium vobis recitabit ejus ipsius qui postea mutuo dedit.
Recita testimonium.

TESTIMONIUM.

23. Aratus Halicarnassensis testatur se mu-
tuam dedisse Apollodoro pecuniam undecim
minas in merces, quas in Hyblesii navi in Pon-
tum veheret, quasque ibi pro his coemisset, nec
scisse se, fuisse illum mutuatum ab Androcle
pecuniam. alioqui enim se non mutuam daturum
fuisse Apollodoro pecuniam.

24. Fraudes igitur istorum hominum hujusmodi sunt.
scriptum est autem deinde, iudices, in syngrapha, post-
quam in Ponto, quæ vehant, vendiderint, ut alias merces
emant, navemque onerent eaque onera Athenas pervenant,
et ubi Athenas pervenerint, ut intra vigesimum diem le-
cium nobis argentum reddant. antequam autem reddide-
rint, in nostra potestate esse merces, easque liberas ab his
præstandas nobis, donec nostrum receperimus. (24) Hæc
enim ita accurate in syngrapha scripta sunt, at isti, judi-
ces, hic etiam aperuerunt in primis insolentiam suam et
impudentiam, nec vel minimum perscripta in syngrapha se
curare, sed syngrapham inanes esse nugæ atque ineptias

λως ἕθλον καὶ φλυαρίαν. οὕτε γὰρ ἀντηγόρασαν οὐδὲν ἐν τῷ Πόντῳ οὕτε ἀντεφορτίσαντο ὥστε ἀγειν
 15 Ἀθήναζε, ἡμεῖς τε οἱ δανείσαντες τὰ χρήματα ἡκόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ Πόντου οὐκ εἶχόμεν ἐπιλαβοίμεθα οὐδ' ἄλλο κρατοῖμεν, ἕως [δοῦ] κομισαίμεθα τὰ ἡμέ-
 20 τερα αὐτῶν. οὐδ' ὄτιοῦν γὰρ εἰσῆγαγον εἰς τὸν λιμένα τὸν ἡμέτερον οὗτοι. (26) Ἀλλὰ πεπόνθαμεν καινότερον, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐν γὰρ τῇ πόλει τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν, οὐδὲν ἀδικούντες οὐδὲ δίκην οὐδεμίαν ὠφληκότες τού-
 25 κατ' Ἀθηναίων. ἐπειδὴν γὰρ μὴ ἐθέλωσιν ἀποδοῦναι ἃ ἔλαβον· τί ἂν τις ἄλλο ὄνομα ἔχει θέσθαι τοῖς τοιοῦτοις ἢ ὅτι ἀφαιροῦνται βία τὰ ἀλλότρια; ἐγὼ μὲν οὐδ' ἀνή-
 932 κατ' ἡμῶν τὰ χρήματα. (27) Ὅσα μὲν γὰρ ἀμφισθη-
 τήσιμά ἐστι τῶν σύμβολαίων, κρίσεως δεῖται, ὡς ἄνδρες δικασταί, τὰ δὲ παρ' ἀμφοτέρων ἡμολογηθέντα τῶν συντιθεμένων, καὶ περὶ ὧν συγγραφαὶ κείνται ναυτι-
 5 καί, τέλος ἔχειν ἅπαντες νομιζοῦσι, καὶ χρῆσθαι προσ-
 ἦκει τοῖς γεγραμμένοις. ὅτι δὲ κατὰ τὴν συγγραφὴν οὐδ' ὄτιοῦν πεποιθήκασι, ἀλλ' εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς ἀρξάμε-
 νοὶ ἑκακοτέχονοι καὶ ἐπεβούλευον μηδὲν ὑγιὲς ποιεῖν, ὑπὸ τε τῶν μαρτυριῶν καὶ αὐτοὶ ὑπ' ἑαυτῶν ἐξελέγχονται οὕτως καταφανῶς.
 10 28. Ὁ δὲ πάντων δεινότερον διεπράξατο Λάκριτος οὗτος, δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι. οὗτος γὰρ ἦν ὁ πάντα ταῦτα διοικῶν. Ἐπειδὴ γὰρ ἀφίκοντο δεῦρο· εἰς μὲν τὸ ἡμέτερον ἐμπόριον οὐ καταπέουσιν, εἰς Φωρῶν δὲ λιμένα ὀρμίζονται, ὅς ἐστιν ἔξω τῶν σημείων τοῦ ὑμα-
 15 τέρου ἐμπορίου. καὶ ἔστιν ὅμοιον εἰς Φωρῶν λιμένα ὀρμίσασθαι, ὡς περ ἂν εἰ τις εἰς Αἴγινα ἢ εἰς Μέγαρα ὀρμίσαιτο. ἔξεστι γὰρ ἀποπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος τού-
 του, ὅποι ἂν τις βούληται καὶ ὀπηνίξ' ἂν δοκῇ αὐτῷ.
 20 (29) Καὶ τὸ μὲν πλοῖον ὄρμει ἐνταῦθα πλείους ἢ πέντε καὶ εἰκοσὶν ἡμέρας, οὗτοι δὲ περιεπάτου ἐν τῷ δεί-
 γματι τῷ ἡμέτερῳ, καὶ ἡμεῖς προσιόντες διελεγόμεθα, καὶ ἐκελεύομεν τούτους ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἂν ὡς τά-
 25 χιστ' ἀπολάβοιμεν τὰ χρήματα. οὗτοι δ' ὡμολόγουν τε καὶ ἔλεγον ὅτι αὐτὰ ταῦτα περαίνοιεν. καὶ ἡμεῖς τούτους προσῆμεν, καὶ ἅμ' ἐπεσκοποῦμεν εἰ τι ἐξαιροῦν-
 933 ται ποθεν ἐκ πλοίου ἢ πεντηκοστεύονται. (30) Ἐπειδὴ δ' ἡμέραι τε ἦσαν συχναὶ ἐπιδημοῦσι τούτοις, ἡμεῖς τ' οὐδ' ὄτιοῦν εὐρίσκομεν οὕτε ἐξηρημένον οὕτε πε-
 30 παντηκοστευμένον ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτων· ἐνταῦθ' ἦδη μᾶλλον προσκεκείμεθα ἀπαιτούντες. καὶ ἐπειδὴ ἠνωχλοῦμεν αὐτοῖς· ἀποκρίνεται Λάκριτος οὗτος, ἀδελφός δ' Ἀρτέμωνος, ὅτι οὐκ ἂν οἴοιτ' εἶησαν ἀπο-
 5 δοῦναι, ἀλλ' ἀπόλων ἅπαντα τὰ χρήματα. καὶ ἔφη Λάκριτος δικαίον τι ἔχειν λέγειν περὶ τούτων. (31) Καὶ ἡμεῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἠγανακτοῦμεν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, πλεον δ' οὐδὲν ἦν ἀγανακτοῦσιν ἡμῖν. τούτοις γὰρ οὐδ' ὄτιοῦν ἐμελεν. οὐδὲν δὲ ἤττον ἠρω-

putare. nam neque in Ponto emerunt quicquam, neque in navem contulerunt Athenas vehendum, et nos creditores, reversis ipsis iis e Ponto, non habebamus quod prebenderemus aut quod teneremus, dum nostram ipsorum pecuniam recepissimus. nihil enim prorsus in portum isti vestrum invexerunt. (26) Sed nobis novum quoddam accidit, iudices. in nostra enim ipsorum urbe, nihil peccantes et nullo ab istis convicti iudicio, nostra ipsorum pecunia ab istis Phaselitis spoliati sumus, quasi jus esset Phaselitis datum spoliandi Athenienses. quum enim, quæ acceperunt, reddere nolint; quod aliud erit hisce rebus nomen tribuendum, quam vi eos eripere aliena? ego quidem audivi nunquam quicquam sceleratius eo scelere, quod in nos isti commiserunt, idque confitentes se pecuniam accepisse a nobis. (27) Quibus enim de contractibus ambigitur, iudices, hi iudicium postulant, quos vero utrique contrahentium confitentur et de quibus syngraphæ nauticæ exstant, consummatos esse omnes censent, et perscripta in tabulis præstari oportet. eos autem ex syngrapha nihil omnino præstitisse, sed inde ab initio statim auspicatos struxisse fraudes, et nihil sequi bonique cogitasse, tum testimoniis tum ipsi a sese convincuntur adeo manifeste.

28. Quod vero omnium gravissimum perpetraverit Lacritus iste, vos audire oportet. is enim rebus omnibus præfuit. Quum huc venissent; ad mercatum vestrum non appellunt, sed in Forum portum se conjiciunt, qui est extra vestri mercatus limites. estque perinde navem in Furum portum subducere, ac si quis ad Æginam aut ad Megara appelleret. nam ex eo portu proficisci licet quocunque quis velit et quocunque ei commodum fuerit. (29) Ac navigium ibi in statione erat dies amplius quinque et viginti, isti vero in nostro Digmate obambulabant, et nos congressi alloquebamur et jubebamus eos curare, ut pecuniam primo quoque tempore reciperemus. assentiebantur isti et se in eo esse dicebant. nos iis aderamus, et simul speculabamur, exponerent ne quid aliqua e navi vel quinquagesimam solverent. (30) Posteaquam autem isti dies complures adfuerant neque nos quicquam inveniebamus vel expositum vel quinquagesimam solutam eorum nomine; ibi demum magis solutionem urgebamus. quum autem nos iis instarem; Lacritus iste, frater Artemonis, respondet se non posse reddere, sed perisse merces omnes. dixitque Lacritus se de his justam habere excusationem. (31) Ea verba nos, iudices, graviter ferebamus, sed indignatione nostra nihil proficiebamus, istis omnino contemnentibus. nihilominus tamen percontabamur

10 τῶμεν αὐτοὺς ὄντινα τρόπον ἀπολωλότ' εἴη τὰ γρήμα-
τα. Λάκριτος δ' οὐτοσί ναυαγήσαι ἐφη τὸ πλοῖον πα-
ραπλέον ἐκ Παντικαπαίου εἰς Θεοδοσίαν, ναυαγήσαν-
τος δὲ τοῦ πλοίου ἀπολωλέναι τὰ γρήματα τοῖς ἀδελφοῖς
τοῖς ἑαυτοῦ, ἃ ἔτυχεν ἐν τῷ πλοίῳ ἐνόητα. ἐνεῖναι
15 δὲ τὰριχός τε καὶ οἶνον Κῶνον καὶ ἄλλ' ἄττα. καὶ ταῦτα
ἔφασαν πάντα ἀντιφορτισθέντα μέλλειν αὐτὰ ἄγειν
Ἀθήναζε, εἰ μὴ ἀπώλετο ἐν τῷ πλοίῳ. (32) Καὶ ἃ
μὲν ἔλεγε, ταῦτ' ἦν, ἄξιον δ' ἀκοῦσαι τὴν βδελυρίαν
20 τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ τὴν ψευδολογίαν. πρὸς τε
γὰρ τὸ πλοῖον τὸ ναυαγήσαν οὐδὲν ἦν αὐτοῖς συμβό-
λαιον, ἀλλ' ἦν ἕτερος ὁ δεδανεικὸς Ἀθήνηθεν ἐπὶ τῷ
ναύῳ τῷ εἰς τὸν Πόντον καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ πλοίῳ (Ἀν-
τίπατρος ὄνομα ἦν τῷ δεδανεικῷ, Κιτιεύς τὸ γένος),
25 τὸ τε οἰνᾶριον τὸ Κῶνον ὀγδοήκοντα στάμνοι ἐξεστη-
κότος οἴνου καὶ τὸ τὰριχος ἀνθρώπῳ τινὶ γεωργῷ πα-
ρεχομίζετο ἐν τῷ πλοίῳ ἐκ Παντικαπαίου εἰς Θεοδο-
σίαν τοῖς ἐργάταις τοῖς περὶ τὴν γεωργίαν χρῆσθαι. Τί
934οῦν ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσιν; οὐδὲν γὰρ προσή-
κει. (33) Καὶ μοι λαβὴ τὴν μαρτυρίαν, πρῶτον μὲν τὴν
Ἀπολλωνίδου ὅτι Ἀντίπατρος ἦν ὁ δανείσας ἐπὶ τῷ
πλοίῳ, τούτοις δ' οὐδ' ὄτι οὐκ ἐπὶ τῷ πλοίῳ τῆς ναυαγίας,
ἔπειτα τὴν Ἐρασικλέους καὶ τὴν Ἰππίου, ὅτι ὀγδοήκοντα
6 μόνον κεράμια παρήγετο ἐν τῷ πλοίῳ.

MARTYRIA.

Ἀπολλωνίδης Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ εἰ-
δέναι δανείσαντα Ἀντίπατρον, Κιτιέα τὸ γέ-
νος, γρήματα Ἰβλησίῳ εἰς τὸν Πόντον ἐπὶ τῇ
νηϊ, ἣν Ἰβλησίος ἐναυκλήρει, καὶ τῷ ναύῳ τῷ
10 εἰς τὸν Πόντον, κοινωνέειν δὲ καὶ αὐτὸν τῆς νεῶς
Ἰβλησίῳ, καὶ συμπλεῖν ἑαυτοῦ οἰκέτας ἐν τῇ
νηϊ, καὶ ὅτε διεφθάρη ἡ ναῦς, παρῆναι τοὺς
οἰκέτας τοὺς ἑαυτοῦ καὶ ἀπαγγέλλειν ἑαυτῷ, καὶ
ὅτι ἡ ναῦς κενὴ διεφθάρη παραπλέουσα εἰς Θεο-
δοσίαν ἐκ Παντικαπαίου.

15 34. Ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ συμπλεῖν Ἰβλησίῳ
κυβερνῶν τὴν ναῦν εἰς τὸν Πόντον, καὶ ὅτι παρ-
επλεῖ ἡ ναῦς εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου,
εἰδέναι κενὴν τὴν ναῦν παραπλέουσαν, καὶ
Ἀπολλοδώρου αὐτοῦ, τοῦ φεύγοντος νυκτὴν τὴν δι-
20 κην, μὴ εἶναι οἶνον ἐν τῷ πλοίῳ, ἀλλὰ παράγε-
σθαι τῶν ἐκ τῆς Θεοδοσίας τινὶ οἴνου Κῶνα κερά-
μια περὶ ὀγδοήκοντα.

Ἰππίας Ἀθηνήπιου Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ
συμπλεῖν Ἰβλησίῳ διοπτρεύων τὴν ναῦν, καὶ
ὅτε παρέπλεῖ ἡ ναῦς εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικα-
26 παίου, ἐνθῆσθαι Ἀπολλοδώρον εἰς τὴν ναῦν ἐρίων
ἀγγεῖον ἐν ἡ δύο καὶ ταρίχους κεράμια ἑνδεκα ἢ

ens, quo pacto merces periissent. Lacritus autem iste
respondebat, fractam esse navem, dum Panticapæo Theu-
dosiam peteret, et fracta navi periisse fratribus suis mer-
ces, quas in navi habuissent. habuisse autem in ea et salsam-
entum et vinum Coum et alia quædam. quæ omnia se
dicebant illic coempta vecturos fuisse Athenas ipsa, nisi
in navi periissent. (32) Ac quæ dixit, hæc fuerunt, ope-
ræ est vero pretium audire hominum istorum petulantiam
et mendacia. nam pro navi, quæ naufragium fecit, nihil
erat istis contractum, sed alius (naviculario) Athenis pecu-
niam mutuam dederat pro naulo (*vecturæ mercede*) in
Pontum et pro ipso navigio (Antipater nomen erat huic
creditori, Citiensi genere), et vinum illud Coum octoginta
serias vini acidi et salsamentum homini cuidam agricolæ in
navi advehebantur Panticapæo Theudosiam in usum ope-
rarum rusticarum. Quid igitur istas causas afferunt? mi-
nime huc pertinet. (33) Age cape testimonium, primum
Apollonidis, Antipatrum pecuniam mutuam dedisse in na-
vem et istorum nequiquam retulisse naufragium, deinde
Erasiclis et Hippia, octoginta tantum vasa advecta esse in
navi.

TESTIMONIA.

Apollonides Halicarnassensis testatur se scire,
Antipatrum, Citiensem genere, pecuniam mu-
tuam dedisse Hyblesio in Pontum pro navi quæ
esset Hyblesii, et pro naulo in Pontum, se vero
et ipsum communiter possedisse navem cum Hy-
blesio, servosque suos una fuisse in navi, et
quum corrumperetur navis, adfuisse servos, si-
bique id renunciasset, et navem corruptam esse
vacuam, quum Panticapæo Theudosiam iret.

34. Erasicles testatur se navigasse cum Hy-
blesio gubernatorem navis in Pontum euntis, et
quum navis Theudosiam Panticapæo veheretur,
scire se navem advenisse vacuam (*vacuefactam*),
et ipsius Apollodori, unde nunc in hoc iudicio
petitur, non fuisse vinum in navi, sed advehen-
das fuisse Theudosiano cuidam incolæ vini Coas
serias circiter octoginta.

Hippias Athenippi filius Halicarnassensis testa-
tur se navigasse cum Hyblesio inspectorem navis,
et quum navis Panticapæo Theudosiam itura esset,
imposuisse Apollodorum in navem lanarum vas
unum alterumve, et salsamenti vasa undecim

δώδεκα καὶ δέρματ' αἰγεία, δύο δεσμὰς ἢ τρεῖς, ἄλλο δ' οὐδέν.

Πρὸς τοῖσδ' ἐξεμαρτύρησεν Εὐφίλητος Δαμοτίμου Ἀφιδναῖος, Ἱππίας Τιμοξένου Θυμαϊτά-935δης, Σώστρατος Φιλίππου Ἰστιαίουθεν, Ἀρχενομίδης Στράτωνος Θριάσιος, Φιλτιάδης † Κτησικλέους †† Ξυπεταιίων.

35. Ἡ μὲν ἀναίδεια τοιαύτη τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐστίν. ὑμεῖς δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμείσθε πρὸς 5 ὑμᾶς αὐτοὺς εἰ τινὰς πώποτ' ἴστε ἢ ἠκούσατε οἶνον Ἀθήναζε ἐκ τοῦ Πόντου κατ' ἐμπορίαν εἰσάγοντας, ἄλλως τε καὶ Κῶν. πᾶν γὰρ δήπου τούναντιον εἰς τὸν Πόντον οἶνος εἰσάγεται ἐκ τῶν τόπων τῶν περὶ ἡμᾶς, ἐκ Πεπαρήθου καὶ Κῶ καὶ Θάσιος καὶ Μενδαίου 10 καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν πόλεων παντοδαπός, ἐκ δὲ τοῦ Πόντου ἑτέρα ἐστὶν ἢ εἰσάγεται δεῦρο. (36) Κατεχόμενοι δ' ὑφ' ἡμῶν καὶ ἐλεγχόμενοι εἰ τι περιγένοιτο τῶν χρημάτων ἐν τῷ Πόντῳ, ἀπεκρίνατο Λάκριτος οὕτως ὅτι ἑκατὸν στατήρες Κυζικηνοὶ περιγένοιτο καὶ 15 τοῦτο τὸ χρυσίον δεδανεικώς εἴη ἀδελφός αὐτοῦ ἐν τῷ Πόντῳ ναυκλήρω τινὶ Φασηλίτῃ, πολίτῃ καὶ ἐπιτηδείῳ ἑαυτοῦ, καὶ οὐ δύναίτο κομίσασθαι, ἀλλὰ σχεδόν τι ἀπολωλὸς εἴη καὶ τοῦτο. (37) Ταῦτ' ἐστὶν ἢ ἔλεγε Λάκριτος οὕτως. ἢ δὲ συγγραφὴ οὐ ταῦτα λέγει, ὡς 20 ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἀντιφορτισαμένους ἀπάγειν κελεύει Ἀθήναζε, οὐ δανείζειν τούτους ὅτῳ ἂν βούλωνται ἐν τῷ Πόντῳ τὰ ἡμέτερα ἀνευ ἡμῶν, ἀλλ' Ἀθήναζε παρέχειν ἀνέπαφα ἡμῖν, ἕως ἂν ἡμεῖς ἀπολάβωμεν τὰ χρήματα ὅσ' ἐδανείσαμεν. Καὶ μοι ἀναγίγνωσκε τὴν 25 συγγραφὴν παλιν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

937 38. Πότερον, ὡς ἄνδρες δικασταί, δανείζειν κελεύει 10 τούτοις ἢ συγγραφὴ τὰ ἡμέτερα, καὶ ταῦτ' ἀνθρώπων ὃν ἡμεῖς οὔτε γινώσκομεν οὐδ' ἐωράκαμεν πώποτε, ἢ ἀντιφορτισαμένους κομίσαι Ἀθήναζε καὶ φανερὰ ποιῆσαι ἡμῖν καὶ ἀνέπαφα παρέχειν; (39) Ἡ μὲν γὰρ συ- 15 γραφὴ οὐδὲν κυριώτερον ἐᾶ εἶναι τῶν ἐγγεγραμμένων, οὐδὲ προσφέρειν οὔτε νόμον οὔτε ψήφισμα οὔτ' ἄλλ' οὐδ' ἄτιοῦν τὸ πρὸς τὴν συγγραφὴν. τούτοις δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ἐμέλησε τῆς συγγραφῆς ταύτης, ἀλλὰ τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο τοῖς ἡμετέροις ὥσπερ ἰδίοις οὐ- 20 σιν αὐτῶν. οὕτως εἰσὶν οὗτοι κακοῦργοι σοφισταὶ καὶ ἄδικοι ἄνθρωποι. (40) Ἐγὼ δὲ μὰ τὸν Δία τὸν ἀνακτα καὶ τοὺς θεοὺς ἅπαντας οὐδὲν πώποτ' ἐφθόνησα οὐδ' ἐπετίμησα, ὡς ἄνδρες δικασταί, εἰ τις βούλεται σοφί- 25 στής εἶναι καὶ Ἰσοκράτει ἀργύριον ἀναλίσκειν. μαινομένη γὰρ ἂν, εἰ τί μοι τούτων ἐπιμελὲς εἴη. οὐ μέντοι μὰ Δία οἶομαί γε δεῖν ἀνθρώπους καταφρονοῦντας καὶ ολομένους δεινοὺς εἶναι ἐφιέσθαι τῶν ἀλλοτρίων, οὐδ' 938 ἀφαιρεῖσθαι τῷ λόγῳ πιστεύοντας. πονηροῦ γὰρ ταῦτ' † Φιλτιάδης

duodecimve, et caprinaurum pellium fasciculos duos tresve, præterea nihil.

Præter hos testati sunt ea absentes Euphiletus Damotimi filius Aphidnæus, Hippias Timoxeni, filius Thymætades, Sostratus Philippi filius Histiaensis, Archenomides Stratonis filius Thriasius, Philtades Ctesiclis (aut Ctesia) filius Xypetæon.

35. Istorum igitur hominum tanta est impudentia. vos autem cogitate, iudices, ipsi cum animis vestris, num quos unquam sciatis aut audieritis e Ponto vinum Athenas negotiandi causa importasse, præsertim Coum. nam contra potius in Pontum invehitur e locis nobis vicinis, e Peparetho et Co et Thasium et Mendæum et ex aliis quibusdam oppidis omnis generis, sed e Ponto alia sunt quæ huc importantur. (36) Quum vero nos eos detineremus et inquireremus, nunquid pecuniæ Ponticæ evasisset, respondit Lacritus iste, centum stateres Cyzicenos evasisse et id aurum fratrem suum mutuam dedisse in Ponto naviculario cuidam Phaselitæ, civi et familiari suo, nec potuisse recuperare, sed fere id quoque periisse. (37) Hæc Lacritus iste dixit. syngrapha autem non ita loquitur, iudices, sed illic coemptas merces Athenas pervehendas jubet, non mutuo dare istos, cui vellent in Ponto nostras res sine nostra auctoritate, sed nobis Athenas sistere liberas, donec nos tantum pecuniæ recipiamus, quantum mutuam dedimus. Age recita mihi syngrapham denuo.

SYNGRAPHA.

38. Utrum, iudices, istos syngrapha mutua dare nostra jubet, homini præsertim, quem nos nec novimus nec vidimus unquam; an coemptas merces Athenas vehere et nobis in conspectum offerre, et exhibere liberas? (39) Syngrapha enim nihil his, quæ ea continentur, plus valere sinit, nec afferri vel legem vel decretum vel quicquam aliud contra syngrapham. at isti ab initio statim syngrapham hæc nihil curarunt, sed nostra pecunia sic usi sunt, quasi fuisset ipsorum propria. adeo isti sunt malefici sophistæ et homines injurii. (40) Ego vero, Jovem Regem testor omnesque deos, nihil unquam invidi aut maledixi, iudices, si quis sophista esse vult et argentum Isocrati pendere. insanire enim, si quid horum curarem. at tamen, ita me Jupiter amet, non debere censeo homines superbe existimare se excellentes, ut aliena appetant, aut eripiant eloquentia freti. hæc enim sunt improbi sophistæ et male puniendi. †† supra Κτησιου.

ἔστι σοφιστοῦ καὶ οἰμωξομένου. (41) Λάκριτος δ' οὐτοσί, ὃ ἄνδρες δικασταί, οὐ τῶν δικαίῳ πιστεύων εἰσελήλυθε ταύτην τὴν δίκην, ἀλλ' ἀκριβοῦς εἰδὼς τὰ πεπραγμένα ἑαυτοῖς περὶ τὸ δάνεισμα τοῦτο, καὶ ἡγούμενος δεινὸς εἶναι καὶ βραδίως λόγους ποριεῖσθαι περὶ ἀδίκων πραγμάτων, οἷεται παράξειν ὑμᾶς θπου ἂν βούληται. ταῦτα γὰρ ἐπαγγέλλεται δεινὸς εἶναι, καὶ ἀργύριον αἰτεῖ καὶ μαθητὰς συλλέγει, περὶ αὐτῶν τοῦτων ἐπαγγελλόμενος παιδεύειν. (42) Καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἐπαίδευσεν τὴν παιδείαν ταύτην, ἣν ὑμεῖς αἰσθάνεσθε πονηρὰν καὶ ἀδικον, ὃ ἄνδρες δικασταί, δανεῖζεσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ ναυτικὰ χρήματα καὶ ταῦτ' ἀποστερεῖν καὶ μὴ ἀποδιδόναι. (43) Πῶς ἂν γένοιτο πονηρότεροι ἄνθρωποι ἢ τοῦ παιδεύοντος τὰ τοιαῦτα ἢ αὐτῶν τῶν παιδευομένων; (44) Ἐπεὶ οὖν δεινὸς ἔστι καὶ πιστεύει τῷ λέγειν καὶ ταῖς χιλίαις δραγμαῖς ἅς δέδωκε τῷ διδασκάλῳ· κελεύσατε αὐτὸν διδάξαι ὑμᾶς ἢ ὡς τὰ χρήματ' οὐκ ἔλαβον παρ' ἡμῶν, ἢ ὡς λαβόντες ἀποδεδώκασιν, ἢ ὅτι τὰς ναυτικὰς συγγραφὰς οὐ δεῖ κυρίας εἶναι, ἢ ὡς δεῖ ἄλλο τι χρῆσασθαι τοῖς χρήμασιν ἢ ἐφ' οἷς ἔλαβον κατὰ τὴν συγγραφὴν. τοῦτων ὅ τι βούλεται, πεισάτω ὑμᾶς. καὶ ἔγωγε καὶ αὐτὸς συγχωρῶ σοφώτατον εἶναι τοῦτον, ἐὰν ὑμᾶς πείσῃ τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων τῶν ἐμπορικῶν δικάζοντας. ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδὲν ἂν τοῦτων οἶόςτ' εἴη οὗτος οὔτε διδάξαι οὔτε πείσαι.

44. Χωρὶς δὲ τοῦτων, φέρε πρὸς τῶν θεῶν, ὃ ἄνδρες 939 δικασταί, εἰ τούναντίον συμβεβήκει, μὴ δ' οὗτου ἀδελφὸς δ' τετελευτηκὼς ἐμοὶ ὄφειλε τὰ χρήματα, ἀλλ' ἐγὼ τῷ τούτου γάλαντον ἢ ὀγδοήκοντα μνᾶς ἢ πλέον ἢ ἔλαττον· ἄρ' ἂν οἴεσθε Λάκριτον τουτονί, ὃ ἄνδρες δικασταί, τοὺς αὐτοὺς λόγους λέγειν οἷς περὶ νυνὶ καταχέχρηται, ἢ φάσκειν αὐτὸν οὐκ εἶναι κληρονόμον ἢ ἀφίστασθαι τῶν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ οὐκ ἂν πάννυ πικρῶς εἰσπράττειν με, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων εἰσπέπρακται, 10 εἰ τίς τι ἐκείνῳ τῷ τετελευτηκῷ ὄφειλεν ἢ ἐν Φασηλίδι ἢ ἄλλοθι ποῦ; (45) Καὶ εἰ τις ἡμῶν φεύγων δίκην ὑπὸ τοῦτου παραγραφῆν ἐτόλμησε παραγράφεσθαι, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην· εὖ οἶδ' ὅτι ἡγαγάκει ἂν αὐτὸς καὶ ἐσχετλίαζε πρὸς ὑμᾶς, δεῖνὰ φάσκων πάσχειν καὶ παρανομεῖσθαι, εἰ μὴ τις αὐτῷ τὴν δίκην ψηφίεται εἰσαγώγιμον εἶναι, ἐμπορικὴν οὖσαν. Ἐπειτα, ὃ Λάκριτε, σοὶ μὲν τοῦτο δίκαιον δοκεῖ εἶναι, ἐμοὶ δὲ διὰ τί οὐκ ἔσται; οὐχ ἄπασιν ἡμῖν οἱ αὐτοὶ νόμοι γεγραμμένοι εἰσὶ καὶ τὸ αὐτὸ δίκαιον περὶ τῶν ἐμπορικῶν δικῶν; (46) Ἄλλ' οὕτω βδελυρὸς τίς ἐστι καὶ ὑπερβάλλων ἅπαντας ἀνθρώπους τῷ πονηρὸς εἶναι, ὥστ' ἐπιχειρεῖ πείθειν ὑμᾶς ψηφίσασθαι μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν ἐμπορικὴν δίκην ταύτην, δικάζοντων ὑμῶν νυνὶ τὰς ἐμπορικὰς δίκας. Ἄλλὰ τί κελεύεις, ὃ Λάκριτε; μὴ ἱκανὸν εἶναι ἡμᾶς ἀποστερεῖσθαι ἃ ἐδανείσαμεν χρήματα ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δεσμοωτήριον παραδοθῆναι ὑφ' ὑμῶν προκοφίλοντας τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν μὴ ἐκτινώμεν. (47) Καὶ πῶς οὐκ ἂν δεινὸν εἴη

(41) Lacritus autem iste iudicium hoc sublit, iudices, non jure fretus, quum satis sciat ipsorum facinora de mutuo hoc, sed se pro eloquentia sua in mala causa facile orationem inventurum, et vos eo traducturum opinatur, ubicunque vos habere libet. Hæc enim pollicetur et se eloquentem esse jactitat, et argentum postulat, et discipulos colligit, his ipsis artibus eos eruditurum se pollicens. (42) Ac primum fratres suos hoc doctrinæ genere instituit, quam vos sentitis improbam esse et injustam, iudices, ut in vestro mercatu pecuniam nauticam mutuentur, eaque defraudent nec reddant. Qui possint esse homines improbiores vel magistro tali vel adeo ipsis discipulis? (43) Quoniam igitur disertus est et tum eloquentia fretus tum mille drachmis, quas magistro dedit; jubete eum docere vos, aut eos pecuniam non accepisse a nobis, aut acceptam reddidisse, aut nauticas syngraphas ratas esse non oportere, aut in alium usum convertendas esse pecunias quam in eum ad quem e syngrapha acceperunt. horum, quod voluerit, persuadeat vobis. tum ego et ipse assentiar, sapientissimum esse eum, si vobis fidem fecerit, qui de contractibus mercatorii iudicatis. Sed satis scio non posse fieri ut quicquam horum vel doceat vel persuadeat.

44. Sed his omissis, agite per deos, iudices, si contrarium accidisset, non istius frater mortuus pecuniam mihi debuisse, sed ego fratri ejus talentum aut octoginta minas, aut plus minusve; num putatis, iudices, Lacritum hunc eadem verba fuisse allaturum, quibus nunc abusus est, aut dicturum, se non esse hæredem vel cedere fratris bonis, et non acerbissime a me exacturum, sicut exegit et ab aliis, si quis illi mortuo debuit vel Phaselide vel alibi uspiam? (45) Quod si nostrum aliquis ab isto accusatus, exceptionem opponere esset ausus de non danda ei hac actione; satis scio ipsam fuisse indignaturum et conquesturum apud vos, dictitantem inique secum agi et violari leges, si quis ei non dandam hanc actionem pronuntiasset in contractu mercatorio. Tibi igitur, Lacrite, justum istud esse videtur, mihi vero quamobrem non erit? an non universis nobis eadem leges scriptæ sunt, et idem jus de mercatoriis actionibus? (46) At ita vecors est et omnes homines vincit improbitate, ut persuadere vobis instituat, ut decernatis, non dandam esse hanc actionem in causa mercatoria, quum vos nunc mercatorias causas disceptetis. Sed quid jubes, Lacrite? non satis esse nos fraudari pecunia quam mutuam dedimus vobis, sed etiam a vobis in vincula conjici, insuper debentes irrogata, ni solverimus. (47) Quid iniquius, quid indignius, quid vobis turpius fieri possit,

καὶ σχέτιον καὶ αἰσχρὸν ὑμῖν, ὧ ἀνδρες δικασταί, εἰ
 940 οἱ δανείσαντες ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ χρήματα
 ναυτικά καὶ ἀποστερούμενοι ὑπὸ τῶν δανεισαμένων
 καὶ ἀποστερούντων ἀπάγοντο εἰς τὸ δεσμωτήριον;
 ταῦτ' ἐστίν, ὦ Λάκριτε, ἃ τουτοῖσι πείθεις. Ἄλλὰ
 5 ποῦ χρὴ λαβεῖν δίκην, ὧ ἀνδρες δικασταί, περὶ τῶν
 ἐμπορικῶν συμβολαίων; παρὰ ποῖα ἀρχῆ ἢ ἐν τίνι
 χρόνῳ; παρὰ τοῖς ἑνδεκά; ἀλλὰ τοιχωρύχους καὶ κλέ-
 10 πτας καὶ τοὺς ἄλλους κακούργους τοὺς ἐπὶ θανάτῳ οὗ-
 τοι εἰσάγουσιν. (48) Ἄλλὰ παρὰ τῷ ἀρχοντι; οὐκοῦν
 ἐπικληρῶν καὶ ὀρφανῶν καὶ τῶν τοκέων τῷ ἀρχοντι
 προστέτακται ἐπιμελεῖσθαι. Ἄλλὰ νῆ Δία παρὰ τῷ
 βασιλεῖ. ἀλλ' οὐκ ἐσμέν γυμνασάρχου, οὐδὲ ἀσεβείας
 15 οὐδένα γραφόμεθα. Ἄλλ' ὁ πολέμαρχος εἰσάξει.
 ἀποστασίου γε καὶ ἀπροστασίου. Οὐκοῦν ὑπόλοιπόν
 ἐστὶν οἱ στρατηγοί. ἀλλὰ τοὺς τριηράρχους καθιστά-
 σιν οὗτοι [εἰσάγοντες εἰς τὸ δικαστήριον], ἐμπορικὴν
 δὲ δίκην οὐδεμίαν εἰσάγουσιν εἰς τὸ δικαστήριον. (49)
 Ἐγὼ δ' εἰμὶ ἐμπορος, καὶ σὺ ἀδελφὸς καὶ κληρονόμος
 20 ἐνὸς τῶν ἐμπόρων, τοῦ λαβόντος παρ' ἡμῶν τὰ ἐμ-
 πορικά χρήματα. Ποῖ οὖν δεῖ ταύτην εἰσελθεῖν τὴν
 δίκην; διδάξον, ὦ Λάκριτε, μόνον δίκαιόν τι λέγων καὶ
 κατὰ τοὺς νόμους. ἀλλ' οὐκ ἐστὶν οὕτω δεινὸς ἄνθρωπος
 οὐδεὶς, ὅστις ἂν περὶ τοιούτων πραγμάτων ἔχοι τι δί-
 καιον εἰπεῖν.
 25 50. Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον, ὧ ἀνδρες δικασταί,
 δεῖνὰ ἐγὼ πάσῳ ὑπὸ Λακρίτου τουτοῦ, ἀλλὰ καὶ
 χωρὶς τοῦ ἀποστερεῖσθαι τὰ χρήματα καὶ εἰς τοὺς
 ἐσχάτους ἂν κινδύνους ἀφικόμεν τὸ τούτου μέρος, εἰ
 941 μὴ μοι ἡ συγγραφή ἐβόηθαι ἢ πρὸς τούτους, καὶ ἐμαρ-
 τύρει ὅτι εἰς τὸν Πόντον ἔδωκα τὰ χρήματα καὶ πά-
 λιν Ἀθήναζε. Ἰστε γὰρ δῆπου, ὧ ἀνδρες δικασταί,
 τὸν νόμον ὡς χαλεπὸς ἐστίν, εἴαν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ
 5 ποι σιτηγῆσιν ἢ Ἀθήναζε, ἢ χρήματα δανείσῃ εἰς
 ἄλλο τι ἐμπόριον ἢ τὸ Ἀθηναίων, οἷαι ζημίαι περὶ
 τούτων εἰσὶν, ὡς μεγάλαι καὶ δεῖναι. (51) Μᾶλλον
 δ' αὐτὸν ἀνάγνωθι αὐτοῖς τὸν νόμον, ἵν' ἀκριβέστερον
 μάθωσιν.

ΝΟΜΟΣ.

10 Ἄργυριον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἐκδοῦναι Ἀθηναίων
 καὶ τῶν μετοίκων τῶν Ἀθήνησι μετοικούντων
 μηδενί, μηδὲ ὧν οὗτοι κύριοί εἰσιν, εἰς ναῦν
 ἧτις ἂν μὴ μέλλῃ ἀξεῖν σῖτον Ἀθήναζε καὶ
 τᾶλλα τὰ γεγραμμένα περὶ ἐκάστου αὐτῶν. Ἐὰν
 15 δὲ τις ἐκδῶ παρὰ ταῦτ'· εἶναι τὴν φάσιν καὶ τὴν
 ἀπογραφὴν τοῦ ἀργυρίου πρὸς τοὺς ἐπιμελητάς,
 καθὰ περὶ τῆς νεῶς καὶ τοῦ σίτου εἴρηται, κατὰ
 ταῦτα. Καὶ δίκη αὐτῷ μὴ ἔστω περὶ τοῦ
 ἀργυρίου, ὃ ἂν ἐκδῶ ἄλλοσέ πῃ ἢ Ἀθήναζε,
 20 52. Ὁ μὲν νόμος, ὧ ἀνδρες δικασταί, οὕτω χαλε-

judices, quam eos, qui in vestro mercatu pecuniam nau-
 tica mutuum dederint eaque defraudentur a debitoribus
 et fraudatoribus, in carcerem abduci? hæc sunt, Lacrite,
 quæ hisce persuades. At ubi jus adipiscendum est, judi-
 ces, de mercatoris contractibus? apud quem magistratum
 aut quo tempore? apud Undecimviros? At hi grassatores et
 fures et alios facinorosos capitis reos introducunt. (48) Au-
 apud Archontem? At Archonti orbarum hæredum et pu-
 pillorum et parentum cura mandata est. At per Jovem
 apud Regem. At non gymnasiarchi sumus, nec reum quen-
 quam facimus impietatis. At Polemarchus introdocet.
 Siquidem agatur de patrocinio vel deserto, vel non recepto.
 Proinde restant Imperatores. At Trierarchos hi constituunt,
 mercatoriam vero causam nullam introducunt in judicium.
 (49) Ego vero mercator sum, et tu frater es et hæres unius
 e mercatoribus, ejus qui mercatorias a nobis pecunias
 accepit. In quo igitur causa hæc judicio disceptanda est?
 doce, Lacrite, modo æqui aliquid dicas et iegibus consu-
 taneum. sed nullius hominis tantum est ingenium, qui
 hisce de rebus æqui aliquid possit dicere.

50. Neque vero his solum ego, judices, injuriis a Lacrite
 isto afficior, sed præter fraudationem pecuniæ etiam in
 extrema pericula venissem, quantum in isto quidem fuit,
 nisi mihi syngrapha cum his pacta succurreret et testaretur
 me in Pontum dedisse pecuniam et rursus Athenas. Nostis
 enim profecto, judices, legem, quam ea severa sit, si quis
 Atheniensium alio quopiam quam Athenas frumentum
 vixerit, aut pecuniam mutuum dederit in alium mercatum
 quam Atheniensium, quæ penæ de his constitutæ sint,
 quam magnæ et graves. (51) Potius ipsam iis legem recita,
 ut rem exactius intelligant.

LEX.

Argentum autem non liceat mutuum dare ulli
 Atheniensium aut metæcorum Athenis degentium
 aut ulli eorum quorum hi domini sunt, in navem,
 quæ Athenas vectura non sit frumentum et cetera,
 quæ de singulis earum rerum (in syngrapha)
 scripta fuerint. Sin quis mutuum dederit contra
 hæc; esto denuntiatio et præscriptio argenti apud
 curatores, quemadmodum de navi et frumento
 dictum est, pari ratione. Et actio ei ne detur de
 argento, quod alio quopiam elocarit quam Athe-
 nas, nec magistratus ullus eam in judicium in-
 trodncito.

52. Ac lex quidem, judices, tam severa est, at isti

πός ἐστιν, οὗτοι δ' οἱ μιαιώτατοι ἀνθρώπων, γεγραμ-
 μένου διαβρήδην ἐν τῇ συγγραφῇ Ἀθήναζε πάλιν ἦκειν
 τὰ χρήματα, εἰς Χίον ἐπέτρεψαν καταχθῆναι ἃ ἐδα-
 νείσαντο Ἀθήνηθεν παρ' ἡμῶν. δανειζομένου γὰρ ἐν τῷ
 23 Πόντῳ τοῦ ναυκλήρου τοῦ Φασηλίτου ἕτερα χρήματα
 παρὰ τινος Χίου ἀνθρώπου, οὐ φάσκοντος δὲ τοῦ Χίου
 δανείσειν, ἐὰν μὴ ὑποθήκην λάβῃ ἀπανθ', ὅσ' ἦν περι-
 τὸν ναύκληρον, καὶ ἐπιτρέψει ταῦτα οἱ πρότερον δε-
 942 δανεικότες, ἐπέτρεψαν ταῦτα ὑποθήκην γενέσθαι τῷ
 Χίῳ τὰ ἡμέτερα καὶ κύριον ἐκείνον γενέσθαι ἀπάν-
 των. (53) Καὶ οὕτως ἀπέπλεον ἐκ τοῦ Πόντου μετὰ
 τοῦ Φασηλίτου ναυκλήρου καὶ μετὰ τοῦ Χίου τοῦ δε-
 δανεικότες. Καὶ ὀρμίζονται ἐν Φωρῶν λιμένι, εἰς
 6 δὲ τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐχ ὠρμίσαντο. Καὶ νυνί, ὧ
 ἄνδρες δικασταί, τὰ Ἀθήνηθεν δανεισθέντα χρήματα
 εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν ἐκ τοῦ Πόντου Ἀθήναζε εἰς
 Χίον κατηγμένα ἐστὶν ὑπὸ τούτων. (54) Ὅπερ οὖν ἐν
 10 ἀρχῇ ὑπεθέμην τοῦ λόγου, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖσθε οὐ-
 δὲν ἤττον τῶν δόντων ἡμῶν τὰ χρήματα. Σκοπεῖτε
 δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, πῶς οὐκ ἀδικεῖσθε; ἐπειδὴν
 τις τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων κρείττων ἐγχειρῆ εἶναι,
 καὶ τὰς συγγραφὰς τὰς ναυτικὰς ἀκύρους ποιῆ καὶ
 15 καταλύῃ, καὶ τὰ χρήματα τὰ παρ' ἡμῶν εἰς Χίον ἢ
 διαπεσταλκῶς· πῶς οὐκ ἀδικεῖ ὁ τοιοῦτος ἀνθρωπος καὶ
 ὑμεῖς;
 55. Ἐμοὶ μὲν οὖν ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί, πρὸς
 τοὺτους ὁ λόγος (τούτους γὰρ ἔδωκα τὰ χρήματα),
 τοὺτους δ' ἐστὶν πρὸς τὸν ναύκληρον ἐκείνον τὸν Φα-
 20 σηλίτην, τὸν πολίτην τὸν αὐτῶν, ὃ φασι δανείσαι τὰ
 χρήματα, ἀνευ ἡμῶν παρὰ τὴν συγγραφὴν. οὐδὲ
 γὰρ ἡμεῖς ἴσμεν τίνα ἐστὶ τὰ πεπραγμένα τούτοις πρὸς
 τὸν ἑαυτῶν πολίτην, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι ἴσασιν. (56) Ταῦτα
 25 ἡγούμεθα δίκαια εἶναι, καὶ ὑμῶν δεόμεθα, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, βοηθεῖν ἡμῖν τοῖς ἀδικουμένοις, καὶ κολάζειν
 τοὺς κακοτεχνούοντας καὶ σοφίζομένους, ὥσπερ οὗτοι
 σοφίζονται. καὶ ἐὰν ταῦτα ποιῆτε ἡμῖν τε αὐτοῖς
 τὰ συμφέροντα ἔσεσθε ἐψήφισμένοι, καὶ περιαιρήσεσθε
 943 τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὰς πανουργίας ἀπάσας, ἃς
 ἐνιοὶ πανουργοῦσι περὶ τὰ συμβόλαια τὰ ναυτικά.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ
ΥΠΕΡ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πασίων ὁ τραπεζίτης τελευτῶν ἐπὶ δύο παισὶν ἐξ Ἀρχίππης,
 Ἀπολλοδώρου καὶ Πασικλεί, Φορμίωνα οἰκέτην ἑαυτοῦ γενόμε-
 νον, τετυχημένα δὲ ἐπὶ πρότερον ἐλευθερίας, ἐπίτροπον τοῦ
 6 νεωτέρου τῶν παιδῶν Πασικλείους κατέλιπε, καὶ τὴν μητέρα

omnium hominum impurissimi, quum in syngrapha aperte
 scriptum sit, pecuniam Athenas reportandam, permiserunt
 pecuniam a nobis Athenis mutuo sumptam in Chium vehi.
 nam quum Phaselita navicularius in Ponto a Chio quodam
 homine aliam pecuniam mutuaretur, Chius autem se datu-
 rum negaret, nisi omnia sibi, quæ navicularius veheret,
 oppignerarentur prioresque creditores in id consentirent;
 consenserunt, ut nostra Chio oppignerarentur, isque univer-
 sis potiretur. (53) Itaque solverunt e Ponto cum Phaselita
 naviculario et cum Chio creditore. Et in Furum portu appel-
 lunt, in nostrum autem mercatum non appulerunt. Et nunc,
 judices, Athenis mutuo datæ pecuniæ in Pontum et rursum
 e Ponto Athenas in Chium ab istis devectæ sunt. (54) Quod
 orationis initio posui, vobis quoque non minorem quam
 nobis creditoribus fieri injuriam. Considerate autem, judices,
 quomodo non violamini? quum quis legibus vestris studet
 esse superior, et syngraphas nauticas irritas facit et abro-
 gat, et a nobis acceptam pecuniam in Chium transmisit;
 quomodo talis homo non violat etiam vos?

55. Mihi igitur, judices, cum istis res est (istis enim
 pecuniam dedi), isti vero cum Phaselita illo naviculario
 agent, cive suo, cui se credidisse pecuniam dicunt, sine
 nostra auctoritate contra syngrapham. nos enim nihil omni-
 no scimus, quid isti egerint cum cive suo, ipsi isti sciunt.
 (56) Hæc esse æqua putamus, vosque oramus, judices,
 ut opitulemini nobis injuriam passis, et puniatis malarum
 artium et deceptionum, qualibus isti utuntur, studiosos.
 Quod si feceritis; et vobis ipsis utilia decernetis, et
 improbis hominibus omnes cavillationes eripietis, quibus
 nonnulli contractus eludunt nauticos.

DEMOSTHENIS

EXCEPTIO PRO PHORMIONE.

ARGUMENTUM.

Pasio mensarius moriens relicta duobus filiis ex Archippa
 susceptis, Apollodoro et Pasicle, Phormionem servum suum,
 qui prius donatus libertate fuerat, tutorem filii natu minoris
 Pasicles reliquit, eique matrem eorum, concubinam suam.

αὐτῶν, καλλικῆν ἑαυτοῦ γενομένην, ἔδωκεν ἐπὶ προικί γυ-
ναϊκα. Ἀπολλόδωρος οὖν νέμεται πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν πα-
τρῆαν οὐσίαν πλὴν τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου.
10 Ταῦτα γὰρ Φορμίω ἔμεισθωτο παρὰ Πασίωνος εἰς ὠρι-
σμένον χρόνον τινά. καὶ τῶς μὲν ἐλάμβανε τὸ ἡμισυ τῆς
μισθώσεως ἐκάτερος, ὑστερον δὲ καὶ αὐτὰ νέμονται, καὶ γίγνε-
ται τὸ μὲν ἀσπιδοπηγεῖον Ἀπολλοδώρου, Πασικλέους δὲ ἡ
15 τράπεζα. ἀποθανούσης δὲ καὶ τῆς μητρὸς ὑστερον, νειμάμενος
καὶ τὴν ἐκείνης οὐσίαν, ἐνεκάλει τῷ Φορμίω ὡς πολλὰ
ἔχοντι ἑαυτοῦ χρήματα. Καθίσαντες οὖν ἑαυτοὺς διαιτητάς,
ὡς φησι Φορμίω, Ἀπολλοδώρῳ προσήκοντες, Νικίας καὶ
20 Δεινίας * καὶ Ἀνδρομένης, ἐπίσαν Ἀπολλόδωρον διαλύσασθαι
πρὸς Φορμίωνα τὰ ἐγκλήματα λαβόντα πεντακισχίλιας. Ὁ
μὲν οὖν Ἀπολλόδωρος μετὰ ταῦτα πάλιν εἴληχε δίκην Φορμίω
944 ἀφορμῆς (ἀφορμὴν δὲ οἱ Ἄττικοι καλοῦσιν ἑπερ ἡμεῖς ἐνόηκην),
ὃ δὲ Φορμίω ἀπαγράφεται, νόμον παρεχόμενος τὸν κελύοντα
περὶ ὧν ἂν σπαξέσθῃ τις καὶ διαλύσῃται μηκέτι ἐξίνασι δικά-
5 ζεσθαι. Ἄπτεται μέντοι καὶ τῆς εὐθείας ὃ βήτωρ, δεικνύς ὡς
οὐκ εἶχεν ἡ τράπεζα χρήματα ἴδια τοῦ Πασίωνος. τοῦτο δὲ
πεποιήκειν, ἵνα ἡ παραγραφή μᾶλλον ἰσχύῃ τῆς εὐθείας δει-
κνυμένης τῷ Ἀπολλοδώρῳ σαφῶς.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΥΠΕΡ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

Τὴν μὲν ἀπειρίαν τοῦ λέγειν, καὶ ὡς ἀδυνάτως
ἔχει Φορμίω, αὐτοὶ πάντες ὄρατε, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ἄιοι, ἀνάγκη δ' ἐστὶ τοῖς ἐπιτηδεῖσις ἡμῖν, ἃ σύνομιεν
πολλάκις τούτου διεξιόντος ἀκηκοότες, λέγειν καὶ δι-
5 δάσκειν ὑμᾶς, ἵν' εἰδότες καὶ μεμαθηκότες ὀρθῶς τὰ
δίκαια παρ' ἡμῶν, ἂν ἢ δίκαια καὶ εὐορκα, ταῦτα ψη-
φίσθητε. (2) Τὴν μὲν οὖν παραγραφὴν ἐποίησάμεθα
τῆς δίκης οὐχ ἵν' ἐκκρούοντες χρόνους ἐμποιώμεθα,
30 ἀλλ' ἵνα τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἐπιδείξῃ μηδ' ὀτιοῦν
ἀδικούνθ' ἑαυτὸν οὕτω, ἀπαλλαγῇ, τις αὐτῷ γένηται
παρ' ὑμῖν κυρία. (3) Ὅσα γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν
ἀνθρώποις ἰσχυρὰ καὶ βέβαια ἄνευ τοῦ παρ' ὑμῖν ἀγωνί-
945 σασθαι, ταῦτα πάντα πεποιτικῶς Φορμίω οὕτω,
καὶ πολλὰ μὲν εἰς πεποιτικῶς Ἀπολλοδώρου τουτονί,
πάντα δ', ὅσων κύριος τῶν τούτου κατελείφθη, δια-
5 λύσας καὶ παραδοὺς δικαίως, καὶ πάντων ἀφειθείς μετὰ
ταῦτα τῶν ἐγκλημάτων, ὅμως, ὡς ὄρατε, ἐπειδὴ φέ-
ρειν τοῦτον οὐχ οἷός τ' ἐστὶ δίκην ταλάντων εἰκοσι λα-
χῶν αὐτῷ ταύτην συκοφαντεῖ. Ἐξ ἀρχῆς οὖν ἅπαντα
τὰ πραχθέντα τούτῳ πρὸς Πασίωνα καὶ Ἀπολλοδώρον
10 ὡς ἂν δύναμαι διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι,
ἐξ ὧν εὖ οἶδ' ὅτι ἢ τε τούτου συκοφαντία φανερά γενή-
σεται, καὶ ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἡ δίκη γνώσεσθ' ἅμα
ταῦτ' ἀκούσαντες.

6. Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς συνθή-
15 κας, καθ' ἃς ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν τούτῳ
καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον. Καί μοι λαβὴ τὰς συνθήκας
καὶ τὴν πρόκλησιν καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί.

ΣΤΗΘΗΚΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Αἱ μὲν οὖν συνθήκαι καθ' ἃς ἐμίσθωσεν ὁ Πασίων

* add. καὶ Ἀυσίνος

dicta dote uxorem dedit. Apollodoros igitur cum fratre pa-
trimonium dividit mensa excepta et officina scutorum. Has
enim Phormio a Pasione ad certum quoddam tempus conduxerat.
atque interim locationis semissem uterque accipiebat,
postea autem et has dividunt, et officina scutorum Apollodoro,
Pasicli mensa datur. Sed post matre quoque mortua partiti
sunt etiam hujus rem, ac Phormionem, ut qui multa, quae
ipsorum essent, teneret, accusavit. Quum igitur arbitrium
sibi sumpsissent, ut Phormio ait, Apollodori cognati, Nicias et
Dinias [et Lysinus] et Andromenes, persuaserunt Apollodoro,
ut acceptis quinque drachmarum millibus cum Phormione
transigeret. At Apollodoros post rursus Phormioi diem
dixit ἀφορμῆς (ἀφορμὴν αὐτῆς Ἄττικῆς λέγουσιν, quod nos ἐνόη-
κην, hoc est, pecuniam mensa subvenientem), Phormio vero
exciplit, legem adducens vetantem, quibus de rebus aliquis re
transacta semel aliquem misum fecerit, licere amplius judi-
cium adipsi. At tamen rectum quoque iudicium attingit ora-
tor, ostendens mensam non habuisse pecuniam peculiarem
Pasionis. quod eo fecit, ut exceptio plus valeret, quum recta
Apollodori actio infirma esse ostenderetur.

DEMOSTHENIS EXCEPTIO PRO PHORMIONE.

Imperitiam dicendi et virium imbecillitatem Phormionis
ipsi omnes videtis, Athenienses, necesse est autem nos
ejus familiares, quorum conscii sumus quaeque hoc nar-
rante saepe audivimus, referre et exponere vobis, ut re
aqua cognita et recte intellecta e nobis, quae aequa et reli-
giosa fuerint, ea decernatis. (2) Exceptionem autem opposui-
mus actioni, non eludendi morae interponendae gratia,
sed ut iste, ubi ostenderit se nihil omnino peccasse, mo-
lestia apud vos constanter liberetur. (3) Nam quae apud
alios homines firma et rata sunt extra vestram sententiam,
ea omnia Phormio hicce exsecutus, et multa benigne in
Apollodorum istum exsecutus, omni, quae commissa sibi
fuerat, istius re familiari soluta et tradita rite, et omnibus
postea querelis liberatus, tamen, ut videtis, quum tolerare
istum non possit; actione contra eum viginti talentorum
instituta hac, iste calumniatur. Dabo igitur operam, ut ab
initio omnia, quae huic cum Pasione et Apollodoro negotia
fuerunt, quam potero paucissimis exponam, per quae, sat-
tis scio, et istius calumnia palam fiet et accusatori non
convenire actionem, mox illis auditis cognoscetis.

4. Ac primum vobis pactionem recitabit, qua Pasio
huic mensam locavit et officinam scutorum. Age cape
mihī pactionem et provocationem et testimonia haec.

PACTIO. PROVOCATIO. TESTIMONIA.

Pactio igitur, qua Pasio huic mensam et officinam scuto-

20 τούτω τὴν τράπεζαν καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἤδη καθ' ἑαυτὸν ὄντι, αὐταὶ εἰσιν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, δεῖ δ' ὑμᾶς ἀκούσαι καὶ μαθεῖν, ἐκ τίνος τρόπου προσώφειλε τὰ ἔνδεκα τάλαντα ὁ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν. (5)
 25 Οὐ γὰρ δι' ἀπορίαν ταῦτ' ὤφειλεν, ἀλλὰ διὰ φιλεργίαν. ἡ μὲν γὰρ ἔγγειος ἦν οὐσία Πασίωνος μάλιστα ταλάντων εἰκοσιν, ἀργύριον δὲ πρὸς ταύτην δεδανεισμένων ἴδιον πλεόν ἢ πεντήκοντα τάλαντα. ἐν οὖν
 9.16 τοῖς πεντήκοντα ταλάντοις τούτοις ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν τῶν τῆς τραπέζης ἔνδεκα τάλαντ' ἐνεργὰ ἦν. (6) Μισθούμενος οὖν ὅδε τὴν ἐργασίαν αὐτὴν τὴν τῆς
 6 τραπέζης καὶ τὰς παρακαταθήκας λαμβάνων, ὄρων ὅτι, μήπω τῆς πολιτείας αὐτῶ παρ' ὑμῖν οὐσης, οὐχ οἴδ' ἔσοιτ' εἰσπράττειν ὅσα Πασίων ἐπὶ γῆ καὶ συνοικίαις δεδανεικῶς ἦν, εἴλετο μᾶλλον αὐτὸν τὸν Πασίωνα χρῆστην ἔχειν τούτων τῶν χρημάτων ἢ τοὺς
 10 ἄλλους χρήστας, οἷς προειμένος ἦν. Καὶ οὕτω διὰ ταῦτ' ἐγράφη εἰς τὴν μισθωσίων προσοφείλων ὁ Πασίων ἔνδεκα τάλαντα, ὥσπερ καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν.

7. Ὃν μὲν τοίνυν τρόπον ἡ μίσθωσις ἐγένετο, μεμαρτύρηται ὑμῖν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπικαθημένου, ἐπιγενομένης δὲ ἀβυστίας τῶ Πασίωνος μετὰ ταῦτα σέψασθ' ἢ διέθετο. Λαβὲ τῆς διαθήκης τὸ ἀντίγραφον καὶ τὴν πρόκλησιν ταύτην καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί, παρ' οἷς αἱ διαθήκαι κείνται.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 8. Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Πασίων ἐτετελευτήκει ταῦτα διαθήμενος· Φορμίων οὕτως τὴν μὲν γυναῖκα λαμβάνει κατὰ τὴν διαθήκην, τὸν δὲ παῖδ' ἐπετρόπευσεν. ἀρπάζοντος δὲ τούτου καὶ πόλλ' ἀπὸ κοινῶν ὄντων τῶν χρημάτων ἀναλίσκειν οἰομένου δεῖν, λογιζόμενοι
 25 πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἐπίτροποι, ὅτι, εἰ δεήσει κατὰ τὰς διαθήκας, ὅσ' ἂν οὗτος ἐκ κοινῶν τῶν χρημάτων ἀναλώσῃ, τούτοις ἐξελόντας ἀντιμορεῖ, τὰ λοιπὰ νέμειν,
 9.17 οὐδ' ὅτι οὖν ἔσται περιόν, νεύμασθαι τὰ ὄντ' ὑπὲρ τοῦ παιδὸς ἔγνωσαν. (9) Καὶ νέμονται τὴν ἄλλην οὐσίαν πλὴν ὧν ἐμεμίσθωθ' οὕτως, τούτων δὲ τῆς προσόδου
 6 τὴν ἡμίσειαν τούτῳ ἀπεδίδοσαν. Ἄχρι μὲν οὖν τούτου τοῦ χρόνου πῶς ἐνεστ' ἐγκαλεῖν αὐτῷ μισθώσεως; οὐ γὰρ νῦν, ἀλλὰ τότε εὐθὺς ἔδει χαλεπαίνοντα φαίνεσθαι. Καὶ μὴν οὐδὲ τὰς ἐπιγινομένας μισθώσεις ὡς οὐκ ἀπειληφεν ἔστ' εἰπεῖν αὐτῷ. (10) Οὐ γὰρ ἂν ποτε,
 10 ἐπειδὴ δοκιμασθέντος Πασικλέους ἀπηλλάττετο τῆς μισθώσεως ὅδε, ἀφήκατ' ἂν αὐτὸν ἀπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ἀλλὰ τότε ἂν παραχρῆμ' ἀπητῆτε, εἰ τι προσώφειλεν ὑμῖν. Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
 15 καὶ ἐνείμαθ' οὗτος πρὸς τὸν ἀδελφὸν παῖδ' ὄντα, καὶ ἀφῆκ' αὐτῷ τῆς μισθώσεως καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐγκλημάτων, λαβὲ ταυτηνὴν τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11. Εὐθὺς τοίνυν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ἀφῆσαν
 20 τούτων τῆς μισθώσεως, νέμονται τὴν τράπεζαν καὶ τὸ

rum jam suum negotium agenti locavit, hæc est, Athenienses, audiendum vero vobis et cognoscendum est, quo pacto undecim talenta Pasio præterea mensæ debuerit. (5) Neque enim propter inopiam hæc debuit, sed ex luci cupiditate. Facultates enim Pasionis terrestres pæne viginti talentum erant, præter eas autem sui argenti aliis mutuo dati amplius quinquaginta talenta. Sed præter quinquaginta talenta hæc de depositis mensæ undecim talenta quæstiosa erant. (6) Hic igitur mensæ quæstu ipso conducto et pecunia, quam alii deposuerant, accepta, quum videret se, quia nondum in civitatem vestram ascitus esset, non posse exigere ea, quæ Pasio ad fundos et aedes aliis mutua dederat, ipsum Pasionem habere debitorem maluit ejus pecuniæ, quam alios debitores, quibus ille pecuniam crediderat. Sic propter ea inscriptum est in locationem præterea undecim debere talenta Pasionem, id quod etiam e testibus audivistis.

7. Quemadmodum igitur locatio facta sit, ipsum inatitorem testari audivistis, post hæc quum Pasio in morbum incidisset, considerate, quale testamentum fecerit. Cape testamenti exemplar et provocationem hanc et testimonia hæc eorum, penes quos tabulæ sitæ sunt.

EXEMPLAR. PROVOCATIO. TESTIMONIA.

8. Quum igitur Pasio obiisset hoc testamento facto; Phormio hic uxorem ejus et testamento ducit, filium autem tuetur et curat. sed isto rapiente ac de communibus pecuniis multum esse consumendum putante, cum animis suis reputantes tutores, si secundum testamentum, quantas iste de communibus pecuniis sumeret, tantis ex æquo et pari his ratione demptis reliqua dividenda essent, nihil reliqui futurum, bona, ut puero consuleretur, dividere statuerunt. (9) Ac ceteras facultates, iis exceptis, quæ hic conduxerat, partiuntur, eorumque redituum semissem huic rediderunt. Jam ad hoc usque tempus qui iste agere potest locationis? non enim nunc, sed tum statim aperte queri debuit. Neque illud dicere potest, posteriora locationis pretia se non accepisse. (10) Neque enim unquam, quum in viros recepto Pasicle hic locatione cederet, vos eum omni crimine liberassetis, sed tum è vestigio exegissetis, si quid præterea vobis debuisset. Hæc vere a me dici et istum cum fratre puero divisisse hæreditatem, eosque hunc et locatione et omnibus aliis querelis liberasse, cape hoc testimonium.

TESTIMONIUM.

11. Statim igitur, Athenienses, ut hunc locatione liberaverunt, dividunt mensam et scutorum officinam, atque

ἀσπιδοπηγεῖον, καὶ λαβῶν ἀφρῶν Ἀπολλόδορος αἰρεῖται τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἀντὶ τῆς τραπέζης. Καίτοι, εἰ ἦν καὶ τις ἀφορμὴ τούτῳ πρὸς τῆς τραπέζης, τί δὴ ποτ' ἂν εἰλετο τούτῳ μάλλον ἢ κείνην (οὔτε γὰρ ἡ 25 πρόσδοτος ἦν πλείων ἀλλ' ἐλάττωσιν — τὸ μὲν γὰρ τάλαντον, ἢ δ' ἑκατὸν μναῖς ἔφερον — οὔτε τὸ κτήμ' ἤδιον), εἰ προσῆν χρήματα τῆς τραπέζης ἴδια; ἀλλ' οὐ προσῆν. 948διόπερ σωφρονῶν εἰλετο τὸ ἀσπιδοπηγεῖον οὗτος. τὸ μὲν γὰρ κτήμ' ἀκίνδυνόν ἐστιν, ἢ δ' ἐργασία προσόδοτος ἔχουσ' ἐπικινδύνους ἀπὸ χρημάτων ἀλλοτρίων.

12. Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν καὶ ἐπιδεικνύειν 5 σημεῖα τοῦ τούτου συκοφαντεῖν ἐγκαλοῦντ' ἀφορμῆν. ἀλλ' οἶμαι, μέγιστον μὲν ἐστὶν ἀπάντων τεκμήριον τοῦ μηδεμίαν λαβεῖν ἀφορμῆν εἰς ταῦτα τούτων τὸ ἐν τῆ μισθώσει γεγράφθαι προσοφειλοντα τὸν Πασίων' ἐπὶ τὴν τράπεζαν, οὐ δεδωκότ' ἀφορμῆν τούτῳ, δευτερον δὲ τὸ τούτον ἐν τῆ νομῇ μηδ' ἐγκαλοῦντα φαίνεσθαι, τρίτον δ', ὅτι μισθῶν ἑτέροις ὕστερον ταῦτά ταῦτα 10 τοῦ ἴσου ἀργυρίου, οὐ φανήσεται προσμεμισθωκῶς ἴδιαν ἀφορμῆν. καίτοι, εἰ, ἦν ὁ πατήρ παρήσχειν, ὑπὸ τοῦδ' ἀπεστεροῖτο, αὐτὸν νῦν προσῆκεν ἑκαίνοισ ἀλλοθεν πορίσαντα δεδωκέναι. (13) Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐμισθῶσεν ὕστερον Ξένωνι καὶ Εὐφραῖῳ καὶ Εὐφρόνι καὶ Καλλιστράτῳ, καὶ οὐδὲ τούτοις παρέδωκεν ἴδιαν ἀφορμῆν, ἀλλὰ τὰς παρακαταθήκας καὶ τὴν 20 ἀπὸ τούτων ἐργασίαν αὐτὴν ἐμισθῶσαντο, λαβέ μοι τὴν τούτων μαρτυρίαν, καὶ ὡς τὸ ἀσπιδοπηγεῖον εἴλετο.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14. Μεμαρτύρηται μὲν τοίνυν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ τούτοις ἐμισθῶσαν καὶ οὐ παρέδωκαν ἴδιαν ἀφορμῆν οὐδεμίαν, καὶ ἐλευθέρους ἀφείσαν ὡς 25 μεγάλ' εὐπεπονθότες, καὶ οὐκ ἐδικάζοντ' οὔτ' ἐκαίνοισ τότε οὔτε τούτῳ. Ὅν μὲν τοίνυν χρόνον ἡ μήτηρ ἔζη, ἢ πάντ' ἀκριβῶς ταῦτ' εἰδῶσα, οὐδὲν ἐγκλημα πάποτ' ἐποίησατο πρὸς τούτῳ Φορμίωνα Ἀπολλόδορος, ὡς 949 δ' ἐτελεύτησεν ἐκείνη, τριχιλίας ἐγκαλέσας ἀργυρίου δραχμάς πρὸς αἷς ἔδωκεν ἐκείνῃ διςχιλίας τοῖς τούτου παιδίοις, καὶ χιτωνίσκον τινὰ καθεράπαιναν, ἐσυκοφάντει. (15) Καὶ οὐδ' ἐνταῦθα τούτων οὐδὲν ὦν νῦν 5 ἐγκαλεῖ λέγων φανήσεται. ἐπιτρέψας δὲ τῷ τε τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς πατρὶ καὶ τῷ συγκηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ καὶ Λυσίῳ καὶ Ἀνδρομένει, πεισάντων τούτων Φορμίωνα τούτων δούναι δωρεὰν τὰς τριςχιλίας καὶ τὸ προσὸν καὶ φίλον μάλλον ἔχειν τούτον ἢ διὰ ταῦτ' 10 ἐχθρὸν αὐτὸν εἶναι, λαβῶν τὸ σύμπαν πεντακισχιλίας, καὶ πάντων ἀφείς τῶν ἐγκλημάτων τὸ δεύτερον εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναῖς ἑλθὼν, πάλιν, ὡς ὄρατε, δικάζεται, πάσας αἰτίας συμπλάσας καὶ ἐγκλήματ' ἐκ παντὸς 15 τοῦ χρόνου τοῦ πρὸ τούτου (τούτου γὰρ ἐστὶ μέγιστον ἀπάντων), ἀ οὐδεπώποτ' ἤτιάσατο. (16) Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν γνῶσιν τὴν γενομένην ἐν ἀκροπόλει, καὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων,

optione data officinam præfert mensæ Apollodorus. At si etiam aliquam iste sortem in mensa habuisset, cur illam tandem quam hanc maluisset (neque enim proventus erat amplior, sed minor—nam ex officina talentum, e mensa centum minæ redibant—neque possessio jucundior), si mensa pecuniam propriam habuisset? sed non habuit. Quapropter iste prudens officinam prætulit. nam ea possessio est extra periculum, quæstus autem mensarius habet reditus periculosos de pecuniis alienis.

12. Multa dici et ostendi signa possunt, per quæ appareat istum per calumniam queri de sorte. sed hoc ego maxime omnium argumento esse puto, hunc nullam pecuniam eo nomine accepisse, quod in locatione scriptum est « debere insuper Pasionem ad mensam, » non « dedisse huic pecuniam, » deinde quod istum in partitione ne questum quidem esse constat, postremo, quod eum, aliis postea eadem hæc locantem tantidem, liquet nullam pecuniam de suo additam locasse. atque si ab hoc pecunia a patre suppeditata fraudata esset, eum nunc conveniebat aliunde uspiam comparatum illis dedisse. (13) Hæc a me vere dici et postea Xenoni et Euphræo et Euphroni et Callistrato eum locasse, neque his de suo quicquam suppeditasse, sed deposita et ipsum quæstum inde redeuntem eos conduxisse, et istum officinam elegisse; cape mihi horum testimonium.

TESTIMONIUM.

14. E testibus igitur audivistis, Athenienses, eos et his locasse nec de suo quicquam suppeditasse, et liberos dimisisse, quasi magnis affecti ab iis essent beneficiis, neque in jus vocasse vel illos tum vel hunc. Ac dum mater vivebat, quæ omnia satis hæc norat, nihil unquam de Phormione hoc questus est Apollodorus, ut autem illa obiit, querens de tribus millibus drachmarum præter illas bis mille, quas ipsa istius pueris dederat, et de tunica quadam et ancilla, calumniatus est. (15) Ac ne ibi quidem eorum quicquam, de quibus nunc accensat, dixisse comperietur. sed re et uxoris suæ patri et affini suo et Lysino et Andromeni permissa, quum hi persuasissent Phormioni huic, ut dono daret isti tria millia et res adjectas, et amicum habere istum quam propterea inimicum eum mallet, accipitis in universum quinque mille drachmis, quum hunc omni querela iterum liberasset in Minervæ ædem ingressus, rursum, ut videtis, litem movet, omnibus querelis concinnatis et criminibus ab omni superiore tempore (quod est omnium maximum), quæ nunquam objecerat. (16) Hæc igitur a me vere dici, cape mihi cognitionem in arce factam, et testimonium eorum, qui adfuerunt, quum

θε' ἤφει τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων Ἀπολλόδωρος λαμβάνων τούτο τὸ ἀργύριον.

30 ΓΝΩΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

17. Ἀκούετε τῆς γνώσεως, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἣν ἐγὼ Δεινίας, οὗ τὴν θυγατέρ' οὗτος ἔχει, καὶ Νικίας ὁ τὴν ἀδελφὴν τῆς τούτου γυναῖκός ἔχων. Ταῦτα τοῖνον λαβὼν καὶ ἀφείς ἀπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ὡς 25 περ ἢ πάντων θευνεύτων τούτων ἢ τῆς ἀληθείας οὐ γεννησομένης φανερᾶς, δίκην τοσούτων ταλάντων λαχὼν τολμᾷ δικάζεσθαι.

18. Τὰ μὲν οὖν πεπραγμένα καὶ γεγενημένα Φορμίῳ πρὸς Ἀπολλόδωρον ἐξ ἀρχῆς ἀπαντ' ἀκηκόατε, 950 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οἶμαι δ' Ἀπολλόδωρον τουτονί, οὐδὲν ἔχοντα δίκαιον εἰπεῖν περὶ ὧν ἐγκαλεῖ, ἀπερ παρὰ τῶν διαιτητῆ λέγειν ἐτόλμα, ταῦτ' ἐρεῖν, ὡς τὰ γράμμαθ' ἢ μήτηρ ταῦτ' ἠφάνικε πεισθεῖσ' ὑπὸ τούτου, 5 καὶ τούτων ἀπολωλότων οὐκ ἔχει τίνα χρῆ τῶν τρόπων ταῦτ' ἐξελέγχειν ἀκριβῶς. (19) Περὶ δὲ τούτων καὶ ταύτης τῆς αἰτίας σκέψασθ' ἡλίχ' ἂν τις ἔχοι τεκμήρι' εἰπεῖν ὅτι ψεύδεται. Πρῶτον μὲν γάρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τίς ἂν ἐνείματο τὰ πατρῶα μὴ λαβὼν γράμματα, 10 ἐξ ὧν ἡμελλεν εἴσεσθαι τὴν καταλειφθεῖσαν οὐσίαν; οὐδὲ εἷς δῆπου. Καίτοι δυοῖν δέοντ' εἰκοσιν ἔτη ἔστιν ἐξ ἔθου ἐνεῖμω, καὶ οὐκ ἂν ἔχοις ἐπιδειῖσαι, ὡς ἐνεκάλεσας πώποθ' ὑπὲρ τῶν γραμμάτων. (20) Δεύτερον δέ, τίς οὐκ ἂν; ἡνίχ' ὁ Πασικλῆς ἀνὴρ γεγονός ἐκομίζετο τὸν λόγον τῆς ἐπιτροπῆς, εἰ δι' αὐτοῦ τὰ γράμματα ὄκνει τὴν μητέρ' αἰτιᾶσθαι διεφθαρκεῖναι, τούτω 15 ταῦτ' ἐδήλωσεν, ὅπως διὰ τούτου ταῦτ' ἠλέγχθη; Τρίτον δ', ἐκ ποίων γραμμάτων τὰς δίκας ἐλάγχανες; οὐτος γάρ πολλοῖς τῶν πολιτῶν δίκας λαγχάνων πολλὰ χρήματ' εἰσέπρακται, γράφων εἰς τὰ ἐγκλήματα « ἐβλάψέ με ὁ δειναὸς οὐκ ἀποδιδούς ἐμοὶ τὸ ἀργύριον, ὃ κατέλειπεν ὁ πατήρ ὀφειλοντα αὐτὸν ἐν τοῖς γράμμασιν. » (21) Καίτοι, εἰ ἠφάνιστο τὸ γράμμα, ἐκ ποίων γραμμάτων τὰς δίκας ἐλάγχανες; Ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τὴν μὲν νομὴν ἀκηκόατε, ἣν ἐνείματο, καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν, τῶν δὲ λήξεων τούτων ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας. Λαβὲ τὰς μαρτυρίας μοι.

951 ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὁκοῦν ἐν ταύταις ταῖς λήξεσιν ὁμολόγηκεν ἀπειληφέναι τὰ τοῦ πατρὸς γράμματα. οὐ γὰρ δὴ συκοφαντεῖν γ' οὐδ' ὧν οὐκ ὄφειλον οὗτοι δικάζεσθαι φήσειεν ἄν.

22. Νομίζω τοῖνον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλων 5 καὶ πολλῶν ὄντων ἐξ ὧν ἔστιν ἰδεῖν οὐκ ἀδικοῦντα Φορμίωνα τουτονί, μέγιστον ἀπάντων εἶναι, ὅτι Πασικλῆς, ἀδελφὸς ὧν Ἀπολλοδώρου τουτουί, οὔτε δίκην εἴληγεν οὐτ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν οὗτος ἐγκαλεῖ. Καίτοι, οὐ δῆπου 10 τὸν μὲν παῖδ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα, καὶ οὗ τῶν ὄντων κύριος ἦν ἐπίτροπος καταλειμμένος, οὐκ ἂν ἠδίκει, σὲ δέ, ἐς ἀνὴρ καταλείφθης τέτταρα καὶ εἴ-

Apollochorus hoc argentum accipiens Phormionem omnibus querelis liberaret.

COGNITIO. TESTIMONIUM.

17. Auditis cognitionem, iudices, a Dipia factam, cuius iste filiam habet, et a Nicia, cui soror uxoris istius nupta est. His igitur acceptis, transactisque rebus omnibus, quasi aut hi omnes mortui essent aut verum in lucem proferri non posset, actione tot talentum instituta in iudicium venire audet.

18. Ac quæ Phormioni cum Apollodoro negotia interceserunt quæque facta sunt, ab initio audivistis omnia, Athenienses, arbitrator autem Apollodorum istum, quia æqui dicere nihil possit de actione sua, allaturum esse, quæ et apud arbitrum dixit, hæc, matri ab hoc persuasum, ut tabulas illas aboleret. quibus perditis, non habere se quo pacto eam rem oporteat liquido coargui. (19) De his igitur et hoc crimine videte quantis argumentis convinci mendacii possit. Primum, Athenienses, quis patrimonium divideret non acceptis tabulis, unde, quantum relictum esset, cognosceret? nemo sane omnium. At duodeviginti anni sunt, quum divisisti, neque ostendere poteris, unquam esse te conquestum de tabulis. (20) Deinde, quis non, quum Pasicles vir factus gestæ tutelæ rationes reposceret, si per se criminari matrem de abolitis tabulis non esset ausus, isti id indicasset, ut per istum id convictum esset? Denique quibus e tabulis in jus vocabas? iste enim multis civium in jus vocatis, magnam pecuniam exegit, scribens in actiones: « damnum mihi dedit quidam non reddendo argento, quod debere eum pater mihi reliquit in tabulis. » (21) At si abolitæ fuerunt illæ tabulæ; quibus e tabulis in jus vocabat? Sed hæc a me vere dici, tum e facta divisione tum e testimoniis audivistis, actionum autem illarum vobis testimonia recitabit. Cape mihi testimonia.

TESTIMONIA.

In his igitur actionibus recepisse se paternas tabulas confessus est. neque enim se calumniatorem egisse profecto aut ea postulasse in iudicio, quæ non deberentur, fateatur.

22. Quanquam autem magna et multa indicia sunt, e quibus apparet Phormionem hunc vacare culpa; illud tamen omnium esse maximum arbitrator, quod Pasicles, istius Apollodori frater, eum neque in jus vocavit neque quicquam aliud ex iis, quæ iste objicit, queritur. Quis autem credat eum non fecisse injuriam puero, quum a patre esset relictus et cuius facultates in sua manu haberet tutor institutus, tibi autem, qui vir relictus es quattuor et viginti annos na-

κοσιν ἔτη γεγονώς, καὶ ὑπὲρ σαυτοῦ βραδίως ἂν τὰ δίκαι' ἐλάμβανες εὐθύς, εἰ τι ἡδικοῦ. οὐκ ἔστι ταῦτα.
15 Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω καὶ ὁ Πασικλῆς οὐδὲν ἐγκαλεῖ, λαβέ μοι τὴν τούτου μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

23. Ἄ τοίνυν ἤδη περὶ αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσαγωγίμου εἶναι τὴν δίκην δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ταῦτ' ἀναμνήσθητ'
20 ἐκ τῶν εἰρημένων. Ἡμεῖς γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γεγεννημένου μὲν διαλογισμοῦ καὶ ἀφέσεως τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου τῆς μισθώσεως, γεγεννημένης δὲ διαίτης καὶ πάλιν πάντων ἀφέσεως, οὐκ ἑώντων τῶν νόμων δίκας ὧν ἂν ἀφῆ τις ἀπαξ λαγχάνειν, συκοφαν-
25 τῶντος τούτου καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομένου παρεγραψάμεθ' ἐκ τῶν νόμων μὴ εἶναι τὴν δίκην εἰσαγωγίμον. (24) Ἴν' οὖν ἴδητε, ὑπὲρ οὗ τὴν ψήφον οἴσετε, τὸν τε νόμον ὑμῶν τοῦτον ἀναγνώσεται καὶ τὰς μαρτυρίας ἐφεξῆς τῶν παρόντων, ὅτ' ἠφίει τῆς μισθώσεως
952 καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐγκλημάτων Ἀπολλόδωρος. Λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας ταυτασί καὶ τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

25. Ἀκούετε τοῦ νόμου λέγοντος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
5 τὰ τ' ἄλλα, ὧν μὴ εἶναι δίκας, καὶ ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ ἀπήλλαξεν, εἰκότως. εἰ γὰρ ἔστι δίκαιον, ὧν ἂν ἀπαξ γένηται δίκη, μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι· πολλὸ τῶν ἀφελθέντων δικαιότερον μὴ εἶναι δίκας. ὁ μὲν γὰρ ἐν
10 ὑμῖν ἡττηθεὶς τάχ' ἂν εἴποι τοῦτο, ὡς ἐξηπατήθηθ' ὑμεῖς. ὁ δ' αὐτοῦ φανερώς καταγνοῦς καὶ ἀφεις καὶ ἀπαλλάξας τίς ἂν ἑαυτὸν αἰτίαν αἰτιασάμενος τῶν αὐτῶν πάλιν εἰκότως δικάζοιτο; οὐδεμίαν δήπου. διόπερ
15 τοῦτο πρῶτον ἔγραψεν ὁ τὸν νόμον θεὸς ὧν μὴ εἶναι δίκας, « ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ ἀπήλλαξεν. » Ἄ τῷδε γέγονεν ἀμφοτέρω. καὶ γὰρ ἀφῆκε καὶ ἀπήλλαξεν. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.

26. Λαβέ δή μοι καὶ τὸν τῆς προθεσμίας νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

20 Ὁ μὲν τοίνυν νόμος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σαφῶς οὕτως τὸν χρόνον ὥρισεν, Ἀπολλόδωρος δ' οὕτως παρεληλυθότων ἐτῶν πλείον ἢ εἴκοσι τὴν ἑαυτοῦ συκοφαντίαν ἀξιοῖ περὶ πλείονος ὑμᾶς ποιήσασθαι τῶν νόμων,
25 καθ' οὓς ὁμομοχότες δικάζετε. καίτοι πᾶσι μὲν τοῖς νόμοις προσέχειν εἰκὸς ἔσθ' ὑμᾶς, οὐχ ἥκιστα δὲ τούτῳ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. (27) Δοκεῖ γάρ μοι καὶ ὁ Σόλων οὐδενὸς ἄλλου ἕνεκα θείναι αὐτὸν ἢ τοῦ μὴ συκοφαντεῖσθαι ὑμᾶς. τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις τὰ πέντ' ἔτη,
953 ἔκκανόν ἡγήσατ' εἶναι, εἰσπράξασθαι, κατὰ δὲ τῶν ψευδομένων τὸν χρόνον ἐνόμισε σαφέστατον ἔλεγχον ἔσεσθαι. καὶ ἅμα καὶ ἐπειδὴ ἀδύνατον ἔγωγε ὄν τοὺς τε συμβαλλόντας καὶ τοὺς μάρτυρας αἰεὶ ζῆν, τὸν νόμον
5 ἀντὶ τούτων ἔθηκεν, ὅπως μαρτυρησείη τοῦ δικαίου τοῖς ἐρήμοις.

tus, et, si qua tibi facta fuisset injuria, facile ulturus statim, fecisse? non vera sunt hæc. Hæc autem vere dicti ac nihil queri Pasiclem, cape mihi illius testimonium.

TESTIMONIUM.

23. Quæ igitur in ipsa neganda actione vobis considerata sunt, ea de his, quæ diximus, in memoriam revocate. Nos, Athenienses, computatis rationibus transactaque locatione mensæ et officinæ scutorum, atque interposito arbitrio, et omnibus denuo transactis, non permittentibus legibus, earum rerum, quas semel transegeris, judicium sortiri, calumniante isto et contra leges litem intendente, excepimus, non introducendam esse hanc actionem. (24) Ut igitur videatis, qua de re sententiam laturi sitis, et legem hanc vobis leget et deinceps testimonia eorum qui adfuerunt, quum locationem et ceteras querelas omnes Apollodorus absolveret. Cape mihi testimonia hæc et legem.

TESTIMONIA. LEX.

25. Auditis dicere legem, Athenienses, tum cetera, quorum actio non detur, tum eorum quæ quis remiserit aut transegerit, merito. nam si justum est, quibuscumque de rebus semel judicium factum fuerit, eas non licere denuo vocare in jus; multo justius est de his, quæ remissa sunt, non dare actionem. nam, qui apud vos succubuit, hoc dicere fortasse posset, vos fuisse deceptos. qui vero contra se ipse palam cognovit et remittens et transgens, quam de semetipso causationem causatus jure denuo experiretur? nullam nimirum. Quamobrem legis hujus auctor quarum rerum experiri non liceat, earum primam hanc scripsit: « quæ quis remisit aut transegit. » Quæ utraque ab isto facta sunt. nam et remisit et transegit. Me autem vera dicere, testimoniis probatum est vobis, Athenienses.

26. Cape mihi jam et legem de præscripto tempore.

LEX.

Lex quidem, Athenienses, ita perspicue finivit tempus, Apollodorus autem iste annis præteritis amplius viginti pluris a vobis aestimari vult calumniam suam quam leges, secundum quas jurati pronuntiat. Decet autem vos quum omnibus parere legibus, tum huic inprimis, Athenienses. (27) Solon enim eam mea opinione haud aliam ob causam tulit, nisi ut ne vos calumniis deciperemini. nam si cui facta esset injuria, satis esse putavit quinquennium ad exigendum, et mentientes tempore clarissime posse redargui. et simul etiam, quia non posse fieri vidit, ut et adjutores et testes perpetuo vivant, in eorum locum hanc legem sufficit, ut, qui his carerent, esset æquitatis testis.

24. Θαυμάζω τοίνυν ἔγωγ', ὡς ἄνδρες δικασταί, τί ποτ' ἐστὶν ἃ πρὸς ταῦτ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπολλόδωρος οὗτος. οὐ γὰρ ἐκείνῳ γ' ὑπελήφην, ὡς ὑμεῖς, 10 μηδὲν δρωῦντες εἰς χρήματα τούτων ἡδικοημένον, ὀργίσεισθε τὴν μητέρ' ἔγημεν αὐτοῦ Φορμίον. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ τοῦτο, οὐδ' αὐτὸν λήθηθεν, οὐδ' ὑμῶν πολλούς, ὅτι Σωκράτης ὁ τραπέζιτης ἐκεῖνος, παρὰ τῶν κυρίων ἀπαλλαγείς, ὥσπερ ὁ τούτου πατήρ, ἔδωκε Σατύρω 15 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτοῦ ποτὲ γενομένην. (28) Ἐτερος Σωκλῆς τραπέζιτεῦσας ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Τιμοδήμῳ τῷ νῦν ἐστ' ὄντι καὶ ζῶντι, γενομένην ποτ' ἑαυτοῦ. Καὶ οὐ μόνον ἐνθάδε ταῦτα ποιοῦσιν οἱ περὶ τὰς ἐργασίας ὄντες ταύτας, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐν Αἰγίνῃ ἔδωκε Στρυμόδωρος Ἐρμιάῳ τῷ ἑαυτοῦ οἰκέτῃ 20 τὴν γυναῖκα, καὶ τελευτησάσης ἐκείνης ἔδωκε πάλιν τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. καὶ πολλοὺς ἂν ἔχοι τις εἰπεῖν τοιούτους, εἰκότως. (29) Ὑμῖν μὲν γάρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γένοι πολιταῖς οὐδὲ ἐν πλῆθος χρημάτων ἐντὶ τοῦ γένους καλὸν ἐστὶν εἰλέσθαι, τοῖς δὲ 25 τοῦτο μὲν δωρεὰν ἢ παρ' ὑμῶν ἢ παρ' ἄλλων τιῶν λαβῶσι, τῇ τύχῃ δ' ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ χρηματίζεσθαι καὶ ἑτέρων πλείω κτήσεσθαι καὶ αὐτῶν τούτων ἀξιοθεῖσι ταῦτ' ἐστὶ φυλακτέα. διόπερ Πασίων ὁ πατήρ ὁ 30 354σός οὐ πρῶτος οὐδὲ μόνος, οὐδ' αὐτὸν ὑβρίζων οὐδ' ὑμᾶς τοὺς υἱεῖς, ἀλλὰ μόνην δρῶν σωτηρίαν τοῖς ἑαυτοῦ πράγμασιν, εἰ τούτων ἀνάγκη ποιήσειεν οἰκίον ὑμῖν, ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα μητέρα δ' ὑμετέραν 5 τούτῳ. (31) Πρὸς μὲν οὖν τὰ συμφέροντ' ἐὰν ἐξετάζῃς· καλῶς βεβουλευμένον αὐτὸν εὐρήσεις. εἰ δὲ πρὸς γένους δόξαν ἀναίνει Φορμίωνα κηδεστήν· ὅρα μὴ γελοῖον ἢ σὲ ταῦτα λέγειν. εἰ γὰρ τις ἔροιστό σε, ποῖόν τιν' ἤγει 10 τὸν πατέρα τὸν σουτοῦ εἶναι· χρηστὸν εὔοιδ' ὅτι φήσεις ἂν. πότερον οὖν οἶε μᾶλλον εἰκέναι τὸν τρόπον καὶ πάντα τὸν βίον Πασίωνι σουτὸν ἢ τούτον; ἐγὼ μὲν γὰρ εὔοιδ' ὅτι τούτων. εἴθ' ὅς ἐστιν ἁμιώτερος σοῦ τῷ σῶ πατρί, τοῦτον, εἰ τὴν μητέρα τὴν σὴν ἔγημεν, 15 ἀναίνει; (32) Ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δόντος καὶ ἐπισκήφαντος τοῦ σοῦ πατρὸς ταῦτ' ἐπράχθη, οὐ μόνον ἐκ τῆς διαθήκης ἐστὶν ἰδεῖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ σὺ μάρτυς αὐτὸς γέγονας. ὅτε γὰρ τὰ μητρῴα πρὸς μέρος 20 ἤξιους νέμεσθαι, ὄντων παίδων ἐκ τῆς γυναικὸς Φορμίῳ τούτῳ· τὸθ' ὠμολόγεις κυρίως δόντος τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κατὰ τοὺς νόμους αὐτὴν γεγαμησθαι. εἰ γὰρ αὐτὴν εἴχε λαβῶν ἀδίκως ὁδε μηδενὸς δόντος· οὐκ ἦσαν οἱ παῖδες κληρονόμοι, τοῖς δὲ μὴ κληρονόμοις οὐκ ἦν 25 μετουσία τῶν ὄντων. Ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται τὸ τέταρτον μέρος λαβεῖν καὶ ἀφεῖναι τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων.

33. Κατ' οὐδὲν τοίνυν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιον οὐδὲν ἔχων εἰπεῖν ἀναιδεστάτους λόγους ἐτόλμα λέγειν 355 πρὸς τῷ διαιτητῇ, περὶ ὧν προακηκοέναι βέλτιον ἐστ' ὑμᾶς, ἕνα μὲν τὸ παράπαν μὴ γενέσθαι διαθήκην, ἀλλ' εἶναι τοῦτο πλάσμα καὶ σκευώρημ' ὄλον, ἕτερον δ' ἐνεκα 6 τούτου πάντα ταῦτα συγχωρεῖν τὸν πρὸ τοῦ χρόνον

28. Miror equidem, iudices, quæ tandem ad hæc respondere instituat Apollodorus iste. neque enim id quidem putavit, vos, quia eum nullis fraudatum pecuniis videatis, ægre laturos, quod matrem ejus Phormio duxerit uxorem. neque enim hoc ignorat, neque vel eum præterit vel perosque vestram, Socratem mensarium illum, quum a dominis libertate donatus esset, ut patrem istius, dedisse Satyro uxorem suam, qui servus aliquando ipsius fuerat. (29) Alium Soclem argentarium dedisse uxorem suam Timodemo, qui etiam nunc in vivis est, et ejus aliquando servus fuit. Neque vero solum hic homines huic quæstui dediti id faciunt, Athenienses, sed et in Ægina dedit Strymodorus Hermæo servo suo uxorem, eaque mortua rursus ei dedit filiam suam. multi hujus generis commemorari possent, merito. (30) Vobis enim, Athenienses, qui natura cives estis, nullas omnino pecuniarum copias præferre generi honestum est, ii autem, qui civitatem vel a vobis vel ab aliis quibusdam gratuito acceperunt, fortunæ beneficio ab initio propter quæstum argentarium et ampliores possessiones etiam hæc ipsa jura consecuti sunt, illas pecunias custodire debent. Quare Pasio pater tuus non primus nec solus, neque vel in semetipsum contumeliosus vel in vos filios, sed non aliter suis rebus posse consuli perspicieus, nisi hunc necessario vobis conjunctum redderet, suam ei uxorem matrem vestram despondit. (31) Quod si utilitatem spectes, eum recte sibi prospexisse deprehendes. sin habita existimationis natalium ratione Phormionem affinem aversaris; vide ne ridiculum sit ea te dicere. Si quis enim te interrogaret, qualem patrem tuum fuisse existimes; bonum virum, sat scio, responderes. utrum igitur moribus et vita tota Pasioni similiorem putas te an hunc? certissime putas hunc. Qui igitur te patri tuo similior est, eum, si matrem tuam duxit, aversaris? (32) Alqui dante et mandante patre tuo acta esse hæc, non modo e testamento cerni potest, Athenienses, sed et tu ipse fuisti testis. quum enim maternas facultates in partes dividi velles et Phormio hic ex uxore liberos suscepisset; tum confessus es eam a patre legitime traditam, et ratum esse matrimonium. nam si eam hic per injuriam raptam habuisset, datam a nemine; liberi hæredes non fuissent, qui autem hæredes non essent, ad eos nulla portio rei familiaris pertinuisset. Et hæc vere a me dici, ostensum est eum, quarta parte accepta, omnes querelas absolvisse.

33. Quia igitur nullam probabilem defensionem habebat, impudentissimas afferre causas apud arbitrum ausus est, quas vos antea audivisse utilius fuerit: unam, omnino non factum esse testamentum, sed id totum figmentum et commentum. alteram, ea se gratia superiore tempore concessisse omnia neque in jus vocasse, quod Phormio sibi magnam

καὶ οὐχὶ δικάζεσθαι, ὅτι μίσθωσιν ἤθελεν αὐτῷ φέρειν
 Φορμίων πολλὴν καὶ ὑπισχνεῖτ' ὀσειν, ἐπειθ' οὐ ποιεῖ
 ταῦτα· τηνικαῦτα, φησί, δικάζομαι. (34) Ὅτι δὲ
 ταῦτ' ἀμφοτέρωτ' ἐὰν λέγῃ ψεύσεται καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ
 10 πεπραγμένοις ἐναντί' ἔρει, σκοπεῖτ' ἐκ τῶνδ' : ὅταν
 μὲν τοίνυν τὴν διαθήκην ἀρνήται· ἐκ τίνος τρόπου πρε-
 σβεῖα λαβὼν τὴν συνοικίαν κατὰ τὴν διαθήκην ἔχει,
 τοῦτ' ἐρωτᾷτ' αὐτόν. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἔρει : ὅσα μὲν
 15 πλεονεκτεῖν τόνδ' ἔγραψεν ὁ πατήρ, κύρι' ἐστὶ τῆς δια-
 θέκης, τὰ δ' ἄλλ' ἀκυρα. (35) Ὅταν δ' ὑπὸ τῶν τοῦδ'
 ὑποσχέσεων ὑπάγεσθαι φῆ· μέμνησθ' ὅτι μάρτυρας
 ἡμῖν παρεσχήμεθα, οἱ χρόνον πολὺν τοῦδ' ἀπληγαμέ-
 νου μισθῶται τούτοις ἐγγίνοντο τῆς τραπέζης καὶ τοῦ
 20 ἀσπίδοπηγείου. Καίτοι τόθ', ὁπηνίκα ἐμισθώσεν ἐκεῖ-
 νοις, τῷδ' ἐγκαλεῖν παραγραῖμ' ἔχρην, εἴπερ ἀληθῆ ἦν,
 ἅπερ ὦν τότε ἀφελὲς νῦν τούτῳ δικάζεται. Ὡς τοίνυν
 ἀληθῆ λέγω, καὶ πρεσβεῖά τε τῆ συνοικίαν ἔλαβε
 κατὰ τὴν διαθήκην, καὶ τῷδ' οὐχ ὅπως ἐγκαλεῖν
 25 ὤφειτο δεῖν ἀλλ' ἐπὶ τῆν, λαβὴ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

36. Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα
 χρήματ' ἔχων ἐκ τῶν μισθώσεων καὶ ἐκ τῶν χρεῶν ὡς
 ἀπορῶν καὶ πάντ' ἀπολωλεκῶς δόδυρεται, βραγέ' ἡμῶν
 956 ἀκούσατε. Οὗτος γὰρ ἐκ μὲν τῶν χρεῶν ἡμῶν τάλαντ'
 εἰκοσιν εἰσπέπρακται, ἐκ τῶν γραμμάτων, ὧν ὁ πατήρ
 κατέλειπεν. καὶ τούτων ἔχει πλεόν ἢ τὰ ἡμίση. πολ-
 λῶν γὰρ τὰ μέρη τὸν ἀδελφὸν ἀπεστέρει. (37) Ἐκ δὲ
 5 τῶν μισθώσεων, ὀκτώ μὲν ἐτῶν, ἃ Φορμίων εἶχε τὴν
 τράπεζαν, ὄγδοῦντα μνᾶς τοῦ ἑνιαυτοῦ ἐκάστου, τὸ
 ἡμισυ τῆς ὅλης μισθώσεως. καὶ ταῦτ' ἐστὶ δέκα τάλ-
 λαντα καὶ τετταράκοντα μναί. Δέκα δ' ἐτῶν μετὰ
 ταῦτα, ὧν ἐμισθώσεν ὕστερον Ξένωνι καὶ Εὐφραῖω
 10 καὶ Εὐφρονι καὶ Καλλιστράτῳ, τάλαντον τοῦ ἑνιαυτοῦ
 ἐκάστου †. (38) Χωρὶς δὲ τούτων, ἐτῶν ἴσως εἰκοσι τῆς
 ἐξ ἀρχῆς νεμηθείσης οὐσίας, ἧς αὐτὸς ἐπεμελεῖτο, τὰς
 προσόδους, πλεόν ἢ μνᾶς τριάκοντα. Ἐὰν δ' ἅπαντα
 συνθῆτε, ὅσ' ἐνεῖματο, ὅσ' εἰσπράξατο, ὅσ' εἰληψε
 15 μίσθωσιν πλεόν ἢ τετταράκοντα τάλαντ' εἰληφῶς φα-
 νήσεται, γωρὶς ὧν οὗτος εὖ πεποίηκε, καὶ τῶν μη-
 τρώων, καὶ ὧν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἔχων οὐκ ἀποδίδωσι
 πένθ' ἡμιτάλαντων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν. (39)
 Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦθ' ἢ πόλις εἰληψε, καὶ δεῖνὰ πέ-
 20 κονθὰς πολλὰ καταλείτουρηγῶς. Ἀλλ' ἃ μὲν ἐκ
 κοινῶν ἐλειτούργει τῶν χρημάτων, οὐ καὶ ἀδελφὸς
 ἀνηλώσατε, ἃ δ' ὕστερον, οὐκ ἔστιν ἄξια μὴ ὅτι δυοῖν
 τετλάντοι προσόδου, ἀλλ' οὐδ' εἰκοσι μνῶν. Μηδὲν
 25 οὖν τὴν πόλιν αἰτιῶ, μηδ' ἃ σὺ τῶν ὄντων ἀισχυρῶς
 καὶ κακῶς ἀνήλωκας, ὡς ἢ πόλις εἰληψε, λέγε. (40)
 Ἴνα δ' εἰδῆτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τό τε πλῆθος τῶν
 χρημάτων ὧν εἰληψε, καὶ τὰς λειτουργίας ἃς ἐλειτούρ-
 γηκεν, ἀναγνώσεται ἡμῖν καθ' ἑν ἕκαστον. Λαβὴ τὸ
 9;7 βιβλίον τοῦτ', καὶ τὴν πρόκλησιν ταύτην καὶ τὰς μαρ-
 τυρίας ταυτασί.

pendere locationis mercedem voluerit idque se pensurum
 pollicitus fuerit, quod quum non faciat; tum jus meum, in-
 quit, persequor. (34) Sed eum, hæc utraque si dicit, falso
 dicturum et suis ipsius factis contraria, hinc æstimate : si te-
 stamentum negabit; qua ratione prærogativam partem ædes
 e testamento acceptas teneat, id eum interrogatote. neque
 enim illud quidem dicit: quæ istum plura habere pater jus-
 sit, rata sunt e testamento, cetera irrita. (35) Quum vero
 huius se pollicitationibus deceptum esse dicit; meminertis
 nos vobis produxisse testes eos, qui, quum huic jam diu
 nihil cum isto rei esset amplius, ab istis et mensam et offi-
 cinam conduxerunt. Atqui tum, quum eas illis locaret, hic
 e vestigio accusandus fuit, propter quæ, re tum transacta,
 nunc ei lilem movet. Ac me vera diceret et eum præ-
 rogativam partem ædes e testamento accepisse, et hunc
 adeo non duxisse accusandum, ut etiam laudaret, cape te-
 stimonium.

TESTIMONIUM.

36. Ut autem sciatis, Athenienses, quanta pecunia et e
 locationibus et e debitis redacta inopiam suam et totius pa-
 trimonii jacturam lamentetur, auscultate paucis. Iste e
 debitis talenta fere viginti redegit secundum tabulas, quas
 pater ejus reliquit, quorum dimidio plus habet. malis enim
 partibus fratrem fraudavit. (37) E locationibus autem octe
 annis quibus Phormio mensam habuit, quotannis octogenas
 minas, semissem totius locationis. et hæc sunt decem ta-
 lenta et quadraginta minæ. Decem autem annis postea, qui-
 bus Xenoni et Euphraco et Euphroni et Callistrato locave-
 rant, quotannis talentum [et viginti minas]. (38) Jam
 præter hæc annis viginti fere redditus bonorum initio distri-
 butorum, quæ ipso curabat, amplius tricenas minas. Quæ
 si in summam redegeritis omnia, quæ e divisione, quæ e
 redacto ære alieno, et quæ e locationibus accepit; eum am-
 plius quadraginta talenta accepisse constabit, præter ea,
 quæ hic ei donavit, et præter maternas opes et illa duo ta-
 lenta cum dimidio et sexcentis drachmis, quæ accepta de
 mensa non reddit. (39) At per Jovem hæc reipublica acce-
 pit, et inique tecum actum est, qui multa in rempublicam
 consumpseris. Imo quæ reipublicæ prestittisti de communi
 pecunia, tu et frater impendistis, quæ vero postea, tantum
 ahest ut duorum talentum, ut ne viginti quidem minarum
 reditum æquent. Ne igitur rempublicam criminare, neu quæ
 tu de patrimonio flagitiose et male perdidisti, impensa
 esse dicito reipublicæ. (40) Ut autem sciatis, Athenienses,
 et multitudinem pecuniarum, quas accepit, et munera pu-
 blica, quæ obiit, singula vobis leget. Cape hunc libellum,
 et provocationem hanc, et testimonia hæcce.

† adde καὶ διςχιλίαις.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

6 41. Τοσαῦτα μὲν τοίνυν χρήματα' εὐληφώς καὶ χρέα
 πολλῶν ταλάντων ἔχων, ὧν τὰ μὲν παρ' ἐκόντων τὰ δ'
 ἐκ τῶν δικῶν εἰσπράττει, ἃ τῆς μισθώσεως ἔξω τῆς
 τραπέζης καὶ τῆς ἀλλης οὐσίας, ἣν κατέλιπε Πασίων,
 ὠφέλιμα' ἐκείνῳ καὶ νῦν παρεῖληθασιν οὗτοι, καὶ το-
 σαῦτ' ἀνηλωκώς, ὅσ' ὑμεῖς ἤκούσατε, οὐδὲ πολλοστὸν
 10 μέρος τῶν προσόδων, μὴ ὅτι τῶν ἀρχαίων, εἰς τὰς λει-
 τουργίας, ὁμῶς ἀλαζονεύσεται καὶ τριηραρχίας ἔρει καὶ
 χορηγίας. (42) Ἐγὼ δ', ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἔρει,
 ἐπέδειξα, οἴομαι μέντοι νῦν, κἂν εἰ ταῦτα πάντ' ἀληθῆ
 λέγοι, κάλλιον εἶναι καὶ δικαιοτέρον τόνδ' ἀπὸ τῶν
 15 αὐτοῦ λειτουργεῖν ὑμῖν, ἢ τούτῳ δόντας τὰ τούτου,
 μικρὰ τῶν πάντων αὐτοῦς μετασχόντας, τόνδε μὲν ἐν
 ταῖς ἐσχάταις ἐνδείαις ὄραν, τούτον δ' ὑβρίζοντα καὶ εἰς
 ἄπερ εἴωθεν ἀναλισκοντα. (43) Ἀλλὰ μὴν περὶ γε τῆς
 20 εὐπορίας, ὡς ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κέκτηται, καὶ
 ὧν ἐρωτήσῃ ἐφησθα, πόθεν τὰ θῦτα κέκτηται Φορ-
 μίων, μόνῳ τῶν θυνῶν ἀνθρώπων σοὶ τούτου οὐκ ἐνε-
 εστ' εἰπεῖν τὸν λόγον. οὐδὲ γὰρ Πασίων ὁ σὸς πατήρ
 ἐκτῆσθ' εὐρῶν οὐδὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ παραδόντος, ἀλλὰ
 25 παρὰ τοῖς αὐτοῦ κύριοις Ἀντισθένι καὶ Ἀρχεστράτῳ
 τραπέζιτεῦσαι πεῖραν δούς, ὅτι χρηστός ἐστι καὶ δι-
 καιος, ἐπιστεύθη. (44) Ἔστι δ' ἐν ἐμπορίῳ καὶ χρή-
 μασιν ἐργαζομένοις ἀνθρώποις φιλεργόν δοξαί καὶ χρη-
 στὸν εἶναι τὸν αὐτὸν θαυμαστὸν ἥλικον. Οὗτ' οὖν ἐκεί-
 νῳ τοῦθ' οἱ κύριοι παρέδωκαν, ἀλλ' αὐτὸς ἐφυ χρηστός,
 958 οὔτε τῶδ' ὁ σὸς πατήρ. σὲ γὰρ ἂν πρότερον τοῦδε χρη-
 στὸν ἐποίησεν, εἰ ἦν ἐπ' ἐκείνῳ. Εἰ δὲ τοῦτ' ἀγνοεῖς,
 ὅτι πίστις ἀφορμὴ πασῶν ἐστὶ μαγίστη πρὸς χρηματι-
 5 σμόν πᾶν ἂν ἀγνοήσῃς. Χωρὶς δὲ τούτων παλλὰ
 καὶ τῷ σῷ πατρὶ καὶ σοὶ καὶ ὅλωι τοῖς ὑμετέροις
 πράγμασι Φορμίων γέγονε χρήσιμος. ἀλλ' οἴμαι, τῆς
 σῆς ἀπληστίας καὶ τοῦ σοῦ τρόπου τίς ἂν δύναιτ' ἐπι-
 κέσθαι; (45) Καὶ δῆτα θαυμάζω πῶς οὐ λογίζῃ πρὸς
 10 ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν Ἀρχεστράτῳ τῷ ποτὲ τὸν σὸν πατέρα
 κτησαμένῳ υἱὸς ἐνθάδε, Ἀντίμαχος, πρᾶττων οὐ κατ'
 ἀξίαν, ἅς οὐ δικάζεται σοὶ, οὐδὲ δεινά φησι πάσχειν, εἰ
 σὺ μὲν χλανίδα φορεῖς, καὶ τὴν μὲν λέλυσαι τὴν δ'
 15 ἐκδέδωκας ἐταῖραν, καὶ ταῦτα γυναῖκ' ἔχων ποιεῖς,
 καὶ τρεῖς παῖδας ἀκολούθους περιάγεις, καὶ ζῆς ἀσελ-
 γῶς [οὕτως] ὥστε καὶ τοὺς ἀπαντώντας αἰσθάνεσθαι,
 αὐτὸς δ' ἐκείνος πολλῶν ἐνδείης ἐστίν. οὐδὲ τὸν Φορ-
 μίων' ἐκείνος οὐχ ὄρα. (46) Καίτοι, εἰ κατὰ τοῦτ' οἶαι
 σοὶ προσήκειν τῶν τούτου, ὅτι τοῦ πατρὸς ποτ' ἐγένετο
 20 τοῦ σοῦ, ἐκείνῳ προσήκει μάλλον ἢ σοὶ. ὁ γὰρ αὐτὸς
 πατήρ ἐκείνων ἐγένετο, ὥστε καὶ σὺ καὶ οὗτος ἐκείνου
 γένησθ' ἐκ τούτου τοῦ λόγου. σὺ δ' εἰς τοῦθ' ἤκεις ἀγνω-
 μοσύνης, ὡςθ' ἂ προσήκει σοὶ τοὺς λέγοντας ἐχθροὺς
 νομίζειν, ταῦτ' αὐτὸς ποιεῖς ἀνάγκη εἶναι λέγειν. (47)
 25 καὶ ὑβρίζεις μὲν σαυτὸν καὶ τοὺς γονεάς τεθνεῶτας,
 προπηλακίζεις δὲ τὴν πόλιν, καὶ ἃ τῆς τούτων φιλαν-
 θρωπίας ἀπολαύσας εὐρεῖθ' ὁ σὸς πατήρ καὶ μετὰ ταῦτα
 Φορμίων οὕτως, ταῦτα ἀντὶ τοῦ κοσμεῖν καὶ περιστελ-

PROVOCATIO. TESTIMONIA.

41. Quanquam igitur tantam pecuniam accepit et nomi-
 na multorum talentum habet, quorum alia a volentibus
 exigit, alia judicio extorquet, quæ extra mensæ et cetera-
 rum opum a Pasione relictarum locationem huic verbita
 nunc isti receperunt, et quanquam tantulum, quantum
 vos audivistis, non maximam redituom, nedum sortis par-
 tem in publica munera impendit; tamen gloriabitur et
 Trierarchias ac Chorigias jaclabit. (42) Ego vero ea falso
 dicturum ostendi, quæ si vera diceret omnia, honestius tam-
 en et justius opinor esse, istum de suo vobis nunc largi-
 ri, quam vos hujus opes isti tradere, ut ipsi parvis emo-
 lumentis perceptis ex omnibus hunc extrema inopia con-
 stantem, istum insolenter se gerentem et in ea, quæ solet,
 profundentem videatis. (43) Jam de opibus, possidere
 hunc eas a patre tuo acceptas, et de eo, quod te interro-
 gaturum dicebas, unde rem familiarem possideret Phormio,
 tibi soli minime omnium hominum ea causa dicenda est.
 neque enim Pasio tuus pater eas vel caso inventas vel a
 parente suo relictas possedit, sed quum suis dominis Anti-
 stheni et Arcestrato, argentariam factitantibus, Industriam
 et probitatem suam probasset, fides ei est habita. (44)
 Est autem hominibus in mercatu agentibus et pecuniarium
 quæstum facientibus videri eundem industrium et probum
 esse ingens miraculum. Neque igitur illi hanc virtutem
 domini tradiderunt, sed ipse bonus natura fuit, neque huic
 tuus pater. te enim, si id penes ipsum fuisset, potius quam
 hunc, probum reddidisset. Sin vero hoc nescis, fidem occa-
 sionem esse rei faciendæ omulium maximam, nescias omnia.
 Sed his omissis, in multis tuo patri et tibi et vestris omni-
 no rebus utilis Phormio fuit. sed credo, tuam insatiablem
 cupiditatem et tuos mores quis assequi possit? (45) Atque
 adeo miror, qui fiat, ut non tecum reputes esse Arcestra-
 to, qui tuum olim patrem possedit, filium hic Antimachum,
 alia fortuna quam ejus dignitas postulabat, qui tibi diem
 non dicit, neque indignum esse clamitat, te chlamydem
 gestare et aliam redemisse aliam collocasse meretricem,
 eaque te facere, quum uxorem habeas, et tres pueros pedis-
 sequos circumducere, et [ita] luxuriose vivere, ut etiam qui-
 que obviam facti sentiant, se vero ipsum magna egestate
 premi. nec Phormionem ille non videt. (46) Quod si ea
 causa tibi hujus rem familiarem vindicas, quod ea tui patris
 olim fuerit, hæc illius (Antimachi) potius est quam tua. nam
 tuus pater illorum fuit, proinde et tu et hic illius crisi ex
 ista ratione. Tu vero in eam venis amentiam, ut ea dicen-
 di necessitatem ipse nobis imponas, quæ qui dicerent,
 pro inimicis tibi habendi erant, (47) et tum te ipsum contu-
 melia afficis et parentes mortuos, tum civitati insultas. et
 quæ horum humanitate patri tuo liberaliter tributa sunt et
 postea Phormioni huic, ea quum ornanda et sollicite custo-

959 λειν, ἵνα καὶ τοῖς δοῦσιν ὡς εὐσχημονέσται· ἐφαίνετο καὶ τοῖς λαβοῦσιν ὑμῖν, ἄγεις εἰς μέσον, δεικνύεις, ἐλέγγεις, μόνον οὐκ ὀνειδιζεις ὅσον ὄντα σ' ἐποίησαν·
 6 Ἄθηναῖοι. (48) Εἴτ' εἰς τοῦθ' ἤκεις μανίας (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις εἴποι;) ὥστ' οὐκ αἰσθάνει, ὅτι καὶ νῦν ἡμεῖς μὲν ἀξιοῦντες, ἐπειδήπερ ἀπὸ ἀλλήλα γὰρ Φορμίων, μηδὲν ὑπὸ λόγον εἶναι, εἰ ποτε τοῦ σοῦ πατρὸς ἐγένετο, ὑπὲρ σοῦ λέγομεν, σὺ δὲ μηδέποτε· ἐξ Ἰσού σοι γενέσθαι τοῦ-
 10 τον ἀξίων κατὰ σαυτοῦ λέγεις. ἃ γὰρ ἂν σὺ δίκαια σαυτῷ κατὰ τούτου τάξης, ταῦτά ταῦθ' ἤξει κατὰ σοῦ παρὰ τῶν τὸν σὸν πατέρ' ἐξ ἀρχῆς κτησαμένων. Ἄλλὰ μὴν ὅτι κάκεινος ἦν τινῶν, εἴτ' ἀπὸ ἀλλήλα γὰρ τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ ὄθος ἀφ' ὑμῶν, λαβέ μοι ταυτασι τὰς
 15 μαρτυρίας ὡς ἐγένετο Πασίων Ἀρχεστράτου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49. Εἴτα τὸν σώσαντα μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα καὶ πολλὰ χρήσιμον αὐτὸν παρασχόντα τῷ πατρὶ τῷ
 20 τούτου, τοσαῦτα δ' αὐτὸν τοῦτον ἀγάθ' εἰργασμένον δὲ ὑμῖν ἀκηκόατε, τούτων οἵεσται δεῖν ἐλὼν τηλικαύτην δίκην ἀδίκως ἐκβαλεῖν, οὐ γὰρ ἄλλο γ' ἔχοις οὐδὲν ἂν ποιῆσαι. εἰς μὲν γὰρ τὰ ὄντ' εἰ βλέπεις ἀκριβῶς, αὐθ' εὐρήσεις ὧν ἔστιν, ἂν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐξαπατηθῶ-
 25 σιν οὔτοι. (50) Ὅρθ' τὸν Ἀριστολόχον τὸν Χαριδήμου; ποτ' εἶχεν ἀγρόν, εἰτά γε νῦν πολλοί. πολλοῖς γὰρ ἐκεῖνος ὀφειλῶν αὐτὸν ἐκτίσαστο. Καὶ τὸν Σωσίνομον καὶ τὸν Τιμόδημον καὶ τοὺς ἄλλους τραπέζιτας, οἳ, ἐπεὶ δια-
 30 λείπειν ἐδέχοντο οἷς ὀφειλῶν, ἐξίστησαν ἀπάντων τῶν ὄντων;
 960 Σὺ δ' οὐδὲν οἶσι δεῖν σκοπεῖν οὐδ' ὧν ὁ πατήρ σου πολλῶν βελτίων ὧν καὶ ἀμεινὸν σοῦ φρονῶν πρὸς ἅπαντ' ἐβουλεύσατο. (51) Ὅς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τοσούτῳ τοῦτον ἠγαίτο σοῦ πλείονος ἀξίον εἶναι καὶ σοὶ καὶ ἑαυτῷ καὶ
 5 τοῖς ὑμετέροις πράγμασιν, ὥστε ἀνδρὸς ὄντος σοῦ τούτου, οὐ σὲ τῶν μισθῶσεων κατέλιπεν ἐπίτροπον, καὶ τὴν γυναῖκα ἔδωκε τῶν αὐτῶν εἶμα, δίκαιως, ὦ ἄνδρες Ἄθηναῖοι. οἳ μὲν γὰρ ἄλλοι τραπέζιται μισθῶ-
 10 σιν οὐ φέροντες ἄλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐργαζόμενοι πάντες ἀπόλωντο, οὗτος δὲ μισθῶσιν φέρων δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μνάς ὑμῖν ἔσωσε τὴν τράπεζαν. (52) Ἐν ἐκεῖνος μὲν χάριν εἶχε, σὺ δ' οὐδένα ποιεῖ λόγον, ἀλλ' ἐναντία τῇ διαθήκῃ καὶ ταῖς ἀπ' ἐκείνης ἀραιῖς γραφεῖσιν ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρὸς ἐλαύνεις, συκοφαντεῖς, διώκεις. ὦ
 15 βέλτιστε (εἰ οἴοντε σὲ τοῦτ' εἰπεῖν), οὐ παύσει, καὶ γνώσει τοῦθ', ὅτι πολλῶν χρημάτων τὸ χρηστὸν εἶναι λυσιστελέστατον ἔστιν; σοὶ γοῦν, εἴπερ ἀληθῆ λέγεις, χρήματα μὲν τοσαῦτ' εἰληφότι πάντ' ἀπόλωλεν, ὡς φῆς, εἰ δ' ἦσ' ἐπιεικής, οὐκ ἂν ποτ' αὐτ' ἀνήλωσας.
 20 53. Ἄλλ' ἔγωγε μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πανταχῇ σκοπῶν οὐδὲν ὀρώ, — διὰ τί ἂν σοὶ πεισθέντες τοῦδὲ καταψηφίσαιτο; τί γὰρ; ὅτι οὐ πλησίον ὄντων τῶν ἀδικημάτων ἐνεκάλεῖς, ἀλλ' ἔτεσι καὶ χρόνοις ὑστερον αἰτιῶ;
 25 Ἄλλ' ὅτι τοῦτον ἀπράγμων ἦσθα τὸν χρόνον; ἀλλὰ τίς οὐκ οἶδεν ὅσα πράγματα πράττων οὐ πέπαυσαι, οὐ μόνον δίκας ἰδίας διώκων οὐκ ἐλάττους ταυτησί, ἀλλὰ

dienda essent, ut et his, qui dederunt, et vobis, qui accepistis, quam honestissima viderentur; in medium profers, ostendis, exagitas, tantum non exprobras, qualem te hominem fecerint suum Athenienses. (48) Ita in eam insaniam venisti (quid enim dicam aliud?) ut non sentias, et nunc nos, dum postulamus, ut ne, quum Phormio manumissus sit, ratio sit ejus habenda, quod aliquando patris tui fuit, tuam causam agere, te vero, dum eum nunquam æquari tecum pateris, contra te ipsum dicere. quicquid enim juris in hunc tibi statueris, illud idem contra te præsto iis erit, qui patrem tuum ab initio possederunt. At vero etiam illum fuisse quorondam, ac deinde manumissum eodem modo, quo hic a vobis, cape mihi hæc testimonia, Passionem fuisse Archestrati.

TESTIMONIA.

49. At eum, qui ab initio vestra negotia conservavit et multis in rebus istius patri se utilem præbuit, et tot in istam ipsum beneficia contulit, quot vos audivistis, eum, inquam, tanta multa damnatum per injuriam esse (bonis) ejiciendum putat. neque enim quicquam aliud facere possit. nam si bona hæc accurate intueberis, ipsa invenies quorum sint, si hi, quod absit, decepti condemnaverint. (50) Vides Aristolochum Charidemi filium? olim habuit agrum, postea certe nunc multi habent. possederat enim eum multis obstructus ere alieno. Et Sosinomon et Timodemum et ceteros mensarios, qui, quum satisfaciendum esset creditoribus, bonis omnibus cesserunt? Tu vero nihil omnino considerandum putas vel eorum, quæ ad omnes casus pater tuus vir te multo et melior et prudentior consideranda putat. (51) Qui (proh Jovis et deorum fidem) tanto quam te præstantiorem hunc esse judicavit et utiliorem tum tibi tum sibi tum negotiis vestris, ut, quamvis tu vir esses, hunc, non te, locationum tutorem fecerit, uxoremque ei desponderit et vivens eum honorarit, jure, Athenienses. nam reliqui mensarii nihil de locatione pendentes, sed ipsi in rem suam quærentes, omnes perierunt, hic vero de locatione pendens bina talenta et quadrageas minas, mensam vobis conservavit. (52) Quorum ille beneficiorum memor et gratus fuit, tu nullam rationem habes, sed contra testamentum et exsecrationes ejus quamvis a patre tuo inscriptas, exagitas, calumniaris, persequeris. Vir optime (si te ita nominari fas est), non desines, et hoc discas, magnis pecuniis probitatem esse utiliorem? Tibi quidem, vera si dicis, tot acceptæ pecuniæ perierunt omnes, ut ais, at si modestus fuisses, nunquam eas consumpsisses.

53. Ego vero, re ab omni parte considerata, per Jovem et deos nihil video, — cur a te persuaderi sibi sinant, ut hunc condemnet? quid enim? quod recentibus adhuc injuriis non accusasti, sed annis et temporibus præteritis criminaris? An quod interjecto tempore in otio te continuisti? at quis ignorat, quam inquietus et turbulentus perpetuo fueris, non privatis modo lites intendendo hac laud minores,

δημοσίᾳ συκοφαντῶν καὶ κρινῶν τινάς; οὐχὶ Τιμομάχου
κατηγορεῖς; οὐχὶ Καλλίππου τοῦ νῦν ὄντος ἐν Σικε-
961λίᾳ; οὐ πάλιν Μένωνος; οὐκ Αὐτοκλέους; οὐ Τιμοθέου;
οὐκ ἄλλων πολλῶν; (54) Καίτοι πῶς ἔχει λόγον εἰ,
Ἀπολλόδωρον ὄντα, πρότερον τῶν κοινῶν, ὃν μέρος
6 ἡδικοῦ, δίκην ἀξιοῦν λαμβάνειν, ἢ τῶν ἰδίων ὧν νῦν
ἐγκαλεῖς, ἄλλως τε καὶ τηλικούτων ὄντων, ὡς σὺ φῆς;
τί ποτ' οὐκ ἐκείνων κατηγορῶν τόνδ' εἶας; οὐκ ἡδικοῦ,
ἀλλ' οἶμαι, συκοφαντεῖς νῦν. Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὡ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντων μάλιστα εἰς τὸ πρᾶγμα εἶναι
10 τούτων μάρτυρας παρασχέσθαι. τὸν γὰρ συκοφαντοῦντ'
ἀεὶ τί χρῆ νομίζειν νῦν ποιεῖν; (55) Καὶ νῆ Δ' ἔγωγε,
ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω πᾶν ὅσα τοῦ τρόπου τοῦ
Φορμίωνός ἐστι σημεῖα καὶ τῆς τούτου δικαιοσύνης καὶ
φιλανθρωπίας, καὶ ταῦτ' εἰς τὸ πρᾶγμα εἶναι πρὸς ὑμᾶς
15 εἰπεῖν. ὁ μὲν γὰρ περὶ πάντ' ἀδικος τάχ' ἂν, εἰ τύχοι,
καὶ τοῦτον ἡδίκει, ὁ δὲ μηδένα μηδὲν ἡδικηκώς, πολ-
λοὺς δὲ εὖ πεποιθηκώς ἐκὼν ἐκ τίνος εἰκότως ἂν τρόπου
τοῦτον μόνον ἡδίκει τῶν πάντων; Τούτων τοίνυν τῶν
μαρτυριῶν ἀκούσαντες γνῶσατε τὸν ἑκατέρου τρόπον.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

56. Ἴθι δὴ καὶ τὰς πρὸς Ἀπολλόδωρον τῆς πονηρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἄρ' οὐκ ὅμοιος οὗτος, σκοπεῖτε. Λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἀνάγκη δὴ καὶ ὅσα δημοσίᾳ χρήσιμος τῇ πόλει
γέγονεν οὗτος.

25

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57. Τοσαῦτα τοίνυν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φορμίων
χρήσιμος γενοὺς καὶ τῇ πόλει καὶ πολλοῖς ὑμῶν, καὶ
οὐδένα, οὗτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ, κακὸν οὐδὲν εἰργασμέ-
νος, οὐδ' ἀδικῶν Ἀπολλόδωρον τουτοῦν, δεῖται καὶ ἔκε-
9622ταί: καὶ ἀξιοὶ σωθῆναι, καὶ ἡμέας συνδέσθαι οἱ ἐπι-
τήδειοι ταῦθ' ὑμῶν. Ἐκεῖνο δ' ὑμᾶς ἀκούσαι δεῖ:
τοσαῦτα γὰρ, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν ἀνε-
γνώστη προσευπορηκώς, ὅσ' οὐθ' οὗτος οὗτ' ἄλλος οὐδεὶς
6 κέκτηται. πίστις μέντοι Φορμίωνι παρὰ τοῖς εἰδόσι
καὶ τοσοῦτων καὶ πολλῶν πλειόνων χρημάτων ἐστὶ, δι'
ἧς καὶ αὐτὸς αὐτῶν καὶ ὑμῖν χρήσιμος ἐστίν. (58) Ἄ
μὴ προῆσθε μὴδ' ἐπιτρέψητ' ἀνατρέψαι τῷ μακρῷ τού-
τω ἀνθρώπῳ, μὴδὲ ποιήσητ' αἰσχρὸν παράδειγμα, ὡς
10 τὰ τῶν ἐργαζομένων καὶ μετρίως ἐθελόντων ζῆν τοῖς
βδελυροῖς καὶ συκοφάνταις ἐπάρχει παρ' ὑμῶν λαβεῖν.
πολὺ γὰρ χρησιμώτερ' ὑμῖν παρὰ τῶδ' ὄνθ' ἐπάρχει.
ὄρατε γὰρ αὐτοὶ καὶ ἀκούετε τῶν μαρτύρων, οἷον ἐαυ-
15 τὸν τοῖς δεηθεῖσι παρέχει. (59) Καὶ τούτων οὐδὲν ἕνεκα
τοῦ λυσιτελοῦντος εἰς χρήματα πεποίηκεν, ἀλλὰ φιλαν-
θρωπία καὶ τρόπου ἐπιεικείας. Οὐκοῦν ἀξίον, ὡ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τὸν τοιοῦτον ἄνδρα προέσθαι τούτῳ, οὐδὲ
τηνικαυτ' ἕλειν δτ' οὐδὲν ἔσται τούτῳ πλεόν, ἀλλὰ τοι
20 νῦν ὅτε κύριοι καθέστατε εἶναι. οὐ γὰρ ἔγωγ' ὄρω

sed publice quosdam calumniando et in iudicium adducen-
do? Nonne Timomachum accusavisti? nonne Callippum
eum, qui nunc est in Sicilia? non rursus Menonem, non
Autoclem, non Timotheum, non alios multos? (54) Enim-
vero quæ ratio fuit, quod tu, qui sis Apollodorus, publica
delicta, quorum pars ad te attinebat, ulcisci prius velles,
quam privatas injurias, de quibus nunc quereris, præser-
tim, si tibi credendum est, tantas? quid igitur, quum illos
accusares, hunc omittebas? non tibi fiebat injuria, sed ni-
mirum calumniatorem nunc agis. Equidem arbitror, Athe-
nienses, omnium maxime ad rem facere, si harum rerum
testes adduco. eum enim, qui perpetuo calumniatur, quid
nunc facere existimandum est? (55) Atque illud per Jovem
ego eam, Athenienses, existimo, quæcunque indicia sunt
morum Phormionis et justitiæ ejus et humanitatis, etiam
ea e re esse vobis exponere. nam qui esset in omnes ini-
quus, fortasse, ut et isti injuriam faceret, fieri potuisset,
qui vero nemini ullam injuriam fecit, in multos autem ultro
beneficia contulit, is qua tandem probabili ratione impul-
sus, istum solum ex omnibus violaret? His igitur testimo-
niis auditis, utriusque ingenium cognoscetis.

TESTIMONIA. (De probitate Phormionis.)

56. Age jam etiam in Apollodorum de improbitate (te-
stimonia audite).

TESTIMONIA. (De Apollodori improbitate.)

Sitne igitur iste huic similis, videtis. Recita.

TESTIMONIA. (De eadem.)

Recita jam etiam quæ publice hic in civitatem benefece-
rit.

TESTIMONIA. (De Phormionis publicis actis.)

57. Phormio igitur, Athenienses, tot in rempublicam
multosque vestrum collatis beneficiis et nemine vel publice
vel privatim læso, neque injuriis in Apollodorum istum,
precatur et supplicat et postulat, ut conservetur, et nos ejus
familiares eadem precamur a vobis. Illud vero vobis au-
diendum est: lectum est, Athenienses, hunc tantam pecu-
niam vobis insuper suppeditasse, quantam neque iste neque
alius quisquam possidet. fides tamen Phormioni apud notos
est et tantæ et multo majoris pecuniæ, per quam et ipse sibi
prodest et vobis. (58) Quæ ne projeceritis vel patiamini
eventenda impuro isti homini neve fædo exemplo sancite,
licere petulantibus hominibus et calumniatoribus opes eo-
rum, qui rem faciunt et moderate vitam instituunt, a vo-
bis impetrare. multo enim vobis utiliores hic opes habet.
videtis enim ipsi et auditis e testibus, qualem se erga sup-
plices præbeat. (59) Quorum nihil augendæ pecuniæ studio
fecit, sed humanitate et animi facilitate. Non decet igitur,
Athenienses, talem virum isti projicere, ac tum ejus misereri,
quum ea misericordia ei nihil proderit, at sane nunc, dum
ejus salus in vestra manu est. neque enim ego ullum tem-

καιρόν, ἐν τίνι ἂν μάλλον βοηθήσειί τις αὐτῶ. (60) Τὰ μὲν οὖν πολλὰ, ὧν Ἀπολλόδωρος ἔρει, νομίζετ' εἶναι λόγον καὶ συκοφαντίας, κελεύετε δ' αὐτὸν ἡμῖν ἐπιδείξει, ἢ ὡς οὐ διέθετο ταῦθ' ὁ πατήρ, ἢ ὡς ἐστι τις ἄλλη μίσθωσις πλὴν ἧς ἡμεῖς δεῖκνυμεν, ἢ ὡς οὐκ ἀρῆκεν αὐτὸς διαλογισάμενος τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων & ἔγνω ὁ κηδεστής ὁ τούτου καὶ οὗτος αὐτὸς συνεχώρησεν, ἢ ὡς διδῶσιν οἱ νόμοι δικάζεσθαι τῶν οὕτω πραχθέντων, ἢ τῶν τοιούτων τι δεῖκνύναι. (61) Ἐὰν δ' ἀπορῶν αἰτίας 963 καὶ βλασφημίας λέγη καὶ κακολογῇ μὴ προσέχετε τὸν νοῦν, μηδ' ἡμᾶς ἢ τούτου κρυψη καὶ ἀναίδεια ἐξαπατήσῃ, ἀλλὰ φυλάττετε καὶ μέμνησθε, ὅσ' ἡμῶν ἀηκόατε. κὰν ταῦτα ποιήτε· αὐτοὶ τ' εὐορκήσετε καὶ τοῦτον δικαίως σώσετε, ἄξιον ὄντα νῆ τὸν Δία καὶ θεοῦς ἀπαντας.

62. Ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὸν νόμον καὶ τὰς μαρτυρίας ταυδί.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλεῖω λέγειν. οἶμαι γὰρ ἡμᾶς οὐδὲν ἀγνωστῶν τῶν εἰρημένων. Ἐξίρα τὸ ἕδωρ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΙΝΕΤΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πανταίνετος παρὰ Τηλεμάχου τινὸς ἐργαστήριον μεταλλικὸν ἐν Μαρωνείᾳ (τόπος δὲ οὗτος τῆς Ἀττικῆς) καὶ μετὰ τοῦ ἐργαστήριου τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν οἰκέτας ὠνούμενος, δανείζεται παρὰ μὲν Μνησικλέους τέλαντον, παρὰ δὲ Φιλέου * καὶ Πλειστόροιο πέντε καὶ τετραράκοντα μνάς. καὶ ἦν ὠνήτης ἐγγεγραμμένος ὁ Μνησικλῆς, καὶ τὰς ὠνάς εἶχεν αὐτός. ὕστερον δὲ ἀπαιτούμενος τὸ ἀργύριον ὁ Πανταίνετος δευτέρους λαμβάνει δανειστάς, 10 τὸν τε παραγραφόμενον νῦν Νικόβουλον καὶ Εὐεργόν τινα, καὶ τούτοις ὑποθήκην δίδωσι τὸ ἐργαστήριον καὶ τὰ ἀνδράποδα, γραμματεῖον δὲ οὐχ ὑποθήκης ἀλλὰ πράσεως γράφεται. καὶ γίνεται πρᾶτῃ καὶ βεβαιωτῇ τοῖς δευτέροις δανεισταῖς ὁ πρῶτος δεδανεικώς ὁ Μνησικλῆς, ὁ τὰς ὠνάς ἔχων. καὶ μισθοῦ 964 σι τῷ Πανταίνετῳ τὰ τε ἀνδράποδα καὶ τὸ ἐργαστήριον Εὐεργος καὶ ὁ Νικόβουλος ὡς δεσπόται δῆθεν γεγονότες αὐτοῦ. τοσούτου δὲ μισθοῦσιν, ὅσον τὸ δάνειον τόκον ἐποιεῖ. ἔδεδανείκεσαν μὲν γὰρ ἑκατὸν πέντε μνάς, ἔδει δὲ κατὰ μνᾶν τόκον εἶναι δραχμῆν. ἑκατὸν οὖν καὶ πέντε δραχμᾶς λαμβάνειν συνέθεντο. καὶ ἦν τοῦτο τῷ μὲν ἔργῳ τόκος, τῷ δὲ ὀνόματι μίσθωσις. (2) Τούτων πραχθέντων ὁ μὲν Νικόβουλος ἀπεδήμησε, 10 παρὰ δὲ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἐκείνου Ἀθήνησι τὰδε γίγεται: ὁ Εὐεργος, ὁ κοινὸν τοῦ δανείσματος, αἰτιώμενος τὸν Πανταίνετον ὡς οὐδὲν τῶν συγχειμένων ἐθέλοντα ποιεῖν, ἔλθων ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον κατεῖχεν αὐτό, καὶ δι' ἀργύριον φυλάσας ἐκ τῶν μετᾶλλον Πανταίνετῳ κομιζόμενον, ὅπερ ἔμελλεν εἰς τὸ δημόσιον καταβάλλειν, ἀπειλοῦν τὸν κομιζόμενον οἰκέτην βίβ. 15 παρὰ καὶ διπλῆν εἰς τὸ δημόσιον κατέβαλεν, ὡς ἔφη, τὴν κα-

pus esse video, quo quis ei commodius optinetur. (60) Verba autem multa eorum, quibus Apollodorus utetur, nugas esse et calumnias putatote, jubete potius eum vobis demonstrare aut non ita mandasse testamento patrem ejus, aut esse aliam quampiam locationem, nisi quam nos ostendimus, aut non ipsum eum subductis rationibus non absolvissae omnibus illis querelis, quas disceptavit affinis istius et iste ipse concessit, aut licere e legibus res ita actas vocare in iudicium, aut tale aliquid ostendere. (61) Sin consilii inops crimina et convicia dicet et maledicet; ne ei parueritis, neve vos clamor istius et impudentia decipiat, sed cavete eaque memineritis, quae e nobis audivistis. Quae si feceritis; et ipsi secundum juramentum sententiam pronuntiabilis et hunc jure servabitis dignum incolumitate, Jovem testor et deos universos.

62. Cape legem et testimonia haec, iisque recita.

LEX. TESTIMONIA.

Nescio plura dicere quorsum attineat. puto enim vos nihil ignorare eorum, quae diximus. Exime aquam.

DEMOSTHENIS EXCEPTIO ADVERSUS PANTÆNETUM.

ARGUMENTUM.

1. Quum Pantænetus a Telemacho quodam officinam metallicam in Maronea (est autem in Atticis locus) et cum officina triginta servos emeret, mutuatur a Mnesicte talentum, a Phileae et Plistore quinq̄ue et quadraginta minas. atque emptor inscriptus erat Mnesicles, et ipse manceps. Post, quum argentum reposceretur, Pantænetus secundus sumit creditores, tum eum, qui hanc exceptionem nunc opponit, Nicobulum, tum Evergum quendam, hisque oppignerat et officinam et servos, tabulas autem non oppigneratis, sed venditionis conficit, utque venditor et auctor secundis creditoribus prior creditor Mnesicles, qui manceps factus erat. et locant Pantæneto et servos et officinam Evergus et Nicobulus, nimirum ut domini ejus officinae facti. tanti autem mutuas locant, quantum usurae credita pecunia pariebat. quum enim centum quinq̄ue minas mutuas dedissent; debebat usura in minam esse drachma. convenerat igitur inter eos, ut centenas et quinas drachmas acciperent. et erat hæc re ipsa usura, verbo locatio. (2) His actis Nicobulus peregre abit, per cujus absentiam hæc fiunt Athenis: Evergus, creditus pecunias socius, Pantæneto pactis et conventis non stare conquerens, aggressus officinam, eam occupat, atque jam observato argento, quod e fodinis Pantæneto afferebatur in publicum collaturo, vi famulo id ferenti eripit. quamobrem Pantænetus etiam duplicem in publicum.

ταβολὴν ὁ Πανταίνετος, τῆς προσηκούσης προθεσμίας δι' Εὐέργου ἐκπεσόν. ἐπὶ τούτοις καὶ δίκην Ὀαχε τῷ Εὐέργῳ
 20 βλάβης, καὶ εἶδεν αὐτόν. ὡς δὲ ἐπαύηκε καὶ ὁ Νικόβουλος ἐκ τῆς ἐποδημίας καὶ θανείσθαι πολλοὶ τινες ἀνεφαίνοντο τοῦ Πανταίνετου πρότερον ἀγνοούμενοι, λόγων πολλῶν λεγομένων πέρας συνέβησαν, ὥστε Νικόβουλον μὲν καὶ Εὐέργον ἀπο-
 25 λαβόντας ἑκατὸν καὶ πέντε μνᾶς ἀποστῆναι τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων, ταῦτα δὲ τοὺς ἑτέρους θανείσαντας ἀνεῖσθαι. πάλιν δὲ οὐκ ἐθαλόντων τῶν θανείστων ἀνεῖσθαι τὰ κτήματα, εἰ μὴ πρατῆρες αὐτοῖς καὶ βραβαιοὶ γίνοντο Νικό-
 30 βουλος καὶ Εὐέργος, πείθεται οὖν ὁ Νικόβουλος καὶ ὑπ' αὐτοῦ 965 Πανταίνετου, καθά φησιν, ἀξιοῦμενος. οὐ πρότερον δὲ ἀνεδέξατο, πρὶν τὸν Πανταίνετον ἀρεσιν αὐτῷ παντὸς ἐγκλήματος δοῦναι. ὁ δὲ Πανταίνετος ἔδωκε μὲν τὴν ἀρεσιν καὶ ἐπράθη τὰ
 5 κτήματα, οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ τούτῳ τὴν αὐτὴν, ἤνπερ Εὐέργῳ, δίκην εἰληξε, μεταλλικὴν ἐπιγράφου τὴν δίκην ὡς δὴ τῶν τε τὰ μέταλλα ἐργαζομένων εἰς ἄν καὶ περὶ μέταλλον ἡδικημένος. Ἐγκαλεῖ δὲ τῷ Νικόβουλῳ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων ἀραι-
 10 ρείσεως τῶν ὑπὸ τοῦ οἴκετου κομιζομένων, καὶ περὶ τῆς τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων πρῆσεως παρὰ τὰς συνθήκας γεγενημένης, καὶ μόντοι καὶ περὶ ἑτέρων τινῶν. (3) Ὁ δὲ Νικόβουλος παραγράφεται τὸν ἀγῶνα καθ' ἕνα μὲν ἐκαίνον νό-
 15 μον τὸν καλεῖσθαι, περὶ ὧν ἂν ἀρεσίαι καὶ ἀπαλλαγὴ γένηται, περὶ τούτων μὴκέτι ἐξέιναι δικάζεσθαι, καθ' ἕτερον δὲ ἐκαίνον, ὅς διαβῆθην καὶ σαφῶς ὀρίζει, περὶ τίνων δεῖ τὰς μεταλλικὰς δίκας εἰσάγειν, ὧν οὐδὲν πεπονήθια Πανταίνετον ἀτόπως φησὶ
 20 μεταλλικὴν δικάζεσθαι δίκην. καὶ μὴ καὶ τρίτον παρέχεται νόμον, ὅς διαρεῖ, περὶ ποίων ἐγκλημάτων ποῖα χρὴ κρίνειν δικαστήρια καὶ ποίας ἀρχὰς εἰσάγειν τὰς δίκας. Πανταίνετον δὲ φησὶ παρὰ τοῦτον ποιεῖν τὸν νόμον, ποικίλα ἐγκλήματα εἰς ταῦτόν μίξαντα καὶ περὶ πάντων τῷ μεταλλικῷ δικαστηρίῳ
 25 τὴν κατηγορίαν ποιούμενον. Τῷ μὲν οὖν περὶ τῆς ἀρείσεως νόμῳ καθ' ἀρχὰς κέρρηται, τοῖς δὲ δύο τοῖς ἑτέροις ἐπὶ τοῦ τέλους, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς παραγραφῆς καὶ λήγων εἰς ταύτην. ἐν δὲ μέσῳ τὴν εὐδωδικίαν πεποιήκειν, ἧς μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον ἔστιν, ὅτι μὴδὲ ἐπιδημιῶν ἐτύγχανε τότε Νικό-
 966 βουλος, ὅτι Πανταίνετος ἐκαίνεν, ἐφ' οἷς τότε Εὐέργῳ καὶ νῦν Νικόβουλῳ τὴν δίκην εἰληξεν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΙΝΕΤΟΝ.

1. Δεδωκότων, ὧ ἀνδρες δικασταί, τῶν νόμων παραγράψασθαι περὶ ὧν ἂν τις ἀρεσίαι καὶ ἀπαλλάξας δικάζηται, γεγενημένων ἀμφοτέρων μοι τούτων πρὸς Πανταίνετον τούτον παρεγραψάμην, ὡς ἠκούσατ' ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, οὐκ οἰόμενος δεῖν ἀφεῖσθαι τοῦ δικαίου τούτου, οὐδ', ἐπειδὴν ἐξελέγξω πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀφεικότα τούτον ἑμαυτὸν καὶ ἀπηλλαγμένον, ἕγενέσθαι τούτῳ μὴ
 5 φάσκεν ἀληθῆ με λέγειν, καὶ ποιεῖσθαι τεκμήριον ὡς, εἴπερ ἐπράθη τι τοιοῦτον, παρεγραψάμην ἂν αὐτόν, ἀλλ' ἐπὶ ταύτης τῆς σκήψεως εἰσελθὼν ἀμφοτέρ' ὑμῖν ἐπιδείξω, καὶ ὡς οὐδὲν ἡδίκηκα τοῦτον καὶ ὡς παρὰ τὸν νόμον μοι δικάζεται. (2) Εἰ μὲν οὖν ἐτεπόνηται τι τούτων Πανταίνετος ὧν νῦν ἐγκαλεῖ καθ' ἐκαίνους ἂν τοὺς χρό-
 15 νους εὐθύς ἐφαίνετό μοι δικαζόμενος, ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο, οὐσῶν μὲν ἐμμήνων τούτων δικῶν, ἐπιδημιούντων δ' ἡμῶν ἀμφοτέρων, ἀπάντων δ' ἀνθρώπων εἰωθότων πρὸς αὐτὰ τὰ δικημάτα μᾶλλον
 20 ἢ χρόνων ἐγγεγενημένων ἀγανακτεῖν. Ἐπειδὴ δ' οὐδὲν 967 ἡδικημένος (ὡς καὶ ὑμεῖς οἶδ' ὅτι φήσετε, ἐπειδὴν τὰ

ut asserebat, pecuniam contulit, impeditus ab Evergo, quominus ad praefinitam diem solveret. et actione in Evergum dati damni instituta, vincit. quum vero et Nicobulus peregre domum redisset multique Pantæneti creditores prius ignorati existerent, nullis verbis factis, convenero tandem, ut Nicobulus et Evergus, receptis centum et quinque minis, et officina et servis cederent, eaque alteri creditores emerent. Rursus autem non volentibus creditoribus emere possessiones, nisi venditores et auctores Nicobulus et Evergus ipsis fierent, pareret igitur Nicobulus, etiam ipso, ut ait, Pantæneto petente. sed non prius pollicitus est, quam Pantænetus omni querela ipsum absolvisset. Pantænetus eum absolvit, possessiones venduntur. sed nihilominus eandem huic, quam et Evergus, litem movet, actione metallica inscripta, ut qui et ex his unus esset, qui metalla fabricarentur, et in metallis esset laesus. Quin Nicobulum accusat etiam de ereptione pecuniae quam servus tulisset, et de officinae et servorum venditione contra pacta et conventa facta, atque adeo et de aliis quibusdam. (3) Nicobulus autem exceptione utitur, una lege nitens illa, quae velat amplius earum rerum agi, quae remissae et transactae sint, altera illa, quae verbis apertis et perspicuis definit, quibus de rebus dandis sint metallicae actiones. quum tale nihil Pantæneto acciderit, absurde ait eum agere actione metallica. Quin et tertiam adducit legem, quae causae quibus in iudiciis disceptandis sint, et a quibus magistratibus introducendae actiones. Pantænetus autem ait eam legem violasse, variis criminibus in unam veluti massam confatis deque omnibus in metallico iudicio accusantem. Ac lege de transactione inito est usus, duabus reliquis in fine, ab exceptione et auspiciatus et desinens in eandem. in medio autem rectam defensionem collocavit, cujus id est maximum et firmissimum, Nicobulum tum peregre abfuisse, quum Pantæneto illa acciderent, propter quae et tunc Evergum et nunc Nicobulum in jus vocavit.

DEMOSTHENIS

EXCEPTIO ADVERSUS PANTÆNETUM.

1. Quia dederunt leges excipiendi potestatem, iudices, iis de rebus, quae absolutae transactaeque in jus vocantur, et haec utraque inter me et Pantænetus istum intercesserunt; excepi, ut modo audivistis, non dandam esse ei hanc actionem, non ratus abstinendum mihi hoc iure, nec committendum, ut, quum praeter omnia caetera convicero istum et absolvisse me et mecum transegisse, negaret me vera dicere, neve hoc argumento uteretur contra se, si quid tale actum esset, fuisse me excepturum, sed hac excusatione utens in hoc iudicio vobis utrumque ostendam, et isti a me nullam esse factam injuriam et ab eo mihi contra leges facti negotium. (2) Quod si quid eorum accidisset Pantæneto, quae nunc queritur; illis statim temporibus in jus me vocasset, quibus inter nos contraxeramus, quum et intra triginta dies dirimendae sint haec lites et utriusque domi fuerimus et omnes homines recentibus injuriis magis quam mora interposita indignari soleant. Sed quum nulla affectus injuria, ut et vos, satis scio, audita re assensuri

πεπραγμένῳ ἀκούσθε) τῷ κατορθῶσαι τὴν πρὸς Εὐεργον δίκην ἐπιημένος συκοφαντεῖ· ὑπόλοιπὸν ἔστι παρ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδειξαντα, ὡς οὐδ' 5 δτιοῦν ἀδικῶ, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω παρασχομένον, πειράσασθαι σάξαι ἐμαυτόν. (3) Δεήσομαι δὲ καὶ μέτρια καὶ δίκαι' ὑμῶν ἀπάντων, ἀκούσαι τέ μου περὶ ὧν παρεγραψάμην εὐνοϊκῶς, καὶ προσέχειν δλω 10 τῷ πράγματι τὸν νοῦν. πολλῶν γὰρ δίκων ἐν τῇ πόλει γεγενημένων, οὐδένα πω δίκην οὐτ' ἀναιδεστέραν οὔτε συκοφαντικωτέραν ὁλομαι φανήσεσθαι δεδικασμένον ἤς νῦν οὐτοσαί λαχῶν εἰσελθεῖν τετόλμηκεν. Ἐξ ἀρχῆς δ', ὡς ἂν οἴοσ' ὧ, διὰ βραχυτάτων ἅπαντα τὰ πραχθέντα διηγῆσομαι πρὸς ὑμᾶς.

15 4. Ἐδανείσαμεν πέντε καὶ ἑκατὸν μνᾶς ἐγὼ καὶ Εὐεργος, ὧ ἄνδρες δικασταί, Πανταίνετῳ τούτῳ, ἐπ' ἐργαστηρίῳ τ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐν Μαρωνείᾳ καὶ τριάκοντ' ἀνδραπόδοις. ἦν δὲ τοῦ δανείσματος τετταράκοντα μὲν καὶ πέντε μναὶ ἐμαί, τάλαντον δ' Εὐεργου. συνέβαινε δὲ τοῦτον ἀφελεῖν Μνησικλεῖ μὲν Κολλυτιῇ τάλαντον, Φιλέᾳ δ' Ἐλευσινίῳ καὶ Πλειστόρι 20 πέντε καὶ τετταράκοντα μνᾶς. (5) Πρατῆρ μὲν δὴ τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων ὁ Μνησικλῆς ἤμῃν γίγεται. καὶ γὰρ ἐώνητ' ἐκεῖνος αὐτὰ τούτῳ παρὰ 25 Τηλεμάχῳ τοῦ πρότερον κεκτημένου. μισθοῦται δ' οὗτος παρ' ἡμῶν τοῦ γιγνομένου τόκου τῷ ἀργυρίῳ, πέντε καὶ ἑκατὸν δραχμῶν τοῦ μηνὸς ἐκάστου. καὶ τιθέμεθα συνθήκας, ἐν αἷς ἤ τε μισθωσίς ἦν γεγραμμένη καὶ λύσις τούτῳ παρ' ἡμῶν ἐν τινὶ ῥητῷ χρόνῳ. (6) 998 Πραχθέντων δὲ τούτων Ἐλαφβολιῶνος μηνὸς ἐπὶ Θεοφίλου ἀρχοντος, ἐγὼ μὲν ἐκπέλω ἐἰς τὸν Πόντον εὐθὺς ὄχθῃμην, οὗτος δ' ἐνόσῳ ἦν καὶ Εὐεργος. Τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τούτους πρὸς αὐτούς, ἕως ἀπεδήμουν 5 ἐγὼ, οὐκ ἂν ἔχοιμ' εἰπεῖν. οὔτε γὰρ ταῦτα λέγουσιν οὔτ' αἰ ταῦθ' οὔτός γε, ἀλλὰ τοτὲ μὲν φησὶν ἐκπεσεῖν ὑπ' ἐκείνου βία παρὰ τὰς συνθήκας ἐκ τῆς μισθώσεως, τοτὲ δ' αὐτὸν αἴτιον αὐτῷ πρὸς τὸ δημόσιον γενέσθαι τῆς ἐγγραφῆς, τοτὲ δ' ἀλλ' ὅ τι ἂν βούληται. 10 (7) Ἐκεῖνος δ' ἀπλῶς οὔτε τοὺς τόκους ἀπολαμβάνων οὔτε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ποιοῦντος οὐδὲν τούτου, ἔλθων, παρ' ἐκόντος τούτου λαβῶν ἔχει τὰ ἑαυτοῦ. μετὰ δὲ ταῦτ' ἀπελθόντα τοῦτον ἤκειν τοὺς 15 ἀμφισβητήσοντας ἄγοντα, αὐτὸς δ' οὐκ ὑπεξελθεῖν ἐκείνοις, τοῦτον δ' οὐχὶ κωλύειν ἔχειν ὅσα περ ἐμισθώσατο, εἰ ποιοίη τὰ συγχείμενα. (8) Τούτων μὲν δὴ τοιοῦτους ἀκούω λόγους. ἐκεῖνο δ' οἶδ' ὅτι, εἰ μὲν οὗτος ἀληθῆ 20 λέγει καὶ δεινὰ πέπονθεν, ὥσπερ φησὶν, ὑπὸ τοῦ Εὐεργου, ἔχει δίκην ἤς ἐτιμῆσας' αὐτός. εἴτε γὰρ αὐτὸν εἰσελθῶν ὡς ὑμᾶς, καὶ οὐ δήπου τῶν αὐτῶν παρὰ τε τοῦ πεποιηκότος δίκαιός ἐστι δίκην λαβεῖν καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ μηδ' ἐπιδημοῦντος. εἰ δ' ὁ Εὐεργος ἀληθῆ 25 λέγει· σεσυκοφάντηται μὲν, ὡς ἔοικεν, ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' οὐδ' οὕτω τῶν αὐτῶν φεύγοιμ' ἂν δίκην εἰκότως. Ὡς οὖν ταῦτα πρῶτον ἀληθῆ λέγω, τούτων τοὺς μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

estis, successu Evergini iudicii elatus, calumniatur; reliquum est, iudices, ut apud vos ostensa innocentia mea et iis, quæ dicam, per testes comprobatis, tueri me studeam.

(3) Petam autem a vobis omnibus et moderata et æqua: ut meam exceptionem benigne audiat et totum negotium diligenter attendatis. nam quum multas in urbe lites factas sint, nullam unquam actionem vel impudentius vel iniquis ab ullo esse institutam videbitis, ut arbitror, eâ, qua nunc iste instituta in conspectum vestrum prodire non dubitavit. Dabo autem operam, ut rem vobis omnem ab initio, quam fieri paucissimis poterit, explicem.

4. Mutuas dedimus quinque et centum minas, iudices, Pantæneto isti ego et Evergus, in officinam in fodinis Maroneis et in triginta servos. ejus pecuniæ quadraginta quinque minæ mese fuerunt, talentum Evergi. Acciderat autem, ut isto deberet Mnesicli Collytensi talentum, Phileæ Eleusinio et Plistori quadraginta quinque minas.

(5) Venditor jam officinæ et servorum nobis fit Mnesicles (is enim ea isti emerat a Teleniacho priore domino), conducit autem iste a nobis usura illius argenti, quinque et centenis drachmis in singulos menses. conficimus tabulas, quibus et locatio et redemptio a nobis intra certum quoddam tempus continebatur. (6) His actis Elaphebolione mense prætore Theophilo, ego statim in Pontum profectus sum, iste et Evergus hic fuerunt. Qui quid inter se egerint me absente, dicere non possum. neque enim uterque eadem dicit, neque semper idem eadem, saltim non iste, sed alias asserit se ab illo contra pacta esse locatione vi eversum, alias eum in causa fuisse, ut ærarii debitor ipse inscriberetur, alias quippiam aliud, quod libet. (7) Ille autem simpliciter, se, neque usuris redditus neque alia re ulla, quæ pactis contineretur, ab isto præstita, convenisse eum et ab eo volente suum recepisse. post hæc autem digressum istum rediisse adducen- tem quosdam, qui controversiam moverent, se illis jure suo non decessisse, neque autem prohibuisse istum, quominus teneret, quæ conduxerat, si fidem servaret. (8) Ex his igitur ego tales orationes audio. sed illud scio, sive iste vera dicit, et injuriam passus est, ut ait, ab Evergo, multam eum sumpsisse quanta ipse litem æstimavit. vicit enim vobis judicantibus, nec profecto æquum est ejusdem injuriæ poenas ab injurio sumere et a me qui peregre abfuerim. sive Evergus vera dicit; eum quidem apparet circumscriptum esse per calumniam, me vero ne sic quidem ejusdem criminis jure accusandum. Hæc igitur primum a me vere dici, horum testes ad vos producam.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

9. Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ πρατῆρ ἦν ἡμῖν τῶν κτημά-
 969των δεσπῆρ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἰώνητο, καὶ κατὰ τὰς συν-
 θῆκας οὗτος ἐμισθώσαθ' ἡμέτερον δὴ τὸ ἐργαστήριον
 καὶ τὰνδράποδα, καὶ οὐτε παρῆν ἐγὼ τοῖς μετὰ ταῦτα
 5 πρὸς Εὐεργον τούτῳ πραθθεῖσιν οὐτ' ἐπεδήμουον δλωσ,
 ἐλαχέ τε δίκην ἐκείνῳ καὶ οὐδὲν πώποθ' ἡμῖν ἐνεκάλει,
 ἀκούετε τῶν μαρτύρων, ὧ ἄνδρες δικασταί. (10) Ἐπειδὴ
 τοίνυν ἀφικόμην σχεδὸν τι πάντ' ἀπολωλεκῶς ὅσ' ἔχων
 ἐξέπλευσα, ἀκούσας καὶ καταλαβὼν τούτων μὲν ἀφε-
 στηκότα, τὸν δ' Εὐεργον ἔχοντα καὶ κρατοῦνθ' ὧν
 10 ἐωνήμεθα· θαυμαστικῶς ὡς ἐλυπήθην, ὁρῶν τὸ πρᾶγμα
 μοι περιεστηκὸς εἰς ἀτοπον. ἡ γὰρ κοινωνεῖν ἔδει
 τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιμελειῶν τῷ Εὐέργῳ, ἢ χρή-
 στην ἀντὶ τούτου τὸν Εὐεργον ἔχειν, καὶ πρὸς ἐκείνον
 πάλιν μίσθωσιν γράφειν καὶ συμβόλαιον ποιεῖσθαι.
 15 τούτων δ' οὐδ᾽ ἕτερον προηρούμην. (11) Ἀηδῶς δ' ἔχων
 οἷς λέγω τούτοις, ἰδὼν τὸν Μνησικλέα τὸν πρατῆρα
 τούτων ἡμῖν γεγενημένον, προσελθὼν ἐμεμφόμεν ἑαυτῷ,
 λέγων ὅσον ἄνθρωπον προὔξενέσθαι μοι, καὶ τοὺς ἀμφι-
 20 βητοῦντας καὶ τί ταῦτ' ἐστὶν ἡρώτων. ἀκούσας δ'
 ἐκείνος τῶν μὲν ἀμφιβητούντων κατεγέλα, συνελθεῖν
 δ' ἔφη τούτους βούλεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ συνάξειν αὐ-
 τὸς ἡμᾶς, καὶ παραινεῖσιν τούτῳ πάντα ποιεῖν τὰ
 δίκαι' ἐμοί, καὶ οἴεσθαι πείσεις. (12) Ὡς δὲ συνήλομεν
 25 τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἦκον δ' οἱ δεδανεικῆναι
 φάσκοντες τούτῳ ἐπὶ τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ τοῖς ἀνδρα-
 πόδοις ἃ ἡμεῖς ἐπριάμεθα παρὰ Μνησικλέους. καὶ
 οὐδὲν ἦν ἀπλοῦν οὐδ' ὑγιᾶς τούτων, πάντα δ' ἐξελεγ-
 χόμενοι ψευδῆ λέγοντες, καὶ τοῦ Μνησικλέους βε-
 βαιοῦντος ἡμῖν, προκαλοῦνται πρόκλησιν ἡμᾶς ὡς οὐ
 970δεξιόμενους, ἢ κομισασθαι πάντα τὰ χρήματα παρ' αὐ-
 τῶν καὶ ἀπελθεῖν, ἢ διαλύσαι σφᾶς ὑπὲρ ὧν ἐνεκά-
 λουν, αἰτιώμενοι πολλῶν πλειονοσ ἀξί' ἔχειν ὧν ἐδεδώ-
 5 κειμεν χρήματων. (13) Ἀκούσας δ' ἐγὼ παραχρήμα,
 οὐδ᾽ βουλευσάμενος, κομισασθαι συνεχώρησα, καὶ
 τὸν Εὐεργον ἔπεισα. ἐπεὶ δ' ἔδει τὰ χρήμαθ' ἡμᾶς
 ἀπολαμβάνειν καὶ τὸ πρᾶγμ' εἰς τοῦτο προῆκτο· οὐκ
 ἔφασαν μετὰ ταῦτα δῶσειν οἱ τότε ἐκείν' ἐπαγγελάμε-
 10 νοι, εἰ μὴ πρατῆρες γιγνοίμεθ' ἡμεῖς τῶν κτημάτων
 αὐτοῖς, νοῦν ἔχοντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' αὐτό
 γε τοῦτο. ἑώρων γὰρ ἡμᾶς οἱ ἐσυκοφαντούμεθ' ὑπὸ
 τούτων. Ὡς οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ
 ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14. Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ πρᾶγμ' ἐνταῦθ' εἰστήκει, καὶ τὰ
 μὲν χρήματ' οὐ προίεντο, οὐδ' ἐπήγαγόν οὗτος, ἡμεῖς
 δ' εἰκότως φαινόμεθ' ὧν ἐωνήμεθα κρατεῖν· ἰκέτευεν,
 εἰδεῖτο, ἠντιβόλει πρατῆρας ἡμᾶς γίγνεσθαι. ἀξιοῦν-
 20 τος δὲ τούτου καὶ πολλὰ δεηθέντος ἐμοῦ, καὶ τί οὐ ποιή-
 σαντος; καὶ τοῦθ' ὑπέμεινα. (15) Ὅρῶν δ' αὐτόν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κακώθη καὶ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς
 τοῦ Μνησικλέους κατηγοροῦντα πρὸς ἡμᾶς, πάλιν δ'

TESTES.

9. Fuisse igitur et venditorem nobis possessionum eum, qui ipse initio emerat, et ex pacto istum conduxisse nostram officinam et servos, et me iis, quæ iste postea cum Evergo egit, neque interfuisse, neque fuisse domi omnino, et illum in jus vocatum, et nos nullius unquam injuriæ ab isto esse accusatos, ex testibus auditis, iudices. (10) Reversus igitur, amissis fere, quæ mecum avexeram, omnibus, quum et audirem et deprehenderem, istum excidisse officina, Evergum habere et tenere, quæ emeramus; mirum in modum dolui, negotium videns mihi molestum. aut enim socium esse me oportebat Evergo quæstus et curatioum, aut debitorem istius loco Evergum habere, et cum eo denuo conscribere locationem et contrahere. quorum mihi neutrum erat in animo. (11) Hæc, quæ dixi, molesto ferens, conspiciatus Mnesiclem earum rerum venditorem nobis factum, congressus cum eo expostulavi, quod talem mihi hominem conciliasset, et cur quidam controversiam moverent et quid id rei esset, interrogavi. Quibus ille auditis, derisit eos, qui controversiam moverent, sed eos congredi velle nobiscum, idque ut fieret, se curaturum dixit et se monituum istum, ut mihi præstaret æqua omnia, et persuadendi spem habere. (12) Quum congressi essemus; quid multis est opus? venerunt ii, qui se isti mutuam dedisse dicerent ad officinam cum servis, quam a Mnesicle nos emeramus. Isti nihil simplex vel æquum attulerunt, sed ubique mendacium nobis ferunt, quam nos repudiaturus putabant: ut aut pecunia omni ab ipsis recepta discederemus, aut sibi dissolveremus ea, quæ postularent, causantes nos habere quæ longe majoris pretii essent, quam quantum nos dedissemus. (13) Quibus ego auditis, statim sine deliberatione promisi me recepturum, et Evergo persuasi, ut consentiret. Quum autem pecunia nobis numeranda esset et res eo processisset; negarunt postea se daturos, qui tunc illa promiserant, nisi nos iis possessionum venditores fieremus. in quo ipso Athenienses, sapiebant, quum viderent, quibus nos calumniis a talibus vexaremur. Hæc igitur vera dici a me, etiam hæc mihi cape testimonia.

TESTIMONIA.

14. Quum autem res in eo consisteret, et pecuniam ii, quos iste adduxerat, non numerarent, nos autem quæ emissemus, non injuria tenere videremur; supplicabat, obtestabatur, obsecrabat, ut venditores fieremus. petente autem isto et nullum obtestato et nihil non faciente, etiam id concessi. (15) Sed quia eum et malitiosum esse videbam, Athenienses, et ab initio Mnesiclem apud nos accusasse, rursus quum

25 ὃ φίλος ἦν τὰ μάλιστα, τῷ Εὐέργῳ, τούτῳ προσκρουχότα, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐγὼ κατέπλευσα, ἀσιμενον φάσκονθ' ἑωρακέναι με, ἐπεὶ δ' ἴδαι τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐμοὶ πάλιν δυσκολαίνοντα, καὶ ἅπασιν μέχρι τοῦ προσλαβεῖν καὶ τυχεῖν ὧν δέοιτο φίλον ὄντα, μετὰ 971 ταῦτα δ' ἐχθρὸν καὶ διάφορον γιγνώμενον, (16) ἤξιουν ἀπαλλαττόμενος καὶ πρατῆρ ὑπὲρ τῶν τούτου γιγνώμενος καὶ πάντων ἀρεθείς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀπαλλαγείς, οὕτω διαλύεσθαι. τούτων δὲ συγχωρηθέντων 5 οὗτος μὲν ἀφῆκεν ἀπάντων ἐμέ, ἐγὼ δὲ πρατῆρ, ὥσπερ εἰδείθ' οὗτος, τῶν κτημάτων γιγνώμενην, καθάπερ αὐτὸς ἐπριάμην παρὰ Μνησικλέους. κομισάμενος δὲ τὰ ἐμαυτοῦ καὶ τοῦτον οὐδ' ὀτιοῦν ἀδικῶν, μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ἂν, εἴ τι γίγνοιτο, ᾤηθην ἂν δίκην μοι λαχεῖν ποτὲ τουτοῖ.

10 17. Τὰ μὲν δὴ γεγενημένα, καὶ περὶ ὧν οἴσεται τὴν ψῆφον, καὶ δι' ἃ τὴν δίκην συκοφαντούμενος παρεγραψάμην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ταῦτ' ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί. παρασχόμενος δὲ τοὺς μάρτυρας, οἱ παρῆ- 15 σαν ἡνίκ' ἀφείμην ὑπὸ τούτου καὶ ἀπηλλαττόμενην, ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, μετὰ ταῦτ' ἐπίδειξω. Καὶ μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δὴ μοι καὶ τὴν τῶν ἐωνημένων μαρτυρίαν, ἣν 21 εἰδήθ' ὅτι τούτου κελεύοντος αὐτ' ἀπεδόμην οἷς οὗτος ἐκέλευσεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

18. Οὐ τοίνυν μόνον ἡμῖν εἰσὶν οὗτοι μάρτυρες ὡς ἀφείμεθα καὶ νῦν συκοφαντούμεθα, ἀλλὰ καὶ Πανταίνετος αὐτός. ὅτε γὰρ λαγγάνων Εὐέργῳ τὴν δίκην εἴασεν ἐμέ· τότε ἑμαρτύρει οὗτος πρὸς ἐμ' αὐτῷ μηδὲν 25 ἐγκλημ' ὑπόλοιπον εἶναι. οὐ γὰρ ἂν δήπου, τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων παρόντων, ἀμφοῖν δ' ὁμοίως ἐγκαλῶν, τὸν μὲν εἴασε τῷ δ' ἐδικάζετο. Ἄλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ εἴωσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων πάλιν λαγ- 972 γάνειν, οἴομαι μὲν ὕμᾶς καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γινώσκειν, ὅμως δὲ λέγ' αὐτοῖς καὶ τὸν νόμον τουτοῖ.

ΝΟΜΟΣ.

19. Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ νόμου λέγοντος 6 ἀντικρυς, « ὧν ἂν ἀφῆ καὶ ἀπαλλάξῃ τις, μηκέτι τὰς δίκαις εἶναι. » καὶ μὴν ὅτι γ' ἀμφοτέρ' ἐστὶ πεπραγμένα ταῦτα τούτῳ πρὸς ἡμᾶς, ἠκούσατε τῶν μαρτύρων. ἀπάντων μὲν τοίνυν τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀπειρημένων οὐ προσήκει δικάζεσθαι, ἥμισυ δὲ τούτων. ἃ μὲν γὰρ 10 τὸ δημόσιον πέπρακεν, ἔχει τις ἂν εἰπεῖν ὡς ἀδίκως οὐ προσήκοντα πέπρακεν. » (20) Καὶ περὶ ὧν ἔγνω τὸ δικαστήριον, ἐστὶν εἰπεῖν ὡς ἐξαπατηθὲν τοῦτ' ἐποίησε. καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ νόμῳ καθ' ἑκάστου γέ- 15 νοιτ' ἂν τις εἰκότως λόγος. Ἄ δ' αὐτὸς ἐπίεσθη καὶ ἀφῆκεν, οὐκ ἐνὶ δήπουθεν εἰπεῖν οὐδ' αὐτὸν αἰτιάσασθαι, ὡς οὐ δικάως ταῦτ' ἐποίησεν. Οἱ μὲν οὖν παρά τι τῶν ἄλλων τούτων δικαζόμενοι τοῖς ὕφ' ἐτέρων δι-

summus esset Evergi amicus, suscepisse cum eo inimicitias, et primum quum ego rediissem, gaudere conspectu meo, ubi vero promissa praestanda erant, rursus infensum mihi factum, et omnibus tantisper esse amicum, dum aliquid assumpserit, et quae rogat, impetrata tulerit, postea inimicum fieri et adversarium; (16) postulabam, ut omisso contractu priore et pro istius possessionibus venditor factus et omnibus querelis remissis et transactis, sic liberarer. His autem concessis, iste omnibus liberavit me. ego vero venditor, ut precabatur iste, factus sum possessionum, quemadmodum eas ipse a Mnesicle emeram. Receptis igitur meis et nulla isti facta injuria, non putavi, ita me diament, nec si quid accideret, fore, ut me iste unquam in jus vocaret.

17. Res igitur facta et de qua sententiam feretis, et propter quam calumnia vexatos, excepi non dandam esse ei actionem, haec est, iudices. Adductis autem testibus iis, qui adfuerunt, quum iste missum me faceret et liberaret, tum ostendam non dandam esse actionem e legibus. Age, lege mihi hoc testimonium.

TESTIMONIUM.

Lego jam mihi et emptorum testimonium, ut sciatis isto iubente me ea vendidisse iis, quibus iste jusserrat.

TESTIMONIUM.

18. Neque vero solum hi testes nobis sunt, nos misso esse factos et nunc calumniam pati, sed etiam Pantainetus ipse. Quum enim Evergum accusaret, me omisso; tum iste testabatur, nullam sibi de me querelam esse reliquam. neque enim profecto, si eadem injuriae fuissent, utrumque autem pariter accusasset, alterum omisisset, alterum in jus vocasset. Leges autem de rebus ita actis iterum adipisci iudicium non sinere, arbitrator equidem vos, tametsi ego nihil dixerō, intelligere, nihilominus autem iis hanc quoque legem recita.

LEX.

19. Auditis, Athenienses, legem aperte dicere, « quibus de rebus aliquem missum feceris et transegeris, non amplius dari actionem. » At ea utraque isti nobiscum intercessisse, e testibus audivistis. Est autem in jus vocandum quum nullis de rebus, quae legibus velatae sunt, tum de his vel minime. nam quae respublica vendidit, ea fortasse dicantur injuste vendita ut quae ipsius non fuissent. (20) De iudicium item sententiis dici potest, eos deceptos ita pronuntiasse. Sic ceteris de rebus in lege singulis aliqua ratio probabilis afferri possit. Quae vero ipse sua voluntate transegit, de iis dicere nihil potest, non culpae semetipsum, quod injuste id egerit. Qui igitur de alia harum rerum quamquam iterum litigant, jure ab aliis praefuito non

καίους ὠρισμένοις οὐκ ἐμμένουσιν, ὁ δ' ὦν ἀν ἀφῆ πάλιν
20 λαγχάνων τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ. διὸ πάντων μάλιστα ἄξιον
τούτοις χαλεπαίνειν.

21. Οὐκοῦν ὡς μὲν ἀφῆκέ με πάντων, ἔτ' ἐγγιγνόμην
τῶν ἀνδραπόδων πρατήρ, ἐπέδειξα. ὅτι δ' οὐκ ἔωσιν
οἱ νόμοι τούτων εἶναι δίκας, ἀκηκόατ' ἀρτίως ἀναγι-
25 γνωσκομένου τοῦ νόμου. ἴνα δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μὴ τις οἴηται τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν δικαίους
ἀλισκομένον μ' ἐπὶ τοῦτ' ἀποχωρεῖν, καὶ καθ' ἕκαστον
ὦν ἐγκαλεῖ βούλομαι δεῖξαι, αὐτὸν ψευδόμενον. (22)
Λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, ὃ μοι δικάζεται.

973

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Ἐβλαψέ με Νικόβουλος ἐπιβουλεύσας ἐμοὶ καὶ
τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐμῇ, ἀφελέσθαι κελεύσας Ἀντιγέννη
τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην τὸ ἀργύριον τοῦ ἐμοῦ οἰκέ-
του, ὃ ἔφερε καταβολὴν τῇ πόλει τοῦ μετάλλου,
ὃ ἐγὼ ἐπριάμην ἐνενηκόντα μνῶν, καὶ αἴτιος ἐμοὶ
γενόμενος ἐγγραφῆναι τὸ διπλοῦν τῷ δημοσίῳ.

23. Ἐπίσχες. Ταῦτ' πάντα, ἃ νῦν ἐγκέκληκεν
ἐμοί, πρότερον τὸν Εὐεργον αἰτιασάμενος τὴν δίκην
10 εἶλεν. μεμαρτύρηται μὲν δὴ καὶ ἐν ἀρχῇ μοι τοῦ
λόγου πρὸς ὑμᾶς ὡς ἀπεδήμουν, ὅτε τούτοις αἱ πρὸς
ἀλλήλους ἐγγίνοντο διαφοραί. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
ἐγκλήματος τούτου δῆλόν ἐστιν. οὐδαμοῦ γὰρ ὡς ἐγὼ
15 τι ποιοῖχα τούτων ἔγραψεν, ἀλλ' ὑπογράφας ἐπιβου-
λεύσαι μ' αὐτῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ, προστάξει φησὶ τῷ παιδί
ταῦτα ποιεῖν, ψευδόμενος. πῶς γὰρ ἐγὼ προσέταξα,
ὃς ἔτ' ἐξέπλεον τῶν γενησομένων ἐνταῦθ' οὐδ' ὅτι οὖν
20 δῆπουθεν ἤδειν; (24) Εἶτα καὶ πόση μωρία, λέγοντα,
ὡς ἐπεβούλευον ἀτιμῶσαι καὶ τὰ ἔσχατα πράξειαι, οἰ-
κέτῃ με ταῦτα προστάξει γεγραφέναι, ἃ οὐδὲ πολίτης
πολίτην δύνατ' ἀν ποιῆσαι; τί οὖν ἐστὶ τοῦτο; οὐκ
ἔχων, οἴμαι, κατ' οὐδὲν διὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς ἐμὲ
25 τούτων ἀνενεγκεῖν τι, συκοφαντεῖν δὲ βουλόμενος, ὡς
προσέταξα, ἐνέγραψεν. οὐδὲ γὰρ λόγος ἦν, εἰ μὴ τοῦτ'
ἐποίησεν. Λέγε τάκλουθον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

25. καὶ ἐπειδὴ ὥφλον ἐγὼ τῷ δημοσίῳ, κα-
ταστήσας Ἀντιγέννη τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην εἰς τὸ
ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν τὸ ἐπὶ Θρασύλλῳ κύριον
τῶν ἐμῶν, ἀπαγορεύοντος ἐμοῦ.

974 Ἐπίσχες. Πάλιν ταῦτ' ἀνθ' ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πρᾶ-
γματος ἐξελεγχθήσεται ψευδόμενος. γέγραφε γὰρ κα-
ταστήσαι μὲν ἐμὲ, ἀπαγορεύειν δὲ αὐτόν. Ταῦτα δ'
οὐκ οἶόντε τὸν μὴ παρόντα. οὔτε γὰρ καθίστην ἐγὼ
5 ὃ ὦν ἐν τῷ Πόντῳ, οὔτ' ἀπηγόρευεν οὗτος τῷ μὴ
παρόντι. πῶς γάρ; (26) Πῶς οὖν εἰς ἀνάγκην ἦλθε
ταῦθ' οὕτω γράψαι; Ὁ Εὐεργος τότε, οἴμαι, πλημμελῶν
ὦν ἰδῶκε δίκην, συνήθως ἔχων ἐμοὶ καὶ γνώριμος ὦν

acquiescunt, qui vero de iis, quæ transegerit, denno in jus
vocat, jure a se ipso. quamobrem illis maxime irascendum
est.

21. Me igitur ab eo liberatum esse omnibus, quom ven-
ditor servorum factus sum, ostendi. secundum leges autem
his de rebus non dari actiones, e lege modo recitata audi-
vistis. Ne quis vero cogitet, Athenienses, me quod ipsam
tueri causam non possim, huc confugere, etiam singulatim
ejus omnes criminationes ementitas esse ostendam. (22)
Sed recita ipsam querelam, ob quam contra me litigat.

QUERELA.

Damnum mihi dedit Nicobulus, insidiatus
mihi et facultatibus meis, quod Antigenem ser-
vum suum eripere servo meo jussit argentum,
quod is ferebat ærario numerandum de fodinis,
quas ego emi nonaginta minis, et in causa fuit,
ut dupli debitor inscriberer in tabulas publicas.

23. Desine. Ista omnia, quorum me nunc accusavit, prius
Evergus objecit causamque obtinuit. Testimoniis est autem
confirmatum orationis initio apud vos, me peregre abfuisse,
quom inter istos controversiæ orientur. sed idem tamen
etiam e libello hoc perspicuum est. nusquam enim me
quicquam istorum fecisse scripsit, sed quom prius scripsis-
set me sibi et suis facultatibus insidiatum, dicit me man-
dasse id servo, mentitis. qui enim ego mandare potui,
qui, quom hinc solverem, quid hic futurum esset, utique
ignorabam? (24) Deinde quanti stultitiæ est, dicentem,
me esse suæ dignitati et saluti insidiatum, tum scribere me
servo mandasse ea, quibus ne civis quidem civem afficere
possit? Quid illud igitur sibi vult? apparet eum, quom
nulla ratione posset, propter peregrinationem, istorum in
me quicquam transferre, et me calumniari vellet; meo jussu
esse factum inscripsisse. neque enim, ni hoc fecisset, ullam
rationem habuisset. Lege quod sequitur.

QUERELA.

25. et quod, quom ego ærario debere damnatus
essem, collocato Antigeni servo suo in mea officina,
ea quæ est ad Thrasyllum, mea tradidit, me ve-
tante.

Desine. Rursus in his omnibus ab ipsa re mendacii convin-
cetur. scripsit enim, me collocasse, se autem vetuisse. Hæc
feri per absentem non possunt. neque enim ego collocavi,
qui essem in Ponto, neque interdixit iste non præsentem. qui
enim potuisset? (26) Quæ res igitur eum coegit hæc sic scri-
bere? Evergus tum, credo, quom ea committeret, quorum
penas dedit, homo mihi notus et familiaris, servum domo

10 κατέστησε τὸν οἰκέτην οἰκοθεν λαβὼν παρ' ἐμοῦ φυλάτ-
ταιν ὡς αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἔγραψε τᾶληθές· γέλως ἂν
ἦν. τί γάρ, εἰ κατέστησεν Εὐέργος, ἐγὼ σ' ἀδικῶ;
φεύγων δὲ τοῦτο τοιαῦτ' ἠνάγκασται γράφειν, ἢ ᾗ πρὸς
ἐμ' αὐτῷ τὸ ἔγκλημα. Λέγε τὰ ἐφεξῆς.

16

ΕΓΚΛΗΜΑ.

27. πείσας τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμούς καθίξε-
σθαι εἰς τὸν κεγχευῶνα ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἐμῇ.

Τοῦτι παντελῶς ἤδη καὶ ἀναιδέες ἐστίν. οὐ γὰρ
μόνον ἐκ τοῦ προκαλεῖσθαι τούτους παραδοῦναι, τοῦτον
20 δὲ μὴ ᾔδειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάντων δῆλόν ἐστι ψεῦδος
ἂν. τίνας γὰρ ἔνεκ' ἐπειθον; ἵνα νῆ Δι' αὐτοῦς κτή-
σωμαι. ἀλλ' αἰρέσεώς μοι δοθείσης ἢ ἔχειν ἢ κομίσα-
σθαι τὰ ἑαυτοῦ, εἰλόμην κομίσασθαι, καὶ ταῦτα με-
μαρτύρηται. Λέγε δὴ τὴν πρόκλησιν ὁμοῦ.

26

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28. Ταύτην τοίνυν οὐχὶ δεξάμενος τὴν πρόκλησιν
ἀλλὰ φυγών, σκέψασθε, ὅσον εὐθὺς μετὰ ταῦτ' ἐγκαλεῖ.
Λέγε τὸ ἐχόμενον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

καὶ κατεργασάμενος τὴν ἀργυρίτιν, ἣν οἱ ἐμοὶ
οἰκέται εἰργάσαντο, καὶ ἔχων τὸ ἀργύριον ἐκ
ταύτης τῆς ἀργυρίτιδος.

975 Πάλιν ταῦτα πῶς ἐνεστ' ἐμοὶ πεπραχθαι τῷ μὴ πα-
ρόντι, καὶ περὶ ὧν Εὐέργου κατεδικάσω; Λέγε δ' αὐτὸ
τὸ ἔγκλημ' ἐφεξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

5 29. καὶ ἀποδόμενος τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν
καὶ τοὺς οἰκέτας παρὰ τὰς συνθήκας, ἃς ἔθετο
πρὸς με.

Ἐπίσχες. Τοῦτι πολὺ πᾶνθ' ὑπερβέβληκε τᾶλλα.
Πρῶτον μὲν γὰρ παρὰ τὰς συνθήκας φησίν, ἃς ἔθετο
10 πρὸς ἐμέ. αὐταὶ δ' εἰσι τίνες; ἐμισθώσαμεν τῶν τόκων
τῶν γιγνομένων τούτω τὰ ἡμέτερ' ἡμεῖς, καὶ ἀλλ' οὐδέν.
πρατὴρ μὲν γὰρ ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν ἐγεγόνει τούτου
παρόντος καὶ κελεύοντος. (30) Μετὰ ταῦτα δὲ τὸν αὐ-
τὸν τρόπον ἡμεῖς ἑτέροις ἀπεδόμεθα, ἐφ' οἷσπερ αὐτοὶ
15 ἐπριάμεθα, οὐ μόνον κελεύοντος ἐτι τούτου, ἀλλὰ καὶ
ἱκετεύοντος. οὐδεὶς γὰρ ἤθελε δέχεσθαι τοῦτον πρα-
τήρα. Τί οὖν αἱ τῆς μισθώσεως ἐνταῦθα συνθήκαι; τί
τούτω, ὃ φαυλότατ' ἀνθρώπων, ἐνέγραψας; ἀλλὰ μὴν
20 ὅτι σοῦ κελεύοντος, καὶ ἐφ' οἷσπερ ἐωνήμεθ' αὐτοὶ, πάλιν
ἀπεδόμεθα, λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

31. Μαρτυρεῖς τοίνυν καὶ σύ. ἃ γὰρ ἡμεῖς πέντε
καὶ ἑκατὸν μινῶν ἀπεδόμεθα, ταῦθ' ὕστερον τριῶν τα-
26 λάντων καὶ διεχιλίων καὶ ἑξακοσίων ἀπέδου σύ. καί-

mea accersitum apud se custodiendi gratia collocavit. Quod si
verum scripsisset; ridiculum fuisset. quæ enim mea in te
injuria est, si Evergus collocavit? Id fugiens talia scribere
coactus est, ut mecum agere judicio posset.

Lege cetera.

QUERELA.

27. et quod persuasit meis servis, ut in Cen-
chreone (*officina purgandi*) desiderent in fraudem
meam.

Hoc jam omnino etiam impudens est. non enim ex eo
duntaxat, quod eos ad quæestionem a me postulatæ dare
noluit, sed etiam undique perspicuum est mendacium. qua
enim de causa iis persuadebam? scilicet ut eos possiderem.
At optione mihi data vel habendi vel recipiendi meum, re-
cipere malui, et hæc per testes probata sunt. Attamen
recita jam provocationem.

PROVOCATIO.

28. Hac igitur provocatione non accepta, sed repudiata,
considerate, quale statim post hæc queratur. Lege quod
sequitur.

QUERELA.

et quod confecit argenti massas, quas mei servi
fecerant, et argentum habet ex illis massis con-
fectum.

Rursus ista fieri a me qui potuerunt non præsentate, et de
quibus Evergum condemnasti? Recita ipsam querelam
pergens.

QUERELA.

29. et quod vendidit officinam meam et servos
contra pacta mecum facta.

Desine. Hoc longe cetera omnia superat. Primum enim,
« contra pacta, inquit, mecum facta. » ea vero quæ sunt?
Locavimus isti usuris reddendis nostra nos, et aliud nihil est.
venditor enim nobis Mnesicles factus erat isto præsentate
et jubente. (30) Deinde autem nos aliis vendidimus iisdem
conditionibus, quibus ipsi emeramus, non modo jubente
adhuc isto, sed etiam supplicante. nemo enim istum ven-
ditorem admittere voluit. Quorsum igitur hic commemoras
locationis pacta? quid hoc, homo futilissime, inscripisti?
At vero nos te jubente, et quibus conditionibus emeramus
ipsi, iisdem rursus vendidisse, recita testimonium.

TESTIMONIUM.

31. Atque adeo tu quoque testis es. nam quæ nos cen-
tum et quinque minis vendidimus, ea tu postea tribus ta-
lentis et bis mille et sexcentis draclunis vendidisti. At quis

τοι τίς ἂν καθάπαξ πρατῆρᾶ σ' ἔχων σοι δραχμὴν ἔδωκε
μὴν; Ἄλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τού-
των τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

32. Ἐχων μὲν τοίνυν ἦν ἐπέισθη τῶν αὐτοῦ τιμῆν,
976 δεηθεὶς δέ μου τότε γενέσθαι πρατῆρα καθ' ὃ συνέβαλον
ἀργύριον, αὐτὸς δυοῖν ταλάντων προσδικάζεται. καὶ
τὰ λοιπὰ τῶν ἐγκλημάτων ἔτ' ἐστὶ δεινότερα. Λέγε
δὴ μοι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐγκλήματος.

6

ΕΓΚΛΗΜΑ.

33. Ἐνταυθὶ πολλ' ἄττα καὶ δεινὰ μοι ἄλλ' ἐγκαλεῖ.
καὶ γὰρ αἰκίαν καὶ ὕβριν καὶ βιαιῶν καὶ πρὸς ἐπικλή-
ρους ἀδικήματα. Τούτων δ' εἰσὶν ἕκαστου χωρὶς αἱ
10 δίκαι καὶ οὐτὲ πρὸς ἀρχὴν τὴν αὐτὴν οὐθ' ὑπὲρ τιμημά-
των τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἢ μὲν αἰκία καὶ τὰ τῶν βιαιῶν
πρὸς τοὺς τετταράκοντα, αἱ δὲ τῆς ὕβρεως πρὸς τοὺς
θεσμοθέτας, ὅσα δ' εἰς ἐπικλήρους, πρὸς τὸν ἀρχοντα.
οἱ δὲ νόμοι καὶ τούτων διδάσαι τὰς παραγραφὰς ἀντι-
15 λαγχάνειν, περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς. Λέγε δ' αὐ-
τοῖς τουτοὶ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

24. Τοῦτο τοίνυν ἐμοῦ παραγεγραμμένου πρὸς τῇ
ἄλλῃ παραγραφῇ, καὶ οὐκ ὄντων εἰσαγωγέων τῶν θε-
σμοθετῶν ὑπὲρ ὧν λαγχάνει Πανταίνετος, ἐξαληλιπται
20 καὶ οὐ πρόκειται τῇ παραγραφῇ. τὸ δ' ὅπως, ἡμεῖς
σκοπεῖται. ἐμοὶ μὲν γὰρ, ἕως ἂν ἔχῃ τὸν νόμον αὐτὸν
δεικνύναι, οὐδ' ὅτι οὐ διαφέρει. οὐ γὰρ τὸ γινώσκειν
καὶ συνίναί τὰ δίκαι' ἡμῶν ἐξαλειφθαί δυνήσεται.

36. Λαβὲ δὴ καὶ τὸν μεταλλικὸν νόμον. καὶ γὰρ ἐκ
25 τούτου δείξειν οἶομαι, οὐκ οὖσαν εἰσαγωγίμον τὴν δίκην
χάριτος τ' ὧν μᾶλλον ἀξίος ἢ τοῦ συκοφαντεῖσθαι. Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅστος σαφῶς ὁ νόμος διεῖρηκεν ὧν εἶναι δίκας προς-
ῆκει μεταλλικὰς. οὐκοῦν δὲ μὲν νόμος, ἐάν τις ἐξεῖλλη
977 τινὰ τῆς ἐργασίας, ὑπόδικον ποιεῖ. ἐγὼ δ' οὐχ ὅπως
αὐτὸς ἐξεῖλλον, ἀλλ' ὧν τοῦτον ἄλλος ἀπεστέρει, τούτων
ἐγκρατῆ κατέστησα καὶ παρέδωκα, καὶ πρατῆρ τούτου
δεηθέντος ἐγενόμην. (36) Ναί, φησίν. ἀλλὰ καὶ
5 ἄλλο τις ἀδικῆ τι περὶ τὰ μέταλλα, καὶ τούτων εἰσὶ
δίκαι. Ὅρθῶς γ' ὦ Πανταίνετε. ἀλλὰ ταῦτα τί
ἐστίν; ἂν τυφῆ τις, ἂν ὄπλα ἐπιφέρῃ, ἂν ἐπικατατέμνη
τῶν μέτρων ἐντός. Ταῦτ' ἐστὶ τᾶλλα, ὧν οὐδὲν δῆπου
10 πέπρακται πρὸς ἡμᾶς ἐμοί, πλὴν εἰ τοὺς κομιζομένους
ἢ προειντό σοι μεθ' ὀπλων ἦκειν νομίζεις. εἰ δὲ ταῦθ'
ἤγῃ πρὸς ἅπαντας τοὺς προῖεμους τὰ ἑαυτῶν εἰσὶ σοι
δίκαι μεταλλικαί. (37) Ἄλλ' οὐ δίκαιον. φέρε γὰρ,
ὅστις ἂν μέταλλον παρὰ τῆς πόλεως πρίηται, τοὺς κοι-
15 νοὺς παρελθὼν νόμους, καθ' οὓς καὶ διδόναι καὶ λαμβά-
νειν πᾶσι προςῆκει δίκας, ἐν ταῖς μεταλλικαῖς δικάσεται;
τί δέ, ἂν δανείσθαι παρὰ τοῦ; τί δέ, ἂν κακῶς ἀκούσῃ,
ἂν πληγὰς λάβῃ; ἂν κλοπὴν ἐγκαλῇ; ἂν προεισφορᾶν

omnium, si venditorem (auctorem) te haberet, unam tibi
drachmam dedisset? Atque hæc vere a me dici, voca mihi tes-
tes.

TESTES.

32. Recepto igitur, quantum convenerat, suarum rerum
pretio, tum me precatus, ut venditor fierem, quum argentum
contulissem, ipse insuper a me duo talenta postulat. et
reliquæ querelæ sunt etiam graviore. Recita jam reliquam
querelæ partem.

QUERELA.

33. Hic complura et atrocía mihi objicit alia, ut verbera,
ut contumeliam, ut violentiam, ut injurias in orbis hæredes
(Epicleros). quorum singula peculiarem actionem habent,
eamque neque apud magistratum eundem neque iisdem
sancita pœnis, sed verberatio et violentia apud Quadragin-
taviros, contumelia apud Thesmothetas, injuriæ in Epicleros
apud Archontem. ac secundum leges licet eas quoque res,
quarum qui actionem in judicium ducat, nemo est, exce-
ptione summove. Recita iis hanc legem.

LEX.

34. Istuc igitur quum præter reliquam exceptionem exci-
piendi causa adscripserim et Thesmothetæ actionem eorum
crimium, quorum accusat Pantænetus, non introducant,
abolitum est et ab exceptionis libello abest. id vero quo-
modo, vos considerate. mea quidem, dum legem hanc
proferre possum, non quicquam interest. neque enim æqui
et boni cognitionem atque intelligentiam in vobis id poterit
abolere.

35. Age cape et metallicam legem. nam ex ea me os-
tensurum opinor, non dandam ei esse hanc actionem et
gratiam mihi haberi potius, quam fieri calumniam oportere.
Recita.

LEX.

Hæc lex perspicue definit, quibus in rebus metallicæ
actiones dandæ sint. Itaque lex, si quis aliquem repellit
ex officina, eum facit obnoxium. ego vero adeo non re-
pello, ut isti, quibus ab alio privabatur, ea restituerim ac
tradiderim, et venditor ejus rogatu sim factus. (36) Næ,
inquit, at si quis etiam aliud quid in metallis damnum
dederit, earum quoque rerum dantur actiones. Recte qui-
dem, Pantænete. sed ea quæ sunt? Si quis succenderit, si
arma intulerit, si citra limites secuierit. Hæc sunt cetera,
quorum utique nihil a me in vos est commissum, nisi forte
putas reposcentes ea, quæ tibi commodarunt, cum armis
venire. quod si ita putas; in omnes, qui sua commodant,
actiones tibi sunt metallicæ. (37) Sed iniquum id est. Age
enim, quisquis fodinam a republica emerit, num communi-
bus legibus violatis, quibus et dandum jus est et accipien-
dum omnibus, jure metallico experietur? Quid vero, si ab
aliquo mutatus sit? quid, si male audiat? si verberatus
sit? si furti criminetur? si tributum pro aliis expensum non

20 μὴ κομίζηται; ἂν ἄλλως ἄλλο τι; (38) Ἐγὼ μὲν οὐκ
 αἶμαι, ἀλλὰ τὰς μεταλλικὰς εἶναι δίκας τοῖς κοινονοῦσι
 μεταλλοῦ καὶ τοῖς ἕτερον συντρέσασιν εἰς τὰ τῶν πλῆ-
 σίων καὶ ὅλων τοῖς ἐργαζομένοις τὰ μέταλλα καὶ τῶν ἐν
 25 τῷ νόμῳ τι ποιούσι, τῷ δὲ δανείσαντι Πανταίνετῳ,
 καὶ ταῦτ' ἀπειληφότι γλίσχρως καὶ μόλις παρὰ τούτου,
 οὐκ εἶναι δίκην μεταλλικὴν προσφευκτέον οὐδ' ἐγγύς.

39. Ὡς μὲν οὖν οὐτ' ἠδίκηκα τοῦτον οὐδὲν οὐτ' εἰς-
 ἀγώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, ταῦτ' ἂν τις σκο-
 πῶν βραδύς γνοιή. οὐδὲν τοίνυν δίκαιον ἔχων οὐδὲ
 978καθ' ἐν λέγειν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖ, ἀλλὰ καὶ ψευδῆ
 γεγραφὸς εἰς τὸ ἐγκλήμα καὶ περὶ ὧν ἀφῆκε δικαζόμε-
 νος, τοῦ ἐξεληθόντος μηνός, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ
 ἡμελλον εἰσεῖναι τὴν δίκην, ἤδη τῶν δικαστηρίων ἐπι-
 5 κεκληρωμένον, προσελθὼν καὶ περιστήσας τοὺς μεθ'
 ἑαυτοῦ, τὸ ἐργαστήριον τῶν συνεστώτων, πρᾶγμα ποιῶ
 πάνδεινον. (40) Ἀναγιγνώσκει μοι πρόκλησιν μακράν,
 ἀξιῶν, ὅν φησιν οἰκέτην ταῦτα συνειδέναί, βασανίζεσθαι,
 10 κἂν μὲν ἢ ταῦτ' ἀληθῆ, τὴν δίκην ἀτίμητον ὀφλεῖν
 αὐτῷ, ἐὰν δὲ ψευδῆ, τὸν βασανιστὴν, Μνησικλέα, ἐπι-
 γνώμων εἶναι τῆς τιμῆς τοῦ παιδός. (41) Λαβὼν δ'
 ἐγγυητὰς τοῦτων παρ' ἐμοῦ, καὶ σημηναμένου τὴν πρό-
 κλησιν ἐμοῦ (οὐχ ὡς δίκαιον ὄν. ποῦ γὰρ ἐστὶ δίκαιον
 15 ἐν οἰκέτῳ σώματι καὶ ψυχῇ, ἢ οὐ' ὠφληκέναι τάλαντα,
 ἢ μηδὲν τὸν συκοφαντοῦντα ζημιῶσθαι; ἀλλ' ἐγὼ πολλῶ
 τῷ δικαίῳ περιεῖναι βουλόμενος συνεχώρουν) καὶ μετὰ
 ταῦτα προσκαλεῖται μὲν με τὴν δίκην πάλιν, ἐπειδὴ
 20 θᾶπτον ἀνελίετο τὰς παρακαταβολὰς (οὕτως εὐθύς ἦν
 δῆλος οὐδ' οἷς αὐτὸς ὤρισται ἐμμένων δικαίους). (42)
 ἐπειδὴ δ' ἤκομεν πρὸς τὸν βασανιστὴν ἀντὶ τοῦ τὴν
 πρόκλησιν ἀνοίξας δεῖξαι τὰ γεγραμμένα καὶ κατὰ
 25 ταῦτα πράττειν ὃ τι δόξαι (διὰ γὰρ τὸν θόρυβον τότε
 καὶ τὸ μέλλειν καλεῖσθαι τὴν δίκην τοιοῦτον ἦν: προ-
 καλοῦμαι σε ταυτί. δέχομαι. φέρε δὴ τὸν δακτύ-
 λιον. λαβέ: τίς δ' ἐγγυητής; οὕτωσί. οὐδὲν οὐτ'
 ἀντίγραφον οὐτ' ἀλλ' οὐδὲν ἐποιήσασθαι τοιοῦτον) ἀντὶ
 979δὲ τοῦ ταῦθ' οὕτως ὡς περ λέγω πράττειν ἑτέραν ἦκεν
 ἔχων πρόκλησιν, ἀξιῶν αὐτὸς βασανίζειν τὸν ἀνθρωπον,
 καὶ ἐπιλαβόμενος εἴλας, καὶ ἐνέλειπεν οὐδὲν ἀσελγείας.
 (43) Καὶ ἐγωγ' ἐνεθυμήθην, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἡλικίον
 5 ἐστὶ πλεονέκτημα τὸ καταπεπλῆχθαι τὸν βίον. ἐγὼ
 γὰρ ἑμαυτὸν ταῦτα πάσχειν ἐδόκουν καταφρονούμενος
 τῷ ἀπλῶς καὶ ὡς πέφυκα ζῆν, καὶ δίκην δίδόναι παμ-
 μεγέθη ταῦτ' ἀνεγόμενος. ὅτι δ' οὖν ἠναγκαζόμεν,
 10 παρ' ἡ γούμην δίκαι' εἶναι, ἀντιπροκαλεῖσθαι, καὶ τὸν
 οἰκέτην παρεδίδου. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε
 τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

44. Φυγὼν μὲν τοίνυν ταῦτα, φυγὼν δ' ἂ τὸ πρῶτον
 αὐτὸς προῦκαλέσατο, ἐγωγ' ὃ τι ποτ' ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς
 15 θαυμάζω. ἵνα δ' εἰδῆτε, ὑπ' οὗ φησὶ καὶ τὰ δεινὰ
 πεπονθέναι, θεάσασθε. οὕτως ἔστιν ὁ Πανταίνετος ἐκ-
 βαλὼν, οὕτως ἐσθ' ὁ κρείττων τῶν φίλων τῶν Πανται-

recepit? si ceterum aliud quippiam? (38) Equidem non
 opinor, sed metallicas actiones esse pro fodinae sociis et iis,
 qui alteram in vicinorum fines perforarint, et omnino iis,
 qui metalla tractant et eorum aliquid, quod lege continetur,
 faciunt, eum autem, qui Pantaineto pecuniam mutuam
 dederit eamque maligne ægreque receperit, etiam in crimen
 metallicum non esse vocandum, ne minimum quidem.

39. Me igitur nullam omnino isti fecisse injuriam, neque
 dari a legibus hanc actionem, hæc si quis considerarit, fa-
 cile intelliget. Quum vero criminationum suarum de unam
 quidem justam causam afferre possit, sed et falsa in libellum
 inscripserit et de rebus transactis accuset; præterito mense,
 Athenienses, quum in judicium venturus essem, assignatis
 jam sortitione iudicis, accedens iste ad me et adducens suos,
 officinam conspiciantium, rem facit periniquam. (40) Legit
 mihi prolixam provocationem, postulans, quem harum rerum
 conscium diceret, servum ad quaestionem, et si hæc vera
 essent, ut sibi pecuniam postulatam damnatus deberem,
 sin falsa, ut quaesitor, Mnesicles, aestimaret quanti esset ser-
 vus. (41) Atque acceptis sponsoribus a me, et provoca-
 tione obsignata a me (non quod justum esset. ubi enim
 justum est per servi corpus et vitam stare, ut duo debeam
 talenta, aut nulla statuatur poena calumniatori? sed quod
 ego magna cum æquitate superare volebam, eo concessi)
 et post hæc me denuo nunc in jus vocat, quum primum
 sacramentum sustulisset (adeo statim apparebat, eum ne
 eo quidem jure, quod ipse definierat, acquiescere). (42)
 quum ad quaesitorem veniremus; dum provocatio aperien-
 da fuisset, et monstrandum quid contineret, atque ex ea
 agenda, quæ placuerant (quia enim tumultus tunc erat, et
 propter propinquitatem in judicio agenda causæ ita fiebat:
 « hanc tibi conditionem fero. » accipio. « cedo jam annu-
 lum. » cape. « quis vero sponsor? » hinc. nullum neque
 exemplar neque quicquam tale feci) dum igitur, inquam,
 hæc ita ut dico agenda fuissent, venit aliam provocationem
 asserens, a se torquendum esse hominem asserens, eumque
 prehensum traxit, neque ullum petulantiae genus prætermi-
 sit. (43) Ego quidem cogitavi, iudices, quantum esset lu-
 crum, si quis alterum metu perculisset. ego enim ea me
 pati putabam contemptus eo, quod simpliciter et ut natura
 mea fert vivo, et magnas poenas dare ea tolerando. Quia
 igitur contra ea, quæ justa putabam, coactus eram ut vicis-
 sim provocarem, etiam puerum offerebam. Et vere hæc
 me dicere, recita provocationem.

PROVOCATIO.

44. Detrectatis igitur his, detrectatis item iis, quas ipse
 primum tulerat, conditionibus, equidem, quidnam apud
 vos dicturus sit, demiror. Ut autem sciatis, a quo sibi
 etiam atrocem factam injuriam conqueratur, spectate. hic
 est qui Pantainetum eiecit, hic est ille potentior amicis

νέτου καὶ τῶν νόμων. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐπεδήμουν, οὐδ' αὐτὸς ἐγκαλεῖ.

45. Βούλομαι δὲ ὑμῖν καὶ δι' ὧν τοὺς πρότερον διακατάς ἐξαπατήσας εἶλε τὸν Εὐεργὸν εἰπεῖν, ἴν' εἰδῆθ' ὅτι καὶ νῦν οὐδὲν οὐτ' ἀναιδείας αὐτε τοῦ ψεύδεσθαι παραλείψει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ ὧν ἔμοι δικάζεται νυνὶ τὰς αὐτὰς οὐσας ἀπολογίας εὐρήσετε. 85
25 ἔλεγχος ἀκριβέστατός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ τότ' ἐκείνον σασυκοφαντῆσθαι. οὗτος γὰρ ἠτιάσατ' ἐκείνον πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ἐλθόντ' εἰς ἀγρόν ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἐπικλήρους εἰσελθεῖν καὶ τὴν μητέρα τὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς νόμους ἤκεν ἔχων τοὺς τῶν ἐπικλήρων πρὸς τὸ δικαστήριον. (46) Καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα, ὃν τῶν τοιούτων οἱ νόμοι κελεύουσιν ἐπιμελεῖσθαι καὶ παρ' ᾧ τῷ μὲν ἡδικοῦντι κίνδυνος περὶ τοῦ τί χρῆ παθεῖν ἢ 5 ἀποτίσαι, τῷ δ' ἐπιείνῃ μετ' οὐδεμιᾶς ζημίας ἢ βοήθεια, οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξήτασαι, οὐδ' εἰρηγγεῖλεν οὐτ' ἐμὲ, οὐτε τὸν Εὐεργὸν ὡς ἀδικούντας, ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ ταῦτα κατηγορεῖ καὶ δυοῖν ταλάντων εἶλε δίκην. (47) Ἦν γὰρ, οἶμαι, κατὰ μὲν τοὺς νόμους 10 προῖδόντα τὴν αἰτίαν, ἐφ' ἣ κρίνεται, βράδιον τάληθῃ καὶ τὰ δίκαι' ἐπιδείξαντ' ἀποφεύγειν, ἐν δὲ μεταλλικῇ δίκῃ, περὶ ὧν οὐδ' ἂν ἤλπισεν αὐτοῦ κατηγορηθῆσεσθαι, χαλεπὸν παραχρῆμ' ἔχειν ἀπολύσασθαι τὴν διαβολὴν. ἢ δ' ὄργῃ παρὰ τῶν ἐξηπατημένων ὑπὸ τούτου δικαστῶν, ἐφ' ᾧ τὴν ψήφον εἶχον πράγματι, τούτου καταψηφίσαστο. (48) Καίτοι τὸν ἐκείνους ἐξηπατηκότα τοὺς 15 δικαστάς ἄρ' ὀκνήσειν ὑμᾶς ἐξαπατῆν οἴεσθε; ἢ πεπιστευκότες εἰεῖναι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς συνεστῶσι μεθ' ἑαυτοῦ μάρτυσι, τῷ τ' ἀκαθάρτῳ καὶ μιαιφῶ Προκλεῖ, τῷ μεγάλῳ τούτῳ, καὶ Στρατοκλεῖ τῷ πιθωνωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων καὶ πονηροτάτῳ, καὶ τῷ μηδὲν ἠποστελλόμενον μηδ' αἰσχυρόμενον κλαιήσειν καὶ ὀδυρεῖσθαι; (49) Καίτοι τοσούτου δεῖς 20 ἐλέου τινὸς ἀξίος εἶναι, ὥστε μισθηθεὶς ἂν δικαιοτάτ' ἀνθρώπων ἐξ ὧν πεπραγμάτευσαι. ὃς γὰρ ὀφείλων μνᾶς ἑκατὸν καὶ πέντε καὶ οὐχ οἷόςτ' ὧν διαλύσαι, τοὺς ταῦτα συνευπορήσαντας καὶ γενομένους αἰτίους 931 σοὶ τοῦ τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς συμβαλοῦσιν ἐξ ἀρχῆς, χωρὶς ὧν περὶ αὐτὰ τὰ συμβόλαι' ἡδίκηκας, καὶ πρὸς ἀτιμῶσαι ζητεῖς. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς δανειζομένους ἴδοι τις ἂν ἐξισταμένους τῶν ὄντων, σοὶ δ' ὁ συμβεβληκὸς τοῦτο πέπονθε, καὶ δανείσας τάλαντον 5 δὲ ὠφληκε συκοφαντηθεῖς. (50) Ἐγὼ δὲ τετταράκοντα μνᾶς δανείσας δυοῖν ταλάντων ταυτηνὴν φεύγω δίκην. καὶ ἐφ' οἷς δανείσασθαι μὲν οὐδεπώποτ' ἠδυνήθης ἑκατὸν μνῶν πλέον, πέπρακας δὲ καθάπαξ τριῶν ταλάντων καὶ διχιλίων, εἰς ταῦτα τέτταρα, ὡς ἔοικεν, 10 ἡδίκησαι τάλαντα. ὑπὸ τοῦ ταῦτα; ὑπὸ τοῦ οἰκίτου νῆ Δία τοῦ ἐμοῦ. Τίς δ' ἂν οἰκέτῃ παραχωρήσειε πολίτης τῶν ἑαυτοῦ; ἢ τίς ἂν φήσειεν, ὧν δίκην λαχὼν ἤρκεεν οὗτος Εὐεργὸν, τούτων καὶ τὸν ἐμὸν παῖδ' ὑπεύθυνον εἶναι προσήκειν; (51) Χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸς αὐτὸν 15 οὗτος ἀφῆκε τῶν τοιούτων αἰτιῶν ἅπασῶν. οὐ γὰρ

Pantæneti et legibus. nam ego peregrē fui, neque ipse mihi id objicit.

45. Volo autem vobis et per quæ prioribus iudicibus deceptis Evergum vicerit dicere, ut sciatis eum etiam nunc nihil neque impudentiæ neque mendacii prætermisurum. præter hæc etiam eorum, quorum me nunc accusat, eandem esse defensionem reperietis. id quod argumentum accuratissimum est, illum tunc fuisse calumnia oppressum. Iste criminatus illum fuit præter cetera omnia in agrum suum venisse et ad Epicleros et suam matrem esse ingressum, et leges de Epicleris attulit in hoc iudicium. (46) Atque apud Archontem, cui talium rerum curam leges mandant et apud quem sotes periclitantur, quid aut luendum aut solvendum sit, actionem autem persecuto sine ulla mulcta auxilium fertur, nondum vel hodie inventus est, et nec me nec Evergum ut injurias accusavit, sed in hoc iudicio talia petiit et duobus talentis causam peregit. (47) Fuisset nimirum prævidenti crimen, cujus accusaretur, vero et æquo ostenso secundum leges facile absolvi, sed in actione metallica in iis rebus, de quibus se accusatum iri vix metuerat, difficile erat calumniam e vestigio propulsare. iracundia autem iudicum ab isto deceptorum, qua de re suffragia illis ferenda erant, eam condemnavit. (48) At qui eos decepit iudices, eumne dubitaturum putatis vos decipere? aut causa nitentem ingressum esse, ac non eloquentia et suæ factionis testibus, impuro et execrando Procle, magno illo, et Stratocle, omnium hominum disertissimo et improbiissimo, et impudentia sua, qua non cunctetur aut erubescat plorare ac lamentari? (49) Atqui tantum abest, ut aliqua sis misericordia dignus, ut propter facinora sis hominum odiosissimus. qui enim minas centum et quinque quum deberes easque reddere non posses, eos, qui tibi hæc suppeditaverunt et in causa fuerunt, ut fidem servares iis, qui tecum ab initio contraxerant, præterquam quod in ipso contractu violaveras, etiam ignominia notare studes. Ceteros quidem debitores videremus fortunis cedere, is vero, qui tecum contraxit, id passus est, et qui talentum mutuum dedit, duo debuit calumniis oppressus. (50) Ego vero, qui quadraginta minas mutuas dedi, duobus talentis hoc iudicio periclitor. et ad quæ nunquam plus centum minis mutuari potuisti, quæ tribus talentis in universum vendidisti et bis mille drachmis, in iis injuria scilicet quatuor talentum es affectus. a quo? si diis placet a servo meo. Quis vero suis rebus civis servo cederet? quisve diceret earum rerum, quarum iste in iudicio damnavit Evergum, etiam fagulum meum rationem reddere oportere? (51) Sed his omissis, ipse iste eum talibus criminibus liberavit omnibus. neque enim id

νῦν ἔδει λέγειν, οὐδ' εἰς τὴν πρόκλησιν γράφειν ἐν ᾗ βασιανίζειν ἐξήτει, ἀλλὰ λαχόντ' ἐκεῖνον τὴν δίκην τὸν κύριον διώκειν ἐμέ. νῦν δ' ἐλιγχε μὲν ἐμοί, κατηγορεῖ δ' ἐκείνου. ταῦτα δ' οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι. τίς γὰρ
20 πώποτε τῷ δεσπότῃ λαχόν, τοῦ δούλου τὰ πράγματα, ὡς περ κυρίου, κατηγορήσεν;

52. Ἐπειδὴν τοίνυν τις αὐτὸν ἔρηται «καὶ τί δίκαιον ἔξει λέγειν πρὸς Νικόβουλον;» μισοῦσι, φησίν, Ἀθηναῖοι τοὺς δανειζόντας, Νικόβουλος δ' ἐπίφρονός ἐστι, 25 καὶ ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται, καὶ βακτηρίαν φορεῖ. ταῦτα δ' ἐστὶν ἅπαντα, φησί, πρὸς ἐμοῦ. Καὶ ταῦτ' οὐκ αἰσχύνονται λέγων, οὐδὲ τοὺς ἀκούοντας οἶεται μανθάνειν ὅτι συκοφαντοῦντός ἐστιν ὁ λογιζόμενος οὗτος, οὐκ ἀδικούμενος. (53) Ἐγὼ δ' ἀδικεῖν μὲν 982 οὐδένα τῶν δανειζόντων οἴομαι, μισεῖσθαι μέντοι τινὰς ἀνεκτότως ὑπ' ἡμῶν, οἱ τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιημένοι, μήτε συγγνώμης μήτ' ἄλλου μηδενός εἰσιν ἀλλ' ἢ τοῦ 5 πλειονος. διὰ γὰρ τὸ καὶ δεδανείσθαι πολλάκις, μὴ μόνον αὐτὸς τούτῳ δανείσθαι, οὐδ' ἐγὼ τούτους ἀγνοῶ, οὐδὲ φιλῶ, οὐ μέντοι γ' ἀποστερῶ μὰ Δία, οὐδὲ συκοφαντῶ. (54) Ὅστις δ' εἰργασται μὲν ὡς περ ἐγὼ πλέων καὶ κινδυνεύων, εὐπορήσας δὲ μικρῶν, ἐδάνεισε 10 ταῦτα, καὶ χάρισσασθαι βουλόμενος καὶ μὴ λαθεῖν διαβρυὲν αὐτὸν τὸ ἀργύριον, τί τίς ἀν τοῦτον εἰς ἐκείνουσ τιθεῖ; εἰ μὴ τοῦτο λέγεις, ὡς, ὅς ἀν σοὶ δανείσῃ, τοῦτον δημοσίᾳ μισεῖσθαι προσήκει. Ἀέγε δὴ μοι τὰς μαρτυρίας, τίς ἐγὼ πρὸς τοὺς συμβάλλοντας ἀνθρώπων 15 καὶ πρὸς τοὺς δεομένους εἰμί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

55. Τοιοῦτος, ὦ Πανταίνετε, ἐγὼ, ὁ ταχὺ βαδίζων, καὶ τοιοῦτος σὺ, ὁ ἀτρέμας. ἀλλὰ μὴν περὶ τοῦ ἐμοῦ γε βαδίσματος ἢ τῆς διαλέκτου τᾶληθῆ πάντ' ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, μετὰ παρρησίας. ἐγὼ γὰρ 20 οὐχὶ λήθηθ' ἐμαυτὸν, οὐδ' ἀγνοῶ, οὐ τῶν εὐπεφυκότων κατὰ ταῦτ' ἂν ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν λυσιτελοῦντων ἐμαυτῶ. εἰ γὰρ ἐν οἷς μηδὲν ὠφελοῦμαι ποίων λυπῶ τινὰς πῶς οὐκ ἀτυχῶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος; (56) Ἀλλὰ 25 τί χρὴ παθεῖν; ἀν τῷ δεῖνι δανείσῃ; διὰ ταῦτα δίκην προσοφείλει; μηδαμῶς. κακίαν γὰρ ἐμοὶ καὶ πονηρίαν οὐθ' οὗτος προσῆσαν οὐδεμίαν δείξει, οὐθ' ὑμῶν τοσούτων ὄντων οὐδὲ εἰς σύνοιδεν. Τᾶλλα δὲ ταῦθ' ἕκαστος ἡμῶν ὅπως ἔτυχε πέφυκεν, οἶμαι. καὶ φύσει μάχε- 983 σθαι μὲν ἔχοντ' οὐκ εὐπορόν ἐστιν (οὐ γὰρ ἀν ἀλλήλων διεφέροντες οὐδὲν), γνῶναι δ' ἰδόνθ' ἕτερον καὶ ἐπιπληξαι βράδιον. (57) Ἀλλὰ τί τούτων ἐμοὶ πρὸς σέ, Παν- 5 ταινέτε; Πολλὰ καὶ δεῖνὰ πέπονθας; οὐκοῦν εἰληφας δίκην. οὐ παρ' ἐμοῦ γε; οὐδὲ γὰρ ἡδικήθης οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ. οὐ γὰρ ἀν ποτ' ἀφῆκας, οὐδ', ὅτι Εὐέργῳ προηροῦ λαγχανεῖν, εἰσας ἐμέ, οὐδὲ πρᾶτῆρ' ἠξίωσας ὑποστῆναι τὸν γε δεῖνὰ σε καὶ πόλλ' εἰργασμένον. ἔϊτα καὶ πῶς ἀν 10 ὁ μὴ παρὼν μηδ' ἐπιδημῶν ἐγὼ τί σ' ἡδίκησα;

58. Εἰ τοίνυν ὡς οἰόντες μέγιστ' ἡδικῆσθαι δοθῆ τις αὐτῷ καὶ ἔρειν ἅπαντα τᾶληθῆ περὶ τούτων νυνὶ· ἐκεῖνός

nunc dicendum erat, neque in provocationem scribendum qua ad quaestionem postulabat, sed actione illi instituta me dominum persequi conveniebat. Nunc mihi actionem instituit, illum autem accusat. quae legibus vetita sunt. quis enim unquam actione contra dominum instituta, ser- vum tanquam sui juris hominem, rerum accusavit?

52. Quum vero quis eum interrogabat: «et quae tibi justa causa est contra Nicobulum?» Oderint, inquit, Athenienses feneratoros, Nicobulus autem invidiosus est, et celeriter ambulat, et magnum sonat, et baculum gerit. ea vero, inquit, e mea re sunt omnia. Haec dicere non erubescit, neque eos, qui audiunt, intelligere putat, calumniatoris esse istam rationem, non ejus, cui facta sit injuria.

(53) Ego vero injurium ex iis, qui mutuo dent, puto esse neminem, tamen quosdam merito vobis invisos esse, qui artem ex ea re fecerunt, apud quos nec veniæ nec ulli rei locus est, nisi lucro. quum enim saepe mutuum acceperim, non ipse solum isti mutuum dederim, nec ego istos ignoro aut amo, non tamen, ita me dii ament, defraudo aut calumnior. (54) Qui vero quaestum facit, ut ego, navigando et periclitando, parvaque pecunia parta, eam mutuam dat, quum ut aliis gratificetur, tum ne per incuriam dilapidet argentum, cur et quis tandem eum in illorum numero reputarit? nisi illud forte dicis, qui tibi mutuam dederit, eum publicum odium mereri. Age recita mihi testimonia, qualis in eos sim homo, qui mecum contrahunt opem- que meam implorant.

TESTIMONIA.

55. Talis, Pantænete, sum ego, ille celeriter ambulans, et talis tu, qui pedetentim incedis. attamen de meo quidem incensu vel loquendi consuetudine omnem apud vos dicam veritatem, judices, libere. non enim me praeterit neque ignoro, me in his rebus non optime esse natum, neque eas expedire mihi. nam si ea mihi odium pariunt, quibus agendis nullum fructum capio; nonne infelix in ea quidem parte sum? (56) Sed quid agam? si alicui mutuuum dederō; propterea mulcta etiam solvenda erit? nequaquam vero. malitiam enim in me et improbitatem esse ne iste quidem ostendet, neque et tanto vestrū numero vel unus est ullius facinoris mihi conscius. In ceteris autem his rebus, credo, unusquisque nostrū talis est, ut forte est natus. ac repugnare naturae ita praedito haud facile est (alioqui nihil discriminis in talibus inter nos esset), noscitate vero ea in altero quem videris et reprehendere, proclive. (57) Sed quid horum mea refert adversus te, Pantænete? Multa et acerba es perpressus? proinde sumpsisti prenas. non de me quidem? neque enim ulla tibi a me orta est injuria. alioqui nunquam me dimisisses, neque, quum Evergum accusare institueres, me reliquisses, neque petiisses, ut ego venditor esse dignarer, qui atrociam et multa in te commissem. Deinde quo ego pacto, quum nec adessem et peregre abessem, ulla injuria te affeci?

58. Quod si quis ei largiatur, quam maximis eum affecum esse injuriis et nunc de iis verissima dicturum esse

γ' ομοίαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσαι, ὅτι πολλὰ συμ-
 15 δέβηκεν ἡδικῆσθαί τισιν ἤδη μείζω τῶν εἰς χρήματα
 γιγνομένων ἀδικημάτων. καὶ γὰρ ἀκούσοι φόνοι καὶ
 ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πόλλ' ἄλλα τοιαῦτα γίνεσθαι,
 ἀλλ' ὁμῶς ἀπάντων τούτων ὄρος καὶ λύσις τοῖς παθοῦσι
 τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφείναι. (59) Καὶ τοῦθ' οὕτω
 τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει, ὥστ', ἂν ἕλῳν τις ἀκουσίῳ
 φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν, μετὰ ταῦτ' αἰ-
 20 δεσθῆναι καὶ ἀφῆ, οὐκέτ' ἐκβαλεῖν κύριος τὸν αὐτὸν ἐ-
 σσιν. Οὐδέ γ', ἂν ὁ παθὼν αὐτὸς ἀφῆ τοῦ φόνου, πρὶν
 τελευτῆσαι, τὸν δράσαντα, οὐδενὶ τῶν λοιπῶν συγγε-
 νῶν ἔξεστιν ἐπεξίμναι, ἀλλ' οὐδ' ἐκπίπτειν καὶ φεύγειν,
 ἂν ἀλλίσκωνται, καὶ τεθνᾶναι προστάττουσιν οἱ νόμοι,
 26 τούτους, ἂν ἀφελῶσιν, ἀπαξ ἀπάντων ἐκλύει τῶν δεινῶν
 τοῦτο τὸ ῥῆμα. (60) Εἴθ' ὑπὲρ μὲν τῆς ψυχῆς καὶ τῶν
 μεγίστων οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ ἀφείναι, ὑπὲρ
 χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων ἄκυρον ἔσται; μη-
 984 δαμῶς. οὐ γὰρ, εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξο-
 μαι, τοῦτ' ἐστὶ δεινότερον, ἀλλ' εἰ πρᾶγμα δίκαιον ὤρι-
 σμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νῦν καταλύσετ' ἐφ' ἡμῶν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΝ ΚΑΙ ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ναυσίμαχος καὶ Ξενοπίθης ἐπιτροπεύθησαν ὑπὸ Ἀρισταί-
 χμου, ἐγγραφέντες δὲ εἰς ἄνδρα Διαχρον δίκην ἐπιτροπῆς αὐτῶ,
 εἴτα διελύσαντο λαβόντες τρία τάλαντα, καὶ ἀφῆκαν αὐτὸν
 8 τῶν ἐγκλημάτων. καὶ ὁ μὲν τετελεύτησε καταλιπὼν παῖδας
 τέσσαρας, τούτοις δὲ μετὰ χρόνον συχρὼν ὁ Ναυσίμαχος καὶ
 Ξενοπίθης δικάζονται βλάβης, χρήματα ἀπαιτοῦντες ἐκ τῆς
 10 ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ παραγράφονται παρατιθέμενοι τὸν νόμον τὸν
 οὐκ ἔνδον περὶ ὧν ἂν τις ἀρεσιν διῶ καὶ ἀπαλλαγὴν πάλιν δι-
 κάζεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ

ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΝ ΚΑΙ ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΝ.

1. Δεδωκότων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν νόμων πα-
 ραγράψασθαι περὶ ὧν ἂν τις ἀφείας καὶ ἀπαλλάξας πάλιν
 δικάζηται, γεγεννημένων ἀμφοτέρων τούτων τῷ πατρὶ
 935 πρὸς Ναυσίμαχον καὶ Ξενοπίθην τοὺς εἰληχότας
 ἡμῖν, παρεγραψάμεσθα, ὥσπερ ἠκούσατ' ἀρτίως, μὴ εἰς-
 αγνώριστον εἶναι τὴν δίκην. (2) Δεήσομαι δὲ καὶ δίκαια
 καὶ μέτρι' ὑμῶν ἀπάντων, πρῶτον μὲν εὐνοικῶς ἀκού-
 5 σαι μου λέγοντος, εἴτ', ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ καὶ μὴ
 προσήκοντος ἐγκλήματος φεύγειν δίκην, βοηθῆσαι τὰ
 δίκαια. ὁ μὲν γὰρ ὑμεῖς ἐπὶ τῇ δίκῃ τίμημα ἀκη-

DEMOSTHENES.

omnia; illud tamen opinor omnes fateri, usu venisse jam
 quibusdam, ut multas acciperent injurias pecuniariis damnis
 graviores. nam et caedes fortuitae sunt et ea violantur quae
 minime conveniat, et multa alia ejus generis committuntur.
 sed tamen horum omnium terminus et satisfactio statuta
 est laesis haec, ut re transacta et composita quiescant. (59)
 Idque jus tantum in omnibus valet, ut, si quis caedis for-
 tuitae reum peregerit et palam ostenderit aliquem non esse
 purum, tum autem placatus ei fuerit missumque fecerit,
 ejusdem ejiciendi potentatem non habeat. Nec si ipse sau-
 ciatius ante obitum auctorem caedis missum fecerit, ulli ce-
 terorum cognatorum accusare permissum est, sed quos
 ejici et exulare, si convincantur, etiam occidi leges jubent,
 eos dimissos omnino omnibus periculis verbum hoc liberat.
 (60) De vita igitur summisque rebus quum agitur, tantum
 valet rataque manet transactio, in re pecuniaria minoribusque
 causis non valebit? Nequaquam. neque enim, si ego meum
 apud vos jus non consequar, id erit gravissimum, sed si
 rem justam servatam ab omni aeo, nunc nostra aetate abo-
 lebitis.

DEMOSTHENIS

EXCEPTIO

ADVERSUS NAUSIMACHUM ET XENOPITHEM.

ARGUMENTUM.

Nausimachus et Xenopithes sub tutela fuerunt Aristechmi,
 atque inscripti in viros tutelae cum eo egerunt, deinde transe-
 gerunt acceptis tribus talentis, eumque periculo liberarunt.
 Atque is quidem oblit quatuor liberis relictis, quos multo
 post Nausimachus et Xenopithes dati damni accusant, et pec-
 uniam de tutela reposcunt. Hi vero actioni dandum esse
 locum excipiunt adducta lege, quae de rebus remissis et trans-
 actis denuo venire in judicium prohibet.

DEMOSTHENIS EXCEPTIO ADVERSUS NAUSIMACHUM ET XENOPITHEM.

1. Quia leges potestatem excipiendi dederunt, iudices,
 iis de rebus, quae quum remissae transactaeque sunt, in
 judicium revocantur, et utraque haec patri meo cum Nau-
 simacho et Xenopithe, a quibus in jus vocati sumus, inter-
 cesserunt; exceptionem opposuimus, ut modo audivistis,
 non dandam eis esse actionem. (2) Rogabo autem et aequa et
 moderata vos omnes, primum, ut me dicentem benigne au-
 diatis, deinde, si injuriam pati videor et criminis nihil ad
 me attinentis esse accusatus, ut, sicut aequum est, auxilio
 sitis. quam enim vos judici aestimationem audivistis,

33

κόατε, τριάκοντα μναὶ εἰσὶν, ὧν δὲ φεύγομεν χρημά-
των, τέτταρα τάλαντα. ὄντες γὰρ δύο, τέτταρα εὐλήχασι
10 δίκας ἡμῖν, τῶν αὐτῶν χρημάτων πάσας, τριχίλων
ἐκάστην, βλάβης, καὶ νυνὶ πρὸς τριάκοντα μνῶν ἐπι-
γραμμ' ὑπὲρ τοσούτων χρημάτων εἰς ἀγῶνα καθέστα-
μεν. (3) Τὴν μὲν οὖν συκοφαντίαν τὴν τούτων, καὶ μεθ'
15 ὅσης ἐπιβουλῆς ἐηλύθησιν ἐφ' ἡμᾶς, ἐξ αὐτῶν τῶν
πεπραγμένων εἴσεσθε. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον μὲν ὑμῖν
τὰς μαρτυρίας, ὡς ἀφείσαν τὸν πατέρ' ἡμῶν ἐνεκά-
λεσαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν. κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ παρα-
γραψάμεθα μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. Καὶ μοι
20 λέγε ταυτασί τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4. Ὅτι μὲν τοίνυν, οἱ ἄνδρες δικασταί, καὶ δίκας
ἔλαχον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀφείσαν ταύτας καὶ τὰ συγ-
χωρηθέντα χρήματ' ἔχουσιν, ἀκούετε τῶν μαρτυριῶν.
25 ὅτι δ' οὐκ εἴσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων
αὐθις δικάζεσθαι, νομίζω μὲν ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι,
κἂν μηδὲν εἴπω περὶ αὐτῶν ἐγώ, βούλομαι δ' ὁμοῦς
καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγῶναι. Λέγε τὸν νόμον.

986

ΝΟΜΟΣ.

5. Ἀκούετε, οἱ ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου σαφῶς
λέγοντος ἕκαστα, ὧν μὴ εἶναι δίκας. ὧν ἐν ἔστιν, ὁμοίως
τοῖς ἄλλοις κύριον, περὶ ὧν ἂν τις ἀφῆ καὶ ἀπαλλάξῃ,
6 μὴ δικάζεσθαι. Οὕτω τοίνυν καὶ μετὰ πολλῶν μαρ-
τύρων τῆς ἀφίσεως γενοῦσας, καὶ φανερώς ἀπολύοντος
ἡμᾶς τοῦ νόμου, εἰς τοῦτ' ἐηλύθησιν ἀναισχυντίας
οὔτοι καὶ τολμῆς, (6) ὥστε τεττάρων μὲν καὶ δέξ' ἑτῶν
γεγενημένων ἀφ' οὗ τὸν πατέρ' ἡμῶν ἀφείσαν, εἰκοσι
10 δὲ καὶ δυοῖν ἀφ' οὗ τυχάνουσι γεγραμμένοι, τετελευ-
τηκότος δὲ καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου, πρὸς δὲ αὐ-
τοῖς ἐγένονθ' αἱ διαλλαγῆαι, καὶ τῶν ἐπιτρόπων, οἱ μετὰ
τὸν ἐκαίνου θάνατον τῶν ἡμετέρων ἐγένοντο κύριοι, καὶ
τῆς ἑαυτῶν μητρὸς, ἥτις ἅπαντα ταῦτ' ἤδει, καὶ
15 δαιτητῶν καὶ μαρτύρων καὶ πάντων τῶν πλείστων ὡς
εἶπεῖν, τὴν ἡμετέραν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης
ἀγνοίαν τῶν πεπραγμένων ἔρμαιον νομίσαντες αὐτῶν
τὰς δίκας ἡμῖν ἔλαχον ταυτασί, καὶ λόγον οὔτε δίκαιον
οὔτ' ἐπεικῆ τολμῶσι λέγειν. (7) Φασὶ γὰρ οὐκ ἀπο-
20 δίδοσθαι τὰ πατρώα, ὧν ἐκομίζοντο χρημάτων, οὐδ'
ἀποστῆναι τῶν ὄντων, ἀλλ' ὅσ' αὐτοῖς κατελείφθη χρεῖα
καὶ σκευῆ καὶ ὄλων χρήματα, ταῦθ' αὐτῶν γίνεσθαι.
Ἐγὼ δ' οἶδ' ἀκούων ὅτι τὴν οὐσίαν Ξενοπείθης καὶ
25 Ναυσικράτης ἔπασαν χρεῖα κατέλειπον, καὶ φανερὰν
ἐκέκτηντο μικρὰν τινα, εἰσπραχθέντων δὲ τῶν χρεῶν
καὶ τιῶν σκευῶν πραθέντων, ἔτι δ' ἀνδραπόδων, καὶ
τὰ χωρία καὶ τὰς συνοικίας ἐπρίαθ' οἱ ἐπίτροποι, ἃ
παρέλαβον οὔτοι. (8) Εἰ μὲν οὖν μηδὲν ἡμεροσῆ-
987 τήθη περὶ τούτων πρότερον, μὴδ' ὡς οὐ καλῶς διω-
κημένων εἰς δίκην ἔλθεν· ἄλλος ἂν ἦν λόγος. ἐπειδὴ
δ' ἔλην τὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαλέσαντες οὔτοι καὶ δίκας
λαχόντες χρήματ' ἐπράξαντο· πάντα ταῦτ' ἀφείται

triginta minas sunt, pecunia autem, quae a nobis petitur, ta-
lenta quatuor. uterque enim nobis actiones quatuor insti-
tuit, omnes ejusdem pecuniae causa, ter mille drachmarum
singulam, e titulo dati damni, et nunc, quum triginta mina-
rum inscriptio sit, de tanta tamen pecunia in periculum
venimus. (3) Calumniam igitur istorum, quantisque in-
idiis nos invaserint, ex ipsis rebus cognoscetis. primum au-
tem testimonia vobis recitabit eos missum fecisse patrem
nostrum, quod ad tutelae accusationem attinebat. nam hoc
nomine etiam excepimus actionem admittendam non esse.
Age recita mihi haec testimonia.

TESTIMONIA.

4. Eos igitur, iudices, egisse lites tutelae, et ab actioni-
bus destituisse pactamque pecuniam abstulisse, auditis e
testimoniis. non dare autem leges de rebus ita actis denovo
actionem, equidem arbitror vos scire omnes, etiam si ego
nihil ea de re dixerō, volo tamen vobis ipsam quoque le-
gem recitare. Recita legem.

LEX.

5. Auditis, iudices, legem perspicue dicentem singula,
quorum actio non danda sit. Inter quae unum est, aequo
ratum ac cetera, « quibus de rebus aliquem missum feceris
et transegeris, non licere litigare. » quum igitur sic mul-
tisque testibus praesentibus transactio facta sit, et aperte
nos lex absolvat; eo impudentiae progressi isti sunt et au-
daciae, (6) ut quatuordecim annis post, quam patrem meum
missum fecerunt, ac duobus et viginti post, quam eum
accusaverunt, ac quum mortui essent parens noster,
quocum isti transegerant, et tutores, qui post illius obitum
nostra bona in sua potestate habuerunt, et mater ipsorum,
quae omnia haec norat, et arbitri et testes et omnes fere
plerique; nostram imperitiam et necessariam rerum acta-
rum ignoracionem sibi magno futuram commodo existi-
mantes, actiones nobis has instituerunt, et oracionem neque
justam neque aequam afferre audent. (7) Dicunt enim se
non vendere patrimonium ea pecunia quam acceperint,
nec (pro ea) cessasse bonis, sed quascunque sibi relicta fue-
rint, debita et vasa et omnino pecuniam, ea sua esse. Ego
vero me audire memini, Xenopithem (seniorem) et Nausi-
cratem suas opes omnes in aere alieno reliquiasse et res soli
possedissee perquam exiguas, redacto autem aere alieno et
vasis quibusdam venditis, etiam mancipiis, et praedia et
aedes emerunt tutores, quae isti receperunt. (8) Quod
si nulla fuisset prius illis de rebus controversia, nec malae
administrationis in iudicio disceptatum esset; alia ratio
foret. quum vero isti totam tutelam accusassent dieque
dicta pecuniam exegissent; omnia ea tum transacta sunt.

6 τότε. οὐτε γὰρ οὗτοι τοῦ ὀνόματος δήπου τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς τὰς δίκας εἰδῶσκον, ἀλλὰ τῶν χρημάτων, οὐτ' ἐκείνοι τὸννομα τοῦτ' ἰσχυρόντο, ὧν ἀπέτισαν χρημάτων, ἀλλὰ τὰ ἐγκλήματα.

9. Ὅτι μὲν οὖν ὧν πρὸ τῶν ἀπαλλαγῶν εἰσέπραξε 10 χρεῶν ὁ πατὴρ ἢ ὄλως ἔλαβε χρημάτων ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς οὐδανὸς εἰσι δίκαι τούτοις καθ' ἡμῶν ἀπηλλαγμένοις, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων καὶ τῆς ἀφέσεως ἰκανῶς πάντας ἠγοῦμαι ὑμᾶς μεμαθηκέναι. ὅτι δ' ὕστερον οὐκ ἐνὶ τῆν κομιδῆν γεγενῆσθαι τούτων τῶν χρημάτων 15 (τοῦτο γὰρ πλάττουσιν οὗτοι καὶ παράγουσι), τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. (10) Τὸν μὲν γὰρ πατέρ' οὐδ' ἂν αἰτιάσαιτο λαβεῖν. τέτταρσι γὰρ ἢ τρισὶ μῆσιν ὕστερον ἢ διαλύσατο πρὸς τούτους ἐτελεύτησεν. ὡς δ' οὐδὲ Δημάρετον τὸν καταλειφθέντ' ἡμῶν ἐπιτροπον λαβεῖν 20 οἴοντες (καὶ γὰρ τοῦτον ἐγραψαν εἰς τὸ ἐγκλημα), καὶ τοῦτ' ἐπίδειξω. (11) Μέγιστοι μὲν οὖν ἡμῖν εἰσὶν οὗτοι μάρτυρες. οὐδαμῶς γὰρ φανήσονται δίκην εἰληχότες ζῶντι τῷ Δημαρέτῳ. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα ἂν τις αὐτὸ σκοπῶν καὶ θεωρῶν ἴδοι οὐ μόνον οὐχὶ 25 λαβόντα, ἀλλ' οὐδ' ἐνὸν αὐτῷ λαβεῖν. ἦν μὲν γὰρ τὸ χρέως ἐν Βοσπόρῳ, ἀφίκετο δ' οὐδεπώποτ' εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὁ Δημάρετος. πῶς οὖν εἰσέπραξεν; Ἐπεμψε νῆ Δία, εἴποι τις ἂν, τὸν κομιούμενον. (12) Σκοπεῖτε δὴ τοῦθ' οὕτως: ὠφείλειν Ἑρμῶναξ στατήρας 998 ἑκατὸν παρὰ Νausικράτους λαβὼν τούτοις. τούτων Ἀρισταιχμὸς ἐπιτροπος ἦν καὶ κηδεμὼν ἐγένεθ' ἑκαίδεκα ἔτη. οὐκοῦν ἂ γε τούτων ἀνδρῶν γεγονότων δι' 5 ἑαυτοῦ διέλυε χρήμαθ' ὁ Ἑρμῶναξ, οὐκ ἀπέδωκεν δεῖξαν παῖδες. οὐ γὰρ δὴς γε ταῦτα κατετίθει. ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἄτοπος, ὡςθ', ἂ τοὺς κυρίους διεκρούσατο μὴ καταθεῖναι τοσοῦτον χρόνον, ταῦτα, μὴ τῷ κυρίῳ πέμψαντι γράμματα, ἐκὼν ἀποδοῦναι; (13) Ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὁ μὲν 10 πατὴρ ἐτελεύτησεν εὐθὺς μετὰ τὰς διαλύσεις, τῷ Δημαρέτῳ δ' οὐδεπώποθ' οὗτοι τούτων τῶν χρημάτων δίκην ἔλαχον, οὐδ' ὄλως ἐξέπλευσεν ἐκεῖνος οὐδ' ἀπεδήμησεν ἐκεῖσε, λαβὲ τὰς μαρτυρίας.

15

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14. Ὅτι μὲν τοίνυν οὐθ' ὁ πατὴρ μετὰ τὴν ἀφασιν τὰ χρήματ' εἰσέπραξεν, οὐτ' ἂν εἶδωκεν ἐκὼν οὐδεὶς, εἴ τιν' ἐπέμψεν ὁ Δημάρετος, οὐτ' ἀνέπλευσεν αὐτὸς οὐδ' ἀφίκετ' ἐκεῖσε, δῆλον ἐκ τῶν χρόνων καὶ τῶν μαρτυριῶν 20 ὑμῖν γέγονεν. Βούλομαι τοίνυν καὶ ὄλως ψευδομένους αὐτοὺς εἶλον τὸ πρᾶγμα ἐπίδειξαι. οὗτοι γὰρ γεγράφασιν εἰς ὃ νῦν ἐγκλημα διώκουσιν, ὀφείλειν ἡμᾶς τᾶργύριον κομισαμένου τοῦ πατρὸς καὶ παραδόντος 25 αὐτοῖς τοῦτο τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἐπιτροπῆς ὀφείλομενον. Καὶ μοι λέγε αὐτὸ τὸ ἐγκλημα λαβῶν.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

15. Ἀκούετε γεγραμμένον ἐν τῷ ἐγκλήματι « παραδόντος ἐμοὶ τοῦ Ἀρισταιχμοῦ τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ τῆς

neque enim isti scilicet de nomine tutelae tum agebant, sed de pecunia, neque illi nomen hoc redimebant pecunia, quam numerabant, sed querelas.

9. Ac nullam ejus aëris alieni, quod ante transactionem redegerat pater, aut ejus omnino pecuniæ, quam e tutela acceperat, istis re contra nos transacta dari licere actionem, ex ipsis legibus et transactione satis omnes vos cognovisse arbitrator. postea autem non posse fieri, ut ea pecunia recepta sit (hoc enim isti fingunt et decipiendi gratia profuerunt), id ostendere volo. (10) Patrem enim ne criminati quidem essent eam accepisse. nam tribus quatuorve mensibus post, quam cum istis transegisset, obiit. Neque vero Demaretum relictum nobis tutorem eam accipere potuisse (nam et hunc in libello posuerunt), et hoc ostendam. (11) Ac maximi quidem nobis isti testes sunt. nusquam enim eos viventi Demareto movisse litem apparebit. at tamen, si quis ipsam etiam rem spectet et consideret, videbit non modo non accepisse, sed ne potuisse quidem accipere. nam quum ipsum debitum Bospori esset, quo Demaretus nunquam venit; quo pacto exegit? At per Jovem misit, inquiet aliquis, qui exigeret. (12) Id vero ita considerate: debuit Hermonax istis stateres centum a Nausicrate acceptos. istorum tutor et curator Aristæchmus fuit sedecim annos. itaque quam istis adultis pecuniam coram ipse solvit Hermonax, eam non reddidit, dum pueri essent. neque enim his eandem numeravit. est igitur quisquam hominum ita ineptus, ut, quæ ne redderet, dominos tam diu elusit, ea alicui, qui dominus non esset, missis literis, ultro numeraret? (13) Equidem non arbitrator. attamen me vera dicere, et patrem statim post transactionem obiisse, et Demaretum nunquam ab istis de ea pecunia in jus vocatum esse, neque omnino navigasse illum neque profectum esse illuc, cape testimonia.

TESTIMONIA.

14. Proinde nec patrem post transactionem pecuniam redegisse, nec sponte quenquam fuisse daturum, si quem misisset illuc Demaretus, nec ipsum navigasse vel pervenisse illuc, vobis e temporibus et testimoniis est declaratum. Sed etiam omnino ostendam eos totam rem ementiri. Isti enim in actionem, qua nos nunc persequuntur, inscripserunt, debere nos argentum, quod pater receperit et aëris alienum in tutelae rationibus, ut quod deberetur adhuc, tradiderit. Age ipsam querelam cape et recita.

QUERELA.

15. Auditis in querela scriptum esse « quum mihi Aristæchmus id aëris alienum in tutelae rationibus tradidisset. »

999 ἐπιτροπῆς. » ὅτε τοίνυν Διάγχανον τῷ πατρὶ τῆς ἐπι-
τροπῆς· τάναντία ἐγράψαντο τοῦτω. ὡς γὰρ οὐκ ἀπο-
δόντι λόγον, καὶ τοῦτ' ἐγκαλοῦντες φαίνονται. Διγ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, θ' ὅτ' ἐλαχον τῷ πατρὶ.

6

ΕΓΚΛΗΜΑ.

16. Ἐν ποίῳ δὴ λόγῳ νῦν ἐγκαλεῖθ' ὡς παρέδωκεν, ὡς Ξενοπίθη καὶ Ναυσίμαχε; τοτὲ μὲν γὰρ ὡς οὐκ ἀποδόντι δίκας ἐλαγχάνετε καὶ χρήματ' ἐπράττεσθε, τοτὲ δ' ὡς παραδόντος διώκετε. εἰ δ' ἐπ' ἀμφότερ' 10 ἔσται συκοφαντεῖν ὑμῖν, καὶ τοτὲ μὲν τοῦ μὴ παραδοῦναι χρήματ' ἐπράξασθε, τοτὲ δ' ὡς παραδόντος διώξετε· οὐδὲν κωλύει καὶ τρίτον τι σκοπεῖν μετὰ ταῦτα, ὅτου πάλιν δικάσεσθε. οἱ νόμοι δ' οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἄπαξ περὶ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτὸν εἶναι τὰς δίκας.

15 17. Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἀδικοῦνται νῦν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πάντας ἡμῖν δικάζονται τοὺς νόμους, βούλομαι καὶ τοῦτον ὑμῖν τὸν νόμον εἰπεῖν, ὅστις διαβρήδην λέγει, ἔαν πέντ' ἔτη παρελθῆ καὶ μὴ δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι τοῖς ὄρφα-
20 νοῖς δίκην περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκλημάτων. καὶ ἡμῖν ἀναγνώσεται τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

18. Ἀκούετε, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου λέγον-
τος ἄντικρυς, ἔαν μὴ πέντ' ἔτων δικάσωνται, μηκέτ'
25 εἶναι δίκην. Οὐκοῦν ἐλάχομαι, φαίεν ἄν. Καὶ διελύσασθε γέ, ὡςτ' οὐκ εἰσὶν αὐτῶν ὑμῖν δίκαι. ἢ δεινόν γ' ἂν εἴη, εἰ τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικημάτων οὐ δίδωσιν ἔξω πέντ' ἔτων τὰς δίκας τοῖς ὄρφανοῖς ὁ νόμος κατὰ τῶν οὐκ ἀφειμμένων ἐπιτρόπων, πρὸς δὲ τοὺς ἐξ ἐκα-
990 ἰων ἡμᾶς, περὶ ὧν αὐτοὺς ἀφήκατε, εἰκοστῷ νῦν ἔτει δίκην τελείσαισθ' ὑμεῖς.

19. Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς τὰ μὲν περὶ τῶν πραγμά-
των αὐτῶν καὶ τῶν νόμων δικαία φεῦξασθαι, παρε-
5 σκευάσθαι δὲ λέγειν ὡς πολλὰ χρήματ' αὐτοῖς κατελείφθη καὶ ταῦτ' ἀπεστερήθησαν, καὶ τεκμηρίω χρήσασθαι τούτου τῷ μεγέθει τῶν δικῶν ἃς ἐξ ἀρχῆς ἐλαχον, καὶ τὴν ὄρφανίαν ὀδυρεῖσθαι, καὶ τὸν τῆς ἐπιτροπῆς λόγον διεξιέναι. καὶ ταῦτ' εἶναι καὶ τοιαῦθ' οἷς
10 πεπιστεύασι καὶ δι' ὧν ὑμᾶς ἐξαπατήσειν οἴονται. (20) Ἐγὼ δὲ τὸ μὲν τῶν δικῶν μέγεθος τῶν ληχθεισῶν μείζον ἡγοῦμαι τεκμηρίον ἡμῖν εἶναι, ὡς ἐσυκοφαντεῖθ' ὁ πατήρ, ἢ τούτοις, ὡς πολλ' ἀπεστεροῦντο. ὀδοθήκοντα μὲν γὰρ τάλαντ' ἔχων ἐξελεγχεῖν οὐδὲ εἰς ἄν τρία
15 λαβῶν ἀπηλλάγη. τοσοῦτων δὲ χρημάτων ἐπιτροπῆς φεύγων οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἔδωκε τρία τάλαντα, τὸν κίνδυνον ἰσχυόμενος καὶ τὰ φύσει τότε τούτοις πλεονεκτήμαθ' ὑπάρχοντα. καὶ γὰρ ὄρφανοι καὶ νέοι καὶ ὁποῖοί τινές εἰσιν ἀγνώστες ἦσαν. ταῦτα δὲ πάντες
20 φασὶ μεγάλων δικαίων ἰσχυεῖν πλέον παρ' ὑμῖν.

21. Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἀνάγκησθ' ἂν αὐτῶν εἰκότως οὐδὲν περὶ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦτ' οἶμαι δεῖξιν. εἰ

At quum patrem tutelae causa accusarent; his contraria scripserunt. apparet enim eos, ut non relatis rationibus, etiam hoc ei objectasse. Recita ipsam querelam, qua tum patrem in jus vocarunt.

QUERELA.

16. Quibus igitur in rationibus tradidisse eum, nunc querimini, Xenopithes et Nausimache? tum enim, ut qui non tradidisset, in jus vocabatis et pecuniam postulabatis, nunc quasi tradiderit, persequimini. quod si utramque in partem vobis calumniari licebit, et tum, quia non reddidisset, pecuniam postulavistis, nunc quasi reddidisset, persequimini; nihil prohibet, quo minus etiam tertium quippiam posthac excogitetis, de quo iterum actionem instituat. Sed leges ista vetant, et semel iisdem de rebus cum eodem agi jubent.

17. Ut autem intelligatis, iudices, non modo nunc iis injuriam non fieri, sed contra omnes nobis eos leges facescere negotium, eam quoque legem vobis recitare volo, quae aperte dicit, si quinquennium praeterierit et non in iudicium venerint, non amplius orbis agere licere earum rerum, quae ad tutelam attineant. Et vobis legem recitabit.

LEX.

18. Auditis, iudices, legem palam dicere, nisi intra quinquennium egerint, non amplius licere agere. Atqui egimus, inquit. Sed idem et transegistis, itaque vobis rursus actiones dandae non sunt. alioquin grave esset, si, quum lex orbis primarum injuriarum extra quinquennium actionem non det in tutores qui non absoluti sunt, vos contra nos illorum filios iis de rebus, quas cum iis transegistis, vigesimo nunc anno litem perageretis.

19. Audio autem eos rerum ipsarum et legum jura declinatos, paratos autem esse ad dicendam magnam sibi pecuniam relictam eaque se fraudatos esse, et ad ejus rei argumentum proferendum magnitudinem litium, quas ab initio instituerint, et orbitatem deploratos, et tutelae rationes narratos. eaque esse et talia praesidia, quibus nitantur quibusque vos a se posse decipi sperent. (20) Ego vero litium institutarum magnitudinem majus nobis argumentum esse puto, patrem tum calumnia petitum esse, quam istis, multis eos fraudatos esse. Nam qui octoginta sibi deberi talenta ostendere possit, tribus acceptis nemo cum adversario transegisset. ob tantam autem pecuniam petitus tutelae nomine, nemo est quin tribus talentis datis periculum redimeret propter superiorem conditionem, quam tum isti natura habebant. nam et orbi et adolescentes, et quales essent, ignoti erant. quae omnes aiunt apud vos optimis quibusque causis plus valere.

21. Atque illud quoque me vobis ostensurum puto, vos recte facturos, si ne sustineatis quidem ullum eorum ver-

γὰρ ὡς ὀνόντε μέγιστ' ἡδικῆσθαι δόη τις αὐτοῖς καὶ
 25 ἐραῖν ἅπαντα τᾶληθῆ περὶ τούτων νυνί· ἐκείνῳ γ' ὀλομαι
 πάντας ἂν ἡμᾶς ἠμολογῆσαι, ὅτι πολλὰ συμβέβηκεν
 ἡδικῆσθαι τισιν ἤδη μάλιστ' αὐτῶν εἰς χρήματα γιγνομέ-
 νων ἀδικημάτων. καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνοι καὶ ἕβρεις
 εἰς ἡμᾶς καὶ πολλὰ τοιαῦτ' ἀδικήματα γίνονται.

99! ἀλλ' ὅμως τούτων ἁπάντων ὄρος καὶ λύσις τοῖς πα-
 θούσι πέταται τὸ πεισθέντας ἀφείναι. (22) Καὶ τοῦθ'

οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει, ὥστ', ἂν ἑλὼν τις
 ἀκούσιου φόνου καὶ φανερώς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν,
 5 μετὰ ταῦτ' αἰδέσθαι καὶ ἀφῆ, οὐκέτ' ἐκβαλεῖν κύριος
 τὸν αὐτὸν ἐστίν. Εἴθ' ὑπὲρ μὲν ψυχῆς καὶ τῶν με-
 γίστων οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ ἀφείναι, ὑπὲρ δὲ
 χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων ἀκυρον ἔσται;
 μηδαμῶς. οὐ γὰρ, εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ' ὑμῖν
 10 τεύχομαι, τοῦτ' ἐστὶ δεινότερον, ἀλλ' εἰ πρᾶγμα δίκαιον
 ὠρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νῦν καταλυθήσεται.

23. Οὐκ ἐμίσθωσαν ἡμῶν τὸν οἶκον, ἴσως ἐροῦσιν.
 Οὐ γὰρ ἡβούλεθ' ὁ θεῖος ὑμῶν Ξενοπίθης, ἀλλὰ φή-
 ναντος Νικίδου τοὺς δικαστὰς ἐπεισεν εἶσαι αὐτὸν
 15 διοικεῖν. καὶ ταῦτ' ἴσασιν πάντες. Πολλὰ διήρπασαν
 ἡμῶν ἐκεῖνοι. Οὐκοῦν ἦν ἐπεισθητέ γε, τούτων δίκην
 παρ' αὐτῶν ἔχετε, καὶ οὐ δῆπουθεν πάλιν δεῖ λαβεῖν
 ἡμᾶς παρ' ἐμοῦ. (24) Ἴνα δὲ μὴδ' οἴησθ' εἶναι τι
 20 ταῦτα· ἐστὶ μὲν οὐκ ἴσον (πῶς γάρ;) πρὸς τοὺς πρά-
 ξαντας διαλυσαμένους τῶν οὐκ εἰδότεων κατηγορεῖν.
 ὅμως μέντοι, ὃ Ξενοπίθης καὶ Νausίμαχος, εἰ μὲν ἄλ'
 ὑμῖν καὶ θαυμαστά εἶναι τὰ δίκαια ταῦθ' ὑπολαμβά-
 νετε, ἀποδόντες τὰ τρία τάλαντα περαίνετε. Ὡν δὲ
 25 τοῦ μὴ κατηγορῆσαι τσσαῦτα χρήματ' ἐπράξασθε,
 πρὶν ἂν ταῦτ' ἀποδώτε, σιωπᾶν ἐστὶ δίκαιοι καὶ μὴ
 κατηγορεῖν καὶ ἔχειν. ἔσχατον γὰρ ἤδη πραγμάτων
 τοῦτό γε.

25. Τάχα τοῖνον ἴσως καὶ τριηραρχίας ἐροῦσι, καὶ
 τὰ ὄνθ' ὡς ἀνηλώσασιν εἰς ἡμᾶς. Ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ψεύ-
 99! σονται, καὶ πολλὰ ἀπολωλεκότες τῶν ὄντων αὐτοῖς,
 μικρὰ τῆς πόλεως μετεκληφύιας, οὐ δίκαιαν οὐδὲ γι-
 γνομένην χάριν ἀξιώσουσι κομίζεσθαι παρ' ὑμῶν,
 εἰάσω. ἀξίῳ δὲ καὶ αὐτός, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἶναι
 5 τοῖς λειτουργοῦσιν ὑμῖν ἅπασιν χάριν τιν' ὑπάρχουσαν
 παρ' ὑμῶν. τίσι δὲ μεγίστην; τοῖς, ὃ μὲν χρήσιμον τῇ
 πόλει τοῦ πράγματός ἐστι, ποιῶσιν, ὃ δ' ἀισχρὸν ἅπαν-
 τες ἂν εἶναι φήσαιεν καὶ ὄνειδος, μὴ κατασκευάζουσιν.
 10 (26) Οἱ μὲν τοῖνον μετὰ τοῦ λειτουργεῖν τὰ σφέτερ'
 αὐτῶν διεφθαρκότας τὴν βλασφημίαν ἀντὶ τῆς χρείας
 τῇ πόλει καταλείπουσιν (οὐδεὶς γὰρ αὐτὸς αὐτοῦ κατη-
 γόρησε πώποτε, ἀλλ' ὡς ἡ πόλις τὰ ὄντ' ἀφήρηται λέ-
 γει), οἱ δ' ὅσα μὲν προστάττεθ' ὑμεῖς ποιῶντες προθύ-
 15 μως, τῇ περὶ τᾶλλα δὲ σωφροσύνη τὰ ὄντα σώζοντες οὐ
 μόνον κατὰ τοῦτ' ἐκείνων πλεονεκτοῖεν ἂν εἰκότως, ὅτι
 καὶ γεγόνασιν χρήσιμοι καὶ ἔσονται, ἀλλ' ὅτι καὶ χωρὶς
 ὀνειδούς ταῦτα παρ' αὐτῶν ὑμῖν γίνονται. ἡμεῖς μὲν
 20 τοῖνον τοιοῦτοι εἰς ἡμᾶς ἅπαντες φανόμεθ' ὄντες, τοῖ-
 τους δ' εἰάσω, μὴ με φῶσι κακῶς αὐτοὺς λέγειν.

bum de tutela. Si quis enim largiatur affectos eos esse injuriis quam fieri potest maximis deque his nunc omnia vere dicturos, illud certe vos opinor omnes fateri, usu venisse jam quibusdam, ut multo majoribus injuriis, quam pecuniariae rationes esse possint, afficerentur. nam fortuitas caedes fiunt, et ea violantur quae non oportet, et multa ejus generis facinora committuntur. sed tamen horum omnium terminus et satisfactio laesis praefinita est haec, si cum adversario transegerint. (22) Et hoc jus tantum in omnibus valet, ut, si quis aliquem caedis fortuitas convicerit et aperte demonstrarit esse pollutum, postea tamen placatus eum missum fecerit, non amplius ejusdem ejiciendi potestatem habeat. Quum igitur, quando de vita summisque rebus agitur, tantum transactio valeat rataque sit; in ratione pecuniaria causisque minoribus non valebit? valebit profecto. neque enim hoc gravissimum est, si ego jus meum apud vos non consequar, sed si justa res ab omni aeco recepta nunc abrogabitur.

23. Non elocarunt nostrum patrimonium, fortasse dicent. Non enim voluit patris vester Xenopithes, sed quum rem eam detulisset Nicidas, iudicibus persuasit, ut sibi ejus gubernandae facultatem darent. et hoc sciunt omnes. Multa nobis illi diripuerunt. Itaque eam poenam de iis sumpstis, quam persuaderi vobis sivistis, neque utique deano vobis de me poena sumenda est. (24) Ut ne vero ista vel putetis esse aliquid; non sane par est (qui enim esset?) ab iis, qui cum auctoribus injuriarum transegerunt, rei ignaros accusari. sed tamen, Xenopithes et Nausimache, si magna vobis et admirabilia jura esse ista putatis, redditis tribus talentis pergitote. Quae vero quominus accusaretis, tantam pecuniam exegistis, priusquam reddideritis, tacere ea vos aequum est et non-accusare et tenere. nam ea jam profecto est summa iniquitas.

25. Fortasse autem et trierarchias praedicabunt, et suas opes in vos erogatas. Ego vero illud omittam, mentituros esse eos, et quum multa suorum bonorum perdiderint, paucorum partem republica capiente, eos injustam et non debitam gratiam a vobis repetituros. Sed et ipse postulo, iudices, ut omnibus, qui vobis publice operantur, gratia quaedam a vobis habeatur. quibus vero maxima? illis, qui, quicquid in ea re civitati prodest, faciunt, id vero, quod turpe esse omnes dicant et indecorum, non moliantur. (26) Illi igitur simul cum publicis muneribus suam ipso- rum rem familiarem perdentes opprobrium beneficii loco relinquunt reipublicae (nemo enim ipse sese unquam accusavit, sed publice opes sibi ereptas esse dicitur), hi vero et quae vos mandat, strenue exsequentes, et sua ceteris in rebus frugalitate rem domesticam tuentes non solum eo nomine illis merito praefereendi sunt, quod sese utiles et praebuerunt et praebent, sed etiam quod sine contumelia vobis ea praestant. Nos autem omnes tales in vos existisse constabit, istos vero missos faciam, ne sibi maledici que- rantur.

27. Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν, εἰ καὶ θαυμάσειν καὶ
 ἐλεινοὺς ἑαυτοὺς πειρῶντο ποιεῖν. ἐγὼ δ' ἀξιῶ πρὸς
 ταῦθ' ὑπολαμβάνειν ἅπαντας ὑμᾶς ὅτι τῶν αἰσχρῶν
 28 ἐστί, μᾶλλον δ' οὐδὲ δικαίων, τὰ μὲν ὄντα κατεσθίον-
 τας καὶ παροινούντας μετ' Ἀριστοκράτους καὶ Διογνή-
 993 του καὶ τοιούτων ἐτέρων αἰσχρῶς καὶ κακῶς ἀνηλωκέ-
 σθαι, τὰ δ' ἄλλοτρι' ὥστε λαβεῖν, θαυμάσειν νυνὶ καὶ
 κλαίειν. Ἐπ' ἐλείνοις ἐκλαίειτ' ἂν, οἷς ἐποιεῖτε, δι-
 καίως. νῦν δ' οὐ δεῖ θαυμάσειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἀφήκατε
 δεικνύναι, ἢ ὡς εἰσιν, ὧν ἀφήκατε, αὐθις ὑμῖν δίκαι,
 ἢ ὡς τὸ λαγχάνειν ἐστὶ δίκαιόν ἐστι, τοῦ νόμου πέντε' ἐτη
 τὴν προθεσμίαν δεδωκότος. ταῦτα γὰρ ἐστὶν ὑπὲρ ὧν οὐ-
 5 τοι δικάζουσιν. (28) Ἐὰν δὲ μὴ δύνωνται ταῦτα δεικνύναι,
 ὡς οὐ δυνήσονται· ἡμεῖς ὑμῶν ἀπάντων, ὧ ἀνδρες δι-
 6 κασταί, δεόμεθα μὴ ἡμᾶς προέσθαι τούτοις, μὴδὲ τε-
 τάρτην οὐσίαν ἐπιδοῦναι τρεῖς ἐτέρας κακῶς διωκη-
 10 κόσιν, ἣν παρ' ἐκόντων ἔλαβον τῶν ἐπιτρόπων, ἣν
 ὑπὲρ τῶν δικῶν εἰσπεράξαντο, ἣν πρῶην ἀφελοντ'
 Αἰσίου δίκην ἐλόντες, ἀλλ' ἡμᾶς τὰ ἡμέτερα, ὡς περ
 ἐστὶ δίκαιον, εἶν ἔχειν. ἃ καὶ ὑμῖν ἐστὶν ἐν ὠφελείᾳ
 15 μεῖζον παρ' ἡμῖν ὄντα, ἢ παρὰ τούτοις, καὶ δικαιο-
 τερον δῆπου τὰ ἡμέτερον ἡμᾶς ἐστὶν ἔχειν ἢ τούτους.
 Οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ πλείω λέγειν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐ-
 δὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. Ἐξέρα τὸ ἕδωρ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΩΝ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Μαντίας, εἰς τῶν πολιτευσαμένων Ἀθήνησι, γήμας γυναῖκα
 κατὰ τοὺς νόμους, ἐκ ταύτης παῖδα ἐκτήσατο τὸν νυνὶ δικαιο-
 5 μενον. προσήει δὲ τινι Πλάγγονι κατ' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν, Ἄτ-
 τιχῆ γυναίκα. ταύτης δύο υἱεὶς ἀδρωθέντες ἐδικάζοντο τῷ
 994 Μαντίᾳ, ἑαυτῶν εἶναι πατέρα φάσκοντες. ὁ δὲ ἀντέλεγεν.
 ἔπειτα ἀναλαμβάνει τοὺς παῖδας ἀναγκασθεὶς ἀπὸ ἰδίας προ-
 κλήσεως, ἣν ἀπατηθεὶς ἐποιήσατο. προὐκαλέσατο μὲν γὰρ τὴν
 Πλάγγονα ὁμῶσαι περὶ τῶν παίδων, εἰ ὄντως εἰσιν ἐξ αὐτοῦ,
 5 ὑποσχόμενος, εἰ ὁμῶσαι, ἐμμένειν τῷ ἔρκω, προὐκαλέσατο
 δὲ ἀπατηθεὶς ὡς οὐ δεξομένης τὸν ἔρκον τῆς γυναίκος. ὑπὲρ
 τούτου γὰρ καὶ μισθὸν αὐτῇ συγχῶν ἐπηγγεῖλατο, ὡς δὲ φησὶν
 ὁ τὸν λόγον λέγων, καὶ ὁμιλοῦμαι ἢ Πλάγγων αὐτῷ λάθρα
 10 προτεινόμενον τὸν ἔρκον μὴ δέξασθαι. Προκαλεσαμένου τοίνυν
 παραβῆσα τὰς συνθήκας δέχεται τὸν ἔρκον. καὶ οὕτω μὲν
 ἀναγκάζεται τοὺς παῖδας ἀναλαβεῖν, μετὰ ταῦτο δὲ τετελεύ-
 15 τηκεν. Ὁ τοίνυν ἐκ τῆς νόμου γαμηθείσης γυναίκος παῖς δικά-
 ζεται τῷ ἐτέρῳ τῶν εἰσποιηθέντων περὶ τοῦ ὀνόματος, λέγων
 αὐτὸν Βοιωτὸν καλεῖσθαι προσήκειν, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὀνομάζετο,
 καὶ μὴ Μαντίθιον. τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξ ἀρχῆς
 20 γένοιτο τὸ ὄνομα. Αὐτὸθεν μὲν οὖν δόξειεν ἂν τις φιλοπρά-
 γμων καὶ φιλόνομος ὑπὲρ προσηγοριῶν διαφερόμενος. ὁ μὲντοι

27. Nec miror, si et flere et se miserabiles facere conen-
 tur. ego vero adversus ista vos omnes sic existimare velim,
 turpe esse, ac potius ne justum quidem, eos qui belluando
 et debacchando cum Aristocrate et Diogneto et ejus gene-
 ris aliis sua turpiter et male perdididerunt, nunc, ut aliena
 rapiant, plorare et lamentari. Illa vobis merito deploranda
 essent, quae factitabatis. Nunc vero lacrimandum non est,
 sed vos non transegisse ostendendum, aut vobis rursus
 causas esse earum rerum, quas transegistis, aut adhuc
 esse justum sortiri iudicium, quum lex quinquennium
 praefinierit. haec enim sunt, de quibus hi judicant. (28)
 Si vero haec ostendere non poterunt, ut non poterunt;
 nos vos omnes precabimur, iudices, ne nos istis permit-
 tatis, neve etiam quantum iis patrimonium detis, quam
 alia tria male administrarint, unum, quod a tutori-
 bus sponte acceperunt, alterum, quod propter actionem
 exegerunt, tertium, quod nuper eripuerunt. Aisio iudicio
 victo, sed nos nostra, ut aequum est, tenere patiamini.
 quae vobis quoque, dum penes nos fuerint, utiliora erunt,
 quam si penes istos, et justius profecto est, nos nostra te-
 nere quam istos.

Non video plura dicere quorsum attineat. arbitror enim
 vos nihil eorum ignorare quae diximus. Exime aquam.

DEMOSTHENIS

ADVERSUS BOEOTUM DE NOMINE

ORATIO.

ARGUMENTUM.

Mantias, unus ex iis qui Athenis rempublicam gesserunt, e
 legitimâ uxore filium suscepit eum, qui nunc litigat. consue-
 tudinem autem habebat cum quadam Plangone amoris du-
 ctus illecebris, Atheniensi muliere. Hujus duo filii adulti
 Mantiam in jus vocant, suum esse patrem dicentibus. is vero
 negat. tum agnoscit eos filios coactus e sua ipsius provoca-
 tione quam deceptus proposuerat quum eam Plangonem ju-
 rare de filiis jussisset, essentine revera ex ipso nati, et pollici-
 tus esset, si jurasset, se jusjurandum ratum habiturum;
 provocavit deceptus quod mulierem non juraturam putabat.
 nam pro hac conditione etiam mercedem ei ille magnam pro-
 miserat, ut autem causam dicens perhibet, Plangon etiam
 jurat et clam, se delatum juramentum recusaturam esse.
 At quum is ad hoc provocasset; haec pactione violata jurat.
 Sic ille filios agnoscere cogit, et post moritur. Filius igitur
 legitimus uxoris alterum adoptivorum de nomine in jus vocat,
 asserens eum Boeotum esse nominandum, sicut initio fuerit
 nominatus, et non Mantitheum. sibi enim hoc nomen a patre
 fuisse ab initio inditum. Re igitur sola spectata, homo curiosus
 esse et amans litium videatur, qui de nomine rixetur. atta-

λόγος ικανὰς ἀποδείξει παρήχεται τοῦ καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ βλαβερὰν εἶναι τὴν ἁμωυμίαν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

1. Οὐδεμιᾶ φιλοπραγμοσύνη μὰ τοὺς θεοὺς, ὧ ἀνδρες δικασταί, τὴν δίκην ταύτην ἔλαχον Βοιώτω, οὐδ' ἠγνόουν ὅτι πολλοῖς ἄτοπον δοῖται τὸ δίκην ἐμὲ λαγχάνειν, εἴ τις ἐμοὶ ταῦτόν ὄνομα ὀλεται δεῖν ἔχειν. Ἄλλ' ἀναγκαῖον ἦν ἐκ τῶν συμβησομένων, εἰ μὴ τοῦτο διορθώσομαι, ἐν ὑμῖν κριθῆναι. (1) Εἰ μὲν οὖν ἐτέρου τινὸς οὗτος ἔφη πατὴρ εἶναι καὶ μὴ τοῦμοῦ· περίεργος ἂν εἰκότως ἐδόκουν εἶναι φροντίζων ὃ τι βούλεται καλεῖν οὗτος ἑαυτόν. νῦν δὲ λαχὼν δίκην τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ μεθ' ἑαυτοῦ κατασκευάσας ἐργαστήριον συκοραυτῶν, Μνησικλέα τε, ὃν ἴσως γινώσκετε πάντες, καὶ Μενεκλέα τὸν τὴν Νίνον ἐλόντ' ἐκείνον, καὶ τοιούτους τινὰς, ἐδικάζεθ' οὐδὲ εἶναι φάσκων ἐκ τῆς Πامφίλου θυγατρὸς καὶ δεῖνὰ πάσχειν καὶ τῆς πατρίδος ἀποστρεφίσθαι. (2) Ὁ πατὴρ δὲ (πᾶσα γὰρ εἰρήσεται ἡ ἀλήθεια, ὧ ἀνδρες δικασταί) ἅμα μὲν φοβούμενος εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιέναι, μὴ τις, οἷ' ὑπὸ πολιτευομένου, ἐτέρωθι ποῦ λελυπημένος ἐνταυθοῖ ἀπαντήσειεν αὐτῷ, ἅμα δ' ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῆς τουτοῦ μητρὸς, ἐξαπατησάσης αὐτῆς, ἧ μὴν, ἐὰν ὄρκον αὐτῇ διδώ περὶ τούτων, μὴ ὁμείσθαι, τούτων δὲ πραχθέντων οὐδὲν ἔτι ἔσασθαι αὐτοῖς, καὶ μεσεγγυησαμένης ἀργύριον, ἔτι τούτοις δίδωσι τὸν ὄρκον. (3) Ἡ δὲ δεξαμένη, οὐ μόνον τοῦτον ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἕτερον πρὸς τοῦτ' καταμύσασα' ἐκ τοῦ πατρὸς εἶναι τοῦ ἐμοῦ. ὧς δὲ τοῦτ' ἐποίησεν· εἰσάγειν εἰς τοὺς φράτερας ἦν ἀνάγκη τούτους καὶ λόγος οὐδεὶς ὑπελείπετο. εἰσῆγαγεν, ἐποίησατο, ἵνα τὰ μέγιστον συντέμω, ἐγγράφει τοῖς Ἀπατουριοῖς τουτοῖν μὲν Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, τὸν δ' ἕτερον Πάμφιλον. Μαντίθεος δ' ἐνεγεγράμμην ὕβριώ. (4) Συμβάσης δὲ τῷ πατρὶ τῆς τελευταῖης πρὶν τὰς εἰς τοὺς δημότας ἐγγραφὰς γενέσθαι, ἐλθὼν εἰς τοὺς δημότας οὕτως, ἀντὶ Βοιωτοῦ Μαντίθεον ἐνέγραψεν αὐτόν. Τοῦτο δ' ὅσα βλάβηται ποιῶν πρῶτον μὲν ἐμὲ, εἶτα δὲ καὶ ὑμᾶς, ἐγὼ διδάξω, ἐπειδὴ ὧν λέγω παράσχωμαι μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

6. Ὃν μὲν τοίνυν τρόπον ἡμᾶς ἐνέγραψεν ὁ πατήρ, ἀκηκόατε τῶν μαρτύρων. ὅτι δ' οὐκ οἰομένου τούτου δεῖν ἐμμένειν δικαίως καὶ ἀναγκαίως ἔλαχον τὴν δίκην, τοῦτ' ἦδη δεῖξω. ἐγὼ γὰρ οὐχ οὕτω δήπου σκαιὸς εἰμι ἄνθρωπος οὐδ' ἀλόγιστος, ὥστε τῶν μὲν πατέρων, ἀ πάντ' ἐμὰ ἐγίνετο, ἐπειδὴ ἕπερ ἐποίησατο τούτους ὁ πατήρ, συγκεχωρημέναι τὸ τρίτον νεμάσθαι μέρος καὶ στέργειν ἐπὶ τούτῳ, περὶ δ' ὀνόματος ζυγομαχεῖν, εἰ μὴ τὸ μὲν ἡμᾶς μεταθέσθαι μεγάλην ἀτίμιαν ἔφερε καὶ ἀνανδρείαν, τὸ δὲ ταῦτόν ἔχειν τοῦτον ἡμῖν ὄνομα διὰ πολλ' ἀδύνατον ἦν.

men in oratione argumenta satis multa afferuntur, cur et publice et privatim incommoda sit nominis similitudo.

DEMOSTHENIS ADVERSUS BŒOTUM;
DE NOMINE ORATIO.

1. Nullo rixandi studio, testor deos, iudices, actionem hanc contra Bœotum institui, neque ignoravi multos fore, quibus ineptum videatur, si quem propterea ego in jus vocem, quod eodem se nomine, quo ego, me appellandum censeat. sed necessarium fuit ob ea, quæ eventura sunt, nisi id præcavero, apud vos disceptare. (2) Quod si iste se alterius cujusdam esse patris diceret, non meli; jure videri ineptus potuissem, qui curarem, quocunque isti se appellare nomine libuisset. nunc autem in jus vocato patre meo adscitoque sibi calumniatorum sodalitiis, et Mnesicle, quem profecto nostis omnes, et Menecele illò, qui Ninum ream peregit, et ejus generis aliis, eum accusavit, filium ejus esse se e Pamphili filia et inique secum agi et patria se spoliari dicens. (3) Pater autem (omnis dicetur veritas, iudices) simul veritus venire in judicium, ne quis a se, ut a versato in republica, alibi uspiam offensus, ibi in se incursaret, simul deceptus a matre istius, quum ea deceptisset spondens se, delato sibi jurejurando ea de re, non juraturam, hisque factis nullam inter ipsos amplius fore controversiam, et quum pecunia sibi stipulata esset sponsoribus datis, hac conditione jusjurandum ei desert. (4) Quo illa accepto, non modo istum, sed alterum quoque fratrem præter istum juravit e patre meo esse genitum. Quo factò, illi necesse fuit istos ad Phratores introducere, neque ei ulla reliqua fuit excusatio. introduxit, adoptavit, ut quæ intercesserunt resecem, in album inscripsit Apaturiis istum apud Phratores Bœotum, alterum autem Pamphilum. ego vero Mantitheus inscriptus eram. (5) Quum vero sic accidisset, ut pater antequam in Demum inscripti essent, moreretur; iste ad Demotas venit et pro Bœoto se Mantitheum inscripsit. Quod quantum incommodum sit primum mihi, deinde autem etiam vobis, ego docebo, ubi eorum, quæ dico, testes produxero.

TESTES.

6. Quem igitur ad modum nos pater inscripsit, e testibus audivistis. me autem, quis iste non acquiescendum esse putabat, actionem hanc merito et necessario instituisse, id jam ostendam. ego enim profecto homo non sum adeo stupidus aut temerarius, ut patrimonii, quod omne fiebat meum, tertiam partem, quum istos adoptasset pater, auferre concesserim eaque re acquiescam, de nomine autem litem in hominem necessarium intenderem, nisi commutatio nominis mei magnam mihi ignominiam pareret ignavisque probrum, quod autem iste idem nomen mecum haberet, propter multa ferri non posset.

7. Πρῶτον μὲν γάρ, εἰ δεῖ τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων εἰπεῖν
 20 πρότερον, τίν' ἡμῖν ἡ πόλις ἐπιτάξει τρόπον, ἂν τι δέη
 ποιεῖν; ἢ οἴσουσι νῆ Δί' οἱ φυλάται τὸν αὐτὸν τρόπον
 ὄνπερ καὶ τοὺς ἄλλους. Οὐκοῦν Μαντίθειον Μαντίου
 Θορίκιον οἴσουσιν, * ἐὰν χορηγὸν ἢ γυμνασιάρχον ἢ
 ἐστιάτορα, ἢ ἐάν τι τῶν ἄλλων φέρωσιν. Τῷ δὴ ὄντων
 25 οὖν ἔσται πότερον σὲ φέρουσιν ἢ ἐμέ; σὺ μὲν γὰρ φή-
 σεις ἐμέ, ἐγὼ δὲ σέ. (8) Καὶ δὴ καλεῖ μετὰ τοῦθ' ὁ
 ἄρχων, ἢ πρὸς ὄντιν' ἂν ἢ ἡ δίκη. οὐχ ὑπακούομεν,
 οὐ λειτουργοῦμεν. πότερος ταῖς ἐκ τῶν νόμων ἔσται
 30 ζήμαις ἐνοχος; Τίνα δ' οἱ στρατηγοὶ τρόπον ἐγγράφου-
 σιν, ἂν εἰς συμμορίαν ἐγγράφωσιν, ἢ ἂν τριήραρχον
 καθιστῶσιν; ἢ ἂν στρατεία τις ἢ τῷ δὴ ὄντων ἔσται πώ-
 35 τερός ἐσθ' ὁ κατελεγμένος; (9) Τί δέ, ἂν ἄλλη τις ἀρχὴ
 καθιστῇ εἰς λειτουργίαν, οἷον ἄρχων, βασιλεύς, ἀθλο-
 θέται, τί σημεῖον ἔσται πότερον καθιστᾶσιν; Προςπα-
 ραγράφουσι νῆ Δία τὸν ἐκ Πλάγγονος, ἂν σ' ἐγγράφω-
 40 σιν, ἂν δ' ἐμέ, τὸν ἐκ τῆς μητρὸς τούνομα. Καὶ τίς
 ἤκουσε πώποτε, ἢ κατὰ ποῖον νόμον προςπαραγρά-
 45 φοιτ' ἂν τοῦτο τὸ παράγραμμ' ἢ ἄλλο τι πλὴν ὁ πατήρ
 καὶ ὁ δῆμος; ὡν ὄντων ἀμορῖν τῶν αὐτῶν πολλὴ ταραχὴ
 συμβαίνει. (10) Φέρε, εἰ δὲ κριτὴς καλοῖτο Μαντίθεος
 Μαντίου Θορίκιος· τί ἂν ποιοῖμεν; ἢ βαδίζομεν ἂν
 50 ἀμφω; τῷ γὰρ ἔσται δὴ ὄντων πότερον σὲ κέκληκεν ἢ
 ἐμέ; Πρὸς Διός, ἂν δ' ἀρχὴν ἠντιοῦν ἡ πόλις κληροῖ,
 οἷον βουλῆς, ἢ θεσμοθέτου, ἢ τῶν ἄλλων· τῷ δὴ ὄντων ὁ
 λαγὼν ἡμῶν ἔσται; πλὴν εἰ σημεῖον, ὥσπερ ἄλλω
 55 τινί, τῷ χαλκίῳ προσέεται. καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὀποτέρου
 60 ἔστιν οἱ πολλοὶ γινώσκονται. (11) Οὐκοῦν ὁ μὲν ἑαυτὸν,
 ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν φήσω τὸν εἰληγόντ' εἶναι. λοιπὸν εἰς τὸ
 δικαστήριον ἡμᾶς εἰσέναι. Οὐκοῦν ἐφ' ἐκάστῳ τού-
 65 τῳ δικαστήριον ἡμῖν ἡ πόλις καθιεῖ, καὶ τοῦ μὲν
 κοινοῦ καὶ ἴσου, τοῦ τὸν λαχόντ' ἀρχεῖν, ἀποστερησά-
 70 μεθα, ἀλλήλους δὲ πλυνσοῦμεν, καὶ ὁ τῷ λόγῳ κρατή-
 σας ἀρξεί. Καὶ πότερ' ἂν βελτίους εἴημεν τῶν ὑπαρ-
 χουσῶν δυσκολῶν ἀπαλλαττόμενοι, ἢ καινὰς ἐχθρας
 καὶ βλασφημίας ποιοῦμενοι; ἅς πᾶσα ἀνάγκη συμ-
 75 βαίνειν, ὅταν ἀρχῆς ἢ τινος ἄλλου πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς
 80 ἐμφισθητῶμεν. (12) Τί δέ, ἂν ἄρα (δεῖ γὰρ ἀπανθ'
 ἡμᾶς ἐξετάσαι) ἄτερος ἡμῶν πείσας τὸν ἕτερον, ἐὰν
 λάχη, παραδοῦναι αὐτῷ τὴν ἀρχὴν οὕτω κληρωταί;
 85 τὸ δυοῖν πινακίον τὸν ἕνα κληροῦσθαι τί ἄλλ' ἔστιν;
 εἴτ' ἐφ' ᾧ θάνατον ζημίαν ὁ νόμος λέγει, τοῦθ' ἡμῖν
 ἀδελφῶς ἐξέεται πράττειν; πάνυ γε. οὐ γὰρ ἂν αὐτὸ
 ποιήσαιμεν. οἶδα καὶ γὰρ, τὸ γοῦν κατ' ἐμέ, ἀλλ'
 90 οὐδ' αἰτίαν τοιαύτης ζημίας ἐνίοις ἔχειν καλόν, ἐξὸν
 μή.
 10 11. Εἴεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἡ πόλις βλάπτεται, ἐγὼ
 δ' ἰδίᾳ τί; θεάσασθε, ἡλίκα, καὶ σκοπεῖτε, ἂν τι δοκῶ
 λέγειν. πολὺ γὰρ χαλεπώτερα ταῦθ' ὢν ἀκηκόατ' ἔστιν.
 Ὅρατε μὲν γὰρ ἀπαντες αὐτὸν χρώμενον, ἕως μὲν ἔζη,
 Μενεκλεί καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἀνθρώποις, νῦν δ' ἐτέ-
 15 ροις ἐκεῖνου βελτίοσιν οὐδὲν, καὶ τὰ τοιαῦτ' ἐζηλωκότα
 καὶ δεινὸν δοκεῖν εἶναι βουλόμενον. καὶ νῆ Δί' ἴσως

7. Primum enim, si publica privatis prius dicenda sunt,
 quo nobis respublica mandabit modo, si quid erit obenu-
 dum? Profecto edent per Jovem Phyletes eodem modo
 quo et reliquos. Proinde Mantitheum Mantiae filium Tho-
 ricium edent, si Choragum aut Gymnasiarcham aut Hestia-
 torem, aut aliquid reliquorum ferant. Qua igitur re dis-
 cernetur, tene an me ferant? tu enim me dices, ego vero
 te. (8) Jam nos Archon (Eponymus) vocat aut alius apud
 quemcumque causa est agenda. Praesto non sumus, non
 obimus mandatum munus. uter legum poenis erit obnoxius?
 Quo autem pacto Imperatores inscribent, si in classem
 (Symmoriā) inscribent, aut si Trierarcham constituent?
 aut si qua erit expeditio; qui cognoscetur, uter sit delectus?
 (9) Quis, si quis alius magistratus constituat ad munus
 publicum, ut Eponymus, Rex, praefecti ludorum; quae
 nota erit, utrum constituent? Adscribent nimirum illum e
 Plangone natum, si te inscripserant, sin me, meae matris
 nomen adjicient. Ecquid unquam audivit, aut qua lege
 talis appendix adscribatur, aut aliud quid, quam pater et
 Demus? quae si utriusque sint eadem, magna orietur pertur-
 batio. (10) Age vero, si iudex vocetur Mantitheus Mantiae
 filius Thoricius; quid agamus? an veniamus ambo? qui
 enim dignoscetur, tene an me vocaverit (praeco)? Age vero,
 per Jovem, si publice de quocunque magistratu fiet sor-
 titio, ut de senatu, aut Thesmotheta, aut de reliquis; qui
 discernetur, uter nostrum sit creatus? nisi forte nota, ut
 aliis rebus, aeneae tabellae adjiciatur. ac ne ea quidem utrius
 sit, multitudo agnoscet. (11) Ergo alter se creatum
 contendet, ego me. reliquum erit, ut nos (litigantes) in judi-
 cium veniamus. Ergo propter singula hujus generis civi-
 tatis iudicium nobis constituat, ac eo quidem, quod par et
 aequum est, ut is, cujus sors exierit, magistratu fungatur,
 fraudabimur, alter autem alterum (probris) suffundemus,
 et magistratu fungetur oratione superior. Nonne sapientius
 agemus, si quas nunc exercemus controversias solvemus,
 quam si novas inimicitias et maledicta prosequemur? quae
 omnino exsistere necesse est, quum inter nos contentio de
 magistratu aut simili re orietur. (12) Quid vero, si forte
 (nam omnia vobis perquirenda sunt), alteruter nostrum
 quum alteri persuaserit, ut creatus alteri magistratum tra-
 dat, ita sortiat? Unum duabus sortiri tabellis quid est
 aliud? Itane quod legibus extremo supplicio punitur, id
 nobis impune agere licebit? omnino. at id non faceremus.
 Novi et ego, quod ad me quidem attinet, sed ne suspectum
 quidem aliquem talis poenae habere aliquot bonum est, si
 cavere licet.

13. Esto. sed haec publice nocent, mihi vero quid priva-
 tim? Spectate, quantum, et considerate, causane mihi
 esse videatur. haec enim longe iis, quae audistis, graviora
 sunt. Vidistis omnes istum Menecle, dum viveret, et il-
 lius gregalibus uti familiariter, nunc vero aliis illo meliori-
 bus nihil, et talia studio habere et callidum videri velle. et

ἔστιν. (14) Ἄν οὖν προϊόντος τοῦ χρόνου τῶν αὐτῶν τι ποιῶν τοῦτοις ἐπιχειρή (ἔστι δὲ ταῦτα γραφαί, φάσεις, ἐνδείξεις, ἀπαγωγαί), εἴτ' ἐπὶ τούτων τινί (πολλὰ γὰρ ἔστ' ἀνθρώπινα, καὶ τοὺς πάνυ δεινούς ἐκάστοτε, ὅταν πλεονάζωσιν, ἐπίστασθ' ὑμεῖς κοσμίους ποιεῖν) ὄφλη τῶ δημοσίῳ· τί μᾶλλον οὗτος ἐγγεγραμμένος ἔσται ἐμοῦ; ἔτι νῆ Δ' εἰσονται πάντες πότερός ποτ' ὄφλην. (15) Καλῶς ἂν δέ, ὁ τυχὸν γένοιτ' ἂν, χρόνος διέλθῃ καὶ μὴ ἐκτισθῇ τὸ ὄφλημα· τί μᾶλλον οἱ τούτου παῖδες ἔσονται τῶν ἐμῶν ἐγγεγραμμένοι, ὅταν τοῦνομα καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ φυλὴ καὶ πάντ' ἢ ταῦτά; Τί δ', εἰ τις δίκην ἐξούλης αὐτῶν λαχὼν μηδὲν ἔμοι φαίη πρὸς αὐτὸν εἶναι, 999κυριαν δὲ ποιησάμενος ἐγγράψαι· τί μᾶλλον ἂν εἴη τοῦτον ἢ ἐμ' ἐγγεγραφώς; Τί δ', εἰ τινὰς εἰσφοράς μὴ θεΐη; (16) Τί δ', εἰ τις ἄλλη περὶ τοῦνομα γίγνοιτ' ἢ λῆξις δίκης ἢ δόξα θίως ἀηδής; τίς εἴσται τῶν πολλῶν πότερός ποθ' οὗτός ἐστι, οὓοι Μαντιθεῖον ταῦτοῦ πατρὸς ὄντοιν; Φέρε δέ, εἰ δίκην ἀστρατείας φεύγοι, χορευοὶ δέ, ὅταν στρατεύσασθαι δέη; καὶ γὰρ νῦν, ἔτ' εἰς Ταμύνας παρήλθον οἱ ἄλλοι, ἐνόηδε τοὺς Χόας 10 ἄγων ἀπαλείφθῃ καὶ τοῖς Διονυσίοις καταμείνας ἐχόρευεν, ὡς ἄπαντες ἐωρᾶσθ' οἱ ἐπιδημοῦντες. (17) Ἀπελοθῶντων δ' εἰς Εὐβοίας τῶν στρατιωτῶν λιποταξίου προσελήθη, καὶ γὰρ ταξιαρχῶν τῆς φυλῆς ἠναγκαζόμεν κατὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἑμαυτοῦ πατρόθεν δέχεσθαι τὴν 15 λῆξιν. καὶ εἰ μισθὸς ἐπορίσθη τοῖς δικαστηρίοις· εἰς ἧγον ἂν ὄηλον ἔτι. ταῦτα δ' εἰ μὴ σεσημασμένων ἤδη συνέβη τῶν ἐχίνων· καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρεσχόμεν. (18) Εἴεν. εἰ δὲ ξενίας προσκληθεῖη; πολλοῖς δὲ προσκρούει, καὶ ὁ ἠναγκασθὴ τρόπον ὁ πατήρ ποιήσασθαι 20 αὐτόν, οὐ λέληθεν. ὑμεῖς δ', ὅτε μὲν τοῦτον οὐκ ἐποιεῖσθ' ὁ πατήρ, τὴν μητέρ' ἀληθῆ λέγειν ἠγεῖσθ' αὐτοῦ, ἐπειδὴν δ' οὕτω γαγονῶς οὗτος ὄκληρός ἢ, πάλιν ὑμῖν ποτὲ δόξει ἐκεῖνος ἀληθῆ λέγειν. τί δ', εἰ ψευδομαρτυριῶν ἄλωσασθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς ἐρανίζει τοῦτο 25 τῶν τοῖς περὶ αὐτόν, ἐρήμην εἰσείη τελεσθῆναι τὴν δίκην; Ἄρα γε μικρὰν ἠγείσατε βλάβην, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν κοινῶν τὸν ἄπαντα βίον τῆς τούτου δόξης καὶ τῶν ἔργων εἶναι;

19. Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἂ διελεήλυθ' ὑμῖν μάτην φο- 1000δοῦμαι, θεωρήσατε. οὗτος γὰρ ἤδη καὶ γραφὰς τινὰς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέφουγεν, ἐφ' αἷς οὐδὲν αἴτιος ὧν ἐγὼ συνδιαβάλλομαι, καὶ τῆς ἀρχῆς ἠμφεσθήται, ἣν ὑμεῖς ἐμ' ἐχειροτονήσατε, καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ διὰ 5 τοῦνομα συμβέβηκεν ἡμῖν, ὧν, ἴν' εἰδῆτε, ἐκάστων μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

20. Ὅρατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμβαίνοντα καὶ τὴν ἀηδίαν τὴν ἐκ τοῦ πράγματος. εἰ τοίνυν 10 μηδὲν ἀηδὲς ἦν ἐκ τούτων μὴδ' ἄλλως ἀδύνατον ταῦτόν ἔχειν ὄνομα ἡμῖν συνέβαιναν· οὐ δῆπου τοῦτον μὲν δίκαιον τὸ μέρος τῶν ἐμῶν χρημάτων εἶναι κατὰ τὴν ποίησιν, ἣν ὁ πατήρ αὐτόν ἀναγκασθεὶς ἐποίησατο,

est fortasse, ita me amet Jupiter. (14) Quod si progressu temporis eadem quæ isti facere instituerit (ea vero sunt accusationes, indicationes, delationes, abductiones) et in eorum aliqua causa (multi enim sunt humani casus, et callidissimos quosque sæpe, si nimis insolescunt, vos coercere scitis) damnatus ærario debuerit; qui magis iste debitor inscribetur quam ego? At scient omnes, uter sit damnatus.

(15) Bene. si vero (quod casu fiat) mora intercesserit et mulcta dissoluta non fuerit; qui magis istius liberi quam mei debitores erunt, quum nomen et pater et tribus, denique omnia erunt eadem? Quid, si quis actione rei iudicatae vel alienæ contra eum instituta, quanquam mihi nihil secum esse rei dixerit, sed eam ratam habitam inscripserit; qui magis istum quam me inscripserit? Quid, si qua tributa non pependerit? (16) Quid, si qua alia, quæ referatur ad hoc nomen, actio instituat judicii aut rumor omnino malus oriat? quis sciet e multitudinem, uter tandem ille sit, quum duo sint Mantitheii patre eodem? Age vero, si desertæ militiæ accusetur, et, quum militandum esset, saltet? etenim nunc, ubi reliqui Tamynas profecti sunt, iste Chloas agens hic relictus est et Bacchanalibus saltavit, ut videbatis omnes qui domi eratis. (17) Regressis autem ex Eubœa militibus, ut ordinum desertor citatus est, egoque, qui tribus meæ Taxiarchus eram, sum coactus contra nomen meum patris nomine addito admittere actionem. et si merces iudicibus numerata esset; introduxissem nimirum. quæ nisi consignatis jam arculis accidissent; etiam testes vobis produxissem. (18) Esto, quid si peregrinitatis accusetur? multorum autem odia suscipit. neque ignotum est, quo pacto eum pater adoptare sit coactus. vos autem, quum pater eum non adoptaret, matrem ejus verum dicere putabatis, quum vero ita natus iste turbulentus sit, rursum vobis aliquando videbitur ille dixisse verum. quid vero, si se falsi testimonii convincendum putans propter locatas suis gregalibus operas, causam deseruerit? Numquid leve ducitis incommodum, Athenienses, totam exigere vitam in communionem existimationis et factorum istius?

19. Verum neque ea me, quæ recensui vobis, frustra metuere, spectate. iste enim jam aliquoties accusatus est, Athenienses, quibus rebus ego prorsus insons una in crimen vocor, et de eo magistratu, quem vos mihi decreveratis, contendit, multaque et molesta nobis propter nomen acciderunt, quorum, ut sciatis, singulorum testes vobis produciam.

TESTES.

Videtis, Athenienses, accidentia et hujus negotii molestiam. Quod si nulla ex hac re molestia oriretur neque omnino fieri non posset, ut idem nomen haberemus; nec tamen æquum profecto esset, istum partem mearum facultatum per adoptionem tenere, ad quam pater coactus est,

1 ἐμὲ δ' ἀφαιρεθῆναι τούνομα, ὃ βουλόμενος καὶ οὐδ' ὕφ' ἐνὸς βιασθεὶς ἔθετο. οὐκ ἔγωγε ἠγοῦμαι. Ἵνα τοίνυν εἰδῆτε, ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς φράτερας οὕτως, ὡς μεμαρτύρηται, ὃ πατήρ τὴν ἐγγραφὴν ἐποίησατο, ἀλλὰ καὶ τὴν δεκάτην ἐμοὶ ποῖων τούνομα τοῦτ' ἔθετο, λαβῆ μοι καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

21. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐγὼ μὲν εἰμ' ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τούτου πάντα τὸν χρόνον, τουτοὶ δὲ Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, ἤνικ' ἠναγκάσθη, ἐνέγραψεν ὃ πατήρ. ἡδέως τοίνυν ἐροῖμην ἂν αὐτὸν ἐναντίον ὑμῶν : εἰ μὴ ἐτελεύτησεν ὃ πατήρ· τί ἂν ποτ' ἐποίεις πρὸς τοῖς δημόταις; οὐκ ἂν εἰας σ' αὐτὸν ἐγγράφειν Βοιωτῶν; ἀλλ' ἀποπον δίκην μὲν λαγχάνειν τούτου, κωλύειν δὲ πάλιν, καὶ μὴν εἰ γ' εἰας αὐτόν, ἐνέγραψεν ἂν σ' εἰς τοὺς δημότας ἕπερ εἰς τοὺς φράτερας. Οὐκοῦν 1001 δεῖνόν, ὃ γῆ καὶ θεοί, φάσκεν μὲν ἐκείνον αὐτοῦ πατέρ' εἶναι, τοῦ μὲν δ' ἀχυρα ποιεῖν ἃ κείνος ἔπραξε ζῶν.

22. Ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ δαιτητῇ πρᾶγμα ἀναιδέστατον λέγειν, ὡς ὃ πατήρ αὐτοῦ δεκάτην ἐποίησεν ὡσπερ ἐμοῦ καὶ τούνομα τοῦτ' ἔθετο αὐτῷ, καὶ μάρτυρας τινὰς παρέχετο, οἷς ἐκεῖνος οὐδαμῶς ποτ' ὤφθη χρώμενος. Ἐγὼ δ' οὐδέν' ὑμῶν ἀγοασεῖν οἶμαι, ὅτι οὐτ' ἂν ἐποίησε δεκάτην οὐδεὶς παιδίου μὴ νομίζων αὐτοῦ δικαίως εἶναι, οὔτε ποιήσας καὶ στέρας, ὡς ἂν υἱὸν τις στέρας, πάλιν ἔξαρνος ἐτόλμησε γενέσθαι. (23) Οὐδὲ γὰρ, εἰ τι τῇ μητρὶ πρὸς ὀργὴν ἤλθε τῇ τούτων, τούτους ἂν ἐμίσει, νομίζων αὐτοῦ εἶναι. πολὺ γὰρ μᾶλλον εἰώθασι, ὧν ἂν ἑαυτοῖς διενεχθῶσιν ἀνὴρ καὶ 15 γυνή, διὰ τοὺς παῖδας καταλλάττεσθαι, ἢ δι' ἂν ἀδικηθῶσιν ὑφ' αὐτῶν τοὺς κοινούς παῖδας πρὸς μισεῖν. Οὐ τοίνυν ἐκ τούτων ἔστιν ἰδεῖν μόνον ὅτι ψεύσεται, ταῦτ' ἂν λέγη, ἀλλὰ πρὶν ἡμέτερος φάσκειν συγγενῆς εἶναι, εἰς Ἴπποθωντίδα ἐφαίτα φυλὴν εἰς παῖδας χορεύσων. (24) Καίτοι τίς ἂν ὑμῶν οἴεται τὴν μητέρα πέμψαι τούτων εἰς ταύτην τὴν φυλὴν δεῖνὰ μὲν, ὡς φησιν, ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεπονθυῖαν, δεκάτην δ' εἰδυῖαν πεποιηκότ' ἐκείνων καὶ πάλιν ἔξαρνον ὄντα; Ἐγὼ μὲν 25 οὐδέν' [ἂν] οἶμαι. εἰς γὰρ τὴν Ἀκαμαντίδα ὁμοίως ἔξῃν σοι φοιτᾶν, καὶ ἐφαίνετ' ἂν οὗσ' ἀκόλουθος ἢ φυλῇ τῇ θήσει τοῦ ὀνόματος. Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων μάρτυρας ὑμῖν τοὺς συμφοιτῶντας καὶ τοὺς εἰδότας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

1002 25. Οὕτω τοίνυν φανερῶς παρὰ τὸν τῆς αὐτοῦ μητρὸς ἔρκρον καὶ τὴν τοῦ δόντος ἐκείνη τὸν ἔρκρον εὐθέσιαν πατρὸς τετυχηκώς ἀνθ' Ἴπποθωντίδος ἐν Ἀκαμαντίδι φυλῇ γεγυνώς οὐκ ἀγαπᾷ Βοιωτὸς οὕτος, ἀλλὰ καὶ 5 δίκας ἐμοὶ δὴ ἢ τρεῖς εἰληγεν ἀργυρίου πρὸς αἷς καὶ πρότερόν μ' ἐσυκοφάνει. Καίτοι πάντας οἶμαι τοῦθ' ὑμᾶς εἰδέναί, τίς ἦν χρηματιστής ὃ πατήρ. ἐγὼ δ' εἰσῶ ταῦτα. (26) Ἄλλ' εἰ δίκαι' ὁμώμοκεν ἢ μήτηρ ἢ

me autem nomine spoliari, quod mihi volens et a nemine coactus ille imposuit. equidem non existimo. Ut autem sciat is a patre non modo apud Phratōres sic, ut a testibus dictum est, Bœotum inscriptum esse, sed etiam decimo die celebrando mihi nomen hoc inditum, cape mihi et hoc testimonium.

TESTIMONIUM.

21. Auditis, Athenienses, nomen hoc penes me esse omni tempore, istum vero Bœotum a patre, postquam coactus est, esse inscriptum apud Phratōres. libenter autem interrogarim eum coram vobis : nisi obiisset pater; quidnam egisses apud Demotas? non permisisses illi, ut te Bœotum inscriberet? At absurdum fuisset ea de re iudicium adipisci, eamque rursus prohibere. at si permisisses, eodem te modo inscripisset apud Demotas, quo apud Phratōres. Est igitur gravissimum, o dii immortales, eum illum suum esse patrem dicere, eademque audere irrita facere, quæ is vivens egit.

22. Apud arbitrum autem rem impudentissimam dicere fuit ausus : patrem pro se perinde ut pro me celebrasse decimum diem et hoc nomen ipsi indidisse. et testes quosdam produxit, quorum uti consuetudine patrem meum nemo unquam vidit. Ego vero neminem vestrum ignorare arbitror, nec decimum diem celebraturum esse quemquam pro filio, quem non jure pulet esse suum, nec si celebravit et dilexerit, ut filium diligi moris est, rursus fuisse ausurum infitias ire. (23) Neque enim, tametsi matri istorum iratus fuisset, istos prosecutus esset odio, si eos suos esse putasset, multo enim magis solent maritus et uxor ortas inter sese lites propter liberos componere, quam propter suas ipsorum injurias etiam communes odissæ liberos. Neque vero ex his solum perspicitur mentiturum esse istum, si hæc dixerit, sed priusquam se nostrum esse cognatum diceret, Hippothontidis tribus frequentabat pueros saltaturus. (24) At quis vestrum putat, matrem misisse istum in eam tribum, si his magnis, ut ait iste, affecta esset a patre injuriis, quæ quidem sciret illum, quum celebrasset decimum diem; rursus ire infitias? Ego certe puto neminem. nam Acamantidem æque (ac mihi) frequentare tibi licuisset, et manifesto tribus convenisset cum nomine a patre imposito. Sed hæc a me vere dici, eorum vobis testes producam sodales ejus et rei gnaros.

TESTES.

25. Quum igitur ita palam propter matris suæ jusjurandum et ejus, qui ei jusjurandum dederat, simplicitatem patrem nactus sit, dum ex Hippothontide in Acamantidem tribum veniebat, eo non contentus est iste Bœotus, sed etiam iudicia duo triave pecuniaria mihi dictavit præter ea, quibus me etiam prius calumniabatur. Quamquam autem vos omnes hoc scire arbitror, quam (parum) pecuniæ faciendæ studiosus pater meus fuerit. ego tamen id omittam.

10 τούτων ἐπ' αὐτοφώρῳ συκοφάντην ἐπιδείκνυμι † τοῦτον ταῖς δίκαις ταύταις. εἰ γὰρ οὕτω δαπανηρὸς ἦν ὡς τε γάμφῳ γεγαμηκὸς τῆν ἐμὴν μητέρα, ἑτέραν εἶχε γυναῖκα, ἧς ἡμεῖς ἐστέ, καὶ δὴ οἰκίας ὄκει· πῶς ἂν ἀργύριον τοιοῦτος ὦν κατέλιπεν;

15 27. Οὐκ ἀγνωστὸν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Βοιωτὸς οὕτως δίκαιον μὲν οὐδὲν ἔξει λέγειν, ἤξει δ' ἐπὶ ταῦθ' ἄπαρ αἰεὶ λέγει, ὡς ἐπηρέαζεν ὁ πατὴρ αὐτῷ πειθόμενος ὑπ' ἐμοῦ, ἀξιοὶ δ' αὐτὸς ὡς δὴ πρεσβύτερος ὦν τοῦνομα ἔχειν τὸ τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου. Πρὸς

20 δὴ ταῦτ' ἀκούσαι βέλτιον ἕμας βραχέα. ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτον, ὅτ' οὐκ ἄν συγγενὴς ἦν ἐμοί, ὁρῶν ὡς περ ἂν ἄλλον τιν' οὕτως, νέωτερον ὄντ' ἐμοῦ, καὶ συχνοῦ, ὅσ' ἐξ ὄψεως. (28) Οὐ μὴν ἰσχυρίζομαι τούτῳ (καὶ γὰρ

25 εὐθὺς), ἀλλ' εἰ τις ἔροιτο Βοιωτὸν τοῦτον: ὅτ' ἐν Ἰπποθωντίδι φυλῇ ἤξιον χορεύειν, οὕτω τοῦ πατρὸς εἶναι φάσκω τοῦ ἐμοῦ υἱός· τί σαυτὸν ἔχειν δικαίως ἂν θεῆς ὄνομα; εἰ γὰρ Μαντιθεὸν οὐκ ἂν διὰ τοῦτο γὰ φαιῆς, ὅτι πρεσβύτερος εἰ ἐμοῦ. ὅς γὰρ οὐδὲ τῆς φυλῆς

1003 τότε σοὶ προσήκειν ἡγοῦ τῆς ἐμῆς, πῶς ἂν τοῦ γε πάππου τοῦ ἐμοῦ ἡμφεσθῆται; (29) Ἐτι δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν τῶν ἐπὶ χρόνον οὐδεὶς οἶδεν ἕμων. ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμοὶ πλείονα, οὗτος δ' ἑαυτῷ φή-

5 σει. τὸν δὲ τοῦ δικαίου λόγον ἀπαντες ἐπίστασθε. ἔστι δ' οὗτος τίς; ἀφ' οὗ παιδᾶς ἐποιήσατο τούτους ὁ πατὴρ, ἀπὸ τούτου καὶ νομίσθησαν. πρότερον τοίνυν ἐμ' εἰς τοὺς δημότας ἐνέγραψε Μαντιθεόν, πρὶν εἰσαγαγεῖν

10 τοῦτον εἰς τοὺς φράτερας. ὡςτ' οὐ τῷ χρόνῳ μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ δικαίῳ πρεσβεῖον ἔχοιμ' ἂν ἐγὼ τοῦνομα τοῦτ' εἰκότως. (30) Ἐλεν. εἰ δὲ τίς σ' ἔροιτο, «εἰπέ μοι, Βοιώτε, πόθεν νῦν Ἀκαμαντίδος φυλῆς γέγονας καὶ τῶν δῆμων Θορικός καὶ υἱὸς Μαντίου, καὶ τὸ μέρος τῶν ὑπ' ἐκείνου καταλειφθέντων ἔχεις;» οὐδὲν ἂν ἄλλ' ἔχοις ἐπεὶν πλην ὅτι καμὲν ζῶν ἐποιήσατο Μαντίαν.

15 Τί τεκμήριον, εἰ τίς σ' ἔροιτο, ἡ μαρτυρίῳ ἐστὶ σοὶ τούτου; εἰς τοὺς φράτερας μ' εἰσῆγαγε, φήσεις ἂν. Τί οὖν σ' ἐνέγραψεν ὄνομα; εἰ τίς ἔροιτο· Βοιωτὸν ἂν εἶποις. τοῦτο γὰρ εἰσῆχθης. (31) Οὐκ οὖν δεινὸν, εἰ τῆς μὲν πόλεως καὶ τῶν ὑπ' ἐκείνου καταλειφθέντων διὰ τοῦνομα τοῦτο μέτεστί σοι, τοῦτο δ' ἀξιοῦς ἀφαιεῖν ἕτερον μεταθέσθαι σαυτῷ; Φέρ', εἰ σ' ὁ πατὴρ ἀξιώσειεν

25 ἀναστάς ἢ μένειν ἐφ' οὗ σ' αὐτὸς ἐποιήσατ' ὄνοματος ἢ πατέρ' ἄλλον σαυτοῦ φάσκειν εἶναι· ἄρ' οὐκ ἂν μέτρι' ἀξιοῦν δοκοίη; ταῦτα τοίνυν ταῦτ' ἐγὼ σ' ἀξιώ, ἢ πατρὸς ἄλλου σαυτὸν παραγράφειν, ἢ τοῦνομα ἔχειν ὁ καίνος ἔδωκέ σοι. (32) Νῆ Δί', ἀλλ' ὕβρις καὶ ἐπηρέια

1004 τινὶ τοῦτ' ἐτέθη σοι. Ἀλλὰ πολλάκις μὲν, ὅτ' οὐκ ἐποιεῖτ' ὁ πατὴρ τούτους, ἔλεγον οὗτοι, ὡς οὐδὲν χείρονος εἶναι οἱ τῆς μητρὸς τῆς τούτου συγγενεῖς τῶν τοῦ πα-

5 τρὸς τοῦ ἐμοῦ. ἔστι δ' ὁ Βοιωτὸς ἀδελφοῦ τῆς τούτου μητρὸς ὄνομα. ἐπειδὴ δ' εἰσάγειν ὁ πατὴρ τούτους ἠναγκαζέτο· ἐμοῦ προεισηγμένου Μαντιθεοῦ, οὕτω τοῦτον εἰσάγει Βοιωτὸν, τὸν ἀδελφὸν δ' αὐτοῦ Πάμφι-

† fort. ἐπιδείκνυσι· aut ἐπιδεικνύει

(26) Sed si mater istorum vere juravit; calumniatorem istum egisse in illis actionibus aperte ostenda. nam si ita sumptuosus fuit, ut legitimo matrimonio ducta matre mea, aliam uxorem haberet, cujus vos estis, et binas familias aleret; qui potuit illis moribus argentum relinquere?

27. Non ignoro autem, Athenienses, Boeotum istum nihil posse justi afferre, sed ad ea venturum, quae subinde inculcat, patrem a me impulsum hostili fuisse in se odio, ipsumque postulare, scilicet natu majorem, paterni avi nomen habere. Ad haec igitur refutanda vos pauca audire praestat. ego scio, antequam cognatus mihi fieret, adspiciendo ut quem alium sic obiter, istum esse me natu minorem, idque multo, quantum ex adspectu aestimare licet. (28) Nec tamen hoc nilor (ineptum enim est), sed hoc si quis Boeotum istum interrogaret: Quum in Hippothontide tribu saltare velles, nondum te mei patris dicens esse filium; quod nomen jure tibi adsceveris? Nam si Mantitheï responderes; non propterea certe diceres quod esses me natu major. nam qui tum ne tribum quidem meam ad te attinere putabas, quo pacto avum quidem tibi meum vindicare potuisses? (29) Praeterea nemo vestrum, Athenienses, annorum spatium novit. ego enim mihi, iste sibi plures esse dicet. sed justitiae rationem omnes nostis. ea vero quae est? ex quo tempore pater istos adoptavit, ab eo etiam filios existimari. prius autem me apud Demotas Mantitheum inscripsit, quam istum ad Phratores introduceret. itaque non tempore tantum, sed etiam jure ego nomen hoc prerogativae aetatis loco habuerim merito. (30) Audio. sed si quis te interrogaret: «Dic mihi, Boeote, qui nunc in Acamantidem tribum translatus es et inter ejus Demos Thoricius et Mantiae filius factus, et partem relictæ ab illo haereditatis habes?» nihil aliud respondere posses, nisi hoc: et me dum vivebat Mantias adoptavit. Quod argumentum, si quis te interrogaret, aut testimonium ejus rei tibi est? Ad Phratores me introduxit, diceres. Quo igitur te nomine inscripsit? si quis interrogaret; Boeoti responderes. eo enim introductus es. (31) Nonne igitur est grave, si civitate et relictis ab eo bonis propter istud nomen frueris, eo autem repudiato, aliud tibi commutare studes? Age, si pater vitæ restitutus aut eo quo te adoptavit nomine contentum esse aut alium tibi patrem quaerere juberet; nonne æquum postulare videretur? eadem igitur illa ego a te postulo, ut aut alterius patris filium te subscribas, aut id nomen retineas, quod ille tibi dedit. (32) At per Jovem contumelia quadam et insectatione id tibi factum est. Quin saepe, quum pater istos adoptare volebat, dicebant isti, matris istius cognatos nihilo esse deteriores patris mei cognatis. Boeotus autem nomen est avunculo istius. quum autem pater introducere istos cogeretur; me antea Mantitheo introducto, sic istum Boeoti, fratrem ejus Pamphili nomine

λον. ἐπει σὺ δεῖξον ὅτις Ἀθηναίων ταῦτὸν ὄνομα τοῖς
 αὐτοῦ παισὶν ἔθετο δυοῖν. κἀν δεῖξης· ἐγὼ συγχωρήσω
 10 δι' ἐπήρεάν σοι τοῦτο τοῦνομα θέσθαι τὸν πατέρα. (33)
 Καίτοι, εἰ γε τοιοῦτος ἦσθα, ὥστε ποιήσασθαι μὲν
 σαυτὸν ἀναγκάσαι, ἐξ ὅτου δ' ἀρέσεις ἐκείνων τρόπου
 15 μὴ σκοπεῖν· οὐκ ἦσθα, οἷον δεῖ τὸν προσήκοντ' εἶναι
 περὶ τοὺς γονέας. οὐκ ἂν δέ, οὐκ ἐπηρεάζου δικαίως
 ἄν, ἀλλ' ἀπωλώλεις. ἢ δεινὸν γ' ἂν εἴη, εἰ κατὰ μὲν
 τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ νομιζομένων παίδων οἱ περὶ
 τῶν γονέων ἰσχύσουσι νόμοι, κατὰ δὲ τῶν αὐτοὺς εἰς-
 διαζομένων ἄνοκτας ποιῆσθαι, ἄκυροι γινήσονται.
 20 34. Ἄλλ' ὧ χαλεπώτατε Βοιώτε, μάλιστα μὲν ὧν
 πράττεις πάντων παῦσαι, εἰ δ' ἄρα μὴ βούλει, ἐκαίνο
 γε πρὸς Διὸς πείθου· παῦσαι μὲν σαυτῶ παρέχων
 πράγματα, παῦσαι δ' ἐμὲ συκοφαντῶν, ἀγάπα δ' ὅτι
 25 σοι πόλις, οὐσία, πατὴρ γέγονεν. οὐδεὶς ἀπελαύνει σ'
 ἀπὸ τούτων, οὐκουν ἔγωγε. ἀλλ' ἂν μὲν, ὥσπερ εἶναι
 φης ἀδελφός, καὶ τὰ ἔργ' ἀδελφοῦ ποιῆς, δόξεις εἶναι
 συγγενής. ἂν δ' ἐπιβουλεύης, δικάζῃ, φθονῆς, βλασ-
 φημῆς· δόξεις εἰς ἄλλοτρί' ἐμπεισῶν ὡς οὐ προσήκου-
 30 35 οὖσαν οὕτω χρῆσθαι. (38) Ἐπει ἔγωγ' οὐδ', εἰ τὰ μάλισθ'
 ὁ πατὴρ ὄντα σ' αὐτοῦ μὴ ἐποιεῖτο, ἀδικῶ σ'. οὐ γὰρ
 ἔμοιγε προσῆκον εἰδέναι, τίνας εἰσὶν υἱεῖς ἐκαίνου, ἀλλ'
 ἐκαίνω δαίξαι, τίνας ἐμοὶ νομιστέον ἐστ' ἀδελφόν. Ὅν
 5 μὲν τοίνυν οὐκ ἐποιεῖτό σε χρόνον, οὐδ' ἐγὼ προσήκονθ'
 ἠγούμην, ἐπειδὴ δ' ἐποιήσατο, κἀγὼ νομίζω. Τί
 τούτου σημείον; τῶν πατρῶων ἔχεις τὸ μέρος μετὰ
 τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν. ἱερῶν, ὁσίων μετέχεις. ἀπά-
 γει σ' οὐδεὶς ἀπὸ τούτων. τί βούλει; Ἄν δὲ φῆ δεινὰ
 10 πάσχειν καὶ κλαίῃ καὶ δδύρηται καὶ κατηγορῆ ἐμοῦ·
 ἢ μὲν ἂν λέγῃ, μὴ πιστεύετε (οὐ γὰρ δίκαιον μὴ περὶ
 τούτων ὄντος τοῦ λόγου τοῦ νυνί), ἐκείνο δ' ὑπολαμ-
 βάνετε, ὅτι οὐδὲν ἐστ' αὐτῶ ἥττον δίκην λαμβάνειν
 15 Βοιώτῳ κληθέντι. (38) Τί οὖν φιλονεικεῖς; μηδα-
 μῶς μὴ ἔχ' οὕτω πρὸς ἡμᾶς ἐθελεχθῶς. οὐδὲ γὰρ
 ἐγὼ πρὸς σέ. ἐπει καὶ νῦν (ἵνα μηδὲ τοῦτο λάθῃ σε)
 ὑπὲρ σοῦ λέγω μᾶλλον ἀξίων μὴ ταῦτὸν ἔχειν ὄνομ'
 ἡμᾶς, ἢ ἑμαυτοῦ. εἰ γὰρ μηδὲν ἄλλο· ἀνάγκη τὸν ἀκού-
 20 σαντ' ἐρέσθαι πρότερον, δὴ ἂν ὡς Μαντίθειο Μαντίου.
 Οὐκοῦν, ἂν ἀναγκάσθῃ ποιήσασθαι, σὲ ἂν λέγῃ, ἐρεῖ.
 Τί οὖν ἐπιθυμεῖς τούτων; Ἀνάγνωθι δέ μοι λαβῶν δύο
 ταυτᾶσι μαρτυρίας, ὡς ἐμοὶ Μαντίθειον καὶ ταῦτ'
 Βοιωτῶν ὁ πατὴρ ὄνομ' ἔθετο.

26

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37. Λοιπὸν ἠγοῦμαι τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδειξαι, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὡς οὐ μόνον εὐοραχέσετε, ἂν ἀγὼ λέγω ψη-
 φίσθηθε, ἀλλὰ καὶ ὡς οὕτως αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω
 1006 Βοιωτῶν, ἀλλ' οὐ Μαντίθειον ὄνομα δικαίως ἂν ἔχειν.
 λαχόντος γὰρ ἐμοῦ τὴν δίκην ταύτην Βοιώτῳ Μαντίου
 Θορικίῳ, ἐξ ἀρχῆς τ' ἠντιδίκαι καὶ ὑπώμνυτο, ὡς ὢν
 Βοιώτος, καὶ τὸ τελευταῖον ἐπεὶ οὐκέτ' ἐνῆν αὐτῶ
 5 διακρούσασθαι, ἐρήμην ἑάσας καταδικαιῆσαι, σκέ-
 ψασθε πρὸς θεῶν, τί ἐποίησεν. (38) ἀντιλαγχάνει μοι

introducitur. nam tu ostende quonquam Atheniensium, qui
 duobus suis filiis idem nomen imposuerit. quod si osten-
 deris; ego concedam patrem istud tibi nomen per contem-
 ptum indidisse. (33) Quoniam si quidem talis eras, ut
 adoptari te cogeres, quo autem pacto illi placeres, non
 cogitares; non eras, qualem oportet esse cognatum erga
 parentes. quod si non eras; non modo jure contemptus
 esses, sed perisses. alioquin esset grave, si leges de parenti-
 bus latae in filios a patre agnitos valeant, sed in eos, qui
 invitos ad se adoptandos cogunt, irritae fiant.

34. Sed, o molestissime Bœote, maxime ab omnibus,
 quæ factitas, desistito, sin forte non vis, in eo saltem per
 Jovem obtemperato: desine tibi ipsi facessere negotium,
 desine me calumniari, contentus esto civitate, opibus, patre
 invento. Nemo te hisce pellit, itaque neque ego. sed si, ut
 profiteris te fratrem esse, et jam fratris fungere officiis; co-
 gnatus esse videberis. sin insidieris, litiges, invidias, male-
 dicas; videberis in aliena incidisse, iisque sic uti, ut quæ
 ad te nihil attineant. (35) Nam ego quidem neque, si vel
 maxime pater te pro suo non agnovit, injuriam tibi facio.
 neque enim me exquirere decet, qui sint illius filii, sed
 illum ostendere decuit, qui mihi pro fratre habendus esset.
 Quo igitur tempore te non adoptarat, neque ego te ad me
 attinere putabam, quum autem adoptasset, et ego te agnosco.
 Quo signo? patrimonii partem habes post obitum patris. in
 sacrorum et profanorum societatem venisti. istis nemo te
 expellit. quid requiris? Si vero inique secum agi dicat, si
 flevit et ejulet neque accuset; quæque dicat nolite credere
 (neque enim æquum est, quum nunc ea res non agatur),
 sed illud existimate, posse nihilominus eum, si Bœotus
 vocetur, jus repetere. (36) Quid igitur contendis? ne feceris.
 ne ita studiose nostras inimicitias expete. neque enim ego
 tuas expeto. quandoquidem etiam nunc (ne te hoc præter-
 eat) tuam potius ago causam postulans, ne idem nomen
 habeamus, quam meam. ut enim nihil aliud; necesse est,
 ut, qui audieris, quærat, uter, si duo fuerint Mantitheo
 Mantitheo filii. Proinde, quum te dicet, eum respondebit,
 quem adoptare coactus est. Quid igitur hæc expetis? Cape
 autem mihi duo ista testimonia et recita, patrem mihi
 Mantitheo et isti Bœoti nomen imposuisse.

TESTIMONIA.

37. Restare censeo, hoc ut vobis ostendam, Athenienses,
 vos non modo religioni vestræ consulturos, si quæ ego
 dico decreveritis, sed etiam istum ipsum suoapte judicio
 Bœoti nomen, non Mantitheo jure habere. nam quum ego
 judicium hoc dictassem Bœoto Mantitheo filio Thoricio; et
 statim (litigandum) respondebat et absentiam jurato
 excusabat, ut Bœotus, et postremo quum tergiversari
 diutius non liceret, se absentem damuari ab arbitro passus.
 considerate per deos, quid fecerit. (38) diem vicissim mihi

τὴν μὴ οὖσαν Βοιωτὸν αὐτὸν προσαγορεύσας. καίτοι, ἐξ ἀρχῆς τ' εἶδει εἶναι αὐτὸν τελέσασθαι τὴν δίκην κατὰ Βοιωτοῦ, εἴπερ μηδὲν προσῆκεν αὐτῷ τοῦ ὀνόματος, 10 ὑπερόν τε μὴ αὐτὸν φαίνεσθαι, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, ἀντιλαγχάνοντα τὴν μὴ οὖσαν. Ὅς οὖν αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω δίκαιος εἶναι Βοιωτός, τί ὑμεῖς ἀξιώσει τοὺς ὁμωμοκότας ψηφίζεσθαι; Ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, 15 λαβέ μοι τὴν ἀντιλήξιν καὶ τὸ ἔγκλημα τουτί.

ΑΝΤΙΑΘΕΙΣ. ΕΥΚΑΗΜΑ.

39. Εἰ μὲν τοίνυν οὗτος ἔχει δεῖξαι νόμον θεσπιστὴν κυρίου εἶναι τοὺς παῖδας τοῦ ἑαυτῶν ὀνόματος· ἃ λέγει 20 νῦν οὗτος, ὀρθῶς ἂν ψηφίζοισθε. εἰ δ' ὁ μὲν νόμος, ὃν πάντες ἐπίστασθ' ὁμοίως ἔμοι, τοὺς γονεῖς ποιεῖ κυρίου οὐ μόνον θέσθαι τοῦνομα' ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐξαλείψαι βούλωνται, καὶ ἀποκηρύξαι, ἐπέδειξα δ' ἐγὼ τὸν πατέρα, θεσπιστὴς ἦν ἐκ τοῦ νόμου, τούτῳ μὲν Βοιωτὸν ἔμοι δὲ Μαντίθεον θέμενον· πῶς ὑμῖν ἔστιν 25 ἄλλο τι πλὴν ἀγῶ λέγω ψηφίσασθαι; (40) Ἀλλὰ μὴν ὦν γ' ἂν μὴ νόμοι, γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν ὁμωμοκάτε, ὥστ' εἰ μηδεὶς ἦν περὶ τούτων κείμενος νόμος, καὶ οὕτως δίκαιος πρὸς ἔμοῦ τὴν ψῆφον ἔθεσθε. 1007 τίς γάρ ἐστιν ὑμῶν δεῖς ταῦτον ὄνομα τοῖς αὐτοῦ παισὶ τέθειται δυοῖν; τίς δ', ὃ μὴπω παῖδες εἰσὶ, θέσεται; οὐδεὶς δῆπου. (41) Οὐκοῦν δὲ δίκαιον τῇ γνώμῃ τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν ὑπειρήφατε, τοῦτο καὶ περὶ 6 ἡμῶν εὐσεβὲς γινῶναι. Ὡστε καὶ κατὰ τὴν δικαιοτάτην γνώμην καὶ κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τοὺς ὄρκους καὶ κατὰ τὴν τούτου προσομολογίαν ἐγὼ μὲν μέτρι' ὑμῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεόμεαι καὶ δίκαι' ἀξίω, οὐ- 10 τος δ' οὐ μόνον οὐ μέτρια, ἀλλ' οὐδ' εἰλωθότα γίνεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ
ΠΡΟΙΚΟΣ ΜΗΤΡΩΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καὶ οὗτος παρὰ * τοῦ αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὁ λόγος εἴρηται. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα ταῦτά, ἢ Πλάγγων, ὁ ὄρκος, ἢ τῶν παιδῶν ἀναγκαῖα ποίησις. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μαντίου 6 οἱ παῖδες ὄντες τρεῖς, Μαντίθεος ὁ ἐκ τῆς νόμου γαμηθείσης καὶ Βοιωτός καὶ Πάμφιλος ὁ ἐκ τῆς Πλάγγωνος, ἐνέμοντο τὴν οὐσίαν. γάσκιοντος δὲ τοῦ Μαντίθεου προίκα ἑαυτῷ μητρῶαν ὀρέξασθαι, Βοιωτός καὶ Πάμφιλος καὶ αὐτοὶ προίκος ἡμφιστήτου; ὡς καὶ τῆς Πλάγγωνος εἰσενεγκαμένης εἰς τὸν οἶκον 10 τοῦ Μαντίου μνάς ἑκατόν. Συνέδοξεν οὖν αὐτοῖς νεύμασθαι πάντα ἐπ' ἴσης πλὴν τῆς οἰκίας, ἢ, ὀποτέρων ἂν ἡ μήτηρ φανῆ προίκα εἰσενεγκαμένη, τούτοις ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀποδοθῆ 1008 τὸ ἀργύριον, καὶ πλὴν τῶν ἀνδραπόδων, ὅπως οἱ περὶ τὸν Βοιωτὸν, εἰάν ἐπιζητῶσι τε τῶν ἔνδον, ἐχῶσιν ἑαχθόν. Μετὰ

dicit excipiens, iudicium esse nullum, is qui se Bœotum nominarat. Atqui et ab initio oportebat eum pati, ut causa contra Bœotum perageretur, siquidem id nomen nihil ad ipsum attinebat, et postea, sub hoc nomine, non diem vicissim dicere, quod sententia nulla esset. Qui igitur ipse Bœotum jure esse se pronuntiavit, quid a vobis juratis iudicibus iudicandum postulabit? Hæc autem a me vera dici, cape mihi actionem de irrita sententia et querelam hanc.

ACTIO DE IRRITA SENTENTIA. QUERELA.

39. Quod si iste legem ostendere potest, quæ filiis suorum nominum potestatem dat; quod isto nunc dicit, recte pronuntiabit. sin lex, quam omnes nostis æque mecum, in parentes auctoritatem confert non modo imponendi nominis ab initio, sed etiam si voluerint delendi, et abdicandi, egoque ostendi patrem, cui lege potestas ea dabatur, isti Bœoti, mihi vero Mantitheo fecisse nomen; qui vos potestis alia quam quæ ego dico iudicare? (40) At vero quarum rerum nullæ sint leges, de iis vos ex æquo et bono iudicaturus jurastis. Itaque, si nulla esset hac de re rata lex, etiam tum jure pro me sententiam tulissetis. quis enim vestrum est, qui duobus suis filiis idem nomen imposuerit? quis autem cui nondum liberi sunt, imponet? nemo profecto. (41) Quod igitur apud vos vestris ipsorum liberis esse æquum statuitis, idem de nobis cognoscere fuerit religiosum. Quare et ex æquo et bono et e legibus et e jurejurando et ex istius confessione addita ego quidem æqua a vobis, Athenienses, oro et justa peto, iste vero non solum non æqua, sed etiam inusitata.

DEMOSTHENIS
ADVERSUS BŒOTUM

DE DOTE MATERNA ORATIO.

ARGUMENTUM.

Etiam hæc eadem de re et contra eundem dicta est oratio. ac cetera quidem omnia sunt eadem, Plango, jusjurandum, filiorum coacta adoptio. Mortuo autem Mantia filii ejus tres, Mantitheus et legitima uxore susceptus et Bœotus et Pamphilus Plangonis filii, hæreditatem diviserunt. asserente autem Mantitheo dotem sibi maternam deberi, Bœotus et Pamphilus et ipsi de dote contendunt, quasi et Plango in Mantie familiam centum minas contulisset. Convenit igitur inter eos, ex æquo omnia partienda esse præter ædes, ut, utrius partis mater attulisse dotem probaretur, et de ædibus argentum redderetur, et præter mancipia, ut Bœotus cum fratre, si quid domesticum requirerent, haberent quo coarguerent. Post hæc se mutuo æ-

ταῦτα ἀντενεκάλεσαν ἀλλήλοις, ὁ μὲν Μαντίθεος ὑπὲρ τῆς μη-
 5 τρώας οὐσίας, ἐκείνοι δὲ ὑπὲρ ἄλλων τινῶν. καὶ ὁ διατητὴς
 Μαντιθέου μὲν ἀπεδαιτίησε, Βοιωτὸν δὲ κατεδαιτίησεν ἐρήμην.
 λαγχάνει δὲ Μαντίθεος καὶ εἰς τὸ δικαστήριον αὐτῶ τὴν αὐτὴν
 δίκην, ἀπαιτῶν τὴν προίκα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ ΜΗΤΡΩΑΣ.

1. Πάντων ἐστὶν ἀνιάρωτατον, ὡς ἄνδρες δικασταί,
 δταν τις ὀνόματι μὲν ἀδελφὸς προσαγορευθῆ τινῶν, τῷ
 δ' ἔργῳ ἔχθρους ἔχη τούτους καὶ ἀναγκάζεται πολλὰ
 5 καὶ δεινὰ παθῶν ὑπ' αὐτῶν εἰσέναι εἰς δικαστήριον, θ
 νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν. (α) Οὐ γὰρ μόνον ἀτύχημά μοι
 ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο, διότι Πλάγγων ἡ τούτων μήτηρ ἐξα-
 πατήσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐπιορκήσασα φανερώς
 ἠνάγκασεν αὐτὸν ὑπομείναι τούτους ποιήσασθαι, καὶ
 10 διὰ τοῦτο τὰ δύο μέρη τῶν πατρῶων ἀπιστερῆθην, ἀλλὰ
 πρὸς τούτοις ἐξεληλάμαι μὲν ἐκ τῆς πατρῶας οἰκίας
 ὑπὸ τούτων, ἐν ἧ καὶ ἐγενόμην καὶ ἐτράφην καὶ εἰς ἣν
 οὐχ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀλλ' ἐγὼ τελευτήσαντος ἐκείνου
 1009 παρεδείξαμην, (α) ἀποστεροῦμαι δὲ τὴν προίκα τῆς
 ἐμαυτοῦ μητρός, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι, αὐτὸς μὲν
 τούτοις δίκας ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν μοι πάντων δεδωκώς,
 5 πλὴν εἰ τίνα νῦν ἐνεκα τῆς δίκης ταύτης ἀντελήχασί
 μοι συκοφαντοῦντες, ὡς καὶ ὑμῖν ἔσται καταφανές,
 παρὰ δὲ τούτων ἐν ἑνδεκά ἔτεσιν οὐ δυνάμενος τυχεῖν
 τῶν μετρίων, ἀλλὰ νῦν εἰς ὑμᾶς βοηθοὺς καταπεφυγώς.
 (β) Δέομαι οὖν ἀπάντων ὑμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταί, μετ'
 εὐνοίας τέ μοι ἀκοῦσαι οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι λέγον-
 10 τος, κἂν ὑμῖν δοκῶ δεινὰ πεπονθέναι, συγγνώμην ἔχειν
 μοι ζητοῦντι κομισασθαι τὰμαυτοῦ, ἄλλως τε καὶ εἰς
 θυγατρὸς ἔκδοσιν. συνέβη γάρ μοι δεηθέντος τοῦ πατρὸς
 δευκαετιδέκτῃ γῆμαι, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι μοι θυγα-
 15 τέρα ἤδη ἐπίγαμον. (β) Ὡςτ' ἐμοὶ μὲν δικαίως ἂν
 ἀδικουμένῳ διὰ πολλὰ βοηθήσαιτε, τούτοις δ' εἰκότως
 ἂν ὀργίζοισθε. οἴτινες, ὡς γῆ καὶ θεοί, ἐξὸν αὐτοῖς τὰ
 δίκαια ποιήσασι μὴ εἰσέναι εἰς τὸ δικαστήριον, οὐκ
 αἰσχύνονται μὲν ἀναμνησκοντες ὑμᾶς εἰ τι ἡ ὁ πατήρ
 20 ἡμῶν μὴ ὀρθῶς διεπράξατο ἢ οὔτοι εἰς ἐκείνον ἤμαρ-
 τον, ἀναγκάζουσι δ' ἐμὲ δικάζεσθαι αὐτοῖς. Ἴνα δ'
 ἀκριβῶς εἰδῆτε, ὡς οὐκ ἐγὼ τούτου αἴτιος εἰμὶ, ἀλλ'
 οὔτοι, ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν, ὡς ἂν ἐν βραχυτάτοις δύνωμαι,
 διηγήσομαι τὰ πραχθέντα.
 25 α. Ἡ γὰρ μήτηρ ἡ ἐμή, ὡς ἄνδρες δικασταί, θυγά-
 τηρ μὲν ἦν Πολυαράτου τοῦ Χολαργέως, ἀδελφῆ δὲ
 Μενεξένου καὶ Βαθύλλου καὶ Περιάνδρου. ἐκδόντος δ'
 αὐτὴν τοῦ πατρὸς Κλεομέδοντι τῷ Κλέωνος υἱεὶ, καὶ
 προίκα τάλαντον ἐπιδόντος, τὸ μὲν πρῶτον αὐτῷ συνώ-
 1010 κει, γενομένων δ' αὐτῇ τριῶν μὲν θυγατέρων υἱοῦ δ'
 ἑνὸς Κλέωνος, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆ τελευ-
 τήσαντος, ἀπολιποῦσα τὸν οἶκον καὶ κομισαμένη τὴν
 5 προίκα, (γ) πάλιν ἐκδόντων αὐτὴν τῶν ἀδελφῶν Με-
 νεξένου καὶ Βαθύλλου (ὁ γὰρ Περιάνδρος ἐστὶ παῖς ἦν)

causarum, Mantitheus de maternis facultatibus, illi de aliis qui-
 busdam rebus. Atque arbiter Mantitheum absolvit, Boeotum
 eodemmodo absentem. Quem Mantitheus etiam in iudicium
 vocat eadem petitione, dotem maternam repetens.

DEMOSTHENIS ADVERSUS BOEOTUM DE DOTE MATERNA ORATIO.

1. Omnium molestissimum est, iudices, quum quis no-
 mine frater aliquorum appellatur, eosdem autem ipsa re
 hostes habet et multis magnisque affectus injuriis ab iis in
 iudicium venire cogitur, id quod mihi nunc usuvenit. (2)
 Neque enim ea solum ab initio calamitas mihi accidit, quod
 Plango istorum mater patrem meum manifesto perjurio de-
 ceptum ad istorum adoptionem tolerandam adegit, ego-
 que propterea duabus patrimonii partibus sum fraudatus,
 sed praeter haec etiam paternis aedibus ab istis exactus, in
 quibus et natus sum et educatus et in quas non pater eos,
 sed ego eo mortuo recepi, (3) et fraudor dote materna, de
 qua nunc ago, quum ego iis de omnibus, quae querebantur,
 satisfecerim, praeterquam si qua nunc propter iudicium
 hoc contraria actione instituta per calumniam postulant,
 ut et vobis declarabitur, ab istis autem undecim annis nihil
 aequi potuerim impetrare, sed nunc ad vos adjuutores con-
 fugerim. (4) Itaque omnes vos oro, iudices, ut me benigne
 sicut potero dicentem audiat, et si mecum iniique actum
 putabit, veniam detis mea recuperare cupienti, ad sibi
 praesertim elocationem. accidit enim, ut propter patris
 preces decem et octo annos natus uxorem duxerim, pro-
 ptereaque mihi filia sit jam nubilis. (5) Proinde et me affec-
 tum injuria merito, propter multa juveritis, et istis ira-
 scamini, qui, prob divum fidem, quum liceret iis, praestitis
 iis quae aequa sunt, iudicio hoc supercedere, non verentur
 vobis in memoriam revocare, si quid aut pater noster non
 recte fecit aut ipsi in eum deliquerunt, meque secum liti-
 gare cogunt. Ut autem certo sciat, ejus rei causam non
 me esse, sed istos, rem ab initio vobis quam potero bre-
 vissime explicabo.

6. Mater mea, iudices, filia fuit Polyarati Cholargensis,
 soror Menexeni et Bathylli et Periandri. Quum vero pater
 eam Cleomedonti Cleonis filio despondisset et talentum do-
 tem dedisset; primum uxor ejus fuit, natis autem ei tribus
 filiabus et uno filio Cleone, maritoque postea mortuo, deserta
 familia et recepta dote, (7) rursus eam collocantibus fra-
 tribus Menexeno et Bathyllo (nam Periander puer adhuc

καὶ τὸ τάλαντον ἐπιδόντων συνήκασε τῷ ἑμῷ πατρὶ.
καὶ γίνομαι αὐτοῖς ἐγὼ τε καὶ ἄλλος ἀδελφὸς νεώτε-
ρος ἑμοῦ, ὃς ἔτι παῖς ὢν ἐτελεύτησεν. Ὡς δ' ἀληθῆ
10 λέγω περὶ τούτων ὑμῖν, πρῶτον τοὺς μάρτυρας παρ-
έξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

8. Τὴν μὲν τοίνυν μητέρα τὴν ἑμὴν οὕτως ὁ πατὴρ
μου γήμας εἶχε γυναῖκα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, ἑμέ τε
ἐπαῖδευε καὶ ἡγάπα, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς ἅπαντες τοὺς
15 ὑμετέρους παῖδας ἀγαπᾶτε. τῇ δὲ τούτων μητρὶ Πλάγ-
γονι ἐπλησίασεν ὄντινα δὴ ποτ' οὐδ' ἔτροπον. οὐ γὰρ ἑμὸν
τοῦτο λέγειν ἐστίν. (9) Καὶ οὕτως οὐ πάντα γὰρ ἦν ὑπὸ
τῆς ἐπιθυμίας κεκρατημένος, ὥστ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς
ἑμῆς ἀποθανούσης ἠξίωσεν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν παρ'
20 ἑαυτὸν εἰσεδέξασθαι, οὐδὲ τούτους, ὡς υἱεῖς εἰσὶν αὐτοῦ,
πεισθῆναι. ἀλλὰ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὗτοι διῆγον οὐκ
ὄντες τοῦμοῦ πατρός, ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασιν.
ἐπειδὴ δ' οὕτως αὐξήθειε καὶ μεθ' αὐτοῦ παρασκευασά-
25 μενος ἐργαστήριον συκοφαντῶν, ὢν ἡγεμὼν ἦν Μνησι-
κλῆς καὶ Μενεκλῆς ἐκεῖνος ὁ τὴν Νίνου ἑλών, μεθ' ὧν
οὗτος ἐδικάζετό μοι τῷ πατρὶ φάσκων υἱὸς εἶναι ἐκεί-
νου, συνόδων δὲ γιγνομένων πολλῶν ὑπὲρ τούτων, καὶ
1110 τοῦ πατρός οὐκ ἂν φάσκοντες πεισθῆναι, ὡς οὗτοι γε-
γνάσκειν ἐξ αὐτοῦ. (10) τελευτῶσα ἡ Πλάγγων, ὧ ἄνδρες
δικασταί, (πάντα γὰρ εἰρήσεται ἀλήθῃ πρὸς ὑμᾶς)
μετὰ τοῦ Μενεκλέους ἐνεδρεύσασα τὸν πατέρα μου καὶ
ἐξαπατήσασα ὄρκω ὃς μέγιστος δοκεῖ καὶ δεινότατος
6 παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι, ὠμολόγησε τριάκοντα
μᾶς λαβοῦσα τούτους μὲν τοῖς αὐτῆς ἀδελφοῖς εἰσποιή-
σεν υἱεῖς, αὐτὴ δ', ἂν πρὸς τῷ διαίτητῇ προκαλῆται
αὐτὴν ὁ πατὴρ μου ὁμῶσαι ἢ μὴν τοὺς παῖδας ἐξ αὐτοῦ
11 γεγενῆσθαι, οὐ δέξασθαι τὴν πρόκλησιν. τούτων γὰρ γε-
νομένων οὐτε τούτους ἀποστερήσεσθαι τῆς πολιτείας,
τῷ τε πατρὶ μου οὐκέτι δυνῆσθαι αὐτοὺς πράγματα
παρέχειν τῆς μητρὸς αὐτῶν οὐ δεξαμένης τὸν ὄρκον.
(11) Σὺ γὰρ ὡρηθέντων δὲ τούτων τί ἂν ὑμῖν μακρολό-
16 γοίην: ὡς γὰρ πρὸς τὸν διαίτητὴν ἐπήντησε, παραβῆσα
πάντα τὰ ὠμολογημένα ἡ Πλάγγων δέχεται τε τὴν
πρόκλησιν καὶ ὁμῶσαι ἐν τῷ Δελφίνῳ ἄλλον ὄρκον
ἐναντίον τῷ προτέρῳ, ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασιν.
20 περιδότης γὰρ ἡ πρᾶξις ἐγένετο. καὶ οὕτως ὁ πατὴρ
μου διὰ τὴν αὐτοῦ πρόκλησιν ἀναγκασθεὶς ἐμμεῖναι τῇ
διαίτη ἐπὶ μὲν τοῖς γεγεννημένοις ἡγανάκτει καὶ βαρέως
ἔφερε, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν οὐδ' ὡς εἰσεδέξασθαι τούτους
ἠξίωσεν, εἰς δὲ τοὺς φράτερας ἠναγκάσθη εἰσαγαγεῖν.
καὶ τοῦτον μὲν ἐνέγραψε Βολιώτων, τὸν δ' ἕτερον Πάμ-
25 φιλον. (12) Ἐμέ δ' εὐθύς ἔπεισε περὶ ὀκτωκαίδεκα ἔτη
γεγεννημένον τὴν Εὐφήμου γῆμαι θυγατέρα, βουλόμε-
νος παῖδας ἐξ ἑμοῦ γενομένους ἐπιδοῦν. ἐγὼ δ', ὧ ἄν-
1312δρες δικασταί, νομίζω δεῖν καὶ πρότερον καὶ ἐπειδὴ
οὗτοι ἐλύπουσαν αὐτὸν δικαζόμενοι καὶ πράγματα παρ-
έχοντες, ἑμέ τούναντίον εὐφραίνειν ἅπαντα ποιοῦνθ' ὅσ'
ἐκεῖνῳ χαριεῖσθαι μέλλοιμι, ἐπεισθῆναι αὐτῷ. (13) Γῆ-

erat) et talentum dotem dantibus, nupsit meo patri, ego-
que natus is sum et alius frater me junior, qui puer obiit.
Me autem de his vera dicere vobis, primum testes producam.

TESTES

8. Matrem igitur meam pater meus ita ductam uxorem
domi suæ habuit meque et erudiebat et diligebat, quemadmo-
dum et vos omnes, vestros liberos diligitis. cum istorum au-
tem matre Plangone consuetudinem habuit quocumque tan-
dem modo. neque enim hoc explicare meum est. (9) At non
tantopere a cupiditate victus erat, ut eam vel mortua matre
mea in ædes ad se recipere dignatus fuerit, aut credere
voluerit istos ex se esse natos. sed reliquo tempore isti ita
vivebant, ut qui patris mei non essent, ut et vestrum ple-
rique norunt. quum autem iste adolevisset et officinam ca-
lumniatorum sibi adscivisset, quorum dux erat Mnesicles
et Menecles ille, qui Ninum ream peregit, quibuscum ad-
juvantibus patri meo diem dixit ejus esse filium se asse-
rens, et quum his de rebus sæpe convenissent et pater sibi
nulla ratione persuasum iri diceret istos ex se esse natos;
(10) tandem Plango, iudices, (omnis enim apud vos dicetur
veritas) cum Menecle patrem meum ex insidiis aggressa,
jurejurando, quod maximum et sanctissimum apud omnes
habetur, decepit, pollicita triginta minis acceptis, se fratri-
bus suis istos adoptandos daturam, et, si a patre apud ar-
bitrum provocaretur, ut juraret filios ex ipso esse natos,
eam provocationem non accepturam. his enim ita factis,
neque istos civitate privatum iri neque patri porro molestos
futuros, jurejurando a matre ipsorum non recepto. (11)
His concessis, quid vobis multa dicam? ut enim ad arbi-
trum venit, neglectis pactis omnibus Plango et provocatio-
nem accipit et in Delphino jurat aliud jusjurandum priori
contrarium, ut et vestrum plerique norunt. machinatio
enim celebrata est. et sic pater meus propter suam provo-
cationem arbitrium ratum habere coactus, indignabatur et
rem graviter ferebat, et in ædes ne sic quidem istos reci-
pere dignabatur, ad Phratores tamen introducere cogebatur.
ac istum Bœotum inscripsit, alterum Pamphilum. (12)
Mibi vero statim persuasit annos circiter octodecim nato, ut
Euphemi filiam ducerem, cupiens liberos e me natos vide-
re. ego vero, iudices, existimans oportere quum prius,
tum vero illis eum iudicio vexantibus et negotium faces-
sentibus, me eum contra exhilarare faciendis omnibus quæ
grata fore putarem, ei parui. (13) Quum vero ego eo modo

5 μαντος δέ μου τὸν τρόπον τοῦτον ἐκείνος μὲν τὸ θυγά-
 τριόν μοι ἐπιδὼν γενόμενον, οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὑστερον
 ἀβρώστῃσας ἐτελεύτησεν. ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταί,
 ζώντος μὲν τοῦ πατρὸς οὐδὲν ὄμην δεῖν ἐναντιοῦσθαι
 10 αὐτῷ, τελευτήσαντος δ' ἐκείνου εἰςδεξάμην τε τούτους
 εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τῶν ὄντων ἀπάντων μετέδωκα, οὐχ
 ὡς ἀδελφοῖς οὖσιν (οὐδὲ γὰρ ὑμῶν τοὺς πολλοὺς λελη-
 θασιν ὃν τρόπον οὗτοι γεγόνασιν), νομίζων δ' ἀναγκαῖον
 εἶναι μοι, ἐπειδὴ ὁ πατήρ ἐξηπατήθη, πείθεσθαι τοῖς
 νόμοις τοῖς ἡμετέροις. (14) Καὶ οὕτως ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν
 15 οἰκίαν εἰσδεγθέντες, ὡς ἐνεμόμεθα τὰ πατρῷα, ἀξιούν-
 τος ἐμοῦ ἀπολαβεῖν τὴν τῆς μητρὸς προῖκα ἀντενεκά-
 λουν καὶ οὗτοι, καὶ ἔφασαν ὀφείλεισθαι καὶ τῇ αὐτῶν
 μητρὶ τὴν ἴσην προῖκα. (15) Συμβουλευσάντων δ'
 ἡμῖν τῶν παρόντων τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐνεμάμεθα,
 20 τὴν δ' οἰκίαν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς διακόνους τοῦ πα-
 τρὸς ἐξαιρέτους ἐποίησάμεθα, ἵν' ἐκ μὲν τῆς οἰκίας,
 ὁποῖοι ἂν ἡμῶν φαίνηται ὀφειλομένη ἢ προῖξ, οὗτοι
 αὐτὴν κομίσωνται, ἐκ δὲ τῶν παίδων κοινῶν ὄντων,
 25 ἕαν τι οὗτοι τῶν πατρῶων ἐπιζητῶσι, πυθάνωνται,
 καὶ βασανίζοντες αὐτοὺς καὶ ἄλλω ὅτῳ ἂν τρόπῳ βού-
 λωνται ζητοῦντες. Ὅτι δὲ καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ
 τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

1013

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

16. Μετὰ ταῦτα τοίνυν οὗτοί τ' ἐμοὶ δίκας ἔλαχον
 ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν, καὶ γὰρ τούτοις ὑπὲρ τῆς προίκος. καὶ
 τὸ μὲν πρῶτον παρὰ γραψάμενοι Σόλωνα Ἐρχιέα διαι-
 5 τητῆν, τούτῳ ἐπετρέψαμεν δικάσαι περὶ ὧν ἐνεκαλού-
 μεν ἀλλήλοισ. ὡς δ' οὐκ ἀπήντων οὗτοι ἀλλ' ἐφυγοδί-
 κουν καὶ χρόνος διετρίβητο συχνός τῷ μὲν Σόλωνι συν-
 ἔβη τελευτῆσαι τὸν βίον, οὗτοι δὲ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς
 10 λαγχάνουσί μοι τὰς δίκας, καὶ ἐγὼ τούτῳ, προσκαλε-
 σάμενος αὐτὸν καὶ ἐπιγραφάμενος ἐπὶ τὸ ἐγκλημα
 Βοιωτῶν. τοῦτο γὰρ αὐτῷ ὁ πατήρ ἔθετο τούνομα. (17)
 Περὶ μὲν οὖν ὧν οὗτοί μοι ἐδικάζοντο, παρόντος τούτου
 καὶ ἀντιδικούντος καὶ οὐκ ἔχοντος ἐπιδειξάει οὐδὲν ὧν
 15 ἐνεκάλουν, ἀπεδίηθησέ μοι ὁ διαιτητής, καὶ οὗτος συν-
 ειδὼς αὐτῷ ἀδίκως ἐγκαλοῦντι οὔτε ἐφῆκεν εἰς τὸ δι-
 καστήριον, οὔτε νῦν περὶ ἐκείνων εἴληχέ μοι δίκην
 οὐδεμίαν, ἀλλὰ περὶ ἄλλων τινῶν, λύσειν τοῖς ἐγκλή-
 20 μασι τούτοις τὴν δίκην ταύτην οἰόμενος. ἦν δ' ἐγὼ τοῦ-
 τον ἐδίωκον τότε περὶ τῆς προίκος, ἐπιδημοῦντος τούτου
 ἐνθάδε καὶ οὐκ ἀπαντήσαντος πρὸς τὸν διαιτητῆν, ἐρή-
 μην κατεδίηθησεν αὐτοῦ. (18) Οὗτοσί δ', ὡς ἄνδρες δι-
 κασταί, οὐτ' ἠντεδίκει τότε παρὼν οὐτ' ἔφη με κατα-
 25 διαιτηθῆσθαι τὴν δίκην αὐτοῦ. οὐ γὰρ εἶναι Βοιωτῶν
 αὐτῷ ὄνομα, ἀλλὰ Μαντιθεῶν, καὶ οὕτως ὄνοματι ἀμ-
 φισθητῶν, ἔργῳ τὴν προικὰ με τῆς μητρὸς ἀποστερεῖ.
 ἀπορῶν δ' ἐγὼ, τί ἂν τις χρήσαιτο τῷ πράγματι, οὕτω
 πάλιν τὴν αὐτὴν ταύτην δίκην λαχὼν αὐτῷ Μαντιθέῳ
 1014 ἐνδεκάτῳ ἔτει νῦν εἰς ὑμᾶς καταπέφυγα. Ὡς δὲ καὶ
 ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν περὶ τούτων μαρ-
 τυρίας.

matrimonium contraxissem; ille visa filiola mea, non mul-
 tis annis post ex valetudine moritur. ego autem, iudices,
 viventi quidem patri non adversandum esse ratus sum, sed
 eo mortuo eos et in aedes recepi et omnes facultates cum eis
 partitus sum, non ut cum fratribus (nam nec vestrum
 plerosque latet, quo pacto isti nati sint), sed quod existi-
 mabam, quum pater deceptus esset, mihi necessario esse
 vestris legibus obtemperandum. (14) Et sic in aedes a me
 recepti, ut patrimonium dividebamus, postulante me, ut
 matris dos mihi redderetur, et ipsi vicissim petebant, as-
 serentes et suae matri tantundem dotis deberi. (15) Sumus
 autem de eorum sententia, qui nobis aderam, cetera qui-
 dem omnia partiti, aedes autem et pueros patris ministros
 exemptos fecimus, ut ex aedibus, utris deberi dotem com-
 pertum esset, si eam reciperent, de pueris autem commu-
 nibus, si quid isti paternarum facultatum desiderarent,
 sciscitarentur, tum tormentis habendis tum alio quocunque
 modo vellent inquirere. Quae me vere dicere, ex hisce te-
 stimoniis intelligetis.

TESTIMONIA.

16. Post haec et isti me in jus vocabant propter ea, quae
 petebant, et ego eosdem propter dotem. ac primum Solone
 Erchiense arbitro in pacti literis scripto, huic potestatem
 fecimus mutuas lites nostras disceptandi. quum autem isti
 se non sisterent, sed iudicium detrectarent, et multum
 temporis contereretur; accidit, ut Solon moreretur. ibi me
 isti rursus de integro in jus vocant, ego item istum, citato
 eo et Bæoti nomine in actionem in scripto. sic enim pater
 eum nominarat. (17) Quibus igitur de rebus isti me in jus
 vocabant, praesente isto et respondente quum nihil eorum,
 quae petebant, probare posset, absolvit me arbiter, et iste,
 conscius se per injuriam intendere litem, neque ad iudicium
 appellavit neque nunc illis de rebus ullum iudicium mihi
 dictavit, sed de aliis quibusdam, soluturum se illis crimi-
 nibus hanc causam existimans. sed quam ego tum contra
 istum de dote persequer, quum iste hic esset et ad arbi-
 trum non veniret, desertam contra eum arbiter condemna-
 vit. (18) Iste autem, iudices, nec tum coram respondebat
 nec se arbitri sententia per me damnatum esse dicebat. ne-
 que enim sibi Bæoto, sed Mantitheo esse nomen, et ita de
 nomine contendens, re ipsa me dote matris fraudat. ego
 vero inops consilii, quo me verterem, sic rursus eadem
 actione contra eum Mantitheum instituta, ad vos nunc anno
 undecimo confugi. Sed haec quoque a me vere dici, recitabit
 vobis harum rerum testimonia.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

19. Ὅτι μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἢ τε μήτηρ
 5 μου τάλαντον ἐπενεγκαμένη προῖκα, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ
 τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀδῆτης, ὡς περ οἱ νόμοι κελεύουσι,
 συνῆκσε τῷ πατρὶ, καὶ διὰ τὸν τρόπον ἐγὼ τούτους εἰσεδε-
 ξάμην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, καὶ
 10 ὅτι ἀπέφυγον αὐτοὺς τὰς δίκας ἕξ μοι ἐνεκάλουν, ταῦτα
 μὲν πάντα καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν καὶ ἐπιδεδείχεται.
 Ἴθι δὴ λαβὲ καὶ τὸν περὶ τῆς προικῆς νόμον τουτονί.

ΝΟΜΟΣ.

20. Οὕτω τοίνυν τοῦ νόμου ἔχοντος οἶμαι τουτονί
 Βοιωτῶν, ἢ Μαντιθεῶν ἢ ὅ τι ποτ' ἄλλο χαίρει προσα-
 15 γορευόμενος, δικαίαν μὲν ἀπολογίαν καὶ ἀληθινὴν οὐ-
 δεμίαν ἔχειν εἰπεῖν, ἐπιχειρήσειν δὲ τῇ τολμῇ καὶ τῇ
 θρασύτητι τῇ ἑαυτοῦ πιστεύοντα περιστάται τὰς ἑαυ-
 τοῦ συμφορὰς εἰς ἐμέ, ἔπερ καὶ ἰδίᾳ ποιεῖν εἴωθε, λέγων
 ὡς δημευθείσης τῆς τοῦ Παμφίλου οὐσίας, ἕξ ἦν πατὴρ
 20 τῆς Πλάγγονος, τὰ περιγενομένα χρήματα ὁ πατὴρ ὁ
 ἐμὸς λαβὲν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ οὕτως ἀποφαί-
 νει περὶ ἑαυτοῦ μὴτὲρ ἀποφαίρει ἐπενεγκαμένην
 προῖκα πλῆρον ἢ ἑκατὸν μνᾶς, τὴν δ' ἐμὴν ἀπροικίον
 φάσκων συνοικῆσαι. (21) Ταῦτα δὲ διεξείσιν, ὧ ἄν-
 25 δρες δικασταί, οὕτως μαρτυρίαν οὐδεμίαν ἐμβεβλημένος
 ὑπὲρ τούτων οὐτ' ἀγνοῶν ὡς οὐδὲν ὑγιᾶς λέγει, ἀλλ'
 ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ἠμολογῶν μὲν ἀδικεῖν ἐν ὑμῖν οὐδεὶς
 πω ἀπέφυγε, ψευδόμενος δὲ καὶ παραγωγὰς λέγων
 ἤδη τις δίκην οὐκ ἔδωκεν. Ἴν' οὖν μὴ ἐξαπατηθῆτε
 1015 ὑπ' αὐτοῦ, βέλτιον εἶναι μοι δοκεῖ βραχέα καὶ περὶ
 τούτου πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. (22) Ἐὰν μὲν γὰρ λέγῃ ὡς
 ἢ μὲν ἐμὴ μήτηρ οὐκ ἐπηνέγκαστο προῖκα, ἢ δὲ τού-
 5 των ἐπηνέγκαστο ἐνθυμειθ' ὅτι περιφανῶς ψεύδεται.
 πρῶτον μὲν γὰρ ὁ Πάμφιλος ὁ πατὴρ τῆς τούτου μη-
 τρὸς πέντε τάλαντα τῷ δημοσίῳ ὄφειδων ἐτελεύτησε,
 καὶ τοσοῦτου ἐδέησε περιγενέσθαι τι τοῖς ἐκείνου παισὶ
 10 τῆς οὐσίας ἀπογραφείσης καὶ δημευθείσης, ὡςτ' οὐδὲ
 τὸ ὄφλημα πᾶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτεῖσθαι, ἀλλ' ἔτι καὶ
 νῦν ὁ Πάμφιλος ὄφειδων τῷ δημοσίῳ ἐγγέγραπται.
 Πῶς οὖν οἴοντα τὸν ἐμὸν πατέρα χρήματα λαβεῖν ἐκ
 τῆς Παμφίλου οὐσίας, ἢ οὐδ' αὐτὸ τὸ ὄφλημα ἱκανῆ
 15 ἐγένετο τῇ πόλει ἐκτίσαι; (23) Ἐπειτ', ὧ ἄνδρες
 δικασταί, ἐνθυμειθ' ὅτι, εἰ τὰ μάλιστα περιεγένετο
 τὰ χρήματα ταῦτα, ὡς περ αὐτοὶ φασιν, οὐκ ἂν ὁ
 ἐμὸς πατὴρ ἀτὰρ λαβὲν, ἀλλ' οἱ τοῦ Παμφίλου υἱεῖς
 Βοιωτῶν καὶ Ἡδύλος καὶ Εὐθύδημος, οἱ οὐκ ἂν
 20 δῆπου ἐπὶ μὲν τῷ τάλαντῳ λαμβάνειν ὀφειδῶν
 ποιοῦν (ὡς καὶ ὑμεῖς ἅπαντες ἴσθε), τὰ δ' αὐτῶν
 τὸν ἐμὸν πατέρα περιεῖδον κομισάμενον. (24) Ὅτι
 μὲν τοίνυν ἢ γε τούτων μήτηρ οὐκ ἐπηνέγκαστο
 προῖκα, ἀλλ' οὗτοι τοῦτο ψεύδονται, ἱκανῶς ὑμᾶς με-
 25 μαθηκέναι νομίζω, ὅτι δ' ἢ ἐμὴ μήτηρ ἐπηνέγκαστο,
 βραδύως ἐγὼ δεῖξω. πρῶτον μὲν γὰρ Πολυαράτου θυ-
 γάτηρ ἦν, ἕξ καὶ ὑφ' ὑμῶν ἐτιμᾶτο καὶ πολλὴν οὐσίαν
 ἐκείνητο. ἔπειτα μεμαρτύρηται ὑμῖν ὡς καὶ ἡ ἀδελ-

DEMOSTHENES.

TESTIMONIA.

19. Matrem igitur meam, iudices, talento allato, a
 fratribus suis collocatam, ut leges jubent, patri meo nu-
 puisse, et quomodo a me isti in sedes recepti sint mortuo
 patre, et me iis actionibus esse absolutum, quibus a me
 petebant, hæc omnia audita e testibus et demonstrata
 sunt. Age jam et cape etiam legem istam de dote.

LEX.

20. Quum igitur lex ita se habeat, arbitror Bœotum
 istum, sive Mantitheum sive quo alio nomine se appellari
 gaudet, justam quidem defensionem et veram nullam alla-
 turum, datorum autem esse operam, audacia sua et confi-
 dentia fretum, ut suas calamitates mihi imputet, id quod
 etiam privatim facere consuevit, dicens, Pamphilii faculta-
 tibus publicatis, qui pater fuit Plangonis, reliquam pecu-
 niam patrem meum accepisse e curia, et ita declarare stu-
 dens, suam matrem dotem attulisse amplius centum mi-
 nas, meam sine dote nupuisse asserens. (21) Ea vero
 commemorat, iudices, neque adducto ullo de his testimo-
 nio neque ignarus se nugas agere, sed certo sciens, qui
 confiteretur se deliquisse, apud vos absolutum esse nemi-
 nem unquam, mentientem autem et effugia queritantem
 jam aliquem impune ablitise. Ergo ne ab eo decipiamini,
 consultius mihi videtur pauca de ista re apud vos dicere.

(22) Ubi enim dixerit, matrem meam non attulisse dotem,
 suam vero attulisse, animadvertite cum palam mentiri.
 Primum enim Pamphilus pater matris istius quinque ta-
 lentis ærario obstrictus obiit, tantumque abfuit, ut quic-
 quam ejus liberis, proscriptis illius opibus et publicatis,
 superfuisset, ut nec debitum ejus omne sit solutum, sed
 etiam nunc Pamphilus ut ærarius inscriptus est. Qui
 potuit igitur fieri, ut pater meus e Pamphilii opibus aliquid
 acceperit, quæ solvere res debitum civitati non potuerunt?
 (23) Deinde cogitate, iudices, si vel maxime superfuisset
 pecunia hæc, quam ipsi dicunt, eam non meum patrem
 fuisse accepturum, sed Pamphilii filios Bœotum et Hedylum
 et Euthydemum, qui quum propter aliena capienda quidvis
 egerint, ut et vos omnes nostis, ana utique patri meo non
 concessissent. (24) Ac matrem istorum non attulisse do-
 tem, sed istos mentiri, satis vos cognovisse existimo, meam
 autem matrem attulisse, facile ostendam. Primum enim
 Polyarati filia fuit, qui et a vobis colebatur et magnas opes
 possidebat. deinde testibus confirmatum vobis est etiam

1016 φη' αὐτῆς τοσαύτην προίκα ἐπιενγκαμένη Ἐρυξίμαχῳ
 συνώκησε τῷ Χαβρίῳ κηδεστῇ. (26) Πρὸς δὲ τούτοις
 φαίνεται μου ἡ μήτηρ τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα Κλεομέ-
 5 δοντι, ὃ φασὶ τὸν πατέρα Κλέωνα τῶν ὑμετέρων
 προγόνων στρατηγούντα, Λακεδαιμονίων πολλοὺς ἐν
 Πύλῳ ζῶντας λαθόντα, μάλιστα πάντων ἐν τῇ πόλει
 εὐδοκιμηῆσαι. ὥστ' οὔτε τὸν ἐκαίνο προσῆκεν υἱὸν
 ἀπρικοῦν αὐτὴν γῆμαι, οὔτε Μενέξενον καὶ Βάθυλλον
 εἰκὸς ἔστιν, αὐτοὺς τε οὐσίαν πολλὴν κεκτημένους καὶ
 10 Κλεομέδοντος τελευτήσαντος κομισαμένους τὴν προίκα,
 ἀποστερήσαι τὴν ἀδελφὴν τὴν αὐτῶν, ἀλλὰ προσθέν-
 τας αὐτοὺς ἐκδοῦναι τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ, καθάπερ καὶ
 αὐτοὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οἱ ἄλλοι οἰκεῖοι μεμαρτυρήκα-
 σιν. (27) Χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυμηθῆτε, διὰ τί ἂν ποτε
 ὁ πατήρ, εἴπερ ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ μὴ ἦν ἐγγυητὴ μηδ'
 15 ἠνέγκατο προίκα, ἢ δὲ τούτων ἠνέγκατο, τοὺς μὲν οὐκ
 ἔφη αὐτοῦ υἱεῖς εἶναι, ἐμὲ δὲ καὶ ἐποίητο καὶ ἐπαί-
 δευεν. Ὅτι νῆ Δί', ὡς οὗτοι φήσουσιν, ἐμοὶ χαριζό-
 μενος καὶ τῇ ἐμῇ μητρὶ τούτους ἠτίμαζεν. (27) Ἄλλ'
 20 ἐκείνη μὲν ἔτι παῖδα μικρὸν ἐμὲ καταλιπούσα αὐτὴ
 τὸν βίον ἐτελεύτησεν, ἢ δὲ τούτων μήτηρ Πλάγγων
 καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα εὐπρεπῆς τὴν ὄψιν οὐσα
 ἐπλησίασεν αὐτῷ. ὥστε πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἦν αὐτὸν
 διὰ τὴν ζῶσαν γυναῖκα, ἣς ἐρῶν ἐτύγχανε, τὸν τῆς
 25 τεθνεώσης υἱὸν ἀτιμάζειν, ἢ δι' ἐμὲ καὶ τὴν τετελευτη-
 κυῖαν τοὺς ἐκ τῆς ζωῆς καὶ πλησιαζούσης αὐτῷ
 παῖδας μὴ ποιεῖσθαι. (28) Καίτοι, οὗτός γ' εἰς τοῦτο
 τόλμας ἦκει, ὥστε φησὶ τὸν πατέρα μου δακάρην ὑπὲρ
 1017 αὐτοῦ ἐστιᾶσαι. καὶ περὶ τούτου μόνον Τιμοκράτους
 καὶ Προμάχου ἐμβέβληται μαρτυρία, οἱ οὔτε γένει
 προσήκουσι μου τῷ πατρὶ οὐδὲν οὔτε φίλοι ἦσαν ἐκαί-
 νῳ. οὗτω δὲ φανεροὺς τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν,
 5 ὥστε, ὅν πάντων ὑμῶν εἰδόντων οὕτωσι δίκην λαχῶν
 ἄκοντα ἠνάγκασε ποιήσασθαι αὐτόν, τοῦτον οὗτοι, ὡς
 περ κλητῆρες, δύο μόνοι ὄντες μαρτυροῦσι δεκάρην
 ὑπὲρ τούτου ἐστιᾶσαι. οἷς τίς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν; (29)
 Καὶ μὴν οὐδ' ἐκαίνο γε εἰπεῖν αὐτῷ ἐνδέχεται, ὡς μι-
 κρὸν μὲν ὄντα ἐποίητο αὐτὸν ὁ πατήρ, μείζω δὲ γενό-
 10 μενον τῇ μητρὶ ὀργισθεὶς τι τῇ τούτων ἠτίμαζεν. Πολλὴ
 γὰρ δήπου μᾶλλον εἰθώσασιν, ὧν ἂν ἐν αὐτοῖς διενε-
 χθῶσι γυνὴ καὶ ἀνὴρ, διαλλάττεσθαι † διὰ τοὺς παῖδας,
 ἢ διὰ τὰς πρὸς ἑαυτοὺς ὀργὰς τοὺς κοινούς παῖδας
 15 πρὸς μισεῖν. Ὅστ' ἐὰν μὲν ἐπιχειρῇ ταῦτα λέγειν, μὴ
 ἐπιτρέπετε ἀναισχυντεῖν.
 30. Ἄν δὲ λέγῃ περὶ τῶν δικῶν ἄς ἀπεδιήτησέ μου
 ὁ διαιτητής, καὶ φάσκη ἅπ' ἐμοῦ ἀπαράσκευος ληφθῆ-
 ναι: πρῶτον μὲν μὲννησθε, ὅτι οὐκ ὀλίγος χρόνος ἐγένε-
 20 το ἐν ᾧ ἔδει παρασκευάσασθαι αὐτόν, ἀλλ' ἔτι πολ-
 λά, ἐπειθ' ὅτι οὗτος ἦν ὁ διώκων τὴν δίκην, ὥστε πολὺ
 μᾶλλον ἦν εἰκὸς ἐμὲ ὑπὸ τούτου ἀπαράσκευον ληφθῆ-
 ναι ἢ τοῦτον ἅπ' ἐμοῦ. (31) Ἐτι δὲ πάντες ὑμῖν οἱ
 πρὸς τῷ διαιτητῇ παρόντες μεμαρτυρήκασιν ὡς οὗτος
 25 παρὼν αὐτός, ὅτε ἀπεδιήτησέ μου ὁ διαιτητής, οὔτε

† scilicet καταλλάττεσθαι?

sororem ejus tantundem afferentem dotis Eryx imacho Cha-
 briæ affini nupsisse. (25) Præterea constat matrem meam
 nupsisse primum Cleomedonti, cujus patrem Cleonem
 traditum est apud majores vestros ducem multos Lacedæ-
 monios Pyli vivos cepisse summaque omnium inter civis
 gloria floruisse. Quæ re neque ejus filiam eam indotatam
 ducere conveniebat, neque Menexenum et Bathylum co-
 sentaneum est, qui et ipsi magnas opes haberent et dotem
 Cleomedonte mortuo recepissent, ea sororem suam defra-
 dasse, sed ipsos adjecisse aliquid, et patri nostro colli-
 casse, ut et ipsi apud vos et ceteri necessarii testati sunt.
 (26) Sed his omissis cogitate, quomobrem tandem pater
 si mea mater desponsa non fuisset nec dotem attulisset,
 istorum vero attulisset, aliter suos negasset esse filios,
 me autem et agnovisset et instituisset. Quia scilicet
 (sic enim isti dicent) mihi gratificans et matri mee
 istos ignominia afficiebat. (27) At ea quidem obiit me
 parvo puero relicto, istorum vero mater Plango et mater
 et post eleganti forma mulier cum eo rem habuit
 quare multo credibilis erat eum propter viventem matrem,
 quam adamabat, mortuæ filium contemnere, quam
 propter me et mortuam filios e vivente muliere, cujus con-
 suetudine uteretur, non agnoscere. (28) Alqui eo iste
 quidem venit audaciæ, ut dicat patrem meum pro se deci-
 mum diem celebrasse. eaque de re Timocratis solum et
 Promachi testimonia exhibuit, qui neque ulla cognatione
 patrem meum attingunt neque illi amici fuerunt. itaque ma-
 nifesto falsa testati sunt, ut, quem vobis omnibus consciis
 iste in jus vocatum coegit ad se adoptandum, eum istis
 tanquam citationis testes, duo soli testentur pro isto deci-
 mum diem celebrasse. quibus quis vestram credat? (29) Jam
 neque illud certe ei dicere licet, se parvulum quidem a
 patre agnitum, grandiozem autem ab eodem matri ipso-
 rum irato repudiatum. multo enim magis certe solent esse
 et maritus orta jurgia propter liberos deponere, quam pro-
 pter iras inter se etiam communes liberos odinare. Proinde
 si hæc dicere instituerit, ne feratis impudentiam.

30. Sin de causis dixerit, quarum me absolvit arbitrum
 sequæ a me imparatum esse occupatum causabitur; pri-
 mum memineritis non parvum tempus fuisse, quo illum a
 parare oportuit, sed multos annos, deinde eum fuisse acto-
 rem rei. quare multo probabilius erat me ab eo impar-
 tum deprehensum esse, quam eum a me. (31) Ad hæc
 vobis omnes, qui apud arbitrum adfuere, testati sunt istum
 ipsum præsentem, quum me arbitrum absolveret, neque ad

ἔρχεν εἰς τὸ δικαστήριον ἐνέμενέ τε τῇ διαίτη. Καί-
 τοι, ἄποπον δοκαί μοι εἶναι, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι, ἔταν οἴ-
 ωνται ἀδικεῖσθαι, καὶ τὰς πάνυ μικρὰς δίκας εἰς ὑμᾶς
 ἐφίπαι, οὗτος δὲ μοι περὶ προικὸς δίκην ταλάντου
 1018θεις * ἐνέμενεν. (32) Νῆ Δ', ἀπράγμων γὰρ τις
 ἴσως ἐστὶν ἀνθρώπος καὶ οὐ φιλόδικος. Ἡβουλόμην
 μετὰν, ὃ ἄνδρες δικασταί, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι.
 νυνὶ δ' ὑμεῖς οὕτως ἐστὲ κοινοὶ καὶ φιλόανθρωποι, ὥστ'
 5 οὐδὲ τὰς τῶν τριάκοντα υἱεὶς φυγαδεύσαι ἐκ τῆς πόλεως
 ἤξιώσατε, οὗτος δ' ἔμοι μετὰ Μενεκλείου τοῦ πάντων
 τούτων ἀρχιτέκτονος ἐπιβαλεύσας, καὶ ἐξ ἀντιλογίας
 καὶ λοιδορίας πληγὰς συναψάμενος, ἐπιτεμῶν τὴν κε-
 10 φαλὴν αὐτοῦ τραύματος εἰς Ἄρειον πάγον με προσεκα-
 λέσατο, ὡς φυγαδεύσων ἐκ τῆς πόλεως. (33) Καὶ εἰ
 μὴ Εὐθύδικος ὁ ἰατρός, πρὸς θν οὗτοι τὸ πρῶτον ἤλθον
 δέόμενοι ἐπιτεμεῖν τὴν κεφαλὴν, αὐτὸς πρὸς τὴν ἐξ
 Ἄρειου πάγου βουλήν εἶπε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, ταύτην
 δίκην οὗτος ἂν εἰληφεί παρ' ἐμοῦ μὴδὲν ἀδικούντος, ἦν
 15 ὑμεῖς οὐδὲ κατὰ τῶν τὰ μέγιστ' ἀδικούντων ὑμᾶς ἐπι-
 χειρήσαιτ' ἂν ποιήσασθαι. Ἴνα δὲ μὴ δοκῶ διαβάλλ-
 λειν αὐτόν, ἀνάγκωθι μοι τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

34. Τοῦτον μὲν τοίνυν οὕτω μέγαν καὶ φοβερὸν
 20 ἀγανά μοι οὐχ ὡς εὐήθης ἂν ἄλλ' ὡς ἐπίβουλος καὶ
 κακοῦργος κατεσκεύασεν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντὶ τοῦ
 ὀνόματος οὐ ἔθετο αὐτῷ ὁ πατήρ Βοιωτῶν *, ὥσπερ καὶ
 πρὸς ὑμᾶς μεμαρτύρηται, ἐπειδὴ ἐκαίνος ἐτελεύτησε,
 Μαντίθειον ἑαυτὸν ἐγγράψας εἰς τοὺς δημότας, καὶ τοῦ
 25 αὐτοῦ ἐμοὶ καὶ πατρὸς καὶ δήμου προσαγορευόμενος,
 οὐ μόνον τὴν δίκην ταύτην, περὶ ἧς νυνὶ διακίζομαι,
 ἀνάδικον ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ χειροτονησάντων ὑμῶν
 ἐμὲ ταξίαρχον ἦκεν αὐτὸς ἐπὶ τὸ δικαστήριον δοκιμα-
 1019αθησόμενος, δίκην δὲ ἐξούλης ὠφληκῶς ταύτην οὐκ
 αὐτὸς ὠφληκῆναι φησὶν ἄλλ' ἐμέ. (35) Ὡς δ' ἐν κε-
 φαλαίῳ εἶπεν, κακὰ μοι παρέχων ἠνάγκασέ με λα-
 5 χεῖν αὐτῷ δίκην περὶ τοῦ ὀνόματος, οὐχ ἵνα χρήματα
 παρ' αὐτοῦ λάβω, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἵν', ἐὰν
 ὑμῖν δοκῶ δεῖνὰ πάσχειν καὶ βλάπτεσθαι μεγάλα, οὐ-
 ποῖ καλῆται Βοιωτῶς, ὥσπερ ὁ πατήρ αὐτῷ ἔθετο.
 Ὅτι τοίνυν ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, λαβέ μοι καὶ τὰς
 περὶ τούτων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

36. Πρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ὅτι ἐγὼ στρατευόμενος
 καὶ μετὰ Ἀμινίου ξενολογήσας, ἀλλοθὲν τε χρήματα
 εὐπορήσας καὶ ἐκ Μυτιλήνης παρὰ τοῦ ὑμετέρου προ-
 10 ξένου Ἀπολλωνίδου καὶ παρὰ τῶν φίλων τῆς πόλεως
 λαβὼν τριακοσίους στατήρας Φωκαεῖς, ἀνήλωσα εἰς
 τὸς στρατώτας, ἵνα πρῆξις τις πράχθαι καὶ ὑμῖν καὶ
 15 ἐκείνοισι συμπεράσῃ, (37) περὶ τούτων μοι δικάζεται ὡς
 πατριῶν κερκομισμένων χρέως παρὰ τῆς πόλεως τῆς Μυ-
 τιληναίων, Κάμμη τῷ τυραννοῦντι Μυτιλήνης ὑπηρετῶν,
 20 ὅς καὶ ὑμῖν κοινῆ καὶ ἐμοὶ ἰδίᾳ ἐχθρὸς ἐστίν. Ὅτι δ' ὁ

judicium appellasse et arbitrio acquievisse. Absurdum
 autem mihi videtur, quum ceteri qui injuriam sibi fieri pu-
 tant, etiam omnino minutas res ad vos revocent, istum
 actione talenti dotis adversus me instituta, in hac, ut ipse
 ait, injuste damnatum ab arbitrio, acquievisse. (32) At per
 Jovem, homo quietus est forsitan et non contentiosus. Vellem
 equidem, judices, eum esse talem. Atqui vos ita estis
 æqui et humani, ut ne triginta quidem tyrannorum filios
 agere in exilium volueritis, iste autem cum Menecle omnium
 istarum rerum machinatore insidiis mihi collocatis, et pro-
 pter jurgium et conviciū manibus consertis, capite suo
 insecto, ob vulnus in Areopagum me citavit, ut urbe ex-
 pelleret. (33) Quod nisi Euthydicus medicus, ad quem
 isti primum venerant rogantes, ut caput incideret, ipse
 apud Areopagiticum senatum omnem veritatem dixisset,
 hoc supplicium iste de me sumpsisset, quanquam injuriam
 nullam feceram, quale vos ne de iis quidem, qui summis
 vos injuriis affecissent, sumeretis. Ne autem eum calu-
 mniari videar, recita mihi testimonia.

TESTIMONIA.

34. Hoc igitur tantum et tam formidabile discrimen iste
 contra me non ut homo simplex, sed ut insidiator et ma-
 leficus instruxit. deinde loco nominis, quod ei pater indi-
 derat, Bœoti, ut et apud vos testibus confirmatum est,
 eo mortuo Mantitheum se apud Demotas inscripsit, et quum
 ab eodem et patre et populo necum appelletur, non solum
 hanc causam, quam nunc ago, fecit irritam, sed etiam,
 quum vos me Taxiarchum fecissetis, ipse ad judicium ve-
 nit, ut approbaretur, quum autem causam judicatam non
 solvisset, non se debere dicit, sed me. (35) Ut autem sum-
 matim dicam, facessendis mihi malis me coegit, ut in jus
 eum vocarem de nomine, non quo pecuniam ab eo accipe-
 rem, judices, sed ut, si vos putaretis inique necum agi
 et me magnis damnis affici, iste Bœotus vocaretur eo no-
 mine, quod ei pater imposuit. Me autem et hæc vere dicere,
 cape et harum rerum testimonia.

TESTIMONIA.

36. Ad hæc, quod ego quum militarem et cum Aminia
 milites conducerem, tum aliunde pecuniam suppeditavi
 tum Mytilenis a Proxeno vestro Apollonide et a republicæ
 nostræ amicis trecentos stateres Phocalicos acceptos, mili-
 tibus expensos tuli, ut aliquid et vobis et illis utile gerere-
 tur, (37) de illis pecuniis me, quasi paternum debitum exer-
 gerim a civitate Mytilenæorum, in jus vocat, Cammæ tyranno
 Mytilenes obsequens, qui et vobis publice et mihi privatim
 est inimicus. Patrem autem nostrum, quod decreverunt ei

1016 βῆ αὐτῆς τοσαύτην προίκα ἐπινεγκαμένη Ἐρυξιμάχῳ
 συνήκησε τῷ Χαβρίῳ κηδεστῇ. (25) Πρὸς δὲ τούτοις
 φαίνεται μοι ἡ μήτηρ τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα Κλεομέ-
 5 δοντι, οὗ φασὶ τὸν πατέρα Κλέωνα τῶν ὑμετέρων
 προγόνων στρατηγούντα, Λακεδαιμονίων πολλοὺς ἐν
 Πύλῳ ζῶντας λαβόντα, μάλιστα πάντων ἐν τῇ πόλει
 εὐδοκίμησαι. ὧς' οὕτε τὸν ἐκείνου προσῆκεν υἱὸν
 ἀπρικοῦν αὐτὴν γῆμαι, οὕτε Μενέξενον καὶ Βάθυλλον
 εἰκὸς ἔστιν, αὐτοὺς τε οὐσίαν πολλὴν κεκτημένους καὶ
 10 Κλεομέδοντος τελευτήσαντος κομισαμένους τὴν προίκα,
 ἀποστερήσαι τὴν ἀδελφὴν τὴν αὐτῶν, ἀλλὰ προσθέν-
 τας αὐτοὺς ἐκδοῦναι τῷ ἡμιτέρῳ πατρὶ, καθάπερ καὶ
 αὐτοὶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οἱ ἄλλοι οἰκίῳ μαμαρτυρήκα-
 σιν. (26) Χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυμήθητε, διὰ τί ἂν ποτε
 ὁ πατήρ, εἴπερ ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ μὴ ἦν ἐγγυητὴ μηδ'
 15 ἠνέγκατο προίκα, ἡ δὲ τούτων ἠνέγκατο, τοὺς μὲν οὐκ
 ἔφη αὐτοῦ υἱεῖς εἶναι, ἐμὲ δὲ καὶ ἐποιεῖτο καὶ ἐπαί-
 δευσεν. Ὅτι νῆ Δί', ὡς οὗτοι φησούσιν, ἐμοὶ χαριζό-
 μενος καὶ τῇ ἐμῇ μητρὶ τούτους ἠτίμαζεν. (27) Ἄλλ'
 20 ἐκείνη μὲν ἔτι παῖδα μικρὸν ἐμὲ καταλιπούσα αὐτὴν
 τὸν βίον ἐτελεύτησεν, ἡ δὲ τούτων μήτηρ Πλάγγων
 καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα εὐπρεπῆς τὴν ὄψιν οὕσα
 ἐπλησίασεν αὐτῷ. ὧστε πολὺ μᾶλλον εἰκὸς ἦν αὐτὸν
 διὰ τὴν ζῶσαν γυναῖκα, ἣς ἐρῶν ἐτύγγανε, τὸν τῆς
 25 τεθνεώσης υἱὸν ἀτιμάζειν, ἢ δι' ἐμὲ καὶ τὴν τετελευτη-
 κούσαν τοὺς ἐκ τῆς ζώσης καὶ πλησιαζούσης αὐτῷ
 παῖδας μὴ ποιέειν. (28) Καίτοι, οὐτός γ' εἰς τοῦτο
 τολμᾷ ἔχει, ὧστε φησὶ τὸν πατέρα μου δεκάτην ὑπὲρ
 1017 αὐτοῦ ἐστιᾶσαι. καὶ περὶ τούτου μόνον Τιμοκράτους
 καὶ Προμάχου ἐμβέβληται μαρτυρίας, οἱ οὕτε γένει
 προσήκουσι μοι τῷ πατρὶ οὐδὲν οὕτε φίλοι ἦσαν ἐκεί-
 νῳ. οὕτω δὲ φανεροῦς τὰ ψευδῆ μαμαρτυρήκασι,
 5 ὧστε, ὃν πάντων ὑμῶν εἰδόντων οὕτωσι δίκην λαχόν
 ἄκοντα ἠνάγκασε ποιήσασθαι αὐτόν, τοῦτον οὗτοι, ὧς-
 περ κλητῆρες, δύο μόνοι ὄντες μαρτυροῦσι δεκάτην
 ὑπὲρ τούτου ἐστιᾶσαι. οἷς τίς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν; (29)
 Καὶ μὴ οὐδ' ἐκείνῳ γε εἰπεῖν αὐτῷ ἐνδέχεται, ὡς μι-
 κρὸν μὲν ὄντα ἐποιεῖτο αὐτὸν ὁ πατήρ, μεῖζον δὲ γενό-
 10 μενον τῇ μητρὶ ὀργισθεῖς τι τῇ τούτων ἠτίμαζεν. Πολὺ
 γὰρ δήπου μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν ἐν αὐτοῖς διενε-
 χθῶσι γυνὴ καὶ ἀνὴρ, διαλλάττεσθαι † διὰ τοὺς παῖδας,
 ἢ διὰ τὰς πρὸς ἑαυτοὺς ὀργὰς τοὺς κοινούς παῖδας
 15 πρὸς μισεῖν. Ὡς' ἂν μὲν ἐπιχειρῆ ταῦτα λέγειν, μὴ
 ἐπιτρέπετε ἀναισχυντεῖν.
 30. Ἄν δὲ λέγῃ περὶ τῶν δικῶν ἃς ἀπεδίητήσέ μοι
 ὁ διαιτητής, καὶ φάσκειν ὅτι ἐμοῦ ἀπαράσκευος ληφθῆ-
 ναι· πρῶτον μὲν μῆμνηθε, ὅτι οὐκ ὀλίγος χρόνος ἐγένε-
 20 νετο ἐν ᾧ εἶδει παρασκευάσασθαι αὐτόν, ἀλλ' ἔτι πολ-
 λά, ἐπειθ' ὅτι οὗτος ἦν ὁ δῶκων τὴν δίκην, ὧστε πολὺ
 μᾶλλον ἦν εἰκὸς ἐμὲ ὑπὸ τούτου ἀπαράσκευον ληφθῆ-
 ναι ἢ τοῦτον ὑπ' ἐμοῦ. (31) Ἔτι δὲ πάντες ὑμῖν οἱ
 πρὸς τῷ διαιτητῇ παρόντες μαμαρτυρήκασι ὡς οὗτος
 25 παρῶν αὐτός, ὅτε ἀπεδίητήσέ μοι ὁ διαιτητής, οὕτε

† scr. καταλλάττεσθαι?

sororem ejus tantundem afferentem dotis Eryx imachio Cha-
 bris affini nupsisse. (25) Præterea constat matrem meam
 nupsisse primum Cleomedonti, cujus patrem Cleovem
 traditum est apud majores vestros ducem multos Lacedæ-
 monios Pyli vivos cepisse summaque omnium inter cives
 gloria floruisse. Quæ re neque ejus filium eam indotatam
 ducere conveniebat, neque Menexenum et Bathylum con-
 sentaneum est, qui et ipsi magnas opes haberent et dotem
 Cleomedonte mortuo recepissent, ea sororem suam defra-
 dasse, sed ipsos adjecisse aliquid, et patri nostro collo-
 casse, ut et ipsi apud vos et ceteri necessarii testati sunt.
 (26) Sed his omissis cogitate, quamobrem tandem pater,
 si mea mater desponsa non fuisset nec dotem attulisset,
 istorum vero attulisset, alteros suos negasset esse filios,
 me autem et agnovisset et instituisset. Quia scilicet
 (sic enim isti dicent) mihi gratificans et matri meæ
 istos ignominia afficiebat. (27) At ea quidem obiit me
 parvo puero relicto, istorum vero mater Plango et ante
 et post eleganti forma mulier cum eo rem habuit.
 quare multo credibilis erat eum propter viventem mulie-
 rem, quam adamabat, mortuæ filium contemnere, quam
 propter me et mortuam filios e vivente muliere, cujus con-
 suetudine uteretur, non agnoscere. (28) Atqui eo iste
 quidem venit audacis, ut dicat patrem meum pro se deci-
 mum diem celebrasse. eaque de re Timocratis solum et
 Promachi testimonia exhibuit, qui neque ulla cognatione
 patrem meum attingunt neque illi amici fuerunt. itaque ma-
 nifesto falsa testati sunt, ut, quem vobis omnibus conscis
 iste in jus vocatum coegit ad se adoptandum, eum isti,
 tanquam citationis testes, duo soli testantur pro isto deci-
 mum diem celebrasse. quibus quis vestrum credat? (29) Jam
 neque illud certe ei dicere licet, se parvulum quidem a
 patre agnitum, grandiore autem ab eodem matri ipso-
 rum irato repudiatum. multo enim magis certe solent uxor
 et maritus orta jurgia propter liberos deponere, quam pro-
 pter iras inter se etiam communes liberos odiare. Proinde
 si hæc dicere instituerit, ne feratis impudentiam.

30. Sin de causis dixerit, quarum me absolvit arbiter,
 sequæ a me imparatum esse occupatum causabitur; pri-
 mum memineritis non parvum tempus fuisse, quo illum se
 parare oportuit, sed multos annos, deinde eum fuisse acto-
 rem rei. quare multo probabilius erat me ab eo imparata-
 tum deprehensum esse, quam eum a me. (31) Ad hæc
 vobis omnes, qui apud arbitrum adfuere, testati sunt istum
 ipsum præsentem, quum me arbiter absolveret, neque ad

ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον ἐνέμεινε τε τῇ διαίτῃ. Καί-
 τοι, ἄποπον δοκεῖ μοι εἶναι, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι, ὅταν οἴ-
 ωνται ἀδικεῖσθαι, καὶ τὰς πάνυ μικρὰς δίκας εἰς ἡμᾶς
 ἐπιθεῖν, οὗτος δὲ μοι περὶ προικῆς δίκην ταλάντου
 λαχὼν, ταύτῃ, ὡς αὐτὸς φησιν, ἀδίκως καταδικαιτη-
 1018θεις * ἐνέμεινε. (32) Νῆ Δ', ἀπράγμων γάρ τις
 ἴσως ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ οὐ φιλόδικος. Ἡβουλόμην
 μεντὰν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι.
 νυνὶ δ' ἡμεῖς οὕτως ἐστὲ κοινοὶ καὶ φιλόανθρωποι, ὡς
 5 οὐδὲ τὰς τῶν τριάκοντα υἱεῖς φυγαδεῦσαι ἐκ τῆς πόλεως
 ἤξιώσατε, οὗτος δ' ἔμοι μετὰ Μενεκλέους τοῦ πάντων
 τούτων ἀρχιτέκτονος ἐπιβαλεύσας, καὶ ἐξ ἀντιλογίας
 καὶ λοιδορίας πληγὰς συναψάμενος, ἐπιτεμῶν τὴν κε-
 10 φαλὴν αὐτοῦ τραυμάτος εἰς Ἄρειον πάγον με προσεκα-
 λέσατο, ὡς φυγαδεύσων ἐκ τῆς πόλεως. (33) Καὶ εἰ
 μὴ Εὐθύδικος ὁ ἰατρός, πρὸς ὃν οὗτοι τὸ πρῶτον ἦλθον
 δεδμενοὶ ἐπιτεμῶν τὴν κεφαλὴν, αὐτὸς πρὸς τὴν ἐξ
 Ἄρειου πάγου βουλὴν εἶπε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, ταύτην
 δίκην οὗτος ἂν εἰλήφει παρ' ἐμοῦ μηδὲν ἀδικούντος, ἦν
 15 ἡμεῖς οὐδὲ κατὰ τῶν τὰ μέγιστ' ἀδικούντων ἡμᾶς ἐπι-
 χειρήσαιτ' ἂν ποιήσασθαι. Ἴνα δὲ μὴ δοκῶ διαβάλ-
 λειν αὐτόν, ἀνάγκωθί μοι τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

34. Τοῦτον μὲν τοίνυν οὕτω μέγαν καὶ φοβερὸν
 20 ἀγῶνά μοι οὐχ ὡς εὐήθης ὦν ἄλλ' ὡς ἐπίβουλος καὶ
 κακοῦργος κατεσκευάσεν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντὶ τοῦ
 ὀνόματος οὐ ἔθετο αὐτῷ ὁ πατὴρ Βουώτου *, ὡς περ καὶ
 πρὸς ἡμᾶς μεμαρτύρηται, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐτελεύτησε,
 Μαντίθειον ἑαυτὸν ἐγγράψας εἰς τοὺς δημότας, καὶ τοῦ
 25 αὐτοῦ ἔμοι καὶ πατρὸς καὶ δήμου προσαγορευόμενος,
 οὐ μόνον τὴν δίκην ταύτην, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι,
 ἀνάδικον ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ χειροτονησάντων ἡμῶν
 ἐμὲ ταξίαρχον ἦκεν αὐτὸς ἐπὶ τὸ δικαστήριον δοκιμα-
 1019σθησόμενος, δίκην δὲ ἐξούλης ὠφληκῶς ταύτην οὐκ
 αὐτὸς ὠφληκῆναι φησιν ἄλλ' ἐμέ. (35) Ὡς δ' ἐν κε-
 φαλαίῳ εἰπεῖν, κακὰ μοι παρέχων ἠνάγκασέ με λα-
 χεῖν αὐτῷ δίκην περὶ τοῦ ὀνόματος, οὐχ ἵνα χρήματα
 5 παρ' αὐτοῦ λάβω, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἵν', ἐάν
 ἡμῖν δοκῶ δευνὰ πάσχειν καὶ βλάπτεσθαι μεγάλα, οὐ-
 τοσί καλῆται Βουωτός, ὡς περ ὁ πατὴρ αὐτῷ ἔθετο.
 Ὅτι τοίνυν ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, λαβέ μοι καὶ τὰς
 περὶ τούτων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

36. Πρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ὅτι ἐγὼ στρατευόμενος
 καὶ μετὰ Ἀμινίου ξενολογήσας, ἀλλοθὲν τε χρήματα
 εὐπορήσας καὶ ἐκ Μυτιλήνης παρὰ τοῦ ἡμετέρου προ-
 ξένου Ἀπολλωνίδου καὶ παρὰ τῶν φίλων τῆς πόλεως
 15 λαβὼν τριακοσίους στατήρας Φωκαεῖς, ἀνήλωσα εἰς
 τοὺς στρατωτάς, ἵνα πρᾶξις τις πραχθεῖται καὶ ἡμῖν καὶ
 ἐκεῖνοις συμφέρουσα, (37) περὶ τούτων μοι διαδέχεται ὡς
 πατριῶν κομιζομένης χρέως παρὰ τῆς πόλεως τῆς Μυ-
 τιληναίων, Κάμμη τῷ τυραννοῦντι Μυτιλήνης ὑπηρετῶν,
 20 ὅς καὶ ἡμῖν κοινῇ καὶ ἐμοὶ ἰδίᾳ ἐχθρὸς ἐστίν. Ὅτι δ' ὁ

judicium appellasse et arbitrio acquievisse. Absurdum
 autem mihi videtur, quum ceteri qui injuriam sibi fieri pu-
 tant, etiam omnino minutas res ad vos revocent, istum
 actione talenti dotis adversus me instituta, in hac, ut ipse
 ait, injuste damnatum ab arbitrio, acquievisse. (32) At per
 Jovem, homo quietus est forsitan et non contentiosus. Vellem
 equidem, iudices, eum esse talem. Atqui vos ita estis
 aequi et humani, ut ne triginta quidem tyrannorum filios
 agere in exilium volueritis, iste autem cum Menecele omnium
 istarum rerum machinatore insidiis mihi collocatis, et pro-
 pter jurgium et conviciū manibus consertis, capite suo
 insecto, ob vulnus in Areopagum me citavit, ut urbe ex-
 pelleret. (33) Quod nisi Euthydicus medicus, ad quem
 isti primum venerant rogantes, ut caput incideret, ipse
 apud Areopagiticum senatum omnem veritatem dixisset,
 hoc supplicium iste de me sumpsisset, quanquam injuriam
 nullam feceram, quale vos ne de his quidem, qui summis
 vos injuriis affocissent, sumeretis. Ne autem eum calu-
 mniari videar, recita mihi testimonia.

TESTIMONIA.

34. Hoc igitur tantum et tam formidabile discrimen iste
 contra me non ut homo simplex, sed ut insidiator et ma-
 leficus instruxit. deinde loco nominis, quod ei pater indi-
 derat, Boeoti, ut et apud vos testibus confirmatum est,
 eo mortuo Mantitheum se apud Demotas inscripsit, et quum
 ab eodem et patre et populo necum appelletur, non solum
 hanc causam, quam nunc ago, fecit irritam, sed etiam,
 quum vos me Taxiarchum fecissetis, ipse ad iudicium ve-
 nit, ut approbaretur, quam autem causam iudicalem non
 solvisset, non se debere dicit, sed me. (35) Ut autem sum-
 matim dicam, facessendis mihi malis me coegit, ut in jus
 eum vocarem de nomine, non quo pecuniam ab eo accipe-
 rem, iudices, sed ut, si vos putaretis inique necum agi
 et me magnis damnis affici, iste Boeotus vocaretur eo no-
 mine, quod ei pater imposuit. Me autem et haec vere dicere,
 cape et harum rerum testimonia.

TESTIMONIA.

36. Ad haec, quod ego quum militarem et cum Aminia
 milites conducerem, tum aliunde pecuniam suppeditavi
 tum Mytilenis a Proxeno vestro Apollonide et a reipublicae
 nostrae amicis trecentos stateres Phocaicos acceptos, mili-
 tibus expensos tuli, ut aliquid et vobis et illis utile gerere-
 tur, (37) de illis pecuniis me, quasi paternum debitum exe-
 gerim a civitate Mytilenaeorum, in jus vocat, Cammae tyranno
 Mytilenes obsequens, qui et vobis publice et mihi privatim
 est inimicus. Patrem autem nostrum, quod decreverunt ei

πατήρ ἡμῶν, ἣν ἐψηφίσαντο αὐτῶν δωρεάν οἱ Μυτιλη-
ναῖοι, εὐθὺς αὐτὸς ἐκομίσατο, καὶ ὡς οὐδὲν ὠφείλετο
αὐτῷ χρέως ἐν Μυτιλήνῃ, τῶν ὑμετέρων φίλων παρέ-
ξομαι μαρτυρίαν.

26

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

38. Ἐχων τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἄλλα
πολλὰ καὶ δεινὰ λέγειν, ἃ οὗτος καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς
ὑμῶν ἐνίους ἡμάρτηκεν, ἀναγκάζομαι διὰ τὸ δλίγον
1020 εἶναι μοι τὸ ἔδωρ παραλιπεῖν. νομίζω γὰρ † καὶ ἐξ τούτων
ὑμῖν ἱκανῶς ἐπιδειχθῆναι ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου
ἐστὶν ἀγῶνα μὲν μοι περὶ φυγῆς κατασκευάζειν καὶ
5 δίκας οὐδὲν προσηκούσας δικάζεσθαι, πρὸς δὲ τὸν διαι-
τητὴν ἀπαντᾶν ἀπαράσκευον. Ὡστε περὶ μὲν τούτων ἂν
ἐπιχειρῆ λέγειν οὐκ οἶμαι ὑμᾶς ἀποδέξασθαι. (38) Ἄν
δὲ λέγῃ ὡς ἀξιούντος αὐτοῦ ἐπιτρέψαι Κόνωνι τῷ Τι-
μοθέου περὶ ἀπάντων ἐγὼ οὐκ ἠβουλόμην ἐπιτρέπειν
10 ἐνθυμείσθε, ὡς ἐξαπατᾶν ὑμᾶς ἐπιχειρήσει. ἐγὼ γὰρ
περὶ μὲν ὧν αἱ δίκαι οὕτω τέλος εἶχον, εἰσιμος ἦν ἐπι-
τρέπειν καὶ Κόνωνι καὶ ἄλλῳ διαιτητῇ Ἰσῳ, ἔτω
οὗτος βούλοιο, περὶ δὲ ὧν τρις πρὸς τὸν διαιτητὴν
15 ἀπαντήσαντος τούτου καὶ ἀντιδικούντος ὁ μὲν διαιτητῆς
ἀπέγνω μου, οὗτος δὲ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐνέμεινε, ὡς
καὶ ὑμῖν μεμαρτύρηται, οὐκ ὤμην δίκαιον εἶναι ταῦτα
πάλιν ἀνάδικα γίνεσθαι. (40) Τί γὰρ ἂν ἦν πέρας
ἡμῖν τοῦ διαλυθῆναι, εἰ τὰ κατὰ τοὺς νόμους διαιτη-
θέντα λύσας ἐτέρῳ διαιτητῇ ἐπέτρεψα περὶ τῶν αὐτῶν
20 ἐγκλημάτων, ἄλλως τε καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι, εἰ καὶ
πρὸς τοὺς ἄλλους μὴ ἐπιουκίαις ἐστί ταῖς διαίταις ἰσχυ-
ρίζεσθαι, πρὸς γε τοῦτον ἀπάντων δικαιοτάτων, ἂν ἦν
οὕτω προσφέρεσθαι; (41) Φέρε γάρ, εἰ τις αὐτὸν ξενίας
γράφαιτο λέγων ὡς διοικνόμενος ὁ πατήρ οὐκ ἔφη τοῦ-
25 τον υἱὸν αὐτοῦ εἶναι ἔσθ' ἔτω ἂν ἄλλῳ ἰσχυρίζοιο
πρὸς ταῦτα ἢ διότι τῆς μητρὸς αὐτῶν ὁμοσάσης καὶ
τοῦ διαιτητοῦ καταγόντος ἠναγκάσθη ὁ πατήρ ἡμῶν
ἐμμεῖναι τῇ διαίτῃ; (42) Οὐκ οὖν δεινὸν εἰ οὗτος
αὐτὸς κατὰ γνώσιν διαιτητοῦ ὑμέτερος πολίτης γεγε-
1021 νημένος καὶ πρὸς ἐμὲ τὴν οὐσίαν νειμάμενος καὶ
συχῶν τῶν μετρίων ἀπάντων, ἅς ἐγὼ δίκας τοῦτον
ἔπέφυγον παρόντα καὶ ἀντιδικούντα καὶ τοῖς γνωσθεῖ-
5 σιν ἐμμένοντα, ταύτας ἀνάδικους ἀξιώων γίνεσθαι
δικαίον τι δοκοῖν λέγειν ὑμῖν, ὥσπερ, ἔταν μὲν τούτῳ
συμφέρῃ, δέον εἶναι κυρίας τὰς διαίτας, ἔταν δὲ μὴ
συμφέρῃ, προσῆκον τὴν τούτων γνώμην κυριωτέραν
γενέσθαι τῶν κατὰ τοὺς ὑμετέρους νόμους γνωσθέντων;
(43) Ὅς οὕτως ἐπιβουλαίς ἐστίν, ὥστε καὶ τὴν δαίταν
10 ταύτην ἐπιτρέπειν με προῦκαλεῖτο οὐκ ἔπως ἀπαλλαγῆ
πρὸς με, ἀλλ' ἴν', ὥσπερ καὶ πρότερον ἔνδεκα ἔτη
διήγαγε κακουργῶν, οὕτω καὶ νῦν τὰ ἀποδιαιτηθέντα
μου λύσας ἐξ ἀρχῆς με συκοφαντῆ καὶ τὴν δίκην ταύτην
ἐκτρούῃ. (44) Τεκμήριον δὲ τούτου μέγιστον. οὔτε
15 γὰρ τὴν πρόκλησιν ἐδέχετο, ἣν ἐγὼ κατὰ τοὺς νόμους
προῦκαλοῦμην αὐτόν, πρότερόν τε Ξενίππῳ, ὃν οὗτος
προῦβάλετο διαιτητὴν, ἐπιτρέψαντός μου περὶ τῆς τοῦ

munus Mytilensi, statim ipsum accepisse, neque ullum
aes alienum Mytilenis habuisse, vestrorum amicorum testi-
monium exhibebo.

TESTIMONIUM.

38. Quanquam autem possem, iudices, et alia multa et
gravia referre, quae iste et in me et in vestrum nonnullos
commisit; tamen ea cogor ob dati mihi temporis brevitatem
praetermittere. existimo autem et per haec satis esse
vobis ostensum non ejusdem esse hominis partim exilii mihi
struere periculum litesque ordiri alienas, partim ad arbi-
trum venire imparatum. Proinde quoscunque de his dicere
instituerit, vos opinor non probaturos. (38) Sin dicet
se petente, ut omnium rerum arbitrium Cononi Timothei
filio permitteretur, me consentire noluisse; cogitate in animo
ei esse vos decipere. ego enim, quarum rerum controversiae
nondum iudicio finitae erant, paratus eram et Cononi et alii
arbitro aequo, cuicumque iste vellet, committere, quibus
autem de rebus ter ad arbitrum conveniente isto et adversante
et arbiter me absolvet et iste sententiam ratam habuerat, ut et
apud vos per testes confirmatum est, non aequum esse putavi ea
rescindere. (40) Qui enim tandem transactionum exitus esset,
si legitime pronuntiata rescidissem et alteri arbitro iudicium
earundem rerum detailissem, praesertim quum certissime,
tametsi erga ceteros aequum non esset arbitris niti, cum isto
tamen sic agi omnium esset aequissimum? (41) Age enim, si quis
eum peregrinitatis accusaret, asserens, patrem jurantem negasse
istum suum esse filium; alione firmamento niti poterit, nisi eo,
quum jurasset mater ipsorum, arbitri condemnantis sententia
coactum esse patrem nostrum, ut arbitrium ratum haberet?
(42) Nonne igitur iniquum, si, quum iste ipse arbitri sententia
civis vester sit factus et mecum dividerit patrimonium et
omnia quae aequa sunt consecutus sit, quibus ego causis isto
praesente et adversante et iudicata rata habente sum absolutus,
esse irritae ut fiant postulans, aequa vobis videretur dicere,
quasi, quum isti expedierit, rata oporteret esse arbitria, ubi
commodum non fuerit, istorum libidinem plus conveniret habere
auctoritatis, quam ea quae legibus vestris sunt decreta?
(43) Qui quidem ita est insidiosus, ut et jam arbitri illius
conditionem mihi obtulerit, non ut mecum transigeret, sed ut,
sicut prius quoque undecim annos malis artibus me distulit;
sic etiam nunc iis, quorum me arbiter absolvet, rescissis,
de integro me calumniaretur, et iudicium hoc eluderet.
(44) Cujus rei argumentum maximum est, quod nec
conditionem accepit, quam ego ei legitime offerebam, et prius
arbitrio per me ad Xenippum,

νόματος δίκης ἀπηγόρευσεν αὐτῷ μὴ διαίτην. Ὅτι δὲ
20 καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τῆς μαρτυρίας καὶ τῆς προ-
κλήσεως εἰσαθεῖς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

45. Ταύτην τοίνυν τὴν πρόκλησιν οὐ δεξιόμενος, ἀλλ'
ἐνεδρεύων με καὶ τὴν δίκην ὅτι πλείστον χρόνον ἐκ-
25 κρούειν βουλόμενος, κατηγορήσει, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι,
οὐ μόνον ἐμοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ πατρός, λέγων ὡς ἐκεῖνος
ἐμοὶ χαρίζομενος πολλὰ τοῦτον ἠδίκησεν. Ὑμεῖς δ',
ὡ ἄνδρες δικασταί, μάλιστα μὲν, ὥστερ αὐτοὶ οὐκ ἂν
ἀξιώσασθε κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων παιδῶν,
1022 οὕτω μὴδὲ τούτῳ ἐπιτρέπετε περὶ τοῦ πατρός βλασφη-
μεῖν (46) (καὶ γὰρ ἂν εἴη δεῖνον, εἰ αὐτοὶ μὲν πρὸς
τοὺς ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρίτους
ἀποκτείναντας διαλλαγέοντας ἐμίμνετε ταῖς ὁμολογίαις,
ὡς περ χρῆ τοὺς καλοὺς καγαθοὺς ἄνδρας, τούτῳ δὲ
πρὸς τὸν πατέρα ζῶντα καὶ διαλυθέντι καὶ πολλὰ παρὰ
τὸ δίκαιον πλεονεκτήσαντι νῦν μνησικακίῃ ἐπιτρέψετε
καὶ κακῶς λέγειν ἐκεῖνον), (47) μηδαμῶς, ὡ ἄνδρες δικα-
10 σταί, ἀλλὰ μάλιστα μὲν κωλύειτ' αὐτὸν ταῦτα ποιεῖν,
ἂν δ' ἄρα βιάζεται ὑμᾶς καὶ λοιδορῆται, ἐνθυμείσθ' ὅτι
αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμαρτυρεῖ μὴ ἐξ ἐκείνου γεγενῆσθαι.
οἱ μὲν γὰρ φύσει παῖδες ὄντες, κἂν πρὸς ζῶντας τοὺς
πατέρας διανεχθῶσιν, ἀλλ' οὖν τελευτήσαντας αὐτοὺς
15 ἐπαινοῦσιν, οἱ δὲ νομιζόμενοι μὲν υἱεῖς, μὴ ὄντες δὲ γέ-
νει ἐξ ἐκείνων, βραδίως μὲν αὐτοῖς διαφέρονται ζῶσιν,
οὐδὲν δὲ φροντίζουσι περὶ τεθνεώτων αὐτῶν βλασφημοῦν-
τες. (48) Χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυμείσθε, ὡς ἀποτόν
ἔστιν, εἰ ὅτως τὸν πατέρα ὡς ἁμαρτάνοντα εἰς αὐτὸν
20 λοιδορήσει, διὰ τὰ ἐκείνου ἁμαρτήματα ἡμέτερος πολ-
λίτης γεγεννημένος. (49) Κἀγὼ μὲν διὰ τὴν τούτων
μητέρα τὰ δύο μέρη τῆς οὐσίας ἀδίκως ἀφαιραθεὶς ὅμως
ὑμᾶς αἰσχύνομαι λέγειν περὶ ἐκείνης τι φλαῦρον, οὗτος
25 δ', ὃν ἠνάγκασεν ἑαυτοῦ πατέρα γενέσθαι, τοῦτον οὐκ
αἰσχύνεται φέγων ἐναντίον ὑμῶν, ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἀμαθίας
ἤκει, ὥστε τῶν νόμων ἀπαγορευόντων μὴδὲ τοὺς τῶν
ἄλλων πατέρας κακῶς λέγειν τεθνεώτας, οὗτος, οὗ φη-
σὶν υἱὸς εἶναι, τοῦτον λοιδορήσει, ᾧ προσῆκε καὶ εἰ τις
1023 ἄλλος ἐβλασφήμει περὶ αὐτοῦ ἀγανακτεῖν.

50. Οἴομαι δ' αὐτὸν, ὡ ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴν τῶν
ἄλλων ἀπορῆ, κακῶς τέ με ἐπιχειρήσειν λέγειν καὶ δια-
βάλλειν πειράσασθαι, διεξιόνθ' ὡς ἐγὼ μὲν καὶ ἐτρόφην
6 καὶ ἐπαιδεύθην καὶ ἔγημα ἐν τῇ τοῦ πατρός οἰκίᾳ, αὐτὸς
δ' οὐδενὸς τούτων μετέσχεν. (51) Ὑμεῖς δ' ἐνθυμείσθ' ὅτι
ἐμὲ μὲν ἢ μήτηρ παιῖδα καταλιπούσα ἐτελεύτησεν, ὥστε
μοι ἱκανὸν ἦν ἀπὸ τοῦ τόκου τῆς προικὸς καὶ τρέφεσθαι
10 καὶ παιδεύεσθαι, ἢ δὲ τούτων μήτηρ Πλάγγων, τρέφουσα
μεθ' αὐτῆς τούτους καὶ θεραπαίνας συχνάς καὶ αὐτῇ
πολυτελεῶς ζῶσα, καὶ εἰς ταῦτα τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν
χορηγὸν ἑαυτῇ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἔχουσα καὶ πολλὰ
δαπανᾶν ἀναγκάζουσα, οὐκ ἴσα δῆπου τῆς ἐκείνου οὐ-
15 σίας ἐμοὶ ἀνήλωκεν. (52) Ὡστε πολὺ μᾶλλον προσῆκειν
ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν ἢ αὐτὸν ἐγκληματ' ἔχειν ὑπὸ τού-

quem iste arbitrum designarat, delato de controversia no-
minis, iste illum vetuit pronuntiare. Hæc quoque vere a
me dici, e testimonio et provocacione scietis.

TESTIMONIUM. PROVOCATIO.

45. Hac conditione repudiata mihique insidians et judi-
cium quam diutissime eludere studens, accusabit, ut audio,
non me solum, sed etiam patrem, dictitans, ab eo se in
meam gratiam multis affectum esse injuriis. Vos autem,
judices, potissimum quidem, ut ipsi a vestris liberis male
audire nolletis, ita neque istum patri maledicere patiamini
(46) (neque enim ferendum fuerit, si, quum vos ipsi cum eis,
qui in paucorum dominatu multos cives indicta causa per-
emerunt, reconciliati pactis conventis stetis, ut bonos
viros decet, isti, qui cum patre vivente et rem transegit et
multis rebus fuit per injuriam superior, licebit nunc vete-
res offensas renovare illique maledicere), (47) minime vero,
Athenienses, sed in primis vetate eum hæc facere, sin vobis
vim faciet et conviciabitur, cogitate, ipsum contra se dicere
testimonium se ex eo non esse natum. qui enim natura filii
sunt, etiamsi cum viventibus patribus rixati fuerunt, at
mortuos eos laudant, qui autem quum pro filiis habeantur,
ipso genere non sunt, ut facile in viventes invehuntur, sic
nec mortuos eos erubescunt proscindere maledictis. (48) Sed
his omissis cogitate, quam absurdum sit, si iste patri ut in
se injurio conviciabitur, qui propter illius injurias civis est
vester factus. (49) Ac ego quidem propter istorum matrem
duabus patrimonii partibus spoliatus, tamen vestri pudore
nihil mali de ea dicere ausim, at iste, quem suum patrem
fieri coegit, eum in conspectu vestro vituperare non erube-
scit, sed eo venit incitiae, ut, quum leges vetent ne alio-
rum quidem patribus maledici mortuis, iste, cujus se filium
esse perhibet, hunc insectetur, quem conveniebat, etiam si
quis ei alius obtrectaret, indignari.

50. Arbitror etiam fore, judices, ut, quum aliis argu-
mentis deficietur, et maledicere mihi instituat et perstru-
gere me conetur, commemorans me et nutritum et institu-
tum esse et contraxisse matrimonium in paternis aedibus,
sibi vero nihil horum contigisse. (51) Vos autem cogitate,
me a matre moriente puerum relictum, ut mihi satis fuerit
de usura dotis et nutrirī et institui, istorum autem matrem
Plangonem, secum istos et ancillas complures alentem, et
ipsam sumptuose viventem, quum ad ea patrem meum
amore captum præbitorem haberet et ad multas impensas
faciendas cogeret, non utique tantum de illius opibus quan-
tum me consumpsisse. (52) Quare multo magis ab istis
mihi petendum erat, quam istis a me. præter cetera, nam

των, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅς εἰκοσι μὲν μνᾶς δανεισάμενος μετὰ τοῦ πατρὸς παρὰ Βλεπαίου τοῦ τραπεζίτου εἰς ὠνήν τινων μεταλλίων. ἐπειδὴ δὲ πατὴρ ἐτελεύτησε· τὰ μὲν μέταλλα πρὸς τούτους ἐγένετο, τὸ δάνειον δ' αὐτὸς εἰσπράχθη, ἑτέρας δὲ χιλιάς εἰς τὴν τοῦ πατρὸς ταφὴν παρὰ Λυσιστράτου Θορικίου δανεισάμενος ἰδίᾳ ἐκτέτιχα.

26 Ὡς δ' ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, ἐκ τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσαθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

53. Τοσαῦτα τοίνυν ἐμοῦ ἐλαττομένου φανερώς, οὔτοι νῦν σχετλιάζων καὶ δεινοπαθῶν καὶ τὴν προικὰ

1024 με τῆς μητρὸς ἀποστερήσει; Ἄλλ' ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες δίκασταί, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μὴ καταπλαγῆτε ὑπὸ τῆς κραιναῆς τῆς τούτου. πολὺς καὶ τολμηρὸς ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ οὗτος κακοῦργος ὥστε περὶ ὧν ἂν

5 μὴ ἔχη μαρτυρίας παρασχεῖσθαι, ταῦτα φήσει ὑμᾶς εἰδέναι, ὡ ἄνδρες δίκασταί, ὅ πάντες ποιοῦσιν οἱ μηδὲν ὑμῖς λέγοντες. (54) Ὑμεῖς οὖν, ἐὰν τι τοιούτων τεχνάζηται, μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ, ἀλλ' ἐξελέγγετε, καὶ ὅτι

10 ἂν μὴ ἕκαστος ὑμῶν εἰδῆ, μηδὲ τὸν πλησίον δοκιμαζέτω εἰδέναι, ἀλλ' ἀξιούτω τούτον ἀποδεικνύναι σαφῶς ὑπὲρ ὧν ἂν λέγῃ, καὶ μὴ ὑμᾶς φάσκοντα εἰδέναι, περὶ ὧν αὐτὸς οὐδὲν ἔξει εἰπεῖν δίκαιον, ἀποδιδράσκειν τὴν ἀληθειαν, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ, ὡ ἄνδρες δίκασταί, πάντων ὑμῶν

15 εἰδόντων ὃν τρόπον ἀναγκασθεὶς ὁ πατὴρ μου ἐποίησατο τούτους, ὑπὲρ ὧν οὐδὲν ἤττον δικάζομαι νῦν αὐτοῖς, καὶ μάρτυρας ὑποδίκους παρέσχημαι. (55) Καίτοι, οὐκ ἴσος γ' ἡμῖν ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, ἐὰν ὑμεῖς νυνὶ ὑπὸ τούτων ἐξαπατηθῆτε, οὐκ ἐξέσται ἔτι δικάσασθαι περὶ τῆς προικῆς, τούτοις δ', εἰ φασὶν ἀδίκως ἀποδαιτῆσαι μου τὸν διαιτητὴν τὰς δίκας, καὶ τότε

20 ἐξῆν εἰς ὑμᾶς ἐφίεμαι καὶ νῦν ἐγγενήσεται πάλιν, ἐὰν βούλωνται, παρ' ἐμοῦ λαθεῖν ἐν ὑμῖν τὸ δίκαιον. (56)

25 Καὶ ἐγὼ μὲν, ἐὰν, ὅ μὴ γένοιτο, ὑμεῖς με ἐγκαταλείπητε, οὐχ ἔξω ὑπόθεν προικὰ ἐπιδῶ τῇ θυγατρὶ, ἧς τῇ μὲν φύσει πατὴρ εἰμι, τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς ἂν ἴδῃτε, οὐκ ἂν θυγατέρα μου ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι αὐτὴν νομίσατε, οὗτοι δέ, ἐὰν ὑμεῖς μοι βοηθήσητε, οὐδὲν ἐκ τῶν

1025 ἰδίων ἀποτίσουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκίας τὰ ἐμὰ ἐμοὶ ἀποδώσουσιν, ἣν ἐξευλόμηθα μὲν κοινή πάντες εἰς τὴν ἐκτίσιν τῆς προικῆς, οἰκοῦντες δ' αὐτὴν οὗτοι μόνον διατελοῦσιν. (57) Οὔτε γὰρ ἀρμόττει μοι θυγατέρα ἐπίγαμον

5 ἔχοντι οἰκίᾳ μετὰ τοιούτων, οἱ οὐ μόνον αὐτοὶ ἀσελγῶς ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἑμοῖς αὐτοῖς ἑτέρους πολλοὺς εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγουσιν, οὔτε μὰ τὸν Δί' ἀσφαλὲς εἶναι μοι νομίζω σὺν τῇ τούτοις ἐν τῷ αὐτῷ. ὅπου γὰρ οὕτω φανερώς μοι ἐπιβουλεύσαντες εἰς Ἄρειον πάγον ἀγῶνα κατεσκύασαν, τίνας ἂν οὗτοι ἢ φαρμακείας ἢ ἄλλης κακουργίας τοιαύτης ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκοῦσιν; (58) Οἷ γε πρὸς τοῖς ἄλλοις (ἀρτίως γὰρ καὶ τοῦτο ἀνεμνήσθη)

15 εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν τολμῆς ἤκουσιν, ὥστε καὶ Κρίτωνος μαρτυρίαν ἐνεβάλλοντο ὡς ἐώνηται τὸ τρίτον παρ' ἐμοῦ μέρος τῆς οἰκίας. ἦν, ἔτι ψευδὴς ἐστὶ, βραδύς

iste viginti minas cum patre mutuatus est a Blepaeo mensario ad emptionem fodinarum quarundam. quum pater obisset; fodinas quidem acceperunt isti, sed mutuum ego reddere sum coactus, alias etiam mille drachmas in funus patris a Lysistrato Thoricio mutuatus, de meo solvi. Etiam haec a me vere dici, ex hisce testimoniis cognoscetis.

TESTIMONIA.

53. Quum ego igitur adeo manifesto tanto deteriore conditione sim; iste nunc quirifans et indignandus me patris dote fraudabit? At vos, o iudices, per Jovem et deos oro, ne istius percellamini clamoribus. multiplex enim, multiplex et audax homo est, et ita maleficus, ut, quae testimoniis probare non potest, ea vos scire sit dicturus, iudices, quod omnes faciunt qui nihil sani dicunt. (54) Vos igitur, si quid tale machinetur, ne permittite ei, sed resistite, et quod quisque vestrum non noverit, experitor nec vicinum nosse, sed postulato, ut perspicue iste ostendat ea, de quibus dicturus est, nec dicendo vos ea scire, de quibus ipse nihil aequi dicere poterit, rerum veritatem defugiat, quum et ego, iudices, quanquam vos omnes scitis quemadmodum pater meus coactus istos adoptarit, tamen etiam testes rationibus reddendis obnoxios produxi earum rerum, de quibus cum iis nunc jure ago. (55) Neque vero par nobis est discrimen, sed mihi quidem, si vos nunc ab istis decipieminus, non amplius licebit agere de dote, istis vero, si dicant me arbitri sententia injuste esse absolutum, et tum licit (de ea) ad vos appellare et nunc demum licebit, si voluerint, jus de aliis quibusdam a me suum apud vos adipisci. (56) Et ego, si me vos, quod absit, deseretis, non habebis unde filiae dorem, cujus quum natura sim pater, si statoram ejus videatis, non filiam esse meam, sed sororem arbitremini, isti autem, si me juveritis, nihil de suo solvent, sed de mea domo meum mihi reddent, quam quum secreverimus communiter omnes ad dotis solutionem, isti habitare in ea soli pergunt. (57) Neque enim mihi commodum est filiam habenti nubilem cum talibus habitare, qui non ipsi modo luxuriose vivunt, sed etiam sui similes alios multos in aedes introducunt, neque, ita me amet Jupiter, tutum esse mihi puto cum talibus in eodem loco habitare. nam qui adeo palam mihi per insidias periculum ad Arcopagum crearent, quo isti vobis aut vevesicio aut alio ejusdem generis facinore forte abstinere videntur? (58) Qui quidem praeter cetera (nam et hoc venit in memoriam) tam insigni esse ceperunt impudentia, ut et Critonis testimonium injecerint, eum tertiam adium partem a me emisse. quod testimonium

εἴσεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ οὕτω μετρίως ἤ Κρίτων, ὥστε παρ' ἑτέρου οἰκίαν ὠνεῖσθαι, ἀλλ' οὕτω πολυτελεῶς
 20 καὶ ἀσώτως, ὥστε πρὸς τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀναλίσκειν. ἔπειτ' οὐ μαρτυρεῖ τούτῳ νῦν, ἀλλ' ἐμοὶ ἀντιδικεῖ. τίς γὰρ ἡμῶν οὐκ οἶδεν ὅτι μάρτυρες μὲν εἰσιν οὗτοι, οἷς μὴ μέτεστι τοῦ πράγματος περὶ οὗ ἡ δίκη ἐστίν, ἀντίδικοι δ' οἱ κοινωνοῦντες τῶν πραγμάτων περὶ
 25 ὧν ἂν δικάζηται τὶς αὐτοῖς; ὁ Κρίτωνι συμβέβηκεν. (59) Ἔτι δὲ τοσοῦτων ἡμῶν ὄντων, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων πολλῶν ἄλλος μὲν οὐδεὶς αὐτῷ παραγενέσθαι μεμαρτύρηκε, Τιμοκράτης δὲ μόνος,
 1026 ὥσπερ ἀπὸ μηχανῆς, μαρτυρεῖ μὲν δεκάτην ἐστιῶσαι τούτῳ τὸν ἐμὸν πατέρα, ἡλικιώτης ὢν τοῦ νυκτὶ φεύγοντος τὴν δίκην, φησὶ δ' ἄπανθ' ἀπλῶς εἰδέναι ἃ δὴ τούτοις
 5 συμφέροι, μαρτυρεῖ δὲ νυκτὶ μόνος Κρίτωνι παρῆναι, ὅτε παρ' ἐμοῦ τὴν οἰκίαν ἔωνεῖτο. ὁ τίς ἂν ἡμῶν πιστεύσειεν; ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐ περὶ τῆς οἰκίας, πό-
 1027 τερα ἑώνηται αὐτὴν Κρίτων ἢ μὴ, νυκτὶ δικάζομαι, ἀλλὰ περὶ προίκου, ἣν ἐπενεγκαμένης τῆς μητρὸς οἱ
 10 νόμοι κελεύουσιν ἐμὲ κομίζεσθαι.

60. Ὡςτε καθάπερ ἡμῖν ἐγὼ καὶ ἐκ μαρτύρων πολλῶν καὶ ἐκ τεκμηρίων ἐπέδειξα ἐπενεγκαμένην μὲν τὴν μητέρα μου τάλαντα προῖκα, οὐ κομισάμενον δὲ τούτ' ἐμὲ ἐκ τῆς πατρῴας οὐσίας, ἐξαίρετον δ' ἡμῖν γενομένην
 15 τὴν οἰκίαν εἰς ταῦτα, οὕτω κελεύετε καὶ τοῦτον ἐπιδεικνύναί ἡμῖν ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω ἢ ὡς οὐ προσήκει μοι κομίσασθαι τὴν προῖκα. περὶ τούτων γὰρ ὑμεῖς νυκτὶ τὴν ψῆφον οἴσσετε. (61) Ἐάν δὲ μὴ ἔχων περὶ ὧν φεύγει
 20 τὴν δίκην μῆτε μάρτυρας ἀξιοχρεῶς παρασχέσθαι μῆτε ἄλλο πιστὸν μηδὲν, ἑτέρους παρεμβάλλῃ λόγους κακούργων καὶ βοῶν καὶ σχετλιαζῃ μηδὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ, ἀλλὰ βοηθεῖτέ μοι τὰ δίκαια ἐξ ἀπάντων τῶν εἰρημένων, ἐνθυ-
 25 μούμενοι ὅτι πολὺ δικαιοτέρον ἐστὶ τὴν τῆς ἐμῆς μητρὸς προῖκα τῇ ἐμῇ θυγατρὶ εἰς ἔκδοσιν ὑμῶν ψηφισασθαι, ἢ Πλάγγονα καὶ τούτους πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν οἰκίαν τὴν εἰς τὴν προῖκα ἐξαίρετον γενομένην ἀφελέσθαι ἡμᾶς παρὰ πάντα τὰ δίκαια.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΣΠΟΥΔΙΑΝ

ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

1027 Πολύευκτος, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, δύο θυγατέρων πατὴρ γίνεται, ὧν τὴν μὲν νεωτέραν Λευοκράτει πρότερον δίδωσιν, εἶτα Σπουδίᾳ, τὴν πρεσβυτέραν δὲ τῇ πρὸς τὸν Σπουδιαν δικάζομένῳ. Ὁ μὲν οὖν Πολύευκτος ἐτελεύτησε ταῖς θυγατράσι καταλειπὸν τὸν κληρὸν ἐξ Ἰσού, ὁ δὲ τὴν πρεσβυτέραν γῆμας

esse falsum, facile intelligetis. Primum enim non ita frugaliter vivit Crito, ut ab alio aedes emat, sed ita sumptuose et luxuriose, ut praeter suas etiam aliena consumat. deinde non testimonium istius nunc dicit, sed mihi in iudicio adversatur. quis enim vestrum ignorat, testes esse eos, ad quos negotium, quo de his est, non attinet, adversarios autem socios earum rerum propter quas ab aliquo in jus vocantur? id quod Critoni accidit. (59) Praeterea quum vestrum tam multi sint, iudices, ceterorumque Atheniensium multi; alius quidem nemo se ei (Critoni) adfuisse testatur, Timocrates autem solus, tanquam e machina, testatur decimum diem celebrasse istius patrem meum, aequalis ejus, unde nunc in hoc iudicio petitur, aequae plane omnia scire proficitur, quae scilicet istis expediunt, testatur autem nunc solus se Critoni adfuisse, quum aedes a me emeret. quod quisnam vestrum credat? praesertim quum ego non de eo nunc agam, utrum aedes Crito emerit necne, sed de dote, quam a matre mea allatam leges me recipere jubent.

60. Proinde quemadmodum vobis ego et testibus multis et argumentis ostendi matrem meam talentum dotis attulisse, id vero me de patrimonio non recepisse, et aedes in eam rem a nobis exemptas esse; sic et istum vobis ostendere jubete aut me vera non dicere aut me recipere dotem non oportere. de his enim vos nunc pronuntiabitis. (61) Si vero eorum, de quibus in jus vocatur, quum nec testes fide dignos producere neque ullum aliud afferre argumentum possit, alia verba injiciet maleficus et clamabit et indignabitur, quae a causa aliena sunt; per Jovem et deos ne patiamini, sed jus meum mihi tribuite auxiliantes propter ea omnia, quae dicta sunt, cogitantes multo justius matris meae dotem ad collocationem filiae meae a vobis decerni, quam Plangonem et istos praeter cetera etiam aedes ad dotem exemptas nobis eripere contra omnem aequitatem.

DEMOSTHENIS

ORATIO CONTRA SPUDIAM

DE DOTE.

ARGUMENTUM.

Polyeuctus, vir Atheniensis, duarum filiarum pater, junio-rem Leocrati primum dat, deinde Spudiae, majorem autem ei, qui cum Spudia litigat. Ac Polyeuctus quidem mortitur filibus relicta hereditate ex aequo, majoris autem maritus alit

φθοι τετταράκοντα μνάς ὁμολογήθηνα τὴν προῖκα, οὐ μὴν ἄνη εὐθὺς δοθῆναι, ἀλλὰ δέκα μῶν ὑπολειφθεῖσάν ζωντά τε
 10 ὁμολογῆν τὸν Πολυεύκτου φρεῖν αὐτάς, καὶ ὡς ἡμελλε τε-
 λευτῶν, τὴν οὐσίαν τῆς ἄλλης οὐσίας ἐξελθεῖν, καὶ ταύτην εἰς
 τὸ γρῆος δοῦναι. ὁ δὲ Σπουδίας ἀξιοὶ καὶ ταύτην εἶναι κοι-
 νὴν ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα πάντα. καὶ τὸ μέγιστον τῶν ἀμφι-
 15 σβητημάτων τῶν ἐν τῷ λόγῳ τοῦτο ἴσθι. προσεγκαλεῖ δὲ τῷ
 Σπουδίᾳ καὶ ἑτερα. φθοὶ γὰρ αὐτὸν καὶ τοῦ Πολυεύκτου
 καὶ τῆς πρεσβυτέρας φρεῖλοντα χρήματα μὴ καταβαλεῖν εἰς τὸ
 μέσον, δέον τοῦτο ποιεῖν. τοῦ δὲ Σπουδίου κἀκεῖνο λέγοντος,
 20 ὡς αὐτὸς τριάκοντα μνάς προῖκα εἴληπε, μάλιστα μὲν ἐξεῖναι
 τῷ Πολυεύκτῳ φθοῖν, εἰ τῆ ἑτέρας τῶν θυγατέρων ἡβούλωτο
 πλεῖον προῖκα δοῦναι καὶ μὴ τὴν ἰσην ἀμφοτέρας, ἔπειτα δὲ
 ἐπιδείκνυσιν ὡς καὶ τοῦτο Σπουδίας ψεύδεται. τὰς μὲν γὰρ
 25 τριάκοντα μνάς αὐτὸν ἐν ἀργύρῳ φθοὶ λαβεῖν, τὰς δὲ δέκα ἐν
 ἱματίοις καὶ χρυσοῖς, ἃ καὶ κλείονος ἢ δέκα μῶν εἶναι ἀξία.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΣΠΟΥΔΙΑΝ ΥΠΕΡ ΠΡΟΙΚΟΣ.

1028 Ἀδελφὰς ἔχομεν, ὧ ἄνδρες δικασταί, γυναῖκας
 ἐγὼ καὶ Σπουδίας οὗτοι, Πολυεύκτου θυγατέρας.
 ἀπαιδὸς δ' ἐκείνου τελευτήσαντος ἀρβένων παίδων
 ἀναγκάζομαι πρὸς τοῦτον περὶ πῶν καταλειφθέντων
 5 δικάζεσθαι. καὶ εἰ μὲν, ὧ ἄνδρες δικασταί, μὴ πᾶσαν
 σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐποιήσάμην βουλόμενος δια-
 λύεσθαι καὶ τοῖς φίλοις ἐπιτρέπειν ἑμαυτὸν ἂν ζητώ-
 μην, εἰ μᾶλλον ἡρώμην δίκας καὶ πράγματ' ἔχειν ἢ
 μικρὰ ἐλαττωθεὶς ἀνεχεσθαι. (2) Νῦν δ' ὅσῳ πρῶ-
 10 τερον ἐγὼ καὶ φιλανθρωπότερον τοῦτῳ διελεγόμεν,
 τοσοῦτῳ μᾶλλον μου κατεφρόνη. Καὶ νῦν κινδυνεύω
 μὴν οὐδὲν ὁμοίως τοῦτῳ πρὸς τοῦτον τὸν ἀγῶν' ἔχειν,
 ἀλλ' οὗτος μὲν βραδίως φέρει πολλακίς εἰθισμένος ἐν-
 15 ταυθ' εἰς ὑμᾶς παρῆναι, ἐγὼ δ' αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι,
 μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυναθῶ δηλώσαι περὶ τῶν
 πραγμάτων ὑμῖν. ὅμως δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, προσέ-
 λητε τὸν νοῦν.

3. Πολυεύκτος γὰρ ἦν τις Θριάσιος, ὃν ἴσως οὐδ'
 ὑμῶν τινὲς ἀγνοοῦσιν. οὗτος ὁ Πολυεύκτος, ἐπειδὴ οὐκ
 20 ἦσαν αὐτῷ παῖδες ἀρβένες, ποιῆται Λεωκράτη τὸν ἀδελ-
 φὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικός. οὐσῶν δ' αὐτῶν δύο θυγατέρων
 ἐκ τῆς τοῦ Λεωκράτους ἀδελφῆς τὴν μὲν πρεσβυτέραν
 ἐμοὶ δίδωσι καὶ τετταράκοντα μνάς προῖκα, τὴν δὲ
 1029 νεωτέραν τῷ Λεωκράτῃ. (4) Τοῦτων δ' οὗτως ἐχόν-
 των, διαφορᾶς γενομένης τῷ Πολυεύκτῳ πρὸς τὸν Λεω-
 κράτη, περὶ ἧς οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ λέγειν, ἀφελόμενος ὁ
 Πολυεύκτος τὴν θυγατέρα δίδωσι Σπουδίᾳ τοῦτῳ.
 5 μετὰ δὲ ταῦτ' ἡγανάκει ὁ Λεωκράτης, καὶ δίκας
 ἐλάγχανε Πολυεύκτῳ καὶ τοῦτῳ Σπουδίᾳ, καὶ περὶ
 πάντων ἡναγκάζοντ' εἰς λόγον καθίστασθαι. καὶ τὸ
 τελευταῖον διελύθησαν, ἐφ' ᾧ ἐτι κομισάμενον τὸν Λεω-
 10 κράτη, ἄπερ ἦν εἰς τὴν οὐσίαν εἰσηνεγμένος, μήτε
 κακόνου εἶναι τῷ Πολυεύκτῳ, τῶν τε πρὸς ἀλλήλους
 ἐγκλημάτων ἀπᾶλλάσθαι πάντων. (5) Τίνος οὖν ἐνε-
 κεν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ταῦτ' εἶπον; ὅτι τὴν
 προῖκ' οὐ κομισάμενος ἄπασαν, ἀλλ' ὑπολειφθεῖσάν

quadräginta sibi minas doti esse dictas, non tamen totam
 statim esse numeratam, sed decem minis minus, viventemque
 fassum esse Polyeuctum se debere eas, et moriturum aedes
 reliquis bonis exemisse easque in debitum dedisse. Spudias
 autem postulat, ut et hæc sint communes, ut et cetera omnia.
 et maxima hæc est controversia totius orationis. persequitur
 autem etiam aliis de rebus Spudiam. dicit enim eum debitam
 pecuniam, quas et Polyeucti et natu majoris filie esset, non
 protulisse in medium, quod factum oportuisset. quum vero Spa-
 dias illud quoque dicat, ipsum triginta minas doti accepisse;
 maxime quidem Polyeucto id facere licuisse dicit, si alteri
 filiarum majorem dotem dare voluerit et non parem utrique,
 deinde ostendit etiam illud ipsum falso asserere Spudiam, qui
 triginta minas ipse in argento acceperit, decem vero in veste
 et auro, quæ plaris etiam sint quam decem minarum.

DEMOSTHENIS ORATIO CONTRA SPUDIAM DE DOTE.

Sorores habemus, judices, uxores ego et Spudias
 iste, Polyeucti filias. qui quum virilis sexus liberis orbis
 obierit; cogor cum isto de relictis bonis litigare. quod nisi,
 judices, omne studium et diligentiam adhibuissem rei
 transigendæ et amicis permittendæ; ipse me accensarem si,
 maluissem litibus et molestiis conflictari, quam parvam
 jactaram ferre. (2) Nunc autem quo ego mitius et huma-
 5 nius cum isto agebam, eo magis ab eo contemnebar. Et
 nunc videtur quidem non eadem cum isto ad hoc judicium
 ratio mea esse, qui quidem eam rem parvi facit sæpe soli-
 tus in conspectum vestrum venire et hic adesse, ego
 vero id ipsum metuo, ne propter imperitiam vobis rem
 explicare nequeam. sed tamen, judices, animum advertite.

3. Polyeuctus quidam Thriasius fuit, quem fortasse nec
 vestram aliqui ignorant. is Polyeuctus quum non haberet
 mares liberos, adoptat Leocratem fratrem suæ uxoris.
 Quum vero duas haberet filias e sorore Leocratis; nata
 majorem mihi collocat, quadräginta minis doti datis, mi-
 10 norem Leocrati. (4) Quæ quum ita se habent; orto inter
 Polyeuctum et Leocratem dissidio (de quo necio quid di-
 cam) ereptam ab eo filiam Polyeuctus Spudiam isti dat. eo
 facto indignatur Leocrates, in jus vocat Polyeuctum et Spa-
 diam istum. de rebus omnibus coguntur disceptare. Tandem
 ita transigunt, ut receptis iis Leocrates, quæ de suo in rem
 familiarem attulerat, nec malevolus esset Polyeucto, et
 omne inter eos dissidium esset abolitum. (5) Qua igitur
 de causa vobis hæc narravi, judices? quod dotem non re-
 ceperit omnem, sed mille drachmis deficientibus et promis-

χιλιῶν δραχμῶν καὶ ἠμολογηθεῖσιν ἀπολαβεῖν ὅταν
 15 Πολυεύκτος ἀποθάνῃ. ἕως μὲν ὁ Λεωκράτης ἦν κλη-
 ρονόμος τῶν Πολυεύκτου· πρὸς ἐκείνον ἦν μοι τὸ συμ-
 βόλαιον. ἐπειδὴ δ' ὁ τε Λεωκράτης ἐξεκεχωρήκει, ὁ τε
 20 Πολυεύκτος μοχθηρῶς εἶχε· τηλικαῦτ', ὡς ἄνδρες δικα-
 σταί, τὴν οἰκίαν ταύτην ἀποτιμῶμαι πρὸς τὰς δέκα
 μνᾶς, ἐξ ἧς διακυλύει με τὰς μισθώσεις κομίζεσθαι
 Σπουδίας. (6) Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν μάρτυρας παρέρ-
 ζομαι τοὺς παραγενομένους, ὅτι ἡγγύα μοι Πολυεύκτος
 τὴν θυγατέρ' ἐπὶ τετταράκοντα μναῖς, ἐπειθ' ὡς ἔλατ-
 25 τον τὰς χιλίας ἐκομισάμην, ἐτι δ' ὡς ἅπαντα τὸν χρό-
 νον ὀφείλειν ὠμολόγει μοι Πολυεύκτος, καὶ τὸν Λεω-
 κράτη συνέστησα, καὶ ὡς ταυτεῶν διέθεθ' ὄρους ἐπιστή-
 σαι χιλιῶν δραχμῶν ἔμοι τῆς προικὸς ἐπὶ τὴν οἰκίαν.
 Καὶ μοι κάλει τοὺς μάρτυρας.

1030

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

7. Ἐν μὲν τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοῦτ' ἐστὶν
 ὧν ἐγκαλῶ Σπουδίᾳ. καὶ περὶ τούτου τί ἂν ἐτι μείζον
 ἢ ἰσχυρότερον ἔχων εἰς ὑμᾶς κατέστην ἢ τὸν νόμον, ὅς
 5 οὐκ ἐξ διαρρήδην, ὅσα τις ἀπειτήσῃ, εἶναι δίκαια,
 οὔτ' αὐτοῖς οὔτε τοῖς κληρονόμοις; ἀλλ' ὅμως πρὸς
 τοῦτο τὸ δίκαιον ἤκει Σπουδίας ἀμφισβητήσων. (9)
 Ἔτερον δ', ὡς ἄνδρες δικασταί: δύο μὲν μνᾶς ἐμαρ-
 τύρησεν Ἀριστογένης ἐγκαλεῖν ἀποθνήσκοντα Πολυεύ-
 10 κτον ὀφειλομένας αὐτῷ παρὰ Σπουδίᾳ καὶ τὸν τόκον
 (τοῦτο δ' ἐστὶν οἰκέτου τιμὴ, ὃν ἑωνημένος οὗτος παρὰ
 τοῦ Πολυεύκτου τὴν τιμὴν οὐτ' ἐκείνῳ διέλυσεν οὔτε
 νῦν εἰς τὸ κοινὸν ἀνεήνοχεν), ὀκτακοσίας δὲ καὶ χι-
 λίας, περὶ ὧν οὐδ' ἐγωγ' οἶδα τί ποθ' ἔξει δίκαιον λέ-
 15 γειν. (9) Ἦν μὲν γὰρ τὸ ἀργύριον παρὰ τῆς Πο-
 λυεύκτου δεδανεισμένος γυναικός, γράμματα δ' ἐστὶν,
 ἃ κατέλιπεν ἀποθνήσκουσ' ἐκείνῃ, μάρτυρες δ' οἱ τῆς
 γυναικὸς ἀδελφοὶ παρόντες ἅπασι καὶ καθ' ἕκαστον
 ἐπερωτῶντες, ἵνα μηδὲν δυσχερὲς ἡμῖν εἴη πρὸς ἀλλή-
 20 λους. Οὐκοῦν δεινόν, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ σχετικὸν
 ἐμὲ μὲν ἁπάντων, ὧν ἢ παρὰ Πολυεύκτου ζώντος ἦν
 ἑωνημένος ἢ παρὰ τῆς γυναικὸς εἶχον αὐτοῦ, καὶ τόκον
 τιθέναι καὶ τὴν τιμὴν ἀποδεδωκέναι, καὶ νῦν ἅπερ
 25 ὀφείλον πάντ' εἰς τὸ κοινὸν φέρειν, (10) τοῦτον δὲ μήτε
 τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων φροντίζειν μήθ' ὧν διέθετο Πο-
 λυεύκτος μήτε τῶν καταλειφθέντων γραμμάτων μήτε
 τῶν συνειδῶτων, ἀλλὰ πρὸς ἅπαντα ταῦθ' ἤκειν ἀντι-
 δικήσονται;

1031 Λαβὲ δὴ μοι πρῶτον μὲν τὸν νόμον, ὅς οὐκ ἐξ τῶν
 ἀποτιμηθέντων ἐτι δίκην εἶναι πρὸς τοὺς ἔχοντας, ἔπειτα
 τὰ γράμματα τὰ καταλειφθέντα καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν
 Ἀριστογένους. Λέγε.

ΝΟΜΟΣ. ΓΡΑΜΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11. Βούλομαι τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ περὶ
 τῶν ἄλλων ὧν ἐγκαλῶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς διδάξαι.
 φιλέην μὲν γὰρ λαβόντες παρὰ τῆς Πολυεύκτου γυναι-
 κὸς καὶ θέντες ἐνέχυρα μετὰ χρυσίων οὐκ ἀνενηνόχασι,

sis, quas post Polyucti obitum reciperem. quamdiu qui-
 dem Leocrates Polyucti hæres fuit, cum eo mihi res fuit.
 sed quum cessisset Leocrates, et Polyuctus periculose
 decumberet; tunc, iudices, ædes ob decem minas pignori
 mihi opponuntur, e quibus me locationis pretium recipere
 vetat Spudias. (6) Primum igitur vobis testes adducam,
 qui adfuerunt quum desponderet mihi Polyuctus filiam
 quadraginta minis promissis, deinde me minus mille
 drachmis recepisse, præterea Polyuctum semper esse
 confessum se mihi debere, et Leocratem prædem dedisse,
 et morientem pepigisse, ut mihi pali mille drachmarum
 indices propter dotem ad ædes collocarentur. Voca mihi
 testes.

TESTES.

7. Hoc igitur unum est, Iudices, eorum, de quibus Spu-
 diam accuso. ac de eo quidam majus aut firmitus ad vos
 afferrem quam legem, quæ plane dicit, quæ quis oppignerave-
 rit, eorum lites non licere agi, neque ipsais neque hæredibus?
 nihilominus contra hoc jus venit Spudias disceptaturus.
 (8) Alterum, iudices, hoc peto: duas minas testatus est
 Aristogenes postulasse Polyuctum moriturum, quæ sibi
 deberentur apud Spudiam, cum usura (id vero servi pretium
 est, quem quum iste a Polyucto emisset, pretium neque
 illi solvit neque nunc in commune protulit), et octingentas
 porro peto et mille drachmas, de quibus neque ego scio
 quid æqui possit dicere. (9) Mutuatus enim fuit eam pec-
 uniam a Polyucti uxore, et tabulæ exstant, quas illa mori-
 ens reliquit, testes autem sunt mulieris fratres, qui omni-
 bus rebus interfuerunt et singulatim percontati sunt, ne
 quid alter alteri negotii faceremus. nonne igitur, iudi-
 ces, iniquum et grave est, quum eorum ego omnium, quæ
 vel a Polyucto vivente emeram vel ab uxore ejus habueram,
 et usuram solverim et pretium reddiderim et nunc quæ
 debui omnia in commune proferam, (10) istum nec leges
 curare vestras, nec Polyucti testamentum nec relictas ta-
 bulas nec rerum conscios, sed contra hæc omnia venisse
 litigatum?

Cape igitur mihi primum legem, quæ non sinit rerum
 oppigneratarum agere in possessores, deinde tabulas relictas
 et testimonium Aristogenis. Lege.

LEX. LITERÆ. TESTIMONIUM.

11. Docebo vos, iudices, singulatim etiam reliqua de
 quibus accuso. Phialam acceptam a Polyucti uxore et
 oppigneratam cum aureis ornamentis non retulerunt (in ra-

κεκομισμένοι ταύτην, ὡς ὑμῖν Δημόφιλος ὁ θέμενος
 10 μαρτυρήσει. σκηνὴν δ' ἣν ἔχουσιν, οὐδέ γε * ταύτην
 λαβόντες ἀναφέρουσιν. ἄλλα δὲ πόσα τοιαῦτα; τὸ δὲ
 τελευταῖον εἰσενεγκούσης τῆς ἐμῆς γυναικὸς εἰς τὰ
 Νεμέσεια τῷ πατρὶ μὲν ἀργυρίου καὶ προαναλωσάσης,
 15 οὐδὲ ταύτης ἀξιοῖ συμβαλέσθαι τὸ μέρος, ἀλλ' ἂ μὲν
 ἔχει προλαβών, τῶν δὲ τὰ μέρη κομίζεται, τὰ δ'
 οὕτω φανερώς οὐκ ἀποδίδωσιν. Ἴνα τοίνυν μηδὲ
 ταῦτ' ἢ παραλείμμενα, λαβέ μοι πάντων αὐτῶν τὰς
 μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 12. Ἴσως τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, πρὸς μὲν ταῦτ'
 οὐδὲν ἀντερεῖ Σπουδίας. οὐδὲ γὰρ ἔξει, καίπερ δεινὸς
 ὢν. αἰτιάσεται δὲ Πολύευκτον καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
 καὶ φήσει πάντα ταῦθ' ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντας καταχαρί-
 25 σασθαι, καὶ νῆ Δι' ἕτερα πολλὰ καὶ μεγάλα βλάπτει-
 σθαι, καὶ δίκην εἰληχένοι μοι. ταῦτα γὰρ καὶ πρὸς τῇ
 διαιτητῇ λέγειν ἐπεχείρει. (13) Ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες δικα-
 σταί, πρῶτον μὲν οὐχ ἠγοῦμαι δικαίαν εἶναι τὴν ἀπολο-
 1032 γίαν τὴν τοιαύτην, οὐδὲ προσήκειν, ὅταν τις φανερώς ἐξε-
 τούτων διαβολαῖς ἀντιδικοῖν, ἀφείς ὑπὲρ ὧν ὑμεῖς
 μέλλετε τὴν ψῆφον οἴσειν; (14) Ἐπειτα θαυμάζω, τί
 δὴ ποτε, εἴπερ ἀληθῆ καὶ δίκαι' εἶχεν ἐγκαλεῖν, βου-
 λομένων ἡμᾶς τῶν φίλων διαλύειν καὶ πολλῶν λόγων
 γενομένων οὐχ οἷός τ' ἦν ἐμμένειν οἷς ἐκεῖνοι γνοῖεν.
 10 καίτοι τίνες ἂν ἀμείνον καὶ τῶν τούτου καὶ τῶν ἐμῶν
 ἐγκλημάτων τὰ μηδὲν ὄντ' ἐξήλεξαν τῶν παραγεγε-
 νημένων ἅπασιν τούτοις, τῶν εἰδόντων οὐδὲν ἤττον ἡμῶν
 τὰ γενομένα, τῶν κοινῶν ἀμφοτέροις καὶ φίλων ὄντων;
 (15) Ἄλλὰ δῆλον ὅτι τοῦτ' οὐκ ἐλυσίτελει, φα-
 15 νερώς ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχόμενῳ τούτῳ τὸν τρόπον λα-
 βεῖν διάλυσιν. μὴ γὰρ οἴεσθ', ὧ ἄνδρες δικασταί, τοὺς
 εἰδότες ἅπαντα ταῦτα νυνὶ μὲν ὑποκινδύνους αὐτοὺς κα-
 θιστάνας ἐμοὶ μαρτυρεῖν, τότε δ' ὁμολογήσαντας ἄλλο
 τι γινῶναι περὶ αὐτῶν. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν τού-
 20 των ὑπῆρχεν ἡμῖν· οὐδ' ὡς χαλεπὸν ἐστὶ γινῶναι περὶ
 αὐτῶν, ὁπότεροι τάληθ' ἴεγουσιν. (16) Περὶ μὲν γὰρ
 τῆς οἰκίας, εἰ φησὶν ὑπ' ἐμοῦ πεισθέντα Πολύευκτον
 προστάξει τοὺς θρούς στήσαι τῶν χιλιῶν. ἀλλ' οὐ δῆπου
 καὶ τοὺς μάρτυρας ἐπεισα, ὧ Σπουδία· ψευδῆ μοι
 25 μαρτυρεῖν, τοὺς παραγενομένους ὅτ' ἠγγύα μοι, τοὺς
 εἰδότες ἑλαττόν με κομισάμενον, τοὺς ἀκούοντας ὁμο-
 λογούντος ὀφείλειν, τοὺς ἀκούοντας ἐμοὶ συστήσαντος
 ἀποδοῦναι, τοὺς τὸ τελευταῖον ταῖς διαθήκαις παρα-
 γενομένους. τούτοις γὰρ ἅπασιν οὐκέτι καταχαρίσα-
 1033 σθαι ταῦθ' ὑπῆρχεν, ἀλλὰ κινδυνεύειν τὴν ψευδομαρτυ-
 ρίαν, εἰ μηδὲν τῶν γενομένων μαρτυροῖεν. ἀφώμεν
 τοίνυν τοῦτ' ἤδη. (17) Πρὸς ἐκεῖνο δὲ τί ἂν λέγοις;
 ἀκριβῶς γὰρ ἔπωσ τούτους διδάξεις. εἰ δὲ μή· πάντες
 ὑμεῖς ἀπαιτεῖτε αὐτόν. Ὅτε γὰρ Πολύευκτος διέθετο

(ionam tabulas) quamvis acceptam, ut vobis Demophilus, cui oppignerata fuerat, testabitur. porro quam tabernam habent, neque eam quidem acceptam referunt. alia item quam multa ejus generis! postremo, quum uxor mea patri minam argenti ad Nemesia contulerit et erogarit reddendam; neque hujus impensae partem sustinere vult, sed alia praecpta habet, aliorum partes recipit, alia manifesto non reddit. Ut igitur neque haec praetermittantur, cape mihi omnium eorum testimonia.

TESTIMONIA.

12. Fortassis autem, iudices, contra haec nihil dicet Spudias (neque enim poterit, quanquam est peritus), sed Polyuctum et ejus uxorem criminabitur, eosque dicet a me adductos omnia haec fecisse in meam gratiam, atque adeo se aliis multis et magnis affici damnis, et mihi diem dixisse. nam haec et apud arbitrum dicere instituit. (13) Ego vero, iudices, primum non aequam esse censeo talem defensionem, nec convenire, si quis aperte convincatur, retortis criminibus accusare et criminari, sed illa, si quidem afficitur injuria, nimirum ulciscetur, horum vero dabit penas. qui enim ego nunc istorum calumnias refutarem iis omissis, de quibus vos pronuntiabitis? (14) Deinde miror, quamnam ob causam, siquidem vere et jure accusare potuit, quum amici nos conciliare vellent et multa verba facta essent, illorum sententiis acquiescere non potuerit. at quinam et meorum et illius accusationum falsas redarguissent facillius quam hi; qui rebus hisce interfuerant, qui aequae nobiscum norant omnia, qui communes utrisque et amici erant? (15) Sed perspicuum est illi non profuisse, quum ab illis manifesto coargutus fuisset, ad eum modum transigere. ne putetis enim, iudices, eos, qui haec omnia sciunt, nunc quum suo mihi periculo (criminis falsi testimonii) testentur, tum aliud quid consensu de ea re pronuntiasse. Neque vero etsi nihil horum nobis faveret; ne tum quidem difficile est statuere, utri vera dicant. (16) Nam de aedibus, si dicit impulsu meo Polyuctum mandasse, ut pali mille drachmarum iudices apponerentur; at non etiam testibus persuasi nimirum, Spudia, ut mihi falsa testarentur, qui adfuere, quum mihi filiam desponderet, qui sciunt me minus accepisse, qui audierunt eum confitentem se debere, qui audierunt praede adducto jubentem mihi satisfieri, qui postremo testamento interfuerunt. his enim omnibus haec in meam gratiam facere non licuit, sed periculum falsi testimonii impenderet, si quid eorum, quae facta non sunt, testificarentur. omitamus igitur hoc nunc. (17) Ad illud autem quid respondebis? nam hoc quaeso certo edoceas. sin minus: omnes vos ab eo postulato. Quum enim Polyuctus ea

ταῦτα· παρὴν μὲν ἡ τούτου γυνή, καὶ ὄπλον ὅτι τὰς τοῦ πατρὸς διαθήκας ἀνήγγειλεν, ἄλλως τ' εἰ καὶ μηδὲν ἴσον εἶγεν ἀλλ' ἐν ἅπασιν ἠλαττοῦτο, παρεκλήθη δ' αὐτὸς οὗτος, ὥστε μὴδὲ τοῦτ' εἶναι λέγειν, ὡς λάθρα καὶ 10 διακρυφάμενοι τούτους, ἐπράττομεν ταῦτα. παρακαλούμενος γὰρ ἔφησεν αὐτὸς μὲν ἀσχαλίαν ἄγειν, τὴν δὲ γυναικί' ἐξαρκεῖν τὴν αὐτοῦ παροῦσαν. (18) Τί ἐτι λοιπόν; ἀπαγγειλαντος δ' Ἀριστογένοῦς αὐτῷ περὶ ἀπάντων τούτων ἀκριβῶς, οὐδ' ἐνταῦθ' οὐδένα φαίνεται λόγον ποιησάμενος, ἀλλ' ἐπιβιοῦντος μετὰ ταῦτα τοῦ 15 Πολυεύκτου πλέον ἢ πένθ' ἡμέρας οὐτ' ἠγανάκτησεν εἰσελθὼν οὐτ' ἀντεῖπεν οὐδέν, οὐδ' ἡ γυνή, παροῦσα' ἐξ ἀρχῆς ἅπασι τούτοις. Ὄρετ' οὐκέτι Πολύευκτος αὐτὰ πεισθεῖς ἐμοὶ κατεχαρίζετο, ὡς εἴκειν, ἀλλ' ὑμεῖς 20 αὐτοί. Ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, μεμνημένοι σαφῶς, ἐὰν ἄρα τι περὶ αὐτῶν ἐγγειρήνῃ νυνὶ διαβάλλειν, ἀντίθετα. Πρῶτον δ' ἴν' εἰδῆτ' ἀκριβῶς, ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον ἔχει, τῶν μαρτύρων ἀκούσατε. Λέγει.

25

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19. Οὐκοῦν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τῶν μὲν χιλῶν δραχμῶν ὡς δικαίως καὶ πρὸς ἀπειλομένων ἀπειτήμησά μοι τὴν οἰκίαν ἀρχὴν ὁ Πολύευκτος, αὐτὸς οὗτος μοι 1034 μαρτυρεῖ καὶ ἡ τούτου γυνή πρὸς τοῖς ἄλλοις τούτοις τοῖς μεμαρτυρηκόσι, συγχωροῦντας τὸτ' οὔτε πρὸς τὸν Πολύευκτον ἀντειπόντας ἐπιβιοῦντα τοσαύτας ἡμέρας 5 οὔτε πρὸς τὸν Ἀριστογέννη, ἐπεὶ τάχιστ' ἤκουσαν. ἀλλὰ μὴν εἶγε δικαίως ἀπειτήμηθ'· μεμνημένοις τοῦ νόμου κατὰ μὲν τοῦθ' ὅμιν οὐκ ἔστιν ἀποφηφίσασθαι Σπυδίου. (20) Σκέψασθε δὴ καὶ περὶ τῶν εἴκοσι μνῶν, 10 ἃς οὐκ ἐπαναφέρει. καὶ γὰρ ἐνταῦθι πάλιν αὐτὸς οὗτος μοι μέγιστος ἔσται μάρτυς οὐ λόγῳ μὰ Δία, ὅςπερ νῦν ἀντιδικῶν τοῦτ' εἶμι γὰρ οὐδὲν τεκμηρίον ἔστιν, ἀλλ' ἔργῳ περιφανεί. τί ποιῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί; τούτῳ γὰρ δὴ πρὸςέχετε τὸν νοῦν, ἴν' ἐὰν ἄρα τολμᾷ τι καὶ περὶ τῆς μητρὸς τῶν γυναικῶν βλασφημῆν ἢ περὶ 15 τῶν γραμμάτων, εἰδόντας ὑμᾶς μὴ δύνηται λέγων ἐξαπατᾶν. (21) Ταῦτ' ἄρα τὰ γράμματα κατέλιπε μὲν ἡ Πολυεύκτου γυνή, καθάπερ εἶπον ὀλίγῳ πρότερον, ὁμολογουμένως δὲ τῶν σημείων καὶ παρὰ τῆς τούτου γυναικὸς καὶ παρὰ τῆς ἐμῆς, ἀμφοτέρω παρόντες ἀνοί- 20 ξαντες ἀντίγραφα τ' ἐλάβομεν, κάκεινα πάλιν κατασημνημένοι παρ' Ἀριστογένει κατεθέμεθα. (22) Τοῦτο δὴ, τοῦτο, ὦ ἄνδρες δικασταί, μάθετε πρὸς θεῶν. ἐνῆσαν μὲν γὰρ αἱ δύο μναί, ἡ τιμὴ τοῦ οἰκέτου, καὶ οὐ μόνον ὁ Πολύευκτος ἀποθνήσκων ταῦτ' ἐγκα- 15 κλήκει, ἐνῆσαν δ' αἱ χιλίαι καὶ ὀκτακόσιοι δραχμαί. Ταῦτα δ' ἀναγούς, εἰ μὲν αὐτῷ μὴδὲν προσῆκε μὴδ' ἄληθῆ τὰ γεγραμμέν' ἦν, τί δὴ ποτ' οὐκ εὐθὺς ἠγανάκτει περὶ αὐτῶν; τί δὲ συνσημαίνετο πάλιν τὰ μὴδὲν ὑγιέ- 1035 ὄντα μὴδ' ἄληθῆ γράμματα; τοῦτ' ἄρα οὐδ' ἂν εἰς δήπου μὴ πᾶσιν ὁμολογῶν τοῖς γεγραμμένοις ποιήσειεν. (23) Ἀλλὰ μὴν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτό γε δεινὸν δήπου, εἰ πρὸς τὰ συγκεχωρημέν' ὑπ' αὐτῶν τούτων ἐξίσται νῦν

in testamento mandaret; istius uxor adult, quam renuntiasse domum testamentum patris constat, si praesertim ipsi nihil aequi tribuebatur, sed deteriore erat in omnibus conditione, quin et iste ipse fuit accersitus, quo minus habent quod dicant nos clanculum seque penitus ignorantibus ea egisse. nam quum vocaretur; se occupatum esse, uxorem suam interesse sufficere dicebat. (18) Quid adhuc reliquum est? quum vero Aristogenes ei omnia haec accurate narrasset; nec tum eum ullum verbum fecisse constat, sed quum post haec Polyuectus amplius quinque dies viveret; neque questus est, quum ingressus esset, neque quicquam contra dixit, nec item ejus uxor, quae ab initio his omnibus interfuerat. Quare non jam Polyuectus ista mihi condonavit, ut apparet, sed voemetipsi. Horum igitur memores, judices, ea, si quid fortasse nunc de iis calumniae instituerit, aperte obijcitate. Primum autem ut certo sciatis, rem ita se habere, testes audite. Recita.

TESTES.

19. Proinde, judices, aedes mihi Polyuectum initio mille drachmis jure et insuper debitis mihi oppignerasse, praeter reliquos testes hos ipse iste mihi testatur et ejus uxor, concedentes tum neque ad Polyuectum adversando, quum is tot dies postea viveret, neque ad Aristogenem, quum primum audivissent. at vero, si quidem aedes jure oppigneratae sunt, vobis legis memoribus in ea quidem re Spudiam absolvere non licet. (20) Agite etiam de viginti minis videte, quas non refert. etenim hic rursus iste ipse maximus erit mihi testis non oratione nimirum, quemadmodum in hac lite (hoc enim nullum est argumentum), sed factio illustri. quid igitur fecit, judices? hoc enim quaeso animadvertite, ut, si forte de matre quoque mulierum male loqui audebit aut de tabulis, vos rei guaros decipere verbis non possit. (21) Eas enim tabulas reliquit Polyuecti uxor, ut paulo ante dixi. quum vero signa et ab istius et a mea uxore agnoscerentur; uterque praesens eas aperulmus et exemplaria accepimus, et rursus obsignatas apud Aristogenem deposulmus. (22) Hoc jam, hoc, judices, per deos oro, cognoscite. inerant enim duae minae, servi pretium, et non Polyuectus solum moriens id ab isto postularat, inerant etiam mille octingentae drachmae. His autem lectis, si ea nihil ad se attinebant neque scriptura vera erat, quamobrem tandem non statim indignabatur de iis? cur autem ea rursus consignavit, quae nihil sami con- 1035 tinerent neque vere scripta essent? nam id, nisi toti scripturae assentiretur, faceret ne unus quidem. (23) Esmvero, judices, perabsurdum id erit profecto, si licebit ea, quae ipsi isti comprobarunt, nunc negare vobisque nullum id

- 6 ἀντιλέγειν, καὶ μὴδὲν σημεῖον ἑμῖν ἔσται, διότι πάντες ἀνθρώποι πρὸς τὰ μῆτε' ἀληθῆ μῆτε δίκαια τῶν ἐγγλημάτων οὐ κατασιωπῶν ἀλλὰ παραχρῆμ' ἀμφισθητεῖν εἰώθαμεν, μὴ ποιήσαντες δὲ ταῦτα, ἂν ὕστερον ἀντιδικῶσι, πονηροὶ καὶ συκοφάνται δόξουσιν εἶναι. (24)
- 10 Ταῦτα μὲν τοίνυν Σπυδίας οὐδὲν ἤττον ἐμοῦ γινώσκων, ἀλλ' οἶμαι μὲν ἀκριβέστερον, ὅσῳ καὶ πυκνότερον ἐνταυθοῖ παρέρχεται, πᾶσιν ἐναντία τοῖς πεπραγμένοις ἑαυτῷ λέγων οὐκ αἰσχύνεται. καίτοι πολλάκις ἡμεῖς ἐν μόνον σκευώρημα συνιδόντες, τούτῳ κατὰ τῶν
- 15 ἄλλων τῶν ἐγκαλουμένων ἐχρήσασθε τεκμηρίῳ, τούτῳ δ' ἄπανθ' ἕφ' αὐτοῦ συμβέβηκεν ἐξελέγχεσθαι. Καί μοι λαβὴ τὴν μαρτυρίαν ὡς ὠμολογεῖτο τότε τὰ σημεῖα τῶν γραμμάτων ὑπὸ τῆς τούτου γυναικός, καὶ νῦν ὑπὸ Σπυδίου κατασημανθέντα κείται.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

25. Τούτων τοίνυν οὕτω σαφῶς ἀποδεδειγμένων ἡγοῦμαι μὲν οὐδὲν ἔτι δεῖν πλείω λέγειν. ὅπῃ γὰρ καὶ νόμους ἔχων παρέχεσθαι καὶ μάρτυρας ἀπάντων τῶν εἰρημένων καὶ τὸν ἀντιδικὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντά
- 26 μοι· ὅ, τι δεῖ μακρῶν ἔτι λόγων. ὅμως δ' ἂν ἄρα περὶ τῆς προικὸς ἀγανακτῆ καὶ φάσκη πλεονεκτεῖσθαι ταῖς τριχίλιας δραχμαῖς ψεύσεται. οὐδὲν γὰρ ἔχων ἑλαττον ἀμφισθητεῖ πρὸς αὐτάς, ἀλλὰ πλεον, ὡς αὐτὶχ' ἡμῖν ἔσται φανερόν. (26) Οὐ μὲν ἀλλ' εἰ πάντα ταῦθ' ὡς
- 1036 ἄληθῶς συνέβη, οὐ δῆπου δίκαιον ἐμὲ τὴν ὁμολογηθεῖσαν προῖκα μὴ λαβεῖν, εἴπερ ὀφελός τι τῶν νόμων ἔστιν, οὐδὲ γε τὸν Πολύευκτον, εἰ τῶν θυγατέρων ἡδούλετο τῇ μὲν ἐλάττω τῇ δὲ πλείω προικῆ' ἐπιδοῦναι,
- 6 διακωλυθῆναι νῦν. σοὶ γὰρ αὐτῷ μὴ λαμβάνειν ἐξῆν, ὡς Σπυδία, μὴ προστιθεμένων ὡς περ ἐμοὶ τῶν χιλίων. ἀλλ' οὐδὲν ἑλαττον εἶχες, ὡς ἐγὼν διδάξω. Πρῶτον δ' ἕφ' οἷς ἐξέδοτο, τούτων λαβὴ μοι τὴν μαρτυρίαν.

10

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27. Πῶς οὖν οὐδὲν ἑλαττον ἔχει, φήσει τις, εἰ τούτῳ μὲν ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τῶν χιλίων, ἐμοὶ δ' αἱ δέκα μναῖ χωρὶς προσαπεδίδοντο; τοῦτο δὴ καὶ μέλλω λέγειν. ὁ μὲν
- 15 γὰρ Σπυδίας, ὃ ἄνδρες δικασταί, παρὰ τοῦ Λεωκράτους ἔχουσαν τὰ χρυσία καὶ τὰ ἱμάτια τὴν γυναῖκα ἔλαβεν, ὧν ὁ Πολύευκτος προσαπετίμησε τῷ Λεωκράτει πλεον ἢ χιλίας. ἐγὼ δ', ἄπερ ἐπεμψέ μοι χωρὶς τῆς
- 20 προικός, ὅσ' ἔχω, μόνον, πρὸς τὰ τούτῳ δοθέντ' ἐὰν τιθῆ τις, εὐρήσει παραπλήσια, χωρὶς τῶν εἰς τὰς χιλίας ἀποτιμηθέντων. (28) Ὡςτ' εἰκότως ἐν ταῖς τετταράκοντα μναῖς ἐνετιμᾶτο ταῦθ', ἄπερ ἀποτετῆται τῷ Λεωκράτει καὶ πλείω τῶν ἐμοὶ δοθέντων ἦν. Καί μοι λαβὴ
- 25 πρῶτον μὲν τὴν ἀπογραφὴν ταύτην καὶ λέγ' αὐτοῖς ἄπερ ἑκάτερος ἡμῶν ἔχει, μετὰ δὲ ταῦτα τὴν τῶν διαιτητῶν μαρτυρίαν, ἐν ἴδωσιν ὅτι καὶ πολλῷ πλείω χρήματ' ἔχει, καὶ περὶ τούτων ὁ Λεωκράτης ἐνακάλει, καὶ κατὰ ταῦτ' ἔγνωσαν οἱ διαιτηταί. Λέγει.

signum videbitur, quia omnes homines ad ea crimina, quae neque vera neque iusta sint, non obticescere, sed e vestigio litem movere solent, qui vero id non fecerunt, si postea in iudicio adversantur, improbi et calumniatores videbantur. (24) Quae quum Spudias nihilo minus quam ego intelligat, quin credo certius, quo etiam saepius huc ingreditur; contraria iis quae egit omnibus loqui non erubescit. vos vero saepe una fraude perspecta, ea pro certissimo signo de tota accusatione estis usi, isti autem usi venit, ut omnis ejus oratio ipsa sese coarguat. Cape mihi testimonium, tum confessam esse tabularum signa istius uxorem, et nunc a Spudia obaignatas asservari.

TESTIMONIUM.

25. His ita palam demonstratis, equidem nihil esse pluribus opus existimo. nam quum et leges proferre possim et testes eorum quae dicta sunt omnium et ipsius adversarii confessionem; quaero quorsum multis verbis sit opus. Sed tamen, si de dote indignetur, et suam dotem ter mille drachmis inferiorem esse dicat; mentietur. de iis enim contendit, quum non minus, sed plus me acceperit, ut statim vobis declarabitur. (26) Verum si omnia ista re vera accidissent; non ideo esset utique justum me promissam dotem non accipere, si modo aliquid est in legibus subsidii, neque Polyenctum, si filiarum alteri minus, alteri plus dare voluit dotis, nunc prohiberi. tibi enim ipsi, Spudia, licuit non ducere uxorem, mille drachmis, ut mihi, non additis. sed nihilo minus habuisti, ut ego docebo. Primum autem cape testimonium, quibus filiam locarit conditionibus.

TESTIMONIUM.

27. « Qui igitur non minus habet, dicet aliquis, si isti in quadraginta minis aurum et vestis mille drachmarum aestimata, mihi vero decem minae seorsim praeterea impetatae sunt? » Id jam sum explicaturus. Spudias, iudices, a Leocrate mulierem aurum et vestimenta habentem accepit, aestimata Leocrati a Polyencto pluris quam mille drachmis. quae vero mihi missa praeter dotem habeo, ea si quis cum his, quae isti sunt data, conferat, similia tantum deprehendet, demptis iis quae mille drachmis aestimata sunt. (28) Proinde jure in quadraginta minis imputavit ea, quae Leocrati numerarat, et datam mihi summam superabant. Ac mihi cape primum indicem hunc, et iis recita, quid uterque nostrum habeat, deinde arbitratorum testimonium, ut videat, eum pecuniam etiam longe majorem habere, deque hac Leocratem actionem instituisse et in hanc sententiam pronuntiasse arbitros. Recita.

1037

ΔΙΟΓΡΑΦΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29. Ἄρ' οὖν οὐ φανερώς οὗτος μὲν ἔχει τετταράκοντα
 μνᾶς πάλαι τὴν προίκα, ἐγὼ δὲ τὰς μὲν τριάκοντα κα-
 5 θάπερ οὗτοι, τὰς δὲ χιλίας οὐ μόνον ὕστερον οὐ ἰσο-
 μισάμην, ἀλλὰ καὶ νυνὶ κινδυνεύω περὶ αὐτῶν ὡς ἀδί-
 κως ἔχω; Διὰ ταῦτα μέντοι Σπουδίας, ὧς ἄνδρες
 δικασταί, τοῖς φίλοις οὐκ ἠβούλετ' ἐπιτρέψας ἀπαλλα-
 γῆναι τῶν πρὸς ἔμ' ἐγκλημάτων, ὅτι συνέβαιεν αὐτῶ
 10 πάντα ταῦτ' ἐξελέγχεσθαι. πᾶσι γὰρ τούτοις παρα-
 γενημένοι καὶ σαφῶς εἰδότες οὐκ ἐπέτρεπον ἂν αὐτῶ
 λέγειν ὅτι τύχοι, παρ' ἡμῖν δ' οὐλεται ψευδόμενος ἐμοῦ
 τάληθ' ἔργοντος περιγενήσεσθαι. (30) Καίτοι περὶ
 ὧν ἐγκαλῶ, πάνθ' ἡμῖν ἀπέδειξα σαφῶς, ὡς οἷός τ' ἦν
 15 αὐτός. τοὺς δ' εἰδότες οὗτος ἐφευγεν, οὐχ ἠγούμενος
 εἶναι παραλογισασθαι. Μὴ τοίνυν, ὧς ἄνδρες δικασταί,
 μηδ' ἡμεῖς ἐπιτρέπετ' αὐτῶ ψεύδεσθαι καὶ διαβάλλειν,
 μεινήμενοι τῶν εἰρημένων. Ἰστε γὰρ πάνθ' ὡς ἐγένετο,
 20 πλὴν εἰ τι παρήλιπον ἐγὼ πρὸς ὀλίγον ὕδωρ ἀναγκα-
 ζόμενος λέγειν.

Ο ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ ΠΕΡΙ
ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἄρ' οὐ μὲν λόγος οὐκ ἀναφέρεται κατὰ τινων εἰς τὸν Δημοσθέ-
 νην, ὑπόθεσιν δὲ ἔχει ταύτην. Ἦν σύνταγμα κατὰ τοῖς Ἀθη-
 ναίοις τριακοσίων ἀνδρῶν κατὰ τὸν πλοῦτον ἐξαιλεγμένων, οἷς
 1038 ἀνέκειντο τῶν λειτουργιῶν αἱ μείζονες. νόμος δὲ εἰδίδου τῶ
 πεπονηκῶτι τούτων ὑπεξελεθεῖν ἐκ τοῦ συντάγματος, εἰ τινα
 ἐαυτοῦ πλουσιώτερον σχολάζοντα ἐπεδείκνυε. καὶ εἰ μὲν ὁ
 προβληθεὶς ὠμολόγηε πλουσιώτερος εἶναι· εἰς τοὺς τριακοσίους
 5 ἀντικαθίστατο. εἰ δὲ ἠρνεῖτο τὴν οὐσίαν ἀντεδείδουσαν. Νῦν
 τοίνυν εἰς τῶν τριακοσίων πεπονημένοι λέγων καὶ εἶναι πένης
 ἐπὶ Φαινίππον ἐγγλυθε, καὶ τῆς οὐσίας εἰς ἀντίδοσιν ἤκουσι.
 10 περὶ δὲ τούτων ἐγκαλεῖ τῶ Φαινίππῳ ὡς οὕτ' ἔστι τὴν ἀπογραφὴν
 τῆς οὐσίας δεδωκῶτι κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον ἀλλ' ὕστερον
 πολλῶ, τὰ τε σημεῖα τῶν οἰκημάτων ἀρρηκῶτι ὑπὲρ τοῦ δια-
 φορησαί τινα τῶν ἔνδον, καὶ ψευδῶς ὀφείλειν πολλὰ πραττομένην.

Ο ΠΡΟΣ ΦΑΙΝΙΠΠΟΝ ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΔΟΣΕΩΣ.

Πολλὰ κατὰ γὰρ γίνονται, ὧς ἄνδρες δικασταί, πρῶ-
 τον μὲν ἡμῖν ἄπασι, ἔπειτα δὲ καὶ Σόλωνι τῶ νομοθε-
 τήσαντι τὸν περὶ τῶν ἀντιδόσεων νόμον. εἰ μὴ γὰρ
 οὗτος ἡμῖν σαφῶς διώρισε τί πρῶτον δεῖ ποιεῖν τοὺς
 ἀντιδεδωκότας καὶ τί δεύτερον καὶ τρίττον δὲ ἐφεξῆς· οὐκ
 5 οἷδ' ὅποι προήλθεν ἂν ἡ τοῦ Φαινίππου τόλμα, ὅπου γὰρ

INDEX. TESTIMONIUM.

29. Nonne igitur iste manifesto habet quadraginta minas
 dotis jam pridem, ego vero triginta, quemadmodum iste,
 drachmas autem mille postea non solum non accepi, sed et
 nunc de iis periclitor, quasi injuste teneam? His itaque de
 causis, iudices, Spudias re amicis permissa litem mecum
 transigere noluit, quod ei accidebat, ut horum omnium
 convinceretur. Quum enim illi omnibus his interfuissem,
 et certo ea scirent; non permisissent ei quidvis dicere, apud
 vos autem, se mentientem, me vera dicente, fore superio-
 rem sperat. (30) Ego vero quæ postulo, perspicue vobis
 demonstravi, ut ipse potui, rei gnarus autem iste fugit,
 quod putabat iis fucum fieri non posse. Quare, iudices,
 etiam vos ei potestatem mentiendi et calumniandi ne date,
 eorum quæ diximus memores. nostis enim omnia ut gesta
 sunt, præterquam si quid ego præterii, ad exiguam aquam
 dicere coactus.

ORATIO ADVERSUS PHÆNIPPUM
DE PERMUTATIONE.

ARGUMENTUM.

Hæc oratio non refertur a nonnullis ad Demosthenem, ar-
 gumentum autem tale habet. Erat classis apud Athenienses
 trecentorum virosum, in quam ditissimi legebantur, quibus
 onera graviora imposita erant. Lex autem permittebat ei,
 qui sumptibus laborabat, ut ea classe excederet, si quem se
 locupletiozem vacantem ostendisset. Quod si is, qui designa-
 batur, se ditiozem esse fatebatur; in trecentos alterius loco
 referebatur. sin negabat; permutabant inter se facultates.
 Nunc igitur trecentorum unus se laborare querens et paupe-
 rem esse, Phænippum aggreditur. quare ad opum permutatio-
 nem veniunt. Accusat autem Phænippum, quod neque indi-
 cem rei familiaris legitimo tempore dederit, sed multo post;
 et signa ab ædibus abstulerit, ut quædam, quæ intus fuerint,
 distraheret, et falso se multa debere fingat.

ORATIO ADVERSUS PHÆNIPPUM
DE PERMUTATIONE.

Dii benefaciant, iudices, primum vobis omnibus, deinde
 etiam Soloni, qui legem tulit de permutationibus. nisi
 enim is aperte nobis explicasset, quid primum eos, qui
 permutassent, facere oporteret, quid secundo loco, cætera
 que deinceps; hanc scio quonam tandem progressa esset
 Phænippi audacia, quandoquidem etiam nunc, tametsi lex

καὶ νῦν ἅπαντα ταῦτα προλέγοντος ἡμῖν τοῦ νόμου, 1039
οὐδὲν φροντίσας τῶν ἐν αὐτῷ γεγραμμένων δι-
καιῶν, ἀντὶ μὲν τοῦ τριῶν ἡμερῶν ἀπ' ἧς ὤμοσε τὴν
ἀπόφασιν δοῦναι μοι τῆς οὐσίας τῆς αὐτοῦ κατὰ τὸν
5 νόμον, ἢ εἰ μὴ τότε' ἐβούλετο, τῇ γ' ἕκτη δοῦναι † τοῦ
Βοηδρομιῶνος μηνός, ἢν δεσθεῖς μου ἔθετο καὶ ἐν ἡώμο-
λόγησε δώσειν τὴν ἀπόφασιν, (2) οὐδέτερα τούτων ἐποίη-
σεν, ἀλλὰ καταφρονήσας ἀμφοτέρων, καὶ ἡμῶν καὶ τὰ
τοῦ νόμου, δευτέρῳ μηνὶ ἔδωκε δυοῖν ἢ τρισὶν ἡμέραις
πρότερον τῆς εἰς τὸ δικαστήριον εἰσόδου, τὸν δ' ἄλλον
10 ἅπαντ' ἐκποδῶν ἦν χρόνον, ἀντὶ δὲ τοῦ τὰ σημεῖα εἶναι
τῶν οἰκημάτων, ἃ παρεσημηνάμην, εἰθῶν εἰς ἀγρὸν
ἀνέφευγε καὶ τὰς κριθὰς ἐξεφόρῃσε καὶ τὰλλα, ὥσπερ
ἐξουσίαν δεδοκός τις αὐτῷ τοῦ νόμου ποιεῖν ὅ τι ἂν βού-
ληται καὶ μὴ ὡς δίκαιόν ἐστιν. (3) Ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες
15 δικασταί, ἤδιστα ἂν ἐμαυτὸν εἶδον εὐτυχοῦντα ὥσπερ
πρότερον τῆ οὐσία καὶ μένοντα ἐν τοῖς τριακοσίοις, ἐπειδὴ
δὲ τὰ μὲν τῆς κοινῆς ἀτυχίας μετασχόντων τοῖς ἄλλοις
τοῖς ἐργαζομένοις ἐν τοῖς ἔργοις, τὰ δ' ἰδίᾳ μεγάλας
20 περιπεπτωκῶς ζημίας ἀπολώλεκα τὴν οὐσίαν, καὶ τὸ
τελευταῖον νυνὶ με δεῖ τῇ πόλει τρία τάλαντα καταθεῖ-
ναι, τάλαντον κατὰ τὴν μερίδα (μετέσχον γάρ, ὡς μὴ
ποτ' ὄφελον, καὶ γὰρ τοῦ δημευθέντος μετάλλου)· ἀναγ-
καῖόν ἐστιν εἰς τὴν ἐμὴν τάξιν πειρᾶσθαι καθιστάναι
25 τὸν οὐ μόνον ἐμοῦ νῦν ὄντα πλουσιώτερον ἀλλὰ καὶ
πρότερον, καὶ οὐδεπώποτε οὐδὲν λειψουργηκότα ὑμῖν
οὐδ' εἰσηνοχότα τῇ πόλει. (4) Δέομαι οὖν ὑμῶν ἅπαν-
των, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐὰν ἐπιδεικνύω Φαίνιππον
1040 τουτονὶ καὶ παραβεβηκότα τὰ ἐν τοῖς νόμοις δίκαια
καὶ πλουσιώτερον ὄντα ἐμαυτοῦ, βοηθησαί μοι καὶ τοῦτον
εἰς τοὺς τριακοσίους ἀντ' ἐμοῦ καταστήσαι. διὰ τοῦτο
γὰρ οἱ νόμοι καθ' ἕκαστον ἔτος ποιοῦσι τὰς ἀντιδόσεις,
5 ὅτι τὸ διετυχεῖν συνεχῶς τῇ οὐσίᾳ οὐ πολλοῖς τῶν πο-
λιτῶν διαμένειν εἴθισται. Ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν πάντα
τὰ γεγόμενα περὶ τὴν ἀντίδοσιν διηγῆσομαι.
6. Τοῦ γὰρ Μεταγαιτηνῶνος, ὡς ἄνδρες δικασταί, τῇ
10 δευτέρᾳ ἰσταμένῳ ἡπόουν οἱ στρατηγοὶ τοῖς τριακοσίοις
τὰς ἀντιδόσεις. ἐν ταύταις ἐκάλεσα κατὰ τὸν νόμον
Φαίνιππον τουτονί. καλέσας δὲ καὶ παραλαβὼν τῶν
οἰκείων τινὰς καὶ φίλων ἐπορευομένην Κύθηράς †† εἰς τὴν
ἰσχυατὴν αὐτοῦ. καὶ πρῶτον μὲν περιεγαγὼν τὴν
15 ἰσχυατὴν αὐτοῦ πλέον ἢ σταδίων οὖσαν τετταράκοντα
κύκλω εἰσεῖξα καὶ διεμαρτυράμην ἐναντίον Φαίνιππου,
ὅτι οὐδεὶς ὄρος ἔπεστιν ἐπὶ τῇ ἰσχυατῇ. εἰ δὲ φησὶν
εἰπεῖν ἐκέλευον αὐτὸν ἦδη καὶ δεῖξαι, ὅπως μὴ ὑστερον
ἐνταῦθα χρέως γενόμενον ἐπὶ τῷ χωρίῳ ἀναφανήσεται.
20 (6) Ἐπειτα παρεσημηνάμην τὰ οἰκήματα, καὶ τοῦτον
ἐκέλευον εἰς τὰμὰ βαδίξαι. μετὰ δὲ ταῦτα ἠρόμην
ἅπου οὐ σίτος εἴη ὁ ἀπληρομένος. ἦσαν γὰρ νῆ τοὺς θεοὺς
καὶ τὰς θεὰς, ὡς ἄνδρες δικασταί, δύο ἀλωαὶ αὐτόθι,
μικρῶν πλέθρων ἑκατέρω. ὁ δὲ ἀπεκρίνατό μοι, ὅτι ὁ
25 μὲν πεπραμένος εἴη τοῦ σίτου, ὁ δ' ἔνδον ἀποκαίμενος.
(7) Τέλος δ', ἵνα μὴ μακρολογῶ, καταστήσας φυλάτ-
† Malim pro δοῦναι omissio in Laur. 4 legere φθίνοντας †† Κύθηράς?

nobis omnia ea edicit, tamen jura in ea perscripta negligit,
et quum intra triduum, ex quo jaraat, indicem rei suae
familiaris mihi ex lege dare debuisset, aut, si tam mollet,
vicesimo quinto saltim mensis Boedromionis die, quem
precibus a me impetrarat et ad quem promiserat se daturum
indicem, (2) neutrum horum fecit, sed contemptis utrisque
et nobis et lege, altero mense dedit biduo aut triduo ante ju-
dicii ingressum, reliquo autem omni tempore delituit, et
quum signa aedium, quae apposeram, relinquenda essent,
egressus in agrum aperuit et hordeum et reliqua extulit,
quasi potestatem ei dedisset lex faciendi quicquid libitum,
non quid justum esset. (3) Ego vero, judices, maxime
optarim me florere opibus ut olim, et manere posse in tre-
centorum numero, quoniam autem partim communis ca-
lamitatis cum reliquis, qui e fodinis quaestum faciunt, sui
particeps, partim propriis magnis damnis affectus, perdidit
rem familiarem, et nunc denique me tria talenta reipublicae
numerare oportet, talentum singulum pro portione (particeps
enim et ego fui, quod utinam esset aliter, publicatae
fodinae); necesse est studere ut in meum locum substituant
eum, qui non nunc modo est me locupletior, sed etiam prius
fuit, et nullum vobis unquam manus obiit neque reipublicae
quicquam contulit. (4) Vos igitur omnes oro, judices, si
ostendero Phaeippum istum et definita legibus jura violasse
et me locupletiozem esse, ut me juvetis, et istum meo loco
in trecentorum classem referatis. propter hoc enim leges
quotannis permutationes concedunt, quod perpetua rei fa-
miliaris conditio secunda paucis civibus permanere solet.
Ab initio autem vobis omnia, quae in permutatione acci-
derunt, commemorabo.

5. Mensis Metagaitonionis, judices, die secundo Imperatores
trecentis permutationes permisissent. in his ex lege
Phaeippum istum provocavi. eo autem provocato et ad-
hibitis quibusdam familiaribus et amicis in Cytherum ivi in
ejus fundum extremum. ac primum circumduxi eos circa
fundum ejus, qui stadiorum erat amplius quadraginta, et
ostendi et testatus sum coram Phaeippo, nullos fundo indices
affixos esse. sin ipse id perhiberet; statim eum dicere jussi
et ostendere, ne postea fundus aere alieno obstructus osten-
deretur. (6) Deinde obsignavi domicilia, et meas sedes eum
ingredi jussi. Postea quaesivi, ubi excussum frumentum
esset. erant enim ibi, judices, divos divasque testor,
duae aerae pene jugeri amplitudine utraque. Is vero mihi
respondit frumentum partim venditum, partim intus esse
repositum. (7) Tandem autem, ne longum faciam, constitui

τειν ἔνδον τινάς, καὶ νῆ Δί' ἀπειπὼν καὶ κωλύσας
 τοὺς δηλατάς μὴ ἐξάγειν τὴν ἕλην ἐκ τῆς ἐσχατιᾶς
 1041 (πρὸς γὰρ τῇ ἄλλῃ οὐσίᾳ τῇ Φαινίππου, ὃ ἄνδρες
 δικασταί, καὶ αὕτη πρόσδος μεγάλη ἐστὶν αὐτῶν. ἔξ ὄνοι
 δι' ἐνιαυτοῦ ὑλαγωγούσι, καὶ λαμβάνει οὗτος πλεόν ἢ
 δώδεκα δραχμάς τῆς ἡμέρας), τοῦτοις ἀπειπὼν, ὡς περ
 5 λέγω, τῆς ἕλης μὴ ἀπτεσθαι, καὶ ἐπαγγελίας ἐπὶ τὰ
 ἱερὰ Φαινίππου κατὰ τὸν νόμον ἀπαντᾶν, ὄχρόμην ἀπιῶν
 εἰς ἀστυ. (8) Πρῶτον μὲν οὖν τῶν εἰρημίων τὰς μαρτυ-
 ρίας ὑμῖν παρέξομαι, ἔπειτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀκού-
 10 σεσθε πάσας τὰς ἀληθείας. τουτοὶ γάρ, ὃ ἄνδρες δι-
 κασταί, Φαινίππον εὐρήσετε εὐθύς ἀπὸ τῆς πρώτης
 ἡμέρας ἀρξάμενον τοῦ μηδὲν δίκαιον ποιεῖν. παρε-
 σσημένα μὲν τὰ οἰκήματα, τοῦ νόμου μοι δεδωκότος,
 οὗτος ἀνέφικεν. καὶ τὸ μὲν ἀφελεῖν τὸ σημεῖον ὠμολόγει,
 15 τὸ δ' ἀνοῖξει τὴν θύραν οὐχ ὠμολόγει, ὡς περ ἄλλου
 τινὸς ἕνεκα τὰ σημεῖα ἀφαιροῦντος ἢ τοῦ τὰς θύρας
 ἀνοῖξει. (9) Ἐπειτα ἀπειπὼν τὴν ἕλην μὴ ἐξάγειν.
 ἐξῆγεν οὗτος ἀπάσας τὰς ἡμέρας, πλὴν ἐξέλης ἐν ἣ
 ἐγὼ ἀπειπὼν. Χρέως οὐδ' οὐσίῳ ὠφελίετο ἐπὶ τῇ ἐσχα-
 20 τιᾷ. νῦν οὗτος ἀποφαίνει πολλά. ἀπλῶς ποιᾷ ὅ τι
 ἀν βούληται, οὐχ ὅ τι ἀν οἱ νόμοι κελεύουσιν. Λέγε
 τὰς μαρτυρίας, πρῶτον μὲν τὰς περὶ τοῦ μετάλλου,
 ἔπειτα καὶ τὰς ἄλλας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

25 10. Ἄ μὲν τοίνυν εὐθύς τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ μετὰ τὰς
 ἀντιδόσεις ἤρξατό με Φαινίππος ἀδικεῖν, ἀκηκόατε, ὃ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μαρτύρων. τὰ δὲ
 μετὰ ταῦτα γεγενημένα οὐκέτ' εἰς ἐμὲ μόνον αὐτῶν
 ἡμάρτηται, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς νόμους, ὑπὲρ ὧν ὑμῖν
 1041 ἄπασαι σπουδαστέον ἐστίν. (11) Ὅμοσας γὰρ τῇ ἐν-
 δεκάτῃ τοῦ Βοηδρομιῶνος μηνὸς ἀποφαίνειν ὀρθῶς καὶ
 δικαίως τὴν οὐσίαν, καὶ τοῦ νόμου διαβρῆδην λέγοντος
 τριῶν ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἀν ὁμότη διδόναι τὴν ἀπόφασιν,
 5 ἔδειτό μου προσελθῶν ἐπὶ τῶν δικαστηρίῳ μετὰ Πο-
 λυεύκτου τοῦ Κριωέως καὶ ἐτέρων τινῶν πρῶτον μὲν
 περὶ διαλύσεως συνελθεῖν ἐαυτῶν. πάντα γὰρ μοι τὰ
 δίκαια ποιήσεν. ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν τῆς οὐσίας ἀνα-
 βαλέσθαι μὴ πολλὰς ἡμέρας. οὐ γὰρ ἀγνοεῖν μοι τὰ
 10 πράγματα. (12) Ἠγησάμενος δ' ἐγὼ καὶ μετρίου καὶ
 ἀπράγμονος εἶναι πολλίτου μὴ εὐθύς ἐπὶ κεφαλῆν εἰς τὸ
 δικαστήριον βαδίζειν, ἐπέισθη (τί γὰρ δεῖ μακρολογεῖν;) τὴν
 μὲν σύνοδον τὴν περὶ τῶν διαλύσεων τῇ ὀγδόῃ φθί-
 15 νοντος τοῦ Βοηδρομιῶνος μηνὸς ὁμολογήσασθαι, τὴν δ'
 ἀπόφασιν τῆς οὐσίας τῇ ἕκτῃ φθίνοντος. Τυχῶν δὲ τούτων
 ἀμφοτέρων παρ' ἐμοῦ Φαινίππος οὐδ' εἰς ἐτέραν τῶν
 ἡμερῶν ἀπήνησεν, ἀλλ' ἀνθ' ἐνὸς δύο νόμους ἤκει πρὸς
 20 ὁμᾶς παραβεβηκόως, ἕνα μὲν τὸν κελεύοντα τριῶν ἡμε-
 ρῶν ἀφ' ἧς ἀν ὁμότη τὴν οὐσίαν ἀποφαίνειν, ἕτερον δὲ
 τὸν κελεύοντα κυρίας εἶναι τὰς πρὸς ἀλλήλους ὁμολογίας,
 ἃς ἀν ἐναντίον ποιήσονται μαρτύρων. (13) Καίτοι,
 ὃ ἄνδρες δικασταί, τίς οὐκ οἶδεν ὁμῶν ὅτι ὁμοίως ἢ τε
 ἐν τῶ νόμῳ γεγραμμένη κυρία ἐστὶν ἡμέρα καὶ ἢ ὑπὸ

custodes intus quosdam, atque per Jovem vetui et impedi-
 quominus agasones materiam e fundo aveherent (nam præ-
 ter ceteras Phænippi opes, judices, etiam hic amplius eat
 ei reditus : sex asini per totum annum materiam evehunt,
 et iste in singulos dies amplius duodecim drachmis percipit),
 et iste in singulos dies amplius duodecim drachmis percipit),
 quum igitur eos vetuissem, ut dico, materiam attingere,
 et Phænippo deuntiassem, ut e præscripto legis ad sacra
 præsto esset, in urbem redii. (8) Primum igitur eorum
 quæ dixi testimonia vobis exhibebo, deinde et de ceteris
 audietis omnem veritatem. Phænippum enim istum,
 judices, a primo die statim nihil justè agere instituisse re-
 perietis. Obsignavi domicilia permissu legis, iste aperuit.
 et signum quidem se sustulisse fatebatur, fores autem
 aperuisse non fatebatur. quasi vero propter aliam cau-
 sam quam ad fores aperiendas signa sustulisset. (9) Deinde
 vetui materiam evehi. evexit iste quotidie, eo die excepto,
 quo ego vetui. Nullo ære alieno fundus obstrictus erat.
 nunc iste multum æris alieni profert. simpliciter, facit
 quod libet, non quod leges jubent. Recita testimonia, pri-
 mum de fodina, deinde et cetera.

TESTIMONIA

10. Quibus igitur me Phænippus injuriis a primo statim
 die post permutationes afficere cœperit, audietis, Athenienses,
 et e me et e testibus. quæ autem post facta sunt, ea non in
 me tantum, sed etiam in leges sunt commissa, quæ vobis
 omnibus magno studio sunt tuendæ. (11) Quum enim ju-
 rasset undecimo die mensis Boedromionis recte et vere suas
 opes declaraturum, et quum lex aperte jubeat indicem ter-
 tio post Jusjurandum die esse dandum; convenit me ad ju-
 dicium cum Polyucto Crioensi et aliis quibusdam rogans,
 primum ut de transactione secum congrederer (præstiturum
 enim mihi quæ æqua essent omnia), deinde, ut indicem
 rei familiaris differrem in dies non multos. neque enim
 ignotas albi esse res meas. (12) Ego vero existimans et
 moderati et quieti esse civis non statim præcipientem ruere
 in judicium, commotus sum (quid enim multis est opus?)
 ut congressus de transactionibus in vigesimum tertium diem
 Boedromionis inter nos conveniret, index autem in vigesi-
 mum quintum diem. His a me Phænippus impetratis me altero
 quidem die præsto fuit, sed ad vos non una, sed duabus le-
 gibus violatis ingreditur, una, quæ jubet triduo, postquam
 juraverit, rem familiarem declarare, altera, quæ jubet ratas
 esse pactiones testibus presentibus factas. (13) Atqui, ju-
 dices, quis vestrum ignorat, æque ratam esse diem, tum
 legibus sancitam, tum ab adversariis concessam? Nam sæpe

τῶν ἀντιδικῶν συγχωρηθεῖσα; πολλάκις γὰρ ἐν τε τοῖς νόμοις γεγραμμένης τριακοστῆς ἡμέρας ἐτέραν ἡμῖν αὐτοῖς συγχωρήσαντες ἐθέμεθα, παρά τε ταῖς ἀρχαῖς 10-18 ἀπάσαις καὶ δίκαις καὶ κρίσεσι ἀναβάλλονται τοῖς ἀντιδικοῖς οἱ ἀρχόντες συγχωρησάντων ἐκείνων ἀλλήλοις. ὢν εἰ τις ἀκυρον ἡγήσαιο δεῖν εἶναι τὴν πρὸς ἀλλήλους δολογίαν, μισήσαιτ' ἂν αὐτὸν ὡς ὑπερβάλλοντα συκοφαντία. (14) Φαίνιππος τοίνυν, ὡς περ τοῦ νόμου προ- 5 τάττοντος ποιεῖν μηδὲν ἢν ἂν δολογήσῃ τις, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἀφ' ἧς ὠμολόγησεν ἐπὶ τε τὰς διαλύσεις ἀπαντήσεσθαι καὶ τὴν ἀπόφασίν μοι τὴν αὐτοῦ δώσειν καὶ τὴν παρ' ἐμοῦ λήψεσθαι, οὐδεπώποτ' ἀπήνησεν. 10 ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἐπειδὴ τοῦτον ἑώρων οὐ προσέχοντά μοι τὸν νοῦν οὐδὲ τοῖς νόμοις, εἰς τὸ στρατήγιον ἔδωκα τὴν ἀπόφασιν, οὗτος δ' ὅπερ καὶ μικρῶν πρότερον εἶπον, πρῶτην ἔδωκε μοι βιβλίον, οὐδὲν ἄλλο βουλόμενος ἢ δο- 15 καῖν μὲν δεδωκέναι τὴν ἀπόφασιν, μὴ ἔχειν δὲ με τοῖς ἐν αὐτῶν γεγραμμένοις ὅ τι χρήσομαι. (15) Χρῆ δ' ὡ ἀνδρες δικασταί, μὴ τοῖς ἰσχυροτέραν νομίζουσι τῶν νόμων τὴν αὐτῶν βδελυρίαν εἶναι, πλέον τούτοις τοῦ δικαίου νέμειν (εἰ δὲ μὴ πολλοὺς ποιήσετε τοὺς κατα- 20 γελῶντας τῶν ἐν τοῖς νόμοις δικαίων γεγραμμένων), ἀλλ' ἐκείνοις βοηθεῖν, ὅτινες ἂν τὴν τῶν νόμων φωνὴν ὑμετέραν εἶναι νομίζωσι, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην, τὴν εἰς τὸ δικαστήριον, ὑπὲρ τῶν ἡδικημένων εἶναι νομίζωσι, μὴ τῶν ἡδικησάντων. (16) Λέγε τῶν ἀρτίως εἰρημένων 25 τὰς μαρτυρίας καὶ τοὺς νόμους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΙ.

Τοιαῦτα τοίνυν, ὡ ἀνδρες δικασταί, πεπονθὼς ἐγὼ ὑπὸ Φαίνιππου ἀπεγραψάμην πρὸς τοὺς στρατηγούς ταύτην τὴν ἀπογραφὴν. Λέγε.

1044

ΑΠΟΓΡΑΦΗ.

17. Πῶς οὖν ἄλλως πρὸς τῶν θεῶν καὶ δαιμόνων, ὡ ἀνδρες δικασταί, ἐπιδεικνύειν ἡμῖν δεῖ Φαίνιππον ἔνοχον 5 ὄντα τοῖς ἀνεγνωσμένοις, ἢ ὅπερ τρόπον ἐγὼ νῦν ἐπιδεικνύω; Ἄλλ' ὅμως ἐμὲ ἀνεγράψατο Φαίνιππος μὴ δικαίως ἀποφαίνειν τὴν οὐσίαν. οὕτω τὸ πρὸς ὑμᾶς ψεύδεσθαι τοῖς τοιοῦτοις βῆδιόν ἐστιν. καὶ κατηγορεῖ τοῦ ὄρκου ὃν ὡμοσα πρὸ τῆς ἀποφάσεως, λέγων ὅτι 10 πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις ὑπεσχόμενη ἀποφαίνειν τὴν ἄλλην οὐσίαν, ὡς περ τὸ κατὰ τοὺς νόμους ὁμνύειν, τοῦτ' ἄξιον κατηγορίας ὄν. (18) Ὑμεῖς δ' ἴστε, ὡ ἀνδρες δικασταί, (ὅμοις γὰρ ἔθεσθε) τὸν νόμον, ὃς διαβρήδην οὕτω λέγει: τοὺς δ' ἀντιδιδόντας ἀλλήλοις, ὅταν ὁμό- 15 σαντες ἀποφαίνωσι τὴν οὐσίαν, προσομνύειν τόνδε τὸν ὄρκον « ἀποφαίνω τὴν οὐσίαν τὴν ἐμαυτοῦ ὀρθῶς καὶ δικαίως, πλὴν τῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς ἀργυροῖς, ὅσα οἱ νόμοι ἀτελεῖ πεποιθήκασιν. » Μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νό- 20 μον αὐτόν.

19. Μικρὸν μὲν οὖν, ἱκετεύω, ἐπίσχε. Ἐγὼ γὰρ καὶ πρότερον προεκαλεσάμην Φαίνιππον, καὶ νῦν, ὡ

et legibus trigesima die praefinita aliam inter nos pacti sumus, et apud magistratus omnes adversarii actiones et judicia pro-rogant praesides, si ipsi inter se convenerint. quorum si quis mutuum pacitionem irritam esse oportere censet, is vobis odio prosequendus est, ut impudentissimus calumniator. (14) At Phænippus, perinde ac si lex juberet praestare nihil eorum, quae receperis, ab eo die, a quo promisit se et ad transactionem adfuturum et indicem mihi suum daturum et meum accepturum, nusquam se stitit. ego, quum ab isto con-temni viderem et me et leges, indicem in Strategium attuli, iste vero (quod et paulo prius dixi) nuper libellum mihi dedit, quia videri quidem vult se mihi dedisse indicem, sed sic, ut ego illis, quae inscripta essent, uti minime possim. (15) Non decet autem, iudices, iis plus aequo tribuere, qui suam improbitatem legibus esse firmiorem censent (alioqui efficietis, ut multi jura perscripta legibus derideant), sed illi juvandi sunt, qui legum vocem vestram esse putant, et diem hanc iudicii affectis injuria, non sordibus opitulaturam. (16) Recita horum, quae modo dicta sunt, testimonia et leges.

TESTIMONIA. LEGES.

Proinde talia ego, iudices, passus a Phænippo, hunc indicem ad Imperatores retuli. Recita.

INDEX.

17. Quo igitur alio pacto, per deos et genios, iudices, ostendendum est teneri Phænippum his, quae lecta sunt, quam quo ego pacto nunc ostendo? Sed tamen vicissim questus est Phænippus me non recte indicare rem familiarum. Adeo facile tales apud vos mentiuntur. et jusjurandum, quod ante declarationem dedi, accusat, dicens me exceptis iis, quae in fodinis haberem, reliquas opes indicaturum pollicitum esse, quasi ad legum praescriptum jurare, id sit accusatione dignum. (18) Vos autem nostis, iudices, (vos enim tulistis) legem, quae perspicue ita loquitur: eos autem qui inter sese permutent, quum dato jurejurando opes suas indicarint, etiam hoc jurare debere: « declaro opes meas recte et juste, iis exceptis, quae in argentifodinis sunt, quas leges immunes fecerunt. » Sed legem potius ipsam recita.

19. Verum paululum quaeso differ. Ego et prius obtuli Phænippo, et nunc, iudices, ei ultro do, et cedo cum reli-

ἄνδρες δικασταί, δίδωμι αὐτῷ δωρεὰν καὶ ἀφίσταμαι
 μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας καὶ τῶν ἐν τοῖς ἔργοις, ἐάν
 μοι τὴν ἔσχατιὰν μόνην ἐλευθέραν παραδῶ, ὡς περ
 25 ἦν ἐπ' ἐγὼ τὸ πρῶτον ἦλθον εἰς αὐτὴν μετὰ μαρ-
 τύρων, καὶ ἐάν, ὅν ἐξῆχεν ἐκ τῶν οἰκημάτων σῖτον
 καὶ οἶνον καὶ τᾶλλα, ἀφελὼν ἀπὸ τῶν θυρῶν τὰ ση-
 μεία, ταῦτα πάλιν εἰς ταῦτὸ καταστήσῃ. (20) Καὶ τί
 λέγεις ἐτι καὶ βοᾷς; Πόλλ' ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἀργυ-
 1045 ρείων ἐγώ, Φαίνιππε, πρότερον αὐτὸς τῷ ἔμαυτοῦ σώ-
 ματι πονῶν καὶ ἐργαζόμενος συνελεξάμην. ὁμολογῶ.
 νυνὶ δὲ πλὴν ὀλίγων ἄπαντ' ἀπολώλεκα. σὺ δ' ἐκ τῆς
 ἔσχατιᾶς νῦν πωλῶν τὰς κριθὰς ὀκτωκαίδεκαδράχμους
 5 καὶ τὸν οἶνον δωδεκάδραχμον πλουτεῖς εἰκότως, ἐπειδὴν
 ποιῆς σῖτου μὲν μεδίμνους πλέον ἢ χιλίους, οἴνου δὲ
 μετρῆτας ὑπὲρ ὀκτακοσίου. (21) Ἔτι οὖν τὴν αὐτὴν
 ἡμᾶς τάξιν ἔχειν δεῖ, μὴ τῆς αὐτῆς τύχης ἡμῖν παρα-
 κολουθούσης νῦν τε καὶ πρότερον; μηδαμῶς. οὐ γὰρ
 10 δίκαιον. ἀλλὰ διάδεξαι καὶ σὺ καὶ μετάλαθε μικρὸν
 χρόνον τῆς τοῦ λειτουργοῦντος τάξεως, ἐπειδὴ οἱ μὲν
 ἐν τοῖς ἔργοις ἠτυχήκασι, ὑμεῖς δ' οἱ γεωργοῦντες
 εὐπορεῖτε μᾶλλον ἢ προῆχεν. ἱκανὸν γὰρ χρόνον
 15 δὴ οὐσίας καρπούμενος διατελεῖς, τὴν μὲν τοῦ φύσει
 πατρὸς Καλλίππου, τὴν δὲ τοῦ ποιησαμένου σε, Φι-
 λοστράτου τοῦ βήτορος, καὶ οὐδὲν πάποτε τούτοις πε-
 ποίηκας. (22) Καίτοι ὁ μὲν ἐμὸς πατήρ πέντε καὶ
 τετταράκοντα μνῶν μόνων ἑκατέρω, ἐμοὶ καὶ τῷ
 ἀδελφῷ, τὴν οὐσίαν κατέλιπεν, ἀφ' ἧς ζῆν οὐ βᾶδιόν
 20 ἐστίν. οἱ δὲ σοὶ πατέρες τοσούτων ἦσαν κύριοι χρημά-
 των, ὡς θ' ἑκατέρου τρίπους ἀνάκειται, νικησάντων
 αὐτῶν Διονύσια χορηγούντων. καὶ οὐ φθονῶ. δεῖ γὰρ
 τοὺς εὐπόρους χρησίμους αὐτοὺς παρέχειν τοῖς πολλί-
 ταις. σὺ τοίνυν δεῖξον χαλκοῦν ἕνα μόνον εἰς τὴν
 25 πόλιν ἀνηλωκώς, ὃ τὰς δύο λειτουργούσας οὐσίας πα-
 ρειληφώς. (23) Ἄλλ' οὐ δεῖξεις. ἀποκρύπτεσθαι γὰρ
 καὶ διαθύσθαι καὶ πάντα ποιεῖν ἐξ ὧν μὴ λειτουργή-
 σεις τουτοῖσι μεμάθηκας. ἀλλ' ἐγὼ δεῖξω πόλλ' ἀνη-
 λωκώς, ὃ τὴν μικρὰν οὐσίαν παραλαβὼν παρὰ τοῦ
 1046 πατρὸς. Πρῶτον δὲ μοι τὸν νόμον ἐκείνον ἀνάγνωθι
 τὸν οὐκ ἔωντα τῶν ἐν τοῖς ἔργοις οὐδὲν ἀποφαίνειν καὶ
 τὴν πρόκλησιν, ἔπειτα τὰς μαρτυρίας ὡς δὴ οἴκων
 5 λειτουργούντων οὕτωσι Φαίνιππος κακλήρονόμηκεν.

ΝΟΜΟΣ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

24. *Ἐν μόνον ἂν τις ἔχοι δεῖξαι τουτονὶ Φαίνιππον
 περιλοτιμημένον εἰς ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες δικασταί: ἵππο-
 τρῶος ἀγαθός ἐστι καὶ φιλότιμος, ἄτε νέος καὶ πλού-
 10 σιος καὶ ἰσχυρός ὢν. τί τούτου μέγα σημείον; ἀποδό-
 μενος τὸν πολεμιστήριον ἵππον καταβέβηκεν ἀπὸ τῶν
 ἵππων, καὶ ἀντ' ἐκείνου ὄχημα αὐτῷ, τηλικούτος ὢν
 ἰώνηται, ἵνα μὴ πεζῇ πορεύηται. τοσαύτης οὕτος τρυ-
 φῆς ἐστὶ μεστός. καὶ τοῦτ' ἀπογράφει μοι, τῶν δὲ
 15 κριθῶν καὶ τοῦ οἴνου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκ τῆς ἔσχα-
 τιᾶς γιγνομένων οὐδὲ τὸ δέκατον μέρος. (26) Ἄξιον
 ἀφείναι νῦν αὐτὸν ἐστίν, ἐπειδὴ χρησίμος καὶ φιλότι-

DEMOSTHENES.

quis bonis, etiam argentifodinis, si mihi solum fundum li-
 berum tradiderit, ut fuit, quum ego primum in eum veni
 testibus adhibitis, et si, quod ex ædibus frumentum et
 vinum et cetera sublatis signis a foribus abstulit, ea in
 eundem locum restituerit. Et quid dicere et clamare pergis?
 (20) Multa ego prius ex argentifodinis, Phænippe, ipse
 meopte corpore laborans et quæritans collegi, fateor. nunc
 vero paucis exceptis omnia perdidit. tu vero e fundo tuo
 vendens hordeum medimnum octodenis drachmis, et vinum
 metretam duodenis drachmis, dives es nimirum, quum fru-
 menti medimnos facias amplius mille, vini metretas am-
 plius octingentas. (21) Decetne igitur eundem nos or-
 dinem tenere, si non eadem nunc in fortuna sumus quam
 antea? Nequaquam. non enim justum est. sed succede et
 tu, esto ad parvum tempus in classe munera obeuntium,
 quia cum metallicis male agitur, vos autem agricolæ ditio-
 res estis quam oportebat. Satis enim diu duobus patri-
 moniis perpetuo frueris, altero naturalis patris Callippi, al-
 tero adoptivi Philostrati oratoris, neque his unquam quic-
 quam præstitisti. (22) Ac meus quidem pater utrique, et
 mihi et fratri, patrimonium reliquit quadragenarum qui-
 narum minarum, unde vitam sustentare haud facile est.
 at tui patres tantam habuere pecuniam, ut uterque tripodem
 dedicarit, quum in Dionysiis Choragi vicissent. neque
 invidéo. debent enim a divitibus juvari cives. tu vero te
 ostende vel unum Chalcum in rempublicam contulisse,
 qui duo munifica patrimonia suscepisti. (23) Sed non
 ostendes. occultare enim et tergiversari et nihil non facere,
 ne quid hisce in usum reipublicæ præstes, didicisti. at ego
 demonstrabo, me paucis a patre acceptis multa insumpisse.
 Sed primum legem illam mihi legito, quæ non sinit quic-
 quam, quod in fodinis est, declarare, et provocationem,
 deinde testimonia, Phænippum iatum duo munifica patri-
 monia hæreditate consecutum.

LEX. PROVOCATIO. TESTIMONIA.

24. Unica duntaxat Phænippi iatus in vos, iudices,
 munificentia ostendi potest: equos solerter et magno studio
 alit, ut adolescens et locuples et robustus. quodnam ejus
 rei magnum argumentum est? vendito equo bellico ab equis
 descendit, et pro eo vehiculum sibi, qui talis est, compa-
 ravit, ut ne pedes ambulet. usque adeo deliciis iste diffuit.
 et hoc quidem mihi descripsit, sed bordel et vini et cetero-
 rum, quæ e fundo proveniunt, ne decimam quidem par-
 tem. (25) Estne dignus, quem nunc missum faciatis,
 quoniam industriam suam et studium tum facultatibus tum

μος καὶ τῆ οὐσίᾳ καὶ τῷ σώματι γέγονεν; πολλοῦ γε
 20 καὶ δεῖ. καλῶν γὰρ καγαθῶν ἐστὶ δικαστῶν τοὺς μὲν
 τῶν πολιτῶν ἐθέλοντας, ὅταν εὐπορῶσι, λειτουργοῦντας
 καὶ ἐν τοῖς τριακοσίοις ὄντας ἀναπαύειν, ὅταν τούτου
 δεόμενοι τυγχάνωσι, τοὺς δὲ νομίζοντας ἀπολλύειν,
 25 ὅταν εἰς τὸ κοινόν τι δαπανήσωσιν, ἀγει εἰς τοὺς προει-
 φέροντας καὶ μὴ ἐπιτρέπειν δραπετεύειν. Λέγε πρῶ-
 τον μὲν τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

26. Ἐὰ ταῦτα. καίτοι πολλὰ τῶν ἐνδοθεν ἐκφορή-
 σας, ὧ ἄνδρες δικασταί, Φαινίππος, ἀνοίξας τὰ παρα-
 σεσημασμένα τῶν οἰκημάτων, ὡς ὑμῖν μεμαρτύρηται,
 1047καὶ καταλιπὼν ὅσα ἔδοξεν αὐτῷ, δευτέρῳ μῆνι τὴν
 ἀπόφασιν ἔδωκέ μοι τῆς οὐσίας. ἀλλ' ὁμῶς ἔα ταῦτα.
 λέγε δ' ἐντευθενί « ἐπὶ τούτοις τάδε ὀφείλω. »

6

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

27. Ἐπίσχος. Αὕτη ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἡ
 Ἀριστονόη τοῦ Φιλοστράτου θυγάτηρ, μήτηρ δὲ του-
 τοῦ. ταύτη χρέως φησὶν ὀφείλσθαι Φαινίππος τὴν
 προῖκα, ἥς οἱ νόμοι κύριον τούτον ποιοῦσι, ψευδόμενος
 καὶ οὐ δικαίως χροῦμενος τῇ ἀποφάσει. διὰ τί γὰρ ἐγώ,
 10 Φαινίππε, μενούσης μοι τῆς μητρὸς ἐν τῷ οἴκῳ καὶ
 ζωσῆς καὶ προῖκα ἐπενεγκαμένης, οὐκ ἀπογράφω τὴν
 προῖκα χρέως αὐτῇ οὐδὲ παρακρούομαι τοὺς δικαστάς,
 ἀλλ' εἴω μετέχειν τῶν ἐμαυτοῦ τὴν μητέρα, ἄν τε τὴν
 15 Φαινίππου ἄν τε τὴν ἐμαυτοῦ ἔχω οὐσίαν; ὅτι οἱ νόμοι
 ταῦτα κελεύουσιν, ὧ βέλτιστε. σὺ δὲ πάντα ποιεῖς παρὰ
 τοὺς νόμους. Λέγ' ἕτερον.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ.

28. Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες δικασταί: Παμφίλω φησὶ καὶ
 Φιδόλειφ Ῥαμνουσίοις κοινῇ τάλαντον ἐνοφείλειν καὶ
 20 Αἰαντίδῃ Φλυεῖ τετρακιχίλιας καὶ Ἀριστομένει Ἀνα-
 γυρασίῳ τέτταρας καὶ δέκα μνάς. Διὰ τί οὖν, Φαι-
 νίππε, ὅτε μὲν ἐγὼ μάρτυρας ἔχων ἠρώτων σε, εἴ τι
 ὀφείλεις ἐπὶ τῇ ἐσχάτιᾳ, καὶ ἐκέλευον δεῖξαι ὄρον, εἴ
 25 ποῦ ἐπεστι, καὶ διημαρτύρομένην, ὅπως μὴ μοι ἕτερον
 κατεσκευασμένοι δανεῖσθαι φανήσονται, τότε μὲν οὐδὲν
 ἀπέφηνας τῶν χρεῶν, ἐπειδὴ δὲ δευτέρῳ μῆνι τὴν
 ἀπόφασιν ἔδωκάς μοι τοῦ νόμου κελεύοντος τριῶν
 ἡμερῶν· νῦν ἤκουσι δανεῖσθαι καὶ ὀφειλήματα πλέον ἢ
 1048τριῶν τάλαντων; (28) Ὅτι, ὧ βέλτιστε, οὐδὲν ἄλλο
 κατασκευάζεις ἢ ὅσονπερ κοινῇ γέγονέ μοι πρὸς τὴν
 πόλιν ὄφλημα, τοσοῦτο καὶ σοὶ ἰδίᾳ νῦν εἶναι. ὅτι δ',
 ὧ Φαινίππε, ψεύδῃ καὶ ἐπιωρηκῶς ἤκεις πρὸς τού-
 5 τοὺς, ἧδη φανερῶς ἐλέγξω. Λαβέ μοι, γραμματεῦ,
 τὴν τοῦ Αἰαντίδου καὶ Θεοτέλους μαρτυρίαν, ὡς ὁδὸς
 ἀπογέγραφεν ὀφείλονθ' αὐτὸν τετρακιχίλιας δραχμάς
 ψευδόμενος καὶ πάλαι ἀποδοτικῶς, οὐχ ἑκῶν ἀλλὰ
 δίκην ὀφλῶν. Λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

30. Ἐπειτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, τὸν οὕτω καταφα-
 ρῶς ἐν ἅπασιν ἀδίκως πεποιημένον τὴν ἀπόφασιν, καὶ

corpore declaravit? Multum certe abest. bonorum enim
 judicum est eos cives, qui quum opibus abundant, ultro
 largiuntur, et eos, qui in trecentorum classe sunt, si id iis
 opus fuerit, relaxare, eos vero, qui se id perdere putant,
 quod in rempublicam contulerint, in eorum ordinem, qui
 tributum etiam pro aliis ante conferunt, referre, neque
 permittere ut fugiant. Recita primum testimonium, deinde
 indicem ejus.

TESTIMONIUM. INDEX.

26. Omittite ista. etsi enim multa domo extulit, judices,
 Phœnippos, resignatis ædificiis, quæ consignata fuerant,
 ut vobis a testibus explicatam est, et relicta quæ ei visa
 sunt, secundo mense mihi dedit indicem rei familiaris. sed
 tamen omittite ista. recita autem ab hoc loco « iis pignori
 oppositis debeo hæc. »

INDEX.

27. Insiste. Ista Aristonoe, judices, Philostrati filia
 est, istius mater. ei se Phœnippos dotem debere dicit,
 cujus istum leges dominum constituunt, in quo mentitur,
 et non recte utitur indice. cur enim ego, Phœnippe, quum
 mater mea maneat in ædibus meis et vivat et dotem atul-
 lerit, dotem ejus in ære alieno non recenseo, nec decipio
 judices, sed mearum opum sine participem esse matrem,
 sive Phœnippi sive meas habeam facultates? quia, bone vir,
 leges hæc jubent. tu autem contra leges agis omnia. Recita
 aliud.

INDEX.

28. Auditis, judices: Pamphilo, inquit, et Phidolao Rha-
 mnuisiis communiter talentum debeo (in agrum oppignera-
 tum) et Æantidi Phlyensi quater mille drachmas et Aristo-
 meno Anagyrasio quatuordecim minas. Quamobrem igitur,
 Phœnippe, quum ego testibus addactis te interrogarem,
 nunquid deberes in fundum, et jubere ostendere palos
 indices, si qui forte adessent, et testes adhiberem, ne
 mihi postea fictitii creditores existerent, tum nullam æs
 alienum declarasti, quum autem secundo mense mihi indi-
 cem tradidisses, lego jubente id intra triduum fieri; nunc
 veniunt creditores et æs alienum amplius trium talentor-
 um? (29) Quia nihil aliud struis, o bone, nisi ut quantum
 ego multam publice ærario debeo, tantumdem et tu priva-
 tim debeas. mentiri te autem, Phœnippe, et cum perjurio
 ad hos venire, te manifesto jam convincam. Cape mihi,
 scriba, Æantidis et Theotelis testimonium, quibus iste se
 quater mille drachmas debere falso inscripsit atque dudum
 reddidit, non ultro, sed judicio damnatus. Recita.

TESTIMONIUM.

30. Eumne, judices, qui ita palam in omnibus injuste
 fecit indicem, et nec legum ullam rationem habuit, quæ

10 μήτε τῶν νόμων φροντίσαντα μηδέν, οἱ διορίξαντι ἐν
 οἷς δεῖ τὴν ἀπόφασιν ποιῆσθαι χρόνοις, μήτε τῶν
 ἰδίων ἠμολογίων, ἃς ὁμοίως ὑπολαμβάνομεν ἰσχυράς,
 χωρὶς δὲ τούτων ἀνεωχότα τὰ σημεῖα τῶν οἰκημάτων
 15 καὶ ἐκπεφορηκότα τὸν σῖτον καὶ τὸν οἶνον ἐνδοθεῖν, πρὸς
 δὲ τούτοις τὴν ἕλην τὴν τετμημένην πεπρακότα μετὰ
 τὴν ἀντίδοσιν, πλέον ἢ τριάκοντα μνῶν οὔσαν ἀξίαν,
 καὶ τὸ πάντων μέγιστον, χρέα ψευδῆ κατασκευασκότα
 τῆς ἀντιδόσεως ἕνεκα, τοῦτον δικαίως ψηφισθε πε-
 20 ποιῆσθαι τὴν ἀπόφασιν; (31) Μηδαμῶς, ὡς ἄνθρωποι
 δικασταί. ποῖ γὰρ τραπέθειαι δεήσει διαμαρτόντα τῆς
 ἡμετέρας γνώμης, ὅταν οἱ πλοῦστοι καὶ μηδὲν ἡμῖν πά-
 ποτε χρήσιμοι γεγεννημένοι, πολλὴν καὶ σῖτον καὶ οἶνον
 25 ποιοῦντες καὶ τοῦτον τριπλάσιας τιμῆς ἢ πρότερον
 διατιθέμενοι, πλεονεκτῶσι παρ' ἡμῖν; ὁ μηδαμῶς νυνὶ
 γενέσθω, ἀλλ' ὥσπερ καὶ κοινῇ πᾶσι βεβοηθήκατε τοῖς
 ἐν τοῖς ἔργοις ἐργαζομένοις, οὕτω καὶ ἰδίᾳ βοηθήσατέ
 1049μοι νῦν. (32) Καὶ γὰρ εἰ οἰκίτης ἡμῶν, μὴ πολίτης
 ἦν· ὀρῶντες ἂν μοι τὴν φιλαργίαν καὶ τὴν εἰς ὑμᾶς
 εὐνοίαν, ἀνεπαύσατ' ἂν με τῶν ἀναλωμάτων καὶ ἐπι-
 5 τὸν δραπέτευοντα τῶν ἄλλων ἤλαβετε. τὸν αὐτὸν τρόπον
 καὶ νῦν, ἐπειδὴν ἀποτίσω τὰ τρία τάλανθ' ἃ ὄφλον καὶ
 ἀναλάβω ἑμαυτὸν, πάλιν ἀνεπαύσαντες τῶν ταλαι-
 πωρηκῶτων ἕτερον ἐπ' ἐμὲ ἤξειτε. νῦν δ' ἄφετε, ἵκατέ τις
 πάντας ὑμᾶς, ὡς ἄνθρωποι δικασταί, καὶ τὰ δίκαια εἰρη-
 10 κῶς δέομαι βοηθῆσαι μοι καὶ μὴ με περιλαθέντα πε-
 ριθεῖν ὑπὸ τούτων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΜΑΚΑΡΤΑΤΟΝ
ΠΕΡΙ ΑΓΝΙΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

5 Ἄγνιας καὶ Εὐβουλίδης ἦσαν ἀνεψιοί. τούτων δὲ Ἄγνιας
 ἐτελεύτησεν ἄπαις. ὁ δὲ Εὐβουλίδης θυγατέρα κατέλιπε Φυλο-
 μάχην, ἣτις ἐπεδικάζετο τοῦ κλήρου τοῦ Ἄγνιου ὡς οὐσα ἐγγυ-
 τάτω τῷ γένει. ἤμερισθῆτον δὲ αὐτῇ Γλαυκὸς τις καὶ Γλαύ-
 κων, οὗκ ἀγχιστεῖς γένους ἀλλὰ διαθήκας ἰσχυρίζομενοι.
 ὧν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ψευδῶν ἠλεγχθεισῶν παραλαμβάνει τὸν
 10 κλήρον ἢ Φυλομάχη. εἰς δὲ ὁ Θεόπομπος αὐτούς τε τού-
 τούς τοὺς ἠτωμένους παραλαβὼν καὶ πρὸς τοῦτος Εὐπόλεμον,
 προσεκάλεσάτο εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τὴν Φυλομάχην.
 ἰδίῳ γὰρ ὁ νόμος τῷ βουλομένῳ προσκαλεῖσθαι τὸν νεκρο-
 15 κότα καὶ ἔχοντα τὸν κλήρον. Κατασκευασθεῖσθαι δὲ πρὸς ἀπά-
 1050την τῆς Δίης, ὡς φησι Σωσθέας, ἐνίκησεν ὁ Θεόπομπος. κά-
 κίνος μὲν ἐτελεύτησεν υἱὸν καταλιπόν Μακάρτατον, τῇ δὲ
 Φυλομάχῃ γίγνεται παῖς, ὃν ὠνόμασεν Εὐβουλίδην καὶ εἰς-
 ποίησεν υἱὸν Εὐβουλίδῃ τῷ ἑαυτῆς μὲν πατρὶ, ἀνεψιῷ δὲ
 5 Ἄγνιου τοῦ τὸν κλήρον καταλιποῦτος. εἰςποίησά τε εἰς ἑ-
 γαγεν εἰς τοὺς φράτερας τοῦ Εὐβουλίδου καὶ Ἄγνιου, καὶ οἱ
 φράτερες ἰδέξαντο ὡς δικαίως εἰσαγόμενον. τούτων δὲ πρᾶ-
 χθέντων ὁ παῖς εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου προσεκάλεται Μα-
 10 κάρτατον τὸν υἱὸν τοῦ Θεοπόμπου. Καὶ λέγει τὸν λόγον Σωσ-
 θέας ὁ φύσει πατὴρ τοῦ παιδός.

definerunt, intra quæ tempora index faciendus sit, nec
 privatarum pactionem, quas æque firmas existimamus,
 præterea, qui signa conclavium aperuit et frumentum
 domo exportavit et vinum, atque insuper materiam cæsam
 post permutationem vendidit, quæ pluris quam triginta
 minarum fuit, et, quod omnium maximum, æs alienum
 commentus est permutationis gratia, eum juste fecisse
 indicem pronuntiabit? (31) Minime vero, iudices. quo
 enim vertere se debet is, cui in sententia vestra præsidii
 nihil erit, si homines divites et nunquam de vobis bene
 meriti, multum et frugum et vini percipientes, idque tri-
 plo pluris quam prius vendentes, meliore fuerint apud vos
 conditione? quod minime nunc fieri debet, sed quemadmo-
 dum communiter juvistis omnes eos, qui in fodinis labo-
 rant, sic et separatim me juvate nunc. (32) Etenim, si
 servus vester, non civis essem; visa industria mea et stu-
 dio erga vos, sublevassetis me impensis (*laboribus*), et eum
 de ceteris, qui tergiversaretur, comprehendissetis. eodem
 modo etiam nunc, ubi tria talenta solvero, ad quæ solvenda
 damnatus sum, et vires recuperare, rursus sublevato cala-
 mitoso aliquo ad me venietis. nunc vero me missum ut fa-
 ciatis, omnes vos oro, iudices, et quum æqua dixerim,
 precor, ut me juvetis, et ab istis exagitari ne patiamini.

DEMOSTHENIS

ORATIO
ADVERSUS MACARTATUM
DE HAGNIANA HÆREDITATE.

Hagnias et Eubulides consobrini fuerunt. horum alter Ha-
 gnias obiit sine liberis. Ebulides autem filiam reliquit Phy-
 lomacham, quæ agit in Hagnie hæreditatem ut genere proxima.
 cum ea litigant Glaucus quidam et Glauco, non ratione propin-
 quitatis, sed testamento freti. quod quum in iudicio adulte-
 rinum deprehensum esset, hæreditatem accepit Phylomacha.
 Theopompus autem ad hanc hæreditatem ipse hos victos
 adhibens et præter hos Epolemum, accersivit ad hæreditatis
 disceptationem Phylomacham. permittēbat enim lex unicui-
 que provocare victorum et hæreditatis possessorem. Quum
 vero per fraudem concinnata esset actio, ut ait Sostheus;
 vincit Theopompus. ac is quidem obiit filio relicto Macartato,
 Phylomachæ autem nascitur filius, quem nominat Ebuli-
 dem, et adoptandum dat patri suo Ebulidi, consobrino
 Hagnie, qui reliquerat hæreditatem, eumque adoptatum in-
 troducit ad Phratōres Ebulidæ et Hagnie, et Phratōres, ut
 qui iure introducetur, receperunt. His actis puer ad discep-
 tationem hæreditatis vocat Macartatam Theopompi filium
 Orationem habet Sostheus, naturalis pueri pater.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΜΑΚΑΡΤΑΤΟΝ
ΠΕΡΙ ΑΓΝΙΟΥ ΚΑΗΡΟΥ.

1. Ἐπειδὴ καὶ πρότερον ἀγῶνες ἐγένοντο ἡμῖν, ὧ ἀνδρες δικασταί, πρὸς τοὺς αὐτοὺς τούτους περὶ τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου, καὶ οὐδὲν παύονται παρανομοῦντες καὶ βιαζόμενοι, ὥστ' ἐκ παντὸς τρόπου τὰ μὴ προσήκονθ' ἑαυτοῖς ἔχειν· ἀνάγκη ἴσως ἐστὶ τὰ πραχθέντ' ἐξ ἀρχῆς διηγῆσασθαι. (2) ὑμεῖς τε γάρ, ὧ ἀνδρες δικασταί, βῆρον παρακολουθήσετε ἅπασιν τοῖς λεγομένοις, καὶ οὕτοι ἐπιδειχθήσονται οἷοι εἶσιν ἄνθρωποι, καὶ ὅτι πάλαι ἤδη ἀρξάμενοι οὐδὲν παύονται κακοτεχνούντες καὶ οἰόμενοι δεῖν διαπραττεσθαι, ὅ τι ἂν ἐπέλθῃ τούτοις. Δεόμεθα οὖν ὑμῶν, ὧ ἀνδρες δικασταί, εὐνοῦ-
1051 κῶς ἀκροάσασθαι τῶν λεγομένων καὶ παρακολουθεῖν προσέχοντας τὸν νοῦν. πειράσομαι δὲ κατὰ διδάσκειν ὑμᾶς, ὡς ἂν οἴοσθε ὧ, σαφέστατα περὶ τῶν πεπραγμένων.

3. Τουτουὶ γάρ τοῦ παιδὸς ἡ μήτηρ, ὧ ἀνδρες δικασταί, γένει οὔσα ἐγγυτάτῳ Ἀγνίᾳ τῷ ἐξ Οἴου, ἐπεδικάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους. καὶ τῶν τότε ἀμφισβητησάντων αὐτῇ τοῦ κλήρου τουτουὶ, γένει μὲν ὡς ἐγγυτέρῳ τις εἴη αὐτῶν τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐπεχείρησεν οὐδεὶς ἀνομοσῆσαι (ὡμολογεῖτο γάρ παρὰ πάντων τῆς γυναικὸς εἶναι ἡ κληρονομία κατὰ τὴν ἀρχιστελίαν), (4) διαθήκας δὲ ψευδεῖς ἦκον κατασκευάσαντες Γλαῦκος τε ὁ ἐξ Οἴου καὶ Γλαύκων ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Θεόπομπος ὁ τούτου πατὴρ Μακαρτάτου ἐκείνοις συγκατεσκευάζεν ἅπαντα ταῦτα καὶ ἐμαρτύρει τὰς πλείστας μαρτυρίας. αἱ δὲ διαθήκαι, ἃς τότε παρέσχοντο, ἐξηλέγχθησαν ψευδεῖς οὔσαι. καὶ οὐ μόνον ἠττήθησαν, ἀλλὰ καὶ πονηρότατοι δόξαντες εἶναι ἀπηλλάττοντο ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου. (6) Καὶ ἐπιδημῶν τότε Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου, καὶ τοῦ κήρυκος κηρύττοντος, εἶ τις ἀμφισβητεῖν ἢ παρακαταβάλλειν βούλεται τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου ἢ κατὰ γένος ἢ κατὰ διαθήκας, οὐκ ἐτόλμησε παρακαταβαλεῖν, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτῷ ἐδίδαξεν, ὅτι οὐδαμῶθεν αὐτῷ προσῆκεν οὐδὲν τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου. (6) Ἐχούσης δὲ τῆς μητρὸς τοῦ παιδὸς τουτουὶ τὸν κλῆρον, ἐπειδὴ ἐνίκησεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἅπαντας τοὺς ἀμφισβητήσαντας ἑαυτῇ, οὕτως εἰσι μισροὶ οὗτοι, καὶ οὐκ οἴονται δεῖν οὔτε τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις πείθεσθαι οὔτε τοῖς γνωσθεῖσιν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἀλλὰ πάντα τρόπον ἐπιχειροῦντες ἀφελῆσθαι πάλιν τὴν γυναῖκα τὸν κλῆρον ὃν ὑμεῖς αὐτῇ ἐψηφίσασθε, (7) συνομόσαντες καὶ συνθήκας γράψαντες πρὸς ἀλλήλους καὶ καταθέμενοι παρὰ Μηδείῳ Ἀγνουσίῳ, Θεόπομπος ὁ τουτουὶ πατὴρ Μακαρτάτου καὶ Γλαύκων καὶ Γλαῦκος ὁ ἠττηθεὶς τὸ πρότερον, καὶ ἕτερόν τινα τῶν ἐπιτηδείων τέταρτον προσλαβόντες (Εὐπόλεμος ἦν αὐτῷ ὄνομα), οὗτοι ἅπαντες κοινῇ ἐπιβουλευσαντες προσεκαλέσαντο τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν ἀρχοντα εἰς διαδικασίαν τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου, φά-

DEMOSTHENIS ADVERSUS MACARTATUM
DE HAGNIANA HÆREDITATE ORATIO.

1. Quam prius quoque controversiæ nobis fuerint, iudices, cum istis iisdem de Hagniana hæreditate, neque illum isti modum statuunt iniquitati et violentiæ, ut quovis modo obtineant, quæ nihil atineant ad se; necesse fortassis est rem omnem ab initio repetere. (2) Sic enim, iudices, et vos facilius omnia, quæ dicentur, intelligetis, et isti quales homines sunt, tales ostendentur, et apparebit eos jam olim auspicatos, minime adhuc a suis malis artibus recedere, et existimare, sibi quicquid in mentem inciderit, perficiendum esse istis. Oramus igitur vos, iudices, ut nostram orationem cum benivolentia et attente ad finem usque audiat. Dabo autem et ego operam, ut rem, quam fieri poterit, maxime perspicue vos edoceam.

3. Pueri hujus mater, iudices, quum genere proxima esset Hagniæ Cœnsi, in Hagniæ hæreditatem egit secundum leges vestras. et eorum, qui tum de ea hæreditate contenderunt, se genere esse propiorem nemo vel ausus jurare est (constabat enim inter omnes mulieris esse hæreditatem ratione propinquitatis), (4) sed et Glaucus Cœnsis et Glauccon frater ejus testamento falso concinnato venerunt, et Theopompus Macartati istius pater illis earum rerum omnium adiutor fuit et pleraque testimonia dixit. testamentum autem, quod obtulerant, inventum est falsum, et convictum. nec solum succubuerunt, sed etiam cum summa improbitatis opinione e iudicio dimissi sunt. (5) Theopompus autem istius Macartati pater, tum præsens et proclamante præcone, si quis agere in hæreditatem Hagniæ vel sacramento contendere vellet sive genere sive ex testamento, contendere sacramento non est ausus, sed ipse iudicavit ad se nulla ratione pertinere Hagniæ hæreditatem. (6) Tenente autem matre pueri hujus hæreditatem, quum in iudicio adversarios omnes vicisset, tam nefarii sunt isti, et nec legibus vestris nec sententiis iudicum acquiescendum esse putant, sed quocumque modo mulieri rursus eripere hæreditatem instituentes, quam ei vos addixistis, (7) conjurati et fœdere inter se icto eoque apud Medeam Hagnusium deposito, Theopompus istius Macartati pater et Glauccon et Glaucus prius victus, et alio quodam familiarium quarto adhibito (Eupolemus ei nomen erat), hi omnes communiter insidiati, citarunt mulierem ad Archonem ad disceptationem Hagnianæ hæreditatis, dicentes le-

σκοντες τὸν νόμον καλεῦναι παρὰ τοῦ ἐπιδικασμένου
 15 καὶ ἔχοντος τὸν κλῆρον προσκαλεῖσθαι, ἐάν τις βού-
 ληται ἀμφισβητεῖν. (8) Καὶ ἐπειδὴ ἦγεν ὁ ἄρχων εἰς
 τὸ δικαστήριον καὶ εἶδει ἀγωνίζεσθαι· τὰ τε ἄλλα ἦν
 αὐτοῖς ἅπαντα κατασκευασμένα εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ τὸ
 20 ὕδωρ, πρὸς δ' εἶδει ἀγωνίζεσθαι, τετραπλάσιον ἡμῶν
 ἔλαβον. ἐξ ἀνάγκης γὰρ ἦν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τῷ
 ἀρχοντι ἀμφορέα ἐκάστῳ ἐγγράει τῶν ἀμφισβητούντων,
 καὶ τρεῖς χόας τῷ ὑστέρῳ λόγῳ. (9) Ὡςτα συνέβαι-
 νεν ἔμοι τῷ ὑπὲρ τῆς γυναικὸς ἀγωνιζομένῳ, μὴ δεῖ
 25 παρὶ τοῦ γένους καὶ τῶν ἄλλων ὧν μοι προσῆκε διηγή-
 σασθαι τοῖς δικασταῖς ὡς ἐγὼ ἠβουλόμην, ἀλλ' οὐδ'
 ἀπολογησασθαι μοι ἐξεγένετο οὐδὲ πολλοστὸν μέρος
 ὧν καταφεύδοντο ἡμῶν. πέμπτον γὰρ μέρος εἶχον τοῦ
 ὕδατος. καὶ τὸ σόφισμα ἦν τοῦτο, αὐτοὺς μὲν ἑαυ-
 1053 δὲ λέγειν τὰ οὐδεπώποτε γενόμενα. (10) Καὶ τοῦτον τὸν
 τρόπον ἐπιβουλεύσαντων καὶ συναγωνιζομένων ἀλλή-
 λους ἐφ' ἡμῶν, καθίσκων τετάρων θεόντων κατὰ τὸν
 νόμον, εἰκότως, οἶμαι, οἱ δικασταὶ ἐξηπατήθησαν καὶ
 5 ἔστασίασαν ἀλλήλοις καὶ παρακρουσθέντες ὑπὸ τῆς πα-
 ρασκευῆς ἐψηφίζοντο δ, τὴν ἔτυχεν ἕκαστος. καὶ αἱ ψή-
 φοι ὅλγαι πᾶν ἐγένοντο πλείους, ἢ τρισὶν ἢ τέτταρ-
 σιν, ἐν τῷ Θεοπόμπου καθίσκῳ ἢ ἐν τῷ τῆς γυναικὸς.
 10 II. Καὶ τότε μὲν ταῦτα, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἦν τὰ
 πραχθέντα. ἐπειδὴ δ' οὐτοσί δ παῖς ἐγένετο καὶ ἐδό-
 κει καιρὸς εἶναι· οὐκ ὀργισθεὶς ἐγὼ τοῖς γενομένοις ἀλλ'
 ἠγούμενος εἰκὸς τι παθεῖν τοὺς τότε δικάζοντας εἰσῆγα-
 γον εἰς τοὺς φράτορας τοὺς τοῦ Ἀγνίου Εὐβουλίδῃ* τὸν
 15 παῖδα τουτοῦ ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς ἐκεῖνου, ἵνα μὴ ἐξε-
 ρημωθῇ ὁ οἶκος. (12) Ἐκείνος γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταί,
 ὁ Εὐβουλίδης, ὁ τῷ Ἀγνίᾳ γένει ὧν ἐγγυτάτω, μάλιστα
 μὲν εὐχετο τοῖς θεοῖς υἱὸν αὐτῶ γενέσθαι, ὥσπερ καὶ ἡ
 θυγάτηρ ἢ τουτοῦ μήτηρ τοῦ παιδὸς αὐτῶ ἐγένετο.
 20 ἐπειδὴ δὲ τούτου ἀπέτυχεν καὶ οὐκ ἐγένετο παῖς ἀρῆν
 αὐτῶ οὐδὲ εἰς· μετὰ ταῦτ' ἤδη ἐσπούδαζεν ὅπως ἐκ τῆς
 θυγατρὸς εἰσποιηθῇ αὐτῶ υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν ἑαυτοῦ
 καὶ τὸν Ἀγνίου, καὶ εἰς τοὺς φράτορας εἰσαχθῇ τοὺς
 25 ἐκεῖνου, ἠγούμενος, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐκ τῶν ὑπο-
 λοίπων τουτοῦ εἶναι ἑαυτῶ οικειότατον, καὶ οὕτως ἂν
 μάλιστα τὸν οἶκον τὸν ἑαυτῶν διασώζεσθαι καὶ οὐκ ἂν
 ἐξηρημωθῆναι. (13) Καὶ ἐγὼ ταῦτα ὑπηρετήσ' αὐτῶ,
 ὁ τὴν Εὐβουλίδου θυγατέρα ἔχων ἐπιδικασάμενος ὡς
 1054 γένει ὧν ἐγγυτάτω, καὶ εἰσῆγαγον τὸν παῖδα τουτοῦ
 εἰς τοὺς Ἀγνίου καὶ Εὐβουλίδου φράτορας, μεθ' ὧν καὶ
 Θεόπομπος ὁ τουτοῦ πατὴρ Μακαρτάτου, ἕως ἔζη,
 ἐφρατρίαζε καὶ αὐτὸς οὗτος. (14) Καὶ οἱ φράτορες, ὡς
 5 ἄνδρες δικασταί, οἱ τουτοῦ Μακαρτάτου, οἱ ἀριστα
 εἰδότες περὶ τοῦ γένους, ὁρῶντες αὐτὸν μὲν τουτοῦ οὐ
 ἴδοντα κινδυνεύειν οὐδ' ἀπάγοντα τὸ ἱερεῖον ἀπὸ τοῦ
 βωμοῦ, εἰ μὴ προσηκόντως εἰσῆγετο ὁ παῖς οὐτοσί,
 αὐτοὺς δ' ἀξιούonta ἐπιορκεῖν, λαβόντες τὴν ψῆφον καιο-
 10 μένων τῶν ἱερῶν, ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέροντες τοῦ Διὸς
 τοῦ φρατρίου, παρόντος τουτοῦ Μακαρτάτου, ἐψηφί-

gem jubere eum qui adiiisset hæreditatem adjudicatam et teneret, in jus vocandum esse, si quis in eandem agere vellei.

(8) Quum Archon eos in iudicium duxisset et causa agenda esset; tum alia iis omnia malitiose præparata fuerunt ad iudicium, tum aquæ, ad quam disceptandum erat, quadruplo plus nobis acceperunt. Necessitate enim, iudices, coactus Archon unicuique petitorum amphoram infudit, et tres choas posteriori orationi. (9) Proinde actum est, ut ego, mulieris defensor, non modo de genere et ceteris, quæ dici oportebat iudicibus, meo arbitrato narrare non possem, sed ne nimiam quidem mendaciorum, quæ in nos congesserant, partem refutare. quintam enim aquæ partem habebam. atque id artificium illud fuit, ut ipsi inter se colluderent atque omnino consentirent, de nobis autem ea dicerent, quæ nunquam facta sunt. (10) Quum igitur in eum modum insidias struxissent et conjunctis viribus vos oppugnarent, sitellis quatuor ex lege positis, habud injuria, opinor, iudices decepti, inter sese dissenserunt, atque illis artificiis seducti, id pronuntiarunt, quod unicuique in mentem venerat. et calculi pauci omnino plures, vel tribus vel quatuor, in Theopompi sitella quam in mulieris sunt inventi.

11: Ac tum hæc acta fuerunt, iudices. quum autem hic puer natus esset ac tempus esse videretur; ego non iratus ob ea, quæ acciderant, sed humanum quiddam accidisse ratus illius temporis iudicibus, introduxi ad Phratores Hagnisæ puerum hunc, ut Ebulididis fieret, ex ejus filia natus, ut ne familia desolaretur. (12) Is enim Ebulidides, iudices, Hagnisæ genere proximus, in primis quidem exoptabat a diis, ut sibi nasceretur filius, quemadmodum ei et filia pueri hujus mater nata erat. quum autem eo voto frustratus, mares liberos nullos omnino suscepisset; jam secundo loco cupiebat, ut e filia sibi adoptaretur filius in suam et Hagnisæ familiam, et ad suos Phratores introduceretur, quia existimabat, iudices, e reliquis hunc sibi esse conjunctissimum, et sic suam ipsorum familiam rectissime conservari et non desolari. (13) In quo ego ei obsecutus sum, Ebulididis gener, qui idem hæreditatem petieram, ut genere proximus, et introduxi puerum hunc ad Hagnisæ et Ebulididis Phratores, in quorum et Theopompus, dum vixit, istius Macartati pater, Phratrìa fuit. atque istic ipse. (14) Phratores Macartati istius, iudices, optime gnari generis, videntes istum quidem ipsum fugitare periculum nec victimam ab ara abducere, si puer hic non legitime introduceretur, postulare autem, ut ipsi pejerarent, calculis de ara Jovis Phratrìi, dum sacra ardebant, desumptis, præsentē isto Ma-

σαντο τὰ δίκαια, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὀρθῶς καὶ προσ-
 ηκόντως τὸν παῖδα τούτου εἰσάγεσθαι Εὐβουλίδῃ υἱὸν
 εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἁγνίου. (15) Ψηφισαμένων δὲ ταῦτα
 15 τῶν φρατόρων τούτου Μακαρτάτου υἱὸς ἂν Εὐβουλίδου
 ὁ καὶς οὕτως προσκαλέσατο Μακαρτάτον τοῦ κλήρου
 τοῦ Ἁγνίου εἰς διαδικασίαν, καὶ ἔλαχε πρὸς τὸν ἄρ-
 χοντα, κύριον ἐπιγραφάμενος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ.
 ἐμοὶ γὰρ οὐκέτι οἶόντ' ἦν, ὧ ἄνδρες δικασταί, κυρίῳ
 20 ἐπιγεγράφαι, εἰςπειρηκῶτι τὸν παῖδα εἰς τὸν οἶκον
 τὸν Εὐβουλίδου. Καὶ ἡ πρόσκλησις ἐγένετο τῷ παιδί
 τούτῳ κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὅν περ καὶ οὔτοι προσκα-
 λέσαντο τὴν τούτου μητέρα τὴν νενικηκυῖαν πρότερον
 25 ἐν τῷ δικαστηρίῳ καὶ ἔχουσαν τὸν κλῆρον τὸν Ἁγνίου.
 (16) Καὶ μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον, καθ' ὃν ἡ πρόσκλησις *
 ἐστὶ παρὰ τοῦ ἔχοντος τὸν κλῆρον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐὰν δ' ἐπιδικασμένου ἀμφισβητῆ τοῦ κλή-
 ρου ἢ τῆς ἐπικλήρου προσκαλείσθω τὸν ἐπιδε-
 δικασμένον πρὸς τὸν ἄρχοντα, καθάπερ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων δικῶν. παρακαταβολὰς δ' εἶναι τῷ ἀμφι-
 105 σβητοῦντι. Ἐὰν δὲ μὴ προσκαλεσάμενος ἐπι-
 δικάσῃται ἀτελής ἐστὶ ἡ ἐπιδικασία τοῦ κλή-
 ρου. Ἐὰν δὲ μὴ ζῆ ὁ ἐπιδικασάμενος τοῦ κλήρου
 προσκαλείσθω κατὰ ταῦτα, ᾧ ἡ προθεσμία μήπω
 5 ἐξήκει. τὴν δ' ἀμφισβήτησιν εἶναι τῷ ἔχοντι *,
 καθ' ὃ, τι ἐπιδικάσατο, οὗ ἂν ἔχη τὰ χρήματα.

17. Τοῦ μὲν νόμου ἀρκῶστε, δέομαι δ' ὑμῶν δι-
 καίαν δέησιν, ὧ ἄνδρες δικασταί. ἐὰν γὰρ ἐπιδείξω Θεο-
 πόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου γένει ὄντας Ἁγνίᾳ
 ἐγγυτέρω Εὐβουλίδην τὸν παῖδα τούτου καὶ Φυλομά-
 10 χην, ἣ ἐστὶ μήτηρ τῷ παιδί, Εὐβουλίδου δὲ θυγάτηρ,
 καὶ οὐ μόνον γένει ἐγγυτάτω ὄντας, ἀλλὰ τὸ παράπαν
 οὐδὲ ὄντα οὐδένα ἀνθρώπων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἁγνίου ἄλ-
 λον ἢ τὴν μητέρα τοῦ παιδὸς τούτου καὶ αὐτὸν τούτον
 τὸν παῖδα, ταῦτ' ἐὰν ἐπιδείξω δέομαι ὑμῶν, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, βοηθεῖν ἡμῖν.

16 18. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον διενεθήθη, ὧ ἄνδρες δικα-
 σταί, γράψας ἐν πίνακι ἅπαντας τοὺς συγγενεῖς τοὺς
 Ἁγνίου, οὕτως ἐπιδεικνύειν ὑμῖν καθ' ἕκαστον. ἐπειδὴ
 δ' ἐδόκει οὐκ εἶναι ἐξ Ἰσσοῦ ἡ θεωρία ἅπασιν τοῖς δικα-
 σταῖς, ἀλλ' οἱ πόρρω καθήμενοι ἀπολείπεσθαι ἀναγ-
 20 καίον ἴσως ἐστὶ τῷ λόγῳ διδάσκειν ὑμᾶς. τοῦτο γὰρ
 ἅπασιν κοινόν ἐστιν. πειρασμέθα δὲ καὶ ἡμεῖς, ὡς ἂν
 μάλιστα δυνώμεθα, διὰ βραχυτάτων ἐπιδείξει περὶ τοῦ
 γένους τοῦ Ἁγνίου.

19. Βούσελος γὰρ ἦν ἐξ Οἴου, ὧ ἄνδρες δικασταί,
 25 καὶ τούτῳ ἐγένοντο πέντε υἱεῖς, Ἁγνίας καὶ Εὐβουλί-
 δης καὶ Στρατίου καὶ Ἄβρων καὶ Κλεόκριτος. καὶ οὔ-
 τοι ἅπαντες οἱ τοῦ Βουσέλου υἱεῖς ἄνδρες ἐγένοντο, καὶ
 δίνεμεν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν ὁ πατήρ Βούσελος ἅπασιν

cartato, justa decreverunt, iudices, ut recte et convenienter
 puer hic, ut Ebulidis filius, in Hagnis familiam introdu-
 ceretur. (15) Quibus per Phratores istius Macartati decre-
 tis, hic puer, ut filius Ebulidis, citavit Macartatam de
 Hagnis hereditate in iudicium, et diem dixit apud Archon-
 tem, auctore adscripto fratre suo. mihi enim, iudices,
 parro non licebat auctorem fieri, qui puerum in Ebulidis
 familiam adoptassem. Hæc citatio facta est a puero hoc ex
 ea lege, qua freti et isti matrem hujus, quæ prius iudicio
 vicerat et hereditatem Hagnis tenebat, citarent. (16) Age
 recita mihi legem, qua citatio in eam datur, qui heredita-
 tem tenet.

LEX.

Sin autem litem intendat alicui, qui adjudi-
 catam impetravit hereditatem vel feminam hæ-
 redem; citato eum, qui adjudicatam tenet, ad
 Archontem, quemadmodum fit in ceteris causis.
 sacramento autem contendat petitor. Sin sine
 citatione petierit; irrita erit petitio hereditatis.
 Sin is, qui hereditatem adjudicatam adiit, su-
 perstes non fuerit; citato eadem ratione is, cui
 præfinitum tempus nondum est terminatum. dis-
 ceptatio autem esto contra possidentem, quo no-
 mine ille sibi hereditatem vindicavit, cujus bona
 possidet.

17. Legem quidem audivistis, justam autem rem a vobis
 petam, iudices. si ostendero Theopompo patre Macartati
 genere esse Hagnis propiorem Ebulidem puerum hunc
 et Phylomacchiam, quæ est mater pueri et Ebulidis filis,
 nec tantum esse genere proximos, sed in universum neque
 esse ullum hominem in familia Hagnis alium quam matrem
 pueri hujus et ipsam hunc puerum, hæc si ostendero; qua-
 ro, iudices, ut nobis opem feratis.

18. Ac primum quidem decreveram, iudices, in tabula
 descriptos omnes cognatos Hagnis, sic vobis ostendere sin-
 gulos. sed quum eam non ex æquo spectare posse iudices
 omnes, præsertim remotius sedentes, viderentur; necessa-
 rium fortasse est oratione docere vos, quæ res communis est
 omnibus. conabimur autem et nos, quam facere brevissi-
 me poterimus, explicare genus Hagnis.

19. Buselus fuit Cœnis, iudices, et is quinque filios
 suscepit, Hagniam et Ebulidem et Stratum et Habronem
 et Cleocritum. et hi omnes Buseli filii viri facti sunt, distri-
 buitque inter eos omnes Buselus facultates suas recte et

καλῶς καὶ δικαίως, ὡς περ προσήκειν. νεμεζόμενοι δὲ τὴν
 1056 βουσίαν, γυναῖκα αὐτῶν ἕκαστος ἔγημε κατὰ τοὺς νό-
 μους τοὺς ἡμετέρους, καὶ παῖδες ἐγένοντο αὐτοῖς ἅπασι
 καὶ παῖδων παῖδες, καὶ ἐγένοντο πέντε οἴκοι ἐκ τοῦ
 Βουσίλου οἴκου ἐνδὲ θντος, καὶ χωρὶς ἕκαστος ὄκει
 τὸν ἑαυτοῦ ἔχων καὶ ἐκγόνους ἑαυτοῦ ποιούμενος.
 5 (20) Περὶ μὲν οὖν τῶν τριῶν ἀδελφῶν τῶν τοῦ Βου-
 σίλου υἱῶν καὶ τῶν ἐκγόνων τούτοις γενομένων τί ἂν
 ἐγὼ ὑμῖν, ὡ ἄνδρες δικασταί, πράγματα παρέχοιμι
 ἢ ἑμαυτῷ ἐξηγούμενος περὶ ἑκάστου; ὄντες γὰρ ἐν
 ταῦτῳ γένει Θεοπόμπου καὶ προσήκοντες ὁμοίως τῷ
 10 Ἄγνιᾳ οὐ ἐστὶν ὁ κληρὸς, οὐδεὶς αὐτῶν οὔτε πρότερον
 πώποτε οὔτε νῦν ἠνώγλησεν ἡμῖν, οὔτ' ἠμφισβήτησεν
 οὔτε τοῦ κληροῦ τοῦ Ἄγνιου οὔτε τῆς γυναικὸς τῆς
 ἐπικληροῦ, ἣν ἐγὼ ἔχω, ἐπιδικασάμενος, ἡγούμενοι
 15 οὐδ' ὅτι οὖν προσήκειν ἑαυτοῖς οὐδενὸς τῶν Ἄγνιου.
 (21) Περὶ ἄρα δὴ μοι δοκεῖ εἶναι λέγειν τι περὶ τού-
 των, πλὴν ὅσ' ἐξ ἀνάγκης ἐστὶν ἐπιμνησθῆναι. Περὶ
 δὲ Θεοπόμπου τοῦ πατρὸς τοῦ Μακαρτάτου καὶ αὐτοῦ
 τούτου Μακαρτάτου, περὶ τούτων μοι ἐστὶν ἐξ ἀνάγ-
 20 κης λέγειν. Ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος, ὡ ἄνδρες δικασταί.
 Ὡς περ γὰρ ὀλίγον τι πρότερον ἀκηκόατε, ὅτι τῷ
 Βουσίλῳ πέντε υἱεῖς ἐγένοντο, τούτων εἷς ἦν Στρατίος
 ὁ τούτου πρόγονος Μακαρτάτου, καὶ ἕτερος Ἀγνίας ὁ
 τούτου πρόγονος τοῦ παιδός. (22) Ἐγένετο δὲ υἱὸς τῷ
 Ἄγνιᾳ Πολέμων καὶ θυγάτηρ Φυλομάχη, ἀδελφὴ τοῦ
 25 Πολέμωνος ἡμοπατρία καὶ ἡμομητρία. τοῦ δὲ Στρα-
 τίου ἐγένοντο τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἄγνιου Φανοστράτη καὶ
 Χαριδήμου ὁ τούτου πάππος Μακαρτάτου. Ἐρωτῶ
 δὴ ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες δικασταί, πότερος οἰκειότερός ἐστι
 1057 καὶ προσήκει μᾶλλον τῷ Ἄγνιᾳ, ὅστος ὁ Πολέμων καὶ
 ἡ θυγάτηρ ἡ Φυλομάχη, ἢ Χαριδήμος ὁ υἱὸς Στρα-
 τίου, ἀδελφίδος δ' Ἄγνιου. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τὸν
 5 υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα οἰκειότατον εἶναι ἑκάστῳ ἡμῶν
 μᾶλλον ἢ τὸν ἀδελφεοῦν. καὶ οὐ μόνον παρ' ἡμῖν τοῦτο
 νομόμισται, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ
 Ἕλλησι καὶ βαρβάροις. (23) Ἐπιθετὴ τούτων τοῦθ'
 ἡμολογεῖται βραβείως ἤδη τοῖς ἄλλοις, ὡ ἄνδρες δικα-
 10 σταί, παρακολουθήσετε, καὶ αἰσθησθε τούτους, ὅτι
 εἰσὶ βίαιοι καὶ ἀσελγεῖς ἄνθρωποι. Τοῦ Πολέμωνος
 γὰρ τοῦ υἱός τοῦ Ἄγνιου ἐγένετο υἱὸς Ἀγνίας, τὸ τοῦ
 πάππου τοῦ ἑαυτοῦ ὄνομα ἔχων, τοῦ Ἄγνιου. καὶ ὁστος
 μὲν ἅπασιν ἐτελεύτησεν ὁ Ἀγνίας ὁ ὕστερος. (24) Τῆς
 Φυλομάχης δὲ τῆς ἀδελφῆς τῆς Πολέμωνος, καὶ Φι-
 15 λάγρου ὃ ἔδωκεν αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς Πολέμων ἀνεψιῷ
 ὄντι ἑαυτοῦ (ὃ γὰρ Φιλαγρὸς υἱὸς ἦν Εὐβουλίδου τοῦ
 ἀδελφοῦ τοῦ Ἄγνιου), τοῦ δὲ Φιλάγρου τοῦ ἀνεψιοῦ
 τοῦ Πολέμωνος καὶ τῆς Φυλομάχης τῆς ἀδελφῆς τῆς
 Πολέμωνος ἐγένετο υἱὸς Εὐβουλίδης, ὁ πατὴρ ὁ τῆς
 μητρὸς τοῦ παιδὸς τούτου. Καὶ ὅσοι μὲν υἱεῖς ἐγέν-
 20 οντο Πολέμωνι καὶ τῇ ἀδελφῇ τῇ Πολέμωνος Φυλο-
 μάχῃ. Τοῦ δὲ Χαριδήμου ἐγένετο, τοῦ υἱός τοῦ
 Στρατίου, Θεοπόμπος ὁ τούτου πατὴρ Μακαρτάτου.
 (25) Πάλιν δὲ ἐρωτῶ, ὡ ἄνδρες δικασταί, πότερον οἰ-

juste, ut conveniebat. partiti vero facultates, uxorem quisque
 duxit, ut leges vestrae jubeant, et filii nati sunt iis omnibus
 et nepotes, factaeque sunt ex unica Buseli familia quinque
 familias, et seorsim quisque habitavit, suam domum habens
 et sobolem procreans. (20) De tribus igitur fratribus, ju-
 dices, Buseli filiis eorumque sobole quid ego vobis nego-
 tium facessam vel mihi ipsi de singulis memorando? Quum
 enim in eodem sint genere cum Theopompo et omnes aequae
 Hagniam attingant, cujus est haereditas; nullus eorum vel
 prius unquam vel nunc molestus fuit nobis, nec litem movit
 in judicio contendens vel de haereditate Hagniae vel de
 muliere haerede, quam ego habeo, quia existimabant nihil
 prorsus ad se attingere quicquid esset Hagniae. (21) Super-
 vacaneum igitur mihi esse videtur quicquam de his dicere,
 nisi quae necessario attingenda sunt. De Theopompo autem
 Macartati patre, et ipso isto Macartato, de his est mihi
 necessario dicendum. res autem, judices, paucis expediri po-
 test. Ut enim paulo ante audivistis, Buselo quinque filii sunt
 nati. horum unus fuit Stratius, a quo Macartatus iste oriun-
 dus est, et alter Hagnias, a quo puer hic originem ducit.
 (22) Natus autem est filius Hagniae Polemo, et filia Phylomache,
 soror Polemonis germana et uterina. Stratio Hagniae
 fratre nati sunt Phanostate et Charidemus, istius Macar-
 tati avus. Quae igitur e vobis, judices, uter conjunctior
 sit et propior Hagniae, is Polemo et filia Phylomache, an
 Charidemus Stratii filius, Hagniae ex fratre nepos. Ego qui-
 dem certe opinor filium et filiam unicuique nostrum longe
 conjunctiorem esse, quam fratris filiam. neque apud nos
 solum, sed etiam apud ceteros tum Graecos tum Barbaros
 hoc receptum est. (23) Quod quum in confesso sit, facile
 jam cetera intelligetis, et istos homines esse violentos et
 protervos sentietis. Polemonis enim Hagniae filii filius fuit
 Hagnias, eodem cum avo suo Hagnia nomine. et is quidem
 posterior Hagnias sine liberis mortuus est. (24) Phylomachae
 autem Polemonis sororis, et Philagri, cui dedit eam frater
 Polemo quippe consobrinus suo (Philager enim filius erat
 Eubulidis fratris Hagniae), Philagri igitur consobrini Pole-
 monis et Phylomachae Polemonis sororis filius fuit Eubulides,
 maternus avus hujus pueri. Et hi liberi fuerunt Pole-
 moni et sorori Polemonis Phylomachae. E Charidemo autem
 natus est, Stratii filio, Theopompus, istius pater Macartati.
 (25) Denuo igitur quaero, judices, utrum conjunctior sit

25 κειότερός ἐστι καὶ προσήκει μᾶλλον Ἀγνίᾳ τῶ πρώτῳ
 ἐκεῖνῳ δὲ Πολέμωνος υἱὸς Ἀγνίας καὶ Εὐβουλίδης ὁ
 Φυλομάχης υἱὸς καὶ Φιλάγρου, ἢ Θεόπομπος ὁ Χαρι-
 δήμου υἱός, Στρατίου δὲ υἱοῦς. Ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ καὶ ὁ υἱὸς οἰκειότατός ἐστι
 1058 καὶ ἡ θυγάτηρ, πάλιν ὁ υἱοῦς καὶ ὁ ἐκ τῆς θυγατρὸς
 υἱὸς καὶ ὁ ἐξ ἐτέρου ὧν οἴκου. (26) Τῷ μὲν οὖν Θεο-
 πόμπῳ ἐγένετο υἱὸς Μακαρτάτος οὗτος, τῷ δὲ Εὐβου-
 λίδῃ τῷ τῆς Φυλομάχης υἱεῖ, ἀνεψιῷ δ' Ἀγνίου ὄντι
 5 πρὸς πατρός, Εὐβουλίδου ἀνεψιοῦ παῖς ὧν Ἀγνίᾳ πρὸς
 πατρός, ἐπειδὴ ἡ Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου
 καὶ ὁ Πολέμων ὁ πατήρ ὁ Ἀγνίου ἀδελφοὶ ἦσαν ἁμο-
 πάτριοι καὶ ἁμομητέριοι. τῷ δὲ γε Μακαρτάτῳ τῷ
 10 τρίτῳ υἱεῖ τῷ Θεόπόμπῳ, οὐδὲν ἐγένετο ἔκγονον ὅ-
 τι ἐστὶν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ τούτῳ καὶ τῷ Στρατίου. (27)
 Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων τῷ μὲν παιδί τούτῳ ἐστὶν
 ὄνομα τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων, καὶ μέχρι ὧν ὁ νό-
 μος κελεύει τὴν ἀγχιστεῖαν εἶναι. ἀνεψιοῦ γὰρ Ἀγνίου
 15 παῖς ἐστὶν. ὁ γὰρ πατήρ αὐτοῦ Εὐβουλίδης ἀνεψιὸς ἦν
 Ἀγνίᾳ, οὗ ἐστὶν ὁ κληρὸς. ὁ δὲ γε Θεόπομπος ὁ τούτου
 πατήρ Μακαρτάτου οὐκ ἂν εἴχεν ὄνομα θέσθαι αὐτῶ
 τῶν ἐν τῷ νόμῳ εἰρημένων οὐδέν. ἐξ ἐτέρου γὰρ οἴκου
 ἦν, τοῦ Στρατίου. (28) Οὐ προσήκει δέ, ὧ ἄνδρες δι-
 20 κασταί, οὐδένα ἀνθρώπων εἶχεν τὸν κληρὸν τὸν Ἀγνίου
 ἐξ ἐτέρου οἴκου ὄντα, ἕως ἂν τις λείπηται τῶν γενομέ-
 νων ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀγνίου, οὐδ' ἐκβάλλειν βία, ὅπερ
 οὗτοι διαπραττόνται, γένει τε ἀπιωτέρω ὄντες καὶ οὐκ
 ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ. τοῦτο ἔστιν, ὧ ἄνδρες δικασταί,
 25 ὅτι παρεκρούσατο Θεόπομπος ὁ τούτου πατήρ Μακαρ-
 τάτου. (29) Τίνες οὖν οἱ λοιποὶ; Οἱ ἔτι νῦν ὄντες ἐν τῷ
 οἴκῳ τῷ Ἀγνίου, Φυλομάχη τε ἡ ἐμὴ γυνή, Εὐβου-
 λίδου δὲ θυγάτηρ οὕσα τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἀγνίου, καὶ
 οὗτος ὁ παῖς ὁ εἰρημένος υἱὸς εἰς τὸν οἶκον τὸν Εὐ-
 1059 βουλίδου καὶ Ἀγνίου. Θεόπομπος δ' ὁ τούτου πατήρ
 Μακαρτάτου, οὐκ ἂν τοῦ οἴκου τοῦ Ἀγνίου, ἐψεύσατο
 πρὸς τοὺς δικαστὰς ὑπερμέγεθες ψεῦδος περὶ τε τῆς
 Φυλομάχης τῆς τοῦ Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ'
 5 Ἀγνίου, ὅτι οὐκ ἦν τῷ Πολέμῳ τῷ τοῦ Ἀγνίου υἱεῖ
 ἁμοπατρία καὶ ἁμομητέρα ἀδελφή, καὶ πάλιν προσ-
 ποιούμενος τοῦ αὐτοῦ οἴκου εἶναι Ἀγνίᾳ, ὁ οὐδεπώποτε
 γενόμενος. (30) Ταῦτα δὲ πάντ' ἀδείως ἔλεγεν ὁ Θεό-
 1) πομπος μάρτυρα μὲν οὐδένα παρασχόμενος, ἕστις ἡμελ-
 1) λεν ὑπεύθυνος ἡμῖν εἶσεσθαι, συνομολογούντας δ' ἑαυτῶ
 ἔχων τοὺς κοινῶν, οἱ ἦσαν ἀλλήλοις συναγωνισταὶ
 καὶ δὴ * ἅπαντα ἐπραττον κοινῇ, ὅπως ἀφελῶνται τὴν
 γυναῖκα τὴν τοῦτου μητέρα τοῦ παιδὸς τὸν κληρὸν, ἐν
 15 αὐτῇ ἡμεῖς ἐληφίσασθε. (31) Βούλομαι οὖν, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, περὶ ὧν εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς μαρτυρίας παρα-
 σχέσθαι, πρῶτον μὲν ὡς ἐνίκησε τοῦ κληροῦ τοῦ Ἀ-
 γνίου ἡ Εὐβουλίδου θυγάτηρ Φυλομάχη, γένει οὕσα
 ἔγγυτάτῳ, ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων. Ἀναγι-
 γνωσκε τὴν μαρτυρίαν.

et propior Hagniae primo illi Polemonis filius Hagnias et
 Eubulides Phylomachae filius et Philagri, an Theopompus
 Charidemii filius, Stratii nepos. Ego existimo, iudices, si
 quidem et filius multo conjunctior est et filia, rursus e filio
 et e filia natum filium, hos esse conjunctiores, quam pa-
 truelis filium et eum qui est ex alia familia. (26) Sed
 Theopompo natus est filius Macartatus iste, Ebulidii autem
 Phylomachae filio, et consobrino Hagniae ab ejus patre, da-
 tus est filius, qui ut Ebulidii puer consobrini est conjun-
 ctus Hagniae ab ejus patre, quoniam Phylomache mater
 Ebulidii et Polemo pater Hagniae fratres fuerunt germani et
 uterini. sed Macartato certe tertio filio Theopompi nihil ge-
 nitum est, quod sit in familia illius et Stratii. (27) Quae quom-
 ita sint; puero huic nomen est ex eorum numero, quae lege
 dicuntur, et quatenus lex propinquitatem extendi jubet. est
 enim filius consobrini Hagniae. pater enim ejus Ebulides
 fuit consobrini Hagniae, cujus est hereditas. sed Theo-
 pompus certe pater Macartati istius non potuisset ei nomen
 ullum eorum, quae lege dicuntur, imponere. ex alia enim
 familia fuit, Stratiana. (28) Non autem convenit, iudices,
 quemquam hominum, qui sit ex alia familia, Hagniae hae-
 reditatem habere, dum aliquis superfuerit in Hagniana familia,
 aut vi ejicere, id quod isti agunt, quum sint et genere remo-
 tiores et non in eadem familia. hoc enim illud est, iudices,
 quo Theopompus Macartati istius pater imposturam fecit.
 (29) Quinam igitur reliqui? Qui adhuc sunt in Hagniae fa-
 milia, et Phylomache uxor mea, Ebulidii autem filia con-
 sobrini Hagniae, et hic puer introductus filius in familiam
 Ebulidii et Hagniae. Theopompus autem istius Macartati
 pater quum ex Hagniae familia non esset, ingenti mendacio
 decepit iudices tum de Phylomacha Polemonis sorore,
 amita autem Hagniae, non esse eam Polemoni Hagniae filio
 germanam et uterinam sororem, tum rursus eo, quod simu-
 lat se esse ex Hagniae familia, qui nunquam in ea fuit. (30)
 Haec vero Theopompus secure omnia dicebat, nullo quidem
 teste adhibito, qui nobis in iudicio rationem redderet, sed
 quod consentientes habebat socios, qui mutuas sibi trade-
 bant operas, atque adeo communi consilio agebant omnia,
 ut eriperent a muliere hujus pueri matre hereditatem, quam
 ei vos decreveratis. (31) Volo igitur, iudices, eorum, quae
 dixi apud vos, testimonia proferre, primum evicisse hae-
 reditatem Hagniae filiam Ebulidii Phylomacham, genere
 proximam, post de ceteris omnibus. Lege testimonium.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρῆναι πρὸς τῷ διαιτητῇ ἐπὶ Νικοφῆμου ἄρχοντος, ὅτε ἐνίκησε Φυλομάχη ἢ Εὐβουλίδου θυγάτηρ τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου τοὺς ἀμφισθητοῦντας αὐτῇ πάντας.

32. Ὅτι μὲν ἐνίκησε ἢ Εὐβουλίδου θυγάτηρ τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου, ἀκηκόατε, ὡ ἄνδρες δικασταί. καὶ αὕτη ἐνίκησεν οὐδεμιᾶ παρασκευῇ ἀδικῶ οὐδὲ συνωμοσίᾳ, ἀλλ' ὡς οἴοντες δικαιοτάτα, ἐπεδείξαντων ἡμῶν ὅτι γένοι ἐγγυτάτω ἦν Ἀγνία, οὗ ἐστὶν ὁ κλήρος, ἀνεψιοῦ πατρὸς οὐσα πρὸς πατρός καὶ ἐκ τοῦ οἴκου οὐσα τοῦ 1060 Ἀγνίου. (32) Καὶ ἐπειδὴν οὖν λέγῃ Μακάρτατος ὅτι ἐνίκησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Θεόπομπος τοῦ κλήρου τούτου· ὑπολαμβάνετε αὐτῷ ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες δικασταί, ὅτι καὶ ἡ γυνὴ ἐνίκησε πρότερον ἢ Θεόπομπος ὁ τουτοῦ 5 πατὴρ, καὶ ὅτι δικαίως ἐνίκησεν ἢ γυνὴ ἐκ τοῦ οἴκου οὐσα τοῦ Ἀγνίου, Εὐβουλίδου θυγάτηρ οὐσα τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Ἀγνίου, ὁ δὲ Θεόπομπος ὅτι οὐκ ἐνίκησεν, ἀλλὰ παρεκρούσατο, οὐκ ὦν ἐκ τοῦ οἴκου τὸ παράπαν τοῦ Ἀγνίου. (33) Ταῦτα αὐτῷ ὑμεῖς, ὡ ἄνδρες δικασταί, ὑπολαμβάνετε, καὶ ὅτι τὸν παῖδα τουτονὶ Εὐβουλίδην, τὸν Εὐβουλίδου υἱόν, Ἀγνίου δ', οὗ ἐστὶν ὁ κλήρος, ἀνεψιοῦ πατρὸς πρὸς πατρός, οὔτε Θεόπομπος ὁ Μακάρτατος πατὴρ οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐνίκησεν. νυνὶ δ' ἐστὶν ὁ ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία περὶ τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου τῇ Εὐβουλίδου υἱεὶ 15 τούτῳ καὶ Μακάρτατῳ τούτῳ τῷ Θεόπόμπῳ υἱεὶ. καὶ ὀπίτερος τούτων δικαιοτέρα λέγει καὶ κατὰ νόμους μᾶλλον, δῆλον ὅτι τούτῳ ὑμεῖς οἱ δικασταὶ προσθήσεσθε. (34) Ἀναγίνωσκε τὰς μαρτυρίας τὰς ὑπολοίπους, πρῶτον μὲν ὅτι ἢ Φυλομάχη ἢ τοῦ Ἀγνίου τῆθις ἀδελφὴ ἦν ὁμοπατρία καὶ ὁμομητρία τῷ Πολέμωνι τῷ Ἀγνίου πατρὶ. ἔπειτα τὰς ἄλλας ἀπάσας ἀναγνώσεται περὶ τοῦ γένους.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

25 Μαρτυροῦσι δημόται εἶναι Φιλάγρῳ τῷ Εὐβουλίδου πατρὶ καὶ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἀγνίου, καὶ εἰδέναι Φυλομάχην τὴν μητέρα τὴν Εὐβουλίδου νομιζομένην ἀδελφὴν εἶναι Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ μηδενὸς πώποτ' ἀκοῦσαι ὡς γένοιτο ἀδελφὸς Πολέμωνι τῷ Ἀγνίου.

ἌΛΛΗ.

36. Μαρτυροῦσιν Οἰνάθην, τὴν μητέρα τοῦ πάππου τοῦ ἑαυτῶν Στρατωνίδου, ἀνεψιὰν εἶναι 5 ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι τῷ πατρὶ τοῦ Ἀγνίου, καὶ ἀκοῦειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν ὅτι Πολέμωνι ἀδελφὸς οὐδεὶς γένοιτο πώποτε, τῷ πατρὶ τῷ

TESTIMONIUM.

Testantur se affuisse apud arbitrum Nicophemo Archonte, quum evicerit Phylomache Eubulidis filia hæreditatem Hagniaæ contra omnes, qui ei controversiam faciebant.

32. Audistis, iudices, Eubulidis filiam hæreditatem Hagniaæ evicisse. et hæc evicit nullo improbo conatu aut conjuratione, sed quum nos quam fieri justissime potest ostendissemus eam esse genere proximam Hagniaæ, cujus est hæreditas, quippe quæ sit consobrini filia a patre et e familia Hagniaæ. (33) Atqui si Macartatus dixerit patrem suum Theopompum evicisse hæreditatem hanc; vos ei, iudices, respondete, mulierem evicisse hæreditatem prius quam Theopompum istius patrem, et juste evicisse mulierem, ut quæ esset e familia Hagniaæ, Eubulidis filia consobrini Hagniaæ, Theopompum autem non evicisse, sed decepisse, ut qui ex Hagniaæ familia omnino non esset. (34) Hæc vos ei, iudices, respondete, atque illud, puerum hunc Eubulidem, Eubulidis filium, Hagniaæ autem, cujus est hæreditas, sobriinum a patre, nunquam esse victum vel a Theopompo Macartati patre vel ab ullo mortalium. et nunc controversiam et certamen esse de hæreditate Hagniaæ inter hunc Eubulidis filium et Macartatum istum filium Theopompi, quorum uter æquiora dicet et legibus magis consentanea, ei nimirum vos, iudices, assentiemini. (35) Lege reliqua testimonia, primum Phylomacham Hagniaæ amitam, sororem fuisse germanam et uterinam Polemonis patris Hagniaæ. deinde cetera omnia recitabit de genere.

TESTIMONIA.

Testantur populares se esse Philagri patris Eubulidis et Polemonis patris Hagniaæ, et scire Phylomacham Eubulidis matrem habitam sororem esse Polemonis patris Hagniaæ germanam et uterinam, neque ex ullo unquam audivisse, fuisse fratrem aliquem Polemoni Hagniaæ filio.

ALIUD.

36. Testantur Oeantham, matrem avi sui ipsorum Stratonidis, consobriniam fuisse e germanis fratribus Polemonis fratris Hagniaæ, seque audisse e patre suo ipsorum, Polemoni patri Hagniaæ nullum unquam fuisse fratrem, sororem autem Phy-

10 Ἀγνίου, ἀδελφὴ δὲ Φυλομάχη ὀμοπατρία καὶ ὀμομητρία, ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς τῆς Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

ΑΔΔΗ.

Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι καὶ φράτηρ καὶ δη-
μότης Ἀγνία καὶ Εὐβουλίδη, καὶ ἀκούειν τοῦ
πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὅτι
15 Ἀγνίου, ἀδελφὴ δ' ὀμοπατρία καὶ ὀμομητρία
Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου τοῦ πατρὸς
Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

ΑΔΔΗ.

37. Μαρτυρεῖ πάππον εἶναι ἑαυτοῦ Ἀρχί-
λοχον καὶ ποιήσασθαι ἑαυτὸν υἱόν, καὶ εἶναι αὐ-
20 τὸν συγγενῆ Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἀγνίου, καὶ
ἀκούειν Ἀρχιλόχου καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν ὅτι
ἀδελφὸς οὐδεὶς πώποτ' ἐγένετο Πολέμωνι τῷ
πατρὶ τῷ Ἀγνίου, ἀδελφὴ δ' ὀμοπατρία καὶ
ὀμομητρία Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου
τοῦ πατρὸς τῆς Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυ-
ναικός.

25

ΑΔΔΗ.

Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ γυναικός
Καλλίστρατον ἀνεψιὸν εἶναι ἐκ πατραδέλφων
Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἀγνίου καὶ Χαριδήμῳ
τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου, τὴν δὲ μητέρα τὴν
ἑαυτοῦ ἀνεψιοῦ παῖδα εἶναι Πολέμωνι, καὶ λέ-
γειν τὴν μητέρα τὴν αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς πολ-
1062 λάκις ὅτι Φυλομάχη ἡ μήτηρ ἡ Εὐβουλίδου
ἀδελφὴ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀγνίου
ὀμοπατρία καὶ ὀμομητρία, καὶ ὅτι ἀδελφὸς οὐ-
δεὶς πώποτε γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ
Ἀγνίου.

6 38. Τὸ πρότερον, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτε συνώμοσαν
ἀλλήλοισι οὗτοι καὶ συστάντες ἠγωνίζοντο πολλοὶ ὄντες
πρὸς τὴν γυναῖκα, ἡμεῖς μὲν, ὡς ἄνδρες δικασταί, οὐτε
μαρτυρίας ἐγράψαμεν περὶ τῶν ὁμολογουμένων οὐτε
10 μάρτυρας προσεκαλεσάμεθα, ἀλλ' ὀφόμεθα ταῦτά γε
ἀδελῶς ὑπάρχειν ἡμῖν. οὗτοι δὲ τά τ' ἄλλα πολλὰ καὶ
ἀναίσχυτα παρεσκευάσαντο εἰς τὸν ἀγῶνα, καὶ ἐμελεν
αὐτοῖς οὐδὲν πλὴν τοῦ ἔξασπασθαι ἐν τῷ παρόντι τότε
καιρῷ τοὺς δικαστάς. (38) Οἵτινες κατεχρῶντο, ὡς τῷ
15 Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἀγνίου τὸ παράπαν οὐδεμίαν γί-
νεται ἀδελφὴ ὀμοπατρία καὶ ὀμομητρία. Οὕτως ἦσαν

lomacham germanam et uterinam, matrem Eubulidis patris Phylomachæ, quæ Sositheo nupsit.

ALIUD.

Testatur se cognatum esse et Phratorem et popularem Hagnis et Ebulidis, et audivisse e patre suo ipsorum et ceteris cognatis, nullum fuisse fratrem Polemoni patri Hagnis, sororem autem germanam et uterinam Phylomacham, matrem Ebulidis patris Phylomachæ, quæ Sositheo nupsit.

ALIUD.

37. Testatur avum suum esse Archilochum ab eoque se adoptatum, et se esse cognatum Polemoni patri Hagnis, et audivisse ex Archilocho et ceteris cognatis, nullum unquam fuisse fratrem Polemoni patri Hagnis, sororem autem germanam et uterinam Phylomacham, matrem Ebulidis patris Phylomachæ Sositheo uxoris.

ALIUD.

Testatur patrem suæ uxoris Callistratum consobrinum fuisse e germanis fratribus Polemoni patri Hagnis, et Charidemo patri Theopompi, matrem vero suam consobrini filiam esse Polemoni, et matrem suam ipsorum sæpe ad ipsos dixisse, Phylomacham matrem Ebulidis sororem fuisse Polemonis patris Hagnis germanam et uterinam, neque ullum unquam fuisse fratrem Polemoni patri Hagnis.

38. Priore actione, iudices, quum conjurassent isti inter se conjunctisque copiis multi mulierem oppugnarent, nos, iudices, nec testimonia scripsimus de rebus confessis nec testes citavimus, sed putavimus hæc nobis in tuto esse collocata. at isti et alia multa impudenter ad certamen comparant, neque quicquam aliud curabant, quam ut presentem eo tempore iudices fallerent. (39) Nam his abutebantur: Polemoni Hagnis patri omnino nullam fuisse sororem germanam et uterinam. Adeo erant impudentes et vecor-

ἀναίσχυντοι καὶ βδελυροί, τηλικουτοὶ πρᾶγμα παρα-
 κρούμενοι τοὺς δικαστὰς καὶ οὕτως περιφανῶς ἐσπού-
 δαζον καὶ ἠγωνίζοντο περὶ τούτου μάλιστα. ἡμεῖς δέ
 20 γε νυνὶ μάρτυρας ὑμῖν τοσούτους παρεσχήμεθα περὶ
 τῆς Πολέμωνος ἀδελφῆς, τηθίδος δ' Ἀγνίου. (40)
 Τούτω δ' ὁ βουλόμενος μαρτυρησάτω ἢ ὡς οὐκ ἦσαν
 ἀδελφοὶ δημοπάτριοι καὶ δημομήτριοι Πολέμων καὶ Φυ-
 25 λομάχη, ἢ ὅτι οὐκ ἦν ὁ μὲν Πολέμων υἱὸς ἢ δὲ Φυλο-
 μάχη θυγάτηρ Ἀγνίου τοῦ Βουσεῖλου υἱέος, ἢ ὅτι ὁ
 Πολέμων οὐκ ἦν πατὴρ Ἀγνίου, οὗ ἐστὶν ὁ κληρὸς,
 οὐδ' ἢ ἀδελφὴ ἢ Πολέμωνος Φυλομάχη τηθίς, (α)
 ἢ ὡς ὁ Εὐβουλίδης οὐκ ἦν Φυλομάχης υἱὸς οὐδὲ
 1063 Φιλάρου τοῦ ἀνεψιῦ τοῦ Ἀγνίου, ἢ ἐκεῖνο ὅτι
 Εὐβουλίδου τοῦ ἀνεψιῦ † τοῦ Ἀγνίου οὐκ ἐστὶ Φυλο-
 μάχη θυγάτηρ ἢ νῦν ἐστὶ οὐσα, οὐδὲ ὁ υἱὸς οὕτως ὁ
 παῖς, εἰς τεποιημένος κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους
 εἰς τὸν Εὐβουλίδου οἶκον, ἢ ὡς ὁ Θεόπομπος ὁ τούτου
 6 πατὴρ Μακαρτάτου ἐκ τοῦ οἴκου ἦν τοῦ Ἀγνίου. τού-
 των δ' ἐτι βούλεται τις μαρτυρησάτω αὐτῷ. ἀλλ' εἰδ' οἷδ'
 ὅτι οὐδαὲς οὕτω τολμηρὸς ἐστὶ οὐδ' ἀπονενομημένος ἀν-
 10 θρωπος. (αβ) Ὡς δὲ καταφανὲς ὑμῖν ἐστὶ, ὡς ἀνδρὲς
 δικασταί, ἐστὶ τὸ πρότερον ἀναίσχυντοῦντες περιεγέ-
 10 νοντο, δίκαιον δ' οὐδὲν ἔλεγον, ἀναγίγνωσκε τὰς μαρ-
 τυρίας, ἔσαι εἰσὶν ἐτι ὑπόλοιποι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μαρτυρεῖ συγγενὴς εἶναι Πολέμωνι τῷ Ἀγνίου
 πατρί, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτοῦ ἀνε-
 15 ψιῶς εἶναι ἐκ πατραδέλφων Πολέμωνι Φιλάρων
 τε τὸν Εὐβουλίδου πατέρα καὶ Φανοστράτην
 τὴν Στρατίου θυγατέρα καὶ Καλλίστρατον τὸν
 πατέρα τῆς Σωσιθέου †† γυναικὸς καὶ Εὐκτῆμονα
 τὸν βασιλεύσαντα καὶ Χαρίδημον τὸν πατέρα
 τὸν Θεοπόμπου καὶ Στρατοκλέους, καὶ εἶναι τοῖς
 20 τούτου υἱέσι καὶ Ἀγνία ἐν τῷ αὐτῷ γένει Εὐ-
 βουλίδην κατὰ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Φίλαρον,
 κατὰ δὲ τὴν μητέρα τὴν ἑαυτοῦ Φυλομάχην νο-
 μιζόμενον ἀνεψιὸν εἶναι Εὐβουλίδην Ἀγνία πρὸς
 πατρός ἐκ τηθίδος γεγονότα Ἀγνία τῆς πρὸς
 πατρός.

26

ΑΑΔΗ.

43. Μαρτυροῦσι συγγενεῖς εἶναι Πολέμωνι τῷ
 πατρὶ τῷ Ἀγνίου καὶ Φιλάρῳ τῷ πατρὶ τῷ
 Εὐβουλίδου καὶ Εὐκτῆμονι τῷ βασιλεύσαντι,
 καὶ εἰδέναι Εὐκτῆμονα ἀδελφὸν ὄντα ὁμοπά-
 τριον Φιλάρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ
 ὅποτε ἡ ἐπιδικασία ἦν τοῦ κληροῦ τοῦ Ἀγνίου

† Addo τοῦ πατρὸς

†† Add. μητρός τῆς Σωσίου

des, tanta hac in re decipientes iudices, et tam hic mani-
 festo, in id magno studio summaque contentione incumben-
 bant. sed nos quidem vobis nunc tot testes adduximus de
 sorore Polemonis, Hagniae amita. (40) Isti vero testatur
 qui volet, aut non fuisse fratres germanos et uterinos Pole-
 monem et Phylomacham, aut non fuisse Polemonem filium
 et Phylomacham sororem Hagniae Buseli filli, aut Polemo-
 nem non fuisse patrem Hagniae, cujus est hereditas, nec
 sororem Polemonis Phylomacham ejus amitam, (41) aut
 Eubulidem non fuisse Phylomachae filium nec Philagri con-
 sobrini patris Hagniae, aut illud, Eubulidis consobrini
 Hagniae filiam Phylomacham non esse, quae adhuc super-
 stes est, nec filium ejus puerum hunc legibus vestris ado-
 ptatum in Eubulidis familiam, aut Theopompum istius Ma-
 cartati patrem ex familia fuisse Hagniae. horum quicquid
 libitum erit, testatur ei aliquis. sed satis scio neminem ita
 audacem futurum vel dementem hominem. (42) Sed ita
 ut perspicuum vobis sit, iudices, eos prius per impudentiam
 fuisse superiores, neque quicquam aequi attulisse, lege te-
 stimonia, quae adhuc sunt reliqua.

TESTIMONIA.

Testatur se cognatum esse Polemoni Hagniae
 patri, et audivisse e patre suo consobrinos a pa-
 tribus fuisse Polemonis Philagram Eubulidis pa-
 trem et Phanostratam Stratii filiam et Callistra-
 tum patrem matris Sosithel uxoris Sosiae et
 Euctemonem qui Archon Rex fuit, et Charidemum
 patrem Theopompi et Stratocelis, et esse cum hu-
 jus (Charidemi) filiis et Hagnia in eodem genere
 Eubulidem a patre suo Philagro, a matre autem
 sua Phylomacha existimari consobrinum esse Eu-
 bulidem Hagniae ab hujus patre natum, ex amita
 Hagniae patris sorore.

ALIUD.

43. Testantur se cognatos esse Polemoni patri
 Hagniae et Philagro patri Eubulidis et Euctemoni,
 qui Archon Rex fuit, et se scire Euctemonem fra-
 trem fuisse Philagri eodem patre natum, patris
 Eubulidis, et quum Eubulidi disceptatio esset de
 haereditate Hagniae instituta contra Glauconem,

1084 Εὐβουλίδη προσκλαίουσα, † ἐτι ζῆν Εὐκτῆμονα, ἐκ πατραδέλφων ἀνεψίων ὄντα Πολέμωνι τῷ πατρὶ Ἀγνίου, καὶ μὴ ἀμφισβητῆσαι † Εὐκτῆμονα
 5 Εὐβουλίδη τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος τότε.

ΑΛΛΗ.

44. Μαρτυροῦσι τὸν πατέρα τὸν ἑαυτῶν Στράτωνα συγγενῆ εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἀγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ ἀ-
 10 κούειν τοῦ ἑαυτῶν πατρὸς, ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ μὲν τῆς Φυλομάχης Εὐβουλίδην, ἀποθανούσης δὲ Φυλο-
 15 μάχης ἐτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φίλαγρον Τελεσίππην, καὶ γενέσθαι ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδη Μενεσθέα, ὁμομήτριον δὲ μή. καὶ Εὐβουλίδου ἀμφισβητήσαντος τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου κατὰ γένος Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι
 20 τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου, μηδ' Εὐκτῆμονα τὸν ἀδελφὸν τὸν Φιλάγρου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

45. Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Ἀρχίμαχον συγγενῆ εἶναι Πολέμωνι τῷ πατρὶ τῷ Ἀγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ Θεοπόμπου
 20 καὶ Φιλάγρῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλίδου, καὶ ἀκούειν τοῦ πατρὸς τοῦ ἑαυτῶν, ὅτι Φίλαγρος λάβοι γυναῖκα πρώτην μὲν Φυλομάχην ἀδελφὴν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀγνίου ὁμοπατρίαν καὶ ὁμομητρίαν, καὶ γενέσθαι ἐκ μὲν Φυλομάχης
 1005 Εὐβουλίδην, ἀποθανούσης δὲ Φυλομάχης ἐτέραν λαβεῖν γυναῖκα Φίλαγρον Τελεσίππην, καὶ γενέσθαι Φιλάγρῳ ἐκ Τελεσίππης Μενεσθέα, ὁμοπάτριον μὲν ἀδελφὸν Εὐβουλίδη, ὁμομήτριον δὲ
 5 μή. ἀμφισβητήσαντος δὲ †† τοῦ Ἀγνίου κατὰ γένος Μενεσθέα μὴ ἀμφισβητῆσαι τοῦ κλήρου, μηδ' Εὐκτῆμονα τὸν ἀδελφὸν Φιλάγρου, μηδ' ἄλλον μηδένα κατὰ γένος πρὸς Εὐβουλίδην τότε.

ΑΛΛΗ.

46. Μαρτυρεῖ τὸν πατέρα τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς

† Scr. πρὸς Γλαύκωνα

†† Add. τοῦ Εὐβουλίτου τοῦ κλήρου

adhuc superstitem fuisse Euctemonem a patribus consobrinum Polemonis patris Hagniae, et non contendisse Euctemonem cum Eubulide de hereditate Hagniae, neque alium quenquam tum ratione generis.

ALIUD.

44. Testantur patrem suum ipsorum Stratonem cognatum fuisse Polemoni patri Hagniae et Charidemo patri Theopompi et Philagro patri Ebulidis, et audivisse e patre suo, Philagrum duxisse uxorem primam Phylomacham, sororem Polemonis patris Hagniae eodem e patre et matre ortam, et natum esse Philagro e Phylomacha Ebulidem, mortua autem Phylomacha aliam uxorem duxisse Philagrum Telesippam, et natum esse Menestheum fratrem Ebulidi, patre quidem eodem, sed matre non eadem et quum Ebulides hereditatem Hagniae petiisset ratione generis, Menestheum non petiisse hereditatem Hagniae, neque Euctemonem fratrem Philagri, neque alium quenquam ratione generis contendisse tum cum Ebulide.

ALIUD.

45. Testatur patrem suum Archimachum cognatum fuisse Polemoni patri Hagniae et Charidemo patri Theopompi et Philagro patri Ebulidis sequē e patre suo ipsorum audivisse Philagrum duxisse uxorem primam Phylomacham sororem Polemonis patris Hagniae eodem patre et matre eadem ortam, ac natum esse e Phylomacha Ebulidem, Phylomacha autem mortua aliam duxisse uxorem Philagrum Telesippam, et natum esse Philagro e Telesippa Menestheum fratrem Ebulidi, patre quidem eodem, sed matre non eadem. et quum Ebulides hereditatem Hagniae ratione generis petiisset, Menestheum non petiisse hereditatem, neque Euctemonem fratrem Philagri, neque alium quenquam ratione generis contendisse tum cum Ebulide.

ALIUD.

46. Testatur avum suum maternum Callistra-

Καλλίστρατον ἀδελφὸν εἶναι Εὐκτήμονι τῷ βα-
 10 σιλεύσαντι καὶ Φιλάγγῳ τῷ πατρὶ τῷ Εὐβουλί-
 δου, ἀνεψιὸς δ' εἶναι τούτους Πολέμωνι τῷ
 πατρὶ τῷ Ἀγνίου καὶ Χαριδήμῳ τῷ πατρὶ τῷ
 Θεοπόμπου, καὶ ἀκούειν τῆς μητρὸς τῆς ἑαυ-
 15 τοῦ, ὅτι ἀδελφὸς οὐ γένοιτο Πολέμωνι τῷ πατρὶ
 Ἀγνίου, ἀδελφὴ δὲ γένοιτο ὁμοπατρία καὶ ὁμο-
 μητρία Φυλομάχη, καὶ ταύτην λάβοι τὴν Φυλομά-
 χην Φίλαγρος, καὶ γένοιτο ἐξ αὐτῶν Εὐβουλίδης
 ὁ πατὴρ ὁ Φυλομάχης τῆς Σωσιθέου γυναικός.

20 47. Ἄναγνώμαι μὲν τὰς μαρτυρίας ταύτας ἐξ ἀνάγ-
 κης ἦν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴ τὸ αὐτὸ πάθοιμεν
 ἕπερ τὸ πρότερον, ἀπαράσκευοι ληφθέντες ὑπὸ τούτων.
 πολλὴ δὲ σαφέστερον ἔτι αὐτὸς ἑαυτοῦ Μακάρτατος οὕτοι
 καταμαρτυρήσει, ὅτι οὔτε Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ
 25 αὐτοῦ οὔτε αὐτῷ τούτῳ προσήκει οὐδενὸς κληρονομεῖν
 τῶν Ἀγνίου, γένει ἀπωτέρω ὄντος τοῦ Θεοπόμπου καὶ
 οὐδ' ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου τὸ παράπαν. (48) Εἰ γὰρ τις
 ἀνακρίνοι, ὡς ἄνδρες δικασταί : οὕτοι, τίς ἐστὶν ὁ ἀμ-
 φισθητῶν τῷ παιδί τούτῳ τοῦ κλήρου τοῦ Ἀγνίου· εὖ
 οἶδ' ὅτι ἀποκρίναιτ' ἄν, Μακάρτατος· τίνας ὦν πατρός;
 Θεοπόμπου· μητρὸς δὲ τίνας; Ἀπολήξιδος θυγατρὸς
 1066 Προσπαλτίου, ἀδελφῆς δὲ Μακαρτάτου Προσπαλτίου.
 ὁ δὲ Θεόπομπος τίνας ἦν πατρός; Χαριδήμου. ὁ δὲ Χα-
 5 ριδήμος τίνας; Στρατίου. ὁ δὲ Στράτιος τίνας; Βουσε-
 λου. Οὕτοι, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐστὶν ὁ Στρατίου
 οἶκος, ἐνὸς τῶν Βουσελοῦ υἱῶν, καὶ ἔχονοι οὗτοί εἰσι
 Στρατίου, οὓς ὑμεῖς ἀκηκόατε. καὶ ἐνταῦθα οὐδαμοῦ
 ἐστὶν οὐδὲν ὄνομα τῶν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἀγνίου, ἀλλ'
 οὐδὲ παραπλήσιον. (49) Πάλιν δὲ ἀνακρίνω τὸν
 10 παῖδα τούτον : τίς ὦν ἀμφισθητεῖ Μακαρτάτῳ τοῦ
 κλήρου τοῦ Ἀγνίου; Οὐκ ἂν ἔχοι, ὡς ἄνδρες δικασταί,
 ἀλλ' οὐδ' ὅτι οὐκ ἀποκρίνασθαι ὁ παῖς ἢ ὅτι Εὐβου-
 λίδης· τίνας ὦν πατρός; Εὐβουλίδου τοῦ Ἀγνίου ἀνε-
 15 ψιοῦ· μητρὸς δὲ τίνας; Φυλομάχης, ἢ ἦν Ἀγνίας ἀνε-
 ψιοῦ παῖς πρὸς πατρός. ὁ Εὐβουλίδης δὲ τίνας ἦν
 πατρός; Φιλάγγρου τοῦ ἀνεψιοῦ † τοῦ Ἀγνίου· μητρὸς δὲ
 τίνας; Φυλομάχης τῆς τηθίδος τῆς Ἀγνίου. ὁ δ' Ἀγνίας
 τίνας ἦν υἱός; Πολέμωνος. ὁ δὲ Πολέμων τίνας; Ἀγνίου.
 20 ὁ δ' Ἀγνίας τίνας; Βουσελοῦ. (50) Οὕτοι ἕτερος οἴ-
 κός ἐστιν ὁ Ἀγνίου, ἐνὸς τῶν Βουσελοῦ υἱῶν, καὶ ἐν-
 ταῦθ' οὐδ' ὅτι οὐκ ἔστι τὸ αὐτὸ ὄνομα τῶν ἐν τῷ
 Στρατίου οἴκῳ ὄντων ἐγγόνων, ἀλλ' οὐδὲ παραπλή-
 25 σιον. ἀλλ' αὐτοὶ δι' ἑαυτῶν πορεύονται ἐν τῷ οἴκῳ τῷ
 Ἀγνίου, τὰ ὀνόματα παρ' ἀλλήλων παραλαμβάνοντες.
 πανταχῇ δὲ καὶ πάντα τρόπον ἐξελέγχονται ἐξ ἑτέρου
 οἴκου καὶ γένει ἀπωτέρω ὄντες, καὶ οὐ προσήκον αὐτοῖς
 κληρονομεῖν οὐδενὸς τῶν Ἀγνίου. Οἷς γὰρ δίδωσιν
 ὁ νομοθέτης τὴν ἀρχιστείαν καὶ τὴν κληρονομίαν, τού-
 τος ἀναγνώσεται ὑμῖν τοὺς νόμους.

tum fratrem fuisse Euctemonis qui Archon Rex
 fuit, et Philagri patris Eubulidis, eos autem con-
 sobrinos fuisse Polemonis patris Hagniae et Chari-
 demi patris Theopompi, seque audivisse e matre
 sua fratrem non fuisse Polemoni patri Hagniae,
 sororem autem fuisse, natam eodem patre et
 matre eadem, Phylomacham, et eam Phyloma-
 cham nupsisse Philagro, et ex iis esse natum Eu-
 bulidem patrem Phylomachae, Sositheii uxoris.

47. Haec testimonia recitanda necessario fuere, iudices,
 ut ne idem nobis accideret, quod prius, quum imparati op-
 pressi sumus ab his. multo autem etiam clarius ipse contra
 se testimonium dicit iste Macartatus, patri suo Theopompo
 vel ipsi isti nihil omnino deberi ex Hagniae haereditate,
 quum sit remotior propinquitatis ratione Theopompos, et
 prorsus non ex eadem stirpe. (48) Si quis enim eum sci-
 scitetur, iudices : Heus tu, quis est, qui cum puero hoc de
 Hagniae haereditate litigat? satis scio eum responsarum,
 Macartatus. quo patre genitus? Theopompo. qua matre?
 Apolexidii filia Prospaltii, sorore Macartati Prospaltii. at
 Theopompos cujus fuit patris? Charidemi. Charidemus
 cujus? Stratii. Stratius cujus? Buseli. Haec est, iudices,
 Stratii familia, unius e Buseli filiis, et posterii Stratii sunt
 hi quos audivistis, et hic nullum usquam nomen est eorum,
 qui sunt ex Hagniana familia, ac ne propinquum quidem.
 (49) Rursus igitur sciscitor puerum hunc : quis ipse est, qui
 cum Macartato de Hagniae haereditate contendit? Nihil prorsus
 aliud respondere possit puer, quam se esse Eubulidem.
 quo patre natus? Eubulide Hagniae consobrino. qua matre?
 Phylomacha, filia consobrini Hagniae ab hujus patre. Eu-
 bulides cujus fuit patris? Philagri consobrini patris Hagniae.
 cujus matris? Phylomachae amitae Hagniae. Hagnias porro
 cujus fuit filius? Polemonis. Polemo cujus? Hagniae. Ha-
 gnias cujus? Buseli. (50) Haec alia est stirps Hagniae, unius
 e filiis Buseli, et hic nequaquam inest nomen posterorum in
 familia Stratii, nequaquam inest idem ac ne propinquum qui-
 dem. sed ipsi per se in Hagniae familia progrediuntur, nomina
 a se invicem accipientes. Undelibet igitur et modo omni
 convincuntur alius esse stirpis et ratione propinquitatis
 remotiores, neque quicquam iis ex Hagniae haereditate de-
 beri. Quibus enim haereditibus legislator propinquitatem det
 et haereditatem, has vobis leges recitabit.

† Add. τοῦ πατρός

51. Ὅστις ἂν μὴ διαθέμενος ἀποθάνῃ, ἐὰν μὲν παῖδας καταλείπῃ θηλείας· σὺν ταύτησιν, ἐὰν δὲ μὴ, τοῦσδε κυρίου εἶναι τῶν χρημάτων, ἐὰν μὲν* ἀδελφοὶ ὦσιν ὁμοπάτορες. καὶ ἐὰν παῖδες ἐξ ἀδελφῶν γηῆσιοι· τὴν τοῦ πατρὸς μοῖραν λαγγάνειν. ἐὰν δὲ μὴ ἀδελφοὶ ὦσιν ἢ ἀδελφῶν παῖδες· τοὺς ἐξ αὐτῶν κατὰ ταῦτὰ λαγγάνειν. κρατεῖν δὲ τοὺς ἄρρενας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων, ἐὰν ἐκ τῶν αὐτῶν ὦσι, καὶ ἐὰν γένει ἀπωτέρω. 10 ἐὰν δὲ μὴ ὡς πρὸς πατρός· μέχρις ἀνεψιῶν* παίδων· τοὺς πρὸς μητρὸς τοῦ ἀνδρὸς κατὰ ταῦτὰ κυρίου εἶναι. ἐὰν δὲ μηδετέρωθεν ἢ ἐντὸς τούτων· τὸν πατρός ἐγγυτάτω κύριον εἶναι. Νόθῳ δὲ μηδὲ νόθῃ μὴ εἶναι ἀγχιστεῖαν μὴθ' ἱερῶν 15 μὴθ' ὀσίων. Ἀπ' Εὐκλείδου ἄρχοντος.

52. Διαρρήθῃν λέγει ὁ νόμος, ὃ ἄνδρες δικασταί, οἷς δεῖ τὴν κληρονομίαν εἶναι. οὐ μὰ Δί' οὐ Θεοπόμπῳ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τῷ Θεοπόμπου υἱεῖ, τοῖς μηδὲ τὸ παράπαν ἐν τῷ οἴκῳ οὐσι τῷ Ἄγνιου. ἀλλὰ τίνοι καὶ δίδωσιν; τοῖς ἐκγόνοις τοῖς Ἄγνιου, τοῖς οὐσιν ἐν τῷ 20 οἴκῳ τῷ ἐκείνου. ταῦτα καὶ ὁ νόμος λέγει, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει.

53. Οὐ τοίνυν, ὃ ἄνδρες δικασταί, ταῦτα μὲν ἔδοικεν ὁ νομοθέτης τοῖς προσήκουσιν, ἕτερα δ' οὐ προσέταξε πολλὰ πάνυ ἐν τῷ νόμῳ, ἃ δεῖ ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐπιναγκας, ἀλλὰ πολλὰ πάνυ ἐστὶν ἃ προστάττει ποιεῖν 25 τοῖς προσήκουσι, καὶ πρόφρασιν οὐδεμίαν δίδωσιν, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης δεῖ ποιεῖν. Μᾶλλον δὲ λέγε αὐτὸν τὸν νόμον τὸν πρῶτον.

ΝΟΜΟΣ.

54. Τῶν ἐπικληθῶν ὄσαι θητικῶν τελοῦσιν, ἐὰν μὴ βούληται ἔχειν ὁ ἐγγύτατα γένους· ἐκδιδότω ἐπιδοὺς ὁ μὲν πεντακοσιομέδιμνος πεν- 1068τακοσίας δραχμάς, ὁ δ' ἰππεὺς τριακοσίας, ὁ δὲ ζευγίτης* ἑκατὸν πενήκοντα, πρὸς οἷς αὐτῆς. ἐὰν δὲ πλείους ὦσιν ἐν τῷ αὐτῷ γένει· τῇ ἐπικληθῶ πρὸς μέρος ἐπιδιδόναι ἕκαστον. ἐὰν 5 δὲ γυναῖκες πλείους ὦσι· μὴ ἐπιναγκας εἶναι πλέον ἢ μίαν ἐκδοῦναι τῷ γ' ἐνὶ, * ἀλλὰ τὸν ἐγγύτατα δεῖ ἐκδιδόναι ἢ αὐτὸν ἔχειν. ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ ὁ ἐγγυτάτω γένους ἢ μὴ ἐκδῶ· ὁ ἄρχων ἐπιναγκαζέτω αὐτὸν ἔχειν ἢ ἐκδοῦναι. ἐὰν δὲ μὴ 10 ἐπιναγκαζέτω ὁ ἄρχων· ὑφαιλέτω χιλίας δραχμάς ἱερὰς τῇ Πρα. ἀπογραφέτω δὲ τὸν μὴ ποιῶντα ταῦτα ὁ βουλούμενος πρὸς τὸν ἄρχοντα.

51. Quisquis intestatus moritur, si liberos muliebris sexus reliquerit; cum hisce, sin minus, hi soli bonorum auctores sunt, si fratres quidem fuerint germani. et si liberi e fratribus legitimi; patris (sui) partem sortiuntur. sin fratres non fuerint aut fratrum liberi; horum posteri eadem ratione sortiuntur. Præferuntur autem mares et a maribus propagati, si ex isdem (cum mortuo) fuerint, etsi genere remotiores. Sin non fuerint cognati a patre mortui usque ad consobrinorum liberos; ii, qui sunt a matre viri mortui, pari ratione auctoritatem habent. Sin ex neutra parte intra hos fuerint; a patre proximus obtinet. Spurio autem aut spuris jus ob propinquitatem ne esto vel sacrorum vel profanorum. Ab Euclide archonte.

52. Aperte dicit lex, iudices, quibus adeunda sit hæreditas. non ita me deus amet Theopompe nec Macartato Theopompi filio, qui prorsus non sunt in Hagnie stirpe. sed cui tandem adeunda? Posteris Hagnie, qui sunt in stirpe illius. Hæc et lex dixit, et jus ita habet.

53. Neque vero, iudices, quum hæc legislator cognatis dederit, alia omnino multa non mandavit in lege, quæ cognati necessario facere debeant, sed omnino multa sunt, quæ facere jubet cognatos, neque ullum effugium relinquit, sed ea facere est necesse. Quin ipsam legem primam recita.

LEX.

54. Epiclerorum (*feminarum hæredum*) quæ in thetico (*infimo*) ordine sunt, si eam a matrimonio ducere noluerit genere proximus; dote data collocato. Pentacosiomedimnus (*qui quingentorum modiorum frumenti reditus habet*) quingentis drachmis, eques trecentis, zougites (terti ordinis) centum quinquaginta, præter ea quæ ipsa habet. Si vero plures fuerint in eadem familia Epicleris feminae; pro portione quisque conferat. si mulieres plures fuerint; ne necesse sit uni quidem plus una collocare, sed proximus aut collocato aut ipse ducto. nisi autem genere proximus eam vel duxerit vel collocarit; Archon eum cogat aut ipsum ducere aut collocare. nisi autem Archon coegerit; debeat is mille drachmas sacras Junoni. indicat autem eum, nisi fecerit, quivis Archonti.

55. Ἄ μὲν λέγει ὁ νόμος, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἀκούετε. ὅτε δὲ τῆς ἐπικληρῆου εἶδει ἐπιδικάζεσθαι Φυλομάχης τῆς τουτουῦ μητρὸς τοῦ παιδός, Ἄγνιου δ' ἀνεψιοῦ παιδὸς οὐσῆς πρὸς πατρός· ἐγὼ μὲν ἤκον φοβούμενος τὸν νόμον καὶ ἐπεδικαζόμενον γένει ὧν ἐγγυτάτω, Θεόπομπος δ' ὁ Μακαρτάτου πατὴρ οὐδὲ προσῆλθε τὸ παράπαν οὐδ' ἠμφεσβήτησε διὰ τὸ μὴδ' ὄτι οὖν αὐτῷ προσήκειν, καὶ ταῦτ' ἐν τῇ ἡλικίᾳ ὧν τῇ αὐτῇ. (56) Καίτοι πῶς οἴεσθε, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἄτοκον εἶναι τῆς μὲν ἐπικληρῆου, ἣ ἦν Ἄγνία ἀνεψιοῦ πατρὸς πρὸς πατρός, ταύτης μὲν μηδεπύποτ' ἀμφισβητῆσαι Θεόπομπον, τὸν δὲ κληρὸν τοῦ Ἄγνιου ἀξιοῦν ἔχειν παρὰ τοὺς νόμους; τούτων γένοιτο' ἂν ἄνθρωποι ἀναισχυντότεροι ἢ μιαιώτεροι; Ἀναγίνωσκε καὶ τοὺς ἑτέρους νόμους.

NOMOI.

57. Προειπεῖν τῷ κτείναντι ἐν ἀγορᾷ ἐντὸς ἀνεψιότητος καὶ ἀνεψιούς καὶ ἀνεψιαδοῦς, συνδιώκειν δὲ καὶ ἀνεψιούς καὶ ἀνεψίων παῖδας καὶ γαμβροὺς καὶ πενθεροὺς καὶ φράτορας. † ἐὰν δὲ αἰδέσασθαι δέη, ἐὰν μὲν πατὴρ ἢ ἡ ἀδελφὸς ἢ υἱεῖς πάντας, ἢ τὸν κωλύοντα κρατεῖν. ἐὰν δὲ τούτων μηδεὶς ἢ, κτείνῃ δ' ἄκων, γνώσι δ' οἱ πενήκοντα καὶ εἰς [ἢ * οἱ ἐφέται] ἄκοντα κτείναι· αἰδεσάσθων * οἱ φράτορες, ἐὰν θέλωσι, δέκα· τούτους * δ' οἱ πενήκοντα καὶ εἰς ἀριστίνδην αἰρείσθων. Καὶ οἱ πρότερον κτείναντες ἐν τῷδε τῷ θεσμῷ ἐνεχέσθων.

58. Τοὺς δ' ἀπογενομένους * ἐν τοῖς δήμοις, οὓς ἂν μηδεὶς ἀναιρήται, ἐπαγγελλέτω ὁ δήμαρχος τοῖς προσήκουσιν ἀναιρεῖν καὶ θάπτειν καὶ καθαίρειν τὸν δῆμον, τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἂν ἀπογενηται ἕκαστος αὐτῶν. Ἐπαγγέλλειν δὲ περὶ μὲν τῶν δούλων τῷ δεσπότῃ, περὶ δὲ τῶν ἐλευθέρων τοῖς τὰ χρήματ' ἔχουσιν. ἐὰν δὲ μὴ ἢ χρήματα τῷ ἀποθανόντι τοῖς προσήκουσι τοῦ ἀποθανόντος ἐπαγγέλλειν. ἐὰν δὲ τοῦ δημάρχου ἐπαγγείλαντος μὴ ἀναιρῶνται οἱ προσήκοντες· ὁ μὲν δήμαρχος ἀπομισθώσάτω ἀνελεῖν καὶ καταθάψαι καὶ καθαῖραι τὸν δῆμον αὐθημερόν, ὅπως ἂν δύνωνται ὀλιγίστου. ἐὰν δὲ μὴ ἀπομισθώσῃ ὀφειλέτω χιλίας δραχμὰς τῷ δημοσίῳ. ὃ, τι δ' ἂν ἀναλώσῃ διπλάσιον πράξασθω παρὰ τῶν ὀφειλόντων. ἐὰν δὲ μὴ πράξῃ· αὐτὸς ὀφειλέτω τοῖς δημόταις.

Τοὺς δὲ μὴ ἀποδιδόντας τὰς μισθώσεις τῶν

† Libri habent hunc ordinem verborum ἀνεψιότητος καὶ ἀνεψιού (sic), συνδιώκειν δὲ καὶ ἀνεψίων παῖδας καὶ γαμβροὺς καὶ ἀνεψιούς καὶ πενθεροὺς καὶ ἀνεψιαδοῦς καὶ φράτορας

55. Quid lex dicat, iudices, auditis. quum autem de femina hærede disceptandum esset Phylomacha, hujus pueri matre, nata ex consobrino Hagnis ab hujus patre; ego veni legem metuens, et illam mihi vindicavi, quum essem genere proximus, Theopompus autem Macartati pater prorsus non accessit, nec controversiam movit, quod nihil ad ipsum attineret, idque quum esset eadem mecum ætate. (56) Quam absurdum autem esse putatis, iudices, quum Theopompus de femina hærede, quæ fuit nata ex consobrino Hagnis ab hujus patre, cum nemine unquam litigarit, postulare ut hæreditas Hagnis sibi tribuatur contra leges? istis hominibus fieri possint impudentiores aut sceleratiores? Recita etiam ceteras leges.

LEGES.

57. Interdicant proclamando in foro percussori intra Consobrininitatem, i. e. etiam consobrini et sobrini, una autem persequantur consobrini et consobrinorum liberi et generi et socii et Phratores. Sin cum eo redeundum in gratiam fuerit, si pater superstes erit aut frater aut filii (interfecti vel fratris); omnium, aut ejus qui prohibet, valebit auctoritas. Sin horum nemo erit, et cædem invitatus quis fecerit, et quinquaginta unus pronuntiarint invitum fecisse cædem; veniam dante Phratores, si volent, decem. hos autem quinquaginta et unus ex optimis eligant. Etiam qui prius cædem fecerunt, hac sanctione teneantur.

58. Mortuos autem in Demis, quos nemo sustulerit, imperet Demarchus cognatis, ut tollant et sepeliant, et Demum purgent, eodem die, quo singuli mortui fuerint. Denuntiet autem de servis domino, de ingenuis, iis qui in bonis sunt. sin mortuo bona non erunt; tamen mortui cognatis denuntiet. sin post Demarchi denuntiationem cognati non sustulerint; Demarchus tollendum cadaver locet et sepeliendum et purgandum eodem die Demum, quam minimo poterit. sin non locarit; debeto mille drachmas ærario. Quicquid autem impenderit, duplum a debentibus exigit. quod si non fecerit; ipse debeto Demotia.

Qui publicani agrorum Minervæ et ceterorum

τεμενῶν τῶν τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἄλλων θεῶν καὶ τῶν ἐπωνύμων ἀτίμους εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ γένος καὶ κληρονόμους τοὺς τούτων, ἕως ἂν ἀποδώσιν.

1070 59. Ταῦτα πάνθ' ὅσα οἱ νόμοι προστάττουσι τοὺς προσήκοντας ποιεῖν, ἡμῖν προστάττουσι καὶ ἀναγκάζουσι ποιεῖν, ὡς ἄνδρες δικασταί. Μακαρτάτῳ δὲ τούτῳ οὐδὲν διαλέγονται οὐδὲ Θεοπόμπῳ τῷ πατρὶ τῷ τούτου. οὐδὲ γὰρ εἰσιν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἄγνιου τὸ παράπαν. πῶς ἂν οὖν τούτοις τι προστάττοιεν;

60. Ἄλλ' οὗτος, ὡς ἄνδρες δικασταί, πρὸς μὲν τοὺς νόμους καὶ τὰς μαρτυρίας, ἃς ἡμεῖς παρεχόμεθα, δίκαιον οὐδ' ὅτι οὗτον ἔχει λέγειν, ἀγανακτεῖ δὲ καὶ δεινάφρησι πάσχειν, ὅτι τοῦ πατρὸς τετελευτηκότος ἀγωνίζεται. ἐκεῖνο δ' οὐκ ἐνθυμείται, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄνθρωπος ἦν θνητὸς καὶ τετελεύτηκε μετ' ἄλλων πολλῶν καὶ νεωτέρων καὶ πρεσβυτέρων. 15 ἄλλ' εἰ Θεοπόμπος τετελεύτηκεν ὁ τούτου πατήρ' οἱ νόμοι οὐ τετελεύτηκασιν, οὐδὲ τὸ δίκαιον, οὐ τετελεύτηκεν, οὐδ' οἱ δικασταὶ οἱ τὴν ψῆφον ἔχοντες. (81) Ἔστι δ' ὁ νῦν ἀγὼν καὶ ἡ διαδικασία οὐκ εἰ τις ἕτερος ἔτερου πρότερος ἢ ὑστερος τετελεύτηκεν, ἀλλ' εἰ μὴ προσήκει ἐξελασθῆναι ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ Ἄγνιου τοὺς οἰκείους τοὺς Ἄγνιου, ἀνεψιμὸς ὄντας καὶ ἀνεψιῶν παῖδας Ἄγνιαν πρὸς πατρός, ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου καὶ μηδὲν προσήκόντων ὥστε κληρονομεῖν τῶν Ἄγνιου, ἀλλὰ γένει ἀπωτέρω ὄντων. καὶ περὶ τούτου νῦν ἐστὶν ὁ ἀγὼν.

25 62. Ἐτι δὲ σαφέστερον γνώσεσθε, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, ὅτι Σόλων ὁ νομοθέτης σπουδάζει περὶ τοὺς οἰκείους, καὶ οὐ μόνον δίδωσι τὰ καταλειφθέντα, ἀλλὰ καὶ προστάγματα ποιῶνται τὰ δυσχερῆ ἅπαντα τοῖς προσήκουσιν. Λέγε τὸν νόμον.

1071

ΝΟΜΟΣ.

Τὸν ἀποθανόντα προτίθεσθαι ἔνδον, ὅπως ἂν βούληται. ἐκφέρειν δὲ τὸν ἀποθανόντα τῇ ὑστεραίᾳ ἢ ἂν προθῶνται, πρὶν ἥλιον ἐξέχειν. βαδίζειν δὲ τοὺς ἄνδρας πρόσθεν, ὅταν ἐκφέρωνται, 5 τὰς δὲ γυναῖκας ὀπίσθεν. γυναῖκα δὲ μὴ ἐξεῖναι εἰσιέναι εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος μὴδ' ἀκολουθεῖν ἀποθανόντι, ὅταν εἰς τὰ σήματα ἄγῃται, ἐντὸς ἐξήκοντ' ἐτῶν γεγонуῖαν, πλὴν ὅσαι ἐτὸς ἀνεψιαδῶν εἰσὶ. μὴδ' εἰς τὰ τοῦ ἀποθανόντος 10 εἰσιέναι, ἐπειδὴν ἐξενεχθῆ ὁ νέκυς, γυναῖκα μὴδεμίαν, πλὴν ὅσαι ἐντὸς ἀνεψιαδῶν εἰσίν.

63. Οὐκ εἴε εἰσιέναι, οὐδ' ἂν ἢ ὁ τετελευτηκώς, οὐδεμίαν γυναῖκα ἄλλην ἢ τὰς προσήκουσας μέχρι ἀνεψιαότητος, καὶ πρὸς τὸ μνήμα ἀκολουθεῖν τὰς αὐτὰς ταύτας. 15 Φυλομάχη ταίνυν ἢ Πολέμωνος ἀδελφῆ τοῦ πατρὸς τοῦ Ἄγνιου οὐκ ἀνεψιά ἦν Ἄγνιαν ἀλλὰ τῆτις.

Deorum et Herorum Eponymorum non solverint, infames et ipsi sunt et eorum posteri et horum hæredes, donec solverint.

59. Hæc omnia, quæ leges jubent facere cognatos, nos jubent et facere cogunt, iudices. cum Macartato autem isto nihil loquuntur nec cum Theopompo patre istius. prorsus enim non sunt in stirpe Hagnis. Quo pacto igitur istis quicquam mandarent?

60. At iste ad refutandas leges et testimonia, quæ nos exhibuimus, justî nihil quidquam afferre potest, sed indignatur et inique secum agi dicitur, qui patre mortuo reus fiat. Illud autem, iudices, non considerat, patrem suum hominem fuisse mortalem et eam aliis multis obiisse et senioribus et junioribus. sed tametsi Theopompus obiit istius pater; leges non obierunt, neque jus obiit, neque iudices pronuntiandi auctoritate præditi. (81) Agitur autem in hoc iudicio et in hoc certamine non uter prior aut posterior obierit, sed utrum non conveniat expelli e familia Hagnis familiares Hagnis, consobrinos et sobrinos Hagnis paternos ab iis, qui sunt e Stratii familia et illi non ita conjuncti, ut Hagnis hæreditatem adire possint, sed genere remotiores. et de hoc nunc certamen est.

62. Etiam certius ex hac quoque lege cognoscetis, iudices, quantum Solon studium habeat domesticorum, et non solum det relicta bona, sed etiam mandat difficilia quæque cognatis. Recita legem.

LEX.

Mortuum intus proponunt (spectandum) quocunque modo voluerit. efferunt autem postridie quam quocunque die proposuerint, ante solis exortum. Viri, quum efferatur funus, antecedunt, mulieres pone sequuntur. Mulieri autem nefas esto in domum mortui ingredi, itemque sequi cadaver, quam in monumenta ducitur, annis sexaginta minori, iis exceptis, quæ intra sobrinæ sunt. neque in domum mortui ingrediatur, postquam elatum cadaver fuerit, mulier ulla, iis exceptis, quæ intra sobrinæ sunt.

63. Non sinit ingredi, quocunque in loco cadaver fuerit, ullam aliam mulierem, nisi cognatas usque ad consobrinatam, et ad sepulcrum comitari easdem sinit. Jam Phylomacha Polemonis soror patris Hagnis non tantum consobrina fuit Hagnis, sed amita. soror enim fuit Polemonis patris

ἀδελφῆ γὰρ ἦν Πολέμωνος τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀγνίου. Εὐβουλίδης δὲ ὁ υἱὸς ταύτης τῆς γυναίκος ἀνεψιὸς ἦν πρὸς πατρὸς Ἀγνίᾳ, οὗ ἐστὶν ὁ κληρὸς. τοῦ δ' Εὐβουλίδου ἦν θυγάτηρ ἡ τούτου τοῦ παιδὸς μήτηρ. (64) Ταύτας καλεῖται τὰς προσήκουσας καὶ παρῆναι τῇ προθέσει τοῦ τετελευτηκότος καὶ ἐπὶ τὸ μνημα ἀκολουθεῖν, οὐ τὴν Μακαρτάτου μητέρα οὐδὲ τὴν Θεοπόμπου γυναῖκα. οὐδὲν γὰρ προσήκουσιν Ἀγνίᾳ αὐταί, ἀλλ' ἦσαν ἐξ ἐτέρας φυλῆς Ἀκαμαντίδος καὶ ἐξ ἐτέρου δήμου Προσπαλιόθεν. ὥστε τὸ παράπαν οὐδ' ἤθετο, ὅτε ἦν τετελευτηκὸς Ἀγνίας. (65) Ὑπερναίσχυντον δὲ οὗτοι κατασκευάζουσι πρᾶγμα, ὡς ἄρα δεῖ ἡμᾶς καὶ τὰς γυναῖκας τὰς ἡμετέρας τοῦ μὲν σώματος τοῦ 1072 Ἀγνίου, ὅτε ἐτετελευτήκει, κληρονόμους εἶναι καὶ ποιεῖν πάντα τὰ νομιζόμενα, ὡς προσήκοντας καὶ γένει ὄντας ἐγγυτάτω, τὸν δὲ κληρὸν οἰεσθαι δεῖν ἔχειν τὸν Ἀγνίου τοῦ τετελευτηκότος Μακαρτάτου, ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου ὄντα καὶ ἐκ τῆς Ἀποληξίδος τοῦ Προσπαλιῶ θυγατρὸς, Μακαρτάτου δ' ἀδελφῆς. Ἄλλ' οὐτε δίκαιον οὐδ' ὄσιον τοῦτ' ἐστίν, ὡς ἄνδρες δικασταί. 66. Ἀνάγνωθι δέ μοι τὰ ἐκ τῆς μαντείας τῆς ἐκ 10 Δελφῶν κομισθείσης παρὰ τοῦ θεοῦ, ἵν' αἰσθησθε ὅτι ταῦτα λέγει περὶ τῶν προσήκόντων τοῖς νόμοις τοῦ Σόλωνος.

MANTEIA.

Ἄγαθῆ τύχῃ. Ἐπερωτᾷ ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου, ὅτι ἂν δρῶσιν Ἀθηναῖοις ἢ ὅτῳ θεῷ θύουσιν ἢ 15 εὐχομένοις εἶη ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἀπὸ τοῦ σημείου. Συμφέροι Ἀθηναίους περὶ τοῦ σημείου τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ γενομένου θύοντας καλλιερεῖν Διὶ ὑπάτω, Ἀθηνᾶ ὑπάτῃ, Ἡρακλεῖ, Ἀπόλλωνι σωτῆρι, καὶ ἀποπέμπειν ἀμφὶ ὀνήσει. † περὶ τύχας ἀγαθὰς 20 Ἀπόλλωνι ἀγυεῖ, Λητοῖ, Ἀρτέμιδι καὶ τὰς ἀγυαῖς κνισῆν καὶ κρατῆρας ἰστάμεν καὶ χορούς, καὶ στεφανηφορεῖν κατὰ πάτρια. θεοῖς Ὀλυμπίοις καὶ Ὀλυμπίαις πάντεσσι καὶ πάσαις δεξιᾶς καὶ ἀριστερὰς ἀνίσχοντας μνασιδωρεῖν 25 κατὰ πάτρια. †† ἦρω ἀρχηγέτα, οὗ ἐπώνυμοί ἐστε, θύειν καὶ δωροτελεῖν κατὰ πάτρια. τοῖς ἀποφθιμένοις ἐν ἰκνουμένα ἄμερα τελεῖν τοὺς ποθήκοντας κατὰ τὰ ἀγνημένα.

67. Ἀκούετε, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτι ταῦτα λέγει 1073³ τε Σόλων ἐν τοῖς νόμοις καὶ ὁ θεὸς ἐν τῇ μαντείᾳ, κελεύων τοῖς κατοικομένοις ποιεῖν τοὺς προσήκοντας ἐν ταῖς καθηκούσαις ἡμέραις. Ἄλλὰ τούτων οὐδὲν ἔμελε Θεοπόμπῃ οὐδὲ Μακαρτάτῳ τούτῳ, ἀλλὰ τοῦτο μὲ-

Hagniae. Eubulides autem, filius ejus mulieris consobrinus fuit Hagniae, cujus est haereditas, ab ejus patre. Ebulidis porro filia fuit hujus pueri mater. (64) Cognatas hasce jubet et adesse propositioni mortui et ad sepulcrum comitari, non Macartati matrem nec Theopompi uxorem. neque enim cognatae istae sunt Hagniae, sed fuerunt ex alia tribu Acamantide, ex alio Demo Prospaltio. adeo ut prorsus non animadverterit, quum mortuus esset Hagnias. (65) Rem igitur isti supra modum impudentem moliantur, oportere scilicet nos et mulieres nostras cadaveris Hagniae, quum obiisset, haeredes esse et persolvere omnia justa, ut cognatos et genere proximios, haereditatem Hagniae autem mortui putare esse tenendam Macartato, qui est e familia Stratii et e filia Apolexididis Prospaltii et Macartati (prioris) sorore. Sed neque justum neque fas id est, iudices.

66. Sed lege mihi illa ex oraculo Apollinis Delphico, ut intelligatis eum eadem dicere de cognatis, quae legibus Solonis continentur.

ORACULUM.

Quod felix faustumque sit. Quærit populus Atheniensis de ostento, quod in caelo apparuit, quid agendum sit Atheniensibus, aut cui deo sacrificandum aut vota noncupanda, ut faustus sit ostenti eventus. Prodest Atheniensibus de ostento, quod in caelo apparuit, sacrificando litare Jovi summo, Minervæ summæ, Herculi, Apollini servatori, et debita mittere auxilii causa. de fortuna bona Apollini Compitalitio, Latonæ, Dianæ, et aras nidore replere et crateras statuere et saltare, et coronas gestare patrio ritu. diis deabusque Olympiis omnibus dextris sinistrisque sublatis meminisse munificentiae patrio ritu. heroi principi, a quo cognominati estis, sacra facere et munera offerre patrio ritu. parentalium mortuis die cuique competente præstari a cognatis secundum instituta.

67. Auditis, iudices, eadem loqui et Solonem in legibus et deum in oraculo, imperantem, ut mortuis cognati statis diebus (justa) faciant. Verum nihil horum curæ erat Theopompo aut Macartato isti, sed illud duntaxat, ut ad

† libri λμζιόνεσσι

†† libri πατρώα

6 von, τὰ μὴ προσήκοντα ἑαυτοῖς ἔχειν, καὶ ἐγκαλεῖν ὅτι πολλὸν χρόνον ἐχόντων ἑαυτῶν τὸν κλήρον νομίμως ἀγωνίζονται. Ἐγὼ δ' ὦμιον, ὡς ἄνδρες δικασταί, προσήκειν τὸν τὰλλότριον ἀδίκως ἔχοντα οὐκ ἐγκαλεῖν, εἰ πλείω

10 χρόνον εἶχεν, ἀλλὰ χάριν εἰδέναι, μὴ ἡμῖν ἀλλὰ τῇ τύχῃ, ὅτι πολλὰ καὶ ἀναγκαῖαι διατριβαὶ ἐγένοντο ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ, ὥστε νῦν περὶ τούτων ἀγωνίζεσθαι.

68. Οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοὶ εἰσὶν ἄνθρωποι, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ μέλει αὐτοῖς οὐδὲν οὔτε τοῦ οἴκου ἐξερη-

15 μουμένου τοῦ Ἁγνίου οὔτε τῶν ἄλλων ὅσα παρανομῶσιν. οἳτινές γε, — ὡς Ζεῦ καὶ θεοί, τὰ μὲν ἄλλα τί ἄν τις λέγοι περὶ τούτων; (πολλὰ γὰρ ἂν εἶη λέγειν) — ἐν δὲ τῷ παρανομώτατον καὶ μιαινότατον διαπεπραγμένοι εἰσὶ, καὶ μάλιστα ἐνδεικνύμενοι ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς μέλει

20 κλήν τοῦ πλεονεκτεῖν. (69) Οὐ γὰρ ἐφθῆ Θεόπομπος τὴν ἐπιδικασίαν ποιησάμενος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου τὸν τρόπον τούτον ὃν ἡμεῖς ἀκηκόατε, καὶ εὐθὺς ἐνεδείξατο ὅτι τὰ οὐδὲν προσήκοντ' ἑαυτῷ ἔχειν ἐνόμιζεν. ὃ γὰρ ἦν πλείστου ἀξίον ἐν ταῖς χωρίοις ταῖς Ἁγνίου

26 καὶ ἐθαυμάζετο μάλιστα ὑπὸ τῶν προσχώρων καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, αἱ εἰλαίαι, ταύτας ἐξώρυττον καὶ ἐξεπρέμνιζον, πλείον ἢ χίλια στελέχη, ὅθεν εἰλαίον ὑπέρολου ἐγίνετο. καὶ ταύτας οὗτοι ἀπέδοντο ἐκπραμνίσαντες, καὶ ἀργύριον ὑπέρολου ἔλαβον. Καὶ

1074 ταῦτ' ἐποίησαν οὗτοι ἐπιδίκου ὄντος τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὅπερ οὗτοι τὴν τουτοῦ μητέρα προσεκαλέσαντο. (70) Ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐξεπρέμνισαν οὗτοι τὰς εἰλαίας ἐκ τῶν χωρίων ὧν

8 Ἁγνίας κατέλιπε, μάρτυρας ἡμῖν τούτων παρεξέμεθα τοὺς τε προσχώρους καὶ τῶν ἄλλων οὓς παρεκαλέσαμεν, ὅτ' ἐπεμαρτυρώμεθα περὶ τούτων. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 Μαρτυροῦσιν ἀκολουθήσαι Ἀραφηνάδε παρακληθέντες ὑπὸ Σωσιθέου εἰς τοὺς Ἁγνίου ἀγρούς, ἐπειδὴ Θεόπομπος ἐπιδικάσατο τοῦ κλήρου τοῦ Ἁγνίου, καὶ ἐπιδεικνύει αὐτοῖς Σωσίθεον τὰς εἰλαίας πρεμνιζομένας ἐκ τοῦ Ἁγνίου ἀγροῦ.

15 71. Εἰ μὲν τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τὸν τετελευτηκότα μόνον ὑβρίζον ταῦτα διαπραξάμενοι δεινὰ μὲν ἐποίησαν, ἤττον δέ. νῦν δὲ καὶ εἰς ὅλην τὴν πόλιν ταυτὶ ὑβρίκασιν γινώσασθε δέ, ἐπειδὴν τοῦ νόμου ἀκούσητε. Ἀναγίνωσκε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

20 Ἐάν τις εἰλαίαν Ἀθηναίῳ ἐξορύτῃ, εἰ μὴ εἰς ἱερὸν Ἀθηναίων δημόσιον ἢ δημοτικόν, ἢ ἑαυτῷ χρῆσθαι μέχρι δυοῖν εἰλαίῳ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου, ἢ ἐπὶ ἀποθανόντα δέη χρῆσασθαι· ὀφείλειν ἑκατὸν δραχμὰς τῷ δημοσίῳ τῆς

se non pertinentia tenerent, et quererentur sibi nunc moveri controversiam de hereditate, quam longo tempore tenuerint. Ego vero existimo, iudices, convenire eum, qui aliena injuste tenet, non queri, si ea diutius tenuit, sed gratiam habere, non nobis, sed fortunæ, quod multæ et necessariæ dilationes interim inciderunt, ut nunc de his nobiscum certet.

68. Isti autem tales homines sunt, iudices, ut nihil curent nec familiam Hagniæ desolatam nec cetera, in quibus leges violant. qui quidem, — proh Jovis et deorum fidem, reliqua narrare quorsum attineret? (multa enim dici poscent) — quod unum autem maxime legibus contrarium et nefarium facinus est, perpetrarunt, et potissimum ostendunt, sibi nihil esse curæ præter avaritiam. (69) Quum primum Theopompus de hereditate Hagniæ disceptavit eo modo, quem audistis, statim declaravit existimare se aliena occupare. Quod enim maximi erat pretii in prædiis Hagniæ et maximæ admirationi erat et vicinis et ceteris hominibus, oleæ, eas effoderunt et extirparunt, amplius quam mille stipites, quæ oleæ permagnam olei copiam ferebant. eas isti extirpatis vendiderunt, et immensam argenti copiam receperunt. Eaque fecerunt isti, quum actioni obnoxia esset hereditas Hagniæ, ex ea lege, qua isti freti matrem hujus accusarant. (70) Sed me vera dicere et istos extirpasse oleas e prædiis, quæ Hagnias reliquit, horum testes vobis producemus et vicinos et e ceteris quos accersivimus, quum antestaremur de his. Recite testimonium.

TESTIMONIUM.

Testantur se secutos, quum accersiti essent a Sositheo in Araphena in Hagniæ agros, quum Theopompus in Hagniæ hereditatem egisset, et sibi ostendisse Sositheum oleas, dum extirparentur ex Hagniæ agro.

71. Quod si, iudices, solum in mortuum injurii fessent his facinoribus; graviter peccassent, sed minus. nunc autem istæ injuriæ ad totam rempublicam pertinent. idque ita esse lege audita cognoscetis. Recite legem.

LEX.

Si quis oleam Athenis effoderit, nisi ad templum Atheniensium populi aut pagi aut in suos usus usque ad binas oleas quotannis, aut ad funus ea utendum sit; centenas de singulis oleis drachmas ærario debeto, atque ejus mulctæ decimæ

ἐλαίας ἐκάστης. τὸ δὲ ἐπιδέκατον τούτου τῆς
 25 θεοῦ εἶναι. ὀφειλέτω δὲ καὶ τῷ ἰδιώτῃ τῷ ἐπεξ-
 ἰόντι ἑκατὸν δραχμὰς καθ' ἐκάστην ἐλαίαν. Τὰς
 δὲ δίκας εἶναι περὶ τούτων πρὸς τοὺς ἄρχοντας,
 ὧν ἕκαστοι δικασταὶ εἰσι. πρυτανεῖα δὲ τιθέτω
 ὁ διώκων τοῦ αὐτοῦ μέρους. ὅτου δ' ἂν κατα-
 1075 γνωσθῇ, ἐγγραφόντων οἱ ἄρχοντες, πρὸς οὓς ἂν
 ἦ ἡ δίκη, τοῖς πράκτορσιν, ὁ τῷ δημοσίῳ
 γίγνεται, † τοῖς ταμίαις τῶν τῆς θεοῦ. ἐὰν δὲ μὴ
 ἐγγράφωσιν· αὐτοὶ ὀφειλόντων.

8 72. Ὁ μὲν νόμος οὕτως οὕτως ἰσχυρὸς, ἐκεῖνο δ'
 ἐνθυμείσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἄνδρες δικασταὶ : τί
 ποτ' οἴεσθ' ἡμᾶς πάσχειν ἐν τῷ παρεληλυθότῳ χρόνῳ
 ὑπὸ τούτων καὶ ὑπὸ τῆς ὑβρεως τῆς τούτων, ὅπου ὑμῶν,
 πόλεως τηλικαυτησί, καταφρόνησαν καὶ τῶν νόμων
 10 τῶν ὑμετέρων, καὶ ἂ διαβρήθην ἀπαγορεύουσιν οἱ νό-
 μοι μὴ ποιεῖν, οὕτως καταφρονητικῶς ἠκίσαντο τὰ
 χωρία ἂ κατέλιπεν Ἄγνιας; ὁ δὲ νόμος ἀπαγορεύει μὴδ'
 ἐκ τοῦ αὐτοῦ χωρίου, τοῦ πατρῶου, μὴδὲν τούτων
 ποιεῖν. πολὺ γὰρ αὐτοῖς μέλει ἢ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμε-
 15 τέρους παθεσθαι, ἢ ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται ὁ οἶκος ὁ
 Ἄγνιου. (73) Ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταὶ, βούλομαι
 περὶ ἑμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν διὰ βραχέων, καὶ ἐπι-
 δεῖξαι ὅτι οὐχ ὁμοίως τούτοις ἐπιμέλειαν ἐποιήσαμην
 τοῦ οἴκου τοῦ Ἄγνιου, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται. καὶ
 20 αὐτὸς γὰρ εἰμι τοῦ γένους τοῦ Βουσέλου. Ἄβρωνος
 γὰρ τοῦ Βουσέλου υἱὸς ἔλαβε τὴν θυγατριδὴν Καλλι-
 στρατος, Εὐβουλίδου μὲν υἱὸς ὢν, Βουσέλου δ' υἱοῦς.
 καὶ ἐκ τῆς Ἄβρωνος θυγατριδῆς καὶ ἐκ Καλλιστράτου
 τοῦ ἀδελφιδοῦ τοῦ Ἄβρωνος ἐγένετο ἡ μήτηρ ἡ ἡμε-
 25 τέρα. (74) Ἐγὼ δ' ἐπειδὴ ἐπεδικασάμην τῆς τούτου
 μητρὸς καὶ ἐγένοντό μοι υἱεῖς μὲν τέτταρες θυγάτηρ
 δὲ μία, τὰ ὀνόματα ἐθέμην τούτοις, ὡς ἄνδρες δικασταὶ,
 τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ τὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἑμαυτοῦ ὄνομα,
 Σωσίαν, ὡς περ καὶ δίκαιόν ἐστι, καὶ ἀπέδωκα τῷ πρε-
 1076 σβυτάτῳ τοῦτο τὸ ὄνομα. τῷ δὲ μετ' αὐτὸν γενομένῳ τού-
 τῳ ἐθέμην Εὐβουλίδην, ὅπερ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῷ
 τῆς μητρὸς τοῦ παιδὸς τούτου. τῷ δὲ μετὰ τοῦτον Με-
 νεσθέα ἐθέμην (καὶ γὰρ ὁ Μενεσθεὺς οἰκεῖος ἦν τῆς
 6 ἐμῆς γυναικός). τῷ δὲ νεωτάτῳ ἐθέμην ὄνομα Καλλι-
 στρατον, ὃ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τῆς ἐμῆς μητρὸς. ἐτι
 δὲ πρὸς τούτοις καὶ τὴν θυγατέρα δέδωκα οὐδαμῶς ἐξω;
 ἀλλὰ τῷ ἀδελφιδῷ τῷ ἑμαυτοῦ, ὅπως, ἐὰν υγιαίνωσι,
 καὶ οἱ ἐκ τούτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ὄσιν Ἄγνια.
 10 (75) Ἐγὼ μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον διώκησα, ὅπως
 ἂν διασώζωνται ὅτι μάλιστα οἱ οἶκοι οἱ ἀπὸ τοῦ Βου-
 σέλου. τούτους δ' ἐξετάσωμεν πάλιν. καὶ πρῶτιστον
 μὲν τὸν νόμον τούτον ἀνάγνωθι.

Minervæ sunt. debeto et homini privato, a quo
 reus peractus est, centenas drachmas in singu-
 las oleas. Actio autem de iis detur ab iis magi-
 stratibus quorum quique iudices sunt (sive qui
 quibusque iudicibus præsunt). actor sacramen-
 tum ponat suæ partis. Qui autem condemnatus
 fuerit, eum magistratus inscribunto, apud quos
 iudicium fiet; exactoribus, quod in ærarium red-
 dit, quæstoribus Minervæ, quod deæ redit. quod
 ni inscripserint; ipsi debento.

72. Lex quidem hæc ita firma est, illud autem cogitate
 ipsi vobiscum, iudices: quidnam putatis nos perpressos esse
 superiore tempore ab istis istorumque petulantia, qui vos,
 tantam urbem, contempserunt et leges vestras, et quod
 aperte legibus vetitum est, adeo contumeliose prædia de-
 vastarunt, quæ reliquit Hagnias? Lex autem vetat vel
 proprio patrimonio aliquid horum moveri. Multum scilicet
 isti curant, ut aut legibus vestris obtemperent, aut ne
 familia desoletur Hagniæ. (73) Ego vero de me ipso pauca
 dicam apud vos, iudices, atque ostendam aliter quam istis
 curæ fuisse mihi Hagnianam familiam, ut ne desolaretur.
 nam et ipse sum Buselini generis. Habronis enim filii Buseli
 neptem e filia duxit Callistratus, Eubulidis filius, Buseli
 nepos. et ex Habronis nepte et Callistrato nepote Habronis
 nata est mater nostra. (74) Ego vero quum matrem huius
 jure cognationis in matrimonium vindicasset, et nati
 mihi filii essent quatuor, una filia; his nomina imposui,
 iudices, natu maximo Sosie patris mei, ut æquum est, et
 natu maximo id nomen restitui. proxime ab hoc nato nomen
 feci Ebulidj, quod nomen erat patri matris pueri huius-
 ce. ei, qui hunc sequitur, Menesthei nomen imposui (nam
 Menestheus cognatus uxori mee fuit). minimo nomen feci
 Callistrato, quod nomen patri matris mee erat. Præterea
 filiam quoque nulli alieno collocavi, sed fratris mei filio, ut;
 si valuerint, etiam horum liberi ex eadem essent cum
 Hagnia familia. (75) Ac ego quidem eam rationem inii;
 qua maxime familia oriundæ a Buselo conservarentur. Iti
 istos autem rursus inquiramus. Ac primum legem hanc
 recita.

† add. ὃ δὲ τῇ θεῷ γίγνεται,

15 Ὁ ἄρχων ἐπιμελείσθω τῶν ὀρφανῶν καὶ τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν οἰκῶν τῶν ἐξερημουμένων καὶ τῶν γυναικῶν, ὅσαι μένουσιν ἐν τοῖς οἰκοῖς τῶν ἀνδρῶν τῶν τεθνηκότων φάσκουσαι κυεῖν. τούτων ἐπιμελείσθω καὶ μὴ ἕάτω ὑβρίζειν μηδένα περὶ τούτους. ἐὰν δὲ τις ὑβρίζη ἢ ποιῇ τι παρανόμον κύριος ἔστω ἐπιβάλλειν κατὰ τὸ τέλος. ἐὰν δὲ μειζόνος ζημίας δοκῇ ἄξιος εἶναι·
20 προσκαλεσάμενος πρόπεμπτα καὶ τήμημα ἐπιγραψάμενος, ὅ,τι ἂν δοκῇ αὐτῷ, εἰσαγάτω εἰς τὴν Ἡλιαίαν. ἐὰν δ' ἄλῃ· τιμάτω ἢ Ἡλιαία περὶ τοῦ ἀλόντος, ὅ,τι χρῆ αὐτὸν παθεῖν ἢ ἀποτίσαι.

25 76. Πῶς ἂν μᾶλλον ἐξερημώσαιεν ἄνθρωποι οἶκον, ἢ εἰ τινες τοὺς τε γένοι δντας ἔγγυτάτω Ἄγνιᾳ, τοὺτους ἐξελαύνουεν ἐξ ἐτέρου οἴκου ὄντες, τοῦ Στρατίου, καὶ πάλιν εἰ τὸν μὲν κλῆρον ἀξιοὶ ἔχειν τὸν Ἄγνιου ὡς γέ-
1077νεϊ προσήκων, τὸ δ' ὄνομα, ὃ ἔστιν αὐτῷ, μὴ ἔτι ἐκ τοῦ Ἄγνιου οἴκου, ἀλλ' οὐδ' ἐκ τοῦ Στρατίου ἔστι τοῦ ἑαυτοῦ προγόνου, οὐδ' ἐκ τῶν ἄλλων ἀπογόνων τῶν Βουσελοῦ, τοσούτων γενομένων, οὐδενὸς ἔχει τὸ ὄνομα; (77) Ἄλλὰ πῶθεν δὲ ἔστι τὸ ὄνομα ὁ Μακάρτατος; ἐκ τῶν πρὸς μητρός. εἰςποιήθη γὰρ οὗτος εἰς τὸν οἶκον τὸν Μακάρτατου τοῦ Προσπαλτίου, ἀδελφοῦ ὄντος τῆς μητρός τῆς τούτου, καὶ ἔχει καὶ ἐκεῖνον τὸν οἶκον. Καὶ οὕτως ἔστιν ὑβριστής, ὥστε γενομένου αὐτῷ υἱόσ τοῦτον μὲν εἰσαγαγεῖν εἰς τὸν οἶκον τὸν Ἄγνιου υἱὸν τῷ
10 Ἄγνιᾳ ἐπελάθετο καὶ ταῦτ' ἔχων τὸν κλῆρον τὸν Ἄγνιου καὶ φάσκων πρὸς ἀνδρῶν αὐτῷ προσήκειν, τοῦτον δὲ τὸν υἱὸν τὸν γενομένον τῷ Μακάρτατῳ εἰςποιήθη καὶ πρὸς μητρός εἰς τοὺς Προσπαλτίους. (78) τὸν δὲ Ἄγνιου οἶκον εἶλακεν ἔρημον εἶναι τὸ τοῦτου μέρος, φησὶ δὲ τὸν
15 πατέρα τὸν ἑαυτοῦ Θεόπομον προσήκειν Ἄγνιᾳ. ὁ δὲ νόμος κελεύει ὁ τοῦ Σόλωνος κρατεῖν τοὺς ἀββένας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀββένων. οὗτος δ' οὕτως βραδύως κατεπρόνησε καὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ Ἄγνιου, καὶ εἰςποιήσε τὸν υἱὸν εἰς τὸν οἶκον τὸν πρὸς μητρός. Πῶς ἂν γέ-
20 νοιτο τούτων ἄνθρωποι παρανομώτεροι ἢ βιαίτεροι;

79. Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ καὶ μνήματος ὄντος κοινοῦ ἅπασιν τοῖς ἀπὸ τοῦ Βουσελοῦ γενομένοις (καὶ καλεῖται τὸ μνήμα Βουσελιδῶν, πολὺς τόπος περιβεβλημένος, ὥσπερ οἱ ἀρχαῖοι ἐνό-
25 μιζον), ἐν τούτῳ τῷ μνήματι οἱ μὲν ἄλλοι ἅπαντες οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσελοῦ γενομένοι καίνται, καὶ ὁ Ἄγνιᾳ καὶ ὁ Εὐβουλίδης καὶ ὁ Πολέμων καὶ οἱ ἄλλοι πάντες τοσοῦτοι ὄντες συγγενεῖς, οἱ ἀπὸ τοῦ Βουσελοῦ, ἅπαντες οὗτοι κοινοῦσι τοῦ μνήματος τούτου. (80) ὁ δὲ τοῦτοῦ
1078πατῆρ Μακάρτατου καὶ ὁ πάππος οὗ κεκοινωνήκασιν τούτου, ἀλλ' αὐτοῖς ἰδίᾳ ἐποιήσαντο μνήμα ἅπωθεν τοῦ Βουσελιδῶν μνήματος. Δοκοῦσιν ὑμῖν, ὡς ἄνδρες δικα-

Archon curam gerat orborum et Epiclerorum (feminarum hæredum) et familiarum desolataram, et matronarum, quæ manent in ædibus maritorum mortuorum se uterum ferre dicentes. horum curam gerat nec sinat iis injuriam fieri. sin quis eos contumelia aut alia injuria afficiat; ille potestatem habeat mulctæ imponendæ intra modum sibi præfinitum. sin graviore poena dignus videbitur; vocatum in judicium quinque diebus ante mulcta suo arbitrio inscripta in Helicæam introducat. si damnatus fuerit; æstimet Helicæa, quid damnato sit luendum aut solvendum.

76. Quo pacto magis ulli desolare familiam alicujus possint, quam si et Hagniæ genere proximos, hos expulerint illi, qui sunt ex alia familia, Stratii, et rursus si hæreditatem Hagniæ postulat ut cognatus, nomen autem suum nedum ex Hagniæ familia, sed ne e Stratii quidem sui progenitoris habet, neque, quum tanta fuerit Buseli posteritas, illorum ullius nomen habet? (77) At, unde vero est ei nomen Macartati? a materna familia. adoptatus enim iste est in familiam Macartati Prospalti avunculi sui, et illam quoque habet familiam. Atque ita insolens est, ut nato sibi filio, hunc quidem in Hagniæ familiam ut filium Hagniæ introducere sit oblitus, idque quum Hagniæ hæreditatem teneat et ejus se agnatum per viros esse profiteatur, et hunc filium sibi natum Macartato cognato matris adoptandum dedit in Prospaltios. (78) sed Hagnianam familiam, quantum in ipso erat, extinguere passus est, qui idem dicit, patrem suum Hagnianæ fuisse familie. Solonis autem lex jubet, mares et a maribus procreatos potiores habendos esse. At iste adeo expedite et leges et Hagniam contempsit, et filium suum in maternam familiam adoptandum dedit. Qui fieri possint homines istis iniquiores aut violentiores?

79. Neque vero solum in his, sed quum Buselidæ omnes commune monumentum habeant (idque monumentum Buselidarum nominatur, amplius spatium circumseptum, ut antiqui solebant), in eo monumento ceteri omnes orti a Buselo siti sunt, et Hagnias et Eubulides et Polemo et reliqui omnes, tanta multitudo Buselidarum, universi hi id monumentum commune habent. (80) at Macartati istius pater et avus eo monumento usi non sunt, sed propriam sibi monumentum fecerunt procul a Buselidarum monumento. Videntur vobis, iudices, quicquam ad Hagniæ familiam

σταί, προσήκειν τι τῷ οἴκῳ τῷ Ἀγνίου, πλὴν τοῦ ἔχειν ἀρπάσαντες τὰ μὴ προσήκοντα; εἰ δ' ἐξερημωθήσεται ἢ ἀνώνυμος ἔσται ὁ οἶκος ὁ Ἀγνίου καὶ ὁ Εὐβουλίδου τοῦ ἀνεπιού τοῦ Ἀγνίου· οὐδὲ κατὰ τοῦλάχιστον πάποι' αὐτοῖς ἐμέλησεν.

10 81. Ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, βοηθῶ μὲν ὡς οἴομαι εἰμὶ μάλιστα μὲν τοῖς τετελευτηκόσιν ἐκαίνοις, οὐ πάνυ δέ ἐστι βῆδιον ταῖς τούτων παρασκευαῖς ἀνταγωνίζεσθαι. Παραδίδωμι οὖν ὑμῖν τὸν παῖδα τουτονί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ὑμῖν δοκεῖ δικαιοτάτον εἶναι. Οὗτος εἰσπεποιήται εἰς τὸν οἶκον τὸν

15 Εὐβουλίδου, καὶ εἰσῆκται εἰς τοὺς φράτορας, οὐκ εἰς τοὺς ἱμοὺς ἄλλ' εἰς τοὺς Εὐβουλίδου καὶ Ἀγνίου καὶ Μακαρτάτου. (82) Καὶ οἷς εἰσῆγγοτο· οἱ μὲν ἄλλοι φράτορες κρύβδην ἔφερον τὴν ψῆφον, οὗτοισι δὲ Μακάρτατος φανερᾶ ψήφῳ ἐψηφίσαστο δρθῶς εἰσάγεσθαι Εὐβουλίδην υἱὸν τὸν παῖδα τουτονί, οὐκ ἐβελήσας ἀψασθαι τοῦ ἱερείου οὐδ' ἀπαγαγεῖν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὑπεύθυνον αὐτὸν ποιήσας, ἀλλὰ καὶ τὴν μερίδα τῶν κρεῶν ὄψατο λαβῶν παρὰ τοῦ παιδὸς τουτουί, ὡς περ καὶ οἱ ἄλλοι φράτορες.

25 (83) Νομίζετε δὴ τὸν παῖδα τούτον, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἱκετηρίαν ὑμῖν προκεισθαι ὑπὲρ τῶν τετελευτηκότων Ἀγνίου καὶ Εὐβουλίδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπὸ τοῦ Ἀγνίου, καὶ ἱκετεύειν αὐτοὺς ὑμᾶς τοὺς δικαστάς, ὅπως μὴ ἐξερημωθήσεται αὐτῶν ὁ οἶκος ὑπὸ τῶν

1079 μιαιφῶν τούτων θηρίων, οἳ εἰσιν ἐκ τοῦ Στρατίου οἴκου, ἐκ δὲ τοῦ Ἀγνίου οὐδεπώποτε ἐγένοντο. μὴδ' ἐπιτρέψετε τούτοις ἔχειν τὰ μὴ προσήκοντα, ἀλλ' ἀποδοῦναι ἀναγκάσατε εἰς τὸν Ἀγνίου οἶκον τοῖς προσήκουσι τοῖς

5 Ἀγνίου. (84) Ἐγὼ μὲν οὖν ἐκαίνοις τε βοηθῶ τοῖς τετελευτηκόσι καὶ τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τούτων κειμένους, δέομαι δὲ καὶ ὑμῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, μὴ περιόητε μῆτε τὸν παῖδα τουτονί ὑβρισθέντα ὑπὸ τούτων, μῆτε τοὺς προγόνους

10 τοὺς τούτου ἐτι μᾶλλον καταφρονουμένους ἢ νῦν καταπεφρόνηνται, ἐὰν διαπράξωνται οἷτοί α βούλονται, ἀλλὰ τοῖς τε νόμοις βοηθεῖτε καὶ τῶν τετελευτηκότων ἐπιμελεῖσθε, ὅπως μὴ ἐξερημωθῇ αὐτῶν ὁ οἶκος. Καὶ

15 ταῦτα ποιῶντες τὰ τε δίκαια ψηφιεῖσθε καὶ τὰ εὖορκα καὶ τὰ ἑμῖν αὐτοῖς συμφέροντα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
Ο ΠΡΟΣ ΛΕΩΧΑΡΗ,
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΛΗΡΟΥ.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Ἀρχιάδου τελευτήσαντος ἀπαιδὸς Λεωκράτης κατέσχε τὸν κλῆρον, συγγενὴς τε ἄν αὐτοῦ καὶ εἰσπεποιήσθαι λέγων ὑπὸ Ἀρχιάδου. καὶ μέχρι μὲν τινος αὐτὸς κατείχε, ἔπειτα τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ Δεωστράτον εἰσποιήσας ἀνθ' αὐτοῦ τῷ Ἀρχιά-

attinere, nisi quod quæ nihil ad ipsos attinent crepta occuparunt. sed si intereat Hagnia familia vel nomen et Eubulidis consobrini Hagnia; ejus rei cura iis nec minime unquam fuit.

81. Ego autem, judices, opitulor equidem quantum possum maxime mortuis illis, sed non omnino facile est istorum apparatibus adversari. Trado igitur vobis hunc puerum, judices, ita curandum, ut vobis æquissimum videtur. Hic adoptatus est in familiam Eubulidis, et introductus ad Phratores, non meos, sed Eubulidis et Hagnia et Macartati. (82) Et quum introduceretur; dum ceteri Phratores clam suffragia ferebant, iste Macartatus aperte suffragio decrevit recte introduci ut filium Eubulidis puerum hunc, quum nollet reddendæ rationi se faciens obnoxium victimam tangere et ab ara abducere, sed et parte carniuum a puero hoc accepta, ut et ceteri Phratores, abiit. (83) Estimato igitur, judices, puerum hunc ante vos jacere supplicem pro mortuis Hagnia et Eubulide et ceteris ab Hagnia oriundis, atque illos ipsos vobis supplicare iudicibus, ne sua familia exstinguatur ab immanibus istis belluis, qui quum sint e Stratiana familia, ex Hagniana nunquam fuerunt. neve permittatis istis tenere aliena, sed ut ea restituere cogatis in Hagnianam familiam agnatis Hagnia. (84) Ego igitur et illis opitulor mortuis et legibus de his rebns latis, vos autem oro, judices, et obsecro et obtestor, ne vel puero huic insultari patiamini ab istis vel majores ejus magis etiam contemni quam nunc contempti sunt, si isti obtinuerint, quæ volunt, sed leges tæmini, et mortuos curate, ne eorum familia exstinguatur. Quæ si feceritis; et æqua decernetis et pro jurisjurandi fide et vobis ipsis utilia.

DEMOSTHENIS
ORATIO ADVERSUS LEOCHAREM,
DE HÆREDITATE.

ARGUMENTUM.

Archiaide sine liberis mortuo Leocrates hæreditatem tenuit, quod et cognatus ejus erat et se ab Archiaide adoptatum esse dicebat. ac ad tempus eam ipse tenuit, deinde filio suo Leostrato Archiadi in sui locum adoptato familia cedit et in suam ro

δη ἐξίσταται τοῦ οἴκου καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον ἀναχώρησεν, ὡς
 ἀδειαν δεδικότος τούτου τοῦ νόμου. Ἐποίησε δὲ ταῦτὸ ὁ
 Λεώστρατος, καὶ ἀνθ' αὐτοῦ καταλιπὼν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ
 1080 Ἀρχιάδου παῖδα Λεωκράτην καλούμενον ἐπαγγέλασεν αὐτὸς εἰς
 τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ φύσει πατρός. Ὁ μὲν δὲ Λεωκράτης, ὁ
 τελευταῖος εἰσποιηθεὶς τῷ Ἀρχιάδῳ, τέθνηκεν ἄκαις, προσελή-
 λυθε δὲ τῷ κλήρῳ Ἀριστοδήμου, λέγων ἐγγύτατα τοῦ γένους
 5 εἶναι τῷ Ἀρχιάδῳ, ὅπερ ἦν ὁ κληρὸς ἐξ ἀρχῆς, καὶ δι' ἐκεῖ-
 νον τῷ Λεωκράτῃ τῷ τελευταίῳ τῶν εἰσποιηθέντων. Λεωχάρ-
 ης δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ τεθνηκότος ἀμφισβητεῖ τοῦ κλήρου, τὸ
 μὲν * ἴδιον ἰσχυριζόμενος ποιήσει ὡς υἱὸς ποιητὸς ὢν τοῦ
 Λεωκράτους, φάσκων δὲ εἶναι καὶ συγγενὴς Ἀρχιάδου. Ὁ δὲ
 10 ὑπὲρ Ἀριστοδήμου λέγων ἐπιδείκνυσσι τὴν μὲν τοῦ γένους ἀγγι-
 στείαν Ἀριστοδήμῳ διδοῦσαν τὸν κληρὸν, τὴν δὲ ποίησιν
 παραπλήσιαν † εἶναι. οὐ γὰρ ζῶν, φησὶν, ὁ Λεωκράτης ἐποίη-
 σάτο παῖδα τὸν Λεωχάρην, καθάπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν,
 15 ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἐπ' ἀπιστηρήσει τῆς οὐσίας
 παρὰ τοὺς νόμους ἢ εἰσποίησις γίνεται. Δέγει δὲ τὸν λόγον τοῦ
 Ἀριστοδήμου ὁ υἱός.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΛΕΩΧΑΡΗ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΗΡΟΥ.

Αἴτιος μὲν ἔστι Λεωχάρης οὗτος, ὃ ἄνδρες δι-
 κασταί, τοῦ καὶ αὐτὸν κρίνεσθαι καὶ ἐμὲ νεώτερον ὄντα
 λέγειν ἐν ὑμῖν, ἀξίων κληρονομεῖν ὢν οὐ προσῆκεν αὐ-
 τῷ, καὶ ὑπὲρ τούτων ψευδῆ διαμαρτυρίαν πρὸς τῷ
 1 ἀρχοντι ποιησάμενος. (2) Ἡμῖν μὲν γὰρ ἀναγκαῖον
 1081 ἦν, τοῦ νόμου τὰς ἀγγιστείας τοῖς ἐγγυτάτω γένους
 ἀποδιδόντος, οὓσιν οἰκεῖοις Ἀρχιάδου τοῦ ἐξ ἀρχῆς κα-
 ταλιπόντος τὸν κληρὸν, μήτε τὸν οἶκον ἐξερημαθόντα
 5 τὸν ἐκείνου περιδεῖν μήτε τῆς οὐσίας ἑτέρους κληρονο-
 μήσαντας, οἷς οὐδ' ὀτιοῦν προσῆκει. οὗτοι δὲ οὔτε γέ-
 νει τοῦ τετελευτηκότος υἱὸς ὢν οὔτ' εἰσποιηθεὶς κατὰ
 τοὺς νόμους, ὡς ἐγὼ δεῖξω, διαμαμαρτύρηκεν οὕτω τὰ
 ψευδῆ προπετιῶς, ἀφαιρούμενος ἡμῶν τὴν κληρονομίαν.
 10 (3) Δέομαι δ' ὑμῶν, ὃ ἄνδρες δικασταί, βοηθῆσαι τῷ
 τε πατρὶ τούτῳ καὶ ἐμοί, ἐὰν λέγωμεν τὰ δίκαια, καὶ
 μὴ περιδεῖν πένητας ἀνθρώπους καὶ ἀσθενεῖς καταστα-
 σιασθέντας ὑπὸ παρατάξεως ἀδίκου. ἡμεῖς μὲν γὰρ
 ταῖς ἀληθεαῖς πιστεύοντες εἰσεληλύθαμεν, καὶ ἀγαπῶν-
 15 τες, ἂν τις ἡμᾶς ἐξ τῶν νόμων τυγχάνειν. οὗτοι δὲ τῇ
 παρασκευῇ καὶ τοῖς ἀναλώμασιν ἰσχυριζόμενοι διατετε-
 λέκασιν, εἰκότως, οἶμαι. ἐκ γὰρ τῶν ἀλλοτρῶν βραδύως
 ἀναλίσκουσιν, ὥστε καὶ τοὺς συνεροῦντας ὑπὲρ αὐτῶν
 καὶ τοὺς μαρτυροῦντας τὰ ψευδῆ πολλοὺς πεπορίσθαι.
 20 (4) Ὁ δὲ πατὴρ οὗτος (εἰρήσεται γὰρ) ἅμα τῆς πενίας,
 ὡς ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, καὶ τοῦ ἰδιώτης εἶναι φανερὰς
 ἔχων τὰς μαρτυρίας ἀγωνίζεται. διατελεῖ γὰρ ἐν Πει-
 ραιεῖ κηρύττων, τοῦτο δ' ἔστιν οὐ μόνον ἀπορίας ἀνθρω-
 25 πίνης τεκμήριον ἀλλὰ καὶ ἀσχολίας τῆς ἐπὶ τὸ πρα-
 γματεύεσθαι. ἀνάγκη γὰρ ἡμεραύειν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὸν
 τοιοῦτον. Ἄ δεῖ λογιζόμενος ἐνθυμεῖσθαι, ὅτι, εἰ μὴ
 τῷ δικαίῳ ἐπιστεύομεν, οὐκ ἂν ποτ' εἰσῆλθομεν εἰς
 ὑμᾶς.

1082 5. Περὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων καὶ προϊόντος τοῦ λό-

† Scr. παρ' ἀληστίας

dit, quia ea res lege licebat. Idem fecit Leocratus, et pro se in
 Archiadis familia reliquit filium nomine Leocratem, atque ipse
 in sui naturalis patris familiam rediit. Postremus vero hic
 Leocrates Archiadi adoptatus, orbis decessit, hæreditatem
 autem adit Aristodemus, asserens se genere proximum esse
 Archiadi, cujus ab initio erat hæreditas, et propter illum Leocra-
 ti postremo adoptivorum. Leochares autem mortui frater de
 hæreditate contendit, in universum adoptione nitens, ut filius
 Leocratis adoptivus, asserens autem etiam se Archiadi cognat-
 um esse. Is vero, qui Aristodemum defendit, generis propin-
 quitatem Aristodemo dare hæreditatem, adoptionem autem
 ex insatiabilitate esse. Neque enim vivens, inquit, Leocrates
 sibi Leocharem adoptavit, ut leges jubent, sed post ejus obi-
 tum, ut bonis fraudaret, contra leges factam esse adoptionem
 Oratorem habet Aristodemum filium.

DEMOSTHENIS ADVERSUS LEOCHAREM DE HÆREDITATE ORATIO.

Culpa Leocharis istius fit, iudices, ut et ipse in jus
 vocetur, et ego adolescens apud vos verba faciam, dum
 eas hæreditates capere studeat, quæ nihil ad ipsum attinent,
 et propter eas falso apud Archontem contestatus est. (2)
 Nobis enim necesse fuit, quum lex genere proximis jus pro-
 pinquitatis tribuat, propinquis Archiadis, qui ab initio hæ-
 reditatem reliquit, cavere, ne vel ejus familia exstinguere-
 tur vel hæreditas ad eos devolveretur, ad quos minime
 pertinet. At iste, quum nec genere sit mortui filius nec
 legibus adoptatus, ut ego ostendam, adeo temere falsum
 contestatus est nobis eripiens hæreditatem. (3) Oro autem
 vos, iudices, ut et patri huic meo et mihi opem feratis, si
 æqua dixerimus, neve negligatis homines pauperes et in-
 opes, ut iniqua factione potentum opprimantur. nos enim
 veritate freti hoc ingressi sumus, et bene agi nobiscum
 putantes, si quis nos frui legibus patiatur. at isti factioni-
 bus et largitionibus niti non desisterunt, nec mirum, opinor.
 de alieno enim sumptus hand gravate faciunt, ut, qui et
 eorum causam defendent et falsa testabuntur, multos com-
 pararint. (4) At pater hic meus (dicetur enim) una pau-
 pertatis, ut vos omnes noatis, et imperitiæ manifestis tes-
 timoniis pugnat. Nam in Piræo præconium facit, id
 quod non modo paupertatis, quæ humana sors est, sed et
 occupationis est argumentum, quæ lites seclari prohibeat.
 qui enim talem quæstum facit, eum necesse est versari
 diem in foro. Quæ vos reputantes cogitabitis, nos, nisi
 justitia freti essemus, nunquam ad vos fuisse ingressos.

5. Sed quæ hujus generis sunt et procedente oratione

5 του σαφέστερον ἀκούσασθε, ὑπὲρ αὐτῆς δὲ τῆς διαμαρ-
 τυρίας καὶ τοῦ ἀγῶνος ἤδη νομίζω δεῖν διδάσκειν. Εἰ
 μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐκ τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς
 Λεωχάρης ἡμελλεν ἀπολογούμενος δεῖξαι ὡς ἔστιν υἱὸς
 γνήσιος Ἀρχιάδου· οὐδὲν ἂν ἔδει πολλῶν λόγων, οὐδ'
 ἄνωθεν ὑμᾶς ἐξετάζειν τὸ γένος τὸ ἡμέτερον. (6)
 Ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν διαμαρτυρημένα ἕτερον τρόπον
 10 ἔχει, ὁ δὲ πολὺς τοῦ λόγου τούτουσι ἔσται ὡς εἰς ποιή-
 θησαν καὶ κατὰ τὴν ἀγχιστείαν γνήσιοι ὄντες δικαίως
 ἂν τῆς οὐσίας κληρονομοῖεν ἀναγκαῖον, ὡς ἄνδρες δικα-
 σταί, διὰ ταῦτα μικρῶ ἄνωθεν τὰ περὶ τοῦ γένους ὑμῖν
 διεξελθεῖν. ἔάν γὰρ τοῦτο σαφῶς μάθητε, οὐ μὴ παρα-
 15 κρουσθῆτε ὑπ' αὐτῶν τῶ λόγῳ. (7) Ἔστι γὰρ ὁ μὲν
 ἀγὼν οὗτοσι κλήρου διαδικασία, ἀμφισβητεῖται δὲ παρὰ
 μὲν ἡμῶν κατὰ γένος ἢ ἀγχιστεία, παρὰ δὲ τούτων
 κατὰ ποιήσιν. ὁμολογοῦμεν δ' ἐναντίον ὑμῶν δεῖν τὰς
 ποιήσεις κυρίας εἶναι, ὅσαι ἂν κατὰ τοὺς νόμους δι-
 20 καίως γένωνται. ὥστε ταύτας τὰς ὑποθέσεις μεμνημένοι,
 ἂν δεῖξωσιν ὑμῖν δίδοντας τοὺς νόμους αὐτοῖς ἢ διαμαρ-
 τυρηθήσασιν, ψηφίσασθε αὐτοῖς τὸν κλῆρον. (8) Καὶ
 ἔάν μὲν ἐκ τῶν νόμων μὴ ὑπάρχη, δίκαια δὲ καὶ φι-
 25 λάνθρωπα φαίνονται λέγοντες· καὶ ὅμως συγχωροῦμεν.
 Ἴνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι κατὰ γένος ἐγγύτατα ὄντες οὐ μόνον
 τούτῳ ἐνισχυρίζομεθα ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν,
 1083 πρῶτον μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ γένους ὑμᾶς διδάξομεν, ὅθεν
 ἔστιν ὁ κλῆρος. νομίζω γάρ, ἂν τούτῳ τῶ μέρει τοῦ
 ἀγῶνος σαφῶς παρακολουθήσητε, καὶ τῶν ἄλλων ὑμᾶς
 οὐδενὸς ὑπολειφθῆσασθαι.
 9. Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἄνδρες δικασταί, γίνονται
 5 Εὐθυμάχῳ τῶ Ὀτρυνεῖ υἱεῖς τρεῖς, Μειδουλίδης καὶ
 Ἀρχίππος καὶ Ἀρχιάδης, καὶ θυγάτηρ ἢ ὄνομα ἦν
 Ἀρχιδίκη. τελευταίαντος δὲ τοῦ πατρὸς αὐτοῖς τὴν μὲν
 Ἀρχιδίκην ἐκδιδόσασιν Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ, αὐτῶν
 δὲ τριῶν ὄντων ὁ μὲν Ἀρχίππος τριηραρχῶν ἐτελεύτη-
 10 σε τὸν βίον ἐν Μηθύμνῃ, ὁ δὲ Μειδουλίδης οὐ πολλῶ
 χρόνῳ γαμῆ ὑστερον Μνησιμάχῃν Αὐσίππου τοῦ Κρι-
 ωέως θυγατέρα, (10) καὶ γίνονται αὐτῶ θυγάτηρ ὄνομα
 Κλειτομάχη, ἣν ἠβουλήθη μὲν ἐκεῖνος ἀγάμῳ τῶ ἀδελ-
 15 φῶ ὄντι τῶ ἑαυτοῦ ἐκδοῦναι, ἐπειδὴ δ' ὁ Ἀρχιάδης
 οὐκ ἔφη προαιρεῖσθαι γαμῆν, ἀλλὰ καὶ τὴν οὐσίαν
 ἀνέμητον διὰ ταῦτα συγχωρήσας εἶναι ὅκει καθ' αὐτὸν
 ἐν τῇ Σαλαμῖνι, οὕτως ἤδη ὁ Μειδουλίδης ἐκδίδουσι τὴν
 αὐτοῦ θυγατέρα Ἀριστοτέλει Παλληναῖ τῶ πάππῳ τῶ
 20 ἐμῶ. καὶ γίνονται ἐξ αὐτοῦ υἱεῖς τρεῖς, Ἀριστόδημός
 τε οὗτοσι ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς καὶ Ἀθρώνιχος ὁ θεῖος καὶ
 Μειδουλίδης, ὅς νῦν τετελευτηκὸς τυγχάνει. (11) Καὶ
 ἢ μὲν τοῦ γένους ἀγχιστεία τοῦ ἡμετέρου, ἐν ᾧ ἔστιν
 ὁ κλῆρος, σχεδὸν οὕτως ἔχει, ὡς ἄνδρες δικασταί. Ἀρ-
 25 χιάδῃ γὰρ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς μὲν γένει ἐγγυτάτῳ, καὶ
 κατὰ τοῦτον τὸν νόμον ἐξιοῦντες τῆς ἐκείνου οὐσίας
 κληρονομεῖν καὶ τὸ γένος μὴ περιρθεῖν ἐξερμηνοῦν ἐλά-
 χουμεν πρὸς τὸν ἀρχοντα τοῦ κλήρου. οὗτοι δ' ἔχοντες
 οὐ δικαίως τὰ χρήματα διαμαρτυρήσασιν νυνὶ, τὸ
 5 μὲν ὄλον ἰσχυρίζομενοι ποιήσει, φάσκοντες δὲ καὶ συγ-

claris audietis, de ipsa autem contestatione et causa nunc
 videtur esse disserendum. Si, iudices, e contestatione ipsa
 Leochares petiturus defensionem atque ostensurus esset se
 germanum esse Archiadis filium; nihil opus esset multis
 verbis, neque necessarium nos a primordio inde nostrum
 genus percensere. (6) Sed quia se contestatio secus habet.
 et isti maximam orationis partem in eo consument, se ado-
 ptatos esse et ob propinquitatem, quum germani essent,
 jure percepturos hereditatem; necesse nobis est, iudices,
 propter has causas paulo altius genus vobis exponere. hoc
 enim perspicue cognito, verbis eorum non decipiemi. (7)
 Nam hæc controversia disceptatio est prioris loci de hæredi-
 tate, in eam vero contenditur a nobis ratione generis pro-
 pinquitas, ab istis ratione adoptionis. confitemur autem
 coram vobis ratas esse oportere adoptiones, quæcumque
 legibus rite factæ fuerint. quare vos horum fundamentorum
 memores, si ostenderint vobis leges ea sibi permittere, quas
 contestati sunt, decernitote iis hereditatem. (8) Et si legi-
 bus id demonstrare non poterunt, sed æqua et humana
 dicere videbuntur; tamen concedimus. Ut autem sciatis
 nos genere proximos non eo solum niti, sed et ceteris
 omnibus, primum vos de ipso genere docebimus, unde hæ-
 reditas est. existimo enim, si hanc causæ partem liquido
 secuti fueritis, fore ut nec ceterorum quoquam distinea-
 mini.

9. Principio enim, iudices, nati sunt Euthymacho Otry-
 nensi filii tres, Midylides et Archippus et Archiades, et filia,
 cui nomen fuit Archidice. Hi patre mortuo Archidicen
 Leostrato Eleusinio collocant, ex ipsis vero tribus Archip-
 pus tiremi præfectus Methymæ diem obiit, Midylides
 non multo post tempore ducit Mnesimacham Lysippi Crio-
 ensis filiam, (10) eique filia nascitur nomine Clitomacha,
 quam ille voluit fratri suo, qui cælebs erat, dare, quum
 autem Archiades sibi non esse in animo uxorem ducere
 diceret, sed etiam patrimonium propterea indivisum esse
 passus, seorsum Salamine habitaret, sic tandem Midylides
 suam filiam Aristoteli Pallæmensi despondet avo meo, et ex
 eo nascuntur filii tres, et Aristodemus pater hic meus et
 Habronichus patruus Midylides, qui nunc mortuus est.
 (11) Ac generis quidem nostri propinquitas, in quo est hæ-
 reditas, sic fere habet, iudices. Archiadi enim nos qui-
 dem a viris genere proximi, et hæc lege postulantes, ut
 hæreditatem ejus acciperemus, et ne genus ejus exstingue-
 retur, apud Archontem actionem de hæreditate instituimus.
 isti autem, qui bona per injuriam detinent, nunc contestati
 sunt, in universam quidem adoptione nitentes, sed et co-

γενεῖς εἶναι. (12) Περὶ μὲν οὖν ταύτης τῆς ποιήσεως, ὃν τρόπον ἔχει, σαφῶς ἕμεις ὑστερον διδάξομεν, περὶ δὲ τοῦ γένους, ὡς οὐκ εἰσὶν ἡμῶν ἔγγυτέρω, τοῦτο δὲ μαθεῖν ἕμεις. Ἐν μὲν οὖν ὁμολογεῖται, τὸ κρατεῖν τῶν κληρονόμων τοὺς ἀρρένας καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρρένων. ἀπλῶς γὰρ τοῖς ἔγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν, εἴταν μὴ παῖδες ᾧσιν, ὁ νόμος τὰς κληρονομίας ἀποδίδωσιν. οὗτοι δ' εἰμὲν ἡμεῖς. ἀπαιεὶ μὲν γὰρ ὁ Ἀρχιάδης ὁμολογεῖται τελευτηκέναι, τούτῳ δὲ πρὸς ἀνδρῶν ἡμεῖς εἰμὲν ἔγγυτάτω. (13) Πρὸς δὲ καὶ ἐκ γυναικῶν οἱ αὐτοὶ οὗτοι. ὁ γὰρ Μειδυλλίδης ἀδελφὸς ἦν τοῦ Ἀρχιάδου, τοῦ δὲ Μειδυλλίδου θυγατὴρ ἡ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς μήτηρ, ὥστε γίνεσθαι Ἀρχιάδης, ὑπὲρ οὗ τοῦ κλήρου τὴν ἐπίδικασίαν ποιούμεθα νυνί, θεῖος τῆ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ μητρὶ ἐκ πατραδέλφων, πρὸς ἀνδρῶν ἔχων τὴν συγγένειαν ταύτην καὶ οὐ πρὸς γυναικῶν. Λεώστρατος δ' οὗτος αἰ γένει τε ἀπωτέρω ἐστὶ καὶ πρὸς γυναικῶν οἰκαῖος Ἀρχιάδης. ἡ γὰρ τοῦ Λεωκράτους μήτηρ τοῦ τούτου πατρὸς ἀδελφιδῆ ἦν τῆ Ἀρχιάδης ἐκείνῳ καὶ τῆ Μειδυλλίδης, ἀφ' ᾧν ἡμεῖς ὄντες ἀξιούμεν τῆς κληρονομίας τυχεῖν.

11. Πρῶτον μὲν οὖν, ὧ ἀνδρες δικασταί, τὸ γένος ἡμῶν οὕτως ἔχει ὥσπερ καὶ λέγομεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας, ἐπειτα μετὰ ταῦτα τὸν νόμον αὐτὸν τοῖς τε γένεσι καὶ τοῖς ἔγγυτάτω πρὸς ἀνδρῶν τὰς κληρονομίας ἀποδιδόντα. τὰ γὰρ κεφάλαια τοῦ ἀγῶ-
1085νος, καὶ ὑπὲρ ᾧν ὁμωμοκότες οἴσεται τὴν ψῆφον, σχεδόν τι ταῦτ' ἐστίν. Καί μοι κάλει τοὺς τε μάρτυρας δευρὶ καὶ τὸν νόμον ἀναγίνωσκα.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ. ΝΟΜΟΣ.

15. Τὰ μὲν τοίνυν περὶ τὸ γένος τό τε τούτων καὶ τὸ ἡμέτερον οὕτως ἔχει, ὧ ἀνδρες δικασταί, ὥστε τοὺς ἐπίδεδειχότας ἐξ αὐτῶν τῶν μαρτυριῶν ὡς εἰσὶ γένει ἔγγυτέρω προσήκει κληρονομεῖν, καὶ μὴ τὴν τοῦ διαμαρτυρήσαντος ἀπόνοιαν κρείττω τῶν ἡμετέρων νόμων γενέσθαι. καὶ γὰρ εἰ τῆ ποιήσει ἰσχυρίζονται, ἦν ὡς ἐγένετο ἡμεῖς δεῖξομεν· τελευτηκότες δὲ τοῦ εἰςποιηθέντος δῆπου παιδὸς καὶ τοῦ οἴκου μέχρι τῆς ἡμετέρας λήξεως ἐξηρημαμένου πῶς οὐ προσήκει τοὺς ἔγγυτάτω γένει ὄντας, τούτους τὴν κληρονομίαν κομίσασθαι, καὶ ἕμεις μὴ τοῖς δυναμένοις ἀριστα παρασκευάσασθαι ἀλλὰ τοῖς ἀδικοιμένοις τῶν πολιτῶν βοηθεῖν; (16) Εἰ μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῖν ἦν, ὥστε δείξασαι τὰ περὶ τοῦ γένους καὶ τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς καταβῆναι καὶ μηδενὸς ἐτι πλείονος λόγου προσδεῖσθαι· σχεδόν τι τῶν μεγίστων εἰρημμένων οὐκ ἂν ἠνωχλοῦμεν τὰ πλείω. ἐπειδὴ δὲ καὶ οὗτοι τοῖς μὲν νόμοις οὐκ ἐνισχυοῦνται, τῶ δὲ προειληφέναι τι τῶν πραγμάτων ἐκ τοῦ ἀνωθεν χρόνου καὶ τῶ ἐμδεβατευκέναι εἰς τὴν οὐσίαν, τούτοις τεκμηρίοις χρῆσιμοι φήσουσι κληρονομεῖν· ἀναγκαῖον ἴσως καὶ περὶ τούτων ἐστὶν εἰπεῖν καὶ δεῖξαι τούτους πάντων ἀνθρώπων βιαιοτάτους ὄντας.

17. Τὸ γὰρ ἐξ ἀρχῆς, ὧ ἀνδρες δικασταί, ἐκδιδάσκει

gnatos esse se dictitantes. (12) Sed de ea adoptione quo pacto se habeat, perspicue vos postea docebimus, de genere autem, non esse eos propinquiores quam nos, id vobis cognoscendum est. Unum igitur in confesso est, inter hæredes potiores esse mares et maribus progenitos. simpliciter enim a virili stirpe proximis, si liberi nulli sunt, lex hæreditates restituit. hi vero nos sumus. sine liberis enim decessisse Archiadem constat, ei autem nos a virili stirpe sumus proximi. (13) Atque insuper etiam a muliebri stirpe lidem nos proximi. Midylides enim frater fuit Archiadis, Midylidis autem filia mater mei patris, itaque Archiades, cujus hæreditatem vindicamus nunc, avunculus matri mei patris e germanis fratribus est, a viris ea cognitione orta, non a mulieribus. Leostratus autem iste et genere remotior est et a muliebri stirpe Archiadi cognatus. Leocratis enim patris istius mater sobrina fuit Archiadis illius et Midylidis, a quibus nos oriundi, hæreditatem postulamus.

14. Primum igitur, iudices, genus nostrum ita se habere, ut dicimus, testimonia vobis leget, deinde post hæc legem ipsam, quæ et generibus et proximis a viris hæreditates tribuit. capita enim controversiæ, et ea, de quibus jurati pronuntiabitis, hæc fere sunt. Ago voca mihi testes hæc et legem recita.

TESTES. LEX.

15. Quæ igitur ad genus et istorum et nostrum attinent, sic habent, iudices, ut qui ipsis testimoniis ostenderunt se esse genere propiores, hæreditatem percipere debeant, nec contestati desperatio potior esse legibus vestris. nam si adoptione nituntur, quæ quomodo facta sit, ostendemus, mortuo autem filio adoptivo, puero scilicet, et familia usque ad nostram actionem deserta, qui non convenit genere proximis, hos hæreditatem recipere, et vos non optime ad decipiendum instructis, sed affectis injuria civibus opem ferre? (16) Nam si in nostra potestate esset ostenso genere et ipsa contestatione descendere nec plura verba requirere; maximis fere dictis, diutius molesti non essemus. quum autem etiam isti legibus non innitentur, sed eo quod superioribus temporibus rerum aliquid ante occuparunt, et in bona ingressi sunt, his argumentis utentes se adhibere hæreditatem dicent; necessarium sane est etiam de his dicere, atque ostendendum istos omnium hominum esse violentissimos.

17. Principio enim, iudices, collocant sororem suam

την ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν ὁ Μειδυλίδης καὶ ὁ Ἀρχιάδης
 1086 Λεωστράτῳ Ἐλευσινίῳ, μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ θυγατρὸς
 τῆς ἐκδοθείσης ἀδελφῆς ταύτης αὐτῶν γίγνεται Λεω-
 κράτης ὁ πατὴρ Λεωστράτου τούτου (σκέψασθε ὡς
 πολλοστὸς εἰς τὴν τοῦ Ἀρχιάδου συγγένειαν προσή-
 5 κων), ὑπὲρ οὗ τὴν διαμαρτυρίαν πεποιήται. τούτων δ'
 οὕτως ἔχοντων ὁ μὲν Ἀρχιάδης οὐκ ἐγάμει, ὁ δὲ Μει-
 δυλίδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πάππος δὲ τούτου ἔγημεν.
 (18) Καὶ οὐδέπω τὴν οὐσίαν ἐνέμοντο, ἀλλ' ἐκάτερος
 10 ἔχων τὰ ἱκανὰ ὁ μὲν Μειδυλίδης ἐν τῷ ἄστει διέμει-
 νεν, ὁ δ' Ἀρχιάδης ἐν Σαλαμῖνι ὤκει. οὐ πολλῶν δὲ
 χρόνῳ ὕστερον ἀποδημίας τινὸς εἰς τὴν ὑπερορίαν συμ-
 βάσεως τῷ Μειδυλίδῃ τῷ πάππῳ τῷ τοῦ πατρὸς ἡβρώ-
 στησεν ὁ Ἀρχιάδης, καὶ τελευτᾷ τὸν βίον ἀπόντος τοῦ
 15 Μειδυλίδου ἀγαμοῦ ὄν. Τί τούτου σημαῖον; λουτρο-
 φόρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου τάφῳ. (19) Ἐν
 δὲ τούτῳ τῷ καιρῷ ἔχων τὴν τῆς συγγενείας τῆς πρὸς
 γυναικῶν πρόφασιν Λεωκράτης ὁ τούτου πατὴρ Λεω-
 στράτου εἰσποιαῖ αὐτὸν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ, καὶ ἐνεβά-
 τευσεν οὕτως εἰς τὴν οὐσίαν ὡς ὑπ' ἐκείνου ζῶντος ἔτι
 20 εἰσποιηθείς. Ἀφικόμενος δ' ὁ Μειδυλίδης ἠγανάκτει
 τὴν γεγεννημένῳ καὶ οἷος ἦν ἐπεξίεναι τῷ Λεωκράτῃ.
 πειθόντων δὲ τῶν οἰκείων καὶ δεομένων ἕαν ἐν τῷ οἴκῳ
 εἶναι τὸν Λεωκράτην υἱὸν εἰσποιητὸν τῷ Ἀρχιάδῃ, συν-
 25 ἐχώρησεν ὁ Μειδυλίδης, οὐκ ἤτηθεις ἐν δικαστηρίῳ,
 ἀλλὰ τὸ μὲν θλον ὑπὸ τούτων ἀπατηθείς, ἔπειτα μὲν-
 τοι καὶ τοῖς οἰκείοις πειθόμενος. (20) Καὶ ὁ Μειδυλ-
 ίδης ταῦτα πράξας τελευτᾷ τὸν βίον, ὁ δὲ Λεωκράτης
 1087 εἶχε τὴν τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίαν καὶ ἐκληρονόμει πολλὰ
 ἔτη ὡς ἂν ἐκείνου υἱὸς ποιητός, ἡμεῖς δὲ παρὰ τὸν
 Μειδυλίδην ταῦτα συγχωρήσαι ἡσυχίαν εἰχομεν. χρόνῳ
 δ' ὕστερον οὐ πολλῶν — (τοῖς γὰρ μετὰ ταῦτα λόγοις
 ἤδη σφόδρα τὸν νοῦν προσέχετε, ὦ ἄνδρες δικασταί).
 5 (21) ὁ γὰρ Λεωκράτης ὁ εἰσποιητὸς γενόμενος τῷ Ἀρ-
 χιάδῃ, ἐγκαταλιπὼν τούτου Λεωστράτον ἐν τῷ οἴκῳ
 υἱὸν γνήσιον, ἐπανῆλθεν αὐτὸς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους,
 ὅθεν ἦν τὸ ἐξ ἀρχῆς. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' οὐδέπω ἡμεῖς οὐ-
 10 δὲν τῶν πραγμάτων περὶ τὸν κληρὸν ἐκινουόμεν, ἀλλ'
 ἐμένομεν ἐπὶ τῶν αὐτῶν. (22) Πάλιν τοίνυν Λεω-
 στράτος αὐτὸς οὐτοσί, εἰσποιητὸς ὢν υἱὸς καὶ ἐγκατα-
 λειφθείς ἐν τῷ τοῦ Ἀρχιάδου οἴκῳ, ἐπανέρχεται,
 ὡς περὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἐπὶ τοὺς Ἐλευσινίους, ἐγκατα-
 15 λείπων υἱὸν γνήσιον, καὶ διὰ τριῶν σωμάτων κυρίαν
 τὴν ἐξ ἀρχῆς ποιήσιν παρὰ τοὺς νόμους καταστή-
 σας. (23) Πῶς γὰρ οὐ παρὰ τοὺς νόμους, ὅπῃ εἰς-
 ποιητὸς αὐτὸς ὢν εἰσποιητοῦς υἱοῦς ἐγκαταλείπων
 ἐπανήει; καὶ τοῦτο διατετέλεκε ποιῶν μέχρι ταύτης
 20 τῆς ἡμέρας, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου τὴν κληρονο-
 μίαν ἡμῶν ἀποστερήσειν ὄλονται, ἐνεργαζόμενοι μὲν καὶ
 ἐμπαίδοτροφούμενοι τῇ τοῦ Ἀρχιάδου οὐσίᾳ, ἐπανιόντες
 δ' ἐπὶ τὴν πατρῶαν οὐσίαν ἐκείθεν αἰεὶ, κάκεινην μὲν
 ἀκέραιον φυλάττοντες, ταύτην δ' ἀναλίσκοντες. (24)
 25 Ἄλλ' ὅμως τούτων τοιούτων ὄντων, ὅπερ εἶπον, ἡμεῖς
 ὑπεμένομεν ἅπαντα. μέχρι τίνος; ἕως ὁ Λεωστράτου

Midyliides et Archiades Leostrato Eleusinio, post e filia
 illius collocatae sororis illorum nascitur Leocrates, pater
 Leostrati istius (considerate, quotus de multis in Archiadis
 cognationem pertineat), pro quo Leochares contestatus est.
 Quae quum ita se haberent; Archiades matrimonium non
 contraxit, Midyliides autem frater ejus, avus hujus (mei
 patris), uxorem duxit. (18) Quum nondum patrimonium
 partiti essent, sed uterque haberet quantum satis esset;
 Midyliides in urbe permansit, dum Archiades Salamine ha-
 bitabat. Non multo autem post, quum Midyliides avus
 patris mei extra Atticam peregre forte abiisset, in morbum
 incidit Archiades, et mortem obit absente Midylide, homo
 caelebs. Quod ejus rei signum est? Virgo hydriam tenens
 est Archiadis sepulchro imposita. (19) Eo tempore cogna-
 tionis a mulieribus praetextu Leocrates istius Leostrati pa-
 ter se adoptat filium Archiadj, et sic in bona ingreditur
 tanquam ab eo vivente adhuc adoptatus. Reversus autem
 Midyliides, et id factum indigne ferebat, et reum peragere
 Leocratem poterat. sed suadentibus cognatis et precantibus,
 ut in familia Leocratem adoptivum Archiadi filium esse
 pateretur, concessit Midyliides, non judicio victus, sed
 omnino ab istis circumventus, deinde sane etiam cognatis
 obtemperans. (20) Ac Midyliides his actis mortem obit,
 Leocrates autem Archiadis bona tenet et haereditatem per-
 cipit multos annos, tanquam ejus adoptivus filius, nos
 vero, quod ea Midyliides concesserat, quievimus. Non
 multo autem post — (quae deinceps dicentur, jam diligenter
 attendite, iudices). (21) Leocrates igitur adoptatus Archiadi,
 relicto in ea familia isto Leostrato filio naturali, ipse redit
 in Eleusinos, unde erat oriundus. Ac ne tum quidem
 nos quicquam earum rerum, quae ad haereditatem attinent,
 movebamus, sed in iisdem manebamus. (22) Rursus au-
 tem Leostratus iste ipse, qui adoptivus esset filius et re-
 lictus in Archiadis familia, revertitur, ut pater suus, ad
 Eleusinos, relinquens (in ea familia) naturalem filium, et
 per tres personas primitivam adoptionem contra leges con-
 firmavit. (23) Qui enim non contra leges, quum ipse filius
 adoptivus filios adoptivos relinquens (in suam familiam) sit
 reversus? idque ad hunc usque diem facere non destitit,
 eoque pacto se nos haereditate fraudaturos putant, quaestum
 faciendo et quantum ad pueros alendos necessarium est
 ex Archiadis bonis petendo, atque inde semper in pater-
 nam familiam redeundo, et hanc quidem integram conser-
 vando, illam autem consumendo. (24) Sed tamen, quam-
 quam ista ita fiebant, ut dixi, ferebamus omnia. quo

ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Ἀρχιάδου ἐγκαταλειφθεὶς υἱὸς τεταλεύ-
 10888τηκεν ἄπαις. τούτου δὲ ἀπαιδὸς τεταλευτηκὸς ἀξιοῦ-
 μεν ἡμεῖς οἱ γένει ἐγγυτάτω ὄντες Ἀρχιάδῃ κληρονο-
 μεῖν τῆς οὐσίας καὶ μὴ τῷ τεταλευτηκῷ τῷ αὐτῷ
 εἰςποιητῷ ὄντι υἱὸν εἰσποιεῖν ἐπ' ἀποστερήσει τῶν ἡμε-
 5 τέρων. (25) Εἰ μὲν γὰρ αὐτὸς ζῶν ἐποίησατο, καίπερ
 ὄντος παρὰ τὸν νόμον τοῦ ἔργου, οὐκ ἀντιλέγομεν.
 ἐπειδὴ δ' οὔτε γένει ἦν αὐτῷ υἱὸς οὐδεὶς οὐτ' ἐποίησατο
 ζῶν, ὁ δὲ νόμος τοῖς ἐγγύτατα ἵένους τὰς κληρονομίας
 10 ἀποδίδωσι· πῶς οὐ δίκαιοι ἔσμεν ἡμεῖς τούτων μὴ
 ἀποστερηθῆναι κατ' ἀμφοτέρα; (26) Καὶ γὰρ τῷ
 Ἀρχιάδῃ, οὗ ἦν ἡ οὐσία τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἐγγυτάτω γέ-
 νει ἔσμεν καὶ τῷ εἰςποιητῷ Λεωκράτει. τοῦ μὲν γὰρ ὁ
 πατὴρ ἐπανεληλυθὺς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους οὐκέτι τὴν
 15 κατὰ τὸν νόμον οἰκιστήτα ἐλιπεν αὐτῷ, ἡμεῖς δὲ, παρ'
 οἷς ἦν ἐν τῷ γένει, τὴν ἀναγκαιοτάτην συγγένειαν
 εἶχομεν, ὄντες ἀνεψιαδοὶ ἐκείνῳ. ὥστ', εἰ μὲν βούλει,
 τοῦ Ἀρχιάδου συγγενεῖς ὄντες ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν, εἰ
 20 δὲ βούλει, τοῦ Λεωκράτους. τεταλευτηκὸς γὰρ ἄπαι-
 δος αὐτοῦ οὐδεὶς ἡμῶν γένει ἐγγυτέρῳ ἐστίν. (27) Καὶ
 διὰ μὲν σέ, ὦ Λεωστράτε, ὁ οἶκος ἐξηρημῶται. τῆς
 γὰρ οὐσίας ἕνεκα τὴν οἰκιστήτα τῶν ἀνδρῶν τῶν ποιη-
 σαμένων διετρεῖς. ὥς μὲν γε τελευτήσαντος τούτου
 25 οὐδεὶς ἡμφεσθῆται τοῦ κλήρου, οὐδένα εἰσπολεῖς τῷ
 Ἀρχιάδῃ υἱόν, ἐπειδὴ δ' ἡμεῖς συγγενεῖς ὄντες ἔχομεν
 εἰς τὸ μέσον, τῆνικαῦτα εἰσπολεῖς, ἵνα τὴν οὐσίαν κα-
 τὰσχῆς. καὶ φῆς μὲν οὐδὲν εἶναι τῷ Ἀρχιάδῃ, πρὸς
 10889δὲν εἰςποιηθῆς, διαμαρτυρεῖς δὲ πρὸς ἡμᾶς, τὸ βολο-
 γούμενον γένος ἐξελαύνων. εἰ γὰρ μηδὲν ἐστίν ἐν τῷ
 οἴκῳ· τί σὺ ἐλαττοὶ τοῦ μηδενοῦς ἡμῶν κληρονομησάν-
 των; (28) Ἀλλὰ γὰρ ἡ ἀναίδεια καὶ ἡ πλεονεξία τοιαύτη
 ἐστίν αὐτοῦ, ὡς ἀνδρὸς δικασταί, ὥστ' ἡγῆσθαι δεῖν ἐν
 5 Ἐλευσινίοις τε τὴν πατρῶϊαν οὐσίαν ἐπανελθὼν ἔχειν,
 ἐφ' ἧ τ' εἰςποιήθῃ μὴ ὄντος ἐν τῷ οἴκῳ υἱοῦ, καὶ
 τούτων κύριος γενέσθαι. καὶ ταῦτα πάντα βραδίως διοικ-
 εῖται. πρὸς γὰρ ἀνθρώπους ἡμᾶς πένητας καὶ ἀδυ-
 νάτους ἔχων ἀναλίσκεν ἐκ τῶν ἀλλοτρίων πολὺ πε-
 10 ρίεστιν. Διόπερ οἶμαι ἡμᾶς δεῖν βοηθεῖν τοῖς μὴ πλεο-
 νεκτῆσαι τι βουλομένοις, ἀλλ' ἀγαπῶσιν ἐάν τις ἡμᾶς
 τῶν νόμων ἐξ τυγχάνειν. (29) Τί γὰρ δεῖ ποιεῖν ἡμᾶς,
 ὡς ἀνδρὸς δικασταί; διὰ τριῶν τῆς ποιήσεως ἐμμενού-
 15 σης, καὶ τοῦ τελευταίου ἐγκαταλειφθέντος, τούτου
 ἀπαιδὸς τεταλευτηκὸς μὴ κομίσασθαι τὰ ἡμέτερ' αὐ-
 τῶν χρόνῳ ποτέ; Τούτο τοίνυν ἔχοντες τὸ δίκαιον ἐλά-
 χρομεν τοῦ κλήρου πρὸς τὸν ἄρχοντα. οὗτος δὲ Λεωχάρης
 20 προπατικῶς διαμαρτυρήσας τὰ ψευδῆ, οἴεται δεῖν παρὰ
 πάντας τοὺς νόμους ἀποστερήσει ἡμᾶς τῆς κληρονομίας.
 30. Πρῶτον μὲν οὖν, ὅτι τὰ τε περὶ τὰς ποιήσεις καὶ
 τὸ γένος τὸ τούτων ἀληθῆ εἰρήκαμεν, καὶ ἡ λουτροφό-
 25 ρος ἐφέστηκεν ἐπὶ τῷ τοῦ Ἀρχιάδου μνήματι, ταύτας
 ὑμῖν τὰς μαρτυρίας βουλόμεθ' ἀναγνῶναι, ἔπειτ' ἤδη
 καὶ τὰ λοιπὰ σαφῶς διδάξομεν ὑμᾶς, ὥστ' ἐξελέγξαι
 τούτους τὰ ψευδῆ διαμαρτυρηκῶτας. Καὶ μοι λαβὲ
 τὰς μαρτυρίας ἅς λέγω.

usque? donec Leostrati in Archiadis familia relictus filius
 (Leocrates 2) decessit orbus. Quo sine liberis mortuo petimus,
 ut nobis, genere proximis Archiadi, relicta ejus bona tri-
 buantur, non autem mortuo, qui et ipse fuit adoptivus,
 filium iste adoptet (Leocharem) in fraudem nostram. (25)
 Nam si ipse vivens adoptavit, quanquam id factum con-
 tra leges fuisset, non repugnamus. sed quia neque natura
 fuit ei filius ullus neque ullum vivens adoptavit, lex autem
 hæreditates genere proximis tribuit; nonne æquum est,
 utraque ratione nos bonis non fraudari? (26) Nam Archia-
 di, cujus fuere bona ab initio, genere proximi sumus, et
 adoptivo Leocrati. hujus enim pater ad Eleusinos rever-
 sus, necessitudinem ex lege ipse sibi præcidit, nos vero,
 in quorum ille (Leocrates 2) erat familia, arctissimam cogna-
 tionem retinimus, quum simus ejus sobrini. Proinde,
 si vis, ut Archiadis cognati hæreditatem petimus, si vis, ut
 Leocratis. qui quum sine liberis decesserit, nemo est ei
 quam nos genere propior. (27) Et quantum in te quidem
 fuit, Leostrato, extincta est familia. nam propter bona co-
 junctionem eorum virorum, qui adoptarant, tuebaris. quoad
 eo mortuo hæreditatem nemo petebat, nullum Archiadi
 filium adoptabas. quum autem nos ejus cognati in me-
 dium veniamus, tum adoptas, ut bona retineas. et dicis
 quidem nihil esse rerum Archiadi, a quo sis adoptatus,
 contestaris autem contra nos, genus nostrum, quod in con-
 fesso est, expellens. Quod si nihil est in ædibus; quid
 tibi decedit, si nos nihil illud ex hæreditate percipimus?
 (28) Sed enim ejus impudentia et avaritia talis est, judices,
 ut existimet oportere se et in Eleusiniis paterna bona re-
 gressum obtinere, et ad quæ adoptatus est, quum non sit
 in familia filius, et horum potiri. Atque hæc omnia fa-
 cile machinatur, qui quum de alieno contra nos homines
 pauperes et inopes largiatur, multo est superior. Quapro-
 pter vos opitulari oportere arbitror hominibus nihil ex
 avaritia petentibus, sed eo contentis, si quis nos legibus frui
 patiat. (29) Quid enim agendum nobis est, judices?
 adoptione per tres pervagata, et postremo (in Archiadis
 familia) relicto, hoc sine liberis mortuo nonne tandem
 aliquando nostrum recuperandum? Hoc igitur jure freti,
 ad Archontem eos de hæreditate citavimus. Leochares
 autem confidenter falsum contestatus, oportere nos existi-
 mat contra omnes leges fraudari hæreditate.
 30. Primum igitur, illa de adoptionibus et genere istorum
 vere nos dixisse, et virginem cum hydria in Archiadis mo-
 numento esse impositam, hæc vobis testimonia recitare
 volumus, dein jam et cetera perspicue vos edocebimus, ut
 istos falsæ contestationis convincamus. Age cape testimo-
 nia quæ dico.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

TESTIMONIA.

31. Ὁ μὲν τοίνυν τοῦ πράγματος λόγος καὶ τὸ ἀπλοῦν
 1090 δίκαιον περὶ τῆς κληρονομίας οὕτως ἔχει, ὡς ἄνδρες δι-
 κασταί, τῶν τε πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς αὐτὰ τὰ κεφά-
 λαία σχεδόν τι ἀκηκόατε. ἀ δὲ μετὰ τὴν τοῦ κλήρου
 λῆξιν πεποιθήκασι καὶ ὃν τρόπον ἡμῖν κεχηρημένοι εἰσίν,
 5 ἀναγκαῖον νομίζω εἰπεῖν. οἴομαι γὰρ περὶ κλήρου ἀγῶ-
 νας μηδένας ἄλλους παρανενομησθαι τοιαῦτα ὅσα ἡμεῖς.
 (32) Ἐπειδὴ γὰρ ἐτελεύτησεν ὁ Λεωκράτης καὶ ἡ ταφὴ
 ἐγένετο αὐτῷ, πορευομένων ἡμῶν εἰς τὰ κτήματα διὰ
 τὸ ἀπαιδᾶ τε τὸν ἄνδρα καὶ ἀγαμον τετελευτηκῆναι,
 10 ἔξῃην ὁ Λεώστρατος οὕτωσι φάσκων αὐτοῦ εἶναι. καὶ
 τὸ μὲν ποιεῖν τι τῶν νομιζομένων ἐκώλυσεν ἡμᾶς τῷ
 τετελευτηκῶτι, πατήρ ὢν αὐτὸς ἐκείνου, ὡς ἔχει λό-
 γον, καίπερ ὄντος παρανόμου τοῦ ἔργου. τῷ γὰρ φύσει
 15 ὄντι πατρὶ τῆς ταφῆς τὴν ἐπιμέλειαν παραδίδοσθαι εἰ-
 κός ἐστιν, ἔπειτα μέντοι καὶ τοῖς οἰκείοις ἡμῖν, ὃν ἦν
 συγγενῆς κατὰ τὴν ποίησιν ὁ τετελευτηκός. (33) Ἐπεί
 δὲ τὰ νομιζόμενα ἐγένετο, κατὰ ποῖον νόμον φανείται
 ἐρήμου ὄντος τοῦ οἴκου τοὺς ἐγγυτάτω γένους ἡμᾶς
 ἐξαγαγῶν ἐκ τῆς οὐσίας; Ὅτι νῆ Δία πατήρ ἦν τοῦ
 20 τετελευτηκῶτος. Ἀπεληλυθὼς γ' εἰς τὸν πατρῶον οἶκον,
 καὶ οὐκέτι τῆς οὐσίας, ἐφ' ἣ ἔγκατελιπε τὸν υἱόν, κύριος
 ὢν. εἰ δὲ μή· τί τῶν νόμων ὄφελος; (34) Γενομένης οὖν
 τῆς ἐξαγωγῆς, ἵνα τὰ πλείστα παραλείπω, ἐλάγομεν πρὸς
 τὸν ἄρχοντα τοῦ κλήρου, οὕτε γόνυ, ὡς περ εἶπον, οὐδε-
 νός ὄντος τῷ τετελευτηκῶτι οὐτ' εἰςποίητοῦ γεγεννημένου
 κατὰ τοὺς νόμους. μετὰ δὲ ταῦτα Λεώστρατος οὕτωσι
 παρακαταβάλλει, ὡς υἱὸς Ἀρχιάδου ἐκείνου, οὐκ ἐπιλο-
 1091 γισάμενος οὐθ' ὅτι ἐπανεληλυθὼς εἰς τοὺς Ἐλευσινίους,
 οὐθ' ὅτι οἱ εἰςποίητοι οὐκ αὐτοὶ ὑφ' αὐτῶν ἀλλ' ὑπὸ
 τῶν εἰσποιομένων καθίστανται. (35) Ἀλλὰ γὰρ ὁμοί-
 5 ἀπλοῦν τι διελόγισατο, δεῖν αὐτὸν καὶ δικαίως καὶ ἀδί-
 κως ἀμφισθετεῖν τῶν ἀλλοτριῶν. καὶ πρῶτον μὲν ἑλ-
 θὼν οἴεσθ' ἦν εἰς τὸν Ὀτρυνέων πίνακα τὸν ἐκκλησια-
 στικὸν ἐγγράφειν αὐτὸν Ἐλευσίνιος ὢν, καὶ τοῦτο διω-
 καίτο, ἔπειτα, πρὶν ἐγγραφῆναι καὶ ἐν τῷ ληξιαρχικῷ
 10 γραμματεῖρ τῷ τῶν Ὀτρυνέων, μετέχειν τῶν κοινῶν,
 τηλικαύτην παρανομίαν προαιρούμενος παρανομεῖν
 ἕνεκα πλεονεξίας. (36) Αἰσθόμενοι δ' ἡμεῖς μαρτύρων
 ἐναντίον ἐκώλυσαμεν τὸ γινόμενον, καὶ φόβηθα δεῖν
 κριθῆναι πρῶτον μὲν τὴν κληρονομίαν παρ' ὑμῖν,
 15 πρὶν ἐπὶ τὸ ὄνομά τινα τὸ τοῦ Ἀρχιάδου εἰςποιηθῆναι.
 κωλυθεὶς δὲ καὶ ἐξελεγχθεὶς πρὸς τῶν πίνακι καὶ ἐν τῇ
 τῶν ἀρχόντων ἀγορᾷ ὅτι ἡδίκαι πολλῶν ἐναντίον, ᾤετο
 δεῖν μηδὲν ἤττον βιάζεσθαι καὶ κρείττων ταῖς παρα-
 σκευαῖς τῶν ὑμετέρων νόμων γενέσθαι. (37) Τί τούτου
 20 τεκμήριον; συνάγων τινὰς τῶν Ὀτρυνέων ὀλίγους καὶ
 τὸν δῆμαρχον πείθει, ἐπειδὴν ἀνοιχθῆ τὸ γραμματεῖον,
 ἐγγράφει αὐτόν. καὶ μετὰ ταῦτα ἤκε Παναθηναίων
 ὄντων τῶν μεγάλων τῇ ἀδόςει πρὸς τὸ θεωρικόν, καὶ
 ἐπειδὴ οἱ ἄλλοι δημόται ἐλάμβανον, ἤξιον καὶ αὐτῷ
 23 δίδοσθαι καὶ ἐγγραφῆναι εἰς τὸ γραμματεῖον ἐπὶ τὸ τοῦ
 Ἀρχιάδου ὄνομα. διαμαρτυρομένων δὲ ἡμῶν, καὶ τῶν

31. Proinde rei expositio et simplex jus hæreditatis ita
 se habet, iudices, et eorum, quæ inde ab initio acta sunt,
 ipsa capita fere omnia audistis. quæ autem post actionem
 de hæreditate institutam fecerint et quo pacto nos tracta-
 rint, dictu necessarium ex istimo. in hæreditatis enim judi-
 ciis tam inique cum nemine arbitrator esse actum, quam no-
 biscum. (32) Mortuo enim Leocrate et funere ei facto,
 nobis in possessionem ingredientibus propterea, quod vir
 ille et cælebs et orbus decesserat, eduxit nos iste Leostra-
 tus, sua esse asserens. Ac quominus nos mortuo justor-
 tum quicquam persolveremus, prohibuit, qui ipse pater
 illius esset, ut ratione non caret, quamquam contra leges
 illud fecit. ei enim qui natura pater est, curationem manda-
 ri funeris par est, deinde tamen etiam necessariis nobis,
 quorum cognatus ratione adoptionis, erat mortuus. (33)
 Postquam autem justa persoluta fuerunt, qua lege osten-
 detur eum deserta familia nos genere proximos deiecis-
 se bonis? Scilicet, quod mortui pater erat. At reversus in pater-
 nam familiam, neque amplius ejus patrimonii, in quo re-
 linquebat filium, dominus erat. quod ni ita est; quæ legum
 est utilitas? (34) Facta igitur dejectione, ut plurima omit-
 tam, actionem apud Archontem de hæreditate instituis-
 mus, quum nec natura, ut dixi, nullus esset mortuo filius, nec
 adoptione facta legibus. post hæc Leostratus iste sacra-
 mento certat asserens se illius Archiadis esse filium, non
 cogitans vel se redisse in Eleusinius vel adoptivos non
 ipsos a semetipsis, sed ab adoptantibus adoptari. (35) Ver-
 um illud opinor simpliciter in animum induxit suum, oportere
 se, qua jure qua injuria, aliena appetere. Ac primum
 progressus non dubitabat in Otrynensium concionalem ta-
 bulam se inscribere, quum esset Eleusinius, idque machi-
 natus est, deinde, priusquam inscriptus esset etiam in do-
 minorum albo (Lexiarchico) Otrynensium, particeps esse
 communium rerum, tantum committere facinus impellente
 avaritia instituit. (36) Quo nos animadverso factum id testi-
 bus adhibitis prohibuimus, et postulavimus, ut primum certe
 de hæreditate apud vos disceptaretur, priusquam ad Ar-
 chiadis nomen quisquam adoptaretur. prohibitus autem et
 injuriarum convictus tabula exhibita et in Archontum
 (Thesmothetarum) foro coram multis, nihilo minus sibi vi
 agendum censuit et se vestris legibus calliditate et opibus
 fore superiorem. (37) Ejus rei argumentum quodnam est?
 Convocatis paucis quibusdam Otrynensibus et Demarcho
 persuadet, ut, quum album apertum fuerit, ipse inscriba-
 tur. ac postea venit magnis Panathenæis Demotarum dis-
 tributionis tempore ad theatralem pecuniam, quumque
 ceteri Demotæ acciperent, petiit, ut et sibi daretur et in
 album inscriberetur ad nomen Archiadis (i.e. ut filius Ar-
 chiadis). quum vero nos contestaremur et reliqui non fo-

ἄλλων δεινὸν φασκόντων εἶναι τὸ γινόμενον, ἀπῆλθεν
 1092 οὗτ' ἐγγραφεῖς οὔτε τὸ θεωρικὸν λαβῶν. (38) Τὸν δὲ
 παρὰ τὸ ψήφισμα τὸ ὑμέτερον ἀξιοῦντα τὸ θεωρικὸν
 λαμβάνειν πρὶν ἐγγραφῆναι εἰς τοὺς Ὀτρυνεῖς, ὄντα
 ἐξ ἑτέρου δήμου, τοῦτον οὐκ οἴσθε τοῦ κλήρου παρὰ
 5 τοὺς νόμους ἀμφισβητεῖν; ἢ τὸν πρὸ τῆς τοῦ δικαστη-
 ρίου γνώσεως οὕτως ἀδίκους πλεονεξίας διοικούμενον,
 τοῦτον πῶς εἰκὸς τῷ πράγματι πιστεύειν; ὁ γὰρ τὸ
 θεωρικὸν ἀδίκως ἀξιώσας λαμβάνειν καὶ περὶ τοῦ κλή-
 ρου τῇ αὐτῇ διανοίᾳ δῆλον ὅτι κέχρηται νυνί. (39)
 Ἄλλὰ μὴν καὶ τὸν ἄρχοντά γ' ἐξηπάτησε παρακατα-
 10 βάλλων, καὶ ἡμῶς ἀντεγράψατο Ὀτρυνεὺς εἶναι, ἐν
 Ἐλευσινίοις δημοστεύμενος. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐπὶ τού-
 των πάντων ἀπετύγχανε ταῖς παρελθούσαις ἀρχαιρε-
 σιαῖς ταύταις παρασκευασάμενός τινος τῶν δημοτῶν
 ἡξίου οὕτως ἐγγράφασθαι ποιητὸς υἱὸς τῷ Ἀρχιάδῃ.
 15 (40) Ἀντιλεγόντων δ' ἡμῶν καὶ ἀξιοῦντων, ἐπειδὴν τοῦ
 κλήρου ἡ διαδικασία γένηται, τῆνικαῦτα τοὺς δημότας
 τὴν ψῆφον φέρειν, πρότερον δὲ μὴ, τοῦτο μὲν ἐπέ-
 σθησαν οὐ δι' αὐτοὺς ἀλλὰ διὰ τοὺς νόμους. δεινὸν γὰρ
 εἶναι τοὺς ἀδίκους ἀδικητότατον τοῦ κλήρου εἰ-
 20 ποιεῖν αὐτὸν ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀκρίτων ὄντων. Ὁ
 δὲ μετὰ ταῦτα διοικεῖται Λεώστρατος οὕτως, τοῦτο
 πάντων δεινότατόν ἐστιν. (41) Ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἀπε-
 τύγχανε τοῦ ἐγγραφῆναι εἰς τοὺς Λεωχάρη τὸν αὐτοῦ
 25 υἱὸν Ἀρχιάδῃ παρὰ πάντας τοὺς νόμους, πρὶν τοῦ
 δήμου τὴν δοκιμασίαν γενέσθαι. οὐκ εἰσηγμένου δ'
 εἰς τοὺς φράτορας πῶς τοῦ Ἀρχιάδου, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνε-
 γράφη τῆνικαῦτα πείσας ἕνα τινὰ τῶν φρατόρων
 ἐνέγραψεν εἰς τὸ φρατορικὸν γραμματεῖον. (42) Καὶ
 1093 μετὰ ταῦτα τῇ διαμαρτυρίᾳ πρὸς τῶν ἄρχοντι τοῦτον
 ἀπογράφεται, ὡς υἱὸν ὄντα γνήσιον τοῦ τετελευτηκότος
 ἔτι πολλὰ τὸν πρῶτον καὶ χθρὲς ἐγγραφέντα. καὶ συμ-
 5 βάλει ἀμφοτέρους αὐτοὺς τῆς κληρονομίας ἀμφι-
 σβητεῖν. ὁ τε γὰρ Λεώστρατος οὕτως παρακατεβά-
 λετο τοῦ κλήρου ὡς υἱὸς γνήσιος Ἀρχιάδῃ, ὁ τε Λε-
 ωχάρης οὕτως διαμαρτυρήκεν ὡς υἱὸς ὄν γνήσιος
 τοῦ αὐτοῦ πατρός. (43) Οὐδέτερος δ' αὐτῶν ζῶντι,
 10 ἀλλὰ τετελευτηκῶτι εἰσποιεῖ αὐτόν. Ἡμεῖς δ' ὄψεσθε
 δεῖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ περὶ τούτου τοῦ ἀγῶ-
 νος ἡμεῖς τὴν ψῆφον ἐνέγκατε, τῆνικαῦτα ἐκ τῶν κατὰ
 γένος ἐγγυτάτω ἡμῖν εἰσποιεῖν υἱὸν τῷ τετελευτηκῶτι,
 15 ὅπως ἂν ὁ οἶκος μὴ ἐξερημωθῇ.
 44. Πρῶτον μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὡς ἐπανῆλ-
 θεν εἰς τοὺς Ἐλευσινίους ἐκ τῶν Ὀτρυνέων Λεώστρα-
 τος οὕτως, καταλιπὼν υἱὸν τῷ Ἀρχιάδῃ γνήσιον, καὶ
 20 ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔτι πρότερον τὸ αὐτὸ τοῦτ' ἐπε-
 ποιήκει, καὶ ὡς ὁ καταλειφθεὶς ἀπαιεῖ τετελευτήκει, καὶ
 ὡς ὁ νῦν διαμαρτυρήκει πρότερον εἰς τοὺς δημό-
 τας ἢ εἰς τοὺς φράτορας ἐνεγράφη, τούτων ἡμῖν
 τὰς τῶν φρατόρων καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας
 ἀναγνώσεται, καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰρημένων, ὧν οὗτοι
 25 πεποιθήκασι, ἀπάντων ἡμῖν τὰς μαρτυρίας καθ' ἐν ἕκα-
 στον παρέξομαι. Καὶ μοι κάλει τοὺς μάρτυρας δευρί.

rendum id esse dicent; abiit nec inscriptus nec theatri
 accepta pecunia. (38) Qui autem contra decretum vestrum
 theatralem pecuniam postulat, priusquam in Otrynenses
 inscribitur, quum alterius pagi sit, eum non putatis hære-
 ditatem contra leges petere? aut, qui tam iniquas fraudes
 ad explendam avaritiam suam ante iudicii cogitationem
 molitur, eum credible est causa niti? nam qui pecuniam
 theatralem inique postulavit, is etiam de hæreditate nimi-
 rum eodem est animo nunc. (39) Quin etiam Archontem
 quidem decepit quum sacramentum solveret, et contra nos
 scripsit Otrynensem esse se, qui Eleusinius est. Quum au-
 tem nihil ei in his omnibus succederet; proximis hæc co-
 mitilis, unhornatis quibusdam Demotis, postulavit iste, ut
 inscriberetur adoptivus filius Archiadi. (40) Nobis autem ad-
 versantibus et postulantibus, ut post factam de hæreditate
 disceptationem, tum Demotæ suffragia ferrent, non autem
 prius, in eo paruerunt non propter semetipsos, sed propter
 leges. nam non ferendum esse videbatur, quod qui sacra-
 mento deposito in hæreditatem ageret, sese adoptaret re-
 nondum dijudicata. Quod autem post hæc instruxit Leo-
 stratus iste, id est omnium gravissimum. (41) Nam quum
 inscriptio ipsi negaretur; adoptat Archiadi Leocharem filium
 suum contra omnes leges ante factam Demi approbationem.
 quum hic nondum introductus esset ad Phratores Archiadis,
 sed quum in Demotas inscriptus esset; tum persuasit uni cui-
 dam e Phratoribus et eum inscripsit in Phratoricum album.
 (42) Postea contestatione apud Archontem curat istum in-
 scribendum quasi filium mortui genuinus esset multos an-
 nos, qui heri et nudius tertius inscriptus fuerat. Ita fit, ut
 uterque sibi hæreditatem vindicet. nam et Leostratus sa-
 cramento sibi deposito de hæreditate contendit tanquam
 naturalis Archiadis filius, et Leochares iste de eadem con-
 testatus est quasi filius esset naturalis ejusdem patris. (43)
 Neuter autem viventi illi, sed uterque mortuo se adoptat.
 Nos vero, iudices, putabamus, quando vos hanc causam
 cognoveritis, tum nobis mortuo e genere proximis filium
 adoptandum esse, ne intereat ejus familia.

44. Primum igitur, iudices, ex Otrynensibus istum Leo-
 stratum in Eleusiniis redisse relicto Archiadi filio naturali,
 et patrem ejus id ipsum fecisse etiam prius, et illum, qui
 relictus fuerat, orbem decessisse, et eum, qui nunc con-
 testatus est, prius in Demotas quam in Phratores esse in-
 scriptum, iis de rebus vobis et Phratorum et Demotarum
 testimonia recitabit, denique de ceteris, quæ nos ab istis
 facta memoravimus, omnibus, vobis testimonia singula-
 tim exhibebo. Proinde mihi testes accersito huc.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

45. Τῶν μὲν τοίνυν πραγμάτων ἀπάντων ἀκηκόατε, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς γεγενημένων περὶ τὸν κλῆρον τοῦτον καὶ τῶν ὑστερον συμβάντων, ἐπειδὴ 1094 τὰ χίιστα τὴν λήξιν ἡμεῖς ἐποιησάμεθα. λοιπὸν δ' ἐστὶ περὶ τῆς διαμαρτυρίας αὐτῆς εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν νόμων, καθ' οὓς ἤξιοῦμεν κληρονομεῖν. ἔτι δὲ, ἂν ἐγγωρῇ τὸ ὕδωρ καὶ μὴ μελλωμεν ὑμῖν ἐνοχλεῖν, ἐξε- 5 λέγξαι τὰ ὑπὸ τούτων ῥηθησόμενα, ὅτι οὔτε δίκαια οὔτε ἀληθῆ ἐστίν. Καὶ πρῶτον μὲν τὴν διαμαρτυρίαν ἀναγνώτω, καὶ σφόδρα τὸν νοῦν αὐτῇ προσέχετε. περὶ γὰρ αὐτῆς ἡ ψῆφος οἰσθήσεται νυνί.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 46. Οὐκοῦν δῆπου διαμεμαρτύρηκεν οὐτοσί, ὡς ἀκηκόατε, μὴ ἐπίδικον εἶναι τὸν κλῆρον τὸν Ἀρχιάδου ὄντων αὐτῶ παίδων γνησίων κυρίως κατὰ τὸν θεσμόν. Ἐξετάσωμεν τοίνυν, εἰ εἰσίν, ἢ τὰ ψευδῆ διαμεμαρτύρηκεν οὐτοσί. Ὁ γὰρ Ἀρχιάδης ἐκεῖνος, οὗ ἐστὶν ὁ 15 κληρὸς, ἐποίησατο υἱὸν τὸν τοῦ διαμεμαρτυρηκότος νυνὶ πάππον, ἐκεῖνος δὲ καταλιπὼν υἱὸν γνήσιον τὸν τοῦτου πατέρα Λεώστρατον ἐπανήλθεν εἰς τοὺς Ἐλευσινίους. (47) Μετὰ δὲ ταῦτα αὐτὸς οὐτοσί Λεώστρατος 20 πάλιν καταλιπὼν υἱὸν ὄρχετο ἀπελθὼν εἰς τὸν πατρῶον οἶκον, ὁ δ' ἐγκαταλείφει εἰς τὸν τοῦτου τελευταῖος ἀπάντων τῶν εἰσποιηθέντων τετελεύτηκεν ἄπαις, ὥστε γίγνεται ἔρημος ὁ οἶκος καὶ ἐπανελήλυθεν ἡ κληρονομία πάλιν εἰς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἐγγύτατα γένους ὄντας. 25 (48) Πῶς ἂν οὖν εἴησαν κατὰ τὴν μαρτυρίαν υἱεῖς ἔτι τινὲς τῶ Ἀρχιάδῃ, ἢ οἱ μὲν εἰσποιηθέντες ὁμολογοῦνται ἐπανελήλυθεν, ὁ δ' ἐγκαταλείφεις τελευταῖος ἄπαις τετελεύτηκεν; οὐκοῦν ἀνάγκη τὸν οἶκον ἔρημον εἶναι. ὁπότις δὲ ἔρημος ἐστὶν ὁ οἶκος· οὐκ ἂν εἴησαν 1095 υἱεῖς ἔτι ἐκεῖνῳ γνήσιοι. οὐτοσί τοίνυν διαμεμαρτύρηκε τοὺς οὐκ ὄντας εἶναι, καὶ γέγραφεν ἐν τῇ διαμαρτυρίᾳ « ὄντων παίδων, » ἕνα φάσκων αὐτὸν εἶναι. (49) Ἄλλὰ μὴν « γνησίων » γ' ὅταν λέγῃ καὶ « κυρίως κατὰ τὸν 5 θεσμόν »· παρακρούεται παρὰ τοὺς νόμους. τὸ μὲν γὰρ γνησίον ἐστὶν, ὅταν ἢ γόνυ γεγονός. καὶ ὁ νόμος ταῦτα μαρτυρεῖ λέγων, « ἢν ἂν ἐγγυήσῃ πατήρ ἢ « ἀδελφὸς ἢ πάππος, ἐκ ταύτης εἶναι παιδᾶς γνησίους. » τὸ δὲ « κυρίως » κατὰ τῶν ποιήσεων ὁ νομοθέτης ἔλαβεν, 10 ὑπολαμβάνων δεῖν, ὅταν τις ὦν ἄπαις καὶ κύριος τῶν ἑαυτοῦ ποιήσῃται υἱόν, ταῦτα κύρια εἶναι. οὕτως τοίνυν γόνυ μὲν οὐδένα φησὶν Ἀρχιάδῃ γενέσθαι υἱόν, διαμαμαρτύρηται δὲ γνησίων ὄντων, ἐναντίαν τῶ πράγματι τὴν διαμαρτυρίαν ποιησάμενος. (50) Ποιητὸς δ' ὁμο- 15 λογῶν εἶναι φαίνεται οὐκ εἰσποιηθείς ὑπὸ τοῦ τελευτηκότος αὐτοῦ, ὥστε πῶς ἔτι σοι κύρια ταῦτ' ἂν εἴη κατὰ τὸν θεσμόν; Ὅτι νῆ Δ' ἐγγέγραπται Ἀρχιάδῃ υἱός. Ὑπὸ γὰρ τούτων μὲν πρῶτον βιασαμένων, ἤδη τῆς τοῦ κλήρου διαδικασίας ἐνεστηκυίας. οὐ δὲ δίκαιον 20 ἐνεσσι τεμηρίῳ ποιεῖσθαι τὰ δίκαια. (51) Καὶ γὰρ

TESTES.

45. Res igitur omnes audistis, iudices, et ea quæ ab initio in hac hæreditate facta sunt, et quæ post evenerunt, ut primum nos agere instituimus. Reliquum est, ut et de contentione ipsa dicamus et de legibus, quarum auctoritate hæreditatem postulabamus. præterea ut, si aqua suppetat, et sine vestra molestia fieri possit, ostendamus ea, quæ ab istis dicentur, neque justa esse neque vera. Ac primum contestationem vobis recitabo, quæ attente vobis audienda erit. de ea enim ipsa nunc pronuntiabitur.

CONTESTATIO.

46. Contestatus igitur iste est, ut audivistis, non controversam esse Archiadi hæreditatem, quum ei sint naturales liberi firma auctoritate ex instituto. Quare inquiremus, sintne ei liberi, an iste falsum contestatus sit. Archiades ille, cujus est hæreditas, adoptavit istius, qui nunc contestatus est, avum. hic vero naturali filio relicto, patre istius Leostrato, ad Eleusinos rediit. (47) Post hæc ipse iste Leostratus rursus relicto filio in paternam familiam rediit. at ille ab eo postremus relictus omnium adoptatorum sine liberis decessit. Proinde familia deserta est et reddit hæreditas rursus ad eos, qui ab initio genere sunt proximi. (48) Quo pacto igitur, quod istius contestatione affirmatur, filii aliqui Archiadi essent, cujus adoptivi se regressos esse confitentur, is vero, qui postremus relictus est, orbus decessit? Proinde necesse est familiam esse desertam. quæ deserta quum sit; filii naturales ei superesse nequeunt. Iste igitur contestatus est eos, qui non sunt, esse, et in contestatione scripsit « quum sint liberi, » unum se esse asserens. (49) At quum dicit « naturales et firma auctoritate ex instituto; » imposturam facit contra leges. nam illud est esse genuinum, si natura factum fuerit. et hoc testatur lex his verbis: « quam desponderit pater aut frater aut avus, ex ea naturales liberi sunt. » At verbum « firma auctoritate » legislator de adoptionibus usurpavit, existimans, si quis orbus et suorum bonorum dominus filium adoptarit, ratum id esse. iste vero natura nullum Archiadi filium esse ait, sed contestatus est de hæreditate, quia naturales essent, contestatione facta veritati rei contraria. (50) Qui adoptivus quum se non adoptatum esse manifesto profiteatur ab ipso mortuo; proinde quo pacto tibi ista porro rata fuerint ex instituto? Propterea nimirum quod inscriptus est Archiadi filios. Ab istis scilicet nuper vi facta, quum lis de hæreditate jam instaret. Non inest profecto justum in argumento facere injuriam. (51) Nam

ἐκεῖνο πῶς οὐ δεινόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ ἐπὶ μὲν τοῦ λόγου αὐτίκα μάλα φήσκει ποιητὸν εἶναι, ἐν δὲ τῇ διαμαρτυρίᾳ τοῦτο μὴ τολμᾶσαι γράψαι, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐν παύτῃ διαμαρτυρημένα εἶναι ὡς ὑπὲρ υἱοῦ
 20 γόνῳ γεγονότος, τὰ δ' αὐτίκα μάλα ῥηθησόμενα ὡς εἰς ποιητοῦ; εἰ δὲ τὴν ἀπολογίαν ἐναντίαν τῇ διαμαρτυρίᾳ ποιήσονται· πῶς οὐκ ἢ τὸν λόγον ἀνάγκη ἢ τὴν διαμαρτυρίαν ψευδῆ εἶναι; εἰκότως δ' οὐ προσεγράψαντο
 1096 τὴν ποιήσιν τῇ διαμαρτυρίᾳ. ἴδει γὰρ ἐγγράψαι αὐτοὺς « εἰς ποιησαμένου τοῦ δεινός ». ὁ δ' οὐκ εἰς ποιήσατο, ἀλλ' ἑαυτοὺς εἰσποιούντες ἀποστεροῦσιν ἡμᾶς τῆς κληρονομίας. (52) Τὸ μετὰ ταῦτα τοίνυν πῶς οὐκ ἄτοπον καὶ δεινόν ἐστιν, ἅμα παρακαταβεβληκέναι
 5 τοῦ κλήρου πρὸς τῶ ἀρχοντι ὡς ὄντα αὐτὸν Ἀρχιάδου Λεώστρατον τουτονί, τὸν Ἐλευσίνιον τοῦ Ὀτρυνέως, διαμαρτυρηκέναι δ' ἕτερον, ὡς αὐτοὶ ὄρατε, φάσκοντα καὶ τοῦτον Ἀρχιάδου υἱὸν εἶναι; Καὶ ποτέρῳ δεῖ προσ-
 10 τεῖν ὑμῶν ὡς ἀληθῆ λέγοντι; (53) Αὐτὸ γὰρ τοῦτο ἐκμήριον οὐκ ἐλάχιστόν ἐστι τοῦ ψευδοῦ τὴν διαμαρτυρίαν γεγενῆσθαι, τὸ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος μὴ τὸν αὐτὸν παρὰ * τοῦ αὐτοῦ ἀμφισβητεῖν. εἰκότως, ὅτε γάρ, οἶμαι, Λεώστρατος οὐτοσί παρακατέβαλλε τοῦ κλήρου
 15 πρὸς ἡμᾶς, οὐπω, διαμαρτυρηκῶς νῦν, ἐγγέγραπται ὡς δημότης εἶναι. Ὡστε πάντων ἂν δεινότατα πάθειμεν, εἰ τῇ ὕστερον τῶν πραγμάτων γεγενημένη διαμαρτυρία πιστεύσετε ὑμεῖς.
 54. Ἀλλὰ μὴν καὶ πρεσβύτερόν γε αὐτοῦ διαμαμαρτύρηκεν. Ὁ γὰρ μήπω ἐν τῶ οἴκῳ τῶ Ἀρχιάδου
 20 ὦν, 88' ἢ λῆξις αὐτῆ τοῦ κλήρου ἐγένετο, πῶς ἂν εἰδείη τι τούτων; ἔπειτ' εἰ μὲν αὐτὸν διαμαμαρτυρήκει· εἶχεν ἂν λόγον αὐτῶ τὸ πᾶν, ἀδίκως μὲν ἂν ἐγραφε, οὐδὲν δ' ἦτον ὑπὲρ τοῦ κατὰ τὴν ἡλικίαν λέγοντος.
 25 νῦν δὲ γνησίους υἱοὺς γέγραφε τῶ Ἀρχιάδῃ ἐκεῖνῳ εἶναι, τὸν τε αὐτοῦ πατέρα δηλονότι καὶ αὐτὸν τὸν * κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ποιήσιν, οὐκ ἐπιλογισάμενος ὅτι ἐπανεληλυθότες ἦσαν. οὐκοῦν ἀνάγκη πρεσβυτέρας πράξεις αὐτὸν καὶ μὴ τὰς ἐφ' ἑαυτοῦ γεγενημένας διαμαμαρτυρηκέναι. Εἴθ' ὑμεῖς τῶ τοῦτο τετολημ-
 1097 κότη πιστεύσετε ὡς ἀληθῆ λέγοντι; (55) Νῆ Δί', ἀλλ' ἀκηκῶς τοῦ αὐτοῦ πατρὸς διαμαμαρτύρηκεν. Ὁ δὲ γε νόμος ἀκοῆν τῶν τετελευτηκότων εἶναι * κωλύει διαμαρτυρεῖν ζῶντος τοῦ πατρὸς τὰ ὑπ' ἐκεῖνου πραχθέντα.
 5 Ἐπεὶ κάκεινο. διὰ τί ποτε Λεώστρατος οὐτοσί οὐκ αὐτὸν ἀλλὰ τοῦτον ἐπεγράψατο τῇ διαμαρτυρίᾳ; τὰ γὰρ πρεσβύτερα τῶν πραγμάτων τὸν πρεσβύτερον ἴδει διαμαρτυρεῖν. Ὅτι νῆ Δί', ἂν εἴποι, τοῦτον γὰρ εἰς πεποίηκα υἱὸν τῶ Ἀρχιάδῃ. (56) Οὐκοῦν σὲ τὸν εἰσποιούντα καὶ κατασκευάζοντα τὰ πράγματα καὶ λόγον ἴδει δίδόναι, γενόμενον ὑπεύθυνον ὧν πεποίηκας πολλή γ' ἀνάγκη. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐφυγες, τῇ διαμαρτυρίᾳ δὲ τοῦτον οὐδὲν εἰδοί' ἐπεγράψω. Ὡστε φανερόν ὑμῖν ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὰ διαμαρτυρούμενα μὴ εἶναι ἀληθῆ, καὶ παρ' αὐτοῖς γε τούτοις ὁμολογεῖται. Καὶ μὴν κάκεινο δίκαιόν ἐστι, μὴ λέγοντος

illud, iudices, ferri qui potest, eum in oratione nunc statim dicturum esse eum adoptivum, in contestatione autem id scribere non fuisse ausum, sed scriptum in contestatione ita esse, ut de filio naturali, ea vero, quae mox dicuntur, ut de adoptivo? quod si defensionem attulerint contestationi contrariam; aliter fieri qui potest, quin aut contestatio falsa sit aut defensio? neque ab re adoptionem in contestatione non apposuerunt. adscribendum enim iis fuisset « adoptante quodam ». ille autem eos non adoptavit, sed ipsi sese adoptantes, nos haereditate spoliant. (52) Jam ut pergamus ad alia, qui non absurdum et iniquum est, simul quum sacramento contenderit Leostratus iste de haereditate apud Archontem, quasi ipse esset Archiadis filius, Otrynensis huius Eleusinius, alium (Leocharem) esse contestatum, ut ipsi cernitis, dicendo et hunc se ipsum esse Archiadis filium? Utri vestrum ut vera dicenti fides est habenda? (53) Id ipsum enim argumentum non minimum est, falsam fuisse contestationem, quod eadem de re non idem ab eodem contendit merito. nam quum Leostratus iste, credo, sacramento nobiscum de haereditate contendit; nunc contestatus Leochares, nondum inscriptus est esse Demota. Quare omnium hominum infelicissimi essemus, si contestationi post rem factae fidem habebitis vos.

54. Quin antiquius quid se ipso contestatus est. Is enim qui in Archiadis familia nondum fuit, quum actio haec de haereditate institueretur, qui eorum aliquid scire potest? deinde si se filium esse contestatus esset; rationem haberet res, injuste quidem scripisset, sed nihilominus pro eo, qui secundum aetatem loqueretur. nunc autem naturales liberos Archiadis illius scripsit esse, patrem suum nimirum et ipsum illum primae adoptionis, non recordatus, reversos eos esse (in nativam familiam). Proinde necesse est antiquiores eum res, et non suis temporibus factas contestatum esse. Et vos ei, qui hoc ausus est, credetis ut vera dicenti? (55) At per Jovem de re a suo patre audita contestatus est. Atqui lex quamquam concedit citare quae e mortuis audita sunt, vetat e vivente patre auditas citari ejusdem res factas. Nam etiam illud considerate: quamobrem tandem Leostratus iste non sese, sed istum praescripsit contestationi? nam de rebus antiquioribus natu majorem contestari oportebat. Quia per Jovem, dixerit quis, — hunc enim adoptavi filium Archiadi —. (56) Proinde te adoptionis instructorem et auctorem rerum, etiam rationem reddere oportebat, et quae egeras, tuo egisse periculo. omnino certe necesse est. Sed hoc fugisti, et contestationi istum rerum omnium ignarum praescripsisti. Proinde perspicuum vobis est, iudices, contestationem non esse veram, idque in ipsis his (propter ipsos hos) constat. Quin et illud justum est, non audiri

αὐτίκα μάλ' ἀκούειν Λεωστράτου τούτου ὑπὲρ ὧν γε διαμαρτυρῆσαι οὐκ ἐτόλμησεν.

57. Ὡς δὲ καὶ τῶν ἀγῶνων ἀδικώτατοι καὶ πλείστης 20 ὀργῆς ἄξιοι τοῖς ἀγωνιζομένοις αἱ διαμαρτυρίαι εἰσὶ, μάλιστα ἂν τις ἐκείθεν καταμάθοι. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἀναγκαίως ἔχουσιν ὡς περ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐκ προαιρέσεως καὶ βουλήσεως τῆς τοῦ διαμαρτυροῦντος γίγνονται. εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν διαμφισθητομένων μὴ ἔστιν ἄλλον τρόπον δίκην λαβεῖν ἢ διαμαρτυρήσαντα· 25 ἴσως ἀναγκαῖον τὸ διαμαρτυρεῖν. (58) εἰ δὲ καὶ ἄνευ διαμαρτυρίας πρὸς ἅπασιν τοῖς συνεδρίοις ἔνεστι λόγου μὴ ἀποστειρηθῆναι· πῶς οὐ προπετείας καὶ τῆς μεγίστης ἀπονοίας σημεῖον τὸ διαμαρτυρεῖν ἔστιν; οὐδὲ γὰρ ὁ νομοθέτης ἀναγκαῖον αὐτὸ ἐποίησε τοῖς ἀντιδίκουις, 1098 ἀλλ' ἂν βούλωνται διαμαρτυρεῖν ἔδωκεν, ὡς περ διαπειραν ποιοῦμενος τῶν τρόπων ἐνδὸς ἑκάστου ἡμῶν, πῶς ποτ' ἔχοιμεν πρὸς τὸ προπετεῖς τι πράττειν. (59) Ἐπιτοῖνον ἐπὶ τὸ τῶν διαμαρτυροῦντων μέρος οὔτε δικαστήρια ἦν ἂν οὔτε ἀγῶνες ἐγίνοντο. καλύπει γὰρ πάντα ταῦτα τὸ τῶν διαμαρτυριῶν γένος καὶ ἀποκλείει εἰσαγωγῆς ἕκαστα τῆς εἰς τὸ δικαστήριον, κατὰ γε τὴν τοῦ διαμαρτυροῦντος βούλησιν. Διόπερ οἶμαι δεῖν κοινούς 5 ἔχθρους τοὺς τοιοῦτους ἀνθρώπους λαμβάνειν πᾶσιν εἶναι, καὶ μηδέποτε τυγχάνειν αὐτοὺς ἀγωνιζομένους παρ' ἑμῖν. προελόμενος γὰρ ἕκαστος αὐτῶν τὸν ἐκ τοῦ διαμαρτυρῆσαι κίνδυνον, οὐκ ἀναγκασθεὶς εἰσέρχεται.

60. Ὅτι μὲν οὖν ἡ διαμαρτυρία ψευδὴς ἔστι, καὶ ἐκ 15 τῶν γεγραμμένων καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων λόγων σχεδὸν ἀκριβῶς μεμαθήκατε. ὅτι δὲ καὶ οἱ νόμοι, ὧν ἄνδρες δικασταί, ἡμῖν τὴν κληρονομίαν ἀποδίδασιν, τοῦθ' ἡμᾶς διὰ βραχέων βούλομαι διδάξαι, οὐχ ὡς οὐ μεμαθηκότας καὶ ἐν τοῖς ἐν ἀρχῇ εἰρημένοις, ἀλλ' ἵνα μᾶλλον πρὸς τὴν τούτων ψευδολογίαν τὰ δίκαια μνημονεύητε. (61) Τὸ μὲν γὰρ σύνολον, ὄντας Ἀρχιάδη, οὗ ἔστιν ὁ κληρὸς οὗτος, πρὸς ἀνδρῶν κατὰ γένος ἐγγυτάτω, καὶ τῆς ποιήσεως, ἣν ἐκαίνος ἐποίησατο, τῶν μὲν ἐπανελθούτων εἰς τὸν πατρῶον οἶκον, τοῦ δ' ἐγκαταλειφθέντος ἀπαιδοῦς τετελευτηκότος, τούτων δ' οὕτως 25 ἔχόντων ἀξιοῦμεν κληρονομεῖν, (62) οὐδεμίαν οὐσίαν Λεωστράτου ἀφελόμενοι (οὗτοι μὲν γὰρ τὰς ἑαυτῶν ἔχουσι), τῆς ὑπ' Ἀρχιάδου δὲ καταλειφθείσης καὶ οὔσης ἐκ τῶν 1099 νόμων ἡμετέρας. Ὁ γὰρ νόμος, ὧν ἄνδρες δικασταί, κελεύει κρατεῖν τοὺς ἀρβένους καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἀρβένων, οὗτοι δ' ἡμεῖς ἐσμέν. οὐκ ἦσαν τοῖνον παῖδες ἐκαίνω, οἱ δ' ὄντες ἡμεῖς ἐσμέν. (63) Ἐπειτ' οὐ δίκαιον δῆπου τοῦτον, ποιητὸν υἱὸν, πολλοὺς ἐτέρους εἰσάγειν, ἀλλ' ἐγκαταλείπει μὲν γιγνομένους, ὅταν δὲ τοῦτ' 5 ἐπιλείπη, τοῖς γένεσιν ἀποδίδοναι τὰς κληρονομίας. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι κελεύουσιν. Ἐπεὶ πῶς οὐκ ἐκλείεται εἰς ἕκαστος ἡμῶν τῆς κατὰ γένος ἀγχιστίας, ὅταν τοῖς ποιητοῖς ἢ ἀδελφῶν αὐτῆς δοθῇ; ὁρᾶτε γὰρ ὅτι ταῖς 20 κολακείαις οἱ πλείστοι ψυχαγωγούμενοι καὶ ταῖς πρὸς τοὺς οἰκέλους διαφοραῖς πολλαῖς φιλονεικούντες ποιη-

Leostratum istum mox dicentem de his, quæ non fuit ausus contestari.

57. Neque vero ullum esse actionis iniquius genus et propter quod eo utentibus magis irascendum sit, quam contestationes, inde potissimum cognoscatur: Primum necessariorum non sunt ut ceteræ, sed a consilio et voluntate contestantis oriuntur. nam si controversiæ non aliter explicari possunt, nisi contestaris; fortasse contestari necesse est. (58) at si etiam sine contestatione in omni consensu tribunali agendæ causæ potestas datur; nonne temeritatis et summæ insanix argumentum est contestatio? neque enim eam legislator necessariam fecit adversariis, sed si contestari voluerint, concessit, veluti periclitans ingenia singulorum, quantopere nobis libeat temere aliquid agere. (59) Præterea quantum in contestantibus est, neque tribunalia essent, neque judicia fierent. omnia enim hæc contestationum ratio prohibet et singula excludit, quominus in iudicium veniant, quantum quidem est in voluntate contestantis. Quapropter existimo illud hominum genus pro communibus hostibus omnium esse habendum, neque eos unquam apud vos disceptantes debere propositum assequi. ulro enim quisque contestandi periculum, non coactus subit.

60. Ac falsam esse contestationem tum e scriptis, tum ex orationibus dictis certo fere cognovistis. jam illud etiam, iudices, legibus nobis hæreditatem tribui, paucis vos edocebo, non quin id in iis, quæ initio diximus, intellexeritis, sed ut eo magis instructi sitis ad istorum mendacia justis rationibus repudianda. (61) In universum enim, quia Archiadi, cuius est hæreditas hæcce, sumus genere virili proximi, et quia, quorum est adoptio, quam ille fecit, alii in paternam familiam reversi sunt, is vero, qui relictus fuerat, sine liberis decessit, hæc igitur quia ita sunt, postulamus hæreditatem, (62) nullis bonis Leostrato ereptis (nam isti sua habent), eam autem ab Archiade relictam et legibus ad nos redeuntem. Lex enim, iudices, jubet potiores haberi maris et maribus prognatos, si vero nos sumus. neque vero liberi ei fuerunt. qui vero sunt, si nos sumus. (63) Deinde profecto non est æquum hunc qui est adoptivus filius, inducere (alium, nednm) multos alios, sed relinquere ex se natos, sin autem hoc defecerit, cognatis hæreditates restitui. hoc enim leges jubent. Qui enim non unusquisque vestram propinquitatem et jure generis excludetur, si adoptivis hæc licentia detur? Videtis enim assentationibus plurimos delictos et dissensionibus cognatorum sæpe alienatos, filios

τοὺς υἱεῖς ποιοῦνται. εἰ δ' ἔσται τῷ εἰσποιηθέντι παρὰ τὸν νόμον εἰσποιεῖν ἢν ἂν βούληται· οὐδέποτε τοῖς γέ-
 15 νεσιν αἱ κληρονομίαι δοθήσονται. (64) Ἄ καὶ προνοηθεὶς ὁ νομοθέτης ἀπέπεσε τῷ ποιητῷ αὐτῷ ὄντι ποιητὸν υἱὸν μὴ ποιεῖσθαι. τίνα τρόπον διορίσας περὶ τούτων; ἢταν εἴπῃ υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλείποντα ἐπανέναι· δηλοῖ δὲ-
 20 υἱὸν γνήσιον ἐγκαταλιπεῖν, ἂν μὴ γόνυ γεγονὺς ἦ τι. Σὺ τοίνυν, ὦ Λεώστρατε, ἀξίους τῷ τετελευτηκότι εἰσποιητῷ εἰς τὸ ἡμέτερον γένος ὄντι ποιητὸν ἐπὶ τὸν κληρὸν εἰσαγαγεῖν, ὡς περ ἐπὶ τὰ σαυτοῦ κτήματα καὶ οὐκ εἰς τὰ κατὰ νόμον τῷ προσήκοντι δοθησόμενα βα-
 25 δίζων. (65) Ἡμεῖς δ', ὦ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ὁ τετελευτηκὼς ἐποίησά τοινα, καί περ οὐ δίδόντος τοῦ νόμου, συνεχωροῦμεν ἂν αὐτῷ, ἢ εἰ διαθήκας καταλε-
 1100 λοίπει, καὶ ταῦτα εἰς ἐνεμεινόμεν, ἐπεὶ καὶ τὸ ἐξ ἀρ-
 5 χῆς τοιοῦτοι ὄντες διετελοῦμεν, οὐκ ἐναντιούμενοι τού-
 τοις ἔχουσι τὴν οὐσίαν καὶ ἐπανιοῦσιν ἄνω, καθ' ὅν
 10 ὀδῆποτε τρόπον ἠβούλοντο. (66) Ἐπεὶ δὲ νυνὶ ποτε ἐπὶ τούτων αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν νόμων τὸ πρῶμ' ἐξε-
 λήλεχται· καὶ οἰόμεθα δεῖν κληρονομεῖν τῶν Ἀρχιά-
 5 δου καὶ παρ' ἡμῶν εἶναι τὸν υἱὸν τὸν εἰσποιούμενον τῶν μὴ πεποιμημένων πρότερον, μὴ παρὰ τούτων. δικαίως γάρ ὁ νομοθέτης, οἶμαι, ὡς περ καὶ τὰς ἀτυχίας τῶν οἰκείων καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν γυναικῶν τοῖς ἐγγύτατα γένους προσέταττε ποιεῖσθαι, οὕτω καὶ τὰς κληρονομίας
 10 καὶ τὴν τῶν ἀγαθῶν μετουσίαν τοῖς αὐτοῖς ἀποδέδωκεν. (67) Τὸ δὲ πάντων μέγιστον καὶ γνωριμώτατον ἡμῖν, ὁ γὰρ τοῦ Σόλωνος νόμος οὐδὲ διαθέσθαι τὸν ποιητὸν ἐπὶ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ, ἢ ἂν * ποιηθῇ. εἰκότως, οἶμαι. τῷ γὰρ κατὰ νόμον εἰσποιηθέντι ἐπὶ τὰ ἐτέρου οὐχ οὕτως ὡς περὶ τῶν ἰδίων κτημάτων βουλευτέον ἐστίν, ἀλλὰ
 15 τοῖς νόμοις ἀκολουθῶς, περὶ ἐκάστου τῶν γεγραμμένων ὡς ὁ νόμος λέγει. (68) « Ὅσοι μὴ ἐπεποίητο, » φη-
 σίν, « ὅτε Σόλων εἰσῆγε εἰς τὴν ἀρχήν, ἐξεῖναι αὐτοῖς « διαθέσθαι ὅπως ἂν ἐθέλωσιν. τοῖς δὲ ποιηθεῖσιν οὐκ « ἐξὸν διαθέσθαι, ἀλλὰ ζῶντας ἐγκαταλιπόντας υἱὸν
 20 « γνήσιον ἐπανέναι, ἢ τελευτήσαντας ἀποδιδόναι τὴν « κληρονομίαν τοῖς ἐξ ἀρχῆς οἰκείοις οὐσι τοῦ ποιησα-
 « μένου. »

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὅτι Ἀπολλόδωρος ἐκρίνε Φορμίωνα τῆς τραπέζης ἀφορμὴν ἐγκλωῶν, ὃ ἐ τὴν δίκην παρεγράψατο· Στέφανος μετ' ἄλλων τινῶν ἐμαρτύρησε Φορμίῳ, ὡς ἄρα ὁ μὲν Φορμίῳ προύκα-
 1101 λείτο Ἀπολλόδωρον, εἰ μὴ φησι τάντιγραφα Φορμίῳ * εἶναι

adoptare. quod si adoptato contra legem quemvis adoptare licebit; nunquam generibus hereditates dabuntur. (64) Quod ut etiam præcaveret legislator, vetuit ipsum adoptatum adoptare filium. Qua ratione hæc definit? Quum « naturali filio, dicit, relicto revertatur »; aperte sane significat, non licere ei adoptare. fieri enim non potest, ut naturalem quisquam filium relinquat, nisi quem ipse procrearit. Tu vero, Leostrate, vis mortuo illi in nostram familiam adoptato adoptivum in hereditatem introducere, quasi in tuas possessiones, et non genere proximo dandas invaderes. (65) Nos vero, iudices, si mortuus aliquem adoptasset, quanquam lege non sistente, pateremur. aut, si testamentum reliquisset, id quoque ratum habuissemus. nam ab initio tales perpetuo fuimus, ut istis bona occupantibus non adversaremur et pro sua libidine retrorsum redeuntibus. (66) Quum autem nunc tandem et ab istis ipsis et a legibus res convicta sit; et hereditatem nobis tribuendam censemus Archiadis et e nobis esse filium adoptatum, qui prius adoptati non sumus, non ex istis. siquidem jure, opinor, legislator, ut et calamitates cognatorum et collocationes mulierum curandas genere proximis mandavit, sic et hereditates et honorum perceptionem iisdem restituit. (67) Quod vero est omnium maximum vobisque notissimum, Solonis lex ne testamen- tum quidem facere sinit adoptivum et legare ea, quæ sunt in familia, in quam adoptatus est. jure omnino. nam legitime adoptato in alienas opes non sic, ut de propriis opibus, est statuendum, sed ex præscripto legum, ut de singulis perscriptorum lex dicit: (68) « Qui non adoptati fuerant, » inquit, « quum Solon Archontis magistratum iniret, lis « testamentum facere suo arbitratu liceat. adoptatis autem « non licet testamentum facere, sed vivos, relicto natu- « rali filio, redire, aut mortuos reddere hereditatem primis « cognatis ejus, qui adoptaverat. »

DEMOSTHENIS

ORATIO IN STEPHANUM I.

ARGUMENTUM.

Quum Apollodorus Phormionem accusaret de mensæ pecunia et hic actioni exceptionem opponeret; Stephanus cum aliis quibusdam Phormioni testimonium dixit, Phormionem conditionem tulisse Apollodoro, si negaret exemplar, quod Phormio

τῶν διαθηκῶν τῶν τοῦ πατρὸς Πασίωνος, παρασχῆν ἄνοιξαι τὰς διαθήκας αὐτάς, ἃς ἔχει καὶ παρέχεται Ἀμφίας, Ἀπολλόδορος δὲ ἀνοίγειν οὐκ ἠθέλησεν, ἐστὶ δὲ ἀντίγραφα τὰδε τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος. Ταύτην ἐμαρτύρησαν τὴν μαρτυρίαν οἱ περὶ Στέφανον, καὶ τοῦ Ἀπολλοδώρου λέγοντος κατὰ τοῦ Φορμίωνος, ὡς ἄρα τὰς διαθήκας πέπλακα καὶ τὸ δλον πρᾶγμα σκευώρημά ἐστιν. Ἥττηθεις τοίνυν τὴν δίκην Ἀπολλόδορος ὑπὲρ τῆς μαρτυρίας ὡς ψευδοῦς οὔσης τῷ Στεφάνῳ δικάζεται.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Α.

Καταψευδομαρτυρηθεις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ παθὼν ὑπὸ Φορμίωνος ὕβριστικά καὶ δεινὰ δίκην παρὰ τῶν αἰτίων ἦκω ληψόμενος παρ' ὑμῖν. Δέομαι δὲ πάντων ὑμῶν καὶ ἰκετεύω καὶ ἀντιβολῶ πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαι μου. μέγα γὰρ τοῖς ἡτυχηκόσιν, ὡς περ ἐγώ, δυνήθηναί περὶ ὧν πεπόνθασιν εἰπεῖν καὶ εὐμενῶς ἐχόντων ὑμῶν ἀκραστῶν τυχεῖν. εἴτ' ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ· βοηθήσαι μοι τὰ δίκαια. (2) Ἐπίδειξω δ' ὑμῖν τούτον Στέφανον καὶ μεμαρτυρηκότα ψευδῆ, καὶ δι' αἰσχροκερδίαν τοῦτο πεποιηκότα, καὶ 1102κατήγορον αὐτὸν αὐτοῦ γιγνόμενον. τοσαύτη περιφάνεια τοῦ πράγματός ἐστιν. Ἐξ ἀρχῆς δ', ὡς ἂν οἴοιτο ὦ, διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι τὰ πεπραγμένα μοι πρὸς Φορμίωνα, ἐξ ὧν ἀκούσαντες τὴν τε τούτου πονηρίαν καὶ τούτους, οἱ τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, γνώσεσθε.

3. Ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες δικασταί, πολλῶν χρημάτων ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντων μοι, καὶ ταῦτα Φορμίωνος ἔχοντος, καὶ ἐτι πρὸς τούτοις τὴν μητέρα γήμαντος τὴν ἐμὴν ἀποδημοῦντος ἐμοῦ δημοσίᾳ, τριηραρχοῦντος ὑμῖν, (ὅν τρόπον δέ, οὐκ ἴσως καλὸν οὐεῖν περὶ μητρὸς ἀκριβῶς εἰπεῖν,) ἐπειδὴ καταπλεύσας ἡσθόμην καὶ τὰ πεπραγμέν' εἶδον, πολλ' ἀγανακτήσας καὶ χαλεπῶς ἐνεγκῶν δίκην μὲν οὐκ οἴοιτο ἦν ἰδίαν λαχεῖν (οὐ γὰρ ἦσαν ἐν τῷ τότε καιρῷ δίκαια, ἀλλ' ἀνεβάλλεσθ' ὑμεῖς διὰ τὸν πόλεμον), γραφὴν δ' ὕβρεως γράφομαι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας αὐτόν. (4) Χρόνου δὲ γιγνομένου, καὶ τῆς μὲν γραφῆς ἐκτρομομένης δικῶν δὲ οὐκ οὔσων, γίνονται παῖδες ἐκ τούτου τῆ μητρὶ. καὶ μετὰ ταῦτα (εἰρήσεται γὰρ ἅπανα πρὸς ὑμᾶς ἡ ἀλήθεια, ὦ ἄνδρες δικασταί) πολλοὶ μὲν καὶ φιλόφρονες λόγοι παρὰ τῆς μητρὸς ἐγίνοντο καὶ δεήσεις ὑπὲρ Φορμίωνος τούτου, πολλοὶ δὲ καὶ μέτριοι καὶ ταπεινοὶ παρ' αὐτοῦ τούτου. (5) Ἴνα δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συντέμω ταῦτα, ἐπειδὴ ποιεῖν τ' οὐδὲν ὤφετο δεινὸν τὸθ' ὁμολόγησε, καὶ τὰ χρήματα ἀποστειρεῖν ἐνεχείρησεν ἃ τῆς τραπέζης εἶχεν ἀφορμῆν δίκην ἡναγκάσθη αὐτῷ 1103λαχεῖν, ἐπειδὴ τάχιστ' ἐξουσία ἐγένετο. Γνοὺς δ' οὗτος οἱ πάντ' ἐξελεγχθήσεται καὶ κάκιος ἀνθρώπων περὶ ἡμᾶς γεγωνὸς ἐπιδειχθήσεται, μηχανᾶται καὶ κατασκευάζει ταῦτα, ἐφ' οἷς Στέφανος οὕτως τὰ ψευδῆ 5 μου καταμαρτύρησεν. Καὶ πρῶτον μὲν παρεγράφατο

DEMOSTHENES.

injecerat, esse testamenti paterni, se exhibiturum ipsum testamentum Pasionis aperiendum, quod haberet et exhiberet Amphias, Apollodorum autem aperire noluisse, fuisse autem id exemplar testamenti Pasionis. Hoc testimonium dixit Stephanus cum suis, quanquam Apollodorus contra Phormionem dicebat, eum id testamentum confinxisse totamque rem esse commentitiam. Judicio igitur victus Apollodorus Stephanum de eo testimonio tanquam falso accusat.

DEMOSTHENIS IN STEPHANUM TESTEM ORATIO PRIOR.

Falso testimonio circumventus, Athenienses, et a Phormione injuriis et contumeliis affectus, adsum apud vos penas sumpturus de iis, qui earum rerum causa fuerunt. Rogo autem vos omnes et oro et obtestor primum, ut me cum benivolentia audiat. magnum enim calamitosis, qualis ego sum, solatium est queri posse injurias et a vobis impetrare, ut benigne audiantur. deinde si affectus injuria videbor; ut pro jure meo me juvetis. (2) Ostendam autem vobis, Stephanum huncce et falsa esse testatum, et id turpis lucelli cupiditate iaductum fecisse, et ipsum a sese accusari. tanta est rei perspicuitas. Dabo autem operam, ut vobis quam potero paucissimis narrem, quæ egi cum Phormione, quibus auditis et istius improbitatem et istos falsa testificatos esse cognoscetis.

3. Ego, judices, magna pecunia a patre mihi relicta eamque Phormione habente, atque insuper ducta uxore matre mea, me publice absente, vestra causa triremi præfecto, (quo pacto autem ducta parum fortasse deceat filium de matre accurate dicere,) reversus, quum id animadverteterem et rem gestam viderem, multum indignatus et rem graviter ferens, privato eum accusare judicio non potui (privata enim eo tempore judicia non erant, sed vos propter bellum differebatis), actionem autem contumeliæ publicam apud Thesmothetas ei intendo. (4) Intercedente autem mora, quum et actio eluderetur et judicia privata non exercerentur; mater ex isto liberos suscipit. et postea (dicetur enim ad vos, judices, omnis veritas) multa et blanda verba fiebant a matre et deprecationes pro Phormione isto, multa etiam et modesta et humilia ab ipso isto. (5) Ut autem, Athenienses, quo hæc paucis absolvam, nihil eorum, quæ tum receperat, sibi faciendum putabat, et pecunias fraudare instituebat, quas mensæ habebat sortem; in jus eum vocare coactus sum, quum primum potestas data fuit. Iste vero intelligens omnia palam fore ac demonstratum iri se omnium hominum in nos sceleratissimum existisse, ea machinatur et instruit, in quibus Stephanus iste falso me testimonio opprimeret. Ac primum actioni, qua accusa-

τὴν δίκην ἣν ἔφευγε Φορμίων μὴ εἰσαγωγίμων εἶναι. ἔπειτα μάρτυρας, ὡς ἀφῆκ' αὐτὸν τῶν ἐγκλημάτων, παρέσχετο ψευδεῖς, καὶ μισθώσεως τινος ἐσκευωρημένης καὶ διαθήκης οὐδὲ πώποτε γενομένης. (6) Προλαβὼν δὲ μου, ὥστε πρότερον λέγειν διὰ τὸ παραγραφὴν εἶναι καὶ μὴ εὐθυδικίαν * εἰσέναι, καὶ ταῦτ' ἀναγνούς καὶ τᾶλλα, ὡς αὐτῶ συμφέρειν ἤγειτο, ψευδάμενος οὕτω διέθηκε τοὺς δικαστάς, ὥστε φωνὴν μὴδ' ἠντινοῦν

15 ἐθέλειν ἀκούειν ἡμῶν. προσοφλῶν δὲ τὴν ἐπωβελίαν καὶ οὐδὲ λόγου τυχεῖν ἀξιωθεῖς, ὡς οὐκ οἶδ' εἰ τις πώποτ' ἄλλος ἀνθρώπων ἀπῆειν βαρέως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ χαλεπῶς φέρων. (7) Λόγον δ' ἐμαυτῶ διδοὺς εὐρίσκω τοῖς δικάσαι μὲν τότε πολλὴν συγγνώμην οὖσαν (ἐγὼ γὰρ αὐτὸς οὐκ ἂν οἶδ' ὅ τι ἄλλ' εἶχον ψηφίσασθαι, τῶν πεπραγμένων μὲν μὴδὲν εἰδώς, τὰ δὲ μαρτυρούμεν ἀκούων), τοῦτους δ' ἀξίους ὄντας ὀργῆς, οἱ τῶ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν αἴτιοι τούτων ἐγένοντο.

20 Περὶ μὲν δὴ τῶν ἄλλων τῶν μεμαρτυρηκότων, ὅταν πρὸς ἐκείνους εἰσῶ, τότε ἐρῶ, περὶ ὧν δ' οὐτοσί Στέφανος μεμαρτύρηκεν, ἤδη πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. (8) Λαβὴ δὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθί μοι, ἵν' ἐξ αὐτῆς ἐπιδεικνύω. λέγε, σὺ δ' ἐπιλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

1104 Στέφανος Μενεκλέους Ἀχαρνεύς, Ἐνδιος Ἐπιγένους Λαμπτρεύς, Σκυθῆς Ἄρματέως Κυδαθηναίους μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῶ διαιτητῆ Τισίᾳ Ἀχαρνεῖ, ὅτε προῦκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μὴ φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος τὸ γραμματεῖον ὃ ἐνεβάλετο Φορμίων εἰς τὸν ἐχθίνον, ἀνοίγειν τὰς δια-

5 θήκας τὰς Πασίωνος, ἃς παρείχετο πρὸς τὸν διαιτητὴν Ἀμφίας ὁ Κηφισοφώντος κηδεστής, Ἀπολλόδωρον δὲ οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν, εἶναι δὲ

10 τὰ ἀντίγραφα τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.

9. Ἦκούσατε μὲν τῆς μαρτυρίας, ὧ ἄνδρες δικασταί, νομίζω δ' ὑμᾶς, εἰ καὶ μὴδὲν τῶν ἄλλων αἰσθάνεσθέ πω, τοῦτο γ' αὐτὸ θαυμάζειν, τὸ τὴν μὲν ἀρχὴν τῆς μαρτυρίας εἶναι πρόκλησιν, τὴν δὲ τελευταίαν διαθήκην.

15 Οὐ μὴν ἄλλ' ἔγωγ' οἶμαι δεῖν, ἐπειδὴν, ὃ τῶν μεμαρτυρημένων ὡς περὶ κεφαλαιὸν ἐστίν, ἐπιδείξω ψεῦδος ὄν, τῆνικαὐτ' ἤδη καὶ περὶ τῶν τοιούτων ποιῆσθαι τοὺς λόγους. (10) Ἔστι δὴ μεμαρτυρημένον αὐτοῖς προκαλεῖσθαι Φορμίον ἀνοίγειν τὰς διαθήκας, ἃς παρέχειν πρὸς τὸν διαιτητὴν Τισίαν Ἀμφίαν τὸν Κηφισοφώντος κηδεστήν, ἡμᾶς δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν, εἶναι δὲ, ἃς αὐτοὶ μεμαρτυρηκασὶ διαθήκας, ἀντιγράφους ἐκείνων. Ἐἴθ' ἢ διαθήκη γέγραπται. (11) Ἐγὼ τοίνυν περὶ μὲν τοῦ

25 προκαλεῖσθαι με, ἢ μὴ ταῦτα Φορμίωνα, οὐδὲν πω λέγω, οὐδὲ ὑπὲρ τοῦ τὰς διαθήκας ἀληθεῖς ἢ ψευδεῖς εἶναι (ἀλλ' αὐτίχ' ὑμᾶς περὶ τούτων διδάξω), ἀλλ' ἂ

batur, Phormio exceptionem opposuit, non convenire iudicio actionem. deinde testes, me secum transegiisse de querelis, falsos produxit, et locationis cujusdam commentitiae et testamenti nunquam facti. (6) Quum vero mihi priorem dicendi locum praepruisset propterea, quod exceperat nec rectam depulsionem ingrediebatur, eaque legisset et cetera, ut sibi expedire putabat, mentitus esset; ita commovit iudices, ut ne vocem quidem ullam nostram audire sustinerent. damnatus igitur etiam ad multam sextae partis solvendam, ac ne respondendi quidem facultate impetrata, graviter, quantopere haud scio an ullos hominum unquam, abii, iudices, et aegre ferens. (7) Sed re cum animo meo cogitata, inveni iis, qui tum judicaverunt, omnino esse ignoscendum (ego enim haud scio an quid aliud pronuntiare potuissem, et rerum actarum omnium ignarus et dicia testium audiens), sed iis succensendum esse, qui falsis testimoniis dicendis harum rerum causa fuerunt. Ac de ceteris quidem testibus, quum eos accusaro, tum dicam, de his autem, quae Stephanus iste testatus est, jam edocere vos conabor. (8) Sed cape hoc testimonium et lege mihi, ut eo ipso demonstrarem. recita, tu autem equam inhibe.

TESTIMONIUM.

Stephanus Meneclis filius Acharnensis, Endius Epigenis filius Lamptrensis, Scythae Harmatei filius Cydathenænsis testantur se adfuisse apud arbitrum Tisiam Acharnensem, quum Phormio provocaret Apollodorum, ut, si negaret exemplar esse testamenti Pasionis tabulas, quas conjecit Phormio in Echinum, testamentum Pasionis aperiret, quod apud arbitrum exhibebat Amphias Cephisophontis affinis. Apollodorum autem id aperire noluisse, fuisse autem hoc exemplar testamenti Pasionis.

9. Audivistis testimonium, iudices. puto autem vos, tametsi nondum quicquam aliud sentitis, illud ipsum certe demirari, testimonii principium esse provocationem, finem autem testamentum. Verum ego oportere existimo, postquam id quod testimonii velut caput est, mendaciam esse demonstravero, tum demum etiam de talibus verba fieri. (10) Pro testimonio igitur dixerunt obtulisse Phormionem testamentum aperendum esse, quod exhibuerit apud arbitrum Tisiam Amphias Cephisophontis affinis, me vero id aperire noluisse, fuisse autem id testamentum, quod ipsi testati sunt, exemplar illius. Deinde testamentum descriptum sequitur. (11) Ego vero de iis conditionibus a Phormione mihi latis, aut non latis, nondum dico quicquam, neque de veritate aut falsitate testamenti (statim autem iis de rebus vos docbo), sed illud, quod testati sunt, me

μεμαρτυρήκασι, μή μ' ἰθέλειν τὸ γραμματεῖον ἀνοίγειν.
 Ὡδὲ δὴ σκοπεῖται. Τοῦ τις ἂν εἴνεκεν ἐφρευγεν ἀνοί-
 1105 γειν τὸ γραμματεῖον; Ἴν' ἡ διαθήκη νῆ Δία μὴ φα-
 νερὰ γένοιτο τοῖς δικασταῖς. (12) Εἰ μὲν τοίνυν μὴ
 προσμαρτύρουν τῇ προκλήσει τὴν διαθήκην οὗτοι· λό-
 γον εἶχε τίς ἂν τὸ φεύγειν ἐμ' ἀνοίγειν τὸ γραμμα-
 5 τειον. προσμαρτυροῦντων δὲ τούτων καὶ τῶν δικαστῶν
 ὁμοίως ἀκουσομένων τί ἦν μοι κέρδος τὸ μὴ ἰθέλειν;
 οὐδὲ ἐν δῆπου. αὐτὸ γὰρ τούναντίον, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, κἀνεὶ μηδὲν προὐκαλοῦνθ' οὗτοι, λόγῳ δ' ἐχρῶντο
 μόνον, καὶ παρσιχῆ τις αὐτοῖς γραμματεῖον ὡς διαθή-
 10 κην, ἐμὸν ἦν τὸ προκαλεῖσθαι καὶ ἀνοίγειν ταύτην, (12)
 Ἴν' εἰ μὲν ἄλλ' ἄττα τῶν ὑπὸ τούτων μεμαρτυρημένων
 ἦν τάξει γεγραμμένα, μάρτυρας εὐθὺς τῶν περισστη-
 κῶτων πολλοὺς ποιησάμενος τεκμηρίῳ τούτῳ καὶ περὶ
 15 τῶν ἄλλων, ὡς κατασκευάζουσιν, ἐχρῶμαι, εἰ δὲ ταῦτ'
 ἐνῆν, τὸν παρασχόντ' αὐτὸν ἡξίου μαρτυρεῖν, ἰθαλή-
 σαντος μὲν γ' ὑπεύθυνον ἐλάμβανον, εἰ δ' ἐφρευγε, κάλιν
 αὐτὸ τοῦθ' ἱκανὸν τεκμηρίον ἦν μοι τοῦ πεπλάσθαι τὸ
 πρᾶγμα, καὶ δὴ καὶ συνέβαιεν ἰκαίμως μὲν ἐν' εἶναι
 20 πρὸς θν τὰ πράγματ' ἐγίνετό μοι, ὡς δ' οὗτοι μεμαρ-
 τυρήκασι, πρὸς πολλοὺς. ἔστιν οὖν δεῖς ἡμῶν ταῦθ'
 εἶλατο; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἠγοῦμαι. (14) Οὐ τοίνυν οὐδὲ
 κατ' ἄλλου πιστεύειν ἐστὶ δίκαιοι. καὶ γὰρ, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὅσοι μὲν πρόεστιν ὄργῃ τῶν πραττομένων
 25 ἢ ληϊμῶν τι κέρδους ἢ παροξυσμὸς ἢ φιλονεικία, ταῦτα
 μὲν ἄλλος ἂν ἄλλως πράξει πρὸς τὸν αὐτοῦ τρόπον,
 ὅσοι δὲ τούτων μὲν μηδέν, λογισμὸς δ' ἐφ' ἡσυχίας τοῦ
 συμφέροντος, τίς οὕτως ἄφρων δεῖς ἂν τὰ συνοίσοντ'
 ἀφῆς, ἐξ ὧν κάκιον ἤμελλον ἀγωνισθῆαι, ταῦτ' ἐπρά-
 1106 ξεν; ἢ γὰρ οὐτ' εἰκότα, οὐτ' εὐλογα, οὐτ' ἂν ἐκράξεν
 οὐδεὶς, ταῦθ' οὗτοι μεμαρτυρήκασι περὶ ἡμῶν.
 15. Οὐ τοίνυν μόνον ἐξ ὧν ἐμὲ μὴ ἰθέλειν τὸ γραμμα-
 5 τειον ἀνοίγειν μεμαρτυρήκασι γνοίη τις ἂν αὐτοὺς, ὅτι
 ψεύδονται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ πρόκλησιν ὁμοῦ διαθήκη
 μαρτυρεῖν. οἶμαι γὰρ ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι, ὅσα
 μὴ δυνατόν πρὸς ὑμᾶς ἀγαγεῖν ἐστὶ τῶν πεπραγμένων,
 τούτων προκλήσεις εὐρέθησαν. (16) Οἷον βασανίζειν
 10 οὐκ ἔστιν ἐναντίον ὑμῶν. ἀνάγκη τούτου πρόκλησιν
 εἶναι. οἷον εἰ τι πέπρακται καὶ γέγονεν ἐξω πού τῆς
 χώρας· ἀνάγκη καὶ τούτου πρόκλησιν εἶναι πλεῖν ἢ
 βαδίζειν οὐ τὸ πρᾶγμα· ἐπράχθη. καὶ τῶν ἄλλων τῶν
 τοιούτων. ὅπου δ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐφ' αὐτῶν ἔστιν
 15 ὑμῖν ἐμφανῆ ποιῆσαι, τί ἦν ἀπλούστερον ἢ ταῦτ' ἀγειν
 εἰς μέσον; (17) Ἀθήνησι μὲν τοίνυν ὁ πατὴρ ἐτελεύτη-
 σεν οὐμός, ἐγίνετο δ' ἡ δαίαια ἐν τῇ ποιικίῃ στοᾶ,
 μεμαρτυρήκασι δ' οὗτοι παρέχον τὸ γραμματεῖον
 Ἀμφίαν πρὸς τὸν διαιτητὴν. οὐκοῦν εἰπερ ἀληθὲς ἦν·
 20 ἐχρῆν αὐτὸ τὸ γραμματεῖον εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐμβαλεῖν
 καὶ τὸν παρέχοντα μαρτυρεῖν, Ἴν' ἐκ τῆς ἀληθείας καὶ
 τοῦ τὰ σημεῖα ἰδεῖν οἱ μὲν δικασταὶ τὸ πρᾶγμα· ἐγνω-
 σαν, ἐγὼ δὲ, εἰ τις ἡξίει με, ἐπὶ τούτῳ ἦα. (18)
 Νῦν δὲ εἰς μὲν οὐδεὶς ἄλλος τὸ πρᾶγμα ἀνεδέξατο, οὐδὲ
 25 μεμαρτύρηκεν ἀπλῶς ὡς ἂν τις τὰ ληθῆ μαρτυρήσει,

tabulas aperire noluisse. Sic considerate : Quanam de
 causa quisquam recusaret aperire tabulas? « Ut ne scilicet
 testamentum in conspectum iudicum veniret. » (12) Nisi isti
 cum provocatione testamentum conjunxissent; detractatio
 mea libelli aperiendi rationis aliquid habuisset. quum vero
 isti utrumque suo testimonio conjungant, ut iudices au-
 dient; quid mihi lucri afferebat detractatio? ne minimum
 quidem utique. Imo potius, Athenienses, etsi minime
 provocassent isti, et sermone tantum (*oditer*) fuissent usi,
 et obtulisset iis aliquis tabulas ut testamentum; meum fuisset
 provocare et eas aperire, (13) ut, si alia quaedam, quam
 quæ isti testarentur, inscripta in iis essent, testes e cir-
 cumstantibus multos facerem, eoque argumento et cetera
 eos confinxisse ostenderem. sin ea inscripta fuissent, ab
 eo, qui exhibuisset, postulassem, ut ipse testaretur, si
 voluisset, certe quidem obnoxium eum habuisset, sin de-
 tractasset, rursus id satis argumenti mihi fuisset rem esse
 com mentitiam, quin etiam hoc modo accidisset, ut mihi
 cum uno res esset, sed quomodo isti testantur, cum multis.
 Estne igitur vestrum aliquis qui hoc malit? equidem nul-
 lum esse opinor. (14) Proinde nec de alio credere debetis.
 etenim, Athenienses, quæ res per iracundiam fiunt aut
 propter lucri alicujus perceptionem aut animi impetu aut
 emulatione contentionis, eas res aliter gerantur ab aliis,
 prout mores eajusque ferunt, a quibus autem rebus hæc
 omnia remota sunt, et quum ratio utilitatis sedato animo
 ductur, quis ita vecors est, ut omissis profuturis, ea dele-
 gerit, quæ victoriam causæ læderent? nam isti, quæ nec
 credibilia nec probabilia sunt, nec quisquam faceret, ea
 sunt testificati de nobis.

15. Neque vero ex eo solum, quod testes dixerunt,
 me tabulas aperire noluisse, eorum mendacium perapi-
 citur, sed etiam ex illo, quod testimonio suo provo-
 cationem cum testamento conjungunt. arbitror enim
 scire omnes vos, quæ res afferri ad vos nequeant, earum
 inventas esse provocaciones. (16) Ut quæstiones haberi
 coram vobis nefas est. ejus rei necesse est esse provo-
 cationem. ut si quid extra nostram regionem actum et
 factum est usquam; necesse est et ejus esse rei provo-
 cationem, ut eo vel navigetur vel catur, ubi facta est. ceterarumque
 similium rerum provocaciones. sed ubi res ipsas
 per sese conspectui vestro offerre licet, quid est simplicius
 quam eas proferre in medium? (17) Athenis obiit pater
 meus, factum autem arbitrium est in Pœcile porticu, te-
 stati isti sunt Amphiam exhibuisse tabulas apud arbitrum.
 proinde si verum fuit; oportuit ipsas tabulas in Echium
 esse conjectas, et eum, qui eas exhiberet, testari, ut e
 veritate et inspectione signorum iudicibus re cognita, ego, si
 quis mihi faceret injuriam, ejus ulciscendi potestatem ha-
 berem. (18) Nunc nemo, ne unus quidem, totam causam
 suscepit nec plane testimonium dixit, ut qui velit vera dicere,

μέρος δ' ἕκαστος ὡς δὴ σοφὸς καὶ διὰ τοῦτ' οὐ δώσω
 δίκην, ὃ μὲν γραμματεῖον ἔχειν, ἐφ' ᾧ γεγράφθαι « δια-
 θήκη Πασίωνος », ὃ δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τούτου παρέχειν
 τοῦτο, εἰ δ' ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, οὐδὲν εἰδέναι, οἰδὶ δὲ τῇ
 1107 προκλήσει χρῆσάμενοι παραπετάσματι διαθήκας ἐμαρ-
 τύρησαν. (19) ὡς ἂν μάλισθ' οἱ δικασταὶ ταύτην τὴν
 διαθήκην ἐπίστευσαν τοῦ πατρὸς εἶναι, ἐγὼ δ' ἀπε-
 κλείσθην τοῦ λόγου τυχεῖν ὑπὲρ ὧν ἀδικοῦμαι, οὗτοι δὲ
 5 φωραθεῖεν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότες, καίτοι τό γ'
 ἐναντίον ὦντο τούτου. Ἴνα δ' εἰδῆτε ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ
 λέγω, λαβὲ τὴν τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Κηφισοφῶν Κεφάλωνος Ἀφιδναῖος μαρτυρεῖ
 10 καταλειφθῆναι αὐτῷ ὑπὸ τοῦ πατρὸς γραμμα-
 τεῖον, ἐφ' ᾧ ἐπιγεγράφθαι « διαθήκη Πασίωνος ».

20. Οὐκοῦν ἦν ἀπλοῦν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὸν
 ταῦτα μαρτυροῦντα προςμαρτυρῆσαι « εἶναι δὲ τὸ γραμ-
 ματεῖον, ὃ αὐτὸς παρέχει, τοῦτο, » καὶ τὸ γραμματεῖον
 ἐμβαλεῖν. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν, οἶμαι, τὸ ψεῦδος ἤγειτ'
 15 ὀργῆς ἄξιον, καὶ δίκην ἂν ὑμᾶς παρ' αὐτοῦ λαβεῖν,
 γραμματεῖον δ' αὐτῷ καταλειφθῆναι μαρτυρῆσαι φαῦ-
 λον καὶ οὐδέν. Ἔστι δὲ τοῦτ' αὐτὸ τὸ δηλοῦν καὶ
 κατηγοροῦν ὅτι πᾶν τὸ πρᾶγμα κατεσκευάσασιν. (21)
 20 Εἰ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς διαθήκης « Πασίωνος καὶ
 Φορμίωνος » ἢ « πρὸς Φορμίωνα » ἢ τοιοῦτό τι εἰκότως
 ἂν αὐτὴν ἐτήρει τούτῳ, εἰ δ', ὥσπερ μεμαρτύρηκεν,
 ἐπὶ τῇ « διαθήκῃ Πασίωνος »· πῶς οὐκ ἂν ἀνηρήμην
 αὐτὴν ἐγὼ, συνειδῶς μὲν ἐμαυτῷ μέλλοντι δικάζεσθαι,
 25 συνειδῶς δ' ὑπεναντίαν οὔσαν, εἴπερ ἦν τοιαύτη, τοῖς
 ἐμαυτῷ συμφέρουσι, κληρονόμος δ' ὧν καὶ ταύτης,
 εἴπερ ἦν τοῦμοῦ πατρὸς, καὶ τῶν ἄλλων πατρώων
 ὁμοίως; (22) Οὐκοῦν τῷ παρέχασθαι μὲν Φορμίῳ,
 γεγράφθαι δὲ « Πασίωνος », εἰσθαι δ' ὅφ' ἡμῶν ἐξελέγ-
 1108 χεται κατεσκευασμένη μὲν ἡ διαθήκη, ψευδὴς δ' ἡ
 τοῦ Κηφισοφῶντος μαρτυρία. Ἄλλ' ἐγὼ Κηφισο-
 φῶντα. οὔτε γὰρ νῦν μοι πρὸς ἐκείνόν ἐστιν, οὔτ'
 ἐμαρτύρησεν ἐκείνος περὶ τῶν ἐν ταῖς διαθήκαις ἐνό-
 6 των οὐδέν. (23) Καίτοι καὶ τοῦτο σκοπεῖτε, ὅσον ἐστὶ
 τεκμήριον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ τούτους τὰ ψευδῆ
 μεμαρτυρηκέναι. εἰ γὰρ ὃ μὲν αὐτὸς ἔχειν τὸ γραμ-
 ματεῖον μαρτυρῶν οὐκ ἐτόλμησεν ἀντίγραφ' εἶναι,
 ἃ παρέλετο Φορμίῳ, τῶν παρ' αὐτῷ μαρτυρῆσαι,
 10 οὔτοι δὲ, οὔτ' ἐξ ἀρχῆς ὡς παρήσαν, ἔχοιεν ἂν εἰπεῖν,
 οὔτ' ἀνοιχθὲν εἶδον πρὸς τῇ διαίτητῃ τὸ γραμματεῖον,
 ἀλλὰ καὶ μεμαρτυρηκασιν αὐτοὶ μὴ θέλειν ἐμ' ἀνοίγειν
 ταῦθ' ὡς ἀντίγραφέ ἐστιν ἐκείνων μεμαρτυρηκότες τί
 15 ἄλλο, ἢ σφῶν αὐτῶν κατηγοροὶ γεγονάσιν ὅτι ψεύ-
 δονται;

24. Ἔτι τάνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς γέγραπται
 τις ἂν ἐξετάσας τὴν μαρτυρίαν γνοίη παντελῶς τοῦτο
 μεμηχανημένους αὐτούς, ὅπως δικαίως καὶ ἀδίκως

sed quisque partem, ut cantus nimirum proptereaque poe-
 nas non daturus, alius, se habere tabulas, quibus inscrip-
 tum sit TESTAMENTUM PASIONIS, alius, se missum ab eo, id
 afferre, verumne autem an falsum sit ignorare, alii isti
 pro praetextu provocatione usi, testamentum fuisse dixe-
 runt. (19) ut qui maxime, iudices patris mei fuisse hoc
 testamentum crediderunt, egoque causae defensione exclu-
 sus sum pro vindicta injuriarum, isti tamen falsum
 dixisse testimonium deprehendantur, quanquam ipsi con-
 trarium certe sperarunt. Ut autem intelligatis haec a me
 vere dici, cape Cephisophontis testimonium.

TESTIMONIUM.

Cephisophon Cephalonis filius Aphidnaeus te-
 statur sibi relictas esse a patre tabulas, quibus
 inscriptum esset PASIONIS TESTAMENTUM.

20. Proinde simplex fuisset, iudices, eum, qui haec pro
 testimonio dixit, addere « esse autem eas quas ipse exhi-
 beret, illas tabulas », et tabulas in Echinum conjicere.
 Sed id quidem mendacium ira dignum putavit, et vos de
 se poenas sumpturos arbitratus est, sed dicere tabulas
 sibi esse relictas, leve esse ac nihili. Hoc autem ipsum
 significat atque arguit eos omnem rem confinxisse. (21) Nam
 si inscriptum fuisset FACTUM PASIONIS ET PHORMIONIS aut
 PHORMIONE aut simile aliquid; jure id isti asservasset. at
 si, ut affirmat, inscriptum fuit « TESTAMENTUM PASIONIS; »
 cur ego id non sustulissem, quum scirem me in judicium
 esse venturum, quum item scirem, si quidem tale fuit, com-
 moditatibus meis fore contrarium, qui haeres essem et illius,
 siquidem mei patris fuisset, et reliqui patrimonii aequae?
 (22) Quia igitur testamentum et Phormioni exhibitum et
 « Pasionis » inscriptum et a nobis relictum est; ex eo patet et
 commentitium esse testamentum et falsum Cephisophontis
 testimonium. Sed omitto Cephisophontem. neque enim
 nunc mihi quicquam cum eo rei est, neque ille testatus est
 de iis, quae testamento continentur, quicquam. (23) Quin
 illud etiam spectate, Athenienses, quanto argumento sit
 testes istos dixisse falsum. quum enim is, qui se testa-
 mentum habere ipsum affirmavit, dicere non ausus fuerit
 exemplar id quod Phormio exhibebat, ejus esse, quod ipse
 asservaret, isti autem dicere non possint se ab initio Pasioni
 testamentum scribenti interfuisse, vel apertas apud arbi-
 trum vidisse tabulas, sed et affirmarint ipsi, me aperire
 noluisse; quum has exemplar esse illius testificati sint,
 quid aliud quam semetipsos mendacii coarguerunt?

24. Ad haec, Athenienses, si quis testimonium, uti scrip-
 tum est, examinet, omnino intelliget eos id esse machina-
 tos, ut qua jure qua injuria videretur pater meus id fecisse

20 ὁβξει ταυθ' ὁ πατήρ οὐμός διαθέσθαι. Λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν, καὶ λέγ' ἐπισχόν οὐδ' ἂν σε καλεῶ, ἢ ἐξ αὐτῆς δεικνύω.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισία, ὅτε προὔκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον, εἰ μὴ φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.

25 26. Ἐπίσχετε. Ἐνθυμείσθε, ὅτι « τῶν διαθηκῶν » γέγραπται « τῶν Πασίωνος ». καίτοι χρῆν τοὺς βουλομένους τάληθῆ μαρτυρεῖν, εἰ τὰ μάλιστα ἰγίγνεθ' ἢ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἰγίγνετο, ἐκείνως μαρτυρεῖν. Λέγε τὴν μαρτυρίαν ἀπ' ἀρχῆς πάλιν.

1109

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι πρὸς τῷ διαιτητῇ Τισία —

« Μαρτυροῦμεν. παρῆμεν γὰρ δὴ. » Λέγε.

ὅτε προὔκαλεῖτο Φορμίων Ἀπολλόδωρον.

5 Καὶ τοῦτο, εἴπερ προὔκαλεῖτο, ὀρθῶς ἂν ἐμαρτύρουν.

εἰ μὴ φησιν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίωνος.

28. Ἐχ' αὐτοῦ. Οὐδ' ἂν εἷς ἐτι δήπου τοῦτ' ἐμαρτύρησεν, εἰ μὴ τις καὶ παρῆν διατιθεμένῳ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, ἀλλ' εὐθὺς ἂν εἶπε « τί δ' ἡμεῖς ἴσμεν εἰ τινὲς εἰσι διαθήκαι Πασίωνος; » καὶ γράφειν ἂν αὐτὸν ἔξιωσεν ὥσπερ ἐν ἀρχῇ τῆς προκλήσεως, « εἰ μὴ φημ' ἐγὼ ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθηκῶν ὧν φησὶ Φορμίων Πασίωνα καταλιπεῖν, » οὐ « τῶν Πασίωνος. » τοῦτο μὲν γὰρ ἦν εἶναι διαθήκας μαρτυρεῖν, ὅπερ ἦν τούτοις βούλημα, ἐκεῖνο δὲ φάσκειν Φορμίωνα. πλείστον δὲ δήπου κενώριστα τό τ' εἶναι καὶ τὸ τοῦτον φάσκειν.

27. Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὑπερ ἡλίγων καὶ ὄσων ἦν τὸ κατασκευάσμα τὸ τῆς διαθήκης, μίκρ' ἀκούσατέ μου. Ἦν γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο πρῶτον μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν διεφθάρκει, ἣν ἐμοὶ μὲν οὐ καλὸν λέγειν, ὑμεῖς δ' ἴσατε, κὰν ἐγὼ μὴ λέγω, ἐπειθ' ὑπὲρ τοῦ κατασχεῖν ὅσ' ἦν τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ χρήματα παρὰ τῇ μητρὶ, πρὸς δὲ τούτοις ὑπὲρ τοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἡμετέρων ἀπάντων κυρίῳ γενέσθαι. 25 Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, τῆς διαθήκης αὐτῆς ἀκούσαντες γνῶσασθε. φανήσεται γὰρ οὐ πατὴρ ὡς περὶ υἱῶν γράφοντος εἰκούτῃ διαθήκη, ἀλλὰ δούλου λελυμασμένου τὰ τῶν δεσποτῶν ὅπως μὴ δώσει δίκην σκοποῦντος. 1110 (28) Λέγε δ' αὐτοῖς τὴν διαθήκην αὐτὴν, ἣν ὁδοὶ διὰ τῆς προκλήσεως μεμαρτυρήκασιν, ὑμεῖς δ' ἐνθυμείσθε, ἃ λέγω.

testamentum. Cape vero ipsam testimonium, et recita desinens ubicunque te iussero, ut ex ipso rem demonstrarem.

TESTIMONIUM.

Testantur se adfuisse apud arbitrum Tisiam, quum provocaret Phormio Apollodorum, si negaret exemplar esse testamenti Pasionis. . . .

25. Desine. Cogitate scriptum esse « testamenti Pasionis. » Atqui oportebat eos, qui vera dicere vellent, si vel maxime facta esset provocatio, quæ facta non est, illo modo dicere. Recita testimonium ab initio rursus.

TESTIMONIUM.

Testantur se adfuisse apud arbitrum Tisiam —

« Testamur, quippe qui adfuerimus. » Recita.

quum Phormio provocaret Apollodorum.

Hoc, si provocasset, recte dicerent.

si negaret exemplar esse testamenti Pasionis.

26. Desine ibi. Ne unus quidem profecto jam testatus id esset, nisi quis etiam patri meo adfuisset testamentum facienti, sed statim dixisset « quid vero nos scimus, sitne aliquod Pasionis testamentum? » et sic (in testimonio) scribendum censuisset, quemadmodum in principio provocatio nis (si qua facta esset) : « si negarem exemplar esse testamenti ejus, quod Phormio asserit Pasionem reliquisse, » non « Pasionis. » hoc enim erat testari esse testamentum, quod istis fuit propositum, illud autem, sic affirmare Phormionem. Plurimum autem interest scilicet, et esse aliquid et istum dixisse.

27. Ut autem scitis, quantas et quam multas ad res pertinuerit confictio testamenti, paucis auscultate. Primum enim id eo pertinebat, Athenienses, ut non posnas daret corruptæ ejus quam me quidem dicere non decet, vos autem tametsi ego non dixero, scitis, deinde ut obtineret eam pecuniam, quæ patri meo apud matrem meam fuerat, præterea ut et reliquorum honorum omnium dominus fieret. Atque hæc ita se habere, ipso testamento audito cognoscetis. apparebit enim non patris pro filiis scribentis simile testamento, sed servi, qui disperditis dominorum bonis prospicit, ne puniatur. (28) Recita vero ista testamentum ipsum, quod isti per provocationem (in testimonio provocationis) testati sunt, vos autem considerate, quid dicam.

ΔΙΑΘΗΚΗ.

6 Τάδε διέθετο Πασίων Ἀχαρνεύς. Δίδωμι τὴν ἑμαυτοῦ γυναῖκα Ἀρχίππην Φορμίῳ, καὶ προῖκα ἐπιδίδωμι Ἀρχίππῃ τάλαντον μὲν τὸ ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον δὲ τὸ αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ χρυσία καὶ
10 τᾶλλ' ὅσα ἐστὶν αὐτῇ ἔνδον. ἅπαντα ταῦτα Ἀρχίππῃ δίδωμι.

Ἦκούσατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πλῆθος τῆς προικός, τάλαντον ἐκ Πεπαρήθου, τάλαντον αὐτόθεν, συνοικίαν ἑκατὸν μνῶν, θεραπαίνας καὶ χρυσία καὶ τᾶλλα, φησὶν, ὅσα ἐστὶν αὐτῇ, δίδωμι, τούτων τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ ζητησαί τι τῶν καταλειφθέντων ἀποκλείων ἡμᾶς.

29. Φέρε δὴ δεῖξω τὴν μίσθωσιν ὑμῖν, καθ' ἣν ἑμίσθωτο τὴν τράπεζαν παρὰ τοῦ πατρὸς οὗτος. καὶ γὰρ ἐκ ταύτης καίπερ ἐσκευωρημένης ὤψασθε, ὅτι πλάσμι' ὄλον ἐστὶν ἡ διαθήκη. δεῖξω δ' ἣν οὗτος παρέσχετο μίσθωσιν, οὐκ ἄλλην τινά, ἐν ἣ προσηγγράπται ἔνδεκα τάλαντα ὁ πατὴρ ὀφείλων εἰς τὰς παρακαταθήκας τούτων. ἔστι δ', οἶμαι, ταῦτα τοιαῦτα. (30) Τῶν μὲν οἴκοι χρημάτων ὡς ἐπὶ τῇ μητρὶ δοθέντων διὰ τῆς διαθήκης αὐτὸν ἐποίησε κύριον, ὥσπερ ἀκηκόατ' ἄρι, τῶν δ' ἐπὶ τῆς τραπέζης ὄντων, ἃ πάντες ἤδεσαν καὶ λαθεῖν οὐκ ἦν, διὰ τοῦ προσοφείλοντ' ἀπορῆναι τὸν πατέρ' ἡμῶν, ἴν', ὅσ' ἐξελέγχοιτ' ἔχων, κεκομίσθαι φαίη. Ἵμεῖς δ' ἴσως αὐτὸν ὑπελήφατε, ὅτι σολοικίζει τῇ
15 111 φωνῇ, βάρβαρον καὶ εὐκαταφρόνητον εἶναι. Ἔστι δὲ βάρβαρος οὗτος τῶ μισεῖν οὐς αὐτῶ προσηκα τιμᾶν, τῶ δὲ κακουργῆσαι καὶ διορύξαι πράγματα, οὐδενὸς λείπεται. (31) Λαβὲ δὴ τὴν μίσθωσιν, καὶ λέγε, ἣν τὸν
5 αὐτὸν τρόπον διὰ προκλήσεως ἐνεβάλοντο.

ΜΙΣΘΩΣΙΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ.

Κατὰ τάδε ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν Φορμίῳ : μίσθωσιν φέρειν Φορμίῳ τῆς τραπέζης τοῖς παισὶ τοῖς Πασίωνος δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μναῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου,
10 χωρὶς τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως, μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζιτεῦσαι χωρὶς Φορμίῳ, ἐὰν μὴ πείσῃ τοὺς παῖδας τοὺς Πασίωνος. ὀφείλει δὲ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἔνδεκα τάλαντα εἰς τὰς παρακαταθήκας.

32. Ἄς μὲν τοίνυν παρέσχετο συνθήκας ὡς κατὰ ταύτας μισθωσάμενος τὴν τράπεζαν, αὐταὶ εἰσιν, ὧ ἄνδρες δικασταί. ἀκούετε δ' ἐν ταύταις ἀναγιγνωσκόμεναις μίσθωσιν μὲν φέρειν τούτων, ἀνευ τῆς καθ' ἡμέραν διοικήσεως, δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μναῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου, μὴ ἐξεῖναι δὲ τραπεζι-

TESTAMENTUM.

Hæc Pasio Acharnensis testatus est : Do meam uxorem Archippam Phormioni, et dotem Archippæ addo talentum illud e Peparetho, item talentum ex hac (Attica) terra, ædes centum minarum, ancillas et aurum et cetera, quæ domi habet. ea universa Archippæ do.

Andistis, Athenienses, dotis magnitudinem, talentum e Peparetho, talentum hinc, ædes centum minarum, ancillas et aurum et cetera, inquit, quæ habet, do, hoc scripto nobis etiam inquirendi eorum aliquid, quæ relicta sunt, facultatem eripiens.

29. Age vero et locationem vobis ostendam, ex qua iste mensam a patre conduxerat. nam et ex ea quamquam commentitia videbitis, totum commentum esse testamentum. ostendam autem eam ipsam locationem, quam iste exhibuit, non aliam quandam, in qua est adscriptum patrem insuper undecim debere talenta isti pro depositis. Sunt autem hæc opinor talia (*id spectant*) : (30) Domesticam pecuniam tanquam matri testamento legatam suæ potestati tradidit, ut modo audivistis, quæ vero in mensa erat, quam omnes norant quæque celari non poterat, perhibendo patrem nostrum insuper debere, ut quæcumque habere convinceretur, ea se recepiasse assereret. Vos autem cum, quod vitiose loquitur, barbarum fortasse et hominem vilem putatis. Est vero barbarus iste odio in eos, quos colere debebat, sed maleficiis et corruptela negotiorum nemine est inferior. (31) Cape jam locationem, et lege, quam eodem modo per provocationem injecerunt.

LOCATIO MENSÆ.

His conditionibus locavit Pasio mensam Phormioni : ut pro locatione mensæ Phormio filiis Pasionis bina talenta et quadragenas minas quotannis solvat, præter (mensæ) quotidianam administrationem, ne vero liceat seorsum argentariam facere Phormioni, nisi liberis Pasionis id persuserit. Debet autem Pasio ad mensam undecim talenta pro depositis.

32. Quam igitur pactionem exhibuit, ex qua conduxerit mensam, hæc est, iudices. auditis autem in ea legi istum locationis nomine pendere, præter quotidianam administrationem, bina talenta et quadragenas minas quotannis, non licere autem ei argentariam seorsum facere, nisi nobis

20 τεύειν αὐτῶν, ἐὰν μὴ ἡμᾶς πείσῃ. προσγράφεται δὲ
 τελευταῖον « ὄφειλε δὲ Πασίων ἑνδεκά ταλάντα εἰς τὰς
 παρακαταθήκας. » (33) Ἔστιν οὖν ὅστις ἀν τοῦ ξύλου
 καὶ τοῦ χωρίου καὶ τῶν γραμματείων τοσαύτην ἐπέ-
 25 μινε φέρειν μίσθωσιν; ἔστι δ' ὅστις ἀν, δι' ὃν ὠφειλή-
 και τοσαῦτα χρήμαθ' ἢ τράπεζα, τοῦτω τὰ λοιπ' ἐπέ-
 τρεψεν; εἰ γὰρ ἐνεδέησε τοσοῦτων χρημάτων· τοῦτου
 διοικοῦντος ἐνεδέησεν. Ἰστέ γὰρ πάντες, καὶ δε' ἦν
 ὁ πατήρ ἐπὶ τοῦ τραπεζιτεύειν, τοῦτον καθήμενον καὶ
 διοικοῦντ' ἐπὶ τῇ τραπέζῃ, ὡςτ' ἐν τῶν μιλῶνι προσῆ-
 1112 κεν αὐτὸν εἶναι μᾶλλον ἢ τῶν λοιπῶν κύριον γενέ-
 σθαι. Ἄλλ' ἐὼ ταῦτα καὶ τᾶλλ' ὅσ' ἀν περὶ τῶν ἑν-
 δεκά τάλαντων ἔχομα' εἰπαῖν, ὡς οὐκ ὄφειλεν ὁ πατήρ,
 ἀλλ' οὗτος ὑφῆρξται. (34) Ἄλλ' οὐ ἀνέγνων ἐνεκα,
 5 τοῦ τὴν διαθήκην ψευδῆ δεῖξαι, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναμνήσω.
 γέγραπται γὰρ αὐτόθι « μὴ ἐξείναι δὲ τραπεζιτεύειν
 Φορμίωνι, ἐὰν μὴ ἡμᾶς πείσῃ ». τοῦτο τοίνυν τὸ
 γράμμα παντελῶς δηλοῖ ψευδῆ τὴν διαθήκην οὖσαν.
 τίς γὰρ ἀνθρώπων, ἃ μὲν ἡμέλλε τραπεζιτεύειν οὗτος
 10 ἐργάζεσθαι, ταῦθ' ὅπως ἡμῖν τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἀλλὰ
 μὴ τοῦτω γενήσεται, προνοήθη, καὶ διὰ τοῦτο μὴ
 ἐξείναι τοῦτω τραπεζιτεύειν ἔγραψεν, ἵνα μὴ ἀφίστηται
 ἀφ' ἡμῶν, ἃ δ' αὐτὸς εἰργασμένος ἔδον κατέλειπε,
 ταῦθ' ὅπως οὗτος λήψεται, παρεσκύασεν; (35) Καὶ
 15 τῆς μὲν ἐργασίας ἐφθόνησεν, ἧς οὐδὲν αἰσχρὸν ἦν με-
 ταδοῦναι, τὴν δὲ γυναῖκ' ἔδωκεν, οὐ μείζον οὐδὲν ἀν
 κατέλειπεν οὐνεδος; τυχῶν γε τῆς παρ' ὑμῶν δωρεᾶς,
 εἶτα, ὡςπερ ἀν δούλος δεσπότη διδούς, ἀλλ' οὐ τού-
 20 ναντίον, εἴπερ ἰδίδου, δεσπότης οἰκέτη, προστιθεὶς
 προῖκα, ὅσην οὐδεὶς τῶν ἐν τῇ πόλει φαίνεται. (36)
 Καίτοι τοῦτω μὲν αὐτὸ τοῦτ' ἀγαπητὸν ἦν, τὸ τῆς δε-
 σποίνης ἀξιοῦσθαι, τῶν πατρὶ δὲ, οὐδὲ λαμβάνοντα το-
 σαῦτα χρήματα, ὅσα φασὶ διδόνθ' οὗτοι, εὐλογον ἦν
 25 πράξει ταῦτα. Ἄλλ' ὅμως ἃ τοῖς εἰκόσι, τοῖς χρο-
 νίοις, τοῖς πεπραγμένοις ἐξελέγχεται ψευδῆ, ταῦτα
 μαρτυρεῖν οὐκ ὄκνησεν οὐτοσί Στέφανος.
 37. Εἶτα λέγει περιῶν, « ὡς ἐμαρτύρησε μὲν Νικοκλῆς
 ἐπιτροπεῦσαι κατὰ τὴν διαθήκην, ἐμαρτύρησε δὲ Πα-
 σικλῆς ἐπιτροπευθῆναι κατὰ τὴν διαθήκην. » Ἐγὼ δ'
 αὐτὰ ταῦτ' ὄψμαι τακμήρι' εἶναι τοῦ μήτ' ἐκείνου τὰ-
 1113 ληθῆ μήτε τούδε μεμαρτυρηκέναι. ὁ γὰρ ἐπιτροπεῦ-
 σαι κατὰ διαθήκας μαρτυρῶν δηλον ὅτι καθ' ὅποιας ἀν
 εἰδείη, καὶ ὁ ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκας μαρτυρῶν
 5 δηλον ὅτι καθ' ὅποιας ἀν εἰδείη. (38) Τί οὖν μαθόν-
 τες ἐμαρτυρεῖθ' ὑμεῖς ἐν προκλήσει διαθήκας, ἀλλ' οὐκ
 ἐκείνους εἶατε; εἰ γὰρ αὐ μὴ φήσουσιν εἰδέναι τὰ γε-
 γραμμέν' ἐν αὐταῖς· πῶς ὑμᾶς οἴοντ' εἰδέναι τοὺς μη-
 10 δαμῆ μηδαμῶς τοῦ πράγματος ἐγγύς; Τί ποτ' οὖν οἱ
 μὲν ἐκείνα, οἱ δὲ ταῦτ' ἐμαρτύρησαν; ὅπερ εἴρηκα καὶ
 πρότερον, διελοῦντο τὰ δοκίματα, καὶ ἐπιτροπεῦσαι
 μὲν κατὰ διαθήκην οὐδὲν δεινὸν ἤγειτο μαρτυρεῖν ὁ
 15 μαρτυρῶν, οὐδ' ἐπιτροπευθῆναι κατὰ διαθήκην, (39)
 ἀφαιρῶν ἐκάτερος τῶν μαρτυρεῖν τὰ ἐν ταῖς διαθήκαις
 ὑπὸ τούτου γεγραμμένα, οὐδὲ καταλιπεῖν τὸν πατέρ'

id persuaserit. Postremo autem adscriptum est « debet au-
 tem Pasio undecim talenta pro depositis. » (33) Est vero
 quisquam qui ligni (mensæ) et loci et tabellarum tantam
 sustinisset locationem? est vero quisquam, qui ei, per quem
 mensa tantum æris alieni contraxisset, reliqua credidisset?
 si enim tot pecuniæ defuerunt; isto procuratore defuerunt.
 scitis enim omnes, etiam quom pater argentariam faceret,
 istum sedisse et administrasse ad mensam, quare in pi-
 strino eum molere potius decuit, quam reliquis potiri. Sed
 omitto hæc et reliqua, quæ de undecim talentis dicere
 possem, patrem ea non debuisset, sed istum aurripuisse.
 (34) Sed qua gratia legerim, ut ostenderem testamentum
 esse falsum, id vobis redigam in memoriam. Scriptum
 est ibidem « non licere autem Phormioni argenta-
 riam facere, nisi id nobis persuaserit. » Hoc igitur scri-
 ptum omnino indicat, testamentum esse falsum. Quis enim
 hominum, quæ iste faciendo argentariam quæsiturus erat,
 ea ut nobis ipsius filiis, non isti tribuerentur, (unquam) cu-
 ravit, proptereaque non licere isti facere argentariam scripsit,
 ne a nobis se removeret, quæ vero ipse parts intus relin-
 quebat, ea ut iste caperet, præparavit? (35) Et quæstum
 invidit, de quo ei aliquid impartiri nulla turpitudine fuisset,
 uxorem autem dedit, quo nullum majus dedecus reliquis-
 set? ornatus quidem vestro beneficio, tum tanquam servus
 domino eam daret, non contra, si quidem dedit, dominus
 servo, dote adjuncta, quantam nemo in urbe dare reperitur.
 (36) Sed cum isto præclare actum fuisset, quod nuptiis
 dominæ est dignatus, patrem autem ne accepta quidem
 tanta pecunia, quanta data eum isti ferunt fecisse, proba-
 bile fuisset hæc agere. Attamen quæ probabilibus,
 quæ temporibus, quæ rebus ipsis falsa deprehenduntur, ea
 Stephanus iste testificari non dubitavit.
 37. Postea obambulans dicitur « testificatum esse
 Nicoclem se gessisse tutelam ex testamento, et Pasi-
 clem testificatum esse se sub tutela fuisse ex testa-
 mento. » Ego vero iis ipsis argumentis ostendi puto,
 neque illos neque istos vera testificatos esse. qui enim se
 gessisse tutelam ex testamento testatur, eum scire per-
 spicuum est, ex quali, et qui se sub tutela fuisse testa-
 tur, eum scire perspicuum est, ex quali. (38) Quo igitur
 consilio testati estis vos in provocatione testamentum esse,
 et non illos testamentum dicere jussistis? Nam si rursus
 illi, quæ in eo scripta fuerint, scire se negabunt; qui vos ea
 scire potestis, quos ipsa negotia nusquam vel minima ex
 parte attigerunt? Cur igitur tandem illi illa, isti ista dix-
 erunt? Quod prius quoque dixi: partiti sunt inter se inju-
 rias, et se tutelam gessisse ex testamento qui dixit, nihil
 se grave dixisse opinatus est, neque is, qui se sub tutela
 fuisse dicit ex testamento, (39) omittens uterque in testi-
 monio ea, quæ sunt ab isto scripta in testamento, neque is,

αὐτῶ ἐπιγεγραμμένον γραμματεῖον διαθήκην, οὐδὲ τὰ τοιαῦτα. διαθήκας δὲ μαρτυρεῖν ἐν αἷς χρημάτων τοσούτων κλοπῇ, γυναικὶς διαφθορᾷ, γάμοι δεσποίνης, πράγματ' αἰσχύνῃ καὶ ἕβριν τοσαύτην ἔχοντα, οὐδεὶς ἤθελε πλὴν οὗτοι, πρόκλησιν κατασκευάσαντες, παρ' ὧν δίκαιον τῆς ὄλης τέχνης καὶ κακουργίας δίκην λαβεῖν.

40. Ὅτινα τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ μόνον ἐξ ὧν ἐγὼ κατηγορῶ καὶ ἐλέγχω δηλῶς ὑμῖν γένηται τὰ ψευδῆ
25 μεμαρτυρηκῶς οὗτοσί Στέφανος, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν πεποίηκεν ὁ παρασχόμενος αὐτόν, τὰ πεπραγμέν' ἐκείνῳ βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὅπερ δ' εἶπον ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δεῖξω κατηγοροῦς γιγνομένου αὐτοῦ ἐαυτῶν. τὴν γὰρ δίκην, ἐν ἣ ταῦτ' ἐμαρτυρήθη, παρε-
1114 γράψατο Φορμίων πρὸς ἐμέ μὴ εἰσαγωγίμου εἶναι, ὡς ἀφέντος ἐμοῦ τῶν ἐγκλημάτων αὐτόν. (41) Τοῦτο τοίνυν ἐγὼ μὲν οἶδα ψεύδος ὄν, καὶ ἐλέγξω δὲ, ὅταν εἰς τὸ πρὸς τοὺς ταῦτα μεμαρτυρηκῶς, τούτῳ δὲ οὐχ οἴοντες τοῦτ' εἰπεῖν. εἰ τοίνυν ἀληθῆ πιστεύσαιτ' εἶναι
5 τὴν ἄφρσιν· οὕτω καὶ μάλιστα ἂν οὗτος φανεῖη ψευδῆ μεμαρτυρηκῶς καὶ κατασκευασμένης διαθήκης μάρτυς γεγώς. τίς γὰρ οὕτως ἀφρων ὥστ' ἀφρσιν μὲν ἐναντίον μαρτύρων ποιήσασθαι τοῦ βεβαίαν αὐτῶ τὴν ἀπαλ-
10 λαγὴν εἶναι, τὰς δὲ συνθήκας καὶ τὰς διαθήκας καὶ τᾶλλα, ὑπὲρ ὧν ἐποιεῖτο τὴν ἀφρσιν, σεσημασμέν' εἶσαι καθ' αὐτοῦ καίεσθαι; (42) Οὐκοῦν ἐναντία μὲν ἢ παραγραφῇ πᾶσι τοῖς μεμαρτυρημένοις, ἐναντία δὲ, ἣν ἀνέγνω ὑμῖν ἄρτι, μίσθωσις τῆδε τῆ διαθήκη. οὐ-
15 δὲν δὲ τῶν πεπραγμένων οὐτ' εὐλογον οὐδ' ἀπλοῦν οὐδ' ὁμολογούμενον αὐτὸ ἐαυτῶ φαίνεται. Ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου πάντα πεπλασμένα καὶ κατασκευασμέν' ἐλέγχεται.

43. Ὡς μὲν τοίνυν ἐστὶν ἀληθῆ τὰ μεμαρτυρημένα, οὐτ' αὐτόν τοῦτον οὐτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου δεῖξει δυνή-
20 σεσθαι νομίζω. ἀκούω δ' αὐτόν τοιοῦτόν τι παρεσκευάσθαι λέγειν, « ὡς προκλήσεώς ἐστιν ὑπεύθυνος, οὐχὶ μαρτυρίας, καὶ δυοῖν αὐτῶ προσήκει δοῦναι λόγον, οὐ πάντων τῶν γεγραμμένων, εἴτε προὔκαλεῖτό με ταῦτα
25 Φορμίων ἢ μὴ, καὶ εἰ μὴ ἔδεχόμεν ἐγὼ. ταῦτα μὲν γὰρ ἀπλῶς αὐτὸς μεμαρτυρηκέναι φήσει, τὰ δ' ἄλλα ἐκείνον προκαλεῖσθαι. εἰ δ' ἐστὶν ἢ μὴ ταῦτα, οὐδὲν προσήκειν αὐτῶ σκοπεῖν. » (44) Πρὸς δὲ τὸν λόγον τοῦτον καὶ πῆν ἀναίδειαν βελτίον ἐστὶ μικρὰ προειπεῖν ὑμῖν,
1115 ἵνα μὴ λάθῃτ' ἐξαπατηθέντες. Πρῶτον μὲν, ὅταν ἐγγεῖρη λέγειν τοῦτο, ὡς ἄρα οὐ πάντων ὑπεύθυνος ἐστὶν ἐνθυμεῖσθε, ὅτι διὰ ταῦθ' ὁ νόμος μαρτυρεῖν ἐν γραμματεῖῳ καλεῖται, ἵνα μήτ' ἀφελεινέξῃ μήτε προσθεῖ-
5 ναί τοις γεγραμμένοις μηδέν. τότε οὖν αὐτὸν εἶδει ταῦτ' ἀπαλείφειν καλεῖται ἢ νῦν οὐ φησὶ μεμαρτυρηκέναι, οὐ νῦν ἐνόητων ἀναισχυντεῖν. (45) Ἐπειτα καὶ τότε σκοπεῖτε, εἰ ἐάσαιτ' ἂν ἐναντίον ὑμῶν ἐμέ προσγρά-
10 ψαι τι λαβόντα τὸ γραμματεῖον. οὐ δῆπου. οὐκοῦν οὐδὲ τοῦτον ἀφαιρεῖν τῶν γεγραμμένων ἔαν προσήκει. τίς γὰρ ἀλώσεται πώποτε ψευδομαρτυρίων, εἰ μαρτυρήσει

qui sibi reliquisset patrem tabulas « Testamentum » inscriptas, neque qui ejus generis alia. sed de testamento dicere testimonium, in quo est tantæ pecuniæ furtum, uxoris corruptela, nuptiæ dominæ, res tanti flagitii tantique dedecoris, nemo voluit nisi isti provocationem commenti, de quibus æquum est totius doli et malefici sumi pœnas.

40. Ne autem, Athenienses, ex iis solum, quæ ego accuso atque arguo, falsa dixisse testem Stephanum istum vobis constet, sed et ex illius factis, qui cum subornavit, volo vobis, quæ ille fecerit, explere. Quod vero initio dixi orationis, ostendam eos a semetipsis accusari. actioni enim mee, in qua ista testimonia dicta sunt, exceptionem opposuit Phormio de non danda mihi actione, quod ego secum controversiam transigissem. (41) Id autem ego mendacium esse scio, adeoque coarguam, quum in eos testes egero, qui illa dixerunt, iste vero hoc dicere non potest. Quod si veram esse crederetis transactionem; sic iste falsi testimonii vel maxime convinceretur, et commentitii testamenti fuisse testis. quis enim ita est amens, ut coram testibus transigat, quo rata sibi sit transactio, petitiones autem et testamenta et reliqua, de quibus transigit, obsignata contra se jacere sinat? (42) Proinde contraria est omnibus dictis testium exceptio, contraria item, quam vobis modo recitavi, locatio testamento illi. nihil denique actum est, quod vel probabile vel simplex vel ipsum sibi consentaneum sit. Hoc autem pacto commentitia et conficta ea omnia esse reperiuntur.

43. Verum igitur esse testimonium, neque istam ipsam neque alium pro eo ostendere posse existimo. sed eam talem quandam defensionem esse meditatam audio, « se provocationis confirmandæ esse obnoxium, non testimonii (scripti in provocatione), et ad duo sibi esse respondendum, non ad omnia scripta: primum, conditionemne eam Phormio mihi tulerit necne, deinde, utrum eam ego non acceperim. Ea enim se simpliciter pro testimonio affirmasse dicet, cetera illum in provocatione posuisse. verane an falsa hæc sint, sua nihil interesse considerare. » (44) Adversus igitur eam orationem et impudentiam melius est paucis vos præmoneri, ne decipiâmini non sentientes. Primum igitur, quum dicere hoc instituerit, se non omnium esse obnoxium; cogitate, lege propterea cautum esse, ut testimonium literis inscriberetur, ne quicquam scriptis vel addi vel detrahi posset. Tum igitur ea deleri jubere debuit, quæ se dixisse nunc negat, non nunc, postquam insanit, impudenter mentiri. (45) Deinde illud quoque perpendite: nunquid me arrepta tabella quicquam adscribere patere mini. non utique. Proinde neque isti delere quicquam e scriptis permittendum est. quis enim unquam falsi testimonii convincetur, si et testabitur quom volet, et quorum

θ', ἀ βούλεται, καὶ λόγον ὧν βούλεται δώσει; ἀλλ' οὐχ οὕτω ταῦτ' οὐθ' ὁ νόμος διεΐλεν οὐθ' ὑμῖν ἰκούειν προσήκει, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπλοῦν καὶ δίκαιον τί γέγραπται; τί μεμαρτύρηκας; ταῦθ' ὡς ἀληθῆ, δείκνυε. καὶ γὰρ ἀντιγέγραψαι ταῦτα « ἀληθῆ μεμαρτύρηκα μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματεῖω γεγραμμένα, » οὐ τὸ καὶ τὸ τῶν ἐν τῷ γραμματεῖω. (46) Ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λαβὲ τὴν ἀντιγραφὴν αὐτὴν μοι. Ἀέγε.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ.

Ἀπολλόδωρος Πασίωνος Ἀχαρνεὺς Στεφάνῳ Μενεκλέους Ἀχαρνεὺς. * τῆς ἀληθῆς μαρτυρήσας τὰ ἐν τῷ γραμματεῖω γεγραμμένα.

libitum erit, rationem reddet? Sed non ita hæc vel distincta sunt lege vel audienda vobis, sed illud simplex et rectum est: quid scriptum est? quid testatus es? hæc esse vera, ostende. nam litem ita contestatus es: « vera sum testatus, testatus es, quæ sunt scripta in tabula », non illud vel illud in tabula. (46) Hæc autem ita se habere, cape mihi ipsam litem contestationem. Recita.

CONTESTATIO.

Apollodorus Pastonis filius Acharnensis adversus Stephanum Menecleis filium Acharnensem falsi testimonii. multa talentum. falsum in me testimonium dixit Stephanus dicendis illis, quæ in tabula sunt scripta.

1116 Ταῦθ' οὕτως ἀντιγράψατο, ἀ χρὴ μνημονεύειν ὑμᾶς, καὶ μὴ τοὺς ἐπ' ἐξαπάτη νῦν λόγους ὑπὸ τούτου βηθησομένους πιστοτέρους ποιῆσθαι τῶν νόμων καὶ τῶν ὑπὸ τούτου γραφέντων εἰς τὴν ἀντιγραφὴν.

Hæc ita iste contra scripsit, quæ vos meminisse debetis, nec plus habere fidei fraudulentis istius verbis, quæ nunc afferet, quam legibus et iis, quæ iste in litem contestatione posuit.

47. Πυνθάνομαι τοίνυν αὐτοὺς καὶ περὶ ὧν ἔλαχον τὴν ἐξ ἀρχῆς δίκην εἶρεῖν καὶ κατηγορήσειν, ὡς συκοφαντήματ' ἦν. Ἐγὼ δ', ὃν μὲν τρόπον ἐσκευώρησα τὴν μίσθωσιν, ὅπως τὴν ἀφορμὴν τῆς τραπέζης κατὰ 10 σχοι, εἶπον καὶ διεξῆλθον ὑμῖν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν οἴοιτ' εἶην λέγειν ἅμα καὶ τούτους ἐλέγχειν περὶ τῆς μαρτυρίας. οὐ γὰρ ἰκανὸν μοι τὸ ὕδωρ ἐστίν. (48) Ὅτι δ' οὐδ' ἡμεῖς ἐθλοιοίτ' ἂν εἰκότως ἀκούειν περὶ τούτων αὐτῶν, ἐκείθεν εἰσεσθε, ἂν λογισησθε πρὸς ὑμᾶς 15 αὐτοὺς ὅτι οὐτε νῦν ἐστὶ χαλεπὸν περὶ ὧν μὴ κατηγορηται λέγειν, οὐτε ψευδεῖς ἀναγνόντα μαρτυρίας ἀποφύγειν. ἀλλ' οὐδέτερόν γε δίκαιον τούτων οὐδ' ἂν εἰς φήσειεν εἶναι, ἀλλ' ὃ ἐγὼ προκαλοῦμαι νῦν. σκοπεῖτε δ' ἀκούσαντες. (49) Ἐγὼ γὰρ ἀξιώ, ὅς μὲν ἀφείλοντό μ' ἐλέγχους περὶ τῶν ἐγκλημάτων, ὅς προσῆκον ἦν βηθῆναι, μὴ ζητεῖν αὐτοὺς νῦν, αἷς δ' ἀφείλοντο μαρτυρίας, ὡς εἰσὶν ἀληθεῖς δεικνύουσαι. εἰ δ' ὅταν μὲν τὴν δίκην εἰδώ, τὰς μαρτυρίας μ' ἐλέγχειν ἀξιώσωσιν, ὅταν δὲ ταῦται ἐπιξίω, περὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγκλημάτων λέγειν με καλεύσωσιν· οὐτε δίκαια, οὐθ' 25 ὑμῖν συμφέροντ' ἐροῦσιν. (50) Δικᾶσειν γὰρ ὁμωμόκαθ' ἡμεῖς οὐ περὶ ὧν ἂν ὃ φεύγων ἀξιοί, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν ὧν ἂν ἡ δίωξις ἦ. ταύτην δ' ἀνάγκη τῇ τοῦ δίωκοντος λήξει δηλοῦσθαι, ἣν ἐγὼ τούτῳ ψευδομαρτυριῶν εἰληχα.

47. Audio porro eos de iis quoque rebus, ob quas ab initio actionem institui, dicturos et criminaturos, calumnias eas fuisse. Ego vero, quo pacto locationem concinnarit, ut sortem mensæ obtineret, dixi et recensui vobis, de ceteris vero non possem simul dicere et istorum convincere testimonium. neque enim aquæ mihi satis est. (48) Atque adeo ne vos quidem de illis ipsis libenter audiretis, inde scietis, si cogitabitis vobiscum, nec nunc difficile esse, de quibus non accusatus est, verba facere, nec falsis testimoniis recitatis absolvi. Sed neutrum horum esse justum ne unus quidem dixerit, sed id quod ego nunc postulo. Idque audite et considerate. (49) Ego enim peto, quæ mihi argumenta eripuerunt, quominus ad probanda crimina dici possent, ea nunc uti ne quærant, sed ut quibus testimoniis eripuerunt, ea testimonia vera esse ostendant. sin autem, quum causam ago, testimonia ut coarguam petent, ea vero quum persequor, de criminibus ab initio propositis dicere me jubebunt; neque justa neque vobis utilia dicent. (50) Juratis enim, vos iis de rebus pronuntiaturos, non quas petitis postulet, sed de iis, quæ petitione continentur. Eam vero necesse est petitoris actione explicari, qua ego istam falsi testimonii accuso. Ne igitur hoc omisso ea dicat, de quibus non fit iudicium, neque vos permittite, si forte iste impudenter agere instituat.

1117 μὴ δὲ τοῦτ' ἀφείεις περὶ ὧν οὐκ ἀγωνίζεται λεγέτω, μὴδ' ἡμεῖς ἄτε, ἐὰν ἀρ' οὕτως ἀναισχυντῆ.

51. Οἴομαι τοίνυν αὐτὸν οὐδὲν οὐδαμῆ δίκαιον ἔχοντα λέγειν, ἥξειν καὶ ἐπὶ τούτῳ, « ὡς ἀτοπον ποιῶ, παραγραφὴν ἠτημένος, τοὺς διαθήκην μαρτυρήσαντας δώκων. » καὶ « τοὺς δικαστὰς τοὺς τότε » φήσει « διὰ τοὺς ἀφείναι με μαρτυρηκότας ἀποψηφισασθαι μᾶλλον ἢ διὰ τοὺς διαθήκην μαρτυρήσαντας. » Ἐγὼ δ', ὡ 10 ἀνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω πάντας ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι οὐχ

51. Arbitror autem eum omni justa defensione destitutum, etiam ad hoc venturum, « absurde me facere, exceptione victum, qui testamenti testes persequar. » et dicet « illius temporis iudices magis propter transactionis quam propter testamenti testes (Phormionem) absolvisse. » Ego vero, Athenienses, scire omnes vos existimo, solere vos rem gestam non minus spectare, quam propter eam facias

ἦττον τὰ πεπραγμέν' εἰώθατε σκοπεῖν ἢ τὰς ὑπὲρ τούτων παραγραφάς. περὶ δὴ τῶν πραγμάτων αὐτῶν τὰ ψευδῆ καταμαρτυρήσαντες οὗτοί μου, ἀσθενεῖς τοὺς περὶ τῆς παραγραφῆς ἐποίησαν λόγους. (52) Χωρὶς δὲ τούτων ἀποπον, πάντων τὰ ψευδῆ μαρτυρησάντων, τίς μάλιστα ἔβλαψεν ἀποφαίνειν, ἀλλ' οὐχ ὡς αὐτὸς ἕκαστος ἀληθῆ μεμαρτύρηκε δεικνύναι. οὐ γάρ, ἂν ἕτερον δείξῃ δεινότερ' εἰργασμένον, ἀποφεύγειν αὐτῷ προσήκει, ἀλλ' ἂν αὐτὸς ὡς ἀληθῆ μεμαρτύρηκεν ἀποφῆνῃ.

25 53. Ἐφ' ᾧ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μάλιστα ἀπολωλέναι δίκαιός ἐστιν οὗτος Στέφανος, τοῦτ' ἀκούσατέ μου. δεινὸν μὲν γάρ ἐστιν εἰ καὶ καθ' ἑαυτοῦ τις οὖν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖ, πολλῶν δὲ δεινότερον καὶ πλείονος ὀργῆς ἄξιον εἰ κατὰ τῶν συγγενῶν. οὐ γάρ τοὺς γεγραμμένους νόμους ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος μόνον ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖ ἀναίρει. τοῦτο τοίνυν ἐπιδειχθήσεται πεπονηκώς οὗτος. (54) Ἔστι γάρ ἡ τοῦτου μήτηρ καὶ ὁ τῆς ἐμῆς γυναῖκός πατὴρ ἀδελφοί, ὥστε τὴν μὲν γυναῖκα τὴν ἐμὴν ἀνεψιὰν εἶναι τοῦτω, τοὺς δὲ παῖδας τοὺς ἐκείνου καὶ τοὺς ἐμοὺς ἀνεψιαδοῦς. Ἄρ' οὖν δοκεῖ ποτ' ἂν ὑμῖν οὗτος, εἰ τι δι' ἐνδειὰν εἶδος ποιούσας ὦν οὐ χρῆ τὰς αὐτοῦ συγγενεῖς, ἅπερ ἦδη πολλοὶ πεποιήκασιν, παρ' αὐτοῦ προικ' ἐπιδοῦς ἐκδοῦναι, ἅς ὑπὲρ τοῦ μηδ' ἂ προσήκει κομισασθαι ταύτας τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἠθέλησε, καὶ περὶ πλείονος ἐποίησατο τὸν Φορμίωνος πλοῦτον ἢ τὰ τῆς συγγενείας ἀναγκαῖα; (55) Ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τὴν Δεινίου καὶ ἀναγίνωσκε, καὶ κάλει Δεινίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Δεινίας Θεομνήστου Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐκδοῦναι Ἀπολλοδώρῳ κατὰ τοὺς νόμους γυναῖκα ἔχειν, καὶ μηδεπώποτε παραγενέσθαι μηδὲ αἰσθῆσθαι ὅτι Ἀπολλώδωρος ἀφῆκε τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων Φορμίωνα.

56. Ὁμοίος γ' ὁ Δεινίας, ὃ ἄνδρες δικασταί, τούτω, ἅς ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς καὶ τῶν θυγατροῦν καὶ ἐμοῦ τοῦ κηδεστοῦ διὰ τὴν συγγένειαν οὐδὲ ἀληθῆ μαρτυρεῖν ἐθέλει κατὰ τοῦτου. Ἀλλ' οὐχ οὗτοσί Στέφανος, οὐχ ὡκνήσῃ καθ' ἡμῶν τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, οὐδ', εἰ μηδένα τῶν ἄλλων, τὴν αὐτοῦ μητέρ' ἠσχύνθη τοῖς ἀπ' ἐκείνης οἰκείος τῆς ἐσχάτης ἐνδείας αἴτιος γενόμενος.

57. Ὁ τοίνυν ἔπαθον δεινότατον καὶ ἐφ' ᾧ μάλιστα ἐξεπλάγην ὅτ' ἠγωνίζομην, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦθ' ὑμῖν εἰπεῖν βούλομαι. τὴν τε γάρ τοῦτου πονηρίαν εἶτι μᾶλλον ὑμεῖς ὄψεσθε, καὶ ἐγὼ τῶν γεγενημένων ἀποδιδράμενος τὰ πλείεστα πρὸς ὑμᾶς ὡς περὶ βῶν ἔσομαι. τὴν γὰρ μαρτυρίαν ἣν ὄμην εἶναι καὶ δι' ἧς ἦν ὁ πλείεστος ἐλεγχός μοι, ταύτην οὐχ εὔρον ἐνοῦσαν ἐν τῷ

exceptiones. de rebus jam ipsis isti falso in me testimonio dicto, verba mea de exceptione (ad persuadendum) infirma reddiderunt. (52) Sed his omnes inceptam est, quom omnes pro testimonio mentiti sint, quis eorum maxime nocuerit, declarare et non potius ipsum quemque se vera dixisse ostendere. neque enim, si alium atrociora commisisse ostenderit, eum absolvi decet, sed si ipsum vera dixisse declararit.

53. Propter quod igitur, Athenienses, Stephanus exilio in primis dignus est, id ex me audite. Iniquum est enim, quemcumque tandem opprimere falso testimonio, sed multo iniquius et gravius vindicandum, cognatos. non enim scriptas tantummodo leges talis homo, sed ipsius etiam naturae conjunctionem evertit. id quod istum fecisse ostendetur. (54) Ejus enim mater socii mei soror est, proinde axor mea ei est consobrina, et liberi istius et mei sunt sobrini. jam putatisne istum, si quid propter inopiam contra decus facere cognatas suas videt, id quod multi jam fecerunt, de de suo addita eas collocatarum, qui, ne eae ad ipsas pertinentia recuperarent, falsa testari voluit, et pluris fecit Phormionis divitias, quam cognationis necessitudinem? (55) Sed haec a me vere dici, cape mihi Diniae testimonium et lege, et cita Diniam.

TESTIMONIUM.

Dinias Theomnesti filius Athmonensis testatur se filiam suam Apollodoro legitimam uxorem dedisse, neque unquam adfuisse vel animadvertisse, Apollodorum de omnibus controversis cum Phormione transegisse.

56. Similis certe Dinias, iudices, isti, qui pro filia et filiae liberis et me genero propter cognationem ne vera quidem in istum testari vult! Sed non ita Stephanus. is non dubitavit in nos mentiri pro testimonio, neque, si neminem alium, at matrem suam erubuit, dum cognatos suos maternos in extremam conijceret paupertatem.

57. Quod vero facinus indignissimum pertuli et quod me in agenda causa vehementissime commovit, iudices, id vobis explicabo. nam et istius improbitatem magis perspicietis, et ego deploratis apud vos plerisque injuriis feram quasi levatus. Testimonium quod me habere putabam et quo causa mea maxime nitetur, id in Echino non reperit.

ἐχίνω. (58) Τότε μὲν δὴ τῶ κακῶ πληγεῖς οὐδὲν ἄλλ' εἶχον ποιῆσαι πλὴν ὑπολαμβάνειν τὴν ἀρχὴν ἡδίκημέναι με καὶ τὸν ἐχίνον κακηνημέναι. ὡν δὲ, ἀφ' ὧν ὕστερον πέπυσμαι, πρὸς αὐτῶ τῶ διαιτητῇ Στέφανον τουτοῖ αὐτὴν ὑφηρημένον εὗρισκω, πρὸς μαρτυρίαν τινά, ἢ ἐξορκιάσαιμι, ἀναστάντος ἐμοῦ. Καὶ οὐ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν ὑμῖν μαρτυρήσουσι τῶν τούτοις παρόντων οἱ ἰδόντες. οὐ γὰρ ἐξομῶναι θελήσειν αὐτοὺς οἴομαι. (59) Ἐὰν δ' ἄρα τοῦτο ποιήσωσιν ὑπ' ἀναιδείας· πρόσκλησιν ὑμῖν ἀναγνώσεται, ἐξ ἧς τούτους τ' ἐπιρκουῶντας ἐπ' αὐτοφώρῳ λήψεσθε, καὶ τοῦτον ὁμοίως ὑφηρημένον τὴν μαρτυρίαν εἰσεσθε. Καίτοι, ὅστις, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κακῶν ἄλλοτριῶν κλεπτῆς ὑπέμεινεν ὀνομασθῆναι, τί ἂν ἡγείσθε ποιῆσαι τοῦτον ὑπὲρ ἄλλου του; (60) Λέγε τὴν μαρτυρίαν, εἴτα τὴν πρόσκλησιν ταύτην.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20 Μαρτυροῦσι φίλοι εἶναι καὶ ἐπιτήδαιοι Φορμίωνι, καὶ παρεῖναι πρὸς τῶ διαιτητῇ Τισία ὅτε ἦν ἀπόφασις τῆς διαίτης Ἀπολλοδώρῳ πρὸς Φορμίωνα, καὶ εἰδέναι τὴν μαρτυρίαν ὑφηρημένον Στέφανον, ἦν αἰτιᾶται αὐτὸν Ἀπολλοδώρος ὑφελῆσθαι.

Εἰ μὲν μαρτυρεῖτε, — ἢ ἐξομώσασθε.

25 ΕΞΟΜΟΣΙΑ.

ει. Οὐκ ἄδηλον ἦν, ὡ ἄνδρες δικασταί, ὅτι τοῦτ' ἤμελλον ποιῆσειν, προθύμως ἐξομῆσθαι. Ἵνα τοίνυν παραχρῆμα' ἐξελεγχθῶσιν ἐπιωρκηκότες, λαβέ μοι ταύτην τὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόσκλησιν. Ἀναγίνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

1120 Μαρτυροῦσι παρεῖναι ὅτε Ἀπολλοδώρος προῦκαλεῖτο Στέφανον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν ἀκόλουθον εἰς βάσανον περὶ τῆς ὑφαιρέσεως τοῦ γραμματείου, καὶ γράμματα ἦν ἔτοιμος γράφειν Ἀπολλοδώρος καθ' ὅτι ἔσται ἡ βάσανος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου οὐκ ἐθέλησαι παραδοῦναι Στέφανον, ἀλλὰ ἀποκρίνασθαι Ἀπολλοδώρῳ δικάζεσθαι, εἰ βούλοιο, εἴ τί φησιν ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἑαυτοῦ.

10 62. Τίς ἂν οὖν ὑπὲρ τοιαύτης αἰτίας, ὡ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἐπίστευεν αὐτῶ, οὐκ ἰδέετο τὴν βάσανον; οὐκ οὖν τῶ φεύγειν τὴν βάσανον ὑφηρημένους ἐξελίγεται. Ἄρ' οὖν ἂν ὑμῖν αἰσχυνθῆναι δοκεῖ τὴν τοῦ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν δοξάν ὃ τὴν τοῦ κλεπτῆς φανῆναι μὴ φυγῶν, ἢ δεηθέντος [του] δανῆσαι τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ὅς ἂ μηδεὶς ἐκίλευσεν ἐθειλοντῆς πονηρὸς ἦν; 15 63. Δικαίως τοίνυν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτων ἐπάντων δοῦς δίκην, πολλὸ μᾶλλον ἂν εἰκότως διὰ τᾶλλα

bam. (58) Tum igitur eo malo attonitus, non aliud habebam, quam putare, magistratum mihi fecisse injuriam et Echinum movisse. nunc ex his, quas postea comperi, apud ipsum arbitrum Stephanum istum id sustulisse reperio, quum ego ad testimonium quoddam, ut jurejurando obstringerem, surrexissem. et hæc a me vere dici primum vobis testabuntur hi, qui istis adfuerunt et viderunt. neque enim eos ejuratos esse spero. (59) Sin ea fuerint impudentia ut facturi sint; provocationem vobis leget, per quam et eorum perjurium palam reprehendatis, et istum surripuisse testimonium nihilominus cognoscetis. At quisquis, Athenienses, vilium alienorum furem appellari se non recusavit, quid vobis alius cujusdam (magnae) rei causa facere videbitur? (60) Recita testimonium, deinde provocationem hanc.

TESTIMONIUM.

Testantur se amicos et familiares esse Phormionis et adfuisse apud arbitrum Tisiam, quum arbitrium in causa Apollodori contra Phormionem est declaratum, scireque, Stephanum surripuisse testimonium, quod eam surripuisse queritur Apollodorus.

Si testamini, [bene est]. aut ejurate.

EJURATIO.

61. Non obscurum fuit, iudices, eos hoc facturos, libenter ejuratos. Ut igitur e vestigio perjuri convincantur, cape mihi hoc testimonium, et provocationem. Recita.

TESTIMONIUM. PROVOCATIO.

Testantur se adfuisse, quum Apollodorus Stephanum provocavit, ut puerum pedissequum ad quæstionem daret de tabula subtracta, et paratum fuisse Apollodorum ad conscribendas quæstionis conditiones. Sed hæc postulante Apollodoro noluisse Stephanum puerum tradere, sed respondisse Apollodoro, ut, si quam sibi ab ipso fieri injuriam quereretur, experiretur iudicio.

62. Quis igitur in tali crimine, iudices, si causæ confideret, quæstionem non admisisset? Proinde fugiendo quæstionem, surripuisse vincitur. Eumne falsi testimonii dicti moveri putatis infamia, qui non recusavit, quominus fur existimaretur, aut rogatus falsum testimonium non dicere, qui jubente nemine, ultro fuit improbus?

63. Quanquam igitur, Athenienses, horum scelerum omnium jure poenas dabit, multo tamen justius propter ce-

30 κολασθεῖν παρ' ὑμῖν. σκοπεῖτε δὲ, τὸν βίον ὃν βεβίωκεν ἐξετάζοντας. Οὗτος γάρ, ἥνικα μὲν συνέβαιεν εὐτυχεῖν Ἀριστολόφῳ τῷ τραπέζιτῃ, ἴσα βαιῶν ἐβάδιζεν ὑποπεπτωκῶς ἐκείνῳ, καὶ ταῦτ' ἴσασι πολλοὶ τῶν ἐνθάδ' ὄντων ὑμῶν. (64) Ἐπειδὴ δ' ἀπώλετ' ἐκείνος καὶ τῶν ὄντων ἐξέστη· οὐχ ἤκισθ' ὑπὸ τούτου καὶ τῶν
25 τοιούτων διαφορηθεῖς, τῷ μὲν υἱεὶ τῷ τούτου πολλῶν πραγμάτων ὄντων οὐ παρέστη πάποτε, οὐδ' ἐβοήθησεν, ἀλλ' Ἀπολῆξις καὶ Σόλων καὶ πάντες ἄνθρωποι μᾶλλον βοηθοῦσιν, Φορμίωνα δὲ πάλιν ἑώρακε, καὶ τούτω γέγονεν οἰκίαιος, ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων τούτων ἐκλεξάμε-
1121 νος, καὶ ὑπὲρ τούτου πρεσβευτῆς μὲν ἦχετ' εἰς Βυζάντιον πλείων, ἥνικα τὰ πλοῖα τὰ τούτου κατέσχον, τὴν δὲ δίκην ἔλαγε τὴν πρὸς Καλχηδονίους, τὰ ψευδῆ δ' ἔμοῦ φανερώς οὕτω καταμεμαρτύρηκεν. (65) Ἐἴθ' ὅς
5 εὐτυχοῦντων ἴσθι κλάξ, κὰν ἀτυχῶσι, τῶν αὐτῶν τούτων προδότης, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πολιτῶν πολλῶν καὶ καλῶν κἀγαθῶν ὄντων μηδὲν μὴδ' ἐξ ἴσου χρῆται, τοῖς δὲ τοιούτοις ἐθελοντῆς ὑποπίπτει, καὶ μήτ' εἰ τινα
10 τῶν οἰκειῶν ἀδικήσει μήτ' εἰ παρὰ τοῖς ἄλλοις φαύλην δόξαν ἔξει ταῦτα ποῦν μήτ' ἄλλο μηδὲν σκοπεῖ, πληθὺν ὅπως τι πλείον ἔξει, τοῦτον οὐ μισεῖν ὡς κοινὸν ἔχθρὸν τῆς φύσεως ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης προσήκει; ἔγωγ' ἂν φαίην. (66) Ταῦτα μέντοι τὰ τοσαύτην ἔχοντ' αἰσχύνην, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῷ τῆν πόλιν φεύγειν καὶ τὰ χρήματ' ἀποκρύπτεσθαι προήρηται πράττειν, ἔν
15 ἔργασίας ἀφανεῖς διὰ τῆς τραπέζης ποιῆται καὶ μήτε χορηγῆ μήτε τριηραρχῆ μήτ' ἄλλο μηδὲν ὧν προσήκει ποιῆ. καὶ κατείργασται τοῦτο. Τακμήριον δέ: ἔχων
20 γὰρ οὐσίαν τοσαύτην ὡσθ' ἑκατὸν μᾶς ἐπιδοῦναι τῇ θυγατρὶ, οὐδ' ἠντινοῦν ἑώραται λειτουργίαν ὑφ' ὑμῶν λειτουργῶν, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην. καίτοι πόσῳ κάλλιον φιλοτιμούμενον ἐξετάζεσθαι καὶ προθυμούμενον εἰς ἃ
25 δαῖ τῇ πόλει, ἣ κολακεύοντα καὶ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντα; ἀλλ' ἐπὶ τῷ κερδαίνειν πᾶν ἂν οὗτος ποιήσειεν. (67) Καὶ μὴν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον ἄξιον ὀργίως ἔχειν τοῖς μετ' εὐπορίας πονηροῖς ἢ τοῖς μετ' ἐνδείας.
1122 τοῖς μὲν γὰρ ἣ τῆς ἀνάγκης χρεῖα φέροι τινα συγγνώμην παρὰ τοῖς ἀνθρωπίνως λογιζομένοις, οἱ δ' ἐκ περιουσίας, ὡς περ οὗτος, πονηροὶ οὐδεμίαν πρόφασιν δικαίαν ἔχουσιν ἂν εἰπεῖν, ἀλλ' αἰσχροκερδῆ καὶ πλεονεξία καὶ ἕβρει
5 καὶ τῷ τὰς αὐτῶν συστάσεις κυριώτερας τῶν νόμων ἀξιοῦν εἶναι ταῦτα φανήσονται πράττοντες. Ὑμῖν δὲ οὐδὲν τούτων συμφέρει, ἀλλὰ τὸν ἀσθενῆ παρὰ τοῦ πλουσίου δίκην, ἂν ἀδικῆται, δύνασθαι λαβεῖν. ἔσται δὲ τοῦτο, ἐὰν κολάζητε τοὺς φανερώς οὕτως ἐξ εὐπορίας πονηροῦς.
10 68. Οὐ τοίνυν οὐδ' ἂ πέπλασται καὶ βαδίζει οὗτος παρὰ τοὺς τοίχους ἐσκυθρωπακῶς, σωφροσύνης ἂν τις ἠγήσαστ' εἰκότως εἶναι σημεῖα, ἀλλὰ μισανθρωπίας. ἐγὼ γάρ, ὅστις, αὐτῷ μηδενὸς συμβεβηκότος δεινοῦ,
15 μηδὲ τῶν ἀναγκαίων σπανίζων, ἐν ταύτῃ τῇ σχέσει διάγει τὸν βίον, τοῦτον ἠγοῦμαι συνεωρακέναι καὶ λογισθαι παρ' αὐτῷ, ὅτι τοῖς μὲν ἀπλῶς, ὡς περὶ φύκασι,

lera supplicio apud vos afficiatur. idque vita ejus quam vixit inspecta considerate. Iste, quum quidem Aristolochus mensarius secunda fortuna uteretur, pari gressu (et assecla) pone illum incedebat, et hoc multi vestrum, qui hic adestis, norunt. (64) Postquam autem ille perit et fortunis eversus est; dissipatis ejus opibus non minima ex parte ab isto et istius generis hominibus, ejus filio, cui melius negotii facessabatur, nunquam adfuit aut opem tulit, sed Apolexis et Solon et quivis alii potius ei praesto sunt, Phormionem autem rursus aspexit, et ei factus est familiaris, eo ex Atheniensibus omnibus delecto, et pro eo legatus Byzantium profectus est, quum illi ejus naves detinerent, et causam egit adversus Chalcedonios, me vero adeo palam falso testimonio circumvenit. (65) Qui igitur felicium amentator est, atque eorundem, mutata fortuna, proditor, et quum reliqui cives multi et boni sint, cum nemine vel ex aequo agit, talibus autem ultro se subjicit, nec cognatumne aliquem injuria sit affecturus, nec aine apud ceteros dedecus et infamiam subiturnis illis factis nec quidquam aliud cogitat, nisi ut avaritiam expleat, nonne in odio prosequendus est ut totius humanae naturae inimicus? Ego quidem aequum id esse censeam. (66) Ea igitur ita probrosa, Athenienses, eo, ut munera publica detrectet et suas facultates occultet, facere instituit, quo clandestinos per mensam quaestus faciat, et nec choragi nec trierarchi munera obeat nec ullo fungatur officio. idque perfecit. Quod ex eo constat, quod, quum tantas habeat opes, ut filiae centum minas doti dederit, nullum ne minimum quidem manus publicam a vobis obire visus est. At quanto praeclearius est liberalitatem et studium in republicam suam ostendere, quum opus est, quam adulationibus et falsis testimoniis dicendis esse deditum? sed in quaestus faciendos omnia iste impenderit. (67) Verum, Athenienses, in opulentia improbis gravius irascendum est quam in paupertate. His enim rerum necessariorum penuria nonnihil apud humanos et aequos aestimatores veniae parit, qui vero, in re lauta ultro sunt improbi, nullam justam excusationem afferre possint, sed sordibus et avaritia et petulantia et suis conspirationibus plus tribuendo quam legibus ad haec facienda adduci videntur. Vobis autem nihil horum prodest, sed illud, quomodo inops affectus injuria poenas de divite possit sumere. id quod tum fiet, si eos, qui ex abundantia tam aperte sunt improbi, punieritis.

68. Neque vero vultum istius et incessum juxta parietes ad severitatem compositum modestiae quisquam esse argumenta, sed potius inhumanitatis merito putaverit. Cui enim nullae res adversae acciderunt et necessaria non desunt, hoc habitu vitam agit, cum ego perspexisse et meditatam esse secum illud existimo, ad simpliciter ut natura fert in-

βαδίζουσι καὶ φαιδροῖς καὶ προσελθοὶ τις ἂν καὶ δεηθεῖν
καὶ ἐπαγγεῖλαιεν * οὐδὲν ὀκνῶν, τοῖς δὲ πεπλασμένοις καὶ
20 σκουθρωτοῖς ὀκνήσειε τις ἂν προσελθεῖν πρῶτον. (69) Οὐ-
δὲν οὖν ἄλλο, ἢ πρόβλημα τοῦ τρόπου, τὸ σχῆμα τοῦτ'
ἰστί, καὶ τὸ τῆς διανοίας ἄγριον καὶ πικρὸν ἐνταῦθα
δηλοῖ. σημεῖον δὲ : τοσοῦτων γὰρ ὄντων τὸ πλῆθος
25 Ἀθηναίων, πράττων πολὺ βέλτιον ἢ σὲ προσῆκον ἦν, τῶν
πώποτ' εἰσήμεγκας; ἢ τίνη συμβέβησαι πω; ἢ τίνη εὖ
πεποίηκας; (70) Οὐδέν' ἂν εἰπεῖν ἔχοις, ἀλλὰ τοκίζων
καὶ τὰς τῶν ἄλλων συμφορὰς καὶ χρεῖας εὐτυχήματα
σαυτοῦ νομίζων ἐξέβαλες μὲν τὸν σαυτοῦ θεῖον Νικίαν
123 ἐκ τῆς πατρῴας οἰκίας, ἀφήρησαι δὲ τὴν σαυτοῦ πενθε-
ρὰν ταῦτα, ἀφ' ὧν ἔζη, σοικον δὲ τὸν Ἀρχεδήμου παῖδα
τὸ σαυτοῦ μέρος πεποίηκας, οὐδαὶς δὲ πώποθ' οὕτω πι-
κρῶς οὐδ' ὑπερήμερον εἰσέπραξεν ὡς σὺ τοὺς ὀφειλοντας
6 τοὺς τόκους. Ἔττα, ὅν ὁρᾷ' ἐπὶ πάντων οὕτως ἄγριον
καὶ μιαιρόν, τοῦτον ἡμεῖς ἠδικηκότ' ἐπ' αὐτοφώρῳ λα-
βόντες οὐ τιμωρήσεσθε; δαίν' ἄρα, ὡ ἄνδρες δικασταί,
κοιήσετε καὶ οὐχὶ δίκαια.

10 71. Ἄξιον τοίνυν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ Φορμίωνα
τῶ παρασχόμενῳ τουτονὶ νεμωσῆσαι τοῖς πεπραγμένοις,
τὴν ἀναίδειαν τοῦ τρόπου καὶ τὴν ἀχαριστίαν ἰδόντας.
οἶμαι γὰρ ἅπαντας ἡμᾶς εἰδέναι, ὅτι τοῦτον, ἠνίκ' ὠνιος
ἦν, εἰ συνέβη μάγειρον ἢ τινος ἄλλης τέχνης δημιουρ-
15 γῶν πρίασθαι, τὴν τοῦ δεσπότου τέχνην ἂν μαθῶν πόρῳ
τῶν νῦν παρόντων ἦν ἀγαθῶν. (72) Ἐπειδὴ δ' ὁ πατήρ
ὁ ἡμέτερος τραπέζιτης ὦν ἐκτέσσετ' αὐτὸν καὶ γράμ-
ματ' ἐπαίδευσεν καὶ τὴν τέχνην ἐδίδαξε καὶ χρημάτων
20 ἐποίησε κύριον πολλῶν εὐδαιμόνων γέγονε, τὴν τύχην,
ἢ πρὸς ἡμᾶς ἀφίκετο, ἀρχὴν λαθῶν πάσης τῆς νῦν πα-
ρούσης εὐδαιμονίας. (73) Οὐκοῦν δεινόν, ὡ γῆ καὶ
θεοί, καὶ πέρα δεινοῦ, τοὺς Ἕλληνα μὲν ἀντὶ βαρβάρου
ποιήσαντας, γνώριμον δ' αὐτ' ἄνδραπόδου, τοσοῦ-
25 τῶν ἀγαθῶν ἡγεμόνας *, τούτους περιορᾶν ἐν ταῖς
ἐσχάταις ἀπορίας ὄντας ἔχοντα καὶ λαουτοῦντα, καὶ
εἰς τοῦθ' ἴκειν ἀναίδειας ὥστε, ἥς παρ' ἡμῶν τύχης
μετέσχε, ταύτης ἡμῖν μὴ τολμᾶν μεταδοῦναι. (74)
Ἄλλ' αὐτὸς μὲν οὐκ ὤκνησε τὴν δέσποιναν γῆμαι (καὶ
1124 ἢ τὰ κατὰ χύσματ' αὐτοῦ κατέχευε τὸθ' ἠνίκ' ἐωνήθη,
ταύτη συνοικεῖ), οὐδὲ προῖκα πέντε τάλανθ' αὐτῷ γρά-
ψαι, χωρὶς ὧν οὐσης τῆς μητρὸς κυρίας οὕτος ἐγκρατής
8 γέγονε πολλῶν χρημάτων (τί γὰρ αὐτὸν οἶσθ' εἰς τὰς
διαθήκας ἐγγράψαι « καὶ τᾶλλα, ὅσα ἐστὶν Ἀρχίππη,
δίδωμι; ») τὰς δ' ἡμετέρας θυγατέρας μελλούσας δι' ἐν-
δειαν ἀνεκδότους ἐνδον γηράσκειν περιορᾶ. (75) Καὶ
εἰ μὲν πέντης οὕτος ἦν, ἡμεῖς δ' εὐποροῦντες ἐτυγχάνομεν,
10 καὶ συνέβη τι παθεῖν, οἷα πολλά, ἡμοῖ' οἱ παῖδες ἂν οἱ
τούτου τῶν ἡμῶν θυγατέρων ἐπεδικάζοντο, οἱ τοῦ δούλου
τῶν τοῦ δεσπότου. θεοὶ γὰρ εἰσὶν αὐταῖς διὰ τὸ τὴν μητέρα
τὴν ἡμῶν τοῦτον λαθεῖν. ἐπειδὴ δ' ἀπόρωσ ἡμεῖς ἔχομεν
16 τῆνικαῦτ' οὐ συνεκδώσει ταύτας, ἀλλὰ λέγει καὶ λογίζε-
ται τὸ πλῆθος ὧν ἐγὼ χρημάτων ἔχω. (76) καὶ γὰρ τοῦτ'
ἀποπώτατον πάντων. ὧν μὲν ἀπεστέρηκεν ἡμᾶς χρημά-
των, οὐδέπω καὶ τήμερον ἠδελήσεν ὑποσχέειν τὸν λό-

cedentes et hilares accedere quemque audere et rogare et
denunciare aliquid, nihil veritum, a fictis autem et torvis
vel uno congressu abhorrere. (69) Ille igitur habitus nihil
aliud est, quam tegumentum morum, et ingenii feritalem
et acerbitem ea re declarat. Argumento est, quod in tanta
multitudine Atheniensium, quum res tibi sint longe quam
pro merito tuo secundiores; num ulli unquam quicquam lar-
gitus es? an ulli unquam opem tulisti? an ulli benefecisti?
(70) Neminem proferre poteris, sed fenerando et aliorum
clades et necessitates in tuis fortunis numerando, avuncu-
lum Niciam paternis ædibus eiecisti, socri tuæ ea, unde
vivebat, eripaisti, Archedemi filium, quantum in te fuit,
extorrem egisti, nemo unquam tam acerbe vel iudicatum
non solventem traxit, ut tu eos, qui usuram tibi debent.
Quem igitur videtis omnibus in rebus ita ferum et impurum,
eum vos in ipso facinore deprehensum non punietis? Indig-
na tum, Athenienses, et non æqua facietis.

71. Eliam Phormionis, qui istum subornavit, facinora
vestrum, Athenienses, odium merentur, quum ejus impu-
dentiam et ingratum animum spectatis. Arbitror enim scire
omnes vos, hunc, quum venalis esset, si a coquo aut alio
quo opifice emi contigisset, domini artem edoctum a bo-
nis præsentibus futurum fuisse remotissimum. (72) Post-
quam autem eum pater noster, mensarius, emit et literis
erudit et artem docuit ejusque fidei magnam pecuniam ad-
ministrandam credidit; felix factus est, fortunam, qua ad
nos venit, occasionem nactus omnis ejus, qua nunc fruitur,
felicis. (73) Proinde indignum est, prohi divum homi-
numque fidem, et plus quam indignum eos, qui e barbaro
Græcum, e mancipio autem familiarem fecerunt, qui tot
bonis ornarunt, ab eo negligi extrema inopia conflicitantes,
quum rem habeat et divitias, et ea esse impudentia, ut,
quam fortunam a nobis accepit, de ea impertiri nobis in ani-
mum inducere non possit. (74) At ipse non dubitavit du-
cere dominam (et eam nunc habet in matrimonio, quæ,
quum recens emptus esset, bellaria super eum effundebat,) nec
dotem sibi quinque talenta scribere, præter eam, quam a
matre possessam iste sibi vindicavit, magnam pecuniam,
(cur enim alioquin eum putatis in testamentum inscripisse,
« et cetera, quæ habet, Archippæ do »?) nostras autem filias,
quæ domi propter egestatem cælibes consenescent, negligit.
(75) Quod si iste pauper esset, nos vero locupletes, et mihi
aliquo modo, ut multa homini possunt, aliquid accidisset;
istius filii de meis filiabus sibi dandis jure contenderent,
servo nati de herilibus. avunculi enim iis sunt propterea,
quod matrem iste meam duxit. quum autem nos inopes
simus; tum eas non collocabit, sed recenset et computat,
quantum ego pecuniæ habeam. (76) Nam quod omnium
iniquissimum est, ejus qua nos fraudavit pecuniæ, nullam
in hunc usque diem rationem reddere voluit, sed etiam

γον, ἀλλὰ μὴδ' εἰσαγωγῆτους εἶναι τὰς δίκας παραγράφου. & δὲ τῶν πατρῶων ἐνειμάμενη ἐγώ, ταῦτα λογίζεται. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἂν τις ἴδοι τοὺς οὐκ ἐπὶ τῶν δεσποτῶν ἐξεταζομένους, οὗτος δ' αὖ τούναντιον τὸν δεσπότην ὁ δοῦλος ἐξετάζει, ὡς δῆτα πονηρὸν καὶ ἄσωτον ἐκ τούτων ἐπιδείξων. (77) Ἐγὼ δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς μὲν θύεως τῇ φύσει καὶ τῷ ταχέως βαδίζειν καὶ λαλεῖν μέγα, οὐ τῶν εὐτυχῶς πεφυκότων ἔμαυτὸν κρίνω. ἐφ' οἷς γὰρ οὐδὲν ὠφελούμενος λυπῶ τινὰς, ἔλαττον ἔχω κολλαχοῦ. τῇ μὲντοι μέτριος κατὰ πάσας 1125 τὰς εἰς ἑμαυτὸν δαπάνας εἶναι πολὺ τούτου καὶ τοιούτων ἐτέρων εὐτακτότερον ζῶν ἂν φανείην. (78) Τὰ δ' εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐσ' εἰς ἡμᾶς, ὡς δύναμαι λαμπρότατα, ὡς ὑμεῖς σύνιστε, ποιῶ. οὐ γὰρ ἀγνοῶ τούτῳ, ὅτι τοῖς μὲν γένοιε πολλῆταις ὑμῖν ἱκανὸν ἔστι λειτουργεῖν ὡς οἱ νόμοι προστάττουσι, τοὺς δὲ ποιητοὺς ἡμᾶς ὡς ἀποδιδόντας χάριν, οὕτω προσήκει φαίνεσθαι λειτουργοῦντας. Μὴ οὖν μοι ταῦτ' ἐνειδίξε, ἐφ' οἷς ἐπαίνου τύχοιμ' ἂν δικαίως. (79) Ἀλλὰ τίνα, ὦ Φορμίων, τῶν πολιτῶν 10 ἔκαιρεῖν, ὡς περ σὺ, μεμίσθωμαι; δεῖξον. τίνα τῆς πόλεως, ἧς αὐτὸς ἠξιώθη, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ παρβήσιας ἀπεστέρηκα, ὡς περ σὺ τούτου ὃν κατήσχυνας; τίνας γυναικῶν διέφθαρκα, ὡς περ σὺ πρὸς πολλὰς ἄλλαις ταύτην, ἧς τὸ μνημ' ὠκοδόμησεν ὁ θεοῖς ἐχθρὸς οὗτος 15 πλησίον τοῦ τῆς δεσποίνης, ἀνηλωκὸς πλέον ἢ τάλαντα δύο, καὶ οὐκ ἠσθάνετο, ὅτι οὐχὶ τοῦ τάφου μνημεῖον ἔσται τὸ οἰκοδόμημα τοιοῦτον ὃν, ἀλλὰ τῆς ἀδικίας ἧς τὸν ἄνδρ' ἠδίκηκεν ἐκείνη διὰ τούτου; (80) Ἐἶτα τσαῦτα ποιῶν καὶ τηλικαύτας μαρτυρίας ἐξεννηοχῶς τῆς ὑβρεως τῆς σαυτοῦ σὺ τὸν ἄλλου τοῦ βίον ἐξετάζειν τολμᾶς; μὴδ' ἡμέραν εἰ σὺ σώφρων, τὴν δὲ νύκτα, ἐφ' οἷς θάνατος ἢ ζημία, ταῦτα ποιεῖς. Πονηρὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸς οὗτος ἄνωθεν ἐκ τοῦ Ἀνακλείου κἀδικος. σημεῖον δέ: εἰ γὰρ ἦν δίκαιος πένης ἂν ἦν τὰ τοῦ δεσπότητος διοικήσας. νῦν δὲ τοσούτων 25 χρημάτων τὸ πλῆθος κύριος καταστάς, ὥστε τσαῦτα λαθεῖν ἀπ' αὐτῶν κλέψας ὅσα νῦν κέκτηται, οὐκ ὀφείλει ταῦτα, ἀλλὰ πατρῷ ἔχειν ἡγεῖται. (81) Καίτοι 1126 πρὸς θεῶν, εἰ κλέπτῃ σ' ἀπήγον ὡς ἐπ' αὐτοφώρῳ εἰληφός, τὴν οὐσίαν ἦν ἔχεις, εἰ πως οἶόντ' ἦν, ἐπιθείς σοι, εἶτά σ' ἔξιον, εἰ μὴ φῆς ὑψηρημένος ταῦτ' ἔχειν, ἀνάγειν ὅθεν εἰληφάς: εἰς τίνα ἂν αὐτ' ἀνήγαγες; οὐτε γὰρ σοι πατὴρ παρέδωκεν, οὐδ' εὗρες, οὐτε λαβῶν ποθεν ἄλλοθεν ἤλθες ὡς ἡμᾶς. βάρβαρος γὰρ ἐωνήθης. εἴθ' ὃ δημοσίᾳ προσήκεν ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις τεθνήσκειν, σὺ, τὸ σῶμα σεσωκὸς καὶ πᾶν ἐκ τῶν ἡμετέρων σαυτῷ 10 κτησάμενος καὶ παιδᾶς ἀδελφούς τοῖς σεαυτοῦ δεσποταῖς ἀξιοθεῖς ποιήσασθαι, παραγράφου μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην τῶν ἐγκαλουμένων χρημάτων ὑπ' ἡμῶν. (82) Ἐἶτα κακῶς ἡμᾶς ἔλεγες καὶ τὸν ἡμέτερον πατέρ' ἐξήταζες ὅστις ἦν. Ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 15 χλευσπῶς ἦνεγκεν; ἐγὼ γὰρ, εἰ πάντων τῶν ἄλλων ὑμῶν ἔλαττον προσήκει μοι φρονεῖν, τούτου γε μείζον οἶμαι, καὶ τούτῳ γ' εἰ μηδεὶς τῶν ἄλλων ἔλαττον, ἐμοῦ

exceptionem opponit de non danda nobis actione. quæ autem e patrimonii partitione accepti, ea computat. Ac in ceteros quidem servos a dominis inquiri videatis, at iste contra in dominum servus inquit, ea re scilicet improbam et prodigum esse me ostensurus. (77) Ego vero, Athenienses, ob faciei naturam et celeritatem incessus et magnitudinem vocis non in iis me numero, qui naturam propitiam habent. quibus enim rebus sine mea utilitate quibusdam sum molestus, eæ mihi sæpenumero incommodæ fuerunt. at in sumptibus ad me pertinentibus omnibus multo frugalior isto et aliis ejusdem generis vivere me appareat. (78) Quæ vero ad rempublicam et vos attinent, quam splendidissime possum, ut vos consilii estis, administro. neque enim hoc ignoro, vobis, qui cives nati estis, satis esse obire manera. ut leges mandant, nobis autem adscitis sic obœrenda esse munera, ut vobis referre gratiam videamur. Ne igitur ea mihi exprobra, propter quæ laudem mereor. (79) Sed quemnam, Phormio, civium, ut tu, conduxisti ad libidinem? ostendito. quem civitate, quæ mihi contigisset, et libertate dicendi spoliavi, ut tu eam, quem probro affecisti? cajus uxorem ego corrupi, ut tu præter alias multas eam, cui monumentum iste diis invisus prope domine tantum exstruxit amplius duobus talentis insumptis; neque animadvertit ædificium illud tam magnificentum non sepulcri, sed injuriæ, quæ illa maritum suum affecerat propter istam, fore monumentum. (80) Et tamen istis facioribus et talibus petulantiam tuæ testimonis ostentatis alicujus vitam exagitare aude? interdum tu modestus es, noctu autem ea committis, quæ capitalia sunt. Improbus iste, improbus est, Athenienses, jam inde ex eo primo tempore, quo ad templum Castoris et Pollocis venisti, et injurius. cujus rei hoc signum est, quod, si justus fuisset, pauper esset, administrata domini pecunia. nunc, quum tam ingentem pecuniam in fide ac potestate habuerit, ut tantum inde sit suffragatus, quantum nunc possidet, ea non debere, sed accepta ex patrimonio habere se existimat. (81) Age per deos immortales, si te furem abduxissem in ipso furto deprehensum, facultatibus, quas habes, si fieri posset, tibi impositis, tum a te postulassem, si negares ea te surripuisse, eo referre unde accepisses; ad quem ea referres? neque enim tuos tibi pater tradidit, nec reperisti, neque iis aliunde usquam acceptis ad nos venisti. barbarus enim emptus es. et tu, quem publice interfectum oportebat propter facinora, corpore conservato et civitate nostris bonis tibi comperata et eo dignitatis evectus, ut liberos, qui dominorum tuorum fratres essent, procreares, exceptionem opposuisti, non convenire nobis actionem in eam pecuniam, quam a te peteremus! (82) Tu nobis conviciatus es et in patrem nostrum inquisivisti quis fuerit! Quæ quis est, Athenienses, qui æquo ferre animo potuisset? ego enim, tametsi me vobis omnibus ceteris submissiore animo esse oportet, isto tamen esse elatiore oportere censeo, et istum, si nemini cedere oportet,

γ' ελαττον. ὄντων γὰρ ἡμῶν τοιοῦτων ὁποίους τινὰς ἂν
καὶ σὺ κατασκευάσης τῷ λόγῳ, σὺ δούλος ἦσθα.

20 83. Τάχα τοίνυν ἂν ἴσως καὶ τοῦτο τις αὐτῶν εἴποι,
ὡς ἀδελφὸς ὢν ἐμὸς Πασικλέης οὐδὲν ἐγκαλεῖ τῶν αὐ-
τῶν τούτῳ πραγμάτων. Ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
καὶ περὶ Πασικλέους, παραιτησάμενος καὶ δεηθεὶς ἡμῶν
συγγνώμην ἔχειν, εἰ προελθούτως εἰς τοῦτο, ὥςθ' ὑπὸ
25 τῶν ἐμαυτοῦ δούλων ὑβρισθεὶς οὐ δύναμαι κατασχεῖν,
ἃ τίως οὐδὲ τῶν ἄλλων λεγόντων ἀκούειν ἐδόκουν, ἐρῶ
καὶ οὐ σιωπήσομαι. (84) Ἐγὼ γὰρ δημοχίτριον μὲν
ἀδελφὸν ἐμαυτοῦ Πασικλέα νομίζω, δημοπάτριον δ' οὐκ
οἶδα, δέδοικα μὲντοι μὴ τῶν Φορμιλιῶνος ἀμαρτημάτων
1127 εἰς ἡμᾶς ἀρχὴ Πασικλέης ἦ. ὅταν γὰρ τῷ δούλῳ συνδικῆ
τὸν ἀδελφὸν ἀτιμῶν, καὶ παραπεπτωκῶς θαυμάζη τού-
τους ὑφ' ὧν αὐτῷ θαυμάζεσθαι προσήκει· τίς ἔχει δι-
5 καίαν ταῦθ' ὑποψίαν; Ἄνελ' οὐδ' ἐκ μόνου μοι Πασικλέα,
καὶ σὸς μὲν υἱὸς ἀντὶ δεσπότου καλεῖσθω, ἐμὸς δ' ἀντί-
δικος (βούλεται γὰρ) ἀντ' ἀδελφοῦ.

85. Ἐγὼ δὲ τούτῳ μὲν χαίρειν λέγω, οὐδ' ὁ πατήρ
μοι παράδικος βοηθὸς καὶ φίλος, εἰς τούτους ἦκω, εἰς
10 ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες δικασταί. καὶ δέομαι καὶ ἀντιβολῶ καὶ
ἱκετεύω, μὴ ὑπερίδῃτέ με καὶ τὰς θυγατέρας δι' ἔνδειαν
τοῖς ἐμαυτοῦ δούλοις καὶ τοῖς τούτου κλαζίν ἐπίχαρτον
γενόμενον. ὁ ἐμὸς ὑμῖν πατήρ χιλίας ἔδωκεν ἀσπίδας,
καὶ πολλὰ χρήσιμον αὐτὸν παρέχευε καὶ πέντε, τριήρεις
ἔθελοντες ἐπιδοῦς καὶ παρ' αὐτοῦ πληρώσας, ἐτριηράρ-
15 χησε τριηραρχίας. καὶ ταῦτ' οὐκ ὀφείλειν ὑμᾶς νομίζων
χάριν ἡμῖν ὑπομιμνήσκω (ἡμεῖς γὰρ ὀφειλομεν ὑμῖν),
ἀλλ' ἵνα μὴ λάθω τι παθῶν τούτων ἀνάξιον. οὐδὲ γὰρ
ὑμῖν ἂν γένοιτο καλόν.

86. Πολλὰ δ' ἔχων εἰπεῖν περὶ ὧν ὑβρισμαί, οὐχ
20 ἱκανὸν ὄν τὸ ἔδωρ ὄρω μοι. ὡς οὐν μάλιστ' ἂν ἅπαντας
ὑμᾶς ἠγοῦμαι γινῶναι τὴν ὑπερβολὴν ὧν ἠδικήμεθ'
ἡμεῖς, φράσω· εἰ σκέψαιτο πρὸς ἑαυτὸν ἕκαστος ὑμῶν,
τίς οἴκοι κατέλιπεν οἰκίτην, εἴθ' ὑπὸ τούτου πεπονηθῶθ'
25 ἑαυτὸν θεῖν ταῦθ' ἄπερ ἡμεῖς ὑπὸ τούτου. μὴ γὰρ, εἰ
Σύρος ἢ Μάνης ἢ τίς ἕκαστος ἐκαίμων, οὗτος δὲ Φορ-
μίμων. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τὸ αὐτό, δούλοι μὲν ἐκείνοι, δού-
λος δ' οὗτος ἦν, δεσπότην δ' ὑμεῖς, δεσπότης δ' ἦν ἐγώ.
(87) Ἦν τοίνυν ὑμῶν ἂν ἕκαστος δίκην ἀξιώσειε λαβεῖν,
ταύτην νομίζετε κάμοι προσήκειν νῦν. καὶ τὸν ἀφηρη-
1128 μένον τῷ μαρτυρῆσαι τὰ ψευδῆ καὶ ὑπὲρ τῶν νόμων
καὶ ὑπὲρ τῶν ὅρκων, οὐδ' ὁμωμοκότες δικάζετε, τιμω-
ρήσασθε, καὶ παράδειγμα ποιήσατε τοῖς ἄλλοις, μη-
5 μονεύοντες πάντα, ὅσ' ἀκηκόαθ' ἡμῶν, καὶ φυλάττον-
τες, ἐὰν παράγειν ἐπιχειρῶσιν ὑμᾶς, πρὸς ἕκαστον ἀ-
παντῶντες, ἐὰν μὴ φῶσιν ἅπαντα μεμαρτυρημένοι, τί
« οὐδ' ἐν τῷ γραμματείῳ γέγραπται; τί οὐν οὐ τότε ἀπη-
λείφου; τίς ἢ παρὰ τοῖς ἀρχοῦσιν ἀντιγραφῆ; » (88) Ἐὰν
10 μεμαρτυρημένοι τὸν μὲν ἐπιτροπεύθησαν κατὰ διαθήκας,
τὸν δ' ἐπιτροπεῦσαι, τὸν δ' ἔχειν « ποίας; ἐν αἷς τί γέ-
γραπται; » ταῦτ' ἐρωτᾷτε. ἃ γὰρ οὗτοι μεμαρτυρήκασι,
οὐδεὶς ἐκαίμων προσμαρτύρηκεν. ἐὰν δ' ὀδύρωνται,
τὸν πεπονηθῶτ' ἀλείνεται τῶν δεσπότην δίκην ἠγείσθε.

mibi tamen eam cedere. simus enim ita sane nos, ut et tu
nos oratione tua fingis; servus tu fuisti.

83. Fortasse autem et hoc eorum aliquis dixerit, fratrem
meum Pasiclem nihil queri de iisdem cum illo rebus. Ego
vero, Athenienses, etiam de Pasicle (deprecatus ne aegre
feratis et a vobis petita venia, si eo progressus, ut servorum
meorum contumeliis irritatus sim, reticere non possum),
quæ hactenus etiam illis dicentibus audire me dissimulavi,
dicam et non tacebo. (84) Ego uterinum esse mihi fratrem
Pasiclem existimo, sed ejusdemne sit patris, haud scio, atque
adeo vereor, ne Pasicles delictorum Phormionis in nos prin-
cipium fuerit. quum enim servo in judicio adsit, despecto
fratre, et comes submissus eos colat a quibus ipsum colli
conveniebat; quam ea res justam habet suspicionem? Au-
fer igitur e medio Pasiclem, et tuus quidem filius potius
quam dominus nominetur, meus autem adversarius (hoc
enim mavult) quam frater.

85. Ego vero eum valere jubeo, et quos mihi pater tra-
didit adjuutores et amicos, ad eos venio, ad vos, iudices.
et oro et supplico et obtestor, ne patiamini, ut ego et filie
propter inopiam meis servis et istius assentatoribus derisui
simus. Meus vobis pater mille clypeos dedit, et sæpe vobis
utilem operam navavit, et quinque, triremibus ultro do-
natis et suis sumptibus completis, navalia munera obiit.
et hæc non eo commemoro, quod vos nobis debere gratiam
existimem (nos enim debemus vobis), sed ne per ignoran-
tiam vestram aliquid his indignum patiar. quod neque
vobis honestum esset.

86. Quum autem multa mihi dicenda sint de contume-
liis, quibus sum oneratus, non satis aquum mihi esse video.
ut igitur maxime vos omnes existimem cognitaros summas
quibus nos affecti sumus injurias, dicam: si secum unus-
quisque vestrum cogitet, quem domi famulum reliquerit,
ac deinde fingat, se ab eo talia esse passum, qualia nos
ab isto. Neque enim id spectandum est, Syrusne an Manes,
aut quis sit eorum quilibet, iste autem Phormio. sed res
eadem, servi isti sunt, servus iste fuit, vos autem do-
mini, dominus et ego fui. (87) Quas igitur penas unus-
quisque vestrum sumendas existimaret, eas et mihi nunc
sumendas existimate, et eum, qui me falso testimonio
(vindicta) spoliavit, ad conservandas leges et jurandum,
quo adacti sedelis, ulticissimi, et exemplum in eo statuite
ceteris, recordantes eorum omnium, quæ e nobis audi-
vistis, et caventes, sicubi vos seducere instituerint, singu-
latim eis occurrentes, si se non omnia testatos esse dixe-
rint: « Cur igitur in tabella scriptum est? cur igitur tum
non debebas? quid illud est apud magistratus exemplar? »
(88) Si se testatos esse, alium fuisse sub tutela ex testa-
mento, alium gessisse tutelam, alium habere testamentum;
« quale? in quo quid scriptum est? » hæc queritote. nam
quæ isti testati sunt, ea nemo ex illis suo testimonio ad-
didit. Sin lamentabuntur; eum, qui malum accepit, mi-
serabiliorum his, qui penas daturi sunt, putatote. Quæ

ταῦτα γὰρ ἂν ποιῆτε· ἔμοι τε βοηθήσετε, καὶ τούτους
τὰς ἄγαν κολακείας ἐπισχέσετε καὶ αὐτοὶ τὰ εὐοχα
ἔσεσθ' ἐφηρισμένοι.

ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῶν φθασάντων τινὰ ἐπικατασκευά-
ζεται, καὶ ἕτερα προσερίζεται, εἰ καὶ παράνομοι αἱ * διαθήκαι.

Ο ΚΑΤΑ ΣΤΕΦΑΝΟΥ Β.

1129 1. Ὅτι μὲν οὐκ ἀπορήσειν ἡμελλε Στέφανος οὕτως
δ τι ἀπολογησεται περὶ τῆς μαρτυρίας, παράγων τῷ
λόγῳ ὡς οὐ πάντα μεμαρτύρηκε τὰ ἐν τῷ γραμματεῖῳ
5 γεγραμμένα, καὶ ἑξαπατῶν ὑμᾶς, καὶ αὐτὸς σχεδὸν τι
ὑπενόουν, ὡ ἀνδρες δικασταί. πανοῦργός τε γὰρ ἐστὶ,
καὶ οἱ γράφοντες καὶ οἱ συμβουλευόντες ὑπὲρ Φορμίωνος
πολλοί. ἄμα τ' εἰκὸς ἐστὶ τοὺς ἐγχειροῦντας τὰ ψευδῆ
μαρτυρεῖν καὶ τὴν ἀπολογίαν εὐθέως ὑπὲρ αὐτῶν μελε-
10 τῆν. (2) Ὅτι δ' ἐν τοσούτῳ λόγῳ οὐδαμοῦ μάρτυρας
παρέσχετο ὑμῖν ὡς ἡ διατιθεμένη τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ
παρεγένετο που αὐτὸς ταύτην τὴν διαθήκην, ὡς εἰδέ-
ναι ταῦτα ἐστὶ ἀντίγραφα ἐστὶν ὧν ὁ πατήρ μου δέδωτο,
ἡ ἀνοιχθὲν εἶδε τὸ γραμματεῖον ὃ φασὶ διαθήμενον ἐκεί-
15 νον καταλιπεῖν, ταῦτα συμμέμνησθέ μοι. (3) Ἀλλὰ
μὴν ὁπότε μεμαρτύρηκεν ἀντίγραφα εἶναι τῶν διαθη-
κῶν τῶν Πασίωνος τὰ ἐν τῷ γραμματεῖῳ γεγραμμένα,
τὰς δὲ διαθήκας μὴ ἔχει * ἐπιδείξει μὴ ὡς ὁ πατήρ
20 δέδωτο ἡμῶν μὴ ὡς αὐτὸς εἶδε παραγενόμενος αὐταῖς
διατιθεμένου τοῦ πατρὸς· πῶς οὐ περιφανῶς οὕτως ἐξε-
λέγεται τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκώς;

4. Εἰ τοίνυν πρόκλησιν φησὶν εἶναι καὶ μὴ μαρτυ-
1130 ρίαν· οὐκ ἀληθῆ λέγει. ἅπαντα γὰρ, ὅσα παρέχονται
εἰς τὸ δικαστήριον προκαλούμενοι ἀλλήλους οἱ ἀντίδι-
κοι, διὰ μαρτυρίας παρέχονται. οὐ γὰρ ἂν εἰδείθ' ὑμεῖς
εἴτ' ἐστὶν ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ ἃ φασὶν ἑκάτεροι, εἰ μὴ τις
καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχοιτο. ὅταν δὲ παράσχηται
5 τούτοις πιστεύοντες ὑποδίκους οὕσι ψηφίζεσθε ἐκ τῶν
λεγομένων καὶ μαρτυρουμένων, ἃ ἂν ὑμῖν δοκῆ δίκαια
εἶναι. (5) Βούλομαι τοίνυν καὶ τὴν μαρτυρίαν ἐξελέγ-
ξαι, ἐπὶ οὐ πρόκλησις ἐστὶ, καὶ ὡς εἶδει μαρτυρεῖν αὐ-
τούς, εἴπερ ἐγγίγνετο ἡ πρόκλησις, ὡς οὐκ ἐγγίγνετο :
10 « μαρτυροῦσι παραῖναι πρὸς τῷ δαιτητῇ Τισίᾳ, ἐπεὶ προ-
καλεῖτο Φορμίον Ἀπολλόδωρον ἀνοίγειν τὸ γραμμα-
τεῖον, ὃ παρήχεν Ἀμφίας ὁ Κηφισοφώντος κηδεστής,
Ἀπολλόδωρον δ' οὐκ ἐθέλειν ἀνοίγειν. » οὕτω μὲν ἂν μαρ-
τυροῦντες ἐδόκουν ἀληθῆ μαρτυρεῖν, ἀντίγραφα δὲ τῶν
15 διτθικῶν τῶν Πασίωνος μαρτυρεῖν εἶναι τὰ ἐν τῷ γραμ-

si faciatis; et me juvabitis et istum nimiasque assentationes
coercebitis et ipsi ea, quæ jurisjurandi religio postulat.
decernentis.

ORATIO IN STEPHANUM TESTEM II.

ARGUMENTUM.

In hac oratione etiam e superioribus quædam novis argu-
mentis muniantur, et alia nova inseruntur: sitne etiam contra
leges testamentum factum.

IN STEPHANUM ORATIO II.

1. Non defuturam esse Stephano isti defensionem de testi-
monio, ac fore, ut verbis, se non omnia in tabella perscripta
dixisse, vos circumduceret decipiens, et ipse fere suspi-
caber, iudices. nam et vafer est, et qui Phormioni scriptas
orationes et consilia suggerant, multi sunt. simul etiam pro-
babile est eos, qui mentiri pro testimonio instituant, etiam
mendaciorum defensionem statim meditari. (2) Illud au-
tem, quod in tam proliza oratione nusquam vobis testes
produxit, se nusquam ipsum adfuisse patri meo id testamen-
tum facienti, ut scire posset hoc exemplar ejus testamenti
esse, quod pater meus fecerit, aut apertas vidiisse tabulas,
quas patrem dicunt pro testamento reliquisse, hæc quæro
vos, ut una mecum memorie mandetis. (3) Verum,
quando testatus est exemplar esse testamenti Pasionis ea
quæ tabulis inscripta fuerint, sed ostendere non potest vel
testamentum fecisse patrem nostrum vel scire se, quia
adfuerit testamentum faciente patre; nonne aperte hic
convincitur falsi testimonii?

4. Quod si provocationem esse dicit, non testimonium;
baud vera prædicat. quicquid enim in iudicium afferunt in
provocatione adversarii, per testimonium afferunt. neque
enim vobis liquere posset, verane essent an falsa, quæ uter-
que dicit, nisi quis etiam testes adhiberet. his vero adhi-
bitis, ut qui reddendis rationibus obnoxii sint, credentes
ex his, quæ a reis, et ex his, quæ a testibus dicuntur, ea
decernitis, quæ vobis justa esse videantur. (5) Argumentis
autem ostendam et testimonium esse, non provocationem,
et quemadmodum oportuisset testificari, si facta fuisset
provocatio, ut facta non est: « Testantur se adfuisse apud
arbitrum Tisiam, quum provocaret Phormio Apollodorum,
ut aperiret tabulas, quas exhibebat Amphias Cephisopho-
tis affinis, Apollodorum autem eas aperire noluisse. » si sic
testificati essent, vera esse testificati viderentur, exemplar
autem esse testamenti Pasionis ea, quæ tabulis inscripta

ματεῖω & παρείχετο Φορμίων, μήτε παραγενομένους
ἐκείνω διατιθεμένων μήτ' εἰδότες εἰ διέθετο, πῶς οὐ
περιφανῶς ἀναισχυντία δοκαῖ ὑμῖν εἶναι;

20 ε. Ἄλλὰ μὴν εἰ φησὶ Φορμίωνος λέγοντος πιστεύειν
ταῦτ' ἀληθῆ εἶναι, τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός ἐστὶ πιστεύειν τε
λέγοντι τούτῳ ταῦτα καὶ καλεῖν μαρτυρεῖν. οἱ δὲ γε
νόμοι οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἂν εἰδῆ τις καὶ οἷς ἂν
παραγένηται πρακτομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν καλεῖου-
25 σιν ἐν γραμματεῖω γεγραμμένα, ἵνα μήτ' ἀφελεῖν
ἔξῃ μηδὲν μήτε προσθεῖναι τοῖς γεγραμμένοις. (7)
Ἄκοη δ' οὐκ ἔωσι ζῶντος μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τεθνεώτος,
τῶν δὲ ἀδυνάτων καὶ ὑπερορίων ἐκμαρτυρίαν γεγραμμέ-
νην ἐν τῷ γραμματεῖω, καὶ ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐπισκήψεως
1131 τὴν τε μαρτυρίαν καὶ ἐκμαρτυρίαν ἀγωνίζεσθαι ἅμα,
ἴν', ἐὰν μὲν ἀναδέχεται ὁ ἐκμαρτυρήσας, ἐκείνος ὑπό-
δικος ἢ τῶν ψευδομαρτυρῶν, ἐὰν δὲ μὴ ἀναδέχεται, οἱ
ἐκμαρτυρήσαντες τὴν ἐκμαρτυρίαν. (8) Στέφανος τοί-
5 νυν οὕτως, οὐτ' εἰδὼς διαθήκας καταλιπόντα τὸν πα-
τέρα ἡμῶν, οὕτε παραγενομένος πῶποτε διατιθεμένων
τῷ πατρὶ ἡμῶν, ἀκούσας δὲ Φορμίωνος, μεμαρτύρηκεν
ἀκοὴν τὰ ψευδῆ τε καὶ παρὰ τὸν νόμον. Καὶ ταῦθ' ἐστὶ
10 ἀληθῆ λέγω, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

NOMOS.

Ἄκοη εἶναι μαρτυρεῖν τεθνεώτος, ἐκμαρ-
τυρίαν δὲ ὑπερορίου καὶ ἀδυνάτου.

9. Ὡς τοίνυν καὶ παρ' ἕτερον νόμον μεμαρτύρηκεν,
ἐπιδείξει ὑμῖν βούλομαι, ἵνα εἰδῆτε, ἐτι μεγάλων ἀδι-
15 κημάτων οὐκ ἔχων καταφυγὴν ὁ Φορμίων, πρόφασιν
λαβὼν λόγῳ τὴν πρόκλησιν, ἔργῳ αὐτὸς αὐτῷ μεμαρ-
τύρηκε προστησάμενος τούτους, δι' ὧν οἱ μὲν δικασταὶ
ἐξηπατήθησαν ὡς ἀληθῆ τούτων μαρτυρούντων, ἐγὼ
δὲ ἀπεστερήθη ὧν ὁ πατήρ μοι κατέλιπε χρημάτων
20 καὶ τοῦ δίκου λαβεῖν περὶ ὧν ἀδικοῦμαι. μαρτυρεῖν
γάρ οἱ νόμοι οὐκ ἔωσιν αὐτὸν αὐτῷ οὐτ' ἐπὶ ταῖς γρα-
φαῖς οὐτ' ἐπὶ ταῖς δίκαις οὐτ' ἐν ταῖς εὐθύναις. ὁ τοίνυν
Φορμίων αὐτὸς αὐτῷ μεμαρτύρηκεν, ὁπότε φασὶν οὗ-
τοι ἀκούσαντες ἐκείνου ταῦτα μεμαρτυρηκέναι. (10)
25 Ἴνα δὲ εἰδῆτε ἀκριβῶς, αὐτὸν τὸν νόμον μοι ἀνάγνωθι.

NOMOS.

Τοῖν ἀντιδίκου ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι
ἀλλήλοις τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή.

1132 Σκέψασθε τοίνυν τουτοὶ τὸν νόμον, ὃς καλεῖται ὑπο-
δίκους εἶναι τῶν ψευδομαρτυρῶν καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτο,
ἐτι μαρτυρεῖ παρὰ τὸν νόμον.

NOMOS.

Ἔστω δὲ καὶ ὑπόδικος τῶν ψευδομαρτυριῶν
5 ὁ μαρτυρήσας αὐτοῦ τούτου, ὅτι μαρτυρεῖ παρὰ
τὸν νόμον. καὶ ὁ προβαλλόμενος κατὰ ταῦτά.

DEMOSTHENEAE.

fuertint et a Phormione exhibita erant, testari, quum neque
adfuertint illi testamentum facienti, neque sciant, fecerint
testamentum, nonne vobis videtur manifesto esse impu-
dentia?

6. At si dicit, se Phormione affirmante credere ea vera
esse; ejusdem viri est et credere isti ea affirmanti et pa-
rere jubenti dicendum esse testimonium. sed leges certe
non ita loquuntur, sed quæ norit aliquis et quibus gerendis
interfuerit, hæc eum testari jubent, tabulis inscripta, ut
neque adimere liceat quicquam neque addere iis, quæ scripta
fuerint. (7) Rem vero e vivente auditam testari non si-
nunt, sed e mortuo, ex iis autem, qui ob ægritudinem non
possint se sistere aut peregre absint, testimonium in tabulis
scriptum absentis testari, et eadem exceptione tum (præ-
sentis) testimonium tum absentis testimonium in judicium
adducere simul, ut, si in se receperit is præstandum, qui
absens dixit (per alium) testimonium, obnoxius sit falsi
testimonii, et si non in se receperit, si qui aliena fide testi-
monium renuntiaverunt. (8) At Stephanus iste quum ne-
que sciat, patrem nostrum reliquisse testamentum, neque
unquam adfuerit patri nostro testamentum facienti, sed
e Phormione audierit; rem auditam esse testatus, eamque
falsam et contra legem. Et hæc vera me dicere, ipsam vobis
legem recitabit.

LEX.

Rem auditam e mortuo testari liceat, testimo-
nium autem absentis ob peregrinationem et vale-
tudinem.

9. Ostendam autem vobis eum etiam contra aliam legem
esse testificatum, ut sciatis Phormionem, ut qui magna-
rum injuriarum defensionem non haberet, provocatione
pro prætextu esse usum, re ipsa vero ipsum sibi dixisse te-
stimonium, subornatis istis, per quos et judices decepti
sunt, quasi illi vera testificarentur, et ego relicta a patre
pecunia sum spoliatus et vindicta de factis mihi injuriis.
Ipsam enim sibi esse testem leges sinunt neminem vel in
publicis vel in privatis causis vel in rationibus referendis.
at Phormio ipse sibi testis fuit, quum isti dicant se ex illo
audita testificatos esse hæc. (10) Ut autem vos rem certo
cognoscatis, ipsam mihi legem recita.

LEX.

Adversarii necessario alter alterius interrogatis
respondeant, ne autem testificentur.

Proinde considerate legem hanc, quæ falsi testimonii
obnoxios esse jubet idque ob illud ipsum, quod testificetur
quis contra legem.

LEX.

Esto etiam obnoxius falsi testimonii is, qui
testificatus est, ob hoc ipsum quod contra legem
testificatur. et is, qui eum produxit, eodem modo.

11. Ἔτι τοίνυν κἀν ἀπὸ τοῦ γραμματείου γνοή τις, ἐν ᾧ ἡ μαρτυρία γέγραπται, ὅτι τὰ ψευδῆ μαμαρτύρη-
 κεν. λελευκωμένον τε γάρ ἐστι καὶ οἰκοθεν κατεσκευα-
 σμένον. καίτοι τοὺς μὲν τὰ πεπραγμένα μαρτυροῦντας
 10 προσήκει οἰκοθεν τὰς μαρτυρίας κατεσκευασμένας μαρ-
 τυρεῖν, τοὺς δὲ τὰς προκλήσεις μαρτυροῦντας τοὺς ἀπὸ
 ταυτομάτου προστάντας καὶ ἐν μάλῃ γεγραμμένην
 τὴν μαρτυρίαν, ἵνα, εἰ τι προσγράψαι ἢ ἀπαλαίψαι
 ἠβουλήθη*, βῆδιον ᾖν.
 15 12. Οὐκοῦν κατὰ μὲν ταῦτα πάντα ἐξελέγχεται τὰ
 ψευδῆ μαμαρτυρηκῶς καὶ παρὰ τὸν νόμον, βούλομαι
 δ' ὑμῖν καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὡς οὔτε διέθετο ὁ
 πατὴρ ἡμῶν διαθήκην οὐδεμίαν· οὐδ' οἱ νόμοι ἔωσιν.
 Εἰ γάρ τις ἔροίτο ὑμᾶς καθ' ὁποίους νόμους δεῖ πολι-
 τεύεσθαι ἡμᾶς; δῆλον ὅτι ἀποκρίναισθ' ἂν κατὰ τοὺς
 20 κειμένους. Ἄλλὰ μὴν οἷ γε νόμοι ἀπαγορεύουσι « μὴδὲ
 νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θείναι, ἂν μὴ τὸν αὐτὸν ἐφ'
 ἀπασιν Ἀθηναίσις. » (12) Οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος οὕτοισι
 τοῖς αὐτοῖς νόμοις πολιτεύεσθαι ἡμᾶς καλεῖται καὶ οὐκ
 25 ἄλλοις, ὁ δὲ πατὴρ ἐτελεύτησεν ἐπὶ Δυσνικήτου ἀρ-
 χοντος, ὁ δὲ Φορμίων Ἀθηναῖος ἐγένετο ἐπὶ Νικοφῆμου
 ἀρχοντος, δεκάτῳ ἔτει ὑστερον ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπέ-
 θανεν. Πῶς ἂν οὐκ μὴ εἰδῶς ὁ πατὴρ αὐτὸν Ἀθηναῖον
 ἴσμενον ἔδωκεν ἂν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ προσητη-
 1133 λάκισε μὲν ἂν ἡμᾶς, καταφρόνησε δ' ἂν τῆς δωρεᾶς ἧς
 παρ' ὑμῶν ἔλαβε, παρῆιδε δ' ἂν τοὺς νόμους; πότρερα
 δὲ κάλλιον ᾖν αὐτῷ ζῶντι πρᾶξαι ταῦτα, εἴπερ ἠβού-
 λετο, ἢ ἀποθανόντα διαθήκας καταλιπεῖν, ἅς οὐ κύριος
 5 ᾖν; (14) Ἄλλὰ μὴν αὐτῶν τῶν νόμων ἀκούσαντες
 γνώσεσθε ὡς οὐ κύριος ᾖν διαθέσθαι. Λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ὅσοι μὴ ἐπεποίηγτο, ὥστε μῆτε ἀπειπεῖν
 μῆτ' ἐπιδικάσασθαι, ὅτε Σόλων εἰσῆγει τὴν ἀρ-
 χήν, τὰ ἑαυτοῦ διαθέσθαι εἶναι, ὅπως ἂν ἐθέλῃ,
 10 ἂν μὴ παῖδες ὧσι γνήσιοι ἄρῆνες, ἂν μὴ μα-
 νιῶν ἢ γήρωκ ἢ φαρμάκων ἢ νόσου ἔνεκεν, ἢ
 γυναικὶ πειθόμενος, ὑπὸ τούτων τοῦ παρανομῶν*,
 ἢ ὑπ' ἀνάγκης, ἢ ὑπὸ δεσμοῦ καταληφθεῖς.

15 15. Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀνηκόατε, ὅς οὐκ ἔβ' δια-
 θήκας διαθέσθαι, ἐὰν παῖδες ὧσι γνήσιοι. οὗτοι δὲ φασὶ
 ταῦτα διαθέσθαι τὸν πατέρα, ὡς δὲ παρεγένοντο, οὐκ
 ἔχουσιν ἐπιδείξαι. ἄξιον δὲ καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι ὅσοι
 μὴ ἐπεποίηγτο ἀλλὰ ἦσαν πεφυκότες γνήσιοι, τούτοις ὁ
 20 νόμος δίδωσιν, ἐὰν ἀπαίδες ὧσι, διαθέσθαι τὰ ἑαυτῶν. ὁ
 τοίνυν πατὴρ ἡμῶν ἐπεποίητο ὑπὸ τοῦ δήμου πολίτης,
 ὥστε οὐδὲ κατὰ τοῦτο ἔβ' αὐτῷ διαθέσθαι διαθήκην,
 ἄλλως τε καὶ περὶ τῆς γυναικὸς, ἧς οὐδὲ κύριος ἐκ τῶν
 νόμων ᾖν, παῖδες τε ἦσαν αὐτῷ. (16) Σκέψασθε δὲ καὶ
 25 διότι οὐδ' ἂν ἀπαιε τις ἢ, κύριός ἐστι τὰ αὐτοῦ διαθέσθαι,
 ἐὰν μὴ εὐφρονῇ. νοσοῦντα δὲ ἢ φαρμακῶντα ἢ γυ-
 ναικὶ πειθόμενον ἢ ὑπὸ γήρωκ ἢ ὑπὸ μανιῶν ἢ ὑπὸ

11. Jam vel e tabulis intelligi potest, in quibus scri-
 ptum est testimonium, eum haec falso esse testificatum.
 nam et albatae sunt et domi consinnatae. at convenit eos,
 qui res factas testificantur, confecta domo testimonia dicere.
 eos vero, qui de provocationibus testificantur, quosam fortuito
 adstiterunt, etiam ceratis inscriptum testimonium, ut, si
 quid adscribere vel delere voluisset (iste), facile potuisset.

12. Proinde haec omnia ostendunt, eam falsa esse testi-
 ficatum et contra legem, volo autem vobis et hoc ipsum
 ostendere, neque ullum fecisse testamentum patrem no-
 strum neque leges id permittere. Si quis enim vos rogaret,
 quibus legibus nobis in civitate vivendum sit; receptis,
 satis scio responderetis. At leges vetant, « nec legem licet
 ferre de uno viro, nisi eandem de universis Atheniensibus ».

(13) Haec igitur lex lisdem vivere legibus nos jubet et non
 diversis. Pater autem obiit Dyaniceto Archonte, Phormio
 autem Atheniensis factus est Nicophemo Archonte, de-
 cimo post anno quam pater noster obiit: Qui igitur pater,
 ignorans eum fore Atheniensem, uxorem ei suam dedisset,
 et nobis ante contumeliose insultasset, et beneficium a
 vobis acceptum contempnisset, et leges despexisset? Utrum
 vero honestius ei fuisset, viventi haec facere, si voluisset,
 an post mortem relinquere testamentum, cujus rei pote-
 statem non habebat? (14) Sed ipsis legibus auditis cogno-
 scetis eum condendi testamenti jus non habuisse. Recita le-
 gem.

ΛΕΓ.

Quicumque non adsciti fuerant, iis sua, ita ut
 nec impedita sint nec iudicio in ea agatur, quum
 Solon magistratum iniret, legare suo arbitrato
 liceat, nisi liberos genuinos mares habent, nisi
 quis furoribus aut senio aut veneficio aut morbo
 aut mulieris persuasione, harum aliqua causa de-
 lirans, aut necessitate aut vinculis circumventus.

15 15. Legem audivistis, quae testamenta condere non si-
 nit, si liberi sint germani. isti vero quum dicant haec
 testatum esse patrem, se interfuisse ostendere non possunt.
 est et illud considerare operae pretium, eos, qui non adsciti
 fuerint, sed germani sint nati, illis largiri legem, si orbi
 sint, ut sua legent. at pater noster a populo adscitus fuit
 in civitatem, quare ne ea quidem ratione licent ei testame-
 tum condere, praesertim de muliere, quae ne in potestate
 quidem ejus erat secundum leges, et quum liberi ei essent.
 (16) Considerate porro, nec, si quis orbus est, condendi
 testamenti potestatem habere, si deliret. aegrotantem au-
 tem aut veneno infectum aut mulieri obscutum aut senio
 aut furoribus aut aliqua necessitate circumventum legandi

ἀνάγκης τινὸς καταληφθέντα ἀκυρον κελεύουσιν εἶναι οἱ νόμοι. Σκοπεῖτε δέ, εἰ δοκοῦσιν ὑμῖν εὖ φρονούντος ἀνδρὸς εἶναι αἱ διαθήκαι, ἄς φασι διαθέσθαι οὗτοι τῶν πατέρων. (17) Μὴ πρὸς ἄλλο δέ τι παράδειγμα σκέψασθε ἢ πρὸς τὴν μισθώσων, εἰ δοκαί ὑμῖν ἀκόλουθον εἶναι τῶν τὴν τέχνην μὴ ἐξουσίαν δόντι ἐν τῷ αὐτῷ ἡμῖν ἐργάζεσθαι, τοῦτω τὴν γυναῖκα δοῦναι τὴν αὐτοῦ καὶ τῶν παίδων ἔσσαι κοινῶν αὐτῶ γενέσθαι. καὶ μὴ θαυμάζετε, εἰ τὰλλα σκευωρουμένους αὐτοὺς τὰ ἐν τῇ μισθώσει τοῦτο παρέλαθεν. ἴσως μὲν γὰρ οὐδὲ προσεῖχον ἄλλω οὐδενὶ ἢ τῷ τὰ χρήματα ἀποστραῖψαι καὶ τῷ προσοφείλοντα τὸν πατέρα ἐγγράψαι. εἴτα δὲ οὐδὲ ἐδόκουν ἐμὰ οὕτω δεινὸν ἔσεσθαι ὥστε ταῦτα ἀκριβῶς ἐξετάσαι.

18. Σκέψασθε τοίνυν καὶ τοὺς νόμους, παρ' ὧν κελεύουσι τὰς ἐγγύας ποιῆσαι, ἵν' εἰδῆτε καὶ ἐκ τούτων ὡς κατασκευασμένης διαθήκης ψευδῆς μάρτυς γέγονε Στέφανος οὗτος. Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Ἦν ἂν ἐγγυήσῃ ἐπὶ δικαίους δάμαρτα εἶναι ἢ πατὴρ ἢ ἀδελφὸς ἢ υἱὸς ἢ ἀδελφὸς ἢ πάππος ὁ πρὸς πατρός, ἐκ ταύτης εἶναι παῖδας γνησίους. ἐὰν δὲ μηδεὶς τῆ τούτων ἐὰν μὲν ἐπικληρὸς τις ἦ, τὸν κύριον ἔχειν, ἐὰν δὲ μὴ ἦ, ὅτῳ ἂν ἐπιτρέψῃ, τοῦτον κύριον εἶναι.

19. Οὗτος μὲν τοίνυν ὁ νόμος οὗς ἐποίησε κυρίου εἶναι, ἀκηκόατε, ὅτι δ' οὐδεὶς ἦν τούτων τῆ μητρί, οἱ ἀνεπίδοκοι μοι αὐτοὶ μαρτυρήκασι. εἰ γὰρ ἦν παρδείχοντ' ἂν. ἢ μάρτυρας μὲν ψευδεῖς οἴεσθ' ἂν παρασχεῖσθαι καὶ διαθήκας οὐκ οὕσας, ἀδελφὸν δὲ ἢ πάππον ἢ πατέρα οὐκ ἂν, εἴπερ ἦν δυνατὸν ἕνεκα χρημάτων; ὅποτε τοίνυν μηδεὶς φαίνεται ζῶν τούτων τότε ἀνάγκη ἐπικληρὸν τὴν μητέρα ἡμῶν εἶναι. τῆς τοίνυν ἐπικλήρου σκοπεῖτε τίνας κελεύουσιν οἱ νόμοι κυρίου εἶναι. (20) Λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Καὶ ἐὰν ἐξ ἐπικλήρου τις γένηται καὶ ἄμα ἡβήσῃ ἐπὶ δίετες κρατεῖν τῶν χρημάτων, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί.

Οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος κελεύει τοὺς παῖδας ἡβήσαντας κυρίου τῆς μητρός εἶναι, τὸν δὲ σῖτον μετρεῖν τῇ μητρί, ἐγὼ δὲ φαίνομαι στρατευόμενος καὶ τριηραρχῶν ὑμῖν, ὅτε οὗτος συνώκησε τῇ μητρί. (21) Ἀλλὰ μὴν ὅτι ἐγὼ μὲν ἀπαδήμουν τριηραρχῶν, τελευτήκαί δ' ὁ πατὴρ πάλαι, ὅτε οὗτος ἐγήμει, τὰς δὲ θεραπαίνας αὐτὸν ἐξήτουν καὶ ἤξιον περὶ αὐτοῦ τούτου βασανίζεσθαι αὐτάς, εἰ ταῦτ' ἀληθῆ ἔστί, καὶ ὡς προκαλούμην, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

potestatem habere leges velant. Considerato autem, sanne hominis id testamentum videatur, quod isti patrem fecisse asserunt. (17) Ne vero id ad aliud quid exemplum conferatis, quam ad locationem, videaturne vobis consentaneum esse eum, qui artis eodem loco nobiscum exercendae potestatem negarit, uxorem suam dedisse et socium suum suorum liberorum fieri passum esse. Neve miremini, si eos cetera callide commentos, quae in locatione sunt, hoc fecerint. forsasse enim in aliud nihil intenti fuerunt, nisi ut pecunia nos fraudarent et patrem ut insuper obaeratum inscriberent. deinde autem, nec putabant me ita foro acutum, ut in haec accurate inquirerem.

18. Considerate porro, a quibus leges desponderi mulieres jubeant, ut etiam ex his commentitii testamenti falsum fuisse testem Stephanum istum intelligatis. Recita.

LEX.

Quamcumque rite et justis conditionibus desponderit uxorem vel pater vel frater ejusdem patris vel avus paternus, ex ea liberi germani sunt. Sin nemo horum fuerit superstes; si quidem Epicleros (hæres femina) est; in ejus est auctoritas, eam habeat. sin non fuerit (Epicleros, sed dotalis); in ejus, cui permiserit Kyrios (tutor, curator), potestate esto.

19. Hæc lex quibus auctoritatem tribuat, audivistis, horum vero neminem matri auctorem fuisse, ipsi mihi adversarii testimonium dixerunt. nam si fuissent; exhibuissent. an vero falsos testes ab illis creditis aubernatos et testamentum non factum, fratrem autem aut avum aut patrem non fuisse producturos, si id potuisset fieri pecunia? Quum autem horum neminem superstitem fuisse constet; tum necesse est matrem nostram fuisse Epiclerum. Epiclerum autem in cujus esse potestate leges jubeant, considerate. (20) Recita legem.

LEX.

Quod si quis ex Epiclero fuerit natus et præterea pubuerit per biennium; pecunias teneat, et victum matri demetiatur.

Proinde lex jubet matrem in filiorum puberum esse potestate, eos autem victum ei demetri, me autem constat et militasse et Trierarchum fuisse vobis, quum iste matrem meam in matrimonio haberet. (21) Verum, me ob trierarchiam abfuisse, patrem autem jamdudum obiisse, quum nuptias iste celebraret, me autem ancillas ab eo petiisse et postulasse ad questionem de eo ipso, verane hæc essent, et me eum provocasse, cape mihi testimonium.

15

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Μαρτυροῦσι παρεῖναι ὅτε προῦκαλεῖτο Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα, ὅτε ἠξίου ἀποδοῦναι Ἀπολλόδωρος Φορμίωνα τὰς θεραπαίνας εἰς βάσανον, εἰ μὴ φησι Φορμίων καὶ ἄρτοτερον διεφθαρκέναι τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν, πρὶν οὐ ἀποφαίνει Φορμίων γῆμαι ἐγγυησάμενος αὐτὴν παρὰ Πασίω-
20 νος. ταῦτα δὲ προκαλουμένου Ἀπολλοδώρου οὐκ ἠθέλησε Φορμίων παραδοῦναι τὰς θεραπαίνας.

22. Τὸν τοίνυν νόμον ἐπὶ τούτοις ἀνάγνωθι, ὃς κελεύει ἐπιδικασίαν εἶναι τῶν ἐπικλήρων ἀπασῶν, καὶ ξένων καὶ ἀστῶν, καὶ περὶ μὲν τῶν πολιτῶν τὸν ἀρχοντα εἰσάγειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι, περὶ δὲ τῶν μετοίκων τὸν πολέμαρχον, καὶ ἀνεπίδικον μὴ ἐξείναι ἔχειν μήτε κληρὸν μήτε ἐπίκληρον.

1136

ΝΟΜΟΣ.

Κληροῦν δὲ τὸν ἀρχοντα κληρῶν καὶ ἐπικληρῶν, ὅσοι εἰσὶ μῆνες, πλὴν τοῦ Σχιροφοριῶνος. ἀνεπίδικον * δὲ κληρὸν μὴ ἔχειν.

23. Οὐκοῦν αὐτόν, εἴπερ ἠβούλετο ὀρθῶς διακρίτασθαι, λαχεῖν εἶδει τῆς ἐπικλήρου, εἴτε κατὰ δόσιν αὐτῷ προσῆκεν εἴτε κατὰ γένος, εἰ μὲν ὡς ὑπὲρ ἀστῆς πρὸς τὸν ἀρχοντα, εἰ δὲ ὡς ὑπὲρ ξένης, πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ τότε, εἴπερ τι λάγειν εἶχε δίκαιον, παίσαντα ἡμῶν τοὺς λαχόντας μετὰ τῶν νόμων καὶ τῆς ψήφου κύριον εἶναι, καὶ μὴ αὐτὸν αὐτῶ νόμους ἰδίους θέμενον διαπραξασθαι ἢ ἠβούλετο.

24. Σκέψασθε δὴ καὶ τοῖσι τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὴν διαθήκην, ἣν ἂν παῖδων ὄντων γνησίων ὁ πατὴρ διαθήσεται, εἰ ἀποθάνωσιν οἱ παῖδες πρὶν ἠδῆσαι κυρίαν εἶναι.

15

ΝΟΜΟΣ.

Ὅτι ἂν γνησίων ὄντων υἱῶν ὁ πατὴρ διαθήσεται, εἰ ἀποθάνωσιν οἱ υἱεῖς πρὶν ἐπὶ δέκα ἡμέρας, τὴν τοῦ πατρὸς διαθήκην κυρίαν εἶναι.

25. Οὐκοῦν ὅποτε ζῶσιν, ἄκυρος μὲν ἡ διαθήκη ἐστίν, ἣν φασιν οὗτοι τὸν πατέρα καταλιπεῖν, παρὰ πάντας δὲ τοὺς νόμους μεμαρτύρηκε Στέφανος οὕτως τὰ ψευδῆ, ὡς ἀντίγραφά ἐστι τῆς διαθήκης τῆς Πασίω-
20 νος. πῶς γὰρ σὺ εἶσθα καὶ τοῦ παραγενόμενος διατιθέμενος τῷ πατρί; κακοτεχνῶν δὲ φαίνει περὶ τὰς διαθήκας, τὰ ψευδῆ μὲν αὐτὸς μαρτυρῶν ἐτοίμως, κλέπτων δὲ τὰς ἀληθεῖς μαρτυρίας, ἐξαπατῶν δὲ τοὺς δικαστάς, συνιστάμενος δ' ἐπὶ ταῖς δίκαις. οἱ δὲ νόμοι καὶ περὶ τῶν τοιούτων γραφῆν πεποιήκασιν. (26) Καὶ μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον.

TESTIMONIUM.

Testantur se adfuisse, quum provocaret Apollodorus Phormionem, quum peteret Apollodorus a Phormione ancillas reddendas ad quaestionem, si negaret Phormio se etiam prius matrem suam corrupisse, quam Phormio asserat se eam desponsam a Pasione duxisse. Hac autem ab Apollodoro provocatione facta noluit Phormio ancillas tradere ad quaestionem.

22. Jam legem his de rebus lata legito, quae jubet disceptationem (*adjudicationem*) fieri oportere de Epicleris omnibus tam civibus quam peregrinis, ac de civibus causam introducere oportere Archontem et curare, de Metecis autem Polemarchum, ac sine disceptatione (*adjudicatione*) non licere vel hereditatem habere vel Epicleram.

LEX.

Sortiri autem (*actionem dare*) magistratus debet de hereditatibus et Epicleris praeter Scirophorionem singulis mensibus. sine adjudicatione autem hereditas ne teneatur.

23. Proinde ipsum, si rite agere voluisset, actionem petere de Epiclero decuit, sive ex testamento id ei convenisset sive ratione propinquitatis, si ut de cive apud Archontem, si ut de peregrina, apud Polemarchum, ac tum, si quid aequi dicere potuisset, consentientibus iis et vobis, qui sortito pro tribunali sederetis, auctoritate legum et iudicum obtinere, et non ipsum sibi privatas leges statuentem agere quicquid libebat.

24. Considerate jam hanc quoque legem, quae jubet testamentum, quod pater superstitionibus germanis liberis hereditavit, si filii ante pubertatem decesserint, ratum esse.

LEX.

Quicquid pater germanis filiis superstitionibus testamento jusserit, si obierint filii, priusquam per biennium puberes fuerint, testamentum patris ratum esto.

25. Proinde, dum illi vivunt, irritum est testamentum, quod patrem isti reliquias dicunt, sed contra omnes leges Stephanus iste falso testatus est, esse exemplum testamenti Pasionis. unde enim tu nosti et ubi praesens patris testamentum facienti? Te quidem corruptorem testamentorum esse apparet, qui et falsa cupide testeris, et vera testimonia suffureris, et iudicibus imponas, et per conspirationem litigantibus adstipuleris. Leges autem et harrum rerum dant publicas actiones. (26) Age recita mihi legem.

NOMOS.

‡137 Ἐάν τις συνίστηται ἢ συνδεαῶν τὴν Ἡλιαίαν ἢ τῶν δικαστηρίων τι τῶν Ἀθηνῆσιν ἢ τὴν βουλὴν ἐπὶ δωροδοκίᾳ χρήματα διδοῦς ἢ δεχόμενος, ἢ ἑταιρίαν συνίστη ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου, ἢ συνήγορος ὧν λαμβάνη χρήματα ἐπὶ ταῖς δίκαις ταῖς ἰδίαις ἢ δημοσίαις· τούτων εἶναι τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας.

27. Ἡδέως ἂν τοίνυν ὑμᾶς ἐροίμην ἐπὶ τούτοις ἅπασιν, κατὰ ποίους νόμους ὠμωμοκότες δικάζετε, πότῃ κατὰ τοὺς τῆς πόλεως ἢ καθ' οὗς Φορμίων αὐτῷ νομοθετεῖ. ἐγὼ μὲν τοίνυν τούτους παρέχομαι ὑμῖν, καὶ ἐξελέγχω αὐτοὺς ἀμφοτέρως παραβιδηκότας, Φορμίωνα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικήσαντα ἡμᾶς καὶ ἀποστερήσαντα τὰ χρήματα, ἃ ὁ πατήρ ἡμῖν κατέλιπε καὶ ἐμίσησε τούτῳ μετὰ τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἐργαστηρίου, Στέφανον δὲ τουτοῖ τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότα καὶ παρὰ τὸν νόμον.

28. Ἄξιον τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ τόδε ἐνθυμηθῆναι, ὅτι διαθήκης οὐδεὶς πώποτε ἀντίγραφα ἐποίησατο, ἀλλὰ συγγραφῶν μὲν, ἵνα εἰδῶσι καὶ μὴ παραβαίνουσι, διαθηκῶν δὲ οὐ. τούτου γὰρ ἕνεκα καταλείπουσιν οἱ διατιθέμενοι, ἵνα μηδεὶς εἰδῆ ἃ διατίθενται. Πῶς οὖν ὑμεῖς ἴστε ὅτι ἀντίγραφα ἐστὶ τῶν διαθηκῶν τῶν Πασίλων τὰ ἐν τῷ γραμματείῳ γεγραμμένα;

28 Δέομαι δ' ὑμῶν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω βοηθῆσαι μὲν ἐμοῖ, τιμωρήσασθαι δὲ τοὺς ἑτοίμους οὕτω τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας, ὑπὲρ τε ὑμῶν αὐτῶν καὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ δικαίου καὶ τῶν νόμων.

KATA

1138 ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Ἐπειγομένον Ἀθηναίων εἰς στρατεῖαν ναυτικὴν ἐνέδει σκευὴν τριηραρχικὰ †, καὶ γράφεται ψήφισμα κατὰ τάχος εἰσπράττειν τοὺς ὀφειλοντας σκευὴν τριηραρχικὰ τῇ πόλει. οὗτοι δὲ ἦσαν τῶν τριηραρχηκότων τινές. Ἄλλος μὲν οὖν ἄλλους εἰσπράττειν ἐπέχθη, ὃ δὲ νῦν τὸν λόγον λέγων Θεόφημος καὶ Δημοχάρην. ἀγνωμονοῦσι δὲ αὐτοῖς δίκην Διαχε καὶ Δία. καὶ ὁ μὲν Δημοχάρης ἀποδέδωκεν, ὃ δὲ Θεόφημος ἐτι μεθοδεύμενος ἦν. ψηφισαμένης δὲ τῆς βουλῆς, ὅπως τις ἂν δύνηται τρόπον, τοὺς ὀφειλοντας εἰσπράττειν, ἦκεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεόφημου οὗτος ὁ νῦν δικάζόμενος. ἐκ δὲ ἀψιμαχίας πληγῆς ἀλλήλοις ἐνέτειναν, καὶ αἰκίας κατ' ἀλλήλων δίκας ἐπήνεγκαν, ἐκότερος φάσκων τὸν ἕτερον ἀρῆαι τῶν πληγῶν. τούτου γὰρ ἦν ἡ αἰκία. Πρῶτερος οὖν εἰσελθὼν ὁ Θεόφημος παρέσχετο μάρτυρας Εὐεργον καὶ Μνησίβουλον, τὸν μὲν ἀδελφὸν ὄντα ἑαυτοῦ, τὸν δὲ κληροστῆν. οἱ δὲ ἐμαρτύρησαν ὅτι Θεόφημος μὲν ἠδού-

† scilicet τριηραχικά.

LEX.

Si quis conspiraverit aut adjutor fuerit corrumptæ Heliæ aut alicujus judicii Athenis aut senatus, ad corruptelam pecunia sive data sive accepta, aut sodalitiū contraxerit ad popularis status eversionem, aut advocacionis causa in judiciis vel privatis vel publicis pecuniam acceperit; earum rerum actio detur scripta (publica) apud Thesmothetas.

27. Perquam igitur e vobis querere velim in hisce omnibus, qualibus legibus, utrum civitatis an vero iis, quas sibi Phormio tulit, jurati jus dicatis. ego quidem has vobis exhibeo, et ostendo eas ab utroque esse violatas, Phormionem ab initio nobis fecisse injuriam et pecunia fraudasse, quam nobis pater reliquit et isti locavit cum mensa et officina, Stephanum autem istum falsa esse testatum et contra legem.

28. Illud præterea, judices, considerare est operæ pretium, neminem unquam testamenti sui exemplar fecisse, sed in syngraphis id fieri solere, ne per ignoracionem in eas peccent, testamentorum aliam rationem esse. Eam enim ob rem relinquunt (post mortem, non ante mortem edunt) ea testatores ut nemo norit, quid constituerint. Quo pacto igitur vos scitis exemplar esse testamenti Pasionis ea, quæ in tabulis scripta sunt?

Oro autem vos omnes, judices, et obtestor, ut et me juvetis et eos, qui ita cupida falsa testificantur, puniatis tum vestra ipsorum tum mea tum justitiæ tum legum causa.

ORATIO

IN EUERGUM ET MNESIBULUM
FALSOS TESTES.

ARGUMENTUM.

Athenensibus classem ad bellum prope instruendis armamenta triremium deerant, et decretum scribitur, ut celeriter instrumenta navalia ab iis, qui deberent reipublicæ, exigerentur. hi vero quidam eorum erant, qui triremibus præfuerant. Alius igitur ab aliis ea armamenta repetere jussus est, is vero, qui nunc habet orationem, a Theophemo et Demochare. Qui quum insolentius sese gereret, in ædes Theophemi is, qui nunc litigat, invadit. ortoque jurgio inter se verberarunt, et Aitias in jus mutuo vocarunt, uterque asserens alterum intulisse manus priorem. Ea enim Aitias (hoc est. prioris invadentis verberatio) dicebatur. Prior igitur in judicium ingressus Theophemus testes produxit Euergum et Mnesibulum, alterum fratrem suum, alterum affinem. ii vero

90 λετο παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον εἰς βράσανον τὴν παρούσαν τῇ μάχῃ, ἵν' εἴπῃ βασανιζομένη πότερος ἤρξαι τῶν κληθῶν, ταῦτα δὲ προκαλοῦμένου τοῦ Θεοφίμου καὶ παραδίδόντος τὴν ὁρπάειναν οὐκ εἶδέατο. Τέλος οἱ μὲν δικασταὶ τῇ μαρτυρίᾳ 1139 πεισθέντες ὑπὲρ Θεοφίμου τὴν ψῆφον ἔθεντο, ὃ δὲ ἠτήθεις τοῖς μάρτυσιν ὡς ψευσαμένοις δικάζεται.

Ο ΚΑΤΑ ΕΥΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΜΝΗΣΙΒΟΥΛΟΥ.

Καλῶς μοι δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἔχειν, ὧ ἄνδρες δικασταί, οἱ ὑπόλοιπον ἀγῶνα ἀποδόντες ταῖς δίκαις τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἵν' εἰ τις μάρτυρας τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας παρασχόμενος ἢ προκλησεις μὴ γενομένης ἢ 5 μαρτυρίας παρὰ τὸν νόμον μαρτυρηθείσας ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς, μηδὲν αὐτῷ πλῆρον γένηται, ἀλλ' ἐπισκηψάμενος ταῖς μαρτυρίας ὁ ἀδικηθεὶς καὶ εἰελθὼν ὡς ὑμᾶς καὶ ἐπιδείξας περὶ τοῦ πράγματος τοὺς μάρτυρας τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας, παρὰ τε τούτων δίκην λάβῃ 10 καὶ τὸν προβαλλόμενον ὑποδίκον ἔχη τῶν καχοτεχνῶν. (2) Καὶ διὰ τοῦτο τῷ μὲν διώκοντι ἐλάττω ἐποίησαν τὰ ἐπιτίμια, εἰάν ἠτηθῆ, ἵνα μὴ διὰ τὸ πλῆθος ἀποτρέπωνται διώκειν τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν οἱ ἀδικούμενοι, τῷ δὲ φεύγοντι μεγάλας ἐπέθηκαν τιμωρίας, εἰάν ἀλώσι καὶ δόξωσιν ὑμῖν τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι. δικαίως, ὧ ἄνδρες δικασταί. (3) Ὑμεῖς γὰρ εἰς τοὺς μάρτυρας βλέψαντες καὶ πιστεύσαντες οἷς ἂν οὔτοι μαρτυρήσωσι ψηφίζεσθε. ἵνα οὖν μὴ ὕμεις ἐξαπατᾶσθε μὴ ὅ οἱ εἰσιόντες εἰς ὑμᾶς ἀδικῶνται, διὰ ταῦτα 11 10 αὐτοὺς ὑποδίκους ἐποίησεν ὁ νομοθέτης. Δέομαι δὲ ὑμῶν κατὰ μετ' εὐνοίας μου ἀκροάσασθαι περὶ τοῦ πράγματος ἐξ ἀρχῆς ἀπαντα, ἵνα ἐκ τούτων εἰδῆτε, ὅσα ἐγὼ τε ἠδίκηθην καὶ ἐξηπατήθησαν οἱ δικασταὶ καὶ οὔτοι τὰ ψευδῆ ἐμαρτύρησαν.

6 4. Μάλιστα μὲν οὖν ἂν ἠβουλόμην μὴ ἔχειν πράγματα. εἰ δ' οὖν ἀναγκάζοι τις πρὸς τοιοῦτους ἡδὺ ἐστιν εἰσέναι, εἰ μὴ ἀγνωστὴς εἴην ὑμῖν. νῦν δὲ πλείων μοι λόγος ἔσται ἐξελέγχοντι τὸν τρόπον αὐτῶν, ἢ τὴν μαρτυρίαν ψευδῆ οὔσαν. περὶ μὲν γὰρ τῆς μαρτυρίας, ὅτι 10 ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, αὐτοὶ μοι δοκοῦσιν ἔργῳ ἐξελέγχειν αὐτούς, καὶ οὐκ ἄλλους με δεῖ μάρτυρας παρασχέσθαι ἢ αὐτοὺς τούτους. (5) Ἐξὸν γὰρ αὐτοῖς ἀπηλλάχθαι πραγμάτων καὶ μὴ κινδυνεύειν εἰσιόντας εἰς ὑμᾶς, ἔργῳ βεβαιώσαντας ὡς ἀληθῆς ἐστὶν ἡ μαρτυρία, οὐκ ἠθελήκασι παραδοῦναι τὴν ἄνθρωπον, ἣν μεμαρτυρήκασι προκαλέσασθαι πρὸς τῷ διαιτητῇ Πυθοδώρῳ ἐκ 15 Κηδῶν παραδιδόναι ἔτοιμον εἶναι Θεοφίμον, ἡξίου δ' ἐγὼ παραλαμβάνειν, ὡς οἱ μάρτυρες ὑμῖν οἱ τότε παραγνόμενοι ἐμαρτύρησαν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, νῦν δὲ μαρτυρήσουσιν. καὶ Θεοφίμος αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ μεμαρτυρηκόσιν οὐκ ἐπισκῆψατο, οὐδ' ἐπετέρχεται τῶν ψευδομαρτυριῶν. (6) Σχεδὸν μὲν οὖν τί μοι καὶ αὐτοὶ 20 ὁμολογοῦσιν ἐν τῇ μαρτυρίᾳ ἐθέλειν με παραλαμβάνειν τὴν ἄνθρωπον, Θεοφίμον δὲ ἀναβάλλεσθαι κελύειν, ἐμὲ δὲ οὐκ ἐθέλειν. Ἦν δ' ἐγὼ μὲν ἡξίωσα παραλαμ-

testificati sunt Theophemum voluisse mulierem, quae pugam interfuera, dare ad questionem, ut in tormentis confiteretur, uter prior manus intulisset, quod quam offerret Theophemus ancillamque traditurus esset, illum admittare noluisse. Tandem iudices fide testibus habita pro Theophemo pronuntiarunt, victos testes falsi testimonii accusat.

IN EUERGUM ET MNESIBULUM ORATIO.

Præclarè mihi esse leges videntur, iudices, quæ falsi testimonii actionem post iudicium dederunt, ut, si quis testibus mendacibus productis aut provocationibus non facis aut testimoniis contra legem dictis iudices deceperit, nihil ea re proficiat, sed ut is, cui facta est injuria, quam contra testimonia exceptione interposita ad vos ingressus ostenderit testes de re falsum dixisse, tum ab iis pœnas sumat, tum illius, a quo producti sunt, malas artes ulciscatur. (2) Propterea minorem accusatori, si succuberit, multam statuerunt, ne magnitudinè deterreantur læsi a persecutis ob falsitatem testibus, accusato autem magnas pœnas irrogarunt, si convicti fuerint, et vobis pro testimonio mentiti esse videantur. Idque merito, iudices. (3) Vos enim testes intuiti et freti eorum testimoniis pronuntialis. ne igitur et vos decipiāmini et, qui ad vos ingrediantur, injuriis afficiantur, propterea eos obnoxios reddidit legislator. Oro autem et ego, ut vos ex me cum benivolentia audiat de re ab initio omnia, ut inde intelligatis, quam multis et ego sim affectus injuriis et iudices decepti fuerint et isti falsa testificati sint.

4. Etsi autem maxime vellem non facessi mihi negotium, attamen, si cui quieto esse non licet, jucundum est cum talibus litigare, si vobis ignoti non sunt. nunc longior a me sumetur oratio moribus eorum ostendendis, quam testimonii falsitate revincenda. nam de testimonio, se esse falsos testes, ipsi mihi re ostendere videntur, neque ego necesse habeo testes alios, quam illos ipsos, producere. (5) Nam quum iis licuisset liberatos esse negotiis, nec in vestro iudicio periclitari, si re ipsa confirmassent verum esse testimonium; mulierem tradere noluerunt, quam ad questionem dedere voluisse Theophemum apud arbitrum Pythodorum Cedensem testificati sunt, et quam ego recipere volui, ut testes, qui tum adfuerunt, vobis in iudicio testificati sunt, nunc autem testificabuntur. quos Theophemus ipse, ut vera testificatos, non recusavit, nec falsi testimonii accusavit. (6) Atque adeo ipsi mecum fere in testimonio confitentur voluisse me recipere mulierem, Theophemum autem differre jussisse, id autem me detre-

11 141 θάνειν, Θεόφημος δὲ προὐκαλίσατο παραδοῦναι, ὡς
 οὗτοι φασί, τὸ δὲ σῶμα οὐδεὶς εἶδε παρὸν οὔτε τότε
 πρὸς τῷ δαιτητῇ οὔτε ὑστερον πρὸς τῷ δικαστηρίῳ
 οὔτε ἄλλοθι οὐδαμῶς παραδιδόμενον, ἐμαρτύρησαν δὲ οἱ
 5 μάρτυρες οὗτοι ὡς ἐθέλοι παραδοῦναι Θεόφημος καὶ
 πρόκλησιν προκαλοῖτο (7) (ῥήθησαν δὲ οἱ δικασ-
 ται ἀληθῆ εἶναι τὴν μαρτυρίαν, φεύγειν δ' ἐμὲ τὸν
 10 ἐλεγχον ἐκ τῆς ἀνθρώπου περὶ τῆς αἰκίας, ὁπότερος
 ἡμῶν ἤρξε χειρῶν ἀδικῶν. τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἡ αἰκία)
 πῶς οὖν οὐκ ἀναγκαῖόν ἐστι τούτους τοὺς μάρτυρας τὰ
 15 ψευδῆ μεμαρτυρηκέναι, οἷος οὐδὲ νῦν πῶ τολμῶσι τὸ
 σῶμα τῆς ἀνθρώπου παραδοῦναι, καθὰ ἔρασαν προκα-
 λίσασθαι τὸν Θεόφημον καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτῷ, καὶ
 τὴν μὲν μαρτυρίαν ἔργῳ βεβαιῶσαι ὡς ἀληθῆς ἐστὶ,
 20 καὶ τοὺς μάρτυρας ἀπηλλάχθαι τοῦ ἀγῶνος, (8) παρα-
 δόντος τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, τὴν δ' ἀνθρωπον περὶ
 τῆς αἰκίας βασανίζεσθαι ἐφ' ἣ ἐγὼ διώκω εἰκὴ τὸν Θεό-
 φημον, ἐπειδὴ τότε οὐ παρέσχε, καὶ τὸν ἐλεγχον ἐξ ὧν
 25 ὁ Θεόφημος ἔλεγε τότε ἔξαπατῶν τοὺς δικαστάς, ἐκ τού-
 τῳ γίνεσθαι; ἔρη γὰρ ἐν τῇ δίκῃ τῆς αἰκίας τοὺς
 μὲν μάρτυρας τοὺς παραγενομένους καὶ μαρτυροῦντας
 τὰ γενομένα ἐν γραμματείῳ κατὰ τὸν νόμον ψευδαῖς
 εἶναι καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ παρεσκευασμένους, τὴν δ' ἀνθρω-
 30 πον τὴν παραγενομένην εἶρεῖν τέληθ' οὐκ ἐκ γραμμα-
 τείου μαρτυροῦσαν ἄλλ' ἐκ τῆς ἰσχυροτάτης μαρτυρίας,
 βασανιζομένην. ὁπότερος ἤρξε χειρῶν ἀδικῶν. (9) Ἄ
 δὴ, τῷ λόγῳ τότε καταχρώμενος καὶ μάρτυρας παρα-
 χόμενος τούτων, ἠπάτα τοὺς δικαστάς, νῦν ἐξελέγχεται
 35 ψευδῆ ὄντα· τὸ γὰρ σῶμα τῆς ἀνθρώπου οὐ τολμῆ πα-
 11 42 ραδοῦναι, ὁ μεμαρτυρηκασιν αὐτὸν ἐθέλειν παραδοῦ-
 ναι, ἀλλὰ μᾶλλον προήρηται τὸν ἀδελφὸν καὶ τὸν κη-
 δεστὴν ψευδομαρτυρίων ἀγωνίζεσθαι, ἢ παραδοῦναι τὸ
 σῶμα τῆς ἀνθρώπου καὶ δικαίως ἀπηλλάχθαι, καὶ μὴ
 5 διὰ λόγων καὶ δεήσεως, ἐὰν δύνωνται ἔξαπατήσαντες
 ὑμᾶς ἀποφεύγειν, (10) πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου
 καὶ ἐξαιτήσαντος τὴν ἀνθρωπον, καὶ τότε ἀξιούντος πα-
 ραλαμβάνειν, καὶ μετὰ τὴν δίκην, καὶ ὅτε ἐξέτινον αὐ-
 10 τοῖς, καὶ ἐφ' ἣ ἐγὼ δίκην τὸν Θεόφημον διώκω τῆς αἰ-
 κίας, καὶ ἐν τῇ ἀνακρίσει τῶν ψευδομαρτυρίων, καὶ τού-
 των οὐ προσποιουμένων, ἀλλὰ λόγῳ μὲν μαρτυρούντων
 τὰ ψευδῆ, ἔργῳ δὲ οὐ παραδιδόντων τὴν ἀνθρωπον. εὖ
 15 γὰρ ἤδεσαν ὅτι βασανιζομένης αὐτῆς ἐξελεγχθήσονται
 ἀδικούντες, οὐκ ἀδικούμενοι. Ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ λέγω,
 τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11. Ὅτι μὲν τοίνυν πολλάκις προκαλεσαμένῳ καὶ
 ἀξιῶντι παραλαβεῖν τὴν ἀνθρωπον οὐδεὶς παρεδίδου,
 20 μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἵνα δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων εἰδῆτε,
 ὅτι ψευδῆ μεμαρτυρήκασι, δηλώσω ὑμῖν. οὗτοι γάρ,
 εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἄ φασί, προκαλίσασθαι τὸν Θεόφημον
 καὶ παραδιδόναι τὸ σῶμα τῆς ἀνθρώπου, οὐκ ἂν δῆπου
 25 δύο μόνους μάρτυρας ἐποίησαντο κηδεστὴν καὶ ἀδελφόν,
 τέληθ' μαρτυροῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄλλους ἂν πολλούς. (12)

classe. Quam vero ego recipere volui, Theophemus autem
 obtulit, ut isti aiunt, tradendam, corpus autem nemo præ-
 sens vidit vel tunc apud arbitrum vel post in iudicio neque
 alibi usquam traditum, testificati autem isti sunt tradere
 voluisse Theophemum et obtulisse (7) (iudices autem opi-
 nati sunt, verum esse id testimonium, me vero fugitare,
 quominus e muliere perquireretur de verberatione, uter no-
 strum prior per injuriam alteri manus attulisset. hoc enim
 sibi vult hujus verberationis (Αἰκίας) vocabulum); nunquid
 igitur aliter fieri potest, quin falsa isti testificati sint, qui
 ne nunc quidem unquam audent corpus mulieris tradere
 (id quod obtulisse Theophemum dixerunt eique testificati
 sunt) et testimonii veritatem ipso facto confirmare, et testes
 certamine liberare, (8) tradito ancillæ corpore, et exquiri
 e muliere de verberatione iudicio, quo ego Theophemum
 persequor (quoniam mulierem tum non exhibuit), et
 argumentum ex iis, quibus tum Theophemus dicendis
 decepit iudices, sumi? Dicebat enim in causa verberationis
 testes, qui adfuerant et testabantur ea quæ facta fuerant in
 tabula ex lege, falsos esse et pro me subornatos, mulierem
 vero, quæ adfuisset, vera dicturam, non tabella testifican-
 do, sed firmissimo testimonio, tormentis, uter prior per
 injuriam manus alteri intulisset. (9) Quibus vero, oratione
 tum abutendo et testes eorum producendo, iudices decipie-
 bat, ea nunc falsa esse deprehenduntur. corpus enim mulieris
 tradere non audent, quod testati sunt eum tradere velle, sed
 mavult fratrum et affinem falsi testimonii iudicio periclitari,
 quam tradere corpus mulieris et de jure liberari, et non per
 verba et deprecationem, vobis si possint deceptis absolvi,
 (10) quum ego eum sæpe provocarim et mulierem postula-
 rim, et tum recipere voluerim et post iudicium, et quam
 ego multam iis solverem et in eo iudicio, quo Theophemum
 verberationis accusabam, et in inquisitione falsi testimonii,
 quumque isti rem dissimularent, et verbo falsa testificaren-
 tur, revera mulierem non traderent. satis enim videbant
 fore palam, si ea torqueretur, se non affectos esse sed
 affectos injuriis. Quæ a me vere dici, testimonia vobis re-
 citabit.

TESTIMONIA.

11. Mihi igitur sæpe provocanti et postulanti mulierem
 doditam esse a nemine, e testibus audivistis. jam etiam
 argumenta ostendam, quibus cognoscatis, istos falsa esse
 testificatos. Si enim vera essent, quæ dicunt, Theophe-
 mum provocasse et corpus mulieris obtulisse tradendum;
 non duos modo scilicet testes fecissent affinem et fratrem,
 qui vera testarentur, sed et alios multos. (12) Arbitrium

Ἡ μὲν γὰρ δίαίτα ἐν τῇ Ἡλιαίᾳ ἦν. οἱ γὰρ τὴν Οἰνηίδα καὶ τὴν Ἐρεχθίδα διαιτῶντες ἐνταῦθα κάθηνται. τῶν δὲ τοιοῦτων προκλήσεων, ὅταν τις τὸ σῶμα παραδιδῶ κομίσας, πολλοὶ προσίστανται ἐπακούοντας τῶν λεγομένων, ὥστε οὐκ ἂν ἠπόρησαν μαρτύρων, εἴπερ καὶ ὁπωσιῶν ἀληθῆς ἦν ἡ μαρτυρία.

12. Μεμαρτυρήκασι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐν τῇ αὐτῇ μαρτυρίᾳ, ὡς ἐγὼ οὐκ ἐθέλωμι ἀναβαλέσθαι, ὁ δὲ Θεόφημος κελεύει, ἵνα μοι παραδοίη τὴν ἀνθρωπον. ὡς δὲ οὐκ ἀληθὲς τοῦτ' ἐστίν, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ τὸν Θεόφημον ταύτην τὴν πρόκλησιν προῦκαλούμην ἦν μεμαρτυρήκασιν αὐτῷ, ἀξίῳ αὐτὸν τὴν ἀνθρωπον παραδοῦναι. (14) εἰκότως ἂν μοι τούτους τοὺς λόγους ἀπεκρίνατο, ἀναβαλέσθαι καλεῶν τὴν δίαίταν εἰς τὴν ὑστέραν σύνοδον, ἵνα κομίση τὴν ἀνθρωπον καὶ παραδῶ μοι. νῦν δὲ σὲ αὐτὸν μεμαρτυρήκασιν, ὧ Θεόφημε, ἐθέλειν παραδιδόναι τὴν ἀνθρωπον, καὶ ἐμὲ μὴ θέλειν παραλαβεῖν. πῶς οὖν σὺ κύριος μὲν ὢν τῆς ἀνθρώπου, μᾶλλον δὲ προκαλεῖσθαι ταύτην τὴν πρόκλησιν ἦν μεμαρτυρήκασί σοι, καταφεύγων δὲ εἰς τὴν ἀνθρωπον περὶ τοῦ δικαίου, (15) ἄλλου δὲ σοι οὐδενὸς ὄντος μάρτυρος ὡς ἐπλήγης ὑπ' ἐμοῦ ἀρχοντος χειρῶν ἀδίκων, οὐχ ἔχεις ἔχων τὴν ἀνθρωπον πρὸς τὸν διαιτητὴν καὶ παρεδίδους τὸ σῶμα παρουσίας τῆς ἀνθρώπου, κύριός γε ὢν αὐτῆς; ἀλλὰ τὴν μὲν πρόκλησιν φῆς προκαλέσασθαι, τὴν δ' ἀνθρωπον οὐδεὶς εἶδε, δι' ἧς ἐξηπάτησας τοὺς δικαστάς, ψευδεῖς μάρτυρας παρασχόμενος ὡς ἐθέλων παραδοῦναι.

16. Ἐπειδὴ τοίνυν σοι τότε οὐ παρῆν ἡ ἀνθρωπος, ἀλλὰ πρότερον ἐσημάνθησαν οἱ ἐχθροί, ὑστέρον ἐστίν ὅπου ἤγαγες τὴν ἀνθρωπον εἰς τὴν ἀγορὰν ἢ εἰς τὸ δικαστήριον; εἰ γὰρ μὴ τότε σοι παρεγένετο ὑστέρον δήπου ἔδει παραδιδόναι, καὶ μάρτυρας ποιεῖσθαι ὡς ἐθέλεις ἐν τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἐλεγχὸν γίνεσθαι, καθάπερ 1144 προῦκαλέσω, προκλήσεώς τε ἐμβεβλημένης σοι καὶ μαρτυρίας ὡς ἤθελες παραδιδόναι τὴν ἀνθρωπον. μῆλων τοίνυν εἰσέναι τὴν δίκην ἐστίν ὅπου τὴν ἀνθρωπον εἰσήγαγες πρὸς τὸ δικαστήριον; (17) Καίτοι, ἔδει αὐτὸν, εἴπερ ἀληθῆ ἦν ἡ φασιν, αὐτὸν προκαλεῖσθαι, κληρουμένῳ τῶν δικαστηρίων κομίσαντα τὴν ἀνθρωπον, λαβόντα τὸν κήρυκα, κελεύειν ἐμὲ, εἰ βουλοίμην, βασιανίζειν, καὶ μάρτυρας τοὺς δικαστάς εἰσιόντας ποιεῖσθαι, ὡς ἔτοιμός ἐστι τὴν ἀνθρωπον παραδοῦναι. νυνὶ 10 δὲ λόγῳ ἐξαπατήσας, ψευδεῖς μαρτυρίας παρασχόμενος, οὐδέπω καὶ νῦν τομᾶξ παραδοῦναι τὴν ἀνθρωπον, πολλάκις ἐμοῦ προκαλεσαμένου καὶ ἐξαίτησαντος, ὡς οἱ μάρτυρες ὑμῖν οἱ παραγενόμενοι μεμαρτυρήκασιν. Καὶ μοι ἀνάγνωθι πάλιν τὰς μαρτυρίας.

15

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

18. Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὴν δίκην διηγῆσασθαι, ὅθεν ἐγένετό μοι πρὸς Θεόφημον, ἵνα εἰδῆτε, ὅτι οὐ μόνον ἐμοῦ ἀδίκως κατεδικάσατο ἐξαπατήσας τοὺς δικαστάς, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλής ἅμα

enim in Helicea factum est. nam qui Ceneidis et Erechthidis tribus arbitri sunt, ibi sedent. tales autem provocaciones, quum aliquis hominem adductum tradit, multi adstant auscultantes dicta, quare testes lia non defuissent, si testimonium vel ex ulla parte verum esset.

13. In eodem porro, iudices, testimonio dixerunt me dif ferre noluisse, Theophemum autem id jussisse, ut mihi mulierem traderet. Ego vero id non esse verum, vos docebo. nam ego si id Theophemo proposui, quod isti ei testificati sunt, petens ut mulierem mihi traderet; (14) jure ad eum mihi modum respondisset, differre jubens arbitrium usque in alterum conventum, ut adduceret mulierem mihi que traderet. nunc autem te ipsum, Theopheme, tradere voluisse mulierem testati sunt, et me eam recipere noluisse. qui sit igitur, ut tu ancillae dominus, et eam conditionem mihi laturus, quam tibi testificati sunt, et ad mulierem de causa probanda confugiens, (15) quum nullum alium testem habebas, te a me esse verberatum priore per injurias manuferente; cum muliere adducta ad arbitrum non veneris et corpus mulieris praesentis tradideris, qui quidem dominus ejus sis? Obtulisse quidem hoc te dicis, mulierem vero nemo vidit, per quam iudices decepti, falsos testes producendo, te eam tradere voluisse.

16. Quum igitur tibi tum mulier non adfuerit, sed prius echini obsignati fuerint; estne quo vel in forum vel judicium usquam mulierem postea perduxeris? si enim ea tum tibi non praesto fuit; post utique tradenda fuit, et testes faciendi te voluisse rem e muliere certo cognosci, quemadmodum provocaras, quum et provocationem injeccris et testimonium, te tradere mulierem voluisse. Jam causam acturus usquamne mulierem introduxisti in judicium? (17) Atqui oportebat eum, si vera essent, quae dicunt, eum obtulisse, in sortitione judiciorum adducta muliere adhibitoque praecone jubere me, si vellem, quaestionem habere, et iudices ingredientibus testes facere, se mulierem velle tradere. Nunc fuco verbis factis, falsis testimoniis productis, ne nunc quidem unquam ausdet tradere mulierem, saepe numero a me provocatus et postulatus, ut vobis testes, qui interfuere, dixerunt. Age recita mihi denovo testimonia.

TESTIMONIA.

18. Enarrabo autem vobis, iudices, etiam unde mihi controversia cum Theophemo sit orta, ut scialis non me solum iniquo per eum judicio circumventum deceptis iudicibus, sed etiam senatum simul quingentorum eadem sententia

τῶν πεντακοσίων τῇ αὐτῇ ψήφῳ, καὶ ἄκυρα μὲν ἐποίησα
 20 τὰ δικαστήρια τὰ ὑμέτερα, ἄκυρα δὲ τὰ ψηφίσματα
 καὶ τοὺς νόμους, ἀπίστους δὲ τὰς ἀρχὰς κατέστησεν
 ὑμῖν καὶ τὰ γράμματα τὰ ἐν ταῖς στήλαις. ὃν δὲ τρό-
 πον, ἐγὼ ὑμῖς περὶ ἐνὸς ἑκάστου διδάξω. (19) Ἐμοὶ
 γὰρ πρὸς Θεόφημον συμβόλαιον μὲν οὐδὲν πώποτε
 15 πρότερον ἐν τῷ βίῳ ἐγένετο, οὐτ' αὖ κῶμος ἢ ἔρωσ ἢ
 πότος, ὥστε διαφερόμενον περὶ τινος πλεονεκτήματος ἢ
 παροξυνόμενον ὑπὸ ἡδονῆς τινὸς ἔλθειν ἐπὶ τὴν οἰκίαν
 τὴν τούτου. ψηφισμάτων δὲ ὑμετέρων δήμου καὶ βου-
 145 λῆς καὶ νόμου ἐπιτάξαντος, εἰσέπραξα καὶ τοῦτον ὀφεί-
 λοντα τῇ πόλει σκεύη τριηρικᾶ. διότι δέ, ἐγὼ ὑμῖν διη-
 γήσομαι. (20) Ἐτυχεν ἐκπλεουσῶν τριήρων καὶ βοή-
 θεια ἀποστελλομένη διὰ τάχους. σκευὴ οὖν ἐν τῇ νεω-
 5 ρίῳ οὐχ ὑπῆρχε ταῖς ναυσίν, ἀλλ' ἔχοντες οἱ ὀφείλοντες
 οὐκ ἀπέδιδσαν. πρὸς δὲ τούτοις οὐδ' ἐν τῷ Πειραιεῖ
 ὄντα ἄρθρα ὀθόνια καὶ στύππια καὶ σχοινία, οἷς κα-
 τασκευάζεται τριήρης, ὥστε πρίασθαι. γράφει οὖν
 10 Χαίρεδημος τὸ ψήφισμα τοῦτ', ἵνα εἰσπραχθῇ τὰ σκευὴ
 ταῖς ναυσὶ καὶ σῶα γένηται τῇ πόλει. Καὶ μοι ἀνά-
 γνωθὶ τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

21. Τούτου τοίνυν τοῦ ψηφίσματος γεγενημένου, ἢ
 μὲν ἀρχῇ ἐπεκλήρωσε καὶ παρέδωκε τοὺς ὀφείλοντας τὰ
 σκευὴ τῇ πόλει, οἱ δὲ τῶν νεωρίων ἐπιμεληταὶ τοῖς τριη-
 15 ράρχοις τοῖς ἐκπλέουσι τότε καὶ τοῖς ἐπιμεληταῖς τοῖς
 ἐν ταῖς συμμορίαῖς. ὁ δὲ νόμος ὁ τοῦ Περιάνδρου ἠνάγ-
 καζε καὶ προέταττε παραλαβεῖν τοὺς ὀφείλοντας τὰ
 σκευὴ, καθ' ὃν αἱ συμμορίαὶ συνετάχθησαν. πρὸς δὲ
 τούτοις ἕτερον ψήφισμα δήμου ἠνάγκαζε τὸ πρὸς μέρος
 10 ἡμῖν διδόναι τῶν ὀφειλόντων ἕκαστον εἰσπράξασθαι.
 (22) Ἐτυχον δὲ ἐγὼ μὲν τριηραρχῶν καὶ ἐπιμελητῆς
 ὢν τῆς συμμορίας, Δημοχάρης δὲ ὁ Παιανιεὺς ἐν τῇ
 συμμορίᾳ ἡμῶν καὶ ὀφείλων τῇ πόλει σκευὴ μετὰ
 Θεοφῆμου τούτου, συντριηράρχος γενομένος. γεγραμ-
 25 μένους οὖν αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἐν τῇ στήλῃ ὀφείλοντας
 τὰ σκευὴ τῇ πόλει ἢ ἀρχῇ παραλαβοῦσα παρὰ τῆς προ-
 τέρας ἀρχῆς, ἡμῖν παρέδωκε κατὰ τὸν νόμον καὶ τὰ
 ψηφίσματα. (23) Ἐξ ἀνάγκης ἦν οὖν μοι παραλαβεῖν, ἔπει
 ἐν τῷ πρόσθε χρόνῳ πολλὰς τριηραρχίας τετριηραρχη-
 146 κῶς ὑμῖν οὐδεπώποτε ἔλαθον σκευὴ ἐκ τοῦ νεωρίου,
 ἀλλ' αὐτὸς ἰδία παρεσκεύαζον, ὅποτε δέοι, ἵνα ὡς ἐλά-
 χιστα πράγματα ἔχοιμι πρὸς τὴν πόλιν. τότε δὲ κατὰ τὰ
 5 ψηφίσματα καὶ τὸν νόμον ἠναγκαζόμεν παραλαμβά-
 νειν. (24) Ὡς δὲ καὶ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν
 μάρτυρας παρέξομαι τό τε ψήφισμα καὶ τὸν νόμον,
 ἔπειτα τὴν ἀρχὴν αὐτὴν τὴν παραδοῦσαν καὶ εἰσαγα-
 10 γοῦσαν εἰς τὸ δικαστήριον, εἶτα τοὺς ἐκ τῆς συμμορίας,
 ἧς ἦν ἐπιμελητῆς καὶ τριηράρχος. Καὶ μοι ἀνάγνωθι.

ΝΟΜΟΣ. ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

25. Ὡς μὲν τοίνυν πολλῇ μοι ἀνάγκη ἦν παραλα-
 15 βεῖν τοὺς ὀφείλοντας τῇ πόλει, τοῦ τε νόμου ἀκούετε

esse condemnatum, auctoritatem ereptam et iudicii vestris
 et decretis et legibus, et magistratibus vestram fidem esse
 abrogatam et literis in pilis relatis. quo autem pacto, id
 ego vos singulatim edocebo. (19) Mihi cum Theophemo,
 dum vixi, prius nihil unquam commercii fuit, nulla item com-
 essatio vel amor vel compotatio, ut vol injuria aliqua
 irritatus vel voluptate aliqua impulsus, in ejus aedes inva-
 derem. sed vestris populi et senatus decretis et lege man-
 dantibus, exegi etiam ab eo navalia instrumenta, quæ rei-
 publicæ debebat. Quamobrem autem, ego vobis narrabo.
 (20) Accidit, ut dum triremes hinc solverent, etiam auxilia
 celeriter mitterentur. armamenta igitur in navali deerant
 navibus, eaque habentes ii, qui debebant, non reddebant.
 ad hæc neque in Piræeo erat copia linteorum et stuppæ et
 rudentum, quibus rebus triremis instruitur, ut emi possent.
 Chæredemus igitur hoc decretum rogat, ut armamenta na-
 vium exigenter et integra redderentur reipublicæ. Age
 recita mihi decretum.

DECRETUM.

21. Hoc igitur decreto facto, magistratus per sortem
 attribuit unicuique et tradidit eos qui armamenta debebant
 reipublicæ, navalium autem curatores trierarchis tum abi-
 turis et cnratoribus Symmoriarum. Lex vero Periandri,
 qua Symmoriæ designatæ erant, cogebat et mandabat, ut
 eos, qui deberent armamenta, reciperemus. Ad hæc alio
 populus decreto cogebat, ut sibi exigendi causa nobis pro
 portione darentur nomina singulorum, qui debebant. (22)
 Accidit autem, ut ego Trierarcha et Symmoriæ curator
 essem, et Demochares Pæaniensis in nostra Symmoria
 deberet armamenta reipublicæ cum Theophemo isto, cujus
 in Trierarchia duumvir collega (Syntriararcha) fuerat. Quos
 utrosque quum in pila inscriptos, ut reipublicæ debentes
 armamenta, magistratus accepisset a priore magistratu,
 nobis tradidit, ut et lex et decreta jubebant. (23) Necesso
 igitur mihi fuit eos accipere, quum superioribus temporibus
 multas triremes vobis instruens, nunquam e navali ar-
 mamenta sumpserim, sed ipse privatim, quoties opus
 erat, comparavi, ut cum republica mihi quam minimum
 negotii esset. tum vero decretis et lege eos accipere co-
 gebar. (24) Hæc autem a me vere dici, et testes horum
 vobis et decretum et legem exhibebo, deinde magistratum
 ipsum, qui eos tradidit et in iudicium introduxit, tum Sym-
 moriæ ejus consortes, cujus curator et Trierarcha fui. Age
 mihi recita.

LEX. DECRETUM. TESTIMONIA.

25. Mihi igitur omnino necesse fuisse, accipere eos rei-
 publicæ debentes, et e lege auditis et e decretis. me autem

καὶ τῶν ψηφισμάτων. ὡς δὲ καὶ παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς, ὁ παραδούς ὑμῖν μεμαρτύρηκεν. Σκέψασθαι οὖν ὑμᾶς εἰκός ἐστιν ἐξ ἀρχῆς, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοῦτο πρῶτον, πότερον ἐγὼ ἠδίκουν ὁ ἀναγκαζόμενος εἰσπράξει τὸν Θεόφημον, ἢ Θεόφημος, ὃς ὄφειλον τῇ πόλει τὰ σκεύη πολλὸν χρόνον οὐκ ἀπεδίδου. (26) Ἐὰν γὰρ καθ' ἕκαστον σκοπήτε· εὐρήσετε τὸν Θεόφημον ἅπαντα ἀδικοῦντα, καὶ ταῦτα οὐχ ὑπ' ἐμοῦ μόνον λόγῳ εἰρημένα, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δικαστηρίου ψήφῳ κεκριμένα. ἐπειδὴ γὰρ παρέλαβον αὐτὸν παρὰ τῆς ἀρχῆς· προσελθὼν αὐτῷ πρῶτον μὲν ἀπή- 25 τουν τὰ σκεύη. ὡς δὲ τοῦτό μοι εἰπόντος οὐκ ἀπεδίδου· ὕστερον αὐτῷ περιτυχὼν περὶ τὸν Ἑρμῆν τὸν πρὸς τῇ πυλίδι προσεκαλεσάμην πρὸς τε τοὺς ἀποστολέας καὶ 1147 πρὸς τοὺς τῶν νεωρίων ἐπιμελητάς. οὗτοι γὰρ εἰσῆγον τότε τὰς διαδικασίας εἰς τὸ δικαστήριον περὶ τῶν σκευῶν. (27) Ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας τοὺς κλητεύσαντας παρέξομαι.

6

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ὅτι μὲν τοίνυν προσεκλήθη ὑπ' ἐμοῦ, οἱ κλητῆρές μοι μεμαρτύρηκασιν, ὡς δὲ εἰσῆχθη εἰς τὸ δικαστήριον, λαβὲ μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀποστολέων καὶ τῆς ἀρχῆς.

10

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

28. Ὅν μὲν τοίνυν ὦμην πράγματα παρέξειν μοι Δημοχάρην τὸν Παιανιέα, πρὶν μὲν εἰσαχθῆναι εἰς τὸ δικαστήριον ἦν ἀηδής, ἐπειδὴ δὲ εἰσῆχθη καὶ ἐάλω, ἀπέδωκε τὸ καθ' ἑαυτὸν μέρος τῶν σκευῶν. ὃν δ' οὐκ 15 ἂν ᾤθηθην εἰς τοσοῦτον πονηρίας εἰθεῖν ὥστε τολμήσαι ἂν ποτε τὴν πόλιν ἀποστερήσαι τὰ σκεύη, εἰς τοσοῦτο δικῶν καὶ πραγμάτων προδέθηκεν. Καὶ παρὼν μὲν πρὸς τῷ δικαστηρίῳ, ὅτε εἰσῆγετο, οὐδ' αὐμοῦ ἠντιδικησεν, οὐδὲ ἀπεγράψατο διαδικασίαν πρὸς οὐδένα, εἰ τινα 20 φησὶν ἕτερον ἔχειν τὰ σκεύη καὶ μὴ προσῆκειν αὐτῷ ἀποδοῦναι, ἀλλ' εἶπασε καθ' ἑαυτοῦ ψῆφον ἐπαχθῆναι. (29) Ἐπειδὴ δὲ ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ δικαστηρίου· οὐδὲν μᾶλλον ἀπεδίδου, ἀλλ' ὥστε ἐν μὲν τῷ παρόντι αὐτὸς ἐκποδῶν γενόμενος ἡσυχίαν ἔχειν, ἕως ἐγὼ τε ἐκπελεύσω 25 καὶ αἱ νῆες καὶ χρόνος ἐγγένηται, καὶ ἐμέ, ἃ οὗτος ὄφειλε σκεύη τῇ πόλει, ἀναγκασθῆσθαι ἀποδοῦναι ἕκοντα ἐνθάδε ἢ τῷ διαδόχῳ, ὃς ἂν εἴθῃ ἐκ τῆς συμμορίας ἐπὶ τὴν ναῦν. τί γὰρ ἂν καὶ ἀντέλεγον αὐτῷ ψηφίσματα καὶ νόμους παρεχομένῳ, ὡς προσῆκεν ἐμὲ 1148 εἰσπράξει τὰ σκεύη; (30) Ὁ δὲ Θεόφημος χρόνου ἐγγενημένου, ὅποτε αὐτὸν ἦκον ἀπαιτοῖν, ἡμέλλε φῆσαι* ἀποδέδωκεναι, καὶ τούτοις τεκμηρίοις κατα- 5 χρήσεσθαι ὡς ἀποδέδωκε, τῆς καιρῶ, τῆς χρεῖας, ὡς οὐκ ἡλίθιος ἦν οὐδ' αὖ φίλος αὐτῷ γενόμενος οὐδεπώποτε ὥς* ἐπισχεῖν. τί ἂν ποτε βουλόμενος ἐγὼ, τριηραρχῶν μὲν τῇ πόλει, ἐπιμελητῆς δὲ ἂν τῆς συμμορίας, ψηφισμάτων δὲ τοιούτων καὶ νόμου ὄντος, περὶ τὴν εἰσπραξίν ἐπέσχον ἂν τούτῳ; (31) Ταύτην τὴν διάνοιαν

etiam accepisse a magistratu, is, qui eos mihi tradidi, testificatus est. Proinde par est, iudices, vos ab initio considerare hoc primum, utrum ego injurios fuerim, qui cogebam armamenta exigere a Theophemo, an Theophemus, qui armamenta reipublicæ longo tempore debita non reddebat. (26) Nam si singula spectabitis; invenietis Theophemum in omnibus injurium, et hæc non a me solum verbis explicata, sed etiam senatus et judicii sententia iudicata. Quum enim eum accepissem a magistratu; aggressus ad eum, primum armamenta postulabam. quo dicto, quum ille non redderet; eum postea obvium prope Hermaam, qui ad portam est, mihi factum citavi et ad præfectos expeditionum et ad navalium curatores. hi enim tum disceptationes de armamentis in iudicium introducebant. (27) Me autem vera dicere, de hac re vobis testes citationis exhibebo.

TESTES.

Eum igitur a me fuisse citatum, citationis testes mihi testificati sunt. eum autem in iudicium esse introductum, cape mihi testimonium præfectorum expeditionis et magistratus.

TESTIMONIUM.

28. Quem vero mihi negotia successitutum putabam, Democharem Præniensem, is priusquam in iudicium introderetur, molestus erat, postquam vero introductus et damnatus fuit, reddidit suam armamentorum partem. quem autem nunquam eo improbitatis venturam putassem, et armamentis (nec si posset) defraudare reipublicam aoderet, eo usque contentionibus et vexationibus processit. Præsens quidem in iudicio, quum introduceretur, nusquam quicquam contradixit, nec cuiquam litem se moturam scribi iussit, (id quod oportebat,) si dicit quencquam alium habere armamenta vel se ea reddere non oportere, sed contra se ferri sententiam passus est. (29) Postquam vero e iudicio abiit; nihilo magis reddebat, sed putabat, si se iulii eo tempore subduxisset, donec ego cum navibus abisset et mora intercessisset, se quietum fore, et me, quæ iste debebat reipublicæ armamenta, coactum iri ut reversus hic (in Atticæ navalibus) redderem aut successori, qui e Symmoriam in navem veniret. Quid enim contra hæc dicere potuissem decretis et legibus ostendentem debere me armamenta exigere? (30) Theophemus autem interjecta mora, quando reversus postularem, dicturus fuit, se reddidisse, et his argumentis redditionis abusurus, temporibus, necessitate, nec me vel stultum vel sibi unquam amicum fuisse, ut ullam concessissem moram. quo tandem coactus ego, quum triremem reipublicæ instruerem et Symmoriam esse curator et talia decreta facta essent et lex lata, de exigendo istius causa moratus essem? (31) Hac mente Theo-

10 ἔχων ὁ Θεόφημος τότε μὲν οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐκποδῶν ἦν, ὕστερον δὲ ὤψετό με ἀποστερήσειν, πρὸς δὲ τούτοις εἰς ὄρκον καταφυγῶν βραδίως ἐπιπορήσειν, ὅπερ καὶ ἄλλοις πεποίηκεν. δεινὴ γὰρ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου περὶ τὰ διάφορα, ὡς ἐγὼ ἔργῳ ὑμῖν ἐπιδείξω.

15 ταῦτα γὰρ τὰ σκεύη ὀφείλων ὁ Θεόφημος τῇ πόλει εἰς Ἄφαρέα ἀνέφερε λόγῳ, ἔργῳ δὲ οὐκ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν, εὐ εἰδὼς ὅτι ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος, ἐὰν εἰσέλθῃ εἰς δικαστήριον. (31) Ὁ γὰρ Ἄφαρεὺς

20 ἐξήλεγχεν αὐτὸν τιμὴν λογιζάμενον αὐτῷ τῶν σκευῶν καὶ λαβόντα παρ' αὐτοῦ, ὅτε παρελάμβανε τὴν τριηραρχίαν. νῦν δὲ φησι Δημοχάρει παραδοῦναι, καὶ δικάζεται τοῖς παιδίοις τοῖς Δημοχάρους τετελευτηκότος τοῦ Δημοχάρους. ὅτε δ' ἔζη ὁ Δημοχάρης· οὐκ

25 ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν διαδικασίαν ὁ Θεόφημος, εἰσπραττόμενος ὑπ' ἐμοῦ τὰ σκεύη, ἀλλ' ἠθεούλετο ἐπιπροσάσει χρόνου ἐγγενομένου ἀποστερήσαι τὴν πόλιν τὰ σκεύη. Ἔς δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσται τὰς μαρτυρίας.

1140

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

32. Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάντα ἐνθυμούμενος, καὶ ἀκούων τὸν Θεόφημον τῶν πεπλησιακότων οἶος εἶη περὶ τὰ διάφορα, καὶ οὐκ ἀπολαμβάνων τὰ σκεύη παρ' αὐτοῦ, προσήειν πρὸς τοὺς ἀποστολέας καὶ τὴν βου-

5 λην καὶ τὸν δῆμον, λέγων ὅτι οὐκ ἀποδίδωσί μοι τὰ σκεύη ὁ Θεόφημος, ἀ ὤφλεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. προσήεσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τριηραρχοὶ τῇ βουλῇ, ὅσοι καὶ παρελάμβανον παρὰ τῶν ὀφειλόντων τὰ σκεύη.

10 πολλῶν λόγων γενομένων ἀποκρίνεται ἡμῖν ἡ βουλὴ ψήφισματι, ὃ ἀναγνώσται ὑμῖν, εἰσπράττεσθαι τρόπον ὡς ἐν δυνώμαθα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

34. Γενομένου τοίνυν τοῦ ψήφισματος τούτου ἐν τῇ βουλῇ, καὶ οὐδενὸς γραφομένου παρανόμων, ἀλλὰ κυ-

15 ρίου ὄντος, προσελθὼν Εὐέργῳ τούτῳ τῷ ἀδελφῷ τοῦ Θεοφήμου, ἐπειδὴ τὸν Θεόφημον οὐχ οἶσθε ἦν ἰδεῖν, ἔχων τὸ ψήφισμα πρῶτον μὲν ἀπήτησα τὰ σκεύη καὶ ἐκέλευσα αὐτὸν φράσαι τῷ Θεοφῆμῳ, ἐπειτα διαλιπὼν ἡμέρας τινάς, ὡς οὐκ ἀπεδίδου τὰ σκεύη, ἀλλ' ἐγλείψαζέ

20 με, παραλαβὼν μάρτυρας ἠρόμην αὐτὸν πότερα μεμερισμένος εἶη πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἢ κοινῇ ἡ οὐσία εἶη αὐτοῖς. (32) Ἀποκριναμένου δὲ μοι Εὐέργου ὅτι νεμεμημένος εἶη καὶ χωρὶς οἰκοῖα ὁ Θεόφημος, αὐτὸς δὲ παρὰ τῷ πατρὶ, πυθόμενος οὐ ὥκει ὁ Θεόφημος, λα-

25 βῶν παρὰ τῆς ἀρχῆς ὑπηρέτην ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τοῦ Θεοφήμου. καταλαβὼν δὲ αὐτὸν οὐκ ἔνδον ὄντα, ἐκέλευσα τὴν ἀνδρῶπον τὴν ὑπακούουσαν μεταλθεῖν αὐτὸν ὅπου εἶη, ταύτην ἦν μεμαρτυρήκασιν οὗτοι προκαλέσασθαι τὸν Θεόφημον παραδοῦναι, ἐγὼ δὲ ἐκαί-

150 τῶν οὐ δύναμαι παραλαβεῖν, ἵν' ὑμεῖς τὴν ἀλήθειαν πύθησθε, ὁπότερος ἤρξε χειρῶν ἀδίκων. (33) Ἔς δὲ ἀφικνεῖται ὁ Θεόφημος μετελθούσης αὐτὸν τῆς ἀνδρῶ-

phemus tum quidem armamenta non reddebat, sed se subduxerat, postea autem se me fraudaturum putabat, praeterea ad iurandum confugientem facile pejeraturum, id quod et in aliis fecit. mira est enim ejus avaritia, ubi quid ejus interest, ut ego vobis re ipsa demonstrabo. nam quum haec armamenta deberet reipublicae Theophemus, ad Aphareum verbis referebat, neque autem revera ad acta litem contra eum referri jubebat, satis sciens se mendacii convictum iri, si in iudicium vonisset. (32) Aphareus enim ostendebat eum aestimasse pretium armamentorum et a se recepisse, quum trierarchiam subiret. nunc autem se Demochari tradidisse dicit, et pueros Democharis in iudicio exagitat Demochare mortuo. sed contra viventem Democharem litem in acta non jussit referri Theophemus, me armamenta ab eo postulante, sed mors interponendae causam quaerens armamentis fraudare rempublicam instituit. Sed vera me dicere, testimonia vobis leget.

TESTIMONIA.

33. Haec quum ego omnia cogitarem, et audirem ex iis, quibuscum Theophemo res fuerat, quo esset ubi lucrum vel damnum agatur, ingenio, et armamenta ab eo non reciperem; accessi et ad expeditionum praefectos et ad senatum et ad populum, conquerens non reddere mihi armamenta Theophemus, quae iudicio victus deberet. accesserunt et alii trierarchiae ad senatum, qui a debentibus armamenta non accipiebant. et multis verbis factis senatus nobis decreto respondet, quod vobis recitabit ut quocunque modo possemus, exigeremus. »

DECRETUM.

34. Facto hoc decreto in senatu, nemineque accusante violatarum legum, sed rato manente, aggressus ad Evergum istum Theophemi fratrem, quum Theophemus videre non possem, allato decreto primum repetii armamenta, jussique Theophemo renuntiare, deinde interjectis diebus aliquot, ut armamenta non reddebat, sed me deridebat, testibus adhibitis ex eo quesivi, utrum partitus esset cum fratre, an vero communes facultates haberent. (35) Respondente Evergo partitum esse ac seorsum habitare Theophemum, se vero apud patrem, acscitatus, ubi habitaret Theophemus, accepto a magistratu ministro, ad aedes Theophemi accessi. Quo domi non invento, jussi mulierem, quae fores pulsanti responderat, accersere eum ubicunque esset, quam eandem isti testificati sunt obtulisse Theophemus tradendam, ego vero ab iis obtinere non possum, ut vos veritatem audiat, uter prior per injuriam alteri manus attulerit. (36) Ut autem venit Theophemus accersitus a muliere, postulo ab eo indicem armamentorum,

5 που, ἀπήτουν αὐτὸν τὸ διάγραμμα τῶν σκευῶν, λέγων
 ὅτι ἤδη περὶ ἀναγωγὴν εἶην, καὶ ἐδείκνυσον τὸ ψήφισμα
 τῆς βουλῆς. Ὡς δὲ ταῦτά μου λέγοντος οὐκ ἀπέδιδου
 ἀλλὰ ἠπέλει καὶ ἰδοιδορεῖτο· ἐκέλευσα τὸν παῖδα κα-
 10 ἴνα μάρτυρές μοι εἴησαν τῶν λεγομένων, (37) καὶ ἤξιον
 πάλιν τὸν Θεόφημον ἢ αὐτὸν ἀκολουθεῖν πρὸς τοὺς
 ἀποστολέας καὶ τὴν βουλὴν, καὶ εἰ μὴ φησιν ὀφείλειν,
 ἐκείνους πείθειν τοὺς παραδόντας καὶ ἀναγκάζοντας
 15 εἰσπράττειν, ἢ παραδίδόναι τὰ σκεύη, εἰ δὲ μὴ, ἐνε-
 χυρα ἔφη λήψεσθαι κατὰ τε τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφί-
 σματα. οὐδὲν δ' ἐθέλοντας αὐτοῦ τῶν δικαίων ποιεῖν
 ἦγον τὴν ἀνθρωπον ἐστηκυῖαν ἐπὶ τῇ θύρᾳ, τὴν μετελ-
 θούσαν αὐτόν. (38) Καὶ ὁ Θεόφημος με ἀφῆρεῖτο.
 20 καὶ ἐγὼ τὴν μὲν ἀνθρωπον ἀφῆκα, εἰς δὲ τὴν οἰκίαν
 εἰσῆειν, ἵνα ἐνέχυρόν τι λάβοιμι τῶν σκευῶν. ἔτυχε γὰρ
 ἡ θύρα ἀνεωγμένη, ὡς ἦλθεν ὁ Θεόφημος, καὶ εἶτι
 ἤμελλεν εἰσεῖναι, καὶ ἐπεπύσμην αὐτὸν ὅτι οὐκ εἶη
 25 γεγαμηκώς. εἰσιόντος δὲ μου παῖε πῦξ ὁ Θεόφημος τὸ
 στόμα, καὶ ἐγὼ ἐπιμαρτυράμενος τοὺς παρόντας ἡμυ-
 νάμην. (39) Ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω καὶ ἤρξε χειρῶν
 ἀδίκων ὁ Θεόφημος, οὐκ ἄλλοθεν δεῖν οἴμαι τὸν ἐλεγχον
 γενέσθαι ἢ ἐκ τῆς ἀνθρώπου, ἣν μεμαρτυρήκασι οὗτοι
 1151 οἱ μάρτυρες ὡς ἠθελεν ὁ Θεόφημος παραδίδόναι. ταύτη
 δὲ τῇ μαρτυρίᾳ, πρότερος εἰελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον,
 οὐ παραγραφόμενου ἐμοῦ οὐδ' ὑπομνημένου διὰ τὸ
 καὶ πρότερόν ποτε ἐφ' ἑτέρας δίκης ταῦτά με βλάψαι,
 5 ἐξηπάτησε τοὺς δικαστὰς λέγων, οὐς μὲν ἐγὼ παρεσχό-
 μην μάρτυρας, τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, τὴν δὲ ἀνθρωπον
 ἐρεῖν τὰς ἀληθείας βασανιζομένην. (40) Οἷς δὲ τότε
 κατεχρῶντο λόγοις, νῦν αὐτοῖς ἐξελέγχονται ὑπεναντία
 ποιούντες. τὴν γὰρ ἀνθρωπον οὐ δύναμαι παραλαβεῖν
 10 πολλάκις ἐξαίτησας, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν. ἐπειδὴ
 τοῖνον τὴν ἀνθρωπον οὐ παραδιδόασιν, ἣν αὐτοὶ ἔφα-
 σαν προκαλέσασθαι· βούλομαι ὑμῖν καὶ τοὺς μάρτυρας
 παρασχέσθαι, οἱ εἰδὼν με πρότερον πληγέντα ὑπὸ τοῦ
 Θεοφῆμου. ἢ δ' αἰκία τοῦτ' ἐστίν, ὅς ἂν ἀρξῆ χειρῶν
 15 ἀδίκων πρότερος, ἄλλως τε καὶ κατὰ τὸν νόμον καὶ
 κατὰ τὰ ψηφίσματα τὰ ὑμέτερα εἰσπράττοντα. Καὶ
 μοι ἀνάγκωθι τὰ ψηφίσματα καὶ τὴν μαρτυρίαν.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20 41. Ἐπειδὴ τοῖνον ἀφῆρθην τὰ ἐνέχυρα ὑπὸ τοῦ
 Θεοφῆμου καὶ συνεκόπη· ἔλθων εἰς τὴν βουλὴν τὰς τε
 πληγὰς εἰδείξα καὶ ἀπεπόνθως ἦν εἶπα, καὶ ὅτι εἰσπράτ-
 των τῇ πόλει τὰ σκεύη. ἀνανακτῆσασα δ' ἡ βουλὴ ἐφ'
 οἷς ἐγὼ ἐπεπόνθην, καὶ ἰδοῦσά με ὡς διεκείμην, καὶ
 25 ἠγησαμένη ὑβρίσθαι οὐκ ἐμὲ ἀλλ' ἑαυτὴν καὶ τὸν δή-
 μων τὸν ψηφισάμενον καὶ τὸν νόμον τὸν ἀναγκάσαντα
 εἰσπράττειν τὰ σκεύη, (42) ἐκέλευεν εἰσαγγέλλειν με,
 καὶ τοὺς πρυτάνεις προγράφειν αὐτῷ τὴν κρίσιν ἐπὶ
 1152 δύο ἡμέρας ὡς ἀδικοῦντι καὶ διακωλύοντι τὸν ἀπόστο-
 λον, διότι τὰ σκεύη οὐκ ἀπέδιδου καὶ τὰ ἐνέχυρα ἀφέ-
 λητο καὶ ἐμὲ συνέκοψε τὸν εἰσπράττοντα καὶ ὑπερη-

dicens me jam in eo esse, ut solverem, et ostendo ei ve-
 natus decretum. Quae dicente me, quom nihil redderet,
 sed minitaretur, et convicia diceret; jubeo puerum vocare,
 si quos civium videret praetereuntes, de via, ut mihi testi-
 eorum essent, quae dicerentur, (37) et denuo postulo a
 Theophemo, ut aut ipse me ad expeditionum praefectos et
 senatum sequeretur, et si se debere quicquam negaret,
 illis id persuaderet, qui ipsum tradidissent et nos cogentem
 ad exigendum, aut ut armamenta traderet, alioqui me pi-
 gnora capturum auctoritate et legum et decretorum. Quom
 vero ipse nihil aequi praestare vellet; ducebam pro pignore
 mulierem illam in janua stantem, quae eum accerserat. (38)
 Quam quom Theophemus mihi eriperet; ego iubere
 omissa in aedes ingredior, ut pignus armamentorum cape-
 rem. aperta enim erat janua, quom venisset Theophemus
 et ingressurus esset, et percontatus eram eum non habere
 uxorem. Ingressi autem mihi colaphum impingit in es
 Theophemus, ego vero testatus eos, qui alerant, me de-
 fendo. (39) Vera autem me dicere, et priorem per inju-
 riam Theophemum mihi manus attulisse non alio argu-
 mento cognoscendum esse reor, quam e muliere, quam
 testes hi dixerunt Theophemum voluisse tradere. Eo testi-
 monio, prior ingressus in judicium, non excipiente me
 neque judicium differente, quia etiam prius eas res in abo
 judicio mihi nocuerant, decepti judices dicens, quos ego
 produxissem testes, eos falsa testari, mulierem autem qua-
 sitionibus habitis vera dicturam. (40) Quibus autem verbo
 tum abutebantur, iis contraria faciunt nunc manifesto. ma-
 lierem enim saepe jam postulatam extorquere non possum,
 ut e testibus audivistis. quoniam igitur mulierem non tra-
 dunt, quam semetipsos obtulisse dicunt; volo vobis et
 testes exhibere, qui me priorem verberatum viderunt a
 Theophemo. ea vero sedans verberatio (αἰκία) est, si quis per
 injuriam alteri manus attulerit prior, praesertim et legis et
 decretorum vestrorum auctoritate exigenti. Age lege mihi
 decreta et testimonium.

DECRETA. TESTIMONIUM.

41. Quom autem erepta mihi essent pignora a Theophemo
 et ego verberibus essem affectus; progressus in senatum
 et verbera ostendi et quae perpressus essem narraui, idque
 exigendis reipublicae armamentis. Indignatus autem sena-
 tus ob ea, quae mihi acciderant, et me, ut affectus essem,
 conspiciatus, atque existimans factam esse contumeliam
 non mihi, sed sibi ipsi et populo decreti auctori et legi quae
 exigere armamenta coegisset, (42) mihi mandavit, ut cum
 quaestione publica accusarem, et ut Prytanes ei dictarent
 judicium intra biduum ut injurio et navalem expeditionem
 impediendi, propterea quod et armamenta non redderet et
 pignora eripuisset et me, qui exigebam et reipublicae in-

τοῦντα τῇ πόλει. Γενομένης τοίνυν τῆς κρίσεως τῷ
 5 Θεοφίμῳ ἐν τῇ βουλῇ κατὰ τὴν εἰσαγγελίαν ἣν ἐγὼ
 εἰσήγγειλα, καὶ ἀποδοθέντος λόγου ἑκατέρῳ, καὶ κρύ-
 βδην διαψηφισαμένων* τῶν βουλευτῶν, ἕλω ἐν τῷ βου-
 λευτηρίῳ καὶ ἔδοξεν ἀδικεῖν. (43) Καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ
 10 διαχειροτονεῖν ἦν ἡ βουλὴ πότερα δικαστηρίῳ παρα-
 δοῖν ἢ ζημιώσει ταῖς πεντακοσίαις, ὅσου ἦν κυρία κατὰ
 τὸν νόμον· δεομένων τούτων ἀπάντων καὶ ἱκετευόντων
 καὶ τίνα οὐ προσπεμπόντων, καὶ τὸ διάγραμμα τῶν
 15 πληγῶν φασκόντων ἐπιτρέψειν ἢ ἂν* κελεύσω Ἀθηναίων,
 συνεχώρησα ὥστε τῷ Θεοφίμῳ πέντε καὶ εἰκοσι δρα-
 χμῶν προστιμηθῆναι. (44) Καὶ ταῦτα ὡς ἀληθῆ
 λέγω, ὑμῶν τε δέομαι ὅσοι ἐβούλευον ἐπ' Ἀγαθοκλέους
 ἀρχοντος φράζειν τοῖς παρακαθημένοις, καὶ ὅσους ἡδυ-
 20 νάμην ἐγὼ ἐξευρεῖν τῶν τότε βουλευόντων, μάρτυρας
 ὑμῖν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἐγὼ μὲν τοίνυν οὕτως, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐπεικῆς
 ἐγενομένη πρὸς τούτους. καίτοι τό γε ψήφισμα δημοσίαν
 25 τὴν οὐσίαν ἐκέλευσεν εἶναι οὐ μόνον δεῖν ἔχειν σκευὴν
 μὴ ἀποδιδῶν τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ δεῖν ἰδίᾳ κτησάμενος
 μὴ πωλῆ. τοιούτη γὰρ ἡ ἀπορία οὕσα συνέβαινε
 τότε ἐν τῇ πόλει σκευῶν. Καὶ μοι ἀνάγνωθι τὸ ψή-
 φισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

45. Καταπλεύσας τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὡς
 1 153 οὐδὲν ἤθελεν ἐπιτρέπειν ὁ Θεοφίμος περὶ τῶν πληγῶν
 ὧν τότε ἔλαβον ἐπ' αὐτοῦ, προσεκαλεσάμενον αὐτὸν καὶ
 ἔλαχον αὐτῷ δίκην τῆς αἰκίας. ἀντιπροσεκαλεσάμενος δὲ
 κάκεινον ἐμὲ καὶ διαιτητῶν ἐχόντων τὰς δίκας, ἐπειδὴ
 ἢ ἀπόφασις ἦν τῆς δίκης, δὲ μὲν Θεοφίμος παρεγρά-
 5 φετο καὶ ὑπώμνητο, ἐγὼ δὲ πιστεύων ἑμαυτῷ μηδὲν
 ἀδικεῖν εἰσῆεν εἰς ὑμᾶς. (46) Παρασχόμενος δὲ ἐκείνος
 ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ἣν ἄλλος μὲν οὐδεὶς μεμαρτύ-
 ρηκεν, δὲ ὁ ἀδελφὸς καὶ ὁ κηδεστής, ὡς ἐθέλοι τὴν ἀν-
 10 θρωπον παραδοῦναι, καὶ προσποιούμενος ἄτακος εἶναι,
 ἐξηπάτησε τοὺς δικαστάς. Δέομαι δ' ὑμῶν νυνὶ δι-
 καίαν δέξασθαι, ἅμα μὲν δικάσαι περὶ τῆς μαρτυρίας,
 πότερα ψευδὴς ἐστὶν ἢ ἀληθὴς, ἅμα δὲ περὶ τοῦ πρᾶ-
 15 γματος ἐξ ἀρχῆς σέψασθαι. (47) Ἐγὼ μὲν τοίνυν, εἰς
 ἃ οὗτος κατέφυγε τότε δίκαια, ἐκ τούτων οἶμαι δεῖν
 τὸν ἔλεγγον γενέσθαι, ἐκ τῆς ἀνθρώπου βασιανίζομένης,
 ὑπότερος ἦρξε χειρῶν ἀδίκων. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ αἰκία.
 καὶ τοὺς μάρτυρας διὰ τοῦτο διώκω τῶν ψευδομαρτυ-
 20 ριῶν, οἳ ἐμαρτύρησαν ἐθέλειν παραδιδόναι τὸν Θεοφί-
 μων τὴν ἀνθρωπον, οὐδαμῶς τὸ σῶμα παραδίδοντας οὔτε
 πρὸς τῷ διαιτητῇ οὔτε ὑστερον, πολλάκις ἐμοῦ ἐξαίτη-
 σαντος. (48) Διπλὴν οὖν αὐτοὺς δεῖ δίκην δοῦναι, οἳ
 25 τε ἐξηπάτησαν τοὺς δικαστάς ψευδεῖς μαρτυρίας πα-
 ρασχόμενοι, κηδεστοῦ καὶ ἀδελφοῦ, καὶ οἳ ἐμὲ ἡδίκη-
 σαν, λειτουργούντα μὲν ὑμῖν προθύμως, ποιούντα δὲ

serviebam, verberibus affecisset. Facto igitur de Theo-
 phemo iudicio in senatu ea questione, qua ego eum detu-
 phemam, ut utrique data dicendi potestate, et occulte in alte-
 rutram partem suffragatis senatoribus, damnatus est in
 senatu et injuste fecisse visus. (43) Et quum jam in eo
 senatus esset, ut decerneret, utrum eum iudicio traderet,
 an quingentis drachmis mulctaret, quanti potestatem ha-
 bebat e lege; orantibus istis omnibus et supplicantibus, et
 quem deprecatores non subornantibus, et descriptionem
 armamentorum reddentibus statim in senatu, et de verbe-
 ribus se arbitrum sumpturos dicentibus, quemcumque ju-
 berem Atheniensium, concessi, ut Theophemo lis viginti-
 quinque drachmis insuper aestimaretur. (44) Quae vere a me
 dici, tum vos rogo, qui vestrum Agathocle Archonte senato-
 res fuistis, ut assidentibus dicatis, tum quos ex illis senato-
 ribus ego reperire potui, testes vobis producam.

TESTIMONIA.

Ego sic igitur, iudices, æquus in istos fui. quan-
 quam decretum publicari facultates jussit non ejus modo,
 qui armamenta reipublicæ non redderet, sed etiam ejus,
 qui privata sua non venderet. tali enim tum penuria
 laborabatur armamentorum in urbe. Age lege mihi decre-
 tum.

DECRETUM.

45. Reversus igitur, iudices, ut nemini rem permittere
 Theophemus voluit de verberibus, quibus tum me afflixerat,
 in jus eum vocavi et accusavi prioris verberationis. Quum
 vero et ille me vicissim accusaret et arbitri judicia habe-
 rent, ubi de causa pronuntiandum erat; Theophemus exci-
 piebat et differebat, ego vero fretus innocentia mea ad vos
 ingrediebar. (46) Ille autem exhibitо testimonio, quod
 nemo alius dixerat, frater autem et affinis, voluisse eum
 tradere mulierem, simplicitatemque simulans, decepit
 iudices. Rem autem justam nunc a vobis precor, ut simul
 et de testimonio pronuntietis, verumne an falsum sit,
 simul etiam rem ipsam de integro consideretis. (47) Ac
 ego quidem, ad quæ jura tum ille confugit, ex iis nunc
 de veritate causæ statuendum esse censeo, habenda de
 muliere questione, uter prior per injuriam alteri manus
 attulerit, (ea enim est Αἰκία,) et testes propterea falsi testi-
 monii accusatos persequor, quod testificati sunt Theophe-
 mum tradere voluisse mulierem, quum corpus nusquam
 traderet, neque apud arbitram neque postea, sæpe a me
 postulatum. (48) Duplex igitur iis poena luenda est, tum
 quod iudices deceperunt falsis testimoniis exhibitis, affinis et
 fratris, tum quod mihi injuriam fecerunt, vobis sedulo

τὰ προστατόμενα, ὠπηρετοῦντα δὲ τοῖς νόμοις καὶ τοῖς ψηφίσμασι τοῖς ὑμετέροις. Ὡς δὲ οὐκ ἐγὼ μόνος παρέλαβον παρὰ τῆς ἀρχῆς τοῦτον εἰσπράξασθαι σκευή 1154 ὄφρ' ὄντα τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι τῶν τριηράρχων ἐτέρους εἰσπράξαντο οὐς παρέλαβον, ἀνάγνωθί μοι αὐτῶν τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49. Βούλομαι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἂ ἐπόνθη ὑπ' αὐτῶν διηγήσασθαι ὑμῖν. ἐπειδὴ γὰρ ὦφλον αὐτοῖς τὴν δίκην ἐφ' ἣ τοὺς μάρτυρας τούτους διώκω τὰ ψευδῆ μεμαρτυρηκότας· προσελθὼν τῷ Θεοφῆμῳ μελλούσης μοι ἤδη εἰρήκειν τῆς ὑπερμερίας ἐδεήθην 10 αὐτοῦς ἐπισχεῖν μοι ὀλίγον χρόνον, λέγων τὰς ἀληθείας, ὅτι πεπορισμένου τοῦ ἀργυρίου ὃ ἡμελλον αὐτῷ ἐκτίθειν συμβέβηκέ μοι τριηραρχία, καὶ ἀποστέλλειν διὰ τάχους δεῖ τὴν τριήρη, καὶ ὁ στρατηγὸς Ἀλεξίμαχος αὐτῷ παρασκευάζειν κελύσι ταύτην τὴν ναῦν. (50) 15 Τὸ οὖν ἀργύριον τὸ πεπορισμένον τῷ Θεοφῆμῳ ἀποδοῦναι ἐνταῦθα κατεχρησάμην. ἐδεόμην δ' αὐτοῦ ἀναβαλεῖσθαι τὴν ὑπερμερίαν, ἕως ἂν τὴν ναῦν ἀποστείλω, ὃ δὲ βραδίως μοι καὶ ἀεικώς ἀποκρίνεται: « οὐδὲν 20 κωλύει, εἴφ' ἂλλ' ἐπειδὴν τὴν ναῦν ἀποστείλῃς· πόριζε καὶ ἐμοί. » (51) Ἀποκρινάμενον δὲ μοι ταῦτα τοῦ Θεοφῆμου καὶ ἀναβαλομένου τὴν ὑπερμερίαν, καὶ μάλιστα μοι πιστεύσαντος τῇ τε ἐπισκῆψει τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ τῷ μὴ ἐθέλειν αὐτὸν παραδοῦναι τὴν ἀνθρωπον, ὡς οὐδὲν ἂν νεωτερίσαντος περὶ τὰμά, ἐγὼ 25 μὲν τὴν τριήρη ἀποστείλας, οὐτε πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον πορίσας τὸ ἀργύριον, προσελθὼν αὐτῷ ἐκέλευον ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἀκολουθοῦντα κομίζεσθαι τὴν καταδίκην. Ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

1155

52. Ὁ δὲ Θεόφημος ἀντὶ τοῦ τὴν καταδίκην ἀπολαβεῖν ἀκολουθήσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἐλθὼν μου τὰ πρόβατα λαμβάνει ποιμαίνόμενα πενήτηντα μαλακά 5 καὶ τὸν ποιμένα μετ' αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἀκόλουθα τῇ ποιμνῇ, ἐπειτα παιδα διάκονον ὑδρίαν χαλκῆν ἀποφέρωντα ἄλλοτριαν ἡτημένην, πολλοῦ ἀξίαν. (52) Καὶ ταῦτα ἔχουσιν οὐκ ἐξήρχεσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐπεισελθόντες εἰς τὸ χωρίον (γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ ἵπποδρόμῳ, καὶ οἰκῶ ἐνταῦθ' ἐκ μεираκίου) πρῶτον μὲν ἐπὶ τοὺς οἰκέτας ἤξαν, ὡς δὲ οὗτοι διαφεύγουσιν αὐτοὺς καὶ ἄλλος 10 ἄλλη ἀπεχώρησαν, ἐλθόντες πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ καταβαλόντες τὴν θύραν τὴν εἰς τὸν κῆπον φέρουσιν Εὐεργὸς τε οὗτος δ' ἀδελφὸς ὁ Θεοφῆμου καὶ Μνησίβουλος ὁ κηδεστὴς αὐτοῦ, οὓς οὐδεμίαν δίκην ὠφλήκειν οὐδὲ προσῆκεν αὐτοῦς ἀπτεσθαι τῶν ἐμῶν οὐδενός, εἰς 15 ἐλθόντες ἐπὶ τὴν γυναῖκά μου καὶ τὰ παιδία, ἐξεπορήσαντο ὅσα ἐτι ὑπόλοιπά μοι ἦν σκευή ἐν τῇ οἰκίᾳ. (53) Ἦνοντο μὲν γὰρ οὐ τοσαῦτα μόνον λήψεσθαι, ἀλλὰ 20 πολλῶν πλείω τὴν παροῦσάν μοι τότε κατασκευὴν τῆς

inservienti et mandata exsequenti et legibus et decretis vestris obtemperanti. Sed non me solum accepimus hunc munus a magistratu, ut ab isto armamenta, quae recipere deberet, exigere, sed et alios Trierarchas ab aliis, quae acceperant, exigisse, lege mihi eorum testimonia.

TESTIMONIA.

49. Narrabo vobis etiam, iudices, quo pacto ab his tractatus sim. Postquam iudicio victus ab istis fui, propterea quod testes istos falsi testimonii accusatos persequor; conveni Theophemum, quum iam praefinitum mihi temporis meo instaret, et precatus sum, ut mihi parvam mercedem largirentur, dicens, id quod verum erat, conquisito argento quod ei numeraturus eram, accidisse, ut mihi circuminstruenda, et festinanter mittenda esset, et Aleximachum imperatorem jubere hanc ipsi navem esse instruendam. Me igitur argento in eum usum conquisito, ad Theophemum numeraretur, eo esse absum. Rogabam autem eum, ut terminum mihi differret, dum navem ablegassem. Is vero mihi expedite et simpliciter respondet: « Nihil vetat, inquit, sed ubi navem ablegaveris; satisfacito et mihi. » (51) Quum mihi Theophemus respondisset et praefinitam diem distulisset, et ego maxime fretus essem et falsorum testimoniorum revictione et ipsius recusatione tradendae mulieris, ut qui nihil novi de mea causa instituisset; ego tibi remi ablegata, nec multis diebus post argento comparata, conveni eum et jussi me ad mensam sequi ut multas reciperet. Haec autem vere a me dici, harum rerum testimonia vobis recitabit.

TESTIMONIA.

52. Theophemus autem adeo non secutus est ad mensam, ut multam reciperet, ut veniens quinquaginta mares oves molles (mollem lanam ferentes) pascentes et equinam una cum iis et quicquid ad gregem pertinet arripere. Deinde puerum ministrum, hydriam aeream alienam repantem, commodato acceptam, magis pretii. (53) Neque haec illi abstulisse satis fuit, sed et in praedium impetum (agros autem colo ad Hippodromum ibique habito a primis adolescentia) primum in famulos impetum fecerunt, et vero illi diffugerunt, atque alius alio se contulit, accessit ad sedes, et dejecta janua, quae in hortum fert. Emergunt iste frater Theophemi et Mnesibulus affinis ejus, quales nihil iudicio victus debebam nec fas erat quicquam meum attingere, ingressi ad uxorem meam et liberos, extulerunt quicquid instrumenti mihi fuit reliquum in aedibus. Putabant enim se non modo tantillam capturos, sed impetuosam praesentem suppellectilem domi meae reperire.

οικίας καταλήψεσθαι. ἀλλ' ὑπὸ τῶν λειτουργῶν καὶ τῶν εἰσφορῶν καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας τὰ μὲν ἐνέχυρα κεῖται αὐτῶν, τὰ δὲ πέπραται. ὅσα δ' ἦν ἔτι ὑπόλοιπα, πάντα λαβόντες ᾤχοντο. (54) Πρὸς δὲ τούτοις, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἔτυχεν ἡ γυνή μου μετὰ τῶν παιδῶν ἀριστώσα ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ μετ' αὐτῆς τίθητι τις ἐμῇ γενομένη πρεσβυτέρα, ἀνθρωπος εὖνους καὶ πιστῆ καὶ ἀφειμένη ἑλευθέρα ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ 156 ἐμοῦ. συνήκησε δὲ ἀνδρὶ, ἐπειδὴ ἀφείθη ἑλευθέρα. ὡς δὲ οὗτος ἀπέθανε καὶ αὐτὴ γραῦς ἦν καὶ οὐκ ἦν αὐτὴν ὁ θρέψων, ἐπανῆκεν ὡς ἐμέ. (55) Ἀναγκαῖον οὖν ἦν μὴ περιδεῖν ἐνδεεῖς ὄντας μήτε τίθητι ἐμῇν γενομένην μήτε παιδαγωγόν. ἅμα δὲ καὶ τριηραρχῶν ἐξέπλεον, ὥστε καὶ τῇ γυναικὶ βουλομένη ἦν τοιαύτην οἰκουρὸν μετ' αὐτῆς με καταλιπεῖν. Ἀριστότωνος δὲ ἐν τῇ αὐλῇ, ὡς ἐπειρηθῶσιν οὗτοι καὶ καταλαμβάνουσιν αὐτάς καὶ ἤρπαζον τὰ σκεύη, αἱ μὲν ἄλλαι θεράπαιναι (ἐν τῷ πύργῳ γὰρ ἦσαν, οὐπὲρ διαιτῶνται) ὡς ἤκουσαν κραυγῆς, κλείουσι τὸν πύργον, καὶ ἐνταῦθα μὲν οὐκ εἰσῆλθον, τὰ δ' ἐκ τῆς ἄλλης οἰκίας ἐξέφερον σκεύη, (57) ἀπαγορευούσης τῆς γυναικὸς μὴ ἀπτεσθαι αὐτοῖς, καὶ λεγούσης ὅτι αὐτῆς εἶη ἐν τῇ προικῇ τετιμημένα καὶ ὅτι « τὰ πρόβατα ἔχετε πεντήκοντα καὶ τὸν παῖδα καὶ τὸν ποιμένα, πλείονος ἄξια ἢ κατεδικάσασθε » (ἀπῆγγεῖλε γὰρ τις αὐτοῖς τῶν γειτόνων κλέψας τὴν θύραν). ἔτι δὲ ἔφη τὸ ἀργύριον αὐτοῖς κείμενον εἶναι ἐπὶ τῇ τραπέζῃ. (ἡκησάει γὰρ ἐμοῦ.) « κὰν περιμείνητε, ἔφη, ἢ μετέλθη τις ὑμῶν αὐτόν, ἔχοντες ἄπιτε τὸ ἀργύριον ἤδη. τὰ δὲ σκεύη ἔατε, καὶ μηδὲν τῶν ἐμῶν φέριτε, ἄλλως τε καὶ ἔχοντες ἄξια τῆς καταδίκης. » (58) Ταῦτα δὲ λεγούσης τῆς γυναικὸς οὐκ ὅπως ἐπέσχον, ἀλλὰ καὶ τῆς τίθητις τὸ κυμβίον λαβούσης παρακείμενον αὐτῇ, ἐξ οὗ ἔπινε, καὶ ἐνθιμένης εἰς τὸν κόλπον, ἵνα μὴ οὗτοι λάθοιεν, ἐπειδὴ εἶδεν ἐνδόν ὄντας αὐτούς, 157 κατιδόντες αὐτὴν οὕτω διάθεσαν ἀφαιρούμενοι τὸ κυμβίον Θεόφημος καὶ Εὐεργος ἀδελφὸς αὐτοῦ οὕτοσί, (59) ὥστε ὑφαιμοὶ μὲν οἱ βραχίονες καὶ οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτῆς ἐγένοντο ἀποστρεφομένης τῶ χειρὶ καὶ ἐλκομένης ὑπὸ τούτων ἀφαιρούμενων τὸ κυμβίον, ἀμυχὰς δ' ἐν τῷ τραχήλῳ εἶχεν ἀγχομένη, πελιὸν δὲ τὸ στήθος. Εἰς τοῦτο δ' ἦλθον πονηρίας ὥστε, ἕως ἀφείλοντο τὸ κυμβίον ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, οὐκ ἐκῆσαντο ἀγχοῦντες καὶ τύπτοντες τὴν γραῦν. (60) Ἀκούοντες δὲ οἱ θεράποντες τῶν γειτόνων τῆς κραυγῆς καὶ δρῶντες τὴν οἰκίαν πόρθουμένην τὴν ἐμῇν οἱ μὲν ἀπὸ τῶν τεγῶν τῶν ἑαυτῶν ἐκάλουν † τοὺς παριόντας, οἱ δὲ καὶ εἰς τὴν ἑτέραν ὁδὸν ἐλθόντες καὶ ἰδόντες Ἀγνόφιλον παρίοντα ἐκέλευσαν παραγενέσθαι. προσελθὼν δὲ 63 ὁ Ἀγνόφιλος προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεράποντος τοῦ Ἀνθεμίου, ὅς ἐστὶ μοι γείτων, εἰς μὲν τὴν οἰκίαν οὐκ εἰσῆλθεν (οὐ γὰρ ἠγεῖτο δίκαιον εἶναι μὴ παρόντος γε τοῦ κυρίου), ἐν δὲ τῷ τοῦ Ἀνθεμίου χωρίῳ ὡν ἰώρα τὰ τε σκεύη ἐκφερόμενα καὶ Εὐεργον καὶ Θεόφημον ἐξ-

ros. sed propter obita munera et tributa extraordinaria et vestri studium alia earum rerum oppigneratae, aliae venditae erant. quae vero adhuc restabant, his abreptis omnibus abierunt. (55) Praeterea, iudices, uxor mea cum liberis in aula prandebat, et cum ipsa quaedam, quae nutrix mea fuerat, magno natu mulier, benivola et fida et libertate donata a patre meo. nupserat autem adepta libertatem. et marito mortuo, quod et vetula erat et a quo aletetur neminem habebat, ad me redierat. (56) Nullo igitur modo, qui ad egestatem redacti erant, et nutrix et educator meus mihi erant negligendi. simul etiam Trierarcha abiturus eram, quare et uxori meae gratum erat, sibi talem a me custodem aedium relinqui. Quum igitur in aula pranderent, ubi isti irruerant atque eas deprehendebant et vasa diripiebant; reliquae quidem ancillae (in summis enim aedibus erant, ubi diversantur) clamore audito eas aedes occludunt. atque illuc ingressi isti non sunt, sed e ceteris conclavibus vasa efferebant, (57) vetante uxore eos quicquam tangere et dicente, ea sua esse aestimata in dote, et « oves habetis quinquaginta et puerum et opilionem, majoris pretii quam quanti effecistis multam » (vicinus enim quidam iis id nuntiarat pulsata janua). praeterea argentum iis dicebat in mensa esse positum. (id enim ex me audierat.) « ac si exspectaveritis, inquit, aut vestrum aliquis ipsum (maritum) arcessiverit, statim accipio argento abibitis. vasa autem relinquitte, et nihil meum auferte, quum praesertim habeatis quanti multa est. » (58) Haec dicente uxore, tantum absuit ut desisterent, ut et nutrici, quae cymbium sibi appositum, e quo potabat, ceperat et in sinum recondiderat, ne id isti auferrent, postquam eos intus esse vidit, reanimadversa sic tractarint inter eripiendum cymbium Theophemus et Euergus frater ejus iste, (59) ut et brachia et carpi manuum mulieris sanguine suffunderentur, dum ei manus retorquebantur, et vexabatur ab istis poculum eripientibus, et notas unguium in collo, dum ei jugulum comprimunt, et lividum pectus haberet. Eoque improbitatis venerunt, ut anum et jugulare et verberare non desisterint, donec ei poculum e sinu eripuerint. (60) Famili autem vicinorum audito clamore measque aedes diripi videntes, alii e suis tectis vocabant praetereuntes, alii etiam in aliam viam egressi et Hagnophilum praetereuntem conspicati jusserunt accedere. Hagnophilus a famulo Anthemionis, qui mihi vicinus est, arcessitus, accessit, ac in aedes quidem ingressus non est (id enim absente quidem domino nefas putabat), sed in Anthemionis praedio stans vidit et supellectilem efferrī et Euergum et Theophemum e meis aedibus egredi. (61) Ne-

† Scr. ἐκάλιστρον.

ιόντας ἐκ τῆς ἐμῆς οἰκίας. (61) Οὐ μόνον τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, λαβόντες μου τὰ σκεύη ᾤχοντο, ἀλλὰ καὶ τὸν υἱὸν ἦγον ὡς οἰκέτην, ἕως τῶν γειτόνων ἀπαντήσας αὐτοῖς Ἑρμογένης εἶπεν ὅτι υἱὸς μου εἶη. Ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας.

25

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

62. Ἐπειδὴ τοίνυν μοι ἀπηγγέλθη εἰς Πειραιᾶ εἰς τὰ γεγεννημένα ὑπὸ τῶν γειτόνων, ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν τούτους μὲν οὐκέτι καταλαμβάνω, ἰδὼν δὲ τὰ ἐκ τῆς οἰκίας ἐκ-
1158πεφορημένα καὶ τὴν γραῦν ὡς διέκειτο, καὶ ἀκούων τῆς γυναικὸς τὰ γενόμενα, προσελθὼν τῷ Θεοφῆμῳ τῇ ὑστεραία ἔωθεν ἐν τῇ πόλει μάρτυρας ἔχων ἐκέλευον αὐτὸν πρῶτον μὲν τὴν καταδίκην ἀπολαμβάνειν καὶ ἀκολουθεῖν ἐπὶ τὴν τράπεζαν, ἔπειτα τὴν ἀνθρωπον
6 θεραπεύειν ἣν συνέκοψαν, καὶ ἱατρὸν εἰσάγειν ὃν αὐτοὶ βούλοιντο. (63) Ταῦτα δὲ μοι λέγοντος καὶ διαμαρτυρομένου, κακὰ μὲν πολλὰ εἰπόντες ὁ μὲν Θεοφῆμος ἠκολούθει μολις, διατριβὰς ἐμποίων καὶ φάσκων βούλε-
10 σθαι καὶ αὐτὸς τινὰς παραλαβεῖν μάρτυρας (ταῦτα δ' εἶλεγε τεχνάζων τοῦ χρόνον ἐγγενέσθαι), ὁ δ' Εὐεργος οὐτοσὶ εὐθὺς ἐκ τῆς πόλεως μετ' ἐτέρων ὁμοίων αὐτῷ ἐλθὼν εἰς ἀγρὸν, τὰ ὑπόλοιπα σκεύη (εἰ τι τῇ προτεραίᾳ ἐν τῷ πύργῳ ἦν καὶ οὐκ ἔτυχεν ἔξω ὄντα· ἐπειδὴ ἐγὼ
15 ἦλθον, διὰ τὴν χρεῖαν κατηνέχθη), ἐκβαλὼν τὴν θύραν ἦνπερ καὶ τῇ προτεραίᾳ ἐξέβαλον κακῶς ἐνεστηκυῖαν, φηχτό μου λαβὼν τὰ σκεύη, ᾧ οὔτε δίκην ὠφλήκειν οὔτε συμβόλαιον ἦν μοι πρὸς αὐτὸν οὐδέν, ἐκτίνοντος δὲ μοι τῷ Θεοφῆμῳ, ᾧ ὠφλήκειν τὴν δίκην. (64) Ἐπειδὴ ἐξέτινον
20 πολλῶν παρόντων μαρτύρων χιλίας μὲν καὶ ἑκατὸν δραχμὰς τὴν καταδίκην, ὀγδοήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν δραχμὰς * καὶ τρεῖς καὶ δύο ὄβολῶ τὴν ἐπωβελίαν, τριάκοντα δὲ τὰ πρυτανεῖα (τῶν γὰρ ἄλλων οὐδὲν αὐτῷ ἐπιτιμίων ὄφλον), λαβὼν τοίνυν παρ' ἐμοῦ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ χι-
25 λίας τριακοσίας δεκατρεῖς δύο ὄβολῶ τὸ σύμπαν κεφάλαιον, ἀπαιτοῦντος ἐμοῦ τὰ τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη ἃ ἥρπαικε μοι, οὐκ ἔφη ἀποδώσειν μοι, εἰ μὴ τις αὐτὸν ἀφήσει καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων καὶ τοὺς μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν.
1159(65) Ταῦτα δὲ ἀποκριναμένου αὐτοῦ μάρτυρας μὲν ἐποιησάμην τῆς ἀποκρίσεως τοὺς παρόντας. τὴν δὲ δίκην ἐξέτισα, ἐπερήμερον δὲ οὐκ ὤμην δαῖν ἐμαυτὸν εἶναι. Τὸν Εὐεργον δ' οὐδ' ἤδειν εἰσεληλυθότα μοι εἰς τὴν οἰκίαν ταύτη τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλ' αὐτίκα ἡ δίκη ἐξετέτιστο καὶ εἶχεν ὁ Θεοφῆμος τὰ τε πρόβατα καὶ τὰ ἀνδράποδα καὶ τὰ σκεύη τὰ τῇ προτεραίᾳ παραγενό-
10 μενα *, καὶ ἄγγελος ἦλθέ μοι λιθοκόπος τις, τὸ πλησίον μνημα ἔργαζόμενος, ὅτι πάλιν ὄχεται Εὐεργος τὰ ὑπόλοιπά μοι σκεύη ἐκφορήσας ἐκ τῆς οἰκίας. πρὸς ὃν οὐδέν μοι πρᾶγμα ἦν. (66) Ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι τῇ μὲν προτεραίᾳ εἰλῆφεσάν μοι τὰ ἐνέχυρα, καὶ πάλιν αὐθημερὸν εἰσεληλυθεσαν εἰς τὴν οἰκίαν ἐκτίνον-
15 παρ' ἐμοῦ (καίτοι πῶς ἂν, εἰ μὴ πεπορισμένον τε πῶν

que vero, iudices, abreptis duntaxat vasis meis abibant, sed et filium abducebant tanquam servum, donec unus e vicinis Hermogenes obviam iis factus dixit, filium esse meum. Hæc a me vere dici, testimonia vobis leget.

TESTIMONIA.

62. Ut autem ea, quæ acciderant, in Piræcum mihi a vicinis nuntiata sunt, veniens in agrum eos non amplius invenio, sed quum vidissem quicquid in ædibus habuissem exportatum et anum, ut erat affecta, et ab uxore audirem quæ facta essent; Theophemum postridie mane conveni in urbe et testibus adductis primum; iusi multam recipere et sequi ad mensam, deinde curare mulierem, quam lacerasset, et medicam introducere, quem ipsi velent. (63) Hæc me dicente et testificante, illi multis conviciis mihi dictis, Theophemus ægre sequebatur tergiversans et dictitans se quoque testes aliquos adhibiturum (id vero dicebat dolo, ut mora intercederet), Euergus autem iste statim ex urbe cum aliis sui similibus in agrum egressus, reliqua vasa (si qua forte pridie in summis ædibus et non prolata erant; quum ego venissem, propter necessitatem deprompta fuerant) ejecta janua male stante, quam et pridie ejecerant, vasa auferens mea abiit, is, cui nec multam ad solvendam damnatus eram nec mecum ullum commercium intercesserat, solvente autem me Theophemo, cui damnatus debueram multam. (64) Quum solvissem multis testibus præsentibus mille centum drachmas multam, centum octoginta drachmas et duos obolos Epobeliam (*additam multam sextam partem*), et triginta drachmas sacramentum (nam ceterarum multarum ad nullam ei solvendam damnatus eram), acceptis igitur a me in mensa mille trecentis tredecim drachmis et duobus obolis universa summa, reposita me et oves et mancipia et vasa quæ mihi eripuerat, redditurum se negavit, nisi quis et se et suos socios omni crimine et testes falsi testimonii actione liberaret. (65) Quæ quum ille respondisset; eos qui aderant, testes feci responsionis. iudicatum autem solvi, et diem præfinitam solvendi mihi non esse prætermittendam putavi. Euergum autem vel ignorabam ingressum fuisse in ædes meas eo die, sed simulatque iudicatum solutum erat et habebat Theophemus oves et mancipia et vasa, quæ pridie adfuerant, nuntius mihi venit lapicida quidam, qui propinquum monumentum faciebat, denuo abiisse Euergum, cum reliquis meis vasis exportatis ex ædibus. quocum nihil mihi negotii fuit. (66) Vera igitur me dicere et eos pridie mea pignora cepisse, et rursus eodem die, quum iudicatum solverem, in ædes ingressos fuisse, accepisse autem a me postridie (quam pignora ceperant) argentum (qui enim,

καὶ ἐπηγγέλκειν αὐτοῖς, εὐθὺς ἂν ἀπέλαβον;) τούτων ἡμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

30 67. Ἐπειδὴ τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐπαγγελια-
 τός μου αὐτῶν θεραπεύειν τὴν ἀνθρωπον ἦν συνέκοψαν
 καὶ ἱατρὸν εἰσάγειν οὐκ ἐφρόντιζον, ἐγὼ αὐτὸς εἰσέγα-
 γον ἱατρὸν ὃ πολλὰ ἔτη ἐχρώμην, ὃς ἐθεράπευσεν αὐτὴν
 ἀβρῶσοῦσαν, καὶ ἐπέδειξα ὡς εἶχεν, εἰσαγαγὼν μάρ-
 25 τυρας. ἀκούσας δὲ τοῦ ἱατροῦ ὅτι οὐδὲν ἔτι εἴη ἡ
 ἀνθρωπος, πάλιν ἑτέρους μάρτυρας παραλαβὼν τὴν τε
 ἀνθρωπον ἐπέδειξα ὡς εἶχε, καὶ ἐπήγγειλα τούτοις
 θεραπεύειν. Ἐκτὴ τοίνυν ἡμέρᾳ ἕστερον ἢ οὗτοι εἰς-
 1160 ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν ἐταλεύτησεν ἡ τίτιθ. Ὡς δὲ
 ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ἡμῖν ἀναγνώσεται τὰς
 μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

68. Ἐπειδὴ τοίνυν ἐταλεύτησεν ἦλθον ὡς τοὺς
 6 ἐξηγητὰς, ἵνα εἰδείην ὅ τι με χρὴ ποιεῖν περὶ τούτων,
 καὶ διηγησάμην αὐτοῖς ἅπαντα τὰ γεγόμενα, τὴν τε
 ἀφίξιν τὴν τούτων καὶ τὴν εὐνοίαν τῆς ἀνθρώπου, καὶ
 ὡς εἶχον αὐτὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ὡς διὰ τὸ κυμβίον, οὐκ
 ἀφίσα, τελευτήσκειν. ἀκούσαντες δὲ μου οἱ ἐξηγηταί
 10 ταῦτα, ἤροντό με πότερον ἐξηγήσονται μοι μόνον ἢ καὶ
 συμβουλεύσωσιν. (68) Ἰσχυροκλήτου δὲ μου αὐτοῖς
 ἀμφοτέρω, εἶπόν μοι ὅτι « ἡμεῖς τοίνυν σοι τὰ μὲν νόμιμα
 ἐξηγησόμεθα, τὰ δὲ σύμφορα παραινήσομεν : πρῶτον
 15 μὲν ἐπενεγκεῖν δόρυ ἐπὶ τῇ ἐκπορᾷ καὶ προαγορεύειν
 ἐπὶ τῷ μνήματι, εἰ τις προσήκων ἐστὶ τῆς ἀνθρώπου,
 εἵπειτα τὸ μνήμα φυλάττειν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας. τὰ δὲ
 συμβουλεύσομεν σοι, ἐπειδὴ αὐτὸς μὲν οὐ παρεγένου,
 ἢ δὲ γυνὴ καὶ τὰ παῖδιά, ἄλλοι δὲ σοι μάρτυρες οὐκ
 20 εἰσὶν, ὄνοματι μὲν μηδενὶ * προαγορεύειν, τοῖς δεδρακόσι
 δὲ καὶ κτείναςιν, εἴτα πρὸς τὸν βασιλέα μὴ λαγγάνειν.
 (70) Οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ νόμῳ ἐστὶ σοι. οὐ γὰρ ἐστὶν ἐν
 γένει σοι ἡ ἀνθρωπος οὐδὲ θεράπεινα, εἴ ὧν σὺ λέγεις.
 25 οἱ δὲ νόμοι τούτων κελεύουσι τὴν δίωξιν εἶναι. ὥς ἂν εἰ
 διομαί ἐπὶ Παλλαδίᾳ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ καὶ τὰ παῖδιά
 καὶ καταράσσεσθε αὐτοῖς καὶ τῇ οἰκίᾳ, χείρων τε δοξεῖς
 πολλοῖς εἶναι, κἂν μὲν ἀποφύγη σ', ἐπιωρκηκέναι, ἐὰν
 δὲ ἔλθῃ, φθονήσῃ. ἀλλ' ὑπὲρ σεαυτοῦ καὶ τῆς οἰκίας
 1161 ἀφοσιωσάμενος ὡς βῆστα τὴν συμφορὰν φέρειν, ἀλλή
 δὲ εἰ πῆ βούλει, τιμωροῦ. » (71) Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ
 τῶν ἐξηγητῶν, καὶ τοὺς νόμους ἐπισκεψάμενος τοὺς
 τοῦ Δράκοντος ἐκ τῆς στηλῆς, ἐβουλεύοντων μετὰ τῶν
 5 φίλων ὅ τι χρὴ με ποιεῖν. συμβουλεύοντων δὲ μοι
 ποιεῖν ταῦτα, ἃ μὲν ὑπὲρ τῆς οἰκίας προσήκῃ μοι πρά-
 ξαι καὶ ἃ ἐξηγήσαντό μοι οἱ ἐξηγηταί, ἐποίησα, ἃ δ'
 ἐκ τῶν νόμων οὐκέτι μοι προσήκειν, ἡσυχίαν εἶχον. (72)
 Καλεῖται γὰρ ὁ νόμος, ὧ ἄνδρες δικασταί, τοὺς προσή-
 10 κοντας ἐπιξέναι μέχρι ἀνεμιαδῶν (καὶ ἐν τῷ θρωκῷ
 διορίζεται, ὅ τι προσήκων ἐστὶ, κἂν οἰκέτης ᾖ), τού-
 των τὰς ἐπισκήψεις εἶναι. ἔμοι δὲ οὕτε γένοιτο προσήκειν

DEMOSTHENES.

nisi et conquisitum fuisset et iis denuntiasset, statim re-
 ceperissent?), harum rerum testimonia vobis recitabit.

TESTIMONIA.

67. Postquam autem ei denuntiavi, iudices, ut curaretur
 anus, quam conciderant, et medicus adduceretur, negle-
 xerunt, egoque ipse adduxi medicum, quo multos annos
 fueram usus, qui curabat eam aegrotantem, et ostendi
 quomodo affecta esset, testibus adductis. quum vero au-
 diissem e medico, eam deploratam esse, rursus aliis testi-
 bus ostendi, ut affecta esset, et istis denuntiavi, ut eam
 curarent. Sexto autem die, postquam isti in aedes ingressi
 sunt, obiit nutrix. Haec autem vera esse, testimonia vo-
 bis recitabit.

TESTIMONIA.

68. Ea mortua interpretes (religionum) adii, ut cognosce-
 rem, quid ea mihi de re faciendum esset, et iis omnem rem
 gestam exposui, et adventum istorum et benivolentiam
 mulieris et ut eam in aedibus habuissem et ut propter
 cymbium, quum retineret, obiisset. His interpretes au-
 ditis me interrogarunt, explicabimusne tibi duntaxat, an
 etiam consilium dari vellem. (69) Me respondente « utrum-
 que, » « Proinde tibi, inquirunt, et quæ legitima sunt expli-
 cabimus et utilia consulemus : primum, ut in efferendo in-
 terdicat, si quis mulieri sit cognatus, deinde ut sepulcrum
 ad triduum custodiat. consilium autem damus hoc : quando
 ipse non adfuisti, sed uxor duntaxat et liberi tui, alii
 autem testes tibi non sunt; ne ulli nomine interdicas, sed
 sontibus et interfectoribus, deinde ad Regem ne deferas.
 (70) Neque enim id lege tibi licet, quum e tua familia non
 fuerit ea mulier, neque ancilla, secundum ea, quæ tu
 dicis. leges autem his (cognatis et dominis) persecutionem
 mandant. quare, si ad Palladium dejuraris et ipse et uxor et
 liberi, et tum vos ipsos tum familiam devoveritis; multi
 et pejus de te existimabunt, et si te effugiat adversarius,
 pejerasset te putabunt, sin vincas, invidia te onerabis. Sed
 facta et pro te et pro familia expiatione quam æquissimo
 animo ferto calamitatem, alio autem quolibet modo inju-
 riam ulciscere. » (71) His ego ex interpretibus auditis et
 inspectis Draconis legibus de pila descriptis, cum amicis
 deliberabam, quid esset agendum. Qui quum suaderent,
 ut agerem hæc, quæ ad expiationem aedium pertinerent,
 et quæ interpretes mihi explicassent, ita feci, iis vero de
 rebus, quæ ad me porro legibus non pertinebant, quievi.
 (72) Jubet enim lex, iudices, propinquos cædem persequi
 usque ad sobrinos (et in iurejurando a vindice definitur,
 qua propinquitate occisus, etiam si servus sit, ipsum con-
 tingat), horum esse cædem persequi. Mihi vero nec ge-

ἡ ἀνθρώπος οὐδέν, εἰ μὴ ὅσον τίτη γενωμένη, οὐδ' αὖ
θεράπεινά γε. ἀφείτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἰμοῦ
15 ἐλευθέρα καὶ χωρὶς ὄκει καὶ ἀνδρα ἔσχεν. (73) Ψεύ-
σασθαι δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ διομόσασθαι αὐτὸς καὶ τὸν
υἱὸν καὶ τὴν γυναῖκα οὐκ ἂν ἐτόλμησα, οὐδ' ἂν εἰ εὖ
ᾔδειν ὅτι αἰρήσομαι αὐτούς. οὐ γὰρ οὕτω τούτους μισῶ
20 ὡς ἐμαυτὸν φιλοῦ. Ἴνα δὲ μὴ λόγῳ μόνον ἀκούσητέ
μου, αὐτὸν ὑμῖν τὸν νόμον ἀναγνώσομαι.

ΝΟΜΟΣ.

74. Πολλαχθὲν μὲν οὖν οἶμαι, ὃ ἀνδρες δικασταί,
καταφανῆ ὑμῖν τὴν μαρτυρίαν εἶναι ὡς ψευδῆς ἐστίν,
οὐχ ἥκιστα δ' ἐκ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς βῆδιον
γῶναι. οὗτοι γὰρ ᾤοντο, ὃ ἀνδρες δικασταί, ἐμέ, εἰ
25 πολλά μου λάβοιεν ἐνέχυρα, ἄσμενον ἀφήσειν με τοὺς
μάρτυρας τῶν ψευδομαρτυριῶν, ὥστε ἀπολαβεῖν με τὰ
ἐνέχυρα. (75) Καὶ ἐπειδὴ ἐδείχθη αὐτοῦ ἀναβαλέσθαι
μοι τὴν ὑπερημερίαν· ἄσμενος ἤκουσεν, ἵνα ὑπερήμε-
1162ρὸς αὐτῷ γενοίμην καὶ ἐκφορήσαιο μου ὡς πλείστα.
καὶ διὰ τοῦτο ἀκάκως καὶ ταχύ μοι ὁμολόγησεν, ἵνα
πιθάνος γένηται καὶ μὴ καταφανῆς ἐπιβουλεύων, ἡγού-
μενος οὐκ εἶναι αὐτῷ δι' ἄλλου τρόπου τοὺς μάρτυρας
6 ἀφεθῆναι τῶν ψευδομαρτυριῶν, ἢ διὰ τοῦ ἑξαπατήσθαι
καὶ λαβεῖν με ὑπερήμερον καὶ ἐκφορήσασθαι ὡς πλείστα.
οὐ γὰρ ὅσα ἔχουσί μου, ᾤετο λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῶν
πλείω. (76) Καὶ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἀνέμενεν ὡς
10 οὐ διὰ ταχέων με ποιοῦντα αὐτῷ τὸ ἀργύριον, βουλό-
μενος ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ἀγῶνας τῶν ψευδομαρτυριῶν τὴν
ἐνεχυρασίαν μου ποιήσασθαι. ἐπειδὴ δὲ ἐπήγγειλα
αὐτῷ κομίσασθαι τὴν δίκην· ἐλθῶν μου τὰ τε σκεύη
καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ πρόβατα ἔλαβεν ἀντι τοῦ ἀπο-
15 λαβεῖν. γεωργῶ δὲ πρὸς τῷ Ἴπποδρόμῳ, ὥστε οὐ
πόρρω εἶδει αὐτὸν εἶθαι. (77) Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω,
μέγα τεκμήριον ὑμῖν ἔστω: τῆ ἑσπεραία γὰρ ἐκομίσ-
σατο τὸ ἀργύριον τῆς δίκης ἢ τὰ ἐνέχυρα ἔλαβεν. καί-
τοι πῶς ἂν, εἰ μὴ πεπορισμένον * ἦν, εὐθὺς ἀπέλαβε τὸ
20 ἀργύριον, χιλίας τριακοσίας δεκατρεῖς δὲ ὀβολῶ; καὶ
τὰ ἐνέχυρά μοι οὐκ ἀπέδιδου, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ἔχει ὡς
ὑπερημέρου ὄντος. Ὅτι δ' οὐκ ἦν αὐτῷ ὑπερήμερος,
ἀνάγνωθί μοι τὸν νόμον καὶ τὴν μαρτυρίαν, ὅς κελεύει
25 κύρια εἶναι ὅτι ἂν ἕτερος ἑτέρῳ ὁμολογήσῃ, ὥστε οὐκ-
ἔτι ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

78. Ὡς μὲν τοίνυν ὁμολόγησε καὶ ἀνεβάλετό μοι
τὴν ὑπερημερίαν, μαρτυρήσεται ὑμῖν, ὡς δὲ ἐτριηράρ-
χον, ὃ συντριηράρχος μοι μαμαρτύρησε, καὶ ὡς ἡ
1163 ἡ ναῦς στρατηγὶς κατεσκευάσθη Ἀλκιμαχῶ. εἰς τ' οὐκ
ἦν αὐτῷ δήπου ὑπερήμερος ἀναβαλομένη μοι, ἔτι δὲ
καὶ ἐκτινῶν. ἀλλὰ δεινὴ ἡ πλεονεξία τοῦ τρόπου, ὃ ἀν-
6 δρες δικασταί, περὶ τὸ πλείον καὶ τὸ εἰλαττον. καὶ εὖ
ᾔδεσαν ὅτι, εἰ μὲν τὴν ἀνθρωπῶν παραδώσουσιν, ἐξε-
λεγχθήσονται ψευδῆ ἐγκαλέσαντες, εἰ δὲ μὴ παραδώ-
σουσιν ἦν ἐμαρτύρησαν ὡς οὗτος ἤθελε παραδιδόναι,
ψευδομαρτυριῶν ἀλώσονται.

nere quicquam conjuncta erat mulier, nisi quatenus nutrit
mea fuerat, neque etiam ancilla. manumissa enim a patre
meo fuerat et seorsum habitarat et maritum habuerat. (73)
Mentiri autem apud vos et dejerare ipse et filium et ux-
orem non ausus essem, ne tum quidem, si certo scissem me
istos victurum esse. neque enim istos tantum odi, quantum
me ipsum diligo. Ne autem verba mea duntaxat audiat, ip-
eam vobis legem recitabo.

LEX

74. Etsi autem vos e multis signis deprebendere puto
falsum esse testimonium; id tamen ex eorum factis vel im-
primis animadvertitur. Isti putabant, iudices, me, si
multa mihi pignora abstulissent, cupide liberatarum testes
actione falsi testimonii, ut ego pignora recuperarem. (75)
Et postquam ab eo petti, ut diem mihi prorogaret; libens
audivit, ut constituto tempore non solverem et plurima ex
aeditibus mihi exportaret. proptereaque ingenue et promp-
te mihi concessit, ut fides ei haberetur et ejus insidiae ne sa-
teferent, quia existimabat aliter fieri non posse, ut testes
actione falsi testimonii liberarentur, quam si me deceptis-
set, et a me ad dictam diem multa non soluta ut plurima
abstulisset. neque enim se inventurum putarat, quantum
abstulerunt, sed longe plura. (76) Ac reliquo tempore exspe-
clavit, quasi non celeriter ei argentum conquisiturus essem,
ut sub ipsam falsi testimonii actionem pignora mihi cap-
ret. Postquam autem ei denuntiavi multam recipiendam;
non recepit eam, sed egressus et vasa mea et servos et oves
abstulit. Colo autem ad Hippodromum, ut eum procul ire
necesse non fuerit. (77) Hæc vere a me dici, magno vobis
illud argumento sit, quod postridie, quam pignora ceperat,
argentum multæ recepit. enimvero, nisi id jam antea col-
lectum fuisset, qui statim accipere potuisset argentum,
mille trecentas tredecim drachmas, duos obolos? et pignora
mihi non reddidit, sed etiam nunc ea tenet, quasi ad diem
dictam non solvissem. Me autem ad dictam solvisse diem,
recita mihi testimonium et legem, quæ jubet rata esse, qua-
cunque alius cum alio pepigerit, proinde nihil amplius
utique de me queri potuit.

LEX. TESTIMONIUM.

78. Eum igitur concessisse et distulisse mihi diem, e
testibus audivistis. me autem Trierarcham fuisse, Syntrier-
archa meus est testificatus, et instructam fuisse a me na-
vem imperatoriam Alcimacho. Proinde ob diem, quam
mihi distulerat, non accusandus eram, præsertim quum
etiam solverem. Sed ingens est hominis avaritia, iudices,
tam minoribus quam majoribus in rebus. et probe sciebant,
si mulierem tradant, palam fore eos falso me accusasse,
sin non tradant, quam istum tradere voluisse testificati
fuerant, fore ut falsi testimonii convincantur.

10 79. Δέομαι δ' ὑμῶν, ὧ ἀνδρες δικασταί, εἰ τις ἀρα
 τῶν τότε δικαζόντων τυγχάνει ἄν ἐν τῷ δικαστηρίῳ,
 τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι ἔδωκεν οὐκ ἔπειτα καὶ τότε, καὶ εἰ
 μὲν ἢ μαρτυρία πιστὴ ὑμῖν ἔδοξεν εἶναι καὶ ἐγὼ φεύ-
 γειν τὸν Διεγχοῦ τὸν ἐκ τῆς ἀνθρώπου, νῦν ἐξελεγχ-
 15 μένων αὐτῶν ψευδῆ μαρτυρηκότων καὶ οὐ παραδι-
 δόντων τὴν ἀνθρωπὸν βοηθῆσαι μοι, εἰ δ' ἔμοι ὠργί-
 σθητε ὅτι ἐνεχυράσωμαι ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ
 Θεοφῆμου, καὶ τούτοις νῦν ὀργισθῆναι ὅτι ἐπὶ τὴν ἐμὴν
 ἦλθον. (80) Καὶ ἐγὼ μὲν ὑπὸ νόμων καὶ ψηφισμάτων
 ἀναγκαζόμενος πρόνοιαν ἐποιήσαμην τοῦ μήτε ἐπὶ τὸν
 20 πατέρα τὸν τούτου εἰσελθεῖν μήτε ἐπὶ τὴν μητέρα,
 μήτε τῶν τοῦ ἀδελφοῦ λαθεῖν μηδέν, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς
 ᾤκει ὁ Θεοφῆμος. καὶ ἐπειδὴ οὐ κατελαβὼν αὐτὸν ἐν-
 δον, οὐκ ἀρπάσας φηρόμενην, ἀλλὰ μεταλθεῖν ἐκέ-
 25 λευσα αὐτόν, καὶ παρόντος, οὐδ' ἀπόντος, τὴν ἐνεχυρα-
 σίαν ἐποιήσαμην, καὶ ἀφαιρούμενος ἀφήμα, καὶ ἀπήλ-
 θον ἐπὶ τὴν βουλὴν τοῦ κυρίου, καὶ εἰσαγγεῖλας καὶ
 ἔλων ἐν τῇ βουλῇ ἀπογορῆν ἡγησάμην τὰ μὲν σκευὴ
 ἀπολαβεῖν ἀπλᾶ, περὶ δὲ τῶν πληγῶν ἐπιτρέψαι, τῷ
 1164 δὲ τιμήματι συγχωρῆσαι. (81) Ὡστε ἐγὼ μὲν οὕτω
 πρῶτος περὶ τούτους ἦν, οὗτοι δὲ οὕτως ἀσελγεῖς καὶ
 βδελυροὶ ὥστ' ἐπὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδία ἔλθειν,
 ἔχοντας μὲν τὰ πρόδοτα καὶ τοὺς οἰκέτας, κλειόνοιο
 5 ἀξία ἢ κατεδικάσαντο, ἀναβαλόμενοι δὲ τὴν ὑπερημε-
 ρίαν, ἐπαγγελίαντος δ' ἐμοῦ κομίζεσθαι αὐτοὺς τὴν
 δίκην, ὡς μαμαρτύρηται ὑμῖν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν
 οἰκίαν τὰ τε σκευὴ ἐκφορῆσαι τὴν τε τίτθην συγχόψαι,
 10 γραῦν γυναῖκα, ἔνεκα κυμβίου, καὶ ταῦτα πάντα ἔτι
 ἔχειν καὶ μὴ ἀποδιδόναι ἔκτατικόντος ἐμοῦ τὴν δίκην,
 χιλίας τριακοσίας δεκατρεῖς δὴ ὀβολῶ. (82) Εἰ δὲ τις
 ἀγνοήσας αὐτοὺς τότε ἀκάκους ἡγήσατο καὶ ἀπράγμο-
 νας εἶναι· βούλομαι ὑμῖν περὶ αὐτῶν τὰς μαρτυρίας
 15 ἀναγνῶναι ἅς μαμαρτυρήσασι μοι οἱ ὑπὸ τούτων ἡδι-
 κημένοι (λόγῳ μὲν γὰρ διηγήσασθαι οὐκ ἂν ἱκανόν μοι
 γένοιτο τὸ ὕδωρ), ἵν' ἐκ τούτων ἀπάντων σκεψάμενοι,
 τῶν τε λεχθέντων καὶ τῶν μαμαρτυρουμένων, ὅσων καὶ
 20 δικαίαν ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν τιθῆσθε τὴν ψῆφον. Λέγε
 τὰς μαμαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ
 ΒΛΑΒΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ποικίλην ἔχει περιπέτειαν πραγμάτων ὁ λόγος. Κόνων
 γὰρ τις ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀπαιεὶ τελευτᾷ, ὡς ἐπίδικον τοῖς οἰκείοις
 1165 γανέσθαι τὸν κληρὸν. Καλλίστρατος μὲν οὖν ὁ τὸν λόγον του-

79. Oro autem vos, iudices, si quis eorum forte, qui
 tum jus dixerunt, in hoc iudicio adest, ut iisdem utamini
 institutis, quibus tam quoque, ac si testimonium tum fide
 dignum est visum, et me fugisse, quominus veritas co-
 gnosceretur ex muliere, putastis; quum nunc isti falsum
 dixisse testimonium convincantur et mulierem tradere recu-
 sent, ut me juvetis, et si mihi irati fuistis, quod pignora
 capturus ad aedes Theophemi accessi, ut et istis nunc ira-
 scamini, quod in meas invaserunt. (80) Atque ego legibus
 et decretis coactus, tamen cavi, ne vel ad patrem istius
 ingrederer vel ad matrem vel quicquam quod fratris ejus
 esset auferrem, sed eo veni, ubi ipse Theophemus habita-
 bat, quem quum domi non reperissem, nihil ex aedibus
 eripui, sed accersi iusui, et praesente eo, non absente, pi-
 gnora cepi. quae quum mihi eriperentur, remisit, et ad sena-
 tum, legitimum magistratum, abii, istoque delato et
 damnato in senatu satis esse duxi armamenta sola recipere,
 de verberibus autem sumendum arbitrum, et multam
 ratam habendam. (81) Ego igitur me tam lenem in istos
 praebui. isti vero ita petulantes et importuni fuerunt, ut
 uxorem et liberos aggredierentur, quum oves et famulos abs-
 tulissent, quae pluris erant, quam quanti me condemna-
 rant, et quum diem dictam distulissent, egoque denuntias-
 sem, ut e testibus audistis, multam iis recipendam, et ut,
 quum in aedes ingressi essent, vasa exportarent, et nutricem,
 senem mulierem, propter cymbium conciderent, et haec
 omnia etiam nunc tenerent, et nondum restituerent, soluta
 a me multa, mille trecentis tredecim drachmis, duobus
 obolis. (82) Si quis autem eos tam ignorans simplices
 homines et quietos esse putavit, testimonia vobis de iis,
 quae testificati mihi ii sunt, quos isti injuriis affecerunt,
 recitabo (nam ad ea enarranda aqua mihi defutura esset),
 ut his omnibus consideratis, quae et a me et a testibus
 dicta sunt, ita pronuntietis, ut vestra fides et jurisjurandi
 religio postulat. Recita testimonia.

TESTIMONIA.

DEMOSTHENIS

ORATIO IN OLYMPIODORUM
 DATI DAMNI.

ARGUMENTUM.

Magnam rerum et casuum varietatem continet haec oratio.
 Conon, vir quidam Atheniensis, orbus decedit, ut de hereditate
 inter ejus cognatos oriatur controversia. Callistratus, qui

τοῖ λέγων ὅλον τὸν κλῆρον τοῦτον ἑαυτῷ προσήκειν φησίν. ἐγγυστάτω γὰρ κατὰ γένος αὐτὸς εἶναι τῷ Κόνωνι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν τάχ' ἂν καὶ ψεύδοιτο καὶ λόγῳ καταχρᾶτο φιλόφ. Ὀλυμπιόδωρος δέ, πρὸς ὃν ἡ δίκη, καὶ αὐτὸς ἠμυσηθήτησεν ἐξ ἀρχῆς τοῦ κλήρου. ἦσθην δὲ οἰκείω δ' τε Ὀλυμπιόδωρος καὶ ὁ Καλλίστρατος. ἀδελφὴν γὰρ Ὀλυμπιόδωρου Καλλίστρατος εἶχε γυναῖκα. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς μὴ διαφερέσθαι πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ νείμασθαι μὲν ἐξ ἴσης τὴν οὐσίαν τοῦ τελευτήσαντος, ὅση φανερά τε ἦν καὶ ὠμολογημένη, κοινή δὲ ζητεῖν τὰ ἀφανῆ, καὶ κοινῇ πράττειν περὶ τούτων πάντα. προσεδόκων γὰρ ἦσθιν τινὰς ἀμυσηθητούτας αὐτοῖς τοῦ κλήρου. Περὶ τούτου καὶ συνθήκας ἔγραψαν καὶ κατέθεντο παρ' Ἀνδροκλείδῃ, φίλῳ τινὶ κοινῷ. Οἰκέτης δὲ ἦν Κόνωνος Μοσχίων, πάνυ πιστὸς ἐκείνων νομισθεὶς. τοῦτον Ὀλυμπιόδωρος λαμβάνει, καὶ διαβληθέντα χιλίας ὑψηλῶν τοῦ Κόνωνος ἐραχμάς βασιανίζει μετὰ Καλλίστρατου. καὶ ὡς ὠμολόγησεν ὁ οἰκέτης τὸ ἀργύριον, νίμεται καὶ τοῦτο πρὸς τὸν Καλλίστρατον κατὰ τὰς συνθήκας ἐξ ἴσης. Ἰππονήσας δὲ καὶ πλείονος ἔχειν ἀργυρίου τὸν ἄνθρωπον, οὐκέτι παραλαβὼν τὸν Καλλίστρατον αὐτὸς βασιανίζει, καὶ μὴ εἰς ἑδωκῆντα λαμβάνει μόνος. Περὶ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀμυσηθητοῦσι τοῦ κλήρου Κόνωνος καὶ ἄλλοι καὶ ὁ ἀδελφὸς ὁ Καλλίστρατου Κάλλιππος, ὁμοπάτριος ὢν. Βουλευόμενοι † κοινῇ περὶ τῶν ἀγώνων Ὀλυμπιόδωρος καὶ Καλλίστρατος συντίθενται, τὸν μὲν Ὀλυμπιόδωρον ἀμυσηθητεῖν ὅλου τοῦ κλήρου, τὸν δὲ Καλλίστρατον τοῦ ἡμικληρίου. Στρατευσόμενων δὲ Ἀθηναίων εἰς Ἀκαρνανίαν ὄχητο καὶ Ὀλυμπιόδωρος. ἦν γὰρ τῶν ἐκ καταλόγου. τῆς δὲ κυρίας ἐνοστάσης οἱ δικασταί, πρόσαιν τὴν στρατείαν εἶναι πισθίνετες, ἀνεῖλον αὐτοῦ * τὴν διαδικασίαν. διό φησι Καλλίστρατος καὶ αὐτὸς ἐκλείπειν τὴν τοῦ ἡμικληρίου δίκην, ταῖς συνθήκας ἐμμένων, ἐπειδὴ κοινῇ πάντα πράττειν ἐκέλευον. Ὡς δὲ ἐπανήλθεν ἀπὸ τῆς στρατείας Ὀλυμπιόδωρος * πάλιν δίκην χρῆται πρὸς τοὺς νενικηκότας καὶ αὐτὸς καὶ ὁ Καλλίστρατος, δεδωκότος τοῦτο τοῦ νόμου. καὶ ἀμυσηθητοῦσι τοῦ κλήρου καθάπερ ἐξ ἀρχῆς, ὁ μὲν τοῦ ἡμίσεος, ὁ δὲ καὶ τοῦ ὅλου. Πρώτερος δὲ λέγων Ὀλυμπιόδωρος νικά τὸν κλῆρον. νικήσας δὲ καὶ λαβὼν ὅλον οὐκ ἐμμένει ταῖς συνθήκας ἅς ἐξ ἀρχῆς ἐποιήσατο, οὐδὲ δίδωσι τὰ ἡμίση τῷ Καλλίστρατῳ. ὁ δὲ αὐτὸν ἀπαίτει καὶ τῶν ἐδωκῆντα μνῶν τῶν παρὰ τοῦ Μοσχίωνος τὸ ἡμισυ καὶ τῆς ὅλης οὐσίας, ταῖς συνθήκας ἰσχυρίζομενος, καὶ λέγων καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ δίκῃ συναγωνίσασθαι τῷ Ὀλυμπιόδωρῳ, καὶ συγχευομένην καὶ τοὺς λόγους εἰπεῖν οὗς ἠβούλετο καὶ μάρτυρας παρασχέσθαι ψευδεῖς. ὡς, εἰ μὴ κοινῇ καὶ συντηθειμένοι πρὸς ἀλλήλους ἠγωνίζοντο, βραδίως ἂν ἐξελέγετο καὶ οὐκ εἴσαι τὸν Ὀλυμπιόδωρον νικήσαι τὴν δίκην.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΟΛΥΜΠΙΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

1167 Ἀναγκαῖον ἴσως ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοὺς μὴ εἰωθότας μὴδὲ δυναμένους εἰσέναι εἰς δικαστήριον, ἐπειδὴν ὑπὸ τίνος ἀδικῶνται, ἀλλως τε καὶ ὅφ' ὧν ἦκιστα προσήκει ἀδικεῖσθαι, ὅταν καὶ ἐμοὶ νυνὶ συμβαίνει. οὐ βουλόμενος γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀγωνίζεσθαι πρὸς Ὀλυμπιόδωρον οἰκείον ὄντα καὶ ἀδελφὴν τούτου ἔχων, ἠνάγκασμαι διὰ τὸ μέγα ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τούτου. (2) Εἰ μὲν οὖν μὴ ἀδικούμενος, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀλλὰ ψεύδεις τι ἐγκαλῶν Ὀλυμπιόδωρῳ τούτῳ τι ἐποιοῦν, ἢ τοῖς ἐπιτηθεῖσι τοῖς ἐμοῖς καὶ Ὀλυμπιόδωρῳ μὴ ἐθέλων ἐπιτρέπειν, ἢ ἄλλου τίνος τῶν δικαίων ἀριστάμενος εὔ ἴσως ἐστι πάνυ ἂν ἡσχυρόμην

† fort. add. e Pal. δὲ

causam hanc agit, totam eam hereditatem ad se pertinere dicit, qui sit genere Cononi proximus. sed in eo fortasse mentitur, et nudis verbis abullit. Olympiodorus autem, in quem hæc habetur oratio, et ipse ab initio hereditatem petit. nam affinitate Olympiodorus et Callistratus conjuncti erant. nam sororem Olympiodori Callistratus uxorem habebat. Visum igitur iis est non litigare inter sese, sed ex æquo partiri mortui facultates, quæ res soli erant et in confesso, et communiter reconditas quærere, et de iis communiter agere omnia. exspectabant enim se cum quibusdam de hereditate controversiam habituros. Ea de re etiam pactiorem confecerunt et apud Androclidem quandam communem amicum deposuerunt. Servum autem Cononis Moschionem, qui fidelis omnino ei fuisse putabatur, Olympiodorus capit, et delatum de mille drachmis Cononi surreptis cum Callistrato torquet. Quod argentum ut servus confessus est, partitur id quoque cum Callistrato ex æquo, ut convenerat. Suspensus autem etiam pluris argenti participem esse hominem, non jam adhibito Callistrato ipse torquet, et minus septuaginta solum accipit. Circa hoc tempus et alii in hereditatem Cononis agunt et frater Callistrati Callippus, eodem patre natus. Communiter autem de litibus deliberantes Olympiodorus et Callistratus paciscuntur, ut Olympiodorus totam hereditatem, Callistratus semissem petat. Atheniensibus autem in Acarnaniam profectis cum exercitu abijt etiam Olympiodorus. erat enim in catalogo. quum vero stata dies adesset, iudices dicentibus credentes militiam eas prætextum, contra eum controversiam diremerunt. Quapropter et se Callistratus dicit actionem in semissem hereditatis omittere ex pacto, quod omnia communiter fieri juberet. Ut autem e militia redijt Olympiodorus, iterum jure adversus victores agit et ipse et Callistratus. id quod lege permissum erat de hereditate igitur, quemadmodum initio, disceptant: hic de semisse, ille etiam de asse. Priorem autem dicendi locum nactus Olympiodorus, evincit hereditatem. victoria autem et tota hereditate potius, pacta non servat ab initio facta, nec semissem dat Callistrato. Is vero ab eo reposcit et septuaginta minarum a Moschione extortarum semissem, et totius hereditatis, pactis nitens, et asserens se etiam in postremo judicio collusisse cum Olympiodoro, et ei concessisse, ut et ea diceret quæ ille vellet, et falsos testes subornaret. nam nisi communiter et ex pacto inter se illigassent, facile se Olympiodorum fuisse convicturum nec permissurum ut in judicio victoria potiretur.

DEMOSTHENIS

IN OLYMPIODORUM DATI DAMNI ORATIO.

Necessarium profecto est, iudices, etiam eos, qui nec solent nec possunt, in judicium venire, si ab aliquo injuriis afficiuntur, ab iis præsertim, a quibus eos violari minime convenit. id quod mihi quoque nunc usu venit. quanquam enim, iudices, rixari cum Olympiodoro affine meo (istius enim sororem in matrimonio habeo) nolo, magnis tamen istius injuriis coactus sum. (2) Quod si nulla injuria lacescitis, iudices, sed per calumniam et mendacium Olympiodorum accensarem, quod aut controversiam meis et Olympiodori familiaribus permittere noluissem, aut ullam aliam æquitatem detrectassem; mihi credite, vehementer erube-

καὶ ἐνόμιζον ἂν ἑμαυτὸν φαῦλον εἶναι ἀνθρώπον. νῦν δ' οὔτε μικρὰ ἐλαττούμενος ὑπὸ Ὀλυμπιόδωρου, οὔτε
 15 διαλλακτὴν οὐδένα φεύγων, οὔτε μὰ τὸν Δία τὸν μέ-
 ριστον ἐκὼν ἄλλ' ὡς οἷόντε μάλιστα δίκων, ἠνάγκασμαι
 ὑπὸ τούτου ἀγωνίζεσθαι ταύτην τὴν δίκην. (3) Δέο-
 20 μάι οὖν ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀκούσαντας ἀφο-
 γενομένους μάλιστα μὲν διαλλάξαντας ἀποπέμψαι καὶ
 1168εὐεργέτας ἡμῶν ἀμφοτέρων ὑμᾶς γενέσθαι, ἐὰν δ' ἄρα
 μὴ ἐπιτυχάνητε τούτου, ἐκ τῶν ὑπολοίπων τῶ τὰ δί-
 καια λέγοντι, τούτῳ τὴν ψήφον ὑμᾶς προσθέσθαι. Πρῶ-
 τον μὲν οὖν μαρτυρίας ἀναγνώσεται ὅτι οὐκ ἐγὼ αἰτιῶς
 5 εἶμι τοῦ εἰς τὸ δικαστήριον εἰσιέναι, ἄλλ' οὗτος αὐτός.
 Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4. Ὅτι μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ μέτρια καὶ
 προσήκοντα προὔκαλούμην Ὀλυμπιόδωρον, μεμαρτύ-
 ρηται ὑπὸ τῶν παραγενομένων, οὐκ ἐθέλοντος δὲ τού-
 10 του οὐδ' ἐπιτοῦν ποιεῖν τῶν δικαίων ἀναγκαῖόν ἐστι πρὸς
 ὑμᾶς λέγειν περὶ ὧν ἀδικῶμαι ὑπὸ Ὀλυμπιόδωρου.
 ἔστι δὲ βραχὺς ὁ λόγος. (5) Ἦν γάρ, ὧ ἄνδρες δικα-
 σταί, Κόνων Ἀλαιεύς, οἰκειὸς ἡμέτερος. οὗτος ὁ Κό-
 νων ἐτελεύτησεν ἀπαιεὶ ὀλίγον πᾶν χρόνον ἀβρωστήσας,
 15 ἐβίω δὲ πολλὰ ἔτη, καὶ ἦν πρεσβύτερος ὅτι ἐτελεύτα.
 καὶ ἐγὼ ἐπειδὴ ἠσθόμην ὅτι οὐκ οἷός τε ἔσται περιγε-
 νέσθαι· μετεπεψάμην τουτοῖ Ὀλυμπιόδωρον, ὅπως
 ἂν παρῆ καὶ συνεπιμαλῆται μεθ' ἡμῶν ἀπάντων ὧν
 προσῆκεν. Καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὕτως, ὧ ἄνδρες δι-
 20 κασταί, ἐπειδὴ ἦλθεν ὡς ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν
 ἑαυτοῦ ἐμὴν δὲ γυναῖκα· μεθ' ἡμῶν ἅπαντα διώκει. (6)
 Ὅτων δ' ἡμῶν περὶ ταύτην τὴν πραγματείαν, ἐξαί-
 ρνης λόγον μοι προσφέρει Ὀλυμπιόδωρος οὕτως ὅτι καὶ
 ἡ μήτηρ αὐτοῦ προσήκουσα εἶη τῷ Κόνωνι τῷ τελευ-
 25 τηκότι, καὶ ὅτι δίκαιον εἶη καὶ αὐτὸν τὸ μέρος λαβεῖν
 ἀπάντων ὧν ὁ Κόνων κατέλειπεν. καὶ ἐγὼ, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, συνειδὼς ὅτι ἐψεύδετο καὶ ἀναισχυντεῖν ἐπε-
 χεῖραι, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἦν ἄλλος τῶ Κόνωνι γένει ἐγγυ-
 τέρῳ ἐμοῦ, τὸ μὲν πρῶτον ὡς οἷόντε μάλιστα ὠργίσθην
 1169καὶ ἠγανάκτησα ἐπὶ τῇ ἀναισχυντίᾳ τοῦ λόγου, ἔπειτα
 δ' ἐλογισάμην πρὸς ἑμαυτὸν ὅτι οὐκ ἐν καιρῷ ὀργίζο-
 μην, καὶ τούτῳ ἀπεκρινάμην ὅτι ἐν μὲν τῷ παρόντι
 5 προσῆκει θάπτειν τὸν τελευτηκότα καὶ τᾶλλα ποιεῖν
 τὰ νομιζόμενα, ἐπειδὴ δὲ τούτων ἀπάντων ἐπιμελη-
 θῶμεν, τὸθ' ἡμῖν αὐτοῖς διαλεξόμεθα. (7) Καὶ οὗτος,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, προσωμολόγησε ταῦτα καὶ καλῶς
 μ' ἔφη λέγειν. ἐπειδὴ δ' ἀπηλλάχθην καὶ ἐποίησαμεν
 10 ἅπαντα τὰ νομιζόμενα· καθ' ἡσυχίαν ἤδη παρακαλέ-
 σαντες τοὺς οἰκειοὺς ἅπαντας διαλεγόμεθα ἡμῖν αὐτοῖς
 περὶ ὧν οὗτος ἤξιον ἑαυτῷ εἶναι. Ὅσα μὲν οὖν, ὧ
 ἄνδρες δικασταί, ἡμεῖς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς διηγήθημεν
 περὶ τούτων διαλεγόμενοι, τί ἂν ἐγὼ ταῦτα διηγούμε-
 νος ἢ ὑμῖν πράγματα παρέχομαι ἢ ἑμαυτῷ ἐνοχλοῖην;
 15 (8) Ἴδὲ δὲ τέλος ὁ ἐγένετο, τοῦθ' ὑμᾶς ἀναγκαίως ἔχει

scerem, et me hominem esse improbum existinarem. Nunc
 autem nec parvis detrimētis ab Olympiodoro acceptis, nec
 sequestrum ullum fugiens, nec, Jovem Optimum Maximum
 testor, ultro, sed quam invitissimus, coactus ab isto sum,
 ad hanc subeundam causam. (3) Quare vos omnes rogo,
 judices, ut nostrum utroque audito et ipsi censura rei sus-
 cepta inprimis nos reconciliatos dimittatis, et de utroque
 nostrum bene mereamini, quod si forte non assequamini,
 ut, quod unum vobis reliquum est, causam meliorem ha-
 bentī, huic suffragemini. Ac primum testimonia recitabit,
 non per me esse factum, ut in iudicium veniretur, sed per
 istum ipsum. Recita testimonia.

TESTIMONIA.

4. Me igitur, judices, et æquas et convenientes Olym-
 piodoro obtulisse condiciones, testificati ii sunt qui interfue-
 runt. quum vero iste prorsus æqui nihil admittere voluerit;
 necesse est apud vos exponere, quibus afficiar ab Olympio-
 doro injuriis. brevis autem ea erit oratio. (5) Conon Ha-
 lænsis cognatus noster fuit, judices. Is Conon sine libe-
 ris decessit, quum omnino parvo tempore decubisset,
 grandior natu quum moreretur. Ego postquam sensi eum
 non posse evadere; accersivi Olympiodorum istum, ut ades-
 set unaque nobiscum curaret, quæ decebat, omnia. Olym-
 piodorus igitur iste, judices, quum ad me venisset et ad
 sororem suam, uxorem meam, una nobiscum omnia cura-
 bat. (6) Dum vero nos hac cura occupamur; ex improvise
 ad me verba facit Olympiodorus iste, etiam matrem suam
 cognatam esse Cononi mortuo, et æquum esse etiam ipsam
 in partem venire omnium bonorum, quæ Conon reliquisset.
 Ego vero, Judices, gnarus eum mentiri, et perficere fron-
 tem instituire, et neminem alium Cononi genere propiorem
 esse, quam me, primum quam gravissime sum commotus
 et indignatus ob impudentiam orationis, deinde autem me-
 cum ipse reputans me non tempestive irasci, respondeo
 mortuum sepeliendum in præsentia et cetera justa persol-
 venda esse, « quæ ubi omnia curata erunt, tum inter nos
 disceptabimus. » (7) Et iste, judices, concessit hæc, recte
 me dicere assensus. quum autem reversi essemus, justis
 omnibus persolutis; per otium accersitis omnibus cogna-
 tis inter nos disseruimus de istius postulatione. Iis vero,
 judices, quæ inter nos de controversiis nostris disseruimus,
 commemorandis quid aut vobis negotium facessam aut
 me ipsum defatigem? (8) Finis autem qui consecutus sit, vos

ἀκούσαι. αὐτὸς γὰρ ἐγὼ ἔδικοσα τούτῳ καὶ οὗτος ἐμοὶ
 τὰ ἡμίσεια ἐκάτερον ἡμῶν λαβεῖν ὧν κατέλιπε Κόνων,
 καὶ μηδεμίαν ἀγῖαν εἶναι περαιτέρω. καὶ προειλόμην,
 ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐκὼν μεταδοῦναι τούτῳ μᾶλλον ἢ
 20 εἰς δικαστήριον εἰκῶν κινδυνεύειν πρὸς οἰκείον ὄντα
 τούτων καὶ εἰπεῖν τι ἀγῖας, ἀδελφὸν ὄντα τῆς ἐμῆς γυ-
 ναϊκὸς καὶ θεῖον τῶν ἐμῶν παίδων, καὶ ὑπὸ τούτου
 ἀκούσαι τι ἀνεπιτήδειον. (9) Ταῦτα πάντ' ἐθυμού-
 μενος συνεχώρησ' αὐτῷ. καὶ μετὰ ταῦτα συνθήκας
 22 ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ ἀπάντων, καὶ ὄρκους
 ἰσχυροὺς ὠμόσαμεν ἀλλήλοις, ἢ μὴν τὰ τε ὑπάρχοντα
 φανερά ὄντα καλῶς καὶ δικαίως διαιρήσεσθαι καὶ μὴ
 ὄτιον πλονεκτῆσαι τὸν ἕτερον τοῦ ἑτέρου ὧν κατέλι-
 πε Κόνων, καὶ τᾶλλα πάντα κοινῇ ζητήσιν καὶ πρά-
 1170 ξειν μετ' ἀλλήλων βουλευόμενοι ὅ τι ἂν αἰεὶ δέη. (10)
 Ὑπνοοῦμεν γάρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἤξειν τινὰς
 ἀμφισβητήσοντας τῶν τοῦ Κόνωνος καὶ ἑτέρους. οἶον
 καὶ ὁ ἐμὸς ἀδελφὸς δημοπάτριος, δημομήτριος δ' οὐ,
 5 καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος ἠβούλετ' ἀμφισβητεῖν, οὐκ ἦν ἡμῖν
 κωλύειν. οἱ γὰρ νόμοι κελεύουσι τὸν βουλόμενον ἀμφι-
 σβητεῖν. ταῦτα δὴ πάντα προνοούμενοι ἐγράψαμεν τὰς
 συνθήκας καὶ ὄρκους ὠμόσαμεν, ὅπως μὴ ἔκοντι μῆ-
 10 τε ἀκοντι μηδετέρω ἐξουσία ἡμῶν γένηται μὴ δ' ὄτιον
 ἰδίᾳ πράξει, ἀλλὰ καὶ κοινῇ βουλευόμενοι μετ' ἡμῶν
 αὐτῶν ἅπαντα πράττωμεν. (11) Καὶ μάρτυρας ἐποίη-
 σάμεθα περὶ τούτων πρῶτον μὲν τοὺς θεοὺς ὁμο-
 λογήσαμεν ἀλλήλοις, καὶ τοὺς οἰκείους τοὺς ἡμετέρους
 15 αὐτῶν, ἔπειτ' Ἀνδροκλείδην Ἀχαρνέα, παρ' ᾧ κατα-
 θέμεθα τὰς συνθήκας. Βούλομαι οὖν, ὡς ἄνδρες δικα-
 σταί, τὸν τε νόμον ἀναγνῶναι, καθ' ὃν τὰς συνθήκας
 ἐγράψαμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ μαρτυρίαν τοῦ ἔχον-
 20 τος τὰς συνθήκας. Λέγε τὸν νόμον πρῶτον.

ΝΟΜΟΣ.

Ἀναγίνωσκε δὴ καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀνδροκλείδου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

12. Ἐπειδὴ δ' ὠμολογήσαμεν ἀλλήλοις καὶ αἱ συν-
 25 θῆκαι ἦσαν κείμεναι παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ διεῖλον ἐγὼ
 δύο μερίδας, ὡς ἄνδρες δικασταί. καὶ ἡ μὲν ἑτέρα ἦν
 μερὶς ἡ οἰκία ἐν ἣ ὤκει αὐτὸς ὁ Κόνων, καὶ τάνδράπο-
 दा οἱ σακχυφάνται, ἡ δ' ἑτέρα ἦν μερὶς οἰκία ἑτέρα καὶ
 τάνδράποδα οἱ φαρμακοτρίβας. ἀργύριον δ' εἰ τι κατέ-
 1171 λειπεν ὁ Κόνων φανερόν ἐπι τῇ τραπέζῃ τῇ Ἡρακλεί-
 δου, τοῦθ' ἅπαν σχεδόν τι ἀνηλώθη εἰς τε τὴν ταφὴν
 καὶ τᾶλλα τὰ νομιζόμενα καὶ εἰς τὴν οἰκοδομίαν τοῦ
 μνήματος. (13) Διελὼν δ' ἐγὼ τὰς δύο ταύτας μερίδας
 5 ἔδωκα ἀρεσιν τούτῳ Ὀλυμπιόδωρῳ ὁποτέραν βούλε-
 ται τῶν μερίδων λαβεῖν, καὶ οὗτος εἴλετο τοὺς φαρμα-
 κοτρίβας καὶ τὴν οἰκίαν †, ἐγὼ δ' εἴλαβον τοὺς σακχυ-
 φάντας καὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἑτέραν. καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἂ ἐκά-
 1172 τερος ἡμῶν εἶχεν. (14) Ἐν δὲ τῇ μερίδι τῇ τουτουῖ Ὀ-
 λυμπιόδωρῳ ἦν εἷς τῶν φαρμακοτριβῶν, ὃν μάλιστα† ἐνό-

† fort. οἰκίστην.

audire necesse est. ipse isti iudex fui et iste mihi, ut uter-
 que nostrum semissem acciperet eorum, quae Conon reliquis-
 set, neque ullum amplius esset dissidium. et malui, iudices,
 ultro isti impertiri potius, quam experiri iudicio cum isto af-
 fine meo et molesti aliquid dicere in eum, fratrem uxoris
 meae et avunculum meorum liberorum, et ab isto audire con-
 vicium aliquod. (9) His omnibus consideratis cessi ei. postea
 pacta conscripsimus inter nos omnibus de rebus, et sanctam
 jusjurandum alter alteri dedimus, nos omnino tum bona, si
 quae manifesta essent, honeste et juste divisuros et neutrum
 meliore fore conditione quam alterum in iis, quae Conon
 reliquisset, tum cetera omnia communiter quaesituros et
 acturos inter nos deliberantes quid quovis tempore facto
 esset opus. (10) Suspiciabamur enim, iudices, venturos
 quosdam etiam alios, qui de Cononis hereditate litigaturi
 essent. ut et frater meus eodem patre sed matre non eadem
 natus et si quis scilicet alius controversiam nobis facere
 vellet, nos prohibere hos non posse, quum leges civis deat
 petendi potestatem. Haec igitur omnia providentes, pacta
 conscripsimus, et juravimus, ut neutri nostrum vel volenti
 vel invito liceret quicquam seorsum agere, sed de commu-
 ni etiam consilio ageremus omnia. (11) Et harum rerum
 testes fecimus primum deos, quos facere inter nos conveni-
 mus, et cognatos nostros ipsorum, deinde Androclidem
 Acharnensem, apud quem pacta deposuimus. Recitabo
 igitur vobis, iudices, et legem, qua pacta conscripsimus
 inter nos, et testimonium ejus qui pacta habet. Recita le-
 gem primum.

LEX.

Age lego et Androclidis testimonium.

TESTIMONIUM.

12. Postquam inter nos convenimus, et pactio apud Andro-
 clidem reposita est; duas ego partes feci, iudices, ac altera
 pars erant aedes, in quibus habitabat ipse Conon, et man-
 cipia quae texebant reticula ad capillos redimendos, altera
 pars erant aliae aedes et mancipia quae pharmaca (*medica-
 menta, pigmenta et unguenta*) terebant. si quid autem ar-
 genti manifesti reliquerat Conon in mense Heraclidis, id
 omne fere insumptum fuit in sepulturam et cetera funebria
 et in aedificationem monumenti. (13) Ego igitur factis dua-
 bus hisce partibus optionem Olympiodoro isti dedi, utram
 partem vellet, eligendi, atque is elegit terentes pharmaca
 et aedes, ego vero accepi nectentes reticula et aedes alte-
 ras. Et haec sunt quae uterque nostrum habuit. (14) In
 parte autem istius Olympiodori unus fuit ex unguentariis

μιζε πιστὸν ἑαυτῷ εἶναι ὁ Κόνων. ὄνομα δὲ τῷ ἀνθρώ-
 πῳ ἐστὶ Μοσχίων. οὗτος δ' οἰκέτης σχεδὸν τι ἤδει τὰ τ'
 ἄλλα τοῦ Κόνωνος ἅπαντα, καὶ δὴ καὶ τὸ ἀργύριον οὗ
 5 ἦν, τὸ ἐνδὸν κείμενον τῷ Κόνωνι. (15) Καὶ δὴ καὶ
 ἔλαθε τὸν Κόνωνα, πρεσβύτερόν τε ὄντα καὶ πεπιστευ-
 κότα αὐτῷ, ὑφαιρούμενος τὸ ἀργύριον οὗτος δ' οἰκέτης ὁ
 Μοσχίων. καὶ πρῶτον μὲν ὑφαιρείται αὐτοῦ χιλίας δρα-
 20 χμάς χωρὶς που κειμένας τοῦ ἄλλου ἀργυρίου, ἔπειθ'
 ἑτέρας ἑβδομήκοντα μνάς. καὶ ταῦτα ποιῶν ἐλάνθανε
 τὸν Κόνωνα. καὶ τὸ ἀργύριον τοῦθ' ἅπαν εἶχεν αὐτὸς
 δι' ἑαυτοῦ ὁ ἀνθρώπος. (16) Οὐ πολλῶν δὲ χρόνων ὑστε-
 ρον, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἢ ἡμεῖς διειλόμεθα τὰς μερί-
 25 ζας, ὑποψία τις ἐγένετο καὶ αἰσθησις περὶ τανθρώπου
 τούτου. ἐκ δὲ ταύτης τῆς ὑποψίας ἐδόκει ἔμοι καὶ τούτῳ
 Ὀλυμπιόδωρῳ βασανίζειν τὸν ἀνθρώπον. καὶ ὁ ἀνθρώ-
 30 πος, ὡς ἄνδρες δικασταί, αὐτὸς αὐτοῦ κατείπε, πρὶν
 βασανίζεσθαι, ὅτι χιλίας δραχμάς ὑφείλετο τοῦ Κόνω-
 1172 νος, καὶ ἔφη εἶναι παρ' ἑαυτῷ ὅσον μὴ ἦν ἀνηλωμέ-
 νον. περὶ δὲ τοῦ πλείονος ἀργυρίου οὐδ' ὄτιοῦν εἶπεν ἐν
 τῷ τότε χρόνῳ. (17) Καὶ ἀποδίδωσι περὶ ἑξακοσίας
 τινὰς δραχμάς. καὶ τούτου τοῦ ἀργυρίου, οὐ ἀπέδωκεν
 5 ὁ ἀνθρώπος, καλῶς καὶ δικαίως κατὰ τοὺς ὄρκους οὗς
 ὠμόσαμεν ἡμεῖς καὶ κατὰ τὰς συνθήκας τὰς κειμένας
 παρὰ τῷ Ἀνδροκλείδῃ τὸ μὲν ἡμισυ ἐγὼ ἔλαβον, τὸ δ'
 ἡμισυ οὗτος Ὀλυμπιόδωρος. (18) Μετὰ δὲ ταῦτ' οὐ πολ-
 10 λῶν χρόνων ὑστερον ἐκ ταύτης τῆς ὑποψίας τῆς πρὸς τὸν
 οἰκέτην περὶ τοῦ ἀργυρίου οὐ ἀπέδωκεν, ἔδρασε τὸν ἀν-
 θρώπον καὶ ἐβασάνισεν αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ, ἡμεῖς δὲ οὐ
 παρεκάλεσεν, ὁμωμοκῶς κοινῇ ζητήσιν καὶ πράξειν
 15 μετ' ἑμοῦ πάντα. καὶ ὁ ἀνθρώπος, ὡς ἄνδρες δικασταί,
 κατατεινόμενος ὑπὸ τῆς βασάνου προσημολόγησε καὶ
 τὰς ἑβδομήκοντα μνάς εἰληφέναι ὑφειλόμενος Κόνωνος,
 καὶ ἀποδίδωσιν ἅπαν τὸ ἀργύριον τούτου Ὀλυμπιόδω-
 20 ρῷ τούτῳ. (19) Ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, ἔπειδὴ
 ἐπιθύομην περὶ τῆς βασάνου τανθρώπου καὶ ὅτι ἀποδε-
 25 δωκῶς εἴη τὸ ἀργύριον, ἐνόμιζόν μοι ἀποδώσειν τοῦτον
 τὸ ἡμισυ τοῦ ἀργυρίου, ὡς περ καὶ τὸ πρότερον ἀπὸ
 τῶν χιλίων δραχμῶν ἀποδέδωκεν. καὶ εὐθύς μὲν οὐ
 πᾶν τι ἠνώχλουν τούτῳ, ἡγούμενος αὐτὸν τοῦτον
 30 γνῶσεσθαι καὶ διοικήσειν καὶ ἔμοι καὶ ἑαυτῷ, ὅπως
 ἐκάτερος ἡμῶν ἔξει τὰ δίκαια κατὰ τοὺς ὄρκους καὶ τὰς
 συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς περὶ τοῦ ἰσομοιρεῖν
 ἀπάντων ὧν Κόνων ἦν καταλειποῦς. (20) Ἐπειδὴ
 35 δ' ἐνδιέτριβε καὶ οὐδὲν ἔποιε, διελεγόμεν τούτῳ Ὀλυμ-
 1173 πιόδωρῳ, καὶ ἤξιον ἀπολαμβάνειν τὸ ἑμαυτοῦ μέρος
 τοῦ ἀργυρίου. οὗτος δ' Ὀλυμπιόδωρος αἰεὶ τι προῦφα-
 σίζετο καὶ ἀναβολὰς ἐποιεῖτο. Καὶ ἐν τούτῳ τῷ και-
 40 ρῷ ἕτεροί τινες ἔλαχον τοῦ κλήρου τοῦ Κόνωνος, καὶ ὁ
 5 Κάλλιππος ἐπεδήμησεν ἐκ τῆς ἀποδημίας, ὁ ἐμὸς
 ἀδελφὸς ὁ ἑμοπάτριος. καὶ οὗτος ἔλαχεν εὐθύς τοῦ
 ἡμικλήρου. (21) Καὶ τούτῳ Ὀλυμπιόδωρῳ πρόφασις
 καὶ αὐτὴ ἐγένετο πρὸς τὸ μὴ ἀποδιδόναι μοι τὸ ἀργύ-
 45 ριον, ἔπειδὴ πολλοὶ ἦσαν οἱ ἀμφισβητοῦντες, καὶ ἔφη
 10 γρῆναί με περιμεῖναι, ἕως ἂν οἱ ἀγῶνες γέωνται. καὶ

servis, quem sibi fidissimum esse putabat Conon. nomen
 bonini est Moschio. Is famulus norat quum cetera lere
 Cononis omnia, tum ubi repositum argentum esset, quod
 domi habuerat Conon. (15) Ac latuerat sane Cononem,
 et provectoris ætatis hominem et illi fidem habentem, illum
 servum Moschionem argentum suffurari. Primum ei tollit
 mille drachmas, seorsum positas a reliquo argento, deinde
 alias septuaginta minas. et hæc ejus facinora Conon non
 animadverterat. idque argentum omne homo in sua potestate
 habebat. (16) Non multo autem post, judices, quam nos
 partes diviseramur, orta est suspicio quædam de illo homi-
 ne resque animadverti cœpit. ex suspitione autem visum
 mihi fuit et isti Olympiodoro questionem esse de homine
 habendam. tum homo, Judices, ipse contra se judicium
 fecit, priusquam torqueretur, se mille drachmas Cononi
 surripuisse, et apud se esse dixit quicquid consumptum
 non esset. de majore autem argenti numero tum nihil omni-
 no dixit. (17) Et circiter sexcentas drachmas reddit. et ejus
 argenti, quod homo ille reddebat, recte et juste projurejuran-
 do nostro et ex pactis apud Androclidem sitis semissem ego
 accepi, semissem iste Olympiodorus. (18) Non multo tem-
 pore post ex ea suspitione de serve et argento, quod reddi-
 derat, vinxit hominem et forsit ipse solus nobis non accer-
 silis, quum jurasset, communiter se quæsiturum et acturum
 esse mecum omnia. Tum homo contentis fidibus præterea
 confessus est se et septuaginta minas habere Cononi surre-
 ptas, idque argentum omne Olympiodoro isti restituit. (19)
 Ego vero, judices, postquam audi vi de quæstionibus ha-
 bitis de homine, qui omne argentum restituisset; putabam
 istum mihi semissem argenti redditurum, ut prius quoque
 de mille drachmis redditum habeo. Ac statim quidem
 non valde sane ei instabam, existimans fore, ut iste ipse
 statueret, et prospiceret et sibi et mihi, ut utrique suum
 jus redderetur exjurejurando et pactis inter nos factis de
 æquali distributione eorum omnium, quæ Conon reliquis-
 set. (20) Quum vero moras interponeret et nihil præsta-
 ret; alloquebar Olympiodorum istum, et meam mihi red-
 dendi argenti partem postulabam. At Olympiodorus iste
 semper prætexere aliquid et moras neclere. Interim alii
 quidam in Cononis hæreditatem agunt, et Callippus frater
 meus eodem patre ex itinere domum redit. atque is statim
 semissem hæreditatis petit. (21) Et isti Olympiodoro inter
 alias causa etiam hæc fuit argenti mihi non reddendi, quod
 multi erant qui nobis controversiam faciebant, et me exspe-
 ctare oportere dicebat, donec judicia facta essent. quum mihi

ἔμοι ἀνάγκη ἦν ταῦτα συγχωρεῖν, καὶ συνεχώρησα. (22) Μετὰ δὲ ταῦτα ἐβουλευόμεθα καὶ ἐγὼ καὶ οὗτοσι Ὀλυμπιόδωρος κοινῇ, ὡς περ καὶ ὠμώσαμεν, ὅτινα τρόπον ἄριστα καὶ ἀσφαλέστατα προσκοιόμεθα πρὸς τοὺς ἀμφισθητούντας. καὶ ἔδοξεν ἡμῖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τουτονὶ μὲν Ὀλυμπιόδωρον τοῦ κλήρου ἔλου ἀμφισθητεῖν, ἐμὲ δὲ τοῦ ἡμικληρίου, ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐμὸς τοῦ ἡμικληρίου μόνον ἡμφισθῆται. (23) Καὶ ἐπειδὴ ἀνεκρίθησαν πρὸς τῷ ἄρχοντι ἅπασαι αἱ ἀμφισθητήσεις καὶ ἔδει ἀγωνίζεσθαι ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἄπαράσκευοι ἤμεν τὸ παράπαν πρὸς τὸ ἤδη ἀγωνίζεσθαι ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὗτοσι διὰ τὸ ἐξαίφνης ἐπιπαιπτικέαι ἡμῖν πολλοὺς τοὺς ἀμφισθητούντας. ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἐσκοπούμεν κοινῇ, εἰ πως ἀναβολὴ τις γένοιτο ἐν τῷ παρόντι, ὥστε παρασκευάσασθαι ἡμᾶς καθ' ἡσυχίαν πρὸς τὸν ἀγῶνα. (24) Καὶ κατὰ τύχην τινὰ καὶ δαίμονα ἡμεῖς ἐπίσθητε ὑπὸ τῶν βητέρων εἰς 1174 Ἀκαρνανίαν στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ ἔδει καὶ τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον στρατεύεσθαι, καὶ ὤχετο μετὰ τῶν ἄλλων στρατευόμενος, καὶ συνεβέθηκει, ὡς φόμεθα ἡμεῖς, αὐτῇ ἡ καλλίστῃ ἀναβολῇ δημοσίᾳ τούτου ἀποδημοῦντος στρατευομένου. (25) Ἐπειδὴ δ' ἐκάλει ὁ ἄρχων εἰς τὸ δικαστήριον ἅπαντας τοὺς ἀμφισθητούντας κατὰ τὸν νόμον ὑπωμοσάμεθα ἡμεῖς τουτονὶ Ὀλυμπιόδωρον δημοσίᾳ ἀπειναί στρατευόμενον, ὑπομοθέντος δὲ τούτου ἀνθυπωμώσαντο οἱ ἀντίδικοι, καὶ διαβάλλοντες Ὀλυμπιόδωρον τουτονὶ, ὕστεροι ἡμῶν λέγοντες, ἐπεισαν τοὺς δικαστὰς ψηφίσασθαι τῆς δίκης ἕνεκ' ἀπειναί τουτονὶ καὶ οὐ δημοσίᾳ. (26) Ψηφισαμένων δὲ ταῦτα τῶν δικαστῶν διέγραψεν ὁ ἄρχων Πυθόδοτος κατὰ τὸν νόμον τὸν τουτουὶ Ὀλυμπιόδωρου ἀμφισθητήσιν. διαγραφείσης δὲ ταύτης εἰς ἀνάγκης 15 κάμοι ἦν ἐκλιπεῖν τὴν τοῦ ἡμικληρίου ἀμφισθητήσιν. Γενομένων δὲ τούτων ἐπεδίκασεν ὁ ἄρχων τοῖς ἀντιδικοῖς τοῖς ἡμετέροις τὸν κλῆρον τὸν Κόνωνος. ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι αὐτὸν ἠνάγκαζον ποιεῖν. (27) Ἐπειδὴ δ' ἐπιδικάσαντο εὐθὺς εἰς Πειραιᾶ ἔλθόντες παραλάμβανον πάνθ' ὅσα ἡμῶν εἶχεν ἐκάτερος νειμάμενος ἐν τῇ μερίδι. καὶ γὰρ μὲν ἐπιδημῶν αὐτὸς παρέδωκα (ἀνάγκη γὰρ ἦν πείθεσθαι τοῖς νόμοις), τὰ δ' Ὀλυμπιόδωρου ἀποδημοῦντος τούτου ἅπαντα ὤχοντο λαβόντες, πλὴν τοῦ ἀργυρίου οὐ εἶχεν αὐτὸς παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ οἰκέτου, ὃν ἐβασάνισεν. οὐ γὰρ εἶχον ὅπου λαμβάνοιτο τοῦ ἀργυρίου. (28) Καὶ τὰ μὲν πραχθέντα ταῦτ' ἦν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τῇ Ὀλυμπιόδωρου, καὶ τῆς κοινωνίας τῆς 1175 πρὸς τοῦτον ταῦτ' ἐγὼ ἀπέλαυσα. ἐπεὶ δ' ἐπεδήμησεν οὗτος καὶ οἱ ἄλλοι στρατιώται ἠγανάκται Ὀλυμπιόδωρος οὗτοσι, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ τοῖς συμβεθεκόσι, καὶ ἠγεῖτο δαινὰ πεπονθέναι. ἐπειδὴ δὲ μεστὸς ἐγένετο ἀγανακτῶν ἐσκοπούμεν ἅπανι καὶ ἐβουλευόμεθα κοινῇ ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὗτοσι, ὅτινα τρόπον τούτων τι πάλιν κοιμούμεθα. (29) Καὶ ἔδοκει ἡμῖν βουλευομένοις προσκαλεῖσθαι τοὺς ἐπιδεδικασμένους κατὰ τὸν νόμον, καὶ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ἀσφαλέστατον εἶναι μὴ

necesse esset ea concedere; concessi. (22) Post hæc et ego et Olympiodorus iste communiter, ut etiam juraveramus, deliberavimus, qua ratione optime tutissimeque adversariis occurri posset. ac visum nobis est, iudices, ut iste Olympiodorus totam sibi hæreditatem vindicaret, ego vero mihi semissem, quandoquidem etiam Callippus frater meus semissem duntaxat postulabat. (23) Quum igitur apud Archontem omnibus controversiis examinatis jam in iudicio contendendum esset; prorsus imparati eramus ad causam statim dicendam ego et Olympiodorus iste propterea, quod mali adversarii subito nos oppræsserant. Quantum autem res ferebant, communiter deliberabamus, si qua in presentia mora produci rebus posset, ut nos per otium ad iudicium pararemus. (24) Inter hæc vos forte fortuna et divino quodam fato impulsus ab oratoribus decrevistis exercitum in Acarnaniam mittendum et oportuit etiam Olympiodorum istum militare, et abili cum ceteris ad militiam. Obtulerat igitur sese polcherrima, ut putabamus, hæc dilationis occasio, publice isto absente propter militiam. (25) Quum vero Archon iuxta legis omnes adversarios in forum citaret; moram petivimus nos jurantes, Olympiodorum istam publice abesse militantem. Quo iurejurando interposito, vicissim negarunt juramento adversarii, et calumniando istam Olympiodorum, quum post nos dicerent, iudicibus persuaserunt, ut decernerent, iudicii causa abesse istum, non publico nomine. (26) Quod quum iudices decrevisset; Pythodorus Archon istius Olympiodori postulationem ex lege abolitam scripsit. Qua abolita, mihi quoque necesse fuit desistere ab instituta in semissem hæreditatis actione. His factis, Archon adversariis nostris Cononis hæreditatem addidit. sic enim facere legibus coactus est. (27) Qua evicta iudicio mox in Piræum egressi, acceperunt omnia, quæ uterque nostrum pro sua portione habuerat. atque ego quum domi essem, ipse tradidi (necesse enim erat parere legibus), at Olympiodori istius absentis abstulerunt omnia, præter argentum, quod is ab homine, servo, extortum habebat. neque enim illi habebant, ubi argentum illud comprehenderent. (28) Hæc in absentia Olympiodori gesta sunt, et hos ego ex ejus societate fructus cepi. Reversus ab expeditione una cum aliis Olympiodorus iste, iudices, graviter et iniquo animo ea, quæ gesta erant, patiebatur, et inique secum agi querebatur. Quum autem jam expleisset indignationem suam; denuo quærebamus et deliberabamus communiter ego et Olympiodorus iste, quo pacto aliquid amissorum recuperaremus. (29) Tum nobis consultantibus visum est, ut eos, qui hæreditatem sibi vindicarent, provocaremus ex lege, atque pro eo rerum statu esse tutissimum, ne ipsi una et conjunctis viribus cum

10 ἐν τῷ αὐτῷ ἡμῶς ἀμοτέρους τὸν κίνδυνον ποιῆσθαι
 πρὸς τοὺς ἀμφισβητοῦντας, ἀλλὰ χωρὶς ἐκάτερον, καὶ
 τοῦτον μὲν Ὀλυμπιόδωρον ὄλου τοῦ κλήρου λαχεῖν,
 ὥσπερ τὸ πρότερον, καὶ ἀγωνίζεσθαι καθ' αὐτόν, ἐμὲ δὲ
 τοῦ ἡμικληρίου, ἐπειδὴ καὶ Κάλλιππος ὁ ἀδελφὸς δ'
 15 ἐμὸς τοῦ ἡμικληρίου μόνον ἡμφισβήτει, (30) ὅπως, ἐάν
 μὲν Ὀλυμπιόδωρος οὐτοσί ἐπιτύχη τοῦ ἀγῶνος, ἐγὼ
 κατὰ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὄρκους πάλιν τὸ μέρος λά-
 βωμι παρὰ τοῦτου, ἐάν δ' ἄρ' ἀποτύχη καὶ τὰ ἕτερα
 ψηφίσωνται οἱ δικασταί, οὗτος παρ' ἐμοῦ τὰ μέρη κα-
 20 λῶς καὶ δικαίως ἀπολαμβάνοι, ὥσπερ ὠμόσαμεν ἀλλή-
 λοις καὶ συνθέμεθα. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτ' ἐβουλευσάμεθα
 καὶ ἐδόκει ἀσφαλίστατ' εἶναι καὶ ἐμοὶ καὶ Ὀλυμπιο-
 δώρῳ προσεκλήθησαν ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ τοῦ Κόνων
 κατὰ τὸν νόμον. Καὶ μοι ἀνάγνωθι τὸν νόμον,
 καθ' ὃν ἡ πρόκλησις ἐγένετο.

26

NOMOS.

31. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἡ
 πρόκλησις ἐγένετο, καὶ τὰς ἀμφισβητήσεις ἀνεγρα-
 ψάμεθα ὃν τρόπον τοῦτ' ἐδόκει Ὀλυμπιόδωρῳ. καὶ
 μετὰ ταῦθ' ὁ ἀρχὸν ἀνέκρινε πᾶσιν ἡμῖν τοῖς ἀμφισβη-
 τοῦσι, καὶ ἀνακρίνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ δικαστήριον. καὶ
 οὗτοσί Ὀλυμπιόδωρος ἠγωνίσετο πρῶτος, καὶ ἔλεγεν ὃ
 1176τι ἤθούλετο, καὶ μαρτυρίας παρείχετο ἃς ἐδόκει τού-
 τῳ. καὶ γὰρ, ὃ ἄνδρες δικασταί, σιωπῇ ἐκαθήμην ἐπὶ τοῦ
 5 ἐτέρου βήματος. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον κατασκευα-
 σθέντος τοῦ ἀγῶνος ἐνίκησε βραδίως. (32) Νικήσας
 δὲ καὶ διαπραξάμενος ἅπανθ' ὅσα ἠθελήθημεν ἐν τῷ
 δικαστηρίῳ, καὶ ἀπολαβῶν πρότερον παρὰ τῶν ἐπιδι-
 κασαμένων ὅσα ἦσαν ἐκείνοι παρ' ἡμῶν εἰληφότες,
 ταῦτα δὴ πάντ' ἔχων καὶ τὸ ἀργύριον ὃ ἔλαβε παρὰ
 10 τοῦ ἀνθρώπου τοῦ βασανισθέντος, οὐδ' ὄτιοῦν ἠθέλησε
 τῶν δικαίων πρὸς με ποιῆσαι, ἀλλ' ἔχει αὐτοὺς ἅπαντα,
 ὁμομοκῶς καὶ συνθήκας πρὸς με ποιησάμενος ἢ μὴν
 ἰσομοιρῆσειν. καὶ αἱ συνθήκαι αὗται ἐτι καὶ νῦν κείν-
 15 ται παρὰ τῷ Ἀνδροκλειδῇ, καὶ μεμαρτύρηκεν αὐτὸς
 πρὸς ὑμᾶς. (33) Βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάν-
 των ὧν εἴρηκα μαρτυρίας ὑμῖν παρασχέσθαι, πρῶτι-
 στον μὲν τὸ ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἐγὼ καὶ οὗτος ἡμῖν αὐτοῖς
 δικάσαντες ἐνειμάμεθα τὸ ἴσον ἐκάτερος τῆς φανερᾶς
 οὐσίας ἧς Κόνων κατέλιπεν. Καὶ μοι λαβὲ ταύτην
 20 τὴν μαρτυρίαν πρῶτον, ἔπειτα τὰς ἄλλας ἀπάσας ἀνα-
 γίγνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

34. Λαβὲ δὲ μοι καὶ τὴν πρόκλησιν, ἣν προεκαλε-
 σάμην ἀπὸν περὶ τοῦ ἀργυρίου ὃ ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀν-
 θρώπου τοῦ βασανισθέντος.

25

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Ἀναγίγνωσκε δὲ καὶ τὴν ἐτέραν μαρτυρίαν, ὅτι,
 ἐπειδὴ ἐπεδικάσαντο οἱ ἀντιδικοὶ ἡμῶν, ἅπαντα παρὲ-

adversariis expertremur, sed ut uterque seorsum, et iste
 quidem Olympiodorus totam hereditatem postularet, ut
 prius, et pro se ageret, ego vero semissem, quum frater
 etiam meus Callippus semissem duntaxat peteret, (30) ut,
 si iste Olympiodorus vinceret, ego e federe et jurejurando
 rursus ab isto partem acciperem, sin forte succumberet et
 aliud pronuntiarent judices, iste a me partes recte et juste
 reciperet, ut jurejurando et pactione obstricti eramus. Hoc
 inito consilio et probato ut tutissimo tum a me tum ab
 Olympiodoro; provocati sunt omnes ex lege, qui Cononis
 bona obtinebant. Age recita mihi legem, ex qua provoca-
 tio facta est.

LEX.

31. Ex hac lege, judices, provocatio facta est et actio-
 nem contra (prius judicium de absente Olympiodoro) insti-
 tuimus, ut isti Olympiodoro visum fuit. Postea Archon rem
 examinavit inter omnes litigantes et post examen in judi-
 cium introduxit. Olympiodorus primus egit et quidquid erat
 libitum dixit, et testimonia protulit, ut ei consultum vide-
 batur. atque ego, judices, tacitus sedi in altero subsellio.
 Ad hunc modum instructa et comparata actione, facile
 vicit. (32) Qui victor et omnium, quas volebamus, compos
 in judicio, ac receptis iis, prius quae adversarii a vobis abs-
 tulerant, haec omnia habens atque argentum, quod ab ho-
 mine per quæstionem extorserat, nihil prorsus æqui præ-
 stare mihi voluit, sed ipse habet omnia, quamvis juraverit
 et pepigerit mecum, se ex æquo mecum omnino divisurum.
 atque ea pacta etiamnum apud Androclidem sita sunt
 ipse testimonium dixit apud vos. (33) Exhibebo autem
 vobis et de ceteris, quae dixi, omnibus testimonia, ac pri-
 mum de illo, quod ab initio gestum est, quum ego et iste
 nostro judicio et sententia partiti sumus ex æquo, quicquid
 manifestarum facultatum Conon reliquit. Age primum hoc
 mihi cape testimonium, deinde cetera omnia recita.

TESTIMONIUM.

34. Cape jam mihi et provocationem, qua eum provocavi
 de argento, quod ab homine illo per quæstiones extor-
 serat.

PROVOCATIO.

Recita autem etiam alterum testimonium, adversarios
 nostros, quum hereditatem obtinuissent, abstulisse omnia,

1177 λαβόν ὅσα ἡμεῖς εἰχομεν, πλὴν τῶν χρημάτων ὧν εἶχεν Ὀλυμπιόδωρος παρὰ τοῦ βασιανισθέντος ἀνθρώπου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

35. Ὁν μὲν τρόπον, ὧ ἀνδρες δικασταί, ἐξ ἀρχῆς διενειμάμεθα τὴν Κόνωνος οὐσίαν τὴν φανεράν ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος, καὶ λόγῳ ἀκηκόατε καὶ μεμαρτύρηται ἡμῖν, καὶ ὡς οὗτος τὸ ἀργύριον ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ οἰκέτου, καὶ ὅτι οἱ ἐπιδικασάμενοι ἔλαβον ὅσα ἡμεῖς εἰχομεν, ἕως οὗτοςὶ πάλιν ἐνίκησεν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. (36) Ἄ δὲ λέγων οὐκ ἀποδίδωσί μοι οὐδ' ἐθέλει τῶν δικαίων οὐδ' ἐπιούειν ποιεῖν, τούτοις ἤδη προσέχετε τὸν νοῦν, ὧ ἀνδρες δικασταί, ἵνα μὴ αὐτίκα' ἐπαπατήσωσιν ὑμᾶς οἱ ῥήτορες, οὓς οὗτοςὶ παρεσκευάσται ἐπὶ με. Λέγει μὲν οὗτος οὐδέποτε ταῦτά ἀλλ' ὅτι ἂν τύχῃ αἶε, καὶ περιῶν προφάσεις ἀτόπους τινὰς καὶ ὑπόνοιας καὶ αἰτίας ψευδεῖς ἐπιφέρει, καὶ περὶ τὸ πρᾶγμα ὄλον ἀδικὸς ἐστὶν ἄνθρωπος. (37) Πλείστοι δ' αὐτοῦ ἀκηκόασι λέγοντος, οἱ μὲν ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ἔλαβε τὸ ἀργύριον παρὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἐπειδὴν δὲ τοῦτ' ἐξελέγχηται πάλιν λέγει ὅτι παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ ἀνθρώπου ἔχει τὸ ἀργύριον, καὶ οὐ μεταδύσει ἔμοι οὔτε τοῦ ἀργυρίου οὔτε τῶν ἄλλων οὐδενὸς ὧν κατέλιπε Κόνων. (38) Ἐπειδὴν δὲ τις αὐτὸν τῶν ἐπιτηδείων τῶν τούτου καὶ τῶν ἑμῶν ἐρωτᾷ διὰ τί οὐκ ἀποδώσει ὁμιωμοκῶς ἰσομοιρήσειν καὶ τῶν συνθηκῶν ἐτι νυνὶ κειμένων φησὶ με παραβεβηκέναι τὰς συνθήκας καὶ δεινὰ πεπονθέναι ὑπ' ἐμοῦ, καὶ διατελέσαι μὲ φησὶν ὑπεναντία καὶ λέγοντα 1178 καὶ πρᾶττοντα ἑαυτοῦ. καὶ ἃ μὲν προφασίζεσται, ταῦτ' ἐστίν. (39) Ἄ μὲν οὖν, ὧ ἀνδρες δικασταί, οὗτος λέγει, ὑπόνοιαι πλασταὶ εἰσι καὶ προφάσεις ἀδικοὶ καὶ πονηρικαὶ ἐπὶ τῷ ἀποστερηθῆσαι ἃ προσήκει αὐτὸν ἀποδοῦναι ἡμῶν. ἃ δ' ἐγὼ ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὗτος ψεύδεται, ταῦτα δὲ ὑπόνοια οὐδεμία ἐστὶν, φανερώς δ' ἐπιδείξω τὴν τούτου ἀναισχυντίαν, τεκμηρία λέγων ἀληθινὰ καὶ πᾶσι γινώριμα, καὶ μάρτυρας παρεχόμενος περὶ πάντων. (40) Πρῶτον μὲν οὖν, ὧ ἀνδρες δικασταί, λέγω ὅτι οὗτος διὰ τοῦτο τοῖς οἰκείοις καὶ τοῖς ἐπιτηδείοις τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς ἑμοῖς, τοῖς εἰδόσιν ἀκριβῶς ἅπαντα ταῦτα τὰ πράγματα ὡς ἔχει καὶ παρηκολουθηκόσιν ἐξ ἀρχῆς, οὐκ ἠθέλησεν ἐπιτρέψαι. ἀκριβῶς γὰρ ᾗδει ὅτι εὐθὺς παραχρῆμα ὑπ' αὐτῶν ἐξελεγχθήσεται, εἴαν τι ψεύδῃται. νυνὶ δ' ἴσως ἡγεῖται ψευδόμενος ἐν ὑμῖν λήσειν. (41) Πάλιν λέγω ὅτι οὐκ ἀκλουθὸν ἐστὶν ὑπεναντία μὲν πρᾶττειν σοι, ὧ Ὀλυμπιόδωρε, ἐμὲ, κοινῇ δ' ἀναλίσκεν μετὰ σοῦ εἰς ὅτι ἂν αἶε δέη, οὐδ' ἐκλιπεῖν τὴν ἀμφισβήτησιν αὐτὸν ἐκόντα, ὅτε ἀπεδήμεις σύ, ἐπειδὴ καὶ ἢ σὴ διεγράφη δόξαντός σου ἕνεκα τῆς δίκης ἀπειναὶ καὶ οὐ δημοσίαι. ἐξῆν γὰρ ἔμοιγε τοῦ ἡμικληρίου ἐπιδικασάσθαι ἑμαυτῷ. οὐδεὶς γὰρ μοι ἀνθρώπων ἀντέλεγεν, ἀλλὰ συνεχώρουν αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι. (42) Ἀλλὰ ταῦτα ποιήσας εὐθὺς ἂν ᾗ ἐπιωρκηκῶς ὡμοσα γὰρ καὶ συνεθέμην πρὸς σε † κοινῇ πράξειν ἅπαντα ὅτι ἂν δοκῇ ἡμῶν καὶ σοὶ βουλευομένοις βέλτιστον εἶναι.

† fort. πρὸς σε ἢ.

quæ nos habueramus, præter pecuniam, quam Olympiodorus ab homine illo per questiones extorserat.

TESTIMONIUM.

35. Quemadmodum igitur manifestas Cononis facultates ego et Olympiodorus diviserimus, et ex oratione nostra et e testimoniis audivistis, accepisse item istum argentum ab homine illo, servum dico, et adversarios obtinuisse quæcumque nos tenueramus, donec iste rursus vicit in iudicio. (36) Quid vero prætexat, cur mihi nihil reddere neque æquicquam præstare velit, his nunc attendite animos, iudices, ne vos statim decipiant oratores, quos iste contra me subornavit. Nunquam sane iste sibi in verbis constat, sed semper, quicquid in mentem incidit, dicit, ac passim causas absurdas nescio quas et suspiciones et criminationes falsas contra me comminiscitur, et in tota re homo injurius est. (37) Plurimi autem dicentem eum audierunt, alii se omnino argentum ab homine non accepisse. Quod quum revincitur; ait se a suo serve habere argentum, nec mihi vel de argento vel de ceteris relictis a Conone bonis quicquam impertiri velle. (38) Si quis autem eum familiarium et suorum et meorum rogat, quamobrem redditurus non sit, quum jurarit se ex æquo mecum divisurum et pacta etiam nunc in medio sint; pacta esse ait violata a me et se magnis a me injuriis affectum, neque me unquam destitisse tam dicere tam agere ea, quæ ipsi essent contraria. Ac pretextus quidem illius hi sunt. (39) Quæ igitur iste dicit, iudices, commentitias sunt suspiciones et causæ injustæ et improbitates ad fraudanda ea, quæ mihi reddenda sunt. ego vero quæ istum mentiri dico, in his suspicio nulla erit, sed impudentiam ejus aperte demonstrabo proferendis signis veris et nemini ignotis, et testibus de omnibus rebus producendis. (40) Primum igitur, iudices, aio istum cognatis et familiaribus suis et meis, rerum omnium, ut sunt, probe guaris, quicquæ ab initio semper interfuerunt, arbitrium propterea deferre noluisse, quod certo sciret, se statim in ipso facto ab his fore coarguendum, si quid mentiretur. nunc fortasse putat se apud vos mentientem non deprehensum iri. (41) Rursus dico non esse consentaneum, me et tibi, Olympiodore, adversalum esse, et communiter una tecum sumptus fecisse, quoties necesse fuit, neque ultro ab actione destitisse, te absente, quum et tua esset abolita propterea, quod ejus abesse iudicii causa, non publico nomine, videbaris. licebat enim mihi in semissem hereditatis agere. neque enim quisquam hominum adversabatur, sed ipsi id adversarii concedebant. (42) Sed eo facto, statim pejerassem. juraveram enim et pepigeram tecum, profecto nos omnia communi consilio acturos, quicquid mihi et tibi con-

ὥστε ὑπεραβλιπτοί εἰσιν αἱ προφάσεις καὶ αἰτίαι, δι'
 1179 ἄς οὐδέν μοι φησὶ ποιήσῃ τῶν δικαίων. (43) Ἔτι
 πρὸς τούτοις ἡγήσῃ ἂν μ' ἐπιτρέπειν σοι, Ὀλυμπιόδω-
 ρε, ἐν τῷ τελευταίῳ ἀγῶνι τῷ περὶ τοῦ κλήρου ἢ, ἃ
 ἔλεγεσ πρὸς τοὺς δικαστάς, εἰκῆ οὕτως λέγειν, ἢ περὶ
 5 ὧν τὰς μαρτυρίας παρέσχου, οὕτως ἂν παρασχέσθαι,
 εἰ μὴ μετὰ σοῦ κοινή συνηγωνιζόμεν; (44) Οὗτος γάρ,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, τὰ τ' ἄλλα ἔλεγεν ἃ ἠθούλετο ἐν
 τῷ δικαστηρίῳ, καὶ κατεχρήσατο πρὸς τοὺς δικαστάς
 10 ὅτι ἐγὼ τὴν οἰκίαν, ἣν ἔλαβον ἐν τῇ μερίδι τῇ ἑμαυτοῦ,
 μεισθωμένος εἶην παρ' αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον δ' ἔλα-
 βον, τὸ ἤμισυ ἀπὸ τῶν χιλῶν δραχμῶν τῶν παρὰ τοῦ
 οἰκέτου, ὅτι ἐδάνεισάμην παρὰ τούτου. καὶ οὐ μόνον
 15 ἔλεγε ταῦτα, ἀλλὰ καὶ μαρτυρίας παρείχετο περὶ τού-
 του. καὶ γὰρ οὐδ' ὀτιοῦν ἀντέλεγον τούτοις, οὐδ' ἤκουσέ
 μου φωνῆν οὐδεὶς ἀνθρώπων, ὅτε οὗτος ἠγωνίζετο, οὔτε
 μικρὰν οὔτε μεγάλην, ἀλλὰ προσωμολόγουν ἀληθῆ εἶναι
 20 πάντ' ὅσα οὗτος ἠθούλετο λέγειν. Κοινή γὰρ ἠγωνιζό-
 μην μετὰ σοῦ, ὥσπερ ἔδοξεν ἐμοὶ καὶ σοί. (45) Ἐπει
 εἰ μὴ ἔστι ταῦτ' ἀληθῆ ἃ λέγων διὰ τί οὐκ ἐπεσκηψά-
 μην ἐγὼ τότε τοῖς μάρτυσι τοῖς ταῦτα μαρτυροῦσιν,
 25 ἀλλ' ἤσυχον εἶχον πολλήν; ἢ διὰ τί σύ, Ὀλυμπιόδω-
 ρε, οὐδεπώποτε μοι ἔλαχε ἐνοικίου δίκην τῆς οἰκίας
 ἧς ἐφασκες μισθῶσαι μοι, ὡς σαυτοῦ οὔσαν, οὐδὲ τοῦ
 ἀργυρίου οὐ ἔλεγεσ πρὸς τοὺς δικαστάς ὅτι ἐδάνεισάς
 μοι; τούτων οὐδὲν ἐποίησας. ὥστε πῶς ἂν μάλλον ἄν-
 θρωπος ἐξελέγχοιτο ψευδόμενος καὶ ὑπεναντία λέγων
 αὐτῷ καὶ αἰτιώμενος τὰ οὐδεπώποτε γενόμενα;
 180 (46) Ὁ δὲ πάντων μέγιστόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες δικασταί,
 ὡς γινώσθεσθε τούτων ὅτι ἀδίκός ἐστι καὶ πλεονέκτης ἄν-
 θρωπος : ἐχρῆν γὰρ αὐτόν, εἰ τι ἀληθές ἦν ὧν λέγει,
 5 πρότερον ταῦτα λέγειν καὶ ἐπιδεικνύειν, πρὶν τὸν ἀγῶνα
 γενέσθαι καὶ διαπειραθῆναι τῶν δικαστῶν ὃ τι γινώσου-
 νται, καὶ παραλαβόντα πολλοὺς μάρτυρας ἀξιοῦν ἀναι-
 ρεῖσθαι τὰς συνθήκας παρὰ τοῦ Ἀνδροκλείδου ὡς παρα-
 βαίνοντος ἐμοῦ καὶ τάναντα πράττοντος ἑαυτῷ καὶ
 οὐκέτι κυρίων οὔσων τῶν συνθηκῶν ἐμοὶ καὶ τούτῳ, καὶ
 10 τῷ Ἀνδροκλείδῃ τῷ ἔχοντι τὰς συνθήκας διαμαρτύρα-
 σθαι ὅτι αὐτῷ οὐδέν ἐστιν ἐτι πρᾶγμα πρὸς τὰς συνθή-
 κας ταύτας. (47) Ταῦτ' ἐχρῆν αὐτόν, ὧ ἄνδρες δικα-
 σταί, εἴπερ τι ἦν ἀληθές ὧν λέγει, καὶ μόνον προσιόντα
 τῷ Ἀνδροκλείδῃ διαμαρτύρεσθαι καὶ μετὰ μαρτύρων
 15 πολλῶν, ἵν' αὐτῷ πολλοὶ ἦσαν οἱ συνειδότες. Ὅτι δὲ
 τούτων οὐδὲν πώποτε ἐποίησεν, αὐτοῦ ἡμῖν τοῦ Ἀνδρο-
 κλείδου, παρ' ᾧ εἰσιν αἱ συνθήκαι κείμεναι, μαρτυρίαν
 ἀναγνώσεται. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

20 46. Τὸ ἕτερον δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, σφέλασθε, ὃ
 διαπέπρακται. ἐγὼ γὰρ τούτων προδικασάμην καὶ
 ἤξιωσα ἀκολουθῆσαι ὡς Ἀνδροκλείδην, παρ' ᾧ κείνται
 αἱ συνθήκαι, καὶ κοινῇ ἐκγραψαμένους ἡμᾶς τὰς συν-
 25 θήκας πάλιν σημῆνασθαι, τὰ δ' ἀντίγραφα ἐμβαλέσθαι
 εἰς τὸν ἔχινον, ὅπως ἂν μηδεμίαν ὑπόψία ἦ, ἀλλ' ὑμεῖς

sultantibus optimum factu videretur. Proinde plus quam
 nugatorii sunt praetextus tui et causae, propter quas te nihil
 aequi mihi praestitorum proferis. (43) Nunquid etiam
 existimas me permissarum tibi fuisse, Olympiodore, in
 postremo iudicio de haereditate, aut ut ea, quae apud iudices
 dicebas, ita temere diceres, aut quarum rerum testimonia
 exhibebas, ut sic exhiberes, nisi conjunctam tecum causam
 habuisses? (44) Nam iste, iudices, quum alia, quae vole-
 bat, in iudicio dicebat, tum illo etiam apud iudices abu-
 sus est, me domam, quam pro mea portione acceperam, a
 se conduxisse, et argentum id mille drachmarum, cujus
 semissem acceperam de servo, fuisse mutuatum ab isto.
 nec solum dicebat hoc, sed etiam testimonia de eo profe-
 rebat. et ego istorum nihil quicquam refellebam, neque
 vocem ex me quisquam hominum audivit vel parvam vel
 magnam, sed vera esse confitebar omnia, quaecunque isti
 dicere libitum fuerat. Coniunctam enim tecum causam ha-
 bebam, ut mihi et tibi visam fuerat. (45) Quod si, quae
 ego dico, vera non sunt; cur ego tum testes illa testificatos
 non recusavi nec me commovi? aut quamobrem tu, Olympi-
 odore, nunquam me in jus vocasti de mercede aedium,
 quas te mihi ut tuas locasse perhibebas, aut de argento,
 quod apud iudices te mihi dedisse mutuo dicebas? horum
 fecisti nihil. Quo pacto igitur quisquam homo magis men-
 dacii arguetur, et ipse sibi contraria dixisse et ea causari,
 quae nunquam facta sunt, ostendatur? (46) Quod vero est
 omnium maximum, iudices, ita ut cognoscatis eum injus-
 tum et avarum esse hominem: decuit, si quid eorum, quae
 dicit, verum esset, prius ista dicere, et ostendere ante factum
 iudicium et periculum iudicium, quidnam pronuntiaturo es-
 sent, multisque testibus adhibitis petere, ut pactio apud
 Androclidem reposita tolleretur, quippe quam ego violarem,
 qui ei adversarer, et quia abolita iam esset pactio inter
 me et se, et Androclidi pactionem servanti denuntiare ob-
 testantem, sibi nihil amplius esse rei cum ea pactione. (47)
 Haec facta esse oportuit, iudices, si quid eorum, quae dicit,
 verum esset: oportuit et solum obtestantem accedere ad
 Androclidem, et cum testibus multis, ut multos habuisset
 conscios. Eum vero nihil unquam horum praestitisse, ipsius
 Androclidis, apud quem pactio sita est, testimonium reci-
 tabit. Lege testimonium.

TESTIMONIUM.

48. Jam alterum ejus facinus, iudices, considerate. Ego
 istum provocavi, et petii ut me ad Androclidem sequeretur,
 apud quem pactio sita est, utque eam communiter exscrip-
 ptam denuo signaremus, et exemplaria in Echinum conjice-
 remus, ut ne ulla esset suspicio, sed ut vos omnibus ita,

ἅπαντα καλῶς καὶ δικαίως ἀκούσαντες γινώτε ὅτι ἂν ὑμῖν δικαιοσύτην δοκῆ εἶναι. (49) Ταῦτα ἐμοῦ προκαλούμενον οὐκ ἤθελσε τούτων οὐδὲν ποιῆσαι, ἀλλ' 1181 οὕτω περιλοσόφηκεν ὥστε μὴ εἶναι ὑμᾶς ἀκοῦσαι τῶν συνθηκῶν ἐκ τῶν κοινῶν γραμμάτων. Καὶ ὅτι ταῦτα προῦκαλοῦμην τούτων, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγκάσεται 5 ὧν ἐναντίον προῦκαλοῦμην. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

50. Πῶς ἂν οὐκ μᾶλλον καταφανῆς γένοιτο ἄνθρωπος, ὅτι δικαίως μὲν οὐδὲν βούλεται πρὸς με πράττειν, ἀποστερήσειν δ' οἷεται ἢ προσήκει ἐμοὶ λαβεῖν, προφάσεις λέγων καὶ ἐγκλήματα ἐγκαλῶν, τὰς δὲ συνθήκας, 1) ἃς φησὶ με παραβεβηκέναι, οὐκ ᾤθηται δεῖν ὑμᾶς ἀκοῦσαι; ἐγὼ δὲ τότε μὲν ἐναντίον τῶν μαρτύρων τῶν παρρηγομένων προῦκαλεσάμην, νυνὶ δὲ καὶ ὑμῶν ἐναντίον τῶν δικαστῶν πάλιν προκαλοῦμαι, καὶ ἀξιῶ συγχωρεῖν αὐτὸν καὶ ἐγὼ συγχωρῶ ἀνοιχθῆναι τὰς συνθήκας ἐνταυθὶ ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου καὶ ἀκοῦσαι ὑμᾶς καὶ πάλιν σημανθῆναι ἐναντίον ὑμῶν. (51) Ἀνδρακλείδης δ' οὐτοσί πάραστιν. ἐγὼ γὰρ αὐτῷ ἐπήγγειλα ἦκειν 15 ἔχοντι τὰς συνθήκας. καὶ συγχωρῶ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐν τῷ τούτου λόγῳ ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ ἀνοιχθῆναι. οὐδὲν γὰρ μοι διαφέρει. ὑμᾶς δὲ βούλομαι ἀκοῦσαι τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὄρκους, ὅς ὡμόσαμεν ἀλλήλοις ἐγὼ καὶ Ὀλυμπιόδωρος οὐτοσί. καὶ εἰ μὲν 25 συγχωρεῖ ἔστω ταῦτα, καὶ ὑμεῖς ἀκούετε, ἐπειδὴν τούτῳ δοκῆ. ἐὰν δὲ μὴ ἐθέλῃ ταῦτα ποιεῖν οὐκ ἤδη καταφανῆς ἔσται, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἀναισχυντότατος ἔστιν ἀνθρώπων ἀπάντων, καὶ δικαίως οὐδ' ἂν ὀτιοῦν ἀνέχοισθε τούτου ὡς ὑγιές τι λέγοντος; 1182 52. Ἄλλὰ τί ταῦτα σπουδάζω; οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἀγνοεῖ ταῦτα οὗτος, ὅτι ἀδικεῖ μὲν ἐμὲ, ἀδικεῖ δὲ τοὺς θεοὺς, ὅς ὡμοσε καὶ ἐπιорκεῖ. ἀλλὰ διέφθαρται, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ παραφρονεῖ. ἀνιωμαι μὲν οὐκ αἰσχύνομαι, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅς μὲλλον λέγειν πρὸς ὑμᾶς, 5 ἐξ ἀνάγκης δὲ μοὶ ἔστιν εἰπεῖν, ὅπως ἂν ὑμεῖς οἱ τὴν ψήφον ἔχοντες ἀκούσαντες ἅπαντας βουλευσῆσθε ὅτι ἂν ὑμῖν δοκῆ βελτιστον εἶναι περὶ ἡμῶν. (53) Ὡν δὲ μὲλλον λέγειν, οὗτος αἰτιός ἐστιν οὐκ ἐθέλων ἐν τοῖς οἰκείοις περὶ τούτων πρὸς με διαλύσασθαι, ἀλλ' ἀναισχυντῶν. Ὀλυμπιόδωρος γὰρ οὐτοσί, ὡς ἄνδρες δικασταί, γυναῖκα μὲν ἀστὴν κατὰ τοὺς νόμους τοὺς ὑμετέρους οὐδεπώποτε ἔγημεν, οὐδ' εἰσὶν αὐτῷ παῖδες οὐδ' ἐγένοντο, ἑταῖρον δὲ λυσάμενος ἔνδον ἔχει, καὶ αὕτη 15 ἐστὶν ἡ λυμαινομένη ἅπαντας ἡμᾶς καὶ ποιῶσα τούτου περαιτέρω μαίνεσθαι. (54) Πῶς γὰρ οὐ μαίνεται ἔστις οἷεται δεῖν, ἢ μὲν ὡμολόγησε καὶ συνέθετο ἐκὼν πρὸς ἐκόντα καὶ ὡμοσε, τούτων μὲν μηδ' ὀτιοῦν ποιεῖν, 20 καὶ ταῦτ' ἐμοῦ σπουδάζοντος οὐκ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελφῆς δημοπατρίας καὶ δημομητρίας, ἢ ἐμοὶ συνοικεῖ, καὶ ὑπὲρ τῆς τούτου ἀδελφίδος, θυγατρὸς δὲ ἐμῆς; αὐτὰ γὰρ εἰσὶν αἱ ἀδικούμεναι οὐκ ἤττον ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον. (55) Πῶς γὰρ οὐκ

ut rectum et æquum est, auditis id decerneretis, quod rebus justissimum esse videretur. (49) Hæc me provocans nihil horum facere voluit, sed in hoc callide stetit, ut in vos e communibus literis pactionem audire possetis. Et hæc provocationem esse a me factam, eorum testimonium vobis recitabit, coram quibus ipsa provocatio facta est. Legi testimonium

TESTIMONIUM.

50. Qua ratione magis ostendi posset, hominem mihi æqui præstare mihi velle, sed putare se iis me fraudatum, quæ me recepisse oportuit, qui quidem prætextus alieni et criminationes confingat, pactionem autem, quam visum me dicit, a vobis audiri oportere non opinetur? Ego vobis coram iis testibus, qui aderant, provocavi, nec item etiam coram vobis iudicibus rursus provoeco, et peto ut is permittat et ego permitto aperiri hic in iudicio pactionem, et recitari vobis, et rursus obseignari coram vobis. (51) Androclides autem hic adest. ego enim ei decernenti, ut adesset pactione secum huc allata. et permitto, iudices, ut in istis oratione, sive in priore, sive in posteriore, aperiat. nihil enim mea interest. sed vos audire volo pactionem et iusjurandum, quod mutuo dedimus ego et Olympiodorus iste. et si concedit; fiat ita, et vos audite, si is videbitur. sin hoc facere noluerit; nonne jam palam erit, iudices, eum omnium hominum esse impudentissimum, et merito vos ne ullum quidem ejus verbum, quasi sanum esset, toleretis?

52. Sed quid magnopere contendo? neque enim ipse ignorat et mihi a se fieri injuriam, fieri et diis, per quorum numen juravit et pejerat. sed emotus mentis est, iudices, et desipit. Invitus equidem facio atque erubescere dico apud vos, iudices, id quod dicturus sum, sed cogor eloqui, ut vos, pronuntians auctoritate præditi, omnibus auditis de nobis id, quod optimum videbitur, statuatis. (53) Eorum vero, quæ dicam, iste accusandus est qui apud cognatos his de rebus mecum transigere non vult, sed impudenter negat. Olympiodorus enim iste, iudices, mulierem civem legibus vestris nunquam duxit, et ei liberi nec sunt nec nati fuerunt, sed meretricem redemptam domi habet, et illa est quæ nos omnes exagitat et istum ad majorem insaniam impellit. (54) An vero non insanit qui, quæ quidem promisit et pepigit volens cum volente, et iurejurando confirmavit, eorum nihil quicquam præstandum conest, idque me non de me ipso duntaxat sollicito, sed etiam de istius amore, ex eodem patre et eadem matre nata, quam in matrimonio habeo, et de istius nepte filiola mea? hæc enim sunt, quibus non minor fit quam mihi injuria, sed etiam major. (55) Nonne enim injuria iis fit et iniique cum iis agitur,

25 ἀδικοῦνται ἢ πῶς οὐ δεινὰ πάσχουσιν, ἐπειδὴν δρῶσι
τὴν μὲν τούτου ἑταίραν περαιτέρω τοῦ καλῶς ἔχοντος
καὶ χρυσία πολλὰ ἔχουσαν καὶ ἱμάτια καλά, καὶ ἐξό-
δους λαμπρὰς ἐξιοῦσαν, καὶ ὑβρίζουσαν ἐκ τῶν ἡμετέ-
ρων, αὐταὶ δὲ καταδεστέρας περὶ ταῦτ' ἔχουσιν ἄπαν-
1183τα; πῶς οὐκ ἐκείναι μᾶλλον ἔτι ἀδικοῦνται ἢ ἐγώ;
Οὗτος δὲ πῶς οὐ καταφανῶς μαίνεται καὶ παραφρονεῖ
τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ βουλευόμενος; Ἴνα δὲ μὴ φάσκη,
ὡ ἄνδρες δικασταί, ἐπὶ διαβολῇ ταῦτα λέγειν με τοῦ
5 ἀγῶνος ἕνεκα τούτου, μαρτυρίαν ὑμῖν ἀναγνώσεται
τῶν τούτου οἰκειῶν καὶ ἐμοῦ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

16. Ὀλυμπιόδωρος μὲν τοίνυν τοιοῦτος ἐστὶν ἄν-
θρωπος, οὐ μόνον ἀδικος, ἀλλὰ καὶ μελαγχολᾶν δοκῶν
10 ἅπασιν τοῖς οἰκειοῖς καὶ τοῖς γνωρίμοις τῇ προαιρέσει
τοῦ βίου, καὶ ἔπερ Σόλων ὁ νομοθέτης λέγει, παραφρο-
νῶν ὡς οὐδεὶς πώποτε παρεφρόνησεν ἀνθρώπων, γυναικὶ
πειθόμενος πόρνη, καὶ ἀκυρὰ γὰρ ταῦτα πάντα ἐνομοθέτη-
σεν εἶναι ὁ Σόλων, ἔταν τις γυναικὶ πειθόμενος πράττη,
15 ἄλλως τε καὶ τοιαύτη. (57) Περὶ μὲν οὖν τούτων κα-
λῶς ὁ νομοθέτης ἐπεμελήθη, ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι, καὶ
οὐ μόνον ἐγὼ ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμὴ γυνή, Ὀλυμπιόδωρου δὲ
τούτου ἀδελφή, καὶ ἡ θυγάτηρ ἡ ἐμὴ, Ὀλυμπιόδωρου
δὲ τούτου ἀδελφιδῆ, ἱκετεύομεν ὑμᾶς καὶ ἀντιβολῶ-
μεν, ὡ ἄνδρες δικασταί, ἅπαντας ἡμεῖς (νομίσατε γὰρ
20 ἐκεῖνας ἐνθάδε παρεῖναι) : (58) μάλιστα μὲν τούτων
Ὀλυμπιόδωρον πείσατε μὴ ἀδικεῖν ἡμᾶς, ἐὰν δ' ἄρα
μὴ θέλη πείθεσθαι, ὑμᾶς μεμνημένους ἁπάντων τῶν
εἰρημένων ψηφίζεσθαι ὅτι ἂν ὑμῖν δοκῇ βέλτιστον καὶ
25 δικαιοτάτον εἶναι. Καὶ ταῦτα ποιῶντες τά τε δίκαια
γνώσεσθε καὶ τὰ συμφέροντα ἡμῖν ἅπασιν, οὐχ ἥμισα
δὲ Ὀλυμπιόδωρῳ αὐτῷ τούτῳ.

1184 Ο ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ
ΥΠΕΡ ΧΡΕΩΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τιμόθεον τὸν Ἀθηναῖον, ἄνδρα ἐνδοξον καὶ στρατηγῆσαντα
τῆς πόλεως, Ἀπολλόδωρος ἀπαιτεῖ χρέα, λέγων ὅτι Πασίωνι
φίλῳ χρωμένος ὁ Τιμόθεος ἔλαβε παρ' αὐτοῦ χρήματα καὶ ὀφεί-
5 λων ἐν τοῖς τραπεζικοῖς λόγοις ἐγγέγραπται. τὰ μὲν δὴ πάντα
ὀφειλήματα * τέτταρα καταριθμεῖται, ἐφ' ἑκάστου δὲ καὶ τοὺς
χρόνους καὶ τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἔδανείσατο Τιμόθεος, ἀκριβῶς
εἶρηκε. Καὶ τὰς μὲν πλείστας ἀποδείξει ἐκ τῶν καλουμένων
10 ἀτέγων πίστων παρέσχηται, μαρτυριῶν καὶ προκλήσεων,
τινὰς δὲ καὶ ἐντέχνους ἀπὸ τῶν εἰκότων. Καὶ ὁ μὲν Ἀπολλόδω-
ρος Τιμόθεον εἶναι φησὶ τὸν δανεισάμενον, καὶ τοῖς ὑπὸ Τιμο-
θέου συσταθεῖσι δοθῆναι τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπεζῆς, ὁ δὲ
15 οὐχ ἑαυτὸν ἀλλ' ἐκείνους ὀφείλειν λέγει.

quum videant istius meretricem ultra, quam sat est et de-
cet, et multum habere auri et vestem splendidam et splen-
dido comitatu prodire in publicum et de nostro superbire,
ipsas vero in his rebus omnibus esse tenuiores? nonne illis
major sit quam mihi injuria? Sed iste nonne aperte insanit
et delirat qui ita in semetipsum consulat? Ne vero dicat,
judices, per calumniam hæc a me dici hujus judicii causa,
testimonium vobis recitabit cognatorum istius et meorum.

TESTIMONIUM.

56. Olympiodorus igitur talis homo est, non modo inju-
rius, sed qui etiam insanire videatur omnibus cognatis et
familiaribus eo vitæ instituto, et, quod Solon legislator dixit,
ita deliret, ut nemo unquam hominum deliravit, mulieri
parens scorto. Atque ea omnia irrita esse constituit Solon,
si quis mulieri parens faciat, præsertim tali. (57) Hæc igitur
probe curavit legislator, ego vero vos oro, et non solum
ego, sed et uxor mea, Olympiodori istius soror, et filia
mea, Olympiodori istius neptis, supplicamus vobis et obte-
stamur, judices, omnes nos (putate enim illas adesse) : (58)
inprimis Olympiodoro isti persuadete, ne injuria nos affi-
ciat, sin parere vobis nolnerit, memores eorum, quæ dixi-
mus, omnium id statuite, quod vobis videbitur optimum et
justissimum esse. Quæ si feceritis; et justa decerneris et
utilia nobis omnibus, non minimum autem ipsi Olympiodoro
isti.

ADVERSUS TIMOTHEUM
DE ÆERE ALIENO ORATIO.

ARGUMENTUM.

A Timotheo Atheniensi, viro claro et imperatore civilis,
Apollodorus æs alienum repetit, dicens Pasionis usum amici-
tia Timotheum ab eo pecuniam accepisse et debitorem in men-
saris rationibus esse inscriptum. debita autem in universonum
quatuor numerantur, atque in singulis et tempora et causæ,
quare mutuatus sit Timotheus. accurate exponuntur. Et ple-
raque argumenta ex iis, quæ simplices dicuntur, probationibus,
testimoniis, et provocacionibus, depromuntur, quedam autem
etiam ex artificiosis, e conjecturis. Atque Apollodorus Timo-
theum esse ait, qui mutuatus sit, et adductis a Timotheo au-
ctoribus datum esse argentum a mensa, at ille non se, sed illos
debere dicit.

Ο ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ ΥΠΕΡ ΧΡΕΩΣ.

Μηδενί ὑμῶν ἀπιστον γενέσθω, ὡ ἀνδρες δικασταί, εἰ Τιμόθεος ὀφειλῶν ἀργύριον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ φεύγει νῦν ὑπ' ἐμοῦ ταύτην τὴν δίκην. ἀλλ' ἐπειδὴν
 1185 ὑμᾶς ἀναμνήσω τὸν τε καιρὸν ἐν ᾧ τὸ συμβόλαιον ἐγένετο, καὶ τὰ συμβάντα τούτω ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καὶ εἰς ὅσην ἀπορίαν κατέστη οὗτος· τότε ἠγήσασθε τὸν μὲν πατέρα τὸν ἐμὸν βέλτιστον γενέσθαι περὶ Τιμόθεον, τούτου δ' οὐ μόνον ἀχάριστον εἶναι ἀλλὰ καὶ ἀδικώτατον πάντων ἀνθρώπων, (α) ὅς γε τυχὼν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ὄσων ἐδέθη καὶ λαβῶν ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ὦν καὶ κινδύνους τοῖς μεγίστοις καθεστῆκώς περὶ τῆς ψυχῆς, οὐ μόνον οὐκ ἀπέδωκε
 10 χάριν, ἀλλὰ καὶ τὸ δοθὲν ἀποστειρεῖ με. Καίτοι σφαλέντος μὲν τούτου ἀνώλυτο καὶ τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ τὸ συμβόλαιον· οὔτε γὰρ ἐπ' ἐνεχύρω οὔτε μετὰ μαρτύρων ἔδωκε. σωθέντος δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐγένετο, ὅσπερ βούλοιο εὐπορήσας ἡμῖν ἀποδοῦναι. (β) Ἄλλ' ὅμως, ὡ ἀνδρες δικασταί, οὐ περὶ πλείονος ἐποίησατο ὁ πατήρ περιουσίαν χρημάτων μάλλον ἢ οὐ Τιμόθεῳ ὑπηρετῆσαι, ὦν ἐδέθη αὐτοῦ, ἐν ἀπορίᾳ ὄντι. φέτο μὲν οὖν, ὡ ἀνδρες δικασταί, ὁ πατήρ, εἰ σωθεὶς Τιμόθεος τότε ἐξ ἐκείνων
 20 τῶν κινδύνων καὶ ἀφίκοιτο οἰκάδε παρὰ βασιλείως, εὐπορωτέρου γενομένου τούτου ἢ ὡς τότε διέκειτο, οὐ μόνον τὰ ἑαυτοῦ κομίσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἄλλου εἰ τοῦ δεῖο το πρὸς Τιμόθεον πρᾶξι ὑπάρξειν αὐτῷ. (γ) Ἐπειδὴ δ' οὐχ ὡς ἐκείνος ᾤθη συμβέβηκεν, ἀλλ' ἂ μετὰ χάριτος ἔλαβε Τιμόθεος ἀπὸ τῆς τραπέζης δεηθεὶς τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ταῦτα δι' ἔχθρας καὶ δίκης τετελευτηκότος ἐκείνου ἐξελεγχθεὶς μὲν ὡς ὀφείλει οἰεταὶ δεῖν ἀποδοῦναι, ἐὰν δὲ δύνηται ὑμᾶς πείσει ὡς οὐκ ὀφείλει, ἐξαπατήσας τῷ λόγῳ, ἀποστειρῆσαι ἡμᾶς τῶν χρημάτων ἀναγκαῖόν μοι δοκεῖ εἶναι ἐξ ἀρχῆς ἅπαντα διηγῆσασθαι ἡμῖν, τὰ τε ὀφειλόμενα, καὶ εἰς ὅ τι ἕκαστον αὐτῶν κατεχρήσατο, καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἐγένετο. (δ) Θαυμάσιον δὲ μηδεὶς ὑμῶν εἰ ἀκριβῶς ἴσμεν. οἱ γὰρ τραπέζιται εἰώθασιν ὑπομνήματα γράφεσθαι ὧν τε διδοῦσιν χρημάτων καὶ εἰς ὅ τι καὶ ὧν ἂν τις τιθῆται, ἢ ἢ αὐτοῖς γνώριμα τὰ τε ληφθέντα καὶ τὰ τεθέντα πρὸς τοὺς λογισμούς.
 10 α. Ἐπὶ Σωκρατίδου γὰρ ἀρχοντος Μουνυχίωνος μηνὸς μέλλων ἐκπλεῖν τὸν ὕστερον ἐκπλεῖν Τιμόθεος οὐ τοσί, περὶ ἀναγωγὴν ἤδη ὦν ἐν τῷ Πειραιεῖ, προσδεηθεὶς ἀργυρίου, προσελθὼν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐν τῷ λιμένι ἐκέλευσεν αὐτὸν χρῆσαι χιλίας τριακοσίας πενήκοντα μίαν, δὴ ὀβολῶ. τοσοῦτου γὰρ ἔφη προσδεῖσθαι. καὶ δοῦναι ἐκέλευεν Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ὃς τούτῳ διώκει τότε πάντα. (ε) Καὶ ὁ μὲν δανεισάμενος τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ Τιμόθεος ἦν καὶ καλεῖσας δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ ἑαυτοῦ, ὃ δὲ λαβὼν τὸ ἀργύριον ἐκ τῆς τραπέζης παρὰ Φορμίωνα Αὐτόνομος, ὃσπερ Ἀντιμάχῳ διετέλει γραμματεῶν τὸν ἅπαντα χρόνον. (ς) Δοθέντος τοίνυν τοῦ ἀρ-

ORATIO ADVERSUS TIMOTHEUM.

Nemini vestram incredibile sit, iudices, adversus Timotheum, qui debeat argentum patri meo, agi nunc a me in hoc iudicio. sed si vobis in memoriam revocare et tempus, quo contractus factus est, et ea, quæ isti eo tempore acciderunt, et quanta iste tum penuria conflictatus sit; tum existinabitis patrem meum optimi viri officio functum erga Timotheum, istum vero non modo ingratum esse, verum etiam injustissimum omnium mortalium, (2) qui quidem et consecutus a patre quæ voluit omnia, et accepta a mensa pecunia, ad magnam egestatem redactus et in maximis vitæ periculis constitutus, non modo gratiam non referat, sed eo etiam, quod datum ei est, me fraudet. Quod si iste impigisset, patri quoque contractus (pecunia) perisset (neque enim ad pignus, neque presentibus testibus dederat). sin evasisset, in istius potestate futurum erat, comperata pecunia, quando vellet, nobis reddere. (3) Sed tamen, iudices, obsequi Timotheo roganti et penuria laboranti pater meus, quam pecuniaris rationibus consilere maluit. putabat enim, iudices, pater meus, si Timotheus illa pericula evaderet et domum rediisset a Rege, locupletiore isto facto quam tum erat, non modo sua se posse recipere, sed etiam, si quid aliud sibi opus esset, cum Timotheo agere. (4) Postquam vero non ita, ut ille putabat, evenit, sed quæ officii loco accepit Timotheus a mensa, rogato patre meo, ea inimice et per iudicium illo mortuo, si convalescat quidem, reddenda esse censet, sin vobis persuadere possit oratione deceptus se nihil debere, nos pecuniam fraudandos; necessarium mihi videtur esse ab initio vobis omnia commemorare, et quæ debentur, et quam ad rem pecunia singulatim sit abusus, et tempora quibus contractus factus est. (5) Neque vero nos ea certo scire quisquam vestram miretur. mensarii enim commentarios consicere solent et pecuniarum quas dant et ad quid et quas quis deponat, ut sibi nota sint et quæ mutua debitores acceperint et quæ deposita sint, rationum referendarum causa.

6. Socratide Archonte mense Munychione altera navigatione profecturus iste Timotheus et jam soluturus e Piræeo, quum ampliore pecunia indigeret; accessit ad patrem meum in portu, et dare mutuas eum sibi iussit drachmas mille trecentas quinquaginta unam, duos obolos. tantum enim sibi amplius opus esse aiebat. et dare iubebat Antimacho quæstorii suo, qui tum istius omnia curabat. (7) Atque is quidem, qui pecuniam a patre meo mutuatus est, Timotheus fuit, qui quæ iussit Antimacho quæstorii suo dari, Timotheus fuit, qui quæ iussit Antimacho per totum tempus scriptitabat. (8) Dato igitur eo argento, debitorem inscripsit eum, qui mu-

25 γυρίου τούτου ἐγράφητο μὲν ὀφειλοντα τὸν καλεύσαντα
 χρῆσαι Τιμόθεον, ὑπόμνημα δ' ἐγράφητο ᾧ τε οὗτος
 ἐπέλευσε δοῦναι Ἀντιμάχῳ, καὶ ὃν ὁ Ἀντίμαχος συν-
 1041 ἐπέμφεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν ληψόμενον τὸ ἀργύριον τὸν
 τήχοντα καὶ μίαν, δὴ ὀβολῶν. Τὸ μὲν τοῖνον πρῶτον
 χρέως, ὃ ἐκπλέων ἔλαβε στρατηγῶν τὸ ὕστερον, τοσοῦ-
 τον ὤφειλεν.

9. Ἐπειδὴ δ' ἀπεχειροτονήθη μὲν ὑφ' ὑμῶν στρα-
 6 τηγὸς διὰ τὸ μὴ περιπλεῦσαι Πελοπόννησον, ἐπὶ κρίσει
 δὲ παρεδόδοτο εἰς τὸν δῆμον αἰτίας τῆς μεγίστης τυχῶν,
 ἐφιστήκει δ' αὐτῷ Καλλίστρατος καὶ Ἴφικράτης, τῷ
 τε πράττειν καὶ εἰπεῖν δυνάμενοι, οὕτω δὲ διέθεσαν
 ὑμᾶς κατηγοροῦντες τούτου αὐτοὶ τε καὶ οἱ συναγο-
 10 ρεῦντες αὐτοῖς, (10) ὅςτ' Ἀντιμάχον μὲν ταμίαν ὄντα
 καὶ πιστότατ' ἂν διακείμενον τούτῳ κρινάντες ἐν τῷ δήμῳ
 ἀπεκτείνετε καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ἐδημεύσατε, αὐτὸν δὲ
 τοῦτον ἐξαίτουμένων μὲν τῶν ἐπιτηδείων καὶ οἰκείων αὐ-
 15 τοῦ ἀπάντων, ἔτι δὲ καὶ Ἀλκίτου καὶ Ἰάσονος, συμμάχων
 ὄντων ὑμῖν, μολίς ἐπέσθητε ἀφείναι, στρατηγούντα δ'
 αὐτὸν ἐπαύσατε. (11) ἐν τοιαύταις [δ'] ἂν διαβολαῖς καὶ
 ἀπορία χρημάτων πολλῇ (ἢ μὲν γὰρ οὐσία ὑπόχρεως ἦν
 ἅπανσα, καὶ θροὶ αὐτῆς ἔστασαν, καὶ ἄλλοι ἐκράτουν.
 20 ὁ μὲν ἐν Πεδίῳ ἀγρὸς ἀποτίμημα τῷ παιδί τῷ Εὐ-
 μηλίδου καθιστήκει, ἐξήχοντα δὲ τριηράρχοις τοῖς
 συνεκπλεύσασιν αὐτῷ ἑπτὰ μῶν ἐκάστῳ ἢ ἄλλη οὐσία
 ὑπέκειτο, ἃς οὕτως αὐτοὺς στρατηγῶν ἠνάγκασε τοῖς
 25 ναύταις τροφήν διαδοῦναι. (12) ἐπειδὴ δ' ἀποχειρο-
 τονήθεις ἐν τῷ * λόγῳ ἀπήνεγκεν ἐκ τῶν στρατιωτικῶν
 χρημάτων αὐτὸς δειδωκὼς εἰς τὰς ναῦς τὰς ἑπτὰ μῶνας
 ταύτας· τότε φοβούμενος μὴ καταμαρτυρήσωσιν αὐτῷ
 1188 οἱ τριηράρχοι καὶ ἐξελέγχεται ψευδόμενος, δάνεισμα
 ποιεῖται ἰδίᾳ παρ' ἐκάστου αὐτῶν τὰς ἑπτὰ μῶνας καὶ
 ὑποτίθεισιν αὐτοῖς τὴν οὐσίαν, ἃς νῦν αὐτοὺς ἀποστερεῖ
 καὶ τοὺς θροὺς ἀνέσπακεν), (13) πανταχόθεν δ' ἀπορού-
 6 μενος, καὶ ἐν ἀγῶνι τῷ μεγίστῳ καθεστηκὼς περὶ τοῦ
 σώματος διὰ τὸ συμβεβηκέναι τῇ πόλει τοιαῦτα πρά-
 γματα, ἀμισθὸν μὲν τὸ στρατεύμα καταλελυθῆναι ἐν
 Καλαυρείᾳ, πολιορκεῖσθαι δὲ τοὺς περὶ Πελοπόννησον
 10 συμμάχους ὑπὸ Λακεδαιμονίων, κατηγορούντων δὲ
 τοῦτον αἰτίων εἶναι τῆς παρουσίας ἀτυχίας Ἴφικράτους
 καὶ Καλλιστράτου, ἔτι δὲ τῶν ἀφικνουμένων ἀπὸ
 στρατεύματος ἀπαγγελλόντων ἐν τῷ δήμῳ τὴν παρού-
 σαν ἔνδειαν καὶ ἀπορίαν, τὰ δὲ καὶ δι' ἐπιστολῶν
 ἐκάστου πυνθανομένου παρὰ τῶν οἰκείων καὶ ἐπιτη-
 15 δείων ὡς δικάιντο (ὧν ἀκούοντες ὑμεῖς ἐν τῷ δήμῳ
 τότε ἀναμνήσθητε πῶς ἕκαστος περὶ αὐτοῦ τὴν γνώμην
 εἶχεν. οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε τὰ λεγόμενα), (14) μέλλοιεν
 τοῖνον καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἐν Καλαυρείᾳ δανεῖ-
 ζεται χιλίας δραχμὰς παρὰ Ἀντιφάνους τοῦ Λαμ-
 20 πτρώου, ὃς ἐπέπλει ταμίαις Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ, ἵνα
 διαδοῖη τοῖς Βοιωτοῖς τριηράρχοις, καὶ παραμένωσιν *
 ἕως ἂν αὐτῷ ἢ κρίσις γένηται, καὶ μὴ καταλυθεῖσῶν
 πρῶτον τῶν Βοιωτικῶν τριήρων καὶ διαπαλθόντων

tuandum jusserat, Timotheum, in commentarium autem
 retulit, cui dandum iste jusserat, Antimachum, et quem
 Antimachus una miserat ad mensam, Autonomum, ut ar-
 gentum acciperet, mille trecentas drachmas et quinquaginta
 et unam, et duos obolos. Primum igitur debitum, quod
 hinc solvens, quam secundo imperator esset, accepit,
 tantum fuit.

9. Quum vero imperium ei abrogavissetis, quia Pelo-
 loponnesum classe non obiisset, et ad causam apud po-
 pulum dicendam vocaretur maximo crimine reus, et Cal-
 listratus ei Iphicratesque, viri et rebus gestis et eloquentia
 praestantes, imminerent, et ita illi et ipsi et eorum sub-
 scriptores accusando vos commovissent, (10) ut Antima-
 chum quaestorem ejus et quem intimum fortasse habuerit,
 facto pro concione judicio occideretis, bonis quoque ejus
 publicatis, ipsum vero istum deprecantibus familiaribus
 et cognatis ejus omnibus, superque Alceta et Iasone,
 sociis vestris, vix absolveretis, sed tamen imperium ei
 abrogaretis; (11) talibus criminibus atque inopia laborans
 (nam facultates ejus omnes obaeratae erant, et libelli appo-
 sitis et ab aliis eae tenebantur. ager in Pedio pignori op-
 positus erat Eumelidis filio, et sexaginta Trierarchis, qui
 cum eo navigarent, septenis minis in singulos, quas eos
 iste imperator ad alendos nautas dilargiri coegerat, oppi-
 gneratae erant reliquae ejus opes. (12) quum autem rejectus,
 in rationibus illis referendis expensas tulisset nautis de mi-
 litari pecunia septenas illas minas; tum veritus, ne in se
 Trierarchi testimonium dicerent atque ipse mendacii convin-
 ceretur, mutuum facit a singulis iis septenas illas minas,
 et iis oppignerat rem familiarem, quibus nunc eos revulsis
 libellis fraudat), (13) undique autem circumventus, et in
 periculo de vita maximo constitutus propterea, quod talia
 reipublicae negotia inciderant, ut exercitus Calaurianus
 propter stipendia non soluta dilaberetur et socii Pelopon-
 nesii a Lacedaemoniis obsiderentur, et quod Iphicrates et
 Callistratus istum ut auctorem eorum malorum crimina-
 bantur, et ad haec qui ab exercitu veniebant in concione
 nuntiabant praesentem penuriam et difficultates, partim
 etiam per literas quisque certior fiebat a cognatis et fami-
 liaribus, quomodo cum iis ageretur (quae dum vos in con-
 cione audiretis, recordamini quo pacto in eum affecti fue-
 ritis. neque enim ignoratis quae dico), (14) quum igitur
 ad judicium huc venturus esset, in Calauria mille drachmas
 ab Antiphane Lamprensi, qui eo appellebat quaestor
 Philippi navicularii, mutuatur, quas distribueret inter
 Boeotios triremium praefectos, quo manerent, dum judicium
 de se factum esset, neve vos Boeotias triremibus abductis et

25 πρότερον τῶν στρατιωτῶν μᾶλλον αὐτῷ ὀργίζησθε
 ὤμεις (15) (οἱ μὲν γὰρ πολῖται ἠνεύχοντο κακοπαθοῦντες
 καὶ παρέμενον, οἱ δὲ Βοιωτοὶ οὐκ ἔβασαν παραμενεῖν,
 εἰ μὴ τις αὐτοῖς τὴν καθ' ἡμέραν τροφὴν δώσει), τότε
 1189 οὖν ἀναγκάζομενος δανείζεται τὰς χιλίας δραχμὰς παρὰ
 τοῦ Ἀντιφάνου, ὃς ἐπέπλει ταμειῶν Φιλίππῳ τῷ
 ναυκλήρῳ, καὶ δίδωσι τῷ Βοιωτῷ ἀρχοντὶ τῶν νεῶν.
 5 (16) Ἐπειδὴ δ' ἀφίκετο δεῦρο· ἀπήτουν αὐτὸν ὃ τε Φί-
 λιππος καὶ Ἀντιφάνης τὰς χιλίας δραχμὰς ἃς ἐδανεί-
 σαστο ἐν Καλαυραῖα, καὶ ἠγανάκτουν ὅτι οὐ ταχὺ ἀπε-
 λάμβανον. φοβούμενος δ' οὗτος τοὺς ἐχθροὺς τοὺς
 ἑαυτοῦ, μὴ πύθοντο, ὅτι, ἃς ἐν τῷ λόγῳ ἀπήνεγκε
 10 χιλίας δραχμὰς δεδοκῶς εἰς τὰς Βοιωτίας ναῦς ἐκ τῶν
 στρατιωτικῶν χρημάτων, ταύτας Φίλιππος δανείσας
 ἀποστρατεῖται, (17) καὶ ἅμα δειδώς τὸν Φίλιππον, μὴ
 καταμαρτυροῖται αὐτοῦ ἐν τῷ ἀγῶνι, προελθὼν τῷ
 πατρὶ τῷ ἐμῷ ἐδέηθη ἀπαλλάξαι τὸν Φίλιππον καὶ
 15 χρῆσαι αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμὰς, ἵν' ἀποδοῖη Φι-
 λίππῳ. ὁρῶν δ' ὁ πατήρ ὁ ἐμὸς τό τε μέγεθος τοῦ
 ἀγῶνος ἠλίκαν ἦν τούτῳ καὶ ὡς ἠπορεῖτο οὗτος, καὶ
 ἐλεῶν αὐτόν, προσάγων πρὸς τὴν τράπεζαν ἐκλευσεν
 ἀποδοῦναι Φιλίππῳ χιλίας δραχμὰς τὸν Φορμίωνα τὸν
 20 ἐπικαθήμενον ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ γράψαι ὀφείλοντα
 Τιμοθέον. (18) Καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθὴ ἐστὶ, τὸν δόντα
 τὸ ἀργύριον Φορμίωνα ὑμῖν μάρτυρα παρέξομαι, ἐπι-
 δὴν καὶ περὶ τοῦ ἄλλου συμβολαίου διηγήσωμαι ὑμῖν,
 25 ἵνα τῇ αὐτῇ μαρτυρίᾳ περὶ ὅλου τοῦ χρέως ἀκούσαντες
 ἴδητε ὅτι ἀληθὴ λέγω. καλῶ δ' ὑμῖν καὶ τὸν Ἀντι-
 φάνην τὸν δανείσαντα τὸ ἀργύριον τούτῳ, τὰς χιλίας
 δραχμὰς, ἐν Καλαυραῖα, καὶ παρόντα ὅτε ἀπέλαβεν
 Φίλιππος τὸ ἀργύριον παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐν-
 1190 θάδε. (19) Τοῦ μὲν γὰρ μαρτυρίαν με ἐμβαλίσθαι
 πρὸς τὸν διαιτητὴν παρεχρούσατο, φάσκων ἄξι μοι
 μαρτυρήσειν εἰς τὴν κυρίαν ἀπόφασιν. ἐπειδὴ δ' ἡ
 5 δίκαια ἦν· προσκληθεὶς ἀπὸ τῆς οἰκίας (οὐ γὰρ ἦν φα-
 ναρός) ἔλιπε τὴν μαρτυρίαν πεισθεὶς ὑπὸ τούτου. τι-
 θέντος δ' ἐμοῦ αὐτῷ † τὴν δραχμὴν τοῦ λιπομαρτυρίου
 κατὰ τὸν νόμον, ὃ διαιτητῆς οὐ κατεδίητα, ἀλλ' ἀπὼν
 ὤχετο ἀποδιδαιτήσας τούτου τὴν δίκαιαν, ἐσπέρας ἤδη
 οὔσης. (20) Νυνὶ δὲ τῷ Ἀντιφάνει εἰληχα βλάβης
 10 ἴδιαν δίκην, ὅτι μοι οὗτ' ἐμαρτύρησεν οὗτ' ἐξωμόσατο
 κατὰ τὸν νόμον. καὶ ἀξιώ αὐτὸν ἀναβάντα εἰπεῖν
 ἐναντίον ὑμῶν διομοσάμενον, πρῶτον μὲν εἰ ἐδάνεισεν
 Τιμοθέῳ ἐν Καλαυραῖα χιλίας δραχμὰς, δεύτερον δ' εἰ
 παρὰ τοῦ πατρὸς Φίλιππος ἀπέλαβεν ἐνθάδε τοῦτο τὸ
 15 ἀργύριον. (21) Σχεδὸν μὲν οὖν καὶ αὐτὸς οὗτος ἁμο-
 λόγει πρὸς τῷ διαιτητῇ ἀποδοῦναι τῷ Φιλίππῳ τὸν
 πατέρα τὸν ἐμὸν τὰς χιλίας δραχμὰς, οὐ μέντοι
 ἑαυτῷ γέ φησι δανείσαι ἀλλὰ τῷ Βοιωτῷ ναυάρχῳ,
 καὶ ὑποθεῖναι φησὶ αὐτὸν τούτου τοῦ ἀργυρίου χαλ-
 20 κόν. Ὡς δ' οὐκ ἀληθὴ ἔλεγεν ἀλλ' αὐτὸς δανεισάμε-
 νος ἀπεστέρει, ἐγὼ ὑμᾶς διδάξω, ἐπειδὴν καὶ περὶ
 τῶν ἄλλων ὧν ὀφείλει καθ' ἕκαστον ὑμῖν διηγήσωμαι.

† fort. αὐτοῦ

militibus prius dilapsis sibi gravius irascere mini (15) (cives enim mala perferebant aequis animis et manebant, Bœoti autem negabant se mansuros, nisi quotidiana daretur ali-
 monia), tum igitur coactus eas mille drachmas ab Anti-
 phane, qui appellobat quæstor Philippi navicularii, mutuo
 sumit, et Bœotio navium duci dat. (16) Ut autem hæc
 venerat; reposebant ab eo tam Philippus quam Antiphanes
 mille drachmas, quas ei mutuas dederat in Calauria, et
 moram ægre ferebant. Iste vero inimicos suos metuens,
 ne resciscerent, quas in referendis rationibus expensæ
 Bœotii navibus tulisset mille drachmas de militari pecunia,
 iis Drachmis Philippum creditorem fraudari. (17) simul
 etiam Philippum veritas, ne in se testimonium diceret in
 iudicio, convenit patrem meum et precatus est, ut Phi-
 lippum absolveret sibi que illas mille drachmas mutuaretur,
 quas Philippo redderet. Pater meus videns, et quanto in
 discrimine versaretur iste et quanta penuria laboraret, et
 misertus ejus, adducto Philippo ad mensam Phormionem
 mensæ præpositum jussit mille drachmas numerare et in-
 scribere debitorem Timotheum. (18) Hæc vere a me dici,
 Phormionem vobis testem, qui numeravit argentum, ad-
 ducam, postquam et de alio contractu vobis disserero,
 ut eodem testimonio de universo ære alieno audito videatis
 me vera loqui. Vocabo vobis etiam Antiphanem, qui ar-
 gentum isti credidit, mille illas drachmas, in Calauria,
 quique adfuit, quum Philippus argentum reciperet a pa-
 tre meo hic. (19) Quominus enim ejus testimonium apud
 arbitrum proferrem, ejus fallacia factum est, qui semper
 mihi polliceretur ad diem, quo arbiter pronuntiavit, et
 testimonium dicturum. quum autem arbitrium fecerit;
 domo advocatus (non enim in publicum prodierat) testi-
 monium deseruit, ab isto commotus. ego vero quum ne-
 merassem contra eum destituti testimonii nomine dra-
 chmam, ut lege jubetur; arbiter non condemnavit, sed
 abiit absoluto isto, quum jam vesper esset. (20) Nunc
 in Antiphanem dati damni peculiarem actionem institui,
 quod mihi nec testimonium dixit neque secundum legem
 ejuravit. et postulo, ut ascendat et juratos coram vobis
 dicat, primum deditne mutuas in Calauria Timotheo
 mille drachmas, deinde Philippus a patre meo hic acce-
 perit id argentum. (21) Atque adeo parum aberat, quin
 iste ipse apud arbitrum confiteretur reddidisse patrem
 meum Philippo mille drachmas, sed tamen eas non sibi
 mutuo fuisse datas ait, sed Bœotio classis præfecto, qui
 pro eo argento æs oppignerarit. In quo eum non dixisse
 verum, sed ipsum mutuatum fraudare, ego vos docebo,
 postquam et reliquum æs alienum singulatim vobis expo-
 suero.

22. Ἀφικομένου γὰρ Ἀλέτρου καὶ Ἰάσονος ὡς τοῦτον ἐν τῇ Μαίμακτηριῶνι μηνί τῇ ἐπ' Ἀστειοῦ ἀρχόντος ἐπι τὸν ἀγῶνα τὸν τούτου, βοηθησόντων αὐτῶ, καὶ καταγομμένους εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πειραιεὶ τὴν ἐν τῇ Ἰπποδαμείᾳ ἐσπέρας ἤδη οὔσης, ἀπορούμενος ὑποδείξασθαι αὐτούς, πέμψας ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Αἰσχρίωνα τὸν ἀκόλουθον τὸν αὐτοῦ ἐκέλευσεν αἰτήσασθαι στρώματα καὶ ἱμάτια καὶ φιάλας ἀργυρᾶς δύο, καὶ μὲν ἀργυρίου δανείσασθαι. (22) Ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τοῦ Αἰσχρίωνος τοῦ ἀκολουθοῦ τούτου τοὺς τε ἀφικόμενους καὶ τὴν χρεῖαν εἰς ἃ ἦται, ἐφ' ἃ τ' ἦλλον, ἐχρησε, καὶ τὴν μὲν τοῦ ἀργυρίου, ἣν ἰδανείζετο, ἰδάνεισεν. Ἀπολαλυμένῳ τὸν ἄνθρωπον τῆς αἰτίας πολλῇ συνέβαιναν αὐτῷ μετὰ ταῦτα χρημάτων ἀπορία εἰς τε τὰς ἰδίας χρεῖας καὶ εἰς τὰς δημοσίας εἰσφοράς, ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς οὐκ ἐτόλμα τοῦτον εὐθύς ἀπαρτῆν τὸ ἀργύριον. (23) Οὕτως γὰρ ἂν τοῦτον εὐπορήσανθ' ἤγαίτο ἀδικῆσαι αὐτόν, οὐτ' ἂν αὐτὸς ἀπορούνηται τοῦτον ἔχων ἐπόθεν εἰσπράξειεν. Ἐπειδὴ τὸν ἄπληθον δὲ τὸν Ἀλέτρου καὶ ὁ Ἰάσων τὰ μὲν στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια πάλιν ἀπήνεγκεν ὁ Αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος ὁ τούτου, τὰς δὲ φιάλας τὰς δύο οὐκ ἀπήνεγκεν, ἀς ἤθῆσθε, ὅτι περὶ καὶ τὰ στρώματα καὶ τὴν μὲν τοῦ ἀργυρίου ἰδανείσατο ἀφικόμενος ὡς τοῦτον Ἀλέτρου καὶ Ἰάσονος.

25. Μέλλων τὸν ἀποδημεῖν ὡς βασιλέα, καὶ διαπραξάμενος ἐκπλεῦσαι ὡς βασιλεῖ στρατηγῶν τὸν ἐπ' Αἴγυπτον πόλεμον, ἵνα μὴ δῶ ἑνθάδε λόγον καὶ εὐθύνας τῆς ἐνθάδε στρατηγίας, μεταπειψάμενος τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν εἰς τὸ Παράλιον τῶν τε προὔπηργμένων εἰς αὐτὸν ἐπῆνει, (25) καὶ ἰδεῖτο αὐτοῦ συστήσας Φιλώνδαν, ἄνδρα τὸ μὲν γένος Μεγαρέα, μετακοῦντα δ' Ἀθήνησι, πιστῶς δὲ τούτῳ διακεκρίμενος καὶ ὑπηρετοῦντα ἐν ἐκείνῳ χρόνῳ, ἑπειδὴν ἀφίκεται ἐκ Μακεδονίας ὁ Φιλώνδας (ὃν συνέστη οὗτος τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ) ἄγων ξύλα τὰ δοθέντα τούτῳ ὑπὸ Ἀμύντου, τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν καὶ ἰᾶσαι ἀνακομίσει τὰ ξύλα εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεὶ. αὐτοῦ γὰρ εἶναι τὰ ξύλα. (27) Ἄμα τε τῇ δεήσει εἶπε λόγον, ὃ οὐκ ἀκόλουθα ποιεῖ τὰ ἔργα νυνί. ἔφη γάρ, κὰν μὴ τύχη ὧν ἰδεῖτο τοῦ πατρὸς, οὐκ ὀργισθήσεσθαι, ὥσπερ ἂν ἄλλος τις, ἀποτυχῶν, ἀλλ' ὧν αὐτῷ δεηθέντι ὑπηρετήσῃ, τούτων, ἂν ποτε δύνηται, χάριν ἀποδώσειν. ἀκούσας δ' ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς ταῦτα ἤσθη τε τοῖς λόγοις, καὶ ἐπῆνει τοῦτον ὅτι μὲν νῆται εὐ παθῶν, καὶ ὅσα αὐτοῦ ἰδεῖτο, ὑπέσχετο ποιῆσαι. (28) Καὶ οὗτος μὲν μετὰ ταῦτα τὴν ἀναγωγὴν ἐποιεῖτο ὡς τοὺς στρατηγούς τοὺς βασιλέως, ὁ δὲ Φιλώνδας, ὃ συνέστησε τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν, ἑπειδὴν ἀφίκεται ἄγων τὰ ξύλα, τὸ ναῦλον παρασχεῖν, εἰς τὴν Μακεδονίαν τὴν πορείαν ἐποιεῖτο. Καὶ οὗτοι οἱ χρόνοι ἦσαν περὶ Θαρρηλιῶνα μῆνα ἐπ' Ἀστειοῦ ἀρχόντος. (29) Τῷ δ' ὑστέρῳ εἶται ἀφικόμενου τοῦ Φιλώνδου ἐκ τῆς Μακεδονίας ἄγοντος τὰ ξύλα, ἀποδημοῦντος τούτου παρὰ βασιλεῖ, προσελθόντος

DEMOSTHENES.

22. Nam quum Alcetas et Iason ad istum mense Mæmacterione Astio Archonte venissent ad iudicium istius, et patrocinatorum, et in aedes diverterent in Piræo, quæ sunt in Hippodamia foro, vespere jam facto, neque eos excipere posset; misso ad patrem meum Æschrione pedissequo suo petere jussit stragula et vestes et duas phialas argenteas, et minam argenti mutuum. (23) Pater vero meus quum ex Æschrione ejus pedissequo audisset, et qui venissent et quem ad usum peteret et qua de causa venissent; commodavit, et minam argenti, quam mutuari volebat, mutuum dedit. Post crimine liberatus magna jam pecuniæ inopia laborabat quum ad domesticos usus tum ad publica tributa, quod quia pater meus videbat, non statim ab isto repetere argentum audebat. (24) Neque enim vel istum, si rem haberet, fraudaturum, vel, si non haberet, se ab eo redacturum putabat. quum autem Alcetas et Iason recessissent; stragula quidem et vestes retulit Æschrion istius pedissequus, phialas autem duas non retulit, quas tum petierat, quum et stragula et minam argenti mutuatus esset, Alceta atque Iasonem ad istum profectis.

25. Profecturus porro ad regem Persarum, quum perfectusset ut abire liceret ad regia exercitum ducendum in bello Ægyptiaco, ut ne rationes reddere cogeretur hic, et de gesto hic imperio accusaretur, patrem meum ad Paraliium accersitum quum ob prius in se collata beneficia collaudavit, (26) tum rogavit exhibitæ coram auctore Philonda, viro genere Megarensi, inquilino Atheniensi, isti autem fideli, et eo tempore obsequenti, si venisset redux e Macedonia Philondas (quem auctorem iste patri meo coram exhibebat) vehens data isti ab Amynta ligna, ut naulum lignorum suppoditaret et ea ligna ad aedes suas in Piræo vehi pateretur. sua enim esse ligna. (27) Unaque cum petitione verba dixit, cum quibus facta ejus nunc haud consentiunt. aiebat enim, tametsi impetrata non ferret, quæ peteret a patre, se non ægre laturum, quod voli non esset compos factus, ut alius faceret, sed pro iis, quæ sibi petenti concessisset, si quando posset, gratiam relaturum. Quibus pater meus auditis, et oratione delectatus est, et istum laudavit, quod acceptorum beneficiorum meminisset, et quicquid a se petisset, facturum sese promisit. (28) Post hæc solvit iste ad duces Regis profecturus, Philondas autem, ad quem patrem meum coram adduxerat ad naulum solvendum, si lignis advectis advenisset, in Macedoniam iter facit. Hæc tempora fuerunt circa mensem Thargelionem Astio Archonte. (29) Anno sequente, reverso Philonda e Macedonia cum lignis advectis, dum iste apud regem Persarum peregre abesset, ad patrem meum

τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ καὶ κελεύοντος τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχεῖν, ἵνα διαλύσῃ τὸν ναυκλήρον καθάπερ οὗτος ἐδεήθη ὅτι ἐξέπλει τοῦ πατρὸς καὶ συνέστησε τὸν Φιλώνδαν, παραγαγὼν πρὸς τὴν τράπεζαν ὁ πατὴρ ἐκέλευσε δοῦναι Φορμίωνα τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, χιλίας ἑπτακοσίας πενήκοντα. (30) Καὶ ἠριθμήσε τὸ ἀργύριον Φορμίων, καὶ ἐγράψατο μὲν ὀφειλοντα Τιμοθεον (οὗτος γὰρ ἦν ὁ δεηθείς τοῦ πατρὸς παρασχεῖν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων, καὶ τούτου ἦν), ὑπομνήματα ἀπεγράψατο δὲ τὴν τε χρεῖαν εἰς ἣν ἐλήφθη τὸ ἀργύριον, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ λαβόντος. Καὶ οὗτος ὁ χρόνος ἦν Ἀλκισθένης ἀρχοντας, ὁ ὑστερος ἐνιαυτὸς ἢ οὗτος ἀνήγετο ὡς βασιλεῖα. (31) Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον τούτου καὶ Τιμοσθένης ὁ Αἰγυλιεὺς ἀφικνεῖται κατ' ἐμπορίαν ἰδίαν ἀποδημῶν. ἐπιτήδειος δὲ ὢν Φορμίωσι καὶ κοινῶς ὁ Τιμοσθένης, ἐτ' ἐξέπλει, δίδωσιν ἀποδεῖναι τῷ Φορμίωσι μετ' ἄλλων χρημάτων καὶ φιάλας Λυκιουργεῖς δύο. ἀπὸ τύχης δ' ὁ παῖς ταύτας τὰς φιάλας, οὐκ εἰδὼς ὅτι ἀλλότρια ἦσαν, δίδωσι τῷ Αἰσχρίωνι τῷ ἀκολουθῶν τῷ τούτου, ἐτ' ἐπέμφθη ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ὑπὸ τούτου καὶ ἤτειτο τὰ στρώματα καὶ τὰ ἱμάτια καὶ τὰς φιάλας καὶ τὴν μνῆν τοῦ ἀργυρίου, ὃ ἔδανείσατο, ἀφικομένῳ ὡς τούτων Ἀλκέτου καὶ Ἰάσονος. (32) Ἀπαιτοῦντος δὲ τοῦ Τιμοσθένης τὰς φιάλας τὸν Φορμίωνα, ἐπειδὴ ἦκεν, ἀποδημοῦντος Τιμοθέου παρὰ βασιλεῖ, πείθει αὐτὸν ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς τιμὴν ἀπολαβεῖν τῶν φιαλῶν, ὅσον ἦγον αἱ φιάλαι, διακοσίας τριάκοντα ἐπτά. καὶ τῷ μὲν Τιμοσθένει τιμὴν ἀπέδωκε τῶν φιαλῶν, τούτων δ' ἐγράψατο αὐτῷ ὀφειλοντα, πρὸς τὸ ἄλλο χρέως ὃ οὗτος αὐτὸς ὤφειλεν, ὃ ἀπέτισα τῷ Τιμοσθένει τῶν φιαλῶν. (33) Καὶ ταῦτα πάνθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας, πρῶτον μὲν τῶν δόντων τὸ ἀργύριον, οἷς οὗτος ἐκέλευσεν, ἀπὸ τῆς τραπέζης, καὶ ἐπικαθημένων τότε, ἔπειτα τοῦ ἀπολαβόντος τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν.

1194

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν εἶπον, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνωσκομένων ἀκηκόατε, ὅτι δέ μοι καὶ αὐτὸς οὗτος ὁμολόγει τὰ ξύλα τὰ κομισθέντα ὑπὸ Φιλώνδου εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀνακομισθῆναι τὴν ἐν Πειραιεῖ, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ὡς μὲν τοίνυν τούτου ἦν τὰ ξύλα ἃ ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, αὐτὸς μοι μεμαρτύρηκεν. ὁμολόγει γὰρ αὐτὰ πρὸς τῷ διαιτητῇ ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἑαυτοῦ τὴν ἐν Πειραιεῖ, ὡς μεμαρτύρηται ὑμῖν ὑπὸ τῶν ἀκούστων. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων πειράσομαι ἐγὼ ὑμᾶς διδάξει ὅτι ἀληθῆ λέγω. (35) Οἴεσθε γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν, εἰ μὴ Τιμοθέου ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐδεήθη οὗτος αὐτοῦ

accedente et hortante, ut naulum lignorum praeberet, qua pecunia soluta naviculario satisfaceret, quemadmodum iste patrem rogat quum abiturus Philondam coram exhibuerat, eo adducto ad mensam pater Phormioni mandavit, ut naulum lignorum solveret, mille septingentas quinquaginta drachmas. (30) Et numeravit argentum Phormio, et debitorem inscripsit Timotheum (iste enim rogat patrem, ut naulum lignorum solveret, et haec istius erant), commentarios autem inscripsit et usum in quem acceptus fuerat argentum et nomen ejus, qui accepisset. Et hoc factum est Alcisthene Archonte, altero anno quam iste ad Regem abierat. (31) Sub illud ipsum autem tempus Timosthenes quoque Aegiliensis venit, suae negotiationis causa profectus. quum esset autem familiaris Phormioni et socius Timosthenes; solvens hinc servandas dat Phormioni cum alia pecunia etiam phialas in Lycia factas duas. Forte fortuna autem puer eas phialas, ignarus esse alienas, dat Aeschrioni pedisequo istius, quum is ad patrem meum missus esset ab isto et stragula et vestes et phialas peteret et minam argenti, quas res mutatas erat, quum ad istum venissent Alcetas et Iason. (32) Repente autem Timosthene phialas a Phormione, quum redisset, absente Timotheo apud Regem, agit cum eo pater meus, ut pro pretio phialarum, quantum phialae pendebant, reciperet drachmas ducentas triginta septem. ac Timostheni eas pro pretio reddidit phialarum, istum vero debitorem sibi inscribit ad reliquum aes alienum, quod iste ipse debebat, ejus etiam pecuniae, quam Timostheni pro phialis numerarat. (33) Et haec omnia vere a me dici, testimonio vobis recitabit, primum eorum qui dederunt argentum is, quibus iste jusserat, a mensa, quique tum ad mensam sederunt, deinde ejus, qui pretium phialarum recepit.

TESTIMONIA.

Me igitur ea, quae ad vos dixi, non dixisse falso, ex recitatione testimoniorum audivistis. istum porro ipsum mihi confessum, ligna convecta a Philonda, in aedes suas in Piraeo esse perlata, ejus rei testimonium vobis legit.

TESTIMONIUM.

34. Istius igitur fuisse ligna quae Philondas vexit, et ipse mihi testificatus est. sciebatur enim apud arbitrum ea in suas aedes in Piraeo esse deportata, ut vobis testificati sunt, qui audierant. verum etiam argumentis ego docere vos conabor ea quae dico vera esse. (35) Putatis enim, iudices, patrem meum, nisi Timothei fuissent ligna et iste cum re-

συστήσας τὸν Φιλώνδαν, ὅτε ἀνήγετο ὡς τοὺς στρατη-
 γοὺς τοὺς βασιλέως, παρασχέιν τὸ ναῦλον, εἶσαι ἂν
 ποτε ὑποκειμένον αὐτῷ τῶν ξύλων τοῦ ναύλου ἀνακο-
 μίσαι τὸν Φιλώνδαν τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος, ἀλλ' οὐκ
 20 ἂν παρακαταστήσαντά τινα τῶν οἰκετῶν φυλάττειν καὶ
 τιμὴν λαμβάνειν τῶν πωλουμένων ξύλων, ἕως ἐκομί-
 σατο τὰ ἑαυτοῦ, εἴπερ Φιλώνδου ἦν τὰ ξύλα καὶ ἐμ-
 πορίας ἕνεκ' ἤχθη; (36) Ἐπειτα πρὸς τοῦτοις τίνι ὑμῶν
 εἰκὸς δοκεῖ εἶναι, μὴ κελεύσαντος τούτου τὸ ναῦλον
 25 παρασχέιν τῶν ξύλων τῶν ῥοθέντων τούτῳ ὑπὸ Ἀμύν-
 του, πιστεῦσαι τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν Φιλώνδα καὶ εἶσαι
 ἀνακομίσαι τὰ ξύλα ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὴν οἰκίαν τῆν
 οὕτου; ἢ πῶς ὀνόντ' ἐστὶ τὸν μὲν Φιλώνδαν ἐμπορίας
 οὔνεκ' ἀγαγεῖν τὰ ξύλα, ὡς οὐτάς φησι, καταχρησασθαι
 1195 δὲ τούτων ἤκοντ' εἰς τὴν οἰκοδομίαν τὴν αὐτοῦ τοῖς ξύ-
 λοις τούτοις; (37) Σκέψασθε δὴ, ὅτι πολλοὶ καὶ χρῆστοι
 τῶν πολιτῶν οἰκεῖοι ὄντες τούτῳ ἐπεμελοῦντο τῶν τού-
 του, ἀποδημοῦντος παρὰ βασιλεῖ Τιμοθέου, ὧν οὐδεὶς
 6 τετόλημκε μαρτυρῆσαι τούτῳ ἢ ὡς οὐκ ἔλαβεν ὁ Φι-
 λώνδας τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης ἢ ὡς
 λαβὼν ἀπέδωκεν, οὐδ' αὖ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε τὸ
 ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας ῥο-
 θέντων τούτῳ παρ' Ἀμύντου. ἡγοῦνται γὰρ περὶ
 10 πλείονος αὐτοῖς εἶναι καλοὶ καγαθοὶ δοκεῖν εἶναι μᾶλλον
 ἢ Τιμοθέω χαρίσασθαι τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντες. (38)
 Οὐ μέντοι οὐδὲ τούτου γε ἔφρασαν καταμαρτυρῆσαι ἂν
 τᾶληθῆ. οἰκεῖον γὰρ αὐτοῖς εἶναι. ὅπου τοίνυν μη-
 15 δεις τετόλημκε τῶν οἰκειῶν τούτῳ μαρτυρῆσαι καὶ
 ἐπιμελομένον τῶν τούτου, ὅτε ἀπεδήμει οὗτος παρὰ
 βασιλεῖ, ἢ ὡς οὐκ ἔλαβεν ὁ Φιλώνδας τὸ ναῦλον τῶν
 ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης ἢ ὡς αὐτῶν τις διέλυσε· πῶς
 οὐκ εἰκὸς ἐστὶν ὑμᾶς ἠγεῖσθαι με τᾶληθῆ λέγειν; (39)
 20 Καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε τολμήσει, ὡς ἄλλος τις διέλυσε
 τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων ὧν ἤγαγεν ὁ Φιλώνδας, ἢ ὁ
 πατήρ ὁ ἐμὸς. εἰ ἂν δὲ καταχρητῆται τῷ λόγῳ· ἀξιοῦτε
 αὐτὸν καὶ τὴν μαρτυρίαν παρασχέσθαι ὑμῖν τοῦ ἀπο-
 δόντος τὸ ναῦλον ὑπὲρ τῶν ξύλων. αὐτὸς μὲν γὰρ
 25 ὁμολογεῖται ἀποδημῆν παρὰ βασιλεῖ, τὸν δὲ Φιλώνδαν,
 ὃν ἐπεμψεν ἐπὶ τὰ ξύλα καὶ συνέστησε τῷ πατρὶ τῷ
 ἐμῷ, τεθηκῶτα κατελάμβανες ἤκων παρὰ βασιλείως.
 (40) Ἀναγκαῖον δὴ τῶν ἄλλων οἰκειῶν καὶ ἐπιτηδείων,
 1196 οὓς κατέλειπε ἀποδημῆν μελλῶν συνεπιμελεῖσθαι τῶν
 σαυτοῦ, εἰδέναι τινὰ ὅθεν τὸ ναῦλον τῶν ξύλων πορίσας
 ὁ Φιλώνδας τῷ ναυκλήρῳ διέλυσε, εἰ μὴ φῆς τὸν πα-
 5 τέρα τὸν ἐμὸν συστήσαι αὐτῷ, μὴδὲ λαβεῖν τὸν Φι-
 λώνδαν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ τὸ ναῦλον τῶν ξύλων.
 (41) Μαρτυρίαν τοίνυν οὐδενὸς ἔχει παρασχέσθαι τῶν
 οἰκειῶν τῶν σαυτοῦ, ὡς οὐκ ἐλήφθη σοῦ ἀποδημοῦντος
 τὸ ναῦλον τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἀλλὰ δυοῖν
 θάτερον, ἢ οὐδενὶ χρῆ τῶν οἰκειῶν οὐδὲ πιστεύεις τῶν
 10 σαυτοῦ οὐδενί, ἢ εἰδῶς ἀκριβῶς τὸν Φιλώνδαν λαβόντα
 τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ,
 ὡς περ αὐτὸν συνέστησας ὅτε ἐξέπλεις, οἷαι δεῖν ἀπο-
 στερῆσας ἡμᾶς, ἂν δύνῃ, πλεονεκτεῖν. (42) Ἐγὼ

gasset praesente auctore Philonda, quum ad duces Regis
 proficisceretur, ut solveret naulum, permissurum fuisse
 unquam, quum ei pro naulo ligna oppignerata essent, ut
 Philondas e portu ligna reciperet, ac non potius servum
 aliquem adhibiturum qui custodiret, et tantum pretium
 acciperet venditorum lignorum, donec suum recepisset, si
 Philondæ fuissent ligna et negotiationis causa advecta?
 (36) Jam praeterea cui vestrum verisimile fit eum, nisi jus-
 sisset iste solvere naulum lignorum isti ab Amynta dato-
 rum, crediturum fuisse Philondæ et passurum ut ligna e
 portu veheret in aedes istius? aut qui fieri potest, ut Phi-
 londas negotiationis causa ligna vexerit, ut iste inquit, iste
 vero reversus illis lignis ad suam aedificationem fuerit
 abusus? (37) Jam considerate multos bonos cives isti fami-
 liares negotia ejus curasse, absente apud Regem Timo-
 theo, quorum nullus ausus fuit isti testificari vel non acce-
 pisse Philondam naulum lignorum a mensa vel acceptum
 reddidisse, vel etiam ipsorum aliquem naulum dissolvissè
 de lignis, quæ Philondas vexit data isti ab Amynta.
 Pluris enim faciunt existimationem et fidem suam, quam
 ut falsis testimonii dicendis Timotheo gratificentur. (38)
 Nec tamen in eum quidem se verum testimonium dicturos
 esse propter familiaritatem ejus affirmarunt. Quum igitur
 nemo familiarium testificari ausus fuerit et procuratorum
 ejus, dum apud Regem abfuit, vel accepisse naulum ligno-
 rum Philondam a mensa vel ipsorum aliquem dissolvissè;
 nonne existimare debetis me vera loqui? (39) Ac ne illud
 quidem dicere audebit, alium quenquam dissolvissè nau-
 lum de lignis, quæ vexit Philondas, quam patrem meum.
 sin verbis abutetur; postulate, ut etiam testimonium ejus
 exhibeat, qui naulum solverit de lignis. In confesso enim
 est ipsum abfuisse apud Regem, Philondam autem, quem
 propter ligna miserat et patri meo auctorem adduxerat,
 mortuum invenisti a Rege reversus. (40) Necessè igitur
 est ceterorum cognatorum et familiarium aliquem, quibus
 abiturus curam rerum tuarum mandabas, scire, unde com-
 parato naulo lignorum Philondas naviculario satisfecerit,
 si te patri auctorem ostendissè et accepissè Philondam a
 patre meo naulum lignorum negas. (41) Nullius ergo te-
 stimonium proferre potes familiarium tuorum eum non ac-
 cepissè te absente naulum lignorum de mensa, sed alter-
 utrum necesse est, te aut nullo uti familiarium nec fidem
 habere ulli tuorum, aut quum satis scias Philondam acce-
 pissè naulum lignorum a patre meo, quemadmodum
 auctorem eum ostenderas, quum hinc solveres, existimare
 nobis si possis fraudandis tuo compendio per injuriam
 consulendum. (42) Ego vero, judices, praeter testimonium,

15 τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, πρὸς τῇ μαρτυρίᾳ, ἣν παρεσχήμεθα ὑμῖν μαρτυροῦντας τοὺς δόντας τὸ ἀργύριον οἷς οὗτος ἐκέλευσε καὶ καθήμενους ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τότε, καὶ πίστιν ἠθέλησα Τιμοθέῳ ἐπιθεῖναι, ἣν ἀναγνώσεται ὑμῖν.

ΟΡΚΟΣ.

20 Οὐ τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, γράψας μοι ὁ πατήρ κατέλιπε τὰ χρέα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔλεγεν ἀβρωστῶν ὃ τι ὀφείλοιο αὐτῷ ἕκαστον, καὶ παρ' ἧ καὶ εἰς ὃ τι ἐλείφθη τὸ ἀργύριον, καὶ τῷ ἀδελφῷ τῷ ἐμῷ. Καὶ ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀδελφοῦ.

25

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

43. Ὡς μὲν τοίνυν κατελείφθη ὀφειλῶν Τιμοθέου ἡμῖν τὸ ἀργύριον ὑπὸ τοῦ πατρὸς, οὐ δικάζομαι αὐτῷ, καὶ γίνεσθαι ἐμὸν μέρος, ὃ τε ἀδελφός μοι μεμαρτύρηκε καὶ ὁ Φορμίῶν ὁ δοὺς τὸ ἀργύριον. Ἐγὼ τούτων 1197 πίστιν ἠθέλησα ἐπιθεῖναι, προκαλεσαμένου δὲ τούτου πρὸς τῷ διαιτητῇ καὶ καλεούοντος ἐνεγκεῖν τὰ γράμματα ἀπὸ τῆς τραπέζης καὶ ἀντίγραφα αὐτοῦντος, πέμψαντος Φρασηρίδην ἐπὶ τὴν τράπεζαν, τῷ δὲ Φρασηρίδῃ ἐξενέγκας ἔδωκα ζητεῖν τὰ γράμματα καὶ ἐκγράφεσθαι ὅσα οὗτος ὄφειλεν. Καὶ ὡς ὁμολόγει λαβεῖν οὗτος τὰ ἀντίγραφα, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 44. Πρὸς τοίνυν τὸν διαιτητὴν κομισαντός μου τὰ γράμματα, παρῶν ὁ Φορμίῶν καὶ ὁ Εὐφραῖος, οἱ δόντες τὸ ἀργύριον οἷς ἐκέλευσεν οὗτος, ἐξήλεγον αὐτὸν ἐν οἷς τε χρόνις ἕκαστον ἐδανείσατο, καὶ εἰς ὃ τι λαβε τὸ ἀργύριον, καὶ εἰς ἃ κατεχρήσατο. ὃ δὲ τὰς μὲν χιλιάς καὶ τριακοσίας καὶ πεντήκοντα καὶ μίαν, καὶ δύο ὀβολῶ, 15 ἃς πρώτας ἐδανείσατο τοῦ Μουνυχιῶνος μηνὸς μελλῶν ἐκπελεῖν ἐπὶ Σωκρατίδου ἀρχοντος, ἃς καὶ ἐκέλευσε δοῦναι Ἀντιμάχῳ τῷ ταμίᾳ τῷ αὐτοῦ, ἰδίᾳ ἔφη δανείσαι τὸν πατέρα Ἀντιμάχῳ καὶ οὐκ αὐτὸς λαβεῖν. (45) Καὶ ὡς μὲν ἀληθῆ λέγει, οὐδένα μάρτυρα παρεσχίται, λόγῳ δὲ καταχρῆται, ἵνα μὴ αὐτὸς δοκῇ ἀποστερεῖν ἀλλ' Ἀντίμαχος δανείσασθαι. Καίτοι, ὡς ἄνδρες δικασταί, μέγα ὑμῖν ἔρω τακμήριον ὅτι οὐκ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν 25 ὁ πατήρ τοῦτο τὸ ἀργύριον, ἀλλὰ Τιμοθέῳ περὶ ἀναγωγῆν ὄντι. πότῃ γὰρ ἂν οἴεσθε βῆον εἶναι τῷ πατρὶ δημοθέντων τῶν Ἀντιμάχου ἐνεπισκῆψασθαι ἐν τῇ 1198 οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου ἐνοφειλόμενον αὐτῷ τοῦτο τὸ ἀργύριον, εἴπερ Ἀντιμάχῳ ἐδάνεισεν, (46) ἢ ἀναμένειν ὅποτε παρὰ τούτου κομισέσθαι ἡμελλεν εὐπορήσαντος, ὃς οὐ πολλὰς ἐλπιδας σωτηρίας περὶ αὐτοῦ εἶχεν ἐν ἐκείνῳ τῷ 5 χρόνῳ; καὶ μὴ ἐνεπισκῆψάμενός γε οὐτ' ἂν παρακαταβολῆς ἠπόρησεν οὐτ' ἂν ἠπιστήθη ὑφ' ἡμῶν. πάντες γὰρ ἴστε τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν οὐ τῶν δημοσίων ἀδίκως ἐπιθυμοῦντα ἀλλὰ τῶν αὐτοῦ ὑμῖν, ὃ τι καλεούσατε, 10 προθύμως ἀναλίσκοντα, (47) εἶτα καὶ ἐπιτηδείου ὄντος

quod vobis exhibui eorum qui his dederunt argentum, quibus iste iussit, et ad mensam tum sederunt, etiam iusjurandum pollicitus sum Timotheo, quod recitabit vobis.

IUSJURANDUM.

Neque vero, iudices, in scriptis solum mihi pater debita reliquit, sed decumbens etiam dixit, quid sibi deberetur singulatum, et apud quem et quem in usum relictum esset argentum, et fratri meo. Hac a me vere dici, lege mihi fratris testimonium.

TESTIMONIUM.

43. Relictum igitur fuisse nobis a patre Timotheum debentem argentum, quod ab eo postulo, et id esse meae portionis, et frater mihi testificatus est et Phormio, qui argentum numeravit. Ego huius rei iusjurandam ei dare volui, quum vero iste provocasset apud arbitrum et offerri juberet tabulas a mensa et exemplar postulare, misse Phrasieride ad mensam, Phrasieridi eas extulit et querendam et exscribenda dedi ea quae iste debebat. Confessam autem fuisse istum, se exemplar accepisse, recita mihi testimonium.

TESTIMONIUM.

44. Allatis igitur a me literis ad arbitrum, Phormio et Euphræus, qui argentum quibus iste iusserat dederant, praesentes convicerunt eum, et quibus singula temporibus mutuatus esset et quem ad usum argentum accepisset, et quas ad res eo abusus esset. iste vero mille et trecentas et quinquaginta unam drachmas, et duos obolos, quae primum mutuatus fuit mense Munychione profecturus Socratide Archonte, quae etiam iusserat Antimacho quaestori suo dari, separatim mutua dedisse dixit patrem meum Antimacho, non se accepisse. (45) Ac vera quidem se dicere, nullo teste ostendit, sed verbis abulit, ut ne ipse fraudare, sed Antimachus mutuatus esse videatur. Ego vero, iudices, magnum vobis argumentum dicam, non Antimachio mutuum dedisse id argentum patrem, sed Timotheo jamjam profecturo. Utrum enim facilius futurum fuisse potatis patri, publicatis Antimachi bonis, contra senarium contendere sibi in ejus re familiari deberi mutuum id argentum, si Antimacho mutua dedisset, (46) an expectare, dum id ab isto locupletato reciperet, qui ipse illo tempore apem de salute sua perexiguam habebat? et vero si postulasset; nec defuisset unde sponsonem deponeret, neque ei fides fuisset a vobis abrogata. scitis enim omnes, patrem meum publica non injuste concupisse, sed de suo vobis, quodcumque juberetis, alacriter impendisse, (47) deinde quum fami-

αὐτῷ Καλλιστράτου, ὅςπερ ἐδήμαυσε τὰ Ἀντιμάχου, ὥστε μὴδὲν ἐναντιοῦσθαι. ὥστε τί ἂν βουλόμενός ποτε ὁ πατήρ ἠβούλετο Τιμόθεον χρήστην ἐγγράφας ἡμῖν καταλείπειν, εἴπερ μὴ ὄφειλε τοῦτο τὸ ἀργύριον, μᾶλλον ἢ οὐκ ἐκ τῶν Ἀντιμάχου δημευθέντων ἐνεπισκηφάμενος κομίσασθαι;

48. Περὶ δὲ τῶν χιλῶν δραχμῶν, ἃς ἐδανείσατο παρὰ τοῦ Ἀντιφάνου ἐν Καλαυρείᾳ, ἵνα διαδοῆται τοῖς Βοιωτοῖσι τριηράρχοις, μὲλλον καταπλεῖν ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἃς καὶ ἀπέδωκε Φιλίππῳ τῷ ναυκλήρῳ ἐνθάδε λαβῶν παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, τὸν Βοιωτῶν ναύαρχόν φησι δανείσασθαι καὶ ὑποθεῖναι τούτου τοῦ ἀργυρίου τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ χαλκόν. ὡς δ' οὐκ ἀληθῆ λέγει, μέγα ὑμῖν ἐρῶ τεκμήριον. (48) Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν Καλαυρείᾳ οὗτος φαίνεται δανεισάμενος τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ οὐκ ὁ Βοιωτῶν ναύαρχος, ἔπειτ' ἀπαιτῶν ὁ Φίλιππος ἐνθάδε τοῦτον τὰς χιλίας δραχμὰς καὶ οὐ τὸν Βοιωτῶν ναύαρχον, καὶ ἀποδοῦς οὗτος ἄλλ' οὐκ ὁ Βοιωτῶν ναύαρχος. προσῆκε γὰρ τῷ μὲν Βοιωτῷ ἄρχοντι παρὰ τούτου τὴν τροφήν τοῖς ἐν ταῖς ναυσὶ λαμβάνειν. ἐκ γὰρ τῶν κοινῶν συντάξεων ἡ μισθοφορία ἦν τῷ στρατεύματι, τὰ δὲ χρήματα σύμπαντα ἐξέλειξας ἐκ τῶν συμμάχων, καὶ σὲ ἴδει αὐτῶν λόγον ἀποδοῦναι. (49) Ἐἶτα καταλυθειῶν τῶν Βοιωτῶν νεῶν καὶ διαπελθόντων τῶν στρατιωτῶν τῷ μὲν Βοιωτῷ ναύαρχῳ οὐδεὶς κίνδυνος ἐπ' Ἀθηναίων ἦν, οὐδ' ἐν ἀγῶνι καθεισότηκει οὐδενί, σὺ δ' ἐν τῷ μεγίστῳ περιφοβὸς δ' ὦν ἤγῃ σοι μεγάλην ἐπικουρίαν ἀπολογίας ἔσεσθαι, ἐὰν παραμείνωσι αἱ Βοιωταὶ τριήρεις ἕως ἂν σοι ἡ κρίσις γένηται. ἔπειτα καὶ ἐκ τίνος ἂν φιλίας ποτ' ἐδάδεισεν ὁ πατήρ ὁ ἐμὸς τῷ Βοιωτῷ ναύαρχῳ τὰς χιλίας δραχμὰς, ὃν οὐκ ἐγγήνωσκεις; (51) Ἀλλὰ γὰρ ὑποθεῖσθαι φησὶν αὐτὸν χαλκόν. Ὅπόσον τινα καὶ ποδαπὸν καὶ πόθεν γενόμενον τὸν χαλκὸν τοῦτον τῷ Βοιωτῷ ναύαρχῳ; πότῃρα κατ' ἐμπορίαν ἀχθέντα ἢ ἀπ' αἰχμαλώτων γενόμενον; εἶτα τίνες ἦσαν οἱ ἐνέγκαντες τὸν χαλκὸν ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν; πότῃρα μισθωτοὶ ἢ οἰκέται; ἦν τίς ὁ παραλαβὼν τῶν οἰκετῶν τῶν ἐμῶν; (52) Χρῆν γὰρ αὐτόν, εἰ μὲν οἰκέται ἦνεγκαν, τοὺς κομίσαντας παραδιδόναι, εἰ δὲ μισθωτοὶ, τὸν ἀποδεξάμενον καὶ ἀποστῆσάμενον τὸν χαλκὸν τῶν οἰκετῶν τῶν ἡμετέρων, τοῦτον ἐξαιτῆν. οὐ γὰρ δήπου ἄνευ γε σταθμοῦ ἡμελλεν οὐθ' ὁ ὑποτιθέμενος οὐθ' ὁ ὑποτιθείς τὸν χαλκὸν παραδῶσιν, οὐδ' αὖ ὁ πατήρ ἡμελλεν αὐτὸς οὔτε οἴσειν τὸν χαλκὸν οὔτε στήσεται, ἀλλ' οἰκέται ἦσαν αὐτῷ, οἱ τὰ ἐνέχυρα τῶν δανεισμάτων παρελάμβανον. (53) Θαυμάζω δ' ἐγώ γε καὶ τίνος ὄνεν' ἂν ποτε ὑπετίθει τὸν χαλκὸν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ ὁ Βοιωτῶν ναύαρχος, Φιλίππῳ ὄφειλον χιλίας δραχμὰς. πότῃρον ὡς Φίλιππος οὐκ ἂν ἠδέως τόκον ἐλάμβανεν, εἴπερ ἀσφαλῶς ἦν αὐτῷ τὸ ἀργύριον δεδανεισμένον καὶ ἐπ' ἐνεχύρῳ; ἢ ὡς οὐκ ἦν τῷ Φιλίππῳ ἀργύριον; ὥστε τί ἴδει τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ δεηθῆναι δανείσασθαι τὰς χιλίας δραχμὰς τὸν Βοιωτῶν ναύαρχον ἀποδοῦναι Φιλίππῳ μᾶλλον ἢ οὐ τὸν χαλκὸν ὑποθεῖναι τῷ Φιλίππῳ; (54) Ἄλλ' οὐθ' ὁ χαλκὸς ὑπετίθει,

illis ei esset Callistratus, qui Antimachi bona publicavit, ut nulla in re ei adversatus esset. Quid igitur sibi tandem voluisset pater, quod Timotheum debitorem nobis inscriptum relinqueret, nisi id argentum debuisset, potius quam e publicatis Antimachi bonis id sibi vindicaret recipiendum?

48. De mille autem drachmis, quas mutuo sumpsit ab Antiphane in Calauria, ut inter Boeotios triremium praefectos distribueret, huc venturus ad iudicium, quas etiam reddidit Philippo naviculario, hic acceptas a patre meo; Boeotium classis praefectum ait fuisse mutuatam et pro ea pecunia patri meo oppignerasse aes. eum autem non verum dicere, magno vobis argumento demonstrabo. (49) Primum constat istum in Calauria esse mutuatam illas mille drachmas, et non Boeotium classis praefectum, deinde Philippum hic ab isto repetiisse mille drachmas, et non a Boeotio praefecto, et reddidisse istum, non Boeotium praefectum. par enim erat Boeotium praefectum ab isto alimoniam in naves accipere. de communibus enim tributis exercitui stipendia solvebantur, pecuniam vero universam a sociis redegeras, et tibi ejus rationes referendae erant. (50) Post reversis Boeotiis navibus et militibus dilapsis, Boeotio praefecto nihil ab Atheniensibus periculi fuisset, neque ullum in iudicium vocatus fuisset, tibi vero ingens certamen imminebat, qui metu aestuans putabas tibi magnum fore defensionis praesidium, si Boeotiae triremes mansissent, donec iudicium de te factum esset. Deinde etiam quam ob amicitiam pater Boeotio praefecto mille drachmas mutuas dedisset, quem non norat? (51) At oppignerasse eum ait aes. Quantum et cajusmodi et unde allatum illud aes Boeotio praefecto? utrum ex negotiatione, an a captivis acceptum? qui tandem fuere qui aes attulerunt ad patrem meum? utrum mercenarii, an servi? aut quis meorum servorum id accepit? (52) Oportuit enim, si servi attulissent, eos qui attulissent dedere, sin mercenarii, eum e nostro famulitio, qui accepisset aes et expendisset, exposcere. neque enim praefecto sine libra vel is qui in pignus credidit vel is qui oppigneravit reddidisset aes, nec pater meus ipse vel gestaturus vel ponderaturus fuit, sed famuli ei fuerunt, qui mutuo datae pecuniae pignora recipere. (53) Demiror ego etiam, quammam ob causam Boeotius praefectus aes illud patri meo oppigneraturus fuisset, si Philippo mille drachmas deberet. utrum quod Philippus invitus usuram accepisset, si argentum in tuto collocasset et ad pignus? an quod Philippo argentum non fuit? proinde quid opus erat Boeotio praefecto a patre meo mutuas petere mille drachmas ut Philippo redderet potius quam aes Philippo oppigneraret? (54) Sed neque aes oppigne-

ὡ ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ὁ Βοιώτιος ναύαρχος ἐδανείσατο
 15 τὰς χιλιάς δραχμάς παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀλλὰ
 Τιμόθεος οὕτως ἐν ἀπορία ὧν πολλῇ. τὴν δὲ χρεῖαν, εἰς
 ἣν κατεχρήσατο τῷ ἀργυρίῳ, εἴρηκα ὑμῖν. Ἄντι δὲ
 τοῦ χάριν ἀποδοῦναι, ὧν ἐπιστεύθη καὶ ἔλαβε παρὰ τοῦ
 20 πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, οἴεται δεῖν καὶ τὰ ἀρχαῖα, ἐὰν δύνη-
 ται, ἀποστερηῆσαι.

55. Περὶ μὲν τοίνυν τῶν φιαλῶν καὶ τῆς μνάς τοῦ
 ἀργυρίου ἣν ἐδανείσατο, παρὰ τοῦ πατρὸς πέμψας τὸν
 ἀκόλουθον, τὸν αὐτοῦ Αἰσχρίωνα τῆς νυκτὸς ὡς τὸν πα-
 25 τέρα τὸν ἐμόν, ἠρόμην αὐτὸν πρὸς τῷ διαιτητῇ εἰ ἔτι
 δοῦλος εἴη ὁ Αἰσχρίων αὐτοῦ, καὶ ἤξιον αὐτὸν ἐν τῷ
 αὐτοῦ δέρματι τὸν ἐλεγγον δίδοναι. ἀπακριναμένου
 δέ μοι τούτου ὅτι ἐλευθέρου εἴη, τῆς μὲν ζήτησέως
 αὐτοῦ * ἐπέσχον, μαρτυρίαν δ' αὐτὸν ἤξιον ἐμβαλέσθαι
 1201 τοῦ Αἰσχρίωνος ὡς ἐλευθέρου ὄντος. (56) Ὅ δὲ οὔτε
 ὡς ἐλευθέρου ὄντος τοῦ Αἰσχρίωνος μαρτυρίαν παρέχεται,
 οὐδ' ὡς δοῦλον τὸν Αἰσχρίωνα παραδοῦς ἐκ τοῦ σώματος
 τὸν ἐλεγγον ἤξιον γενέσθαι, φοβούμενος, ἂν μὲν μαρ-
 5 τυρίαν παράσχηται ὡς ἐλευθέρου ὄντος, μὴ ἐπισκηψά-
 μενος ἐγὼ αὐτῶ τῶν ψευδομαρτυριῶν καὶ ἐξελέγξας τὰ
 ψευδῆ μεμαρτυρηκότα τὸν Αἰσχρίωνα ἐπὶ τόνδε τῶν
 κακοτεχνιῶν ἔδοξαι κατὰ τὸν νόμον, εἰ δ' αὖ βασανί-
 ζειν παραδώσει, μὴ τὰς ἀληθείας καταίποι ὁ Αἰσχρίων.
 10 (57) Καίτοι καλὸν ἦν αὐτῶ, εἰ τῶν ἄλλων λημμάτων
 τοῦ ἀργυρίου μάρτυρας μὴ εἶχε παρασχέσθαι, τοῦτο γ'
 ἐξελέγξαι ἐκ τοῦ Αἰσχρίωνος, ὡς οὐκ ἐλήφθησαν αἱ
 φιάλαι οὐδ' ἡ μνά τοῦ ἀργυρίου, οὐδ' ἐπέμψθη ὁ Αἰσχρίων
 ὑπὸ τούτου ὡς τὸν πατέρα τὸν ἐμόν, καὶ τεκμηρίῳ τούτῳ
 15 καταχρήσασθαι πρὸς ὑμᾶς ὅτι ἐγὼ καὶ τὰλλα ψεύδομαι
 περὶ ὧν ἐγκαλῶ αὐτῶ, ὅπου γε ὅν φημι λαβεῖν οὐκ ἐτήρη-
 ὄντα τούτου τὰς φιάλας καὶ τὴν μνάν τοῦ ἀργυρίου,
 οὗτος βασανιζόμενος οὐ φαίνεται λαβῶν. (58) Εἰ τοίνυν
 τοῦτο ἰσχυρὸν ἦν ἂν τούτῳ πρὸς ὑμᾶς τεκμηρίον, ὅτι
 20 ἐξεβόλου τὸν Αἰσχρίωνα, ἂν πεμφοθῆναι φημι ὑπὸ τούτου
 καὶ λαβεῖν τὰς φιάλας παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ καὶ
 τὴν μνάν τοῦ ἀργυρίου δανείσασθαι· καί μοι γενέσθω τε-
 κμηρίον πρὸς ὑμᾶς ὅτι συνειδώς με ἀληθῆ ἐγκαλοῦντα
 οὐ τολμᾷ τὸν Αἰσχρίωνα παραδοῦναι.

59. Ἀπολογίαν τοίνυν ποιήσεται ὅτι ἐν τοῖς γράμμασι
 τοῖς τραπέζιτικοῖς ἐπ' Ἀλκισθένοισ ἀρχοντος ἦν ἐγγε-
 γραμμένον τό τε ναῦλον τῶν ξύλων εἰληφώς καὶ τὴν τι-
 1202 μὴν τῶν φιαλῶν ὧν ἀπέτισε Τιμοσθένης ὑπὲρ τούτου ὁ
 πατήρ, ἀπὸ ὅτι αὐτὸς ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οὐκ ἐπεδήμει
 ἀλλὰ παρὰ βασιλεῖ ἦν. Περὶ δὲ τούτου σαφῶς ὑμᾶς
 βούλομαι διδάξαι, ἵν' ἀκριβῶς εἰδῆτε ὅν τρόπον ἔχει τὰ
 γράμματα τὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης. (59) Οὗτος μὲν γὰρ
 ἐν μὲν τῷ Θαρρηλιῶνι μηνί ἐπ' Ἀστείου ἀρχοντος,
 5 μέλλων ἀνάγεσθαι ὡς βασιλεῖα, συνέστησε τὸν Φιλών-
 δαν τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, τοῦ δ' ὑστεροῦ ἐνιαυτοῦ, ἐπὶ
 Ἀλκισθένοισ ἀρχοντος, ἀφικνεῖται ὁ Φιλώνδας ἄγων τὰ
 ξύλα ἐκ τῆς Μακεδονίας, καὶ ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν ξύ-
 10 λων παρὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ, ἀποδημοῦντος τούτου
 παρὰ βασιλεῖ. Ἐγράψαντο οὖν, ὅτε εἰδίδοντες τὸ ἀργύ-

ratum fuit, iudices, neque Boeotius praefectus mutuas es
 mille drachmas a patre meo, sed Timotheus iste magna e-
 state pressus. quem vero in usum converterit argentum, dei
 vobis. Tantum autem abest ut gratiam referat pro credita
 et accepta a patre meo pecunia, ut etiam sorte, si possit,
 fraudandum censeat.

55. De phialis porro et argenti mina, quam a patre meo et
 mutuas misso pedissequo suo Aeschryone noctu ad patrem
 meum, rogavi eum apud arbitrum, adhaec servus est
 ejus Aeschryio, et postulavi ut ex illius corio veritas exscipe-
 retur. qui quum respondisset eum esse liberum; ab ex-
 stulatione ejus cessavi, testimonium autem petii ut proferret
 Aeschryonis tanquam liberi. (56) Sed iste nec testimonium
 Aeschryonis liberi exhibet, nec Aeschryonem ut servum tra-
 didit, quo veritas ex ejus corpore exquireretur, metuas si
 ejus tanquam liberi testimonium exhibuisset, ne ego falsi
 testimonii actione contra eum instituta et dicti falsi testimo-
 nii Aeschryone convicto, se ob malas artes, ut lege permis-
 sum est, accusarem, sin ad questionem dedisset, ne verum
 eloqueretur Aeschryio. (57) Atqui honestum ei fuisset, si
 reliqui argenti accepti testes exhibere non potuisset, illud
 saltem per Aeschryonem probare, non acceptas fuisse phialas
 aut minam argenti, nec missum fuisse ab isto Aeschryone
 ad patrem meum, atque eo abuti argumento apud vos, ne
 etiam reliqua, de quibus ei accuso, omentiri, siquidem,
 quem dicam ejus famulum phialas et argenti minam acce-
 pisse, is questionibus habitis non accepisse comperiat.
 (58) Quod si firmum isti fuisset argumentum apud vos de-
 ditto Aeschryonis, quem ab isto missum fuisse affirmo et
 accepisse phialas a patre meo et argenti minam esse mu-
 tuatum; idem et mihi sit argumentum apud vos verum accu-
 sationis meae conscium istum non tradere audere Aeschryo-
 nem.

59. Defensionis autem loco illud afferet, in mensaris
 rationibus Alcisthene Archonte scriptum esse, se et naulum
 lignorum accepisse et pretium phialarum, quas Timothei
 pater pro isto solvit, quum eo tempore non domi, sed apud
 Regem fuerit. De hoc igitur perspicue vos docebo, ut certo
 sciatia quo pacto se habeant mensariae rationes. (60) Nam
 iste mense Thargelione Astio Archonte, praefecturus ad
 Regem, adduxit auctorem Philondam ad patrem meum,
 sequenti anno, Alcisthene Archonte, venit Philondas signa
 vehens e Macedonia, et naulum lignorum accepit a patre
 meo, isto apud Regem absente. Inscribeerunt igitur, quae

ριον ὀφειλόντα τοῦτον, οὐχ ὅτι συνίστησε τὸν Φιλώνδαν τῷ πατρὶ τῶ ἑμῶ ἐπιδημῶν. (61) Ὅτε μὲν γὰρ συνέστησεν, οὐδέπω τὰ ξύλα ἦσαν, ἀλλ' ἤμελλον ἐπ' αὐτὰ ὁ Φιλώνδας τὴν πορείαν ποιῆσαι, ὅτε δ' ἦλθε τὰ ξύλα ἄγων, οὗτος μὲν ἀπεδήμει, ὁ δὲ Φιλώνδας ἔλαβε τὸ ναῦλον τῶν ξύλων καθάπερ οὗτος ἐκέλευσε, καὶ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν οἰκίαν τὴν ἐν Πειραιεὶ τὴν τούτου τὰ ξύλα. Ὅτι δ' οὐκ εὐπορῶν οὗτος ἐξέπλει ἐνθόνδε, ἴσται μὲν καὶ αὐτοὶ ὅσοις αὐτοῦ ἡ οὐσία ἀφωρισμένη ἦν, ὅς νῦν ἀποστραφεῖ. ἵνα δ' εἰδῆτε ὅτι καὶ ἀνευ ἐνεχύρων ὄφραίε τισι τῶν πολιτῶν, οὐκ ἔχων ὑποθεῖναι τὰ ἀξία, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

62. Περὶ δὲ τῶν φιαλῶν, ἃς ἠτήσατο μὲν ἐν τῷ Μακτατηρῶνι μηνί ὁ Αἰσχρίων ὁ ἀκόλουθος τούτου ἐπ' Ἀστέϊου ἀρχοντος, ἐπιδημούντος τούτου, ὅτε ὑπεδέξατο Ἀλκίτην καὶ Ἰάσονα, γεγραμμένου δὲ τὴν τιμὴν ὀφειλόντος τούτου ἐπ' Ἀλκισθένης ἀρχοντος, τῶς μὲν ὤφειτο αὐτὸν ἀποδοῦναι τὰς φιάλας, ἃς ἠτήσατο, ὁ πατήρ. ἐπειδὴ δ' οὗτος μὲν ἀπῆλθε, τὰς δὲ φιάλας οὐκ ἀπενήνοχε, οὐδ' ἦσαν αἱ φιάλαι τοῦ Τιμοσθένης κείμεναι παρὰ τῷ Φορμίωνι, ἦσαν δ' ἀπῆται τὰς φιάλας τότε μὲν ἀπέτισε τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν τῷ Τιμοσθένει, ἐγράψατο δ' ὁ πατήρ αὐτῷ τοῦτον ὀφειλόντα πρὸς τὸ ἄλλο χρέως. (63) Ὡς τ' ἀν ταύτῃ ἀπολογία καταχρῆται, ὅτι οὐκ ἐπεδήμει ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις οἷς * γέγραπται τὴν τιμὴν τῶν φιαλῶν ὀφειλῶν ὑπολάβετε αὐτῷ ὅτι « ἑλαβες μὲν ἐπιδημῶν, ἐπειδὴ δ' οὐκ ἀπέφερες, ἀπεδήμεις δέ, οὐκ ἦσαν δ' αἱ φιάλαι ἃς ὁ θέμενος ἀπῆται, ἐγράψης τὴν τιμὴν αὐτῶν ὀφειλῶν, ὅτε ἀπετίσθη τῶν φιαλῶν. » (64) Ἀλλὰ νῆ Δία, φῆσει ἴσως, εἶδει τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν ἀπαίτειν αὐτὸν τὰς φιάλας. Ἄλλ' ἑώρα σε ὡς ἠποροῦ. κἄτα περὶ μὲν τοῦ ἄλλου χρέως σοι ἐπίστευε, καὶ ἤγειτο, ἐπειδὴν ἔλθης, ἀπολήψεσθαι παρὰ σοῦ εὐπορήσαντος, περὶ δὲ τῶν φιαλῶν σοι ἀπιστήσῃσι ἤμελλον; καὶ ὑπέσχετο μὲν δεομένου σου τὸ ναῦλον τῶν ξύλων παρασχῆσαι, ὅτε ἀνήγου πρὸς βασιλέα, ἔνεκα δὲ τῶν φιαλῶν, δεῖν οὐσῶν, ἀπιστήσῃσι σοι ἤμελλον; καὶ τὸ μὲν ἄλλο χρέως σε οὐκ ἀπῆται, ἀπορούμενον ὄρων, τὰς δὲ φιάλας ἤμελλον;

65. Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν καὶ περὶ τῆς προκλησίσεως τοῦ ὄρκου εἰπεῖν, ἣν ἐγὼ τοῦτον προεκαλεσάμην καὶ αὐτὸς ἐμέ. ἐμβαλομένου γάρ μου ὄρκον εἰς τὸν ἐχθῆνον, ἡξίου οὗτος καὶ αὐτὸς ὁμόσας ἀπηλλάχθαι. ἐγὼ δ' εἰ μὲν μὴ ἦδειν περιφανῶς αὐτὸν ἤδη πολλοὺς καὶ μεγάλους ὄρκους ἐπιωρκηκότα καὶ πόλεσι καὶ ἰδιώταις ἔδωκα ἂν αὐτῷ τόνδε τὸν ὄρκον. νῦν δὲ μοι δοκαί, μαρτύρων ὄντων ἐμοὶ ὡς ἔλαβον τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῆς τραπέζης οἷς οὗτος ἐκέλευσε δοῦναι, περιφανῶν δὲ τεκμηρίων, δεῖν ὅτι εἶναι τὸν ὄρκον δοῦναι τούτῳ, ὅς οὐχ ὅπως εὐορκῆσει πρόνοιαν ποιήσεται, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἱερῶν αὐτῶν ἔνεκα τοῦ πλεονεκτήματος ἀπέσχηται. (66) Τὰ μὲν οὖν καθ' ἕκαστα πολλὰ ἂν εἶπ λέγειν, ὧν ἐπιωρκή-

tempore argentum dederunt, istum debitorem, non quo praesens adhuc ad patrem meum Philondam adduxit. (61) Quando enim adduxit, ligna nondum affuerunt, sed propter ea Philondas iter suscepturus fuit, quum autem advectis lignis rediret, iste peregre abfuit, Philondas autem accepit nautum lignorum quemadmodum iste jusserat, et in istius aedes in Piraeo ligna vecta sunt. Istum autem non pecuniosum hinc profectum esse, et ipsi, quibus ejus opes oppigneratae fuerunt, scitis, quos nunc defraudat. Ut autem cognoscatis eum etiam sine pignoribus debuisse quibusdam civibus, quum non haberet oppigneranda paria, lege mihi testimonium.

TESTIMONIUM.

62. De phialis autem, quas Mæmacterione mense Aeschrio pedissequus istius Astio Archonte petiit, quum iste domi esset, quo tempore hospitio Alctam et Iasonem excepit, et de debitore pretii isto inscripto, Alcisthene Archonte, tantisper relaturum eum, quas petierat, phialas putavit pater. quum autem iste discessisset phialis non relatis, nec phialae Timothenis apud Phormionem sitae essent, atque is redux factus phialas repeteret; tum pretium phialarum Timotheni persolvit et debitorem istum ad reliquum aes alienum pater inscripsit. (63) Quare si hac defensione abutetur, se non fuisse domi temporibus illis, quum sibi pretium phialarum expensum latum sit; sic ei occurrite: « Accepisti eas, quum adesses, quum vero non referres et peregre abesses, phialae autem, quas creditor repetebat, non adessent, inscriptus es ejus pretii debitor, quo tempore pro phialis est solutum. » (64) At per Jovem, fortasse dicet, debuisse patrem a se repetere phialas. At te videbat inopia premi. et quum de cetero aere alieno fidem tibi haberet, et putaret se id a te reverso et locupletato recepturum, de phialis tibi diffusus esset scilicet? et quum precante te, quum ad Regem proficisceris, se nautum lignorum soluturum polliceretur, de phialis, quae duae erant, fidem tibi non habuisset? et quum reliquum debitum a te non reposceret videns inopiam tuam, phialas repoposcisset?

65. Jam vero vobis etiam de delato jurejurando dicam, quod isti ego pollicitus sum, et ipse mihi. nam jusjurandum me in echinam conjiciente, voluit iste et ipse haud cunctatus jurare. Ego vero nisi certo scissem eum et civitatibus et hominibus privatis jam saepe et magnis in rebus datam sefellisse fidem; detulissem ei sane id jusjurandum. nunc, mea quidem opinione, quum testes mihi sint accepisse argentum a mensa eos, quibus id iste dari jusserat, praetereaque illustria argumenta; non committendum videbatur, ut ei jusjurandum deferrem, qui jusjurandi religione nihil movetur, quum nec ab aris ipsis praevavit manus abstinerit. (66) Ac multa singulatim referri possent, quibus in rebus iste temere pejerarit, quae vero ejus

καν οὗτος φεδίας, οὐς δὲ περιφανέστατα καὶ ἡμεῖς αὐ-
 τῶ πάντες σύνοιστε ὄρκους ἐπιωρηκότει, τούτους ἀνα-
 10 κνήσας ἡμῶν. Ἰστέ γάρ τοῦτον ἐν τῷ δήμῳ ὀμόσαντα
 καὶ ἐπαρασάμενον αὐτῷ ἐξώλειαν, εἰ μὴ γράψαιτο
 Ἰφικράτην ξενίας, καὶ καθισρώσαντα τὴν οὐσίαν τὴν
 ἑαυτοῦ. ὀμόσας δὲ ταῦτα καὶ ὑποσχόμενος ἐν τῷ
 δήμῳ, οὐ πολλῶν χρόνων ἕστερον ἕνεκα τοῦ συμφέροντος
 15 αὐτῷ ἔδωκε τῶν υἱῶν τῶν ἐκείνου τὴν θυγατέρα. (67)
 Ὅς οὖν οὐδ' ἡμῶν ἡσχύνθη ἐξαπατηῖσθαι ὑποσχόμενος,
 νόμων ὄντων, ἐάν τις τὸν δῆμον ὑποσχόμενος ἐξαπα-
 τήσῃ, εἰσαγγελλαν εἶναι περὶ αὐτοῦ, οὐτε τοὺς θεοὺς
 ὀμόσας καὶ ἐπαρασάμενος αὐτῷ ἔδωκεν, οὐς ἐπιώρ-
 20 κησε, πῶς οὐκ εἰκός ἐστιν ἐμὲ τούτῳ μὴ ἐθέλειν ὄρκον
 δοῦναι; Οὐπω τοίνυν πολλοὺς χρόνους ἐστὶν ἐξ ἔθους ἐν τῷ
 δήμῳ πάλιν διωμόσατο μὴ εἶναι αὐτῷ ἐφόδια τῶν γῆρας
 ἱκανά, τοσαύτην οὐσίαν κεκτημένος. οὕτως ἀπλητοὺς
 25 καὶ ἀισχροκερδῆς ὁ τρόπος αὐτοῦ ἐστίν. (68) Ἡδέως
 δ' ἂν ἔγωγε πυθομένη ἡμῶν εἰ ὀργίζεσθε τοῖς ἀνεσκευα-
 σμένοις τῶν τραπεζιτῶν. εἰ γὰρ ὀργίζοισθε δικαίως ὅτι
 1205 ἀδικοῦσιν ἡμῶν πῶς οὐκ εἰκός ἐστι βοηθεῖν τοῖς μηδὲν
 ἀδικοῦσιν; καὶ μὴν διὰ τούτους τοὺς ἀνδρας αἱ τράπεζαι
 ἀνεσκευάζονται, θανάτοιοι μὲν δαναίζονται
 καὶ ὀλωται διὰ τὴν δόξαν πιστεύεσθαι δεῖν, εὐπορή-
 6 σαντας δὲ μὴ ἀποδιδῶσιν ἀλλ' ἀποστερῶσιν.
 68. Ὅσων μὲν τοίνυν, ὧ ἀνδρες δικασταί, ἡδυνά-
 μων ἡμῖν μάρτυρας παρασχέσθαι, μεμαρτυρηκασί
 μοι. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων δεδήλωκα ἡμῖν ὡς ὀφεί-
 λει Τιμόθεος τὰργύριον τῷ πατρὶ τῶν ἡμῶν. Δέομαι
 10 οὖν ἡμῶν συνεπιπρῆξαι μοι τοὺς ὀφείλοντας ἃ μοι ὁ
 πατήρ καταλείπειν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΛΕΑ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΙΗΡΑΡΧΗΜΑΤΟΣ.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπολλόδορος ὁ Πασίωνος τριηραρχίας φιλοτίμως τὸν
 ὄρισμένον χρόνον ἐπιτριηραρχήσεν ἕτερον οὐκ ὀλίγον, τοῦ
 διαδόχου αὐτοῦ Πολυκλέους μὴ ἔλθόντος παραχρήμα ἐπὶ τὴν
 ναῦν, τούτου δὲ, ὅτι ἦλθεν, οὐ παραλαβόντος εὐθέως, ἀλλὰ
 5 σπηλασμένου περιμένειν τὸν * συντριηραρχον. Τοσούτου δὲ
 χρόνου ἐπιτριηραρχήσας, ἀξιοῖ καμίσασθαι τὸ ἀνάλωμα
 παρὰ Πολυκλέους Ἀπολλόδορος.

perjuris et evidentiissima et vobis quoque nota sunt, et
 vobis in memoriam redigam. Meministis istum pro con-
 cione jurasse et imprecatum sibi internecionem, nisi Iphi-
 cratem peregrinitatis accusaret, et suas facultates conse-
 crasse. quae quum jurasset et pro concione promississet; non
 longo tempore post privatae utilitatis causa filiam suam illi
 filio despondit. (67) Qui igitur nec vos veritas est pollicen-
 do decipere, quum leges eum, qui populum pollicendo
 deciperit, publice accusari permittant, nec deos, quorum
 invocato numine diris caput suum devovit, quominus
 pejeraret, non reformidavit, ei me noluisse deferre iuram-
 randum estne vitio vertendum? neque etiam diu est, quum
 rursus pro concione juravit, sibi non satis esse opam ad
 sustentationem senectutis, quum tantas opes possideret.
 adeo inexplebile et sordidum est ejus ingenium. (68)
 Ego vero e vobis querere velim, nunquid irascamini ever-
 sis mensariis. si enim jure irascamini, ut qui vos injuria
 afficiant; nonne equum est iis, qui vos nihil laedant, opi-
 tulari? Atqui propter tales homines mensae evertantur,
 quum in egestate mutuantur et propter auctoritatem fidem
 habendam sibi postulant, locupletati autem non reddunt,
 sed fraudant.

69. Quorum igitur rerum, judices, testes vobis prode-
 cere potui, si mihi testimonium dixerunt. praeterea etiam
 argumentis vobis ostendi Timotheum debere argentum pa-
 tri meo. Vos igitur oro, ut me juvetis ad ea a debitoribus
 redigenda, quae pater mihi reliquit.

DEMOSTHENIS

ORATIO ADVERSUS POLYCLEM

DE TRIERARCHIAE SUMPTIBUS.

ARGUMENTUM.

Apollodorus Pasionis filius quum in praefectura navali praefinitum tempus strenue se gessisset, in eadem alio non parvo tempore perstitit, quia successor ejus Polyycles non statim ad navem profectus est, et quum venisset, non statim navem suscepit, sed excusavit se collegam suum navalem expectare. Quia autem tam diu Apollodorus navi praefuit; sumptus (eo tempore) a se factos a Polycele repetit.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΠΡΟΣ ΠΟΛΥΚΛΕΑ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΙΗΡΑΡΧΗΜΑΤΟΣ.

206 Τοῖς τοιοῦτοις τῶν ἀγῶνων, ὧ ἀνδρες δικασταί, καὶ τοὺς διαγνωσμένους προσήκει μάλιστα προσέχειν τὸν νοῦν. οὐ γὰρ ἐμὸς καὶ Πολυκλέους ἰδιὸς ἐστὶν ὁ ἀγὼν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως κοινός. ὧν γὰρ τὰ μὲν ἐγκλήματα ἰδιὰ ἐστὶν αἱ δὲ βλάβαι κοιναί, πῶς οὐκ ἔπρεπε τούτων εἰκὸς ἐστὶν ἀκούσαντας ὑμᾶς ὀρθῶς διαγνώσκειν; εἰ μὲν γὰρ περὶ ἄλλου τινὸς συμβολαίου ἐγὼ διαφερόμενος πρὸς Πολυκλέα εἰσήειν εἰς ὑμᾶς ἐμὸς ἂν ἦν καὶ Πολυκλέους ὁ ἀγὼν. νῦν δὲ περὶ τῆς διαδοχῆς νεῶς ἐστὶν ὁ λόγος καὶ ἐπιτριηραρχήματος πάντα μηνῶν καὶ ἐξ ἡμερῶν ἀνηλωμένου, καὶ περὶ τῶν νόμων, πόττερα κύριοί εἰσιν ἢ οὐ. (2) Ἀναγκαῖον δὴ μοι δοκεῖ εἶναι ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς διηγήσασθαι πρὸς ὑμᾶς. Καὶ πρὸς θεῶν, ὧ ἀνδρες δικασταί, δεῖ μοι ὑμῶν, μὴ με ἡγήσῃσθε ἀδόλοσχεῖν, ἐὰν διὰ μακροτέρων διηγῶμαι τὰ τε ἀναλώματα καὶ τὰς πράξεις, ὥς ἐν καιρῷ τε ἕκαστα καὶ χρῆσιμα τῇ πόλει δεδιακόνηκα. εἰ μὲν γάρ τις ἔχει με ἐπιδείξει ὡς ψευδομαι· ἀναστάς 20 ἐν τῷ ἔμῳ ὕδατι ἐξελεγχάτω, ὅ τι ἂν μὴ φῆ με ἀληθὲς λέγειν πρὸς ὑμᾶς. εἰ δ' ἐστὶν ἀληθῆ καὶ μηδεὶς ἂν μοι ἀντίποι ἀλλος ἢ οὗτος· δεῖ μοι ὑμῶν ἁπάντων δι- 1207 καίαν δέησιν : (3) Ὅσοι μὲν τῶν στρατιωτῶν ἐστὲ καὶ παρῆτε ἐκεῖ, αὐτοὶ τε ἀναμνήσθητε καὶ τοῖς παρακαθεζομένοις φράζετε τὴν τ' ἐμὴν προθυμίαν καὶ τὰ συμβάντα ἐν τῷ τότε καιρῷ τῇ πόλει πράγματα καὶ τὰς ἀπορίας, ἵν' ἐκ τούτων εἰδῆτε ὁποῖός τις εἰμι περὶ ἃ ἂν προστάξῃτε ὑμεῖς, ὅσοι δ' αὐτοῦ ἐπεδημῆτε, σιγῇ μοι ἀκοῦσαι διηγουμένου ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τούτων ἕκαστω, οἷς ἂν λέγω, τοὺς τε νόμους παρεχομένους καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ τε τῆς βουλῆς καὶ τὰ τοῦ 10 δήμου καὶ τὰς μαρτυρίας.

4. Ἐβδόμη γὰρ φθίνοντος Μεταγαιτινῶνος μηνὸς ἐπὶ Μόλιονος ἀρχοντος, ἐκκλησίας γανομένης καὶ εἰσαγγεληθέντων ὑμῖν πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων, ἐψηφίσασθε τὰς ναῦς καθέλκειν τοὺς τριηράρχους. ὧν καὶ ἐγὼ ἦν. (5) Καὶ τὸν μὲν καιρὸν τὸν συμβεβηκότα τῇ πόλει τότε οὐκ ἐμὲ δεῖ διεξελθεῖν, ἀλλ' ὑμᾶς αὐτοὺς ἀναμνησθῆναι ὅτι Τήνος μὲν καταληφθεῖσα ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐξηνδραποδίσθη, Μιλακῶν δ' ἀφειστήκει ἀπὸ Κότυος καὶ πρέσβεις ἐπεπόμφει περὶ συμμαχίας, 20 βοηθεῖν καλεῖσθαι καὶ τὴν Χερρόνησον ἀποδιδούς, Προκονήσιοι δὲ σύμμαχοι ὄντες ἰκέτευον ὑμᾶς ἐν τῷ δήμῳ βοηθῆσαι αὐτοῖς, λέγοντας ὅτι ὑπὸ Κυζικηνῶν κατέχονται τῷ πολέμῳ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ μὴ περιδεῖν ἀπολομένους, (6) ὧν ἀκούοντες τότε ὑμεῖς ἐν τῷ δήμῳ αὐτῶν τε λεγόντων καὶ τῶν συναγορευόντων αὐτοῖς, ἐτι δὲ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων περὶ ἐκπλοῦν ὄντων ἐκ τοῦ Πόντου, καὶ Βυζαντίων καὶ Καλχηδονίων καὶ Κυζικηνῶν καταγόντων τὰ πλοῖα 1208 δένεια τῆς ἰδίας χρείας τοῦ σίτου, καὶ ὄρωντες ἐν τῷ Πειραιεὶ τὸν σίτον ἐπιτιμώμενον καὶ οὐκ ὄντα ἀφθονον

DEMOSTHENIS ADVERSUS POLYCLEM
ORATIO DE TRIERARCHIÆ SUMPTIBUS.

Quam tales sint controversæ, iudices, etiam qui causam cognituri sunt, vel in primis rationem habere debent. Neque enim mea et Polyclis privata duntaxat hæc causa est, sed etiam communis civitatis. quarum enim rerum privatæ sunt actiones, damna autem publica; eas nonne convenit auditas recte a vobis dijudicari? nam si propter dissensionem de quopiam alio contractu Polyclem in vestrum iudicium adduxissem; mea res et Polyclis ageretur. nunc autem de successionem navali verba sunt et sumptibus Trierarchiæ factis quinque mensium et sex dierum post finitum mæbris tempus, et de legibus, utrum eas ratæ sint necne. (2) Necessarium igitur mihi esse videtur omnem ab initio rem apud vos exponere. Quare per deos vos oro, iudices, ne me putetis nugæ agere, si prolixius narrem et sumptus et acta, quam et tempestive singula et reipublicæ utiliter administraverim. si enim quis me mentiri ostendere potest; surgat atque in mea aqua coarguat, quicquid falso me apud vos dicere putaverit. sin vera sunt, et nemo mihi contradicat aliud quam iste; rem justam peto a vobis omnibus : (3) Quicumque militastis atque illic affuistis, tum ipsi recordaminor tum vestris assessoribus narrate studium meum et ea, quæ reipublicæ illis temporibus acciderunt, et rerum difficultates, quo inde cognoscatis qualis ego sim in mandatis vestris exsequendis, qui autem domi mansistis, tacite me oro audiat apud vos omnia commemorantem et in horum singulis ea quæ dicam confirmantem et legibus exhibitis et senatus-consultis et plebiscitis et testimoniis.

4. Vicesimo quarto die Metagaitonionis Molone Archonte, concione congregata et multis magnisque rebus vobis untiatis, decrevistis a Trierarhis naves in portam trabendas. quorum e numero et ego fui. (5) Ac quæ tum reipublicæ tempora fuerint, id non mihi narrandum, sed vobis ipsis recordandum est, et Tennum ab Alexandro fuisse occupatam et in servitutem redactam, et Miltocythem a Coteye defecisse et legatos de societate misisse auxilia postulantem et Chersonesum restituentem, et Proconnesios socios implorasse vestram pro concione opem sibi ferendam, dicentes se a Cyzicenis et terra et mari bello premi, et petentes ne se perituros negligeretis. (6) quæ quum audiretis eos tum ipsos in concione dicere et patronos eorum affirmare, prætereaque et mercatores et navicularios soluturos esse e Ponto, et Byzantiis et Chalcedoniis et Cyzicenis propter suam frumenti penuriam naves exceptantibus, et videretis in Piræeo frumenti pretium

ὠνεῖσθαι, * ἐψηφίσασθε τὰς τε ναῦς καθόλων τῶν
 5 τριηράρχους καὶ παρακομίζειν ἐπὶ τὸ χῶμα, καὶ τοὺς
 βουλευτὰς καὶ τοὺς δημάρχους καταλόγους ποιῆσθαι
 τῶν δημοτῶν καὶ ἀποφέρειν αὐτάς, καὶ διὰ τάχους
 τὸν ἀπόστολον ποιεῖσθαι καὶ βοηθεῖν ἑκασταχοῖ. Καὶ
 ἐνίκησε τὸ Ἀριστοφῶντος ψήφισμα τοῦτ'.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

10 7. Τοῦ μὲν ψηφίσματος τοίνυν ἀκηκόατε, ὧ ἄνδρες
 δικασταί. ἐγὼ δ' ἐπειδὴ μοι οὐκ ἤλθον οἱ ναῦται οἱ
 καταλεγέντες ὑπὸ τῶν δημοτῶν, ἀλλ' ἢ ὄλγοι καὶ
 οὔτοι ἀδύνατοι· τοὺτος μὲν ἀφῆκα, ὑποθεῖς δὲ τῶν
 οὐσίαν τὴν ἑμαυτοῦ καὶ δανεισάμενος ἀργύριον πρῶ-
 15 τος ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν, μισθωσάμενος ναύτας ὡς
 οἶόντε ἦν ἀρίστους, δωρεὰς καὶ προδόσεις δοὺς ἑκά-
 στῳ αὐτῶν μεγάλας. ἔτι δὲ σκεύεσιν ἰδίοις τὴν ναῦν
 ἄπασι κατεσκευάσα, καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν,
 καὶ κόσμῳ ὡς οἶόντε ἦν κάλλιστα καὶ διαπρέπιστα
 20 τῶν τριηράρχων. ὑπηρεσίαν τοίνυν ἦν ἐδυνάμην κρα-
 τίστην μισθωσάμην. (8) Οὐ μόνον τοίνυν, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, τὰ κατὰ τὴν τριηραρχίαν ἀνήλπισκον τότε
 οὕτω πολυτελεῆ ὄντα, ἀλλὰ καὶ τῶν χρημάτων ὧν εἰς
 τὸν ἑκπλοὺν ἐψηφίσασθε εἰσνευχθῆναι μέρος οὐκ ἐλά-
 25 χιστον ἐγὼ ὑμῖν προεισήνεγκα. δόξαν γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ
 τῶν δημοτῶν τοὺς βουλευτὰς ἀπενεγκεῖν τοὺς προει-
 οῖσοντας τῶν τε δημοτῶν καὶ τῶν ἐγκεκτημένων,
 προκαπηγέθη μου τούνομα ἐν τριτοῖς δήμοις διὰ τὸ
 φανεράν εἶναι μοι τὴν οὐσίαν. (9) Καὶ τούτων ἐγὼ
 1209 οὐδεμίαν πρόφασιν ποιησάμενος, οὔτε ὅτι τριηραρχῶν
 καὶ οὐκ ἂν δυναμὴν δύο λειτουργίας λειτουργεῖν, οὔτε
 οἱ νόμοι ἔωσιν, ἔθην τὰς προεισφοράς πρῶτος. καὶ
 οὐκ εἰς ἐπραξάμην διὰ τὸ τότε μὲν ἀποδημεῖν ὑπὲρ
 5 ὑμῶν τριηραρχῶν, ὕστερον δὲ καταπελεύσας καταλαθεῖν
 τὰ μὲν εὐπορα ὅφ' ἔτέρων προειλεγμένα, τὰ δ' ἄπορα
 ὑπόλοιπα. (10) Καὶ ταῦτα ὅτι ἀληθῆ λέγω πρὸς ὑμᾶς,
 τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας τῶν τε τὰ
 10 στρατιωτικὰ τότε εἰσπραττόντων καὶ τῶν ἀποστολέων
 καὶ τοὺς μισθοὺς οὗς ταῖς ὑπηρεσίαις καὶ τοῖς ἐπιβάταις
 κατὰ μῆνα ἐδίδου, παρὰ τῶν στρατηγῶν σιτηρέσιον
 μόνον λαμβάνων, πλὴν δυοῖν μηνῶν μόνον μισθὸν ἐν
 πέντε μηνῶν καὶ ἐνιαυτῷ, καὶ τοὺς ναύτας τοὺς μισθω-
 15 θέντας, καὶ ὅσον ἑκαστος ἔλαβεν ἀργύριον, ἦν' ἐκ
 τούτων εἰδῆτε τὴν ἐμὴν προθυμίαν, καὶ οὗτος διότι πα-
 ραλαθεῖν παρ' ἐμοῦ τὴν ναῦν οὐκ ἤθελεν, ἐπειδὴ μοι ὁ
 χρόνος ἐξῆλθε τῆς τριηραρχίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 11. Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ ψεύδομαι πρὸς ὑμᾶς περὶ ὧν
 εἶπον, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀναγιγνω-
 σκομένων ἀκηκόατε. ἔτι δὲ περὶ ὧν μέλλω λέγειν,
 ἀπαντές μοι δηλολογήσετε ὅτι ἀληθῆ ἔστιν. τριήρους
 γὰρ δηλογοῖται κατάλους εἶναι πρῶτον μὲν, ἐὰν μὴ
 μισθὸν τις διδῶ, δεύτερον δέ, ἐὰν εἰς τὸν Πειραιᾶ

* Sic Turicenses. sed codd. ἔν... αὐτοῖς post ὠνεῖσθαι habent.

crescere nec magnam copiam venalem reperiri; jussistis
 praefectos triremium et naves protrahere, et ad Chama
 (vallum) pervehere, et a senatoribus atque a Demarchis
 indices confici Demotarum et nautas designari, et classis
 quam primum ablegari et singula in loca mitti iussit.
 Atque Aristophontis decretum vici hoc.

DECRETUM.

7. Decretum audivistis, iudices. ego vero, postquam
 mihi nautae non venerunt delecti a Demotis (per Demarchas
 et senatores), nisi pauci ilique imbecilles; eos missos feci,
 et oppigneratis meis opibus, et mutuas argentum primo
 implevi navem, conductis nautis quam fieri poterat
 optimis, donis et stipendiis singulo eorum antea datis
 magnis. praeterea meis armamentis omnibus navem in-
 struxi, neque e publicis quicquam accepi, et quam potius
 pulcherrime et splendidissime inter triremium praefectos
 exornavi. remiges igitur quos potui robustissimos con-
 duxi. (8) Neque vero, iudices, in triremi tum instruenda
 solum tantos sumptus feci, sed etiam pecuniae, quam ad
 educendam classem conferri jussistis, non minimam partem
 vobis contuli pro aliis. quum enim visum esset vobis ad
 Demotarum utilitatem, ut senatores tam e Demotis quam e
 iis, qui in aliis Demis praedia haberent, eos designarent, qui
 principes pro aliis collaturi essent; praeterea relatum fuit
 nomen meum in tribus pagis propterea, quod manifeste
 erant meae facultates. (9) Neque ego in his quicquam
 causatus, vel me triremem instruere et duo munera simul
 sustinere non posse, vel legibus id vetitum esse, tributa
 primus ante contuli pro aliis. neque ab iis redegi, quia et
 tum triremi praefectus reipublicae causa peregre aberam,
 et post reversus, bona nomina jam ab aliis exacta, mala
 reliqua deprehendebam. (10) Haec vero a me dici ad vos,
 testimonia vobis leget et eorum qui tum stipendia exige-
 bant et classis curatorum et mercedem leget quam mini-
 stris navalibus et classariis militibus singulo mense dabam
 ab imperatoribus commeatum duntaxat accipiens, ex excepto
 duorum mensium stipendio, per totum annum et quinque
 menses, et remigum numerum recitabit a me conductorum,
 et quamobrem iste a me navem fuito Trierarchiae meae
 tempore suscipere noluerit.

TESTIMONIA.

11. Me igitur nihil falsi dixisse apud vos, iudices, e re-
 citatis testimoniis audistis. ea porro quae dicam vera esse,
 omnes mihi assentiemini. Triremis destructionem esse
 constat primum, si quis stipendium non solvat, deinde si
 quis interea in Piraeum redierit. nam et maxima fit desur-

μεταξὺ καταπλεύση. ἀπόλειψίς τε γὰρ πλείστη γίνεται, οἱ τε παραμένοντες τῶν ναυτῶν οὐκ ἐθέλουσι πάλιν ἐμβαίνειν, ἐὰν μὴ τις αὐτοῖς ἕτερον ἀργύριον διδῶν ᾧστε τὰ οἰκεία διοικήσασθαι. Ἄ ἔμοι ἀμφοτέρα
 1210 συνέβη, ᾧ ἄνδρας δικασταί, ᾧστε πολυτελεστέραν μοι γενέσθαι τὴν τριηραρχίαν. (12) Καὶ γὰρ μισθὸν οὐδένα λαβὼν παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ὀκτὸ μηνῶν, κατέ-
 5 πλευσα τοῖς πρέσβεις ἄγων διὰ τὸ ἀριστά μοι πλεῖν τὴν ναῦν. καὶ ἐνθένδε πάλιν, προσταχθέν μοι ὑπὸ τοῦ δήμου Μένωνα τὸν στρατηγὸν ἄγειν εἰς Ἑλλάσποντον ἀντὶ Αὐτοκλέους ἀποχειροτονηθέντος, ψυχόμεν ἀναγόμενος διὰ τάχους, καὶ ἀντὶ τῶν ἀπολειπόντων με ναυ-
 10 τῶν ἑτέρους ἐμισθωσάμην αὐτάς, δωρεὰς καὶ προδόσεις αὐτοῖς διδοῦς μεγάλας, τοῖς δὲ παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἔδωκά τι εἰς διοίκησιν τῶν οἰκείων καταλαπεῖν πρὸς ᾧ πρότερον εἶχον, οὐκ ἄγων τὴν παροῦσαν χρεῖαν, ὡς ἀναγκαῖα ἦν ἑκάστῳ. (13)
 15 Ἄπορῶν δ' αὐτοῖς ὡς μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω οὐδέεις ἂν μοι πιστεύουσι, ὅστις μὴ ἀληθῶς παρηκολούθηκε τοῖς ἔμοις πράγμασιν, ὑποβέβη δὲ τὸ χωρίον Θρασυλόγῳ καὶ Ἀρχένεῳ καὶ δανεισάμενος τριάκοντα μνᾶς παρ' αὐτῶν καὶ διαδοῦς τοῖς ναύταις ψυχόμεν
 20 ἀναγόμενος, ἵνα μηδὲν ἑλλείποι τῷ δήμῳ ὧν προσετάξατε κατ' ἐμέ. Καὶ ὁ δῆμος ἀκούσας ταῦτα ἐπήνεσέ τέ με καὶ ἐπὶ δεῖπνον εἰς τὸ Πρυτανεῖον ἐκάλεσεν. Καὶ ὡς ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν καὶ τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ δήμου.

24

ΜΑΡΤΥΡΙΑ, ΨΗΦΙΣΜΑ.

14. Ἐπειδὴ τοίνυν εἰς Ἑλλάσποντον ἦλθομεν, καὶ ὅτε χρόνος ἐξεληλύθει μοι τῆς τριηραρχίας, καὶ μισθὸς οὐκ ἀπεδόθη τοῖς στρατιώταις ἀλλ' ἢ δυοῖν μηνῶν, ἕτερός τε στρατηγὸς ἦκε Τιμόμαχος, καὶ οὗτος
 1211 διαδόχους οὐκ ἄγων ἐπὶ τὰς ναῦς ἀθυμήσαντές μοι πολλοὶ τοῦ πληρώματος ψήγοντο ἀπολείποντες τὴν ναῦν, οἱ μὲν εἰς τὴν ἤπειρον στρατευόμενοι, οἱ δ' εἰς τὰς
 5 Θασίων καὶ Μαρωνειτῶν ναῦς, μισθῷ μεγάλῳ πεισθέντες καὶ ἀργύριον πολὺ προλαβόντες, (14) καὶ τὰ μὲν παρ' ἐμοῦ ἐξανηλωμένα ἤδη ὄρωντες, τὰ δὲ τῆς πόλεως ἀμελεῖ, τὰ δὲ τῶν συμμάχων ἄπορα, τὰ δὲ τῶν στρατηγῶν ἄπιστα, καὶ ὑπὸ πολλῶν αὖ τῷ λόγῳ ἐξηπατημένοι « καὶ τὸν χρόνον ἐξήκοντα τῆς τριηραρχίας καὶ τὸν πλοῦν οὐκέτ' ὄντα οἰκάδε, οὐδὲ διάδοχον
 10 ἦκοντα ἐπὶ τὴν ναῦν, παρ' οὗ ἂν τις ἤξισεν ὠφελήθηναί. » ὅσα γὰρ φιλοτιμούμενος ἄμεινον ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν ἐρετῶν ἀγαθῶν, τοσούτῳ μοι πλείστη ἀπόλειψις ἐγένετο τῶν ἄλλων τριηράρχων. (15) Τοῖς μὲν γὰρ
 15 ἄλλοις, εἰ μὴ τι ἄλλο, οἱ γ' ἐκ καταλόγου ἐλθόντες ἐπὶ τὴν ναῦν παρέμενον τηροῦντες τὴν οἰκάδε σωτηρίαν, ὅποτε αὐτοῖς ἀφήσει ὁ στρατηγός. οἱ δ' ἔμοι ναῦται πιστεύοντες αὐτοῖς ἐπὶ τῷ δύνασθαι ἐλαύνειν, ὅπου
 20 ἡμέλλον ἀργύριον πάλιν πλείστον λήψεσθαι, ἐνταῦθ' ἀπήνεσαν, ἡγούμενοι τὴν ἐν τῷ παρόντι εὐπορίαν κρείττω εἶναι αὐτοῖς τοῦ μέλλοντος φόβου, εἰ ποτε λειψοίη-

no, et nautæ, qui remanent, nolunt rursus conscendere, nisi quis iis aliud argentum det ad rem familiarem constituendam. Quæ utraque mihi usu venerunt, iudices, unde præfectura sumptuosa mihi facta est. (12) Etenim nulla mercede ab imperatore accepta per octo menses huc appuli legatos vehens propterea, quod mea navis optime instructa erat. et hinc rursus, quum a populo mihi mandatum esset, ut Menonem imperatorem in Hellespontum Autoclis, cui abrogatum erat imperium, loco veherem, celeriter solvi, et in eorum nautarum, qui me relinquebant, locum conduxì alios nautas, donis et stipendiis magnis ante datis, veteribus autem nautis, qui remanserant, aliquid largitus sum, quod domi relinquerent ad constituendam rem familiarem, præter id quod prius acciperant, non ignorans, quid cuique in præsentia esset opus. (13) Quum autem ipse ita agerem, ut, ita me amet Jupiter et Apollo, nemo vestrum crediderit, qui non vere cognitum stratum rerum mearum habet, sed fundum Thrasylucho et Archæneo oppignerasset, triginta minis ab iis mutuo sumptis atque inter nautas distributis; solvi et profectus sum, ut ne quid eorum, quæ mandaveratis, pro mea parte populus desideraret. Quibus populus auditis, me et collaudavit et ad cenam in Prytaneum invitavit. Hæc vere a me dici, horum testimonium et plebiscitum recitabit.

TESTIMONIUM. PLEBISCITUM.

14. Quum autem in Hellespontum venissemus, et præfecturæ meæ tempus exisset, et stipendia non nisi duorum mensium militibus reddita essent, et alius imperator Timomachus venisset, neque hic qui succederent in naves adduceret; multi abjectis animis nave relicta mihi abierunt, alii in Asiam militaturi, alii in Thasiorum et Maronitarum naves, magna adducti mercede magnaque pecunia ante accepta, (14) et quia videbant meos oculos exhaustos, et rempublicam esse negligentem, et socios inopes, et imperatores infidos, etiam a multis rursus decepti dicentibus et præfecturæ navalis tempus jam exisse et non amplius domum parari reditum, nec successorem venisse ad navem, a quo aliquid opis sperari potuisset. Quo enim melius navem bonis reinigibus omni studio compleeram, eo me plures quam ullum alium præfectum deseruerunt. (15) Nam ceteris, ut nihil aliud, saltem qui e delectibus venerant ad navem, remanserunt, reditum in patriam sibi reservantes, quando eos imperator missos fecisset, mei vero nautæ freti suo robore agendarum navium, quo in loco plurimum argenti accepturi erant, eo se contulerunt existimantes, præsentem copias plus valere impendente metu, si quando

σαν ἔπ' ἐμοῦ. (17) Τοιοῦτων τοίνυν μοι τῶν πραγμά-
των συμβεθεκῶτων, καὶ τοῦ στρατηγοῦ ἄμα Τιμομά-
25 χου προστάξαντος πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν ἐπὶ τὴν παραπομπὴν
τοῦ σίτου καὶ μισθὸν οὐ διδόντος, εἰσαγγελλθέντων
δὲ ὅτι Βυζάντιοι καὶ Καλιχιδόνιοι πάλιν κατὰγουσι
τὰ πλοῖα καὶ ἀναγκάζουσι τὸν σίτον ἐξαιρεῖσθαι,
δανεισάμενος ἐγὼ ἀργύριον παρ' Ἀρχεδήμου μὲν τοῦ
1212 Ἀναφλυστίου πεντεκαίδεκα μνᾶς ἐπίτοκον, ὀκτα-
κοσίας δὲ δραχμὰς παρὰ Νικίππου τοῦ ναυκλήρου
ναυτικὸν ἀνειλόμην, ἅς ἔτυχεν ὦν ἐν Σησιῶν, ἐπόδοον,
5 σωθέντος δὲ τοῦ πλοίου Ἀθήναζε ἀποδοῦναι αὐτὸ καὶ
τοὺς τόκους, (18) καὶ ἐμψας Εὐκτῆμονα τὸν πεν-
τηκόνταρχον εἰς Ἀάμφακον, δούς αὐτῷ ἀργύριον καὶ
γρῆμματα πρὸς τοὺς ξένους τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ,
ἐκλευσά μοι αὐτὸν ναύτας μισθώσασθαι ὡς ἂν δύνη-
10 ται ἀρίστους. αὐτὸς δ' ὑπομείνας ἐν Σησιῶν τοῖς τε
παραμείνασι τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἔδωκά τι ὅσον εἶχον,
ἐπειδὴ μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ ἐτέ-
ρου ναύτας ἐντελομισθούς προσέλαβον, ἐν ὧσιν ὁ
στρατηγὸς τὸν ἀνάπλουον τὸν ἐφ' Ἱερὸν παρασκευά-
15 ζετο. (19) Ἐπειδὴ δ' ὁ τε Εὐκτῆμων ἦεν ἐκ τῆς
Λαμψάκου ἀγων τοὺς ναύτας οὐκ ἐμισθώσατο, καὶ ὁ
στρατηγὸς παρήγγειλεν ἀνάγκασθαι, τῷ μὲν Εὐκτῆμονι
ἀσθενῆσαι ἐξαίφνης συνέβη καὶ πάνυ πονήρως διετίθη.
τούτῳ μὲν οὖν ἀποδοῦναι τὸν μισθὸν καὶ ἐφόδια προσβεί-
20 ἀπέμψα οἰκάδε, αὐτὸς δὲ πεντηκόνταρχον ἕτερον λα-
βὼν ἀνηγόμενον ἐπὶ τὴν παραπομπὴν τοῦ σίτου, καὶ ἐκεῖ
περιέμεινα πέντε καὶ τετταράκοντα ἡμέρας, ἕως ὃ
ἐκπλους τῶν πλοίων τῶν μετ' Ἀρκτοῦρον ἐκ τοῦ Πόν-
26 του ἐγένετο. (20) Ἀφικόμενος δ' εἰς Σηστόν ἐγὼ μὲν
ῥῆμιν οἰκάδε καταπλεύσεσθαι, τοῦ τε χρόνου μοι ἐξή-
κοντος καὶ ἐπιτετριηραρχημένων ἤδη μοι δυοῖν μη-
νοῖν καὶ διαδόχου οὐχ ἦκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν, ὃ δὲ
στρατηγὸς Τιμόμαχος, ἀφικόμενος ὡς αὐτὸν πρέσβειον
1213 Μαρωνειτῶν καὶ δεομένων αὐτοῖς τὰ πλοῖα παραπέμ-
ψαι τὰ σιτηγὰ, προσέταξεν ἡμῖν τοῖς τριηράρχοις ἀνα-
δησαμένοις τὰ πλοῖα ἔλκειν εἰς Μαρώνειαν, πλοῦν καὶ
5 πολὺν καὶ πελάγιον. (21) Καὶ ταῦθ' ὁμῖν διηγησάμην ἐξ
ἀρχῆς, ἐν' εἰδῆτε ὅσα ἀνηλωκῶς αὐτὸς καὶ ἡλικῆς μοι
γεγεννημένης τῆς λειτουργίας ὑστερον ὅσα ἀναλώματα
ὑπὲρ τούτου ἀνήλωσα ἐπιτριηραρχῶν, οὐχ ἦκοντος
τούτου ἐπὶ τὴν ναῦν, καὶ κινδύνους ὅσους ἐκινδύνευσα
10 αὐτὸς πρὸς τε χειμῶνα καὶ πρὸς πολεμίους. μετὰ γὰρ
τὴν παραπομπὴν τῶν πλοίων τῶν εἰς Μαρώνειαν καὶ
τὴν ἀφίξιν τὴν εἰς Θάσον, ἀφικόμενος παρέπεμπε
πάλιν ὁ Τιμόμαχος μετὰ τῶν Θασίων εἰς τὴν Στρώμην
15 σῖτον καὶ πελταστάς, ὡς παραληψόμενος αὐτὸς τὸ
χωρίον. (22) Παραταξαμένων δὲ Μαρωνειτῶν ἡμῖν
τίς ναυσὶν ὑπὲρ τοῦ χωρίου τούτου καὶ μελλόντων
νυμαχήσειν, καὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπειρηκῶτων πλοῦν
πολὺν πεπλευκῶτων καὶ πλοῖα ἔλκόντων ἐκ Θάσου εἰς
20 Στρώμην, ἔτι δὲ χειμῶνος ὄντος καὶ τοῦ χωρίου ἀλι-
μένου, καὶ ἐκβῆναι οὐκ ὄν οὐδὲ δειπνοποιήσασθαι πο-
λεμίας τῆς χώρας οὔσης καὶ περικαθημένων κύκλῳ

ipsos reliquissem. (17) Quum igitur in eo loco res meæ
essent, et simul Timomachus imperator mihi mandasset,
ut ad Hieron navigarem ad perducendum frumentum, et
quum stipendium non solveret, ac insuper nuntiatum esset
Byzantios et Chalcedonios rursus exceptare navigia et adi-
gere ad frumentum exonerandum; mutuatus ego argentum
ab Archedemo Anaphlystio quindecim minas fœnore, octi-
gentas autem drachmas navali usura a Nicippo naviculario
accepi, qui forte Sesti erat, eaque octava sortis parte, et
ut, si navis incolumis Athenas redisset, ei et ipsam argen-
tum et usuras redderem, (18) et misso Euctomone Penteco-
tarcho (*remigum præfecto*) Lampasum, dato ei argenti
et literis ad hospites patris mei, jussi eum mihi nautas con-
ducere quam posset optimos. Ipse autem Sesti moratus,
veteribus nautis, qui remanserant, dedi aliquid quantum
potui, quum mihi præfecturæ tempus exisset, et alios
nautas integri stipendii accepi, dum imperator navigatio-
nem ad Hieron apparabat. (19) Quum autem et Eucto-
mon Lampasco venisset nautas adducens, quos conduxerat,
et imperator nos jussisset solvere; accidit ut Euctemon
repente in morbum eumque gravissimum incidere. cum
igitur reddita mercede et addito viatico domum remis-
si, atque ipse alio remigum præfecto creato solvi ad frumen-
tum pervehendum, ibique moratus sum quinque et qua-
draginta dies, donec naves e Ponto post Arcturum exirent.
(20) Quum autem Sestum pervenissem; putavi me domum
jam rediturum, quia non modo tempus mihi jam exactam
esset, sed etiam duo menses ad præfecturam navalem
accessissent, et successor ad navem non veniret, impera-
tor autem Timomachus, quum eum legali Maronitani
convenissent ac rogassent, ut frumentarias ipsorum naves
tueretur, nobis triremium præfectis mandavit, ut eas naves
ad triremes alligatas Maroneam pertraheremus, cursu lon-
go et in spatioso mari. (21) Et hæc vobis exposui ab initio,
ut sciat, quantos ipse (*meo nomine*) sumptus fecerim,
et qualis oneris postea sustenti quantos sumptus pro isto
insumperim finito meæ præfecturæ tempore, quum ad
navem non veniret, et quanta ipse pericula subierim et
tempestatis et hostium. post enim perducta Maroneam
navigia quum ad Thasum pervenissemus; eo præfectus
Timomachus rursus perduxit cum Thasiis Strymen frumen-
tum et Peltastas, ut ipse locum illum occupaturus. (22) Quum
vero Maronitæ classe instructa nobiscum de eo loco dimi-
caturi essent, et milites fatigati essent, quod longa naviga-
tione vecti navigiis tractis e Thaso Strymen, et tempestas
esset, et locus portum non haberet, neque escendere et car-
nare in hostili regione liceret, ac murum undique et merce-

τὸ τεῖχος καὶ ξένων μισθοφόρων καὶ βαρβάρων προσό-
κων, ἀναγκαῖον ἦν ἐπ' ἀγκύρας ἀποσαλεύειν τὴν νύκτα
25 μετεώρους, αἰσίτους καὶ ἀγρύπνους, φυλαττομένους μὴ
τῆς νυκτὸς ἡμῖν ἐπιθῶνται αἱ Μαρωνιτικῶν τριήρεις.
(23) Ἐπαὶ δὲ συνέβη τῆς νυκτὸς ὄρα ἔτους ὕδωρ καὶ
βροντὰς καὶ ἀνεμὸν μέγαν γενέσθαι (ὅπ' αὐτὰς γὰρ
τὰς Πλειάδων δύσεσι οἱ χρόνοι οὗτοι ἦσαν)· ἐξ ὧν τίνα
1214 οὐκ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῖς στρατιώταις ἀθυ-
μίαν ἐμπεισεῖν; πόσῃν δὲ μοι μετὰ ταῦτα ἀπολειψὶν
γενέσθαι πάλιν τῶν ἀρχαίων ναυτῶν τάλαιπωρομένων
μὲν πολλὰ, ὠφελουμένων δὲ βραχέα, ὅσα ἐγὼ δυναί-
5 μῃ ἐκάστην δανειζόμενος ἐπαρκίσει πρὸς ἢ πρότερον
εἶχον παρ' ἐμοῦ; ἐπεὶ δ' γε στρατηγὸς οὐδὲ τὸ ἐφ'
ἡμέραν αὐτοῖς τροφὴν διαρκῆ ἐδίδου. καὶ ἤδη τρεῖς
μῆνες ἐπετετριηραρχητό μοι, καὶ οὐδέπω οὗτος ἦκεν
ἐπὶ τὴν ναῦν, ἀλλ' ἐμισθοῦμην ναύτας ἀντὶ τῶν ἀπο-
10 λειπόντων, δανειζόμενος ἀργύριον.

24. Μόνῃ τοίνυν τούτῳ τῶν ἄλλων διαδόγων οὐκ
ἔστι πρόφασις ὑπολειπομένη, διότι οὐ πάλαι ἦκεν ἐπὶ
τὴν ναῦν. ὁ γὰρ Εὐκτῆμων ὁ πεντηκόνταρχος ὡς ἐκ τοῦ
'Ελλησπόντου ἀπεστάλη οἰκαδὲ ἀσθενήσας, ἐπειδὴ
15 κατέπλευσε καὶ ἤκουσε τοῦτον ἐμοὶ διάδοχον καθεστη-
κάτα, εἰδὼς τὸν τε χρόνον ἐξήκοντά μοι τῆς τριηραρ-
χίας καὶ ἤδη ἐπιτριηραρχοῦντά με, παραλαβὼν Δει-
νίαν τὸν κηδεστὴν τὸν ἐμὸν προσέρχεται αὐτῷ ἐν τῷ
Δείγματι, καὶ ἐκέλευσεν αὐτὸν ὡς τάχιστα ἐπὶ τὴν
20 ναῦν ἀποπλεῖν ὡς τῶν ἀναλωμάτων πολλῶν ὄντων, ἀ
καθ' ἡμέραν ἐκάστην πρὸς τῷ παρὰ τοῦ στρατηγοῦ
σιτηρασίῳ εἰς τὴν ναῦν διδομένῳ ἀνηλίσκατο, (25) καθ'
ἕκαστον αὐτῷ διεζῶν τοὺς τε μισθοὺς τοὺς τῇ ὑπηρε-
σίᾳ καὶ τοῖς ἐπιβάταις κατὰ μῆνα διδομένους, τοῖς τε
ναύταις οὐς αὐτὸς ἐκ τῆς Λαμφιάκου ἐμισθώσατο, καὶ
25 τοῖς ὑστερον ἐπεμυθεῖσιν ἀντὶ τῶν ἀπολειπόντων, ἔτι δὲ
ὁ τῶν ἀρχαίων ναυτῶν ἐκάστην προσέθηκα δεηθέντι,
ἐπειδὴ μοι ὁ χρόνος ἐξῆκε τῆς τριηραρχίας, καὶ ἄλλα
ὅσα ἦν τὰ καθ' ἡμέραν ἐκάστην ἀναλισκόμενα εἰς τὴν
1215 ναῦν, οὐκ ἀπειρώς ἔχων. διὰ γὰρ ἐκεῖνον πεντηκόνταρ-
χοῦντος καὶ ἠγοράζετο καὶ ἀνηλίσκατο. (26) Καὶ περὶ
τῶν σκευῶν ἔφραζεν αὐτῷ ὅτι ἴδια ἔχοιμι καὶ δημόσιον
οὐδέν. « ὡς οὖν, ἔφη, ἢ πείσων ἐκεῖνον διανοοῦ ἢ σκευῆ
5 ἔχων σαυτῷ ἀνάπλει. οἶμαι δὲ σοι, ἔφη, αὐτὸν οὐδὲν
διοίσεισθαι. ὀφείλει γὰρ ἀργύριον ἐκεῖ, ὃ διαλύσαι βου-
λήσεται ἐκ τῆς τιμῆς τῶν σκευῶν. » Ἀκούσας δ' οὗτος
ταῦτα τοῦ τ' Εὐκτῆμονος καὶ τοῦ Δεινίου τοῦ κηδεστοῦ
τοῦ ἐμοῦ, περὶ μὲν ὧν ἔλεγον αὐτῷ οὐδὲν αὐτοῖς ἀπο-
10 κρίνεται, γαλάσσαντα δ' ἔφρασαν αὐτὸν εἰπεῖν « ἄρτι μῦς
πίττης γέυεται. ἠβούλετο γὰρ Ἀθηναῖος εἶναι. » (27)
Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦ Εὐκτῆμονος καὶ τοῦ Δεινίου ἀκούσας
οὐδὲν ἐφρόντιζε· πάλιν αὐτῷ προσέρχονται ὑστερον
Πυθόδωρός τε ὁ Ἀχαρνεὺς καὶ Ἀπολλοδώρος ὁ Λευ-
15 κονοεύς, ἐπιτήθειοι ὄντες ἐμοὶ καὶ φίλοι, καὶ ἐκέ-
λευον αὐτὸν ἐπὶ τε τὴν ναῦν ἀπίνειν ὡς διάδοχον
ὄντα, καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἔφραζον αὐτῷ ὅτι ἴδια
ἔχοιμι ἅπαντα καὶ δημόσιον οὐδέν. (28) « Εἰ μὲν

narii peregrini et barbari finitimi circumsidèrent; necesse
fuit in ancoris in alto fluctuare noctem illam incenatas et
insomnes, et cavere, ne Maronitarum triremes noctu impe-
tum in nos facerent. (23) Quum autem noctu pro anni tempore
factum esset, ut pluvias et tonitrua et ventus magnus ori-
retur (hæc enim sub ipsum Pleiadum occasum gesta sunt);
24. Quas ob res in quam animi ægritudinem non incidisse
militēs existimatis? quum multos a me postea aufugisse
rursus veterum nautarum, quum et magnas ærumnas
tolerarent, et operas pretia parva facerent, quantum scilicet
ego iis ad illa, quæ prius a me abstulerant, mutuas sup-
5 peditare poteram? nam imperator nec quotidie dabat iis
alimoniam sufficientem. et jam tres menses meæ præfecturæ
tempori adjeceram, et nondum isie ad navem venerat,
sed nautas conducebam loco eorum, qui me deserebant,
mutuo sumpta pecunia.

26. Porro soli isti et ceteris successoribus nulla relinquitur
excusatio: cur non multo ante ad navem venerit. Euc-
ctemon enim remigum præfectus ut ex Hellesponto propter
morbum domum est missus, quum appulisset et audisset
istum mihi successorem datum, sciens jam et exiisse tem-
pus præfecturæ meæ et me jam ultra terminum munere
functum esse, adhibito Dinia affini meo (*uxoris meæ fra-
tre*), cum in Digmate convenit, et quam celerrime ad navem
abire jussit. impensas enim esse magnas, quæ in dies singu-
los fierent præter comæatum, qui ab imperatore in navem
daretur. (25) et singulatim ei commemoravit et quæ mer-
cedes ministris navalibus et classiariis in singulos menses nu-
merarentur, et pautis, quos ipse Lampeaci conduxisset, et iis,
qui in desertorum locum postea incendissent, prætereaque
quid veterum nautarum singulis rogatus addidisset, post-
quam meæ præfecturæ navalis tempus exiisset, et cetera,
quæ in navem singulis diebus impenderentur, quæ non
ignorabat. per eum enim, dum remigibus præcisset, et
emebantur et expendebantur. (26) Et de armamentis re-
tulit, me mea ea habere, et publicum nihil. « Eam igitur,
inquit, inuito rationem, ut aut ab eo impetres, aut arma-
menta tibi hinc afferas. arbitror autem ei facile tecum con-
venturum. illic enim pecuniam debet, quam dissolvere
volet de pretio armamentorum. » His isie ex Euctemone
et Dinia affini meo auditis, ad ea, quæ ei dixerant, nihil
respondit, sed eum cum risu dixisse ferunt: « Modo mus
picem gustat. voluit enim esse Atheniensis. » (27) Quum
autem Euctemonis et Dinis verbis nihil moveretur; postea
rursus eum conveniunt Pythodorus Acharnensis et Apollo-
dorus Leuconoensis, familiares mei atque amici, et ad na-
vem abire jubent, ut successorem, et de armamentis ei
narrant, me mea habere omnia, publicum nihil. (28)

οὐν ἐκείνοις ἐθέλεις χρῆσθαι, κατάλιπε, ἔφασαν, ἀργύ-
 20 ριον αὐτοῦ, καὶ μὴ διακινδύνευε ἐκείσε ἄγων, ὅτι ἵνα λύ-
 σωνταί μοι τὸ χωρίον, ἀποδόντες Ἄρχνεω καὶ Θρασυ-
 λόφῳ τριάκοντα μνάς. Περὶ δ' ἀποτριβῆς τῶν σκευῶν
 ἤθελον αὐτῶν γράμματα γράφειν, καὶ ἐγγυηταὶ αὐτοὶ
 γίνεσθαι ὑπὲρ ἐμοῦ ἢ μὴν ἔσεσθαι αὐτῶν ὅτι ἂν καὶ
 25 τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις πρὸς τοὺς διαδόχους ᾗ. Ὡς
 οὐν πάντα ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσε-
 ται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

29. Ἐκ πολλῶν μὲν τοίνυν τεκμηρίων οἶμαι ὑμῖν
 ἐπιδειξέειν Πολυκλέα ὅτι οὔτε αὐτόθεν διανοεῖτο παρα-
 1216 λαμβάνειν παρ' ἐμοῦ τὴν ναῦν, οὔτ', ἐπειδὴ ὑφ' ὑμῶν
 καὶ τοῦ ψηφίσματος τοῦ ὑμετέρου ἠναγκάσθη ἐπὶ τὴν
 ναῦν ἀπιέναι, ἔλθων ἠθέλησέ μοι διαδέξασθαι αὐτήν.
 5 οὗτος γὰρ ἐπειδὴ ἀφίκετο εἰς Θάσον ἤδη μου τέταρτον
 μῆνα ἐπιτριηραρχούντος, παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας
 τῶν τε πολιτῶν ὡς ἠδυνάμην πλειστοῦς καὶ τοὺς ἐπιβά-
 τας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν προσέρχομαι αὐτῶν ἐν Θάσῳ ἐν τῇ
 ἀγορᾷ, καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τὴν τε ναῦν παραλαμβάνειν
 10 παρ' ἐμοῦ ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τοῦ ἐπιτριηραρχη-
 μένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τὰναλώματα. (30) Λο-
 γισασθαι δ' ἤθελον αὐτῶν καθ' ἕκαστον, ἕως μοι μάρτυ-
 ρες παρήσαν τῶν ἀνηλωμένων ὅτι τε ναῦται καὶ οἱ ἐπι-
 βάται καὶ ἡ ὑπηρεσία, ἵν' εἴ τι ἀντιλέγοι εὐθύς ἐξελέγ-
 15 χοίμει. οὐτῶν γὰρ μοι ἀκριβῆς ἐγγράπτο, ὥστ' οὐ
 μόνον αὐτὰ μοι τὰναλώματα ἐγγράπτο, ἀλλὰ καὶ
 ὅποι ἀνηλώθη καὶ ὅτι ποιοῦντων, καὶ ἡ τιμὴ τίς ἦν
 καὶ νόμισμα ποδαπόσι, καὶ ὀπόσου ἡ καταλλαγὴ ἦν τῶ
 ἀργυρίῳ, ἵν' εἴη ἀκριβῆς ἐξελέγξαι με τῶν διαδόχων; εἴ
 20 τι ἡγοῖτο ψεῦδος αὐτῶν λογίζεσθαι. (31) Ἔτι δὲ καὶ
 πίστιν αὐτῶν ἐπιθεῖς ἠθέλησα λογισασθαι τὰ ἀνηλωμένα.
 προκαλουμένον δὲ μοι ταῦτα ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδὲν
 αὐτῶν μέλοι ὧν λέγοιμι. Ἐν δὲ τούτῳ ὑπηρετῆς ἦκων
 25 παρὰ τοῦ στρατηγοῦ ἐμοὶ παρήγγελλεν ἀνάγεσθαι, οὐ
 τούτῳ τῶν διαδόχων, οὐδ' ἡ λειτουργία ἤδη ἐγίγνετο. τού-
 του δὲ τὸ αἶτιον ἐγὼ ὑμᾶς προϊόντος τοῦ λόγου διδάξω.
 τότε μὲν οὐν μοι ἐδόκει ἀνάγεσθαι καὶ πλεῖν οἱ ἐκέλευεν.
 (32) Ἐπειδὴ δὲ κατέπλευσα πάλιν εἰς Θάσον, ἐλυόσας
 1217 τὰ πλοῖα εἰς Στρώμην, οἱ προσέταξεν ὁ στρατηγός,
 καλεῦσας τοὺς ναῦτας ἐν τῇ νητὶ μένειν καὶ τοὺς ἐπιβά-
 τας καὶ τὴν ὑπηρεσίαν, ἐκθᾶς αὐτὸς πορεύομαι ἐπὶ τὴν
 5 οἰκίαν οὐ κατήγετο Τιμόμαχος ὁ στρατηγός, βουλόμε-
 νος κἀκείνον ἐναντίον παραδιδόναι τὴν ναῦν Πολυκλεί
 τούτῳ πλήρη. (33) Καταλαμβάνω οὐν καὶ τούτον
 ἐκεῖ καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τοὺς διαδόχους καὶ
 ἄλλους τινὰς τῶν πολιτῶν, καὶ ἐξαλθὼν εὐθύς ἐναντίον
 τοῦ στρατηγοῦ λόγους πρὸς αὐτὸν ἐποιούμην, καὶ ἤξιον
 10 αὐτὸν τὴν τε ναῦν μοι παραλαμβάνειν καὶ τοῦ ἐπιτε-
 τριηραρχημένου χρόνου ἀποδιδόναι μοι τὰ ἀναλώματα,
 καὶ περὶ τῶν σκευῶν ἠρώτων αὐτόν, πότερα παραλή-
 φεται ἢ ἴδια σκεύη ἔχων ἦκοι ἐπὶ τὴν ναῦν. (34)
 Ταῦτα δὲ μοι προκαλουμένου αὐτόν, ἠρώτα με διότι

« Quod si illis uti voles, relinque, inquam, argentum id,
 nec periculo maris committe illic vehendo », et reser-
 rent mihi prædium, redditis Archæno et Thasylocho tri-
 ginta minis. De armamentorum autem attritione volu-
 runt ei literas dare, et ipsi spondere pro me, fore ut eadem
 mecum conditione transigeret, qua et reliqui triremum
 præfecti cum successoribus. Hæc a me vere dici, horum
 rerum testimonia vobis recitabit.

TESTIMONIA.

29. Multis autem me vobis argumentis ostensurum pub-
 Polyclem nec confestim in animo habuisse navem a me
 suscipere, nec postquam a vobis et decreto vestro coactus es
 ad navem abire, quum eo venisset, voluisse mihi in ea ac-
 cedere. Nam iste quum in Thasum venisset, me jam quartum
 mensem ultra terminum præfecturam gerente; ego testibus
 adhibitis quam potui civium plurimis et militibus, et remi-
 gibus, eum in Thaso in foro convenio, et navem a me recipere
 jubeo ut successorum, et reliqui temporis mihi sumptus re-
 stituere. (30) Rationem autem cum eo petare volui de sum-
 ptis, dum mihi factorum sumptuum testes adesset et naves
 et milites et remigium, ut, si quid infuitaretur, statim pro-
 barem. tam enim accurate a me inscripta erant omnia, ut non
 modo sumptus essent annotati, sed etiam quo (in qua) res
 essent insumpti, et pro quo opere, et pretium quid fuerat
 conductum et cujate numo, et quanti argentum suberet.
 ut certo possem ostendere successorum, si quid me sibi sibi
 imputare duceret. (31) Præterea fide etiam data sumptus
 ei computare volui. me autem id offerente, respondi, et
 nihil curare quicquid dicerem. Interea apparuit ab imper-
 ratore missus, mihi mandat, ut solvam, non isti succorum,
 cujus jam munus id erat. ejus autem rei causam in progressu
 orationis vos edocebo. tum igitur mihi visam fuit saltem
 et navigare quo juberet. (32) Quum autem rursus ad
 Thasum appulisset pertractis in Stromyem, quo imperator
 jusserat, navigis; jussis nautis in navi manere et militibus
 et remigibus, ipse exire et in aedes abi, ubi Timochus
 imperator diversabatur, volens etiam coram illo navem
 tradere isti Polycli completam. (33) Deprehendo igitur et
 istum illic et triremium præfectos et successorum et alios
 quosdam cives, et recta ingressus coram (imperatore) rursus
 ad eum facio, et peto ut navem mihi suscipiat, et sumptus
 reliqui temporis mihi persolvat, deque armamentis eum
 interrogo, utrum ea susceptorum esset, an suis secum ab-
 rogavit me, cur ego solus et triremium præfectis privatis

5 σκευή τε ἴδια μόνος ἔχοιμι τῶν τριηράρχων, καὶ πό-
 τερα ἢ πόλις οὐκ εἶδείη τινὰς δοναμένους σκευή παρα-
 σκεῖν ταῖς ναυσίν, ὥστε αὐτὴ μὴ παρέχειν. « ἢ σὺ το-
 σοῦτον » ἔφη « ὑπερπέπαικας πλούτῳ τοὺς ἄλλους, ὥστε
 10 καὶ σκευή ἴδια ἔχειν καὶ κόσμον χρυσόπαστον μόνος
 τῶν τριηράρχων; (35) τίς ἂν δύναιτ' οὖν, » ἔφη, « τὴν
 σὴν μανίαν καὶ πολυτέλειαν ὑπομείναι; διεφθαρμένον
 μὲν πλήρωμα καὶ εἰωθὸς ἀργύριον πολὺ προλαμβάνειν
 καὶ ἀτελείας ἀγειν τῶν νομιζομένων ἐν τῇ νηϊ λειτουρ-
 20 γῶν καὶ λουῖσθαι ἐν βαλανείῳ, τρυφῶντας δ' ἐπιβάτας
 καὶ ὑπηρεσιαν ὑπὸ μισθοῦ πολλοῦ καὶ ἐντελοῦς; κακῶν
 δ', » ἔφη, « διδάσκαλος γέγονας ἐν τῷ στρατεύματι, καὶ
 αἴτιος εἰ μέρος τι καὶ τοῖς ἄλλοις τριηράρχοις πονηρο-
 τέρους εἶναι τοὺς στρατιώτας, ζητοῦντας ταῦτά τοῖς
 218 παρὰ σοί. ἔδει γὰρ σὲ ταῦτά ποιεῖν τοῖς ἄλλοις τριηράρ-
 χοις. » (36) Λέγοντος δ' αὐτοῦ ταῦτα, ἀπεκρινάμενη
 αὐτῷ ὅτι σκευή μὲν διὰ τοῦτο οὐ λάβοιμι ἐκ τοῦ νεω-
 8 ρίου, ὅτι σὺ ἀδόκιμα ἐποίησας αὐτά. ἀλλ' εἰ μὲν βού-
 λει· ταῦτα παράλαβε. εἰ δὲ μή· σκευή σαυτῷ παρα-
 σκεύαζε. περὶ δὲ τῶν ναυτῶν καὶ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῆς
 ὑπηρεσίας, εἰ φησὶ ὑπ' ἐμοῦ αὐτοὺς διεφθάρθαι· παραλα-
 βὼν τὴν τριήρη αὐτὸς σαυτῷ κατασκευάσαι καὶ ναύτας
 10 καὶ ἐπιβάτας καὶ ὑπηρεσίαν, οἳτινές σοι μηδὲν λαθόν-
 τας συμπλεύσονται. τὴν δὲ ναῦν παράλαβε. οὐ γὰρ ἔτι
 μοι προσήκει τριηραρχεῖν. ὅ τε γὰρ χρόνος ἐξήκει μοι τῆς
 τριηραρχίας, καὶ ἐπιτετριηράρχηκα τέτταρας μῆνας.
 (37) Λέγοντος δὲ μοι ταῦτ', ἀποκρίνεται μοι ὅτι ὁ συν-
 15 τριηραρχος αὐτῶν οὐχ ἦκει ἐπὶ τὴν ναῦν. « οὐκ οὖν παρα-
 λήψομαι μόνος τὴν τριήρη. » Ὡς οὖν ἀληθῆ ταῦτα λέγω
 πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγορᾷ ἀπεκρίνατό μοι τὰ πρό-
 τερον, ὅτι οὐδὲν αὐτῷ μέλοι ὧν λέγοιμι, ἐν δὲ τῇ οἰκίᾳ
 20 οὐδ' ὁ Τιμόμαχος κατήγετο, ὅτι μόνος οὐ παραλήψεται
 τὴν ναῦν, τούτων ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

38. Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὔτε
 οὗτος ἤθελέ μοι τὴν ναῦν διαδέχεσθαι, οὔτε τὰ ναλώματ'
 5 ἀπιδίδου τοῦ ἐπιτετριηραρχημένου χρόνου, ὅ τε στρα-
 τηγὸς ἐπέταττέ μοι ἀνάγεσθαι· προσελθὼν αὐτῷ ἐν Θάσπῃ
 ἐν τῷ λιμένι ἐναντίον τοῦ στρατηγοῦ, πλήρους οὔσης
 τῆς τριήρου, ἔλεγον ἂ δίκαια μὲν οὐκ ἦν, ἀλλὰ πλεον-
 νεκτηήματα τούτου, ἀναγκαῖα δὲ μοι ἐκ τῶν παρόντων
 εἰπεῖν: (39) « Ἐπειδὴ σοι φησὶ, ὧ Πολύκλειε, τὸν συν-
 1219 τριηραρχον οὐχ ἦκειν· τοῦ μὲν ἐπιτετριηραρχημένου
 χρόνου ἐκείνον ἐγὼ πράξομαι τὰ ναλώματ', ἂν δύωμαι,
 τῶν τεττάρων μηνῶν, σὺ δὲ παραλαβὼν τὴν ναῦν πρῶ-
 6 τον μὲν τὸν ὑπὲρ σαυτοῦ χρόνον τριηράρχησον, τοὺς
 ἕξι μῆνας. ἔπειτ' ἐὰν μὲν σοι ἔλθῃ ἐν τούτῳ ὁ συντριή-
 ραρχος· ἐκείνῳ παραδώσεις λειτουργήσας. ἐὰν δὲ μή·
 οὐδὲν δεινὸν πέισῃ δύο μῆνας ἐπιτριηραρχήσας. (40) Ἡ
 ἐγὼ μὲν ὁ τόν τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ χρόνον καὶ τοῦ συν-
 10 τριηράρχου λελειτουρηγῶς ἐπιτριηράρχησα ὑπὲρ ὑμῶν,
 σὺ δ' οὐδὲν ἀνηλακῶς οὐδ' ἀξιοῖς οὐδὲ τὸν ὑπὲρ σαυτοῦ
 χρόνον, παραλαβὼν τὴν ναῦν, λειτουργήσαι, οὐδὲ τὰ

armamenta haberem, et utrum civitas ignoraret, posse
 quosdam armamenta præbere navibus, ne ipsa ea præberet.
 « An tibi, inquit, præ ceteris ita libet profundere per ludi-
 brium divitias, ut et armamenta privata habeas et aurata
 ornamenta solus e triremium præfectis? (35) Quis igitur,
 inquit, posset tuam insaniam tuasque profusiones tolerare?
 complementum corruptum et multum argenti ante tempus
 capere et immune esse a receptis navium laboribus et lavare
 in balneis solitum, et milites ac remiges ob magnam et
 integrum stipendium luxu diffuentes? malorum, inquit,
 doctor existitisti in exercitu, et auctor es ex aliqua parte,
 ut et reliqui præfecti militibus improbiorem utantur, ead-
 em, quæ tuis tu largiris, requirentibus. decebat enim te
 ceteros præfectos imitari. » (36) Hæc eo dicente, respondi:
 « Ego propterea, inquam, e navali non accipi armamenta,
 quod tu ea perdidisti, ut improbarentur. Sed si vis, hæc
 accipilo. sin minus, armamenta ipse tibi compara. Quod
 autem ad nautas attinet et milites et remiges, si eos a me
 corruptos esse dicis; accepta triremi ipse tibi et nautas et
 milites et remiges compara, qui gratis te comitentur. na-
 vem autem accipe. neque enim me triremi præesse deceat
 amplius. nam et præfecturæ meæ tempus præterit, et ego
 jam quatuor menses ultra id onus sustinui. » (37) Hæc me
 dicente, « Mihi collega, inquit, meus non venit ad navem.
 solus igitur triremem non suscipiam. » Hæc vere a me
 dici apud vos, et eum in foro priora mihi respondiisse, se
 mea verba nihil curare, et in ædibus, ubi Timomachus di-
 versabatur, se solum navem non esse suscepturum, harum
 rerum vobis testimonia recitabit.

TESTIMONIA.

38. Post hæc, iudices, quum neque in navi mihi succedere
 vellet, neque sumptus reliqui temporis redderet, et me
 imperator solvere juberet; aggressus eum in Thaso in portu
 coram imperatore, completa triremi, dixi, non quod jus
 poscebat, sed istius avaritia, necesse autem pro re nata
 dicere mihi erat: (39) « Quia ais, Polycles, collegam tibi
 non venisse; impensas reliqui temporis, quatuor mensium,
 si potero, ab illo exigam, tu vero suscepta navi primus
 tuum tempus, sex menses, obito. deinde si interea veneris
 tibi collega; eam obito tuo munere illi trades. sin minus;
 nihil intolerabile tibi accidet, si duos menses adjeceris. (40)
 An quum ego et meum tempus et collegæ obierim, et pro
 vobis etiam exacto tempore publicum munus sustinuerim;
 tu qui nullos fecisti sumptus, etiam gravaris, suscepta navi,

15 ναλώματ' αποδοῦναι; » Λέγοντος δέ μου ταῦτα, ἀπεκρί-
νατό μοι ὅτι μύθους λέγομαι. ὁ δὲ στρατηγὸς ἐμβαίνειν
16 με ἐκέλευεν εἰς τὴν ναῦν καὶ ἀνάγεσθαι μεθ' ἑαυτοῦ.
Ὡς οὖν ταῦτ' ἀπεκρίνατο, ἀνάγνωθί μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

41. Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τακμήριόν τι εἰπεῖν, ἵν'
εἰδῆθ' ὅτι περιφανῶς ἠδίκημαι. Ἄγνία γὰρ καὶ Πρα-
ξιλαεὶ ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον κατέστησαν διάδοχοι Μνη-
20 σιλοχός τε ὁ Περιβοίδης καὶ Φρασηρίδης ὁ Ἀναφλύ-
στιος. οὐκ ἀφικομένους δὲ τοῦ Φρασηρίδου ἐπὶ τὴν
ναῦν ὁ Μνησιλοχὸς ἔλθων εἰς τὴν Θάσον παρελαβέ τε
παρὰ τοῦ Ἀγνίου τὴν τριήρη, (42) καὶ τὸ ἐπιτριηράρ-
25 χημα ἀπέδωκε τῷ Ἀγνίᾳ τοῦ χρόνου ὃ ἐπανήλωσεν
ὑπὲρ αὐτῶν, ὅσον ἐπίσται, καὶ τὰ σκεύη παρὰ τοῦ
Ἀγνίου ἐμισθώσατο, καὶ αὐτὸς ἐτριηράρχει. ὕστερον
δὲ παρὰ τοῦ Φρασηρίδου ἔλθόντες τῶν τε ἀνηλωμένων
1220 τὸ μέρος ἀπέδωσαν τῷ Μνησιλόχῳ, καὶ τοῦ λοιποῦ
χρόνου ὅσα εἶδετο εἰς τὴν ναῦν συνανήλισκον. Καί μοι
τούτων ἀνάγνωθι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

42. Ἴσως οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ποθεῖτε ἀκοῦσαι,
διὰ τί ποτε ὁ στρατηγὸς οὐκ ἠνάγκαζε τοῦτον παραλαμ-
βάνειν τὴν ναῦν, διάδοχον ἦγοντα ἐπ' αὐτήν, τῶν νό-
μων οὕτως ἰσχυρῶν ὄντων. Παρὶ δὴ τούτων βούλομαι
ὑμᾶς σαφῶς διδάξει τὸ αἴτιον. Τιμόμαχος γάρ, ὧ
10 ἄνδρες δικασταί, πρῶτον μὲν ἠβούλετο εὖ κατεσκευα-
σμένην τῇ τριήρει πρὸς ἅπαντα χρῆσθαι. (44) Ἥδειν
οὖν ὅτι οὕτως μὲν παραλαβὼν αὐτήν κακῶς ἤμελλε
τριηραρχῆσειν. οὐτε γὰρ τῷ τριηραρχήματι οὐτε τοῖς
ἐπιβάταις καὶ τῇ ὑπηρεσίᾳ χρῆσοιτο. οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ
15 παραμνεῖ. ἔτι δὲ πρὸς τούτοις, ὅποτε μὴ διδοῦς ἀργύ-
ριον προσάττοι πλεῖν, οὐκ ἤμελλεν αὐτῷ ἀνάγεσθαι
ὥσπερ ἐγώ, ἀλλὰ πράγματα παρέξειν. πρὸς δὲ τούτῳ
δανείζεται παρ' αὐτοῦ τριάκοντα μνᾶς, ὥστε μὴ ἀναγ-
κάσαι παραλαβεῖν τὴν ναῦν. (45) Ἐξ ὧν μάλιστα μοι
20 ὀργισθεὶς ἐπηρέαζε καὶ οὐδὲ λόγον ἐκάστοτε εἰδίδου
οὐδὲ περὶ ἐνός, βούλομαι ὑμῖν σαφῶς διηγῆσασθαι, ἵν'
εἰδῆτε ὅτι οὐ περὶ πλείονος ἐποιούμην οὔτε τὴν ἐμαυ-
τοῦ βρασιώνην ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ οὔτε τὴν ἐκείνου
βρώμην τοῦ δήμου τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν νόμων, ἀλλ'
25 ἠνειχόμεν καὶ ἔργῳ ἀδικούμενος καὶ λόγῳ προσηλαχι-
ζόμενος, ἃ πολλῶ μοι βαρύτερα ἦν τῶν ἀναλωμάτων.
(46) Ὡς γὰρ ἐν Θάσῳ διατριβαί τοῦ ναυτικοῦ ἐγίγνοντο,
ἀφικνεῖται ἐκ Μεθώνης τῆς Μακεδονίας ὑπηρετικὸν εἰς
1221 Θάσον ἄγον ἄνδρα καὶ ἐπιτολάς παρὰ Καλλιστράτου
ὡς Τιμόμαχον, ἐν αἷς ἦν, ὡς ὕστερον ἐγὼ ταῦτ' ἐπιυθό-
μην, ἀποπέμψαι αὐτῷ τριήρη τὴν ἀριστα πλέουσαν,
ἵν' ἀφίκηται ὡς αὐτόν. εὐθύς οὖν τῇ ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ
5 ἡμέρᾳ ὁ ὑπηρετὴς ἔλθων ἐκέλευέ με καλεῖν εἰς τὴν
ναῦν τοὺς ναύτας. (47) Ἐπεὶ δὲ πλήρης ἦν ἀναβαίνει
Κάλλιππος ὁ Φίλωνος ὁ Αἰξωνεύς καὶ φράζει πρὸς τὸν
κυβερνήτην τὸν ἐπὶ Μακεδονίας πλοῦν πλεῖν. ἐπειδὴ δ'

10 tum saltem obire tempus et impensas mihi restituere? .
Hæc me dicente, fabulas me narrare dixit. imperator autem
navem conscendere me jussit et secum solvere. Ac cum
hæc respondisse, recita mihi testimonium.

TESTIMONIUM.

41. Dicam vobis etiam signum evidens, ut sciatis ini-
gnem mihi factam esse injuriam. Nam Hagnia: et Praxi-
15 sub idem tempus dati successores sunt Mnesilochus Peri-
thodes et Phrasierides Anaphlystius. Phrasieride autem ad
navem non profecto, Mnesilochus in Thasum venit, et ab
Hagnia triremem suscepit, (42) et impensas reliqui temp-
ris solvit Hagnia, quas pro iis insuper fecerat, quantis
probat, et armamenta conduxit ab Hagnia, et ipse triremi
præfuit. deinde, qui a Phrasieride missi erant, et impen-
sarum partem reddiderunt Mnesilochi, et postea sumptis,
quos navis requirebat, una sustinuerunt. Age horum mihi
recita testimonium.

TESTIMONIUM.

42. Fortasse igitur causam requiritis, iudices, cur impe-
rator tum istum suscipere navem non coegerit, qui succes-
sor ad eam venisset, quum leges id tam severe præcipiant.
Hujus ergo rei causam perspicue vos edocebo. Timomachus
judices, primum triremi volebat ad omnia bene instructa uti
(44) Sciebat autem istum triremi suscepta, male munus
functurum. « neque enim vel impensas faciat (cogitabit) in
Trierarchiam vel militibus vel remigibus utatur. æque
enim quisquam apud eum manebit. » Præterea si ei man-
dasset, argento non dato, ut navigaret, non ita ut me so-
laturum, sed molestum sibi futurum. Præterea mutatus
ab isto est triginta minas, ea conditione ne eum cogeret ad
navem suscipiendam. (45) Qua de causa mihi maxime
iratus, me insectatus sit, ac nunquam mihi vel una de re
dicendi potestatem fecerit, volo vobis perspicue explicare.
ut sciatis me non fecisse pluris illo tempore vel otium meum
vel illius potentiam quam populum Atheniensem et leges,
sed æquo tulisse animo et factorum injuriam et contumeliam
verborum, quæ mihi multo erant graviora impensis. (46)
Quum enim ad Thasum classis moraretur; e Methona urbe
Macedoniæ navicula venit hominem vehens et literas a
Callistrato ad Timomachum, quibus scriptum erat (ut ego
postea rescivi) ut sibi triremem expeditissimam mitteret,
quo ad eum veniret. Statim igitur postridie cum prima luce
apparitor aderat, qui me nautas in navem vocare juberet.
(47) Quæ quum completa esset; conscendit Callippus Phi-
lonis filius Aixonensis, et gubernatori indicat, ut versus Ma-
cedoniam navigaret. quum autem venissemus ad oppidum

ἀφικόμεθα εἰς χωρίον τι ἐν τῇ ἀπαντικρῷ ἡπεύρω, Θα-
 σίων ἐμπορίον, καὶ ἐκβάνας ἤριστοποιούμεθα, προσέρ-
 10 χεται μοι τῶν ναυτῶν Καλλιπλῆς Ἐπιτρέφους Θριά-
 σιος, λέγων ὅτι βούλοιστό μοι διαλεχθῆναι ἐμὸν τι
 πρῶγμα. καλεῦσατος δέ μου, λέγει ὅτι βούλοιστό μοι
 χάριν ἀποδοῦναι καθ' ὅ τι δύναται ὦν αὐτῷ ἀπορη-
 θέντι ἔδωκα. (48) « Σὺ οὖν » ἔφη « τὸν πλοῦν τοῦτον
 15 ὄσθα ἔφ' ὅ τι πλεῖς ἢ ποί; » ἀποκρισάμενον δέ μου
 αὐτῷ ὅτι οὐκ εἰδείην, « ἀλλ' ἐγὼ σοι » ἔφη « ἔρω. δεῖ
 γάρ σε ἀκούσαντα ὀρθῶς βουλευέσασθαι. μέλλεις γάρ »
 ἔφη « ἀγειν ἄνδρα φυγάδα, ὃν Ἀθηναῖοι θάνατον δις
 20 κατεψηφίσαντο, Καλλίστρατον ἐκ Μεθώνης εἰς Θάσον
 ὡς Τιμόμαχον τὸν κηδεστήν, ὡς ἐγώ, ἔφη, πέψυσμαι
 τῶν παιδῶν τῶν Καλλίππου. σὺ οὖν, ἐὰν σωφρονῆς,
 οὐδένα τῶν φευγόντων ἕασαι ἐπὶ τὴν ναῦν ἀναβαίνειν.
 οὐ γὰρ εἴωσι αἱ νόμοι. » (49) Ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα τοῦ
 25 Καλλιπλέους προσέρχομαι τῷ Καλλίππῳ, καὶ ἔρω τῷ
 αὐτὸν ὅποι τε τὸν πλοῦν ποιεῖται καὶ ἐπὶ τίνα. διαγλευά-
 σαντος δ' αὐτοῦ με καὶ ἀπειλήσαντος ἃ οὐδ' ἂν ὑμεῖς
 ἀνοήσασθε (τοῦ γὰρ τρόπου τοῦ Καλλίππου οὐκ ἀπέ-
 222 ρως ἔχετε), λέγω δ' αὐτῷ ὅτι « ἀκούω σε πλεῖν ἐπὶ
 Καλλίστρατον. ἐγὼ οὖν τῶν φευγόντων οὐδένα ἀξω,
 οὐδὲ πλεύσομαι ἐπ' αὐτόν. οἱ γὰρ νόμοι οὐκ εἴωσι ὑπο-
 5 δέχεσθαι τῶν φευγόντων οὐδένα, ἢ ἐν τοῖς αὐτοῖς κα-
 λεύουσιν ἐνέχεσθαι τὸν ὑποδεχόμενον τοὺς φεύγοντας.
 ἀποπλεύσομαι οὖν πάλιν ὡς τὸν στρατηγὸν εἰς Θάσον. »
 (50) Καὶ ἐπειδὴ ἐνέβησαν οἱ ναῦται, λέγω τῷ κυβερνήτῃ
 ἀποπλεῖν εἰς τὴν Θάσον, ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ Καλλίπ-
 10 ππου καὶ καλεῦντος πλεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, οἱ προσ-
 ἔταξεν ὁ στρατηγός, ἀποκρίνεται αὐτῷ Ποσειδίππος
 ὁ κυβερνήτης ὅτι τριήραρχός τε ἐγὼ τῆς νεῆς εἶην καὶ
 ὑπεύθυνος, καὶ τὸν μισθὸν παρ' ἐμοῦ λαμβάνοι. πλεύ-
 σοιτο οὖν οἱ ἐγὼ καλεύω, εἰς Θάσον ὡς τὸν στρατηγόν.
 (51) Ἀφικόμενων δ' ἡμῶν τῇ ὑστεραῖα εἰς τὴν Θάσον,
 15 μεταπέμπεται με ὁ Τιμόμαχος, ὃς κατήγατο ἔξω τεί-
 χους. φοβούμενος δ' ἐγὼ μὴ δεθελὴν διαβληθεῖς ὑπὸ
 τοῦ Καλλίππου, αὐτὸς μὲν οὐχ ὑπακούω, ἀλλὰ λέγω τῷ
 ἑπτηρέτῃ ὅτι, εἰ τι βούλοιστό μοι διαλέγεσθαι, ἐν τῇ
 ἀγορᾷ ἔσομαι, τὸν δὲ παῖδα συμπέμπω αὐτῷ, ἵν', εἰ
 20 τί μοι προστάττοι, ἀκούσας ἀπαγγεῖλαι μοι. (52) Διὰ
 μὲν ταύτας τὰς αἰτίας, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἅς εἶρηκα
 πρὸς ὑμᾶς, ὁ Τιμόμαχος οὐκ ἠνάγκαζε παραλαμβά-
 νειν τοῦτον τὴν ναῦν, ἔτι δὲ καὶ βουλόμενος αὐτὸς χρῆ-
 σθαι τῇ νηὶ ὡς ἀρίστα πλεύσῃ. τὴν μὲν γὰρ τοῦ Θρα-
 25 σούλογου τοῦ Ἀναγυρασίου τριήρη, ἔφ' ἧς αὐτὸς ἔπλει,
 τὸν Θρασύλογον τῷ Καλλίππῳ μισθῶσαι τὴν τριήραρ-
 χίαν ἔπεισεν, ἵν' αὐτοκράτωρ ὦν ὁ Καλλίππος τῆς νεῆς
 περιείχοι τὸν Καλλίστρατον, αὐτὸς δ' ἀναβὰς ἐπὶ τὴν
 ἑμὴν ναῦν περιέπλοι πανταχοῖ, ἕως ἀφίκατο εἰς Ἑλλήσ-
 ποντον.

233 53. Ἐπειδὴ δ' οὐκέτι χρεῖα ἦν αὐτῷ τριήρων ἐμ-
 βιδάσας μοι Λυκίων τὸν Παλληνεῖα ἄρχοντα εἰς τὴν
 ναῦν, καὶ προστάξας αὐτῷ καθ' ἡμέραν ἀργύριον διδόν-
 ναι τοῖς ναύταις, ἀποπλεῖν οἰκαδέ με ἐκέλευεν. ἐπειδὴ

quoddam in opposita continente, Thasiorum mercatum,
 et egressi pranderemus; ad me accedit e nautis unus Calli-
 cles Epitrepis filius Thriasius, dicens se mecum locuturum
 de re quæ mea interesset. Quum dicere jussissem; se
 mihi gratiam relaturum ait, quantum posset, quod sibi in
 egestate succurrissem. (48) « Tu igitur, inquit, hæc navi-
 gatio, scis, qua de causa quove suscipiatur? » Quum autem
 ei respondissem, me nescire; « At ego, inquit, tibi dicam.
 te enim audita re prudens inire consilium oportebit. vectu-
 rus es enim hominem exulem, quem Athenienses bis capi-
 tis damnarunt, Callistratum, Methona in Thasum ad Timo-
 machum affinem, ut ego, inquit, e Callippi pueris audivi.
 tu igitur, si sapiis, neminem exulem navem conscendere si-
 nes. est enim legibus vetitum. » (49) Quibus ego e Callicle
 auditis accedo ad Callippum et interrogo, quorsum naviget
 et ad quem. Eo autem me deridente et comminante, quod
 neque ipsi ignoratis (neque enim ignotum vobis est Callippi
 ingenium), dico autem ei: « Audio te navigare ad adducen-
 dum Callistratum. ego igitur neminem exulem veham, ne-
 que ad eum navigabo. leges enim non sinunt suscipere
 ullum exulem, aut eodem crimine teneri jubent eum qui
 susceperit, quo ipse exules. revertar igitur cum navi ad
 imperatorem in Thasum. » (50) Et quum conscendissent
 nauæ; gubernatorem jubeo redire in Thasum. refragante
 Callippo et jubente eum navigare in Macedoniam, quo im-
 perator jussisset, respondet ei Posidippus gubernatorem me
 et præfectum esse triremi et rationibus reddendis obnoxium,
 et se mercedem a me accipere. navigatorum igitur in Tha-
 sum ad imperatorem, quo jussissem. (51) Postridie quum
 in Thasum redissemus; accersit me Timomachus in suam
 diversorium, quod erat extra mœnia. ego vero metuens,
 ne in vincula conjicerer, in calumniam adductus a Callippo,
 ipse non pareo, sed apparitori dico, si quid mecum agere
 vellet, me in foro futurum, et puerum cum eo mitto, ut,
 si quid ille imperaret, auditum mihi renuntiaret. (52)
 Propter has causas, quas dixi vobis, iudices, Timomachus
 non coegit istum suscipere navem, prætereaque ipse navi
 uti voluit optime instructa. nam Thrasylochi Anagyrasii
 triremem, qua ipse vehebatur, persuaserat Thrasylocho,
 ut Callippo præfecturam elocaret, quo Callippus navi po-
 titus, suo arbitrato Callistratum circumveheret, ipse au-
 tem mea navi conscensa, quovis obnavigabat, donec in
 Hellespontum pervenerat.

53. Quum autem ei triremibus non amplius esset opus;
 imposito Lycino Pallenensi magistratu in meam navem, et
 jussu, quotidie argentum nautis dari, abire domum me
 jussit. quum igitur domum redituri, in Tenedo essemus,

5 τοίνυν καταπλέοντες, οἴκαδε ἤμεν ἐν Τενέδῳ, καὶ οὔτε ὁ Λυκῖνος, ᾧ προσέταξεν ὁ Τιμόμαχος, εἰδίδου τοῖς ναύταις σιτηρέσιον (οὐ γὰρ ἐφη ἔχειν ἄλλ' ἐκ Μυτιλήνης λήψεσθαι), οἱ τε στρατιώται εἶχον οὐδὲν ὄτου ἂν ἐπι-
 10 σιτίσαιντο, ἄσιτοι δὲ οὐκ ἂν ἠδύναντο ἐλαύνειν. (54) πάλιν παραλαβὼν ἐγὼ μάρτυρας τῶν πολιτῶν, προσελθὼν Πολυκλεῖ τούτῳ ἐν Τενέδῳ ἐκέλευον αὐτὸν τὴν τε ναῦν παραλαμβάνειν ὡς διάδοχον ὄντα, καὶ τὸ ἐπιτριτη-
 15 ράρχημα ἀποδιδόναι τοῦ χρόνου οὗ ἐπανήλωσα ὑπὲρ τούτου ἐπιτριτηρᾶρχῶν, ἵνα μὴ πρόφασις αὐτῶ γένοιτο ἀπολογίας πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἐγὼ διὰ τοῦτο οὐκ ἤθελον αὐτῶ παραδοῦναι τὴν ναῦν φιλοτιμούμενος, ἵνα καταπλευ-
 20 σαιμι οἴκαδε ἐπὶ νεῶς εὖ πλεούσης καὶ ἐνδειξαίμην ὑμῖν τὰ ἀναλώματα. (55) Οὐκ ἐθέλοντος δ' αὐτοῦ παραλαμβάνειν, τῶν δὲ ναυτῶν ἀργύριον αἰτούντων ἵν' ἀγοράσωνται τὰ ἐπιτήδεια, πάλιν αὐτῶ προσέρχομαι μάρτυρας ἔχων, καὶ ἠρώτων αὐτὸν εἰ ἀναπλεύσειεν ἔχων ἀργύριον ὡς διαδεξόμενος μοι τὴν ναῦν ἢ οὐ. Ἄπαξι-
 25 ναμένου δ' αὐτοῦ ὅτι ἔχων ἀργύριον ἦκοι, ἐκέλευον αὐτόν μοι δανείσαι ὑποθέμενον τὰ σκεύη τῆς νεῶς, ἵν' ἐγὼ μοι διαδοῦναι τοῖς ναύταις καὶ κατακομίσαιμι τὴν ναῦν, ἐπειδὴ οὐ βούλεται παραλαβεῖν διάδοχος ὢν. (56) Διομένου δέ μοι ταῦτα, ἀπεκρίνατό μοι ὅτι οὐδ' ἀκαρῶ δανείσοι. Ἐγὼ μὲν οὖν παρὰ ξένων Τενεδίων τοῦ
 1224πατρὸς, Κλεάνακτος καὶ Ἐπηράτου, ἐδανείσαίμην καὶ ἔδωκα τοῖς ναύταις τὸ σιτηρέσιον. διὰ γὰρ τὸ Πασίωνος εἶναι καὶ ἐκεῖνον ἐπεινεῦσθαι πολλοῖς καὶ πιστευθῆναι ἐν τῇ Ἑλλάδι οὐκ ἠπόρουσιν, ὅπου δεηθεῖν δανείσασθαι.
 5 Ἔς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς λέγω, τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57. Ὅσων μὲν τοίνυν ὑμῖν ἠδυνάμην τὰς μαρτυρίας παρασχέσθαι τούτων παραγενομένων, ὡς παρεδίδουν τὴν ναῦν Πολυκλεῖ κολλάκις, ὅτος δ' οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν, ἀνέγνω μὲν ὑμῖν, ἐτι δὲ καὶ ἐκ τεκμηρίων ἱκανῶν δεδήλωκα ὑμῖν διότι οὐκ ἤθελε παραλαβεῖν τὴν ναῦν. Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν νόμον ἀναγνωσθῆναι τὸν περὶ τῶν διαδόχων, ἵν' εἰδῆτε ἡλικίων τῶν ἐπιτιμιῶν ὄντων, ἐάν τις μὴ διαδέξηται τὴν ναῦν ἐν τῷ
 15 χρόνῳ τῷ εἰρημένῳ, καταφρόνησεν οὐκ ἐμοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων.

58. Καὶ διὰ μὲν τοῦτον πάντα τῇ πόλει ἀπρακτα γέγονε καὶ τοῖς συμμάχοις. οὔτε γὰρ ἀφίκετο ἐπὶ τὴν ναῦν κατὰ τὸν νόμον, οὔτ' ἐπειδὴ ἦλθεν ἠθέλησε διαδέ-
 20 ξασθαι. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ὑμῖν χρόνον καὶ τὸν ὑπὲρ τοῦ συντριτηρᾶρχου ἐλατιούργησα, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθέ μοι ὁ χρόνος τῆς τριτηρᾶρχίας, προστάττοντός μοι τοῦ στρατηγοῦ πλεῖν ἐφ' Ἱερὸν παρέπεμψα τῷ δήμῳ τὸν σίτον, (59) ἵν' ἔχη ἀφθονὸν ὠνεῖσθαι καὶ μηδὲν ὑμῖν κατ' ἐμὲ ἐλλείπηται, καὶ ἄλλα ὅσα ἢ ἐμοὶ ἢ τῇ
 25 τριτῆρι ἠβουλήθη ὁ στρατηγὸς χρῆσθαι, παρέσχον αὐτῶ, οὐ μόνον τὴν οὐσίαν ἀναλίσκων, ἀλλὰ καὶ τῷ σώματι κινδυνεύων συνεπιπλέων, τῶν οἰκείων μοι πραγμάτων

et nec Lycinus, cui mandarat Timomachus, nautis cibaria solveret (quod se non habere, sed e Mytilene accepturum esse dicebat) nec milites haberent, unde commentatum emerent, et jejuni remos agere non possent; (54) rursus ego civibus testibus adhibitis aggressus Polyolem istam in Tenedo jubeo et navem suscipere ut successoris et mihi reddere sumptus a me finito praefecturae tempore factos quum ejus vice fungerer, ne speciem defensionis haberet apud vos, me propterea noluisse navem sibi reddere per ambitionem, ut domum redirem navi bene instructa et apud vos sumptus ostentarem. (55) Quam quam ipse suscipere nollet, nautae autem argentum postularunt ad emenda necessaria; rursus ad eam accedo testibus adhibitis, eumque interrogo, essetne navem abducturum argento abundans, ut qui a me suscepturus esset navem, necne. Respondente eo, se advenisse cum argento, jubeo eum mihi mutuum dare acceptis pignore armamentis, ut possem distribuere pecuniam inter nautas navemque domum deducere, quando eam, quanquam successor, suscipere nollet, quando eam, quanquam successor, suscipere nollet. (56) Haec me orante respondit, se ne terranciam quidem mutuum daturum. Ego igitur ab hospitibus Tenediis patris mei, Cleanacte et Eperato, mutuas eum et nautis cibaria solvi. quia enim Pasionis eram filius, et ei hospitium cum multis erat et fides in Graecia habebatur; non deerant qui mihi petenti mutua darent. Haec a me ad vos vere dici, horum testimonio vobis exhibebo.

TESTIMONIA.

57. Quorum igitur praesentium testimonia horum rerum vobis exhibere potui, saepe me navem Polycli obtulisse, eum vero recipere noluisse, vobis recitavit, praeterea autem satis multis etiam argumentis vobis ostendi, quomobrem recusavit navem suscipere. Sed etiam legem de successoribus vobis recitabo, ut sciatis quantis pennis propositis, si quis navem praefinito tempore non suscepit, iste non me solum, sed et vos et leges despexerit.

58. Et quantum in isto erat, republicae et sociorum communitas omnes fuerunt irriti. neque enim ad navem venit, ut lege jubebatur, neque quum venisset, eam suscipere voluit. ego vero et meum et collegae mei tempus vobis obi, et quum praefecturae meae tempus exisset, mandante mihi imperatore, ut ad Hieron navigarem, perduxi populo frumentum, (59) ut cepiam venalem haberet et, quantum in me esset, nihil a vobis desideraretur, et quascunque alias ad res imperator vel me vel triremi uti volebat, praesio sui, non sumptibus modo faciendis, sed etiam corpore periculum adovendo, quam eam navigabam, quum in eo tum statu res meae domesticae es-

τοιούτων συμβεβηκότων ἐν τῷ τότε καιρῷ ὥστε ὑμᾶς
 1225 ἀν ἀκούσαντας ἐλεῆσαι. (60) Ἡ μὲν γε μήτηρ ἔ-
 καμνε καὶ ἐπιθάνατος ἦν ἐμοῦ ἀποδημοῦντος, ὥστε
 μὴ δύνασθαι ἂν ἔτι αὐτὴν βοηθῆσαι τοῖς ἐμοῖς πρά-
 γμασιν ἀνηλωμένοις, ἀλλ' ἡ βραχέα. ἑκταῖος γὰρ ἤκων
 5 ἐτύγγανον, καὶ ἐκείνη ἰδοῦσά με καὶ προείπασα τὴν
 ψυχὴν ἀφῆκεν, οὐκέτι τῶν ὄντων κυρία οὔσα ὥστε δοῦναι
 ὅσα ἡθούλετό μοι. πολλὰκις δὲ πρότερον μετεπέμπετό
 με, ἀφικέσθαι δεομένη αὐτόν, εἰ μὴ τῇ τριήρει οἴοντ'
 εἶη. (61) Ἡ δὲ γυνή, ἣν ἐγὼ περὶ πλείστον ποιοῦμαι,
 10 ἀσθενῶς δικάειτο πολλὸν χρόνον ἐν τῇ ἐμῇ ἀποδημίᾳ,
 τὰ δὲ παῖδία μικρά, ἡ δ' οὐσία ὑπόχρεως, ἡ δὲ γῆ οὐχ
 ὅπως τινὰ καρπὸν ἤνεγκεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ ἐν ἐκείνῳ
 τῷ ἔνιαυτῷ, ὡς πάντες ἴστε, ἐκ τῶν φρεάτων ἐπέλιπεν,
 15 ὥστε μὴδὲ λάχανον γενέσθαι ἐν τῷ κήπῳ, οἱ δὲ δεδανει-
 κότας ἦκον ἐπὶ τοὺς τόκους, ἐπειδὴ ὁ ἔνιαυτος ἀξήλθεν,
 εἰ μὴ τις ἀποδοίῃ αὐτοῖς κατὰ τὰς συγγραφάς. (62)
 Ἄν ἀκούοντά με καὶ παρὰ τῶν ἀφικνουμένων λόγῳ,
 (τὰ δὲ καὶ δι' ἐπιστολῶν παρὰ τῶν οἰκείων,) τίνα με
 20 οἴεσθε ψυχὴν ἔχειν ἢ πόσα δάκρυα ἀφίαναι, τὰ μὲν
 ἐκλογιζόμενον περὶ τῶν παρόντων, τὰ δὲ καὶ ποθοῦντα
 ἰδεῖν παῖδία καὶ γυναῖκα καὶ μητέρα, ἣν ἐγὼ οὐ πολ-
 λὰς ἐλπίδας εἶχον ζῶσαν καταλήψασθαι; ὃν τί ἦδιδόν
 ἔστιν ἀνθρώπων, ἢ τοῦ ἕνεκ' ἂν τις εὐξαιτο τούτων στε-
 ρηθεὶς ζῆν;

63. Τοιούτων τοίνυν μοι συμβεβηκότων πραγμά-
 25 των, οὐ περὶ πλείονος ἰποησάμην τὰ ἐμαυτοῦ ἰδέα ἢ
 τὰ ὑμέτερα, ἀλλ' ἠγούμην δεῖν καὶ χρημάτων ἀναλι-
 σκομένων κρείττων εἶναι καὶ τῶν οἴκοι ἀμελουμένων
 καὶ γυναικῶς καὶ μητρὸς νοσοῦσης, ὥστε μήτε τὴν τάξιν
 αἰτιᾶσθαι μὲ τίνα λιπεῖν μήτε τὴν τριήρη τῇ πόλει
 1226 ἄχρηστον γενέσθαι. (64) Ἄνθ' ὧν ἀπάντων νῦν ὑμῶν
 δέομαι, ὥστε ἐγὼ ὑμῖν εὐτακτὸν καὶ χρήσιμον ἐμαυ-
 τὸν παρέσχον, οὕτω καὶ ὑμᾶς νῦν περὶ ἐμοῦ πρόνοιαν
 5 ποιησάμενους, καὶ ἀναμνησθέντας ἀπάντων ὧν τε διη-
 γησάμην πρὸς ὑμᾶς, τῶν τε μαρτυριῶν ὧν παρεσχό-
 μην καὶ τῶν ψηφισμάτων, βοηθῆσαι μὲν ἐμοὶ ἀδικου-
 μένῳ, τιμωρῆσασθαι δ' ὑπὲρ ὑμῶν, εἰςπράξαι δὲ τὰ
 ὑπὲρ τούτου ἀνηλωμένα. ἢ τίς ἐθελήσει φιλοτιμῆσθαι
 10 πρὸς ὑμᾶς, ὅταν ὀρῶσι μήτε τοῖς χρηστοῖς καὶ εὐτάκτοις
 χάριν οἶσαν μήτε τοῖς πονηροῖς καὶ ἀκοσμοῦσι τιμω-
 ρίαν παρ' ὑμῶν; (65) Ἀναγνώσεται δὲ καὶ τὸν νόμον
 ὑμῖν καὶ τὰ ἀναλώματα τοῦ χρόνου οὗ ἐπιτηρήραρχησα
 15 ὑπὲρ τούτου, καθ' ἕκαστον, καὶ τοὺς λιπόνους, ὅσον
 ἕκαστος ἔχων ἀργύριον ἀπέδρα καὶ ἔπου, ἵν' εἰδῆτε
 ὅτι οὔτε νῦν πρὸς ὑμᾶς ψευδὸς οὐδὲν λέγω οὔτε ἐν τῷ
 πρόσθε χρόνῳ. ἠγούμαι τε δεῖν τὸν μὲν ὑπὸ τῶν νόμων
 χρόνον ἑρισμένον ἀμύπτως ὑμῖν λειτουργεῖν, τοὺς δὲ
 20 καταφρονούντας καὶ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ οὐκ ἐθέ-
 λοντας πείθεσθαι τοῖς νόμοις ἐξελέγξας ἀδικούντας ἐν
 ὑμῖν τιμωρῆσασθαι. (66) Εἰ δ' ἴστε ὅτι οὐ περὶ τῶν ἐμῶν
 ἰδίων μάλλον τιμωρῆσεσθε Πολυκλέα ἢ οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν
 25 αὐτῶν, οὐδὲ περὶ τῶν παρεληλυθότων τριτηράρχων ἐπι-
 μέλειαν ποιήσεσθε μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν μελλόν-

sent, quo vos audito fore putem, ut misericordia movea-
 mini. (60) Mater enim mea aegrotabat et moribunda erat me
 absentis, ut non amplius juvare posset rem meam familia-
 rem exhaustam, nisi parum. nam sexto die ante veni et illa
 me intuita et allocuta efflavit animam, quam bona sua non
 amplius in potestate haberet, ut mihi, quantum vellet, lar-
 giretur. saepe autem prius me accerserat, precata ut ipse
 venirem, si cum triremi non liceret. (61) Uxor porro,
 quam ego facio maximi, longo tempore decumbebat absente
 me, liberi parvi, res familiaris obaerata, tantum autem
 aberat ut agri quicquam ferrent, ut eo anno etiam putei
 aqua deficerentur, quod nostis omnes, ut neque olera in
 horto crescerent, creditores autem ad usuras exigendas ve-
 niebant, quum annus exiisset, nisi quis (alius) iis, ut syn-
 graphas jubebant, redderet. (62) Quas quum ego et adve-
 nientiam sermone audirem, (partim etiam domesticorum
 literis,) quo me fuisse animo putatis aut quantum fuisse
 lacrimarum, partim praesentes difficultates reputantem, par-
 tim videre desiderantem liberos et uxorem et matrem, quam
 viventem inveniendi spem tenuem habebam? quibus quid
 est homini dulcius, aut quid est cur his orbatu quisquam
 vivere cupiat?

63. Quanquam autem ita mecum agebatur; non pluri-
 feci res meas privatas, quam vestras, sed oportere censei
 me nec pecuniariis sumptibus nec detrimentis rei familiaris
 nec morbo uxoris et matris succumbere, ut nemo crimine-
 tur me vel ordines deseruisse vel triremem meam nulli fuisse
 usui reipublicae. (64) Pro quibus omnibus nunc a vobis
 peto, ut quemadmodum ego me vobis obsequentem atque
 utilem praebui, sic vos quoque nunc mei rationem habea-
 tis, et omnium eorum, quae dixi vobis, et testimoniorum
 quae produxi et decretorum memores, mihi affecto injuriis
 succurratis et vos ipsos ulciscamini et quae pro isto in-
 sumpsi, exigatis. alloqui quis enim erga vos studium de-
 clarabit, si videbunt nec bonis et dicto audientibus referri
 gratiam nec improbis et vestri contemptoribus poenas irro-
 gari a vobis? (65) Recitabit autem vobis et legem et sum-
 plus finito praefecturae tempore a me factos pro isto, singu-
 latim, et navis desertores, quantum argenti quisque quum
 fugam caperent abstulerit, et ubi, ut cognoscatis, me nec
 nunc apud vos mentiri quicquam, nec superiore tempore.
 Et sic existimo, tempus definitum legibus sine querela ve-
 stra obeundum, contemptores autem vestri et legum et
 nolentes obtemperare legibus, a me convictos apud vos in-
 juriarum, esse ulciscendos. (66) Neque vero, mihi credite,
 mea causa magis quam vestra ipsorum Polyclem ulciscemini,
 nec tam priores triremium praefecti curae vobis erunt,
 quam futuri, ut neque ii, qui munera obeunt, animos de-

των πρόνοιαν, ὥστε μήτε τοὺς λειτουργοῦντας ἀθυμαῖν
μήτε τοὺς διαδόχους καταφρονεῖν τῶν νόμων, ἀλλ'
ἀπένειαι ἐπὶ τὰς ναῦς, ὅταν κατασταθῶσιν. Ἄ προς-
1227 ἴκει ἡμᾶς ἐνθυμηθέντας ὀρθῶς καὶ δικαίως διαγινῶναι
περὶ ἀπάντων.

[ΝΟΜΟΣ. ΑΠΟΓΡΑΦΗ.] *

67. Ἡδέως δ' ἂν ἡμῶν πυθοίμην, ὧ ἄνδρες δικασ-
ταί, τίς ἂν ποτε γνώμην περὶ ἐμοῦ εἴχετε, εἰ τοῦ τε
χρόνου ἐξήκοντος καὶ τούτου μὴ ἤκοντος ἐπὶ τὴν ναῦν
5 μὴ ἐπετριηράρχησα κελεύοντος τοῦ στρατηγοῦ, ἀλλὰ
πλέων ὥχόμεν. ἀρ' οὐκ ἂν ὠργίζεσθέ μοι καὶ ἡγίσθε
ἂν ἀδικεῖν με; εἰ τοίνυν ἂν ἐμοὶ τότε ὠργίζεσθε, ὅτι
οὐκ ἐπετριηράρχησα· πῶς οὐχὶ νῦν προσήκει ἡμᾶς
τοῦτον εἰσπράξαι μοι τὰ ἀναλώματα ἃ ἐγὼ ὑπὲρ τούτου
10 ἀνήλωσα, τὸν οὐ διαδεξάμενον τὴν ναῦν;

68. Ὅτι δ' οὐκ ἐμοὶ μόνῳ οὐ διεδέξατο τὴν ναῦν,
ἀλλὰ καὶ πρότερον Εὐριπίδῃ συντριηράρχος ἂν καὶ
συνθηκῶν ὁσῶν αὐτοῖς τοὺς ἕξ μῆνας ἑκάτερον πλεῖν,
ἐπειδὴ Εὐριπίδης ἐξέπλευσε καὶ ὁ χρόνος ἐξῆκεν, οὐ
15 διεδέξατο τὴν ναῦν αὐτῷ, ἀναγνώσεται τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΗΡΑΡΧΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολλῶν καὶ μεγάλων πραγμάτων κατεπιγόντων τοὺς Ἀθη-
ναίους τριήρεις πληρῶσαι καὶ τῆς κατὰ θάλατταν ἐπιμεληθῆ-
ναι δυνάμει, γράφεται ψήφισμα τῶν τριηράρχων τὸν μὲν
5 πρῶτον τῶν ἄλλων τὴν ναῦν παρέχοντα * πεπληρωμένην τὸν
στέφανον λαβεῖν, τὸν δὲ μὴ πρὸ τῆς ἔνης καὶ νέας, ἥτις ἐστὶν
1228 ἡ τελευταία τοῦ μηνός, περιορίζοντα τὴν ναῦν ἐπὶ τὸ Χώμα
δεθῆναι. τὸ Χώμα δὲ ἦν οἰκοδόμημα ἐν τῷ λιμένι προβεβλη-
μένον προσορισίσεως ἕνεκα καὶ ἀγορᾶς τῶν ναυτῶν. Ἀπολλό-
5 δωρος οὖν ὁ Πασίανος πρῶτος τὴν ναῦν περιορίσας λαβεῖ τὸν
στέφανον. Προτελεῖσθαι δὲ πάλιν δοκιμασίας, ὅστις κάλλιστα
παρεσκευάσατο τὴν τριήρη, στεφανῶσαι καὶ τοῦτον, ἀντικει-
εῖται καὶ τούτου τοῦ στεφάνου * ὁ Ἀπολλόδωρος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΗΡΑΡΧΙΑΣ.

1. Εἰ μὲν ὅτε πλεῖστοι συνείποιεν, ὧ βουλή, τὸ
ψήφισμα! ἐκέλευε δοῦναι τὸν στέφανον· κἂν ἀνόητος ἦν
εἰ λαβεῖν αὐτὸν ἤξιον, Κηφισοδότου μόνου μοι συνει-
5 ρηκτότος, τούτοις δὲ πεμποδῶν. νῦν δὲ τῶν πρώτων πα-
ρασκευάσαντι τὴν τριήρη τὸν ταμίαν προσέταξεν ὁ δῆμος
δοῦναι, πεποιήκα δὲ τοῦτ' ἐγώ. διὸ φημι δεῖν αὐτὸς

spondeant, neque successores leges contemnunt, sed ad
naves abeant, quum primum fuerint designati. Quae vobis
cogitanda sunt, ut recte et justo de rebus omnibus cogre-
scatis.

[LEX. DESCRIPTIO.]

67. Perquam autem e vobis quaerere velim, iudices,
quo in me animo futuri essetis, si finito meo tempore isto-
que ad navem non veniente, navi diutius, jubente impera-
tore, non praefuissem, sed discessissem. nonne irati mihi
fuissetis meque delinquere putassetis? Quod si tum irati
mihi fuissetis, quod navi diutius non praefuissem; nonne
convenit, nunc vos ab isto sumptus mihi exigere, quos
pro isto feci, qui navem a me non suscepit?

68. Neque vero mihi solam eum non successisse, sed
prius quoque quum Euripidis collega esset atque inter ipso
convenisset, ut sex uterque menses navigaret, postquam
Euripides abiit et tempus elapsum est, non successisse ei
in navi, recitabit testimonium.

TESTIMONIUM.

DEMOSTHENIS DE CORONA TRIERARCHIÆ ORATIO.

ARGUMENTUM.

Multis et magnis rebus Athenienses urgentibus, ut trire-
mes complerent et maritimi imperii curam susciperent, de-
cretum fit, ut qui primus e triremium praefectis navem in-
structam praeretur, coronam acciperet, qui autem ante
postremum diem mensis navem ad Choma non circumduxis-
set, vinciretur. erat autem id Choma (vallum) structura
portui praeposita, ut et naves commodius appellii possent et
nautae ibi forum haberent. Apollodorus igitur Pasionis filius
qui navem primus circumduxerat, coronam accepit. quum
autem rursus probatio proposita esset, ut is quoque, qui na-
vem pulcherrime instruxisset, coronaretur; eam quoque coro-
nam Apollodorus sibi vindicat.

DEMOSTHENIS DE CORONA TRIERARCHIÆ ORATIO.

1. Si ei, qui plurimos defensores habet, Senatus, de-
creto corona daretur; etiam vecors essem, qui eam pete-
rem, quum unus Cephisodotus mihi sit patrocinator, istis
complures. nunc autem jussit populus quastorem ei coro-
nam dare, qui triremem primus instruxerit, id quod ego

στεφανούσθαι. (3) Θαυμάζω δὲ καὶ τούτων ὅτι τῆς τριήρους ἀμελήσαντες τοὺς ῥήτορας παρεσκευάσαν, καὶ
 10 δοκοῦσί μοι παντὸς διημαρτηκέναι τοῦ πράγματος, καὶ νομίζω οὐχὶ τοῖς ποιούσιν ἂ δεῖ χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ἀλλὰ τοῖς φάσκουσιν, οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄγνωκότες ἔνπερ ἔγωγ' ἐπεὶ ὑμῶν. Καὶ κατ' αὐτὸ δὴ τοῦτο δικαίως ἂν
 15 ἔχοιτ' εὐνοικωτέρως ἔμοι. φαίνομαι γὰρ βελτίους ὑμᾶς ὑπολαμβάνων ἢ οὗτοι. (3) Ἐχρῆν μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δίκαιον ἦν τοὺς τὸν στέφανον οἰομένους
 1229 λαβεῖν παρ' ὑμῶν λαβεῖν αὐτοὺς ἀξίους ἐπιδεικνύει τούτου, μὴ ἐμὲ κακῶς λέγειν. Ἐπειδὴ δὲ τοῦτο παρέντες
 ἐκεῖνο ποιούσιν ἄμφοτερ' αὐτοὺς ἐπιδείξω ψευδομένους,
 5 ἃ θ' αὐτοὺς ἐνεκωμίασαν καὶ δε' εἰς ἡμᾶς ἐβλασφήμησαν, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων ἑκατέρωθεν.
 4. Ψήφισμα γὰρ ὑμῶν ποιησαμένων, ὃς ἂν μὴ πρὸ τῆς ἔνης καὶ νέας ἐπὶ Χῶμα τὴν ναῦν περιορμήσῃ, δῆσαι καὶ δικαστήριον παραδοῦναι, καὶ ταῦτα κυρωσάντων,
 10 ἐγὼ μὲν περιώρμισα καὶ στέφανον διὰ ταῦτα παρ' ὑμῶν ἔλαβον, οὗτοι δ' οὐ καθεῖλον, ὥστ' ἔνοχοι δεσμῶν γεγόνασιν. Πῶς οὖν οὐκ ἀτοπώτατον ἂν διαπράξαισθ' ἔργον, εἰ τοὺς καθ' ἑαυτῶν ἴσασαντας τίμημα τοιοῦτον ἐπαχθῆναι, τούτους στεφανώσαντες ὑμεῖς φαίνοσθε; (5)
 15 Τὰ σκεῦη τοίνυν ἅσα δεῖ παρέχειν τὴν πόλιν τοῖς τριηράρχοις, ἐγὼ μὲν ἐκ τῶν ἰδίων ἀνήλωσα καὶ τῶν δημοσίων ἔλαβον οὐδέν, οὗτοι δ' ὑμετέροις κέχρηται καὶ τῶν σφετέρων οὐδέν εἰς ταῦτα προσῆνται. Καὶ μὴν
 20 οὐδ' ἂν ἐκεῖνό γ' ἔχοιεν εἰπεῖν, ὡς ἀνεπειρῶντ' ἐμοῦ πρότεροι. πρὶν γὰρ ἤσθαι μόνον τῆς τριήρους τούτους ἐπεπλήρωτό μοι, καὶ πάντες ἑωρᾶθ' ὑμεῖς ἀναπειρωμένην τὴν ναῦν. (6) Ἔτι τοίνυν ὑπηρεσίαν τὴν κρατίστην ἔλαβον, πολλῶν πλείστον ἀργύριον δούεις. οὗτοι δ' εἰ μὲν
 25 εἶχον χεῖρον ἡμῶν οὐδέν ἂν ἦν δεινόν. νῦν δ' οὐδ' ὀποιαντινοῦν μεμίσθωνται, περὶ τοῦ πλείονος ἀντιλέγοντες. καίτοι πῶς εἰσι δίκαιοι ταῦτα μὲν ὕστερον ἔξαναπληροῦν, νῦν δ' ὡς πρῶτοι παρασκευασάμενοι τὸν στέφανον λαβεῖν;
 7. Ἡγοῦμαι τοίνυν, ὅτι μὲν δικαιοτάτ' ἂν στεφανώ-
 1230 σαιτ' ἐμὲ, καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γιγνώσκων ὑμᾶς. ὅτι δ' οὐ μέτεστι μόνους τούτους περὶ τοῦ στεφάνου λόγος, τοῦτ' ἐπιδείξει βούλομαι. Πόθεν οὖν τοῦτο μάλιστα
 5 ἔσται δῆλον; ἀφ' ὧν αὐτοὶ πεποιθήκασι. σκεψάμενοι γὰρ τὸν ἐξ ἑλαχίστου τριηραρχεῖν βουλόμενον, μεμίσθωκασιν τὴν λειτουργίαν. καίτοι πῶς οὐκ ἀδίκον τῶν μὲν ἀναλωμάτων ἀφροστηκέναι, τῶν δὲ γιγνομένων δι' ἐκεῖνα
 10 τιμῶν ἀξιοῦν αὐτοῖς μετεῖναι; καὶ τοῦ μὲν μὴ περιορμήσαι τὴν ναῦν τότε τὸν μεμίσθωμένον αἰτιᾶσθαι, τῶν δὲ καλῶς δεδιακονημένων νῦν αὐτοῖς κελεύειν χάριν ὑμᾶς ἔχειν; (8) Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς μὴ μόνον ἐκ τούτων σκοπεῖν τὸ δίκαιον, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ πρότερον πε-
 15 ποιήκατε, ταῦτα τινῶν διαπραξαμένων τούτοις. ὅτι γὰρ τῇ ναυμαχίᾳ τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον ἐνικηθήτε· τότε τῶν τριηράρχων τοὺς μεμίσθωκότες τὰς τριηραρχίας αἰτιωτάτους τοῦ γεγενημένου νομίζοντες παραδώκατ' εἰς τὸ δικαστήριον, καταχειροτονησαντες προδεδωκέναι

feci. propterea me censeo coronandum. (2) Demiror autem istos quoque, qui triremi neglecta oratores subornarunt, mibique illi videntur a tota re aberrare, atque existimare, vos non iis, qui officio fungantur, habere gratiam, sed iis, qui de eo gloriantur, in quo non ita ut ego de vobis existimant. Atque ob eam ipsam rem jam æquum fuerit vos mihi favere magis. ego enim manifesto vos meliores viros judico, quam isti. (3) Æquum autem esset, Athenienses, et justum, eos qui coronam a vobis tribni sibi volunt, ea se dignos esse ostendere, non mihi maledicere. quum autem illo omisso hoc faciant; ostendam eos in utroque mentiri, et in semetipsis commendandis et in nobis insectandis, proferens res a nostrum utrisque gestas.

4. Decreto a vobis facto, quisquis ante postremum diem mensis navem ad Choma (*vallum*) non circumduxisset, ut vincitus iudicio traderetur, et confirmato, ego circumdixi et eam ob rem corona sum a vobis donatus, isti autem non demiserunt, proinde vinciri debuerunt. Quomodo igitur rem absurdissimam non faceretis, si eos, qui tali poena se obligarunt, vos coronaretis? (5) Armamenta porro quae publice præbenda sunt triremium præfectis, ego privatos sumptus feci et e publico nihil accepi, isti autem vestris usi sunt, et de suo in ea nihil impenderunt. Ac ne illud quidem dicere possint, se ante me exercitii causa navem agitasse. priusquam enim isti triremem vel attigerunt, mea completa fuit, atque eam vos omnes exerceri vidistis. (6) Præterea remigium comparavi robustissimum, argenti maxima vi impensa. isti autem si nostro deterius habebant; non esset mirandum. nunc autem prorsus nullum conduxerunt, qui de majore mercede contenderent. Enimvero qui æquum est, eos, quum illa posterius resarsierint, nunc quasi primi instruxissent, corona ornari?

7. Equidem existimo vos me etiam tacente censere me justissime coronandum esse. solis autem istis ne verba quidem esse de corona facienda, id jam ostendam. Unde id maxime perspicietur? ex ipsis istorum factis. Inita enim ratione, qua præfectura navalis minimo constaret, munus locarunt. Quid est autem iniquius, quam fugisse sumptus, eos vero honores, qui propter illos decernuntur, habendos sibi postulare? et quod navis non circumducta sit, conductorem culpæ, eorum vero, quæ probe administrata sunt, sibi a vobis ut habeatur gratia, flagitare? (8) Neque vero ex his duntaxat vobis jus spectandum est, sed ex iis quoque quæ ipsi prius fecistis, quum quidam eodem se quo isti modo gessissent. Quum enim navali ab Alexandro proelio victi essetis; tunc iis trierarchis, qui trierarchias locarant, eam cladem potissimum acceptam ferentes, eos in iudicium adduci curastis, cum hoc præiudicio, prodidisse eos naves

- 20 τὰς ναῦς καὶ λελοϊπέναι τὴν τάξιν. (9) Καὶ κατηγορεῖ μὲν Ἀριστοφῶν, ἐδικάζετε δ' ὑμεῖς. εἰ δὲ μὴ μετριωτέραν ἔσχετε τὴν ὄργην τῆς ἐκείνων πονηρίας οὐδὲν ἂν αὐτοὺς ἐκώλυε τεθνάναι. Ταῦτά τοίνυν εἰδότες οὗτοι πεπραγμέν' αὐτοῖς καὶ ἐκείνοις οὐχὶ φρίττουσιν
- 15 ἐν ὑμῖν ὑπὲρ ὧν προσήκει παθεῖν αὐτούς, ἀλλὰ δημηγοροῦσι κατ' ἄλλων καὶ στεφανοῦν κελεύουσιν αὐτούς. Καίτοι σκέψασθε τίν' ἂν ποτε δοξάιτε βεβουλεῦσθαι τρόπον, εἰ διὰ τὴν αὐτὴν πρόφασιν τοὺς μὲν θανάτου κρίναντες τοὺς δὲ στεφανώσαντες φανείητε. (10) Καὶ
- 1231 μὴν οὐ μόνον εἰ τοῦτο ποιήσαίτε, δοκοῖτ' ἂν ἁμαρτεῖν, ἀλλ' εἰ μὴ καὶ καλᾶσαιτε τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ἔχοντες. οὐ γὰρ ἐπειδὴν ἐάσητέ τι τῶν ἡμετέρων ἀπολέσθαι, τότε χρὴ χαλεπαίνειν, ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ μὲν ἡμέτερ' ἐστὶ σῶα, καθορᾶτε δὲ τοὺς ἐφεστηκότας δι' αἰσχροκερδίαν οὐχὶ προσήκουσαν πρόνοιαν περὶ σωτηρίας αὐτῶν ποιουμένους. Καὶ μηδεὶς ὑμῶν ἐπιτιμῆσθαι τῶν λόγων, πικρὸν εἶναι νομίσας, ἀλλὰ τοῖς τὸ ἔργον αὐτὸ πεποιηκόσι. διὰ γὰρ τοὺς τοιοῦτους τοῦτ' ἔστιν. (11) Θυμᾶζω δ' ἔγωγε, εἰ δὴ ποτε τῶν μὲν ναυτῶν τοὺς ἀπολειπομένους, ὧν τριάκοντα δραχμὰς ἑκαστός ἔχει μόνος, δέουσι καὶ καλᾶουσιν οὗτοι, τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς μὴ συμπλέοντας, ὧν τριάκοντα μνᾶς εἰς ἐπίπλουον ἢ εἰληφῆν ἑκαστός, οὐ ταῦτα ποιεῖθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἐὰν μὴν
- 15 πῆνης ὧν τις δι' ἔνδειαν ἁμάρτη, τοῖς ἐσχάτοις ἐπιτιμίαις ἐνέξεται, ἐὰν δὲ πλούσιος ὧν δι' αἰσχροκερδίαν ταῦτά ποιήσῃ, συγγνώμης τεύξεται. καὶ ποῦ τὸ πάντας ἔχειν ἴσον καὶ δημοκρατεῖσθαι φαίνεται, τοῦτον τὸν τρόπον ὑμῶν ταῦτα βραβευόντων; (12) Ἔτι τοίνυν ἕμοιγε δοκεῖ κακῶν ἀλόγως ἔχειν, τὸν μὲν εἰπόντα τι μὴ κατὰ τοὺς νόμους, ἐὰν ἄλλῳ τὸ τρίτον, μέρος ἠτιμῶσθαι τοῦ σώματος, τοὺς δὲ μὴ λόγον ἄλλ' ἔργον παράνομον πεποιηκότας μηδεμίαν δοῦναι δίκην. Καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες
- 25 Ἀθηναῖοι, πάντες ὑμεῖς φήσατε τὸ πρὸς τὰ τοιαῦτα πρῶτος ἔχειν προδιδάσκειν ἑτέρους ἀδίκους εἶναι.
13. Βούλομαι τοίνυν, ἐπειδὴ περ παρήλαθον, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἀπὸ τῶν τοιούτων ὑμῖν διεξελθεῖν. Ἐπειδὴν γὰρ τις μισθωσάμενος τριηραρχίαν ἐκπλεύσῃ·
- 1232 πᾶντας ἀνθρώπους ἀρεῖ καὶ φέρει, καὶ τὰς μὲν ὠφελείας ἰδίᾳ καρποῦται, τὰς δὲ δίκας τούτων ὁ τυχὼν δίδωσιν ὑμῶν, καὶ μόνους ὑμῖν οὐδαμῶσε ἔστιν ἄνευ κηρυκίου βαδίσαι διὰ τὰς ὑπὸ τούτων ἀνδροληψίας καὶ
- 5 οὐλας κατσκευασμένους. (14) Ἔστε τῇ γ' ἀληθείᾳ σκοπῶν ἂν τις εὔροι τὰς τοιαύτας τριηρεῖς οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐκπελευκίας. τὸν γὰρ ὑπὲρ τῆς πόλεως τριηραρχὸν οὐκ ἀπὸ τῶν κοινῶν προσδοκᾶν
- 10 χρὴ πλουτῆσαι, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἰδίων τὰ τῆς πόλεως ἐπανορθῶσαι, εἴπερ ἔσται τι τῶν δεόντων ὑμῖν. Τούτων δὲ τάναντι' ἑκαστός ἐγνωκῶς ἐκπλεῖ. καὶ γὰρ τοὶ τὰ τῶν αὐτῶν τρόπων ἁμαρτήματα ταῖς ἡμετέραις βλάβαις ἐπανορθοῦνται. (15) Καὶ τούτων οὐδὲν ἔστιν
- 15 ἄλογον. δεδώκατε γὰρ τοῖς βουλομένοις ἀδικεῖν, ἂν μὲν λάθωσιν, ἔχειν, ἐὰν δὲ ληφῶσι, συγγνώμης τυχεῖν.

† fort. ἐκπλον

et ordinem deseruisse. (9) Aristophon accusabat, vos iudicabatis. ni vero minor vestra fuisset iracundia quam illorum malitia; nihil obstitisset quominus occiderentur. Quum autem isti sciant se in eodem esse cum illis delictis; supplicium apud vos meritum non exhorrescant, sed concionantur in alios seque coronari jubent. Alqui considerat, quas vobis constituisse vestri consilii ratio videretur, si eadem causam alio damnassee capitis, alio cereis damnassee videremini. (10) Neque vero eo duntaxat facto peccatis, sed nisi etiam puniretis tales facinorosos quum temeris, neque enim quum vestras opes perire sinitis, tum graviter est ferendum, sed dum res vestrae salvae sunt, et eos, qui praesunt, propter sordes non eam illarum suscipere curam perspicitis, quam oportebat. Neque quisquam vestrum hanc orationem, ut acerbam, reprehendat, sed iis irascatur qui ipsum facinus perpetrarunt. propter tales enim hoc fit. (11) Miror autem ego, quum nautas desertores, quorum tricenas quisque drachmas duntaxat accipit, isti vinciant et puniant, cur triremium praefectos, qui classem deserunt, quorum tricena cuique mina: pro expeditione navis adversus hostem (aut pro vasis comparandis) numerantur, vos non eodem modo tractetis, sed si pauper aliquis inopia coactus peccarit, extremis suppliciis afficiatur, sin dives propter scelus eadem commiserit, veniam consequatur. Ubi aequalitas illi et popolare imperium apparet, si vos ad hunc modum ita gubernatis? (12) Jam illud etiam absurdum mihi videtur, quum is, qui contra leges aliquid dixerit, si tertio convictus est, parte aliqua infamis fiat, illos, qui contra leges non dixerunt sed fecerunt, nullas dare poenas. Alqui, Athenienses, omnes vos fatebumini, lenitate ista ceteros ad injuriam faciendam incitari.

13. Sed quandoquidem prodii, etiam ea vos, quae hic oriuntur, edocebo. Si quis enim conducta Trierarchia hic solvit, omnes homines spoliatur et depraedatur, et quum emolumenta privatim percipiat, poenas illorum facinororum quilibet vestrum dat, solisque vobis usquam sine coepto ire licet, quia propter illos corporum et bonorum vestrorum comprehendendorum potestas datur. (14) Quae si quis rem vere quidem consideret, eas triremes non pro vobis, sed contra vos esse missas inveniet. qui cum pro republica Trierarcha est, eum non sperare oportet se de publico locupletatum iri, sed de privata re subventurum esse reipublicae, si modo, quod oportet, vobis fieri debet. Isti vero omnes in contraria sententia hinc solvant. proinde ea delicta vestris damnis corrigant. (15) Neque vero horum quicquam fit temere. deditis enim hominibus imperis eam licentiam, ut, si rapinas texerint, fuis fruantur, sin deprehensi fuerint, veniam impetrent. Proinde illi, qui le-

τοὺς οὖν ἡμεληκόσι δόξης ἄδεια ποιῆν ὃ τι ἂν βούλωνται γέγονεν. Τῶν μὲν τοίνυν ἰδιωτῶν τοὺς μετὰ τοῦ παθεῖν μανθάνοντας ἀπροσέκπτους ὀνομάζομεν. ὕμῃς δ' ὅτι, ὅτινες οὐδὲ πεπονηθότες πολλὰκις ἤδη φυλάττεσθε, τί τις καλέσειεν ἄν;

16. Ἄξιον τοίνυν καὶ περὶ τῶν συνειρηκότων εἰπεῖν. ὅτι γὰρ ἡγούνται τινες ἐξουσίαν εἶναι σφίσι καὶ ποιῆν ὃ τι βούλονται καὶ λέγειν παρ' ὑμῖν, ὥστε τῶν ποτὲ συγκατηγορούντων μετ' Ἀριστοφῶντος καὶ πικρῶν ὄντων τοῖς μμισθωκόσι τὰς τριηραρχίας νῦν κελεύουσι τινες τούτους στεφανῶσαι, καὶ δυοῖν θάτερον ἐξελέγχοισιν αὐτούς, ἢ τὸτ' ἐκείνους ἀδίκως συκοφαντοῦντες, ἢ νῦν τοῖσδ' ἐπὶ μισθῷ συνηγοροῦντες. (17) Καὶ χάρισασθαι κελεύουσιν ὕμῃς, ὥσπερ περὶ δωραῖς ἀλλ' οὐ περὶ νικητηρίων τῶν λόγων ὄντων, ἢ καὶ χάριν τιθεμένων διὰ τῶν τοιούτων τοῖς ἀμελοῦσιν ὑμῶν, ἀλλ' οὐ διὰ τῶν βελτιόνων τοῖς ὑπηρετοῦσιν ἃ δεῖ χαρίζεσθαι προσήκον. Ἐπειθ' ὅτιως ὀλιγωροῦσι τοῦ δοκεῖν ἐπιεικέως εἶναι καὶ πανταλῶς τὰλλα πάρεργα πρὸς τὸ λαθεῖν νομίζουσιν, ὥστ' οὐ μόνον τοῖς πρότερον βηθεῖσιν ὑφ' αὐτῶν ἐναντία τολμῶσι δημηγορεῖν, ἀλλὰ καὶ νῦν οὐ παρὰ τὰ λέγουσιν ἑαυτοῖς, ὅτινες τοὺς μὲν ναύτας φασὶ θεῖν οἰκείους εἶναι τῆς τριήρους τῆς ληψομένης τὸν στέφανον, τῶν δὲ τριηράρχων τοὺς ἠλλοτριωκότας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λειτουργίας, τούτους στεφανῶσαι κελεύουσιν. (18) Καὶ φασὶ μὲν οὐδένα τούτων πρότερον παρασκευάσασθαι, κελεύουσι δὲ κοινῇ στεφανοῦν ἡμᾶς, τοῦ ψηφίσματος οὐ ταῦτα λέγοντας. Ἐγὼ δὲ τοσούτου δέω τοῦτο συγχωρεῖν, ὥσπερ καὶ μμισθωκῆναι τὴν τριηραρχίαν. οὐτε γὰρ τοῦθ' ὀπομείναιμ' ἄν, οὐτ' ἐκείν' ἐποίησα. προσποιοῦνται μὲν τοίνυν ὑπὲρ τοῦ δικαίου συνηγορεῖν, σπουδάζουσι δὲ μᾶλλον, ἢ προικ' ἄν τις ὑμῶν πράττων, ὥσπερ ἄξια τοῦ μισθοῦ ποιῆσαι προσήκον ἑαυτοῖς, ἀλλ' οὐ γνώμην ἀποφῆνασθαι. (19) Εἴθ' ὥσπερ ὀχλὶ πολιτείας κοινῆς μετέχοντες καὶ διὰ ταῦτα τῷ βουλομένῳ λέγειν ἐξόν, ἀλλ' ἱερωσύνην ἰδίαν αὐτοῖς τινὰ ταύτην ἔχοντες, ἐὰν ὑπὲρ τῶν δικαίων ἐν ὑμῖν τις εἴπῃ, δεῖνὰ πάσχουσι καὶ θρασὺν εἶναι φασιν. καὶ εἰς τοσούτον ἀναισθησίας προήκουσιν ὥστ' ὀλονται, τὸν ἀπαξ εἰρηκότ' ἂν καλέσωσιν ἀναιδῆ, σφᾶς αὐτοὺς πάντα τὸν βίον καλοῦς κάγαθούς νομίζεσθαι. (20) Καίτοι διὰ μὲν τὰς τούτων δημηγορίας πολλὰ χεῖρον ἔχει, διὰ τοὺς δ' οἰομένους δεῖν τὰ δίκαι' ἀντιλέγειν οὐ πάντ' ἀπόλωλεν. Τοιούτους τοίνυν τοὺς συνηγοροῦντας αὐτοῖς παρασκευασμένοι, καὶ τοσαύτην βλασφημίαν εἰδότες οὔσαν καθ' αὐτῶν τοῖς βουλομένοις τι λέγειν φλαυῶρον, ὅμως εἰς λόγον ἤξιωσαν καταστῆναι καὶ κακῶς τιν' ἐτόλμησαν εἰπεῖν, οἷς ἀγαπητῶν ἦν μὴ πάσχουσι κακῶς αὐτοῖς.

21. Τοῦ τοίνυν τούτους ἀδίκους εἶναι καὶ θρασεῖς οὐδένας ὑμῶν εἶσιν αἰτιώτεροι. παρὰ τῶν λεγόντων, οὐς ἴσ' ἐπὶ μισθῷ τοῦτο πράττοντες, πυνθάνεσθε, ποῖόν τιν' ἕκαστον δεῖ νομίζειν, οὐκ αὐτοὶ θεωρεῖτε. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον τούτους μὲν αὐτοὺς πονηροτάτους τῶν

nestate non ducuntur, faciendi quidvis est concessa impunitas. Ac privatos quidem homines, qui damno accepto sapient, inconsideratos nominamus. vos autem qui ne acceptis quidem sæpe jam malis sapitis, quo nomine quis appellet?

16. Operæ pretium est etiam de advocatis dicere. Sic enim quidam sibi omnem quidvis et agendi et dicendi apud vos licentiam sumunt, ut, qui aliquando cum Aristophonte accusarunt et inveci sunt in eos, qui præfecturas elocarant, eorum quidam nunc istos coronare jubeant, atque alterutrus ipsi nunc sese coarguant, se aut tunc illos per injuriam fuisse calumniatos, aut nunc hiæce mercedis causa patrocinari. (17) Gratificari nos jubent, quasi donationes nunc agantur, non victoriæ præmia, aut quasi etiam gratiam inæatis per hujusmodi patronos apud eos, qui vos negligunt, non autem per meliores his, qui officio funguntur, gratia referenda sit. Deinde usque adeo existimationis suæ nullam rationem habent, et præ accipiendi studio cetera omnia contemnunt, ut non modo priora sua verba refellere nunc audeant concionibus, sed ne nunc quidem ipsi sibi constent, qui, quum nautas triremis esse oportere dicant proprios coronam accepturæ, eos trireremium præfectos, qui se ab eo munere alienarunt, nunc coronari jubeant. (18) Neque vero ullum istorum priorem instructum fuisse dicunt, sed jubent, nos communiter omnes coronari, quum non hæc decretum dicat. Tantum autem abest ut istud ego concedam, quantum ut præfecturam elocarim. neque enim illud feram, neque hoc feci. Simulant sane se justitiam patrocinari, sed vehementius contendunt, quam vestrum quisquam, qui gratuito faciat, ac si mercedem mereri, non sententiam dicere his conveniat. (19) Deinde quasi non in communi civitate versarentur, proptereaque cuivis dicere liceret, sed quasi id ipsi veluti privatum sacerdotium obtinerent, si quis justam causam suam apud vos agit, quiritantur eumque audacem esse clamitant. atque in eum stuporem venerunt, ut putent, si quem, qui semel apud vos verba fecerit, impudentem vocarint, fore ut ipsi omni vita boni viri existimantur. (20) Enimvero propter istorum conciones multa deteriora sunt, per eos autem qui justa obloqui non dubitant, non cuncta perierunt. Istis igitur patronis adscitis, quam sciant tantam in promptu esse maledicendi his materiam, si quos convicium facere juvat; tamen in contentionem descendere et alicui maledicere non dubitaverunt ii, quos contentos esse oportebat, nisi ipsi male patiebantur.

21. Quod autem isti audaces sunt et injurii, nemo magis in causa est quam vos. Ab oratoribus, quos scitis esse mercede conductos, sciscitamina, quales quique existimandi sint, non ipsi judicium facitis. quid est autem absurdius, quam, quum eos ipsos improbissimos civium existinetis,

πολιτῶν νομίζειν, τοὺς δ' ὑπὸ τούτων ἐπαινουμένους
 χρηστοὺς ἡγεῖσθαι; (2) Καὶ γὰρ τοὶ πάντα δι' αὐτῶν
 ποιούνται, καὶ μόνον οὐχ ὑπὸ κήρυκος παυλοῦσι τὰ
 15 κοινά, καὶ στεφανοῦν, ὃν ἂν αὐτοῖς δοκῇ, καὶ μὴ στε-
 φανοῦν κελύουσι, κυριωτέρους αὐτοὺς τῶν ὑμετέρων
 δογμάτων καθιστάντες. Ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, παραινῶ μὴ ποιεῖν τὴν τῶν ἀναλίσκεν ἐθε-
 20 λόντων φιλοτιμίαν ἐπὶ τῇ τῶν λεγόντων πλεονεξίᾳ. εἰ
 δὲ μὴ διδάξετε πάντας τὰ μὲν ὑφ' ὑμῶν προσητά-
 μενα, ὡς εὐτελέστατα διοικεῖν, τοὺς δ' ὑπὲρ τούτων
 ἐναϊδῶς εἰς ἡμᾶς ψευδομένους ὡς πλείστου μισθοῦσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΠΠΟΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἄδων τις, τὸ γένος Ἡρακλειώτης, τῇ Πασίανος ἐχρήτο
 κρηπίδῃ. οὗτος μέλλων ἐκπελῖν εἰς Διθύην κατέλιπεν ἀργύριον
 1235 παρὰ Πασίαν, ὡς μὲν Πασίαν ζῶν εἶχε καὶ Ἀπολλόδορος
 λέγει νῦν, ἐνταυλάμενος ἀποδοῦναι Κηφισιάδῃ, ὡς δὲ Κάλλιππος
 φησιν, αὐτῷ χαρισάμενος φίλῳ τε ὄντι καὶ προξένῳ τῶν
 5 πάντων Ἡρακλειωτῶν. Ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἄδωνος τὸ ἀργύ-
 ριον ἀπεδόθη Κηφισιάδῃ. Κάλλιππος δὲ, ὡς φησιν Ἀπολλόδο-
 ρος, ἐπειδὴ κείθειν τὸν Πασίαν οὐκ ἠδύνατο μεθ' αὐτοῦ γε-
 νόμενον συνεπιθέσθαι τῷ ξένῳ, ἐκ' αὐτὸν ἤλασε τὸν Πασίαν
 10 βλάβῃς αὐτῷ δικαζόμενος, καὶ Αυσιθείδῃ τὸ πρᾶγμα ἐπέτρε-
 ψεν, ὅστις Πασίανος ζῶντος οὐδὲν ἀπεφήνατο. Ἀποθανόντος δὲ
 ἐκείνου αὐθις Ἀπολλόδορος λαγνάει δίκην τοῦ ἀργυρίου Κάλ-
 λιππος, καὶ ἤξιστο πάλιν ἐπιτρέψαι τῷ Αυσιθείδῃ. ὁ δὲ Ἀπολ-
 15 λόδορος τὸν μὲν δικαιοτῆτην ἐδέξατο, πρὸς δὲ τὴν ἀρχὴν τού-
 νομα * τοῦ Αυσιθείδου ἀπήνηγχαν, ἐν, ὡς φησιν, ὁμόσας δι-
 κάσιον καὶ μὴ χειρὶς ὄρκου δαιτῶν τῷ Καλλίππῳ χαρισήσται.
 ὁ δὲ Αυσιθείδης οὐκ * ὁμόσας ἀπεφήνατο καὶ κατεδέχθη τὴν
 δίκην. διότι ἐπειὶ δούς ὁ Ἀπολλόδορος εἰς τὸ δικαστήριον
 ἐσίρηχται.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΠΠΟΝ.

Οὐκ ἔστι χαλεπώτερον οὐδὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
 ἢ ὅταν ἄνθρωπος δόξαν ἔχων καὶ δυνάμενος εἰπεῖν
 1236 ταμᾶ ψεύδεσθαι καὶ μαρτύρων εὐπορῇ. ἀνάγκη γὰρ
 ἔστι τῷ φερόντι μηκέτι περὶ τοῦ πράγματος μόν-
 ον λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ λέγοντος, ὡς οὐκ
 εἰκὸς αὐτῷ διὰ τὴν δόξαν πιστεῦσθαι. (1) Εἰ γὰρ ἔθος
 καταστήσετε τοῖς δυναμένοις εἰπεῖν καὶ δόξαν ἔχουσι
 5 μᾶλλον πιστεῦσθαι, ἢ τοῖς ἀδυνατωτέροις, ἐφ' ὑμῖν αὐ-
 τοῖς ἔσθε τὸ ἔθος τοῦτο κατεσκευασίτες. Δέομαι οὖν
 ὑμῶν, εἴπερ τι καὶ ἄλλο πώποτε πρᾶγμα αὐτὸ καθ'
 αὐτὸ ἐδικάσατε, μηδὲ μεθ' ἑτέρων τὴν γνώμην γενό-
 10 μένοι, μήτε μετὰ τῶν διωκόντων μήτε μετὰ τῶν φε-
 ρόντων, ἀλλὰ τὸ δίκαιον σκεψάμενοι, ὅστω καὶ νῦν δια-
 γνῶναι. Ἐξ ἀρχῆς δ' ὑμῖν διηγῆσομαι.

illos, qui ab istis laudantur, pro bonis viris habere? (2)
 Proinde illi omnia suo arbitrata agunt, et rempublicam
 tantum non sub praecone vendunt, et coronandam, quam
 ipais visam fuerit, et non coronandam esse jubent, sed
 auctoritatem plus valere volentes quam decreta vestra. Ego
 vero vos moneo, Athenienses, ne studium et liberalitatem
 eorum, qui sumptus facere volunt, oratorum avaritiae sub-
 jiciatis. alioqui docebitis omnes a vobis mandata minus
 quam vilissime administrare, et conducere quam plurimi,
 qui pro his ad vos impudentissime mentiantur.

DEMOSTHENIS ORATIO CONTRA CALLIPPUM.

ARGUMENTUM.

Lycon quidam, Heracleota genere, Pasionis utebatur nam
 15 in Libyam navigaturus, reliquit argentum apud Pasionem,
 et, ut Pasio vivens dixit et Apollodorus nunc dicit, jusse id
 Cephisiadi reddi, Callippus autem dicit sibi donatum esse et
 et amico et omnium Heracleotarum Proxeno (hospiti publico
 Mortuo Lycone argentum Cephisiadi redditum esse Calli-
 pus autem, ut dicit Apollodorus, quum Pasioi non posset
 persuadere, ut secum conjunctus peregrino insidiaretur,
 ipsum Pasionem persecutus est dati damni actione instituta,
 et rem Lysithidi arbitro permisit, qui Pasione vivente sibi
 pronuntiat. Eo autem mortuo rursus Apollodorus in jus ve-
 cat de eo argento Callippus, rursusque petit, ut Lysithidem
 arbitrum sumerent. Apollodorus arbitrum admisit, sed si
 magistratum nomen Lysithidis detulit, ut, id quod dicit, ju-
 ratis pronuntiare, ne sine jurejurando arbitrium pronun-
 tians Callippo gratificaretur. Lysithides actionem non juratis
 pronuntiavit et damnavit causam. Quare Apollodorus ab ar-
 bitro ad judicium appellat.

DEMOSTHENIS CONTRA CALLIPPUM ORATIO.

Non est res ulla molestior, iudices, quam quam ut
 auctoritate praeditus et eloquens mentiri audeat et testibus
 abundat. tum enim adversariis necesse est non de re tan-
 tum dicere, sed etiam de ipso petitore, propter auctori-
 tem ei fidem non esse habendam. (2) Nam si hunc morem
 receperitis, ut eloquentibus et auctoritate praeditis plus
 fidei habeatis, quam imbecillioribus; cum morem in ve-
 stram ipsorum perniciem institueritis. Oro igitur vos, ut,
 si quod unquam negotium ipsum per se dijudicatis, mi-
 nis in neutram partem propensum, nec persequantem nec
 adversarium, sed ipsam justitiam intuentes, minus que
 ita pronuntietis. Rem autem ab initio vobis narra-

3. Λύκων γάρ ὁ Ἡρακλεώτης, ὃ ἄνδρες δικασταί, οὗτος ὄν καὶ αὐτὸς λέγει, τῇ τραπέζῃ τῇ τοῦ πατρὸς ἐχρήτο, ὡς περ καὶ οἱ ἄλλοι ἔμποροι, ἕνος μὲν ὢν Ἀριστόνῃ τῷ Δακελαίῃ καὶ Ἀρχεβιάδῃ τῷ Λαμπτρει, 15 ἄνθρωπος δέ τις σώφρων. οὗτος ἐπειδὴ ἐκπλεῖν ἤμελλεν εἰς τὴν Λιβύην· διαλογοσάμενος πρὸς τὸν πατέρα τὸν ἑμὸν ἐναντίον Ἀρχεβιάδου καὶ Φρασίου προσέταξε τὸ 20 ἀργύριον ὃ κατέλιπεν (ἦν δὲ τοῦτο ἑκατάδεκα μναὶ καὶ τετταράκοντα δραχμαί, ὡς ἐγὼ ὑμῖν πάνυ ἀκριβοῦς ἐπιδείξω) Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι, λέγων ὅτι κοινῶνς εἶη αὐτοῦ ὁ Κηφισιάδης οὗτος, οἰκῆτωρ μὲν ὢν ἐν Σκύρω, ἐν δὲ τῷ παρόντι ἐφ' ἑτέρα ἀποδημῶν ἔμπορος. 25 (4) Δείξαι δ' αὐτὸν τῷ πατρὶ τῷ ἑμῷ καὶ συστήσαι τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Φρασίῳ προσέταξεν, ἐπειδὴ ἦκοι ἐκ τῆς ἀποδημίας, εἰῶθαι δὲ πάντες οἱ τραπέζιται, ὅταν τις ἀργύριον τιθεὶς ἰδιώτης ἀποδοῦναι ἢ τῷ προστάτῃ, 1237 πρῶτον τοῦ θέντος τοῦνομα γράφειν καὶ τὸ κεφάλαιον τοῦ ἀργυρίου, ἔπειτα παραγράφειν τῷ δεῖνι ἀποδοῦναι δεῖ, καὶ ἔαν μὲν γινώσκωσι τὴν ὄψιν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ἂν δέη ἀποδοῦναι, τοσοῦτον μόνον ποιῶν, γράψαι ᾧ δεῖ 5 ἀποδοῦναι, ἔαν δὲ μὴ γινώσκωσι, καὶ τούτου τοῦνομα προσπαραγράφειν ὅς ἂν μέλλῃ συστήσῃν καὶ δεῖξῃν τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἂν δέη κομίσασθαι τὸ ἀργύριον. (5) Τύχης δὲ συμβάσεως τοιαύτης τῷ Λύκωνι τούτῳ ὡς τε εὐθὺς ἐκπλέοντα αὐτὸν περὶ τὸν Ἀργολικὸν κόλπον ὑπὸ ληστῆρῶν νεῶν τὰ τε χρήματα καταχθῆναι εἰς Ἄργος καὶ αὐτὸν τοξευθέντα ἀποθανεῖν, ἔρχεται ἐπὶ τὴν τρά- 10 πεζαν Κάλλιππος οὗτος αὐτὸς ἐρωτῶν Λύκωνα Ἡρακλεώτην εἰ γινώσκουσιν. ἀποκρινάμενός δὲ Φορμίωνος τοιοῦτος ὅτι γινώσκουσιν, « ἄρα καὶ ἐχρήτο ὑμῖν; » ἔφη ὁ Φορμίων, ἀλλὰ πρὸς τί ἐρωτᾷς; « πρὸς τί; » ἔφη. « ἐγὼ σοι ἐρῶ. ἐκεῖνος μὲν τετελεύτηκεν, ἐγὼ δὲ προσενῶν τυγχάνω τῶν Ἡρακλεωτῶν. ἀξίω δὴ σε δεῖξαι μοι τὰ γραμμάτια, ἵν' εἰδῶ εἰ τι καταλείπειν ἀργύριον. ἔξ ἀνάγκης γάρ μοι ἔστιν ἀπάντων Ἡρακλεωτῶν ἐπιμα- 20 λῆσθαι. » (6) Ἀκούσας δ' αὐτοῦ ὁ Φορμίων, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰδείξεν εὐθέως παραχρῆμα. δεξάντος δὲ αὐτοῦ τὸ γραμματεῖον ἀναγνοὺς αὐτὸς καὶ ἄλλος οὐδεὶς, καὶ ἰδὼν γεγραμμένον ἐν αὐτῷ « Λύκων Ἡρακλεώτης χιλίας ἑξακοσίας τετταράκοντα Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι 25 δεῖ. Ἀρχεβιάδης Λαμπτρεὺς δεῖξῃ τὸν Κηφισιάδην » ᾤχετο ἀπιὼν σωπῆ, καὶ πλέον ἢ πέντε μηνῶν οὐδένα λόγον ἐποίησατο. (7) Ἐπιδημήσαντος δὲ τοῦ Κηφισιάδου μετὰ ταῦτα καὶ προσελθόντος πρὸς τὴν τράπε- 1238 ζαν καὶ ἀπαιτοῦντος τὰ χρήματα, παρόντος δὲ, ὃ ἄνδρες δικασταί, Ἀρχεβιάδου καὶ τοῦ Φρασίου, ὁ δὲ Λύκων τῷ πατρὶ συνέστησε καὶ ἐκέλευσε τὸν Κηφισιάδην δεῖξαι ὅς εἶη, ἐπειδὴ ἔλθοι, παρόντων καὶ ἄλλων, ἐξαριθμήσας αὐτῷ τὰς ἑκατάδεκα μνας καὶ τετ- 5 τταράκοντα δραχμάς ἀπέδωκε Φορμίων οὗτος. ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τούτων ἀπάντων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἀναγνώσεται.

8. Lycon Heracleota, iudices, de quo iste et ipse loquitur, mensa patris mei utebatur, ut et ceteri mercatores, hospes Aristonoi Decelensis et Archebiadis Lamptrensis, homo sobrius. Is navigaturus in Libyam, rationibus cum patremeo subductis coram Archebiade et Phrasio, argentum, quod relinquebat, ei mandat (fuit autem id sedecim Minas et quadraginta drachmæ, ut ego vobis quam accuratissime ostendam) Cephisiadi reddendum, dicens, socium suum esse Cephisiadem illum, ac in Scyro habitare, sed in præsentia propter aliam negotiationem abesse. (4) Mandat etiam Archebiadi et Phrasio, ut eum patri meo monstrent et auctorem adducerent, quum ex itinere redisset. Solent autem omnes mensarii, si quis homo privatus argentum deponens alicui reddi jubet, scribere primum nomen depositoris et argenti summam, deinde adscribere, cui reddendum sit, et si faciem norunt hominis, cui argentum reddendum est, id tantum faciunt, ut scribant cui sit reddendum, sin ignorant, insuper ejus quoque nomen adjiciunt, qui adducturus et ostensurus est hominem, cui argentum est numerandum. (5) Quum vero Lycon ea fortuna usus esset, ut statim post abitum circa sinum Argolicum et merces ejus a piraticis navibus exceptor: Argos veherentur et ipse sagitta ictus occideret; Callippus iste statim ad mensam venit interrogans, Lyconem Heracleotam nossetne? Respondente Phormione hoc, se nosse, « Nunquid vobis etiam usus est? » affirmavit Phormio, sed cur interrogas? « Cur? inquit, ego tibi dicam. ille obiit, ego vero Proxenus sum Heracleotarum omnium. Peto igitur ut mihi ostendas tabulas, ut sciam nunquid argenti reliquerit. necesse enim mihi est omnium Heracleotarum curam habere. » (6) Quo audito, iudices, Phormio statim in ipso facinore ostendit. ostensa tabula, solus ipse eam legit et nemo alius ei recitavit, quumque vidisset in ea scriptum « Lycon Heracleota mille sexcentas quadraginta (drachmas deposuit) Cephisiadi reddendas. Archebiades Lamptrensis ostendet Cephisiadem (auctorem) »; tacitus abiit, et amplius quinque mensibus nullum verbum fecit. (7) Quum autem Cephisiades postea advenisset, atque ad mensam accederet et pecuniam postularet, et Archebiades, iudices, et Phrasius adessent, quibus Lycon ad patrem adductis mandarât, ut ei Cephisiadem, quum venisset, ostenderent (qui esset); presentibus etiam aliis, annumeratas ei sedecim Minas et quadraginta drachmas reddidit Phormio hic. Hæc vere a me dici, harum rerum omnium testimonia vobis recitabit.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8. Ὅτι μὲν ἀληθῆ ἀπαντα εἶπον πρὸς ὑμᾶς, ὧ
 10 ἄνδρες δικασταί, τῶν μαρτυριῶν ἀκηκόατε. προσελ-
 θὼν δὲ συχρῶ χρόνῳ ὕστερον πρὸς τὸν πατέρα Κάλ-
 λιππος οὕτωσιν ἐν ἄστυ, ἤρετο αὐτὸν, εἰ ἤδη ἐπιδεδη-
 15 μηκῶς εἴη ὁ Κηφισιάδης, ὅτω ἐπιγεγραμμένον εἴη ἀπο-
 δοῦναι τὸ ἀργύριον τὸ ὑπὸ τοῦ Λύκωνος τοῦ Ἡρακλειώ-
 τοῦ καταλειφθέν. ἀποκριναμένου δὲ τοῦ πατρὸς, ὅτι
 οἶοιτο μὲν, εἰ μέντοι βούλοιο εἰς Πειραιᾶ καταβῆναι,
 τὴν ἀκριβείαν εἰσοίτο. « οἰσθά τοι, ἔφη, ὅ τι ἐστίν, ὧ
 Πασίων, ὅ σε ἔρωτῶ; » (9) (καὶ μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω
 καὶ τὴν Δήμητρα, οὐ ψεύσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες
 20 δικασταί, ἀλλ' ἂ τοῦ πατρὸς ἤκουον διηγήσομαι ὑμῖν.)
 ἔξεστί σοι, ἔφη, ἐμὲ τα εὖ ποιῆσαι καὶ σεαυτὸν μη-
 δὲν βλαβῆναι, προσενῶν μὲν γὰρ τυγχάνω τῶν Ἡρα-
 κλειωτῶν, βούλοιο δ' ἂν, ὡς οἶμαι ἐγώ, ἐμὲ μᾶλλον
 τὸ ἀργύριον λαβεῖν, ἢ τὸν μέτοικον ἄνθρωπον καὶ ἐν
 25 Σκύρω κατοικοῦντα καὶ οὐδενὸς ἔξιον. συμβέβηκε δὲ
 τοιοῦτόν τι. ὁ Λύκων τυγχάνει ὧν καὶ ἄπαις καὶ κλη-
 ρονόμοι οὐδένα οἶκον καταλιπών, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι.
 (10) πρὸς δὲ τούτῳ, ἐπειδὴ εἰς Ἄργος κατήχθη τετρα-
 μένος, τῷ προξένῳ τῶν Ἡρακλειωτῶν τῷ Ἀργεῖῳ
 1239 Στραμμίνῳ τὰ χρήματα δέδωκεν ἂ κατήχθη μετ' αὐ-
 τοῦ. οἷος οὖν εἰμὶ καὶ ἐγὼ τὰ ἐνθάδε αὐτὸς ἔξιον λαμ-
 βάνειν. ἡγοῦμαι γὰρ δίκαιος εἶναι ἔχειν. σὺ οὖν, εἰ ἄρα
 μὴ ἀπαίληψε, λέγε ὅτι ἐγὼ ἀμφισβητῶ, ἂν ἄρα ἔλθῃ ὁ
 5 Κηφισιάδης, εἰ δ' ἄρα ἀπειλησῆ, λέγε ὅτι ἐγὼ μάρτυρας
 ἔχων ἤξιον ἐμφανῆ καταστῆσαι τὰ χρήματα ἢ τὸν
 κεκομισμένον, καὶ εἰ τίς με βούλεται ἀφελῆσθαι, πρό-
 ξενον ὄντα ἀφαιρηθῆναι. » (11) Ἐπειδὴ δὲ αὐτῷ εἰρητο
 « ἐγώ », ἔφη ὁ πατήρ, « ὧ Κάλλιππε, χαρίζεσθαι μὲν σοι
 βούλομαι καὶ γὰρ ἂν καὶ μαινομένην, εἰ μὴ », οὕτω
 10 μέντοι ὅπως αὐτὸς* τε μὴ χεῖρων δόξω εἶναι καὶ ἐκ τοῦ
 πράγματος μηδὲν ζημιώσομαι. εἰπεῖν μὲν οὖν μοι
 ταῦτα πρὸς τὸν Ἀρχεβιάδην καὶ τὸν Ἀριστόνου καὶ
 πρὸς αὐτὸν δὲ τὸν Κηφισιάδην οὐδὲν διαφέρει. ἐὰν μὲν-
 15 τοι μὴ θέλωσι ταῦτα ποιεῖν εἰπόντος ἐμοῦ· αὐτὸς ἤδη
 διαλέγου αὐτοῖς. » Ἄμειλι, ἔφη οὗτος, ὧ Πασίων, ἐὰν
 βούλῃ σὺ· ἀναγκάσεις αὐτοὺς ταῦτα ποιῆσαι.
 12. Ἄ μὲν οὖν διαλέχθη, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὗτος
 μὲν τῷ πατρί, ἐκείνος δὲ τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τῷ Κηφι-
 20 σιάδῃ τούτου δευθέντος καὶ τούτῳ χαριζόμενος, ταῦτ'
 ἴστίν, ἐξ ὧν κατὰ μικρὸν ἡ δίκη αὕτη πέπλασται. ὧν
 ἐγὼ ἤθελον τούτῳ ταύτην, ἥτις εἴη μεγίστη πίστις,
 δοῦναι, ἢ μὴν ἐγὼ τοῦ πατρὸς ἀκούειν. (13) Οὗτος δὲ ὁ
 25 ἀξιῶν ὑφ' ὑμῶν πιστεύεσθαι ὡς ἀληθῆ λέγων, τρία ἔτη
 διαλείπων, ἐπειδὴ τὸ πρῶτον διαλεχθέντος τοῦ πατρὸς
 τῷ Ἀρχεβιάδῃ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς Κηφισιάδου ἐπι-
 τηθείοις οὐκ ἔφασαν Καλλίππῳ προσέχειν τὸν νοῦν
 οὐδὲν ὡς λέγει, (14) ἐπειδὴ ἤσθετο ἀδυνάτως ἤδη ἔχοντα
 τὸν πατέρα καὶ μόγις εἰς ἄστυ ἀναβαίνοντα καὶ τὸν
 1240 ὀφθαλμὸν αὐτὸν προδιδόντα, λαγχάνει αὐτῷ δίκην, οὐ
 μὰ Δ' οὐχ ὥσπερ νῦν ἀργυρίου, ἀλλὰ βλάβης, ἐγκα-

TESTIMONIA.

8. Me vere omnia dixisse apud vos, iudices, e testimo-
 nis audivistia. Congressus autem longo tempore post cum
 patre meo Callippus iste in urbe, interrogavit, jame
 advenisset Cephisades, cui adscriptum esset reddendum
 argentum a Lycone relictum. Respondente patre opinari
 se, sed si in Piræum descendere vellet, certum sciturum.
 « vosti vero, inquit, Pasio, quid te interrogem? » (9) (atque
 ita me Jupiter et Apollo et Ceres ament, non mentiar
 quicquam apud vos, iudices, sed, quæ a patre audivi,
 narrabo vobis.) licet tibi esse in me benefico sine ullo tuo
 detrimento. Sum Proxenus Heracleotarum, malis autem,
 ut opinor ego, me accipere argentum, quam inquilinum
 hominem et in Scyro habitantem et nihil. Tale autem quid-
 dam accidit: Lycon et orbis est et nullum hæredem domi
 reliquit, ut ego audio. (10) Præterea, ut Argos perductus
 est vulneratus, Proxeno Heracleotarum Argivo Stramæno
 pecuniam secum allatam dedit. Jam ego quoque talis sum
 qui petere possim, quæ hinc reliquit. censeo enim ea mihi
 merito reddenda. Tu igitur, si forte nondum recepit Ce-
 phisades, dic me eam pecuniam mihi vindicare, ubi ve-
 nerit, sin forte recepit, dic me testibus adductis petiisse,
 ut in medium proferretur vel pecunia vel is qui eam red-
 gisset, et si quis velit auferre, eum Proxeno mihi esse
 erepturum. » (11) Quod quum dixisset; « Ego, inquit pater,
 Callippe, gratificari tibi cupio (insanire enim, nisi cope-
 rem), sic tamen, ne vel existimatio mea minuat, vel ex
 ista re mihi quicquam periculi sit. ac dicere ista ad Arche-
 biadem et Aristonoum atque adeo ad ipsum Cephisiadem
 mea nihil interest. verum si oratione mea non movebantur
 ut ista faciant; tu jam cum his agito. » Securus, inquit
 iste, esto, Pasio. si volueris tu; coges eos hæc facere.

12. Quæ igitur iste cum patre meo, iudices pater autem
 cum Archebiade et Cephisiade istius rogatu et in istius gra-
 tiam disseruit, hæc sunt, e quibus hæc actio paulatim con-
 flata est. Quæ me de patre audivisse, isti sanctissimum dare
 jusjurandum volui. (13) Iste autem, qui sibi fidem a vobis
 habendam postulat, tanquam vera diceati, triennio inter-
 jecto, ex quo pater primum cum Archebiade et ceteris Ce-
 phisiadis familiaribus egerat ilique responderant se Callippi
 verbis nihil moveri, (14) actionem, quum animadvertisset jam
 infirmum esse patrem et ægre in urbem ascendere et ab
 oculis destitui, contra eum instituit, non, ita me Jupiter
 amet, ut nunc, de argento, sed de damno dato, conque-

λίσας βλέπταιν ἑαυτὸν ἀποδιδόντα Κηφισιάδῃ τὸ ἀργύριον, ὃ κατέλιπε Λύκων ὁ Ἡρακλεώτης παρ' αὐτῷ, ἀνευ αὐτοῦ ἠμολογήσαντα μὴ ἀποδώσειν. Λαχὼν δὲ παρὰ μὲν τοῦ διαιτητοῦ ἀνελετο τὸ γραμματεῖον, προῦκαλίσατο δ' αὐτὸν ἐπιτρέψαι Λυσιθείδῃ, αὐτοῦ μὲν καὶ Ἰσοκράτους καὶ Ἀφάρειος ἑταίρω, γνωρίμῳ δὲ τοῦ πατρὸς. (16) Ἐπιτρέψαντος δὲ τοῦ πατρὸς, ὃν μὲν χρόνον ἔζη ὁ πατήρ, ὅμως καίπερ οἰκειῶς ἔχων τούτοις, ὁ Λυσιθείδης οὐκ ἔτολμα οὐδὲν εἰς ἡμᾶς ἑξαμαρτάνειν. καίτοι οὕτω τινὲς ἀναίσχυντοὶ εἶσι τῶν οἰκείων τῶν τουτουῦ, ὥστε ἐτολμησαν μαρτυρῆσαι, ὡς ὁ μὲν Κάλλιππος ἔρχον τῷ πατρὶ δοίη, ὁ δὲ πατήρ οὐκ ἰθὺλοι 15 ἠμύσαι παρὰ τῷ Λυσιθείδῃ, καὶ οἴονται ἡμᾶς πείσειν, ὡς ὁ Λυσιθείδης οἰκειῶς μὲν ὦν τῷ Καλλίπῳ διαιτητῶν δὲ τὴν δίκαιαν ἀπέσχετ' ἂν μὴ οὐκ εὐθὺς τοῦ πατρὸς καταδικαιτῆσαι, αὐτοῦ * γ' ἑαυτῷ μὴ ἴθλωντος * δικαστοῦ γενέσθαι τοῦ πατρὸς. (16) Ὡς δὲ ἐγὼ μὲν 20 ἀληθῆ λέγω οὗτοι δὲ ψεύδονται, πρῶτον μὲν αὐτὸ ἡμῖν τοῦτο γενέσθω τακμηρίον, ὅτι καταγνώκει ἂν αὐτοῦ ὁ Λυσιθείδης, καὶ ὅτι ἐγὼ ἐξούλης ἂν ἔφυγον νῦν ἄλλ' οὐκ ἀργυρίου δίκην, πρὸς δὲ τούτῳ ἐγὼ ἡμῖν τοὺς παρόντας ἐκάστοτε τῷ πατρὶ ἐν ταῖς συνόδοις ταῖς πρὸς 25 τοῦτον, αἱ παρὰ τῷ Λυσιθείδῃ ἐγίνοντο, μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

17. Ὅτι μὲν οὐ προκαλεσάμενος εἰς ἔρχον τὸν πατέρα τότε νυκτὶ ἐκείνου τεταλευτηχότος καταψεύδεται 1241 καὶ κατ' ἐμοῦ βράδως τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας τοὺς οἰκειῶς τοὺς ἑαυτοῦ παρέχεται, ἕκ τε τῶν τακμηρίων καὶ ἕκ τῆς μαρτυρίας ταύτης βράδιον ἡμῖν εἰδέναι. ὅτι δὲ ἐγὼ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς ἠθέλησα αὐτῷ πίστιν δοῦναι, 5 ἥνπερ ὁ νόμος καλεῖται, ἐάν τις τεθνεῶτι ἐπικαλῶν δικαίηται τῷ κληρονόμῳ, (18) μὴ δοκῆν μοι μήτε ἠμολογήσαι τὸν πατέρα τούτῳ ἀποδώσειν τὸ ἀργύριον ὃ κατέλιπε Λύκων, μήτε συσταθῆναι αὐτὸν τῷ πατρὶ ὑπὸ τοῦ Λύκωνος, καὶ Φορμίον, ἢ μὴν διαλογίσασθαι 10 τε ἐναντίον Ἀρχεβιάδου τῷ Λύκωνι αὐτὸς καὶ προστάχθῃναι αὐτῷ Κηφισιάδῃ ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον, τὸν δὲ Κηφισιάδην δεῖξαι αὐτῷ τὸν Ἀρχεβιάδην, (19) καὶ ὅτι Κάλλιππος προσῆλθε τὸ πρῶτον πρὸς τὴν τράπεζαν, λέγων ὅτι τεταλευτηχῶς εἶη ὁ Λύκων καὶ αὐτὸς ἀξιοῖ τὰ 15 γράμματα ἰδεῖν, εἴ τι καταλειποῦς εἶη ὁ ξένος ἀργύριον, ἢ μὴν δεξιαντὸς ἑαυτοῦ εὐθὺς αὐτῷ τὰ γράμματα, ἰδόντα αὐτὸν τῷ Κηφισιάδῃ γεγραμμένον ἀποδοῦναι, σωσῆ ὀχέσθαι ἀπίοντα, οὐδὲν οὔτε ἀμφισβητήσαντα οὔτ' ἀπειπόντ' αὐτὸν περὶ τοῦ ἀργυρίου, τούτων ἡμῖν 20 τὰς τε μαρτυρίας ἀμφοτέρως καὶ τὸν νόμον ἀναγνώσεται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

20. Φέρε δὴ ἡμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὡς οὐδ' ἐχρήτο Λύκων τῷ Καλλίπῳ, ἐπιδείξω. οἷμαι γάρ τί μοι καὶ 1242 τοῦτο εἶναι πρὸς τὴν ἀλαζονείαν τὴν τουτουῦ τοῦ φά-

rens sibi damnum ab eo datum, qui argentum Cephisiadi reddidisset a Lycone Heracleota apud ipsum relictum, quum promisisset se id absque ipso non redditurum. Sortitus ab arbitro libellum repetiit, et conditionem obtulit ut rem deferret ad Lysithidem, ipsius et Isocratis et Apharei sodalem, patri meo cognitum. (16) Quum pater id fecisset; quamdiu vixit pater, Lysithides tametsi istis familiaris esset, non quicquam in nos peccare ausus est. Et tamen quidam ex istius familiaribus ita sunt impudentes, ut testificari suasi sint Callippum patri meo iusjurandum detulisse, sed patrem apud Lysithidem jurare noluisse, seque vobis persuasuros credant Lysithidem Callippi familiarem et arbitrum non commissurum fuisse, ut patrem meum statim condemnaret, si pater meus ipse sibi fieri iudex noluisset. (16) Me autem vera loqui, istos mentiri, primum vobis hoc ipsum argumento sit, quod futurum fuisset, ut eum Lysithides condemnaret, et ego nunc rei iudicatae, non de pecunia in jus vocatus essem, praeterea ego vobis eos, qui subinde in congressibus cum isto patri affuerunt, apud Lysithidem factis, testes producam.

TESTES.

17. Eum igitur tam patri meo iusjurandum non detulisse, nunc in eum mortuum facile mentiri, et familiares suos falsum in me testimonium dicturos producere, et ex argumentis, et ex hoc testimonio facile a vobis intelligitur. Me autem pro patre iusjurandum ei dare voluisse, quemadmodum lex jubet, si quis mortuum reprehendens cum haerede agat, (18) non videri mihi vel promisisse patrem, se isti redditurum argentum quod Lycon reliquerit, vel adductum istum ad patrem a Lycone, Phormionem item fidem dare voluisse, se omnino rationem subduxisse cum Lycone ipsum et in mandatis accepisse, ut Cephisiadi argentum redderet, (19) Cephisiadem autem sibi ab Archebiade esse demonstratum, et quum Callippus primum ad mensam accessisset, Lyconem obliasse dicens et se literas videre velle, reliqueritque quid argenti hospes, se statim ei ostendisse literas, istum autem inspectis literis, quum vidisset scriptum esse ut Cephisiadi redderetur, tacite abiisse, nullam controversiam moventem, neque quicquam contradicentem de argento, harum rerum testimonia utraque et legem recitabit.

TESTIMONIA. LEX.

20. Vobis porro ostendam, iudices, Lyconem Callippo ne usum quidem esse. Arbitror enim id quoque contra istius vanitatem me aliquid iuvaturum, asserentis argen-

25 σκοντος αὐτῶ δωρεάν δοθῆναι τὸ ἀργύριον τοῦτο παρὰ τοῦ Λύκωνος. ἐκείνος γὰρ τετταράκοντα μνᾶς ἔκδοσιν ἐκδοῦς εἰς Θράκην Μεγακλειδῆ τῷ Ἐλευσινίῳ καὶ Θρασύλλῳ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μεταδόξαν αὐτῶ μὴ ἔκεισε πλεῖν μηδὲ κινδυνεύειν, ἐγκαλέσας τι τῷ Μεγακλειδῆ 1242 κλειδῆ περὶ τῶν τόκων ὡς ἐξηπατημένος διεφέρετο καὶ ἐδικάζετο, βουλόμενος τὴν ἔκδοσιν κομίσασθαι. (21) Συχνῆς δὲ πάνυ πραγματείας περὶ τσαῦτα χρήματα γενομένης τὸν μὲν Κάλλιππον ὁ Λύκων οὐδαμοὶ πώποτε παρεκάλεσε, τὸν δὲ Ἀρχεβιάδην καὶ τοὺς τοῦ Ἀρχεβιάδου φίλους. εἰ δὲ διαλλάξας αὐτοὺς Ἀρχεβιάδης ἦν. Ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, τοῦτων ὑμῖν αὐτὸν τὸν Μεγακλειδῆν μάρτυρα παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 22. Οὕτως μὲν οἰκείως φαίνεται χρώμενος, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὁ Λύκων τῷ Καλλίππῳ, ὥστε μήτε παρακαλεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὰ αὐτοῦ πράγματα μήτε κατάγασθαι ὡς τοῦτον μηδεπώποτε. καὶ αὐτό γε τοῦτο μόνον οὐ τετολημάκασιν οἱ οἰκείοι τούτου μαρτυρῆσαι, ὡς κατῆγετο παρὰ τούτῳ ἐκείνος, εὖ εἰδότες ὅτι διὰ βασάνου 15 ἐκ τῶν οἰκετῶν ὁ Βλαγγος ἤδη ἔσοιτο, εἰ τι τοιοῦτο ψεύσειντο. (23) Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τεκμήριον τι εἰπεῖν τηλικούτων, ᾧ ὅλην ὑμῖν ἔσται, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ὅτι πάντα πρὸς ὑμᾶς ἔψευσται. τῷ γὰρ Λύκωνι, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἴπερ ἠσπάζετο μὲν τουτοῖ καὶ 20 οἰκείως εἶχεν, ὥσπερ οὗτός φησιν, ἠβούλετο δὲ δωρεάν δοῦναι αὐτῷ, εἰ τι πάθοι, τὸ ἀργύριον, (24) πότερον κάλλιον ἦν ἀντικρυς παρὰ τῷ Καλλίππῳ καταλιπεῖν τὸ ἀργύριον, ἢ ἡμέλλε σωθεῖς μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως 25 ἀπολήψεσθαι παρὰ φίλου γε ὄντος αὐτῷ καὶ προσένου, εἰ δὲ τι πάθοι, ἀντικρυς ἔσεσθαι δεδωκώς, ὥσπερ καὶ ἠβούλετο, ἢ ἐπὶ τῇ τραπέζῃ καταλιπεῖν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι ἐκαῖνο καὶ δικαιότερον καὶ μεγαλοπρεπέστερον εἶναι. οὐ τοίνυν φαίνεται τούτων οὐδὲν ποιήσας, ὥστε 1243 καὶ ταῦτα ὑμῖν τεκμήρια ἔστω, ἀλλὰ τῷ Κηφισιάδῃ καὶ γράψας καὶ προστάξας ἀποδοῦναι.

25. Ἔτι τοίνυν καὶ τοδὶ σκέψασθε, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅτι Κάλλιππος μὲν ἦν πολίτης ἡμέτερος καὶ οὐκ ἀδύνατος οὐδέτερος ποιῆσαι, οὔτε κακῶς οὔτε εὖ, ὁ δὲ 5 Κηφισιάδης καὶ μέτοιχος καὶ οὐδὲν δυνάμενος, ὥστε μὴ προσθέσθαι ἂν παρὰ τὸ δίκαιον τῷ Κηφισιάδῃ μᾶλλον τὸν πατέρα, ἢ τούτῳ τὰ δίκαια ποιῆσαι. (26) Ἀλλὰ νῆ Δία, ἴσως ἂν εἴποι, κερδαίνων τι ἰδίᾳ ὁ πατήρ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου. διὸ ἐκαίνο μᾶλλον προστίθετο τὴν γνώμην, ἢ τούτῳ. Ἐἴτα πρῶτον μὲν δυνησόμενον διπλάσιον τοῦ λήμματος κακὸν ποιῆσαι ἠδίκηι, ἔπειτα ἐνταῦθα μὲν ἀσχροκαρδῆς ἦν, εἰς δὲ τὰς εἰσφορὰς καὶ λειτουργίας καὶ δωρεὰς τῇ πόλει οὐ; (27) Καὶ τῶν μὲν ξένων οὐδένα ἠδίκηι, Κάλλιππον δὲ; καὶ οὗτος, 15 ὡς φησιν, ὡς χρηστῶ μὲν αὐτῷ ὄντι καὶ οὐδὲν ψευσαμένῳ ὄρκον ἐδίδου, ὡς περὶ πονηροῦ δὲ καὶ ἀπαλείφοντος ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν νυκτὶ διαλέγεται; κακῆϊνος οὐτ' ὁμόσαι θέλων, ὡς οὗτός φησιν, οὐτ' ἀποδίδούς

tum illud a Lycone sibi dono datum esse. Is enim quadraginta Minis in Thraciam Megaclicidi Eleusinio et Thrasyle fratri ejus fœnore datis, quum eo navigandi consilium misset et periculum adire nollet, conquestus de Megaclicid nescio quid propter usuras ut deceptus, dissentiebat cum eo et litigabat, mutuum recepturus. (21) Quum autem de tanta pecunia multum et sæpe laboraretur; Callippum sibi Lycon nunquam usquam advocavit, sed Archebiadem et Archebiadis amicos. et qui eos in concordiam rogegi, Archebiades fuit. Ac me vera dicere, hujus rei vobis ipsum Megaclicidem testem producam.

TESTIMONIUM.

22. Adeo familiariter, ut videtis, judices, Lycon Callippo est usus, ut eum neque ad res suas accerseret neque apud eum nunquam diverteret. atque istuc ipsam solum familiares istius testificari ausi non sunt, diversatum apud istum esse illum, satis gnari, se per servorum questionem jam convictum iri, si quid tale mentirentur. (23) Dicam autem vobis etiam argumentum tantum, ut ex eo mea quidem opinione perspecturi sitis istum vobis mentitum esse omnia. Lyconi, judices, si quidem istam complecteretur et familiaris ejus esset, ut iste assarit, eique, si qui sibi accidisset, argentum dono dare vellet, (24) nunquid commodius fuisset recta argentum apud Callippum relinquere, quod incolumis reversus recte et juste recepturus fuisset ab amico et Proxeno suo, sin quid ipsi accidisset, recta ei daturum fuisse, sicut etiam voluisset, quam in mensa relinquere? Ego quidem illud et justius et magis confidentius existimo. Jam constat eum nihil horum fecisse (proinde et hæc vobis argumenta sint), sed Cephisiadi et inscripsisse et jussisse reddendum.

25. Præterea etiam hoc considerate, judices, Callippum fuisse civem nostrum, et iis pollentem opibus, ut utrumque et male et bene facere posset, Cephisiadem autem et inquilinum et inopem, quare pater minime contra jus illi favere, quam isti præstare, quod æquum esset, maluisset. (26) At per Jovem (dicit fortasse) pater scorsum aliquid de argento emolumentum percipiens! quapropter animo in illos quam in istum fuit propensior. Itane vero primum a quo duplo majore, quam id lucellum erat, affici damno posset, ei faciebat injuriam, deinde in eo sordidus erat, in tribetis extraordinariis et muneribus publicis et largitionibus in civitatem non item? (27) Et hospiti nemini faciebat injuriam, Callippo faciebat? et iste, ut ait, ei jusjurandam detulit tanquam bono viro et nullum dicenti mendaciam, nunc tanquam de improbo et depositorum quid intervergente verba facit? et ille quum nec jurare vellet, ut iste

οὐκ εὐδὸς ἂν ὠφλήκει; τῶ ταῦτα πιστά, ὧ ἄνδρες
 20 δικασταί; (28) Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδενὶ οἴομαι. καὶ ὁ Ἀρ-
 χεβιάδης εἰς τοῦτο φαυλόττος ἦκει, ὥστε τοῦ Καλ-
 λιπποῦ δημότου ὄντος αὐτῶ καὶ πολιτευομένου καὶ οὐκ
 ἰδιώτου ὄντος καταμαρτυρεῖ, καὶ φησὶν ἡμᾶς μὲν ἀλη-
 θῆ λέγειν τοῦτον δὲ ψεύδεσθαι, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι,
 25 ἂν οὗτος βούληται ἐπισκῆψασθαι αὐτῶ τῶν ψευδομαρ-
 τυρῶν καὶ ἄλλο μηδὲν ποιῆσαι ἢ ἐξορκῶσαι, ἀνάγκη
 αὐτῶ ἔσται πίστιν ἐπιθεῖναι, ἢ ἂν καλυψέσθαι; (29)
 Ἐπειτα ἵνα ὁ Κηφισιάδης ἔχη τὸ ἀργύριον, ἀνθρώπου
 μέτοιχος, ἢ Φορμίων, ὃν φησὶν ἀπαληψέμεν * τι οὗτος
 124 τοῦ ἀργυρίου, πεισθήσεσθε ὑμῖς ὡς ἐπιορκήσειεν † ὁ
 Ἀρχεβιάδης; οὐκ ἔκ γε τῶν εἰκότων, ὧ ἄνδρες δικασταί.
 οὐ γὰρ ἄξιον οὔτε Ἀρχεβιάδου κακίαν οὐδεμίαν κατα-
 γνῶναι οὔτε τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου. πολὺ γὰρ αὐτὸν
 5 φιλότιμον ἴσται μᾶλλον ὄντα ἢ κακόν τι ἢ αἰσχρὸν ἐπι-
 τηδεύοντα, καὶ πρὸς Κάλλιππον οὐχ οὕτως ἔχοντα
 ὥστε καταφρονήσαντα τούτου ἀδικῆσαι ἂν τι αὐτόν. (30)
 Οὐ γὰρ οὕτω μοι δοκεῖ δύνασθαι ὡς' εὐκαταφρόνητος
 εἶναι, ὅς οὕτως ἐβρωμένους ἔστιν ὥστε πέρυσί μοι λαχῶν
 10 τὴν δίκην ταυτηνὴ καὶ προκαλεσάμενος τῶ Λυσιθαίδῃ
 ἐπιτρέψαι, ἐγὼ μὲν καίπερ καταπεφρονημένος ὑπ' αὐ-
 τοῦ τοῦτό γε ὀρθῶς ἐβουλεύσαμην (κατὰ τοὺς νόμους
 γὰρ ἐπέτρεψα καὶ ἀπήνεγκα πρὸς τὴν ἀρχήν), οὗτος δὲ
 15 τὸν κατὰ τοὺς νόμους ἀπενηνεγμένον διαιτητὴν ἐπεισεν
 ἀνώμοτον διαιτῆσαι, ἐμοῦ διαμαρτυρομένου κατὰ τοὺς
 νόμους ὁμόσαντα διαιτῆν, ἵνα αὐτῶ ἢ πρὸς ὑμᾶς λέγειν
 ὅτι καὶ Λυσιθαίδης, ἀνὴρ καλὸς καγαθός, ἔγνω περὶ
 20 αὐτῶν. (31) Λυσιθαίδης γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἕως
 μὲν ὁ πατὴρ ἔζη, καὶ ἀνευ ὄρκου καὶ μεθ' ὄρκου ἴσως
 ἂν οὐκ ἠδίκησεν ἐκεῖνον. ἔμελε γὰρ αὐτῶ ἐκεῖνον. ἐμοῦ
 δὲ ἀνευ μὲν ὄρκου οὐδὲν αὐτῶ ἔμελε, μεθ' ὄρκου δὲ
 25 ἴσως ἂν οὐκ ἠδίκησε διὰ τὸ αὐτοῦ ἴδιον. διόπερ ἀνώμο-
 τος ἀπεφάνητο. Ὡς δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν
 τοὺς μάρτυρας παραγενομένους παρῆξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

32. Ὅ τι μὲν οὖν καὶ παρὰ τοὺς νόμους καὶ παρὰ
 τὸ δίκαιον δύναται διαπράττεσθαι Κάλλιππος, ὧ ἄν-
 124 δρες δικασταί, τῆς μαρτυρίας ἀκηκόατε. δέομαι δὲ
 ὑμῶν αὐτὸς τε ὑπὲρ ἐμαυτοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πατρὸς,
 ἀναμνησθέντας ὅτι πάντων μὲν ὑμῖν καὶ μάρτυρας καὶ
 τακμήρια καὶ νόμους καὶ πίστιν παρέσχόμεν ὢν εἴ-
 5 ρηκα, τούτῳ δὲ ἐπιδεικνυμι ὅτι ἐξόν, εἴπερ τι αὐτῶ
 προσῆκε τοῦ ἀργυρίου, ἐπὶ τὸν Κηφισιάδην βαδίζειν
 τὸν ὁμολογούντα μακομίσθαι καὶ ἔχειν τὸ ἀργύριον,
 καὶ ταῦτα μηδὲν ἤττον τὰ πιστὰ παρ' ἡμῶν λαβόντα,
 οὐκ ἔρχεται, εἰδὼς ὅτι οὐκ ἔστι παρ' ἡμῖν τὸ ἀργύριον,
 10 δέομαι ὑμῶν ἀποψηφίσασθαι μου. (33) Καὶ ταῦτα
 ποιοῦντες πρῶτον μὲν τὰ δίκαια καὶ κατὰ τοὺς νόμους
 ἔσεσθε ἐψηφισμένοι, ἔπειτα ἄξια μὲν αὐτῶν ὑμῶν,
 ἄξια δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ὡς ἐγὼ ὑμᾶς ἂν δεξαίμεν

dicit, nec pecuniam redderet, non statim damnatus esset?
 Cui verisimilia fiant ista, iudices? (28) Ego quidem ne-
 mini opinor. Itane Archebiades eo venit improbitalis, ut
 in Callippum et Demotam (*popularem*) suum et in repu-
 blica versantem et non privatum hominem testimonium di-
 cat, et nos verum loqui asserat, istum autem mentiri, præ-
 sertim quum sciat, si iste falsi testimonii exceptionem
 contra ipsum instituere et nihil aliud nisi juramento adigere
 voluerit, necesse sibi fore id dare jusjurandum quod iste
 jusserit? (29) Deinde ut Cephisiades argentum habeat,
 homo inquilinus, aut Phormio, quem iste aliquid de ar-
 gento intervertisse dicit, vobis persuadebitur pejerasse
 Archebiadem? Minime id quidem consentaneum est, judi-
 ces. neque enim ullius improbitalis condemnandus est vel
 Archebiades vel parens noster. multo enim eum laudis
 fuisse appetentior scitis, quam ut aliquid improbum et
 flagitiosum studio sibi haberet, neque erga Callippum ita
 affectum, ut eum ulla per contemptum injuria affecisset.
 (30) Neque enim tam tennes ejus opes mihi esse videntur,
 ut facile contemni possit, qui tantum valet, ut anno su-
 periore hac actione contra me instituta, et conditione oblata
 ut arbitrium Lysithidi deferremus, quum ego quanquam
 contemptus ab eo, in ea re mihi recte consuluerim (e legum
 enim præscripto detuli et ad magistratum retuli inscriben-
 dum), iste arbitro legum auctoritate delato persuaserit, ut
 injuratus arbitraretur, me obtestante ut ex præscripto le-
 gum juratus pronuntiaret, idque fecit, ut apud vos dicere
 posset etiam Lysithidem virum bonum et honestum de
 causa pronuntiasse. (31) Lysithides enim, iudices, dum
 pater vivebat, et sine jurejurando et cum jurejurando illum
 fortasse non offendisset, quem magni faciebat. me vero
 sine jurejurando parvi faciebat, cum jurejurando autem
 fortasse non offendisset suapte causa. quapropter injuratus
 pronuntiavit. Hæc autem vere a me dici, præsentibus vobis
 exhibebo testes.

TESTES.

32. Quid igitur contra et leges et æquitatem perficere
 Callippus possit, iudices, e testimonio audistis. Oro au-
 tem vos et mea et patris causa, ut memores me vobis
 omnium eorum, quas dixi, et testes et argumenta et leges et
 probationes exhibuisse et ostendisse istum, quum ei liceret,
 si quid juris in id argentum haberet, a Cephisiade petere,
 qui se et recepisse argentum illud et habere fatetur, idque
 nihilominus quum fidem (*juramentum oblatum*) a nobis iste
 haberet, non tamen petere, gnarum, non penes nos esse
 argentum, oro ut me absolvatis. (33) Quod si feceritis,
 primum juste et ex legum auctoritate pronuntiabitis, deinde
 ut et vestra ipsorum et patris mei dignitas postulat. Nam

† scr. ἐπιορκῆσαι ἂν

16 ἔπαντα τὰ ἐμαυτοῦ λαθεῖν μᾶλλον ἢ ἀδίκως τι συκοφαντούμενος ἀποτίσαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΕΘΟΥΣΙΟΥ ΑΝΔΡΑΠΟΔΩΝ.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Ἀπολλόδωρος γραφόμενος ψευδοκλητείας Ἀρεθούσιον εἶπεν ἀπειλοντος δὲ * τοῦ Ἀρεθουσίου τάλαντον τῇ πόλει καὶ ἀποδοῦναι μὴ δυναθέντος, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὰ δημόσια ἀπογραφομένης αὐτοῦ τῆς οὐσίας, ἀπογράφει ὁ Ἀπολλόδωρος οἰκίτας, οὓς * ὄντας Ἀρεθουσίου Νικόστρατος * μεταποιεῖται ὡς ἰδίων καὶ ἐκείνῳ προσηκόντων οὐδέν. Ἐπεὶ δὲ τὸ πρᾶγμα μοχθηρόν διὰ τοῦτο ὁ ῥήτωρ διηγείται πηλίκᾳ πέπονθεν Ἀπολλόδωρος ὑπ' Ἀρεθουσίου, ἵνα δοκῇ μὴ φέσει πονηρὸς ἂν ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ ἀμυνόμενος τὸν ἀδικοῦντα.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΝ.

Ὅτι μὲν οὐ συκοφαντῶν ἄλλ' ἀδικούμενος καὶ ὑβριζόμενος ὑπὸ τούτων καὶ οἰόμενος δεῖν τιμωρεῖσθαι τῆν ἀπογραφὴν ἐποιεσάμην, μέγιστον ὑμῖν ἴστω τεκμήριον, ὃ ἄνδρες δικασταί, τό τε μέγεθος τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ἀπέγραψα. οὐ γὰρ δήπου συκοφαντεῖν γε βουλόμενος ἀπεγραψάμην ἂν πένθ' ἡμιμναίων δξια ἀνδράποδα, ὡς ὁ αὐτὸς ὁ ἀμφισθητῶν τετίμηται αὐτά, ἐκινδύνεον δ' ἂν περὶ τε χιλίων δραχμῶν καὶ τοῦ μηδέποτε μηδένα αὐθις ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γράψασθαι. (2) Οὐδ' αὖ οὐτως ἄπορος ἦν ὥς' οὐκ ἂν ἐξευραῖν τὸν ἀπογράψοντα. ἀλλὰ τῶν ἐν ἀνθρώποις ἀπάντων ἡγιστάμενος δεινότηaton εἶναι ἀδικεῖσθαι μὲν αὐτὸς, ἕτερον δ' ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀδικουμένου τούνομα παρέχειν, καὶ εἶναι ἂν τι τούτοις τοῦτο τεκμήριον, ὅποτε ἐγὼ λέγοιμι τὴν ἔχθραν πρὸς ὑμᾶς, ὡς ψεύδομαι (οὐ γὰρ ἂν ποτε ἕτερον ἀπογράψαι, εἴπερ ἐγὼ αὐτὸς ἡδικούμην), διὰ μὲν ταῦτ' ἀπέγραψα. ἀπογράφας δὲ ἐὰν ἀποδείξω τὰνδράποδα Ἀρεθουσίου ὄντα, ὅπερ ἐγγράπτο εἶναι, τὰ μὲν τρία μέρη, ἃ ἐκ τῶν νόμων τῶν ἰδιώτῃ τῶν ἀπογράψαντι γίνονται, τῇ πόλει ἀφήμι, αὐτῶν δ' ἔμοι τετιμωρῆσθαι ἀρκεῖ μόνον. (3) Εἰ μὲν οὖν μοι ἦν ἱκανὸν τὸ ὕδωρ διηγῆσασθαι πρὸς ὑμᾶς τὰ ἐξ ἀρχῆς, ὅσ' ἀγαθὰ πεπονθότες ὑπ' ἐμοῦ οἶά με εἰργασμένοι εἰσίν· εὐ οὐδ' ὅτι ὑμεῖς τ' ἂν μοι ἐτι μᾶλλον συγγνώμην εἴχετε τοῦ ὀργίσεσθαι αὐτοῖς, τούτους τ' ἀνοσιωτάτους ἀνθρώπων ἡγήσασθε εἶναι. νῦν δ' οὐδὲ διπλάσιόν μοι τούτου ὕδωρ ἱκανὸν ἂν γένοιτο. Τὰ μὲν οὖν μέγιστα καὶ περιφανῆ τῶν ἀδικημάτων, καὶ ὅπο-

ego vobis omnes meas fortunas cedere malle, quam per injuriam et calumniam quicquam dependere.

DEMOSTHENIS ORATIO ADVERSUS NICOSTRATUM DE ARETHUSII MANCIPIIS.

ARGUMENTUM.

Apollodorus Arethesium false citationis ream peregit, quum autem Arethsius talentum sarrario deberet, idque solvere non posset et propterea bona ejus publicata essent; proscribit Apollodorus servos, quos Arethusii servos Nicostriatus ut suos et ad illum nihil attinentes sibi vindicat. Quis autem res est invidiosa; propterea commemorat orator, quanta passus ab Arethusio sit Apollodorus, ne videatur magnitute naturæ, sed ultione injuriarum hæc agere.

DEMOSTHENIS ADVERSUS NICOSTRATUM ORATIO.

Me nullo calumniandi studio, sed per istos injuriæ et contumeliis affectum et ulciscendos eos esse existimans, accusationem per Proscriptionem instituisse, maximo vobis argumento sit, judices, et gravitas talis accusationis et quod ipse (non per alium) accuso de bono publico tento. neque enim, si calumniari voluissem, mancipia duorum Minarum cum dimidia proscripsissem, quanti ea estimavit idem, qui de his contendit, quum ego ipse de mille drachmis periclitèr et de eo, quod neminem unquam pro mea ipsius defensione in posterum accusare possem. (2) Neque adeo inops sum, ut qui ea proscriberet, neminem invenire potuissem. Sed quia nihil in rebus humanis omnibus intolerabilis esse existimabam, quam quam mihi fieret injuria, aliam pro me injuriis affecto mentem exhibere, et istos ex eo causæ aliquid habere, si ego inimicitias ab his in me exercitas vobis narrarem, mendacii me arguendi (neque enim unquam, dixissent, alium fuisse ea proscripseram, si facta mihi ipsi esset injuria), propter hæc proscripsi. Quum vero proscripserim, si ostendero mancipia esse Arethusii, cujus esse scriptum est, tres partes, quæ hominis privati, a quo proscripta sunt, legibus fiunt, republicæ condono, mihi ipsi ultio sola satis est. (3) Quod si mihi satis aquæ esset ad narrandum vobis ab initio, quibus a me affecti beneficiis quomodo mecum egerint; satis scio vos iracundiæ meæ magis veniam daturus, et istos omnium hominum improbissimos esse judicatos. nunc nec duplè aquæ mihi sufficeret. Maxima igitur et illustra facinora

θεν ἡ ἀπογραφὴ αὐτῆ γέγονεν, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, τὰ δὲ πολλὰ εἶσαυ.

4. Νικόστρατος γὰρ οὗτος, ὃς ἄνδρες δικασταί, γέ-
 10 των μοι ὦν ἐν ἀγρῷ καὶ ἡλικιωτῆς γνωρίμων μὲν μοι
 εἶγε καὶ πάλαι, ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησεν ὁ πατὴρ καὶ
 ἐγὼ ἐν ἀγρῷ κατοῶν, ὅπερ καὶ νῦν οἰκῶ, καὶ μᾶλλον
 ἀλλήλοις ἤδη ἐχώμεθα διὰ τὸ γείτονές τε εἶναι καὶ
 ἡλικιωτάι. Χρόνου δὲ προβαίνοντος καὶ πάνυ οἰκειῶς
 διεκέμεθα, καὶ ἐγὼ θ' οὕτως οἰκειῶς διεκεῖμην πρὸς
 20 τοῦτον ὥστ' οὐδενὸς πώποτε ὦν ἐδεήθη οὗτος ἐμοῦ ἀπέ-
 τυχευ, οὕτως τ' αὖ ἐμοὶ οὐκ ἄρχητος ἦν πρὸς τὸ ἐπιμα-
 ληθῆναι καὶ διοικῆσαι, καὶ ὅπως ἐγὼ ἀποδημοίην ἢ δη-
 25 μοσίᾳ τριηραρχῶν ἢ ἰδίᾳ κατ' ἄλλο τι, κύριον τῶν ἐν
 ἀγρῷ τοῦτον ἀπάντων κατέλειπον. (5) Συμβαίνει δὲ μοι
 τριηραρχία περὶ Πελοπόννησον, ἐκεῖθεν δ' εἰς Συκιεῖαν
 ἴδει τοὺς πρέσβεις ἄγειν, οὗς ὁ δῆμος ἐχειροτόνησεν.
 Ἡ οὖν ἀναγωγὴ διὰ ταχέων ἐγένετό μοι. ἐπιστέλλω
 1248 δὲ αὐτῷ ἑταίρῳ μὲν ἀγγεῖλαι καὶ οὐχ ὅσως ἦν
 οἰκίεσθαι, ἵνα μὴ κατακυλούμενοι τοὺς πρέσβεις.
 τούτῳ δὲ προσέταξα ἐπιμαλίσθαι τε τῶν οἴκων καὶ διοι-
 κεῖν ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἐμπροσθε χρόνῳ. (6) Ἐν δὲ τῇ ἐμῇ
 5 ἀποδημίᾳ ἀποδιδράσκουσιν αὐτὸν οἰκέται τρεῖς ἐξ ἀγροῦ
 παρὰ τούτου, οἱ μὲν δύο ὧν ἐγὼ ἴδωκα αὐτῶν, ὁ δὲ εἰς
 ὧν αὐτὸς ἐκτίησατο. Διώκων οὖν ἀλίσκεται ὑπὸ τριήρους
 καὶ κατήχθη εἰς Αἴγινα, καὶ ἐκεῖ ἐπράθη. ἐπειδὴ δὲ
 κατέπλευσα ἐγὼ τριηραρχῶν· προσέρχεται μοι Δείων
 10 ὁ ἀδελφὸς τούτου λέγων τὴν τε τούτου συμφορὰν, αὐ-
 τὸς τε ἑταίρῳ ἀπορίαν ἐφοδίων οὐ πεπορευμένους εἶη ἐπὶ
 τοῦτον πέμποντας τούτου αὐτῷ ἐπιστολάς, καὶ ἅμα
 λέγων πρὸς ἐμὲ ὡς ἀκούει αὐτὸν δεινῶς διακείσθαι. (7)
 15 Ἀκούσας δ' ἐγὼ ταῦτα καὶ συναχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ ἀτυχίᾳ
 τῇ τούτου πέμπω τὸν Δείωνα τὸν ἀδελφὸν τούτου
 εὐθὺς ἐπὶ τοῦτον, δούς ἐφόδιον αὐτῷ τριακοσίας δρα-
 χμάς. Ἀφικόμενος δ' οὗτος καὶ ἰλθὼν ὡς ἐμὲ πρῶτον
 μὲν ἠσπάζετο, καὶ ἐπήνευ ἑταίρῳ τὰ ἐφόδια τῶν
 20 ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ διωδύρετο τὴν αὐτοῦ συμφορὰν,
 καὶ κατηγορῶν ἅμα τῶν ἑαυτοῦ οἰκειῶν ἰδαίτῳ μου
 βοηθῆσαι αὐτῷ, ὥσπερ καὶ ἐν τῷ ἐμπροσθε χρόνῳ ἦν
 περὶ αὐτὸν ἀληθινὸς φίλος. καὶ κλαίων ἅμα καὶ λέγων
 25 ἑταίρῳ ἐξ ἑκατομμυρίων λευκίμωνος εἶη, εἰςενεγκεῖν
 αὐτῷ τι ἐκλευέ με εἰς τὰ λύτρα. (8) Ταῦτα δ' ἐγὼ
 ἀκούων καὶ ἐλεήσας τοῦτον, καὶ ἅμα ὁρῶν κακῶς δια-
 κείμενον καὶ δεκνύοντα Ἐλκῆ ἐν ταῖς κνήμαις ὑπὸ δε-
 σμῶν, ὧν ἔτι τὰς οὐλάς ἔχει, καὶ δὴν καλεῖσθε αὐτὸν
 1249 δεῖξαι, οὐ μὴ ἰδὲ θηλεῖται, ἀπεκρινάμενον αὐτῷ ἑταίρῳ καὶ ἐν
 τῷ ἐμπροσθε χρόνῳ εἶην αὐτῷ φίλος ἀληθινός, καὶ νῦν
 ἐν τῇ συμφορᾷ βοηθῆσαι μοι αὐτῷ, καὶ τὰς τε τριακο-
 5 σίας, ἅς τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἴδωκα ἐφόδιον ὅτι ἰσορεύετο
 ἐπὶ τοῦτον, ἀφείην αὐτῷ, χιλίας τε δραχμάς ἔρανον
 αὐτῷ εἰς τὰ λύτρα εἰσοίσουμι. (9) Καὶ τοῦτο οὐ λόγῳ
 μὲν ὑπεσχόμενον ἔργῳ δ' οὐκ ἐποίησα, ἀλλ' ἐπειδὴ οὐκ
 εὐπόρουσιν ἀργυρίου διὰ τὸ διαφόρως ἔχειν τῷ Φορμίῳ
 καὶ ἀποστρεφῆσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὴν οὐσίαν ἦν μοι ὁ πατὴρ
 10 κατέλιπε, κομίνας ὡς Θεοκλέα τὸν τότε τραπέζιτουότα

et causam hujus accusationis vobis explicabo, sed plurima omittam.

4. Nicostratus iste, judices, vicinus in agro et æqualis meus, mihi vel olim notus erat, mortuo autem patre, quum ego in agrum concessissem, ubi etiam nunc habito, augetur nostra familiaritas, ut inter vicinos et æquales. Temporis autem progressu etiam valde arcte mutuo complectebamur, et ego istum faciebam tanti, ut nullius unquam voti impotem a me dimitterem, et iste mihi ad curam et administrationem rerum mearum non inutilis erat, et quum ego peregre abibam, sive publice triremi præfectus sive privatim alia de causa; istius fidei, quæ in agro habebam, omnia mandabam. (5) Accidit igitur, ut triremi circum Peloponnesum navigandum, inde in Siciliam legati vehendi essent, quos populus creaverat. Proinde subito solvi. jam isti scripsi me solvisse nec potuisse reverti domum, ut ne legatis in mora essem. eique mandavi, ut rem familiarem curaret et administraret, ut etiam superiore tempore fecisset. (6) In mea autem peregrinatione aufugiunt mancipia tria familie ejus ex agro, duo ex iis, quæ ego ei dederam, unum ex iis, quæ ipse compararat. Quæ dum persequitur; capitur a triremi et in Æginam abductus venditur. Ut autem ego e præfectura navali redii; convenit me Dino frater istius, et casum ejus commemorans et se illius literis accersitum, eo profectum non esse propter viatici penuriam, simul etiam referens mihi, audire se quam male iste tractaretur. (7) Quibus ego auditis et vicem istius misertus, Dinonem fratrem istius statim ad istum mitto, in viaticum datis trecentis drachmis. Reversus iste, me convenit primum quidem et amplectitur et laudat, qui suo fratri viaticum præbuissem, et fortunam suam deflet et simul etiam cognatos suos incusat meque rogat ut se juvarem, quemadmodum etiam superiore tempore me verum esse amicum expertus. plorans simul et dicens se viginti sex Miuis esse redemptum, ad eam redemptionem me conferre sibi jubeat aliquid. (8) Quæ ego audiens et misertus ejus, et simul male affectum videns et ostendentem ulcera in tibiis sub compedibus orta, quorum cicatrices adhuc habet, et si eum ostendere jussissetis, nolet, ei respondi etiam superiore tempore me verum ejus amicum fuisse, et nunc in calamitate opitulatum et trecentas drachmas, quas fratri ad eum proficiscenti dedissem, ei condonare et mille drachmas ei redimendo pro Erano (pro officio mutuo) collaturum. (9) Neque vero hoc ei verbis promittebam, re ipsa non præstabam, sed quoniam præsentem pecuniam non habebam propterea quod male mihi cum Phormione conveniebat, per quem relictis mihi a patre facultatibus spoliabar; delatis ad Theoclem, qui tum argentariam faciebat, poculis et

ἐκπώματα καὶ στέφανον χρυσοῦν, ἃ παρ' ἐμοὶ ἐκ τῶν πατρῶϊων ὄντα ἐτύγγανεν, ἐκέλευσα δοῦναι τούτῃ χιλίας δραχμάς, καὶ τούτο ἔδωκα δωρεὰν αὐτῷ τὸ ἀργύριον, καὶ ἠμολογῶ δεδωκέναι. (10) Ἡμέραις δ' οὐ πολ-

15 λαῖς ὑστερον προσελθὼν μοι κλαίων ἔλεγεν ὅτι οἱ ξένοι ἀπαιτοῖεν αὐτόν, οἱ δανείσαντες τὰ λύτρα, τὸ λοιπὸν ἀργύριον καὶ ἐν ταῖς συγγραφαῖς εἴη τριάκονθ' ἡμερῶν αὐτὸν ἀποδοῦναι ἢ διπλάσιον ὀφείλειν, καὶ ὅτι τὸ χωρίον

20 τὸ ἐν γειτόνων μοι τούτο οὐδαὶς ἐθέλοι οὔτε πρίασθαι οὔτε τιθεσθαι. ὁ γὰρ ἀδελφὸς δ' Ἀρεθούσιος, οὗ τάνδρα- ποδ' ἐστὶ ταῦτα ἃ νῦν ἀπογέγραπται, οὐδένα ἐφῆ οὔτε ἀνείσθαι οὔτε τιθεσθαι ὡς ἐνοφειλομένου αὐτῷ ἀργυρίου. (11) Σὺ οὖν μοι, ἔφη, πόρισον τὸ ἄλλειπον τοῦ ἀργυ-

25 ρίου πρὶν τὰς τριάκονθ' ἡμέρας παρελθεῖν, ἵνα μὴ ὁ τε ἀποδέδωκα, ἔφη, τὰς χιλίας δραχμάς, ἀπώλωνται, καὶ αὐτὸς ἀγώγιμος γένωμαι. συλλέξας δ', ἔφη, τὸν ἔρανον, ἐπειδὴν τοὺς ξένους ἀπαλλάξω, σοὶ ἀποδώσω ὃ ἂν μοι

1250 χρήσης. ὄσθα δ', ἔφη, ὅτι καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι τοῦ λυσαμένου ἐκ τῶν πολεμίων εἶναι τὸν λυθέντα, ἐὰν μὴ ἀποδιδῶν τὰ λύτρα. (12) Ἀκούων δ' αὐτοῦ ταῦτα καὶ δοκῶν οὐ ψεύδεσθαι ἀπεκρινάμην αὐτῷ, ἅπαν ἂν νέος

5 τε ἄνθρωπος καὶ οἰκείως χροῖμενος, οὐκ ἂν νομίσεις ἀδικηθῆναι : ὅτι, ὦ Νικόστρατε, καὶ ἐν τῷ πρὸ τούτου σοι χρόνῳ φίλος ἦν ἀληθινός, καὶ νῦν ἐν ταῖς συμφοραῖς σου, καθ' ὅσον ἐγὼ ἠδυνάμην, βεβοήθηκα. ἐπειδὴ

10 δ' ἐν τῷ παρόντι οὐ δύναμαι πορίσαι ἅπαντα τὰ χρήματα· ἀργύριον μὲν ἐμοὶ οὐ πάραστιν, οὐδ' ἔχω οὐδ' αὐτός, τῶν δὲ κτημάτων σου τῶν ἐμῶν κίχρημι ὃ τι βούλει, θέντα τοῦ ἐπιλοῖπου ἀργυρίου ὅσον ἐνδεὶ σοι, ἐνιαυτὸν ἀτόκῳ χρῆσθαι τῷ ἀργυρίῳ καὶ ἀποδοῦναι τοῖς ξένοις. συλλέξας δ' ἔρανον, ὥσπερ αὐτὸς φῆς, λύσαι

15 μοι. (13) Ἀκούσας δ' οὗτος ταῦτα καὶ ἐπαινέσας με ἐκέλευσε τὴν ταχίστην πρᾶξαι, πρὶν ἐξήκειν τὰς ἡμέρας ἐν αἷς ἔφη δεῖν τὰ λύτρα καταθεῖναι. Τίθμη οὖν τὴν

20 συνοικίαν ἐκκαίδεκα μῶν Ἀρκέσαντι Παμβωτάδῃ, ὃν αὐτὸς οὕτως προδύνησεν, ἐπὶ ὀκτὼ ὀβολοῖς τὴν μῶν δανείσαντι τοῦ μηνὸς ἐκάστου. Ἀσβῶν δὲ τὸ ἀργύριον οὐχ ὅπως χάριν τινὰ μοι ἀποδίδωσιν ὧν εὔῃ ἐπαθεν, ἀλλ' εὐθέως ἐπαβούλευσέ μοι, ἵν' ἀποστερήσειε τἀργύ-

25 ριον, καὶ εἰς ἔχθραν κατασταίῃ, καὶ ἀπορούμενος ἐγὼ τοῖς πράγμασι νέος ὢν ὃ τι χρῆσαίμην καὶ ἄπειρος πραγμάτων ὅπως μὴ εἰσπράττοιμι αὐτὸν τἀργύριον οὗ ἢ συνοικία ἐτίθη, ἀλλ' ἀφῆλθην αὐτῷ. (14) Πρῶτον μὲν οὖν ἐπιβουλεύει μοι μετὰ τῶν ἀντιδίκων, καὶ πίστιν

1251 αὐτοῖς δίδωσιν. ἔπειτ' ἀγώνων μοι συνεστηκότων πρὸς αὐτούς τοὺς τε λόγους ἐκφέρει μου εἰδώς, καὶ ἐγγράφει τῷ δημοσίῳ ἀπρόσκλητον ἐξ ἐμφανῶν καταστάσεως ἐπιβολὴν * ἑξακοσίας καὶ δέκα δραχμάς, διὰ Λυκίδου

5 τοῦ μυλωδροῦ ποιησάμενος τὴν δίκην. Κλητῆρα δὲ καθ' ἐμοῦ τὸν τε ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ τὸν Ἀρεθούσιον τούτῳ ἐπιγράφεται, οὐτέρ ἔστι τάνδραποδα ταῦτα, καὶ ἄλλον τινά. καὶ παρεσκευάζοντο, εἰ ἀνακρινοίμην κατὰ τῶν οἰκείων τῶν ἀδικούντων με τὰς δίκας ἃς εἰ-

10 λήγειν αὐτοῖς, ἐνδεικνύναι με καὶ ἐμβάλλειν εἰς τὸ

aurea corona, quæ ex patrimonio domi habebam, jussu eum isti dare mille drachmas, et hoc gratis argentum ei dedi, et fateor me dedisse. (10) Diebus non multis post, me conveniens, plorans dicebat peregrinos, qui sibi pecuniam, qua redimeretur, mutuum dedissent, reliquum argentum repetere, et in sygraphis contineri, ut aut intra diem trigessimum redderet aut duplum deberet, et pradium illud solum mihi vicinum velle neminem vel emere vel pignori accipere. fratrem enim Arethesium, cujus mancipia hæc sunt, quæ nunc proscripta sunt, non pati quenquam id vel emere, vel pignori accipere, tanquam in eo sibi argentam debeat. (11) Tu igitur, inquit, id mihi argenti suppedita, quod deest, antequam triginta dies prætereant, ne et id, quod dependi, inquit, mille drachmas, pereat, et ipse abducatur. sed Eranum (pecuniam ex officio mutuo), inquit, ubi colligero et peregrinis satisfacero; tibi reddam quicquid mutuum das. scis autem, inquit, etiam leges jubere redemptum ejus esse, a quo ab hostibus redemptus est, nisi pretium restituerit. (12) Hæc ex eo quum audirem et non mentiri eum putarem, respondi, ut homo adolescens et familiaris, qui nullam injuriam metneret: Et antehac, Nicostrate, sincerus tibi amicus fui, et nunc in adversis rebus, quantum poteram, te juvi. Quoniam autem non omnem in præsentia pecuniam præbere possum, argentum quidem apud me (depositum) præsens non est, neque ipse habeo, sed de possessionibus meis tibi commodo, quamcunque voles, ut oppignerans pro reliquo argento, quantum tibi deest, in annum ea sine usura utaris et peregrinis reddas. sed ubi argentum de collectis redegeris, ut ipse polliceris, mihi eam (possessionem) redime. (13) His iste auditis et collaudatis, ita me quamprimum agere jussit, priusquam præterirent dies, intra quos se pretium numerare oportere dixerat. Ædes igitur Arcesanti Pambotada sedecim Minis oppignerare, quem iste ipse mihi conciliarat, octonis obolis in Minam in menses singulos mutuum dari. Accepto autem argento, tantum aberat ut mihi pro collatis in se beneficiis gratiæ aliquid referret, ut statim per insidias illo argento fraudare me institueret et inimicitias mecum exerceret, ut ne, qui essem adolescens et inops consilii in talibus et rerum imperitus, argentum a se repeterem, quo ædes oppigneratas erant, sed sibi permitterem. (14) Primum igitur cum adversariis mihi insidiatur et fidem suam iis offert. deinde quum mihi negotia facessero cum iis, mea verba ac rationes, quorum gnarus erat, iis prodit, et inscribit debitam serario multam, sexcentas et decem drachmas, quam in Actione-ad-exhibendum non citatus subieram, Lycida molitore condemnationem perficiente. Citationis autem testem contra me adscribit fratrem suum Arethesium, cujus hæc mancipia sunt, et alium quendam. seque parabant, si causæ examinarentur, quarum judicia eram sortitus contra domesticos, a quibus injuriis afficiebar, ut me deferrent serarium et in carcerem conjice-

δεσποτῆριον. (15) Ἐτι δὲ πρὸς τούτοις ὁ Ἀρεθούσιος, ἀπρόκλητόν μου ἑξακοσίων καὶ ἑκατὸν δραχμῶν δίκην καταδικασάμενος, ὡς ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ κλητῆρας ἐπιγραφάμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν βία τὰ σκευῆ πάντα ἐξεφόρησε, πλέον ἢ ἑκατοσὶ μῶν ἀξία, καὶ οὐδ' ὀτιοῦν κατέλιπεν. Ὅτε δὲ τιμωρεῖσθαι ὤμην δεῖν καὶ ἐκτίσας τῷ δημοσίῳ τὸ ὄφλημα, ἐπειδὴ ἐπιθυμῆν τὴν ἐπιβολὴν, ἐβάδιζον ἐπὶ τὸν κλητῆρα τὸν ὁμολογοῦντα κεκλητευκῆναι, τὸν δ' Ἀρεθούσιον, τῆς ψευδοκλητείας κατὰ τὸν νόμον ἔλθων εἰς τὸ χωρίον τῆς νυκτός, ὅσα ἐνῆν φυτὰ ἀκροδρύων γενναῖα ἐμβεβλημένα καὶ τὰς ἀναδενδράδας ἐξέκοψε, καὶ φυτευτήρια ἐλαῶν περιστοιχίων κατέκλασεν, οὕτω δεινῶς ὡς οὐδ' ἂν οἱ πολέμιοι διαθεῖεν. (16) Πρὸς δὲ τούτοις μεθ' ἡμέραν παιδᾶριον ἀστὸν εἰσπέμψαντες διὰ τὸ γείτονες εἶναι καὶ ὄμορον τὸ χωρίον ἐκέλευον τὴν ῥοδωνίαν βλαστάουσαν ἐκτίλλειν, ἢ, εἰ καταλαδῶν αὐτὸν ἐγὼ δῆσαιμι ἢ πατάξαιμι ὡς 1252 δούλον ὄντα, γραφὴν με γράφαιντο ὑβρεως. Ὡς δὲ τούτου διήμαρτον, κἀγὼ μάρτυρας μὲν ὧν ἔπασχον ἐπιποιούμην, αὐτὸς δ' οὐδὲν ἐξημάρτανον εἰς αὐτούς· ἐνταῦθα ἤδη μοι ἐπιβουλεύουσι τὴν μεγίστην ἐπιβουλήν :

(17) Ἀνακεκριμένου γὰρ ἤδη μου κατ' αὐτοῦ τὴν τῆς ψευδοκλητείας γραφὴν καὶ μέλλοντος εἰσιέναι εἰς τὸ δικαστήριον, τηρήσας με ἀπίοντα ἐκ Παιραιῶς ὄψε καὶ περὶ τὰς λιθοτομίας παῖσι τε πύξ καὶ ἀρπάξει με μέσον καὶ ὠθεῖ με εἰς τὰς λιθοτομίας, εἰ μὴ τινες 10 προσιόντες, βοῶντός μου ἀκούσαντες, παρεγένοντο καὶ ἐβοήθησαν. Ἡμέραις δ' οὐ πολλαῖς ὕστερον εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἡμέραν διαμεμετρημένην, καὶ ἐξελέγξας αὐτὸν τὰ ψευδῆ κεκληταυκότα καὶ τὰ ἄλλα ὅσα εἴρηκα ἡδικηκότα, εἶλον. (18) Καὶ ἐν τῇ τιμῆσει 15 βουλομένων τῶν δικαστῶν θανάτου τιμῆσαι αὐτῷ, ἐδοτήην μὲν ἐγὼ τῶν δικαστῶν μηδὲν δι' ἐμοῦ τοιοῦτον πρᾶξαι, ἀλλὰ συγχωρῆσαι ὅσους περ αὐτοὶ ἐτιμῶντο, ταλάντου, οὐχ ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ὁ Ἀρεθούσιος (ἀξία γὰρ αὐτῷ θανάτου εἴργαστο εἰς ἐμέ), ἀλλ' ἵνα ἐγὼ 20 Πασίωνος ὄντα καὶ κατὰ ψήφισμα πολίτης μηδένα Ἀθηναίων ἀπεικτονῶς εἴην. Ὡς δ' ἀληθῆ εἴρηκα πρὸς ὑμᾶς, τούτων ὑμῖν μάρτυρας πάντων παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

125 19. Ἄ μὲν τοίνυν ἀδικούμενος, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὑπ' αὐτῶν, τὴν ἀπογραφὴν ἐποιήσαμην, διδῆλωκα ὑμῖν, ὡς δ' ἔστιν Ἀρεθουσίου τάνδράποδα ταῦτα καὶ ὄντα ἐν τῇ οὐσίᾳ τῇ ἐκείνου, ἀ ἀπέγραψα, ἐπιδείξω ὑμῖν. τὸν μὲν γὰρ Κέρδωνα ἐκ μικροῦ παιδαρίου ἐξεθρέψατο. καὶ ὡς ἦν Ἀρεθουσίου, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότες μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

20. Παρ' οἷς τοίνυν εἰργάσατο πρόποτε, ὡς τοὺς μισθοὺς Ἀρεθούσιος ἐκομίζετο ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ δίκας ἐλάμβανε καὶ εἰδίδου, ὅποτε κακόν τι ἐργάσαιντο, ὡς δεσπότης ὢν, τούτων ὑμῖν τοὺς εἰδότες μάρτυρας παρέξομαι.

rent. (15) Præterea Arethusius, quum me non citatum sexcentis et decem drachmis multasset, quia ærario deberem, testibus citationis ad Delationem inscriptis ingressus in ædes vi vasa omnia (pro pignore) exportavit, quæ viginti Minarum pretium superabant, neque quicquam reliquit. Quum autem pœnas sumendas ducerem et multa, quam ærario debebam, postquam audivi, soluta citationis testem, qui se testem fuisse citationis confitebatur, Arethusium hunc, falsæ subscriptionis ex lege persequerer; noctu is ingressus in agrum meum, quotquot erant surculi arboribus generosi conserti et arbores exsecuit, et plantaria olearum ordine circumductarum ita misere confregit, ut nec ab hostibus vastarentur. (16) Ad hæc interdum puerulo cive intromisso, quod et vicini erant et prædium contiguum, jubebant rosetum germinans evellere, ut, si eum deprehensum ego vincirem vel verberarem tanquam servum, contumeliæ me accusarent. Quo consilio quum frustrarentur, et ego injuriarum testes facerem, sed ipse nihil in eos delinquerem; tum vero maximas contra me insidias comparant. (17) Quum enim jam falsæ subscriptionis eum accusassem et in judicium ingressurus essem; observato me ex Piræo digredientem sero et circa lapicidinas tum pugnis pelit tum medium me arripit, meque in lapicidinas dejecit, nisi quidam viatores audito clamore meo advenissent et suppetias tulissent. Diebus non multo post ingressus in judicium ad diem causis divisam, eo falsæ subscriptionis et aliorum scelerum, quæ dixi, convicto causam peregi. (18) Et in æstimanda causa quum eum iudices captis damnaturi essent; precatus quidem ego sum iudices, ne tale quid per me facerent, sed ut, quanti ipsi causam æstimabant, admitterent, talentum, sed non ideo, ne Arethusius occideretur (mortem enim suis in me sceleribus commuerat), sed ne ego Pasionis filius et ex decreto civis quenquam Atheniensem occiderem. Hæc vere a me ad vos dici, hæc omnia ex testibus audietis.

TESTES.

19. Quibus igitur injuriis ab iis affectus, iudices, procriptionem fecerim, exposui vobis. esse autem Arethussii mancipia ista, et in facultatibus esse illius, quæ proscripsi, vobis demonstrabo. Cerdonem enim ab incunabulis educavit. atque eum fuisse Arethussii, eos qui norunt testes vobis producam.

TESTES.

20. Apud quoscunque porro fecit servus opus, mercedes accepisse Arethusium pro eo, et jus tum delisse tum sumptuisse, si quid deliquerant (sive is sive illi), ut herum, earum rerum gnaros vobis testes exhibebo.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Τὸν δὲ Μάνην, δανείσας ἀργύριον Ἀρχεπόλιδι τῷ Πειραιεῖ, ἐπειδὴ οὐχ ὅδ' ἦν αὐτῷ ἀποδοῦναι ὁ Ἀρχεπόλις οὔτε τὸν τόκον οὔτε τὸ ἀρχαῖον, ἅπαν ἐναπετίμησεν αὐτῷ. Καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21. Ἔτι τοίνυν καὶ ἐκ τῶνδε γνῶσεσθε, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅτι εἰσὶν Ἀρεθουσίου οἱ ἄνθρωποι : ὅποτε γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἢ ὄπωραν πρίαίντο ἢ θέρος μισθοῖντο ἐκθερίσαι ἢ ἄλλο τι τῶν περὶ γεωργίαν ἔργων ἀναιροῖντο Ἀρεθούσιος ἦν ὁ ὠνούμενος καὶ μισθοῦμενος ὑπὲρ αὐτῶν. Ὡς δ' ἀληθῆ λέγω, καὶ τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

22. Ὅσα μὲν τοίνυν μαρτύρια παρασχέσθαι εἶχον ὑμῖν, ὡς ἔστιν Ἀρεθουσίου τάνδράποδα, δεδήλωκα ὑμῖν. βούλομαι δὲ καὶ περὶ τῆς προκλήσεως εἰπεῖν, ἣν οὗτοι με προὔκαλέσαντο καὶ ἐγὼ τούτους. οὗτοι μὲν γὰρ με προὔκαλέσαντο, ὅτε ἢ πρώτη ἀνάκρισις ἦν, φάσκοντες ἔτοιμοι εἶναι παραδιδόναι ἐμοὶ αὐτῷ τάνδράποδα βασανίσαι, βουλόμενοι μαρτυρίαν τινὰ αὐτοῖς ταύτην γενέσθαι. (23) Ἐγὼ δ' ἀπεκρινάμην αὐτοῖς ἐναντίον μαρτύρων ὅτι ἔτοιμός εἰμι ἵνα εἰς τὴν βουλὴν μετ' αὐτῶν καὶ παραλαμβάνειν μετ' ἐκείνης ἢ μετὰ τῶν ἐνδῶκα, λέγων ὅτι, εἰ μὲν ἰδίαν δίκην ἐδικαζόμεν αὐτοῖς, εἰ ἐμοὶ ἐξεδίδον, παρελάμβανον ἂν, νῦν δὲ τῆς πόλεως εἴη τάνδράποδα καὶ ἡ ἀπογραφή. δεῖν οὖν δημοσίᾳ βασανίζεσθαι. (24) Ἡγούμην γὰρ οὐ προσήκειν ἐμοὶ ἰδιώτῃ ὄντι τοὺς δημοσίους βασανίζειν (οὔτε γὰρ τῆς βασάνου κύριος ἔγγινόμεν, οὔτε καλῶς ἔχειν τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐμὲ κρίνειν) ἡγούμην τε δεῖν τὴν ἀρχὴν ἢ τοὺς ἡρημένους ὑπὸ τῆς βουλῆς γράφεσθαι, καὶ κατασημηναμένους τὰς βασάνους, ὅ τι εἴποιεν οἱ ἄνθρωποι, παρέχειν εἰς τὸ δικαστήριον, ἵν' ἀκούσαντες ἐκ τούτων ἐψηφίσασθε ὁποῖόν τι ὑμῖν ἐδόκει. (25) Ἰδίᾳ μὲν γὰρ βασανιζομένων τῶν ἀνθρώπων ὑπ' ἐμοῦ ἀντελέγετ' ἂν ἅπαντα ὑπὸ τούτων, εἰ δὲ δημοσίᾳ, ἡμεῖς μὲν ἂν ἐσωπῶμεν, οἱ δ' ἄρχοντες ἢ οἱ ἡρημένοι ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐβασάνιζον ἂν μέχρι οὐ αὐτοῖς ἐδόκει. ταῦτα δ' ἐμοῦ ἐθέλοντος οὐχ ἂν ἔφασαν τῇ ἀρχῇ παραδοῦναι, οὐδ' εἰς τὴν βουλὴν ἤθειλον ἀκολουθεῖν. Ὡς οὖν ἀληθῆ λέγω, καλεῖ μοι τοὺς τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

26. Κατὰ πολλὰ μὲν οὖν ἐμοίγε δοκοῦσιν εἶναι ἀνάσχυντοι ἀμφισθητούντες τῶν ὑμετέρων, οὐχ ἥμισυ δὲ ὑμῖν αὐτοὺς ἐπιδείξω ἐκ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων. οὗτοι γάρ, ὅτε οἱ δικασταὶ ἠθούλοντο θανάτου τιμῆσαι τῷ Ἀρεθουσίῳ, ἐδέοντο τῶν δικαστῶν χρημάτων τιμῆσαι καὶ ἐμοῦ συγχαρῆσαι, καὶ ὁμολόγησαν αὐτοὶ συν-

TESTES.

Manetem autem, mutua pecunia Archepolidi Piræen data, Archepolis quum nec usuram nec sortem ei reddere posset, loco totius summæ ei (Arethusio) in rationem reddendum dedit. Ac vera me dicere, horum vobis testes producam.

TESTES.

21. Præterea ex his quoque cognoscetis Arethasii esse homines istos : quoties vel pomaria redimebant vel messum demetendam conducebant vel aliud quid operum rusticorum in se recipiebant ; Arethusius pro his et emebat et conducebat. Quæ vera esse, et ipsa ex testibus audietis.

TESTES.

22. Quantum igitur testimoniis ostendere potui, Arethasii esse servos istos, ea vobis explicavi. Dicam etiam de provocatione, qua et isti me et ego istos provocavi. Isti, quum primum examen fieret, profitebantur se paratos esse mihi ipsi mancipia ad questionem dare, et consilio, ut id sibi quoddam testimonium esset. (23) Ego vero his coram testibus respondi me paratum esse ire cum his ad senatum, et accipere cum eo vel cum Undecimviris, dicens, si privato iudicio cum his agerem et ea mihi traherent, me accepturum fuisse, nunc et reipublice esse mancipia et accusationem per descriptionem. questionem igitur publice habendam esse. (24) Neque enim decere poteram a me homine privato publicos servos torqueri (neque enim questio in mea potestate erat neque de his, quæ si dixerent, a me statuendum), sed a magistratu vel a viris per senatum delectis scribi oportere et obsignatas questiones, quicquid homines dixissent, iudicio offerri, ut illis auditis, quod vobis videretur, decerneretis. (25) Nam si privati homines a me torti essent ; omnibus contradixissetis in publico ; nos tacuissemus, magistratos autem vel delecti in senatu, donec his visum esset, questiones haberent. Quæ quum ego vellem ; isti se magistratui mancipia traditores negaverunt, neque in senatum sequi me voluerunt. Hæc a me vera dici, voca mihi horum testes.

TESTES.

26. Etsi autem multis modis impudentes mihi videntur qui ea, quæ vestra sunt, sibi vindicant, tamen eos talis esse e legibus vestris vel imprimis ostendam. Isti, quum iudices capitis damnaturi essent Arethasium, precati sunt iudices, ut pecuniariam mulctam infligerent, et me, et permitterem, et polliciti sunt se una soluturos. (27) Jam

εκτίσειν. (27) Τοσούτου δὴ δίοισιν ἐκτίειν καθ' ἡ γγυήσαντο, ὥστε καὶ τῶν ὑμετέρων ἀμφισθητοῦσιν.
 1255 Καίτοι οἵ γε νόμοι κελεύουσι τὴν οὐσίαν εἶναι δημοσίαν, ἅς ἂν ἐγγυησάμενός τι τῶν τῆς πόλεως μὴ ἀποδιδῶ τὴν ἐγγύην. ὥστε καὶ εἰ τούτων ἦν τάνδρα ποδᾶ· προσῆκεν αὐτὰ δημοσία εἶναι, εἴπερ τι τῶν νόμων ἔφελος. (28)
 5 Καὶ πρὶν μὲν ὀφείλειν τῷ δημοσίῳ δ' Ἀρεθούσιος ὁμολογεῖτο τῶν ἀδελφῶν εὐπορώτατος εἶναι, ἐπειδὴ δ' οἱ νόμοι κελεύουσι τάκεινον ὑμέτερα εἶναι, τῆνικαῦτα πένης ὢν φαίνεται ὁ Ἀρεθούσιος, καὶ τῶν μὲν ἢ μήτηρ ἀμφισθητεῖ, τῶν δ' οἱ ἀδελφοί. Χρῆν δ' αὐτούς, εἴπερ ἠβούλοντο δικαίως προσφέρεισθαι πρὸς ἡμᾶς, ἀποδείξαντας ἅπασαν τὴν οὐσίαν τὴν ἐκείνου, τὰ τούτων αὐτῶν εἴ τις ἀπέγραφεν, ἀμφισθητεῖν. (29) Ἐὰν οὖν ἐνθυμηθῆτε ὅτι οὐδέποτε ἔσται ἀπορία τῶν ἀμφισθητησόντων ἡμῖν περὶ τῶν ὑμετέρων (ἢ γὰρ ὄρφανούς ἢ ἐπικλήρους κατασκευάσαντας ἀξιώσουσιν ἐλεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν, ἢ γῆρας καὶ ἀπορίας καὶ τροφᾶς μητρὶ λέγοντες, καὶ ὀδυρόμενοι δι' ὧν μάλιστα ἑλπίζουσιν ἐξαπατήσθαι ἡμᾶς, πειράσονται καὶ ἀποστερήσθαι τὴν πόλιν τοῦ ὀφλήματος) ἐὰν οὖν ταῦτα παριδόντες πάντα καταψηφίσησθε ὀρθῶς βουλευέσεσθε.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΙΚΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀρίστον Ἀθηναῖος δικάζεται Κόνωνι αἰκίας, λέγων ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ τετυπηθῆσθαι, καὶ μάρτυρας τοῦ 1256 τοῦ παρεχόμενος. ὁ δὲ Κόνων ἀρνεῖται τὸ πρᾶγμα καὶ μάρτυρας ἀντιπαρέχεται, οὓς ὁ Δημοσθένης οὐ φησὶ πιστοῦς. βεβαιώνει γὰρ φαύλως καὶ εὐχερῶς ἔχειν πρὸς τὸ ψεῦδεσθαι.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΚΑΤΑ ΚΟΝΩΝΟΣ ΑΙΚΙΑΣ.

1. Ὑβρισθεὶς, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ παθὼν ὑπὸ Κόνωνος τούτου τοιαῦτα, ὥστε πολλὸν χρόνον πᾶν μῆτε τοὺς οἰκείους μῆτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν 5 περιφεύεσθαι με, ὑγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκῆτως ἔλαχον αὐτῷ τὴν δίκην τῆς αἰκίας ταυτηνῆς. πάντων δὲ τῶν φίλων καὶ τῶν οἰκείων, οἷς συνεβουλευόμην, ἔνοχον μὲν φασκόντων αὐτὸν ἐκ τῶν πεπραγμένων εἶναι καὶ τῆ τῶν λωποδυτῶν ἀπαγωγῆ καὶ ταῖς τῆς ὕβρεως γραφαῖς, συμβουλευόντων δέ μοι καὶ παραινούντων μὴ 10 μεῖζω πράγματα, ἢ δυνήσομαι φέρειν, ἐπάγεσθαι, μὴ δ' ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ὧν ἐπιπόνθην ἐγκαλοῦντα φέρεσθαι, οὕτως ἐποίησα καὶ δι' ἐκείνους ἰδίαν ἔλαχον δίκην, ἥδιστ' ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θανάτου κρίνας 15 τούτον. (2) Καὶ τούτου συγγνώμην ἔξετα, εὐ οἷδ' ὅτι,

tantum abeat ut praesent, quae sponponderunt, ut etiam vestra sibi vindicent. Atqui leges jubent ejus opes publicari, qui sponsione facta pro re aliqua publica eam non solvat. Proinde etiamsi istorum essent mancipia; tamen ea publicari oportebat, si qua modo est legum auctoritas. (28) Ac priusquam fieret aerearius Arethusius, in confesso erat eum fratrum esse locupletissimum, quum autem leges jubeant illius fortunas vobis tradi, tum pauper esse videtur Arethusius, atque alia sibi mater vindicat, alia fratres. Decuit autem eos, si juste vobiscum agere vellent, declaratis omnibus illius facultatibus, si quis ea, quae horum essent, proscriberet, sibi vindicare. (29) Si igitur cogitabitis, nunquam defore qui vestra sibi vindicent (aut enim pupillos aut Epicleros subornabunt et vestram misericordiam implorabunt, aut senectutem et inopiam et matris alimoniam commemorantes, et deplorantes, per quae vos facillime posse decipi putant, experientur etiam privare rempublicam debito) his inquam neglectis omnibus si eum condemnabit; recte consulatis.

DEMOSTHENIS

ORATIO CONTRA CONONEM DE VERBERATIONE.

ARGUMENTUM.

Aristo Atheniensis Cononem verberationis accusat, se ab eo et ejus filio verberibus affectum esse conquerens, et ejus facti testes producens. Conon factum negat et vicissim testes producit, quibus Demosthenes fidem adhibendam esse negat, quia et improbe vixerint et expedite mentiri soleant.

DEMOSTHENIS CONTRA CONONEM DE VERBERATIONE ORATIO.

1. Contumeliis affectus et sic tractatus a Conone isto, judices, ut longissimo tempore nec cognati mei nec medicorum quisquam me evasurum putarent, recuperata valetudine et saluta praeter opinionem eum hac lite verberationis postulavi. Quum autem omnes amici et cognati, quos consultui, eum illis facinoribus et grassatorum abductione et contumeliis accusationibus teneri dicerent, mihi vero suaderent et monerent, ne graviora quam ferre possem susciperem, neve supra aetatem de iis, quibus essem affectus, injuriis actionem instituere viderer; sic feci et propter illos privatum iudicium sum sortitus, quanquam cupidissime, Athenienses, istum rei capitalis reum fecissem. (2) Atque huic acerbitati meae vos omnes, auditis injuriis mihi factis,

πάντες, ἐπειδὴν ἂ ἐπένοθ' ἀκούσητε. δεινῆς γὰρ οὐσης τῆς τότε συμβάσεως ὕβρεως οὐκ ἐλάττων ἢ μετὰ ταῦτ' ἀσελγεία ἐστὶ τουτουί. Ἄξιω δὴ καὶ δέομαι πάντων ὁμοίως ὑμῶν πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαι μου περὶ 1257 ὧν πέπονθα λέγοντος, εἴτ' ἐὰν ἡδικῆσθαι καὶ παρανενομηῆσθαι δοκῶ, βοηθῆσαι μοι τὰ δίκαια. Ἐξ ἀρχῆς δ' ὡς ἕκαστα πέπρακται, διηγήσομαι πρὸς ὑμᾶς, ὡς ἂν οἷόςτ' ᾧ διὰ βραχυτάτων.

3. Ἐξήλθομεν, ἔτος τουτὶ τρίτον, εἰς Πάνακτον φρουρᾶς ἡμῖν προγραφείσης. Ἐσκήνωσαν οὖν οἱ υἱεῖς οἱ Κόνωνος τουτουί ἐγγύς ἡμῶν, ὡς οὐκ ἂν ἠβουλόμην. ἢ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἔχθρα καὶ τὰ προσκρούσματ' ἐκείθεν ἡμῖν 10 συνέβη, ἐξ ὧν δ' ἀκούσεσθε. ἔπεινον ἕκαστοθ' οὗτοι τὴν ἡμέραν ἐπειδὴ τάχιστ' ἀριστήσανεν ὄλην, καὶ τοῦθ' ἕως περ ἦμεν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ, διετέλουν ποιούντες. Ἡμεῖς δ' ὡς περ ἐνθάδ' εἰώθαμεν, οὕτω διήγομεν καὶ ἔξω. (4) Ἦν οὖν δειπνοποιεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ὄραν συμβαίνει, ταύτην ἂν ἤδη ἐπαρῶνον οὗτοι, τὰ μὲν πόλλ' εἰς τοὺς 15 παῖδας ἡμῶν τοὺς ἀκολούθους, τελευταῖον δὲ καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτούς. φήσαντες γὰρ καπνίζεν αὐτοὺς ὄψοποιουμένουσ τοὺς παῖδας ἢ κακῶς λέγειν, ὃ τι τύχοιεν, ἔτυπον καὶ τὰς ἀμίδας κατασκευάσαντες καὶ προσούρουσαν, καὶ ἀσελγείας καὶ ὕβρεως οὐδ' ὄτιοῦν ἀπέλιπον. ὄρωντες δ' ἡμεῖς ταῦτα καὶ λυπούμενοι τὸ μὲν πρῶτον ἀπεπεμφάμεθα, ὡς δ' ἐγχεύαζον ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐπαύοντο, τῷ στρατηγῷ τὸ πρᾶγμ' εἰπομεν κοινῇ πάντες οἱ σύσσιτοι προσελθόντες, οὐκ ἐγὼ τῶν ἄλλων ἔξω. (5) Λοιδορηθέντος δ' αὐτοῖς ἐκείνου καὶ καχίσαντος αὐτοὺς 25 οὐ μόνον περὶ ὧν εἰς ἡμᾶς ἠσελγαινον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὧν ἄλλως ἐποίουν ἐν τῷ στρατοπέδῳ, τοσούτου ἐδέξαντο παύσασθαι, ἢ αἰσχυθῆναι, ὡστ' ἐπειδὴ θάπτον συνεσκότασεν εὐθύς ὡς ἡμᾶς εἰσπερήσαν ταύτη τῇ ἐσπέρᾳ, 1258 καὶ τὸ μὲν πρῶτον κακῶς ἔλεγον, τελευταῖον δὲ καὶ πληγὰς ἐνέτειναν ἔμοι, καὶ τοσαύτην κραυγὴν καὶ θόρυβον περὶ τὴν σκηνὴν ἐποίησαν ὥστε καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς ταξιάρχους ἔλθειν καὶ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν τινὰς, οἵπερ ἐκώλυσαν μηδὲν ἡμᾶς ἀνήκεστον παθεῖν μηδ' αὐτοὺς ποιῆσαι παροινουμένους ὑπὸ τουτωνί. (6) Τοῦ δὲ πράγματος εἰς τοῦτο προελθόντος, ὡς δεῦρ' ἐπανήλθομεν, ἦν ἡμῖν, οἷον εἰκόσ, ἐκ τούτων ὄργη καὶ 10 ἔχθρα πρὸς ἀλλήλους, μὰ τοὺς θεοὺς. οὐ μὴν ἔγωγε ὦμην δεῖν οὔτε δίκην λαχεῖν αὐτοῖς οὔτε λόγον ποιῆσθαι τῶν συμβάντων οὐδένα, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπλῶς ἐγνώκειν τὸ λοιπὸν εὐλαθεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι μὴ πλησιάζειν τοῖς τιοῦτοις. Πρῶτον μὲν οὖν τούτων ὧν 15 εἶρηκα βούλομαι τὰς μαρτυρίας παρασχόμενος, μετὰ ταῦτα, οἷ ὑπ' αὐτοῦ τουτουί πέπονθα, ἐπιδείξει, ἵν' εἰδῆτε, ὅτι ᾗ προσῆκε τοῖς τὸ πρῶτον ἁμαρτηθείσιν ἐπιτιμῆν, αὐτὸς αὐτὸς πρότερος πολλῶν δεινότερ' εἴργασται.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

7. Ὡς μὲν τοίνυν οὐδέν' ὦμην δεῖν λόγον ποιῆσθαι, ταῦτ' ἐστίν. χρόνῳ δ' ὕστερον αὐ πολλῶν περιπατοῦντος,

veniam esse daturus, satis scio. quanquam enim contumelia tum facta magna erat, non minor tamen post fact istius improbitas. Peto igitur et rogo vos pariter omnes, primum ut me de injuriis narrantem benigne audiat, deinde si contra jura et leges tractatus esse videbor, ut me in jure adjuvetis. Exponam autem vobis ab initio rem omnem, ut gesta est, quam potero paucissimis.

3. Abhinc triennium, custodia nobis demanata, Panactum sumus egressi. Habuerunt autem istius Cononi filii tabernacula prope nos, quod utnam factum non esset. prima enim inimicitiae et offensae inde nobis ortae sunt, quomodo autem, audietis. Potabant isti quotidie, quam primum pransi erant, totos dies, idque, dum in praesidio fuimus, facere non desistebant. Nos vero, ut hic soliti eramus, ita foris quoque vivebamus. (4) Quae igitur haec coenam alii parare solent, ea isti jam forte haec habebant, plerumque in pueros nostros pedisequos, tandem etiam in nosmetipsos. dicentes enim pueros, dum cibum coquerent, fumo sibi molestos esse aut conviciis se consecrari, quilibet occasione verberabant et matulis petebant et circummangebant, et omnino nullum petulantiae genus aut contumaciae praetermiserunt. Quae nos quum videremus et aegre ferremus, primum aversati sumus, ut autem nos subsannabant, nec desinebant, imperatori rem indicavimus communiter omnes contubernales eum convenientes, non ego scorsum ab aliis. (5) Qui quum eos objurgasset et eorum recordiam accusasset non ob ea solum, de quibus nos questi eramus, sed propter omnia eorum in exercitu edita facinora; tantam abfuit ut deainerent aut erubescerent, ut, quum primum tenetis factae essent, statim ad nos eodem vespere impetum fecerint, ac quum primum quidem maledicerent, tandem etiam verberibus me affecerint, et tantum clamorem et tumultum circa tentorium excitarint, ut et imperator et Taxiarchi venirent et reliquorum militum quidam, qui obstiterunt, ne quid in nos gravius consulerent aut a nobis pateretur ipsorum ebrietate irritatis. (6) Re haec progressa, ut huc rediimus, irae, ut fieri solet, inter nos et inimicitiae fuerunt, sane per deos. non tamen equidem vel in jus eos propterea vocandos vel ullam rationem habendam eorum, quae acciderant, putabam, sed illud simpliciter decreveram, ut in posterum caverem ac darem operam, ne talibus hominibus appropinquarem. Exhibito igitur in primis de his quae dixi, testimonio, postea quae ab ipso istoc passim, ostendam, ut sciatis eum, cui prima delicta castiganda fuissent, ipsum superiorem multo atrociora commisisse.

TESTIMONIA.

7. Quae igitur negligenda esse duxi, haec sunt. non multo autem post deambulante me pro more meo vespere in foro.

ὅσπερ εἰώθειν, ἐσπέρας ἐν ἀγορῇ μου μετὰ Φανοστράτου τοῦ Κηρισίαιος*, τῶν ἡλικιωτῶν τίνος, παρήρχεται
 25 Κτησίας ὁ υἱὸς δὲ τούτου, μεθύων, κατὰ τὸ Λεωκόριον, ἐγγὺς τῶν Πυθοδώρου. κατιδὼν δ' ἡμᾶς καὶ κραυγᾶσας, καὶ διαλεχθεὶς τι πρὸς αὐτὸν οὕτως ὡς ἂν μεθύων, ὥστε μὴ μαθεῖν ὅ τι λέγοι, παρῆλθε πρὸς Μελίτην ἄνω. ἔπεινον γὰρ ἐνταῦθα (ταῦτα γὰρ ὕστερον ἐπυθόμεθα)
 1259 παρὰ Παμφίλῳ τῷ κναφεῖ Κόνων οὐτοσί, Θεοτίμος τις, Ἀρχεβιάδης, Σπίνθαρος ὁ Εὐβούλου, Θεογένης ὁ Ἀνδρομένους, πολλοὶ τινες, οὓς ἐξαναστήσας ὁ Κτησίας
 5 ἐπορεύετ' εἰς τὴν ἀγοράν. (8) Καὶ ἡμῖν συμβαίνει, ἀναστρέφουσι ἀπὸ τοῦ Φεῤῥεφαττίου καὶ περιπατοῦσι, πάλιν κατ' αὐτὸ πῶς τὸ Λεωκόριον εἶναι, καὶ τούτοις περιτυγχόμεν. ὡς δ' ἀνεμίχθημεν εἰς μὲν αὐτῶν, ἀγκῶς τις, τῷ Φανοστράτῳ προσπίπτει καὶ κατεῖχεν
 10. ἐκείνον, Κόνων δ' οὐτοσί καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ Ἀνδρομένους υἱὸς ἐμοὶ περιπεσόντες τὸ μὲν πρῶτον ἐξέδυσαν, εἶθ' ὑποσκελισσάντες καὶ βράξαντες εἰς τὸν βόρβορον οὕτω διέθηκον ἐναλλόμενοι καὶ ὑβρίζοντες ὥστε τὸ μὲν χεῖλος διακόψαι, τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς συγκαλεῖσαι, οὕτω δὲ κακῶς ἔχοντα καταλιπεῖν ὥστε μήτ' ἀναστῆναι μήτε
 15 φθίγγεσθαι δύνασθαι. (9) Καίμενος δ' αὐτῶν ἤκουον πολλὰ καὶ δεινὰ λεγόντων. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ βλασφημίαν ἔχει τινὰ καὶ ὀνομάζειν ὀκνήσαμε' ἂν ἐν ὑμῖν ἔνια, ὅ δὲ τῆς ὑβρεῶς ἐστὶ τῆς τούτου σημεῖον καὶ
 20 τεκμήριον τοῦ πᾶν τὸ πρᾶμ' ὑπὸ τούτου γεγενῆσθαι, τοῦθ' ὑμῖν ἐρῶ. ἦδε γὰρ τοὺς ἀλεκτρούνας μιμούμενος τοὺς νεικηκότας, οἱ δὲ κροτεῖν τοῖς ἀγκῶσιν αὐτὸν ἤξίουσαν ἀντιπερύγων τὰς πλευράς. Καὶ μετὰ ταῦτ' ἐγὼ μὲν ἀπεκομίσθημι ὑπὸ τῶν παρατυχόντων γυμνός,
 25 οὗτοι δ' ὄχοντο θοιμάτιον λαβόντες μου. ὡς δ' ἐπὶ τὴν θύραν ἦλθον· κραυγὴ καὶ βοή τῆς μητρὸς καὶ τῶν θεραπακινίδων ἦν, καὶ μόγις ποτ' εἰς βαλανεῖον ἐνεγκόντες με καὶ περιπλύναντες ἔδειξαν τοῖς ἰατροῖς. Ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

1260

10. Συνέβη τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ Εὐξίθεον τούτον τὸν Χολλίδην, ὄνθ' ἡμῖν συγγενῆ, καὶ Μειδίαν μετὰ τούτου, ἀπὸ δαίπνου ποθὲν ἀπίοντας, περιτυχεῖν
 6 πλησίον ὄντι μοι τῆς οἰκίας ἤδη, καὶ εἰς τὸ βαλανεῖον φερομένῳ παρακολουθῆναι, καὶ ἰατρὸν ἀγοῦσι παραγενέσθαι. οὕτω δ' εἶχον ἀσθενῶς ὡςθ' ἵνα μὴ μακρὰν φερομένη οἶκαδε ἐκ τοῦ βαλανείου, ἐδόκει τοῖς παροῦσιν ὡς τὸν Μειδίαν ἐκείνην τὴν ἐσπέραν κομίσαι με.
 10 καὶ ἐποίησαν οὕτως. Λαβὲ οὖν καὶ τὰς τούτων μαρτυρίας, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πολλοὶ συνίσασιν ὡς ὑπὸ τούτων ὑβρίσθη.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τοῦ ἰατροῦ μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11. Τότε μὲν τοίνυν παραχρῆμ' ὑπὸ τῶν πληγῶν

cum Phanostrato Cephisiensi, quodam aequalium, praeterit Ctesias filius istius, ebrius, circa Leocorium, prope Pythodori aedes. conspicatus autem nos et clamore sublato, secumque murmurans ut homo ebrius, ut non intelligeremus quid loqueretur, sursum Melitem versus ascendit. petabant enim ibi (sic enim postea accepimus) apud Pamphilum fullonem Conon iste, Theotimus quidam, Archebiades, Spintharus Eubuli filius, Theogenes Andromenis filius, multi alii. quibus Ctesias concitatis in forum veniebat. (8) Sic accidit nobis, a Proserpinae fano revertentibus et deambulantibus, ut rursus prope ipsum Leocorium essemus, et in istos incideremus. Ut autem congressi sumus; unus ex iis, quidam homo ignotus, in Phanostratum irruit, eumque detinet, Conon autem iste et filius ejus et Andromenis filius, in me facto impetu, primum me exuunt, deinde supplantatum et prostratum in cenam, sic tractarunt insultando et contumeliose vexando, ut labrum discinderent, et oculos occluderent, et tam male affectum relinquerent, ut nec surgere nec loqui possem. (9) Jacens autem multa ex iis et acerba audiebam. Ac cetera quidem convicia sunt et quaedam apud vos nominare erubescerem, quod vero insolentiae Cononis signum et argumentum est, ab isto facta esse omnia, id vobis dicam. Cantabat enim gallos victores imitans, ceteri autem jubebant eum alarum vice latera cubitis plangere. Post haec ego a praetereuntibus ablatus sum nudus sine pallio, isti abierunt pallio meo raptο. Ut autem ad fores veni; clamor et strepitus matris et ancillarum ortus est, meque aggre in balneum perlatum et ablutum medicis ostenderunt. Haec vera esse a me dicta, horum testes vobis producam.

TESTES.

10. Accidit autem, judices, ut et Euxitheus ille Cholliades, nobis cognatus, et Midias cum eo, alienunde a cena redeuntes, mihi obviam facti, quum jam prope aedes essem, sequerentur, quum in balneum ferrer, et medicum adducenlibus affuerunt. Eram autem adeo infirmus, ut, ne procul e balneo domum auferret, iis qui aderant videretur me ad Midiam illa nocte esse ferendum. itaque fecerunt. Cape igitur et horum testimonia, ut videatis multos esse conscios, quibus contumellis ab istis sim affectus.

TESTIMONIA.

Cape jam et medici testimonium.

TESTIMONIUM.

11. Tunc igitur statim a plagis, quas acceperam, et con-

δς Διαβον και τῆς ὑβρεως οὕτω διετέθη, ὡς ἀκούετε
 και μεμαρτύρηται παρὰ πάντων ὑμῖν τῶν εὐθὺς ἰδόντων.
 μετὰ δὲ ταῦτα τῶν μὲν οἰδημάτων τῶν ἐν τῷ προσώπῳ
 και τῶν ἐλκῶν οὐδὲν ἔφη φοβείσθαι λίαν ὁ ἰατρός,
 20 πυρετοὶ δὲ παρηκολούθουσι μοι συνεχεῖς και ἀλγήματα,
 ὄλου μὲν τοῦ σώματος πάνυ σφοδρὰ και δεινὰ, μά-
 λιστα δὲ τῶν πλευρῶν. (12) Καὶ ὡς μὲν ὁ ἰατρός ἔφη,
 εἰ μὴ κάθαρσις αἵματος αὐτομάτῃ μοι πάνυ πολλὴ συν-
 25 ἔβη περιωδύνη ὄντι και ἀπορουμένῳ, ἤδη κὰν ἔμπυος
 γενόμενος διεφάρην. νῦν δὲ τοῦτ' ἔσωσε τὸ αἷμα ἀπο-
 χωρήσαν. Ὡς οὖν και ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, και παρη-
 1261 κολούθησέ μοι τοιαύτη νόσος ἐξ ἧς εἰς τοῦσχατον ἦλθον,
 ἐξ ὧν ὑπὸ τούτων ἔλαβον πληγῶν, λέγε τὴν τοῦ ἰατροῦ
 μαρτυρίαν και τὴν τῶν ἐπισκοπούντων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

6 13. Ὅτι μὲν τοίνυν οὐ μετρίως τινὰς και φαύλας
 λαβὼν πληγὰς, ἀλλ' εἰς πᾶν ἔλθων διὰ τὴν ὑβριν και
 τὴν ἀσελείαν τὴν τούτων πολὺ τῆς προσηκούσης ἑλαττω-
 δίκην εἰληγα, [πολλαχόθεν] νομίζω δῆλον ὑμῖν γεγενῆ-
 σθαι. οἶμαι δ' ὑμῶν ἐνίοις θαυμάζειν, τί ποτ' ἐστὶν ἀ-
 10 πρὸς ταῦτα τολμήσει Κόνων λέγειν. (14) Βούλομαι δὲ
 προειπεῖν ὑμῖν ἀγὼ πέπυσμαί λέγειν αὐτὸν παρεσκευά-
 σθαι, ἀπὸ τῆς ὑβρεως και τῶν πεπραγμένων τὸ πρᾶγμα
 15 ἀγόντ' εἰς γέλωτα και σκώμματα ἐμβαλεῖν πειράσε-
 σθαι, και ἐρεῖν ὡς εἰσὶν ἐν τῇ πόλει πολλοί, καλῶν
 κᾶγαθῶν ἀνδρῶν υἱεῖς, οἱ παίζοντες οἱ ἀνθρώποι νοεῖ
 σφίσι αὐτοῖς ἐπινυμίας πεποιήνται, και καλοῦσι τοὺς
 μὲν ἰθυφάλλους τοὺς δ' αὐτοληκῦθους, ἐρῶσι δ' ἐκ τού-
 των ἑταιρῶν τινές, και δὴ και τὸν υἱὸν, τὸν ἐκυτοῦ,
 εἶναι τούτων ἕνα, και πολλὰκις και περὶ ἑταιρίας και
 21 εἰληφῆναι και δεδωκέναι πληγὰς, και ταῦτ' εἶναι νέων
 ἀνθρώπων, ἡμᾶς δὲ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς παροίνους
 μὲν τινὰς και ὑβριστὰς κατασκευάσειν, ἀγνώμονας δὲ
 και πικρούς. (15) Ἐγὼ δ', ὡς ἀνδρες δικασταί, χα-
 λεπῶς, ἐφ' οἷς πέπονθα, ἐνηνοχῶς οὐχ ἤττον τοῦτ'
 25 ἀγανακτῆσαιμ' ἂν και ὑβρισθῆναι νομίσαιμι (εἰ ὀδόντ'
 εἰπεῖν) εἰ ταῦτ' ἀληθῆ δοῖται Κόνων οὔ ποτε λέγειν περὶ
 ἡμῶν, και τοσαύτη τις ἀγνοια παρ' ὑμῖν ἐστὶν ὡς θ'
 ὁποῖος ἂν τις ἕκαστος εἶναι φῆ ἢ ὁ πλησίον αὐτὸν αἰ-
 τιάσθαι, τοιοῦτος νομισθήσεται, τοῦ δὲ καθ' ἡμέραν
 1262 βίου και τῶν ἐπιτηδευμάτων μηδ' ὀτιοῦν ἔσται τοῖς
 μετρίοις ὄφελος. (16) Ἡμεῖς γὰρ οὔτε παροινούντες
 οὐθ' ὑβρίζοντες ἐπ' οὐδενὸς ἀνθρώπων ἐωράμεθα, οὐδ' *
 ἀγνώμον οὐδὲν ἠγούμεθα ποιεῖν, εἰ περὶ ὧν ἡδίκημεθ'
 6 ἀξιοῦμεν κατὰ τοὺς νόμους δίκην λαβεῖν. ἰθυφάλλοις δὲ
 και αὐτοληκῦθοις συγχωροῦμεν εἶναι τοῖς υἱεῖσι τοῖς
 τούτου, και ἔγωγ' εὐχομαι τοῖς θεοῖς εἰς Κόνωνα και
 τοὺς υἱεῖς τοῦ τούτου και ταῦτα και τοιαῦθ' ἀπαντα
 10 τρέπεσθαι. (17) Οὗτοι γὰρ εἰσὶν οἱ τελούντες ἀλλήλους
 τῷ ἰθυφάλλῳ, και τοιαῦτα ποιοῦντες ἀ πολλὴν αἰσχύν-
 νην ἔχει και λέγειν, μὴ ὅτι γε δὴ ποιεῖν ἀνθρώπους
 μετρίους. Ἀλλὰ τί ταῦτ' ἐμοί; θαυμάζω γὰρ ἔγωγε,
 εἰ τίς ἐστι πρόφασις παρ' ὑμῖν ἢ σκῆψις εὐρημένη, δι'

tumelia ita sui affectus, ut auditis et omnes, qui sciam
 viderant, testificati sunt. Post autem de tuberibus in ore
 et ulceribus se non adeo sollicitum esse dicebat medicus,
 febres autem me continuas sequebantur et cruciatus locum
 quidem corporis perquam vehementes et atroces, im-
 mis vero laterum et imi ventris, et cibum capere non pe-
 teram. (12) Et ut medicus affirmabat, nisi mihi doloribus
 afflicto et desperato dejectio sanguinis copiosa superven-
 set, jam suppuratum me fuisse periturum. nam ex sangui-
 nis ejectione mihi saluti fuit. Haec igitur vere a me dicti
 talem morbum mihi subortum, qui me in extremum per-
 culum conjecit, ex iis quas ab istis acceperam plagis, ne-
 dici testimonium et eorum, qui me viderunt, recita.

TESTIMONIA.

13. Me igitur non mediocribus et levibus plagis ac-
 ceptis, sed in extremum discrimen adductum ob istorum
 contumeliam et protervitatem, actionem multo quam con-
 veniebat instituisse levioerem perspicuum vobis arbitror
 [multis modis] esse factum. sed mirari nonnullis vestrum
 existimo, quid tandem sint quae Conon ad haec dicere ul-
 ausurus. (14) Dicam igitur vobis ea, quae cum aude di-
 cenda paravissem, ut rem a contumelia et iis quae facta sunt
 abductam in jocosum ludumque convertat, et dictarum mal-
 tos esse in urbe, honestorum virorum filios, qui habita
 causa, ut homines adolescentes, varia sibi mutuo cogno-
 mina fecerint, atque alios vocent Priapum, alios Autolecythum
 [qui ipsi ampullam gestant], ex iis autem alios me-
 retriculas adamare, atque jam ex eorum numero unum
 quoque filium esse, et saepe etiam ob meretriculam et ce-
 cepisse et dedisse plagas, et haec esse adolescentum, non
 vero fratres omnes ebriosos quidem et protervos esse con-
 ficturum esse, sed morosos et acerbos. (15) Ego vero,
 iudices, quum accepta mala graviter feram, nihil aequius
 animo hoc paterer, nec minore me affectum esse conuincere
 putarem, si (id quod de vobis putare mirum esset, Conon
 iste haec vere in os dicere vobis videretur eoque causa
 ignorantia esset, ut unumquemque talem, qualis est ipse
 praedicatione aut aliorum criminatione perhibeatur, esse
 maretis, neque ulla modestis hominibus quotidianam
 et studiorum esset utilitas. (16) Nos enim nec ebriosos
 protervi a quoquam visi sumus, neque vero morosos
 facere putamus, si factas nobis injurias legibus et iure a-
 cisci studemus. Priaporum autem et Autolecythum cog-
 nomina istius filii non invidemus, et ego deos precor, ut
 in Cononem ejusque filios et haec et hujus generis omnia
 vertantur. (17) Isti enim sunt, qui se invicem Priapo
 vertant, et talia agunt, quae sine magno pudore ne dici que-
 dem possunt, nedum fieri certe ab homine modesto. Quae
 quid ista me juvant? Ego enim miror, si apud vos ista
 causa aut excussatio talis inventa sit, et aliquis factus est

15 ἦν, ἂν ὑβρίζων τις ἐξελέγχεται καὶ τύπτων, δίκην οὐ
 δώσει. οἱ μὲν γὰρ νόμοι πολλὴ τάναντία καὶ τὰς ἀναγκαι-
 20 καίας προφάσεις, ὅπως μὴ μελλοῦς γίνωνται, προεί-
 δοντο. (18) Ὅσον (ἀνάγκη γὰρ μοι ταῦτα καὶ ζητεῖν καὶ
 20 πυνθάνεσθαι διὰ τοῦτον γέγονεν) εἰσι κακῆγορίας δίκαι.
 φασὶ τοίνυν ταύτας διὰ τοῦτο γίνεσθαι, ἵνα μὴ λοι-
 δορούμενοι τύπτειν ἀλλήλους προάγωνται. Πάλιν
 αἰκίας εἰσὶν. καὶ ταύτας ἀκούω διὰ τοῦτ' εἶναι τὰς δί-
 25 κας, ἵνα μηδεὶς, ὅταν ἦτων ἤ, λίθω μὴδὲ τῶν τοιού-
 των ἀμύνηται μηδενί, ἀλλὰ τὴν ἐκ τοῦ νόμου δίκην
 ἀναμένῃ. Τραύματος πάλιν εἰσι γραφαὶ τοῦ μὴ τι-
 τρωσκομένου τινῶν φόνους γίνεσθαι. (19) Τὸ φαυ-
 λότατον, οἶμαι, τὸ τῆς λοιδορίας, πρὸ τοῦ τελευταίου
 καὶ δαινοτάτου προεώραται, τοῦ μὴ φόνον γίνεσθαι,
 μὴδὲ κατὰ μικρὸν ὑπάγεσθαι, ἐκ μὲν λοιδορίας εἰς
 1263 πληγὰς, ἐκ δὲ πληγῶν εἰς τραύματα, ἐκ δὲ τραυμάτων
 εἰς θάνατον, ἀλλ' ἐν τοῖς νόμοις εἶναι τούτων ἐκάστου
 τὴν δίκην, μὴ τῇ τοῦ προστυχόντος ὀργῇ μὴδὲ βουλῇσει
 ταῦτα κρῖνεσθαι. (20) Ἐἴτ' ἐν μὲν τοῖς νόμοις οὕτως,
 5 ἂν δ' εἴπῃ Κόνων « ἰθύφαλλοὶ τινὲς ἴσμεν ἡμεῖς συνελι-
 γμένοι, καὶ ἐρωῶντες οὗς ἂν ἡμῖν δόξῃ παύομεν καὶ
 ἀγχομεν, » εἶτα γελᾶσαντες ὑμεῖς ἀφήσετε; οὐκ οἶομαι
 γε. οὐ γὰρ ἂν γέλως ὑμῶν ἔλαβεν οὐδένα, εἰ παρῶν
 10 ἐτύγχανεν, ἢνίχ' εἰλκόμεν καὶ ἐξεδουμένη καὶ ὑβριζό-
 μεν, καὶ ὕγις ἐξελευθὸν φοράδην ἤλθον οἰκαδε, ἐξεπε-
 πηδήκει δὲ μετὰ ταῦθ' ἢ μήτηρ, καὶ κραυγὴ καὶ βοή
 τῶν γυναικῶν τοσαύτη παρ' ἡμῖν ὡς περὰ νεκρῶτος
 τινος, ὥστε τῶν γειτόνων τινὰς πέμψαι πρὸς ἡμᾶς ἐρη-
 15 σομένους ὅ τι ἐστὶ τὸ συμβεβηκός. (21) Ὅλωσ δ', ὡ
 ἄνδρες δικασταί, δίκαιον μὲν οὐδενὶ δήπου σκῆψιν οὐ-
 δεμίαν τοιαύτην οὐδ' ἀδειαν ὑπάρχειν παρ' ἡμῖν, δι' ἣν
 ὑβρίξειν ἐξέσται. εἰ δ' ἄρ' ἐστὶ τῶν τοῖς δι' ἡλικίαν ἢ
 20 νεότητα τούτων τι πράττουσι, τούτοις ἀποκείσθαι
 προσήκει τὰς τοιαύτας καταφυγὰς, κακείνοις οὐκ εἰς τὸ
 μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλ' εἰς τὸ τῆς προσηκούσης ἐλάττω.
 (22) Ὅστις δ' ἐτῶν μὲν ἐστὶ πλείωνων ἢ πεντήκοντα,
 παρῶν δὲ νεωτέρους ἀνθρώποις καὶ τούτοις υἱέσιν οὐχ
 25 ὅπως ἀπέτρεψεν ἢ διεκάλυψεν, ἀλλ' αὐτὸς ἡγεμὼν καὶ
 πρῶτος καὶ πάντων βδελυρώτατος γεγέννηται, τίν' ἂν
 οὗτος ἀξίαν τῶν πεπραγμένων ὑπόσχοι δίκην; ἐγὼ μὲν
 γὰρ οὐδ' ἀποθάνοντ' οἶομαι. καὶ γὰρ εἰ μὴδὲν αὐτὸς
 εἴργαστο τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' εἰ παρεστηκός τού-
 1264 του Κτησίας ὁ υἱὸς ὁ τούτου ταῦθ' ἄπερ νυνὶ πεποιηκὼς
 ἐφαίνετο· τούτων ἐμισεῖτ' ἂν δικαίως. (23) Εἰ γὰρ οὕτω
 τοὺς ἑαυτοῦ προῆκται παῖδας ὥστ' ἐναντίον ἐξαμαρτάνον-
 τας ἑαυτοῦ, καὶ ταῦτα, ἐφ' ὧν ἐνόμις θάνατος ἢ ζημία
 5 κεῖται, μήτε φοβεῖσθαι μήτ' αἰσχύνεσθαι· τί τούτων
 οὐκ ἂν εἰκότως παθεῖν οἴεσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι ταῦτ'
 εἶναι σημεῖα τοῦ μὴδὲ τούτων τὸν ἑαυτοῦ πατέρ' αἰ-
 σχύνεσθαι. εἰ γὰρ ἐκαῖνον αὐτὸς ἐτίμα καὶ ἐδεδίει· καὶ
 τούτους αὐτὸν ἤξιου.

10 24. Λαβὲ δὴ μοι καὶ τοὺς νόμους τῆς ὑβρεως καὶ τὸν
 περὶ τῶν λωποδυτῶν. καὶ γὰρ τούτοις ἀμφοτέροις ἐνό-
 χους τούτους ὄψεσθε. Λέγε.

tumeliae et verberationis convictus poenas non det. leges enim longe contraria providegunt, ut ne necessariae quidem causae plures incidere. (18) Velut (necesse enim habeo haec et querere et sciscitari ob istum) sunt convicii actiones. eas igitur propterea fieri dicunt, ut ne convicii incensus alius alium verberare instituat. Rursus verberationis actiones sunt. eas quoque audio propterea fieri, ne quisquam, si sit imbecillior, lapide aut simili aliquo telo se defendat, sed legum ultionem expectet. Rursus vulneris accusationes sunt, ne aliquibus vulneratis caedes fiant. (19) Convicium, quod minimum est, ante postremum et atrocissimum ea de causa provisum est opinor, ne caedes fieret, neve paulatim procederetur, a conviciis ad verbera, a verberibus ad vulnera, a vulneribus ad caedes, sed ut singulorum ex his in legibus definita essent supplicia, ne ea cujusvis iracundia aut arbitratu judicarentur. (20) Vos tandem, quum haec constituta sint legibus, si Conon dixerit « Priapi sumus nos quidam congregati, et amatores, quos nobis visum est, verberamus et jugulamus », vos tandem eos cum risu absolvetis? non sane opinor. neque enim vestrum quisquam risisset, si praesens adfuisset, quum traheret et exueret et contumeliis afficeret, et sanus egressus, sublimis deportarer domum, et mater mea post exiliret, et tantus esset apud nos clamor et luctus mulierum, perinde ac si quis obisset, ut et vicinorum quidam nuntios ad nos mitterent percontaturos quid nobis accidisset. (21) In universum autem, iudices, non decet ulli esse ullam causam et licentiam apud vos, impune pro libidine sua grassandi. siu ulli venia danda est; iis qui propter aetatem et adolescentiam tale quid agunt, his ea confugia reservanda sunt, illisque ipsis non ad impunitatem, sed ad legitimae poenae mitigationem. (22) Qui autem quinquagenario major hominibus junioribus adest, illis quoque filiis, eos autem adeo non deterret aut prohibet, ut ipse dux et auctor et omnium vecordissimus sit, quo hic digno factis suis supplicio afficietur? equidem nec si interficiatur, justas dedisse poenas existimo. etenim si nihil ipse commisisset, sed si eo tantum adstante Ctesias filius ejus ea, quae eum nunc constat fecisse, commisisset; eum justo odio prosequeremini. (23) Si enim sic educavit filios suos, ut in conspectu suo peccare, eaque, quorum nonnulla capite sancita sunt, nec timeant nec erubescant; quam poenam non memisse existimatis? Ego enim ea signa esse puto istum nec suum coluisse patrem. nam si ipse illum coluisset ac metuisset; id et ab his sibi tribui postularet.

24. Age cape leges de contumelia et de grassatoribus. istos enim in harum utramque peccasse videbitis. Recita.

ΝΟΜΟΙ.

Τούτοις τοῖς νόμοις ἀμφοτέροις ἐκ τῶν πεπραγμένων
 15 ἐνοχος Κόνων ἐστίν οὗτος. καὶ γὰρ ὕβριζε καὶ ἐλωπο-
 δύται. εἰ δὲ μὴ κατὰ τούτους προειλόμεθ' ἡμεῖς δίκην
 λαμβάνειν· ἡμεῖς μὲν ἀπράγμονες καὶ μέτριοι φαινο-
 μεθ' ἂν εἰκότως, οὗτος δ' ὁμοίως πονηρός. (25) Καὶ
 μὴν εἰ παθεῖν τί μοι συνέη· φόνον καὶ τῶν δεινοτά-
 20 των ἂν ἦν ὑπόδικος. τὸν γοῦν τῆς Βραυρωνόθεν ἱερείας
 πατέρ' ἡμολογουμένως οὐχ ἀψάμενον τοῦ τελευταί-
 ος, ὅτι τῷ πατάξαντι τύπτειν παρεκελεύσατο,
 ἐξέβαλεν ἢ βουλή ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου, δικαίως. εἰ γὰρ
 25 οἱ παρόντες ἀντὶ τοῦ κωλύειν τοὺς ἢ δι' ὄνον ἢ δι' ὄρ-
 γην ἢ τιν' ἄλλην αἰτίαν ἐξαμαρτάνειν ἐπιχειροῦντας
 αὐτοὶ παροξυνοῦσιν· οὐδεμί' ἐστὶν ἐλπίς σωτηρίας τῷ
 περιπίπτοντι τοῖς ἀσεργαίνουσιν, ἀλλ' ἕως ἂν ἀπείπω-
 σαι, ὑβρίζεσθαι ὑπάρξει. ὅπερ ἔμοι συνέη.

1265 26. Ἄ τόνων, ὅθ' ἢ δίκαια τίγινετο, ἐπολοῦν, βούλο-
 μαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. καὶ γὰρ ἐκ τούτων τὴν ἀσέλγειαν
 θεάσεσθ' αὐτῶν. Ἐποίησαν μὲν γὰρ ἐξω μέσων νυκτῶν
 5 τὴν ὄραν, οὔτε τὰς μαρτυρίας ἀναγιγνώσκειν ἐθέ-
 λοντες οὔτ' ἀντίγραφα διδόναι, τῶν τε παρόντων ἡμῖν,
 καθ' ἓνα οὕτως πρὸς τὸν βωμῶν ἀγοντες καὶ ἐξορκί-
 ζοντες, καὶ γράφοντες μαρτυρίας οὐδὲν πρὸς τὸ πρᾶ-
 γμα, ἀλλ' ἐξ ἐταίρας εἶναι παιδίον αὐτῷ τούτῳ καὶ πε-
 10 πονθῆναι τὰ καὶ τὰ, ἃ μὰ τοὺς θεοὺς, ὧ ἄνδρες δικα-
 σταί, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἐπέτιμα τῶν παρόντων καὶ ἐμί-
 σει, τελευταῖων δὲ καὶ αὐτοὶ [οὔτοι] ἑαυτούς. (27)
 Ἐπειδὴ δ' οὐν ποτ' ἀπείπον καὶ ἐνεπλήσθησαν ταῦτα
 ποιοῦντες, προκαλοῦνται, ἐπὶ διακρούσει καὶ τῷ μὴ
 15 σημανθῆναι τοὺς ἐχίνους, ἐθέλειν ἐκδοῦναι περὶ τῶν
 πληγῶν παῖδας, ὀνόματα γράψαντες. Καὶ νῦν ὀλομαι
 περὶ τούτ' ἕσσεσθαι τοὺς πολλοὺς τῶν λόγων αὐτοῖς. ἐγὼ
 δ' ὀλομαι δεῖν πάντας ὑμᾶς ἐκείνο σκοπεῖν, ὅτι οὔτοι,
 εἰ τοῦ γενέσθαι τὴν βάσανον ἐνεκα προκαλοῦντο καὶ
 20 ἐπίστευον τῷ δικαίῳ τούτῳ, οὐκ ἂν ἤδη τῆς διαίτης
 ἀποφαινομένης, νυκτός, οὐδεμιᾶς ὑπολοίπου σκή-
 ψεως οὔσης, προκαλοῦντο. (28) Ἀλλὰ πρῶτον μὲν
 πρὸ τοῦ τὴν δίκην ληχθῆναι*, ἤνικ' ἀσθενῶν ἐγὼ
 κατεκείμην καὶ, οὐκ εἰδώς εἰ περιφεύξομαι, πρὸς
 25 ἅπαντας τοὺς εἰσιόντας τούτων ἀπέφαινον τὸν πρῶτον
 πατάξαντα καὶ τὰ πλεῖσθ' ὧν ὑβρίσμενη διαπεπραγμέ-
 νον, τότε ἂν εὐθέως ἤκεν ἔχων μάρτυρας πολλοὺς ἐπὶ
 τὴν οἰκίαν, τότε ἂν τοὺς οἰκέτας παρεδίδου καὶ τῶν ἐξ
 Ἀρείου πάγου τινὰς παρεκάλει. εἰ γὰρ ἀπέθανον· παρ'
 1266 ἐκείνοις ἂν ἦν ἡ δίκη. (29) Εἰ δ' ἄρ' ἠγνόησε ταῦτα
 καὶ τούτῳ τὸ δίκαιον ἔχων, ὡς νῦν φήσει, οὐ παρεσκευά-
 σαθ' ὑπὲρ τῆλικούτου κινδύνου· ἐπειδὴ γ' ἀνεστημιᾶς
 ἤδη προεκαλεσάμενη αὐτόν, ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ πρὸς
 5 τῷ διαιτητῇ παραδίδου ἐφαίνεται ἄν. ὧν οὐδὲν πέπρα-
 κται τούτῳ. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ διακρούσεως
 ἔνεχ' ἢ πρόκλησις ἦν, λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.
 ἔσται γὰρ ἐκ ταύτης φανερόν.

LEGES.

His legibus utrisque Conon iste sois factis obnoxius est. nam et contumeliam fecit et vestibus spoliavit. Quas si in ulciscendis istis usurpare nollemus; nos quidem merite homines quieti et modesti esse videremur, sed iste arque improbus. (25) Verum si quid mihi accidisset; carnis et gravissimarum poenarum esset reus. Brauronis certe sacerdotis patrem, qui, ut in confesso fuit, ipse interfectum non attigerat, sed interfectorem cohortatus fuerat ut cederet, eiecit in exilium senatus Areopagiticus, merito. si enim qui adsunt adeo non prohibent eos, qui vel per ebrietatem vel ex iracundia vel alia quapiam de causa peccare instituunt, ut ipsi etiam incitent; nulla spes salutis superest ei, qui in homines petulantes incidit, sed tam diu eorum ferenda protervitas erit, dum illi exsatiati sint. id quod mihi accidit.

26. Jam quid, quam arbitrium fieret, egerint, vobis explicabo. nam inde perspicietis istorum petulantiam. Tempus enim ultra mediam noctem traxerunt, et neque testimonia legere neque exemplaria dare voluerunt, atque eorum, qui nobis aderant, singulos ad aram sic adduxerunt et ad jurandum adegerunt et testimonia scripserunt nihil ad rem attinentia, sed hujus generis: ex meretrice sibi natum eum puerum et se passum esse ab eo hæc et hæc, quæ per deos, judices, nemo qui aderat non vituperabat et ægre ferebat, denique etiam ipsi invisæ sibi siebant. (27) Tandem jam defatigati et satiati istis ineptiis, profitentur, eludendi causa et ne echini signarentur, dedere se velle servos, de verberibus, scriptis eorum nominibus. Et nunc opinor hac de re plurima verba eorum fore. ego vero vobis omnibus illud considerandum censeo, istos, si propterea provocassent, ut quæstiones haberentur, et eo jure freti fuissent, non quam jam arbiter ferret sententiam, noctu, quam nulla causa reliqua esset, fuisse provocaturos. (28) Sed primum antequam causam sortiremur, dum ego ægrotus decumbebam, et ignarus, essemne evasurus, apud omnes, qui me visabant, profitebar istum primum verberasse et plurimarum contumeliarum, quas perpessus fueram, auctorem esse, tum statim multis testibus adhibitis ad ædes venisset, tum servos tradidisset et aliquos Areopagitas accersivisset. si enim obiissem; apud illos causa agenda fuisset. (29) Sin vero forte illud ignoravit et illo jure fretus, ut nunc dicet, se ad tantum periculum non paravit; saltem postquam surrexi eumque jam in jus vocavi, in primo congressu apud arbitrum manifesto tradidisset. quorum iste nihil fecit. Me autem vera dicere atque eludendi gratia comparatam fuisse provocationem, recita hoc testimonium, ex quo id erit perspicuum.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

0 30. Περὶ μὲν τοίνυν τῆς βασιάνου ταῦτα μέμνησθε
 τὴν ὥραν ἤνικα προῦκαλεῖτο, ὧν ἕνεκ' ἐκκρούων ταῦτ'
 ἔποιε, τοὺς χρόνους τοὺς πρώτους, ἐν οἷς οὐδαμοῦ τοῦτο
 βουλευθεὶς τὸ δίκαιον αὐτῶ γενέσθαι φαίνεται, οὐδὲ προ-
 5 καλεσάμενος, οὐδ' ἀξιώσας. Ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πάντ'
 ἠλέγγετο, ἅπερ παρ' ὑμῖν, πρὸς τῷ διαιτητῇ καὶ φα-
 νερώς ἐδείκνυτο παῖν ὧν ἔνοχος τοῖς ἐγκλησθέντοισι
 ἐμβάλλεται μαρτυρίαν ψευδῆ, καὶ ἐπιγράφεται μάρ-
 10 τυρας ἀνθρώπου οὐκ οὐδ' ὑμᾶς ἀγνοήσιν οἴομαι, ἐὰν
 ἀκούσῃτε : (31) « Διότιμος Διοτίμου Ἰκαριεύς, Ἀρχε-
 βιάδης Δημοσίου Ἀλαιεύς, Χαιρήτιος Χαιριμένου
 Πιθεῖος μαρτυροῦσιν ἀπίναί ἀπὸ δειπνοῦ μετὰ Κόνω-
 νος, καὶ προσελθεῖν ἐν ἀγορᾷ μαχομένοις Ἀρίστωνι καὶ τῷ
 15 υἱεὶ τῷ Κόνωνος, καὶ μὴ πατάξαι Κόνωνα Ἀρίστωνα », (32)
 ὡς ὑμᾶς εὐθέως πιστεύουσας, τὸ δ' ἀληθὲς οὐ λογιου-
 μένους, ὅτι πρῶτον μὲν οὐδέποτε ἂν οὐθ' ὁ Λυσίστρατος
 οὐθ' ὁ Πασίας οὐθ' ὁ Νικηράτος οὐθ' ὁ Διόδωρος, οἱ
 20 διαβρήδην μεμαρτυρήκασιν ὄραν ὑπὸ Κόνωνος τυπτό-
 μενον ἐμὲ καὶ θοιμάτιον ἐκδύομενον καὶ τᾶλλα, ὅς'
 267 ἔπασχον, ὑβριζόμενον, ἀγνώτας ὄντες καὶ ἀπὸ ταυτο-
 μάτου παραγενομένοι τῷ πράγματι τὰ ψευδῆ μαρ-
 τυρεῖν ἠθέλησαν, εἰ μὴ ταῦθ' εἴρων πεπονηότα. ἔπειτ'
 αὐτὸς ἐγὼ οὐδέποτε ἂν, μὴ παθῶν ὑπὸ τούτου ταῦτα,
 5 ἀρεῖς τοὺς καὶ παρ' αὐτῶν τούτων ἠμολογουμένους
 τύπτειν ἐμὲ πρὸς τὸν οὐδ' ἀψάμενον πρῶτον εἰσιέναι
 προσιλόμην. (33) Τί γὰρ ἂν ἢ διὰ τί; ἀλλ' ὑφ' οὗ γε
 πρώτου ἐπλήγην καὶ μάλιστα ὑβρίσθην, τούτῳ καὶ
 10 ἀδικῶμαι καὶ μισῶ καὶ ἐπιζέρομαι. Καὶ τὰ μὲν
 παρ' ἐμοῦ πάνθ' οὕτως ἐστὶν ἀληθῆ καὶ φαίνεται,
 τούτῳ δὲ μὴ παρασχομένῳ τούτους μάρτυρας ἦν δη-
 ροῦ λόγος οὐδαίς, ἀλλ' ἠλωκίναί παραχρῆμ' ὑπῆρχε
 σιωπῆ. Συμπόται δ' ὄντες τούτου καὶ πολλῶν τοιού-
 15 των ἔργων κοινωνοὶ, εἰκότως τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκα-
 σιν. εἰ δ' ἐσται τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον, ἐὰν ἅπαξ ἀπα-
 ναισχυνησώσι τινες καὶ τὰ ψευδῆ φανερώς τοιμήσωσι
 μαρτυρεῖν, οὐδὲν δὲ τῆς ἀληθείας ὄφελος πάνδεινον
 ἐσται πρᾶγμα. (34) « Ἀλλὰ νῆ Δί' οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι. »
 20 Ἄλλ' ἴσασιν ὑμῶν, ὡς ἐγὼ νομίζω, πολλοὶ καὶ τὸν
 Διότιμον καὶ τὸν Ἀρχεβιάδην καὶ τὸν Χαιρήτιον τὸν ἐπι-
 πόλιον τουτονί, οἱ μεθ' ἡμέραν μὲν ἐσκυθρωπάκασιν καὶ
 λακωνίζουσιν φασὶ καὶ τρίβοντας ἔχουσι καὶ ἀπλᾶς ὑπο-
 25 δέονται, ἐπειδὴν δὲ συλλεγῶσι καὶ μετ' ἀλλήλων
 γέωνται, κακῶν καὶ αἰσχυρῶν οὐδὲν ἠλλείπουσι, καὶ
 ταῦτα τὰ λαμπρὰ καὶ νεανικά ἐστὶν αὐτῶν (35) « οὐ
 γὰρ ἡμεῖς μαρτυρήσομεν ἀλλήλους; οὐ γὰρ ταῦθ' ἐταί-
 ρισεν ἐστὶ καὶ φίλων; τί δὲ καὶ δεινόν ἐστιν ὧν παρέ-
 30 ζεται κατὰ σοῦ; τυπτόμενον φασὶ τινες ὄραν; ἡμεῖς δὲ
 1268 μὴ ἤφθαι τὸ παράπαν μαρτυρήσομεν. ἐκδεδύσθαι
 θοιμάτιον; τοῦτ' ἐκείνους πρότερον πεπονημέναι, ἡμεῖς
 μαρτυρήσομεν. τὸν χεῖλος ἐβράβηθαι; τὴν κεφαλὴν δὲ
 γ' ἡμεῖς ἢ ἕτερον τι κατεαγῆναι φήσομεν. » (36) Ἄλλὰ
 5 καὶ μάρτυρας ἰατροῦς παρέχομαι. τοῦτ' οὐκ ἐστίν,

TESTIMONIUM.

30. Atque hæc de quæstionibus meminertis, hora qua
 provocaverit, quibus machinis id fecerit, quomodo primis
 temporibus illud jus eum nusquam voluisse procedere
 constat, nec provocando nec provocationem postulando.
 Quum igitur omnia, quæ apud vos, etiam apud arbitrum
 coarguerentur, et aperte ostenderetur eum teneri crimini-
 bus omnibus; injicit (in Echinum) falsum testimonium,
 et testes inscribit, quos homines nec vobis ignotos fore
 censeo, si audieritis. (31) « Diotimus Diotimi filius Icarien-
 sis, Archebiades Demotelis filius Halænsis, Chæretius Chæ-
 rimenis filius Pithensis testificantur se abuisse a cœna cum
 Conone, et accessisse in foro ad Aristonem et filium Con-
 onis pugnantes, et non infixisse verbera Cononem Ari-
 stoni. » (32) quasi vero continuo credituri essetis et quid
 verum sit haud consideraturi, primum nec Lysistratum
 nec Paseam nec Niceratum nec Diodorum, qui palam
 testificati sunt se vidisse me a Conone verberari et vestibus
 exui et ceteris, quas perpeccus sum, contumeliis affici,
 homines ignotos, qui fortuito rei intervenerunt, nunquam
 fuisse falsa testificaturos, nisi me hæc perpeccus esse
 viliissent. deinde ego nunquam, nisi hæc ab isto passus
 essem, ommissis iis, a quibus vel ipsi sua sponte me ver-
 beratum esse confitentur, eum, qui ne attigisset quidem, in
 jus vocare primum, instituissem. (33) Quo enim consilio
 quæ de causa? sed a quo quidem primo verberatus sum
 et maximis contumeliis affectus, hunc et accuso et odi et
 persequor. Et quæ ego dico, omnia tam vera sunt et
 cernuntur, iste autem, nisi testes istos produxisset, quod
 diceret nihil haberet, sed e vestigio tacitus damari po-
 tuisset. Quum autem ejus combibones sint et multorum
 talium facinorum socii; haud ab re falsum in ejus gratiam
 testimonium dixerunt. Sin res eo redierit, ut, si qui
 semel frontem perfricuerint et aperte falsa testificari ausi
 fuerint, nulla vero sit veritatis utilitas; indigna res erit.
 (34) « At per Jovem non sunt tales. » Imo sciunt vestrûm,
 ut opinor, multi et Diotimum et Archebiadem et Chære-
 tium illum incanum, qui interdum frontem corrugant et
 Lacorum imitatores videri volunt et lacernas induunt et
 simplis soleis utuntur, quando autem congregati sunt et
 inter sese colerunt, nullum sceleris et flagitii genus præ-
 termittunt, et quorum hæc splendida et magnifica verba
 sunt : (35) « Annon aliis alii mutua testimonia dicemus?
 annon hæc sodalium et amicorum officia sunt? quid vero
 grave eorum, quæ contra te afferet? verberari quidam eum
 se vidisse dicent? nos vero te prorsus non attigisse eum
 testificabimur. spoliatum esse vestibus? id illos fecisse
 priores nos testificabimur. consutum esse (acu medica)
 labrum? nos caput quidem aut aliud quippiam esse
 comminutum dicemus. » (36) Ego vero etiam medicos
 testes exhibeo, id quod illi, judices, non habent. exceptis

ὡς ἄνδρες δικασταί, παρὰ τούτοις. ὅσα γὰρ μὴ δι' αὐτῶν, οὐδενὸς μάρτυρος καθ' ἡμῶν εὐπορήσουσιν. ἢ δ' ἀπ' αὐτῶν ἐτοιμότης, οὐδ' ἂν εἰπεῖν μὰ τοὺς θεοὺς δυναίμην, ὅση καὶ οἷα πρὸς τὸ ποιεῖν ὄτιοῦν ὑπάρχει.

10 Ἴνα δ' εἰδῆτε, οἷα καὶ διαπραττόμενοι περιέρχονται, λέγ' αὐτοῖς ταυτασι τὰς μαρτυρίας, σὺ δ' ἐπίλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37. Τόλχους τοίνυν διορύττοντες καὶ παίοντες τοὺς ἀπαντῶντας, ἄρ' ἂν ὑμῖν ὀκνήσαι δοκοῦσιν ἐν γραμματείδω τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν ἀλλήλοισ, οἱ κεκοινωνηκότες τοσαύτης καὶ τοιαύτης φιλαπεχθημοσύνης καὶ πονηρίας καὶ ἀναιδείας καὶ ὕβρεως; πάντα γὰρ ταῦτ' ἔμοιγ' ἐν τοῖς ὑπὸ τούτων πραττομένοις ἐνεῖναι δοκεῖ. Καίτοι καὶ τούτων ἕτερ' ἐστὶ πεπραγμένα τούτοις δεινότερα, 20 ἀλλ' ἡμεῖς οὐχ οἴοιτα γενοίμεθ' ἂν πάντας ἐξευρεῖν τοὺς ἡδικημένους.

38. Ὁ τοίνυν πάντων ἀναιδέστατον μέλλειν αὐτὸν ἀκούω ποιεῖν, βέλτιον νομίζω προειπεῖν ὑμῖν. φασὶ γὰρ παρασησάμενον τοὺς παῖδας αὐτὸν κατὰ τούτων 25 σεσθαι καὶ τοιαύτας, οἷας ἀκηκοὺς γέ τις θαυμάσας ἀπήγγελλεν ἡμῖν. Ἔστι δέ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἀνυπόστατα μὲν τὰ τοιαῦτα τολμήματα. οἱ γὰρ οἶμαι βέλτιστοι καὶ ἥμιστ' ἂν αὐτοὶ τε ψευσάμενοι μά- 1269 λισθ' ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐξαπατῶνται. οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ πρὸς τὸν βίον καὶ τὸν τρόπον ἀποβλέποντας πιστεύειν. (39) Τὴν δὲ τούτου πρὸς τὰ τοιαῦτ' ὀλιγορίαν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐρῶ. πέπυσμαι γὰρ ἐξ ἀνάγκης, 5 ἀκούω γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, Βάκχιόν τέ τινα, δε παρ' ὑμῖν ἀπέθανε, καὶ Ἀριστοκράτην τὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς διεφθαρμένον καὶ τοιούτους ἐτέρους καὶ Κόνωνα τούτονι, ἐπαίρους εἶναι μεираίξ' ὄντας καὶ Τριβαλλοὺς ἐπυνωμίαν ἔχειν. τούτους τὰ θ' Ἑκαταῖα κατακαί- 10 ειν, καὶ τοὺς ὄρχεις τοὺς ἐκ τῶν χοίρων, οἷς * καθάρουσι δταν εἰσιεῖναι μέλλωσι συλλέγοντας ἐκάστοτε συνδειπνεῖν ἀλλήλοισ, καὶ βῆθον ὀμνύναι καὶ ἐπιορκεῖν ἢ ὄτιοῦν. (40) Οὐ δὲ Κόνων ὁ τοιοῦτος πιστός ἐστιν ὀμνύων. οὐδὲ πολλοῦ δεῖ. ἀλλ' ὁ μὴδ' εὐορκον μῆ- 15 δὲν ἂν ὀμύσας, κατὰ δὲ δὴ παίδων ὧν μὴ νομίζεται μῆδὲν μελλήσας, ἀλλὰ κἂν ὄτιοῦν παθῶν πρότερον, εἰ δ' ἀναγκαῖον, ὁ ὀμνύων ὡς νόμιμον, ἀξιοπιστότερος τοῦ κατὰ τῶν παίδων ὀμνύοντος, καὶ διὰ τοῦ πυρός. 20 Ἐγὼ τοίνυν ὁ δικαιοτέρων σου πιστευθεὶς ἂν κατὰ πάντα, ὡς Κόνων, ἠθέλησ' ὀμύσαι ταυτί, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην ὧν ἡδίκηκα καὶ ὄτιοῦν ποιῶν, ὡς περ σὺ, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ προσυ- 25 βρισθῆναι, ὡς σὺ κατεπιορκησόμενος τὸ πρῆγμα. Λέγε τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

41. Ταῦτ' ἐγὼ καὶ τότε' ἠθέλησ' ὀμύσαι, καὶ νῦν ὀμνύω τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς ἅπαντας καὶ πάσας ὑμῶν

enim ils, quæ ipsi sibi testabuntur, nullius testis contra nos copiam habituri sunt. Quanta vero eorum sit et qualis ad omne facinus audacia, equidem, ita me dii ament, dicere non potuerim. Ut autem sciatis, qualia etiam perpetrantes circumeant, recita iis hæc testimonia, tu vero siste aquam.

TESTIMONIA.

37. Quum igitur parietes perfodiant et obvios verberent; num dubitaturi vobis videntur, mutuum in tabellula perscribere testimonium, tanti et talis odii et improbitatis et impudentiæ et contumeliæ sodales? omnia enim hæc in eorum factis inesse puto. Quanquam etiam his alia graviora perpetrarunt, nos tamen exquirere non possumus omnes eos, qui affecti sunt injuriis.

38. Quam autem omnium impudentissimam ejus orationem fore audio, de ea vos præmoneri præstat. Aiant eam liberis suis adductis in eos juraturum, et imprecationibus diris et atrocibus devoturum, talibusque, ut eas quidam, qui audierat, portenti loco nobis retulerit. Insuperabilia sunt, judices, talis audaciæ commenta. nam optimus quisque credo et minime ipse mendax talibus præstigiis facillime decipitur. sed tamen nonnisi vita et moribus consideratis credendum est. (39) Istius autem in hujusmodi rebus levitatem ego vobis exponam, qui necessario perquisivi. Audio, Judices, et Bacchium quendam apud vos in vestro judicio interfectum, et Aristocratem, cui oculi sunt eruti, et alios similes et Cononem istum, socios ejus, quum adolescentes essent, et Triballos cognominatos. eos et Hecatæa (purgamenta in trivitiis abjecta) flammæ instar consumere (devorare) et testiculos porcorum, quibus magistratus initiandam concionem lustrant, undique colligere unaque comedere, et facilius jurare et pejerare, quam quidvis aliud. (40) Non igitur Cononi his moribus juranti est habenda fides. neutiquam. sed qui ne sancti quidem quidquam juraret (nisi necessitas cogeret), per liberos autem scilicet nihil eorum, quæ non instituta sunt, juramento affirmare cogitat (nedum jurat), sed quidvis pateret prius, sin necesse est, qui ita jurat, ut receptum est, is plus fidei meretur eo, qui liberos devovet jurans vel flamma in ara ardente. Ego vero, cui omnino plus est habendum fidei quam tibi, Conon, jusjurandum hoc dare volui, non ut impune ferrem delicta, quodcumque tandem faciens, ut tu, sed propter veritatem et ne insuper contumeliis afficerer, ut qui rem non sim pejeraturus. Recita provocationem.

PROVOCATIO.

41. Hæc ego et tum jurare volui et nunc juro per deos omnes deasque omnes vestra causa, judices, et coram

1270 ἔνεκα, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν περιστηχότων, ἢ λαβῶν πληγὰς, καὶ τὸ χεῖλος διακοπεῖς οὕτως ὥστε καὶ βραφῆναι, καὶ ὑβρισθεῖς τὴν δίκην διώκειν. Καὶ εἰ μὲν εὐορκῶ πολλά μοι γένοιτ' ἀγαθὰ καὶ μηδέποτ' αὐθις τοιοῦτο μηδὲν πάθοιμι. εἰ δ' ἐπιορκῶ ἐξώλης ἀπολοίμην αὐτός τε καὶ εἰ τί μοι ἔστιν ἢ μέλλει ἔσθαι. Ἄλλ' οὐκ ἐπιορκῶ, οἷδ' ἂν Κόνων διαβραγῆ. (42) Ἄξιῶ τοῖνυν ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες δικασταί, πάνθ' ὅσ' ἐστὶ δίκαι' ἐπιδειξαντος ἐμοῦ καὶ πιστὴν προσθέντος ἡμῖν, ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἕκαστος παθὼν τὸν πεπονηκότ' εἴμισε, οὕτως ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Κόνωνα τουτοῖν τὴν ὀργὴν ἔχειν, καὶ μὴ νομίζειν ἴδιον τῶν τοιούτων μηδὲν δὲ κἄν ἄλλω τυχόν συμβαίη, ἀλλ' ἐφ' ὅτου ποτ' ἂν 16 συμβῆ, βοηθεῖν καὶ τὰ δίκαι' ἀποδιδόναι, καὶ μισεῖν τοὺς πρὸ μὲν τῶν αἰτιαμάτων * θρασεῖς καὶ προπετεῖς, ἐν δὲ τῷ δίκην ὑπέχειν ἀναισχύντους καὶ πονηροὺς καὶ μήτε δόξης μήτ' ἔθους μήτ' ἄλλου μηδενὸς φροντίζοντας πρὸς τὸ μὴ δοῦναι δίκην. (43) Ἄλλὰ δεήσεται 20 Κόνων καὶ κλαιήσει. Σκοπεῖτε δὴ, πότερός ἐστιν ἔλεονότερος, δὲ πεπονθὼς, οἷ ἐγὼ πέπονθ' ὑπὸ τούτου, εἰ προσυβρισθεῖς ἀπειμὶ καὶ δίκης μὴ τυχῶν, ἢ Κόνων, εἰ δώσει δίκην; πότερον δ' ὑμῶν ἐκάστω συμφέρει, ἐξείναι τύπτειν καὶ ὑβρίζειν ἢ μὴ; ἐγὼ μὲν οἶμαι μὴ. 25 Οὐχοῦν, ἂν μὲν ἀφῆτε, ἔσονται πολλοί, ἐὰν δὲ κολάζητε, ἐλάττους.

44. Πολλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιμι, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ ὡς ἡμεῖς χρήσιμοι καὶ δὲ πατήρ, ἕως ἔζη, καὶ τριηραρχοῦντες καὶ στρατευόμενοι καὶ τὸ προστατόμενον 1271 ποιοῦντες, καὶ ὡς οὐδὲν οὐθ' οὕτος οὔτε τῶν τούτου ἀλλ' οὐδεὶς, οὔτε τὸ ὕδωρ ἱκανὸν οὔτε νῦν περὶ τούτων ὁ λόγος ἐστίν. εἰ γὰρ δὴ ὁμολογουμένως ἔτι τούτων καὶ 6 ἀχρηστοτέρους καὶ πονηροτέρους ἡμῖν εἶναι συνέβαιεν· οὐ τυπτητέοι, οὐδ' ὑβριστέοι δῆπου ἐσμέν.

Οὐκ οἷδ' ὅ τι δεῖ κλείω λέγειν. οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΚΛΕΑ

ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καλλικλῆς, πρὸς ἃν ὁ λόγος, καὶ ὃ τὴν δίκην ὑπ' ἐκείνου διωκόμενος * γείτονες ἦσαν ἐν χωρίῳ, ὅθῃ μέση διειργόμενοι δι' ἐπομβρίας * δὲ συμβάσεως εἰς τὸ Καλλικλέους χωρίον ὕδωρ 6 ἐμπέσθον ἐκ τῆς ὁδοῦ καταλυμήνατο. Ἐπὶ τούτῳ διώκει βλάβης τὸν γείτονα. εἶναι γὰρ φησὶν ἐν τῷ Τισίου χωρίῳ χαράδραν εἰς ὑποδοχὴν τοῦ ὕδατος τοῦ ἐκ τῆς ὁδοῦ ποιηθείσαν, ἣν ἀποικοδομήσαντα νῦν αἰτίαν ἑαυτῷ βλάβης γενέσθαι. Ὁ 10 δὲ τοῦ Τισίου κατὰ πρῶτον μὲν παλαιὸν καὶ οὐ δι' ἐκείτον

circumstantis, me omnino a Conone perpressum ea, quæ conqueror, et accepisse plagas et discissum mihi labrum, ita ut etiam consuendum fuerit, et contumeliis affectum, hoc iudicio accusare. Ac si sancte juro; multa mihi bona eveniant, neque in posterum quicquam tale accidat. sin pejero; funditus peream et ipse et si quid mihi est aut futurum est. Sed non pejero, etsi Cononi ilia rumpe-rentur. (42) A vobis igitur peto, iudices, quoniam vobis omnia quæ sunt æqua exposui et jurejurando firmavi, ut, quemadmodum unusquisque vestrùm in simili causa eum, a quo læsus esset, odisset, ita propter me Cononi isti iracamini, neque quicquam horum privatum putetis quod etiam alii accidere potest, sed cuicumque acciderit, juvetis et quod justum est tribuatis, et infensi sitis hominibus ante accusationes audacibus et temerariis, in defensione impudentibus et improbis, qui neque existimationis neque morum neque ullius rei rationem habent, modo impune abeant. (43) At supplicabit et lamentabitur Conon. Spectate vero, uter sit miserabilior: isne, qui perpressus est qualia ego ab isto, si insuper contumelia affectus et inultus recessero, an Conon, si pœnas dederit? Utrum vero vestrùm singulis prodest, licere verberari et insultari necne? Equidem contrarium arbitror. At si absolvetis, multi erunt, sin punietis, pauciores.

44. Multa commemorare possem, iudices, quam utilem operam et nos navemus et pater, dum vixit, navarit, et triremibus instruendis et militando et imperatis faciendis, quum et iste et sui nihil, sed neque aquæ satis est, neque nunc de hoc agitur. si enim nos istis et inutiliores et improbiore constaret esse; non tamen vel verberandi vel contumeliis afficiendi essemus.

Non video, plura dicere quorsum attineat. puto enim vos nihil eorum ignorare quæ diximus.

DEMOSTHENIS

ORATIO CONTRA CALLICLEM

DE FUNDO.

ARGUMENTUM.

Callicles, contra quem hæc causa agitur, et is, qui causam defendit, prædia vicina habuerunt, quæ via interjecta dirimebantur. Imbre autem orto aqua de via in prædium Calliclis illapsa damnnum dedit. Quapropter hic cum vicino damni dati agit. ait enim in Tisias prædio fossam ad aquam de via illabentem excipiendam esse factam, quæ nunc obstructa sibi damni causa fuerit. Tisias vero illius primum ostendit

τὸ ἔργον δαίκνυσαι. ζῶντος γὰρ ἐστὶ καὶ τοῦ Καλλικλέους πατρὸς ἀποικοδομηθῆναι τὴν χαράδραν φησὶν ὑπὸ τοῦ Τιτίου. ἔπειτα συνίστησιν ὡς οὐδὲ χαράδρα τις τὸ χωρίον ἐστὶ. διασύρει δὲ καὶ τὴν συμβάσαν τῷ Καλλικλεῖ βλάβην ὡς μικρὰν καὶ οὐκ ἄξιαν τληκαύτης δίκης, καὶ τὸ δλον ἡδικῆσθαι μὲν οὐδὲν φησὶ τὸν Καλλικλέα, ἐπιθυμῶν δὲ τὸν χωρίον τῶν ἑαυτοῦ καὶ διὰ τοῦτο συκοφαντίας μηχανᾶσθαι κάσας.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Ο ΠΡΟΣ ΚΑΛΛΙΚΛΕΑ ΠΕΡΙ ΧΩΡΙΟΥ.

1272 Οὐκ ἦν ἄρ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χαλεπώτερον οὐδὲν ἢ γείτονος πονηροῦ καὶ πλεονέκτου τυχεῖν, ὅπερ ἐμοὶ νυνὶ συμβέβηκεν. ἐπιθυμήσας γὰρ τῶν χωρίων μου Καλλικλῆς οὕτω διατέθεικέ με συκοφαντῶν, ὥστε
 b πρῶτον μὲν τὸν ἀνεψιὸν τὸν ἑαυτοῦ κατεσκευάσεν ἀμφισβητῆν μοι τῶν χωρίων, (α) ἐξελεγχθεὶς δὲ φανερώς περιγενομένου μου τῆς τούτων σκευωρίας πάλιν δύο δίκας ἐρήμους μου κατεδιητήσατο, τὴν μὲν αὐτὸς χι-
 10 λῶν δραχμῶν, τὴν δὲ τὸν ἀδελφὸν τουτονὶ πείσας Καλλικράτην. Δέομαι δὲ πάντων ὑμῶν ἀκούσαι μου καὶ προσέχειν τὸν νοῦν, οὐχ ὡς αὐτὸς δυνησόμενος εἰπεῖν, ἀλλ' ἐν' ὑμῖν ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων καταμάθετε, ὅτι φανερώς συκοφαντοῦμαι.
 15 3. * Ἐν μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ἅπαντας τοὺς τούτων λόγους παρέχομαι δίκαιον. τὸ γὰρ χωρίον τοῦτο περιωκοδόμησεν ὁ πατὴρ μικροῦ δεῖν πρὶν ἐμὲ γενέσθαι, ζῶντος μὲν ἐστὶ Καλλιππίδου τοῦ τούτων πατρὸς καὶ γειτνιώντος, ὅς ἀκριβέστερον ἤδει δήπου
 20 τούτων, ὄντος δὲ Καλλικλέους ἀνδρὸς ἤδη καὶ ἐπιδημοῦντος Ἀθήνησιν. (4) Ἐν δὲ τούτοις τοῖς ἔτεσιν ἄπασιν οὐτ' ἐγκαλῶν οὐδεὶς πώποτ' ἦλθεν οὐδὲ * μεμφομένος (καίτοι δηλον ὅτι καὶ τὸ θ' ὕδατα πολλὰ ἐγένετο) οὐτ' ἐκόλυσεν ἐξ ἀρχῆς, εἴπερ ἠδίκηαι τινὰ
 1273 περιωκοδομῶν ὁ πατὴρ τὸ ἡμέτερον χωρίον, ἀλλ' οὐδ' ἀπηγόρευσεν οὐδὲ διεμαρτύρατο, πλέον μὲν ἢ πεντεκαίδεκα ἔτη τοῦ πατρὸς ἐπιβιοῦντος, οὐκ ἐλάττω δὲ τοῦ
 5 τούτων πατρὸς Καλλιππίδου. (5) Καίτοι, ὡς Καλλικλῆς, ἐξῆν δήπου τὸ θ' ὑμῖν, ὀρώσιν ἀποικοδομουμένῃν τὴν χαράδραν, ἐλθοῦσιν εὐθὺς ἀγανακτεῖν καὶ λέγειν πρὸς τὸν πατέρα * Τιτία, τί ταῦτα ποιεῖς; ἀποικοδομοῦμαι τὴν χαράδραν, εἴτ' ἐμπεσεῖται τὸ ὕδωρ εἰς τὸ χωρίον τὸ ἡμέτερον, » ἐν', εἰ μὲν ἠβούλετο παύσασθαι
 10 μηδὲν ἡμῖν ἦν δυσχερὲς πρὸς ἀλλήλους, εἰ δ' ὀλιγώρησε καὶ συνέβη τι τοιοῦτον, μάρτυσιν εἶχε τοῖς τότε παραγενομένοις χρῆσθαι. (6) Καὶ νῦν Δί' ἐπιδειξάσθαι εἶδει πᾶσιν ἀνθρώποις χαράδραν οὖσαν, ἵνα μὴ λόγῳ μόνον, ὥσπερ νῦν, ἀλλ' ἔργῳ τὸν πατέρ' ἀδικοῦντ' ἀπέφαναι. Τούτων τοίνυν οὐδὲν πώποτ' οὐδεὶς ποιεῖν ἠξίωσεν. οὐ γὰρ ἂν οὐτ' ἐρήμην, ὥσπερ ἐμοῦ
 15 νῦν, κατεδιητήσασθε, οὔτε πλέον ἂν ἦν ὑμῖν συκοφαντοῦσιν οὐδὲν, ἀλλ' ἀπέφανεν ἂν ἐκεῖνος εἰδὼς ἀκριβῶς ὅπως εἶχε ἕκαστα τούτων, καὶ τοὺς βραδίως
 20 τούτοις μαρτυροῦντας ἐξήλεγε. (7) Ἀνθρώπου δ',

vetus id esse opus et non a se factum. eam enim fossam etiam vivente patre Calliclis a Tisia fuisse obstructam. deinde asserit ne esse quidem fossam Tisiae praedium. Elagiti etiam damnum Callicli datum ut parvum et non tanta lite dignum, atque omnino ullam factam esse negat Callicli injuriam, sed eum praedia sua appetere dicit eaque de causa omnes calumniis machinari.

DEMOSTHENIS CONTRA CALLICLEM DE FUNDO ORATIO.

Nihil profecto molestius est, Athenienses, quam in vicinum improbum et avarum incidere, id quod mihi usu venit. Callicles enim praedia mea desiderans, ita tractavit me calumniis, ut primum consobriniam suam subornavit, ut praedia sibi vindicaret, (2) palam autem convictus refutatoque per me eorum commento, rursus obtulit in duabus causis ut arbitri sententia condemnaret me absentem, in altera ipse mille drachmis, in altera fratre isto impulso Callicrate. Precor autem vos omnes, ut me audiat et diligenter attendatis, non quod ipse dicere possim, sed ut vos ex ipsis rebus cognoscatis, mihi palam injuriam fieri.

3. Unum autem, Athenienses, contra omnia istorum verba exhibeo justum. nam praedium illud pater meus maceria sepsit paulo prius, quam ego natus sum, et vivente adhuc Callippide patre istorum et vicine, qui rem certius norat quam isti, et Callicle jam adulto atque Athenis versante. (4) Annis autem illis omnibus nec venit quisquam qui quereretur vel reprehenderet (quosquam haud dubie etiam tum saepe imbres fuerunt) nec prohibuit omnino, si quem pater sepiendo nostro praedio hereditat, imo nec vetuit nec obtestatus est quisquam, quum pater meus annos amplius quindecim superstes fuerit, neque his pauciores pater istorum Callippides. (5) Atqui, Callicles, licuit vobis tum profecto, quum fossam obstrui videretis, venire statim facie indignari et dicere ad patrem: « Tisia, cur istud facis? obstruis fossam, jam aqua in nostrum praedium irruet, » ut, si desistere voluisset, nihil molesti nobis esset invicem, sin neglexisset ac tale quid accidisset, testibus iis, qui tum adfuissent, uti licuisset. (6) Ac per Jovem te ostendere oportuit omnibus hominibus esse factum, ut non verbis tantum, ut nunc, sed re ipsa patrem injuriam convinceres. Horum autem nihil quisquam vestram usquam praestare voluit. neque enim illum absentem, et me in hac causa, arbitri sententia damnassetis, neque calumniis vestris quicquam proficissetis, sed ille rem comperitam habens horum singula, ita ut sunt, declarasset et eos itis temere testantes ostendisset. (7) Me autem, »

οἶμαι, τηλικούτου καὶ ἀπειροῦ τῶν πραγμάτων ἄπαν-
 25 τες καταπεφρονήκατ' ἐμοῦ. Ἄλλ' ἐγὼ πρὸς ἄπαντας
 τούτους, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς αὐτῶν πράξεις ἰσχυ-
 ροτάτας μαρτυρίας παρέχομαι. διὰ τί γὰρ οὐδαίς
 οὐτ' ἐπεμαρτύρατο, οὐτ' ἐνεκάλεισεν, ἀλλ' οὐδ' ἐπέμι-
 ψατο κώποτε, ἀλλ' ἐξήρκει ταῦτ' αὐτοῖς ἡδίκημένοις
 περιορᾶν;
 1274 8. Ἐγὼ τοίνυν ἱκανὰ μὲν ἡγοῦμαι καὶ ταῦτ' εἶναι
 πρὸς τὴν τούτων κατηγορίαν, ἵνα δ' εἰδῆτε, ὧ ἀνδρες
 Ἀθηναῖοι, καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς οὐθ' ὁ πατὴρ οὐδὲν
 5 ἡδίκει περιοικοδομῶν τὸ χωρίον οὗτοί τε καταφεισμένοι
 πάντ' εἰσὶν ἡμῶν, ἔτι σαφέστερον ὑμᾶς πειράσομαι δι-
 δάσκειν. (9) Τὸ μὲν γὰρ χωρίον ὁμολογεῖται καὶ παρ'
 αὐτῶν τούτων ἡμέτερον ἴδιον εἶναι, τούτου δ' ὑπάρχον-
 10 τος, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, μάλιστα μὲν ἤδειτ' ἂν ἰδόντες
 τὸ χωρίον ὅτι συκοφαντοῦμαι. διὸ καὶ τοῖς εἰδόσιν ἐπι-
 τρέπειν ἡβουλόμην ἐγὼ, τοῖς ἴσοις, ἀλλ' οὐχ οὗτοι,
 καθάπερ νυνὶ λέγειν ἐπιχειροῦσι, ὅτῃλον δ' ὑμῖν καὶ τοῦτ'
 αὐτίκ' ἔσται πᾶσιν. ἀλλὰ προσέχετε, ὧ ἀνδρες Ἀθη-
 15 ναῖοι, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν τὸν νοῦν. (10) Τοῦ γὰρ χωρίου
 τοῦτ' ἐμοῦ καὶ τοῦ τούτων τὸ μέσον ὁδὸς ἔστιν, ὅρου
 δὲ περιέχοντος κύκλῳ τοῖς χωρίοις τὸ καταβρέον ὕδωρ
 τῇ μὲν εἰς τὴν ὁδὸν τῇ δ' εἰς τὰ χωρία συμβαίνει φέρε-
 20 σθαι. καὶ δὴ καὶ τοῦτ' εἰσπίπτον εἰς τὴν ὁδόν, ἣ μὲν
 ἂν εὐοδῇ, φέρεται κάτω κατὰ τὴν ὁδόν, ἣ δ' ἂν ἐνοστῇ
 τι, τηνικαῦτα τοῦτ' εἰς τὰ χωρὶ ὑπεραίρειν ἀναγκαῖον
 ἦδη. (11) Καὶ δὴ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον, ὧ ἀνδρες δι-
 κασταί, γενομένης ἐπομβρίας συνέβη τὸ ὕδωρ ἐμβαλεῖν,
 25 ἀμελεθῆν δὲ, οὕτω τοῦ πατρὸς ἔχοντος αὐτό, ἀλλ' ἀν-
 θρώπου δυσχεραίνοντος ὄλωσ τοῖς τόποις καὶ μᾶλλον
 ἀστικοῦ, δις καὶ τρις ἐμβαλὸν τὸ ὕδωρ τὰ τε χωρὶ ἑλυ-
 μήνατο καὶ μᾶλλον ὥδοποιεῖ. διὸ δὴ ταῦθ' ὁ πατὴρ
 ὄρων, ὡς ἐγὼ τῶν εἰδόντων ἀκούω, καὶ τῶν γειτόνων
 ἐπινομότων ἅμα καὶ βαδιζόντων διὰ τοῦ χωρίου, τὴν
 αἵμασιάν περιωκοδόμησε ταύτην. (12) Καὶ ὡς ταῦτ'
 1275 ἀληθῆ λέγω, παρέξομαι μὲν καὶ μάρτυρας ὑμῖν τοὺς
 εἰδότας, πολὺ δὲ, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μαρτύρων
 ἰσχυρότερα τεκμήρια. Καλλικλῆς μὲν γὰρ φησι τὴν
 5 χαράδραν ἀποικοδομήσαντα βλάβειν ἐμὲ αὐτόν, ἐγὼ
 δ' ἀποδείξω χωρίον ὄν τοῦτ', ἀλλ' οὐ χαράδραν. (13)
 - Εἰ μὲν οὖν μὴ συνεχωρεῖτο, ἡμέτερον ἴδιον εἶναι τάχ'
 ἂν τοῦτ' ἡδικοῦμεν, εἰ τι τῶν δημοσίων ὠκοδομοῦμεν.
 10 νυνὶ δ' οὔτε τοῦτ' ἀμφισθητοῦσιν, ἔστι τ' ἐν τῷ χωρίῳ
 δένδρα πεφυτευμένα, ἀμπελοὶ καὶ συκαί. καίτοι τίς
 ἐν χαράδρᾳ ταῦτ' ἂν φυτεύειν ἀξιώσειεν; οὐδαίς γε. τίς
 δὲ πάλιν τοὺς αὐτοῦ προγόνους θάπτειν; οὐδὲ τοῦτ'
 οἶμαι. (14) Ταῦτα τοίνυν ἀμφότερ', ὧ ἀνδρες δικασταί,
 15 συμβέβηκεν καὶ γὰρ τὰ δένδρα πεφυτεύεται πρότερον
 ἢ τὸν πατέρα περιοικοδομήσαι τὴν αἵμασιάν, καὶ τὰ
 μνήματα παλαιὰ καὶ πρὶν ἡμᾶς κτήσασθαι τὸ χωρίον
 γεγενημέν' ἔστιν. καίτοι τούτων ὑπαρχόντων τίς ἂν
 20 ἔτι λόγος ἰσχυρότερος, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, γένοιτο; τὰ
 γὰρ ἔργα φανερώς ἐξελέγγει. Καὶ μοι λαβὴ πάσας
 νυνὶ τὰς μαρτυρίας, καὶ λέγε.

mirum hominem hac aetate et rerum imperitum, omnes
 contempstatis. Verum ego contra istos omnes, Athe-
 nienses, ipsorum facta firmissima testimonia exhibeo. cur
 enim nemo eorum vel obtestatus vel conquestus est, ne
 reprehendit quidem unquam, sed satis his fuit injurias
 ipsis factas negligere?

8. Ad istorum igitur accusationem refutandam vel haec
 satis esse arbitror. ut autem sciatis, Athenienses, etiam de
 reliquis nec patrem sepiendo fundo quicquam peccasse et
 istos omnia falso in nos dixisse, dilucidius vos edocere co-
 nabor. (9) Fundum nostrum esse privatum et ipsi confi-
 tentur. quod quum ita sit, Athenienses, inspecto fundo
 potissimum intelligeretis calumniam mihi fieri. Quamob-
 rem etiam arbitris, qui situm cognoverint, rem permittere
 volui ego, aequis, et non isti, ut nunc dicere audent, per-
 spicuum autem et hoc statim vobis erit omnibus. attendite
 modo, Athenienses, per Jovem et deos omnes vos oro, ani-
 mum. (10) Via inter et meum et istorum fundum interest.
 quum autem mons undequaque circum praedia cingat; fit ut
 aqua defluens partim in viam, partim in praedia feratur. at-
 que si in viam irrui; qua exitum habet, deorsum per viam
 fertur, qua autem aliquid obsistit, ibi eam exaggeratam in
 fundos redundare necesse est. (11) Jam in hunc fundum,
 judices, facta inundatione contigit ut aqua irrueret, sed
 neglectum, patre meo eum nondum tenente, sed homine
 cui loca haec omnino displicebant et magis urbano, bis terve
 fundos aqua inundans vastavit ac potius ut viam complana-
 vit. Quod quum pater videret, ut ego ex his qui norunt
 audio, ac vicini et depasceret et iter per fundum facerent;
 hac maceria circumdedit. (12) Haec vera a me dici
 quum testes vobis eos producam qui rem norunt, tum ar-
 gumenta, Athenienses, testibus multo firmiora. Callicles ait
 me obstructa fossa damnum sibi dedisse, ego vero fundum
 eum esse, non fossam ostendam. (13) Quod nisi concederetur
 nostrum esse privatum; in eo fortasse peccaremus, quod
 locum publicum exstrueremus. nunc autem nec hoc con-
 tendunt et fundus consitus est arboribus, vitibus et ficis.
 Quis vero eas in fossa inserere velit? nemo. Quis autem
 in eo loco majores suos sepelire? nec id scilicet quisquam.
 (14) Atqui, judices, utraque haec contigerunt. nam et ar-
 bores plantatae sunt, priusquam pater meus sepem circum-
 daret, et monumenta vetera prius quoque, quam nos agrum
 emimus, facta. Quae his firmior, Athenienses, afferri pro-
 batio possit? res enim ipsae omnem controversiam tollunt.
 Age cape nunc mihi omnia testimonia et recita.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

15. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν μαρτυριῶν. ἄρ' ὑμῖν δοκοῦσι διαβρήθην μαρτυρεῖν καὶ χωρίον εἶναι δένδρων μεστὸν, καὶ μνήματ' ἔχειν τινὰ καὶ τᾶλλ' ἄπερ
25 καὶ τοῖς ἄλλοις χωρίοις συμβέβηκεν; καὶ πάλιν ὅτι περι-
μυχοδομήθη τὸ χωρίον ζῶντος μὲν ἐστὶ τοῦ τούτων πα-
τρὸς, οὐκ ἀμφισβητούντων δ' οὔτε τούτων οὔτ' ἄλλου
τῶν γειτόνων οὐδενός;

16. Ἄξιον δ' ὦ ἄνδρες δικασταί, καὶ περὶ τῶν ἄλ-
1276λων ὧν εἶρηκε Καλλικλῆς ἀκοῦσαι, καὶ σκέψασθαι πρῶ-
τον μὲν εἰ τις ὑμῶν ἐώρακεν ἢ ἀκήκοε πώποτε παρ' ἑδδὸν
χαράδραν οὖσαν. οἶμαι γὰρ ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ μηδεμίαν
5 εἶναι. τοῦ γὰρ ἔνεκα, ὃ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς δημοσίας
ἤμελλε βραδεῖσθαι φερόμενον, τούτῳ διὰ τῶν ἰδίων χωρίων
χαράδραν ἐποίησέ τις; (17) Ἐπειτα τίς ἂν ὑμῶν εἴτ' ἐν
ἄγρῳ νῆ Δί' εἴτ' ἐν ἀστει τὸ διὰ τῆς ὁδοῦ ῥέον ὕδωρ εἰς
τὸ χωρίον ἢ τὴν οἰκίαν δεξαίτ' ἂν αὐτοῦ, ἀλλ' οὐκ αὐτὸ
10 τούαντιον, κἂν βιάσθαι ποτε, ἀποφράττειν ἄπαντες
καὶ παροικοδομεῖν εἰώθαμεν; οὗτος τοίνυν ἀξιοῖ με, ἐκ
τῆς ὁδοῦ τὸ ὕδωρ εἰδεξάμενον εἰς τὸ ἑαυτοῦ χωρίον,
ὅταν τὸ τούτου παραλλάξῃ χωρίον, πάλιν εἰς τὴν ὁδὸν
ἐξαγαγεῖν. οὐκοῦν πάλιν ὃ μετὰ τούτον μοι γεωργῶν
15 τῶν γειτόνων ἐγκαλεῖ. τὸ γὰρ ὑπὲρ τούτου δικαίον
εἶηλον ὅτι κακείνοις ὑπάρξει πᾶσι λέγειν. (18) Ἄλλὰ
μὴν εἰ γ' εἰς τὴν ὁδὸν ἀνήσω τὸ ὕδωρ ἐξάγειν, ἢ που
σφόδρα θαρβῶν εἰς τὸ τοῦ πλησίον χωρίον ἀφείη ἂν.
20 ὅπου γὰρ δίκας ἀτιμήτους φεύγω διότι τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ
ῥέον ὕδωρ εἰς τὸ τούτου χωρίον διέπεσε. τί πείσομαι
πρὸς Διὸς ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ ἐμοῦ τοῦ ὕδατος
εἰσπεσόντος βλαπτομένω; ὅπου δὲ μὴτ' εἰς τὴν ὁδὸν
25 μὴτ' εἰς τὰ χωρί' ἀφίεναι μοι τὸ ὕδωρ ἔξεστι δεξαμένῳ
τί λοιπὸν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πρὸς θεῶν; οὐ γὰρ ἐκπιεῖν
γε δὴ τοῦ με Καλλικλῆς αὐτὸ προσαναγκάσει. (19)
Ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πάσχων ὑπὸ τούτων καὶ πολλ' ἕτερα
καὶ δεινά, μὴ ὅτι δίκην λαβεῖν, ἀλλὰ μὴ προσοφλεῖν
1277ἀγαπήσαιμ' ἂν. εἰ μὲν γὰρ ἦν, ὦ ἄνδρες δικασταί,
χαράδρα πάλιν ὑποδεχομένη τὰχ' ἂν ἠδίκουν ἐγὼ μὴ
δεχόμενος, ὥσπερ ἀνά θάτερ' ἄττα τῶν χωρίων εἰσὶν
5 ὁμολογούμεναι χαράδραι, καὶ ταύτας δέχονται μὲν οἱ
πρῶτοι καθάπερ τοὺς ἐκ τῶν οἰκιῶν χειμάρβους, παρὰ
τούτων δ' ἕτεροι παραλαμβάνουσι ὡσαύτως. ταύτην δ'
οὔτε παραδίδωσιν οὐδαὶς οὔτε παρ' ἐμοῦ παραλαμβάνει.
Πῶς ἂν οὖν εἴη τοῦτο χαράδρα; (20) Τὸ δ' εἰσπεσὸν ὕδωρ
ἔβλαψεν, οἶμαι, πολλὰκις ἤδη πολλοὺς μὴ φυλαξαμένους,
40 ἔβλαψε δὲ νῦν καὶ τουτονί. Ὁ καὶ πάντων ἐστὶ δει-
νότατον, εἰ Καλλικλῆς μὲν εἰς τὸ χωρίον εἰσπεσόντος
τοῦ ὕδατος ἀμαξιαίους λίθους προκομίσεις ἀποικοδομεῖ,
τοῦ δὲ πατρὸς, ὅτι τοῦτο παθόντος τοῦ χωρίου περιμ-
χοδομήσεν, ὡς ἀδικούντος ἐμοὶ βλάβης εἰληγε δίκην.
45 καίτοι, εἰ, ὅσοι κακῶς πεπονθασιν ὑπὸ τῶν ὕδατων τῶν
ταύτῃ ῥέοντων, ἐμοὶ λήζονται δίκας, οὐδὲ πολλαπλάσια
γενόμενα τὰ ὄντα, ἐξαρκέσειεν ἂν μοι. (21) Τοσοῦτον
τοίνυν διαφέρουσιν οὗτοι τῶν ἄλλων, ὥστε πεπονθῆσας

TESTIMONIA.

15. Auditis, Athenienses, testimonia. perspicuene vobis
videntur testari et eum fundum esse, arboribus refertum,
et habere monumenta quaedam et cetera quae in aliis solent
atque iterum, septum fuisse fundum vivente adhuc patris
istorum, non adversantibus vel istis vel ullo alio vicini
rum?

16. Operæ autem pretium est, Athenienses, etiam cetera,
quae Callicles dixit, audire, ac considerare primum, quin-
quamne vestras vel viderit vel audierit unquam juxta viam
esse fossam. arbitror tota regione esse nullam. quamobrem
enim aliquis ei aquae, quae per publicam viam abitura
esset, fossam per suum privatum fundum fecisset? (17)
Deinde quis quaeso vestrum sive in agro sive in urbe per
viam fluentem in suum fundum aut aedes reciperet, ac non
prorsus contrarium est et, si quando violenter ingruit, ex-
cludere omnes atque obstruere solemus? Iste igitur postulat,
ut aquam de via in meum fundum receptam, quum praeter
istius fundum praeterduerit, rursus in viam derivem. Proinde
qui post istum mihi vicinus fundum habet, rursus me ac-
cusabit. eandem enim profecto quam iste causam omnes
illi afferre poterunt. (18) Atqui si in viam educere aquam
dubitabo; confidenter scilicet eam in vicinum fundum emitt-
terem. Qui enim litibus lege non aestimatis vexor, quod
aqua de via in istius fundum irruit; quid quaeso mihi faciat
illi, quibus aqua e fundo meo ejecta nocitura est? Quando
autem aquam exceptam neque in viam neque in agros emit-
tere mihi licebit; quid reliquum erit, iudices, per deos?
neque enim utique me coget Callicles eam ebibere. (19)
Haec ego quum ab istis feram et multa alia atque acerba;
tantum abest et poenas de iis sumam, ut bene necesse est
putarem, si non insuper damnarer. Nam si, iudices, fossa
esset, quae aquam rursus exciperet, et eam ego non exci-
perem; fortasse peccarem, quemadmodum in ceteris, qui-
busdam certe praediis sunt fossae, de quibus constat, quibus
aquam primus quisque excipit, quemadmodum canales,
qui ex aedibus educuntur, ab istis vero alii excipiunt si-
militer. hanc vero nec mihi dat nec a me accipit quis-
quam. Qui igitur haec fossa esse potest? (20) Aqua autem,
quae irrupit, saepe nimirum nocuit jam multis negligentibus,
nocuit nunc et isti. Quod etiam omnium iniquissimum est:
Callicles, quod aqua in suum fundum irrupit, ingentibus saxis
advectis obstruxit, quod autem pater, quum idem suo
fundo accidisset, septum fecit, quasi in eo peccasset, mihi
dati damni actionem impexit. verum si omnes, quibus
aqua istac defluens nocet, me accusabunt; etiamsi fortunae
meae multiplicarentur, non omnibus possem satisfacere. (21)
Tanto autem isti sunt reliquis iniquiores, ut nullo damno

20 μὲν οὐδέν, ὡς αὐτίχ' ὑμῖν ἐγὼ σαφῶς ἐπίδειξω, πολλῶν δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα βεβλαμμένους μόνοι δικάζεσθαι τετολμήκασιν οὗτοί μοι, καίτοι πᾶσι μᾶλλον ἐνεχώρει τοῦτο πράττειν. οὗτοι μὲν γάρ, εἰ καὶ τι πεπόνθασιν, αὐτοὶ δὲ αὐτοὺς βεβλαμμένοι συκοφαντοῦσιν, ἐκεῖνοι δέ, 25 εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο, τοιαύτην γ' οὐδεμίαν αἰτίαν ἔχουσιν. Ἄλλ' ἵνα μὴ πάνθ' ἅμα συνταράξας λέγω, λαβὲ μοι τὰς τῶν γειτόνων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

22. Οὐκ οὖν δεῖνόν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τούτους μὲν 1278 μὴδὲν ἐγκαλεῖν μοι τοσαῦτα βεβλαμμένους, μηδ' ἄλλον τούτου δὲ συκοφαντεῖν; ὅν, ὅτι μὲν αὐτὸς ἐξημέρτηκε πρῶτον μὲν τῆν ὁδὸν στενοτέραν ποιήσας ἐξαγαγὼν ἐξω τὴν αἰμασίαν, ἵνα τὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ ποιήσειεν εἴσω, 5 ἔπειτα δὲ τὸν χλῆδον ἐμβαλὼν εἰς τὴν ὁδόν, ἐξ ὧν ὑψηλοτέραν τὴν ὁδὸν καὶ στενοτέραν πεποιτῆσθαι συμβέβηκεν, ἐκ τῶν μαρτυριῶν αὐτίκ' εἴσεσθε σαφέστερον. (23) Ὅτι δ' οὐδὲν ἀπολωλεκῶς οὐδὲ καταβεβλαμμένος ἄξιον λόγου τληικαύτην μοι δίκην εἰληχε, τοῦθ' ὕμᾶς ἤδη 10 πειράσομαι διδάσκειν. Τῆς γὰρ μητρὸς τῆς ἐμῆς χωρμένης τῇ τούτων μητρὶ πρὶν τούτους ἐπιχειρήσαι με συκοφαντεῖν, καὶ πρὸς ἀλλήλας ἀφικνουμένων, οἷον εἰκὸς ἅμα μὲν ἀμφοτέρων οἰκουσῶν ἐν ἀγρῶ καὶ γειτνιωσῶν, 15 ἅμα δὲ τῶν ἀνδρῶν χωρμένων ἀλλήλοισι ἕως ἔξω, ἐλθούσης δὲ τῆς ἐμῆς μητρὸς ὡς τὴν τούτων καὶ ἀποδουραμένης ἐκείνης τὰ συμβάντα καὶ δεικνυούσης, οὕτως ἐπυθόμεθα πάνθ' ἡμεῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί. (24) Καὶ λέγει μὲν ἄπερ ἤκουσα τῆς μητρὸς, οὕτως ἐμοὶ πόλλ' ἀγαθὰ γένοιτο, εἰ δὲ ψεύδομαι, τάναντία τούτων : ἤ 20 μὴν ὄρᾶν καὶ τῆς τούτων μητρὸς ἀκούειν ἔφη κριθῶν μὲν βρεχθῆνα, καὶ ξηραιομένους ἰδεῖν αὐτήν, μηδὲ τρεῖς μεδίμους, ἀλεύρων δ' ὡς ἡμιμέδιμνον, ἐλαίου δ' ἀποκλιθῆναι μὲν κεράμιον φάσκειν, οὐ μέντοι γε παθεῖν οὐδέν. (25) Τοσαῦτα, ὡς ἄνδρες δικασταί, τὰ συμβάντ' 25 ἦν τούτω, ἀνθ' ὧν ἐγὼ χιλίων δραχμῶν δίκην ἀτίμητον φεύγω. οὐ γὰρ δὴ τειγίον γ' εἰ καλαῖον ἐπωκοδόμησεν, ἐμοὶ καὶ τοῦτο λογιστέον ἐστίν, ὅ μῆτ' ἔπεσε μῆτ' 1279 ἄλλο δεῖνόν μὴδὲν ἔπαθεν. ὥστ' εἰ συνεχώρουσιν αὐτοῖς ἀπάντων αἰτίας εἶναι τῶν συμβεβηκότων, τὰ γὰρ βρεχθέντα ταῦτ' ἦν. (26) Ὅποτε δὲ μῆτ' ἐξ ἀρχῆς ὁ πατήρ ἠδίκηε τὸ χωρίον περιοικοδομῶν, μῆθ' οὗτοι πώποτε 5 ἐνεκάλεσαν τοσούτου χρόνου διελθόντος, οἱ τ' ἄλλοι πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες μὴδὲν μᾶλλον ἐγκαλοῦσιν ἐμοί, πάντες θ' ὑμεῖς τὸ ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ τὸ ἐκ τῶν χωρίων ὕδωρ εἰς τὴν ὁδὸν ἐξάγειν εἰώθατε, ἀλλ' οὐ μὰ Δί' εἴσω τὸ ἐκ τῆς ὁδοῦ δάχεσθαι· τί δαὶ πλείω λέγειν; οὐδὲ γὰρ 10 ἐκ τούτων ἀδελγον ὅτι φανερώς συκοφαντοῦμαι, οὐτ' ἀδικῶν οὐδὲν οὔτε βεβλαμμένους ἄφρασιν. (27) Ἴνα δ' εἰδῆτε, ὅτι καὶ τὸν χλῆδον εἰς τὴν ὁδὸν ἐκβεβλήκασι καὶ τὴν αἰμασίαν προαγαγόντες στενοτέραν τὴν ὁδὸν 25 πεποιήκασι, ἐτι δ' ὡς ὄρῳ ἐδίδουσι ἐγὼ τῇ τούτων

affecti, ut ego vobis statim ostendam, quom aliis multa et magna damna data sint, soli isti mihi negotium facessere ausint, etsi quibusvis id potius agere licuisset. nam isti ut sint passi aliquid, sua ipsi culpa laesi, me calumniantur, illi autem, quamvis nec quidquam aliud fecerint, at talis certe negligentiae incusari non possunt. Sed de rerum ordine perturbato simul dicam omnia, cape mihi vicinorum testimonia.

TESTIMONIA.

22. Nonne indignum est, iudices, quom hi tantis damnis acceptis neque ullus alius ex iis, quibus adversa acciderunt, quicquam queratur, sed aequo animo fortunam ferant, istum calumniari? quem ipsum peccasse primum, quod viam angustiozem fecit maceria foras educta, ut arbores quae in via fuerant amplecteretur, deinde, quod eluviem in viam projecit, unde viam exaggeravit et coarctavit, e testimoniis statim evidentius cognoscetis. (23) Nihil autem eos perdidisse nullumque fecisse damnum, quod alicujus momenti sit, et tamen tantam contra me actionem instituisse, hoc mox ostendere conabor. Quom mea mater istorum matre familiariter uteretur, priusquam isti me calumniari cepissent, et altera ad alteram accederet, ut fieri solet, quom ambae et ruri habitarent et vicinae essent, et inter viros, dum vivebant, familiaritas intercederet, quom igitur mea mater ad istorum matrem venisset, atque haec calamitatem deploraret et ostenderet, sic nos audivimus omnia, iudices. (24) Et dico quae de matre audivi, ita mihi multa bona eveniant, sin mentior, contraria horum : ea se omnino vidisset et ex istorum matre audivissae dicebat, hordei complutos fuisse, quod ipsa siccarum viderit, ne tres quidem medimnos, farinae circiter semimedimnum, olei inclinatam esse amphoram eam dixisse, nec tamen vasi quicquam accidisse. (25) Tantillas iste clades accepit, iudices, pro quibus mille draclimarum mulctam legibus non aestimatam a me petit. Neque enim si parietinam veterem refecit, mihi id quoque imputandum est, quae nec corruerit nec quicquam gravius passa sit. Quare si fateer me iis omnium malorum auctorem esse; quae comaduerint, haec quidem fuerunt. (26) Quom autem pater neque ab initio fundum muniens iis injuriam fecerit, neque isti unquam questi sint tanto tempore interjecto, et alii multa et gravia passi, nihilo magis me accusent, vosque omnes aquam ex aedibus et fundis in vias educere soleatis, non autem, ita me amet Jupiter, eam, quae in via est, ex hac intro admittere; quorsum plura dicenda sunt? neque enim ex his obscurum est mihi manifeste calumniam fieri, quom neque injuriam illis faciam, neque cum iis tam male actum sit, ut dicunt. (27) Ut autem sciatis eos et eluviem in viam ejecisse et maceria promotam viam angustiozem effecisse, et me istorum matri jusjurandum defulisse, et a mea

μητρὶ καὶ τὴν ἑμαυτοῦ τὸν αὐτὸν ὁμῶσαι προῦκαλούμην, λαβέ μοι τὰς τε μαρτυρίας καὶ τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28. Εἴτα τούτων ἀναισχυντότεροι γένοιεντ' ἂν ἄνθρωποι ἢ περιφανέστερον συκοφαντοῦντες, οἵτινες αὐτοὶ τὴν αἰμασίαν προαγαγόντες καὶ τὴν ὁδὸν ἀνακεχωκότες ἐτέροις βλάβης δικάζονται, καὶ ταῦτα χιλῶν δραχμῶν ἀτίμητον, οἷ γ' οὐδὲ πενήκοντα δραχμῶν τὸ παράπαν ἄπαντ' ἀπολωλέκασιν; Καίτοι σκοπεῖτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, πόσους ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐν τοῖς ἀγροῖς βεβλάθηαι συμβέβηκε, τὰ μὲν Ἐλευσίνοι, τὰ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις. ἀλλ' οὐ δῆπου τούτων, ὧ γῆ καὶ θεοί, παρὰ τῶν γειτόνων ἕκαστος ἀξιώσει τὰς βλάβας κομιζέσθαι. (28) Καὶ ἐγὼ μὲν, ὅν προσήκειν ἀγανακτεῖν τῆς ὁδοῦ στενωτέρας καὶ μετεωροτέρας γεγενημένης, ἡσυχίαν 1280 ἔχω, τούτοις δὲ τοσοῦτον περιεστίν, ὡς ἔοικεν, ὥστε τοὺς ἡδικημένους πρὸς συκοφαντοῦσιν. Καίτοι, ὧ Καλλικλείεις, εἰ καὶ ὑμῖν περιοικοδομεῖν ἔξεστι τὸ ἡμέτερον αὐτῶν χωρίον· καὶ ἡμῖν δῆπου τὸ ἡμέτερον ἐξῆν. εἰ δ' ὁ πατήρ ὁ ἐμὸς ἡδίκηε περιοικοδομῶν ὑμᾶς· καὶ νῦν ὑμεῖς ἔμ' ἀδικεῖτε περιοικοδομοῦντες οὕτως. (29) Δῆλον γὰρ ὅτι μεγάλους λίθους ἀποικοδομηθέντος πάλιν τὸ ὑδωρ εἰς τὸ ἐμὸν ἤξει χωρίον εἶθ', ὅταν τύχη καταβαλεῖν τὴν αἰμασίαν ἀπροδοκῆτως. Ἄλλ' οὐδὲν 10 μέλλον ἐγκαλεῖς τούτοις ἐγὼ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ στέργω τὴν τύχην καὶ τάμαυτοῦ φυλάττειν πειράσομαι. καὶ γὰρ τοῦτον φράττοντα μὲν τὰ ἑαυτοῦ σωφρονεῖν ἡγοῦμαι, δικαζόμενον δὲ μοι πονηρότατον τ' εἶναι καὶ διεφθαρμένον ὑπὸ νόσου νομίζω.

31. Μὴ θαυμάζετε δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, τὴν τούτου προθυμίαν, μὴδ' εἰ τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν τετολμηκεν. καὶ γὰρ τὸ πρότερον πείσας τὸν ἀνεψιὸν ἀμφισβητεῖν μοι τοῦ χωρίου συνθήκας οὐ γενομένας ἀπήνεγκε, καὶ νῦν αὐτὸς ἐρήμην μου καταδεδιήθηται τοιαύτην ἑτέραν δίκην, Καλλάρων ἐπιγραφάμενος τῶν ἐμῶν δούλων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ τοῦθ' εὐρηναὶ σόφισμα: Καλλάρῳ τὴν αὐτὴν δίκην δικάζονται. (32) Καίτοι τίς ἂν οἰκέτης τὸ τοῦ δεσπότου χωρίον περιοικοδομήσειε μὴ προεστάντος τοῦ δεσπότου; Καλλάρῳ δ' ἑτέραν τινά, ἀλλ' ἐγκαλεῖν οὐδὲν ἔχοντες, ὑπὲρ ὧν ὁ πατήρ πλέον ἢ πεντεκαίδεκα ἔτη φράξας ἐπέβη δικάζονται. κἂν μὲν ἐγὼ τῶν χωρίων ἀποστῶ τούτοις ἀποδόμενος ἢ πρὸς ἕτερα χωρί' ἀλλαξάμενος· οὐδὲν ἀδικεῖ 1281 Καλλάρως. ἂν δ' ἐγὼ μὴ βούλωμαι τάμαυτοῦ τούτοις προέσθαι, πάντα τὰ δεινόταθ' ὑπὸ Καλλάρου πάσχουσιν οὗτοι, καὶ ζητοῦσι καὶ διαιτητὴν δεῖς αὐτοῖς τὰ χωρία προκαταγνώσεται, καὶ διαλύσεις τοιαύτας ἐξ ὧν τὰ χωρί' ἔξουσιν. (33) Εἰ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, τοὺς ἐπιβουλεύοντας καὶ συκοφαντοῦντας δεῖ πλέον ἔχειν· οὐδὲν ἂν ὄφελος εἴη τῶν εἰρημένων. εἰ δ' ὑμεῖς τοὺς μὲν τοιοῦτους μισεῖτε τὰ δὲ δίκαια ψηφίζετε, μήτ' ἀπολωλεκότες Καλλικλείους μὴδὲν μήτ' 10 ἡδικημένους μὴθ' ὑπὸ Καλλάρου μὴθ' ὑπὸ τοῦ πατρός·

postulasse, ut idem iurjurandum daret, capere mihi testimonia et provocacionem.

TESTIMONIA. PROVOCATIO.

28. Qui istis hominibus fieri possint impudentiores vel calumniatores manifestiores, qui quæcum ipsi maceriam promoverint et viam exaggerarint, alios dati damni accusant. idque mille drachmis causa legibus non æstimata, quorum jactura, si omnia in summam cogas, ne quinquaginta quidem est drachmarum? Atqui considerate, iudices, quam multis ab aqua in agris damnnum datum sit, partim in Eleusine, partim in aliis locis. nec tamen, o dii immortales. eorum quisque damnnum a vicinis pensari sibi postulabit. (29) Ac ego quidem, quem indignari oportebat propter viam et angustioiorem et altioiorem factam, quiesco, istis autem ea insolentia est, credo, ut affectos injuriis etiam calamitatur. Atqui, Callicles, si et vobis munire licet vestrum ipsorum fundum; et nobis utique nostrum licuit. sin pater meus muniendo vobis injuriam fecit; et nunc vos mihi factis injuriam sic muniendo. (30) Quum enim magnis arvis fundus munitus sit, satis apparet aquam rursus in meum fundum venturam tum, quum ceciderit, ut inopinatio meum meum prosternat. Sed ego propter hoc eos nihil magis accuso, sed fortunam boni consulo, et ut mea teneat, operam dabo. etenim istum, qui sua sepiat, sapere existimo. quod autem mihi litem movet, et improbissimum et mentis morbo affectum.

31. Ne vero miremini, iudices, istius cupiditatem, nec si falsa testatur. nam prius quum consobrino suo persuasisset ut mihi litem moveret de fundo vindicando, partem commentitias protulit, et nunc ipse me in tali causa (quæ nunc agitur) absentem condemnandam curam arbitri sententia, Callari ex meis servis eandem nominem scripto. nam præter alia scelera etiam hoc commentum excogitarunt: Callarum ob eandem causam persequantur. (32) Quis autem servus injussu domini agrum septo circumdaret? Quum autem quod Callaro objiciant nihil aliud habent, nisi altera quadam causa, propter id septum, quo facto pater annos amplius quindecim vixit, eum in jus vocant. Quod si ego prædiis his cedam venditis aut cum aliis prædiis permutatis; nihil injusti facit Callarus. At si ego ista projicere mea nolim; omnibus summis isti a Callaro injuriis afficiuntur, atque et arbitrum querunt, qui ab contra me fundum adjudicet, et tales transactiones, per quas fundos obtineant. (33) Quod si, iudices, incidunt et calumniatores meliore conditione sunt; nihil produnt ea quæ diximus. sin vos tales oderitis et justa decernatis, quum Callicles nec perdidit quicquam nec ulla sit affectus injuria vel a Callaro vel a patre; non video quorsum

οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν. (34) Ἴνα δ' εἰδῆτε, ὅτι καὶ πρότερον ἐπιβουλεύων μου τοῖς χωρίοις τὸν ἀνεψιὸν κατεσκέυασε, καὶ νῦν τὴν ἐτέραν αὐτὸς καταδιηγήσατο
 15 Καλλάρου ταύτην τὴν δίκην, ἐπιηρέζων ἔμοι διστὶ τὸν ἀνθρώπον περὶ πολλοῦ ποιοῦμαι, καὶ Καλλάρῳ πάλιν ἐβλήθη ἐτέραν, ἀπάντων ἡμῖν ἀναγνώσεται τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

35. Μὴ οὖν πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, 20 προῆσθέ με τούτοις μηδὲν ἀδικοῦντα. οὐ γὰρ τῆς ζημίας τοσοῦτόν τί μοι μέλει, χαλεπὸν δὲ πᾶσι τοῖς μικρὰν οὐσίαν ἔχουσιν, ἀλλ' ἐκβάλλουσιν ὄλωσ' ἐκ τοῦ δήμου μέ, βλαύοντες καὶ συκοφαντοῦντες. Ὅτι δ' οὐκ ἀδικοῦμεν οὐδέν, ἔτοιμοι μὲν ἦμεν ἐπιτρέπειν τοῖς
 25 εἰδόσιν, ἴσοις καὶ κοινοῖς, ἔτοιμοι δ' ὀμνῦναι τὸν νόμιμον ὄρκον. ταῦτα γὰρ ὡμίμεθ' ἰσχυρότατα παρασχέσθαι τοῖς αὐτοῖς ἡμῖν ὀμωμοκόσιν. Καί μοι λαβὴ τὴν τε πρόκλησιν καὶ τὰς ὑπολοιπούς ἐτι μαρτυρίας.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

1282

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
 Ο ΚΑΤΑ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΥ
 ΒΛΑΒΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δαρείος καὶ Πάμφιλος Διονυσόδωρον δανείζουσι τριςχιλίας δραχμὰς ἐπὶ τῷ πλεῖσται αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον κἀκεῖθεν αὐτὸς Ἀθήνας, καὶ λαμβάνουσι μὲν ὑποθήκην τὴν ναῦν, διαμολογούνται δὲ καὶ τόκους, ὅσους ὄφειλον, Ἀθήνας καταπλεύσαντος Διονυσόδωρου, κομισσάσθαι. Διονυσόδωρος δὲ ἀναπλέων ἐκ τῆς Αἰγύπτου, τῇ Ῥόδῳ προσσχών, ἐκεῖ τὸν γάμον ἐξέβατο, ὡς μὲν αὐτὸς φησὶ, διὰ τὸ βαγθῆναι τὴν ναῦν καὶ εἶναι σαθράν, ὡς δὲ Δαρείος λέγει, διὰ τὸ πυθέσθαι τὸν στόν Ἀθήνησιν εὐνοῖον ὄντα. τὴν γὰρ ναῦν σφάν ὑπάρχειν φησὶ καὶ πλεῖν ἐτι καὶ νῦν. Οἱ μὲν οὖν δανείσαντας καὶ κατηγοροῦσι τοῦ Διονυσόδωρου παραβεβηκέναι τὴν συγγραφὴν, διότι τὴν ὑποθήκην, τούτῳ τὴν ναῦν, οὐ παρέσχεν ἔμπροσθεν, καὶ ἀπαίτουσιν αὐτὸν τοὺς ὀμολογηθέντας τόκους τελείους. ὁ δὲ οὐ πάντας ἀποδεύωναι βούλεται, ἀλλὰ πρὸς λόγον τὸ πλεῖστος τοῦ πλευσθέντος.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
 Ο ΚΑΤΑ ΔΙΟΝΥΣΟΔΩΡΟΥ ΒΛΑΒΗΣ.

Κοινωνός εἰμι τοῦ δανείσματος τούτου, ὧ ἄνδρες δικασταί. συμβαίνει δ' ἡμῖν τοῖς κατὰ θάλατταν τὴν
 1283 ἔργασίαν προηρημένους καὶ τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἐγχειρίζουσιν ἐτέροις ἐκεῖνο μὲν σαφῶς εἰδέναι, ὅτι ὁ δανειζόμενος ἐν παντὶ πρόχειρ ἡμῶν. λαβὼν γὰρ ἀργύριον φανερόν καὶ ὀμολογούμενον, ἐν γραμματείδῳ δυοῖν
 5 χαλκοῖν ἐωνημένῳ καὶ βυβλιδῳ μικρῷ πάνυ τὴν ὀμω-

DEMOSTHENES.

attineat plura dicere. (34) Ut autem sciatis eum et prius meis fundis insidiantem, consobrinum suum subornasse, et nunc in altera hac causa Callarum arbitri sententia condemnasse, ut mihi insultet, quod eum hominem magni facio, et rursus Callaro alium dixisse diem, harum omnium rerum testimonia vobis recitabit.

TESTIMONIA.

35. Ne igitur, per deos oro, iudices, me istis hominibus prociatis insontem. neque enim multa me tantopere sollicitat (quanquam ea gravis est omnibus qui re sunt tenuiore), sed exagitant et calumniantes omnino me exterminantur e populo. Nos autem nullam facere injuriam, parati eramus rem committere arbitris, qui alium cognoverint, aequis et communibus, et parati legitimum iusjurandum dare. neque enim alia firmiora nos exhibituros fuisse vobis putavimus, qui ipsi jurati sitis. Age cape mihi et provocationem et adhuc reliqua testimonia.

PROVOCATIO. TESTIMONIA.

DEMOSTHENIS
 CONTRA DIONYSODORUM
 DATI DAMNI ORATIO.

ARGUMENTUM.

Darius et Pamphilus Dionysodoro mutuas dant ter mille drachmas, ut in Aegyptum naviget atque inde rursus Athenas, pignore accepta navi, spondent autem (Dionysodorus et socius) in pactione etiam usuras, quas illi deberent, Athenas reverso Dionysodoro, recipere. Dionysodorus ex Aegypto Rhodum appulsa navi, hic merces exposuit propterea, ut ipse quidem dicit, quod navis rupta et putris esset, ut autem Darius perhibet, quod audierat laxatam Athenis annonam. navem enim esse integram et adhuc navigare ait. Creditores igitur accusant Dionysodorum violatam pactionis, quia pignus, hoc est navem, in medium non exhibuerit, et ab eo repetunt promissas usuras integras. Is vero non vult omnes reddere, sed pro ratione navigationis factae.

DEMOSTHENIS CONTRA DIONYSODORUM
 DATI DAMNI ORATIO.

Socius ego sum, iudices, et particeps mutuo datae pecuniae. usu venit autem nobis qui per mare negotiari decrevimus et nostram pecuniam credentibus aliis, ut illud quidem certo sciamus, debitorem in rebus omnibus esse meliorem quam nos conditione. accepto enim argento manifesto et certo, in libello duobus Chalcis (ναυματῆς) empto et charta admodum parva promissionem relinquit, se que

λογίαν καταλείπει τοῦ ποιήσῃν τὰ δίκαια. ἡμεῖς δ' οὐ φαμέν δώσειν, ἀλλ' εὐθὺς τῷ δανειζομένῳ δίδομεν τὸ ἀργύριον. (2) Τῷ οὖν ποτὲ πιστεύοντες καὶ τί λαβόντες τὸ βέβαιον, προέμεθα; ὑμῖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις, οἳ κελεύουσιν, ὅσα ἂν τις ἐκῶν ἕτερος ἐτέρῳ διμολογήσῃ, κύρια εἶναι. Ἄλλὰ μοι δοκεῖ οὕτε τῶν νόμων οὕτε συγγραφῆς οὐδεμιᾶς ὄφελος εἶναι οὐδέν, ἂν ὁ λαμβάνων τὰ χρήματα μὴ πάνυ δίκαιος ἢ τὸν τρόπον καὶ δυοῖν θάτερον ἢ ὑμᾶς δεδωῖς ἢ τὸν συμβαλόντα αἰσχυρόμενος. (3) Ὡν οὐδέτερον πρόσεσι Διονυσόδωρῳ τούτῳ, ἀλλ' εἰς τοσοῦτον ἤκει τόλμης ὥστε δανεισάμενος παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῇ νηὶ τριχίλιας δραχμὰς ἐφ' ᾧ τε τὴν ναῦν καταπλεῖν Ἀθήνας, καὶ δέον ἡμᾶς ἐν τῇ πέρυσιν ὥρα κεκομισθῆαι τὰ χρήματα, τὴν μὲν ναῦν εἰς Ῥόδον κατακόμισσε καὶ τὸν γόμον ἐκείσε ἐξελέμενος ἀπέδοτο παρὰ τὴν συγγραφὴν καὶ νόμους τοὺς ὑμετέρους, ἐκ δὲ τῆς Ῥόδου πάλιν ἀπέστειλε τὴν ναῦν εἰς Αἴγυπτον κάκειθεν εἰς Ῥόδον, ἡμῖν δὲ τοῖς Ἀθηναῖσι δανείασαι οὐδέπω καὶ νῦν οὕτε τὰ χρήματα ἀποδίδωσιν οὕτε τὸ ἐνέχυρον καθίστησιν εἰς τὸ ἐμφανές, (4) ἀλλὰ δεύτερον ἔτος τοῦτι καρπούμενος τὰ ἡμέτερα, καὶ ἔχων τό τε δάνειον καὶ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν ναῦν τὴν ὑποκειμένην ἡμῖν, οὐδέδαν ἤττον εἰσελήλυθε πρὸς ὑμᾶς δηλονότι ὡς ζημιώσων ἡμᾶς τῇ ἐπωβελίᾳ καὶ καταθησόμενος εἰς τὸ οἰκῆμα πρὸς τῷ ἀποστρεῖν τὰ χρήματα. Ὑμῶν οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁμοίως ἀπάντων δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν βοηθῆσαι ἡμῖν, ἐὰν δοκῶμεν ἀδικεῖσθαι. Τὴν δ' ἀρχὴν τοῦ συμβολαίου διεξελθεῖν ὑμῖν πρῶτον βούλομαι. οὕτω γὰρ καὶ ὑμεῖς βῆστα παρακολουθήσετε.

5. Διονυσόδωρος γὰρ οὕτοσί, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὁ κοινῶνδ αὐτοῦ Παρμενίσκος προσελθόντες ἡμῖν πέρυσιν τοῦ Μεταγειννῶνος μηνὸς ἔλεγον ὅτι βούλονται δανείσασθαι ἐπὶ τῇ νηὶ, ἐφ' ᾧ τε πλεύσαι εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἴγύπτου εἰς Ῥόδον ἢ εἰς Ἀθήνας, διμολογησάμενοι τοὺς τόκους εἰς ἑκάτερον τῶν ἐμπορίων τούτων. (6) Ἀποκριαμένων δ' ἡμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐκ ἂν δανείασαμεν εἰς ἕτερον ἐμπόριον οὐδὲν ἀλλ' ἢ εἰς Ἀθήνας, οὕτω προσμολογοῦσι πλεύσεισθαι δεῦρο, καὶ ἐπὶ ταύταις ταῖς διμολογίαις δανείζονται παρ' ἡμῶν ἐπὶ τῇ νηὶ τριχίλιας δραχμὰς ἀμφοτέρῳ, καὶ συγγραφὴν ἐγράψαντο ὑπὲρ τούτων. Ἐν μὲν οὖν ταῖς συνθήκαις δανειστῆς ἐγράφη Πάμφιλος οὕτοσί, ἐγὼ δ' ἔξωθεν μετείχον αὐτῷ τοῦ δανείσματος. Καὶ πρῶτον ὑμῖν ἀναγνώσεται αὐτὴν τὴν συγγραφὴν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

7. Κατὰ ταύτην τὴν συγγραφὴν, ὡς ἄνδρες δικασταί, λαβόντες παρ' ἡμῶν τὰ χρήματα Διονυσόδωρὸς τε οὕτοσί καὶ ὁ κοινῶνδ αὐτοῦ Παρμενίσκος ἀπέσταλλον τὴν ναῦν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐνθὲνδε. καὶ ὁ μὲν Παρμενίσκος ἐπέπλει ἐπὶ τῆς νεῆς, οὕτοσί δὲ αὐτοῦ κατέμενεν. ἦσαν γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἵνα μὴδὲ τοῦτ' ἀγνοῆτε, ὑπηρέται καὶ συνεργοὶ πάντες οὗτοι Κλεομέ-

æqua sint facturum. nos autem non pollicemur daturus, sed mutuanti statim damus pecuniam. (2) Qua igitur re freti et quo confisi pignore eam projecimus? vobis, iudices, et legibus vestris, quæ jubent, quæ alter alteri ultro promiserit, ea rata esse. Sed mihi nec legum nec syngraphæ ullius ulla videtur esse utilitas, nisi is, qui pecuniam accipit, vir omnino sit bonus moribus atque alterutrum aut vos metuat aut creditorem vereatur. (3) Quorum neutrum est in isto Dionysodoro, qui eo venit audacior, ut a nobis mutatus ad navem ter mille drachmas ea conditione, ut navem Athenas reduceret, quumque superioris anni æstate pecunia nobis reddenda fuisset, navem Rhodum expulerit, atque illuc exportatas merces contra tabulis et leges vestras venderit, Rhodoque rursus in Ægyptum miserit navem, atque inde Rhodum, nobis vero, qui Athenis ei pecuniam credidimus, ne nunc quidem vel pecuniam reddidit vel pignus præsens exhibet. (4) sed annum jam alterum nostro fruens, tum mutuuum tum quæstum tum navem nobis oppigneratam quum habeat; nihilominus in conspectum vestrum prodit scilicet nobis multam sextam partem petitis summæ irrogaturus, et in carcerem conjecturus, fraude non contentus. Oramus igitur, Athenienses, et obtestamur vos pariter omnes, ut nos juvetis, si affecti videbimur injuria. Principium autem contractus primum vobis explicabo. sic enim vos quoque facillime sequemini.

5. Dionysodorus iste, Athenienses, et socius ejus Parmeniscus congressi nobiscum anno superiore, mense Metagitnionē, se mutuari velle ad navem pro pignore dicunt iis conditionibus, ut in Ægyptum navigarent et ex Ægypto Rhodum aut Athenas, stipulati se usuras in alterutrum horum mercatum soluturos. (6) Nobis autem respondentibus, iudices, nos haudquaquam in alium mercatum quam Athenas mutuo daturus, sic pollicentur se huc navigaturos, atque his pactis mutantur a nobis ad navem pro pignore ter mille drachmas navigaturi ultro citroque, et ea de re syngrapham conscripserunt. In pacto igitur creditor inscriptus est Pamphilus hic, ego vero extra syngrapham particeps cum eo creditæ pecuniæ fui. Primum autem vobis syngrapham ipsam recitabit.

SYNGRAPHΑ.

7. Ex hac syngrapha, iudices, acceptis a nobis pecuniis Dionysodorus iste et socius ejus Parmeniscus navem huc in Ægyptum miserunt. ac Parmeniscus in navi est relictus, iste hic remansit. Fuerunt enim, iudices, ne hoc ignoretis, ministri et adjutores Cleomenis illius Ægypti-

5 νους τοῦ ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ἀρξαντος, δε ἐξ οὗ τὴν ἀρχὴν
 παρέλαθεν οὐκ ὀλίγα κακὰ εἰργάσατο τὴν πόλιν τὴν
 ὑμετέραν, μᾶλλον δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, πα-
 λιγκαπλεύων καὶ συνιστὰς τὰς τιμὰς τοῦ σίτου καὶ
 αὐτὸς καὶ οὗτοι μετ' αὐτοῦ. (8) Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀπέ-
 10 σταλλον ἐκ τῆς Αἰγύπτου τὰ χρήματα, οἱ δ' ἐπέπλεον
 ταῖς ἐμπορίαις, οἱ δ' ἐνθάδε μένοντες διετίθεντο τὰ
 ἀποσταλλόμενα. εἶτα πρὸς τὰς καθεστηκυίας τιμὰς
 ἐπεμπον γράμματα οἱ ἐπιδημοῦντες τοῖς ἀποδημοῦ-
 σιν, ἵνα, ἐὰν μὲν παρ' ὑμῖν τίμιος ᾖ ὁ σίτος, δεῦρο αὐ-
 τὸν κομισώσιν, ἐὰν δ' εὐνοότερος γένηται, εἰς ἄλλο τι
 15 καταπλεύσωσιν ἐμπόριον. θενπερ οὐχ ἤκιστα, ὡς ἄνδρες
 δικασταί, συνετιμήθη τὰ περὶ τὸν σῖτον ἐκ τῶν τοιού-
 των ἐπιστολῶν καὶ συνεργῶν. (9) Ὅτε μὲν οὖν ἐν-
 θένδε ἀπέσταλλον οὗτοι τὴν ναῦν· ἐπιεικῶς ἐντιμον κα-
 τέλιπον τὸν σῖτον. διὸ καὶ ὑπέμειναν ἐν τῇ συγγραφῇ
 20 γράψασθαι εἰς Ἀθήνας πλεῖν, εἰς δ' ἄλλο μηδὲν ἐμπό-
 ριον. μετὰ δὲ ταῦτ', ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴ ὁ Σι-
 κελικὸς κατάπλους ἐγένετο καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ σίτου ἐπὶ
 τὸ Δαττον ἐβάδιζον καὶ ἡ ναῦς ἡ τούτων ἀνήκτο εἰς
 Αἰγύπτου· εὐθὺς οὗτος ἀποστέλλει τινὰ εἰς τὴν Ῥόδον
 25 ἀπαγγελοῦντα τῷ Παρμενίσκῳ τῷ κοινῶν τάνθενδε
 καθεστηκότα, ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ἀναγκαῖον εἴη τῇ νηϊ
 προσεῖν εἰς Ῥόδον. (10) Πέρασ δ' οὖν, λαβὼν γὰρ ὁ
 Παρμενίσκος ὁ τουτοῦ κοινῶν τὰ γράμματα τὰ παρὰ
 1286 τούτου ἀποσταλντα, καὶ πυθόμενος τὰς τιμὰς τὰς
 ἐνθάδε τοῦ σίτου καθεστηκυίας, ἐξαιρεῖται τὸν σῖτον ἐν
 τῇ Ῥόδῳ κακῆι ἀποδίδοται, καταφρονήσαντες μὲν τῆς
 συγγραφῆς, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν ἐπιτιμῶν ἃ
 συνεγράψαντο αὐτοὶ οὗτοι κατ' αὐτῶν, ἐάν τι παραβαί-
 5 νοσι, καταφρονήσαντες δὲ τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων,
 οἱ καλεύουσι τοὺς ναυκλήρους καὶ τοὺς ἐπιβάτας πλεῖν
 εἰς ὅ τι ἂν συνθῶνται ἐμπόριον, εἰ δὲ μή, ταῖς μεγίσταις
 ζημιαῖς εἶναι ἐνόηουσ. (11) Καὶ ἡμεῖς ἐπειδὴ τάχιστα
 ἐπυθόμεθα τὸ γεγονός· ἐκπεπληγμένοι τῷ πράγματι
 10 προσῆμεν τούτῳ τῷ ἀρχιτέκτονι τῆς ὄλης ἐπιβουλῆς,
 ἀγανακτοῦντες ὡς εἰκός, καὶ ἐγκαλοῦντες ὅτι διαβρῆ-
 δην ἡμῶν διαρισσαμένων ἐν ταῖς συνθήκαις ὅπως ἡ ναῦς
 μηδαμοῦ καταπλεύσεται ἄλλ' ἢ εἰς Ἀθήνας, καὶ ὅτι
 ἐπὶ ταῦταις ταῖς ὁμολογίαις δανεισάντων τὸ ἀργύριον
 15 ἡμεῖς μὲν ἐν ὑποψίᾳ καταλλοίπεις τοῖς βουλομένοις αι-
 τιᾶσθαι καὶ λέγειν ὡς ἄρα καὶ ἡμεῖς κεκοινωνήκαμεν
 τῆς σιτηγίας τῆς εἰς τὴν Ῥόδον, αὐτοὶ δ' οὐδὲν μᾶλλον
 τὴν ναῦν ἤκουσι κατακομίζοντες εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπό-
 20 ριον εἰς ὃ συνεγράψαντο. (12) Ἐπειδὴ δ' οὐδὲν ἐπεραι-
 νομεν ὑπὲρ τῆς συγγραφῆς καὶ τῶν δικαίων διαλεγόμε-
 νοι· ἀλλὰ τὸ γε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἠξιοῦμεν ἀπο-
 λαθεῖν τοὺς ἐξ ἀρχῆς ὁμολογηθέντας. οὗτος δ' οὕτως
 ὑβριστικῶς ἐχρήσατο ἡμῖν, ὥστε τοὺς μὲν τόκους τοὺς
 25 ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμμένους οὐκ ἔφη δώσειν, « εἰ δὲ
 βούλεσθε, ἔφη, κομίζεσθαι τὸ πρὸς μέρος τοῦ πλοῦ τοῦ
 πεπλευσμένου, δώσω ὑμῖν· φησι· « τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους,
 πλείους δ' οὐκ ἂν δοίην, » αὐτὸς αὐτῶν νομοθετῶν καὶ οὐχὶ
 τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς δικαίως πειθόμενος. (13) Ὡς

praefecti, qui ex quo principatum suscepit non paucis ma-
 lis affectit rempublicam vestram ac potius etiam reliquos
 Graecos revendendo et pretio frumenti constituendo, quum
 ipse tum isti cum eo. (8) Nam eorum alii merces ex
 Aegypto mittebant, alii ad negotiationem in iis navigiis
 navigabant, alii hic manentes, allatas merces vendebant.
 deinde pro constituto pretio literas mittebant ii, qui hic
 erant, ad eos, qui peregre erant, ut, si apud vos carum
 esset frumentum, huc veberent, sin vilius esset factum, ut
 ad alium mercatum appellerent. Unde annonae pretium
 non parum auctum est per tales literas et conjunctas ope-
 ras. (9) Quum igitur hinc isti mitterent navem; satis
 carum frumentum reliquerunt. quomobrem nec recusa-
 runt in syngrapham inscribere, se Athenas navigaturos, et
 in nullum alium mercatum. Post, iudices, quum Siciliae
 naves appulissent et frumenti pretia minuerentur et navis
 istorum in Aegyptum pervenisset; statim isto quendam
 Rhodum mittit ad Parmenicum socium, qui hinc ei no-
 stratis annonae rationem explicaret. satis enim sciebat,
 navem necessario ad Rhodum appulsuram. (10) Postro-
 mum igitur: acceptis ab isto Parmenicus literis et nostrae
 annonae pretio cognito, frumentum in Rhodo exonerat et
 ibi vendit neglecta et syngrapha, iudices, et multas quas
 ipsi isti in se statuerunt, si quid violassent, neglectis item
 legibus vestris, quae jubent navicularios et vectores in eum
 appellere mercatum, de quo inter ipsos convenerit, sin
 aliter fecerint, maximis teneri poenis. (11) Nos quum
 primum id factum audivimus; ea re perculsi, istum tota-
 rum insidiarum architectum convenimus, indignantes, ut
 par est, et conquerentes, quum nos in pactione verbis
 apertis pepigissemus, ne navis usquam allo quam Athenas
 appelleret, et quum argentum ea conditione credidissemus,
 nos ab eo in suspicionem adductos apud eos, qui criminari
 vellent et dicere nos quoque fuisse socios frumenti Rho-
 dum vecti, ipsos autem nihilo magis navem in nostrum
 mercatum perduxisse, ut pacti essent. (12) Quum autem
 de syngrapha et de jure disputando nihil proficeremus; at-
 tamen mutuum saltem et usuras ab initio promissas reddi
 nobis postulavimus. Iste autem ita insolenter nobiscum
 egit, ut usuras in syngrapha scriptas se datarum negaverit.
 « si autem vultis, inquit, accipere partem pro emensa na-
 vigatione, dabo vobis usuras Rhodum usque, plures non
 dederim, » ipse sibi leges sanciens, non in syngrapha per-
 scriptis conditionibus parens. (13) Ut vero nos nihil horum

1287δ' ἡμεῖς οὐκ ἂν ἔφαμεν συγχωρῆσαι οὐδὲν τούτων, λογιζόμενοι ὅτι, ὅποτε τοῦτο πράξομεν, ὁμολογοῦμεν καὶ αὐτοὶ εἰς Ῥόδον σεσιτηγημένοι· ἔτι μᾶλλον ἐπέτεινεν οὗτος καὶ μάρτυρας πολλοὺς παραλαβὼν προσήει, φάσκων ἔτοιμος εἶναι ἀποδιδόναι τὸ δάνειον καὶ τοὺς τόκους τοὺς εἰς Ῥόδον, οὐδὲν μᾶλλον, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἀποδοῦναι διανοοῦμενος, ἀλλ' ἡμᾶς ὑπολαμβάνων οὐκ ἂν ἐθελῆσαι ἀπολαβεῖν τὸ ἀγύριον διὰ τὰς ὑπόσας αἰτίας. ἐδήλωσε δ' αὐτὸ τὸ ἔργον. (14) Ἐπειδὴ γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ὑμετέρων πολιτῶν τινὲς παραγενόμενοι ἀπὸ ταυτομάτου συναβούλευον ἡμῖν τὸ μὲν διδόμενον λαμβάνειν, περὶ δὲ τῶν ἀντιλεγόμενων κρίνεσθαι, τοὺς δὲ εἰς Ῥόδον τόκους μὴ καθομολογεῖν τέως ἂν κριθῶμεν· ἡμεῖς μὲν ταῦτα συνεχωροῦμεν, οὐκ ἀγνοοῦντες, ὃ ἄνδρες δικασταί, τὸ ἐκ τῆς συγγραφῆς δικαίον, ἀλλ' ἠγούμενοι δεῖν ἐλαττοῦσθαι τι καὶ συγχωρεῖν ὥστε μὴ δοκεῖν φιλόδοκoi εἶναι, οὗτος δ' ὡς ἑώρα ἡμᾶς ὁμῶσε πορευομένου, « ἀναιρεῖσθε, φησί, τοῖνον τὴν συγγραφὴν. » (15) « Ἡμεῖς ἀναιρώμεθα; οὐδὲν γε μᾶλλον ἢ ὄσιον. ἀλλὰ κατὰ μὲν τὰ γύριον θ' ἂν ἀποδῶς ὁμολογήσομεν ἐναντίον τοῦ τραπεζίτου ἄχυρον ποιεῖν τὴν συγγραφὴν, τὸ μόντοι σύναλον οὐκ ἂν ἀνελοίμεθα, ἕως ἂν περὶ τῶν ἀντιλεγόμενων κριθῶμεν. τί γὰρ ἔχοντες δικαίον ἢ τί τὸ ἰσχυρὸν ἀντιδικήσομεν, ἐάν τε πρὸς διαιτητὴν ἐάν τε εἰς δικαστήριον δέη βαδίζειν, ἀνελόμενοι τὴν συγγραφὴν ἐν ἧ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων βοήθειαν ἔχομεν; » (16) Ταῦτα δ' ἡμῶν λεγόντων, ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἀξιούντων Διονυσόδωρον τουτονὶ 1288 τὴν μὲν συγγραφὴν μὴ κινεῖν μηδ' ἄχυρον ποιεῖν τὴν ὁμολογουμένην καὶ ὑπ' αὐτῶν κυρίαν εἶναι, τῶν δὲ χρημάτων ὅσα μὲν αὐτὸς ὁμολογεῖ, ἀποδοῦναι ἡμῖν, περὶ δὲ τῶν ἀντιλεγόμενων, ὡς ἐτοίμων ὄντων, κριθῆναι εἰτε βούλοιντο ἐφ' ἑνὸς εἰτε κἀν* πλείοσι τῶν ἐκ τοῦ ἐμπορίου, οὐκ ἔφη προσέχειν Διονυσόδωρος τούτων οὐδενί, ἀλλ' ὅτι τὴν συγγραφὴν ὅλως οὐκ ἀνηρούμεθα ἀπολαμβάνοντες ἃ οὗτος ἐπέταττεν, ἔχει δεύτερον ἔτος τὰ ἡμέτερα καὶ χρῆται τοῖς χρήμασιν. (17) Καὶ δ' πάντων ἔστι δεινότατον, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅτι αὐτὸς μὲν οὗτος παρ' ἑτέρων εἰσπράττει ναυτικοὺς τόκους ἀπὸ τῶν ἡμετέρων χρημάτων, οὐκ Ἀθήνησι δανείσας οὐδ' εἰς Ἀθήνας ἀλλ' εἰς Ῥόδον καὶ Αἴγυπτον, ἡμῖν δὲ τοῖς δανείσασιν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐκ οἴεται δεῖν τῶν δικαίων οὐδὲν ποιεῖν. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὴν πρόκλησιν ἣν ὑπὲρ τούτων προὐκαλεσάμεθ' αὐτόν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

18. Ταῦτα τοῖνον, ὃ ἄνδρες δικασταί, προκαλεσάμενων ἡμῶν Διονυσόδωρον τουτονὶ πολλάκις, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐκτιθέτων τὴν πρόκλησιν, εὐθείας ἔφη παντελῶς ἡμᾶς εἶναι, εἰ ὑπολαμβάνομεν αὐτὸν οὕτως ἀλογίστως ἔχειν ὥστ' ἐπὶ διαιτητὴν βαδίζειν, προδήλου ὄντος ὅτι καταγνώσεται αὐτοῦ ἀποτίσαι τὰ χρήματα, 25 ἔξω αὐτῷ ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἦκειν φέροντα τὰ γύριον,

concessuros diximus, reputantes, si id faceremus, visum iri et nos Rhodum vexisse frumentum; etiam magis instabat iste multisque testibus adhibitis accedebat, se paratum esse dicens ad reddendam sortem et usuras usque ad Rhodum, non quod magis in animo haberet, iudices, quicquam reddere, sed quod existimabat nos argentum non accepturos propter vitandam suspicionem. idque res ipsa declaravit. (14) Quum enim, Athenienses, vestrorum civium quidam, qui forte fortuna intervenerant, nobis suaderent, ut quod daretur acciperemus, de controversam in iudicium veniremus, usuras autem Rhodias differeretur, donec iudicium fieret; nos illa concessimus, non ignari, iudices, quid ex sygrapha nobis deberetur, sed existimantes damni aliquid faciendum, et concedendum esse, ne rixosi videremur, sed iste, ut nos concedere vidit, « Tollite igitur, inquit, sygrapham. » (15) « Nos tollamus? nihil magis quam quiddid aliud. sed quod ad argentum attinet, quod reddis, nos antiquaturos coram mensuris sygrapham confitebitur, de toto autem non tollemus, antequam de controversis disceptatum est. quo enim iure, quo firmamento in litigando nitentur, sive ad arbitrum sive in iudicium venire debeamus, sygrapha subiecta, in qua fundamenta nostri juris sita sunt? » (16) Haec nobis dicentibus, Athenienses, et a Dionysodoro isto petentibus nos sygrapham moveret (*turbaret*) nec irritam faceret, quam et ipsi ratam habuissent, sed ut tantum pecuniam, quantum ipse obtulisset, redderet, de controversiis autem, de quibus liquido constat, sive uni sive pluribus ipse vellet et mercatoribus iudicium permittere, recusavit Dionysodorus ista omnia, sed quum sygrapham totam non aboleremus accipientes quae ipse mandabat, secundum jam annum nostram pecuniam habet et ea utitur. (17) Et quod est omnium gravissimum, iudices: ipse iste ab aliis navales usuras exigit de nostra pecunia, quam non Athenis mutuum dedit, nec Athenas, sed Rhodum et in Aegyptum, nobis vero, qui in vestrum mercatum mutuo dedimus, nihil aequi praestandum censet. Haec a me vere dici, recabit vobis provocationem, qua haec ab eo postulavimus.

PROVOCATIO.

18. In hunc modum, iudices, quum Dionysodorus istum saepe provocassemus, et per complures dies provocationem (in publico) proposuissemus; simplices nos positus ait homines esse, si se putaremus adeo inconsideratum esse, ut ad arbitrum iret, quum in aperto esset se condemnatum iri ad solvendam pecuniam, quum sibi argentum ferenti venire in iudicium liceret, deinde, si vos delicti

εἴτα ἂν μὲν δύνηται ὑμᾶς παρακρούσασθαι, ἀπίενα
τάλλοτρία ἔχοντα, εἰ δὲ μή, τηνηκαῦτα καταθεῖναι τὰ
χρήματα, ὡς ἄνθρωπος οὐ τοῦ δικαίου πιστεύων, ἀλλὰ
διάπειραν ὑμῶν λαμβάνειν βουλόμενος.

1289 19. Τὰ μὲν τοίνυν πεπραγμένα Διονυσοδώρ ἀκη-
κόατε, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὁλομαι δ' ὑμᾶς θαυμάζειν
ἀκούοντας πάλαι τὴν τόλμαν αὐτοῦ, καὶ τῷ ποτὲ πι-
στεύων εἰσελήλυθε δευρί. (20) Πῶς γὰρ οὐ τολμηρόν,
εἰ τις ἄνθρωπος δανεισάμενος χρήματα ἐκ τοῦ ἐμπο-
ρίου τοῦ Ἀθηναίων, καὶ συγγραφὴν διαβρῆθην γραψά-
μενος ἐφ' ᾧ τε καταπλεῖν τὴν ναῦν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμ-
πόριον, εἰ δὲ μή, ἀποτίνειν διπλάσια τὰ χρήματα,
10 μῆτε τὴν ναῦν κατακεκόμεικεν εἰς τὸν Πειραιᾶ, μῆτε τὰ
χρήματα ἀποδίδωσι τοῖς δανείασσι, τόν τε σίτον ἐξελόμενος
ἐν Ῥόδῳ ἀπέδοτο, καὶ ταῦτα διαπεπραγμένους οὐδὲν
ἦτον τολμᾶ βλέπειν εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα; ἃ δὲ λέγει
15 πρὸς ταῦτ' ἀκούσατε. (21) Φησὶ γὰρ τὴν ναῦν πλείουσαν
ἐξ Αἰγύπτου βραγῆναι, καὶ διὰ ταῦτ' ἀναγκασθῆναι καὶ
προσχεῖν εἰς τὴν Ῥόδον καὶ ἐκεῖ ἐξελίσθαι τὸν σίτον.
καὶ τούτου τεκμήριον λέγει, ὡς εἶρ' ἐκ τῆς Ῥόδου μισ-
θώσασαιτο πλοῖα καὶ δεῦρ' ἀποσταλείε τῶν χρημάτων
ἕνια. Ἐν μὲν τοῦτ' ἴσθιν αὐτῷ μέρος τῆς ἀπολογίας,
20 δεύτερον δ' ἐκείνο: (22) Φησὶ γὰρ ἑτέροισιν τινὰς δανειστάς
συγχωρηκέναι αὐτῷ τοὺς τόκους τοὺς εἰς Ῥόδον. δεινὸν
οὖν, εἰ ἡμεῖς μὴ συγχωρήσομεν ταῦτα ἐκείνοις. Τρίτον
πρὸς τούτοις, τὴν συγγραφὴν κελεύειν φησὶν αὐτὸν
25 σωθεῖσθαι τῆς νεῆς ἀποδοῦναι τὰ χρήματα, τὴν δὲ ναῦν
οὐ σωθεῖσθαι εἰς τὸν Πειραιᾶ. Πρὸς ἕκαστον δὲ τού-
των, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἀκούσατε ἃ λέγομεν δίκαια.

22. Πρῶτον μὲν τὸ βραγῆναι τὴν ναῦν ὅταν λέγῃ οἶμαι
πᾶσιν ὑμῖν φανερόν εἶναι ὅτι ψεύδεται. εἰ γὰρ τοῦτο
1290 συνέθι παθεῖν τῇ νηί· οὗτ' ἂν εἰς τὴν Ῥόδον ἐσώθη
οὗτ' ἂν ὑστερον πλόιμος ἦν. νῦν δὲ φαίνεται εἰς τὴν
Ῥόδον σωθεῖσα καὶ πάλιν ἐκείθεν ἀποσταλείσα εἰς
Αἴγυπτον καὶ ἔτι καὶ νῦν πλείουσα πανταχόσε, πλην
5 οὐκ εἰς Ἀθήνας. Καίτοι πῶς οὐκ ἄστοπον, ὅταν μὲν
εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον δεθήσῃ κατάγειν τὴν ναῦν,
βραγῆναι φάσκουσιν, ὅταν δ' εἰς τὴν Ῥόδον τὸν σίτον ἐξε-
λίσθαι, τηνηκαῦτα δὲ πλόιμον οὖσαν φαίνεσθαι τὴν
αὐτὴν ναῦν;

24. Διὰ τί οὖν, φησὶν, ἐμισθωσάμην ἕτερα πλοῖα
10 καὶ μετεξιλόμην τὸν γόμον καὶ δεῦρο ἀπέστειλα; Ὅτι,
ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ τῶν ἀπάντων ἀγωγίμων οὐθ'
οὗτος ἦν κύριος οὐθ' ὁ κοινῶν αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ ἐπιβά-
ται τὰ ἑαυτῶν χρήματα ἀπέστελλον, οἶμαι, δεῦρο ἐν
15 ἑτέροις πλοίοις ἐξ ἀνάγκης, ἐπειδὴ προκατέλυσαν οὗτοι
τὸν πλοῦν. ὧν μέντοι αὐτοὶ ἦσαν κύριοι, οὐδὲ ταῦτ'
ἀπέστελλον πάντα δεῦρο, ἀλλ' ἐκλεγόμενοι, τίνων αἱ
τιμαὶ ἐπετέταντο. (25) Ἐπεὶ τί θήποτε μισθούμενοι
ἕτερα πλοῖα, ὡς φατε, οὐχ ἅπαντα τὸν γόμον τῆς νεῆς
20 μετανέθεσθε, ἀλλὰ τὸν σίτον αὐτοῦ ἐν τῇ Ῥόδῳ κατα-
λείπετε; Ὅτι, ὃ ἄνδρες δικασταί, τοῦτον μὲν συνέφερον
αὐτοῖς ἐκείσε πωλεῖν (τὰς γὰρ τιμὰς ἐνθάδε ἀνεῖκναι
ἦκουον) τὰ δ' ἄλλα ἀγώγιμα ὡς ὑμᾶς ἀπέστελλον, ἀφ'

posset, abiturum cum aliena pecunia, sin minus, tum
demum pecuniam soluturum, ut homo non jure fretus, sed
vestri periculum facturus.

19. Quæ igitur a Dionysodoro facta sunt, audistis, judi-
ces. quæ dum auditis, jamdudum vos mirari arbitror ho-
minis audaciam et qua tandem re fretus huc sit ingressus,
cogitare. (20) Nonne enim audacia est, si quis e mercatu
Atheniensium pecuniam mutuatus, sygrapham apertis
verbis conscripsit, se navem in vestrum mercatum redu-
cturum, quod nisi fecerit, duplum soluturum, navem nec
in Piræo appulit nec pecuniam creditoribus restituit, et
frumentum in Rhodo exoneratam vendidit, et quod his
facinoribus nihilo minus audeat vestra ora intueri? Quid
ad hæc respondeat, audite. (21) Navem ex Ægypto
redeuntem ruptam esse dicit, eaque se de causa coactum
Rhodum appellere ibique frumentum exonerare. Ejus rei
argumentum illud esse dicit, quod in Rhodo navigia con-
duxerit et mercium partem huc miserit. Hæc defensionis
istius una pars est, altera illa: (22) ceteros dicit creditores
concessisse sibi usuras tantum Rhodum usque solvendas.
iniquum igitur fore, si nos eadem, quæ illi, concedere no-
limus. Tertia præterea: jubere sygrapham dicit, con-
servata navi reddi pecuniam, navem autem in Piræeum
perduci non potuisse. Vos jam, judices, nostras contra
horum singula rationes audite.

23. Primum quod ruptam esse navem dicit, liquere omni-
bus vobis arbitror eum mentiri. nam si id navi accidisset;
neque Rhodum incolumis pervenisset neque postea naviga-
tioni fuisset idonea. nunc autem eam Rhodum pervenisse
salvam constat et rursus inde missam in Ægyptum et nunc
etiam quovis navigare, præterquam Athenas. Nonne vero
absurdum est, quum in Atheniensium mercatum perdu-
cenda est navis, dicere fractam esse, quum autem in Rhodo
frumentum exonerandum est, tum vero eandem navem
navigationi existere opportunam?

24. Cur igitur, inquit, alia navigia conduxī, et merces
translatas huc misi? Quod, Athenienses, neque ipse neque
ejus socius omnes merces in sua potestate habebat, sed
vectores suas res aliis navigiis necessario nimium huc
mittebant, quum isti navigationem interrumpere. qua-
rum autem rerum ipsi erant domini, ne eas quidem omnes
huc miserunt, sed elegerunt considerantes, quarum pretia
crevisent. (25) Alioqui alias, ut dicitis, naves conducentes
cur non omnes merces in eas transtulisset, sed frumentum
ibi in Rhodo reliquistis? Quoniam, judices, iis expe-
diebat illud ibi vendere (pretia enim hic laxata esse audie-
bant), ceteras vero sarcinas huc miserunt, unde lucrum

ὡν καρδανεῖν ἤλιπιζον. ὥστε τὴν μίσθωσιν τῶν πλοίων
 εἶναι λέγει, οὐ τοῦ βαγῆναι τὴν ναῦν τακμήριον λέγει,
 25 ἀλλὰ τοῦ συμπερόντος ἑμῶν.

26. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἱκανά μοι τὰ εἰρημένα,
 περὶ δὲ τῶν δανεισῶν, οὓς φασὶ συγκεχωρημένα
 λαβεῖν παρ' αὐτῶν τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους, ἔστι μὲν
 1291 οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς τοῦτο. Εἰ γὰρ τις ἑμῶν ἀφῆκε τι τῶν
 αὐτοῦ· οὐδὲν ἀδικεῖται ὁ πεισθεὶς ἢ ὁ πείσας, ἀλλ'
 ἡμεῖς οὐτ' ἀφείκαμέν σοι οὐδὲν οὔτε συγκεχωρηκάμεν
 τῶ πλῆθ' τῶ εἰς Ῥόδον, οὐδέ ἔστιν ἡμῖν οὐδὲν κυριώτε-
 5 ρον τῆς συγγραφῆς. (27) Αὕτη δὲ τί λέγει καὶ ποῖ
 προστάττει τὸν πλοῦν ποιεῖσθαι; Ἀθήνηθεν εἰς Αἴγυ-
 πτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου εἰς Ἀθήνας, εἰ δὲ μή, ἀποτίνειν
 κελύσει διπλάσια τὰ χρήματα. Ταῦτ' εἰ μὲν πεποιή-
 10 κας, οὐδὲν ἀδικεῖς, εἰ δὲ μὴ πεποιήκας μὴδὲ κατακα-
 κόμικας τὴν ναῦν Ἀθήναζε, προσήκει σε ζημιουῖσθαι
 τῶ ἐπιτιμῶ τῶ ἐκ τῆς συγγραφῆς. τοῦτο γὰρ τὸ δίκαιον
 οὐκ ἄλλος οὐδεὶς ἀλλ' αὐτὸς σὺ σαυτῶ ὄρισας. Δεῖξον
 οὖν τοῖς δικασταῖς δυοῖν ἥταρον ἢ τὴν συγγραφὴν, ὡς
 οὐκ ἔστιν ἡμῖν κυρία, ἢ ὡς οὐ δίκαιος εἶ πάντα κατὰ
 15 ταύτην πράττειν. (28) Εἰ δὲ τινες ἀφείκασι τί σοι
 καὶ συγκεχωρηκάσι τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους ὁποῦδήποτε
 τρόπῳ πεισθέντες· διὰ ταῦτα οὐδὲν ἀδικεῖς ἡμᾶς οὓς
 παρασυγγεγράφικας εἰς Ῥόδον καταγαγῶν τὴν ναῦν;
 οὐκ οἴομαι γε. οὐ γὰρ τὰ ὑφ' ἐτέρων συγκεχωρημένα
 20 δικάζουσιν οὗτοι νῦν, ἀλλὰ τὰ ὑπ' αὐτοῦ σοῦ πρὸς
 ἡμᾶς συγγεγραμμένα. ἐπεὶ, ὅτι γε καὶ τὸ περὶ τὴν
 ἀφῆσιν τῶν τόκων, εἰ ἄρα γέγονεν ὡς οὗτοι λέγουσι,
 μετὰ τοῦ συμπερόντος τοῦ τῶν δανεισῶν γέγονε, πῶσιν
 ἑμῖν φανερόν ἔστιν. (29) Οἱ γὰρ ἐκ τῆς Αἰγύπτου δα-
 25 νείσαντες τούτοις ἑτερόπλουτον τὰργύριον εἰς Ἀθήνας
 ὡς ἀφίκοντο εἰς τὴν Ῥόδον καὶ τὴν ναῦν ἐκεῖσε οὗτοι
 κατεκόμισαν· οὐδὲν οἶμαι διάφερον αὐτοῖς ἀφαιμένους
 τῶν τόκων καὶ κομισαμένους τὸ δάνειον ἐν τῇ Ῥόδῳ
 1292 πάλιν ἐνεργῶν ποιεῖν εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἀλλ' ἐλυσιτέλει
 πολλῶ μᾶλλον τοῦτο ἢ δεῦρ' ἐπαναπλεῖν. (30) Ἐκεῖσε
 μὲν γὰρ ἀκαριαῖος ὁ πλοῦς, καὶ δις ἢ τρίς ὑπῆρχεν
 αὐτοῖς ἐργάσασθαι τῶ αὐτῶ ἀργυρίῳ, ἐνταῦθα δ' ἐπι-
 5 δημήσαντας παραχειμάζειν εἶδει καὶ περιμένειν τὴν
 ὄραϊαν. Ὡς' ἐκεῖνοι μὲν οἱ δανεισταὶ προσκαρδή-
 κασι καὶ οὐκ ἀφείκασι τούτοις οὐδὲν, ἡμῖν δ' οὐχ ὅπως
 περὶ τοῦ τόκου ὁ λόγος ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ τὰρχαῖα ἀπο-
 λαβεῖν δυνάμεθα.

31. Μὴ οὖν ἀποδέχεσθε τούτου φανακίζοντος ἡμᾶς
 10 καὶ τὰ πρὸς τοὺς ἄλλους δανειστάς πεπραγμένα παρα-
 βάλλοντος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν συγγραφὴν ἀνάγετ' αὐτὴν καὶ
 τὰ ἐκ τῆς συγγραφῆς δίκαια. ἔστι γὰρ ἡμῶν τε λοιπὸν
 διδάξει ἡμᾶς τοῦτο, καὶ οὗτος ἰσχυρίζεται τῶ αὐτῶ
 15 τούτῳ, φάσκων τὴν συγγραφὴν κελύσειν σωθείσης τῆς
 νεῶς ἀποδοῖναι τὸ δάνειον, καὶ ἡμεῖς ταῦτα οὕτω φα-
 μὲν δεῖν ἔχειν. (32) Ἡδῶς δὲ ἂν πυθολομῆν αὐτοῦ
 σοῦ, πότερον ὡς ὑπὲρ διεφθαρμένης τῆς νεῶς διαλέγη
 ἢ ὡς ὑπὲρ σεσωσμένης. εἰ μὲν γὰρ διεφθαρταὶ ἡ ναῦς
 20 καὶ ἀπόλωλε· τί περὶ τῶν τόκων διαφέρῃ καὶ ἀξιοῖς

sperabant. Quam igitur de conductione navium loqueris,
 nullum ruptae navis, sed vestri compendii argumentum af-
 fers.

26. Ac de his quidem haec dixisse sufficiat. quod autem
 creditores concessisse dicit, se usuras Rhodum usque ac-
 cepturos, id nihil ad nos. Si quis enim de suo vobis con-
 donavit aliquid; nulla fit injuria vel condonanti vel de jure
 postulanti, sed nos nec condonavimus quicquam nec con-
 sensimus in Rhodiam navigationem, neque quicquam plus
 apud nos valet quam syngrapha. (27) Ea vero quid dicit et
 quo navigationem suscipi jubet? Athenis in Aegypto
 et ex Aegypto Athenas, quod nisi fiat, duplum solvi
 jubet. Haec si fecisti, nullam injuriam facis, si non fe-
 cisti neque navem Athenas reduxisti, ea te poena addita
 mulctari decet, quae syngrapha continetur. id enim jus
 non quisquam alius, sed tute tibi descripsisti. Alterutrum
 igitur ostende judicibus: aut syngrapham nobis ratam nos
 esse, aut non esse aequum, ex ejus praescripto gerere
 omnia. (28) Sin qui tibi aliquid remisertunt et Rhodias usuras
 concesserunt quocunq; tandem pacto adducti; propterea
 nullam nobis injuriam facis, quos laesisti violata syngrapha
 Rhodum navem appellens? Non equidem opinor. neque
 enim hi nunc de aliorum condonationibus, sed de pactio-
 nibus ipsius tuis nobiscum factis jus dicunt. nam usurarum
 remissionem, si qua forte, ut isti dicant, facta est, cum
 utilitate creditorum esse factam, vobis omnibus perspicuum
 est. (29) Nam quum, qui ex Aegypto istis argentum sim-
 plicis itinervis Athenas usque duntaxat mutuum dederant,
 Rhodum venissent, et isti navem eo appulissent; nihil opi-
 nor eorum interfuit remittendo de usuris et in Rhodo recepto
 mutuo rursus negotiari in Aegyptum, imo id multo magis
 profuit, quam huc in altum evehi. (30) Illuc enim est
 brevis navigatio, et bis aut ter iis negotiari licuit eodem
 argento, si huc redissent, hibernandum fuisset hic, et
 navigatio verna exspectanda. Proinde illi creditores non
 modo nihil remisertunt, sed lucrum etiam fecerunt, nos
 autem, ut de usuris taceamus, ne sortem quidem recup-
 rare possumus.

31. Ne igitur aescultetis isti ut vos decipienti et trans-
 actiones cum reliquis creditoribus ad nos conferenti, sed
 ad syngrapham revocate ipsam et ad ea jura quae in syn-
 grapha continentur. Nam illud et mihi amplius edocendi
 estis, et iste eodem hoc potissimum nititur, asserens con-
 servata navi reddendum esse mutuum, nos quoque con-
 tendimus sic esse faciendum. (32) Labet autem ex ipso
 te querere, utrum de navi ut perdita, an vero ut de inco-
 lumi disseras. nam si navis corrupta est atque interiit; quid

ἡμᾶς κομιζέσθαι τοὺς εἰς Ῥόδον τόκους; οὔτε γὰρ τοὺς
τόκους οὔτε τάρχαϊα προσήκει ἡμᾶς ἀπολαβεῖν. εἰ δ'
ἔστιν ἡ ναῦς σφᾶ καὶ μὴ διεφθαρταί· διὰ τί ἡμῖν οὐ
δίδως τὰ χρήματα ἀ συνεγράψω; (33) Πόθεν οὖν ἀκρι-
25 βόστατ' ἂν μάθοιτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι σέσωσται
ἡ ναῦς; μάλιστα μὲν ἐξ αὐτοῦ εἶναι τὴν ναῦν ἐν πλῶ,
οὐχ ἦττον δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ οὗτοι λέγουσιν. ἀξιοῦσι
γὰρ ἡμᾶς τὰ τε ἀρχαῖα ἀπολαβεῖν καὶ μέρος τι τῶν
1293τόκων ὡς σεσωσμένης μὲν τῆς νεώς, οὐ πεπλευκυίας
δὲ πάντα τὸν πλοῦν. (34) Σκοπεῖτε δέ, ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, πότερον ἡμεῖς τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς δικαίως
χρῶμεθα ἢ οὗτοι, οἱ οὔτε εἰς τὸ συγκαίμενον ἐμπόριον
5 πεπλευκασιν, ἀλλ' εἰς Ῥόδον καὶ Αἴγυπτον, σωθείσης
τε τῆς νεώς καὶ οὐ διεφθαρμένης ἀφῆσιν οἴονταί· δεῖν
εὐρίσκεισθαι τῶν τόκων παρασυγγεγραφεύτους, καὶ
αὐτοὶ μὲν πολλὰ χρήματα εἰργασμένοι παρὰ τὴν σιτη-
γίαν τὴν εἰς Ῥόδον, τὰ δ' ἡμέτερα χρήματα ἔχοντες
10 καὶ καρπούμενοι δεύτερον ἔτος τοῦτ'. (35) Καινότατον
δ' ἔστι πάντων τὸ γιγνώμενον. τὸ μὲν γὰρ δάνειον τὸ
ἀρχαῖον ἀποδιδάσκειν ἡμῖν ὡς σεσωσμένης τῆς νεώς,
τόκους τόκους δ' ἀποστερηθῆαι οἴονταί· δεῖν ὡς διεφθαρμέ-
νης. καίτοι ἡ συγγραφή οὐχ ἕτερα μὲν λέγει περὶ τῶν
15 τόκων, ἕτερα δὲ περὶ τοῦ ἀρχαίου δανείσματος, ἀλλὰ
τὰ δίκαια ταῦτα περὶ ἀμφοῖν ἔστι καὶ ἡ πρᾶξις ἡ αὐτή.
(36) Ἀνάγνωθι δέ μοι πάλιν τὴν συγγραφὴν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Ἀθήνηθεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου
Ἀθήναζε.

20 Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. Ἀθήνηθεν, φησὶν, εἰς
Αἴγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου Ἀθήναζε. Λέγε τὰ λοιπὰ.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Σωθείσης δὲ τῆς νεώς εἰς Πειραιᾶ.

37. Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πᾶν ἀπλοῦν ἔστι διαγνώναι
25 ὑμῖν ὑπὲρ ταύτης τῆς δίκης, καὶ οὐδὲν δεῖ λόγων πολ-
λῶν. ἡ ναῦς ὅτι μὲν σέσωσται καὶ ἔστι σφᾶ, καὶ παρ'
αὐτῶν τούτων ὁμολογεῖται (οὐ γὰρ ἂν ἀπεδίδοσαν τό-
τε ἀρχαῖον δάνειον καὶ τῶν τόκων μέρος τι), οὐ κατα-
κεχόμενοι δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς μὲν
1294οὶ δανείσαντες ἀδικεῖσθαί φαμεν, καὶ ὑπὲρ τούτου
δικαζόμεθα, ὅτι οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸ συγκαίμενον
ἐμπόριον. (38) Διονυσόδωρος δ' οὐ φησὶν ἀδικεῖν δι'
αὐτὸ τοῦτο. οὐ γὰρ δεῖν αὐτὸν ἀποδοῦναι πάντας τοὺς
τόκους, ἐπειδὴ ἡ ναῦς οὐ κατέπλευσεν εἰς τὸν Πει-
5 ραιᾶ. Ἡ δὲ συγγραφή τί λέγει; οὐ μὰ Δί, οὐ Δία
ταῦθ' ἀ σὺ λέγεις, ὧ Διονυσόδωρε, ἀλλ' ἐὰν μὴ ἀπο-
διδῶς τὸ δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἢ μὴ παράσχης τὰ
ὑποκείμενα ἐμφανῆ καὶ ἀνέπαφα ἢ ἄλλο τι παρὰ τὴν
συγγραφὴν ποιῆς, ἀποτίνας κελεύει σε διπλάσια τὰ
10 χρήματα. Καὶ μοι λέγε αὐτὸ τοῦτο τὸ τῆς συγγραφῆς.

de usuris contendis et petis, ut usuras Rhodienses accipia-
mus? quum neque usuras neque sortem nos recipere
conveniat. sin incolumis est navis et non interiit; cur nobis
pecuniam non das, quam in syngrapha promisisti? (33)
Unde igitur certissime cognoscetis, Athenienses, navem
esse conservatam? maxime ex eo ipso, quod navis in navi-
gatione est, non minus tamen ex ipsis quoque istorum
verbis. postulant enim a nobis, ut sortem recipiamus et
partem quandam usurarum, quum navis evaserit quidem,
non tamen omnem cursum absolverit. (34) Spectate autem,
Athenienses, nosne an isti syngraphæ jure utantur, qui
neque in constitutum mercatum navigarunt, sed Rhodum
et in Ægyptum, et conservata navi, non perditâ, se re-
missionem usurarum inventuros sperant syngrapha violata,
quum ipsi propter navigationem in Rhodum frumentariam
magnum quæstus fecerint, nostramque pecuniam alterum
jam hunc annum teneant et exercent. (35) Inusitatissi-
mum autem quiddam isti moliantur. nam quum sortem
mutuam nobis, ut servata navi, restituant, usuris fraudan-
dos censent, tanquam perditâ. At syngrapha non aliud
dicit de usuris, aliud de sorte mutua, sed eadem jura de
his utrisque sunt et eadem repossendi potestas. (36) Recita
mihi denuo syngrapham.

SYNGRAPHÆ.

Athenis in Ægyptum et ex Ægypto Athenas.

Auditis, Athenienses: « Athenis, inquit, in Ægyptum et
ex Ægypto Athenas. » Dic reliqua.

SYNGRAPHÆ.

Incolumi autem reversa navi in Piræeum.

37. Athenienses, facilis omnino ratio vobis est hujus
causæ dijudicandæ, nec multis verbis est opus. Navem
fuisse conservatam et esse incolumem, etiam isti ipsi confi-
tentur (alioqui enim nec sortem redderent mutuam, nec
usurarum partem ullam), at non perducta est in Piræeum.
Eo ipso nos creditores injuriam dicimus fieri nobis, et de
hoc litigamus, quod in constitutum mercatum non appulit.
(38) Dionysodorus autem se injuriam facere negat propter
hoc ipsum. neque enim reddendas esse usuras omnes, quum
navis in Piræeum non appulerit. Quid autem syngrapha
dicit? non per Jovem, non per Jovem eadem quæ tu, Dio-
nysodore, sed nisi reddideris mutuam et usuras aut nisi
mihi exhibueris pignora manifesta et libera, aut si quid
aliud contra syngrapham commiseris, duplam solvere pec-
uniam te jubet. Age hoc ipsum mihi syngraphæ caput
recita.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

16 εἴαν δὲ μὴ παράσχωσι τὰ ὑποκείμενα ἐμ-
φανῆ καὶ ἀνέπαφα, ἢ ποιήσωσι τι παρὰ τὴν
συγγραφὴν ἀποδιδότωσαν διπλάσια τὰ χρή-
ματα.

39. Ἔστιν οὖν ὅποι παράσχωας ἐμφανῆ τὴν ναῦν,
ἀφ' οὗ τὰ χρήματα λαβὴς παρ' ἡμῶν, ὁμολογῶν σφάν
εἶναι αὐτός; ἢ καταπέπλευκας ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου
εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, τῆς συγγραφῆς διαβρήθην
20 λεγούσης εἰς τὸν Πειραιᾶ κατὰγειν τὴν ναῦν καὶ ἐμφανῆ
παράχειν τοῖς δανείασιν; (40) Καὶ γὰρ τοῦτο, ὡ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, θεάσασθε, τὴν ὑπερβολὴν: ἐβράγη ἡ
ναῦς, ὡς φησὶν οὗτος, καὶ διὰ τοῦτο εἰς Ῥόδον κατή-
γαγεν αὐτήν. οὐκ οὖν τὸ μετὰ τοῦτο ἐπεσκεύασθη καὶ
25 πλόμιος ἐγένετο. Διὰ τί οὖν, ὡ βέλτιστε, εἰς μὲν τὴν
Ἄγυπτον καὶ τὰλλα ἐμπόρια ἀπέσταλλας αὐτήν, Ἀθή-
νας δ' οὐκ ἀπέστειλας οὐδέπω καὶ νυκτὶ πρὸς ἡμᾶς τοὺς
δανείσαντας, οἷς ἡ συγγραφὴ κελεύει σε ἐμφανῆ καὶ
ἀνέπαφον τὴν ναῦν παράχειν, καὶ ταῦτ' ἀξιούτων ἡμῶν
1295 καὶ προκαλεσαμένων σε παλλάκι; (41) Ἄλλ' οὕτως
ἀνδρείος εἶ, μᾶλλον δ' ἀναίσχυντος, ὥστε ἐκ τῆς συγ-
γραφῆς ὀφείλων ἡμῖν διπλάσια τὰ χρήματα οὐκ οἰεῖ
5 δεῖν οὐδὲ τοὺς τόκους τοῦς γιγνομένους ἀποδοῦναι, ἀλλὰ
τοὺς εἰς Ῥόδον προστάττας ἀπολαβεῖν, ὥσπερ τὸ σὸν
πρόσταγμα τῆς συγγραφῆς δεῖν κυριώτερον γενέσθαι,
καὶ τολμᾶς λέγειν ὅς οὐκ ἐσώθη ἡ ναῦς εἰς τὸν Πει-
ραιᾶ. (42) Ἐφ' ᾧ δικαίως ἂν ἀποθάνοις ὅπῃ τῶν δι-
10 καστῶν. Διὰ τίνα γὰρ ἄλλον, ὡ ἄνδρες δικασταί, οὐ
σέσωσται ἡ ναῦς εἰς τὸν Πειραιᾶ; πότερον δι' ἡμᾶς τοὺς
διαβρήθην δανείσαντας εἰς Ἄγυπτον καὶ εἰς Ἀθήνας, ἢ
διὰ τοῦτον καὶ τὸν κοινῶν αὐτοῦ, οἱ ἐπὶ ταύταις ταῖς
ὁμολογίαις δανεισάμενοι, ἐφ' ᾧ τε καταπλεῖν Ἀθήνας, ἢ
15 εἰς Ῥόδον κατήγαγον τὴν ναῦν; Ὅτι δ' ἐκόντες καὶ
οὐκ ἐξ ἀνάγκης ταῦτ' ἐπραξαν, ἐκ πολλῶν δῆλον. (43)
Εἰ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἀκούσιον τὸ συμβᾶν ἐγένετο καὶ ἡ
ναῦς ἐβράγη τὸ μετὰ τοῦτ', ἐπειδὴ ἐπεσκεύασαν τὴν
20 ναῦν, οὐκ ἂν εἰς ἕτερα δῆπου ἐμπόρια ἐμίθωσαν αὐτήν
ἀλλ' ὡς βλάξ ἀπέσταλλον, ἐπανορθούμενοι τὸ ἀκούσιον
σύμπτωμα. Νῦν δ' οὐχ ὅπως ἐπνηρωθώσαντο, ἀλλὰ
πρὸς τοῖς ἐξ ἀρχῆς ἀδικήμασι πολλῶ μείζω προσεξη-
μαρτήκασι, καὶ ὥσπερ ἐπὶ καταγέλωτι ἀντιδικοῦντες
25 εἰσεληλύθασι, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἐσόμενον, εἴαν καταψηφι-
σησθε αὐτῶν, τὰρχαῖα μόνον ἀποδοῦναι καὶ τοὺς τό-
κους. (44) Ὑμεῖς οὖν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἐπιτρέ-
πετε τοῦτοις ὅτοις ἔχουσι, μηδ' ἐπὶ ὁμοῖν ἀγκύραιν
1298 ὁρμῆν αὐτοὺς ἔατε, ὡς, ἂν μὲν κατορθῶσι, τὰ ἄλλο-
τρια ἔξοντας, εἴαν δὲ μὴ δύνωνται ἐξαπατηῆσαι βλάξ,
αὐτὰ τὰ ὀφειλόμενα ἀποδώσοντες, ἀλλὰ τοῖς ἐπιτιμίοις
ζημιούτε τοῖς ἐκ τῆς συγγραφῆς. καὶ γὰρ ἂν δαινὸν εἴη
5 αὐτοῦ μὲν τοῦτοις διπλάσιαν καθ' ἑαυτῶν τὴν ζημίαν
γράφασθαι, εἴαν τι παραβάνωσι τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ.

SYNGRAPHA.

Nisi autem manifesta exhibuerint pignora et
libera, aut si quid syngraphæ contrarium commi-
serint; pecuniam duplam reddunto.

39. Estne ubi navem nobis manifestam exhibueris, a
quo pecuniam a nobis acceptam, ipse confitens eam esse in-
columem? an ex eo tempore in Atheniensium mercatum ap-
pulisti, quum syngrapha perspicuis verbis dicat navem esse
in Piræum perducendam et manifestam exhibendam credi-
toribus? (40) Nam hoc spectate, Athenienses, quantopere
modum excedat. Rupta est navis, ut iste dicit, proptereaque
cum ea Rhodum appulit. proinde post rearsa est et ad navi-
gationem reparata. Cur igitur eam, vir optime, in Ægyptum
ceterosque mercatus mittebas, Athenas autem necdum mi-
sisti ne nunc quidem ad nos creditores, quibus eam syngra-
pha te jubet manifestam et liberam exhibere, præsertim
nobis id petentibus et a te postulantibus sæpe? (41) Sed
tu ita fortis es, vel potius impudens, ut, quum e syngra-
pha pecuniam nobis duplam debeas, ne quæ confunt qui-
dem ex ea usuras reddendas existimes, sed Rhodias nos
recipere jubas, perinde ac si mandati tui major quam syng-
graphæ sit auctoritas, ac dicere audeas, navem in Piræum
non perductam esse incolumem. (42) Quod ob factum jure
periméris a iudicibus. Per quem enim, Athenienses, ste-
tit quominus navis in Piræum incolumis perduceretur?
num per nos, qui mutuo dedimus aperte in Ægyptum et
Athenas? an vero per istum ejusque socium, qui his condi-
tionibus mutuati, ut Athenas redirent, Rhodum navem ap-
pulerunt? Idque fecisse eos de industria et non necessitate
compulsos, multis signis colligitur. (43) Nam si casus re-
vera fuit fortuitus et navis rupta fuit; post, quum navem
refecissent, utique non in alios mercatus elocassent eam,
sed ad nos misissent, ad corrigendum eventum non volun-
tarium. Nunc tantum abest ut illud correxerint, ut ad pri-
mas injurias delicta longe graviora adjecerint, et tanquam
per derisum contra nos in iudicium venerint, quasi in ipso-
rum potestate futurum sit, si eos damnaveritis, sortem
duntaxat reddere et usuras. (44) Vos igitur, Athenienses,
ne istam istis licentiam detis talibus, nec permittatis, ut
duabus velut ancoris nitantur, ut, si vincant, pecuniam
alienam detineant, sin vos decipere non possint, ut ea duntaxat
reddant, quæ debent, sed multas his irrogate, quæ
syngrapha continentur. nam quum ipsi duplam sibi mel-
ctam dixerint, si quid in syngrapha perscriptum violarit;

ἡμᾶς δ' ἠπιωτέρως ἔχειν πρὸς αὐτούς, καὶ ταῦτ' οὐχ ἦστον ἡμῶν συνηδικημένους.

45. Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ πράγματος δίκαια βραχεία
10 ἐστὶ καὶ εὐμνημόνευτα. ἰδανείσαμεν Διονυσόδωρῳ τούτῳ
καὶ τῷ κοινῶν αὐτοῦ τριεχίλιας δραχμὰς Ἀθήνησιν εἰς
Ἀίγυπτον καὶ ἐξ Αἰγύπτου Ἀθήνας. οὐκ ἀπειλήσαμεν
τὰ χρήματα οὐδὲ τοὺς τόκους, ἀλλ' ἔχουσι τὰ ἡμέτερα
καὶ χρωῖνται δεύτερον ἔτος. οὐ κατακεκομίσασιν τὴν ναῦν
15 εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐδέπω καὶ νῦν, οὐδ' ἡμῖν πα-
ρασχῆκασιν ἐμφανῆ, ἢ δὲ συγγραφῇ καλεῖται, ἐὰν μὴ
παρέχωσιν ἐμφανῆ τὴν ναῦν, ἀποτίσιν αὐτοὺς διπλά-
σια τὰ χρήματα, τὴν δὲ πρᾶξιν εἶναι καὶ ἐξ ἑνὸς καὶ ἐξ
20 ἀμφοῖν. (46) Ταῦτ' ἔχοντες τὰ δίκαια εἰςελυθόμεθα
πρὸς ἡμᾶς, ἀξιοῦντες τὰ ἡμέτερα αὐτῶν ἀπολαβεῖν δι'
ἡμῶν, ἐπειδὴ παρ' αὐτῶν τούτων οὐ δυνάμεθα. Ὅ μὲν
παρ' ἡμῶν λόγος οὗτός ἐστιν, οὗτοι δὲ δανείσασθαι μὲν
δμολογοῦσι καὶ μὴ ἀποδεδικῆναι, διαφέρονται δ' ὡς οὐ
25 δεῖ τελεῖν αὐτοὺς τοὺς τόκους τοὺς ἐν τῇ συγγραφῇ ἀλλὰ
τοὺς εἰς Ῥόδον, οὓς οὔτε συναγράψαντο οὔτ' ἐπίσταν
ἡμᾶς. (47) Εἰ μὲν οὖν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν τῷ
Ῥοδίων δικαστηρίῳ ἐκρινόμεθα· ἴσως ἂν οὗτοι ἐπλεο-
1297 νέκτουσιν ἡμῶν, σεσιτηγηκότες πρὸς αὐτοὺς καὶ καταπε-
πλευκότες τῇ νηὶ εἰς τὸ ἐλαῖνον ἐμπόριον, νῦν δ' εἰς
Ἀθηναίους εἰςελυθότες καὶ συγγραψάμενοι εἰς τὸ ὑμέ-
τερον ἐμπόριον οὐκ ἀξιοῦμεν ἐλαττωθῆναι ὑπὸ τῶν καὶ
ἡμᾶς καὶ ἡμᾶς ἡδικηκόντων.

48. Χωρὶς δὲ τούτων, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἀγνο-
εῖτε ὅτι νυνὶ μίαν δίκην διακίζοντες νομοθετεῖτε ὑπὲρ
θλου τοῦ ἐμπορίου, καὶ παρεστῆσι πολλοὶ τῶν κατὰ
θάλατταν ἐργάζεσθαι προαιρουμένων ἡμᾶς θεωροῦντες,
10 πῶς τὸ πρᾶγμα τοῦτ' κρίνεται. εἰ μὲν γὰρ ἡμεῖς τὰς
συγγραφὰς καὶ τὰς δμολογίας τὰς πρὸς ἀλλήλους γι-
γνομένας ἰσχυρὰς ὀλεσθε δεῖν εἶναι καὶ τοῖς παραβαίνου-
σιν αὐτὰς μηδεμίαν συγγκώμην ἔξετε· ἔτοιμότερον
15 προήσονται τὰ ἑαυτῶν οἱ ἐπὶ τοῦ δανείζειν ὄντας, ἐκ δὲ
τούτων αὐξήθησεται ἡμῖν τὸ ἐμπόριον. (49) Εἰ μέντοι
ἔξεσται τοῖς ναυκλήροις, συγγραφὴν γραψάμενοις ἐφ' ᾧ
τε πλεῖν εἰς Ἀθήνας, ἐπειτα κατὰγειν τὴν ναῦν εἰς ἕτερα
ἐμπόρια φάσκοντες βραγῆναι καὶ τοιαύτας προφάσεις
20 ποριζόμενους οἰαισπερ καὶ Διονυσόδωρος οὕτως χρῆται,
καὶ τοὺς τόκους μερίζειν πρὸς τὸν πλοῦν ὃν ἂν φήσωσι
πεπλευκῆναι, καὶ μὴ πρὸς τὴν συγγραφὴν· οὐδὲν κω-
λύσει ἅπαντα τὰ συμβόλαια διαλύεσθαι. (50) Τίς γὰρ
ἐθέλησει τὰ ἑαυτοῦ πρόεσθαι, ἔταν ὄρᾳ τὰς συγγραφὰς
ἀκύρους, ἰσχύοντας δὲ τοὺς τοιοῦτους λόγους, καὶ τὰς
25 αἰτίας τῶν ἡδικηκόντων ἐμπροσθεν οὔσας τοῦ δικαίου;
μηδαμῶς, ὡς ἄνδρες δικασταί. οὔτε γὰρ τῷ πλήθει τῶν
ὑμετέρῳ συμφέροι τοῦτο οὔτε τοῖς ἐργάζεσθαι προσηρη-
1298 μένοις, ὅσπερ χρησιμώτατοί εἰσι καὶ κοινῇ πᾶσιν ἡμῖν
κατὰ ἴδια τῶν ἐντυγχάνοντι. Διόπερ δεῖ ἡμᾶς αὐτῶν ἐπι-
μέλειαν ποιῆσθαι.

Ἐγὼ μὲν οὖν, ὅσπερ οἴεσθε ἦν, εἰρηκα, ἀξίῳ δὲ
καὶ τῶν φίλων μοί τινα συνεπιπῆν. δεῦρο, Δημόσθενες.

iniquum fuerit, vos in eos esse leniores, praesertim vobis non levioere quam nobis facta injuria.

45. Jura igitur causae brevia sunt, et facile memoria pos-
sunt comprehendi. Mutuas dedimus Dionysodoro isti et
socio ejus ter mille drachmas Athenis in Aegyptum et ex
Aegypto Athenas. non recepimus sortem neque usuras, sed
illi nostra tenent, iisque utuntur jam alterum annum. non
perdaxerunt navem in vestrum mercatum, nondum ne nunc
quidem, nec nobis eam manifestam exhibuerunt, quum
sygrapha jubeat, nisi manifestam navem exhibuerint, du-
plam eos solvere pecuniam, eamque vel ex altero vel ex
ambobus exigere licere. (46) His firmamentis freti, ad vos in-
gressi sumus, ac nostra per vos recuperare studemus, quo-
niam ab ipsis istis id impetrare non possumus. Et haec nostra
est oratio, isti autem se quidem esse mutuos confitentur et
non reddidisse, de eo autem litigant, non oportere se pen-
dere usuras in sygrapha perscriptas, sed Rhodienses, quas
neque inscripserunt nec nos concessimus. (47) Quod si in
Rhodiorum foro litigarem; melior fortasse esset istorum
quam nostra conditio, quod ad eos frumentum vexissent et
in eorum mercatum appulissent. nunc quum ad Athenienses
ingressi simus et sygrapha mercatum vestrum designarit;
postulamus ne nobis minus tribuatur quam iis qui et vos et
nos injuriis affecerunt.

48. Praeterea neque illud vos lateat, Athenienses, in hoc
uno judicio de toto mercatu legem sancire vos, multosque
assistere qui in mari negotiari instituentes, vos intuentur,
quid de hac causa pronuntiatum sitis. nam si vos syngra-
phas et pactiones mutuas firmas esse oportere statuitis, ne-
que earum violatoribus quicquam veniae dabitur; alacrius,
qui in mercatu mutuo dant, sua largientur, atque ex ea re
augebitur mercatus vester. (49) Sin naviculariis licebit con-
scripta sygrapha ut navigent Athenas, deinde navem
in alios mercatus appellere, ruptam esse dicentes, et tales
causas comminiscetes, qualibus etiam Dionysodorus iste
utilitur, et usuras dividere pro eo cursu, quem se navigasse
dicent, non pro sygrapha; nihil obstat, quominus omnes
contractus dissipentur. (50) Quis enim suum abjicere vo-
let, si viderit syngraphas esse irritas, tales autem orationes
et causas injuriorum hominum juri praevallere? Absit hoc,
judices. id enim nec multitudini vestrae conducit nec iis
qui quaestum facere instituerunt, qui utilissimi sunt tum
communiter vobis omnibus tum seorsum cuilibet, qui eo-
rum operam requirit. Quapropter eorum vobis habenda
ratio est.

Ac ego quidem quae potui, dixi, peto autem, ut et ami-
corum aliquis mihi patrocinetur. Ascende, Demosthenes.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΕΦΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΕΥΒΟΥΛΙΑΔΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Γράφεται νόμος παρ' Ἀθηναίους γενέσθαι ζήτησιν πάντων τῶν ἐγγεγραμμένων τοῖς λητταρχικοῖς γραμματεῖσι, εἴτε γνήσιοι πολῖται εἰσιν εἴτε μὴ, τοὺς δὲ μὴ γεγονότας ἐξ ἄσπου καὶ ἀσπῆς ἐξαλείφειν, διαφηρίζεσθαι δὲ περὶ πάντων τοῖς δημόταις, καὶ τοὺς μὲν ἀποψηφισθέντας καὶ ἐμμείναντας τῇ ψήφῳ τῶν δημοτῶν ἐξαληλίφθαι καὶ εἶναι μετοίκους, τοῖς δὲ βουλομένοις ἔρουν εἰς δικαστὰς δεδῶσθαι, κἂν μὲν ἄλλοι καὶ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, πεπράσθαι, ἂν δὲ ἀποφύγωσιν, εἶναι πολῖτας. Κατὰ τοῦτον τὸν νόμον τοῦ Ἄλιμουσίου δήμου διαφηριζομένου ἀποψηφίζεται Εὐβουλίδης τις, φάσκων δὲ ἑαυτὸν ὑπὸ Εὐβουλίδου ἐχθροῦ ὄντος κατεστασιασθῆναι ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἐπιδεικνύει ἑαυτὸν ἐξ ἄσπου καὶ ἐξ ἀσπῆς. « εἰ δὲ ἐτίθεισεν ἡ μήτηρ μου· δι' ἀπορίαν τοῦτο ἐποίησεν. ὁ δὲ πατήρ ἐξένισε τῇ γλῶττι ἀχιμάλωτος γενόμενος καὶ πρᾶξις. δεῖ δὲ μὴ τὰ ἀτυχήματα προφέρειν, ἀλλὰ τὰ γένη ζητεῖν. »

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΕΦΕΣΙΣ ΠΡΟΣ ΕΥΒΟΥΛΙΑΔΗΝ.

1299 Πολλὰ καὶ ψευδῆ κατηγορηκός τις ἡμῶν Εὐβουλίδου, καὶ βλασφημίας οὔτε προσήκουσας οὔτε δικαίας πεποιημένου, πεπράσθαι τάληθῃ καὶ τὰ δίκαια λέγων, ὡς ἄνδρες δικασταί, δεῖξαι καὶ μετὸν τῆς πόλεως ἡμῖν
6 καὶ πεπονητάς ἑμαυτὸν οὐχὶ προσήκοντα ὑπὸ τούτου. Δέομαι δ' ἀπάντων ὑμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ ἰκετεύω καὶ ἀντιβολῶ, λογιζομένους τὸ τε μέγεθος τοῦ παρόντος ἀγῶνος καὶ τὴν αἰσχυρὴν μεθ' ἧς ὑπάρχει τοῖς ἀλίσκομένοις ἀπολωλέναι, ἀκοῦσαι καὶ ἐμοῦ σωπῆ, μάλιστα μὲν, εἰ δυνατόν, μετὰ πλείονος εὐνοίας ἢ τούτου (τοῖς γὰρ ἐν κινδύνῳ καθεστηκόσιν εἰκὸς εὐνοϊκωτέρους ὑμᾶς ὑπάρχειν), εἰ δὲ μὴ, μετὰ γε τῆς ἰσῆς.
(2) Συμβαίνει δὲ μοι τὸ μὲν καθ' ἡμᾶς, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τὸ προσήκει μοι τῆς πόλεως θαρβεῖν καὶ
15 πολλὰς ἔχειν ἐλπίδας καλῶς ἀγωνισθῆναι, τὸν καιρὸν δὲ καὶ τὸ παρωξύνθαι τὴν πόλιν πρὸς τὰς ἀποψηφίσεις φοβεῖσθαι. πολλῶν γὰρ ἐξεληλαμένων δικαίως ἐκ πάντων τῶν δήμων συγκακοινωθήκαμεν τῆς δόξης ταύτης οἱ κατεστασιασμένοι, καὶ πρὸς τὴν καθ' ἑκείνων αἰτίαν, οὐ πρὸς τὸ καθ' αὐτὸν ἕκαστος ἀγωνιζόμεθα, ὥστ' ἐξ ἀνάγκης μέγαν ἡμῖν εἶναι τὸν φόβον. (3) Οὐ μὴν ἀλλὰ
20 καίπερ τούτων ὅπως ἐχόντων, ἃ νομίζω περὶ τούτων 1300 αὐτῶν πρῶτον εἶναι δίκαια, ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν ἐξελεγχόμενοις ξένοις οὐσι χαλεπαίνειν, εἰ μήτε πείσαντες μήτε δεθθέντες ὑμῶν λάθρα καὶ βία τῶν ὑμετέρων ἱερῶν καὶ κοινῶν μετεῖχον, τοῖς δ' ἡτυχηκόσι καὶ δεικνύουσι πολῖτας ὄντας αὐτοῦς
6 βοηθεῖν καὶ σώζειν, ἐνθυμούμενοις ὅτι πάντων οἰκτρότατον πάθος ἡμῖν ἂν συμβαίῃ τοῖς ἡδίκημένοις, εἰ, τῶν λαμβανόντων δίκην ὄντας ἂν δικαίως μεθ' ὑμῶν, ἐν τοῖς

DEMOSTHENIS

APPELLATIO CONTRA EUBULIDEM.

ARGUMENTUM.

Rogatur lex apud Athenienses, ut inquisitio fiat in eos omnes, qui sint in album civitatis inscripti, civesne germani sint necne, et ut si qui non et patre et matre cive nati sint, delectentur, utque Demotae de omnibus sententiam ferant, et qui improbati fuerint et in sententia Demotarum acquieverint, delicti sint et inter inquilinos censeantur, his vero, qui velint, licet appellare ad iudicium, qui si etiam in iudicio convincantur, vendendos, sin absolvantur, cives esse. Ex hac lege Halimio Demo iudicante improbat Euxitheus quidam, qui quum se Eubulidis inimici factione oppressum esset diceret, appellari ad iudicium et ostendit se et patre et matre cive natum. « Quod si mater mea, inquit, mercenariam laudando operam fecit; et inopia id fecit. pater autem peregrino modo locutus est, quod et captus et venditus fuit. neque vero calamitates exprobandae, sed genera exquirenda sunt. »

DEMOSTHENIS

APPELLATIO CONTRA EUBULIDEM.

Quum Eubulides multa et falsa nobis objecerit, et civitas neque vera neque justa fecerit; operam dabo, ut vera et justa dicendo, iudices, ostendam et esse nobis civitatem et indigne ab isto me tractatum. Oro autem vos omnes, iudices, et obsecro et supplico, ut et magnitudine causae hujus considerata et ignominia, cum qua, qui condemnantur, pereant, me quoque tacite audiat, maxime, si fieri potest, majore cum benivolentia quam istum (par est enim vos in periculo constitutis melius cupere), sin minus, certe cum pari. (2) Fit autem, iudices, quum nostram causam et civitatem habere me considero, ut securo animo sim et magnam spem victoriae concipiam, sed tempora et civitas in rejiciendo iracundiam formidam. nam quum ex omnibus Demis jure multi sint expulsi; eadem est de nobis quoque, quos machinationes oppressere, opinio, et propter illorum condemnationem, non propter suam quisque rem, in periculo versamur, quare fieri nequit aliter, quin magno in metu simus. (3) Quae quanquam ita sunt, ea tamen, quae in his ipsis maxime esse justa puto, vobis dicam. Ego his, qui peregrinitatis vincuntur, succensendum esse existimo, qui quum vobis nec persuaserint nec exorant, clam et tri sacris et republica vestra sunt usi, sed calamitosis hominibus seque cives esse ostendentibus opem salutemque ferendam, et cogitandum cum insontibus nobis miseriam actum iri, si, qui peteremus vobiscum merito possum.

10 διδοῦσι γεινομένα και συναδικηθείμεν δια την του
 πράγματος ὀργήν. (α) Ὁμην μὲν οὖν ἔγωγε, ὦ ἄνδρες
 δικασταί, προσήκειν Εὐβουλίδῃ, και πᾶσι δὲ ὅσοι νῦν
 ἐπι ταῖς ἀποψηφίσεσι κατηγοροῦσιν, ὅσα ἴσασι ἀκρι-
 βῶς λέγειν και μηδεμίαν προσάγειν ἀκοήν πρὸς τὸν
 15 τοιοῦτον ἀγῶνα. οὕτω γὰρ τοῦτο ἀδικον και σφόδρα πά-
 λαι κέρριται, ὥστε οὐδὲ μαρτυραῖν ἀκοήν ἔωσιν οἱ νό-
 μοι, οὐδ' ἐπὶ τοῖς πάνυ φαύλοις ἐγκλήμασιν, εἰκότως.
 ὅπου γὰρ εἰδέναι τινὲς ἤδη φήσαντας ψευδεῖς ἐφάνησαν
 20 πῶς, ἃ γε μὴδ' αὐτὸς οἶδεν ὁ λέγων, προσήκει πιστεῦ-
 σθαι; (β) Ἀλλὰ μὴν ὅπου γε μὴδ' ὑπεύθυνον καθιστάν-
 τα ἑαυτὸν ἔξεστι, δι' ὧν ἂν ἀκοῦσαι τις φῆ, βλάπτειν
 μηδένα· πῶς ἀνυπεθύμῳ γε λέγοντι προσήκει πιστεῦειν
 ὑμᾶς; ἐπειδὴ τοίνυν οὗτος εἰδὼς τοὺς νόμους, και μάλ-
 25 λον ἢ προσῆκεν ἀδίκως και πλεονεκτικῶς τὴν κατηγο-
 ρίαν πεποιήται· ἀναγκαῖον ἔμοι περι ὧν ἐν τοῖς δημό-
 ταις ὄβριστην πρῶτον εἰπεῖν. (γ) Ἀξιῶ δ', ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, μηδέπω τὴν τῶν δημοτῶν ἀποψηφίσειν ποιεῖ-
 1301 σθαι τεκμήριον ὑμᾶς, ὡς ἄρα οὐχὶ προσήκει μοι τῆς
 πόλεως. εἰ γὰρ πάντ' ἐνομιζετε τὰ δίκαια δυνήσεσθαι
 τοὺς δημότας διακρίναι· οὐκ ἂν ἐδώκατε τὴν εἰς ὑμᾶς
 ἔφεσιν. νῦν δὲ και διὰ φιλονεικίαν και διὰ φθόνον και δι'
 5 ἔχθραν και δι' ἄλλας προφάσεις ἔσεσθαι τι τοιοῦτον
 ἡγούμενοι τὴν εἰς ὑμᾶς τοῖς ἀδικηθείσιν ἐποιήσατε κα-
 ταφυγήν, δι' ἣν καλῶς ποιοῦντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τοὺς ἡδικημένους ἅπαντας σεσώκατε. (δ) Πρῶτον μὲν
 10 οὖν ὅν τρόπον ἐν τοῖς δημόταις συνέβη τὴν διαψήφισιν
 γενέσθαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. τὸ γὰρ εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα
 πάντα λέγειν, τοῦτ' ἐγὼ ὑπολαμβάνω, ὅσα τις παρὰ τὸ
 ψήφισμα πέπονθεν ἀδίκως καταστασιασθεῖς, ἐπιδείξειαι
 8. Εὐβουλίδης γὰρ οὗτος, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς
 15 ἡμῶν ἴσασι πολλοί, γραψάμενος ἀσεβείας τὴν ἀδελφὴν
 τὴν Λακεδαιμονίου τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ
 μετέλαθεν. ὅτι δὴ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀγῶνι τὰ δίκαια, τούτῳ
 δὲ τάναντία ἐμαρτύρησα, διὰ ταύτην τὴν ἔχθραν ἐπι-
 τίθεται μοι. και βουλευῶν, ὦ ἄνδρες δικασταί, και κύ-
 20 ριος ὧν τοῦ θ' ὄρκου και τῶν γραμματείων ἐξ ὧν ἂν
 ἐκάλει τοὺς δημότας, τί ποιεῖ; (ε) Πρῶτον μὲν, ἐπει-
 δὴ συνελήγησαν οἱ δημόται, κατέτριψε τὴν ἡμέραν
 δημογορῶν και ψηφίσματα γράφων. τοῦτο δ' ἦν οὐκ
 25 ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, ἀλλ' ἐπιβουλεύων ἔμοι, ὅπως ὡς
 δψιαίτατα ἢ διαψήφισις ἢ περι ἔμοῦ γένοιτο, και δι-
 πράξατο τοῦτο. και τῶν μὲν δημοτῶν οἱ ὀμόσαντες ἐγε-
 νόμεθα τρεῖς και ἑβδομήκοντα, ἡρξάμεθα δὲ τοῦ δια-
 ψηφίσεσθαι δειλῆς ὀψίας, ὥστε συνέβη, ἦνίκα τοῦ μὲν
 1302 ὄνομ' ἐκαλεῖτο, σκότος εἶναι ἤδη. (στ) Και γὰρ ἦν
 περι ἐξηκοστὸν, και ἐκλήθην ὕστατος ἀπάντων τῶν ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ κληθέντων, ἦνίκα οἱ μὲν πρεσβύτεροι
 τῶν δημοτῶν ἀπεληλύθεσαν εἰς τοὺς ἀγρούς. τοῦ γὰρ
 6 δῆμου ἡμῖν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πέντε και τριάκοντα
 στάδια τοῦ ἄστως ἀπέχοντος και τῶν πλείστων ἐκαὶ
 οἰκούντων ἀπεληλύθεσαν οἱ πολλοί. οἱ δὲ κατάλοιποι
 ἦσαν οὐ πλείους ἢ τριάκοντα. ἐν δὲ τούτοις ἦσαν ἅπαν-
 τες οἱ τούτῳ παρσκευασμένοι. (ζ) Ἐπειδὴ δ' ἐκλήθη

lat
 riai
 rui
 nuu
 bea
 ferr
 lege
 ains
 aliq
 dep:
 ues
 quis
 tuer
 ut ei
 igitu
 injui
 dicei
 Peto
 tiam
 esse
 possi
 et ex
 caus
 vos t
 ses,
 igitur
 facta
 ego e
 juste
 8.
 impie
 rum f
 isti ac
 tur. q
 tum a
 bat, li
 quom
 cretis
 cit, se
 tiaretu
 et sept
 modun
 ut jan
 nomen
 qui ilk
 jam in
 quinqu
 ibidem
 ginta. i

10 τοῦμὲν ὄνομα· ἀναπηδήσας οὗτος ἔδρασφῆμαι κατ' ἐμοῦ
 ταχὺ καὶ πολλὰ καὶ μεγάλη τῇ φωνῇ, ὥσπερ καὶ νῦν,
 μάρτυρα μὲν ὧν κατηγορήσεν οὐδένα παρασχόμενος
 οὔτε τῶν δημοτῶν οὔτε τῶν ἄλλων πολιτῶν, παρεκα-
 15 λεύετο δὲ τοῖς δημοταῖς ἀποψηφίζεσθαι. (12) Ἄξιόντος
 δ' ἐμοῦ ἀναβαλέσθαι εἰς τὴν ὑστεραίαν διὰ τε τὴν ὄραν
 καὶ τὸ μηδένα μοι παρεῖναι τό τε πρᾶγμα ἄφρων προ-
 κειπτωκέναι, ἵνα τούτω τ' ἐξουσία προσγένετο ὅπως
 20 βούλοιο κατηγορῆσαι καὶ μάρτυρας εἰ τινὰς ἔχοι πα-
 ρασχέσθαι, ἐμοὶ τε ἐγένετο ἀπολογῆσασθαι ἐν ἅπασιν
 τοῖς δημοταῖς καὶ τοῖς οικείοις μάρτυρας παρασχέσθαι,
 καὶ ὅ τι γνοίσῃαν περὶ ἐμοῦ, τούτοις ἤθελον ἐμμένειν,
 οὗτος ὧν μὲν ἐγὼ προκαλούμην οὐδὲν ἐφρόντισε, τὴν
 δὲ ψῆφον εὐθὺς ἐδίδου τοῖς παροῦσιν τῶν δημοτῶν, οὔτε
 25 ἀπολογίαν οὐδεμίαν ἐμοὶ δούσ' ἔλεγχον οὐδένα ἀκρι-
 βῆ ποιήσας. (13) Οἱ δὲ τούτω συνεστῶτες ἀναπηδή-
 σαντες ἐψηφίζοντο. καὶ ἦν μὲν σκότος, οἱ δὲ λαμβά-
 νοντες δύο καὶ τρεῖς ψήφους ἕκαστος παρὰ τούτου ἐνέ-
 βαλλον εἰς τὸν καθίσκον. σημείον δέ: οἱ μὲν γὰρ ψηφι-
 1303 σάμενοι οὐ πλείους ἢ τριάκοντ' ἦσαν, αἱ δὲ ψῆφοι
 ἠριθμῆθησαν πλείους ἢ ἐξήκοντα, ὥστε πάντας ἡμᾶς
 ἐκπλαγῆναι. (14) Καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὅτι
 οὔτε ἐδόθη ἡ ψῆφος ἐν ἅπασιν πλείους τ' ἐγένοντο τῶν
 5 ψηφισαμένων, μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. Συμβαίνει δὲ
 μοι περὶ τούτων τῶν μὲν φίλων ἢ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων
 μηδένα μάρτυρα παρεῖναι διὰ τε τὴν ὄραν καὶ διὰ τὸ
 μηδένα παρακαλέσαι, αὐτοῖς δὲ τοῖς ἡδικηκόσι με χρή-
 σασθαι μάρτυσιν. Ἄ οὖν οὐ δυνήσονται ἔξαρνοι γενέ-
 10 σθαι, ταῦτα γέγραφα αὐτοῖς. Λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

15. Εἰ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, συνέβαινε
 τοῖς Ἄλιμουσίοις περὶ ἀπάντων τῶν δημοτῶν δια-
 ψηφισασθαι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· εἰκὸς ἦν καὶ εἰς ὄψῃ
 ψηφίζεσθαι, ἵν' ἀππληγαμένοι ἦσαν ποιήσαντες τὰ
 15 ὑμῖν ἐψηφισμένα. εἰ δὲ πλείους ἢ εἴκοσιν ὑπόλοιποι ἦ-
 σαν τῶν δημοτῶν, περὶ ὧν ἔδει τῇ ὑστεραῖα διαψηφί-
 σασθαι, καὶ ὁμοίως ἦν ἀνάγκη συλλέγεσθαι τοὺς δημοτάς·
 τί ποτ' ἦν τὸ δυσχερὲς Εὐβουλίδῃ ἀναβαλέσθαι εἰς τὴν
 20 ὑστεραίαν καὶ περὶ ἐμοῦ πρώτου τὴν ψῆφον διδόναι
 τοῖς δημοταῖς; (16) Διότι, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἡ-
 γνόει Εὐβουλίδης ὅτι, εἰ λόγος ἀποδοθήσοιτο καὶ παρα-
 γένοντό μοι πάντες οἱ δημοταί καὶ ἡ ψῆφος δικαίως
 δοθείη, οὐδαμῶς γενήσονται οἱ μετὰ τούτου συνεστηκό-
 25 τες. ὅθεν δ' οὔτοι συνέστησαν, ταῦτα, ἐπειδὴν περὶ
 τοῦ γένους εἶπω, τότε, ἂν βούλησθε ἀκούειν, ἐρῶ. (17)
 Νῦν δὲ τί δίκαιον νομίζω καὶ τί παρεσκευασμαί ποιεῖν,
 ἄνδρες δικασταί; δεῖξαι πρὸς ὑμᾶς ἐμαυτὸν Ἀθηναῖον
 ὄντα καὶ τὰ πρὸς πατρός καὶ τὰ πρὸς μητρός, καὶ μάρ-
 1304 τυρας τούτων, ὅς ὑμᾶς ἀληθεῖς φήσεται εἶναι, παρα-
 σχέσθαι, τὰς δὲ λαοδορίας καὶ τὰς αἰτίας ἀνελεῖν, ὑμᾶς
 δ' ἀκούσαντας τούτων, ἐὰν μὲν ὑμῖν πολίτης ὧν κατε-
 στασιασθαι δοκῶ, σώξω, εἰ δὲ μή, πράττειν ὅποιον
 5 ἂν τι ὑμῖν εὐσεβὲς εἶναι δοκῇ. Ἄρξομαι δὲ ἐντεῦθεν.

Ut autem nomen meum vocalum fuit; existens iste statim
 in me multa maledicta congererat et magna voce, ut nunc
 quoque, teste suarum criminationum nullo producto vel e
 Demotis vel e reliquis civibus, hortabatur Demotas, ut me
 improbarent. (12) Postulante autem me, ut in posterum
 diem differret propter et tempus et solitudinem meam et
 casum ex improvise oblatum, ut et ipsi crimina, quam
 multa vellet, adjicere liceret ac testes, si quos haberet,
 producere, et mihi potestas daretur causæ dicendæ apud
 omnes Demotas et cognatos meos testes producendi, et pol-
 licente quicquid illi decrevisset, id me ratum habiturum,
 iste, quæ ego offerebam, neglexit omnia statimque calca-
 lum iis dedit qui aderant Demotis nec mihi defendendi po-
 testate ulla facta nec ulla accurata inquisitione habita. (13)
 Istius autem gregales conjurati exsistentes suffragia tulernat.
 Et quum tenebræ essent; illorum singuli ab isto binos et
 ternos calculos acceptos in vasculum conjecerunt. argument
 est, quod qui suffragia tulere, plures triginta non fuerunt,
 calculi autem numerati sunt amplius sexaginta, ut nos omnes
 obstupesceremus. (14) Et hæc vere a me dici, et nec hæc
 esse suffragia presentibus omnibus et plures fuisse calculos
 quam suffragatores, testes vobis produciam. Accidit autem,
 ut mihi de his amicorum aliorumve Atheniensium testis
 nemo adfuerit tum propter dioti tempus tum quod meminem
 advocaram, sed iis ipsis, qui me laeserunt, testibus utar.
 Quæ igitur infitias ire non poterunt, ea scripsi illis. Recita.

TESTIMONIUM.

15. Quod si, iudices, Halimusi illo die suffragia de
 omnibus Demotis tulissent; concurrentem fuisset eos usque
 in noctem suffragia ferre, ut re confecta vestrum decretum
 exsecuti abissent. quum autem amplius viginti reliqui essent
 e Demotis, de quibus postridie suffragia ferenda erant, et
 pariter necesse esset Demotas convenire; quid fuisset incom-
 modi Eubulidi differre in diem posterum et de me primo
 Demotis dare suffragium? (16) Propterea, iudices, quod
 Eubulides non ignorabat, si mihi causæ dicendæ potestas
 data foret et mihi Demotæ omnes præsto essent et calculi
 iuste daretur, suos gregales nihil esse valituros. Unde autem
 ista conspiratio sit orta, quum de genere meo dixero, tum,
 si voletis audire, exponam. (17) Nunc autem quid justam
 esse existimo et quid facere sum paratus, iudices? Osten-
 dere coram vobis me esse Atheniensem et a patre et a ma-
 tre, et hujus rei testes, quos veraces esse dicetis, vobis
 exhibere, et convicia criminaque refutare, vos autem his
 auditis, si vobis civis factionibus oppressus esse videbor,
 me servare, sin minus, id agere, quodcumque vobis pius
 esse videtur. Inde autem incipiam.

18. Διαβεβλήκασι γάρ μου τὸν πατέρα, ὡς ἐξένισαν, καὶ, ὅτι μὲν ἀλοῦς ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑπὸ τὸν Δεκαλεικὸν πόλεμον καὶ πραθεὶς εἰς Λευκάδα Κλεάνδρῳ † περιτυχῶν τῷ ὑπακριτῇ πρὸς τοὺς οἰκειοὺς ἐσώθη δεῦρο πολλοστῷ χρόνῳ, παραλελοίπασιν, ὥσπερ δὲ δέον ἡμᾶς δι' ἐλείνας τὰς ἀτυχίας ἀπολέσθαι, τὸ ξενίζειν αὐτοῦ κατηγορήκασι. (18) Ἐγὼ δ' ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν* πραγμάτων μάλιστ' ἂν οἶμαι ὑμῖν ἐμαυτὸν Ἀθηναῖον ὄντα ἐπίδειξεν. καὶ πρῶτον μὲν ὡς ἐάλω καὶ ἐσώθη, μάρτυρας ὑμῖν παρβίβομαι, ἔπειθ' ὅτι ἀφικόμενος τῆς οὐσίας παρὰ τῶν θεῶν τὸ μέρος μετέλαβον, εἴθ' ὅτι οὐτ' ἐν τοῖς δημόταις οὐτ' ἐν τοῖς φράτορσιν οὐτ' ἄλλοθι οὐδαμῶς τὸν ξενίζοντα οὐδέ τις πώποτ' ἤτιάσατο ὡς εἴη ξένος. Καὶ μοι λαβὴ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20. Περὶ μὲν τῆς ἀλώσεως καὶ τῆς σωτηρίας, ἣν συνέβη γενέσθαι τῷ πατρὶ δεῦρο, ἀκηκόατε, ὡς δ' ὑμέτερος ἦν πολίτης, ὃ ἄνδρες δικασταί (τὸ γὰρ ὄν καὶ ἀληθὲς οὕτως ὑπάρχει), μάρτυρας καλῶ τοὺς ζῶντας ἡμῖν τῶν συγγενῶν τῶν πρὸς πατρός. καλεῖ δέ μοι πρῶτον μὲν Θουκριτίδην καὶ Χαρισιάδην. ὁ γὰρ τούτων πατὴρ Χαρῖσιος ἀδελφὸς ἦν τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ Θουκριτίδου καὶ τῆς Λυσαρέτης τοῦ ἐμῆς τήθης, θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ (ἀδελφὴν γὰρ ὁ πάππος οὐμὸς ἐγένετο οὐχ ὁμομητρίαν). (20) Ἐπειτα Νικιάδην. καὶ γὰρ ὁ τούτου πατὴρ Λυσανίας ἀδελφὸς ἦν τοῦ Θουκριτίδου καὶ τῆς Λυσαρέτης, θεῖος δὲ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. Ἐπειτα Νικόστρατον. καὶ γὰρ ὁ τούτου πατὴρ Νικιάδης ἀδελφιδόους ἦν τῷ πάππῳ τῷ ἐμῷ καὶ τῇ τήθῃ, ἀνεψιὸς δὲ τῷ πατρὶ. Καὶ μοι καλεῖ τούτους πάντας. οὐ δ' ἐπιλαβε τὸ ὕδωρ.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

21. Τῶν μὲν τοίνυν πρὸς ἀνδρῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν ἀκηκόατε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μαρτυροῦντων καὶ δομινομένων εἶναι καὶ συγγενῆ τὸν ἐμὸν πατέρα αὐτοῖς. ὧν οὐδέ τις δῆπου, παραστησάμενος τοὺς συνεισομένους αὐτῷ τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντι, κατ' ἐξωλείας ἐπιτορκεῖ. Λαβὴ δὴ καὶ τὰς τῶν πρὸς γυναικῶν τῷ πατρὶ συγγενῶν μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

22. Οἱ μὲν τοίνυν ζῶντες οὗτοι τῶν συγγενῶν τοῦ πατρὸς καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν μεμαρτυρήκασι ὡς ἦν ἀμφοτέρωθεν Ἀθηναῖος καὶ μετῆν τῆς πόλεως αὐτῷ δικαίως. Καλεῖ δὴ μοι καὶ τοὺς φράτορας, ἔπειτα τοὺς γεννήτας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Λαβὴ δὴ καὶ τὰς τῶν δημοτῶν μαρτυρίας καὶ τὰς τῶν συγγενῶν περὶ τῶν φρατόρων, ὡς εἰλοντό με φρατοράρχον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

23. Τὰ μὲν τοίνυν ὑπὸ τῶν συγγενῶν καὶ φρατόρων καὶ δημοτῶν καὶ γεννητῶν, ὧν προέχει, μαρτυρούμενα ἀκηκόατε. ἔξ ὧν ἔστιν ἡμῖν εἰδέναί, πότερόν ποτ' ἀστὸς

18. Perstrinxerunt patrem meum peregrinitatis, et captum eum sub Decelicum bellum ab hostibus et Leucadem venditum, quum in Cleandrum (Porium?) histriionem incidisset, ad suos huc diu post esse reversum incolumem, praeterierunt, sed quasi nobis propter illa infortunia per-eundum ait, peregrinitatis eum accusarunt. (19) Ego vero per haec ipsa potissimum vobis ostensurum esse puto, me Atheniensem esse. ac primum de ejus et captivitate et redemptione testes vobis producam, deinde reversum a patris facultatum partem accepisse, postea, neque in Demotis neque in Phratoribus neque alibi usquam ob sermonis peregrinitatem ut peregrinum ab illo esse accusatum. Age cape mihi testimonia.

TESTIMONIA.

20. De captivitate quidem et incolumi patris reditu in urbem audistis, eum autem vestram fuisse civem, judices (rei enim veritas ita se habet), testes voco ex cognatis a patre, qui sunt superstites. primum autem Thucritidem mihi voca et Charisiadem. horum enim pater Charisius frater fuit avi mei Thucritidis et Lysaretis aviae meae, et patruus patris mei (sororem enim duxerat avus meus non uterinam). (21) Deinde Niciadem. nam ejus quoque pater Lysanias frater fuit Thucritidis et Lysaretis, et patris mei patruus. Tum Nicostratum. nam ejus quoque pater Niciades, filius fratris fuit avo meo et aviae, et consobrino patri meo. Age voca mihi hos omnes, tu vero siste aquam.

TESTES.

21. Qui igitur a viris patri meo cognati fuerunt, eos audivistis, Athenienses, et testificantes et dejerantes patrem meum sibi etiam cognatum fuisse. quorum utique nemo adhibitis iis, qui falsi testimonii sibi ipsi consilii essent, exitium sibi imprecatus pejerat. Age cape et illorum, qui patri a mulieribus cognati sunt, testimonia.

TESTIMONIA.

22. Qui igitur e cognatis mei patris tam a viris quam a mulieribus superstites sunt, eos testificantes audivistis, eum utrinque fuisse Atheniensem, et merito participem fuisse civitatis. Age voca mihi etiam Phratores, deinde Gennetas.

TESTES.

Cape jam et Demotarum testimonia, et cognatorum de Phratoribus, hos elegisse me Phratriae principem.

TESTIMONIA.

23. Quae igitur et cognati et Phratores et Demotae et Gennetae, quorum id officium est, testificati sunt, audistis. unde vobis scire licet, civisne an peregrinus fuerit is, cujus

ἡ ξένος ἦν ᾧ ταῦθ' ὁπῆρχεν. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς ἓνα ἢ δύο ἀνθρώπους καταφεύγομεν· εἴχομεν ἂν τιν' ὑποψίαν παρεσκευάσθαι τούτους. εἰ δ' ἐν ἅπασιν, ὅσοις περ ἑκα-
 1306 ὅστις ὁμῶν, ἐξητασμένος φαίνεται καὶ ζῶν ὁ πατήρ καὶ νῦν ἐγώ, λέγω φράτοροι, συγγενεῖσι, δημόταις, γεννή-
 ταις· πῶς ἔνεστιν ἢ πῶς δυνατὸν τούτους ἅπαντας μὴ μετ' ἀληθείας ὑπάρχοντας κατασκευάσθαι; (26) Εἰ μὲν
 5 τοίνυν εὖπορος ὢν ὁ πατήρ χρήματα δοῦς τούτοις ἐφαι-
 νετο πείσας συγγενεῖς αὐτοῦς ἑαυτοῦ φάσκειν εἶναι· λόγον εἶχεν ὑποψίαν τιν' εἶχειν ὡς οὐκ ἦν ἀστός. εἰ δὲ πένης ὢν
 ἅμα συγγενεῖς τε παρέσχετο τοὺς αὐτοὺς καὶ μεταδι-
 10 δόντας τῶν ὄντων ἐπεδείκνυε· πῶς οὐκ εὐδελον εἶναι τῇ ἀληθείᾳ προσήκει τούτους; οὐ γὰρ ἂν δῆπου, εἰ γε μὴδεν ἦν οἰκείος, χρήματα' αὐτῷ προστιθέντες οὗτοι τοῦ γένους μεταδίδουσαν. Ἄλλ' ἦν, ὡς τό τε ἔργον ἐδήλωσε καὶ
 15 ὁμῖν μαμαρτύρηται. εἶτι τοίνυν ἀρχὰς ἔλαχε καὶ ἤρξε δοκιμασθεῖς. Καί μοι λαβὴ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

26. Οἴεται τις ὄν ὁμῶν ἔσσαι ποτ' ἂν τοὺς δημότας ἐκείνον ξένον καὶ μὴ πολίτην ἄρχαιν παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' οὐκ ἂν κατηγορεῖν; οὐ τοίνυν κατηγορήσεν οὐδὲ εἰς, οὐδ' ἤτιάσατο. Ἄλλα μὴ καὶ διαψηφίσεις ἐξ ἀνάγκης ἐγένοντο τοῖς δημόταις ὁμόσασιν καθ' ἑρῶν, εἰ ἀπόλετο αὐτοῖς τὸ ληστιαρχικὸν γραμματεῖον δημαρχοῦντος Ἀντιφίλου τοῦ πατρὸς τοῦ Εὐβουλίδου, καὶ τινὰς ἀπήλασαν αὐτῶν. περὶ ἐκείνου δ' οὐδεὶς οὐτ' εἶπεν οὐτ' ἤτιάσατο τοιοῦτον οὐδέν. (27) Καίτοι πᾶσιν ἔστιν ἀνθρώπου τέλος τοῦ βίου θάνατος, καὶ περὶ ὧν μὲν ἂν τις ζῶν αἰτίαν σχῆι περὶ τοῦ γένους, δίκαιον τοὺς παῖδας τὴν αἰτιολογίαν παρέχειν, περὶ ὧν δ' ἂν μηδεὶς αὐτὸν ζῶντα κατατιτάσῃται, πῶς οὐ δαιμόνιον εἰ τοὺς παῖδας ὁ βουλόμενος κρίνει; εἰ μὲν τοίνυν περὶ τούτων μηδεὶς λόγος
 1307 ἐζητάσθη, δῶμεν τοῦτο λεληθέναι. εἰ δ' ἐδόθη καὶ διεψηφίσαντο καὶ μηδὲν ἤτιάσατο πώποτε μηδεὶς· πῶς οὐ δίκαιος ἂν ἐγὼ κατ' ἐκείνον Ἀθηναῖος εἴην τὸν τελευταίαντα πρὶν ἀμφισβητηθῆναι τοῦ γένους αὐτῶν; Ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει καὶ τούτων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

28. Ἐπι τοίνυν παίδων αὐτῶν τεττάρων γενομένων δημομητρίων ἐμοὶ καὶ τελευταυσάντων, ἔθαψε τούτους εἰς τὰ πατρῶα μνήματα, ὧν ὅσοι πέρ εἰσι τοῦ γένους κοινονοῦσιν. καὶ τούτων οὐδεὶς οὐκ ἀπέπιπε πώποτε, οὐκ ἐκώλυσεν, οὐ δίκην ἔλαχεν. Καίτοι τίς ἔστιν ὅστις ἂν εἰς τὰ πατρῶα αὐτῶν μνήματα τοὺς μηδὲν ἐν γένει τιθέντας ἔσσαι; Ὡς τοίνυν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβὴ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29. Περὶ μὲν τοίνυν τοῦ πατρὸς, ὡς Ἀθηναῖος ἦν, ταῦτ' ἔχω λέγειν, καὶ μάρτυρας παρέσχημαι τοὺς ὅπ' αὐτῶν τούτων ἀψηφισμένους εἶναι πολίτας, μαρτυροῦντας ἐκείνον ἑαυτοῖς ἀνεψιὸν εἶναι. φαίνεται δὲ βίου ἐτι

ea conditio fuit. si enim ad unum hominem atque alterum confugeremus; suspecti esse possemus, eos esse subornatos. sed quum in omnibus, quibus et vestrum unusquisque, manifesto numeremur, et pater dum vixit et ego nunc, dico in Pbratoribus, cognatis, Demotis, Gennetis; serie nullo modo licet vel potest, ut ii omnes, nisi revera essent, subornati sint? (25) Quod si locuples fuisset pater atque his pecunia data persuasisset, ut se cognatos ipsius esse dicerent; non absurda suspicio esset, eum non fuisse civem. sin simul et pauper fuit et eosdem exhibuit et cognatos et de suo ei impertientes; nonne perspicuum est, eum revera cognatum his esse? neque enim profecto, si nemini conjunctus fuisset, isti adjecta pecunia eum in gentem recepissent. Sed fuit, et et ipsa res probavit et testes vobis affirmarunt. praeterea magistratus sortitus est et genit approbatus. Cape mihi testimonium.

TESTIMONIUM.

26. Num quis vero vestrum existimat permissuros fuisse Demotas, ut ille, si peregrinus et non civis fuisset, apud ipsos magistratu fungeretur, ac non fuisse accusatos? neque vero quisquam eum accusavit vel criminatus est. Quia necessario etiam suffragia tulerunt Demotae sacris juratis, quum album Demi perisset, Antiphilo patre Ebulididis Demarcho, et quosdam e Demo repulerunt. de illis autem nec dixit nec conestus ullus est tale quicquam. (27) Atqui omnibus hominibus vitae finis mors est, et quarum rerum quis vivens de genere accusatur, earum filios aequum est ad reddendam rationem perpetuo esse paratos, quarum autem nemo viventem ipsam criminatus fuit, earum quomodo non iniquum est liberos exagitari a quovis? Quod si de his nulla facta fuit inquisitio; demas nil latuisse. sin facta est et suffragia tulerunt et nemo unquam quicquam est conestus; nonne aequum est me a patre illius Atheniensem esse, qui mortuus est antequam ei de genere facta fuit controversia? Haec vere a me dici, horum quoque voca testes.

TESTES.

28. Praeterea quum ei liberi quatuor essent nati, uterum mei fratres, et mortui, sepehnt eos in patria monumenta, quae, quotquot ejus gentis, Gennetis sunt communia. et istorum nemo unquam vetuit aut prohibuit, aut eum in jus vocavit. Quis vero est, qui a gente alienis in patria monumenta sepultis litem non intendat? Sed et haec vere a me dici, cape testimonium.

TESTIMONIUM.

29. De patre igitur, fuisse eum Atheniensem, haec habeo que dicam, et testes produxi eos, quos isti ipsi cives esse pronuntiarunt, testificatos eum suum fuisse consobrinum. Constat autem eum tot et tot annos hic vixisse, et nunquam

Ἀθηναῖοι, δυσχερῶς ὑπολάβη. καὶ γὰρ νῦν ἀστὰς γυ-
 20 ναϊκὰς πολλὰς εὐρήσετε τιθευούσας, ἅς ἑμῖν καὶ κατ'
 ὄνομα, ἐὰν βούλησθε, ἐροῦμεν. εἰ δέ γε πλούσιοι ἤμεν
 οὐτ' ἂν τὰς ταινίας ἐπωλοῦμεν οὐτ' ἂν ὄλωσ ἤμεν ἀπο-
 ροί. Ἄλλὰ τί ταῦτα κοινῶναι τῷ γένει; ἐγὼ μὲν οὐδὲν
 25 οἶμαι. (36) Μηδαμῶς, ὡ ἀνδρες δικασταί, τοὺς πένη-
 τας ἀτιμᾶζετε (ισκανὸν γὰρ αὐτοῖς τὸ πένεσθαι κακόν),
 μηδέ γε τοὺς ἐργάζεσθαι καὶ ζῆν ἐκ τοῦ δικαίου προαι-
 ρουμένους, ἀλλ' ἀκούσαντες, ἐὰν ἑμῖν ἐπιδικιῶν τῆς
 μητρὸς τοὺς οἰκείους οὖς προσῆκεν εἶναι ἀνθρώποις
 1310 ἐλευθέροις, ἂν κατατιβῶται περὶ αὐτῆς, ταύτας τὰς δια-
 βολὰς ἐξομνυμένους, καὶ μαρτυροῦντας αὐτὴν ἀσπὴν
 οὔσαν εἰδέναι, ὅς ἑμεῖς φήσετε πιστοὺς εἶναι, δικαίαν
 5 ἡμῖν θέσθε τὴν ψῆφον. (37) Ἐμοὶ γὰρ ἦν πάππος, ὃ
 ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς μητρὸς πατήρ, Δαμόστρατος
 Μελιταῦς. τούτῳ γίνονται τέτταρες παῖδες, ἐκ μὲν ἧς
 τὸ πρῶτον ἔσχε γυναικὸς θυγάτηρ καὶ υἱὸς ᾧ ὄνομα
 Ἄμυθειον, ἐκ δὲ τῆς ὑστερον Χαιρεστράτης ἡ μήτηρ ἡ
 10 ἐμὴ καὶ Τιμοκράτης. Τούτοις δὲ γίνονται παῖ-
 δες, τῶ μὲν Ἄμυθειῶνι Δαμόστρατος, τοῦ πάππου
 τούνομα ἔχων, καὶ Καλλίστρατος καὶ Δεξιθεός. καὶ ὁ μὲν
 Ἄμυθειῶν ὁ τῆς μητρὸς ἀδελφὸς τῶν ἐν Σικελίᾳ στρα-
 15 τευσαμένων καὶ τελευτησάντων ἐστί, καὶ τῆσκαται ἐν
 τοῖς δημοσίοις μνήμασιν. καὶ ταῦτα μαρτυρήσεται. (38)
 Τῇ δ' ἀδελφῇ αὐτοῦ συνοικησάσῃ Διοδώρῳ Ἀλαίᾳ υἱὸς
 γίνεταί Κτησίβιος. καὶ οὗτος μὲν ἐτελεύτησεν ἐν Ἀβύδῳ
 μετὰ Θρασυβούλου στρατεύομενος, ζῆ δὲ τούτων ὁ Δα-
 20 μόστρατος ὁ τοῦ Ἄμυθειῶνος, τῆς μητρὸς ἀδελφιδούς
 τῆς ἐμῆς. τῆς δὲ Χαιρεστράτης ἐμῆς τῆθης τὴν ἀδελφὴν
 λαμβάνει Ἀπολλόδορος Πλωθείας. τούτων γίνεταί Ὀ-
 λύμπιχος, τοῦ δ' Ὀλυμπίχου Ἀπολλόδορος, καὶ οὗτος
 ζῆ. Καὶ μοι κἀλεῖ αὐτούς.

26

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

39. Τούτων μὲν τοίνυν ἀνηκόατε μαρτυρούντων καὶ
 διαμνυμένων, τὸν δὲ καὶ δημοκῆτριον καὶ κατ' ἀμφοτέ-
 ρημῖν συγγενῆ καλῶ, καὶ τοὺς υἱεῖς αὐτοῦ. τῶ γὰρ Τι-
 μοκράτῃ τῶ τῆς μητρὸς ἀδελφῶ τῆς ἐμῆς δημοκῆτριῳ
 1311 καὶ δημοκῆτριῳ γίνεταί Εὐξίθεος, τοῦ δ' Εὐξίθεου
 τρεῖς υἱεῖς. οὗτοι πάντες ζῶσιν. Καὶ μοι κἀλεῖ τοὺς
 ἐπιδημοῦντας αὐτῶν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Ἀεὶ δὲ μοι καὶ τὰς τῶν φρατόρων καὶ συγγενῶν
 5 τῶν τῆς μητρὸς καὶ δημοτῶν μαρτυρίας, καὶ ὧν τὰ
 μνήματα ταῦτά.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40. Τὰ μὲν τοίνυν τοῦ γένους τοῦ τῆς μητρὸς ὅπως
 ἑμῖν ἐπιδικιῶν, καὶ πρὸς ἀνδρῶν καὶ πρὸς γυναικῶν
 ἀσπὴν. τῇ δὲ μητρὶ τῇ ἐμῇ γίνεταί, ὡ ἀνδρες δικα-
 10 σσταί, τὸ μὲν πρῶτον ἐκ Πρωτομάχου, ᾧ αὐτὴν ὁ Τι-
 μοκράτης δημοκῆτριος καὶ δημοκῆτριος ὡν ἀδελφὸς ἔδεικε,

Athenienses, iniquo animo audiat. nam etiam nunc civis
 mulieres multas inveniatis nutricum fungi officis, quas
 vobis etiam nominabo, si velitis. si divites essemus; certe
 nec fascias venderemus, nec denique inopes essemus. Sed
 quid ista cum genere consortii habent? equidem nihil opi-
 nor. (36) Ne, iudices, pauperes aspernemini (satis enim
 iis est in ipse paupertate mali), praecipue eos etiam, qui
 quaeritare victum et vivere sine cujusquam injuria insti-
 tuunt, sed audita re, ubi vobis matris cognatos ostender-
 tales, quales ingenueorum hominum esse decet, quascumque
 in eam crimina conjecerit, tales calamitas ejurantes et
 testificantes se scire eam esse civem. quos vos dicetis esse
 fide dignos, justam nobis ferre sententiam. (37) Mihi
 avus fuit, Athenienses, matris pater, Damostratus Meli-
 tensis. et nascuntur quatuor liberi e priore quam habuit
 uxore, filia et filius, cui nomen fuit Amytheon, e posteriori
 Chaeestrata mater mea et Timocrates. His autem liberi
 nascuntur, Amytheoni Damostratus, avi nomen referens,
 et Callistratus et Dexitheus. ac Amytheon quidem matris
 frater ex eorum numero est qui in Sicilia militavit et obiit,
 et sepultus est in publicis monumentis. et haec testimo-
 niis confirmabuntur. (38) Soror autem ejus, quam Diodoro Sa-
 laensi nupsit, filium peperit Ctesibium. is Abydi obiit cum
 Thrasybulo militans. ex his vivit Damostratus Amytheonis
 filius, filius fratris matris meae. Chaeestratae autem avi
 meae sororem ducit Apollodorus Plotheensis. ex his nascitur
 Olympicus, ex Olympicus Apollodorus, is vivit. Proinde
 voca mihi eos.

TESTES.

39. Hos igitur audivistis testificantes et deprecantes. vo-
 cabo etiam uterinum fratrem et ab utraque parte cognatum
 nobis et filios ejus. nam Timocrati matris meae fratri ger-
 mano et uterino nascitur Euxitheus, Euxitheo tres filii, qui
 omnes vivunt. Voca mihi ex iis qui domi sunt.

TESTES.

Cape jam etiam Phratorum et cognatorum matris et De-
 motorum testimonia, et quorum eadem monumenta sunt.

TESTIMONIA.

40. Genus igitur maternum sic demonstro vobis, eam et
 a viris et a mulieribus esse civem. matri autem meae nasci-
 tur, iudices, primum e Protomacho, cui eam Timocrates
 frater uterinus et germanus desoponderat, filia, deinde e

θυγάτηρ, εἶτα ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐγώ. *Ὁν δὲ
 τρόπον τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ συνώκησε, ταῦθ' ὑμᾶς ἀκούσαι
 13 δεῖ. καὶ γὰρ ἃ περὶ τὸν Κλεινίαν αἰτιᾶται καὶ τὸ τι-
 θεῦσαι τὴν μητέρα, καὶ ταῦτα πάντα ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν
 διηγήσομαι. (41) Ὁ Πρωτόμαχος πέννης ἦν, ἐπικληθῆναι
 δὲ κληρονομήσας εὐπόρου, τὴν μητέρα βουληθεὶς ἐκδοῦ-
 ναι πείθει λαβεῖν αὐτὴν τὸν Θούκριτον τὸν πατέρα τὸν
 20 ἐμὸν, ὄντα ἑαυτοῦ γινώριμον, καὶ ἐγγυᾶται ὁ πατήρ τὴν
 μητέρα τὴν ἐμὴν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Τιμοκράτους
 Μελιτέως, παρόντων τῶν τε θειῶν ἀμφοτέρων τῶν ἑαυ-
 τοῦ καὶ ἄλλων μαρτύρων. καὶ τούτων ἅσοι ζῶσι, μαρ-
 25 τυρήσουσιν ἡμῖν. (42) Μετὰ δὲ ταῦτα χρόνῳ ἕστερον
 παιδῶν αὐτῆς δυοῖν ἤδη γεγεννημένων, καὶ τοῦ μὲν πα-
 τρὸς στρατευομένου καὶ ἀποδημοῦντος μετὰ Θρασυβού-
 λου, αὐτῆ δ' οὕσα ἐν ἀπορίας ἡναγασθῆναι τὸν Κλεινίαν
 τὸν τοῦ Κλειδίκου τιθεῦσαι, τῷ μὲν εἰς ἐμὲ ἤκοντι
 312καὶδὲν ἄλλῳ νῦν μὰ τὸν Δία οὐχὶ συμέρον πρᾶγμα ποιή-
 σασα (ἀπὸ γὰρ ταύτης τῆς τιθείας ἅπαντα ἢ περὶ ἡμᾶς
 γέγονε βλασφημία), τῇ μέντοι ὑπαρχούσῃ πενίᾳ ἰσως
 5 καὶ ἀναγκαίᾳ καὶ ἀρμόττοντα ποιοῦσα. (43) Φαίνεται
 τοίνυν οὐχ ὁ ἐμὸς πατήρ πρῶτος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 λαβὼν τὴν ἐμὴν μητέρα, ἀλλ' ὁ Πρωτόμαχος, καὶ
 παῖδας ποιησάμενος καὶ θυγατέρα ἐκδοῦς. ὅς καὶ τε-
 λευτηρῶς, ὁμοῦ μαρτυρεῖ τοῖς ἔργοις ἀσθὴν ταύτην
 καὶ πολιτὴν εἶναι. Ὡς οὖν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει
 10 μοι πρῶτον μὲν τοὺς τοῦ Πρωτομάχου υἱεῖς, ἔπειτα
 τοὺς ἐγγυωμένους παρόντας τῷ πατρὶ καὶ τῶν φρατόρων
 τοὺς οἰκείους, οἷς τὴν γαμηλίαν εἰσήνεγκεν ὑπὲρ τῆς
 15 μητρὸς ὁ πατήρ, εἶτα Εὐνικὸν Χολαργέα τὸν τὴν ἀδελ-
 φὴν λαβόντα τὴν ἐμὴν παρὰ τοῦ Πρωτομάχου, εἶτα
 τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς. κάλει τούτους.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

44. Πῶς οὖν οὐκ ἂν οἰκτρότατα, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 πάντων ἐγὼ πεπονθὼς εἶην, εἰ τῶν συγγενῶν ὄντων το-
 20 σούτων τούτων καὶ μαρτυρούντων καὶ διοικουμένων ἐμοὶ
 προσήκειν, μηδεὶς μηδενὶ τούτων ἀμφισβητῶν ὡς οὐκ
 εἰσὶ πολῖται, ἐμὲ ψηφίσαιτο εἶναι ξένον; Λαβὲ δὲ μοι
 καὶ τὴν τοῦ Κλεινίου καὶ τὴν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ
 25 μαρτυρίαν, οἷς ἴσασιν ἀπὸ τῆς οὐσίας ποτὲ ἢ ἐμὴ μητέρα
 εἰτίθεισαν αὐτόν. οὐ γὰρ ἃ τῆμερον ἡμεῖς φαμέν,
 εὐρῶκα αὐτοῖς μαρτυρεῖν, ἀλλὰ πάντα τὸν χρόνον ἤδε-
 σαν αὐτὴν ἡμετέραν μὲν μητέρα, τίτθην δὲ τούτου νο-
 μιζομένην. (45) Καὶ γὰρ εἰ ταπεινὸν ἢ τίτθην τὴν
 ἀλήθειαν οὐ φεύγω. οὐ γὰρ εἰ πένητες ἦμεν, ἡδίκη-
 313καμεν, ἀλλ' εἰ μὴ πολῖται, οὐδὲ περὶ τύχης οὐδὲ περὶ
 χρημάτων ἡμῖν ἐστὶν ὁ παρῶν ἀγών, ἀλλ' ὑπὲρ γένους.
 Πολλὰ δουλικὰ καὶ ταπεινὰ πράγματα τοὺς ἐλευθέρους
 ἢ πενία βιάζεται ποιεῖν, ἐφ' οἷς ἐλεοῖντ' ἂν, ὃ ἄνδρες
 5 Ἀθηναῖοι, δικαιοτέρων ἢ προκαπολλύοντο. ὡς γὰρ
 ἐγὼ ἀκούω, πολλοὶ καὶ τίτθαι καὶ ἔριθοι καὶ τρυγήτριαι
 γεγονάσιν ὑπὸ τῶν τῆς πολέως κατ' ἐκείνους τοὺς χρό-
 νους; συμφορῶν ἀσταὶ γυναῖκες, πολλοὶ δ' ἐκ πενήτων

patre meo ego. Quo autem pacto patri meo nupserit, vobis
 est cognoscendum. nam quæ de Clinia criminatur et de
 nutricio matris ministerio, etiam hæc omnia vobis perspicue
 narrabo. (41) Protomachus pauper erat, quum autem
 Epiclerum locupletem hæreditate nactus esset, elocaturus
 matrem meam Thucrito patri meo, familiari suo, persuadet,
 ut eam ducat, sic despondetur patri meo mater mea per
 Timocratem Mellensem, præsentibus utrisque patruis ejus
 et aliis testibus. et horum qui superstites sunt, nobis tes-
 timonium dicent. (42) His factis aliquanto post quum ei due
 liberi jam nati essent, et pater militaret peregre Thrasybulo
 imperatore; ipsa inopia conflictans coacta est Cliniam Clidici
 filium lacte suo nutrire, quo facto, quod ad id periculum
 attinet, in quo nunc ego versor, per Jovem male mihi con-
 sultit (nam ab ea nutritione omnia, quæ in nos congerun-
 tur maledicta, orta sunt), sed tamen illius temporis inopiæ
 et necessaria sane fecit et congruentia. (43) Constat igitur
 patrem meum, Athenienses, non primum duxisse matrem
 meam, sed Protomachum, et liberos procreasse et filiam
 elocasse. qui etsi mortuus est, ipsis tamen factis testatur,
 eam indigenam et civem fuisse. Hæc me vere dicere,
 primum mihi voca Protomachi filios, deinde eos, qui spou-
 salibus patris interfuerunt, et e Phratoribus cognatos, quibus
 nuptiale munus contulit pro matre pater, tum Eunicum
 Cholargensem, qui sororem meam accepit a Protomacho,
 tum filium sororis. voca hos.

TESTES.

44. Qui igitur non indignissime, Athenienses, omnium
 hominum ageretur mecum, quum tot cognati hi et testifi-
 centur et dejerent se mihi cognatos esse, et horum nemo
 in jus vocetur, quasi cives non sint, si quis me pronuntiarit
 esse peregrinum? Age cape mihi etiam Clinia cognatorum-
 que ejus testimonium, qui norunt haud dubie, quænam
 mater mea fuerit, quæ mammam illi præbuit. neque enim
 eorum jurisjurandi religio habetur, quod quæ nos hodie
 dicimus, testificantur, sed quod omni tempore compertum
 habuerunt eam nostram fuisse matrem et illius nutricem
 existimatam. (45) Tametsi enim humile quiddam est nutri-
 cis vocabulum; veritatem tamen non detrecto. non enim si
 pauperes fuimus, cuiquam injuriam fecimus, sed si cives non
 fuimus. neque in præsentis judicio vel fortuna vel pecunia
 nostra agitur, sed genus. Multas humiles et serviles operas
 ingenuos hominos paupertas facere cogit, ob quas misera-
 tionem potius, Athenienses, quam insuper internecionem
 merentur. Ul enim ego audio, multæ et nutrices et lani-
 ficæ et vindemitrices factæ sunt propter reipublicæ illorum
 temporum calamitates cives mulieres, multæ autem ex

κλούσαιο νῦν. Ἄλλ' αὐτίχ' ὑπὲρ τούτων, νῦν δὲ τοὺς μάρτυρας κάλει.

10

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

46. Οὐκοῦν ὅτι μὲν καὶ τὰ πρὸς μητρός εἰμι ἀστός καὶ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μὲν ἐξ ὧν ἄρα μεμαρτύρηται μεμαθήκατε πάντας, τὰ δ' ἐξ ὧν πρότερον περὶ τοῦ πατρός. λοιπὸν δὲ μοι περὶ ἑμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν τὸ μὲν ἀπλούστατον, οἶμαι, καὶ δικαιότατον, ἐξ ἀμφοτέρων ἀστὸν ὄντα με, κακληρονομηκότα καὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ γένους, εἶναι πολίτην. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ προσήκοντα πάντα ἐπιδείξω μάρτυρας παρεχόμενος, ὡς εἰσῆχθην εἰς τοὺς φράτορας, ὡς ἐνεγράφην εἰς τοὺς δημότας, ὡς ὑπ' αὐτῶν τούτων προεκρίθην ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦσθαι τῆς ἱερωσύνης τῷ Ἡρακλεῖ, ὡς ἤρχον ἀρχὰς δοκιμασθείς. Καὶ μοι κάλει αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

47. Οὐκ ὦν δεινόν, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἑλαχον ἱερῆς ὡς περ προεκρίθην, εἶδει ἄν με καὶ αὐτὸν θύειν ὑπὲρ τούτων καὶ τοῦτον μετ' ἐμοῦ συνθύειν, νῦν δὲ τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐμὲ μεθ' αὐτῶν μηδὲ συνθύειν εἶεν; Φαινομαί τοίνυν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν ἄλλον χρόνον ἔπαντα παρὰ πᾶσι τοῖς νῦν κατηγοροῦσι πολίτης ὡμολογημένος. (48) Οὐ γὰρ ἂν δήπου τὸν γε ξένον καὶ μέτοικον, ὡς νῦν φησὶν Εὐβουλίδης, οὐτ' ἀρχὰς ἀρχεῖν οὐδ' ἱερωσύνην κληροῦσθαι μεθ' ἑαυτοῦ προκρινέντα εἶασεν. καὶ γὰρ οὗτος ἦν τῶν κληρουμένων καὶ προκρινέντων. οὐδὲ γ' ἄν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παλαιὸς ὢν ἐχθρὸς ἐμοὶ τοῦτον τὸν καιρὸν περιέμενον, ὃν οὐδεὶς ᾔδει γενησόμενον, εἶπερ τι συνῆδει τοιοῦτον. (49) Ἄλλ' οὐ συνῆδει. διόπερ τὸν μὲν ἄλλον ἔπαντα χρόνον δημοτευόμενος μετ' ἐμοῦ καὶ κληρούμενος οὐδὲν ἑώρα τούτων, ἐπειδὴ δ' ἡ πόλις πᾶσα τοῖς ἀσελγῶς εἰσπετηδῶσιν εἰς τοὺς δήμους ὀργιζομένη παρωζύνετο, τνηκαῦτά μοι ἐπεβούλευσεν. ἦν δ' ἐκεῖνος μὲν ὁ καιρὸς τοῦ συνειδότος αὐτῷ τᾶληθῆ λέγειν, ὃ δὲ νυνὶ παρῶν ἐχθροῦ καὶ συκοφαντεῖν βουλομένου. (50) Ἐγὼ δ', ὃ ἄνδρες δικασταί — καὶ μοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς θορυβήσῃ, μηδ' ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν ἀχθεσθῆ, εἰ ἑμαυτὸν Ἀθηναῖον ὀπειλήσα ὡς περ ὑμῶν ἕκαστος ἑαυτόν, μητέρα ἐξ ἀρχῆς νομίζων ἦν περ εἰς ὑμᾶς ἀποφαίω, καὶ οὐχ ἑτέρας μὲν ὧν, ταύτης δὲ προσποιούμενος, πατέρα πάλιν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν αὐτὸν τρόπον. (51) Καίτοι εἰ τοῖς ἐξαλεγχόμενοις ὧν μὲν εἰσὶν ἀποκρυπτομένοις, ὧν δ' οὐκ εἰσὶ προσποιούμενοις δίκαιον ὑπάρχειν παρ' ὑμῖν τοῦτο σημεῖον ὡς εἰσὶ ξένοι: ἐμοὶ δὴπου τοῦναντίον ὡς εἰμι πολίτης. οὐ γὰρ ἂν ξένην καὶ ξένον τοὺς ἑμαυτοῦ γονεάς ἐπιγραψάμενος μετέχειν ἤξιον τῆς πόλεως, ἀλλ' εἰ τι τοιοῦτον συνῆδειν, ἐζήτησ' ἂν ὧν φήσω γονεῶν εἶναι. ἀλλ' οὐ συνῆδειν, διόπερ μένων ἐπὶ τοῖς οὔσι δικαίως γονεῖσιν ἑμαυτῷ τῆς πόλεως μετέχειν ἄξιόν.

52. Ἐτι τοίνυν ὄρφανός καταλείφθην, καὶ φασὶ με εὐπόρον εἶναι καὶ τῶν μαρτύρων ἐνίους ὠφελουμένους

pauperibus nunc locupletata sunt. Sed de his statim nunc autem testes voca.

TESTES.

46. Me igitur et a matre esse civem et a patre, partim ei dictis testium modo cognovistis, partim ex iis, quæ prius de patre dicta sunt. Restat igitur, ut de me ipso apud vos dicam simplicissimum, opinor, et justissimum, quom ex utrisque parentibus sim civis, et hæreditatem et genus consecutus, me esse civem. sed tamen omnia, quæ conveniunt, a me esse præstita probabo testibus productis, et introductus sim ad Phratores, ut in Demotas sim adscriptus, ut ab ipsis his delectus sim inter nobilissimos ad sortilandam de sacerdote Hercules, ut magistratus gesserim approbatus. Age voca mihi eos.

TESTES.

47. Nonne igitur absurdum, iudices: si mihi obvenisset sacerdotium, ut delectus fueram, oportuisset me pro istis sacrificare et istum una sacrificare mecum, nunc autem eosdem istos non permittere, ut ego una cum iis sacra faciam? Constat igitur, Athenienses, me per omne reliquum tempus apud omnes eos, qui me nunc accensant, civem esse habitam. (48) Neque enim peregrinum et inquilinum, ut nunc ait Eubalides, vel magistratus gerere vel sacerdotium sortiri secum delectum siviisset. nam ipse fuit e sortientibus et delectis. neque certe, Athenienses, quom vetus mihi inimicus esset, in hoc usque tempus distulisset, quod equamne futurum esset, nemo præcivit, si quid de me tale compertum habuisset. (49) Sed non habuit compertum. Quapropter per tempus omne reliquum quom et Demam et sortitionem mecum communem haberet, nihil horum perspexit, quom autem civitas universa in eos, qui se petulantur in Demos ingesserunt, iracunde concitata sit, istam insidias mihi comparavit. Fuisset autem illud quidem tempus homini conscio veritatem dicendi, at id, quod nunc adest, inimici et calumniantis. (50) Ego autem, iudices — et per Jovem deosque oro, ne quisquam mihi obturbet vel id, quod dicturus sum, ægre ferat, si me Atheniensem esse duco, ut vestrum quilibet sese, et eam esse mihi matrem ab initio puto, quam apud vos ostendo, neque alterius sum, hanc autem mihi vindico, patrem rursus, Athenienses, eodem modo. (51) At si in iis, qui convicti sunt, quod quorum sunt occultant, quorum autem non sunt simulant, æquum est apud vos pro signo haberi esse eos peregrinos; de me contrarium utique sentiendum erit, civem esse me. neque enim meos parentes, si peregrina et peregrinus essent, inscribens civitate frui instituissem, sed si quid tale mihi conscius essem, quaeritasset, quorum me filium esse dicerem. sed nihil eram conscius, quapropter eos parentes, qui mihi jure sunt, retinens civis esse volo.

52. Jam pupillus relictus sum, et me dicunt esse locupletem et testium quosdam propter emolumenta testificari mihi

μοι μαρτυρεῖν συγγενεῖς εἶναι. καὶ ἅμα μὲν κατ' ἐμοῦ λέγουσι τὰς ἐκ τῆς πενίας ἀδοξίας καὶ περὶ τὸ γένος διαβάλλουσιν, ἅμα δὲ δι' εὐπορίαν φασὶ πάντα με ἀνεῖσθαι. ὡς τε πότρεα χρῆ αὐτοῖς πιστεῦναι; (53) Ἐξήν δὲ δήπου τοῦτοις, εἰ νόθος ἢ ξένος ἦν ἐγώ, κληρονόμοις εἶναι τῶν ἐμῶν πάντων. εἴθ' οὗτοι μικρὰ λαμβάνειν καὶ κινδυνεύειν ἐν ψευδομαρτυραῖς καὶ ἐπιπορκεῖν μάλλον αἰρουῦνται ἢ πάντ' ἔχειν, καὶ ταῦτ' ἀσφαλῶς, καὶ μηδεμιᾶς ἐξωλείας ὑπόχρους ἑαυτοῦς ποιεῖν; οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ' οἶμαι, συγγενεῖς ὄντας τὰ δίκαια ποιοῦσι βοηθοῦντες αὐτῶν ἐνί. (54) Καὶ ταῦτ' οὐχὶ νῦν πεπεισμένοι ποιοῦσιν, ἀλλὰ παιδίον ὄντα με εὐθέως ἤγον εἰς τοὺς φράτορας, εἰς Ἀπόλλωνος πατρῶος ἦγον, εἰς τὰλλα ἱερά, καίτοι οὐ δήπου παῖς ὡν' ἐγὼ ταῦτ' ἐπειθον αὐτοῦς ἀργύριον διδοῦς. ἀλλὰ μὴν ὁ πατήρ αὐτὸς ζῶν, ὁμόσας τὸν νόμιμον τοῖς φράτορασιν ὅρκον, εἰςτήγαγέ με ἀστὸν ἐξ ἀστῆς ἐγγυητῆς αὐτῶ γεγεννημένον εἰδώς, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται. (55) Εἴτ' ἐγὼ ξένος; ποῦ μετοικιονῶ καταθείς; ἢ τίς τῶν ἐμῶν πρόποτε; ποῦ πρὸς ἄλλους δημοτάς ἐλθὼν καὶ οὐ δυνήθεις ἐκείνους πεῖσαι δεῦρ' ἐμαυτὸν ἐνέγραψα; ποῦ τὴ ποιήσας ὢν, ὅσοι μὴ καθαρῶς ἦσαν πολῖται, πεποικηότες φαίνονται; οὐδαμοῦ. ἀλλ' ἀπλῶς, ἐν ὧς ὁ πάππος ὁ πρὸς * πατρός, ὁ ἐμὸς πατήρ, ἐταῦθα καὶ αὐτὸς φαίνομαι δημοσεύμενος. Καὶ νῦν 1316 πῶς ἂν τις ἐμῶν σαφέστερον ἐπιδείξειε μετὸν τῆς πόλεως αὐτῶ; (56) Ἐνθυμείσθω γὰρ ἕκαστος ὁμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἑαυτῶ προσήκοντας τίν' ἄλλον ἂν δύναίτο ἐπιδείξειαι τρόπον ἢ τὸν αὐτὸν ἐμοῦ, μαρτυροῦντας ὁμῶν ὄντας, πάλαι τοὺς αὐτοῦς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὄντας; Διὰ ταῦτα τοίνυν ἐγὼ πιστεύων ἐμαυτῶ κατέφυγον εἰς ὑμᾶς. ὄρω γάρ, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ μόνον τῶν ἀποψηφισαμένων Ἀλιμουσίων ἐμοῦ κυριώτερον ὄντα τὰ δικαστήρια, ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, δικαίως. κατὰ γὰρ πάντα αἱ παρ' ὁμῶν εἰσι κρίσεις δικαιοτάται.

57. Ἐνθυμείσθε τοίνυν κἀκαῖνο, ὅσοι τῶν μεγάλων δήμων ἐστέ, ἕως οὐδέν' ἀκιστερεῖτε οὔτε κατηγορίας οὔτε ἀπολογίας. καὶ πολλὰ ἀγαθὰ γένοιτο πᾶσιν ὑμῖν τοῖς δικαίως τούτῳ τῶ πράγματι χρησαμένοις, ὅτι καὶ τῶν ἀναβαλέσθαι δεομένων οὐκ ἀπήρησθε τὸ παρασκευάσασθαι, ἧ καὶ τοὺς συκοφαντοῦντας καὶ δι' ἐχθρὰν ἐπιβουλεύοντας ἐξηλέγχετε. (58) Καὶ ὑμᾶς μὲν ἄξιον ἐπιαινεῖν, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς δὲ καλῶ καὶ δικαίῳ πράγματι μὴ καλῶς χρησαμένους ψέγειν. Ἐν οὐδενὶ τοίνυν εὐρήσετε τῶν δήμων δεινότερα γεγεννημένα τῶν παρ' ἡμῖν. οὗτοι γὰρ ἀδελφῶν δημοητρίων καὶ δημοπατρίων τῶν μὲν εἰσιν ἀπαψηφισμένοι, τῶν δ' οὐ, καὶ 2 πρὸς ἀνθρώπων ἀπόραν, ὧν τοὺς υἱεῖς ἐγκαταλείπεισιν. καὶ τούτων, ἂν βούλησθε, μάρτυρας παρεξομαι. (59) Ὁ δὲ πάντων δεινότατον οἱ συνεστηχότες πεποικῆσαι (καὶ μοι πρὸς Διδὸς καὶ θεῶν μηδεὶς ὑπολάβῃ δυσκόλως, ἐὰν τοὺς ἡδικηκότας ἐμαυτὸν πονηροῦς ὄντας ἐπιδεικνύω. νομίζω γὰρ ὑμῖν τὴν τούτων πονηρίαν δεικνύς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λέγειν τὸ γενόμενόν μοι).

se cognatos esse. Ita simul probra paupertatis et generis objiciunt, simul propter divitias omnia mercari me dicunt. proinde utrum iis credendum est? (53) Licuisset nimirum iis, si peregrinus aut nothus ego essem, omnium mearum opum capere hæreditatem. itane hi paucula accipere et falsi testimonii periculum expectare et pejerare valent? quam tenere omnia eaque secure, neque ullis se diris et devotionibus obstringere? Non ita est, sed cognati nimirum quum sint, uni suorum, ut rectum est, opitulantur. (54) Neque hæc nunc impulsu meo faciunt, sed dum puerulus etiamnum fui, me statim ad Phratores duxerunt, in ædem Apollinis patrii duxerunt, in reliqua templa. Neque vero ego dum puer fui, iis persuasi ut illa facerent scilicet argento dato. sed pater ipse dum vixit, legitimo jurejurando dato Phratoribus, me civem introduxit ex cive desponsa sibi natum sciens, et hæc testimoniis confirmata sunt. (55) Ego tandem peregrinus? Ubi tributum iæquillinorum pendens? aut ullus meorum unquam? quando ad alios Demotas aggressus, quum iis, ut me reciperent, persuadere non potuissem, huc me inscripsi? ubi aliquid eorum faciens, quæ illos, qui germani cives non sunt, fecisse constat? nusquam. sed simpliciter, in quibus Demotis avus a patre, pater meus versatus, ibidem et me versatum esse constat. Et quo pacto nunc vobis clarius quisquam probet sibi esse civitatem? (56) Cogitet enim unusquisque vestram, Athenienses, suos cognatos quonam alio modo posset ostendere quam quo modo ego meos testantes juratos, se olim ab initio eosdem esse?

Quas ob res ego me ipso fretus ad vos confugi. video enim, Athenienses, iudiciorum majorem esse auctoritatem non modo quam Halimusiurum qui me ejecerunt, sed etiam quam senatus et populi, nec injuria. quicquid enim spectatur, sententiæ vestræ justissimæ sunt.

57. Cogitate illud etiam vos, qui e magnis Demis estis, neminem a vobis privatum esse vel accusatione vel defensione. Ac multa bona vobis omnibus eveniant, qui ea recte usi estis, qui iis etiam, qui moram petierunt, parandi se facultatem non ademistis, qua re et calumniatores et eos, qui propter simultatem aliis insidiantur, convicistis. (58) Ac vos quidem laudandi estis, Athenienses, qui autem re bona et justa male sunt abusi, vituperandi. In nullo autem Demo, quam in nostro, crudelius esse actum reperietis. In eo enim isti fratrum uterinarum et germanorum alios ejecerunt, alios retinuerunt, et homines natu grandes inopes rejecerunt, quorum filios retinuerunt. harum quoque rerum, si vultis, testimonia exhibebo. (59) Quod vero omnium gravissimum factiosi fecerunt. (et per Jovem et deos oro vos ne gravate quisquam audiat, si eos, qui me læserunt, improbos esse ostendero. eorum enim vobis improbitate demonstranda, ipsam calamitatem, quam accipi, narraturus mihi videor). isti enim, quum homines quidam peregrini cives fieri

οὔτοι γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βουλομένους τινὰς ἀν-
 5 θρώπους ξένους πολίτας γενέσθαι, Ἀναξιμένην καὶ Νι-
 κόστρατον, κοινή διανεμιζόμενοι κέντε δραχμὰς ἕκαστος
 προσεδέξαντο. Καὶ ταῦτ' οὐκ ἂν ἐξομῶσαιτο Εὐβου-
 λίδης οὐδ' οἱ μετ' αὐτοῦ μὴ οὐκ εἰδέναι. καὶ νῦν
 10 τούτων οὐκ ἀπεψηφίσαντο. Τί οὖν οὐκ ἂν οἴσθε τού-
 τους ἰδίᾳ ποιῆσαι, οἱ κοινή ταῦτ' ἐτόλμων; (60) Πολλοὺς,
 ὡς ἄνδρες δικασταί, οἱ μετ' Εὐβουλίδου συνεστῶτες καὶ
 ἀπολωλέκασι καὶ σεσώκασι ἐνεκ' ἀργυρίου, ἐπεὶ καὶ
 15 τὸ πρότερον (ἐρῶ δ' εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι) δημαρχῶν δ' Εὐβουλίδου πατήρ, ὡς περ εἶπον,
 Ἀντίφιλος, τεχνάζει βουλόμενος παρά τινων λαβεῖν
 ἀργύριον, καὶ ἔφη τὸ κοινὸν γραμματεῖον ἀπολωλέναι,
 20 ὡς ἔπεισε διαψηφίσασθαι τοὺς Ἀλιμουσίους περὶ αὐτῶν,
 καὶ κατηγορῶν δέκα τῶν δημοτῶν ἐξέβαλεν, οὐς πάντας
 πλὴν ἐνὸς κατεδέξατο τὸ δικαστήριον. Καὶ ταῦτα
 πάντες ἴσασι οἱ πρεσβύτεροι. (61) Πολλοὺ γ' εἰδόν
 τινὰς ἐγκαταλείπειν τῶν μὴ Ἀθηναίων, ὅπου καὶ τοὺς
 25 ὄντας πολίτας συνιστάμενοι ἐξέβαλον, οὐς τὸ δικαστή-
 ριον κατεδέξατο. Καὶ ὡν ἐχθρὸς τῷ ἐμῷ πατρὶ τότε
 οὐ μόνον οὐ κατηγορήσεν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ψῆφον ἤνεγκεν
 ὡς οὐκ ἦν Ἀθηναῖος. Τῷ τοῦτο δῆλον; ὅτι ἀπάσαις
 ἔδοξε δημότης εἶναι. Καὶ τί δεῖ περὶ τῶν πατέρων λέ-
 1318 γειν; ἀλλ' Εὐβουλίδης αὐτοὺς οὕτως, ἤνικα ἐνεγράψην
 ἐγὼ καὶ ὁμῶσαντες οἱ δημόται δικαίως πάντες περὶ ἐμοῦ
 τὴν ψῆφον ἔφερον, οὕτε κατηγορήσεν οὐτ' ἐναντίαν τὴν
 5 ψῆφον ἤνεγκεν. καὶ γὰρ ἐνταῦθα πάλιν ἐμὲ πάντας
 ἐψηφίσαντο δημότην. Καὶ εἰ φασὶ με τοῦτο ψεύδεσθαι
 ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ ὕδατος θετις βούλεται τούτων τάναντία
 μαρτυρησάτω. (62) Εἰ τοίνυν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τοῦτο δοκοῦσιν οὔτοι λέγειν μάλιστα ἰσχυρόν, ὡς ἀπε-
 10 ψηφίσαντό μου νῦν οἱ δημόται· ἐγὼ τετράκις ἐπιδεικνύω
 πρότερον, ὅτε ὁσίως ἄνευ συστάσεως ἐψηφίσαντο, καὶ
 ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα δημότας αὐτῶν εἶναι ψηφισαμένους,
 πρῶτον μὲν γε τοῦ πατρὸς δοκιμασθέντος, εἴτ' ἐμοῦ,
 εἴτ' ἐν τῇ προτέρᾳ δοκιμασίᾳ, ὅτε ἠράνισαν οὗτοι τὸ
 15 γραμματεῖον, τὸ δὲ τελευταῖον προκρίναντες ἐμὲ ἐψη-
 φίσαντο ἐν τοῖς εὐγενεστάτοις κληροῦσθαι τῆς ἱερωσύ-
 νης τῷ Ἡρακλεῖ. Καὶ ταῦτα πάντα μεμαρτύρηται.
 63. Εἰ δὲ δεῖ τὴν δημαρχίαν λέγειν, δι' ἣν ὠργίζοντό
 μοι τινες, ἐν ἧ διαφορά ἐγενόμεν εἰσπράττων ὀφειλοντας
 20 πολλοὺς αὐτῶν μισθώσεις τεμενῶν καὶ ἕτερ' ἀ τῶν κοι-
 νῶν διηρηπάκεσαν· ἐγὼ μὲν ἂν βουλομένη ὑμᾶς ἀκούειν,
 ἀλλ' ἴσως ἔγω τοῦ πράγματος ὑπολήψεσθε ταῦτ' εἶναι.
 ἐπεὶ καὶ τοῦτ' ἔγω δεικνύμαι τεκμήριον ὡς συνέστησαν·
 25 ἔκ τε γὰρ τοῦ ὄρκου ἐξήλειψαν τὸ ψηφιεῖσθαι γνώμη
 τῇ δικαιοτάτῃ καὶ οὔτε χάριτος ἐνεκ' οὔτ' ἐχθρας (καὶ
 γὰρ τοῦτο φανερόν ἐγένετο), (64) καὶ ὅτι ἱεροσυλήσαν-
 τες τὰ θεῖα (εἰρήσεται γάρ), (64) καὶ ἐγὼ ἀνέθηκα τῇ Ἀθηνᾶ,
 καὶ τὸ ψηφίσμα ἐκκόλαψαντες ὁ ἐμοῖ ἐψηφίσαντο οἱ δη-
 1319 μόται, συνώμνουν οὗτοι ἐπ' ἐμὲ οἱ ὑπ' ἐμοῦ τὰ κοινὰ
 εἰσπραχθέντες. Καὶ εἰς τοσοῦτ' ἀναδείας ἐληλύθασι,
 ὡς ἔλεγον περιόντες ἐμὲ τῆς ἀπολογίας ἐνεκεν ταῦτα
 ποιῆσαι. Καὶ τίς ὡμῶν ἂν καταγνοίη μου τοσαύτην

vellent, Anaximenes et Nicostratus, communiter quibus dra-
 chmis inter se distributis eos receperunt. Atque hoc scire se
 neque Eubulides neque gregales ejus ejurare audebunt. et
 nunc eos non ejecerunt. Quid igitur eos singulos non fa-
 cturos putatis, qui communiter hæc facere non dubitarunt?
 (60) Multos, judices, Eubulideæ factio et perdidit et con-
 servavit argenti gratia, quoniam et prius (ad rem faciendā
 quod dicam, Athenienses) Eubulidis pater, ut dixi, Anti-
 philus, quum Demarchus esset, commentum excogitat, ut
 a quibusdam argentum acciperet, et ait commune album
 periisse, quare persuasit Halimusiis, ut de sese suffragia fer-
 rent, et accusans decem Demotas ejecit, quos omnes uno
 excepto judicium restituit. Et hoc seniores omnes norunt.
 (61) Multum certe absuit, ut aliquos relinquere, qui Athe-
 nienses non essent, quum germanos etiam cives per factio-
 nem eiecissent, quos judicium restituit. Quumque pater
 meo tunc inimicus esset; non modo eum non accusavi,
 sed ne suffragium quidem tulit, eum non esse Atheniensem.
 Unde id constat? quod omnibus suffragiis Demota est ha-
 bitus. Et quid opus est de patribus dicere? at ipse Eube-
 lides iste, quum ego inscriberer et Demotæ jurati joste omnes
 suffragia de me ferrent, neque accusavit neque contrarium
 suffragium tulit, nam hic iterum omnes me Demotam suum
 esse judicant. Quod si mentiri me dicunt; in mea equi
 quisquis istorum voluerit testificetur contraria. (62) Si
 igitur, Athenienses, istorum id argumentum firmissimum
 esse videbitur, quod Demotæ me nunc eiecissent; ego quater
 prius, quum sancte sine conspiratione decernerent, ostendo
 eos decrevisse, et me et patrem esse Demotas suos, pri-
 mum, quum pater probaretur, deinde quum ego, post in
 priore examine, quum isti album occultassent, postremo
 quum inter nobilissimos me eligerent ad sortitionem Hercu-
 lani sacerdotii. Atque hæc omnia testimoniis confirmata
 sunt.

63. Sin Demarchia mihi referenda, propter quam mihi
 quidam irascebantur, in qua inimicitias suscepti exigendo a
 multis conductiones lucorum et alia quæ reipublicæ sub-
 traxerant; ego quidem vos audire velim, sed ea fortasse
 nihil ad rem facere existimabit. Nam illud argumentum
 conspirationis eorum proferre possum, tum quod e jureju-
 rando deleverunt illud « Sententiam feram animo æquissimo
 et nec gratiæ nec odii causa » (nam id quoque deprehensam
 est), (64) tum quod scuta per sacrilegium abstulerunt (de-
 cetur enim), quæ ego Minervæ consecraram, et decretum
 exculperunt, quod mihi Demotæ decreverant, et conjur-
 arunt isti contra me, a quibus quæ publice debebantur
 redegi. Eoque venerunt impudentiæ, ut circumcunctes di-
 cerent, me id fecisse scilicet defensionis causa. Quis vero
 me vestrum tantæ condemnet insanis, judices, ut propter

μανίαν, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὥστε τηλικούτων ἔνεκεν πρὸς τὸ πρῶγμα τεκμηρίων ἄξια θανάτου διαπράξασθαι, καὶ ἃ ἔμοι φιλοτιμίαν ἔφερε, ταῦτ' ἀφανίζεις; (65) Τὸ δὲ πάντων δεινότερον οὐ δῆπου γε φήσαιεν ἂν ἐμεῖ κατασκευάσαι. οὐ γὰρ ἔρθη μοι συμβᾶσα ἡ ἀτυχία, καὶ εὐθύς, ὡς περ φυγάδος ἤδη μου ὄντος καὶ ἀπολωλότες, τούτων τινὲς ἐπὶ τὸ οἰκίδιον ἐλθόντες ἐν ἀγρῶ νύκτωρ ἐπεχείρησαν διαφορῆσαι τάνδοθεν. οὕτως σφόδρα ὑμῶν καὶ τῶν νόμων κατεφρόνησαν. Καὶ ταῦτα τοὺς εἰδότες, ἐὰν βούλησθε, καλοῦμεν.

66. Πολλὰ δ' ἔχων καὶ ἄλλα ἐπιδείξει, ἃ τούτοις ἐστὶ διαπεπραγμένα καὶ ἃ εἰσὶν ἐψευσμένοι, ἡδέως μὲν ἂν ὑμῖν λέγοιμι, ἐπειδὴ δὲ ἔξω τοῦ πράγματος νομίζετ' εἶναι, ἐάσω. ἀναμνήσθητε δ' ἐκεῖνων, καὶ θεάσασθε ὡς πολλὰ καὶ δίκαια ἔχων πρὸς ὑμᾶς ἤκω. ὡς περ γὰρ τοὺς θεσμοθέτας ἀνακρίνετ', ἐγὼ τὸν αὐτὸν τρόπον ἑμαυτὸν ὑμῖν ἀνακρινῶ. (67) Ὡς ἄνθρωπε, τίς ἦν σοι πατήρ; ἔμοι Θούκριτος. Οἰκείοι τινες εἶναι μαρτυροῦσιν αὐτῶ; πᾶν γε, πρῶτον μὲν γε τέτταρες ἀνεψιοί, εἴτ' ἀνεψιαδοῦς, εἴθ' οἱ τὰς ἀνεψιάς λαβόντες αὐτῶ, εἴτα φράτορες, εἴτ' Ἀπόλλωνος πατρῶου καὶ Διὸς ἑρκείου γεννηταί, εἴθ' οἱς ἡρία ταῦτά, εἴθ' οἱ δημόται πολλάκις αὐτὸν δεδοκιμάσθαι καὶ ἀρχὰς ἀρξαι. καὶ αὐτοὶ διεψφριζόμενοι φαίνονται. Τὰ μὲν τοίνυν 320 περὶ τοῦ πατρὸς πῶς ἂν ὑμῖν δικαιοτέρον ἢ καθαρώτερον ἐπιδείξαιμι; καλῶ δ' ὑμῖν τοὺς οἰκείους, εἰ βούλησθε. (68) Τὰ δὲ περὶ τῆς μητρὸς ἀκούσατε. ἔμοι γὰρ ἐστὶ μήτηρ Νικαρέτη Δαμοστράτου θηγάτηρ Μελιτέως. ταύτης τινες οἰκείοι μαρτυροῦσιν; πρῶτον μὲν ἀδελφιδου δύο υἱοί, εἴτα τοῦ ἐτέρου ἀδελφιδου δύο υἱοί †, εἴτ' ἀνεψιοὶ αὐτῆς, εἴθ' οἱ Πρωτομάχου υἱεῖς τοῦ λαβόντος τὴν ἐμὴν μητέρα πρότερον, εἴθ' ὁ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν τὴν ἐκ τοῦ Πρωτομάχου γήμας Εὐνικός Χολαργεύς, 10 εἴθ' υἱὸς τῆς ἀδελφῆς. (69) Ἄλλα μὴν καὶ φράτορες τῶν οἰκείων αὐτῆς καὶ δημόται ταῦτα μαρτυρήσασιν. Τίνος οὖν ἂν προσδέοισθε; καὶ γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ὁ πατήρ ἔγγημα καὶ γαμηλίαν τοῖς φράτορσιν εἰσῆνεγκε, μεμαρτύρηται. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἑμαυτὸν ἐπέδειξα 15 πάντων μετεληφότες ὄσων προσήκει τοὺς ἐλευθέρους. Ὡς τε πανταχῇ δικαίως καὶ προσηκόντως ἡμῖν ἂν προσέμενοι τὴν ψῆφον εὐορκοίητε. (70) Ἐστὶ τοίνυν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοὺς ἐννέα ἀρχοντας ἀνακρίνετε, εἰ γονίας εὐ ποιούσιν. ἐγὼ δὲ τοῦ μὲν πατρὸς ὄρφανὸς κατελείφθην, τὴν δὲ μητέρ' ἱκετεύω ὑμᾶς καὶ ἀντιβολῶ διὰ τούτων τὸν ἀγῶνα ἀπόδοτέ μοι θάψαι εἰς τὰ πατρῶα μνήματα καὶ μὴ με καλύψητε, μηδὲ ἀπολιν ποιήσητε, μηδὲ τῶν οἰκείων ἀποστερήσητε τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος, καὶ ὅλως ἀπολέσητε. πρότερον γὰρ ἢ προλεί- 20 πειν τούτους, εἰ μὴ δυνατὸν ὅπ' αὐτῶν εἴη σωθῆναι, ἀποκτείναιμ' ἂν ἑμαυτὸν, ὥστ' ἐν τῇ πατρίδι γε ὑπὸ τούτων ταφῆναι.

tanta scilicet rei probandæ argumenta facilius morte vindicandum auderem, et quæ mihi honorifica essent, ea abulerem? (65) Quod vero omnium est gravissimum, non dicent utique me aliquos inbornasse. quum primum enim mihi calamitas accidit; statim istorum quidam, quasi exul jam cassem et perissem, domunculam in agro noctu invaserunt atque instrumentum et supellectilem auferre sunt conati. usque adeo et vos et leges contempserunt. Ac si vultis, hujus rei consocios citabimus.

66. Et si multa et alia haberem quæ isti perpetrarunt et quæ ementiti sunt, commemoranda, libenterque vobis exponerem; ea tamen quum præter rem esse putetis, omittam. Illa autem recordamini et spectate quantis argumentis fretus ad vos accesserim. ut enim vos in Thesmothetis inquiritis, ad eundem ego modum in me vobis inquiram. (67) Heus homo, quis tibi pater fuit? mihi Thucritus. Nunquid aliqui se cognatos ejus esse testificantur? omnino, primum consobrini quatuor, deinde sobrinus, tum qui consobrinus ejus duxerunt, tum Phratores, tum Apollinis patrii et Jovis Hercel gentiles, tum ii, quibus monumenta sunt eadem, tum Demotæ testantur eum sæpe et probatum esse et magistratus gessisse. et istos ipsos apparet in examinibus probasse eum. De patre igitur, quid vobis æquius aut sincerius afferre potuissem? vocabo autem vobis cognatos, si vultis. (68) De matre porro audite. Mater mihi est Nicareta, filia Damostrati Melitensis. hujus propinqui qui testes sunt? Primum patruelis filii duo, deinde alterius patruelis filius, tum patruelis, tum consobrini matris, tum Protomachi filii, ejus qui matrem meam prior habuit, tum qui sororem meam ex Protomacho duxit, Eunicus Cholargensis, tum filius sororis. (69) Quin etiam Phratores cognatorum matris et Demotæ idem sunt testificati. Quid igitur requiritis amplius? nam et ex præscripto legum contraxisse matrimonium patrem et nuptiale munus obtulisse Phratoribus testes confirmarunt. Ad hæc autem et me ipsum ostendi participem fuisse omnium quorum decet ingenuos. Quapropter undique jure et convenienter dato pro nobis suffragio religiose pronuntiabitis. (70) Jam etiam, judices, novem Archontes interrogatis, parentibusne benefician? ego vero a patre pupillus sum relictus, matrem autem, obsecro vos et obtestor, propter hoc certamen reddatis jus in patris sepeliendi monumentis neque me prohibeatis, neque extorrem agatis, neque cognatis privetis, quorum tanta multitudo est, ne demique me perditæ. Potius enim quam hos deseram, nisi ab iis conservari possem, me ipse interficiam, ut saltem ab iis in patria sepeliar.

† Scrib. πρῶτον μὲν ἀδελφιδου δύο υἱεῖς, εἴτα τοῦ ἐτέρου ἀδελφιδου υἱός, εἴτ' ἀδελφιδου,

ΕΝΔΕΙΞΙΣ ΚΑΤΑ ΘΕΟΚΡΙΝΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τούτον τὸν λόγον οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἀναγρά-
 ρουσιν οἱ πολλοὶ δημόσιον ὄντα φανερώς, ὅλην δὲ ἔσται τούτο
 ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως. Κατὰ τῶν ἐτέρωσέ ποι καὶ μὴ Ἀθή-
 ναζε σσειτηγηκότων ἐμπόρων ἢ ναυκλήρων Ἀθηναίων φάσεις
 ἦσαν δεδομένοι. Νόμος δὲ ἦν, ἂν τις τινα φήνας μὴ ἐπέειψῃ ἢ
 ἐπετίαν μὴ λάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, χιλίας ἐκτίειν
 τῷ δημοσίῳ. τοῖς δὲ ὀρεῖλουσι μὴ ἐξεῖναι λέγειν. καὶ τρίτος,
 ἂν μὴ τις δόξῃ δικαίως εἰς ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι τινά, τὸ ἥμισυ
 τοῦ τιμήματος ὀρεῖλαιν τῷ δημοσίῳ. Ἐπιχάρης οὖν ἐνέδειξε *
 Θεοκρίνην, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν ἐκ τριῶν τούτων νόμων. καὶ
 γὰρ Μίκωνα ὡς ἐτέρωσέ ποι σσειτηγηκότα φῆναι μὲν αὐτὸν λέ-
 γει, μὴ ἐπιβαλεῖν δέ, καὶ ἐπιμαλητῆν ὑπὸ τῶν φυλετῶν ἀπο-
 δειχθέντα ἐν εὐθύναις ἀλῶναι κλοπῆς χρημάτων, ἃ ἦν ἰσρὰ
 τῶν ἐπιωνύμων, καὶ τρίτον Κηρισσοδώρου θεράπαιναν εἰς ἐλευ-
 θερίαν ἀδικῶς ἀφελόμενον τὸν πατέρα τοῦ Θεοκρίνου προσο-
 φῆσαι δραχμάς πεντακοσίας. Ἐπὶ τούτοις μὲν ἡ ἐνδείξις, καὶ
 τὸ πρᾶγμα φανερώς δημόσιον. Τὸν δὲ λόγον οἱ πολλοὶ νομίζου-
 σιν εἶναι Δαινάρχου, καίτοι γε οὐκ ἀπεικικότα τῶν τοῦ Δημο-
 σθένους.

1322 Τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὃ ἄνδρες δικασταί, διὰ τούτου
 Θεοκρίνην ἀτυχίσαντος πρὸς τὴν πάλιν καὶ ὀφλόντος
 δέκα τάλαντα, καὶ τούτου διπλοῦ γεγενημένου ὥστε
 μὴδ' ἐλπίδα ἡμῖν εἶναι σωτηρίας μηδεμίαν, ἡγησάμενη
 θεῖν ἐπὶ τῷ τιμωρεῖσθαι μεθ' ὁμῶν τούτον μὴθ' ἡλικίαν
 μὴτ' ἄλλο μὴδὲν ὑπολογισάμενος δοῦναι τὴν ἐνδείξιν
 ταύτην. (2) Καὶ γὰρ ὁ πατήρ, ὃ ἄνδρες δικασταί,
 ὅπερ πάντα περὶ ὁμοῦ πεπονηκα, πρὸς ἅπαντας ἀδύ-
 ρετο τοὺς γνωρίζουσι, εἰ παραλιπῶν ἐγὼ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ
 διὰ τὸ τὸν πατέρα ζῆν ἔξεστί μοι τούτον ἀμύνασθαι, τὴν
 ἀπειρίαν καὶ τὴν ἡλικίαν προφασίζόμενος αὐτὸν μὲν πε-
 ριόψομαι πάντων ἀπειστημένων, Θεοκρίνην δὲ παρὰ τοὺς
 νόμους γραφὰς γραφόμενον καὶ συκοφαντοῦντα πολλοὺς
 τῶν πολιτῶν, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ. (3) Δέομαι οὖν ὑμῶν ἁπάν-
 των, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἰκετεύω μετ' εὐνοίας ἀκοῦ-
 σαί μου, πρῶτον μὲν ὅτι τῷ πατρὶ βοηθῶν καὶ παιδύ-
 μενος ἀγωνίζομαι, ἔπειθ' ὅτι καὶ νέος ὢν καὶ ἀπειρος,
 ὡστ' ἀγαπητὸν εἶναι μοι, ἂν τῆς παρ' ὁμῶν ὑπαρξά-
 σης εὐνοίας δυναθῶ δηλώσαι τὰ πεπραγμένα τούτω. (4)
 πρὸς δὲ τούτοις, ὅτι, ὃ ἄνδρες δικασταί, προδέδομαι
 (τὰ γὰρ ἀληθῆ πρὸς ὑμᾶς εἰρήσεται) ὑπ' ἀνθρώπων, οἱ
 πιστευθέντες ὑφ' ἡμῶν διὰ τὴν πρὸς τούτον ἐχθραν
 καὶ πυθόμενοι τὰ πράγματα καὶ φήσαντες ἐμοὶ συνα-
 γωνιεῖσθαι ἐγκαταλελοιπασιν νυνὶ με καὶ διαλέλυνται
 1323 πρὸς τούτον ἐν τοῖς ἔμοις πράγμασιν, ὥστε μοι μὴδὲ
 τὸν συνεροῦντα εἶναι, ἂν μὴ τις ἄρα μοι τῶν οἰκείων
 βοηθήσῃ.

5. Πολλὰς μὲν οὖν ἐνδείξεις ἦν ἔνοχος οὕτοι καὶ
 ἅπαντας τοὺς περὶ ταῦτα νόμους ἐφαίνετο παραδεη-
 κῶς, καινότατον δὲ τῶν ἔργων τῶν τούτου τὴν περὶ τὸ
 πλοῖον φάσιν εὐρίσκομεν γεγυνοῖαν, διόπερ ταῦτα γρά-

DELATIO IN THEOCRINEM.

ARGUMENTUM.

Hanc orationem nescio qua ratione in privatas plerique re-
 ferunt, quam manifesto sit publica, id quod ex ipso argumen-
 to perspicitur. Mercatores aut navicularios Athenienses, ex
 alio quoquam quam Athenas frumentum vexerant, licet
 deferre. Lex autem erat, si quis aliquem detulisset, nec aris-
 nem persequeretur, aut persecutus, quintam suffragiorum
 partem non tulisset, ut mille drachmas arario solveret. et si
 delictoribus ararii in populo dicere non liceret. et tertia lex
 erat, si quis aliquem per injuriam asserere in libertatem ve-
 deretur, ut semisem aestimationis arario deberet. Epicharus
 igitur Theocrinem defert, cum verba in publico facere, quae
 ei per tres hasce leges non liceret. Miconem enim eum des-
 lisse dicit ut alio frumentum vehentem, neque autem causam
 esse persecutum, et curatorem a tribuibus designatum, in
 rationibus referendis peculatus damnatum esse ejus pecuniam,
 quae decem heroum sacra esset, tertio Theocrinis patrem in
 libertatem asseruisse per injuriam Cephisodori ancillam. et
 quingentis drachmis eam ob rem inasper multatam. Harum
 igitur rerum delatio hic agitur, et causa manifesto publica est.
 Orationem autem Dinarchi esse plerique putant, quaequam
 Demosthenicis haud absimilem.

Patre nostro, judices, per Theocrinem istam calamitatem
 quod ad suam civitatem attinet affecto et decem talentis
 multato, eaque multa duplicata, ut nullam saltem spem
 reliquam haberemus; existimavi ejus vestro praesidio et
 ciscendi gratia neque aetatis neque cajuipiam alicuius rei
 ratione habita istum mihi apud vos esse deferendum. (2)
 Pater enim, judices, cujus auctoritate omnia feci, apud
 omnes familiares querebatur, si ego praetermissa occasione
 hac, qua, dum pater adhuc in vivis est, inimicum alicui
 possem, excusatione imperitiae atque aetatis se fortassis
 omnibus spoliatum non curarem, et Theocrinem contra
 leges accusantem et multos civium, quod ei facere nec
 liceret, calumniantem non reprimerem. (3) Vos igitur
 omnes, Athenienses, oro et obtestor, ut me benigne au-
 diatis, primum, quod et patrem defendens ejusque aucto-
 ritati parens in hoc iudicium venio, deinde, quod et ad-
 lesceus sum et rerum imperitus, ut actum praecclare mecum
 putem, si benivolentia vestra juvante facinora istius
 potero demonstrare. (4) Praeter haec ob illud, judices,
 quod proditus sum (vera enim apud vos dicentur) ab ho-
 nibus qui, quum ob inimicitiam, quam cum isto exerce-
 bani, fidem apud nos invenissent, auditaque re operam
 promisissent, me nunc destituunt et cum isto in meo dis-
 crimine in gratiam redierunt, ut nemo sit qui mihi vel
 patrocinetur, nisi me forte necessariorum aliquis adjuve-
 rit.

5. Ac multis quidem iste delationibus obnoxius fuit omnes-
 que leges, quae iis de rebus cavent, aperte violavit, insolentissimum autem ejus facinorum navigii indicationem esse
 reperimus, quapropter haec in delatione perscripta s.l.

φας εἰς τὴν ἐνδειξιν ἔδωκεν ὁ πατήρ μοι. Πρῶτον μὲν οὖν τὸν νόμον ὑμῖν ἀναγκάσεται τὸν περὶ τῶν φαινόντων καὶ οὐκ ἐπιεζόντων, ἀλλὰ διαλυομένων παρὰ τοὺς νόμους (ἐντεῦθεν γὰρ οἶμαι προσήκειν μοι ποιήσασθαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου), εἶτα τὴν φάσιν αὐτὴν ἣν οὗτος ἐποιήσατο κατὰ τοῦ Μίκωνος. Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

15 6. Ὁ νόμος οὕτως, ὃ ἄνδρες δικασταί, τοῖς προαιρουμένοις ἢ γράφεσθαι γράφας ἢ φαίνειν ἢ ἄλλο τι ποιῶν τῶν ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ γεγραμμένων πράξει διαβρῆδην, ἐφ' οἷς ἕκαστόν ἐστι τούτων ποιητέον. Ἔστι δὲ ταῦτα, ὡς περ ἤκούσατ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου, ἐὰν ἐπιεζῶν τις μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, 20 χιλίας ἀποτίνειν, κἂν μὴ ἐπιεζῇ, ὃ Θεοκρίνη, χιλίας εἰσράς, ἵνα μήτε συκοφαντῇ μήτε ἀδειαν ἔχων ἐργολάβῃ καὶ καθυφαίῃ τὰ τῆς πόλεως. Φημί δὲ κατὰ ταύτην τὴν ἐνδειξιν ἐνοχον εἶναι Θεοκρίνην τῷ φήναντα 25 Μίκωνα Χολλίδην μὴ ἐπεζελθεῖν, ἀλλ' ἀργύριον λαβόντα ἀποδόσθαι τὸ πρᾶγμα. Καὶ τοῦτ' ἀποδείξω σαφῶς, ὡς ἐγὼ νομίζω. (7) Καίτοι Θεοκρίνης γε, ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ οἱ μετὰ τούτου οὐδὲν ὅ τι οὐ πεποιήκασι 1324 τὰ δὲ πειθόντες μὴ μαρτυρεῖν· ἀλλ' ὅμως, ἐὰν ὑμεῖς βούλησθε τὰ δίκαια βοηθεῖν μοι καὶ κελύητ' αὐτούς, μᾶλλον δ' ἀναγκάζοντες ἐμοῦ συναναγκάζητε ἦτοι μαρτυρεῖν ἢ ἐξομυῖσθαι, καὶ μὴ δ' ἔατε λόγους λέγειν, εὐρεθήσεται τὰ λήθεις. Λέγε οὖν πρῶτον μὲν τὴν φάσιν, εἶτα τὰς μαρτυρίας.

ΦΑΣΙΣ.

8. Ταύτην τὴν φάσιν, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἔδωκε μὲν οὗτος προκαλεσάμενος τὸν Μίκωνα, λαβὼς δ' ὁ 10 γραμματεὺς ὁ τῶν τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητῶν Εὐθύφημος, ἔξέκειτο δὲ πολλὸν χρόνον ἐμπροσθε τοῦ συνεδρίου ἢ φάσις, ἕως λαβῶν ἀργύριον οὕτως εἶασε διαγραφῆναι, καλούντων αὐτὸν εἰς τὴν ἀνάκρισιν τῶν ἀρχόντων. Ὅτι δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν κάλει, δε δε γραμματέ 5 τεισε τῇ ἀρχῇ, Εὐθύφημον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9. Λέγε δὲ καὶ τὴν τῶν ἰδόντων ἐκκειμένην τὴν φάσιν μαρτυρίαν. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 Κάλει δὲ καὶ τοὺς τοῦ ἐμπορίου ἐπιμελητὰς καὶ αὐτὸν τὸν Μίκων' οὗ ἔφηγε τὸ πλοῖον, καὶ τὰς μαρτυρίας ἀναγίνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

10. Ὡς μὲν ταῖνον, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἔφηγε Θεοκρίνης τὸ τοῦ Μίκωνος πλοῖον, καὶ ὡς ἔξέκειτο πολλὸν χρόνον ἢ φάσις, καὶ ὡς εἰς τὴν ἀνάκρισιν καλούμενος

pater dedit. Ac primum legem vobis recitabit de indicantibus et rem non persequentibus, sed contra leges cum adversariis transigentibus (hinc enim incipiendam esse orationem mihi censeo), deinde indicationem ipsam, qua iste Miconi negotium facessit. Recita.

LEX.

6. Hæc lex, iudices, instituentibus aut accusare publice aut indicare aut aliud quippiam eorum facere, quæ in hac lege scripta sunt, perspicue præcipit, quibus conditionibus singula horum facienda sint. Hæc autem sunt, ut ex ipsa lege audivistis: si quis actionem persecutus, quintam suffragiorum partem non tulerit, ut mille drachmas solvat. si non persequatur, Theocrines, bis item, ut nec calumniatorem agat quisquam nec impunitate proposita quæstum faciat et prævaricetur publica negotia. Affirmo igitur hac delatione teneri Theocrinem, quod Miconem Chollidem indicatum non sit persecutus, sed accepta pecunia negotium vendiderit. et hoc aperte demonstrabo, ut ego arbitror. (7) Quanquam enim Theocrines, iudices, et istius gregales, nihil non fecerunt appellandis testibus et partim iis minitantes partim pollicentes, ne testimonium dicant; tamen si vos pro officio me adjuveritis eosque jusseritis, ac potius adigente me una adegeritis aut testari aut ejurare, nec garrire eos siveritis, verum invenietur. Recita igitur primum indicationem, deinde testimonia.

INDICATIO.

8. Hanc indicationem exhibuit iste, iudices, Miconem in jus vocans, eamque scriba mercatus curatorum Euthyphemus accepit, diuque ante concilium indicatio proposita fuit, donec iste accepta pecunia expungendam eam curavit, quum magistratus eum ad examen vocarent. Hæc a me vere dici, primum voca, qui magistratum scriba tum fuit, Euthyphemum.

TESTIMONIUM.

9. Recita jam et eorum, qui propositam indicationem viderunt, testimonium. Recita.

TESTIMONIUM.

Sed voca etiam mercatus curatores ipsamque Miconem, cujus indicavit navigium, et testimonia lege.

TESTIMONIA.

10. Theocrinem igitur, iudices, indicasse Miconis navigium, et indicationem diu fuisse propositam, et accersitum ad quæstionem non paruisse neque rem persecutum esse,

οὐχ ὑπήκουσεν οὐδ' ἐπεξήλθεν, ἀκηκόατε μαρτυρούντων
 25 τούτων οὐς εἰδέναι μάλιστα προσήκεν. ὅτι δ' οὐ ταῖς
 χιλίαις μόνον ἔνοχος ἐστίν ἀλλὰ καὶ ἀπαγωγῇ καὶ τοῖς
 ἄλλοις, ὅσα κελεύει πάσχειν ὁ νόμος οὕτοσί τὸν συκο-
 1325 φαντοῦντα τοὺς ἐμπόρους καὶ τοὺς ναυκλήρους, βραδίως
 ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου γνώσεσθε. (11) Βουλόμενος γὰρ ὁ
 τὸν νόμον τιθεὶς μήτε τοὺς ἀδικούντας τῶν ἐμπόρων
 ἀθώους εἶναι μήτε τοὺς ἄλλους πράγματ' ἔχειν, ἀπλῶς
 5 ἀπέειπε τοῖς τοιούτοις τῶν ἀνθρώπων μὴ φαίνειν, εἰ μὴ
 πιστεύει τις αὐτῶ δεῖξιν ἐν ἑμῖν τὰ γεγενημένα περι-
 ὶν ποιεῖται τὴν φάσιν. ἐὰν δὲ τις παρ' αὐτὰ ποιῇ τῶν
 συκοφαντούντων· ἐνδείξειν αὐτῶν εἶναι καὶ ἀπαγωγῆν.
 10 Μᾶλλον δὲ λέγε τὸν νόμον αὐτόν. πολὺ γὰρ ἐμοῦ σα-
 φέστερον διδάξει.

ΝΟΜΟΣ.

12. Ἀκούετε τοῦ νόμου, ὃ κελεύει πάσχειν, ὃ ἄνδρες
 δικασταί, τὸν συκοφάντην. Οὐκοῦν εἰ μὲν τι πεποιτη-
 15 κότι * τούτων ὦν ἔγραψεν ἐν τῇ φάσει Θεοκρίνης πε-
 ποιτηθέναι τὸν Μίκωνα καθυφείκε τὸ πρᾶγμα καὶ δια-
 λείπεται πρὸς τὸν ἀνθρώπον· ἀδικεῖ πάντας ὑμᾶς καὶ δι-
 καίως ὀφείλει τὰς χιλίας. εἰ δὲ πλείυσαντα αὐτὸν δι-
 καίως ὄ προσήκεν (ἴστω γὰρ τοῦθ' ὀπότερον οὗτος βρού-
 20 λεται) φαίνει καὶ προσκαλεῖται καὶ συκοφαντεῖ τοὺς
 ναυκλήρους· καὶ τὸν νόμον οὐ μόνον τὸν πρότερον ἀλλὰ
 καὶ τὸν ἀρτίως ἀναγνωσθέντα παραβέθηκε, καὶ κατα-
 μεμαρτύρηκεν αὐτοῦ μηδὲν ὑγιᾶς μήτε λέγειν μήτε
 πράττειν. (13) Τίς γὰρ ἂν παρείς τὸ δικαίως πράτ-
 25 τόντα λαβεῖν τὸ μέρος τῶν χρημάτων κατὰ τὸν νόμον,
 διαλυσάμενος ἡδουλήθη μικρὰ κερδᾶναι καὶ τοῦτο
 ἔνοχον αὐτὸν καταστῆσαι τοῖς νόμοις, ἐξόν, ὅπερ· ἀρ-
 τίως εἶπον, τὰ ἡμίση τῶν φανθέντων λαβεῖν; οὐδ' ἂν
 εἶς, ὃ ἄνδρες δικασταί, μὴ οὐ συνειδῶς ἑαυτῶ συκο-
 φαντοῦντι.
 1326 14. Δύο μὲν τοίνυν οὗτοι νόμοι εἰσίν, οὓς παραβέ-
 θηκεν ὁ τοὺς ἄλλους παρανόμων γραφόμενος, ἕτερον δὲ
 τὸν τρίτον, ὃς ὁμοίως κελεύει κατὰ τε τῶν ὀφειλόντων
 τῶ δημοσίῳ τὰς ἐνδείξεις τὸν βουλόμενον ποιεῖσθαι τῶν
 5 πολιτῶν, καὶ ἐὰν τις ὀφείλῃ τῇ Ἀθηνᾶ ἢ τῶν ἄλλων
 θεῶν ἢ τῶν ἐπωνύμων. ὃ φανήσεται οὗτος ὀφειλῶν καὶ
 οὐκ ἐκτετικῶς ἐπτακοσίας δραχμᾶς, ἃς ὄφλην ἐν ταῖς
 εὐθύναις τῶ ἐπωνύμῳ τῆς αὐτοῦ φυλῆς. Καὶ μοι λέγε
 10 τοῦτ' αὐτὸ τοῦ νόμου.

ΝΟΜΟΣ.

15. Ἐπίσχες. Ἀκούεις, οὕτοσί; τί λέγει; « ἦν τῶν
 ἐπωνύμων τῶ. » Λέγε δὴ τῶν φυλετῶν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

15 Ταχύ γ' ἂν οὗτος, ὃ ἄνδρες δικασταί, ἀνθρώπων
 ὀλίγων φροντίσειεν ἢ τῶν τὸν πλείστον τοῦ χρόνου
 πλεόντων, ὡς περὶ ὁ Μίκων, ὃς τις τοὺς φυλέτας παρόν-
 τας οὐτ' εἰδισεν οὐτ' ἡσχύνθη, τοῦτο μὲν οὕτως αὐτῶν
 τὰ κοινὰ διοικήσας οὕτ' ἐκείνους κλοπῆν αὐτοῦ κατα-
 20 γῶναι, τοῦτο δ' ὀφλῶν, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβῶς εἰ-

eos testari audivistis, quos id inprimis habere comperitum
 convenit. Eum vero non modo mille drachmas debere.
 sed et in carcerem abduendum et reliquis poenis afficien-
 dum esse, quas haec lex mercatores et navicularios calu-
 miantibus comminatur, ex ipsa lege facile cognoscetis. (11)
 Quum enim vellet legislator nec delinquentes mercatores
 indemnes esse nec insolentes vexari; in universum vetuit hoc
 hominum genus indicare, nisi quis ipse sibi confidat et
 ostensurum apud vos facta esse quae indicat. sin quis calu-
 miatorum secus fecerit; licere eos deferri et in carcerem
 abduci. Sed ipsam potius legem recita, quae id multo evi-
 dentius quam ego docebit.

LEX.

12. Auditis, iudices, leges quid calumniatorem lare
 jubeant. Quare si quis quid eorum fecit, quae in indicatione
 Miconem fecisse scripsit Theocrines, et iste ei rem remisit
 ac cum eo transegit; vobis omnibus facit injuriam, merito-
 que mille drachmis mulctatur. sin eo, quo decebat, navi-
 gante (utrum enim iste volet, hoc largiar) indicat et in jus
 vocat et calumniatur navicularios; tum legem non solum
 priorem, sed et hanc, quae modo recitata est, violavit, tum
 suo ipse testimonio confirmavit, se sani quicquam nec
 agere nec dicere. (13) Quis enim neglecta causae bonitatis
 pecuniae partem ex lege accipere nolit, ac re transacta par-
 vum lucellum malit, praesertim legibus eam ob rem poenas
 daturus, quum liceret, quod modo dicebam, semissem in-
 dicatarum rerum accipere? Nemo, nemo inquam, iudices,
 qui se calumniatorem non agere sciat.

14. Duas igitur has leges iste, violatarum legum alios
 reos agere solitus, violavit, et aliam tertiam, quae aequae
 jubet et avarios a quovis civium deferri, et si quis Miconem
 debeat aut ceterorum alicui deorum aut Eponymorum he-
 roum. Quod ad hoc attinet, debere iste comperietur et non
 solvisse septingentas drachmas, ad quas solvendas in re-
 ferendis rationibus condemnatus est suae tribus heroi. Age
 hanc ipsam legis partem recita.

LEX.

15. Desine. Audis heus? quid dicit? « Si heroum alicui. »
 Recita etiam tribulium testimonium.

TESTIMONIUM.

Quis istum speret, iudices, paucos homines curatu-
 rum aut eos qui maximam aetatis partem navigando, ut
 Micon, consumunt, qui tribules praesentes nec metuit nec
 reveritus est, et tum re ipsorum publica ita tractata, ut pecu-
 latus cum condemnariet, tum damnatus, et legibus

ΝΟΜΟΣ.

22. Πῶς οὖν ἄλλως, ὡς ἄνδρες δικασταί, προσήκει
 15 τὸν δικαίως κατηγοροῦντ' ἀποφαίνειν ὀρθῶς ἐνδεδει-
 γμένον Θεοκρίνην τούτου καὶ μὴ μόνον ἔνοχον ὄκα τῇ
 ἐνδείξει κατὰ τὰς χιλίας ἐφ' αἷς ἐνδείκεται, ἀλλὰ καὶ
 πολλοῖς ἄλλοις ὀφλήμασιν; ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς νομίζω.
 οὐ γὰρ δὴ γε προσδοκᾶν δεῖ Θεοκρίνην αὐτὸν ὁμολο-
 20 γῆσειν ὀφείλειν ὑμῖν τῷ δημοσίῳ καὶ δικαίως ἐνδεδείχθαι
 φῆσειν, ἀλλὰ τούναντίον πάντα λόγον μᾶλλον εἶναι καὶ
 πάσας αἰτίας οἶσιν, ὡς καταστασιάζεται, ὡς διὰ τὰς
 τῶν παρανόμων γραφὰς εἰς ταῦθ' ἦκει. (23) Λοιπὸν
 25 γὰρ ἔστι τοῦτο τοῖς ἐν αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν ἐξελεγ-
 γμένοις, αἰτίας καὶ προφάσεις εὐρίσκειν, αἵτινες τοῦ
 παρόντος ὑμᾶς ποιήσουσι πράγματος ἐπιλαθομένους
 τοῖς ἔξω τῆς κατηγορίας λόγοις προσέχειν. ἐγὼ δ', ὡς
 ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἑώρων ἐν τοῖς ἀνεγνωσμένοις
 1329 νόμοις γεγραμμένον ταῦτα δ' εἶναι κύρια περὶ τῶν συ-
 κοφαντούων, ἂν μὴ Θεοκρίνης ἐνδείχθαι αἰτιάσθαι
 βούληται Θεουκιδίην ἢ Δημοσθένην ἢ καὶ τῶν πολι-
 τευομένων ἄλλον τιν'. » ἡσυχίαν ἂν ἦγον. νῦν δὲ τούτων
 5 οὐδεμίαν ὀρθῶ τῶν σαφῆσιν ὑπόλογον οὔσαν ἐν τοῖς
 νόμοις, οὐδὲ καινὴν, ὥστε προσέχειν νῦν πρῶτον ἀκού-
 σαντας, ἀλλὰ μυριάκις παρὰ τῶν κρινόμενων εἰρη-
 μένην. (24) Ἀκούω δὲ καὶ παρὰ τῶν πρεσβυτέρων,
 ὡς ἄνδρες δικασταί, ὡς ἄρα προσήκον ἔστιν ὄλω μὲν
 10 μηδενὶ μηδεμίαν συγγνώμην ὑπάρχειν παραβαίνοντι
 τοῦς νόμοις, εἰ δ' ἄρα δεῖ, μὴ τοῖς συνεχῶς οὔσι πο-
 νηροῖς μηδὲ τοῖς ἐπ' ἀργυρίῳ τοῦς νόμοις προειμένοις
 (οὐ γὰρ εἰκός), ἀλλ' ὅτινες ἂν διὰ τὴν αὐτῶν ἀπρα-
 γμοσύνην ἄκοντές τι τῶν γεγραμμένων παραβῶσιν.
 15 ὧν οὐδεὶς ἂν δῆπου Θεοκρίνην τούτου φῆσειν εἶναι,
 ἀλλὰ τούναντίον οὐδενὸς τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀπειρον.
 (25) Διὸ καὶ δεῖ φυλάττειν αὐτὸν μὴ πρὸς τοῦς ἐμους
 λόγους μηδὲ τοῦς ἐπὶ τούτου βηθησμένους ἀποβλέ-
 ποντας. οὐ γὰρ δίκαιον τοῦς ὑπὲρ τῶν νόμων καθημέ-
 20 νους μακροῖς λόγοις καὶ κατηγορίαις προσέχειν, ἀλλ'
 οἷς ἂν ἅπαντες ῥαδίως ἐπακολουθήσαιτε * καὶ δι' ὧν
 δοξετε πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει τῶν νόμων ἀξίως ταύτην
 τὴν ἐνδείξιν δικάσαι, σαφῶς ἐρωτῶντες (26) « τί λέγεις,
 Θεοκρίνη καὶ πάντες οἱ τῶν αὐτῶν τούτων μετέχοντες;
 ἀξιούθ' ἡμᾶς, κατὰ τοῦς νόμοις ὁμωμοκότας δικάσειν,
 25 παρὰ τούτους διὰ τοῦς ὑμετέρους λόγους ψηφίζεσθαι,
 μεμαρτυρηκότος μὲν ἡμῖν τοῦ Μίκωνος, καθ' οὗ δόξας
 Θεοκρίνης οὕτωσιν τὴν φάσιν οὐκ ἐπεξῆλθε, καὶ πεποιτη-
 κότος αὐτὸν τούτοις ὑπόδικον, ὁμολογοῦντος δὲ τοῦ
 γραμματέως λαβεῖν τὴν φάσιν παρὰ τούτου καὶ πε-
 1330 ποιηκίας τῆς μαρτυρίας τῆς ὀλίγων τι πρότερον ἀναγνω-
 σθείσης αὐτὸν ὑπόδικον, ἔτι δὲ τῶν τοῦ ἐμπορίου ἐπι-
 μελητῶν μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ταῦτα τούτοις μεμαρτυ-
 ρηκότων, πρὸς δὲ τούτοις ἰδόντων ἐκχειμένην τὴν
 5 φάσιν καὶ προσελθόντων τοῖς ἀρχουσι μαρτυρούντων,
 ὡς περ ὀλίγων πρότερον ἠκούσατε; » Ἄλλ' οὐ δίκαιον,
 ὡς ἄνδρες δικασταί.

LEX.

22. Quo igitur alio pacto, iudices, æquo accusatori ostendendum est Theocrinem istum recte esse delatum et non propter mille drachmas duntaxat, propter quas delatus est, teneri delatione, sed multis etiam aliis debitis? Equidem alio nullo puto. profecto enim non exspectandam est, ut ipse Theocrines ærario vestro se debere fateatur, utque jure delatum sese dicat, imo contrarium fore, ut quidvis dicat potius et quasvis criminationes proferat, se facinibus opprimi, se propter legum defensionem sic exagitari. (23) Nam qui in ipsis rebus convincuntur, hoc reliquum habent, ut effugia et causas querant, quæ erepta ipsis causæ recordatione in iis vos detineant, quæ ad causam nihil attinent. Ego vero, iudices, si in lectis legibus scriptum viderem, « illa autem, quæ de calumniatoribus sancita sunt, ita rata habenda, si Theocrines delatus nec Theoclidem nec Demosthenem nec alium quempiam in republica versantem virum incusaret; » quiescissem. Nunc autem excusationum illarum nullam vel momenti habere video quicquam vel esse novam, ut tanquam nunc primum auditam accipiatis, sed a reis sexcentis inculcatam. (24) Atque etiam e senioribus audio, iudices, violatori legum nihil in universum cuiquam esse veniæ tribuendam, se quippiam forte sit, non continenter improbis vel propter sordidum questum leges aspernantibus (neque enim fas est), sed illis, qui ex imperitiis rerum scriptas alicubi leges inviti neglexerint. Quorum istum esse Theocrinem nemo dixerit, contraque in legum omnium cognitione versatissimum. (25) Quare cavendus est neque vel ad mea vel eius verba vobis respiciendum. Neque enim æquum est, quod qui pro legibus adsunt, prolixis fabulis et criminationibus præbeant aures, sed iis, quæ facile omnes assequamini, et per quæ omnibus hic habitantibus nunc delationem ita, ut leges postulant, judicasse videamini, sic perspicue interrogantes: (26) « Quid ais, Theocrines vosque omnes iudices « constricti criminibus? an postulatis, ut nos jurati secus « dum leges pronuntiare, propter vestra verba contra eas « dem decernamus, quum et Micon testimonium nobis « dixerit, quem Theocrines iste indicatum non est perse- « cutus, et se istis obnoxium fecerit, et scriba fateatur « ab isto indicationem accepisse et recitatum paulo ante « testimonium eum obnoxium fecerit, etiam fori curatore « ægre illi quidem, sed tamen eadem quæ hi testificati « siut, et præterea qui indicationem propositam viderunt « et ad magistratus accesserunt, tale testimonium dicant, « quale paulo ante audivistis? » At iniquum esset, iudices

ταῦτα πράττοντι, τούτῳ δ' ἐπίστευσαν ὡς δὴ βοηθήσαντι τῷ παιδί. (32) Καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου γενομένα τοιαῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἦν, ὡς δ' ὁ
 10 χρηστός οὗτος ὠργισμένους ἤσθετο τοὺς ἀνθρώπους καὶ πεπιστευμένον αὐτὸν ὡς οὐ παντάπασιν ἀνόσιον ὄντα, προσκαλεσάμενος τὸν Πολυεύκτον ἀποφέρει γραφὴν κατ' αὐτοῦ κακώσεως πρὸς τὸν ἄρχοντα καὶ δίδωσι πρὸς τὴν λῆξιν Μνησαρχίδῃ τῷ παρέδρω. λαβὼν δὲ τὰς
 15 τριακοσίας δραχμὰς παρὰ τοῦ Πολυεύκτου, καὶ τὰ δεινὰ ταῦτ' ἀποδόμενος μικροῦ λήμματος ἐφ' οἷς τῷ πατρὶ ἐτιμῆσατο δέκα ταλάντων, ἀπηλλάγη καὶ τὴν γραφὴν ἀνείλετο προδοὺς τὸν ὄρφανόν. Καὶ μοι καλεῖται τούτων τοὺς μάρτυρας.

20

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

33. Εἰ τοίνυν εὖπορος ἦν ὁ πατήρ, ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ δυνατὸς πορίσαι χιλίας δραχμὰς· ὅπως ἂν ἀπηλλάγη τῆς γραφῆς τῆς τῶν παρανόμων. τοσοῦτον γὰρ αὐτὸν ἦει οὕτως. Καὶ μοι καλεῖται Φιλίππιδῃν
 25 τὸν Παιανία, πρὸς ὃν ἔλεγε ταῦτα Θεοκρίνης οὕτως, καὶ τοὺς ἄλλους οἱ συνίσασιν τούτῳ ταῦτα λέγοντι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

34. Ὅτι μὲν τοίνυν, ὃ ἄνδρες δικασταί, Θεοκρίνης, εἰ τις αὐτῷ τὰς χιλίας δραχμὰς ἐδίδου, τὴν γραφὴν
 1333 ἀνείλετο τὴν κατὰ τοῦ πατρός, ἡγοῦμαι πάντας ὑμᾶς πιστεύειν, καὶ εἰ μηδεὶς ἐμαρτύρησεν. ὅτι δὲ πολλὰς ἑτέρας, προσκαλεσάμενος καὶ γραψάμενος, καθυφαίκε καὶ μικρὸν ἀργύριον λαμβάνων ἀπαλλάττεται, τοὺς
 5 δόντας ὑμῖν αὐτοὺς καλῶ, ἵνα μὴ πιστεύητε αὐτῷ λέγοντι ὡς αὐτὸς φυλάττει τοὺς παρανόμα γραφοντας, καὶ ὡς, ὅταν αἱ τῶν παρανόμων γραφαὶ ἀναιρεθῶσιν, ὁ δῆμος καταλύεται. ταῦτα γὰρ οἱ πάντα πωλοῦντες
 10 λέγειν εἰθισμένοι εἰσίν. (35) Καλεῖ μοι Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἄλωπεκῆθεν. οὗτος γὰρ ἔδωκε, μᾶλλον δ' ἐν τῇ τούτου οἰκίᾳ ἐδόθη τρί' ἡμίμναϊα τούτῳ τῷ ἀδωροδοκῆτῳ ὑπὲρ τοῦ ψήφισματος ὃ Ἀντιμέδων ἔγραψε τοῖς Τενεδοίοις.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

15 Ἄγε δὴ καὶ τὰς τῶν ἄλλων ἐφεξῆς τὰς τοιαύτας μαρτυρίας, καὶ τὴν Ὑπερίδου καὶ Δημοσθένους. τοῦτο γὰρ ἔστιν ὑπερβολή, τὸ παρ' ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξιώσαι λαθεῖν, τοῦτον παρὰ τούτων ἥδιστα λαμβάνειν πωλοῦντα τὰς γραφάς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 36. Οὗτος τοίνυν αὐτίκα φήσει διὰ τοῦτο τὴν ἐνδειξιν καθ' αὐτοῦ γεγονέναι, ἵνα Δημοσθένης μὴ ἐπεξέλθῃ τὴν γραφὴν ἣν ἐγράψατ' αὐτόν, μηδὲ Θεουκιδίῃ. δεινὸς γὰρ ἔστι ψεύσασθαι καὶ μηδὲν θυγῆς εἰπεῖν. Ἡμεῖς δ', ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῦτ' ἐπισκεψάμεθα, καὶ
 25 δείξομεν ὑμῖν οὐδὲν τὴν πόλιν βλαπτομένην οὔτε μὰ τὸν Δία ἐὰν κύριον γένηται τὸ ψήφισμα τὸ Θεουκιδίου

Polyeucto hæc moliretur, isti tanquam pueri defensori crediderunt. (32) Ac quæ in iudicio acciderunt, talia et similia fuerunt, ut autem bonus iste vir homines iratos esse animadvertit et sibi ut non omnino nefario fidem haberi, accersito Polyeucto diem apud Archontem dicit maius tractationis, et libellum præterea dat Mnesarchidi assessori. acceptis autem a Polyeucto trecentis drachmis, et atrocibus illis criminibus parvo aere venditis, ob quæ patrem decem talentis æstimatione facta mulctarat, destitit, actionemque pupillo prodito sustulit. Age voca mihi horum testes.

TESTES.

33. Quod si dives fuisset pater, iudices, et ei mille drachmas numerare potuisset; omnino crimine violatarum legum fuisset liberatus. tantum enim iste ab eo postulabat. Age voca mihi Philippidem Pæaniensem, ad quem dixit hæc Theocrines iste, et ceteros qui sciunt hæc ab hoc esse dicta.

TESTES.

34. Theocrinem igitur, iudices, si quis ei mille drachmas dedisset, accusationem patris certissime abolevisse omnes vos credituros, etsi nemo testimonium dixisset, arbitror. Eundem autem multas alias causas post vocationem in ius et post accusationem remisisse parvaque accepta mercede recedere, eos, qui ei dederunt, ipsos vobis vocabo, ne redatis ei se observare legibus contraria rogantes glorianti, et violatarum legum sublati actionibus corrumpere libertatem dictitanti. hæc enim, qui omnia vendunt, dicere solent. (35) Voca mihi Aristomachum Critodemi filium Alopecensem. is enim dedit, vel potius in ejus ædibus data est isti incorruptæ fidei viro mina cum dimidia pro decreto quod Antimedon in gratiam Tenediorum rogaverat.

TESTIMONIUM.

Recita jam ceterorum quoque ejusdem generis ordine testimonia, et Hyperidis Demosthenisque. Insignis enim est avaritiæ, a quibus ne unus quidem accipere vellet, istum ab his libentissime accipere vendentem accusationes.

TESTIMONIA.

36. Iste autem statim dicet, propterea se esse delatum, ut ab ea desistat actione, quam contra Demosthenem et Thucydidem instituerit. callidus est enim mentiendi et negarum artifex. Nos vero, iudices, et hoc consideravimus, vobisque demonstrabimus nihil capere detrimenti republicam, sive, ita me amet Jupiter, ratum habeatur decretum Thucydidis sive irritum. Quanquam autem hoc certe in-

μανίαν, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὥστε τηλικούτων ἔνεκεν πρὸς τὸ πρῆγμα τεκμηρίων ἄξια θανάτου διαπράξασθαι, καὶ ἃ ἔμοι φιλοτιμίαν ἔφερε, ταῦτ' ἀφανίζεις; (65) Τὸ δὲ πάντων δεινότατον οὐ δήπου γε φήσαιεν ἂν ἐμὲ κατασκευάσαι. οὐ γὰρ ἔφη μοι συμβῆσα ἡ ἀτυχία, καὶ εὐθύς, ὥσπερ φυγάδος ἦδη μου ὄντος καὶ ἀπολωλότης, τούτων τινὲς ἐπὶ τὸ οἰκίδιον ἔλθόντες ἐν ἀγρῷ νύκτωρ ἐπεχείρησαν διαφορῆσαι τάνδοθεν. οὐτω σφόδρα ὑμῶν καὶ τῶν νόμων κατεφρόνησαν. Καὶ ταῦτα τοὺς εἰδότες, ἐὰν βούλησθε, καλοῦμεν.

66. Πολλὰ δ' ἔχων καὶ ἄλλα ἐπιδειξίαι, ἃ τούτοις ἐστὶ διαππραγμένα καὶ ἃ εἰσιν ἐψευσμένοι, ἡδέως μὲν ἂν ὑμῖν λέγοιμι, ἐπειδὴ δὲ ἔξω τοῦ πράγματος νομίζετ' εἶναι, ἐάσω. ἀναμνήσθητε δ' ἐκείνων, καὶ θεάσασθε ὡς πολλὰ καὶ δίκαια ἔχων πρὸς ὑμᾶς ἦκα. ὥσπερ γὰρ τοὺς θεσμοθέτας ἀνακρίνετ', ἐγὼ τὸν αὐτὸν τρόπον ἑμαυτὸν ὑμῖν ἀνακρινῶ. (67) Ὡ ἄνθρωπε, τίς ἦν σοι πατήρ; ἔμοι Θούκριτος. Οἰκείοι τινες εἶναι μαρτυροῦσιν αὐτῷ; πᾶν γε, πρῶτον μὲν γε τέτταρες ἀνεψιοί, εἴτ' ἀνεψιαδοῦς, εἴθ' οἱ τὰς ἀνεψιάς λαβόντες αὐτῷ, εἴτα φράτορες, εἴτ' Ἀπολλωνος πατρῷου καὶ Διὸς ἐρκείου γεννηταί, εἴθ' οἷς ἦρα ταῦτά, εἴθ' οἱ δημότατοι πολλακίς αὐτὸν δεδοκιμάσθαι καὶ ἀρχὰς ἀρξαι. καὶ αὐτοὶ διεψηφισμένοι φαίνονται. Τὰ μὲν τοίνυν 320 περὶ τοῦ πατρὸς πῶς ἂν ὑμῖν δικαιοτέρον ἢ καθαρώτερον ἐπιδειξάιμι; καλῶ δ' ὑμῖν τοὺς οἰκείους, εἰ βούλησθε. (68) Τὰ δὲ περὶ τῆς μητρὸς ἀκούσατε. ἔμοι γὰρ ἐστὶ μήτηρ Νικαρέτη Δαμοστράτου θηγάτηρ Μελιτέως. 5 ταύτης τινες οἰκείοι μαρτυροῦσιν; πρῶτον μὲν ἀδελφιδοῦ δύο υἱοί, εἴτα τοῦ ἐτέρου ἀδελφιδοῦ δύο υἱοί †, εἴτ' ἀνεψιοὶ αὐτῆς, εἴθ' οἱ Πρωτομάχου υἱεὶς τοῦ λαβόντος τὴν ἐμὴν μητέρα πρότερον, εἴθ' ὃ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν τὴν ἐκ τοῦ Πρωτομάχου γήμας Εὐνικός Χολαργεύς, 10 εἴθ' υἱὸς τῆς ἀδελφῆς. (69) Ἄλλὰ μὴν καὶ φράτορες τῶν οἰκείων αὐτῆς καὶ δημῶν ταῦτα μαρτυρήκασιν. ἴσως οὖν ἂν προσδέοισθε; καὶ γὰρ ὅτι κατὰ τοὺς νόμους ὁ πατήρ ἐγγίμε καὶ γαμηλίαν τοῖς φράτορσιν εἰσῆνεγκε, μεμαρτύρηται. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἑμαυτὸν ἐπέδειξα 15 πάντων μετεληφότα ὄσων προσήκει τοὺς ἐλευθέρους. Ὡστε πανταχῇ δίκαιως καὶ προσκόντως ἡμῖν ἂν προσθέμενοι τὴν ψῆφον εὐοροκίητε. (70) Ἐτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοὺς ἑννέα ἀρχοντας ἀνακρίνατε, εἰ γονέας εὔ ποιοῦσιν. ἐγὼ δὲ τοῦ μὲν πατρὸς ὄρφανός καταλείφθη, τὴν δὲ μητέρ' ἴκετεύω ὑμᾶς καὶ ἀντιβολῶ 20 διὰ τοῦτον τὸν ἀγῶνα ἀπόδοτέ μοι θάψαι εἰς τὰ πατρῷα μνήματα καὶ μὴ με κωλύσητε, μηδὲ ἀπολιν ποιήσητε, μηδὲ τῶν οἰκείων ἀποστερήσητε τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος, καὶ ὄλωσ ἀπολέσητε. πρότερον γὰρ ἢ προλεῖ- 15 πειν τούτους, εἰ μὴ δυνατὸν ὑπ' αὐτῶν εἶη σωθῆναι, ἀποκτείναιμ' ἂν ἑμαυτὸν, ὥστ' ἐν τῇ πατρίδι γε ὑπὸ τούτων ταφῆναι.

tanta scilicet rei probandæ argumenta facius morte vindicandum auderem, et quæ mihi honorifica essent, ea abolerem? (65) Quod vero omnium est gravissimum, non dicent utique me aliquos subornasse. quum primum enim mihi calamitas accidit; statim istorum quidam, quasi exul jam casem et periissem, domunculam in agro noctu invaserunt atque instrumentum et supellectilem auferre sunt conati. usque adeo et vos et leges contempserunt. Ac si vultis, hujus rei conscios citabimus.

66. Etsi autem multa et alia haberem quæ isti perpetrarunt et quæ ementiti sunt, commemoranda, libenterque vobis exponerem; ea tamen quum præter rem esse putetis, omittam. Illa autem recordaminor et spectate quantis argumentis fretus ad vos accesserim. ut enim vos in Thesmothetis inquiritis, ad eundem ego modum in me vobis inquiram. (67) Heus homo, quis tibi pater fuit? mihi Thucritus. Nunquid aliqui se cognatos ejus esse testificantur? omnino, primum consobrini quatuor, deinde sobrini, tum qui consobrinas ejus duxerunt, tum Phratores, tum Apollinis patrii et Jovis Hercel gentiles, tum ii, quibus monumenta sunt eadem, tum Demotæ testantur eum sæpe et probatum esse et magistratus gessisse. et istos ipsos apparet in examinibus probasse eum. De patre igitur, quid vobis æquius aut sincerius asferre potuissem? vocabo autem vobis cognatos, si vultis. (68) De matre porro audite. Mater mihi est Nicareta, filia Damostrati Melitensis. hujus propinqui qui testes sunt? Primum patruelis filii duo, deinde alterius patruelis filius, tum patruelis, tum consobrini matris, tum Protomachi filii, ejus qui matrem meam prior habuit, tum qui sororem meam ex Protomacho duxit, Eunicus Cholargensis, tum filius sororis. (69) Quin etiam Phratores cognatorum matris et Demotæ idem sunt testificati. Quid igitur requiritis amplius? nam et ex præscripto legum contraxisse matrimonium patrem et nuptiale munus obtulisse Phratoribus testes confirmarunt. Ad hæc autem et me ipsum ostendi participem fuisse omnium quorum decet ingenuos. Quapropter undique jure et convenienter dato pro nobis suffragio religiose pronuntiabit. (70) Jam etiam, judices, novem Archontes interrogatis, parentibusne beneficiani? ego vero a patre pupillus sum relictus, matrem autem, obsecro vos et obtestor, propter hoc certamen reddatis jus in patriis sepeliendi monumentis neque me prohibeatis, neque extorrem agatis, neque cognatis privetis, quorum tanta multitudo est, ne denique me perditæ. Potius enim quam hos deseram, nisi ab iis conservari possem, me ipse interficiam, ut saltem ab iis in patria sepeliar.

† Scrib. πρῶτον μὲν ἀδελφιδοῦ δύο υἱεῖς, εἴτα τοῦ ἐτέρου ἀδελφιδοῦ υἱός, εἴτ' ἀδελφιδούς.

(42) Ἐπεὶ διότι τοῦναντίον ἐστὶ καὶ οὐχ οὗτος ἀλλ' ἐγὼ καταστασίσασμαι καὶ φησάντων τινῶν μοι συναγωνιῆσαι προδέδομαι διὰ τὰς τούτων ἑταιρίας, ἐκείνους
 25 δῆλον ὑμῖν ἔσται: καλεῖται ὁ κῆρυξ οὗτος τὸν Δημοσθένην. οὐκ ἀναθήσεται. τούτου δ' αἰτίον ἐστὶν οὐ τὸ ἐμὲ ὑπὸ τινων πεπεισμένον ἐνδείξειαι τουτονί, ἀλλὰ τοῦτον καὶ τὸν ἄρτι καλούμενον διαλεύσθαι. Καὶ τοῦθ' ὅτι ἐστὶν ἀληθές, ἀναγκάσω μὲν μαρτυρεῖν καὶ Κλεινόμαχον τὸν συναγαγόντ' αὐτοὺς καὶ Εὐβουλίδην
 1336 τὸν ἐν Κυνοσάρχει παραγενόμενον. οὐ μὴν ἑλαττόν γε τούτου σημεῖον ὑμῖν ἀλλὰ μείζον παρασχέσομαι, διότι τοῦτ' ἐστὶν ἀληθές. ὁ πάντες ἀκούσαντες ὁμολογήσετε.
 5 (43) Θεοκρίνης γὰρ οὕτωσι τούτων διώκων παρανόμων τὸν μιάρων, ὡς αὐτίκα φήσει, καὶ τῶν νῦν αὐτῷ κακῶν αἰτίων, φανερώς ἀφῆκε τῆς γραφῆς, ἐφ' ἧ δέκα τάλαντα ἐπεγράψαντο τίμημα. Πῶς; οὐδὲν καινὸν διαπραξάμενος, ἀλλ' ἔσπερ ἑτεροί τινες τῶν ὁμοίων τούτων. Τὸν μὲν Δημοσθένην τις ὑπωμόσατο καλουμένης τῆς
 10 γραφῆς ὡς νοσοῦντα, περιούνητα καὶ λοιδορούμενον Αἰσχίνην. τοῦτον δ' οὗτος τὸν ἐχθρὸν εἶασε καὶ οὔτε τότε ἄνθυπωμόσατο οὐθ' ὑστερον ἐπήγγελεν. Ἄρ' οὐ περιφανῶς οὗτοι φενακίζουσιν ὑμᾶς τοὺς προσέχον-
 15 τας τούτοις ὡς ἐχθροῖς; Ἀγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

44. Οὐκοῦν δίκαιόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες δικασταί, μὴδ' ὑμᾶς τῶν φησόντων Θεοκρίνην διὰ τὴν πρὸς Δημοσθένην ἐχθρὰν συνεργεῖν ἰθὺς ἀκούειν, ἀλλὰ κελύσειν αὐτούς, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐχθροὶ εἰσι τοῦ Δημοσθένους, ἐκείνους αὐτοὺς γράφεσθαι καὶ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ παράνομα γράφειν. Εἰσὶ δὲ γε δεινοὶ καὶ οὗτοι, καὶ πιστεύονται μᾶλλον παρ' ὑμῖν. ἀλλ' οὐ ποιήσουσι τοῦτο. διὰ τί; ὅτι φασὶ πολεμεῖν ἀλλήλοισι οὐ πολεμοῦντες.
 25 45. Περὶ μὲν οὖν τῆς τούτων ἐχθρας ὑμεῖς ἂν ἀκριβέστερον ἐμοὶ διεξέλοισθε ἢ ἐγὼ ὑμῖν, ἡδέως δ' ἂν ἐροίμην Θεοκρίνην ἐναντίον ὑμῶν, εἰ μοι ἡμελλεν ἀποκρινεῖσθαι δικαίως: τί ποτ' ἂν ἐποίησεν, ἐπειδὴ φησὶν ἐπὶ τῷ κελύσειν τετάχθαι τοὺς παράνομα γρά-
 1337 φοντας, εἴ τις ἐν τῷ δήμῳ διαλεχθεὶς ἅπασιν τοῖς πολιταῖς καὶ πείσας ἐγράψεν ἐξείναι τοῖς ἀτίμοις καὶ τοῖς ἀπειλοῦσι τῷ δημοσίῳ γράφεσθαι, φαίνειν, ἐνδεικνύειν, ἀπλῶς ποιεῖν ὅσα περ νῦν ὁ νόμος κωλύει πράττειν;
 5 (46) Ὅπότερ' οὖν ἐγράψατ' ἂν παρανόμων τὸν ταῦτ' εἰπόντα ἢ οὐ; εἰ μὲν γὰρ φησὶ μὴ γράφεσθαι. πῶς χρὴ πιστεύειν αὐτῷ λέγοντι ὡς φυλάττει τοὺς παράνομα γράφοντας; εἰ δὲ γράψατ' ἂν: πῶς οὐ δεινὸν ἐστὶν ἑτέρου μὲν γράψαντος κωλύειν ἂν τέλος ἔχειν τὸ ψή-
 10 φισμα, ἵνα μὴ πάντες τοῦτο ποιῶσι, καὶ γραφὴν ἀπνεγκόντα παραγραφάμενον σαφῶς τοὺς νόμους κωλύειν τὸ πρᾶγμα, (47) νυνὶ δ' αὐτὸν τοῦτον, μήτε πείσαντα τὸν δῆμον μήτε εἰς κοινὸν καταστήσαντα τὸ
 15 πρᾶγμα, γράφεσθαι τῶν νόμων αὐτῷ ἀπαγορευόντων καὶ δεινὰ φήσει αὐτίκα δὴ μάλα πάσχειν, εἰ μὴ ταῦτ'

quanto minus vos deceperint. (42) Nam contrarium esse factum et non istum sed me factionibus pressum, et a quibusdam pollicitis se a mea parte staturos propter istorum conspirationes esse proditum, illuc perspicuum vobis erit: Vocet præco hic Demosthenem. non ascendet. ejus autem rei causa est non hæc, quod a quibusdam adductus istum detuli, sed iste et qui modo vocabatur inter se transegerunt. Quod verum esse, dicere testimonium cogam et Clinomachum qui eos conciliavit, et Eubulidem in Cynosarge habitantem, qui interfuit. Neque vero signum vobis quam hoc minus, sed majus proferam, hoc esse verum. quo audito mihi omnes assentiimini. (43) Theocritus iste qui violatarum legum accusat impurum illum, ut quamprimum dicet, et presentium ei malorum auctorem, palam ei remisit accusationem, quam decem talentis aestimavit. Qui? nihil id quidem novi, sed idem facit quod alii quidam istius similes egerunt. Nam Demosthenem pronuntialis actione juravit quidam agrotare, quom is ambularet atque Æschini conviciaretur. eum vero inimicum iste miserum fecit, et nec tunc jurandum contra dedit, nec postea eum (perjurum) reipublicam gerere denuntiavit. Nonne igitur evidenter isti fucum vobis faciunt, qui eos ut inter se inimicos audiat? Recita testimonia.

TESTIMONIA.

44. Proinde justum est, iudices, neque vos eos audire velle, qui se Theocriti ex odio Demosthenis patrocinari profitentur, sed imperate, si quidem re vera inimici sint Demostheni, ut eum ipsi accusent neque contraria legibus rogare patiantur. Sunt quidem et hi eloquentes, et plus apud vos habent auctoritatis, sed non facient hoc. Quamobrem? quia dicunt se inimicos esse, quorum non sint inimici.

45. Istorum igitur inimicitias vos mihi certius expossetis quam ego vobis, libens autem coram vobis Theocritum percontari velim, si mihi æqui aliquid responderet: quid faceret (quando id suum munus esse dicit, ut contraria legibus decernentes coerceat), si quis apud omnes cives oratione habita et probata decerneret, ut liceret ignominiosis et ærarii debitoribus accusare, indicare, deferre, ea demique agere quæ nunc leges vetant esse agere? (46) Utrum igitur rogationis auctorem accusaret violatarum legum necne? nam si dicit se non esse accusatum; quomodo habenda est ei fides, se rogantes contraria legibus observare jactanti? sin accuset; quomodo non iniquum, si alius quidem legem rogasset, impedire quominus id decretum ratum fieret, ne omnes id faciant, idque impedire accusatione legibus perspicue adscriptis instituta, (47) nunc autem istum ipsum, quom id nec populo persuaserit nec rem communiter consulendam proposuerit, accusare legibus ipsum vetantibus (statim autem dicit inique secum agi, si hæc sibi facere non liceat, le-

ἔξεσται αὐτῷ ποιεῖν, καὶ διέξεισι τὰς ἐκ τῶν νόμων
ζημίας, αἷς ἔνοχος ἐὰν ἄλλῳ γενήσεται), τῶν δὲ νόμων
μηδ' φροντίζειν, ἀλλ' ἀξιοῦν αὐτῷ τηλικαύτην ὄψεσθαι
20 δεδούσθαι παρ' ὑμῶν, ὅσην οὐδ' αἰτῆσαι τετόλημην
οὐδεὶς;

48. Ὅτι μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως οὐδὲν ἔξει δι-
καιον λέγειν οὔτε Θεοκρίνης οὔτε τῶν ὑπὲρ τούτου λε-
γόντων οὐδεὶς, σχεδὸν εἰδέναι πάντας ὑμᾶς νομίζω,
οἵμαι δ' αὐτοὺς ἐπιχειρήσειν λέγειν ὡς οὐδ' εἰσὶν ἐνδεί-
ξεις τούτων ὅσοι μὴ ἐν ἀκροπόλει ἐπιγεγραμμένοι εἴ-
25 σιν, οὐδ' ἐστὶ δίκαιον τούτους ὑπολαμβάνειν ὀφείλειν ὧν
οὐδεὶς παρέδωκε τοῖς πράκτορσι τὰ ὀνόματα. (48) Ὡς-
περ ὑμᾶς ἀγνοήσαντας τὸν νόμον, ὃς ὀφείλειν κελεύει
ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἀπ' ἧς ἂν ὄφλη ἢ παραβῆ τὸν
1338 νόμον ἢ τὸ ψήφισμα. ἢ οὐ πᾶσι δῆλον ὅτι πολλαχῶς καὶ
ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ καὶ ἐκτίνοσιν οἱ βουλόμενοι τοῖς
νόμοις πειθεσθαι, καὶ τοῦτ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ νόμου δῆλον;
Καὶ μοι πάλιν λαβὴ τὸν νόμον τούτων.

5

NOMOS.

Ἀκούεις, ὦ μιᾶρὸν σὺ θηρίον, ὃ τι κελεύει : « ἀπ' ἧς
ἂν ὄφλη ἢ τὸν νόμον παραβῆ. »

50. Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς κἀκείνων ὑμῖν μέλλειν δε-
κνύναι τὸν νόμον, ὃς ἀπαλείφειν κελεύει τοὺς ἐγγεγραμ-
μένους ἀπὸ τοῦ ὀφλήματος καθ' ὃ τι ἂν ἐκτίνη, καὶ
10 ἐρήσεισθαι : « πῶς ἀπὸ τούτου μηδ' ἐγγεγραμμένους
ἀπαλείφουσιν; » Ὡςπερ οὐ περὶ μὲν τῶν ἐγγεγραμμένων
τούτων κείμενον, περὶ δὲ τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ὀφει-
λόντων δ' ἐκείνων, ὃς κελεύει ἀπ' ἐκείνης ὀφείλειν τῆς
ἡμέρας, ἀπ' ἧς ἂν ὄφλη ἢ παραβῆ τὸν νόμον ἢ τὸ ψή-
15 φισμα. (50) Τί οὖν οὐκ ἀγραφῶν με, φήσῃ, γράφῃ
τὸν ὀφείλοντα καὶ μὴ ἐγγεγραμμένον; Ὅτι ὁ νόμος οὐ
κατὰ τῶν ὀφειλόντων καὶ μὴ ἐγγραφέντων κελεύει τὰς
γραφὰς τοῦ ἀγραφίου εἶναι, ἀλλ' ὅστινες ἂν ἐγγραφέντες
καὶ μὴ ἐκτίσαντες τῇ πόλει τὸ ὄφλημα ἐξαλειφθῶσιν.
20 Καὶ μοι λαβὴ τὸν νόμον καὶ ἀνάγνωθι.

NOMOS.

52. Ἀκούετε τοῦ νόμου, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὅτι
διαβρήδην λέγει, ἐὰν τις τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ
μὴ ἐκτίσας τὸ ὄφλημα τῇ πόλει ἐξαλειφθῆ, εἶναι κατ'
αὐτοῦ τὰς γραφὰς πρὸς τοὺς θεσμοθέτας τοῦ ἀγραφίου,
25 καὶ οὐ κατὰ τοῦ ὀφειλόντος καὶ μὴ ἐγγεγραμμένου, ἀλλ'
ἐνδείξειν κελεύει καὶ ἄλλας τιμωρίας κατὰ τούτων εἶναι.
Ἀλλὰ σὺ τί διδάσκεις με πάντας τοὺς τρόπους ὅς δαί
με τιμωρήσασθαι τοὺς ἔχθρους, ἀλλ' οὐ, καθ' ὃν εἰσελή-
λυθα, τούτων ἀπολογῆ;

1339 53. Μαιροκλῆς τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὃ τὸ ψή-
φισμα γράψας κατὰ τῶν τοὺς ἐμπόρους ἀδικούντων, καὶ
πέισας οὐ μόνον ὑμᾶς ἀλλὰ καὶ τοὺς συμμάχους φυλα-
κὴν τινα τῶν κακουργούντων ποιήσασθαι, οὐκ αἰσχύνε-
6 ταὐτίκα μάλα λέγων ὑπὲρ Θεοκρίνου ἐναντία τοῖς
αὐτοῦ ψηφισμασιν, (54) ἀλλὰ τολμήσει πείθειν ὑμᾶς
ὡς χρὴ τὸν ὄψω φανερώς ἐξεληλεγμένον φάσεις ποιού-

gumque severitatem, quibus futurus sit obnoxius, si da-
mnetur, commemorabit) et leges non curare, sed tantam sibi
datam esse a vobis licentiam postulare, quantam ne petere
quidem quisquam fuit ausus?

48. De delatione igitur neque Theocrinem neque defen-
sorum ejus ullum quicquam æqui allaturum omnes fere vos
scire existimo, fore autem arbitror, ut dicere instituant,
ne dari quidem delationes in eos, quorum nomina in arca
non sint inscripta nec debere quid putandos esse eos, quo-
rum nomina nemo tradiderit exactoribus. (49) Quasi vero
vos legem ignoretis, quæ debere aliquem ab ea die jubet, a
qua damnatus sit, vel legem aut decretum violarit. an non
omnibus notum est multis modis et debere ærario et solve-
re eos, qui legibus parere velint, idque ex ipsa lege notum?
Age denuo mihi cape legem hanc.

LEX.

Audis, tu impura bellua, quid jusserit : « a qua die da-
mnatus sit vel legem violarit. »

50. Sed eos illam quoque legem vobis ostensuros esse
audio, quæ deleri jubet inscriptos a debito quantum quis
solverit, et interrogaturos « quomodo ab hoc deleri tales qui
ne inscripti quidem sint? » Quasi vero hæc lex non de in-
scriptis lata sit, sed de non inscriptis, debentibus autem illa,
quæ jubet ex ea die debere, a qua damnatus sit, vel legem
aut decretum violarit. (51) Quid igitur, dicet, non nomi-
nis non inscripti me accusas debentem et non inscriptum?
Quia lex non in debentes et non inscriptos nominis non in-
scripti dat actiones, sed in eos, qui inscripti et non solute
reipublicæ debito delati fuerint. Cape mihi legem ac recita.

LEX.

52. Auditis legem, iudices, aperte dicere, si quis ærario
debentium non soluto reipublicæ debito deleatur, dari in
eum actionem nominis non scripti apud Theamothetas, non
in debentem et non inscriptum, sed delationes et alias pæ-
nas contra hos jubere. Sed tu quid me omnes ulciscendi
inimicos vias edoces, ac non potius eam rationem, qua vo-
cavi in iudicium, refutas?

53. Mærocles autem, iudices, qui decretum in eos re-
gavit, qui mercatores injuria afficiant, et non modo vobis,
sed etiam sociis persuasit ineundam esse rationem, quæ
facinorosis resistatur, statim adeo contra sua decreta defen-
dere Theocrinem non erubescit, (54) nec suadere vobis
dubitabit, tam aperte convictum de injustis mercatorum

μενον ἀδίκους κατὰ τῶν ἐμπόρων ἀφείναι καὶ μὴ τιμωρήσασθαι, ὥσπερ ἔνεκα τούτου γράψας καθαρὰν εἶναι τὴν θάλατταν, ἵνα σωθέντες οἱ πλείοντες ἐκ τοῦ πελάγους ἐν τῷ λιμένι χρήματα τούτοις ἀποτίνωσιν, ἢ διαφέρον τι τοῖς ἐμπόροις, ἂν μακρὸν διαφυγόντες πλοῦν Θεοκρίνη περιπέσωσιν. (55) Ἐγὼ δ' οἶμαι τῶν μὲν κατὰ πλοῦν γιγνομένων οὐχ ἡμᾶς ἀλλὰ τοὺς στρατηγούς καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς μακροῖς πλοίοις αἰτίους εἶναι, τῶν δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ καὶ πρὸς ταῖς ἀρχαῖς ἡμᾶς, οἱ τούτων κύριοι ἀπάντων ἐστέ. Διὸ καὶ μᾶλλον ἐστί τηρητέον τοὺς ἐνθάδε παραβαίνοντας τοὺς νόμους τῶν ἔξω τοῖς ψήφισμασιν οὐκ ἐμμενόντων, ἵνα μὴ δοκῆτε αὐτοὶ πράξαι ἐπὶ τοῖς γιγνομένοις φέρειν καὶ συνειδέναι τούτοις ὧν πράττουσιν. (56) Οὐ γὰρ δήπου Μηλίου μὲν, ὧ Μοιρόκλεις, κατὰ τὸ σὸν ψήφισμα δέκα τάλαντα νῦν εἰσπράξμεν, ὅτι τοὺς ληστὰς ὑπεδέξαντο, τουτοῖ δ' ἀφήσομεν, ὅς καὶ τὸ σὸν ψήφισμα καὶ τοὺς νόμους, δι' οὓς οἰκοῦμεν τὴν πόλιν, παραδέθηκεν. καὶ τοὺς μὲν τὰς νήσους οἰκοῦντας καλωσύμεν ἀδικεῖν, ἐφ' οὓς τρήρεις δεῖ πληρώσαντας ἀναγκάσαι τὰ δίκαια ποιεῖν, ἡμᾶς δὲ τοὺς μαρούς, οἷς αὐτοῦ δεῖ καθημένους 1340 τουτοῦσ' αὐτὰ κατὰ τοὺς νόμους ἐπιθεῖναι δίκην, ἔασαι; Οὐκ, ἂν γε σωφρονῆτε. Λέγε τὴν στήλην.

ΣΤΗΛΗ.

57. Περὶ μὲν οὖν τῶν νόμων καὶ τοῦ πράγματος οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν. ἱκανῶς γάρ μοι δοκεῖτε μεμαθημέναι. βούλομαι δὲ δεηθεῖς ἡμῶν τὰ δίκαια ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καταβαίνειν καὶ μὴ ἐνοχλεῖν ἡμῖν. (58) Ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, βοηθεῖν οἰόμενος δεῖν τῷ πατρὶ καὶ τούτῳ δίκαιον εἶναι νομίζων τὴν ἐνδείξιν ταύτην ἐποιήσαμην ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον, οὐκ ἀγνοῶν οὔτε τοὺς βλασφημεῖν με βουλομένους, ὅτι λόγους εὐρήσουσι τοὺς διαβαλοῦντας τὴν ἐμὴν ἡλικίαν, οὔτε τοὺς ἐπαινεσομένους καὶ σωφρονεῖν με νομιούντας, εἰ τὸν ἐχθρὸν τοῦ πατρὸς τιμωρεῖσθαι προαιρούμαι, ἀλλ' ἠγούμενος ταῦτα μὲν οὕτως ὅπως ἂν τύχη παρὰ τοῖς ἀκρωμένους συμβῆσεσθαι, ἐμοὶ δὲ τὸ προσταχθέν ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ἄλλως τε καὶ δίκαιον ὄν, τοῦτ' εἶναι ποιητέον. (59) Πότε γάρ με καὶ δεῖ βοηθεῖν αὐτῷ; οὐχ ὅταν ἡ μὲν τιμωρία κατὰ τοὺς νόμους ἦ, μετέχων δ' αὐτὸς τυγχάνω τῆς τοῦ πατρὸς ἀτυχίας, μόνος δὲ καταλελειμμένος ὁ πατήρ; ὅσπερ νῦν συμβέβηκεν. πρὸς γάρ τοις ἄλλοις ἀτυχήμασι καὶ τοῦθ' ἡμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, συμβέβηκεν: παροξύνουσι μὲν ἡμᾶς ἅπαντες καὶ συνάγεσθαι φασὶ τοῖς γεγενημένοις καὶ δεινὰ πεπονθέναι λέγουσι καὶ τοῦτον εἶναι ἔνοχον τῇ ἐνδείξει, συμπράττειν δ' οὐδεὶς ἐθέλει τῶν εἰπόντων, οὐδέ φησιν ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι φανερώς. οὕτως ἔλαττον παρά τισι τὸ δίκαιον ἰσχύει τῆς παρρησίας. (60) Πολλῶν δ' 1341 ἡμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, διὰ τουτοῦ Θεοκρίνην ἀτυχημάτων ἐν οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ συμβεβηκότων, οὐδενὸς ἔλαττον ἐστί τὸ νῦν συμβαίνον, ὅτι τὰ δεινὰ καὶ τὰ παρὰ τοὺς νόμους πεπραγμένα Θεοκρίνη τῷ μὲν πατρὶ

delationibus ut absolvatis atque impune dimittatis, non aliter quam si propterea censuisset piratarum grassationibus obsistendum, ut navigantes e mari conservati, istis in portu pecuniam penderent, aut mercatorum aliquid interesset, vitatis longam navigationis periculis in Theocrinem incidere. (55) Ego vero, quæ inter navigandum accidunt, non vobis, sed ducibus longarumque navium prefectis ascribere censeo, quæ autem in Piræeo et apud magistratus vobis, qui hæc omnia in potestate habetis. Quare magis cavendi sunt qui hic leges violant, quam qui foris decreta negligunt, ut ne ipsi æquis ferre animis ea quæ fiunt et scelerum verum esse consciis videamini. (56) Neque enim scilicet, quum a Meliis, Mærocles, ex tuo decreto decem talenta ob receptos piratas modo exigeremus, istum absolvemus, qui et tuum decretum et leges, quæ civium consociationem tuentur, violavit, et quum insularium injurias prohibeamus, qui ut justitiam colant, classe missa cogendi sunt; vos nefarios, quibus hi in hoc consensu secundum leges penam irrogare debent, missos faciemus. Minime vero, si quidem sapiatis (judices). Recita columnam.

COLUMNA.

57. Ac de legibus ipsaque re haud scio plura dicere quoniam attineat. satis enim vos ea cognosse censeo. volo autem æqua re pro me ipso et patre a vobis orata descendere neque vobis facessere negotium. (58) Ego, judices, patri opitulandum esse ratus idque justum existimans, nomen istius detuli (ut dixi intio), non ignorans et vituperare me volentibus suppetitura verba, quibus aetatem meam calumniantur, et laudaturis, qui me prudenter facere putabant, quod ulcisci paternum inimicum instituerim, verum hæc, ut fortuna tulisset, sic apud auditores eventura existimans, mihi autem mandatum patri, justum præsertim, esse exequendum. (59) Quando enim ostenderem me ei opitulaturum? nonne quum vindicta legibus conceditur et ego sum particeps paternæ calamitatis, et pater destitutus solus? id quod modo accidit. Nam præter alia infortunia nobis et hoc, judices, evenit, ut, quum omnes nos instigariet et nobiscum se his facinoribus pati dicant et atrociter nobiscum esse actum et istum delatione teneri affirmarint, eorum dictitantium nemo nobis opulari velit, et se quisque velit suscipere palam inimicitias, recuset. adeo minus apud quosdam valet justum quam dicendi audacia. (60) Quum autem, judices, propter istam Theocrinem multæ nobis calamitates tempore haud exiguo datæ sint; nulla major est eâ, quæ nunc accidit, quod facinora Theocrinis legumque

1343 παῖδας στάδιον ἐστεφάνωσε τὴν πόλιν, καὶ παρὰ τοῖς
 ἡμετέροις προγόνους ἐπεικῆ δόξαν ἔχων ἐτελεύτησεν,
 ἡμεῖς δὲ διὰ τοῦτον τὸν θεοὺς ἔχθρὸν ἀπειστημέθα ταύ-
 5 τῆς τῆς πόλεως, (στ) ὑπὲρ ἧς Ἀριστοκράτης μὲν ὁ
 Σκελλίου, θεῖος ὢν Ἐπιχάρους τοῦ πάππου τοῦ ἐμοῦ,
 οὗ ἔχει ἀδελφὸς οὐτοσί τοῦνομα, πολλὰ καὶ καλὰ δια-
 πραξαίμενος ἔργα πολέμουσθς τῆς πόλεως Λακεδαιμο-
 10 νίοις, κατασκάψας τὴν Ἡτιώνειαν, εἰς ἣν Λακεδαι-
 μόνους ἤμελλον οἱ περὶ Κριτίαν ὑποδέχεσθαι, καθέϊλε
 μὲν τὸ ἐπιτείχισμα, κατήγαγε δὲ τὸν δῆμον κινδυνεύων
 αὐτὸς οὐ τοιαύτους κινδύνους, ἀλλ' ἐν οἷς καὶ παθεῖν τι
 καλὸν ἐστίν, (σθ) ἔπαυσε δὲ τοὺς ἐπιβουλεύοντας ἡμῖν,
 δι' οὗ, εἰ Θεοκρίνη τούτῳ ἄμοιροι ὄντες ἐτυγχάνομεν, εἰ-
 15 κῶτας ἐσώζειτ' ἐν ἡμέτεροις, μὴ δεῖ βελτίους ὄντας τούτου
 καὶ δίκαια λέγοντας (οὐ γὰρ πολλὰκις ἡμᾶς ταῦτα λέ-
 γοντες ἐνοχλήσομεν. οὕτω γὰρ ἡμᾶς οὗτος διατίθεικεν
 ὡςθ', ὅπερ ἐξ ἀρχῆς εἶπον, μηδ' ἔλπιδα ἡμῖν εἶναι
 20 μηδεμίαν τοῦ μετασχεῖν τῆς καὶ τοῖς ξένοις μεταδιδό-
 μῆς μένης παρβήσιας), (σθ) ἴν' οὖν, εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο,
 ταύτην γ' ἔχωμεν παραφυχίην, τὸ καὶ τοῦτον ὄρῶν
 ἡσυχίαν ἀγοντα, βοηθήσαθ' ἡμῖν, ἐλεήσατε τοὺς ἑπὶ
 τῆς πατρίδος ἡμῶν τεταλευτηκότας, ἀναγκάσατ' αὐ-
 τὸν ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἐνδείξεως ἀπολογεῖσθαι, καὶ τοιοῦ-
 25 τος γένεσθ' αὐτῷ δικασταὶ τῶν λεγομένων ὅσος ἡμῶν
 οὗτος ἐγένετο κατήγορος, (ζυ) δεῖ ἐξαπατήσας τοὺς
 δικαστὰς οὐκ ἠθέλησε τιμῆσασθαι μετρίου τινὸς τιμῆ-
 ματος τῷ πατρὶ τῷ ἐμῷ, πολλ' ἐμοῦ δεηθέντος καὶ τοῦτον
 1344 ἐμετεύσαντος πρὸς τῶν γονάτων, ἀλλ' ὥσπερ τὴν πόλιν
 προδεδωκότι τῷ πατρὶ δέκα ταλάντων ἐτιμήσατο. δεό-
 μεθ' οὖν ἡμῶν, ἀντιβουλεύομεν, τὰ δίκαια ψηφίσεσθε.
 Βοηθήσον ἡμῖν ὁ δεῖνα, εἰ τι ἔχεις, καὶ σύνειπε.
 ἀνάβηθι.

Ο ΚΑΤΑ ΝΕΑΙΡΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καὶ τοῦτον τὸν λόγον οὐκ οἰοῦνται Δημοσθένους εἶναι, ὅπι-
 5 ον ὄντα καὶ πολλαχῆ τῆς τοῦ ῥήτορος δυνάμειος ἐνδείκτερον.
 Ὑπόθεσιν δὲ ἔχει τοιαύτην: νόμου καλεῖοντος, ἐάν τις ἄνθρωπος
 ἐπὶ Νεαίραν ἦκει Θεόμνητος, λέγων συνοικεῖν αὐτὴν Στεφάνῳ
 γεγονῶσαν μὲν δούλῃ Νικαρέτης, ἐταίρησασαν δὲ πρότερον,
 10 νῦν δὲ Στεφάνῳ νόμου συνοικεῖσαν καὶ πεκαυδοποιημένην ἐξ
 αὐτοῦ. ὁ δὲ Στέφανος οὐκ ὁμολογεῖ ταῦτα, ἀλλὰ συνείναι
 μὲν αὐτῇ φησὶν, ὡς ἐταίρα δὲ καὶ οὐ γυναικί, καὶ τοὺς παῖ-
 δας οὐκ ἐκ ταύτης ἔχειν. πρὸς ὅπερ ὁ κατήγορος ἀντιστάμενος
 οὐκ ὀλίγα τεκμήρια παρῆχεται ὡς γυναικί συνοικεῖν αὐτὴν.
 15 Γίνεται τοίνυν ἡ στάσις τοῦ λόγου στοχαστικῆ. περὶ γὰρ
 οὐσίας τὸ ζήτημα, καὶ οὐτε περὶ ἰδιότητος οὐτε περὶ ποιότη-
 τος. Τὰ μὲν οὖν πρῶτα τοῦ λόγου Θεόμνητος λέγει, ἔπειτα
 συνήγορον Ἀπολλοδώρον καλεῖ κηδεστὴν ὄντα ἑαυτοῦ, κακεί-
 νος τὸν ἀγῶνα ποιεῖται.

publicæ retulit et apud majores vestros cum satis bene
 existimatione diem suum obiit, nos vero propter istum dis
 invisum privati sumus hac civitate, (67) pro qua Aristo-
 crates certe Scellie filius, avunculus Epicbaris avi mei, cu
 jus huic fratri meo nomen est inditum, multis et præclaris
 rebus gestis bellum nostra urbe gerente cum Lacedæmonia,
 eversa Eetionea, in quam Critias cum suis Lacedæmonius
 recepturus fuit, castellum, e quo oppugnabamur, dirui
 populamque restituit, non talia quæ hæc sunt pericula
 ipse subiens, sed ejus generis, in quibus etiam mortem op-
 5 petere præclarum est, (68) et conatus eorum qui vobis in-
 sidiabantur, compescuit, propter quem, si Theocrini isti
 similes essemus, jure nos conservaretis, nedum, quum es-
 meliores simus justamque causam habeamus (neque enim
 vos his sæpe dicendis obtundemus. sic enim iste nobiscum
 egit, ut, quod initio dicebam, ne spes quidem ulla nobis
 sit reliqua vel hospitibus concessæ libertatis), (69) et igitur,
 etsi nihil aliud, hoc certe solatium habeamus, quod et
 istum coercitum videamus, nos adjuvate, misericordiam eorum
 qui e nostra familia mortem pro republica oppetierunt, ca-
 10 gite eum ad ipsam delationem respondere, et tales vos præ-
 bete iudices dictorum ejus, qualis iste nostri fuit accusa-
 tor, (70) qui deceptis iudicibus, mediocrem aliquam in-
 fligere mulctam patri meo noluit, me multum obtestato et
 per ejus genua supplicante, sed quasi pater rempublicam
 prodidisset, causam ei decem talentis astinavit. Oramus
 igitur vos, obsecramus, justa quæ sunt decernite.

Quilibet auxiliare nobis, si quid habes, et patrocinare.
 ascende.

ORATIO CONTRA NEÆRAM.

ARGUMENTUM.

Etiam hanc orationem non putant esse Demosthenis, quod e-
 languida sit et multis in locis vi nostri oratoris tenetur.
 Argumentum autem tale habet: lege jubente, si viro Athe-
 nensi mulier peregrina nupsisset, ut ea vendatur, ex hac lege
 Neæram aggreditur Theonnestus, eam in matrimonio esse
 Stephani dicens, quam ancilla Nicaretæ fuerit, et antea me-
 5 retrix, nunc esse Stephani matrem familias legitimam, qui
 ex ea liberos suscepit. Quæ Stephanus hand confite-
 tur, sed eam apud se concubina, non uxoris esse loco dicit
 et liberos ex ea sibi negat malos esse. Quod accusator oppu-
 gnans, non paucis argumentis demonstrat, eam ut matrem
 familias cum illo vivere. Fit igitur status orationis conjec-
 10 turalis. nam sitne res, queritur, et nec de proprietate (sitne
 nomen proprium et bene definitum) nec de qualitate. Ac pri-
 mam orationis partem Theonnestus dicit, deinde patrum
 Apollodorum vocat affinem suum, et sic actionis absolvit
 plurimam partem.

τρησειν. γραφάμενος γὰρ παρανομῶν τὸ ψήφισμα
 Στέφανος οὕτως καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ δικαστήριον,
 ἐπὶ διαβολῇ ψευδῆς μάρτυρας παρασχόμενος καὶ
 5 ἔξω τῆς γραφῆς πολλὰ κατηγορῶν εἴλε τὸ ψήφισμα.
 (6) Καὶ τοῦτο μὲν εἰ αὐτῷ ἐδόκει διαπράττειν, οὐ
 χαλεπῶς φέρομεν, ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τοῦ τιμήματος
 ἐλάμβανον τὴν ψῆφον οἱ δικασταί, δεομένων ἡμῶν
 10 συγχωρῆσαι οὐκ ἤθελεν ἀλλὰ πεντεκαίδεκα ταλάντων
 ἐτίμῳ, ἵνα ἀτιμώσκειν αὐτὸν, καὶ παιδᾶς τοὺς ἐκεί-
 νου καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν καὶ ἡμᾶς ἅπαντας εἰς
 τὴν ἐσχάτην ἀπορίαν καταστήσειε καὶ ἐνδεῖαν ἀπάν-
 15 τι ἦν. (7) Ἡ μὲν γὰρ οὐσία οὐδὲ τριῶν ταλάντων πᾶν
 τι ἦν, ὥστε δυναθῆναι ἐκτίσαι τοσοῦτον ὄφλημα, μὴ
 ἐκτισθέντος δὲ τοῦ ὄφληματος ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας
 διπλοῦν ἡμελλεν ἔσεσθαι τὸ ὄφλημα καὶ ἐγγρα-
 20 φῆσθαι Ἀπολλόδωρος τριάκοντα τάλαντα ὀφείλων
 τῷ δημοσίῳ, ἐγγεγραμμένου δὲ τῷ δημοσίῳ, ἀπογρα-
 φῆσθαι ἡμελλεν ἢ ὑπάρχουσα οὐσία Ἀπολλοδώρῳ
 δημοσία εἶναι, πρᾶξις δ' αὐτῆς εἰς τὴν ἐσχάτην
 ἀπορίαν καταστήσειε καὶ αὐτὸς καὶ παῖδες οἱ ἐκείνου
 καὶ γυνὴ καὶ ἡμεῖς ἅπαντες. (8) Ἐτι δὲ καὶ ἡ ἑτέρα
 25 θυγάτηρ ἀνέκδοτος ἡμελλεν ἔσεσθαι. τίς γὰρ ἂν
 ποτε παρ' ὀφείλοντος τῷ δημοσίῳ καὶ ἀποροῦντος ἔλα-
 βεν ἀπρῶτον; Οὐκοῦν τηλικούτων κακῶν αἴτιος ἡμῖν
 πᾶσιν ἐγένετο οὐδὲν πρόποτε ὑφ' ἡμῶν ἠδικημένος.
 Τοῖς μὲν οὖν δικασταῖς τοῖς τότε δικάσασιν πολλὴν χά-
 1348βρῖν κατὰ γε τοῦτ' ἔχω, ὅτι οὐ περιεῖδον αὐτὸν ἀναρ-
 πασθέντα ἀλλ' ἐτίμησαν ταλάντου, ὥστε δυναθῆναι ἂν
 ἐκτίσαι μόλις. τοῦτ' δὲ δικαίως τὸν αὐτὸν ἔρανον
 ἐνεχειρήσαμεν ἀποδοῦναι. (9) Καὶ γὰρ οὐ μόνον
 ταύτῃ ἐζήτησεν ἀνελεῖν ἡμᾶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πατρί-
 5 δος αὐτὸν ἠβουλήθη ἐκβαλεῖν. ἐπενέγκας γὰρ αὐτῷ
 αἰτίαν ψευδοῦ, ὡς ὥφλε τῷ δημοσίῳ ἐκ πέντε καὶ εἰ-
 κοσίων ἐτῶν, ὡς Ἀφιδναζὲ ποτε ἀφικόμενος ἐπὶ δραπέτην
 αὐτοῦ ζητῶν πατάξει γυναῖκα καὶ ἐκ τῆς πληγῆς τε-
 10 λευτήσειεν ἢ ἀνθρώπος, παρασκευασάμενος ἀνθρώπου
 δούλους καὶ κατασκευάσας ὡς Κυρηναῖοι εἶψαν, προεί-
 πεν αὐτῷ ἐπὶ Παλλαδίῳ φόνου. (10) Καὶ ἔλεγε τὴν δίκην
 Στέφανος οὕτως διομοσάμενος ὡς ἔκτεινεν Ἀπολλοδώ-
 ρος τὴν γυναῖκα αὐτοχειρῆς, ἀρώμενος ἐξώλειαν αὐτῷ καὶ
 15 γένει καὶ οἰκίᾳ, ἐπαρασάμενος δ' οὐτε ἐγένετο οὐτ' εἶδεν
 οὐτ' ἤκουσεν οὐδενὸς πρόποτε ἀνθρώπων. Ἐξέλεχθεις
 δ' ἐπιορκῶν καὶ ψευδοῦ αἰτίαν ἐπιφέρων, καὶ καταφα-
 νῆς γενόμενος μεμισθωμένος ὑπὸ Κηρισφώντος καὶ
 20 Ἀπολλοφάνους ὥστ' ἐξέλασαι Ἀπολλοδώρων ἢ ἀτιμώ-
 σαι ἀργύριον εἰληφώς, ὀλίγας ψήφους μεταλαβὼν ἐκ
 πεντακοσίων δικαστῶν, ἀπῆλθεν ἐπιωρκηκῶς καὶ δόξας
 πονηρὸς εἶναι.

11. Σκοπεῖτε δὴ αὐτοί, ὦ ἄνδρες δικασταί, ἐκ τῶν
 εἰκότων λογιζόμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς: τί ἂν ἐχρησά-
 26 μην ἑμαυτῶ καὶ τῇ γυναικί καὶ τῇ ἀδελφῇ, εἴ τι
 Ἀπολλοδώρῳ συνέβη παθεῖν ὡς Στέφανος οὕτως ἐπε-
 βούλευσεν αὐτῷ, ἢ ἐν τῷ προτέρῳ ἢ ἐν τῷ ὑστέρῳ
 ἀγωνί; ἢ ποῖα ἀίσχυνη οὐκ ἂν καὶ συμφορᾷ περιπε-

tis. nam Stephanus iste id decretum violatarum legum rem
 fecit, in iudicium est ingressus, calumniandi gratia falsis
 testibus productis et extra causam multa accusans decretum
 damnavit. (6) Quod si ei perficere videbatur, non graviter lei-
 mus, sed quum rem aestimaturi iudices calculos sumerent,
 orantibus nobis, ut concederet (mitius agendum), noluit, sed
 quindecim talentis rem aestimavit, ut infamia notaret
 ipsum, et liberos ejus et sororem ipsam et nos universos ad
 extremam inopiam redigeret et penuriam omnium rerum.
 (7) Nam res familiaris ei prorsus ne trium quidem talentorum
 erat, ut tantam multam posset solvere, si vero multa
 nona Prytania regente non soluta esset, duplicata esset
 multa, et Apollodoros inscribendus fuisset triginta tale-
 ntorum debitor aerarii, eo autem inscripto in publicas tabulas,
 res Apollodori familiaris proscriptenda fuisset ut publica,
 ea autem divendita ad extremam inopiam redacti essemus
 et ipse et liberi ejus et uxor, nos denique omnes. (8) Al-
 tera praeterea filia nuptum elocari haud potuisset. quis
 enim tandem ab aerarii debitore et egeno indotatam acce-
 pisset? In tanta igitur mala nos, qui nunquam laesus est a
 nobis, conjecit. Iudicibus autem, qui tum jus dixerunt,
 hoc quidem nomine magnam habeo gratiam, quod eum
 tolli e medio non siverunt, sed rem talento aestimarunt ita,
 ut posset aegre solvere. Isti autem jure idem officium
 reddere instituimus. (9) Nec enim hac parte duntaxat nos
 evertere studuit, sed etiam e patria hunc ejicere voluit.
 nam quum ipse ut aerarius ab annis quinque et viginti
 condemnatus sit, accusavit falso eum profectum aliquando
 Aphidnam ad fugitivum suum ibi quaerendum, percussisse
 mulierem, quo ictu illa perierit, et adductis atque sabor-
 natis hominibus servis, qui se Cyrenaeos esse dicerent.
 caedis ei diem dixit apud Palladium. (10) Causamque
 egit Stephanus iste jurejurando dato, Apollodorum occi-
 disse suis manibus eam mulierem, exitium imprecatus sibi
 et generi et familiae, per diras affirmans quae neque facta
 sunt neque visa ab eo neque ex ullo unquam hominum
 audita. Deprehensus autem in perjurio et falso crimine in-
 tentato, quum etiam liqueret eum a Cephisophonte et Apol-
 loplane mercede esse conductum, ut ejiceret Apollodorum
 aut infamia notaret accepto argento, paucis suffragiis e
 quingentis iudicibus absolutus abiit perjurus atque impro-
 bitatis opinione laborans.

11. Cogitate igitur ipsi, iudices, et apud vestros animas
 reputate, quo in loco res meas et uxoris et sororis futuras
 fuisse credendum sit, si quid Apollodoro eorum luere ac-
 cidisset, quae Stephanus in eum instruxerat, vel in prior
 vel posteriore iudicio, vel quod in dedecus et calamitas

20 πεπράσθω καὶ αὐτὸς καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ, καὶ τὸ τρίτον μέρος ἔστω τοῦ ἐλόντις. Ἐστω δὲ καὶ, ἐὰν ἡ ξένη τῷ ἀστῶ συνοικῆ, κατὰ ταῦτά. καὶ ὁ συνοικῶν τῇ ξένῃ τῇ ἀλούσῃ ὀφειλέτω χιλίας δραχμάς.

25 17. Τοῦ μὲν νόμου τοίνυν ἀκηκόατε, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅς οὐκ ἔβ' τὴν ξένην τῷ ἀστῶ συνοικεῖν οὐδὲ τὴν ἀστὴν τῷ ξένῳ, οὐδὲ παιδοποιεῖσθαι, τέχνῃ οὐδὲ μηχανῇ οὐδεμιᾷ. ἐὰν δὲ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ· γραφὴν πεποίηκε κατ' αὐτῶν εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, κατὰ τε τοῦ ξένου καὶ τῆς ξένης, κἀν ἄλλῳ, πεπρᾶσθαι κε-
1351 λεύει. Ὡς οὖν ἔστι ξένη Νείαιρα αὕτη, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι ἐξ ἀρχῆς ἀκριβῶς ἐπιδείξαι.

18. Ἐπτά γὰρ ταύτας παιδίσκας ἐκ μικρῶν παιδῶν ἐκτήσατο Νικαρέτη, Χαρισίου μὲν οὖσα τοῦ Ἡλείου
8 ἀπελευθέραι, Ἰππίου δὲ τοῦ μαγείρου τοῦ ἐκείνου γυνή, δεινὴ δὲ καὶ δυναμένη φύσιν μικρῶν παιδῶν συνιδεῖν εὐπρεπῆ, καὶ ταῦτα ἐπισταμένη θρῆψαι καὶ παιδεῦσαι ἐμπειρῶς, τέχνῃν ταύτην κατεσκευασμένη καὶ ἀπὸ τούτων τὸν βίον συνειλεγμένη. (19) Πρὸς κειπούσα δ'
10 αὐτὰς ὀνόματι θυγατέρας, ἴν' ὡς μεγίστους μισθοὺς πράττοιτο τοὺς βουλομένους πλησιάζειν αὐταῖς ὡς ἐλευθέραις οὐσαις, ἐπειδὴ τὴν ἡλικίαν ἐκαρπώσατο αὐτῶν ἐκ-
15 ἄσσης, συλλήβδην καὶ τὰ σώματα ἀπέδοτο ἀπασῶν, ἑπτὰ οὖσῶν, Ἄντειαν καὶ Στρατόλαν καὶ Ἀριστόκλειαν καὶ Μετάνειραν καὶ Φιλαν καὶ Ἰσθμιάδα καὶ Νείαιραν ταυτησί. (20) Ὁν μὲν οὖν ἕκαστος αὐτῶν ἐκτήσατο καὶ ὡς ἡλευθερώθησαν ὑπὸ τῶν πριαμένων αὐτὰς παρὰ τῆς Νικαρέτης, προῖόντος τοῦ λόγου, ἀν βούλησθε ἀκού-
20 εῖν καὶ μοι περιουσία ἦ τοῦ βδάτος, δηλώσω ὑμῖν, ὡς δὲ Νείαιρα αὕτη Νικαρέτης ἦν καὶ εἰργάζετο τῷ σώματι· μισθαρονοῦσα τοῖς βουλομένοις αὐτῇ πλησιάζειν, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι πάλιν ἐπανελθεῖν. (21) Λυσίας γὰρ ὁ σοφιστὴς Μετάνειρας ὧν ἐραστὴς ἠβουλήθη πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀναλώμασιν οἷς ἀνήλισκεν εἰς αὐτὴν καὶ μῆσαι, ἡγούμενος τὰ μὲν ἄλλα ἀναλώματα τὴν κεκτημένην αὐτὴν λαμβάνειν, ἀ δ' ἂν εἰς τὴν ἑορτὴν καὶ τὰ μυστή-
25 ρια ὑπὲρ αὐτῆς ἀναλώσῃ, πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπον 1352 ἄριον καταθήσεισθαι. Ἐδέθη οὖν τῆς Νικαρέτης εἰθεῖν εἰς τὰ μυστήρια ἀγούσαν τὴν Μετάνειραν, ἵνα μνηστῆ, καὶ αὐτὸς ὑπέσχετο μῆσειν. (22) Ἀφικομένης δ' αὐ-
8 τὰς ὁ Λυσίας εἰς μὲν τὴν αὐτοῦ οἰκίαν οὐκ εἰσάγει, αἰσχυνόμενος τὴν τε γυναῖκα ἣν εἶχε, Βραχύλλου μὲν θυγατέρα ἀδελφιδῆν δὲ αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα τὴν αὐ-
10 τοῦ πρεσβυτέραν τε οὖσαν καὶ ἐν τῷ αὐτῷ διαιωμέ-
15 νῃ, ὡς Φιλόστρατον δὲ τὸν Κολωνῆθεν, ἡΐθειον ἔτι ὄντα καὶ φίλον αὐτῷ, καθίστησιν ὁ Λυσίας αὐτάς, τὴν τε Μετάνειραν καὶ τὴν Νικαρέτην. συνηκολούθει δὲ καὶ Νείαιρα αὕτη, ἐργαζομένη μὲν ἤδη τῷ σώματι, νεω-
18 τέραι δὲ οὖσα διὰ τὸ μῆπω τὴν ἡλικίαν αὐτῇ παρεῖναι. (23) Ὡς οὖν ἄληθῆ λέγω, ὅτι Νικαρέτης ἦν καὶ ἡκολού-

accuset. si damnatus fuerit; venumdetur tum ipse tum res ejus familiaris, et tertia pars sit accusatoris. Similiter agendum etiam, si peregrina civi culpam nupserit. is autem qui peregrinitatis damnatam habuerit matrimonio, mille drachmis mulctetur.

17. Ac legem quidem, judices, audivistis, quae nec peregrinam civi nubere nec civem mulierem peregrino, nec suscipere ex ea liberos sinit, nullo dolo vel fraude. quae si quis violarit; actionem contra eos dedit apud Thesmothetas, tam contra peregrinum quam contra peregrinam, qui si damnentur, eos venumdari jubet. Jam peregrinam esse Neeram haec, id vobis ab ipso primordio accurate demonstrabo.

18. Septem hasce puellas ab ipsa infantia emit Nicareta Charisii Elei liberta, Hippiae coqui ejus uxor, gnara et perita perspicendae venustae parvularum puellarum naturae, et eas solleter educandi instituendique sciens, ut quae artem eam exerceret atque ex ea re victum collegisset. (19) Filiarum autem eas nomine compellavit, ut quam maximas ab earum consuetudinem tanquam ingeniarum appetentibus mercedes exigeret, et quum florem aetatis earum omnium magno cum quaestu prostituisset, uno, ut ita dicam, fasce etiam corpora earum, quum septem essent, vendidit, Antiam, Stratolam, Aristocleam, Metaniram, Philam, Isthmiadem, et Neeram istam. (20) Quam igitur earum quisque emerit et quomodo ab illis, qui eas a Nicareta emerant, libertate donatae sint, progressu orationis, si audire voleteis et aqua ego abundavero, vobis explicabo, Neeram autem istam fuisse Nicaretae et corpore fecisse quaestum morigeram omnibus cum ea congregi pretio dato volentibus, hoc, quod jam antea dixi, vobis denuo narrabo. (21) Lysias sophista Metanirae amator voluit praeter alias impensas, quas in eam conferebat, eam etiam initiare, existimans reliquos sumptus dominam ejus percipere, quae vero in festum et Initia pro ea insumeret, iis se ab ipsa muliere gratiam initurum. Precatus igitur est Nicaretam, ut ad initia veniret ac Metaniram secum adduceret, ut initiaretur, ipseque se illam initiatorum est pollicitus. (22) Quas, quum venissent, in suas sedes Lysias non introduxit, veritus quum uxorem quam habebat, Brachylli suaeque sororis filiam, tum matrem suam natu grandem et in iisdem aedibus habitantem, sed ad Philostratum Coloneum, juvenem adhuc caelibem et sibi amicum, deducit habitatum eas Lysias, tam Metaniram quam Nicaretam. Comitabatur eas etiam Neera ista, jam quidem vulgato corpore, sed junior (quam pro tali quaestu) propter aetatem adhuc immaturam. (23) Me igitur vera dicere, fuisse Nicaretae Neeram, et secntam illas et mercedem numeranti cuivis sui fecisse

15 θει ἐκείνη καὶ ἐμισθάρνει τῶ βουλομένῳ ἀναλίσκειν, τούτων ἡμῖν αὐτὸν τὸν Φιλόστρατον μάρτυρα καλῶ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Φιλόστρατος Διονυσίου Κολωνῆθεν μαρτυρεῖ εἶδέναι Νέαιραν Νικαρέτης οὔσαν, ἥσπερ καὶ Μετάνειρα ἐγένετο, καὶ καταγέσθαι παρ' αὐτῷ, ὅτε εἰς τὰ μυστήρια ἐπεδήμησαν ἐν Κορίνθῳ 20 οἰκοῦσαι, καταστῆσαι δὲ αὐτὰς ὡς αὐτὸν Λυσίαν τὸν Κεφάλου, φίλον ὄντα ἑαυτῷ καὶ ἐπιτήδειον.

21. Πάλιν τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ ταῦτα Σίμος ὁ Θετταλὸς ἔχων Νέαιραν ταυτηνὴ ἀφικνεῖται δεῦρο εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα, συνηκολούθει δὲ 25 καὶ ἡ Νικαρέτῃ αὐτῇ, κατήγοντο δὲ παρὰ Κτησίππῳ τῷ Γλαυκωνίδου τῷ Κυδαντίδῃ, καὶ συνέπιπτε καὶ συνεδέκναι ἐναντίον πολλῶν Νέαιρα αὐτῶς ἀνέταίρα οὔσα. Καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τούτων ἡμῖν τοὺς μάρτυρας καλῶ. 1353(26) Καὶ μοι καλεῖ Εὐφίλητον Σίμωνος Αἰξωνεία καὶ Ἀριστόμαχον Κριτοδήμου Ἄλωπεκῆθεν.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Εὐφίλητος Σίμωνος Αἰξωνεύς, Ἀριστόμα- 5 γος Κριτοδήμου Ἄλωπεκῆθεν μαρτυροῦσιν εἶδέναι Σίμον τὸν Θετταλὸν ἀφικόμενον Ἀθήνας εἰς τὰ Παναθήναια τὰ μεγάλα, καὶ μετ' αὐτοῦ Νικαρέτην καὶ Νέαιραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην, καὶ καταγέσθαι αὐτοὺς παρὰ Κτησίππῳ τῷ Γλαυκωνίδου, καὶ συμπίνειν μετ' αὐτῶν Νέαι- 10 ραν ὡς ἑταίραν οὔσαν καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων καὶ συμπινόντων παρὰ Κτησίππῳ.

26. Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐν τῇ Κορίνθῳ αὐτῆς ἐπιφανῶς ἐργαζομένης καὶ οὔσης λαμπρᾶς ἄλλοι τε ἐρασταὶ 15 γίνονται καὶ Ξενοκλείδης ὁ ποιητὴς καὶ Ἱππαρχος ὁ ἵπποκριτῆς, καὶ εἶχον αὐτὴν μεμισθωμένοι. Καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, τοῦ μὲν Ξενοκλείδου οὐκ ἂν δυναίμην ἡμῖν μαρτυρίαν παρασχέσθαι. (27) Οὐ γὰρ ἔωσιν αὐτὸν οἱ νόμοι μαρτυρεῖν. ὅτε γὰρ Λακεδαιμονίου ἐμεῖς ἐσώξατε 20 πεισθέντες ὑπὸ Καλλιστράτου, τότε ἀντείπας ἐν τῷ δήμῳ ὅτῃ βοήθειά, ἐωνημένους τὴν πεντηκοστὴν τοῦ σίτου ἐν εἰρήνῃ, καὶ δέον αὐτὸν καταβάλλειν τὰς καταβολὰς εἰς τὸ βουλευτήριον κατὰ πρυτανείαν, καὶ οὔσης αὐτῷ ἀπειθείας ἐκ τῶν νόμων, οὐκ ἐξελθὼν ἐκείνην τὴν στρα- 25 τείαν, γραφεὶς ὑπὸ Στεφάνου τούτου ἀστρατείας καὶ διαβληθεὶς τῷ λόγῳ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἦλω καὶ ἠτιμώθη. (28) Καίτοι πῶς οὐκ οἴεσθε δεῖν ὄναι, εἰ τοὺς μὲν 1354 πειστήρικα τῆς παρῆρσιος Στέφανος οὔτος, τοὺς δὲ μὴδὲν προσέχοντας βιάζεται Ἀθηναίους εἶναι παρὰ πάντα τοὺς νόμους; Τὸν δ' Ἱππαρχον αὐτὸν ἡμῖν

copiam, harum rerum vobis ipsum Philostratum vocabo testem.

TESTIMONIUM.

Philostratus Dionysii filius Coloneus testatur scire se Næram esse Nicaretæ, cujus etiam Me- tanira fuerit, et ad se devertisse, quum ad Initia huc venissent, Corinthi degentes, apud se autem deductas habitatum a Lysia Cephali filio, amico suo et familiari.

24. Rursus, Athenienses, deinde Simus Thessalus cum Næra ista ad Magna Panathenæa advenit, comitante eos etiam Nicareta, diverterunt autem ad Ctesippum Glauconidis filium, Cydantidam, et compotationis et concœnationis particeps fuit coram multis Næra ista, ut solet meretrix. Vera me dicere, horum vobis testes vocabo. (25) Age accerse mihi Euphiletum Simonis filium Æxonensem et Aristomachum Critodemi filium Alopecensem.

TESTES.

Euphiletus Simonis filius Æxonensis, Aristomachus Critodemi filius Alopecensis testantur scire se, Simum Thessalum profectum esse Athenas ad Panathenæa Magna, et cum eo Nicaretam et Næram nunc ream, et divertisse eos apud Ctesippum Glauconidis filium, et compotationis cum iis et cum aliis multis præsentibus et compotantibus apud Ctesippum Næram, ut quæ esset meretrix, participem fuisse.

26. Post hæc igitur quum Corinthi palam quæstum incepisset ac nobilitata esset, tum alii ejus amore capti sunt tum Xenoclidus poeta et Hipparchus histrio, eamque conductam sibi habuerunt. Ac me vera dicere, Xenoclidis testimonio vobis ostendere non possim. (27) Leges enim eum dicere testimonium non sinunt, quod vobis Lacedæmonios defendentibus Callistrato auctore, tum refragatus in concione defensionem, quia redemisset frumenti quinquagesimam in pace, et quia quaque Prytania præstandum pretium in curia numerare deberet, et legibus sibi data esset immunitas, in eam expeditionem non progressus, a Stephano isto desertæ militiæ accusatus et apud iudices in odium adductus, damnatus ignominiaque notatus est. (28) An vero non iniquum esse putatis, quum natura cives et legitima ratione civitatis participes a Stephano libertate dicendi sint privati, eos, qui omnino alieni sunt, per vim pro Atheniensibus intrudi contra omnes leges? Hipparchum autem

καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν, ἢ ἐξόμνησθαι κατὰ τὸν νόμον, ἢ κλητεύσω αὐτόν. Καί μοι κάλει Ἱππαρχόν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἱππαρχος Ἀθμονεὺς μαρτυρεῖ Ξενοκλείδην καὶ αὐτὸν μισθώσασθαι Νέαιραν ἐν Κορίνθῳ τὴν νῦν ἀγωνιζομένην, ὡς ἐταίραν οὖσαν τῶν μισθαρουσῶν, καὶ συμπίνειν ἐν Κορίνθῳ Νέαιραν μετὰ αὐτοῦ καὶ Ξενοκλείδου τοῦ ποιητοῦ.

29. Μετὰ ταῦτα τοίνυν αὐτῆς γίνονται ἐρασταὶ δύο, Τιμανορίδας τε ὁ Κορίνθιος καὶ Εὐκράτης ὁ Λευκάδιος, οἱ ἐπειδήπερ πολυτελεῆς ἦν ἡ Νικαρέτη τοῖς ἐπιτάγμασιν, ἀξιοῦσα τὰ καθ' ἡμέραν ἀναλώματα ἅπαντα τῇ οἰκίᾳ παρ' αὐτῶν λαμβάνειν, κατατιθέασιν αὐτῆς τιμὴν τριάκοντα μνᾶς τοῦ σώματος τῇ Νικαρέτῃ, καὶ ὠνοῦνται αὐτὴν παρ' αὐτῆς νόμῳ πόλεως καθάπαξ αὐτῶν δοθῆν εἶναι. καὶ εἶχον καὶ ἐχρῶντο ὅσον ἠβούλοντο αὐτῇ χρόνον. (29) Μέλλοντες δὲ γαμῖν, προαγορεύουσιν αὐτῇ ὅτι αὐ βούλονται αὐτὴν σφῶν αὐτῶν ἐταίραν γεγεννημένην ὄρᾶν ἐν Κορίνθῳ ἐργαζομένην οὐδ' ὑπὸ πορνοδοσκῶ οὖσαν, ἀλλ' ἠδέως ἂν αὐτοῖς εἴη ἑλαττόν τ' ἀργύριον κομίσασθαι παρ' αὐτῆς ἢ κατέθεσαν, καὶ αὐτὴν ταύτην ὄρᾶν τι ἀγαθὸν ἔχουσαν. ἀφίεναι οὖν αὐτῇ ἔρασαν εἰς ἐλευθερίαν χιλίας δραχμάς, πεντακοσίας ἑκάτερος, τὰς δ' εἴκοσι μνᾶς ἐκέλευον αὐτὴν ἐξευροῦσαν αὐτοῖς ἀποδοῦναι. Ἀκούσασα δ' αὐτὴ τοὺς λόγους τούτους τοῦ τε Εὐκράτους καὶ Τιμανορίδου, μεταπέμπεται εἰς 1355 τὴν Κόρινθον ἄλλους τε τῶν ἐραστῶν τῶν γεγεννημένων αὐτῇ καὶ Φρυνίωνα τὸν Παιανίδα, Δῆμωνος μὲν ὄντα υἱὸν Δημοχάρους δὲ ἀδελφόν, ἀσελγῶς δὲ καὶ πολυτελεῶς διάγοντα τὸν βίον, ὡς ἡμῶν οἱ πρεσβύτεροι μνημονεύουσιν. (31) Ἀφικομένου δ' ὡς αὐτὴν τοῦ Φρυνίω- 5 γος, λέγει πρὸς αὐτὸν τοὺς λόγους, ὅς εἰπον πρὸς αὐτὴν ὅ τε Εὐκράτης καὶ Τιμανορίδας, καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὰργύριον ὃ παρὰ τῶν ἄλλων ἐραστῶν ἐδασμολόγησεν ἔρανον εἰς τὴν ἐλευθερίαν συλλέγουσα, καὶ εἴ τι ἄρα αὐτὴ περιποιήσατο, καὶ δεῖται αὐτοῦ προσθέντα τὸ ἐπιλοιπον, οὐ προσέδει εἰς τὰς εἴκοσι μνᾶς, καταθεῖναι αὐτῆς τῷ τε Εὐκράτῃ καὶ τῷ Τιμανορίδᾳ ὡς τε ἐλευθέ- 10 ραν εἶναι. (32) Ἄσμενος δ' ἀκούσας ἐκεῖνος τοὺς λόγους τούτους αὐτῆς, καὶ λαβὼν τὰργύριον ὃ παρὰ τῶν ἐραστῶν τῶν ἄλλων εἰσηνέχθη αὐτῇ, καὶ προσθεῖς τὸ ἐπιλοιπον αὐτὸς κατατίθησιν αὐτῆς τὰς εἴκοσι μνᾶς τῷ Εὐκράτῃ καὶ τῷ Τιμανορίδᾳ ἐπ' ἐλευθερίᾳ καὶ ἐφ' ᾧ ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, 20 τούτων ἡμῖν τὸν παραγενόμενον μάρτυρα καλῶ. Καί μοι κάλει Φίλαγρον Μελιτέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Φίλαγρος Μελιτεὺς μαρτυρεῖ παρεῖναι ἐν Κορίνθῳ, ὅτε Φρυνίων ὁ Δημοχάρους ἀδελφὸς κα-

vobis ipsam vocabo et cogam testari aut ejurare secundum legem, aut per praecone[m] citabo eum. Age voca mihi Hipparchum.

TESTIMONIUM.

Hipparchus Athmonensis testatur Xenoclidem et se conduxisse Nearam Corinthi eam, quae nunc rea sit, ut meretricem prostitutae pudicitiae, et Corinthi secum computationis participem fuisse Nearam et cum Xenoclide poeta.

29. Post haec ejus amatores fiunt duo : Timanoridas Corinthius et Eucrates Leucadius, qui, quoniam sumptuosa erat Nicareta flagitationibus postulabatque ut quotidianae in rem familiarem impensae omnes ab iis sibi subministrarentur, pretium pro ea pro corpore triginta Minas numerant Nicaretae, et eam ab illa more urbis emerunt, ut semel et simpliciter ancilla ipsorum esset, eamque habuerunt, et usi sunt, quamdiu voluerunt. (30) Ducturi autem uxores, ei denuntiant se nolle eam, quae sua amica fuisset. Corinthi videre quaeatum facientem aut lenoni servientem, malle minus argenti ab ea recipere quam numerassent, et ipsam istam secundiore fortuna videre utentem. Remittere igitur ei se dixerunt ad libertatem mille drachmas, quingenas utrumque, viginti autem Minas ipsam comparare sibi que reddere jusserunt. Quae auditis his Eucratidis et Timanoridis verbis Corinthum accersit et alios veteres suos amatores et Phrynionem Praeniensem Demonis filium, Democharis fratrem, vitam agentem luxuriosam et sumptuosam, ut vestrum seniores meminerunt. (31) Profecto igitur ad eam Phrynione, orationem Eucratidis et Timanoridis ei refert et dat ei argentum, quod ab aliis amatoribus exegerat pro mutuo officio ad libertatem collectum, et si quid ista forte acquisiverat, eumque rogat, ut reliquo adjecto, quod deerat viginti Minis, pro se Eucrati et Timanoridae, quo liberaretur, numeraret. (32) Quibus ille verbis libenter auditis acceptoque argento, quod mulieri a ceteris amatoribus colatum erat, et eo, quod deerat, de suo adjecto, ipse viginti Minas, ejus pretium, Eucrati et Timanoridis numerat ita ut libera esset et ne Corinthi quaeatum faceret. Et vera me dicere, horum vobis qui interfuit testem vocabo. Age voca mihi Philagrum Melitensem.

TESTIMONIUM.

Philager Melitensis testatur interfuisse se Corinthi, quum Phrynio Democharis frater viginti

τετίθει εἴκοσι μναῖς Νεαίρας τῆς νῦν ἀγωνιζομέ-
 25 νης Τιμανορίδα τῷ Κορινθίῳ καὶ Εὐκράτει τῷ
 Λευκαδίῳ, καὶ καταθεῖς τὸ ἀργύριον ὄχετο ἀ-
 πάγων Ἀθήναζε Νεαίραν.

33. Ἀφικόμενος τοίνυν δεῦρο ἔχων αὐτὴν ἀσελγῶς
 καὶ προπετῶς ἔχρητο αὐτῇ, καὶ τὰ δεῖπνα ἔχων αὐ-
 1356 τὴν πανταχοῦ ἐπορεύετο ὅπου πίνοι. ἐκώμαζέ τ' αἰ
 μετ' αὐτοῦ. συνῆν τ' ἐμφανῶς ὁπότε βουλευθείη παντα-
 χοῦ, φιλοτιμίαν τὴν ἐξουσίαν πρὸς τοὺς δρῶντας ποιού-
 μενος. Καὶ ὡς ἄλλους τε πολλοὺς ἐπὶ κῶμον ἔχων
 5 ἦλθεν αὐτὴν καὶ ὡς Χαβρίαν τὸν Αἰξωνία, ὅτε ἐνίκα
 ἐπὶ Σωκρατίδου ἀρχοντος τὰ Πύθια τῷ τεθρίπῳ δ
 ἐπρίατο παρὰ τῶν παιδῶν τῶν Μίτυος τοῦ Ἀργείου,
 καὶ ἦμων ἐκ Δελφῶν εἰστία τὰ ἐπινίκια ἐπὶ Κωλιάδι.
 καὶ ἐκεῖ ἄλλοι τε πολλοὶ συνεγίνοντο αὐτῇ μεθυσούση
 10 καθεύδοντος τοῦ Φρυνίωνος καὶ οἱ διάκονοι οἱ Χαβρίου
 τράπεζαν παραθέμενοι. (33) Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ
 λέγω, τοὺς δρῶντας ὑμῖν καὶ παρόντας μάρτυρας
 παρέξομαι. Καὶ μοι κἀλεῖ Χιονίδην Ξυπεταιῶνα καὶ
 Εὐθετίωνα Κυδαθηναῖα.

15

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Χιονίδης Ξυπεταιῶν, Εὐθετίων Κυδαθηναῖος
 μαρτυροῦσι κληθῆναι ὑπὸ Χαβρίου ἐπὶ δεῖπνον,
 ὅτε τὰ ἐπινίκια εἰστία Χαβρίας τῆς νίκης τοῦ
 ἄρματος, καὶ εἰστιάσθαι ἐπὶ Κωλιάδι, καὶ εἰ-
 20 δέναι Φρυνίωνα παρόντα ἐν τῷ δεῖπνῳ τούτῳ
 ἔχοντα Νεαίραν τὴν νυνὶ ἀγωνιζομένην, καὶ
 καθεύδειν σφᾶς αὐτοὺς καὶ Φρυνίωνα καὶ Νεαί-
 ραν, καὶ αἰσθάνεσθαι αὐτοὶ ἀνισταμένους τῆς
 νυκτὸς πρὸς Νεαίραν ἄλλους τε καὶ τῶν διακό-
 νων τινάς, οἱ ἦσαν Χαβρίου οἰκέται.

35. Ἐπειδὴ τοίνυν ἀσελγῶς προῦπηλακίζετο ὑπὸ
 τοῦ Φρυνίωνος καὶ οὐχ ὡς ᾤετο ἡγαπᾶτο, οὐδ' ὑπηρε-
 τει αὐτῇ ἀ ἠβούλετο συσκευασαμένη αὐτοῦ τὰ ἐκ τῆς
 οἰκίας καὶ ὅσα ἦν αὐτῇ ὑπ' ἐκείνου περὶ τὸ σῶμα κα-
 τεσκευασμένα ἱμάτια καὶ χρυσία, καὶ θεραπεῖνας δύο,
 1357 Θράτταν καὶ Κοκκαλίην, ἀποδιδράσκει εἰς Μέγαρα.
 Ἦν δὲ ὁ χρόνος οὗτος ᾧ Ἀστειὸς μὲν ἦν ἀρχὼν Ἀθή-
 νησιν, ὁ καιρὸς δὲ ἐν ᾧ ἐπολεμεῖθ' ὑμεῖς πρὸς τοὺς Λα-
 5 κεδαιμονίους τὸν ὕστερον πόλεμον. (35) Διατρίψασα
 δ' ἐν τοῖς Μεγάροις δύο ἔτη, τὸν τ' ἐπ' Ἀστειοῦ ἀρχον-
 τος καὶ Ἀλκισθένης ἐνιαυτόν, ὡς αὐτῇ ἡ ἀπὸ τοῦ σώ-
 ματος ἔργασια οὐχ ἱκανὴν εὐπορίαν παρείχεν ὥστε διοικ-
 εῖν τὴν οἰκίαν (πολυτελὲς δ' ἦν, οἱ Μεγαρεῖς δ' ἀνε-
 10 λευθεροὶ καὶ μικρολόγοι, ξένων δὲ οὐ πάνυ ἐπιδημία
 ἦν αὐτῷ διὰ τὸν πόλεμον εἶναι καὶ τοὺς Μεγαρέας λα-
 κωνίειν, τῆς δὲ θαλάττης ὑμᾶς ἀρχαῖν. εἰς δὲ τὴν Κό-
 ρινθον οὐκ ἐξῆν αὐτῇ ἐπανελθεῖν διὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ
 ἀπηλλάχθαι ἀπὸ τοῦ Εὐκράτους καὶ τοῦ Τιμανορίδου,

Minas pro Neera, nunc rea, numeraret Timano-
 ridæ Corinthio et Eucrati Leucadio, argentoque
 numerato Neæram secum Athenas aveheret.

33. Profectus igitur huc ea petulanter et proterve uteba-
 tur et ad cœnas ubicunque eam habens ibat, quo eam ad-
 ducens potabat. semper igitur cum eo comessabatur rem-
 que cum ea palam, ubicunque erat libitum, habebat, quod
 eam licentiam apud spectatores laudi sibi duceret. Addu-
 cebat eam comessatum quum ad alios multos tum ad
 Chabriam Exonensem, quum is Socratide Archonte qua-
 drigis in Pythiis vicisset, quas emerat a Mityis Argivi
 liberis, et Delphis rediens epulas in Coliade præberet pro-
 pter victoriam. Ibi et alii multi cum ea ebria, dormiente
 Phrynione, rem habuerunt et ministri Chabriæ qui mensam
 struxerant. (34) Hæc a me vere dici, testes vobis produ-
 cam qui viderunt et interfuerunt. Age voca mihi Chioni-
 dem Xypetæonem et Euthetionem Cydathenæensem.

TESTIMONIUM.

Chionides Xypetæon, Euthetion Cydathenæen-
 sis testantur se vocatos fuisse a Chabria ad cœ-
 nam, quum ob victoriam currulis certaminis epu-
 lum Chabriæ præberet, convivioque in Coliade
 exceptos, scireque se Phrynionem adfuisse in
 cœna illa, secum adducta Neera, quæ nunc pe-
 riclitetur, et se ipsos cubitum ivisse et Phrynio-
 nem et Neæram, seque sensisse tum alios noctu
 assurrexisse ad Neæram tum ministrorum quos-
 dam, qui Chabriæ servi essent.

35. Quum igitur importune et contumeliose a Phrynione
 haberetur, non ut putarat amaretur, neque is ei ad votum
 obsequeretur; convasata e domo supellectile ejus et vesti-
 mentis, quæ ab eo ipsi comparata erant, aureisque ornamentis,
 cum duabus ancillis Thrattæ et Coccalinæ Megaræ aufugit.
 Id est eo tempore factum, quo Astius Archon erat
 Athenis, qua tempestate vos posterius cum Lacedæmoniis
 bellum gerebatis. (36) Commorata igitur Megaris bien-
 nium, et Astii et Alcisthenis Archontis annum, quum ei
 quæstus corporis non satis magnas ad alendam familiam
 domumque instruendam copias suppeditaret (sumptuosa
 enim erat, Megareses autem illiberales et tenaces, et pere-
 grini ibi non frequentes versabantur, quia bellum gerebatur
 et Megareses cum Laconibus faciebant, et vos mari impe-
 rabatis, Corinthum autem ei redire non licebat, quum ea
 conditione dimissa esset ab Eucræte et Timanorida, ut ne

15 ὡς ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι), (37) ὡς οὖν γίνεται ἢ εἰρήνη ἢ ἐπὶ Φρασικλείδου ἀρχοντος καὶ ἢ μάχη ἢ ἐν Λαύκτροις Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων· τότε ἐπιδημήσαντα Στέφανον τουτονὶ εἰς τὰ Μέγαρα καὶ καταγόμενον ὡς αὐτὴν ἔταίραν οὖσαν καὶ πλησιάζαντα αὐτῆς,
20 διηγησαμένη πάντα τὰ πεπραγμένα καὶ τὴν ὕβριν τοῦ Φρυνίωνος, καὶ ἐπιδοῦσα ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦσα μὲν τῆς ἐνθάδε οἰκίσεως, φοβουμένη δὲ τὸν Φρυνίωνα διὰ τὸ ἠδικηκέναι μὲν αὐτὴν, ἐκείνον δὲ ὀργίως ἔχειν αὐτῆ, σοβαρὸν δὲ καὶ ὀλίγων εἰδυῖα αὐτοῦ τὸν τρόπον ὄντα, προϊσταται Στέφανον τουτονὶ αὐτῆς.
(38) Ἐπάρας δὲ αὐτὴν οὕτως ἐν τοῖς Μεγάροις τῶ λόγῳ καὶ φουσίσας, ὡς κλαύσοιτο ὁ Φρυνίων εἰ εἴποιτο αὐτῆς, αὐτὸς δὲ γυναῖκα αὐτὴν ἔξων, τοὺς τε παῖδας τοὺς ὄντας αὐτῆ τότε εἰσάξων εἰς τοὺς φράτορας ὡς αὐτοῦ ὄντας καὶ πολίτας ποιήσων, ἀδικήσοι δὲ οὐδεὶς ἀνθρώπων,
1358 ἀφικνεῖται αὐτὴν ἔχων δεῦρο ἐκ τῶν Μεγάρων, καὶ παιδία μετ' αὐτῆς τρία, Πρῶξενον καὶ Ἀρίστωνα καὶ θυγατέρα, ἣν νυγὶ Φανῶ καλοῦσιν. (39) Καὶ εἰσάγει αὐτὴν καὶ τὰ παιδία εἰς οἰκίδιον ὃν αὐτῷ παρὰ τὸν ψιθουριστὴν Ἐρμῆν, μεταξὺ τῆς Δωροθέου τοῦ Ἐλευσινίου οἰκίας καὶ τῆς Κλεινομάχου, ἣν νυγὶ Σπίνθαρος παρ' αὐτοῦ ἰώνηται ἐπετὰ μῶν. ὥστε ἢ μὲν ὑπάρχουσα
10 Στεφάνῳ οὖσια αἴτη ἦν καὶ ἄλλο οὐδέν. Δυοῖν δ' ὀβνεκα ἦλθεν ἔχων αὐτὴν, ὡς ἐξ ἀτελείας τε ἔξων καλὴν ἔταίραν, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ταύτην ἐργασομένην καὶ θρέψουσαν τὴν οἰκίαν. ὃ γὰρ ἦν αὐτῷ ἄλλη πρόσδος, ὅτι μὴ συκοφαντήσας τι λάβοι. (40) Πυθόμενος δὲ ὁ Φρυνίων ἐπιδημοῦσαν αὐτὴν καὶ οὖσαν παρὰ τούτῳ, παραλαβὼν νεανίσκου μετ' ἑαυτοῦ καὶ ἔλθων ἐπὶ τὴν οἰκίαν τὴν τοῦ Στεφάνου ἦγεν αὐτήν. Ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ Στεφάνου κατὰ τὸν νόμον εἰς ἐλευθερίαν κατηγύθησεν αὐτὴν πρὸς τῶν πολεμάρχῳ. Καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων αὐτὸν μάρτυρα ὑμῖν τὸν τότε πολεμάρχον παρέξομαι. Καὶ μοι κάλει Αἰήτην Κειριάδην*.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Αἰήτης Κειριάδης* μαρτυρεῖ πολεμαρχοῦντος αὐτοῦ καταγεγνηθῆναι Νεαίραν τὴν νυγὶ ἀγωνιζομένην ὑπὸ Φρυνίωνος τοῦ Δημοχάρους ἀδελφοῦ, καὶ ἐγγυητὰς γενέσθαι Νεαίρας Στέφανον Ἐροιάδην, Γλαυκέτην Κηφισία, Ἀριστοκράτην Φαληρέα.

41. Διεγγυηθεῖσα δ' ὑπὸ Στεφάνου καὶ οὖσα παρὰ τούτῳ τὴν μὲν αὐτὴν ἐργασίαν οὐδὲν ἤττον ἢ πρότερον
1359 ἐργάζετο, τοὺς δὲ μισθοὺς μελλοὺς ἐπράττετο τοὺς βουλομένους αὐτῆ πλησιάζειν, ὡς ἐπὶ προσχήματος ἤδη τινὸς οὖσα καὶ ἀνδρὶ συνοικοῦσα. Συνεσυκοφάνται δὲ καὶ ὄθος, εἰ τίνα ἔξων ἀγνώστα πλούσιον λάβοι ἐραστὴν αὐτῆς ὡς μοιχὸν ἐπ' αὐτῆ ἔνδον, ἀποκλείων καὶ ἀργύριον πρᾶττόμενος πολὺ, εἰκότως. (42) Οὖσια μὲν γὰρ οὐκ ὑπῆρχε Στεφάνῳ οὐτε Νεαίρα, ὥστε τὰ καθ' ἡμέ-

Corinthi questum faceret), (37) quum igitur pax Phrasiclide Archonte facta esset et pugna ad Leuctra a Thebanis et Lacedaemoniis commissa; Stephanum intum Megara profectum et apud eam ut meretricem diversatum et cum ea congressum, illa expositis rebus omnibus et injuriis Phryniomis traditisque pecuniis, quas ab illo hinc abstulerat, cupida quidem huc redeundi, sed Phryniomem a se compilatam metuens, et eum sibi iratum et vehementi esse ac violento sciens ingenio, Stephanum istum patronum adsciscit. (38) Is vero Megaris in apem erectam et inflatam eam verbis, laturum infortunium Phryniomem si eam attigisset, quasi ipsam uxorem ducturus esset et liberos, quos tum ea habebat, ad Phratores adducturus civesque facturus tanquam suae, neminem autem hominum ei manus allaturum esse, huc eam secum Megaris adduxit, et liberos cum ea tres, Proxenum et Aristonem et filiam quam nunc Phanonem nominant. (39) Et quum ipsam tum liberos in domunculam introduxit, quae ei erat ad susurratorem Mercurium inter Lorothei Eleusini aedes et Clinomachi, quam nunc Spintharus ab eo mercatus est septem Minis. quare opes Stephani tum haec erant, praetereaque nihil ei erat. Duabus autem de causis eam adduxerat, ut et sine sumptu formosum eorum haberet, et mulier ad victum necessaria quaereret, familiamque sustentaret. neque enim iste ullos alios habebat reditus, nisi quid per calumnias capiebat. (40) Phrynio vero quum audivisset eam in urbe esse et apud istum diversari, assumptis secum adolescentibus et ad aedes aggressus Stephani eam ducebat. Asserente autem eam Stephano secundum legem in libertatem, vadimonium poposcit pro ea apud Polemarchum. Ac me vera dicere, horum testem eum ipsum, qui tam Polemarchus fuit, adducam. Age voca mihi Aetem Ciriadem.

TESTIMONIUM.

Aetes Ciriades testatur apud se Polemarchum vadimonium postulatum esse pro Neaera, nunc rea, a Phrynione fratre Democharis, et Neaera vades esse factos Stephanum Erceadam, Glaucestem Cephisiensem, Aristocratem Phalereum.

41. Vadimonio dato per Stephanum, apud eam commorans, eundem questum nihilominus, quem antea, factitabat, sed majores mercedes exigebat, si quis cum ipsa rem habere volebat, ut quae jam dignitatem quandam haberet et nupta esset. Calumnias et iste adjuvabat, si quem peregrinum ignotum divitem ejus amatorem deprehendisset pro adultero apud eam intus, includens et argenti multam extorquens. nec injuria. (42) Nam res familiaris Stephano non erat, nec Neaerae, unde quotidianos sumptus sustinere

ραν ἀναλώματα δύνασθαι ὑποφέρειν, ἢ δὲ διοικήσεως συ-
 γνή, ὅποτε δέοι τοῦτόν τε καὶ αὐτὴν τρέφειν καὶ παι-
 10 δάριζα τρία, ἃ ἦλθεν ἔχουσα ὡς αὐτόν, καὶ θεραπεύσας
 δύο καὶ οἰκέτην διάκονον, ἄλλως τε καὶ μεμαθηκυῖα μὴ
 κακῶς ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια ἑτέρων ἀναλισκόντων αὐτῇ
 15 τὸ πρότερον. (43) Οὐτε γὰρ ἀπὸ τῆς πολιτείας προσ-
 ἔει Στεφάνῳ τούτῳ ἄξιον λόγου. οὐ γὰρ πῶ ἦν ῥήτωρ,
 ἀλλ' ἔτι συκοφάντης τῶν παραβοώντων παρὰ τὸ βῆμα
 καὶ γραφομένων μισθοῦ καὶ φαινόντων καὶ ἐπιγραφο-
 μένων ταῖς ἀλλοτρίαις γνώμαις, ἕως ἔπετασε Καλλι-
 στράτῳ τῷ Ἀφιδναίῳ. ἐξ ὅτου δὲ τρόπου καὶ δι' ἣν αἰ-
 20 τίαν, ἐγὼ ὑμῖν καὶ περὶ τούτου διέξαιμι, ἐπειδὴν περὶ
 ταυτησὶ Νεαίρας ἐπιδείξω ὡς ἔστι ξένη καὶ ὡς μεγάλη
 ἡμᾶς ἠδέικη καὶ ὡς ἠσέβηκεν εἰς τοὺς θεούς, (44) ἵν'
 25 εἰδῆτε ὅτι καὶ αὐτὸς οὗτος ἄξιός ἐστιν οὐκ ἐλάττω δοῦναι
 δίκην ἢ καὶ Νεαίρα αὐτή, ἀλλὰ καὶ πολλῶν μεῖζω καὶ
 μᾶλλον, ὅσῳ Ἀθηναῖος φάσκων εἶναι οὕτω πολλῶν τῶν
 νόμων καταπεφρόνηκε καὶ ὑμῶν καὶ τῶν θεῶν, ὥστ'
 οὐδ' ὑπὲρ τῶν ἡμαρτημένων αὐτῶν αἰσχυρόμενος τολμᾷ
 ἡσυχίαν ἀγειν, ἀλλὰ συκοφαντῶν ἄλλους τε καὶ ἐμὲ,
 1360 τούτον ἰσχυροῦν αὐτὸν καὶ ταύτην εἰς τηλικούτων
 ἀγῶνα καταστῆναι, ὥστε ἐξετασθῆναι μὲν ταύτην ἥτις
 ἐστίν, ἐξελεγχθῆναι δὲ τὴν αὐτοῦ πονηρίαν.

45. Λαχόντος τοίνυν αὐτῶν τοῦ Φρυνίωνος δίκην, ὅτι
 αὐτοῦ ἀφελίετο Νεαίραν ταυτησὶ εἰς ἐλευθερίαν, καὶ
 5 ὅτι, ἃ ἐξῆλθεν ἔχουσα παρ' αὐτοῦ αὕτη, ὑπέδεξατο,
 συνῆγον αὐτοὺς οἱ ἐπιτήδεια καὶ ἔπεισαν δίκαιαν ἐπι-
 τρέψαι αὐτοῖς. καὶ ὑπὲρ μὲν τοῦ Φρυνίωνος διαιτητῆς
 ἐκαθέζετο Σάτυρος Ἀλωπεκῆθεν ὁ Λακεδαιμονίου ἀδελ-
 10 φός, ὑπὲρ δὲ Στεφάνου τούτου Σαυρίας Λαμπτρέυς.
 κοινὸν δὲ αὐτοῖς προκαιροῦνται Διογείτονα Ἀχαρνέα.
 (46) Συνελθόντες δ' οὗτοι ἐν τῷ ἱερῷ, ἀκούσαντες ἀμ-
 φοτέρων καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρώπου τὰ πεπραγμένα,
 γνώμην ἀπεφάνησαν, καὶ οὗτοι ἐνέμειναν αὐτῇ, τὴν
 15 μὲν ἀνθρώπον ἐλευθερὰν εἶναι καὶ αὐτὴν αὐτῆς κυρίαν,
 ἃ δ' ἐξῆλθεν ἔχουσα Νεαίρα παρὰ Φρυνίωνος χωρὶς
 ἱματίων καὶ χρυσίων καὶ θεραπειῶν, ἃ αὐτῇ τῇ ἀν-
 θρώπῳ ἠγοράσθη, ἀποδοῦναι Φρυνίῳ πάντα. συνεῖναι
 20 δ' ἑκατέρω ἡμέραν παρ' ἡμέραν. ἐὰν δὲ καὶ ἄλλως
 πως ἀλλήλους πείθωσι ταῦτα κύρια εἶναι. τὰ δ' ἐπιτή-
 δεια τῇ ἀνθρώπῳ τὸν ἔχοντα αἰεὶ παρέχειν, καὶ ἐκ τοῦ
 λοιποῦ χρόνου φίλους εἶναι ἀλλήλοις καὶ μὴ μνησικα-
 κεῖν. (47) Ἡ μὲν οὖν γνωσθεῖσα διαλλαγῇ ὑπὸ τῶν
 25 διαιτητῶν Φρυνίῳ καὶ Στεφάνῳ περὶ Νεαίρας ταυ-
 τησὶ αὕτη ἐστίν. Ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω ταῦτα, τούτων
 ἡμῖν τὴν μαρτυρίαν ἀναγνώσεται. Κάλει μοι Σάτυ-
 ρον Ἀλωπεκῆθεν, Σαυρίαν Λαμπτρέα, Διογείτονα
 Ἀχαρνέα.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

1361 Σάτυρος Ἀλωπεκῆθεν, Σαυρίας Λαμπτρέυς,
 Διογείτων Ἀχαρνέως μαρτυροῦσι διαλλάξαι διαι-
 τηταὶ γινόμενοι περὶ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζο-

possent, expensæ autem crebræ erant, quum (ut dicebat)
 et istum et se ipsam et tres liberos, quos illa secum ad eum
 adduxerat, et duas ancillas, et puerum ministrum alere
 oporteret, præsertim quum bene victitare didicisset, ab aliis
 sustentata prius. (43) Neque enim e republica reditus ali-
 quo nomine dignos habebat Stephanus. nondum enim orator
 erat, sed calumniator adhuc, ex eorum numero, qui ad sug-
 gestum acclamant et mercede accusant et indicant et alienis
 sententiis subscribunt, donec in clientelam Callistrati Aphid-
 naei se submisit. Quo vero pacto, et quam ob causam, id
 quoque vobis narrabo, ubi primum de Neæra ista ostendero,
 eam esse peregrinam magniaque vos affecisse injuriis et in
 deos impiam existitisse, (44) ut cognoscatis et ipsum istum
 dignum esse non minori supplicio, quam et Neæram istam,
 sed etiam multo majore, tantoque magis, quod se Athe-
 niensem esse quum dicat, usque adeo et leges contempnit
 et vos et deos, ut nec pudore et conscientia suorum scelerum
 deterritus, quiesceret, sed dum et alios et me calum-
 niatur, effecit, ut et iste ipse et ista in tantum periculum
 adducti sint, ut et illa qualis sit exploretur, et istius impro-
 bitas coarguatur.

45. A Phrynione igitur vocatus in iudicium, ob Neæram
 istam ei ereptam et in libertatem assertam, et ob ea, quæ
 ista domo ejus egressa abstulisset, recepta, convocatis iis
 familiares persuasere, ut sibi arbitrium deferrent. ac pro
 Phrynione sedit arbiter Satyrus Alopecensis frater Lacedæ-
 monii, pro Stephano Saurias Lamptrensensis. communem au-
 tem sibi asciscunt Diogitonem Acharnensem. (46) Hi con-
 gressi in templo, audita re ex utroque et ex ipsa muliere,
 sententiam tulerunt, eamque illi ratam habuerunt: mulierem
 esse liberam et ipsam sui juris, quæ vero mulier a Phry-
 nione egressa secum extulisset, præter vestem et aurum et
 ancillas, quæ ipsi mulieri empta essent, Phrynioni reddenda
 esse omnia. copiam vero sui facere debere utrique alter-
 nis diebus. sin aliter quoque inter eos conveniret; id ratum
 esse oportere. victum autem mulieri ab eo suppeditandum,
 qui eam quoque tempore haberet, ac in posterum inter se
 amicitiam ut colerent, abjecta memoria injuriarum. (47)
 Decreta igitur ab arbitris Phrynioni et Stephano de Neæra
 ista reconciliatio hæc est. Quæ vere a me dici, horum vobis
 testimonium recitabit. Voca mihi Satyrum Alopecensem,
 Sauriam Lamptrensensem, Diogitonem Acharnensem.

TESTIMONIUM.

Satyrus Alopecensis, Saurias Lamptrensensis,
 Diogiton Acharnensis, testantur a se arbitris re-
 conciliatos esse Stephanum et Phrynionem do-

5 μένης Στέφανον καὶ Φρυνίωνα, τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι, καθ' ἃς διήλλαξαν, οἷς παρέχεται Ἀπολλόδωρος.

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ.

Κατὰ τὰδε διήλλαξαν Φρυνίωνα καὶ Στέφανον, χρῆσθαι ἐκάτερον Νεαίρα τὰς ἴσας ἡμέρας τοῦ μηνὸς παρ' ἑαυτοῖς ἔχοντας, ἂν μὴ τι ἄλλο
10 αὐτοὶ αὐτοῖς συγχωρήσωσιν.

48. Ὡς δ' ἀπηλλαγμένοι ἦσαν οἱ παρόντες ἐκάτερον ἐπὶ τῇ διαίτῃ καὶ τοῖς πράγμασιν, ὅσον οἶμαι φιλεῖ γίνεσθαι ἐκάστοτε, ἄλλως τε καὶ περὶ ἑταίρας οὔσης αὐτοῖς τῆς διαφορᾶς, ἐπὶ δεῖπνον ἦσαν ὡς ἐκάτερον αὐτῶν, ὅποτε καὶ Νεαίραν ἔχουσιν, καὶ αὐτὴ συνδείπνει
15 καὶ συνέπινεν ὡς ἑταῖρα οὖσα. Καὶ ἐστὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι μάρτυρας τοὺς συνόντας αὐτοῖς, Εὐβουλον Προβαλίσιον, Διοπίθην Μελιτέα, Κτήσωνα ἐκ Κεραμείων.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Εὐβουλος Προβαλίσιος, Διοπίθης Μελιτεύς, Κτήσων ἐκ Κεραμείων μαρτυροῦσιν, ἐπειδὴ αἱ διαλλαγαὶ ἐγένοντο αἱ περὶ Νεαίρας Φρυνίω
καὶ Στεφάνῳ, πολλάκις συνδειπνήσαι αὐτοῖς
25 καὶ συμπίνειν μετὰ Νεαίρας τῆς νυνὶ ἀγωνιζομένης, καὶ ὅποτε παρὰ Στεφάνῳ εἶη Νεαίρα καὶ ὅποτε παρὰ Φρυνίω.

49. Ὅτι μὲν τοῖνον ἐξ ἀρχῆς δούλη ἦν καὶ ἐκράθη δις καὶ εἰργάζετο τῷ σώματι ὡς ἑταῖρα οὖσα, καὶ ἀπέδρα τὸν Φρυνίωνα εἰς Μέγαρον, καὶ ἤκουσα κατηγορή-
13620θ ὡς ξένη οὖσα πρὸς τῷ πολυμάρχῳ, τῷ τε λόγῳ ἀποφαίνω ὑμῖν καὶ μεμαρτύρηται. Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ αὐτὸν Στέφανον τουτονὶ ἐπιδείξει καταμεμαρτυρηκὸς αὐτῆς ὡς ἐστὶ ξένη. (50) Τὴν γὰρ θυγατέρα τὴν ταυ-
5 τισὶ Νεαίρας, ἣν ἤλθεν ἔχουσα ὡς τουτονὶ παιδάριον μικρὸν, ἣν τότε μὲν Στρυβήλην ἐκάλουν νυνὶ δὲ Φανῶ, ἐκδίδωσι Στέφανος οὕτω ὡς οὖσαν αὐτοῦ θυγατέρα ἀνδρὶ Ἀθηναίῳ Φράστορι Αἰγυλίου, καὶ προῖκα ἐπ' αὐτῇ δίδωσι τριάκοντα μνᾶς. Ὡς δ' ἤλθεν ὡς τὸν Φρά-
10 στορα, ἀνδρα ἐργάτην καὶ ἀκριδῶς τὸν βίον συνειλεγμένον οὐκ ἠπίστατο τοῖς τοῦ Φράστορος τρόποις ἀρέσκειν, ἀλλ' ἐζήτει τὰ τῆς μητρὸς εἶδη καὶ τὴν παρ' αὐτῇ ἀκολασίαν, ἐν τοιαύτῃ οἴμῃ ἐξουσίᾳ τετραμμένη. (51)
15 Ὅρων δὲ Φράστωρ αὐτὴν οὕτω κοσμίαν οὖσαν οὐτ' ἐθέλουσαν αὐτοῦ ἀπροῦσθαι, ἀμα δὲ καὶ πεπυσμένος σαφῶς ἦδη ἐστὶ Στεφάνου μὲν οὐκ εἶη θυγάτηρ Νεαίρας δέ, τὸ μὲν πρῶτον ἐξηπατήθη, ἐτ' ἠγγυᾶτο ὡς Στεφάνου θυγατέρα λαμβάνων καὶ οὐ Νεαίρας, ἀλλὰ τούτω
20 ἐξ ἀστῆς αὐτὴν γυναικὸς οὖσαν πρότερον πρὶν ταύτῃ συνοικῆσαι, ὀργισθεὶς δ' ἐπὶ τούτοις ἔπασε, καὶ ὕβρι-

Neera nunc rea litigantes, reconciliationis autem eas fuisse condiciones, quas exhibeat Apollodorus.

RECONCILIATIO.

His conditionibus reconciliarunt Phrynionem et Stephanum : Neera uterque totidem dies mensis utatur atque apud se habeat, nisi ipsi mutuo aliud sibi concesserint.

48. Ut autem inter eos convenerat; qui utrique in arbitrio adfuerant et controversa, ut solet scilicet fieri perpetuo, praesertim quum de scortio ageretur, ad cornam itabant ad utrumque eorum, quoties etiam Neeram habebat, et ipsa cenae ac compotationis particeps erat ut meretrix. Quae vere a me dici, voca mihi testes qui una adfuerunt, Eubulum Probalisium, Diopthem Melitensem, Ctesonem e Ceramis.

TESTIMONIUM.

Eubulus Probalisius, Diopthes Melitensis, Cteson e Ceramis testantur, postquam Phrynio et Stephanus de Neera in gratiam redierint, saepe se coenasse cum eis et compotasse cum Neera nunc rea, tam quum apud Stephanum esset Neera, quam quum apud Phrynionem.

49. Eam igitur ab initio fuisse servam et venditam his et quaestum fecisse corpore, ut meretricem, et a Phrynionem Megara aufugisse, et reversam vadimonio fuisse obligatam apud Polemarchum, ut peregrinam, et oratione vobis demonstro et testimoniis est probatum. Ostendam autem vobis et ipsum hunc Stephanum testificatum, eam esse peregrinam. (50) Filiam enim Neerae istius, quam ea ad istum puellam secum adduxerat, quam tum Strybelen vocabant, nunc Phanonem, elocat Stephanus iste pro sua filia cuidam Atheniensi, Phrastori Aegliensi, et dotem triginta Minas addidit. Ut autem ad Phrastorem venit, hominem laboriosum, qui-
que victum aegre colligebat; non poterat illa Phrastoris delectari moribus, sed matris instituta requirebat et ejus impudentiam, ut in tali licentia educata. (51) Phrastor, qui eam nec modestam esse videret, nec sibi morigeram, simulque jam compertum haberet eam non esse Stephani filiam, sed Neerae, quum primum deceptus esset, quo tempore sponsam ut Stephani, non ut Neerae filiam accepit, sed ut eam isti susceptam ex cive uxore priore, priusquam iste duxisset istam, his omnibus ira commotus, se et contume-

τῆν ἡγούμενος καὶ ἐξηπατήσθαι, ἐκβάλλει τὴν ἀνθρω-
 πον ὡς ἐνιαυτὸν συνοικήσας αὐτῇ, κοῦσαν, καὶ τὴν
 προικὰ οὐκ ἀποδίδωσιν. (52) λαχόντος δὲ τοῦ Στεφά-
 25 νου αὐτῷ δίκην σίτου εἰς ὦδειον τῆς προικὸς κατὰ τὸν
 νόμον δε καλεῖται, ἐὰν ἀποπέμψη τὴν γυναῖκα, ἀποδι-
 δόναι τὴν προικὰ, ἐὰν δὲ μή, ἐπ' ἐννέ' ὀβολοῖς τοκοφο-
 ρεῖν, καὶ σίτου εἰς ὦδειον εἶναι δικάσασθαι ὑπὲρ τῆς
 1363 γυναικὸς τῷ κυρίῳ, γράφεται ὁ Φράστορ Στέφανον
 ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἐγγυῆσαι ὡς αὐτῷ προσήκουσαν,
 κατὰ τὸν νόμον τουτονί. Καὶ μοι ἀνάγνωθι αὐτόν.

NOMOS.

6 Ἐὰν δὲ τις ἐκδῶ ξένην γυναῖκα ἀνδρὶ Ἀθη-
 ναίῳ ὡς ἑαυτῷ προσήκουσαν ἄτιμος ἔστω, καὶ
 ἡ οὐσία αὐτοῦ δημοσία ἔστω, καὶ τοῦ ἐλόντος
 τὸ τρίτον μέρος. γραφέσθων δὲ πρὸς τοὺς θεσμο-
 θέτας οἷς ἔξεστι, καθάπερ τῆς ξενίας.

10 53. Τὸν μὲν τοίνυν νόμον ἀνέγνω ὑμῖν, καθ' ὃν
 ἐγράφη Στέφανος οὐτοσί ὑπὸ τοῦ Φράστορος πρὸς τοὺς
 θεσμοθέτας. γνούς δ' ὅτι κινδυνεύσει ἐξελεγχθεὶς ξένης
 θυγατέρα ἡγγυημένοι καὶ ταῖς ἐσχάταις ζημίαις περι-
 15 πεσεῖν, διαλλάττεται πρὸς τὸν Φράστορα καὶ ἀφίστα-
 ται τῆς προικὸς, καὶ τὴν δίκην τοῦ σίτου ἀνελάτο, καὶ
 ὁ Φράστορ τὴν γραφὴν παρὰ τῶν θεσμοθετῶν. Καὶ
 ὡς ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐτὸν τὸν Φρά-
 στορα καλῶ, καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν κατὰ τὸν νόμον.
 (54) Κάλει μοι Φράστορα Αἰγυλίαν.

20

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Φράστορ Αἰγυλιεύς μαρτυρεῖ, ἐπειδὴ ἤσθετο
 Νεαίρας θυγατέρα ἐγγυήσαντα αὐτῷ Στέφανον
 ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν θυγατέρα, γράψασθαι αὐτὸν
 γραφὴν πρὸς τοὺς θεσμοθέτας κατὰ τὸν νόμον,
 καὶ τὴν ἀνθρωπον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς ἑαυτοῦ οἰ-
 κίας καὶ οὐκέτι συνοικεῖν αὐτῇ, καὶ λαχόντος
 αὐτῷ Στεφάνου εἰς ὦδειον σίτου διαλύσασθαι
 πρὸς αὐτὸν Στέφανον, ὥστε τὴν γραφὴν ἀναιρε-
 θῆναι παρὰ τῶν θεσμοθετῶν καὶ τὴν δίκην τοῦ
 σίτου ἦν ἔλαχεν ἐμοὶ Στέφανος.

1364 55. Φέρε δὴ ὑμῖν καὶ ἑτέραν μαρτυρίαν παράσχω-
 μαι τοῦ τε Φράστορος καὶ τῶν φρατόρων αὐτοῦ καὶ
 γεννητῶν ὡς ἔστι ξένη Νεαίρα αὕτη. οὐ πολλῶ χρόνῳ
 γὰρ ὑστερον ἢ ἐξέπεμψεν ὁ Φράστορ τὴν τῆς Νεαίρας
 5 θυγατέρα, ἡσθένησε καὶ πάνυ πονήρως διετέθη καὶ εἰς
 πᾶσαν ἀπορίαν κατέστη. διαφορᾶς δ' οὐσης αὐτῷ πα-
 λαιᾶς πρὸς τοὺς οικείοις τοὺς αὐτοῦ καὶ ὀργῆς καὶ μί-
 σους, πρὸς δὲ καὶ ἀπαιεῖ ὧν, ψυχαγωγούμενος ἐν τῇ
 ἀσθενείᾳ τῇ θεραπείᾳ ὑπὸ τε τῆς Νεαίρας καὶ τῆς θυ-

liis affectum et delusum esse ægre ferens, eiecit mulierem,
 quam annum fere apud sese habuerat, prægnantem, et do-
 tem non reddit. (52) Quum vero Stephanus ei diem dixis-
 set apud Odeum, ex lege de dote, quæ lex jubet: Si dimi-
 serit uxorem, reddat dotem, sin minus, novem Obolos
 usoram (= 18 % annuam) pendat, et quum Domino (*cura-*
tori) mulieris pro ea de victu ad Odeum detur actio; Phra-
 stor Stephanum istum apud Thesmothetas accusat, eum,
 quum sit Atheniensis, peregrinæ filiam pro sua despon-
 disse, ex lege hac. Age recita mihi legem.

LEX.

Si quis autem viro Atheniensi peregrinam mu-
 lierem pro sua elocarit; ignominiosus esto, et
 ejus res familiaris publicetur, et tertia pars esto
 ejus, qui eum convicerit. accuset autem apud
 Thesmothetas ex iis, quibus licet, quemadmodum
 peregrinitatis.

53. Ac legem, qua Stephanus iste a Phrastore est apud
 Thesmothetas accusatus, vobis recitavit. Intelligens autem
 se convictum de peregrinæ filia elocata vel in summo dis-
 crimine versaturum, paciscitur cum Phrastore, et dote
 cedit, et de alimento litem tollit, et Phrastor actionem apud
 Thesmothetas. Vera me dicere, horum vobis ipsum Phra-
 storem citabo testem, et cogam testari secundum legem.
 (54) Voca mihi Phrastorem Ægiliensem.

TESTIMONIUM.

Phrastor Ægiliensis testatur, postquam sense-
 rit Stephanum sibi Neæræ filiam despondisse pro
 sua; se adversus eum lege actionem instituisse
 apud Thesmothetas et mulierem ejecisse domo
 neque amplius habere in matrimonio. Item, quum
 sibi Stephanus ad Odeum de alimento diem dixis-
 set; secum transegisse Stephanum, ut libellus a
 Thesmothetis auferretur et actio de alimento,
 quam Stephanus contra me instituit.

55. Age vero vobis etiam alterum testimonium exhibeam
 et Phrastoris et Phratorum ejus et gentilium, peregrinam
 esse Neæram istam. Non multo enim post quam ex ædibus
 ablegarat Phrastor Neæræ filiam, ægrotavit pessimeque ha-
 buit et omnibus difficultatibus est conflictatus. Quia vero
 cum cognatis suis ei vetus similtas erat et ira et odium,
 superque ipse liberis orbis; delinquit in morbo curâ tum
 a Neæræ tum ab ejus filia (56) (itabant enim ad eum, quum

10 γατρὸς αὐτῆς (56) (ἐβάδιζον γὰρ πρὸς αὐτόν, ὡς ἡσθένοι καὶ ἔρημος ἦν τοῦ θεραπεύοντος τὸ νόσημα, τὰ πρόσφορα τῇ νόσῳ φέρουσαι καὶ ἐπισκοπούμεναι. Ἰστέ δήπου καὶ αὐτοὶ ὄσου ἀξία ἐστὶ γυνὴ ἐν ταῖς νόσοις παροῦσα κάμνοντι ἀνθρώπων). ἐπέστη δὴ τὸ παιδίον, ὃ
 15 ἔτεκεν ἢ θυγάτηρ ἢ Νεαίρας ταυτησί ὅτ' ἐξεπέμψθη ὑπὸ τοῦ Φράστορος αὐτοῦσα, πυθομένου ὅτι οὐ Στεφάνου εἴη θυγάτηρ ἀλλὰ Νεαίρας καὶ ὀργισθέντος ἐπὶ τῇ ἀπάτῃ, πάλιν λαβεῖν καὶ ποιήσασθαι υἷον αὐτοῦ.
 20 (57) Λογισμὸν ἀνθρώπινον καὶ εἰκότα λογιζόμενος, ὅτι ποτήριος μὲν ἔχοι καὶ οὐ πολλὴ ἐλπίς εἴη αὐτὸν περιγενῆσεσθαι, τοῦ δὲ μὴ λαβεῖν τοὺς συγγενεῖς τὰ αὐτοῦ μὴδ' ἀπαιεῖ τετελευτηκέναι, ἐποιήσατο τὸν παιδᾶ καὶ ἀνέλαθεν ὡς αὐτόν. ἔπειτα ὅτι γε ὑπερβάνω οὐκ
 5 ἂν ποτε ἐπραξέ, μεγάλῳ τεκμηρίῳ καὶ περιφανείῳ ἐγὼ ὑμῖν ἐπίδειξω. (58) Ὡς γὰρ ἀνέστη τάχιστα ἐξ ἐκείνης τῆς ἀσθενείας ὁ Φράστωρ καὶ ἀνέλαθεν αὐτόν καὶ ἔσχεν ἐπιεικῶς τὸ σῶμα· λαμβάνει γυναῖκα ἀσθὴν κατὰ τοὺς νόμους, Σατύρου μὲν τοῦ Μελιτιώως θυγα-
 1365 τέρα γνησίαν, Διφίλου δὲ ἀδελφῆν. Ὡστε ὅτι μὲν οὐχ ἐκὼν ἀνεδέξατο τὸν παιδᾶ ἀλλὰ βιασθεὶς ὑπὸ τῆς νόσου καὶ τῆς ἀπαιδείας καὶ τῆς αὐτῶν θεραπείας καὶ τῆς ἐχθρας τῆς πρὸς τοὺς οἰκειούς, ἵνα μὴ κληρονόμοι γένωνται
 5 τῶν αὐτοῦ, ἂν τι πάθῃ, ταῦτ' ἔστω ὑμῖν τεκμήρια, δηλώσει * δὲ καὶ τὰ κολούθ' αὐτῶν ἔτι μᾶλλον. (59) Ὡς γὰρ εἰῆγεν ὁ Φράστωρ εἰς τοὺς φράτορας τὸν παιδᾶ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ὧν τὸν ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, καὶ εἰς τοὺς Βρυτιδᾶς ὧν καὶ αὐτὸς ἐστὶν ὁ Φράστωρ γεν-
 10 νήτης· εἰδότες οἱ μὲν οἱ γεννῆται τὴν γυναῖκα ἥτις ἦν, ἣν ἔλαθεν ὁ Φράστωρ τὸ πρῶτον, τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα, καὶ τὴν ἀπόπειψιν τῆς ἀνθρώπου, καὶ διὰ τὴν ἀσθενείαν πεπαισμένον αὐτὸν πάλιν ἀναλαβεῖν τὸν παιδᾶ, ἀποψηφίζονται τοῦ παιδὸς καὶ οὐκ ἐνέγραφον
 15 αὐτὸν εἰς σφῆς αὐτούς. (60) Λαχόντος δὲ τοῦ Φράστορος αὐτοῖς δίκην ὅτι οὐκ ἐνέγραφον αὐτοῦ υἷον, προκαλοῦνται αὐτόν οἱ γεννῆται πρὸς τῷ διαιτητῇ ὁμόσαι καθ' ἱερῶν τελείων ἢ μὴν νομίζειν εἶναι αὐτοῦ υἷον ἐξ ἀσθῆς γυναικὸς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. Προκα-
 20 λουμένων δὲ ταῦτα τῶν γεννητῶν τὸν Φράστορα πρὸς τῷ διαιτητῇ, ἔλεπεν ὁ Φράστωρ τὸν ὄρκον καὶ οὐκ ὤμωσεν. (61) Καὶ ὅτι ἀληθῆ ταῦτα λέγω, τούτων ὑμῖν τοὺς μάρτυρας Βρυτιδῶν παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

25 Τιμόστρατος Ἐκάληθεν, Ξάνθιππος Ἐροιάδης, Εὐάλκης Φαληρεὺς, Ἄνυτος Λακιάδης, Εὐφράνωρ Αἰγυλιεύς, Νίκιππος Κεφαλῆθεν μαρτυροῦσιν εἶναι καὶ αὐτοὺς καὶ Φράστορα τὸν Αἰγυλιέα τῶν γεννητῶν οἱ καλοῦνται Βρυτιδαί, καὶ ἀξιούντος
 1366 Φράστορος εἰσάγειν τὸν υἷον αὐτοῦ εἰς τοὺς γεννητάς, εἰδότες αὐτοὶ ὅτι Φράστωρ υἷος εἶη ἐκ τῆς θυγατρὸς τῆς Νεαίρας, κωλύειν εἰσάγειν Φράστορα τὸν υἷον.

agrotaret neminemque haberet a quo in morbo curaretur, opportuna ei malo remedia ferentes et viscentes. neque ipsi ignorantia, quanti pretii sit in morbis mulier, assidua apud hominem aegrotantem). commotus igitur est, ut puerulum quem pepererat filia Nœræ istius, quum ablegata fuisset a Phrastore prægnans, cognito non Stephani esse filiam, sed Nœræ, factumque sibi factum aegre ferens, rursus adoptaret, locoque haberet filii. (57) Humano nec absurdo consilio ratiocinans se male afflictum esse nec unquam vitam sperem habere, et ne sua hæreditate cognati potirentur, neve ipse orbus intoret, adoptavit puerum et ad sese recepit. Nam id quidem, si valuisset, nunquam facturum fuisse, magno ego et perspicuo vobis argumento ostendam. (58) Quum primum enim ab illa infirmitate surrexit Phrastor et recreatus est valetudinemque confirmavit; civem uxorem, ut jubent leges, ducit, Satyri Melitensis filiam genuinam, Diphilli sororem. Proinde nec violentam eum recepisse puerum, sed et morbo et orbitate et mulierum obsequiis coactum, et cognatorum odio, ne sua illi hæreditate potirentur, si quid ei accidisset, hæc vobis argumenta sunt, eademque hæc, quæ secuta sunt, etiam magis declarabunt. (59) Nam quum puerum suum Phrastor ad Phratores introduceret, quum infirmus esset, e Nœræ filia susceptum et ad Brytidæ, quorum et ipse Phrastor est gentilis; gari opinor gentiles, mulier quæ esset, quam Phrastor primam duxerat, Nœræ filiam, et scientes repudium mulieris, eumque morbo commotum ad puerum recipiendum, rejiciunt puerum inque suum album non inscribant. (60) Quum vero Phrastor his diem dixisset ob eam non inscriptum ut suum filium; gentiles eum ad arbitrum provocant, ut per integra sacra juraret, omnino putare se, eam suam esse filium e civi muliere et secundum leges desponsa susceptum: Hac provocatione gentiliū apud arbitrum facta, deseruit jusjurandum Phrastor, et non juravit. (61) Hæc vere a me dici, horum vobis testes ex Brytidis exhibebo.

TESTES.

Timostratus Hecalensis, Xanthippus Eræades, Eualces Phalereus, Anytus Laciades, Euphranor Ægillensis, Nicippus Cephalensis testantur et se et Phrastorem Ægillensem esse e casta gentiliū, qui Brytidæ nōminentur, et postulante Phrastore, ut suus filius in gentiles introduceretur, se filium eum e Nœræ filia esse natum conscios, prohibuisse Phrastorem, ne filium introduceret.

62. Οὐκοῦν περιφανῶς ἐπιδεικνύω ὑμῖν καὶ αὐτοὺς
 5 τοὺς οἰκειοτάτους Νεαίρας ταυτησί καταμεμαρτυρηκό-
 τας ὡς ἔστι ξένη, Στέφανόν τε τουτοῖν τὸν ἔχοντα ταύ-
 την νυνὶ καὶ συνοικοῦντ' αὐτῇ καὶ Φράστορα τὸν λα-
 βόντα τὴν θυγατέρα, Στέφανον μὲν οὐκ ἐβελήσαντα
 ἀγωνίσασθαι ὑπὲρ τῆς θυγατρὸς τῆς ταύτης, γραφέντα
 10 ὑπὸ Φράστορος πρὸς τοὺς θεσμοθέτας ὡς Ἀθηναῖος ὢν
 ξένης θυγατέρα αὐτῷ ἠγγύησεν, ἀλλ' ἀποστάντα τῆς
 προικῆς καὶ οὐκ ἀπολαβόντα, (62) Φράστορα δ' ἐκβα-
 λόντα τὴν θυγατέρα τὴν Νεαίρας ταυτησί γήμαντά γε *,
 ἐπειδὴ ἐπέθετο οὐ Στεφάνου οὖσαν, καὶ τὴν προίκα οὐκ
 15 ἀποδόντα, ἐπειδὴ τε ἐπέσθη ὕστερον διὰ τὴν ἀσθένειαν
 τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπαίδαν καὶ τὴν ἔχθραν τὴν πρὸς
 τοὺς οἰκειοὺς ποιήσασθαι τὸν υἱόν, καὶ ἔπει εἰςτῆγεν εἰς
 τοὺς γεννητάς, ἀποκηφισαμένων τῶν γεννητῶν καὶ δι-
 δόντων ὄρκον αὐτῷ οὐκ ἐβελήσαντα ὁμόσαι, ἀλλὰ μέλλον
 20 εὐορκεῖν προελόμενον, καὶ ἑτέραν ὕστερον γήμαντα γυ-
 ναίκα ἀσπὴν κατὰ τὸν νόμον. αἴται γὰρ αἱ πράξεις
 περιφανεῖς οὖσαι μεγάλας μαρτυρίας δεδῶκασι κατ'
 αὐτῶν οἷ ἔστι ξένη Νεαίρα αὕτη.

64. Σκέψασθε δὲ καὶ τὴν αἰσχροκερδίαν τὴν Στεφά-
 25 νου τουτοῦ καὶ τὴν πονηρίαν, ἵνα καὶ ἐκ ταύτης εἰδῆτε
 οἷ οὐκ ἔστι Νεαίρα αὕτη ἀσπὴ. Ἐπαίνετον γὰρ τὸν
 Ἄνδριον ἔραστην ὄντα Νεαίρας ταυτησί παλαιὸν καὶ
 πολλὰ ἀνηλωκότα εἰς αὐτὴν καὶ καταγόμενον παρὰ τού-
 τοις ὅποτε ἐπιδημήσειεν Ἀθήναζε διὰ τὴν φιλίαν τὴν
 1367 Νεαίρας, (63) ἐπιβουλεύσας, ὁ Στέφανος οὕτοσί, με-
 ταπεμφάμενος εἰς ἀγρὸν ὡς θύων, λαμβάνει μοιχὸν
 ἐπὶ τῇ θυγατρὶ τῆς Νεαίρας ταυτησί, καὶ εἰς φόβον
 καταστήσας πράττεται μῶδες τριάκοντα, καὶ λαβὼν ἐγ-
 5 γυητάς τούτων Ἀριστόμαχόν τε τὸν θεσμοθετήσαντα
 καὶ Νausίφιλον τὸν Νausινίκου τοῦ ἄρξαντος υἱὸν ἀφή-
 σιν ὡς ἀποδώσονται αὐτῷ τὸ ἀργύριον. (64) Ἐξελθὼν
 δὲ ὁ Ἐπαίνετος καὶ αὐτὸς αὐτοῦ κύριος γενόμενος γρά-
 φεται πρὸς τοὺς θεσμοθέτας γραφὴν Στέφανον τουτοῖν,
 10 ἀδίκως εἰρχθῆναι ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον θεσ κελεύει,
 ἐάν τις ἀδίκως εἰρξῆ ὡς μοιχὸν, γράψασθαι πρὸς τοὺς
 θεσμοθέτας ἀδίκως εἰρχθῆναι, κἂν μὲν ἔλη τὸν εἰρξάντα
 καὶ δόξῃ ἀδίκως ἐπιβεβουλεύσασθαι, ἀθῶνον εἶναι αὐτὸν καὶ
 15 τοὺς ἐγγυητάς ἀπηλλάχθαι τῆς ἐγγυῆς, ἐὰν δὲ δόξῃ μοιχὸς
 εἶναι, παραδοῦναι αὐτὸν κελεύει τοὺς ἐγγυητάς τῷ ἔλόντι,
 ἐπὶ δὲ τοῦ δικαστηρίου ἀνευ ἐγγυητῶν χρῆσθαι ὅ τι ἀν-
 βουληθῆ ὡς μοιχῷ ὄντι. (65) Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν νό-
 μον γράφεται αὐτὸν ὁ Ἐπαίνετος. καὶ ὠμολόγει μὲν
 20 χρῆσθαι τῇ ἀνθρώπων, οὐ μόντοι μοιχὸς γε εἶναι. οὗτε
 γὰρ Στεφάνου θυγατέρα αὕτη εἶναι ἀλλὰ Νεαίρας,
 τὴν τε μητέρα αὐτῆς συνειδέναι πλησιάζουσαν αὐτῷ,
 ἀνηλωκέναι τε πολλὰ εἰς αὐτάς, τρέφειν τε ὅποτε ἐπι-
 25 δημήσειεν τὴν οἰκίαν ὄλην, τὸν τε νόμον ἐπὶ τούτοις πα-
 ρεχόμενος, ὃν οὐκ ἔβ' ἐπὶ ταύταις μοιχὸν λαβεῖν, ὅπως
 ἂν ἐπ' ἐργαστηρίου καθῶνται ἢ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῶνται
 ἀποπαφασμένως, ἐργαστήριον φάσκων καὶ τοῦτο εἶναι,
 τὴν Στεφάνου οἰκίαν, καὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην εἶναι,
 1368 καὶ ἀπὸ τούτων αὐτοὺς εὐπορεῖν μάλιστα. (66) Γού-

62. Perspicue igitur deinceps demonstro vobis, etiam
 ipso Neæræ istius conjunctissimos in eam ut peregrinam
 dixisse testimonium : tum Stephanum istum, qui eam nunc
 habet et in matrimonio cum ea vivit, tum Phrastorem, qui
 filiam ejus duxerat, dum Stephanus filiam istius, a Phra-
 store apud Thesmothetas accusatus, quod, qui Atheniensis
 esset, peregrinæ ei filiam despondisset, defendere noluit, sed
 dotem condonavit nec recepit, (63) et Phrastor Neæræ istius
 filiam, quanquam in matrimonium duxerat, ejecit, quum
 audivit eam non esse Stephani, dotemque non reddidit,
 et quum postea infirmitate sua et orbitate et odio domesti-
 corum commotus eum adoptasset et quum introduxisset ad
 gentiles, puero a gentilibus rejecto, jusjurandum ei defe-
 rentibus, Jurare noluit, religionique suam cupiditatem post-
 habuit, aliamque postea duxit civem, ut jubent leges. Hæ
 enim res ita claræ magno testimonio contra eos fuerunt,
 Neæræ istam esse peregrinam.

64. Sed considerate et sordes Stephani istius et improbi-
 tatem, ut ex ea quoque perspiciatís Neæræ istam non esse
 civem : Epænetum Andrium, Neæræ istius veterem amato-
 rem, cui ea magno constiterat, et diverti ad istos, quum
 Athenas veniebat, solitam propter Neæræ amicitiam, (65)
 Stephanus iste per insidias in agrum tanquam ad rem divinam
 accersitum, apud Neæræ istius filiam pro mœcho compre-
 hendit, et terrore injecto triginta ab eo Minas extorquet,
 quarum sponsoribus acceptis Aristomacho, qui Thesmotheta
 fuit, et Nausiphilo Nausinici, qui Archon fuit filio, missum
 eum facit, tanquam argentum ab eo recepturus. (66)
 Egressus autem Epænetus et sui juris factus, de Stephano
 isto apud Thesmothetas accusat, per injuriam se ab eo in
 vincula conjectum, ex lege quæ jubet : Si quis aliquem
 per injuriam pro mœcho vinxerit, ut apud Thesmothetas
 accuset, se per injuriam in vincula esse conjectum, et si
 eum, qui vinxit, vicerit et per injuriam insidiis appetitus
 esse videatur, ipsum indemnem esse et sponsores sponsione
 solvi, sin mœchus esse videatur, sponsores jubentur eum
 accusatori tradere, cui, ense excepto, eum in judicio suo
 arbitrato ut mœchum tractare liceat. (67) Hac lege igitur
 eum accusat Epænetus. confitebatur se usum esse muliere,
 mœchum esse negabat. neque enim Stephani eam esse filiam,
 sed Neæræ, matremque consciam esse ipsorum consuetu-
 dinis, seque multum iis impendisse, totamque, quum adsit,
 alere familiam. et legem exhibens, quæ vetat apud eas
 pro mœcho arripi quenquam, quæ in taberna meritoria
 sedeant aut in foro versantes ad quernlibet itent manifesto,
 dicens et hanc esse tabernam, Stephani domum, et quæ-
 stum esse hunc et inde eos maxime locupletari. (68) Quæ

τους δὲ τοὺς λόγους λέγοντος τοῦ Ἐπαίνετου καὶ τὴν γραφὴν γεγραμμένου, γνοὺς Στέφανος οὕτως ὅτι ἐξελεγχθήσεται πορνοβοσκῶν καὶ συκοφαντῶν, δαίταν ἐπιτρέπει πρὸς τὸν Ἐπαίνετον αὐτοῖς τοῖς ἐγγυηταῖς, ὥστε τῆς μὲν ἐγγύης αὐτὸν ἀφεῖσθαι, τὴν δὲ γραφὴν ἀνελεῖσθαι τὸν Ἐπαίνετον. (69) Πεισθέντος δὲ τοῦ Ἐπαίνετου ἐπὶ τούτοις καὶ ἀνελομένου τὴν γραφὴν ἣν ἐδῶκε Στέφανον, γενομένης συνόδου αὐτοῖς καὶ καθεζομένων 10 δαιτητῶν τῶν ἐγγυητῶν δίκαιον μὲν οὐδὲν εἶχε λέγειν Στέφανος, εἰς ἐκδοσιν δ' ἤξιον τὸν Ἐπαίνετον τῇ τῆς Νεαίρας θυγατρὶ συμβαλέσθαι, λέγων τὴν ἀπορίαν τὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀτυχίαν τὴν πρότερον γενομένην 15 τῇ ἀνθρώπῳ πρὸς τὸν Φράστορα, καὶ ὅτι ἀπολωλεκῶς εἶη τὴν προῖκα καὶ οὐκ ἂν δύναίτο πάλιν αὐτὴν ἐκδοῦναι. (70) « Σὺ δὲ καὶ κέχρησαι » ἔφη « τῇ ἀνθρώπῳ, καὶ δίκαιος εἰ ἀγαθὸν τι ποιῆσαι αὐτὴν, » καὶ ἄλλους ἐπαγωγούς λόγους, οὓς ἂν τις δεόμενος ἐκ πονηρῶν πραγμάτων εἴποιεν ἄν. ἀκούσαντες δ' ἀμφοτέρων αὐτῶν οἱ δαιτηταὶ διαλλάττουσιν αὐτούς, καὶ πείθουσι 20 τὸν Ἐπαίνετον χιλίας δραχμὰς εἰσενεγκεῖν εἰς τὴν ἐκδοσιν τῇ θυγατρὶ τῆς Νεαίρας. Καὶ ὅτι πάντα ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς ἐγγυητὰς καὶ δαιτητὰς γενομένους καλῶ.

25

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

71. Νausiphilos Cephalēns, Aristomachos Cephalēns μαρτυροῦσιν ἐγγυηταὶ γενέσθαι Ἐπαίνετου τοῦ Ἄνδριου, ὅτ' ἔφη Στέφανος μοιχὸν εἰληφέναι Ἐπαίνετον, καὶ ἐπειδὴ ἐξῆλθεν Ἐπαίνετος παρὰ Στεφάνου καὶ κύριος ἐγένετο αὐτοῦ, γράψασθαι 1369 γραφὴν Στέφανον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὅτι αὐτὸν ἀδίκως εἴρξε, καὶ αὐτοὶ διαλλακταὶ γενόμενοι διαλλάξαι Ἐπαίνετον καὶ Στέφανον, τὰς δὲ διαλλαγὰς εἶναι ἅς παρέχεται Ἀπολλόδωρος.

6

ΔΙΑΛΛΑΓΑΙ.

Ἐπὶ τοῖσδε διήλλαξαν Στέφανον καὶ Ἐπαίνετον οἱ διαλλακταί, τῶν μὲν γεγενημένων περὶ τὸν εἰργμὸν μηδεμίαν μνείαν ἔχειν, Ἐπαίνετον δὲ δοῦναι χιλίας δραχμὰς Φανοῖ εἰς ἐκδοσιν, ἐπειδὴ κέχρηται αὐτῇ πολλάκις, Στέφανον δὲ 10 παρέχειν Φανῶ Ἐπαίνετῳ, ὅποταν ἐπιδημῆ καὶ βούληται συνεῖναι αὐτῇ.

72. Τὴν τοίνυν περιφανῶς ἐγνωσμένην ξένην εἶναι, καὶ ἐφ' ἣ μοιχὸν οὗτος ἐτόλμησε λαθεῖν, εἰς τοσοῦτον ὕβρεως καὶ ἀναιδείας ἦλθε Στέφανος οὕτως καὶ Νεαίρα αὐτῇ, ὥστ' ἐτόλμησαν μὴ ἀγαπᾶν εἰ ἔφασκον αὐτὴν 15 ἀστὴν εἶναι, ἀλλὰ κατιδόντες Θεογέννην Κοιρωνίδην † λαχόντα βασιλέα, ἀνθρώπον εὐγενῆ μὲν πένητα δὲ καὶ ἀπειρον πραγμάτων, συμπαραγενομένου αὐτῷ δοκιμα-

verba quum jactaret Epænetus et actionem instituisset; intelligens Stephanus iste fore ut ipse lenocinii et calumnie coargueretur, arbitrium contra Epænetaum permittit ita ipsis sponsoibus, ut sponsione ipse desisteret, Epænetus autem actionem tolleret. (69) Quas condiciones quum accepisset Epænetus actionemque, qua Stephanum persequeretur, sustulisset, congressis iis, quum sponsores arbitri sederent, æqui dicere Stephanus nihil poterat, sed postulabat, ut Epænetus aliquid ad elocandam Neerae filiam conferret, et inopiam ille suam et infictam a Phrastore mulieri calamitatem commemorans dotisque jacturam et inopiam ejus denovo elocandæ. (70) « Tu vero, inquit, et rem habuisti cum muliere, et æquum est te ei benefacere, » aliaque blanda verba afferbat, quibus aliquis supplex in mala causa uti possit. Arbitri utrisque auditis eos reconciliant, et Epæneto persuadent, ut mille drachmas ad elocandam Neerae filiam conferret. Et hæc omnia vere a me dici, horum vobis testes ipsos sponsores et arbitros exhibebo.

TESTES.

71. Nausiphilos Cephalensis, Aristomachus Cephalensis testantur se fuisse sponsores Epæneti Andrii, quum Stephanus se pro mæcho deprehendisse diceret Epænetaum, et quum Epænetus a Stephano abiisset sui juris factus, eum accusasse Stephanum apud Thesmothetas quod ab eo per injuriam in vincula coniectus esset, et se factos sequestres reconcilliasse Epænetaum et Stephanum, pactionem autem esse eam quam exhibeat Apollodorus.

PACTIO.

His conditionibus Stephanum et Epænetaum sequestres reconciliarunt: Eorum quæ de vinculis accidissent, memoriam abolendam, Epænetaum autem Phanoni, quoniam ea sæpe usus esset, mille drachmas ad elocationem dare oportere, Stephanum autem Epæneto Phanonem exhibere, quoties is huc venisset et cum ea congredi vellet.

72. Eam igitur perspicue cognitam peregrinam, scilicet apud quam mæchum deprehendere iste in animum induxit, eo contumeliæ Stephanus iste et Neera ista processerunt, ut in animum inducerent non contentos esse dicendo ipsam (Neeram) civem esse, sed quum animadvertissent Theogeni Cæronidæ sortito obvenisse, ut Archon rex esset, homini ut nobili, sic pauperi et rerum imperito, sese adjunxit

20 *ζομένη και συνευπορήσας ἀναλωμάτων, ὅτε εἰσῆει εἰς τὴν ἀρχὴν, Στέφανος οὐτοσί, και ὑπελθὼν και τὴν ἀρχὴν παρ' αὐτοῦ πριάμενος, πάρεδρος γενόμενος, δίδωσι τὴν ἀνθρωπον ταύτην γυναῖκα, τὴν τῆς Νεαίρας θυγατέρα, και ἐγγυᾷ Στέφανος οὐτοσί ὡς αὐτοῦ θυγατέρα οὖσαν. Οὕτω πολὺ τῶν νόμων και ὑμῶν κατεφρόνη-
 25 *σεν. (73) Καὶ αὕτη ἡ γυνὴ ὑμῖν ἔθηκε τὰ ἀβήτητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως, και εἶδεν ἂ οὐ προσῆκεν αὐτὴν ὄραν ξένην οὖσαν, και τοιαύτη οὖσα εἰσῆλθεν οἱ οὐδεὶς ἄλλος Ἀθηναίων τοσοῦτων ὄντων εἰσέρχεται ἄλλ' ἢ τοῦ βασιλέως γυνή, ἐξώρωςέ τε τὰς γεραίρας τὰς ὑπηρετούσας
 1370 *τοῖς ἱεροῖς, ἐξεδόθη δὲ τῷ Διονύσῳ γυνή, ἐπραξε δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως τὰ πάτρια τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς, πολλὰ και ἄγια και ἀπόβήτητα. Ἄ δὲ μηδ' ἀκούσαι πᾶσιν οἴοντι ἐστὶ, πῶς ποιῆσαι γὰρ τῇ ἐπιτυχοῦσῃ εὐσεβῶς ἔχει, ἄλ-
 5 *ως τε και τοιαύτη γυναῖκα και τοιαῦτα ἔργα διαπεπραγμένη;****

74. Βούλομαι δ' ὑμῖν ἀκριβέστερον περὶ αὐτῶν ἀνῶθεν διηγήσασθαι καθ' ἕκαστον, ἵνα μᾶλλον ἐπιμελείαν ποιή-
 10 *σησθε τῆς τιμωρίας, και εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν και τῶν νόμων τὴν ψῆφον οἴσεται, ἀλλὰ και τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς εὐλαθείας, τιμωρίαν ὑπὲρ τῶν ἡσεθημένων ποιούμενοι και κολάζοντες τοὺς ἡδικοῦσας. Τὸ γὰρ ἀρχαῖον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυναστεία ἐν τῇ πόλει ἦν και ἡ βασιλεία τῶν ἀεὶ ὑπερερχόντων διὰ τὸ αὐτόχθονας εἶναι,
 15 *τὰς δὲ θυσίας ἀπάσας ὁ βασιλεὺς ἔθηκε, και τὰς σεμνοτάτας και ἀβήτους ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐποίησε, εἰκότως, βασιλῖνα οὖσα. (75) Ἐπειδὴ δὲ Θησεὺς συνώκησεν αὐτοὺς και δημοκρατίαν ἐποίησε και ἡ πόλις πολυάνθρωπος ἐγένετο-
 20 *τὸν μὲν βασιλέα οὐδὲν ἤτεον ὁ δῆμος ἤρειτο ἐκ προκρίτων κατ' ἀνδραγαθίαν χειροτονῶν, τὴν δὲ γυναῖκα αὐτοῦ νόμον ἔθεντο ἄστην εἶναι και μὴ ἐπιμειγμένην ἑτέρῳ ἀνδρὶ ἀλλὰ παρθένον γαμῖν, ἵνα κατὰ τὰ πάτρια θύηται τὰ ἀβήτητα ἱερὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως και τὰ νομιζόμενα γί-
 25 *γνηται τοῖς θεοῖς εὐσεβῶς και μηδὲν καταλύηται μηδὲ καινοτομηται. (76) Καὶ τοῦτον τὸν νόμον γράψαντες ἐν στήλῃ λιθίνῃ ἔστησαν ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου παρὰ τὸν βωμὸν ἐν Αἰμναίς. και αὕτη ἡ στήλη ἔτι και νῦν ἔστηκεν, ἀμυδροῖς γράμμασιν Ἀττικοῖς δηλοῦσα τὰ γε-
 30 *γραμμένα. Ἐν μαρτυρίαν ποιούμενος ὁ δῆμος ὑπὲρ
 1371 *τῆς αὐτοῦ εὐσεβείας πρὸς τὸν θεὸν και παρακαταθήκην καταλείπων τοῖς ἐπιγιγνομένοις, ὅτι τὴν Διονύσῳ * γυ-
 35 *ναῖκα δοθησομένην και ποιήσουσαν τὰ ἱερὰ τοιαύτην ἀξιούμεν εἶναι, και διὰ ταῦτα ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἱερῷ
 6 *τοῦ Διονύσου και ἀγιοτάτῳ ἐν Αἰμναίς ἔστησαν, ἵνα μὴ πολλοὶ ἴδωσι * τὰ γεγραμμένα. ἅπαξ γὰρ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑκάστου ἀνοίγεται, τῇ δωδεκάτῃ τοῦ Ἀνθεστηριῶνος μηνός. (77) Ἵπὲρ τοίνυν ἀγίων και σεμνῶν ἱερῶν, ὧν οἱ πρόγονοι ὑμῶν οὕτω καλῶς και μεγαλοπρεπῶς
 10 *ἐπιμελήθησαν, ἀξίον και ὑμᾶς σπουδάσαι, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, και τοὺς ἀσελγῶς μὲν καταφρονοῦντας τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων ἀναιδῶς δ' ἡσεβηκότας εἰς τοὺς θεοὺς ἀξίον τιμωρήσασθαι, δεῖν ἕνακα, ἵνα οὗτοί τε τῶν ἡδικημένων δίκην ὤσωσιν, οἳ τ' ἄλλοι πρόνοιαν ποιῶν-
 DEMOSTHENES.*********

illi, quum examinaretur, subministrata impensarum parte magistratum ineunti Stephanus iste, et fraude aggressus, et magistratum (assistendi) ab eo mercatus, assessor factus, uxorem ei mulierem dat Neaeræ filiam et despondet Stephanus iste pro sua filia. Usque adeo et leges et vos contempsit. (73) Et ista mulier vobis arcana illa sacra pro republica immolavit, et vidit, quæ eam ut peregrinam videre nefas, et quum talis sit, eo ingressa est, quo nemo alius Atheniensium in tanta civium multitudinem ingreditur præter regis Archontis uxorem, et jurejurando obstrinxit Geræras (*venerandas mulieres*) sacris ministrantes, elocata est autem Dionysio uxor, et fecit patrio ritu pro republica rem divinam, in qua multa fiunt et sacra et arcana. Quæ vero vel audire non licet omnibus, quæ citra impietatem a qualibet administrari possint, a tali muliere præsertim eaque talibus rebus gestis?

74. Volo autem altius exorsus, vobis accuratius referre singula, ut vobis ultio majori curæ sit, utque sciat, vos non modo pro vobis ipsis et legibus sententiam laturos, sed etiam deorum religionem violatam vindicatos et poenas sumpturos de sceleratis. Olim, Athenienses, dominatu republica regebatur et regnum eorum erat, qui quoque tempore præ ceteris eminebant propterea, quod indigenæ essent, sacra autem Rex obibat omnia, et eorum religiosissima arcanaque curabat uxor ejus, merito, quum Regina esset. (75) Quum autem Theseus cives in unum congregasset, populo principatum dedisset, et urbs multitudine incolarum frequentari cœpisset; populus nihilominus Regem eligebat, suffragiis delectu e viris præstantissimis habito, uxorem autem ejus lege sanxit esse civem, et non alteri commistam viro, sed virginem ducendam, ut patrio ritu arcana sacra pro republica immolarentur, et justa diis pie solverentur, et neque desereretur neque innovaretur quicquam. (76) Et hanc legem pilæ lapideæ inscriptam erexerunt in Dionysi templo juxta aram in Limnis (*paludibus*), eaque pila etiam nunc exstat obscuris literis Atticis inscripta. Quod populus testimonium esse volens suæ erga deum illum religionis et depositum relinquens posteritati, nos uxorem Dionysio dandam et sacra obituram talem esse postulare, etiam propterea in antiquissimo et sanctissimo templo Dionysi in Limnis collocavit, ut ne multi quæ inscripta sunt videant. quotannis enim semel aperitur, duodecimo die mensis Anthesterionis. (77) Propter igitur sancta et veneranda sacra, quæ majores vestri tam præclare splendideque curarunt, operæ pretium est et vos suscipere curam, Athenienses, et eos qui petulanter leges vestras contemnunt et deorum religionem nefarie violarunt, duabus de causis

76 ται και φοβῶνται μηδὲν εἰς τοὺς θεοὺς και τὴν πόλιν ἔμαρτάνειν.

78. Βούλομαι δὲ ὑμῖν και τὸν ἱεροκήρυκα καλέσαι, δς ὑπηρετεῖ τῇ τοῦ βασιλέως γυναίκί, δταν ἐξορκοὶ τὰς γεραίρας ἐν κανοῖς πρὸς τῷ βωμῷ, πρὶν ἄπτασθαι τῶν ἱερῶν, ἵνα και τοῦ ὄρκου και τῶν λεγομένων ἀκούσητε, 30 ὅσα οἴοντ' ἐστὶν ἀκούειν, και εἰδῆτε ὡς σεμνὰ και ἁγια και ἀρχαῖα τὰ νόμμά ἐστιν.

ΟΡΚΟΣ ΓΕΡΑΙΡΩΝ.

Ἄγιστέω και εἰμὶ καθαρὰ και ἀγνή ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν οὐ καθαρευόντων και ἀπ' ἀνδρὸς συνουσίας, και τὰ Θεοίνια και τὰ Ἰοβάκχεια γε 35 ραίρω τῷ Διονύσω κατὰ τὰ πάτρια και ἐν τοῖς καθήκουσι χρόνοις.

79. Τοῦ μὲν ὄρκου τοίνυν και τῶν νομιζομένων πατριῶν, ὅσα οἴοντ' ἐστὶν εἰπεῖν, ἀκρώατε, και ὡς ἦν Στέφανος ἠγγύησε τῷ Θεογένει γυναῖκα βασιλεύοντι 1372 ὡς αὐτοῦ οὔσαν θυγατέρα, αὕτη ἐποίησε τὰ ἱερὰ ταῦτα και ἐξώρκου τὰς γεραίρας, και δτι οὐδ' αὐταῖς ταῖς δρώσασιν τὰ ἱερὰ ταῦτα οἴοντ' ἐστὶ λέγειν πρὸς ἄλλον οὐδένα. Φέρε δὴ και μαρτυρίαν παράσχωμαι ὑμῖν δι' ἀπορρήτου μὲν γεγεννημένων, δμως δὲ αὐτοῖς τοῖς πεπραγμένοις ἐπιδείξω φανερὰν οὔσαν αὐτὴν και ἀληθῆ. (80) Ὡς γὰρ ἐγένετο τὰ ἱερὰ ταῦτα και ἀνέβησαν εἰς 10 Ἄρειον πάγον οἱ ἐννέα ἀρχόντες ταῖς καθηκούσασιν ἡμέραις εὐθύς ἢ βουλή ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, ὡςπερ και τἄλλα πολλοῦ ἀξία ἐστὶ τῇ πόλει περὶ εὐσεβείαν, ἐξήται τὴν γυναῖκα ταύτην τοῦ Θεογένους ἥτις ἦν, και ἐξήλεγε, και περὶ τῶν ἱερῶν πρόνοιαν ἐποιεῖτο, και ἐξῆμιον τὸν 15 Θεογένην ὅσα κυρία ἐστίν, ἐν ἀπορρήτῳ δὲ και διὰ κοσμιότητος. οὐ γὰρ αὐτοκράτορές εἰσιν, ὡς ἀν βούλωνται, Ἀθηναίων τινὰ κολάσαι. (81) Γενομένων δὲ λόγων, και χαλεπῶς φερούσης τῆς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῆς και ζημιούσης τὸν Θεογένην δτι τοιαύτην ἔλαβε γυναῖκα 20 και ταύτην εἴασε ποιῆσαι τὰ ἱερὰ τὰ ἀρρήτα ὑπὲρ τῆς πόλεως, εἰδεῖτο ὁ Θεογένης ἱκετεύων και ἀντιβολῶν, λέγων δτι οὐκ ἤδει Νεαίρας αὐτὴν οὔσαν θυγατέρα ἄλλ' ἐξαπατηθεῖη ὑπὸ Στεφάνου, ὡς αὐτοῦ θυγατέρα οὔσαν 25 αὐτὴν λαμβάνων γνησίαν κατὰ τὸν νόμον, και διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν πραγμάτων και τὴν ἀκακίαν τὴν ἑαυτοῦ τοῦτον πάρεδρον ποιήσαιο, ἵνα διοικήσῃ τὴν ἀρχήν, ὡς εὖνον ὄντα, και διὰ τοῦτο κηδεύσειεν αὐτῷ. (82) «Ὅτι δέ, ἔφη, οὐ ψεύδομαι, μεγάλῳ τεκμηρίῳ και πε 1473 ριφανεῖ ἐπιδείξω ὑμῖν. τὴν γὰρ ἀνθρωπὸν ἀποπέμψω ἐκ τῆς οἰκίας, ἐπειδὴ οὐκ ἐστὶ Στεφάνου θυγάτηρ ἀλλὰ Νεαίρας. κἂν μὲν ταῦτα ποιήσω ἤδη πιστοὶ ὑμῖν ἔστωσαν οἱ λόγοι οἱ παρ' ἐμοῦ λεγόμενοι, δτι ἐξηπατήθην. ἐὰν δὲ μὴ ποιήσω τότε ἤδη με κολάζετε ὡς 5 πονηρὸν ὄντα και εἰς τοὺς θεοὺς ἡσεθηκότα.» (83) Ἵποσχόμενου δὲ ταῦτα τοῦ Θεογένους και δεομένου, ἔμα και ἔλεησα αὐτὸν ἢ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλῇ

punire, ut et hi pœnas dent acclerum, et ceteri cavent et formident, ne quid in deos et rempublicam peccent.

78. Vocabo autem vobis et sacrum præconem, qui Regis uxori ministrat, quum jurejurando obstringit Gereras (*venerandas*) ministras canistra ferentes ad aram, primum quam sacra attingant, ut et jusjurandum et quæ dicuntur audiat, quatenus audiri fas est, et cognoscatis quam augusta et sacra et vetusta sint instituta.

JUSJURANDUM GERERARUM.

Pia et pura et munda sum a ceteris immundis et a viri congressu, et Thecœnia (*Dionysia ruralia* et Iobacchea celebri D'onysio patrio ritu et legitimis temporibus.

79. Jusjurandum igitur et instituta patria, quantum enuntiare fas est, audivistis, et eam item, quam Stephanus Theogeni Regi despondit uxorem pro sua filia, sacra hæc fecisse, et jurejurando obstringisse Gereras et nec ipsis insipientibus sacra hæc effari licere apud alios, cognovistis. Age vero testimonium quoque vobis exhibeam secreto quidem factorum, sed rebus ipsis tamen id et perspicuum et verum esse demonstrabo. (80) Quum hæc sacra facta essent et novem Archontes Areopagum legitimis diebus ascenderent; statim senatus Areopagiticus, qui in aliis quoque religionibus tuendis magnificandus est reipublicæ, inquit in istam Theogenis uxorem, quæ esset, eamque coram, et sacrorum curam suscipit, et Theogenem multat quæ penes eum est, secreto tamen et cum modestia. neque enim ea sunt præditi auctoritate, ut quæquam Athenensium puniant quocumque modo volunt. (81) Factis autem verbis et senatu Areopagico graviter ferente Theogenemque puniente, qui talem uxorem duxisset eamque arcam pro republica sacra facere permisisset, precabatur Theogenes supplicans et obtestans, dicens nescisse se eam Nerae esse filiam, sed deceptum a Stephano, pro germana ejus filia duxisse ex lege, et propter imperitiam rerum suarumque simplicitatem istum assessorem sibi ascivisse, ut is magistratum administraret, tanquam benivolum, proptereaque contraxisse cum eo affinitatem. (82) « Me vero, inquit, non noceri magno et illustri vobis argumento probabo. matrem enim ejiciam domo, quoniam non Stephani, sed Nerae est filia. quod ubi fecero; tum verbis meis adhibete fidem, me esse deceptum. si minus fecero; tum vero me punite ut improbum et in deos impium. (83) Pollicito igitur hæc Theogene et supplicante, partim misertus ejus senatus Are-

διὰ τὴν ἀκαλίαν τοῦ τρόπου, ἅμα δὲ καὶ ἐξηπατηθῆσαι τῇ ἀληθείᾳ ἠγουμένη ὑπὸ τοῦ Στεφάνου, ἐπέσχεν. Ὡς δὲ κατέβη ἐξ Ἀρείου πάγου ὁ Θεογένης· εὐθὺς τὴν τε ἀνθρώπον τὴν ταυτησί Νεαίρας θυγατέρα ἐκβάλλει ἐκ τῆς οἰκίας, τὸν τε Στέφανον τὸν ἐξαπατήσαντα αὐτὸν τουτοῖ ἀπελαύνει ἀπὸ τοῦ συνεδρίου. καὶ οὕτως ἐπαύσαντο οἱ Ἀρεοπαγίται κρινόντες τὸν Θεογένην καὶ ὀργιζόμενοι αὐτῷ, καὶ συγγνώμην εἶχον ἐξαπατηθέντι.

(84) Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων ὑμῖν μάρτυρα αὐτὸν τὸν Θεογένην καλῶ καὶ ἀναγκάσω μαρτυρεῖν. Κάλεε μοι Θεογένην Ἐρχία.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Θεογένης Ἐρχιεὺς μαρτυρεῖ, ὅτε αὐτὸς ἕβασί-
20 λευε, γῆμαι Φανῶ ὡς Στεφάνου οὖσαν θυγατέρα, καὶ ἐπειδὴ ἤσθετο ἐξηπατημένος, τὴν τε ἀνθρώπον ἐκβαλεῖν καὶ οὐκέτι συνοικεῖν αὐτῇ, καὶ Στέφανον ἀπελάσαι ἀπὸ τῆς παρεδρίας καὶ οὐκ εἶν ἔτι παρεδρεύειν αὐτῷ.

85. Λαβὴ δὴ μοι τὸν νόμον ἐπὶ τούτοις τουτοῖ καὶ ἀνάγνωθι, ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον προσῆκεν αὐτὴν ἀπέχεσθαι τῶν ἱερῶν τούτων τοιαύτην οὖσαν καὶ τοιαῦτα διαπεπραγμένην, τοῦ ὄραν καὶ θύειν καὶ ποιεῖν τῶν νομιζομένων τι ὑπὲρ τῆς πόλεως πατρίων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων τῶν Ἀθηνῶν ἀπάντων. ἐφ' ἣ γὰρ ἂν μοιχὸς
1374 ἀλῶ γυναικί, οὐκ ἔξεστιν αὐτῇ ἐλθεῖν εἰς οὐδὲν τῶν ἱερῶν τῶν δημοτελῶν, εἰς δὲ καὶ τὴν ξένην καὶ τὴν δούλην ἔλθειν ἔξουσιαν ἔδοσαν οἱ νόμοι καὶ θεασομένην καὶ ἱκετεύουσαν εἰσιέναι. (85) Ἀλλὰ μόναις ταύταις ἀπαγορεύουσιν οἱ νόμοι ταῖς γυναῖξιν μὴ εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ἣ ἂν μοιχὸς ἀλῶ, εἰ δ' εἰσιῶσι καὶ παρανομώσι, νηποινεὶ πάσχειν ὑπὸ τοῦ βουλομένου ὅτι ἂν πάσχη, πλὴν θανάτου. Καὶ ἔδωκεν ὁ νόμος τὴν τιμωρίαν ὑπὲρ αὐτῶν τῶ ἐντυχόντι. Διὰ τοῦτο δ'
10 ἐποίησεν ὁ νόμος, πλὴν θανάτου, τὰ ἄλλα ὑβρισθεῖσαν αὐτὴν μηδαμῶς λαβεῖν δίκην, ἵνα μὴ μιάσματα μηδ' ἀσεβήματα γίνηται ἐν τοῖς ἱεροῖς, ἱκανὸν φόβον ταῖς γυναῖξιν παρασκευάζων τοῦ σωφρονεῖν καὶ μηδὲν ἀμαρτάνειν ἀλλὰ δικαίως οἰκουρεῖν, διδάσκων ὡς, ἂν τι ἀμάρτη τούτων, ἅμα ἐκ τε τῆς οἰκίας τοῦ ἀνδρὸς ἐκβεβλημένη ἔσται καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν τῶν τῆς πόλεως. (87) Καὶ ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, τοῦ νόμου αὐτοῦ ἀκούσαντες ἀναγνωσθέντος εἰσεσθε. Καὶ μοι λαβὴ τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ ΜΟΙΧΕΙΑΣ.

Ἐπειδὴν δὲ ἔλη τὸν μοιχόν· μὴ ἐξέστω τῷ ἐλόντι συνοικεῖν τῇ γυναικί. εἰ δὲ συνοικῆ· ἄτιμος ἔστω. Μηδὲ τῇ γυναικί ἐξέστω εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελῆ, ἐφ' ἣ ἂν μοιχὸς
25 ἀλῶ. εἰ δ' εἰσίη· νηποινεὶ πασχέτω ὅτι ἂν πάσχη, πλὴν θανάτου.

pagiticus propter ingenii simplicitatem, partim etiam quod a Stephano deceptum esse revera putabat, moram interposuit. Ut vero ab Areopago descendit Theogenes; statim et mulierem istius Neæræ filiam domo expellit, et Stephanum istum, a quo deceptus fuerat, assessu movet. et sic Areopagitæ Theogenem missum fecerunt eique irasci destiterunt veniamque decepto concesserunt. (84) Et hæc a me vere dici, horum vobis testem ipsum Theogenem vocabo et testari cogam. Voca mihi Theogenem Erchiensem.

TESTIMONIUM.

Theogenes Erchiensis testatur, se, quum Rex esset, duxisse Phanonem pro Stephani filia, et quum se deceptum esse animadvertisset, et mulierem eiecisse ac repudiasset, et Stephanum ab assessu repulisse, nec passum ut sibi diutius assideret.

85. Age cape mihi legem hisce de rebus latam hancce et recita, ut sciatis non decuisse tantum eam abstinere sacris his, quæ talis esset talla que patrasset, et nec videre nec immolare nec facere quicquam pro patrio urbis ritu, sed ceteris etiam sacris Athenarum omnibus. cum qua enim muliere deprehensus est mæchus, ei mulieri ad nullum sacrorum publicorum licet ingredi, ad quod et peregrinis mulieribus et ancillis liberam aditum præbuerunt leges tum spectandi tum supplicandi gratia. (86) Solas istas mulieres prohibent leges ingressu publicorum sacrorum, cum quacunque mæchus fuerit deprehensus, sin ingressæ fuerint contemptis legibus, impune quovis puniri licere modo, vitæ modo parcat. Et eorum ulciscendorum potestatem lex civis obvio dedit. Hac autem de causa ei ceteris omnibus injuris, morte excepta, exagitatus negavit ultionem, ne sana polluantur aut religio violetur, satis magno terrore mulieribus injecto ad colendam modestiam et flagitia vitanda, et domum, sicut æquum est, custodiendam, docens, si quid tale in se admiserint, simul et ædibus mariti, et urbis sacris esse ejiciendas. (87) Et hæc ita se habere, ipsa lege audita cognoscetis. Age cape mihi legem.

LEX DE MÆCHIS.

Quando autem mæchum deprehenderit; ei, qui deprehendit, porro in matrimonio habere mulierem eam ne liceat. quam si retinuerit; ignominiosus esto. Neque mulieri liceat ingredi ad sacra publica, cum quacunque fuerit mæchus deprehensus. sin ingressa fuerit; impune patiatur quicquid patitur, præter mortem.

88. Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων μαρτυρίαν παρασχέσθαι, ὡς σπουδάζει περὶ τὰ ἱερὰ ταῦτα καὶ εἰς πολλὴν πρόνοιαν περὶ αὐτῶν πεποιήται. ὁ γὰρ δῆμος ὁ Ἀθηναίων κυ-
 1375 ριώτατος ὢν τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπάντων, καὶ ἐξὸν αὐτῷ ποιεῖν ὅ τι ἂν βούληται, οὕτω καλὸν καὶ σεμνὸν ἡγή-
 5 σατ' εἶναι δῶρον τὸ Ἀθηναίων γενέσθαι, ὥστε νόμους ἐθετο αὐτῷ καθ' οὓς ποιεῖσθαι δεῖ, ἐὰν τινα βούλωνται, πολίτην, οἱ νῦν προπεπληλακισμένοι εἰσὶν ὑπὸ Στεφάνου τουτοῦ καὶ τῶν οὐτῶν γεγαμηκότων. (88) Ὅμως δ' ἀκούοντες αὐτῶν βελτίους ἔσεσθε, καὶ τὰ κάλλιστα καὶ
 10 τὰ σεμνότατα δῶρα τοῖς εὐεργετοῦσι τὴν πόλιν διδόμενα γνώσεσθε ὡς λελυμασμένοι εἰσίν. Πρῶτον μὲν γὰρ νόμος ἐστὶ τῷ δήμῳ κείμενος μὴ ἐξείναι ποιήσασθαι Ἀθηναῖον, ὃν ἂν μὴ δι' ἀνδραγαθίαν εἰς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἄξιον ᾗ γενέσθαι πολίτην. (89) Ἐπειτ'
 15 ἐπειδὴν πεισθῆ ὁ δῆμος καὶ ὄψ' τὴν δωρεάν· οὐκ εἴς κῦριαν γενέσθαι τὴν ποίησιν, ἐὰν μὴ τῇ ψήφῳ εἰς τὴν ἐπιούσαν ἐκκλησίαν ὑπὲρ ἑξακισχίλιοι Ἀθη-
 ναίων ψηφίσωνται κρύβδη ψηφίζομενοι, τοὺς δὲ πρυ-
 τάνεις καλεῖται τιθέναι τοὺς καθίσκους ὁ νόμος καὶ τὴν
 20 ψήφον διδόναι προσκίοντι τῷ δήμῳ πρὶν τοὺς ξένους εἰεῖναι, καὶ τὰ γέγραφα ἀναίρειν, ἵνα κύριος ὢν αὐτὸς αὐτοῦ ἕκαστος σκοπῆται πρὸς αὐτὸν ὄντινα μέλλει πολίτην ποιήσεσθαι, εἰ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς ὁ μέλλων λήψεσθαι. Ἐπειτα μετὰ ταῦτα παρανόμων γραφὴν ἐποίησε κατ' αὐτοῦ τῷ βουλομένῳ Ἀθηναίων, καὶ
 25 ἔστιν εἰσελθόντα εἰς τὸ δικαστήριον ἐξελέγξαι ὡς οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς δωρεᾶς, ἀλλὰ παρὰ τοὺς νόμους Ἀθη-
 ναῖος γέγονεν. (91) Καὶ ἤδη τισὶ τοῦ δήμου δόντος τὴν δωρεάν, λόγῳ ἑξαπατηθέντος ὑπὸ τῶν αἰτούντων, παρανόμων γραφῆς γενομένης καὶ εἰσελθούσης εἰς τὸ
 1378 δικαστήριον ἐξελεγχθῆναι συνέβη τὸν εὐλεπτότατον τὸν δω-
 ρεῖν μὴ ἄξιον εἶναι αὐτῆς, καὶ ἀφαιλετο τὸ δικαστή-
 ριον. Καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς καὶ παλαιοὺς ἔργον διη-
 5 γήσασθαι, ἃ δὲ πάντας μνημονεύετε, Πειθόλαν τε τὸν Θετταλὸν καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Ὀλύμπιον πολίτας ὑπὸ τοῦ δήμου γενομένου ἀφαιλετο τὸ δικαστήριον. ταῦτα γὰρ οὐ πάλα ἐστὶ γεγενημένα ὥστε ἀγνοεῖν ὑμᾶς. (92)
 Οὕτω τοίνυν καλῶς καὶ ἰσχυρῶς τῶν νόμων κειμένων
 10 ὑπὲρ τῆς πολιτείας, δι' ὧν δεῖ Ἀθηναίων γενέσθαι, ἕτερός ἐστιν ἐφ' ἅπασιν τούτοις κυριώτατος νόμος κεί-
 μενος. οὕτω πολλῶν ὁ δῆμος πρόνοιαν ἐποιεῖτο ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν θεῶν, ὥστε δι' εὐσεβείας τὰ ἱερὰ θύεσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως. θεοὺς γὰρ ἂν ποιήσεται ὁ δῆμος ὁ
 15 Ἀθηναίων πολίτας, ὁ νόμος ἀπαγορεύει διαβρῆδην μὴ ἐξείναι αὐτοῖς τῶν ἐνθάδε ἀρχόντων γενέσθαι μηδὲ ἱερο-
 σύνης μηδεμιᾶς μετασχεῖν, τοῖς δ' ἐκ τούτων μετέδω-
 κεν ἤδη ὁ δῆμος ἀπάντων, καὶ προσέθηκεν « ἐὰν ὧσιν
 20 ἐκ γυναικὸς ἀστῆς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον. » (93)
 Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, μεγάλη καὶ περιφανῆ μαρτυρία ἐγὼ ὑμῖν δηλώσω. Βούλομαι δ' ὑμῖν τὸν νόμον πρόβρωθεν προδηγήσασθαι, ὡς ἐτίθη καὶ πρὸς αὐτὸς διαπίσθη, ὡς ἄνδρας ἀγαθοὺς ὄντας καὶ βεβαίους

88. Exhibebo autem vobis, Athenienses, etiam populi Atheniensis testimonium, quantæ curæ hæc sacra habet et quanto studio hæc complectatur. Populus enim Atheniensis, cujus summa est in rebus publicis omnibus auctoritas, cuique facere quod voluerit licet, ita præclarum et splendidum donum esse censuit Atheniensem fieri, ut ipse sibi leges præscriperit, quibus legibus faciendus sit civis, si quem fieri velint, quæ nunc proculcatæ sunt ab isto Stephano et iis qui sic matrimonia contraxerunt. (89) Sed auditis iis iurabimini et cognoscetis, eos et pulcherrima et splendidissima dona de republica bene meritis tribui solita contaminasse. Primum enim lata hæc populo lex est, ne quem facere liceat Atheniensem, nisi qui propter strenuam Atheniensi populo navatam operam et fortitudinem fieri civis mereatur. (90) Deinde si persuasum populo fuerit, ut det id munus; ratam cooptationem esse non sinit, nisi concione sequenti viri amplius sex mille Atheniensium oculis suffragiis comprobant, Prytanes autem jubet ea lex prius proponere capsulas et ad suffragia danda accedentem populum mittere quam peregrini ingrediantur, et crates (tabernas) tollere, ut unusquisque sui juris secum ipse delibet, quem civem sit facturum, sitne eo munere dignus is qui accepturus sit. Tum post hæc violatarum legum actionem cuivis Atheniensium in eum dedit, licetque ingresso in iudicium revincere non dignum esse eum munere illo, sed contra leges Atheniensem factum. (91) Et jam nonnullis accidit, ut dato munere per populum, flagitantium verbis deceptum, violatarum legum actione facta et in iudicium illata is, qui munus accepisset, eo indignus esset, eoque iudicium privaret. Ac multos et veteres commemorare operosum est, sed quæ omnes meministis, et Pittholam Theasalum et Apollonidem Olythium civitate a populo donatos iudicium privavit. nam hæc non ita olim facta sunt, ut a vobis ignorentur. (92) His ita firmis et præclaris legibus quum respublica firmata sit, per quas fieri Atheniensem oporteat; alia post has omnes lex summæ auctoritatis est sancita. tantæ curæ populo fuit et ipse sibi et dii, ut sacra pro republica religiose fierent. nam quoscunque populus Atheniensis cives fecerit, eos lex aperta vetat in novem Archontes cooptari aut ullius sacerdotii esse participes, posteris autem eorum jam populus hæc omnia concessit, et addidit « si sint e muliere cive suscepti et legitime desponsa. » (93) Et hæc me vere dicere, magno et illustri ego testimonio vobis ostendam. Narrabo autem vobis alius repetens, quo pacto ea lex lata et propter quos promulgata sit; quam præstantes viros, et constantes populi amicos.

28 φίλους περὶ τὸν δῆμον γεγονότας. ἐκ τούτων γὰρ ἀπάν-
των εἰσεσθε τήν τε τοῦ δήμου δωρεάν τὴν ἀπόβητον τοῖς
εὐεργέταις προπηλακισομένην, καὶ ὄσων ὑμᾶς ἀγαθῶν
1377 κωλύουσι κυρίους εἶναι Στέφανος οὗτος καὶ οἱ τὸν
αὐτὸν τρόπον τούτῳ γεγαμηκότας καὶ παιδοποιούμενοι.

94. Πλαταιεῖς γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνοι τῶν
Ἑλλήνων ὑμῖν ἐβόηθησαν Μαραθῶνάδε, ὅτε Δᾶτις ὁ
βασιλεὺς Δαρείου στρατηγὸς ἀναχωρῶν ἐξ Ἐρετρίας,
Εὐβοίαν ἐφ' ἑαυτῷ ποιησάμενος, ἀπέβη εἰς τὴν χώραν
πολλῇ δυνάμει καὶ ἐπόρθει. Καὶ ἔτι καὶ νῦν τῆς
ἀνδραγαθίας αὐτῶν ὑπομνήματα ἐν τῇ ποικίλῃ στοᾶ
10 γραφῇ δαδῆλωκεν. ὡς ἕκαστος γὰρ τάχους εἶχεν, εὐθύς
προσδοκῶν γέγραπται, οἱ τὰς κυνᾶς τὰς Βοιωτίας
ἔχοντες. (95) Πάλιν δὲ Ξέρξου ἰόντος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα,
Θηβαίων μηδισάντων, οὐκ ἐτόλμησαν ἀποστῆναι τῆς
ἡμετέρας φιλίας, ἀλλὰ μόνοι τῶν ἄλλων Βοιωτῶν οἱ
15 μὲν ἡμίσεις αὐτῶν μετὰ Λακεδαιμονίων καὶ Λεωνίδου
ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι τῷ βαρβάρῳ ἐπίοντι
συναπέλοντο, οἱ δὲ λοιποὶ ἐμβάντες εἰς τὰς ἡμετέρας
τριήρεις, ἐπειδὴ αὐτοῖς οἰκεία σκάφη οὐκ ὑπῆρχε,
συνναυμαχῶν ὑμῖν ἐπὶ τῇ Ἀρτεμισίῳ καὶ ἐν Σαλα-
20 μίνι. (96) Καὶ τὴν τελευταίαν μάχην Πλαταιῶσι Μαρ-
δονίῳ τῷ βασιλεὺς στρατηγῷ μεθ' ἡμῶν καὶ τῶν συνε-
λευθερῶν τὴν Ἑλλάδα μαχεσάμενοι, εἰς κοινὸν τὴν
ἐλευθερίαν τοῖς ἄλλοις ἔδωκεν. Ἐπεὶ δὲ
25 Πausanias ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ὑβρίζειν ἐνεχεῖρει
ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἠγάπα, ὅτι τῆς ἡγεμονίας μόνοι ἠξιώθησαν
Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ πόλις τῇ μὲν
ἀληθείᾳ ἠγεῖτο τῆς ἐλευθερίας τοῖς Ἑλλησὶ τῇ δὲ φι-
λοτιμίᾳ οὐκ ἠναντιοῦτο τοῖς Λακεδαιμονίοις, ἵνα μὴ
φθονηθῶσιν ὑπὸ τῶν συμμάχων, (97) ἐφ' οἷς φουσηθεῖς
1378 Πausanias ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπέγραψεν ἐπὶ
τὸν τρίποδα ἐν Δελφοῖς, ὃν οἱ Ἕλληνας οἱ συμμαχε-
σάμενοι τὴν Πλαταιῶσι μάχην καὶ τὴν ἐν Σαλαμίνι
6 ναυμαχίαν ναυμαχῆσαντας κοινῇ ποιησάμενοι ἀνέθηκαν
ἀριστεῖον τῷ Ἀπόλλωνι ἀπὸ τῶν βαρβάρων,

Ἑλλήνων ἀρχηγὸς ἐπεὶ στρατὸν ὄλεσε Μήδων
Pausanias· Φοῖβῳ μνήμ' ἀνέθηκε τόδε,

ὡς αὐτοῦ τοῦ ἔργου ὄντος καὶ τοῦ ἀναθήματος, ἀλλ'
10 οὐ κοινοῦ τῶν συμμάχων· (98) ὀργισθέντων δὲ τῶν
Ἑλλήνων οἱ Πλαταιεῖς λαγχάνουσι δίκην τοῖς Λακε-
δαιμονίοις εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας χιλίων ταλάντων ὑπὲρ
τῶν συμμάχων, καὶ ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἐκκόψαντας τὰ
ἐλεγεία ἐπιγράψαι τὰς πόλεις τὰς κοινονούσας τοῦ ἔρ-
γῳ. Διόπερ αὐτοῖς οὐκ ἤμισα παρηχαλοῦθει ἡ ἔχθρα
15 παρὰ Λακεδαιμονίων καὶ ἐκ τοῦ γένους τοῦ βασιλείου.
καὶ ἐν μὲν τῷ παρόντι οὐκ εἶχον αὐτοῖς ὅ τι χρῆσονται
οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὕστερον δὲ ὡς πεντήκοντα ἔτισιν
Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου Λακεδαιμονίων βασιλεὺς εἰ-
ρήνης οὐσης ἐνεχείρησεν αὐτῶν καταλαβεῖν τὴν πόλιν.
20 (99) Ἐπράξε δὲ ταῦτ' ἐκ Θεῶν δι' Εὐρυμάχου τοῦ
Λεοντιάδου βοιωταρχοῦντος, ἀνοικάντων τὰς πόλεις τῆς
νυκτὸς Ναυκλείδου καὶ ἄλλων τινῶν μετ' αὐτοῦ, πει-
DEMOSTHENES·

Ex his enim sociis omnibus et populi beneficium bene-
merentibus repositum proculcatum, et quantis vestris utili-
tatibus obstant Stephanus iste et ceteri qui eodem modo
matrimonia contraxerunt et liberos susceperunt.

94. Plataenses soli Græcorum omnium vobis, Athenien-
ses, in Marathonem suppetias venerunt, quum Datis Per-
sarum regis Darii imperator Eretria recedens, Eubœa subacta
in nostrum agrum cum ingentibus escendisset copiis et popu-
labundus vagaretur. Etiam hodie fortitudinis eorum in
Pœcile porticu monumenta pictura representant. quam enim
quisque celerrime potuit, statim accurrens pictus est, galeas
illi Bœotias habentes. (95) Atque iterum Xerxe in Græciam
invadente et Thebanis cum Medo conjunctis, vestram de-
serere amicitiam non sustinuerunt, sed soli de ceteris Bœo-
tiis partim cum Lacedæmonis et Leonida in Thermopyliis
contra Barbarum agredientem instructi, una perierunt,
partim consensu vestris triremibus, quod proprias naves
non habebant, socia vobiscum arma junxerunt et ad Arte-
misium et ad Salaminem. (96) Et ad Plateas postrema
pugna commissa cum Mardonio regis imperatore vobiscum
et cum ceteris libertatis assertoribus conjuncti, libertatem
in commune ceteris Græcis deposuerunt. Sed Pausanias
rex Lacedæmoniorum quum vobis insultare corpisset, non
contentus quod imperium solis Lacedæmonis a Græcis
delatum erat et nostra urbs, quanquam re vera dux et
auctor erat salutis Græcis, tamen honori Lacedæmoniorum
non adversabatur, ut ne in sociorum invidiam incurreret,
(97) quibus rebus inflatus Pausanias Lacedæmoniorum rex
Delphico tripodi inscripsit, quem Græci, qui ad Plateas
depugnarant et navale ad Salamina prælium conjunctis
viribus commiserant, Apollini in Barbaricæ victoriæ mo-
numentum dedicarunt :

Græcorum dactor Medos qui perdidit hostes
Pausanias, Phœbo dedicat hoc spoliū,

quasi ipsius esset id facinus et donariam, non commune
sociorum; (98) iratis igitur Græcis Plataenses Lacedæmo-
nios apud Amphictyonas accusant nomine sociorum, peten-
tes mille talentis mulctandos, eosque coegerunt, erasis
versiculis, inscribere urbes, quæ rebus gestis interfuerant.
Qua re vel in primis odia Lacedæmoniorum ausceperunt
regiæque familiæ. ac in præsentia non repererunt Lacedæ-
monii, quo pacto eos ulciscerentur, annis autem post circi-
ter quinquaginta Archidamus Zeuxidami filius Lacedæmo-
niorum rex, tempore pacis, eorum urbe potiri instituit.
(99) Idque per Thebanum Eurymachum Leontiadæ filium
Bœotarcham perfecit, quum noctu portas Nauclides et alii
quidam corrupti largitionibus aperuissent. Plataenses,

αύντων χρήμασιν. Αισθόμενοι δ' οἱ Πλαταιεῖς ἔνδον
 25 ὄντας τοὺς Θεβαίους τῆς νυκτὸς καὶ ἐξαπίνης αὐτῶν
 τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ κατελιμμένην, προεβοήθουν καὶ
 αὐτοὶ καὶ συνετάττοντο. καὶ ἐπειδὴ ἡμέρα ἐγένετο
 καὶ εἶδον οὐ πολλοὺς ὄντας τοὺς Θεβαίους ἀλλὰ τοὺς
 1379 πρῶτους αὐτῶν εἰσεληλυθότας (ὕδωρ γὰρ γενόμενον
 τῆς νυκτὸς πολλὴ ἐκώλυσεν αὐτοὺς πάντας εἰσελθεῖν. ὁ
 γὰρ Ἀσωπὸς ποταμὸς μέγα ἐβρύη καὶ διαβῆναι οὐ βί-
 διον ἦν, ἄλλως τε καὶ νυκτὸς), (100) ὡς οὖν εἶδον οἱ
 Πλαταιεῖς τοὺς Θεβαίους ἐν τῇ πόλει καὶ ἔγνωσαν ὅτι
 5 οὐ πάντες πάρεσιν· ἐπιτίθενται καὶ εἰς μάχην ἐλθόντες
 κρατοῦσι καὶ φθάνουσιν ἀπολέσαντες αὐτοὺς πρὶν τοὺς
 ἄλλους προεβοηθῆσαι, καὶ ὡς ὑμᾶς πέμπουσιν εὐθὺς
 10 ἀγγελον τὴν τε πρᾶξιν φράσσοντα καὶ τὴν μάχην δη-
 λώσοντα ὅτι νικῶσι, καὶ βοηθεῖν ἐξιοῦντες, ἂν οἱ Θε-
 βαῖοι τὴν χώραν αὐτῶν δῶσιν. Ἀκούσαντες δὲ οἱ
 Ἀθηναῖοι τὰ γεγονότα διὰ τάχους ἔβοήθουν εἰς τὰς
 Πλαταιάς, καὶ οἱ Θεβαῖοι ὡς ἐύρων τοὺς Ἀθηναίους
 15 βεβωθηκότας τοῖς Πλαταιεῦσιν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου.
 (101) Ὡς οὖν ἀπέτυχον οἱ Θεβαῖοι τῆς πείρας καὶ οἱ
 Πλαταιεῖς τοὺς ἄνδρας, οὗς ἔλαβον αὐτῶν ἐν τῇ μάχῃ
 ζῶντας, ἀπέκτειναν· ὀργισθέντες οἱ Λακεδαιμόνιοι
 ἀπροφασίστως ἤδη στρατεύουσιν ἐπὶ τὰς Πλαταιάς,
 Πελοποννησίους μὲν ἅπασι πλὴν Ἀργείων τὰ δύο μέρη
 20 τῆς στρατιᾶς ἀπὸ τῶν πόλεων ἐκάστων πέμπειν ἐπιτά-
 ξαντες, Βοιωτοῖς δὲ τοῖς ἄλλοις ἅπασι καὶ Λοκροῖς καὶ
 Φωκεῦσι καὶ Μαλιεῦσι καὶ Οἰταίοις καὶ Αἰνιᾶσι παν-
 δημεῖ ἀπαγγελιαντες στρατεύειν. (102) Καὶ περικαθη-
 ζόμενοι αὐτῶν τὸ τεῖχος πολλῇ δυνάμει ἐπηγγέλλοντο,
 25 εἰ βούλοιντο τὴν μὲν πόλιν αὐτοῖς παραδοῦναι, τὴν δὲ
 χώραν ἔχειν καὶ καρποῦσθαι τὰ αὐτῶν, ἀφίστασθαι δὲ τῆς
 Ἀθηναίων συμμαχίας. οὐκ ἐθελήσαντων τῶν Πλα-
 ταιῶν, ἀλλὰ ἀποκριναμένων ὅτι ἄνευ Ἀθηναίων οὐδὲν
 1380 ἂν πράξειαν, ἐπολιόρκουν αὐτοὺς διπλῶ τείχῃ περι-
 τειχίσαντες δύο † ἔτη, πολλὰς καὶ παντοδαπὰς πείρας
 προσάγοντες. (103) Ἐπει δ' ἀπειρήκεσαν οἱ Πλαταιεῖς
 καὶ ἐνδεεῖς ἦσαν ἀπάντων καὶ ἠποροῦντο τῆς σωτηρίας·
 5 διακληρωσάμενοι πρὸς σφᾶς αὐτοὺς οἱ μὲν ὑπομείναν-
 τες ἐπολιορκοῦντο, οἱ δὲ τηρήσαντες νύκτα καὶ ὕδωρ
 καὶ ἄνεμον πολύν, ἐξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως καὶ ὑπερ-
 βάντες τὸ περιτείχισμα τῶν πολεμίων, λαθόντες τὴν
 στρατιάν, ἀποσφάξαντες τοὺς φύλακας διασώζονται
 10 δεῦρο, δεινῶς διακείμενοι καὶ ἀπροσδοκῆτως, οἱ δ'
 ὑπομείναντες αὐτῶν ἀλούσης τῆς πόλεως κατὰ κράτος
 ἀπεσφάγησαν πάντες οἱ ἠβῶντες, παῖδες δὲ καὶ γυναῖ-
 κες ἐξηνδραποδίσθησαν, ὅσοι μὴ αἰσθανόμενοι ἐπιόντας
 τοὺς Λακεδαιμονίους ὑπεξῆλθον Ἀθήνας. (104) Τοῖς
 15 οὖν οὕτω φανερῶς ἐνδειγμένους τὴν εὐνοίαν τῷ δήμῳ,
 καὶ προεμένους ἅπαντα τὰ αὐτῶν καὶ παῖδας καὶ γυ-
 ναῖκας, κἀλιν σκοπέετε, πῶς μετέδοτε τῆς πολιτείας.
 ἐκ γὰρ τῶν ψήφισμάτων τῶν ὑμετέρων καταφανῆς
 20 πᾶσιν ἐστὶν ὁ νόμος, καὶ γνώσεσθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω. Καὶ
 μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα τοῦτο καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

cognito intra moenia esse Thebanos et suam urbem nocte
 ex improvise pacis tempore captam, ipsi quoque ad arma
 concurrunt et aciem instruant. Ubi diluxit et non multos
 esse Thebanos vident, sed primos eorum ingressos (ingens
 enim delata noctu pluvia prohibuerat eos ne omnes istra-
 rent, quia fluvius Asopus vehementer exundabat, nec trans-
 iri facile poterat, noctu praesertim), (100) ut igitur, in-
 quam, Plataenses in urbe Thebanos viderunt, nec adesse
 omnes cognoverunt; aggrediuntur commissoque proelio
 superant et caedunt priusquam ceteri opem fere possent, et
 statim misso ad vos nuntio, significant rem gestam nam-
 que victoriam, et auxilium petunt, si Thebani agrum ipso-
 rum vastarent. Athenienses, re cognita, celeriter auxilia
 Plataeis mittunt. quod quum vidissent Thebani Athenienses
 opem tulisse Plataensibus, domum redierunt. (101) Ut
 igitur Thebani frustrati sunt conatu suo et Plataenses, quos
 hostium in proelio vivos ceperant, occiderunt; irati Lace-
 daemoni jam sine praetextu Plataeis oppugnetum cumt,
 Peloponnesis omnibus, praeter Argivos, mandato, ut bines
 partes copiarum e singulis urbibus mitterent, Boeotii vero
 ceteris universis et Locrensisibus et Phocensisibus et Malie-
 sisibus et Ceteis et Aenianibus denunciato, ut omnes in armis
 adessent. (102) Sic eorum murum ingenti exercitu circum-
 sedentes, denunciaverunt, an urbem dedere velent, regio-
 nem autem tenere et frui suis opibus, denique societa-
 tem Atheniensium deserere. Quod detrectantibus Plata-
 ensibus et respondentibus, se sine auctoritate Atheniensium
 nihil facturos, obsederunt eos biennium duplici muro
 circumdato, nec intentatum quicquam reliquerunt. (103)
 Quum vero fessi esset malis Plataenses et omnium rerum
 penuria premerentur et desperarent salutem; sortitione inter
 se facta alii remanserunt et obsidionem tolerarunt, alii ex-
 spectata nocte et pluvia et vento vehementi, egressi urbe et
 hostium munitione superata, decepto exercitu, jugulatis ca-
 stodibus huc perveniunt, miserabili habitu et inexpectato,
 reliqui, vi capta eorum urbe, omnes interfecti sunt pube-
 res, pueri et mulieres in servitutem venditi, qui Lacedae-
 moniorum aggressionem non (antea) animadversa, cum
 Athenas non aufugerant. (104) Qui igitur suam benevolentiam
 ita clare erga rempublicam ostenderunt et amicitiae populi
 sua omnia et liberos et uxores posthabuerunt, rursum con-
 siderate, quo pacto eos in civitatem receperitis. e decretis
 enim vestris patet omnibus illa lex, et me vera dicere cogno-
 scetis. Age cape mihi decretum hoc et lege iis.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΠΕΡΙ ΠΛΑΤΑΙΕΩΝ.

Ἴπποκράτης εἶπε Πλαταιίας εἶναι Ἀθηναίους ἀπὸ τῆςδε τῆς ἡμέρας, ἐντίμους καθάπερ οἱ 25 ἄλλοι Ἀθηναῖοι, καὶ μετεῖναι αὐτοῖς ὧνπερ Ἀθηναῖοι μέτεστι πάντων, καὶ ἱερῶν καὶ ὀσίων, πλὴν εἴ τις ἱερωσύνη ἢ τελετὴ ἐστὶν ἐκ γένους, μὴδὲ τῶν ἐννέα ἀρχόντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων. Κατανεῖμαι δὲ τοὺς Πλαταιίας εἰς τοὺς δήμους καὶ τὰς φυλάς. Ἐπειδὴν δὲ νημηθῶσι· μὴ 1381 ἐξέστω ἔτι Ἀθηναίω μὴδενὶ γίγνεσθαι Πλαταιέων, μὴ εὐρομένω παρὰ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων.

106. Ὅρατε, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς καλῶς καὶ δι- 5 καίως ἔγραψεν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, καὶ ἠξίωσε τοὺς Πλαταιίας λαμβάνοντας τὴν δωρεάν πρώτον μὲν δοκιμασθῆναι ἐν τῷ δικαστηρίῳ κατ' ἄνδρα ἕκαστον, εἰ ἐστὶ Πλαταιεύς καὶ εἰ τῶν φίλων τῶν τῆς πόλεως, ἵνα μὴ ἐπὶ ταύτῃ τῇ προφάσει πολλοὶ 10 μεταλάβωσι τῆς πολιτείας. Ἐπειτα τοὺς δοκιμασθέντας ἀναγραφῆναι ἐν στήλῃ λιθίνῃ, καὶ στήσαι ἐν ἀκροπόλει παρὰ τῇ θεῶ, ἵνα σώζηται ἡ δωρεὰ τοῖς ἐπιγιγνομένοις καὶ ἢ ἐξελέγξαι ὅτου ἂν ἕκαστος ἢ συγγενῆς. (106) Καὶ ὕστερον οὐκ ἐξ γίγνεσθαι Ἀθηναίων ἐξεῖναι, ὅς ἂν μὴ 15 νῦν γένηται καὶ δοκιμασθῆ ἐν τῷ δικαστηρίῳ, τοῦ μὴ πολλοὺς φάσκοντας Πλαταιίας εἶναι κατασκευάζειν αὐτοῖς πολιτείας. Ἐπειτα καὶ τὸν νόμον διωρίσατο ἐν τῷ ψηφίσματι πρὸς αὐτοὺς εὐθέως ὑπὲρ τε τῆς πό- 20 λεως καὶ τῶν θεῶν, καὶ μὴ ἐξεῖναι αὐτῶν μὴδενὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων λαχεῖν μὴδὲ ἱερωσύνης μὴδεμιάς, τοῖς δ' ἐκ τούτων, ἂν ὧσιν ἐξ ἀστῆς γυναικὸς καὶ ἐγγυητῆς κατὰ τὸν νόμον.

107. Οὐκ οὖν δεινὸν πρὸς μὲν τοὺς ἀστυγεῖτονας καὶ 5 ἁμολογουμένως ἀρίστους τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν πόλιν γεγενημένους οὕτω καλῶς καὶ ἀκριβῶς διορισσασθαι περὶ ἕκαστου, ἐφ' οἷς δεῖ ἔχειν τὴν δωρεάν, τὴν δὲ περιφανῶς ἐν ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι πεπορευμένην οὕτως αἰσχρῶς καὶ ὀλιγώρως ἐάσατε ὑβρίζουσαν εἰς τὴν πόλιν 1382 καὶ ἀσεβοῦσαν εἰς τοὺς θεοὺς ἀτιμώρητον, ἣν οὔτε οἱ πρόγονοι ἀσπὴν κατέλιπον οὐδ' ὁ δῆμος πολῖτιν ἐποίησατο; (107) Ποῦ γὰρ αὕτη οὐκ εἰργασται τῷ σώματι; 5 ἢ ποῦ οὐκ ἐλήλυθεν ἐπὶ τῷ καθ' ἡμέραν μισθῷ; οὐκ ἐν Πελοποννήσῳ μὲν πάση, ἐν Θετταλίᾳ δὲ καὶ Μαγνησίᾳ μετὰ Σίμου τοῦ Λαρισαίου καὶ Εὐρυδάμαντος τοῦ Μηδείου, ἐν Χίῳ δὲ καὶ ἐν Ἰωνίᾳ τῇ πλείστῃ μετὰ Σωτάδου τοῦ Κρητῆς ἀκολουθοῦσα, μισθωθεῖσα ὑπὸ 10 τῆς Νικαρέτης, ὅτε ἐτι ἐκείνης ἦν; Τὴν δὲ ὑπ' ἐτέρους οὔσαν καὶ ἀκολουθοῦσαν τῷ δίδοντι τί οἴεσθε ποιεῖν; ἄρ' οὐκ ὑπηρετεῖν τοῖς χρωμένοις εἰς ἀπάσας ἡδονάς; εἶτα τὴν τοιαύτην καὶ περιφανῶς ἐγνωσμένην ὑπὸ 15 πάντων γῆς περίοδον εἰργασμένην ψηφισθε ἀσπὴν εἶναι; (108) Καὶ τί καλὸν φήσατε πρὸς τοὺς ἐρωτῶντας διαπεπᾶσθαι, ἢ ποία αἰσχρὴ καὶ ἀσεβεῖα οὐκ ἔνοχοι

DECRETUM DE PLATÆNSIBUS.

Hippocrates rogavit: Platæenses esse Athenienses ab hac die, honoratos ut reliquos Athenienses, et jus habere eos, quorum Athenienses jus habent, omnium et sacrorum et profanorum, præterquam si quod sacerdotium vel Initium est gentilitium, nec esse eos Novem Archontes, eorum tamen posteris et hæc pateant. Platæenses autem in Demos et tribus distribuuntur. Postquam autem distributi fuerint; posthac ne ulli Platæensium liceat fieri Atheniensem, nisi id jus a populo consequatur.

105. Videtis, Athenienses, quam præclare et juste orator ille pro populo Atheniensi scripserit et censuerit Platæenses beneficium quum consequerentur, primum in iudicio explorandos viritum, sitne quisque Platæensis et e populi amicis, ut ne eo prætextu multi in civitatem recipiantur. Deinde eos, qui probati fuerint, lapideæ pilæ inscribendos et in arce eam statuendam juxta Minervam, ut beneficium id etiam posteris permaneat, probarique possit, cui quisque cognatus sit. (106) Postea non licere sinit Atheniensem fieri eum, qui tunc non factus et in iudicio non probatus fuerit, ut ne multi se Platæenses esse diclitantes, fraude in civitatem irrepent. Tum etiam legem sancivit erga eos in decreto statim, tum pro re publica tum pro diis, et sancivit ne cuiquam eorum in sortitione Novem Archontum aut ullius sacerdotii locus detur, horum vero posteris licere, si e muliere cive suscepti sint et legitime desponsa.

107. Non ne iniquissimum fuerit erga vicinos et extra controversiam optime omnium Græcorum de hac republica meritos ita diligenter et accurate singula definire, quibus conditionibus hoc beneficio fruuntur, eam vero quæ palam universam Græciam prostitulo corpore pervagata est, ita flagitiose ac petulanter insultantem civitati et deos violentam impuniam dimittitis, quam nec parentes civem reliquerunt, nec populus civitate donavit? (108) Ubi enim corpore ista quæstum non fecit? aut ubi ad quotidianam mercedem non exivit? nonne Peloponnesum totam, Thessaliam item et Magnesiam Simum Larissæum et Eurydamantem Medii filium, nonne Chium et maximam Ionie partem Sotadem Creteusem secuta peragravit, elocata mercede a Nicareta, dum illius esset? Eam vero, quæ alienæ potestati subjicitur et pretium numerantem conitatur, quid facere putatis? non omnibus eorum, quibus familiaris est, obsequi voluptatibus? Talem tandem eamque, quæ, ut constat inter omnes, orbem terrarum propter infamem quæstum pervagata est, civem (natam) esse decernetis? (109) Et quod interrogati præclarum vos edidisse facinus respondebitis, vel quod vos ipsos suscepisse dele-

αὐτοὶ εἶναι; πρὶν μὲν γὰρ γραφῆναι ταύτην καὶ εἰς ἀγῶνα καταστῆναι καὶ πυθέσθαι πάντας ἤτις ἦν καὶ
 20 οἷα ἡσέβηκε, τὰ μὲν ἀδικήματα ταύτης ἦν ἄν, ἢ δ' ἀμέλεια τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν οὐκ ᾔδεσαν ἡμῶν, οἱ δὲ πυθόμενοι τῷ μὲν λόγῳ ἠγανάκτουν, τῷ δ' ἔργῳ οὐκ εἶχον ὅ τι χρῆσαιτο αὐτῇ οὐδενὸς εἰς ἀγῶνα καθιστάντος οὐδὲ διδόντος περὶ αὐτῆς τὴν ψῆφον. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἴστε πάντες καὶ ἔχετε ἐφ' ὑμῖν αὐτοῖς καὶ κύ-
 25 ριοὶ ἐστε κολάσαι ὑμέτερον ἤδη τὸ ἀσέβημα γίνεταί το πρὸς τοὺς θεοὺς, ἔάν μὴ ταύτην κολάσητε. (110) Τί δὲ καὶ φήσειαν ἄν ἡμῶν ἕκαστος εἰς τὴν πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἢ θυγατέρα ἢ μητέρα, ἀπορηφισάμενος ταύτης, ἐπειδὴν ἔρηται ἡμῶς πῶ ἦτε, καὶ εἶπυτε
 1383 ὅτι ἐδικάζομεν; Τῷ; ἐρήσεται εὐθύς. Νεαῖρα, ὄηλον ὅτι φήσετε (οὐ γάρ;); ὅτι ξένη οὖσα ἀσπῶ συνοικεῖ παρὰ τὸν νόμον, καὶ ὅτι τὴν θυγατέρα μεμοιχευμένην
 5 ἐξέδωκε Θεογένει τῷ βασιλεύσαντι, καὶ αὕτη ἔθυσε τὰ ἱερὰ τὰ ἀβρήτα περὶ τῆς πόλεως καὶ τῷ Διονύσῳ γυνὴν ἔδωκε, καὶ τὰλλα, διηγούμενοι τὴν κατηγορίαν αὐτῆς, ὡς καὶ μνημονικῶς καὶ ἐπιμελῶς περὶ ἑκάστου κατηγορήθη. (111) Αἱ δὲ ἀκούσασαι ἐρήσονται: τί οὖν ἐποίησατε; ὑμεῖς δὲ φήσετε: ἀπεψηφισαμεθα. οὐκ οὖν
 10 ἤδη αἱ μὲν σωφρονέσονται τῶν γυναικῶν ὀργισθῆσονται ὑμῖν, διότι ὁμοίως αὐταῖς ταύτην κατηξιοῦτε μετέχειν τῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν ἱερῶν, ὅσαι δ' ἀνόητοι, φανερώς ἐπιδείκνυτε ποιεῖν ὅ τι ἄν βούλωνται, ὡς ἀδειαν ὑμῶν καὶ τῶν νόμων δεδωκότων; δοξετε γὰρ
 15 ὀλιγώρως καὶ βραθύμως φέροντες ὁμογνώμονες καὶ αὐτοὶ εἶναι τοῖς ταύτης τρόποις. (112) Ὡςτε πολὺ μᾶλλον ἔλυσαιτέλει μὴ γενέσθαι τὸν ἀγῶνα τουτοῖ ἢ γενόμενον ἀπορηφισασθαι ὑμῶς. κομιδῇ γὰρ πανταλῶς
 20 ἐξουσία ἔσται ταῖς πόρναις συνοικεῖν οἷς ἄν βούλωνται, καὶ τοὺς παῖδας φάσκειν ὅτι ἄν τύχῃσιν εἶναι, καὶ οἱ μὲν νόμοι ἄκυροι ὑμῖν ἔσονται, οἱ δὲ τρόποι τῶν ἑταιρῶν κύριοι ὅ τι ἄν βούλωνται διαπράττεσθαι. (113) Ὡςτε καὶ ὑπὲρ τῶν πολιτικῶν σκοπεῖτε, τοῦ μὴ ἀνεκ-
 25 δότους γενέσθαι τὰς τῶν πενήτων θυγατέρας. νῦν μὲν γάρ, κἂν ἀπορηθῆ τις, ἱκανῆν προικ' αὐτῇ ὁ νόμος συμβάλλεται, ἂν καὶ ὀπωριτοῦν μετρίαν ἢ φύσις ὄψιν ἀποδῶ, προπηλακισθέντος δὲ τοῦ νόμου ὑφ' ἡμῶν ἀποφύοισης ταύτης, καὶ ἀκύρου γενομένου, πανταλῶς
 1384 ἤδη ἢ μὲν τῶν πορνῶν ἐργασία ἤξει εἰς τὰς τῶν πολιτικῶν θυγατέρας, δι' ἀπορίαν ὅσαι ἄν μὴ δύνωνται ἐκδοθῆναι, τὸ δὲ τῶν ἐλευθέρων γυναικῶν ἀξίωμα εἰς τὰς ἑταίρας, ἂν ἀδειαν λάβωσι τοῦ εἶναι αὐταῖς παι-
 5 δοποιεῖσθαι ὡς ἄν βούλωνται καὶ τελετῶν καὶ ἱερῶν καὶ τιμῶν μετέχειν τῶν ἐν τῇ πόλει. (114) Ὡςτε εἰς ἕκαστος ἡμῶν νομιζέτω, ὁ μὲν ὑπὲρ γυναικός, ὁ δ' ὑπὲρ θυγατρός, ὁ δ' ὑπὲρ μητρός, ὁ δὲ ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ἱερῶν τὴν ψῆφον φέρειν, τοῦ
 10 μὴ ἐξ Ἰσου φανῆναι ἐκεῖνας τιμωμένας ταύτη τῇ πόρνῃ, μηδὲ τὰς μετὰ πολλῆς καὶ καλῆς σωφροσύνης καὶ ἐπιμελείας τραφείας ὑπὸ τῶν προσηκόντων καὶ ἐκδοθείσας κατὰ τοὺς νόμους, ταύτας ἐν τῷ Ἰσῷ φαίνεσθαι μετε-

cus et quam violasse religionem negabitis? Præquam enim accusaretur et in iudicium adduceretur omnesque audissent quæ sit et quæ impie fecerit; ipsi imputari scelera sua potuissent, negligentia civitatis, vestrarumque alii ignorarunt, alii re audita verbis indignati erant, re ipsa autem de ea nemine accusante aut pronuntiante tribunali, statere nihil potuerant. quum autem et noveritis omnes et penes vos habeatis et ejus puniendæ potestas data sit; jam vestra erit illa in deos impietas, nisi eam puniveritis. (110) Quid vero vestrarum quisque reversus ad uxores vel filias vel matres dicetis, ista absoluta, si vos rogarint « ubi fuistis » vosque responderitis jus dixisse? « Cui? » interrogabunt statim. Neeræ, nimirum dicetis (nonne?), quod peregrina civi nupsit contra legem, et quod filiam stupratam elocavit Theogeni Regi, et hæc arcana pro republica sacra fecit et Baccho uxor data fuit, ceteraque commemorantes ejus accusationem, quam et memoriter et accuratè fuerit de singulis accusata. (111) Quibus illas auditis interrogabant. « quid igitur fecistis? » Vos vero dicetis « absolvimus. » Nonne jam matronæ pudicissimæ vobis irascuntur, quod æque secum istam publicis et sacris dignati sitis, quæ autem amentes sunt, palam ostenditis faciendum quicquid libeat, impunitate a vobis et legibus proposita? nam si negligetis et susque deque feretis, videbimini et ipsi mores istius mulieris probare. (112) Quare longe præstitit non fieri hoc iudicium, quam factum a vobis absolvi. omnino enim prorsus jam scortis licentia dabitur habendi quibuscunque volent, suosque liberos ejus esse dicendi qui in mentem iis venerit, ac tum leges vestræ erunt irritæ, tum mores scortorum obtinere poterunt quicquid libebit. (113) Quare et civium nostrarum habete rationem, ut pauperum filiarum nuptum collocatæ sint. nunc enim, tametsi aliqua paupercula est, dotem ei satis magnam confert lex, etsi vel mediocrem dumtaxat a natura formam suam acceperit, proculcata autem a vobis et irrita facta, si mulier ista absoluta fuerit; omnino jam scortorum questus ad civium filias penetrabit, quæ propter inopiam non poterunt elocari, et ingenuarum mulierum dignitas ad meretrices, si licentia permissa iis fuerit suscipiendi liberos pro sua libidine, et in iis et sacris et honoribus frui civitatis (114) Quare singuli putate vos ferre suffragia alius pro uxore, alius pro filia, alius pro matre, alius pro republica et legibus et sacris, ne illas eodem haberi loco cum meretrice ista appareat, neve in magna et præclara modestia et cura a propinquis educatæ et collocatæ secundum leges, eadem conditione sint qua

15 γούσας τῇ μετὰ πολλῶν καὶ ἀσελγῶν τρόπων πολλαίαις
πολλοῖς ἐκάστης ἡμέρας συγγενημένη, ὡς ἕκαστος
ἠδούλετο. (116) Ἥγεισθε δὲ μήτ' ἐμὲ τὸν λέγοντα
εἶναι Ἀπολλόδωρον μήτε τοὺς ἀπολογησομένους καὶ
συνεροῦντας πολίτας, ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ Νεάειραν
20 ταυτηνὴν περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῇ πρὸς ἀλλήλους
δικάζεσθαι. Καὶ ἔθαν μὲν ἐπὶ τῆς κατηγορίας γένη-
σθε τῶν νόμων αὐτῶν ἀκούετε, δι' ὧν οἰκεῖται ἡ πό-
λις καὶ καθ' οὗς ὠμωμόκατε δικάσειν, τί κελεύουσι,
καὶ τί παραβεβήκασιν. ἔθαν δὲ ἐπὶ τῆς ἀπολογίας
ἤτε μνημονεύοντες τὴν τῶν νόμων κατηγορίαν καὶ τὸν
25 ἔλεγχον τῶν εἰρημένων, τὴν τε ὄψιν αὐτῆς ἰδόντες,
ἐνθυμείσθε τοῦτο μόνον, εἰ Νεάειρα οὕσα ταῦτα δια-
πέπρακται.

116. Ἄξιον δὲ κάκεινο ἐνθυμηθῆναι, ὡς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ὅτι Ἀρχίαν τὸν ἱεροφάντην γενόμενον, ἐξελε-
χθέντα ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἀσεβῆν θύοντα παρὰ τὰ πά-
1385στρια τὰς θυσίας, ἐκολάσατε ὑμεῖς, καὶ ἄλλα τε κατη-
γορήθη αὐτοῦ καὶ ὅτι Σινώπη τῇ ἑταίρᾳ Ἄλωφίς ἐπὶ τῆς
ἑσχάρας τῆς ἐν τῇ αὐλῇ Ἐλευσίνοι προσαγοῦσθαι ἱερεῖον θύ-
σειεν, οὐ νομίμου ὄντος ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἱερεῖα θύειν,
6 οὐδὲ ἐκείνου οὐσης τῆς θυσίας ἀλλὰ τῆς ἱερείας. (117) Οὐκ
οὖν δεῖν τὸν μὲν καὶ ἐκ γένους ὄντα τοῦ Εὐμολπιδῶν
καὶ προγόνων καλῶν κἀγαθῶν καὶ πολίτην τῆς πόλεως,
ὅτι ἰδόμενος τι παραβῆναι τῶν νομίμων, δοῦναι δίκην, καὶ
10 οὐδ' ἡ τῶν συγγενῶν οὐδ' ἡ τῶν φίλων ἐξαίτησις ὠφέ-
λησεν αὐτόν, οὐδ' αἱ λειτουργίαι ἃς ἐλειτούργησε τῇ
πόλει αὐτὸς καὶ οἱ πρόγονοι αὐτοῦ, οὐτε τὸ ἱεροφάντην
εἶναι, ἀλλ' ἐκολάσατε ὀδύσαντα ἀδικεῖν, Νεάειραν δὲ
ταυτηνὴν εἰς τε τὸν αὐτὸν θεὸν τοῦτον ἡσεβηκυῖαν καὶ
15 τοὺς νόμους, καὶ αὐτὴν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς, οὐ
τιμωρήσεσθε;

118. Θαυμάζω δ' ἔγωγε τί ποτε καὶ ἐροῦσι πρὸς
ὑμᾶς ἐν τῇ ἀπολογίᾳ. πότερον ὡς ἀστὴ ἔστι Νεάειρα
αὕτη καὶ κατὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ αὐτῶ; ἀλλὰ με-
μαρτύρηται ἑταίρα οὕσα καὶ δούλη Νικαρέτης γεγε-
νημένη. ἀλλ' οὐ γυναῖκα εἶναι αὐτοῦ, ἀλλὰ παλλα-
20 κὴν ἔχειν ἔνδον; ἀλλ' οἱ παῖδες ταύτης ὄντες καὶ εἰση-
γμένοι εἰς τοὺς φράτορας ὑπὸ Στεφάνου καὶ ἡ θυγάτηρ
ἄνδρ' Ἀθηναίῳ ἐκδοθεῖσα περιφανῶς αὐτὴν ἀποφαι-
νοῦσι γυναῖκα ἔχοντα. (119) Ὡς μὲν τοίνυν οὐκ ἀληθῆ
ἔστι τὰ κατηγορημένα καὶ μεμαρτυρημένα, οὐτ' αὐτὸν
25 Στέφανον οὐτ' ἄλλον ὑπὲρ τούτου οἶμαι ἐπιδείξειν, ὡς
ἔστιν ἀστὴ Νεάειρα αὕτη, ἀκούω δὲ αὐτὸν τοιοῦτόν
τι μέλλειν ἀπολογεῖσθαι, ὡς οὐ γυναῖκα ἔχει αὐτὴν
ἀλλ' ἑταίραν, καὶ οἱ παῖδες οὐκ εἰσι ταύτης ἀλλ' ἐξ
ἑτέρας γυναϊκὸς αὐτῶ ἀστῆς, ἣν φησι πρότερον γῆμαι
1386συγγενῆ αὐτοῦ. (120) Πρὸς δὲ τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ τοῦ
λόγου καὶ τὴν παρασκευὴν τῆς ἀπολογίας καὶ τὴν
μαρτυρεῖν αὐτῶ παρεσκευασμένων πρόκλησιν αὐτὸν
προὔκαλεσάμην ἀκριβῆ καὶ δικαίαν, δι' ἧς ἐξῆν ὑμῖν
6 πάντα τέληθ' εἰδέναι, παραδόναι τὰς θεραπαινίδας τὰς
Νεαίρας τότε προκαρτερούσας ὅτ' ἦλθεν ὡς Στέφανον
ἐκ Μεγάρων, Θρητταν καὶ Κοκκαλίην, καὶ ἃς ὕστε-

ista, quæ multis et impudicis modis sæpe cum multis quo-
libet die rem habuit, ut unicuique erat lubitum. (115)
Existimate autem nec me, qui dico, Apollodorum, nec
qui se defendent quique illis patrocinabuntur, cives esse,
sed leges et Neæram istam de facinoribus inter se disce-
ptare. Et quum in accusatione versamini; leges ipsas audite,
per quas respublica administratur et secundum quas vos
pronuntiaturos jurastis, quid jubeatur, quid violatum sit.
ubi autem ad defensionem perventum erit; memores accu-
sationis legibus factæ et probationis eorum quæ dicta sunt,
et formam ejus videntes, cogitate duntaxat, Neærane ta-
lia perpetrarit.

116. Sed et illud, Athenienses, recordatione dignum est,
vos Archiam, quum pontifex factus esset, convictum in
judicio impietatis, quod non patrio ritu sacra fecisset,
punivisse, qui et de aliis rebus erat accusatus et quod
Sinopæ meretrici Halois festo Eleusine ad aram in aula
sua positam adducenti victimam mactasset, quum non
moris sit in eo die mactare victimas, neque illius sit sacri-
ficium, sed sacrificulæ. (117) Nonne igitur iniquum est
eum et ex genere Eumolpidarum et claris ortum natalibus
et civem hujus urbis propterea, quod videbatur legum
quippiam neglexisse, dedisse pœnas, neque vel cognato-
rum vel amicorum deprecationem profuisse ei, neque tum
sua tum majorum suorum munera publica, neque sacerdo-
tii reverentiam, quominus peccasse visus mulctaretur;
Neæram autem istam, quæ et eundem hunc deum violarit
et leges, et ejus filia, non puniri a vobis?

118. Equidem valde miror, quid ad vos dicturi sint in de-
fensione. Utrum civem esse Neæram istam et legibus istius
matrem familias? At testimoniis confirmatum est meretricem
esse et ancillam fuisse Nicaretæ. An non esse uxorem istius,
sed pro concubina eum habere domi? At istius mulieris pue-
ri ad Phratores introducti a Stephano et filia viro Atheniensi
elocata manifeste ostendunt eam pro uxore haberi. (119)
Non autem vera esse crimina et testimonia, nec ipsum Ste-
phanum arbitror nec alium ejus nomine quenquam osten-
surum, Neæram istam civem esse. audio autem tale quip-
piam eum loco defensionis allaturum: habere se eam non
uxoris, sed meretricis loco, et liberos esse non istius, sed
ex alia muliere sua uxore cive, quam prius duxerit, co-
gnata sua susceptos. (120) Adversus igitur ejus impuden-
tiam orationis et apparatus defensionis eorumque, qui
dicere testimonium ei apparati sunt, provocatione æqua et
accurata cum eo contendendi, per quam vos omnia vera co-
gnosceretis, ut traderet ancillas, quæ tum apud Neæram
assiduae fuerunt, quum Megaris ad Stephanum veniret,

ρον παρὰ τούτῳ οὐσα ἐκτίησάτο, Ξενίδα καὶ Δροσίδα, (121) αἱ ἴσασιν ἀκριβῶς Πρόξενόν τε τὸν τελευτήσαντα καὶ Ἀρίστωνα τὸν νῦν ὄντα καὶ Ἀντιδωρίδην τὸν στα-
 10 διαδρομοῦντα καὶ Φανῶ τὴν Στρυβήλην καλουμένην, ἢ Θεογένει τῷ βασιλεύσαντι συνώκησε, Νεαίρας ὄντας. Καὶ ἐὰν φαίνηται ἐκ τῆς βασάνου γήμας Στέφανος οὐ-
 15 τισὶ ἀστὴν γυναῖκα καὶ ὄντας αὐτῶ οἱ παῖδες οὗτοι ἐξ ἐτέρας γυναικὸς ἀστῆς καὶ μὴ Νεαίρας ἤθελον ἀρί-
 στασθαι τοῦ ἀγῶνος καὶ μὴ εἰσιέναι τὴν γραφὴν ταύτην. (122) Τὸ γὰρ συνοικεῖν τούτ' ἐστίν, ὅς ἂν παιδοποιῆται καὶ εἰσάγῃ εἰς τε τοὺς φράτορας καὶ δημότας τοὺς υἱεῖς, καὶ τὰς θυγατέρας ἐκδιδῶ ὡς αὐτοῦ οὐσας τοῖς
 20 ἀνδράσιν. τὰς μὲν γὰρ ἐταίρας ἤδονῆς ἕνεκ' ἔχομεν, τὰς δὲ παλλακὰς τῆς καθ' ἡμέραν θεραπείας τοῦ σώ-
 ματος, τὰς δὲ γυναῖκας τοῦ παιδοποιεῖσθαι γνησίως καὶ τῶν ἔδον φύλακα πιστὴν ἔχουσιν. Ὡς, εἰ πρότερον ἔγμε γυναῖκα ἀστὴν καὶ εἰσὶν οὗτοι οἱ παῖδες ἐξ ἐκεί-
 25 νης καὶ μὴ Νεαίρας, ἐξῆν αὐτῶ ἐκ τῆς ἀκριβεστάτης μαρτυρίας ἐπιδειξάη, παραδόντι τὰς θεραπαίνας ταύ-
 τας. (123) Ὡς δὲ προῦκαλεσάμην, τούτων ὑμῖν τὴν τε μαρτυρίαν καὶ τὴν πρόκλησιν ἀναγνώσεται. Λέγε τὴν μαρτυρίαν, ἔπειτα τὴν πρόκλησιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

1387 Ἴπποκράτης Ἴπποκράτους Προβαλίσιος, Δη-
 μοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς, Διοφάνης
 Διοφάνους Ἀλωπεκῆθεν, Διομένης Ἀρχελάου Κυ-
 5 δαθηναίου, Δεινίας Φορμίδου Κυδαντίδης, Λυ-
 σίμαχος Λυσίππου Λιγυλιεύς * μαρτυροῦσι πα-
 ρεῖναι ἐν ἀγορᾷ ὅτ' Ἀπολλόδωρος προῦκαλεῖτο
 Στέφανον, ἀξίων παραδοῦναι εἰς βάσανον τὰς
 θεραπαίνας περὶ ὧν ἠτιάτο Ἀπολλόδωρος Στέφα-
 10 νον περὶ Νεαίρας, Στέφανον δ' οὐκ ἐβελῆσαι πα-
 ραδοῦναι τὰς θεραπαίνας, τὴν δὲ πρόκλησιν
 εἶναι ἣν παρέχεται Ἀπολλόδωρος.

124. Λέγε δὴ αὐτὴν τὴν πρόκλησιν, ἣν προῦκαλοῦ-
 μην ἐγὼ Στέφανον τούτου.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

Τάδε προκαλεῖται Ἀπολλόδωρος Στέφανον
 15 περὶ ὧν τὴν γραφὴν γέγραπται, Νεαίραν ξένην
 οὐσαν ἀστῶ συνοικεῖν, ἔτοιμος ὧν τὰς θεραπαί-
 νας παραλαμβάνειν τὰς Νεαίρας, ἃς ἐκ Μεγάρ-
 ρων ἔχουσα ἦλθε, Θρατταν καὶ Κοκκαλίην,
 καὶ ἃς ὕστερον παρὰ Στεφάνῳ ἐκτίησάτο, Ξενίδα
 καὶ Δροσίδα, τὰς εἰδίως ἀκριβῶς περὶ τῶν
 20 παίδων τῶν Νεαίρας, ὅτι οὐ † Στεφάνου εἰσί,
 Πρόξενός τε ὁ τελευτήσας καὶ Ἀρίστων ὁ νῦν
 ὢν καὶ Ἀντιδωρίδης ὁ σταδιαδρομῶν καὶ Φανῶ,

† fort. εἰ οὐκ ἐκ

Thrattam et Coccalinam, et quas postea in ejus matrimonio comparavit, Xennidem et Drosidem, (121) quæ satis sciunt: et Proxenum mortuum et Aristonem superstitem et Antidoridem cursorem et Phanonem, cui Strybelæ nomen est, quæ Theogeni Regi nupserat, Neæræ esse liberos. Quod si e quæstionibus constitisset Stephanum istum duxisse uxorem civem et liberos istos ex alia muliere cive suscepisse, non e Neæræ; volui ab hac actione desistere et non venire in judicium. (122) Nam habere in matrimonio hoc est, si quis liberos suscipit et quum ad Phratores tam ad Demotas introducit filios, et filias pro suis nuptam elocat. meretrices enim voluptatis causa alimus, concubinas propter quotidiana ministeria corporis, uxores propter ingenuos liberos suscipiendos et fidelem rei familiaris custodiam. Proinde, si prius mulierem civem duxerat et ex illa hi liberi sunt, non Neæræ, id ei certissimo licuit ostendere testimonio, traditis ancillis his. (123) Hanc autem illi conditionem me tulisse, et testimonium et ipsam vobis provocationem recitabit. Recita testimonium, deinde provocationem.

TESTIMONIUM.

Hippocrates Hippocratis filius Probalisius, Demosthenes Demosthenis filius Pæaniensis, Diophanes Diophanis filius Alopeccensis, Diomenes Archelai filius Cydathenæensis, Dinias Phormidæ filius Cydanthides, Lysimachus Lysippi filius Ægiliaensis testantur se adfuisse in foro, quum Apollodorus Stephano conditionem ferret ac peteret, ut ad quæstionem daret ancillas earum rerum causa, quarum de Neæra Stephanum accusabat, sed Stephanum noluisse ancillas tradere, provocationem autem eam esse, quam exhibeat Apollodorus.

124. Age recita ipsam provocationem quam Stephano isti tuli.

PROVOCATIO.

Hanc provocationem fert Apollodorus Stephano earum rerum causa, propter quas actionem adversus eum instituit, Neæram peregrinam civi nupsisse, paratus accipere ancillas Neæræ, quas illa Megaris secum adduxit, Thrattam et Coccalinam, et quas postea apud Stephanum comparavit, Xennidem et Drosidem, quæ rem satis cognitam haberent de Neæræ liberis, eos Stephani non esse, Proxenum mortuum et Aristonem superstitem et Antidoridem cursorem et

ἐφ' ἧς τε βασανίσαι αὐτάς. καὶ εἰ μὲν ὁμολογοῦσιν ἐκ Στεφάνου εἶναι καὶ Νεαίρας τούτους τοὺς παῖδας· πεπραῶσθαι Νεαίραν κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς παῖδας ξένους εἶναι. εἰ δὲ μὴ ὁμολογοῦσιν ἐκ ταύτης εἶναι αὐτοὺς ἀλλ' ἐξ ἐτέρας γυναικὸς ἀστῆς· ἀφίστασθαι τοῦ ἀγῶνος ἤθελον τοῦ Νεαίρας, καὶ εἴ τι ἐκ τῶν βασάνων βλαφθεῖσαν αἱ ἄνθρωποι, ἀποτίνειν ὃ τι βλαβεῖσαν.

1388 125. Ταῦτα προκαλεσαμένου ἐμοῦ, ἄνδρες δικασταί, Στέφανον τουτονὶ οὐκ ἠθέλησε δεξασθαι. οὐκ οὖν ἤδη δοκεῖ ὑμῖν δεδικασθαι ὑπ' αὐτοῦ Στεφάνου τουτουί, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἐνοχὸς ἐστὶ τῇ γραφῇ
 5 Νεαίρα ἦν ἐγὼ αὐτὴν ἐγραψάμην, καὶ, ὅτι ἐγὼ μὲν ἀληθῆ εἶρηκα πρὸς ὑμᾶς, τὰς μαρτυρίας παρεσχόμην ἀληθεῖς, οὗτοι δ' ὅτι ἂν λέγη ἅπαντα ψεύδεταί; καὶ ἐξελέγξει αὐτὸς αὐτὸν ὅτι οὐδὲν ἔγινε λέγει, οὐκ ἐθαλήσας παραδόναι εἰς βασάνους τὰς θεραπαίνας, ἐγὼ δ' ἐξήτουν αὐτόν.

126. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς θεοῖς, εἰς οὓς οὗτοι ἠσεδήκασιν, καὶ ἐμαυτῶν τιμωρῶν κατέστησά τε τουτουσί εἰς ἀγῶνα καὶ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν ψήφον ἤγαγον. καὶ ὑμᾶς δὲ χρὴ νομίσαντας μὴ λαθεῖν τοὺς θεοὺς, εἰς οὓς οὗτοι παρανενομήκασιν, ὅτι ἂν
 15 ἕκαστος ὑμῶν ψηφίσῃται, ψηφίσασθαι τὰ δίκαια καὶ τιμωρεῖν μάλιστα μὲν τοῖς θεοῖς, ἔπειτα δὲ καὶ ὑμῖν αὐτοῖς. καὶ ταῦτα ποιήσαντες δοξετε πᾶσι καλῶς καὶ δικαίως δικάσαι ταύτην τὴν γραφὴν, ἣν Νεαίραν ἐγὼ
 20 ἐγραψάμην, ξένην οὖσαν ἀστῆ συνοικεῖν.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ.

Ἐπειδὴ τοὺς ἐν τῷδε τῷ τάφῳ κειμένους, ἄνδρας ἀγαθοὺς ἐν τῷ πολέμῳ γεγονότας, ἔδοξε τῇ πόλει δημοσίᾳ θάπτειν καὶ προσέταξεν ἐμοὶ τὸν νομιζόμενον
 1389 λόγον εἰπεῖν ἐπ' αὐτοῖς· ἐσχόπου μὲν εὐθὺς ὄπως τοῦ προσήκοντος ἐπαῖνον τεύξονται, ἐξετάζων δὲ καὶ σκοπῶν ἀξίως εἰπεῖν τῶν τετελευτηκότων ἐν τι τῶν ἀδυνάτων εὐρισκόν ὄν. οἱ γὰρ τὴν ὑπάρχουσαν πᾶσιν ἐμφυτον τοῦ ζῆν ὑπερεῖδον ἐπιθυμία, καὶ τελευτῆσαι καλῶς
 5 μάλλον ἠβουλήθησαν ἢ ζῶντες τὴν Ἑλλάδα ἰδεῖν ἀτυχούσαν, πῶς οὐκ ἀνυπέβλητον παντὶ λόγῳ τὴν αὐτῶν ἀρετὴν καταλαλοῦσιν; ὁμοίως μέντοι διαλεχθῆναι τοῖς πρότερόν ποτ' εἰρηκόσιν ἐνθάδ' εἶναι μοι δοκεῖ. (2)
 10 Ὡς μὲν οὖν ἡ πόλις σπουδάζει περὶ τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ τελευτῶντας, ἔκ τε τῶν ἄλλων ἐστὶν ἰδεῖν καὶ μάλιστα ἐκ τοῦδε τοῦ νόμου, καθ' ὃν αἰρεῖται τὸν ἐρούντ' ἐπὶ ταῖς δημοσίαις ταφαῖς. εἰδῶτα γὰρ παρὰ τοῖς ἀγα-
 15 θοῖς ἀνδράσι τὰς μὲν τῶν χρημάτων κτήσεις καὶ τῶν

Phanonem, ad quæstionem. Quæ si faterentur e Stephano et Neæra esse eos liberos; vendendam Neæram, ut jubeant leges, et liberos pro peregrinis habendos. sin eos non ex ista, sed ex alia muliere civæ esse dicerent; desistere volui a certamine Neærae, et si quid calamitatis in tormentis mulierculis accidisset, pensare damnum.

125. Has ego condiciones, judices, quum Stephano isti tulerim, repudiavit. nonne igitur jam ipse Stephanus iste vobis, judices, videtur suapte sententia condemnasse Neæram eorum criminum, quorum est a me accusata, et ego testimonia vera exhibuisse me quidem vera dixisse apud vos, istum vero quæ dixerit omnia mentiri? et a se ipse convincetur vanitatis, quum ancillas ad quæstionem dare noluerit, ego autem ab eo postularem.

126. Ego vero, judices, deorum, quos isti violarunt, et meopte nomine poenas exigens istos in judicium vocavi vestraeque sententiæ subjeci. vos vero decet existimare non latere deos, quorum isti leges violarunt, quid vestrum unusquisque decreverit et ita pronuntiare ut justitia flagitat, ac ulcisci maxime quidem diis factam contumeliam, deinde vobis etiam ipsis. Quæ si feceritis, omnes existimabunt, vos hanc causam, qua ego Neæram peregrinam civi nuptam accusavi, præclare et juste dijudicasse.

DECLAMATIO FUNEBRIS.

Quia viris, qui in hoc monumento conditi sunt, quod in bello strenue se gesserunt, publicum funus a civitate decretum fuit mihi que mandatam, ut pro more orationem de his haberem; statim cogitavi, qua ratione pro merito laudari possent, rem autem deliberans et meditans, pro mortuorum dignitate verba fieri posse a nemine deprehendi. qui enim a natura ingeneratum omnibus vivendi desiderium aspernati sunt, et occumbere honeste, quam afflictam Græciæ fortunam viventes cernere maluerunt, quomodo non eam suæ virtutis memoriam reliquere, quam nulla superare possit oratio? pari tamen ratione, ut alii fecerunt prius aliquando, hic mihi discerendum esse videtur. (2) Quantum igitur civitas eorum studium habeat, qui in bello occumbunt, quum ceteris e rebus perspicitur, tum vero ex hac lege potissimum, qua qui ad publicas sepulturas orationem habeat deligi solet. non ignara enim bonos viros nec de paradisi opibus nec perfruentis vitæ volupta-

κατὰ τὸν βίον ἡδονῶν ἀπολαύσεις ὑπερωραμέναις, τῆς δ' ἀρετῆς καὶ τῶν ἐπαίνων πᾶσαν τὴν ἐπιθυμίαν οὖσαν, ἐξ ὧν ταῦτ' ἂν αὐτοῖς μάλιστα γένοιτο λόγων, τούτοις ᾤθησαν δεῖν αὐτοὺς τιμᾶν, ἔν', ἣν ζῶντες ἐκτίσαντ' εὐδοξίαν, αὕτη καὶ τετελευτηκόσιν αὐτοῖς ἀποδοθεῖη.

(3) Εἰ μὲν οὖν τὴν ἀνδρείαν μόνον αὐτοῖς τῶν εἰς ἀρετὴν ἀνηκόντων ὑπάρχουσαν ἑώραν· ταύτην ἂν ἐπαινεσας ἀπῆλλαττόμην τῶν λοιπῶν. ἐπειδὴ δὲ καὶ γεγενησθαι καλῶς καὶ πεπαιδευσθαι σωφρόνως καὶ βεβαιότατα φιλοτιμίως συμβέβηκεν αὐτοῖς, ἐξ ὧν εἰκότως ἦσαν σπουδαῖοι. αἰσχυνοίμην ἂν εἰ τι τούτων φανεῖην παραλείπων. Ἄρξομαι δ' ἀπὸ τῆς τοῦ γένους αὐτῶν ἀρχῆς.

4. Ἡ γὰρ εὐγένεια τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἐκ πλείστου χρόνου παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνωμαλόγηται. οὐ γὰρ μόνον εἰς πατέρ' αὐτοῖς καὶ τῶν ἀνω προγόνων κατ' ἀνδρ' ἀνενεγκεῖν ἐκάστην τὴν φύσιν ἔστιν, ἀλλ' εἰς ὅλην κοινῇ τὴν ὑπάρχουσαν πατρίδα, ἧς αὐτόχθονες ὁμολογοῦνται εἶναι. μόνοι γὰρ πάντων ἀνθρώπων, ἐξ ἧς περ ἐφυσαν, ταύτην ᾤκησαν καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν παρέδωκαν, ὥστε δικαίως ἂν τις ὑπολάβοι τοὺς μὲν εἰς τὰς ἐπιήλυδας ἐλθόντας πόλεις καὶ τούτων πολίτας προσαγορευομένους ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰσποιητοῖς τῶν παίδων, τούτους δὲ γησίους γόνω τῆς πατρίδος πολίτας εἶναι. (5) Δοκεῖ δέ μοι καὶ τὸ τοὺς καρπούς, οἷς ζῶσιν ἄνθρωποι, παρ' ἡμῖν πρώτοις φανεῖν, χωρὶς τοῦ μέγιστον εὐεργέτημα εἰς πάντας γενέσθαι, ὁμολογούμενον σημεῖον ὑπάρχειν τοῦ μητέρα τὴν χώραν εἶναι τῶν ἡμετέρων προγόνων. πάντα γὰρ τὰ τίκοντα, ἄμα καὶ τροφήν τοῖς γιγνομένοις ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσεως φέρει. περ ἧδ' ἡ χώρα πεποιτήκεν.

6. Τὰ μὲν οὖν εἰς γένος ἀνήκοντα τοιαῦτα δι' αἰῶνος ὑπάρχει τοῖς τῶν ἀνδρῶν προγόνοις, τὰ δ' εἰς ἀνδρείαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν πάντα μὲν κατοκνωῶ λέγειν, φυλαττόμενος μὴ μῆκος ἀκαιρον ἐγγίνηται τῷ λόγῳ, ἀ δὲ καὶ τοῖς εἰδόσι χρήσιμα ἀναμνησθῆναι καὶ τοῖς ἀπειροῖς κάλλιστ' ἀκοῦσαι, καὶ ζῆλον ἔχει πολὺν, καὶ μῆκος λόγου ἄλυπον ἔχοντα, ταῦτα ἐπὶ κεφαλαίων εἰπεῖν περιέσομαι. (7) Οἱ γὰρ τῆς κατὰ τὸν παρόντα χρόνον γενεᾶς πρόγονοι, καὶ πατέρες καὶ τούτων ἐπάνω τὰς προσηγορίας ἔχοντες, αἷς ὑπὸ τῶν ἐν γένει γνωρίζονται, ἠδίκησαν μὲν οὐδένα κώποτε, οὐθ' Ἑλληνα, οὔτε βάρβαρον, ἀλλ' ὑπῆρχεν αὐτοῖς πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καλοῖς κάγαθοῖς καὶ δικαιοτάτοις εἶναι, ἀμυνομένοι δὲ πολλὰ καὶ καλὰ διεπράξαντο. (8) Καὶ γὰρ τὸν Ἀμαζόνων στρατὸν ἄθρόντ' ἐκράτησαν οὕτως ὥστε ἔξω Φασίδος ἐκβαλεῖν, καὶ τὸν Εὐμόλπου καὶ τῶν πολλῶν ἄλλων σταλόν οὐ μόνον ἐκ τῆς οἰκείας ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων χώρας ἐξήλασαν, οὐδ' οἱ πρὸ ἡμῶν οἰκοῦντες πρὸς ἐσπέραν πάντες οὐθ' ὑπέμειναν οὐτ' ἠδυνήθησαν καταλύσαι. Καὶ μὴν καὶ τῶν Ἡρακλείους παίδων, ὅς τοὺς ἄλλους ἔσωξε, σωτήρας ὀνομασθησαν, ἦνικ' ἦλθον εἰς τήνδε τὴν γῆν ἰκέται, φεύγοντες Εὐρυσθέα. Καὶ πρὸς πᾶσι τούτοις καὶ πολλοῖς ἄλλοις

tibus magnopere laborare, sed eorum omne desiderium in virtute et laudibus acquiescere, orationibus iis, quæ illis ea præstarent maxime, ornandos censuit, ut, quam gloriam viventes adepti essent, hæc etiam mortuis iis redderetur. (3) Ac si quantum ad virtutem attinet, solam in iis fuisse fortitudinem viderem; ea collaudata, a reliquis desisterem. quum vero iis contigerit, ut et præclare nati et instituti sint prudenter et in vita gloriæ studuerint, quibus rebus factum est, ut merito virtutem colerent; horum aliquid præterire sine pudore non possum. Ordiam autem a generis eorum primordio.

4. Horum enim virorum nobilitas e longissimo tempore apud omnes homines in confesso est. neque enim ad patrem duntaxat et majores viritum referre ortum quisque suum potest, sed in genere ad totam patriam, cujus indigeat sunt extra controversiam. Soli enim hominem omnium terram, e qua nati sunt, hanc coluerunt posterisque tradiderunt, ut, qui in peregrinas urbes advenerunt earumque civis nominantur, jure cum adoptivis filiis comparetur, hi vero genuini patriæ partu civis sint habendi. (5) Ac mea quidem sententia illud quoque, quod fruges, quibus vivunt homines, apud nos primos exstiterunt, præterquam quod summum est in omnes beneficium, certissimum signum est, terram hanc genetricem esse majorum nostrorum. sic enim natura comparatum est, ut quæcumque pariunt, eadem etiam victum et alimoniam e se genitis suppeditent. id quod hæc regio fecit.

6. Quæ igitur ad natales attinent, talia sunt majorum virorum ab omni ævo. quæ vero sunt fortitudinis ceterarumque virtutum, omnia quidem referre supersedeo, veritus ne mihi æquo prolixior nascatur oratio, sed quæ et scientibus utilia recordatu et ignavis pulcherrima audita, et admiratione plena sunt, idque prolixitate molestiam non pariente, ea summam perstringere conabor. (7) Nam temporis atque ætatis hujus majores, et patres et ii, quorum appellationes altius ascendunt, per quas a cognatis agnoscuntur, nemini quidem unquam vel Græco vel barbaro injuriam fecerunt, sed præter omnes ceteras hac quoque laude floruerunt, ut etiam justissimi haberentur, propulsanda autem vi multa et pulchra facinora ediderunt. (8) Nam Amazonum exercitum huc progressum ita vicerunt, ut eam ultra Phasidem exterminarent, et Eumolpi multorumque reliquorum exercitus non e sua modo, sed etiam ceterorum Græcorum dititione profligarunt, quos qui supra nos ad occidentem habitant omnes nec sustinere nec solvere potuerunt. Quin et liberorum Herculis, qui ceteris salutem dabat, servatores nominati sunt, quum illi in hanc terram supplices Eurystheum fugientes venissent. Præter hæc omnia et multa alia et præclara facinora, jura mor-

καὶ καλοῖς ἔργοις τὰ τῶν κατοικομένων νόμιμα' οὐ περι-
 ριζίδον ὑβριζόμενα, ὅτε τοὺς ἔπι' ἐπὶ Θήβας θάπτειν
 ἐκόλυε Κρέων. (9) Τῶν μὲν οὖν εἰς μύθους ἀνενη-
 15 νεγμένων ἔργων πολλὰ παραλείπων τούτων ἐπιεικῆ-
 σθην, ὧν οὕτως ἕκαστον εὐσχήμονας καὶ πολλοὺς ἔχει
 λόγους, ὥστε καὶ τοὺς ἐμμέτρους καὶ τοὺς τῶν ἀδομέ-
 νων ποιητὰς καὶ πολλοὺς τῶν συγγραφέων ὑποθέσεις
 τάκλεινον ἔργα τῆς αὐτῶν μουσικῆς πεποιῆσθαι, ἃ δὲ
 20 τῇ μὲν ἀξία τῶν ἔργων οὐδὲν ἐστι τούτων ἐλάττω, τῷ
 δ' ὑπογυιότερ' εἶναι τοῖς χρόνοις οὐπω μεμυθολόγηται,
 οὐδ' εἰς τὴν ἥρωϊκὴν ἐπανῆκται τάξιν, ταῦτ' ἤδη λέξω.
 (10) Ἐκεῖνοι τὸν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἀσίας στολον ἐλθόντα
 25 μόνου δις ἡμύναντο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν,
 καὶ διὰ τῶν ἰβίων κινδύνων κοινῆς σωτηρίας πᾶσι τοῖς
 Ἕλλησιν αἰτίου κατέστησαν. Καὶ προεῖρηται μὲν ὁ
 μέλλω λέγειν ὑπ' ἄλλων πρότερον, δεῖ δὲ μηδὲ νῦν τοῦ
 1392δικαίου καὶ καλῶς ἔχοντος ἐπαίνου τοὺς ἀνδρας ἐκεῖ-
 νους στερηθῆναι. τοσοῦτον γὰρ ἀμείνους τῶν ἐπὶ
 Τροίαν στρατευσαμένων νομίζουσιν ἂν εἰκότως, ὅσον
 οἱ μὲν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος ὄντες ἀριστεῖς δέκ'
 5 ἔτη τῆς Ἀσίας ἐν χωρίον πολιορκοῦντες μόλις εἶλον,
 (11) οὗτοι δὲ τὸν ἐκ πάσης τῆς ἡπείρου στόλον ἐλθόντα
 μόνου, τᾶλλα πάντα καταστραμμένον, οὐ μόνον ἡμύ-
 ναντο, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἠδί-
 κουν ἐπέθησαν. ἔτι τοῖνυν' τὰς ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι
 10 πλεονεξίας κωλύοντες πάντας ὅσους συνέθη γενέσθαι
 κινδύνους ὑπέμειναν, ὅπου τὸ δίκαιον εἴη τεταγμένον,
 ἐνταῦθα προσκείμεντες ἑαυτοῦς, ἕως εἰς τὴν νῦν ζῶσαν
 ἡλικίαν ὁ χρόνος προήγαγεν ἡμᾶς.
 12. Μηδεὶς δ' ἠγείσθω μ' ἀποροῦντα, τί χρὴ περὶ
 τούτων εἰπεῖν ἕκαστου, ταῦτα τὰ πραχθέντ' ἀπριθιμη-
 15 κέναι. εἰ γὰρ ἀπάντων ἀμυχανώτατος ἦν ὁ τί χρὴ λέ-
 γειν πορίσασθαι· ἢ κείνων ἀρετῇ πολλὰ δείκνυσιν αὐτῇ,
 ἃ καὶ πρόχειρα καὶ βῆδιον ἐπαλεῖν ἐστίν. Ἀλλὰ
 20 προαιρούμαι τῆς αὐγενοίας καὶ τῶν [παρὰ τοῖς προγόνου]
 μεγίστων μνησθεὶς ὡς τάχιστα συνάψαι τὸν λόγον πρὸς
 τὰ τοῖσδε πεπραγμένα, ἴν', ὥσπερ τὰς φύσεις ἦσαν
 συγγενεῖς, οὕτως τοὺς ἐπαίνους ἐπ' αὐτῶν κοινούς ποιή-
 σωμαι, ὑπολαμβάνων ταῦτ' ἂν εἶναι κεχαρισμένα κα-
 25 κεινοῖς καὶ μάλιστα ἀμφοτέροις, εἰ τῆς ἀλλήλων ἀρετῆς
 μὴ μόνον τῇ φύσει μετᾶσχοιεν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπαίνου.
 13. Ἀνάγκη δ' ἐν τῷ μεταξὺ διαλαβεῖν καὶ πρὸ τοῦ
 τὰ τοῖσδε πεπραγμένα τοῖς ἀνδράσι δηλοῦν καὶ τοὺς
 1393ἔξω τοῦ γένους πρὸς τὸν τάφον ἠκολουθηκότας πρὸς
 εὐνοίαν παρακαλέσαι. καὶ γὰρ εἰ μὲν εἰς χρημάτων
 δαπάνην ἦ τιν' ἄλλην θεωρίαν ἱπτικῶν ἢ γυμνικῶν
 ἄθλων ἐτάχθην κοσμηῆσαι τὸν τάφον· ὅσῳ περ ἂν προ-
 θυμότερον καὶ ἀφειδέστερον ταῦτα παρεσκευάσμη,
 5 τοσοῦτω μᾶλλον ἂν προσήκοντ' ἔδοξα πεποιηκέναι.
 λόγῳ δ' ἐπαίνεσαι τούτους τοὺς ἀνδρας ἀφειθεῖς, ἐὰν
 μὴ τοὺς ἀκούοντας συμβουλομένους λάβω, φοβοῦμαι
 μὴ τῇ προθυμίᾳ τοῖνάντιον οὐ δεῖ ποιήσω. (14) Ὅ
 10 μὲν γὰρ πλοῦτος καὶ τὸ τάχος καὶ ἡ ἰσχὺς καὶ ὁσ' ἄλλα
 τούτοις ὁμοία, αὐτάρχεις ἔχει τὰς ὀνήσεις τοῖς κεκτη-

tuorum violari non siverunt, quum septem illos, qui in
 expeditione Thebana ceciderant, humari Creon prohiberet.
 (9) Ac eorum quæ a poetis decantata sunt omissis plurimis,
 horum feci mentionem, quæ singula tam honestam et ube-
 rem dicendi materiam suppeditant, ut et astrictæ numeris
 orationis et cantionum artifices et multi rerum gestarum
 scriptores factis illorum orandis artem doctrinamque suam
 ostentant, quæ vero dignitate rerum, nihilo illis de-
 teriora, sed quia eorum memoria recentior est, nondum a
 fabulis occupata, nec in Heroum illum ordinem relata sunt,
 ea jam dicam. (10) Illi igitur copias ex universa Asia col-
 lectas soli bis et terra et mari profligarunt, suisque pericu-
 lis communem Græcis omnibus salutem attulerunt. Quod
 vero jam dicam, prius et ab aliis est expositum, sed tamen
 nec nunc justa et convenienti laude fraudari viros illos decet.
 tanto enim præstitisse Trojæ oppugnantibus jure putandi
 sunt, quanto illi ex nniversa Græcia delecti optimi decen-
 nium unam Asiæ urbem obsessam vix ceperunt, (11) hi vero
 ex universa continenti huc profectum exercitum, qui ce-
 tera omnia prostraverat, soli non modo repulerunt, sed
 etiam injuriarum ceteris factarum pœnas ob eo exegerunt.
 Grassationibus item Græcorum inter se mutuis obsisten-
 tes, omnia quæ incidere pericula subierunt, a quacunque
 parte æquum stabat, cum illa se conjungentes, donec
 ad præsentem ætatem series temporis nos perduxit.

12. Nemo autem putet me, quod non haberem quæ de
 singulis horum dici possent, has res gestas enumerasse.
 nam si essem ad orationem inveniendam omnium minime
 paratus; illorum tamen ipsa (*per se sola*) virtus multa sup-
 peditat, quæ et in promptu sunt et explicari facile possunt.
 Sed mihi propositum est nobilitatis rerumque maximarum
 [a majoribus] facta mentione quam celerrime conjungere ora-
 tionem cum rebus horum gestis, ut, quemadmodum cognati
 origine fuerunt, sic etiam communibus a me laudibus ce-
 lebrentur, quod existimo gratum fore et illis, adeo gra-
 tissimum utriusque, si inter se non natura tantum, sed etiam
 laudibus ex æquo virtute sua fruuntur.

13. Necessè est autem orationis tenorem interrompere, et
 antequam horum virorum facinora commemoro, etiam ab
 iis, qui mortuis alieni in funus prodierunt, benivolentiam
 petere. nam si mihi id muneris esset datum, ut sepulcrum
 vel magnificentia sumptuum vel aliquo spectaculo eque-
 strium gymnicorumve certaminum adornarem; quo studio-
 sius et copiosius ea instruissem, eo magis functus esse
 viderer officio. sed quum hæc mihi partes attributæ sint, ut
 hos viros verbis ornem; nisi auditores faventes nanciscar,
 vereor, ne, quanquam adhibeam diligentiam, contrarium
 ac decet faciam. (14) Nam et divitiæ et velocitas et vires
 et quæ sunt ejus generis alia, uberes suis possessoribus
 fructus suppeditant, nec alienis adminiculis egent, atque

μένους, καὶ κρατοῦσιν ἐν αὐτοῖς, οἷς ἂν παρῆ, καὶ μη-
δεὶς τῶν ἄλλων βούληται, ἡ δὲ τῶν λόγων πειθῶ τῆς
τῶν ἀκούοντων εὐνοίας προσδεῖται, καὶ μετὰ ταύτης
15 μὲν ἂν, καὶν μετρίως ῥηθῆ, δόξαν ἤνεγκε καὶ χάριν
προσποιεῖ, ἄνευ δὲ ταύτης, καὶν ὑπερβάλλῃ τῷ λέγειν
καλῶς, προσέστη τοῖς ἀκούουσιν.

16. Πολλὰ τοίνυν ἔζων εἰπεῖν ὧν οἶδε πράξαντες
δικαίως ἐπαινέθησονται, ἐπειδὴ πρὸς αὐτοῖς εἰμι τοῖς
20 ἔργοις, ἀπορῶ τί πρῶτον εἰπω. προσιστάμενα γὰρ
πάντ' εἰς ἓνα καιρὸν δύσκριτον καθίστησι μοι τὴν αἴ-
ρεσιν αὐτῶν. οὐ μὲν ἄλλα πειράσομαι τὴν αὐτὴν ποιη-
σασθαι τοῦ λόγου τάξιν, ἥπερ ὑπῆρξε τοῦ βίου τούτου.
(16) Οἶδε γὰρ εἰς ἀρχῆς ἐν πᾶσι τοῖς παιδεύμασιν ἦσαν
25 ἐπιφανεῖς, τὰ πρέποντα καθ' ἡλικίαν ἀσχοῦντες ἐκά-
στην, καὶ πᾶσιν ἀρέσκοντες, γονεῦσι, φίλοις, οἰκείοις.
τοιγαροῦν ὡςπερ ἔγχε γωριζούσα νῦν ἡ τῶν οἰκείων
αὐτοῖς καὶ φίλων μνήμη πᾶσαν ὥραν ἐπὶ τούτους φέρε-
ται τῷ πόθῳ, πολλὰ ὑπομνήματα λαμβάνουσα, ἐν οἷς
1394 συνῆδει τοῦτοις ἀρίστοις οὔσιν. (17) Ἐπειδὴ δ' εἰς ἀν-
δρας ἀφίκοντο· οὐ μόνον τοῖς πολίταις γνώριμον τὴν
αὐτῶν φύσιν ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις κατέστησαν.
ἔστι γὰρ, ἔστιν ἀπάσης ἀρετῆς ἀρχὴ μὲν σύνοσις,
5 πέρας δ' ἀνδρεία, καὶ τῇ μὲν δοκιμάζεται τί πρακτέον
ἔστι, τῇ δὲ σώζεται. ἐν τούτοις ἀμφοτέροις οἶδε πολλὰ
διήνεγκαν. (18) Καὶ γὰρ εἰ τις ἐφέτο κοινὸς πᾶσι
κίνδυνος τοῖς Ἕλλησιν· οὗτοι πρῶτοι προεῖδοντο καὶ
πολλάκις εἰς σωτηρίαν ἅπαντας παρεκάλεσαν, ὅπερ
10 γνώμης ἀπόδειξις ἔστιν εὖ φρονούσης. καὶ τῆς παρὰ
τοῖς Ἕλλησιν ἀγνοίας μειμιγμένης κακία, δε' ἐντὴν
ταῦτα κωλύειν ἀσφαλῶς, τὰ μὲν οὐ προορώσης τὰ δ'
εἰρωνευομένης, ὅμως, ἡνίχ' ὑπήκουσαν καὶ τὰ δέοντα
15 ποιεῖν ἠθέλησαν, οὐκ ἐνησιχάκησαν, ἀλλὰ προστάν-
τες καὶ παρασχόντες ἅπαντα προθύμως, καὶ σύμματα
καὶ χρήματα καὶ συμμάχους, εἰς πείραν ἤλθον ἀγῶ-
νος, εἰς ὃν οὐδὲ τῆς ψυχῆς ἐφείσαντο. (19) Ἐξ ἀνάγ-
20 κης δὲ συμβαίνει, ὅταν μάχῃ γίγηται, τοῖς μὲν ἡτ-
τᾶσθαι τοῖς δὲ νικᾶν. οὐκ ἂν ὀκνήσαιμι δ' εἰπεῖν ὅτι
μοι δοκοῦσιν οἱ τελευτῶντες ἑκατέρων ἐν τάξει τῆς μὲν
ἡττης οὐ μετέχειν, νικᾶν δὲ ὁμοίως ἀμφοτέροι. τὸ μὲν
γὰρ κρατεῖν ἐν τοῖς ζῶσιν, ὡς ἂν ὁ δαίμων παραδῶ,
25 κρίνεται, θ' δ' εἰς τοῦθ' ἕκαστον εἶδει παρασχέσθαι, πᾶς
ὁ μένων ἐν τάξει πεποίηκεν, εἰ δὲ θνητὸς ὢν τὴν εἰ-
μαρμένην ἔσχε, τῇ τύχῃ πέπονθε τὸ συμβαῖνον, οὐχ
τὴν ψυχὴν ἡττηταί τῶν ἐναντίων. (20) Νομίζω τοίνυν
1395 καὶ τοῦ τῆς χώρας ἡμῶν μὴ ἐπιβῆναι τοὺς πολεμίους
πρὸς τῇ τῶν ἐναντίων ἀγνωμοσύνη τὴν τούτων ἀρετὴν
αἰτίαν γεγενῆσθαι. κατ' ἀνδρα γὰρ πείραν εἰληφότες οἱ
τότε συμμιξαντες ἔκει, οὐκ ἠδούλοντ' αὐθις εἰς ἀγῶνα
6 καθίστασθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις, ὑπολαμβάνοντες
ταῖς μὲν φύσεσι ταῖς ὁμοίαις ἀπαντήσεσθαι, τύχην δ'
οὐκ εὐπορον εἶναι τὴν ὁμοίαν λαβεῖν. Δηλοῖ δ' οὐχ
ἤμιστα, ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, καὶ τὰ τῆς γενομένης εἰρη-
νης. οὐ γὰρ ἔνεστιν εἰπεῖν οὔτ' ἀληθεστέραν οὔτε καλ-
10 λῶν πρόφασιν τοῦ τῆς τῶν τετελευτηκότων ἀγαθόντ'

excellunt in his ii, quibus adsunt, etiam invitis reliquis, at
lepos orationis insuper audientium studia requirit, et ore
eorum, quamvis mediocriter dictum fuerit, ille gloriam forte
concliet et gratiam adjungit. sin iis destituitur, tametsi
suavitate excellat, fastidium parit auditoribus.

15. Quum autem hi multa gesserint, propter quæ jure
laudentur; tamen ubi ad ipsas eorum res gestas accessi,
dubito quid primum dicam. quia enim uno hoc tempore
omnia sese sistunt; fit ut statuere non possim, quid cui sit
præferendum. Sed dabo tamen operam, qui vitæ illorum
ordo fuit, eundem oratio mea ut servet. (16) Nam hi statim
in omnibus puerilis ætatis studiis fuere illustres, exercen-
dis iis quæ quamque a-tatem decerent, et omnibus place-
runt, parentibus, amicis, propinquis. Quarum rerum
tanquam vestigia nunc recognoscens, cognatorum eorum
atque amicorum memoria singulis horis eorum desiderio
ardescit, multis subinde monumentis illarum laudum, qui-
bus illos præstitisse novit, occurrentibus. (17) Postquam
vero ad virilem ætatem pervenerunt; non apud civis tan-
tum, sed etiam apud homines universos ingenii sui præ-
stantiam illustrarunt. est enim, est universæ virtutis, ut
sapientia principium, sic fortitudo perfectio, et ut illa quid
agendum sit decernit, ita hæc id tuetur. quarum utraque
hi multum excelluerunt. (18) Nam et si quod commune
Græcis omnibus periculum ingrebat; hi primi prævide-
runt et sæpe omnes ad defensionem exhortati sunt, id quod
est animi prudentis signum. et quum Græcorum ignoran-
tia, malitiæ conjuncta, dum impendentia mala cavere sine
periculo licuisset, vel non prævideret vel dissimularet; ta-
men ut illi paruerunt officioque fungi voluerunt, hi abjecta
injuriarum memoria duces sese professi præpolitique ala-
criter omnibus, et corporibus et pecuniis et sociis, belli
discrimen adierunt, in quo nec vitæ suæ pepercerunt. (19)
Quum autem prolium committitur; necessario evenit, ut
alii succumbant, alii vincant. dicere autem non dubitem,
videri mihi eos, qui utriusque in acie occubuerint, tum
cladis acceptæ expertes tum pariter utrosque victores esse.
nam inter viventes victoria eorum esse ducitur, quibus-
cunque a deo conceditur, quod autem ad eam obtinendam
requirebatur a singulis, id, quisquis servavit ordines,
præstitit, qui si homo natus, fato concessit, perpeusus id
est quod fortunæ visum fuit, hostibus autem animo non
succubuit. (20) Quinetiam existimo, quominus hostes re-
gionem nostram ingressi sint, præter adversariorum sta-
piditatem, horum virtutem fuisse causam. nam qui tum
illic confixerant, virtutis periculo facto, denuo certames
cum illorum cognatis inire noluerunt, existimantes fore ut
ingeniis similibus occurrerent, sed non esse facile similem
denuo fortunam adipisci. Quod ita esse, vel maxime fa-
ctæ etiam pacis condiciones ostendunt. neque enim dici po-
test causa eorum ulla vel verior vel honestior, quam ad-
versariorum dominum miratum de mortuorum virtute,

ἀρετῆς τὸν τῶν ἐναντίων κύριον φιλῶν γενέσθαι τοῖς ἐκείνων οἰκείοις βούλεσθαι μᾶλλον ἢ πάλιν τὸν ὑπὲρ τῶν ὄλων κίνδυνον ἀρασθαι. (21) Οἶμαι δ' ἂν, εἰ τις αὐτοὺς παραταξαμένους ἐρωτήσῃ, πότερ' ἤγούνται ταῖς αὐτῶν ἀρεταῖς ἢ τῇ παραδόξῳ καὶ χαλεπῇ τύχῃ κατωρθωκέαι καὶ τῇ τοῦ προσετηκότος αὐτῶν ἐμπειρία καὶ τάλμη, οὐδέν' οὔτ' ἀναίσχυντον οὔτε τολμηρὸν οὕτως εἶναι, ὄντιν' ἀντιποιήσασθαι τῶν πεπραγμένων.

20 Ἄλλὰ μὴν ὑπὲρ ὧν ὁ πάντων κύριος δαίμων, ὡς ἡθεόλυτο, ἐνειμε τὸ τέλος, ἀπαντας ἀφείσθαι κακίας ἀνάγκη τοὺς λοιπούς, ἀνθρώπους γ' ὄντας. (22) Εἰ δ' ἄρ' ἔστι τις ἀνθρώπων δειῶν περὶ τούτων ἐγκαλέσαι προσήκει τοῖς ἐπι τούτῳ ταχέεισι Θηβαίων, οὐχὶ τοῖς πολλοῖς οὔτ' ἐκείνων οὔτ' ἡμῶν ἐγκαλέσειεν ἂν τις εἰκότως,

1396 οἱ δὴ δύναιμι λαβόντες ἔχουσαν θυμὸν ἀήττητον καὶ ἀπροφάσιστον καὶ φιλοτιμίαν ἐφάμιλλον οὐδενὶ τούτων ὀρθῶς ἐχρήσαντο. (23) Καὶ τὰ μὲν ἀλλ' ἔστι τούτων, ὡς ἕκαστος ἔχει γνώμης, οὕτως ὑπολαμβάνειν, θ' δ' ἀπασιν ὁμοίως τοῖς οὖσιν ἀνθρώποις γεγένηται φανερόν: οἷτις ἢ πᾶσα τῆς Ἑλλάδος ἄρ' ἐλευθερία ἐν ταῖς τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ψυχαῖς διεσώζετο. ἐπειδὴ γὰρ ἡ πεπωμένη τούτους ἀνείλεν· οὐδεὶς ἀντέστη τῶν λοιπῶν. (24) Καὶ φθόνος μὲν ἀπέητο τοῦ λόγου, δοκεῖ δέ μοι τις ἂν εἰπὼν ὡς ἡ τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀρετὴ τῆς Ἑλλάδος ἦν ψυχῇ τάληθές εἰπεῖν. ἀμα γὰρ τὰ τε τούτων πνεύματ' ἀπηλλάγη τῶν οἰκείων σωματίων, καὶ τὸ τῆς Ἑλλάδος ἀξίωμα ἀνήρηται. Μεγάλην μὲν οὖν ἴσως ὑπερβολὴν δόξομεν λέγειν, βητέον δ' ὅμοιως. ὥσπερ γὰρ, εἰ τις ἐκ τοῦ καθεστηκότος κόσμου τὸ φῶς ἐξέλοιτο, δυσχερὴς καὶ χαλεπὸς ἄπας ὁ λειπόμενος ἂν ἡμῖν βίος γένοιτο, οὕτως τῶνδε τῶν ἀνδρῶν ἀναιρεθέντων ἐν σκοτίῃ καὶ πολλῇ δυσκαίᾳ πᾶς ὁ πρὸ τούτου ζῆλος τῶν Ἑλλήνων γέγονεν.

20 25. Διὰ πολλὰ δ' εἰκότως ὄντες τοιοῦτοι, διὰ τὴν πολιτείαν οὐχ ἤκιστ' ἦσαν σπουδαῖοι. αἱ μὲν γὰρ διὰ τῶν ὀλίγων δυναστεῖαι δέος μὲν ἐνεργάζονται τοῖς πολιταῖς, αἰσχύνῃν δ' οὐ παριστᾶσιν. ἡνίκα γοῦν ὁ ἀγὼν ἔλθῃ τοῦ πολέμου· πᾶς τις εὐχερῶς ἑαυτὸν σώζει, συνειδὼς οἷτις, ἐὰν τοὺς κυρίους ἢ δῶροις ἢ δι' ἄλλης ἡστιν οὖν ὁμιλίας ἐξαρέσθηται, κἂν τὰ δεινότατ' ἀσχημονήσῃ, μικρὸν δνειδος τὸ λοιπὸν αὐτῶν καταστήσεται. (26) Αἱ δὲ δημοκραταὶ πολλὰ τ' ἄλλα καὶ κατὰ καὶ δίκαια ἔχουσιν, ὧν τὸν εὖ φρονούντ' ἀντέχεσθαι δεῖ, καὶ τὴν παβήρησαν ἐκ τῆς ἀληθείας ἡρτημένην οὐκ ἔστι τάληθές δηλοῦν ἀποτρέψαι. οὔτε γὰρ πάντας ἐξαρέσασθαι τοῖς αἰσχρόν τι ποιήσασαι δυνατόν, ὡς θ' ὁ μόνος τάληθές δνειδος λέγων λυπεῖ. καὶ γὰρ οἱ μὴδὲν ἂν εἰπόντες αὐτοὶ βλάσφημον ἄλλου γε λέγοντος χαιρουσιν ἀκούοντες. Ὅ ἀφοβούμενοι πάντες εἰκότως, τῇ τῶν μετὰ ταῦτ' ὄνειδῶν αἰσχύνῃ τὸν τε προσιόντ' ἀπὸ τῶν ἐναντίων κίνδυνον εὐρώστας ὑπέμειναν, καὶ θάνατον καλὸν εἶλοντο μᾶλλον ἢ βίον αἰσχρόν.

10 27. Ὅ μὲν οὖν κοινῇ πᾶσιν ὑπῆρχε τοῖςδε τοῖς ἀνδράσιν εἰς τὸ καλῶς εἶθελεν ἀποβησκειν, εἰρητικῇ, γένος, παιδείᾳ, χρηστίων ἐπιτηδευμάτων συνήθειᾳ· τῆς

necessariis eorum amicam fieri maluisse, quam denuo de summa rerum dimicare. (21) Arbitror autem, si quis eos ipsos, quum in acie stetissent, roget, utrum existiment se snapte virtute, an insperata et difficili fortuna rem bene gessisse suique imperatoris peritia et audacia, neminem ita vel impudentem vel audacem fore, qui res gestas sibi vindicet. Quorum igitur rerum deus omnium dominus eventum suo arbitratu gubernavit, in iis nulli ceterorum, quum quidem homines fuerint, ignaviae sunt accusandi. (22) Sin forte quisquam hominum sit, cui jure id imputetur; accusandi erunt ex Thebanis huic negotio praefecti, non multitudo vel illorum vel nostra, qui nacti copias animis praeditas invictis et ad nutum paratas gloriaeque cupiditate flagrantes, harum commoditatum nulla recte usi sunt. (23) Ac de ceteris harum rerum pro animi sui quisque sententia statuat, omnibus autem omnino hominibus declaratum est: totam Graeciae libertatem in horum virorum animis sitam fuisse. nam his fato sublatis, ceterorum nemo restitit. (24) Absit invidia dicto, videtur autem mihi, si quis dicat horum virorum virtutem Graeciae fuisse animam, verum dicere. nam simul et horum spiritus corpora sua reliquerunt et Graeciae sublata est auctoritas. Etsi autem rem immodice fortasse exaggerare videbimur, dicendum tamen est: ut si quis ex hoc mundo, in quo degimus, lumen tolleret, tristis et molesta reliqua omnis nobis vita esset futura; sic viris hisce sublatis in tenebras et magnam ignominiam omnia priora Graecorum decora conciderunt.

25. Quum hi autem nullis de causis non immerito essent tales; propter reipublicae formam non minus viri virtute praetantes existerunt. Nam imperia, quae paucorum auctoritate reguntur, terrorem illa quidem incutiunt civibus, verecundiam autem in iis excitare non possunt. quoties quidem belli discrimen ingruit; qua quisque potest fuga elabitur, non ignarus, si dominos vel muneribus vel aliis obsequiis quibuscumque delinierit, etsi se gesserit omnium flagitiosissime, parvum id sibi dedecus futurum in posterum. (26) At populi potestas quum alia multa habet et pulchra et justa, quae homini cordato tuenda sunt, tum vero libertas in loquendo veritate nixa, ratione cohiberi nulla potest, quominus vera crimina manifestet. namque qui flagitium fecerunt, non possunt omnes placare, ut, qui solus verum probrum objicit, accusator molestus sit. etenim qui ipsi nollent maledicere, alium maledicentem libenter audiunt. Quae omnes haud injuria metuentes, exsecutorum ignominiae verecundia et imminens ab adversariis periculum fortiter sustinuerunt et honestum obitum ignominiosae vitae praetulerunt.

27. Ac quae hos viros causae communiter impulerint, ut praecclare vellent occumbere, dictum est: natales, educatio, honorum studiosiorum consuetudo, et quae fundamenti in-

18 ὅλης πολιτείας ὑπόθεσις, ἃ δὲ κατὰ φυλάς παρακάλε-
 σαν ἐκάστους εὐρώστους εἶναι, ταῦτ' ἤδη λέξω. Ἦδε-
 σαν πάντες Ἐρεχθίδαι τὸν ἐπώνυμον αὐτῶν Ἐρεχθέα,
 ἔνεκα τοῦ σῶσαι τὴν χώραν, τὰς αὐτοῦ παῖδας, ἃς
 Ἰακινθίδας καλοῦσιν, εἰς προὔπτου θάνατον δόντ' ἀνα-
 20 λῶσαι. αἰσχρὸν οὖν ἤγουντο τὸν μὲν ἀπ' ἀθανάτων πε-
 φυκότα πάντα ποιεῖν ἔνεκα τοῦ τὴν πατρίδα ἐλευθε-
 ρῶσαι, αὐτοὶ δὲ φανῆναι θνητὸν σῶμα ποιούμενοι περὶ
 πλείονος ἢ δόξαν ἀθάνατον. (28) Οὐκ ἤγνούσιν Αἰγεΐ-
 25 δαι Θησεία τὸν Αἰγέως πρῶτον ἰσηγορίαν καταστησά-
 μενον τῇ πόλει. δεινὸν οὖν ἤγουντο προδοῦναι τὴν
 ἐκείνου προαίρεσιν, καὶ τεθνάναι μᾶλλον ἤρουντο, ἢ
 καταλυομένης ταύτης παρὰ τοῖς Ἕλλησι ζῆν φιλοψυ-
 χήσαντες. Παρειλήφεσαν Πανδιονίδαι Πρόκνην καὶ
 1398 Φιλομήλαν τὰς Πανδίωνος θυγατέρας, ὡς ἐτιμωρή-
 σαντο Τηρέα διὰ τὴν εἰς αὐτὰς ἕβριν. οὐ βιωτὸν οὖν
 ἐνόμιζον αὐτοῖς, εἰ μὴ συγγενεῖς ὄντες θυμὸν ἔχοντες
 ὅμοιον ἐκείναι φανήσονται, ἐφ' οἷς τὴν Ἑλλάδα ἐώ-
 5 ρων ἕβριζομένην. (29) Ἠκηκόεσαν Λεοντίδαι μυθο-
 λογομένης τὰς Λεῶ κόρας, ὡς αὐτὰς ἔδωσαν σφάγιον
 τοῖς πολιταῖς ὑπὲρ τῆς χώρας. οἱ δ' οὖν γυναῖκες ἐκεί-
 ναι τοιαύτην ἔσχον ἀνδρείαν· οὐ θεμιτὸν αὐτοῖς ὑπε-
 λάμβανον χεῖροσιν ἀνδράσιν οὐσιν ἐκείνων φανῆναι.
 10 Ἐμέμνητ' Ἀκαμαντίδαι τῶν ἐπῶν ἐν οἷς Ὀμηρος
 ἔνεκα τῆς μητρὸς φησὶν Αἰθρας Ἀκάμαντ' εἰς Τροίαν
 στείλαι. ὁ μὲν οὖν παντὸς ἐπειρήτρῳ κινδύνου τοῦ σῶσαι
 τὴν ἑαυτοῦ μητέρ' ἔνεκα, οἱ δὲ τοὺς οἴκοι συμπαντας
 οἰκεῖους, γονέας ἔνεκα τοῦ σῶσαι πῶς οὐκ ἤμελλον
 15 πάντα κινδύον ὑπομένειν; (30) Οὐκ ἐλάνθανεν Οἰνεΐδας
 οἱ Κάδμου μὲν Σαμέλη, τῆς δὲ [υἱὸν ὄντα] ὅν οὐ
 πρέπειν ἔστιν ὀνομάζειν ἐπὶ τοῦδε τοῦ τάφου, τοῦ δ'
 Οἰνεὺς γέγονεν, ὃς ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐκαλεῖτο. κοινὸν
 δ' ὄντος ἀμφοτέραις ταῖς πόλεσι τοῦ παρόντος κινδύνου,
 20 ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἔπασαν φόντο δεῖν ἀγωνίαν ἐκτείνειν.
 Ἦδεσαν Κεχροπίδαι τὸν ἑαυτῶν ἀρχηγὸν τὰ μὲν ὡς
 ἔστι δράκων τὰ δ' ὡς ἔστιν ἀνθρώπος λεγόμενον*,
 οὐκ ἄλλοθεν ποθεῖν ἢ τῷ τὴν σύνεσιν αὐτοῦ προσομοιοῦν
 ἀνθρώπῳ, τὴν ἀλήθην δὲ δράκοντι. ἄξια δὲ τούτων
 25 πράττειν ὑπελάμβανον αὐτοῖς προσήκειν. (31) Ἐμέ-
 μνητ' Ἴπποθοοντίδαι τῶν Ἀλόπης γάμων, ἐξ ὧν Ἴπ-
 ποθῶν ἐφυ, καὶ τὸν ἀρχηγὸν ἤδεσαν. ὧν, τὸ πρέπειν
 φιλάττων ἐγὼ τῆδε τῷ καιρῷ, τὸ σαφὲς εἰπεῖν ὑπερ-
 1399 θβαίνω. ἄξια δὲ τούτων φόντο δεῖν [προσῆκειν] ποιούν-
 τες ὀρθῆναι. Οὐκ ἐλάνθανεν Αἰαντίδας οἱ τῶν ἀρι-
 στείων στερηθεὶς Αἴας ἀθλιωτὸν ἑαυτῷ ἠγήσατο τὸν
 5 βίον. ἦνίξ' οὖν ὁ δαίμων ἄλλω τάρισται ἰδίῳ· τότε
 τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνομένοι τεθνάναι δεῖν φόντο, ὥστε
 μηδὲν ἀνάξιον αὐτῶν παθεῖν. Οὐκ ἠμνημόνου Ἀν-
 τιοχίδαι, Ἡρακλέους ὄντ' Ἀντιόχον. δεῖν οὖν ἠγή-
 σαντο, ἢ ζῆν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων ἢ τεθνάναι καλῶς.
 10 32. Οἱ μὲν οὖν ζῶντες οἰκεῖοι τούτων ἐλαστοὶ τοιού-
 των ἀνδρῶν ἐστερημένοι καὶ συνηθείας πολλῆς καὶ φι-
 λανθρώπου διαζευγμένοι καὶ τὰ τῆς πατρίδος πράγματα
 ἔρημα καὶ δακρύων καὶ πένθους πλήρη, οἱ δ' εὐδαί-

star est, totius reipublicæ forma. quæ vero tributim ad
 fortitudinem singulos hortata sint, ea jam dicam. Memi-
 nerant Erechthidæ omnes eum a quo cognominantur, Ere-
 chtheum, pro hujus terræ salute suas filias, quas Hyacin-
 thidas vocant, manifesto exitio perituras obtulisse. turpe
 igitur ducebant, quum is a diis immortalibus prognatus
 ad liberandam patriam fecisset omnia, se committere ut
 mortale corpus pluris facerent, quam gloriam immorta-
 lem. (28) Non ignorabant Ægidæ Theseum Ægei filium par
 æquumque jus in civitate primum instituisse. non commit-
 tendum igitur putabant, ut illius institutum proderent,
 et mori præoptabant potius, quam admittere ut oppressa
 libertate apud Græcos opprobrio sua sibi esset vivendi cu-
 piditas. Acceperant Pandionidæ, quam acriter Procne et
 Philomela Pandionis filie illatam sibi a Tereo contumeliam
 ultæ essent. vitam igitur sibi acerbam (non vitalem) esse
 putabant, nisi pari cum illis itacundia, ut cognatos earum
 decebat, in eos exarsissent ob contumeliam, quam Græciæ
 illatam viderent. (29) Audierant Leonidæ Leonis filias
 (Leocoras) a poetis celebrari, quod se victimam civibus pro
 patria obtulissent. quum igitur illarum mulierum tanta
 fuisset animi magnitudo; nefas esse putabant se, qui viri
 essent, illis deteriores videri. Meminerant Acamantidæ
 Homericorum versuum, quibus poeta propter matrem
 Æthram Acamantem ad Trojam esse profectum affirmat.
 is igitur nullum periculum detrectabat, ut servaret matrem
 suam, hi vero, quum omnes necessarii, quum parentes domi
 essent defendendi, illumne detrectare discrimen potuis-
 sent? (30) Non latebat Cælidæ Cadme astam Semelen,
 hac vero quem in hoc nominari funere dedecet; eo autem
 natum Cænum, qui princeps ipsorum vocaretur. et quia
 utrique urbi commane periculum ingruerat; pro utraque
 ad extremam usque spiritum depugnandum existimabant.
 Sciebant Cætopidæ principem suum partim draconem
 partim hominem esse dici, non aliunde nisi quod prudentia
 ejus homini, robur draconi conferretur. illis igitur re-
 bus digna factura sibi edenda esse existimabant. (31) Me-
 minerant Hippothoontidæ nuptiarum Alopes, e quibus or-
 tus esset Hippothoon, quem suum esse principem norant.
 quarum ego rerum (ut decorum hujus temporis observem)
 perspicuam explicationem prætereo, proinde digna his ge-
 renda sibi esse putabant. Non latebat Æantidas Æantem
 erepto præmio sibi non esse vivendum putasse. quum igitur
 alii deus præmium deferret; tunc ulciscendis hostibus
 moriendum sibi censebant, et ne quid se indignum pate-
 rentur. Non exciderat Antiochidis Antiochum Heroplis
 fuisse filium. itaque aut vitæ sibi pro dignitate accep-
 tæ gloriæ aut honesta morte occumbendum putabant.

32. Horum igitur propinqui superstites, quod talibus or-
 bati viris et a consuetudine diuturna et suavi divulsi sunt,
 miserabiles et patriæ conditio deserta et lacrimarum luctu-
 que plena est, at illi jure in beatissimum habendi, primum ex quo

μονες τῶ δικαίῳ λογισμῷ. πρῶτον μὲν ἀντὶ μικροῦ
 15 χρόνου πολὺν καὶ τὸν ἅπαντ' εὐκλειαν ἀγήρω καταλεί-
 πουσιν, ἐν ᾗ καὶ παῖδες οἱ τούτων ὀνομαστοὶ τραφή-
 σονται καὶ γονεῖς οἱ τούτων περιβλεπτοὶ γηροτροφῆ-
 σονται, παραψυχὴν τῷ πένθει τὴν τούτων εὐκλειαν
 20 ἔχοντες. (32) Ἐπειτα νόσων ἀπαθείς τὰ σώματα καὶ
 λυπῶν ἀπειροὶ τὰς ψυχὰς, ἅς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν οἱ
 ζῶντες ἔχουσιν, ἐν μεγάλῃ τιμῇ καὶ πολλῷ ζήλῳ τῶν
 νομιζομένων τυγχάνουσιν. οὐς γὰρ ἅπαντα μὲν ἡ πατρὶς
 25 θάπτει δημοσίᾳ, κοινῶν δ' ἐπαιῶν μόνου τυγχάνουσι,
 ποθοῦσι δ' οὐ μόνου συγγενεῖς καὶ πολῖται ἀλλὰ πᾶσαν
 ὄσσην Ἑλλάδα χρῆ προσειπεῖν, συμπεπένθηκε δὲ καὶ τῆς
 οἰκουμένης τὸ πλεῖστον μέρος· πῶς οὐ χρῆ τούτους εὐ-
 30 δαίμονας, οὐς παρῆδρους εἰκότως ἂν τις φῆσαι τοῖς κάτω
 θεοῖς εἶναι, τὴν αὐτὴν τάξιν ἔχοντας τοῖς προτέροις
 1400 ἔγαθοῖς ἀνδράσιν ἐν μακάρων νήσοις; (34) Οὐ γὰρ
 ἰδῶν τις οὐδὲ περὶ ἐκείνων ταῦτ' ἀπήγγελεν, ἀλλ' οὐς
 οἱ ζῶντες ἀξίους ὑπεκλήψαμεν τῶν ἄνω τιμῶν, τούτους
 5 τῇ δόξῃ καταμαντευόμενοι κακῆ τῶν αὐτῶν τιμῶν
 ἠγούμεθ' αὐτοὺς τυγχάνειν. (35) Ἔστι μὲν οὖν ἴσως
 χαλεπὸν τὰς παρούσας συμφορὰς λόγῳ κουφίσαι, δεῖ δ'
 ὁμοῦ πειρᾶσθαι καὶ πρὸς τὰ παρηγοροῦντα τρέπειν τὴν
 10 ψυχὴν, ὡς τοὺς τοιοῦτους ἀνδρας γεγεννηκότας καὶ
 πεφυκότας αὐτοὺς ἐκ τοιοῦτων ἐτέρων καλὸν ἔστι τὰ
 δεῖν' εὐσχημονέστερον τῶν ἄλλων φέροντας δρᾶσθαι
 καὶ πάσῃ τύχῃ χρωμένους ὁμοίους εἶναι. (36) Καὶ γὰρ
 ἐκείνοις ταῦτ' ἂν εἴη μάλιστα ἐν κόσμῳ καὶ τιμῇ, καὶ
 15 πάσῃ τῇ πόλει καὶ τοῖς ζώσι ταῦτ' ἂν ἐνέγκου πλείστην
 εὐδοξίαν. Χαλεπὸν πατρὶ καὶ μητρὶ παίδων στερηθῆναι
 καὶ ἐρήμους εἶναι τῶν οἰκειοτάτων γηροτρόφων, σεμνὸν
 δὲ γ' ἀγήρως τιμὰς καὶ μνήμην ἀρετῆς δημοσίᾳ κτη-
 20 σαμένους ἐπιδεῖν καὶ θυσῶν καὶ ἀγῶνων ἠξιωμένους
 ἀθανάτων. (37) Λυπηρὸν παισὶν ὄρφανοῖς γεγενῆσθαι
 πατρός, καλὸν δὲ γε κληρονομεῖν πατρώας εὐδοξίας.
 Καὶ τοῦ μὲν λυπηροῦ τούτου τὸν δαίμον' αἴτιον εὐρή-
 25 σομεν ὄντα, ᾧ φύντας ἀνθρώπους εἰκειν ἀνάγκη, τοῦ δὲ
 τιμίου καὶ καλοῦ τῆν τῶν ἐβελησάντων καλῶς ἀποδνή-
 σκειν αἴρεσιν.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὐχ ὅπως πολλὰ λέξω, τοῦτ' ἐσκεψά-
 μην, ἀλλ' ὅπως τάληθῃ, ὑμεῖς δ' ἀποδυράμενοι, καὶ
 τὰ προσήκοντα, ὡς χρῆ, καὶ νόμιμα ποιήσαντες ἄπιτε.

1401

ΕΡΩΤΙΚΟΣ.

Ἄλλ' ἐπειδήπερ ἀκούειν βούλει τοῦ λόγου· δείξω σοι
 καὶ ἀναγνώσομαι. δεῖ δὲ σε τὴν προαίρεσιν αὐτοῦ πρῶ-
 5 τον εἰδέναι. Βούλεται μὲν γὰρ ὁ τὸν λόγον ποιῶν ἐπαι-
 νεῖν Ἐπικράτην, ὃν ᾗτο πολλῶν καὶ ἀγαθῶν ὄντων
 νέων ἐν τῇ πόλει χαριέστατον εἶναι, καὶ πλεῖον τῇ
 10 συνέσει πρόχειον ἢ τῷ κάλλει τῶν ἠλικιωτῶν. ὄρων δ'
 ὡς ἔπος εἰπεῖν τὰ πλείστα τῶν ἐρωτικῶν συναγμάτων
 αἰσχύνῃ μᾶλλον ἢ τιμῇ περιόπτουτα τούτοις περὶ ὧν
 ἐστὶ γεγραμμένα, τοῦτο ὅπως μὴ πείσεται πεφύλα-

DEMOSTHENES.

tempore longam et duraturam in omne ævum gloriam com-
 mutarunt, in qua ipsorum et liberi celebres educabuntur et
 parentes in senectute conspicui alentur, gloria filiorum se
 in luctu consolaturi. (33) Deinde nec morbis affecta cor-
 pora et animos ægritudinis expertes habent, qua qui vivunt
 propter adversos casus conflictantur, magnoque cum honore
 et insigni gloria his justa persolvuntur. nam qui et ab uni-
 versa patria sepeliuntur publice, et communibus laudibus
 soli prædicantur, desiderantur autem non a solis cognatis
 et civibus, sed a tota, quæ quidem nominanda sit, Græcia,
 et a maxima terræ habitabilis parte simul lugentur; nonne
 hi beati sunt dicendi, quos assessores esse infernis diis jure
 dixeris eademque esse conditione, qua veteres illos bonos
 viros in Insulis fortunatis? (34) Nam nec de illis quisquam
 qui viderit hæc renuntiavit, sed quos hujus nostri superni
 orbis honoribus nos viventes dignamur, hos ipsos quodam
 animi præsentis arbitramur etiam illic consimiles honores
 adipisci. (35) Ac præsentem oratione levare mœstitiam,
 est id quidem fortasse difficile, faciendum tamen periculum
 est et animus ad consolationem traducendus, ut eos qui vi-
 ros tales genuerunt et ipsi e talibus aliis orti sunt, præ-
 clarum est adversas res pulchrius ceteris ferre et in utraque
 fortuna animo eodem conspici. (36) Quæ et illis maximo
 honori fuerint ornamentoque, et toti civitati et superstiti-
 bus (eorum cognatis) maximam attulerint celebritatem.
 Grave est patri et matri orbari liberis et conjunctissimis se-
 nectutis privari altoribus, sed præclarum est æternos ho-
 nores et monumentum virtutis publice adeptos eos conspiciere
 sacrisque et certaminibus dignatos immortalibus. (37) Triste
 est liberis amisisse patrem, sed præclarum quidem est, pa-
 ternæ consequi gloriæ hæreditatem. Ac tristitiæ quidem hu-
 jus deum esse auctorem reperiemus, cui homines natos ce-
 dere necesse est, at honoris et decoris causam consilium
 eorum qui honeste oppetere voluerunt.

Ego quidem non ut multa; sed ut vera dicerem, hoc me-
 ditatus sum, vos autem finito luctu et justis, ut decet, so-
 lemnibus peractis abtote.

DECLAMATIO AMATORIA.

Age, quoniam audire vis; ostendam tibi orationem et re-
 citabo. sed consilium ejus tibi est in primis cognoscen-
 dum. Qui enim hanc orationem composuit, Epicratem,
 quem inter multos et bonæ indolis adolescentes nostræ ur-
 bis esse suavissimum, et æqualibus prudentia magis quam
 forma antocellere putabat, laudare instituit. quum autem
 videret amatoriam scripta pleraque iis, quos celebrant,
 pæne dicam ignominie potius esse quam honorifica, id ne
 sibi usu veniret, cavet, et quod se animo suo persuasum

10 κται, και ὅπερ και πεπεισθαί φησι τῇ γνώμῃ, τοῦτο
 και γέγραφε, ὡς δίκαιος ἔραστής οὐτ' ἂν ποιήσειεν οὐ-
 δὲν αἰσχρὸν οὐτ' ἀξιώσειεν. (α) Ὁ μὲν οὖν ὥσπερ εἰ
 15 μάλιστα ἂν ἐρωτικὸν λάβοις τοῦ λόγου, περὶ τοῦτ' ἐστίν,
 ὁ δ' ἄλλος λόγος τὰ μὲν αὐτὸν ἐπαινεῖ τὸν νεανίσκον,
 τὰ δ' αὐτῷ συμβουλεύει περὶ παιδείας τε και προαιρέ-
 σεως τοῦ βίου. Πάντα δὲ ταῦτα γέγραπται τὸν τρόπον
 ὃν τις ἂν εἰς βιβλίον καταθέοιτο. τοῖς μὲν γὰρ λεκτικοῖς
 20 τῶν λόγων ἀπλῶς και ὁμοίως οἷς ἂν ἐκ τοῦ παραχρημά-
 τις εἶποι πρέπει γεγράφθαι, τοῖς δ' εἰς τὸν πλείω χρό-
 νον τεθησομένοις ποιητικῶς και περιττῶς ἀρμόττει συγ-
 κεισθαι. τοὺς μὲν γὰρ πιθανούς, τοὺς δ' ἐπιδεικτικούς
 25 εἶναι προσήκει. Ἴν' οὖν μὴ παρὰ τὸν λόγον σοι λέγω,
 1402 μηδὲ, ἅπερ γινώσκω περὶ τούτων, αὐτὸς διεβῶ, πρὸς-
 εἶχ' ὡς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἤδη ἀκουσόμενος, ἐπειδὴ και
 αὐτὸς ἦμαι, ὃν ἠβουλήθην ἀκούειν, Ἐπικράτης.

3. Ὅρων ἐνίους τῶν ἐρωμένων και κάλλους μετε-
 σχηκότων, οὐδετέρα δὲ τῶν εὐτυχῶν τούτων ὀρθῶς χρω-
 5 μένους, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῇ τῆς ὀψεως εὐπρεπείᾳ σεμνυνο-
 μένους, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἔραστὰς ἡμιλίαν δυσχεραί-
 νοντας, και τοσοῦτον διημαρτηκότας τοῦ τὰ βέλτιστα
 κρίνειν ὄντε διὰ τοὺς λυμαιομένους τῶ πράγματι και
 10 τοὺς μετὰ σωφροσύνης πλησιάζειν ἀξιῶντας δυσκόλως
 διακειμένους, ἠγησάμην τοὺς μὲν τοιοῦτους οὐ μόνον
 αὐτοῖς ἀλυσιτελοῦς ἔχειν, ἀλλὰ και τοῖς ἄλλοις μοχθη-
 ρὰς συνηθείας ἐνεργάζεσθαι, (α) τοῖς δὲ καλῶς φρο-
 15 νοῦσιν οὐκ ἐπακολούθητόν εἶναι τῇ τούτων ἀνοιῳά,
 μάλιστα μὲν ἐνθυμουμένους ὅτι τῶν πραγμάτων οὔτε
 καλῶν οὔτ' αἰσχρῶν ἀποτόμως ὄντων, ἀλλὰ παρὰ τοὺς
 χρωμένους τὸ πλείστον διαλλαττότων, ἄλογον μὲν
 20 γνώμῃ περὶ ἀμφοτέρων χρῆσθαι, ἐπειδὴ ὅτι πάντων
 ἀποπώατόν ἐστι ζηλοῦν μὲν τοὺς πλείστους φίλους και
 βεβαιωτάτους ἔχοντας, ἀποδοκιμάζειν δὲ τοὺς ἔραστὰς,
 ὁ μόνον ἴδιον ἔθος οὐχ ἅπασιν ἀλλὰ τοῖς καλοῖς και
 25 σὺφροσιν οἰκειῶσθαι πέφυκεν. (β) Ἔτι δὲ τοῖς μὲν
 μηδεμίαν πω τοιαύτην φίλιαν ἐωρακόσι καλῶς ἀποβῆ-
 σαν, ἢ σφόδρα κατεγνωκόσιν αὐτῶν ὡς οὐκ ἂν δυνη-
 θεῖεν σωφρόνως τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἡμιλεῖν, ἴσως οὐκ
 30 ἄλογον ταύτην ἔχειν τὴν διάνοιαν, τοῖς δ' ὥσπερ σὺ δια-
 κειμένοις, και μήτε παντάπασιν ἀνηκόους οὖσιν ὄσαι
 δὴ χρειαι δι' ἔρωτος χωρὶς αἰσχύνης ἠύξήθησαν, και
 1403 μετὰ τῆς ἀκριβεστάτης εὐλαθείας τὸν ἄλλον χρόνον βε-
 βιωκόσιν, οὐδ' ὑποψίαν ἔχειν εὐλογον ὡς ἂν τι πρά-
 ξιαν αἰσχρὸν. (γ) Διὸ δὴ και μᾶλλον ἐπήρθη τούτων
 γράφαι τὸν λόγον, ἠγούμενος δυοῖν τοῖν καλλίστοις οὐ
 5 διαμαρτήσεσθαι, τὰ μὲν γὰρ ὑπάρχοντά σοι ἀγαθὰ
 διελεῶν ἅμα σέ τε ζηλωτὸν και ἑμαυτὸν οὐκ ἀνόητον
 ἐπιδείξειν ἐπιζῶ, εἰ σε τοιοῦτον ὄντα ἀγαπῶ. συμβου-
 λεύσας δ' ἂ μάλιστα κατεπαίγει, νομίζω τῆς μὲν εὐ-
 10 νοίας τῆς ἐμῆς δείγμα τῆς δὲ κοινῆς φιλικῆς ἀφορμῆν
 ἀμφοτέροις εἰσείσειν. (δ) Καίτοι μ' οὐ λέληθεν ὅτι χα-
 λεπὸν μὲν ἐστι και τὴν σὴν φύσιν ἀξίως τῶν ὑπαρχόν-
 των διελεῖν, ἔτι δὲ ἐπικινδυνότερον τὸ συμβουλεύειν

habere asserit, idem etiam scripsit : amatorem ingennum
 nec facturum turpe quicquam, nec petiturum. (2) Quod igitur
 in oratione maxime amatorium deprehendas, id in hoc
 genere versatur, reliqua partim ad ipsius adolescentis com-
 mendationem pertinent, partim de liberalibus disciplinis
 vitæque genere constituendo præcipiunt. Hæc autem omnia
 sic scripta sunt, quemadmodum in libellum (*psyllarem*)
 referri solent. nam ut orationes, quæ pronuntiantur solum,
 simplici dicendi genere et ex tempore scribi debent, ita quas
 ad posterorum pervenire memoriam velis, poematis instar
 elaboratas et exquisitum in modum compositas esse decet.
 illas enim probabiles, has magnificas esse oportet. Ne igitur
 extra causam tibi fabulas narrem, neve quid de ea sen-
 tiam, ipse commemorem, sic ausculta, ut ipsam orationem
 jam audirturus, quando et ipse adest, quem auditorem esse
 volui, Epicrates.

3. Quum videram nonnullos eorum qui amantur quidem
 et forma sunt ornati, neutra autem felicitatum harum recte
 uti, sed ut oris decorem laudi sibi ducere, sic amatorum
 familiaritatem aversari, atque in iudicando adeo non intel-
 ligere optima quæ sint, ut propter eos, qui hac re flagitiose
 abutuntur, illi quoque sint invisī, qui prudentem consuetu-
 dinem eorum expetunt; eos ego non ipsis tantam male
 consulere, sed etiam aliis familiaritates molestas reddere,
 (4) Illorum autem amentiam prudentibus non esse imitan-
 dam, existimavi, præsertim si considerent, quom ipsæ res
 nec honestæ nec flagitiosæ per sese sint, sed pro ratione
 attentium plurimum varient, temeritatis esse uno eodem-
 que de utrisque modo statuere, deinde omnium esse absur-
 dissimum eos admirari, qui plurimos et constantissimos
 amicos habent, improbare autem qui amatores habent, qui
 mos non omnibus, sed bonis ac prudentibus insitus est, ut
 hoc solum proprium iis vindicetur (*esse deatur*). (5) Jam
 illos qui nullius unquam talis amicitia felici eventum vi-
 derunt, aut semetipsos tam incontinentes esse sciunt, ut
 modestam cum familiaribus habere consuetudinem ne-
 queant, ita sentire, fortasse nihil miri est, qui autem eo, quo
 tu, sunt animo, et nec proreus ignorant, quantæ necessi-
 tudines per amorem absque infamia sicut cumulate peractæ,
 et reliquum vitæ tempus suum cum verecundia transege-
 runt, nec suspicantur, ut consentaneum est, se aliquid
 facturos esse turpe. (6) Quo magis etiam ad hanc scriben-
 dam orationem sum incitatus, quod duas res pulcherrimas
 me consecuturum esse putabam. nam bonis tuis commemo-
 randis simul et te felicem et me, qui te talem diligam,
 non recordem esse ostensurum confido. suadendis autem
 tuis, quas imprimis suaderi necesse est, benivolentiæ mee
 specimen et mutua nostræ amicitia occasionem allaturum.
 (7) Tametsi autem me hæc latet quam difficile sit etiam
 indolem tuam pro dignitate honorum celebrare, sed etiam
 periculosius esse suadere, quum mōitori eventus consilii

μέλλονθ' αὐτὸν ὑπεύθυνον τῷ πεισθέντι καταστήσει.
 15 ἀλλὰ νομίζω τοῖς μὲν δίκαιός ἐγκωμίων τυγχάνουσι
 περιγενέσθαι τῆς τῶν ἐπαινούτων δυνάμεως προσήκειν
 τῇ τῆς ἀληθείας ὑπερβολῇ, τῆς δὲ συμβουλῆς οὐ δια-
 μαρτήσεσθαι, συνειδὼς ὅτι διὰ μὲν ἀνόητων καὶ παν-
 20 τελῶς ἐπ' ἀπρασίας διαφθαμένων οὐδὲ τῶν καθ' ὑπερ-
 βολὴν ὀρθῶς βουλευθέντων οὐδὲν ἂν καλῶς ξενεγθεῖη,
 διὰ δὲ τῶν σωφρόνως καὶ καθαρῶς ζῆν αἰρουμένων οὐδὲ
 τὰ μετρίως ἐσαιμμένα διαμαρτάνεσθαι πέφυκεν. (8)
 Τὰς μὲν οὖν ἐλπίδας ἔχων τοιαύτας ἐγχειρῶ τῷ λόγῳ,
 25 ἡγοῦμαι δὲ πάντας ἂν ἠμολογήσαι μοι τοῖς τηλικούτοις
 μάλιστα κατεπείγειν κάλλος μὲν ἐπὶ τῆς ὀφείας, σωφρο-
 σύνην δ' ἐπὶ τῆς ψυχῆς, ἀνδρείαν δ' ἐπ' ἀμφοτέρων
 τούτων, χάριν δ' ἐπὶ τῶν λόγων διατελεῖν ἔχοντας. ὣν
 τὰ μὲν τῆς φύσεως οὕτω καλῶς ἢ τύχῃ σοι παραδέδω-
 1404 κεν, ὥστε περιβλεπτον καὶ θαυμαζόμενον διατελεῖν, τὰ
 δ' αὐτὸς παρὰ τὴν ἐπιμέλειαν εἰς τοῦτο προάγων ἦκεις,
 ὥστε μὴδὲν ἂν σοι τῶν εὐφρονούτων ἐπιτημῆσαι. (9)
 Καίτοι τί χρὴ τῶν τῶν μεγίστων ἐπαινῶν ἀξίον; οὐχ
 5 ὑπὸ μὲν τῶν θεῶν ἔγκατημένον φαίνεσθαι, παρὰ δὲ τοῖς
 ἀνθρώποις τὰ μὲν δι' αὐτὸν τὰ δὲ διὰ τὴν τύχην θαυ-
 μάζεσθαι; Καθ' ἑαυτοῦ μὲν τοῖνυν τῶν ὑπαρχόντων σοι
 πρὸς ἀρετὴν ἰσως ὕστερον ἀρμόσει τὰ πλείω διαλθεῖν.
 ἃ δ' ἐκάστω τούτων ἐγκώμι' εἰπεῖν ἔχω, ταῦτα δηλώ-
 10 σαι πειράσομαι μετ' ἀληθείας.
 10. Ἄρξομαι δὲ πρῶτον ἐπαινεῖν, ὅπερ πρῶτον ἰδοῦ-
 σιν ἅπασιν ἔστι γινῶναι σου, τὸ κάλλος, καὶ τούτου τὸ
 χῶμα, δι' οὗ καὶ τὰ μέρη καὶ ὅλον τὸ σῶμα φαίνε-
 15 ται. ἢ τίς ἀρμόττουσαν εἰκόνα ἐνέγκω, σκοπῶν οὐχ
 ὄρω, ἀλλὰ παρίσταται μοι δεῖσθαι τῶν ἀναγνόντων
 τόνδε τὸν λόγον σὲ θεωρῆσαι καὶ ἰδεῖν, ἵνα συγγνώμης
 τύχῃ μὴδὲν ὁμοίον ἔχων εἰπεῖν. (11) Τῷ γὰρ εἰκάσειέ
 τις θνητὸν ὄν, ὃ ἀθάνατον τοῖς ἰδοῦσιν ἐργάζεται πό-
 20 θον, καὶ δρώμενον οὐκ ἀποπληροῖ, καὶ μεταστὰν μνη-
 μονεύεται, καὶ τὴν τῶν θεῶν ἀξίαν ἐπ' ἀνθρώπου φύ-
 σιν ἔχει, πρὸς μὲν τὴν εὐπρέπειαν ἀνθρώπῳ, πρὸς δὲ
 τὰς αἰτίας ἀνυποπόνητον; ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ταῦτ' ἔστιν αἰ-
 τιάσασθαι πρὸς τὴν σὴν ὄψιν, ἃ πολλοῖς ἄλλοις ἤδη
 25 συνέπεσε τῶν κάλλους μετασχόντων. (12) Ἡ γὰρ διὰ
 βραθυμίαν τοῦ σχήματος ἅπασαν συνετάραξαν τὴν ὑπάρ-
 χουσαν εὐπρέπειαν, ἢ δι' ἀτύχημά τι καὶ τὰ καλῶς
 πεφυκότα συνδιέβαλλον αὐτῷ. ὣν οὐδενὶ τὴν σὴν ὄψιν
 1405 εὐρομ' ἂν ἔνοχον γεγεννημένην. οὕτω γὰρ σφόδρ' ἐφυ-
 λάξατο πάσας τὰς τοιαύτας κῆρας ὅστις ποτ' ἦν θεῶν ὃ
 τῆς σῆς ὀφείας προσηθείς, ὥστε μὴδὲν μέμψεως ἀξίον τὰ
 δὲ καὶ πλείστα περιβλεπτά σου καταστήσει. (13) Καὶ
 μὲν δὴ καὶ τῶν δρωμένων ἐπιφανεστάτου μὲν ὄντος τοῦ
 5 προσώπου, τούτου δὲ αὐτοῦ τῶν ὁμμάτων, ἔτι μᾶλλον ἐν
 τούτοις ἐπεδείξατο τὴν εὐνοίαν ἣν εἶχεν εἰς σὲ τὸ δαι-
 μόνιον. οὐ γὰρ μόνον πρὸς τὸ τὰ κατεπείγονθ' ὄρεν αὐ-
 τάρχη παρέσχηται, ἀλλ' ἐνίων οὐδ' ἐκ τῶν πραττομένων
 10 γιγνωσκομένης τῆς ἀρετῆς, σοῦ διὰ τῶν τῆς ὀφείας ση-
 μείων τὰ κάλλιστα τῶν ἡθῶν ἐνεφάνισε, πρῶτον μὲν καὶ
 φιλόνηρον τοῖς ὄρωσι, μεγαλοπρεπῆ δὲ καὶ σεμνὸν τοῖς

praestandus sit; tamen existimo hos, qui jure laudantur, ve-
 ritatis excellentia superare debere laudantium facundiam, et
 in dando consilio me non aberraturum, quia scio stultos et
 intemperantia prorsus depravatos, nulla vel rectissima con-
 silia probe exsequi, per eos vero, qui vitam suam prudenter
 et innocenter instituunt, nec vel mediocriter cogitata fru-
 strari solera. (8) Hac igitur spe fretus, ad orationem ag-
 gradior, arbitror autem omnes mihi esse aassensuros, huic
 aetati esse maxime necessariam perpetuam et pulchritudinem
 aspectus et modestiam animi et fortitudinem utriusque et
 orationis suavitatem. e quibus ea, quae naturae sunt, ita tibi
 praecleara fortuna largita est, ut omnes semper te suspiciant
 et admirentur, reliqua ipse tuapte cura eo perduxisti, ut
 nemo sanus te reprehendat. (9) Quanquam quid faciendum
 ei qui maximas laudes meretur? nonne diis carum videri,
 et hominibus partim propter semetipsum partim propter
 fortunam admirationi esse? Ac in universum de plurimis
 tuis ad virtutem adjumentis fortasse plura postea narrari
 conveniet. quas vero singulatim laudes referre possum, eas
 ut vere exponam faciam periculum.

10. Primam autem eam laudare incipiam, quam viden-
 tibus omnibus primum cognoscere licet, pulchritudinem,
 ejusque colorem, e quo et partes et totum corpus elucet.
 cui quam convenientem similitudinem adhibeam, medi-
 tans invenio nullam, sed in mentem mihi venit rogandos
 esse lectores hujus orationis, ut ipsi te spectent et contem-
 plentur, ut venia mihi detur nihil tibi simile afferenti. (11)
 Cum qua enim id mortale comparetur, quod immortale aspi-
 cientibus desiderium parit et aspectu sui non satiat et re-
 motum animis obversatur et deorum dignitatem obtinet in
 corpore humano, ut floridum elegantia venustatis, ita nullis
 criminibus obnoxium? Jam nec illa in facie tua culpam pos-
 sunt, quae multis aliis pulchritudine praeditis acciderunt.
 (12) Nam vel ob ignaviam universam figurae elegantiam tur-
 baverunt, vel propter calamitatem aliquam etiam reliqua
 naturae praecleara simul invisae reddiderunt. quarum repre-
 hensionum omnium tuam faciem expertem esse reperiam.
 tanta enim cura, quisquis ille deorum fuit, qui formam
 tibi largitus est, omnes hujusmodi labe cavet, ut nihil vi-
 tuperatione dignum, suspicienda in te vel plurima effecerit.
 (13) Jam quum in his quoque quae aspectu sentiuntur,
 maxima facies emineat, atque in hac ipsa oculi, magis
 etiam in his suam erga te benivolentiam numen ostendit.
 non enim eos ad usus duntaxat necessarios idoneos praebuit,
 sed quum quorundam virtus vix ex actionibus appareat,
 tuos mores probatissimos per visus indicia declaravit, qui
 et humanus aspectu et magnificus in vitae consuetudine et

δμιλοῦσιν, ἀνδρεῖον δὲ καὶ σώφρονα πᾶσιν ἐπιδειξας. ὁ
 15 καὶ μάλιστα ἂν τις θαυμάσειεν. (14) Τῶν γὰρ ἄλλων ἐπι
 μὲν τῆς πραότητος ταπεινῶν ἐπι δὲ τῆς σεμνότητος αὐθα-
 δῶν ὑπολαμβανομένων, καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνδρείαν θρα-
 συτέρων διὰ δὲ τὴν ἡσυχίαν ἀβελτέρων εἶναι δοκούντων,
 20 τοσαύτας ὑπεναντιώσεις πρὸς ἄλληλα λαβοῦσα ἡ τύχη
 πρὸς τὸ δέον ἄπανθ' ἡμιολογούμενα ἀπίδοκεν, ὡς περ εὐ-
 χὴν ἐπιτελοῦσα, ἢ παραδείγμα τοῖς ἄλλοις ἐπιδείξειαι
 βουληθεῖσα, ἀλλ' οὐ θνητὴν, ὡς εἶθιστο, φύσιν ἰστέα.
 (15) Εἰ μὲν οὖν οἶόντ' ἦν ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ τοῦ κάλ-
 λους τοῦ σου, ἢ τοῦτ' ἦν μόνον τῶν σῶν ἀξίειπαινον οὐ-
 25 δὲν ἂν παραλείπειν ὡμίθεα δεῖν ἐπαινοῦντες τῶν προσ-
 όντων. νῦν δὲ δέδοικα μὴ πρὸς τὰ λοιπὰ ἀπειρηκόσιν
 χρῆσώμεθα τοῖς ἀρχοταῖς καὶ περὶ τούτου μάτην τερ-
 θρευόμεθα. (16) Πῶς γὰρ ἂν τις ὑπερβάλῃ τῷ λόγῳ
 1406 τὴν σὴν ὄψιν, ἥς μὲδ' ἂ τέρχην πεποθεῖται τῶν ἔργων
 τοῖς ἀρίστοις δημιουργοῖς δύναται ὑπερτείνειν; καὶ θαυ-
 μαστόν οὐδέν. τὰ μὲν γὰρ ἀκίνητον ἔχει τὴν θεωρίαν,
 ὡς ἂδ ὄλον εἶναι τί ποτ' ἂν ψυχῆς μετασχόντα φανεῖν,
 5 σου δὲ τὸ τῆς γνώμης ἦθος ἐν πᾶσιν οἷς ποιεῖς με-
 γάλην εὐπρέπειαν ἐπαυξάνει τῷ σώματι. Περὶ μὲν οὖν
 τοῦ κάλλους πολλὰ παραλείπων τοσαῦτ' ἐπαινέσαι
 ἔχω.

17. Περὶ δὲ τῆς σωφροσύνης κάλλιστον μὲν τοῦτ'
 10 ἔχοιμ' ἂν εἰπεῖν, θεὶ τῆς ἡλικίας τῆς τοιαύτης εὐδια-
 βόλως ἔχουσης σοὶ μάλλον ἐπαινέσθαι συμβέβηκεν. οὐ
 γὰρ μόνον οὐδὲν ἐξαμαρτάνεις, ἀλλὰ καὶ φρονιμώτερον
 ἢ κατὰ τὴν ὥραν ζῆν προήρησαι. καὶ τοῦτο μέγιστον
 τεκμήριον, ἢ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἡμίλλα. πολλῶν γὰρ
 15 ἐντυχανόντων σοὶ καὶ παντοδαπὰς φύσεις ἔχόντων, ἔτι
 δὲ προσγομένων ἀπάντων ἐπὶ τὰς ἑαυτῶν συνηθείας,
 οὕτω καλῶς προέστης τῶν τοιούτων ὥστε πάντας τὴν
 πρὸς σὲ φιλίαν ἡγαπητότας ἔχειν. (18) Ὁ σημεῖον
 20 τῶν ἐνδόξως καὶ φιλανθρώπως ζῆν προαιρουμένων ἐστίν.
 καίτοι τινὲς εὐδοκίμησαν ἤδη τῶν συμβουλευσάντων
 ὡς οὐ χρὴ τὰς τῶν τυχόντων ἡμίλλας προσδέχεσθαι, καὶ
 τῶν πεισθέντων τούτοις. ἢ γὰρ πρὸς χάριν ἡμιλοῦντα
 τοῖς φαύλοις ἀναγκαῖον εἶναι διαβάλλεσθαι παρὰ τοῖς
 25 πολλοῖς, ἢ διευλαθεύμενον τὰς τοιαύτας ἐπιπλήξαις ὑπ'
 αὐτῶν τῶν ἐντυχανόντων δυσχεραίνεσθαι συμπίπτει.
 (19) Ἐγὼ δὲ διὰ τοῦτο κατ' μάλλον αἰμαὶ σε δεῖν ἐγκω-
 μιᾶζειν, ὅτι τῶν ἄλλων ἐν τι τῶν ἀδυνάτων οἰομένων
 εἶναι τὸ τοῖς ἄλλων τρόποις ἀρέσκειν σὺ τοσοῦτο τού-
 1407 τῶν διήνεγκας, ὥστε τῶν χαλεπῶν καὶ δυσκόλων
 ἀπάντων περιγεγενησθαι, τοῦ μὲν συνεξαμαρτάνειν τι-
 σὶν οὐδ' ὑποψίαν ἐνδοῦς τοῖς ἄλλοις, τῆς δὲ πρὸς αὐτοὺς
 δυσχεραίας τῆ τῶν τρόπων συναρμοστίᾳ κρατήσας. (20)
 5 Πρὸς τοίνυν τοὺς ἐραστάς, εἰ χρὴ καὶ περὶ τούτων εἰ-
 πείν, οὕτω καλῶς μοι δοκεῖς καὶ σωφρόνως ἡμιλεῖν,
 ὥστε τῶν πλείστων οὐδὲ, ὅν ἂν προβλῶνται, ματρίως
 ἐνεγκεῖν δυναμένων, σοὶ πᾶσι καθ' ὑπερβολὴν ἀρέσκειν
 10 συμβέβηκεν. ὁ τῆς σῆς ἀρετῆς σημεῖον ἐναργέστατον
 ἐστίν. ὧν μὲν γὰρ δίκαιον καὶ καλόν, οὐδεὶς ἀμοιρος
 αὐτῶν παρὰ σοῦ καθέστηκεν, ἀ δ' εἰς αἰσχύνῃν ἦκει,

fortis et prudens omnibus videris, id quod inprimis admi-
 remur. (14) Nam quum aliorum comitas in humilitatis, gra-
 vitas in fastus opinionem incurrat, quumque lidem ut
 propter fortitudinem temerarii, sic propter mansuetudinem
 inertes videantur, tot res inter se contrarias nacta fortuna,
 ut par est, omnia consentientia secum efficit, quasi votum
 absolveret, aut exemplum ceteris ostendere vellet, non quasi
 mortalem pro more suo naturam constitueret. (15) Quod
 si tuam pulchritudinem assequi dicendo liceret, aut hoc
 unum in te laudandum esses; nihil horum bonorum in tui
 celebrandi proposito pretereundum videretur. nunc autem
 vereor, ne auditores defatigemus, ut minus alacriter ac-
 cipliant reliqua et de hoc frustra nugemur. (16) Quis enim
 speciem tuam oratione superet, quam neque imagines præ-
 stantissimorum artificum industria elaborata superare pos-
 sint? neque id mirandum. nam illæ immobiles spectantur,
 ut obscurum sit, cujusmodi, si viverent, apparerent, sed
 tui animi mansuetudo in omnibus tuis factis venustatem
 corporis mirum in modum auget. Ac in tuæ formæ laudes
 (quanquam præterii multas) hæc dicenda habeo.

17. De temperantia verò pulcherrima laus illa occurrit,
 quod, quum ista ætas calumnias exposita sit, tibi usa venit
 ut magis laudare. nam non modo nihil peccas, sed etiam
 sapientius, quam pro flore ætatis, vitam instituisti. et hoc
 maximum testimonia est, tua cum hominibus consuetudo.
 quum enim te multi conveniant eademque diversissimis
 præditi ingenii, teque omnes ad suam familiaritatem invi-
 tent, ita præclare hæc tractas, ut amicitia tua omnes delectentur.
 (18) Quod est vitæ indicium laudabiliter humaniterque
 institutæ. Quanquam jam nonnulli probati sunt, qui non
 quovis in amicitiam recipiendos sciasere, et qui iisdem pa-
 ruere. event enim ut aut, si quis improbis ad gratiam ob-
 sequatur, necesse sit in vulgi reprehensionem incurrere,
 ut, si eam calumpniam vereatur, odium ipsorum sodalium
 suscipi. (19) Ego autem propter hoc ipsum te magis lau-
 dandum censeo, qui, quum ceteris fieri non posse videatur,
 et aliorum iudiciis probetur, quisquam, tantum tu hos
 antecelas, ut difficultates atque asperitates omnes supera-
 ris, ut ne suspicionem quidem reliquis de te præbeas, quasi
 ulli sis delictorum socius, et ut offensam apud eos, concin-
 nitate morum viceris. (20) Jam cum amatoribus (si quid
 de hisce quoque dicendum) ea esse ratio tua, eaque quum
 bonitas tum prudentia mihi videtur, ut, quum plerique
 (amati) ne eum quidem, quem sibi delegerunt (amatorem),
 moderate ferre possint, tibi usa venerit ut omnibus supra
 modum placeas, id quod signum est tuæ virtutis clarissimi-
 mum. nemini enim ea negasti, quæ jure honesteque tribui

τούτων οὐδ' εἰς ἐλπίδα οὐδεὶς ἔρχεται. τοσαύτην τοῖς
 18 μὲν τῶν βελτίστων ἀρεγομένοις ἐξουσίαν τοῖς δ' ἀπο-
 θρασυνέσθαι βουλομένοις ἀτολίαν ἢ σὴ σωφροσύνη
 παρεσκευάκεν. (21) Ἐτι τοίνυν τῶν πλείστων ἐκ τῆς
 σιωπῆς, ὅταν ᾧσι νέοι, τὴν τῆς σωφροσύνης δόξαν θη-
 ρωμένων οὐ τοσαῦτο τῆ φύσει διενήνοχας, ᾧστ' ἐξ ὧν
 20 λέγεις καὶ ἑμιλεῖς τοῖς ἐντυγχάνουσι μηδὲν ἐλάττω τὴν
 περὶ σεαυτοῦ εὐδοξίαν ἢ διὰ πάντα τὰ λοιπὰ πεποιθ-
 εῖσαι. τοσαύτη πειθὴ καὶ χάρις καὶ ἐν οἷς σπουδάξεις
 ἵστί σοι καὶ ἐν οἷς παύσεις. καὶ γὰρ εὐήθης ἀναμαρτή-
 τως καὶ δεινὸς οὐ κακοήθως καὶ φιλόφρωντος ἑλευθε-
 25 ρίως, καὶ τὸ σύνολον τοιούτους εἶ, ὅσος ἂν ἐξ Ἀρετῆς
 υἱὸς Ἑρωτὶ γένοιτο.

22. Τὴν τοίνυν ἀνδρείαν (οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἀξίον ἐστὶ
 παραλιπεῖν, οὐχ ὡς οὐ πολλὴν ἐπίδοσιν ἐχούσης ἐστὶ τῆς
 σῆς φύσεως, καὶ τοῦ μέλλοντος χρόνου πλείους ἀφορ-
 μὰς παραδύσοντος λόγων τοῖς ἐπαινέειν σε βουλομένοις,
 1408 ἀλλ' ὡς καλλίστων ὄντων τῶν μετὰ ταύτης τῆς ἡλι-
 κίας ἐπαιῶν, ἐν ἧ τὸ μηδὲν ἐξαμαρτάνειν τοῖς ἄλλοις
 εὐκτόν ἐστι), σοῦ δ' ἐπὶ πολλῶν μὲν ἂν τίς καὶ ἐτέρων
 τὴν ἀνδρείαν διέβητο, μέγιστα δ' ἐπὶ τῆς ἀσκήσεως,
 6 ἧς καὶ πλείστοι γεγένηνται μάρτυρες. (22) Ἀνάγκη δ'
 ἴσως πρῶτον εἰπεῖν, ταύτην τὴν ἀγωνίαν ὡς καλῶς
 προεῖλου. τὸ γὰρ ὀρθῶς, ὃ τι πρακτέον ἐστὶ, νέον ὄντα
 δοκιμάσαι καὶ ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ γνώμης φρονίμου κοι-
 νόν ἐστὶ σημεῖον. δι' ὧν οὐδέτερον παραλιπεῖν ἄξιον τὸν
 10 τῆς προαιρέσεως ἐπαιῶν. Συνειδὼς τοίνυν τῶν μὲν
 ἄλλων ἀθλημάτων καὶ δούλους καὶ ξένους μετέχοντας,
 πῶς δ' ἀποβαίνειν μόνος μὲν τοῖς πολλταῖς ἐξουσίαν οὐ-
 σαν ἀφιεμένους δὲ τοὺς βελτίστους, οὕτως ἐπὶ τοῦτον
 15 τὸν ἀγῶν' ὄρησας. (23) Ἐτι δὲ κρίνων τοὺς μὲν τὰ
 δρομικὰ γυμναζομένους οὐδὲν πρὸς ἀνδρείαν οὐδ' εὐ-
 ψυχίαν ἐπιδιδόναι, τοὺς δὲ τὴν πυγμὴν καὶ τὰ τοιαῦτ'
 ἀσκήσαντας πρὸς τῷ σώματι καὶ τὴν γνώμην διαφθει-
 ρεσθαι, τὸ σεμνότερον καὶ κάλλιστον τῶν ἀγωνισμάτων
 20 καὶ μέγιστα πρὸς τὴν σεαυτοῦ φύσιν ἐρμώτερον ἐξελέξω,
 τῇ μὲν συνθηαίε τῶν ὅπλων καὶ τῇ τῶν δρόμων φιλοπο-
 νία τοῖς ἐν τῷ πολέμῳ συμβαίνουσιν ὁμοιωμένον, τῇ
 δὲ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ τῇ σεμνότητι τῆς παρασκευῆς
 πρὸς τὴν τῶν θεῶν δύναμιν εἰκασμένον, πρὸς δὲ τοῦ-
 25 τοῖς ἡδίστην μὲν θεῶν ἔχον, ἐκ πλείστων δὲ καὶ παν-
 τοδαπῶν συγκαίμενον, μεγίστων δ' ἀθλων ἡξιωμέ-
 νον. (24) Πρὸς γὰρ τοῖς τιθεμένοις τὸ γυμνασθῆναι
 καὶ μελετῆσαι τοιαῦτ' οὐ μικρὸν ἄθλον προφανήσεται
 1409 τοῖς καὶ μετρίως ἀρετῆς ἀφιεμένοις. τακμήριον δὲ μέ-
 γιστον ἂν τις ποιήσαιο τὴν Ὀμήρου ποιήσιν, ἐν ἧ
 καὶ τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς βαρβάρους μετὰ τοιαύτης
 παρασκευῆς πολεμήσαντας πεποίηκεν ἄλλοις, ἐστὶ
 6 δὲ καὶ νῦν τῶν πόλεων τῶν Ἑλληνίδων οὐ ταῖς ταπει-
 νοτάταις ἀλλὰ ταῖς μεγίσταις ἐν τοῖς ἀγῶσι χρῆσθαι
 σύνθηές ἐστιν. (25) Ἡ μὲν οὖν προαιρέσις οὕτω καλῆ
 καὶ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἡγαπημένη, νομίζων δ' οὐ-
 δὲν εἶναι προύργου τῶν σπουδαιωτάτων ἐπιθυμῆναι οὐδὲ
 10 καλῶς πρὸς ἅπαντ' αἰεὶ πεφυκέναι τὸ σῶμα μὴ τῆς ψυ-

possunt, quæ vero cum probro conjuncta sunt, ea nec sperare quisquam in animum inducit. Tantam honestatis appetentibus potestatem, impudentibus desperationem asserit tua prudentia. (21) Præterea, quum in adolescentia plerique prudentiæ laudem taciturnitate venentur; tu tantum ingenio polles, ut sermonibus et colloquiis tuis non minorem quam ceteris omnibus rebus apud familiares tuos laudem sis adsecutus. tantus tuus lepos est et tanta suavitas tum serilis tum jocosus in rebus, quum et simplex sis absque peccato et acutus absque malitia et humanus cum ingenuitate, ac denique talis, qualis e Virtute filius esset Amoris.

22. Fortitudo autem (uam et hanc præterire non decet, quanquam tua quidem natura multas adhuc accessiones recipit et futurum tempus laudaturis magnam copiam surpeditabit, tamen pulcherrimæ sunt ista ætate laudes, qua nihil peccare ceteris est optabile), tua igitur fortitudo quum ex aliis celebrari possit tum vero propter exercitationem, cujus vel plurimi testes exstiterunt. (23) Fortasse autem in primis dicendum est, quam prudenter id studium ceteris prætuleris. nam prudens agendarum rerum delectus in adolescente commune signum est et animi liberalis et cordati ingenii. propter utrumque istius instituti laus non est prætermittenda. Quum igitur persuasum tibi haberes a reliquis certaminibus nec servos nec peregrinos excludi, desilire vero solis propositum esse civibus, nec nisi ab optimis expeti; sic ad hoc certamen te contulisti. (24) Ad hæc, si qui currendo se fatigent, eorum nec fortitudinem nec animi alacritatem augeri, eos vero, qui pugilatu aut aliis ejus generis ludis se exerceant, præter mala corporis etiam ingenia corrumpere quum judicares; splendidissimum pulcherrimumque exercitationis genus tuæque naturæ aptissimum elegisti, quod et armorum consuetudine et cursuum tolerantia belli simulacrum referat, et magnificentia ac splendore apparatus potentia decorum simile videatur, præterea et aspectu jucundissimum sit, et e plurimis variisque generibus constet, et ingenia præmia merito consequatur.

(25) Præter enim proposita præmia, ipsa etiam exercitatio et tam præclarum studium non parvum præmium homini vel mediocriter virtutis studioso videbitur. Quod Homerici carminis testimonio vel in primis comprobatur, in quo et Græcos et Barbaros tali apparatu gessisse bellum fecit inter sese, præterea etiam hodie Græcarum urbium non abjectissimis, sed maximis uti eo in certaminibus familiare est.

(26) Quanquam autem hoc institutum tam præclarum est et apud omnes homines amatum, tamen quia putabas nihil prodesse rerum pulcherrimarum desiderium, aut corporis ad omnia quamlibet habilitatem, nisi animus probe esset

χῆς φιλοτίμως παρεσκευασμένης, τὴν μὲν φιλοπονίαν ἐν τοῖς γυμνασίοις εὐθέως ἐπιδειξάμενος οὐδ' ἐν τοῖς ἔργοις ἐβέβωσ, τὴν δ' ἄλλην ἐπιφάνειαν τῆς σαυτοῦ
 15 φύσεως καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀνδρείαν ἐν τοῖς ἀγῶσι μά-
 λιστ' ἐνεδείξω. (27) Περὶ δὲν ὀκνῶ μὲν ἀρξασθαι λέ-
 γειν, μὴ λειψῶ τῷ λόγῳ τῶν τότε γιγνομένων, ὅμως
 δ' οὐ παραλείψω, καὶ γὰρ αἰσχρόν, ἂ θεωροῦντας ἡμᾶς
 20 εὐφραίνει, ταῦτ' ἀπαγγεῖλαι μὴ ἔλκειν. Ἀπαντας μὲν
 οὖν εἰ διεξιόημι τοὺς ἀγῶνας· ἴσως ἂν ἀκαιρον μῆκος
 ἡμῖν ἐπιγένοιτο τῷ λόγῳ. ἐνὸς δ', ἐν ᾧ πολὺ διήνεγκας,
 μνησθεὶς ταῦτά τε δηλώσω καὶ τῆ τῶν ἀκουόντων δύ-
 25 νάμει συμμετρώτερον φανήσομαι χρώμενος. (28) Τῶν
 γὰρ ζευγῶν ἀφαιθέντων, καὶ τῶν μὲν προορησάντων τῶν
 δ' ὑφηνιχομένων, ἀμφοτέρων περιγεγόμενος, ἑκατέρ-
 ων ὡς προσῆκε, τὴν νίκην ἔλαβες, τοιοῦτου στεφάνου
 τυχῶν ἐφ' ᾧ, καθ' ἑκατέρω καλοῦ τοῦ νικᾶν ὄντος, κάλλιον
 1410 ἔδοκει καὶ παραλογώτερον εἶναι τὸ σωθῆναι. Φερομένου
 γὰρ ἐναντίου μὲν σοι τοῦ τῶν ἀντιπάλων ἄρματος,
 ἀπάντων δ' ἀνυπόστατον οἰομένων εἶναι τὴν τῶν ἵππων
 δύναμιν, ὁρῶν αὐτῶν ἐνίοις καὶ μηδανὸς δεινοῦ παρόν-
 5 τοῦ ὑπερηγωνιακότας, ὡχ ὅπως ἐξεπλάγης ἢ καταδει-
 λίαςας, ἀλλὰ τῇ μὲν ἀνδρείᾳ καὶ τῇ τοῦ ζεύγους
 δριμύ κρείττων ἐγένου, τῷ δὲ τάχει καὶ τοὺς διευτυχ-
 κότας τῶν ἀνταγωνιστῶν παρῆλθες. (29) Καὶ γὰρ τοι
 τοσοῦτο μετήλλαξας τῶν ἀνθρώπων τὰς διανοίας, ὥστε
 10 πολλῶν θρυσούντων ὡς ἐν τοῖς ἵπποκοῖς ἀγῶσι ἡδί-
 στην θέαν παρέχεται τὰ ναυαγοῦντα, καὶ δοκοῦντων
 ἀληθῆ ταῦτα λέγειν, ἐπὶ σοῦ τούναντίον τοὺς θεατὰς φο-
 βεῖσθαι πάντας μὴ τι συμπέση τοιοῦτο περὶ σέ. τοιαύ-
 15 τὴν εὐνοίαν καὶ φιλονεκίαν ἢ σὴ φύσις ἀπτοῖς παρέσχεν.
 εἰκότως.

30. Καλὸν μὲν γὰρ καὶ τὸ καθ' ἐν τι περιβλεπτον
 γενέσθαι, πολλὸ δὲ κάλλιον τὸ πάντα περιλαβεῖν ἐφ'
 οἷς ἐν τις νοῦν ἔχων φιλοτιμηθῆι. δῆλον δ' ἐπιθεῖν·
 20 εὐρήσομεν γὰρ Αἰακὸν καὶ Ῥαδάμανθυν διὰ σωφρο-
 σύνην, Ἡρακλέα δὲ καὶ Κάστορα καὶ Πολυδεύκη δι'
 ἀνδρείαν, Γανυμήδη δὲ καὶ Ἄδωνιν καὶ ἄλλους τοιοῦ-
 τούς διὰ κάλλος ὑπὸ θεῶν ἀγαπηθέντας. Ὡστε ἔγωγ'
 οὐ θαυμάζω τῶν ἐπιθυμούντων τῆς σῆς φιλίας, ἀλλὰ
 μὴ τῶν τοῦτον τὸν τρόπον διακειμένων. ὅπου γὰρ ἐνὸς
 25 ἑκάστου τῶν προειρημένων μετασχόντες τινὲς τῆς τῶν
 θεῶν ἡμιλίας ἠξιώθησαν· ἢ που τοῦ γ' ἀπάντων κυ-
 ρίου καταστάντος εὐκτὸν θνητῷ φύντι φίλον γενέσθαι.
 (31) Δίκαιον μὲν οὖν καὶ πατέρα καὶ μητέρα καὶ τοὺς
 1411 ἄλλους οἰκεῖους τοὺς σοὺς ζηλοῦσθαι, τοσοῦτον ὑπερ-
 χόντος σοῦ τῶν ἡλικιωτῶν ἀρετῇ, πολλὸ δὲ μᾶλλον οὐκ
 σὺ, ὁ τῶν τηλικούτων ἀγαθῶν ἠξιωμένος, σαυτοῦ προ-
 κρίνας ἀξίους εἶναι φίλους ἐξ ἀπάντων αἰρή. τοὺς μὲν
 5 γὰρ ἢ τύχη σοι μετόχους κατέστησας, τοὺς δ' ἢ σφετέρᾳ
 καλοκάγαθία προσυνέστηθες. (32) Οὐκ οὐκ οἶδα πό-
 τερον ἔραστὰς ἢ μόνους ὁρθῶς γιγνώσκοντας προσεγο-
 ρεῦσαι χρή. δεκαὶ γὰρ μοι καὶ κατ' ἀρχὰς ἢ τύχη, τῶν
 10 μὲν φαίλων καταφρονούσας, τὰς δὲ τῶν σπουδαίων ἀ-
 ὁρῶν διανοίας ἐρεῖσσαι βουληθεῖσας, τὴν σὴν φύσιν οὐ

exornatus; laborum tolerantiam in gymnasiis statim osten-
 tatum, nec in factis fefellisti, reliquum autem ingenii tui
 splendorem animique robur in certaminibus potissimum
 declarasti. (27) De quibus etsi ordiri vereor, metuens ne
 ejus temporis res oratione non assequar; tamen non
 praetermittam. nam turpe fuerit, quae nos spectantes exhi-
 larant, ea nolle commemorare. Ac si omnia certamina re-
 ferrem; ultra modum fortasse nobis extenderetur oratio.
 unius autem, in quo multum excelluisti, facta mentione,
 et eadem indicabo et auditorum auscultandi facultate con-
 venientius utar. (28) Emissis equis, atque aliis longius
 evectis, aliis subsequens, de ambobus, de utrisque ut
 decebat, victoriam obtinuisti, talem coronam adeptus, in
 qua, quum victoria praecleara sit, tamen evasisse incolamem
 praeclearius videbatur et admirabilis. Nam adversariorum
 (posteriore) curru contra te ruente cunctisque (spectato-
 ribus) putantibus equorum violentiam sustineri non posse,
 quanquam videras eorum (spectatorum) aliquos nullo
 etiam ingruente periculo mirifice angere, non modo non per-
 territus es aut refugisti, sed fortitudine et bigarum impeta
 factus es superior, et celeritate adversarios, qui secundo
 cursu nec interrupto ab initio usi fuerant, antevertisti. (29)
 Quapropter ita mutasti animos hominum, ut, quum multi
 jacent in ludis equestribus nihil esse perinde jucundum,
 atque naufragia currum, veraque dicere videantur, de te
 contra spectatores omnes, ne quid tibi tale accideret, for-
 midarent. tantam benivolentiam et studium in eorum ani-
 mis natura tua excitarat, neque id injuria.

30. Quum enim pulchrum sit vel ob unum aliquod orna-
 mentum esse conspicuum; quanto pulchrius est omnia com-
 plecti, quae homo prudens laedi sibi duxerit. Idque inde
 perspicitur: Aiacum et Rhadamantum propter prudentiam,
 Herculem, Castorem et Polluceum propter fortitudinem,
 Ganymedem, Adonidem et ejus generis alios propter pul-
 chritudinem a diis adamatos esse reperiemus. Quare non
 miror eos qui amicitiam tuam expetunt, sed si qui non eo-
 dem modo erga te afficiuntur, si qui enim singulis dun-
 taxat horum quae diximus honorum praediti, convicti
 deorum sunt dignati; profecto et, homo qui natus sit,
 optabile fuerit, ejus amicum fieri, quae illa universa in sua
 potestate habeat. (31) Praedicanda igitur tui et patris et
 matris et heterorum propinquorum felicitas, quod aequa-
 les tuos tantum virtute vincas, sed eorum multo magis,
 quos tu, tam praestantibus dotibus ornatus, delecta habito
 praee omnibus amicitia tua dignaris. nam illos fortuna te-
 cum conjunxit, hos sua virtus tibi commendavit. (32) Qui
 laud scio amatores ne, an soli veri iudices sicut hominibus.
 nam mihi videtur etiam initio fortuna contemptis improbis,
 honestorum virorum mentes irritare volens, naturam

πρὸς ἡδονὴν, ἐξαπατηθῆναι καλὸν, ποιῆσαι, ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν, εὐδαιμονῆσαι χρήσιμον.

33. Πολλὰ δ' ἔχων ἔτι περὶ σοῦ διελεῖν, αὐτοῦ καταλύσειν μοι δοκῶ τὸν ἔπαινον, δεδιώς μὴ καθ' ὑπερβολὴν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ὑπὲρ σοῦ διαλέγεσθαι δόξω. τοσοῦτο γάρ, ὡς ἔοικεν, ἢ τῶν λόγων δύναμις ἑλαττον ἔχει τῆς ὕψεως, ὥστε τοῖς μὲν ὁρατοῖς οὐδεὶς ἀπιστεῖν ἀξιοῖ, τοὺς δὲ τούτων ἔπαινους οὐδ' ἂν ἠλείπωσιν ἀληθεῖς εἶναι νομίζουσιν. (31) Παισάμενος οὖν περὶ τούτων, ἤδη πειράσομαι σοὶ συμβουλεύειν ἐξ ὧν 20 ἂν ἐντιμότερον ἔτι τὸν σαυτοῦ βίον καταστήσῃς. Βουλομένη δ' ἂν σε μὴ πάρεργον ποιήσασθαι τὸ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς μέλλουσι ῥηθῆσθαι, μὴδ' ὑπολαμβάνειν τοῦθ', ὡς ἄρα ἐγὼ τούτοις κέχρημαι τοῖς λόγοις οὐ 25 τῆς ὠφελείας ἕνεκα ἀλλ' ἐπιδείξεως ἐπιθυμῶν, ἵνα μήτε διαμάρτης τῆς ἀληθείας, μήτ' ἀντὶ τῶν βελτίστων τὰ τυχόνθ' ἰλόμενος χεῖρον περὶ σαυτοῦ βουλεύσῃ. (36) Καὶ γὰρ τοῖς μὲν ἀφανῆ καὶ ταπεινῇ τὴν φύσιν ἔχουσιν οὐδ' ὅταν μὴ καλῶς τι πράξωσιν ἐπιπλήττομεν, 1412 τοῖς δ' ὥσπερ σὺ περιθλέπτοις γαργημένους καὶ τὸ παραμελήσῃς τινος τῶν καλλίστων αἰσχύνῃ φέρει. Ἔτι δ' οἱ μὲν ἐπὶ τῶν ἄλλων λόγων ψευθεύοντες, καθ' ἑνὸς μόνου πράγματος οὐ τὰ κράτιστ' ἔγνωσαν, οἱ δὲ τῆς τῶν ἐπιτηδεύματων συμβουλίας διαμαρτύνοντες ἢ καταφρονήσαντες, παρ' ἑλόν τὸν βίον τῆς ἑαυτῶν ἀγνωσίας ὑπόμνηματ' ἔχουσιν.

36. Τούτων μὲν οὐδὲν δεῖ σε παθεῖν, σκοπεῖσθαι δὲ 10 τί τῶν ἀνθρωπείων μεγίστην δύναμιν ἔχει, καὶ τίνος καλῶς μὲν ἀποβάντος πλεῖστ' ἂν κατορθοῖμεν, διαφθάρντος δὲ μέγιστ' ἂν βλαπτοίμεθα παρὰ τὸν βίον. σὺ γὰρ ἀδελόν ὅτι τούτου καὶ μέλυστ' ἐπιμέλειαν ποιητόν, 15 δὲ μεγίστην βροτῆν ἐφ' ἑκάτερον * ἐνεργάζεσθαι πέφυκεν. (37) Τὴν μὲν τῶν δianoian ἐν ἀνθρώποις * ἀπάντων εὐρήσομεν ἤγεμονεύουσιν, ταύτην δὲ φιλοσοφίαν μόνῃν παιδεύσαι τε ὀρθῶς καὶ γυμνάσαι δυναμίνην. ἧς οἰομαί σε δεῖν μετασχέειν, καὶ μὴ κατοκνή- 20 σαι μὴδὲ φυγεῖν τὰς ἐνούσας ἐν αὐτῇ πραγματείας, ἐνθυμούμενον ὅτι διὰ μὲν ἀργίας καὶ βραθυμίας καὶ τὰ παντελῶς ἐπιπολῆς δυσχείρωτ' ἐστὶ, διὰ δὲ καρτερίας καὶ φιλοπονίας οὐδὲν τῶν ὄντων ἀγαθῶν ἀνάλωτον πέφυκε, (38) καὶ διότι πάντων ἀλογώτατόν ἐστι πρὸς 25 μὲν χρηματισμῶν καὶ βλάβην καὶ τὰ τοιαῦτα φιλοτιμίας ἔχειν καὶ πολλὰς ὑπομνήσεις κακοπαθείας, ἀ πάντα θνήτ' ἐστὶ καὶ τῇ διανοίᾳ δουλεύειν εἰώθε, τὴν δ' ἐπιστατοῦσαν μὲν τῶν ἄλλων, συνδιατελοῦσαν δὲ τοῖς 1413 ἔχουσιν, θλου δ' ἡγεμονεύουσιν τῷ βίῳ μὴ ζητεῖν ὅπως διακίεσται βέλτιον. (39) Καίτοι καλὸν μὲν καὶ διὰ τύχην ἐν τοῖς σπουδαιότατοις θαυμάζεσθαι, πολλὸν δὲ καλλίον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν τὴν αὐτοῦ μηδενὸς τῶν 5 ἐνδοξῶν ἀμοιβῶν γενέσθαι. τῆς μὲν γὰρ ἐνίοτε καὶ τοῖς φύλοις μετασχέειν συνέθει, τῆς δ' οὐκ ἔστιν ἄλλοις μετουσία πλὴν τοῖς ἐν ἀνδραγαθίᾳ διαφέρουσιν. (40) Ἀλλὰ μὴν περὶ γε τῆς φιλοσοφίας ἀκριβοῦς μὲν ἕκαστα διελεῖν ἡγοῦμαι τὸν μέλλοντα χρόνον ἡμῖν ἐπιτηδαιο-

tuam fecisse non ad voluptatem, ut formosus seducereris, sed ad virtutem, ut utilis esses ad beatitudinem.

33. Quanquam autem multo plura de te commemorare possem; hic mihi finiendam esse puto laudationem. vereor enim, ne mea tui prædicationi naturæ humanæ limites excedere videatur. nam usque adeo dicendi vis ab aspectu vincitur, ut his, quæ sub sensum oculorum cadunt, fidem esse abrogandam nemo putet, eorundem vero laudes, etiam iusto minores, non esse veras opinentur. (34) Jam igitur omissis his, ea tibi præcipere conabor, per quæ vitam tuam honoratiorem efficias. Te vero velim ea, quæ dicentur, non obliter animadvertere, neque existimare, me ostentandi potius ingenii quam juvandi studio his verbis esse usum, ut nec a veritate aberres nec pro optimis obvia quæque amplexus pejus tibi consulas. (35) Etenim quorum obscura et humilis natura est, hos nec si quid non recte fecerint objuramus, at quorum laus, ut tua, in illustri loco sita est, his honestissimarum rerum vel neglexisse aliquid, probro datur. Præterea qui in aliis orationibus judicandis falluntur, una tantum de re non optime statuunt, qui vero consilia de vitæ officiis non recte accipiunt aut contemnuunt, erroris sui per omnem secum ætatem monumenta circumferunt.

36. A quibus omnibus te alienum esse decet, ac perspicere, quid maximam in rebus humanis vim obtineat, et quo recte feliciterque constituto maximos in vita fructus percipimus, quo item depravato in acerbissimas calamitates incidamus per totam vitam. neque enim obscuram est ejus rei curam vel inprimis esse suscipiendam, quæ plurimum in utramque partem momenti et virium habet. (37) Mentem autem humanarum rerum omnium esse moderatricem reperiemus, quam sola philosophia et recte erudire et exercere possit. Ejus ergo te non expertem esse oportere censeo, aut ab ea sectanda laboribus, quibus ea paranda est, cunctari vel deterri, cogitandum potius per ignaviam et socordiam etiam facillima quæque non posse comprehendere, tolerantia autem et industria nihil in rerum natura esse honorum quin comparetur, (38) atque omnium esse absurdissimum, parandarum opum augendique roboris et rerum similium ardere cupiditate proptereaque multas ærumnas perpeti, quæ omnia mortalia sunt mentique servire consueverunt, non autem quarere ut, quæ cetera gubernat, quæ præditos nunquam deserit, quæ totius vitæ lux est, excolatur. (39) Præclarum sane etiam propter fortunæ beneficium præstantiæ causa esse admirationi, sed multo præclarior est apte industria quicquid eximium sit esse assecutum. nam illa etiam improbis non raro sese offert, hæc vero nemini adest nisi virtute præstantissimo. (40) Ac de philosophia quidem disserendi accuratius futuro tempore nobis occasiones opportuniore dabuntur, opinor, sed

10 τέρους καιρούς παραδώσειν, συντμίως δ' εἰπεῖν οὐδὲ
 νῦν οὐδὲν κωλύσει περὶ αὐτῆς. Ὁ ἐν οὖν πρῶτον ἐκείνο
 σε δεῖ καταμαθεῖν ἀκριβῶς, ὅτι πᾶσα μὲν παιδεία δι'
 ἐπιστήμης καὶ μελέτης τινὸς συνέστηκεν, ἣ δὲ φιλοσο-
 15 φία καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων. ὅσω γὰρ ἀκριβεστέρους
 ἔχει τοὺς ἐφεστώτας, τοσούτω κάλλιον αὐτὴν συγκει-
 σθαι προσήκει. (41) Καίτοι τί ποτ' ἂν βουλευθῆμεν,
 τῆς μὲν διανοίας ἐπὶ τοῦ λέγειν καὶ βουλευέσθαι τε-
 ταγμένης, τῆς δὲ φιλοσοφίας ἑκατέρου τούτων ἔμπει-
 20 ρίαν παραδιδούσης, μὴ ταύτην κατασχεῖν τὴν πρα-
 γματείαν δι' ἧς ἀμφοτέρων τούτων ἐγκρατῶς ἐξομεν;
 τότε γὰρ εἰκὸς καὶ τὸν βίον ἡμῶν μεγίστην ἐπίδοσιν
 λαθεῖν, ὅταν τῶν κρατίστων ὀρεγόμενοι τὰ μὲν διδασκὰ
 25 τέχνη τὰ δὲ λοιπὰ γυμνασία καὶ συνθηεῖα κατασχῆν
 δυνηθῶμεν. (42) Οὐ γὰρ δήπου τοῦτο γ' ἔστιν εἰπεῖν,
 ὡς οὐδὲν πρὸς τὸ φρονεῖν εὔ παρὰ τὴν ἐπιστήμην δια-
 φέρομεν ἀλλήλων. ὅλωσ μὲν γὰρ ἅπανα φύσις βελτίων
 γίγνεται παιδείαν προσλαβοῦσα τὴν προσήκουσαν, πολλὸ
 1414 δὲ μάλιστα ὅσαις ἐξ ἀρχῆς εὐφρέστερον τῶν ἄλλων
 ἔχειν ὑπῆρξε. τοῖς μὲν γὰρ αὐτῶν μόνον βελτίους γί-
 γνεσθαι, τοῖς δὲ καὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει διανεγκεῖν.
 (43) Εὖ δ' ἴσθι τὴν μὲν ἐκ τῶν πράξεων ἔμπειρίαν
 6 γιγνομένην σφαλερὰν οὔσαν καὶ πρὸς τὸν λοιπὸν βίον
 ἀχρήστως ἔχουσαν, τὴν δ' ἐκ τοῦ φιλοσοφεῖν παιδείαν
 πρὸς ἅπαντα ταῦτ' εὐκλείως συγκεκραμένην. Καίτοι
 τίνας ἤδη καὶ δι' εὐτυχίαν πραγμάτων γυμνασθέντες
 10 ἔθαμάσθησαν. σοὶ δὲ προσήκει τούτων μὲν καταφρο-
 νεῖν σαυτοῦ δ' ἐπιμελείαν ἔχειν. οὐ γὰρ αὐτοσχεδιάζειν
 ἀλλ' ἐπίστασθαι σε δεῖ περὶ τῶν μεγίστων, οὐδ' ἐπὶ
 τῶν καιρῶν μελετᾶν, ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι καλῶς ἐπίστα-
 σθαι. (44) Νόμιζε δὲ πᾶσαν μὲν τὴν φιλοσοφίαν με-
 15 γάλα τοὺς χρωμένους ὠφελῆν, πολλὸ δὲ μάλιστα τὴν
 περὶ τὰς πράξεις καὶ τοὺς πολιτικούς λόγους ἐπιστή-
 μην. τῆς γὰρ γεωμετρίας καὶ τῆς ἄλλης τῆς τοιαύτης
 παιδείας ἀπείρως μὲν ἔχειν αἰσχρόν, ἄκρον δ' ἀγωνι-
 στῆν γενέσθαι ταπεινότερον τῆς σῆς ἀξίας, ἐν ἐκείνῃ
 20 δὲ τὸ μὲν διανεγκεῖν ζηλωτῶν, τὸ δ' ἄμοιρον γενέσθαι
 παντελῶς καταγέλαστον. (45) Ἰννοίης δ' ἂν ἐξ ἄλλων
 τε πολλῶν καὶ παραθεωρήσας τοὺς πρὸ σαυτοῦ γεγε-
 νημένους ἐνόησας ἄνδρας. Τοῦτο μὲν Περικλέα τὸν
 συνέσει πλείστον τῶν καθ' αὐτὸν διανεγκεῖν δόξαται
 25 πάντων ἀκούσῃ πλησιάσαντ' Ἀναξαγόρα τῷ Κλαζομε-
 νίῳ καὶ μαθητὴν ἐκείνου γενόμενον ταύτης τῆς δυνά-
 μως μετασχόντα. τοῦτο δ' Ἀλκιβιάδην εὐρήσεις φύ-
 σει μὲν πρὸς ἀρετὴν πολλῶν χειρὸν διακείμενον, καὶ τὰ
 1415 μὲν ὑπερηφάνως τὰ δὲ ταπεινῶς τὰ δ' ὑπεράκρως ζῆν
 προσηρημένον, ἀπὸ δὲ τῆς Σωκράτους διμιλίας πολλὰ μὲν
 ἐπανορθωθέντα τοῦ βίου, τὰ δὲ λοιπὰ τῷ μεγεθεῖ τῶν
 6 ἄλλων ἔργων ἐπικυρωθέντα. (46) Εἰ δὲ δεῖ μὴ πα-
 λαῖα λέγοντας διατρέβειν, ἔγοντας ὑπογυιοτέροις παρα-
 δείγμασι χρῆσθαι, τοῦτο μὲν Τιμόθεον οὐκ ἐξ ὧν
 νεώτερος ὧν ἐπατῆδευσεν, ἀλλ' ἐξ ὧν Ἰσοκράτης συν-
 διατρίψας ἐπραξε, μεγίστης δοξῆς καὶ πλείστον τιμῶν
 10 εὐρήσεις ἀξιώθεντα. τοῦτο δ' Ἀρχύταν τὴν Ταραντιῶν

breviter eam attingere nec nunc quidquam prohibebit.
 Illud igitur in primis est diligenter animadvertendum: quom
 omnem disciplinam et scientia et exercitatione quadam
 contineri, tum philosophiam magis etiam ceteris. nam
 quanto diligentiores magistros habet, tanto pulchrius esse
 constitutam par est. (41) Atqui quum in dicendo et deli-
 berando mentis versetur officium, philosophia autem hujus
 utriusque rei peritiam tradat; cur eum laborem, qui nos ho-
 rum utriusque compotes facit, persequi nolimus? tum
 enim consentaneum est etiam vitæ nostræ maxima fore
 incrementa, quum et quæ doceri possunt, artis admini-
 culo, et cetera exercitatione et usu obtinuerimus. (42)
 Neque enim hoc dici profecto potest, nihil esse in scientia
 momenti ad hoc, ut alius præstet mens sapientia. nam quum
 omne ingenium, si apta institutio accedat, fit melius, tum
 vero ea multo maxime, quæ a primo statim ortu dexte-
 riora ceteris exsiterunt. illi enim sese duntaxat supe-
 rant, hi etiam aliis antecellunt. (43) Scito autem agendo par-
 tam peritiam esse imbecillam et ad reliquam vitam inuti-
 lem, philosophiæ autem institutionem ad omnia hæc oppor-
 tune contemperatam. Etai autem quidam etiam propter for-
 tunæ favorem in admiratione fuerunt; te tamen decet hos
 contemnere et tui ipsius curam gerere. neque enim maximæ
 res temere tibi aggrediendæ, sed scienter suscipiendæ sunt,
 nec in ipso demum gerendarum rerum articulo meditari,
 sed præclare certandi peritum esse. (44) Existimabis autem
 quum omnem philosophiam, si quis utatur, prodesse mul-
 tum, tum vero in primis eam doctrinam, quæ quid in re-
 publica et agendum et dicendum sit. nam geometriæ ac
 similibus artium esse radem turpe id quidem est, sed
 summum earum fieri artificem infra excellentiæ tuæ dignoi-
 tatem, at in illa excellere facultate, præclarum, non esse
 institutum, prorsus est deridendum. (45) Quod et ex
 multis aliis rebus intelligitur, et ex eo, si illustres ante
 tuam ætatem viros species et conferas. Nam et Periclem,
 cujus sapientia temporibus illis præ omnibus celebrata est,
 familiarem fuisse Anaxagoræ Clazomenio atque illo doctore
 vim eam consecutum esse audies. et Alcibiadem ingenio
 quidem ad virtutem multo deteriore, qui partim superbe,
 partim abjecte, partim immodice vivere instituerat, reperies
 propter Socratis institutionem multa in sua vita correxisse,
 cetera magnitudine rerum gestarum occultasse. (46) Sin
 veteribus commemorandis immorandum non est, quum re-
 centiora exempla in promptu sint; tum Timotheum non iis
 rebus, quibus adolescens atuduit, sed propter ea quæ post
 institutionem Isocratis gessit, et summam gloriam et am-
 plissimos honores merito esse consecutum deprehendes.
 tum Archytam, qui Tarentinam rempublicam adeo præclare

πῶλον οὕτω καλῶς καὶ φιλανθρώπως διοικήσαντα καὶ
 κύριον αὐτῆς καταστάντα, ὥς' εἰς ἅπαντας τὴν
 ἐκείνου μνήμην διενεγκεῖν, ὅς ἐν ἀρχῇ καταφρονούμε-
 νος ἐκ τοῦ Πλάτωνι πλησιάσαι τσαύτην ἔλαβεν ἐπί-
 15 δόσιν. (47) Καὶ τούτων οὐδὲν ἀλόγως ἀποβέβηκε. πολὺ
 γὰρ ἦν ἀτοπώτερον, εἰ τὰ μὲν μικρὰ δι' ἐπιστήμης καὶ
 μελέτης ἠναγκαζόμεθα ἐπιτελεῖν, τὰ δὲ μέγιστ' ἄνευ
 ταύτης τῆς πραγματείας ἠδυνάμεθα πράττειν. περὶ μὲν
 οὖν τούτων οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν. οὐδὲ γὰρ
 20 ἔξ ἀρχῆς ὡς παντελῶς ἀπειρώς ἔχοντός σου περὶ αὐ-
 τῶν ἐμνήσθην, ἀλλ' ἠγούμενος τὰς τοιαύτας πα-
 ρακλήσεις τοὺς μὲν ἀγνοοῦντας ἠτροπέειν τοὺς δ'
 εἰδότας παροξύνειν. (48) Μηδὲν δὲ ὑπολάβῃς τοιοῦ-
 τον, ὡς εἶρ' ἐγὼ ταῦτ' εἰρηκα δὴδάζειν αὐτὸς ἐπαγγα-
 25 λόμενός σε τι τούτων, οὐ γὰρ ἂν αἰσχυρθεῖην εἰπὼν
 τὰ πολλὰ μαθεῖν αὐτὸς ἐτι δέομαι, καὶ μᾶλλον ἀγνο-
 υιστῆς προσηρημαί τῶν πολλῶν ἢ διδάσκαλος εἶναι τῶν
 ἄλλων. οὐχ ὡς ἀναινόμενος δὲ ταῦτα διαιροῦμαι τὴν
 τῶν σοφιστεῦν εἰσομένων δόξαν, ἀλλ' ὅτι τᾶληθές
 1416 τοῦτον ἔχον τυγχάνει τὸν τρόπον, (49) ἐπαι σὺνοσά γε
 πολλοὺς μὲν ἔξ ἀδελφῶν καὶ παλαιῶν ἐπιφανῶς διὰ τῆς
 πραγματείας ταύτης γενημένους, Σάλωνά δὲ καὶ
 ζῶντα καὶ τελευτήσαντα μεγίστους ἀδελφῆς ἠξιωμένον,
 5 ὅς οὐκ ἀπεληλαμένους τῶν ἄλλων κίμων, ἀλλὰ τῆς μὲν
 ἀνδρείας τὸ πρὸς Μεγαρέας τρόπιον ὑπόμνημα κατα-
 λιπὼν, τῆς δ' εὐβουλίας τὴν Σαλαμίνος κομιδὴν, (50)
 τῆς δ' ἄλλης συνέσεως τοὺς νόμους οἷς ἐτι καὶ ἦν οἱ
 πλείστοι τῶν Ἑλλήνων χρώμενοι διατελοῦσιν, ἕμῳς
 10 τοσοῦτων αὐτῶ καλῶν ὑπαρχόντων ἐπ' οὐδενὶ μᾶλλον
 ἐσπούδασεν ἢ τῶν ἐπεὶ σοφιστῶν ὅσως γένηται, νο-
 μίζων τὴν φιλοσοφίαν οὐκ ὄνειδος, ἀλλὰ τιμὴν τοῖς
 χρωμένοις φέρον. καλῶς ἐγνωκώς, αὐτὸ ταῦτο, οὐχ
 ἦτρον ἢ καὶ τᾶλλα, ἐφ' οἷς διήνεγκεν.
 15 51. Ἐγὼ μὲν οὖν οὐτ' αὐτὸς ἄλλως γινώσκω, σοί
 τε παραινῶ φιλοσοφεῖν, μεινήμενῶ τῶν ἔξ ἀρχῆς
 ὑπαρχάντων σαυτῶ. ταύτου γὰρ ἕνεκα διήλθον ἐν ἀρχῇ
 τοῦ λόγου καὶ γὰρ περὶ αὐτῶν, οὐχ ὡς ἐκ τοῦ τῆν σὴν
 20 φύσιν ἐπαίνειν ἀνακτῆσθαι σε προσδοκῶν, ἀλλ' ἵνα
 μᾶλλον προτρέψω σε πρὸς τὴν φιλοσοφίαν, ἐὰν ἴ μὴ
 παρὰ μικρὸν ποιήσῃ, μηδ' ἐπι τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγα-
 θοῖς μέγα φρονήσας τῶν μελλόντων ἀλιγορήσης. (52)
 Μηδ' εἰ τῶν ἐντυγχανόντων κρείττων εἶ, μηδὲν τῶν
 25 ἄλλων ζῆται διενεγκεῖν, ἀλλ' ἠγοῦ κράτιστον μὲν εἶναι
 τὸ πρωτεύειν ἐν ἅπασι, τούτου δ' ὀρεγόμενον ὀφθῆναι
 μᾶλλον συμφέρον ἢ πρόβροντα ἰν τοῖς τυχοῦσι, καὶ
 μὴ καταισχύνης τὴν φύσιν, μηδὲ ψευδοῦσθαι ποιήσης
 τῶν ἐλπίζων τοὺς ἐπὶ σοὶ μέγα φρονούοντας, ἀλλ' ἔπαρ-
 1417 θάλλεσθαι πειρῶ τῆ σαυτοῦ δυνάμει τὴν τῶν εὐνο-
 στάτων ἐπιθυμίαν. (53) Καὶ νομίζε τοὺς μὲν ἄλλους
 λόγους, ὅταν ἐπικακῶς ἔχωσι, τοῖς εἰποῦσι δόξαν περι-
 τίθηναι, τὰς δὲ συμβουλίας τοῖς πεισθαῖσιν ὠφέλιαν
 6 καὶ τιμὴν προσάπτειν. καὶ τὰς μὲν περὶ τῶν ἄλλων
 κρίσεις τὴν ἀσθησιν ἦν ἔχομεν δηλοῦν, τὰς δὲ τῶν

+ fort. del ἐν

et humaniter administravit et dominatus est, ut ejus me-
 moria ad omnes perlata sit. is igitur quum sperneretur
 initio, e Platonis congressibus tantam auctoritatem est
 adeptus. (47) Neque horum quicquam sine ratione factum
 est. imo longe esset absurdus, si ad parva quaedam perfici-
 enda nobis scientiæ et exercitationis opus esset adminicu-
 lis, res vero maximæ nullum hujusmodi laborem postula-
 rent. Ac de his quidem plura dicere non video quorsum
 attineat. neque enim initio sic in hanc mentionem, quasi
 ea tu proorsus ignorares, sum ingressus, sed hujus generis
 exhortationibus ignaros excitari, scientes inflammari existi-
 mans. (48) Ne vero putes me, quod ista dixerim, de me
 polliceri tibi doctrinam harum rerum. neque enim me fa-
 teri pudet, ipsi mihi adhuc multa esse discenda, atque
 ipsum certatorem esse vulgarem quam ceteris eam doctri-
 nam tradere malle. neque autem hæc expono quasi asper-
 nare eam, quæ sapientiæ et eloquentiæ magistris propo-
 sita est, gloriam, sed quia, quod dico, verum est. (49)
 persuasum enim mihi habeo, multos ex obscuris et con-
 temptis per hoc negotium illustres esse factos, ac Solonem
 et viventem et mortuam maxima gloria floruisse, cui quan-
 quam reliqui honores negati non fuerunt, sed et fortitudinis
 suæ tropeum de Megarensibus monumentum reliquit,
 et consilii, Salaminis recuperationem, (50) et ceteris in
 rebus sapientiæ, leges, quibus etiam hodie plurimi Græcorum
 constantiter utuntur, tamen tot ornamentis cumulatus,
 mihi peripete studuit atque ut in septem sapientium nume-
 rum referretur, existimans sapientiæ studium non probro
 cuiquam, sed laudi omnibus esse dandum, in quo ipso
 æque recte sensit, ut in ceteris, in quibus excelluit.

51. Atque ego nec ipse aliter sentio, et tibi philoso-
 phandum censeo, non obliviscendum, quantis bonis cu-
 mulatus sis, quæ hanc ipsam ob causam ego quoque ora-
 tionis initio commemoravi, non tam quidem, ut laudatione
 ingenii tui animum tuam mihi conciliarem, quam ut magis
 te ad philosophiam adhortarer, si [ut] eam non parvi
 ducas, nec præsentibus bonis elatus, futura negligas. (52)
 Neque vero, si tuis præstas, quibuscum vivis, reliquis esse
 præstantior studere noli, sed existima eximium esse ex-
 cellere inter omnes, magisque expedire, si ei rei studere
 videris, quam si in vulgaribus eminere, neve ingenium tuum
 dedecora, neque eorum, qui de te sibi magna pollicentur,
 spem frustrare, imo tuis viribus vincere studeas benivo-
 lentissimorum desiderium. (53) Atque existima reliquas
 orationes, si mediocriter placeant, oratoribus esse gloriæ,
 præceptiones autem iis, qui parent, usui esse atque hono-
 rari, et judicia de reliquis rebus animi nostri sensum

ἐπιτηδευμάτων αἰρέσεις τὴν ἄληθιν φύσιν ἡμῶν δοκιμά-
 ζειν. Ἐν οἷς ἅμα κρίνων αὐτὸς κριθῆσθεσθαι προσδόκα
 παρὰ πᾶσι, κάμει τὸν οὕτως ἐγκωμιάσαντά σ' ἐτοίμως,
 10 ἐν ἀγῶνι γενήσεσθαι τῆς σῆς δοκιμασίας. (54) Δι'
 ἃ δεῖ σὲ τῶν ἐπαίνων ἄξιον εἶναι δοξάντα κάμει τῆς
 σῆς φιλίας ἀνεπιτίμητον εἶναι. οὐχ οὕτω δ' ἂν σε προ-
 θύμως ἐπὶ τὴν φιλοσοφίαν παρεκάλουν, εἰ μὴ τῆς μὲν
 15 εὐνοίας τῆς ἐμῆς τοῦτον ἂν σοι κάλλιστον ἔρανον εἰσε-
 νεγκεῖν ὤμην, τὴν δὲ πόλιν ἑώρων διὰ μὲν ἀπορίαν
 τῶν καλῶν καγαθῶν ἀνδρῶν τοῖς τυχοῦσι πολλάκις
 χρωμένην, διὰ δὲ τὰς τούτων ἀμαρτίας αὐτὴν ταῖς
 μεγίσταις ἀτυχίαις περιπίπτουσαν. (55) Ἴν' οὖν ἡ
 20 μὲν τῆς σῆς ἀρετῆς, σὺ δὲ τῶν παρὰ ταύτης τιμῶν
 ἀπολαύσης, προθυμότερόν σοι παρεκελευσάμην, καὶ
 γὰρ οὐδ' ἐπὶ σοι νομίζω γενήσεσθαι ζῆν ὡς ἔτυχεν,
 ἀλλὰ προστάζειν σοι τὴν πόλιν τῶν αὐτῆς τι διοικεῖν,
 καὶ ὅσῳ τὴν φύσιν ἐπιφανεστέραν ἔχεις, τοσοῦτω μει-
 25 ζώνων ἀξιώσειν καὶ ὄψιν βουλήσεσθαι πείραν σου
 λαμβάνειν. Καλὸν οὖν παρεσκεύασθαι τὴν γνώμην,
 ἵνα μὴ τότε πληγμελῆς.
 54. Τὸ μὲν οὖν ἐμὸν ἦν ἔργον εἰπεῖν ἃ σοι συμφέ-
 ρειν ἠγοῦμαι πεπερηχθῆαι, σὸν δὲ βουλευσασθαι περὶ
 αὐτῶν. προσήκει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς ζητοῦντας οἰ-
 1418 κείως πρὸς σὲ διακρίσθαι μὴ τὰς ἐπιπολαίους ἡδονὰς καὶ
 διατριβὰς ἀγαπᾶν, μὴδ' ἐπὶ ταύτας προκαλεῖσθαι, ἀλλὰ
 φιλοπονεῖν καὶ σκοπεῖν ὅπως τὸν σὸν βίον ὡς λαμπρό-
 τατος καταστήσουσιν. αὐτοὶ τε γὰρ οὕτως ἂν μάλιστα
 5 ἐπαινοῖντο, καὶ σοὶ πλείστον ἀγαθῶν αἰτίοι γένοιοντο.
 (57) Μέμφομαι μὲν οὖν οὐδὲ νῦν οὐδένα τῶν σὸν πλη-
 σιαζόντων. καὶ γὰρ μοι δοκεῖ τῆς ἄλλης εὐτυχίας τῆς
 σῆς καὶ τοῦθ' ἂν εἶναι, τὸ μηδεὸς φαύλου τυχεῖν ἐρα-
 10 στοῦ, ἀλλ' ὅς ἂν τις εἴποιτο, βουλόμενος φίλους ἐκ τῶν
 ἡλικιωτῶν ἐκλέγεσθαι, παραινῶ μέντοι σοι φιλοφρονεῖ-
 σθαι μὲν πρὸς ἅπαντας τούτους καὶ ἔχειν ἡδέως, πειθε-
 σθαι δὲ τοῖς πλείστον νοῦν ἔχουσιν αὐτῶν, ἵνα καὶ τού-
 τοις αὐτοῖς ἐτι σπουδαιότερός δοκῆς εἶναι καὶ τοῖς
 ἄλλοις πολλῶν. Εὐτόχει.

ΠΡΟΟΙΜΙΑ ΔΗΜΗΓΟΡΙΚΑ.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινὸς πράγματος προὔτιθετο,
 ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν ἐπισημῶν ἂν, ἕως οἱ πλεί-
 5 στοι τῶν εἰσθότων γνώμην ἀπεφῆσαντο, εἰ μὲν ἤρεσκε
 τι μοι τῶν ρηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον, εἰ δὲ μὴ, τότε
 ἂν καὶ αὐτὸς ἐπειράμην ἢ γινώσκω λέγειν. Ἐπειδὴ
 δ' ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασι οὗτοι πρότερον, περὶ
 τούτων νυνὶ σκοπεῖτε ἢ ἠγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς
 εἰκότως ἂν μετὰ τούτους δοκῆν λέγειν. Εἰ μὲν οὖν
 10 εἶχε καλῶς τὰ πράγματα οὐδὲν ἂν ἔδει συμβουλεύειν.
 1419 Ἐπειδὴ δ', ὡς ἅπαντες ὄρατ', ἔχει δυσκόλιαν ὡς ἐκ
 τοιούτων πειράσθαι συμβουλεύειν ἢ κράτιστ' εἶναι

ostendere, studiorum delectum, totius nostri ingenii speci-
 men praeberere. De quibus dum judicas, apud omnes simul
 de te ipso fieri iudicium exspecta, et mihi, qui te ita liben-
 ter laudam, de eo, quod tibi probatum elegeris, certamen
 et periculum esse sustinendum. (54) Quas ob res, quam
 talis esse visus sis, te laudibus dignum esse et mihi tui
 amorem fraudi non esse oportet. neque vero te ita prompte
 ad philosophiam adhortarer, nisi hoc tantum officium
 amicitia postea maxime dignum me tibi conferre arbitrarer,
 et rempublicam viderem, dum peneria honorum virorum
 quibusvis mandatur, ob horum peccata maximis calamita-
 tibus affici. (55) Ut igitur et ipsa tua virtute et debitis huic
 honoribus tu perfruaris, studiosius te sem hortatus. neque
 enim penes te futurum esse, ut privatam vitam agas, sed
 tibi publicum aliquod munus mandatum iri puto, et quo
 major est ingenii tui praestantia, eo tibi majores dignitates
 obventuras, eoque maius tui periculum factum iri. Ex-
 pedit igitur ita case animo praeparabam, ut tunc nihil de-
 linquas.

56. Mei itaque officii erat explicare quae a te fieri utiliter
 existimem, tui est de his deliberare: decet autem etiam ce-
 teros, qui tuam familiaritatem expetunt, non leves volupta-
 tes atque colloquia levia magis facere, neque ad ea te provo-
 care, sed elaborare studiosaque cogitare de vita tua quam
 illustrissima efficienda. sic enim et ipsi maxime laudes
 assequuntur et in te maxima beneficia conferent. (57)
 Ac tuorum sodalium nunc etiam neminem reprehendo. nam
 in reliquis felicitatis tuae parte et hoc esse videtur, quod in
 nullum pravum incidere amatorem, sed tales quales quis
 sibi elegerit, qui ex aequalibus eligere amicos velit. suadeo
 autem, ut te erga omnes illos comem praebear et facilem,
 sed eorum prudentissimis obsequaris, ut et ab his ipsis et
 a reliquis civibus etiam melior iudicaris. Vale.

EXORDIA CONCIONUM.

Si de novo quopiam negotio indicta concio esset, Athe-
 nienses; contulisset me, dum maxima pars eorum, qui
 dicere solent, sententias dixisset. quorum si quae mihi pla-
 cuissent, quievissem. sin minus; tum et ipse, quae sentio,
 dicere conatus essem. Sed quia, quibus de rebus isti saepe
 antea verba fecerunt, de illis nunc deliberatis; arbitror
 me, quamvis primus surrexerim, tamen videri merito di-
 cere post istos. Quod si praecclarus rerum status esset;
 consultare supervacaneum foret. quum vero, ut universi
 videtis, multum in his difficultatis insit; ut in tali rerum statu
 dare consilium, quod mihi rectissimum videbitur, conabor.

νομιζω. (2) Πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖν' ἐγνωκέναί
 δεῖ, ὡς οὐδὲν ὄν ἐποιεῖτ' ἐπὶ τοῦ πολέμου ὄντες τοῦ
 5 λοιποῦ πρακτικόν ἐστίν, ἀλλὰ πάντα τάναντία. εἰ γὰρ
 ἐκεῖνα φαῦλα πεποίηκε τὰ πράγματα· τάναντί' εἰκὸς
 βελτίως ποιῆσαι. (3) Ἐπειτα νομιστέον οὐχ, ὅς ἂν
 ὑμῖν ἢ μηδὲν ἢ μικρὰ προστάτῃ, τοῦτον ὀρθῶς λέγειν
 10 (ὄρατε γὰρ ὡς ἐκ τῶν τοιούτων ἐλπίδων καὶ λόγων εἰς
 πᾶν προσηλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα), ἀλλ' ὅς ἂν τὸ
 χαρίζεσθαι παρείς, ἃ δεῖ καὶ δι' ὄν παυσαίμεθ' ἂν *
 αἰσχρῶν ὀρλισκάνοντες καὶ ζημιούμενοι, ταῦτα λέγη-
 καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς, εἰ μὲν, ὅς' ἂν τῷ λόγῳ τις ὑπερβῆ
 15 λυπήσῃαι μὴ βουλόμενος, καὶ τὰ πράγμαθ' ὑπερβήσεται·
 δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν. εἰ δ' ἢ τῶν λόγων χάρις,
 ἂν ἢ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίνεται· αἰσχρὸν
 ἐστὶ φανακίζειν ἑαυτοὺς καὶ μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀνάγκης
 20 πρᾶξει ταῦτα, ἃ παλαί θέλοντας προσῆκε ποιεῖν.

II.

Οὐχὶ ταῦτα γινώσκουσιν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πα-
 ρίσταται μοι, ὅταν τό τε τῆς πολιτείας ὄνομα ὑμῶν
 ἀκούσω, καὶ ὅταν τὸν τρόπον ὃν προσφέρονται τινεὶ
 ὑμῶν τοῖς ὑπὲρ ταύτης λέγουσιν ἴδω· τὴν μὲν γὰρ πο-
 25 λιτείαν δημοκρατίαν, ὡς περ ἅπαντες ἴσασ, ὀνομάζετε,
 τῶν δὲ τάναντία ταύτῃ λεγόντων ἐπίουσι ἴδιον ἀκούον-
 τας ὀνόμαζον. (2) Ὅ καὶ θαυμάζω τίς ποτε ἢ πρόφασις.
 πότερον προῖκα λέγειν ταῦτ' αὐτοὺς οἰεσθε; ἀλλ' οἱ
 1420 τῶν ὀλιγαρχῶν, ὑπὲρ ὧν οὗτοι λέγουσι, κύριοι καὶ
 πλείω σιωπῇ μᾶλλον ἂν δοίεν. Ἀλλὰ βελτίως ταῦτ'
 εἶναι τῶν ἐτέρων ὑπεκλήφατε; βελτίων ἄρ' ὑμῖν ὀλι-
 γαρχία δημοκρατίας φαίνεται. Ἀλλ' αὐτοὺς εἶναι
 5 βελτίους ἠγείσθε; καὶ τίς ἂν ὑφ' ὑμῶν χρηστὸς νομί-
 ζοιτ' εἰκότως ἐναντία τῇ καθεστῶσῃ πολιτείᾳ δημηγο-
 ρῶν; Οὐκοῦν λοιπὸν ἀμαρτάνειν ὑμᾶς, ὅταν οὕτως
 ἔγητε τὴν γνώμην. Τοῦτο τοίνυν φυλάττεσθε μὴ
 πάσχειν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ ποτε τοῖς ἐπι-
 10 βουλεύουσι λαθῆν δώσετε, εἴτα τότ' αἰσθήσεσθ' ἡμαρ-
 τηκότας, ἥνικ' οὐδ' ὀτιοῦν ὑμῖν πλέον ἐστὶ. (3) Ἐὶ
 μὲν οὖν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ πάνθ', ὡς ἂν ἡμεῖς
 βουλοίμεθα, ἔχειν μήτε παρ' αὐτοῖς ἡμῖν μήτε παρὰ
 τοῖς συμμάχοις ἴσως οὐδὲν ἐστὶ θαυμαστόν. πολλῶν γὰρ
 15 τὸ τῆς τύχης αὐτόματον κρατεῖ, καὶ πολλὰι προφάσεις
 τοῦ μὴ πάντα κατὰ γνώμην συμβαίνειν ἀνθρώποις εἰσὶ.
 τὸ δὲ μὴδ' ὀτιοῦν μεταλαμβάνειν τὸν ὄνημον ἀλλὰ τοὺς
 ἀντιπράττοντας περιεῖναι, τοῦτο καὶ θαυμαστόν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φοβερὸν τοῖς εὖ φρονούσιν, ὡς
 20 ἐγὼ κρίνω. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ παντός ἐστὶν αὕτη μοι
 τοῦ λόγου.

III.

Ἄντι πολλῶν ἂν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων,
 τὸ μᾶλλον συνοίσειν ὑμῖν περὶ ὧν νυνὶ τυγχάνετε σκο-
 πῶντες, οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ἐλέσθαι. Ὅτε τοίνυν
 τοῦθ' οὕτως ἔχει, προσέχει παρέχειν ἐθέλοντας ἀκούειν
 25 ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν βουλομένων συμβουλεύειν. οὐ γὰρ μόνον;
 εἰ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἔχει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαν-

(2) Primum igitur illud vobis statuendum est, nihil eorum, quae bello gerendo occupati facitabatis, in posterum esse faciendum, sed omnia contraria. nam si illa ratio perniciosa fuit reipublicae; consentaneum est, diversam esse restitutam. (3) Deinde existimandum est non eum, qui vobis aut nihil aut exigua mandet, hunc recte dicere (videtis enim, dum tales spes et orationes audiuntur, in summum discrimen venisse rempublicam), sed eum, qui neglecto assentandi studio, quae opus sunt et per quae susceptum dedecus aboleamus factamque jacturam resarcimus, haec suadeat. nam si etiam res, quas quis offensiois vitandae causa oratione praeterit, ipsae praeteribunt; omnino esset ad gratiam concionandum. cum verborum blanditiis cum temporibus haud congruentes re ipsa perniciem afferunt; turpe est sibi ipsum fucum facere et extrema demum urgente necessitate ea suscipere, quae jam olim ultro confecta esse oportebat.

II.

Non idem staturo, Athenienses, in mentem venit mihi, quum reipublicae nomen a vobis inditum audio et quum video quomodo vestrum quidam eos, qui pro eadem dicunt, tractare soleant. Rempublicam enim, id quod no- stis omnes, Democratiam nominatis, sed qui huic contraria dicunt, libentius a nonnullis audiri animadverto. (2) Quod miror, quae tandem ejus causa sit. num eos haec sine mercede dicere putatis? At Oligarchiarum, quos isti defendunt, domini tacentibus his etiam plus potius darent. Num haec ceteris potiora creditis? praestare igitur vobis Oligarchia Democra- tiae videtur. Num ipsos meliores judicatis? quis vero, qui contra praesentem Reipublicam statum conciones habeat, probus a vobis existimari jure potest? Reliquum est igitur, errare vos, quando in ista sententia estis. Cavete igitur, Athenienses, ne in istum errorem incurrafis, ut ne quando ansam detis insidiatoribus, ac tum demum errasse vos in- telligatis, quum id vobis nihil jam proderit. (3) Non igitur in eo, quo nos vellemus, Athenienses, loco esse omnia, vel apud nos ipsos vel apud socios, minime est profecto miran- dum. multa enim fortunae arbitrio reguntur, causaeque mul- tae sunt, cur non omnia ex animi sententia mortalibus eve- niant, at nullius esse rei (nullius auctoritatis) populum participem, sed illius adversarios dominari, hoc est mirandum est, Athenienses, et meo iudicio, si qui recte cogitent, formi- dolosum. Ac totius quidem orationis hoc mihi principium est.

III.

Magnis opibus, Athenienses, quod in illis rebus opti- mum vobis factu erit, de quibus nunc deliberatis, omnes vos praeturo arbitror. Quod quum ita sit; officii vestri est, ut vos ipsos libenter auditores praebatis eorum, qui vobis consulere volunt. neque enim, si quis utile aliquid meditatatus attulerit, id solum audire atque accipere licebit,

τες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω
πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἐπελθεῖν
1421 ἂν εἰπεῖν, ὡςτ' ἐξ ἀπάντων βραδία τὴν τοῦ συμφέροντος
ὑμῖν ἀφροσιν γίγνεσθαι.

2. Ἔστι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιον, ἐπειδὴ
6 ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν ἐλέσθαι τῶν ῥηθέντων ὃ τι ἂν βούλησθε,
ἀπάντων ἀκοῦσαι. καὶ γὰρ πολλάκις συμβαίνει τὸν
αὐτὸν ἄνθρωπον τοῦτο μὲν μὴ λέγειν ὀρθῶς, ἕτερον δέ
τι. ἐκ μὲν οὖν τοῦ θορυβεῖν τάχ' ἂν δυσχεράναντες πολ-
λῶν χρησίμων ἀποστερηθεῖτε, ἐκ δὲ τοῦ μετὰ κόσμου
καὶ σιγῆς ἀκοῦσαι καὶ τὰ καλῶς ἔχονθ' ἀπαντα ποιή-
10 σετε, κὰν δοκῇ τις παραληρεῖν, παραλείψετε. Ἐγὼ
μὲν οὖν οὐτ' εἰωθα μακρολογεῖν, οὐτ' ἂν, εἰ τὸν ἄλλον
εἰώθειν χρόνον, νῦν ἐχρησάμην τούτῳ, ἀλλ' ἂν συμφέ-
ρειν ὑμῖν νομίζω, ταῦτα, ὡς ἂν ἄνωμα, διὰ βραχυ-
τάτων ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς.

V.

15 Ὅρω μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παντάπασι πρό-
δηλον ὅν οὐκ ἔ' ἂν ἀκούσατε: * λόγους ἡδέως καὶ πρὸς
οὐκ οὐκ οὐκ οὐκ ἔχετε. οὐ μὴν, ἀλλὰ τὰ μὲν λέγειν ἔ' τις
οἶεται χαριεῖσθαι τῶν παρακρούσασθαι τι βουλομένων
εἶναι νομίζω, τὸ δ' ὑφίστασθαι, περὶ ὧν πέπεικεν ἑαυ-
20 τὸν συμφέρειν τῇ πόλει, κὰν θορυβηθῆναι κὰν ἄλλο τι
βούλησθ' ὑμεῖς, εὖνου καὶ δικαίου τοῦτο πολίτου κρίνω.
Βουλομένη δ' ἂν ὑμᾶς, εἰ καὶ μὴδὲ δι' ἐν τῶν ἄλλων,
δι' ἐκεῖν' ὑπομείναι τοὺς λόγους ἀμφοτέρων, ἴν', ἐὰν
25 μὲν ὀρθότερον φανῇ τις λέγων ὧν ὑμεῖς ὠρμήκατε,
χρήσητε τούτῳ, ἂν δ' ἀπολειφθῇ καὶ μὴ δύνηται δι-
δέξαι, δι' αὐτὸν, ἀλλὰ μὴ δι' ὑμᾶς οὐκ ἐθέλοντας ἀκούειν
τοῦτο πεπονθέναι δοκῇ. (2) Ἔτι δ' οὐδὲ πάθοιτ' ἂν
ἀηδὲς οὐδὲν τοσοῦτον, εἰ πολλά τινος ληροῦντος ἀκού-
1422 σαίτε, ἢ τ', εἰ τῶν δεόντων τι λέγειν ἔχοντός τινος
εἰπεῖν κωλύσαίτε. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ δοκιμάζειν
ὀρθῶς ἀπαντ' ἐστὶ μὴδὲν οἰεσθαι πρότερον γινώσκειν,
ἄλλως τε καὶ συνειδόμενος πολλάκις ἤδη πολλοὺς μετε-
5 γνωκότας. Ἄν τοίνυν ὑμεῖς ταῦθ' ὑπάρχητε νῦν πε-
πεισμένοι ὅμαι μετὰ βραχέων λόγων καὶ αὐτὸς ἂν τι
λέγειν εἰκότως δοῖται καὶ ὑμῖν τὰ βέλτιστὰ φαίνεσθαι
λέγων.

VI.

Πολλῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων εἰρημένων
10 παρὰ πάντων τῶν συμβεβουλευκότων, οὐδὲν ὑμᾶς νῦν
ὀρῶ ὄντας ἐγγυτέρως τοῦ τί πρακτέον εὐρησθαι, ἢ πρὶν
εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀνάβηται. Ἄτιον δὲ τοῦτοῦ ταῦτο,
ἔπειρ, οἶμαι, τοῦ κακῶς ἔχειν τὰ ὅλα. οὐ γὰρ παραι-
νοῦσιν ὑμῖν ἔπειρ τῶν παρόντων οἱ λέγοντες, ἀλλ' ἑαυ-
15 τῶν κατηγοροῦσι καὶ λοιδοροῦνται, ὡς μὲν ἐγὼ κρίνω,
συνεθίζοντες ὑμᾶς ἄνευ κρίσεως, ἔσων εἰσὶν αἱ τοὶ κα-
κῶν, ἀκούειν, ἴν', ἂν ποτ' ἄρ' εἰς ἀγῶνα καθισπῶνται,
μὴδὲν ἡγούμενοι καινὸν ἀκούειν, ἀλλ' ἔπειρ ὧν ὠργισθε
20 πολλάκις, πράοτεροι δικασταὶ καὶ κριταὶ γίγνησθε τῶν
πεπραγμένων αὐτοῖς. (2) Τὴν μὲν οὖν αἰτίαν, δι' ἣν

sed etiam vestrae felicitatis esse puto, quod multa utilis
dictu subito quibusdam in mentem veniant, ut ex omnibus
deligere id facile fuerit, quod maxime vobis expediet.

(Vulgo IV.)

2. Equum est autem, Athenienses, quum penes vos sit
ex his quae dicuntur eligere quod maxime probatis, omnia
audiri. etenim saepe usu venit, ut idem homo in alio erret,
in alio recte sentiat. tumultuando igitur et celeriter fa-
stidiendo fieri potest, ut multis utilibus consiliis fraude-
mini, sed si modeste taciteque audietis, tum officiis omnibus
suagimini, tum si quis delirare videbitur, negligetis. Ego
igitur multa verba facere neque soleo, neque, si hactenus
solitus fuisssem, nunc facerem, sed quae vobis profutura
existimo; ea, quum a me fieri brevissime poterit, vobis
explicabo.

V.

Quum nemini, Athenienses, prorsus obscurum esse
videam, tum quibus orationibus delectemini, tum a quibus
abhorretis; tamen ea dicere, quae iucunda fore videantur,
impostoram esse reor, et ab his, quae reipublicae profutura
esse sibi quis persuasum habeat, sive obturbatari sive quid-
vis aliud facturi sitis, non depelli, id ego et boni et cordati
civis officium esse judico. Ego vero vos, si non propter
quidquam aliud, ob illud saltem utrumque orationes au-
dire velim, ut, si quadam quibus rectius, quam impetus vester
et cupiditas fert, dicat, ejus consilium amplectamini. sin
destituatur ingenio neque sententiam animi sui explicare
possit, ut id ei sua, non vestra culpa, qui audire nolitis,
accidisse videretur. (2) Deinde non tanta molestia afficia-
mini, si quem multa nugantem audistis, quam si quem,
qui opportunum aliquid dicta habeat, prohibeatis. Ac
principium quidem est recte probandi omnia, ut ne quid
antea vos cognoscere putetis, quum praesertim sciatis, saepe
jam multos consilia mutasse. Quod si nunc vobis haec per-
suasa fuerint; fore puto, ut paucis verbis et ipse dicere ali-
quid jure videar et me vobis optime consulere appareat.

VI.

Quamquam, Athenienses, multa verba acta sunt ab
omnibus qui consilia dederunt; vos tamen nunc nihilo pro-
pius ab ejus inventione, quod agendum sit, abesse video,
quam priusquam in concionem ascendissetis. Ejus rei causa,
opinor, est eadem, quae ut satnna reipublicae laboret. ne-
que enim de praesentibus rebus vos movent oratores, sed se
invicem accusant et proscindunt, quo, ut quidem ego ju-
dico, constecti extra judicium, quantas clades invexe-
rint, audire, si quando in jus vocentur, quum vos nihil au-
dire novi putetis, sed ea tantum, propter quae saepe irati
fulistis, de facinoribus eorum clementius judicetis et pronun-
tietis. (2) Ac ob quam causam ista faciant, stultitiae for-

† alii ὄσων

ταῦτα ποιῶσιν, ἴσως ἀνόητον ἀκριβῶς ζητεῖν εἴη ἂν ἐν τῷ παρόντι. ὅτι δ' ὑμῖν οὐχὶ συμφέρει, διὰ τοῦτο ἐπιτιμῶ. ἐγὼ δ' οὔτε κατηγορήσω τήμερον οὐδενός, οὐδ' ὑποσχέσασθαι τοιοῦτον οὐδὲν ἢ μὴ παραχρῆμ' ἐπιδείξω, οὐδ' ὄλωσ τῶν αὐτῶν τοῦτοις οὐδὲν ποιήσω. ἀλλ' ἂ βέλτιστα μὲν τοῖς πράγμασι συμφέροντα δὲ τοῖς βουλευομένοις ὑμῖν ἡγοῦμαι, ταῦθ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπὼν καταθέσσομαι.

VII.

1423 Οἱ μὲν ἐπαινοῦντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς προγόνους ὑμῶν λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσι προαιρησθαι κεχαρισμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γ' ἐπεινοῖς οὐδ' ἐγωμιάζουσι ποιεῖν. περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες, ὧν οὐδ' ἂν εἷς ἀξίως ἐφαιέσθαι δύναιτο τῷ λόγῳ, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν ἐκφέρονται, τὴν δ' ἐκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσι φαίνεσθαι ποιῶσιν. ἐγὼ δὲ τῆς μὲν ἐκείνων ἀρετῆς μέγιστον ἔπαινον ἡγοῦμαι τὸν χρόνον, οὗ πολλοῦ γεγενημένου μεῖζω τῶν ἑκείνων πραγμάτων οὐδένας ἄλλοι παραδείξασθαι δεδύνηται. (α) Αὐτὸς δὲ πειράσσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν, ὃν ἂν μοι δοκεῖτε μάλιστα δύνασθαι παρασκευάσασθαι. καὶ γὰρ οὐτως ἔχει: εἰ μὲν ἡμεῖς ἄπαυτες οἱ λέγοντες δεινοὶ φανεῖμεν· οὐδὲν ἂν τὰ ὑμέτερά· εὐ οἶδ' ὅτι βελτίον σχολή. εἰ δὲ παρελθὼν ὅστις οὖν δύναιτο διδάξαι καὶ πείσαι, τίς παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει· πᾶς ὁ παρὼν λέλυται φόβος. Ἐγὼ δὲ τοῦτο, ἂν ἀρ' οἴοιτο ὧ, πειράσσομαι ποιῆσαι μικρὰ προειπὼν ὑμῖν ὡς ἐχὼ γνώμησιν περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλεῖα.

VIII.

Ἄμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἀμαρτάνειν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσι καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες. ὡς περὶ γὰρ ἀφ' ἑκατέρων ἦγοντες, οὐχ ὑμῶν ὄντες, πρὸς οὐδ' ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι ἀλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν σκοπεῖν. 1424 ἄνευ φιλονεικίας τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιοῦντων. (α) Νῦν δ' ἔγωγε, εἰ τις αὐτῶν ἀφελὸς τὸ γινώσκεισθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν Ἀττικιστί, πολλοὺς ἂν οἶμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας τοὺς δὲ Λακωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν ὡς χαλεπὸν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστί. συνεξηπατημένων γὰρ ὑμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ τῶν δὲ ταυτὶ βουλομένων, ἐὰν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῆ λέγειν, καὶ ὅτι ὑμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐδενί, διαβεβήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους. 10 (α) Οὐ μὴν ἀλλ' αἰρήσομαι μᾶλλον αὐτόσ, ἂν ἄρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἂ βέλτιστα νομίζω τῇ πόλει, προέσθαι τισὶν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλα, ὑστερον, ἐὰν ὑμῖν βουλομένοις ἦ, λέξω, ἐκ δὲ τῶν ὁμολογουμένων ὑπ' αὐτῶν ἀρξομαι, ἂ κρᾶτιστα νομίζω, διδάσκειν.

tasse fuerit indagare accuratius in praesentia. sed quia illa vobis non expediunt, ideo reprehendo. ego vero nec accusabo quenquam hodie, nec tale quicquam pollicebor, quod non e vestigio probem, neque denique illos ulla ex parte imitabor, sed quae tum conficiendis rebus aptissima tum deliberantibus vobis utilissima existimo, his quam brevissime potero explicatis descendam.

VII.

Qui majores vestros laudant, Athenienses, orationem hanc quidem instituerem mihi videntur jucundam auditu, non tamen utilis illis quos celebrant facere. aggressi enim res, quas explicare pro dignitate ne unus quidem possit, ipsi quidem eloquentiae laudem reportant, sed fidem efficiunt, ut de illorum virtute concepta apud auditores opinio minuat. Ego vero maximam virtutis eorum laudem tempus puto, quod quum interea multum elapsum sit, rebus illorum gestis majora nulli alii ostendere poterunt. (2) Ipse autem operam dabo, ut rationem explicem, qua vos optime instructos fore censeam. Ita enim se res habet: tametsi nos oratores omnes eloquentes videamur; nihilo tamen res vestras meliore loco fore satis scio. sed si, quicumque fuerit, in medium progressus docere et persuadere possit, quis apparatus et quantus et unde comparatus, republicae sit profuturus; omnis praesens metus est repulsus. Idque ego, modo viribus non desituar, facere conabor, pauca praefatus apud vos, quid de regio negotio sentiam.

VIII.

Utrique mihi errare videntur, Athenienses, tam qui Arcadibus quam qui Laedæmoniis sunt patrocinati. quasi enim ab alterutris missi, non cives vestri essent, apud quos illi utrique legatione funguntur; sic sese invicem accusant et criminantur. id quod legatorum officium fuit, aequis vero animis de rebus dicere et vestram utilitatem sine contentione exquirere decebat eos, qui sibi ex hoc loco dandi consilii auctoritatem sumunt. (2) Nunc autem nisi noti essent et Attice loquerentur, equidem fore multos opinor, qui alios illorum Arcades, alios Lacones esse putent. Ego vero haud sum nescius, suadere optima quam difficile sit. nam quum vos una in fraudem illecti sitis, et alii aliter sentiat, si quis mediam oratione sua viam tenere instituerit, et tum vos cognoscere nolueritis, gratum faciet neutris et in crimen veniet apud utrosque. (3) Malo tamen, si forte id usu mihi venerit, ineptus videri, quam contra ea, quae e republica esse puto, permittere, ut a quibusdam decipiarni. Ac cetera quidem, si vestra voluntate fieri poterit, postea dicam, nunc vero quid potissimum expedire existimem, exorsus ab his quae ipsi confitentur, docere incipiam.

IX.

15 Οὐχὶ ταῦτά γινώσκων ἐνίοις τῶν εἰρηκότων ἀνέστηκα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους αἰτιάσομαι κακίᾳ τάναντία· ποῖς βελτίστοις εἰρηκέναι, ἀλλ' ὅτι πολλοὶ τοῦ τὰ πράγματα κρίνειν ἀμελήσαντες τοὺς λόγους σκοπεῖν, οὐκ ἐροῦσιν, εἰώθασιν, καὶ τούτοις
20 ἀφρόνοις ἐντύχουσιν, ἐτοίμως δημηγορεῖν, οὐκ ὀρθῶς ἐγνωκότες, οὐδὲ λογιζόμενοι παρ' ἑαυτοῖς ὅτι πολλῶν πράξεων ἐν πολλῷ χρόνῳ πᾶσι πεπραγμένων καὶ διὰ τοὺς καιροὺς ἐνίων ὑπανταντίων ἀδεαῖς, ἂν τὰς προτέρας
25 τις ὑπερβαίνων τὰς ὑστέρας λέγῃ, λήσει τὸ βῆστον τῶν ἔργων ποιῶν, αὐτὸν ἑξαπατῶν. (α) Οἱ μὲν αὖν οὕτω χρώμενοι τῷ συμβουλευεῖν δοκοῦσίν μοι τὴν ἀπὸ τῶν βηθέντων τοῦ δύνασθαι λέγειν δόξαν γιγνομένην αὐτοῖς
1425 ἵκανῆν φιλοτιμίαν ἡγεῖσθαι, ἐγὼ δὲ νομίμως χρῆσαι τὸν πόλι· περὶ πραγμάτων ἐπιχειροῦντα συμβουλευεῖν μᾶλλον, ὅπως τὰ δόξαντα συνοίσει, σκοπεῖν, ἢ ὅπως
6 οἱ παραχρῆμα λόγοι χάριν ἔξωσι. δεῖ γὰρ τοῖς ἐπὶ τῶν λόγων εὐδοκίμουσι συμφερόντος τινος ἔργου πρᾶξιν προσεῖναι, ἵνα μὴ νῦν μόνον ἀλλ' αἰεὶ τὰ βηθέντα καλῶς ἔχῃ.

X.

Εἰ μὲν ἐγνωκάτ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί βελτίστον
10 ὄν τυγχάνει πρᾶξι περὶ τῶν παρόντων· ἀμάρτημα τὸ συμβουλευεῖν προτιθέναι. ἃ γὰρ αὐτοὶ πρὶν ἀκοῦσαι δοκιμάζετε συμπερῖναι, τί δεῖ ταῦτ' ἀκούοντας μάτην ἐνοχλεῖσθαι; εἰ δὲ σκοπεῖτε καὶ βουλευέσθε, ὡς ἐκ τῶν βηθησομένων δοκιμάσαι θεόν· οὐκ ὀρθῶς ἔχει τὸ κωλύειν τοὺς βουλομένους λέγειν. παρὰ μὲν γὰρ τῶν δλιος ἀποστερεῖσθε ἐκ τοῦ τοῦτο ποιεῖν, εἰ τι χρήσιμον ἐντεθύμηται, τοὺς δ' ἀφέντας ἃ τυγχάνουσιν ἐγνωκότες, ὧν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴονται, ταῦτα ποιεῖτε συμβουλεύειν. (α) Ἔστι δ' ἀμαρτάνειν μὲν βουλομένων τὸ
20 συναναγκάζειν τὸν παρόντα, ἃ βούλεσθε, λέγειν, βουλευομένων δὲ, ἀκούσαντας ἃ γινώσκει σκοπεῖν, καὶ τι καλῶς ἔχῃ, χρῆσθαι. Λέγω δὲ ταῦτα, οὐκ ἐναντία τοῖς ὑμῖν ἀρέσκουσι μέλλων παραινεῖν, ἀλλ' ἐκεῖν' εἰδὼς, ὅτι, ἂν μὲν μὴ ἑλεήσητε τῶν ἀντιλεγόντων ἀκοῦσαι, ἐξηπατῆσθαι φήσουσιν ὑμᾶς, ἂν δ' ἀκούσαντες μὴ πεισθῆτε, ἐξεληλεγμένοι παραχρῆμ' εἶσονται τὰ χείρω παραινούντες.

XI.

1426 Οἶμαι πάντας ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γινώσκειν ὅτι οὐ κρινούντες ἤκατε τήμερον οὐδένα τῶν ἀδικούντων, ἀλλὰ βουλευσόμενοι περὶ τῶν παρόντων. Δεῖ τοίνυν τὰς μὲν κατηγορίας ὑπερθέσθαι πάσας, καὶ τότε ἐν ὑμῖν λέγειν καθ' ὅτου πέπεικεν ἕκαστος ἑαυτόν, ὅταν τινὰ κρίνωμεν. εἰ δὲ τίς τι χρήσιμον ἢ συμφέρον εἰπεῖν
6 ἔχοι· τοῦτο νῦν ἀποφαίνεσθαι. τὸ μὲν γὰρ κατηγορεῖν τοὺς πεπραγμένους ἐγκαλούντων ἐστὶ, τὸ δὲ συμβουλευεῖν περὶ τῶν παρόντων καὶ γενησομένων προτίθεται. οὐκοῦν οὐ λοιδορίας οὐδὲ μέμψεως ὁ παρὼν καιρὸς, ἀλλὰ συμ-

IX

Non eadem sentiens, quæ plerique qui verba fecerunt, surrexi, Athenienses, et tamen ne hos quidem arguerim, ex improbitate optimis contraria dixisse, sed hoc in causa esse videtur, quod plerique neglecto rerum iudicio verba, quæ dicturi sunt, spectare solent, et eorum copia instructi, haud cunctanter concionari. in quo non recte sentiunt, nec cum animis suis cogitant, quum multæ res longo tempore ab omnibus gestæ sint et propter tempora quædam inter se contrariæ, si quis prioribus rebus præteritis posteriores dicat, eum nihil aliud acturam, nisi ut, quo factu nihil est facilius, se ipse imprudens fallat. (α) Qui igitur eo animo ad dandum consilium venerunt, mihi videntur ea esse orationum suarum laude contenti, si facundi videantur, ego vero decere existimo eum, qui de publicis negotiis dare consilium instituit, id potius spectare, ut ea, quæ decreta fuerint, prosint, quam ut in præsens orationes placeant. decet enim ad verborum laudem utilis alicujus rei actionem accedere, ne in præsentia tantum, sed semper ea, quæ dicta sunt, se præclare habeant.

X.

Si scitis, Athenienses, quid de rebus præsentibus factu sit optimum; peccatum est eas ad deliberandum proponere. nam quæ ipsi ante auditas sententias utilia probatis, quorum eisdem audiendis frustra obtandi attinet? sin consideratis et deliberatis, quomodo ex his, quæ dicentur, statuendum sit; non rectum est, si qui velint, his non facere dicendi potestatem. Sic enim fit, ut ab aliis, si quid utile excogitarunt, eo vos omnino privemini, alii omissis his, quæ in animo habebant, ea suadeant, quæ vos cupere opinantur. (2) Est autem eorum, qui errare volunt, adigere oratorem ad ea quæ vos vultis dicenda, deliberantium autem, auditam ejus sententiam considerare et ea, si probetur, uti. Dico autem hæc, non quod his, quæ vobis placent, contraria suadere velim, sed quia illud scio, si contradicentes audire noletis, eos dicturos, vos esse deceptos, sin audieritis et assensi non fueritis, mox apparebit, qui deteriora consilia dederint.

XI.

Arbitror omnes vos, Athenienses, intelligere hodie non convenisse ad illum maleficum puniendum, sed ideo, ut de præsentibus negotiis deliberetis. Accusationes igitur omnes differendæ sunt, atque tum apud vos dicendum contra eum quem sibi quisque oppugnandum censuit, quum iudicium de aliquo faciemus. sed si quis utile aliquid dictu vel profuturum habet; id nunc pronuntiandum. nam accusare eorum est, qui res gestas culpant, at consilii capiendi deliberatio de rebus præsentibus et futuris instituitur. Proinde non convicii aut reprehensionis præsens tempus, sed dandi con-

10 βουλῆς εἶναι μοι δοκεῖ. Διὸ πειράσσομαι μὲν φυλάξασθαι, ἃ τούτους ἐπιτιμῶ, μὴ παθεῖν αὐτούς, συμβουλευῆσαι δέ, ἃ κράτιστα νομίζω περὶ τῶν παρόντων.

XII.

Οὐδέν' ἀντειπαῖν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω ὡς
 15 οὐ κακοῦ παλῆτου καὶ φεούλου τὴν γνώμην ἀνδρός ἐστίν οὕτω τινὰ μισεῖν ἢ φιλεῖν τῶν ἐπὶ τὰ κοινὰ προσιόντων, ὥστε τοῦ τῆ πόλει βελτίστου μηδὲν φροντίζειν, ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἐπήρειαν τὰ δὲ πρὸς φιλονεικίαν † δημηγορεῖν. ἃ ποιῶσιν ἔνιοι τῶν ἀεὶ παριόντων. (2) Ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν τοσούτοις ἂν εἴπωμαι, ὅτι μοι
 20 δοκοῦσιν οὐδ' εἰ τι πεποιθήσασιν τοιοῦτον μέγισθ' ἡμαρτηρέναι, ἀλλ' ὅτι δηλοῦσιν οὐδέποτε ρυθὲ παύσεσθαι παρεσκευασμένοι. ὑμῖν δὲ παραινῶ μὴ προεϊμένους ὑμᾶς αὐτοὺς ἱκανὸν τοῦτο νομίζειν, δίκην, εἴαν ὑμῖν δόξη, παρὰ τούτων λαθεῖν, ἀλλὰ καὶ τούτους, ὅσον
 25 ἐστὶν ἐν ὑμῖν, κοιλῦειν, καὶ αὐτούς, ὥσπερ ὑπὲρ πόλεως προσήκει βουλευομένους, τὰς ἰδίας ἀνελόνας φιλονεικίας τὸ κοινῇ βέλτιστον σκοπεῖσθαι, ἐνθυμουμένους
 1427 οὐδὲν οὐδὲν, οὐδ' ἅμα πάντες οἱ πολιτευόμενοι τῶν νόμων, ἐφ' οἷς ὑμεῖς ἐστέ, ἀξιοχρεῶς εἶσι διαφθαρέντων δίκην δοῦναι.

XIII.

Ἴσως ἐπίφθονον ἂν τισιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 5 δοξῆεν εἶναι, εἰ τις ἂν ἰδιώτης καὶ τῶν πολλῶν ὑμῶν εἰς, ἐτέρων συμβεβουλευκότων, εἰ καὶ τῆ πόλει πολιτεύεσθαι καὶ τῆ παρ' ὑμῖν δόξαν ἔχειν προέχουσι, παρελθὼν εἴποι, ὅτι οὐ μόνον αὐτῷ δοκοῦσιν οὐκ ὀρθῶς λέγειν, ἀλλ' οὐδ' ἔγγυς εἶναι τοῦ τὰ δέοντα γινώσκειν. (2) Οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οὕτω σφόδρ' ὄμαι μᾶλλον ὑμῖν
 10 συμφέροντ' ἐρεῖν τούτων, ὥστ' οὐκ ὀκνήσω πάντα, ἃ τογχανοῦσιν εἰρηκότες, ἅτα μνησθὲν εἶναι φῆσαι. νομίζω δὲ καὶ ὑμᾶς ὀρθῶς ἂν ποιῆτε, εἰ μὴ τὸν λόγοντα, ἀλλὰ τὰ συμβουλευόμενα σκοπεῖτε. δεῖ γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 15 τὴν παρ' ὑμῶν εὐνοίαν μὴ τισιν, ὥσπερ ἐκ γένους, ἀλλὰ τοῖς τὰ βέλτιστ' αἰεὶ λέγουσιν ὑπάρχειν.
 3. Βουλοίμην ταῖνον ἂν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέχοντας, ἃ μέλλω λέγειν, ἀκοῦσαι, καὶ γὰρ ἐστὶν οὐ μικρὰ. Ἐγὼ θαυμάζω τί δὴ ποτε, πρὶν μὲν εἰς τὴν
 20 ἐκκλησίαν ἀναβῆναι, ὅτω τις ἂν ὑμῶν ἐντύχη, οὕτως εὐπόρως εἰπεῖν ἔχει δι' ὧν ἂν τὰ παρόντα πράγματα βελτίω γένοιτο. καὶ πάλιν αὐτίκα δὴ μάλα, εἴαν ἀπέλθῃτε, ὁμοίως ἕκαστος ἐρεῖ τὰ δέοντα, ἐν δὲ τῷ περὶ
 25 τούτων σκοπεῖν ἄντες καὶ συνειλεγμένοι πάντα μᾶλλον ἢ ταῦτα λεγόντων τινῶν ἀκούετε. (4) Ἄρα γε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γινῶναι μὲν ἔστιν ἕκαστῷ τὰ δέοντ' ὑμῶν, καὶ τὰ τῶν ἄλλων εἰπεῖν ἐπίσταται, ποιῶν δ' αὐτὸς ἕκαστος οὐ χαριεῖται; ἰδίᾳ μὲν, ὡς ἄρ' αὐτὸς
 1428 ἐτόλμως τὰ βέλτιστα πράττειν δόξων, τοῖς ἄλλοις ἐπιτιμᾶν, κοινῇ δ' εὐλαβεῖσθαι τὰ τοιαῦτα ψηφίζεσθαι δι' ὧν ἐν τῷ λειτουργεῖν τι τῶν καθήκοντων ἅπαντες

silli mihi esse videtur. Dabo igitur operam, ne ipse id committam, in quo alios reprehendo, et ut, quæ in præsentia factu utilissima censeo, suadeam.

XII.

Neminem negaturum opinor, Athenienses, Improbi et malevoli esse hominis sic aliquem ex iis qui rempublicam administrant amare aut odisse, ut neglecta reipublicæ utilitate conciones partim ex odio partim ex amulatione (amicitia) habent. quæ quidam conscenso suggestu faciunt. (2) Ego vero his tantum dicam, eos videri mihi, etsi tale quid fecerunt, non summum peccatum commisisse, sed illud esse gravissimum, quod animum paratum præ se ferunt, se nunquam aliter facturos esse. Vobis autem suaserim, ne abjecta vestri cura satis id esse putetis, sumere de istis pœnas, ubi vobis visum fuerit, nisi etiam his obsistatis summis viribus, et quemadmodum de republica deliberantes decet, privatis contentionibus sublati, quid publice maxime profuturum sit, consideretis. cogitandum est enim, neque unum neque omnes simul qui rempublicam capessant sublatarum legum, quarum vobis cura commissa est, satis graves pœnas dare posse.

XIII.

Fortasse invidiosum, Athenienses, quibusdam esse videatur, si quis privatus homo et unus e vestra multitudine post alios suasores, qui et diuturnitate gestæ olim reipublicæ et auctoritate, qua valent apud vos, excellunt, progressus dicat, videri sibi pœas non modo non recte dicere, sed ne prope quidem abesse a recte sentiendo. (2) Verum ego usque adeo me vobis utiliora quam istos dicturum opinor, ut non dubitem ea quæ dixerunt omnia, nullius esse pretii asserere. existimo autem et vos recte facturos, si non dicentem, sed ipsa consilia spectetis. Decet enim, Athenienses, vestram benivolentiam non quibusdam velut hæreditariam, sed iis qui optima quoque tempore dicunt paratam esse.

3. (Vulgo XIV.) Vellem igitur vos, Athenienses, attente audire ea quæ dicam. neque enim parva res agitur. Ego miror qui tandem fiat, ut, priusquam in concionem ascendatur, cuicumque vestrum aliquis obvius fiat, is ita prompte possit dicere, quo pacto res præsentis fieri possent meliores. atque iterum statim, ubi discessistis, quisque disseret, quid agi conveniat, quum vero in publicis conventibus illis ipsis de rebus deliberandum est, vos illis aures præbetis, qui quidvis potius dicunt quam ea quæ ad rem faciunt. (4) Itane, Athenienses, unusquisque vestrum et quid deceat intelligit et aliorum officia recensere potest, nemo vero iisdem facienda gratificabitur? privatim scilicet, ut ipse, quæ optima sunt, quisque cupide facturus videatur, alios reprehendere, publice autem ea decernere dubitare, quibus adducamini, ut omnes debita et necessaria reipublicæ munera obeatis?

† fort. φίλων

ἴσαθε; Εἰ μὲν τοίνυν μηδένα καιρὸν οἴεσθ' ἕξειν, δεῖ εἶσω τῆς εἰρωνείας ἀφίεσθαι ταύτης· καλῶς ἂν ἔχοι τοῦτον τὸν τρόπον διάγειν. εἰ δὲ τὰ πράγμαθ' ὁρᾷ ἔγγυτέρω προσάγοντα· δεῖ σκοπεῖσθαι, ὅπως μὴ πλησίον αὐτοῖς μάχησθε, ἀ πόρρωθεν ἔξεστι φυλάεσθαι, καὶ τοὺς νῦν περιοφθέντας ἐφηδομένους ὑστερον ἔχητε, οἷς ἂν πάσχητε.

XV.

10 Περὶ μὲν τῶν παρόντων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραγμάτων τῇ πόλει, καίπερ οὐκ ἔχόντων ὡς δεῖ, οὐ πάνυ μοι δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι ζητῆσαι τί ἂν τις πράξας βελτίω ποιήσῃεν. ὄντινα μὲντοι χρῆ τὸν τρόπον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ αὐτῶν, τοῦτο παμπόλλην δυσ-
15 κολίαν ἔχειν νομίζω, οὐχ ὡς οὐ συνησόντων δ' τι ἂν τις λέγῃ, ἀλλ' οὕτω πολλὰ καὶ ψευδῆ καὶ πάντα μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα τοῖς πράγμασι συνειθίσθαι μοι δοκεῖ· ἀκούειν, ὥστε δέδοικα μὴ τῶν τὰ νῦν βέλτιστ' εἰπόντων, ἢν τοῖς ἐξηπατηκόσι προσῆκεν ἀπέχθειαν ὑπάρχειν παρ'
20 ὑμῶν, ταύτην ἀπενέγκασθαι συμβῆ. (2) Ὅρῶ γὰρ ὑμᾶς πολλὰκις οὐ τοὺς αἰτίους τῶν πραγμάτων μισούντας, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ αὐτῶν εἰπόντας τι πρὸς ὑμᾶς. οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ οὕτως ἀκριβῶς ταῦτα λο-
25 γιζόμενος, ὅμως οἶμαι πάντα παρὰς τᾶλλα περὶ αὐτῶν τῶν παρόντων, ἀ κράτιστα νομίζω, λέγειν.

XVI.

Ἦβουλόμην ἂν ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἢ πρὸς τοὺς ἄλλους ἅπαντας εἰώθατε προσφέρεισθαι φιλανθρω-
1-429πία, ταύτη καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς χρῆσθαι. νυνὶ δ' αἰείνους ἐστὲ τὰ τῶν ἄλλων δεῖν' ἐπανορθοῦν ἢ τῶν ὑμῶν αὐτοῖς συμβαινόντων φροντίζειν. Ἴσως μὲν οὖν αὐτὸ τοῦτό τις ἂν φήσειε μέγιστον ἔπαινον φέρειν τῇ πόλει, τὸ μηδεὸς ἕνεκα κέρδους ἰδίου πολλοὺς κινδύ-
6 νους ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ δικαίου προηρῆσθαι. ἐγὼ δὲ ταύτην τ' ἀληθῆ τὴν δόξαν εἶναι νομίζω κατὰ τῆς πόλεως καὶ βούλομαι, κακείνῳ δ' ὑπολαμβάνω σωφρόνων ἀνθρώπων ἔργον εἶναι, ἴσῃν πρόνοιαν τῶν αὐτοῖς οἰκείων, ὅσῃν περ τῶν ἄλλοτριῶν, ποιεῖσθαι, ἵνα μὴ φιλόανθρω-
10 ποι μόνον ἀλλὰ καὶ νοῦν ἔχοντες φαίνησθε.

XVII.

Ἴσως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσήκει τῶν βουλομένων τι παραινεῖν ὑμῖν οὕτω πειρᾶσθαι λέγειν ὡς καὶ δυνήσεσθ' ὑπομείναι, εἰ δὲ μὴ τοῦτ', ἀφέντα τοὺς ἄλλους ἅπαντας λόγους, περὶ αὐτῶν ὧν σκοπεῖτε συμβουλεύειν, καὶ ταῦθ' ὡς διὰ βραχυτάτων. οὐ γὰρ ἀνδεία μοι δοκεῖτε λόγων οὐδὲ νῦν ὁρᾶν τὰ πράγματα πάντα λελυμασμένα, ἀλλὰ τῶν τοὺς μὲν ἑαυτῶν ἕνεκα δημηγορεῖν καὶ πολι-
20 τεύεσθαι, τοὺς δὲ μήπω τούτου δεδωκότας πείραν μᾶλλον ὅπως εὖ δόξουσι λέγειν σπουδάζειν, ἢ πῶς ἔργον ἔξ ὧν λέγουσι τι συμφέρον πραχθήσεται. Ἐγὼ δ' ἵνα μὴ λάθω τούναντίον οὗ φημι δεῖν αὐτὸς ποιῶν, καὶ
25 πλεῖω περὶ τῶν ἄλλων λέγω, ἢ περὶ ὧν ἀνέστην ἔρων,

Quod si nullum unquam tempus fore putatis, quod istam dissimulationem interrumpat; non obsto, quominus eandem rationem teneatis. sin ipsa negotia magis appropinquare cernitis; providendum est, ne cominus cum illis sit conflictandum, quæ longe præcaveri possunt, et ii, qui nunc a vobis contemnuntur, post malis vestris gaudeant.

XV.

De præsentibus, Athenienses, statu reipublicæ, quanquam is non est qualem esse oportebat, non omnino mihi videtur esse difficile querere, quid faciendum esset ut corrigereetur. at quo pacto de his rebus apud vos disserendum sit, id multas magnasque habere puto difficultates, non quin intelligeretis, quæ dici possent, sed ita multa et falsa, et quidvis potius quam rebus utilia consuefacti mihi videmini audire, ut metuam ne optime nunc consulenti, quod odium vestrum in impostores vertendum erat, id suscipiendum accidat. (2) Video enim vos sæpe non auctores rerum odisse, sed eos qui de iis postremi dixerunt aliquid apud vos. Quanquam autem hæc omnia tam accurate cogito, tamen ceteris omis-
2) sio omnibus, de ipsis præsentibus rebus, quæ optima esse judicem, dicere volo.

XVI.

Vellem vos, Athenienses, qua erga omnes alios uti soletis humanitate, eadem erga vosmetipsos uti. nunc major vestra est dexteritas in aliorum malis corrigendis, quam in iis, quæ vobis ipsis eveniunt, providendis. Fortasse vero aliquis dixerit hanc summam esse laudem nostræ civitatis, quod nullius emolumentum proprii gratia multa pericula propter ipsam justitiam ultro adierit, sed ego et rectam esse eam de civitate opinionem existimo et probo, et illud prudentiam hominum officium esse puto, ut eadem sollicitudine res vestras ipsorum, qua alienas, curetis, ut non solum hæmæi, sed etiam prudentes videamini.

XVII.

Fortasse, Athenienses, decet eum, qui vos aliqua de re monere velit, sic periclitari dicere, ut et vos perferre possitis. sin minus id, omisissis reliquis verbis omnibus, illa ipsa, de quibus deliberatis, suadere, idque brevissime. neque enim orationum penuria res vestras omnes cepisse detrimenta, cernere videmini, sed ob hæc, quod alii sæpè causa concionantur et reipublicæ præstant, alii, qui nosdum hoc de se specimen præbuerunt, magis eloquentia laudem captant, quam in id student, ut orationibus suis reipublicæ consulatur. Ego vero, ne, quod aliis cavendum esse dico, id ipse clam faciam ac de aliis quam de his ob quæ surrexi

ἀφαις τᾶλλα πάντα, ἃ παραινῶ καὶ δὴ πειράσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν.

XVIII.

Δοκεῖτέ μοι δίκαιος ἂν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέ-
1430 χεῖν τὸν νοῦν, εἴ τις ὑπόσχοιτο, ὑμῖν ταῦτά δίκαια καὶ
συμφέροντα δεῖξιν ὄντα, ὑπὲρ ὧν βουλευόμεθα. ἐγὼ
τοῖνυν οἴομαι τοῦτο ποιήσιν οὐ χαλεπῶς, ἂν ὑμεῖς
βραχὺ μοι πεισθῆτε πάνυ. Μὴ πάνθ', ὡς ἕκαστος
5 ἔχει γνώμης ὑμῶν περὶ τῶν παρόντων, ὀρθῶς ἐγνωσέ-
ναι παπέσθω, ἀλλ' ἐὰν παρὰ ταῦτά τι συμβαίη λέγε-
σθαι, σκοπεῖτω πάνθ' ὑπομείνας ἀκοῦσαι, εἴτ' ἐὰν
ὀρθῶς εἰρησθῆαι τὴν δοκῆ, χρήσθω. οὐ γὰρ ᾔττον ὑμέτε-
10 ρον ἔσται τῶν χρησομένων τὸ κατορθωθῆν ἢ τοῦ πρὸς
ὑμᾶς εἰπόντος. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ σκοπεῖν ὀρθῶς
ἔστι μὴ βεβουλεύσθαι πρὶν ἐξ ὧν δεῖ βουλεύσασθαι
ἀκοῦσαι. οὐ γὰρ αὐτὸς οὔτε καιρὸς οὔτε τρόπος τοῦ τ'
ἐπικυρῶσαι τὰ δοκούντα καὶ τοῦ σκέψασθαι, τί πρῶ-
τον δοκεῖ συμφέρον.

XIX.

15 Μεθ' ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρελήλυθα βου-
λευσόμενος, πότερον χρῆ με λέγειν ἢ μὴ. δι' ὃ δ' αὐτὸς
ταῦτ' ἀπορῶ κρίναι, φράσω πρὸς ὑμᾶς. Ἀναγκαῖον
εἶναι μοι δοκεῖ τῷ μῆθ' αὐτῷ μῆτε τίσι χάρισσασθαι
20 βουλομένῳ, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν εἰπεῖν ἃ πέπεικεν ἑαυτὸν
μάλιστα συμφέρον, καὶ συνεπειν ἃ καλῶς λέγουσιν
ἀμφοτέροι, καὶ τούναντιον ἀντεπειν ὅσα μὴ δίκαι' ἀξιοῦ-
σιν. Εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ὑπομείνατε ἀκοῦσαι ταῦτ' ἀμ-
φότερα διὰ βραχέων πολλῶν βέλτιον ἂν περὶ τῶν λοι-
25 πῶν βουλεύσαισθε. εἰ δὲ πρὶν μαθεῖν ἀπορταίητε
γένοιτ' ἂν ἐμοὶ μηδετέρους ἀδικούντι πρὸς ἀμφοτέρους
διαβεβλήσθαι. τοῦτο δ' οὐχὶ δίκαιός ἐμι παθεῖν. Ἐὰν
μὲν οὖν κελύητε ἔτοιμός ἐμι λέγεω. εἰ δὲ μὴ καὶ
σιωπᾶν ἔχει μοι καλῶς.

XX.

1431 Καὶ δίκαιον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ συμφέρον
ὑμῖν ἡγοῦμαι τὰς μὲν αἰτίας καὶ τὰς κατηγορίας, ὅταν
βουλεύσασθαι δέη, παραλείπειν, περὶ τῶν παρόντων δὲ
λέγειν, ὃ τι βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖται. ὅτι μὲν γὰρ
5 τινῶν αἰτίων ὄντων κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, πάντας
ἐπιστάμεθα, ἐξ ἧτου δὲ τρόποι βελτίως δύναται ἂν γε-
νέσθαι, τοῦτο τοῦ συμβουλευόντος ἔργον εἰπεῖν. (α)
Ἐπειτ' ἐγὼ γε νομίζω καὶ κατηγοροῦς εἶναι τῶν ἀδικούν-
των χαλεπῶς οὐ τοὺς ἐν τοιούτοις καιροῖς ἐξετάζοντας
10 τὰ πεπραγμένα, ὅτ' οὐδαμῶν δέσσομαι ἀδικῆν, ἀλλὰ τοὺς
τοιούτους τι συμβουλεύσασθαι δυνήθοντας, ἄφ' οὗ βελτίως τὰ
παρόντα γένοιτ' ἂν. διὰ γὰρ τούτους ἐφ' ἡσυχίας καὶ
15 παρ' ἐκείνων ἐγγένοιτ' ἂν ὑμῖν δίκην λαβεῖν. (β)
Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους λόγους πάντας περιέρχους ἡγοῦ-
μαι, ἃ δ' ἂν οἴμαι συνενεγκεῖν περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε,
ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι, τοσούτων ἀξιώσας μόνον : ἂν
ἄρα του μεμνῶμαι τῶν πεπραγμένων, μὴ κατηγορίας

plura verba faciam, præteritis reliquis omnibus, quæ mo-
neam, jam periclitabor vobis explicare.

XVIII.

Merito vos mihi videmini, Athenienses, attente audituri
esse eum, qui se vobis justa eademque utilia esse, de quibus
deliberemus, ostensurum polliceatur. Ego igitur me id fa-
cturum opinor haud difficulter, si vobis perexiguam per-
suaderi sinatis. Ne unusquisque vestrum, quæ sentit de
præsentibus rebus, ea omnia se recte sentire persuasum ha-
beat, sed si præter ea dici aliquid contigerit, consideret,
omnia audire haud gravetur, deinde si quid recte dictum
videbitur, utatur. Quicquid enim correctum fuerit, non
minus vestrum, qui usque estis, erit, quam illius qui id vo-
bis dixerit. Fundamentum vero rectæ deliberationis hoc
est, ut ne decernatur, priusquam ea, ex quibus decreta
pendent, audita fuerint. Neque enim idem tempus et ratio
est et comprobandi ea quæ visa fuerint, et considerandi
quid in primis profuturum videatur.

XIX.

Vobiscum, Athenienses, prodi ad deliberandum, sitne
mihi dicendum necne. quam ob rem autem solus id sta-
tuere non possim, vobis explicabo. Necessæ habet is, qui
nec sibi nec quibusdam blandiri, sed pro vobis dicere, quæ
maxime profutura persuasum habet, instituit, et ea com-
probare quæ utrique recte dixerunt, contraque refellere,
si qua injusta postulant. Quod si vos utraque hæc audire
dignemini paucis; multo rectius de reliquis consulatis. sin
ante cognitionem resiliatis; usu mihi veniat, ut in neutros
injurius, apud utroque in crimen veniam, in quo iniique
mecum ageretur. Proinde si jubetis; dicere sum paratus.
sin minus; etiam tacere præclarum mihi est.

XX.

Et justum, Athenienses, et utile vobis arbitror, cri-
mina et accusationes, quum deliberandum est, omittre,
et præsentibus de rebus id dicere, quod optimum esse unus-
quisque ducit. nam quosdam esse in causa, ut res male se
habeant, omnes acimus, quo pacto autem emendari possint,
id explicare consentientis officium est. (α) Deinde, mea qui-
dem sententia; etiam acres injutorum accusatores sunt
non qui talibus temporibus in acta inquirent, quum illi nul-
las pœnas dabunt, sed qui tale consilium dare poterunt,
per quod præsentia corrigantur. horum enim opera per
otium etiam de illis sumere supplicium poteritis. (β)
Ac reliqua quidem verba omnia supervacanea esse censeo,
quæ autem ad præsentem deliberationem profutura putem,
ea dicere periclitabor, si prius hoc tantum postulavero : si
cujus forte facti mentionem fecero, ne id accusandi studio

μ' ἐνεχ' ἡγεῖσθαι λέγειν, ἀλλ' ἵνα δείξας ἅ τὸν ἡμάρ-
20 τετε, νῦν ἀποτρέψω ταῦτά παθεῖν.

XXI.

Εἰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μη-
δενὶ συμπολιτευόμενοι τοσαύτην ἡγομεν ἡσυχίαν
δοσηνπερ ἐν τῷ παρόντι· οὔτε τὰ νῦν ἂν γεγενημένα
25 συμβῆναι νομίζω, τῶν τ' ἄλλων οἶμαι πολλὰ βέλτιον
ἂν ὑμῖν ἔχειν. Νῦν δ' ὑπὸ τῆς ἐνίων ἀσελγείας οὔτε
παρελθεῖν οὔτ' εἰπεῖν οὔθ' ὄλωσ λόγου τυχεῖν ἔστιν. ὅθεν
συμβαίνει πολλά καὶ οὐκ ἐπιτήδει' ἴσως. (2) Εἰ μὲν
οὖν αἰ ταῦτά πυνθάνεσθαι, καὶ σκοπεῖν ὅ τι χρῆ ποιῆ-
1432σαι, καὶ πάσχειν οἵαπερ νῦν βούλεσθε· ψηφισθε, ἅπερ
ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων καθέλκειν τριήρεις,
ἐμβαίνειν, εἰσφέρειν, πάντα ταῦτ' ἤδη. ἅ τριῶν ἡμερῶν
ἢ πέντε, ἂν σιωπηθῆ τὰ κατὰ τῶν πολεμίων καὶ σχώ-
6 σιν ἡσυχίαν ἔκείνοι, πάλιν οὐκέτι καιρὸν εἶναι πράττειν
ὑπολήψεσθε. ἕπερ, ἡνίκ' ἐν Ἑλλησπόντῳ Φίλιππον
ἠκούσαμεν, συνέβη, καὶ πάλιν ἡνίκ' εἰς Μαραθῶνα
τριήρεις αἱ ληστροίδες προσέσχον. (3) Ὡς γὰρ ἂν χρή-
10 σαιτό τις, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καλῶς δυνάμει παρε-
σκευασμένη, οὕτως ὑμεῖς εἰώθατε τῷ βουλευέσθαι
χρησθαι, δέξωκ. δεῖ δὲ βουλευέσθαι μὲν ἐφ' ἡσυχίας,
ποιεῖν δὲ τὰ δόξαντα μετὰ σπουδῆς, καὶ λογισασθαι
τοῦθ' ὅτι, εἰ μὴ καὶ τροφὴν ἱκανὴν ποιεῖτε καὶ στρα-
15 τηγόν τινα τοῦ πολέμου νῦν ἔχοντα προσθήσεθε καὶ
μένειν ἐπὶ τῶν ὄντων δοξάντων ἐθελήσετε, ψηφισμαθ'
ὑμῖν περιέσται, καὶ παραναλώσετε μὲν πάνθ' ὅσ' ἂν
δαπανήσητε, βελτίω δ' οὐδ' ὄτιοῦν τὰ πράγματ' ἔσται,
κρινεῖτε δὲ, ὅν ἂν βούλησθε, ὀργισθέντες. (4) Ἐγὼ δὲ
βούλομαι τοὺς ἐχθροὺς ὑμᾶς ἀμυνομένους δοθῆναι
20 πρότερον ἢ τοὺς πολίτας κρινοντας. οὐ γὰρ ἡμῖν αὐτοῖς
πολεμεῖν μέλλον ἢ κείνοις ἐσμὲν δίκαιοι. Ἴν' οὖν
μὴ, τὸ βῆστον ἀπάντων, ἐπιτιμῆσω μόνον, ὅν τρόπον
ἂν μοι δοκῆτε ταῦτα ποιῆσαι διδάξω, δεηθεὶς ὑμῶν μὴ
θορυβῆσαι μὴδ' ἀναβαλεῖν νομίσει με καὶ χρόνον ἐμ-
25 ποιεῖν. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστ'
εἰς τὸ δέον λέγουσιν (οὐ γὰρ ἂν τὰ γ' ἤδη γεγενημένα
καλῶσαι δυνηθείμεν τῇ βοηθείᾳ), ἀλλ' ὅς ἂν δείξῃ τίς
πορισθεῖσα παρασκευὴ νῦν διαμείναι δυνήσεται, τέως
1433ἂν ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν ἢ πεισθέντες διαλυώ-
μεθα τὸν πόλεμον. ὅτῳ γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ σχοίμεν
ἂν κακῶς.

XXII.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁμο-
8 λογησάσθαι, ὅτι δεῖ τὴν πόλιν ἡμῶν, ὅταν μὲν περὶ τῶν
ἰδίων τινὸς τῶν αὐτῆς βουλευῆται, ἴσην πρόνοιαν ἔχειν
τοῦ συμφέροντος δοσηνπερ τοῦ δικαίου, ὅταν δ' ὑπὲρ
τῶν συμμαχικῶν ἢ τῶν κοινῶν, ὅσων καὶ τὸ νῦν παρόν,
μηδενὸς οὕτως ὡς τοῦ δικαίου φροντίζειν. ἐν μὲν γὰρ
ἐκείνοις τὸ λυσिताλὲς ἐξαρχεῖ, ἐν δὲ τοιούτοις καὶ τὸ κα-
10 λὸν προσεῖναι δεῖ. τῶν μὲν γὰρ πράξεων, εἰς ὅδ' ἂν
ἔκωσι, κύριοι καθίστανται, τῆς δ' ὑπὲρ τούτων δόξης

me dicere putetis, sed ut iis, quæ tum perperam egistis,
indicandis caveam, ne in easdem clades incidatis.

XXI.

Si etiam superiore tempore, Athenienses, nemini eorum
addicti qui rempublicam administrant, ita tranquilli fuissetis,
ut in presentia sumus; neque ea, quæ nunc facta
sunt, eventura fuisset opinor, et ceterarum rerum multe
in loco meliore vobis essent. Nunc petulantia quorundam
facit, ut nec prodire nec perorare atque adeo ne inchoare
quidem liceat orationem. quæ ex re multa existant, eaque
fortasse haud opportuna. (2) Quod si semper eadem per-
contari, et considerare quid agi conveniat, et pati,
qualia nunc, vultis; decernetis quæ superioribus tempori-
bus: instruendam classem, conscendendum, tributa con-
ferenda, omnia ea facienda jam. quorum agendorum tribus
quinqueve diebus post, si rumores bellici sopiantur et ho-
stes quiescant, rursus jam non esse occasionem putabitis.
id quod, quum in Hellesponto esse Philippum audiremus,
accidit, ac denuo, quum piraticæ naves ad Marathosum
appulissent. (3) Quam enim quispiam, Athenienses, probe
instructo uteretur exercitu, tam vos consiliis utimini cele-
riter. Est autem et lente deliberandum, et quæ decreta
fuerint, mature facienda sunt, et cogitandum hoc, nisi et
uberem comæatum præbentis et imperatorem aliquem
prudentem bello præficietis vestraque decreta constanter
urgebitis, nihil a vobis confectum iri nisi decreta et omnes
impensas frustra perituras, et fore, ut nec rebus quicquam
consulatis, sed irati quoscunq; libitum fuerit in iudicium
adducatis. (4) Ego vero nolim vos committere, ut civis
prius in iudiciis exagitatis, quam hostes ulciscimini. æ-
quius est enim cum illis, quam inter nos belligerare. Ve-
rum ne, id quod factu facillimum est, tantum objurgem,
quo pacto hæc a vobis oportere fieri putem explicabo, præ-
catus a vobis, ne obstrepatis, neve me tergiversari aut dif-
ferre negotium existimetis. neque enim qui « celeriter » et
« hodie » suadent, rectissime consulunt (non enim ea, quæ
jam quidem acciderunt, copiis auxiliariis prohibere po-
terimus), sed qui ostenderit, quæ copiarum comparatæ nec
permanere possint tantisper, dum aut hostes superemus aut
eo adducamus, ut bellum componamus. Sic enim in po-
sterum malis liberabimur.

XXII.

Arbitror omnes vos, Athenienses, confessuros, oportere
nostram urbem, quum de proprio ipsius quoriam ne-
gotio deliberet, æque magnam habere utilitatis atque ju-
stitiæ rationem, quum vero sociorum res aguntur aut
communes, cuiusmodi etiam præsens hæc est, nihil esse
perinde curandum, ut justitiam. nam in illis est utilitas satis,
sed in huiusmodi rebus adjungi oportet etiam honestatem.
actiones enim in eorum potestate sunt, a quibus geruntur,
at existimationi, quæ actiones sequitur nemo tantus est qui

οὐδεις τηλικούτος ἐσθ' ὅστις ἔσται κύριος, ἀλλ' ὅποιαν
 ἂν τινα τὰ πραχθέντ' ἔχη δόξαν, τοιαύτην οἱ πολλοὶ
 15 περὶ τῶν πραξάντων διήγγειλαν. Διὸ δεῖ σκοπεῖν καὶ
 προσέχειν ὅπως δίκαια φανεῖται. (2) Χρὴ μὲν οὖν οὕτως
 ἅπαντας ἔχειν τὴν διάνοιαν περὶ τῶν ἀδικουμένων,
 ὡς περ ἂν, εἴ τι γένοιτο, ὃ μὴ συμβαίη, τοὺς ἄλλους
 ἀξιώσειε πρὸς αὐτὸν ἔκαστος ἔχειν. ἐπειδὴ δὲ καὶ παρὰ
 τὴν αὐτῶν γνώμην ἐναντιοῦνται τινες μικρὰ πρὸς τού-
 20 τούς εἰπόν, ἀ βέλτισθ' ὑμῖν ὑπολαμβάνω, ταῦτ' ἤδη
 συμβουλεύσω.

XXIII.

Οὐ μικρὰν ἂν μοι δοκῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 ζημίαν νομίσαι, εἰ τις ἀηδὴς δόξα καὶ μὴ προσήκουσα
 25 τῇ πόλει παρὰ τοῖς πολλοῖς περιγίγνοιτο. τοῦτο τοίνυν
 οὕτω καλῶς ἐγνωκότες οὐκ ἀκολουθα ποιεῖτε τὰ λοιπὰ,
 ἀλλ' ὑπάγεσθ' ἑκάστοτε πράττειν ἕνια, ἀ, οὐδ' ἂν αὐτοὶ
 φήσαιτε, καλῶς ἔχειν. Ἐγὼ δ' οἶδα μὲν τοῦθ', ὅτι
 τοὺς ἐπαινοῦντας ἥδιον προσδέχονται πάντας τῶν ἐπιτι-
 μῶντων, οὐ μὴν οἴομαι δεῖν, ταύτην τὴν φιλανθρωπίαν
 1434 διώκων, λέγειν παρ' ἀ συμβέριον ὑμῖν ἡγοῦμαι. (2)
 Τὴν μὲν οὖν ἀρχὴν, εἰ καλῶς ἐγιγνώσκετε· οὐδὲν εἶδει
 κοινῇ ποιεῖν ὑποληπτόν εἶναι †, ὧν ἰδίᾳ μέμπεσθε,
 5 ἵνα μὴ συνέβαιεν ὅπερ νυνὶ γίγνεται. περὶ δ' ἂν μὲν ἕκασ-
 τος « ὡς αἰσχρὰ καὶ δεινὰ » λέγει καὶ « μέχρι τοῦ
 προδήσεται τὰ πράγματα; » συγκαθιζόμενος δ' αὐτὸς
 ἕκαστος ἔστι τῶν τὰ τοιαῦτα ποιοούντων. (3) Ἐγὼ μὲν
 οὖν ἡδουλόμην ἂν, ὅς περ ὅτι ὑμῖν συμβέρι τοῦ τὰ
 10 βέλτιστα λέγοντος ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι τὸ συν-
 οῖσον καὶ τῶ τὰ βέλτιστα εἰπόντι. πολλῶν γὰρ ἂν ἥδιον
 εἶπον. νῦν δὲ φοβοῦμαι μὲν, ὅμως δὲ, ἀ γε πιστεύω
 χρηστὰ φανεῖσθαι, κὰν ὑμεῖς μὴ πεισθῆτε, οὐκ ἀπο-
 τρέψομαι λέγειν.

XXIV.

Εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρό-
 15 τερον παρ' ὑμῖν εἰρηκῶς εἶη· νῦν γε λέγων καὶ περὶ ὧν
 οὐκ ὀρθῶς ἐγκαλοῦσιν οἱ πρέσβεις τῇ πόλει παρὰ πάν-
 των ἂν μοι δοκῆι δικαίως συγγνώμης τυχεῖν. καὶ γὰρ
 ἐν ἄλλοις μὲν τισιν ἤττασθαι τῶν ἐναντίων οὐχ οὕτως
 20 δνειδος ὡς ἀτύχημα ἂν φαίη. καὶ γὰρ τῇ τύχῃ καὶ τοῖς
 ἐφεστηκόσι καὶ πολλοῖς μέτεστι τοῦ καλῶς ἢ μὴ πρό-
 τερον ἀγωνίσασθαι, ἐν δὲ τῶ τὰ δίκαι' ὑπὲρ αὐτῶν μὴ
 λέγειν· ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων αὐτῆς τῆς γνώμης τῆς
 τῶν τοῦτο παθόντων τὸ δνειδος εὐρήσομεν. (2) Εἰ μὲν
 25 ἄλλοι οὐτε τούτους ἂν οἶμαι βραδύως οὕτω ψεύδεσθαι,
 οὔτε τοὺς ἀκούοντας πολλὰ τῶν εἰρημένων ἀνασχέσθαι.
 νῦν δὲ τὰλλά τε, οἶμαι, τῆς ὑμετέρας πλεονεκτηοῦσιν
 εὐθηθείας ἅπαντες, καὶ δὴ καὶ τοῦτο νῦν οὔτοι. ἀπρο-
 1435 ταῖς γὰρ ἐχρήσαντο καθ' ὑμῶν ὑμῖν οἷος οὐδέσιν ἂν
 τῶν ἄλλων, ἀκριβῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. (3) Ἄξιον δ' εἶ-
 ναι μοι δοκεῖ διὰ ταῦτα τοῖς θεοῖς χάριν ὑμᾶς ἔχειν, ὦ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τούτους μισεῖν. τὸ μὲν γὰρ ὄρθαν
 † scrib. δεῖν — ἦν Turic.

dominetur, sed qualemcumque tandem res gestæ opinionem
 excitarunt, talis de auctoribus fama spargitur a multitudine.
 Providendum igitur et danda opera, ut eæ justæ videantur.
 (2) Debent igitur omnes in injuria aliis illata eo affecti
 esse animo, quo erga se, si quid accideret, quod absit,
 quisque alios esse vellet. Sed quia quidam suæ ipsorum
 sententiæ adversantur, ubi pauca illis respondero, quæ
 vobis expedire maxime censeam, ea statim suadebo.

XXIII.

Non parvam mihi jacturam, Athenienses, existimaturi vi-
 demini, si qua opinio sinistra nostraque urbe indigna vulgo
 de nobis invalesceret. in quo quum recte sentiat; reliqua,
 quæ cum hac sententia consentiant, studio non habetis,
 sed subinde ad nonnulla facienda inducimini, quæ et ipsi
 minus esse recta fateamini. Quamquam autem compertum
 habeo, laudatores omnibus esse jucundiores, quam vitupe-
 ratores; non tamen eas blanditias ita expetendas esse mihi
 censeo, ut alia, quam quæ prodesse vobis persuasum habeo,
 dicam. (2) Quod si recte sentiretis; omnino nihil publice
 faciendum putare deberetis, quod privatim reprehenderetis,
 ne id, quod nunc fit, usu veniret. de quibus quisque dicitur
 « quam turpia hæc et acerba! » et « quousque hæc progre-
 dientur? » sed quisque considens in concionibus ipse talia
 facit. (3) Ac vellem equidem, quemadmodum scio e re
 vestra esse, ut optima dicentem audiat, sic scire me idem
 optima dicenti esse profuturum. multo enim libentius verba
 facerem. Nunc autem metuo; sed tamen ea, quæ confido
 utilia visum iri, etiam si vos non pareatis, tamen proferre
 non verebor.

XXIV.

Etsi quis, Athenienses, nullam aliam causam prius
 apud vos egisset; nunc quidem de criminibus quoque, quæ
 legati nostræ urbi falso impingunt, dicenti esset opinor ab
 omnibus ignoscendum. nam aliis in rebus vinci ab adver-
 sariis, non tam fortasse culpam quam calamitatem dicat.
 namque quum et in fortuna et præfectis et multis aliis
 aïtum fuerit, cur prius res vel bene vel male gereretur; in
 sui defensione pro dignitate rerum suarum verba non face-
 re, id fieri culpa ingenii eorum, quibus id evenit, invenie-
 mus. (2) Quod si alii essent, apud quos verba de vobis
 fierent; neque isti tam confidenter mentiti essent, opinor,
 neque auditores multa dicta istorum tulissent. nunc et ce-
 teris in rebus vestra facilitate abutuntur lucri causa
 omnes, et in hoc isti negotio nunc vel imprimis. Tanta
 enim æquitate vestrarum aurium contra vos sunt usi,
 quanta, satis scio, nullorum aliorum uti potuissent. (3)
 Mihi autem æquum videtur, ut propterea vos et diis gratiam
 habeatis, Athenienses, et istos oderitis. nam quod isti viri

τούτους τὸν Ῥοδίῳ δῆμον, τὸν πολὺ τούτων ποτ' ἀσελ-
 6 γεστέρους λόγους λέγοντα πρὸς ὑμᾶς, ἐκέτην ὑμέτε-
 ρον γεγεννημένον εὐτύχημ' εἶναι νομίζω τῆς πόλεως, τὸ
 δὲ τοὺς ἀνόητους τούτους μήτε τοῦτο λογίζεσθαι,
 10 παρὸν οὕτως ἐναργῆς ἰδεῖν, μήθ' ὅτι πολλὰκις καθ'
 ἐν' αὐτῶν ἕκαστον ὑμεῖς σεσώκατε, καὶ πλείω πρά-
 γματ' ἐσχίκατε τὴν τούτων θρασυότητα καὶ κακοδαι-
 μονίαν ἐπανορθοῦντες, ἐπειδὴν δι' αὐτοὺς ἀνέλωνται
 πόλεμον, ἢ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττοντες, τοῦτο παμ-
 15 πόλλην ὑμῖν ὀργὴν εἰκότως ἂν παραστήσαι μοι δοκεῖ.
 (4) Οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τούτοις μὲν εἰμαρται μηδέποτε
 εὖ πράττουσιν εὖ φρονῆσαι, ἡμῖν δὲ προσήκει καὶ δι'
 ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ διὰ τ' ἄλλ', ἃ πέπρακται τῇ πόλει,
 σπουδάσαι δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις, ὅτι καὶ πρότερον
 καὶ νῦν καὶ αἶτι, ἡμεῖς μὲν τὰ δίκαια προαιρούμεθα
 20 πράττειν, ἕτεροι δὲ τινες καταδουλοῦσθαι βουλόμενοι
 τοὺς αὐτῶν πολίτας διαβάλλουσι πρὸς ἡμᾶς.

XXV.

Εἰ μετὰ τῆς αὐτῆς γνώμης, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τοὺς τε λόγους ἤκούετε τῶν συμβουλευόντων καὶ τὰ
 25 πράγματ' ἐκρίνετε· πάντων ἀσφαλέστατον ἦν ἂν τὸ
 συμβουλευεῖν. καὶ γὰρ εὐτυχῶς καὶ ἄλλως* πράξαισι (λέ-
 γειν γὰρ εὐφῆμως πάντα δεῖ) κολῖν' ἂν ἦν τὰ τῆς αἰτίας
 ὑμῖν καὶ τῷ πείσαντι. νῦν δ' ἀκούετε μὲν τῶν ἃ βού-
 λεσθε λεγόντων ἡδιστα, αἰτιᾶσθε δὲ πολλὰκις ἐξαπατῶν
 1436 ὑμᾶς αὐτοὺς, ἂν μὴ πάνθ', ἐν ἂν ὑμεῖς τρόπον βούλησθε
 γένηται, οὐ λογίζομενοι τοῦθ' ὅτι τοῦ μὲν ζητῆσαι καὶ
 λογίσασθαι τὰ βέλτισθ', ὡς ἄνθρωπος, καὶ πρὸς ὑμᾶς
 6 εἰπεῖν αὐτὸς ἕκαστός ἐστι κύριος, τοῦ δὲπραχθῆναι
 ταῦτα καὶ συνενεγκεῖν ἐν τῇ τύχῃ τὸ πλείστον μέρος
 γίγνεται. (2) Ἔστι δὲ, ἄνθρωπον ὄντα, ἀγαπητὸν τῆς
 αὐτοῦ διανοίας λόγον ὑπέχειν, τῆς δὲ τύχης πρὸς ὑπο-
 σχεῖν ἐν τι τῶν ἀδυνατών. Εἰ μὲν οὖν εὐρημένον ἦν,
 πῶς ἂν τις ἀσφαλῶς, ἀνευ κινδύνου δημογοροῖη· μανία
 10 παραλείπειν τοῦτον ἦν τὸν τρόπον. ἐπεὶ δ' ἀνάγκη τὸν
 περὶ τῶν μελλόντων πραγμάτων γνώμην ἀποφαινόμενον
 κοινωρεῖν τοῖς ἀπ' αὐτῶν γενομένοις καὶ μετέχειν τῆς
 ἀπὸ τούτων αἰτίας· αἰσχρὸν ἡγοῦμαι λέγειν μὲν ὡς εὐ-
 νους, μὴ ὑπομένειν δὲ, εἴ τις ἐκ τούτου κίνδυνος ἔσται.
 16 (3) Εὐχομαι δὲ τοῖς θεοῖς, ἃ καὶ τῇ πόλει κάμοι συμ-
 φέρειν μέλλει, ταῦτ' ἐμοὶ τ' εἰπεῖν ἐλθεῖν ἐπὶ νοῦν καὶ
 ὑμῖν ἐλέσθαι. τὸ γὰρ πάντα τρόπον ζητεῖν νικῆσαι,
 οὐοῖν θάτερον, ἢ μανίας ἢ κέρδους ἐνεχ' ἐσπουδακός
 φῆσαιμ' ἂν εἶναι.

XXVI.

Ἐἴη μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ περὶ ὧν νυνὶ
 20 τυγχάνετε ἐκκλησιάζοντες καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων
 ταῦτά καὶ δοκοῦντα βέλτισθ' ὑμῖν εἶναι καὶ ὄνθ' ὡς
 ἀληθῶς. δεῖ μὲντοι περὶ πραγμάτων μεγάλων βουλευο-
 μένους καὶ κοινῶς ἀπάντων ἐθέλειν ἀκούειν τῶν συμ-
 βουλευόντων, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἐνθυμουμένους ὅτι αἰσχρὸν
 25 ἔστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νῦν μὲν βουλομένων τι πα-

Rhodiurum populum, qui aliquando multo petulantius in
 vos invecus fuerat, vobis supplicem esse factum, id ego
 nostræ urbis felicitati tribuo. quod autem stolidi isti ne-
 que hoc considerant, quum id ita palam cernere liceat,
 neque illud, quod vos sæpenumero singulos istorum con-
 servastis, et in eorum temeritate atque infelicitate, quoties
 suapte auctoritate bella susceperant, corrigenda, plus ne-
 gotii habuistis, quam vestris ipsorum rebus agendis, id vos,
 mea quidem opinione, ad ingentem iracundiam merito
 commoveat. (4) Verumtamen istis fortasse fatale est nun-
 quam in secundis rebus sapere, nobis autem quum propter
 nos ipsos, tum propter cetera nostræ urbis præclara faci-
 nora, opera danda est, ut omnibus hominibus ostendamus,
 nos et antehac et nunc et semper colendæ justitiæ et esse
 et fuisse studiosos, aliorum autem quorundam, qui op-
 primere servitute conentur suos cives, apud nos peti calu-
 mniis.

XXV.

Si iisdem animis, Athenienses, et consulentium ora-
 tiones audiretis et ipsa negotia judicaretis; omnium tutis-
 simum esset dare consilia. nam si feliciter et si secus ceci-
 dissest (semper enim bene ominandum est); eventus causa
 tam vobis quam suasori ex æquo adscriberetur. Nunc eos,
 qui quæ vos vultis dicunt, libentissime auditis, eodemque
 sæpe ut impostores vestros, nisi omnia succedant, ut vos
 voluistis, accusatis, non reputantes inquirere et reputare
 optima, quantum homini licet, et apud vos exponere in sua
 cuiusque potestate esse, sed ut ea gerantur feliciterque suc-
 cedant, id maxima ex parte a Fortuna pendere. (2) Non
 est autem ab homine plus requirendum, quam ut sui con-
 siliū rationem reddat, at Fortunæ præterea ut ratio redda-
 tur, id fieri omnino haud potest. Quod si perceptum esset,
 qua ratione quispiam tuto, sine periculo concionaretur; eam
 rationem negligere, insanis est. quum autem necesse sit
 futuris de rebus pronuntiantem participem eorum esse qui
 sequentur eventuum, et, si quod inde crimen exstiterit, eo
 involvi; turpe esse existimo si verba quidem ad vos facerem
 ut benivolus, si quod autem e consilio periculum impen-
 deat, subterfugere. (3) Deos igitur precor, ut quæ et rei-
 publicæ et mihi profutura sunt, ea in mentem veniant et
 mihi ut dicam et vobis ut eligatis. Nam quovis modo stu-
 dere victoriam adipisci, (alterutrum necessarium est) aut
 insanis aut ejus, qui suum emolumentum spectet, esse
 censeam.

XXV

Utinam, Athenienses, et in iis rebus, de quibus nunc
 convenistis, et in ceteris omnibus eadem et optima vobis
 esse videantur et re ipsa sint! At magnis de rebus delibera-
 tes decet opinor, ut etiam communiter omnes eos, qui dare
 consilium volunt, audiat, reputantes quam turpe sit,
 Athenienses, nunc iis qui aliquid monere volunt, obstrepere,

ραινεῖν ἐνίῳν θορυβεῖν, ὕστερον δὲ κατηγορούντων τῶν
 αὐτῶν τούτων πεπραγμένων ἡδέως ἀκούειν. ἐγὼ γὰρ
 1437 οἶδα, νομίζω δὲ καὶ ὑμεῖς, ὅτι νῦν μὲν ἀρέσκουσι μά-
 λισθ' ὑμῖν οἱ ταῦτα, οἱ ὑμεῖς βούλεσθε, λέγοντες. ἂν
 δέ τι συμβῆ παρ' ἃ νῦν οἴεσθε, ὃ μὴ συμβαίη· τούτους
 5 μὲν ἐξηπατηκένας νομειθ' ὑμεῖς, ὧν δὲ νῦν οὐκ ἀνέ-
 χεσθε, τότε ὀρθῶς δόξουσι λέγειν. (2) Ἔστι δὲ τοῖς
 μάλιστα πεπαικόσιν ὑμεῖς ταῦτα, ἐφ' ὧν νῦν ἐστέ, τού-
 τοις καὶ μάλιστα συμφέρον τὸ λόγου τυχεῖν τοὺς ἀντι-
 λέγοντας. ἂν μὲν γὰρ διδάξαι δυνηθῶσιν ὡς οὐκ ἐστιν
 ἀριστα, ἃ τούτοις δοκῶσι, ὅτ' οὐδὲν ἡμάρτηται πω-
 10 τούτο πράξαντες ἀθόως τοὺς κινδύνους ποιήσουσιν αὐ-
 τοῖς. ἐὰν δὲ μὴ δυνηθῶσιν οὐκουν ὑστερόν γ' ἐπιτιμῶν
 ἔξουσιν, ἀλλ' ὅσ' ἀνθρώπων ἦν ἔργον, ἀκούσαι, τούτων
 τετυχηότες, ἂν ἤττωνται δικαίως, στέρξουσι καὶ μεθ'
 15 ἀπάντων τῶν ὑποβαιόντων, ὅποι' ἄττ' ἂν ἦ, κοινωνή-
 σουσιν.

XXVII.

Οἶμαι δεῖν ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ τηλι-
 κούτων βουλευομένων διδοῖναι παρῆρσιαν ἐκάστῳ τῶν
 συμβουλευόντων. ἐγὼ δ' οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλε-
 20 πὸν τὸ διδάξαι τὰ βελτισθ' ὑμεῖς (ὡς γὰρ ἀπλῶς εἰπεῖν,
 πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότας ἐμοίγε δοκαίτε), ἀλλὰ τὸ
 πείσαι πράττειν ταῦτα. ἐπειδὴν γὰρ τι δόξη καὶ ψηφι-
 σθῆ· τότε ἴσον τοῦ πράξῃναι ἀπέχει, ὅσον περ πρὶν
 δόξαι. (2) Ἔστι μὲν οὖν ὧν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμεῖς
 25 τοῖς θεοῖς ὀφείλειν, μάλιστα δὲ τοῦ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν
 ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας παλαιὰ νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς
 αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἄξιον δ' ἡσθῆναι τῷ
 παρόντι καιρῷ. συμβήσεται γὰρ ὑμῖν, ἂν ἃ χρῆ βου-
 λησῃσθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν
 1438 πόλιν ἡμῶν βλασφημίας ἔργῳ μετὰ δόξης καλῆς ἀπο-
 λύσασθαι.

XXVIII.

Αἱ μὲν ἐλπίδες, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλαί καὶ καλαί
 5 τῶν προειρημένων, πρὸς ἃς οἴομαι τοὺς πολλοὺς ἀνευ
 λογισμοῦ τι πεποθέναι. ἐγὼ δ' οὐδεπώποθ' ἔγνω ἕνεκα
 τοῦ παραχρῆμ' ἀρέσαι λέγειν τι πρὸς ὑμεῖς, ὃ τι ἂν μὴ
 καὶ μετὰ ταῦτα συνοίσειν ἡγῶμαι. Ἔστι μὲν οὖν τὸ
 κοινὸν ἔθος τῶν πλειότων τοὺς μὲν συνεπαινοῦντας ἑαυ-
 10 τοὺς ὃ τι ἂν πράττωσι φιλεῖν, πρὸς δὲ τοὺς ἐπιτιμῶντας
 ἀηδῶς ἔχειν, οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τὸν εὖ φρονοῦντα τὸν
 λογισμὸν αἰετῶν ἐπιθυμιῶν κρείττω πειρᾶσθαι ποιεῖν.
 (2) Ἐγὼ δ' ἡδέως μὲν ἂν ἐώρων, ἃ καὶ συνοίσειν ἡμελλε,
 ταῦτ' ἐν ἡδονῇ πράττειν ὄνθ' ὑμῖν, ἵνα καὶ χαριζόμενος
 15 καὶ χρηστά λεγῶν ἐφαινόμην. ἐπειδὴ δὲ τάναντι ὄρω
 τούτων ἐπιχειροῦντας ὑμεῖς· οἴομαι δεῖν ἀντειπεῖν, εἰ
 καὶ τισὶ μέλλω ἀπεχθήσεσθαι. Ἄν μὲν οὖν μὴδ' ὅπο-
 μείνητ' ἀκούσαι μὴδὲ ἐν οὐ τῷ δοκιμάζοντες διαμαρ-
 20 ταῖν ἀλλὰ τῷ φύσει πονήρ' ἐπιθυμῶν πράττειν τοιαῦτα
 προαιρεῖσθαι δόξετε. ἐὰν δ' ἀκούσητε· τυχόν μὲν ἴσως
 καὶ μεταπεισθήητε, ὃ μάλιστα ἐγὼ νομίζω συνενεργεῖν

post autem hos eodem facta accusantes libenter audire
 Ego enim satis scio, quod nec vos ignorare puto, nunc
 maxime vobis placere eos, qui talia dicunt, qualia vos vultis.
 sin aliquid secus quam vos modo putatis (quod absit)
 acciderit; ab istis vos deceptos esse querimini, eos autem,
 quos nunc eicitis, tum recte dicere censebitis. (2) Est
 autem iis, qui vobis ista, in quibus nunc estis, maxime per-
 suaserunt, his vel inprimis utilissimum, ut intercessoribus
 dicendi potestas detur. nam si docere poterunt, non esse
 optima, quæ his probentur, idque fecerint priusquam quic-
 quam peccatum fuerit; ipsos extra omne periculum collo-
 cabunt. sin id facere non poterunt; saltem postea non ha-
 bebunt, quod reprehendant, sed id consecuti, quod tribuere
 humanitatis est, ut audirentur, se jure succubuisse æquo
 animo ferent, et communem eventum omnium, quicumque
 tandem is fuerit, subibunt.

XXVII.

Arbitror decere vos, Athenienses, tantis de rebus
 deliberantes dare libertatem dicendi cuivis qui dare con-
 silium velit. ego vero nunquam esse difficile putavi, do-
 cere vos, quæ optima factu sint (nam ut ingenue dicam, ea
 vos omnes jam scire equidem puto), sed persuadere vobis,
 ut agatis ea. postquam enim aliquid visum decretumque
 fuerit; tum tantundem abest ut fiat, quantum ante quam
 decerneretur. (2) Sunt igitur propter quæ vos ego diis gra-
 tiam debere censeo, maxime autem propterea, quod ii, qui
 olim sua petulantia bellum vobis intulerunt, nunc in solis
 vobis spem suæ salutis collocant. est autem, Athenienses,
 gaudendum præsentī hac occasione. nam hoc vobis usu ve-
 niet, ut, si de ea quæ decet deliberaveritis, eorum maledic-
 ta, qui nostram urbem criminauntur, re ipsa cum honesta
 fama refutetis.

XXVIII.

Spes rerum commemoratarum magnæ atque præclaræ
 sunt, Athenienses, quibus plerisque sine ratione moveri
 nonnihil, arbitror. mihi vero nunquam propositum fuit,
 præsentis gratiæ causa quicumque dicere apud vos, quod
 non etiam in posterum profuturum existimarem. Quanquam
 autem hoc fere fit ab omnibus, ut eos, qui assentantur
 quidquid faciant, diligant, monitoribus autem irascantur;
 prudentis tamen hominis officium est dare operam, ut appe-
 titum rationi semper obedientem præbeat. (2) Ego vero
 perquam sane vellem ea vobis factu esse jucunda, quæ etiam
 profutura sunt, ut et grata et utilia dicere viderer. sed quum
 videam vos contraria his moliri, adversandum esse opinor,
 etsi quorundam odia suscipienda fuerint. Quod si nec audire
 quicumque sustineatis; non errore iudicii errare, sed pravi-
 tate ingenii appetere atque aggredi talia videbimini. sin au-
 dieritis; sententiam fortasse mutabitis, quod ego vobis in-

ἀν ὑμῖν. εἰ δὲ μή· « οἱ μὲν ἀγνοοῖν τὸ συμφέρον, οἱ δ' »
— ὅ τι ἀν τις βούληται, τοῦτ' ἔρει.

XXIX.

26 Πρῶτον μὲν οὐδὲν ἐστὶ καινόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς δοῦξαι παρ' ὑμῖν εἶναι τινὰς οἵτινες ἀντεροῦσιν, ἐπειδὴν πράττειν τι δέη. εἰ μὲν οὖν ἀποδόντων ὑμῶν λόγον αὐτοῖς, ὅτ' ἐβουλευέσθε, τοῦτ' ἐποιοῦν· τούτων
1439 ἂν ἦν ἄξιον κατηγορεῖν, εἰ, περὶ ὧν ἤτηντο, ἐβιάζοντο πάλιν λέγειν. νῦν δὲ τούτους μὲν οὐδὲν ἐστ' ἄστοπον εἰπεῖν βουλευθῆναι ταῦτα, ἀ τὸτ' οὐχ ὑπεμείνατ' ἀκοῦσαι, ὑμῖν δ' ἂν τις εἰκότως ἐπιτιμῆσαιεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
5 ὅτι, ὅπταν παρὶ τοῦ βουλευέσθε, οὐκ ἔβητε λέγειν ἕκαστον ἀ γινώσκει, ἀλλ' ἂν ἕτεροι τῷ λόγῳ προλάβωσιν ὑμᾶς, οὐδενὸς ἂν τῶν ἐτέρων ἀκούσαίτε. (1) Ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει πρῶτον ἀφ' ἑαυτῶν ὡς γὰρ πρὶν ἀμαρτεῖν ὑμῖν ἐξῆν συμβουλεύουσι παῖθεσθαι, τούτους
10 ὕστερον κατηγοροῦντας ἐπαινεῖτε. τοῦτο δὴ, τοῦτό μοι πάλιν δοκεῖτε πείσεσθαι, εἰ μὴ παρασχόντες ἴσους ἀκρατάς πάντων ὑμᾶς αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι, καὶ τοῦτον τὸν πόνον ὑπομείναντες, ἐλόμενοι τὰ κράτιστα τοὺς
15 ὄντιον τούτοις ἐπιτιμῶντας φαύλους νομιεῖτε. (2) Ἐγὼ μὲν δὴ δίκαιον ὑπελάληφα πρῶτον ἀπάντων αὐτὸς εἰπεῖν, τί μοι δοκεῖ περὶ ὧν σκοπεῖσθε, ἵνα, ἂν μὲν ὑμῖν ἀρέσκη, καὶ τὰ λοιπὰ διδάσκω, εἰ δὲ μή, μήθ' ὑμῖν ἐνοχλῶ μήτ' ἐμαυτὸν κόπτω.

XXX.

20 Ἔδει μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ πολεμῆν ἐσκέφθαι τίς ὑπάρξει παρασκευὴ τῷ γενησομένῳ πολέμῳ. εἰ δ' ἄρα μὴ πρόδηλος ἦν, ὅτε πρῶτον ἐβουλευέσθε ὑπὲρ αὐτοῦ φανεροῦ γενομένου, τότε καὶ περὶ τῆς παρασκευῆς ἐσκέφθαι. εἰ δὲ φήσατε πολλὰς ἐγκυρῶναι
25 δυνάμεις, ἀς λελυμάνθαι τοὺς ἐπιστάνας· οὐκ ἀποδέξεται τοῦθ' ὑμῖν οὐδεὶς. οὐ γάρ ἐστι τῶν αὐτῶν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἀπολύειν, καὶ λέγειν ὡς διὰ τούτους κακῶς ταῦτ' ἔχει. (1) Ἐπειδὴ δὲ τὰ μὲν παρεληλυθότ' οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ἐκ τῶν παρόντων ἐπαμῦναι τοῖς πράγμασι· τοῦ μὲν κατηγορεῖν οὐδένα καιρὸν ὄρω,
1440 πειράσομαι δ', ἀ κράτιστα νομίζω, συμβουλεύσαι. (2) Πρῶτον μὲν οὖν ὑμᾶς ἐκεῖν' ἐγνωκέναι δεῖ, ὅτι τὴν ἴσην ὑπερβολὴν τῆς σπουδῆς καὶ φιλονεικίας ἐπὶ τοῖς πράγμασι πάντ' ἄνδρα παρασχέσθαι δεῖ, ὅσην περ ἐκ τῶν
5 ἀνωθεν χρόνων ἀμαλείας· μόλις γὰρ οὕτως ἐλπὶς ἐκ πολλοῦ διώκοντας τὰ προειμένα, εἰλεῖν δυνηθῆναι. Ἐπειτ' οὐκ ἀθυμητέον τοῖς γεγενημένοις. ὁ γὰρ ἐστὶ τῶν παρεληλυθότων χείριστον, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει· τί οὖν τοῦτ' ἐστίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι;
10 ὅτι οὐδὲν ὑμῶν τῶν δεόντων ποιούντων κακῶς ἔχει τὰ πράγματα. ἐπεὶ, εἰ γε κἀνὸν ἀ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω.

XXXI.

15 Οὐδὲν ἐστίν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χαλεπώτερον

primis profuturum puto. sin minus; « alii ignorare quid expediat, alii » — quod cuique visum fuerit, id dicet

XXIX.

Primum nihil novi est, Athenienses, aliquos apud vos existere, qui, quum res gerendæ sunt, decretis adversentur. qui si, facultatem dicendi a vobis nacti, quum deliberatis, id facerent; accusatione digni essent, quod, quibus in rebus victi essent, de iisdem rebus rursus dicere vi conarentur. nunc et illi venia digni sunt, si ea, quæ tum audire noluerint, exponere student, et vos, Athenienses, merito reprehendendistis, qui in deliberationibus suam quemque dicere sententiam non patiamini, sed si vos alii sua oratione occuparint, alios minime audiat. (2) Ista consuetudo molestias vobis parit. quorum enim ante cladem acceptam consiliis parere licuisset, eos postea accusantes laudatis. hoc jam, hoc mihi videmini rursus passuri esse, nisi æquis animis omnes audieritis in præsentia, eoque labore suscepto probatis optimis, eos, qui quicquid tandem cavillabuntur, improbos existimabitis. (3) Ego igitur æquum esse censeo, ut primum omnium ipse dicam, quid mihi in negotio, de quo consultatis, videatur, ut, si vobis ita visum fuerit, etiam cetera explicem, sin minus, neque vobis molestus sim neque me ipsum fatigem.

XXX.

Debit, Athenienses, ante susceptum bellum provideri, quibus copiis ad impendens bellum instructi esse possemus. sin manifestum non erat; tum certe, quum de eo manifesto facto primum deliberaretis, de apparatu etiam deliberandum fuit. sin vos magnas ducibus copias tradidisse dicetis, quas ipsi perdididerint; nemo istam vestram excusationem accipiet. neque enim eorundem est eos, quibus res mandarant, et absolvere, et causas malorum iisdem intentare. (2) Quia vero quæ præteriere, mutari non possunt, et ut præsentia patiuntur, rebus succurrendum est; intempestivas esse video querimonias, daboque operam, ut quas optima censeo, suadeam. (3) Illud igitur inprimis statuendum est, tam unumquemque virum insigne studium et contentione in negotiis adhibere oportere, quanta fuit superioribus temporibus negligentia. nam etiam sic vix sperandum est ea nos, quæ per ignaviam amisimus, diuturna contentione esse recuperaturos. Deinde animi propter præsentem rerum statum non sunt abijcendi. nam quod superiore tempore deterrimum fuit, id in posterum est utilissimum. quid igitur illud est, Athenienses? quod propter ignaviam vestram res male se habent. nam si vos omni officio fungeremini, et tamen hic rerum status esset; ne spes quidem fortunæ melioris ulla superesset.

XXXI.

Nihil est molestius, Athenienses, quam quod oratores in

ἢ τοῖς αὐτοῖς ἔθεσιν ἐπιτιμᾶν τε καὶ χρῆσθαι τοὺς δη-
 μαγοῦντας. τὸ γὰρ στασιάζειν πρὸς αὐτοὺς καὶ
 κατηγορεῖν ἀλλήλων ἀνευ κρίσεως, οὐδαίς ἐστιν οὕτως
 ἀγνώμων ὅστις οὐ φήσκειν ἂν βλάβην εἶναι τοῖς πρά-
 20 γμασιν. Ἐγὼ δ' οἴομαι τούτους μὲν ἂν εἶναι βελτίους,
 εἰ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλονεικίαν ἐπὶ τοῖς τῆς πόλεως
 ἔχθροδς τρέψαντας ἔδημηγόρουν. ἑμῖν δὲ παραινῶ μὴ
 συστασιάζειν μηδ' ἑτέροις τούτων, μηδ' ὅπως ἄτεροι
 25 κρατήσουσι σκοπεῖν, ἀλλ' ὅπως ἑμῆς ἅπαντες τῶν
 ἐχθρῶν περιέσθεσθε. (2) Εὐχομαι δὲ τοῖς θεοῖς τοὺς ἢ
 φιλονεικίας ἢ ἐπηρείας ἢ τινας ἄλλης ἕνεκα αἰτίας ἄλλο
 τι, πλὴν εἰ ποθ' ἡγούνται συμφέρειν, λέγοντας παύ-
 σασθαι. τὸ γὰρ καταρῆσθαι συμβουλευόντι, ἴσως ἐστ'
 1441 ἄτοπον. (3) Αἰτιασαίμην μὲν οὖν ἔγωγ' ἂν οὐδένα, ὡς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ κακῶς τὰ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ'
 ἢ πάντας τούτους. οἴομαι δὲ δεῖν παρὰ μὲν τούτων ἐφ'
 ἡσυχίας λόγον ἑμῆς λαθεῖν, νῦν δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων,
 5 ὅπως ἐσται βελτίω, σκοπεῖν.

XXXII.

Ἦβουλόμην ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἴσθιν
 σπουδὴν ἐνίοις τῶν λεγόντων ποιεῖσθαι ὅπως τὰ βέλ-
 10 τιστ' ἐροῦσιν, δσηνπερ ὅπως εὖ δοξοῦσι λέγειν, ἔν' οὗτοι
 μὲν ἀντὶ τοῦ θεῖνοι λέγειν ἐπιαικίαις ἐνεμίζοντ' εἶναι,
 τὰ δ' ἑμέτερα, ὥσπερ ἐστὶ προσῆχον, βέλτιον εἶχε.
 νῦν δ' ἐντοί μοι δοκοῦσι παντέπασιν τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου
 δοξάν ἡγαπηκότας τῶν μετὰ ταῦτα συμβησομένων ἑμῖν
 μηδὲν φροντίζειν. (2) Καὶ δῆτα θαυμάζω, πότερά
 15 ποθ' οἱ τοιοῦτοι λόγοι τὸν λέγονθ' ἑμοίως πεφύκασιν
 ἐξαπατᾶν ὥσπερ πρὸς οὓς ἂν λέγωνται, ἢ συνιέντες
 οὗτοι τάναντία τοῖς δοκοῦσιν ἑαυτοῖς εἶναι βελτίστοις
 δημηγοροῦσιν. εἰ μὲν γὰρ ἀγνοοῦσιν, ὅτι τὸν μέλλοντα
 πράξειν τὰ δέοντα, οὐκ ἐπὶ τῶν λόγων θρασύν ἀλλ'
 20 ἐπὶ τῆς παρασκευῆς ἰσχυρὸν εἶναι δεῖ, οὐδ' ἐπὶ τῶν τοῖς
 ἔχθροδς μὴ δυνήσεσθαι θαρρῆν, ἀλλ' ἐπὶ τῶ καὶ δύν-
 ωνται κρατήσαι· τὰ τῶν λόγων ἀστῆα, ὡς εἶοικε, τοῦ
 τὰ μέγιστ' αἰσθάνεσθαι κεκώλυκεν αὐτούς. Εἰ δὲ
 ταῦτα μὲν μηδ' ἂν φήσαιεν ἀγνοεῖν, πρόφασις δ' ἄλλη
 25 τις ὑπεσσι δεῖ ἢν ταῦτα προαιροῦνται· πῶς οὐ χρῆ-
 σται φαύλην ταύτην ὑπολαμβάνειν, ἥτις ποτ' ἐστίν; (3)
 Ἐγὼ δ' οὐκ ἀποτρέφομαι λέγειν εἰ δοκεῖ μοι, καίπερ
 ὄρων ἡγμένους ἑμῆς. καὶ γὰρ εὐηθεῖς, λόγῳ ψυχαγω-
 1442 γηθέντων ἑμῶν οὐκ ὀρθῶς, λόγον αὖ τὸν μέλλοντα
 βελτίω λέγειν καὶ μᾶλλον συμφέρονθ' ἑμῖν καταδείσαι.
 (4) Ἄξιόν δὲ καὶ ἑμῆς ὑπομεῖναι, ἐνθυμηθέντας ὅτι
 οὐδὲ τὰ νῦν δοκοῦντ' ἔδοξεν ἂν ἑμῖν, εἰ μὴ τοὺς λόγους
 5 ἡκούσατ' ἐξ ὧν ἐπελίσθητε. ὥσπερ ἂν τοίνυν, εἰ νό-
 μιμ' ἐκρίνετο, ὁποῖόν τί ποτ' ἐστί, δοκιμάσαι δεῖν ἂν
 εὐήθητε· οὕτω καὶ τὸν λόγον ἐξῆς τὸν εἰρημένον ἐξ
 ὧν ἀντειπεῖν ἡμῆς ἔχομεν σκεψαμένους, ἂν μὲν συμ-
 10 φέρονθ' εὐρησε, ἀγαθὴ τύχη πείθεσθαι, ἂν δ' ἄρ' ἕκαστα
 λογιζομένοις ἀλλοιότερος φανῇ, πρὶν ἁμαρτεῖν μετα-
 βουλευσαμένους τοῖς ὀρθῶς ἔχουσι χρῆσασθαι.

moribus, quos reprehendunt, utuntur. nam factiones
 eorum et mutuas extra iudicium accusationes, nemo ita
 socors est, quin esse perniciosas reipublicae fateatur. Ego
 vero hos meliores futuros opinor, si contentionibus mu-
 tuis in hostes reipublicae conversis conciones haberent. Vos
 autem moneo, ut a neutra istorum factione stetis, neve
 operam detis, ut alterutri superiores fiant, sed ut omnes
 vos hostes vincatis. (2) Precor autem a diis, ut, qui vel
 propter simulationem vel ex odio vel quavis alia de causa
 dicunt alia quam quae optima esse censent, dicere desi-
 nant. diris enim devovere consiliarium, profecto alienum
 est. (3) Has igitur calamitates nemini equidem puto,
 Athenienses, nisi omnibus istis esse imputandas. censeo
 autem per otium rationem ab iis reposedam, nunc vero
 de emendando praesenti statu deliberandum.

XXXII.

Vellem, Athenienses, quosdam oratorum tantum ha-
 bere studium utilissima dicendi, quantum ut belle dicere
 videantur, ut hi boni viri potius quam eloquentes haberen-
 tur, et res vestrae, quemadmodum convenit, meliore loco
 essent. nunc quidam mihi prorsus videntur eloquentiae
 laude contenti quid postea vobis eventurum sit, nihil cu-
 rare velle. (2) Ac statuere non possum, utrum illius ge-
 neris orationes ipsum dicentem perinde fallere soleant,
 atque illos, apud quos habentur; an vero de industria iis,
 quae optima censent, contraria dicant in concionibus.
 Qui si ignorant eum, qui officio fungi velit, non verbis au-
 dacem, sed ab apparatu firmum esse oportere, nec propter
 hostium imbecillitatem confidendum, sed, tametsi illi po-
 tentes essent, spem victoriae habendam; facilius verborum,
 ut apparet, iis obstant, quominus res gravissimas animad-
 vertant. Sin haec se non ignorare dixerint, atque alia quae-
 dam causa subest, ob quam ista instituunt; ea quaecumque
 fuerit, non mala existimari qui potest? (3) Ego vero, ta-
 metsi vos commotos esse video, tamen quae mihi videntur,
 non dubitabo dicere. etenim stultitiae fuerit, quum vos ora-
 tione male deliniti stitis, orationem vereri eum, qui dicturus
 sit meliora et vobis utiliora. (4) Peto autem ut et vos aequis
 animis adsitis, cogitantes, nec ea quae nunc sentitis, vos
 fuisse sensuros, nisi orationes, quae vobis persuaserunt,
 audissetis. Quemadmodum igitur si de bonitate monetae
 iudicium fieret, explorandam eam censeretis; sic etiam
 peto, ut dictam orationem ex his, quae nos contra dise-
 ruerimus, aestimantes, si utilem reperietis, diis approban-
 tibus, sequamini, sin singula considerantibus deterior vi-
 dentur, ut, antequam impegertis, mutato consilio iis, quae
 recta sunt, utamini.

XXXIII.

Μάλιστα μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βουλοίμην ἂν
 15 ὑμᾶς ἅ μὲλλον λέγειν πεισθῆναι. εἰ δ' ἄρα τοῦτ' ἄλλη
 πη συμβαίνοι· ἐμαυτῷ γ' ἂν εἰρησθαι πρὸ παντὸς αὐτὸ
 δεξαίμην. Ἔστι δ' οὐ μόνον, ὡς δοκεῖ, τὸ πρὸς ὑμᾶς
 εἰπεῖν χαλεπὸν τὰ δέοντα, ἀλλὰ καὶ καθ' αὐτὸν σκο-
 20 πούμενον εὐρεῖν. γνοίη δ' ἂν τις, εἰ μὴ τὸν λόγον ὑμᾶς
 ἀλλὰ τὰ πράγματα, ἐφ' ὧν ἐστὲ, σκέψασθαι νομίσει,
 καὶ πλείω σπουδῆν τοῦ δοκεῖν ἐπιεικῆς εἶναι ἢ τοῦ δει-
 νὸς εἰπεῖν φανῆναι ποιοῖτο. (2) Ἐγὼ γοῦν (οὐτω τί
 μοι ἀγαθὸν γένοιτο), ἐπειδὴ περὶ τῶν παρόντων ἐπῆει
 25 μοι σκοπεῖν, λόγοις μὲν καὶ μάλ' ἀφθόνοις, οὐκ οὐκ ἂν
 ἀηδῶς ἠκούεθ' ὑμεῖς, ἐνετύγχανον. καὶ γὰρ ὡς δικαιο-
 τᾶτοι τῶν Ἑλλήνων ἐστέ, πολλ' εἰπεῖν καὶ ἐώρων καὶ
 ὀρῶ, καὶ ὡς ἀρίστων προγόνων, καὶ πολλὰ τοιαῦτα.
 (3) Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὸν χρόνον ἠσθῆναι ποιήσαντα, ὅσον
 1443 ἂν βρῆθῃ, μετὰ δὲ ταῦτ' οἴχεται, δεῖ δὲ πράξιός τις
 τὸν λέγοντα φανῆναι σύμβουλον, δι' ἣν καὶ μετὰ ταῦτα,
 ἀγαθοῦ τινὸς ὑμῖν ἐστὶ παρουσία. Τοῦτο δ' ἤδη καὶ
 σπάνιον καὶ χαλεπὸν πεπειραμένους οἶδ' ἂν εὐρεῖν. οὐδὲ
 5 γὰρ αὐταρχεὶς τὸ ἰδεῖν ἐστὶ τὰ τοιαῦτα, ἂν μὴ καὶ
 πείσαι τις τοὺς συναιρομένους ὑμᾶς δυναθῇ. Οὐ μὴν
 ἀλλ' ἐμὸν μὲν ἔργον εἰπεῖν ἴσως ἅ πέπεικ' ἐμαυτὸν
 συμφέρειν, ὑμέτερον δὲ ἀκούσαντας κρίνειν, κἂν ἀρέσκη,
 χρῆσθαι.

XXXIV. a.

Οὐκ ἄδηλον ἦν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρόην, ὅτι
 10 τῶν ἀντιλέγειν βουλομένων οἷς ὁ δεῖν' ἔλεγεν οὐκ ὤρεσθ'
 ἀκούειν χρῆναι, ὅτι συμβήσεται τοῦτο, ὃ νυνὶ γίγνεται,
 ὅτι οἱ τότε κωλυθέντες ἔροισιν εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν.
 Ἄν τοίνυν ταῦθ' ἄπερ πρότερον ποιήσητε, καὶ τῶν
 τοῖς τότε δοξάσι συνειπεῖν βουλομένων μὴ θελήσητ'
 15 ἀκοῦσαι· πάλιν ταῦτ' εἰς τὴν ἑτέραν ἐκκλησίαν οὗτοι
 λαβόντες τούτων κατηγορήσουσιν.

XXXIV. b.

Οὐδαμῶς ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐτε τὰ πράγματα
 χεῖρω γένοιτο, οὐθ' ὑμεῖς ἀτοκώτεροι φανείητε, ἢ * εἰ
 μήτε τῶν δοξάντων ὑμῖν πέρας μηδὲν ἔχειν δοκοῖη,
 20 μήτ' ἀφέντες ἅ συμφέροι, τῶν πρὸ ὁδοῦ τι περαίνοντε,
 εἴητε δ' ὡς περ τῶν τὰ θέατρα προκαταλαμβανόντων.
 Μηδαμῶς, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ πονήσαντες τὸν
 νόμον τοῦτον καὶ παρασχόντες ἴσους ἀπροατὰς ἀμφοτέ-
 23 ροις ὑμᾶς αὐτοὺς πρῶτον μὲν ἔλασθε, ὅτι καὶ ποιήσητε,
 ἐπειθ' ὑπολαμβάνετε, ἐάν τις ἐναντιῶται τοῖς ἀπαξ
 οὕτω δοκιμασθεῖσι, πονηρὸν καὶ κακόνου ὑμῖν. τὸ
 μὲν γὰρ λόγου μὴ τυχόντα πεπεισθαι βέλτιον τῶν
 ὑμῖν δοκούντων αὐτὸν ἐντεθυμησθαι συγγνώμη, τὸ δ'
 1444 ἀκουσάντων ὑμῶν καὶ διακρινάντων ἔτι ἀναισχυνοῦν,
 καὶ μὴ συγχωρεῖν ἐνδόντα τῇ τῶν πλειόνων γνώμῃ,
 ἄλλην τιν' ἂν* ὑποφίαν οὐχὶ δικαίαν ἔχειν φανεῖη. Ἐγὼ
 μὲν δὴ σιωπῆν ἂν* ὄμην δεῖν ἐν τῷ παρόντι, εἰ μένον-
 5 τας ὑμᾶς ἐώρων ἐφ' ὧν ἴδοξεν. εἰμὶ γὰρ τῶν ἐκείνα

XXXIII.

Maxime vellem, Athenienses, vobis ea quae dicam
 probari. sin id aliter fortasse ceciderit; nihil mallem quam
 a me saltem esse dicta. Est autem, ut videtur, non solum
 apud vos ea dicere difficile, quae dici debent, sed etiam cum
 animo suo cogitantem ea invenire. Quod sic intelligi potest,
 si quis non verba vos, sed res, in quibus estis, considerare
 pulet, ac majus studium adhibeat, ut vir bonus, quam ut
 orator vehemens videatur. (2) Mihi certe, (ita me di
 ament), de praesentibus rebus cogitare instituenti, per-
 multa, quae vos haud inviti audituri essetis, in mentem ve-
 niebant. nam et de eo, quod justissimi Graecorum sitis, co-
 piose posse dici et videbam et video, et praestantissimis na-
 talibus oriundi, et multa ejus generis. (3) At ea tantisper
 oblectatura, dum audiretur, post autem peritura sunt, sed
 actionis alicujus suavor apparere debet orator, propter quam
 etiam in posterum aliquo bono perfruemini. Quod ego
 usu rerum edoctus, et raro et difficulter inveniri video.
 neque enim satis est perspicere talia, nisi quis eadem vobis
 quorum ad ea perficienda requiritur auxilium, persuadere
 possit. Sed ut ut est, mei profecto officii fuerit dicere quae
 profutura esse statuo, vestri, de auditis judicare, illisque,
 si placuerit, uti.

XXXIV. a.

Non obscurum fuit, Athenienses, nuper, quam eos, qui
 sententiae cujusdam intercedebant, non audiendos putaretis,
 id esse eventurum quod nunc fit, ut quibus tum dicendi
 potestas data non fuit, hi ad aliam concionem verba facturi
 essent. Quodsi quod tum fecistis, facietis, et his, quae tum
 decreta sunt, patrocinaturos audire noletis; rursus illi
 ea in concionem proximam arripient atque exagitant.

XXXIV. b.

Nulla modo, Athenienses, vel res vestrae deteriores fu-
 rint vel vos imprudentiores habeamini, quam si neque
 ullum vestrorum decretorum ratum esse videatur, neque
 vos, missis his quae prosunt, quidquam eorum, quae rem
 expediant, egeritis, pendeatisque de his, tanquam de hi-
 strionibus qui primi theatra occupaverunt. Cavete, Athe-
 nienses, eumque laborem capite, ut utraque parte aequis
 animis audita, primum! id amplectamini, quod et facturi
 sitis, deinde si quis ea, quae in hunc modum decreta fuerint,
 oppugnarit, eum vos improbam et malevolam vobis esse
 putetis. nam si quis, cui dicendae sententiae potestas negata
 fuit, se quid animo concepissem melius putarit, quam ea
 fuerint quae vobis placeant, et fuerit ignoscendum, at re a
 vobis audita et dijudicata, adhuc tamen impudenter se in-
 gerere, nec remissa pertinacia in plurimum concedere sen-
 tentiam, ea res habere suspicionem quandam aliam, eamque
 non justam videatur. Ac ego si vos in sententia permanere
 vidissem; tacendum in praesentia mihi censuissem. cum

δοκαίτε. (α) Εἰ μὲν δὴ τι τῶν αὐτῶν ἡμῶν ἡμελλόν τοις ἄλλοις ἔρειν· οὐκ ἂν ἦμην δαῖν λέγων ἐνοχλεῖν. νῦν δὲ 1448 συμφέροντα μὲν ὑμῖν ἀκούσαι, παντάπασι δ' ἀφροσκότα τῶν ὑπὸ τῶν πολλῶν προσδοκωμένων οἰομαι λόγον ἔχειν. βραχὺς δ' ἔσται ὁ λόγος. Σκίψασθε δ' ἀκούσαντες, καὶ ὑμῖν ἀρέσκη, χρήσασθε.

XXXVII.

Καὶ βραχίαιαν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ δικαίαν 5 ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου, καὶ οὐδὲ τὰ πάντ' ἔρω. ἡγοῦμαι γὰρ ἐξαπατᾶν μὲν εἶναι βουλομένου σκοπεῖν ὄντιν' ὑμᾶς τρόπον τοῦ ἀκούοντος [καὶ] τὰ τοῦ πράγματος δυσχερῆ τῷ λόγῳ συγκρούμεται, ἀπλῶς δὲ πεπεικότος αὐτὸν ὑμῖν προσφέρεισθαι τοῦτο πρῶτον 10 εἶναι, εἰπεῖν πότερ' ἐγνωκῶς παρελήλυθεν, ἔν' ἔάν μὲν ἀκούσαντες τοῦτο τοὺς μετὰ ταῦτα λόγους βούλησθ' ἀκούειν, καὶ διδάσκη μὴ φράζῃ τὰ βέλτισθ' αὐτῶ δοκῶντα, ἂν δ' ἀποδοκιμάσητε, ἀπηλλαγμένος ἦ καὶ 15 μὴθ' ὑμῖν ἐνοχλῇ μὴθ' αὐτὸν κόπτῃ. Ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἔρω : ἐμοὶ δοκαί Μυτιληναίων ὁ δῆμος ἡδίκησσαι, καὶ δικὴν ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ προσήκειν λαθεῖν. καὶ ἔπως λήψασθε, ἔχω λέγειν, ἐπειδὴν ὡς ἡδίκηται καὶ ὑμῖν προσήκει βοηθεῖν ἐπίδειξω.

XXXVIII.

Πρῶτον μὲν οὐ πάνυ θαυμαστόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες 20 Ἀθηναῖοι, τὸ μὴ βραδύως τοῖς συμβουλευεῖν βουλομένοις εἶναι τοὺς λόγους. ὅταν γὰρ τὰ πράγματα ἔχῃ φαύλως περὶ ὧν δεῖ σκοπεῖν δυσχερεῖς ἀνάγκη περὶ αὐτῶν εἶναι καὶ τὰς συμβουλίας. εἰ μὲν οὖν ἐκ τοῦ μὴ θέλειν 25 ἀκούειν ἐλπίς ταῦτα γενέσθαι βελτίω· τοῦτο χρὴ πράττειν. εἰ δὲ χεῖρων μὲν ἄπαντα, βέλτιον δ' οὐδὲν ἐκ τούτου γενήσεται· τί δεῖ, πρὸς τὸ φαυλότατον εἰσθεῖν εἰσάσαντας, ἐκ πλείονος ἢ νῦν καὶ χαλεπωτέρου σώζειν 1447 πειρᾶσθαι, εἴθῃ ἐκ τῶν παρόντων ἔτι καὶ νῦν ἐπανορθώσασθαι καὶ προαγαγεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον; (β) Ἐγὼ μὲν οὖν ὀργίως ὑμᾶς ἔχειν εἰκός ἐστι ταῦτα πάσχοντας, τὸ δὲ μὴ τοῖς αἰτίοις ἀλλὰ πᾶσιν ἐφεξῆς ὀργίζεσθαι, τοῦτ' 5 οὐδέτ' εἰκός οὐδ' ὀρθῶς ἔχον ἐστίν. οἱ γὰρ μηδενὸς μὲν αἰτίου τῶν παρεληλυθότων, τὰ δὲ λοιπὰ πῶς ἔσται βελτίω λέγειν ἔχοντες χάριν, οὐκ ἀπέχθειαν κομίσαιεν' ἂν δικαίως παρ' ὑμῶν. ὅς, ἔάν ἀκαίρως δυσκολεῖν, 10 ὀκνεῖν ἀνίστασθαι ποιήσετε. Καίτοι, ἔγωγ' οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι πολλὰκις οὐ τοῖς αἰτίοις ἀλλὰ τοῖς ἐμποδῶν οὔσι τοῖς ὀργιζομένοις ἀηδὲς τι παθεῖν συνέθη, ὅμως δ' ἀνέστην συμβουλεύσω. πιστεύω γὰρ ἔγωγε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 15 φλαύρου μὲν μηδενὸς αἰτίου ὧν εὐρεθήσασθαι, βελτίω δ' ἑτέρον ὑμῖν ἔχειν συμβουλεύσασθαι.

XXXIX.

Τὰ μὲν γεγενημένα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα, 12 ὅσα πάντες ἀκηκόατε, δεῖ δ' ὑμᾶς μηδὲν ἐκπεπληγμένως* διακαῖσθαι, λογιζομένους ὅτι πρὸς μὲν τὰ παρόντ' 20 ἀθύμως ἔχειν ὅτε τοῖς πράγμασι συμφέρον οὐδ' ὑμῶν

eadem quae ceteri, dicturus essem; vos dicendo non esse obtundendos putarem. nunc autem utilia quidem audite, sed a vulgi expectatione prorsus abhorrentia me dicenda habere puto. brevis autem erit oratio. Audita igitur ea et dijudicata, si vobis placuerit, utimini.

XXXVII.

Et breve, Athenienses, et aequum summam orationis exordium, neque omnia quidem dicam. ejus enim, qui vos deceptos velit, esse puto considerare, quo pacto vos auditores negotii difficultatem oratione celet. ejus vero, qui in animum induxerit bona fide vobiscum agere, hoc esse primum, ut dicat, utro probato huc prodiret, ut, si eo audito, postea reliquam ejus sententiam audire velitis, et doceat et exponat ea, quae optima ipsi visa fuerint, sin improbetis, ut quiescat, neque vel vobis sit molestus vel semetipsum frustra defatiget. Primum autem hoc dico : mihi Mytilensium populo facta esse videtur injuria, vestrique esse officii, ut vos eorum vice ulciscamini. Quod quo pacto fieri debeat, dicere mihi posse videor, ubi et affectos eos esse injuria et decere vos eam vindicare ostendero.

XXXVIII.

Primum non adeo mirum est, Athenienses, consilium daturis non esse facile verba facere. quum enim negotia, de quibus deliberandum est, malè se habent; arduus esse necesse est etiam susceptas de illis suasiones. Quod si ea, propterea, quod audire non vultis, meliora fore spes est, sic agere decet. sin (isto pacto) ut deteriora omnia, sic melius nihil fiet; quorsum attinet, ut ea deterrima suammittere, tum pluribus quam nunc difficilioribusque negotiis de salute laborare, quum liceret praesenti statu etiamnum ea corrigere et perducere ad melius? (2) Vos igitur, dum ita vobiscum agitur, esse iratos consentaneum est, irasci autem non solum, sed absque discrimine omnibus, id vero nec amplius consentaneum nec rectum est. Qui enim praeteritarum rerum auctores non fuerunt, et quo pacto reliqua emendanda sint dicere possint, odio vestro digni non sunt. quos si importune rejeceritis, segnes ad surgendum reddetis. Quamquam autem non ignoro saepe non auctoribus, sed his qui iratis adversantur, mali quippiam accidere solere; tamen ad dandum consilium surrexi. confido enim quidem, Athenienses, me nullius mali causam repertum iri, et meliora vobis quam alios suadere posse.

XXXIX.

Ea quae acciderunt, Athenienses, talia sunt, qualia omnes audivistis, neque vero vos consternatis animis esse decet, praesertim quum sciatis desperationem nec praesentibus rebus commodare nec vobis esse dignam, sed ut ipsi ea

ἀξιόν ἐστι, τὸ δὲ ταῦτ' ἐπανορθοῦν αὐτοὺς ἡγεῖσθαι
 προσήκον, καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης ἀξιὸν ἂν φανεῖν.
 Χρῆ δὲ τοὺς ὄντας οἷοι φῆσαιτ' ἂν ὑμεῖς εἶναι, ἐν τοῖς
 δεινοῖς ἐτέρων διαφέροντας φαίνεσθαι. (2) Ἐγὼ δ'
 25 οὐδαμῶς μὲν ἂν ἠβουλόμην ταῦτα συμβῆναι τῇ πόλει,
 οὐδ' ἀτυχεῖν ὑμᾶς οὐδέν. εἰ δ' ἄρ' ἔδει γενέσθαι καὶ τι
 δαιμόνιον τοῦτ' ἀπέκειτο· ὥσπερ πέπρακται, τὰ γεγε-
 νημένα λυσιτελεῖν οἴομαι. τὰ μὲν γὰρ τῆς τύχης ὀξείας
 1448 ἔχει τὰς μεταβολὰς καὶ κοινὰς ἀμφοτέροις τὰς πα-
 ρουσίας, ἀ δ' ἂν δι' ἀνδρῶν κακίαν πραγθῆ, βεβαίους
 ποιεῖ τὰς ἤττας. Οἴομαι μὲν οὖν οὐδὲ τοὺς κεκρατη-
 κώτας ἀγνοεῖν ὅτι βουλευθέντων ἡμῶν καὶ παραζηυθέντων
 5 τῶν γεγεννημένων, οὐ πᾶν πω δῆλον πότερον εὐτύχημα,
 ἢ καὶ τούναντίον αὐτοῖς ἐστὶ τὸ πεπραγμένον· εἰ δ'
 ἄρ' ἐπῆρκε τὸ πρᾶγμα, αὐτοὺς θρασύνεσθαι. κἂν τοῦτο
 πρὸς ὑμῶν ἤδη γίνοιτο. ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον καταφρο-
 νήσωσι, τοσούτῳ θάττον ἀμαρτήσονται.

XL.

10 Οὐ μοι δοκεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ἧς οἴεσθε
 πόλεως νυνὶ μόνον βουλευέσθαι, ἀλλ' ὑπὲρ πασῶν τῶν
 συμμαχίδων. ὅπως γὰρ ἂν περὶ ταύτης γνῶτε, πρὸς
 ταῦτ' εἰκόσ ἀποβλέποντας τοὺς ἄλλους ἑκάστους τῶν
 αὐτῶν ταῦξεσθαι νομίζειν. ὥστε δεῖ καὶ τοῦ βελτίστου
 15 καὶ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν ἕνεκα δόξης σπουδάσαι, ὅπως
 ἅμα καὶ συμφέροντα καὶ δίκαια φανήσεσθε βουλευόμε-
 νοι. Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τῶν τοιούτων πραγμάτων
 20 ἀπάντων ἐστὶ τῶν στρατηγῶν, ὧν οἱ πλεῖστοι τῶν παρ'
 ὑμῶν ἐκπλεόντων οὐ τοὺς ὑμετέρους φίλους, οὐς διὰ
 παντὸς τοῦ χρόνου τῶν αὐτῶν κινδύνων μετεσχηκώτας
 παρελήφασιν, θεραπεύειν τούτους οἴονται δεῖν, ἀλλὰ
 καὶ ἰδίους φίλους ἑκάστος ἑαυτῷ κατασκευάσας ὑμᾶς
 ἀξιοὶ τοὺς αὐτῶν κόλακας καὶ ὑμετέρους ἡγεῖσθαι φί-
 25 λους. οὐ πᾶν ἐστὶ τούναντίον. οὗτε γὰρ ἔχθροτέρους
 οὐτ' ἀναγκαίους μᾶλλον ἐχθροὺς ἂν τούτων εὐροῖτε.
 ὅσῳ γὰρ πλείω παρακρούμενοι πλεονεκτοῦσι, τοσούτῳ
 πλέον ὀφείλεις ἡγοῦνται δίκην δοῦναι. οὐδαὶς δ' ἂν γέ-
 1449 νοιτ' εὖνους τούτοις, ἢ φ' ὧν ἂν τι κακὸν πείσεσθαι
 προσδοκᾷ. Τοῦ μὲν οὖν κατηγορεῖν ἴσως οὐχ ὁ παρὼν
 καιρὸς, ἀ δ' ἡγοῦμαι συμφέρον ἡμῖν, ταῦτα συμβου-
 λεῖσθαι.

XLI.

5 Οὐδένα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων ἡμῶν
 οὕτως οἴομαι κακόνου εἶναι τῇ πόλει, ὥστε μὴ χαλε-
 πῶς φέρειν μηδὲ λυπεῖσθαι τοῖς γεγεννημένοις. εἰ μὲν
 τοῖνον ἀγανακτοῦντας ἦν ἀπρακτόν τι ποιῆσαι τούτων·
 τοῦτ' ἂν ἔγωγε παρήνουν ἡμῖν ἄπισιν. ἐπειδὴ δὲ ταῦτα
 10 μὲν οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι, δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν λοιπῶν προ-
 νοηθῆναι, ὅπως μὴ ταῦτὰ πείσεσθε· ὥσπερ, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, νῦν γεγεννημένων ἀγανακτεῖτε, οὕτω χρῆ
 σπουδάσαι ὑπὲρ τοῦ μὴ πάλιν ταῦτα συμβῆναι, καὶ
 νομίζειν μηδὲν ἔχειν λόγον εἰπεῖν τῶν συμβουλευόντων
 15 τοιούτων, ὅς δυνήσεται σωσαι τὰ παρόντα μηδεὶνός

corrigatis, officii esse putare, et vestra id dignum gloria
 videatur. Convenit autem, hos, qui tales sunt, quales
 vos perhiberi vultis, in rebus praestare aliis. (2) Ego vero
 maxime vellem haec civitati nostrae non accidisse, neque
 vos ulla clade affici. sin autem ita fieri oportuit et haec divi-
 nitus destinata sunt; expedire opinor, ista in hunc modum,
 quo acciderunt, evenisse. Fortuna enim celeres habet
 mutationes, et modo hos, modo illos fovet aut affligit,
 quae vero ignavia virorum fiunt, ea constantes clades pa-
 riunt. Ac ne victores quidem ignorare opinor, si vos velitis
 atque hoc casu excitemini, nondum satis esse exploratum,
 utrum eventus ille felicitati sit an contra calamitati ascri-
 bendus. sin fortuna secundior inflavit eorum animos, ut
 ferociant; id quoque jam e re vestra fuerit. nam quo se-
 curiores sunt; eo facilius opprimuntur.

XL.

Vos mea sententia, Athenienses, non de ea tantum qua
 putatis civitate, sed de sociis civitatibus omnibus delibera-
 tis. nam prout de hac statueritis, probabile est fore, ut reli-
 qui in hoc exemplum intuentes eodem modo secum actum
 iri putent. Quare quum propter summam utilitatem tum
 gloriae vestrae causa danda est opera, ut simul et utiliter
 et juste deliberaase videamini. Ac auctoritas omnium
 hujusmodi rerum penes duces est, quorum plurimi, quum e
 vestro portu solvunt, non vestros amicos, quos ab omni
 aevo eorundem periculorum socios accepere, hos sibi colen-
 dos putant, sed peculiare sibi quisque amicos conciliat, et
 suos assentatores recipi in vestram amicitiam oportere cen-
 set. sed contra omnino fit. neque enim inimiciorum, vel quos
 magis necesse sit vobis esse inimicos, his reperietis. quo enim
 pluribus in rebus vos decipiunt suasque cupiditates per in-
 juriam explent; eo se magis poenas dare debere censent.
 nemo autem amicus ei esse potest, a quo sibi malum aliquod
 imminere formidat. Atque accusatio fortasse non est hujus
 temporis, quae vero vobis profutura puto, ea suadebo.

XLI.

Neminem, Athenienses, omnium vestrum ita opinor
 malevolum esse republicae, ut non graviter molestaque
 ferat ea quae facta sunt. quod si quiritando quicquam horum
 infectum fieri posset; id ego vobis omnibus suaderem. sed
 quia illa mutari nullo modo possunt, sed reliqua providenda
 sunt, ut ne in eandem fraudem incidatis; quemadmodum,
 Athenienses, ob ea, quae nunc facta sunt, indignamini, sic
 opera danda est, ne eadem denuo eveniant, nec existiman-
 dum, ullum suasorem talibus verbis esse instructum, qui
 praesentia servare possit, nemine vestrum suam operam

ὁμῶν μηδὲν συναραμένου· οὐ γὰρ ἂν λόγος ἀλλὰ θεὸς δ τοιοῦτος εἴη. (2) Ἡ μὲν οὖν ἀρχὴ τοῦ ταυθ' οὕτως ἔχειν ἐκείθεν ἤρτηται, ἐκ τοῦ τῆς παραχρῆμα πρὸς ἡμᾶς ἐνεκα χάριτος ἐνίους τῶν λεγόντων ἐνταυθοὶ δη-
 20 20 μηγορεῖν, ὡς οὗτ' εἰσφέρειν οὔτε στρατεύεσθαι δεῖ, πάντα δ' αὐτόματ' ἔσται. Ἔδει μὲν οὖν ταυθ' ὑπ' ἄλλου τινὸς ἐξελέγχεσθαι μετὰ τοῦ λυσιστελοῦντος ἐλέγ-
 25 25 μὲν γὰρ ἕκαστ' ἀπολλυσθαι τῆς τῶν ἐπιμελουμένων κακίας σημεῖον προσήκει ποιεῖσθαι, τὸ δὲ μὴ πάλαι πάντ' ἀπολωλέναι τῆς μετέρας τύχης εὐεργέτημ' ἔγωγε κρίνω. Ἐν ᾧ τοίνυν ἡ τύχη διαλείπει καὶ τοὺς
 1450 1450 ὀξυθροὺς ἀνέχει, τῶν λοιπῶν ἐπιμελήθητε. εἰ δὲ μὴ σκοπεῖτε, ὅπως μὴ ἅμα τοὺς ἐφεστῶτας ἑκάστοις ἡμεῖς κρινεῖτε, καὶ τὰ πράγμαθ' ὁμῶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κλινεῖ. οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπως ταῦτ' ἀνευ μεγάλου τινὸς στήσεται, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένου.

XLII.

5 Οὐδὲν ἔστιν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἄλογον, τοὺς δεῖ καὶ συνεχῶς ὑπὲρ τῶν ὀλιγαρχικῶν πολιτευο-
 10 10 μένους καὶ νῦν ταῦτα ποιοῦντας ἐξελέγχεσθαι. ἀλλ' ἑκάστοις μᾶλλον ἂν τὴν εἰκότως θαυμάσαι, τὸ τοὺς εἰδόν-
 15 15 τας ἡμᾶς ταῦτα πολλὰκις ἥδιον τούτων ἀκούειν ἢ τῶν ὑπὲρ ὁμῶν λεγόντων. Ἴσως μὲν οὖν ὡς περ οὐδ' ἰδίᾳ βράδιον ἔστιν ἅπαντ' ὀρθῶς πράττειν, οὕτως οὐδὲ κοινῇ, ἀλλ' οὐ δὴ τὰ μέγιστα γὰρ χρὴ παρορᾶν. (2) Τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντ' ἔστιν ἐλάττω. ἔταν δ' ὑπὲρ πολιτείας
 15 15 καὶ σφαγῶν καὶ δήμεν καταλύσεως εὐχερῶς ἀκούετε· πῶς οὐκ ἔξω χρὴ τοῦ φρονεῖν ἡμᾶς αὐτοὺς † ἡγεῖσθαι; Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντας ἀνθρώποις τοῖς ἐτέρων παραδείγμασι χρώμενοι μᾶλλον εὐλαθεῖς αὐτοὶ γίνονται, ἡμεῖς δ' οὐδὲ τὰ τοῖς ἄλλοις συμβαίοντ' ἀκούοντας
 20 20 φοβηθῆναι δύνασθε, ἀλλ' ἂ τοὺς ἰδίᾳ περιμένοντας ἀβελτέρους νομίζετε, ταῦτ' αὐτοὶ δημοσίᾳ μοι δοκεῖτ' ἀναμένειν παθόντες αἰσθῆσθαι.

XLIII.

Οὐδεὶς πώποτε Ἴσως ἡμῶν ἐζήτησεν, ὡς ἄνδρες
 25 25 Ἀθηναῖοι, τί δὴ ποθ' οἱ κακῶς πράττοντες ἀμεινον περι τῶν εὖ πραττόντων βουλευόνται. ἔστι δ' οὐχ ἐτέρωθεν ποθεν τοῦτο γιγνόμενον, ἀλλ' ὅτι συμβαίνει τοῖς μὲν μήτε φοβεῖσθαι μηδὲν μήθ' ἂ τις ἂν λέγοι δαιμόνιον προσήκονθ' αὐτοῖς ἡγεῖσθαι, τοὺς δὲ πλησίον ὄντας τῶν
 1451 1451 ἀμαρτημάτων, ἔταν εἰς τὸ κακῶς πράττειν ἀφικνῶνται, σώφρονας πρὸς τὰ λοιπὰ καὶ μετρίους παρέχει. (2) Σπουδαίων τοίνυν ἔστιν ἀνθρώπων, ἔταν βελτίστη τῇ παρούσῃ τύχῃ χρῶνται, τότε πλεῖω τὴν σπουδὴν πρὸς τὸ σωφρονεῖν ἔχειν. οὐδὲν γὰρ οὔτε φυλαττομένους οὕτω δεινὸν ὥστ' ἀφύλακτον εἶναι, οὔτ' ὀλιγοροῦσιν ἀπροσδόκητον παθεῖν. Λέγω δὲ ταῦτα, οὐχ ἵνα τὴν ἄλλως ἡμᾶς δεδίδτωμαι, ἀλλ' ἵνα μὴ διὰ τὴν παρούσαν εὐπραξίαν, ἢ γένοιτ' ἂν, εἰ μὴ προνοήσεσθε τῶν πραγμά-
 † fort. ὄντας

conferente. nam is quidem non orator, sed deus fuerit. (2) Ac fons horum malorum hinc oritur, quod oratorum quidam ad gratiam pusillo tempore duraturam, hic concionantur, dicentes nec tributa conferenda nec militandum esse, sed omnia sua sponte confectum iri. Et hæc ab alio quo redargui oportebat, idque ea ratione, quæ esset e republica. mihi autem videtur fortuna etiam nunc quodammodo melius mereri de vobis, quam gubernatores. (3) Nam quod singula quæque pereunt, id eorum, quibus negotia mandata sunt, improbitatis signum haberi debet, quod vero non omnem omnia perierunt, vestræ fortunæ beneficium equidem esse judico. Dum igitur fortuna cessat et inimicos cohibet; reliquarum rerum curam suscipite. quod nisi feceritis; providete ne vos interea dum gubernatores cujuscumque negotiū accusetis, res vestræ, Athenienses, inclinentur. neque enim fieri potest, ut esse sine re admirabili aliqua consistant, si nemo in se negotium suscipit.

XLII.

Nihil in eo, Athenienses, absurdum est, quod qui semper et assidue suas in republica rationes ad paucorum dominatum referunt, in eo etiam nunc reprehendi, sed illud potius jure quispiam demiretur, quod vos, qui ea sciatis, sæpe libentius illis auscultatis, quam vestris defensoribus. Fortasse autem ut privatim facile non est omnia recte agere, sic nec publice, non tamen maximi momenti negotia sunt negligenda. (2) Sunt autem cetera minora omnia. quum vero de statu civitatis, de cædibus, de republicæ popularis eversione dicentes leviter auditis; quis vos non mente captos arbitretur? Nam ceteri homines omnes aliorum exemplis admoniti, cautiores fiunt, at vos ne aliorum quidem auditis casibus potestis formidare, sed quæ privatim expectata stultitiæ tribuatis, ea vos ipsi publice expectare mihi videmini, dum accepto malo sentiat.

XLIII.

Nemo unquam fortasse vestrum quæsit, Athenienses, quomobrem calamitosi rectius quam fortunati suis rebus consulant. Ejus autem rei alia causa nulla est, nisi quod ita fit, ut hi nec formident quicquam, nec, si quispiam pericula commemoret, ea ad se pertinere putent, illos qui prope sua errata videntur, quando in clades inciderunt, id prudentes ad cetera et moderatos efficit. (2) Jam proborum hominum officium est, quum fortuna utantur secundissima, tum majus habere studium prudentiæ. neque enim quicquam cautis tam formidabile est, quin præcaveri, neque ullum malum est, quin oscitantibus evenire possit. Hæc autem non ideo dico, ut vos frustra perterrefaciam, sed ne ob præsentem successum ea, quæ incidere possent, nisi caute res administratis, pericula, si vobis exposita fue-

10 των, δειν' ἀκούοντες καταφρονῆτε, ἀλλ' ἀνευ τοῦ παθεῖν, ὡς περ ἐστὶ προκῆνον φάσκοντάς γε μηδέων ἀπολείπεσθαι τῷ σωφρονεῖν, φυλάτξεσθε.

XLIV.

Οὐχὶ τὸν αὐτὸν εἶναι καιρὸν ὑπελιθῆα, ὧ ἀνδρες
15 Ἀθηναῖοι, τοῦ χαρίζεσθαι καὶ τοῦ τὰ δοκοῦντά μοι βέλτιστα παραινεῖν. πολλάκις γὰρ ὄρω τὸ χαρίζεσθαι τι παρὰ γνώμην πλείον' ἀπέχθειαν ἐνεγκὸν τοῦ τὸ πρῶτον ἐναντιωθῆναι. Εἰ μὲν οὖν ἅπαντας ἐγγνώσκετε ταῦτά· οὐτ', ἂν ἐμοὶ τὰ δέοντα δοκῆτε * προαιρεῖσθαι, οὐκ ἂν
20 παρῆλθον, περιεργον ἡγούμενος τοῖς ἀπ' αὐτῶν ἀ χρῆ ποιούσαι λέγειν, οὐτ' ἂν* ἦ τοῦναντίον. μάλλον γὰρ ἂν ἡγησάμην ἐν' ὄντ' ἐμαυτὸν ἀγνοεῖν τὰ κράτιστα, ἢ πάντας ὑμᾶς. ἐπειδὴ δ' ὄρω τινὰς ὑμῶν ταῦτά μὲν
25 γινώσκοντας ἐμοὶ τάναντία δ' ἄλλοις· πειράσομαι μετὰ τούτων τοὺς ἐτέρους πείσαι. (1) Εἰ μὲν οὖν οἴσησθε δεῖν μὴ ἐθέλειν ἀκοῦεῖν· οὐκ ὀρθῶς ποιήσετε. ἂν δ' ἀκούσητε σωπῆ καὶ τοῦθ' ὑπομείνῃτε· δυοῖν ἀγαθοῖν θάτερον ὑμῖν ὑπάρχει. ἢ γὰρ πισθῆσθε, ἂν τι δο-
1453 κῶμα λέγειν συμφέρον, ἢ βεβαιότερον, περὶ ὧν ἐγνώκατε, ἔσεσθε πεπεισμένοι. ἂν γὰρ, οἷς τι διαμαρτάνειν οἴμεθ' ἡμεῖς ὑμᾶς, ταῦτα μηδεὶς ἀξία φανῆ· μετ' ἐλέγχου τὰ δεδογμένα νῦν ὑμᾶς ἔσαθ' ἡρημένοι.

XLV.

5 Βουλοίμην ἂν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν εὐδοκίμηκε λέγων παρ' ὑμῖν ὁ δεῖνα, ἐπὶ τῶν ἔργων τῶν παρτομένων ἴσον αὐτῶ τὸν ἔπαινον γενέσθαι. οὐτε γὰρ οὕτω κακόνους εἶμι μὰ τοὺς θεοὺς, ὑμῖν τ' ἀγαθὸν βουλοίμην ἂν γενέσθαι. Ἄλλ' ὄρατε, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ
10 κωχρισμένον ἢ λόγον εἰπεῖν εὖ καὶ προελίσθαι πράγματα συμφέροντα, καὶ τὸ μὲν ῥήτορος ἔργον ἦ, τὸ δὲ νοῦν ἔχοντος ἀνθρώπου. Ὑμᾶς τοίνυν οἱ πολλοί, καὶ μάλισθ' οἱ πρεσβύτατοι, λέγειν μὲν οὐκ ὀφείλεθ' ὁμοίως
15 δύνασθαι τοῖς δεινότητοις (τῶν γὰρ εἰθισμένων τούτου τὸ πρᾶγμα), νοῦν δ' ἔχειν ὀφείλεθ' ὁμοίως καὶ μάλλον τούτων. αἱ γὰρ ἐμπειρίαι καὶ τὸ πόλλ' ἔωρακέναι τοῦτ' ἐμποιοῦσιν. (2) Μὴ τοίνυν, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, φανῆτ' ἀγνοοῦντες ἐν τῷ παρόντι νῦν οἱ αἱ διὰ τῶν
20 λόγων ἀνδρεία καὶ θρασύτητες, ἐὰν μὴ μεθ' ὀπαρχούσης ὡς παρασκευῆς καὶ βώμης, ἀκούσαι μὲν εἰσιν ἡδεῖαι, πράττειν δ' ἐπικινδύνοι. αὐτίκα γὰρ τὸ « μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἀδικοῦσιν, » ὄρατε, ὡς καλὸν τὸ ῥῆμα. ἀποβλέψατε δὴ πρῶτον πρὸς τὸ ἔργον αὐτό. δεῖ κρα-
1453 τῆσαι μαχομένους τῶν ἐχθρῶν τοὺς τὴν τοῦ ῥήματος τούτου σεμνότητ' ἔργω ληφομένους. εἰπεῖν μὲν γὰρ, ὧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, πάντα πέφυκε βῆδιον, πρᾶξαι δ' οὐκ ἅπαντα. οὐ γὰρ ἴσος πόνος καὶ ἰδρῶς πρό τε τοῦ
λέγειν καὶ πρό τοῦ πράττειν ἐστίν. Ἐγὼ δ' οὐ χείρους ὑμᾶς ἡγούμαι φύσει Θεβαίων (καὶ γὰρ ἂν μαινοίμην) ἀλλ' ἀπαρασκευωτέρους. φημί δὴ δεῖν τοῦ παρασκευά-
ζεσθαι νῦν ποιῆσθαι τὴν ἀρχήν, ἐπειδὴ τέως ἡμελεῖτε

rint, contemnatis, et ut sine malo, quemadmodum eos decet, qui dicunt quidem se nullo posteriores esse, caveatis.

XLIV.

Non idem tempus esse existimo, Athenienses, et gratificandi vobis et ea, quae mihi optima factu videantur, consulendi. saepe enim video, si quis praeter animi sententiam in aliqua re gratificetur, id majores peperisse inimicitias, quam si quis statim ab initio adversatus esset. Quod si omnes in eadem sententia essetis; nec, si mihi officium facere videremini, prodirem, supervacaneum esse existimans iis, qui sua sponte quae oporteret facerent, suadere, nec si res aliter se haberet, magis enim me ipsum, qui unus sim, ignorare quae optima sint, quam vos omnes, crederem. Quia vero video vestrum alios assentiri mihi, dissentire ab aliis: operam dabo, ut cum his astipulatoribus ceteros in meam sententiam pertraham. (2) Quod si non auscultandum putabitis; non recte facietis. sin audire cum silentio non gravemini; alterutrum ex eo commodum percipietis. aut enim, si quid utile suadere videbimur, id amplectemini, aut in ea, quam probatis, sententia firmiter permanebitis. nam si rationes, propter quas nostra opinione non nihil erratis, nullius esse momenti apparebit; quam nunc statuitis, nisi rationibus eligetis.

XLV.

Vellem, Athenienses, quantam quidam approbationem sua oratione consecutus est, tantam eum laudem in rebus gerendis adipisci. neque enim ei, deos testor, male volo, et vobis bene cupio. Sed videte, Athenienses, ne sit aliud orationem habere commodam, aliud negotia deligere profutura, neve illud oratoris sit, hoc hominis cordati. Vos igitur, qui estis populus, maximeque natu inprimis, dicendi facultate summis oratoribus pares esse non debetis (nam id eorum est qui sunt exercitati), sed prudentia aequare eos, vel potius superare. nam experientia multarumque rerum usus eam ingenerat. (2) Ne igitur, Athenienses, committite, ut in praesentia hoc ignorasse videamini, verborum fortitudinem atque audaciam, nisi justus apparatus et vires accesserint, ut jucundas esse auditu, sic ad agendum periculosas. nam verbi causa illud « Prohibendas esse grassatorum injurias, » quam sit verbum praeclarum, videtis. agite igitur in primis rem ipsam spectate: vincendi sunt hostes pugnando ab iis, qui hujus verbi splendorem adepturi sint. Nam dictu quidem, Athenienses, facilia sunt omnia, factu vero non item omnia. neque enim pari labore et sudore ad dicendum et ad agendum pervenitur. Ego vero vos natura Thebanis nihilo esse puto inferiores (insanirem enim) sed minus instructos. Jam igitur inprimis parare nos debemus, quoniam hactenus certamen decernere neglexistis. neque

τοῦ διαγωνίζεσθαι. οὐ γὰρ ἀντιλέγω τὸ δλον, ἀλλ' ὑπὲρ
5 τοῦ τρόπου τῆς ἐγγεήρησεως ἐναντιοῦμαι.

XLVI.

Ὅσον μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεποιήνται σπου-
δὴν οἱ πρόβουσι κατηγορῆσαι τῆς πόλεως ἡμῶν,
ἅπαντες ἐπράκατε. πλὴν γὰρ οὐκ ἔχω τίνος εἶπω,
10 τἄλλα πᾶνθ' ὑμῖν ἀναθεῖναι πεπειράνται. εἰ μὲν οὖν
ἦσαν αὐτῶν ἀληθεῖς αἱ κατηγορίαι· χάριν γ' εἶχετ'
εἰκότως ἄν, εἰ πρὸς ὑμᾶς οὕτως ὑμῶν κατηγοροῦν καὶ
μὴ πρὸς ἄλλους. ἐπειδὴ δὲ διαστρέφαντες τάληθῃ,
καὶ τὰ μὲν παραβαίνοντες, ἀφ' ὧν ἂν μεγάλους ἐπαι-
15 νους κομισαίσθε δικαίως, τὰ δ' αἰτιασάμενοι ψευδῆ καὶ
οὐ προσήκονθ' ὑμῖν, κέχρηται τῷ λόγῳ· πονηροῦς δι-
καιον αὐτούς, ἐπειδὴν ἐξαιλεγχθῶσι ταῦτα κεποιηκότας,
νομίζουσιν. εἰ γὰρ ῥήτορες δεινοὶ μᾶλλον εἶναι δοκεῖν ἢ
20 μετ' ἀληθείας ἐπιεικῆς ἄνθρωποι νομίζεσθαι προσι-
λογο· οὐδ' αὐτοὶ καλοκάγαθίας ἄν, ὡς εἴκεν, ἀμφι-
σθετοῖεν. (3) Ἔστι μὲν οὖν χαλεπὸν τὸ παρ' ὑμῖν
ὑπὲρ ὑμῶν ἐροῦντ' ἀνεστηκέναι, ὥσπερ βῆδιον τὸ καθ'
ὑμῶν. ἐγὼ γὰρ μὲ τὴν Ἀθηναίων οὐδένας τῶν ἄλλων
25 ἀνθρώπων οὕτως οἶμαι τὰ προσόνθ' αὐτοῖς ἀκούσαι νο-
θετουμένους, ὡς ὑμεῖς τὰ μὴ προσόντα, κακῶς ἀκούον-
τες. οὐ μὴν οὐδὲ τούτους θρασείως ἂν οὕτως ἠγοῦμαι
ψεύδεσθαι, εἰ μὴ συνήθεσαν ταῦτα, καὶ πρόδηλον ἦν
ἔτι δεινότατοι πάντων ὑμεῖς ἐστ' ἀκούειν ὃ τι ἄν τις
1454 καθ' ὑμῶν λέγη. εἰ μὲν οὖν ταύτης τῆς εὐθελαίας δίκην
ὑμᾶς δεῖ διδόναι· λόγους οὐ προσήκοντας κατὰ τῆς
πόλεως ἀκούειν, τοῦτ' ἂν εἴη. εἰ δ' ὑπὲρ τῶν ἀληθῶν
εἰ τι δίκαιον ῥητέον· ἐπὶ τοῦτ' ἐγὼ παρελήλυθα πιστεύων
5 οὐκ αὐτὸς ἀξίως τῶν ὑμῖν πεπραγμένων εἰπεῖν δυνή-
σεσθαι, ἀλλὰ τὰ πράγματα, ὅπως ἂν τις εἴπῃ, δίκαια
φανείσθαι. (3) Βουλοίμην δ' ἂν ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, ἴσους ἀκροατὰς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι,
καὶ μὴ τῷ προσῆθαι τοὺς λόγους ἐπαινεῖσαι τοὺς τού-
των φιλονεικεῖν. οὐ γὰρ ἂν ὑμετέραν κακίαν οὐδέεις ἔτι
10 κρίναι, εἰ λόγοντός τινος εὐ παρεκρούσθητε, ἀλλὰ τῶν
ἐπὶ τούτῳ σπουδῆν ποιησαμένων, ὅπως ὑμᾶς ἐξαπα-
τήσωσιν.

XLVII.

Οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φη-
15 σαι, ἃ βέλτισθ' ἕκαστος ἠγεῖται τῇ πόλει, βούλεσθαι
ταῦτα πραχθῆναι. συμβαίνει δὲ γε μὴ κατὰ ταῦτὸ
κεκρίσθαι παρὰ πᾶσι τὸ βέλτιστον. οὐ γὰρ ἂν ὑμῶν οἱ
μὲν λέγειν, οἱ δὲ μὴ λέγειν ἐκέλευον. Πρὸς μὲν τοίνυν
τοὺς ἐπειληφότας ταῦτα συμφέρειν οὐδενὸς δεῖ λόγου
τῷ μέλλοντι λέγειν (πεπεισμένοι γὰρ ὑπάρχουσι), πρὸς
20 δὲ τοὺς τάναντια συμφέρειν ἠγουμένους βραχέ' εἰπεῖν
βούλομαι. (2) Μὴ θέλουσι μὲν οὖν ἀκούειν οὐκ ἐνι
δῆπου μαθεῖν, οὐδὲν μᾶλλον ἢ σιωπῶσι μηδενὸς λέγον-
τος, ἀκούσασι δὲ δυοῖν ἀγαθοῖν οὐκ ἐνι θατέρου διαμαρ-
τεῖν. ἢ γὰρ πισθέντες πάντες ταῦτ' ἐγνωκότες κοινοῦ-
25 ρον βουλεύεσθε, οὐ μείζον εἰς τὰ παρόντ' οὐδὲν ἂν

enim in universum contradico, sed de modo aggressionis
adversor.

XLVI.

Quanto legati studio civitatem nostram accusarint, omnes vidistis, Athenienses. una enim re excepta, nescio qua, cetera omnia in vos congerere sunt conati. Ac si criminationes eorum veræ essent; gratiam quidem illis jure haberetis, quod vos apud vosmetipsos potius, quam apud alios ita accusassent. sed quum sic oratione stult usi, ut veritatem perverterint, ac tum ea, propter quæ laudes vobis maxime debentur, præterierint, tum alia crimina falsa, quæque non cadunt in vos, objecerint; improbi merito, postquam hæc fecisse convincuntur, sunt judicandi. Nam si oratores opinionem eloquentiæ laudi veritatis et humanitatis prætulerrunt; neque ipsi, ut apparet, de eo laborent, ut boni viri videantur. (2) Est igitur difficile, pro vobis apud vos dicturum surgere, quemadmodum facile, contra vos. ego enim, per Minervam, nullos homines alios vera sua, dum admonentur, probra tam æquis animis audire puto, quam vos auditis ea convicia, quæ falso in vos jaciuntur. Quia neque istos existimo tam confidenter falsa fuisse dicturos, nisi compertum hoc haberent, ac perspicuum esset, vos omnium esse paratissimos ad id audiendum, quod quisvis in vos dixerit. Quod si facilitatis hujus posse dandæ sunt; non alise fuerint, quam ut crimina, quæ non cadunt in nostram civitatem, audiat. sin pro veritate, si quid æquum est, dicendum; eam ob causam hæc ego prodi, non quod me pro dignitate rerum a vobis gestarum posse dicere, sed quod actiones, quibuscumque verbis expicentur, justas visum iri confiderem. (3) Vellem vos, Athenienses, æquos esse in re vestra auditores, nec, quia commoti estis, certare in istorum orationibus laudandis. neque enim quisquam id vitio amplius vobis tribuet, si ab homine sitis eloquente circumventi, sed iis, qui in id operam dederunt, ut vos in fraudem illicerent.

XLVII.

Opinor omnes vos, Athenienses, confessuros, ea velle fieri vos, quæ quisque reipublicæ putetis maxime profutura. Fit autem, ut quid sit optimum, non eodem modo ab omnibus statuatur. neque enim vestrum alii sententias esse dicendas, alii non dicendas contempderent. Ad eos igitur qui idem quod ego dicturus prodesse putant, nihil opus est verbis, quum jam iis persuasum sit, ad eos autem, qui contrarium expedire censent, pauca dicam. (2) Si qui igitur audire nolunt; hi ut rem cognoscant, fieri non potest, non magis quam si ipsis tacentibus, nemo orationem haberet. sin audieritis; alterutro bono frustrari non potestis, quin aut persuasi eadem sentientes, concordius deliberetis, quo ad præsentia negotia nihil cadere possit optatius, aut si

γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ μὴ δυσνηθέτος τοῦ λέγοντος διδάξαι βεβαιώτερον τοῖς ἔγνωσμένοις πιστεύσατε. Χωρὶς δὲ τούτων οὐδὲ καλὴν ὑποψίαν ἔχει, ἥκειν μὲν εἰς τὴν 1455 ἐκκλησίαν ὡς ἐκ τῶν βηθησομένων τὸ κράτιστον εἰσεῖσθαι δέον, φανῆναι δέ, πρὶν ἐκ τῶν λόγων δοκιμάσαι, παρ' ἡμῖν αὐτοῖς τι πεπεισμένους, καὶ τοῦθ' ὁπως ἰσχυρὸν ὦστε μὴδ' ἐθέλειν παρὰ ταῦτ' ἀκούειν.

XLVIII.

5 Ἴσως ὀχλήρως ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τισιν ἡμῶν εἶναι δοκῶ πολλάκις λέγων περὶ τῶν αὐτῶν δεῖ. ἀλλ' ἐὰν ὀρθῶς σκοπήτε· οὐκ ἐγὼ φανήσομαι τούτου δίκαιος ὢν ἔχειν τὴν αἰτίαν, ἀλλ' οἱ μὴ πευθόμενοι τοῖς ἡμετέροις ψηφισμασιν. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι τὸ πρῶτον ἐποίησαν ἃ ἡμεῖς 10 προσετάξατε· οὐδὲν ἂν τὸ δεύτερον ἡμῶς εἶδει λέγειν, οὐδ' εἰ τὸ δεύτερον, αὐθις. νῦν δ' ἔσω πλεονάκις τὰ προσήκοντ' ἡμῖν ἡμεῖς ἐψηφισάσθε· τοσούτω μοι δοκοῦσιν ἦτον ἐκεῖνοι παρεσκευάσθαι ποιεῖν. (α) Πρῶτερον 15 μὲν οὖν ἔγωγε μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἤδειν πρὸς τί ποτ' εἴη τοῦτ' εἰρημένον « ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσι, » νῦν δὲ κἂν ἄλλον μοι δοκῶ διδάξαι. οἱ γὰρ ἀρχοντες, ἢ τινες αὐτῶν, ἵνα μὴ πάντας λέγω, τῶν μὲν ἡμετέρων ψηφισμάτων ἀλλ' οὐδὲ τὸ μικρότατον φροντίζουσιν, ἔπως δὲ λήφον- 20 ται. Εἰ μὲν οὖν ἐνῆν δοῦναι· δικαίως ἂν αὐτὸ τοῦτό μοι τις ἐπέπληξεν, εἰ διὰ μικρὸν ἀνάλωμα' ἐνοχλεῖν ἡμῖν ἤρούμην. νῦν δ' οὐκ ἐνι, καθάπερ οὐδὲ τούτους λελθὲν. εἰ δ' ὑπὲρ ὧν ἡμῖν λειτουργεῖν δεῖ, προσθήσειν αὐτοῖς 25 ὀλονταί με· ληροῦσι. καὶ ταῦτ' ἴσως βούλονται καὶ προσδοκῶσιν. ἐγὼ δ' οὐ ποιήσω ταῦτα, ἀλλ' ἐὰν μὲν δῶσι, καθέλξω τὴν ναῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιήσω, εἰ δὲ μὴ, τοὺς αἰτίους ἡμῖν ἀποφανῶ.

XLIX.

Οὐδὲν ἂν εὖ φρονοῦντ' ἀντιπαῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθη- 1456 ναῖοι, νομίζω, ὡς οὐχ ἀπάντων ἀριστόν ἐστι τῇ πόλει μάλιστα μὲν ἐξ ἀρχῆς μηδὲν ἀσύμφορον πράττειν, εἰ δὲ μὴ, παρῆναι εὐθὺς τοὺς ἐναντιωσομένους. Δεῖ μὲν- 5 τοι τούτω προσεῖναι ἠέλοντας ἀκούειν ἡμῶς καὶ διδάσσεσθαι. οὐδὲν γὰρ πλέον εἶναι τὸν ἐροῦντα τὰ βέλτι- 10 στα, ἂν μὴ τοὺς ἀκουσομένους ἔχη. (α) Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖν' ἀλυσιτελὲς μετὰ ταῦτ' ἂν φανείη, ἔσ' ἂν τις ἡμῶς ἢ διὰ καιρὸν ἢ δι' ὦραν ἡμέρας ἢ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν παρακρούσεται, ταῦθ' ὅταν ποτὲ βούλησθε, ἡμῶν αὐ- 15 τῶν ὄντες, ἀκούειν, εἶναι τὸν ἐξετάσσοντα πάλιν, ἵνα, ἐὰν μὲν, ὁά φασιν οἱ τότε πείσαντες, φανῇ, προθυμότερον πράττειτε, ὡς διαγχοῦν δεδοκῶτα, ἐὰν δ' ἄρα μὴ τοιαῦθ' εὐρεθῇ, πρὶν κοββότερα προελθεῖν ἐπίσχητε. καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἴη, εἰ τοῖς τοῦ κράτιστου διαμαρτοῦσι 20 τὸ χειρίστον ἀνάγκη πράττειν εἴη, καὶ μὴ τὸ δεύτερον ἐκ τῶν λοιπῶν ἐξεῖη μεταβουλεύεσθαι. (β) Τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ἀπαντας ἔγωγ' ὄρω τὴν ἀειλογίαν προτεινο- μένους, ὅταν τι πιστεύωσι δικαίως αὐτοῖς πεπρωχθαι, ὅττοι δ' αὐτὸν ἀντιπρὸς ἐγκαλοῦσιν, εἰ περὶ ὧν ἡμάρτετε νῦν ἀναθέσθαι βούλησθε, τὴν ἀπάτην κυριώτεραν οἴω-

suasor suam sententiam probare haud poterit, decretis vestris constantius innitami. Praeterea non bona subest suspicio, venire in concionem, quasi ex his, quae dicentur, optima sint eligenda, verum, priusquam orationum delectus sit habitus, apud vosmetipsos aliquid persuasum habere, idque tam pertinaciter, ut praeter id ne audire quidem quicquam velitis.

XLVIII.

Fortasse importunus, Athenienses, quibusdam vestrum esse videor, qui saepe de iisdem semper rebus verba faciam. Verum si rem recte consideretis, non me in culpa esse videtis, sed eos, qui vestris decretis non obtemperant. qui si primum fecissent quae vos mandastis; nihil secundo nos verba facere fuisset opus, nec si secundo, denuo. nunc, quo saepius vos ea, quae fieri debent, promulgastis; eo mihi videntur illi minus esse parati ad faciendum. (2) Ac prius ignorabam equidem, quorsum dictum illud « imperium virum ostendit » pertinere, nunc vero id alios quoque posse docere videor. imperium enim qui habent, aut certe, ne omnes dicam, quidam illorum, vestra decreta ne minimi quidem faciant, sed id unum spectant, unde accipiant. Quod si mihi esset quod darem; jure ob id ipsam me quispiam reprehenderet, quod obtundere vos, parvi sumptus gratis, non dubitarem. nunc autem id fieri non potest, id quod nec ipsi nesciunt. Sin pro his quae vobis praestare debent, me sibi praeter meum debitum aliquid additurum putant; nugae agunt. ac ea fortasse cupiunt et exspectant. ego vero ea non faciam, sed si contulerint (quae debent), navem protraham officioque fungar. sin minus, eos, qui sunt in culpa, vobis indicabo.

XLIX.

Nemo sanus negabit opinor, Athenienses, maxime esse e republica, ut ne quid initio noximum agatur, sin minus, ut statim praesto sint qui intercedant. Atque huc illud accedere debet, ut vos et audire et doceri velitis. nihil enim profuerit esse qui optima suadeat, si, qui obtemperet, habeat neminem. (2) Quin illud etiam non inutile post illa videri potuerit, esse aliquem qui, in quibus quis vobis vel per occasionem vel propter diei brevitatem vel ob quamvis causam aliam suum fecerit, ea, quocumque tempore vos vestri juris audire volueritis, rursus examinet, ut si talia esse appareant, qualia, qui tum persuaserant, esse asseruerunt, ea promptius agatis ut comprobata, sin forte non ejusmodi reperiantur, antequam longius procedatur, desinat. grave enim esset, si optimis frustrati, pessima agere necesse haberetis, et non secundum e reliquis liceret, mutare consilium. (3) Reliquos igitur equidem omnes, si quid a se praecare factum confidunt, ad rationem reddendam perpetuo esse paratos video, hi autem contra reprehendunt, si illas res, in quibus errastis, nunc differre vultis, imposturam valentio-riorem oportere esse existimantes ea, quae mora intercedente

μενοι δαῖν εἶναι τῆς μετὰ τοῦ χρόνου βασιάνου. Τὴν μὲν οὖν τούτων σπουδὴν οὐδ' ἑμῶν ἰσως ἀγνοοῦσιν οἱ πολλοί, δεῖ δ' ὑπὲρ τῶν πραγμάτων, ἐπειδήπερ γέγονε 25 λόγου τυχεῖν, ἃ τις ἡγεῖται κράτιστα, λέγειν.

L.

Ὅ, τι μὲν μέλλει συνοίσειν πάσῃ τῇ πόλει, τοῦτο καὶ λέγειν εὐχομαι πάντας, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἑμᾶς ἐλάσθαι. ἐγὼ δ' οὖν, ἃ πεπεικῶς ἔμαυτὸν τυγχάνω 1457 μάλιστα συμφέρειν ἑμῖν, ταῦτ' ἐρῶ, δεσθεὶς ἑμῶν τοσοῦτον, μήτε τοὺς ἐξίεναι καλεῦντας ἑμᾶς διὰ τοῦτο νομίζειν ἀνδρείους, μήτε τοὺς ἀντιλέγειν ἐπιχειροῦντας διὰ τοῦτο καχοῦς. οὐ γὰρ αὐτὸς ἄλεγχος, ὧ ἄνδρες 5 Ἀθηναῖοι, τῶν τε λόγων καὶ τῶν πραγμάτων ἐστίν, ἀλλὰ δεῖ νῦν εἰ βεβουλαυμένους ἑμᾶς φανῆναι, τότε δέ, ἂν ἄρα ταῦτα δοκῇ, τὰ τῆς ἀνδρείας ἀποδείξασθαι. Ἡ μὲν οὖν ἑμετέρα προθυμία παντὸς ἀξία καὶ τοιαύτη πάρεστιν ὅταν ἂν τις εὖζαιτο, εὖνους ἂν τῇ πόλει, νῦν δ' ὅσῃ τυχεῖται σπουδαιότερα, τοσοῦτοι δεῖ μέλλον προῖδαίν ὅπως εἰς δέον καταχρήσασθ' αὐτῇ. οὐδενὸς γὰρ εὐδοκίμει πράγματος ἢ προαίρεσις, ἂν μὴ καὶ τὸ τέλος συμφέρον καὶ καλὸν λάβῃ. (α) Ἐγὼ δ' οἶδά ποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παρ' ἑμῖν ἀκούσας ἀνδρὸς οὐτ' ἀνοήτου δοκοῦντος εἶναι οὐτ' ἀπέρου πολέμου, Ἰφικράτους 15 λέγω, ὃς ἔφη δαῖν οὕτω προαιρεῖσθαι κινδυνεύειν τὸν στρατηγὸν, ὅπως μὴ τὰ ἢ τὰ γενίσεται, ἀλλ' ὅπως τὰ. οὕτω γὰρ εἶπε τῷ βήματι. ἦν δὲ τοῦτο γνώριμον, ὅτι, 20 ὅπως καλῶς ἀγωνιεῖται, ἄλεγεν. Ἐπειδὴ μὲν τοῖνον ἐξέλιθητε· ὃς ἂν ἡγήται, κύριος ἑμῶν ἐστί. νῦν δ' ἕκαστος ἑμῶν αὐτῶν στρατηγεῖ. Δεῖ δὲ τοιαῦτα φανῆναι βεβουλαυμένους, δι' ὧν πανταχῶς συνοίσει τῇ πόλει καὶ μὴ μελλουσῶν ἕνεκ' ἐλπίδων τῆς παρουσίας εὐδαιμονίας 25 χεῖρόν τι ποιήσατε.

LI.

Οὐδέν' ἂν φόβη, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πιστεύοντα τοῖς πεπραγμένοις ἐγκαλέσαι τοῖς καθιστάσι εἰς λόγον ταῦτα. ὅσῃ γὰρ ἂν πλεονάκις ἐξετάξῃ τις αὐτά· 1458 ἀνάγκη τοὺς τούτων αἰτίους εὐδοκίμειν. οὐ μὴν ἀλλὰ μοι δοκοῦσιν αὐτοὶ φανερόν καθιστάσαι, οὐκ ἐπὶ τῷ τῇ πόλει συμφέροντι πράξαντες. οἱ γοῦν ἐξελέγχεσθαι μέλλοντες, ἂν πάλιν εἰς λόγον ἔλθωσι, φεύγουσι καὶ 5 δεινὰ ποιεῖν ἡμᾶς φασίν. Καίτοι, ὅταν τοὺς ἐξελέγχειν βουλομένους δεινὰ ποιεῖν αἰτιώσθε· τί ἡμεῖς τοὺς ἡμᾶς αὐτοὺς ἐξηπατηκότας τηλικαῦτα λέγομεν;

2. Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν 10 ἴσῃν ὑπάρχειν παρ' ἑμῶν ὄρῃν τοῖς ἐπιχειροῦσιν, ὅσῃ περ τοῖς δυναθεῖσιν ἐξαπατήσαι. ὃ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ τούτοις, πεποιήται, καὶ προήγαγον ἑμᾶς, τοῦ δὲ μὴ τέλος ταῦτ' ἔχειν ἢ τύχη, καὶ τὸ βέλτιον νῦν ἑμᾶς φρονεῖν ἢ 15 ὅτ' ἐξήχθητ' ἐπὶ τούτων, γέγονεν αἰτία. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐγὼ γὰρ οὕτω πόβρω νομίζω τὴν πόλιν εἶναι τοῦ δίκην παρὰ τῶν ἀδικούντων λαμβάνειν, ὥστ' ἀγαπητὸν εἶναι μοι δοκεῖ, ἂν ὅπως μὴ πείσεσθε κακῶς δύνησθε φυλάτ-

fit, probatione. Quid autem illi propositum habeant, vestrum etiam plerique fortasse non ignorant, sed quoniam dicendae sententiae potestas data est, de negotiis ea quae quae proferre decet quae optima habeat.

L.

Quod profuturum est universae civitati, id ut et dicatur ab omnibus precor, Athenienses, et a vobis decernatur. ego igitur ea dicam, quae utilissima esse vobis mihi persuasui, tantum precatus a vobis, ne vel belli suscipiendi auctores propterea fortes, vel illorum adversarios propterea ignavos existimetis. neque enim eadem est, Athenienses, probandarum et orationum et actionum ratio, sed nunc prudenter deliberare vos decet, tum vero, si forte visum fuerit, edere fortia facinora. Ac vestra quidem alacritas quantivis pretii ac talis adest, qualem exoptari is, qui reipublicae consultum velit, sed quanto vehementior est, tanto magis providendum, ut ea opportune utamini. nullius enim rei susceptio laudatur, nisi finem etiam utilem sortiatur et honestum. (2) Ego vero, Athenienses, apud vos aliquando e viro me audire memini, qui nec prudentia carere nec imperitus rei militaris videretur, Iphicratem dico, qui assereret, sic adeundum esse duci discrimen belli, non ut haec aut illa evenirent, sed ut haec hoc enim verbo utebatur. Facile jam intelligebatur, hoc eum velle, ut bene pugnaret. Suscepta igitur expeditione, is, in quem collata est imperii auctoritas, suo vos arbitrato ducit. nunc vero quisque vestram ipsorum belli dux est. Itaque huiusmodi consilia vobis ineunda sunt, quae omni modo conducant reipublicae, neque committendum, ut propter futuras spes quicquam praesenti felicitati periculosum faciatis.

LI.

Neminem fore putabam, Athenienses, qui actis suis fretus, cuiquam irasceret in ea inquirenti. quo enim illa saepius explorantur; eo majore necesse est auctores illorum florere gloria. Verum ipsi mihi palam facere videntur, se res administrasse non ex utilitate reipublicae. qui quidem quum de integro ratio reddenda est, sua facinora deprehensum iri praevident, tergiversantur et nos indigna facere dicunt. Atqui, si eos, qui in acta vestra inquirere volunt, iniquitatis accusatis; quid tandem nos de iis dicamus, qui nosmetipsos deceperunt?

(Vulg. LII.)

2. Imo aequum esset, Athenienses, vos non minus illis, qui conantur vos decipere, quam iis qui potuerunt, irasci. nam quod in ipsis fuit, fecerunt eoque vos induxerunt, quod vero irriti eorum conatus fuerunt et melius nunc vos sentire quam tum quum ab istis traheremini, fortuna in causa est. Ego vero tantum abesse puto nostram urbem, ut de iis, a quibus laesa est, poenam sumat, ut bene vobiscum agi videatur, si cavere possitis, ne quam ipsi cladem acci-

20 τεσθαι. τσαυταί τεχναι καὶ γοηταίαι καὶ ὄλας ὑπηρε-
σαίαι τινές εἰσιν ἐφ' ὑμᾶς κατεσκευασμένοι. Τῆς μὲν
οὖν τούτων κακίας οὐκ ἂν ἐν τῷ παρόντι τις ἐν δέοντι
μάλιστα κατηγορήσειε, βούλομαι δ' ὑπὲρ ὧν ἀνέστην,
ἃ νομίζω συμφέροντ' εἰπεῖν.

LIII.

Ἡ μὲν εἰσθυῖα πάντα τὸν χρόνον βλάπτειν, ὧ
25 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πόλιν λοιδορία καὶ ταραχὴ καὶ
νυνὶ γέγονε παρὰ τῶν αὐτῶν ὧν περ ἀεὶ, ἀξίον δ' οὐχ
οὕτω τούτοις ἐπιτιμῆσαι (ἴσως γὰρ ὀργῇ καὶ φιλονει-
κίᾳ ταῦτα πράττουσι, καὶ τὸ μέγιστον ἀπάντων, ὅτι
συμφέροι ταῦτα ποιεῖν αὐτοῖς) ἀλλ' ὑμῖν, εἰ περὶ κοι-
1459 νῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πραγμάτων καὶ μεγάλων συνει-
λεγμένοι τὰς ἰδίας λοιδορίας ἀκροώμενοι κάθησθε, καὶ
οὐ δύνασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς λογίσασθαι τοῦθ', ὅτι αἱ
τῶν βητόρων ἀπάντων ἀνευ κρίσεως πρὸς ἀλλήλους λοι-
5 δορίαί, ὧν ἂν ἀλλήλους ἐξελέγξωσιν, ὑμᾶς τὰς εὐθύ-
νας δίδοναί ποιοῦσι. (2) Πλὴν γὰρ ὀλίγων ἴσως, ἴνα
μὴ πάντα εἴπω, οὐδεὶς αὐτῶν ἄτερος θατέρω λοιδο-
ρεῖται, ἴνα βέλτιόν τι τῶν ὑμετέρων γίγηται (πολλοῦ
γε καὶ δεῖ), ἀλλ' ἴνα, ἃ τὸν δεῖνά φασι ποιοῦντα, ἂν
10 δὴ δεῖνота ἀνθρώπων ποιεῖν, ταῦτ' αὐτὸς μετὰ πλειό-
νος ἡσυχίας διαπράττηται. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, μὴ
ἔμοι πιστεύσητε, ἀλλ' ἐν βραχεί λογίσασθε. Ἔστιν ὅπου
τις ἀναστάς εἶπε παρ' ὑμῖν πώποτε ἂ βουλόμενος τι λα-
15 θεῖν τῶν ὑμετέρων προσέληθα, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
οὐχ ὑπὲρ ὑμῶν; » οὐδεὶς δὲ ἔηκε, ἀλλ' ἂν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
δὲ ὑμᾶς, » καὶ ταύτας προφάσεις λέγουσι. (3) Φέρε δὴ
σκέψασθε, τί δὴ ποτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ ὧν
ἀπαντες λέγουσιν, οὐδὲν βέλτιον τοῖς ὄλοις νῦν ἢ πρό-
20 τερον πράττετε, οὗτοι δ' οἱ πάνθ' ὑπὲρ ὑμῶν, ὑπὲρ
αὐτῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν πώποτε εἰρηκῶς, ἐκ πτωχῶν
πλούσιοι γέγονασιν. Ὅτι φασι μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, φιλεῖν ὑμᾶς, φιλοῦσι δ' οὐχ ὑμᾶς ἀλλ' αὐτοὺς.
καὶ γὰρ ἀσάει καὶ θορυβῆσαι καὶ ποτ' ἐπίσαι μετέδωκον
25 ὑμῖν, λαθεῖν δὲ, ἢ κτήσασθαι τῇ πόλει κυρίως ἀγαθὸν
οὐδὲν ἂν βούλοιντο. Ἡ γὰρ ἂν ἡμέρα τῆς λίαν ἀρ-
ρωστίας ἀπαλλαγῆτε, ταύτη τούτους οὐδ' ὄρωντες
ἀνέξεσθε. νῦν δὲ δραχμῇ καὶ χοῖ καὶ τέτταρσιν ὀβολοῖς,
1460 ὧσπερ ἀσθενοῦντα, τὸν δῆμον διάγουσιν, ἡμιόστατα, ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτοῖς δίδόν-
τες ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐκαῖνα, οὗτ' ἰσχὺν ἐντίθησιν οὗτ'
ἀποθνήσκαι ἐξ. καὶ ταῦτα, οὗτ' ἀπογόντας ἄλλο τι
5 μαιζον πράττειν ἐξ, οὗτ' αὐτ' ἐξαρκεῖν δύναται.

LIV.

Καὶ δίκαιον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν καὶ
σπουδαῖον, ὅπερ ὑμεῖς εἰώθατε, καὶ ἡμᾶς προνοεῖν,
ὅπως τὰ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς ἔξει. ἢ μὲν οὖν ἡμε-
10 τέρα γέγονεν ἐπιμῆλεια ὑμῖν εἰς δέον. καὶ γὰρ ἐθύσα-
μεν τῷ Διὶ τῷ σωτήρι καὶ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τῇ Νίκῃ, καὶ
γέγονε καλὰ καὶ σωτήρια ταῦθ' ὑμῖν τὰ ἱερά. ἐθύσαμεν
δὲ καὶ τῇ Παιδοῖ καὶ τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν καὶ τῷ Ἀπόλ-
DEMOSTHENES.

platis. tot imposturis, tot praestigis, tot denique ministeriis
oppugnabimini. Ac istorum quidem improbitati accusandas
praesens tempus non opportunum esse video, volo autem
his de rebus, propter quas surrexi, quae utilia putem
dicere.

LIII.

Convicia et tumultus, Athenienses, quae perpetuo nocere urbi solent, etiam nunc ab iisdem orta sunt, a quibus semper, non autem tam isti reprehendendi sunt (fortasse enim iracundia et aemulatione adducuntur, quodque omnium maximum est, privata utilitate, ut ita agant) quam vos, Athenienses, qui publicis magnisque de rebus convocati, privatis conviciis aures praebentes assidetis, neque hoc cum vestris animis cogitare potestis, omnium oratorum inter ipsos convicia extra iudicium facta, de quibuscumque alii alios convincunt, eo recidere, ut vos poenas detis. (2) Praeter enim fortasse paucos (ne omnes dicam) nullus eorum alii ideo conviciatur, ut ullae res vestrae corrigantur (plurimum certe abest), sed facit eo quisque, ut ea quae facere quendam asserunt; facientem, quae scilicet gravissima hominum scelera sunt, haec ipse majore cum otio perpetret. Haec ita se habere, ne mihi credite, sed ipsi paulisper considerate. Eoquis unquam apud vos surrexit, qui diceret, « Vestras opes depeculaturus prodii, Athenienses, non vestra gratia? » nemo sic dicit, sed « pro vobis et propter vos, » et has afferunt causas. (3) Agite vero, considerate, Athenienses, qui tandem fiat, ut summa rerum vestrarum, quibus omnes patrocinantur, loco nihilo meliore sit quam prius, isti vero, qui pro vobis omnia, pro semetipsis nihil dixere, divites e mendicis facti sint. Quia se vos amare jactant, Athenienses, quum non vos, sed semetipsos ament. Id quidem ut rideretis, ut applauderetis, interdum etiam ut speraretis, vobis impertierunt, sed adipisci, constanterque republicas tradere boni quicquam noluerint. Quo enim die immodica ista infirmitate liberati fueritis, hoc istos ne inlueri quidem sustinebitis. nunc vero Drachma, Choe, quatuor Obolis, velut aegrotantem, populum lactant et dactitant. quae illi vobis praebent, simillima sunt cibis, quos medici aegrotis dant, qui cibi ut nec vires augent nec emori sinunt, sic et haec nec vos despicientes majus quippiam instituire sinunt, nec satis ipsa esse possunt.

LIV.

Et aequum, Athenienses, et honestum et praclarum est, quod vos facere soletis, ejus nobis quoque esse studium, divinae res ut pie ac religiose curentur. Ac nostra quidem curatio vobis opportune cecidit. nam et Jovi Servatori sacra fecimus et Minervae et Victoriae, eaque sacra pulchra et salutaria vobis exstiterunt, fecimus item Suadelae et Matri Deum

15 λωνι, και ἐκαλλιερούμεν και ταῦτα. Ἦν δ' ὑμῖν και τὰ τοῖς ἄλλοις θεοῖς τυθέντα ἱερὰ ἀσφαλῆ και βέβαια και καλά και σωτήρια. Δέχεσθε οὖν παρὰ τῶν θεῶν δίδόντων τάγαθά.

LV.

20 Ἦν τις, ὡς εἶπε, χρόνος παρ' ὑμῖν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δε' ἐπὶ πηγάμαζεν ὁ δῆμος, δεν ἄν ἄνθρωπον ἴδοι σῶφρονα και χρηστόν, πράττειν τὰ κοινὰ και ἀρ-
χειν, οὐ σπάνει τῶν τοῦτο βουλομένων ποιεῖν (πάντα γὰρ τᾶλλ' εὐτυχῆ τὴν πολιν κρίνειν, ἐν οὐδέποτ' εὐτυ-
25 χῆσαι τοῦτο νομίζω, ἐπιλείπειν αὐτὴν τοὺς τὰ κοινὰ καρποῦσθαι βουλομένους), ἀλλ' ὄραμα τοῦτ' ἐποιεῖθ' ὁ δῆμος αὐτοῦ καλόν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, και λυσιτελὲς τῆ πολει. οἱ τε γὰρ συνεχεῖς οἶδε παραζευγνύμενοι σφι-
1461 σιν ἐξ ἰδιωτῶν, σπουδαίων και δικαίων ἀνδρῶν, εὐλα-
θεστέροις αὐτοὺς παρῆγον, οἱ τε χρηστοὶ μὲν ὑμῶν και δικαίως ἀρχοντες, μὴ πάνυ δ' οἴοτ' ἐνοχλεῖν και παραγ-
γέλλειν, οὐκ ἀπηλαύνοντο τῶν τιμῶν. (2) Νῦν δὲ
6 παντάπασι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεντερ τοὺς ἱερᾶς, οὕτω καθίστατε και τοὺς ἀρχοντας. Εἴτα θαυμάζετε, ἐπειδὴν ὁ δεῖν' εὐδαίμων και ὁ δεῖν' ὑμῖν ἦ, συνεχῶς πολλὰ λαμβάνων, οἱ δ' ἄλλοι περιή-
10 τε τὰ τούτων ἀγαθὰ ζηλοῦντες; δεινότατοι γὰρ ἐστ' ἀφελῆσθαι μὲν δε' ὑμῖν ὑπάρχει και νόμους περὶ τού-
των θεῖναι, ἄν τις ἀστυνομήσῃ δες ἦ τὰ τοιαῦτα, στρα-
τηγεῖν δ' αἰε τοὺς αὐτοὺς ἐάν. Και τὸ μὲν τοὺς ἐπὶ τῶν πράξεων δεντας ἴσως ἔχει πρόφασιν, τὸ δὲ τοὺς
15 ἄλλους, οἱ ποιοῦσι μὲν οὐδέν, χῶραν δ' ἀτελεστον ἔχου-
σιν αὐτοὶ τετελεσμένοι, μωρία. Ἀλλὰ και ὑμῶν αὐτῶν (εἰσι δ' οὐκ ὀλίγοι) προσάγειν χρῆ. ἄν γὰρ δεσπερ εἰ ζυγὸν ἴσῃτε, πρόσειν δες ἄν ἀξιος ἦ του μετὰ ταῦτ' αὐτός.

LVI.

20 Τὸ μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πεπαικόθ' ἑαυτὸν ἔχειν τι συμφέρον εἶπαι ἀνίστασθαι και καλὸν και προσῆκον εἶναι μοι δοκεῖ, τὸ δὲ μὴ βουλομένους ἀκούειν βιάζεσθαι παντελῶς ἔγωγ' αἰσχροὺν ἡγοῦμαι εἶναι. οἴ-
μαι δὲ, ἐὰν ἐβελήσῃτε μοι πείσισθαι τήμερον, και τὰ
25 βέλτεστα μᾶλλον ὑμᾶς ἐλέσθαι δενησεσθαι και τοὺς τῶν ἀναβαινόντων λόγους βραχεῖς ποιήσειν. Τί οὖν συμβουλεύω; πρῶτον μὲν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ αὐτῶν δεν σκοπεῖτε τὸν παριόντα λέγειν ἀξιοῦν. πολλὰ γὰρ
1462 ἄλλα τις ἄν περιέλθοι τῶ λόγῳ και πολλὰ ἄν ἀστει' εἴποι, ἄλλως τε και δεσπερ τούτων ἐνιοι δεινῶν δεντων. ἀλλ' εἰ μὲν βρημάτων ἦκετ' ἀκουσόμενοι· ταῦτα λέγειν και ἀκούειν χρῆ. εἰ δ' ὑπὲρ πραγμάτων αἰρέσεως βουλευσόμενοι· αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ παραινῶ τὰ πράγμαθ' ὡς μά-
6 λιστα κρίνειν, ἀφελόντας δεσοι λόγοι πεφύκασιν ἐξαπα-
τῆν. (2) Ἐν μὲν οὖν τοῦτο λέγω, δεύτερον δὲ, δε, τι τισιν ἴσως παραδόξον ἐσται, πρὸς τὸ τοὺς λόγους ἐλάτ-
10 τους εἶναι, σιωπῶντας ἀκούειν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ ταῦτα,

et Apollini, quibus et haec litavimus. Fuerunt vobis etiam reliquis divis facta sacra et tuta, et certa et praecleara et salutaria. Accipite igitur a diis ea bona, quae largiuntur.

LV.

Fuit quoddam, ut conjicio, tempus apud vos, Athenienses, quo populus adigebat, quemcunque vidisset hominem modestum et bonum, ad rempublicam administrandam ac fungendum magistratu, non eorum qui id facere vellet penuria (nam quum in aliis omnibus nostram fortunatam judicem; unicam hanc ei felicitatem semper defuisse puto, ut iis deficeretur, qui republica frui vellet), sed erat id spectaculum populi praeclearum, Athenienses, utique reipublicae. Nam et hi perpetui iis comites adjuncti e privatis, bonis et justis viris, eos verecundiores efficiebant, et ipsi viri e vestro numero boni illi quidem iusteque magistratu fungentes, sed lidem impudenter ingerere sese et ambire suffragia prorsus non edocti, ab honoribus non repellebantur. (2) Nunc prorsus eodem modo, Athenienses, quo sacerdotes, sic etiam magistratus creatis. Et miramini hunc vel illum vobis esse beatum, continenter vobis surripientem multa, ceteros vestrum obambulare, felicitatem eorum praedicantes? Nam gravissimi estis in eripiendis vestris et legibus ferendis, si quis Astynomus fuerit bis et quae sunt ejus generis alia, at eosdem cum imperio esse perpetuo sinitis. Ac eos quidem sinere, qui versantur in rebus gerendis, excusationem fortasse habet, at ceteros, qui nihil agunt, sed quum locum immunem occupent, ipsi suorum bonorum sanora exigunt, stultitiae est. Quin et e vobis ipsis (estis autem haud pauci) aliqui sunt adducendi. nam si tanquam stateram appenderit; praeponderabit, qui erit dignus in posterum magistratu.

LVI.

Et honestum et decorum esse mihi videtur, Athenienses, quod qui se utile aliquid reperisse putat, ad dicendum surgat, sed cogere invitos ad audiendum, id ego prorsus esse turpe existimo. Spero autem, si mihi hodie auscultabitis, vos et quod optimum est rectius electuros et suggestum consendentium orationes facturos esse breves. Quid igitur suadeo? Primum, Athenienses, ut de his ipsis, quae in deliberatione sunt, prodeuntem quenque dicere jubetis. multa enim alia (et aliena) complecti oratione possis eaque dictu jucunda, si praesertim, ut istorum quidam, dicendo valeas. Jam si propter verba audienda convenistis; ea dici et audiri debent. sin de rerum delectu deliberaturi; moneo vos ut ipsas res maxime nudas dijudicetis, repudiatis verbis omnibus, quae seducere possunt. (2) Hoc igitur unum est quod dico. alterum illud, quod fortasse quibusdam admirabile videatur, praeter orationes minuendas, ut cum silentio auscultetis. Nam de eo quidem quod

ἢ κείνα συμφέρειν, καὶ πότερα δικαιότερ' ἂν προέλοιθ' ἢ πόλις, οὐτ' εἰσι λόγοι πολλοὶ μὴ βουλομένοις μάτην ἀδολεσχεῖν οὔτε πάλιν τις ἂν αὐτοὺς εἰπεῖν ἔχοι. ὡς δὲ καὶ δίκαιον ἀκούειν καὶ πρὸς τὸν θόρυβον ἀποκρίνασθαι καὶ λόγον ἐκ λόγου λέγειν, οὐδεὶς δεῖς οὐχὶ δύναται' ἄν.
 15 ἐκ δὲ τοῦ θορυβεῖν οὐκ ἀπαλλάττεσθε λόγων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν οὐδὲν εἰς χρεῖαν ἐπαναγκάζεσθ' ἀκούειν. Ἡ μὲν οὖν ἐμὴ γνώμη, περὶ ᾧ βουλευέσθε, ἥδ' ἐστίν.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

Α.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΜΟΝΟΙΑΣ.

Παντὸς ἀρχομένῳ σπουδαίου καὶ λόγου καὶ ἔργου ἀπὸ τῶν θεῶν ὑπολαμβάνω προσήκειν πρῶτον ἀρχεσθαι. Εὐχομαι δὴ τοῖς θεοῖς πᾶσι καὶ πάσαις, ὅτι
 1463 τῶ δῆμῳ τῶ Ἀθηναίων ἀριστόν ἐστι καὶ τοῖς εὐνοοῦσι τῶ δῆμῳ καὶ νῦν καὶ ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον, τοῦτ' ἐμοὶ μὲν ἐπὶ νοῦν ἔλθειν γράψαι, τοῖς δ' ἐκκλησιάσασιν Ἀθηναίων ἐλέσθαι. εὐξάμενος δὲ ταῦτα, τῆς ἀγαθῆς
 5 ἐπινοίας ἐλπίδα ἔχων παρὰ τῶν θεῶν, τάδ' ἐπιστέλλω.

3. Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῶ δῆμῳ χαίρειν. Περὶ μὲν τῆς ἐμῆς οἰκადε ἀφίξεως αἰ νομίζω πᾶσιν ἡμῖν ἔσσεσθαι βουλευσασθαι, διόπερ νῦν οὐδὲν περὶ αὐτῆς γέγραφα, τὸν δὲ παρόντα καιρὸν δρῶν ἐλομένων μὲν
 10 ἡμῶν τὰ δέοντα ἅμα δόξαν καὶ σωτηρίαν καὶ ἐλευθερίαν δυνάμενον κτήσασθαι οὐ μόνον ἡμῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕκασιν Ἑλλησιν, ἀγνοησάντων δὲ ἢ παρακρουσθέντων οὐ βῆδιον αὐθις τὸν αὐτὸν ἀναλαβεῖν, ὥσθη χρῆναι τὴν ἐμαυτοῦ γνώμην ὡς ἔχω περὶ τούτων εἰς
 15 μέσον θείναι. Ἔστι μὲν οὖν ἔργον ἐξ ἐπιστολῆς ἐμμεῖναι συμβουλή. πολλοῖς γὰρ εἰώθατε ἀπαντᾶν ἡμεῖς πρὸ τοῦ περιμεῖναι μαθεῖν. λέγοντι μὲν οὖν ἐστίν αἰσθῆσθαι τί βούλεσθε καὶ διορθώσασθαι τάγνωσόμενα
 20 βῆδιον, τὸ δὲ βιβλίον οὐδεμίαν ἔχει βοήθειαν τοιαύτην πρὸς τοὺς θορυβοῦντας. οὐ μὴν ἄλλ' ἂν ἐθελήσητε ἀκοῦσαι σιγῇ καὶ περιμεῖνῃτε πάντα μαθεῖν· οἴομαι, ὡς* σὺν θεοῖς εἰρῆσθαι, καίπερ βραχέων τῶν γεγραμμένων ὄντων, αὐτὸς τε φανήσεσθαι μετὰ πάσης εὐνοίας
 25 τὰ δέοντα περὶ ἡμῶν πράττων καὶ τὰ συμφέρονθ' ἡμῖν ἐμφανῆ δεῖξειν. οὐχ ὡς ἀπορούντων ἡμῶν ρητόρων, οὐδὲ τῶν ἀνευ λογισμοῦ βῆδιως ὅτι ἂν τύγῃσιν ἱερούτων, ἔδοξέ μοι τὴν ἐπιστολὴν πέμπειν. ἀλλ' ὅσα τυγχάνω δι' ἐμπειρίαν καὶ τὸ παρηκαλουθηκέναι τοῖς πρῶ-
 1464 γμασιν εἰδῶς, ταῦτ' ἡβουλήθην τοῖς μὲν προαίρουμένοις λέγειν ἐμφανῆ ποιήσας ἀφθόνους ἀφορμὰς ᾧν ὑπολαμβάνω συμφέρειν ἡμῖν δοῦναι, τοῖς δὲ πολλοῖς βῆδιον τὴν τῶν βελτίστων αἴρεσιν καταστήσασθαι. Ἐν μὲν οὖν ἕνακα ἐπήθε μοι τὴν ἐπιστολὴν γράφειν, ταῦτ' ἐστίν.

3. Δεῖ δὲ ἡμᾶς, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μὲν ἀπάντων πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμόνοιαν εἰς τὸ κοινῇ συμ-

aut hæc aut illa conducant, et ultra justiora a civitate præferenda sint, nec verba multa opus sunt, nisi quis frustra nugari velit, neque quisquam ea dicere denuo ausit. Justum autem esse dicere, ut aliquis audiatur, et ad tumultum respondere, et sermones serere, nemo est quin possit. tumultuando vero non liberamini orationibus, sed et supervacanea quædam audire necesse habetis. Mea igitur sententia de his rebus, de quibus deliberatis, hæc est.

EPISTOLÆ.

I.

DE CONCORDIA.

Omnia et dicti et facti gravioris auspicia ducenda sunt a diis. Precor igitur deos deasque omnes, ut quod Atheniensium populo utilissimum est et populo bene cupientibus et nunc et posthac, mihi veniat in mentem scribere, et Atheniensium concioni decernere. Hæc precatus, sperans fore ut mihi divinitus aliquid bonum veniat in mentem, sic scribo.

2. Demosthenes senatui populoque salutem. De meo in patriam reditu quolibet tempore omnibus vobis deliberandi copiam fore puto, ideo nunc de eo nihil scripsi. quum vero videam hoc nunc esse tempus, quo vos, si recta consilia sequamini, simul et gloriam et salutem et libertatem adipisci possitis, non modo vobis, sed et reliquis universis Græciis, sin erraveritis deceptivè fueritis, non facile posse eandem occasionem recuperari; duxi meam, quam de hisce haberem opinionem, in medium esse proferendam. Difficile quidem est per litteras pertexere consilium. multa enim vos ante rem cognitam soletis interpellare. Ac dicenti facile est, quid velitis, animadvertere, quæque ignorantur, recte explicare, libello autem nullum tale adjumentum suppetit contra tumultuantes. Si tamen audire voletis cum silentio, et exspectabitis, dum rem omnem cognoveritis; spero, ut diis propitiis dictum sit, quanquam breves hæc literæ sunt, fore ut appareat me et optimo studio ea conari pro vobis quæ deceant, et quæ vobis expediant, perspicue declaraturum. Neque vero eo consilio hæc ad vos dedi litteras, quasi nobis desint oratores alive, qui sine meditatione temere quicquid in mentem incidit, dicant. sed quæ per experientiam, et ut in gerendis rebus versatus, habeo cognita, iis expositis, dicendi in publico studiosius uberem eorum quæ esse putem e republica materiam suppeditare, vulgo optimorum consiliorum delectum faciem reddere volui. Ac cur hanc epistolam scribere instituerim, hæc sunt.

3. Primum omnium, Athenienses, vos concordēs esse ad communem civitatis utilitatem oportet, ortasque in priori-

10 φέρον τῇ πόλει παρασχέσθαι καὶ τὰς ἐκ τῶν πρότερον ἐκκλησιῶν ἀμφισβητήσεις εἶσαι, δεύτερον δὲ πάντας ἐκ μιᾶς γνώμης τοῖς δόξαι προθύμως συναγωνίζεσθαι, ὡς τὸ μηδὲ ἐν ἀπλῶς πράττειν οὐ μόνον ἐστὶν ἀνάξιον ὑμῶν καὶ ἀγεννές, ἀλλὰ καὶ τοὺς μεγίστους κινδύνους ἔχει. Δεῖ δὲ μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ἃ καθ' αὐτὰ
 15 μὲν οὐκ ἔστιν αὐτάρκη κατασχεῖν πράγματα, προστεθέντα δὲ ταῖς δυνάμεσι πολλῶ πάντ' εὐκατεργαστότερα ὑμῖν ποιήσει. τίνα οὖν ἐστὶ ταῦτα; μήτε πόλει μηδεμιᾶ μήτε μηδενὶ τῶν ἐν * ἐκάστη τῶν πόλεων συνηγωνισμένων τοῖς καθεστηκόσι μήτε πικραίνεσθαι μήτε μνησι-
 20 κακεῖν. ὁ γὰρ τοιοῦτος φόβος τοὺς συνειδότας αὐτοῖς, ὡς ἀναγκαίους τοῖς συνστηκόσι, καὶ κίνδυνον ἔχουσι πρόδηλον προθύμως συναγωνιστὰς ποιεῖ, ἀφεθέντες δὲ τοῦ δέου τουτου πάντες ἠπιώτεροι γενήσονται. τοῦτο δὲ οὐ μικρὰν ὠφέλειαν ἔχει. Κατὰ μὲν δὴ πόλεις τὰ
 25 τοιαῦτα εὐθὺς προλέγειν, μάλλον δ' οὐδ' ἐν δυνατῶ, ὡς δ' ἂν ὑμῖν αὐτοῖς ὀρθῶτε χρώμενοι, τοιαύτην καὶ κατὰ τῶν ἄλλων προσδοκίαν παραστήσετε ἐκάστοις. Φημί δὲ χρῆναι μήτε πόλει μήτε στρατηγῶ μήτε βή-
 1465 τορι μήτ' ἰδιώτῃ μηδενὶ τῶν τὰ πρὸ τοῦ γε δοκούντων συνηγωνίσθαι τοῖς καθεστηκόσι μήτε μέμφεσθαι μήτ' ἐπιτιμᾶν μηδένα μηδὲν ὄλωσ, ἀλλὰ συγχωρῆσαι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει πεπολιτευέσθαι τὰ δέοντα, ἔπειδήπερ οἱ θεοί, καλῶς ποιῶντες, σώσαντες τὴν πόλιν ἀποδε-
 5 δώκασιν ὑμῖν ὅτι ἂν βούλησθε ἐξ ἀρχῆς βουλευσασθαι, καὶ νομίζειν, ὡςπερ ἂν ἐν πλοίῳ τῶν μὲν ἰστίῳ τῶν δὲ κώπαις ἀποφαινομένων κομίζεσθαι, λέγεσθαι μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων ἅπαντα ἐπὶ σωτηρίᾳ, γεγενῆσθαι δὲ τὴν
 10 τὸν τρόπον περὶ τῶν παρεληλυθότων ἐγνωκότας ἦτε· καὶ πιστοὶ πᾶσι γενήσεσθε, καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἔργα πράξετε, καὶ τὰ πράγματα ὠφαλῆσετε οὐ μικρὰ, καὶ τοὺς ἐναντιωθέντας ἐν ταῖς πόλεσιν ἢ μεταγῶναι ποιήσετε πάντας ἢ κομιδῇ ὀλίγους τινάς, αὐ-
 15 τοὺς τοὺς αἰτίους, καταλειφθῆναι. Μεγαλοψύχως τοίνυν καὶ πολιτικῶς τὰ κοινῇ συμφέροντα πράττετε, καὶ τῶν ἰδίων μέμνησθε. Παρακαλῶ δ' εἰς ταῦτα οὐ τυ-
 20 ἀδίκως καὶ στασιαστικῶς εἰς τὴν ἑτέραν χάριν προποθεῖς, ἀλλ' οὔτε * τὴν ἰδίαν ὀργὴν ἀναπληρῶν τὸ κοινῇ συμφέρον οἴομαι δεῖν βλάπτειν, οὔτε μίγνυμι τῆς ἰδίας ἔχθρας εἰς τὰ κοινῇ συμφέροντα οὐδὲν, ἀλλ' ἐφ' ἃ τοὺς ἄλλους παρακαλῶ, ταῦτα αὐτὸς οἴομαι δεῖν πρῶ-
 25 τος ποιεῖν.
 4. Αἱ μὲν οὖν παρασκευαὶ καὶ ἃ δεῖ φυλάσθαι, καὶ ἃ πράττων τις ἂν καθ' ἀνθρώπινον λογισμὸν μά-
 λιστα κατορθοίη, σχεδὸν εἰρηνταί μοι, τοῖς δὲ καθ' ἡμέραν ἐπιστατῆσαι, καὶ τοῖς ἐκ τοῦ παραχρῆμα συμ-
 1466 βαινουσιν ὀρθῶς χρῆσθαι, καὶ γινῶναι τὸν ἐκάστου καιρὸν καὶ κρίναι τί τῶν πραγμάτων ἐξ ἑμιλίας δυνα-
 τὸν προσαγαγέσθαι καὶ τί βίας προσδεῖται, τῶν ἐφεστη-
 6 τάξιν ἔχει τὸ συμβουλεύειν. τὰ γὰρ ὀρθῶς βουλευθέντα

bus conventibus missas facere dissensiones, deinde con-
 sistentibus animis omnes alacriter, quicquid decretum
 fuerit, adjuvare. nihil enim ullum simpliciter agere non
 modo est indignum vobis et animi parum generosi, sed
 summo etiam cum periculo conjunctum. Jam nec illa
 vobis ignoranda sunt, quae per se quidem ad statum rerum
 vestrarum tuendum satis non sunt, si ad reliquas copias
 adjungantur, effectura, ut multo facilius omnia consequamini.
 Quae igitur illa sunt? neque civitati ulli neque ul-
 lis qui singularum urbium vetera instituta defenderunt,
 irascendum est, sed delenda potius ex animis memoria
 injuriarum. Nam istiusmodi metus efficit, ut, qui se, ut
 federatis necessarios, etiam in manifesto periculo versari
 sciunt, opem libens promptissime ferant, sed metu isto
 liberati, omnes fient mitiores, in quo non parva est utilitas.
 Ac oppidatim proclamare talia stultum fuerit, imo ne fieri
 quidem id potest, sed prout vos cum civibus vestris egisse
 viderint, ita efficietis, ut quisque cum ceteris etiam actum
 iri expectet. Proinde censeo nec civitatem nec ducem,
 nec oratorem nec privatum quenquam eorum, qui antehac
 eum defendisse statum, qui tum fuit, visi sunt, a quoquam
 ullo modo vel reprehendum vel objurgandum, sed com-
 cedendum esse hoc, omnes cives ea egisse, quae oportue-
 rit, quum benignitate deum conservata republica vobis
 licitum sit, de integro, quidquid liberit, deliberare, et
 cogitandum, quemadmodum in navi, quum hi velifica-
 tione, illi remigatione utendum suadent, dicta esse ab
 utrisque omnia propter salutem tuendam, usum vero con-
 siliiorum pependisse e rebus divinitus immisiss. Quod si de
 praeteritis in hunc modum statuatis; et fidem invenietis
 apud omnes, et officio honorum virorum fungemini, et
 res vestras non parum erigetis, et eos, qui in urbes
 adversati vobis fuerunt, eo redigetis, ut aut consilia mu-
 tent omnes aut admodum pauci quidam, ipsi auctores,
 relinquuntur. Magnis igitur animis et civiliter agite,
 quae communiter omnibus utilia sunt, et vestrarum ipso-
 rum rerum recordamini. Atque haec ego moneo, non
 eandem humanitatem expertus apud nonnullos, sed per
 injuriam et seditionem in aliorum gratiam quasi propina-
 tus. Verum nec privatae explendae iracundiae gratia,
 reipublicae commodis nocendum puto, neque ullam pri-
 vati odii partem publicis utilitatibus admisceo, sed ad quae
 alios adhortor, ea mihi ipsi primo esse facienda censeo.

4. Quo igitur praeparanda quaeque cavenda sunt, et qui-
 bus agendis (quantum quidem humano consilio provideri
 potest) prosperrimo uti successu posse videamini, fere a
 me est explicatum, quotidianis autem negotiis praesse et
 casibus subitis recte uti, et cujusque rei intelligere occa-
 siones, et judicare quae res benignitate verborum obtineri
 possint, quae item vi extorquendas sint, imperatorum offi-
 cium est rebus praefectorum. Qua etiam de causa duris-
 sima est dicendae sententiae provincia. nam recte consulta et

καὶ δοκιμασθέντα σὺν πολλῇ σπουδῇ καὶ πόνῳ πολλὰ-
 κισ τῷ τοῦ ἐπιστάντας ἄλλως χρῆσασθαι διελυμάνθη.
 Νῦν μείνοι πάνθ' ἔξιν καλῶς ἐλπίζω. καὶ γὰρ εἰ τις
 ὑπελήφεν εὐτυχῆ τὸν Ἀλέξανδρον τῷ πάντα κατορθοῦν
 10 ἑκαῖνο λογισάσθω, ὅτι πράττων καὶ πονῶν καὶ τολμῶν,
 οὐχὶ καθήμενος εὐτύχει. νῦν τοίνυν τεθνεῶτος ἐκείνου
 ζητεῖ τινὰς ἢ τύχη, μεθ' ὧν ἴσται. τούτους δὲ ὑμᾶς δεῖ
 γενέσθαι. τοὺς τε ἡγεμόνας, δι' ὧν ἀνάγκη τὰ πρά-
 γματα πράττεσθαι, ὡς εὐνουστάτους ἐπὶ τὰς δυνάμεις
 15 ἐφίστατε, καὶ ὅ τι ποιῶν αὐτὸς ἕκαστος ὑμῶν δυνή-
 σται καὶ βουλήσεται, τοῦτο πρὸς αὐτὸν εἰπάτω καὶ
 ὑποσχέσθω. καὶ τοῦθ' ὅπως μὴ ψεύσεται, μηδ' ἐξηπα-
 τῆσθαι μηδὲ πεισθῆναι παρακρουσθεὶς φήσας ἀνα-
 20 δύσαται. Ὡς τὴν ἐνδειαν ὧν ἂν ἐλλίπῃσ' ὑμεῖς οὐχ
 εὐρήσατε τοὺς ἀναπληρώσαντας, οὐδὲ τὸν αὐτὸν ἔχει
 κίνδυνον, περὶ ὧν ἐφ' ὑμῖν ἴστιν ὅπως ἂν βούλησθε
 πράξει μεταβουλεύεσθαι πολλάκις, καὶ περὶ ὧν ἂν
 ἐνοστῆ πόλεμος, ἀλλὰ ἢ περὶ τούτων μεταγνώσις ἦτα
 25 τῆς προαιρέσεως γίνεσθαι. Μὴ δὲ ποιήσατε τοιοῦτο
 μηδὲν, ἀλλ' ὅ τι πράξετε γενναίως καὶ ἐτοιμῶς ταῖς
 ψυχαῖς, τοῦτο χειροτονεῖτε, κἂν ἀπαξ ψηφίσθητε,
 τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, οἱ πολ-
 λὰς καὶ καλὰς καὶ ἀγαθὰς καὶ ἀληθεῖς ὑμῖν μαρτίαις
 1467 ἀνῆρήκασιν, ἡγεμόνας ποιησάμενοι καὶ παρακαλέσαν-
 τεῖς, καὶ κατὰ τῶν νικητηρίων ἄπασιν αὐτοῖς εὐξά-
 μενοι, μετὰ τῆς ἀγαθῆς τύχης ἐλευθεροῦτε τοὺς Ἑλλη-
 νας. Εὐτυχεῖτε.

B.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΙΔΙΑΣ ΚΑΘΟΔΟΥ.

Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.
 Ἐνόμιζον μὲν ἀφ' ὧν ἐπολιτευόμην, οὐχ ὅπως μηδὲν
 ὑμᾶς ἀδικῶν τοιαῦτα πείσεισθαι, ἀλλὰ καὶ μέτρια ἂν
 ἐξαμαρτῶν συγγνώμης τεύξεσθαι. Ἐπειδὴ δὲ οὕτω γέ-
 γονεν· ἕως μὲν ἑώρων ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἀποδείξεως φα-
 5 νεραῶς οὐδ' ἐλέγχου γιγνομένου παρὰ τῆς βουλῆς, πρὸς
 τὰ ταύτης ἀπόβρητα καταψηφισομένους, ἀπάντων οὐδὲν
 ἐλαττον παραχωρεῖν ὑμᾶς ἡγούμενος ἢ ἑμαυτὸν ἀπο-
 στερεῖσθαι, στέργειν ἡγούμην. τὸ γὰρ οἷς ἂν ἡ βουλή
 10 φῆσῃ τοὺς διωμοκότας δικαστὰς προστίθεσθαι μηδε-
 μιᾶς ἀποδείξεως βηθείσης, τῆς πολιτείας παραχωρεῖν
 ἦν. Ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦντες ἦσθησθε τὴν δυναστείαν
 ἦν τινες τῶν ἐν τῇ βουλῇ κατεσκευάζοντο ἑαυτοῖς, καὶ
 πρὸς τὰς ἀποδείξεις τοὺς ἀγῶνας κρίνετε, τὰ δ' ἀπόβ-
 15 ῆρητα τούτων ἐπιτιμῆσεως ἄξια εὐρήκατε· οἰομαι δεῖν,
 ἔάν καὶ ὑμῖν βουλομένοις ἦ, τῆς δημοῦς τυχεῖν σωτη-
 ρίας τοῖς τῶν δημοίων αἰτιῶν τετυχηκόσι, καὶ μὴ μόνος
 δι' αἰτίαν ψευδῆ τῆς πατρίδος καὶ τῶν ὄντων καὶ τῆς
 τῶν οἰκισιότατων συνηθείας ἀποστερηθῆναι.
 20 2. Εἰκότως δ' ἂν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μέλοι
 τῆς ἐμῆς σωτηρίας, οὐ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι οὐδὲν
 1468 ὑμᾶς ἀδικῶν δεινὰ πέπονθα, ἀλλὰ καὶ τῆς παρὰ τοῖς
 ἄλλοις ἀνθρώποις ἐνεκ' εὐδοξίας. μὴ γὰρ, εἰ μηδεὶς
 ὑμᾶς ἀναμιμνήσκει τοὺς χρόνους μηδὲ τοὺς καιροὺς ἐν
 οἷς τὰ μέγιστ' ἐγὼ χρήσιμος ἦν τῇ πόλει, τοὺς ἄλλους

magno studio laboreque probata saepe propterea corrup-
 puntur, quod ii, qui ea in mandatis habent, aliter exsequun-
 tur. Nunc tamen bene successura esse omnia spero. si quis
 enim Alexandrum eo fortunatum putat, quod ei prospere
 successerunt omnia; is illud reputet, eum agendo et labo-
 rando et audendo, non desidendo fuisse fortunatum. quum
 autem nunc mortuus sit; fortuna quaerit aliquos quibus
 adsit. ii vos esse debetis. duces autem, per quos res geri
 necesse est, quam benivolentissimos copiis praeficitote,
 quodque unusquisque vestrum facere poterit et volet, id
 ad se ipsum dicat et promittat. caveatque ne mentiat
 nec tergiversandi gratia sibi data esse verba vel fraude
 persuasum fuisse causetur. Quicquid enim vos neglexerit-
 is, id qui resarciat, neminem invenietis. neque idem peri-
 culum est in iis rebus, quas quo vos modo vultis agere licet,
 consilia saepe mutare, atque in iis, propter quas bellum insta-
 gerendum, sed in huiusmodi rebus sententiae mutatio est
 clades. Ne vero tale quippiam committite, sed quod acturi
 estis generosis et paratis animis, id decernite, et ubi semel
 decreveritis, auspiciis Dodonaei Jovis et reliquorum deo-
 rum, qui multa vobis et praecleara et bona et vera oracula
 reddiderunt, illorumque ope implorata, votisque nuncu-
 patis vos victoriae sacra omnibus iis esse facturos, fortuna
 propitia libertatem Graecis restituit. Valet.

II.

DE REDITU SUO.

Demosthenes senatui populoque salutem. Existima-
 bam pro meis in rempublicam meritis me non modo in-
 sistentem talia non passurum, sed mediocrium etiam pecca-
 torum, si quam forte culpam contraxissem, veniam impe-
 traturum. quum vero ita accidisset; dum videbam vos,
 nullis criminibus per senatum aperte demonstratis et proba-
 tis, ex istorum secretis consiliis condemnare, omnibus de
 juribus non minus vos cedere quam me fraudari existi-
 mans, ferendum aequo esse animo statui. nam iis assentiri
 juratos iudices, quas senatus sine ulla probatione affirma-
 rit, de reipublica jure cedere fuit. quia vero jam pro vestra
 fortuna principatum, quem in senatu quidam sibi parare
 nitebantur, animadvertistis et in judicandis causis argumen-
 ta spectatis, istorumque secreta digna esse reprehensione
 deprehendistis, decere censeo, si quidem id vestra etiam
 cum voluntate fieri possit, me quoque ita restitui in inte-
 grum, ut si restituti sunt, qui in simili crimine fuerunt, ne
 solus ego falsum ob crimen patriae, fortunis et conjunctis-
 simorum consuetudine priver.

2. Jure autem vobis, Athenienses, salus mea curae fuerit,
 non solum propterea quod nulla vobis a me orta injuria gra-
 via sum passus, sed etiam propter vestram apud externos
 existimationem. neque enim putetis, si nemo vobis in me-
 moriam redigit ea tempora easve occasiones, quibus ego

Ἐλλήνας ἀγνοεῖν νομίζετε μὴδ' ἐπιλελῆσθαι τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων ὑπὲρ ὑμῶν, ἃ ἐγὼ δυοῖν ἕνεκα νῦν ἄνω γράφειν καθ' ἕκαστον, ἑνὸς μὲν, τὸν φθόνον δεδιώς, πρὸς ὃν οὐδὲν ἐστὶ προὔργου ἀληθῆ λέγειν, ἑτέρου δέ, ὅτι

10 πολλὰ καὶ ἀνάξια ἐκείνων διὰ τὴν τῶν ἄλλων Ἑλλη-
νων κακίαν νῦν πράττειν ἀναγκαζόμεθα. Ἐν κεφα-
λαίῳ δὲ τοιαῦτ' ἐστὶν ἐφ' οἷς ἐξεταζόμεν ὑπὲρ ὑμῶν
ἐγώ, ὡς ὑμᾶς μὲν ἐπ' αὐτοῖς ὑπὸ πάντων ζηλοῦσθαι,
ἐμοὶ δ' ἐπίδα τῶν μεγίστων δωρεῶν προσδοκᾶσθαι

15 παρ' ὑμῶν. τῆς δὲ ἀναγκαίας μὲν, ἀγνώμονος δὲ τύχης
οὐχ ὡς δίκαιον ἦν, ἀλλ' ὡς ἠδούλετο, κρινάσης τὸν
ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγῶνα, ὃν ὑμεῖς
ἠγωνίασατε, οὐδὲ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἀπέστη
τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας, οὐδ' ἀντηλαζάμεν ἀντι ταύτης

20 οὐδέν, οὐ χάριν, οὐκ ἐλπίδας, οὐ πλοῦτον, οὐ δυνα-
στείαν, οὐκ ἀσφάλειαν, καίτοι πάντα ταῦθ' ἐύρων
ὑπάρχοντα τοῖς καθ' ὑμῶν βουλομένοις πολιτεῦσθαι.
Ἐμοὶ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων ἐφ' οἷς εἰκότως ἐπέρ-
χεται μοι παρρησιαίεσθαι, μέγιστον ἠγούμην, οὐκ

25 ἄνωσσω γράφαι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι ἐν ἅπαντι τῷ αἰῶνι τῶν
μνημονευομένων ἀνθρώπων δεινοτάτου γεγεννημένου
Φιλίππου καὶ δι' ὀμιλίας πείσαι προσέχειν αὐτῷ τὸν
νοῦν, ὡς βούλοιο, καὶ διαφθεῖραι χρήμασι τοὺς ἐν

1469 ἑκάστῃ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων γνωρίμους, ἐγὼ μόνος
οὐδετέρου τούτων ἡττηθῆν, ὃ κοινὴν ὑμῖν φιλοτιμίαν
φέρει, πολλὰ μὲν ἐντυχῶν Φιλίππῳ καὶ διαλεχθεὶς ἐφ'
οἷς ὑμεῖς ἐπέμπετε πρεσβευοντά με, πολλῶν δ' ἀπο-
σχόμενος χρημάτων διδόντος ἐκείνου, ἃ τῶν συνειδόντων

5 ἐτι πολλοὶ ζῶσιν. οὐς τίνα γινώμην εἰκὸς λογίσασθαι.
τὸ γὰρ τῷ τοιούτῳ τούτῳ τὸν τρόπον κεχρησθαι ἐμῇ*
μὲν ἂν εὐ οἶδ' ὅτι φανερὰ συμφορὰ, κακία δὲ οὐδεμία,
ὑμετέρας δὲ ἀγνωμοσύνη. Ἦν τῷ μεταγυνῶναι λύσατε.

10 Πάντα τοίνυν τὰ προσηρημένα ἐλάττω νομίζω τῆς συνε-
χούς καὶ καθ' ἡμέραν πολιτείας, ἐν ἧ παρεῖχον ἑμαυτὸν
ἐγὼ πολιτευόμενος οὐδεμίας ὀργῆς οὐδὲ δυσμενείας οὐδὲ
ἀδίκου πλεονεξίας οὔτε κοινῆς οὔτε ἰδίας προϊστάμενος,
15 οὐδὲ συκοφαντίας οὐδένα πώποτε οὔτε πολίτην οὔτε
ξένον, οὐδὲ καθ' ὑμῶν ἰδίᾳ δεινὸς ὢν, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν, εἴ
τι θεήσιεν, ἐξεταζόμενος δημοσίᾳ. Εἶδεν δ' ἂν οἱ πρε-
σβύτεροι, καὶ λέγειν τοῖς νεωτέροις ἐστὲ δίκαιοι τὴν
πρὸς Πύθωνα τὸν Βυζάντιον ἐκκλησίαν, ὅτε τοὺς ἀπὸ

20 τῶν Ἑλλήνων ἦλθε πρέσβεις ἔχων, ὡς ἀδικούσαν δεί-
ξων τὴν πόλιν, ἀπῆλθε δὲ τάναντία τούτων παθῶν,
μόνου τῶν τότε βητόρων ἐξετάσαντος ἐμοῦ τὰ ὑπὲρ
ὑμῶν δίκαια. Καὶ ἐγὼ πρεσβείας θσας ὑπὲρ ὑμῶν
ἐπρέσθευσα, ἐν αἷς οὐδὲν ἠλαττώθητε πώποτε οὐδὲ

25 καθ' ἐν ἐπολιτευομῆν γὰρ, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ
ὅπως ἀλλήλων ὑμεῖς περιγένησθε σκοπῶν, οὐδ' ἐφ'
ἑαυτῆν ἀκονῶν τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ὄσξαν καὶ με-
γαλοψυχίαν ὑμῖν ὑπάρξειν ἐνόμιζον. Ἐφ' οἷς ἀπαι-
μὲν, μάλιστα δὲ τοῖς νέοις ἀγαθὰ προσέχει, καὶ σκο-

1470 πτεῖν μὴ μόνον τὸν διακονήσαντα πρὸς χάριν πάντ' ἐν
τῇ πολιτείᾳ (τούτου μὲν γὰρ οὐδέποτε ἐστ' ἀπορησαι)
ἀλλὰ καὶ τὸν ἐπ' εὐνοίᾳ περὶ ὧν ἂν ἀγνοῆτε ἐπιτιμῆ-

maximas utilitates attuli reipublicae, reliquos Graecos igno-
rare aut oblitos esse rerum a me pro vobis gestarum. quas
ego nunc duabus de causis scribere vereor singulatim, tum
quod invidiam reformido, contra quam in veritate orationis
praesidii nihil est, tum quod multa et indigna illis rebus pro-
pter reliquorum Graecorum ignavia nunc agere cogimur.
Summatim vero, illiusmodi ea sunt, quae pro vobis ego
gessi, ut et omnibus propterea vos admirationi essetis, et
ego summorum a vobis praemiorum spem propositam ha-
berem. Quum vero inevitabilis illa quidem, sed iniqua
fortuna, non ex aequitate, sed pro sua libidine susceptum
pro libertate Graecorum, quod vos gessistis, bellum diju-
dicasset; etiam reliquo tempore meam erga vos benivo-
lentiam non abjeci, nec eam ulla re mutavi, non gratia,
non spe, non divitiis, non potentia, non securitate, quan-
quam videbam omnia haec iis contingere qui contra vos
republicam gerere vellent. Quod vero in multis et ma-
gnis rebus, quibus mihi jure gloriari licet, maximum existi-
marim, non dubitabo scribere ad vos: quum Philippus in-
ter eos, qui ab omni aevio memorantur, solertissimus fuerit
ad hominum voluntates comitate et affabilitate sic sibi de-
vinciendas, ut ad nutum paratos haberet, et largitionibus
omnes, quorum esset in Graecis urbibus auctoritas, cor-
rumpendos; ego solus ab horum neutro sum victus, id
quod communem vobis gloriam parit, quamquam saepe con-
gressus et collocutus sum cum Philippo iis de rebus, propter
quas vos me legatum mittebatis, et magnam pecuniam,
quam ille offerebat, repudiavi, quarum rerum conscii multi
etiam hodie vivunt, qui quid (de vobis) iudicent apparet.
Quod enim talem ita tractastis, id meae calamitati scilicet
tribuetur, sceleri nequasquam, vestrae autem iniquitati.
Quam consilii mutatione abolete. Jam ea, quae dixi, omnia
minora puto continua et quotidiana reipublicae administra-
tione, in qua administratione ita me gessi, ut neque ulli
iracundiae neque simultatibus neque injusto quacumque vel
publico vel privato patrocinatus sim, neque ullum unquam
vel civem vel peregrinum sim calumniatus, neque contra
vos privatim facultate mea usus, sed pro vobis, si quid opus
esset, publice in procinctu steterim. Quod quum natu
grandiores norint, etiam aequum est vos junioribus concio-
nem adversus Pythonem Byzantium habitam recensere,
quum adductis Graecorum legatis adfuit, injurias nostrae ur-
bis ostensurus, sed contrarium ejus, quod sperarat, exper-
tus recessit, ubi ego solus oratorum illius temporis vestram
causam defendi. Ac omitto, quot legationes pro vobis oh-
ierim, in quibus omnibus nullum unquam vel minimum de-
trimentum cepistis. ea enim, Athenienses, in republica ra-
tio mea fuit, non ut vos alios alii vinceretis, aut ut civitatem
contra semetipsam acuerem, sed ad ea vos incitavi, unde
gloriam et magnanimitatis opinionem relaturos vos arbitrar-
er. Quae quum omnes, tum vero adulescentes admirari
debeat, neque eum requirere solum, qui captator aуре
popularis omnia in republica administret (talium enim nulla
unquam penuria est), sed eum etiam, qui bono studio vestra

6 σοντα. Ἐτι τοίνυν παραλείπω πολλά, ἐφ' οἷς ἕτερος
καὶ μηδὲν ἄλλο χρήσιμος γεγωνὸς δικαίως ἂν ἤξιοι
τυγγάνειν σωτηρίας, χορηγίας καὶ τριηραρχίας καὶ
χρημάτων ἐπιδόσεις ἐν πᾶσι τοῖς καιροῖς. ἐν οἷς ἐγὼ φα-
νήσομαι οὐ μόνον αὐτὸς ἐζητασμένος πρῶτος, ἀλλὰ καὶ
10 τοὺς ἄλλους παρακεκληκώς. Ὡν ἕκαστον, ὡς ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, λογίσασθε, ὡς ἀνάξιόν ἐστι τῆς περιεστη-
κυίας νῦν ἔμοι συμφορᾶς. ἀφθόνων δ' ὄντων, ἀπορῶ τί
πρῶτον ὀδύρωμαι τῶν παρόντων κακῶν, πότερον τὴν
ἡλικίαν ἐν ἣ φυγῆς ἐπικινδύνου πειρᾶσθαι παρ' ἔθος
15 καὶ παρὰ τὴν ἀξίαν ἀναγκάζομαι, ἢ τὴν αἰσχύνην ἐφ'
ἣ κατ' οὐδένα ἔλεγχον οὐδ' ἀποδείξειν ἄλλους ἀπόλωλα,
ἢ τὰς ἐλπίδας ὧν διαμαρτών, ὧν ἑτέροις προσῆκα κα-
κληρονόμηκα κακῶν. οὔτε γὰρ ἔγωγε τῶν Ἀρπάλου
φίλων φανήσομαι γεγωνὸς, οὔτε ἐφ' οἷς ἐπολιτεύτην
20 πρότερον δίκην ὀφείλων δοῦναι, οὔτε τῶν ἐφ' οἷς ἐκρι-
νόμην ἐξελεγχθέντων, τῶν τε γραφέντων περὶ Ἀρπά-
λου μόνα τὰ ἔμοι πεπραγμένα ἀνέγκλητον πεποίηκε
τὴν πόλιν. Ἐξ ὧν πάντων δῆλον ἐστὶν ὅτι καιρῶ
τινὶ ληψθεὶς καὶ οὐκ ἀδικήματι τῇ πρὸς ἅπαντας τοῖς
25 ἐν ταῖς αἰτίαις ὀργῇ περιπέπτωκα ἀδίκως, τῷ πρῶτος
εἰδέναι. ἐπεὶ τί τῶν δικαίων οὐκ εἶπον ἐγὼ τῶν σεσω-
κότων τοὺς ἕστερον κρινόμενους; ἢ τίνα ἔλεγχον εἶπον
1471 ἢ βουλή κατ' ἐμοῦ; ἢ τίνα νῦν ἂν εἰπεῖν ἔχοι; οὐ γὰρ
ἐστὶν οὐδαίς. τὰ γὰρ μὴ γενόμενα οὐκ ἐστὶ ποιῆσαι γε-
γενῆσθαι. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων παύομαι, πολλὰ
γράφει ἔχων. τὸ γὰρ μηδὲν ἑμαυτῷ συνειδέναι πειρᾶν
μοι δέδοικεν εἰς μὲν ὠφέλειαν ἀσθενὲς ὄν, εἰς δὲ τὸ
5 μᾶλλον λυπεῖσθαι πάντων ὀδυνηρότατον. Ἐπειδὴ δὲ
καλῶς ποιῶντες πᾶσι τοῖς ἐν ταῖς αἰτίαις διήλλαχθε·
κάμοι διαλλάγητε, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὔτε γὰρ ἡδί-
κχι' ὑμᾶς οὐδὲν *, ὡς ἴστωσαν οἱ θεοὶ καὶ ἥρωες, μαρ-
τυρεῖ δέ μοι πᾶς ὁ πρόσθε παρακληθὺς χρόνος, ὃς δι-
10 καιότερον ἂν πιστεύοιθ' ἐφ' ὑμῶν τῆς ἀνελέγκτου νῦν
ἐπενοχθεῖσης αἰτίας. οὐτ' ἐγὼ χεῖριςτος οὐτ' ἀπιστό-
τατος φανήσομαι τῶν διαβληθέντων.

3. Καὶ μὴ τὸ ἀπελθεῖν οὐκ ἂν εἰκότως ὀργὴν πρὸς
μοι ποιήσειεν. οὐ γὰρ ἀπεγνωκῶς ὑμᾶς οὐδ' ἐτέρωσε
15 βλέπων οὐδαμοὶ * μετέστην, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τούνει-
δος τῆς εἰρκτικῆς χαλεπῶς τῷ λογισμῷ φέρων, εἶτα διὰ
τὴν ἡλικίαν οὐκ ἂν ὀλόγ' ἂν τῷ σώματι τὴν κακοπά-
θειαν ὑπενεγκεῖν. Ἐτι δ' οὐδ' ὑμᾶς ἐνόμιζον ἀβουλεῖν
20 ἔξω με προπηλακισμοῦ γενέσθαι, ὃς οὐδὲν ὑμᾶς ὠφέ-
λων ἐμὲ ἀπώλλυεν. Ἐπειθ' ὅτι γε ὑμῖν προσεῖχον
τὸν νοῦν καὶ οὐδέσιν ἄλλοις, πολλὰ ἂν ἴδοιτε σημεῖα.
εἰς τε γὰρ πόλιν ἦλθον, οὐκ ἐν ἣ μέγιστα πράξιν αὐ-
τὸς ἤμελλον, ἀλλ' εἰς ἣν καὶ τοὺς προγόνους ἐλθόντας
25 ἤδειν, ὅτε ὁ πρὸς τὸν Πέρσην καταλάμβανεν αὐτοὺς
κίνδυνος, καὶ παρ' ἣ πλείστην εὐνοίαν ἐπάργουσαν
ὑμῖν ἠπιστάμην (ἐστὶ δ' ἡ Τροϊζηνίων αὕτη, ἣ μά-
1472 λιστα μὲν οἱ θεοὶ καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἕνεκα καὶ
τῆς εἰς ἐμὲ εὐεργεσίας εἶνοι πάντες εἶσαν, εἶτα κάγω
σωθεὶς ἐφ' ὑμῶν δυνηθεῖν ἀποδοῦναι χάριτας) ἐν τε
ταύτῃ τινῶν, ὡς ἔμοι χαρίζομένων. ἐπιτιμᾶν ὑμῖν τι

errata reprehendat. Porro et alia multa præterea, propter
quæ alius, et qui nullam aliam navasset operam, jure suæ
salutis haberi rationem postularret : Choragias, Trierar-
chias, largitiones pecuniarias omnibus temporibus. quibus
me non modo primum succurrisse constabit, sed etiam
ceteros esse adhortatum. Quorum singula cogitate, Athe-
nienses, quam ea calamitate indigna sint, quæ nunc me cir-
cumdedit. quum vero plurimis in malis verser, quid pri-
mum deprelorem præsentium dubito, utrum ætatem, qua pe-
riculosum exilium experiri præter consuetudinem et digni-
tatem cogor, an ignominiam, quod nullius criminis convic-
tus et reus peractus, damnatus perii, an spem, qua
frustratus hæreditatem eorum malorum, quæ aliis debe-
bantur, accepi. Neque enim ego vel Harpali amicus fui
vel propter priora mea acta in republica penas dare debeo,
quum et ea, quorum accusabar, probata non sint, et crimi-
nibus de Harpalo sola ea, quæ ego egi, civitatem liberarint.
Ex quibus omnibus perspicitur, me occasione quadam cir-
cumventum, non sceleris damnatum, injuste eam, qua in
omnes reos uti soletis, iracundiam experiri, propterea quod
ego primus in judicium veni. Nam quid ego æqui pro mea
defensione non attuli ex iis, quæ postea ceteros reos con-
servarunt? aut quid argumenti senatus contra me attulit?
aut quid amplius vel nunc afferre possit? nullum enim
est. nam quæ facta non sunt, ea facta ut sint, efficere
nego potest. Sed de his, quanquam scribere multa pos-
sem, desino. nam innocentis conscientiam experientia me
docuit ad juvandum parvas habere vires, ad augendum
animi dolorem, omnium esse acerbissimam. Quum vero
pro deorum benignitate reis omnibus reconciliati sitis;
et mihi reconciliamini, Athenienses. neque enim, testor deos
et heroes, ullam vobis injuriam feci, et mihi omnis an-
tefacta vita mea testimonio est, cui merito plus fidei ha-
beretur a vobis, quam isti crimini, quod sine argumentis
mihi nunc objectum est. neque me pessimum, aut minimæ
fidei esse inter eos, quos calunnia impetiit, deprehenditis.

3. Jam ob discussum meum jure irasci mihi non potestis.
neque enim ideo abii, quod aut de vobis desperarem aut
uspam alio respicerem, sed primum carceris ignominiam
animo ferebam graviter, deinde propter ætatem afflictionem
illam corporis perpeti non potuissem. præterea nec vos nolle
putabam, me illam contumeliam effugere, quæ nec vos
quicquam juvabat et me perdebat. Deinde me vestri
neque cujusquam alterius fuisse studiosum, multis indicis
intellexeritis. nam et in urbem me contuli, non in qua me
splendidissime victurum considerem, sed quo etiam majores
nostros Persici belli discriminibus circumventos venisse
sciebam, et quam vobis esse benivolentissimam intelli-
gebam (est autem ea Troezen, cui precor ut dilii potissi-
mum tum ob benivolentiam erga vos tum ob collata in me
beneficia bene velint omnes, deinde ut et ego a vobis con-
servatus gratias referre possim), et in hac, quum quidam
gratificandi mihi studio vos ob istum in me admissum er-

5 πειρωμένων τῇ κατ' ἐμὲ ἀγνοίᾳ, ἐγὼ πᾶσαν εὐφημίαν, ὡς περ ἐμοὶ προσῆκε, παρειχόμεν. ἐξ ὧν καὶ μάλιστα νομίζω πάντας ἀγασθέντας μοι δημοσίᾳ τιμηῆσαι. Ὅρων δὲ τὴν μὲν εὐνοίαν τῶν ἀνδρῶν μεγάλην, τὴν δὲ εἰς τὸ παρὸν δύναμιν καταδεστέραν, μετελθὼν εἰς τὸ
10 τοῦ Ποσειδῶνος ἱερὸν ἐν Καλυρυαία καθῆμαι, οὐ μόνον τῆς ἀσφαλείας ἕνεκα, ἣν διὰ τὸν θεὸν ἐλπίζω μοι ὑπάρχειν (οὐ γὰρ εὖ οἶδά γε. ἃ γὰρ ἐφ' ἑτέροις ἐστὶν ὡς ἂν βούλωνται πράξαι, λεπτήν καὶ ἀδηλον ἔχει τῷ κινδυνεύοντι τὴν ἀσφάλειαν), ἀλλ' ὅτι καὶ τὴν πατρίδα ἐντεῦθεν ἐκάστης ἡμέρας ἀφορῶ, εἰς ἣν τοσαύτην εὐνοίαν ἐμαυτῷ σύνοϊδα ὅσης παρ' ὑμῶν εὐχομαι τυχεῖν.

4. Ὅπως οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηκέτι πλείω χρόνον τοῖς παροῦσι κακοῖς συνέχωμαι, ψηφισασθὲ
20 μοι ταῦτα, ἃ καὶ ἄλλοις τισὶν ἤδη, ἵνα μήτε ἀνάξιον ἡμῶν μηδὲν μοι συμβῆ, μήτε ἱκέτης ἐτέρων ἀναγκασθῶ γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ ὑμῖν τοῦτο γένοιτ' ἂν καλόν. ἐπεὶ, εἴγε μοι τὰ πρὸς ὑμᾶς ἀδιάλλακτα ὑπάρχει, τεθνᾶναι με κρείττον ἦν. Εἰκότως δ' ἂν μοι πιστευοίτα
25 ταύτην τὴν διάνοιαν ἔχειν καὶ μὴ νῦν μάτην θρασύνεσθαι. καὶ γὰρ ἐμαυτοῦ κυρίου ὑμᾶς ἐποίησα καὶ οὐκ ἔφυγον τὸν ἀγῶνα, ἵνα μήτε προδῶ τὴν ἀλήθειαν μήτ' 1473 ἀκυρος ὑμῶν ἐμοῦ μηδεὶς γένηται, ἀλλ' ὅ τι βούλοισθε, τοῦτο χρῆσαισθε. παρ' ὧν γὰρ ἀπάντων καλῶν κάγαθῶν ἔτυχον, τούτους ὄψομαι δεῖν ἔχειν καὶ ἁμαρτεῖν, εἰ
5 βούλοιντο, εἰς ἐμὲ. ἐπειδὴ δὲ καλῶς ποιοῦσα ἡ δικαία τύχη τῆς ἀδίκου κρατήσασα δις περὶ τῶν αὐτῶν ἀπέδωκεν ὑμῖν βουλευσασθαι τῷ μηδὲν ἀνήκεστον ἐψηφισθαι περὶ ἐμοῦ· σώσατέ με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ψηφισασθε καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἀξία καὶ ἐμοῦ. ἐπ' οὐδενὶ
10 γὰρ τῶν πεπραγμένων ἡδίκηχότα με εὐρήσατε, οὐδ' ἐπιτήδειον ἀτιμῶν εἶναι οὐδ' ἀπολωλέναι, ἀλλὰ καὶ εὖνοιον τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ τοῖς μάλιστα ὁμοίως, ἵνα μηδὲν ἐπιφθονοῦ γράψω, καὶ πλείστα πεπραγματευμένον τῶν νυνὶ ζώντων ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ μέγιστα
15 ὑπάρχοντά μοι κατ' ἐμαυτὸν σύμβολα εὐνοίας πρὸς ὑμᾶς.

5. Μηδεὶς δ' ὑμῶν ἠγεσθω με, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μήτε ἀνανδρεία μήτε ἄλλη προφάσει φαύλη μηδεμιᾶ παρ' ἄλλην τὴν ἐπιστολὴν ὀδύρεσθαι. ἀλλὰ τοῖς παροῦσιν
20 ἕκαστος ἀφθόνως χρῆται, ἐμοὶ δὲ ταῦτα νῦν πάραστιν, ὡς μήποτ' ὄφειλε, λύπαι καὶ δάκρυα καὶ τῆς πατρίδος καὶ ὑμῶν πόθος καὶ ὧν πέπονθα λογισμός, ἃ πάντα ποιεῖ με ὀδύρεσθαι. ἃ ἐπισκοποῦντες δικαίως, ἐν οὐδενὶ τῶν πεπολιτευμένων ὑπὲρ ὑμῶν οὔτε μαλακίαν οὔτε ἀνανδρείαν προσόσαν εὐρήσατέ μοι.

6. Πρὸς μὲν δὴ πάντας ὑμᾶς τοσαῦτα, ἰδίᾳ δὲ τοῖς ἐμοὶ προσκρούουσιν ἐναντίον ὑμῶν βούλομαι διαλεχθῆναι. ὅσα μὲν γὰρ τοῖς ἐφ' ὑμῶν ἀγνοηθεῖσιν ὑπηρετοῦντες ἐποιοῦν, ἔστω δὲ ὑμᾶς αὐτοῖς πεπραχθῆναι, καὶ
1474 οὐδὲν ἐγκαλῶ. ἐπειδὴ δὲ ἐγνώκαθ' ὑμεῖς οἷα ταῦτ' ἐστίν, ἐὰν μὲν, ὡς περ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἔωσι, καὶ ἐμοὶ συγχωρήσωσι· καλῶς ποιήσουσιν. ἐὰν δ' ἐπηρεάζειν ἐγχειρήσωσιν· ὑμᾶς ἀξιώ μοι βοηθεῖν ἀπαντας καὶ μὴ κυ-

rorem reprehendere conarentur, ego summa qua me decuit aequitate vestram gloriam praedixi. Eamque ob causam imprimis factum esse arbitror, ut me omnes admirantes honorem publice haberent. Quum vero hominum benivolentiam insignem quidem illam, sed vires in praesentia esse minores cernerem; digressus in Neptuni templum in Calauria sedeo, non modo quod propter numinis religionem me ibi tutiorem fore spero (nec enim id exploratum quidem habeo. nam quae res in aliorum potestate sitae sunt, eae spes tenuem et obscuram periclitanti suppeditant), sed eo etiam, quod hinc quotidie patriam intueor, in quam tantae mihi sum benivolentiae conscius, quantam utinam a vobis consequar.

4. Ne igitur, Athenienses, diutius etiam praesentibus malis angar, ea mihi decernitote, quae jam aliis quoque nonnullis tribulstis, ut neque indignum vobis aliquid mihi accidat, neque aliis supplicare cogar. id quod nec vobis honestum esset. nam si vestra iracundia placari mihi nulla ratione potest; mori me praestitit. Jure autem hoc animo esse me, neque nunc sine re haec jactare credetis. nam et vestram auctoritatem subii, et iudicium non detrectavi, ut neque veritatem indefensam desererem, neque vestram quiaquam in me potestatem non haberet, sed ut vestro arbitrato de me statueretis. Eos enim qui omnia in me decora contulissent, etiam, si ita vellent, delinquendi in me habere potestatem arbitrabar oportere. Quia vero justa fortuna, ut decuit, injusta superata, bis vobis iisdem de rebus statuendi facultatem dedit, propterea quod nihil in me, cui mederi non liceat, statuistis; servatote me, Athenienses, et quae tum vobis ipsis tum me digna sunt, decernitote. nihil enim a me perperam factum reperietis, nec me commeritum, ut vel dignitate vel vita spolier, sed et multitudinis esse studiosum pariter atque qui maxime (ne quid invidiosum scribam) et pulcherrima ex his, qui adhuc vivunt, pro vobis gerenda suscepisse, meque maxima scorsum benivolentia erga vos indicia reliquisse.

5. Neque vero quisquam vestrum putet, Athenienses, me vel ex imbecillitate animi vel ulla alia turpi de causa per totam epistolam lamentari. sed in praesentibus sibi quisque indulget, mihi autem haec nunc praesentia sunt mala (quod utinam esset aliter) dolores et lacrimae, et tum patriae tum vestri desiderium aerumnarumque mearum consideratio. quae omnia mihi querelas eliciunt. quae si cum aequitate reputabitis; in nullis meis vestrarum rerum administrationibus vel mollitiae vel timiditatis argui me posse reperietis.

6. Et haec haec tenus ad omnes vos, privatim vero cum iis, qui me lacessunt, coram vobis volo disputare. nam ea, in quibus vestrae ignorantiae subservierunt, propter vos sunt ab iis facta, neque ego accuso quicquam. quum vero cognoveritis vos, illa cujusmodi sint, si, ut reliquos missos faciunt, ita me quoque quiescere sinant; recte facient. sin exagitare me instituerint; peto, ut vos omnes opem mihi

ρωτέραν τὴν τούτων ἔχθραν τῆς παρ' ὑμῶν χάριτος μοι γενέσθαι. Εὐτυχεῖτε.

F.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΩΝ.

Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Περὶ μὲν τῶν κατ' ἑμαυτὸν, ἃ μοι παρ' ὑμῶν ἐνόμιζον δίκαιον εἶναι γενέσθαι, τὴν προτέραν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ὅταν ὑμῖν δοκῇ· τότε συγχωρήσετε. 5 περὶ δὲ ὧν νῦν ἐπέσταλα, βουλομένη ἂν ὑμᾶς μὴ παριδεῖν, μηδὲ πρὸς φιλονεικίαν ἀλλὰ πρὸς τὸ δίκαιον ἀκούσαι. συμβαίνει γὰρ μοι, καίπερ ἐκποδῶν διατρίβοντι, πολλῶν ἀκούειν ἐπιτιμῶντων ὑμῖν τοῖς περὶ τοῦ Λυκούργου παίδας γιγνομένοις. Ἐπέστειλα μὲν 10 ὄν ἂν τὴν ἐπιστολὴν καὶ τῶν ἐκείνου ζῶντι πεπραγμένων ἕνεκα, ὧν ὁμοίως ἐμοὶ πάντες ἂν αὐτῶ δίκαιως ἔχοιτε χάριν, εἰ τὰ προσήκοντα βούλοισθε ποιεῖν — ἐκεῖνος γὰρ αὐτὸν ἐν τῷ περὶ τὴν διοίκησιν μέρει τάξας τῆς πολιτείας τὸ κατ' ἀρχᾶς καὶ περὶ τῶν Ἑλληνικῶν 15 καὶ συμμαχικῶν οὐδὲν εἰσθῶς γράφειν, ὅτι καὶ τῶν δημοτικῶν εἶναι προσποιουμένων οἱ πολλοὶ κατέλειπον 1475 ὑμᾶς, τότε ταῖς τοῦ δήμου προαιρέσεσι προσέειμην ἑαυτὸν, οὐχ ὅτι δωρεὰς καὶ προσόδους ἐκ τούτων ὑπῆρχε λαμβάνειν (ἀπὸ γὰρ τῶν ἐναντίων πάντα τὰ τοιαῦτα 6 ἐγένετο) οὐδ' ὅτι ταύτην ἀσφαλεστέραν τὴν προαίρεσιν οὔσαν ἑώρα (πολλοὺς γὰρ καὶ προδήλους εἶχε κινδύνους, ὅς ἀναγκαῖον ἦν ὑπομείναι τὸν ὑπὲρ τοῦ δήμου λέγειν καὶ πράττειν προαιρούμενον), ἀλλ' ὅτι δημοτικὸς καὶ φύσει χρηστὸς ἀνὴρ ἦν. καίτοι παρῶν ἑώρα τοὺς μὲν βοηθήσαντας ἂν τῷ δήμῳ ἀσθενεῖς ἐπὶ 10 τοῖς συμβεβηκόσιν ὄντας, τοὺς δὲ τάναντία πράττοντας κατὰ πάντα ἐβρωμένους· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἤττον ἐκεῖνος εἴχετο τούτων ἃ συμφέρειν ἤγειτο τῷ δήμῳ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀόκνως καὶ λέγων καὶ πράττων ἃ προσῆκαν ἦν φανερός, ἐφ' οἷς εὐθύς ἐξητεῖτο, ὡς ἅπαντες ἴσασι. — 15 2. Ἐπέστειλα μὲν οὖν ἂν, ὡς περ εἶπον ἐν ἀρχῇ, καὶ διὰ τὴν ἐκείνου χάριν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμῖν νομίμως συμφέρειν τὰς παρὰ τοῖς ἔξω γιγνομένας ἐπιτιμῆσεις εἰδέναι, πολλῶν προθυμότερον πρὸς τὸ πέμψαι τὴν 20 ἐπιστολὴν ἔσχον. παραιτοῦμαι δὲ τοὺς ἰδίᾳ πρὸς ἐκείνον ἔχοντας δυσκόλους ὑπομείναι τὰ ληθῆ καὶ τὰ δίκαια ἀκούειν ὑπὲρ αὐτοῦ. εἴ γὰρ ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι νῦν ἐκ τῶν περὶ τοὺς παίδας αὐτοῦ γεγεννημένων φούλην δόξαν ἢ πόλις λαμβάνει. οὐδεὶς γὰρ τῶν Ἑλ- 25 λήνων ἀγνοεῖ, ὅτι ζῶντα Λυκούργον ἐτιμᾶθ' ὑμεῖς εἰς ὑπερβολὴν, καὶ πολλῶν αἰτιῶν ἐπενεχθεισῶν ὑπὸ τῶν φθονούτων αὐτῷ οὐδεμίαν πώποθ' εὑρετ' ἀληθῆ, οὕτω δ' ἐπιστεύετε αὐτῷ καὶ δημοτικὸν παρὰ πάντας ἠγείσθε, 1476 ὥστε πολλὰ τῶν δίκαιων ἐν τῷ φῆσαι Λυκούργον ἐκρίνετε καὶ τοῦθ' ὑμῖν ἐξήρχει. οὐ γὰρ ἦν, τοιοῦτον μὴ δοκοῦν ὑμῖν. Νῦν τοίνυν ἅπαντες ἀκούοντες τοὺς 5 νείεις αὐτοῦ διδέσθαι τὸν μὲν τεχνῶτα ἔλεῦσαι, τοῖς παισὶ δ' ὡς ἀνάξια πάσχουσι συναχθόνται, ὑμῖν δ' ἐπιτιμῆσι πικρῶς, ὡς οὐκ ἂν τολμήσαιμι γράφειν ἐγώ.

feratis, neque committatis ut istorum odia plus valeant, quam vestra benivolentia. Valete.

III.

DE LYCURGI LIBERIS.

Demosthenes senatui populoque salutem. Quæ meis in rebus jure a vobis tribui mihi putarem, superioribus ad vos exposui literis. quæ, quum vobis videbitur, mihi concedetis. sed hæc, de quibus nunc scribebam, non negligi a vobis, neque adversandi, sed æquitatis studio cognosci velim. Contingit enim mihi, quanquam peregre degenti, multos audire qui vos ob ea, quæ Lycurgi liberis acciderunt, reprehendant. Ac literas hæc misissem propter res etiam ab eo vivente gestas, de quibus æque mecum omnes, si voletis officio fungi, gratiam ei habebitis — nam ut primum ad rempublicam accesserat, in curatione ærarii collocatus deque statu Græciæ ac sociorum rogare nihil solitus, quum eorum etiam, qui præ se populi studium ferebant, plerique vos deseruissent, tum populi partibus se addixit, non quod inde munera et redditus capere liceret (nam adversæ factioni hæc omnia proposita erant) neque quod has partes magis extra periculum esse videret (multa enim et manifesta pericula res habebat, quæ illi, qui populi auctoritatem dicendo agendoque tueretur, adire necesse erat), sed quod popularis et natura vir bonus fuit. quanquam coram videbat tam eos, qui populo opem lataturi fuissent, propter acceptam cladem esse infirmos, quam adversarios viribus ab omni parte suffultos; nihilominus tamen ipse in ea, quæ populo commoda esse putabat, incumbere, ac postea strenue palam et dicebat et agebat, quæ conveniebant, ob quæ statim, ut omnes norunt, ad supplicium deposedebatur. —

2. Scripsissem igitur, ut principio dixi, etiam in illius gratiam. sed tamen quum et vobis expedire putem, quod convicia, quæ apud exteros in vos dicuntur, sciatis; multo magis ad literas mittendas sum incitatus. Peto autem, ut qui privatim illi iniqui sunt, vera et æqua de eo audire sustineant. non enim, Athenienses, ignorare debetis, existimationi urbis ex his, quæ in ejus liberos facta sunt, labem aspergi. nemo enim Græcorum ignorat, vos viventi Lycurgo summos honores habuisse, quumque ei plurima crimina ab ejus invidis impingerentur, nullum unquam verum deprehendisse, tantam autem fidem habuisse, et præ omnibus popularem judicasse, ut de multis causis e sola Lycurgi affirmatione sententiam ferretis, eaque vobis satis esset. id quod fieri non poterat, nisi ea vobis talis vissa fuisset. Nunc igitur omnes, quum filios ejus in vinculis esse audiunt, et mortuum miserantur et liberorum ejus, ut cum quibus inique agatur, vicem dolent, vos vero tam acerbè insectantur, ut ego scribere non ausim. nam ea, quæ invitatus audio,

ἢ γὰρ ἀχθομαι τοῖς λέγουσι καὶ ἀντιλέγω καθ' ὅσον
 δύναμαι βοηθῶν ὑμῖν, ταῦτα ἄχρι μὲν τοῦ δήλον ὑμῖν
 ποιῆσαι, ὅτι πολλοὶ μίμνονται, συμφέρειν ὑμῖν νομί-
 ζων εἶδέναι, γέγραφα, ἀκριβῶς δὲ διεξιέναι δυσχερὲς
 10 κρίνω. ὅσα μὲντοι λοιδορίας χωρὶς ἐστὶν ὧν λέγουσί
 τινες, καὶ ἀκηκοῦναι συμφέρειν ὑμῖν ἠγοῦμαι, ταῦτα
 δηλώσω. Οὐδεὶς γὰρ ὑπείληφεν ὡς ἄρα ἠγνοήκατε καὶ
 15 διεψεύσθητε τῆς ἀληθείας περὶ αὐτοῦ Λυκούργου. τό τε
 γὰρ τοῦ χρόνου πλῆθος, ὃν ἐξεταζόμενος οὐδὲν πάποδ'
 εἰρήθη περὶ ὑμᾶς οὔτε φρονῶν οὔτε ποιῶν ἀδικον, καὶ
 τὸ μηδὲνα ἀνθρώπων εἰς μηδὲν τῶν ἄλλων ἀναισθησίαν
 ὑμῶν καταγνῶναι, εἰκότως ἀναιρεῖ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀγνοίας
 20 σκῆψιν. Λείπεται τοίνυν ὃ πάντες ἂν εἶναι φαίλων
 ἀνθρώπων ἔργον φήσαιεν, τὸ ὅσον ἂν χρῆσθε χρόνον,
 τοσοῦτον ἐκάστον φροντίζειν δοκεῖν, μετὰ ταῦτα δὲ
 μηδὲνα ἔχειν λόγον, εἰς τί γὰρ τῶν ἄλλων χρὴ προσδο-
 κᾶν τῶ τετελευτηκότι τὴν παρ' ὑμῶν ἔσεσθαι χάριν,
 25 ὅταν εἰς τοὺς παῖδας καὶ τὴν εὐδοξίαν τάναντία ὄρα
 τις γιγνόμενα, ὧν μόνων καὶ τελευτῶσι πᾶσιν, ὅπως
 ἔξει καλῶς, μέλει; Καὶ μὴ οὐδὲ χρημάτων ποιεῖν
 ἕνεκα ταῦτα δοκεῖν τῶν καλῶν ἀγαθῶν ἐστίν. οὔτε γὰρ
 1477 τῆς μεγαλοφυχίας οὔτε τῆς ἄλλης προαιρέσεως τῆς
 ὑμετέρας ἀκλόουθον ἂν φανείη. εἰ γὰρ ὑμᾶς λύσασθαι
 παρ' ἑτέρων ἔδει δόντας ἐκ τῶν προσόντων τὰ χρῆ-
 ματα ταῦτα πάντας ἂν ἠγοῦμαι προθύμους εἶναι. τί-
 5 μμημα δ' ὄρων ἄκονοντας ἀφείναι, ὃ λόγῳ καὶ φθόνῳ
 γέγονεν, οὐκ ἔχω τί καταγνῶν, εἰ μὴ ὅπως πικρῶς καὶ
 παραχωδῶς ἔχειν πρὸς τοὺς δημοτικούς ὤρμηκατε. εἰ
 δὲ τοῦτ' ἐστίν· οὐτ' ὀρθῶς οὔτε συμφερόντως βουλευέ-
 σθαι ἐγνώκατε.
 10 3. Θαυμάζω δ', εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἔγνωσεν, ὅτι τῶν
 αἰσχυρῶν ἐστὶ τὸν δήμον τὸν Ἀθηναίων, συνέσει καὶ
 παιδείᾳ πάντων προέχειν δοκοῦντα, ὃς καὶ τοῖς ἀτυ-
 χήσασιν ἀεὶ κοινὴν ἔχει καταφυγὴν, ἀγνομονέστερον
 φαίνεσθαι Φιλίππου, ὃς ἀνοουθέτητος ὧν εἰκότως, τρα-
 15 φῆς γ' ἔν ἐξουσίᾳ, ὅπως φέτο δεῖν, ἤνικ' εὐτύχησε
 μάλιστα, τότε τάνθρώπινα πράττων φαίνεσθαι, καὶ
 τοὺς παραταξαμένους, πρὸς οὓς περὶ τῶν ὄλων διακιν-
 δύνευσεν, οὐκ ἐτάλησε δῆσαι †, τὸ τίνων καὶ τίνες
 εἰσὶν ἐξετάσας. οὐ γὰρ, ὡς ἔοικεν, ὁμοίως τῶν παρ'
 20 ὑμῖν ρητόρων ἐνίοις οὔτε δίκαια ἂν εἶναι πρὸς ἀπαν-
 τας τὰ αὐτὰ οὔτε καλὰ ἠγεῖτο, ἀλλὰ τὴν τῆς ἀξίας
 προσθήκην συλλογιζόμενος τὰ τοιαῦτ' ἐπέκρινεν. Ὑμεῖς
 δὲ, ὄντες Ἀθηναῖοι καὶ παιδείας μετέχοντες, ἢ καὶ τοὺς
 ἀναισθητοὺς ἀνεκτοὺς ποιεῖν δοκεῖ δύνασθαι, πρῶτον
 25 μὲν, ὃ πάντων ἀγνομονέστατόν ἐστι, περὶ ὧν τὸν πα-
 τέρα αἰτιῶνται τινες, τοὺς οὐεῖς δαδέκατε, εἴτα τὸ
 ταῦτα ποιεῖν ἴσον εἶναι φατε, ὥσπερ ὑπὲρ σταθμῶν ἢ
 μέτρων τὸ ἴσον σκοπούμενοι, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ ἀνδρῶν
 προαιρέσεως καὶ πολιτείας βουλευόμενοι, ἐν οἷς ἐξετα-
 1478 ζόμενοι εἰ μὲν χρῆστα καὶ δημοτικὰ καὶ ἐπ' εὐνοίᾳ
 τὰ Λυκούργῳ πεπραγμένα φαίνεται, μηδενὸς κακοῦ
 ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν τοὺς παῖδας αὐτοῦ δι-

et propter vos defendendos, quantum possum, refuto, hæc
 eatenus, ut vobis indicem multos esse a quibus reprehenda-
 mini, quod scitu vobis esse utilis judicabam, scripsi, accu-
 rate autem recensere molestum judico. Quæ vero sine
 convicio a quibusdam dicuntur, et auditu fore utilis vobis
 arbitror, hæc significabo. Nemo vos per errorem et igno-
 rationem veri ita de ipso Lycurgo statuisse existimat. nam
 et longum tempus, quo exploratus nihil unquam con-
 tra vos vel cogitare vel agere injustum deprehensus est,
 et illud, quod hominum nemo ullis aliis in rebus vos stu-
 poris arguit, merito istam tollit ignorantie suspicio-
 nem. Restat igitur, quod omnes hand frugi hominum esse
 dicant, ut tantisper cujusque curam, dum ejus vobis usus
 est, agere videamini, postea nullam rationem habeatis.
 Quam enim aliam vos mortuo gratiam relaturos consenta-
 neum est, quum ejus liberos et existimationem lædi vide-
 mus, quæ sola ut in tuto collocentur, etiam morientibus
 omnibus curæ sunt? Jam neque illud honorum virorum est,
 quod ista pecunie gratia facere videantur, id quod neque
 magnitudini animi vestræ nec reliquo vitæ instituto con-
 gruere apparebat. Nam si vobis illi liberi ab aliis redimendi
 essent e vestro arario deprompta pecunia; id vos omnes
 cupide facturos existimarem. ad mulctam vero, quæ per
 calumniam et ex invidia irrogata est, remittendam vos can-
 otari videns, non habeo quod statuam, nisi prorsus acerbe
 insectari et proturbare populares homines institutis. Quod
 si ita est; nec recte nec utiliter facere decrevistis.

3. Miror autem, si nemo vestrum cogitat turpe esse, quod
 populus Atheniensis, sapientie doctrinaeque opinione præ-
 stans omnibus, ad quem in calamitatibus, tanquam ad com-
 mune asylum, confugi solet, Philippo inhumanior videtur
 qui (ut in potestate regia educatum probabile est) a nemine
 admonitus, tamen quum secundissima fortuna usus esset,
 tum humanitatis se esse memorem oportere censuit et eos,
 qui adversus ipsum in acie steterant et quibuscum de summa
 rerum depugnarat, non sustinuit vinciri, quum explorasset
 qui et cujates essent. Etenim, ut apparet, non ut plerique ves-
 tri oratores, eadem in omnes esse vel justa vel honesta puta-
 bat, sed ratione habita dignitatis talia concludebat et decerne-
 bat. Vos autem, qui estis Athenienses, et liberali doctrina
 perpoliti, quæ etiam stupidos efficere tolerabiles putatur,
 primum, quod omnium iniquissimum est, quarum rerum
 patrem accusant quidam, ob eas filios in vincula conjeci-
 stis, atque ita agere perinde esse dicitis, ac si æqualitatem
 in ponderibus aut mensuris quaereretis, non autem de vi-
 rorum instituto vitæ et ratione reipublicæ consultaretis, in
 qua quidem inquisitione si bona et popularia et studio reipa-
 blicæ juvenæ suscepta Lycurgi acta videbuntur, non modo
 nullo officii malo, sed quibusvis a vobis ornari beneficiis ejus

5 καιόν ἐστι τυγχάνειν παρ' ὑμῶν. εἰ δὲ τάναντία τούτων ἐκείνον, ὅς' ἔστι, ἔδει δίκην δίδόναι, τούτους δὲ μηδ' οὕτως, ἐφ' οἷς ἐκείνῳ τις ἐγκαλεῖ, τυγχάνειν ὀργῆς. πᾶσι γὰρ πάντων τῶν ἀμαρτημάτων ὄρος ἐστὶ τελευτή. ἐπεὶ, εἴγ' οὕτως ἔξετε, ὡςθ' οἱ μὲν ἀχθεσθέντες τι τοῖς ὑπὲρ
10 τοῦ δήμου πολιτευομένοις μηδὲ πρὸς τελευτήσαντας διαλαγῆσονται, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ τὴν ἐχθρὰν διαφυλάξουσιν, ὁ δὲ ὄμιλος, ὃ συναγωνίζεται τῶν δημοτικῶν ἑκαστος, μέχρι τοῦ παρόντος χρῆσθαι μνημονεύσει τὰς
15 χάριτας, μετὰ ταῦτα δὲ μηδὲν φροντιεῖ, οὐδὲν ἀθλιώτερον ἴσται τοῦ τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου τάξιν αἰρεῖσθαι.

4. Εἰ δὲ Μαιροκλῆς ἀποκρίνεται ταῦτα μὲν σοφώτερα ἢ καθ' ἑαυτὸν εἶναι, ἵνα δὲ μηδ' ἀποδρῶσιν, αὐτὸς αὐτοὺς δῆσαι· ἐρωτήσας αὐτὸν, ἦνίκα Ταυρέας καὶ
20 Πάτακος καὶ Ἀριστογαίτων καὶ αὐτὸς εἰς τὸ δεσμητήριον παραδοθέντες οὐ μόνον οὐκ ἐδέδεντο ἀλλὰ καὶ ἐδημηγόρου, τί δήποτε οὐχ ἑώρα τὰ δίκαια ταῦτα. εἰ δὲ μὴ φήσει τότ' ἄρχειν· οὐδὲ λέγειν ἕκ γε τῶν νόμων αὐτῷ προσήκει. ὥστε πῶς ἴσον ἐστὶ τοὺς μὲν ἀρχειν, οἷς μηδὲ λέγειν ἔξεσι, τούτους δὲ δεδέσθαι, ὧν
25 πολλὰ χρήσιμος ἦν ὑμῖν ὁ πατήρ; Ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω σπυλλογίσασθαι, εἰ μὴ τοῦτο δεῖξαι δημοσίᾳ βούλεσθε, ὅτι βδελυρία καὶ ἀναίδεια καὶ προαίρεσις πονηρίας ἐν τῇ πόλει ἰσχύει καὶ διασωθῆναι πλείω προσδοκίαν ἔχει, κἂν τι συμβῆ χαλεπὸν τοῖς
1479 τοιούτοις, ἀπόλουςι γίνεσθαι, ἐν δὲ προαιρέσει χρηστῆ καὶ βίῳ σώφρονι καὶ δημοτικῷ προελῆσθαι ζῆν σφαλερόν, κἂν τι γένηται πταῖσμα, ἀφυκτον ἴσται.

5. Ἐτι τοίνυν τὸ μὲν μὴ δίκαιον εἶναι τὴν ἐναντίαν
5 δόξαν ἔχειν, ἥσπερ ζῶντος εἴχετ' ἐκείνου, καὶ τὸ τῶν τελευτηκῶτων ἢ τῶν παρόντων πλείω ποιεῖσθαι λόγον δίκαιον εἶναι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ἐάσω. παρὰ γὰρ πᾶσιν ὁμολογεῖσθαι ταῦτα ὑπείληφα. ὅσοις μέντοι πατρικᾶς εὐεργεσίας ἀπεμνημονεύσατε τῶν ἄλλων, ἡδέως
10 ἂν ἴδοιμι ὑμᾶς ἀναμνησθέντας, οἷον τοῖς Ἀριστείδου καὶ Θρασυβούλου καὶ τοῖς Ἀρχίνου καὶ πολλῶν ἑτέρων ἀπογόνους. Οὐχ ὡς ἐπιτιμιῶν δὲ ταῦτα παρήνεγκα. τοσοῦτου γὰρ δέω τοῦτο ποιεῖν, ὥστε συμφέρειν μά-
15 πάντας ἐκ τούτων δημοτικούς εἶναι, δρῶντας ὅτι κἂν ἐν τῷ καθ' ἑαυτοὺς βίῳ ταῖς προσηκούσαις αὐτῶν τιμαῖς ὁ φθόνος ἀντιστῆ, τοῖς γε παισὶν ὑπάρξει τὰ προσήκοντα παρ' ὑμῶν κομίσασθαι. Πῶς οὖν οὐκ ἀτοπον, μᾶλλον
20 δὲ καὶ αἰσχρόν, τῶν μὲν ἄλλων τισί, καὶ παλαιῶν ὄντων τῶν χρόνων καθ' οὓς ἐγένοντο χρήσιμοι, καὶ δι' ὧν ἀκούετε τὰς εὐεργεσίας, οὐκ ἐξ ὧν ἐωράκατε ὑπείληφθας, ὅμως τὴν δίκαιαν εὐνοίαν διασώζειν, Λυκούργῳ δ' οὕτως ὑπογυῖου καὶ τῆς πολιτείας καὶ τῆς τελευτῆς γενοῦσας, μηδ' εἰς ἂ καὶ τοῖς ἀγνώμοσι καὶ
25 ὑφ' ὧν ἀδικεῖσθε ἔτοιμοι τὸν ἄλλον ἦτε χρόνον, εἰς εἶλεον καὶ φιλανθρωπίαν, μηδ' εἰς ταῦθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὁμοίους παρέχειν, καὶ ταῦτ' εἰς τοὺς παῖδας αὐτοῦ γιγνομένης τῆς τιμωρίας, οὓς κἂν ἐχθρός, εἴπερ μέτριος εἴη καὶ λογισμὸν ἔχων, ἐλεήσει;

liberos æquum est. sin contraria; illum, dum viveret, penas dedisse oportuit, hos vero, ne sic quidem, propter objecta patri a quibusdam crimina, per iracundiam plecti. omnibus enim omnium delictorum quasi meta est mors. Quod si hoc eritis animo, ut aliqui populi studiosis irati nec cum mortuis quidem in gratiam redeant, sed inimicitias etiam ad liberos usque propagent, populus autem, cuius causam quique populares agunt, dum horum opera utitur, beneficiorum meminerit, postea flocci faciat; nihil erit miserius quam populi tueri partes.

4. Sin Maerocles respondet hæc argutiora esse quam quæ intelligat, se vero eos, ut ne effugerent, vinculis tradidisse; quaeritote ex eo, quum Taureas et Pataccus et Aristogiton atque Ipæe in carcerem traditi, non modo victi non fuerint, sed et conciones habuerint, cur istam æquitatem non perspexerit. sin se tum magistratu esse functum negabit; nec dicere, e legibus quidem, ei licet. qui igitur æquum est magistratu fungi hos, quibus ne dicere quidem licet; illos vero in vinculis teneri, quorum pater de vobis sæpe bene meritus fuit? Ego quidem hæc concludere non possum, nisi hoc publice vultis ostendere vecordiam et impudentiam et affectationem improbitatis in civitate valere et majorem habere spem incolumitatis, ac, si quid secus acciderit, tales absolvi, meliorem autem tueri partem vitamque modestam et popularem institnere, periculosum esse, ac si quid error, nullam veniæ spem esse propositam.

5. Ad hæc non esse quidem justum omnino, aliter quam vivente illo sentire, decreque mortuorum potius quam presentium rationem habere, et quæ sunt ejus generis omnia missa faciam, quod ea in confesso esse apud omnes existimo. Sed quam multos reliquorum ob patria beneficia honoretis, vos recordari voluerim, ut Aristidis et Thrasybuli et Archini et multorum aliorum posteros. Neque vero hæc quod reprehenderem attuli, a quo tantum absum, ut eam rem maxime esse e republica dicam. provocatis enim omnes ista ratione ad populum colendum, quippe qui videant, tametsi viventibus sibi obset invidia, quominus honores meritos consequantur, liberis tamen digna præmia esse apud vos reposita. Qui igitur non absurdum, atque adeo turpe est, vos reliquorum quibusdam, licet ex quo usui fuerunt multum temporis intercesserit, et per quos auditis beneficia vos accepisse, non ipsi videritis, tamen justam benivolentiam constanter tribuere, erga Lycurgum autem, qui nuper adeo et reipublicæ præfuit et obiit, ne ad ea quidem vos, ad quæ per reliquum tempus hominibus etiam ingratis et in vos injuriis tribuenda parati eratis, misericordiam dico et humanitatem, vos ipsos similes præbere, quum præsertim in ejus liberos pena redundet, quorum etiam inimicum, si moderatus sit et mente utatur, miseresceret?

1480 ε. Θαυμάζω τοίνυν καὶ τοῦτ' εἰ τις ἡμῶν ἀγνοεῖ, ὡς οὐδὲ τοῦτο συμφέρει τῇ πολιτείᾳ φανερὸν γιγνώμενον, ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις τινὰ κτησαμένους φιλίαν καὶ κατορθοῦσιν ἐν πᾶσι πλεονεκτεῖν ὑπάρχει, κἂν ἀτυχήσωσι τι, βλάβει εἶναι τὰς λύσεις, τοῖς δ' εἰς τὸν δῆμον ἀναρτήσασιν ἑαυτοὺς οὐ μόνον κατὰ τὰ ἄλλα ἔλαττον ἔχειν ὑπάρξει, ἀλλὰ καὶ τὰς συμφορὰς βεβαίους τούτοις μόνους τῶν ἄλλων μένειν. Ἄλλὰ μὴν ὅτι τοῦθ' οὕτω γίνεταί, βλάβει δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν ἡμῶν Λάχητι τῷ Μελανώπου ἀλῶναι μὲν ὁμοίως ἐν δικαστηρίῳ συμβῆν ὡς καὶ νῦν τοῖς Λυκούργου παισίν, ἀφελθῆναι δὲ πᾶν τὸ ὄφλημα ἐπιστειλαντος Ἀλεξάνδρου; καὶ κάλιν Μνησιβούλῳ τῷ Ἀχαρνεὶ ἀλῶναι μὲν ὁμοίως, 15 καταγνόντος αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου ὡς περ καὶ τῶν Λυκούργου παίδων, ἀφείσθαι δὲ καλῶς ποιοῦντι; ἄξιός γάρ ἄνθρωπος, καὶ οὐδαὶ ἂν ἐπὶ τούτοις τοὺς νόμους ἔφη καταλύεσθαι τῶν νῦν βοῶντων. εἰκότως. οὐ γὰρ καταλύοντο, εἴπερ ἅπαντες οἱ νόμοι τῶν δικαίων ἕνεκα καὶ σωτηρίας τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων τίθενται, καὶ μήτε αἰδίους τοῖς ἀτυχήσασιν καθιστάναι τὰς συμφορὰς συμφέρει, μήτ' ἀχαρίστους ὄντας φαίνεσθαι. Ἄλλὰ μὴν εἴγε ταῦθ' οὕτως, ὡς περ ἂν φησαιμεν, ἔχειν συμφέρει· οὐ μόνον τοὺς νόμους οὐ καταλύετε, ἤνικα ἐκείνους 20 ἤφιετε, ἀλλὰ καὶ τοὺς βίους ἐσώζετε τῶν τοὺς νόμους θεμέλιων ἀνθρώπων, Λάχητα μὲν πρὸς χάριν δεηθέντος Ἀλεξάνδρου ἀφέντες, Μνησιβούλον δὲ τῇ τοῦ βίου σωφροσύνη σώσαντες. Μὴ τοίνυν τὸ κτήσασθαι τὴν ἔξωθεν φιλίαν λυσιστελέστερον δεῖκνυτε ἢ τὸ τῷ δήμῳ παρακαταθέσθαι ἑαυτὸν, μηδὲ τὸ τῶν ἀγνώτων εἶναι κρείττονον ἢ τοῖς πολλοῖς ἡμῖν τὰ συμφέροντα πολιτευόμενον γιγνώσκασθαι. Τὸ μὲν γὰρ πᾶσιν ἀρέσκειν τὸν συμβουλευόντα καὶ τὰ κοινὰ πράττοντα ἀδύνατον. ἐὰν δ' ἐπ' εὐνοίᾳ ταῦτ' ἀπὸ τῶν δῆμον τις φρονῇ· δίκαιός ἐστι σώζεσθαι. εἰ δὲ μή· καὶ θεραπεύειν ἐτέρους μᾶλλον ἢ τὸν δῆμον ἅπαντας διδάξετε, καὶ φεύγειν τὸ τῶν ἡμῶν συμφερόντων ποιοῦντ' αὐτὸ γινώσκῃναι. Ὅλως δὲ κοινόν ἐστιν ὄνειδος ἀπάντων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅλης 10 τῆς πόλεως συμφορὰ τὸν φθόνον δοκεῖν μείζον ἰσχύειν παρ' ἡμῖν ἢ τὰς τῶν εὐεργεσιῶν χάριτας, καὶ ταῦτα τοῦ μὲν νοσήματος ὄντος, τῶν δὲ τοῖς θεοῖς ἀποδεδεγμένων*.

7. Καὶ μὴν οὐδὲ τὸν Πυθέαν παραλείψω τὸν μέχρι τῆς παροῦσης δημοτικῆς, μετὰ ταῦτα δ' ἔτοιμον εἰς τὰ καθ' ἡμῶν πάντα. τίς γὰρ οὐκ οἶδε τοῦτον, ὅτι μὲν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν τάξιν ἔχων εἰς τὸ πολιτεύεσθαι παρήει, ὡς δοῦλον ἐλαυνόμενον καὶ γραφὴν ξενίας φεύγοντα καὶ μικροῦ παρθένου ὑπὸ τούτων οἷς νῦν ἑπηρετῶν τοὺς κατ' ἐμοῦ λόγους ἔγραψεν, ἐπειδὴ δ' ἂν κατηγορεῖ τότε τῶν ἄλλων, νῦν αὐτὸς πράττει, εὐποροῦντα μὲν ὅπως ὥστε δὴ ἔχειν ἑταίρας, αἱ μέχρι φθόγης καλῶς ποιοῦσαι προπεπόμφασιν αὐτόν, πέντε τάλαντα δ' ὀφλόντα βῆσον* ἐκτίσαι ἢ πέντε δραχμὰς ἀνέχεσθαι* πρότερον, 20 πρὸς δὲ τούτοις παρ' ἡμῶν, τοῦ δήμου, οὐ μόνον τῆς πολιτείας μετεληφῶτα, δ κοινὸν ὄνειδος ἐστὶν ἅπασιν,

6. Quin illud etiam demiror, si quis vestrum hoc ignorat, non esse e republica, palam fieri eos, qui aliorum quorundam amicitiam sibi adjunxerunt, tum quum prospere cedunt, in omnibus esse meliore conditione, tum quum fortuna reflarit, facile periculis liberari, cum his vero qui toti a populo pendent, non modo aliis in rebus pejus agi, sed solis etiam his omnium firmas permanere calamitates. Atque hoc ita fieri, ostendi facile potest. quis enim vestrum ignorat Lacheti Melanopi filio similiter judicio victum esse, ut etiam nunc Lycurgi liberis, accidit, sed propter Alexandri literas omnem multam esse condonatum? et rursus Mnesibulum Acharnensem aequae convictum et judicum sententia damnatum, ac Lycurgi liberos, esse tamen fortuna favente absolutum? merebatur enim vir, et nemo istorum, qui nunc clamitant, propterea leges everti questus esset, merito. non enim evertebantur, quandoquidem omnes leges propter aequitatem et salutem bonorum hominum feruntur, et nec calamitates effici perpetuas nec ingratos videri expedit. Atqui siquidem haec ita, ut pronuntiamus, se habere conducit; non modo leges non evertistis, quum illos absolveretis, sed etiam vitam eorum, qui leges sibi tulerant, tuiti estis, Lachete ad preces Alexandri absoluto, Mnesibulo propter vitae modestiam conservato. Ne igitur ostendite utilius esse externas parere amicitias, quam populi fidei semetipsum committere, neque praestare ignotorum esse quam cognitum rempublicam ex utilitate populi administrare. Nam ut is, qui suadet aliquid, et rempublicam administrat, placeat omnibus, fieri quidem non potest. sed si quis populi rebus ex animo consultum cupit; dignus est qui conservetur. quod nisi fiet; docebitis omnes, et alios potius esse colendos quam populum, et cavendum esse, ne quis aliquid utile vobis gessisse cognitus sit. In universum autem commune probrum omnium est, Athenienses, et totius civitatis calamitas, quod invidia plus valere apud vos putatur quam gratia beneficiorum, quum praesertim illa pestis sit, haec diis placeant.

7. At nec Pytheam praetermittam, qui donec ad rempublicam accederet, popularis erat, postea vero paratus ad omnia quae vobis adversantur. quem, dum vestras in gerenda republica partes tuebatur, quis nescit ut servum agitatum et peregrinitatis accusatum propeque venundatum esse ab istis, quibus nunc inserviens orationes illas contra me scripsit, quum autem ipse nunc ea faciat, propter quae tum alios criminabatur, ita esse locupletem, ut et duas meretrices alat, quae ad tabernam cum usque favente fortuna redegerunt, et quinque Talentis multam facilius nunc solverit, quam olim totidem Drachmas solvere potuisset, praeter haec a vobis, qui estis populus, non modo admisum ad gubernacula civitatis, quod commune probrum est

ἀλλὰ καὶ θύοντα ὑπὲρ ὑμῶν τὰς πατρίους * θυσίας ἐν
 Δελφοῖς; Ὅταν οὖν τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα πᾶσιν ἰδεῖν
 482 ἢ παραδείγματα, ἀφ' ὧν ἀλυσिताὶ προαίεσθαι τὰ τοῦ
 δήμου πᾶς τις ἂν κρίναι φοβοῦμαι μή ποτ' ἰρημοί
 τῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐρούτων γένησθε, ἄλλως τε καὶ θταν
 τῶν δημοτικῶν τοὺς μὲν ἢ καθήκουσα μοῖρα καὶ ἡ
 5 τύχη καὶ ὁ χρόνος παραιρῆται, ὅσον Ναυσικλία καὶ
 Χάρητα καὶ Διότιμον καὶ Μανισθέα καὶ Εὐδοξον, ἐτι
 δ' Εὐδίκον καὶ Ἐφιάλτην καὶ Λυκούργον, τοὺς δ'
 10 ἡμεῖς πρόσηθε, ὡς περ Χαρίδημον καὶ Φιλοκλέα καὶ
 ἐμᾶ, ὧν ἐτέρους εὐνουστέρους οὐδ' αὐτοὶ νομίζετε. εἰ
 δ' ὁμοίους τινὰς οὐ φρονῶ. Βουλομένη δ' ἂν, εἴπερ
 ἡμεῖς δικαίως αὐτοῖς προσείσαθε καὶ μὴ ταῦτ' ἄπερ
 ἡμεῖς πείσονται, ὡς πλείστους αὐτοὺς γενήσεσθαι.
 15 ἀλλ' ἔθαν γε τοιαῦτα ὅσα τὰ νῦν παραδείγματα ἐκφέ-
 ρηται· τίς ἔστιν ἕστις εἰς ταύτην τὴν τάξιν ἑαυτὸν γη-
 σίως ἡμῖν ἰθαλήσει δοῦναι; Ἀλλὰ μὴν τῶν γε * προσ-
 ποιησομένων οὐκ ἀπορήσετε. οὐδὲ γὰρ πρότερον. μὴ
 γένοιτο δὲ ἰδεῖν ἐξελεγχθέντας αὐτοὺς ὁμοίως ἐκείνοις,
 οἱ φανερώς, ἀ τότε ἠρνοῦντο, νῦν πολιτεύομενοι οὐδένα
 ὑμῶν οὔτε δεδοίκασι οὔτε αἰσχύνονται. Ἄ χρὴ λο-
 20 γιζομένους, ὡ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μήτε τῶν εὐνόων ὀλι-
 γωρεῖν μήτε τοῖς προάγουσιν εἰς πικρίαν καὶ ὀμότητα
 τὴν πόλιν πείθεσθαι. πολὺ γὰρ μᾶλλον εὐνοίας καὶ φι-
 λανθρωπίας τὰ παρόντα πράγματα δεῖται ἢ ταραχῆς
 καὶ δυσμενείας, ὧν ὑπερβολῇ χρώμενοι τινες ἐργολα-
 25 θῶσι καθ' ὑμῶν εἰς ὑποδοχὴν πραγμάτων, ὧν διαψεύ-
 σεῖν αὐτοὺς ὁ λογισμὸς. εἰ δὲ τις ὑμῶν διασύρει
 ταῦτα· πολλῆς ἔστιν εὐθελείας μεστός. εἰ γὰρ, ἀ μηδεὶς
 ἂν ἤλπισεν, ὄρων γεγεννημένα, ἀ καὶ πρότερον γέγονε
 1483 τοῦ δήμου πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας ἐπ' ἀνθρώ-
 πων ἐγκαθέτων διαβληθέντος, νῦν μὴ ἂν οἴεται γενέ-
 σθαι πῶς οὐ τετύφωται;

6. Ταῦτα δὲ, εἰ μὲν παρῆν, λέγων ἂν ἡμᾶς εἰδίδα-
 6 σκον. ἐπειδὴ δ' ἐν τοιοῦτοις εἰμὶ ἐν οἷς, εἰ τις ἐμοῦ κα-
 τέψυσται ἐφ' οἷς ἀπολαῖα, γένοιτο γράψας ἐπίσταλκα,
 πρῶτον μὲν καὶ πλείστον λόγον ποιούμενος τοῦ καλοῦ
 καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, δεύτερον δ' ὅτι τὴν αὐτὴν
 εὐνοίαν, ἣν πρὸς ζῶντα Λυκούργον εἶχον, δικαίον εἶ-
 10 ναι νομίζω καὶ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ φαίνεσθαι ἔχων.
 Εἰ δὲ τῷ παρῆσθαι ὡς πολὺ μοι περίεστι τῶν ἑμαυτοῦ
 πραγμάτων οὐκ ἂν ἀννήσαιμι πρὸς τοῦτον εἰπεῖν ὅτι τῶν
 συμφερόντων ὑμῖν καὶ τοῦ μηδένα τῶν φίλων ἐγκατα-
 15 λείπειν ὁμοίως ὡς περ τῆς ἑμαυτοῦ σωτηρίας φροντίζω.
 Οὐκ οὖν ἐκ τοῦ περιόντος ταῦτα ποιῶ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς
 αὐτῆς σπουδῆς καὶ προαιρέσεως καὶ ταῦτα κάκεῖνα
 μᾶ ἡ γνώμη πραγματεύομαι. περίεστι δὲ μοι τοιαῦτα,
 ὅσα τοῖς κακίον τι νοοῦσιν ὑμῖν περιγένοιτο. Καὶ περὶ
 μὲν τούτων ἱκανά.

20 9. Ἡδέως δ' ἂν ὑμῖν τὴν ἐπ' εὐνοίαν καὶ φιλίαν μέμ-
 ψιν ποιησαίμεν νῦν μὲν ἐν κεφαλαίῳ, μικρῶ δ' ὕστε-
 ρον δι' ἐπιστολῆς μακρᾶς, ἣν ἐάνπερ ἐγὼ ζῶ προσδοκᾶτε,
 ἂν μὴ τὰ δίκαια γίγηται μοι παρ' ὑμῶν πρότερον. ὅτι-
 25 τινες, ὡ (τί ἂν εἰπὼν μῆθ' ἁμαρτεῖν δοκοῖην μῆτε

omnibus, sed et patria sacra Delphis pro vobis fecisse?
 Quod si talia et tanta exempla viderint omnes, de quibus
 nemo est quin populi deligere et tueri partes perniciosum
 esse iudicet; vereor ne quando nulli futuri sint, qui cau-
 sam vestram tueantur, si praesertim popularium alios nat-
 urae debitum et fortuna et aetas sustulerit, ut Nausiclem
 et Charetem et Diotimum et Menestheum et Eudoxum,
 praeterea Eudicum et Ephialtem et Lycurgum, alios
 ipsi projeceritis, ut Charidemum et Philoclem et me, qui-
 bus vos nec ipsi ullos vestri esse studiosiores putatis. si
 vero quosdam aequae studiosos; gratulor vobis. Vellem
 autem, si tamen vos ut aequum est eos tractabitis neque ita
 ut nos affligetis, eos esse posthac quamplurimos. sin talia,
 qualia nunc, exempla edantur; quis est qui se sincere in
 istum ordinem dare velit? Qui quidem simulent, non
 deerunt. neque enim prius deerant. Absit autem, ut eorum
 animi tales esse conspiciantur, quales istorum, qui quam-
 tum infitabantur, ea nunc palam ita agunt, ut neminem
 vestrum vel metuant vel revereantur. Haec igitur cogi-
 tanda sunt, Athenienses, et nec benivoli negligendi, nec
 iis, qui civitatem ad acerbitatem saevitiamque impellunt,
 auscultandum. praesens enim rerum status multo magis
 benivolentiam et humanitatem flagitat, quam turbas et
 similitates, quas quidam in immensum exaggeratas usur-
 pantes, contra vos operam locant ad negotia excitanda,
 quorum expectatio utinam eos fallat. Sin quis vestrum
 haec cavillatur; is est magna vecordia refertus. si enim,
 quum ea facta esse videat, quae nemo futura metuebat et
 olim quoque facta sunt, quum populus per homines insi-
 diatores impulsus eos, a quibus defendebatur, suspectos
 habebat, nunc esse futura non putat; nonne insanit?

8. Haec, si adessem, coram vobis explicarem. quum
 vero mecum ita agatur, ut cum iis velim agi, quorum
 mendacis effectum est, ut perierim; per litteras significavi,
 vestri et honoris et commodi ratione inprimis habita,
 secundo loco, quia aequum esse censeo, qua benivolentia
 Lycurgum viventem sum prosecutus, eandem erga ejus
 quoque liberos praeter me ferendam esse. Si cui vero for-
 tasse in mentem venit, mihi multum esse otii a rebus
 meis; illi ego respondere non dubitem, me de vestra utili-
 tate et omnium amicorum defensione non minus esse,
 quam de mea salute sollicitum. Non igitur otii fallendi
 causa haec facio, sed eodem studio et instituto et haec et
 illa pari animo suscipio. otium vero tale mihi superest,
 quale illis, qui vobis male volunt, superesse velim. Ac
 de his quidem satis.

9. Velim autem pro benivolentia et amore meo nunc
 breviter queri vobiscum, id quod paulo post per longas
 litteras, quas, si vixero, a me expectabitis, faciam, nisi
 prius a vobis jus meum fuero consecutus. quos, o (quid
 dicam, ut neque errare neque mentiri videar?) nimium

25 ψευσαίμην;) λίαν δλίγωροι, οὔτε τοὺς ἄλλους οὐδ' ὑμᾶς αὐτοὺς αἰσχύνεσθε, ἐφ' οἷς Ἀριστογείτονα ἀφήκατε, ἐπὶ τούτοις Δημοσθένην ἐκεβληκότες, καὶ ἂ τοῖς τολμῶσι μηδὲν ὑμῶν φροντίζειν μὴ λαδοῦσι
1484 παρ' ὑμῶν ἔξεστιν ἔχειν, ταῦτ' οὐ διδόντες ἐμοί, ἵνα οἴσθε ὡς τὰ τε ὀφειλόμενα εἰσπράξας καὶ τοὺς φίλους ἐρανίσας τὰ πρὸς ὑμᾶς διοικῆσαι*, καὶ μὴ γῆρας καὶ φυγὴν ἐπιχειρα τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πεπονημένων ἔχων, κοινὸν θνείδος τῶν ἀδικησάντων, ἐπὶ ξένης περιῶν δρῶμαι. Βουλομένου δέ μου ἐν μὲν ὑμετέρας χάριτος καὶ μεγαλοφυχίας τάξει τὴν οἰκαδέ μοι ἀφίξιν γενέσθαι, ἐμαυτῷ δὲ λύσιν τῆς γεγούσιας οὐ δικαίως
10 βλασφημίας πορίσασθαι, καὶ μόνον αἰτούντος ἄδειαν ὁσοντες χρόνον τὴν ἐκτισιν δεῶκατε, ταῦτα μὲν οὐ συγχωρεῖτε, ἐρωτᾶτε δέ, ὡς ἀπαγγέλλεται πρὸς ἐμέ, « τίς οὖν αὐτὸν κωλύει παρῖναι καὶ ταῦτα πράττειν; » Τὸ ἐπίστασθαι αἰσχύνεσθαι, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸ ἀναξίως τῶν ὑπὲρ ὑμῶν πεπολιτευμένων πράττειν, καὶ τὸ τὰ ὄντα ἀπολωλεῖναι διὰ τούτους, οὐς*, ἵνα μὴ διπλᾶ καταθῶνται ἂ οὐκ ἡδύναντο ἀπλᾶ, ἐπεισθὴν ὑπογράφασθαι τὴν ἀρχὴν τὰς καταβολάς, παρ' ὧν μετὰ μὲν τῆς ὑμετέρας εὐνοίας ἀφικόμενος μέρος, εἰ
20 καὶ μὴ πάντα, ἴσως ἂν* κομισαίμην, ὥστε μηδὲν ἀσχημονεῖν τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. ἂν δ' ὡς οἱ ταῦτα λέγοντες ἀξιοῦσι με εἶθω ἅμα ἀδοξία καὶ ἀπορία καὶ φόβω συνέξομαι. Ὡς οὐδὲν ὑμεῖς συλλογιζέσθε, ἀλλὰ
25 ῥημάτων μοι καὶ φιλανθρωπίας φθονοῦντες, ἂν οὕτω τύχη, δι' ὑμᾶς περιώφεσθε ἀπολούμενον. οὐ γὰρ ἂν δευθεῖν ἄλλων ἢ ὑμῶν. Καὶ τότε φήσετε δεῖν ἂν πεπονηθῆναι με, ἀκριβοῦς οἶδα, ὅτε οὐτ' ἐμοὶ πλέον οὐδὲν
1485 οὐδ' ὑμῖν ἔσται. οὐ γὰρ δὴ χρήματά γ' εἶναι μοι προσδοκᾶτε ἔξω τῶν φανερῶν, ὧν ἀφίσταμαι. καὶ τὰ λοιπὰ βούλομαι συναγαγεῖν, ἐάν μοι μὴ φιλονεικίας ἀλλ' ἀνθρωπίνως δῶτε τὸ πρὸς τούτοις ἀσφαλῶς εἶναι.
6 Οὐ μὴν οὐδὲ παρ' Ἄρπαλου με λαβόντα δέξετε. οὔτε γὰρ ἡλέγχθησιν οὐτ' εἰλαβον. εἰ δὲ τὸ περιφανὲς ἀξίωμα τῆς βουλῆς ἢ τὸν Ἄρειον πάγον* προσβλέπετε τῆς Ἀριστογείτονος κρίσεως ἀναμνησθέντες ἐγκαλύψασθε. οὐ γὰρ ἔχω τούτου πρῶτον πρὸς ταχίμα τοῖς τοιαῦτ'
10 ἐξημαρτηκόσιν εἰς ἐμέ. οὐ γὰρ δήπου τοῖς αὐτοῖς γε λόγοις ὑπὸ τῆς αὐτῆς βουλῆς ἀποφανθέντα ἐκείνον μὲν ἀφεῖσθαι δίκαιον εἶναι φήσετε, ἐμέ δὲ ἀπολωλεῖναι. οὐχ ὅπως ὑμεῖς ἀλογίστως ἔχετε. οὔτε γὰρ ἀξίος οὔτε ἐπιτηδῆσιος οὔτε χεῖρων, ἀτυχῆς μόντοι δι' ὑμᾶς. δημολογῶ. πῶς γὰρ οὐκ ἀτυχῆς ᾗ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς καὶ πρὸς Ἀριστογείτονα ἐμαυτὸν ἐξετάζειν συμβαίνει, καὶ ταῦτ' ἀπολωλότι πρὸς σωτηρίας τετυχηκότα;
10 α. Καὶ μὴ με ὑπολαμβάνετε ὀργίζεσθαι τοῖς λόγοις τούτοις. οὐ γὰρ ἂν πάθοιμι τοῦτο πρὸς ὑμᾶς ἐγώ, ἀλλ' ἔχει τινὰ τοῖς ἀδικουμένοις βασιάνων τὸ λέγειν ἂ πάσχουσιν, ὡς περ τοῖς ἀλλοῦσι τὸ στένειν. ἐπεὶ τῇ γε εὐνοίᾳ οὕτως ἔχω πρὸς ὑμᾶς, ὅς ὑμᾶς ἂν εὐξαιμην
20 πρὸς ἐμέ. Καὶ τοῦτ' ἐν πᾶσι πεπονήμα καὶ ποιήσω

negligentes, neque aliorum neque vestri ipsorum pudet ob ea Demosthenem rejecisse, propter quae Aristogitonem indemnem dimisistis, quaeque iis, qui vos flocci facere audent, non accepta a vobis, tenere licet, ea non dare mihi, ut et ere alieno redacto et officio mutuo amicorum sublevatus, vobis satisfacere possim, et ne senectutem et exilium mercedis loco pro meis vestra causa susceptis laboribus auferens, commune probrum vestri, qui me affecistis injuria, peregre in hominum conspectu verser. Quum autem ego velim vestrae quidem gratiae et magnanimitatis causa ab exilio domum revocari, eaque infamia, quae me immerentem obruit, liberari, fidemque publicam non diutius petam quam quantum mihi temporis ad solvendam multam praeservivis; et haec denegatis et interrogatis, ut mihi recumtatur, « Quis ergo eum prohibet quomians veniat et haec agat? » Quod vereri didici, Athenienses, et longe alia fortuna sum quam mea in vos et rempublicam facta merentur, et quod rei familiaris propter istos jacturam feci, propter quos, ne duplum solvere cogerentur, quum simplum non possent, me esse satiadurum apud magistratum subscripsi, a quibus, vestra benivolentia reversus, partem saltem, si non totum, recuperarem, ut reliquum vitae tempus citra dedecus exigere liceret. si vero ita, ut isti, qui jactant talia, jubent, venero; simul ignominia et inopia et metu constringar. Quorum vos nihil consideratis, sed verba et humanitatem mihi invidentes, me vestra culpa (si fors ita tulerit) interire sinetis. neque enim aliis quam vobis supplex esse possum. Ac tum sortem meam, satis scio, miseraturi estis, quum querelae nec mihi nec vobis quicquam proderunt. nam alias opes praeter res fundi, quas cedo, habere me non exspectatis. reliquas, si omnia contentione pro humanitate vestra in ea remihi securitatem concesseritis, conquiram. Neque vero ab Harpalo me aliquid accepisse ostendetis. nam neque coactus sum neque accepi. sin amplissimam auctoritatem Areopagi intuemini; judicij de Aristogitone facti recordantes erubescite. non enim aliud habeo lenius, quod mandem iis, qui ad istum modum in me deliquerunt. neque enim iisdem rationibus utique ab eodem senatu illum delatum dimitti aequum esse dicetis, me vero interire. non adeo vos imprudentes estis. neque enim dignus sum (qui peream) neque par sum (hei miseriae ferendae) neque illo deterior, infelix tamen vestra causa. confiteor. quis enim infelicem me esse negat, cui ad mala cetera id quoque accedit, ut cum Aristogitone me comparem, praesertim perditum cum incolomi?

10. Neque haec iracunde a me dici patetis. neque enim ego vobis irasci possum. sed ut suspuria dolentibus, sic affectis injuria conquestiones levamenti aliquid afferre solent. nam vobis quidem tam bene cupio, quam vos mihi optarim. Et hoc in omnibus rebus declaravi et declarabo. Nam

† scrib. τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου.

φανερόν. ἔγνωκα γὰρ ἐξ ἀρχῆς παντὶ τῷ πολιτευο-
μένῳ προσήκειν, ἄνπερ ἢ δίκαιος πολίτης, ὡςπερ οἱ
1486 παῖδες πρὸς τοὺς γονάας, οὕτω πρὸς ἅπαντας τοὺς πο-
λλῶς ἔχειν, εὐχεσθαι μὲν ὡς εὐγνωμοσεστάτων τυγ-
χάνειν, φέρειν δὲ τοὺς ὄντας εὐμενῶς. ἢ γὰρ ἐν τοῖς
τοιοῦτοις ἦττα καλὴ καὶ προσήκουσα νίκη παρὰ τοῖς
εὐφρονουσι κρίνεται. Εὐτυχεῖτε.

Δ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΜΕΝΟΥΣ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΣ.

Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν.
Ἄκουώ περὶ ἔμοῦ Θηραμένην ἄλλους τε λόγους βλασ-
φήμους εἰρηκέναι καὶ δυστυχίαν προφέρειν. Τὸ μὲν
οὖν τοῦτον ἀγνοεῖν ὅτι λοιδορίας, ἢ μηδεμίαν κακίαν,
καθ' ἑαυτοῦ λέγεται, δεῖκνυσιν, οὐδὲν ἔστ' ὄφελος παρ'
5 εὐφρονουσιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θαυμάζω. τὸν γὰρ θρασὺν
μὲν τῷ βίῳ, μὴ πολίτην δὲ τὴν φύσιν, ἐν ἐργαστηρίῳ
δὲ τεθραμμένον ἐκ παιδὸς αἰσθάνεσθαι τι τῶν τοιούτων
ἀλογώτερον ἢ ἢ μὴ συνίνασι. Τούτῳ μὲν οὖν, ἐὰν
10 ἀφίκωμαι ποτε καὶ σωθῶ, πειράσομαι διαλεχθῆναι
περὶ ὧν εἰς ἐμέ καὶ περὶ ὧν εἰς ὑμᾶς παροινεῖ, καὶ νο-
μιζῶ, καίπερ οὐδὲν μετέχοντα τοῦ αἰσχύνεσθαι, μα-
τριώτερον αὐτὸν ποιήσαιν. ὑμῖν δὲ τοῦ κοινή συμφέ-
15 ροντος ἔνεκα βούλομαι δι' ἐπιστολῆς, οὐς περὶ τούτων
ἔχω λόγους, δηλώσαι. οἷς πάντων τῶν νοῦν προσέχοντες
ἀκούσατε. οἶομαι γὰρ αὐτοὺς οὐκ ἀκοῆς μόνον ἀλλὰ καὶ
μνήμης ἀξίους εἶναι.

2. Ἐγὼ τὴν πόλιν τὴν ὑμετέραν εὐτυχεστάτην πα-
1487 σῶν πόλεων ὑπολαμβάνω καὶ θεοφιλεστάτην, καὶ ταῦτα
οἶδα καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον καὶ τὴν Διωνῆν καὶ
τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον ἀεὶ λέγοντας ἐν ταῖς μαντεῖαις
καὶ προσπειραζομένους τὴν ἀγαθὴν τύχην ἐν τῇ
5 πόλει εἶναι παρ' ὑμῖν. ὅσα τοίνυν περὶ τῶν ἐπιόντων
δηλοῦσιν οἱ θεοί, ὅσων ὡς προλέγουσι, τὰς δὲ ἀπὸ τῶν
παρελθούτων προσηγορίας ἐπὶ ταῖς γεγυνοῦσας πράξεις
τίθενται. ἃ τοίνυν ἐγὼ πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν, τῶν
10 ἤδη γεγενημένων ἐστίν, ἀφ' ὧν εὐτυχεῖς ὑμᾶς προσηγο-
ρεύκασι οἱ θεοί. πῶς οὖν δίκαιον τοὺς μὲν κεισθέντας
εὐτυχεῖς ὀνομάζεσθαι, τὸν δὲ πείσαντα τῆς ἐναντίας
προσηγορίας τυγχάνειν; πλὴν εἰ τοῦτο τις εἴποι, τὴν
μὲν κοινήν εὐτυχίαν, ἣς ἐγὼ σύμβουλος, θεοὺς τοὺς
15 λέγοντας εἶναι, οἷς οὐ θέμις ψεύδεσθαι, τὴν δ' ἰδίαν
βλασφημίαν, ἣ κατ' ἔμοῦ κέχρηται Θηραμένης, θρα-
σύν καὶ ἀναιδῆ καὶ οὐδὲ νοῦν ἔχοντ' ἀνθρώπων εἰρη-
κέναι.

3. Οὐ τοίνυν μόνον ταῖς παρὰ τῶν θεῶν μαντεῖαις
20 ἀγαθὴν οὖσαν εὐρήσατε ἢ κέχρησθε τύχῃ, ἀλλὰ καὶ ἐξ
αὐτῶν τῶν ἔργων θεωροῦντες, ἂν ἐξετάζητε ὀρθῶς.
ὑμεῖς γὰρ εἰ μὲν ὡς ἄνθρωποι τὰ πράγματα βούλειθε
θεωρεῖν εὐτυχεστάτην εὐρήσατε ἀφ' ὧν ἐγὼ συνεβού-
λευσα τὴν πόλιν γεγυνοῦσαν. εἰ δὲ, ἃ τοῖς θεοῖς ἐξαιρέθ'
25 ὑπάρχει μόνους, τούτων ἀξιώσατε τυγχάνειν ἀδυνάτων

initio statim animum indaxi meum, quisquis ad rempubli-
cam accesserit, modo bonus civis sit, eum sic erga omnes
cives affectum esse decere, ut liberos erga parentes :
optare quidem ut eos quam æquissimos experiatur, sed
qualescunque fuerint, ferre æquo animo. in his enim
vinci præclarum et honesta victoria apud prudentes exi-
stimatur. Valet.

IV.

DE THERAMENIS MALEDICTIS.

Demosthenes senatui populoque salutem. Audio de
me Theramenem quum alia dixisse contumeliosa, tum
vero exprobrasse calamitatem. Eum igitur ignorare,
convicio, quo nulla ejus, in quem jacitur, probatur
improbitas, apud homines prudentes nihil profici, non
miror. nam et in vita confidentem, et non natura
civem, et a puero in prostibulo educatum scire talia,
quam non intelligere, difficilium credi potest. Cum eo
igitur, si quando rediero et in civitatem ero restitutus, dis-
putare conabor de ipsius et in me et in vos ebrui contumelias,
eumque, quanquam ab omni verecundia alienum, spero
fore ut modestiorem efficiam. Vobis autem publici boni
causa volo per literas, quæ hisce de rebus dicenda habeo,
significare. Quæ diligenter animadvertenda audite. nam,
mea quidem sententiâ, non tantum auscultatione digna sunt,
sed etiam memoria.

2. Ego vestram urbem omnium urbium fortunatissimam
existimo et diis carissimam, et hæc testari de vobis et Jo-
vem Dodonæum et Dionem et Pythium Apollinem perpetuo
oraculis et obsignare insuper bonam fortunam esse in urbe
vestra. Jam quæ de futuris quidem rebus significant dii,
ea eos prædicere perspicuum est, appellationes autem a
præteritis petitas tribuere rebus, quæ factæ sunt. Atqui
quæ ego apud vos egi in republica, ex his sunt quæ jam
præterierunt, ob quæ dii vos felices nominarunt. Quo
igitur pacto æquum est, vos qui parvistis felices dici, eum
vero, qui suasit, contrarium cognomen sortiri? Nisi quis
hoc fortasse dixerit : communem felicitatem, cujus ego fui
suasor, deos esse qui nomen, quibus mentiri nefas est,
privatum autem convicium, quo in me usus est Therame-
nes, hominem audacem et impudentem et rationis etiam
expertem dixisse.

3. Neque vero solum e deorum oraculis bonam esse, qua
estis usi, fortunam reperietis, sed et ipsis eventibus, modo
recte judicare libeat, consideratis. Vos enim, si ut homi-
nes, negotia considerare vultis; felicissimam e meis consiliis
urbem esse factam reperietis. sin, quæ dii soli eximia tenent,
hæc vos consequi postulatis; ea, quæ fieri nequeunt, affe-

ἐφίεσθε. τί οὖν ἐστὶ θεοῖς ἐξαίρετον, ἀνθρώποις δ' οὐ
 δυνατὸν; ἀπάντων τῶν ἀγαθῶν ἐγκρατεῖς ὄντας κυρίους
 εἶναι καὶ αὐτοὺς ἔχειν καὶ δοῦναι τοῖς ἄλλοις, φλαῦρον
 1488 δὲ μηδὲν μηδέποτε ἐν παντὶ τῷ αἰῶνι μήτε παθεῖν
 μήτε μελλῆσαι. Καὶ μὴν ὑποκειμένων τούτων, ὡς περ
 προσήκει, σκοπεῖτε τὰ ὑμέτερα αὐτῶν πρὸς τὰ τῶν
 ἄλλων ἀνθρώπων. οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἐστὶν ἀγνώμων,
 5 δεῖς ἂν ἢ τὰ Λακεδαιμονίους συμβεβηκότα, οἷς οὐκ
 ἐγὼ συνεβούλευον, ἢ τὰ Πέρσας, πρὸς οὓς οὐδὲ ἀφι-
 κόμην πώποτε, αἰρετώτερα φήσειεν εἶναι τῶν ὑμῖν
 παρόντων. Καὶ ἔω Καππαδόκας καὶ Σύρους καὶ τοὺς
 10 γῆς, οἷς ἅπασι συμβέβηκε πολλά καὶ δεινὰ πεπονθέναι
 καὶ χαλεπά. Ἄλλὰ νῆ Δία τούτων μὲν ἄμεινον ὑμᾶς
 πράττειν ἅπαντες ὁμολογήσουσι, Θετταλῶν δὲ καὶ
 Ἀργείων καὶ Ἀρκάδων χειρὸν ἢ τινῶν ἄλλων, οἷς ἐν
 15 συμμαχίᾳ συνέβη γενέσθαι Φιλίππου. Ἄλλὰ τούτων
 καὶ πολὺ βέλτιον ἀπηλλάξατε οὐ μόνον τῷ μὴ δεδου-
 λευκέναι (καίτοι τί γλικοῦθ' ἔτερον;) ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς
 μὲν πάντας αἰτίους εἶναι δοκεῖν τῶν τοῖς Ἑλλήσι
 κακῶν συμβεβηκότων διὰ Φιλίππου καὶ τῆς δουλείας,
 20 ἐξ ὧν εἰκότως μισοῦνται, ὑμᾶς δ' ὄρασθαι ὑπὲρ τῶν
 Ἑλλήνων καὶ σώμασι καὶ χρήμασι καὶ πόλει καὶ χώρᾳ
 καὶ πᾶσιν ἡγωνισμένους, ἀνθ' ὧν εὐκλειαν εἰκὸς ὑπάρ-
 χειν καὶ χάριν ἀθάνατον παρὰ τῶν τὰ δίκαια βουλο-
 μένων ποιεῖν. Οὐκοῦν ἀφ' ὧν ἐγὼ συνεβούλευσα,
 25 τῶν μὲν ἀντιστάτων ἀρίστα πράττειν τῇ πόλει συμ-
 βέβηκε, τῶν δὲ συνηγωνισμένων ἐνδοξότεραν εἶναι πε-
 ρίεσσι.

4. Τοιγαροῦν ἐπὶ τούτοις οἱ θεοὶ τὰς μὲν μαντείας
 τὰς ἀγαθὰς ὑμῖν διδάσκει, τὴν δ' ἄδικον βλασφημίαν
 εἰς κεφαλὴν τῷ λέγοντι τρέπουσι. γνοίη δ' ἂν τις, εἰ
 1489 πρὸς ἐλπίδι ἐξετάσαι τὰ ἐπιτηδεύματα ἐν οἷς ζῆ. ἃ γὰρ
 ἂν καταράσαιτό τις αὐτῷ, ταῦτ' ἐκ προαιρέσεως ποιεῖ:
 ἔχθρος μὲν ἐστὶ τοῖς γονεῦσι, φίλος δὲ Πausanίᾳ τῷ
 πόρῳ, καὶ θρασύνεται μὲν ὡς ἀνὴρ, πάσχει δ' ὡς
 5 γυνή, καὶ τοῦ μὲν πατρός ἐστι κρείττων, τῶν δ' αἰ-
 σχρῶν ἤττων, οἷς δ' ὑπὸ πάντων δυσχεραίνεται, τούτοις
 τὴν διάνοιαν ἀγάλλεται, αἰσχροβῆρημοσύνη καὶ τῷ
 διεγείσθαι ταῦτ' ἐφ' οἷς ἀλοῦσιν οἱ ἀκούοντες, ὃ δ' ὡς
 10 ἀφελὴς καὶ παῖρσις μεστός, οὐ παύεται. Καὶ
 ταῦτα οὐκ ἂν ἐγραψα, εἰ μὴ κινήσαι τὴν ἐν ὑμῖν μνη-
 μὴν τῶν προσόντων αὐτῷ κακῶν ἡβουλόμην. ἃ γὰρ
 ἂν εἰπεῖν τις ὀνήσαι καὶ γράψαι φυλάξαιτ' ἂν, οἴομαι
 δὲ κἂν ἀκούσαντα δυσχερᾶναι, ταῦτα ἀπὸ τούτων μνη-
 15 σθεὶς οἶδεν ἕκαστος ὑμῶν πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ αἰσχρὰ
 τούτῳ προσόντα, ὥστ' ἐμοὶ τε μηδὲν ἀναιδέες εἰρῆσθαι,
 καὶ τοῦτον ὑπόμνημα τῶν ἑαυτοῦ κακῶν ὀφθέντα πᾶσιν
 εἶναι. Εὐτυχεῖτε.

Ε.

ΠΡΟΣ ΗΡΑΚΛΕΟΔΩΡΟΝ.

Δημοσθένης Ἡρακλεοδώρῳ εὖ πράττειν. Οὐδ'

ctatis. Quid igitur dii eximium, hominibus negatum ha-
 bent? ut bona omnia in sua potestate teneant, eaque tum
 servent ipsi tum donent ceteris ex arbitrio, utque mali nihil
 ab omni aevo vel passi vel passuri sint. Jam his, ut decet,
 jactis fundamentis, vestram ipsorum conditionem conside-
 rate et cum ceterorum fortuna conferte. nemo enim ita
 vceors est, qui vel quae Lacedaemoniis accidere, quibus
 ego nihil consului, vel quae Persis, ad quos ego ne veni
 quidem unquam, praesenti vestrae fortunae dicat anteferenda.
 Omitto Cappadoces et Syros et Indicae regionis homines in
 ultimis terris habitantes, quibus omnibus usu venit, ut
 multa et acerba et gravia sustinerent. At per Jovem fe-
 licius agi vobiscum, quam cum hisce, omnes fatebuntur,
 deterius autem quam cum Thessalis et Argivis et Arcadibus
 et quibusdam aliis, quibus accidit ut Philippi societatem
 colerent. At longe melius quam hi recessistis, non eo tan-
 tum, quod non servistiis (quo quid majus est?) sed ob hoc
 etiam, quod istis omnibus clades a Philippo illatae Graecis
 et oppressio libertatis accepta fertur, unde merito in odio
 sunt, vos autem pro salute Graecorum et corpora et opes et
 agros, denique omnia in discrimen adduxisse constat, unde
 merito vos florere gloria et apud homines aequos gratiam
 iniisse immortalam. Fuit igitur hic meorum consiliorum
 eventus, ut vestra urbs inter eos, qui Philippo resisterunt,
 prosperrima fortuna utatur, illis autem, qui adjuverunt,
 gloria praestet.

4. Proinde ob haec dii vobis bona illa oracula reddunt,
 sed iniquum maledictum in conviciatoris caput retorquent.
 Quod intelligetur, si quis ejus vitae consuetudinem spectare
 instituerit. Nam quae illi impreceris, ea ipse de industria
 facit, qui parentes odio, Pausaniam pudicicam amore pro-
 sequatur, qui insolenter se ut virum jactet, muliebriis pa-
 tiatur, qui patre superior, turpitudine inferior, qui earum
 rerum, propter quas illum omnes aversantur, animum
 oblectet obscena commemoratione iisque narrandis, quae
 nauseam audientibus moveant, qui, tanquam homo simplex
 atque ingenuus, dicere non desistit. Haec ego non scripasis-
 sem, nisi commovere vestram, quibus tenetur, flagitiorum
 memoriam voluissem. nam quae dicere quis dubitavit et
 scribere caveat, puto autem etiam auditu vobis fuisse mo-
 lesta, haec, ex his exemplis recordatus, unusquisque vestrum
 multa ejus scit et atrocia et foeda flagitia, unde fit ut neque
 ego quicquam fœdi dixerim, et ut iste, quoties in publicam
 prodierit, suarum fœditatum omnibus sit monumentum.
 Valet.

V.

AD HERACLEODORUM.

Demosthenes Heracleodoro salutem. Quae mihi Me-

ἔπας χρῆ πιστεύειν οἷς ἀπήγγελλέ μοι Μενεκράτης
 οὐθ' ἔπως ἀπίστειν, ἔγω. ἔφη γὰρ Ἐπίτιμον ἐνδεδει-
 γχαι μὲν καὶ ἀπήχθαι ὑπὸ Ἀράτου, σὲ δὲ ἀγωνίζεσθαι
 1490 καὶ ἀπάντων αὐτῶν χαλεπωτάτων εἶναι. Δέομαι δὲ
 σου πρὸς Διὸς ξενίου καὶ πάντων τῶν θεῶν, μὴ με κα-
 ταστήσης ἀηδεὶ καὶ δεινῷ μηδενὶ περιπετῇ. εὖ γὰρ
 ἴσθι, χωρὶς τοῦ μέλειν μοι τῆς Ἐπιτίμου σωτηρίας
 5 καὶ νομίσει μεγάλην ἂν συμφορὰν, εἴ τι πάθοι καὶ
 τούτου σὺ συναίτιος εἴης, αἰσχύνομαι τοὺς συνειδόμετάς
 μοι τοὺς λόγους οὐς ἐγὼ περὶ σοῦ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώ-
 πους ἔλεγον, πεπεικῶς ἑμαυτὸν ἀληθῆ λέγειν, οὐκ ἐκ
 10 τοῦ πεπλησιακάναι σοι πείραν ἔχων, ἀλλ' ὄρων ὅτι
 δόξης ἐπιτυγχανών καὶ παιδείαν ἀπεδέχου, καὶ ταῦτα
 τῆν * ἀπὸ τῆς Πλάτωνος διατριβῆς, ἥπερ ἐστὶν ὡς ἀλη-
 θῶς τῶν μὲν πλεονεκτημάτων καὶ τῶν περὶ ταῦτα σο-
 15 φισμάτων ἔγω, τοῦ βελτίστου δὲ καὶ τοῦ δικαιοτάτου
 πάνθ' ἔνεκα ἐξητασμένη. ἤς μὰ τοὺς θεοὺς τῶν με-
 τασχόντι μὴ οὐχὶ ἀψευδεῖν καὶ πρὸς ἅπαντας ἀγαθῶν
 εἶναι οὐχ ἔσιον ἠγοῦμαι. Γένοιτο δ' ἂν μοι κακίαι
 τῶν χαλεπωτάτων. εἰ γὰρ ὠρμηκῶς ἑμαυτὸν εὐνοικῶς
 20 ἔχειν σοι τὴν ἐναντίαν γνώμην μεταλαβεῖν ἀναγκα-
 στήν, ἃ δὲ ὑπολαμβάνων παρεωρᾶσθαι καὶ παρενα-
 κίσθαι. κὰν μὴ φῶ· νόμιζε οὕτως ἔξειν. εἰ δὲ ἡμῶν
 καταπερρόνηκας ὅτι τῶν πρώτων οὐκ ἐσμὲν πω· λόγισαι
 ὅτι καὶ σὺ ποτ' ἤσθα νέος καὶ τὴν ἡλικίαν εἶχας ἣν
 25 ἡμεῖς νῦν, ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν καὶ πράττειν γεγέ-
 νησαι τηλικούτος. κὰν ἡμῖν τούτο συμβαίη. τὸ μὲν
 γὰρ εὖ βουλευέσθαι πάρεστι, τῆς δὲ τύχης συλλαμβα-
 νούσης καὶ τοῦργον γένοιτ' ἂν. Καλὸς οὖν ἔρανος
 1491 χάρις δικαία. ἦν καὶ σὺ ποιῆσαι πρὸς ἐμέ. καὶ
 μῆδ' ὅφ' ἐνδὲ τῶν σοῦ φρονούντων χεῖρον ἄγου μῆδὲ
 ἤττω, ἀλλ' ἐκείνους ἄγε ἐπὶ τὰ σοὶ δοκοῦντα, καὶ
 5 πρᾶττε οὕτως ἔπως μηδενὸς τῶν ἠμολογηθέντων στε-
 ρηθῶμεν, ἀλλ' Ἐπίτιμον γένηται σωτηρία τις καὶ
 ἀπαλλαγὴ τῶν κινδύνων. Παρέσομαι δὲ εἰς τὸν χρόνον
 κἀγώ, καθ' ὃν σὺ φῆς καιρὸν εἶναι. Γράφας δέ μοι
 πέμψον, ἣ καὶ ὡς φίλω ἐπίστελλε. Εὐτύχει.

G.

 ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΒΟΥΛΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΗΜΟΝ
 ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Δημοσθένης τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. Ἦλθεν
 ἐπιστολὴ παρ' Ἀντιφίλου πρὸς τοὺς τῶν συμμάχων
 συνέδρους, τοῖς μὲν βουλομένοις ἀγαθὰ προσδοκᾶν
 5 ἰκανῶς γεγραμμένη, τοῖς δ' ὑπηρετοῦσιν Ἀντιπάτρω
 πολλοὺς καὶ δυσχερεῖς ἀπολείπουσα λόγους, οἱ παρα-
 λαβόντες τὰ παρ' Ἀντιπάτρω γράμματα πρὸς Δεί-
 ναρχον εἰς Κόρινθον ἔλθοντα ἀπάσας τὰς ἐν Πελοπον-
 νήσῳ πόλεις τοιούτων λόγων ἐπλησαν, ὧν εἰς κεφαλὴν
 10 αὐτῶν τρέψαιαν οἱ θεοί. Ἀφαικόμενου δὲ τοῦ νῦν
 ἤκοντος μετὰ τοῦ παρ' ἐμοῦ φέροντος γράμματα παρὰ

DEMOSTHENES.

necrates nuntiavit, its ego nec tribuere fidem nec ab-
 rogare possum. dixit enim Epitimum ab Arato esse
 delatum et abductum in carcerem, causam vero te agere
 et omnium esse acerrimum ejus adversarium. Te
 igitur per Jovem hospitalem omnesque deos rogo, ne
 quam mihi molestiam et dolorem parias. scito enim, præ-
 terquam quod Epitimi salus mihi curæ est, et quod magnum
 mihi ipsi malum dari videretur, si quid ei accideret tuque
 ejus calamitatis auctor esses, puderet me etiam eorum qui
 conscii sunt, quid ad omnes homines de te dixerim, confisus
 me vera loqui, re non quidem e familiaribus congressibus
 comperta, sed quod te auctoritate præditum et jam eru-
 ditionem amplexum esse videbam, eamque, quæ in schola
 Platonis traditur, quæ omnino ab avaritia et violentia
 ceterisque callidis aucupis abhorret, summæ autem boni-
 tatis et justitiæ causa omnia sibi exploravit. qua doctrina
 qui eruditus est, huic, ita me dii ament, non colere veri-
 tatem et in omnes esse benefico nefas esse duco. Quin
 illud etiam molestissimum mihi esset, si magno benivo-
 lentis erga te meo impetu concitatus, mutare sententiam
 ac alio in te esse animo cogerer, quippe me despectum et
 deceptum esse putans. etsi non dixero; tamen ita futurum
 esse putato. sin nos ideo contemniss, quod nondum e prin-
 cipibus sumus; cogita te quoque olim adolescentem et eâ,
 qua nos ætaté modo sumus, fuisse, et consiliis atque actioni-
 bus tuis ad tantum fastigium ascendisse. id quod et nobis
 contingere poterit. nam ab recta consilia danda paratus sum,
 fortuna autem adjuvante etiam res confici potuerit. Præ-
 clarum est igitur officium in gratia justa collocatum. quam
 et tu nobis præsta. neque ab ullo, quam tu es, minus pru-
 dente duci vel vinci velis, sed illos tu in tuam perducit
 sententiam, itaque te gerito, ut ne quid e conventis nostris
 desideretur, sed ut Epitimus periculis eripiatur et liberetur.
 Adero autem et ipse eo tempore, quod tu tempestivum esse
 dixeris. Id igitur mihi per literas significa, vel etiam pro
 amicitia per nuntium manda. Vale.

VI.

SENATUI ET POPULO ATHENIENSIIUM.

Demosthenes senatui populoque salutem. Redditas
 erant ab Antiphilo literæ consilii sociorum, bona qui-
 dem exspectare volentibus scripta commode, sed Anti-
 patri ministris multos et molestos rumores relinquentes,
 qui homines acceptis ab Antipatro literis ad Dinarchum
 Corinthum missis omnes Peloponnesi urbes iis sermonibus
 impleverunt, quos in florum capita convertant dii. Quum
 vero huc pervenisset iste, quem nunc ad vos mittebam
 cum meo tabellario, literas ferens a Polemasto ad Epini-

1492 Πολεμαίστου πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ἐπίνικον, ἄνδρα ὑμῶν
 εὖνον καὶ ἐμοὶ φίλον, κακείνου πρὸς ἐμὲ ἀγαθόντος,
 ἀκούσαντί μοι ἃ ἔλεγεν ἐδόκει πρὸς ὑμᾶς αὐτὸν ἀπο-
 στείλαι, ὅπως πάντα σαφῶς ἀκούσαντες τὰ ἐν τῷ στρα-
 5 τοπέδῳ γεγονότα τοῦ περὶ τὴν μάχην παραγεγενη-
 μένου τότε εἰς τὸ παρὸν θαρβύητε, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν
 θεῶν θελόντων, ἃ βούλεσθε, ἔξαι * ὑπολαμβάνητε.
 Εὐτυχεῖτε.

cum fratrem, virum vestri studiosum et mei amantem,
 atque ab illo ad me perductus esset; ego audito nuntio eum
 ad vos mittendum censebam, ut perspicue rebus omnibus,
 quæ in castris acciderunt, ex eo, qui tum prope prælium
 adfuit, auditis, in præsentia bonis animis sitis, et reliqua
 diis faventibus, qualia vultis, fore expectetis. Valete.

FRAGMENTA.

Orationum indicem a Fabricio et Harlessio confectum (Bibl. Gr. lib. II, c. 26, § 8, vol. II, p. 819 sqq. ed. Harl.) correxerunt Taylorus (Reisk. Orr. Grr. vol. VIII, p. 733 sqq.) et Clinton atque Krügerus Fast. Hell. Append. XX. — Westermann. Histor. Eloq. vol. I. Exc. VII.

Ἀποφθέγματα qui servaverint, docet Westermannus l. c. p. 306. — Vita et Apophthegmata etc. Latio donata per P. L. Furnium. Antverpiæ 1556. — Georgii Melisse, Maximi, Lycosthenis, Erasmi, Rhodigini, aliorum Collectiones. — Quæ privatim dicta fuisse videntur, nos h. l. omisimus. Nec repetivimus quæ qui sententias collegerunt e Demosthenis hortis in florilegia sua et gnomologias traxerunt, nisi fons perissee videbatur.

Δημοσθένης ὁ μικρός, qui citatur in Bekkeri Anecdosis, est Libanius, ut monui in Præfatione extrema. Nam conferantur Bekk. Anecd. p. 135, 22 « καὶ διψῶ τοῦ κωμίου » (quæ eadem habet Suid. s. v. Ἀποφθέσεις nomine Demosthenis simpliciter citata) et Libanii Decl. De Socrate p. 208 ed. Jac. Morell. Deinde vide Ὅς Δημοσθένης: ἐν ταῖς εὐθύταις τῶν στρατηγῶν Thom. M. s. v. Εὐθύνη p. 384, p.

108 Ritsch. Qui locus est Libanii vol. IV, p. 632 Reisk. Pæniensis et Minoris orationes conjungens excerpsit Nicephorus sacerdos, cujus manus codex conservatur Monachi N° 429. — Anecd. Bekk. p. 168 med., p. 170, 25 (ubi simplex nomen Demosthenes), p. 172, 8 ex oratione Libanii, quæ Δημοσθένης ἐαντὸν προσαγγέλλει (cf. Sopat. in Hermog. vol. V, p. 44 ed. Walz.), ut similes ejusdem rhetoris plures pariter insignitæ sunt, inscribitur; sed perit aut latet, citata esse nobis videntur. — Idem judico de loco Anecd. Bekk. p. 140 med. ex oratione *pro Pausania* citato, quæ oratio diversa fuisse videtur a laudatione Pausaniæ ap. Dionys. Hal. De vi Dem. . 1095: Πανηγυρικούς μὲν οὖν λόγους οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ (Demosthenis) παρασχέσθαι: πάντας γὰρ ἔγωγε τοὺς ἀναρρομένους εἰς αὐτὸν ἄλλοτριους εἶναι παίθεμαι εἰς. ὦν ἐστὶν ὁ τε φορτικός καὶ κενός καὶ παιδαριώδης Ἐπιτάφιος, καὶ τὸ τοῦ σοφιστικοῦ λήρου μετὸν ἐγκώμιον εἰς Παυσανίαν. Eratne in codice Dionysii Oratio in Epicratelem Amatoria, quæ nunc cum Demosthenicis colligatur, inscripta id Pausaniam?

EX ORATIONIBUS DE CAUSIS PUBLICIS.

Ἐπειδὴ δ' ἐτελεύτησε μὲν Φίλιππος, Ἀλέξανδρος δ' εἰς τὴν ἀρχὴν κατέστη... ἐπωνυμίαν δ' Ἀλεξάνδρω « Μαργίτην » ἐτίθετο (sc. Demosthenes), ἀπετόλμα δὲ λέγειν « ὡς οὐ κινήθησεται ἐκ Μακεδονίας, ἀγαπήν γὰρ αὐτὸν ἔφη ἐν Πέλλῃ περιπατοῦντα καὶ τὰ σπλάγχχνα φυλάττοντα. καὶ ταῦτα λέγειν ἔφη οὐκ εἰκάζων ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι αἱματός ἐστιν ἡ ἀρετὴ ὄνεια (i. e. Alexandro Margitæ nomen dedit, ausus autem est dicere « e Macedonia se non commovebit, contentum enim eum esse dixit Pellæ deambulando et visceribus curandis. » eaque se dicere affirmavit non conjecturis adductum, sed certa cognitione, quia virtus sanguine venalis esset) Ἐσχιν. Ctes. § 160. Nescimus quid ho-

rum (ut alia quæ omisimus) adversarius mentia-tur, quid Demosthenes publice, quid privatim dixerit vel scripserit: Μαρσύας ἐν πέμπτῳ τῶν Περὶ Ἀλεξάνδρον ἱστορεῖ λέγων, « Μαργίτην » ὑπὸ Δημοσθένους καλεῖσθαι τὸν Ἀλέξανδρον. Harpocrat. s. v. Μαργίτης. Copiosius rem narravit Plutarchus Vit. Dem. cap. 23: Καὶ Θηβαῖοι μὲν ἐπέθεντο τῇ φρουρᾷ καὶ πολλοὺς ἀνείλον, ἔπλα τοῦ Δημοσθένους αὐτοῖς παρασκευάσαντος, Ἀθηναῖοι δ' ὡς πολέμησοντες μετ' αὐτῶν παρεσκευάζοντο. Καὶ τὸ βῆμα κατεῖχεν ὁ Δημοσθένης καὶ πρὸς τοὺς ἐν Ἀσίᾳ στρατηγοὺς τοῦ βασιλέως ἔγραφε τὸν ἐκείθεν ἐπεγείρων πόλεμον Ἀλεξάνδρω, « παῖδα καὶ Μαργίτην » ἀποκαλῶν αὐτόν. Cf. Liban. Orat. ad Julian. vol. I, p. 464 R.

DE NON TRADENDIS ORATORIBUS.

ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΗΤΟΡΩΝ. Suidas: Ἄμα δοτικῆ. Δημοσθένης ἐπὶ τοῦ εὐθέως καὶ παράχρημα ἔταξε καὶ (i. e. et alibi et in oratione pro oratori-

bus. Hoc moneo, quia Bernhardus V. Cl. ad h. l. et Clinton F. H. p. 357 καὶ delendum censent aut nomen alius scriptoris excidisse. Ceté-

rum cum his Suidæ verbis cf. Zonar. s. v. Ἄμα p. 164 et Bekk. Anecd. p. 216) ἐν τῷ Ὑπὲρ τῶν Ῥητόρων λόγῳ, εἰπὼν : « Οὐ γὰρ θάνατος τοῖς εὖ φρονοῦσιν οἰκτρὸς. τοῦτο γὰρ ἄμα τῷ γενέσθαι πάντων κατέγνωσται » (i. e. neque enim miserandum prudentibus mori. hoc statim cum ortu omnibus decretum est). Causa mihi quidem fuisse videtur Alexandri M. postulatio, ut oratores sibi traderentur, quo tempore Δημοσθένους λόγον περροντισμένον διελθόντος ὁ δῆμος εἰς συμπάθειαν τῶν ἀνδρῶν προαχθεῖς, φανερός ἦν σώζειν βουλόμενος τοὺς ἀνδρας. Diodor. XVII, 15. Alii quoque loci scriptorum vid. ap. Westerm. Hist. Eloq. I, p. 108, n. 21. Tali argumento non aliena certe est sententia a Lexicographo servata, etiam minus titulus orationis.

Ὁ Δημοσθένης, φησί (sc. Agatharchides), μετανέγκας τοὺς λόγους ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὕτω δεδήλωκε : « Τὴν μὲν πόλιν (Thebas) ἐξώρυξεν ἐκ τῶν θεμελίων ὥστε μηδὲ ἐπὶ ταῖς ἐστῖαις καταλιπεῖν τὴν τέφραν, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας τῶν ἡγήσαμένων τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τὰς σκηνὰς τῶν βαρβάρων διένειμε » (i. e. Urbem funditus effodit, ut ne in focus quidem cinerem reliquerit, pueros autem et mulieres principum Græciæ in tabernis barbarorum disperditus est) Agatharchides De Mari Rubro in Phot. Bibl. cod. 250, p. 447 a 30. Item in Hudson. Geogr. vol. I, p. 21. Nescio cur Clinton F. H. p. 357 not. e fin. putaverit hæc verba in oratione De Auro dicta esse. Mihi quidem et tempori et argumento convenire videntur, si referimus ad orationem de non tradendis oratoribus. nam eodem anno et Thebæ dirutæ sunt et oratores depositati ab Alexandro. Diodor. XVII, cap. 2—15. Non fuit cur Boecknius Quæstionn. de Oratorr. p. 647 dubitaret, ad illam orationem Demosthenis an ad concionem de triremibus Alexandro adversus Persas proficiscenti mittendis, de qua re vid. Plutarch. Vit. Phoc. cap. 21 ibiq. Kraner., verba ab Agatharchide servata pertinuerint. nam oratio de triremibus non edita esse videtur. Ex eadem oratione de oratoribus petita esse hæc puto : Plut. Vit. Dem. cap. 23 : « Ὅτε καὶ τὸν περ

τῶν προβάτων λόγον (fabulam) ὁ Δημοσθένης, ὡς (adde τις) τοῖς λύκοις τοὺς κύνας ἐξέδεικε, διηγησάμενος, αὐτὸν μὲν εἶκασε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ κυσὶν ὑπὲρ τοῦ δήμου μαχομένους, Ἀλέξανδρον δὲ τὸν Μακεδόνα μονόλυκον προσηγόρευσεν. ἔτι δ' Ὡς ἔφη τοὺς ἐμπόρους ἑρῶμεν, δταν ἐν τρυβλίῳ δεῖγμα περιφέρωσι, δι' ὀλίγων πυρῶν τοὺς πολλοὺς κίπρασκοντας, οὕτως ἐν ἡμῖν λανθάνετε πάντας αὐτοὺς συνεκδιδόντες » (i. e. Ut mercatores videmus, quum in patella specime circumferunt, per pauca tritici grana multitudinem vendere, sic nobiscum omnes vos ipsos necopinato proditis). Neque adversarius Dinarchus (or. contra Demosthenem § 24) Demosthenem auctorem eversarum Thebarum fuisse accusans. judicat iste orator non de consilio, sed de eventu malitiose. Neque vero de Thebis iram Alexandri expertis, sed de Athenis ex Erianthi Thebani consilio sub Lysandro evertendis agit Lycurgus c. Leocr. § 145. Ad hanc eandem rem et ad Phocensium calamitatem referendum est Dem. f. leg. § 65. Hæc monenda erant, quia non ubique has res diversissimas, de quibus sæpe loquuntur et oratores et grammatici, distinxerunt interpretes. Suidæ vero locum sic refingendum esse censeo : Μηλόβοτος χώρα. ὑπὸ πολεμίων ἐξηρημωθεῖσα, ἦν κατανέμεται τὰ τετράποδα. καίται δὲ τοῦνομα καὶ παρὰ τῷ Λυκούργῳ (Leocr. §. 145) καὶ παρὰ τῷ Ὑπερίδῃ κατ' Αὐτοκλέους (vid. Bernhard.) : « Ἄλλα καὶ μηλόβοτον τὴν Ἀττικὴν ἀνῆκε. » In sequentibus ibi verbis pro Ἀθηναῖοι haud cunctanter scribe Θεβαῖοι. Cf. proximum fragmentum.

Ὁ Δημοσθένης... γράφει δὲ : « Δεινὸν μηλόβοτον γενέσθαι τὴν Ἀττικὴν, ἢ πρώτη τοῖς ἄλλοις ἐξήνεγκε τὸν ἡμέρον καρπὸν » (i. e. Miserum est ovibus pascendam dari Atticam, quæ prima ceteris mites fruges extulit). Agatharchides loc. cit. p. 446 b 28. Eiusdem fortasse illius orationis hæc sunt adeoque ejusdem loci, quamquam de diversa re. « Thebas diruit Alexander » illo loco dicitur, hoc loco comparat orator finem belli Peloponnesii dicens, quam terribile fuisset, si Attica pariter vastata fuisset.

EX ORATIONIBUS DE CAUSA HARPALIA.

Περὶ τῶν Ἀρπαλείων (χρημάτων Isidor. epist. IV, 205).

De qua causa v. Westermann. Quæst. Dem. III, p. 113. sqq. Mætzner. ad Dinarchum p. 83 sqq. Boecknii Quæ-

stionn. De Oratoribus, p. 625 sq. et passim. vid. p. 589 a. v. Ἀρπαλος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΕΚΔΟΙΝΑΙ ἈΡΠΑΛΟΝ.

Εἰ... ἐνιοι ψευδεπιγράφοι λόγοι ἀηδεῖς, καὶ φορτικαὶ

καὶ ἀγροικοὶ κατασκευαί, ὡς ἐν τῇ κατ' Ἀριστογείτονος β' (i. e. δυάδι. v. A. G. Becker. ad h. l.) καὶ ἐν τῇ Ἀπολογία τῶν δώρων καὶ ἐν τῇ μὴ ἐκδοῦναι Ἄρκαλον. etc. Dionys. Hal. De vi Dem. p. 1126 sq. R.

ἘΠΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΔΩΡΩΝ sive

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΔΩΡΩΝ (sc. δίκης), ἣν ἐπ' Ἀντικλέους ἀρχοντος (Olymp. CXIII, 4. imo Hegesia proxime posteriore archonte. vid. Ideler. in Memm. Acad. Berol. 1821, p. 281) ἀπελογήσατο sc. Demosthenes. Dionys. Hal. Epist. I fin. Eadem haud dubie oratio inscribitur

ΠΕΡΙ ΧΡΥΣΙΟΥ.

Athen. Dipn. XIII, p. 592, E : Αὐτὸς (sc. Demosthenes) ἐν τῷ περὶ χρυσοῦ λόγῳ προαγέσχε τὰ

τέκνα ἐπὶ τὸ δικαστήριον, ὡς δι' ἐκείνων ἔλεον ἔξων. Var. χρυσοῦ. — Eademque fortasse

ΚΑΤΑ ΔΗΜΑΔΟΥ.

Κατὰ Δημάδου : « ἦγε δὲ πέντε μνᾶς. » Bekk. Anecd. s. v. Ἄγειν p. 335. Bachmann. Anecd. I, p. 20. Erat enim Demades in accusatoribus causæ Harpaliae, cui hæc verba conveniunt. Ex eadem oratione contra Demadem sumpta esse possunt hæc Anonymi ap. Herodian. Form. vol. VIII, p. 602 sq. W. : Σὺ μὲν γὰρ ἔλαβες, Δημάδη, δῶρα παρὰ Φιλίππου, ἐγὼ δὲ οὐκ ἔλαβον, καὶ σὺ μὲν συνέπιπες αὐτῷ κατὰ τῆς πόλεως εὐνοουμένῳ, ἐγὼ δὲ οὐ συνέπιπνον, καὶ σὺ μὲν συνενέχθης τοῖς ἐκείνου πρέσβεσι συνομνύμενος, ἐγὼ δὲ οὐ συνενέχθην. Simillima antithesis Demosthenis Cor. § 265.

DE ALIIS CAUSIS PUBLICIS.

ORATIO CONTRA CONCIONEM ALCIMACHI.

Ἀναξιμένης δὲ ἐν τῇ β' τῶν περὶ (Spengel. Præf. ad Anaximenis Rhet. ad Alexandrum p. XI male vult πρός) Ἀλέξανδρον (de lectione περὶ Ἀλέξανδρον cf. Μαρσύας ἐν ε' τῶν περὶ Ἀλέξανδρον ap. Harpocr. s. v. Μαργίτης i. e. in secundo libro rerum ab Alexandro gestarum) ἀνέγραψεν αὐτοῦ (scil. Ἀλκιμάχου) δημογορίαν, πρός ἣν ἀντιπεῖν φησὶ Δημοσθένην Harpocr. s. v. Ἀλκιμάχος, de quo Macedone Alctææ filio civitate et Proxenia ab Atheniensibus donato vid. Bœhneck. l. cit. p. 679 sq. Qui idem Macedo, ut videtur, Peparæthum Philippo regi suo vastavit. cf. schol. ad Dem. Cor. § 118. ed. Morell. Sed sitne edita hæc oratio Demosthenis, nescimus.

ORATIO PRO DIPHILO DONA PETENTE.

Διφίλω δημογορικὸς αἰτοῦντι δωρεάς : « Διὰ τὸ μὴ βῆθαι εἶναι » (hoc erat orationis initium). Τοῦτον ἐπέισθη ὑπὸ Δημοσθένους γεγράφθαι τὸν λόγον, ὅτι

τὰς δωρεάς (i. e. honores. vid. Dinarch. et proxime τιμὰς) ἔγραψεν αὐτῶν Δημοσθένης, ὡς Δεινάρχος ἐν τῷ κατὰ Δημοσθένους λόγῳ (§ 43), δεδήλωκε καὶ ὅτι ἐπὶ τέλει τοῦ λόγου ὁ Διφίλος Δημοσθένην παρακαλεῖ συνήγορον. ἀπέθανον δὲ οἱ μὲν εἶναι, τὰς μὲν τιμὰς οὕτω γράφειν εὐνοοῦντα τῷ Διφίλῳ τὸν Δημοσθένην, λόγον δὲ παρὰ Δεινάρχου λαβόντα περιῖδειν Dionys. Hal. Dinarch. p. 659 R. Causa igitur hæc fuit : Demosthenes Diphilo cœnam in Prytæneo et statuam in foro decernendam esse rogavit. Dinarch. l. cit. Huic rogationi adversarii, ut fieri solebat, Diphilum alicujus criminis accusaverunt, Demosthenes, ut Dionysio videtur, hæc oratione defendit. Quam cur δημογορικὴν, concionalem, deliberativam, rhetor Halicarnassensis dixerit, equidem non intelligo. Judicialem eam fuisse finis ostendit, ubi συνήγορος advocatur. De alia causa Vit. X Orr. Lycurg. p. 843, D.

CAUSÆ PRIVATÆ.

ΠΡΟΣ ΚΡΙΤΙΑΝ.

De Exceptione ob mutuum datum in bona publicata. Ἐνεπίσκημα... ἔστι δὲ καὶ λόγος τις ἐπιγραφόμενος « Δημοσθένους πρός Κριτίαν περὶ τοῦ Ἐνεπίσκηματος. » ὃν Καλλιμάχος μὲν (Prolegg. ad Halonn. p. 21 et p. 51.) ἀναγράφει ὡς γνήσιον, Διονύσιος δὲ ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ὡς ψευδῆ ἐπιγραφον. Harpocr. s. v. Ἐνεπίσκημα.

ΚΑΤΑ ΜΕΔΟΝΤΟΣ.

Δημοσθένους δ' ἐν τῷ κατὰ Μείδοντος περὶ τινος

παρθένου λέγοντος οὕτως : « οὐ δεκατεῦσαι ταύτην οὐδὲ μνησθαι » (i. e. hanc nec decimas consecrasset nec sacra docuisse). Δίδυμος δὲ γραμματικὸς περὶ τούτου βιβλίον γράψας φησὶν, ὅτι τὸ δεκατεῦσαι Λυσίας ἐν τῷ περὶ τῆς Φρυγίχου θυγατρὸς (Hælscher. De Vita Lysiae p. 210 sq.) « ἀρκατεῦσαι » εἶρηκεν, δεκατεῦσαι μόντοι, φησὶν, κυρίως ἐλέγετο τὸ καθιερωσάι etc. Harpocr. s. v. Δεκατεῦσαι. Pollux VIII, § 53 : Δημοσθένης δὲ ἐν τῷ κατὰ Μείδοντος καὶ κατὰ τῶν μὴ προσηκόντων τῇ ἐπικληρῶν συνοικούντων γίνεσθαι τὰς εἰσαγα-

γελάσας λέγει. (i. e. etiam in eos, qui non convenienter cum femina hærede vivunt, dari quaestiones publicas). De Lysiae oratione adv. Medontem de falso testim. v. Hoelscher. l. cit. p. 183. — De Isæi or. Πρὸς Μίδοντα περὶ χωρίου v. Dionys. Hal. De Isæo c. 14, p. 611 R, Harpocr. s. v. Αἰζωνῆσιν et passim.

ADVERSUS POLYEUCTUM EXCEPTIO.

« Δικάσιμον. » (quod est juri dicundo). Δημοσθένης Πρὸς Πολύευκτον παραγραφή Bekk. Anecd. p. 90, 29. — De Antiphontis, Hyperidis, Dinarchi orationibus contra Polyeuctum vid. Westermann. l. cit. p. 277, p. 310, p. 312, p. 316. Sed diversi sunt Polyeucti. Bœhneck. loc. cit. p. 643 sq.

PRO SATYRO DE TUTELA ADVERSUS CHARIDEMUM.

Καὶ τὸν Ὑπέρ Σατύρου λόγον τῆς Ἐπιτροπῆς Πρὸς Χαρίδημον οἱ μὲν, πρὸς τὴν κρίσιν ἔχοντες τὸ ἀσφαλές, Δημοσθένους λέγουσιν εἶναι, ὁ δὲ Καλλιμαχος, οὐδ' ἱκανὸς ὢν κρίνειν, Δεινάρχου νομίζει. Τινὲς δὲ αὐτὸν ἐπεβάλοντο Λυσία, καίτοι καὶ τὸν χρόνον ἔχοντες αὐτοῖς διαμαχόμενοι καὶ τὸν τύπον ἀπαντα τῆς ἐργασίας καὶ τὰ πράγματα καὶ τὴν ἐρμηνείαν. Μαρτυρία δὲ τοῦ Δημοσθενικῶν εἶναι τὸν λόγον καὶ ὁ πλαγιασμός καὶ ἡ συνέχεια τῶν περιόδων καὶ ἡ εὐτονία. Ἐξ αὐτοῦ γὰρ τοῦ προοιμίου τούτοις ὁ λόγος διαποικιλίσταται. Καὶ μὴν καὶ ἡ περὶ τῶν ὀνομάτων ἐκλογή εἰς τὸ ἀριστον ἀπηνέχθαι καὶ ἡ σύνθεσις εἰς ἔχειν πεφλοσιμήται. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὰ σχήματα etc. Phot. Bibl. cod. 205 Δημοσθένους p. 491 Bekk.

EX ORATIONIBUS NON INSCRIPTIS.

Ὁ Δημοσθένης τὸν δῆμον (sc. εἰκασεν), ὅτι δμοιοῦς ἐστὶ τοῖς ἐν τοῖς πλοίοις ναυτιῶσι (i. e. populus similis est nauseantibus in navibus). Aristotel. Rhet. III, cap. 4, § 8. Ad quem locum Anonymus commentarii Paris. 1539 fol. 56 a lin. 39 : ὡς περ γὰρ οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ὄντες ὑπὸ τοῦ σάλου καὶ τῶν κυμάτων ταρασσόμενοι ναυτιῶσιν καὶ ἀπλῶς (i. e. simpliciter, tantummodo, nihil aliud facientes. Reiskius s. v. Ναυτιᾶν scripsit ἀηδῶς) ἀφορῶν (scr. ἀφορῶντες) πρὸς τὴν θάλασσαν, οὕτω καὶ ὁ δῆμος ναυτιᾶ καὶ ἱλιγγιᾶ ἀφορῶν πρὸ (scr. πρὸς ut Reiskius tacite) τὰ πράγματα (si de negotiis tantum cogitat). Etiam f. leg. § 136 Demosthenes populum cum mari comparavit. cf. Theophr. De vertig. ap. Phot. Bibl. cod. 278 p. 526, 31 Bekk.

Ὡς ἄρα τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὡς περ εἰμαρμένον εἶη τοὺς υἱεῖς φαύλους ἀποβαίνειν καὶ ὀλίγου τινὸς ἀξίους τῆς πατρῴας ἀρετῆς » (i. e. quasi fatale esse præclarorum virorum filios improbos fieri et paterna virtute parum dignos). Æl. Aristid. Pro IV viris, Cimonē, p. 160 vol. II, p. 214 Dind. Ad quem locum schol. p. 198 Fromm., p. 530 Dind. : Οὕτω Δημοσθένης φησί. Fortasse cogitavit scholiasta de loco c. Conon. § 14. cf. Plat. Protag. p. 324 D. p. 326 E.

Ἄξιον οἱ ῥήτορες ἐπὶ τοῦ εὐλόγου καὶ δικαίου ἐλαμβάνουσι. Δημοσθένης : « Διὰ γὰρ τοῦτο μάλιστα ἀξιόν ἐστι σιωπᾶν, ὅτ' οὐτ' ἐστὶν ὁ καταπλήσσωσιν οὐδ' ὁ κολάσωσιν (scr. κολάζων) ἡμᾶς » (i. e. propterea enim potissimum decet tacere, quando nemo adest qui nos vel perterreat vel ca-

stiget) Suid. s. v. Ἄξ. οἱ β. Conf. s. v. Ἄξ. ἐπὶ. Pro ἡμᾶς Bernhard. Aldinæ ἡμᾶς revocavit. Dispicet. Priores δτ' ad διὰ τοῦτο referentes interpretati sunt *propterea quia*. Ferri posset, nam vid. Cor. § 291, ubi vulgo δτι. Sed verum perspexit Dübnerus, quia διὰ τοῦτο μάλιστα ad antea dicta illa quidem, sed nobis perdita refert. Quam præclaram sententiam literis redditis expositam secutus sum.

Παρά Δημοσθένει : « μετέχοντες τὴν αὐτὴν δόξαν τοῖς Λακεδαιμονίοις » (i. e. eandem gloriam habentes quam Lacedæmonii) Libellus De Construct. in Hermann. Emend. Gr. p. 371. Grammat. ed. Osann. ad Philem. p. 253.

Δημοσθένης : « Καὶ ἐπὶ Θεσσαλίαν (Θεσσαλίας ap. Hermann.) τὰς ναῦς κατὰ γόντες ἐνέτυχον Ἄνδροκλεῖ (apud Hermann. Ἡρακλεῖ) » (i. e. et ad Thessaliam navigia deducentes obviam facti sunt Androcli.) Gramm. ap. Osann. (ad Philemon. p. 224. Libellus De Construct. in Hermann. Emend. Gr. p. 360. Phavorinus s. v. Κατάγω : Ἡρακλεῖ. ἢ Ἄνδροκλεῖ γράφεται.

Δημοσθένης : « Καὶ εἰς τὴν βουλὴν [καλ] (hoc insertum dele, ut Schæferus quoque Appar. vol. IV, p. 318 monuit. cf. Euerg. § 18. Aristog. I, § 23. Æschin. Ctes. § 20. Andoc. Myster. § 96. etc.) τοὺς πεντακοσίους ἀπαντήσας » (i. e. in senatum quingentorum veniens) ἀντὶ τοῦ ἀφικόμενος. Libellus De Construct. in Hermann. Emend. Gr. p. 357. Georg. Lecapen. Gramm. p. 56.

Ὁ μὲν Δημοσθένης ἦθος ἐμφῆναι βουλόμενος, τί φησι; « Πάνυ τοίνυν προσῆκον ἀνεῖη τοιοῦτον περὶ πλειστοῦ ποιῆσθαι ὁμᾶς καὶ ἀνδρα εὐεργέτην δικαίως ὀνομάζειν » (i. e. omnino deceat vos talem maximi aestimare et bene meritum nominare de jure) *Æl. Aristid. Rhet. II, 3, 4, vol. IX, p. 427 W.*

Καὶ Δημοσθένης δὲ κωφὸν καὶ φαλακρόν (i. e. surdum et calvum) ποῦ λέγει sc. τὸν χρόνον. *Tzetzes Chil. X, v. 289.*

Ἀπέχω· καὶ τὸ ἀπολαβὸν ἔχω... ὡς Δημοσθένης : « Θηβαῖοι μὲν ἀπέχουσι τὰ οἰκεία, Φωκεῖς δὲ ἅπαντα ἀπολωλέκασι » (i. e. Thebani sua habent, Phocenses autem omnia amiserunt) *Lexic. ined. Cod. Paris. Reg. 2562, fol. 205 b. ap. Osann. ad Philemon. p. 267.*

Ἵπερβῆεν, τὸ περιεῖναι καὶ νυκτὴν καὶ ὑπερφέρειν, συντασσόμενον γενικῇ καὶ αἰτιατικῇ... αἰτιατικῇ δὲ, ὡς Δημοσθένης : « Ὑπερῆχε δ' ἐκείνου τῆ βώμη μὲν οὐδαμῶς » (i. e. neutriquam autem superavit illos robore) *Lexic. ined. loc. cit. Cf. Anonym. De Constr. p. 372 ed. Hermann. De Emend. Gr.*

Ἄντικρυς ἀντὶ τοῦ φανερώς. Δημοσθένης : « Καὶ ἀντικρυς ἦν τοῖς ὁμοφύλοις ἐχθρός » (i. e. manifesto erat inimicus iis qui sunt ejusdem generis s. tribus) *Codex Marcianus Harpocratonis ap. Bekk. ad p. 23, 12. E scholio Platonico ad Charmidem init., ubi sic : Παρὰ Δημοσθένει δὲ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους ἀντὶ τοῦ φανερώς : « γράφας ὡς περ νῦν ἐγὼ τοῖς βήμασιν, οὕτως ἀντικρύ. » Hic locus legitur Dem. f. leg. § 154. Sed in Aristocr. § 28 legitur ἀντικρὸς καὶ σαφῶς. Vides aliquid hic in locis citatis turbatum esse. Cf. Thuc. VI, cap. 10 : ἀντικρυς πολεμοῦσι.*

Γαλέγρα (i. e. muscipula) *Pollux X, § 155. Fortasse Διογένης scr. pro Δημοσθένει. Diogenes Sinopensis ap. Diog. Laert. VI, § 51 fin.*

Διαβάται (i. e. trajectores) *Pollux II, § 200.*

Ἐξελευθερικοὺς νόμους καὶ ἀπελευθερικοὺς νόμους (i. e. leges de manumissione) *Pollux III, § 83.*

Πολυπληθία (i. e. multa copia) *Pollux IV,*

§ 163, ubi incerta est interpunctio, fortasse sic vera : πολυπληθία. ὡς Δημοσθένης καὶ Ὑπερίδης, πέμπωλλα. quod vocabulum invenies *Aphob. I, § 49. Suidas : Πολυπληθία.*

Περίσματα (i. e. refugia), ὡς Δημοσθένης, ζητήματα (i. e. quaestiones) *Pollux VI, § 188. Nescio, utrum vocabulum ad ὡς Δημοσθένει referendum sit, ut recte interpungam. Et desunt duo vocabula ὡς Δημ. in nonnullis codicibus.*

Καὶ Δημοσθένης δὲ Παλίνδικον (i. e. rem judicatam denuo persequentem) εἰρηκα τὸν βίαιον *Pollux VIII, § 26.*

Συνδιαιτητής (i. e. arbitri collega) *Pollux VIII, § 64.*

Πόα. ἐκάστη βοτάνη οὕτω λέγεται ἢ δὲ σμύχουσα (i. e. Lycopodium?) πόα λέγεται παρὰ Δημοσθένει καὶ Λυσίᾳ *Schol. Aristoph. Eqq. v. 603 (606 Dübner, cujus scholia hæc omittunt. vid. ibidem Dind. p. 408.) Suid. et Photius. s. v. Cramer. Anecd. Par. IV, p. 173, 28.*

Ψυρῖα νησιδίον ἐστὶν ἀπέχον τε (i. e. insula est et distat) σταδίους ὡς (vulgo π'. illud defendit *Strab. XIV, p. 645, hoc Eustathius ad Odys. Γ, v. 171) τῆς Χίου... μέμνηται Δημοσθένει Schol. ad Hom. p. 92 Buttm.*

Ὅτι τινὲς τὸ Ἄνασχίσσομαι (i. e. perferam) ὡς ἔφυλον νομίζουσιν. ἐχρήσατο δὲ αὐτῷ καὶ Δημοσθένης [ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους. *Suidas s. v. Οὐκ ἀνασχίσσομαι habet Ἀριστοκράτους, sed in neutra est.] οὐ δαί οὐν μόνον λέγειν ἀνέξομαι. Schol. ad Aristoph. Acharn. v. 297 οὐκ ἀνασχίσσομαι.*

Ἐνεσκευασμένην (i. e. instructam). *Crameri Anecd. Oxon. II, p. 494, 3. Ex Harpocr. s. v., ubi vid. Vales.*

Ἀγοράσαι (i. e. in foro versor) ἀντὶ τοῦ ὀνήσασθαι (i. e. emere), οὐκ ἐπὶ τοῦ ἐν ἀγορᾷ ἐπιτρέβειν, Δημοσθένει κατὰ Ἀριστογείτονος. *Bekk. Anecd. p. 78, 8. Turbatum esse videtur e confusis his : Harpocr. Ἀγοράσαι ἀντὶ τοῦ ὀνήσασθαι Ὑπερίδης ἐν τῷ Δηλιακῷ. Cf. Suid. s. eod. v. Qui idem : Ἀγοράσω τ' ἐν τοῖς ὅπλοις ἐξῆς Ἀριστογείτονι (Aristoph. Lysistr. v. 633.) ἀντὶ τοῦ ἐν τῇ ἀγορᾷ διατρέψω μετὰ τοῦ Ἀριστογείτονος, ἐγγὺς Ἀριστογείτονος. Fortasse ἀγοράσαι in Hyperidis or. adv. Aristogitonem Grammaticus invenit aut Isæi aut Lycurgi. Cete-*

rum quanquam αγοράσαι in orr. contra Aristog. non invenitur, tamen significans i. q. *emere* legitimus Dem. f. leg. § 229, πόρνας ἡγόραζε. Mid. § 150 extr. τοῦτον ἡγόρασεν. Medium αγοράσωνται i. q. *sibi emere* Polycl. § 55. Passivum ἡγοράσθη Neær. § 46.

Ἀπεδημηκότος (i. e. ejus qui peregre fuit). Δημοσθένης κατὰ Ασπίνου, Ξενοφῶν Ἀπομνημονευμάτων τρίτῳ Bekk. Anecd. p. 79. Ἀπεδημηκότες. Ἑρμιππος Φορμοφόρος ibid. p. 419 et Bachmann. Anecd. I, p. 115, 19. Suidas, et Zonaras p. 259 : Ἀπεδημηκότες ἀντὶ τοῦ ἀποδημηκότας. οὕτως Ἑρμιππος. Vitiosum esse merito videtur Dorvillio ad Charit. p. 553 Lips., quanquam Hermippo condonandum. Fortasse hic versus a scriba negligentiore ex his tribus confatus est : 1) Ἀπγνωκῶς. ἀντὶ τοῦ ἀποδοκιμάσας. Δημοσθένης (Epist. II, § 2, p. 1471 med.). — 2) Ἀπέδειξεν. ἀντὶ τοῦ παρέδωκεν. Ξενοφῶν. — 3) Ἀπεδημηκότας. ἀντὶ τοῦ etc. Ἑρμιππος. Nam vid. in Lexicis citatis proxima.

Λαυθάει δὲ πως τὴν ἀκοὴν ἐμπύπτων μέσον (scr.

μέσω) τοῦ περὶ στίχος, ὡς καὶ παρὰ Δημοσθένει εὐρίσκεται (V. c. Olynth. I, § 5 ibiq. ann., Phil. II, § 2, Cor. § 176 etc. Sed quæ h. l. post εὐρίσκεται sequuntur Demostheni aliena esse puto et absunt primitus a rhetoris codice). ὡς ἐν τῷ :

« Καὶ μή με Καλλισθένης ἐν κενοῖς κλανᾷ.

(i. e. *et ne Callisthenes me vanis verbis decipiat*. Hoc certissime non dixit Demosthenes contra suum Callisthenem, dixerit fortasse Dinarchus. Vid. Dionys. H. De Dinarcho c. 10, p. 653 R., ubi in publicis Dinarchi orationibus ea recensetur. cf. Harpocr. et Phot. passim). Καὶ αὖθις :

« Ἦνεγκεν ᾧδῃν Ἀφαρέυς ἐνόπλιον »

(i. e. *Aphareus Carmen militare protulit*. Megacledes contra Aphareum Isocratis filium in judicio stetit. Phot. Bibl. cod. 260, p. 487 b Bekk.) Καὶ ἀλλοχῶ :

« Τίς οὗτος, δε κυκᾷ πᾶν λοιδορταίς ; »

(Est poeticum; i. e. *Quis hic, qui omnia turbat calamitibus?*) Castor Rhodius De Metris Oratorum in Walz. Rhett. vol. III, p. 713.

E SENTENTIARUM COLLECTIONIBUS.

Ὁ αὐτὸς (Demosthenes) ἔφη : « Δεῖ τοὺς νοῦν ἔχοντας τῶν δυναστευόντων μὴ διὰ τὰς ἀρχὰς, ἀλλὰ διὰ τὰς ἀρετὰς θαυμάζεσθαι, ἵνα τῆς τύχης μεταπεσοῦσης τῶν αὐτῶν ἐγκωμίων ἀξιῶνται » (i. e. Prudentes dominantium decet non propter imperia, sed propter virtutes admirationi esse, ut fortuna mutata iisdem laudibus digni sint) Arsenii Violet. p. 188.

Δημοσθένης. « Οὐδὲν ἂν εἴη τοῖς ἐλευθέροις μεῖζον ἀτύχημα τοῦ στέρεσθαι τῆς πατρῆσις » (i. e. Nulla major liberis calamitas quam libertate dicendi privari) Stob. Flor. XIII, § 17.

Δημοσθένης. « Διαβολὴ καιρῷ μὲν ἰσχυρὰν ἀπεργάζεται τοῖς ἀκούουσι τὴν ὑπόληψιν, χρόνῳ δὲ πάντων ἀσθενεστέρα γίνεται » (i. e. Calumnia occasione quidem auditoribus suspicionem reddit firmam, tempore autem omnibus rebus imbecilliozem) Stob. Flor. XLII, § 8, p. 238, 36.

Δημοσθένης « δυοῖν ἔφησεν οὔσαιν ὁδοῖν, τῆς μὲν ἐπὶ τὸ βῆμα, τῆς δὲ εἰς Ἄδου, μᾶλλον ἂν ἐλίσθαι τὴν εἰς Ἄδου τὸν εὐφρονοῦντα » (i. e. Si duæ essent viæ, altera ad suggestum,

altera ad inferos, prudentem prælaturum esse viam ad inferos) Stob. Flor. XLV, § 23, p. 303 fin.

Δημοσθένης δὲ ῥήτωρ ἔφη, « Πόλεως εἶναι τὴν ψυχὴν τοὺς νόμους. ὡς περ γὰρ τὸ σῶμα στερηθὲν ψυχῆς πίπτει, οὕτω καὶ πόλις μὴ δυνάτων νόμων καταλύεται » (i. e. Civitatis animam esse leges. ut enim corpus solvitur legibus non vigentibus) Stob. Flor. XLIII, § 140, p. 270, 35, ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους Χρειῶν. Var. Θεουκυδίδου. Arsenius Violet. p. 188 eadem habet sub Demosthenis nomine. Cf. Aristog. I § 20. Ciceron. pro Cluent. c. 53. Sed in Stobæi Florilegio aliquoties Demosthenes pro Dione Chrysostomo legitur; quærendum est igitur, sitne hæc sententia petita ex ejusdem rhetoris Or. De lege. Or. 70 p. 645 sq. ed. Mor. cf. Borysth. Or. 36 p. 443 A.

« Οὐδὲν ἐστὶ τῆς ἀκρασίας ἐπωδυνώτερον » (i. e. Nihil intemperantia magis dolorem affert) Stob. Flor. p. 222 ed. Frob., in Gaisford. ed. vol. IV Addend. Cf. Procem. 28. Est versus metricus.

VOCABULA CUM VULGATIS COMMUTATA.

Ἐκλώζετε (i. e. exsibilabatis). Δημοσθένης κατὰ Μειδίου. Κλωσμὸν ἔλεγον τὸν γινόμενον ἐν τοῖς στόμασι ψόφον, ᾧ πρὸς τὰς ἐκβολὰς ἔχρῳντο τῶν ἀκροαμάτων, ὧν οὐχ ἡδέως ἤκουον Harpocr. s. v. Locus esse videtur Midianæ versus finem § 226, ubi sic legitur : τοῦτον ἐσυρίττετε καὶ ἐκεκράγετε (sic Obs. vulgo ἐκεκράγετε). Utrum vocabulum, ἐσυρίττετε an ἐκεκράγετε, an utrumque glossæ ἐκλώζετε cedendum, utrum proponendum sit dubitari licet. Nam Alciphron. III, ep. 71 : κλώζειν ἢ συρίττειν. Ælius autem Aristid. vol. II, p. 548 Dind. : συρίττεσθαι γε καὶ κλώζεσθαι. Potest etiam pertinuisse id vocabulum ad perditam orationis partem. Turicenses ad Mid. loc. cit. Nec celabo in Harpocratonis Palatino optimo codice abesse Δημοσθένος κατὰ Μειδίου. Nec Photius s. v. Κλώζειν oratorem citavit, nec Suidas, nec Zonaras (p. 668), qui Harpocratonem s. v. Ἐκλώζετε (sic pro Ἐκλώζετο ap. Zonar. scribendum) repetierunt, cui explanationi Etym. M. p. 322, 52 addit « ἐκ τοῦ ῥητορικοῦ, » nec Anecd. Bekk. p. 258, 20 : Ἐκλώζετε : διὰ τῶν στομάτων ἐψοφεῖτε e correctione Dindorfii. Cf. Etym. M. p. 521, 50, Hesych. s. v. et Varin. p. 177 ed. Dind. s. v. Ἐκλώζετο, quod corr. in Ἐκλώζετε, Eustath. ad Odys. Δ, vs. 437, p. 1504, 30 R. Erravit autem Valesius ad Harpocr. l. cit. pro ἐκροτεῖθ' in Mid. l. cit. olim ἐκλώζετε fuisse putans, nam hoc ἐκροτεῖθ' ibi est de applausu probantium. — De illo vocabulo vid. Sturz. De Verbis Animalium in Opusc. p. 186, not. 441.

Οἰκίσκη (conclave) Pollux IX, § 39 ex or. Olympiod. p. 1171, 6, ubi codices exhibent οἰκίαν.

Κοκκύζειν (i. e. canere). Ἄλεκτρούνας ᾄδειν καὶ κόκκυγας κοκκύζειν, Ὑπερίδης δὲ καὶ Δημοσθένης ἐπ' ἀλεκτρούνων τὸ κοκκύζειν εἶπον Pollux Onom. V, § 89. Fortasse ex oratione c. Cononem § 9, ubi nunc ἦδε τοὺς ἀλεκτρούνας μιμούμενος. Fortasse scr. Δημάδης. Nam vid. Athen. Dipn. III p. 99 D. cll. Aristoph. Eccl. vs. 31. Ran. vs. 1427. Hesychius autem s. v. Ἄιδειν negat Atticos dixisse, gallos gallinaceos κοκκύζειν nisi peregrinis irridendi causa. Demosthenes minor Libanius Declam. vol. IV, p. 138 Reisk. οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀλεκτροῦν. οὐδὲ γὰρ ἀνέχομαι κοκκύζοντος. — De vocabulo vid. Sturz. l. cit. not. 440 et 449.

Ἐκαλ(στρουν) (i. e. vocabant). Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Εὐέργου καὶ Μνησιβούλου, εἰ γνήσιος. ἰακὸν δ' ἔστι, καὶ τάχ' ἂν εἴη Δεινάρχος (scr. Δεινάρχου). καὶ οὗτος γὰρ ξενικοῖς ὀνόμασι χρῆται Harpocr. s. v. Ex orat. c. Euerg. et Mnesib. § 60, ubi nunc legitur ἐκάλουν.

Πόριος. Δημοσθένης ἐν τῇ πρὸς Εὐβουλίδην ἐφέσει. Πόρος ἔστι δῆμος τῆς Ἀκαμαντίδος, ὃ δὲ δημότης Πόριος. Harpocr. Suid. Phot. In or. adv. Eubul. § 18 fort. post Κλεάνδρου et ante ΠΕΡΙΤΥΧΩΝ addendum ΠΟΡΙΩ.

Καὶ ἡ Δημοσθένους Πεντήκοντα ταλαντία Pollux IX, § 52. Fortasse pro vulgato (non sine var.) πενήκοντα τάλαντα fals. leg. § 273 et Aristog. II, § 6. Et pro Phorm. § 5 : πενήκοντα τάλαντος. Nam Bachmann. Anecd. I, p. 380 : Δημοσθένης φησί : Πεντήκοντα τάλαντα. Cf. Suid. s. v. Τάλαντον et Etym. M. p. 744, 18. Sed Symmor. § 19 bis ἐξηκονταταλαντία (non ἐξηκοντοταλαντία).

A CRITICIS NOTATA ET EJECTA VERBA.

Ex oratione De Corona. Ἐκείνα... διὰ τὸ ἄγαν εὐτελές καὶ ὠβελισάν τινες καὶ ὑπεξείλοντο, ἴσως ὀρθῶς ποιῶντες, λέγω τὸ « Κυάμους ἐφθοῶς βοῶισα [καί] κατὰ πᾶν τὸ θέρος ἐπλανᾶτο » (i. e. « fabas coctas » clamitans per totam æstatem errabat) καὶ τὰ ἐξῆς Hermog. Form. II, cap. 3, vol. III, p. 308 W. Hæc inserenda p. 270, 28 in orat. De Cor. post-ἄλλοθεν Reiskius censet. Quod equidem non affirmarim, etsi non dubito, quin sint ex orat. De Cor. ejecta. nam et aptissime esse apparet dicta de Æschinis matre et quæ Hermogenes huic loco

præposuit exempla, sunt ejus orationis, et idem perguit sic : Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐν μὲν ἰδιωτικοῖς λόγοις ἴσως ἂν ἀρμόσειεν, ἐν δημοσίῳ δὲ καὶ τηλικούτων ἔχοντι δξίωμα λόγῳ ἢ προσώπῳ ἢ πράγματι πῶς ἂν ἀρμόττοι;

Ex oratione in Nearam. Pergit ibid. deinceps Hermogenes : Τοιοῦτόν ἐστικαὶ τὸ ἐν τῷ κατὰ Νεαίρας ὠβελισμένον ὑπό τινων, τὸ « Ἀπὸ τριῶν τρυπημάτων τὴν ἐργασίαν πεποιῆσθαι » (i. e. tribus

foraminibus mercedem fecisse, λέγειν. Αταν γὰρ εὐτελής ἐστὶ, καὶ εἰ σφοδρὸν εἶναι δοκᾷ. Gregorius Cor. in Hermog. vol. VII, p. 1160 W. : Καὶ ὁ Δημοσθένης : « Ἀπὸ τριῶν τρυπημάτων τὴν ἐργασίαν πεποίηται. » Schol. Tzetz. in Cramerī Anecd. Par. III, p. 367, 12 : « Ἀπὸ τριῶν τρυπημάτων τὴν ἐργασίαν, εἰπὼν, ποιουμένη. » Interpretes quo orationis in Neæram quæ nunc circumfertur loco hæc sententia inserenda sit dissentiunt, § 20, an 108, an 114. At ipsa in § 20 hoc dicitur :

ὡς δὲ Νείαιρα... εἰργάζετο τῷ σώματι μισθορῶσα τοῖς βουλομένοις αὐτῇ πλησιάζειν, τοῦθ' ὑμῖν βούλομαι πάλιν ἐπανελθεῖν. Atqui in prægressis omnibus locis de hac re ne γρῦ quidem. Itaque ante § 20 inserenda sunt neque ullus alius locus in hac Συνηγορίᾳ, quæ incipit § 16, aptus esse potest quam post Στεφάνῳ, sic : Ὡς δ' ἐστὶ ξένη Νείαιρα καὶ παρὰ τοὺς νόμους συνοικεῖ Στεφάνῳ καὶ ἀπὸ τριῶν τρυπημάτων τὴν ἐργασίαν πεποίηται, τοῦτο ὑμῖν βούλομαι σαφῶς ἐπιδείξαι.

TRACTATIONES RUTILII LUPI.

Non ipsos veterum oratorum locos in exemplis rhetor hic posuit, sed quæ in Gorgiæ libello invenerat, non simpliciter e Græcis in latinam linguam convertit, sed et ipse sententias variavit, e diversis collegit, contraxit, amplificavit, alienaque vel Ciceroniana immiscuit. Confer inprimis Fig. lib. I, cap. 16 cum Dem. Cor. § 130. — Sed etiam Fig. I initium cum Dem. Olynth. I, § 14. Cor. § 68. Or. adv. Epist. Phil. § 22. His locis comparatis refutatam esse censeo Boehneckium, qui l. cit. p. 690 Rutilii Lupi initio fragmentum Demosthenicæ perditæ Philippicæ contineri putat. — Et Fig. II, cap. 9 (*) cum Dem. Mid. § 96 sqq. — Ciceroniana habes apud eundem v. c. cap. 3, ibiq. Ruhnken.

Demosthenis : « *Dolui, Athenienses* (codices et hic et passim exhibent *Quirites*), *ubi illum clandestinum hostem impune intra murum vidi vagari. ægre tuli, quod omnium vestrâ facilitatem unius fallacia tentatam intellexi. commovit me, quod in capienda injuria plerosque lætitiâ ostentantes cognovi* » I, cap. 7. Hæc mihi magis Tullianæ copiæ imitatore quam Demosthenicum vigorem sapere videntur.

Demosthenis : « *Nos scilicet omnes, ut fit fere, repentino nuntio perturbati obstupuimus. Adimantus autem solus (nam est homo multum vehemens in republica) commodi satis liber* (locum desperatum multi varie sanare studebant, equidem « nam.. republica » parenthesis signis secludens scribam : *commode satis liber* cum sequentibus jungenda. Cf. *satis me commode dicere*. Cic. Rosc. Amer. cap. 3. *satis commode* frequens est, et *liber h. l. i. q. libere dicens*) *magno clamore efflagitabat, ut senatus haberetur, et prout tempus postulabat, celeriter, quod opus esset, constitueretur.* »

Ejusdem : « *Audieram appropinquare, tum statim magistratum certiore feci* (*Vos, dii immortales, quorum in templo gestum, testificor*), *illi neglexerunt et rem tantam differre maluerunt, quam interea subito portas hostis obsedit* » I, cap. 17.

Demosthenis : « *At, medius fidius, Judices, ego sie arbitrabar, filium ad parentem dissoluto vultu venturum, lacrimis patrium sinum oppleturum, supplicem precario* (sic optime Jacobus pro *precari*) *obsecraturum, blanditiâ sua, quod petisset, a patris molliâ impetraturum. Sed hic longe aliter. atque* (non opus quod Jacobus interposuit *putaram*. ego interpunxi ante *atque*) *hic incredibili confidentia armatus ad patrem advolavit sicut hostis atque initium sermonis cum jurgio sumpsit* » I, cap. 21.

Demosthenis : « *Atqui ego illum, Judices, arbitror Lycurgum laudatorem producturum, scilicet qui sit testis ejus pudori ac probitati. Sed ego Lycurgum vobis præsentibus hoc unum interrogabo, velitne se similem esse illius factis et moribus. Quod si negarit, satisfactum vobis esse de veritate nostra debet* » Lib. II, cap. 4, ibiq. Ruhnken.

Demosthenis : « *Sed ego liberam vocem veritatis apud vos omitam? Non, inquam, nec reticebo quod salus communis dicit. Flagitat vestram operam, Athenienses. in tanto republica periculo est. vos enim defendere defecistis temere omnibus credendo, et quorum ignavissima sunt consilia, eorum sententias utilissimas existimando* » II, cap. 18.

(*) Rutil. II, 9 vulgatum : « ego contra deos precor. NAMQUE etc. sanum esse puto, sic intelligens locum : Iste se laudandum dicit ob severitatem suam, ego contra eum deos precor. nam talem eum civem habemus, qui omnino sit inexorabilis ad omne supplicium sumendum. Itaque diis execrandus.

REISKII INDICES

HISTORICI ET GEOGRAPHICI

CORRECTI, AUCTI, DISPOSITI.

N. B. Ordo est Alphabeti Latini, sed incipientia per H quære sub litera proxima.

A.

- Abderitæ proverbiali dicendi modo usurpantur pro incolis ignobilis cujusque et contenti oppidi, p. 218, 10.
- Habron, Buseli filius, p. 10, 55, 26.
- Habronichus, Aristotelis filius Pallensis, p. 10, 83, 21.
- Abydeni nunquam non fuerunt Atheniensibus infensi, p. 672, 25, p. 687, ult.
- Abydus, p. 326, 17; a Thraasybulo vexatur, p. 1310, 18.
- Ἀκαδημία, Timocr. § 114.
- Acamas, heros, unde dicti Acamantidæ Ἀκαμαντίδαι, tribus Attica Ἀκαμαντίς, Bœot. De Nomin. § 24, § 25, § 30; Macart. § 64. Trojanæ expeditioni interfuit, p. 1398, 11, Epitaph. § 29.
- Acanthus, p. 917, ult.
- Acarmania, in eam Atheniensium expeditio, p. 1173, extr.; Archonte Pythodolo, p. 1174, 13.
- Ἀχαρνούς, Docum. Lacrit. § 20; Lept. § 146; Neær. § 45, § 47; Olymp. § 11; Polycl. § 27; Steph. I. § 8, bis; § 28; § 46, ter.
- Achrades (secundum Aug. 1 etc.), Achrades (secundum F. etc.), Docum. Lacrit. § 20; ubi Lambinus dedit Ἀρχάδης. Omis. Σ.
- Ἀίδην κοινὸν ἔθεντο βραδῆ (libri βράδην), Epigr. Cor. § 289.
- Ἐν Ἄδου, Aristog. I, § 53.
- Adimantus imperator a collega, Conone illo priore, fuit accusatus, p. 401, 2.
- Adonis formæ excellentia inclaruit, p. 1410, 21.
- Ἀδράστεια, Aristog. I, § 37.
- Æacus justitiæ studio inclaruit et continentis, p. 269, 17; p. 1410, 18.
- Æantidæ, Ἀαντίδαι, Epitaph. § 31. Ἀαντίς, Decret. Cor. § 181.
- Æantides Phlyensis, p. 1047, 19; p. 1048, 4.
- Æetes, Ἀήτης (vulgo Ἀήτης), Ciriades Polemarchus, apud quem acta est causa Neæræ a Stephano contra Phryni-nem, et testis, Neær. § 40.
- Ægeus, heros, cujus e nomine tribus Ægidarum Attica dicta fuit, Thesei pater, instituit τὴν ἰσηγορίαν, æquali-tatem juriur civitatis communium, p. 1397, 24. Αἰγεΐ-δαι, Epitaph. § 28.
- Αἰγυλιός, Neær. § 50, § 54, § 61; Timoth. § 31; Docu-ment. Neær. § 123, in quo loco libri Αἰγυλιός.
- Ægina, parva insula ab Atheniensibus contenta, p. 690, 27. Aristides ibi exul, donec revocaretur, p. 802, 17. Piratæ ibi rapinas suas Atticarum navium vendebant, p. 1248, 7.
- Æginetæ ab Atheniensibus contenti et pro exemplo populi ignobilis usurpati, p. 690, 26.
- Ægospotami. Clades Atheniensium, p. 691, 7.
- Ægyptus a Persis recuperata, p. 160, 9. Hujus belli ini-tium Persis sinistrum, p. 193, 24. Ibi Timotheus classi Persarum præfectus rem nomine regis gessit, p. 1191, 21. Αἰγύπτιος Πάμφιλος, Mid. § 163.
- Æmianes, p. 1379, 22.
- Ænii, Atheniensibus abalienati, p. 1334, 15, Theocrin. § 37 sq.
- Æschines, Atrometi Cothocides, legatus ad Philippum mit-titur cum aliis quintus, ut pacis sacramentum ab eo exigeret, p. 235, 17. Ejus fortuna, mores, vita, p. 270. Advocatus causæ Deliacæ a populo Atheniensium dictus et a senatu Areopagitico reprobatus, Decret. Cor. § 54, § 29; Testim. Cor. § 137; Theocrin. § 43. Cum Anaxino Philippi speculatore clam Athenis noctu colloquitur, p. 272 pen.; p. 273, 10. Duobus talentis donatus a ducibus Symmoriarum, quod legem trierarchicam labefactasset, p. 329, 16. Initio adversatus est Philippo, p. 343, ult. Legatio-nem ad Arcades obiit, qua Megalopolitas a Philippo abalie-navit, p. 344, 17. Ejus concio contra Philocratem Athenis, quum de pace ageretur cum Philippo ineunda, p. 345, 10. Ejusdem concio postero die dicta, quum sancienda esset pax, priori concioni prorsus contraria fuit, p. 345, 18. Antequam a Philippo corruptus esset, vehementer ei adversabatur populumque orationibus accendebat, et Eubuli rogationem suscebat, ut legati ad civitates Pelo-ponnesias mitterentur in societatem belli adversum Phi-lippum commovendas, p. 438; ipse legationem eam obiit, p. 438, 23, paulo post Olynthum captam, p. 439, 8. Py-lagoras fuit, p. 277 sq. Ctesiphontem accusavit, Or. de Cor. Solonis morem manuum retinendarum imitatur, F. Leg. § 25 et 255.
- Æschrio, servus ἀκόλουθος, (pedissequus) Timothei, p. 1190 ult.; p. 1193, 13.
- Æschylus Charidemum Ischomachi filium adoptavit, p. 1331, 25.
- Æsius adversus Nausimachum et Xenophitem fratres causa cecidit, p. 933, 11.
- Æsius, frater Aphobi, p. 849, 2; p. 861, 1.
- Ælira, p. 1398, 11, ubi vulgo Φαίδρα.
- Æxonensis, Αἰξωνεύς, Neær. § 25, § 33.
- Agapæus apud Oritas Philippi partibus studebat, p. 126, 4.
- Agatharchus, pictor ab Alcibiade sæve habitus, p. 562, 12.
- Agathio, mercator olearius ab Aristogitone petitus, pe-cunia data absolvitur, p. 784, 18.
- Agathocles, Archon, p. 1152, 18.
- Agavus, Ἄγαυος, Abydenus, quamvis odio Atheniensea persequeretur acerrimo, tamen civitate donatus est, p. 688, 2.

- Aglaurus (al. Agraulus), ἐν τῇ τῆς Ἀγλαύρου τὸν τῶν ἐφῆβων ὄρχον, F. Leg. p. 438, § 303.
- Hagnias Censis, Buseli filius, p. 1050 sq.
- Hagnias junior, prioris e Polemone nepos, de cuius hereditate certatur contra Macartatum, p. 1050 sqq.
- Hagnias, Dromae filius, Trierarcha, p. 1219, 18.
- Hagnophilus, p. 1157, 13.
- Ἀγνούσιος, Cor. § 21 (ubi corrige in ἄγν.), Macart. § 7.
- Agora, oppidum Chersonesi, p. 86, 15, Halonn. § 39, § 41. Ἀγορά ἐπορία, Aristocr. § 38.
- Ἀγυῖος Ἀπόλλων, p. 531, 9; p. 1072, 20.
- Agyrrius (al. Argyrus) Collytensis, quum vir probus esset beneque de pop. Ath. meritus, carcerem multis annis incoluit, donec aea peculatu interversum restituisset, p. 742, 16.
- Aias, eponymus Aantidarum, quare se interemerit, p. 1399, 2.
- Ἰάσως, Conon. § 31; Eubul. § 38; Olympiad. § 5.
- Alcetas, Epiri rex Atheniensibus foedere conjunctus, pro Timotheo intercedit imperatore majestatis accusato, p. 1187, 15; ejus rei causa Athenas venit, p. 1190, 23.
- Alcibiades, exemplum hominis insolentis, sed merito puniti nec magnis adjuti meritis, quibus sibi patriam devinxerat, p. 561, 5. Ejus labores pro patria suscepti apud Samum et bello Decelico, p. 561, 24. Exemplum ejus, quo doceatur indolem quamvis excellentem, ubi literis et philosophia minus exulta fuerit, et civi et reipublicae minus prodesse, p. 1414, 27.
- Alcimachus, imperator, p. 1154, 13; p. 1163, 1 (al. Alcimus).
- Alcimus, praefectus classi Philippi, Peparethum vastavit, Schol. ad p. 248, 5, § 118 Morell. ut videtur eundem Alcimachum nominat.
- Alciathenes, proximus post Astium Archon, p. 1193, 5. p. 1202, 7; p. 1357, 6.
- Alcmeonidae, Ἀλκμεωνίδαι, populo studentes a Pisistratidis urbe expelluntur, sed pecuniis subnixi e templo Delphico mutuo sumtis et exercitu contracto domum redeunt tyrannosque viciasim ejiciunt, p. 561, 15, Mid. § 144.
- Aleuadae, Olynth. I, § 9.
- Alexander, unus e Philippi majoribus, qui pacem inter Athenienses et Xerxem conciliare studebat, p. 68, 14. Primum Amphipolim occupavit et Persarum ibi captorum pretiis auream statuam Delphis dedicavit, p. 164, 20.
- Alexander, Pheræus tyrannus, Atheniensibus ideo fuit acceptus, quod Thebanis infestus esset, deinde quum aevire incepisset, a sociis Atheniensibus desertus, p. 660, 2. Idem (?) Atheniensibus proelio navali vicit Olymp. 104, 3, p. 1207, 17. p. 1230, 15. Qui idem (?) pirata dicitur, p. 674, 12.
- Alexander, frater Philippi, ab Apollophane Pydnaeo peremptus, p. 402, 11.
- Alexander κλεστικός Philippi (i. e. soror ejus Olympias Philippo nupsit), filius Neoptolemi regis Epiri et ipse rex post patrem a Philippo factus, p. 84, 25. Pater ejus Cleopatras, quae ab Aeschine Ctes. p. 634, 23 R. commemoratur.
- Alexander Magnus, PhMippi ex Olympiade filius, Messeniis tyrannos imposuit Philiadis filios ab exsilio revocatos, p. 212, 26. Thebas evertit, p. 918, 20. Acer ejus animus, industria, sedulitas laudatur p. 1466, 8, quo eodem loco mors ejus significatur. Intercedit pro Lachete Melanopi filio, p. 1480, 12-26.
- Alexander, pirata aliquis, p. 674, 12. Fortasse Pheræus. Ἀλέξανδρος. Athenienses apud Haliartum Thebanis adversus Lacedaemonios succurrunt, p. 44, pen.; p. 258, 10.
- Ἀλικαρνασσεύς, Docum. Lacrit. § 20. Or. Lacrit. § 23, § 33, § 34.
- Ἀλιμούσιος, Eubul. § 15, § 56, § 60.
- Ἀλιφρόδιος, Neptuni filius coram Arcopagitis, Aristocr. § 66.
- Ἄλωα, festum Cereris et Bacchi, p. 1385, 2.
- Halonnesus Atheniensium a piratis Sostrato duce occupata est, p. 162, 10 : quos quum Philippus eiecisset, insulam sibi arrogat et repositibus Atheniensibus dicit αἰτούσι δώσειν, negat ἀπαυτοῦσιν ἐποδώσειν, p. 162, 17. Hegesippus oratione de Halonneso civibus auctor est ut eam conditionem repudient, p. 76 sqq. Postea a Peparethiis insula capta est, p. 162, 5.
- Alope, mater Hippothoontis herois eponymi Hippothoontidarum, p. 1398, 26.
- Ἄλωπεκλήθεν, Androt. § 60; Aristocr. § 13; Aristog. I § 71; Decret. Cor. § 164; Docum. Neer. § 123; Neer. § 22, § 45, § 47; Testim. Mid. § 82, § 121; Theocr. § 35.
- Alopeconnesus Chersonesi, p. 256, 23; situs, p. 675, 25.
- Halus, Thessaliae oppidum Pharsaliam permixtum, p. 152, 4; p. 353, 15. Ἄλαξι, Halenses, p. 352, 17; p. 353, 13. Parmenio Halum oppugnavit, p. 392, 20, quo tempore Athenienses cum Philippo de pace agebant, p. 448, 18. Philippus Halenses et Phocenses a pace exclusit, sed Athenienses Philocratem coegerunt ut eorum nomina inscriberet, p. 391, 4; nihilominus perfecit Philippus, ut excluderentur, p. 395, 25.
- Amadocus, regulus Thraciae, p. 623, 19.
- Amazonum exercitus ab Atheniensibus victus, p. 1391, 2.
- Ambraciam et Leucadium Philippus anno ante, quam Byzantium obsessum iret, eripere conatus est Corinthiis, p. 118, 5; p. 120, 1. Sed Demosthenes et alii legati conatum prohibuerunt, p. 129, 21; p. 133, ult.
- Aminias, p. 1019, 12 : μετ' Ἀμινίου (vulgo Ἀμινίου) ἐπυλογήσας, dux militum mercenarium.
- Amphias, testis Cephisophontis, alterius testis κλεστικός, p. 1104, 8.
- Ἀμφικτυόνες, Cor. § 143, § 147, § 149, § 151; F. Leg. § 49 sqq.; Pac. § 14, § 19; Neer. § 98. Ἀμφικτυόνων συνέδριος Decret. Cor. § 154 sq. Ἀμφικτυόνων τὸ κοινόν ib. § 155. Ἀμφικτυονία adv. Epist. Phil. § 4. Ἀμφικτυονικαὶ δίκαι Cor. § 323. Ἀμφικτυονικὰ τερά Aristocr. § 38, § 40. Ἀμφικτυονικός πόλεμος; Cor. § 143.
- Amphilochus, a Philippo legatus ad Diopitthem missus captivorum redimendorum ergo, a Diopithe retentus atque coactus novem talentis se redemit, p. 159, 13.
- Amphipolim proditione nactus Philippus proditores primos sustulit, p. 12, 19. Quum obsidens simulasset, se, ubi cepisset, Atheniensibus restitutum, ipse sibi servavit. p. 659, 4. E pace ei cessit, p. 63, 15. Ab Alexandro Macedone Xerxis aequali primum occupata est dudum ante Atheniensium adventum, p. 164, 19. Pollicitans se Amphipolim redditurum Athenienses a societate cum Olympiis facienda abducebat Philippus, p. 19, 26. Post Timagorae legationem ad regem Persarum hic Amphipolim Atheniensium esse declaravit F. Leg. § 137, ut ab eodem antea factum erat, Halonn. § 29. Charidemus obstitit, quominus Athenienses prius recuperarent, p. 669, 17. Charetis expeditio adversus eam cur irrita fuerit, p. 26, 10.
- Amphipolitae a Philippo vexati per legatos auxilium ab Atheniensibus frustra petunt, p. 11, 15. De obsidibus Amphipolitae, per quos factum est, ut Athenienses Amphipoli carerent, p. 669, 10.
- Amphisensium Locrorum sacrilegium, p. 274, 20, sqq. Propter bellum inde coortum Philippus Elateam cepit e. dux Graeciae creatus est, p. 275, 12.

- Amyntas, Philippi pater, a Thessalis regno ejectus, Aristocr. § 111 extr.
- Amyntas, Philippi imperator, Atheniensibus viginti navium classem cepit, quam Laomedon (al. Leodamas) frumenti causa in Hellespontum ducebat, p. 249, 17. Nescimus, idemne sit, qui p. 1192, 3 Timotheo ligna donasse dicitur.
- Amytheon, Democrati Melitensis filius, moritur in Sicilia per infaustam illam expeditionem, p. 1310, 11.
- Ἀναγούσιος, Decret. Cor. § 75, § 164; Mid. § 200; Aphob. II § 17; Phœnipp. § 28; Polycl. § 52; Document. Lacrit. § 14, bis.
- Ἀνάκτιον, templum Dioscurorum, ubi servi venibant, Steph. I § 80.
- Ἀναρλόστιας, Decret. Cor. § 29, § 54, § 75, § 118, § 165; Polycl. § 17, § 41.
- Anaxagoras, Clazomenius philosophus, magister Periclis, p. 1414, 25.
- Anaximenes, homo peregrinus, quem Eubulides largitione corruptus civibus Atheniensibus adscripsit, p. 1317, 5.
- Anaxinus, speculator Philippi, colloquens clam cum Æschine Athenis deprehenditur, p. 272 pen. p. 273, 10.
- Ἄνδρος, Neær. § 64, § 71.
- Androcles, Sphettius fenerator, Artemoni Phaselitæ æs credit, quod illo mortuo quom non redderet, actionem in Lachetem intendit Artemonis fratrem et heredem, p. 925, 27. (Ἄνδρουκαί Osann. ad Philemon. p. 224. Ἑρακλεῖ Hermann. Emend. gr. Gr. p. 360.)
- Androclides, Acharnensis, p. 1170, 15.
- Andromenes, p. 949, 7.
- Androtion orator ab Euclemeone et Diodoro, cui a Demosthene adversus Androtionem oratio scripta est, παρανόμων accusatus, quod rogationem tulisset de senatu coronando, quem actores officio defuisse contendebant, p. 573 sqq. Jam senem eum Demosthenes reum egit, p. 613, 24. Causæ a Diodoro adversus Androtionem actæ series et exitus narratur, p. 701, 26 sq.; ubi homo litigiens dicitur et in causa parricidii falso et per nefas Diodoro intenta condemnatus et mille drachmis mulctatus. — E p. 734 sq. colligitur eum honores egisse divitem, sed peculatus reum factum, item quæstorem et contrarotulatorem fuisse. — Pater ejus diu in carcere vivit, unde tandem aufugit, p. 739 extr.
- Anemetas, fautor Philippi Thebis, Cor. § 295.
- Ἀνῆτες, Neær. § 101.
- Antalcidas, e quo pax illa celebris dicta est, p. 473, 8; p. 666, 7; cf. p. 475, § 60.
- Anthemio, p. 1157, 15.
- Anthemocritum Atheniensem Megarenses sustulerunt, quam cædem ægre illi ferentes acerbe ulii sunt, p. 159, 19.
- Anthemus oppidum, quod priores Macedoniae reges diligenter sibi vindicaverant, a Philippo Olynthiis in mercedem operæ adversus Athenienses præstitæ et ad fraudem struendam, initio regni dono datum est, p. 70, 27.
- Ἀνθεστηριών, Document. Cor. § 155.
- Antia, Ἄντια, meretrix, p. 1351, 14.
- Antidoridas, Neæræ filius, qui cursorem stadil agebat, p. 1386, 10.
- Antidorus, exemplum eorum, quibus pupillis opes per tutorum fidem atque industriam crevissent, p. 831 pen.
- Antigenes, servus Pantænæti, p. 973, 28.
- Antimachus, Timothei quæstor, p. 1186, 20, iudicio populi supplicio punitus, p. 1189, 10. Facultates ejus Callistrato auctore publicatæ sunt, p. 1197 pen.
- Antimachus, filius Arcestrati trapezitæ, homo in re familiari angusta, p. 958, 10.
- Antimedon rogat legem de Tenediis, Theocrin. § 35.
- Antiochus, filius Herculis eponymus Antiochidarum, p. 1399, 7.
- Antipater amicus et minister Philippi, pater Cassandri, p. 362, pen. Ejus mentio fit per causam belli Lamiaci, p. 1491, 5, Epist. VI.
- Antipater Cittiensis, p. 933, 23.
- Antiphanes Lamprensensis, p. 1188, 19.
- Antiphilus Halimusius, Eubulidis pater; quum Demi sui magister esset, finxit codicem lexiarchicum sibi perisse, quo tectius ac tutius peregrinos mercedem dantes in album inscriberet, insones cives aut sibi exosos vel cupiditali repugnantes expungeret, p. 1306, 22; p. 1317, 17.
- Antiphilus Preantensis, p. 549, 22.
- Antiphilus, nescio qui, qui in Epistola ultima, p. 1481, 2, literas ad socios bello Lamiaco delisse dicitur.
- Antipho albo civium Atheniensium expunctus ad Philippum perfugit, cui recepit navale Atheniensium incendendum, p. 271, 7.
- Antissa, oppidum Lesbi, p. 213, 19. Huc Iphicrates secessit videns et in Thracia Cotym sibi insidiari neque in patriam patere reditum, p. 664, 2.
- Antisthenes trapezita, p. 957, 24.
- Antron s. Antrones, oppidum Thessaliæ proditioe a Philippo captum, p. 133, 26.
- Apaturius, negotiator Byzantius, in quem oratio p. 892 sqq.
- Apharei causa adversus Theophemum, p. 1148, 16; p. 1240, 8; Callipp. § 14 extr.; Euerget. § 31 sq.
- Aphepsio, filius Bathippi, causam adversus Lepfinis legem de abolenda immunitate dicendam, a Bathippo inchoatam, sed ejus morte interpellatam, denu suscepit, Phormione oratore pro ipso dicente, p. 453, 6 sq.; p. 501, 9. (var. Ἀφειώνος.)
- Aphidna, demus Atticus ad 120 stadia ab urbe distans, p. 238, 18. Ἀφιδναῖς Neær. § 9.
- Ἀφιδναῖος, Document. Lacrit. § 34; Neær. § 43; Steph. I § 19; Testim. Mid. § 93, § 107.
- Aphobelus, frater Æschinis, p. 414, ult.; ὑπογραμμπτέος, p. 415, 3.
- Aphobus, unus e tutoribus Demosthenis, qui eum actione tutelæ male gestæ insectatus est, p. 813-880. Tanti damnatus, quanti Demosthenes litem æstimaverat, X Talentis, Aphob. III p. 844 sq. Erat ei filius cognominis (?), p. 845, 14. Demosthenis necessarius, passim. — Θεός ejus Demo, p. 850, 15. Atqui Demo idem Demosthenis θεός. Quodsi vocabulum patrum h. l. significat; necesse Aphobi pater fuit frater Demosthenis senioris. Verum θεός avunculum quoque significat. Quodsi Demo idem, quem Demosthenis oratoris patrum fuisse constat, Aphobi fuit avunculus; necesse mater Aphobi fuit soror Demosthenis senioris s. patris oratoris, p. 854, 12.
- Ἀπόληξ (vulgo Ἀποληξίς) Prospaltius, pater matris Marcanti, in quem oratio p. 1066, 1, § 48 et § 64; p. 1120, 27.
- Apollodorus, Pasionis filius Acharnensis, causa adversus Phormionem ita cecidit, ut ipsa se defendendi copia et sexta litis æstimatæ parte mulctaretur, p. 1103, 16. Lites ejus cum Phormione multis in oratione pro Phormione enarrantur, p. 944 sq. Multas dixit gravesque causas in alios aut pro se, ut adversus Stephanum, in qua causa effugit, p. 1348, 20. Ab p. 1350 ipse Apollodorus causam agere incipit. Item in Timotheum, p. 1101 sqq.; in Polyclem, p. 1206 sqq.; de corona sua

- trierarchica p. 1228 sqq.; in Callippum, p. 1235 sqq.; in Nicostratum, p. 1246 sqq. Fuit dives, p. 1208, 26., Trierarcha in Peloponnesum mittitur, tum in Siciliam, p. 1247, 25., Conf. Phormio, et Stephanus Eræad.
- Apollodorus Leuconoensis, p. 1215, 14.
- Apollodorus Phaselita, p. 925 pen.
- Apollodorus, Plothenis ejusque cognominis ex Olympico filio nepos, p. 1310, 22 sq.
- Ἀπόλλων ἀγυεύς, Oracul. Macart. § 66; Mid. § 52. Ἄπ. προσταγίτης Oracul. Mid. § 52. Ἄπ. ἀποτρόπαιος Oracul. Mid. § 53. Ἀπόλλων ἀριστεῖον ἀνέθηκον ἀπὸ τῶν βαρβάρων, Neær. § 97. Ἀπόλλων ἐν Δελφοῖς Aristocr. I § 34. Ἄπ. Πύθιος Epist. IV, 2; Cor. § 141 (Procem. LIV). Εἰς Ἀπόλλωνος πατρῶος ἦγον οἱ ἐφράτορες παιδίων, Eubul. § 54.
- Apollonia, p. 117, 20.
- Apollonides Cardianus a Philippo agrum in Chersoneso situm in usum fructum accepit, p. 86, 14. A Charidemo legatus ad Philippum mittitur, p. 681, 27.
- Apollonides Halicarnassensis, p. 934, 6.
- Apollonides Mytilenæus, p. 1019, 14.
- Apollonides Olynthius, patria expulsus, quod Philippus adversaretur, p. 125, 15; p. 128, 9. Civitas Attica, qua donatus fuerat, rursus ei adempta est, quod ea visus esset indignus, p. 1376, 5.
- Apollophanes Pydnæus, cujus filias Satyrus histrio e captivitate redemit, p. 401 sq. Per sicarios a Philippo missos sublati sunt, cujus regis fratrem Alexandrum Apollophanes interemerat, p. 402, 11.
- Apollophanes, qui cum Demosthene in secunda ejus ad Philippum legatione præsens erat, p. 394, 3.
- Apollophanes, qui Stephanum conduxit ad diem Apollodoro dicendam, p. 1348, 19.
- Araphen, Demus Attica. Ἀραφῆνᾶδε, p. 1074, 9, Macart § 70.
- Aratus qui Epitimum tiluto ἐκδείξεως denuntiavit, p. 1489 extr.
- Aratus, Halicarnassensis, p. 930, 19.
- Arcades, Philippo dediti, p. 324, 9. Initio belli Philippici cum Macedone faciebant, p. 344, 6. Status æneis et coronis aureis cum honorabant, p. 425, 1.—Procem. VIII; Epist. IV, 3.
- Arcessas Pambotades, p. 1250, 19.
- Archades, ex edit. Lambini. Codd. meliores exhibent Ἀρχάδης, deteriores Ἀρχάδης. Reiskius conjecit Ἀρχιάδης, p. 929, 24.
- Archebiades Lamprensis, p. 1236, 15.
- Archebiades, Demotelis filius Halænsis, p. 1259, 1; p. 1266, 20; homo impurus et infamis, p. 1267, 20.
- Archebius, Atheniensis ab Euclemone accusatus, quod partem mercium Naucraticæ navis a legalis ad Mausolum missis interceptæ retineret neque reipublicæ redderet, p. 703, 14.
- Archebius Byzæstius, patriam præsidio Lacedæmoniorum ejecto Atheniensibus et Thrasibulo reddidit, p. 475, 3. Atheniensibus studebat, p. 733 pen.
- Archedemus Anaphlystius, p. 1212, 1.
- Archedemi filius a Stephano domo patria ejectus, p. 1123, 2.
- Archeus, fabricator navigiorum, p. 861, 25; p. 1215, 21.
- Archenomides, Archedamantis Anagyrasius, p. 927, 15.
- Archenomides, Stratonis Thriasius, p. 935, 1.
- Archestratus trapezita, p. 957, 25.
- Archetion Midæe luxuriam ac molliem traduxit, p. 558, 21.
- Archiades, cujus de hereditate lis inter Leocratem et Aristodemum orta, p. 1091, 2 sq., fuit Euthymachi filius, Otrynensis, p. 1083, 5.
- Archias hierophanta ob delicta quædam in sacra punitus, p. 1384, 28.
- Archias Cholargensis laudatur ut vir probus et popularis, p. 605, 25.
- Archidamus Zenxidami, rex Spartanus, delet Platæas, p. 1378, 18.
- Archidice, Euthymachi filia Otrynensis, uxor Leostrati Eleusini, p. 1083, 6.
- Archilochus, p. 1061, 18.
- Archilochus Charidemi, Pro Phorm. § 50.
- Archimachus, p. 1064, 22.
- Archinus laudatur ut vir de populo Ath. optime meritis, quippe qui Phyla occupata libertatis auctor recuperandæ factus sit, imperatorio munere non semel functus, aliisque modis civem se præclarum gesserit, p. 742, 25; Epist. III, § 5.
- Archippe, uxor primo Pasionis, postea Phormionis, mater Apollodori et Pasicli, p. 1110, 5. Phormio ei mortuæ magnificentum monumentum condidit, p. 1125, 14. Videtur superstite adhuc Pasionem Phormioni servo suo stupri consuetudine conciliata Pasiclem peperisse, p. 1126, 27; p. 1127, 5. Moritur paulo post reditum Apollodori ab expeditione in Thraciam facta Timomacho imperatore, p. 1225, 4.
- Archippus, Euthymachi filius Otrynensis, p. 1083, 5.
- Archippus Myrrhinusius, p. 897, 10.
- Archytas Tarentinus magna valuit apud cives auctoritate, quem fructum tulit familiaritatis cum Platone, p. 1415, 9.
- Mer' Ἀρχιτύπον, Polycl. § 19.
- Areopagus. Εἰς Ἄρειον πᾶγον Bæol. De Dote § 32; Theocrin. § 29; Timocr. § 23; Neær. § 80. Ἐν Ἀρείῳ πᾶγῳ Aristocr. § 67. Ἐξ Ἀρείου πᾶγον Neær. § 83; ἡ βουλὴ ἢ ἐξ Ἀρείου πᾶγον Conon. § 25; ἢ ἐξ Ἀρείου πᾶγον βουλὴ passim, ut Bæol. De Dote § 33. ἡ βουλὴ ἢ ἐν Ἀρείῳ Neær. § 80, § 81, § 83, ἢ ἐν Ἀρείῳ πᾶγῳ Aristocr. passim; τὸ ἐν Ἀρείῳ πᾶγῳ δικαστήριον Aristocr. § 65 et passim. Ἀρεοπαγίται Neær. § 83; et ἐξ Ἀρείου πᾶγον Conon. § 28. In Areopagum stans diebus Novem Archontes ascendebant, fortasse quibus diebus Areopagita congregari solebant Archontibus præsentibus, Neær. § 80.
- Ἄρετῆ, Erotic. § 21.
- Ἄρης, Aristocr. § 66.
- Arthusius, frater Nicostrati, in quem oratio p. 1246 sqq.
- Argæus, cui Athenienses studebant et præsto erant cum Philippo de regno Macedoniæ certanti, Aristocr. § 121. Alius est Argæus.
- Argivi erga populum Athen. exsulesque a XXX tyrannis exactos benivoli erant et Lacedæmonis eos ad supplicium deposcentibus tradere volebant, p. 196, pen. Argivorum dediti Philippo nominantur p. 324, 9; p. 425, 4. Ἀργεῖος Callipp. § 10; Neær. § 33. Ἀργεῖος Epist. IV, 3. Neær. § 101.
- Argos, p. 1237, 10. Sinus Argolicus ibid. 9; Callipp. § 5.
- Argura, oppidum Eubosæ, ubi Athenienses parum prosperè pugnarunt, p. 558, 3; p. 597, 18, Mid. § 132, § 164.
- Ariobarzanes, satrapa Lydiæ et Ionis, deficit a rege Persarum, p. 192 ult. Destituitur a Timotheo, qui eum adjuvare jussus erat, ibid. Ipse cum tribus filiis ab Atheniensibus civitate donatur, p. 666, 18; p. 687, 27.
- Aristæchmi patris causam adversus Nausimachum et Xenopitthem filii dicunt, quorum tutelam pater quondam gesserat, p. 984 sq.
- Aristæchmus Eleus, proditor, p. 324, 11.
- Aristarchus, Moschi filius, cædis in Nicodemo quondam per-

- petrae accusatur, eamque in causam Demosthenes Midiae malitia implicatur, p. 548, 14. Caedes illa post alapam Demostheni a Midia inflictam evenit, p. 549, 6; p. 550, 10.
- Aristides ille celebris, Justii cognomine clarus, Epist. III, § 5, salutaria et praecleara suadendi studiosior quam populo placendi, p. 34, 20. Justitia ejus et aequitas in describendis tributis et frugalitas in re sua domestica, p. 690, 1. Exsulare jussus commoratur in Aegina insula, donec a populo revocaretur, p. 802, 16.
- Aristides Ceneensis, chori sui dux, quanquam capite deminutus, p. 533, 21.
- Aristo Alopeccensis, ab Aristogitone ex titulo βουλευτικός postulatus, quod ipsum tanquam aetarium, qui non esset, accusasset, p. 791, 26.
- Aristo, qui Cononem verberum et vulnerum inflictorum postulavit, p. 1256 sq.; genere nobili, p. 1270, pen.
- Aristo, filius Nearchae, p. 1358, 4.
- Aristoclea meretrix, p. 1351, 15.
- Aristocles Myrrhinusius proedros concionem in suffragia misit, quum Timocrates legem de sponsoribus sistendis et acceptandis ferret, p. 723, 11.
- Aristocles Censis, ab Apaturio arbiter delectus, p. 897, 4.
- Aristocles Paeoniensis, Trierarcha, Demostheni testatur adversus Midiam, p. 568, 23.
- Aristocrates homo dissolutus et perditus notatur p. 571, 30.
- Aristocrates, homo vilis et improbus, Cononis sodalis, p. 1269, 6, ubi eum oculorum vitio ait laborasse.
- Aristocrates Phalereus, p. 1358, 27. Iidem?
- Aristocrates, copiosa et forti oratione impugnatus, qua rogationis adversus leges latae accusatur, quod Charidem peregrino civitate donato, reipublicae infesto et tyrannidem affectanti, nimios et pestiferos honores decrevisset, p. 621 sqq.
- Aristocrates, Scelliae patrus, avi Epicharetis, eversa Eotionea, qua Critias aut potius Callaeschri patris satellites Lacedaemonios recepturi erant, arcem Piraei, urbi vicinae noxiam, delevit et populum reduxit, p. 1343, 4.
- Aristodemus, histrio tragicus, p. 418, 8; proditor, primus auctor Atheniensibus fuit pacis cum Philippo faciendae, p. 232, 8; p. 344, 21; p. 371, 15. Deinde hoc negotium peragendum Philocrati et Aeschini tradidit, p. 371, 17. Rebus Philippi ad incitatus redactis ab hoc ad Athenienses missus est, quos ad pacem hortaretur p. 442, ult. — Falsa lectio Phil. iv § 70 pro Ἀριστόμηδες.
- Aristodemus, Aristotelis filius Pallenensis, pater illius, qui causam adversus Leocharem egit, p. 1080 sqq.; p. 1083, 20.
- Aristogenes, aliquoties commemoratus in causa Spudiae p. 1030, 8; p. 1031, 3; p. 1033, 13; p. 1034, 4 et 21. Secundum cod. Σ: Ἀριστογόνους § 10, § 18, Ἀριστογόνου § 21, Ἀριστογόνου § 19.
- Aristogitonis et Harmodii posterii immunes erant a quibusdam muneribus, p. 462, 19, ubi optimi codd. καὶ Ἀριστογέτρον; omittunt. cf. Harmodius.
- Aristogiton, orator et calumniator, in quem duae orationes p. 770 sqq. Novies actorem accusavit, p. 781, 6. Quinquennio a foro abluvit ex interdicto, p. 783, 2. Patrem in carcere Eretriae tabescentem deseruit, et sumtus in ejus funus factos non reddidit, p. 787, 3. Hyperidem de rogatione quadam accusavit, p. 803, 27. Carceri traditus est, p. 1478, 19. Graviter Athenienses vituperantur, qui, quorum veniam Aristogiton impuro dedissent, ea in Demosthenem exsilio punivissent, p. 1483 sq. Ἀριστογέτρον vocativus casus Aristog. I § 37. § 84. § 87.
- Aristolaus, Thasi insulae fortasse princeps, inimicus Atheniensibus, p. 294, 10.
- Aristolochus trapezita, donec rebus secundis florebat, a Stephano studiis et officis cultus, ab eodem contemptus fuit rebus eversis, p. 1120, 21.
- Aristomachus, Critodemii Alopeccensis, a Cersoblepte et Charidemo interpres ad Athenienses mittitur, p. 624, 26; p. 657, 3; p. 1333, 10; p. 1353, 1.
- Aristomachus Thesmotheta, p. 1367, 5.
- Aristomedes, nomen jocosum, Phil. iv p. 150, § 70, ubi vulgo Aristodemus.
- Aristomenes Anagyrasius, p. 1047, 20.
- Aristonicus Phrearrhiius rogationem de honoribus Demostheni deferendis ante Ctesiphontem tulit, cujus rogationis formula legitur p. 253, 12. Eam Diondas quidam labefactare conatus causa cecidit, p. 302, 15. Aristonicus infamia notatus collegit pecuniam, quo pristinam dignitatem recuperaret, verum interveniente atroci illa clade Chaeironensi pecuniam ad salutem patriae tuendam conferre maluit, p. 329, 12.
- Aristonoe, Philostrati filia, Callippi uxor, Phaeippi mater, p. 1047, 6.
- Aristonous Decelensis, p. 1236, 14.
- Aristophon Azaniensis numeratur in causidicis tum potentissimis, p. 501, 24. Leptinae praesto fuit in lege de immunitate abolenda, quanquam ipse immunitate ornatus, ibid. Aristophon quidam (Azaniensis an homo obscurus) Decatelogi munere functus ante Midianam (Mid. § 218), et ab Eubulo (Probalisio?) accusatus est, ut perhibet Schol. ad h. l. Ei quidem Eubulo Aristophon ut videtur Azaniensis adversarius fuit, F. Leg. § 291. Studebat Thebanos in societatem belli commovere, p. 281, 18 (cf. Aeschin. Ctes. § 139). Clarus orator, p. 301, 18; p. 436, 13 (cf. Aeschin. Ctes. § 194). Accusavit Philonicum (?), p. 434, 21. Rogationem tulit de creandis inquisitoribus pecuniarum et honorum publicorum e fanis et aetario surreptorum, p. 703, 10, ubi Demus non nominatur, sed in argumento ejus orationis (Timocratæe) p. 696 dicitur legis rogator δῆμαρχός τις. Diem rei capitalis iis dixit, qui elocandis trierarchiis suis in causa fuissent, ut res navalis Atheniensium deteriore loco esset ac classis ab Alexandro Pheraeo (?) proelio navali victa esset, p. 1230, 15; p. 1232, 24. Lex ab eo correctae de mercatura forensi exercenda populo admodum placuit, p. 1308, 12. Rogatio de classe in Pontum mittenda, quae Proconnesios adversus Cyczenos tueretur, Miltocydi adversus Cotym succurreret, Chersonesum recuperaret, vecturam frumenti e Ponto securam redderet, eoque efficeret ut frumentum Athenis vilioris veniret, p. 1208, 8. Mortuus est tempore orationum F. Leg. § 297, Cor. § 219 (cf. Cor. § 162 cum Aeschin. Ctes. § 139).
- Aristophon Collytensis legem tulit (Olymp. CIX, 4), p. 250, Cor. § 75; cf. § 70, Chers. § 30.
- Aristophon versutus, ceterum obscurus, Zenothem. p. 885, § 11.
- Aristoteles Pallenensis, p. 1083, 3.
- Aristratus, fautor Philippi apud Sicyonios, contemptus a Philippo opera ejus satis uso, p. 242, 2; p. 324, 13.
- Aristratus, apud Naxios princeps, populo Atheniensium inimicus, p. 294, 10.
- Ἀρμαρεύς, Steph. I § 8.
- Harmodii et Aristogitonis posterorum immunitas, Lept. § 18, § 29, § 70, § 127 sq., § 159 sq., § 170. Harmodii gloria, F. Leg. § 280.
- Harpalus Amphipolitarum obsides Iphicrati tradit, p. 669, 10.
- Harpalus Alexandri M. thesauros suffuratus est. Causae Harpalicae obnoxium esse Demosthenem negat Epist. II, § 2.
- Artabazus, Lydiae et Ioniae praefectus, cui Chares cum

- mercenariis Atheniensium operam navat, p. 46, pen. Comprehensus ab Autophradata, p. 671, 4. Dimissus Charidemum oppugnat, p. 671, 17.
- Ἄρτεμις, Oracul. Mid. § 52, § 66.
- Artemisia, Cariae domina, (Hecatomi filia,) Mausoli uxor, p. 193, 15; p. 197, 12; p. 198, 19.
- Artemisium, ubi Graeci praelio navali cum Persis confixerunt, p. 297, 13; p. 1377, 19.
- Artemo Phaselioti, Lacriti frater, p. 924, 9.
- Arthimius Zelita infamia e decreto notatur, quia anrum Medicum in Graeciam intulisset, p. 121, 27; p. 428, 2.
- Arybbas Molossorum rex; a Philippo bello petitus, p. 13, 5. (Σ: Ἀρύβατος.)
- Asiam incolentes Graeci produntur, Chers. § 24, § 27; Aristocr. § 154, § 158, adv. Epist. Phil. § 5. Ἀσίας στόλος, Epitaph. § 10.
- Ἀστέιος ἄρχων Ἀθήνησιν Neer. § 35; ἐπ' Ἀστέϊου ἀρχοντος καὶ Ἀλικισθέου (δύ' ἐτη) Neer. § 36; ἐπ' Ἀστέϊου ἀρχοντος Timoth. § 22, § 28 extr., § 60, § 62; quo tempore Lacedaemonii bellum cum Atheniensibus posterius gerebant insigne victoria apud Naxum ab Atheniensibus reportata. Archon post Socratidem, quo Archonte Timotheus causam capitis dixit ob rem adversus Lacedaemonios male gestam, p. 1190, 24; p. 1202, 5.
- Ἀθηναία Androt. § 72, Timocr. § 180. Ἀθηναί Lex Timocr. § 22, Mid. § 198, Proem. LIV. νῆ τὴν Ἀθηναίων Aristog. II § 19. εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηναίας εἰδῶν jurandi causa, p. 949, 12.
- Athenae quomodo mœnibus a Themistocle septae sint, et vetustis mœnibus a Lysandro dejectis a Conone iterum munitz, p. 478, 25. Ἀθήναζε Neer. passim, adv. Phorm. § 11; Dionys. § 3, in qua eadem oratione εἰς Ἀθήνας passim, ut § 5, § 27, § 36, § 42, § 45. Ἀθήνησι passim, ut Chers. § 66, Phil. IV § 68, Dionys. § 3, etc. Lex Marc. § 71, Stephan. II § 26, adv. Phorm. § 4, § 31. Ἀθήνησιν Dionys. § 36, § 45, adv. Phorm. § 7, § 27.
- Athenienses principatum Graecorum volentium a bello Persarum ad Peloponnesum Aristide, Pericle, Nicia, aliis ductibus annos quadraginta quinque tenuerunt, p. 35, 5. omninoque per septuaginta tres etiam in invitos, Phil. III § 23 sq. Rei novae auditione delectabantur, p. 43, 6. Ἡσοῦλετο γὰρ Ἀθηναῖος εἶναι p. 1215, 11. Οὕτω καλὸν καὶ σμυρὸν ἤγησας εἶναι δαῖρον τὸ Ἀθηναίων γενέσθαι.
- Athenodorus Atheniensis in Thracia partes liberorum Berisadis tuebatur, p. 624, 5, quorum avunculus erat. nam Berisades Athenodori sororem in matrimonio habebat, ibid. 6. Ejus res cum Charidemo et Cersoblepta gestae narrantur p. 677, 9 sqq.
- Ἀθμονεύς, Neer. § 28, Steph. I § 55.
- Atrestidas Arcas captivorum ex Olynthiis copiam a Philippo donatam secum in Arcadiam agens Aeschini occurrit legato ad civitates Peloponnesias proficiscenti, p. 439, 3.
- Atrometus, pater Aeschinis, p. 270, 24.
- Ἀττικὰ γράμματα Neer. § 76. Ἀττικῶς Megal. § 2. Ἀττικὴν χώραν ἔχοντες θεοί p. 274, 26.
- Autocles, imperator classis Atheniensium in Thracia, ob re male gestas et neglectum Miltocydem, quamvis culpa vacaret, in judicium vocatus est, p. 655, 3. Revocato e Ponto Meno ei successit, p. 1210, 8. Idem fortasse est Autocles, quem Apollodorus Pasionis filius accusavit petens orationem a Demosthene, p. 961, 1.
- Ἀυτολήκυθοι, Conon. § 14.
- Ἀυτόθρονος, Neer. § 74.
- Automedon tyrannus Eretriae a Philippo institutus, p. 125, 27.
- Automedon Atheniensis decretum de Tenediis rogavit, p. 1333, ubi recepi Ἀντιμέδων.
- Autonomus, scriba Antimachi, p. 1186, pen.
- Autophradates comprehendit Artabazum satrapam et dimittit, p. 671.
- Ἀζηνεύς, Lept. § 146.

B.

- Bacchius, homo obscurus, sodalis Cononis, p. 1269, 5.
- Βασίλειος στοά, p. 776, 20.
- Bathippus, Leptinis legem oppugnare aggressus, ceptam rem sive pecunia placatus sive valetudine impeditus sive fato interveniente non persequitur, Argum. Lept. p. 451; p. 453, 14; p. 501, 8. Cf. Aphepsia.
- Bathyllus filius Polyarati, p. 1009, 26.
- Berisades, Βηρισάδης, regulus Thraciae, p. 624, 1, sq.
- Bianor, frater uxoris Amadoci reguli Thraciae, p. 624, 4; civitate ab Atheniensibus donatus, ib. 15.
- Blepæus trapezita, p. 583, 17, p. 1023, 19.
- Βοηδρομιών, Apatur. § 23. Βοηδρομιώνος, Decret. Cor. § 73, § 75, § 105, § 115. Hoc mense mysteria Eleusinia agebantur, p. 29, ult. Idem qui Πάνμος Ἀῶος, Epist. Phil. in Cor. § 157.
- Βοηδρόμια πέμπαι, festum Boedromia celebrare, p. 37, 6, ubi vulgo Βοδία π.
- Βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὀρίου, p. 86, 18.
- Βοιωτικός, Docum. Lacrit. § 13, § 14. Βοιωτοί, Neer. § 101.
- Bœotus, Βοιωτός, frater Plangonis, e quo filius Plangonis et Mantia appellatus est, p. 1004, 4.
- Bœotus, Βοιωτός, filius Plangonis, quem mater e Mantia conceptum dicebat. Qua re fidens ille se pro Bœoto Mantitheum ferebat, quod nomen erat filio Mantiae ex uxore legitima quæsito. Unde lis de nomine orta est inter illos fratres, quae lis duabus orationibus agitur p. 994 sqq. — Bœot. De Nom. passim.
- Borysthenes, p. 926, 2.
- Bosporichus, Hieromnemion Byzantium, quo tempore Byzantii populo Atheniensium coronam auream decernebant ob liberatam urbem ex obsidione Philippi, Decret. Cor. p. 255, 20.
- Bosporus, urbs Ponti Cimmer, p. 467, 11. Portus Byzantii, Decret. Cor. § 91, ubi codd. ἐν τῷ Βοσπορίῳ, Felic. ἐν τῷ Βοσπόρῳ.
- Brachyllus, socer Lysiae, p. 1052, 5.
- Brauron, ἡ Βραυρωνόθεν ἱέρεια, p. 1264, 20.
- Βρόμος, Βάκχος. Ἰστανία ὠραιῶν Βρομίου χάρις, Epigr. p. 531, 5.
- Brytidæ, p. 1365, 8, Neer. § 59, § 61.
- Bucheta, oppidum Cassopiae, p. 84, 23.
- Bulagoras Alopecensis fuit in legatis ad Philippum Elateam missis, p. 282, 24.
- Buselus, p. 1055, 23, ubi res Buselidarum copiose enarrantur. Βουσελιδῶν τὸ μνημα Macart. § 79, § 89.
- Byzantii deducebant navigia (Pontum petentia) in portum suum, p. 63, 19; p. 1207, pen.; p. 1211, pen.; p. 1121, p. 2. Simulatas inter Athenienses et Byzantios mutuae, 93, 14. Bellum sociale cum Chiis et Rhodiis conjuncti contra Athenienses susceperunt, p. 191, 12. Alii in causis simulatum hanc edebant, quod Athenienses Chalcedonem et Selymbriam ab ipsis abalienarent, p. 198, 12. Quibus de causis Philippus Byzantium obsederit, narratur; obsidionem a classe Atheniensium solutam esse, populum Atheniensium a Byzantiis corona aurea ob illud meritum ornatum, p. 254 sq.
- Byzantium a Philippo obsessum, p. 248, 17. Servatur classe ab Atheniensibus missa auctore Demosthene, p. 252, 8. Illam obsidionem Philippus suscepit ab Euboe

depulsus, p. 254, 17. Classe illa Ath. Byzantiis auxilio missa 120 navibus constabat Phocione imperatore, p. 256, 1.

C.

Cabyle oppidum Thraciæ, p. 100, 22.
Καλαμίτης ἤρωας, p. 270, 10; F. Leg. § 249.
 Calauria, *Καλαύρεια*, insula prope Trœzenem, Timoth. passim, ut p. 1188. Ubi templum Neptuni, in quod Demosthenes exul refugit, p. 1472, 10.
 Calchedonii, *Καλχηδόνιοι* (vulgo *Χαλκηδόνιοι*), p. 198, 12; Polycl. § 5 sq., § 17; Steph. I, § 64. Navigia Atheniensium frumentaria in suum portum deducebant, ib. p. 1207, 26; p. 1211, 27.
 Callæschrus, Diotimi filius Cothocides, fuit in legatis ad Thebanos missis, qui iis persuaderent, ut cum populo Atheniensium fœdus et belli societatem adversus Philippum inirent, p. 291, 8. Habebatur in ditissimis Atheniensium, p. 565, 13.
 Callarus servus, p. 1280, 20 sq.
 Callias, Hipponici filius, qui celebratam illam pacem cum rege Persarum sanxit, qua cautum erat, ne Rex ad mare *Ægeum* descenderet, et quicquid ab ora maritima in continentem pateret ad diurnum equi cursum liberum et sui juris relinqueret, nihilo minus, quia auro Persico corruptus regi plus æquo concessisse videretur, quinque talentis mulciatus est, p. 428, 27.
 Callias imperator Atheniensium urbes ad sinum Pagasiticum sitas cepit et navigantes in Macedoniam deduxit et vendidit, p. 159, 25, qua de causa Philippus queritur. cf. proximum.
 Callias Phœarrhius (fortasse idem qui imperator), p. 265, 6 et 7.
 Callias Suniensis, Areopagita, p. 272, 5.
 Callias servus publicus ad Philippum transiit, a quo benigne exceptus est, p. 23, 19.
 Callicles, Epitrepis filius Thriasius, p. 1221, 10.
 Callicrates Euphemi, p. 611, 25.
 Callicrates, frater Calliclis, p. 1272, 10.
 Callippides, pater Calliclis et Callicratis modo dictorum, p. 1272, 18.
 Callippus, Heracleotarum proxenus, de Lyconis hereditate cum Apollodoro Pasionis filio contendit, cui adversatur Apollodorus oratione adv. Callippum p. 1335 sqq. Archebladis Lamptrensis demota, p. 1243, 21, cll. p. 1236, 15. Itaque Callippus hic fuit Lamptrensis.
 Callippus, Philonis filius *Æxonensis*, p. 1221, 5, qui veterator, cavillator et importunus rixator appellatur, ibid. pen. Ab Apollodoro accusatus, p. 960, ult. Vir non contemnendus in republica et in utramvis partem pollens, p. 1243, 3 et 21; p. 1244, 6.
 Callippus Pœaniensis psephisma Cardianis utile, Atheniensibus damnosum rogavit, quare ab Hegesippo accusatus est, Halonn. p. 87, 9, cll. p. 76, 4.
 Callippus, frater actoris contra Olympiodorum, p. 1173, 4.
 Callisthenes, Eiteonici filius Phalereus, rogationem tulit, ne quis Atheniensium ab urbe abesset, quo tempore Philippus repente in Phocidem irruptione facta Athenas perculerat, p. 238, 5. Fortasse idem eujus mentio fit p. 467, 17.
 Callisthenes, Sphettius, Demostheni testatur adversus Thrasylochum Midias fratrem, p. 541, 6.
 Callistratus, filius Callicratis Aphidnæus, celebrer orator, p. 301, 18; p. 436, 13; p. 742, 23. Auctor Atheniensibus, ut Lacedæmoniorum res a Thebanis prostratas et in suum discrimen adducas sustentarent, p. 1353, 18. Stephanus ei adulatus est, p. 1359, 18. Timotheo Cono-

DEMOSTHENES.

nis filio diem dixit rei capitalis, p. 2187, 7; p. 1188, 10. Condemnavit Antimachum, Timothei quæstorem, ejusque facultates publicavit, p. 1198, 10. Exsul bis capitis damnatus, Timomachi classi præfecti *κρησετής*, p. 1220 sqq. Callistratus, filius Ebulidis, frater Philagri et Euctemonis, p. 1061, 26; p. 1063, 16; p. 1065, 9.
 Callistratus trapezita, p. 948, 17; p. 956, 13.
 Cammes, Mytilenæorum tyrannus, p. 1019, 19.
 Car, Cariae dominus (Idrieus), p. 63, 17. cf. Mausolus.
 Cardia Charidemus Atheniensis fraudavit, p. 681, 6. Situs urbis ad infestandam totam Chersonesum excursionibus accommodatus, ibid. 18.
 Cardiani e pacto inter Philippum et Athenienses paulo post captam Olynthum inito a reliquis Chersonesi incolis separati et pro liberis atque ditioni Atheniensium exemptis declarati sunt, p. 63, 16. Cardiani suam esse dicebant regionem Chersonesi per nefas ab Atheniensium colonia obsessam a Diopithe illic ducta, p. 87, 6. Harum controversiarum origo et historia exponitur in Argumento orationis de Chersonesi rebus p. 88 sq. Philippus contra Illyrios bellum gerens Cardiam copiis missis occupat, p. 104 sq.; p. 120, 6, ubi maxima Chersonesi urbs appellatur. Cardiani jam ante pacem controversiam suam Philippo discernendam detulerant, p. 181, 20. Atheniensibus admodum infesti erant, p. 677, 3.
 Carthaginenses, olim Syracusanis vectigales, p. 506, 18.
 Carystius, quidam Atheniensium proxenus, bello captus, a Philippo peremptus est, frustra Atheniensibus deprecantibus per legatos de hac re missos, p. 86, 5; Lacrit. passim.
 Cassopia, regio Epiri, p. 84, 22.
 Castor et Pollux, fortitudine clari, p. 1410, 19.
Κέδρηνα (-ήνων) oppidum non procul Illo, p. 671, 9.
 Cæcrops, *Κεκρόψης*, eponymus Cæcropidarum tribus Atheniensium, p. 1398, 21.
 'Ex *Κηδών*, *Euerg.* § 5.
 Cenchreon in metallis, Pantaen. § 27.
 Cephallenia, p. 884, 13. Unde gentile *Κεφαλλην* (-ήνος), p. 886, 2; p. 888, 15. *Κεφαλλην*, Docum. Neer. § 61, § 71.
 Cephala, clarus orator, p. 301, 19, nunquam accusatus, p. 310 sq.
Κεφάλων, Stephan. I § 18.
 Cephisiades, Scyrum habitans; cui Lyco pecuniam tradendam mandat Pasioni, p. 1236, 21.
 Κηφισεύς, Conon. § 7; Neer. § 40.
 Cephisodorus, Archon eponymus inter Polyzelum et Chionem. Cephisodoro Archonte Demosthenes in Aphobum de male gesta tutela queritur, p. 868.
 Cephisodorus, de cujus ancilla lis orta Theocrinis patri, p. 1327, 22.
 Cephisodorus Boeotus, adv. Lacrit. p. 927, 12, ubi vulgo *Κηφισόδοτος*, et lin. 23, et in codd. post. § 37.
 Cephisodotus Ceramiensis inter causidicos potentes nominatur, p. 501 sq. Fortasse idem est, ad quem Charidemus literas dedit recipiens Chersonesum Atheniensibus restituendam, p. 670, 23; et inimicus Cotyis et Iphicratis, p. 672, 1; et imperator cum classe adversus Cotym mittitur ad Chersonesum recuperandam, p. 674, 25; qui cum Charidemo pacem ignominiosam fecit, quam ob rem quinque talentis mulciatus est capitis discrimen ægre effugiens, p. 676, 7; qui idem locorum perditorum causa reus dicitur p. 398, 2. Fortasse idem est, qui Apollodoro Pasionis filio in judicio præsto fuisse dicitur, p. 1228, 3.
 Cephisophon, Cephisophontis Rhamusius, auctor pacis cum Philippo faciendæ rogationem Philocratis suasit, p. 232, 14; cum legatis reliquis ad Philippum missus juris-

- jurandi causa, p. 235, 18. Subscriptit *Æschini Ctesiphontem* accusanti, p. 244, 4.
- Cephisophon Cephalonis Aphidneus, p. 1107, 8. Amphizæ affinis, Stephan. I § 8, § 10.
- Cephisophon, Cleonis Anaphlystius, cum legatis reliquis ad Philippum missus navium repetendarum causa, p. 250, 15.
- Cephisophon quidam mercede conducit Stephanum ad Apollodorum accusandum, p. 1348, 19.
- Ex *Κεραύτων*, Lept. § 146; Nær. § 48.
- Cercidas Arcas proditor, p. 324, 9.
- Cerdo servus, p. 1352, 27.
- Cersobleptes, regulus Thraciæ, socius Atheniensium, p. 133, 19; p. 160, 20; ab eisdem civitate donatus, *ibid.* Successit patri Cotyi in regno, p. 623, 18. *Κηδεστής* et tutorem habuit Charidemum Oritam, *ibid.* Atheniensibus Chersonesum donavit, quum diutius tueri non posset, p. 656, 11. cf. Charidemus, Chabrias, Chares.
- Cerybion, falso pro *Cyrebione*.
- Chabrias, imperator Atheniensium in bello Corinthiaco, p. 46, 21. In prælio navali ad Naxum Pollim classi Lacedæmoniorum præfectum vicit marisque imperium Lacedæmonia ereptum patrie restituit, p. 172, 4; p. 480, 6; p. 686, 23. Expeditio ejus in Ægyptum, p. 433, 21. Res ab eo præclare gestæ enarrantur, p. 479 sq. Omnium, quotquot Athenienses usi erant, imperatorum solus nec civitatem ullam nec navem nec militem amisit nec hostibus copiam fecit tropæi de se erigendi, p. 480, 16. Decessit in obsidione Chii, p. 481, 24. Honores ei a populo Atheniensium decretos eripere Leodamas nequicquam studuit, p. 101, pen. Causam capitis de Oropo amissa dixit, p. 535, 10. Ad bellum cum Cersoblepta et Charidemo gerendum missus, a copiis destitutus, paci ignominiosæ subscripsit, qua repudiata Athenienses imperium Chabriæ abrogarunt, p. 677, 16.
- Chabrias Æxonensis in Pythiis ludis quadrigis vicit Socratide Archonte Olymp. 101, 3, p. 1356, 4.
- Chæredemus, rogationis auctor, ut ad armamenta navalia sine mora præstanda republicæ debentes cogerentur, p. 1145, 8.
- Chæretius (vulgo Chæretimus), Chærimenis filius, Pithensis homo malus et male famosus p. 1266, 20; p. 1267, 21, Conon. § 31, § 34.
- Chæron palestræ magister Pellææ Achaiæ urbi a Philippo tyrannus impositus est, p. 214, 20.
- Chæronea, clade Atheniensium nobilitata, p. 309, 22; p. 803, 27.
- Chæronidas Archon eponymus quum Æschines Ctesiphontem de corona Demostheni decernenda accusaret, Decret. Cor. p. 243, 10. Hegemonis filius, Decret. Cor. p. 253, 12, quo Pseude-ponymo Aristonicus Demostheni coronam rogasse *ibidem* dicitur.
- Chalcedon et Chalcedonii, v. Calchedon.
- Chalcidenses cum Olynthis in unam urbem colbant, p. 425, 18.
- Chalcis Eubiæ, p. 681, 17; primitus Atheniensium, Argum. Olynth. I; Metropolis Olynthi, *ibid.*
- Chares accusatus ab Æschine, defenditur a Demosthene, F. Leg. § 332, p. 447, 18. Missus in Chersonesum Cersobleptem et Charidemum ad honestas condiciones adigit, p. 678, 12. Tributum Chares ab Æniis exegit, p. 1334, 15. Vir popularis, p. 1482, 5.
- Charicledes Archon, p. 572, 13.
- Charidemus, Ischomachi filius, orbis ab Æschylo adoptatus: lis inde Theocrini nata est cum patre Epicharis et Polyucti, p. 1331, 22.
- Charidemus, Stratii filius CÆensis, p. 1056, 27.
- Charidemus imperator Atheniensium ad Heræum castellum obsidione liberandum cum classe decem navium missus, p. 30, 1. Ob liberalitatem erga rempublicam corona aurea ornatus est, p. 264 sq. Popularis, p. 1482, 8.
- Charidemus prior (?) in legatione fuit ad Philippum prima, qua comparatum est à *κόβηρον* illud de Pydna subigenda et Amphipoli reddenda, de quo p. 19, 27.
- Charidemus Orita Eubiensis civitate Atheniensium donatus, in quem tota pæne Aristocrate dicta est. — *Κηδεστής* et tutor Cersobleptis regis Thraciæ, p. 663, 5. Cotys, Cersobleptis pater, Charidemum mercenariorum ducem quum conduxit, Athenienses e Chersoneso expulsi, p. 663, pen. Fraudes et facinora Charidemi in Athenienses, p. 670 sqq.
- Charinus, Epicharis filius Leuconensis, p. 927, 21.
- Charini proditoris rogatio in fraudem legum lata, p. 1334, 11 sqq.
- Charisiades, p. 1304, 26.
- Charisius Atheniensis, qui sororem in matrimonio habuit, p. 1304, 26.
- Charisius Eleus, cujus liberta Nicareta, p. 1351, 4.
- Chelidoneæ insulæ, intra quas ne liceret Persis navigare, cautum erat in pace, p. 429, 1.
- Chersonesus: Philippi studiosi Athenis rumorem spargebant, eum suo ære fossa ducta Chersonesum a terra continenti separatum esse et peninsulam insulam facturum, p. 77, 7. Ut classis eo mitteretur peninsulam ab incuriaonibus Philippi custoditura, auctor fuit perfectique Demosthenes, p. 252, 8, ubi Diopithis classis significari videtur. Sic servata est Chersonesus, cujus rei memores Chersonesitæ coronas aureas aliosque honores populo Atheniensium detulerunt, Decretum Cor. p. 256, 21, ubi populi peninsulæ nominantur Sestus, Madytus, Eleus, Alopeconnesus. — Chersonesi limites, de quibus Philippi et Atheniensium controversia, p. 86, 15. Perfossio Chersonesi tentata, p. 86, 17. Chersonesus juxta pacem inter Philippum et Athenienses conditam his redditur, p. 365, ult. Orationis Aristocrateæ initio, Olymp. CVII, 1 habitæ, Athenienses admoneantur, ut providerent, ne, quam vix recuperassent Chersonesum, rursus amitterent, p. 621, 7. Cur minus metuen-dum sit, ne Cersobleptes cupidine Chersonesi tentetur, p. 657, 4. Charidemus Athenienses vana spe Chersonesi restituendæ lactabat, p. 671 sq.
- Chiares Thoricus, testis, Mid. § 121, ubi nomen depravatam esse videtur.
- Chii, Chers. § 24. *Χίος* Lacrit. § 53 sqq. Chii cum Rhodiis et Byzantiis in societatem conjuncti bellum adversus Athenienses gesserunt sociale, p. 191, 12. Chius, Cos et Rhodus Cariae domino permissæ, p. 63, 18, Incola, Lacrit. § 52 sq. : *Χίος* τς.
- Chilon Archon Cephalodoro successit, quibus Archontibus Demosthenes in tutores queritur, p. 868.
- Chionidea Xypetæonensis, p. 1356, 13.
- Χολαργός*, Androt. § 40; Bæot. De dote § 6; Eubul. § 43, § 68.
- Χολλίδης*, Conon. § 10; Docum. Lacrit. § 20; Theocrin. § 6.
- Chrysippus fœnerator Phormioni actionem pecuniæ surreptæ intendit, p. 907 sqq.
- Cimon, quod Pariorum (var. patriam) rempublicam motasset, quinquaginta talentis multatus est, parumque abfuit, quin capitis damnetur, p. 686, 25.
- Cineas Thessalus, proditor, p. 324, 8.
- Ciriades, *Κεiriάδης*, Nær. § 40.
- Cirraha, regio Apollini Delphico sacra, p. 277. Inde natam bellum Amphictyonum cum Amphissenaisibus, *ibid.*
- Κιτιεύς*, Lacrit. § 32 sqq.

- Ciffus, Numerator, p. 908, 22.
 Cleanax, Tenedios, p. 1223 ult.
 Cleander, histrio, p. 1304, 8.
 Clearchus, Spartanus, cum Cyro expeditionem adversus Artaxerxem regem Persarum fecit, p. 197, 23.
 Clearchus a Timotheo commendatus civitatem Atticam impetravit, p. 482, 27.
 Cleo Cothocides cum aliis legatis ad Philippum mittitur pacis sciendae causa iurejurando, p. 235, 19. Adfuit Aeschini Ctesiphontem accusanti, p. 244, 5.
 Cleo Phalereus, Arcopagita, p. 272, 5.
 Cleo Suniensis trierarcha testatur Demostheni adversus Midiam, p. 568, 23.
 Cleo famosus qui Lacedaemonios in Pylo cepit, p. 1016, 4.
 Cleo, Cleomedontis filius, Cleonis famosi nepos, p. 1010, 2.
 Cleobula, Gylonis filia, Demosthenis oratoris mater, p. 812, 3.
 Cleocritus, Buseli filius Aenis, p. 1055, 26.
 Cleomedon, Cleonis Pylo famosi filius, p. 1016, 3.
 Cleomenes Naucratius, ab Alexandro M. Aegypto praefectus, dardanarius civitatem Atheniensem incommodis haud mediocribus affectit, p. 1285, 3.
 Cleonae, p. 258, 8.
 Cleotimus Eleus, proditor, p. 324, 11.
 Clinagoras, sacerdos Delphis, quum Amphictyones veta-
 rent, Amphiseenses agrum Cirrhaeum colere, p. 278, 18.
 Clinias, Clidici filius, p. 1311, pen.; p. 1312, 22.
 Clinomachus Demosthenem cum Theocrinae reconciliavit,
 p. 1335, pen.; p. 1358, 8.
 Clitarchus, tyrannus Eretriae a Philippo institutus, p. 126,
 pen.; p. 248, 16; p. 324, 16. Ab Atheniensibus expul-
 sus auctore Demosthene, p. 252, 5 et 18. Legatos
 ejus Athenas missos et a populo rejectos atque abire jus-
 sos Aeschines domum suam recepit, p. 252, 23.
 Clitomacha, Midyllidis Otrynensis filia, p. 1083, 13.
 Clitomachus, legatus cum Demosthene et aliis in Pelopon-
 nesum ad civitates in societatem belli adversus Philippum
 invitandum, p. 129, 19 (ubi optimi quique codices hoc
 nomen omittunt).
 Coccalina, ancilla, p. 1357, 1; p. 1386, 7.
 Κοκη, demus Atticus, p. 611, 22.
 Κορωνίδην, conjecti pro Κοδικίδην, Neer. § 72.
 Colias, promontorium Atticae, p. 1356, 8; Neer. § 33,
 § 34.
 Κολλυταί, Decret. Coron. § 75; Pantzen. § 4; Timocr.
 § 184, bis.
 Κολωνίαν, Mid. § 64, p. 535, 9; Neer. § 22, § 23,
 p. 1352, bis.
 Concio convocata ab imperatoribus et Prytanibus, Decret.
 Cor. § 38, cf. § 75.
 Conon, pater Timothei, clarus imperator, Adimantum col-
 legam accusavit, p. 401, 1. Res ab eo praclare gestae,
 p. 477, 12. Secundum Harmodium et Aristogitonem
 primo ei statua aenea Athenis posita est, p. 478, 5. Ob
 reflecta patriae moenia cum Themistocle comparatur et
 praefertur, p. 478, 25. Inscriptio donarii e decimis vi-
 ctoriae Cononi de Lacedaemoniis partae, p. 616, 7.
 Conon, filius Timothei, Cononis nepos, p. 1020, 8.
 Conon, generis infimi, p. 1271, 1, quem Ariston αἰτιάξ,
 verberum temere inflictorum, reum egit, p. 1256 sqq.
 Κόπος, Κόπιος Demota, p. 249, 13.
 Κορυθα, Κόρυθα Aristocr. § 198, p. 686, 21 (male Κόρυθα)
 Aphob. I § 14; Κόρυθα p. 172, 25.
 Corinthii quidam Philippo studentes, p. 324, 14. Corinthiaco
 in bello Athenienses egregiam operam navarunt, p. 258,
 11; p. 472, 20, ubi clades Atheniensium a Lacedaemoniis
 accepta significatur. — Mora Lacedaemoniorum interfi-
 citur, Phil. I § 23.
 Coronea, p. 69, 10; eam Philippus sub finem belli Phocici
 vastavit, p. 375, 12; p. 445, 21; Thebanis donavit,
 p. 385, 5.
 Corsiae, pari fortuna ac Coronea usae, p. 385, 5.
 Coe, Chius et Rhodus Cari permissae, p. 63, 18; p. 198,
 20. Cum vinum in Pontum vehitur, p. 933, 15;
 p. 935, 8. Κῶον οὐλύριον Lacrit. § 37.
 Κοδικίδης Decret. Cor. § 29, bis, § 54, § 55, § 75, § 187.
 Cotyphus Arcas ab Amphictyonibus imperator belli sa-
 cri adversus Amphissenses creatus, p. 277, 23; p. 279, 3.
 Cotys, rex Thraciae, quo interfecto res ibi commutatae
 sunt, p. 623, 18. Si multates et turbae, quae inter eum et
 Miltocydam alium Thraciae regulum intercedebant, et
 magna potentia, qua Cotys ad nocendum Atheniensibus
 abutebatur, p. 655, 1. Miltocyda sublato Chersonese-
 um totam rapuit Atheniensesque expulit, p. 658, 26. Ci-
 vitate et coronis aureis ab Atheniensibus donatus est,
 p. 659, 21. Peremptus a Pythone et Heraclide Aeniis, qui
 propterea ab Atheniensibus Cotym exosis civitate donati
 sunt, p. 659, 26; p. 674, 20. Omnium hominum in-
 festissimo odio Athenienses prosecutus, p. 669, 17. Iphi-
 crate, cujus sororem in matrimonio habebat, initio adver-
 sus Athenienses abusus est, deinde recusantem eum cupi-
 ditati suae servire aegreque ferentem, quod Chersonese-
 um Atheniensibus eripiebat totamque Thraciam occu-
 pabat, abiecit, p. 663.
 Cratinus, imperator copiarum pedestrium in Euboeam mis-
 sarum, p. 558, 6 Schol.
 Creon, rex Thebarum, ab Atheniensibus punitus quod cae-
 sos in bello humari vetuisset, p. 1391, 13. Persona
 tragica, p. 288, 19.
 Κρής, Cretensis, Neer. § 108.
 Cresphontes, fabula Euripidis, p. 238, 19.
 Κρωαί, Phaeipp. § 11; Leoclar. § 2.
 Κρωών, Chersonnesi oppidum, Aristocr. § 158, § 161.
 Critias, unus de triginta tyrannis hoc agebat, ut Eetionea
 Lacedaemonios reciperet, p. 1343, 9.
 Criton, homo luxuriosus, prodigus, intemperans, p. 1025,
 18.
 Κρονίων ὄντων, p. 708, 13.
 Ctesias, Cononis filius, p. 1258, 24.
 Ctesibius, Diodori filius Halænsis, moritur apud Abydum
 in castris Thrasybuli, p. 1310, 17.
 Ctesicles, a populo capitis damnatus, quod in solemn-
 quadam processione licentia ludorum abusus ininicum
 quandam suum scutica verberasset, p. 572, 26.
 Κτήσιος Ζεύς, p. 531, 28.
 Ctesiphon, Leosthenis Anaphlystius, ob coronam auream
 Demostheni decretam, ab Aeschine accusatus est, p. 243,
 12; p. 266, 17. In primis auctoribus pacis cum Phi-
 lippo ineundae, p. 344, 21; p. 346, 21; p. 371, 15; p.
 442, ult. Deinde rem peragendam Aeschini et Philocrati
 permisit, p. 371, 15.
 Ctesiphon, quem Eubulus sacrilegii reum egit, p. 435, 8.
 Ctesippus, Glauconides, p. 1352, 26.
 Ctesippus, Chabriae filius, a Demosthene defensus, Lept.
 p. 451.
 Cteson Ceramensis, p. 1361, 21.
 Cyanae rupes, intra quas navigare Persis non licebat,
 p. 429, 2.
 Κυδωνίδης, Docum. Neer. § 123, § 24.
 Κυδωνθαυαί, Docum. Neer. § 123; Neer. § 34; Stephan.
 I § 8.

Cynosarges, p. 691, 18, cf. p. 736, 6. Τὸν ἐν Κυνοςάργῃς, Cynosargensem (Demotam), p. 1335, ult.
 Κύπριος, adv. Epist. Phil. § 10.
 Cyprothemis a Tigrane legato regis Persarum Sami tyrannus institutus et a Timotheo ejectus est, p. 193, 4.
 Cyreblon, Κυρηδίων (villose Κυρηδίων), καὶ ἑστῆς Æschinis, ὁ κατάρτος, p. 433, 21. cf. Epicrates.
 Κυρηναῖος, Lept. § 41; Neær. § 9.
 Cyrus junior adversus fratrem, Artaxerxem, expeditionem facit, p. 197, 23.
 Cyrsilum Athenienses, auctorem sibi factum, ut regi Persarum sedederent, axis cum uxore et liberis contumularunt, p. 296, 9.
 Cytherus, Demus Pandionidis. Κύθηρα (?) p. 1040, 12, Phænipp. § 5.
 Cythnii et Siphnii in proverbio pro populis contentis, p. 176, 10.
 Cyziceni, Mid. § 173. Proconnesum bello affligunt, p. 1207, 22, Polycl. § 5 et 6. Cur ab Atheniensibus defece- rint et bello sociali adversus eos interfuerint, Schol. ad p. 570, 15. Slater Cyzicenus (numus aureus) in Bosporo 28 Drachmas Atticas valebat, p. 914, 11, adv. Phorm. § 23; Lacrit. § 36.

D.

Damagetus auctor Byzantiis factus est coronæ aureæ po- pulo Atheniensium deferendæ ob depulsum Philippum, p. 255, 20.
 Damostratus senior Melitensis, p. 1310, 6.
 Damostratus junior, senioris ex Amythaone nepos, p. 1310, 11.
 Daochus Thessalus, proditor, p. 324, 8.
 Darius primus, rex Persarum, Datum adversus Græciam mittit, p. 1377, 5. Δαρεικός numus aureus Persicus, Timocr. § 129.
 Datis, legatus regis Persarum, adversus Eubœam et Atticam movet et in campo Marathonio cladem accipit, p. 1377, 4.
 Δεκαδραχμία a Philippo apud Thessalos instituta, p. 71, 12.
 Δεκέλεια, Mid. p. 562, 4; Timocr. § 128. Ὁ Δεκαδικὸς πῶ- λιμος, Cor. § 96; Androt. § 15; Eubul. § 18. Δεκαδικὸς Callipp. § 3.
 Delphicum templum pecunias poscentibus fœnori dabat, ut Alcmeonidis exulibus, ut domum redirent et patriam a Pisistratidis liberarent, p. 561, 18. Patria sacra pro rep. Atheniensium Delphis facere nisi Atheniensi nemini licebat, p. 1481, pen. Τῆς ἐν Δελφοῖς σιαῖς, Pac. extr.
 Delphinium: ἐν τῷ Δελφινίῳ βοσῶ. De Dote § 11; τὸ ἐπὶ Δελφινίῳ δικαστήριον, Aristocr. § 74.
 Delus. Ad causam Deliacam pro Atheniensibus in concilio Amphictyónico dicendam delectus Æschines a populo quum esset, senatus Areopagiticus Hyperidi hanc actionem mandavit, p. 271, 23, ante quam Python Athenas venisset, p. 262, 16.
 Demades orator cum Philippo facit, p. 320, 27. Auctor pacis cum Macedone post cladem Chæronensem factæ, ibid. Aristogiton actionem in eum parans, accepta pecunia placatus est, p. 784, 17.
 Demaretus, Philippi studiosus apud Corinthios, p. 324, 14.
 Demaretus, tutor liberorum Aristæchmi, p. 987, 18.
 Δήμητρα ἑπομένης, Timocr. § 151; νῆ τὴν Δήμητρα πασσίμ. Δημοουργοί, summi in Peloponneso magistratus, p. 280, 3.
 Demo, patruus Demosthenis oratoris, pater Demophontis tutoris et particeps injuriarum, Aphob. III § 20, p. 840, 10. Causam dicit adversus Zenothemim, p. 881, 27.
 Demochares Leuconensis sororem matris Demosthenis in matrimonio habuit, p. 818, 3; p. 836, 3.
 Demochares Præaniensis, p. 1145, 21; p. 1147, 11; p. 1148, 22.

Demochares, quem Theocrines fratris sui perenti apud Areopagum se accusaturum minabatur, p. 1331, 7.
 Democlem Aristogiton denuntiare instituens, pecunia aver- sus destitit, p. 784, 22.
 Democrates, Sopili filius Phlyensis, cum aliis legatis mitti- tur ad Philippum jurisjurandi causa, p. 236, 8. Cum De- mosthene in legatis ad Thebanos fœderis adversus Phil- lippum conciliandi causa, p. 291, 7.
 Democratides (var. Δημοκρίτου), pater Dionysii, Chollides, adv. Lacrit. § 20.
 Democritus, Demophontis filius Anagyrasius, cum aliis ad Philippum missus navium repetendarum causa, p. 250, 15.
 Demomeles, cum Hyperide subscriptor rogationis Aristo- nici de corona aurea Demostheni decernenda, p. 302, 25.
 Demomeles, Demosthenis necessarius, filius Demonis, cui pater oratoris sedecim minas mutuo dedit, p. 816, ult.
 Demonicus, Marathonius e senatu Areopagico, p. 272, 6.
 Demonicus Phlyensis, Archon pseudonymus, p. 263, 5.
 Demophilus trapezita, p. 1031, 9.
 Demophon, Demonis filius, in tutoribus Demosthenis, p. 814, 3. Erant consobrini. nam Demo Demophontis pater erat frater Demosthenis senioris, p. 840, 10.
 Demosthenes senior, pater oratoris, quas filio reliquerit et quomodo de iis per testamentum constituerit, p. 811, 8 sq.
 Demosthenes orator sæpe a patria et ab aliis civitatibus coro- nas aureas accepit, p. 313, 2. A populo Atheniensium coro- nis aureis ornatus est rogante Aristonico et rogante Cte- siphonte, p. 253, 4. In expeditione in Eubœam adversus Thebanos in trierarchis fuit, qui primi sua sponte munus susceperant, p. 259, 13. Legem de Symmoris partibus et accusatus absolutus est, p. 260, 18. Diadas de prima coro- na aurea Demostheni controversiam quum movisset; causa cecidit, p. 302, 15. Quot patrie socios et quantas militum et numorum copias consiliis, legationibus, sta- diis comparavit, p. 305, 14 sq. Curavit moenia reficienda et frumentum coemendum post pugnam Chæronensem, p. 309 sq. Adversarii, quibuscum ei ad rempublicam ac- cedenti certandum erat, p. 310, 9. Laudationem funebrem in funere publico cassorum ad Chæroneam dicere jussus est, p. 320, ult. In secunda legatione ad Philippum captivos Athenienses suo ære redemit, p. 393, 11. Tribui suæ cho- rego carenti se ultro obtulit tertio anno ante quam Nidiæ diem dixit, p. 518, pen. Adolescentulus tutores suos de male gesta tutela accusavit, p. 539, 23; p. 541, 8. Lega- tionem a se obitas recenset, quas omnes sibi prospere eve- nisse dicit, p. 308, 10. Bis ad Philippum legatus, p. 406, 24. Pavor et animus imbellis ei exprobratus est, p. 405, 17; p. 409, 27. Primos a Philippo missos legatos magni- fice accepit ad spem pacis Atheniensibus excitandam, p. 414, 10. Deserti ordinis ab Euctemone accusatus, p. 547, 27. In suspicionem Nicodemi interfecti vocatus, p. 548, 16. Creditus Eubœenses ad defectionem ab Atheniensibus impulsisse, p. 550, 22. Septies publicis actionibus et bis in rationibus reddendis ab Aristogitone accusatus offogit, p. 781, 6. A Theocrine accusatus, p. 1333, 20. Insimula- tur cum eo colludere, p. 1335, 24. Theocrines actionem decem talentis æstimatam ei remisit, p. 1336, 6. Aphobus tutor eum adhuc pupillum principem Symmorie consti- tuit, quam personam non nisi ditissimi subibant, p. 836, pen. Causæ actoris contra Dionysodorum patrocinatur, p. 1298, 4. Interfuit bello Lamiaco, p. 1491. Epist. ult. De exsilio ejus epistolæ aliquot agunt. Δημοσθένης Theo- crin. § 23, § 36, § 41, et passim. Δ. Δημοσθένους Παιανεύς Decret. Cor. § 29, § 54, § 84, § 105, § 118, § 181, § 187.

δεῦρο Δημόσθενες Dionys. extr. De se ipso loquitur in tertia persona, p. 449, 4, et passim.

Demosthenes, imperator Atheniensium bello Peloponnesiaco clarus, laudatur a studio recti et honesti, quod gratiae populari praehabuisse dicitur in consilia publice dandis, p. 34, 21.

Dercylus e Chalcide nuntiavit Atheniensibus, Philippum Phocensem Thebanis tradidisse, p. 359, ult. In legatione secunda ad Philippum missa Aeschinam solum e Philippi tentorio noctu exire vidit, p. 396, 9.

Δίξην, Aristog. I § 11; F. Leg. p. 422, 11.

Digna, Δεῖγμα, locus in portu Athenarum, ubi negotiatores exempla mercium advectorum spectatum exponebant et mercatus contrahebant, vulgo *Bursa*, *Burse*, p. 1214, 18.

Dinarchus Corinthius cum Philippo facit, p. 324, 14; p. 1491.

Dinarchus, orator Atheniensis, Epist. VI.

Dinia, Theomnesti, affinis Apollodori, qui Diniae sororem in matrimonio habuit, filii Pasionis, p. 949, 21; p. 1118, 16; p. 1214, 17.

Dinias Erchiensis in caudicibus valentibus, p. 501, 25.

Dinias, Phormidis Cydantides, p. 1387, 4.

Dinon, Nicostrati et Arethusii frater, p. 1248, 9.

Dio naulerus, p. 908, 15; p. 910, 12.

Dio Phrearrhius, p. 270, 13.

Dio Syracusanus parvis copiis Dionysium evertit, p. 506, 24.

Diocles Pithensis magnas cum Iphicrate similtates exercuit, p. 534, 23. Idem (?) in Euboea facta pace cum Thebanis bellum finivit, p. 570, 27.

Diocles prior, cujus lex recitatur, p. 713, 19.

Diodorus Halænsis, p. 1310, 17.

Diodorus Aristoni contra Cononem testatus est, p. 1266, 27.

Diodorus, ab Androtione parricidii accusatus, et absolutus ipsum παρανόμων accusavit, p. 593 sq. Hujus causae res narratur p. 702.

Diogiton Acharnensis, p. 1360, 11.

Diognetus, homo dissolutus et perditus, p. 992, 26.

Diognetus Thoricius testatur Demostheni adversus Thrasylochum, p. 541, 6.

Diondas de prima corona aurea Demostheni controversiam movit, sed frustra conatus ei eripere, p. 302, 15; p. 310, 10.

Διώνη, F. Leg. § 299; Orac. Mid. § 53; Epist. IV, 2.

Διονύσια, Phil. I § 35. νικησάντων αὐτῶν Διονύσια χορηγούτων Phænipp. § 22. Διονυσίαι Decret. Cor. § 55, § 84, § 115, § 116, § 118; Lex § 120; Mid. § 106, § 226. ἐν Διονυσίαις Mid. passim, ubi multa de Dionysiis.

Διώνυσος deus, Mid. passim. ἐν Διονύσου τραγῳδοῦς ἰδεάσασθε Pac. § 7. Διονύσω ἐξεδόθη γυνή Neær. § 73 sq., § 110. ἐν Αἰγύπτῳ § 73, § 76 sqq.

Dionysius, Siciliae tyrannus, ab Atheniensibus civitate donatus est, p. 161, 11. Initio scriba publicus, p. 506, 21.

Dionysius posterior, a Dione circumventus, imperio exutus est, p. 506, 22.

Dionysius, Democratidis Chollidensis, p. 929, 26.

Dionysius Aphidnaeus testatur Demostheni in causa Nicodemi interfecti, p. 549, 22.

Dionysius Atheniensis, accleratus, largitionibus corruptus patriae commoda vendidit, p. 398, 3.

Dionysius, conditione servilli natus, fraude impetravit quorundam Athenis potentium, ut proxenus Atheniensium in urbe sua (Megaris aut Messenae) scriberetur, p. 496 sq.

Dionysodorus negotiator, in quem est actio p. 1282 sq.

Diopantus, testis a Demosthene adversus Aeschinam pro-

ductus, p. 403, 10. Idem (?) in claris et potentibus oratoribus habetur, p. 436, 13. Factionis princeps, p. 498, 26. Lex ejus ei, qui in defendenda populi libertate cecidisset, pares honores decernit, atque Harmodio et Aristogiton, p. 505, pen. Psephisma ejus de supplicatione instituenda, p. 368, 6.

Diopithes, imperator Atheniensium, deducere coloniam in Chersonesum jussus et a reliquis Chersonesitis admensus quum esset, a solis Cardianis rejectus est post pacem cum Philippo et Atheniensibus conciliatam, p. 91, 15; p. 114, 15, quem incolerent agrum, eum suum esse Cardianis dicentibus et Atheniensium populo quicquam in eum juris esse negantibus et in Philippi fidem sese dederunt. Quapropter, Philippo in Thracia bellum gerente, Diopithes Macedonis possessionem reppulatus est, qua de re quum Philippus questus esset, ille a Demosthene defensus est Or. Chers., p. 88 sqq. Philippi de eo querela in epistola, p. 159, 10. Nonnulla Atheniensibus suasit, quae Athenienses in vitia Philippi concesserunt, p. 248, 9.

Diopithes, Melitensis, p. 1361, 20.

Διοσκουρεῖον, F. Leg. § 158, p. 390, 26.

Diotimus, Diotimi Icarientis; homo improbus et infamis, p. 1266, 19, p. 1267, 20.

Diotimus, reipublicae scuta donavit, p. 264, 24 post pugnam ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, p. 265, 20. Idem (?) Euonymensis homo dives et Midiae studiosus, p. 581, 15. Civilis et popularis, p. 1482, 5.

Δίφιλος (var. Διφιλος), Neær. § 58.

Dodona. Δωδώνη Oracul. Mid. § 53. Dodonae Jovis oracula, p. 311, 20; p. 1466, 27; p. 1487, 1.

Dolopes, populus miserabilis et contemendus, p. 246, 2.

Doricus, oppidum Thraciae, p. 133, 16; p. 390, 2.

Dorotheus Eleusinius, p. 1358, 7.

Δράκων καὶ Σόλων, Timocr. § 11. Dracontis leges, Aristocr. § 51; Euerg. § 71. Draco, saevus in homicidis puniendis, p. 505, 12; p. 636, 11; p. 1161, 3.

Dracontides, p. 861, 26.

Dronglus, oppidum Thraciae, p. 100, 22; p. 446, 2.

Drosis, ancilla Neærae, p. 1386, 8.

Drymus, in finibus Atticae, F. Leg. § 326, p. 446.

Drys, oppidum prope Byzantium, p. 664, 2.

Dysnicetus, Archon, Steph. II § 13, p. 1132, 25.

E.

Ἐκάληθεν, Neær. § 61.

Ἐκατάβα, Conon. § 39.

Ἐκατομβαιῶν Decret. Coron. § 29; Testim. Coron. § 137; Lex Timocr. § 23; Or. Timocr. § 26; Olynth. III § 5.

Echinos, oppidum Thessaliae finitimum, a Thebanis Echino duce e Spartia oriundo conditum, a Philippo captum, p. 120, 3.

Ephantus, Thasius, adjutus a factione sua patriam a Lacedaemoniorum praesidio liberatam potestati Atheniensium restituit, eoque effecit ut hi Thraeciae potirentur, p. 474, 26.

Hedylus, filius Pamphili, p. 1015, 18.

Hedyleum, oppidum Boeotiae, p. 387, 11.

Ἡετώμεια, alterum Piraei cornu, agro Attico valde importunum, quo receptum Lacedaemonios Critias ibat, Aristocrates Scellii filius evertit, p. 1343, 8.

Hegemon, orator de factione Philippi, p. 320, pen. Eum a se denuntiatum Aristogiton numis placatus dimisit, p. 784, 16. Idem nomen in Decreto Coron. § 84.

Hegesileus, ob rem in Euboea male gestam non defensus ab Eubulo cognato, p. 434, 14.

Hegesippus orator, p. 364. Cum Demosthene legationem ad

- Philippum obiit vehementerque factioni Macedonicae obstitit, Liban. Argum. in Halonn. p. 75, pen. Item obiit legationem ad Peloponnesios, p. 129, 18. Tam parum Philippo acceptus, ut ejus hospitem Xenoclidem e Macedonia excedere juberet; quia eum recepisset, p. 447, 9. Hegestratus, nauclerus Massiliensis, in undis misere perlit, p. 883.
- Ἡϊών apud Amphipolim ubi bellum gestum, p. 173, 5; p. 687, 1.
- Ελαφθολιών, Decret. Cor. § 54; § 164; F. Leg. § 57.
- Elatea, oppidum Phocidis, p. 275, 13. Philippus in se recepit Elateam mœnibus cingendam, p. 69, 18. A Philippo ea subito obsessa Thebani perterriti, ab ejus societate defecerunt et cum Atheniensibus se conjunxerunt, p. 278, 16. Captam esse Elateam nuntius vesperi Athenas venit, Cor. § 169.
- Elatea Cassopiæ (Ἐλάτρεα?) Alexandro Olympiadis fratri a Philippo data, p. 84, 23.
- Elei Triphyliam ab Arcadibus Pisatarum auxilio ereptam repetebant, p. 206, 5. Ex hoc populo studiosi Philippi nominantur p. 324, 10.
- Eleus (euntis) oppidum Chersonesi, p. 256, 22; p. 672, 20.
- Ἐλευσίνιος, Leochar. passim; Neær. § 39; Pantæn. § 4. Eleusina oppidum et Demus Atticæ 120 stadia ab urbe distans, p. 238, 18. Capta Elateæ, decretum est, ut Athenienses armati ad Eleusina prodirent, p. 290, 5. Templum augustum, p. 1385, 4. Ἐλευσίν Callicl. § 28; ἐν τῇ αὐτῇ Neær. § 116.
- Ἡλιαία. Ἡ δαίτια ἦν ἐν Ἡλιαίᾳ. οἱ γὰρ τὴν Οὐνηίδα καὶ τὴν Ἐρεχθίδα δαιτυόντες ἐναυθα κάθηται, p. 1142, 25. Τιμάτω ἢ Ἡλιαία, Lex Timocr. § 63.
- Ἡλιασίων ἔθνος Timocr. (parte suspecta) § 149.
- Elis in Peloponneso a Philippo obtenta, p. 118, 5. Cædibus vexata, p. 133, ult.; p. 424, 22. Status popularis sublatu, p. 435, 18. Ἡλίας Neær. § 18.
- Helixus Corinthius, Philippo deditus, p. 324, 15.
- Ἐλλάς passim, ut Aristocr. § 40; F. Leg. § 303.
- Ἐλληνες καὶ βάρβαροι, Macart. § 22. Μισθοφοροῦσι Symmor. § 31 sqq. Asiam habitantes Græci produunt, Chers. § 24, § 27.
- Ἐλληνικαὶ πράξεις καὶ λόγοι Ἐλληνικοί, p. 244 pen.; Ἐλληνικώτατος ἀνθρώπων p. 439, 26.
- Ἐλληνίδες πόλεις, Erot. § 25.
- Elpides, ludī magister, cui Trometem Æschinis patrem seruiasse Demosthenes dicit, p. 370, 7.
- Ἐμπούσα, p. 270, 25.
- Endius, Epigenis Lamptrensis testis, Steph. I § 8.
- Epænetus Andrius, amator Neæræ, p. 1366, 26. Ibidem et seqq. lis ejus cum Stephano acta narratur.
- Eperatus Tenedius, p. 1223, ult.
- επερως depravatam Testim. Mid. § 22.
- Ἐρασιστειον, templum, p. 898, 6.
- Ἐρῆδων ἔθνος, F. Leg. § 303.
- Ἐρέται, p. 632, 3; cf. p. 1069, 9, Macart. § 57.
- Ephialtes post Thebas eversas cum Demosthene aliisque oratoribus ad supplicium postulatur. Commemoratur p. 1482, 6.
- Epioerdes Cyrenæus Atheniensibus magnam illam in Sicilia cladem passis centum minas dono dedit et rursus talentum exsilibus bellum adversus triginta tyrannos gerentibus, p. 469, med.
- Epichares, avus Epicharis ludis Olympiis stadio pueros vincentis, p. 1342 sq.
- Epichares, nepos, victoris Olympici causam adversum Theocriuem egit, p. 1322 sqq.
- Epichares Sicyonius, Philippo addictus, p. 324, 13.
- Epicrates; ob legationem male gestam morte punitus, vir alias probus, qui populum restituit, p. 430, 4.
- Epicrates, laudatur Erotico, p. 140 sqq.
- Epicrates, cognomine Cyrebion, Æschinis affinis, F. Leg. § 287.
- Epigates, p. 708, 23, ubi optimi libri exhibent Τιμοκράτης.
- Epigenes Lamptrensis, pater Endii, Steph. I § 8.
- Epitincus, p. 1491, ult.
- Epitimus, in quem Aratus ἐνδείξεως actionem instituit, p. 1489, pen.
- Heraclæodorus, Erist. p. 1489.
- Ἡρα. Ὁ ἀρχων ὀρελίετω χιλίας δραχμίας τῇ Ἡρᾷ, p. 1068, 10.
- Ἡρακλεια, F. Leg. § 86, § 125.
- Ἡρακλειώτης, Callipp. § 3, et passim.
- Ἡρακλῆς, Eubul. § 46, § 62; Orac. Macart. § 66; Orac. Mid. § 52. Ἡρακλῆς Mid. § 66; F. Leg. § 308; Phil. III § 31; νῆ τὸν Ἡρακλῆα καὶ πάντας θεούς Cor. § 294. Sacerdotes ejus e nobilissimo genere, p. 1313, 26; p. 1318, 16.
- Heraclidæ ab Atheniensibus defensi et in patriis regnum restituti, p. 290, 23; Decret. Coron. § 186; Epitaph. § 8.
- Heraclides Byzantium ejecto Lacedæmoniorum præsidio Atheniensibus tradidit, p. 475, 3.
- Heraclides Ænius cum Pythone Cotym Thraciæ regem peremit et ab Atheniensibus civitate donatus est, p. 659, 27.
- Heraclides trapezita, p. 894, 15; p. 1171, 1.
- Heræum, Ἡραίων Τεῖχος, castellum in Thracia, Philippus oppugnavit, p. 29, 22.
- Erasicles, gubernator navis, p. 929, 13; p. 934, 15.
- Ἐρασιεύς, Bæot. De Dole § 16; Lept. § 146; Neær. § 84.
- Erechtheus, heros eponymus Erechthidarum, p. 1397, 17.
- Ἐρεχθίδης, Decret. Cor. § 164; Euerg. § 12; Mid. § 68.
- Eressus, oppidum Lesbii, p. 213, 19.
- Eretria, oppidum Eubœæ e regione Atticæ situm, p. 98, 26. Tyrannus a Philippo ibi instituta, p. 119, 21; p. 125, 18. Idem his rebellantibus compescit, p. 125, ult. Athenienses Eretriam a Clearchi tyrannide liberaverunt auctore Demosthene, p. 252, 5 et 19; p. 787, 1. Ex Eretria Datis Persa in Marathoniam planitiem trajecit, p. 1377, 5. Ἐρετριεύς Aristocr. § 124.
- Ergisca, oppidum Thraciæ, p. 85, ult.
- Ergocles, Thrasymbuli socius, morte punitus, p. 398, 3.
- Ergophilus, belli in Thracia male gesti accusatus et condemnatus, p. 398, 2; p. 655, 2.
- Hermæus, trapezita in Ægina, p. 953, 19.
- Ἐρμηῖς φθοριστής, Herma Athenis, p. 1358, 7.
- Ἐρμηῖς, Herma, cippus, Mid. § 147; p. 491, 4; p. 1146, pen.; Euerg. § 26.
- Hermogenes, p. 1157, 22.
- Hermon, gubernator navis, qua Lysander Lacedæmonius vehens Atheniensium classem ad Ægospotamos cepit, p. 691, 5.
- Hermonax, p. 988, 4.
- Ἡρώες εἰτε θεοί, Aristocr. § 67.
- Ἡροιάδης, Neær. § 61.
- Heropythes, Archon pseudonymus, p. 282, 7 et 25.
- Ἡρώς, Erot. § 21.
- Ἐρυθραῖοι, Chers. § 24.
- Eryxias, medicus e Piræeo, p. 898, 9.
- Eryximachus, κηδεστής Chabriæ, p. 1016, 1.
- Hesiodi locus recitatur p. 417, 2.
- Ἡττοῖται, Phil. I § 31; Chers. § 14.
- Euzon Bæotum ob acceptam plagam interemit, p. 537, 20; quapropter ignominia notatus est, p. 538, 23.
- Euagoras, rex Cypri, ab Atheniensibus civitate donatus, p. 161, 11.
- Euander, Archon non multo ante Timocrateam, p. 743, 18.
- Euander, Thespiciensis, p. 571, 20.

- Eubœam Thebanis rapientibus Athenienses Timotheo auctore subito liberaverunt, p. 108, 12; p. 205, 25, Amphipoli adhuc salva, p. 11, 11, ante expeditionem Olynthiacam, p. 566; 22. cf. p. 44, 26. Posterior alia Atheniensium expeditio Olynthiacam insecuta, p. 566, pen., post eadem Cotyis, p. 678, 12. Philippus pace cum Atheniensibus composita Eubœam tyrannus implebat, Eretrius Clitarchum, Hipparchum, Automedontem imponens, Oreo Philistidem, p. 119, 22; p. 125, 25; p. 248, 14; quas tyrannides Athenienses Demostheno auctore depulerunt, p. 252, 2 et 18; propterea Aristonico auctore Demostheni corona aurea decreta est, p. 253 sq. Turbæ in Eubœa ob Plutarchum tyrannum, quibus immisceri populo dissuasit Demosthenes, p. 58, 4, nequiquam. Eubœenses ab Atheniensibus adiuti, male gratiam referebant, p. 58, 12. Demosthenes in Eubœam a Philippo sollicitatam et tentatam legatus venit, p. 252, 6. Quare insula ab Atheniensibus deseruit, p. 550, 25. Expeditio Atheniensium adversus Thebanos in Eubœam, p. 570, 23. Brevi (triduo) finita est per indutias Dioclis, p. 570, 28; p. 597, 19; p. 1346, 14.
- Eubœenses Atheniensium populus liberat, p. 11, 10.
- Eubœensis expeditio, Mid. passim; Bœot. De Nomine § 16 sq. Εὐβοίος, Docum. Lacrit. § 20.
- Eubœeus, pater Eumachiri, Hestiazensis, adv. Leocr. § 20.
- Eubulides Euxitheum peregrinitatis accusavit, p. 1299 sqq.
- Eubulides, Buseli filius, p. 1053, 16.
- Eubulides, Eubulidis e Phylomache filia et Sositheo nepos, p. 1053, 14.
- Euhulides Cyncoargensis, testis, p. 1835, ult.
- Eubulus Anaphlystius, clarus orator, suavit Atheniensibus pacem cum Philippo faciendam, p. 232, 14. Cum aliis mittitur ad Philippum iurisdictionis causa, p. 235, 17. Princeps factionis, p. 498, 27. Studebat Midiae, p. 580, 24; adversabatur Demostheni, p. 581, 7. Æschinis et Philippi studiosus, quum pro cognatis Hegesileo et Thrasibulo dicere recusasset, nullus dubitavit pro Æschine dicere, p. 434, 13. Philippo se inimicum esse simulans clam studebat, p. 435, 2. In causa Philonici ab Aristophonte accusatus, p. 434, 21. Meroelem et Ctesiphontem accensavit, p. 435, 6 sq. Rogationem cum Æschine tulit de legatis in Peloponnesum mittendis, qui civitates adversus Philippum concitarent, p. 438, 23.
- Eubulus Coprius, p. 248, 8, Mnesithei filius, rogationem fert de legatis ad Philippum mittendis navium repetendarum causa, p. 249, 13.
- Eubulus Probabilisus, p. 1361, 10. Idem (?) studet Thebanos in belli societatem adversus Philippum adducere, p. 281, Cor. § 162.
- Eubulus Tharrecem et Smicythum accusavit, p. 401, 1.
- Eucampidas Arcas, proditor, p. 324, 9, vulgo Eucalpidas.
- Euclides, Archon, quo libertas restituta est, p. 713, 19. Leges Euclide priores multæ antiquatæ, p. 742, 1; posteriores, p. 742, 11; p. 1067, 14; p. 1307, 25. 'Αν' Εὐκλείδου ἀρχόντος Macart. § 51; πρὸς Εὐκλείδου ἀρχόντος Timocr. § 133; Eubul. § 30; μετ' Εὐκλείδην ἀρχόντα Timocr. § 134.
- Eucrates Leucadius, Nææræ amator, p. 1354, 12.
- Euctemon Sphettius Demostheni adversus Midiam testatur, p. 568, 24.
- Euctemon, Eubulidis filius, CÆensis, Archon Rex, p. 1063, 27.
- Euctemon, Æsonis filius, ob liberalitatem in rempublicam laudatur, p. 567, 26.
- Euctemon cum Androtione negotium habuit, p. 607 seq. Accusatus ab eo et absolutus eundem accusavit in negotio navis Naucraticæ, p. 701 sq.
- Euctemon Lusensis, sycophanta a Midia commotus, ut Demosthenem ordinis deserti accusaret, p. 547, ult.; κονογράφος ibid.
- Euctemon, Pentecontarchus quo Apollodorus Pasionis filius trierarchus usus est, p. 1212, 5.
- Eudemus, Cydathenæensis extremo supplicio affectus ob ejus legem non probatam, p. 743, 17.
- Eudemus vir popularis, p. 1482, 6.
- Eudercus, homo obscurus, at ex Aristocratis auctoritate ob nullum meritum civitate donatus, p. 688, 11.
- Eudicus Philippo Thessaliam prodidit, p. 241, 27.
- Eudoxus, vir popularis, p. 1482, 6.
- Euegori lex de libertate Dionysiorum et Thargeliorum, p. 517, 24.
- Euerghus, quem falsi testimonii arguit oratio p. 1139 sq., frater Theophemi, p. 1149, 15. Idem (?) cum Pantzeneto de pecunia credita egit, p. 967.
- Eumachirus (var. Εὐμαχος), filius Eubœi, Histiazensis, testis, adv. Lacrit. § 20.
- Eumelides, p. 1187, 21.
- Εὐμενίδης, Aristocr. § 66.
- Eumolpi exercitus ab Atheniensibus fusus, p. 1391, 4.
- Eumolpidarum de gente erant Hierophantæ, p. 1385, 6. Διὰ τὴν εὐμολπίαν πρὸς Εὐμολπίαν p. 601, 27.
- Eunicus Cholargensis, p. 1312, 13; p. 1320, 9.
- Εὐνομία, Aristog. I § 11.
- Eunomus Anaphlystius, caduceator, p. 283, 8.
- Eunomus, frater Æschinis, p. 379, 16.
- Εὐνομυμύς, Mid. § 208.
- Euphemus, socer Mantithei, p. 1011, 26.
- Eupherus, pater Callicratis, Androt. § 60.
- Euphiletus, Damotimi Aphidæus, p. 934, pen.
- Euphiletus, Simonis filius, Æxonensis, p. 1353, 1.
- Euphræi fortuna adversa, quod Oritis perniciosas machinationes Philippi prodiderat, p. 126, 6.
- Euphræus, numularius Athenis, p. 948, 16; p. 956, 12. Libertus aut certe consors Pasionis mensarii, p. 1197, 11.
- Euphron, numularius, p. 948, 17; p. 956, 12.
- Eupolemus, p. 1052, 9.
- Euripides, Polycelis trierarchæ collega, p. 1227, 11.
- Euripidis poetas Phoenix citatur p. 418, 2.
- Eurybates proditor in proverbio est, p. 233, 8.
- Eurydamas, Midiae filius, Nææræ amicam secum per Thessaliam ductitavit, p. 1382, 6.
- Eurylochus a Philippo cum præsidio missus ad Eretrien- ses pristinae libertatis recuperandæ cupidos coercendos, Phil. III § 58.
- Eurymachus, Leontiadis filius, Thebanus quum Bœotarcha esset, auctor factus est suis, ut Platæas subito oppressas Lacedæmoniiis proderent, p. 1378, 21.
- Eurystheus, rex Argivus, sævus et implacabilis Herclis et Heraclidarum exagitator, p. 1391, 10.
- Euthetion, Cydathenæensis, p. 1356, 15.
- Euthycles, Archon pseudoponymus, p. 266, 16.
- Euthycles Thriasius, cui Demosthenes orationem in Aristocratem scripsit, Anonymi Argum. in Aristocr. p. 620 med. Trierarcha interfuit expeditioni in Hellespontum factæ et ante illam causam jam alios fraudium in rempl. reos egit, p. 622, 27.
- Euthycrates Olynthius, quum patriam Philippo prodidisset, misere periit, p. 99, 22; p. 426, 2; p. 251, 1.
- Euthydemus, Stratocelis filius, liberalis in rempublicam, p. 567, 26.
- Euthydemus Phlysius in legatis ad Philippum in propinquitate Atticæ commorantem missus, ut indutias impetrarent, p. 282, 22.
- Euthydemus, Pamphili filius, p. 1015, 19.

Euthydicus medicus, p. 1018, 10.
 Euthymachus Otrynensis, p. 1083, 4.
 Euthynus pugil, p. 537, 14.
 Euthyphemus, scriba curatorum emporii, p. 1324, 10.
 Euxitheus, Thucriti filius, Haliminius, actor causæ adversus Eubulidem, a quo peregrinitatis accusatus fuerat, p. 1299 sq.; p. 1311, 18. Demarcha magistratum ita gessit, ut decreto laudaretur, verum acerbitate debitorum exactorum nonnullos Demotarum exacerbavit, p. 1319, 1.
 Euxitheus Chollidensis, p. 1260, 2.
 Enxitheus, Timocratis filius, p. 1311, 1.
 Euxitheus Eleus, proditor, p. 324, 10.
 Excestus medicus, p. 379, 16.
 Excestus Lampscenus Philiscum patriæ tyrannum interemit, p. 666, pen.

G.

Γαμηλιών, Decret. Cor. § 84.
 Ganymedes, forma nobilis, p. 1410, 20.
 Gelarchus Atheniensibus reditum e Piræo in urbem parantibus quinque talenta credidit, p. 502, 17.
 Γεραίων ἄρκος, Næser. § 78 sqq.
 Geræstus, promontorium Eubææ, ubi Philippus navigia Attica corripiebat, p. 49, pen. Bello Phocico finito Philippus Geræsto insidiatur, p. 445, ult.
 Glaucetas ad Mausolum legatus ipse tertius mittitur, p. 703, 21. Crimina ejus exponuntur p. 740, 24. Lacedæmoniis et XXX tyrannis deditus, ibid. Erario præfectus, p. 741, 4.
 Glauetas Cephisiensis, p. 1358, 27.
 Glauco et Glaucus fratres Cæenses falsum testamentum subijciunt, per quod in Hagnia hereditatem irreperent, sed fraudis convincuntur, p. 1051, 13.
 Glauco rogavit, ut legatio ad Cersobleptem mittenda decerneretur, quæ Thracem ad æquas fœderis condiciones adiret, p. 678, 3.
 Glaucothea, Æschinis mater, p. 270, 24; p. 320, 15.
 Glaucus Cæensis, p. 1051, 13.
 Glaucus Carystius, victor Olympicus ætate Demosthenis prior, p. 331, 2.
 Gorgopas, imperator Lacedæmoniorum, a Chabria in Ægina peremptus, p. 479, 26.
 Græci, vid. Ἕλληνας.
 Gylon, avus Demosthenis maternus, p. 836, 18.

H.

[Vocabula hac littera incipientia quære sub vocali proxima.]

I.

Iason Pheræus, socius Atheniensium, intercedit pro Timotheo imperatore capitis accusato, p. 1187, 15. ipse Athenas profectus, p. 1190, 23.
 Iatrocles Demostheni narrat, quid Æschines egisset, quum in Macedonia convivio cuidam interesset, p. 402, 22.
 Ἰκαριεύς, Conon. § 31.
 Idrieus, Caria dominus post Mausolum et Artemisiam, p. 63, 17.
 Hierax et Stratocles legati Amphipollitarum Atheniensibus patriam suam a Philippo vexatam in fidem dabant, sed repudiabantur, p. 11, 11.
 Hieron Bithynia in Ponti faucibus, p. 468, 10; p. 926, 5; p. 1211, 55.
 Ἰερὸν ἕρος, Mons sacer, tempore pacis transigendæ a Philippo captum, p. 85, ult., ante quam Diopithes coloniam in Chersonesum duceret, p. 114, 18; p. 390, 3. Miltocyde pulso una cum thesauris a Cotye occupatum, p. 655, 6.
 Hieronymus Arcas, proditor, p. 324, 9; adversus eum Phi-

lippi partes tuentem Æschines apud Megalopolitas dixit, p. 344, 14.
 Ἰλιός κικλῶν, F. Leg. § 148.
 Ilium occupatur a Charidemo, p. 671, 9.
 Illyrii contra Philippum bellum gerunt, p. 13, 4.
 Ἰοδῆκυσια, p. 1371, 24.
 Imbrus, insula prope Thraciam, p. 46, 26. Expeditio Atheniensium cum bis mille peditibus gravis armaturæ ad colonos tuendos, p. 265, 9; p. 1346, 12.
 Ἰνδία χῶρα, Epist. IV § 3, p. 1488, 6.
 Iphiadis filius pro Sesto obses apud Charidemum, p. 679, 18 sqq.
 Iphicrates, imperator Atheniensis, in bello Corinthiaco, p. 46, 20. Moram Lacedæmoniorum concidit, p. 172, 26; p. 686, 22. Ab eo commendati Strabax et Polystratus honorantur a populo Atheniensium, p. 482, 25. Magnas cum Diocle inimicitias exercuit, p. 534, 22. Laudator p. 534, 26 sq. Κηθεύς; Cotyis regis Thraciæ fuit (i. e. sororem ejus in matrimonio habuit), quare regi magis quam reipublicæ favebat, sed gratia male relata e Thracia aufugit et domum redire metuens Antissam habitatum recessit, p. 663. Timotheus ei successit, p. 669, 7. Quem Iphicrates accusavit, p. 1187, 7; p. 1188, 10. Verum ex acerrimis simulatibus reconciliati necessitudinem inter se colebant, p. 1204, 15.
 Hipparchus histrio, p. 1353, 15, Athmonensis, p. 1354, 6.
 Hipparchus cum duobus tyrannis a Philippo Eretriæ præficitur, p. 125, 27; p. 324, 16.
 Hippias, Timoxeni filius, Thymetades, p. 934, pen.
 Hippias, Athenippi Halicarnassensis, p. 929, 18; p. 934, 4.
 Hippias, coquus Charisii, p. 1251, 5.
 Hippocrates orator rogationem tulit de Platænsibus civitate Attica donandis, quum a Lacedæmonia patria ejecti essent; rogationis formula p. 1380, 22.
 Hippodamia, forum in Piræo ab Hippodamo architecto nominatum, p. 1190, 27.
 Hipponici gens, unde Alcibiades fuit, meritis in rempublicam clara, p. 561, 20.
 Hipponicus a Philippo missus cum mille mercenariis Eretriam occupavit, p. 125, 24.
 Ἰπποθωνίς, Eccl. De Nom. § 23, § 25, § 28. Ἰπποθωνίς Decret. Cor. § 75, § 105.
 Hippothoon, Eponymus Hippothontidarum, p. 1398, 27. Ἰπποθωνίδα; Epitaph. § 31.
 Ischander histrio, Neoptolemi actor secundarum partium, F. Leg. § 10, p. 344, 7. Idem ab Æschine productus ad concionem, simulat se ab Arcadibus venisse, ibid., § 303, p. 438, 11.
 Ischomachus, pater Charidemi, cui victus in Prytaneo rogatus erat, Theocrin. § 30.
 Isocrates orator, p. 928, 6, doctrinæ mercedem milleas drachmas exigebat, p. 938, 16. Memoratur p. 1240, 7. Consuetudo ejus mores Timothei filii Cononis haud parum emendavit, p. 1415, 7.
 Ἰστιαίθρον, Docum. Lacrit. § 20, § 34.
 Ἰσθμία, Decret. Cor. § 91.
 Isthmias, meretrix, p. 1351, 16.
 Ἰθύβαλλοι, Conon. § 14, § 20.
 Jupiter, vid. Ζεὺς.

L.

Lacedæmonius (nomen proprium), cujus sororem quem Eubulides impietatis accusasset, rejectus est, p. 1301, 16; p. 1360, 9.
 Lacedæmoniorum legati ad exsules Athenienses ab Argivis reposcendos Argis ante solis occasum excedere jubentur, p. 197, 5. Quapropter Athenienses ad Mantineam eos de-

- fenderunt, p. 205, 1. Cujus rei auctor Callistratus fuit, p. 1353, 19. Lacedæmonii nihil valent adversus Olynthios, a quibus clades experiuntur, p. 425, 21. Summa eorum potestas penes paucos erat, p. 489, 19. Habebantur veterates et Iphicrati suspecti, p. 659, 7. Cur Lacedæmonii odiis tam acerbis Platæenses insectati sint, ut ante, quam delevissent, non desisterent, p. 1377, 23 sq. Lacedæmonii per quatuor quinqueve menses bellum gerebant, Phil. III § 48. ἐν Πύλῳ ζῶντες Bœot. De Dote § 25. Lacedæmoniorum posterius bellum, Neær. § 35. Eorum principatus, Phil. III § 25.
- Laches, Melanopi pater, homo frugi habitus, sed peccatus tecte ab oratore insimulatus est, p. 740, 21.
- Laches, Melanopi filius, Lachetis nepos, e carcere, in quem peccatus causa injectus erat, ob Alexandri M. deprecationem emissus est, p. 1480.
- Λακιάδης, Neær. § 61, p. 1365, 24.
- Λάκωνες, Procœm. VIII.
- Lacritus Phaselita, sophista, quem æris debiti postulavit Androcles fenerator, p. 923 sqq. Eloquentiam sibi ille arrogabat, et Isocrate magistro suo fidebat ac superbiebat, p. 938.
- Lampis, re navicularia exercita factus Græcorum ditissimus, de Æginetis optime meritis, nihil invenit nisi ἀφελειαν, p. 690, ult.; p. 905, et tota oratione adv. Phorm. Λάμπιν § 46.
- Lampsacum Chares accipit pro opera Artabazo præstita, p. 26, 14. Philiscus tyrannus a Thersagora et Execesto Lampsacensis interimitur, p. 666, 27; p. 1212, 8.
- Lamprenses, Λαμπρῆς, p. 1188, 19; p. 1236, 15; p. 1360, 10 et 29; p. 1361, 1, Timocr. § 134.
- Laomedon; classi præfectus et a Philippo captus, Decret. Cor. § 73; Epist. Phil. ib., p. 251, § 77. Var. *Leodamas*.
- Larissa, Λάρισσα, p. 392, 22. Λαρίσατος, Neær. 108.
- Lasthenes et Euthycrates Olynthii quum Philippo patriam prodidissent, misere perierunt, p. 99, 22; p. 128, 8; p. 241, 25; p. 425 sq.; p. 451, 2.
- Legatio Atheniensium in Peloponnesum paulo ante Olynthum captam auctore Eubulo ab Æschine obita, ut civitates adversus Philippum concitaret, p. 438 sq.
- Legatio Demosthenis ad Philippum cum Æschine collega prima ad pacis condiciones constituendas statim ab Olyntho capta, p. 72, 24; p. 345, 3. Altera pace jam constituta ad jusjurandum exigendum quo pax confirmaretur, p. 72, ult.; p. 346, 6, et sæpissime, ut p. 392; sq. Tertiam Demosthenes et Æschines ejurarunt, p. 378 sq., p. 395, 9.
- Legationes Demosthenis ad Peloponnesios, quominus Philippus peninsula raperet, p. 129, 16; p. 252, 1, ubi etiam legationes commemorantur quarum auctor Demosthenes fuit. — Legatio Demosthenis ad Argivos et Messenios post Olynthum captam et pacem cum Philippo contractam, Phil. II p. 70 sq.
- Leges. De Areopago: Aristocr. p. 627; Lept. p. 505, 8; Theocrin. p. 1331, 7; Bœot. p. 1018, 9; Conon. p. 1265, 26. — De Senatu Dorum: Neær. p. 1346; Timocr. p. 745 sq.; Androt. passim. — De Conclonibus: F. Leg. p. 363, 10. — De Judiciis: Pro Phorm. p. 952 sq.; Nausim. p. 989; Pantæn. p. 966. — De Legibus ferendis et antiquandis: Timocr. p. 706 sqq.; Lept. p. 484 sq.; Aristocr. p. 649; Steph. II p. 1132, 21. — De peregrinis: Eubul. p. 1308. — De ignominiosis: Theocrin. p. 1326; Timocr. p. 733. — De militia et liturgiis: Midiana passim. — De permutatione facultatum: Phænipp. p. 1040 sqq. — De homicidio: Aristocr. p. 627 sq.; p. 629 sq.; p. 636 sq., et passim in eadem oratione; Euerg. p. 1161, 3; Timocr. p. 743, 18; Macart. p. 1068 sq., et passim in aliis orationibus. — De furtis: Timocr. p. 733; p. 735. — De injuriis contumeliose illatis: Midiana passim. — De stupro: Androt. p. 602; Neær. p. 1374. — De liberis legitimis, spuris, adoptatis: Macart. p. 1067; Leochar. p. 1100. — De sponsalibus et connubiis: Steph. II p. 1134; Macart. p. 1067 sq. — De hereditate: Macart. p. 1066 sq.; p. 1070; Leochar. p. 1100. — De testamentis: Steph. II p. 1133; Leochar. p. 1100; Olymp. p. 1183. — De mortuis: Lept. p. 488; Bœot. p. 1022, 26. — De funeribus: Macart. p. 1071. — Diversæ leges passim.
- Λημνός, p. 793, 26. cf. Theoris.
- Lemnus. In hanc insulam Athenienses mittunt imperatorem (Theoris causa?), p. 47, 19. Periculum de Lemno perendo, p. 1346, 12.
- Ληναίων. ἡ ἐπὶ Ληναίων κομική, p. 517, 26.
- Leo Timagoram, cui comes legationis ad regem Persarum per quadriennium fuerat, redux factus accusavit, p. 400, pen.
- Leochares, in quem oratio, p. 1080 sqq.
- Leocoræ, filia Leonis, se dedunt ultro pro salute patriæ immolandas, p. 1398, 5, Ἀσὸ κόρας.
- Leocorium, fanum Athenis, p. 1258, 25; p. 1259, 6.
- Leocrates, p. 1028, 20. et passim, Spud. § 27: Ἀσωκράτους. § 28: Ἀσωκράτης. § 3 sqq.: Ἀσωκράτης.
- Leodamas Acharnensis, caudicibus clarus et valens, p. 501, 23. Leptini patrocinator, ibid. Chabrias datus honores eripere frustra laboravit, p. 501, pen.
- Leodamas, præfectus classi Atheniensium frumentariae. Falso pro Laomedon, q. vid.
- Leonidas ad Thermopylas pugnans, p. 1377, 15.
- Leontiades, pater Eurymachi Bœotarchi, Neær. § 99.
- Leontidae, Λεοντίδαι, p. 1398, 4. Eponymi ejusque filiarum res gestæ, ib. Ἀσωνίδης (vulgo Ἀσωνίδης) Theocrin. § 18; Cor. § 84. Ἀσωνίς; Decr. Cor. § 84.
- Leostratus Eleusinus, p. 1083, 8.
- Leptines rogationem tulit, ne quis immunis esset, contra quam oratio, p. 457 sqq.
- Leptines ὁ ἐκ Κοίλης, p. 611, 22.
- Leabo ejecti tyranni et ab Alexandro Magno restituti, p. 213, 19.
- Λητώ, Orac. Macart. § 66. Λητώ Orac. Mid. § 52.
- Leuca Acta, litus candidum, p. 86, 16.
- Leucas Corinthiis eripere studet Philippus, p. 120, 1; p. 1304, 8. Λευκάδιος Neær. § 29, § 32.
- Leuco rex Ponti cur civitate Attica donatus, p. 466.
- Λευκονοός, Aphob. I § 14; Polycl. § 27; Testim. Lacr. it. § 14.
- Lenetra. Leuctrica victoria insolenter abusi sunt Thebani, p. 231, 4; p. 258, pen. Evenit Archonte Phraiclide, p. 1357, 16.
- Ληξιαρχικὸν γραμματεῖον, Eubul. § 26; Leochar. § 35 ubi distinguitur Πίναξ ἐκκλησιαστικῶς.
- Limnæ, locus Athenis, in quo templum Dionysi antiquissimum, p. 1370, 27. Semel quotannis aperiebatur, p. 1371, 6.
- Lithotomiæ, metalla saxea, locus inter Athenas urbem et Piræeum, p. 1252, 8.
- Locri, Neær. § 101. Eorum leges laudantur p. 743, pen.
- Lous, mensis Macedonum (Boedromioni respondens), Epist. Phil. in or. Cor. p. 280, 14.
- Λουσιός, Mid. § 103.
- Λυαίων, p. 736, 6.
- Lycidas, molitor pistrinarius, p. 1251, 4.
- Lycidas, Chabrias quondam servus, fraude impetravit, ut proxenus Atheniensium constitueretur, p. 497, 7 et 15.
- Lycinus Pallensis, Archon, p. 1223, 2.
- Lyciscus, quo Archonte Thesmothetæ probati sunt omnes,

- propterea quod Theocrinis frater eorum collega esset, qui Theocrinis consiliis regebatur, p. 1330, 24.
- Lycō** Heracleota, de cuius hereditate controversia inter Callippum et Apollodorum Pasionis filios, p. 1236, 11 sq.
- Lycurgus** orator cum Demosthene legatus in Peloponnesum in aliquot codicibus, p. 129, 19, dicitur, ubi optimi quique nomen omittunt. — Habuit primas partes in actione adv. Aristogitonem, p. 770, 2; p. 773, 26. Totā epistolā tertiā, p. 1474 sq., laudatur et Athenienses vituperantur, quod filios optime de rep. meriti carceri mandassent.
- Lysander**, imperator Lacedæmoniorum, rem Atheniensium navalem et totum imperium funditus evertit ad Ægeopotamos, p. 691, 6.
- Lysias** orator, Cephalī filius, Metaniræ amator, p. 131, 23.
- Lysimachus**, virum ut antiqua illa tempora ferebant primum et honestum, quomodo cives honoraverint, p. 491, 26.
- Lysimachus**, Lysippi filius (Ægliensis), p. 1387, 4.
- Lysinus**, p. 949, 6.
- Lysippus** Crioensis, p. 1083, 11.
- Lysistratus** Thoricus, p. 1028, 23.
- Lysistratus** Aristoni testatus in causa verberum adversus Cononem, p. 1266, 26.
- Lysithides**, in ditissimis ætate Demosthenis Athenis, p. 565, 13. Accusatus ab Euctemone, quod haberet apud se prædam navis Naucraticæ ab Androtione captæ ejusque collegis legationis in Cariam, p. 703, 14. Arbitr delectus inter Callippum et Pasionem, p. 1240, 8. Isocratis et Aphareī familiaris, ibid.
- M.**
- Macartatus**, Theopompi filius, in quem actio, p. 1050 sqq.
- Macartatus**, Macartati, in quem agitur, avunculus Prospaltius, p. 1066, 2.
- Macedonia** Græcis contenta, ut ne mancipium quidem inde emtum frugi existimarent, p. 119, 8. Olim vectigalis Atheniensibus, p. 156, 17.
- Madytus**, oppidum Chersonesi, p. 256, 23.
- Μαιμακτηριών**, Decret. Cor. § 88; Olynth. III § 4.
- Magnesia** Thessaliæ a Philippo capta, p. 12, ult. Munire eam regionem Philippum conantem impediabant Thessali, p. 15, 19. De ea regione rationes a Philippo repetendas esse decreverunt, p. 21, 14. Philippus eam illis restituit, p. 71, 11. Regio a Thessalia separata, p. 1382, 5.
- Malienses**, Μαλιεῖς, prope Phocidem, p. 1379, 22; Neær. § 101.
- Manes**, servus Arethusii, p. 1127, 25; p. 1253, 6.
- Mantias** Thoricus, pater Mantitheī ex uxore legitima et Bœoti e Plangone concubina, a qua circumventus et coactus est spurium pro vero filio suo agnoscere atque adoptare, p. 993 sqq.
- Mantitheus**, Mantitheī filius, cuius actiones contra Bœotum fratrem spurium p. 993 sqq.
- Marathon**, Μαραθών, F. Leg. § 311 sq. Vexat Philippus, Procem. XXI. Philippus in oram Marathoniam exscendit et sacram triremem rapuit, p. 49, ult. Marathoniam pugna Miltiade duce cum Persis commissa, p. 172; p. 686, 7. Οὐ μὰ τοὺς Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας, p. 297, 11. Soli Græcorum omnium Platæenses Atheniensibus succurrunt, p. 1377, 3.
- Μαραθῶνας**, p. 1377, 4; Neær. § 94.
- Μαραθῶνιος**, Testim. Cor. § 135.
- Mardonii** Persæ a Xerxe in Græcia relicti et in proelio Platæensi cæsi acinares in Athenarum thesauro servabatur, p. 741, 7; p. 1377, 20. — Μαρδονίου ἀκινάκης, Timocr. § 129.
- Maronea** Atticæ, ubi argenti fodinas, Pantæn. § 4, p. 967, 17.
- Maroneam** Thraciæ aggreditur Philippus, p. 681, 26, prope Thasum, p. 1213.
- Maronitas** et Thasios de Stryma certantes causam arbitris permittere cogi ab Atheniensibus, p. 163, 18. Cum Abderitis exemplo civitatum ignobilium et contentularum proponuntur p. 218, 11. Μαρωνίται Polycl. passim.
- Massilia**, p. 883, 15. Μασσαλιώτης p. 884, 15.
- Mastira**, oppidum Thraciæ, p. 100, 22.
- Mausolus** Cariz dominus per optimates Rhodi libertatem oppressit, p. 191, 15. Legatio Atheniensium ad eam missa, p. 703, 22.
- Medius**, Μήδειος, Thessalus, Neær. § 108. (vulgo Μαιδίος ο Μαιδίας.)
- Μήδειος** Ἀγνούσιος, Macart. § 7.
- Medon**, Ὁ κατὰ Μίθωντος Fragm. p. 789.
- Megaclides** Eleusinius causam habet cum Lycone Heracleota, p. 1241, 27.
- Megalopolis** ab Arcadibus condita cum magna Lacedæmoniorum molestia et ægritudine statim post pugnam Mantinensem, unde ager Spartanus vexabatur. Thebani bello Phocensi impliciti quum Arcadiam sociam tueri non possent, periculum erat, ne Megalopolis rescinderetur. Mittunt igitur legatos Athenas et Arcades et Lacedæmonii pro se quique tendentes. Tum Demosthenes civibus auctor factus est, ut Megalopolitas tuendos susciperent, p. 202 sqq. Legatio Æschinis ad Megalopolitas, p. 344, 13. Οἱ Μύριοι ἐν Μεγάλη πόλει, ibid.
- Megara**, Neær. passim. Insidiabatur Philippus paulo ante quam Byzantium aggrediretur, p. 115, 2; p. 118, 6; et parum aberat, quin caperet, p. 133, 24; p. 248, 13, finito bello Phocensi, p. 446, 1.
- Megareses**, quod Anthemocritem Atheniensem sustulissent, ab Atheniensibus mysteriis prohibiti et per tabulas publice fixas pro hostibus declarati, p. 159, 19. Bellum adversus eos decretum est, quod τὴν ἔργαδα, agrum sacrum, sibi vindicassent, p. 175, 24. Tanti faciebant suam civitatem, ut Lacedæmonios hanc Hermoni poscentibus, cuius opera potissimum Lysander ad Ægeopotamos viceerat, denegarent nisi ipsi eundem Hermonem civem Spartanum crearent, p. 691, 5 sqq. Sordidi et avari, p. 1357, 8. Solon legislator de his tropæum fixit, p. 1416, 6. Μεγαρεὺς Timoth. § 26.
- Melanopus** legatus ipse tertius ad Mausolum missus, p. 703, 21. Lachetem patrem ejus orator tecto peculatus insimulatus p. 740, 21. Melanopi furta et scelera, ibid.
- Melanopius**, Diophanti filius Sphettius, p. 925, 2.
- Melantus**, in adversariis et calumniatoribus Demosthenis, Cor. § 249.
- Meledemus**, vid. Teledemus.
- Melite**, Demus Atticus, p. 1258, pen. Μελιτεύς Aphob. I § 56; Aphob. III § 48; Eubulid. § 37, § 41, § 68; Neær. § 32, § 48, § 58.
- Μελιτεύς**, Aphob. I § 56; Aphob. III § 48; Eubulid. § 37, § 41, § 68; Neær. § 32; § 48, § 58.
- Melus**, Melii piratas receptabant, p. 1339, 23. cf. Tealī.
- Memnon**, Artabazi κηδεστής (i. e. Artabazus Memnonis sororem in matrimonio habuit), in præfectura Lydiæ eidem successit p. 672, 5.
- Menda**, p. 926, 1. Mendæum vinum in Pontum exportabatur, ibid. 7; p. 929, 15; p. 935, 9.
- Menecles**, notus Athenis quadruplator, vulgo dictus ὁ τὴν Νῆρον ἑλών, qui Ninum sacerdotem feminam condemnavit, p. 995, 10; p. 998, 13.
- Menecrates**, p. 1489, antepen.
- Menelaus**, peregrinus, quo Hipparcho Athenienses usi sunt, p. 47, 21.

- Menestheus**, filius Philagri e Telesippa, CEnsis, p. 1064, 16.
Menestheus classe centum triremium ab Atheniensibus adversus piratas Macedones missus p. 217, 19.
Menestragus Eretriensis, Atheniensibus amicus, p. 661, 10.
Menexenus, filius Polyarati, p. 1009, 26.
Menippus apud Oritas Philippo studebat, p. 126, 4.
Menippus Car in Euandrum Thespiensem egit, p. 571, 22.
Meno, imperator Autocli successit ad classem in Ponto dimicantem, p. 1210, 6. Hunc Apollodorus Pasionis filius accusavit, p. 961, 1.
Meno Pharsalius Atheniensibus apud Elionem Amphipollitanam dimicantibus duodecim talentis et ducentis equilibus succurrit, quare immunitas ei a populo Atheniensium decreta est, p. 173, 3; p. 686, ult.
Mentor, frater Memnonis, quorum sororem Artabazus in matrimonio habebat, praefectura Lydiae post Artabazum potitur, p. 672, 5.
 Ad Messeniens legationem obiit Demosthenes, de qua exponit p. 70 sq. Messenii Philippo addicti, p. 324, 11. Philippus statim bello Phocensi finito eos a Lacedaemoniorum servitute liberat, p. 69, 9. A Lacedaemoniis acerrimo odio vexabantur, p. 204, 4. Alexander M. Philiadis filios ab exilio revocatos Messeniis tyrannos praefecit, p. 212, 26.
Μεταγειτωνών, Olynth. III § 5; Polycl. § 4.
Metanira, meretrix a Lysia oratore amata, p. 1351, 24.
Methone a Philippo obsessa, p. 11, 17. Macedonica p. 1220, pen. Μητηρ τῶν θεῶν Proem. LIV.
Μητρόπον, templum Matris deum, ubi tabulae publicae, p. 381, 1; p. 799, 25.
Micalionis negotium ab Aristophonte perfide tractatum tecte significatur p. 885, 10.
Mico (codd. Aug. 1 etc. Μίτων) Chollidensis a Theocrine furti frumentarii accusatus et aere soluto dimissus est, p. 1323, 12; Theocr. passim.
Midias Anagrasius, homo dives, audax, potentia amicisque fretus, aeleratus, Demostheni chorago in theatro alapam infixit, cuius injuriae Demosthenes eum reum egit, p. 514 sqq. Suppositicius p. 563, 5. Senatam accusavit, cui Androtio praemium decernendum rogabat, p. 596, 8.
Midias, cognatus Cononis, p. 1260, 3 sq.
Midias, vid. Medius.
Midylides, Aristotelis, filius Pallensis, p. 1083, 21.
Midylides Otrynensis, filius Euthymachi, cujus avunculus Midylides Pallensis, p. 1083, 5 et 18.
Miltiades frugalitas, p. 35, 20. Quos honores ei cives decreverint, p. 686, 6.
Miltocydes, regulus Thraciae, a Cotye, a quo defecerat, vincitur, ab Atheniensibus desertus, p. 655, 1; p. 658, 26. A Smicythione proditus Charidemo, ab hoc Cardianis traditus Atheniensium inimicis, a quibus Atheniensium studiosissimus crudeliter interemptus est, p. 676, 26. Chersonesum Atheniensibus detulit, p. 1207, 18.
Milyas a patre Demosthenis moriente manomissus, curator fit fabricae filio relictae, p. 819, 18. Propter statum ejus Aphobus cum Demosthene contendit, postulans eum tanquam servum ad tormenta, Demosthene tradere ut liberum recusante, p. 844 sqq.
Minerva ingens simulacrum stabat in arce praemium ab universa Graecia Atheniensibus datum operae in bello adversus Xerxen et Mardonium navatae, p. 428, 15. cf. Ἀθήνα.
Minos, rex Cretae justitia clarus, p. 269, 17.
Mityas Argivus, a quo Chabrias quadrigas emit, quibus in Pythis ludis vicit, p. 1356, 7.
Mnaseas Argivus, proditor, p. 324, 10.
Mnesarchides, p. 1332, 14.
Mnesarchides dives Midiae studet, p. 581, 14.
Mnesibulus, κηΐσση; Theophemi, p. 1155, 14.
Mnesibulus Acharnensis debiti damnatus et in carcerem delatus, unde dimittitur, p. 1480, 13 et 16. Homo frugi, ibid.
Mnesicles Athenis sycophanta, p. 995, 8.
Mnesicles Collytenais cum Eurgero et Pantaneto de pecunia litigat, p. 967, 20.
Mnesilochus Perithoedes, p. 1219, 20.
Mnesimacha, Lysippi Criocensis filia, uxor Midylidis filii Euthymachi, p. 1083, 11.
Mnesiphilus, Archon pseudonymus, p. 235, 2; p. 238, 2.
Mnesitheus Alopecensis Demostheni adversus Midiam testatur, p. 541, 7.
Mnesithides, Archon pseudonymus, p. 279, 17.
Mnesithides, Antiphonis Phrearrhii, cum Demosthene legatus ad Thebanos foederis adversus Philippum contrahendi causa, p. 291, 6.
Mæriades ab Aphobo pecuniam accepit mutuo, servis, qui Demosthenis erant, pro pignore datis, p. 822, 2.
Mærocles (falso Myrocles) rogationem de iis tulit, qui negotiatores vexarent, et de classe Attica cum sociorum navibus conjungenda, ut mare a piratis purgaretur, p. 1339. Lycurgi liberos in vincula dedit, p. 1478, 15, ipse quum antea nexus fuisset, p. 1478, 19. Ab Eubulo Anaphlystio accusatus est, quod a metallorum redemptoribus vicenas drachmas extorsisset, p. 435, 6.
Molon, Archon, p. 1207, 11.
Molon, histrio tragicus, p. 418, 5.
Moschion, servus primum Cononis tum Olympiodori, medicamentorum mango; fur et veterator, p. 1171.
Munychia, ἐν Μουνυχίᾳ καθίζεσθαι; injuria affecti aut metu perculti aut a creditoribus exagitati aut alia necessitate costricti ad aram Dianae Munychiae confugiebant supplices salutis causa, p. 262, 17.
Μουνυχίων, Apatur. § 23; Decret. Cor. § 165.
Οἱ Μύριοι Arcadiae, p. 344, 13; p. 403, 10.
Myronides, Archon de republ. Ath. bene meriti filius, ob aes debitum nexus, p. 742, 25.
Μυρμινοῦσιος, Apatur. § 15, § 22; Testim. Mid. § 93; Timocr. § 71.
Myritenum (vulgo *Myritium*), oppidum Thraciae, p. 234, 13.
Myrtis Argivus, proditor, p. 324, 10.
Μυσῶν λεία, p. 248, 23.
Μυστήρια, p. 565, 27; p. 1351 sq. Boedromione p. 29, ult. Eleusinia, Olynth. III § 5.
Μυτιληναῖοι, Bæol. De Dote § 37. Μυτιληναίων ὁ δῆμος Proem. XXXVII. Mytilenæorum summa potestas a populo ad optimates transit, p. 168, 15. Mytilene in Lesbo, Bæol. II, § 36.

N.

- Nauarchi**, Decret. Cor. § 73; Epist. Phil. Cor. § 78.
Naucrides Platæas Thebanis prodit, p. 1378, 23.
Naucratia. Legati Athenis ad Mausolum in Cariam proficiscentes in navem Naucratis venientem incurrunt, quam merces hostium vehementer corripunt et in suum usum intervertunt, quapropter in eos actum est Timocrates p. 700 sqq.
Naves Atheniensium Amyntas imperator classis Philippicæ capit et in Macedoniam deducit, p. 249, 17; p. 274, 2, Philippo Selymbria obsidente, p. 251, 8. Philippus rursus dimisit, p. 251, 20.
Naupacto Philippus Achaos privavit, p. 120, 1.
Nausicles saepe coronatus ob liberalitatem in rempublicam, quam ornat, quum imperator esset, p. 264, 22; p. 265, 8; vir popularis p. 1482, 5.
Nausicles, Archon pseudonymus, p. 288, 27.

- Nausicrates, frater Nausimacchi, et Xenopithis, p. 986, 24; p. 988, 1.
- Nausicrates Carystius, Lacrit. § 10.
- Nausinicus, frater ejus, in quem Aristæchmi filii agunt, p. 984 sqq.
- Nausinicus, Archon, p. 606, pen.; p. 1367, 6.
- Nausiphilus, Nausinici Archontis filius, p. 1367, 5.
- Naxus. Chabrias proelio navali apud insulam Lacedæmonios vicit, p. 172, 27; p. 686, 23.
- Næra a Theomnesto et ab Apollodoro Pasionis filio accusata, quod, quæ peregrina et serva et meretrix esset, tamen in Stephani civis Atheniensis matrimonio esset liberosque vulgo quæstos pro civibus ferret, nec non quod alia perpetraverit, p. 1345 sqq.
- Nearchus, Sosinomi filius, legatus ad Philippum, p. 283, 7.
- Νεμεία, Decret. Cor. § 91.
- Νέμειος Ζεύς, p. 552, 5.
- Νέμεια sacra, quæ Manibus placandis fiebant, p. 1031, 13.
- Neo, Philiadis filius Messenius, Philippo addictus, p. 324, 12; cf. p. 212, 26.
- Neocles, Archon pseudonymus, p. 249, 11. Vid. Nicocles Archon.
- Neones : τοὺς ἐν Νέωσι ἀπαλλάξαι, p. 387, 9.
- Neoptolemus multis operibus præfectus et ob multas in rempublicam largitiones coronatus, p. 264, 25. Locuples Midæ studiosus, p. 533, 14.
- Neoptolemus tragedus (histrion tragicus), primus auctor Atheniensibus pacis cum Philippo contrahendæ, p. 344, 7 et 21. Philippus rebus labantibus eum ad Athenienses misit auctorem pacis, p. 442, ult. Athenis in Macedonia migravit et quæ vidisset audissetque, Philippo renuntiavit, p. 58, 22.
- Neptuni certamen cum Marte in Areopago de cæde Halirrhothii, p. 641, 25.
- Nicaretæ, filia Demonstrati, mater ejus Euxithæ, qui in Eubulidæm egit, p. 1320, 3.
- Nicaretæ, lena famosa, hera Nærae, p. 1351, 4.
- Nicæam Theasalis a Phocensibus ereptam Philippus restituit, p. 71, 11; p. 153, 13.
- Νίκη, p. 738, 14; Proem. LIV.
- Niceratus Acherusius trierarcha testatur Demostheni adversus Midiam, p. 568, 24.
- Niceratus Nicææ filius, δ ἀγαπητός, δ ἀπαις, laudatur ob liberalitatem in rempublicam, p. 567, 24. Imperatoris Nicææ nepos.
- Niceratus Aristoni adversus Cononem testatur, p. 1266, 26.
- Nicetas, vid. Nicias Archon.
- Niciades, Lysaniæ filius, p. 1305, 1.
- Nicias præco Philippi Atheniensibus conniventibus e ditione Philippi ereptus et per decennium in custodia retentus, p. 159, 1. Literæ ab eo redditæ in concione recitantur, ibid.
- Nicias, gener Dinia, sororem uxoris Apollodori filii Pasionis in matrimonio habuit, p. 949, 22. Avunculus Stephani, a quo fortunis exutus est, p. 1122, ult.
- Nicias, Æschinis κηδεστής, h. e. sororis maritus, δ βέλυνός Demostheni dictus, p. 433, 20.
- Nicias, clarus ille imperator, in consiliis dandis publica potius commoda spectabat quam auram popularem captabat p. 34, 20.
- Nicias, Archon (sed fortasse scribendum ἐπὶ Νικητύου), cum testes affirmarent Æschinem convictum esse, quod cum Anaxino Philippi speculatore clam Athenis noctu collocutus sit, p. 273, 12.
- Nicidas Xenopithem male gestæ tutelæ nepotum e fratre Nausicrate accusat, p. 991, 14.
- Nicippus nauclerus, p. 1212, 3.
- Nicobulus a Pantæneto de vi et insidiis accusatus se defendit, p. 966 sqq.; vid. p. 973, 1.
- Nicocles, tutor Pasiclia, p. 1112, 26.
- Nicocles, Archon pseudonymus (codd. optimi Ἐπι-Νικοκλέους ἀρχωντος, sed præcedit Decretum ejusdem argumenti ἐπι Νεοκλέους ἀρχωντος), Decret. Cor. p. 250, 9.
- Nicodemus ab Aristarcho Moschi filio interemptus, p. 549, 23.
- Nicomachus, Diophanti filius, p. 273, 7.
- Nicophemus, Archon, p. 1132, 27, Stephan. II § 13; Macart. § 31.
- Nicostratus peregrinus civibus adscriptus ab Eubulidæ corrupto, p. 1317, 5.
- Nicostratus, Niciadis, filius, p. 1305, 4.
- Nicostratus, in quem Apollodoros Pasionis filius ut in hominem ingrati animi invehitur, p. 1246, sqq.
- Nicostratus, Myrrhinusius testis et magistratus, p. 544.
- Ninus, femina sacerdos, quam Menecles accusat, p. 995, 10.
- Notharchus, arbiter in lite Demosthenis cum Aphobo de lectis de statu Milyæ, p. 853, ult.

O.

- Odeum, p. 918, Nær. § 52.
- Oedipha Thebis ejectus, ab Atheniensibus hospitio receptus, p. 290, 27.
- Οἰθηρ, Apatur. § 14.
- Oenanthe, mater Stratonidis, p. 1061, 3.
- Oeneus, Bacchi filius, eponymus Ceneidarum, Οἰνεῶν, p. 1398. Οἰνητής, Decret. Cor. § 118; Eurg. § 12; Mid. § 12.
- Oenomaus heros, cujus nomine per ludibrium Demosthenes Æschinem appellat, qui in fabula cognomine partes herois aliquando egisset, p. 288, 22; p. 307, 22.
- Ἐξ Οἴου, Macart. § 3, § 4, § 19.
- Οἰναῖος, Nær. § 101.
- Ὀλύμπια Πίζæ, Decret. Cor. § 91, et p. 1342, ult. Ὀλυμπίασιν (Olympiæ) ἀγωνισόμενος Argum. F. Leg. p. 335, 14.
- Ὀλυμπίασιν ἀγῶνας ὑπέρχον Alcibiadi) καὶ ἄλλοι καὶ Mid. § 145. Sed Ὀλυμπίασιν νικῆσας, i. e. ludis Olympiæ vicit, Theocrin. § 66.
- Ὀλύμπια Δίη in Pieria, quos ludos victor Philippus Olyntho capta celebravit, p. 401, 13.
- Olympichus, Apollodori filius Plothenensis, p. 1310, 23.
- Olympiodorus, in quem oratio p. 1167 sqq.
- Ὀλύμπιοι θεοί, Orac. Mid. § 52. Ὀλύμπιοι καὶ Ὀλύμπια θεοί Orac. Macart. § 66. Ζεύς Ὀλύμπιος Timocr. § 121.
- Ὀλύμπιος, Nær. § 91.
- Olynthii Amphipolim tenuerunt, Aristocr. § 150. Olynthiorum societatem ab ipsis oblatam Athenienses quam repudiarent, tandem inierunt, p. 19, 25. Equitatu prodito Olynthus perit, p. 125, 12. Olynthiorum res narrantur F. Leg. § 263 sqq., Argum. Olynth. I: utraque fortuna, ut ante, quam cum Philippo facerent, potentes victoriis compluribus Lacedæmonios concidissent, et postea fraude Philippi deleti essent, p. 425, 25 sq. Partem Olynthiorum bello captorum Philippus Atrestidæ Arcadi donaverat, quos pecudum instar in Peloponnesum agentis huic Æschines legatus obviam factus est, p. 439, 3.
- Olynthus a Timotheo copiis Macedonicis aucto subacta est, p. 22, 5. Expeditio Atheniensium ad Olynthum tempore Midianæ, p. 578, 3. Olyntho capta ludi olympici a Philippo celebrantur, p. 401, 13.
- Homeri loci recitantur p. 1398, 10; p. 1409, 2.
- Onetor (Philonidis ut videtur filius) Melitensis, p. 831, 8; p. 856, 26. Frater uxoris Aphobi, p. 853, 1. Quicum collusit, ut Demosthenem patrimonio spoliarent, Orr. Onest. p. 864 sqq., et Orr. in Aphob.

Onomarchus dux Phocensium a Philippo in Thessalia victus, p. 443, 27.
 Ὀπισθέδορος, p. 170, 6; Timocr. § 136.
 Ophryniat, oppidum in Troade, p. 899, 1.
 Orchomenum Thebani a Philippo impetraverunt, p. 66, 16; p. 69, 10; p. 385, 5. Destruerunt, p. 203, 4. Restituentem jussit Demosthenes, p. 208, 18. Philippus bello Phocensi finito incolas sub corona vendidit, p. 375, 11; p. 445, 21. De prima vastatione p. 490, 10.
 Orestes causam adversus Furias in Areopago vicit, Aristocr. § 66, p. 641, 27; p. 644, 24.
 Oreum Philippus proditione cepit paulo ante orationem de Chersoneso habitam, p. 94, 13; p. 104, 8, p. 113, 24.
 Philistidem tyrannum imposuit, p. 119, 22; p. 126, 3; p. 133, 27. Athenienses Demosthene auctore copiis missis Philistidem depulerunt ejusque legatos in urbem missos abire jusserunt, p. 252, 7 et 18.
 Oritæ quartam Eubœæ partem tenebant, p. 691, 11.
 Oronas Mysiæ præfectus, qui ab Artaxerxe defecit, p. 186, 25.
 Oropus. Philippo dediti Athenis jactabant fore, ut Oropum et Eubœam pro Amphipoli Philippus Atheniensibus restitueret, p. 73, 9; p. 348, 7; p. 446, 1. Thebani occupaverant, p. 204, 25; p. 259. Thebanis permisit Philippus, p. 63, 12; p. 204, 22; p. 208. Causa de Oropo, p. 535, 10; Liban. Vit. Dem. p. 3, ult.
 Orpheus, ejusque dictum de justitia, p. 772, 26.
 Ὀρυντιεύς, Leochar. § 9, § 35 bis, § 37, § 38, § 39, § 44, § 52.

P.

Παιανεύς, Mid. § 107, § 121, § 168, § 174; Aphob. I § 4; Nearc. § 123; Eueg. § 22; Halonn. § 42. Παιανία Cor. § 54, § 84, § 118; Halonn. § 42; Nearc. § 30; Mid. § 103; Eueg. § 28.
 Pæones cum Philippo bellum gerunt, p. 13, 4.
 Pagasas Thessaliæ, p. 392, 22; Philippus obsidebat, p. 11, 18. Thessali ab eo reposesbant, p. 15, 18; p. 21, 14. Sinus Pagasiticus, p. 159, 26.
 Palladium. Τὸ ἐπὶ Παλλαδίῳ δικαστήριον ἀκουσίων φόνων, p. 643, 20; cf. p. 1350, 11. Τὸ ἐν Παλλαδίῳ δικαστήριον, Aristocr. § 71.
 Παλληνεύς, Leochar. § 10; Polycl. § 53.
 Παμπελοπόδα, Nicostr. § 13.
 Pammenes, Pammenis filius, auri faber, cujus in tabernam irrumpens Midias coronas aureas a Demosthene locatas corrupit, p. 521, 27.
 Pammenes dux, p. 681, pen.
 Pamphilus, pater Plangonis, maternus avus Pamphili junioris, p. 1014, 18.
 Pamphilus junior, Plangonis meretricis aut concubinæ filius, quæ ipsum et fratrem ejus Bœotum callide Mantiae tanquam patri supposuit, p. 995 et passim in Orr. adv. Bœot.
 Pamphilus Rhamnusius, p. 1047, 17.
 Paniphilus fenerator, cujus causa adversus Dionysodorum et Pameniscum agitur p. 1282 sqq.
 Pamphilus inquilinus, Ægyptius, Midias vice in navi fugitur, § 163, p. 567, 15.
 Pamphilus Acherdusius, trierarchus, Demostheni adversus Midiam testatur, § 168, p. 568, 23.
 Pamphilus fullo, p. 1259, 1.
 Panactum castellum in finibus Atticæ, p. 446, 3; p. 1257, 4.
 Panathenæa, Παναθηναία, p. 394, 2; p. 1091, 25; Phil. I § 35; Timocr. § 26; sq., § 29. Παναθηναία τὰ μεγάλα Nearc. § 24 sq. Παναθηναίος Mid. § 156; Decr. Cor. § 116.
 Πάνδεια, sacra Jovis (p. 517, 3 de conjectura), p. 517, 10.

Pandion, Eponymus Pandionidis: fabula Procnes et Philomelæ filiarum, p. 1397, ult.
 Πανδίωνος δόρυ, Athenæ, p. 531, 2.
 Πανδίωνίς, Decret. Cor. § 29; Mid. § 13, § 68; Timocr. § 27, § 39, § 71.
 Pandosia, Cassopiæ oppidum, p. 84, 22.
 Panemus, Πάνημος, mensis Corinthiacus, respondet Attico Boedromioni, p. 280, 14.
 Pantænetus, in quem agit Nicobulus p. 966 sqq.
 Panticapæum, oppidum Chersonesi Cimbricæ, p. 933, 12.
 Pariorum forma reipublicæ a Cimone mutata, Aristocr. § 205, ubi pro Παρίων var. πάτριον.
 Parisades, Παρισαίδης, rex Ponti, adv. Phorm. § 8, § 36.
 Parmenio cum militibus Eretriam missus ut libertatis recuperandæ cupidus compereret tumultuantes ejecit, p. 126, 2. Amicus et minister Philippi, p. 362, ult. Halum obsedit Atheniensibus de pace cum Philippo agentibus, p. 392, 20.
 Parmenicus negotiator, socius Dionysodori, in quos agit Pamphilus p. 1282 sqq.
 Parmeno Byzantinus negotiator, Athenis degens, patria exulare jussus, p. 894, 2.
 Παρθενών, p. 174, 24; p. 597, 8; p. 617, 19, Timocr. § 184.
 Paseas Aristoni adversus Cononem testatur, p. 1266, 26.
 Pasicles, filius Pasionis trapezites, sæpissime commemoratur ab Apollodoro fratre in eum acerrime sæviens ut spurium ex adulterio natum Or. in Stephan., et rursus ab advocatione Phormionis in Or. pro Phorm., quem Phormionem Apollodorus dicit verum Pasiclis patrem fuisse.
 Pasio, pater Pasiclis, e servo manumissus et civitate Ath. donatus, trapezita celeberrimus, passim in Orr. Phorm. Timoth., Steph., Callippum etc.—Reipublicæ mille scuta et quinque triremes donavit, p. 1127, 12. Mortuus Dymiceto Archonte, p. 1132, 25. Spectatæ fidei, p. 1224, 2.
 Pasipho medicus, p. 873, 21.
 Patæcus, p. 1478, 18.
 Patrocles Phlyensis Demosthenem latæ legis de Symmoriis quum accusasset, causa cecidit et multatus est, p. 261, 18.
 Pausaniæ, Spartani regis, insolentia, qua victoriam de Persis communi Græcorum opera partam sibi soli arrogabat inscriptione donarii communis, p. 1378, 1.
 Pausanias, ὁ πάρος, stuprator Theramenis, p. 1489, 4.
 Pax cum Atheniensibus et Philippo inita auctore Philocrate et colludente Phrynone in hanc formulam, ut Philippus, quæ haberet, ea retineret. Descensum est ad correctionem p. 82 sqq. Capita hujus pacis p. 63, 15; p. 105, 13; p. 395, 25. Pacem talem non suavit Demosthenes, p. 233, 14, sed expressit Græcorum perfidia in ipso certamine Athenienses destituentium, p. 231, 22. Primam ejus mentionem injecit Aristodemus, p. 232, 8; tum ad eam hortatus est Philocrates Eubulo et Cephisophonte suffragantibus, ib. 10. Æschines multa Philippo concessit contra mandata, p. 346, 12, et Or. F. Leg. passim.—Pacis cum Philippo post pugnam Chæronensem mentio fit p. 804, 14.—Pax cum Alexandro M. facta p. 216 sqq. Pedium, tractus agri Attici, p. 1187, 20.
 Pella, Macedoniæ oppidum contentum, in quo Philippus natus est, p. 78, 13; p. 247, 16.
 Pellene, Achaicæ oppidum ab Alexandro M. libertate privatum, p. 214, 17.
 Pelopidas imperator Thebanus ab Alexandro Pheræo captus, p. 660, 5.
 Peloponnesus. Expeditionem illuc a Philippo tentatam impediverunt Demosthenes legatus cum collegis, p. 129, 16;

- p. 252, 6. Peloponnesi fortuna post pugnam Leucricam, p. 231, 4.
- Peparethus, Πικάρηθος, Stephan. I § 28, maris Ægæi insula prope Thessaliam, p. 1110, 7; a Philippo devastata, p. 162, 7; p. 248, 5. Mercatum vini in Pontum exercebat, p. 935, 8.
- Peparethii Halonnesum ceperant. Epist. Phil. § 12 sqq., p. 162, 4. Peparethi vastatio, p. 248, 5.
- Perdiccas in Macedonia regnans, quum Persæ ad Platæas victi domum refugerent, reliquias eorum confecit, cujus beneficii præmium ab Atheniensibus adeptus est immunitatem, p. 173, 8; p. 687, 5.
- Periander, filius Polyarati. p. 1009, 26. Eiusdem lex, e qua Symmorise compositæ sunt, p. 1145, 16.
- Pericles consilia sua magis ad rem publicam quam ad privatam suam referebat, p. 34, 21. Eius exemplo docetur virum reipublicæ gerendæ operantem philosophia non posse carere, p. 1414, 24.
- Perilaus Megarensis, proditor ab ipso Philippo contentus, quum ejus opera abusus esset, p. 242, 2; p. 324, 15, p. 435, ult.
- Perinthus a Philippo obsessa, ab Asia satrapia liberatur, p. 153, 23.
- Perinthii Byzantium socii et consanguinei, p. 255, 24. Περαίοθης, Polycl. § 41.
- Πέρος, Epist. II § 3.
- Phædimus, in triginta tyrannis, p. 402, 16.
- Phædra, falso pro Æthra, quod v.
- Phænippus, filius Callippi, in quem agitur p. 1038 sqq. Adoptatus a Philostrato oratore, p. 1045, 15.
- Φάλαγξ, p. 123, 26.
- Φαλαγγες, Decret. Cor. § 38, § 135; Mid. § 83; Neær. § 40, § 61.
- Phanias Aphidnæus, p. 544, 15. Magistratus, quum Strato arbiter inter Demosthenem et Midiam esset, testatur illi, p. 544, 24.
- Phano, filia Neæræ vulgo quæsitæ, p. 1358, 5. Alias Strobyle dicta, p. 1362, 6. Nubit Phrastori, sed repudiatur, ibid. Alias ejusdem et matris fraudes, ibid.
- Φάνος, Aphob. III § 23, quem Aphobus falsi testimonii accusavit, Demosthenes defendit p. 844 sqq. Familiaris et tribulis Aphobi, p. 851, 22; p. 861, 26.
- Phanostrata, filia Stratii Cæensis, p. 91056, 27.
- Phanostrata scortum, p. 610, 17.
- Phanostratus Cephisiensis, p. 1258, 23.
- Pharsalii a Philippo Halum accipiunt, p. 152, 4; eorum cum Halensibus contentiones p. 352, 17.
- Phaselia, Φάσηλις, p. 924, 17. Phasellus Lacrit. passim, veteratores, mendaces, perfidi, p. 923, 1; p. 924, 7; p. 931, 22.
- Phasis. Ultra Phasim Amazones ab Atheniensibus reprimumtur, p. 1391, 3.
- Phayllus imperator Phocensium, p. 661, 1.
- Φήμη, dea, p. 417, 2.
- Pheras Philippus libertate privavit et præsidio tenuit, p. 84, 19; p. 104, 9; p. 113, 21; p. 133, pen. Pheris Philippus jurejurando pacem sanxit, p. 390, 27.
- Pheræi Philippum non sequuntur, p. 444, 4.
- Pherrhephattium, fanum Proserpine Athenis, p. 1259, 5.
- Phertatus, p. 887, 2.
- Phidolaus Rhamnusius, Phænipp. § 28, ubi vulgo Φιλόλεω.
- Phila meretrix, p. 1351, 15.
- Philager, filius Eubulidis filii Buseli Cæensis, p. 1057, 15.
- Philager Melitenais, p. 1355, 22.
- Philammon Atheniensis, pugil, p. 331, 1.
- Phileas Eleusinius, p. 967, 21. In Argumento p. 963, 5, Φιλέου, inauditum.
- Philepsius Lamprentensis ad vincula condemnatus, Timocr. § 134.
- Philiadis liberos Messenæ tyrannos restituit Alexander M. ab exilio revocatos, p. 212, 26.
- Philius, Nicostrati filius, collega Demosthenis trierarchæ p. 566, 25.
- Philippides trierarcha, homo dives, Midae studiosus, p. 581, 14; p. 583, 14.
- Philippides Pæniensis; p. 1332, 24.
- Philippus rex Macedoniae passum in Orr. Philipp., Cor., F. Leg. Astutus, acer, vigil, insidians nulli non opportunitati rei bene gerendæ, p. 10, 2. Amphipolim, Pydaam, Potidæam, Methonam, Thessaliam cepit, p. 12, 26. In Hellesponto et ejus navigia ad Marathonem, Olynth. III p. 29, 20; Phil. I § 34; Procem. XXI. In expeditione Thracia in morbum incidit, unde ut convaluit, protinus Olynthum adortus est, p. 13, 2. Per 13 annos injurias in Athenienses commisit tempore Philippicæ III, § 25. Perfidus, p. 19, 9 sq. Ambitiosus, p. 23, 10. Amici ejus comites lascivi, luxuriosi, perdit, p. 23, 12. Epistolæ ejus p. 158, p. 238, p. 250, p. 280, p. 283. Argumentum epistolæ a Philippo legatis Atheniensium domum redeuntibus datæ, cujus auctor Æschines potissimum fuerat, p. 352, 11. Initio regni cum Argeæ pugnavit, qui Atheniensium ope fretus Macedoniae sibi arrogabat, p. 660, 13. Suarum ipse solus conscius, arbiter, gubernator multum ad potentiam augendam valebat, p. 305, 26. Callidus blanditiis, officiis, pollicitationibus alios sibi obstringendi, p. 1468, 27. Fortuna secunda moderate utebatur, p. 1477, 15. Φιλίππων ἑταρον ταχέως ὁμῶν ποιήσεται, p. 43, 12.
- Philippus nauclerus, p. 743, 19, p. 1188, 20.
- Philippus, naucleri filius, ægre capitis discrimen effugit, p. 743, 19.
- Philippus Androtionis studiosus et per eum potens, p. 605, 8.
- Philippus in causa Aphobi testimonium dixit, p. 851, 22.
- Philiscus Ahydenus, in Ariobarzani gratiam civitate Attica donatus, ductans mercenarios milites vexabat Græcæ civitates, p. 666, 19. Peremptus est a Thersagora et Execeto Lampsacenis, ibid. Acerimo odio Athenienses persequatur, p. 688, 1.
- Philistides, Orei in Eubœa tyrannus a Philippo institutus, p. 119, 22; p. 126, 11; p. 248, 15. Per expeditionem Demosthenis auctore susceptam Athenienses Philistidem ejecerunt ejusque legatos urbe excedere jusserunt, p. 252, 17 et 23.
- Philo, Thebanus, cujus nobilis et memorabilis ad Philippum oratio refertur p. 384, 16.
- Philo, socer Æschinis, homo dives, p. 329, 15.
- Philochares, frater Æschinis, p. 414, pen. Pictor, p. 415, 3.
- Philocles popularis, p. 1482, 8.
- Philocrates, Ephialtis filius, Aristocr. § 117, p. 639.
- Philocrates Hagnusius tot telris a Demosthene notis perustus rogationem tulit, ut Philippum cum Amphipoli pax concederetur p. 82 sq. Quam pacem corrigendam esse proponitur p. 76 sqq. Philocrates colludens cum Æschine Philippi commodis studebat, p. 230, 23; p. 343, 20, et passim in Or. F. Leg. Secundum Aristodemum primum auctorem ad pacem cum Philippo contrahendam hortatus est, p. 232, 10. In adversariis Demosthenis infestissimis, p. 310, 10. Impurus et audax, p. 345. Demosthenem de aquæ potu deridet, p. 355, 23. In formulam pacis contractæ injussu populi sponte sua clausulam turpem et noxiam ingerit, p. 356, 15. Ipse jactat, quæ a Philippo dona accepisset p. 377, 18, Atheniensium omnium flagitiosissimus, p. 405, 14. Partem Olynthiorum bello captorum a Philippo dono tulit, p. 440, 5.

- Philocrates Eleusinius Atheniensium impudentissimus, Timocr. § 44, p. 783, 21.
- Philolaus, vid. Phidolaus.
- Phiomacha, vid. Phytomacha.
- Philomela, Pandionis filia, p. 1387, pen.
- Philomelus, Pæaniensis, cujus in equo mutuo sumto Midias Hipparchum agens in pompis vehebatur p. 571, 4.
- Philondas Megarensis Athenis habitans, p. 1191, 27.
- Philonicus Eubuli causæ implicatus ab Aristophonte accusatur, p. 434, 21.
- Philonides Melitensis, p. 831, 8.
- Philostratus orator adoptat Phænippum, p. 1045, 15.
- Philostratus, Dionysii filius Colonenalis, Chabriam acerrimus adversariorum de Oropo vehementissime urisit et exagitavit, p. 535, 9. Familiaris Lysiae oratoris, p. 1352, 7 et 15.
- Philtiades (codd. meliores Φιλτάδης, fortasse scr. Φιλτάδης ab Φιλτης) Ctesiae filius Xypetæonensis, p. 929, 25; sed p. 935, 1 filius Ctesiclis dicitur. Alteruter locus est depravatus.
- Philius. Philiasii quidam orta domi seditione cædibusque Athenas confugerunt, p. 175, 26. Tricararum repetebant, p. 206, 6. Φλυρίς Decret. Cor. § 29, § 105, § 115, Decr. ib. § 187, Test. ib. § 135; Phænipp. § 28.
- Phocenses stateres, Bœot. II § 36.
- Phocenses, Φωκείς, passim. Neær. § 101. Sine Atheniensibus se lueri non poterant, p. 16, 21. Bellum Phocense se gesturum esse Philippus Thessalis promittens, hos sibi adiungit, p. 20, 4. Phocensium cepta quum Athenienses non probarent, tamen eos servatos cupiebant, p. 231, 1. Qua Æschinis fraude Phocenses Philippo traditi et delati fuerint, p. 357 sq. cf. p. 113, 17. Quare Philippus eos in societatem sui cum Atheniensibus admittere noluerit. p. 443, 8. Bis Philippus prælio Phocenses vicit, tum copias eorum mercede conductas cum duce Onomarcho extra Phocidem et Pylas, tum in ipsius eorum finibus, p. 443, 25; p. 446, init. Φωκικὸς πόλεμος Phil. IV § 47; Cor. § 18, locus classicus.
- Phocides, quem accusans Aristogiton perdidit, p. 781, 17.
- Phocion, imperator Atheniensium in expeditione in Eubœam missa, p. 567, 17.
- Phocritus Byzantius, ab Apaturio et Parmenonte civibus suis arbiter delectus, p. 897, 2.
- Phœnice a Persia subacta, p. 160, 9.
- Phormio orator, qui pro Apepsione Bathippi filio dicens Leptinis rogationem de tollenda immunitate impugnavit, Argum. p. 451, 9; Or. p. 453, 14.
- Phormio in ditissimis Atheniensium, p. 565, 12.
- Phormio, Cephisophontis Piræensis, p. 927, 22.
- Phormio negotiator, in quem Chrysippus de pecunia ei credita agit p. 907 sqq.
- Phormio trapezita, Pasicnis libertus, in cuius fortunis, moribus, omni denique vita multus est Demosthenes, accusator et defensor, orationibus alia pro eo, p. 944 sqq., aliis adversus eum, quam Apollodoros Pasionis filius dixit, p. 1101 sqq. Civitatem adeptus est Nicophem Archonte, p. 1132, 26. Byzantii navigia ejus attinuerant, quorum expediendorum causa Phormio Stephanum illuc misit, p. 1121, 2. Idem Stephanus causam Phormionis apud Calchedonios dixit, ibid. Phormio Apollodorum privignum in judicio vicit, p. 1101. Quomodo matrem Apollodori, heri quondam uxorem, in matrimonium duxerit, p. 1102, 10.
- Phormio triaula, servus, p. 270, 13.
- Φωρῶν λυμήν, Lacrit. § 28, § 53, ubi latebant inprimis qui vectigalibus Athenas fraudare volebant.
- Phrasias, p. 1236, 18.
- Phrasielides, quo Archonte pax cum Lacedæmoniis et Atheniensibus facta et pugna Leucitrica, p. 1357, 15.
- Phrasielides Anaphlystius, p. 1219 bis, ubi vulgo Phrasielides.
- Phrasielides, ne ingenuus quidem homo, in Timothei gratiam civitate donatus, Aristocr. § 202 (var. Φρασιελίδην); Timoth. § 43 (ead. var.)
- Phrastor Ægiliensis, p. 1362.
- Φρεάβριος, Decret. Cor. § 84 bis, § 116, § 187.
- Φρεατῶ. Τὸ ἐν Φρεατῶ δικαστήριον, p. 645 sq.
- Phrynio, Demonis filius et Democharis frater Pæaniensis, Neæram, quam amabat, in libertatem asseruit et Corintho Athenas transtulit, p. 1355.
- Phryno Rhamnusius in concilianda pace inter Philippum et Athenienses cum Philocrate et Æschine collisit, p. 400, 15. Homo impurus notatur passim in Or. F. Leg. Quam turpiter se dedit in convivio in Macedonia apud Xenophonem, p. 402, 26; nam fuit in legatis illuc misis, p. 412, 19. Ὁ μαρὸς Φρύνον ib. 25.
- Φυλάσιος (?), Decret. Cor. § 164.
- Phyle, oppidum Atticæ ultra 120 stadia ab urbe situm, p. 238, 18. Ot ἐκ Πειραιῶς καὶ ἀπὸ Φυλῆς qui sub triginta tyrannis Phyla occupata libertatem restituere conabantur Archino auctore, p. 742.
- Phylomacha, filia Magniæ Cæensis, uxor Philagri, p. 1056, 25, ubi vulgo Philomacha.
- Phylomacha, Phylomachæ ex Ebulide neptis, uxor Sosthei (p. 1061, 9), mater Ebulidis, p. 1058, 26, ubi vulgo Phylomacha.
- Piræeus. Πειραιεύς Nicostr. passim, Docum. Lacrit. § 13 sq. Macedones pace invita naves in eum portum invehebant, p. 218, ult. Πειραιεύς F. Leg. § 277, § 280; Chers. § 7; Cor. § 300 sq. Ot ἐκ Πειραιῶς, qui ex urbe quum in Piræeum secessissent, hinc triginta tyrannos, tum decem viros oppugnauerunt, p. 742, 15. Πειραιῶ Dionys. § 20, § 22, § 36 sqq.; Eurg. § 62; Olymp. § 27; Test. Mid. § 168; F. Leg. § 125; Cor. § 74; Phil. III § 10; Alex. fœd. § 26 et passim. Πειραιεύς Decr. Cor. § 38, § 132. F. Leg. § 60, § 125, § 209; Lept. § 12, § 36; ἐν Πειραιεὶ Timoth. passim.
- Pisistratidarum nomen admodum exosum Athenis, p. 160, 15; p. 212, 16; Mid. § 144.
- Πισθῶ, Procem. LIV.
- Πισθεύς (var. Πιστεύς), Conon. § 31; Docum. Lacrit. § 13 sq.; Mid. § 62, p. 534, 23.
- Pitholas (Πισθόλας i. e. Πισθόλαος) Thessalus civitate Attica donatus, quo honore indignus privatus est, p. 1376, 5.
- Pittalacus, homo probrosus, quo Timarchus familiariter utebatur, p. 417, 21.
- Plango, Πλάγγων, Mantiae concubina, quæ quibus strophis eum deceperit et quantas clades rei ejus familiari dedit et quantis litibus ipsumque filiumque ejus Mantitheum per sparios Bœotum et Pampbilium vexarit, patet ex Orr. in Boecium, p. 994 sqq.
- Plataeas Thebani post pugnam Leucitricam destruxerunt, p. 203, 4. Athenienses operam dabant, ut oppidum restitueretur, p. 59, 12; p. 208, 18; p. 375, 20; p. 375, 6. Μὰ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους, p. 297, 12. De opera in bello Persico præstita, p. 1377. Πλαταιαῖς Neær. § 96 sq.
- Plataensium de Atheniensibus merita et quibus officiis studiisque Athenienses ea sint demeriti, unde natum Lacedæmoniorum internecinum in Plataenses odium et aëvia oppidi oppugnatio et excidium. Decretum p. 1377 sqq. Πλαταιαῖς Neær. § 94 sqq.
- Platonis clarissimi philosophi consuetudo Archytæ Taren-

- tino multum ad gloriam profuit, p. 1415, 13. Platonis discipulus Heraclaeodorus, p. 1490, 12.
- Πλαίδων δόσεις, p. 1213 pen.
- Plistoris causa numaria cum Pantæneto et Euergo, p. 967, 21.
- Πλωθέυς, Eubul. § 38.
- Plutarchus, Eretriae Euboensis tyrannus, de illa factione, cui auxilia mitti Demosthenes vetabat, quod secus factum clades secutæ sunt, p. 58, 5. Postea ejectus est Plutarchus cum mercenariis, quos alebat. Reddita populo majestate, homines Philippi studiosi effecerunt, ut Hipponicus ab illo cum mille mercenariis missus Eretriae reciperetur, qui arces τῶ κορθμῶ impositas dejecit Eretriaeque præsidium tresque tyrannos Hipparchum, Automedontem et Clitarchum imposuit, p. 125, 24. Nomen, quum potentia floreret, Athenis formidolosum, p. 579, 2. Midias ejus fautor, ibid.
- Πνύξ. Πνύξ τῆ ἐκκλησίᾳ, Docum. Cor. § 55.
- Polemæstus (?), p. 1491 ult.
- Polemo, Hagnis filius Censis, p. 1057, 10.
- Polyaratus Cholargensis, avus maternus Mantitheï, p. 1009, 25. Homo dives et clarus Athenis, p. 1015, 26.
- Polycles, cujus iniquitas et insolentia exagitur oratione p. 1206 sqq.
- Polyces, Archon pseudonymus, Decret. Cor. p. 261, 12.
- Polycrates, auctor coloniarum in Chersonesum mittendarum, p. 163, 6.
- Polycrates Epiphronis legatus ad Philippum, Decret. Cor. p. 283, 7.
- Polycritus, Apemanti Cothocides, legatus ad Philippum de repetendis navibus, Decret. Cor. p. 250, 16.
- Polyeuctus (Sphettius) δ βλατιστος, legatus in Peloponnesum, p. 129, 18.
- Polyeuctus, Midiae studiosus et sycophanta, p. 560, 2. Contra eundem (?) exceptio, Fragm. p. 790.
- Polyeuctus Criocensis, p. 1042, 5.
- Polyeuctus Thriasius, pater duarum puellarum, quarum de dote duo ejus generi Spudias et Leocrates jure experiuntur p. 1028 sqq.
- Polyeuctus, Charidemï vitricus, p. 1331, ult.
- Polysthenes, homo ne liber quidem, in gratiam Timotheï civitate donatus, p. 688, 5.
- Polystratus, imperator Atheniensium in bello Corinthiaco, p. 46, 20. Iphicrate commendante publice præmiis ornatus est, p. 482, 26.
- Polyzelus proedrum cecidit, p. 525, 27.
- Polyzelus, Archon, post cujus animum Demosthenes Ephobus factus tutores ad reddendas tutelæ rationes vocavit, p. 868.
- Pontus, Leptin. § 31, Lacrit. et in aliis orr. passim, frumenti, quod Athenas invehebatur, longe maximam partem præbebat, p. 466, 24. E Ponto, ut e Tenedo, sex dierum secunda navigatione Athenas perveniri poterat, p. 1225, 3.
- Πόριος, Demota, Eubulid. § 18.
- Πορθμός, oppidum Eubœæ, ubi Eretriae trajectus, p. 119, 21; p. 125, 26; p. 133, 21; p. 248, 15.
- Ποσειδών, Onetor. I § 15.
- Ποσειδῶνα ἐπομύνασι Timocr. § 151. Ποσειδῶνος τερῶν Epist. II § 3.
- Posidippus, in triremi Apollodori gubernator, p. 1222, 10.
- Potidæa a Philippo obsessa, p. 11, 17; Lept. § 61. Urbem Philippus a se captam Olynthiis fruentem tradidit, p. 7, 10; p. 19, ult.; p. 70, ult.; p. 656, 10, post Amphipolim captam, p. 656, 5, quo tempore Atheniensium amicitiam simulabat, p. 79, 6. Atheniensibus Potidææ habitantibus securitatem spondidit, ibid.
- Praxicles trierarcha, p. 1219, 19.
- Προβαλίσιος (var. Προβαλείσιος), Aphob. I § 58, p. 832, 3; Neer. § 48, § 123.
- Procles, μαρὸς καὶ ἀκάθαρτος, p. 980, 20, ubi μέγας ridiculi causa appellatur.
- Procne, Pandionis filia, p. 1397, pen.
- Proconnesus, insula prope Hellespontum, p. 326, 15.
- Proconnesii Atheniensium socii opem implorant adversus Cyzicenos, p. 1207, 21, Polycl. § 5.
- Promachus testatur Bœoto p. 1017, 1.
- Πρόνοια Ἀθηνᾶ, Aristog. I § 34.
- Προπόλαια, Timocr. § 184.
- Προσπάλα, Acamantidis, Προσπάλιος Demota, p. 1071, 25, Macart. § 48, § 77, bis. Προσπαλιόθεν Macart. § 64.
- Protomachus, p. 1311, 9.
- Protus, cui lis cum Zenothemide de frumento Siculo intercessit, p. 886, 10, Zenoth. passim.
- Proxenus filius Neeræ vulgo quæsitus, p. 1358, 4.
- Proxenus imperator Atheniensium aditum Philippi ad Thermopylas observat, p. 356, pen.; p. 364, 5; p. 389.
- Πρωτανεία, p. 708, 22; p. 712, 18; p. 720, 22; p. 1353, 23.
- Πρωτανείων, p. 350, 24; p. 414, 9; p. 645, 15; p. 1210, 22; εἰς τὸ Πρωτανείων ἐκάλισεν (ἐπὶ δεῖπνον) Polycl. § 13. Τὸ ἐπὶ Πρωτανείῳ δικαστήριον Aristocr. § 76.
- Πρωτανείας, p. 400, 20, et passim.
- Payria, insula prope Chium, Fragm. p. 791.
- Pteleus, oppidum Chersonesi, p. 86, 16.
- Ptoædorus Megarensis, Philippi studiosus, p. 324, 14. Genere, divitiis, potentia princeps Megarensium Perilauro Philippismi accusatum protexit et servavit, p. 436, 2.
- Πυανειῶν, Decret. Cor. § 118.
- Pydna, oppidum Pieriæ a Philippo captum fraude, p. 11, 17; Lept. § 61, § 63.
- Pylades trapezita, p. 816, pen.
- Pylæ s. Thermopylæ. Philippum Athenienses impedi-verunt ne Pylas occuparet, p. 44, 24; p. 236, 15; p. 367, 21. Pylas Philippus tenet, p. 119, 14. Græci alii intra Pylas habitantes, alii trans angustias, p. 327, 6.
- Pylææ jus restituit Philippus Thessaliæ, ipse hoc jure loco Phocensium donatus, p. 62, ult.; p. 71, 13; Chers. § 65; Cor. § 147, § 151. Ἐαρινῆς Πυλαίας Decret. Cor. p. 278.
- Πυλάγορος (var. Πυλαγόρας), p. 277 sqq.
- Pyrrhus Eteobutades capitis condemnatus, quia aerarius qui esset, judicasset, p. 573, 9.
- Pytheas, veterator, popularitatis simulator, p. 1481, 13.
- Πύθια, Decr. Cor. § 91; Neer. § 33. Ludos Pythios Philippus per amicos ministros suos administravit, p. 62 sq. p. 119, 12; F. Leg. § 128. Εἰς τὰ Πύθια θεωροῦς πέμψαι, p. 380, 20. Ἐνίκα τὰ Πύθια τεθρίπρω, p. 1356, 6.
- Πύθιος τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθειον, ὃς πατρὸς ἐστὶ τῆ πόλι, p. 274, 27.
- Pytho Byzantius, orator potens, legatus Philippi Athenas missus, p. 81 sq. Quanto Demosthenes Pythonis eloquentiam magis prædicat, hoc altius suam ipse effert, qua ille sit repressus, p. 272, 19. In celeberrima illa Thebis habita concione exsultat Demosthenes, coram universæ Græciæ legatis se intolerabilem Pythonis insolentiam repressisse, p. 1469, 18.
- Pytho Ænius Cotyem regem Thraciæ, quum Atheniensibus gravis esse cœpisset, adjuvante Heraclide fratre peremit, quapropter Atheniensis civitate eos donarunt, p. 659, 27; p. 662, 10; p. 674, 21.
- Pythocles Pythodori filius initio Demosthene familiariter usus, postea a Philippo corruptus est, p. 411, 10. De-

mosthenis inimicus, p. 320, ult. Incessus ejus superbiam præ se ferebat, p. 442, 15.
 Pythodorus, cujus ædes memorantur p. 1258, 25.
 Pythodorus ἐκ Κηδῶν, arbiter in causa Theopemi et actoris contra Evergum, p. 1140, 17.
 Pythodorus Acharnensis, p. 1215, 13.
 Pythodotus (vulgo Πυθώδοτος), magistratus, p. 1174, 13, Olymp. § 26.

B.

Rhadamanthys, heros justitia clarus, p. 269, 18; p. 1410, 18.
 Ραμνός, pagus ab Athenis ultra 120 stadia distans, Decret. Cor. § 38.
 Ραμνούσιος, Decret. Cor. § 29, § 55; Phænipp. § 28.
 Ροδίων ὁ δῆμος, Or. Libert. Rhod., Procem. XXIV. A populo ad optimates gubernatio reipublicæ transit, p. 168, 18. Rhodii e navigiis Atheniensium vectigalia exigebant, p. 63, 18. Bellum sociale gesserunt contra Athenienses, p. 191, 12. Rhodus permissa Carizæ domino (Idrico), p. 63, 18. A Mausolo oppressa, p. 198, 20.

S.

Salamis insula, F. Leg. § 311 sq. Salaminia pugna Themistocle duce cum Persis commissa, p. 172, 22. Ἐν Σαλαμῖνι καὶ Μαραθῶνι Aristocr. § 196, ἐν Σαλαμῖνι Næser. § 96 sq. Σαλαμῖνος κομὴ Erotic. § 50. Μὰ τοὺς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχῆσαντας, p. 297, 13. Solon eam Megarensibus ereptam patriæ restituit, p. 1416, 7. Charidemus præfectus Hoplitis in Salaminem missus, Decret. Cor. § 116.
 Samum a tyrannide Cyprothemidis liberat Timotheus, p. 193, 3. Expeditio in Samum Pericle duce, p. 561, 24. Ab Atheniensibus obsessa, p. 537, 15.
 Sannio, magister chori tragici, p. 533, 9.
 Satyrus, navalium præfectus, p. 612, 21.
 Satyrus Alopecensis, frater Lacedæmonii, p. 1360, 8.
 Satyrus Melitensis, p. 1364, pen.
 Satyrus trapezita, p. 953, 14.
 Satyrus histrio, cujus præclarum facinus laudatur p. 401, 16.
 Saurias Lamprensis, p. 1360.
 Scæpis, oppidum prope Ilium, p. 671, 8.
 Sciathus, insula prope Eubosam, p. 99, 4; p. 99, 2.
 Scione, p. 926, 1.
 Scironides, legislator, Theocrin. § 17, ubi vulgo Κριωνίδης. Συροφορέων, Decret. Cor. § 181; Mid. § 86; F. Leg. § 58 bis; Lex Timocr. § 15; Onetor. I § 15, p. 1136, 1.
 Sciton, quod παράνομα suavisset; decem talentis mulctatus est, p. 573, 18.
 Seyrus, insula, p. 1236, 23.
 Scythes, Harmatei filius Cydathenæensis, p. 1104, 2.
 Selymbriam, Atheniensium quondam sociam, Byzantii sibi vindicabant, p. 198, 14. Obsidetur a Philippo, p. 251, 16.
 Serrbium, Σέρρειον Τάχος, castellum in Thracia, p. 85, pen., captum a Philippo dum de pace agebat, p. 114, 16. Σέρρειον, p. 133, 15.
 Sestus, oppidum Chersonesi, p. 256, 22. A Cotee et Abydenis quibusdam occupata, Aristocr. § 158 sq., § 177; p. 1212, 25.
 Sicilia. Ingens ibi clades Atheniensium, p. 469, 23; p. 1310, 13.
 Σικελικὸς κατάκλιος, Dionys. § 9.
 Sicyoni Alexander M. tyrannum præfecit pædotribam, p. 216, 12. Ἀρίστρατος ἐν Σικυῶνι Philippo studebat, p. 242, init. Τὸ ἐκ Σικυῶνος λευκὸν ζυγός, par mularum candidarum, p. 585, 27.
 Σίγειον præmium imperatorum, p. 26, 15.
 Simon Thrax, frater uxoris Amadoci, p. 634, 6. Civitate Attica donatus, ibid. 15.

DEMOSTHENES.

Simus Anagyrasius in legatis ad Philippum missis ad impetrandum indulgias, Decret. Cor. p. 282, 22.
 Simus, Larissæus Thessaliam patriam Philippo prodidit, 241, 27. Ductavit secum Næeram pro amica, p. 1352, 23; p. 1382, 6.
 Simylus histrio, p. 314, 11, ubi ante Reiskium Σιμόλα.
 Sinope meretrix, p. 610, 17; p. 1385, 1.
 Siphæus. Siphni et Cythni Athenis contemti, p. 176, 10.
 Sitalces, rex Thraciæ, peremptus non invitis Atheniensibus p. 161, 3.
 Smicro ob rogationem παράνομον decem talentis mulctatus, p. 573, 17, § 182.
 Smicythio (Thrax) Miltocydem Charidemo tradidit, p. 676, pen.
 Smicythus ab Eubulo accusatus, p. 401, 1.
 Socles mensarius, pro Phorm. § 29, ubi vulgo Σωσιλάης.
 Socrates Orita, Philippo deditus, p. 126; 3.
 Socrates histrio, p. 314, 13.
 Socrates trapezita, p. 953, 12.
 Socrates philosophus, Alcibiadis magister, p. 1415, 1.
 Socrates, Archon, p. 1186, 10: quo Archonte Chabrias Pythiciis ludis vicit, p. 1356, 5, et quo anno Timotheus rem adversus Peloponnesios sinistre gessit, p. 1197, 17, Timoth. § 6 et 44.
 Solon, legislator clarissimus. Fragmentum ex ejus elegis, p. 421 sqq. Leges dixit civitatis νόμισμα, p. 765, 24. Ænea ejus statua in foro Athenis posita, p. 420, 7; p. 807, 17. In lego quadam dixit enim, qui in potestate meretricis esset, ita furere ut alium neminem magis, p. 1183, 10. Adnumeratur Sophistis, i. e. litterarum professoribus, p. 1416, 3. Summæ ejus laudes recensentur ibid. Passim Macart., Steph., Leochar., Olymp., Eubul., F. Leg., Mid., Timocr., Phænipp. Σόλων εἰσὼ τὴν χεῖρ' ἔχων F. Leg. § 251. Alia ibid. Σόλων καὶ Ἀράκων Timocr. § 211. Cf. Leges.
 Solon, homo obscurus, p. 1120, 27.
 Solon Erchiensis arbiter delectus in causa Mantitheï et Bæoti, p. 1013, 4.
 Sophilus pancratiasta in Samo ab Euthyno, qui ab eo ictus esse sibi videbatur, iræ impotentia occisus est, p. 537, 15.
 Sophistæ septem, i. e. Sapientes Græciæ, p. 1416, 11.
 Sophoclis poetæ tragici Antigona partim recitatur, p. 418.
 Soaicles in adversariis et calumniatoribus Demosthenis, p. 310, 9.
 Soaicles, vid. Socles.
 Sosinomus trapezita, p. 959, 26.
 Sosistratus in Eubœa Philippi studiosus, p. 374, 17.
 Sositheus pater Eubulidis, p. 1061, 9, qui nomine filii infantis in Macartatum agit p. 1050, sqq.
 Sostratus, pirata Halonneso a Philippo expulsus, p. 167, 10.
 Sostratus Philippi filius Histiaensis, p. 929, 25.
 Sotades Cretensis Næeram per Ioniam et Chium pro amica secum ductavit, p. 1382, 8.
 Sphættius, Σφῆττιος, Decret. Cor. § 187; Lacrit. § 6, § 10, § 14; Test. Mid. § 82, § 121, § 168.
 Spintharus, Eubuli filius, p. 1259, 2.
 Spintharus Clinomachi ædes septem minis emit, p. 1358, 8.
 Spudias, in quem Leocrates egit p. 1028 sqq. Ambo duas sorores in matrimonio habebant.
 Stephanus, Meneclis filius Acharnensis, p. 1104, 1, in quem orr. p. 110, 1, sqq. Apollodorus Pasionis filius agit.
 Stephanus Erreadensis, p. 1358, 26, maritus Næaræ, in quos ambos invehitur tota oratio p. 1345 sqq. Apollodoro

Pasionis filio bis diem dixit tum ob pecunias theatrales, quas in militarem usum impendi Apollodorus jusserat, tum homicidii reum egit, p. 1347. Quam injuriam ulturi Theomnestus et socer ejus Apollodorus in jus eum vocatum peragunt Orat. in Neæram, quam servili conditione natam et meretricem pro uxore legitima ille habeat. — Stephanus Xenoclidem poetam a se accusatum infamia notavit, p. 1353.

Strabax ab Iphicrate commendatus civis fit, p. 482, 25. cf. p. 46, 20.

Strammenus Argivus, Heracleotarum proxenus, Callipp. § 10.

Stratus, Buseli filius Cœnsis, p. 1055 sqq.

Strato Phalereus a Midia pœsumdatus, in quem pro Demosthene sententiam dixisset arbiter delectus, p. 541.

Strato, e gente Buselidarum, p. 1064, 6.

Stratocles, homo nequissimus et calumniarum speciosarum callidissimus, p. 980, 21.

Stratola meretrix, p. 1351, 14.

Strybele, Neæræ filia, Neær. § 50, § 121.

Stryma. De ea urbe Thasii et Maronitæ contendebant p. 163, 18; p. 1213, 19.

Strymodorus, trapezita in Ægina, p. 953, 19.

Styra, oppidum Eubœæ, Mid. § 767.

Συμμορία, Or. De Symmor. Ἡγεμῶν συμμορίας Mid. § 157. cf. p. 26, 23; p. 172, 6. Periandri lex p. 1145, 16. Στρατηγὸι εἰς συμμορίαν ἐγγράφονται, p. 997, 1. Demosthenes in Symmoriâ inscriptus, p. 815, 10.

Suniensis, Σουνιάς, Test. Cor. § 135; Test. Mid. § 121, § 168.

Συράκοσαι. Syracusarum respublica subito res secundas adversis commutavit, p. 506, 18. Συρακούσιος adv. Epist. Phil. § 10. Συρακούσιος, p. 506, 17; p. 887, 6, et passim.

Σύρος, nomen servile, p. 1127, 25.

T.

Tamynæ, oppidum Eubœæ: insignes pugna factæ, quum Athenienses expeditionem misissent, p. 567, 2; p. 999, 8.

Tanagra, oppidum Bœotiae, p. 258, 7.

Tarentum, bonis legibus ornatum ab Archyta, p. 1415, 9.

Taureas choragus vapulat ab Alcibiade, p. 562, 8.

Taureas, Demostheni æqualis, cum Mærocle et Pataco in custodiam datus, 1478, 18.

Teledamus, Argivus proditor, p. 324, 10.

Teledemus, Cleonis filius, Test. Cor. § 137.

Telemachus causam pecuniariam agit in Pantæneta, Argum. p. 963, 1, Or. p. 967, 24.

Telephanis tibicinis præclarum de Demosthene meritum, p. 520, 9.

Telesippe, uxor secunda Philagri, mater Menesthei, p. 1064, 15.

Telestes, debitor ærarii, Androt. § 60.

Tenedus, Polycl. § 53. Rogatio Automedontis de Tenediis, p. 1333, 13. Tenedii Polycl. passim, Theocrin. § 35.

Tenus, ab Alexandro Pheræo occupata, p. 1207, 17. Tenii (secundum Aug. 1 etc.) piratas receperunt, Theocrin. § 36, ubi Σ etc. Μηλίους.

Teres Thrac civitate Attica donatus et a Philippo exagatus, p. 160, 19.

Teres, frater Pandionis, punitus a Procne et Philomela, p. 1397, ult.

Θαργήλις, p. 517; ult. Lex. Mid. § 10.

Θαργηλιών, Decret. Cor. § 164; Mid. § 86.

Tharrhex, ab Eubulo accusatus, p. 401, 1.

Thasus, insula prope Thraciam, p. 49, 3. Præsidium La-

cedæmoniorum Thaso ejicitur opera Ecphanti et insula Atheniensibus traditur, p. 474, 27. Vinum in Pontum invehitur, p. 935, 9.

Θάσιοι Polycl. passim. Thasiarum quosdam Philippus sibi deditos ab exilio reduxit, p. 80, 12. Thasii receptabant Byzantium piratas p. 159, 6. Thasii et Maronitæ de Strymia contententes coacti sunt ab Atheniensibus, ut causa arbitria permitteretur, p. 163, 17.

Thebæ. Septem ad Thebas Creon humari vetuit, p. 1391, 18.

Thebani quæ bello Phocensi a Philippo impetraverint, p. 62, 12. A Timolo sunt prodiiti, p. 241, 26. Thebanorum quidam Philippo studebant, p. 324, 15. Thebani ab Atheniensibus Eubœa expelluntur, p. 597, 20. Dolos, quo Plataeas ceperant, cum ipsorum clade elusus est, p. 1378, 21. Ἀναισθητοί, p. 61, 1. Ob immanitatem magis Thebani sibi placebant, quam ob humanitatem Athenienses, p. 490, 5. Causa odii Atheniensium, p. 231, 3. Post victoriam Leuctricam quum Lacedæmonios extinguere et Eubœam sibi vindicare vellent, Athenienses intercesserunt, p. 258, pen. Post Elateam occupatam Thebani Demosthene auctore cum Atheniensibus societatem coierunt, p. 287 sqq.

Themison et Theodorus Eubœenses Oropum dolo Atheniensibus eripuerant, p. 259, 10.

Themistocles, clarissimus imperator, Persas ad Salamina devicit, p. 296, 8. Athenas mœnibus sepsit p. 476, 25. Honores ei habiti, p. 686, 12.

Theocles trapezita, p. 1249, 10.

Theocrines, histrio comicus Athenis, quocum Demosthenes Æschinem comparans Theocrinem tragicum appellat, ut agentem histrionicam in rebus seriis et funestis, p. 329, 26.

Theocrines, in quem Epichares agit, p. 1322 sqq.

Theodorus, histrio tragicus, p. 418, 4.

Theodorus Eubœensis, vid. Themison.

Theodorus Phoenix fœnerator, p. 998, 26.

Theodotus, inquilinus paris cum civibus census, p. 913, 28, adv. Phorm. § 18, 8 21.

Theogenes, Andromenia filius, p. 1259, 2.

Theogenes Coronides (de conjectura vulgo Κορωνίδης), homo nobili genere, sed pauper. Necessitudo ejus cum Stephano contracta, p. 1369; 15, sq. Erchiensis, p. 1373, 17.

Theogenes Probalisus, p. 832, 2.

Theogiton Thebanus, Philippi studiosus, p. 324, 16.

Theomnestus, gener Apollodori primas partes egit actionis in Neæram et Stephanum, p. 1350, 11, et Stephan. I, 55.

Theophemus, passim Euerg.

Theophilus, Archon, p. 868, 1, Pantæn. § 6.

Theopompus, pater Macartati, p. 1051, 20.

Theoricum Panathenæis distributum, Leobar. § 37.

Theoris, ἡ Ἀημνίς, non quod Lemno esset oriunda, sed quod atrocitate scelerum Lemniis fabulis infamia notata imitaretur. Sacerdotio fungens Athenis medicinam exercebat, carminibus veneficiisque alios decipiebat numis emunctos, alios dementabat. Quam Demosthenes impietatis ream peractam capitis damnavit, p. 793, 26.

Theosdotides, vid. Theozotides.

Theoteles, p. 1048, 4.

Theotimus, p. 1259, 1.

Theoxenus, Alopecensis, p. 611, 23.

Theozotides (var. *Theosdotides*), p. 533, 13, Mid. § 59.

Theramenes, inimicus Demosthenis; cujus contumeliæ recensetur Epist. IV., p. 1476 sq.

- Therippides Pæniensis a Demosthene patre, qui eo familiariter usus esset, in tutoribus pupilli filii nominatur, p. 814, sq., et passim Orr. in Aphob.
- Thersagoras et Execestus Philiicum Lampsaci tyrannum interemerunt, p. 666, pen.
- Theseum, Θεσείον, fanum Thesei, p. 270, 8.
- Theseus incolas Atticæ per agros sparsos in unam civitatem condixit popularemque reipublicæ formam condidit, p. 1370, 16.
- Thespiæ, p. 73, 6; p. 208, 18; p. 347, 19.
- Thessalia Philippus decarchiam, p. 71, 12, et tetrarchias instituit, p. 117, 26. Philippo Thessaliam prodiderunt Eudicus et Simus, p. 241, 27.
- Thessali perdidit, p. 15, 15; p. 657, 25. Philippus eos sibi adjunxit promittens Magnesiæ se redditorum et bellum Phocense confecturum, p. 20, 2. Idem a tyrannibus liberatos Niceæque ac Magnesiæ donatos libertate rursus privavit Decarchiam imponens, p. 71, 10. Ad eos legationem mittendam esse auctor est Demosthenes, quæ a Philippo abstraheret jam factos ab eo alieniores per offensiones acceptas, p. 21, 12. Philippus Thessalia Pylæam restituit, p. 71, 13; p. 443, 17. Thessalorum qui Philippo studebant, p. 324, 8. Thessali Amyntam patrem Philippi Macedonia expulerant, p. 657, 22. Θεσσαλόε Νεερά. § 24, § 91; Epist. iv, § 3.
- Theodosia (Σ in Lacrit. θεοδοσία), oppidum Chersonesi Cimbricæ, unde Leuco res Ponti Atheniensibus permisit, quantum frumenti vellent addita immunitate vectigalium efferre, p. 467, 10; p. 933 sqq.
- Thoas apud Oritas Philippo studet, p. 126, 4.
- Thoricus, Demota Acamantidis, Exot. De Nom. § 7; § 10, § 30; Testim. Mid. § 82, § 121; Bæot. De Dot. § 52.
- Thracæ, popularium suorum neminem ipsi occidunt, sed perimendos aliis tradunt, p. 677, 1.
- Thraciæ reges alios ejecit Philippus, alios instituit, p. 13, 1. Τῶν ἐπὶ Θράκης 32, delevit ita, ut ne vestigium quidem superesset, p. 117, 21. Hoc Athenienses illorum socii ferre non poterant, p. 234, 11. Regum res post Cotyem, p. 623 sq.
- Thraso, cujus in ædibus Æschines cum Anaxino Philippi speculatore clam noctu Athenis convenit, p. 272, pen.
- Thrasymbulus Collytensis quamquam (cum celeberrimo Thrasymbulo Stiriensi libertatis vindice) in iis fuerat, qui Phylam occupaverant et tyrannos e Piræo oppugnaverunt, tamen postea bis capitis causam dixit et in carcerem ductus est, 742, 15.
- Thrasymbulus Stiriensis, pater Thrasymbuli, celebratus libertatis auctor, qui cives exulantes et Phyla domum reduxit et tyrannos ejecit, p. 431, 12; Epist. III, § 5. Ecphanti Thasii opera Thaso potior, p. 474, ult. Item Byzantio Archebii et Heraclidis opera, p. 475, 3. Ejus expeditio ad Abydum, p. 1302, 18.
- Thrasymbulus, Thrasymbuli clarissimi filius, Stiriensis decem talentis mulctatus est, p. 431, 12.
- Thrasymbulus Nicerati θεός, pro quo quamquam cognato Eubulus dicere noluit, p. 434, 15.
- Thrasymbulus, clarus orator ante Demosthenem, p. 301, 19.
- Thrasydæus Thessalus, proditor, p. 324, 8.
- Thrasyllus Eleusinius, p. 1241, 27.
- Thrasyllus, cujus monumentum Athenis erat prope Maronææ metalla: τὸ ἐργαστήριον ἐπὶ Θρασύλλῳ, Pantænæt. § 25.
- Thrasylochus Anagyrasius, Midie frater Demosthenem vexavit, p. 530, ult. Sed hic illum ultus est, p. 540, 21. Operam navavit tutoribus Demosthenis quo eos a pupillo in periculum adductos servaret, p. 841, 3. Trierarcha, p. 1222, 24.
- Thrasylochus, fortasse sœnator, p. 1210, 17.
- Thrasylochus Messenius, Philladis filius, Philippi studiosus, p. 324, 12; cf. p. 212, 26.
- Thrasymedes, Diophanti filius Sphectius, p. 925, 15.
- Thratia ancilla, p. 1356, ult.; p. 1486, 7.
- Θράξ convitium, p. 654, 11. vid. Thracæ.
- Θράσιος, Spud. § 3; Docum. Lacrit. § 34; Polycl. § 47.
- Thucritides, p. 1304, 25.
- Thucritides, Thucritidis patruus, p. 1304, 27.
- Thucritus, pater ejus Euxitheï, qui in Eubulidem egit, p. 1311, 18.
- Thucydides, Demosthenis ætate clarus et in republica potens, p. 1329, 2. A Theocrine accusatus, p. 1333, 22.
- Thyestes, fabula tragica, p. 449, 18.
- Thymælates, θυμαιτάδης, Docum. Lacrit. § 34.
- Tigranes, legatus regis Persarum, Cyprothemidem Samo tyrannum imponit, p. 193, 3.
- Tilphosseum, oppidum Phocidis Philippus funditus eversum Thebanis condonavit, p. 385, 5.
- Timagoras capitis damnatus, p. 350, 26. De causa supplicii p. 383, 18, Leon eum accusavit, qui collega ejus per quadriennium fuerat, p. 400, pen.
- Timanoridas Corinthius, amator Neeræ, p. 1354, 11.
- Timarchus, instruens accusationem Æschines de legatione et republica male gesta præventus ab Æschine ob probrosam vitam notatur p. 341, 18; p. 413, 27; p. 416, 18. Rogationem tulerat, ut qui Philippo arma et belli instrumenta administrasset, morte puniretur, p. 433, 5. Post pacem Philocrateam hanc legem tulit, F. Leg. § 286.
- Timocrates, in quem oratio p. 700 sqq. de rogatione et noxia et a tenore juris abhorrente. — Rogationis formula p. 712, 18. Alia ejusdem Timocratis rogatio illi repugnans p. 720, 18. Accusator et Midie studiosus, p. 560, 3. Tamiæ cum Androtione, p. 734, ult. Timocratis (var. Epicratis) lex de Panathenæis, Timocr. §. 27. Idem (?) significatur p. 853, 2; p. 1017, 1; p. 1025, ult.
- Timocrates, Archon, quum Demosthenes accusaret, p. 869, 4; p. 873, 11.
- Timocrates Melitensis, Eubulid. § 41. Idem (?) Onetoris sororem uxorem suam Aphobo permisit, Onet. I § 9, p. 866, 4.
- Timodemus trapezita mensam evertit, p. 963, 16; p. 959, 27.
- Timolaus Thebas prodidit, p. 241, 26.
- Timomachus ab Apollodoro Pasionis filio accusatus p. 960 pen. Reus actus est pecuniarum publicarum perditarum, p. 398, 2. Idem (?) præfectus classi Atticæ in Thracia, quo tempore Cotys emporia Thraciæ et Chersonesi Atheniensibus eripiebat, p. 658, ult. Qui Imperator Menoni successerat, p. 1210 ult.
- Timosthenes, Ægiliensis negotiator, p. 1193, 9.
- Timotheus, Cononis filius, clarus imperator, auctor copiarum in Eubæam mittendarum, quæ Thebanos expellerent, 108, 10. Macedonum auxilio Olynthum afflixit, p. 22, 4. Coryram expugnavit, p. 172, 25; p. 686, 21. Samum liberavit a tyrannibus et negotia ejus cum Ariobarzane, p. 192, pen. Athenienses ei immunitatem decreverunt et alios ab eo commendatos civitate donaverunt, p. 482, 26. Successit Iphicrati adv. Amphipolim pugnaturo, p. 669, 7. Ætate sua ditissimus, p. 815, 12. Accusatur ab Apollodoro Pasionis filio de ære debito, p. 1184 sqq. cf. p. 961, 1. Legatus ad regem Persarum, p. 1185, 20. Adversus Lacedæmonios rem male gessit, p. 1187, 3. Quare ab Iphicrate et Callistrato accusatus, p. 1187, 7, Astio Archonte p. 1190, 24. Ægre absolutus in Ægyptum abiit et regi Persarum imperatoris vice fungitur, p. 1191, 21. Infausta expeditio in Peloponnesum suscepta Socrate Archonte,

- p. 1197, 17. Isocrate rhetore familiariter usus multum ad elegantiam literarum et morum profecit, p. 1415, 16. Iason et Alcetas Timothei deprecandi causa Athenas venerunt, p. 1190, 24.
- Tiristasis**, oppidum Thraciæ a Diopithe subactum, p. 159, 11.
- Tisias**, pater actoris in Calliclem, p. 1273, 7.
- Tisias Acharnensis**, arbiter inter Apollodorum et Phormionem delectus, p. 1104, 3.
- Tisias**, Iphicratis frater, p. 534, 24.
- Tomarus** Jupiter, Orac. Mid. § 53.
- Trecenti**, οἱ Τριακόσιοι, Ditissimi Symmoriarum, p. 26, 25; p. 172, 4; p. 435, ult.; p. 1039, 17; p. 1046, 20.
- Τριβαλλούς ἐπωνυμίαν** ἔχειν, p. 1269, 9.
- Tricararum** Philiassii sibi vindicabant, p. 206, 6.
- Triphyliam** Elei sibi vindicabant, p. 206, 5.
- Træzen**, oppidum in sinu Argolico, quo Demosthenes exul, ut alii tempestate belli Medici, se recepit, p. 1471, 23.
- Trojan** labores inferiores rebus ab Atheniensibus adversus Persas gestis, p. 1392, 3; p. 1398, 11. Τὰ ἐπι Τροίᾳ κακὰ F. Leg. § 337.
- Tromes**, Æschinis pater (Atrometus ab Æschine nominatus), p. 270, 7.
- Tyranni** triginta Athenis quam pecuniam a Lacedæmonis mutuam sumserant, exules domum reversi de suo refuderunt, p. 460, 15. Quæcumque in judiciis constituerant, peremta sunt, p. 718, 13.
- Tyranni** Pheræi, a quibus Philippus Thessalos liberavit, p. 22, 8.
- X.**
- Xenippus**, a Mantitheo editus arbiter in causa nominis, sed a Boeoto rejectus, p. 1021, 16.
- Xennis**, ancilla Nææræ, p. 1386, 8.
- Xeno** fenerator, p. 948, 16; p. 956, 12.
- Xenocides** Atheniensis poeta artem in Macedonia exercens, a Philippo jussus est finibus excedere, quod Hegesippum hospitio exceperat, p. 447, 11. Amavit Nææram, p. 1353, 14. Infamia notatus, ib. 16.
- Xenopithes**, Nausicratis filius, in quem Aristæchmi filii agunt p. 984 sqq.
- Xenopithes**, Xenopithis patruus, p. 986, 24; p. 991, 13.
- Xenophon**, filius Phædimi, qui in xxx tyrannis fuerat,

Æschinem cum collegis legatis hospitio exceptit, p. 407, 15.

Xerxis expeditio in Græciam, p. 1372, 11. Xerxis sella in arce Athenarum conservabatur, Timocr. § 129.

Xuthus negotiator, p. 816, 26.

Ἐυκραταίων, Docum. Lacrit. § 20, § 34, Næær. § 34.

Y.

Ἰακινθίδες, p. 1397, 18.

Ἰγὴς Ἀττικῆς, p. 813, 26.

Z.

Zelia, oppidum Asiæ, unde Arthmius iste infamis, p. 121, 27.

Zelaίτης, ib. et Fals. Leg. § 271.

Zeno Phlyensis, Areopagita, p. 272, 5.

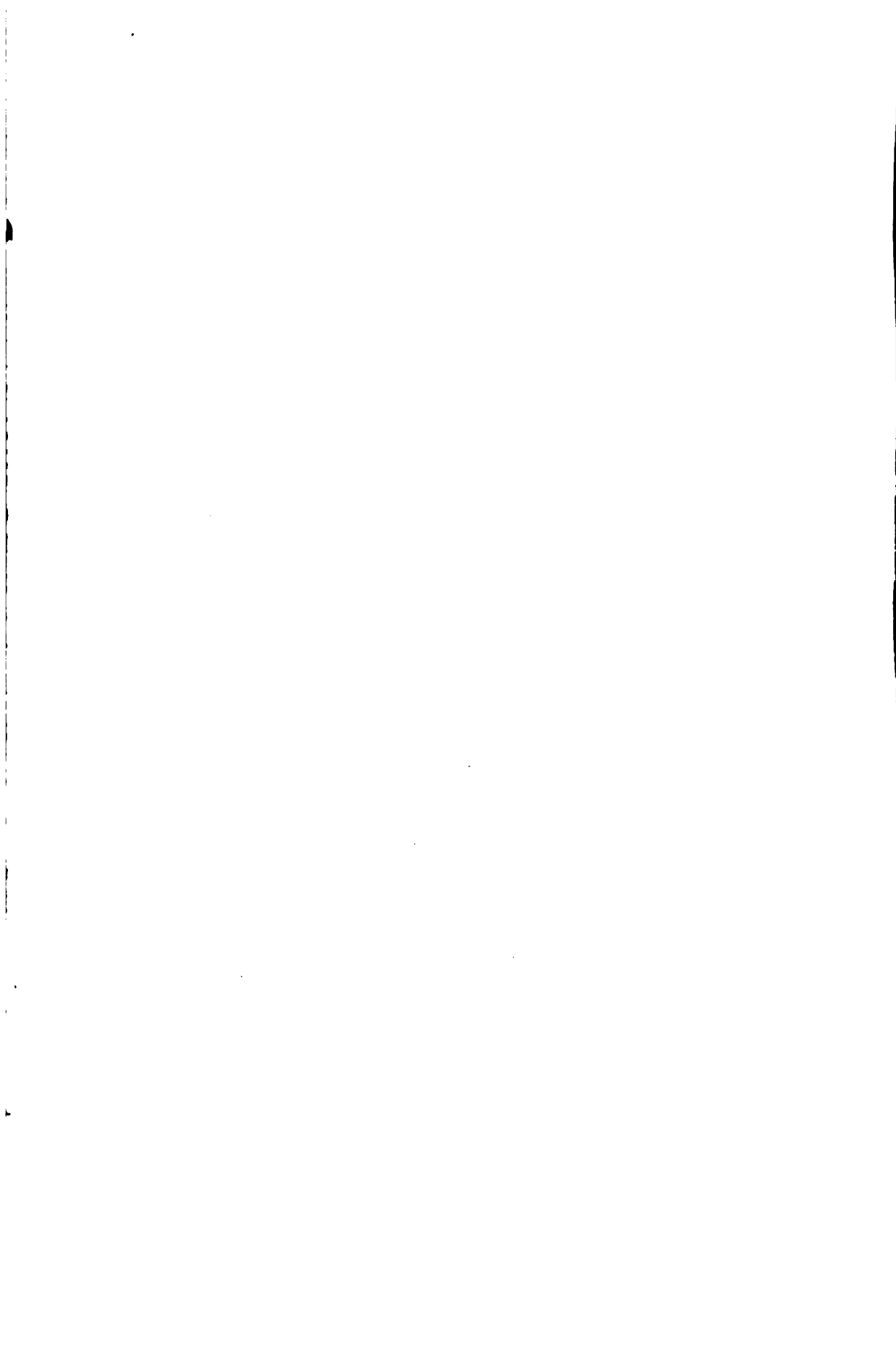
Zenothemis negotiator, vel potius veterator Syracusanus, in quem Demo Demosthenis patruus agit, p. 882 sqq.

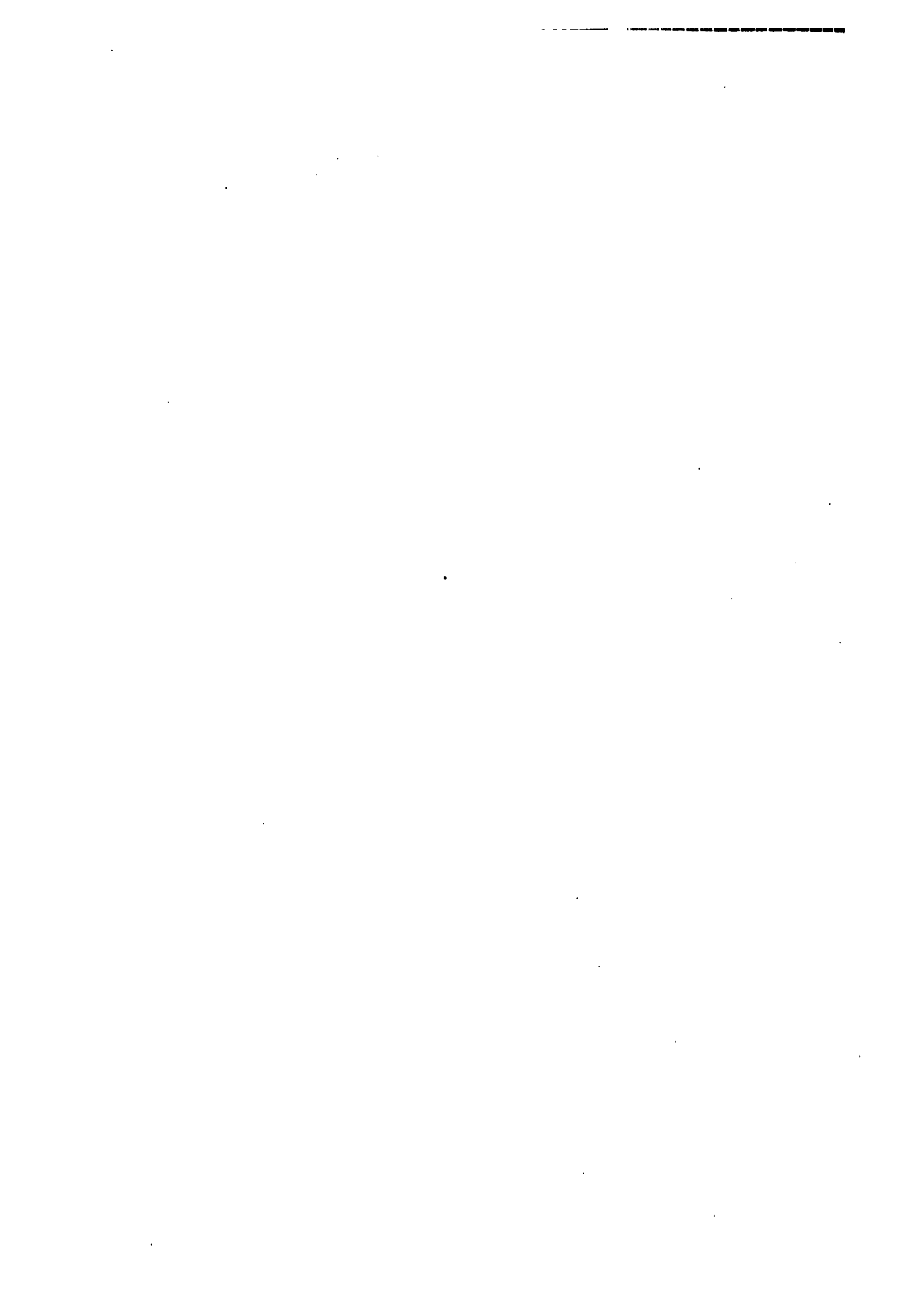
Ζεὺς φράτριος, p. 1054, 10. Διὸς ἐρκείου, p. 1319, 26. Δία, Ποσειδῶνα, Δήμητρα ἐπομύναται, Timocr. § 151. μὰ τὸν Δία τὸν ἀνακτα, p. 937, 21. μὰ τὸν Δία τὸν Δωδωναίων καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, p. 1466, 27. οὐ μὰ Δι' οὐ διὰ ταῦτα Dionys. § 38. ὦ Ζεῦ et πρὸς Διὸς frequentissime, v. c. p. 375, 24; Aristocr. § 24. μὰ τὸν Δία frequentissime, ut Aristocr. § 188. μὴ μὰ Δία item ib. § 48. νῆ Δία item ib. § 61. μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω Polycl. § 13. μὰ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Δήμητρα Callipp. § 9. νῆ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, Mid. § 198. τὸν Δία τὸν Δωδωναίων καὶ τὴν Διώνην καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθειον, p. 1487, 1. οὐ μὰ Δία, Timocr. § 28, et ubique. Ζεὺς Δωδωναίος, Epist. iv, § 2; Cor. § 253. ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, Cor. § 285. Ζεὺς καὶ Διώνη, F. Leg. § 299. Ζεὺς Τόμαρος, Mid. § 53, ubi magna varietas lect. Ζεὺς μέσος Halonn. § 40. Ζ. ὄριος (var. ἄριος) Halonn. § 39 et § 40. Ζ. Ὀλύμπιος, Timocr. § 121. Ζ. σωτήρ, Proœm. lrv. Ζ. ἔνιος, Epist. v, § 1. Ζ. ὑπατος, Macart. § 66; Mid. § 52. Ζ. κτήσιος, ib. Νέματος, Mid. § 115. Διὸς ὀνόμος, Aristog. 1, § 11.

Zobia, muliercula villis, erga quam ingratum animum Aristogito turpiter prodidit, quum eum e carcere elapsum per aliquot dies suo cum periculo occultatum servasset, p. 787 sq.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENER
BOOK DUE
NOV - 1 1993
OCT - 6 1993
7 766850

WIDENER
WIDENER
STILL STUDY 2500
CHARGE
CANCELLED

WIDENER
BOOK DUE
CANCELLED
2 305671
JUN 18 1987

WIDENER
50025 & 11111
JUL 2 8 00000
WIDENER
BOOK DUE
CANCELLED

WIDENER
SEP 10 1998
WAY 2 3 200
BOOK DUE
CANCELLED

